No._____

THE

LIBRARY OF THE

UNIVERSITY

OF

MARYLAND.

PLATES.

John Cranford,

M. D.

MAGNI

HIPPOCRATIS

MEDICORUM OMNIUM FACILE PRINCIPIS, OPERA QUÆ EXTANT OMNIA,

Græcè & Latinè.

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΚΟΡΥΦΑΙΟΥ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

Johannes MAGNI Gravfordi M. D.

HIPPOCRATIS

MEDICORVM OMNIVM FACILE PRINCIPIS, OPERA OMNIA QVÆ EXTANT:

In VIII. SECTIONES ex Erotiani mente distributa.

NVNC DENVO LATINA INTERPRETATIONE & Annotationibus illustrata,

ANVTIO FOESIO MEDIOMATRICO MEDICO AVTHORE.

Adiecta sunt ad VI. Sectionem Palladij Scholia Græca in librum περὶ ἁρμῶν, *& sua Latinitate donata.*

HIS PRÆTEREA ACCESSERE VARIÆ IN OMNES HIPPOCR. LIBB. LECTIONES Græcæ, ex reconditissimis manuscriptis exemplaribus summa diligentia collectæ, antea quidem partim Frobeniano Codici, partim verò ipsissimis Galeni Commentariis: nunc autem ipsissimis textus paginis ac lineis summo cum labore applicatæ: necnon etiam quorundam doctiss. virorum in aliquot Hippocr. libros Obseruationes.

HVIC NOVISSIMÆ OMNIVMQVE EMENDATISSIMÆ EDITIONI ACCESSERVNT *Hippocratis libri de Medicamentis purgantibus cum Commentariis Ioannis Heurnij & de Structura hominis. Item Erotiani & dictionum Herodoti Lexica cum Galeni Glossarum Hippocratis explicatione: & denique gemino Indice eorum qui in Hippocratis scripta commentati sunt, vel eum quauis alia ratione illustrarunt: vt fusius patebit in Epistola ad Lectorem.*

Cum INDICE QVADRVPLICI longe amplissimo & vtilissimo.

GENEVÆ,

Typis & Sumptibus Samuelis Chouët.

M. DC. LVII.

LIBRARY OF THE FOUNDED 1813

ILLVSTRISS. PRINCIPI

CAROLO LOTHARINGIO CARDINALI AMPLISS.

LEGATO PONTIFICIO ET

Mediomatricum Episcopo, &c.

HIPPOCRATIS *Medicorum Principis, vt autoris vetustißimi & grauißimi, ita certè obscurißimi Latinam interpretationem mihi longa animi reputatione meditanti, (Princeps Clariß.) existimaui me vestibula nimirum honesta adituſq; ad causam illustres facturum, si quæ ingeniorum nostrorum cursum sua difficultate retardabant, ea primum adhibita diligentia superarem. Statuebam nanque hunc esse amplißimum laudis campum, in quo virtus nostra excurrere posset, si ad Hippocratem Medicinæ parentem vertendum & explicandum omnem ingenij aciem intenderem, eumq; densißimis ignorantiæ tenebris oppressum, velut ex diuturna perturbatione valetudinis, ad aspiciendam lucem reuocarem. Quam ad causam obtinendam cùm curam omnem & diligentiam adhibendam mihi proponerem, in eo primùm elaborandum esse sentiebam, quod cùm propter abstrusam rei difficultatem, & à communi hominum opinione remotam intelligentiam, longè à se omnium conatus subduceret, tum verò ob reconditam & admirabilem autoris doctrinam nobilißima ingenia deterreret, id explanatum, in communem vsum & in omnes omnium manus veniret, acutorumq; hominum admirationem assensionemq; commoueret. Qua studiorum progreßione, me magnam à nostris hominibus initurum gratiam sperabam, si delitescentem, iam dudum optimi Medicinæ parentis operam, in apricum & apertum deducerem, eamq; ex obscurißimis doctrinæ vmbraculis, in publicum Medicinæ Candidatis proponerem. Feci igitur (Princeps Clariß.) vt primùm quam apud me habebam sepositam Hippocraticæ dictionis supellectilem, sub Oeconomiæ nomine non ingratiis in publicum ederem & superioribus aliquot annis nostros in secundum huius etiam autoris de Morbis Vulgaribus librum Commentarios, Augustiß. Principis & parentis tui auspiciis euulgarem. Qua veluti aggreßione ac velitatione ecquodnam curriculum habitura eßet nostra industria mihi proponerem, & ad istius operis designationem conficiendam non inanem mihi relictam esse spem, non dubia voluntatis confirmatione ostenderem. Ad quod munus persequendum cùm eam institutam mihi initio scribendi rationem viderem, vt non priùs integram huius operis interpretationem attingerem, quàm multis in Hippocratem nostrum consumptis lucubrationibus, tanquam salebrosa angustiarum voragine superata, difficilimisq; exantlatis laboribus, portum cernerem. Ex eo certè quod primum fecimus laborum nostrorum periculum, me bonis omnibus istam nostram causam satis probasse confido, eóque rem deduxisse videor, vt omnes intelligant ad istas reliquias persequendas, non tam mihi animum quàm consilium defuisse. Constitueram certè aliquot Hippocratis libros, velut*

ἀποτασμάτια quædam cum nostris Annotationibus editos, in publicam istam causæ cognitionem adducere, in idq; incubuissem, nisi me repente quædam fortunæ commutatio, vel potius ingenij æstus, in tam vasto mari periclitantem, procul à terra abripuisset, atque in altum à conspectu penè omnium abduxisset. Nam cùm plerique acuto ingenio homines, nec stulti alieni artificij existimatores, cursum nostrum quem cum periculo institueramus reuocarent, suis sanè rationibus effecerunt, vt importunissimis fluctibus iactatam nauem, non tamen afflictam, in firmam stationem deducerem, tandemq; ad littus applicarem. Quo in portu recreatis animis ac velut redintegratis viribus, ad reliquarum fortunarum subeundum naufragium erectior, & ad absoluendam nauigationem futurus videbar paratior. Ad eámque rationem eò facilius consilia nostra subduximus, quòd existimabam nauigationis nostræ cursum, non tam interrumpi quàm intermitti solere. Ac quod ferè in longa operis continuatione & verborum perpetuitate fieri assolet, vt ex liberali otio atque animi relaxatione eam mentis aciem contendamus, quæ possit & cogitando & scribendo promptam ingenij celeritatem explere: si ex hac honesta laborum vacatione & quiete, non tam extinctum quàm repressum, aut ipsa cunctatione maturatum studiorum nostrorum ardorem existimaui. Impetrarunt igitur illi ipsi efflagitatores assidui atque acres, vt quoniam iam pridem magna operis parte defuncti eramus, nostrum stylum ad integrum opus traducerem, & de existimationis alea potius in toto Hippocrate interpretando, quàm in quibusdam libris explicandis periclitarer. Existimabant enim si me ad id adiungerem, & communem vtilitatem cumulatiorem fore, & arti nostræ splendorem accessurum longe maximum, quod facultatis nostræ præsidia ad auctorem vt grauissimum ita artis complexione dignissimum contulissem. Qua in re qui mihi optimè consultum esse cupiebant, ij non tam otij aut mearum virium, quàm publicæ vtilitatis initam rationem videri volunt. Quam in causam etsi propensiore animo incubuimus, veritus tamen sum maximè, ne ingenij nostri tarditatem aut tenuitatem artis saluberrimæ prætenderem, quàm non nisi quis ab omni ingenij laude felicior, et ab omni denique disciplinarum cultura instructior, rectè verbis exornare, & mentis acumine comprehendere aut complecti queat. At verò cùm mediocriter nos à doctrina comparatos, angustiùs etiam à natura sentiamus, ne illi alienarum laudum profusi iactatores existimari debent, qui virium integritatis tantum ratione habita, colorem, succum, & sanguinem negligunt, & de totius existimationis iudicio aut famæ periculo decernere nos cupiunt. Ac veluti in sanitatis ratione non satis est integritatis, valetudinis, firmitatis & neruorum corporis curam habere, neque tam metuendum est ne vitiosum sanguinem colligas, quàm vt verum & incorruptum, in quo naturalis ineat non fucatus nitor, deperdas: sic in hac studiorum moderatione non vsque adeo aliorum de te existimationi innitendum est, vt non adhibeas in consilium mentis tuæ aciem, tuámque ingenij commendationem leui alienæ laudis obtentu in suspicionem venire patiare. Subductis igitur rationibus omnibus, summam cogitationum nostrarum fecimus, vt nos ad excellentium virorum voluntatem aggregaremus. Malui enim cùm eorum studio sim obsecutus, desiderari ab iis prudentiam meam, quàm si id non facerem, benevolentiam. Etsi autem me in hanc causæ quæstionem non leuia rationum momenta imposuerunt, imprimis tamen me plurimum mouit publica salutis ratio, quæ me ad artis comprehensionem velut ad quandam doctrinæ vsurpationem reuocat, quam non alunde melius quàm ex Hippocratis limpidissimis fontibus haurias. Quo in negotio hoc à me facilè passus sum extorqueri, vt velut commutatis velis inhiberemus, neque tam rei frustrationem, quàm temporis commutationem faceremus. Et nunc quidem iam quocunque feremur, danda nimirum vela sunt, & via quamuis in lubrico posita ingredienda, in qua certè insistenda, ad nominis nostri existimationem commendabilius videtur, mihi intentatam famæ causam de hoc loco dicere, quàm publicam studiosorum

vtilitatem

vtilitatem non ſolum deſerere verumetiam prodere. Qua in mentis aſſenſione, quem mihi ad laudem, qua non ſolum acuere, ſed etiam alere ingenium poſſet, aditum ſperabam ampliſſimum, eum mihi dicendi penè ieiunitate, & ſentiendi tenuitate interclusum eſſe ſentiebam, & verò multorum doctorum virorum prærepta gloria occupatum. In eóque negotio non tam depellendo quàm cunctatione morando, penè animo deſiciebar, niſi ad ſtylum prehendendum quodammodo factus eſſem animoſior, meque iſta oblectatione recreaſſem, quòd cum à natura ad dicendum non ſatis ſolutus eſſem aut expeditus, ad obtinendam tamen iſtam cauſam, curam etiam & ſtudium adhiberem maximum, aut conſideratam ingenij noſtri tarditatem, experiendis conficiendiſque rebus vincendam, aut ſubtilitate ſuperandam eſſe exiſtimarem. His tot tantiſque cauſis appetitus, rem ipſam aggredior (Princeps Clariſs.) Hippocratémque noſtrum Latinum in exiſtimantium arbitrium ſub tuis auſpicijs venire permitto. Qua in publicatione etſi fui aliquando faſtidioſior, quod profectò voluntatem nunc tibi facilè emetiar, rem ipſam adhuc potuiſſe non videar, id vt ignoſcas poſtulo. Nam & ſuſcipere tantam rem, quantam non modò facultate conſequi difficile eſſet, ſed etiam cogitatione complecti, vix arbitrabar eius eſſe qui vereretur reprehenſionem doctorum atque prudentium. Et hoc eorum eſſe munus videbatur, qui non ingenium modò acuiſſent exercitatione ſcribendi, ſed & ipſam aſſiduitatem locupletauiſſent grauiorum artium inſtrumento, & iiſdem artibus decus omne virtutis, cum ſumma rei Medicæ laude coniunxiſſent. Verùm cum ab iis Medicis qui totam ſcribendi facultatem ad Hippocr. transferrent, magna eſſet in foro iſto literario ſolitudo, non verendum mihi fuit exiſtimatorum doctorum & intelligentium iudicium, in eo præſertim opere, quod & in Clariſs. Principis nomine appareret, & ſuo ſplendore lætabile quoddam aut glorioſum ſcribendi genus pareret, tandémque ſua inexplicabili obſcuritate omnium in ſe fauorem conuerteret. Neque verò rei difficultas ſtudia noſtra tardauit, neque nos deſperatione debilitati id experiri noluimus, quod me aſſequi poſſe diffiderem, cùm etſi natura nos noſtra, aut illa præſtantis ingenij vis deficeret, præclarum tamen exiſtimauerim eum tenere curſum quem poſſemus, & prima ſequentem in ſecundis tertiiſque conſiſtere. Nam cùm neque illud ipſum quod eſt optimum deſperandum eſt, & in præſtantibus rebus magna ſunt ea quæ optimis proxima, tum verò id melius eſt quod ſplendidius & magnificentius, & in bonis omnia quæ ſumma ſunt iure laudantur. Quò ſanè æquius eſt (Princeps Clariſs.) nos ampliſſimi nominis tui dignitatem imbecillitati noſtræ prætendere, quod hæc tota tractatio, quam tibi iampridem ex longa animi reputatione deuouimus vaſtiſſimas habet ſolitudines, quæ omnium veniam merentur, & abrupta multa præcipitia, ex quibus tuo ductu, præclariſſimæq; familiæ veſtræ ſplendore nos emergere poſſe confidimus. Speramus enim te Hippocratem iſtum Medicinæ parentem, ea qua doctos omnes complecteris beneuolentia & fauore proſecuturum, tuáque ampliſſimi nominis dignitate aduerſus maledicentium calumnias defenſurum ac vindicaturum. Quam etiam ad hanc noſtram cauſam eò lubentius adiungimus, quod rei nouitas, operis difficultas, tractationis obſcuritas, in ſpeciem quidem honeſta, nobis certè ad obtrectationem & calumniam quàm ad gloriam procliuior videtur. Huius verò patrocinium eò æquiore animo tibi ſuſcipiendum videtur, quòd nobiliſſima Academia veſtra Mußipontana, & per vos feliciter inſtituta, & ampliſſimis muneribus & honoribus aucta, tum demum ad æternam nominis celebritatem ſit peruentura, cùm ad eam quam ſibi comparauit ex omnium artium excellentiſſimis vndique profeſſoribus dignationem, etiam Medicinæ & Mathematum autoritatem veſtra liberalitate adiunxeritis. Cùm igitur omnem ſtudiorum rationem ita moderati ſimus (Princeps Clariſs.) vt quantamcunque in his progreßionem fecimus, eam ſemper ad Ampliſſ. veſtræ familiæ ornamentum contulimus, æquum eſt ſanè te totius iſtius operis, quod tibi ſanctiſſimis votis nuncupamus, dedicationem

istam, tanquam non ingratam, sed officij plenissimam, memoris erga te animi testificationem à nobis repetere, & lucubrationes nostras, quæ quoniam de nomine & fama periclitaturæ videntur, in tui nominis splendore sibi, vt & doctis omnibus, constitutum esse patrocinium sentiunt, vestræ familiæ amplitudine protegere. Quæ & generis claritate illustris, & egregiæ stirpis propagatione, nominis antiquitatem tam sanctè tuetur, vt tanquam in vnam arborem plura genera, sic in istam vestram domum multum insitam atque illuminatam nobilitatem cernere possimus. Cuius fauore tecti, non dubitamus quin istam quam tibi dicamus operam maleuolentissimas hominum obtrectationes integris fortunis facilè effugere sentiamus. A te certè hanc habebunt gratiam Medicinæ studiosi, quòd ad Hippocratis reconditam doctrinam vsurpatione recolendam, cognitione renouandam, exercitatione reuocandam, & in vulgus enunciandam, facultatem omnem nostram Medicam quam toto ætatis nostræ decursu magna studiorum contentione ad eam augendam contulimus, sub tui nominis auspicijs gratissima animi propensione accepturi sunt. Quibus vt respondeamus, nos ad id toto corpore & animo semper incumbemus, nec vllis vnquam laboribus neque vigiliis parcemus. Tibi verò debebunt (Princeps clariss.) qui nobis hanc causam imposuerunt, quod hanc editionem etiamsi minus nostra commendatione, tuo tamen nomine diuulgari necesse est. Quibus cum hoc mihi tamen commune esse volo, vt si sustinere tantam causam non potuero, iniusti oneris impositi eorum culpa sit, mea recepti, in quo tamen iudicij nostri errorem laus tibi oblati muneris compensabit. Ex Mediomatricibus ipsis Non. Sextil. Anno 1594.

AMPLIS-

AMPLISSIMO AC CONSVLTISSIMO,
MEDICORVM PARISIENSIVM
ordini & Collegio.

ANVTIVS FOESIVS. S.

CVM Oeconomiam noſtram adornarem, (PATRES AMPLISSIMI) tum nihil de Hippocrate publicando cogitabam, quòd & ingenij noſtri viribus diffiderem, & ætatem noſtram iam nutantem & penè affectam, huic oneri minimè ſufficere poſſe exiſtimarem. Tantum tamen valuit apud me amicorum authoritas, vt ad id quod ſemper pudore, aut ingenua quadam timiditate defugeram, me publicæ vtilitatis cauſa tandem contulerim. Qua in cauſa verſanda, cùm me publici commodi ſpe ſuſtento, mei conſilij rationes (quæſo) accipite. Hippocratem ipſum ſummum Medicinæ principem ac veluti Deum, omnium Medicorum manibus teri, & per publica Medicorum theatra perſonare, non ſolùm nobis glorioſum, ſed & maximè vtile, & omnium noſtrûm ſalutis intereſſe ſemper exiſtimaui. Ideóque ex quo me veſtræ ſalubris militiæ, hoc eſt Medicæ, ſacramento addixi, omnes meorum ſtudiorum rationes ad Hippocratem ipſum verſandum, pertractandum & explicandum adiunxi, in eóque tanquam vitæ meæ tabernaculum conſtitui, vt Hippocrates per ſe preſſus & ſubobſcurus, Galeni copia & liberalitate peruius & detritus in noſtris omniũ manibus verſaretur. Ad cámque cauſam in multos eius libros ad Galeni exundantiſſimos fontes & profluentem copiam, noſtra qualiacunque ſcripta, hoc eſt, ieiunitatem noſtram appoſuimus. Quod cùm in meum ipſius vſum mihi compararem, ac mihi (vt dicitur) canerem, effecit importuna amicorum efflagitatio, vt me ad Hippocratem conuertendum applicarem, & quod mihi deſtinaram, ad publicam omnium vtilitatem non ingratiis proferrem. In quo vellem non ſolum coloris & ſanguinis vt aliptæ, ſed vt optimi etiam Medici, virium & facultatum noſtrarum rationem habuiſſent. Quod igitur experiundi magis ſpe, quàm perficiundi voluntate à me attentatum eſt, ſi minus vobis probabitur, veſtrum erit, vt aut maius opus quàm à me perfici potuerit inſtitutum putetis, aut dum amicis rogantibus voluerim obſequi, me verecundia negandi, ſcribendi impudentiam ſuſcepiſſe, in eóque impoſiti oneris amicorum culpam eſſe, meam ſuſcepti. Cùm igitur totum corpus Hippocraticum per ſe vaſtum admodum & confuſum, multorum animis tenebras offunderet, & ſpectatores à ſe auerteret, feci quod in mercibus explicandis fieri ſolet, vt eas in ſpeciem omnium ingeniis exponerem, & in ordinem ex Erotiani vetuſtiſſimi authoris mẽte redigerem, aut in ſectiones, quò faciliùs perferri & pertractari poſſent diſponerem, Primo igitur loco τὰ τεχνικὰ, ἢ τὰ εἰς ἃ περὶ τέχνης συντείνοντα λόγων, hoc eſt, quæ ad artem ſpectant, conſtitui, quod non inauſpicatè ab artis tractatione tanti operis auguria duci viderentur. Secundo loco σημειωτικὰ, quod πάσης αἰτιολογίας καὶ θεραπείας τὰ σημεῖα, ὀφείλῃ σημείωσις, vt loquitur Erotianus. Tertio, φυσικὰ καὶ αἰτιολογικὰ. Quarto, ὑγιεινητικὰ. Quinto, θεραπευτικὰ. Sexto, χρησυμῳδύμενα. Septimo, ὀπτίμικτα ἢ πολυμικτά. Octauo, παρέξωθεν ἢ ξενικά. In quibus omnibus cum ſexaginta (vt vocat Manardus) Hippocratis opera, quæ nobis ex tanto naufragio reſtant, comprehenderim, & in ſeriem ex Erotiani conſilio coegerim, in omnibus tamen eum me non eſſe ſecutum præ me fero. Neque certè hoc loco mihi de librorum Hippocratis dignatione & authoritate dicendum aliquid exiſtimo, tum quod in eo Galeni optimi Hippocratis interpretis iudicium & cenſuram interponendam eſſe cenſeam, vt aliàs à nobis ea de re ſcriptum ſit, tum etiam quod ea de cauſa à magnis huius tempeſtatis Medicinæ dictatoribus, in Claſſes & Centurias ſint diſtributi. Qua in recenſione etſi multa ſunt arbitraria, multa diligenti trutina examinanda. In Hippocratis tamen ſcriptis recenſendis, vt veluti bonorum publicationem fieri non probo, ita Galeni iudicio & cenſura firmiter nitendum ſtatuo. Et vt aliorum de Hippocratis ſcriptis trutinam minimè conuello, verùm etiam maximè probo, ita certè quidem hunc à nobis ſeruatum ordinem, & in ſectiones diſtributionem, ad eam quam nimis, nunquam tamen ſatis, ambitiosè quærimus publici commodi cauſam, vel maximè accommodatam exiſtimo. Prompta enim & expedita hoc modo Hippocratis opera, quæ omnium manibus atterantur, & quóuis gentium circumferantur, ſe offerunt, vt his non ſolùm in vmbram, ſed etiam in Solem & puluerem, hoc eſt ægrorum tri-

clinia dedictis, eorum autoritate & consilio nitamur, ex eorum præscripto res ægrorum procuremus, & medicinam faciamus, nobisque ex his tantum non ad cognoscendum, verùm etiam ad agendum vbique arma suppetant. Et certè mea semper fuit opinio, quam me viuo nunquam etiam eripi mihi patiar, in Medicina facienda, non aliam adhibendam esse quàm Hippocratis cynosuram, quod etiam locupletissimis scriptis confirmauit Galenus, qui eum nobis omnium bonorum ducem & authorem, πάντων τῶν καλῶν ἡμῖν ἡγεμόνα toties suis rescriptis clamat, & ad nominis æternitatem* commendat & consecrat. Ad eam igitur tanti nominis celebritatem, si omnes nostras rationes, omnes ingenij nostri facultates aggregauimus, vt eum omnibus viæ ducem proponerem, cuius vestigiis insistentes, huius vitæ vsum nō tam promptè & expeditè quàm salubriter hauriemus; magna certè ab omnibus nobis ineunda est gratia, quòd nostris lucubrationibus omnium tum publicæ, tum priuatæ vtilitati prospexerim. In quo si quod spero consecutus sum, id totum vobis acceptum ferent & gratias habebunt, qui ex nostris laboribus fructum reportabunt, meóque exemplo vestrum amplissimum nomen seculorum immortalitati cōsecrabunt. Sin minùs, me tamen ad publicæ salutis commodum omnes nostras rationes aggregasse semper præ me feram, eáque me specula consolabor, nobis in scribendo nunquam in publicum promerendi voluntatem defuisse. Quam vobis consultissimis Medicinæ Patribus, velut ex vberrimis vestris fontibus hausta m, & in vestro gremio auctam & altam, plenissimis vlnis remetior, dedico consecróque, petóque ab omnibus vt in nominis vestri amplissimi commendatione conquiescat. At verò Hippocratem ipsum suo nomine & vetustate satis commendabilem, post omnes omnium laudationes, non alia apud vos præcipuè, dignatione afficiam, quàm quod in Græcia olim omnis philosophiæ parente & alumna, illi diuini honores exhibiti fuerint, eúmque M. Tullius † locupletissimus author, Æsculapio adæquarit, & cum eo contulerit. Reliquas eius laudes ab omnibus nunquam satis decantatas, & ex vestris suggestis alternante sæculorum memoria sæpissimè ab excellentissimis ingeniis proclamatas, eas ne ingenij nostri culpa deterere videar, vobis præcipuè ex hoc lóco in animi notione non reponam. Satis erit si quod ad instituti nostri causam facit vobis aperuero, me ad hanc Hippocratis versionem multorum manu scriptorum codicum fidem adhibuisse, imprimísque membranas Vaticanas quibus etiam se vsum Fabius Caluus subscripserat ante annos quinquaginta perlustrasse, deinde etiam ex Bibliotheca Regia Fontanobellæa tres manu scriptos codices ad nostrarum rationum consilium adiunxisse. Quod cum D. Hollerij & D. Goupyli cura mihi procuratum fuisset, me etiam lectionum ex his codicibus à me descriptarum ante annos quadraginta D. Hollerio copiam fecisse. Quorum piis manibus hac parentatione meritam gratiam repono, vobis verò vt augustiss. Patribus, ex quorum sinu & disciplina hæc hausta sunt & delibata, nostram Hippocratis versionem, gratissimi erga vos animi testimonium, perpetua officij obseruantia deuoueo, dedico & offero. Quam si minus nostra commendatione, certè quidem nominis vestri amplitudine fartam rectam in publicum exire volo, vt illius patrimonium dignitatis ne ab aliquo nefario prædone diripiatur, quasi parentes boni & fideles tutores defendatis, eiúsque patrocinium suscipiatis. Ex Mediomatricibus ipsis Idib. Mart. 1594.

* *Lib. ad Glauc. initio. & lib. 1. de Vene sect. aduers. Erasistr.* † *Lib. 3. de Nat. Deor.*

Lectori

Lectori Candido.

CUM esset in procinctu nostra Hippocratis editio, & iamiam prælo submittenda (Lector Candide) eccè commodum Lutetia duo Hippocrat. exemplaria ad nos allata sunt, unum Aldinum Alberti Fevrei Medici celeberrimi, alterum Frobenianum Ludovici Servini Jurisconsulti clariss. & in amplissimo Senatu Parisiensi fisci Regii patroni, in quibus variæ ex manuscriptis membranis lectiones tam diligenter erant adscriptæ, ut mihi insperato & nil tale cogitanti contigerit, quod me vel votis omnibus consequi posse per ætatem diffiderem, scil. ut unico aspectu tot bibliothecas perlustrarem tot membranarum veteramenta, hoc est clarissimorum virorum monumenta perlegerem. In quibus recensendis hoc me summo Dei Opt. beneficio consecutum gaudeo, ut reconditissimas Bibliothecæ Regiæ Fontanobelleæ gazas, quas ante annos quadraginta conquisitas oculis avidè devoraveram potiùs quàm decerpseram, nunc demum agnoscerem, & jam tandem velut incudi redditas, suo splendori ac nitori restitutas, in lucem ponerem, & per ætatis maturitatem recoctas, jucundissima quadam temporis recordatione ad polituram & repumicationem revocarem. Quo in negotio cùm doctiss. & excellentiss. virorum arculas omnes & pigmenta quibus hanc nostram Hippocratis editionem colorari voluerunt consumpserim, opésque quas ex suis selectissimis κτηνλίοις prolixissimè pro sua liberalitate in usum publicum contulerunt omnes exhauserim, nostri consilii (quæso) rationem accipe. In Fevrei exemplari cùm multa sint ex Scholiis Græcis diligentissimè adscripta, marginibus & lineis interjecta, explicationibus & glossematis quibusdam referta, ea tantum selegimus, quæ ad Hippocrat. literam facerent, pauca & cum delectu quodam ex Scholiis adjecimus, eáque potissimum quæ ad sensus Hippocratici cognitionem mihi plurimum facere videbantur, multa negleximus, quasdam etiam lectiones, ut in veteribus membranis, parum integras rejecimus. In Servini verò exemplari, præterquam quod ad codices Regios accuratè mihi efformatum videtur, etiam M. Cordæi Medici excellentiss. manuscripti exemplaris lectione eximiè locupletatum est, ita me gessi, ut lectionem veterem sedulò ac diligenter apponerem, varias lectiones ex Galeni quamplurimis locis studiosissimè appositas, ut cuivis pervias, relinquerem, multas etiam ex Hippocrate ipso locorum explicationes fidelissimè annotatas omitterem, conjecturas (quas pro mentis acumine habet plurimas) omnino paucas adscriberem, eásque tantum quæ mihi ad Hippocrat. sensum appositissimè accommodatæ esse viderentur, ne vel excellentissimi viri ingenio meo judicio præjudicium aliquod afferrem, vel eum merita laude defraudarem. Has igitur doctissimorum virorum lucubrationes & vigilias, bona fide quoad licuit expressas, ad cujusque sectionis calcem apposuimus, eásque liberaliter acceptas ad hanc Hippocrat. editionem collustrandam liberalissimè contulimus, & fidelissimè repræsentavimus. At verò de librorum Hippocràticorum ordine te admonitum volumus, non unum & eundem in omnibus membranis esse; immò verò in Vaticanis quas ante annos sex & quadraginta jam pridem vidimus, longè varium & diversum, præcipuéque in his quas se secutum esse M. Fabius Calvus ex scripto testatus est. Sic enim ad calcem exemplaris cujusdam Vaticani adscriptum legimus. ἐγράφη περὶ ἀρτ. ἰᾶτ. καὶ φάβ. φαλάκρ. α. φ. ις. Præterquam quod etiam alium longè ordinem in sua interpretatione secutus videtur. Alium quoque esse eorundem librorum ordinem apparet in altero etiam exemplari Vaticano accuratissimè & elegantissimis literis Græcis descripto. Quin etiam M. Cordæi quondam doctiss. exemplar (cujus crebram suis scriptis mentionem facit, atque etiam antea meminimus) aliam & ordinis, & in multis inscriptionis rationem sequitur, ut Servini codex testatur. De quibus cum neque certi aliquid statuere, neque rectè judicare possimus te tantum admonere æquum nobis visum est. Quod si Capellani Archiatri quondam Regii & viri excellentiss. exemplar Medicæum quo eum usum audio, nobis videre licuisset, de eo etiam aliquid addidissemus, & fortasse sententiam tulissemus, etsi istud esse quod à Cordæo celebratur, non vana mentis assensione auguror. Verùm te hac nostra quantulacunque diligentia, & tot veterum exemplarium lectione, quibus nec toto fortasse peragrato orbe, aut plura, aut puriora invenias, pro tua æquanimitate contentum esse par est, nostræque jam ingravescenti propéque affectæ ætati ignoscere, cùm præsertim possint ista ab excellentissimis ingeniis, quorum Dei Opt. Max. beneficio his quantumvis exulceratissimis temporibus adhuc magna futura est, nova in dies accessione splendescere & augeri, plurimáque tenebricosa & obscura (in quibus nec mihi ipse satisfacio) meliorem lucem accipere. Ad hanc autem Hippocratis editionem accesserunt Joan.

Martini

Epiſtola ad Lectorem.

Martini Medici Pariſienſis celeberrimi & doctiſſ. in Hippocrat. libros Obſervationes, quas ipſe viva voce & publica profeſſione cum Hippocrat. Interpretatione aliquot annis (ut audio) teſtatus eſt. Eas cùm pro ſua humanitatè ad hanc noſtram operam liberaliſſimè contulerit, ad cujuſque lectionis calcem cum variis lectionibus appoſuimus. Acceſſit etiam Palladii cujuſdam (etſi non admodum vetuſti, non tamen, opinor, aſpernandi authoris) Commentarius Græcus in lib. περὶ ἀρθρῶν *Hippocrat. nunquam antea editus, & ex Medicæa Bibliotheca à D. Petro Laphilæo Pariſienſ. Medico viro humaniſſimo & doctiſſimo, mihique à primis Medicinæ incunabulis familiariſſimo, deſcriptus, & ad hujus operis dignitatem amplificandam magno animi candore & publicæ utilitatis ſtudio ad nos non ita pridem miſſus. Quem à Jacobo Santalbino in hoc publico medendi munere Collega noſtro, viro etiam doctiſſ. Latina interpretatione donatum, in Sectionem hujus operis ſextam (hoc eſt ſuum locum) repoſuimus. Additæ ſunt etiam variæ lectiones & correctiones quædam ex Medicæo codice ab eodem D. Laphilæo jam pridem collectæ, & ad hunc apparatum quem tibi proponimus liberaliter tranſmiſſæ. Reliquum eſt igitur, Lector Candide, ut his humaniſſimis viris & excellentiſſ. ingeniis quorum hîc tibi memoriam recolimus, quorumque opera & beneficio hæc noſtra Hippocratis editio plurimum dignitatis & acceſſionis accepit, quam debes, & tuo, & noſtro nomine gratiam referas, eámque perpetua grati animi recordatione, atque officio devincias ſempiterno. Bene vale. Ex Mediomatricibus ipſis* VIII. *Calend. Novemb.* CIↃ IↃ. XCIV.

Typographus Lectori.

CUM poſtremæ Hippocratis editionis exemplaria, pridem ubique deſiderari accepiſſem: nec quenquam interea qui novæ adornandæ curam in ſe reciperet viderem: pro eo quo ſum, & ſemper fui in rem literariam affectu, id onus, δυσβάσακτον licet, lubens ſuſcepi: eóque faciliùs quod non pœnitenda regiorum characterum ſupellectile τυπογεγαφεῖον inſtructum haberem: atque ideo præclarum opus, quod hactenus negligenter latis acceptum fuerat, literis minimè fugientibus, ac ignorabilibus, edere me poſſe ſperarem. Verùm cùm ea quæ per ſe utilia & grata ſunt, nova aliqua acceſſione gratiora fieri non ignorarem: nullum laborem vel ſumptus refugi, quo & menda quæ operarum incuria irrepſerunt tollerentur, & φιλίαζοι via proniore ad Hippocratis lectionem ferri poſſent: quoniam porrò plerumque voces vel obſoletæ vel poëticæ quæ paſſivitus apud hunc authorem occurrunt ἐπεὶ γέγονεν αἰνὴρ Ομηρικὸς τὸν φράσιν, ut loquitur Erotianus, lectoribus in hac palæſtra minus ſubactis; moram injicere poſſunt, operæ me pretium facturum exiſtimavi, ſi ea quæ Foeſii œconomiæ vicem, aliquatenus ſupplere valent adtexerem, cujuſmodi ſunt Erotiani & Herodoti Lexica, cum Galeni gloſſarum Hippocratis explicatione: horum enim ope ad omnia ferme graviſſimi ſcriptoris obſcuriora aditus pateſcit. Ne autem eadem in hac editione quæ in præcedentibus deſiderarentur, libros de Medicamentis purgantibus Græcè & Latinè cum Commentariis Joannis Heurnii, & de ſtructura hominis Latinè tantum, quod Græcum exemplar mihi ad manum non eſſet adjeci: ac denique mantiſſæ loco geminum indicem eorum qui ſive commentariis, ſive notis quibuſcunque, ſive verſionibus ἐμμελῶς vel καταλογάδην, ſive indicibus, ſive quavis alia ratione Hippocratem illuſtrarunt, quantum quidem mihi innoteſcere potuerunt conſtruendum & editioni præfigendum curavi. Hæc ſi tibi Lector accepta fuiſſe intellexerim, meliora in poſterum te ſperare jubeo: interea bene vale, & qualecunque eſt quod impræſentiarum tibi offertur æqui bonique conſule.

CL. PRÆ-

CL. PRÆSTANTISSIMOQVE

V.D. ANVTIO FOESIO DOCTORI

MEDICO MEDIOMATRICO, D. PLVRIMVM OBSERVANDO,

ÆMILIVS PORTVS, FRANCISCI PORTI, Cretenſis F. S. P. D.

AVREVM illud (Cl.V.) Hippocrateæ OEconomiæ maxima cum laude nuper à te conſcriptum, typiſque mandatum opus, ad accuratiorem Hippocratis lectionem me veheme[nter] inuitauit, à qua propter incredibilem grauiſſimorum errorum multitudinem, ac obſcuritatem inde manantem, ego medicinæ Studioſus, non mediocriter ante deterrebar: ſed fauente Deo, tuis auſpiciis, ductuque per denſiſſimas Hippocrateorum librorum tenebras ad ſatis claram intelligentiæ lucem haud infeliciter euaſi. Quare quod tuum eſt, tibi iure debetur. Ex alienis enim laboribus gloriam captare nolo. Si quid tamen & ego in iſta corruptiſſimi codicis emendatione præſtitiſſe videor, id ita demum ab aliis admiſſum iri confidam, ſi tu doctiſſimus, artiſque Medicæ peritiſſimus vir hoc ipſum tuo iudicio, ſententiaque comprobaueris. Equidem has meas animaduerſiones domi ſeruare, nec euulgare decreueram: ſed typographus, qui totum Hippocratem pulcherrimo veſtis Latinæ cultu recens à te exornatum, eruditiſſimiſque commentariis illuſtratum excudit, ſimul ac ab amicis admonitus, intellexit, quot, quantiſque mendis ſcateret Baſilienſis ille codex, quem in editione ſequendum ſibi propoſuerat, ſtatim pro ea familiaritate, quæ ipſi mecum intercedit, ad me ſcribit, ſuam mentem aperit, petit vt Hippocrati præter expectationem grauiter laboranti, Medicinam aliquam facere ne grauarer, ſi quam in præſentia paratam haberem, quod ipſa morbi grauitas diuturniorem dilationis moram non pateretur. Honeſtis igitur amici poſtulatis, votiſque ſatisfacere ſum conatus. Quoniam autem (Cl. V.) in hac Hippocratis laborioſa, difficilique curatione bonam pharmacorum partem ex præſtantiſſimis Oeconomiæ tuæ theſauris deprompſi, ne quis me beneficiorum acceptorum immemorem, ingratumque meritò vocaret, quin etiam vt omnem malæ fidei ſuſpicionem vitarem, vtque meæ mentis integritatem, animique candorem cuncti mortales meliùs cognoſcerent, autores ſyncerè laudaui, quorum ſcriptis, & autoritate ſum vſus. Inter hos tu, Medicæ facultatis columen, & ornamentum, ſine controuerſia principem obtines locum. Quamobrem etiam has iucundorum fructuum, quos ex Hippocratis lectione percepi, primitias nomini tuo (Cl.V.) cenſui dicandas. Hoc perexiguum honoris, quo tuas eximias virtutes proſequor, pignus alacriter accipies, & in eorum numero me pones, qui te omnibus felicitatis humanæ partibus auctum, ornatúmque cupiunt. Vale præſtantiſſimorum Medicorum decus. Datum Heidelbergæ Calend. Septembris CIↃ. IↃ. XCV.

ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΠΟΡΤΟΥ,
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΠΟΡΤΟΥ ΤΟΥ
κρητὸς ἐπίγραμμα εἰς τὼ Ἀνυτίε
Φοησίου ὀνομασίων, καὶ
σημασίαν.

Κλῄτὸν ὄπφρα δέως ὁδ' Ἀνύτιος ἔεργον αὐσας.
Κτήσατ' ἀθμήτου κύδεος ἀγλαΐδυ.
Οὕνεκα δ'' Ἱπποκράτει τὸ φόως ὁ Φοήσιος ἦσεν
Ἤλυθε τῷ ζοφερῷ, Τοῦωμα τῦτο φέρῃ.

Τοιοῦωμα τῦτο φέρει, τεκμήειον οὐ ματομήκως
Δῆλον ὄπῃσήμης, ἢ φρέπε διανοίας.
Τοῦ αὐτοῦ ἄλλο.

Δέλτιον ὁπραλέοι διζήμενες Ἱπποκρατείων,
Ὅππερ ἔχει ἐπόδει, νεῦ κέαρ ὑμὸν ἔχῃ.
Πᾶσαν τὼ σκοπέω ὁ Φοήσιος ἔνδεν ἀπῶτε,
Λαμπρὸν φῶς φορέων. φωσφόρος οὖν κυρέῃ.
Σοὶ χάριν Ἱπποκράτης ὡς πλείσ'ὼ οἶδεν, ἰδ' ἐξῆς
Νεῦ αὖτῷ δώσων, ὧν πόρες ἀθανάτων.

RVDOLPHVS MAGISTER MEDICVS REGIVS CAMPANVS AD D. ANVTIVM FOESIVM EGREGIVM PHILOSOPHVM, & diligentiſſimum Hippocratis interpretem, Carmen.

Stelliferum Hippocrates ſcriptis æquarat Olympum,
Quem nuper detruſit in Orcum
Demens barbaries, doctrinæ inimica priori,
Et virtutis neſcia veræ.
Ipſum, at reſtituis, Princeps aſſertor Anuti,
Antiquæ & vindex Medicinæ.
Tu explanas ſalebras, nodos & ſoluis acutè
Difficiles, & ſorde repurgas:
Nunc demum vt totus nobis appareat Author
Pulchrè antiquo, purus, honore
Splendeſcens: miræq; tuæ hoc debebitur arti
Olim ſic vt laude nepotes
Te exornent, atque Hippocratis dignentur honore,
Quem tu interpres reſtituiſti.

ΕΡΩΤΙΑΝΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡ

Ιπποκράτει λέξεων σιναγωγή.

ΤΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΤΗΝ Ιπποκράτους θεραπευτικήν, ἀρχίατρε Ανδρόμαχε, ἐκ ὀλίγα συμβαλλομένῳ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁρῶν, ὅσοι λογικῆς ἀντιποιοῦνται παιδείας, καὶ τούτων ἐξαιρέτως τοῖς ἰατροῖς, οἱ δὴ πλὴν ἀρχαίαν ἰσοτιμίαν ἀποκηρύττουσι τῆς τέχνης, φιλοτίμως ἢ καὶ σφόδρα ὑπομόνως ἅ, τε ἐκ ἴσασι, μαθεῖν ὑπομένουσιν, ἃ δὲ καὶ ἤδη μεμαθήκασι, κενεὸν ἀπονοσφίζουσι· τὸ μὲν ἀδίδακτον, ὡς ἐνδεὲς, τὸ δ' ἄκειτον, ὡς ἄπιστοι, πλανώμενοι· εἰκότως ἠβουλήθημεν ταῖς ἐμφερομέναις αὐτῷ τοῖς συγγράμμασιν ἀσαφείαις καὶ κατὰ πολὺ τὴν κοινὴν ἀνακεχωρηκυίαν ὁμιλίας ἐξηγήσασθαι λέξεις· αἳ δὴ ἀγνοούμεναι μὲν, ἱκανῶς ἀφηρούνται τὴν διανοίας τὸ πρὸς ὑπόνοιαν ἕτοιμον· ἐξαπολωλεῖσαι δ' ἢ καὶ ὅτι τὸ πλανητέον ἀχθεῖσαι, πολὺ παρέζον φῶς πρὸς τὸ δικαιότερον τῆς ἐν τῇ διανοίᾳ σωτηρίας. καὶ μάλιστα ἐπεὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῶν ῥάστου πάντα γινώσκειν ἐθελόντων ἰατρῶν οἱ μὲν οὐδ' ὅλως μετὰ χεῖρας ἔχοντες ἀπορίαζουσι, πλὴν πραγματείαν τινὸς χλοῦνης ποιοῦντες, οἷς ἐπετήδευσεν Ιπποκράτης ἀσαφὴς φανῆναι, καὶ διὰ τοῦτο ἀνακεχωρηκέναι δύσπορῆσαι λέξεις ἀπορίαζουσι· καὶ ταῦτα, μακρὰν μὲν τῆς τέχνης, βραχὺ δ' τοῦ βίου οἰόμενοι, διὰ τὸ σαφῆ ποιῆσαι πλὴν ὁμιλίαν καὶ πᾶσι φανερὰν. δέδοται γὰρ ἡμῖν ὑπὸ τῆς φύσεως λόγος πρὸς τὸ τὰς μετὰ διάνοιαν γλυπτείσας φαντασίας τοῖς πέλας ἐκτυποῦν. λελήθασι δ' οἱ ταῦτα πρὸς τοῦ ἀνδρὸς ὅτι πλὴν μειρακίαν φλυαροῦντες, ὡς οὐ μᾶλλον καὶ Ιπποκράτους ταῦτα, ὅσον πλὴν αὐτῆς ἀμαθίαν εἰς ὑπαίθριον ἄγουσιν. εἰ μὲν γὰρ μόνον ἢ προφερόμενον ἐπλάτει τὰς φωνὰς, ἴσως ἂν τὸ προῆκτον ἐμέμψατο ἂν τις· ἐπεὶ δ' πάλαι αἱ συνήθειαι ταύτῃ κέχρηνται τῇ πρὸς πλὴν διάλεκτον φορᾷ (ἐξ ὧν οἵ τε πρὸς πλὴν ἀρχαίαν κωμῳδίαν καταγινόμενοι ἐμφαίνουσι· καὶ τῆς μὲν φιλοσόφων, Δημόκριτος, τῆς δὲ ἱστορικῶν, Θουκυδίδης καὶ Ηρόδοτος, καὶ σχεδὸν ὁ σύμπας τῆς ἀρχαίων γραφῆς συγγραφέων) πάντοτε τὸ πᾶσι τοῖς ἀρχαίοις εἰρημένον συμβέβηκεν, τοῦτο καθ' Ιπποκράτους κεκομίκασι μόνως; διζηθεῖσα δὲ ἐν τῇ μέθοδος ἐξηγήσῃ τὸ πρὸς πλὴν ταυτὸν ὁμιλίαν τῆς ἀρχαίων ὁμονοοῦσι, ἐπεὶ γέγονεν αὖθις Ομηρικὸς πλὴν φάσιν, καὶ πλὴν ὀνοματοποιίαν δύσκρητος; πρὸς γράφας καὶ διάνοιαν ἱκανὸς, καὶ τῆς κοινῆς καὶ εἰς πολλοὺς πεπλεόσης λέξεως ἐκλέξασθαι πλὴν κυριωτέραν. ἰῶ καθάπερ τινὲς τύποι καὶ σφραγῖδες αἱ πλὴν ἑρμηνείαν πεπιστευμέναι πιθέσθαι λέξεις. ὧδε ταύτην χέτοι πλὴν αἰτίαν πολλοὶ τῆς ἐλλογίμων ἐκ ἰατρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ γραμματικῶν, ἐπιτυχόντας ἐξηγήσασθαι τὸν ἄνδρα, καὶ τὰς λέξεις ὅτι τὸ κοινότερον τῆς ὁμιλίας ἀγαγεῖν. Ξενόκριτος μὲν ὁ κῶος, γραμματικὸς ὤν, ὡς φησιν ὁ Ταραντῖνος Ηρακλείδης, πρῶτος ἐξελάβετο τὰς τοιαύτας ἐξαπλοῦν φωνάς· ὡς δὲ καὶ ὁ κιτιεὺς Απολλώνιος ἱστορεῖ, καὶ Καλλίμαχος ὁ ἀπὸ τῆς Ηρόφιλου οἰκίας. μὴν ὃν φασὶ τὸν Ταναγραῖον Βακχεῖον ὑπιβαλεῖν τῇ πραγματείᾳ, καὶ διὰ ξιῶν συντάξεων πληρῶσαι πλὴν προθεσμίαν, πολλὰς πλανηθέντων εἰς τοῦτο μαρτυρίας πιστῶν. ᾧ δὴ τὸν ἐμπειρικὸν συγχρονήσαντα Φίλινον ἐξ ἐξαβίβλου πραγματείας αὐτεπιστεῖν, καὶ παρεπικελεύσου κριτὸς ὑπιθεμένου τὰς Βακχείας λέξεις διὰ συντάξεων, Απολλωνίᾳ τε τῷ Οφέως τοῦτο ποιήσαντος, καὶ Διοσκορίδου τῷ Φακᾷ πᾶσι τούτοις αὐτεπιστάντος δι' ἑπτὰ βιβλίων, Απολλωνίου τε τῷ κιτιέως ὀκτωκαιδέκα πρὸς τὰ τοῦ Ταραντίνου ξία πρὸς Βακχεῖον διαγράψαντος· καὶ Γλαυκίου τοῦ ἐμπειρικοῦ δι' ἑνὸς πολυχίου πάνυ καὶ κατὰ στοιχεῖον πεποιημένου τοῦτο ὑπιτηδεύσαντος· πρός τε τούτοις Λυσιμάχου τοῦ κῴου καὶ βιβλίον εἰσπονήσαντος πραγματείαν, μὴν τὰ ξία μὲν γράψαι πρὸς Κυδίαν τὸν Ηρόφιλον, ξία δὲ πρὸς Δημήτριον. καὶ γὰρ ἀναλεξάμενος αὐτῶν Εὐφορίων, πᾶσαν ἐσπούδασε λέξιν ἐξηγήσασθαι διὰ βιβλίων ἕξ. τῆς δὲ γραμματικῶν οὐκ ἔσιν ὅστις ἐλλόγιμος φανεὶς παρῆλθε τὸν ἄνδρα. ἔτι δὲ Αείσαρχος, πρὸς ὧν γεγράφασιν Αειστοκλῆς καὶ Αειστοφάνης οἱ ῥόδιοι, καὶ μὴν πάντας Αντίγονος καὶ Δίδυμος οἱ ἀλεξανδρεῖς. ὅθεν ἐπεὶ τινας τῆς ἀρχαίων οὐκ ἀποδοχῆς ἀλλὰ μέμψεως ἀξιοῦσι, δι' αὐτὸ τοῦτο μὴν τοὺς ἥρωας, καὶ αὐτοὶ τετολμήκαμεν πρὸς τὸ ἀνδρὸς σωτάξαι. δίκαιον οὖν ἡγούμεθα προειπεῖν τοῦτο, ὅτι πολλαὶ τῆς ὅτι τὰς γραφὰς ὁρμώντων γεγόνασιν ὑπολήψεις. εἰ μὲν ὅσα τινὲς δύσκρητα, ἐσπούδασαν φιλανθρώπως ἀναγράψαι, ἢ ὅσα δυσκρήτως οὐκ ἐφθόνησαν ἐμφανῆ ποιῆσαι, τούτοις τινὲς ἕτεροι δείξαντες, τῆς ἀμισοῦς μεταδόσεως ἱκανῶς ἀπηνέγκαντο μαρτυρίαν, ἢ κὰν τὰ μὲν συμφέροντα, ἰσορροπήσαντα διορθοῦν ἐσπούδασαν· κατηναγκάσθη ἂν ὀλίγοι πεποίηνται σωτάξεως ἀφορμῶν. οἷς πάλιν αὐτεπιστάντες ἕτεροι, σφόδρα που τὸ Ομηρικὸν ἐξεπλήρωσαν, Οπωσοῦν εἴπησθα ἔπος, ἕως κ' ἐπακούσῃς. ὧν αὐτηκατηγόρησαν τινὲς, ἐμφερόντως εἰδότες ἄνδρες ἐπαμυνάσθαι ὅτε τις πρότερον χαλεπήνη. πολλοὶ καὶ τὰ ἀποφάσθλια ποιοῦν εἰρημένα ἐφ' ἓν συναγαγόντες, οὐκ ἀκάρπου γραφῆς ὑπονοίας κυπόρησαν, καὶ τὰ ἀναποδείκτως ἰσορροπήντα, μὴν λόγου πλανηθέντων, οἱ δὲ καὶ τὸ σαφῶς λεγόμενον, ἐξαπλώσαι. καὶ τοῦτο ὅτι μακρῆς, συντομώτερον ὑποτεῖλαι, καὶ τὰ ἀμφίβολα ἐκεῖνα ἑρμηνεύσαι, δίκαιον δόξαν ἀπενεγκαμένους· τῆς δὲ εἰρημένων χαρακτῆρον εἰς ἕκαστος δίκαιου τετύχηκεν ἐπαίνου· πῶς οὐ μεῖζον ἀξιοῦσθαι δικαίως τυγχάνειν τῆς παρούσης γραφῆς ἡ ὑποχεσις διὰ πάντων τῆς εἰρημένων ἰδιωμάτων κεχωρηκυῖα. καὶ γὰρ σύρέσεως ἕνεκεν πολιὰ εἰσφέρεται πόνου, καὶ κεπικῶς πλανᾶσθαι πλὴν ἐν ταῖς φωναῖς ἀλήθειαν, διορθουμένην τὰ μὴ κατὰ τόπον ἀναγεγραμμένα, σφαγγυλώτερον δὲ ἀπαγγέλλουσα τὰ καινοτέρως εἰρημένα, τὰ σαφοῖς καὶ ταγμένου πολιὰ ἔχουσα λόγου· μὴν τὰ ἀποφάσθλια πολλοῖς εἰρημένα, ὑφ' ἓν σωναγαγεῖν. τοσαύτης γοῦν σωτάξεως καταβαλλόμενοι πλησθὺν, οἱ μὲν ἕνεκα τοῦτος δίκαιος ἀδεμίαν ἀπενέγκαντο δόξαν· ἐπεὶ σφοπορὲς ἰδίως παῦ τὸ πολύ· οἱ δὲ, ἀφ' τὸ ἄγαν ματαίως τὸ ἀκεβὲς ἐξηρύμενοι, τί ὄξι χλυ, καὶ τί τὸ πλατὺ, καὶ τί τὸ ἀσερονμικὸν, καὶ τί τὸ ἀκεφαλὸν, καὶ στενωπὸς, καὶ τὰ ἔτι τούτων φανερώτερα ῥήματα. εἰ γὰρ μέλλομεν τὰς πᾶσι γνωσιομένας ἐξαπλοῦν φωνὰς, ἤτοι πάσας ὀφειλήσομεν ἐξηγήσασθαι, ἢ τινας. ἀλλὰ πάσας μὲν ἀδύνατο, τινὰς δὲ δίκαιον. ἢ γὰρ ἀφὰ σωνήθων ἐξαπλώσομεν ἂν τὰς ῥημάτων, ἢ ἀφὰ τῆς μὴ σωνήθων. ἀλλ' αἱ μὲν ἀσωνήθεις εἰς τοῦτο ἀφυεῖς φαίνονται (δεκτὸν γὰρ τὰ ἧττον γνωσιόμενα ἀφὰ τῆς μᾶλλον γνωσιομένων ἐξαπλοῦν) αἱ δὲ σωνήθεις τὸ ὑπίσης εἶ) φανεραὶ, πρὸς τὸ δηλωτικὸν τῆς ἑρμηνείας, ἐκ ἔσονται, ὡς φησιν Επίκουρος. ἀπόλλυται γὰρ ἰδίως τῆς ἑρμηνείας τὸ φανερὸν, ὅθ' ὑπὸ λόγου καθάπερ τινὸς οἰκείου μαγγανεύεται φαρμάκου. τῆς δ' ἄλλων Επικλῆς μὲν ὁ κατὰ στοιχεῖον ποιησάμενος τὴν ἀναγραφὴν, ματαίου σωτομίας ἐφίετο ζηλωτής. πρὸς πρῶ γὰρ μὴ πάσας ἐξηγήσασθαι, ἔτι καὶ τὰ σωτάγματα, ἐν οἷς αὐτῶν ἕκαστος κατεγέγραπτο, σωσπῆς ἱκανῆς αὖπον ἐχρίετο τοῖς ἀναγινώσκουσι. πάλιν γὰρ ἐδέησε καθ' ἑκάστην γραφὴν ἐξηγεῖσθαι μὴ πλὴν ἀνάγνωσιν, εἰ νοητή τις ὄξις, ἀλλὰ καὶ πλὴν λέξιν, εἰ κατατέτακται. Γλαυκίας τε ὁμοίως τὸ κατὰ στοιχεῖον ζηλώσας, μακρότερος ἐφάνη, καθ' ἑκάστην φωνὴν σχεδιασθέντων τὰς ἐν οἷς καταγεγραμμένου

μὴν

μὴν τυγχάνουσι αἱ γλῶτται συντάξεις. διόπερ ἡμεῖς καθ' ἑκάστην γραφὴν συλλεξάμενοι τὰς καταγεγραμμένας λέξεις, ἀφ' ὧν τὸ συγγράμματος διηλώσομεν ὁποίαν τυγχάνει πεῖραν, ἐν ὅσοις τε βίβλοις ἰσορεύεται αἱ μὴ σωιήθεις· ἀφ' ὧν δὲ τὴν ὀξυπλώσεως ἐμφανίσομεν πόσα σημαίνει, μιμησόμενοι καὶ τῶν ἄπαξ εἰρημένων, καὶ τὰς ἀνακεχρημένας Διδύμου πειρώμενοι μαρτυρείας· τὰς ἢ οὐκ οὔσας ἀσαφεῖς εἰς τὸ αὐθ' ἑνὸς δηλουμένας, ὑπάρχοντες. θεσσεξαπλοῦς τὰς ἢ καὶ τὰς ὠδὰ τοῖς ἄλλοις πλέον ὠδαλελειμμένας. τό, τε δὴ πέρθεον τῶ πάθους οὐδεὶς αὐτῶν ἐξηγεῖται, καὶ τὰς αἰδόλικας, καὶ τὸ κερχνῶδες, καὶ τὰς τέρμινθας, τό, τε σπειῶδες, καὶ τὸ σκορδίνημα, καὶ τὸ σκίρρον, καὶ τὼν ἐκνύσθω μήτεον, καὶ τὸ ἐπιλυμαίνεσθαι, τάτε αἰμόκερχνα. καὶ τὸ φολλικῶδες, καὶ τὸ ἔναιμον νοῦσον, καὶ τὸ ἴκταρ, καὶ ἄλλας πλείους λέξεις, ὧν ὧν ἐν τοῖς καὶ μέσοις ἐσσῦμεν. ὅθεν καὶ ἐπεὶ τῶν ἀληθῶν νομιζομένων συντεταγμάτων ἔστι μὲν ἃ σημειωτικά, ἃ δὲ, φυσικὰ καὶ ἀπολογικά· ἔνια δ' εἰς τὸ θεῖ τέχνης συντείνοντα λόγον· καὶ τῶν θεραπευτικῶν, ἃ μὲν διαιρητικά, ἃ δὲ χρεσυρρούμενα, καὶ πάντας μικτά· δίκαιον ἡγούμην, θεοϊσορήσας τὸ τῶν βιβλίων ἀεθμὸν, τηνικαῦτα ὅπῃ τὼν τῶν λέξεων ἀνάπλωσιν ἥκειν. σημειωτικὰ μὲν ἔν ὅστι ταῦτα· Περσγνωστικὸν, Περῤῥητικὸν, ἃ καὶ β', ὡς ἂν ἔσιν Ιπποκράτους, ἐν ἄλλοις δείξομεν. Περὶ χυμῶν. ἀπολογικὰ ἢ καὶ φυσικὰ, Περὶ φυσῶν, Περὶ φύσιος ἀνθρώπου, Περὶ ἱερῆς νούσου, Περὶ φύσιος παιδίου, Περὶ τόπων καὶ ὡρῶν, θεραπευτικὰ ἢ τῶν μὲν εἰς χρόνους ἀνακόντων, Περὶ ἀγμῶν, Περὶ ἄρθρων, Περὶ ἑλκῶν, Περὶ ξαυμάτων καὶ βελῶν, Περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ ξαυμάτων, Κατὰ ἰητρεῖον, Μοχλικὸν, Περὶ αἱμορροΐδων καὶ συρίγγων. Εἰς δίαιταν. Περὶ νόσων α', β', Περὶ παθῶν. Περὶ τόπων τῶν καὶ ἀνθρώπων, Γυναικείων α', β', Περὶ ζοφῆς, Περὶ ἀφόρων, Περὶ ὑδάτων. ὑπόμικτα δέ ὅστι ταῦτα, Αφορισμοὶ, Επιδημίαι ζ'. τῶν ἢ εἰς τὸν θεῖ τέχνης τεινόντων λόγον, Ορκος, Νόμος, Περὶ τέχνης, Περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς. Πρεσβυτικὸς δὲ καὶ Επιδώμιος φιλόπατριν μᾶλλον ἢ ἰατρὸν ἐμφαίνουσι τὸν ἄνδρα. ὥστ' ὅπῃ ταύτας πάσας βεβαίως Ιπποκράτους λέγομεν εἶναι διδασκαλίας, δυσήμου ἕνεκεν. ἀρκτέον οὖν ἀπ' εἴη ὅπῃ τῶν σημειωτικῶν, ἐπειδὴ πάσης ἀπολογίας καὶ θεραπείας θεσηγεῖσθαι ὀφείλει σημείωσις. λοιπὸν ἀρξώμεθα ὅπῃ τῶ θεσγνωστικοῦ.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Α.

Αὐσμόν.] ὀσφρησιν, ἀμπχανίαν· ὡς καὶ Ομηρος ἐν τῷ ε' τῆς Ιλιάδος, ὅπῃ τῆς Αφροδίτης τετρωμένης φησὶν, Ως ἔφαθ'· ἡ δ' ἀλύουσ' ἀπεβήσατο. αὖπῃ τὸ ὑπορθσα καὶ ῥίπτάζομένη. Βακχεῖος μέντοι ἐν τῷ θεσθτῳ τῶν λέξεων φησὶ, τὸ Αλύειν, ἀδυνατεῖν, πλανᾶσθαι, ἀχθεσθαι. ἀκ ὀρθῶς· οὐ γὰρ εἴ τις ἀχθεται, πλανᾶται, ἢ ἀδυνατεῖ πάντως καὶ ἀλύει. οἱ γοῦν ἀλύοντες, ἀχθονται μὲν ἐν τῷ ὀδυνᾶσθαι· οὐκ ἀλύουσι δὲ οἱ πλανώμενοι, ἀλλ' ὡς εἰκὸς, ἐπλάνησεν αὐτὸν Ηεφαιστος, συνώνυμον θεὶς τὸ ἀλύειν τῷ πλανᾶσθαι. κεῖται δὲν τῷ τετάρτῳ Επιδημιῶν, καὶ ἐν θεσθτῳ Γυναικείων, καὶ ἐν Αφορισμοῖς. ¶ Απεδείξαμεν.] ἐπιήσαμεν. ¶ Αλληκοιλίη.] αὖπῃ τῆς ἡ λοιπή. πολλαχοῦ δὲ αὐτὸς τὸ Αλλο ὅπῃ τῆς λοιποῦ πάθησιν, ὡς καὶ τῷ Περὶ ἄρθρων. ¶ Ατρεκέως.] Βακχεῖος μὲν ἐν τῷ ἀ φησὶν, ἀληθῶς, αὐτάρκως, ἀκριβῶς· Φίλων δ' ὁ μόνον ἀκριβῶς· Επικλῆς δὲ, σαφῶς, εἰλικρινῶς. ὁ μέντοι Ιπποκράτης ἁ καθ' ἑνὸς σημαινομένου φαίνεται τάτων πάντων τὴν λέξιν, ἀλλὰ πλεονάκις μὲν ὅπῃ τῆς ἀκριβῶς, ασυνιάκις δὲ ὅπῃ τῆς ἀληθῶς, λέγων, Οὐ δυνάται ἄλλησιν ἡμέρησι ζυτέων οὐδὲν ἀκριβέστερον ἀτρεκέως. αὖπῃ τῆς ἀκριβῶς. ὁμοίως καὶ τῷ Περὶ ἄρθρων, ὅταν λέγῃ, Κλινὶς δὲ καταγεῖσα, ἢν μὲν ἀτρεκέως ὑπακουσθῇ, δύσιατόν ὅστιν· ἢν δὲ ἀδιακριτέως, δυσιατότερον. νυνὶ γὰρ πῶν φαινόμενον ἁμαρτεῖν καὶ ὃ καυληδὸν τῇ ῥιζαιδὸν αὐτάξας; τὸ ἀτρεκὲς ὅπῃ τῆς ἀκριβάστερον καὶ θεὸς ἀκριβειαν διηρημένου ὁτέῳ πάθησιν· ὡς καὶ τῷ Περὶ ἀρχαίης ἰατρικῆς φησὶ, Χαλεπὸν, μὴ ζιαύτης ἀκριβείης ἐούσης θεὶ πῶν τεχνέων, τυγχάνειν τὸ ἀτρεκέστατον. πολλὰ οὖν εἴδεα κατ' ἰητρικὴν ὅστιν ἐς ζιαύτην ἀκριβείην. ὁμοίως καὶ ταῦτα τῷ ἀληθεῖ αὐτὸ διασέλλων. μαρτυρεῖ ἢ καὶ Ομηρος, λέγων, Ελθὼν ἐς κλισίην Αχαμέμνονος ἀτρείδαο; Παῦτα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύεμεν. καὶ πάλιν. —πάντα μάλ' ἀτρεκέως ἀγορεύσω. καὶ Εὐριπίδης ἐν Κλεισθένει φησὶν, Ηκω ζαθέους ναὸς θεσπεσίων, οὗ αὖθις δύτις τιμηθεῖσα δοκοῖς τετανοῖς παρέχει χαλεποὺς πελέκεις. καὶ Θεσπέτῳ κολληθεὶς, ἀτρεκεῖς ἁρμαί. οὐκ εἶπεν ἀληθεῖς ἁρμαί, ἀλλ' ἀτρεκεῖς. ἐν δὲ τῷ Περὶ τόπων τῶν καὶ ἀνθρώπου, καὶ ἐν Γυναικείων θεσθτῳ, αὖπῃ τῆς ἀληθῶς χρῆται τῇ λέξει. ¶ Αλλοφάσσοντες] ὑποφυόμενοι καὶ τε θορυβημένοι, ὥς φησι Βακχεῖος. Ξενόκριτος δὲ ὁ κῶος φησὶ ὠδὰ τοῖς ἴωσι λέγειν τὸ Αλλοφάσσειν ὅπῃ τῆς ὀξυωίας ὠδαφόρου· πιθανῶς ἰσορῶν ὠδὰ τὸ ἄλλο φάσσειν καὶ ἄλλο φωνεῖν. ¶ Αμμέ.] Βακχεῖος μὲν ἤκουσε τὰ λεπτά· τινὲς δὲ τὰ πυκνὰ καὶ σεσαμένα, ὡς παρ' Ομήρῳ, —ἀμφὶ δ' εἴσσυτο ὄσσε. καὶ, Λάψαντες γλώσσησιν ἀφαμμῆσι μέλαν ὕδωρ. ἀγνοοῦσι ἢ οἱ ταῦτα λέγοντες, ὅτι ἡ λέξις οὐκ ἐν σημεῖ ὠδὰ τῷ αὐθρὶ, ἀλλ' ἐνθάδε μὲν καὶ ἐν ᾧ Επιδημιῶν, ἀραιὸν λέγει τὸ ὑπὸ διαστήματος καὶ μὴ ὀπταχωῦν· καὶ ἐνθάδε μὲν ἄλγημα σημαίνει, ὁμοῖ δὲ πνεῦμα. ἐν ἢ τῷ Περὶ ἀρθρων φησὶν ἀφαμὰ ὀστᾶ, τὰ διεστῶτα ἀλλήλων. ἐν ἢ ᾧ τῷ Γυναικείων, καὶ τῷ Περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς, φησὶ σώματα ἀφαμὰ καὶ ὄμμα. ¶ Αλυς.] ἀρκούμενος. ¶ Αποπελεμμένοι.] Βακχεῖος μὲν ἐν δυσὶν, οἱ πλήρεις ὄντες· ὁ δ' Επικλῆς, ζοφῆς γέμοντες. ἢ καθημερμένοι, ἢ ἀπειλημμένοι. φαίνεται δὲ ἡ λέξις οὐκ ἐν δηλέσα, ἀλλ' ἐνθάδε μὲν καὶ ἐν ᾧ Γυναικείων, ὅταν εἴπῃ ὑποπελελαμμένῃ κοιλίᾳ, ἐν ἴσῳ τῷ ἀπειλημμένῃ καὶ ἐσεχωμένᾳ. ἐν δὲ τῷ Περὶ ἄρθρων, ὅταν ὅπῃ τῆς ἀστραγάλου τάπῃ εἴπῃ τὸ ὑποπελελαμμένου, αὖπῃ τῆς ἀπειλημμένου καὶ ἐσφηνωμένου. ¶ Αχλυώδες.] Αχλὺς λέγεται πιά τις ἀμαύρωσις καὶ σκοτία θεὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς καὶ Ομηρος ἐν τῇ ε' τῆς Ιλιάδος φησὶν, Αχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἕλον, ἣ πρὶν ἐπῆεν. ¶ Ασήμως ῥαστωνήσαντα.] αὖπῃ τῆς, χωρὶς φανερᾶς ὑπακουσίας εἰς τὸ βέλτιον ὑποκλίναντα. ¶ Ασκαρίδες.] λεπτὰ ἑλμίνθια, ὡς ὅπῃ παν ἐν τοῖς τῶν ἀδηφάγων παιδίων διαχωρήμασιν ὀφεισκόμενα· οἱ δὲ ἀλλογνώστατοι τῶν συγγραφέων εἶδος αὐτὰ σκωλήκων ἰσορῦσι τῶν ὅπῃ τοῖς σαυρώδεσι ὕδασιν ὀφεισκομένων. ¶ Απαρτί.] αὖπῃ τῆς ἀπηρτισμένως καὶ παντελείως καὶ ὁλοκλήρως. ¶ Αυασμόν.] ξηρασμόν. καὶ Αὖον λέγεται τὸ ξηρὸν. ὡς Ομηρος, -ξύλον αὖον ὅσον τ' ὀργυιά. ¶ Αϊρεταί.] ἐπαίρεται. Αλκτή.] βοτάνης ὄνομα. ¶ Αέκουσιν.] οὐ βούλονται. ¶ Ανθεῖν.] ἀκμάζειν. ¶ Αρκτῷοις.] ὄνπνες Αρκτοφύλακα θεσπαιρορθύουσιν. Οὗροι δὲ οἱ φύλακες καλεῖνται. ἔσι ἢ ὅθεν λαμπρὸς ἀστὴρ ἐν τῇ ζώνῃ τῆς Βοώτου κείμενος. ¶ Αρχαίη φύσις.] ἡ θεὸ τῆς ποσεῖν καὶ τῆς φύσιν οὖσα. ¶ Αμβροτολίω.] τῶν τῆς ἀμβροτημάτων εἴδησιν. ¶ Αλύκη.] ὑποεία μὴ χάσμης. ¶ Αφθα.] λέγεται ὀξυνθημάτων εἶδος θεὶ τὰ τῆς παιδίων σώματα μάλιστα γινομένων. ¶ Αναυδον.] ἄφωνον. Αὐδὴ δὲ ἡ φωνή. ὡς Ομηρος φησὶν, Αὐδήεντα δ' ἔθηκε θεὰ γλαυκῶπις Αθήνη. ¶ Ανεκαὶ.] αὖπῃ τῆς αὐωτάτω. σύγκειται γὰρ ὅπ τῆς ἄνω καὶ τῆς ἑκαί ὡς καὶ Αεισοφάνης ἐν Δαιδάλῳ φησὶν, ὁ μηχανοποιὸς, ὁπότε βάλει τὸν ζοχὸν ἐπ' κάνεκαι, λέγε, χαῖρε φέγγος ἥλιου. ¶ Αἱμόκερχνα.] τὰ μὴ τῆς σίαιμα ἢ καταξηρα. Κέρχνον γὰρ ἔλεγον οἱ ἀτθικοὶ τὸ ξηρόν. ¶ Ακολασώτατον.] ἀνασθέτατον. ¶ Ανάπλοον.] τὸ κοῦφον καὶ ἔχον ὑμιχωλίαν πνά. ¶ Απόξεα.] τὰ ὑποξηρα καὶ ὑποκεκομμένα, λέγοντα ὅκ πλάτους εἰς εσπὸν ἠγμένα. ¶ Ακμὴ πάθους.] ἡ τῆς τὸ μέγεθος δηλωτῶν σημείων παρουσία. ¶ Απαυδήσας.] ἀφωνον γενέσθαι. ¶ Αμφιδέξιος.] Βακχεῖος φησὶν ἀμφοτεροδέξιος, ὡς Αμφίκης, ὁ ἀμφοτέρωθεν ἠκονημένος. σαφὲς δ' αὐτὸ ποιεῖ ὁ Ευριπίδης ἐν Ιππολύτῳ, λέγων ἀμφιδέξιον σίδηρον, αὖπῃ τῆς ἑκατέρωθεν τέμνοντα. ὁ δὲ Ιπποκράτης οὐκ ὅπῃ τῆς ἀμφίκοος, ἀλλ' ὅπῃ τῆς εὐχρήστου πίπτεται καὶ ἀμφοτέρα τὰ μέρη. διδάσκει δὲ καὶ ὁ ποιητὴς, ἢ μὴ καθ' ἓν μόνον μέρος εὐχρηστον, ἀμφιδέξιον λέγων, Ηρως Αστεροπαῖος, ἐπεὶ ἀμφιδέξιος ἦεν. ὁμοίως καὶ ὁ Ιπποκράτης φησὶν, Αμφιδέξιος γάρ εἰμι, καὶ οὐκ ἀμάρτανω κόπτων. μέμνηται ἢ καὶ Ηρό-

δοτος ἡ λέξεως. δεῖ οὖν ἀκούειν τῶ Ιπποκράτους λέγοντος ὅτι γυνὴ κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη τῶ σώματος ὐχ ἕωυτῆς ἐστιν οὔχρηστος. ἡ γὰρ οὔχρηστος ἐν τῷ ἐνεργεῖν ὄζει καθάπερ πολλοὶ τῶν ὑδρῶν. ὁ δὲ Γλαυκίας φησὶν ὅτι τὸ ἀμφιδέξιον ἔστω χρὴ ἀκούειν, ὡς εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆς ὑστέρας οὐ γίνεται γωναικεῖον σῶμα, ὅθεν τὸ τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς. πλεῖω ὐκ ὀρθῶς ἀπεφλύαρε. πῶς γὰρ ἓν δίδυμα ἢ ξίδυμα γίνοιτ' ἂν πὼ γωναῖκα; ¶ Αμόργη.] ὡς ὅταν ἡ ὑποστάθμη τῶ ἐλαίου. εἴρηται δὲ ἔστω καὶ ὁ ὀρός. ¶ Αμαλδύνεται.] ἀφανίζεται καὶ ἀφανεῖται. ὡς ἐν β' Γωναικείων φησὶν, ὄμματα ἀμαλδύνεται. ¶ Αρμῷ.] ἡσυχῇ, μικρῶς, ὡς καὶ Φερεκράτης ἐν Μεταλλεῦσιν. ¶ Αρυδέντι.] αὐτλιηθέντι. ¶ Απαωείσηι.] ἀπολλύεται. ¶ Ασπαείζει,] αὐτὶ τῶ σπαείζει, ὡς ἄσαφις καὶ σαφὶς, ἄσαχυς καὶ σάχυς. ¶ Ατεράμονες.] δυσμεταβλήτους. ¶ Αναλδέες.] ἀναύξεις. ¶ Αναλυές.] ἔνιοι μὲν τὸ ἀνανδρὸν καὶ ἀδυνατον· βέλτιον δὲ ὄζειν ἀκούειν τὸ ἀβοήθητον. ἀλλὰ γὰρ παρ' ὠτῷ λέγει] ἡ βοήθεια. ¶ Αεράθη.] ἡ βλάβη. ¶ Αργὰ.] ἀγύμναστα ἢ λοιπά. ¶ Αήρ.] τεθαχῶς λέγεται, ὅ, τε κοινῶς φαινόμενον καὶ λεγόμενον· ἢ τε ὁμίχλη (καθ' ὃ λέγεται παρ' Ομήρῳ, ἀὴρ γὰρ ὀνομάζεται βαθεῖα· Οὐδὲ σελήνα ἀερανόθεν φοιτάασιν) καὶ τὸ ἐν ἡμῖν δὲ πνεῦμα, καὶ ἡ δι' ἕδρας δυσωδὴς πνοή. ¶ Αναίασοντος.] ἀνορμῶντος. Αίασεν γὰρ τὸ ὁρμᾶν λέγει]. ¶ Αλαζόνες.] εἴρηται ὡδὶ τὸ ἀλη ζίω. Αλη ἡ πλάνη. καὶ Αλήτω, ἡ πλανήτης. λέγουσι δ' ἔτος καὶ οἱ ψεῦσται. ¶ Αντεόνθεον.] τὸ βλάβης ὑπονοούμενον αἴτιον ἔσωθεν ἀνθρώπου. Αντίον δ' ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὸ σάφεσνα. ὡς καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν Κλυταιμνήστρᾳ, λέγων, τὸ γὰρ ἄντεον ἀφυδρίνεσθαι ὐκ ὀρᾶτε, καὶ δεῖμα σφαπνέοντα αὐτὰς θεόν. ¶ Αλάστορες.] Βακχεῖος μὲν ἐν σφετέρῳ φονεῖς φησὶν, ἐν τῆς Εὐριπίδου Μελανίππης, λέγοντος, Ισως ἀλάστορας ὐκ ἐτόλμησε κτανεῖν. ἔνιοι δὲ τοὺς αὐόσιόν τι καὶ μιαρὸν ἐργασαμένους, κἂν μὴ ὦσι φονεῖς, οἷς ἄλιτε πινὰ καθ' ὁδοὺς δίκαιοι ὁμῶμοι, ὡδὶ τὸ Αλιτεῖν καὶ αὐτοὶ, ὅπερ ὄζειν ἁμάρτειν. ¶ Αιόνησις.] κατάντλησις. Βακχεῖος δέ φησι σφόσωλυσις. ¶ Αιθόλικες.] αἱ ὡδὶ τὰ ὀπιφάνειαν τῶ σώματος γινόμεναι φλύκταιναι, εἴτε ὑπὸ πυρὸς ἢ ἄλλης αἰτίας, ὅπερ τὸ αἰθῆν ὠνομασμένον. ἄλλοι δ' αἰθόλικας εἶπον, τὰ σφογγυλόμορφα καὶ τὰ ὀπιφάνειαν φύματα. ταῦτα δ' ὑπὸ θερμοῦ μὲν γίνεται, ὑπὸ ψυχροῦ δ' ἀποκρύεται. τοῦτο δ' Ιπποκράτης ἐν βέλει] λέγων. τὸ γὰρ θερμὸν ἐν γίνεται σφογγύλον, αἰ μὴ ἄγαν ἐπιζέσαν ἢ· καὶ τοιοῦτον ἢ, ἐν γίνεται] σφογγύλον, ἀλλὰ μᾶλλον σικλοειδές. ἔνιοι δ' εἶπον τοὺς κατὰ τὰ ὀπιφάνειαν ἐπιζέσας, αἰ δὴ ὡς ὀπίσαν σφογγυλοῦνται. Γλαυκίας μὲν τοιγε ἀγνοήσας, ὐκ ὀλίγα γέγραφε, λέγων αἰθόλικας εἶ] τὰ ἐν τῇ θερμολουσίας ἐπανισταμένα ἐρυθήματα. ¶ Αλιτον.] ἄλουτον. ¶ Αλέξασα.] βοηθήσασα. ὄθεν καὶ τὸ ἀλεξιφάρμακον. ¶ Αρδέ.] βρέχε. ¶ Αναπῶς.] ἐπιμελῶς καὶ σωφρονεστέρως. ἔστι δ' ἡ λέξις δωρική. ¶ Αῤῥοίη] ἀῤῥωσία. ¶ Απεσυεγγώθη] ἀπεφυσήθη, καθάπερ αἱ πνεύματοκήλαι σύριγγες. ¶ Αργεμον] πάθος τι σῶμα τοὺς ὀφθαλμοὺς λευκωματώδες· ὃ δὴ ὐκ ἔστι παρεπομένης λευκότητος ὠνομάσθη. ¶ Αψυχέα.] λιποθυμεῖν. ¶ Αρτίων.] Βακχεῖος μὲν ἐν τῇ τείτῃ φησὶν ἀρτηριῶν κοινῶς· Επικλῆς δὲ καὶ Λύκος ὁ νεαπολίτης τὰ ἐντὸς πνεύμονι καὶ τῇ βραγχίᾳ ἀρτηρία βρογχία φασὶν ἔτω καλεῖσθαι. βέλτιον δὲ ὄζειν ἀρτηρίας ἀκούειν, ὡς Βακχεῖος εἶπεν, οἷς ἀεροφόρας τινὰς ἔσας, καὶ ἐνυπνίων στοιχείων ἐναλλαγὰς, ἔτως ὠνομάσθαι φησίν. ¶ Αρθρα.] ἰδίως τὰς συμβολὰς τῶν ὀστῶν ἄρθρα καλεῖ· δι' ὧν φησιν, Αἱ δὲ χεῖρες ἄρθρα ἔχουσι πολλά. ὁπόσα γὰρ ὀστέοισι ξυμβάλλεται, πάντα ἄρθρα πιέουσι. ποτὲ δ' ἐκφέρεσθαι μέρος ὀστέου τὸ μέλλον συμβάλλεσθαι, ὅταν λέγῃ, Εν τοῖσιν ἰχίοισιν ἄρθρα δύο εἰσὶν αἱ κοτύλαι καλούμεναι. ¶ Απίστων.] ἀλεπίστων. Ηπίστων γὰρ λέγει τὸ λεπίζειν καὶ κοπίζειν. ¶ Αεκάδον.] βραχὺ ἄνισον καὶ σάλον. ¶ Ασκητέον.] ἀθλητέον. Τοὺς γὰρ ἀθλητὰς Ασκητὰς οἱ ἀπίκοοι καλοῦσιν. ¶ ἀπέσιας.] τὰς ἰάσεις καὶ Ακεσὰ, τὰ ἰάσιμα. καὶ οἱ ἀπίκοοι τὰς ῥαφίδας Ακεσείας καλοῦσι, ὡδὶ τὸ ἀκεῖσθαι καὶ ὑγιᾶ ποιεῖν τὰ ἰμάτια. ¶ Αθμῳῤῥοίη.] ἡ τῶν ὀμφαλῶν ῥοώντων παντελὴς ἐποχή. ¶ Αγαθῶς.] συμφερόντως. ¶ Αθέλγη.] Βακχεῖος φησὶ θηλάζῃ] ἢ ὅπαν ἅπαξ. Επικλῆς δὲ, ὑπιπέζῃ] καὶ ὑπθλίβηται. ὡς καὶ Νίκανδρος ἐξηγεῖται. ¶ Αναλελάφθαι.] αὐειλῆφθαι. ¶ Αλις.] Βακχεῖος ἐν β', ἀρκούντως, ἱκανῶς. ὡς καὶ Ομηρος, λέγων, Αφνειὸς βιότοιο, ἅλις δέ οἱ ἦσαν ἅπαντα. ¶ Ανακώχησις] Βακχεῖος ἐν ἃ φησὶ σύμπτωσις. Γλαυκίας δ', ἀναπίεσις καὶ αὐοχή. ἃ κ' ἔοικεν, ὡς οἶμαι, ἰσάμβοις, τὰς γάρτοι ναῦς, ὁπότ' ὄπι μετπόρου σαλεύουσι, Ανακωχεῖσθαι λέγομεν. ὅπερ ὄζειν αὖ χωρεῖν. ὁ μέντοι Επικλῆς φησιν Ανακωχεῖ τὸ συμπεπτωκέναι, συναμβλύνεσθαι τῷ Βακχείῳ. σαφῶς δὲ ὁ Ιπποκράτης ἐν τῷ Περὶ ἀρθρων φησὶν, ἔτως λέγων, Εστιν ὅτε εἰς πὼ μαχάλλιον καθαρὸν ἕλειον ἐλίσσοντα, καὶ ἐκπλήρωμα τῆς κοίλης ποιέοντα, ἵνα ἡ σήραγμα ἐν τῇ ὄπιθέσῃ ἀνακωχὴ ἐς τὸ ἄρθρον. ζητέσιν αὐέχηται καὶ ἀνακράτηται. ¶ Αἰών.] ὁ νωπαῖος μυελός. φησὶ γὰρ, Εσφακελίσθη τὸν αἰῶνα. καὶ τῷ Περὶ βελῶν καὶ ξαυμάτων φησὶ, Τὸν αἰῶνα νοσήσας τὰς, ἑβδομαίῳ ἀπέθανε. καὶ Πίνδαρος ἐν ὑπορχήμασι, λέγων, Ενέπισε κεκαυμένα ἐν αἵματι, πολλὰ δ' ἕλκεα πλουρὰς ἔμβαλεν ὤμῳ ξανθὸ ῥόπαλον· τέλος δὲ ἀείρας θοὰς σιδαρέας ἐπ' ἀράξε πλουρὰς· αἰὼν δὲ δι' ὀστέων ἐῤῥαίσθη. ¶ Αχη.] λύσσας. ¶ Ασήμοις τόποις.] κατ' ἀντίφασιν, πολυσήμοις. ὡς καὶ Αγαλάκτους, πολυγαλάκτους· καὶ Αξύλῳ ὕλῃ. πολυσήμοις δὲ λέγ' τόπους ὅπι τε φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν καὶ νεύρων. ¶ Αὐτίκα.] Βακχεῖος ἐν ἃ φησὶν, ἤδη. Επικλῆς δὲ, οὐθέως. ἔοικε δέ τις καὶ αὐτὸ τῷ μὴ ταῦτα λεγομένῃ ἢ λέξις. ¶ Αποκεκάρπωκεν.] ἀποβεβλάστηκεν, ἀπογεγλύπκεν. ¶ Αποσυεγγώσασα πὼ χολιώ.] οἷ ἀποφυσήσασα. ¶ Αχνη οὐθονίου.] τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον Ξύσμα. ἐξ οὗ γίνεται μοτὸς ὁ καλούμενος Ξυσμός. ¶ Αῆσται.] ἔστι μὲν ἔγγιστα· αὐτὸς δὲ αὐτὸ τὸ μάλιστα πίθησι πὼ λέξιν. ¶ Αναλλις.] βοτάνης ὄνομα. ¶ Αρμη.] πᾶσα σιώδης ξαυμάτων. εἴρηται δὲ καὶ ὡδὶ τὸ ἁρμόσθαι. ¶ Αἰάζειν.] θρηνεῖν. ¶ Αληθεῖς.] ὑγιάζεσθαι. ¶ Αγκυρομήλη.] τὸ ἀγκιστρον. ¶ Αψόῤῥοον.] τὸ εἰς ὕπισθεν ῥέον. ¶ Αναχελδύεται.] ἀναπνεῖ. ¶ Ανδρεῖος οἶνος.] ἢ ὁ ἄνθος, ἢ ὁ ἀπὸ ἀνδρὸς τῆς νήσου. ὡς Λέσβιος, ὁ ἀπὸ Λέσβου· οὕτω καὶ Ανδρεῖος, ὁ ἀπὸ ἀνδρου. ¶ Απορέγῃ.] ἀποτείνῃ. ¶ Αλλόκοτον.] ἀξηλλαγμένον. ¶ Ακαμπῆ.] ἀκοπίαστος. ¶ Αναψύχῃ.] γυμνᾶν. ¶ Αποταινύσας.] ἐκτείνας. ¶ Ανάθλασις.] ἔκθλιψις. ¶ Απλυσίας] ἢ τὰς τῶν ἀῤθρων ἀπολύσεις, ἢ τὰς ὅπι δέσμων ἀνέσεις. ¶ Ασπεόν.] ἄσπις ποιητικόν. ¶ Αρυέει.] βοηθεῖ. ¶ Απορρέσεσθον.) ἀπνέσεσθον. ¶ Απαωρέει).) ἀποκρέματα. ¶ Αξεμέοντα.) ἠρεμοῦντα. ¶ Αποπαλήσῃ.) σαλεύσῃ καὶ σφόδρα κινήσῃ. ¶ Απκαυλισθῆ.) οἷ καυλισθὸν πλασθῆ. ¶ Αναγωῦαγ.) μεταπεῖσαι. μεταδιδάξαι. ¶ Ανάγκη.) Βακχεῖος ἐν ἕίτω αὐτὸ δ' βίας φησὶ κεῖσθαι πὼ λέξιν. ¶ Αμφιβάλλεσαι.) ἀμφισφάλλεσαι. ¶ Αμβλυ.) Στρόγγυλον μὲν ὁ Ερασιστράτειος φησὶ πὼ ἄμβην μοχλὸν σφαιροειδῆ εἶ]. Φίλινος δ' ξυστροειδῆ ὑπορροχλίσκον. Ασκλαπίων δ', γωνίαν. Ζεύξιν δ' ὁ Ηροφίλους, ὑπορροχὴν τῶν θυρῶν μανδάλου ὁμοίαν. Απολλώνιος δ' ὁ ἀρχιεύτερος, ὑπορροχλίσκον στρογγύλου σφαῖρα ὁμοίαν. Μενεσθεὺς δ' ὁ Σξαπτοιχεὺς, τὴν ἕρεισιν. Ερασίστρατος, ὑπορροχλίσκον ἐξ ἐπαγωγῆς, ἀπὸ τῆς ὑποκάτω μέρους καὶ ἀφιεμένης. Διοκλῆς δ' ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον ὑποκοιλόν πως γράφεσαν. Απολλώνιος δ' ὁ μεμφίτης ἐν τῷ Περὶ ἀρθρων, ὑπορροχλίσκον ὡδὶ τὸ κοπὸν ξύλον. Απολλώνιος δ' ὁ Θὴρ, ἐξορχλίσκον. ὁ δ' κιτιεὺς Απολλώνιος ἐν τῷ Περὶ ἀρθρων, στρογγύλον ἐλικοπὴν. Πεισιγένης δ' ὁ ὀργανικὸς ἐν ἕίτῳ μηχανικῶν, μοχλῶ ὁμοιον φησὶ τὸ σχῆμα ἔχειν τῆς ἄμβλυ. ἔ τὸ μὲν πλάτος, δακτύλου ἑνός ἔστι, τὸ δὲ μῆκος, ἡμίσεως. ἡμεῖς δ' ταύτας πάντας παραμπσάμενοι, Βακχείῳ συγκαταπθέμεθα, ὃς ἐν τῷ ἕίτῳ φησὶν ἄμβλυ καλεῖσθαι τὸ ὀφρυώδη ἐπανάστασιν. καὶ γὰρ οἱ ῥόδιοι ἄμβωνας καλοῦσι τὰς ὀφρυώδεις τῶν ὀρῶν ἀναβάσεις. μέμνηται δὲ λέξεως καὶ Αἰσχύλος καὶ Αεισοφάνης ὁ γραμματικὸς ἐν τῇ ἀπικαῖς λέξεσι. Θέρσις δ' ἐν β' τῶν λέξεων, ἄμβωνα φησὶ χεῖλος εἶ] σκοῦδος, καὶ τὴν ἀσπίδος τὸ περὶς ὠλῆ τὴν ἴτυν. Αεισοφάνης δ' ὁ κωμικὸς ἐν Αὐτολύκῳ φησὶν ὅτι καιροτέρας ἰδέας, ἀσέβιον ὁ μοχθηρὸς ἕτερος πόσῳ πολλῶν λοπάδων τὰς ἄμβωνας ὠφελείας. τετέχει, τὰ ὠφελοῦντα ἄμβωνας χείλη. λέγει] δ' οἷ ἀναβῆτις ἔσα. ¶ Αγωνιῶν.) ὀχλικόν. καὶ γὰρ ὁ ἀγὼν ἀπὸ τῆς ὀχλήσεως. ¶ Αναπλισμὸς.) ἀναπλωτηρίας. ¶ Απολυπόντα.) διεξῶντα. ¶ Αγάλλει δ'.)

Βακχείος

Βακχεῖῳ ἐν δευτέρῳ φησὶ τέρπει). ἀκ ὀρθῶς. ἔστι γὰρ γαυριᾷν. ὡς καὶ Ὁμηρος, μηδ' ἐπαγαλλόμενῳ πολέμῳ. ¶ Ἀμφώδοντα.] τὰ ἀνωδυνα καὶ κάτωδυνα ὀδόντας ἔχοντα. ¶ Ἀκρίλω.] ἄκρως ἔχουσαν. ¶ Ἀπὸ συρμαϊσμ.] Σύρμαια λέγει) ἢ ὅπου μήκης ῥαφανὶς, ὡῦ τινες μὺ ἄλμης ἐσθίοντες καθαίρονται. καὶ καλεῖται Συρμαϊσμὸς ὁ ζωὸς τῆς καθάρσεως τρόπος. ¶ Ἀπόπτωσιν.] τὴ τῦ ὀπισθέσμων αἴεσιν. ¶ Ἀντικοταίνουσι.] φοὺς τὸ ἐναντίον βιάζονται. ¶ Ἀπόπατοι.] αἱ ἀφοδεύσεις. ¶ Αἰέτωμα.] ἡ στεφάνη τῦ σώματος. ¶ Ἀπὸ τῶν νοσημάτων.] ἀπὸ χλυκύτητος, φησί. ¶ Ἀληθέσει.] θεραπείας. ¶ Ἀνωδον.] βαθμὸν, καὶ ᾠδὸν, ὡῦ καὶ Φλιαν καλῦμεν. ¶ Ἀπομυλλιῶν.] τῦτο γίνεται ὅταν διαστροφὴ καὶ μὴ ἀπόσημα ᾖ τὴ χλιότητι μὴ παρέσεως χάριν, μάλιστα δ' ἐκ πληγῆς. ¶ Ἀνήκεστον.] ἀθεραπεύτου αὐτομόνητον. ¶ Ἀρβύλαι.] ὑποδήματος εἶδος. ¶ Ἀνδάνει.] ἀρέσκει. ¶ Ἀεθμοί.] τὰ ὀνόματα ἅττα καλεῖ. ¶ Ἀκεσιν.] ἰάσασιν. ¶ Ἀνάκισον.] ἀνίατον. ¶ Ἀκρόπλοα.] τὰ ὀξεπιπολῆς ἐμπλέοντα. ¶ Ἀφραίνοντος.] ἀφρονοῦντος. ¶ Ἀμές.] αἰσχρόν. καταγέλαστον. ¶ Ἀναίσει.] αὐορμᾷ. ¶ Ἀείρει.] φοσφέρει. ¶ Ἀρτίως.] ἀπηρτισμένως. ¶ Ἀχλλιῆδες] κελυφῶν εἶδος, ὧν μέμνηται καὶ Αἰσχύλος καὶ Σοφοκλῆς. ¶ Ἀθέρας.] τὰ ἄνω τῶν κελυφῶν λεπτότατα. ¶ Ἀλυκτέει.] ἀκ ἠρεμεῖ. ¶ Ἀναλτον.] ἄλφιτον τὸ μακρὸν καὶ ἀναυξές. ¶ Αρτον ἐγκυφίαν.] παρ' ἀττικοῖς ἅττος ὀνομάζεται ὁ σωπεπλεγμένος ἔκ τε φοινίκων λιπαρῶν καὶ ἀλφίτων καὶ ὕδατος. εἰκὸς δὲ λέγειν τὸν ἐν θερμοπόσιᾳ ἐγκρυβέντα ὀπτὸν πλακοῦντα ὃν τέρτων καλοῦσιν. ¶ Ανθράπαξ.] βοτάνης ὄνομα. ¶ Ανάσυτος.] αἰώρητος. ¶ Αρσαλων.] ῥύπον ἢ μολυσμόν. καὶ γὰρ τὸ μολῦναι ἢ ῥυπᾶναι, Αρσαλῶσαι λέγει), καὶ Αρσαλὲς αὐθέρωπος, ὁ μὴ καθαρῶς ζῶν. μέμνηται τῦ λέξεως καὶ Φερεκύδης ἐν Θαλάττῃ, καὶ Φιλήμων ἐν Παιηγύρει. ¶ Αναίνον).] ἀπαρνοῦν). ¶ Αρριθῶσιν αἱ μῆχαι.] τετάσιν ἀγρας χρήζασιν. αὐτὸ τὸ συλλήψεως ἀπὸ τῶν ἐμμύλων καθάρσεως. ἅττα δὲ ἀκουστέον καὶ τὸ Οδαξηθῶσι. πεπτοίη) ἢ ἀπὸ τῆ ἀγρευομένων ζώων. ¶ Αλφιτα φοικώνια.] τὰ γινόμενα ἐκ τῆ ὀρυκτὰ κελυφῶν ἅττας ἀττικοὶ καλῦσι. ¶ Αμφίδυον.] τὸ πέρας ἑκάτερον τῶν μήτρας ἔχαχλια. ¶ Αἰολᾷ.] πλανᾷ). ¶ Αγνε.] λύγου. ἔστι ἢ ὄνομα φυτῦ ὡς καὶ Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς, λέγων, Αγνά τε βρύα λευκὰ καὶ ἐμπορίοντ' ὀνάγυιον. ¶ Αγλωΐζει).] καλλωπίζεται. καὶ Αγλαὸν, τὸ καλόν. ¶ Λευκύμων.] μεγαλευκύμων. ¶ Αχώρ.] ὀζανθήματος εἶδος, καθ' ὃ συμβαίνει πολλάκις ὑγρασία, καὶ ἢ πιτυροειδὴς λεπίδας ὑποφέρειν. μάλιστα ἢ φθεὶς τὸ κεφαλαῖον εἴωθε γίνεσθαι.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Β.

Βιώλυον.] βιῶντα. ¶ Βαμόν.] τὸ ὀλίγον. ¶ Βοηθείας.) τὰς ἐν ζωῖς ὀφθαλμοῖς κιρσίας ἕλκεσι νεῦ λέγει. ¶ Βολιτά.) τὰ μακρὰ βόλβια. ¶ Βρύχιον) τὸ οἰονεὶ βύθιον καὶ ἢ βάθος κείμενον. ¶ Βηχία.) βοτάνης εἶδος, ὃ Βηχίαν καὶ Βήκιον καλῦμεν. ¶ Βρυγμός.) ἰδίωμα ποικίλφορ. ¶ Βλιχῶδες.) οἱ ἢ Γλιχερῶδες. Επικλῆς μὲν φησι τὸ λελιπασμένον μὴ γλοιώδους ὑγρασίας ἀναθάρτε. Εὐφορίων ἢ τὸ σκεπτεπεσμένον καὶ κατάξηρον. Βακχεῖος ἢ καὶ Λυσίμαχος δέ τε τῶ π ῥαφῶσι Πλινεροῖδες, σημαίνειν θέλοντες τὸ ὀξεπιυγμένον. ¶ Βλακεύειν.) ὀλιγωρεῖν. ἀλλὰ γε τὸ ὅτι πλεῖστον ἀφαιρεῖσθαι, οὕτως εἰρηται. ἔστι γὰρ εἶδος ἰχθύος λεγόμενον Βλέννα καὶ Βλακὸς, ὃς ἐν τῷ σωματοειδέσι ἀφθονίαν ἔχει. ¶ μέμνηται καὶ Αἰσχύλος ἐν Ὀρνισι. λέγει) ἢ κατ' ἀλήθειαν πᾶσιν Βλαξ. Βλακεύειν δέ ἐστι τὸ μὴ νωθρείας καὶ ὀλιγωρείας τὸ φεύγειν. ὡς καὶ Πλάτων ἐν α Πολιτείας φησὶ, Βλακικὸν ἢ ἡμῖν τὸ πλῆθος. αὐτὸ τὸ, νωθρὸν καὶ ὀλίγωρον. ¶ Βομβυλίᾳ.) ἔστι μὲν τὸ βομβύλιον, εἶδος μελίσσης· σημαίνει δὲ καὶ τὸν αὐλητὴν, φοὺς τὸ ζωῖς αὐλοῖς βομβοῦν. ἔστι ἢ καὶ βυκίου εἶδος στενοσώμου. ¶ Βρύξαι τὰς ὀδόντας.) ἤγουν διαίως ἐνερεῖσαι, ὡς ἦλόν τινα γίνεσθαι, τῆ κάτω φοὺς τοὺς ἄνω κειμένους. ¶ Βύζλω.) ἀθρόως. ¶ Βελλύζῃ.) συρίσῃ. ¶ Βάκχαις.) εἶδος βοτάνης, καὶ μύρου, ἃ καὶ Αἰσχύλος μέμνηται. ¶ Βελλαζῃ).) ἀμέλγῃ). εἴρηται δὲ φοὺς τὰς βελλάς. ¶ Βολβόν.) βοτάνης ὄνομα. ¶ Βαπίδες.) ἰχθύων ὄνομα. ¶ Βείση.) βαρυνῇ.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Γ.

Γαργαρεών.] τὸ κύκλον ὄνομα τὸ ὑπὸ τὴ ὑπαιθρίαν τινῶ λέγει. ἢ δὲ Σταφυλὴ καὶ ἡ Κισνὶς καὶ ἡ Ιωὰς, πάντα εἰσὶ τὰ γαργαρεῶνος. γωνιαιῶν ἢ ὠνομάσθη φοὺς τὸ γινόμενον γαργαλισμὸν τῇ ξαχείᾳ ὀξὺ αὐτῆ ἀρτηρίᾳ. ¶ Γενίμη κύεσα] αὐτὸ τὸ φοβερὸν ἢ ἐπειδὴ αἱ φοβεραὶ κύεσι ὡς ὀλίγα τῶν κύεσιμοι τυγχάνουσι καὶ γλυκυτικὰ τινὸς ὠφελίμους. ὅθεν καὶ γόνιμον μῆνα τὸν φοβερὸν καλῦσι. ¶ Γονοφόδες] τὰ ὁμοιογόνα, τυτέστι σπέρματα· αὐτὸ γὰρ ἐν τῷ Περὶ τόπων τῆ καὶ αὐθεφτον φησὶ γονοφόδες ἂν ᾖσιν, τὸ λόγιον καὶ παχύ. ἐὰν ἢ Τορσειδὲς γράφῃ, τὸ πνεῦμα τὸ μὴ πόνε καὶ τινῶν σωτονίας ἀναπνεόμενον λέγει. ¶ Γονή.] ὁτὲ μὲν τὸ σπέρμα δηλοῖ, ὁτὲ ἢ τὴ μήτραν. κεῖται δὲ πολλοῖς παρ' Ιπποκράτει. ¶ Γλῶσσα λιγυώδης.] μέλαινα καὶ τεφρώδης. ὠνόμασαι ἢ ὅθεν τὸ λιγυὼ, ἥτις ὀξὺ καπνώδης αἰθάλη. γίνεται δὲ τοιαύτη ὅταν τὸ ὑποβάλλουσαν φλόγωσιν. φησὶ γὰρ, πελίνη ἢ γεγονυῖα. ἤτοι λιγυώδης. ¶ Γλιχεόχεσα.] τὰ μετὰ τὸν καλλώδους ἐπαφῆς ὠθόνια τετριμμένα τὸ χεσιὰν ὅπη τὸ χαλεπώτερον. ¶ Γλῦ μεταμείβει.] ἤγουν παρδύεται. Αμείβειν γὰρ τὸ ἀλλάσσειν καὶ μεταπορδύεται. ¶ Γῦν.] Βακχεῖος ἐν ἀ, σῶμα φησὶν ἡ μέλος· ἀκ ὀρθῶς φήσας. κῦ γὰρ τῆ μυῶν ἰδίως τέτακται· ὡς καὶ Ὁμηρος, Γῦα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά. ¶ Γαργαλισμοῦ.] Γάργαλος καὶ Γαργάλη λέγει) ἐρεθισμὸς, ἀπὸ τῆ παχυπαθῶν γωναικῶν εἰλημμένης τὸ λέξεως. ὡς καὶ Αἰσχύλος Γηρυτάδῃ, καὶ Δίφιλος ἐν Δανάῃσι. ¶ Γογγυλίδια.] τὰ μικρὰ καταπότια. εἰρηται ἢ ἀπὸ τῆς κῦ τὸ χῆμα ὁμοιότητος. ¶ Γάλα καὶ λίπα τέγγειν.] αὐτὸ τὸ λιπαρῶς ἐμβρέχειν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Δ.

Δυσήνιον.] δυσθύμως καὶ δυσπόλως τὰς αἰτίας φερούσης. ¶ Διοπῶ.] τῷ τ' νοὸς ὀξυμελότητι· ὅθεν τὸ διοπτεύειν. ἀττικὴ ἢ ἡ λέξις, κειμένη καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ἐν ἀττικαῖς λέξεσι, καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ἐν Σισύφῳ, καὶ Εὐριπίδῃ ἐν Ιππολύτῳ. ¶ Δόρπης.] τὸ τ' ἑσπέρας καιρόν. ὅθεν τὸ δόρυ πεύειν. ὃ γὰρ ἡμεῖς. Δεῖπνον καλοῦμεν, οἱ παλαιοὶ Δεῖπνον ὀνομάζεσι. μὴ ὃ δεῖ πανεῖν. ¶ Δίκελλα.] τὸ διημεμυῖα εἰς δύο, καὶ ὃ δίχηλα καὶ δικόσυφα. κεῖται καὶ παρὰ Περὶ τόπων. ¶ Διορθῶν.] ὀξυτονῶν. ¶ Διαθέσιμος.] ὀξυφύσης. ¶ Διεβλήθησαν.] παρελογίσθησαν, ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Ιππολύτῳ φησὶν· τί ὦ λυθῆς μεδίμνους βαλεῖς, παῖδεῖν σε δεῖ. μέμνηται τῦ λέξεως καὶ ἐν Πολυείδῳ καὶ ἐν Ορέστῃ. ¶ Δίκαιον] ἐνθάδε μὲν, ὅλον τον, ἐν ᾧ τῷ Περὶ ἀρθρων, τὸ ὅμοιον. ὅταν φῇ, Επειδὴ δίκαιον ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι τό, τε ἄλλο σῶμα, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰ σκέλεα, ὅθεν δίγμασι χρησάμενος ὑγιεῖ φοὺς τὸ μὴ ὑγιές. ὅτι ἢ τὸ ἴσου καὶ τὸ συμφέροντος, ὅταν λέγῃ, Παραπολὺ κεφάτερος ἐμβολῆς ὤμου· δίκαιότατον μὲν μοχλόν, ὡῦ μεῖον ἑστέρεον τὸ κεφαλῆς ἢ τὸ βεαχίονος· δικαιότατον ἢ δ' αὖ πρόπτωσιν ἀσφαλείας ὀστέου. ὅτι ἢ μόνε τὸ συμφέροντος, ἐν τῷ Περὶ ἀγμῶν φησὶν, Εγχρῶ τὸ ἰκῖον, τῆ σκληρωσίων καὶ καταγμάτων ὡς ἰδυτάτας τὰς καταστάσιας ποιεῖσθαι. αὕτη γὰρ ἡ δικαιοτάτη φύσις, ὥσπερ νόμος δίκαιος. ἐν ᾧ τῷ Περὶ ἀρθρων, ὅτι τὸ ἰκῖον φησὶν, Τί γὰρ δικαίη μόχλευσις ἀκ ἂν γνώη τὸν. αὐτὸ τὸ ἰκῦεά. μόνον γὰρ τὸ δίκαιον, ὅλον τον ὅτι καὶ ἁπλῶν καὶ ἰκῦεόν καὶ συμφέρον. ¶ Διαφθαδὲς.] σαφές. ¶ Διαρραχάς.] τὰς τῆ ὀπισθέσμων ῥαγείσας, καὶ τὰς μεταξὺ τοὺτων διαστήματα. εἰρηται ἢ φοὺς τὸν ῥίχλον, ἥτις ὅτι ἐστὶν εἶδος ἀνατονῆς. ¶ Δίν⊕.) σκότωσις, ὡς φέρεσθαι δοκεῖν τὰ ὁρώμενα. ἔστι ἢ καὶ εἶδος ὀρχήσεως. καὶ ὁ Σκοτοδινῶν ἢ τουτὸν σημαίνει, καὶ ἡ Σκοτοδινία. ¶ Διαξῦσθεν.) ἐγχεσνίζειν. ¶ Διέβασκον.) διεβίβαζον. ¶ Διαμπερές.) ὀξαπάξ. ¶ Δακρυώδες ἕλκος.) τὸ δίυγρον καὶ ἰχωρρόον. ¶ Δυσθεσίᾳ.) δυσαρέσκειαν, ἢ δυσαποκατάστασιν. ¶ Διπλεῖδες.) διπλεῖδες ἰδίως λέγουσι) θύραι αἱ δίχα τετμημέναι, ὡς δυοῖν ἀδαῖν, μέτεσι πρὸς κεκλεισμένοις, τὸ λοιπὸν ἀνεῳγμέναι. ¶ Διαφανέσι.) ὀξαπόρροιε. ¶ Διαρῆσαι.) διελθεῖν. ¶ Δῆθεν.) δήπουθεν. ¶ Διακναφθῆν.) ὀξαφθαρέν. ¶ Δόχμιον.) πλάγιον. ¶ Δφόν αὐτίτιν.) τὸ ἀπαρέγχυτον· ὡς καὶ Πολύζηλος ἐν Δήμῳ, Γωνδάρεων φησὶν, Αμαθὰ γὰρ αὐτίταν πᾶσί τε ξενοξενίης ἐγίνετο. ¶ Διαπεφοίτες.) ὀξυκαθάρσεις ὠπων. χρώμεθα γὰρ πρὸς ἐνίοτε, ὀξυκαθάραι ὦπα βελτίονας·

ὡς ἢ οἱ ἀυλητὰὶ τὲς ἀυλές. ¶ Δεινώ λεος.] φοβερῶ. καὴ Δεῖμα ὁ φόβ Θ. ἀτ ικὴ ἢ λέξις. ¶ Δαῦκος.] ἔνιοι πὼ δάφνιν ἐνόμισαν, ἀπ ὀρθῶς. ἔστι γὰρ βοτάνης εἶδος. ¶ Διπτέτης ὁ χόν Θ. αὐτὴ τὲ δίφρη ἢ καθαρές. ὡς ἢ Εὐελπίδης ἐν Φοινίκη, λέγων, Δίφρη δ' ἐμεῖσιν εἶπον ὡς ταυτηςίας πυξίδες ἢ δίπτέτη κλεῖναι. ¶ Δελφύϊ.] τῆ μήτρα. ¶ Δέπεδα.] τὰ λαμπάδια ὥσπὰ τὸ δεσμεύεσθ. ¶ Δερκόντιον.] βοτάνης εἶδος. οὕτω δὲ καλεῖται ἢ ὁ τὲ ἄρυ κωλὲς, ὥσπὰ πὼ πρὸς τὸ ζῶον ὁμοιότητα. ¶ Διαρκεῖτε.] βοηθοῦτες.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ε.

Επανέρεσθ.] ἐπερωτῆσαι. ¶ Εὐπετέστερον.] ῥᾴότερον. ¶ Εὐηθέσατοι.] οἱ μὴ κακοήθεις. ¶ Εἴρυε).] ἕλκε). ὡς ἢ Ομηρ Θ, νεκρὸν γ' αὖ ἐρύοντα. ¶ Εγχλοιάσθαι.] Βακχεῖος ἐν δευτέρῳ, ἔνωχεα ἅττως ἐνόησεν. πεποίη) γὰρ ὑπὸ τὲ χλόης, ἥτις ὅτι πρωϊαγωὴ φυτόν ἐστι. ¶ Ερέψις.] πρῶσις. ἢ Ερείπειν, τὸ καταπεσεῖν. ἅπω καῖ) ἢ τὸ Εξείειπεν. ¶ Εἶερος.] οἱ μὲν χρηματισμὸν τὲ πρὸ τὲ ἀστλιῶα σιρρώδους ὀγκώσεως εἶ) φασὶν οἱ ὃ τὲ πρὸ ὅλον τὸ σῶμα κάκωσιν, ἀπ καλῶς ἀμφότερα· ἔστι γὰρ ὁ εἶερος, πυρετῶ εἶδος. ¶ Ερπει.] ἡ ἕρμα βαδίζ . καὴ ἕρπετὰ, τὰ εἰς τὲ ἔραν βαδίζοντα, ἤγουν τὲ γῆν. ¶ Ελκεα πρὸμάδεα.] τὰ ἀνώμαλα καὴ ἄτυφα. ¶ Επαφερ.] τὰ ὀχάλδυκα καὴ οἷον ἀφρώδη. ¶ Εκρυν.] τὸ πόνηρὸν, ἢ τὲ ἔκκρισιν. ¶ Ενυδρέοντα.] καθυγραίνοντα. ¶ Εκχρμ.] τὰ ἐκζέματα, ὡς φησι Βακχεῖ Θ. καὴ Εκχύσις, αἱ ὀξανθήσις. ¶ Επαναωόρημα.] ὑπνόφελον τὸ ἐφιστάμενον τοῖς ὕπνοις καὴ τοῖς ὀλιγωρήμασι, καὴ οἷον ὑπερεμφάμενον, ποικίλῳ χρώματι κεχρημένον. Νεφέλας γὰρ ἰδίως καλεῖ τὰς ζιαύτας ἐφισάσης. ¶ Ελάπαξεν.] ἐμάλαξεν. ¶ Εξέρυθρον.] οἱ μὲν ὀξυδέξαντο τὸ λίαν ἐρυθρὸν, οἱ δὲ τὸ ἔξω γινόμενον ἐρύθημα. ὀξ ὧν καὴ Φιλωνίδης ὁ σικελός. ¶ Εμυξεν.] ἐσέναξε. μέμνη) τὲ λέξεως καὴ Μένανδρ Θ ἐν Ασπίδι. ¶ Ελατήρια.] κοινῶς τὰ τὲ κάτω κοιλίαν καθαίροντα φάρμακα. ¶ Επέδυεν.] ἐπεδιέρρει καὴ διεπήδα. ¶ Επιταίνετο.] ἐνεπήγνυτο. ¶ Εκθήλυσις.] ἔκπτωσις καὴ ἰχνότης. Νίκανδρ Θ ὃ αὐτὸ τὲ ὁμαλθάζεως ὠνὲ τέθηκεν. ¶ Επίθημα ἔχῃν.] αὐτὸ τῶ, πῶμα ἔχῃν. ἰδίως γὰρ οἱ ἀτ ικοὶ ὄπίθημα τὸ πῶμα καλῶσι. ¶ Εκλαπήσε).] αὐτὸ τῶ ἐκγλυφήσε) καὴ ἐκγεννηθήσε). ὡς καὴ Αεισοφανὴς ἐν Γηρυτάδῃ φησὶ, Φήμαις ἂν ἐγὼ βεβλῆθ' ἅπαντας ἐκλαπῆναι. ἅπαξ εἰρη) καὴ παρ' ἡμῖν ὀξήγη) μόνων. ¶ Εναυλιζόμενον.] ἐμβρύον. ¶ Ευπετῆ.] ὀυχέρειαν. ¶ Εξαυαίνε).] ξηραίνε). ¶ Εκπεπ αμβύα.] ὀξεστιγμένα καὴ ὀξηπλωμβύα. ¶ Εργματα.] στείγματα. ¶ Ευσταλέως.] πρὸεσταλμβύως. ¶ Εθραίως. Βακχεῖ Θ ἐν γ, ὑπημόνως. Επιπλῆς δὲ, ἐγκαθίσματι χρσνίῳ καὴ ὑπημόνῳ. ἑκάτερον ὄ, ὡς οἶμαι, ἀμβρτάνεσθ. ἐ γὰρ ἓν δηλοῖ ἡ λέξις, ἀλλ' ἐνθάδε μὲν πὼ καθέδραν σημαίνει. ἔνθεν γὰρ καὴ Διέδρα λέγε) τὰ ἐφ' οἷς καθήμεθα. ἐνοχοῦ τῷ Περὶ πρὸ ἐν κεφαλῆ τραυμάτων ὠυτὸς ὀξηγεῖτ αι, λέγων, Διακοπὴ ὄ καὴ ἕδρη τωὐτό ἐστι. ὅλα ὄ δ' μάλα καὴ πολλάκις. ὁμοίως καὴ τῷ Μοχλικῷ φησὶ, καταναγκάσαι ὄ τὰ ὑφερέχοντα εἰς ἕδρλιν πῖ ἔρη ἢ θέναρ. τετέσιν, εἰς τὲ οἰκεῖον τόπον. ¶ Εξήρσεν.] ὀξέπεσεν. ¶ Εξαρύε)] Βακχεῖος ἐν γ, ἐκπλίβε) ¶ Εξαντλεῖται.] ἐκπέζεται. ¶ Εξάσις.] αἱ ἐμφερεσάμεναι τοῖς ὑπνόδεσμοις καὴ τὰς ἕλικας κεφαὴ, ὀξάσις παρ' ὠυτῷ καλεῖ). ¶ Εκθήλωσις.] ἔκπτωσις καὴ ἰχνασία ¶ Εμβατευόμενον.] Βακχεῖος ἐν 6 ἐμβάλλον, ἢ ζηλεῖ, ἢ ἐμπίπτον. μᾶλλον δὲ ἐνερείδον αὐ εἴη. ἔστι δὲ ἡ λέξις, ἀτ ικὴ, καὴ ὀξὰ τὲ βτ ραφομένη καὴ ἐκφωνουμένη. ¶ Εδος.] Θερ Θ ἢ δίφρος. ὡς Βακχεῖ Θ ἐν ἀ. εἴρηται δὲ ὥσπὰ τὸ ἐπ' ὠυτῷ ἕζεσθ. μάρτυρεῖ ὄ Ιπποκράτης ἐν τῷ Περὶ ἄρθρων λέγων, Παύ μιὼ ἱκανῶς ἔχῃ καὴ ὠσὶ μέγα ἕδος Θεσσαλικόν. αὐτὴ τὲ, ὠσὶ δίφρον Θεσσαλικόν. πᾶς γὰρ δίφρος αὐτιλισμὸν ἔχων, Θεσσαλικὸς ὥσπὰ τοῖς παλαιοῖς λέγε). ¶ Εδιηραίωθη] εἰς δύο διηρέθη. ¶ Ενερέκωσεν] ἐνέδυσεν. ¶ Ενεφλεβοτόμησε. Βακχεῖ Θ ἐν γ φησὶν, ὅτι διεῖλεν εἰς πλείους τόπους τὰς φλέβας καὴ οἷον ἐμέρισεν. ¶ Εξαμελγόμενον.] ἐκθηλαζόμενον. ¶ Ελκος μυκοποιδὲς.] οἱ μὲν τὸ κάθυγρον καὴ μυζῶδες· ἐπεὶ τοιοῦτοι οἱ μυκητῆρες. ¶ Επίδοξοι.] θερμόδυμοι. ¶ Εκπεπληγμένον.] ὀξεπ υγμένον. ¶ Εγλωνίῳ πήχ] ἐγλωνος πῖχυς λέγεται, ὅταν καμφθεὶς, γονοποιηθῇ καὴ τὸν ἀγκῶνα. ¶ Εὐθυωρείαν.] ὀθύτητα. ¶ Εἰσάθω.] αὐτὴ τὲ καθίσατο ¶ Εὐθεπισάμενος.] καταςρώσας. ¶ Εθανατόθη.) ἐνεκρώθη. ¶ Επιταίνετο.) αὐτὴ τὲ ἔτεινεν. ὡς ἢ Ομηρος, -- ἐπιταίνετο καμπύλα τόξα. ¶ Επεσοφίσαντο.) θεμειργάσαντο. ¶ Εκχαυνῶν.) ὀξαπατῶν καὴ μετεωρίζων. ¶ Εὐαλθέα.) ὀθεραπευτικὰ. καὴ Αλθξις, ἡ ἴασις καὴ ἡ θεραπεία. ¶ Επίσαν).) δυώσαντας. ὡς ἢ Ομηρος, ὅστις ὄπίσω το ἧσι φρεσὶν ἄρπα, βάζειν. ¶ Επεικῶς.) ἱκανῶς. καὴ Επεικὴ τὸν ἱκανὸν οἱ ἀτ ικοὶ λέγουσιν. ¶ Εγκυρέσας.) ἐπυλωθεὶν, κατυλωθεὶν. ¶ Αλωσεῖν.) εἰς ἰθὺ σκολιά. ¶ Επιτυχώτερον.) ὀφορεότερον. ¶ Ελύθροισιν.) ἕλυτρα λέγεται τὰ θεμελικὰ τῆ σωμάτων οἷον σκεπάσματα. ¶ Εσμασάμενθ.) ἐμβαλών. ¶ Επισορέσας.) ὄπισωσας. ¶ Εκπαλήσαντος.) ἐκ πάλου χρομένης. ¶ Εγχείμπ ουσιν.) πελάζουσιν. ¶ Επικασίλω) πλαγίαν. ¶ Εμπηρι.) πηρὸν λέγ Βακχεῖος τ χολόν. δ ωὰτὸν ὄ ἀκούῳ πάντα τὸν θεὶ τὰς φυσικὰς ἐνεργείας ἐμποδίζομενον. ¶ Επεσθασμένη.) σκοπεθεῖσα. ¶ Εὐθρόνας.) τὰς νύκτας. ¶ Εκλαφας.) ἀπελέπισας. ¶ Εμυλώθη.) αὐτὴ τὲ ἐτυλώθη. Μύλον γὰρ καλοῦσιν οἱ ἰατροὶ τὸν ἐν τῇ ὑστέρᾳ γινόμενον σιρρον. ¶ Εὐλῶν.) τῆ σκωλήκων ¶ Ελμον ὑός.) τὸ ὕειον στέαρ. ¶ Εκτόμου.) Διοκλῆς φησὶν οὕτω καλεῖσθ τὸν μέλανα ἐλλέβορον. ¶ Εκθέωσιν.) ἐκτρέχωσιν. ¶ Εγχείμπ εν.) ἐμποδὼν. ¶ Εκθύη.) ὀξορμᾷ. ¶ Επηλυγάζοιτο τὰ ὄπιωλύσια) αὐτὴ τὲ ἐμποδίζονται. Ηλύγη γὰρ παρ' ἀτ ικοῖς ἡ σκιὰ λέγε). καὴ Θυκυδίδης ἐν ς φησι, τῷ κοινῷ φόβῳ τὸν σφέτερον ἐπηλυγάζονται. ¶ Επαφάσι τῷ δακτύλῳ.) αὐτὴ τὲ ἁφὴ εἴρηται δὲ σπόδ τὸ ἐπαφᾶσθ. ¶ Εκπατῆν.) ἐκτρέχωσι καὴ ὁδοὺς ἀγνοοιῶτες. ἔνιοι ὄ γράφουσιν ἐκπάγλως. ¶ Εξῆνον καινόν.) χίτραν καινοῦ. ἔστι ὄ ἐξῆν Θ, χίτρας εἶδος μεγαλοσόμου καὴ μεγάλης. μέμνηται τῆς λέξεως καὴ Εὔπολις καὴ Μένανδρ Θ ἐν Επιτρέπουσι, καὴ Φιλήμων ἐν Μυρμιδόσι. ¶ Εναλίζεσ.) τοῖς κατοικομβύοις ἢ τοῖς κατακθονίοις θύεσ. ¶ Ερυμάτων.) σπειγμάτων. ¶ Εἴργν.) ἐκωλύε. ¶ Εξίτηλος.) ἀσθενής.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ζ.

Ζωνη.) ὁ τόπος εἰς ὃν ζωνύμεθα. ἔνιοι δὲ πὼ ὀσφυὼ ἐνόμισαν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Η.

Ηπατος ζύμωσις.) οἱ δηλητώδης ὄγκος. ¶ Ηπαλώδης πυρετός.) οἱ μὲν φείκης καὴ ἕρου γινόμενον. ¶ Ηκησεν.) ἐβοήθησεν. ¶ Ηβύσμασι.) ὥσ χλωεσῖς καὴ ξηροῖς ἀρτύμασιν. ἀτ ικὴ δὲ ἡ λέξις. ὡς καὴ Αεισοφανὴς ἐν Ιππεῦσι, καὴ Εὔπολις ἐν Κλοτσῖ. καὴ Μένανδρ Θ ἐν Επιτρέποντι. ὅθεν καὴ στέαρ ἡβῦ λέγῃ ἐν δευτέρῳ Γυναικείων, τὸ ἠστυμβύον. ¶ Ημίτομ Θ.) ὑπόδεσμου ὄνομα. ¶ Ερμῆσαι.) ἕδρασαι, ἐστήσικται. ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῆ ἑρμασμάτων τῆ τὸν ἰσὸν τῆς νεὼς ὀχετευτούντων, οὐ φορτίου τάξιν ἐπεχόντων, ἀλλὰ τὲ σπείζεσθ μόνον. Ερμα οὖ καὴ Ερμασμα καὴ Ερμασις τὸ αὐτὸ δηλοῖ. ¶ Ηλίσρου).] ἀλισφροειδῶς συμπέφυκεν. ¶ Ηκυκεθόλησε.] καταπύπτεσθ. ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῆ καθορμιζομβύων πλοίων εἴρη). ¶ Ημιμόριον.] τὸ ἥμισυ τ σφραγῖδος. ¶ Ηρύγη, Πόλιον.] βοτανῶν ὀνόματα. ¶ Ηνάγκασεν.] ἐβιάζετο. ¶ Ηδελφισμένα.] ὠμοιωμβύα. ¶ Ηρακλείης νόσου.] τ ὄπληψίας· ὀχὰ τὸ ἰσχυρὸν τὲ νοσήματος καὴ δυσκατασμάχητον· ὡς μάρτυρεῖ καὴ Αεισοτέλης ἐν ζοῖς κομικοῖς. ἔνιοι δέ φασι πὼ μανίαν εἰρῆσθ, ἐπειδὴ ζύτῳ τῆ πάλαι μόν Θ ὁ ἥρως ἐάλω. ¶ Ημιεκτέα.] τὸ ἥμισυ τὲ ἑκτέου. Εκτεὺς δὲ λέγε) ἀτ ικὸν μέτρον, ἔχον χοίνικας ὀκτὼ, ὡς φησι Μένανδρ Θ ἐν Βοιωτίᾳ, Οὐκ ἔστιν ἑκτεὺς ζυπὸ, μὰ τὸν Ασκληπιόν, καὴ Αεισοφανὴς, Εκτεὺς δέ ζτιν ἐξ χοινίκων μέτρον.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Θ.

Θωρῆξαι.] οἰνοποτῆσαι, ἐπεὶ καὴ ἡ οἰνοποσία ὑπ' ὠυτῶ Θώρηξις λέγε) καὴ μέχρι νυῦ, ζεὶ μὴ ὄπλέον οἰνωμβύους Ακροθώνακας καλοῦμβυ. ¶ Θαμινά.] πυκνά. κεῖται καὴ ἐν τῷ Περὶ αἱμορροίδων. ¶ Θερμωλή.] ὁ πυρετός. μή ποτε καὴ πᾶσα

πᾶσα θερμασία ὑπ' αὐτῆ θερμωλὴ λέγεται. ¶ Θαλάμαι.] αἱ καταδύσεις. ¶ Θεάσεται.] Βακχεῖος φησὶ, κινεῖ, νύττει. Ηρακλείδης ὁ Ταραντῖνος, ἐρεθίζει. ἔστι δ' ὀχλεῖ. ὡς καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ελένης ἁπαιτήσει φησὶ, Γυναῖκα δ' ἐξελόντες, ἣ θεάσεται ῥύωσιν. ὡς τὸ μὲν ἕωλον γραφίοις ἐνημμένοις. θεάσεται, μαίνεσθαι, ὡς ἡ Αἰσχύλος ὁ γραμματικός. Θείσσειν δέ φασι τὸ ψυχλὸν ἐξίστασθαι. ¶ Θυμάτων.] ἀφημάτων. ¶ Θωϊών.] ὁρμῶσι. ὡς καὶ Ομηρος, Θωϊῶν δ' ἀμπεδίον ποταμοῦ πλήθοντι ἐοικώς. Θεωρεῖς.] θεωροὶ λέγονται οἱ εἰς θεοὺς πεμπόμενοι χρησμῶν ἕνεκεν ἐπιστέψεως χάριν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ι.

Ιηξεῖον.] θεραπεία. ¶ Ιχειν.] συλλαμβάνειν. ¶ Ιδίειν.] ἱδρῶσαι. ¶ Ιτιον.] καμίνου. οἱ δὲ, φούρνου. καὶ γλὶς φούρνου ἴωνος λέγεται. ὡς καὶ Αἰσχύλος ἐν Ορνισιν, Εἰς τὸν ἴωνον εἶσω πλησίον τῆς πυρός του. ¶ Ιμείρομαι.] ἐπιθυμῶ. Ιμερὸς γὰρ ἡ ἐπιθυμία. ὡς Ομηρος, Ως σέο νυῦ ἔραμαι, καί μοι γλυκὺς ἵμερος αἱρεῖ. ¶ Ικέλη.] ὁμοία. ¶ Ικμαλέα.] τὰ δίυγρα, καὶ ἱκανῶς ἔχοντα ἰκμάδα. ¶ Ιχθύλω.] ῥίνημα, ἢ πρίσμα. Ιππάκη.] ἵππειος τυρός. ¶ Ινες.] οἱ μὲν, τὰ νεῦρα, οἱ δὲ τὰς σωθετικὰς τούτων κατηδόνας. ¶ Ινημός. κάθαρσις κοιλίας. ¶ Ινήσεται.] καθαρθήσεται, καὶ Ινησις, ἡ κάθαρσις. ¶ Ιθαγλύες.] ἀνθηλύες. ¶ Ισάτις.] βοτάνης ὄνομα. ¶ Ισοκνήμου δ' ἔδρυος.] τῆς ἴσου καὶ ὁμαλοῦ. ¶ Ιδρυτο.] ἐνεκάθητο. Επικλῆς δὲ, κατέση δυσαθῶς. ἔστι γὰρ μᾶλλον, ἐνεκάθητο. ὡς καὶ Ομηρος, Πρᾶτος Νεσσείδης Πεισίστρατος ἐγγύθεν ἐλθών, Αμφοτέρων ἔλεχεσα, καὶ ἵδρυσεν ὠδῇ δαιτί. ¶ Ιξύϊ.] ὀσφύϊ. ¶ Ιξάλη.] τελείας αἰγὸς δέρμα ἢ μηλωτὴν καλοῦσι. ¶ Ιδνώθη.] συνεκάμφθη. ὡς καὶ Ομηρος, Πλῆξεν ὁ δ' ἰδνώθη. ¶ Ικταρ.] ἐγγὺς, ὠδῇ τοῖς ἀπίκοις, ὡς καὶ Αἰσχύλος ἐν Ευμολπίδι φησὶ, Χαίρετ' ἀπίκοις λεώς. Ικταρ ἡμῖν δίος. μέμνηται ὁ αὐτὸς ἐν λέξεσι καὶ ἐν Ηδωνοῖς. οἱ δὲ ὠδῇ Ιχόμαχον καὶ Κυδίαν τὸν Μυλασέα, ἐγραψαν Ικμαρ. αἴτιον δὲ τούτου ἡ τῶν λέξεως ἄγνοια.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Κ.

Καμπύλον.] τὸ μὴ ὀρθόν, ἀλλὰ δυολιαῖς συγκεκαμμένον. εἴρηται ἀπὸ τῆς κεκαμπυλωμένης ξύλων. ¶ Καρδαμύσαν.] καὶ Σκαρδαμύσαν γεάφεται. ἔστι δὲ τὸ συνεχῶς τὰ βλέφαρα κινεῖν καὶ εἰς ὀλίγωσιν ἄγειν. ἰδίως οἱ ἀπίκοι λέγουσιν. εἴρηται δὲ ἀπὸ τῆς καρδάμου, ὃ αὖ τις θερσευέγκηται, συνεχῶς τὰ βλέφαρα ὀπτύει. ¶ Κόσμου.] τάξεως. ἀπίκη δὲ ἡ λέξις. καὶ γὰρ Κοσμίους λέγομεν τοὺς εὐτάκτους, καὶ Κοσμητὰς τοὺς τῆς ἐφήβων εὐταξίας θεωροῦντας. ¶ Καρδίωσεν.] Καρδίαν ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ καὶ τὸ τῆς γαστρὸς στόμα. ὃν καὶ Στόμαχον κοινῶς καλοῦμεν. Καρδιώπεον οὖν καὶ Καρδιαλγεῖν λέγεται, τὸ μὴ ναυτίας καὶ ὀδυνῶς ἀνιᾶσθαι τὸν στόμαχον. καὶ Καρδιωγμὸς ἐντεῦθεν, αὐτὸ τὸ, ὁ τοῦ στομάχου σπασμός. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος καρδιωγμὸς ὁ τῆς καρδίας κυρίως τοῦ περικαρδίου διαγωγμός. τουτέστιν ἀθρόως καὶ σφοδρῶς καὶ παλμὸς ἐν αὐτῇ γινόμενος. ¶ Κωματώδεες.] οἱ μὴ κώματος καταφερόμενοι. Κῶμα γὰρ ὁ ὕπνος, καὶ ἡ κοίμησις. οἱ οὖν μετὰ πυρετοῦ καὶ ἀσθενείας ἐν καταφορᾷ ὄντες, κωματώδεις καλοῦνται. ¶ Κλαγγώδη.] Δημήτριος μὲν ὁ Επικούρειος κλαγγώδη ὄμματα ἐνόμισε τὰ δύσκινητα, δῆλον ἀμβλυωπῶν. οὐ γὰρ τῆς ὀμμάτων εἴρηται Κλαγγὴ, ποιά τις οὖσα ἐκφώνησις, ὁποίαν μάλιστα ἐργάζεται ἐμέτος ἀσώδης. ἔστι δὲ ἡ ἀρχομένη ὑπὸ βαρείας καὶ λήγουσα εἰς ὀξύ, ὥσπερ ἀπαυδῶντος τινός. Βακχεῖος δέ φησι κλαγγώδη εἶναι φωνὴν, τὴν συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον. ὁ δὲ κριτικὸς Απολλώνιος τὴν μετ' ἐγκοπῆς καὶ ἀνωμαλίας, ἔτι δὲ ἀσαφείας. ὁποῖα μάλιστα συμβαίνει τοῖς μεθύουσι. ¶ Καρφώδες.] καρηβαρία, ἢ καρφωτικόν. ¶ Κερχνώδη.] οἱ δὲ Καρυκώδη καὶ Κερκώδη γεάφουσιν ἔστι δὲ τὰ τραχέα ἐπαναστάσεις ἔχοντα. καὶ ὠδῇ τοῖς ἀπίκοις Κερχνώδη ἀγγεῖα λέγεται, τὰ τραχέα ἀνωμαλίας ἔχοντα. ὡς καὶ Σοφοκλῆς φησὶν, Ιχθὺς τραχὺς ὢν χελώνης πέρχνος ἐξωνήσατο. ¶ Κορδύνημα.] γεάφεται καὶ Σκορδύνημα. καρηβαρείαν δὲ σημαίνει, ὥσθ' τὸ κάρος δύνεσθαι. ὡς καὶ Αἰσχύλος ἐν Αχαρνεῦσι. ¶ Κόλλικες.] ἀρτήσκων εἶδος, ὡς πλακουντῶν, ὧν καὶ Αἰσχύλος ἐν Αχαρνεῦσι μέμνηται. λέγων, ὦ χαῖρε κολλιφάγε. πινὲς δὲ τὰ ἠτεῖα ἐνόμισαν. ¶ Καρφαλέον.] καταξηρόν. ¶ Κενέβρεια.] τὰ νεκρὰ καὶ πρέα ἅττα καλοῦσιν, ὡς καὶ Αἰσχύλος, Οὐκ ἔσθ' ὁ κενέβρειον ὅταν θύῃ τι, καλῶ με. καὶ ἡ ἀγορὰ δὲ ὅπου πωλεῖται τὰ τοιαῦτα, κενέβρεια καλεῖται. ¶ Καρυκοειδέα.] καρύκη, εἶδός ἐστι ταριχεύματος, ἐκ πλειόνων ἀρτυμάτων συνηθέμενον. Καρυκεύειν δὲ, τὸ ταράττειν. ἢ Καρύκιον φασὶν αἱματώδη τὴν χεῦσιν ἔχουσαν. ἔνιοι δὲ τὴν παρ' ἡμῖν καλουμένην Αἱματείαν, Καρύκιον ὠνόμασαν, οὐκ ὀρθῶς. ὅτι δὲ τέτμηται ὄξιν εἶδος ἐξ ἀρτυμάτων, μάρτυρεῖ καὶ Φιλοξενίτης ὁ σάμιος, καὶ ἄλλοι. ¶ Κοιλίης ζαεργὴ ἠλεκτριώδης.] αὐτὴ τὸ, λαμπρὰ καὶ σίλβουσα. εἴρηται δὲ ὠδῇ τὸ ἠλεκτρον, ἠλεκτριώδης ἡ τοιαύτη ἔκκρισις. ¶ Κεδματόδεα.] κέδματα λέγονται αἱ χεύσεις ὠδὲ τὰ ἄρθρα δεδεθότες. ¶ Κυκεών.] πόμα μὴ ἀλφίτου τεταραγμένον. καὶ Κυκᾶν τὸ ταράττειν. ¶ Κοτυληδόνας.] πάντας οὐ μόνον Ιπποκράτης, ἀλλὰ καὶ Διοκλῆς ἱστορεῖ παρ' ἑκάτερον μέρος τῆς μήτρας εἶναι κοιλότητας τινὰς μύρεσι δεῖς, ἐν αἷς φησι τὸν ἀνατρέφειν τοῦ ἐμβρύου γίνεσθαι. ὅτι δὲ ψεύδος ὠδὲ δεδώκασιν, ἀλλαχόσε δείξομεν. ¶ Κλαυθμώδεες ἀναπνοαί.] αὐτὰ τὰ συνεχῆς. ἢ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν κλαιόντων παιδίων. ¶ Κίσαρον.] τὸν κισσόν. ¶ Καταμηλώσεις λύσιν.] αὐτὰ τὰ ἐπέλυσιν. ¶ Κοιλίη πυρετώδης.] ἡ θερμοτάτη. ¶ Κατεφρόνεε.] κατενόει. Φρονεῖν γὰρ ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὸ νοεῖν. ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Αντιόπῃ φάσκει, Φρονῶ δ' ὃ πάρεστι καὶ τὸ δ' ἐμπεσὸν κακόν. μέμνηται καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν Αχαιίδι καὶ ἐν Αμφιαράῳ. ¶ Κακόγναι.] Επικλῆς φησὶ μακρεῖ καὶ δυσεγέθεις. εἰσὶ δὲ μᾶλλον οἱ ὀρθοὶ καὶ λεπτοί. ¶ Κατέρυθ'.] καὶ φύσιν. καὶ μέγεθος. ¶ Κουφοῖ.] λύει, παύει τὰς ὀδύνας. ¶ Κωφώθη.] ἐβλάβη. σαφέστερον δὲ ἐν τῷ ε΄ τῶν ὑλικῶν, φησὶ τὸ ἀκόνιτον εἰρηκέναι ὑπό τινων Κεφάλωνα, ὡς θηλύφωνον. Λύκος δὲ ὁ νεαπολίτης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν δὲ τὸ συγγράμματος ἐξηγητικῶν, ἀγνοεῖ τὸ ἐνὸς μὲν φησὶ γεγράφθαι τὴν λέξιν, ὡς εἴη καμάρου. ὅ ἐστιν ἀλειπτηρίου· ἐχρήματιζον δὲ τοῦ λεξειδίου ἀπὸ τῆς κῆ τὸ πλεῖστον καμαρωτὸς σκευασίας. ὑποτίθεται οὖν ὁ Ιπποκράτης, λέγων, ἐὰν μὴ, τὰ ψύχοντα θερσαίνῃ. ἐφ' ἱδρῶσι δὲ ὠδὲ λαμβάνει Στεφανίων ἐν κωμῳδοῖς λέγοντα. Διόδωρος ὁ γραμματικὸς καὶ Ζηνόδοτος ὁ Ηροφίλειος τὸ Κάμορον, Κάμορον. ἢ Κάμαρον φασὶ καλεῖν τὸ κώνειον τοὺς ἐν Ιταλίᾳ Δωριέας, ὃ καὶ κάμορόν τι ὄν. ἀμείνων δὲ ὁ μὴ ἀναγεγραφέναι τοὺς περὶ τὸν Ζηνόδοτον, εἶναι καὶ Ζηνώνα. εἰκὸς δὲ τὸ Κάμορον φαρμακόν τι ψυκτικὸν εἶναι, ἢ τάχα τὸ κώνειον. καὶ γὰρ τῶν ψυχροτάτων ὄντων καταπλασμάτων. ὁ δὲ Λύκος τέλειον πεπλάνηται, τὸ Ιπποκράτους ὡς εἴδους τῆς ψυχόντων τὸ Κάμορον εἰπόντος. περθεὶς δὲ, καὶ τὰς κοιλίας καὶ τὰ ῥοφήματα, ἐπιλείπειν, ὡς τὸν πυρετὸν ψυκτικοῖς φαρμάκοις ἐκλύειν, ἢ καμμόρῳ, ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ. ὡς τὸ καμμόρου ἐν τοῖς ψυκτικοῖς ὄντος. ὁ δὲ συνδεσμὸς ἐκ ἀπὸ δέ ἐστι ψυκτικοῦ κεῖται. περθεὶς δὲ τὸ ψυκτικὸν ἢ καμμόρῳ πάρας, οὐ παύεται, ἀλλ' ὑπαφίει, καὶ ἐπὶ μὴ λύσις τῷ ψυκτικοῖς φαρμάκῳ, θερμαντικοῖς χρῶ. ἔδει δὲ, εἰ τὸ κάμμορον ἔλεγεν, ἐπενεγκεῖν, ὃ καμμόρῳ. πάντα δὲ λόγον ἔχει ὅτι πυρετῷ ἀλειπτηρίας ὠδὲ λαβεῖν αὐτὸ· τῆς Λύκου φρενὸς ἔργον εἶπεν. ¶ Καλῶς.] αὐτὰ τὰ δυσερεπῶς. ¶ Κενεών.] τὸ ἀπὸ τῆς πλευρῶν μέρος ἕως τοῦ λαγόνων. ¶ Κάπτει.] ὄργυμα, τάφρος. ὅτι μὲν δὴ τὸ ὀρχάτου τὸ ὄργυμα δηλοῖ. ¶ Κοιλιη.] πᾶσα ἡ ἀπὸ τὸ ὑπο-

φεσγμα δύρυγωεία, καὶ ἡ τῦ θώρακος δὲ ἐνίοτε· καὶ ἡ γασὴρ αὐτὴ, καὶ ἡ τῶν ἑλκῶν κοιλότης. ¶Κεάδας.] οἱ μὲν τὰ τῆς συκῆς φύλλα, οἱ δὲ, ζυὶς πλάδους. ¶Καταπάσιας.] ταὶς καταδέσεσι. ¶ Κεάξαι.] σῆσαι. ¶Κυκλέοντα.] περιελθωῦτα καὶ περιερχόμενον. ¶Κατανύσεις.] κατατείνεις. ¶ Κατηπορήθη.] ἠδωκατώθη. ¶Κρέμα.] κρέμασον. ¶Κομ[δόμενο.] παναργευόμενο. ἐπεὶ καὶ οἱ ἀπὶκοὶ τὼν πανουργῶν. Κομψείαν καλοῦσι, καὶ τὸ σρεβλὸν, Κομψόν. ὡς καὶ Εὐριπίδης. ¶Κατατεῖναι.] ἐκ δὲ τῆς τάσεως ὁ Ἱπποκράτης πέπηνσιν, ἀλλ' ὅτι ὁ καταδέσεως· ἐξ ὧν φησι, Τὸν ὦ ἀνθρωπον, πυείλω γὲ ἰῶ ἐνδέχη), πολλαὶ θερμαὶ λοῦσαι· καὶ πίνειν, ὡριωῖ κατατεταμένον. ζυτέσι κατακεκλιμένον. μικρὸν ὦ ὑποβαὰς, φησὶν, Επειτα αἱ ἀρχαὶ θερὶς ξύλον ὑποκειμένῳ, ἁρμόζουσαι τὸ μῆκο τῷ ὑποτεταμένῳ. ζυτέσι τῷ ὑποκειμένῳ. καὶ ἐν τῷ Περὶ ἀλμῦ, ὅταν λέγῃ, Γνῶι δ' ἂν τις πὼ ἑαυτὸ χεῖρα κατατείνας, ὡς ἐπῴδυνον τὸ χρῆμα. καὶ νεῦ τὸ κατατείνας αὐτὶ τῦ σχηματίσας τέθεικε καὶ τὸ καθὰς ὑπῆιον αὐτῷ. τάσιν δὲ ὅπτιον εἶος χειρὸς οὐκ ἂν δύχρως δυνάμην) ποιῆσαι. ¶ Καταναστμαῖται.] καταναλίσκεται. ¶Καταναλήζει).] ἐκβιάζεται. ¶Κιγκλισμὸς ἀκεφαλίης.] αὐτὶ τῦ κίνησις τῦ ἀκεφαλίας. Κίγκλος δέ ὅζιν ὀρνέου εἶδος πολυκινήτου καὶ πολυταράχου. ¶Κεαίνουσι.] κνεισθύουσι, βασιλεύουσι. ¶Κυφοῦ) ῥάχις] κυρτὸν). ¶Κλέπτεται ἡ ραφή.] αὐτὶ τῦ ῥήγνυται καὶ ἀναλύζεται. ὡς καὶ ἐν ε Επιδημιῶν φησὶν, Εκλελυμένου δέ μου πὼ γνώμου αἱ ῥαφαὶ τῦ βέλε ἐν ἑαυτοῖς τὸ σῖν ἔχουσαι. ¶Καμπυλύεσθαι.] κάμπτεσθαι. ¶ Καταίπεοι.] καταβεβλαμμένοι. Πικροὶ γὰρ λέγονται οἱ ὀπισινεῖς. ¶Κόκκαλο.] ὁ σεφύβιλος. ¶Κεκρύφαλος.] κεκρύφαντο. ἔσι ὦ τοῦτο κεφαλοδέσμιον. ὡς καὶ Ομηρος, Αμπυκα κεκρύφαλόν τε, ἠδὲ πλεκτὸν ἀναδέσμην. ¶Κεκεφάκται.] φωνητικοί. ¶Καασεῖον οἶνον.] ἴσως τὸν συειακὸν λέγει, κινούμενον ὑπὸ Καασείου ὄρους. ¶ Καταιζίζωσι.] ζέπωσι. καταιζίζειν γὰρ τὸ τρέπειν λέγεται. μή ποτε δὲ μᾶλλον ὅτι τῆ ὁρμήσωσι τακτέον πὼ λέξιν, ὡς δὲ τὸν αἰγίλοπα. ¶Κηρεία.] κνείους λέγον) αἱ πλατεῖαι ἕλμινθες. ¶ Κατηπεδανόν. κατηφεγηκός· ὡς καὶ Ομηρος, Ηπεδανὸς ὦ νύτοι θεράπων, βεαδέες δέ τοι ἵπποι. ¶Κυρκανάται.] ζεράπεται. ¶Κεαμβεῖον.] Σπειρὸν τὸ κώνειον οὕτω καλοῦσι. ¶Κώφωσις ὀφθαλμοῦ.] νεῦ πὼ κώφωσιν ὅτι παρεμποδισμοῦ τέταχεν. κυείους δὲ ὅτι τῆς ἀκοῆς τέταχε. ¶Κνήσρε.] κνησῆερος. Νίκανδρο φησὶ, Σιλφίου ἰῶ κνησῆερι καταξίψαμεν ὀδόντας. ¶Κυρβασίαν.] πὼ λεγομένω πάραν. Εκαταῖο δέ φησιν ὅτι πῶλον βαρβαρικὸν οἱ κωμικοὶ λέγουσι. ¶Κνησέρης] Κνησέρα λέγεται ῥάκο χονδρὸν καὶ ἀεσιὸν, δι' ὃ δινθοῦσίπνα ὡς δι' ἠθμοῦ. μεμνη) καὶ Αἰσχυλίδης ἐν ἀπὶκαῖς λέξεσι. ¶Κικήθη.] τὸ κακοήθη. ¶Κλισίλιν.] πὼ κλίνω, ὡς δὲ τὸ ἐν αὐτῇ κατακλίνεσθε. ¶Κηρυβίων.] πρὸ ἀρχέου καὶ πατρέου. ἀπὶκὸν ὦ ἡ λέξις. ¶Κεάσαι.] χρίσαι ¶Καρκινοῦσθε] σκληρυνεῖσθε. ¶Κρήμνη.] τὰ χείλη τῦ γυναικείου αἰδοίου. ¶Κρύωξα.] λάχανον ὅμοιον σελίνῳ, φυόμενον ἐγγὺς θαλάσσης. ¶Κεδεύω ἐλαίῳ.] τῇ κεδείᾳ ¶Κατοπτέον.] ἡ μιλωτή. ¶Κρήγυον.] ἀληθές.] οἱ ὀ, ἀγαθόν· ὡς καὶ Ομηρος, Μαὶ τι κακῶν, ἃ πωποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Λ.

Λεγων.] ὀχκεύνων. καταειθμούμενος· ὡς καὶ Ομηρος, Αἰμαπάς τε λέγων, καὶ δένδρεα μακρὰ φυτεύων. καὶ πάλιν, Εν δ' ἡμέας πρόφρονες λέγε κήτεσιν. ¶Λιμωδέτης ἔχε ὠτόν] αὐτὶ τῦ, μεγάλη τροφῆς ἀπορεία ¶Λαπάσουσαν.] μαραίνουσαν, πενοῦσαν. εἰκὸς δὲ ἀπὸ τῦ λαπάθου εἰρῆσθαι πὼ λέξιν, ὅπερ ὅζι τῆς κοιλίας μαλακτικόν. ¶Λαπάρλιω.] πὼ πλευρὰν ¶Λιβύη, Δήλῳ, Σκυθίη.] νεῦ Ἱπποκράτης ἠθέλησε τὰ τείνα κλίματα τῆς οἰκουμένης δηλῶσαι, Λιβύλω μὲν αὐτὴν εἰπὼν, πὼ δὲ Ασίαν ὀχκὸ τῆς Δήλα, πὼ δὲ Εὐρώπιω ὦ ὀχκὸ τῆς Σκυθίας. ¶Λύγγο] λυγμός. ¶Λαπῶδες,] Βακχεῖο ἐν 6 φησὶ τὸ λαμπρὸν καὶ καθαρὸν, ὀχκὸ τῦ μὴ γεγράφων πὼ πρῶτον συλλαβὴν ἵν' ᾖ λαμπῶδες, οὐ δέοντως ἐσάμενον Λάμπη γὰρ λέγεται τὸ ἐπισάμενον τῆς δεδολωμένης οἴνης ἐν τῷ ὄξει. ἐπὶ ὦ κολυμβᾶσιν ἐλάας οἷόν τι λίπος πολλῶν δες. ἔνθεν οὐ λαμπώδη ῥητέον τὰ ἔχοντά τινα ἐφισάμενα ὁμοια λαμπῆ. ¶Λαιλαπώδη.] Λαῖλαπ λέγεται ὄμβρος μὴ σφοδρῦ ἀνέμω γινόμενος. ¶Λέποι.[λεπίσματα, ὡς δὲ τὸ Λέπαδος εἰρημένα. ¶Λίως.] τελείως. ¶Λάπδα.] ἁπαλά. ¶Λοχείη.] κάθαρσις ἡ μὴ τὸν τόκον γινομένη. ¶ Λιμακέστεροι.] λιμακώδεις. λέγονται οἱ λιμνώδεις καὶ κατάφυτοι καὶ ὁμαλοὶ τόποι. ¶Λιβρᾶ.] σποτεινᾶ καὶ μέλανι. ¶ Λείβονται.] ἀπένδονται. ¶ Λάπτ.] Βακχεῖος γεάφει Λάζεται. ἔσι ὦ λαμβάνει. ¶Λέμμα.] ἡ ὑπὸδερματὶς καλουμένη. ¶Λόπω.] φλοιᾶ. λεπίσματι. ¶ Λελυσμένα.] σωεσεαμμένα, Επικλῆς ὦ ὑπιπεπλεγμένα. ἔσι ὦ μᾶλλον, ὡς φησι Βακχεῖο, συγκεκαμμένα. πεποίηται ὦ ἡ λέξις ὑπὸ τῆ λύγων, ἅπερ ὅζιν ὑκαμπτα φυτά. ¶Λωτῦ ἐμβυήματα.] αὐτὶ τῦ ῥινίσματα ἢ ῥίσματα. ¶ Λορδωτόν. τὸ ὑποσεσιωμένον καὶ ἐναντίον τῇ κυρτῇ, Λορδὸν καλεῖται. ὃ δὴ καὶ φυτὸν καλεῖ. ¶Λάσιον.] ὀθόνιον, ὡς Θεόπομπος ἐν Οδυσσείᾳ καὶ Αρτεμίδωρος ὁ γεαμματικὸς ἐν ταῖς λέξεσι φησὶ, λινοῦ ὕφο δασύ ἐσι). ¶ Λεχλωδομένα.] ὁμιλωῦτος. ¶Λύματα.] καθάρματα. ¶Λεβηείδες.] ὑμένώδη ὑποσύρματα. ὅπερ ὅζι τὸ τῶν ὀφεων λεγόμενον Γῆρας. ὡς καὶ Αεισοφάνης ἐν Αμφιαεάῳ, καὶ Στεφάνης ἐν Φοινίσσαις, Πυλέμαχος δὲ ὁ γεαμματικὸς δυνδεσέρων φησὶ δυσαναγωνισῦ καὶ λιμοπιεζώα μικροῦ ὄνομα ἐσί) πὼ Λεβηείδα, μικρῷ λαγῳ ὁμοίου· ὃ Ρωμαῖοι μὲν Κουνίκλουν καλέσι, Μασαλαν) ὦ Λεβηείδα. ¶ Λάπυεον.] ὑγεόν. ¶ Λείειον.] βοτάνης εἶδος, ᾧ Κείνον ὀνομάζουσι. Νίγρες ἐν τῷ Περὶ ὕλης φησὶ καὶ τὸν Ναρκίσσον πωρ' ἐνίοις Λείειον καλεῖσθαι.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Μ.

Μαρμύρυγαί.] λαμπηδόνες πυκναὶ, καὶ οἷ ἀςεραὶ πυκναὶ, αἰγνίδιοι, πυρώδεις. ὡς καὶ Ομηρος, μυρμύρυγας θηεῖτο ποδῶν. ¶ Μειοχάνη.[ὄνομα γυναικός. ¶Μειοῦσιν.] ἐλαπῶσι. ¶Μυτίωτόν. οἱ μὲν ἀπὶκοὶ ὑποξιμμάτι μὴ σποδοῦ γινόμενον λέγουσι· Εὔπολις ὦ ἐν Λάκωσι, τὸ ἄμυλον λέγων, φησὶν, Τὰ συκάεια ἐποίησε μυτίωτὸν πολύ. ἔνιοι ὦ πλακοῦντα δηὰ λοχανὰ σεωτεθέντα. οἱ δὲ, τὸν λεγόμενον ζῆδον. ἡμεῖς μὲν ὅτι συγκαταπεθέωθα τοῖς λέγουσι μυτίωτὸν ἐσὶ) τὸ δηὰ σπόρδου τείμμα. εἴρηται ὦ καὶ τὸ μυσάπτεσθαι πὼ δυσωδίαν· ὡς ἐσὶ) μυασωτόν. ¶Μεγαλόπλαγχνον.] τὸν δηὰ φλεγμονὴν ἐν ἐπάρσῃ τὰ πλάγχνα ἔχοντα. ¶Μοδοσαέως.] ὄνομα τόπου. ¶Μεθίησιν.] Επικλῆς μὲν φησιν ἐμπίπτει. ἔσι ὦ μᾶλλον ἀφίησι. ¶Μεμιασμένον.] λελωβῶδες γενόμενος. ¶Μάσσον.] Βακχεῖο μὲν φησιν ἔλασσον, Ηεσυχιέδης δὲ ὁ ταεαντῖο πλεῖον. ¶Μεῖον.] ἔλαπτον. ¶Μᾶζα.] φύσεμα ἐξ ἀλφίτων γινόμενον, ποτὲ μὲν, μετ' ὀξυμέλιτος, ποτὲ δὲ, μεθ' ὀξυκεράτου ἢ ὑδρομέλιτος, ἢ μεθ' ὕδατος. ἔσι ὦ τερφίμην. ¶Μανδεαγόρα ῥίζαν.] ὡεφεασικῶς τὸν μανδεαγόραν. ¶Ματεῖος.] ζητεῖος. καὶ Μάτος ἡ ζήτησις λέγεται. ¶Μωμητέον.] μεμπτέον. καὶ Μῶμος ἡ μέμψις. ¶Μεμνυθήκασιν.] καταχανήθησαν. ¶Εἰώθασι.] μεμαθήκασι. καὶ γὰρ ἡ μάθησις ἕθος ὀξὺν ἄσησις. ¶Μεσεγύ.] ἐν μέσῳ.] ¶Μετεξέτεροι.[Βακχεῖο ἐν τετάρτῃ φησὶν, ἕτεροι. ἔσι ὦ μᾶλλον, ἔνιοι, ὡς καὶ Ηεσίοδος ἐν β' φησὶ, τὰς ζειὰς μετεξέτεροι καλέουσι. ¶Μελέτη.] ἐνέργεια. ¶ Μελεδῶνας.] θεραπείας. ¶Μετάρσιον.] ὑψηλόν. ¶Μύεον αἰγύπτιον.] οἱ μὲν ἐδέξαντο τὸ λεγόμενον ὑπὸ σκάφης· ἔσι γὰρ θερμαντικόν. οἱ ὦ τὸ Μελαβάθρινον· οἱ ὦ, τὸ Μενδήσιον. καὶ γὰρ ἐν β' Γεωπονικῶν, τὸ αὐτὸ φησὶν ἔλαιον Αἰγύπτιον. ¶ Μαλυξ.] προφόδου κεφαλὴ βολιοειδὴς, καὶ μὴ δεχόμενον εἰς ἄγλυθας. ¶ Μαριλλῶοι.] οἱ φρυγανώδεις καὶ μικροὶ ἀνθρακες ἕτως ὑπό τινων καλουμένοι). μᾶλλον ὦ ἡ θερμοπροσδεχὰ, Μαρίλη λέγε). ὡς καὶ Αεισοφάνης ἐν Αχαρνεῦσί φησιν, Υπὸ τὲ δέους ὦ τῆς μυρίλης ἀλοσύχνιλω Ο Λάρκο ἐνεπίλησεν ὥσπερ σπόγγα. καὶ Ἱππῶναξ φησὶ, πολλὴν μυρίλλιν ἀνθρακῶν. ¶Μασέας.] ψοφοῖ. ¶Μήλιω.] οὕτω καλεῖ πὼ μηλωτήδα. ἰῶ γὰρ ἡμεῖς μήλιω καλοῦμεν, ἀυτὸς Υπάλιππον καλεῖ. ¶ Μελενδανθέων.[μεμιγμένων. θεραπευόν. Μελεδαίνειν γὰρ λέγεται τὸ μεμιγμένων καὶ θεραπεύειν. ¶ Μάσται] κνεῖται ἢ κτείνεται. καὶ γὰρ οὕτως εὐθυμὸν γεγραμμένω πὼ λέξιν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ν.

Νείαιρα.] γαστήρ. Βακχεῖος φησὶ τὸ κῶλον· οἵ τινες κάτω κοιλίαν περισταφυλοῦσι. ¶Νεφέλαι.] τὰ ὑφιστάμενα τοῖς διαχωρήμασιν ὑπολιπόμενα, ὁτὲ μὲν ὠχρὰ, ὁτὲ δὲ ξανθὰ, ἢ πως ἄλλως κεχρωσμένα. μεταφορικῶς δὲ ἀπὸ τῆς ἐν ἀέρι νεφέλης κινηθείς. ¶Ναρκώδεις.] οἱ ἀπεσκληρυμμένοι καὶ ἀναίσθητοι τοὺς τόνους. εἴρηται δὲ ἀπὸ τῆς παθητικῆς γυναικείας νάρκης. ¶Νίσπον.] τὸ ἐκ καρύων πικρῶν ἔλαιον. καθὼς καὶ Πετροφίνος ἐν ὑλικοῖς, καὶ Διόδοτος ἐν β΄ Μυθολογιῶν φησίν. ἔνιοι μὲν οὖν νίσπον ὅπως μελέσατα ποιοῦσιν οὕτως· κόκκινας καρύων πικρῶν τέσσαρας λαβόντες ἀπήκας, θλάσαί τε καὶ ξηράναι δοῦναι τὰ ἐν μέσῳ καλῶς διαδιδόασί τε εἰς ὅλμον, καὶ κόπτουσι. δυνάμιν δὲ ἔχει τὸ νίσπον τοιάδε. ὄνομα δὲ τὸ τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων ἔλαιον. ¶Ναρκῆσαι.] ἀφανίσαι καὶ οἱονεὶ εἰς ἀναισθησίαν ἀγαγεῖν τῆς ἀληθοῦς. Νυκτερίδες.] ἀπὸ τοῦ μέλανος. ¶Νοῦρα ἐναίμου.] ἀπὸ τοῦ τῆς φλεβός. ¶Νόμων.] τὸ λόγον. ἢ τὴν νέμεσιν. ἢ τὸ ἦθος. Νηδύν.] ὅταν καλεῖ πᾶσαν κοιλότητα· λέγων, Οὐδὲν γὰρ μελέων ἔχει σαρκὰ φερεφρήν· ἀντὶτοῦ καλέουσι, πάντα νηδὺν ἔχει. πᾶν γὰρ τὸ ξύμφυτον καὶ τὰ σέρματα καὶ τὰ σαρκὶ καλύπτοντα, κοιλόν ὅτι. ¶Νόμος δίκαιος.] λόγος συμφέρων. ¶Νεωχμόν.νεώτατον· ὡς καὶ Αλκμὰν ἐν α΄ μελῶν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ξ.

Ξυντεμαίρεσθαι.] συναμυνᾶσθαι. Τέκμαρ γὰρ καὶ τεκμήριον ἰδίως τὸ σημεῖον λέγεται. ¶Ξυσμὸς. κνησμὸς. φησὶ γὰρ οὕτως Ἱπποκράτης, Τροβὰς γὰρ ἐς Μῆλον ἐς θέρμα λοετρὰ, τὰ μὲν κνησμὸν ἐπαύσατο καὶ τὸν παχυδερμίας. εἶτα ὁ Ξυσμὸς καὶ ἐν Αφορισμοῖς. ¶Ξιωτίναι. σωτῆρινοῖν. εἶτα καὶ ἐν τῷ περὶ Πτισάνης. ¶Ξενοφερεῖς.] ἐξηλλαγμένον. ἔστι δὲ τὸ περὶ ἀλμυρῶν. ¶Ξιώτασις ὑπολάπαρος. ἀντὶ τοῦ ὑφάπαλον καὶ χαλεὸς βίας.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ο.

Ορφνῶδες.] σκοτεινόν. Ορφνη γὰρ λέγεται ἡ σκοτία. ¶Ολκυλωμύη.] ὀγκύλεδες μὲν ἀπλῶς λέγεται τὸ μέγα καὶ ἐπιπρόσθιον φέρειν. ὁ δὲ Ἱπποκράτης ὀγκυλωμύλιον λέγει κοιλίαν, διὰ ταχέως εἰς ὄγκον αἰρομένην. ¶Οξυρεγμίαν.] διὰ τοῖς ἀπεπτοῦσι καὶ δάκνουσαν ἐποξίζουσαν ἐρυγήν. ¶Ομαλῶς.] ὁμοίως. ἔστι δὲ τὸ δὲ Ἐπιδημιῶν ἡ λέξις. ¶Οὔρει αἱμαλῶδες.] ἐν ἐνίαις ἀντιγεγράφοις δύο εἶναι μοι, οὐρεῖ αἱματῶδες ἐν δὲ τοῖς πλείοσιν, αἱμαλῶδες. ὁ καὶ αὐτὸ ἐν ἴσῳ κεῖται τῷ αἱματώδη. εἴρηται δὲ παρὰ τὸν Αἱμάλωπα· ὁ ὅτι συγγραφὴ ὑφαιμος ὡς ὅτι πᾶσαν ἐκ πληγῆς περὶ τὸν κεκαυτηριασμένην χώραν γινομένη. ¶Οἰνεάδα.] πόλις Αἰτωλίας, κειμένη παρὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ ποταμοῦ πηγαῖς. ¶Οὐρεύς.] ὁ ἡμίονος. ὡς καὶ Ομηρος, Οὐρῆας μὲν πεζοὺς ἐπήρετο.- ¶Ομματα ἐνδεδυκότα.] Ἐπικλῆς τὸ ἐνδεδυκότος ὅτι τὸ ἐσκοτωμένα καὶ πως κεφαλαιωδῶς τάσσει· ἐνοήσας. ὁ γὰρ Ἱπποκράτης οὐκ ἐπ' αὐθρώπου καθόλου τέτακε πως λέξιν. ἐν γὰρ ς΄ Ἐπιδημιῶν φανερὸν ποιεῖ, ἰδίως ὅτι μέρος ὀφθαλμοῦ τάττων αὐτῷ. πλὴν οὐδὲ καλῶς ἄν τις τὰ ἐνδεδυκότα αὐτὰ τῷ ἐξεστραμμένα σαφηνίζοι. πεποίηται γὰρ σαφῶς πως Δίφιλον, ἢ τις ὅτι κυκλοτερὴς περιφορά. ¶Ορμίσασθαι.] τὸ ὁρμὴν ἔχειν πρός τι, καὶ ὀργᾶν πως γλυκὺ πρὸς τὸ ἐκβολὴν τοῦ καρποῦ. ὀρμίσασθαι οὖν εἶπε τὸ εἰς ὠδῖνας ἀγαγεῖν τὰ ὑγρὰ, καὶ πρὸς ἔκκρισιν ἑτοιμάζειν. ¶Οἰκείης.] δουλείας, οἱ δὲ βίας. κεῖται δὲ ἐν τῷ Περὶ φύσεως παιδίου ἡ λέξις. ¶Ομιλίη.] σημαίνει ξύνοδον δὲ μᾶλλον, πως τὴν αὐθρώπων αὐτὰς εὐφυῶς, ὠδῖνα τὸ ὁμοῦ εἰλεῖσθαι· ἐν γὰρ τῷ Περὶ αὐθρώπου, ἁπλῶς πως ὠδῖνα θέσιν καὶ γένεσιν, ὅτε φησὶν, Ομιλέει δὲ βεκτίων τῇ κοτύλῃ ἡ ὠμοπλάτη. πλὴν ὁ Ερίβιλος, ὅτε φησὶ, Ταύτην πως τέχνην ἑκάστου ἀσκεῖν χρὴ, ἀλλὰ καὶ ὁμιλίην. ἔστι δὲ ἐν τῇ Περὶ ὠδίνων καὶ τόπων. ¶Ολκάδες.] τὰ φορτηγὰ πλοιάρια. ¶Οδυώδης νυκτὸς] αὐτὰ τὰ μυσὸς, ἐπειδὴ ἡ Νὰρκη θλῖψις εἰς ὕπνωσιν δοκεῖ. ¶Οπίδνς.] ὀρνέου εἶδός ἐστιν, ὃ τινες ὠπίδα καλοῦσι. ¶Οἰῶ σόμα.] χοῦλαν σεσβάτου. ὃ ἐστὶ γὰρ τὸ σεσβατον, κοινῶς ἢ τὸ αὐθρώπου. ¶Οεινον τὸν σεισεισμόν. ¶Οἴχη.] καὶ Οἴχην ἢ ὄχεσθαι. ἔστι δὲ τὸ φέρειν, ὡς Βακχεῖος. ¶Οκλασις.] ὀκλάσαι λέγει τὸ διὰ τὰς κνήμας καὶ τὰς πτέρνας κάμψαντα τὸ γόνατα καθῆσαι. ¶ Οκνέειν.] μὴ δυνάσθαι. φησὶ γὰρ, Οὗτοι κατοκνέουσιν ὀρθοῦσθαι· αὐτὰ τὰ δύνασθαι. ¶ Ον ὦ.] ὁ ἄξων, ἴσως δὲ τὸ κυκλικὸν τῆς κινήσεως. ¶Ορρὸν πίασις.] τὸ ὑγρότατον τῆς πίασις. ἐν ᾗ α΄ Γυναικείων, καὶ τῷ Περὶ πισσώσεως, τὸ τῆς γάλακτος ὀρρὸν ἀκουστέον, ὃς ἐφίσταται τοῖς ἀποτυρωμένοις. ¶Οκνῆσαι.] πυλαθῆσαι. ¶Ορρωδέειν.] ἀγωνιᾶν, φοβεῖσθαι. ¶Οἶνος ἀνδρείας.] δύτονος, ἢ ὁ ἀπὸ ἀνδρὸς τῆς νήσου· ὡς λήσβιος ὁ ἀπὸ Λέσβου. ¶Οὐλαρ ἐελπὶ.] τῷ μαλακῷ. ¶Οξυΐ.] ὀσφυΐ. ¶ Οχλώδεα,] ὀχληρά. ¶Οἶδος.] οἴδημα, ¶ Οἰνώδεσι.] πίνειν. ¶ Οπωπα.] εἶδος. ¶ Οὐλομελείης.] ὅλης φύσεως. ¶ Οκνις.] τεκτὼν ἀλλ' οὐκ ὡς φησὶ Βακχεῖος, χωνία. ¶ Οπλα.] Βακχεῖος φησὶ τὰ σύμπνοα χωνία, οὐκ ὀρθῶς· ἔστι γὰρ κοινῶς τὰ ἐν τῇ νηῒ διακεκοιλωμένα, ὀρθὸν τὸ ἰσὸν χωνία. ¶ Οχετοί.] τὰς ἐκχύσεις τῆς ὑδάτων. ὡς καὶ Ομηρος, Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ὀχετηγὸς ἀπὸ κρηῖνος μελανύδρου. ¶ Οὖλον ὀρόβιον,] τὸ πυῤῥόν. οἱ δὲ, πᾶν ἰσομεγέθη ὀρόβῳ ἀκεχορδόνιλον. ¶ Οἶνον οἰνώδη] ἔχ, ὡς τινες, τὸ ἁπαλὸν καὶ μόνην ἐμφασιν οἴνου ἐμπαρέχοντα, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἰσχνὸν καὶ δύτονον. φησὶ γὰρ, Γλυκεῖ καὶ οἶνον καὶ οἰνώδη, καὶ λάδικον καὶ μέλανα. ἀντιδιαστελλόμενος δέ φησιν, ὁ μὲν γλυκὺς ἥσσον ὄζει καρηβαρικὸς τῶν οἰνώδεος. ¶ Οἴνῳ σκεδάω] τῷ ἐψήματι λεγομένῳ. ¶ Οληφλύκτιδες.] αἱ φλύκταιναι. οἱ δὲ, ἀδηλοῦσι. οἱ δὲ, ἐξανθήματα ζωώδη ὅμοια. ¶ Οὐλάς.] κεντρὰς. ¶ Οὐ παιδοκτήσῃ.] ἢ παιδοποιήσῃ. Κτήσαι γὰρ τὸ ποιῆσαι. ¶ Οἰναρείδες.] τὰ κλήματα τῶν ἀμπέλων ἅτινας ἀπήκας καλοῦσιν. Οἰναρεὰ δὲ τὰ τῶν ἀμπέλων φύλλα. ¶ Οἰσύπη αἰσύπη.] Οἰσύπη κυρίως λέγεται τὸ διαχώρημα τὸ σεσβάτου. καὶ γὰρ οἷς τὸ σεσβάτον. πλὴν αὐτοὺς καταχρηστικῶς οἰσύπους ἐκάλεσε καὶ τὸ τῶν αὐτῶν διαχώρημα. διὰ τοῦτο καὶ Οἰσυπηρὰ ἕδια, τὰ μετέχοντα τῆς οἰσύπης, ἢ τοῦ οἰσύπου. ἑκατέρως γὰρ λέγεται. ¶ Οἱ πικρόχολοι τὰ ἄνω.] ἀντὶ τοῦ οἱ καχέκτας· διαφέρει δὲ ὀξεῖς καὶ δεινότητι. οἱ γὰρ χολώδεις ἔχοντες τὸ σῶμα κείμενον, βλαπτόμενον ὑπὸ τῆς ἀσπίδος τὸν σῶμαν. ¶ Οἰάδος.] τῆς βρυωνίας καλουμένης. ἔστι δὲ ἀγρίας ἀμπέλου εἶδος. ¶ Οἴνῳ αὐθοσμίας.] ὁ δυώδης καὶ ἡδύς· ὡς Αριστοφάνης ἐν Βαβύλωνι, καὶ ἐν Θεσμοφοριαζούσαις. ¶ Ορμια.] μυσπόλια.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Π.

Προπέτης.] σφοδρόπτωτον. καὶ αὖτη ἡ λέξις μεταφορικῶς εἴρηται· καὶ γὰρ ἐν τῷ βίῳ σφοδροὺς ἀνθρώπους λέγομεν τοὺς μὴ κατέχοντας ἑαυτοὺς, ἀλλ' ὥς φασι καιροῦ σφοδρόπτωτοντας τοῖς σφόδρα. ¶Πυθόμα.] νοῦς ἡ ἀναπνοή. διὸ ὧν φησὶ Πυθόμα, πυκνὸν μὲν ἐὸν, πόνον σημαίνει. ¶Πέσεικεπικόν.] σωτήριον. ¶Πελάσῃ.] ἐγγίνῃ. Πέλας γὰρ τὸ ἐγγὺς λέγεται. ¶Πεφαπαυδησαώτων.] σεφαναφωνησαώτων. ἐξ ὧ δηλοῦται τὸ κεκακωμένου τῆς διανοίας. φησὶ γὰρ, Πεφαπαυδησαώτων ὧδαφεσσύας κάλλιστα. αὐτὰ τῷ, ἐπ' ἀσθενεῖ τῇ διανοίᾳ γεγονέναι φρενίτιδες καλόν. ¶Παρενεχθέντι.] ὑπενεχθέντι εἰς ὧδακοπικόν. ¶Παρακεκυφικόν.] ὧδακοπικόν Παρακύφειν γὰρ κυρίως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἐπ' ὀλίγον ὧδαφαγεῖν. ¶Πεπασμοί.] κυρίως μὲν ὅτι τῆς ἀκεφαλίων εἴρηται, ὅταν ἐξ ὠμότητος πέψεως οἱ καρποὶ γίγνωνται. καταχρηστικῶς δὲ καὶ ὅτι τῆς ἡμετέρων σωμάτων, ὅταν οἱ χυμοὶ πεπανθῶσι. ¶Πνώδεσι.] ῥυπαροῖς. Πνὼν γὰρ ὁ ῥύπος. καὶ Πνικρὰ ἕλεα ὅταν φῇ, τὰ οἰσυπηρὰ ἀκουστέον, ἐν ἐνίοις δὲ ὑπομνήμασιν δύσοσμον πόνον λεγόμενον τὸν ἀσβόλην. ¶Πρὸ τῆ ἥρος.] αὐτὰ τῷ πρὸ τὸ ἦρος ὁρᾶν. Πῦρ, τουτέστιν ὁ πυρετός. ἀπήκη δὲ ἡ λέξις. ¶Πλαθέος.] ᾧ ἐκχαυνῶν καὶ ὑπόσομφον καὶ δύυγρος τὸ σώματος διάθεσις καὶ μὴ σκιρρᾶ κεκρυμμένη σαρκί. ¶Περιαίτεον.] πρὸ τὸ δέοντος καιροῦ. ¶Παρελύθη.] διάλυσιν κυρίως καλεῖ πως τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ σώματος μάλιστα γινομένην. ¶ Παλιγκοτεστάτοις.] φιλυπόφοις νοσήμασι. ¶Πέπλῳ.] βοτάνης εἶδος, ὃ ἔνιοι Πέπλιον ὀνομάζουσιν. οἱ δὲ Σύμφυτον. ¶Πτερυγώδεες.] οἱ μακρὸς ἄκρους καὶ πλατέα ἔχοντες τὰ σήθη καὶ ἐξέχοντα. ¶Παρέλεγε.] παρέκοπτε. ¶ Πυθόμενοι θῶδες.] τὸ ἀσθενὲς καὶ ὀλίγον. ¶Πρόσω.] ἀντὶ τοῦ ἔμπροσθεν. ¶ Παρθένον.] παρθένον νοῦ πως θηλατέρα λέγει

¶Πόνος καταιγίζων.] αὐτὶ τῶ σφοδρῶς ἐμπίπτων. εἴρηται δὲ ἀπὸ τῆς καταιγίδος, ἥτις ὅτι βιαία καὶ αἰφνίδιος ἀνέμου ἔμπτωσις. ¶Πεζοὶ ὧδεσι.] τὴν πτοίαν οἱ μὲν δέρονται τὸν κίνδυνον· οἱ δὲ τὴν ταραχήν· οἱ δὲ, τὸν φόβον. ¶Πόνοι.] αἱ ἐνέργειαι. ¶Πεσεμάδαρα ἕλκεα.] αὐτυφα ἢ αὐώμαλα. ¶Περσαρμαζ.] τερφαί. ¶Πόνοι σπάνιοι ἠγείθωσαν.] ὁ πόνος ξία σημαίνει, ἐνθάδε μὲν τὴν γυμνασίαν, ἔνθα φησὶν, Ασκησις ὑγιείας ἀκοεῖν τερφῆς, ἀοκνίη πόνε. αὐτὶ δὲ ὠύης, ὅταν φῇ, Δύο πόνων ἅμα γινομένων μὴ κρῖναι τὸν αὐτὸν τόπον. ὅτι καὶ τῆς βλάβης, ὅταν εἴπῃ, Εν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιεῖ, θανάσιμον. ἐὰν δὲ ὕπνος ὠφελεῖ, οὐ θανάσιμον· μὴ ὅπισθας δὲ Ασκληπιάδης τὸν ἥρωος μὴ ἐξηγουμένου ἐξ ὧν ὅπιφέρει, Ην δὲ ὕπνος ὠφελεῖ, οὐ θανάσιμον· φησὶ, Πῶς δυνάται τοῦτο εἶναι ἀληθὲς, τὸ μὲν πόνου, καθ' ὅπιτασιν αἰσθήσεως γινομένου τὸ δὲ ὕπνου, καθ' ἕκλυσιν: ¶Πίαρ.] τὸ λιπαρώτατον καὶ νοσιμώτατον. καὶ Πίειον, τὸ λιπαρόν. ¶Πίλοισι.] πίλοι καλοῦνται ὧδε· λάκωσι τὰ σκεπάσματα σκιᾶς χάριν πεποιημένα. ¶Πεβατα.] οὕτω καλεῖ κοινῶς πάντα τὰ τετράποδα νυν. ¶Παραμπεχόμενοι.] ὧδε καλυπτόμενοι. εἴρηται ὧδε· τὸ ἀμπεχόνιον, ἥτις ὅτι ὧδε κατάληψις. ¶Παιδικὸν πάθος.] παιδίαν νυν τὸ παιδοτροφίαν. ὅθεν καὶ Σοφοκλῆς ἐν Πελίᾳ φησὶ, λιδικὸν αὐτὸ ὁ δ' ἐπαίδευσε γάλα. ¶Πέσσοντα.] δέχεται ρ πριν. ¶Πλάτας.] τὰς ὠμοπλάτας. ¶Παρήκουσι.] ὧδε τέτανται. ¶Πιπίσκοντα.] ποτίζοντα. ¶Περόνας.] τὰς κονδυλώδεις μέρη ὀστῶν ἑπτανακάμπτους οὕτω κεῖται νυν. ὅτε δὲ αὐτὰ τῆς κερκίδος τάττει τὸ λέξιν. Διαιρέσεις δὲ ὁ κύριος φησὶ τὰ θεραπευτικὰ νοῦσα περόνας αὐτὸν καλεῖν. ¶Πλανώδια.] ἔστι τὰ μὴ κρ τάξιν νομίμου. ὅθεν καὶ Πλανῆται πυρετοὶ λέγονται οἱ μὴ κρ τάξιν φοιτῶντες. ¶Πλήμνας.] τὰς χοινικίδας τὸ τροχοῦ δι' ὧν ὁ ἄξων τρέφεται. ¶Πεφακιωθεῖσαι.] εἰς ἀλλήλας συμπλέξασαι ὡς ἑκατέραν λαβεῖν τέλος. ¶Πέλον.] ὑπόφαιον. ἀγνοοῦντες δέ τινες γεάφουσι πέλιον, ὡς καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ποιμέσι καὶ ἐν Αμφιαράῳ φησὶ, κιωὸς πέλης τετμημένος βοὸς ῥινέων. ¶Περμηθεάζ.] περβουλεύεται, φροντίζειν. ¶Περκνόν.] μέλαν. ¶Περβουλεύοντες.] περγινώσκοντες καὶ περφυλαττόμενοι.] ¶Πηχέδεον τὸν ταῦρον.] οἱ δὲ τὸ πρῖνεον. Βακχεῖος δέ, δέχεσθαι πνά. ¶Πελάσαι.] ἐγγίσαι. ¶Πιασήριον.] κηροπλάνη, πλάνη τερ αφαρμακον καλυμμένον. ¶Πυκνή.] πυκνή. ¶Πλοώδης.] Εὐρυκλῆς φησὶν, εὐρύχωρον χάλασμα ἔχουσα καὶ οἷον ἐμπλέουσα. ¶Περίδας.] ἑκατέρωθεν εἱκπεπλιμμένον μίμησεως. ἔνιοι δὲ περιφερές. ¶Περτενές.] περτεταμένον. ¶Πεόσαρσιν.] περφορά. ¶Πρήγματα.] κτήματα. ¶Ποταίνια.] Βακχεῖος ἐν β φησὶ τὰ περόφατα. ¶Πυθμενόθεν.] Βακχεῖος ἐν β φησὶν ἐξ ἀρχῆς. ἔστι δὲ μᾶλλον κάτωθεν καὶ οἷ ἐπὶ βάθος. εἴρηται δὲ ἀπὸ τοῦ πυθμένος. ¶Πενταφύλλη.] βοτάνης ὄνομα. ¶Πιπερίζω.] βουτύρῳ. ὡς καὶ Αἰσχύλος ἐν Φρυξὶ ὑπομνήμασι φησὶν, ὅτι Θόας ὁ Ἰθακήσιος ἰσορεῖ ὧδε· Φερεκύδης πιπέριον καλεῖ τὸ βάτεργον. ¶Πλωτερά.] τὸν ὄχεον φησὶν οὕτω καλεῖ Αντίγονος ὁ γεραμματικὸς, ὧδε· τὸ ὡς ἐν πήρᾳ φησὶ καὶ ἐξ ἐλάφοιο. καὶ πλωτέρα θηραίλου. ¶Παλιωθέν.] ὅπιπάσαν. ὡς καὶ Ομηρος φησὶν, ὅπι δ' ἀλφιτα λύκα πάλωσε. ¶Πίασα ὑδατι.] ὑδατι πίασαν λέγει τὸν ἠρτυμένον. ¶Πάλης ἀλφίτου.] πάλη λέγεται τὸ λυκόταθον καὶ λεπτότατον τῶ ἀλφίτου. ¶Πόλφοι.] βολβοὶ, ὡς Μεταγένης φησὶ, ῥαφανίδες, ἀμύλου, λεκύθων, καρύων, ζωμοῦ, πολφοῦ, οἴνου, κολικωύδης. οἱ δὲ βεβρεμένα τι πολτώδες εἶδος. ¶Πέφυκεν φάξας.] πεφύκασιν ὅτι εἶδος φυτῶ. οὗ μέμνηται καὶ Εὔπολις ἐν Αἰξί. ¶Πωρωθέωσαι.] παχυνθέωσαι καὶ παγέωσαι. ¶Πύλας.] τόπος Θεσσαλίας, ἐν ᾧ καὶ τὸ τῆς πυλαίας Δήμητρος ἱερὸν ἵδρυται. ¶Περναί.] πωλαί. ὡς καὶ Ομηρος φησὶν, Κτείνων καὶ πέρνας νήσων ὅπι τηλεδαπάων. ¶Περξένους.] ὅτως ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τοὺς ἐν ἄλλαις πόλεσι μένοντας, καὶ εἰς ξενίαν ὅπιδεχομένους καὶ φροντίζοντας φίλων μὲν οὐκ ὄντων δὲ πολιτῶν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ρ.

Ρέγχος.] ὁ νεωχμός, ὡς καὶ τῷ Πεεὶ πτασάνης. ¶Ρινονυχρραφηθεῖσα.] ῥίνα ὑπὸ ὄνυχος ξυσθεῖσα. γεάφαι δὲ λέγεται τὸ ξέσαι· ὡς καὶ Ομηρος φησὶ, Νωὶ δέ μ' ὅπιγεάψας ταρσὸν ποδός. ¶Ρινός.] τὸ δέρμα. ¶Ρομβὸς.] ὅπιδέσμου ὄνομα. ¶Ρομβοειδέσταν.] καμπυλώταν. Ρεμβὸν δὲ καὶ Γαῦσον τὸ στρεβλὸν λέγεται· καὶτὸς δέ που φησὶ, καμπυλώτατα ἢ ἀνθεφόπου πλοῦραί εἰσι. ¶Ρεμβοειδέα.] τεφόπον πλαγίων, ὅπι τὸ κατά τι μὲν κοίλα, κατά τι δὲ καμπύλου. ὡς Κινησίας τὰ ὀστᾶ πλὴν λέξιν. ¶Ροώδη ὀστέα.] τὰ χωρεῖς ὁμόρια αὐτ' ἀλλήλων, μεταφορικῶς ἀπὸ τῶ ῥεῖν εἰρημένα. ¶Ροικώδη.] ἁπλᾶ καὶ γαῦσα καὶ στρεβλὰ ἐκάλεσαν. ¶Ρίζη ἀληθαίης.] τῆς ἀγρίας δηλονότι μαλάχης, ὡς ῥωμαῖοι Ιβίσκον καλοῦσι. ¶Ρυβδοειδέα τεφόπον.] αὐτὶ τῶ ἀλινδοειδῶς. Ρυβδὸν δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα καλεῖται.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Σ.

Σγχόν.] Βακχεῖος ἐν γ φησὶ πολυ, ἀκ ὀρθῶς. ἔστι δὲ τὸ συνεχές. ¶Σπλῆνός καὶ ἴξιν.] Βακχεῖος ἐν α φησὶ κρ συνέχειαν· ὁ δὲ Γλαυκίας, καθ' ὑδρωφοβίαν. ἑκάτεροι δὲ ἐλλιπῶς ἐγεγράφαν· ἐπειδὴ ἡ λέξις ἀ πρ ἐν δηλουσῶν ὅτιν, ἀλλ' ἐνθάδε μὲν τὴν συνέχειαν, ἐν ᾗ τρ Κατ' ἰητρεῖον, καὶν τρ περὶ καταλημάτων φησὶν, ἴξιν τὸ ἕλκους, ἢ τὸ κατάγματος τὸ πέρας. ὧδε τὴν ἄφιξιν κινηθεὶς, ἥτις ὅτι πέρας κινήσεως. ἐν ᾗ τρ β καὶ δι' πρ Εδημαῖν, τὴν ἴξιν αὐτὴ τῆς ὑδρωφοβίας τάττει. ¶Σιάλοχοι.] οἱ σίαλον πικρὸν ἀθροίζοντες. ¶Σπογᾶς.] ὀρέγεται. αὐτὶ τῶ ὀπιθυμεῖ. ¶Σκορδίνημα.] ῥ. καὶ Κορδίνημα. οὕτω δὲ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὸ καρηβαρεῖν. ὡς καὶ Αεισοφάνης. ¶Σπήψ] σπηδών. ¶Σπογγοειδές.] ὅταν καλεῖται ὧδε τὰ παρείσθμια γεγονότα φλεγμοναὶ μετὰ πνῶ χαυνοτάτω πυρετῶ. ἔνιοι ᾗ καὶ τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ πτυρώδη ἕλκη. οἱ δὲ, τὰ ἐν αὐτῇ γινόμενα ὑπόσομφα σημάτα, καί τινας ἔχοντα καταῤῥήσεις. ¶Στλεγίδα. [Ηρακλείδης μὲν ὁ Ταραντῖνος δέχεται τὸ ρ γεάψας στρεγίδα ἐν β Εξηγητικῷ τ δι' Επιδημίας, χρυσᾶ φησὶ τινίδια ᾗ), οἷς χρῶνται τινες τῆ θεωρῶν. οὐ κρ λέγον νοήσας· ἐγὼ δέχεται τὸ ρ, ἀλλὰ δέχεται τὸ λ γεάφεται· καὶ ἔστι χρυσοῦν τινίδιον, ὡς αὐτὸς οἴεται, ἀλλ' ἡ σωλήνης ξύσται. καθὼς καὶ Μένανδρος μέμνηται καὶ οἱ λοιποὶ τῆ ἀρχαίων. ¶Σκεθρά.] ὁμοία, σαφρὰ, σεσηπότα. ὡς καὶ Ιππώναξ ἐν α Ἰάμβων φησὶ, μαθὼν τὰ δὴ καὶ σαθρόν. ¶Σῖτος πυκνός.] νυν ἡ σῖτον αὐτὶ κοπρίου τέτυχε. ¶Στενυχῶσαι.] δύσεγνῶσαι καὶ πυκνῶσαι τόπου τινὰ ἐν ᾧ ἡ ὑγεσία ὀδί. ¶Σκελεφοειδ.] ζοὶς λεπτοῖς καὶ σκελετώδεις. ¶Στόμαχος κύστεως.] οὕτως καλεῖ τὸν τῆς κύστεως τράχηλον, καὶ τὸν τῆς μήτρας ἐν ᾧ Γαληνικεῖον στόμαχον καλεῖ. ¶Σωματοπήγ.] σωαρμόγ. ¶Στεῖφνος.] πυκνός. καὶ Αεισοφάνης ἐν Αχαρνεῦσι φησὶ·-- στειφνοὶ γέροντες, φρίνινοι, ἀτέραμνοι, μαραθωνομάχαι, καὶ σφενδαμνινοι. ¶Σομφόν.] τὸ χαῦνον. ¶Σπεῖσαι.] πτίσαι. ¶Σκωλύω.] πρὸ ἄγειον συκῆς. ¶Σοφίλου.] ὁτὲ μὲν τὸν τέχνιλον, ὁτὲ δὲ πρὸ ἐργασίαν. νυν μὲν τοι πρὸ τέχνιλον δηλοῖ, φησὶ, σοφίλου παιδεύει). ¶Σκέπαρνον.] εἶδός ὅτι δεσμοῦ ὁ σκέπαρνος, ὅταν ὁ ὅπι δεσμῶ πλάγιον δεθῇ. μάρτυρεῖ δὲ Ασκληπιάδης ἐν τῇ Εξηγητικῇ τῆ Κατ' ἰητρεῖον, λέγων, Εσι γὰρ ὁ σκέπαρνος, ὅταν ὁ ὅπι δεσμὸς ὅπιβάλλων αὐτὸς ἑαυτῆ καὶ χρισμὴ, κλάσιν πνὰ ποιῇ καὶ γωνίαν οἷ ὅταν ὀρθολέξον ὅπιδεθῇ. ¶Σωσχωκός.] σωσχή, καὶ σωσόδης, καὶ οἷον σύμπτωσις τις. ὡς καὶ Ομηρος φησὶ, Κυρτὼ ὅπι σήθει σωσχωκότε. ¶Σίδας.] Ζεῦ τῆς ῥοιᾶς λέμματος. ¶Σαυείδιον.] ὡς ἔνιοι Καρδαμίδα καλοῦσι. καρδάμῳ ἐοικυῖαν. ἔστι δὲ θερμαντικὸν πρὸ δυνάμεως. ¶Σκύτε.] τὸ μεταξὺ τῆ τενόντων καὶ τῆ τραχήλου. ὡς Πετεφόσιος ἐν κάρῃ φησὶν, αἰγάδες ὑπέκνεον. καὶ πάλαι τὰ χρήματα δύθυς ἰδὼν καὶ τὰ σκύτα. καὶ Αρχέλοχος, λέγων, πῶς ἀπέφρησε ταὶ σκύταν. πνὲς δὲ φασὶ σκύτα λέγεσθαι τὸν νωτιαῖον μυελόν. οἱ δὲ, τονίον. οἱ δὲ τὸν μεταξὺ τῆ μετώπου καὶ τῆ ὀφρύων τόπον. ὅπερ ὅπισκιώνιον καλεῖσθαι. πνὲς δὲ σκύβα εἶπον τὸ τῆς κεφαλῆς δέρμα. παρ' ὃ καὶ ἡ Σκύτος εἴρηται). ¶Σκηρὸν καὶ ασογγώδες.] αὐτὶ τῶ χαυνόσομφον. ¶Σπερχόμενος.] οἱ δὲ χωρὶς τῆ ν ασπερχόμενος. ἔστι δὲ ἐπειγόμενος. ¶Συειγῶδες.] κατατεθηλυμένον. ¶Σάφα.] σαφῶς. ὡς Ευριπίδης ἐν Ορέσῃ φησὶ. Μέν' ὦ παλαίπωρ' ἀξίωμα σοῖς ἐν δεμνίοις. Ορᾷς δὲ οὐδὲν ὧν δοκεῖς σάφ' εἰδέναι. ¶Σκύλλης

τὸν κεφάδες.] αὐτὶ τῆς ῥίζης τ̃ χυλόν. ¶ Συκῆς ἐρρυμμένου.] τ̃ ἀγελαίας συκῆς. ¶ Σπουδῆ.] κακοπάθεια. ὡς καὶ Ὁμηρος, Σπουδῆτ' ὀξήλασαν, ἐπεί τ' ἐκορέσατο φορβῆς. Σειρῆ.] τοῦ ἱματίου. ¶ Σευτίον ὑποκεφάλαιον.] δερμάτινον περισκεφάλαιον. ὅπερ καὶ Πούλβιον. ¶ Σίναιδε.] μέμφαιδε, καὶ ὀλιγαβάλλοι καὶ βλάφοι. ¶ Σεσιοῖ] σεσηπότι. ¶ Σεσήειεν.] σέσηπεν.] ἔφθαρ). ¶ Σωθεῖν.] σωζέσθαι. Σῴζωσθαι.] δοκίδα. ¶ Σαρκάζειν.] οἱ μὲν, σαρκασῶ, οἱ δ', ἐθελοντὶ νέον πὼ αὖω χνάθον. τῷ εἴδει δ' ἤ κέχρηται αὐτὶ τῆς ὀλιγοστείας. ἔστι δὲ εἶδος ἐθελοντάσεως τὸ σαρκάζειν. ¶ Στερρωθείη.] ὀρθωθείη, φησὶ Βακχεῖος ἐν γ'. ¶ Συμπορσύει. [συνδῶ. ¶ Συγκελεῦεται ἡ ῥαφή.] αὐτὶ τῆς συναλοιφίζεται. ὡς καὶ ἐν ε' Ἐπιδημιῶν φησὶν, Ἐκλεψαν δέ μου πὼ γνώμιλλα αἱ ῥαφαὶ τῆς βέλεος ἐν ἑαυταῖς ἔχουσαι τὸ σῖνος. ¶ Σιναρόν.] σῖνος ἔχων καὶ βλάβιλλα. ¶ Σινόμοσα.] πονηρά. εἴρηται δὲ ὡς δὰ τὸ σινομεμορῆσθαι. ¶ Σκεθρωτέαν.] Βακχεῖος ἐν α' φησὶν ἀληθεστέραν· ἀλλ' οὐκ ὀρθῶς. κεῖται καὶ ὅτε μὲν αὐτὶ τῆς ἀληθοῦς, ὁτὲ δ' αὐτὶ τῆς ἀκεραίους λογισμοῦ τὸ σκεθρόν. ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Ἀλκμαίωνι φησὶ, γυναῖκες ἁρμήθητε, μηδ' ἀπιμίαν σκεθρὰν τὴς ὑμῆν. ταύτης δὲ σκεθρόβροαν ἡμᾶς ἀνάγκη δεῖ νομίζοντας τέχνην. ¶ Σχάσματα.] ἀπάσματα τὰ ἐκ πληγῆς ἀφ' ἑτὸν πὼ ὀλίγου γινόμενα καὶ οὐ φλεβλάσματα. ¶ Σποδοειδὲς νέφος.] αἰ μὴ ὁμοίαι μηδὲ συνεχῶς ἐν πολλοῖς τόποις καὶ ἀνθρώποις γινόμεναι, ¶ Σπατάλη.] τῆ ἄπαξ εἰρημένων. κεῖται ἡ ὀδὸς ἀχρηστίας. ¶ Σκαμοειδὲς. [Διοκλῆς οὕτω φησὶ καλεῖσθαι πὼ ἐν ἀγκύρᾳ ἐλλέβορον. ἕτερος δ' πάν τινα ἑτέραν. ¶ Σπάσθων.] ἀπασμὸς σώματος. ¶ Σπεῦσαι πάλης.] τὸ ἐκ σικύης γινομένης λεπτοῦ ἀλοῦσαι. ¶ Σκυρρωσθῶσι.] σκληρυνθῶσι, καὶ οὐ σκυρρωσθῶσι. ἐπειδὴ τ̃ σκίρρον σκύρρον ὀνομάζει. ὁτὲ φησὶ, καὶ δεῦ σκυρρωσθῶσαι, ἀρέσκον τὰ δεομένα προσπνέναι. ὀδάξοντα γὰρ καὶ λεπτὰ καὶ πυρώδη ἐόντα τ̃ σκύρρον ὀδακεῖ. δεῦ δ' λαπαχθῆ, μαλακοῖσιν ἰήσασθαι. ¶ Σφαδάζει.] χαλεπαίνει. δυσφορεῖ. ἡ λέξις ἀττική. ¶ Σελαχέοισι.] τοῖς μικροῖς ἰχθυδίοις ἢ τοῖς ὀστρακοδέρμοις, οἷ καράβοις, καρκίνοις, κήρυξι. μέμνηται τ̃ λέξεως καὶ Εὔπολις ἐν Αἰξὶ, λέγων, ὡς ἡ ποτὲ αὐτὸν δεῦ κάμπτις, ὃ δεῦος ξεῖ πρὸς αὐτὸν φρίνοι σελάχιον, τὶ δ' δεῦ λύκον πεκεάξεται, φερσεῖται πρὸς τὴν αἰπόλον. ¶ Στέατι μηλείῳ.] αὐτὶ τοῦ προβατείῳ. Μῆλα γὰρ τὰ προβάτα, ¶ Σικύη λέμματος.] λεπίσματος. ¶ Σφυγμοὶ πρὸς χεῖρα ψαίοντες.] οἱ μὲν δύτινοι, ἀλλ' ἐκ ὀλιγοειμμάτων ἀθενεῖς πλήπτοντες. εἴρηται δ' ὑπὸ τῆς ψαιόντων ἀνέμων, ἃ δὴ ἐκ ὁμαλοῖς ὑπὸ τῆς ἀνέμων φυσώμενα, ὁτὲ μὲν χαλαρὸν ταν, ὁτὲ δ' πλησιοῦται. ¶ Σπερχνόν.] συνεχές. ¶ Σκορεδίου.] βοτάνης ὄνομα. ¶ Στέαρ ὄϊον.] τὸ τῆς προβάτου. ¶ Σκαρίδα.] πὼ ποιμενικὸν σκάφιν ὅτε καλοῦσιν ἀττικοί. ¶ Σκυτίνου.] πεπληγμένου καὶ πεπυκνωμένου. ¶ Συναρθμοῦν.] συναρμόζειν καὶ συνειροῦσαι. ἀριθμὸς δὲ λέγει) ἡ δύναις καὶ ἡ φιλία. ὡς καὶ Καλλίμαχος φησὶν, Ἀριθμὸν δ' ἀμφοτέρους καὶ φιλίαν ἔταμον. ¶ Σμικτίδα γλυκῦ.] πὼ κιμωλίαν. ¶ Σκοεδόδου φύσημα.] τὸ ἐξωθεν λέμμα. ¶ Σκυλάκια σιαλώδη.] κυνέια κρέα λωδᾶ. ¶ Σωλέβησε.] σωνεβίβασεν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Τ.

Τολμᾶν.] ὑπομένειν. ὅθεν καὶ Τολμηροὶ τοῖς πάντα ὑπομένοντας λέγομεν.. ¶ Τρύζειν.] οἱ δ' ξῦζειν, ἔστι δὲ τὸ μὴ ἀσήμου ψόφου ἀφιέναι. εἴρηται ἡ ἀπὸ τῆς ξυρόνος, ὅτι ἀσήμως καὶ γογγυσικῶς φθέγγεται. ὡς καὶ Ὁμηρος φησὶν, Ὡς μὴ μοι ξύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος. αὐτὶ τοῦ, ἀσήμως καὶ γογγυσικῶς λαλῆτε. ὁ μὲν τοι Βακχεῖος ἐν β' φησὶ, ξύζειν εἶ) τὸ μετὰ πνος σεφῳόδους φθεισοδωίας καὶ θερθυμίας ἀφιέναι. ¶ Τερφιωδέων. [αποδιωδῶν. Τερφιὰ γὰρ ἡ αποδιὰ λέγεται. ¶ Τὸ θηειώδες.] οἱ μὲν ἔφασαν αὐτὸν ὅτι τῆς κακοήθων ἐλκῶν τεταχέναι πὼ λέξιν, ἅπερ Θηειώματα λέγει). ἃ δηλοῖ ὅτι ἅπαν ἐν φθινοπώρῳ αὔξεται ἀφὶ πὼ τοῦ ἀέρος αὐξομαλίαν. οἱ δ' ὅτι τῆς μικρῶν ἐλμίνθων ἐνόμισαν. τότε γὰρ καὶ αὖται γλυκαίνεται. ἔνιοι δ' πὼ φθίσιν ἐνόμισαν. ¶ Τόνοι.] τὰ περιτεταμένα σώματα ταῖς σαρξὶν, εἶον φλέβας, νεῦρα, καὶ τὰ ὅμοια, τόνους ὀνομάζει, ὅτι τοῦ τείνεται ὧδε. ὅθεν ἡ τὰ νεῦρα μόνον. ἔνιοι δὲ τοῖς ὑμένας ἔφασαν. ¶ Τίτανος.] ἡ κονία. ¶ Τυφώδεις.] τυφώδεις λέγονται πυρετοὶ, οἱ μὴ ναθρείας ἐγγινόμενοι, καὶ μετ' ὀλιγοστάσεως ὀξισάμενοι. ¶ Τετανοφυεῖς.] ὁ μὲν Ἱπποκράτης Ἰων ξυνταυφυεῖς φησὶ λεγέσθαι τοῖς τεταίους, διφωνίας χάριν. Φιλωνίδης δ' ὁ σικελὸς τοὺς ἐν συνεχείᾳ ὀδαγνομίαν ἐμφαίνοντας. τὸ δ' ὀδαγνομίαν ὀλιγοσημαίνειν ἐν εἰλικρινείᾳ γινομένης τ̃ ἀγαλείψεως ἴδιον δὲ τεταίου διάφορον μὲν τοῖς ὀδαγνομίαν ὀλιγοσημαίνοντας, μὴ ἔχοντας δ' εἰλικρινὲς τὸ μεταξὺ ἀγάλειμμα ἅπας ὠνόμασεν. ἐπειδὴ πολλὰ ὁμοιότητα πρὸς τοὺς τεταίους ἔχουσιν. εἰσὶ δ' οἱ λεγόμενοι μικροὶ ἡμιτεταῖοι. ¶ Τεῦχος.] τὸ ἀγγεῖον ἀκουστέον τὸ σκεῦος ταῖς σαρκὰς καὶ τὰ νεῦρα. ἑρμαδ' τὸ κάλυμμα τῆς τεύχους ὀνομαστέον. ¶ Τέγξις.] ἀγάβρεξις. ¶ Τὰ φρεία.] οἱ μὲν σωεσταλμένως ἀναγινώσκοντες, ῥίζων φασὶν εἶ) πυκνωτικὰ, οἱ δ' ὀξύτεραν τὴν ἔχαθεν σκεῦον, ἵνα ἡ ὄνομα αἰολικὸν τῆς ταφρείας. ἰδίως δ' τὰ φίλτατα λέγει, αὐτὶ τῆς φαρέα. ἄπερ εἰσὶν ἱμάτια. ¶ Τετάρσωται] πεπλάτυται. ὀκτέτακται. ¶ Τεάμων.] τὸν ὀρρόν· ὅπερ καὶ Ἱπποτάνεον καλεῖσθαι. ὡς καὶ Ἱπποῶναξ φησὶν, ὀκτὼ λοι τὴς αὐτὲ πὼ τεάμων ὑπουργάσαι. μέμνηται καὶ Ἀρχίλοχος. Λυσίμαχος δ' τὸν σφυκτῆρα. ¶ Τεξαμεύων] πεπηγότα. Τρέφαι γὰρ ἀττικοὶ τὸ πῆξαι ἔλεγον, καὶ Τεφθαλὴν τ̃ πεπηγότα τυρόν. ¶ Ταχοὶ] ταχέως. ¶ Τύσθι.] ταχαχθὶ ¶ Γιμωρέουσα.] βοηθοῦσα. ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Οἰνῃ φησὶν, Ἐγὼ δ' πατρὸς αἷμ' ἐπιμωνοτάμιλλα Σκιὼ δῖς ἐφηβήσασι καὶ τῆ ὀλωλότων.· ¶ Τυχεασάμενον.] τοχασάμενον. ¶ Τηλοτέρω.] μακροτέρω. ¶ Τύρσις.] Βακχεῖος ἐν α' φησὶ, σκιωνὴ, ἡ πύργος, ἡ προμαχών. ¶ Τεαχέων ἐρέων] ἐρέων ῥακῶν. ¶ Ταλαιπωρείησιν] ἐνεργείαις. ¶ Τέκμαρσις.] σημείωσις. ¶ Τέξαμεν.] ὁ τεάμων. ¶ Τάφις.] ἡ σαφὶς. ¶ Τεαυλισμός.] ὠνόματοποιήται ἡ λέξις ἀπὸ πνος πυκνὸ ψόφου. ¶ Τὸ χεσθὲν ἀφυάδες καὶ τὸ φρύσσοπον μεταρσιον.] ἀφυάδες μὲν χεσθὲν λέγεται τὸ λάσιον πίλιον, ἀπὸ τῆς Ἀφύης τῆ ἰχθυδίου ὠνομασμένου. Μετάρσιον δὲ, κυρίως μὲν τὸ ὑψηλὸν λέγεται, καταχρηστικῶς δ' καὶ τὸ ἐπηρμένον εἰς ὄγκον ὠνόμασεν. ¶ Τοὺς ὀδόντας ἐρείσειν.] αὐτὶ τῆ, ἐρηρεικότας τοὺς ὀδόντας καὶ ἐσφιγμένους ἔχει. ¶ Τὸ τέρθεον τῆ πάθους.] αὐτὶ τῆ τὸ τέλος. τέρθεον γὰρ ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὸ ἔσχατον καὶ ὅπι τέλειον. ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Εὐρυσθεῖ πιεῖ τὸν Ἡρακλέα λέγοντα ἅπας, Πέμψεις δ' εἰς ᾅδου ζῶντα καὶ τεθνηκότα· Καί μοι τὸ τέρθεον δῆλον εἰσπροδόμαι. καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ τοὺς ὕμνους γεγράφας, φησὶ, Τίς τοιήδε ὥρη ἦλθεν ὅπι τέρθεον θυρέων. αὐτὶ τῆ, ὅπι τέλει τῆς θυρῶν. καὶ οἱ περὶ ναυκράτην ἐμπειροι τερθεία κάλως ὀνομάζουσι τοὺς ὅπι τέλη τῆ ἱστοῦ. ¶ Τὰ λέγνα τῆς ὑστέρας.] αὐτὶ τῆ τὰ περιτά. λέγνα γὰρ ἐκάλεσαν οἱ ἀρχαῖοι τὰς τῆ ἱματίων ὥρας· ὡς καὶ Καλλίμαχος φησὶ, λέγων, τοὺ τῶν κανόνων ὅπισθεν ξέσε λεγνωτὸν χιτῶνα. ἐντοῦθεν δηλαὶ ὡς τὸ λέγνον πὼ ὥραν σημαίνει καὶ οὐ τὸ πέρας. ¶ Τὰ ὀπιμύια ἐπιλυγάζονται.] αὐτὶ τῆ ἐπέχονται καὶ ἐμποδίζονται). ἠλύγη γὰρ παρ' ἀττικοῖς ἡ σκιὰ λέγει)· ὡς καὶ Θουκυδίδης ἐν ς' φησὶν, Ἵνα τῆ κοινῆ φόβῳ τὸ σφέτερον ἐπιλυγάζωνται. αὐτὶ τῆ συσκιάζωνται). ¶ Τάμισον.] πὼ πτύαν· ὡς καὶ Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς. ¶ Τεχάσηται.] Τεχάσεις λέγει) ἡ σὲι τοὺς μασοὺς ὑπόστασις. ¶ Τὰ ὀλιγαφανέα σημεῖα.] τὰ ὀλίγα φανερὰ καυτήρια.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Υ.

Υποφάσιας.] τὰς ὑποφαινομένας ὀφθαλμῆ κηκῖδας. ¶ Υσματα.] αὐτὶ τῆ ὕμνατα, ὃ δῆλοι βρέγμα ἐστὶ. Υσην γὰρ τὸ βρέχειν. τέτακται δὲ ἡ λέξις ὑπὸ τῆ ὑετῆ. ¶ Υπόβρυχα.] τὰ κῆ βάθος κείμενα, καὶ οὐ ὑποβύθια. εἴρηται δὲ ὑπὸ τῆ καταδυομένων πλοίων. ¶ Υδατόχεα οὖσα.] τὰ ὕδατος ἔχοντα χειρίαν. ¶ Υδαταυσήσιν.] ὑδροποσίαις. ¶ Υφειωμένος.] ὑφηκασμένος. Ἴησις γὰρ ἡ κάθαρσις λέγεται. ¶ Υδρεῶν.] τὸν ὕδρεον. Ἐπικλῆς δέ φησι τὸ ὑδρηλὸν χωρίον εἰρῆσθαι, οὐ τοήσας ὅτι ὑπὸ τῆ ὕδρωπος τάσιν πὼ λέξιν. ¶ Υγιεὸς γόνος.] αὐτὶ τῆ ὑγιὲς σπέρμα. ¶ Υπερτέρη.] ὑφβάλλουσα καὶ ὑφαίρουσα. ¶ Υποφεὺν.] κρυφαῖον, ὡς φησιν ὁ ταραντῖνος. μάρτυρει γὰρ ὁ Σοφοκλῆς ἐν Σμικυθίῃ, λέγων

νωῦ δ' εἰρὴ ὑποφερὸς ὀξὺ ἀυτῷ ἕως ἀπώλεσέ τε ἡ ἀυτὸς ὀξυπώλεῖο. μέμνηται ὁ ἀυτὸς ἡ ἐν Ιφιγ. ἡ ὁ Ιπποκράτης ὃ σαφὲς ποιεῖ, λέγων, οὐδὲν ὅτι ἡ ὑποφερὸν, ἡ ἔχον ὧδε ἀὸ τὸ θαλάμας. εἰ οὖῶ αἱ κατα δύσις, θαλάμαι λέγονται, εἰκότως ἀὰν τὸ σκεπόμενον, κρυφαῖόν ὄζει ἡ ὑποφερὸν. ¶ Υπόξηρα.] τὰ ἐκ πλαζὸς εἰς μύκερὸν ἠγμένα. ¶ Υπονησαμένη.] ὑποσωρεύσασα, ἀπελθοῦσα. ¶ Υποκείσε.] ἀφίσαται ἡ ὀχνίσαται. ¶ Υπένδοθεν.] αὐτὶ τῦ κάτωθεν. ¶ Υπομβερὸν ὀσέον.] ὑπόνομον καὶ κάθυγερὸν γερονός. ¶ Υπλάτῳ.] τῷ πλὼ κάτω κοιλίαν καθαίρονται. ὧδε τὸ ὑπελαύνειν εἰρημένον. ¶ Υποκεινέσθω.] ἀπεκεινέσθω. ¶ Υποτεῖναι.] ὑποθεῖναι. ἡ Υποτεταμένον τὸ ὑποκείμενον ξύλον, τὸ οἷ βάθρον, ὡς καὶ Φρυνίχ ἐν Κερόνῳ φησί. κεἶνη μεμνήσθω με ξύλον ὑποτεταμένον. ¶ Υπενέγκαδζ.] ὑποβιβάσαι. ¶ Υποτρέσδζ.] ὑποπτεύσδζ. ¶ Υπερεόντας.] μετακινουμένους. ¶ Υποφθάλμιον.] τὸ κοῖλον τοῦ ὀφθαλμοῦ. Υπείλλει.] ὑποσύρφει. ὡς ἡ Εὐριπίδης ἐν Οἰδίποδι φησίν, Οὐρὰν ὑπείλλει ὑπὸ λεοντόπουν βάσιν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Φ.

Φῦσαν.] νεῦρ μὲν ἐν Αφορισμοῖς ἡ ἐν α ἡ δ' Επιδημιῶν πρὸ δ' ἕδραν δυσωδίαν πνεύματ λέγ. ἐν δὲ τῷ Περὶ φυσῶν ἡ ἐν τῷ Περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς, τὰ ἐν ἡμῖν πνεύματα. ἐν ᾧ τῷ Περὶ χυμῶν, τὸ ἐμφύσημα λέγ. ¶ Φακῶν ἐρέγματα.] αὐτὶ τῦ ὀχετρήματα. ἡ δὲ ἐρεθμὸς κυρίως λέγεται ὁ ὀίγκα διηρημένῳ κύματος. ¶ Φλενοδώδη.] φλενοδώδη οὖῶ ἐκάλεσε τὰ μὴ φλυαρίας ἡ πνεύματόδους ταραχῆς ἐκκεινόμενα. ἄλλοι δέ φασι μὴ δεῖν γεάφειν φλενοδώδη, ἀλλὰ Φλεβονώδη, ὡς ἔχ) τὰ μετ' ἀλγήματος οἰήματα. οἱ ᾧ τὰ μὴ σφυγμοῦ, οἱονεὶ φλεβονώδη ἔχ), τοῦ Ιπποκράτους μηδ' ὅλως ὀνομάσαντος ἄλγημα. ἔστιν οὖῶ τὸ ἐν κινήσ καί πνι ταραχῇ ὄνγα. Φλέβας γὰ οἱ ἀρχαῖοι ἡ τὰς ἀρτηρίας ἐκάλεων. φησὶ γὰ αὐτὸς, Τὰ οὖῶ γινόμενα ῥίγεα μεθ' ἡμέρλω ἡ κῇ νύκτα ὅπ παραξιωόμενα ἀχρυπνίλω ποιέει, ἡ τὰς φλέβας δονέει καὶ ταράσσει, καὶ πυκνότατον ἡ σφοδρότατον τὸ κίνημα ποιέει. φλέβας ᾧ οὐ τὰς συνήθεις λεγομένας, ἀλλὰ τὰς ἀρτηρίας ὠνόμασε. ἡ ὁ Δημήτριος ᾧ φλεβοπαλίαν καλεῖ πλὼ τῆ ἀρτηριᾶν κίνησιν. ¶ Φλαῦρος.] παντάχοῦ τὸ φλαῦρον ὅπ κακῶς τάσσεται. ¶ Φωναὶ κατειλλουσαι.] αὐτὶ τῦ κατειρόμεναι Εἰλεῖν γὰ τὸ συνήχειν ἡ συγκλείειν οἱ ἀπὶ κοὶ λέγουσιν· ὁ ᾧ Βακχεῖος οὐ καλῶς ἐξηγήσατο πλὼ λέξιν, παρεγκεκλιμένας φήσας. ὁ ᾧ Φακᾶς Διοσκουρίδης, Κατίλλειν φησὶν ἔχ) τὸ καθαίρειν καὶ καθαρίζειν. ὡς δηλοῦδζ τὸ βραχὺ τῆς φωνῆς ἡ μόλις ἀκουόμενον. ¶ Φολλικώδη.] τὰ ἐφιλλώδη ἡ λεπρώδη. οἱ γὰ παλαιοὶ Φόλλικας καλοῦσι τὰς ψωρώδεις τραχύτητας. ¶ Φλεγμονὴ ὑπολάπαρος.] ἡ χωρὶς συντάσεως γινομένη. ¶ Φοξοί.] οἱ ὀξυκέφαλοι, ἡ πρεμέτωποι. Φλιδᾶν. διίκνεῖδζ ἡ ὀχαπηδᾶν καὶ ὀχαπίνειν. ¶ Φαρμάκῳ ἰητρείῳ.] αὐτὶ τῦ ἰατρικῷ. Φρένας.] καλοῦσι οἱ ἀρχαῖοι τὸ ὑμένα. ¶ Φιλεῖ] εἴωθεν. ¶ Φολίδα χαλκοῦ.] πλὼ λεπίδα. ¶ Φαλακροῖσι.] περιφερέσι. ¶ Φαρμακοῖσι.] πλατυοφθάλμοις. οὕτω φησὶ καλεῖδζ Επιλῆς τὸ σίμωι ἡ Νίγερος. ¶ Φλιαί.] τὰ ἑκατέρωθεν τῦ βάθρος ὄρθια ξύλα ἐν οἷς ἄξονες ἐμβέχονται. ¶ Φοινικοῦς.] πυκνῆς φησιν. οὕτως Αριστοφάνης ὁ γραμματικός. ¶ Φλαῦρον ξυναλθέται.] κακῶς ὑγιάζε). ¶ Φῶδες.] ἔστι μὲν ἡ λέξις δωρικὴ, καλοῦσι ᾧ φῶδας τὰ ἐκ τῦ πυρὸς γινόμενα, μάλιστα ᾧ ὅταν ἐκ ψύχρος ἐν τῷ πυρὶ καθίσουσι σφογγύλα ὑπερλογίσματα. ἐχρημάτισαι ᾧ ἡ λέξις ἀπὸ τῦ φωτὸς ἡ ἐρλίθιος. ὡς Διοκλῆς ὁ καρύστι φησίν. ὅτε ᾧ καὶ ὀξυνθήματα φοινικᾶ, οἷον φῶδες ἐμβὶ τὸν θῶρακά που γινόμενα. ἡ Ιπποκράτης δέ φησι, Πρὸς πλὼ μαείλιον ζοὺς παῖδας θερμαίνων οὐ παύεται, καὶ Αριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ φησὶ, Παρέζ κατέτριβεν ἰμάτια. κἄπειτά πως φῶδες τοιαύτας εἶχε τὸν χειμῶνα λον. ἔνιοι δὲ τὰς φλυκτίδας ὀξεδέξαντο. ¶ Φθοΐσκους.] καὶ φθοῖς. ἔστι δὲ ποπάνων ἢ πλακοιτῶν εἶδος, οὕτω καλουμένων παρ' ἀττικοῖς, ᾧ χεῶνται εἰς τὰς θυσίας. ἔστι ᾧ τῷ σχήματι ὅμοιον κάρδη. ¶ Φαρκιδῶδες.] ῥυτιδῶδες. Φαρκὶς γὰ λέγεται ἡ ῥυτίς. ¶ Φωσᾶς ἐλαίης.] τῆς μὴ πεπείρου, ἀλλὰ δι' ὠμότητα τραχείας.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Χ.

Χλοώδ.] χλωρᾷ ἡ ἰκτεροώδ. πεποίηται ἡ λέξις ἀπὸ τῆς χλόης. ¶ Χάειτες.] αἱ χαραί· ὡς καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ὑγείᾳ· μέμνηται ἡ Απολλόδωρος ἐν δευτέρῳ Περὶ θεῶν. φησὶ ᾧ ὠτὰς κληθῆναι ἀπὸ μὲν τῆς χαρᾶς, Χάριτας. ἡ γὰ πολλάκις οἱ ποιηταὶ πλὼ χάειν χαραὶ καλοῦσιν. ἔνιοι ᾧ χάειτας εἶπον τὰς πιθανότητας· λέγοντες ὅτι ἄχει νεῶ οἱ ἀπὶ κοὶ τὸ ἀπειθεῖν Αχαειστεῖν λέγουσι. ¶ Χλωεός.] χλωείασις. ¶ Χέδεσπα.] τὰ ὄαρια οὕτω καλοῦσιν οἱ ἀπὶ κοί, ἔνιοι δὲ ᾗ τὸ γεάφουσι κέδεσπα. Αριστοφάνης δ' ὁ γραμματικὸς ᾗ τὸ χ γεάφων, φησὶ χέδεσπα τὰ παρ' ἄλλοις ὄαρεια. εἴρηται γὰ ὧδε ᾗ τὸ τῇ χειρὶ αὐτὰ δρέπειν. ὡς καὶ Νίκανδρος ἐν Γεωργικοῖς φησι, Χέδεσπόι δ' ἵνα φῶτες αὖδ δρεπάνοιο λέγουσ). ¶ Χαλκεῖον.] χαλκοῦ ἀγγεῖον, ἡ ἅρμυρον. ¶ Χαραδρώδεσιν.] αὐτὶ τῦ τελματώδεσιν. ¶ Χαράδρα γὰ λέγου) οἱ τελματώδεις τόποι. ¶ Χοληρόν.] χολῆς ἀνάπλεων. ¶ Χοιτῶς.] καλῶς. ¶ Χέλωμα.] χάλασμα φησὶν Απολλόδωρος. ¶ Χαμαιζήλου.] ταπεινῶς. ὡς καὶ Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς φησὶ, Φεάζεαδζ δ' ἐπέοικε χαμαιζήλοιο κονύζης. ¶ Χλαίνας.] τὰ καινὰ ἱμάτια. ¶ Χεῖαι.] Επιλῆς φησι ψυχαί· οὐκ ὀρθῶς. χεῖαι γὰ εἰσιν ὑποδήματος γυναικείου εἶδος. καθά φησιν Ερατοσθένης ἡ Καλλίστρατος ἐν ς Συμμίκτων. ¶ Χέλισκον.] ζυβλίον. ¶ Χειροσφάκται.] χειροτέχναι. ¶ Χηραμίδα.] πλὼ κοίλλω κόγχλω, ἰῶ Μύακα καλοῦμεν. ὧδε δὲ Χηραμὸν δι' εἴρηται, ὅσπερ ὄζει κοῖλος τόπος. ὡς ἡ Νίκανδρος ἐν Θηριακοῖς φησὶ, Τοῖς δὴ χηραμὰ κοῖλα ἡ ὑληωρέας δυάς. ¶ Χυτλάζηται ἄλφιτα] χύτλα γὰ λέγονται τὰ μὴ πολλοῦ ὕδατος καὶ ἐλαίου ἀλείμματα.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ψ.

Ψαυόμενον.] ἁπτόμενον. ¶ Ψάδας.] μύρου εἶδος. ᾧ μέμνηται ἡ Εὔπολις ἐν Μαρία.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ω.

Ωἶξα.] ἀνέωξα, ἔτεμον. ὡς ἡ Ομηρος φησὶ, Πᾶσιν δ' ὠίγνυτο πύλαι, ἐκ δ' ἔαστο λαός. ἡ πάλιν, Ωἶξεν ᾧ θύρας θαλάμου πύκα ποιητοῖο. ¶ Ωρέοντα.] χειμάζοντα. Ωρος γὰ ὁ χειμών, ἡ Ωρογεάφοι οἱ περὶ χειμῶνα γεάψαντες. ¶ Ωπίδα ἡ ὠπίδος.] ἑκατέρως γὰ γεάφεται· ἔστι δὲ ὀρνέου εἶδος, ὃ πλεῖστον μάλιστα ἐν Θράκῃ ἡ καὶ Μακεδονίᾳ διείσιτεται.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΤΩΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΓΛΩΣΣΩΝ ΕΞΗΓΗΣΙΣ.

ΤΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΤΑΣ παρ' Ιπποκράτει γλώτ͂ας, ὦ Τζούθεκα, βελτθέντι σοι δι' ἀ βραχυτάτων ἡμᾶς ἐξηγήσασθαι, σεσθύμως, ὑπήκουσα, τοῖς τοιούτοις ὑπομνήμασιν ὑπηρετεῖσθαι κάλλιστα, κάλλιστον ἒ) νομίζων. ἐσαῦ ἄ, ὡς αὐτὸς ἐκέλευσας, ἡ τάξις τῦ λόγω κ͂ τὼ τῦ γεαμμάτων τάξιν ἀφ' ὧν γλώτ͂ω τὼ ἀρχὼ ἔχουσι· σοτέτεόν γε διοεισαμθύοις ἡμῖν ὅπη διαφέρει τὸ πᾶσαν ἐξηγήσασθαι τὼ Ιπποκράτους λέξιν, τὸ τὰς γλώτ͂ας μόνας. ὅσα τοίνυν τῦ ὀνομάτων ἐν μὼ τοῖς πάλαι χρόνοις ὖ συνήθη, νυνὶ δ' ἐκέτι ὄτ͂ι, τὰ μὼ τοιαῦτα γλώτ͂ας καλοῦσι, κ͂ ταύτας ἐξηγησόμενος ἔρχομαι· τὰ δ' ἄλλα πάντα ὅσα ζητήσεως μὼ ἄχ ἥτ͂ον ἐξ σοτὲ δεῖ), συνήθη δὲ ὄτ͂ι, εἰς τάδε κ͂ τὰς τῦ συγγεαμμάτων αὐτῦ ἐξηγήσεις ἄμεινον ὅπισκοτεῖσθαι. τὶς γὰ ἡ κείσις, κ͂ τί τὸ θεῖον, κ͂ τί τὸ ἀρτίως, κ͂ τὶς ἡ ἐτ' ἄκρον ὀξεῖα, καὶ πάντ' ὅσα τοιαῦτα, λόγου μὼ παμμήκους εἰς ἐξήγησιν δεῖ), συνήθη δὲ ὄτ͂ι ἐ δὲν ἥτ͂ον ἢ βί͂ω, κ͂ βεαχὺς, κ͂ τέχνη, κ͂ μακεὰ, κ͂ καιεὸς, κ͂ ὀξύς. καί τοι κ͂ τούτων ἑνία δεῖται τινὸς ἐξηγήσεως. ὅθεν ἔμοιγε κ͂ θαυμάζειν ἐπῆλθε τῦ ἅπασαν ἐξηγεῖσθαι τ' Ιπποκράτους λέξιν ἐπαγγειλαμθύον, εἰ μὴ συνίασιν ὅτι πλείω ὠφελοῦσι τοὺς διδάσκουσιν. πολλὰ γοῦν βιβλία Διοσκουρίδης γεάψας, οὐχ ὁ ὀπτλισθὲις Φακᾶς, οὐδ' Ηεόφιλος, ἀλλ' ὁ νεώτεεος ὁ κ͂ πατέεας ἡμῶν, ἐχ ὅπως τὸ ἥμισυ μέεος, ἀλλ' ὐδὲ τὸ τέτταεον ἢ τέταετον ἐξηγήσατο τ' ὅλης λέξεως. τούτω μὼ γε σεὸς τοῖς ἄλλοις κ͂ δύο ταῦτα ἐξ ὅπασ ἐξ ὅπασ ἐξ ὅλων πεπλησμέλη) τὸν λόγον, ὀνομάτων τε σαφεσάτων μνημονεύειν, μὴ ὅτι πολλῆς ἀλλὰ μηδὲ ἐλαχίστης ἐξηγήσεως δεομένων, κ͂ τούτων ἀυτῦ πλεονάκις. ταῦτα τε οὖν ἡμεῖς σοεῖδωμεν, καὶ σεὸς τούτοις ἔτι τὸ δυνατὸν ἐξ τὼ ἰδέαν ἑκάστου φυτῦ κ͂ βοτάνης, κ͂ τῦ μεταλλομένων. ἤδη ἄ κ͂ τῦ ἰχθύων κ͂ τ' ζώων ὅλων ὅσων αὖ ἑκάστοτε τύχη μεμνημθύος ὁ Ιπποκράτης, ἅπεο ὁ Διοσκουρίδης ἐκ τ' Νίγεου τε καὶ Παμφίλου καὶ Διοσκουρίδους τὸ ἀναζαρβέως, κ͂ σεὸ τούτων Κεατεύα τε καὶ Θεοφεάστου, κ͂ Ηεακλείδου τὸ ταεαντίνου, κ͂ ἄλλων μυείων. ὅθεν ἄ κ͂ πόλεων ὀνόματα δυνατὸν) γνωεισμωτάτων, κ͂ ἄξεσον ὁμοίως ὅπαφωνεσάτων, ἃ μηδὲ αὖ παῖς ἀγνοήσειεν. ταῦτα ἄ κ͂ ἄλλοι πολλοὶ τῦ ἐξηγησαμθύων ἀμῦταν͂σιν. εἰ τοίνυν ταῦτά τις σοιήσειε πάντα, τὰς γλώτ͂ας αὖ ἐξηγήσαιτο μόνας, ὥσπεο ὁ Ηεόφιλος ἐποίησε κ͂ Βακχεῖος, Αεισάεχου τὸ γεαμματικοῦ τὸ πλήθος ἀυτᾶ τῦ παεαδειγμάτων ἀθεοίσαντος, ὡς φασιν. ἡμεῖς ἄ, ὡς οἶδα, πλείω κἀκείνων ἐκλείψαντες, ἐν ὑπομνήμασιν ἔχομθ. ἃ τάχα αὖ εἰ βελτθείης, κ͂ ἀυτὰ ἐξὲ μακεοτέεας διεξόδου συνθείμθύ σοι. νυνὶ ἄ τὸ κειμθύον κ͂ δι' ἐκείνων τῦ μακεῶν ὑπομνημάτων ὑποδεδειγμθύον, ἀξιώσαντί σοι ἐξὲ κεφαλαίων ἔχειν, ὁ λόγος ὅδε σύκει), σοιήσεχον οὐ μόνον ὅσα τοῖς ἄλλοις παλαιοῖς ὑπάεχοντα συνήθη τῦ ὀνομάτων, ἐκέτι ὄτ͂ιν ἐν ἔθει νυνὶ, ἀλλὰ κ͂ ὅσα κατά τινα τόπον ἴδιον αὐτὸς ἐποίησεν ὁ Ιπποκράτης, ἢ μετενεγκὼν ὑπὸ τῶ συνήθους, ἢ χ͂ῆμα σοιηθεὶς ἕτεεον, ἢ τὸ σημαίνον ὑπαλλάξας. ὅπ ἄ ἐποίουν οἱ παλαιοὶ πολλὰ τ' ὀνομάτων αὐτοῖς, δέδεικ) μὼ ἱκανῶς κ͂ σεὸς Εεατοσθένους, ἐν τοῖς σοὸ ἀρχαίως κωμωδίας· δείξαιμι ἄ αὖ σοι κἀγὼ νυνὶ δι' ὀλίγων ὅτι σοδαδειγμάτων, ὀλίγων ἐχόντων γνώσιν ἐναργέστεον, ᾗ μὼ τι ἡ γλωτ͂ά ὄτ͂ιν, ᾗ δέ τι κ͂ τὸ σοδαπλήσιον αὐτῆ, τὸ γεγονὸς ὑπό τινος τῦ παλαιῶν. νομίζω δέ σοι τὰ ὑπὸ Αεισοφάνους ἀφ' κέσθω, τὰ ἐκ τῦ Δεταλέων ὧδέ πως ἔχοντα. σεὸς ταῦτά σοι λέξεων Ομπεγλώτ͂η τίνι καλοῦσι κόευκα. σεοβάλλει γὰ ἐν ἐκείνῳ τᾷ δεάματι ὁ ἐκ τὲ δήμου τῦ Δεταλέων σεοσβύτης τᾷ ἀκολάστω ὑεῖ, σεοῦτον μὼ τὰ κόευκα τί ποτ' ὄτ͂ιν ἐξηγήσασθαι, μᾶ ἄ τοῦτο τί καλοῦσιν ἀμῦλωτὰ κάευκα. καὶεῖ͂ θ μὼ τοι αὖ τὸ σεοβάλλει τ' ἐν τοῖς Σόλωνος ἄξοσι γλωτ͂ὸν εἰς δίκας ἀφαιεεούσας ὡδί πως. ὁ μὼ οὖν ὃς, ἐμὸς δὲ ὄδ͂ε ἀδελφὸς, φεασάτω τί καλοῦσιν ἰδόσί τε. ἐφεξῆς σεοβάλλει, τί ποτέ ὄτ͂ι τὸ δ͂ ποιεῖν. ἂς ὧν δῆλον ὡς ἡ γλωτ͂ά παλαιόν ὄτ͂ιν ὄνομα τ' σωνθείας ἐκπεπλωκός. ὅτ͂ι ἄ κ͂ αὐτὸς ἕκασος σοεὶ λόγους ἐχόντων ἡξὶα ποιεῖν ὀνόματα καινὰ, δῆλοί μὼ κ͂ Αντιφῶν ἱκανὰς, ὅς γε ὅπως αὐτὰ ποιητέον ἐκδιδάσκει. δῆλοί δὲ κ͂ αὐτὸς ὅδ͂ε ὁ Αεισοφάνης ἐν͂ τωτῷ δεάματι ὀξὰ τῦ δὲ. ἄλις, ὀεέλη, κ͂ μύεον κ͂ ταινίαν. εἶτα ὁ σεοσβύτης ὑπισκώπτων, ἡδύ σωεέλη. τὸ δ' ὠδὰ Λυσισεάτου. πάλιν ἄ αὐτὸ τὸ ἀκολάστε ὑέως εἰπόντος, ἡμῦν ἴσως οὐ καταπλησήσῃ τῷ χεόνῳ. κ͂ τὸ δ' ὑοῦ ὁ σεοσβύτης ὑπισκώπτων ἐεεῖ, τὸ καταπλησήσῃ τοῦτο ὠδὰ τῦ ῥητόεων. εἶτ' αὖθις ἐκείνου φάντος, ἀποβήσεταί σοι ταῦτα ποῖ τὰ ῥήματα· πάλιν ὁ σεοσβύτης κ͂ τοῦτο σκώπτ, παρ' Αλκιβιάδου τοῦτο ἀποβήσε). κ͂ μὼ γε κ͂ ὁ ὑός ἐδέπω σωφεόνως ἐδὲ αἰδήμως τ' γέεοντα, φησί, τὶ ὑποτεκμαίῃ καὶ κακοὺς ἄνδεας λέξοις καλοκαγαθίαν ἀσκοῦντας. εἶτα ὁ σεοσβύτης, οἶμαι ὦ Θεασύμαχε τὸ τάτων τῦ ξυνηδόεων τεύε). δῆλον οὖν ἐκ τούτων οἶμαί σοι γεγονέναι ὡς εἴ τον, ᾧ ὅπου τῦ γλωτ͂ῦ, ἢ τὲ κοινοῦ πᾶσιν ὀνόματος ἀπέσοντ θ τῆς ὑπεεατούσης σωνθείας, ἢ τὲ γνωμθύε σοὸς τιν θ τῦ παλαιῶν μὴ ὠδὰ δεηθέντ θ ὅλως εἰς τὼ σωνήθειαν. οὕτως οὖν καὶ Ιπποκράτης τὰ μὼ ἐκ τῦ ὄντων ἐ σωνήθως ὀνομάτων ὠδαλαμβάν, τὰ ἄ αὐτὸς ποιεῖ, τὰ ἄ καὶ τοῖς σημαινομένοις ὑπαλλάτ, καὶ δίκαιον ἕκασον αὐτῦ ἡμᾶς ἐξηγεῖσθαι μᾶ τῦ γλωτ͂ῦ, ὅταν γε φαίνηται τὲ νυνὶ ἔθους ἐκπεπλωκός. ὅτ͂ιος οὖν εἰ καί τινος ὀνόματος φυτοῦ, καὶ ζώου, καὶ πόλεως ἀσαφὲς ἱκανῶς εἴη, καὶ τοῦτό σοι ἐν ταῖς γλώτ͂αις ἐξηγησόμεθα, καὶ καθόλε σοχασόμεθα ὡς μή σοι μόνον ἀλλὰ κ͂ τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰ σοῦτα γεάμματα μεμαθηκόσι χεήσιμον ἔσῃ τὸ βιβλίον. εἰ δέ τις ἐκ οἶδε τί ποτ' ὄτ͂ιν, ἀνεήσομθ, καὶ ὅπο σοῦτον, καὶ ἄμφω, καὶ ἀμφίεσμα, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοιαῦτα, σεὸς Διοσκυρίδου τε καὶ τοὺς ὁμοίους ὑποπέμψομθ, ὡς αὖ ἐκ ἀξιοῦντες ἐδὲ ταῦτα ἐκδιδάσκειν, δίωεισμθύε δὴ σαφῶς τί μὼ ὄτ͂ι γλωτ͂α, τί δὲ λέξις, εἰεημθύε ἄ καὶ ὅτι χωεὶς ὑποδείξεως, αὐτὸ μόνον ἡξίωσα γεαφεῖαί σοι τὸ κειμθύον τε καὶ ὑποδεδειγμθύον ἡμῖν ἐν ἑτέεοις, ὅτ͂ι τῶ ἐξηγήσει ἤδη τῦ γλωτ͂ῶν ἀφιξόμθα, πάντων τῦ Ιπποκράτει ὑπογεαμμθύων βιβλίων ἐκλέξοντες αὐτὰς, ἐκ ἐκ τ' γνησίων μόνον. ὅτ͂ι ἄ πολλαὶ τ' Βακχείῳ ὠδαλελειμμθύων, ἐνταῦθά εἰσι γεγεαμμθύαι, καὶ ὅτι μηδεμίαν ἡμεῖς γλώτ͂αν παεελίπομθ, αὐτὸ διδάξει τὸ βιβλίον, ὥσπεο καὶ ὅτι κ͂ τῶ χεείαν τὲ λόγου, ποτὲ μὼ ὠδαγεάφομθ αὐτῶ τῶ ῥῆσιν ἐξ ἧς αὖ ἐξηγησώμθα τὴν γλωτ͂αν, ἐν πλείοσις ἄ ὠδαλείπομθ, ὅταν καὶ χωεὶς ἐκείνης ἐλπίζωμθ ἔσεσθ σαφῆ τῶ ἐξήγησιν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Α.

Αγκυλόωτον] ἀγκύλλω ἔχον. εἴρηται ὃ ὅπῃ κυρτώματος.
Αγκυρομήλη] ἄγκιστρον.
Αγλιθες] τὰ μόρια τῆς σκορόδου τῆς κεφαλῆς.
Αγλίη] ἡ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμένωδης οὐλὴ, καθάπερ ἐν τῷ μείζονι Περὶ ῥητικῆς. καὶ οἱ λευκανθίζοντες ὄνυχα, ὡς ἐν Κωακαῖς προγνώσεσιν.
Αγείη κολοκυνθη] ἡ κολοκυνθὶς, ὡς καὶ Κρατεύας καὶ Διοσκουρίδης καὶ Πάμφιλος.
Αγεσφον] ὀρεινόν. Αγυα] ἀθενῆ.
Αγχόμυρος] τυρόμυρος. ¶ Αδάξασα] δακνεδὼ κνησμωδῶς.
¶ Αδίωτος] ἀφεντίσως.
¶ Αέτωμα] τὸ εἰς ὕψος ἀνατεταμμένον τῆς ὀσφῦος ὥσπερ τείχωνον.
¶ Αθέλγει] παρεῖ, ἀνεκλύετο.
Αθὴρ] τό, τε καὶ κεφαλῆς ὀξύ, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μικροτέρῳ· καὶ τὸ ἐν τῇ ἀκίδι πώγωνος τὸ ἄκρον. ὡς ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Επιδημιῶν.
Αθώρηκτος] ὁ μὴ μεθύων.
¶ Αἰγονέας] ὅπερ καὶ βουκέρας καὶ τίλις.
Αἰγύπιον ἔλαιον] ὅπερ αὐτοὶ καλοῦσι κίκινον. οἱ μὲν τὸ παλαιὸν τὸ κίκι καὶ κίκινον.
Αἰγύπιον ἔλαιον λευκὸν] τὸ ἀπὸ τῶν κεύνων σκευαζόμενον, ὅπερ καὶ κεύνινόν τε καὶ σούσινον ἔλαιον ὠνόμασαν.
Αἰγύπιον μύρον λευκὸν] ὅπερ καὶ Μενδήσιον ὠνόμασαν, σκευαζόμενον ἀπό τε κεύνων καὶ ἀρωμάτων. ἀπὸ τούτου καὶ μύρον, οὐκ ἔλαιον, προσαγορεύει. τὸ δ' αὐτὸ καὶ Κεινόμυρον καὶ Σούσινον μύρον ὠνόμασαν.
Αἰγύπιον μύρον] τὸ ἀπὸ τῆς αἰγυπίας μύρον ἀκανθης τὸν ἄνθους, ὅπερ καὶ Μετώπιον ὠνόμασαν.
Αἰγυπτίλιν συπτηείαν] ἰὼ δὴ καὶ Σχοινὼ καὶ Τειχιοὺ ὀνομάζομεν.
Αἰεὶ] σημαίνει ποτὲ μὲν τὴν Ιπποκράτει καὶ τὸ ἕως, καὶ μὲν πολλοῖς τῶν παλαιῶν.
Αἰθάλη] ὅπερ καὶ Λιγνύς.
Αἰθιοπικόν] ὑπακουστέον τὸ κύμινον.
Αἰθύλιπες] οἱ ὁπλῆς τὸ δέρματος σωιεσταλμένοι κύκλοι, ὅμοιοι τοῖς ἀπὸ τῶν πυρῶν, ἀπὸ τοῦ αἴθειν ὠνομασμένοι. καὶ Αἰθυλικὰ δέα δηλονότι τὰ τούτοις ὅμοια, ἃ οἱ πολλοὶ προσαγορεύουσιν Αἱμάλωπα.
Αἱματοφλεβοισάσιες] οὕτως μὲν οἱ περὶ τὸν Διοσκουρίδην γεγράφουσι, τὰς ὁπὸ ἕξεσιν τοῦ ὑπερισθύντος αἵματος ἠρεθισμένους δηλοῦσι. ὅτι δὲ ἀλλαχοῦ φησιν, Εν τῇσι φλεξίσησιν αἱμορραγήσει χρῆμα σύρετόν. οἱ πλείονες μέντοι γεγράφουσιν αἱματοφλεβοισάσιες, καὶ δηλοῦσι νομίζουσιν ἐκ τοῦ ὀνόματος τὰς πλήρεις αἵματος κεκερτομημένας φλέβας.
Αἱμοκέρχνα] ὅπερ αἵματος ἐκχύσει κέρχνον ἐμποιοῦντα. τοῦτο δὲ ὅτι δηλοῖ τις ὑποῤῥαχις ἐρεθίζουσα καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν.
Αἰνιάτης) ὁ ἀπὸ αἴνου τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ πόλεως. ἢ δὲ αὐτὸν καὶ αἰνιοπικὸν ἔσιν ὅτε καλεῖ.
Αἰολοῦσι) τὸ σὺν πλάζουσι καὶ πλανῶσι.
Αἰὼν) ὁ βίος.
¶ Ακαλήφη) ὅπερ καὶ κνίδη.
Ακεσὰ) τὰ ἰατά. καὶ γὰρ ἄκη τὰ ἰάματα.
Ακήρατος) ἀδιάφθορος.
Ακίς (ὅπως ὀνομάζει) τὸ σίδηρον τὸ βέλους.
Ακόνλω) ἐν τοῖς προσημειωμένοις τῷ Περὶ ἀρχαίτης ὅπως ὠνόμασε τὸν Θηβαῖον, ὡσαύτως ὃ αὐτὸς καὶ ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ φυτῶν ὀγδόῳ.
Ακουσα) πεπληρωμένη. Ακρέαλεα) ἄκρεα.
Ακρέατερον) ἄκρεας ἑατέρας. τουτέστι προφήτης καὶ ἀρχομένης.
Ακριτον) τὸ ἄκριτον. ὅπως γὰρ ὀνομάζεται παρὸ ἄμυγες ἕτερον, καὶ τὸν αὐτὸν φύσιν ἀμάτωζόμενον εἰλικρινῆ.
Ακριτοχόλοις) τοὺς ἄκριτον ἀθροίζοντας χολήν.
Ακριτόχολον) οὕτως ὀνομάζει ὃν πάρ καὶ ἀκρόχολον.
Ακειτον πόρος) τὸ ὃν ἀδιάκριτον. εἴρηται δὲ ἐν τῷ Περὶ ἑβδομάδος ὅπῃ τὸ μὴ τὸ κόσμον ἤτοι ἀπείρου, ἢ ὃν ἀδιάτυπωτον καὶ κενοῦ.
Ακρόπλοα) τὰ ὁπλοπαίως ὄντα ἐπ' ἄκρου ἐμπλέοντα. ὅτως δὲ καὶ οἱ ἀκρόπλοοι.
Ακρεσπὶς γλῶσα) οὕτως εἴρηται ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῆς Επιδημιῶν, ἢ ὃν ἄκρα ἑαυτῆς μὴ διατυποῦσα, τουτέστιν ἡ ἀδιάφθορος ὑπὸ δυσκινησίας.
Ακροσαπές) τὸ ὁπλῆς μεταβεβληκός.
Ακρόψιλον) τὸ ὅπῃ τὸ ἄκρου ψιλὸν, τουτέστι γυμνόν.
¶ Αλαία) φθίσις ὅτως ὠνόμασαν ἐν τῷ Περὶ τόπων τῆς κατ' ἄνθρωπον, ἢ ὃν τυφλὴ καὶ ἀόρατος.
Αλάπτης] ὁ ἐξαλαπτῶν. χωρίον δέ ὅτι ἐν θερίκης τὰ Αλαπτα.
Αλάστορες] αὐτοί τε οἱ ἀνθρωποκτόνοι τὰ ἄλιτα ἐργασάμενοι, καὶ οἱ τιμωροὶ αὐτῶν δαίμονες.
Αλγήματα] πολλάκις καὶ κατ' αὐτὸ τὸ νοσήματος ὀνομάζει τὸ ἀλγεῖν ὁμοίως, αὐτὸ τὸ νοσεῖν τι καὶ πάσχειν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀπ' αὐτοῦ.
Αλεάζειν] θερμαίνειν.
Αλιον ὕδωρ] τὸ ἁθροισμένον ἐξ ὀμβρου ἀθεόου.
Αλεῖον] ἁθροισμένον, ἀθεόον.
Αλεξητήρια] βοηθήματα, καὶ γὰρ Αλέξασθαι, βοηθεῖν ἐστιν.
Αλέουσιν] ἀθροίζουσι. Αλειφα] ἔλαιον, ἢ σέαρ.
Αλέως] ἀθρόως. Αλεότητα] ἀθροισιν.
Αληθῶσι] πλανηθῶσιν. εἴρηται ὃ καὶ παρὰ τὸν ἄλλον.
Αληθεῖν] ὑγιάζειν. Αληθεῖς] ἰάσεις.
Αληθίσκειν] ὑγιάζειν. Αλκαρ, βοήθημα.
Αλλογνοεῖν] ὁ παραφρονεῖν, ἢ ὃν ἄλλα γινώσκειν παρὰ τὰ ὄντα. ὅτως ὃ καὶ τὸ Αλλοφρονήσας εἴρηται πρὸς αὐτό.
Αλλοιοτροπεῖται] ἑξέπεσε ποικίλως.
Αλλόκοτον] ἀσαφὲς καὶ ἄγνωστον.
Αλλοφάσοντες] παραφρονοῦντες, παραφρονοῦντες.
Αλαὸς] ὁ τυφλός. Αλυκὸν] ἁλμυρόν.
Αλύζει] ἀπορεῖ, ῥιπτάζει). οὕτως ὃ καὶ τὸ ἀλύξῃ ὅπῃ τὸ μέλλοντος εἴρηται).
Αλυσμὸν] ὅπερ καὶ ἄλυσίν τινα καὶ ἀποσείαν, ὃ δὴ καὶ ῥιπτασμὸν καλοῦσι. καὶ ἡ ἀλυχὴ ὃ ταυτὸν τοῦτο.
Αλφιτα] οὐ μόνον τὰ ἀπὸ τῶν κριθῶν οὕτως καλεῖ). ἔν τε γὰρ τῷ προφήτῃ τῶν Γυναικείων ἄλφιτα πύρινα εἴρηται ἔν τε τῷ Περὶ νούσων δευτέρῳ τῶν μείζονι, καὶ φακῶν καὶ ὀρόβων πεφρυγμένων. ἄλφιτα τίνων παντὸς ἀλιλεσμένου καρποῦ τὸ σύμμετρον τῷ μεγέθει θρεπτικὸν ὀνομάζεται. τὰ μὲν γὰρ μείζω, κείμενα, τὰ ὃ ἐλάττω, ἄλυτα.
Αλφιτα προκώνια] τὰ προὸ τοῦ κώνου σάσεως, τουτέστι τὰ ἐκ τῶν νέων ἔτι καὶ ἀπαλῶν κριθῶν, καὶ γάρ τις ἐν τῷ ἄλφιτον ἔτι καὶ νεῦσι ἵσταται, καὶ μόλυσα ἐν τῷ ἐπόμβροις χώραις ξύλον ὀρθὸν, ἐφ' ᾧ σωπήσει) οἱ καρποὶ κωνοειδῶς.
¶ Αμαλδυνεῖ] αὐτὸ σωπήσει, τὸ ὃ ἀφανίζεται, καὶ τὸ ὃ ἀμαυροῦ). καθάπερ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων, ὅμοιόν ἀμαλδυνεῖ).
Αμαλδὸς] τό, τε ἀπαλὸς, ὅπερ ἴσον δυνάται τῷ μεζίους, ὡς ἐν τῷ Περὶ ἐμπύων, τὸ ὃ ἀμαλδὸς ἐπαλλέουσι. καὶ τὸ ῥαδίως, ὥσπερ ἐν τῷ προφήτῃ Περὶ νούσων τῷ μείζονι, καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ἐχ' ἁμαλδὸς ὅσα. καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ μείζονι, καὶ τὰ σιτία ἐχ ἁμαλδὸς προσίει).
Αμαμπλίδας] εἶδός τι μακρίλου πλεῖον ἐν Ιταλίᾳ γινόμενον, ὡς καὶ Διοσκουρίδης λέγει. πινὲς ὃ τὰς ὀπαμπλίδας φασὶν εἶ) μῆλα σμικρὰ ἄγρια.
Αμβη] ὀφρυώδης ἐπανάστασις.
Αμβλυωσμὸς] ἤτοι ἕξωσις, παρὰ τὸ ἀμβλύσκειν. ἀλλαχοῦ ὃ καὶ ἀμβλυωπία, ὡς ἐν τῷ μείζονι Περὶ ῥητικῆς.
Αμβλυωπώτερα] τὰ ἀμβλύτερον ὀσφραντικὰ, τουτέστιν ἀμυδροτέρων.
Αμίεσον] ἀφαιρεῖν καὶ λαμβάνων. Αμφιλωὸν] ἀθηνές.
Αμὴ] κατά τινα τρόπον, ἐκ τινος μέρους, μεζίους.
Αμιλώας] σκιπάξας, ἀμύξας.
Αμοίη) οὕτως ἐν τῷ καθ' ἱπποκράτους Διοσκουρίδης γεγράφει, ἀμοίη

ἀμφὶ ὅτι πέζει ἀλλαλάξαι. ἐκκλίνει ἐς πλαγίην καὶ ἀνάπλασιν τῆς σαρκὸς ποιέεται. οἱ δὲ ἄλλοι ἡ ἐφασουσιν, ἀλλοίη, φησὶ ὁ Διοσκουρίδης τὸ ἀμφὶ, μεζόϊα εἶη, μᾶλλον ἢ ἄδην ἐνδεῆ ποιέει).

Αμωσί] ἀθρόως, αὖθι τῷ αὐσμῇ τοῖς χείλεσι.

Αμφιβεβληκώς] τῇ ἕδρᾳ τὰ παρειὰ μια καὶ ἡμιῶν χωρίων.

Αμφιδεεῖν] τὸ σωματῶδες τι οἷον ἐν κύκλῳ ἄκρον, ὅτου καὶ σπυρὸς χείλεσιν ἔοικε κῇ μεταφορᾷ ἀπὸ τῶν γυναικείων ψελλίων ὠνομασμένων, ἃ καὶ αὐτὰ ἀμφιδέα καλοῦνται, ἀπὸ τοῦ ἀμφιλαμβάνειν ἐν κύκλῳ καὶ οἷον ἀμφιδεῖν.

Αμφιδέξιος] ἡ ἐξ ἀμφοτέρωθεν δεξιά, ζυτέσιν ἡ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ὡς δεξιᾷ χρωμένη. ζαθ' ὃ καὶ ὁ ὦδε τοῦ ποιητοῦ Περὶ δεξίος. ὅτου δὲ κῇ ὁ Ἱπποκράτης ἔλεγεν, ἀμφιδέξιος γάρ εἰμι, κῇ οὐκ ἀμύσταιμι. οἱ δὲ ἀμφιδέξιον ἀκούουσιν, οὐ καλῶς, ἀλλ' ἐν οἷς δεξιοῖς μέρεσι τὰ μητέρας κυρτώματα.

Αμφιπύξιον σημεῖον] ὅτου ὠνόμακεν ἐν τῷ β τῆς Ἐπιδημιῶν τὸ δηλωτικὸν τῆς ἀφίξεως ἡμέρας ἀφαίρεσιν.

Αμως] κατὰ πάντα τρόπον, ἐκ παντὸς μέρους, μεζόϊος.

¶Αναγκαίως] μεταπείσας, μεταδιδάξας.

Ανακτ] εἰς τὸ ἄνω μέρος. ὡστερ Ἐπίκαρ, ἐς τὸ κάτω, ὀξὺ ὁρίων.

Ανακυκίσεσι] ἀναπηδῶσιν. Ανακωῖς] φυλακτικῶς.

Ανακωχή] ἀνοχή, ἀναβάσεις.

Αναλδέα] ἀρρῶστον, ἀνωφελῆ.

Αναλλυσι] ἀνάλωσι ἢ οὐχ ἅλλυσι. Διοσκουρίδης ἔφασκεν ὑγιεινοτέρους ἢ ἀναγκαιοτέρους εἶναι τοὺς πολλούς.

Αναλτον] τό, τὸ χρεῖος ἁλατὸν κῇ οὐχ ἅλλυσι.

Αναπλάξεις] διαπλάξεις.

Αναφοίσας] ἀναξήσας, ἐκφήσας.

Αναφόρια] τὰ ἀμφὶ τὴν ῥῖνα καὶ παλαιοτέρων ἔνιοι ἢ ἀμφιεσθῆναι ἀπὸ ῥινὸν εἶη), ἀπὸ τὸ δέρμα.

Αναυδος] διαλεγέσθαι ἀδυνάτως. ἄφωνος ἢ, ὁ φωνεῖν μὴ δυνάμενος. ἐν τῷ τείτῳ τῆς Ἐπιδημιῶν ἐστὶ ξ ἀλλήλων ὅτι Πυθίων εἰρηται, ὅτου ἔχει κῇ τὸ ὦδε τῷ ποιητῇ ὅτι τε ὅτου, Αὐδήσεται δ' ἔδεκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη.

Αναβάσεις] δηλοῖ ποτὲ κῇ τὸ ὑπολύζειν ἀναπτέοντα, ὡς ἐν τῷ τεφτῳ Περὶ νούσων τῷ μικροτέρῳ, Καὶ ἀναβάσεων ὅστις τὰ παιδία τὰ πεπωκότα, κλαυσιτά τε κῇ εἰς τὰς ῥῖνας ἀνέλκοντα τὸ φυσῶμα. τοῦτο τῶν ἔξω τῷ πνεῦμα φερόμενον ἐν τῇ ἔξω φορῇ, ἐμπαλιν τῇ διπλῇ εἴσω ἐπαναπλησῇ.

Αναζαίνω] ἀναξαίνω). Αναχλωύς] ἀναξηραίνω).

Ανδεσχόμαν] πὼς κῇ ἀνδρὸς διδασκάλου τὸ γῆμος. ἡ μὲν τοι κῇ τὰς γυναῖκας διδασκομένας ζυνοῦσιν ἕτερον ἐόν ἕν ὄνομα κέκτηνται ὅμοιον.

Ανεβρύξατο] μὴ ἐπιχὲς ἀνέπλυσεν.

Ανειλήματα] ζοὺς ἕρφους.

Ανειλυσθῶσιν] εἰς τὸ αὖθι εἰλιχθῆναι συρφετῶδες.

Ανειρωτήσιν] ἀναπαυσθῆναι.

Ανείσας] ἐν ὑγρῷ ἀνῶτά τε κρεμάσας. σύγκειται δὲ ἐκ τοῦ ἄνω κῇ τοῦ εἶσας.

Ανευρύτω] ἐμπυήματος). Ανεύκτων] ἀδιάστατον.

Ανεφαμμένα] ἀναπεταννυμένα. εἴρηκε ἢ ὅπου ἄφην.

Ανεως] ἄφωνος, κῇ τὸν ἐμπεπληγμένον.

Ανθύιος] ἄλυπος κῇ ἀβλαβής.

Ανοίκτω] μὴ διοικημένῳ εἰς λεπτά, ἀλλ' ὡς ἄκρατον ὄντων συγκειμένῳ.

Ανδρα] ἃ μόνον ταῦτα τὰ εἰς τὰ στόματα, ἀλλὰ πάντα ὅτου ὀνομάζει κῇ τὰ φαινόμενα ἢ καλεῖ, ὥστε κῇ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων ἐκθήματα, ὡς ἐν Κωακαῖς φαίνεται ἐκθήματα, ἐκθῆκα, τὰ ἐκθέσεις κῇ ὑφαίματα λέγει.

Ανδύνων ἔλαιον] ἤτοι τὸ ἀνδρώδη ἢ ἀνδρικὸν ἢ ἀνδυόμενον. ὥσπερ κῇ κυπερὸν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μεγάλῳ.

Ανδινὸν ἔλαιον] τὸ κεφάλαιον κῇ ἐφεδρον λέγει). τὸ ἢ λιπαρὸν ἢ ἀνδρικὸν καλεῖται.

Ανδινὸν μύελον] ὅτου κῇ σύσπασιν μύελον, κῇ κεφαλῆς μύελον. διαφέρει δὲ τὸ ἀνδινὸν ἔλαιον τοῦ ἀνδρείου, τῇ παχυλίᾳ τῆς ἀρωμάτων.

Ανέδυντο] ἤρθρωσε εἰς τὸ αὖθι ἀπεύθυνσιν.

Ανωρυσμένων] τὸ ἀναμεμαλαγμένων, ἐπειδὴ κῇ τὸ μαλάξαι ὀργάσαι, καὶ τὸ ἢ παρορθοῦν, κῇ ὀρθοῦν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι.

Ανηκοντάσιν] τὸ ἀφὶ τὸ κοντὸν ἀπτερείστως ὅτου κῇ σκύπτων καλεῖ).

Αντιβάλλοντα] τοὺς πόδας ἰῶ καὶ βαθυβάλλοντα κῇ λιχνίζοντα ἀγελαίως ὀνομάζουσιν.

¶Αοσδον] τὸ ἀπὸ πυθμένος τοῦ [illegible] ἐμπεπλεγμένον, ὡς ἐν τῷ Περὶ νούσων τῷ μείζονι, ἐν [illegible] τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐνίοτε καλεῖ, ὡς Διοσκουρίδης οἴεται, οὐ πάνυ ἢ σαφές ἐστιν.

¶Απαρτίως] ἀπηρτισμένως κῇ ἀκριβῶς Διοσκουρίδης ἢ ἐφη ὅτι κῇ ταὐτὸ ἐστὶν ὅτου δηλοῖ, ὡς ἐν τοῖς Περὶ ἄρθρων ὀξέων, ἐν οἷς φησι, Καὶ ὡς ὅτι τὸ πολὺ ἀπαρτίως ἐν τοῖσι τοιούτοισι κυφοῖσι μετιζάλλεσθαι εἰς τὰ σώματα. ἐμοὶ ἢ κῇ ταὐτὸ δοκεῖ τὸ ἀπηρτισμένως τε κῇ ἀκριβῶς δηλοῦν. τῷ γὰρ κῇ οἱ ἀπήοι τὸ αὐτὸν τρόπον χρῶν) τῷ ὀνόματι μᾶλλον δὲ παραδείγματα δῆλα τῆς σημερινῆς ὑπομνηματίσεως ἔχεις.

Απεθέρισεν] ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς Ἐπιδημιῶν ὅτου Διοσκουρίδης γέγραφε, καὶ φησι ὡστε δηλοῦσθαι τὸ ἀπεθέρισεν τὸν ἄλλον χρόνον. ἅπαντα ἀπεθέρισεν γεγράφθαι. ὁ γὰρ τὸν Διοσκουρίδην εἰδὼς κῇ ὁ Ἀσκληπιάδης καὶ Ἀπολλώνιος Καππάδοκες, ἐν τοῖς συντάξεσι τῶν ἀλόης ὀνόματα πολλὰ μετεκόμισαν, οὐδὲν ἀλλοιότερον δηλοῦντα τῆς ἀλόης γένεσις· ὧν αὐτόθεν ἔχομεν κῇ ἡμεῖς μικρὰ νοῦσον.

Απολλήθη] συνεκλείφθη. Ιλλεπ γὰρ ὃ συμπλείειν.

Απεσβῆ] ἀπαλειφῆ.

Απορνα] τὰ γόνιμα ἔνιοι ἢ ἄκουσαν τὰ ἄρρενα.

Απτικὸς τρόπος] κατὰ θόλωσιν.

Απτικῶς μυδῶντα] ἁπτῶς ἐμυδῶντα.

Αποκαθέσεσι] ἀφεδρισμοῖσι.

Αποκαίειν] μᾶλλον ὡς ὃ ὑπὸ ζύειν, οὐδὲ κῇ ὃ καταφλέγειν κῇ ὃ καπνίζειν.

Απομιλλώμενος] ἀφεσβαλὼν τὰ χείλη ἀπομιλλώμενος.

Αποτενομένως] ἀπέπτως, ἀτόνως.

Αποπαλλόντων] ἀπὸ τοῦ πάσσω. ἐστὶ δὲ τὸν κῇ ὃ ἀποπαλλόντες), ποτὲ μὲν τὸ ἀνεσπικὸν τὸ ἀποπάλλειν σημαίνει, καθάπερ ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Γυναικείων ἔστιν ὅτε ἢ κῇ τὸ παθητικὸν τὸ ἀποπαλλόντες), ὡς ἐν τῷ Περὶ φύσεως ἀνθρώπου.

Απορέγλ] ἀφεστηκέ. Αποσαιὲς] ἀποσβεσθείς.

Αποσπικὰ] ἀποσπάσεις κῇ ἀπορεξίας ποιητικά.

Αποσυήφεις] τὰς ἀποσχάσεις, ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι.

Αποσκλυσιει] ἀποκλυσθῇ.

Αποσφαρδάζουσι] ἀποαίρουσιν ἢ σφύζουσι, ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων.

Απόσφαγμα, τὸ ζυγώδες παρόθημα, ὃ κῇ ὑπόσφαγμα.

Απτίστων] διαχρεωκοπούντων ὅτου χρεῶν ἄλλοθεν ἀπιόντων ἐλλιπῶς πεπομμένων, μὴ ἀποβεβραδυμένων τὸ πτυερῶδες.

Απυεμμένη] τῇ πυελοῦσα μὴ ἐχούσῃ τουτέστι τῇ μὴ πυοῦσῃ.

¶Αρχοῦδας] πυρίνους ἀρχαίους· ἀρχαῖον δέ ἐστιν ὃ ἀρχαῖος.

Αρβύλαι] ὑποδήματα τὰ θαθέα.

Αργεῖ] ὅτου τὸν ὅτου ὀνομάζομεν.

Αρδας] ῥύπος τὸν κῇ ἀκαθαρσίαν καὶ ἀρδαλοῦσαι, τὸ ῥυπαίνω.

Αρτεικὸν] ἢ τοῖς ἄρτοις ἁρμόττοντα.

Αρτύων] ἢ ταχέως ἐγκύμων γινομένη.

Αρὶς] οὐμένον τὸ ὄργανον, ἀλλὰ καὶ βοτάνη τὰς οὔτας ὀνομάζεται.

Ἄρκτος) ὁ ἀπὸ τῆς ἄρκτου πνέων· ἔνιοι δὲ ἄρκτον αὐτὸν τὴν ἄρκτον φασὶν.
Ἄρμης) τῆς ἐν τῇ κεφαλῇ ῥαφῆς.
Ἁρμίως) ὡδαχρῆμα. δύεται δὲ ἡ λέξις.
Ἀρροίας) ἐποχῆς ἐμιλιῶν. Ἀρτίζωα) ὀλιγοχρόνια.
Ἄρτεσμα) πανταχόθεν ὁμαλά.
¶ Ἀσκαρίδες) ἕλμινθες ἰσχναὶ καὶ μακραὶ ἐν τῷ ἀπευθυσμένῳ ἐντέρῳ γλυνόμεναι.
Ἀσιοὶ) κεφάμεις, οἷς καὶ Πυελαῖοι καὶ Φακοὶ ὀνομάζουσιν.
Ἀσᾶται) τό, τε πυρρῶται, ὡς ἐν τοῖσδε Γυναικείων καὶ τὸ τοῖσκόρος καὶ ἐπαχθὰς ἀγαπῆται, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι.
¶ Ἀτέραμνα) τὰ δυσπαράτεργα καὶ σκληρά.
Ἄξαντον) ἀ μόνον τὸν εἰς τὸ ἱερουργὸν χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ τὸ ξύλον τῆς βέλους.
Ἀπίκον ἀγγεῖον) ἀπίκιον χύδην. καὶ μίλι ποτὲ τὸν καλούμενον ἐχῖνον.
¶ Αὐαντὴ ἡ Αὐαλφή) τὴς ξηραντικὴ νόσος.
Αὐτόπιλον οἶνον) τὸ αὐτοεπίπωλον, τὸ ὀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους.
Αὐτόδεσμον) αὐτοκίνητον· ὡς ἐν τῷ Περὶ ἑβδομάδων.
Αὔτως) ματαίως.
¶ Ἀφαί) τὰ ἄμμαθα, ὡδὲ τὸ ἄφαν.
Ἀφαυσόμενα) ψηλαφώμενα. καὶ ἀφησαμένη, ψηλαφήσασα.
Ἀφεάζει) ἀφεαίνει, ἀσωτεῖ.
Ἀφεωῦτα) ἀφείζοντα, περιφολυγώδη.
Ἀφύει) ὑπολυκαίνεται, καὶ ὥσπερ ἀφύης τὸ χεῦμα ἔχει. ἔστως ἢ καὶ ἀφυώδες καλεῖ τὸ ἀφύης χεύματι ἐοικός.
¶ Ἀχιλληΐδιος πειθὰς) ταὶς δύβαφεῖς καὶ μεγάλας, ὑπὸ τινῶν Ἀχιλλέως ὠνομασμένας, ὥς φασι, γεωργοῦ βαβυλωνίου.
¶ Ἀψίρροον) εἰς τὸ ὀπίσω ῥέον.
Ἄψυχεῖ) λειποθυμεῖ. καὶ Ἀψυχή, ἡ λειποψυχία.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Β.

Βάχαρις) λύθρόν τι μύρον.
Βαλβὶς) κοιλότης ὡδαμήκης.
Βαλσῖται) ὁ ἀπὸ βαλσίας πόλεως μακεδονικῆς.
¶ Βδέλλω) ἐν τῷ μείζονι Περῥῥητικῷ καὶ δευτέρῳ τοῖς τινων ὑπερραφομένων τὸν κροτάφων φλέβα φησὶν οὕτως ὠνομάσθαι Διοσκουρίδης. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ κυρίως εἰρῆσθαι τοῦνομα καθ' αὑτὸ τὸ ζῶον. καὶ γὰρ παρέτυχον ποτὲ τούτου καὶ τὸ βιβλίον ἐκεῖνο λεγομένου, καὶ ὑπερημένων γε πολλῶν ὅτι τῶν γνωμένων, προέγνων ἐγὼ μόνος, ἐν τῷ γράμματος ὁρμηθεὶς, τὰ λεχθέντα.
¶ Βηκίοις) τοῖς βατίοις. Βησιακῇ) τῇ ἀπὸ βησσῶν ἐν θράκῃ.
¶ Βλακεύειν) ὀλιγωρεῖν. Βλαβεραὶ) ὑγραὶ, μυξώδεις.
Βλιχρόν) ὀξύριόν τι ὃ καὶ βλίχρον γράφεται.
¶ Βοανθεμον) τὸ βούφθαλμον. ὃ δὲ ὠδὸ καὶ χρυσάνθεμον ὀνομάζεται.
Βόλβιον) οὗ ὄζει ὃ αὐτὸ, Ἱπποκράτης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων διδάσκει. καικῶς οἱ πάνυ τὸ ναρκισσον φήσαντες δηλοῦσι δῆλον τὸ βολβόν.
Βολβιτία) τὰ ὑπὸ τῆς πολλῶν βομβύλια περισαλευόμενα. γλίσχρον δὲ ὄζει τοῦτο μικρῶν πολυπόδων.
Βολιτὸν) βόλβιτον.
Βομβύλιον) ἔκπωμά τι στενὸν ἔχον τὸ στόμα ἢ πῶμα, ὡδὲ τὸ βομβεῖν ὠνομασμένον.
Βοὸς θαλασσίου) σελαχώδης ὄζειν ὁ ἰχθὺς δοκεῖ.
Βοῦ ἄχου) τὸ βατράχου λέγει. τινὲς δὲ αὐτὴν βατράχου γράφουσιν.
Βουβάλιος) συκῆ ἄγριος.
Βουκέφαλος) ἡ πῆλις. Μενεσθεὺς ἐν ταῖς ὀνομασίαις τῆς φαρμάκων, καὶ πῶς ἀναγαλλίδα ἔστως περισαλεύειν φησί.
Βυπείσης) τὸ, τε ζαλον τὸ τῇ καινθυείδι ὡδαπλήσιον, ἔτι δὲ καί τι λάχανον ἄγριον, οὗ μέμνηται Διοσκουρίδης ἔντε τῷ περὶ τῆς Υγιείας καὶ ἐν τῷ Περὶ λαχάνων.
¶ Βρῆγμα) τὸ μὴ βηχὸς ἀναπτυόμενον, ἐν τῷ περὶ νούσων τῷ μείζονι. καὶ Βρήσσειν, τὸ μὴ βηχὸς ἀναπτύειν. ἔνιοι δὲ ταῦτα χωρεῖς τὸ ρ γράφουσι.
Βεσίχης) τὸ χονδροειδὲς ἀρτηρίας.
Βρυγμὸς) ὁ ἀπὸ τῆς ὀδόντων συγκρουομένων ψόφος. καὶ Βρύχειν, τὸ ἔτως ψοφεῖν.
¶ Βύζιον) ἀθρόως ἡ πυκνάς.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Γ.

Γαλιάγκωνες) οἱ σμικρὸν μὲν καὶ ἄτερφον ἔχοντες τὸν βραχίονα, τὰ δὲ κατὰ τὸν ἀγκῶνα, ὀγκωδέστερα, ὥσπερ καὶ αἱ γαλαῖ. οἱ δὲ φάσκοντες γαλλὸν τὸ χονδρὸν ὀνομάζεσθαι, καὶ ζητοῦτό γε κεῖσθαι τῇ ὀνόματι, τάχα ἂν δόξειαν ὠδαμοῦ ἀκούειν. ἐγὼ γὰρ γαλιάγκωνας, ἀλλὰ γαλιοβραχίονας ἐχρῆν ὠδὸ ὀνομάζεσθαι.
Γαμφοὶ) καμπὰς ἔχοντας τινάς.
Γαυσὸς) κυρτὸς εἰς τὰ ἔξω.
¶ Γιγλύματα) ἀντεμβαίνουσιν εἰς ἀλλήλους ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς θύραις οἱ γιγλυμοί.
¶ Γῆ σμυρτίδι) τῇ κιμωλίᾳ. Γῆ πεφαμίτιδι) τῇ ἀργίλῳ.
Γῆ χαλκίτιδι) ἐοίκεν πλέον δηλοῦν τὸ χαλκίτεως.
Γήχυτον) τὸ ἔξωθεν μέρος τῆς γῆς, τὸ μαλακὸν καὶ ὕπισα λιθώδες.
¶ Γλαμυροὶ) γλημώδεις καὶ ὑγροί.
Γλαυκάζειν) τὸ ὀπτέμυοντας ὠδαδίνειν τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ τὸ γλαυκωδῶς αὐάλυτον, ὡς εἰ μὴ νυσταλεπῶς ἔλεγον.
Γλυκύμυς) βοτάνης τῆς γλυκυῤῥίζης καλουμένης.
¶ Γόγγρωνα) τὸ σκληρὰ κήλη, ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς φαρέμνοις τῶν δένδρων ὀπτημομένων σκωλήκων ἐξοχῶν, ὡς καὶ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ φυτῶν, ὧδὲ λέγων, Ἔνια δὲ καὶ ἰσχει τοὺς καλουμένους ὑπό τινων γόγγρους, ἢ τὸ ἀνάλυτον, οὗ ἡ ἐλαία.
Γογγύλιον) σκωλήκιον. καὶ Γογγυλί δέξαι, τὰ σμικρὰ σφαιρία, ὡσπερεὶ καταπότια.
¶ Γειφόμενα) ἐπανειλέμενα. ὠδὸ τὸν γειφὸν, τὸ ἀλιευτικὸν δίκτυον.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Δ.

Δαῖδες) μεγάλαι λαμπάδες καιόμεναί τε καλοῦνται. καταχεομένους δέ ποτε σημαίνει καὶ τὸν τὸ σκορόδου κεφαλὸν, δέχεται τὸ ἐπὶ πολλῶν ἀγλίθων συγκειμένου, ὠδαπλησίως σημαίνει δὲ καὶ ταῖς λαμπάσιν.
Δακτύλιος) κύκλος, τροχίσκος, ἐν τῷ Περὶ ἀφόρων.
¶ Διέδρας) δέλφακας, ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ νόσων τῷ μείζονι.
Διακνέει) ὅπερ καὶ διακναίει. τὸ δ' αὐτὸ καὶ διέκναιεν λέγεται.
Διαπεπλημμένα) τὰ ὅτι πολὺ καὶ τὸν πλακόεντα διεσῶσα πλακας ἢ τὸ μεταξὺ τῶν σπελῶν καὶ σκύτεως.
Διάσημα) τὸ ὥσπερ ἐείοις ἐοικόσιν αὐτὸ τὸ σωμάτων συνθέσιν.
Διασομωτείδα) μήλιον πολὺ διέκεκλεισαν.
Διαφλύξιες) ὑπὸ βλύσεις.
Διαφλυχθεῖσα) διέχυθεῖσα, ὑγρανθεῖσα.
Διαφλυχθὲν) ὑγρανθέν. Διαφλύοντα) ὑγραίνοντα.
Διάφορος) ἀφείζων. Διὰ χωρεῖς) ὑπὸ διακρήματος.
Διαύκη) ῥίζα τὸ βοτάνης ἥτις καὶ ὄρχις ὀνομάζεται.
Διεβλήθησαν) ἐξηπατήθησαν.
Διῆσθαι) διακεῖσθαι. ἐν δευτέρῳ τῶν Γυναικείων δηλοῖ καὶ τὸ διηθῆσαι καὶ τὸ διελεῖν.
Δίιδρος) νοτερὰ καὶ διῃρῆσα.
Δίκλειδος) ἡμερής· ὡς δυώδεκα τὸ κάτω μέρους κεκλεισμένου τὸ ὑπερκειμένου ἀνοίξαι.
Δίκεσθαι) τὸ οὗ δίκεσθαι, ὅπερ καὶ δικτὸς ὀνομάζουσι. τὸ δὲ ὠδὸ καὶ ἠδίκεσθαι δηλοῖ.
Δίοπτος) νεὼς ὑπομελητής. ὠδὸ τὸ διοπτεύειν ἢ διέπειν τὰ ἐν αὐτῷ.
Διορθώσιος) τὸ εἰς τὸ ὀρθὸν ἥδιστα καὶ ὑδαταῖς μεταβολῆς.
Δίπνους) τρήματα τῶν εἰς τὰ κενὰ συντετρημένων, καὶ οὗ κατὰ δύο σώματα ἀναπνεόντων.
¶ Δόρπου] τὸ δείπνου. ¶ Δεπτὰ] ἐπαφαλμένα.
¶ Δυσανίης] Κεισᾶς ἐν τῷ περὶ φύσεως ἔφορος ἢ ἀρετῆς, ἔστως ἐξηγεῖται τοὔνομα· δυσανίης δέ ἐστι ὃς τις ὑπὸ τοῖς σμικροῖς

σμικροῖς ἀνιᾶται, καὶ ὅτι τοῖς μεγάλοις μᾶλλον ἢ ἄλλοι
ἀνθρωποι, ἢ πλείω χρόνον.
υσηνίων] ὁ μὴ δύσκολος καὶ ὠμὸς ἢ. ἔστι δὲ καὶ ὁ δυσχαλίνωτος
ἢ ὁ δυσκολώτατος.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ε.

Ε Βλημάθη] ἐμαλάχθη.
¶ Εγλασεἰμυθοι] οἱ κεκλεισμένου τοῦ στόματος φθεγγόμενοι, ὀχὰ τὸ δοκεῖν ἐκ τῆς γαστρὸς φθέγγεσθαι.
γλῆλη] ἀνοίξη. Εγκάμψῃ] ἐνεργήσει. καὶ ἐλπεκαμμένοι, οἱ ἐπιρεικότες καὶ χρυποί. εἴρηται δὲ ὅπι ὀνύχων.
γκάς] ἐν βάθῃ. Εγγενές] συγγενημένον, οἰκεῖον.
γχαλίνω] χαλινοῖς ἐμφερῶς θεῖπεται.
γλδυσμένῳ] ὁ ὑπογλῳ, πεπαυμένῳ τοῦ λδυκὸς εἶ.
ερησις] ἡ ἐγερήγορσις.
[Εέρχαται] ἐναπολαμβάνονται.
¶ Εθραυσεν] ἔνυτ[ε]ν, ἐκάντει.
¶ Εκβρήσεις] ἐκβάλλει, ἐκβεράσει.
Εκδέξιν] δηλαδοχύν. Εκκόλυψας] ἀπολεπίσας.
Εκλυόθω] σημαίνει ποτὲ καὶ τὸ θερσκλυζέσθω, ὡς ἐν τῷ Περὶ ἀφόρων, καὶ τοῖς θερσκεκμένοις τοῖς θερὶ τὴν ἐν κεφαλῇ τερμάτων.
Εκμαγμα] τό, τε σωθεὶς ἐσαμμένον φύσημα, καὶ τὸ κεχρόμαγμα, ὡς ἐν τῷ Περὶ ἀφόρων.
Εκμάξαι] καὶ τὸ ἀναπλάσαι. ἔστιν ὅτε δὲ ἀλλοιοῦσαι, ὡς ἐν τῷ Περὶ ἀφόρων, δακτύλῳ ἐκμάξω. τουτέστιν ὡς τὸ κυκλίσκιον ἀναπλάσω. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκθλίψω, ὡς ἐν τῷ Περὶ γούσων τῷ θερτέρῳ τῷ μείζονι, ὅθεν τε ἀπόχυσις καὶ τὸ λιποζωσθος καὶ ἀκτὴς τῆς φύλλων.
Εκμαστεῖσθαι] ἀναζητεῖν.
Εκμαίνεται] ἀποκενοῖ τὸ ἀπέρμα.
Εκνεφίας ὄμβρος] ὁ μὴ ἡλίου γινόμενος. Εκνεφίας πυρετός] ὁ ὑγρὸς ἅμα καὶ πυρώδης ὥσπερ καὶ ὁ ἥλιος ἐκνεφίας.
Εκνυξιν,] ἐλόφ. ὠνομασπεποίηται δὲ ἀπὸ τῶ φόρου.
Εκνύπη] ὀξηπλωμένη.
Εκπεπλημένον] ἐκπεζαμένον.
Εκρήγμασιν] ἀποχίσμασι ῥακῶν.
Εκσυεγροῦνται] ἀνασυσκοῦ).
Εκτόμου] ἐλλεβόρου μέλανος.
Εκζιᾶν] πρὸς εἰς τὰ ἀπλάχνα οὖσαν ὠδράλλαξιν.
Εκφυσάνει] ὀξορμᾷ. Εκβεράσῃ] ἅπαξ ἢ καὶ τὸ ἐκφλύῃ.
Εκχώωσις] χυμῶν ἔκχυσις.
¶ Ελαιον ῥόδινον] τὸ μὴ κεκραματισμένον.
Ελαστήριον] οὐ μόνον τὸ ἀπὸ τῶ ἀγρίου σικύου γινόμενον, ἀλλὰ καὶ παῦ τὸ πρὸς κάτω κοιλίαν καθαῖρον.
Ελεια] ἄγρια. Ελυθρές] τὸ ὡς ἀπὸ ἡλίου θερμόν.
Ελυθρειάθω] ἡλιούσθω. Ελυνύῃ] ἡ συγχάζῃ.
Ελυγκυδτάμου] ὅπι πλεῖστον διελέχθη.
Ελκωσῆσι] τῷ ἐμβρυουλκῷ. Ελυτρα] σκεπάσματα.
¶ Εμβάφιον] ὀξύβαφον.
Εμμαι] ἔμετοι. ἀπ' οἰκὸν τὸ ὄνομα. Εμπλῶ] πλησίον.
Εμπύους μοτοὺς] τοὺς τρεπτοὺς, ἢ τοὺς λημώσκους.
Εμυκάθη] Διοσκουρείδης μὲν φησι, τὸ σωρέμουσιν οἱ πλεῖστοι ἢ τὸ, ὑπουσῆς ἔχε πλασθεσῆς, ὥσπερ καὶ οἱ μύκητες.
Εμυλώθη] ἐσκληρυνθη.
Εμυλήθη] κατεμαρανθη.
¶ Ενθλάσας] ἐνθλᾷ. Ενθεσάσῃ] ἐκείμενον νύπῃ.
¶ Εξαλυβῆς] κοπάτης, χείσης. Εξαλιζοῖο] ἐκκενοῖτο.
Εξώτης] ὑγιὴς. Εξάσγμα] σωτεμμα.
Εξαφύσαται] ἐκκενοῖ), ἐκθλίβει). πνεῖς ἢ τὸ ὀξορμᾷ) καὶ ἀπελῶ πιεῖται. Εξαφύσις] ἀπανθλησις.
Εξασίας] ἔνιοι μὲν τὰ ἐπαισιόμενα ὀξ ἄκρων τῶν ῥιζοτόντων ὀδόντων λίνα, καὶ ἀπὸ τῶν ῥακῶν τὰς κόκκους. ἐμοὶ δὲ καὶ τὰ ἐφ' ὑγρὸν ῥιζοῦσα θερύχοντα τὸν αὐτὸν τρόπον ὀνομάζειν δοκεῖ.
Εξηξιασμένον] τὸ ὀχὰ ἠτείου ἠθημένον λεπτὸν δέ τι ὕφασμα
ὃ ἠτειον. Εξείνει] ἐκκενοῖ.
Εξύσα] εἰς τενὸν σωτηρίαν. ἃ δηλ καὶ μύοπα ὀνομάζουσιν.
¶ Επακρα] τὰ εἰς τενὸν τελευτῶντα ἄπερ καὶ ἔξουρα ὀπιτάττει) καὶ ὅπι τὰ μάλλον. Επαλιώνων] ὀπιπάσων.
Επικέρας] τῶλιν. ἔνιοι ὃ ἄλλιλιν πνὰ βοταιλιν οὕτως ὀνομαζομένων.
Επικτένιον] ὅπι μὲν τῆς γυναικῶν τὸ ὀπίσθιον καλούμενον, ἐπειδὴ ὑπὸ τὸ κτένα ὄζει. ὅπι δὲ τὸ συπείου ἢ τὸ λίνα, τὸ τῷ κτενὶ θερσοιζαίοντα χρωιῶ ἐν τῇ ἐργασία.
Επιμηλίδα] Διοσκουρείδης μὲν ἐν τῷ θερότῳ θερὶ ὕλης εἴδος μεστίλου, τὸ καὶ σιταῖον ὀνομαζόμενον. ἔνιοι δὲ τὰ μῆλα τὰ σμικρὰ τὰ ἄγρια, ἅπερ καὶ ἀμαμηλίδες ὀνομάζονται.
Επιμηλίδα] πλὴν ὅπι ρονα πάδα, πλὴ μύλλω.
Επισκληθεῖς] τοῖς κατεσκληκόσι.
Επίσημος] ὅπισα πκὴ, σαφὴς, ἐφεκτική.
Επίχρωμα] ὅπι παρον, χρωσῶδη.
Επορεξάμβραν] ἐπεκπαδεῖσαν.
Επόχιον] κλῆμα· ὀξ οὗ πέφυκέ τι, ὡς περ καὶ τὸ σικυώνης.
Επῶδες] δυσῶδες, τὸ οἷ ἐπόζον.
Επωκεσέρη] τῷ ὄξει πλέονι κεχρημένη.
¶ Ερυγλάνει] ὅπο βάλλει. Ερύγνη] ἐρύγνιον, ὅπο βλημα.
Εσίκιδες] αἱ ἀδρομερεῖς δηρημέναι κεῖται. πινὲς δὲ τὰς δικχῆ δηρημένας. καὶ γὰρ τὸν ἐρεγμὸν ὅπο τῶ δικχῆ δηρῆσθαι φασὶν ὠνομάσθαι. ἐμοὶ δὲ ὡρᾷ τὸ ἐρείκειν πάντα τὰ τοιαῦτα δοκεῖ γεγονέναι. ὅπερ οὐ τὸ δικχῆ δχαιρεῖν, ὄζει, ἀλλὰ τὸ θερύζειν ἁπλῶς. ὅθεν καὶ τὸ ἠτειον ἐρείκειον ὀνομάζει) καὶ ὠὸ δικότι δύθερυσον.
Εσίξ] εἴρηται μὲν καὶ ὅπι τῶ ἥπατος γέγραπται ἢ ἐν τοῖς πλείοσις μὲν θεῖξ, δηλοῖ δὲ τὸ μέρος τῶ ἥπατος τὸ ἄνω καθ' ὃ ἀπ' ἀλλήλων χίζονται οἱ λοβοί.
Εσυγματόδης] ἢ ἐρυσμῷ ἀπεργασικὴ νόσος, ἢ ὠνομασμένη.
Ερυθρόων στέαρ] τὸ ἔναιμον.
¶ Εσαφάσας] εἰς τὸ ἔσω χαλάσας, ὥστε μασᾶσθαι, ὃ ἔστι ζητεῖσθαι. Εσφηκωμένα] σωσθεσημένα, σωεσφιγμένα.
Ες χεῖρα] δηλοῖ καὶ τὸ πλησίον.
Ετυ] παῦ δὲ ἀπὸ ὀστείου ἐρηρεγμένον ἕψημα.
¶ Εὐανθεμον] ὅπερ καὶ ἀνθεμὶς λέγεται, καὶ χαμαίμηλον.
Εὐθεσίλη] πρὸς ἐγχυμοτὼ τῷ σώματος ἕξιν, ὥς που καὶ ἑναυτὸς εὐθεσίης καλεῖ), ὁ ἀφορείας ἀπεργασικός.
Εὐκάρδιον] ἀστόμαχον.
Εὐνὴ] οὐ μόνον δηλοῖ πρὸς κοίτην, ἀλλὰ καὶ πρὸς σωουσίαν, ὡς ἐν δευτέρῳ τῶν Γυναικείων, καὶ ἄχρη τὰ σφοδρότατα δινῶ.
Εὐοργητοτέρα] ὀξυοπωτέρα. ὀργαὶ δὲ οἱ ξόποι.
¶ Εφλυβον] ἐχαλάσθησαν.
¶ Εχετρωσις] ἡ λδκὴ βρυωνία.
¶ Εψημα] ὅπερ καὶ σίεσιον. ἑψητὸν δ' εἶδος ἰχθύων.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ζ.

Ζ Είας] ὀλύκας.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Η.

Ηγίσθω)] ἐγκαταπέπλεκ).
Ηγκεφαλοβόλη)] ἐγκαταπέφυκεν ἀγκύρᾳ ὁμοίως.
¶ Ηδέ] ἔτι δέ.
Ηδέλφισμαι] οἰκείωται.
Ηδωτῶ πίσαν) πρὸ ἡρωματισμένων. ἕψεται δὲ ὕδατι καὶ ἀρώμασι.
Ηδωτὸν στέαρ] τὸ ἐν ὕδατι καὶ ἀρώμασι ἑψηθέν. καὶ τὰ ἀρώματα, καὶ ἡ σύσματα.
¶ Ημίσπον] ἥμισυ. Ημιτύβιον] ὀθονίου παχέος μέσος.
¶ Ηναι] κόψαι. καὶ ἰώϊον, τὸ κεκαυμένων.
¶ Ηόιας] τὰς θερσίας.
¶ Ηεσχίωκεν] λεπτοῖς ἅμα καὶ πολλοῖς φλεβίοις, ὡς περ ἀεὶ ἄχνης ὑφάσματα διαπέπλωκε.
Ηρμᾶσθ] ἐρηρεῖσθαι, ἢ ἡρμόσθαι. ¶ Ησας] ἠθήσας.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Θ.

Θαλερὸν πνεῦμα] θερμὸν ὡς ἀπὸ ἡλίου. ὧδε γὰρ τὸ θέρεσθαι γέγονε ζῳώνομα.

¶Θέρετρον] τόπος ἐνδιατείβειν θέρους ἁρμόδιος. ἔνιοι δὲ θέντρον γεγράφουσι. ¶Θημιὼν] σωρός.

Θηεῖον] τὴν τε ἕλμινθα καὶ τὸ ἄγριον ἕλκος, ὡς ἐν τῷ Περὶ τόπων τῆς κεφαλῆς ἀνθερῶπον. θηεῖον δὲ τὸ σῶμα ἐπέρχεται δηλῶν. καὶ ὁπόταν ἀφίκηται ὁ ἰχὼρ ἀπορέων, σήπει καὶ μετεωρίζει. ἐν μὲν τοῖς περὶ κεφαλῆς, ὅθεν ἀλθαίνεται θερειπὼν, εἶπα. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ θηεῖον εἰπὼν, τὰ ἐν τοῖς ἐντέροις σωτιτάμενα δηλοῖ, τὰς ἕλμινθας δηλονότι, καὶ τὰς ἀσκαρίδας. ὥσπερ καὶ ὅταν εἴπῃ, φθινοπώρου τὸ θηεῖον δές, ἀπὸ τινος τῆς εἰρημένου ὀνομάζει. δοκεῖ δ' ἐνίοτε καὶ τὸ φθινοδές οὕτως θερσαγορεύειν.

¶Θολάσιν] τὸν ἐμβρυοθλάσιν, ὅπερ καὶ πίεσεν καλεῖ). Τοῦνομα ἐν θερότῳ τῆς Γυναικείων.

Θαλασσόσιος] αἱ ἀπὸ τῆς θαλάσσεως ἢ οὕτως ὀνομαζομένης βοτάνης. Θεάνον] δίφερον ἀφοδευτικόν.

¶Θολερὸν πνεῦμα] μέγα καὶ δεδιωγμένον.

¶Θεάσεται] νύσει), κεντᾷ).

¶Θεῖξ] χρ. δὲ καὶ τεῖξ. τείχας ἢ καλοῦσιν οἱ θύτας ἐπειδὰν φανῇ κεῖται σίμα τῶν ἥπατος ὅπῃ τῷ δεξιοῦ λοβοῦ φλέβιον τενὸν ὑποθὺ μέλαν.

¶Θύη] θυμιάματα, ἀρώματα. Θύματα] θυμιάματα.

Θυμβραίαν] οὕτως ὀνομάζει τὴν θύμβραν.

Θύμου] τὸ ἀπὸ θύμων. ἔθνος δέ ἐστι τοῦτο θρακικόν.

¶Θώρηξις] οἴνωσις, ἤτοι ἡ μέθη.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ι.

Ἰνοῦται] λοξοῦται. σωιζαίνῃ.

¶Ἰθαγλυὲς] γνήσιον. καθάπερ φησὶν ὁ Ὦφος, ἀλλά μοι ἴσον ἰθαγλυέσιν ἐτίμα.

¶Ἰκταρ] ἐγγὺς, ὧδε γοῦν τοῖς ἀπίκοις. ὧδε δὲ τῷ Ἱπποκράτει ἐν δευτέρῳ τῆς Γυναικείων, τὸ τῆς γυναικὸς αἰδοῖον καλεῖται.

¶Ἰλλαίνειν] διαστρέφειν τοὺς ὀφθαλμούς.

¶Ἱμερωθεῖσαν] ἀπὸ τοῦ τῆς ὀπωρίας τυχοῦσαν, ἀνδρὶ μιγεῖσαν.

¶Ἰνδικά] οἱ μὲν γεάψαντες τὰς ὀνομασίας τῆς φαρμάκων, καθάπερ Μένεσθεύς τε καὶ Ἀνδρέας ὁ τοῦ Χρύσεος καὶ Ξενοκράτης καὶ Διοσκουρίδης ὁ ἀλεξανδρεὺς ἰνδικὸν ὀνομάζουσι τὸ ζιγγίβερι. πλανηθέντες ἐκ τοῦ πυνὰς οἴεσθαι ῥίζαν αὐτὸ τοῦ πεπέρεως ὑπάρχειν. ἀλλὰ Διοσκουρίδης ὁ ἀναζαρβοῦς σαφῶς διώρισέ τε καὶ ἀπεφώνατο θεῖ ζιγγιβέρεως καὶ πεπέρεως. ὁ δ' ἴσως Διοσκουρίδης ὁ νεώτερος ὁ γλωττογεάφος, φυτὸν εἶ) φησὶν ἐν ἰνδίᾳ παραπλήσιον τῷ τοῦ πεπέρεως, οὗ ὁ καρπὸς ὀνομάζε) μυρτίδανον, ὅτι μύρτῳ ἔοικεν.

Ἰνάει] νενοῖ. καὶ ἴνηθμος, νένωσις. καὶ ἰνεῖται, κενοῦται.

¶Ἰξάλλω] τελείου αἰγὸς δέρμα.

Ἰξίαι] πυρσοί.

Ἴξιν] διάθωσιν ἢ ἄφιξιν.

Ἰξίον] φύλλον τοῦ λιβυκοῦ χαμαιλέοντος.

Ἰξύας] τὸ μεταξὺ τῆς ἰσχίων καὶ τοῦ ὀσφύος.

¶Ἰπος] ἡ πόσις ἐν Μοχλικῷ.

Ἱππόφοεως] τοῦτο οὐ μόνον ἱπποφαὲς ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ κνάφον καὶ σύβον.

¶Ἰσενηύουσαι] ἰσάζουσαι, μεσήλικες οὖσαι.

Ἰσάλλω] διφθέραν, δέρμα.

Ἰσχαλέαι] ἰσχναί. καὶ ἰσχαλέον, τὸ ἰσχνόν.

¶Ἰχθυήματα] λεπίσματα φλοιοῦ.

Ἰχθύλω] ῥίνης θαλάττης δέρμα ξηρόν. δυνάμεναι δ' ἂν καὶ τὸν σπόγγον ὄνυχα δηλοῦν, ὥσπερ εἰς τὰς ἐμβρυουλκίας καὶ ἐμβρυοτομίας χρώμεθα, διὰ τὴν πρὸς τὰς λεπίδας τῆς ἰχθύος ὁμοιότητα.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Κ.

Καθαστόμυοι] αἱθαυσόμυοι σφόδρας.

Καθετῆες] τῶν ἑρπετῶν μοναείων, ἀπὸ τοῦ καθίεσθαι, ὃ δευτέρῳ Γυναικείων, μοτοιοῦ ὠμοχλίνων καθετῆες.

Κακαγγελίη] κακορρημοσύνη, κακολογία.

Κακοήθεα] κακοήθη. Κακοσινώτατα] ὀπιβλαβέστατα.

Καλλίφυτον] ὅπερ καὶ καλλίτερον καὶ ἀρίστων ὀνομάζε).

Καλλιωνύμου] ἰχθύος πινὸς οὕτως ὀνομαζομένου.

Κάμμορον] τὸ, τε τῇ σμικρᾷ καεῖσι ἐοικὸς ζῷον, καὶ ἀπὸ τοῦ φορεῖς τοῦτο τῆς ῥιζῶν ὁμοιότητος, τὸ ἀκόνιτον. ἀλλὰ οὐδέτερον αὐτῶν ἀκούσαι δυνατὸν, ἐν τῷ Περὶ τόπων τῆς κεφαλῆς ἀνθερῶπον, καμμόρων, ὧδε λαμβανομένου τοῦ καμμόρου. ὅθεν καὶ Ἐρασιστράτος οὐ μόνον αὐτὸ τὸ ζῷον κάμμορον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπεκείμενον αὐτοῦ βρύον, οὕτως ὀνομάζεσθαι φησί. Ζωὸν δὲ ὁ Ἡρόφιλος τὸ κώνειον. Ζωΐς δὲ φάρμακον ψυκτικόν.

Κακόνιαι] ὀρθοὶ καὶ περιεταλμένοι τὰς γαστέρας.

Κάεικον] καεικόν τι ἔδεσμα ὕπνος ὀνομάζει, οὗ καὶ πολυσαρκίαν ἐν τῷ Περὶ ἑλκῶν γεάφει.

Καρυκοειδέα] ὕφασμα. καλοῦσι δὲ αὐτὸ ἰδίως οἱ ἰατροί.

Καρύκη] λύσιον ἔδεσμα ποικίλον, ἐξ αἵματος σωιζαζόμενον.

Καρχήσιον] τῷ ἐπ' ἄκρῳ τῷ ἱστίῳ τῷ ἔχοντι τροχιλίαν. καὶ καρχήσιοι, ἐπ' αὐτῷ κάλοι οἱ τεταμένοι.

Καταβλακεύουσιν] καταλυγοεῖσι.

Κατάβλημα] ἐξέβλημα ἐξ ὅπερ μελήσεως ἕνεκα τοῦ συγχεῖν τὰ ὑποκείμενα.

Καταγυοῖ] εἰς ἔσχατον ἀχρηστίας ἢ ἀσθενείας ἄγῃ.

Κατακορέα] καλεῖ μὲν οὕτως καὶ τὰ τῆς ἀκεράτου χολῆς ἐξεχωρήματα· καὶ σήθεα κατακορέα, τὰ τοιούτου χυμοῦ γυμνικά. τινὲς μέντοι τὰ λάσια ἤκουσαν. ἀλλὰ καὶ κατακορεῖς αὐθερῶπους ὁμοίως ὀνομάζει. φάρμακον μὲν οἱ κατακορές, ἢ διὰ τὸν κενοῦμενον ὑπ' αὐτοῦ χυμὸν, ἢ διὰ τὴν ἰδίαν χρόαν. ὀνομάζει δ' καὶ δίψαν τινὰ καυσώδη, τὴν ἤτοι διὰ τοιοῦτον χυμὸν γενομένην σφοδρὴν, ἢ εἰς ἄκρον ἐξεπεταμένην. ὡς πρόσθεν καὶ ἐκλύειν, καταπορεῖν.

Κατακούρλω] τῷ ξυρῷ τὴν τομήν. ὅπως ἄμεινον γεάφειν ὁ Διοσκουρίδης φησίν. ἐκ κορυφῆς κουρικῷ τομὴν, καὶ τὸ κείρειν ἐντεῦθεν. καὶ ὧδε τοῦ Θεοφράστου ἡ κουριζομένη ἐλάτη, αὐτὴ ἡ τεμνομένη.

Κατακρούει] καταχίζειν. Καταλείφειν] καταχείειν.

Καταμώσας] καθεὶς ἕνεκα τοῦ ζητῆσαι. γέγονε γὰρ ἡ λέξις παρὰ τὸ ματεύειν, ὥσπερ καὶ τὸ καταματεύμενον.

Καταναισιοῦται] καταναλίσκει).

Κατάσημα] τὸ οὖ κατασήεγμα καὶ ἀποσκίμμα, ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Ἐπιδημιῶν. Καὶ κατασῆσαι, τοῦ ἀποσκῆψαι.

Καταφορνέοντα] τὸν αὐτόθεν αἰθανόμενον, ἐν τῷ μείζονι Προῤῥητικῷ. Κατάχλωα] ἄγαν χλοώδη.

Καπαλλόωμαι] σωμα δεδεμένου.

Καπνώσει] ἐσωφορήσει, ἠθάνετο.

Κατεπλήσατο] ἀποπληκτώδης ἐγένετο.

Κατηβολίσι] παλαιοδικαῖς ἀρχαῖς παροξυσμοῖς.

Κατήρτητο] καθυγιάκει, ἐσωφορήσει.

Καθ' ὑπόξειον] τὰ κατὰ τὴν χειρουργίαν.

Κατοπτᾶται] τῷ καλυμμένῳ ἑδροδιαστολεῖ· ὥσπερ γε καὶ διάπτερα, ὁ γυναικῶν διαστολεύς.

Κατωμοσασθέω] ὑπακουστέον κώμης, ὥσπερ κατωσωπιλέω.

Καυλὸς] ἡ μὲν ῥίζα τοῦ πόας σίλφιον ἰδίως ὀνομάζε), καυλὸς δὲ καὶ ὁ ὀπὸς, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων. γεάφει γοῦν αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ διαίτης ὀξέων, ἢ σίλφιον, ἢ ὁ ὀπὸς, ἢ καυλός. ἔστι καὶ καῦλος, τὸς τόπος.

Καύσωμα] τὴν πύρωσιν, ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ νούσων τῷ σμικροτέρῳ.

Καυτῆρα χάλκεον] καλαμίσκον πυκνὰ τετρημένον καὶ τυθμένα, δι' οὗ καίειν ὅτι κἀυτηρίδιον διαφανὲς καλεῖ.

Κάχρυος ῥίζαν] ὃ λιβανωτίδος, ὅταν ὁ πληθυντικῶς εἰπῇ τὰς κάχρις, τὰς πεφρυγμένας κριθὰς ἀκουστέον.

¶Κέδματα]

¶ Κέδματα] τὰς ὀκ ῥεύματος χρονίους ἀμαθύσεις, ἤτοι περὶ τὰ ἄρθρα σύμπαντα, ἢ ἐξαιρέτως περὶ τὰ κατ' ἰσχίον. ἰδίᾳ δέ σι τοῦτο ἐξηγησόμεθα, ὥσπερ καὶ ἄλλας τινὰς λέξεις.

Κεκωμωδῆς] ἐν κώμαις εἶ).

Κερχναλαίων] κέρχνου ποιητικόν. οὕτως δὲ ἡ τε ξανθότης ὀνομάζεται τῆς φάρυγγος, καὶ ὁ ὀν τῷ πανδήμοι ψόφος. καὶ τὸ κέρχνον ἢ καὶ τὸ κέρχνεται, καὶ οἱ κερχνασμοὶ, τὸ αὐτὸ δηλοῦσιν.

Κεφαλοειδοῖς] κεφαλὴν ἐχούσης.

¶ Κιγκλισμὸς] βραχεῖα συνεχὴς κίνησις· ἀπὸ τοῦ κίγκλου τοῦ ζώου.

Κιθαρόν] στόμαχα.

Κίων] τὸ ὀν τῷ σπειδίων ἀθροισμα τῶν τὸν οἶτον ἀμφιβεβροτικότων, ὧν ἕκαστον κίων ὀνομάζεται). ὅθι τελευτᾷς τοῦ δευτέρου τῶν Γυναικείων Συῶμα.

¶ Κλιθέν] ὁ περὶ πλὴ κατάπτωσιν τόπος ὑπὸ τοῖς παρειαθμίοις.

Κλιμακείου] τοῦ πλαγίου ὀν τοῖς κλίμαξι ξύλου. ἔνιοι δὲ κλιμακίου γράφουσι χωρὶς τοῦ ε. καὶ ἡ ἀρὰ τοῦ κλιμακίου ἑτέρη τοῖς ζιαύτη.

Κλισμὸν] κλίνιον, ὀν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων.

¶ Κνημίου] τοῦ τῆς κνήμης.

Κνήματα] ξύσματα. καὶ κνῆσαι, τὸ ξύσαι.

Κνήσῃρω] τῷ τυροκνήσῃ. ἔστι δὲ μαχαιρίδιόν τι ᾧ ξύει) ὁ τυρός. λέγεται δὲ καὶ κνέωσις.

Κνιδώσεις] νύξεις πυκνὰς κνισμώδεις, οἷαι καὶ ἀπὸ κνίδης γίνονται.

Κνιπότητα] κνισμόν. ἔνιοι δὲ πλὴ ξηροφθαλμίαν ἤκουσαν.

Κνύμα] ὠμματοπεπόιηται μιμήσει τοῦ ψόφου. ἀλλὰ καὶ ὁ ἠρέμα σπαράζων κνυζούμενος. ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ὁ ὅθι τῆς κυναγχυζιθμός.

¶ Κόγχλη] κεφαλίδα. οὐδὲν πλέον δηλοῖ ἢ κεφαλίδος.

Κόγχον] πλὴ κόγχλου πλὴ χηλοῦ.

Κόκκαλον] οἱ μὲν πλεῖστοι τὸν πυρῆνα τοῦ σταφύλου· Διοσκουρίδης δὲ τὸν κνίδιον κόκκον, ὑποκοριστικῶς.

Κόκκωνα] κόκκον τὸν κοινῶς ὀνομαζόμενον, οὐ τὸν κνίδιον, ὃν καὶ αὐτὸν ἔστιν ὅτε κόκκον αὐτοῦ σταφυλῆς ὀνομάζει.

Κολλικιας] Ταῖς ξοχίσκαις. καὶ τὸ ὀν Ἀχαρνεῦσι, κολλικοφάγε βοιώτιε, ὅθι τῆς σμικρᾶς ἀρτίσκους εἴρηται.

Κολοκύνθλω ἀχρίλω] πλὴ κολοκυνθίδα.

Κορρίων] μελικηρᾶν. οἱ δὲ πλεῖστοι γράφουσι κηρίων· δηλοῖ δὲ τῆς ἀποπεσμάτων τὸ κηροῦ.

Κορίω] πλὴ πόαν ἥτις καὶ ἀφρικὸν ὀνομάζεται. ἔχει δὲ τὸν καρπὸν κορίῳ ὅμοιον.

Κορὲς] τὰς ἀπὸ τῆς κλάδων ἀναφύσεις, τὰ νέα βλαστήματα.

Κορυφάδων] τῆς κορυφῆς ἢ περὶς τῷ ὀμφαλῷ σωματαγωγῆς.

Κοπίδι] τῷ ἰνίῳ, τῇ παρεγκεφαλίδι.

Κ πινον] ἀγρίαν ἐλαίαν.

Κοτυλίδα] πλὴ κοτύλλω τὸ ἰσχίου, ἔν τε τοῖς περιεμβρύοις τῷ Μοχλικῷ, καὶ τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι. Κοτυληδόνας δὲ, τὰ σώματα τῆς εἰς τὰς μήτρας καθηκόντων ἀγγείων, ὡς καὶ τοῖς περὶ τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς ἀποδέδεκται.

Κοχώνλω] πλὴ σύζυξιν ἢ ὀν τοῖς ἰσχίοις, ἢ περὶς πλὴ ἕδραν, δι' ἣν καὶ παῖς ὁ περὶ πλὴ ἕδραν τόπος ἅπτας ὀνομάζεται).

¶ Κραδάαι] συχνῆς οἱ ἀκρέμονες.

Κραίνουσι] λήγουσι.

Κραμβίῳ] κράμβης ἀφεψήματι.

Κρέκλω] ὠνόματοπεποίηται τὸν μισητὸν ἦχον, ὀν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι.

Κρήγυον] τὸ ἀγαθόν.

Κρημνοί] τὰ χείλη τῆς ἑλκῶν, ὡς ὀν τῷ Περὶ τόπων κζ' ἀνθρώπου· καὶ τὰ περιγιγνόμενα τοῦ γυναικείου αἰδοίου.

Κρήστερα] ἢ τὰ ἀλδέσυ πίσις ὀνομαζομένη· μάρσιπα δέ τινες ὀξέως αὐτὴ λίνους.

Κεῖμνα] τὰ ἀδρομερέστερα τῆς ἀλφίτων. ὅταν δὲ εἴπῃ κεῖμνα ἀλφίτων ἁδρὰ, τὰ μέγιστα τῆς ἀλφίτων δηλοῖ.

Κεράτινας] τὰ ὀν τῷ πανδήμοι χονδρώδη βεγγία, ὀν τῷ περάτῳ Περὶ νούσων.

Κεράτων ῥίζα] τοῦτο οἱ ἀγρυπνίοι κίκιον ὀνομάζουσι.

¶ Κυάμου καρπόν] ὁ μὲν Διοσκουρίδης ὑοσκυάμου φησὶ λέγειν αὐτόν. οὕτως ὀν τῷ περάτῳ τῆς Γυναικείων, ἔνιοι δὲ τὸ αἰγυπτίου ἀκούουσιν.

Κύαρ] τὸ τῆς βελόνης ξῆμα.

Κύβιτον] τὸ ὀλέκρανον, ὅπερ καὶ ἀγκών. Διοσκουρίδης δὲ ἡ κόνδυλον τὸ βραχίονος οὕτως ὠνόμασε φησί.

Κύκλοι περισώπου] τὰ μῆλα, ὀν τῷ περάτῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι.

Κυλχρίδα] πλὴ τὸ σμικρὸν κύλικα, καὶ πλὴ ἀλαβαστρίδα πλὴ ἀλαβαστρίνην.

Κυρβασίᾳ] πίλον ὀξύν, ὅπερ καὶ πάεσαν.

Κυρήβια] ἄχυρα. δηλοῖ ἢ καὶ τὰ πίτυρα, καὶ τὰ τῆς πειθῶν ἀποβρασματα.

Κυρήσιν] ἡμέρας ἕ τὰ ζιαῦτα κείνειν πεπεισμένους.

Κύρτον] περσικτόν.

Κύστιγγα] κύστιν σμικράν.

¶ Κώδιγξ] κώδια.

Κωλεός] τὸ κῶλον ὀν τῷ ξώματι καὶ βέλτιον ἀξαιρέτως.

Κῶμα] καταφορά. γέγραπται δὲ, ὡς οἶδα, ἡμῖν περὶ ζύτου βιβλίδιον.

Κωνίαν] οἶνον τὸ πασίπλω. ἐσβάλλεται σὺν τῷ ὑγιεῖ τῆς πεύκης ἡμικοτύλιον εἰς τὸ κεράμιον, καὶ οἱ μὲν ἀπηθοῦσι μὴ τὸ ζέσαι, οἱ δὲ καταλείπουσιν.

Κωφοί] οἱ ἀμαυροὶ καὶ ἀσθενεῖς. τὸ δὲ κζ' πλὴ τείπλω συζυγίαν ῥῆμα περισώπου τείτε τὸ Κωφοῖ, ἀμαυροῖ καὶ ἀμβλύνῃ δηλοῖ.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Λ.

Λαβή] ὑπόσημασία, μάλιστα ἢ ἡ ὀν περιόδῳ.

Λαγνεία] δηλοῖ ποτὲ καὶ αὐτὸ τὸ σπέρμα, ὡς ὀν τῷ Περὶ παίδων φύσεως. οὕτως δὲ καὶ τὸ λάγνισμα.

Λάμπυρος] ἡ λαγωπάτη καλεμένη βοτάνη.

Λαμπτήρ [ὃν οἱ πολλοὶ φανὸν ὀνομάζουσιν, ὀν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι. ὡραῖα μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις, καὶ μάλιστα τοῖς ἀπλοῖς, ὀν ᾧ ξύλα τε κατεταίεται παρέξοντα φῶς. ἀλλὰ καὶ ὁ δάδος καὶ ὁ λύχνος ἔστιν ὅ, τε λαμπτὴρ ὀνομάζεται.

Λαπαχθλιῶν] κυρίως μὲν τὸ κενωθλιῶν, ὅθεν τοῦτο ἦν καὶ τὸ μαλαχθλιῶν.

Λαμπηδᾶ] τὰ ἀφεσόδη, λάμπει γὰρ ὁ ἀφεσός.

Λάσιον] σινδόνιον.

¶ Λεβηρίδα] τὸ τὸ ὄφεως ἡ ἦρας, ἔνιοι ἢ κόγχλιον κενεόν.

Λέγνα] τὰ ἄχρια τὸ σωμίου τῆς ὑστέρας, ὀκ μεταφορᾶς. ἔστιν γὰρ τὰ περὶ τὰς ὦας καλεῖται τῆς ἰμαπίων. ὀνομάζει ἢ ἀλλαχόθεν τὰ ἄκρεα ταῦτα καὶ ἀμφίδεια.

Λέκιθον] φακῶν τὸ ἔνδον τοῦ λέπους.

Λεπάδες] αἱ ταῖς πύτεραις περισχόμεναι κόγχαι.

Λεπίζᾳ] ἅτινες ἐνίοτε καλεῖται τὰ ἀφαμὰ, ὡς ὀν τῷ Περὶ τόπων τῆς καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπου.

Λεπτοκαρυίζαι] πλὴ τοῦ δεκαπέντε.

Λευκοῖον καρπόν] τὸ τοῦ ἴου λευκοῦ σπέρμα φησὶν ἅπτας εἰρηκὼς ὁ Διοσκουρίδης.

Λεῶς] παντελῶς, ἅπαν.

¶ Λιβανωτοῦ καρπόν] αὐτὸν ἴσως τὸν ὀνομαζόμενον ἅπτας λιβανωτόν. ἐπεὶ τό γε σπέρμα τοῦ φυτοῦ οὐ γινώσκομεν εἰς χρῆσιν ἀγόμενον.

Λιβυρᾷ] ὑγρᾷ.

Λίβ] ὑπόσταγμά τι τῆς ὀμμάτων ἐγχριόμενον. γεγένηται ἢ ὑπὸ τοῦ λίβειν, ὃ κυρίως δοκεῖ τὸ στάζειν δηλοῦν.

Λιγνυώδης] ἡ μελαίνουσα, καὶ ὡδὶ ἡ λιγνὺς μέλαινα.

Λίθον μέλανα] ὃν καὶ μαυλίτην ὀνομάζουσι κόχλακα.

Λιμακώδεις] οἱ ὑγροὶ καὶ βοτανώδεις.

Λίπα] τὸ ἔλαιον. ὀν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων.

Λίειον] τὸ κενόν. τὸ δὲ ἔλαιον τὸ ἀπ' αὐτοῦ, οἱ μὲν λίπειον μὴ

τῶν γράφουσιν, οἱ δὲ χωρὶς τοῦ ν λίειον. καλεῖται δὲ οὐ μόνον κεῖνον, ἀλλὰ καὶ ζύσινον καὶ ἀνέθινον.

¶ Λοιοῦ] οὐ μόνον τὸ λύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰονᾶν. ἔστιν δὲ καὶ τὸ λεῖον δύο σημαίνει παρ' ἀμφοῖν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὅμοια.

¶ Λυπρά] ψιλὰ καὶ ξηρὰ χωρία.

Λύσιας] διαστάσεις καθ' ἃς ἀποκλίνουσιν ἀλλήλων τὰ ἄρθρα.

Λυῶδες] ὠδὰ κοπτικόν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Μ.

Μαγίδα] τό, τε ὃ μάγμα καὶ φύραμα, καὶ πολλαχῶς μαγδαλιάν.

Μακρόπνους] ἤτοι μακρὸν ἀναπνέων, ἢ ὀξὺ μακροῦ.

Μαλακίοισιν] ἔστιν καλεῖται ὅταν τοῦ ἐνύδρων ἄκανθαν ἐκ ἔχῃ, καθάπερ ὁ πολύπους καὶ τευθὶς καὶ σηπία καὶ ἀκαλήφη. ταῦτα δὲ καὶ ἄναιμα καὶ ἀσπλαγχνα ὄντι.

Μαλθώδεα] μαλακτικὰ ἢ κηρώδη. μάλθη γὰρ ὁ κηρὸς, καὶ μάλιστα ὁ μεμαλαγμένος.

Μαείλη] ἣν οἱ πολλοὶ θερμοποσίαν ὀνομάζουσιν.

Μάσθλης] θέρμης.

Μάσσειν] οὐ μόνον τὸ ἀναδεύειν ἢ φυρᾶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκθλίβειν, ὡς ἐν τῷ περὶ νόσων τῷ μείζονι.

Μᾶσσον] πλέον, ἐν τῷ μείζονι Περῥήτικῷ.

Μάτος] ἡ ζήτησις. καὶ τὸ ζητεῖν, μαπσαι.

Μαχαιρίδι ὀξυβελεῖ] τῷ φλεβοτόμῳ.

Μαχαιρίδι σηθοειδεῖ] τῷ σμιλίῳ ἰατρικῷ γαστρώδει.

¶ Μέλαινα] λέγεται τε καὶ ἡ νόσος ἅτε ἀπὸ μελαίνης χολῆς συνισαμένη.

Μέλαιναν ῥίζαν] τὴν τῆς ἀσπαλάθου τῆς ἀρωματικοῦ καλουμένου.

Μελαΐνις] ὡσαπερωμένως ὁ Διοσκουρίδης αὐξανώσκειν ἀξιοῖ, μελαΐνις αὐξ καὶ βῆς μελαΐνις· καὶ φησὶ τὴν ἐν Μελαίνοις πόλις ἣν αὐτὴ καὶ τὸ κειμένον πεδίον περιεχόμενον τῷ κειφίῳ, νομὰς ἀγαθὰς ἔχουσα καὶ βουλάκτους, ὡς φησὶν ὁ Διοσκουρίδης.

Μελανέον] τὸ ἐν τῷ Περγαμικῷ, τινὲς μὲν ὑφ' ἓν ἀναγινώσκουσιν, ἵν' ᾖ τὸ μελανοῦν· ἔνιοι δ' ἀναγράφουσι, χλωρὸν ἢ μέλαν ἐόν, ἀντὶ τοῦ ὄν.

Μέλανι φαρμάκῳ] τοῦτο πῶς συνδάζει, ἐν τῷ Περὶ ἑλκῶν αὐτὸς ἐδίδαξεν.

Μέλαν τὸ κύριον] τὴν κυρίαν ἀποδοῦ, ἣ χρώμεθα τοῖς ὀφθαλμοῖς χρώμεθα.

Μελεδαίνοντι] ὑπομελουμένῳ, θεραπεύοντι. καὶ μελεδῶν, ἡ ὑπομέλεια, ἤχ ὡς παρ' Ὁμήρῳ ἡ λύπη.

Μελιτηδέα] οὐ μόνον τὴν ἡδεῖαν, ἀλλὰ καὶ τὴν μέλιτι μεμιγμένον, ὡς ἐν τῷ περὶ τῶν νούσων τῷ μείζονι. ἐν ᾧ τὴν αὐτὴν καὶ μελίκρατον ὀνομάζει καὶ τὸν διὰ τοῦ οἶνον.

Μεμύρηκεν] σημαίνει. ἀπὸ τοῦ μυρομένων ἐείων.

Μεμασμένον] μεμολυσμένον· ὡς καὶ ὠδὰ τὴν ποιητῆ.

Μεμολυσμένους] ἔνιοι μὲν τοὺς κατεψυγμένους, ἔνιοι δὲ τοὺς ἐσπερῥωμένους καὶ λιθώδεις φήθησαν.

Μεμωρωμένα] τὰ ἀναίσθητα.

Μεσόδμη] ἡ καθ' ἕνα οἶκον εἰς δύο μεμερισμένον διαιρέουσα τὸν δοκοῦ εἶρξις, ὃ μεσοδμὴ τις οὖσα. τινὲς δὲ καὶ τὸ ἐσκαμμένον στέγος μεσοδμὴν καλοῦσι.

Μεσόβλημα] ὡς εἰ καὶ μεσέντιν ἔλεγον.

Μετακύρας] ἐν τῷ Περὶ διαίτης ὀξέων, τὸ γαλακτῶδες σύγκραμα.

¶ Μηκώνιον] τὸν πέπλον καλούμενον. ὃν καὶ μηκωνίτην ὀνομάζουσι.

Μήλιον ὀφθαλμωξίδα] τὸν ὀφθαλμολέα.

Μήλιον ὀξωπίδα] τὴν μηλωπίδα.

Μήλιον ἰχυρὸν] τὴν ξαμματικὴν μήλιον.

Μήλη πλατεῖη] τῇ ἀπαθρομήλῃ.

Μήλης τῷ πλάτει) τῷ κυαθίσκῳ τῶν ὀφθαλμικῆς μήλης.

Μῆλα) τὰ ἀφροβάτια.

Μηλίας) ἡ ἀπὸ μήλης τῆς νήσου.

Μηλιάδος ὠμῆς) τῆς ἀπὸ μήλου χαλκίτεως, ἢ συμπηγείας.

Μηλιάδα) ἐν τῷ περὶ τῶν νούσων τῷ συμπεπτέρῳ, τῇ μηλιάδι λέγει τῇ ἀπὸ μήλου τῆς νήσου.

Μήκη] κάλυμμα καὶ ὃ ἔλιγμά τι ἢ ὑπόδυμις ὀνομαζόμενον. ἔστι δὲ κυρτώδης τὶς ὄγκος καὶ τὸν κορυφὸν ὑπερείμενος τῷ διδύμῳ.

Μηείειν] μαστᾶσθαι, ἐσθίειν.

¶ Μύκη] μύσις.

Μυοχάνη] ὑπόθετον χασκούσης. εἰ δὲ μυοκεχαύνη γράφοιτο, ἢ ὅτι μυείους αὐ εἴη χαυνουμένη.

Μύρραν] αἰολοῦσι σμύρναν, ἀπὸ τοῦ ῥ γράφεται.

Μυρτίδανον] οἱ πλείστοι μὲν τὸ πέπερι, Διοσκουρίδης δὲ ὁ ἀναζαρβεὺς ἐν τῷ περὶ τῶν ὕλης ὑπόφυσιν αὐώμαλον καὶ ὀχθώδη περὶ τὸ τοῦ μυρσίνης περίμηκον. ὁ γεμὲν Ἱπποκράτης τὸ καρπὸν ἅτις ὀνομάζει ὅν τὸ φυτὸν, ὅπερ αὐτὸς φησιν ὑπὸ ἑτέρων ὠνομάσθαι πέπερι.

Μύτις] καλεῖται μὲν ἅτις καὶ τὸ ἐν τῇ σηπίας σῶμα μέλαν, ἀλλὰ καὶ ἰχθύς τις ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους δηλούμενος.

Μυτίλωτον] ὑπόστεγμα Διοσκουρίδης εἶναί φησι σκορόδων ἢ κρομμύου.

¶ Μώλυζα] σκόροδον ἁπλοῦν τὴν κεφαλὴν ἔχον, καὶ μὴ διαλυομένην εἰς ἄγλιθας. τινὲς δὲ τὸ μῶλυ.

Μωλυόμενα] καὶ βεκὴ ἀποβραινόμενα.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ν.

Ναυσιώσιες] αἱ παρεκχύσεις τοῦ αἵματος, ἃς δὴ καὶ ἐκχυμώσεις ὀνομάζει. μετενήνεγκε δὲ ἀπὸ τῆς ὅτι ταῖς ναυτίαις ἐμοιοῦντων αἷμα ζωώδομα.

¶ Νεῖον] τὸ νέον.

Νεόμυρον] τὸ νηπόμυρον, ὠδαγινόμυρον ἀπὸ τοῦ νεῖσθαι. ἐν περὶ τῶν τῆς Γυναικείων ἄμφω. τὸ μὲν ὅτι τοῦ χρεία, τὸ δ' ὅτι τοῦ ἐμβρύου.

¶ Νηπέλει] ἀδυνατεῖ.

Νυκτάλωπες] οἱ τῆς νυκτὸς ἀλαοί.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ξ.

Ξηρῇ σπερδονώδει] ἤτοι τῇ γαγγραίνῃ, ἢ πιὸ ταύτης γενικωτέρῳ.

¶ Ξύμη] ὁ καλεῖται κνησμός.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ο.

Οα] τὰ περὶ τῆς πολλῶν ἕα καλούμενα.

¶ Οἰναείῳ] ἀμπέλῳ.

Οἰναείδων] ἀμπέλου κλημάτων.

Οἴστη αἰγὸς] ὁ ὠδὰ τῆς θηλῆς τῆς αἰγὸς ἐγγινόμενον ἐν τῇ ἕδρᾳ ῥύπος, καὶ μάλιστα ταῖς καὶ τὴν ἕδραν σωτιζομένοις ῥύπον.

Οἰσοφάγος] ὁ τὰ γαστρὸς στόμαχος, ὃ καὶ οἰσοφάγος τὶς ὠᾶν.

Οἰσυπίδας] περιβάτου ῥύπου, ἤγουν ἔλαιον ῥυπαροῦ.

Οἰσυπίδες] περιβάτῳ ῥύποι σωτιζομένοι. δηλοῖ δὲ καὶ ἐλαίῳ ῥυπαρῷ μᾶλλον.

¶ Οκείς] ὀξυχὴ περσπίκης.

¶ Ολερόν] δυσῶδες ἢ μέλαν, ἀπὸ τοῦ τῆς σηπιῶν ἅλυ.

Ολιθαίζοντα] ὀλιθαίνοντα.

Ολοκωνίτης] βοτάνη τὶς ἀγρία λαχανώδης.

Ολον] τὸ μέλαν τῆς σηπίας.

Ολώδεα] θολερὰ ἢ μέλανα.

Ολοφλυκτίδες] φλύκταιναι.

¶ Ονοβεῶν) ἤγουν δι' ὄνων ὅτις ἐρφῆς τένειν. ὄνοι γὰρ καὶ ἀνίσκοι, οἱ ἄξονες. χρ. δὲ κατονοβεῶν.

¶ Οπλα) κάλυξ ἀπὸ συπείου ἢ λίνου, ἢ καννάβεως.

Οπός) ὁ τοῦ σιλφίου, κατ' ἐξοχήν· ὥσπερ καὶ καυλός. καλεῖ δὲ σίλφιον καὶ τὴν ῥίζαν μόνην.

Οπὸς καρπὸν) σιλφίου σπέρμα· ὅπερ καὶ φύλλον ἐνίκως καὶ μαγύδαριν ὑπό τινων καλεῖται.

¶ Οργάσαντες) ἀναμίξαι, συγκεράσαι.

Ορθοφρίονι) τῇ χοινικίδι.

Οσκωνίτην) ἑτέρα χρῶμα τῆς ὀλοκωνίτου, περὶ ἧς ἔμπροσθεν εἴρηται. φησὶ δὲ Διοσκουρίδης τὴν ἐν ὄρει γινομένην ὀσκωνίτην ὀνομάζεσθαι.

Ορρωδέων

Ορρωδίων.) τὴν ἄχει τὸ ὄρρου ἐκτεινομένων. Ορρὸς δὲ, τὸ ἱερὸν ὀστέον τὸ πέρας ὅπερ καὶ ὀρρόπυγιον καλεῖται.

Ορχια.) ὄρχεις.

Ορχίῳ) τῷ περὶ τὸ σῶμα τῆς μήτρας ἑλικοειδεῖ ἐπανασάσῃ. ὄρχις γὰρ καὶ μόρχις, τὰ πλήματα καὶ αἱ ἕλικες. τὸ ὂ αὐτὸ καὶ ἀμφίδρομον ὀνομάζει καὶ λέγνα.

¶ Οπίδος.) τὸ ὀρνέου, ὃ Αριστοτέλης ὠπίδα διὰ τοῦ ω καλεῖ. Ξενοφὼν δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ Κύρου ἀναβάσεως, ὀπίδα διὰ τοῦ ο γράφει.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Π.

Παλίνοστα.) τὰ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπερχόμενα.

Παλιώσαι.) ὑπερπάσαι.

Παραλαμψις.) ἡ ἐν τῷ μέλανι τῆς ὀφθαλμῆς ὑπολάμπουσα αὐλή, διὰ τὸ ἧσσον παχυτέρα εἶναι τῆς αἰτίδος.

Παραπόλιον.) εἶδος πτυρμάλλου. καλεῖται δὲ καί τι κεφάλαιον παράλιον.

Παρασκάτας.) τὰς ὑπερθυρίδας, ἐν τῷ Περὶ φλεβῶν, ὃ προσκειται τῷ Μοχλικῷ.

Παραφάσαι.) παράψαυσις μὴ καθέσεως, ὥσπερ τὸ Εσταφάσαι. εἰσβαλόντα τὴ χεῖρα ἅψασθαι. ἐντεῦθεν ὃ καὶ τοὺς κρυπτοὺς τόπους τοὺς κατὰ τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, παραφάσας ὀνομάζουσι.

Παραφάσεν.) παράφρονεῖν. ὡς καὶ Αλλοφάσεν. ψελλὸς ὁ ἀναγνώστης; ἀλλ' οὐχ ὥσπερ τὸ προ αὐτοῦ παράφασαι. ἔγκειται γὰρ ἐν ἐκείνῳ τὸ τῆ ἀφῆς ὄνομα.

Παρθένιον.) τὸ σμικρόφυλλον. καλεῖται ὃ παρθένιον καὶ ἡ ἀνθεμὶς καὶ ἡ ἑλξίνη καὶ ἡ λινόζωσις καὶ τὸ ἀμάρακον. ἀλλὰ καὶ Διοσκουρίδης, μή ποτε, φησὶν, ἀκουστέον ἢ τοῦ τῆς ἑλξίνης, ἢ τὸ λινοζώστου τὸ εἶδος τὸ σμικρόφυλλον.

Παστάλετης.) ὁ πεγχραλέτης. πάσταλος γὰρ ὁ πέγχρος.

Παστολίσκω.) τῷ σμικρῷ παστάλῳ, ὑποτροχισκῶ.

Παφλάζουσιν.) ὠνόματοπεποίηκε, τοὺς παίοντας καὶ ἐπαναλαμβάνοντας ἐν τῷ ἀκαλέπτους δηλῶσαι βουλόμενος.

¶ Πέζαι.) ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Γυναικείων οὕτως γέγραπται, καὶ οἱ πόδες οἰδίσουσι), αἱ πέζαι μάλιστα. Ζωσιδότος μὲν ἐν ταῖς ἐθνικαῖς λέξεσι, πέζαν φησὶ τὸν πόδα καλεῖν ἀρκάδας καὶ δωριεῖς. ὁ δὲ Ιπποκράτης ἔοικεν ἢ τὸ πεδίον καλούμενον τῇ ποδὶς ὕπτως ὠνομακέναι, ἢ τὰ σφυρά.

Πέλλα.) πελία, ὑδρίαν, τὰ δὲ αὐτὰ καὶ πελικὰ ὀνομάζει. Ζωσιδότος δὲ ἐν ταῖς ἐθνικαῖς λέξεσι, σκυφωνίους φησὶ τοὺς κυρτὸν πέλλον ὀνομάζειν.

Περιφιγώδεες.) ἤτοι νοσώδος μεστοὶ καὶ ὑγρότητος, ἢ καὶ πνευματώδεις.

Πέπλιον.) ὅπερ καὶ πέπλος καὶ ἀνδράχνη ἀγρία.

Πέπλος.) τὸ αὐτὸ καὶ χαμαιγύκη καὶ μήκωνι ἀφεώδης, καὶ μηκώνιον.

Περιτειέω.) ξυπάνῳ τῷ δυθεῖ καὶ ὀξεῖ. ἔστι γὰρ καὶ ἕτερον ἡ χοινικίς.

Περιεστέλλετο.) τοῖς περιβολαίοις ἑαυτὸν ἔσπευεν.

Περικεκαλυμμένοι.) περικεκαλυμμένοι, χρυσοὶ καὶ ὑπηκαμπεῖς.

Περικνήματος.) περικλύσματος.

Περικυεῖ.) περικλύζει, περικήκει.

Περιναῦ.) περινέω. ἔστι δὲ ὁ τόπος ὁ μεταξὺ τοῦ ὀχέου καὶ τῆ ἕδρας ἔνθα τὸ κύστεως ὁ ζάχηλος.

Περιξύσας.) ἐν κύκλῳ περιαμύξας.

Περιποδίλιον.) πρὸ ἐν κύκλῳ ὑπὸ πόδας οὖσαν καὶ κάτω.

Περιρρηδὲς.) περικεκλασμένον ἐφ' ἑκάτερα.

Περλωαι.) μελαίνουσαι, πελιδνοῦσαι.

Περόνιμι.) ποτὲ μὲν ὅσον ὅλον πῶλον, ποτὲ δὲ ὑπέρυσιν ὅσου, ποτὲ δὲ ὑπερύσεως ἐπανάσασιν.

Περσύας.) ὁ περσικὸς οἶνος, ᾧ περσύας τὰς ὧν, ὡς καὶ αὐτὸ πῶν ὀνομάζει τὸ αὐτοεπὲς πῶν.

¶ Πήεινα.) τὸν πέρινον. ἐστὶ δὲ τῷ Περὶ αἱμορροίδων καὶ συρίγγων, καὶ πῶν ἕδραν λέγειν δοκεῖ.

¶ Πιέστρῳ.) τῷ ἐμβρυοθλάστῃ καλουμένῳ.

Πικέλιον.) βούτυρον.

Πιτυΐδι.) πιτυίνῃ ῥητίνῃ.

Πιτύλοις.) εἱρεσίαις ἢ κώπαις.

¶ Πλαταμῶν.) ἕφαλος πέτρα λεία, ζαπεινὴ, περὶ ἣν πλατύνεται τὰ κύματα.

Πλεκτανέων.) πλεγμάτων, ἀπαρτημάτων περιπλεκτικῶν.

Πλεννεραί.) μυξώδεις. καὶ πλέννα, ἡ μύξα.

Πλοδμοῖ.) πλοδμώδη γίνεται), ἢ φθίνει.

Πλεῦμος.) φθόη, ἢ τὸ πλοδμώδες πάθος.

Πλήμελυ.) ξοχοῦ χοινικίδα.

Πλήσιγγας.) ναρθηκας, παρὰ τὸ πλήσσειν.

¶ Πνευματώδης.) ὁ, τε ἐμπεφυσημένον καὶ ὁ δύσπνους, λέγεται δὲ πολλάκις καὶ αὐτῶν πῶν δύσπνοιαν, πνεῦμα.

¶ Ποίη.) τὰ περιτομάλακτα τὰ ἐξ ἑαυτῶν πτηνύμενα.

Ποίλῳ πῶν ἔχουσαν τὸ φύλλον ὅμοιον οἰνάρῳ πῶν φύσιν, ὡς τὸ τῆ κιναμπέλου καλουμένης εἶδος.

Πολυγράφῳ.) πολυφάγῳ. Καὶ γόνον αἱρηδὸν ἔγρασε κνδιμόνας; Καλλίμαχος, αὐτὶ τοῦ κατέφαγε.

Πολύκαρπον.) τὸ κερατοειδὲς ὀνομάζομεν.

Πομφοὶ.) ἐπανασάσεις τοῦ δέρματος ὀχθώδεις τε ἅμα καὶ πλατύνασαι καὶ ἐνερυθεῖς.

Πόσῳ.) ὀλίγῳ.

Ποταμία.) τὰ προσφατα οἱ ἀλιεῖς.

Πότι.) ποτε. ¶ Πρὸς.) προὸς δὲ.

Προμυῶν.) οἰνός τις ἴτης ὀνομάζεται) μέλας καὶ ἀσπρός.

Πρωϊές.) τὸ πρὸς πῶν γῆν νενοδικός.

Πρῆσμα.) ἐμφύσημα, καὶ Πρήσιος τὸ ἐμφυσήσεως, καὶ Πρησικώτατον, τὸ ἐμφυσητικώτατον.

Προαυξέας.) νόσους πνας ἴτας ὀνομάζει, τὰς τοῖς προβεβηκόσι καὶ πῶν ἡλικίαν γινομένας ὅτι καὶ αὐτοὺς ἴτας ἐνίοτε καλεῖ τοὺς προβεβηκότας.

Προῆκα.) ὀξαίφνης.

Προκώνια.) τὰ ἐκ τῆ νέων κεφαλῶν ἅλφιτα. πινὲς δὲ τὰ ἐκ τῆ ἀφρύκτων μόνα.

Προκίδι μαχαιρίῳ.) τῷ φλεβοτόμῳ.

Προμυλλαίνει.) προεπιπλώσει, προέρχεται εἰς τὸ μῆ προσθεν.

Προμυλλώσας.) προτείνας ἔξω τὸ χείλη.

Προσέχει ἡ νοῦσος.] αὐτὶ τοῦ παραμένει, ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι.

Προξέπεσις.] μεταβάλλειν.

Προσωδέστερον.] δυσωδέστερον αὐδὲ τοῦ ι. τὸ δὲ μῆ ι τοῦ προσωδεστέρου, παρὰ τὸ οἴδημα γεγονὸς, τὸ ὀγκωδέστερον δηλοῖ; ὡς ἐν δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι.

Προστιθέμενοι.] προτείνοντες.

Πρόφυσιν.] βλάσημα.

¶ Πυθμένόθεν.] οὐδὲ ὅλως. γέγονε δὲ τοῦνομα παρὰ τὸν πυθμένα τῆ ἀγγείων, ὡς εἰ μὴ ὁλοπλήσεως ἔλεγε, ἢ τελέως, ἢ παντάπασιν, ἢ ἐξ ἀρχῆς, ἢ παντελῶς.

Πυρίας.] τοὺς σχαπτοειδεῖς κόχλακας, ἢ θρύμματα ὀστρακῶν ὑπὸ σκωρίας σιδήρου.

Πυρίνας.] τοὺς χόνδρους. εἴρηται δὲ ἐπὶ λιβανωτοῦ.

Πυρὸς ἀγρίου.] τὸ ἐρυσιπέλατος.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ρ.

Ραγεῖσα.] δηλοῖ ποτὲ μὲν τὸ ἀθρόως ὁρμήσασα, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ νούσων τῷ μείζονι· καὶ ἡ αἱμορραγία αὐτὴ παρὰ τοῦτο σύγκειται).

Ραβδοειδέα.] καυπύλον.

Ρᾶον.] ἑτοιμότερον καὶ ὀλιγαρέστερον. ἔνιοι μέντοι τὸ ἀφορητότερον ἤκουσαν.

Ραφίῳ.] τῷ κεντητρίῳ ᾧ ὀφαντοποιοῦντες οἱ τεχνῖται τῆ ἱστῶν ὑπερθυρίοις ὀπὰς τὸ λίνου διέρασι παρασκευάζουσι.

¶ Ρέγξιν.] καὶ Ρέγκος, ὀνοματοπεποίηται παρὰ τὸν γινόμενον ψόφον. ὥσπερ καὶ τὸ ῥέγκειν.

Ρέμβει.] πλανᾶται.

Ρέμβλω.] πλανίω, καί τινα ἄλλα, παρὰ τὸ ῥέμβεσθαι.

¶ Ρηγῆσι.] σχίσμασι, ῥήγμασι.

Ρήνεσιν.] ἀρνασι.

Ρωΐκας.] ἀρνακίδας. Ρωὸς.] ἀρνός.

Ρηχίαι.] αἱ πλημμύρησι. καὶ γὰρ καὶ ἡ ῥηχία αἱ πλημμύρα τις ἐστίν.

¶ Ρίζα] ἔτος καλεῖται βοτάνιόν τι ἄκαυλον ἢ αὐανθὲς ἢ ἄκαρπον, ἔχον τεία φύλλα καὶ πάντα σφοδρὰ μὴ τὰ γῆς κείμενα, δυοῖν δακτύλοιν τὸ μέγεθος, εἰοικότα ζωῖς τὰ ἀγχούσης, ῥίζαν ἢ λεπτὴν ἀθέναλς καθαίρουσαν.

Ρίζαν λάβρην] τὴν τῶ δρακοντίου. Ρικνόν] ῥυσόν.

¶ Ροικά] καμπύλα.

Ρόμματος] ῥοφήματος, ἢ ῥοφήσεως.

Ρόα] τὰ ἐν τῆς συκαμίνου τὰ μέσα τὰ ἄσπερα ξηραινθέντα καὶ κοπέντα ζῆς ὄψοις ὀπιπάπε), καθάπερ καὶ ὁ κυρίως ὀνομαζόμενος ῥοιᾶς, ὡς καὶ ὁ Διοσκουρίδης ἐν τῷ σφόρτῳ Περὶ ὕλης λέγ.

Ρόωλων] ῥοφημάτων. ἢ πάντων τῶν ὁπωσοιῶν ῥοφουμένων.

¶ Ρύματα] ὡῶδὰ τὸ ῥύεσθαι, τὰ βοηθήματα.

¶ Ρωγματίης] ὁ ἐρρωγὸς τι τῶν ἐντὸς ἔχων· ὃν δὴ καὶ ῥηγματίαν ὀνομάζει.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Σ.

Σ Αεάπους] ἡ δραστικὴ καὶ διεστῶσας ἔχουσα ζοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν.

Σαρκάζειν] κυρίως μὲν τὸ δῆξαι τὰ τῶν χειλῶν σάρξεως χλευάζειν· ὁ ὃ Ἱπποκράτης, καὶ τὸ ἄκρους ζοῖς χείλεσι σωαγομένους ὀποπίλλειν τι.

Σατυρισμοί] οἱ σφὶ τὰ ὦτα σφομήκεις ὄγκοι τῶν ἀδένων. ἔνιοι ὃ τὰς τῶν αἰδοίων ἐντάσεις ἤκουσαν.

Σαυρίδιον] ἡ καρδαμὶς βοτάνη ἀπὸ τὰ κῆ τὸ χῆμα ὁμοιότητος. ἡ αὐτὴ καὶ κάρδαμον ὀνομάζε).

¶ Σελάχεσιν] οὕτως καλεῖται ὅσα ἰχθύων λεπίδας σκ ἔχει καὶ ζωοτοκεῖ.

Σεσηρός] τὸ ἐκτεθραμμένον καὶ διεστηκὸς ὀπὶ πλεῖον ζοῖς χείλεσιν, ὅπερ καὶ ἐκπεπλυγμένον ὀνομάζε).

¶ Σηειγώδη] χαῦνα, ἁβρὰ, πολλοῖς ζήμασι διηρημένα. τοῦτα τὰ ζήματα σηειγίες τε καὶ σηεαγγες ὀνομάζον). καὶ τὸ ζοιοῦτον σῶμα σηειγῶδές τε καὶ σηεαγγῶδες.

Σησαμὶς] ἡ σησαμίδος ὀνομαζομένης.

¶ Σιτανίῳ] τῷ ὀπὶ τὸ ἐνεγκόντος ἔτους πυρῷ, τουτέστι τῷ κῆ τὸ ἔαρ ἐσπαρμένῳ.

Σιτανώδη] ἤτοι ὀπὶ τῶν σιτανίων πυρῶν, ἢ δραστικῶν καὶ λεπτῶν ἀλεύρων, τουτέστι καθαρῶν.

Σιάλου δ᾽ αἰδὸς, καὶ σιάλου αἰγὸς] τὸ λιπαροῦ.

Σιαλώδεα] λιπαρὰ, πίονα.

Σιδηροειδεῖς] ὠχρὰς ὡς σίδηρον.

Σικύλιν ἄτμητον] κολοκυνθίδα ἀδιαίρετον.

Σικυώνιον] τὰ πέπονα σημαίνει παρ᾽ αὐτῷ τὴν κολοκυνθίδα, τὰ ἀποειδῆ κολοκυνθίῳ, τὴν ἰατρικὴν σικύαν, τὴν ἀπύθμενον καὶ κωνοειδῆ σικύαν.

Σικυώνης σπόγγον] κολοκυνθίδος τὸ ἔνδον.

Σιπύδα] πυξίδα. δηλοῖ ὃ ἄλλως τε ὄνομα καὶ πεφαμεσωῦπ σπεῦρ εἰς ὃ ἄλφιτον ἐμβάλλε).

Σινόμωρα] τὰ κακοήθη.

Σιραίῳ] τῷ γλυκεῖ ἐψήματι.

Σικανός] πυρήδημα ἐνεδρευτικὸν, ἄπτον πεκρυμμένον.

¶ Σκαφίδα] ἀπλοῖ μὲν τὴν πυμβυκὴν σπάφλην, καθὼς που λέγουσι, Γαλλοί τε σκαφίδες τε τετυγμένα, ζοῖσιν ἄμελγον. Ἱπποκράτης δὲ τὴν θαλασσίαν κόγχλην τὴν ὠδαμπεσέαν, ἣν οἱ πολλοὶ μύακα σφοσαγορεύουσι.

Σκεδρῆ] ἀκεσεῖ.

Σκολιφρός] ξηρὸς, σφοσεσαλμένῳ.

Σκεπαρνηδόν] σκεπελα σμένως. καὶ ὃδ᾽ ὁ σκέπαρνος αὐτὸς ὀπίδεσμος ἀπὸ τῶν τεκτονικῶν ὠνομάδη σκεπάρνων δοκεῖ.

Σκῆμψις] ἀπόσκημψις, ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Επιδημιῶν.

Σκιαγεῖ] ἀμβλυώπει.

Σκιμπέαθω] καταπλειέαθω.

Σκίμφθη] δύο δηλοῖ παρ᾽ αὐτῷ, τό, τε δηρέθη καὶ τὸ ἐμπεπλάσθη.

Σκληήματα] σκελετεία συμπέπωσε.

Σκληρά] κατεσκληκότα, καὶ τὰ ἀπ᾽ αὐτῶ πάντα καὶ τ᾽ αὐτὸν λόγον.

Σκληρώει] σκελετεύει, καὶ Σκληρωὲ), σκελετοῦε).

Σκερδινάδη] δραστείνεδη καὶ μάλιστα μὴ χάσμης.

Σκύρος] πῶρος. καὶ Σκυροθῶσι, πωροθῶσι.

Σκύμφαι] τύφαι. καταχάται, δηλοῖν.

Σκύτα] τὰ κῆ τὴν σκυταλίδα τῶ ὠγχέν.

¶ Σμηκτίδα γλοῦ] τὴν κιμωλίαν.

Σμωδίκου] μωλωπικοῦ, τῶ φερὸς τὰς σμώδικας, ὅπερ ὅτι μώλωπας, ἁρμόζοντος.

¶ Σπάδων] ἀπάσμα, δηλυκὸν ζύνομα.

Σπαργᾶ] ὀργᾶ.

Σπατίλη] τὸ ὑγρὸν δραχώρημα.

Σπέρμα] δηλοῖ καὶ τὸν καρπόν.

Σπερχνή] ἐπείγουσα, συνεχής.

Σπόγγοι] οἱ κῆ τὴν φάρυγγα ἀδένες· ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Επιδημιῶν.

Σποδίτη ἄρτῳ] τῷ ἐγκρυφίᾳ καλουμένῳ.

Σποράδες] διαφορεῖς, οὐχ ὁμοζυγεῖς, ἄλλαι ἄλλως συμβαίνουσαι.

¶ Σταδιοὺς] Διοσκουρίδης φησὶ, σταδίους ἀπαμεζῶν τὸν πυρίπατον.

Σταλαγμοῦ] καταστάξεως ὀπὸ τ᾽ κεφαλῆς.

Στέαρ ὑδατῶδες] τὸ ἐν ἀρώμασί τισι καὶ ὕδατι ἐφθέν.

Στεῖλαι] ὀπικαλύψαι, ὀπιχεῖσαι.

Στενυχρῶσαι) στενῶσαι· τινὲς ὃ τὸ σωαγαγεῖν τῶν ὑγρῶν τὰς διεξόδους καὶ ξηρᾶναι.

Στηθοειδεῖ) μαχαιρίῳ τῷ σμιλίῳ.

Σπιπώδες) σταπώδες.

Σπόνη) ψηφὶς, λίθος. εἶαι γὰ αἱ ὦδαὶ τῆ θαλάσσῃ ψηφίδες. καὶ σιῶδες ἐντεῦθεν τὸ σπληρόν.

Σπφραί) ξηραὶ, φερσεσαλμένῃ.

Στοίβης καρπόν) τὸ ἰπποφέως σπέρμα.

Στολιδωδέστερον) ῥυσότερον.

Στομάρχου) ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Επιδημιῶν ὁ Διοσκουρίδης ἔτως γράφει, καὶ δηλοῦσθαι φησὶ τὸ λαλωῦτος μανικῶς. οἱ δὲ ἄλλοι συμάρχου γράφουσι, καὶ ὄνομα κύριον ἀκούουσι.

Στόμβον) βαρύηχον, βαρύφθογγον.

Σβεβλοί) οἷς καὶ σεαβοὺς ὀνομάζουσι.

Στρέφει) σεφον παρέχῃ.

Στρέφεται) τὸ ὃ ἐνοικεῖ, ἐν τῷ Περὶ ἀέρων καὶ τόπων καὶ ὑδάτων.

Σβογγύλον μήλιον) τὴν ἀπαθομήλιον.

Σβογγύλου) τὸ μυρτιδάνου. αὐτὸς γὰ ἔτως γράφει, καὶ τὸ ἰνδικὸν, ὃ καλοῦσι πέρσαν πέπειρ. ἐν τούτῳ δὲ ὅτι τὸ σεογγύλον ὃ καλοῦσι μυρτιδάνον.

Σβυβλιῶ) σρεπτόν τι ἐν τῷ Περὶ αἱμορροΐδων καὶ συρίγγων.

Σβυμάρχου) οἷδε καὶ πὼς τὴν γράφων ὁ Διοσκουρίδης, οὐ μόνον τὴν σταμάρχου. ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐχ ὡς κύριον ὄνομα ἐξηγεῖται, ἀλλα καὶ μανικῶς ἐωθοημένον φερὶ τὰ ἀφεδρίσια δηλοῦσθαι φησίν. εἰρῆσθαι γὰ ὦδαὶ τῷ Ἱπποκράτει καὶ ἄλλα πολλὰ κῆ τὸν αὐτὸν ξόπον ὀπίδετα, καθάπερ μυοχάνη, σαρκάπους, χρυπαλώπηξ. ἀλλὰ καὶ παρ᾽ Ερασισεράτῳ φησὶν ὁ ῥινοκολοῦρος.

Στυπτηρίη χαλκίτις) ἣν ἁπλῶς ἔτως ὀνομάζομεν χαλκῖτιν.

¶ Συγκομισοὶ ἄρτοι) ῥυπαροὶ, δῆλα τὸ πάντα ἅμα τὰ ἄλευρα συγκομίζεσθαι καὶ μὴ διακρίνεσθαι.

Σύκα) ἐπαναστάσεις σαρκώδεις ἐν ζοῖς τῶν βλεφάρων τόποις γινόμενα.

Συκιόν) τὸ τῶν ἰχάδων ἀφέψημα.

Συκῆς) ἐν φερφτῷ τῶν Γυναικείων, καὶ πυρίαν συκῆς ἀπὸ ῥίζης. ἐν ἴσῳ τῷ συκύας, τουτέστι συκαμίνου, ὅπερ ἑτέρωθι ὥσπερ διηρημένον φησὶ, μορέου ῥίζης.

Συλλογίας) ἀθροίσματα. ἢ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν εἰς ζοὺς λόχους σωαγλεγμένων.

Σεύαγμα) ἤτοι ὀπίπαγός τις, ἢ ἐναγώρημα, ἢ ὑπόστασις, ἢ πῶρος. καὶ ἄμεινον ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Επιδημιῶν λέγ.

Σωαρθμοῦται) σωαρμόζε).

Σωΐδησις] δηλᾶται ποτὲ καὶ ἡ ὀξυκοΐα καὶ σφίγξις.
Σωιδεαίνει)] σωιδιπλοῦται.
Σωιεκχυμοῦσθ] συμμιγνύειν καὶ καταπεφαντιοῦσθαι τοῖς ὑγιεινοῖς χυμοῖς.
Σωιέρξει] τῇ ὀξυκληρίᾳ.
Σωιηρεφὲς] ὑπερκαλυμμένον, συμπεσκιασμένον.
Σωιηρεφομένα] συμπεπυκνωμένα, ὡς καὶ τῇ Μοχλικῇ.
Σωιλωμένα] τὰ συνόντα.
Συρμαία] ἡ μετείως γινομένη τῇ ἀπὸ τῶν γαστέρα καθάρσις.
Σύσταθμον] ἰσόσταθμον.
Συςεφαὶ] φύματα. σκληρίαι.
¶ Σφαδάζει] δυσφορεῖ.
Σφάκελος] φθορὰ πᾶσα καθ' ὃν ἂν γίγνηται τρόπον. οἶδα δ' ὅτι καὶ ἀπὸ τούτου ἄλλα πλειόνων ἡμῖν ἀποδέδεικται.
Σφάκελος] ἐν τοῖς ἀποπεπεμμένοις τοῖς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ κεφαλῇ τραυμάτων, Κεφαλαλγία δ' καὶ σφάκελος ὧν ἦν κεφαλαία πολέμιον. ἐν δὲ τοῖς πλείοσις αὐτῶν ἀσφαλέως χρᾶσθαι.
Σφενδόνη] ἐν μὲν τῷ Περὶ ἄρθρων, τὸ λίθου ἢ τοιᾶς λίθοις βαλλούσης σφενδόνης ὠνομασμένον εἰς ἀνάληψιν κώλου χρήσιμον. ἐν δὲ τῷ Περὶ ἀφόρων τὸν καλούμενον φύλακα. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ γυναικεῖον ἀπόσφυρον, ὅσπερ τοῦτῳ ὀνομάζεται.
Σπυρίδες] τὰ τῶν αἰγῶν καὶ προβάτων ὑποπαπήματα.
¶ Σχάσαι] τρία σημαίνει, ἀμύξαι, σκιρῆσαι, χαλάσαι.
Σχεδιάσθαι, πρὸς ἄγχουσαν. λέγει] δὲ καὶ ὕστερος.
Σχέσις] τῇ συνοχῇ ἐν πρόσοχέσι καὶ χέσι, καὶ ὑπάρξει καὶ πέρξει. ὅταν δ' εἴπῃ, διαφέρει μᾶλλον τι καὶ χέσις σώματος, ἢ ὃ ἔξις δηλοῖ.
Σχινδυλήσῃ] χήματι καλάμου. οὕτως δ' δοκεῖ καὶ ὁ σκινδαλμός.
Σχμὸς εἰρῆσθαι πρὸς τὸ ἐχίσθαι.
Σχῖνος] οὐ μόνον τὸ θαμνώδες φυτὸν, ἀλλὰ καὶ εἶδός τι σκίλλης, εἰ μὴ ἄρα καὶ πάσης σκίλλης τὸ βολβόν.
Σχοῖνον] ἡδύσμου, πρὸς ἀποφραπικὸν χοῖνον.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Τ.

Τ Αμισὸν] πιτύαν.
¶ Γέγγειν] διαβρέχειν.
Τελεῖν) ἀναλίσκειν, ὡς ἐν τῷ Περὶ παθῶν λέγει.
Τέλσον) τέλος καὶ ἔσχατον.
Τέρμινθοι) οἱ τῷ τε τερμίνθου καρπῷ πρὸς ἀπλήσιοι καὶ τὸ δέρμα σιωπῶμενοι πρὸς φύσιν ὄγκοι.
Τέρθρον) κυρίως μὲν ὕστερος ὀνομάζεται τὸ ἄκρον τῆς τραχείας, καὶ τέρθριοι οἱ κάλοι ἐντεῦθεν, ὅθεν τὰ ἄκρα τῶν ἰσίων παρήκοντες· ὁ δ' Ἱπποκράτης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων, ἐπὶ ἐνθάδε, φησὶ, τὸ τέρθρον ἢ τὸ πάθος. ἐν ἴσῳ τῷ, τὸ ἄκρον καὶ ἀνώτατον καὶ ὀπισθοτάτου μάλιστα δέρμον.
Τετάρσωνται) πεπλάτυνται. ταρσὸς γὰρ πᾶν τὸ πεπλατυσμένον.
Τετραγώνα βέλη) τὰ τέτρασι ἔχοντα γλωχῖνας.
Τετραγώνῳ) πνεῖ μὲν ταῖς διεισκομέναις καὶ τὸ ἅμμι πλαξί· πνεῖ δὲ αὐτὸ τὸ σίμμι.
Τετρεμαίνει) τρέμει.
Τέτρομος) ῥόμβῳ ῥιγώδης.
Τέως) τὸ ἕως, καὶ τὸ πωικαῦτα, καὶ τὸ πρότερον.
¶ Τηλέφιον) εἶδος βοτάνης, ὅπερ καὶ ἀείζωον ἄγριον, καὶ ἀνδράχλῃ ἀγρίαν ὀνομάζουσι, ῥωμαῖοι δὲ illecebram.
Τῇ ἐν τῷ ἀλδίρῳ βοτάνῃ ῥοφέονται) πρὸς λινόζωσιν ἔοικε λέγειν ἐπειδὴ καὶ ἀλλαχοῦ ἔφη, ῥοφήσαντα δὲ λινόζωσιν.
¶ Τομεῖον, τομεῖς καλεῖται σιδηρεῖον ἐργαλεῖον ὄξηλον, ᾧ οἱ χαλκεῖς πρὸς ἄλλα τέ τινα καὶ πρὸς τὸ ἀναξαίνειν καὶ μοχλεύσαι ἥλους χρῶνται.
Τοξεύματα) βέλη.
Τορνεύματα) ξύσματα.
¶ Τρόφης) οὐτροφῶν, παχύς.
Τροφιαίδες] ἔχον ἐμφερόμενά τινα πεπηγότα· ὥζεσθαι τὸ τρέφεσθαι, ἔστι πήγνυσθαι.
Τροχοί] δρόμοι.
Τρυχοῦν] καταπονεῖν, ἰσχναίνειν.
Τρῶσιν] πτερώσιν, ὑποχάζειν. ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων.
Τρωθῇ] βλαβῇ, κακωθῇ. καὶ τρῶμα, ἡ βλάβη.
Τρώσειαν] ἐκπτερώσειν.
Τρωκτοῖσιν] ὠμοῖς ἐσθιομένοις.
¶ Τύρσιν] πύργον, καὶ μάλιστα τὸν ἐν τοῖς τείχεσι.
Τυφλώδης] ἐνεὸς καθεζόμενος.
Τύφωμανίη] μικτὸν ἐκ φρενίτιδος καὶ ληθάργου πάθημα.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Υ.

Υ Βοὶ] κυρτοὶ καὶ ὕβωμα, τὸ κύρτωμα.
¶ Υδαταιγούσησιν] ὑδεροφόδεσιν, ἢ ὀξυδατούσας τὸ αἷμα, καὶ ὑδατώδη καθαιρομένας.
Ὑδατόχλοα] ὡς εἰ καὶ ὑδατόχλωρα ἔλεγε.
Ὑδατώδεας] ὑδρωπικάς.
Ὑδριον] ἢ μικρὰ ὑδρία, ὑποκοριστικῶς.
Ὑδρωψ] Διοσκουρίδης ἐν δευτέρῳ τῆς Ἐπιδημιῶν ὀξυτόνως ἀναγινώσκει, καὶ δηλοῦσθαι φησι τὸ ὑδρωποειδῆ.
¶ Ὑπαλειφθέον] ἐλαιηρὸν ἢ αὐτῆς ὑπαλείψαντο τοῖς ὀφθαλμοῖς.
Ὑπάλειφθον] ἔλχεσιν φάρμακον.
Ὑπεζύγωται] ὑπέζωκται.
Ὑπλησθώσιν] ὑποσυσταφῶσιν.
Ὑπτέον] ὁ ὑποκεκαταγμένῳ ἀνθρώπῳ, καὶ αὐτὴ ὑπτεύησις. οὕτως γοῦν ὠξυήκασιν τινες καὶ τὸ, ὑπτίνος ἰσχναίνει. δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μακρόπνους καὶ τὸ βραχύπνους διχῶς ὠνομάσθαι λέγεσθαι.
Ὑπερτονεῖ] ὑπερτείνει.
Ὑπέρυθρον] ἀγανὸν πλήρη τοῦ ὑποκεχυμένου ὕδατος.
Ὑπερχολήσῃ] πολλῆς πλησμονῆς χολῆς.
Ὑπερψύχθη] μετείως ὑπανῆλθε τὴν πυρετικῆς θερμότητος.
Ὑπνοῦσα] ὑπνωτικῶς ἔχουσα, ὑπνῳ κοιμωμένη.
Ὑπολείβεται] ὑποσταζει, ὑποῤῥεῖ.
Ὑπόμβριον) ὑφυδρον, ὑπόπυον.
Ὑπομύσαιεν) δυσωδη καὶ ἀξια τοῦ μυσάττεσθαι.
Ὑπνησαμένη) ὑποκολυμβήσασα, ὑπελθοῦσα.
Ὑπόξηρα) ὑποκοιλα, ταπεινότερα.
Ὑπόξυρον) ὀξυπὸς πως ῥῖνα, ἀφ' ὃ ταπεινότερα τὰ πέριξ ἔχει τοῦ ὑψώματος.
Ὑποξύρις) ταπεινοτέρας, ἀφοσιωμένας. εἴρηται δὲ ὅτι μᾶλλον ἐν τῷ μείζονι Περῤῥητικῷ.
Ὑπόσφαγμα) ὅλον τὸ μέλαν τῆς σηπίας τὸ οὖ ὑποτρυγον.
Ὑποχοπή) οὐ μόνον ἡ ὑποσοφή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐναλλαξ μεταβολή. ὥσπερ ὅταν εἴπῃ, κωμωιδέσθω ἐν ὑποχοπῇ.
Ὑποφέραια) ζοφοειδῆ, ὑπομέλαινα.
Ὑποφάραια) τραχύτερα. τὸ γὰρ φαφαρὸν ἔγκειται τῷ ὀνόματι.
Ὑπωμίη) τὸ ὑποκείμενον αὖ οὕτω λέγοιτο ἢ τῇ ἐπωμίδι, ἢ καὶ τῷ ὤμῳ.
¶ Υφύδρους) τοὺς ὑδρωποῦντας.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Φ.

Φ Αγεδαίνη) ἕλκει ἀναβιβρωσκομένῳ.
Φαίνηται) σημαίνει καὶ τὸ ἀφανὲς ἐν τῷ πυρὶ γίνηται, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γυναικείων.
Φαλαρὰ) τὰ τραχύλα μὴ λειότητος.
Φαρκιδώδες) ῥυπιδώδες.
Φαύσιγγες) κυρίως μὲν οἱ ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐν ταῖς κνήμαις ἐπανισταμένοι κύκλοι ἐρυθροί· καταχρηστικῶς δὲ καὶ οἱ λεπτοί.
¶ Φέρβεται) βιβρώσκει, καταναλίσκει.
¶ Φήρεα) αἱ σφυμικῆκες ὑπὸ τὰ ὦτα ἀδενώδεις ὀξοχαὶ, οἷας καὶ οἱ σάτυροι ἔχουσιν. ἔνιοι δὲ καὶ φῆρες καὶ θῆρες καλοῦσι

τμ, ἵν' ἡ ὀξ φηρεακτικῶς εἰρημένον.
¶ Φθίνει) δηλοῖ σωτήκεται, ἰχναίνει), μειοῦται, ἀτεφεῖ.
Φθόες) ξοχάσεις.
¶ Φιάρλω) λαμπρὸν ὑπὸ ὑγρότητος.
Φιβάλιον) εἶδος συκῆς.
Φιλεταίρειον) ἰῶ ἢ ἀπαρέγκλιτον ὀνομάζουσι.
Φιλίσιον) τὸ αὐτὸ ἢ τοῦτο ἔοικεν εἶ) τῇ ἀπαρέγκλιτῃ ἢ φιλεταιρείῳ.
¶ Φλάζουσιν) ἀσαφῶς ἢ ἀδιαρθρώτως φθέγγονται. πεποίηται τοῦνομα.
Φλεβοτομίαν) οὐ μόνον τὴν σωτήθους τοῦτο, ἀλλὰ ἢ τὴν ἄλλην ὁπωσοῦν διηρημένην τῆς φλεβῶν πένωσιν τοῦ αἵματος. ἢ τὸ φλεβοτομηθῆναι ὡσαύτως.
Φλέγμα) οὐ μόνον τὸ χυμὸν τοῦτον τὸν λευκὸν ἢ ψυχρὸν, ἀλλὰ ἢ τὴν φλέγωσιν δηλοῖ.
Φλεγυρόν) πυρῶδες, τὸ ὀξ φλέγον.
Φλεδονώδεα) φλύαρον. φλεδόνες γὰρ αἱ φλυαρίαι.
Φλέη] φλεγμῶδές τι ὂν τοῦτο ἢ παπυρῶδες φυτὸν, ὅπερ ἢ πλεκόμενον φορεῖται τοῖς ἐλαφροῖς κεφαλίοις.
Φλιωύσσα] φλυαροῦσα.
Φλιωφώδης] φλύαροι.
Φλίας] ξύλα ὀρθὰ καταντικρὺ πεπηγότα, καθάπερ ἢ αἱ τῶν θύρεων φλιαί.
Φλεγεαί] ἐρυθραί.
Φλεγία] πυρρότης μὴ ἐρυθήματος.
Φλυδᾷ] ὑγραίνει), μυδᾷ.
Φλυδαρλώ] ὑγρῶ.
Φλύει) ὑγραίνεται.
Φλυζούσης] βλυούσας.
Φλυζάκια] ψυδράκια.
Φλύσις] ὀξυανθήσεως τῆς ὅτι πλεονεξίᾳ γινομένης τοῦ κὴ τοῦ σώματος ὑγροῦ.
¶ Φοινίκιον] ἀπὸ τοῦ χρώματος οὕτως εἰρῆσθαι τὴν ἐλεφαντίασιν ὑπονοήσειέ τις.
Φοινικίη νόσος] ἡ κὴ φοινίκιον ἢ κὴ τὰ ἄλλα ἀνατολικὰ μέρη πλεονάζουσα. δηλοῦσθαι γὰρ καὶ ταῦτα δοκεῖ ἡ ἐλεφαντίασις.
Φολλικώδεα] τὰ ὀξ θυλακώδεα ἢ σαρκώδη.
Φονᾷ] φονεύσαι ὅπερ θυμεῖ.
Φορείνη] δέρμα.
Φορεός] δυσύλλητος.
Φορύξαντες] φυράσαντες.
¶ Φύλλα] τὰ κηπαῖα ἢ βοτανώδη χλωρὰ ἢ δύσματα.
Φύλλια] ἡδύσματα κηπαῖα, ἃ τοῖς ὠνουμένοις τὰ λάχανα προσεπιθέασιν, οἷς κορίαννον, ἡδύοσμον, πήγανον, σέλινον.
Φύλλον] τὸ τοῦ σιλφίου ἀπέρμα, ὀξὺ τὸ πλατὺ ἔχει), ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Γιωαρκείων. προσίθησι δὲ ἢ αὐτὸς ἐν τῷ λόγῳ ποτὲ μὲν λευκὸν, ποτὲ δὲ αἰθιοπικόν.
Φύσιγγα] τὸ καθυμένον ἐγκαύλημα, ἢ μάλιστα τὸ κοῖλον.
Φυτάνη] ὁ τοῦ φυτοῦ καμός.
Φυτοβοτηείων] τῆς εἰς τὴν γῆν φυτευομένων ξύλων.
¶ Φωΐδες] αἱ φαύσπιγγες ὑφ' ὧν εἴρηνται).
Φωνὴ προπυομονική] ἡ περιχώδης.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Χ.

Χαλκίτις συμβληείη] ἴσον τῷ χαλκίτιδι.
Χαραδρωδέως] δίκροιαν ἔχουσιν.
Χαράκτωσι) ὠξυσμένῳ ὑπὸ τοῦ χαρακτῆρος.
Χασκῶν) προσιόντων ὁ Διοσκουρίδης ἀναγινώσκει, καὶ φησιν οὕτως εἰρῆσθαι τὰς μήτρας δηλ. τὸ ἀνεστομωθαι.
¶ Χειμίη) ψύχος, ῥίγος.
Χειμίουσα) ψυχρμένη, ῥιγοῦσα.
Χελίσιον ξηρὸν) ὑποκοριστικῶς εἴρηται τὸ χελίσιον, τὸ βραχὺ βηχίον ξηρὸν δέ ὅτιν, ὅταν μηδὲν ὑγρότητος ἀναχρεμπτομένης εἰς τὸ στόμα προσγένηται).
Χαραδέως) ἀθρόως. γέγονε δὲ ἀπὸ χαράδρας.
¶ Χῆς) καταχέας.
Χηλιώ) μέλλω δίκροιαν ἔχειν ἐκτετμημένην ἐμφερῆ χήλῃ.
Χήλωμα, τὴν διχηλῆ γλυφίδα τοῦ βέλους, ἣ προσιθέασιν ἐν τῷ τοξεύειν τῇ νευρᾷ τὸ βέλος.
Χήμιλλα χηραμίδα) τὴν κοιλοτέραν κόγχλην ἢ μείζονα.
¶ Χλοηροῖσι) λαχάνοις, τοῖς κηπαίοις ἡδύσμασι.
Χλοιοῦται) ὡς εἰ ἢ χλωραίνουσι) ἔλεγε.
Χλοὶς) ἡ χλωρότης.
Χλοῶδες) χλωρόν.
Χλώρασμα) χλωρότης λαμπρὸν διαυγουμένη, ἢ ὅπερ τὸ ὑδαρῶδες ῥέπουσα.
¶ Χολήϊον) χολῆς ἀγωγόν.
¶ Χυλάζῃ) ὡς εἰ ἢ κλύζῃ) ἔλεγε.
Χυτειδέαν) χύτραν.
Χυτείδιον) χύτραν.
Χύτεινον) χύτραν.
¶ Χωλοῦσθεν) ἀνάπηρον κατά τι τῆς ἄρθρου ποιήσεται.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ψ.

Ψαγδας) εἶδός τι μύρου.
Ψαίρειν) ἐννήχεσθαι, προσψαύειν.
Ψαιστὸν μάζαν) τὴν μέλιτι ἢ ἐλαίῳ πεφυραμένην. ὅτι ἢ τὰ ψαιστὰ οὕτως δεύει).
Ψαφερόν) ψαθυρόν.
¶ Ψέφαρα) φοροειδῆ, μελανειδοῦντα. ψέφος δὲ τὸ σκότος.
¶ Ψόφου καθαπτόμενοι) ψόφου ῥᾳδίως αἰσθανόμενοι. ἢ μᾶλλον ἢ προσέχοντες· ὡς εἰ ἢ ψοφώδης ἔλεγεν.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ Ω.

Ωδεῖ ὅτι τοῦ κακοῦ) Ἀρκεσιλάῳ δὲ καὶ κακὸν ὦδε, δηλονότι χωρὶς τοῦ ι γράφει), οὐχ ὡς τὸ μετ' αὐτὸ σὺν τῷ ι.
Ωδεῖ) οἰδαίνει. δῆλον δὲ ὡς σὺν τῷ ι τοῦτο γράφει), ὅτι ἢ τὸ οἰδεῖν.
¶ Ωμήλυσιν) τὰ ἀπὸ τῆς ἀφρύκτων κειθῶν ἄλφιτά τε ἢ ἄλευρα. τὸ δὲ ὀξ ὠμὸν ἄλευρον κυρίως φασὶν ὠμήλυσιν ὀνομάζεσθαι· καταχρησικώτερον δὲ τὸ ἄλλο πᾶν ἄλευρον.
¶ Ωρεόντων) φερεντιζόντων, ὅτι ἢ φερεντὶς ὠρέα.
Ωρου) ἐνιαυτοῦ.
Ωρυσαν) ὥρμησαν.
¶ Ωτειλαί) οὐ μόνον τὰς οὐλὰς, ἀλλὰ ἢ τὰ ἕλκη.
¶ Ωχέτευται) ἐκρύσῃς ἢ διεξόδους κέκτηται).

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΩΝ ΗΡΟΔΟΤΕΙΩΝ
ΛΕΞΕΩΝ.

ΑΝΕΛΗ] χρήσιμ. ¶ Ἀναξυρίδας] τὰ βαθέα καὶ βασιλικὰ τῆς ἱππασίας. ¶ Αὐλὸς] εἶδος ἀκολάστου ὀρχήματος. ¶ Ἀνακῶς] ὀλιγωρῶς, φυλακτικῶς. ¶ Ἀβρὸν] καλὸν, αὐθάδες, ξυφερὸν. ¶ Ἀναισιμοῦν] δαπανᾶν, ἀναλίσκειν. ¶ Ἀνέγνωσεν] ἀνέπεισεν, ἐδίδαξεν. ¶ Ἀντίξοον] τὸ ἐναντιούμενον. ¶ Ἀλεξομένους] ἀμυνουμένους. ¶ Ἀρδὶς] φαρέτρα. καὶ τὸ βέλος. ¶ Ἀπίσας] ἰκμαίνουσας. ¶ Ἀφιδέας] ἀλύσεις. οἱ ὃ ψέλλια. ¶ Ἀποφλεῖ] πλὴν τελουμένου τιμὴν ὑπὲρ τῆς δούλων τοῖς δεσπόταις. ¶ Ἀποπιμπτέοις] ἀπήμοις. ¶ Ἀπεμάξαμεν] ἐμώρανεν. ¶ Ἀπηλικέστερον] φρενοβλαβέστερον. ¶ Ἀμύσαιεν] ἀφαίρεσιν, ἕλκουσιν, ξέειν. ¶ Ἀνδρόσφιγγα] σιμόθυτον ἀνθρωπος καὶ σφίγξ δημιούργημα. ¶ Ἀπεμορπτὶ] ἤγαγεν καταφρονήσας. ¶ Ἀνδρόγυνος] ἑρμαφρόδιτος. ¶ Ἀμβολάδην] καθ' ὑπερβολήν. ¶ Αἰγὶς] ἢ λίβυες φορεῦσι δορᾶ. ¶ Ἀνθέικας] τοῖς καυλοὺς τῆς ἀσφοδέλου. ¶ Ἀγκλατέειν] δώκειν, φυγαδεύειν, ὑπατάπτειν, ὑβρίζειν. ¶ Ἀχαιρεσίη] τὸ θεὸς χαίρειν τοῖς πολλοῖς ζῶν, καὶ τὸ ὑπάδεσις χρημάτων ποιεῖσθαι. ¶ Ἀφλασον] τὸ ἀκρον τῆς φρύμνης. ¶ Ἀρθμία] φιλία. ¶ Αἰωρηθέντας] μετεωρισθέντας. ¶ Ἀναμεσόμνυον] τὸ ἐγγαστρὶ συλλαμβανόμενον. ¶ Ἀκανθοπλήξ] ὁ πληκτόμενος. ¶ Ἀβιος] ὁ πολύβιος. ὡς ἄξυλος, ὁ πολύξυλος.

ΒΥΣΣΟΣ] βυθός. ¶ Βάριες] ναῦς.]Βουπόρες] ὀβελοὺς μεγάλους. ¶ Βαλανάγρα] κλεὶς.

ΓΑΥΛΟΣ] πλοῖον φοινίκιον. καὶ θρέατος αὐλητήριον, καὶ γαλακτοδόχον ἀγγεῖον. ¶ Γεωπόνας] οἱ γῆς πεινῶντες καὶ ἄποροι. ¶ Γνωσιμαχεῖν] τὸ γνῶναι πῶς αὐτοῦ ἀδένειν καὶ πῶς ἐναντίων πῶς ἰσχύει. ¶ Γοργύρη] δεσμωτήριον ὑπόγειον. ¶ Γυμνοπαιδία] ἑορτὴ ἐν ἀσάρτῃ, ἐν ᾗ γυμνοὶ χορεύεις ἴσασι.

ΔΗΜΟΕΡΓΟΙ] εἰς τὸ δημόσιον καμνόντες. ¶ Διαβεβαμβῶς] ὕμνῳ εἰς διόνυσον. ¶ Διασφᾶγες] αἱ διεστῶσαι πέτρα. ¶ Διφεσφορεομένους] φορεῖσις φορεομένους.

ΕΓΧΡΙΨΑΙ] ἐμπεσεῖν, θερμανελάσαι. ¶ Εσηθίσαντες] ὑλίσαντες. ¶ Ενηβητήρια) ἐνδυωχητήρια. ¶ Ελόχευσεν) εἰς λόχους κατέταξεν. ¶ Εὐλεων) σκωλήκων. ¶ Επιφορήματα) ξαγήματα. ¶ Επίλαμπος) καταφανής. ¶ Επαΐσσος) φανερός. ¶ Επίπλα) ἢ μὴ βεβαία κτῆσις, ἀλλ' ὑπόπλως. ἔπιπλα καὶ τὰ ἐπάνω τῆς στρωμάτων. ¶ Εὐτυκτα) ἁρμόσιμα εἰργασμένα. ¶ Εννώσας) ἐννοήσας. ¶ Εὐμάρεια) ἡσυχία, εὐκολία. ¶ Εμβολῶ) χάλκωμα θεριπτέρυγον θεὶ πῶς θεοφόρων ταῖς ναυσίν. ¶ Ενάεις) οἱ ὁπλῖται. ¶ Εφεδρον) ὑπόπλεον. ¶ Επίσιον) ἔποικον, καταλυμα. ¶ Εκήϊζεν) ἔδακεν, ὑπὸ τῆς πόας. ¶ Εναγίζειν) χοὰς ὑπιφέρειν τοῖς κατοιχομένοις. ¶ Εδώλιοισι) ὑποσχόμασι νηός. ¶ Εκύρησεν) ἔτυχεν. ¶ Επικάρσιον) πλάγιον. ¶ Επισρεφέως) ὑπομελῶς. ¶ Ελαῦν) ἐλάσας. ¶ Επαμησάμενοι) ἀνακινήσας. ¶ Ενωμοτία) τάξις ὥδε τοῖς ἀτικοῖς. ¶ Ερμὶς) ὁ κλινόποις. ¶ Ελυζον) σκέπη, δέρμα. ¶ Εἰρλιὸ) ὧδε λακεδαιμονίοις ἐν τῷ θεσπίῳ ἐνιαυτῷ ὁ παῖς ῥωδίδας καλεῖται, τῷ δευτέρῳ θεσκομιζόμενος, τῷ τρίτῳ μικιζόμενος, τῷ τετάρτῳ θεόπεμπος, τῷ πέμπτῳ παῖς, τῷ ἕκτῳ μελείριος. ἐφηβεύει ὃ παρ' αὐτοῖς ὁ παῖς ἀπὸ ἐτῆς ιδ' μέχρι καὶ κ'. βαρυτόνως ὃ τὸ μελείριον. ὥσπερ πυθμὴν ἀπύθμενος; ἀνιχνεύω ὑφαίνω. ¶ Επίδοξα) αὐτὰ τὰ θεοδόκιμα. ¶ Εὐεσία) ἡ, δημοσία, δαιτεία. ἡ καλλίση τῆς ἐστῆς ἀγωγή. Διονυσιανὸς αὐδὶ τὰ σ' γράφει. ¶ Εἰρὰ) μίτρα, ζώνη.

ΖΥΓΑΙΣ) καθέδραις. ¶ Ζώνη) πορφυρεοῦν ἔνδυμα. ¶ Ζάκορος) νεωκόρος, ἱερεύς.

ΗΜΕΚΤΕΩΝ) δυσφορῶν. ¶ Ηδηδὼν) μετ' ἰσχύος, μετ' ἀκολασίας, ὀρχηδών. ¶ Ηλυσιν) ἔφοδον, πορείαν.

ΙΑΗ) ἕξις ἱππικὴ, συσεφή. ¶ Ιθυγλρεῖς) οἱ γνήσιοι παῖδες. Ισία) δεῖπνα. ¶ Ιαχάζουσι) λέγουσι, φλυαροῦσι.

ΚΝΑΦΟΣ) ἄκανθα ἕλκουσα ἱμάτια. ¶ Κατατέλεα) τὰ ἀπαλώματα, καὶ σιωπέδια. ¶ Κυζικηνῶν) χορεῖα ἀποφθεγμάτων. ¶ Κορωνὴ) ξύλον ὑπαμπύς. ¶ Κρέξ) ὄρνεον δυσοιώνιστον τοῖς γαμοῦσι. ¶ Κάσσοντες) ὑποδεχόμενοι. ¶ Καινοῦ) τὸ χρήσιμον λόγῳ καινοῦ. ¶ Κομιδὴ) ἀπόστασις, ὑπομέλεια. ¶ Κέρκουρος) νεὼς εἶδος. ¶ Κληρέχοις) χωρατοῖς. ¶ Κρησφύγετον) καταφυγὴ, ὀχύρωμα. ¶ Καταγνέων) καταλύων. ¶ Καλλιερεῖσθαι) θύειν. ¶ Κυματώγη) ὑπαγωγὴ, αἰγιαλός. ¶ Κυρβασίας) πάσσας.

ΛΕΥΚΗ) πᾶσα θεὶ ὅλον τὸ σῶμα. ¶ Λαῦραι) ῥύμαι, ἀμφόδια. ¶ Λίνον) λύσις χορδὴ, ἢ ᾠδῆς ὄνομα. ¶ Λάξιν) λῆξιν, μερισμὸν, κλῆρον. ¶ Λάσθη) αἰσχύνη.

ΜΕΤΕΞΕΤΕΡΟΙ) πνές. ¶ Μύδρον) σίδηρον ἀρχαῖον. ¶ Μελεδωνοὶ) φερνισαί. ¶ Μυχοὶ) κατακλύσεις.

ΝΕΟΧΜΩΣΑΙ) νεωστὶ κινῆσαι. ¶ Ναυλόχιον] λιμένα.

ΞΕΝΙΗΝ σιωπεθήκατο) ὡς ξενίῳ ἐδωρήσατο.

ΟΡΘΙΟΣ νόμος) ξόπος μελωδίας. ¶ Οὖθαι) ὀρθώσεις. ¶ Οχανα ἀσπίδων) πόρπακες καὶ δεσμοί. ¶ Οὐ καταφεσίζεσθαι) φεσίκα ποιῆσαι. ¶ Ορχίσας) μαλάξας. ¶ Οἰόπτη) ῥυπαρὰ φορβάτων ἕδεα. ¶ Οὐκ ἐκνεομένους) ἀ φεσσικόντος. ¶ Ονῶ) τὸ θεὶ τὰ τῆς ὑδάτων ἀγλεῖα πολύπους καὶ συσρεφόμενον. ¶ Ορχηδὸν) ἠδηδὸν.

ΠΗΚΤΙΣ) ὄργανον, ψαλτήριον. ¶ Πεασοὶ) ψῆφοι. ¶ Πρυτανεῖον) δεσμοδέπον, θόλος, καὶ ἡ τὰ σίτα δηκη. ¶ Πεφύκυσις) τὸ ἀποσπεῖσαι. ¶ Πεφόπολος) νεωκόρος. μὴ τὰ σ' ὁ δοῦλος. ¶ Πάτανοι] θεοὶ φοινικικοὶ ἐν ταῖς φρύμνης ἱδρυμένοι. ¶ Παλάθας] τὰ ἐκ βυσσοπλάσματα. κυρίως ὃ ἡ τῆς σύκων ἐπάλληλος θέσις. ¶ Περιφορητὰ] ἀκτά. ¶ Περξένοι] θεοξένιοι. ¶ Πολέμαρχος] ἀρχὼν τῆς ξένων. ¶ Πεύκα] δοῦς.

ΡΗΠΙΣ] πλέγμα. ¶ Ρηγὶς] φακελλοῦ, ἢ δέσμης τῆς φακελλῆς. ¶ Ρῆχος] φακελλός.

ΣΠΕΡΧΘΕΙΣ] διεκβεῖς. ¶ Σπευή] ὅλισις καὶ σολή. ¶ Συμψήσας] σωτείψας. ¶ Σαγάρεις] πελέκεις. ¶ Σχοινοτενεῖς] μακρόν. ¶ Συρμαΐζειν] καθαίρειν πόματι τῆς ὀκζειῶν καὶ ὕδατος. ¶ Σπαδίξας] ὀκδείρας. σπάδιξ ὃ φλοιὸς ῥίζης φοινίκης. οἱ ὃ, φοίνικος ῥάβδον. σπάδακες ὃ καὶ οἱ κύνες. καὶ σπάδιξ ὃ, ὄργανόν τι κιθαριστικόν. ¶ Συρμαία] βραῖμα ὅλῳ στέατος καὶ μέλιτος. ἢ λάχανον σελίνῳ ἐοικός. ¶ Σκυτάλαις] ῥάβδοις. ¶ Σῶρα] σωτῆρια, λύτρα. ¶ Σώζουσι] τελοῦσι. ¶ Σηρίνου σύμβολοι] οἱ ψιθυριστικοί. ¶ Στερφῶ] τὸ θεὶ πῶν κεφαλῶν ἐρεῶν. ¶ Σταθμός] ὁδοῦ μέτρον, καταλυμα. ¶ Σινάμωλειον] καπόβολον. ¶ Σαυροστήρ] ξυστὸν, δόρυ. ἢ σύραξ ὃν ἔνιοι καλοῦσιν οὐ ἔσχον.

ΤΡΙΗΚΑΔΑΣ] δεῖπνα καὶ δημοσίᾳ καὶ ἀριθμὸς ἀνδρῶν λ. ¶ Ταρσοὶ καλάμων] θεσπιὰ ἐν ᾗ ὀξήραγγον πῶν πλίνθον. ¶ Τειφάσιοι] ξίφωνοι, τειπλάσιοι. ¶ Τόρνιον] τὸ ξῆμα καὶ τὸ ἐνιέμενον εἰς αὐτό. ¶ Τέμπεα] τὰ κενὰ τῆς ὀρῶν καὶ οἱ σωζόμενοι τόποι. ¶ Τωνίαν] ὀχάδημα. ¶ Ταρσὸς ἡ τῶν ὀρνίθων πτέρωσις.

ΦΑΡΜΑΚΟΙΣ] βαφαῖς. ¶ Φάλαρα] τὰ θεὶ τὰς γνάθους σκεπάσματα. ¶ Φάρσος] ξύφω, κλάσμα. ¶ Φρενήρης] σώφρων. ¶ Φειμάξασθαι] φρυάξασθαι, φυσῆσαι. ¶ Φόρμος] πλέγμα, ὁ κόφινος. ¶ Φυλάξαντες] ὑπτηρήσαντες. ¶ Φερέγυος] βεβαμμένος.

ΧΡΗΜΑΤΟΣ] θεάγματος. ¶ Χοιράδες] πέζαι λεῖαι ἐν θαλάσσῃ. ¶ Χορδεύων] τόμνων.

ΨΗΝΕΣ] νεωσσὰ τὰ ἐν τοῖς ὀλωΐδοις τοῖς ἄρσεσι.

†††††

ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΚΟΡΙΝΘΩ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΑΔΟΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ.

ΛΕΓΕΤΑΙ ὧδε· Τοῖς Ιωσι τὸ μὲν ὑμαίνειν Οὐλεῖν. ὅθεν καὶ τὰ ὑμῆ τῇ ξαυμάτων Οὐλας λέγομεν. ¶ ὁ δὲ λόγος, Μῦθος. ¶ καὶ τὸ μαντεύεσθαι, Ανελεῖν. ¶ καὶ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἀναστρέφονται, Ηθεα. ¶ καὶ τὸ ὀπιμελῶς, Αναπῶς. ¶ αὐτὶ τῦ ξενίλιω ἐδωρήσατο, ξενίλιω Σιωεθήκατο. ¶ καὶ τὸ ἀπατηλῶς ἢ ὀπιμελῶς, Επισρεφέως. ¶ καὶ τὸ οἰκούσης, Εχρύσης. ¶ καὶ τὸ θυμωθεὶς καὶ ζεσχεθεὶς, Σπερχθείς. ¶ καὶ ὁ ἔποικος, Επίσιος. ¶ καὶ ὁ δυσφορῶν, Ημεκτέων. ¶ καὶ αὐτὶ τῦ ἕτερος δὲ, Μετεζέτερος λέγουσιν. ¶ καὶ αὐτὶ τῦ ἠυκλάζων, Ελιννύων. ¶ λέγουσι ὃ καὶ τοὺς κῆ δήμους καὶ ἀελθμὸν τῇ ξιάκοντα ἀνδρῶν, Δεῖπνα. ¶ καὶ τὸν δεινοπαθέντα, Εννώσαντα. ¶ καὶ τὸ αὐέπεισεν ἢ ἐδίδαξεν, Ανέγνωσε. ¶ καὶ τὰς βαφὰς, Φάρμακα. ¶ καὶ τὰ αὐαλώματα, Τέλη. ¶ καὶ Λαύεας λέγουσι, τὰς ῥύμας τὰς ἀμφόδους. ¶ Σαγάρεις ὃ, τοὺς πελέκεις ἢ τὰ ὀκχεῖς ὅπλα. ¶ Αρδῆς, τὰς φαρέτρας. ¶ Φάλαρα, τὰ ἐπὶ τοὺς γνάθους σιεπάσματα. ¶ Ψιλῶας ὃ τὰ ἐν τοῖς ὀλιγόθυρος γινόμενα ζωΰφια. ¶ Σχοινοτενὲς, τὸ μακρὸν καὶ ὀρθόν. ¶ Συμψήσας δὲ λαμβάνουσιν, αὐτὶ τῦ σωτρίψας. ¶ Αἰμασιαὶ δὲ, τὸ ὀκ χαλίκων ᾠκοδομημένον καὶ αὖλι πλευῦ τοιχῖον. ¶ Φάρσος, τὸ κλάσμα, τὸ ξύφος, τὸ ἀκρωτήριον. ¶ καὶ Ταρσοὺς δὲ καλάμων τὴν φασιανὸν οὗ ἐξήρανον τὴν πλίνθον. ¶ Εμβολον ὃ, τὸ χάλκωμα τὸ περιτιθέμενον κῆ περόραν τῦ ναυός. ¶ Εναιζίζειν δὲ, τὸ χρὰς ὀπφέρειν ἢ θύειν τοῖς κατοιχομένοις. ¶ Πεόχυσιν δὲ, τὸ ἀποσπείσαι. ¶ Επιπλα, τὴν μὴ βαθεῖαν κτῆσιν, ἀλλ' ἐξεπιτολῆς. ¶ Λοῦκλα δὲ καλοῦσι πάσης τὴ ὅλον τὸ σῶμα. ¶ Κυζήματα δὲ, τὰ χρεὰ ἀποφθέγματα. ¶ Γεωπείνας δὲ, τοὺς ὀπὶ γῆς πεινῶντας καὶ ἀποδυομένους. ¶ τὸ δὲ ἱκανώσας Απώσας, ὡς καὶ Ηρόδοτος ἐν τῇ δευτέρᾳ. ¶ τὸ δὲ μέτριον καὶ καλῶς ἔχον, Επιεικέσατον. ¶ τὸ δὲ Αποδεχόμενοι, κάπτοντες φασί. ¶ Κορωΐλιω δὲ λέγουσιν ὀπικαμπές τι ξύλον. ¶ Εὐμβρέλιω δὲ, τὴν ἀπόπατον. ¶ τὰ δὲ Οπλώσματα, πεατόμενα. ¶ Βαρεῖς δὲ, τὰς ναῦς. ¶ Οσιεν δὲ καλοῦσι τὸ διόνυσον. ¶ τὰς δὲ αὐλύσεις, Αφιδέας. οἱ ὃ τὰ ψέλλια. ¶ τὸ ὃ καθαίρειν πόμα ὀκ ζειαῦ καὶ ὕδατος, Συρμαΐζειν. ¶ Λῖνον ὃ, ὡδῆς ὄνομα καὶ λύρας χορδιή. ¶ Φοσάνους ὃ, τοὺς κεφαλοὺς. ¶ Αποφορεὼν ὃ, τὴν τελουμένην ὧδε τῇ δούλων τοῖς δεσπότας. ¶ Λύσιν δὲ, τὴν πορείαν καὶ ἔφοδον. ¶ Συρνεῖν δὲ παρ' αὐτοῖς ὀνομάζεται λάζανόν τι σελίνῳ ἐοικὸς, ἢ βραῦμα δὲ σέατος καὶ μέλιτος. ¶ Ενηβητήρια ὃ, τὰ δωχητήρια. ¶ Τειφάσιοι δὲ παρ' αὐτοῖς λέγουσι οἱ τειπλάσιοι, τείφωνοι. ¶ Απεμάτωσε δὲ, τὸ ἐμώρανε σημαίνει παρ' αὐτοῖς. ¶ Αποτιμοτέρους δὲ τοὺς ἀτιμοτέρους λέγουσιν. ¶ Αφηλικέστερον δὲ, τὸ θρασυβύτερον. ¶ τὸν ὃ φανερὸν, Επαΐσιον. ¶ Φρενήρη δὲ, τὸν σώφρονα. λαμβάνουσι ὃ τὰτο καὶ ὀπὶ τοῦ ἐναντίου. ¶ Καταφρεΐζεσθαι ὃ λέγουσι τὸ φρῖκα ποιῆσαι. ¶ καὶ τὸ καταφανῆ, Επίλαμπον. ¶ Λάξιν δὲ, τὸ μερισμὸν ἢ τὸν πλῆθος. ¶ τὸν καταπεπονημένον Τεθυμμένον λέγουσι. ¶ τὸ πολεμεῖν Αντάειν λέγουσι. ¶ τὰ αἰδοῖα, Μέζεα. Ησίοδος, Οὐδὲ σὶ ὑπὸ μέζε' ἔδυντο. ¶ τὸ καταπαγχθεὶς καὶ γελασθεὶς Διαβεβλημένον λέγουσιν. Ηρόδοτος, ὦ βασιλεῦ διαβεβλημένος ὑπὸ Αμάσιος οὐ μανθάνεις; ¶ τὸ καλλωπίσας Ασπήσας λέγουσιν. Ος ἐμὲ τὸν κόσμῳ ἀσπήσας ἀπέπεμψεν ὡς ἑαυτῦ θυγατέρα. ¶ Εναίρεις οἱ ὁπλίται ὀνομάζονται παρ' αὐτοῖς. ¶ Διασφᾶγες δὲ, αἱ φλεστῶσαι πέτραι. ¶ Γνωσιμαχεῖν δὲ, τὸ γνῶναι τὴν ἑαυτῦ ἀσθένειαν, τὴν τε τῇ ἐναντίων ἰσχύν. ¶ Σισύρα δὲ, βαρβαρικὸς χιτών. ¶ Τρείζειν, τὸ σμηρᾶν. ¶ Οἰσύπη δὲ τὸ τῇ ῥυπαρᾷ περιβάτων ἔλαιον, καὶ τὸ διαχώρημα τῦ περιβάτε. ¶ Νεοχμῶσαι δὲ, τὸ νεωστὶ κινῆσαί τι. ¶ Φερέγυος, ὁ βεβωμωτής. ¶ Εφεδρος, ὁ ὁπίκληρος. ¶ Εγκατεύειν, τὸ διώκειν. ¶ Τεξαπέλευσίδες λέγονται ὧδε ἴωσιν αἱ ἀκείδες, ὧδε τὸ τέσσαρα ἔχειν πόδας, δύο μὲν ἔξω μείζω, ἐλάσσω δὲ ἔνθεν ἕτερα δύο. ¶ Γὸ ὑκ Ιπνεομένους, αὐτὶ τῦ περιπνέοντος, οὐ καθημένους, παρ' αὐτοῖς λαμβάνεται. ¶ τὸ Απυπλίξατο, αὐτὶ τῦ ἀπέφυγε. ¶ Πλίξ δὲ τὸ βῆμα, ἐξ οὗ Πλίγματα τὰ πηδήματα. ¶ ἔνθα καὶ τὸ περιβάδην Αμφιπλίξ, ὧδε Σοφοκλεῖ ἐν Τειπολέμῳ. καὶ Ομηρος, Αἱ δ' οὗ μὲν τέφχον, οὗ δ' ἐπλίασοντο πόδεσσιν. ¶ καὶ τὸ Ψῶσαν, αὐτὶ τῦ θάλπυσαν. ἔστι δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ τὸ Ψῶ ἀρχαικὸν περισφώνημα. ¶ Κόλλιξ δέ ὅστιν εἶδος ἄρτου περιφεροῦς, ἐξ οὗ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν κολλίκια. ¶ Σχοίνων δὲ συμβολεῖς οἱ Ψιαθοπλόκοι. ¶ καὶ Ιθαγενεῖς, οἱ γνήσιοι παῖδες. ¶ Πέξενοι δὲ οἱ περιττάτῃ τῇ πόλεων, καὶ οἱ φερνῆσαι καὶ ξενίας ὑποδεχόμενοι. ¶ Σπαργᾶ δὲ, τὸ ὀρέγει, καὶ ὀπιθυμεῖ. ¶ Κορδίνημαι δὲ, τὸ καρηβαρῶ παρ' αὐτοῖς. γράφεται δὲ καὶ σκορδίνημαι. ¶ Ιξις ὃ ἡ δύθυωεία. ¶ Ροικὸν δὲ τὸ εἴπωνδύον καὶ σεαβὸν, ὃ καὶ Ροιβὸν λέγεται. ¶ Σαωρὸν ὃ, τὸ σεσηπός. ¶ τὸ δὲ ὀπιπάσω Παλαιόφασί. ¶ τὰ δὲ περίφατα, Ποταίνια. ¶ Βλακὸν ὃ, τὸ ζυφερόν. ¶ Τοὺς δὲ φρυγανώδης αὖ Θεακας Μαειλιώδες. ¶ Μάλη ὃ ἡ θέρμη. ¶ ἡ ἀποδιὰ δὲ, Μαρίλη λέγει. ¶ Μελεδωνθέων ὃ αὐτὶ τῦ μεριμνῶν, θεραπεύων. Μελεδαίνειν γὰρ λέγει τὸ μεριμνᾶν. ¶ Μισύλλιω τὸν κοῖλον ἄρτον λέγουσι. ¶ καὶ τὸ μυδῶσα, Εκρέουσα. καὶ τὸν δημόσιον, Επιδήμιον. ¶ καὶ τὸ ἐκθλίβειν, Βλιμάζειν. ¶ καὶ τὸ ἐτέναξεν, Εμυξε. ¶ καὶ τὰ τὴν κάτω κοιλίαν καθαίροντα φάρμακα, Ελατήρια. ¶ τὸ ἐνέδησεν, Ενεκείκωσε. ¶ τὸ εἰς δύο διαιρεθῆναι, Εδιχώθη φασί. ¶ καὶ ἡ δύθυτις, Εὐθυωεία. ¶ καὶ τὸ ἐπυλώθη, Εμυλώθη. ¶ τὸ ἐγχείσαι, Εμπηδᾶ. ¶ τὸ ἐκτόπως καὶ ὧδε δόξως, Εκτοπίως. ¶ τὸ δυφορώτερον, Επισοχώτερον. ¶ τὰ μύλωνα, Ζώπειον. ¶ τὸ ὠμοιωμένον, Δελφυωμένον φασί. ¶ καὶ τὸ πυρετὸν, Θερμωλεί. ¶ καὶ Θαλάμας, τὰς καταδύσεις. ¶ καὶ Θείασεν, τὸ κῆ ψυχὴν ἐξίσασθαι, ἢ τὸ μαίνεσθαι.

INDEX ALPHABETICVS EORVM QVI HIPPOCRATEM

siue Commentariis, siue Notis, siue Latina versione, seu alia quauis ratione hactenus illustrarunt.

A.

Ioannes Agricola Ammonius Aphorismos ordine digessit & lib. VI. Epidem. ac annotatiunculis illustrauit.

Alardus Amstelredamensis Epistolas ad Damagetum interpretatione & paraphrasi illustrauit.

Adrianus Alemanus in libr. de Aëre, Aquis & Locis & in libr. De Flatibus Commentaria scripsit.

Ioannes Alexandrinus in lib. Epidemiorum Commentarios scripsit.

Antonius Antonides vander Linden Aphorismos noua methodo disposuit.

Iulius Cæsar Arantius in libr. de Vulneribus Capitis Commentarium scripsit.

Ioannes Argenterius in libr. primum, Secundum & Quartum Commentarios scripsit.

B.

Baccius Baldinius in libr. de Aëre, Aquis, & Locis Commentaria scripsit.

Baldus Baldus Disquisitionem Iatro-Physicam ad textum 23. libr. de Aëre, Aquis, & Locis scripsit.

Alphonsus Baroccius scripsit Lectiones in primam sectionem Aphorismorum.

Leonardus Bauschius in libr. de Locis in homine, de Medicamento Purgante, de vsu Veratri, de Diæta Commentaria scripsit.

Theodorus Belleus in Hippocr. Aphorismos Commentarium scripsit.

Ioannes Stephanus Bellunensis. Vide Stephanus.

Iul. Cæsar Benedictus scripsit Quæstiones de Pepasmo ad mentem Hippocratis.

Hugo Bentius in Aphorismos expositionem scripsit.

Petrus Berigardus Aphorismos Hippocratis Rythmicos edidit.

Ioannes Beuerouicius scripsit Exercitationem in Aphorismum 79. sectionis 4.

Honoratus Bicaissius scripsit Syntaxin Aphorismorum, Prænotionum, Coacarum & Prædictionum. Aphorismum 69. sect. 5. ad disputandum proposuit pro Cathedra Aquensi.

Petrus Blondellus Prognosticorum Latinam Ecphrasin scripsit.

Michael Angelus Blondus libr. de Prisca Medicina & de Diebus Criticis Epitomen scripsit.

Marcellinus Bompart scripsit Commentarium Gallicum in Epistolas Hippocratis.

Iohannes Bonuert Aphorismos Hippocratis versibus Gallicis edidit.

Hieronymus Brasauola in libr. primum Aphorism. expositionem scripsit.

Antonius Musa Brasauolus in primum Aphorismum & in octo Aphorismorum libr. in libr. de ratione victus in morbis acutis Commentaria scripsit.

Ioannes Brauus in libr. Prognosticorum Commentaria scripsit.

Andreas Brentius libr. de Natura hominis Latinè vertit. in libr. de Insomniis Commentaria scripsit.

Benedictus Bustamente Paz, vide Paz.

Ioannes Butinus Aphorismos ordine digessit & Prænotionum libr. expositione illustrauit.

C.

Christophorus Cachetus in Aphorismorum Hippocr. primam sectionem Theoricas practicas scripsit.

Antonius Cælius Messanensis in libr. primum Aphorismorum Commentarium scripsit.

Marsilius Cagnatus in aliquot Aphorismos & peculiariter in 24. Aphoris. section. 2. Commentarium scripsit.

Marcus Fabius Caluus Hippocratis Opera Latinè vertit.

Claudius Campensius Aphorismos Latinè vertit & Annotationibus illustrauit.

Petrus Andreas Canonherius in septem libros Aphorism. Hippocr. Medicas, Politicas ac Theologicas interpretationes scripsit.

Hieronymus Capiuaccius in primam sectionem Aphorismorum Commentarios scripsit.

Archileus Carcanus scripsit Lucubrationes in Aphorismos.

Hieronymus Cardanus in libr. de septimestri & octimestri partu: in libr. de Aëre, Aquis, & Locis, in Prognostica, & Aphorismos in libr. de Alimento Commentarios scripsit. item Examen ægrorum Hippocratis.

Ioannes Cassal Hippocratis Aphorismos Gallicis versibus reddidit.

Christophorus Castaneas scripsit in Aphorismos.

Stephanus Rodericus Castrensis in libr. de Alimento Commentarium scripsit.

Symphorianus Champeius scripsit Centiloquium Isagogicum in libros Hippocratis & Philosophiam Hippocraticam.

Renatus Charterius omnia Opera edidit & variè illustrauit.

Aëtius Cletus Dilucidationem in Aphorism. 22. section. primæ scripsit.

Ioannes Colle scripsit Commentarium in libr. Hippocr. de Insomniis.

Michael Columbus scripsit Indicem in Hippocratem.

Bassianus Complanus Censuram scripsit in libr. Hippocr. de Septimestri & octimestri partu.

Ioannes Baptista de Condé Hippocratis Aphorismos Carmine reddidit.

Gulielmus Copus libr. de ratione victus in morbis acutis scripsit.

Mauricius Cordæus in libr. primum de morbis

mulierum Interpretationem, & in libellum de iis quæ virginibus accidunt interpretationem & annotationes scripsit.

Ianus Cornarius Hippocratis Opera Latinè vertit & edidit item notas in libr. de Aëre, Aquis & Locis, & Præfationem in laudem Hippocratis ante eius Prognosticum.

Ioannes Baptista Cortesius in libr. de Vulneribus capitis Commentaria scripsit.

Iulius Paulus Crassus libr. de Medicamentis purgantibus Latinè vertit.

Petrus Crispus scripsit Commentaria in libr. primum Aphorismorum.

Hermannus Cruserius in primum & secundum Epidemior. & in libr. de Salubri diæta Commentarium scripsit.

Henricus à Cuellar in Prognostica Commentaria scripsit.

Ioannes Culmannus scripsit argumenta in singulos libros Hippocratis.

Marinus Curæus de la Chambre methodum pro explicandis Hippocrate & Galeno, & Commentarium in libr. 2. Aphorism. scripsit.

D.

Ioannes Damascenus Aphorismos Hippocr. Gallicè edidit.

Gerardus Denisotus Aphorismos Hippocr. Græco-Latinos versu cum Epigrammatis & Icone edidit.

Franciscus Dissaudeau scripsit notas Gallicas in libr. Hippocratis de Vulneribus capitis.

Petrus Salius Diuersus in quatuor libr. de morbis Commentaria scripsit.

Ioannes Baptista Donatius in libr. de morbis virginum Commentaria scripsit, item Examen historiarum Epidemicarum.

Ludouicus Duretus in Coacas prænotiones, in lib. de Humoribus purgandis & in libros de diæta acutorum Commentaria scripsit, item Interpretationem sectionis primæ lib. 2. Epidem.

E.

Andreas Ellingerus Aphorismos & Prognostica paraphrasi poëtica illustrauit.

Thomas Erastus in aliquot Aphorism. libri 1. & in 1. & 2. prognosticorum prælectiones & in primum Aphor. sect. quintę Epidemiorum expositionẽ scripsit.

Erotianus scripsit Lexicon Græcum vocum obscuriorum Hippocr.

Petrus Iacobus Esteue in libr. secundum Epidemior. Commentarium scripsit.

Ioannes Evvichius libr. de Natura humana illustrauit & vitæ Hippocratis Epitomen scripsit.

F.

Gabriel Fallopius in libr. de Vulneribus capitis Commentarium scripsit.

Fagoueus scripsit Commentarium Gallicum in libr. Hippocrat. de Structura Hominis.

Albertus Feureus notas & emendationes textus Hippocratis edidit.

Franciscus Feureus scripsit Commentaria Gallica in libr. Hippocratis de Medico, & libr. Chirurgicos Hippocratis cum Commentariis Vidi Vidij Gallicè vertit.

Camillus Flauius in libr. de Aëre, Aquis & Locis Paraphrasim scripsit.

Nicolaus Florentinus scripsit Paraphrasim in Hippocr. de Officium Instauratione.

Anutius Foesius omnia Hippocratis opera Græcè & Latinè edidit, & variè illustrauit.

Franciscus Fogerolæus Methodum in septem Aphorism. libr. ab Hippocrate obseruatam edidit.

Rodericus à Fonseca in Legem Hippocr. in Prognostica & in Aphorismos Commentaria scripsit.

Gabriel Fontanus Aphorismum 15. sect. 5. ad disputandum proposuit pro Cathedra Aquensi.

Iacobus Fontanus in Aphorism. Commentaria scripsit.

Nicolaus Fontanus Aphorismos ordine digessit.

Foresius in Aphorismos Commentarios scripsit.

Iacobus Foroliuiensis antiquam Aphorismorum translationem edidit in eosdem expositiones, & quæstiones &c. scripsit.

Antonius Fracantianus scripsit in libr. de Alimento.

Ioannes Fragosus scripsit Commentaria in lib. Chirurgicos Hippocratis.

Franciscus de Franciscis in Iusiurandum Hippocratis Commentarium scripsit.

Leonardus Fuchsius Epidemior. librum VI. versione & luculentissima enarratione illustrauit Hippocrat. Aphorism. Latinè vertit & Commentaria addidit. libr. de Medicam. purgantibus edidit.

G.

Claudius Galenus in libr. de Natura hominis in libr. de ratione victus salubr. in libr. de ratione victus in morb. acutis, in Prognostica, in Prorrhetica, in Aphor. in primum, tertium, & sextum Epidemior. & in libr. de Articulis Commentaria scripsit, & in libr. de Officina Medici, item glossas Hippocratis.

Antonius Gaiotius edidit Hippocratis Aphorismos, Græcè, Latinè & Hebraicè.

Ioannes Ludouicus Ganssius Aphorismos Hippocratis carmine reddidit.

Dinus de Garbo Florentinus in libr. de Natura fœtus Recollectiones scripsit.

Hieronymus Gardinus in libr. de Aëre, Aquis & Locis Commentaria scripsit.

Lucas Gauricus in libr. de Diebus Criticis scripsit.

Theodorus Gaza vertit Aphorismos.

Hieronymus Gemusæus scripsit Dialogismum de Hippocr. & Galeni libris.

Ioannes Gorræus libros de Genitura, de Natura pueri, Iusiurandum, de Arte, de Prisca Medicina, de Medico Latinè vertit & annotationibus ac scholiis illustrauit.

Stephanus Gourmelenus libr. de Alimento Latinè vertit & Scholiis illustrauit.

Paulus Grisignanus in Aphorismos Expositionem scripsit.

Carolus Guillemeau scripsit Commentarium Gallicum in Aphorismos Chirurgicos Hippocratis.

H.

Nicolaus Haupasius Aphorismos Latinè vertit & Enarrationibus illustrauit.

Erhardus Hedeneccius in Aphorismos tabulas scripsit, item Synopsin Prognosticωn.

Herodotus scripsit Lexicon vocum Hippocratis.

Ioannes Heurnius in libros de Natura hominis, de ratione victus in morbis acutis, in Iusiurandum, in libr. de Medico in Legem, in libr. de arte,

in libr.

in libr. de Veteri Medicina, in libr. de Elegantiâ, in Præceptiones, in libr. de Carnibus, in libr. de Purgatoriis Remediis, in Prognostica, in Aphorismos Commmentaria scripsit.

Iacobus Hollerius in Coacas Prænotiones, & in Aphor. Commentaria scripsit.

Blasius Hollerus in Iusiurandum Commentarium scripsit & in libr. de natura Humana.

Antonius Hommeius in Aphorismos scripsit, eosque carmine Græco & Latino reddidit.

Bartholomæus Horn. in Aphorismos scripsit.

Gregorius Horstius scripsit explicationem Coacarum ad Prognosin febrium spectantium.

I.

Desiderius Iacotius ad Coaca præsagia Commentaria scripsit.

Paulus Iuliarius Expositionem procemij libr. de victus ratione in morbis acutis scripsit.

K.

Tobias Knoblochius Aphorismos Græcè & Latinè edidit & enodauit.

L.

Ioannes Lalamantius lib. de Septimestri & octimestri partu Latinè vertit & scholiis adornauit, vt & extremum finem libr. de carnibus.

Ioannes Lanæus Aphorismos nouo ordine digessit.

Syluius Lanceanus ad Aphorismos 37. 38. & 53. libr. 5. Expositionem scripsit.

Bassianus Landus Præfationem in Hippocratis Aphorismos scripsit.

Ioannes Landus Aphorismos nouo ordine digessit.

Iacobus Lauellius scripsit Commentarium in librum primum Prognosticorum Hippocratis.

Laurentius Laurentianus Hippocr. Aphorismos & in eosdem Galeni Commentarios Latinè vertit.

Ludouicus Lemosius scripsit iudicium de Operibus Hippocratis.

Nicolaus Leonicenus libr. septem Aphorism. Latinè vertit, & nonnulla alia eiusdem.

Iuuenalis Leueronius in Aphorismos Lucubrationes scripsit.

Ioannes Liebantius scripsit Scholia in Commentarios Hollerij in Aphorismos Hippocratis.

Michael le Long scripsit Commentarium Gallicum in Aphorismos.

Illefonsus Lopi Hippocratis Prognosticum per locos dispositi & annotauit.

Eilardus Lubinus edidit Hippocratis Epistolas Græco Latinas.

Constantinus Lucas Explanationem in Hippocratis Aphor. scripsit.

Antonius Ludouicus Olyssiponensis Annotationes aliquot in Hippocr. Aphorismos & expositionem in Aphorismum 16. sect. præscripsit.

Aloisius Luisinus carmine hexametro reddidit Hippocr. Aphorismos.

Ioannes Lygæus Hippocratis Aphorismos annotationibus illustrauit.

M.

Rodolphus Magister Aphorismos noua interpretatione & methodo exornauit.

Paulus Magnolus Aphorism. Hippocr. Græcè & Latinè edidit.

Ioannes Manelphus Annotationes quasdam circa textum præcipuè Aphorismorum scripsit.

Stephanus Manialdus Hippocratis Chirurgiam Græcè restituit, Latinitate donauit & Commentariis illustrauit.

Pancratius Marcellinus scripsit notas marginales ad Prælectiones Hieron. Mercurialis in Hippocrat. Aphorismos.

I. Æm. Marin Aphorismos Hippocratis ordine digessit.

Ægid. Marin Aphorismos methodo dispositiua scientifico ordine digessit.

Ioannes Marinellus in Hippocratis Opera & seorsim in Aphorismos Commentaria scripsit.

Marsilius Aphorismos vertit.

Ioannes Petrus Martelis Aphorismum 5. sect. 3. ad disputandum proposuit pro Cathedra Aquensi.

Prosper Martianus Hippocratis Opera Notationibus illustrauit.

Ioannes Martinus Prælectiones in libr. de morbis internis & in lib. de Aëre, Aquis & Locis scripsit, & varias lectiones in Hippocratem edidit.

Hieronymus Massarius librum de Natura hominis Latinè vertit, & Paraphrasi explicauit.

Ioannes Maurinus Aphorism. 16. sect. 3. ad disputandum pro Cathedra Aquensi proposuit.

Ioannes Henricus Meibonius scripsit Commentarium in Iusiurandum Hippocratis.

Philippus Melanchthon Orationem scripsit de vita Hippocratis.

Petrus Memmius Hippocratis Iusiurandum Commentariis illustrauit.

Ferdinandus Mena libr. de Septimestri partu & de purgantibus Medicamentis exposuit & enarrauit.

Hieronymus Mercurialis Hippocratem Græcè & Latinè edidit, ordine disposuit, & singulis libris Censuram addidit, Commentaria scripsit in Prognostica, Prorrhetica, in libr. de victus ratione, in morbis acutis, in Historias Epidemiorum, & in Aphorismos.

Scipio ex Mercuriis Scholia in Ioannis Zecchij lectiones in primam Aphorismor. sectionem scripsit.

Iacobus Milichius Orationem scripsit de vita Hippocratis.

Mirabellus Aphorismos, & Iusiurandum Gallicè vertit.

Ioannes Malpeus tabulas scripsit quæ Hippocratis tres Prognosticorum libros complectuntur.

Ioannes Baptista Montanus in libr. secundum Hippocr. Prognosticorum, in primam, & secundam partem Aphorismorum, & in tertiam sectionem libri primi Epidemiorum commentatus est.

Georgius Moralis scripsit Commentarium in duos priores libros Aphorismorum.

Federicus Morellus scripsit notas in libr. de Medicamentis purgantibus.

Ioannes Morisotus genuinam Aphorismorum Hippocr. lectionem, & fidelem interpretationem edidit.

Thomas Mouffetus Hippocratis Prognostica methodicè digessit, &c.

Donatus à Mutiis in Interpretationem Galeni super quatuordecim Aphorismos Hippocratis Dialogum scripsit.

Ioannes Myrica Paraphrasin in Aphorismos Hippocratis scripsit.

N.

Nicolaus Nicolus scripsit Commentum super

Aphorismos Hippocratis.

Ambrosius Nonnius scripsit Commentaria in tres libros Aphorismorum Hippocratis.

O.

Hippolytus Obicius scripsit commentarium in duos primos Hippocratis Aphorismos.

Franciscus Oclerius Aphorismos edidit cum adiectis è commentariis Antonij Musæ: & ex iisdem tam ad febres quàm ad morbos singulos attinentes selegit.

Oddus de Oddis in Aphorismorum duas priores sectiones dilucidissimam interpretationem scripsit.

Guillelmus Odry Aphorismos Hippocratis versu Latino reddidit.

Paulus Offredus in librum Aphorismorum Hippocratis Commentationem aphoristicam ad methodum analyticam redactam scripsit.

Ioannes Opsopoeus Iusiurandum, Aphorismos, Prognostica, Prorrhetica, Coaca Præsagia, Latinè vertit, notis & variis lectionibus illustrauit.

Oribasius Sardianus Commentaria in Aphorismos Hippocratis scripsit.

P.

Palladius scripsit Scholia in libr. Hippocratis de Fracturis, & breues interpretationes sexti libri Epidemiorum.

Sebastianus Paparella scripsit Commentarios in librum Hippocr. de Natura humana.

Hippolytus Parma scripsit in librum de vulneribus capitis.

Antonius Pasienus scripsit in libr. de Aëre, Aquis & Locis.

Simon Pauli Orationem scripsit de laudibus Hippocratis.

Fabricius Paulinus scripsit Prælectionem de Catena Aphorismorum Hippocr. primæ sectionis.

Petrus Pavv scripsit in libr. de Vulneribus capitis.

Benedictus Bustamente Paz scripsit Methodum in septem Aphorismorum libris ab Hippocrate obseruatam.

Bartholomæus Perdulcis scripsit Commentarios in librum Hippocr. de Natura Humana.

Franciscus Perla librum Hippocr. de Locis in Homine Commentariis illustrauit.

Hieronymus Perlinus scripsit Prælectiones super variis locis Prorrheticorum.

Gaspar Peucerus Orationem scripsit qua continetur explicatio Hippocratis Aphorismi 42. sectionis secundæ.

Philotheus scripsit Commentaria in Aphorismos Hippocratis.

Iacobus Antonius Phrygius in Hippocratis Prognostica commentationem scripsit.

Petrus Franciscus Phrygius scripsit Commentarios in historias Epidemicas Hippocratis.

Matthæus Pinus scripsit Indicem in omnia Hippocr. opera.

Achilles Pirmander scripsit nouam Methodum in Aphorismos Hippocratis.

Ioannes Placotomus libr. Hippocr. de Diæta salubri, seu priuatorum Latinè vertit, & breuibus Scholiis illustrauit, Aphorismos in locos communes ordine doctrinæ compositiuæ digessit.

Antonius Ponce de Sancta Cruce. Vide Sancta Cruce,

Guilhelmus Plantius Galeni Commentarios in Aphorism. Hippocr. Latinitate donauit, & Annotationibus illustrauit.

Oliuerius Popardus Aphorismos Latinè vertit & ordine digessit.

Illefonsus Popus scripsit Commentaria in Prognostica Hippocratis.

Franciscus Portius Aphorismos & Prognostica carmine reddidit.

Æmilius Portus scripsit notas & emendationes in Hippocr.

Simon Prouancherius scripsit enarrationem poëticam Aphorismorum Hippocratis.

Q.

Eustachius Quercetanus Acroamatωn in libr. Hipp. de Natura hominis Commentarium scripsit.

R.

Franciscus Rabelæsus Aphorismos Hippocratis, Præsag. lib. 3. libr. de ratione victus in morbis acutis, libr. de Natura humana recognouit.

Franciscus Ranchinus in Iusiurandum Hippocratis Commentarium scripsit.

Antonius Reboul Aphorismum 63. sect. 3. ad disputandum proposuit pro cathedra Aquensi.

Rutgerus Rescius Aphorism. Hippocr. ex diuersorum Græcorum codicum collatione recognouit, & varias lectiones margini adscripsit.

Bartholomæus & Petrus Rostinij in ordinem nouum digesserunt Aphorismos.

Ludouicus Rostinus omnium sententiarum quæ in Hippocr. Aphorismis continentur, ordinem alphabeticum scripsit.

S.

Petrus Salius Diuersus. Vide Diuersus.

Claudius Salmasius scripsit expositionem Aphorismi 79. sect. 4.

Franciscus Sanches scripsit Censuram in Hippocr. opera omnia.

Antonius Ponce de Sancta Cruce scripsit Prælectiones in libr. Hippoc. de Morbo Sacro, item Philosophiam Hippocraticam ad libr. Hippoc. de Diæta.

Sanctorius Sanctorius scripsit Commentaria in primam sectionem Aphorismorum Hippocratis.

Carolus Sangermanus Aphorismos Hippocratis in methodicam praxim reuocauit.

Iacobus Santalbinus Latinè vertit Commentarium Palladij in libr. Hippocr. de fracturis.

Ioannes Iacobus de Sauiis scripsit Præfationem in libr. Præsagiorum Hippocratis, & de ordine librorum eiusdem.

Ludouicus Sauotus scripsit de Tetragono Hippocratis.

Iosephus Scaliger textum Græcum libr. de Vulneribus capitis castigauit & notas addidit.

Iulius Cæsar Scaliger scripsit Commentarium in libr. Hippocratis de Insomniis.

Ioannes Ernestus Scheffler ordine Aphorismos digessit.

Saluus Selanus scripsit Commentaria in Aphorismos Hippocratis.

Ioannes Fridericus Schroterus scripsit Commentaria in libr. Hippocratis de Natura hominis.

Iacobus Scutellarius scripsit Commentarium in libr. Hippocratis de Natura humana.

Melchior Sebisius scripsit Dissertationem [illegible] in Prognosticis.

Iacobus

Iacobus Segarra scripsit Commentarium in libr. de Natura hominis.

Ludouicus Septalius textum Græcum Hippocratis libri de Aëre, Locis, & Aquis restituit, multis in locis emendauit, Latinè vertit & Commentariis quinque illustrauit.

Ioannes Sermoneta scripsit Quæstiones in Aphorismos Hippocr.

Ludouicus Seruinus scripsit notas & emendationes in Hippocr.

Soranus Ephesius scripsit vitam Hippocratis.

Marsilius de Sancta Sophia scripsit Quæstiones in Aphorismos Hippocratis.

Lazarus à Soto scripsit Animaduersiones Medicas & Commentaria in libr. Hippocratis de Aëre, Aquis, & Locis: item in libr. de Locis in homine, in libr. de Medicamentis purgantibus, in tractatum de vsu veratri, in libr. de Diæta.

Stephanus Athenienſis scripsit Commentarium in Prognosticum, cuius Græcum exemplar est in Bibliotheca locupletissima D. Moreau.

Ioannes Stephanus Bellunensis scripsit Commentarium in libr. Hippocr. de Structura hominis, in libr. de Virginum morbis, & in legem.

Iacobus Petrus Steue scripsit Commentarium in libr. 2. Epidemiorum.

Emanuel Stupanus scripsit Hippocr. Aphorismorum Enarrationes & Commentaria Aphoristica.

Reginaldus Sturmius scripsit Paraphrasim Poëticam Aphorismorum Hippocratis.

Iacobus Syluius scripsit Commentarium in Elementa Hippoc. & in Commentarium Galeni in libr. Hippocr. de Natura hominis Scholia: item ordinem in legendis Hippocratis & Galeni libris.

T.

Claudius Tardy scripsit in libr. de Virginum morbis, in lib. de Septimestri & Octimestri partu, & Hippocratis purgandi methodum.

Gabriel de Tarrega scripsit in Aphorismos.

Taddæus, Florentinus scripsit Expositiones in Aphorismos Hippocratis, in Prognostica, in libr. de ratione victus in morbis acutis.

Hieremias Thriuerius Commentarios scripsit in libr. Hippocr. de ratione victus priuatorum, in libr. de ratione victus in morbis acutis, in Aphorismos Hippocratis.

Andreas Thurinus scripsit defensionem Hippocratis & Galeni aduersus Fracastorium de crisibus.

Ioannes Tilemannus scripsit Synopsin Aphorismorum Hippocratis.

Adrianus Tall. scripsit in Aphorismos.

Albanus Torinus scripsit præfationem in Hippoc. Prognostica.

Victor Trincauellius scripsit Exercitationes familiares in libr. secundum Prognosticorum Hippocr.

Franciscus de Turre Hippocratis Prognostica collegit & interpretatus est.

V.

Franciscus Vallesius scripsit Commentaria in libros Epidemiorum, in Aphorismos, in libr. de Alimento, in libr. Prænotionum, in libr. de ratione victus in morbis acutis.

Christophorus à Vega scripsit Commentaria in Aphor. Hippocratis, Prognostica Latinè vertit, expositionibus & annotationibus illustrauit.

Iustus Velsius libr. de Insomniis Latinè vertit, Variam lectionem Aphorism. quinti libr. 1. Hippocratis edidit.

Franciscus Vertunianus libr. Hippocratis de Vulneribus capitis Latinitate donauit & Commentariis illustrauit.

Benedictus Victorius scripsit Commentaria in Aphorismos Hippocratis, & in Prognostica.

Vidus Vidius scripsit Commentaria in libros Hippocratis de Vlceribus, de Vulneribus capitis, de fracturis, de Articulis, de Officina Medici, seu generaliter in Chirurgicos libros Hippocratis.

Arnaldus de Villanoua scripsit in aliquot Aphorismos.

Michael Villanouanus in Aphorismum Concocta medicari non cruda Commentarium scripsit.

Ioannes Viscerus scripsit Enarrationem breuem Aphorismorum Hippocratis.

Adolphus Vorstius edidit Aphorismos Græcè & Latinè.

Iodochus VVillichius vertit Latinè librum de Genitura.

Radulphus VVinterronus Aphorismos Hippocratis Carmine Græco & Latino reddidit.

Z.

Ioannes Zecchius scripsit lectiones in Primam Aphor. sectionem.

Marius Zuccharus scripsit quædam in Hippocratis Epidem.

Theodorus Zuingerus Commentariis & Tabulis illustrauit Hippocratis quæ sequuntur.

Libr. de Arte.
De Veteri Medicina.
Legem.
Iusiurandum.
Libr. de Medico.
Libr. de Elegantia.
Præceptiones.
Libr. de Carnibus.
Libr. de Genitura.
Libr. de Natura Pueri.
Libr. de Septimestri partu.
Libr. de Octimestri partu.
Libr. de Aetate.
Libr. de Natura hominis.
Libr. de Aëre, Aquis, & Locis.
Libr. de Flatibus.
Libr. de Alimento.
Lib. de Locis in homine.
Libr. de Glandulis.
Libr. de Diæta.
Libr. de Insomniis.
Libr. de Liquidorum vsu.

Plurima etiam alia cuiuis nota ad Hippocratis illustrationem præstitit.

SERIES, QVAM OBSERVAVIT FOESIVS IN *Hippocratis Editione, vnà cum Indice eorum qui Hippocratem, siue versione, siue commentariis, siue annotationibus, siue quapiam alia ratione illustrarunt.*

Ἱπποκράτους ὅρκος.
Hippocratis iusiurandum.

Franciscus de Franciscis.
Ioannes Gorræus.
Ioannes Heurnius.
Blasius Hollerus.
Ioannes Franciscus Lombardus.
Ioannes Henricus Meibonius.
Petrus Memmius Mirabellus.
Ioannes Opsopoeus.
Franciscus Ranchinus.
Theodorus Zuingerus.

Ἱπποκράτους νόμος.
Hippocratis Lex.

Rodericus à Fonseca.
Ioannes Heurnius.
Ioannes Stephanus Bellunensis.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ τέχνης.
De Arte.

Iacobus Fontanus.
Ioannes Gorræus.
Ioannes Heurnius.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς.
De prisca Medicina.

Michael Angelus Blondus.
Ioannes Gorræus.
Ioannes Heurnius.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ ἰητροῦ.
De Medico.

Franciscus Le Feure.
Ioannes Gorræus.
Ioannes Heurnius.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ εὐσχημοσύνης.
De decente habitu.

Ioannes Heurnius.
Theodorus Zuingerus.

Προγνωστικὸν.
Prænotionum lib. 1.

Honoratus Bicaissius.
Petrus Blondellus.
Ioannes Brauus.
Ioannes Butinus.
Hieronymus Cardanus.
Henricus à Cuellar.
Andreas Ellingerus.
Thomas Erastus.
Rodericus à Fonseca.
Claudius Galenus.
Erhardus Hedeneccius.
Ioannes Heurnius.
Iacobus Lauellius.
Illefonsus Lopi.
Hieronymus Mercurialis.
Ioannes Molpeus.
Ioannes Baptista Montanus.
Thomas Moufetus.
Ioannes Opsopoeus.
Iacobus Antonius Phrygius.
Illefonsus Popus.
Franciscus Portius
Ioannes Iacobus de Sauiis.
Stephanus Athenienſis.
Taddæus Florentinus.
Albanus Torinus.
Victor Trincauellius.
Franciscus Vallesius.
Christophorus à Vega.
Benedictus Victorius.

Περὶ χυμῶν.
De Humoribus.

Ludouicus Duretus.

Περὶ κρισίων.
De Iudicationibus.

Andreas Thurinus.

Περὶ κρισίμων.
De diebus Iudicatoriis.

Michael Angelus Blondus.
Lucas Gauricus.

Προρρητικὸν.
Prædictorum lib. 2.

Honoratus Bicaissius.
Claudius Galenus.
Hieronymus Mercurialis.
Ioannes Opsopoeus.
Hieronymus Perlinus.

Κωακὴ προγνώσις.
Coacæ Prænotiones.

Honoratus Bicaissius.
Ludouicus Duretus.
Iacobus Hollerius.
Gregorius Horstius.
Desiderius Iacotius.
Ioannes Opsopoeus.

Περὶ φύσιος ἀνθρώπου.
De Natura hominis.

Andreas Brentius.
Ioannes Evvichius.
Fargueus.
Ioannes Heurnius.
Blasius Hollerius.
Hieronymus Massarius.
Sebastianus Paparella.
Bartholomæus Perdulcis.
Eustachius Quercetanus.
Ioannes Fridericus Schroterus.
Iacobus Scutellarius.
Iacobus Segarra.
Iacobus Syluius.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ γονῆς.
De genitura.

Ioannes Gorræus.
Iodocus VVillichius.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ φύσιος παιδίου.
De Natura pueri.

Dinus de Garbo Florentinus.
Ioannes Gorræus.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ σαρκῶν.
De Carnibus.

Ioannes Heurnius.
Ioannes Lalamantius.
Iacobus Syluius.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ ἑπταμήνου.
De Septimestri partu.

Hieronymus Cardanus.
Bassianus Complanus.
Ioannes Lalamantius.
Ferdinandus Mena.
Claudius Tardy.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ ὀκταμήνου.
De Octimestri partu.

Bassianus Complanus.
Hieronymus Cardanus.
Ioannes Lalamantius.
Claudius Tardy.
Theodorus Zuingerus.

Περὶ

περὶ ὑπερκυήσεως.
De Superfœtatione.

περὶ ὀδοντοφυΐης.
De dentitione.

περὶ καρδίας.
De Corde.

περὶ ἀδένων.
De glandulis.

Theodorus Zuingerus.

περὶ ὀστέων φύσιος.
De Ossium Natura.

περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων.
De Aëre, Locis & Aquis.

Adrianus Alemanus.
Baccius Baldinius.
Baldus Baldus.
Hieronymus Cardanus.
Ianus Cornarius.
Camillus Flauius.
Claudius Galenus.
Hieronymus Gardinus.
Ioannes Martinus.
Antonius Patienus.
Ludouicus Septalius.
Lazarus à Soto.
Theodorus Zuingerus.

περὶ φυσῶν.
De flatibus.

Adrianus Alemanus.
Theodorus Zuingerus.

περὶ ἱερῆς νούσου.
De morbo sacro.

Antonius Ponce de Sancta Cruce.

περὶ διαίτης ὑγιεινῆς.
De salubri victus ratione.

Hermannus Cruserius.
Claudius Galenus.
Iacobus Placotomus.
Hieremias Thriuerius.

περὶ διαίτης.
De victus ratione.

Leonardus Bauschius.
Antonius Ponce Sanctacrucius.
Lazarus à Soto.
Theodorus Zuingerus.

περὶ ἐνυπνίων.
De Insomniis.

Andreas Brentius.
Ioannes Calle.
Iulius Cæsar Scaliger.
Iustus Velsius.
Theodorus Zuingerus.

περὶ τροφῆς.
De alimento.

Hieronymus Cardanus.
Stephanus Rodericus Castrensis.
Antonius Fracantianus.
Stephanus Gourmelenus.
Franciscus Vallesius.
Theodorus Zuingerus.

περὶ διαίτης ὀξέων.
De victus ratione in morbis acutis.

Antonius Musa Brasauolus.
Gulielmus Copus.
Ludouicus Duretus.
Taddæus Florentinus.
Claudius Galenus.
Ioannes Heurnius.
Paulus Iuliarius.
Hieronymus Mercurialis.
Hieremias Thriuerius.
Franciscus Vallesius.

περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον.
De locis in homine.

Leonardus Bauschius.
Franciscus Perla
Lazarus à Soto.
Theodorus Zuingerus.

περὶ ὑγρῶν χρήσιος.
De liquidorum usu.

Theodorus Zuingerus.

περὶ νούσων.
De Morbis.

Petrus Salius Diuersus.

περὶ παθῶν.
De affectionibus.

περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν.
De internis affectionibus.

Ioannes Martinus.

περὶ παρθενίων.
De his quæ ad virgines spectant.

Mauritius Cordæus.
Ioannes Baptista Donatius.
Ioannes Stephanus Bellunensis.
Claudius Tardy.

περὶ γυναικείης φύσιος.
De Natura muliebri.

περὶ γυναικείων.
De Mulierum morbis.

Mauricius Cordæus.

περὶ ἀτόκων.
De his quæ uterum non gerunt.

περὶ ὄψιος.
De videndi acie.

καὶ ἰητρεῖον.
De officina Medici.

Claudius Galenus.
Stephanus Manialdus.
Vidus Vidius.

περὶ ἀγμῶν.
De fracturis.

Claudius Galenus.
Stephanus Manialdus.
Palladius.
Iacobus Santalbinus.
Vidus Vidius.

περὶ ἄρθρων.
De Articulis.

Claudius Galenus.
Stephanus Manialdus.
Vidus Vidius.

μοχλικὸν.
Mochlicus liber sive Vectiarium.

Nicolaus Florentinus.
Stephanus Manialdus.

περὶ ἑλκέων.
De Vlceribus.

Stephanus Manialdus.
Vidus Vidius.

περὶ συρίγγων.
De fistulis.

περὶ αἱμορροΐδων.
De Hæmorrhoidibus.

περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυμάτων.
De Capitis vulneribus.

Iulius Cæsar Arantius.
Ioannes Baptista Cortesius.
Franciscus Dissaudeau
Gabriel Fallopius,
Stephanus Manialdus
Hippolytus Parma.
Petrus Pavv.
Iosephus Scaliger.
Franciscus Vertunianus.
Vidus Vidius.

περὶ ἐκκαταπυήσεως ἐμβρύου.
De fœtus in utero mortui exectione.

περὶ ἀναθυμιήσεως.
De corporum resectione.

περὶ τῶν ὀνησιμῶν.
De morbis populariter grassantibus.

Ioannes Agricola Ammonius.
Ioannes Alexandrinus.
Hieronymus Cardanus.
Hermannus Cruserius.
Ioannes Baptista Donatius.
Ludouicus Duretus.
Thomas Erastus.
Iacobus Esteue.
Anutius Foesius.
Leonardus Fuchsius.
Claudius Galenus.
Hieronymus Mercurialis.
Ioannes Baptista Montanus.

P lladius.
Petrus Franciſcus Phrygius.
Iacobus Petrus Steue.
Franciſcus Valleſius.
Marius Zuccarus.

ἀφορισμοὶ.
Aphoriſmi.

Aëtius Chetus.
Ioannes Agricola Ammonius.
Ioannes Argenterius.
Alphonſus Baroccius.
Theodorus Belleus.
Hugo Bentius.
Petrus Berigardus.
Ioannes Beuerouicius.
Honoratus Bicaiſſius.
Ioannes Bonuert.
Hieronymus Braſauoſa.
Antonius Muſa Braſauolus.
Benedictus Buſtamente Paz.
Ioannes Butinus.
Chriſtophorus Cachetus.
Antonius Cælius Meſſanenſis.
Marſilius Cagnatus.
Claudius Campenſius.
Petrus Andreas Canonherius.
Hieronymus Capiuaccius.
Archileus Carcanus.
Hieronymus Cardanus.
Ioannes Caſſal.
Chriſtophorus Caſtaneas.
Ioannes Baptiſta de Condé.
Petrus Criſpus.
Marinus Curæus de la Chambre.
Ioannes Damaſcenus.
Gerardus Deniſotus.
Andreas Ellingerus.
Thomas Eraſtus.
Franciſcus Fogerolæus.
Rodericus à Fonſeca.
Gabriel Fontanus.
Iacobus Fontanus.
Nicolaus Fontanus.
Ludouicus Fontenette.
Foreſius.
Iacobus Foroliuienſis.
Ioannes Fragoſus.
Leonhardus Fuchſius.
Antonius Gaiotius.
Claudius Galenus.
Ioannes Ludouicus Ganſius.
Theodorus Gaza.
Paulus Griſignanus.
Carolus Guillemeau.
Nicolaus Haupaſius.
Erhardus Hedeneccius.
Eckerdius Heidenecccius.
Ioannes Heurnius.
Iacobus Hollerius.
Antonius Hommeius.
Bartholomæus Horn.
Tobias Knoblochius.
Syluius Lanceanus.
Ioannes Lanæus.
Baſſianus Landus.
Ioannes Landus.
Bernardus Langvvedelius.
Laurentius Laurentianus.
Nicolaus Leonicenus.
Iuuenalis Leueronius.
Ioannes Liebautius.
Anton. Antonides vander Linden.
Michael le Long.
Conſtantinus Lucas.
Anton. Ludouicus Olyſſiponenſis.
Aloiſius Luiſinus.
Ioannes Lygæus.
Rodolphus Magiſter.
Paulus Magnatus.
Ioannes Manelphus.
Pancratius Marcellinus.
Marcilius.
Ioannes Aem. Marin.
Aegidius Marin.
Ioannes Marinellus.
Ioannes Petrus Martelis.
Ioannes Maurinus.
Hieronymus Mercurialis.
Scipio ex Mercuriis.
Mirabellus.
Ioannes Baptiſta Montanus.
Georgius Moralis.
Ioannes Moriſotus.
Donatus à Mutiis.
Ioannes Myrica.
Nicolaus Nicolus Florentinus.
Ambroſius Nonnius.
Hippolytus Obicius.
Franciſcus Oclerius.
Oddus de Oddis.
Gulielmus Odry.
Paulus Offredus.
Ioannes Opſopoeus.
Oribaſius Sardianus.
Fabritius Paulinus.
Gaſpar Peucerus.
Philotheus.
Petrus Franciſcus Phrygius.
Alexander Pirmander Gaſſarus.
Iacobus Placotomus.
Guilhelmus Plantius
Oliuerius Popardus.
Franciſcus Portius.
Simon Prouancherius.
Franciſcus Rabelæſus.
Antonius Reboul.
Rutgerus Reſcius.
Bartholomæus & Petrus Roſtinij.
Ludouicus Roſtinus.
Claudius Salmaſius.
Sanctorius Sanctorius.
Carolus Sangermanus.
Ioannes Erneſtus Scheffler.
Saluus Selanus.
Ioannes Sermoneta.
Marſilius de Sancta Sophia.
Emanuel Stupanus.
Reginaldus Sturmius.
Thaddæus Florentinus.
Gabriel de Tarrega.
Hieremias Thriuerius.
Ioannes Tilemannus.
Adrianus Toll.
Franciſcus de Turre.
Franciſcus Valleſius.
Chriſtophorus à Vega.
Iuſtus Velſius.
Benedictus Victorius.
Arnaldus Villanouanus.
Michael Villanouanus.
Radulphus VVinterronus.
Ioannes Viſcerus.
Adolphus Vorſtius.
Ioannes Zecchius.

ἐπιστολαὶ.
Epiſtolæ.

Alardus Amſtelredamenſis.
Leonhardus Bauſchius.
Marcellinus Bompart.
Ellardus Lubinus.
Lazarus à Soto.

De Structura Hominis.

Iulius Paulus Craſſus.
Ioannes Stephanus.

περὶ φαρμάκων.
De Purgatoriis remediis.

Leonhardus Bauſchius.
Ioannes Heurnius.
Ferdinandus Mena.
Federicus Morellus.
Lazarus à Soto.

OMNIVM SECTIONVM HIPPOCRATIS OPERVM CONTENTA.

SECTIONE I. CONTINENTVR.

		pag.
Ἱπποκράτους ὅρκος,	Hippocratis iusiurandum.	1
Ἱπποκράτους νόμος,	Hippocratis lex.	1.
Περὶ τέχνης,	De arte lib. I.	2
Περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς,	De prisca Medicina libr. I.	8
Περὶ ἰητροῦ,	De Medico lib. I.	19
Περὶ εὐσχημοσύνης,	De decente habitu, aut decoro libr. I.	22
Παραγγελίαι,	Præceptiones.	25

SECTIONE II. CONTINENTVR.

Προγνωστικὸν,	Prænotionum. libr. I.	36
Περὶ χυμῶν,	De humoribus, libr. I.	47
Περὶ κρισίων,	De iudicationibus, libr. I.	52
Περὶ κρισίμων,	De diebus iudicatoriis, libr. I.	56
Προρρητικὸν,	Prædictorum, lib. II.	65
Κωακαὶ Προγνώσεις,	Coacæ Prænotiones in breues sententias distinctæ.	115.

SECTIONE III. CONTINENTVR.

Περὶ φύσιος ἀνθρώπου,	De natura hominis.	224
Περὶ γονῆς,	De genitura.	231
Περὶ φύσιος παιδίου,	De natura pueri.	235
Περὶ σαρκῶν,	De carnibus	248
Περὶ ἑπταμήνου,	De septimestri partu.	255
Περὶ ὀκταμήνου,	De octimestri partu.	258
Περὶ ὑπερκυήσιος,	De superfœratione.	260
Περὶ ὀδοντοφυΐης,	De dentitione.	267
Περὶ καρδίης,	De corde.	268
Περὶ ἀδένων,	De glandulis.	270
Περὶ ὀστέων φύσιος,	De ossium natura.	274
Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων,	De aëre, locis & aquis.	280
Περὶ φυσῶν,	De flatibus.	295
Περὶ ἱερῆς νούσου,	De morbo sacro.	301

SECTIONE IV. CONTINENTVR.

Περὶ διαίτης ὑγιεινῆς,	De salubri victus ratione.	337
Περὶ διαίτης,	De victus ratione, libr. III.	340
Περὶ ἐνυπνίων,	De insomniis.	375
Περὶ τροφῆς,	De alimento.	380
Περὶ διαίτης ὀξέων,	De victus ratione in morbis acutis.	383
Περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον,	De locis in homine.	407
Περὶ ὑγρῶν χρήσιος,	De liquidorum vsu.	424

SECTIONE V. CONTINENTVR.

Περὶ νούσων	De Morbis, libr. IV.	446
Περὶ παθῶν,	De affectionibus, libr. I.	516
Περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν,	De internis affectionibus, libr. I.	531
Περὶ παρθενίων,	De his quæ ad virgines spectant, libr. I.	562
Περὶ γυναικείης φύσιος,	De natura muliebri, libr. I.	563
Περὶ γυναικείων,	De mulierum morbis, libr. II.	588
Περὶ ἀφόρων,	De his quæ vterum non gerunt, libr. I.	675
Περὶ ὄψιος,	De videndi acie, lib. I.	736

SECTIONE VI. CONTINENTVR.

Καὶ ἰητρεῖον,	Medicina officina, aut de officio Medici, lib. I.	740
Περὶ ἁρμῶν,	De fracturis, libr. I.	750

Περὶ ἄρθρων,	De articulis, libr. I.	pag. 780
Μοχλικὸν,	Vectiarium, hoc est, de ossium per molitionem impellendorum ratione, libr. I.	841
Περὶ ἑλκῶν,	De vlceribus, libr. I.	869
Περὶ συρίγγων,	De fistulis, libr. I,	883
Περὶ αἱμορροΐδων,	De hæmorrhoidibus, hoc est, de venis in ano sanguinem fundere solitis, lib. I.	891
Περὶ τῆς ἐγκεφαλῆς τρωμάτων	De capitis vulneribus. libr. I.	895
Περὶ ἐξ ἀτομῆς ἐμβρύου,	De fœtus in vtero mortui exectione, lib. I.	914
Περὶ ἀνατομῆς,	De corporum resectione. libr. I.	915

SECTIONE VII. CONTINENTVR.

τῆς ἐπιδημιῶν,	hoc est, De morbis populariter grassantibus, libr. VII. Quorum Primus, Tertius & Sextus, post Galeni Commentarios, Annotationibus sunt illustrati. Secundus verò ante annos triginta cum Commentariis editus, denuo ab authore est recognitus. Reliqui iustis Annotationibus donati.	938
τῆς ἀφορισμῶν,	hoc est, Aphorismorum, lib. I. cum breuibus notis.	1242

SECTIONE VIII. CONTINENTVR.

Ἐπιστολαὶ,	Epistolæ aliquot.	1271
Δόγμα Ἀθηναίων,	Athenienſium Senatusconsultum.	
Ἐπιβώμιος,	Oratio ad aram.	
Πρεσβυτικὸς,	Thessali Legati Oratio.	
Γένος καὶ βίος τοῦ Ἱπποκράτους κατὰ Σωρανόν,	Genus & vita Hippocratis secundum Soranum.	1297
Περὶ φαρμάκων,	De purgatoriis remediis.	
	De structura Hominis.	

ΙΠΠΟ-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΟΡΚΟΣ.

HIPPOCRATIS
IVSIVRANDVM.

ΟΜΝΥΜΙ Ἀπόλλωνα ἰητρὸν καὶ Ἀσκληπιὸν, καὶ Ὑγείαν καὶ Πανάκειαν, καὶ θεοὺς πάντας τε καὶ πάσας, ἵστορας ποιεύμενος, ἐπιτελέα ποιήσειν κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμὴν, ὅρκιον τόνδε καὶ ξυγγραφὴν τήνδε· ἡγήσασθαι μὲν ὃν διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην, ἴσα γενέτῃσιν ἐμοῖσιν, καὶ βίου κοινώσασθαι· καὶ χρεῶν χρηίζοντι μεταδοῦναι ποιήσασθαι. καὶ γένος τὸ ἐξ ἐωυτοῦ, ἀδελφοῖς ἴσον ἐπικρίνειν ἄρρεσι. καὶ διδάξειν τὴν τέχνην ταύτην ἢν χρήζωσι μανθάνειν, ἄνευ μισθοῦ καὶ ξυγγραφῆς. παραγγελίης τε καὶ ἀκροήσιος. καὶ τῆς λοιπῆς ἁπάσης μαθήσιος, μετάδοσιν ποιήσασθαι υἱοῖσί τε ἐμοῖσι, καὶ τοῖσι τοῦ ἐμὲ διδάξαντος. καὶ μαθηταῖσι συγγεγραμμένοις τε, καὶ ὡρκισμένοις νόμῳ ἰητρικῷ· ἄλλῳ δὲ οὐδενί. δίαιτήμασί τε χρήσομαι, ἐπ' ὠφελείῃ καμνόντων κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμήν. κήρεα δὲ καὶ ἀδικίην εἴρξειν. οὐδὲ δώσω οὐδὲ φάρμακον οὐδενὶ αἰτηθεὶς, θανάσιμον. οὐδὲ ὑφηγήσομαι ξυμβουλίην τοιήνδε. ὁμοίως δὲ οὐδὲ γυναικὶ πεσσὸν φθόριον δώσω. ἁγνῶς δὲ καὶ ὁσίως διατηρήσω βίον ἐμὸν καὶ τέχνην τὴν ἐμήν. οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶντας, ἐκχωρήσω δὲ ἐργάτῃσιν ἀνδράσι πρήξιος τῆσδε. Εἰς οἰκίας δὲ ὁκόσας ἂν ἐσίω, ἐσελεύσομαι ἐπ' ὠφελείῃ καμνόντων, ἑκτὸς ἐὼν πάσης ἀδικίης ἑκουσίης καὶ φθορίης τῆς τε ἄλλης καὶ ἀφροδισίων ἔργων, ἥτε τε γυναικείων σωμάτων καὶ ἀνδρώων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων. ἃ δ' ἂν ἐν θεραπείῃ ἢ ἴδω, ἢ ἀκούσω, ἢ καὶ ἄνευ θεραπείης κατὰ βίον ἀνθρώπων, ἃ μὴ χρή ποτε ἐκλαλέεσθαι ἔξω, σιγήσομαι, ἄρρητα ἡγεύμενος εἶναι τὰ τοιαῦτα. Ὅρκον μὲν οὖν μοι τόνδε ὀμόσαντι, ἐπιτελέα ποιέοντι, καὶ μὴ ξυγχέοντι, εἴη ἐπαύρασθαι, καὶ βίου καὶ τέχνης, δοξαζομένῳ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον· παραβαίνοντι δὲ καὶ ἐπιορκοῦντι, τἀναντία τουτέων.

PER Apollinem Medicum, & Æsculapium, Hygiamque & Panaceam iureiurando affirmo, & Deos Deásque omnes testor, me quantum viribus & iudicio valuero, quod nunc iuro, & ex scripto spondeo planè obseruaturum. Præceptorem quidem qui me hanc artem edocuit, parentum loco habiturum, eiq; cùm ad victum, tum etiam ad vsum necessaria, grato animo communicaturum & suppeditaturum. Eiusq; posteros apud me eodem loco quo germanos fratres fore, eosq; si hanc artem addiscere volent, absq; mercede & syngrapha edocturum. Præceptionum quoque & auditionum, totiusq; reliquæ disciplinæ, cùm meos & eius qui me edocuit liberos, tum discipulos qui Medico iureiurando nomen fidemq; dederint, participes facturum, aliorum præterea neminem. Victus quoque rationem, quantum facultate & iudicio consequi potero, ægris vtilem me præscripturum, eosq; ab omni noxia & iniuria vindicaturum. Neque cuiusquam precibus adductus, alicui medicamentum lethale propinabo, neque huius rei author ero. Neq; simili ratione mulieri pessum subditicium ad fœtum corrumpendum exhibebo: sed castam & ab omni scelere puram, tum vitam, tum artem meam perpetuò præstabo. Neque verò calculo laborantes secabo, sed magistris eius artis peritis id muneris concedam. In quancunque autem domum ingressus fuero, ad ægrotantium salutem ingrediar, omnem iniuriæ inferendæ & corruptelæ suspicionem procul fugiens, tum vel maximè rerum venerearum cupiditatem, erga mulieres iuxta ac viros, tum ingenuos, tum seruos. Quæ verò inter curandum, aut etiam Medicinam minimè faciens, in communi hominum vita, vel videro, vel audiero, quæ minimè in vulgus efferri oporteat, ea arcana esse ratus, silebo. Hoc igitur iusiurandum si religiosè obseruaro, ac minimè irritum fecero, mihi liceat cum summa apud omnes existimatione perpetuò vitam felicem degere, & artis vberrimum fructum percipere. Quòd si illud violauero & peierauero, contraria mihi contingant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΝΟΜΟΣ.
HIPPOCRATIS LEX.

ΙΗΤΡΙΚΗ, τεχνέων μὲν πασέων ἐστὶν ἐπιφανεστάτη. Διὰ δὲ ἀμαθίην τὴν τε χρεωμένων αὐτῇ,

OMnium profectò artium Medicina nobilissima. Verùm propter eorũ qui eâ exercẽt ignorantiã,

corúmque qui temerè de his iudicant, omnibus artibus iam longè inferior habetur. Cuius quidem erroris ista mihi potissimùm esse causa videtur, quòd soli arti Medicæ nulla in vrbibus, præter quàm ignominiæ, præfinita pœna est, quæ eos qui ex ea constant minimè attingit. Qui quidem personarum, quæ in tragœdiis producuntur, maximè similes esse videntur. Quemadmodum enim illi quidem formam, habitum, & personam histrionis referunt, neque tamen histriones sunt: sic & Medici, nomine quidem multi, re ipsa perpauci. Qui enim Medicinæ scientiam sibi verè & aptè comparare volet, is horum omnium compos esse debet, vt naturam nactus sit, doctrinam, locum studiis aptum, institutionem à puero, industriam & tempus. Imprimis igitur natura opus est, qua repugnante irrita sunt omnia, eadem verò ad optimum quodque viam commonstrante, artis doctrina paratur, quam ex institutione à puero, in loco ad disciplinam probè à natura accommodato, cum prudentia sibi comparare oportet. Ad hæc longi tẽporis industriam accedere necesse est, quò disciplina veluti grauidata, fœliciter & bene crescendo, maturos fructus efferat. Quomodo enim, quæ terra producuntur, eadem omninò ratione Medicæ artis cognitio se habere videtur. Natura namque nostra, agri; doctorum præcepta, seminum rationem habent. Institutio à puero tempestiuæ sationi respondet. Locus verò disciplinæ accommodatus, aëri ambienti, ex quo iis quæ è terra nascuntur alimentum suppetit. Diligens studium agricultura est. Tempus autem omnia hæc ad plenam nutritionem confirmat. Quibus certe omnibus ad artem Medicam collatis, eiusq; vera cognitione percepta, hoc modo vrbes obeundo, non solum verbo, sed etiam opere Medici existimationem tueri oportet. At verò imperitia malus est thesaurus, malæq; opes reconditæ, iis qui eam tum opinione ipsa, tum reuera possident, securitatis animi & lætitiæ expers, timiditatis & audaciæ nutrix. Ac timiditas quidem impotentiam, audacia verò artis ignorationem arguit. Duo sunt enim scientia & opinio, quorum illa scientiam, hæc ignorationem parit. Hæc verò cùm sacra sint, sacris hominibus demonstrantur, prophanis verò nephas, prius quàm scientiæ sacris initiati fuerint.

καὶ τῶν εἰκῆ τὸν τοιοῦδε κρινόντων, πολὺ μὲν πασέων ἤδη τῶν τεχνέων ἀπολείπεται. ἡ δ' τῶν δεῖ ἁμάρτας, τὰ μάλιστά μοι δοκέει ἔχειν αἰτίην τοιῶνδε. [2] πρόσιμον γὰρ ἰητρικῆς μοιρίης ἐν τῇσι πόλεσιν ὑπάρχειν ὄνειαρ, πλεῖστα ἀδοξίης. αὐτὴ δ' ἡ πειρώσκει [3] τοῦτ' ἔστ' αὐτέης συγκειμένους, ὁμοιότατοι γάρ εἰσιν ἃ τοιοῖδε, τοῖσι πρήσσουσι τραγῳδίησιν. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι σχῆμα μὲν καὶ στολὴν καὶ προσωπον ὑποκριτῶν ἔχουσι, οὐκ εἰσὶ δ' ὑποκριταί, ὕτω καὶ ἃ ἐν τοῖσί φημι μὲν, πολλοὶ ἔργῳ δ', παῦροι. χρὴ γὰρ ὅς τις μέλλει ἰητρικῆς ξυνέσιν ἀτρεκέως ἁρμόζεσθαι, τῶν μὲν [4] ἐπίδοσιν ἡμέασθαι φύσιος· διδασκαλίης· [5] τρόπα βύθιος· παιδομαθίης· φιλοπονίης· χρόνα. πρῶτον μὲν ὧν πάντων δεῖ φύσιος· φύσιος γὰρ ἀντιπροσπίπτοσης, κενεὰ πάντα· φύσιος δ' εἰς τὸ ἄμεινον ὁδηγεούσης, διδασκαλίη τέχνης γίγ. ἐν μὴ [6] φρονήσιος δεῖ πρῆξαι ποιήσασθαι, παιδομαθέα ἡμόρφιον· ἐν τρόπῳ, οἷσιος βύθιος πρὸς μάθησιν ἔσαι. ἔτι δ' φιλοπονίῃ προσενεγκασθαι ἐς χρόνον πολλὸν, ὅκως [7] ἡ μάθησις ἐμφισωθεῖσα, δεξιῶς τε καὶ βαλέως τὸν καρπὸν ἐξενέγκῃ. ὁκοίη γὰρ τῶν ἐν τῇ γῇ φυομένων φυσείη, τοιήδε καὶ τὴν ἰατρικῆς ἡ μάθησις. ἡ μὲν γὰρ φύσις ἡμέων, οἷον ἡ χώρη· τὰ δ' δόγματα τῶν διδασκόντων, οἷον τὰ σπέρματα. ἡ δὲ παιδομαθίη, ὅ, καθ' ὥρην αὐτὰ πεσεῖν ἐς τὸν ἄρουραν. ὁ δὲ τρόπος ἐν ᾧ ἡ μάθησις, οἷον ἐν τῷ προειρημένῳ πέρεϊ τροφὴ γλυκυθὴ τοῖσι φυομένοισιν. ἡ δὲ φιλοπονίη, ἐργασίη. ὁ δὲ χρόνος, [8] τῶν ἀνιχνεύει πάντα, ὡς τραφέωσι τελέως. τοῦτ' ὧν χρὴ [9] ἐς τὴν ἰητρικὴν τέχνην ἐνεγκαμένους, ἐπ' ἀτρεκέως αὐτέης γνῶσιν λαβόντας, ὅτως αἱρέουσι πόλιας φοιτεῦντας, μὴ λόγῳ μοιῶν, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐν τοῖσι νομίζεσθαι. ἡ δ' ἀπειρίη, κακὸς θησαυρὸς, καὶ κακὴ κειμήλιον τοῖσιν ἔχουσιν αὐτέην, [10] καὶ ὀναρὴ ὑπάρ. θυμοῦ τε ἐὸν θρασυκαρδίης πιθήκη. δειλίη μὲν γὰρ ἀδυναμίην σημαίνει· θρασύτης δ', ἀτεχνίην. δύο γὰρ ἐπιστήμη τε, καὶ δόξα. ὧν ἐστὶ μὲν, ἐπίστασθαι ποιέει ἐστὶ δ', ἀγνοεῖν. [11] ἡ μὲν οὖν ἐπιστήμη ποιέει ἐστὶ ἐπίστασθαι, ἡ δὲ δόξα ἐστὶ ἀγνοεῖν. τὰ δ' ἱερὰ ἐόντα πρήγματα, ἱερῆσιν ἀνθρώποισι δείκνυται. βεβήλοισι δ', ἀ θέμις, πρὶν ἢ τελεσθῶσιν [12] ὀργίοισιν ἐπιστήμης.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ.

HIPPOCRATIS DE ARTE LIBER.

NONNVLLI turpiter insectandis artib. artificium suum collocant, neq; id quod facere se credũt, meo quidem iudicio, obtinent, sed suæ scientiæ ostentationẽ faciunt. At eorum aliquid quæ nondum inuenta sunt, inuenire, quodq; inuenisse quàm non inuenisse præstiterit, similitérque imperfecta ad finem deducere, id mihi videtur illius esse munus, qui intelligens existimari expetit. Qui verò ea, quæ ab aliis sunt inuenta, inhonestorum verborum artificio contaminare contendit, neque quicquam corrigit, sed à peritis inuenta apud imperitos traducit, is sanè prudentiæ existimationem tueri velle non videtur, sed potiùs naturam suam, aut ignorationem malitiosè prodere. Solis enim artium ignaris hoc opus competit, qui ambitiosius quidem contendunt, neque tamen improbitate sua vllo modo præstare possunt, vt aliorum opera vel recta calumnien-

ΕΙΣΙ τινες, οἱ τέχνην πεποίηνται, ὃ τὰς τέχνας ἀφέρεσθαι ποιεῖν. [2] ὡς μὲν οἴονται, οὐ τοῦτο διαφθησομένοι, ὃ ἐγὼ λέγω, [3] ἀλλ' ἴσασιν οἰκείης ἐπιδείξιν ποιεύμενοι. [4] ἐμοὶ δ' τὸ μὲν τι τῶν μὴ ῥηθέντων ἐξευρεῖσθαι, ὅ, τι καὶ ῥηθὲν χρέων ἢ αὖ ξυρεθὲν, ξυνέσιος δοκέει ἐπιθυμητά τε καὶ ἔργον εἶ. καὶ τὰ ἡμίεργα ἐς τέλος ἐξεργάζεσθαι ὡσαύτως, ὃ δ' λέγων ὑγιὴς τέχνη τὰ τοῖς ἄλλοις ῥηθέντα αἰσχύνειν προθυμέεσθαι, ἐπανορθοῦσθαι μὲν μηδὲν, διαβάλλοντα δ' τὰ τῶν εἰδότων πρὸς τοὺς μὴ εἰδότας ἐξευρήματα, οὐκέτι δοκέει ξυνέσιος ἐπιθυμητά τε καὶ ἔργον εἶ, [5] ἀλλὰ καταγέλη μᾶλλον φύσιος, ἢ ἀτεχνίη. μοιώσιοι γὰρ τοῖσιν ἀτεχνοισιν, ἡ ἐργασίη αὕτη ἁρμόζει, φιλοθιμουμένων μὲν, οὐδαμὰ δ' δυναμένων. κακίης μὲν ὀργέων, ἐς δὲ τὰ τῶν πέλας ἔργα ἢ ὀρθὰ ἐόντα διαβάλλειν,

λειν, ἢ οὐκ ὀρθὰ μεμέλεται. τοὺς μὲν οὖν εἰς τὰς ἀλλας τέχνας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐμπίπτοντας, οἷσι μέλει τε, καὶ ἐν οἷς μέλει, καὶ δυνάμενοι κωλύοντων. ὁ δὴ πρόσθεν λόγος, καὶ τοῖς ἐς ἰητρικὴν οὕτως ἐμπορευομένοις, ἀναπτώσεται, θρασυνόμενος μὲν, διὰ τοὺς οὐκ εἰδότας, δυσπόρεων δὲ διὰ τὴν τέχνην ἣ βοηθεῖ, δυνάμενος δὲ, διὰ σοφίαν, ἣ πεπαίδευται). δοκέει δή μοι τὸ μὲν σύμπαν τέχνη εἶ) τὴ εὐβουλία εἶναι. ἢ γὰρ ἄλογον τῶν ἐόντων τι ἡγεῖσθαι μὴ ἐόν. ἐπεὶ τὰ γε μὴ ἐόντα, τίνα ἂν τις οὐσίαν θαυμάσειε, ἀπαγορεύσειεν ὡς ἔστιν, εἰ γὰρ δὴ ἔστιν ἰδεῖν τὰ μὴ ἐόντα, ὡς καὶ τὰ ἐόντα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν τις αὐτὰ νοήσειε μὴ ἐόντα. ὡς καὶ τὰ ἐόντα, ἃ γε εἴη ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, καὶ γνώμῃ νοῆσαι ὡς ἔστιν, ἄλλ' ὅπως μὴ οὐκ εἴη τοῦτο τοιοῦτον. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐόντα αἰεὶ ὁρᾶται καὶ γινώσκεται· τὰ δὲ μὴ ἐόντα, οὔτε ὁρᾶται, οὔτε γινώσκεται). γινώσκεται δὲ νῦν δεδειγμένων ἤδη τῶν τεχνέων, ἐν αἷς εὐβουλία ἐστὶν ἥτις ἐκτὸς εἶδος οὐχ ὁρᾶται. οἶμαι δὲ ἔγωγε ἐν τοῖς ὀνόματα αὐτῆς, διὰ τὰ εἴδεα λαμβεῖν. ἄλογον γὰρ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τὰ εἴδεα ἡγεῖσθαι βλαστάνειν ἐν ἀδυνάτου. τὰ μὲν γὰρ ὀνόματα, φύσιος νομοθετήματα ἐστὶ, τὰ δὲ εἴδεα, οὐ νομοθετήματα, ἀλλὰ βλαστήματα. περὶ μὲν οὖν τούτων εἰρήσθω μοι ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων ξυνίησιν, ἐν δηλοῖς αὖ λόγοις σαφέστερον διδαχθείη. Περὶ δὲ ἰητρικῆς, ἐς ταύτην γὰρ ὁ λόγος, ταύτης οὖν τὴν ἀπόδειξιν ποιήσομαι. καὶ πρῶτόν γε δὴ ὁμολογέω, οὐ νομίζω. ἰητρικὴν εἶ). ἐν δὴ παύσειν ἀπαλλάσσειν τῶν νοσεόντων τοὺς καμάτους· καὶ τὴν νοσηματικὴν σφοδρότητας ἀμβλύνειν, καὶ ἐν δὲ μὴ ἐγχειρέειν τοῖσι κεκρατημένοισιν ὑπὸ τῆς νοσημάτων, εἰδότας ὅτι τοῦτο δυνατὰ ἰητρική. ὡς οὖν ποιέει τε ταῦτα, καὶ οἵη τε ἐστὶ διὰ παντὸς ποιέειν, περὶ τούτων μοι δὴ ὁ λοιπὸς ἔσται λόγος. ἐν ᾧ τὴν τῆς τέχνης ἀποδείξει, ἅμα καὶ τοὺς λόγους τῶν αἰσχύνειν αὐτὴν οἰομένων ἀναιρήσω, ἢ ἂν ἕκαστος αὐτῶν θρήνειν τὴν οἰόμενος τυγχάνῃ. ἔστω δή μοι ἀρχὴ τοῦ λόγου, ἣν καὶ ὁμολογήσεται τάδε πᾶσιν· ὅτι μὲν ἔνιοι ἀξυνίεντα τῶν θεραπευομένων ὑπὸ ἰητρικῆς, ὁμολογέεται· ὅτι δὲ πάντες, ἐν τούτῳ ἤδη φέρεται ἡ τέχνη. καὶ φασὶν οἱ τὰ χείρω λέγοντες, διὰ τοῦτο ἁλισκομένους ὑπὸ τῶν νοσημάτων, καὶ τοῦτο ἀποφεύγειν τὰς αὐτὰ, τύχῃ ἀποφεύγειν, καὶ διὰ τὴν τέχνην. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀποστερέω μὲν οὐδὲ αὐτὸς τὴν τύχην, ἔργου ἐνδεκνύς· ἡγοῦμαι δὲ, τοῖσι μὲν κακῶς θεραπευομένοισι νουσήμασι, καὶ πολλὰ τὴν ἀτυχίαν ἔπεσθαι· τοῖσι δὲ εὖ, τὴν εὐτυχίαν. ἔπειτα δὲ καὶ πῶς οἴονται ὅτι τοῖς ὑγιανθεῖσιν ἄλλο τι αἰτιάσασθαι ἢ τὴν τέχνην, εἰ γὰρ ἐχρώμενοι αὐτῇ καὶ ξυνεργέοντες, ὑγιάνθησαν; ὃ μὲν γὰρ τῆς τύχης εἶδος ψιλόν, οὐκ ἠβουλήθησαν ποιήσασθαι, ἐν ᾧ τῇ τέχνῃ ἐπέτρεψαν σφᾶς αὐτούς· ὥστε τῆς μὲν ἐς τὴν τύχην ἀναφορῆς, ἀπηλλαγμένοι εἰσὶ· τῆς δὲ τοι ἐς τὴν τέχνην, οὐκ ἀπηλλαγμένοι. ἐν ᾧ γὰρ ἐπέτρεψαν καὶ ἐπίστευσαν αὐτῇ σφᾶς αὐτούς, ἐν τούτῳ αὐτῆς καὶ ὃ εἶδος ἐσκέψαντο, καὶ τὴν δυνάμιν πεφασμένοι τὸ ἔργου ἔγνωσαν. ἐρεῖ δὴ ἐναντίη ὁ τὴν ἀντιλογίαν λέγων, ὅτι πολλοὶ ἤδη καὶ οὐ χρησάμενοι ἰητρῷ νοσέοντες ὑγιάνθησαν. καὶ ἔγωγε τοῦ λόγου οὐκ ἀπίστεω. δοκέει δέ μοι οἷόν τε εἶ) καὶ ἰητρῷ μὴ χρωμένους ἰητρικὴν εὐτυχεῖν. ἀ μέν ὥστε εἰδέναι ὅτι ὀρθὸν ὂν αὐτὴν εἶναι. καὶ ὅτι μὴ ὀρθόν.

tur, vel non recta reprehendant. Eos igitur, qui in alias artes hoc modo inuadunt, coërceant si possint, quibus hæc cura est, quorumq; id interest. Hæc autem nostra oratio aduersus eos instituitur, qui hoc pacto artem Medicam quæstus gratia infectantur, animos quidem attollens, propter eos quos reprehendit, abundans verò, propter artem cui opem fert, potens quoque ob sapientiam qua est exculta. Ac sanè omninò nulla mihi esse ars videtur, quæ non existat. Absurdum enim est, quod non sit, esse putare. Quandoquidem eorum, quæ non existunt, quamnam quis essentiam intueri queat, & enunciare quòd sint? Si enim, quæ minimè existunt, velut ea, quæ existunt, videre licet, haud scio quanam quis ratione, ea quæ non sunt animo complecti queat, non secus ac ea, quæ sunt, quæ quidem quòd sint, & oculis intueri, & mente comprehendere licet. Neque istud aliter contingere potest, sed ea quæ sunt perpetuò cernuntur & cognoscuntur; quæ verò non sunt, neque cernuntur, neque cognoscuntur. Demonstratarum igitur artium formæ cognoscuntur, neque vlla est, quæ non ex forma quadam cernatur. Et sanè arbitror eas per formas nomina accepisse. Præter enim rationem est existimare ex nominibus formas productas esse, neque id fieri potest. Nomina namque lege quadam naturæ sunt sancita. Formæ verò, non sancita, sed veluti quædam naturæ sunt progermina. Ac ista quidem, si quis ex iis, quæ ante dicta sunt, non satis intelligit, in aliis commentationibus apertiùs docebuntur. Medicinæ igitur (circa quam præsens versatur oratio) demonstrationem instituam, ac primùm mea quidem opinione definiam, Medicinam esse, quæ sanè in totum à morbis ægros vindicet, morborúmque vehementiam obtundat, neque iis qui à morbo victi sunt, manum admoueat, cùm id Medicinam præstare non posse probè constet. Quòd igitur tum hæc præstet, tum etiam semper præstare possit, sequenti oratione persequar. Simúlque dum artem esse, demonstro, earum rationes, qui eam se turpiter insequi existimant, diluam, prout eorum quisque aliquid efficere se posse arbitratur. Hinc igitur orationis exordium faciam, in quo etiam omnes assentientur. Nempe pleroſque arte Medica curatos sanitati esse restitutos, in confesso est; quòd verò non omnes, ob hoc iam ars ipsa in reprehensionem incurrit. Eíque obiiciunt, qui eam criminantur, morbis detentos, quique eos euaserunt, fortunæ non artis beneficio euasisse. Ego verò vt fortunæ quidem quauis in re nonnihil tribuo, ita certe censeo, malè à morbis curatis vt plurimum aduersam fortunam, bene verò curatis prosperam fortunam contingere. Deinde verò, qui sanati sunt, cuinam alteri quàm arti hoc beneficium acceptum referant, siquidem huic se committentes & subseruientes, sanitatem sunt consecuti? In quo enim arti sese commiserunt, inanem fortunæ formá neglexerunt, adeò vt à referenda fortunæ gratia liberi sint, ab ea autem, quæ arti debetur liberare se non possint. Cui cùm se commiserunt ac crediderunt, in eius formam intuentes, ipsius etiam facultatem re confecta cognouerunt. Atq; hoc sanè loco obiiciet nobis aduersarius, multos iam ægros etiam citra Medici opẽ sanitati restitutos, quod equidem non diffiteor. Ac fieri mihi posse videtur, vt qui Medicum non adhibent, iis ex arte Medica fœliciter succedat, neq; tamen intelligant rectúmne quid in ea, an prauũ insit,

sed quòd per se curatis,eadem,quæ, si Medicis adhibitis curati fuissent,contigerunt. Quod ipsum sanè magnum est artis existentis argumentum,& quòd inter præclaras habenda sit, quando qui ne eam quidē esse existimant, eius ope seruati conspiciuntur. Qui enim etiam non adhibitis Medicis ex morbis conualuerunt,vt intelligant omninò necesse est, se quòd aliquid vel fecerint,vel nō fecerint, iccircò sanitatem esse consecutos. Aut enim inediam,aut copiosiorem cibum & potum,aut sitim,aut balnea, aut eorum abstinentiam,aut labores,aut quietem,aut somnum,aut vigiliam, aut eorum omnium promiscuum vsum adhibentes, sanitatem consecuti sunt. Quos ex eo ipso quòd vtilitatem senserunt, quodnam sit, quod iuuet agnoscere omninò necesse est, & si qua in re læsi sunt, tum eos læsos esse,tum quidnam sit quod læsit. Neque enim,quæ vtilitate & noxia distincta sunt,est cuiusuis cognoscere. Qui igitur ægrotauit, si eam victus rationem per quam sanitatem adeptus est,laudare vel vituperare nouerit, ea omnia ad artem Medicam pertinere comperiet.Neque verò minus quæ offenderunt, quam quæ profuerunt, artem esse comprobant. Siquidem hæc quòd recte adhibita fuerint, profuerunt, illa verò ob incommodum eorum vsum nocuerunt. Quanquam vbi rectum & prauum suis finibus circumscribitur, quis hoc artem esse non existimet? Neque enim artis nomine istud donandum existimo,in quo neque rectum, neque prauum inest. At vbi vtrunque adfuerit, quis non hoc ex arte potiùs,quàm sine arte effici fateatur? Ad hæc certe si in re Medica, aut apud Medicos, curatio ex purgantib. aut sistentibus medicamentis tantùm constaret, parum efficax nostra esset oratio. Nunc verò qui inter Medicos maximè celebrantur,& victus ratione,& aliis etiam modis curationes faciunt, quæ non Medicus modò, sed ne plebeius quidem omninò rudis, ex arte profecta esse negare audeat.Quando igitur nihil neque in bonis Medicis, neque in arte Medica est inutile, sed in iis, quæ nascuntur aut parantur quamplurimis,insunt quædam curationum & medicamētorum species, nō est certe quod quis eorum qui citra Medici operam curati sunt,ad id quod temere fit huius causam re vera referre debeat. Quod enim temerè fit,nihil prorsus esse cōstat. Siquidem quicquid fit,propter quid fieri deprehenditur,& ad aliquid refertur. At quod temere fit, nullo modo subsistere videtur,sed nomen tantùm inane esse. Ars autem Medica ex his esse cernitur,quæ ob aliquam causam prouidentia quadam sunt instituta,prætereaq; etiam subsistere conspicietur. Atq; ad eos, qui fortunæ sanitatem acceptam ferunt,arti verò eam denegant, huiusmodi oratione quis vti possit.At verò,qui ex morientium calamitatibus artem funditus delere conantur, miror quánam satis iusta oratione elati, in morientium intemperantiam causam non reiiciunt, sed eorum qui Medicinam exercent,prudentiam accusant, quasi Medicorum sit, quæ non conueniant præscribere, in ægrorum autem facultate non sit, aliquid contra imperata admittere. Atqui longè magis est rationi consentaneum, ægros non posse imperatis obsequi,quàm Medicos ea quæ minimè conueniunt imperare. Hi enim sana mente & corpore, tum præsentia,tum ex præteritis, quæ cum præsentibus similiter se habent in considerationem adhibentes, ad curationem aggrediuntur, adeò vt qui curatus est aliquando fateatur se illorum ope à morbo liberatū.

ἀλλ' ὥστ' αὖ ἐπιτυχίην τοιαῦτα θεραπεύσαντες ἐωυτοὺς, ὁποῖά τ' ἂν ἐθεραπεύθησαν, εἰ καὶ ἐν ἰητροῖσιν ἐγένοντο καὶ τοῦτό γε τέως τεκμήριόν μέγα τῆς ἰητικῆς τέχνης, ὅτι ἐοῦσά τε ἰσχυρὴ καὶ μεγάλη. ὅπερ καὶ φαίνονται καὶ ④ μὴ νομίζοντες αὐτῶν εἶναι, σῳζόμενοι δι' αὐτῶν. πολλὴ γὰρ ἀνάγκη καὶ τοὺς μὴ χρωμένους ἰητροῖσι, νοσήσαντας ἢ καὶ ὑγιασθέντας εἰδέναι, ὅτι ἢ δρῶντές τι, ἢ μὴ δρῶντες, ὑγιάσθησαν. ἢ γὰρ ἀσιτίη, ἢ πολυφαγίη, ἢ ποτοῦ πλείονι, ἢ δίψῃ, ἢ λουτροῖσιν, ἢ ἀλγηδόσιν, ἢ πόνοισιν, ἢ ἡσυχίῃ, ἢ ὕπνοισιν, ἢ ἀγρυπνίῃ, ἢ τῇ ἀπάντων τούτων παραχρῆσει χρέωμενοι, ὑγιάσθησαν. καὶ τοῦ ὠφελεῖσθαι πολλὴ ἀνάγκη αὐτοῖς ἐστὶν ἐπιγνώμονα εἶναι, ὅ, τι καὶ τὸ ὠφελῆσαν, καὶ εἴ τι τ' ἔβλαψαν καὶ τὸ βλάπτον καὶ ὅ, τι καὶ τὸ βλάψαν. τὰ γὰρ τοῦ ὠφελεῖσθαι καὶ τὰ τοῦ βλάπτεσθαι ὠφέλιμα, οὐ πᾶς ἱκανὸς γινώσκειν. εἰ τοίνυν ἐπισήσεταί, ἢ ἐπαμύνειν, ἢ ψέγειν ὁ νοσήσας τῶν ἁμαρτημάτων τί οἱόσιν ὑγιὰς ἐὼν, πάντα ταῦτ' ἐν ἰητικῆς ὄντα εὑρήσει. καὶ ἔστιν οὐδὲν ἧσσον τὰ ἁμαρτηθέντα τῶν ὠφελησάντων μαρτύρια τῇ τέχνῃ, εἰς τὸ εἶναι. τὰ μὲν γὰρ ὠφελήσαντα, τοῦ ὀρθῶς προσενεχθῆναι ὠφέλησαν· τὰ δὲ βλάψαντα, τοῦ μηκέτι ὀρθῶς προσενεχθῆναι, ἔβλαψαν. καὶ τὸ ὅπου τὸ ὀρθὸν, καὶ τὸ μὴ ὀρθὸν, ὅσον ἔχει ἑκάτερον, πῶς τοῦτο ἂν οὐ τέχνη εἴη; τοῦτο γὰρ ἔγωγέ φημι ἀτεχνίῃ εἶναι, ὅπου μήτε ὀρθὸν εἶη μηδὲν, μήτε ἂν ὀρθόν. ὅπου δὲ τούτων ἕνεσιν ἑκάτερον, πῶς τοῦτο ἂν οὐ τέχνης ἔργον, ἀλλ' ἀτεχνίης εἴη; ἔτι τοίνυν εἰ μὴ ⑤ ὑπὸ φαρμάκων τῶν τε καθαιρόντων καὶ τῶν ἱσάντων ἡ ἴησις τῇ τε ἰητικῇ καὶ τοῖς ἰητροῖσι μούνοις ἐγίνετο, ἀδυνήσιον ἂν ὁ ἐμὸς λόγος. Νῦν δὲ φαίνονται τῶν ἰητρῶν ④ μάλιστα ἐπαινεόμενοι, καὶ ἁμαρτήμασιν ἰώμενοι, καὶ δημόσιοί τε εἶδεσιν, ἃ οὐκ ἂν τις φαίη, μὴ ὅτι ἰητρός, ἀλλ' οὐδὲ ἰδιώτης αἰσχρήμων ἀκούσας, μὴ οὐ τῆς τέχνης εἶη. ὅπου δὴ οὖν οὐδὲν οὔτε ἐν τοῖς ἀγαθοῖσι τῶν ἰητρῶν, οὔτε ἐν τῇ ἰητικῇ αὐτῇ ἀχρεῖόν ἐστιν, ἀλλ' ἐν τοῖς πλείστοισι τῶν τε φυομένων καὶ τῶν ποιουμένων, ἔνεστι τὰ εἴδεα τῶν θεραπειῶν καὶ τῶν φαρμάκων, οὐκ ἔστιν εἴη οὐδενὶ τῶν αἴτιον ἰητρὸν ὑγιαζομένων, ὃ αὐτόματον αἰτιάσασθαι ὀρθῷ λόγῳ. ὃ μὲν γὰρ αὐτόματον, οὐδὲν φαίνεται ἐὸν ἐγγεγραμμένον. πᾶν γὰρ ὃ γινόμενον, δι' τι αἴτιον ἔχειν αὖ γινόμενον, καὶ ἐν τῷ λόγῳ. ὃ δὲ αὐτόματον, ὃ φαίνεται οὐσίαν ἔχον οὐδεμίαν, ἀλλ' ἢ οὔνομα μούνον. ἡ δὲ ἰητικὴ, καὶ ἐν τοῖς λόγοις τὰ προγνωσθέντα φαίνεταί τε καὶ φανεῖται ἐπ' οὐσίαν ἐχόντα. τοῖσι μὲν οὖν τῇ τύχῃ τὸν ὑγιείην προσιθεῖσι, τὸ ὃ τέχνης ἀφαιρέουσι, τοιαῦτ' ἂν τις λέγοι. οὐδ' ἐν τῆσι τῶν ἀποθνησκόντων συμφορῆσι τὸν τέχνην ἀφανίζοντας θαυμάζω ὅτῳ ἐπαυρεόμενοι ἀξιοχρέῳ λόγῳ τὸν μὲν τῶν ἀποθνησκόντων ἀχρησίην, οὐκ αἰτίην καθιστᾶσι, τὸν δὲ τῶν ἰητικὸν μελετησάντων σωτῆρα, αἰτίην. ὡς τοῖσι μὲν ἐν ἰητροῖσιν ἔνεστι, τὰ μὴ δέοντα ἐπιτάξαι, τοῖσι δὲ νοσέουσιν, οὐκ ἔστι τὰ προσταχθέντα ποιῆσαι. καὶ μὴν πολύ γε βουλητώτερον τοῖσι κάμνουσιν ἀδυνατέειν τὰ προσταχθέντα ἐπιτελέειν, ἢ τοῖσιν ἰητροῖσι τὰ μὴ δέοντα ἐπιτάσσειν. ④ μὴ γὰρ ὑγιαινούσης γνώμης, μὴ ὑγιαίνοντος σώματος ἐγχειρέουσι, λογισάμενοι τότε πρέον τα, τ' τε παρεοικότων τὰ ὁμοίως ἁμαρτήματα τοῖσι πρεσσομένοισιν. ὥς τε ποτὲ θεραπευθέντα εἰπεῖν, ὅτι ἀπήλλαξαν.

④ ὃ

④ ὃ οὔτε ἃ κάμνουσιν, οὔτε δι' ἃ κάμνουσιν, οὔθ' ὅ, τι ἐκ τῶν παρεόντων ἔσαι, οὔθ' ὅ, τι δὴ ὧν ἐκ τῶν τοιούτων ὁμοίων γιγνώσκοντες ὑπιτάσσονται· δηλέοντες μὲν τὰ παρεόντι φοβούμενοι δ' ὃ μέλλον. καὶ πλήρεις μὲν τ' ἰόσου· κενοὶ δ' σιτίων. ἐθέλοντες τὰ τοῖς τοιούτοις νοσοῦσιν ἡδέα μᾶλλον, ἢ τὰ τοῖς ὑγιείαν παρασκευάζοντα. οὐκ ἀποθανεῖν ἐρῶντες, ἀλλὰ καρτερεῖν ἀδυνατέοντες. οὕτω δ' ἀμηχανημένους, πότερον εἰκὸς τούτους τὰ ὑπὸ τῶν ἰητρῶν ὑπιτασσόμενα ποιέειν, ἢ μὴ ποιέειν, ἃ οὐκ ἐπεπάρθησαν. ἢ οὐ δι' ἃ γιγνώσκουσιν ἐκείνους ἀμηχανημένους, ὡς ὁ πρόσθεν λόγος ἠρμήνευσεν, ὑπιτάσσειν τὰ μὴ δέοντα. ἆρ' οὐ πολὺ μᾶλλον, οὐ μὲν δεόντως ὑπιτάσσειν· οὐ δ', εἰκότως ἀδυνατέειν πείθεσθαι, μὴ πιστευομένους δ' ὠφελιμώτερον εἶναι τοῖσι θανάτοισιν; ὧν ④ μὴ ὀρθῶς λογιζόμενοι, τὰς αἰτίας τοῖς οὐδὲν αἰτίοις ἀναδιδάσκουσι, οὐ δ' αἰτίοις ψέγοντες. Εἰσὶ δέ τινες, οἳ καὶ οὐ μὴ ἐθέλοντας ἐγχειρέειν τοῖσι κεκρατημένοισιν ὑπὸ τῶν νοσημάτων, μέμφονται τῷ ἰητρικῷ· λέγοντες, ὡς τοῦ μὲν καὶ αὐτὰ ὑφ' αὑτῶν ἂν δέξυμαλίζοιτο, ἃ ἐγχειρέοιεν ἰᾶσθαι· ἃ δ' ὑπικουείης δεῖται, οὐκ ἄπονται. δεῖν δ' εἴπερ ἐῶ ἡ τέχνη, πρὸς ὁμοίως ἰᾶσθαι. ④ μὲν οὖν τοῦτο λέγοντες, εἰ ἐμέμφοντο τοῖς ἰητροῖς, ὅτι αὐτέων τοιαῦτα λεγόντων, οὐκ ὑπιμελοῖντο ὡς διαφερομένων, εἰκότως ἂν ἐμέμφοντο μᾶλλον, ἢ σφέα μεμφόμενοι. εἰ γάρ τις τέχνῃ, ἐς ἃ μὴ τέχνη, ἢ φύσει, ἐς ἃ μὴ πέφυκεν, ἀξιώσειε δύνασθαι, ἀγνοεῖ μανίῃ ἁμίζουσαν ἀγνοίῃ μᾶλλον, ἢ ἁμαρτίῃ. ὧν γάρ ἐστιν ἡμῖν, τοῖσί τε τῶν φύσεων, τοῖσί τε τῶν τεχνέων ὀργάνοις ὑπηρετεῖν, τούτων ἔστιν ἡμῖν δημιουργὸς ἐμοί· ἀλλων δὲ οὐκ ἔστιν. ὅτου οὖν τι πάθοι ἂν ἀθεφτὸς κακὸν, ὃ χρεὼν ἐστὶ τῶν ἐν τῇ ἰητρικῇ ὀργάνων, ὑπὸ τούτου δεῖ σφέα ἰητρικῆς κρατηθῆναι ἂν. αὐτίκα γὰρ τῶν ἐν ἰητρικῇ κρινόντων, πῦρ ἐκάτερα φαίη. τούτου δὲ ἧσσον, ἢ ἄλλα πολλά. τῶν μὲν οὖν ἧσσόνων, τὰ κρέατα οὔπω δῆλον ὅτι κ' αἰνίσσα. τῶν δὲ κρατίστων, τὰ κρέατα πῶς οὐ δηλονότι αἰνίσσα; ἃ γὰ πῦρ ὃ δημιουργέει, πῶς ὃ τὰ τοῦτο μὴ ἀλισκόμενα δηλοῖ, ὅτι ἄλλης δεῖται τέχνης, καὶ ὃ τούτης, ἧς ἐνι ὁ πῦρ ὄργανον; ὅτου δέ μοι λόγος καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὅσα τῇ ἰητρικῇ ξυνεργέει, ὧν ἀπόντων φημὶ δεῖν ἑκάστου μὴ καταγιγνόμενα ⑤ ἰητρὸν τὸν δυνάμιν αἰτιᾶσθαι τὸ πάθεος, μὴ τὸν τέχνεων. ④ μὲν οὖν μεμφόμενοι τοῖσι τοῖς κεκρατημένοισι μὴ ἐγχειρέουσι, προσκελεύονται καὶ ὧν μὴ προσήκει ἅπτεσθαι σφέων ἧσσον, ἢ ὧν προσήκει, προσκελευόμενοι δὲ τοῦτο, ὑπὸ μὲν τῶν τὰ ὀνόματι ἰητρῶν, θαυμάζονται· ὑπὸ δ' τῶν τὴν τέχνην, καταγελῶνται. οὐ μὲν οὕτως ἀφελόντα ④ τούτης τ' δημιουργίας ἔμπειρον, ὅτε μεμπτὸν, οὔτ' αἰνετὸν δέονται· ἀλλὰ λελογισμένων προς ὅ, τι ἂν αἱ ἐργασίαι τῶν δημιουργῶν τελευτώμεναι, πλήρεις εἶσι. καὶ ὅτου ὑπολειπόμενα ἐνδεεῖς. ἐπὶ τε τῶν ἐνδεῶν, ἅ τε τοῖς δημιουργοῦσιν ἀναθετέον, ἅ τε τοῖσι δημιουργημένοισι. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας, ἄλλος χρόνος μετ' ἄλλου λόγου δείξει· τὰ δ' κατὰ τὴν ἰητρικὴν, οἷά τ' ἐστὶν, ὅτε κειτέα τὰ μὲν ὁ πρόσθεν λόγος διδάξει λόγῳ

Illi verò, neque quo morbo, neq; quam ob causam laborent, neque quid ex præsentibus euenturum sit, neque quid ex his, quæ sunt eiusmodi, fiat, intelligentes, imperata facere iubentur, præsenti quidem morbo afflicti, euentum verò rerum metuentes, & morbo quidem grauati, cibis verò vacui, ea quæ morbo grata sunt potius eligunt, quàm quæ ad sanitatem conferunt, non quòd mori desiderent, sed quòd tolerantes ferre morbum nequeant. Hos verò sic affectos an est verosimilius, quæ à Medicis imperantur, quàm alia quæ non imperantur facere? an Medicos eiusmodi quales antea exposuimus; ea quæ minimè conueniũt imperare? Nónne longè æquius est, eos quidem recte imperare, illos verò, vt par est, parêre non posse, eamq; ob causam mortem incurrere? Quorum quidem causam, qui non recta ratione reputant, in eos qui culpa vacant reiiciunt, illis absolutis, qui maximè culpæ sunt obnoxii. Non desunt autem, qui artem Medicam reprehendunt, eo quod nullus iis, qui à morbis sunt superati manus admouere velit, dicẽtes eos quidem morbos quos curatione aggrediuntur posse per sese sanari, eos verò qui auxilio indigent, non attingere. oportere autem, siquidem ars sit: omnib. ex æquo curationem admouere. Qui ergo huiusmodi verbis vtuntur, si Medicos accusant, quòd talia dicentium, tanquam delirorum, curam non suscipiũt, multò certe iustius, ob ea, quàm ob illa, incusant. Si quis enim artis facultatẽ, ad ea, quæ artis non sunt, aut naturæ, ad ea, ad quæ minimè apta est, requirat, is istud non intelligit magis ad insaniam cum ignorantia coniunctam, quam ad imperitiam accedere. Quorum enim facultatem tum per naturæ, tum per artium instrumenta cõsequimur, eorum nos opifices profiteri possumus, aliorum nõ item. Si quid igitur homini contigerit, quòd Medicinæ instrumenta superet, id ne sperandum quidem est ab arte Medica euinci posse. Atque vt exemplo rem ipsam doceamus; Ignis eorum omnium, quæ in Medicina vrendi facultatem habẽt, summè vrit, eo verò minus alia plæraque. Atqui certe ex leuioribus, quæ sunt præstantiora, an curari possint nondum planè constat. Ex potentissimis autem quis dubitet ea, quæ præstantiora sunt curari non posse? In his enim quæ ignis non efficit, an non ea, quæ ab ipso superari nequeunt, satis arguunt, alia opus esse arte quàm ea, quæ igne vtitur vt instrumento. Eadem verò mihi dicenda sunt de his, quæ Medicinæ subseruiunt, in quibus singulis si res Medico non succedit pro animi sententia, meo quidem iudicio, in morbi vehementiam, non in artem ipsam culpa reiicienda est. Qui igitur eos reprehendunt, qui victis à morbo manus non admouent, non minus adhortantur ad ea suscipienda, quæ attingere fas nõ est, quàm quæ fas est. In eóque apud eos, qui nomine tenus Medici sunt admirationem sibi conciliant, ab artis verò peritis ridentur. Neq; verò huius artificij periti tam imprudentes aut reprehensores, aut laudatores morantur, sed eos, qui recta ratione iudicant, quemnam ad finem deductæ artificum actiones perfectæ sint, & quanam in re deficientes, imperfectæ. Ac præterea earum imperfectarum actionum, quænam ad artifices, quænam etiam ad ipsa effecta sint referendæ. Quæ igitur alias artes spectant, aliud tempus aliámque orationem postulant. Quæ verò ad Medicinam pertinent, quænam sint & quomodo diiudicanda, partim quidem superiore, partim verò præsenti oratione dicentur.

Sunt enim apud eos, qui artem istam probè callent, morbi partim quidem non obscuri, iique pauci, partim verò non manifesti, iique multi. Qui enim ad internas corporis partes vertunt, obscuri, qui verò ad corporis superficiem erumpunt, aut tumorem faciunt, manifesti. Sui enim copiam faciunt, tum visu, tum tactu, vt eorum durities & mollitudo sentiatur, & quinam calidi, quinam frigidi, & quorum in singulis præsentia aut absentia tales existunt. Atque in eorum quidem omnium remediis non peccatur. non quod sint facilia, sed quòd inuentione constent. Et sanè non sunt à quibusuis inuenta, sed ab his qui recta inueniendi facultate valent. Valent autem tum qui in bonis disciplinis liberaliter sunt educati, tum qui à natura non infœliciter sunt comparati. Hoc igitur modo ad manifestos morbos curandos artem facultate abundare oportet. Neque sanè eam in minus manifestis deficere conuenit. Sunt autem hi qui ad ossa & cauitatem internam vergunt. Neque verò vnam corpus habet, sed plures. Duæ namque sunt quæ cibum recipiunt, & demittunt, aliæque præter has plures, quas ij norunt, quibus ista curæ sunt. Quæcunque enim membra carnem in orbem circundatam habent, quam musculum nominant, ea omnia cauitatem habent. Quicquid enim minimè coaluit, siue pellicula, siue carne tegatur, cauum est, quod dum homo valet, spiritu quidem, dum verò ægrotat, sanie plenum est. Habent itaque brachia huiusmodi carnem, habent & femora, habent & tibiæ. Quin & in partibus carnis expertibus, huiusmodi caro inest, qualem in bene carnosis inesse diximus. Nam & thorax dictus, quo iecur concluditur, & capitis orbis, in quo cerebrum comprehenditur, ipsumq; dorsum, cui annexi sunt pulmones, hæc omnia prorsus sunt vacua, multis interuallis referta, quæ ferè vasorum naturam obtinent, cùm res eas continent, quæ partim quidem eum, qui eas possidet, iuuant, partim etiam lædunt. Ad hæc etiam venæ sunt multæ, & nerui, non ij quidem in carne extantes, sed ad ossa protensi, articulos colligant. Quinetiam ipsi articuli, in quibus ossium, quæ mouentur, connexiones voluuntur. Quorum nihil est, quod non aliquantulum spumosum sit, & circa se latibula habeat, quæ sanies ipsa arguit, quæ iis apertis copiosa, & multis molesta effluit. Neque enim sanè eorum, quæ dicta sunt, quicquam oculis intuenti conspicere licet. Ideoque non manifesti morbi à me appellati sunt, & ab arte esse censentur, non tamen quia non manifesti, naturam nostram euincunt, sed, si modò fieri potest, ab ea superantur. Potest autem fieri, cùm & ægrorum naturæ se ad inuestigationem exhibent, & qui peruestigaturi sunt ad industriam recte sunt à natura comparati. Neque enim sine multo labore & longo tempore, oculis cernuntur & cognoscuntur. Quæ namque oculorum aspectum effugiunt, ea mentis acie comprehenduntur. Quæ verò ex eo ægris contingunt, quòd non protinus statim affectus cernatur, eorum culpa non in Medicos, sed tum in ægrotantis, tum in morbi naturam reiicienda est. Ille enim cùm neq; doloris causam oculis cernere, neque auditione cognoscere queat, ratiocinatione consequitur. Qui namque obscuro morbo laborant, si quid de morbo Medicis indicare conantur, id ex opinione potius quàm ex certa cognitione denunciant.

ἔστι γὰρ τοῖσι τοιούτῳ τῷ τέχνῃ ἱκανῶς εἰδέσι, τὰ μὲν τῶν νοσημάτων, οὐκ ἐν δισσοῖσιν κείμενα, καὶ ὀλίγα· τὰ δὲ οὐκ ἐν δυσὶ δήλοισι, καὶ πολλὰ ὄντα. τὰ μὲν γὰρ πρὸς τὰ ἐντὸς τετραμμένα ἐν δυσὶ πλοῖ· τὰ δ' ἐξανθοῦντα εἰς τὴν ἰδέην, ἢ οἰδαίνοντα, ἐν δυσὶ δήλοισι. πάρεστι γὰρ ἑαυτῷ τῇ τε ὄψει, τῇ τε ἁφῇ, τὸ θερμότητος, καὶ τὸ ὑγρότητος αἰσθάνεσθαι. καὶ ἃ τε αὐτῷ θερμά, ἃ τε ψυχρά. ἔν τε ἑκάστοις, ἢ παρεοῖσιν, ἢ ἀπεοῖσιν, τοιαῦτα ὄντα. τῶν μὲν δὴ τοιούτων πάντων ἐν ἅπασι τοῖσι ἀκέσιος, ἀναμάρτητος δεῖ εἶναι. οὐχ ὡς ῥηϊδίως· ἀλλ' ὅτι ἐξεύρηται. ἐξεύρηται γε μὲν οὐ τοῖσι βουλητοῖσιν, ἀλλὰ τούτων τοῖσιν δυνητοῖσι. δυνάμενοι δ', εἴσι τοῖσί τε τὸ παιδείης μὴ ἀποδεῖν, τοῖσί τε τὸ φύσιος μὴ ταλαίπωρον. πρὸς μὲν οὖν τὰ φανερὰ τῶν νοσημάτων. οὕτω δεῖ εὐπορέειν τέχνῃ. δεῖ γε μὲν αὐτῇ, μὴ δ' πρὸς τὰ ἧσσον φανερὰ ἀπορέειν. ἔστι δ' ταῦτα, ἃ πρὸς τε τὰ ὀστέα τέτραπται καὶ τὸ νηδύ. ἔχει δ' τὸ σῶμα, οὐ μίαν, ἀλλὰ πλείους. δύο μὲν γὰρ αἱ τὸν σῖτον δεχόμεναί τε καὶ ἀφιεῖσαι. ἄλλαι δ' τούτων πλείους, αἳ ἴσασιν, οἷσι τούτων ἐμέλησεν. ὅσα γὰρ τῶν μελέων ἔχει σάρκα περιφερέα, ἰὼ μιῇ καλέουσι, πάντα νηδὺν ἔχει. πᾶν γὰρ τὸ ἀσύμφυτον, ἰὼ τε δέρματι, ἰὼ τε σαρκὶ καλύπτεται, κοῖλόν ἐστι. πλησθὲν τε ὑγιαῖνον μὲν, πνεύματος· ἀσθενῆσαν δ', ἰχῶρος. ἔχουσι μὲν πάντων αἱ βραχίονες, σάρκα τοιαύτην. ἔχουσι δ' αἱ μηροί. ἔχουσι δ' αἱ κνῆμαι. ἔτι δ' καὶ ἐν τοῖς ἀσαρκοισι, τοιαύτη ἔνεστιν, οἵη καὶ ἐν τοῖσιν εὐσαρκοισιν δεῖ) δέδεικται. ὅ, τε γὰρ θώρηξ καλεόμενος, ἐν ᾧ ὁ ἧπαρ σεσάζεται· ὅ, τε τῆς κεφαλῆς κύκλος, ἐν ᾧ ὁ ἐγκέφαλος· τό, τε νῶτον, πρὸς ὃ ὁ πνεύμων, τούτων ἐνδὸν ὄν, ᾧ οὐκ καὶ αὐτὸ κενόν ἐστι, πολλῶν διαφύσιων μεσόν. οἷσιν ἐνδὸν ἀπέχει πολλὸν ἀγγεῖα εἶναι· τῶν μὲν τοῖσι βλαπτόντων τὸν κεκτημένον, τῶν καὶ ὠφελησόντων. ἔτι δ' πρὸς τούτοισι, καὶ φλέβες πολλαὶ καὶ νεῦρα, οὐκ ἐν τῇ σαρκὶ μετέωρα, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ὀστέοισι, καὶ περὶ τὰ ἁρμόνια, σωδεσμός ἐστι τῶν ἄρθρων. καὶ αὐτὰ τὰ ἄρθρα, ἐν οἷσιν αἱ συμβολαὶ τῶν κινουμένων ὀστέων ἐγκυκλέονται. καὶ τούτων ἐνδὸν, ὃ, τι οὐχ ὑπαφρόν ἐστι, καὶ ἔχον πρὸς αὐτὸ θαλάμας, ἃς καταγγέλλει ἰχώρ, ὃς ἂν διαιτωμένων αὐτέων, πολύς τε καὶ πολλοὺς λυπήσας ἐξέρχεται. οὐ γὰρ δὴ ἐφθαλμοῖσί γε ἰδόντι τούτων τῶν ἐνερυθρίων, ἐνδὸν ἐνδόν ἐστιν εἰδέναι. δὲ καὶ ἄδηλα ἐμοί τε ὠνόμασται, καὶ τῇ τέχνῃ κεῖται εἶναι, οὐ μὲν ὅτι ἄδηλα κεκρύπται, ἀλλ' εἰ δυνατὸν κεκρύπται. δυνατὸν δ', ὅσον αἵ τε τῶν νοσεόντων φύσιες ἐς τὸ σκεφθῆναι παρέχουσιν, αἵ τε τῶν ἐρευνητόντων ἐς τὴν ἔρευναν πεφύκασι. μετὰ πλείονος μὲν γὰρ πόνου, καὶ οὐ μετ' ἐλάσσονος χρόνου τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶσθαί τε καὶ γινώσκεται. ὅσα γὰρ τὴν τῶν ὀμμάτων ὄψιν διαφεύγει, ταῦτα τῇ τῆς γνώμης ὄψει κεχρήσιται. ὅσα δ' ἐν ταχυμῇ ταχὺ ὀφθῆναι νοσέοντες παρέχουσιν, οὐχ θεραπεύοντες αὐτοὶ αἴτιοι, ἀλλ' ἡ φύσις ἥτε τοῦ νοσέοντος, ἥτε τοῦ νοσήματος. ὁ μὲν γὰρ ἐπεὶ οὐκ ἰῶ αὐτῷ ὄψει ἰδεῖν τὸ μαθεῖν, οὐδ' ἀκοῇ πυθέσθαι, λογισμῷ μετιὼν. δὲ γὰρ δὴ καὶ πειρῶνται τὰ ἀφανέα νοσέοντες ἀπαγγέλλειν τοῖσι θεραπεύουσιν, δοξάζοντες μᾶλλον ἢ εἰδότες ἀπαγγέλλουσιν.

Εἰ γὰρ

εἰ γὰρ ἠπίσταιτο, οὐκ ἂν παρεπιτιθοι αὐτῆς. τῆς γὰρ αὐτῆς ξυνέσιός ἐστιν, ὅσαπερ δὲ εἰδέναι τῶν νούσων τὰ αἴτια, καὶ τὸ θεραπεύειν αὐτὰς ἐπίστασθαι πάσησι τῆσι θεραπείησιν, αἳ κωλύουσι τὰ νουσήματα μεγαλύνεσθαι. ὅτε οὖν οὐδὲ ὃν τῶν ἐπαγγελλομένων ὅστις τιν' αἰτιμάρτητον σαφίσιν ἀκέσασθαι, προσοφείλει καὶ τοῦτο τῶν θεραπευόντων. τούτης οὖν τῆς βραδυτῆτος οὐχ ἡ τέχνη, ἀλλ' ἡ φύσις αἰτίη ἡ τῶν σωμάτων. ἡμὲν γὰρ ἀθανατοφυῆς, ἀξιοῖ θεραπεύειν, σκοπέουσα ὅπως μὴ θᾶσσον μᾶλλον ἢ γνώμη, [36] καὶ ῥᾳστώνη μᾶλλον ἢ βίῃ θεραπεύῃ. ἡ δ' ἐς μὲν ἀρκέσει πρὸς τὸ ὀφθῆναι, ἐξαρκέσῃ καὶ πρὸς τὸ ἰαθῆναι· ἐς δ' ὃ τι τοῦτο ὀφείλει γενέσθαι, ἐν τῷ βραδέως αὐτὸν ὑπὸ τῆς θεραπεύσεως ἐλθεῖν, ἢ ἀφ' οὗ τοῦ νοσήματος τάχος, οἰχήσεται. ἔξ ἴσου μὲν γὰρ ὁρμωμένων τῇ θεραπείῃ, οὐκ ἔστι θᾶσσον. πρεσβύτερον δὲ, θᾶσσον. πρεσβύτερον δαίεται ἢ, ἀφ' οὗ τε τῶν τῶν σωμάτων γενότητα, ὃ ἢ οὐκ ἐν βύσσῳ οἰκέουσιν αἱ νοῦσοι. [37] ἀφ' οὗ τε τῶν κεκμηώντων ὀλιγωρέουσι. ὑπολήγουσι γὰρ, λαμβανόμενοι ἢ ὑπὸ τῶν νοσημάτων, ἐθέλουσι θεραπεύεσθαι. ἐπεὶ δ' γε τέχνης τῶν δυνάμιν, οὐκ ἔστιν ὅτε τὰ ἄδηλα νοσεύντων αἰσθήσῃ, θαυμάζειν ἀξιώτερον, ἢ οὐκ ἔστιν ἐγχείρησιν τοῖς ἀδυνάτοις. ἔχειν δὲ ἐν μὴ δημιουργίῃ τῶν ἤδη βυρσευθέντων οὐδεμίη ἔνεστι οὐδὲν ποιῆσαι, [38] ἀλλ' αὐτέων ὅσαι πυρὶ δημιουργεῦσι, τοῦτου μὴ παρέοντος ἀεργέουσι· [39] μὴ ἢ τῶν τότε ἀφθῆναι ἐνεργεῖ. καὶ ὅσαι καὶ τοῖσιν βυσσοπορφυρέοισι τοῖσι σώμασι δημιουργεῦνται. αἱ μὲν μετὰ ξύλων· αἱ δὲ, μὴ σκυτέων. αἱ δὲ, γραφῇ ἢ χαλκεύτε καὶ σιδήρῳ. καὶ τοῖσι πάντων ὁμοίοισιν αἱ πλεῖσται. τὰ δὲ ὐκ πάντων ἢ μὴ πάντων δημιουργούμενα, καὶ βυσσοπορφυρέα, ὅμως οὐ τῷ πάντῃ μᾶλλον, ἢ τῷδε δὴ δημιουργεῖται, οὐ δὲ ὑπερβατέως· ἀλλ' ἰὼ ἀπὸ τοῦ τῶν ὀργάνων, [40] ἐλλιπέα, καὶτοι καλείνας τὸ βραδὺ πρὸς τὸ λεπτοτελέστερον ἀσύμφορον. ἀλλ' ὅμως προτιμᾶται. Ἰητρικὴ ἢ τοῦτο μὲν, τῶν ἐμπύων· τοῦτο ἢ, τὸ ἧπαρ ἢ σὺν νεφροῖς, πάντα δὲ τῶν ξυμπεπτώτων ὑπὸ τῆ νηδυϊνοστεώτων ἀποστερουμένη τῆ δεινοψίη. [41] τὰ πάντα πάντες ἰκανῶς ὁρῶσιν. ὅμως δηλοῖ βυσσοπορφυρέας ἐφθάρη. [42] φωνῆς τε γὰρ λαμπρότητα καὶ βραδυτῆτα καὶ ῥύσματα, ἃ δὴ ἀπ' ὀρέων εἰώθασιν ἐκπίπτειν, δι' ὧν ἔξοδοι δέδονται. ὧν τὰ μὲν, ὀδμῇσι· τὰ δὲ, χρώμασι τὰ δὲ, λεπτότητι καὶ παχύτητι διαισθανόμενοι τεκμαίρεται, ὧν τε σημεῖα ζωῦσι, ἃ τε πεπονθότων, ἃ τε παθεῖν δυναμένων. ὅταν μὲν ζωῦσα μηνύωνται, μὴ δὲ αὐτὴ ἡ φύσις ἑκοῦσα ἀφίη, [43] ἀναγκας βύρηκεν, ἧσιν ἡ φύσις ἀζήμιος βιαθεῖσα μεθίησιν. αἰεθεῖσα δ' δηλοῖ τοῖσι τὰ τῆς τέχνης ἰδόσιν, ἃ, ποιητέα. διάζεται δὲ τοῦτο μὲν πῦρ τὸ ξυνέφυον φλέγμα διαχεῖν, σιτίων δημιότητι, καὶ πομάτων. ὅπως τεκμαρῆται μὲν ὀφθὲν πρὸς ἐκείνων, ὧν αὐτὴ ἐμηχανήσατο ὀφθῆναι, τοῦτο δὲ αὖ πνεῦμα ὃν κατήγορον, ὁδοῖσι τε προσαντέσι τὰ δημοις σκιδᾶ) κατηγορέειν, ἱδρῶσί τε τοῖσι τοῖσι προειρημένοισιν ἄγουσα, ὑδάτων θερμῶν ἀποπνοῇσι τεκμαίρεται. ἔστι δ' ἃ καὶ διὰ τῆς κύστιος ἐλεύθερα, ἰκανώτερα πρὸ νοῦσον δηλῶσαι ἐστιν, ἢ διὰ τῆς σαρκὸς ἐξιόντα. ἐξέβρηκεν οὖν καὶ τοιαῦτα πρώτα

Neque enim si certo scirent: ipsis se committerẽt, cum eiusdem sit prudentiæ, tum morborum causas cognoscere, tum omnibus præsidiis, quæ morbos augeri prohibeant, eos curare nosse. Cum igitur ex his, quę denunciata sunt, nõ liceat ad aliquam certã cognitionem peruenire, alio sane, qui curationem instituit respicere debet. Huius igitur morę causa, ad corporum naturam, non ad artem ipsam referenda est. Hæc enim vbi morbũ percepit, curationẽ instituendam censet, id vnum spectans, ne temeritate magis quam consilio, & vt facilitate potius quam vi curationem adhibere videatur. Illa vero si tandiu morbum ferre possit, vt à Medico recte perspici possit, curationem etiam bene feret. Sin vero interim dum morbus cognoscitur, à morbo euicta fuerit, vel quod serius ad Medicũ accesserit, vel ob morbi celeritatem ęger peribit. Neq; enim, qui ex æquo ad curationem procedit, morbus celer existimandus est, sed qui pręuertit. Prævertit autem tum ob corporum densitatem, in qua non conspicui morbi delitescunt, tum etiam propter ægrotantium negligentiam, qua curationem differunt, sed tum demũ morbis correpti curationem expetunt. Quare artis facultatem admirari longe certe æquius est, si quem ex obscuro morbo laborantem restituerit, quam si, quæ fieri nõ possunt, aggressa fuerit. Neque vero in vlla quapiam arte iam inuenta tale quippiã inesse conspicitur, verum ex his quęcunq; igne opus suum perficiũt, si eis desit, ab omni opere feriantur, vb vero eũ contrectarunt, in opere cõtinentur. Et quęcunq; in facile emendabili materia opus suum exercent, vt in lignis quædã, alię in coriis, quędam etiã stylo, ęre, ferro, atq; id genus aliis quamplurimę. Quę tamen opera ex his & per has perficiuntur, quanquam facile emendari possunt, non tamẽ celeritatem magis ad opificium requirunt, quam vt rite minimeq; perfunctorie tractentur: sed si quod instrumẽtum defuerit, ab opere quiescunt: & quamuis illis mora sit ad emolumentum incommoda, ea tamen pluris ęstimatur. At vero Medicina, his quidem ex pure in thorace collecto, aliis vero ex hepate & renibus, aliis etiam ex omnibus, quę ventre continentur laborantibus, cum ea intensa oculorum acie contueri nequeat (quod certe omnes apertissime vident) aliarum tamen facultatum subsidia adhibuit. Ex vocis namque claritate & tarditate, & destillationibus, quę singulis, qua exitus datur, defluere consueuerunt, earumque partim quidem odoribus, partim coloribus, modo etiam tenuitate ac crassitudine diligenti trutina ponderatis tum iam affectarum partium, tum vero ad affectum opportunarum signa colligit. Vbi vero ista de se significationem prębuerint, neque ea sponte natura dimittit, necessarias vias quasdam inuenit, per quas vi impulsa citra noxiam ea emittat, remissa vero & languida, artis peritis, quę porro facienda sunt plane indicat. Ac partim quidem ignem in nobis connatum, cibi potusque acrimonia, vt pituitam diffundat cogit, partim vero spiritum ipsum, tanquàm morbi delatorem itinere & cursu per acciuia facto, morbum prodere cogit quo coniectura colligatur, quid sibi in his visum fuerit, quę vt cõspicerentur fabricata est. Quinetiam sudores prius commemoratis ciendos esse, ex aquarum calidarum exhalationibus colligit. Quędam prętereà per venam prodeuntia, euidentius morbum ostendunt, quã quę per carnes exeunt. Huiusmodi igitur cibos

& potus adinuenit,qui cum calidis ſuccis ſint calidiores,eos & eliquant & fluxiles reddunt, qui nunquam efflurent,niſi hoc illis contingeret. Itaque alia ex aliis,& alia per alia,tum corpus peruadunt, tũ morbum denunciant, vt proinde nemini mirum videri debeat,ſi ad eorum cognitionem longius tempus requiratur, eoſque pauci aggrediantur, cùm per aliorum expoſitionem ad Medici curantis cognitionem narratione deuenerint.Quòd igitur ars Medica adhibendi remedij abundántem per ſe habeat rationum facultatem,quodq; merito morbis, qui corrigi nequeunt,manus nõ admoueat,aut in iis aggredien-
dis inculpatam ſe exhibeat, tum præſens oratio manifeſte indicat, tum viri huius artis periti,re ipſa lubentius quam verbis demonſtrant, qui non tam orationis dictioni ſtudent,quam quod vulgi fidem ex his, quæ vidit firmiorem,quam ex his,quæ audierit, ſibi comparaturos exiſtimant.

χὴ βρώματα, ἃ τῶν θερμαινόντων θερμότερα γιγνόμενα, τὴν φύσιν τὴν ἀνθρωπείην καὶ διαφορέειν ποιέει. ἃ δὴ καὶ διερρύη, μὴ τοῦτο παλόντα. ἕτερα μὲν οὖν τοῖσ ἑτέρων, καὶ ἄλλα δ' ἄλλων ἐστὶ πάντε διιόντα, πάντ' ἐξαγγέλλοντα. ὥστ' οὐ θαυμάσιον αὐτῶν, [44] πάντες πίστιας, χρησιμωτέρας γίνεσθαι, ταύτ' ἐγχειρείσιας, θρασυτέρας, ὅτῳ δ' ἀλλοτρείων ἐρμηνείων τοῖς τὴν θεραπεύσασαν σωέσιν ἐρμηνευομένων. ὅτι μὲν οὖν καὶ λόγοις ἐν ἑωυτῇ δύναμις εἰς τὰς ὁπτικὰς ἰδέας ἔχει ἡ ἐπιστεικὴ, καὶ οὐκ ἀδιάφορα τοῖσι δικαίως ἂν ἐγχειρέοι τῆσι νούσοισιν, ἢ ἐγχειρυθμίας, ἀναμάρτητός ἂν παρέχη, εἴτε νῦν λεγόμενοι λόγοι δηλοῦσιν, αἵτε τῶν εἰδότων τὴν τέχνην ὑποδείξιες, οἳ ἐκ τῶν ἔργων ἤδεαν, ἢ ἐκ τῶν λόγων ὑποδεικνύουσιν, [45] ἃ δὲ λέγειν καταμελετήσαντες, ἀλλὰ τῇ πίστιν ὧν πλήθει ἐξ ὧν ἂν ἴδωσιν οἰκειοτέρην ἡγεόμενοι, ἢ ἐξ ὧν ἀκούσωσι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΗΣ ἰητρικῆς.

HIPPOCRATIS DE PRISCA MEDICINA, LIBER.

QVI de Medicina dicere aut ſcribere conantur & ſuæ quæſtionis genus calidũ, aut frigidum, aut humidum,aut ſiccum, aut aliud quiduis propoſuerunt,ij,dum rem breui contrahunt,& idem morborum & mortis in vniuerſum cauſæ principiũ, vnũ vel duo conſtituunt,in multis quidem quæ dicunt, plane erraſſe arguuntur.At vero iuſtius artis nomine reprehendendi ſunt,quæ re vera exiſtit,quamq; omnes in rebus maximis adhibent,cuiuſq; peritos artifices ſummis honoribus dignantur. Sunt autem opifices,alij quidem mali,alij vero multum præſtantes. Quod ſane minime cõtingeret,ſi prorſus non exiſteret ars Medica,nihilq; in ea vel obſeruatione,vel inuentione conſtaret,omneſq; illius ex æquo inexperti & ignari eſſent,ægrotantiumq; rebus fortuna præeſſet.Verum aliter ſe res habet,ſed nõ ſecus ac in reliquis omnibus artibus,opifices longe inter ſe, tum mente præſtant,ſic etiã in arte Medica.Quamobrem equidem ipſam non cenſeo in inani quæſtione verſari oportere,ſicuti quę ſunt obſcura & dubia,de quibus ſi quis dicere velit,eum rei de qua agitur accõmodatam quæſtionẽ proponere neceſſe eſt. Velut ſi quis de rebus ſublimib.aut ſub terra poſitis differat, aut earum naturam ſe noſſe profiteatur, ea vera ſint necne,neq; iis,qui differunt,neq; iis,qui audiunt, ſatis fuerit manifeſtũ. Neq; enim datur ad quod quis veri cognitionem referat. At vero in Medicina iam pridẽ omnia ſubſiſtunt,in eaq; principiũ & via inuẽta eſt,per quam præclara multa longo temporis ſpatio ſunt inuenta,& reliqua deinceps inuenientur, ſi quis probè comparatus fuerit,vt ex inuentorum cognitione ad ipſorum inueſtigationem feratur. Qui vero his omnibus reiectis ac repudiatis, aliam inuẽtionis viam aut modum aggreditur,& aliquid ſe inueniſſe iactitat,is cũ fallitur,tum alios fallit. Neq; n. iſtud vllo pacto fieri poteſt.Quas autẽ ob cauſas iſtud fieri nequeat, poſtea oſtendá,vbi artẽ eſſe dixero ac docuero.Ex quo ẽt manifeſtũ fiet,nihil omnino alia ratione inueniri poſſe.Ac mihi quidẽ maxime videtur,qui de hac arte differere inſtituit,quę plebeiis notas sũt dicere debere,cũ de nullo alio vel quęrere,vel dicere cõueniat,quã de morbis quib.ij ipſi tentãtur.

Οἱ κόσοι ἐπεχείρησάν πω περὶ ἰητρικῆς λέγειν ἢ γράφειν, ὑποθέσιν σφίσιν αὐτέοισιν ὑποθέμενοι ὧ λόγῳ, θερμὸν, ἢ ψυχρὸν, ἢ ὑγρὸν, ἢ ξηρὸν, ἢ ἄλλ' ὅ, τι ἂν ἐθέλωσιν ἐς βραχὺ ἄγοντες, τὴν ἀρχὴν τὴν αἰτίης τοῖσιν ἀνθρώποισι τῶν νόσων τε καὶ θανάτου, καὶ πᾶσι τοῦτ' αὐτὸ, ἓν ἢ δύο ποιεῦνται· ἐν πολλοῖσι μὲν καὶ οἷσι λέγουσι καταφανέες εἰσὶν ἁμαρτάνοντες. μᾶλλον δ' ἄξιον μέμφασθαι ἀμφὶ τέχνης ἐούσης, ἣ χρεώντας τε πάντας ὅτι τοῖσι μεγίστοισι, καὶ τιμῶσι μάλιστα τῶν ἀγαθοῖσι χρεωτέχνας. εἰσὶ δ' δημιοεργοὶ, οἱ μὲν φλαῦροι· οἱ δὲ πολὺ διαφέροντες. ὅταν, εἰ μὴ ἰῶ ἰητρικὴ ὅλως, μὴ δὲ συναύτῃ ἔσκεπτο, μὴ δὲ βούλοιτο μηδὲν. οὐκ ἂν ἰῶ, ἀλλὰ πάντες ἂν ὁμοίως αἱ τῆς ἀπαιδευσίης τε καὶ ἀνεπιστήμονες ἦεν, καὶ τύχη πάντα τὰ τῶν καμνόντων διοικεῖτο νῦν δὲ οὐχ ὅτως ἔχει, ἀλλ' ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνέων πασέων ἡ δημιοεργὶ πολλὸν ἀπολέοντας διαφέρεσι τοὺς χρεωμένους τοὺς γνώμιμα, ὅτω δὴ καὶ ὅτι ἰητρικῆς. διὸ οὐκ ἠξίουν ἐγωγε κενῆς αὐτέων ὑποθέσιος ὄντας ὥσπερ τὰ ἀφανέα τε καὶ ἀπορεόμενα· χρεὼν ἂν ἀνάγκη ἰῶ ὡς ὅτι χρεοίη λέγειν, ὑποθέσθαι χρεῶν. ὁκοῖσι περὶ τῶν μετεώρων ἢ τῶν ὑπὸ γῆν εἰ λέγει τις καὶ γινώσκει ὡς ἔχει, ὅτ' ἂν αὐτῷ λέγηται, ὅτε τοῖς ἀκούουσι δῆλα αὖ εἴη, εἴτε ἀληθέα ἐστὶν εἴτε μή. ἐν γὰρ ὅτι πρὸς ὅ, τι χρὴ ἐπαμυνέσθαι εἰδέναι ὃ σαφές. ἰητρικὴ δὴ πάντα πάλαι ὑπάρχει, καὶ ἀρχὴ καὶ ὁδὸς εὑρημένη, καθ' ἣν καὶ τὰ εὑρημένα πολλά τε καὶ καλῶς ἔχοντα εὑρηται, ἐν πολλῷ χρόνῳ. καὶ τὰ λοιπὰ εὑρεθήσεται, ἰῶν τις ἱκανός τε ὢν, καὶ τὰ εὑρημένα εἰδὼς, ἐκ τούτων ὁρμώμενος ζητέῃ. ὅστις δὲ ταῦτ' ἀποβαλὼν καὶ ἀποδοκιμάσας πάντα, ἑτέρῃ ὁδῷ, καὶ ἑτέρῳ σχήματι ὅτι χρήσιμον ζητέει, καὶ φύσει εὑρηκέναι, δοκέει πάντα, καὶ δοκέει παπᾶται. ἀδύνατον γὰρ, δι' ἃς δὲ αἰτίας ἀδύνατον, ἐγὼ προφανέω, ὑποδεξάμενος, λέγων καὶ δηλώσας, τῷ τέχνῳ ὅ, τι ἐστίν. ἐκ τούτου καταφανὲς ἔσται ἀδύνατα ἐόντα ἄλλως πως βούλεσθαι. μάλιστα δέ μοι δοκέει περὶ ταύτης δεῖν λέγοντα τῆς τέχνης, γνώσας λέγειν, τοῖσιν δημότῃσιν. ἐγὼ γὰρ περὶ οὐδενὸς, ὅτε ζητέειν περὶ ποιεῖ, ὅτε λέγειν, ἢ περὶ τῶν παθημάτων ὧν ἀνθρώποι οὗτοι νοσέουσιν.

αὗτοι

αὐτοῖς νῦν οὖν τὰ σφέων αὐτῶν πα θήματα καὶ μαθήμα-
τα ὅστε μὴ οἶδ' καὶ παύεται, καὶ δι' οἵας τροφὰς αὔξεταί τε
καὶ φθίνει, ἰδιώτας ἐόντας, ῥᾴδιον. τὸν δ' ἄλλα δι' εὑρη-
μένα καὶ λεγόμενα, εὐπετές. οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἀναμιμνή-
σκεται ἕκαστος ἀκούων τὰ ἑαυτοῦ ξυμβαινόντων. εἰ δέ τις τῶν
ἰδιωτέων γνώμης ἀποτεύξεται. καὶ μὴ ὀρθῶς τοῦτ' ἀκού-
σας, ἴσως τὰ ἐόντα ἀποτεύξεται. καὶ ὀρθῶς οὖν οὐδὲν
δεῖται ἐπιτηδείως. τῷ γὰρ ἀρχομένῳ αὖ εὑρέσθαι τέχνη ἡ
ἐπιτεχνᾶσθαι, ὅτ' αὖ ἐζητεῖτο. οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐδεῖτο κειμένοις
τε αὖ ἐφ' ὑγιαίνουσι τοῖσι καὶ μισι τ' αὐτὰ προσφερομέ-
νοισιν, ἅπερ ὑγιαίνουσι ἐδίδοσαν καὶ πίνουσι, καὶ καὶ ἄλλα δεόμε-
νοισιν ξυνέφερε, εἰ μὴ ἓν ἕτερα βέλτιω. νῦν δ' αὐτὴ
ἡ ἀνάγκη ἐπιτεχνᾶν ἐποίησε ζητεῖσθαί τε καὶ εὑρεθῆναι αὖ-
τοῖσιν· ὅτι τοῖσι καὶ μασι τ' αὐτὰ προσφερομένοισι-
σιν. ἅπερ ὑγιαίνουσι ἐφέρετο· ὡς οὐδὲ νῦν ξυμφέ-
ρει. εἰ δ' ἀνῶδεν ἔφαμεν ἀνθρώπους ἐπὶ τοσόνδε ἐλθεῖν ἐπιστή-
μῃ τε καὶ τέχνῃ ἢ νῦν χρέονται εὑρεθῆναι, εἰ ὀξύρροπος
ὁ ἀνθρώπινος βίος τοῖσι καὶ πόνοισι, βοΐτε καὶ ἵπποις,
καὶ πᾶσιν ἐκτὸς ἀνθρώπου. δεῖται ἐκ τῆς γῆς φυόμενα καρ-
πός τε καὶ ὕλη, καὶ χόρτος. ἀπὸ τούτων τε καὶ τρέφονται,
καὶ αὔξονται, καὶ ἃ πόνοι διάγουσιν, οὐδὲν προσδεόμενοι
ἄλλης ὀρθρίτιος. καὶ τοι τῷ ἀρχομένῳ ἔφαμεν ἀξιοῦν, καὶ ἀν-
θρώπους τοὺς αὐτῇ τροφῇ χρεώμενα. τὰ δὲ νῦν ἐπιτηδεύμα-
τα βύρημα, τεχνήματα ἐν πολλῷ χρόνῳ γεγενῆσθαί
μοι δοκέει. ὡς γὰρ ἐπάρρητα πολλά τε καὶ δεινὰ ἀπὸ ἰσχυρῆς
τε καὶ σπερμώδεος διαίτης σώματα, καὶ ἄκρητα, καὶ μεγά-
λας δυνάμεις ἔχοντα ἐσφερόμενοι, οἷά περ ἂν καὶ νῦν
ἔτι' αὐτέων πάσχοιεν, πόνοισί τε ἰσχυροῖσι καὶ νούσοισι πε-
ριπίπτοντες, καὶ διαφθαλέος θανάτοισιν, ἥσσονες μὲν οὖν τού-
των τότε εἰκὸς ἦν πάσχειν, διαφθαρῆναι, ἰσχυρῶς γε καὶ τότε,
καὶ τοὺς μὲν πλείστους τε καὶ ἀσθενεστέρην φύσιν ἔχοντας,
ἀπόλλυσθαι εἰκός· τοὺς δὲ τούτων ὑπερφέροντας, πλείω
χρόνον αὐτοὺς. ὥσπερ καὶ νῦν ἐκ τῶν ἰσχυρῶν βρωμάτων, οἱ
μὲν ἧσσον ῥᾳδίως ἀπαλλάσσονται· καὶ ἦ, μετὰ πολλῶν πό-
νων τε καὶ κακῶν. διαφέρει δὲ ταύτην τὴν χρείην, καὶ οὐδέν
μοι δοκέουσι ζητῆσαι τροφὴν ἀρμόζουσαν τῇ φύσει, καὶ
εὑρεῖν ταύτην, ἢ νῦν χρώμεθα. ἐκ μὲν οὖν τῶν πυρῶν
βρέξαντες καὶ τρίψαντες πτύσσα, καὶ καταμείσαντες καὶ
διαπήσαντες, καὶ φορύξαντες, καὶ ὀπτήσαντες, ἀποτε-
λέσαν, ἄρτον. ἐκ δὲ τῆς κριθῆς μαζαν. ἐψήσαντες τε συγ-
χνά, καὶ ταύτην παρεσκευάσαντο, ἔφθησάν τε καὶ
ὠπτήσαν, καὶ ἔκλιζαν, καὶ ἐκέρασαν ἰσχυρά τε καὶ ἄκρητα
τοῖσιν ἀσθενεστέροις. πλάσαντες πτύσσα πρὸς τὴν τῶν ἀν-
θρώπων φύσιν τε καὶ δυνάμιν. ἡγάθυμοι, ὅσα μὲν ἰσχυρό-
τερα ἦν, ἢ δυνατὸς κρατεῖν ἡ φύσις, ὡς ἐσθάλλοντα. ἀπὸ τού-
των δὲ αὐτοῖς, πόνους τε καὶ νούσους, καὶ θανάτους ἐστᾶσθαι. ὅσων
δ' αὖ δυνατὸς ἦν ἡ φύσις κρατεῖν. ἀπὸ τούτων ὑγείας τε καὶ αὔ-
ξησιν, καὶ ὑγιείαν. ὧν δὲ εὑρήματι, τί ἂν οὖν ὄνομα δικαιότε-
ρον αὐτοῦ προσῆκον νομίζοιτο, ἢ ἰητρικὴν; ἡ εὕρη-
σις τῶν ἀνθρώπων ὑγιείη τε καὶ τροφῆς καὶ σωτηρίη, ἀντὶ
τοῦ κακίης τῆς διαίτης, ἧς πόνοι καὶ νοῦσοι γίνονται. εἰ δὲ
μή τις αὐτὴν νομίζει εἶναι, οὐκ ἀπῴκως. οὐδὲ γὰρ μηδεὶς
ἔστιν ἰδιώτης, ἀλλὰ πάντες ὑπερήμενοι διαφέρουσί τε καὶ ἀνάγκη, οὐ προσήκει τούτοις οὐδένα τεχνίτην
καλέεσθαι. ἐπεὶ πάντα βήρημα καὶ μέγα καὶ πολλῆς

Cum igitur rudes sint, neque morbos quibus ægrotant nosse, neque quomodo oriantur, aut desinant, neque quas ob causas increscant, aut minuantur, iis est facile: ab alio vero inuentos & expositos, procliue, cum nil aliud quisque recordetur, quam quæ sibi contigisse audit. Quod si quis popularium sententiam non assequitur, nec se audientibus conciliat; is quod vere existit non assequetur, & neque propterea vlla proposita materia indiget. Principio sane neque inuenta fuisset, neque inuestigata ars Medica, neque enim ea ægrotis opus esset, si eadem victus ratio iis offeretur, qua qui valent, vtuntur, quin etiam alia victus ratio contulisset, nisi essent istis alia meliora. At nunc necessitate homines coacti, artem Medicam inuenerunt & inuestigarunt, quod ægrotis oblata bene valentium victus ratio nihil contulerit, vt ne nunc quidem confert. Ad hæc superioribus equidem sæculis, neminem istam bene valentium victus rationem & alimoniam, qua nunc vtuntur, inuenturum fuisse existimo, si idem cibus & potus homini, boui & equo, & cæteris præter hominem animantibus satis fuisset, ea nempe, quæ ex terra oriuntur, fructus, herbæ & fœnum; quibus nutriuntur & augentur, & sana degunt, nullo alio victu indigentia. Quanquam equidem per initia hominum eodem alimento vsum esse existimo. At cibaria, quibus nunc vtuntur, non nisi arte inuenta & excogitata, longoque temporis interuallo in vsum deducta mihi videntur, cum nimirum ex robusto & firmo victu, intemperatis & nimium valentibus ingestis cibariis, in multos & graues morbos homines inciderent, in quos etiam hoc tempore, si iisdem vterentur, incurrerent, ex quibus grauibus doloribus & morbis correpti, breui vitam cum morte commutarent. Etsi vero est simile his malis minus conflictatos fuisse propter consuetudinem, quamuis tunc quidem grauiter laborarint, & plurimos quidem imbecilliore natura præditos, interiisse, eos vero qui viribus præstarent, diutius exstitisse: non secus ac hoc tempore, quidam ex valentibus cibariis facile, alij non nisi cum multis doloribus & molestiis vindicantur. Eaque sane necessitate mihi adducti illi videntur consentaneum naturæ alimentum inuestigasse, & id quo nunc vtimur inuenisse. Triticum igitur macerantes, & omnino pinsentes, molis frangentes, cribrantes, subigentes, & assantes, panem confecerunt. Ex hordeo vero mazam, & plurima alia magna circa eam adhibita opera coxerunt, assarunt, miscuerunt, valentiaque & intemperata cum imbecillibus temperantes, omnia pro hominis natura & viribus composuere, rati cibos valentiores ingestos, quod à natura superari non possent, dolores, morbos, & mortem afferre, eos vero, qui à natura superarentur, alimentũ, incrementum & sanitatem præstare. Huic autem inuento quodnam iustius aut conuenientius quam Medicinæ nomen imponi queat? quandoquidem ad hominis sanitatem, nutritionem & salutem inuentum est, quod in illius victus rationis vicem succederet, ex qua dolores & morbi nascuntur. Quod si quis hanc ipsam artem esse non existimet, non absurde prorsus sentiat. Cuius enim artis propter vsum & necessitatem nemo rudis est, sed omnes periti, illius artificem aliquem vocari fas non est. Quanquam inuentum hoc longe præstans est, & multa

arte ac obſeruatione conſtat. Quinetiam in hodiernum vſq; diem, qui rei gymnaſticæ & viribus reficiẽdis præſunt, eadem via inueſtigando ſemper aliquid inueniunt, quo quis pro cibo & potu vſus, reliquis in certamine longe ſuperior & ſeipſo robuſtior euadat. Medicinam igitur, quam omnes ægrorũ cauſa inuentam eſſe fatentur, in conſiderationem adhibeamus, num & nomen & artifices habeat, ipſiſq; ſuperior eſſe velit, & vndenam originem traxerit. Ac mea quidem opinione (quod ſupra dixi) nemo ad Medicinã inueſtigandã animum applicaturus fuiſſet, ſi eadem victus ratio & ægris & ſanis accõmodata eſſet. Quare etiam in hunc vſq; diem barbari, & Græcis finitimi, apud quos nullus eſt Medicinę locus, eadem victº ratione, qua ſani ad voluptatem vtuntur; neque eo quod expetunt, abſtinent, neq; ſibi temperant. At vero qui Medicinam perſcrutando inuenêre, eandem quam qui à me ſuperiore oratione dicti ſunt ſententiam ſecuti, primũ quidem (vt ſentio) de ſuis cibis copiam detraxerunt, deinde pro multis paucos ſumpſerunt. Quod cum ægrotantibus quibuſdam ſatis eſſet, palamq; prodeſſe non tamen omnib. conſtaret, verũ quod erant quidam ita affecti, vt ne paucos quidẽ cibos conficere poſſent, quibus ſane imbecilliore quodam cibo opus eſſet, ſorbitiones inuenerunt, valentes cibos paucos multa aqua diluentes, eorumq; vim tẽperatione & coctione detrahentes. Quod, ſi qui neq; ſorbitiones ſuperare poſſent, iis etiam detractis, potiones ſubſtituerunt, obſeruantes vt & vſu & copia moderatæ eſſent, neq; iuſto copioſiores, neq; meraciores, neque pauciores exhiberentur. Imprimis a. animaduertere oportet, quibus in morbis ſorbitiones minime conueniunt, ſed continuo vbi aſſumptę, sũt, febres ac dolores exacerbari, ex quo efficitur, vt quod aſſumptum eſt morbum quidem foueat & augeat, corpus v. imminuat, & imbecillius reddat. At v. qui ita affecti cibum ſiccum, aut mazam, aut panem quantumuis modicũ aſſumunt, ij decuplo magis atq; manifeſtius læduntur, quã ſi ſorbitione vtantur, neq; aliam ob cauſam, quam quod cibus viribus ſit valentior quam affectus requirat, tum quod cui ſorbere, ei edere minime cõueniat. Quo namq; plura comederit, eo peius afficietur, ſi v. pauca, etiam dolebit. Atq; ad id ſane referuntur omnes doloris cauſæ, quod valentiſſima edulia maxime & euidẽtiſſime homini tã ſano quam ægro ſunt noxia. Quãnam igitur aliã habuiſſe mentem videtur, is qui Medicus, & omniũ cõfeſſione artifex vocatur, cum victus rationem, qua ægri vtuntur, inuenit, aut qui ab initio omnib. mortalibus victum illũ quo nunc vtimur, loco illius agreſtis ac ferinæ victus rationis adinuenit & apparauit? mihi equidẽ eadẽ eſſe ratio, & vno eodemq; modo excogitata videtur. Hic n. ea quæ occurrerent, & à natura humana bene valente propter feritatẽ & incõmoderationem ſuperari non poterant, ille v. quæ quiuis, quomodolibet affectº minime ſuperare poterat, detrahere ſtuduit. At quid inter hoc & illud eſt diſcriminis? niſi quod hoc multiplici & vario magis genere conſtat, & plº habet negocij, originẽ a. præbuit quod priº fuit inſtitutũ. Quod ſi quis in cõſiderationẽ adhibeat, atq; inter ſe cõferat, tũ ægrotãtiũ, tũ bene valẽtiũ victº rationẽ, is eam quę ferarũ eſt & cæterarũ animantiũ, illa quæ ægrorũ eſt, magis noxiã inueniet.

τέχνης τὲ καὶ σκέψιος. ἐλθὼν δὲ καὶ οὗτοι τῶν γυμνασίων τε καὶ ἀσκητίσεων ὀπτιμελέσθαι, ἀεί τι πειρώμενοι καὶ τοῦτο καὶ τοῦτο ἐξευρίσκουσι, τῷ αὐτῷ σίτῳ καὶ ποτῷ χρώμενοι, τῶν ἄλλων ἁπάντων κρείσσους καὶ ἰσχυροτέρους ἑωυτοὺς ἐς ἀγῶνα καθιστάντες. Σκεψώμεθα γὰρ, καὶ τὸ ὁμολογούμενον ἰητρικὴν, τὸ περὶ τὴν ἀγωνίην βούλημα, εἰ καὶ ὄνομα ἔσχηκε τέχνης, καὶ προσῆκεν αὐτῇ τοῦτο αὐτέων ἐθέλειν, καὶ ὁπόθεν πολέμηται. ἐμοὶ μὲν γὰρ ὧδε ἐφαίνετο ἐν ἀρχῇ εἶναι· ὃς ἂν ζητήσας δοκέῃ ἰητρικὴν εὑρεῖν, εἰ τοῦτο μὴ ἐμελέτησε τοῖσί τε κάμνουσιν, καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσιν ὁκόσα ἁρμόζει ἐπὶ γῆν καὶ νοῦσον, ὁκόσοι ἰητρικῇ μὴ χρέονται, οὔτε βάρβαροι τῷ ἤθεϊ τῶν ὁμοίων, τοῦτο αὐτὸ ἔστιν ὃ τι περ ὑγιαίνοντες δρώσιν, πρὸς ἡδονήν. καὶ ὅτ' ἂν ἀπόσχοιντο σφέων ὧν ἐπιθυμέουσιν, οὐδὲν βελτίονες ἔσονται οἱ δὲ ζητήσαντες τε καὶ εὑρόντες ἰητρικὴν, τῷ αὐτέων κείνοισι ὁμοίαν ἔχοντες, πολλῷ ἂν μοι δοκέουσι τῶν πρόσθεν λόγος εἰρῆσθαι, πρῶτον μὲν ὀλίγα, ὑφελὸν τὸ πλῆθος τῶν σιτίων αὐτέων τουτέων, καὶ ἀντὶ πλεόνων ὀλίγα ἐποίησε· ἔπειτα δ' αὐτέοισι τοῦτο ἤδη μᾶλλον ὅτε πρός τινας τῶν κεκμηκότων ἤρχεσε, καὶ φανερὸν ἐγένετο ὠφελῆσαι, οὐ μέντοι πᾶσί γε, ἀλλ' ἦσάν τινες οὕτως ἔχοντες, ὡς μηδ' ὀλίγων σιτίων δυνατὰ βρῶσαι· ὀπισθοτέρω δή τινες ἐδόκεον τοῖσδε δρᾶσθαι, οὖρον ῥοφήματα μίξαντες ὀλίγα τῶν ἰσχυρῶν πολλῷ ὕδατι, καὶ ἀφαιρεόμενοι τὸ ἰσχυρὸν τῇ κρήσι τε καὶ ἕψησι. ὀκόσοι δὲ μηδὲ τῶν ῥοφημάτων ἐδυνάμην κρατέειν, ἀφεῖσαν καὶ ταῦτα, καὶ ἀφίκοντο ἐς πόματα, καὶ ταῦτα τῇσι τε χρήσεσι, καὶ ὧν πλήθει διαφυλάσσοντες ὡς μετρίως ἔχῃ, μήτε πλείω τῶν δεόντων, μήτε ἀκριτέστερα προσφερόμενοι, μή τι σφέας βλάπτοι. οὗτοι δὲ χρὴ εἰδέναι τάδε, οἷσι τὰ ῥοφήματα ἐν τῇσι νούσοισιν ὀξύμφορά, ἀλλ' αὐτίκα ὁτιοῦν τοῦτο ποιήσουσι παροξυσμόν· σφίσιν οἵ, τε πυρετοὶ καὶ τὰ ἀλγήματα καὶ δῆλον ὅτι προσενέξεται, τῇ μὲν νούσῳ ξυφή τε καὶ αὔξησις ἐπιμένον· ὧν δὲ σώματι φθίσις τε καὶ ἀρρωστίη. ὁκόσοι δ' αὖ τῶν αὖ ἐναντίων, ἐν ταύτῃ τῇ διαθέσι ἐόντες, προσενέγκωνται ξηρὸν σιτίον, ἢ μάζαν, ἢ ἄρτον, καὶ ἐπὶ πολὺ σμικρὸν, δεκαπλασίως ἂν μᾶλλον καὶ ὀπισθοφανέστερον κακωθεῖεν, ἢ πρόσθεν ἔοντες, διὰ τὸ δῆλον ἅτε τὸ ἰσχυρὸν τοῖσι βρώμασι πρὸς τὴν διάθεσιν. καὶ ὧν ῥοφὴν συμφέρῃ, ἐνθάδε δή. εἰ γὰρ πολὺ φαίη τις, πολὺ ἂν ἔλκωσε καὶ εἰ ὀλίγα, πονήσει ἂν· πολλὰ δὲ τὰ αἴτια τοῦ πόνου, εἷς ὁ αὐτὸς ἀνιᾷ. τὰ ἰσχυρότατα μάλιστά γε καὶ ὀπιφανέστατα, λυμαίνεσθαι καὶ ἄνθρωπον καὶ ὑγιέα ἐόντα; καὶ νοσέοντα. τί οὖν φαίνεται ἕτερόν τι ἀμηχανήσας, ὁ χαλεπὸς μῦθος ἐκεῖνος, καὶ ὁμολογούμενος μεγίστης τέχνης, ὃς ἐξεῦρε τῷ ἀμφὶ τὸν κάματον, διαίτῃ τε καὶ σοφίῃ, ἢ κεῖνος ὁ ἀπ' ἀρχῆς τοῖσι πᾶσιν ἀνθρώποισι σοφίῃ, ἢ νῦν χρεώμεθα ὀξ ἐκείνης τῆς ἀγρίης καὶ θηριώδεος, βίων τε καὶ σιτοδιαίτης; ἐμοὶ μὲν γὰρ φαίνεται οὗτος τρόπος, καὶ ἓν τι καὶ ὅμοιον τὸ βούλημα. ὁ μὲν, ὅσων μὴ ἠδύνατο ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη ὀπιστεμένη ὑγιαίνουσα, ἐμπιπτόντων διὰ τὸ ἀγριότητά τε καὶ ἀκρησίην· ὁ δὲ, ὅσων ἡ διάθεσις ἐν οἵῃ αὐξήσει ἑκάστοτε ἕκαστος τύχῃ διακείμενος, μὴ ἰῶ δυνατὸς ὀπισθοτέρω, τοῦτο ἐζήτησε ὠφελεῖν. τί δὴ τοῦτο ἐκεῖνο διαφέρει; ἀλλ' ἢ πλέον τὸ, τε εἶδος, καὶ ὅλῃ ποικιλώτερον καὶ πλείονος πρόσ-

γματείης. ἀρχὴ δὲ κείνη ἡ πρώτεον ἐξευρεθεῖσα. εἰ δέ τις σκέπτοιτο τίς ἡ τῶν κεκμηκότων διαγωγὴ πρὸς τὸ τῶν ὑγιαινόντων, βύσσοι ἂν βλαβερωτέρω, ἢ πρὸς τὸ ἥ τις τῶν κεκμηκότων θηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων, ἀνὴρ

αὐτῷ γὰρ κάμνοντι νοσήματι, μήτε τῶν χαλεπῶν τε καὶ ἀφύρτων, μήτ' αὖ πρὸς ταῦτα πάσαν δύναμιν, ἀλλ' οὔτε αὐτέων ἁμαρτάνοντι μέλλει δῆτα δηλον ἔσεσθαι, εἰ ἐθέλοι καταφαγεῖν ἄρτον, κρέα, ἢ ἄλλο τι ὧν ὑγιαίνοντες ἐσθίοντες ὠφελέονται, μὴ πολύ, ἀλλὰ πολλῷ αἰ ἐλάσσω ἢ ὑγιαίνων ἠδυνάζετο. ἀλλ' ὅσῳ τε τῶν ὑγιαινόντων φύσιν ἔχει μήτε πρὸς ταῦτα πάντα ἀδύνατα, μήτ' αὖ ἰσχυρά, φαγὼν τι ὧν βοῦς ἢ ἵππος φαγών, ὠφελοῖτό τε καὶ ἐσθίοι, ὁρόδους, ἢ κριθάς, ἢ ἄλλό τι τῶν τοιούτων μὴ πολύ, ἀλλὰ πολλῷ μᾶσσον ἢ δύναιτο. καὶ ὃς ἂν ὑγιαίνων τοῦτο ποιήσας ποιήσειε τὴν κινδυνεύσειε, κείνου τοῦ νοσέοντος, ὃς ἂν ἄρτον ἢ τἄλλα μάζαν ἀκράτως προσενέγκατο. τοῦτο δὴ πρῆγμα τεκμήριον, ὅτι ταύτην ἡ τέχνη ἡ ἰητρικὴ τὴν ὁδὸν ζητουμένην, εὑρίσκοι ἄν. εἰ δὲ μὴ τοῦτ' ἀπλῶς ὥσπερ ὑφηγοῖτο, ὅσα μὲν ἰσχυρότερα, ἐκβάλλειν· ὅσα δ' ἰσχυνότερα, ὠφελεῖ τε καὶ ἔτρεφε τὸν κάμνοντα καὶ ὑγιαίνοντα. βούλεται δὲ τοῦτο τὸ χρῆμα. πολλὸν γὰρ τὸ ἀσφαλέος ἂν ἐλάσσω προσλαμβάνοντας, ἀλλ' ὅτι ὀλιγιστον ἀδυνατέσθαι. πῶς γὰρ οὐκ ἔλασσον ἁμάρτημα, ἢ πᾶσαν λιμοῦ ἔμφασιν ἄνθρωπον ἐλάσσονα καὶ ἀσθενέστερα τῶν ἰσχυρῶν προσφέρηται. ὃ γὰρ τοῦ λιμοῦ μέρος, δύναται ἰσχυρῶς ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὑγιαίνουσι καὶ ἀσθενέσι ποιῆσαι, καὶ ἀποκτεῖναι. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα κακὰ ἑτεροῖα μὲν τοῦ ἀπὸ πληρώσιος, οὐχ ἧσσον δὲ καὶ νεώσιος. δι' ὧν πολλοὶ ποικιλώτερόν τε, καὶ ἔτι πλέονος ἀκρισίης ἔσονται. οὐ γὰρ μέγεθος ἴσως στῆσαι ἔστιν, οὐδὲ σταθμῷ, οὐδὲ ἀριθμῷ οὐδενὶ ἄλλῳ τῷ ἀπὸ ἑτέρων εἴσῃ ὃ ἀκριβές, οὐκ ἂν εὑρίσκοις ἄλλο ἢ τοῦ σώματος τὴν αἴσθησιν. ὅ τι ἔστιν ὅτῳ καταμαθεῖν ἀκριβῶς, ὥστε μικρὰ ἁμαρτεῖν, ἔνια ἢ ἔνθα. καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν ἰσχυρῶς ἐπαινέοιμι, συμπεσεῖν ἁμαρτάνοντα. ὃ δ' ἀκριβὲς ὀλιγάκις ἐστὶ καὶ δύσκριτον. ἐπεὶ καὶ πολλοί γε τῶν ἰητρῶν, ταῦτα μοι δοκέουσι τοῖσι κακοῖσι κυβερνήταις πάσχειν. οἳ γὰρ ὀκῆνοι ὅταν ἐν γαλήνῃ κυβερνῶντες ἁμαρτάνωσιν, ὃ καταφανέες εἰσὶ· ὅταν δ' αὖ τοὺς κατάσχῃ ἀνέμους τε μεγάλους, καὶ χεῖμων, φανερὸς ἤδη πᾶσιν ἀνθρώποισι δι' ἀγνωσίην καὶ ἁμαρτίην δῆλοί εἰσιν ἀπολέσαντες τὴν ναῦν. ὥστε δὴ καὶ ἐνταῦθα κακοῖσι πλῆξαι ἰητροῖσι, ὅταν οὐ μεγάλα πάσωσιν ἄνθρωποι μηδὲν δ' ἧσσον ἐργάσωνται, ἐς ὃς ἂν τις καὶ τὰ μέγιστα ἁμαρτάνων, οὐδὲν δ' ἧσσον ἐργάσαιτο (πολλὰ δὲ τὰ τοιαῦτα νοσήματα, καὶ πολὺ πλέον τῶν δ' ἧσσον ἀνθρώπους συμβαίνει) ἐν μοῖρ' δὴ τοῖσι τοιούτοισιν ἁμαρτάνοντες, ὃ καταφανέες εἰσὶ τοῖσιν ἰδιώτῃσιν. ὁκόταν γὰρ τύχωσι μεγάλων τε καὶ ἰσχυρῶν ὑπὸ σφαλῆ νοσήματα, τότε σφέων τὰ ἁμαρτήματα καὶ ἡ τέχνη πᾶσι καταφανὴς ἔστιν. ὃ γὰρ ἐς μάχην αὐτέων ἑκάστου αἱ λυμφεῖαι, ἀλλὰ σμικρὰ τοῦ πάντος πρῆξιν. ὁκόταν γὰρ ἐλάσσονος ἀπὸ κενώσιος ἀκρίσιος κακῶς παθεῖν γίνονται τοῦ ἀνθρώπου, ἢ καὶ ἀπὸ πληρώσιος, καταμανθάνειν καλῶς ἔχει, ἐπὶ μᾶσσον ἔσεσθαι ὅτι οὐκ ὑγιαίνουσι. ἔστι γὰρ οἷσιν αὐτέων ξυμφέρει μανοσιτέειν. καὶ τοῦτο μὲν γὰρ ὃ ξυμφέρον τοῖσιν αὐτοῖσιν ἐπράξαντο, ἄλλοισί τε ἀρίστοις, καὶ τοῖσι αὐτοῖσι αἰεὶ ἀνάγκη. οὕτω γὰρ αὐτοῖς ξυμφέρει, καὶ μανοσιτέουσιν οἱ δὲ ἡδονῆς ἢ δι' ἄλλο τινὰ συγκυρίην, ἐπιτηδεύσαντο μᾶσσον ἑτέρων. τοῖσι μὲν γὰρ πλείοσι τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲν διαφέρει πότερον αἰεὶ ὀλίγα ἐσιτεῦνται. εἴτε μανοσιτέειν, εἴτε ἀρίστοις, τοῦτο ὧδε ἔχει χρῆναι. εἰσὶ δ' οἳ ὅκα ἂν δύνανται ἔχειν τὸ συμφέρον, τοῦτο ἐσιτέονται, οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ ἀστοῦ. ἔνια δὲ ξυμβαίνει αὐτέων ἑκατέροισι πρὸς ἡμέρην μίαν καὶ παύτην ὀλίγην μεταδήσαι, ὑπὸ φύσιος καὶ ἀπὸ τύχης.

Si quis enim morbo tentetur neque omnino difficili & intolerabili, neque prorsus leui, sed quem neque qui peccat sit cognoturus, si panem, aut carnem, aut aliud quiddam eorum quod sanos iuuet, comedat, non multum quidem, sed longe parcius, quam sanus poterat: contra verò aliquis sanus natura non omnino imbecilla, neque rursus robusta, aliquid eorum quæ boui aut equo prosunt, comedat, nempe eruum, aut hordeum, aut aliud quippiam eiusmodi, non multum quidem, sed multo minus quam ferre possit: quamuis id sanus fecerit, nō minus vtiq; grauabitur aut periclitabitur, quam qui ægrotus panem aut mazam intempestiue assumpsit. Ex quibus omnibus colligitur, artem Medicam via quadam inuestigatam & inuentam esse. Quod si re vera, quemadmodum existimant, quæ quidem sunt valentiora læderent, quæ verò imbecilliora, tum ægros, tum sanos iuuarent & nutrirent, res facili negocio conficeretur. Longe enim tutius ageretur, si res ad imbecillimum deducatur. At nunc non leuius peccatur neq; minus læditur si quis pauciora & infra modum assumat. Fames enim plurimū potest in hominū natura, tum ad sanitatē & imbecillitatē, tum ad mortē inferendam. Multa verò alia mala & varia quidem ex plenitudine oriuntur, neq; verò minus grauia ex inanitione, vt proinde in his maxima insit varietas, & magna diligentia requiratur. Modū enim quadá cōiectura colligere oportet. Modū autem, neq; pondus, neq; vllum alium numerū, ad quē ista referas, vt exacte cognoscas, nō vllum alium inuenias, quam corporis sensum. Quocirca istud adeo exacte cognoscere, vt leuiter in vtramq; partē pecces, operosa res est. Quanquā equidē vehementer hunc Medicū laudarim, qui parum peccet. At exacta certitudo raro cernitur. Quare Medicorū plæriq; malorū nauium gubernatorū mihi similimi videntur, qui si tranquillo mari nauem regunt, nemo eos peccare deprehēdat. Quod si eos vehemens ventus aut tempestas oppresserit, iam omnibus manifeste constat eorum imperitia & culpa nauem fuisse perditam. Ad hunc sane modum improbi plærique Medici, dum leuiter affectos curant, in quibus vel grauissimi errores commissi, nihil periculi admittunt (cum multi huiusmodi morbi ac longe frequentius quam grauiores, hominibus contingant) in iis quidem si delinquant, plebeios latent: vbi vero in magnum & vehementem, ac periculosum morbum inciderint, tum ipsorum ars & errores omnibus sunt conspicui. Horum enim cuiusque vindices pœnæ præsto sunt, neque in longum differuntur. Quod autem non minores affectus ex intempestiua vacuatione quam repletione homini contingant, ex bene valentibus probe cognoscas. Quibusdam enim semel tantum cibum sumere confert, idque quod conferat sibi constituerunt. Quidam etiam prandere ob eandem causam, quod iis conferat, coguntur. Quod non iis contingit, qui propter voluptatem aut alium quemuis casum, horum alterutrum facere studeant. Plærisque enim nihil refert vtrumlibet secuti, vel semel tantum cibum capere, vel prandere etiam assuescant. Quidam verò si quid incommode fecerint, non facile degunt; verum eorum vtriusque die altero vix nec temere exacto, supra modum grauis oritur affectio.

Si enim pransi fuerint, quibus prandere non conducit, ij continuo graues totoq; corpore & mẽte segnes euadunt, cum oscitatione, somnolentia, multaque siti. Quod si insuper etiam cœnauerint, & flatus & tormina excitantur, & venter erumpit. Ac multis magni morbi origo fuit, si cibos quos semel absumere consueuerant, bis assumpsissent, nec quicquam amplius. Ad hæc si quis prandêre consuetus, atq; cui prandêre conducat, non prandeat, protinus vbi tempus præteriit, statim grauis impotentia exoritur, tremor, & animi defectio, ad hæc oculi pallidiores fiũt, vrina crassa & calida redditur, os amarulentum euadit, viscera ei pendere videntur, tenebricosa vertigine corripitur, vehementer irascitur & mœret. Ista vero omnia cœnare volenti cõtingũt, neq; cibos quos priore cœna assumpsit, qui prandere consueuit, cõficere potest, sed cum torminib. & strepitu descendũt & aluum concludunt, ipsi vero noctẽ inquietá agunt, & insomniis perturbatis ac tumultuosis vexantur, quod pleriſq; etiam morbi initium extitit. Quæ quas ob causas his accidunt, cõsiderãda sunt. Nẽpe quod is opinor, qui semel tantũ cibũ assumere cõsueuit, nõ expectauerit idoneũ tempus, dum venter hesternos cibos plane cõfecerit, superauerit, emollitus fuerit, ac conquieuerit, sed in ipsum feruentẽ & fermentatum recentes ingesserit. At huiusmodi ventres multo tardius concoquunt, maioreq; ocio & quiete opus habent. Qui verò prandêre cõsueuit, quoniam, vbi quá primum aliméto corpus indiguit, prioribus cibis cõsumptis, nec habuit amplius quo frueretur, nõ statim ipsi nouũ alimẽtũ adfuit, ideoq; fame imminuitur & contabescit. Quæcunq; enim eiusmodi hominibus accidunt, ad famem referenda censeo. Quinetiã iis omnibus qui duos aut tres dies sine cibo transierint, eadem contingere dico, quæ de his, qui minime prãdent, diximus. Ac eiusmodi naturas, quæ celeriter ac vehementer suorum delictorum incommoda percipiunt, equidem reliquis imbecilliores esse censeo. Qui vero imbecillus est, proxime ad eum, qui ægrotat, accedit, estque imbecillior qui ægrotat, multoque grauius afficitur, si quid intempestiue fecerit. Cum autem eiusmodi exacta diligentia in arte Medica adhibenda sit, quod est certissimum semper assequi difficile est. Multa tamen in re Medica, tam exactã diligentiam obtinent, de quib. dicetur. Neq; sane priscam artem Medicam ideo quod omniũ exactá diligentiã non habeat, quasi ars nulla sit, aut non recte inuestigata, reiiciendam censeo: verum cum prope ad veritatẽ accedere liceat, simulq; eo ratiocinando peruenire, multo magis admiranda veniunt quæ sunt ex magna ignoratione eruta, velut probe & recte, non autem fortuito inuenta. At vero nunc ad eos, qui noua quadam ratione artem ex proposita materia inuestigant, nostra reuertatur oratio. Si quidem est calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum quod hominẽ lædit, & eum, qui recte mederi volet, oportet calido per frigidum, frigido per calidum, sicco per humidum, & humido per siccum opitulari. Exhibeatur mihi aliquis natura non admodum robusta, sed imbecilliore, qui triticum crudum, & inelaboratum edat, quale ex area sustulit, & carnes crudas, & aquam bibat. Ex qua victus ratione non dubiũ est quin multa & grauia sit perpessurus. Nam & dolorib. cõflictabitur, & imbecillo erit corpore, & ventriculus corrũpetur, neq; diu vitá tolerare poterit. Quodnã igitur ita affecto præsidiũ comparandũ?

[18] Ἢ μὴν οὐδ' ὧδε ἀριστήσωσι μὴ ξυμφέροντες αὐτοῖσιν· οὐδὲ βαρέες, καὶ νωθρὸν τὸ σῶμα. καὶ τὴν γνώμην, χάσμης τε καὶ νυσταγμοῦ καὶ διψης πλήρης. ἰὼν δ' ὅπως δειπνήσωσι, [19] καὶ φῦσα, καὶ τορφος, καὶ ἡ κοιλίη καταῤῥήγνυται. καὶ τοῖσιν ἀρχὴ νούσου αὕτη μεγάλης ἐλθεῖν, ἰὼν τὰ αὐτὰ σιτία, ἃ μέμακεν εἶκε ἄπαξ ἀναλίσκειν, δὶς προσενέγκῃ) καὶ μηδὲν ἔτι πλέον. τοῦτο δ' εἰ ἀριστᾶν μέμακεν ὡς, καὶ ὅτως αὐτέῳ ξυμφέρει, μὴ ἀριστήσῃ, ὅτεῳ τάχιστα πρὸ ἐλθῃ ἡ ὥρη, βαθὺς ἀδυναμίη δίψη, ζῆμος, ἀψυχίη· ὅτι τοῦτοισιν, ὀφθαλμοὶ χλωρώτεροι· ἔδεσθαι παχὺ καὶ θερμόν, σῶμα πυρρόν. καὶ τὰ σπλάγχνα οἱ δοκέειν κρεμᾶσθαι· σκοτοδίνη, δυσωρίη, δυσθυμίη. ταῦτα δ' ἢν πάντα, ὅταν δεῖπνον ἐπιχρήσῃ. ἀναλίσκειν δ' ὃ μὲν δυνατὸς ὁ ἀριστοζώμενος, ἃ προτέρην ἐδείπνησεν· τῷ δ' αὐτὰ μὲν τροφὴ τε καὶ φορὴ καταβαίνουσα συγκλείει τὴν κοιλίην δυσκινητέουσί τε καὶ συμπιλέονται τεταραγμένα καὶ θορυβώδεα. πολλοῖσι δὲ καὶ τουτέων, αὐτὴ ἀρχὴ νούσου ἐλθεῖν. σκέψασθαι δὲ χρὴ ἀπὸ λιμὸς πρόφασιας αὐτοῖσι τοῦτο ξυμβέβηκεν. τὰ μὲν οἶμαι μέμακεν ὑμῖν μονοσιτέειν, ὅτι οὐκ ἀνέμεινε τὸ χθὲς ἱκανὸν μέλαν αὐτέῳ ἡ κοιλίη, τῇ τῆ προτεραίῃ προσενηνειγμένων σιτίων ἀπολαύσῃ τελέως, καὶ ἐπικρατήσῃ, καὶ λαπαχθῇ τε καὶ ἡσυχάσῃ· ἀλλ' ὅτι ζέσασά τε ἐξυμφορέουσα καινὰ ἐπεισοιέγκαθε. αἱ δ' ἐσαῦται κοιλίαι, πολλῷ τε βραδύτερον πέπτουσι, [21] καὶ πλέονος δέονται ἀναπαύσιος τε καὶ ἡσυχίης. ὁ δὲ μέμακεν ὡς ἀριστέεσθαι, ὅτι οὐκ ὀπῷ τάχιστα ἐδεήθη ξυφῆς τὸ σῶμα, ἐς τὰ προτέρα κατομάλωσε. ἐς οὐκ εἶχεν εὐθέμιαν ἀπολαῦσαι, βυθέως αὐτέῳ παρεμβέβληκεν ξυφὴ φθινὴ δὲ καὶ σμικρὴ ἐστηκε) ἐπὶ τὸ λιμῶδες πρόπαν δέ, ἃ λέγω πάσχειν τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, λιμῷ αὐτὸν ἀπολλύναι φημί. φημὶ δὲ ἐς μὲν ἀνθρώπους ἀπονέατας, οἵ τινες ἂν δύο τοῖσι δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἡλίων), ταῦτα πείσεσθαι, οἷα περὶ τῶν αὐαρίστων ἡμολόγηται εἴρηκα. τοῖσι δὲ τοιούτοισι φύσιας ἐγὼ γέ φημι, ταχέως τε καὶ ἰσχυρῶς [22] τὴν ἀμβλυτέρην ἀπολωβώσας, ἀσθενεστέρας εἶναι τῶν ἑτέρων. ἐκλυτέστατοι δὲ τῶν ἀσθενεόντων ἐστὶν ὁ ἀσθενής. ἐστὶ δὲ ἀσθενέστερος ὁ ἀσθενέων, καὶ μᾶλλον αὐτῷ προσπέσῃ, ὅτῳ ἂν τὸ καιρὸν ἀποτυγχάνῃ, πονέῃ. χαλεπὸν δὲ τοιαύτης ἀκριβίης ἑόσης περὶ τὴν τέχνην, [23] τυγχάνειν αἰεὶ τοῦ ἀτρεκέος τὸ. [24] πολλὰ δὲ εἴδεα καὶ ἰητρικῶν ἐστὶ τοσαύτην ἀκριβίην ἧκε. περὶ ὧν εἰρήσε). ὃ φημὶ δὴ δεῖν τὸ δεῖν τὴν τέχνην ὡς οὐκ ἐοῦσ', οὐδὲ καλῶς ζητεομένην τὴν ἀρχαίην ἀποβεβλῆσθαι, εἰ μὴ ἔχει περὶ πάντα ἀκριβίην· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον δεῖ· ὃ ἐπὶς εἰ) τὸ ἀτρεκέστατον· ὁμοῦ δύνασθαι ἧκειν λογισμῷ, ἐκ πολλῆς ἀγνωσίης, θαυμάζειν τὰ ἐξευρημένα, ὡς καλῶς ἐς ὀρθῶς ἐξεύρηται, καὶ οὐκ ἀπὸ τύχης. ὅτι δὲ τὸ καινὸν ζητεῖν τὴν τέχνην ἐξ ἐτοίμου ἐόντων λόγων ἐπιμεληθῆν βάλλεται. εἰ γάρ ἐστι θερμόν, ἢ ψυχρόν, ἢ ξηρόν, ἢ ὑγρόν, ὃ λυμαινόμενον τὸν ἄνθρωπον, ἐς δεῖ τὸν ὀρθῶς ἰητρεύοντα βοηθεῖν, ὧδε μὲ θερμῷ, ὅτι ψυχρόν· ὧδ' ὂ ψυχρῷ, ὅτι θερμόν. ὧδε δὲ ξηρῷ, ὅτι τὸ ὑγρόν. τῷδε ὑγρῷ, ὅτι ξηρόν. ἔστω μοι ἄνθρωπος, μὴ τὴν ἰσχυρὴν φύσιν, ἀλλὰ τῶν ἀσθενεστέρων. [25] ἔστω δὲ πυρὸς ἐσθιέτω ὃς ἂν ἀπὸ τἄλλων αἱρέηται, ὡμοὺς ἐς ἀρνός. ἐς κρέα ὠμά· ἐς πινέτω ὕδωρ. ταύτην χρώμενος τὴν διαίτην, ὃν οἶδ' ὅτι πείσε) πολλὰ ἐς δεινά. ἐς γὰρ πόνους πονηρὰς ἐς τὸ σῶμα ἀσθενὲς ἔσται· καὶ ἡ κοιλίη φθαρήσε). καὶ ζῆν πολὺν χρόνον ὀδυνήσε). τί δεῖ οὖν βοήθημα προσπυθέσθαι ὧδε ἔχοντι;

θερμὸν,

θερμόν, ἢ ψυχρόν, ἢ ξηρόν, ἢ ὑγρόν; ἁπάντων γὰρ ὅλως τούτων ἁπλῆ. Εἰ γὰρ τὸ λυμαινόμενον αὐτῷ ὅτι τούτων ὂν ἕτερον, παντὶ τῷ ἐναντίῳ τοιοῦτος λύσαι, ὡς ὁ σκείνων λόγος ἔχει. Τὸ μὲν γὰρ βεβαιότατόν τε καὶ τοῖς φθινύσιν φάρμακον, ἀφελόντα τὰ διαιτήματα, οἷσιν ἐχρῶτο· ἀντὶ μὲν τῶν πυρῶν, ἄρτον διδόναι· ἀντὶ δὲ τῶν ὠμῶν κρεῶν, ἑφθά· πίειν τε ὀπὶ τούτοισιν οἶνον. Τοῦτ' μεταβάλλοντα ἄνευ τοιοῦτου τε μὴ ὑγιὲα γενέσθαι. Ἰσως γε μὴ πάντα πᾶσιν ἡ διεφθαρμένος ἐστὶ χρόνῳ τε καὶ διαίτῃς. Τί δὴ φήσουσιν; πότερον αὐτέῳ ἐστὶ ψυχρῷ καυσοπαθέοντι θερμὰ τοῦτ' προσενεγκόντες ὠφέλησε, ἢ τἀναντία; οἶμαι γὰρ ἔγωγε πολλοῦ ἀποδεῖν ἐρωτηθέντι τοῦθ' ἁμαρτεῖν. ὁ γὰρ ἄρτον σκευάζων τῶν πυρῶν τὸ θερμόν, ἢ τὸ ψυχρόν, ἢ τὸ ξηρόν, ἢ τὸ ὑγρὸν ἀφείλετο. ὁ γὰρ πυρὸν καὶ ὕδατι δοὺς καὶ πολλοῖσιν ἄλλοισιν ἐλαύνασι, ὧν ἕκαστος ἰδίην δύναμιν καὶ φύσιν ἔχει. καὶ τὰ μὲν τῶν ἐσθιόντων ἀποβέβληκεν· ἄλλοισι δὲ κέκρηκε καὶ μέμικται. οἶδα μὲν γὰρ καὶ τάδε δήπου, ὅτι ἀφαιρεθεὶς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, καθαρὸς ἄρτος[27] ἢ συκάμινος,[28] ἢ ἀπύρων πυρῶν, ἢ ἐπιπεπασμένων, ἢ πολλῷ ὕδατι πεφυρημένος, ἢ ἀφύρητος, ἢ ἔξοπτος, ἢ ἔνωμος· ἀλλά τε τοῖς τοιούτοισι μυρία. ὡς δὴ αὕτως καὶ τοῖς μάζης. Καὶ αἱ δυνάμεις ἑκάστου, καὶ οὐδὲν ἡ ἑτέρῃ τῇ ἑτέρῃ ἐοικυῖα. ὅστις οὖν τοῦτ' μὴ σκεψάμενος, οὐκ οἶδε, πῶς ἄν τι ἔστ' δύναιτο τῷ ἀνθρώπῳ πάσῃ μηχανῇ εἰδέναι. ἐστὶ γὰρ ἑνὸς ἑκάστου τούτων, πάσαν τε ἑτερογνώμων ὢν, ἄνθρωπος, ἢ τοῖον, ἢ τοῖον. καὶ ἐκ τούτων πῶς ὁ βίος καὶ ὑγιαίνουσι καὶ νόσῳ ἀναιρεθομένῳ καὶ κάμνουσι. Οὐκ ἄν οὖν ἕτερα τούτων χρησιμώτερα, οὐδ' ἀναγκαιότερα ἔτι εἰδέναι δήπου. ὡς οὖν καλῶς καὶ λογισμῷ προσήκοντι ζητήσαντες, περὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν οὕτω δὴ καὶ προσῆκον δοκοῦντες, καὶ ὠφελοῦντες ἀξίως τὴν τέχνην θεῷ προσθεῖναι, ὡς καὶ νομίζω. Οὐ γὰρ τὸ ξηρὸν οὐδὲ τὸ ὑγρὸν, οὐ τὸ θερμόν, οὐδὲ τὸ ψυχρόν, οὐδ' ἄλλο τούτων οὐδὲν ἡγησάμενοι, οὔτε λυμαίνεσθαι, οὔτε προσδιαφθείρειν οὐδενὸς τούτων τὴν ἀνθρωπίνην. Ἀλλ' ὅ, τι ἰσχυρὸν ἑκάστου, καὶ τὸ κρεῖσσον τῆς φύσεως τῆς ἀνθρωπίνης, οὐ μὴν ὑπερφυὲς κρατεῖν, τοῦτο βλάπτειν ἡγήσαντο, καὶ τοῦτο ἐζητηκέναι ἀφεῖναι. ἰσχυρότατον δὲ ὅστι, τὸ μὲν γλυκέος, τὸ γλυκύτατον· τὸ δὲ πικροῦ, τὸ πικρότατον· τὸ δὲ ὀξέος, τὸ ὀξύτατον· ἑκάστου δὲ τῶν πολλῶν τῶν ἐόντων, ἡ ἀκμή. Τοῦτο γὰρ ἐώρων καὶ ὧν ἀνθρώπῳ ἐνεόν τα, καὶ λυμαινόμενα τὸν ἄνθρωπον. ἔνι γὰρ ἀνθρώπῳ καὶ πικρόν, καὶ ἁλμυρόν, καὶ γλυκύ, καὶ ὀξύ,[30] καὶ τρυφνόν, καὶ πλαδαρόν· καὶ ἄλλα μυρία πολλῶν δυνάμεις ἔχοντα, πλήθός τε καὶ ἰσχύι. Τοῦτ' μὲν μεμιγμένα καὶ κεκραμένα ἀλλήλοισιν, οὔτε φανερά ἐστιν, οὔτε λυπέει ἄνθρωπον. ὅταν δέ τι τούτων ἀποκριθῇ καὶ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ γένηται, τότε καὶ φανερόν ἐστι, καὶ λυπέει ἄνθρωπον, τοῦτο ὃ τῶν βρωμάτων ὁρᾷ ἡμῖν ἀνεπιτήδεά ἐστι καὶ λυμαίνεται ἄνθρωπον ἐμπεσόντα, τούτων ἕκαστον, ἢ πικρὸν ἢ ἄκρητον ἐστιν· ἢ ἁλμυρόν· ἢ ὀξύ· ἢ ἄλλο τι ἄκρητόν τε καὶ ἰσχυρὸν καὶ ὅλως τοιοῦτον ἀνθρώπου.[31] ὥστε καὶ καὶ ἐκ τοῦ σώματος ἀποκρινομένων. πάντα ὅ ὅσα ἄνθρωπος ἐσθίει ἢ πίνει, τὰ ἰσχυρὰ τὰ βρώματα ἥκιστα τούτου χυμὸν ἄκρητόν τε καὶ ἀπαφέρονος, δῆλα ἔστι μετέχοντα. οἷον ἄρτος τε καὶ μάζα, καὶ τὰ ἐπόμενα τούτοισιν οἷσιν εἴθισται ὁ ἄνθρωπος πλείστοισί τε καὶ αἰεὶ χρέεσθαι· ἔξω τῶν ἡδυσμάτων τε καὶ κρεῶν, ἠρτυμένων τε καὶ ἐσκευασμένων.

calidumne, an frigidum, an ſiccum, an humidum? ſi quidem horum quodq; ſimplex eſt. Namque ſi quod lædit ab his ipſis eſt diuerſum, contrario diſſoluere conuenit, velut ipſi fatentur. Eſt enim certiſſima & euidentiſſima medela, ſublatis quibus vtebatur cibis, pro tritico panem exhibere, & pro crudis carnibus, coctas, & inſuper vinum propinare. Neque fieri poteſt quin his commutatis conualeſcat, niſi diuturniore iſta victus ratione prorſus fuerit corruptus. Quid ergo dicemus? Num ei à frigido malè affecto, calida hæc exhibita profuerunt, an cõtraria? Equidem quid ad interrogata reſpondere debeat, multum dubitaturum exiſtimo. Qui enim panem ex tritico apparat, calidum, aut frigidum, aut ſiccum, aut humidum tollit. Quod namq; in ignem & aquam mittatur, multiſque aliis modis confectus ſit, quorum ſingula propriam facultatem & naturam obtinent, eorum quidem quæ natura exiſtunt, quædam reiiciuntur, aliis vero temperantur & commiſcentur. Nam & hoc ſane noui plurimum referre, vtaturne quis pane puro, aut non puro, aut ex tritico cortice non repurgato, aut purgato, aut copioſa aqua ſubacto, aut nullo modo ſubacto, aut excocto, aut crudiore, aliiſque præterea innumeris. Similiter quoque de maza. Quorum cuiuſque magnæ ſunt facultates, ac nihil inter ſe ſimiles. At qui hæc ſubducta ſecum ratione non reputat, quonam modo is affectum vllum, quo quis detinetur, cognoſcere poterit? Cum ab eorum quoq; hoc vel illo modo afficiatur & immutetur, atq; ex his & bene valentium omnium, & ex morbo conualeſcentium, & ægrotorum vita conſtet. ex quo ſane efficitur, vt nihil neque ad cognitionem vtilius, neq; magis neceſſarium exiſtat. Vt recte conuenienterq; ratiocinando inueſtigaſſe mihi videantur, & ad hominum naturam accommodate primi iſta inueniſſe; artemque dignam iudicaſſe, quæ ad Deum authorem ex maiorum inſtitutis referretur. Nam neque ſicco, neque humido, neque calido, neque frigido, neque horum quoquam hominẽ lædi exiſtimauerunt, neq; horum aliquo ei opus eſſe. Sed quod in vnoquoque potentius eſſet, & ſupra naturam humanam adeo vt ab ea ſuperari non poſſet, id lędere cenſuerunt, & tollere conati ſunt. Eſt autem valentiſſimum inter dulcia dulciſſimum, inter amara amariſſimum, inter acida acidiſſimum, & quod in re quaque ſummum eſt. Hæc enim in homine ineſſe, eique nocere videbant. In homine namque ineſt & amarum, & ſalſum, & dulce, & acidum, & acerbum, & inſipidum, aliaque ſexcenta, quæ pro copia & viribus, varias habent facultates. Et hæc quidem mixtione & mutua inter ſe contemperatione, neque cernuntur, neque quenquam moleſtia afficiunt. At vbi horum quidpiam ſecretum fuerit, & per ſe extiterit, tunc & conſpicuum fit, & hominem moleſtia afficit. Quinetiam ex cibariis, quæ minime nobis conueniunt, quæque in corpus ingeſta homini ſunt noxia, eorum quodque aut amarum eſt, & minime temperatum, aut ſalſum, aut acidum, aut alio quodam modo intemperatum & vehemens, ideoque perturbationem in corpore efficiunt, non ſecus ac ea, quæ ex corpore excernuntur. At edulia, quæ homo nunc edit aut bibit, ea huius intemperati & præſtantis ſucci minimam partem habere conſtat, panem dico & mazam, atque his finitima, quibus homines copioſe & ſemper vti conſueuere, præter ea, quæ ad voluptatem & ſatietatem condiuntur, & apparantur:

Ex quibus quamuis magna copia ingerantur, turbatio & facultatum corporis secretio minime contingit, sed robur, incrementum, & alimentum, idque nullam aliam ob causam, quam quod probe contemperata, nihil habent intemperati neque vehementis, sed omnia vnum fiunt, & simplex, & validum. Neque vero mihi satis compertum est, qui hac oratione vtuntur, & artem Medicam ab ista via ad materiam propositam abducunt, quonam tandem modo homines ex materia proposita curaturi sint. Neque enim (opinor) ipsis est inuentum quidnam sit per se calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, ac nullius alterius particeps. Verum vt sentio, iidem apud illos potus & cibi existunt, & ij quibus omnes vtimur, sed huic calidi, illi frigidi, huic sicci, illi humidi nomen apponunt. Quandoquidem illud dubitationem habet, si Medicus vt aliquid calidum ægro offeratur imperet, cum si protinus quæratur quodnam illud sit, vel nugari cogatur; vel ad horum aliquid confugere. Quod si sit calidum quoddam acerbum, aliud vero calidum insipidum, aliud quoque calidum turbulentam in corpore motionem excitans (sunt enim & alia calida, quæ contrarias inter se facultates habent) quodnam eorum offerri debeat, anne calidum & acerbum, vel calidum & insipidum, an frigidum simul & acerbum (tale namque quoddam est) an frigidum & insipidum? Namque equidem noui plane contrarium in eorum quoque euenire, neque in homine solum, verumetiam in corio & ligno cæterisque plærisque homine longe hebetiorem sensum habentibus. Neque enim calidum est, quod magnam vim habet, verum acerbum & insipidum, cæteraque de quibus dixi, tum in homine, tum extra hominem, in iis, quæ eduntur aut bibuntur, vel foris illinuntur, vel quacunque forma corpori admouentur. Frigidum quidem & calidum inter omnes facultates, minimum in corpore posse has ob causas existimo. Quandiu enim calidum & frigidum inter se permixta fuerint, molestia neutiquam afficiunt. Contemperationem enim & commoderationem habet frigidum à calido, & calidum à frigido. At vbi alterum ab altero seiunctum fuerit, tunc offendit. Quo itaque tempore frigus innascitur & hominem affligit, primum ex eo ipso calidum indidem ex homine præsto est, sine vllo præsidio atque apparatu, idque tum in sanis, tum in ægrotantibus efficit. Quod si quis sanus hyeme siue lotione frigida, siue quouis alio modo corpus refrigerare volet, quo plus id fecerit, si plane corpus non congelarit, is vbi vestimenta sumpserit, & sub tectum se receperit, eo magis & vehementius corpore incalescet. At vero si multum calefieri, vel balneo calido, vel copioso igne cupiat, moxque cum eadem veste, eodem loco quo quis perfrigeratus fuerat, commorari, is multo frigidior, atque alias magis inhorrescere conspicietur. Aut qui in magno æstu ventulo per flabellum excitato, hoc modo sibi frigus conciliare parat, is decuplo maiorem ardorem & æstum sentiet, quam qui horum nihil fecerit. Atque istis sane sunt multo maiora, quæ qui per niues,

χὴ ἀπὸ τ̃τ̃ων πλείστων ἐσιόντων ἐς ⓦ αὖ ἀνθρωπον, ταραχὴν τε [32] καὶ ἀπόκρισιν τ̃ῦ ἀμφὶ τὸ σῶμα διυσάμιων, ἥκιστα γίνεται. ἰσχύς τε καὶ αὔξησις, καὶ τροφὴ μάλιστα δι' ὧνπερ ἕτερον ἕτερου, ἢ ὅλως βύτε συγκέκριται, ἢ οὐδὲν ἔχει ἄκρητον, ἁ ἰσχυρόν. ἀλλ' ὅλον ἕν τε γέγονε, [33] καὶ ἁπλοῦν, ⓒ ἰσχυρόν. ἀπορέω δ' ἔγωγε, ⓘ ⓝ λόγων σκιῶν λέγοντες καὶ ἀπαίροντες ἐκ τούτων τ̃ ὁδοῦ ὅπῃ ἐπόδησιν τιν τέχνῃ, [34] τινά ποτε δόξουσι θεραπεύσειν ὀρθ αὖ ἀνθρώπους, ὡς ἔοικεν ἐπιστήσονται. οὐ γὰρ ἔστιν αὐτοῖσι, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀξυρημόνον αὐτὸ καθ' ἑωυτὸ θερμὸν, ἢ ψυχρὸν, ἢ ξηρὸν, ἢ ὑγρὸν, μηδενὶ ἄλλῳ εἰδέι κοινωνέον. ἀλλ' οἶμαι ἔγωγε τοῖσι πόματα καὶ βρώματα αὐτοῖσιν ἐπαρχὴν, οἷσι πάντες χρώμεθα. τροφὴ δὲ ἐστὶ τ̃ῷ μὲν, ἢ θερμῷ τ̃ῷ δ', ψυχρῷ τ̃ῷ δ', ξηρῷ τ̃ῷ δ', ὑγρῷ. ἐπεὶ ἐκεῖνό γε ἄπορον τροφὴν τ̃ῷ κάμνοντι, θερμὸν ἢ τροφὴν ἢ τροφὴν ἐνεγκεῖν. βύβλος γὰρ ἐρωτήσει ἢ ἔστιν, ὥστε πληρῆ ἀνάγκη, [35] ἢ ἐς τετέων ἢ τῶν ἡμιμιθίων καταφυγεῖν. εἰ δὴ τυγχάνει τὸ μὲν θερμὸν ἐὸν τριφνὸν· ἄλλο δ' θερμὸν, πλαδαρὸν· ἄλλο δ' θερμὸν, [36] ἄρδον ἔχον. ἔστι γὰρ καὶ ἄλλα τε θερμὰ, καὶ ἄλλας δυνάμιας ἐναντίας ἑωυτοῖσιν ἔχοντα, [37] δεήσει δ' ἢ αὐτέων τροφὴν ἐνεγκεῖν, ἢ τὸ θερμὸν καὶ τριφνὸν· ἢ τὸ θερμὸν καὶ πλαδαρὸν· ἢ ἅμα τὸ ψυχρὸν καὶ τριφνόν. ἔστι γὰρ καὶ τ̃τ̃ο ⓒ τὸ ψυχρὸν τε καὶ πλαδαρὸν. ὡς μὲν γὰρ ἔγωγε οἶδα, πῶν ἐναντίον ἐφ' ἑκατέρου αὐτέων ἀποβαίνει· καὶ οὐ μόνον ἐν ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν σκύτεϊ, καὶ ἐν ξύλῳ, καὶ ἐν ἄλλοισι πολλοῖσι, ἃ ἔστιν ἀνθρώπου ἀναισθητότερα. οὐ γὰρ τὸ θερμὸν ἔστι τὸ μεγάλιον δυνάμιον ἔχον, ἀλλὰ τὸ τριφνὸν καὶ πλαδαρὸν, ⓒ πάλλα ὅσα μοι εἴρηται, καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἔξω τ̃ῦ ἀνθρώπου, ⓒ ἐσθιόμινα καὶ πινόμινα, καὶ ἔξωθεν ἐπιχειρόμινά τε καὶ πῶς πλασσόμινα. ψυχρότητα δ' ἔγωγε καὶ θερμότητα πασέων ἥκιστα τ̃ῶν δυνάμιων νομίζω δυνασ̃τ̃εύειν ἐν τῷ σώματι, ἀφ' ἑαυτέων τοιῇδε τοι τροφάσιας. ὅν μὲν αὖ δ̃πτ̃ε χρόνον μεμιγμένα ἀλλὰ αὐτέοισιν, ἄμα τὸ ψυχρὸν καὶ θερμὸν ἢ, οὐ λυπέει. χρῆσις γὰρ καὶ μετεσότης, τῷ μὲν ψυχρῷ, γίνεται ἀπὸ τ̃ῦ θερμοῦ, τῷ δὲ θερμῷ, ἀπὸ τ̃ῦ ψυχροῦ. ὅταν δ' ἀποκριθεὶν χωρὶς ἑκατέρου, τότε λυπέει. ἐν δ' δὴ τ̃τ̃ῳ τῷ χειμῶνι, ὅταν τὸ ψυχρὸν ἐγχώσηται, καὶ λυπήσῃ ⓦ ἄνθρωπον. ἀφ' ἑαυτοῦ, τροπ̃τ̃ος δ' αὖ τ̃τ̃ο πάρεστι τὸ θερμὸν αὖθην ἐκ τ̃ῦ ἀνθρώπ̃τ̃, σὺδεμιῆς βοηθείης, σὺδὲ παρασκευῆς δεόμινος. καὶ τοῦτο καὶ ἐν ὑγιαίνοισι τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἀσφαλίζεται καὶ ἐν κάμνουσιν. τ̃τ̃ο μὲν, ⓔ ἴτις θέλει ὑγιαῖνον χλιδνὸς ἀραιῦξαι τὸ σῶμα, ἢ λουσάμινος ψυχρῷ, ἢ ἄλλῳ τ̃ῷ τοιῶτῳ, ὅσῳ αὖ αὖτὸ ὀπτιπλέον ποιήσῃ. καὶ ἰῶ γε μὴ πάντα πασιν παγῆ τὸ σῶμα, ὅταν εἵματα λάβῃ καὶ ἔλθῃ ἐς τὸν σκέπιον, μᾶλλον καὶ ὅπῃ πλέον θερμαίνεται τὸ σῶμα. τ̃τ̃ο δὲ, εἰ θέλοι [38] ἐκθερμανθῆναι τερεῶς, ἢ λουσ̃τ̃ῷ θερμῷ, ἢ πολλῷ πυρί. ἐκ δ' τουτέου, τὸ αὐτὸ εἵματα ἔχων ἐν τῷ αὐτέῳ χωρίῳ τὸν χρόνον ποιέεσθαι· ὥσπερ ὁ διεψυγμένος πολὺ φανερ̃τ̃αι ⓒ ψυχρότερος, καὶ ἄλλως φερικαλεώτερος, ἢ ῥιπιζόμινος ὑπὸ πνίγεος καὶ σὺδαμοῦ ἀναζώννυσι ἑωυτῷ ψύχος [39] ἐκ τουτέου τ̃ῦ τρόπου ἀφαιρέσας. τῷ τ̃τ̃ο ποιοῦντι δεκαπλάσιος πάρεστι τὸ καῦμα καὶ τὸ πνίγος, ἢ τῷ μηδὲν τουτέων ποιοῦντι. τὰ δὲ δὴ καὶ πολὺ μείζω, ὅσοι αὖ ἀφ' χρόνος ἢ ἄλλης

ἢ ἄλλης ψύξιος βαδίσαντες, ῥιγώσωσι ὑφαφεφέντως πόδας, ἢ χεῖρας, ἢ κεφαλήν, οἷα πάσχουσιν ἐς τὴν νύκτα, ὅταν περιταλέωσί τε καὶ ἐν ἀλέῃ γένωνται ὑπὸ κνήμης καὶ κνησμοῦ, καὶ ἔστιν οἷσι φλυκταῖναι αὖις ἀνίστανται ὡς ἀπὸ πυρὸς κεπαυκεναυρθμοῖσι. καὶ ἡ παρέτερον τοῦτο πάσχουσιν, πρὶν ἢ θερμανθῶσιν. ὅτως ἑτοίμως ἑκάτερον αὐτέων ὑπὸ θατέρου παραλαμβάνει. μυελὸς δ' ἂν καὶ ἕτερα ἔχοιμι εἰπεῖν. ταῦτ' οὖν τοῦ νοσέοντας, ἔχ οἷσιν ἂν ῥίγος γλήνηται τοιούτοισιν ὀξύτατος ὁ πυρετὸς ἐκλάμπῃ, καὶ ἔχ οὕτως ἰσχυρῶς, ἀλλὰ καὶ παυόμενος δι' ὀλίγου, καὶ ἄλλως τὰ πολλὰ ἀσινής, καὶ οἷς ἂν χρόνον, πρῶτα μὲν θερμὸς, καὶ διεξιὼν μετὰ πάντος τελευταίων ἐς τοὺς πόδας μάλιστα, ἔνθα δὲ ῥίγος καὶ ἡ ψύξις νευρικωτάτη, καὶ ὅτι πλέον ἐχρόνισε. πάλιν δ' ὅταν ἱδρώσῃ καὶ ἀποδιαγνῷ ὁ πυρετὸς, πολὺ μᾶλλον ἐψύξατο, ἢ εἰ μὴ ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὑφ' οὗ μετεσχέως οὕτω διαγίνεται ὃ ἐναντιώτατον τε καὶ ἀφελούμενον τὴν δύναμιν ἀπὸ τοιούτου, ἢ ἄν τις ἀπὸ τοιούτου μέγα ἢ δεινὸν ὠφελοῖτο; ἢ τίνος δὴ πολλῆς ὅτι τοιούτου βοηθείας; εἴποι ἄν τις. ἀλλ' οἱ πυρετιῶντες τοῖσι καύσοισί τε καὶ περιπλευμονίῃσι, καὶ σὺν οἷσιν ἰσχυροῖσι νουσήμασιν οὐ ταχέως ἐκ τῶν θερμῶν ἀποδιδόασιν. οὐδὲ πάρεστιν ἐνθάδε τὸ θερμὸν ὅτι τὸ ψυχρόν. ἐγὼ δὲ τοῦτό μοι μέγιστον τεκμήριον εἶναι, ὅτι οὐ δηλοῖ τὸ θερμὸν, ἁπλῶς πυρεταίνουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὃ δὲ τοῦτο εἶπε τὸ ἄριστον τῶν κακώσεως μοιρῶν· ἀλλ' ἔστι καὶ πικρὸν, καὶ θερμὸν τὸ αὐτό· καὶ θερμὸν καὶ ὀξὺ· καὶ δριμυῶδες καὶ θερμόν· καὶ δριμὺ μυελός· καὶ πάλιν γε ψυχρὸν μετὰ δυνάμεων ἑτέρων. τὰ μὲν θερμὰ λυμαινόμενα, ταῦτα ὅτι. συμπάρεστί δὲ τὸ θερμὸν, ῥώμης μετέχον. ὡς ἂν τὸ ἡγεμόνευον, καὶ προηγούμενον, καὶ αὐξανόμενον ἅμα κεῖνο. δύναμιν δὲ οὐδεμίαν πλείω τοῦ παρεσπόμενος δηλαδή. ταῦτ' ὦδε ἔχει. ὅτι τῶν δεῶν σημείων, τοῦτον μὲν ὅτι φανερώτατα, ὧν πολῖται ἔμπειροι πολλάκις ἤδη ἐσμέν τε καὶ γιγνόμεθα. τὸ μὲν ὀσμισιν αὖ ἡμέων κόρυζα ἐγλήνηται, τὸ ῥοῦμα κινηθῇ διὰ τῶν ῥινέων, τοῦτο ὡς πολὺ δριμύτερον τοῦ πρότερον γινομένου τε τοῦ ἰόντος, ἔχ τῶν ῥινέων καθ' ἑκάστην ἡμέρην, καὶ οἰδέειν μὲν ποιέει τὴν ῥῖνα, καὶ συνεχῆ θερμὸν τε καὶ διάπυρον ἑκάτερον. ἰὼ δὲ τὴν χεῖρα τοῦ σφέρης, καὶ πλείω χρόνον πρῇ, καὶ ὀξελκοῦται τὸ χωρίον, ἀλφικόν τε καὶ σκληρὸν ἐόν. παύεται δέ πως τοῦτο καῦμα ἔκ τῶν ῥινῶν, οὐχ ὅταν τὸ ῥοῦμα γίνηται, καὶ ἡ φλεγμονὴ ἦ. ἀλλ' ἐπειδὴ παχύτερόν τε καὶ ἧσσον δριμὺ, πέπονται καὶ μεμιγμένον μᾶλλον, τοῦ πρότερον γινομένου, τότ' ἤδη καὶ τὸ καῦμα πέπαυται. ἄλλοισι δὲ τοῦ ὑγροῦ φύσεος, φανερῶς αὐτὸ μόνου γίνεται μηδενὸς δηλοῦ ξυμπαθαλγουμένου. πᾶσιν δὲ αὕτη ἡ ἀπαλλαγὴ, ἔχ μὲν τὸ ψύξιος διαθερμανθῆναι· ἔχ δὲ τὸ καύματος, διαψυχθῆναι καὶ ταχέως διαγίνεται· καὶ πέψις οὕτω μᾶλλον πρόσθεν. καὶ δὴ δηλοῖ χυμὸν δριμύτητας καὶ ἀκρησίας φημὶ ἔγωγε γίνεσθαι, καὶ αὐτὸν τρόπον ἀποκαθίστανται τε κρανθέντα, καὶ πεφθέντα. ὅσα τ' αὖ ὅτι τοῦ ὀφθαλμοὺς πρέπει τῶν ῥευμάτων, ὡς ἰσχυρὰς καὶ πάντοίας δριμύτητας ἔχοντα· χολὴ μὲν, βλέφαρα, κατεσθίει δὲ, ἐνίοτε γναπτούς τε καὶ τὰ ὑπὸ τοῖσιν ὀφθαλμοῖς, ἐφ' ὅ, τι ἂν ὑπερρυῇ, ῥήγνυσί τε καὶ διεσθίει· ἀμφὶ τὴν ὄψιν χιτῶνα. ὀδυνᾶται δὲ καὶ καῦμα καὶ φλεγμὸς ἔσχατος κατέχει μέχρι χρόνου, μέχρις ἂν τὰ ῥεύματα πέφθῃ, καὶ γλήνηται παχύτερα, καὶ λήμη ἀπ' αὐτέων ἔληται

aut alia frigora itinere facto, supra modum pedibus vel manibus, vel capite perfrigerati, noctu patiuntur, cum vestibus contecti, & loco calido se continentes, pruritu & ardore diuexantur, quibusdam etiam pustulæ velut igne ambustis attolluntur, neq; id iis sine caloris sensu accidit. Tam facile eorum alteri alterum succedit. Quibus & sexcenta alia adiicere possem, verum quæ circa ægrotos accidunt, spectemus. An non quibus rigor exoritur, iis acutissima febris instar flammæ emicat? Et quæ non adeo vehementer affligit, sed intra breue tempus quiescit, & alioqui fere innoxia, quæque quandiu adfuerit, calore totum corpus peruadit, ea maxime in pedes desinit, in quibus rigor & frigus vehementissimum diutissime perdurarunt. Rursus vbi sudor eruperit, & febris decesserit, multo vehementius perfrigescit, quam si per initia non prehendisset. Ab eone igitur, quid magnum aut graue exspectes, aut cuiusnam magni præsidij indigeat, cui contrarium tam cito succedit, quod eius vires sponte aufert? At obiiciat aliquis febre ardente, aut pulmonum inflammatione, vel aliis vehementibus morbis detentos, qui neque calore cito liberantur, neque frigori calor succedit. Illud vero mihi magno argumento esse videtur, quod neque calidum simpliciter febricitantium, neque ipsum solum affectionis causa sit, sed est & amarum & calidum idem, & calidum & acutum, & salsum & calidum, aliaque innumera, ac rursus frigidum aliis facultatibus coniunctum. Hæc sunt igitur, à quibus noxa prouenit, sed & calidum adiunctum est, robur ac veluti principatum habens, quod incitat, & vna cum eo, cui coniunctum est, auget, nullam tamen peculiarem vim, quam conueniat, maiorem obtinet. Atque ista ad hunc modum se habent. Ad hæc vero accedunt indicia imprimis quidem manifestissima, quorum iampridem omnes sæpius vsum accepimus, & in dies periclitationem percipimus. Siquidem vbi nobis grauedo exoritur, & ex naribus humor effluit, qui priore, & eo, qui quotidie per nares fertur, cum longe sit acrior, nasum non modo in tumorem attollit, & calentem summeque feruentem exurit. Quod si longiore tempore perseuerauerit, & manum admoueas, etiam locus exulceratur minime carnosus & durus. At vero narium ardor tum sedatur, non cum fluxio fit, & inflammatio adest, sed cum humor crassior, & minùs acris extiterit, ac concoctus, eique, qui prius aderat, magis permixtus. Quibusdam vero ex sola frigiditate, & nullius alterius accessione, hic affectus plane excitatur. Qui omnes liberantur, si ex frigore quidem percalescant, ex ardore vero perfrigescant, quæ celeriter contingunt, & nullius concoctionis indigent. Reliqua autem omnia, quæ ex humorum acrimonia & incommoderatione oriri asserо, eodem modo sedantur, commoderata & concocta. At fluxiones in oculos irruentes ex vehementi & cuiusuis humorum acrimonia, palpebras quidem exulcerant, & quibusdam genas, subiectásque oculis partes, ad quas confluxerint, erodunt, tunicam etiam pupillam ambientem rumpunt & exedunt. Dolor autem & ardor summaque inflammatio tandiu detinet, dum fluxio concocta fuerit, & crassior euaserit, lemæque ab iis redditæ fuerint.

Concoquitur vero vbi mutua fuerit permixtio, contemperatio & cum aliis coctio. Quinetiam quæ in fauces feruntur, ex quibus raucedines oriuntur, anginæ, erysipelata, & pulmonũ inflammationes, hęc omnia primũ quidẽ salsa, humida & acria demittunt, & in his morbi confirmantur. At vero vbi crassiora & magis cocta fuerint, omnemq; acrimoniã deposuerint, tum iam & febres, & quæ molestia afficiebant, desinunt. Eas vero rei cuiusq; causas existimare oportet, quæ quidẽ cum adsunt, hoc modo prouenire necesse est, & quib. in aliud temperamentũ cõmutatis, cessare. Quando igitur ab ipsa pauca caliditate & frigiditate, nulliusq; alterius facultatis participe, hæc cõtigerint, hac ratione cessabunt, si ex frigido in calidũ, & ex calido in frigidũ cõmutata fuerint. Cõmutantur verò ad eum, quẽ dixi modũ. Præter hæc quæcunq; hominem malè afficiunt, ea omnia ex facultatib. oriuntur. Veluti quidẽ, si amarus humor aliquis, quẽ bilem flauam nuncupare solemus, effusus fuerit, quænam anxietates, æstus & impotentiæ detinent? Quib. interdũ liberati vel spontanea purgatione, vel medicamẽto, si quid horum tempestiuè cõtingat, doloribus planè & calore defungũtur. At quãdiu ista sublata, incocta & minime cõtemperata fuerint, nulla arte neq; dolores neq; febres finiẽtur. Et quibus quidẽ acuti, acres & æruginosi humores instant, quinam furores, & viscerũ ac thoracis lancinationes, animiq; abiectio inde oriuntur? Neq; prius hæc quiescunt, quã emaciati, deiecti, & aliis permixti fuerint. Multis autem variisq; modis concoqui, permutari, tenuari, & in humorũ naturam crassescere possunt. Ideoq; in istis, & iudicationes, & temporum numeri, magnum pondus habere mihi videntur. At nihil istorũ sine calido aut frigido contingere solet, cùm neq; putrescere, neque incrassari possit. Quid vero hoc ipsum esse dicemus? Nempe eorum contemperationem esse, verum ea cum mutuo inter se fiat, tum vim habere. Quandoquidem calidum nullius alterius permixtione, quam frigidi calidum esse desinet, neque contra frigidum, quã calidi. At reliqua omnia, quæ in homine insunt, quo plurib. permiscentur, eo mitiora & meliora euadũt. Isque tum demum optime affectus est, vbi concoquit, & quietem agit, nihilque in eo existit, quod propria facultate præpolleat. Ac de his quidẽ abunde mihi dixisse videor. At vero Medici quidam & sophistæ fieri non posse dicunt, vt quis artem Medicam cognoscat, nisi idem nouerit quid sit homo, & quænam eius prima generatio & compositio. Equidẽ quæ ab his de natura vel dicta vel scripta sunt, non tam ad artẽ Medicam, quam ad pictoriam spectare existimo. At manifestam naturæ cognitionem non aliunde quam ex arte Medica haberi censeo, quam is facile percipiet, qui vniuersam artem Medicam probe complexus fuerit. Quo quidem plærique mihi peruenisse videntur, & istorum notitiam habuisse, vt quid sit homo, quænam eius ortus causæ, reliquaque certe cognoscerent. Quandoquidem naturæ cognitio mihi Medico esse necessaria videtur, isque omni studio contendere debet (si modo quid recte præstare volet) vt intelligat, quonam modo quis ad ea, quæ comeduntur & bibuntur se habeat, & quidnam cuiq; ex singulis eueniat, neq; simpliciter tantum existimet caseum malum esse edulium, quòd qui se eo ingurgitat, dolorem sentiat, sed noscat quemnam dolorem, & quasnam ob causas inferat, & cuinam eius vsus minime sit accommodatus.

ὃ γ' πεφθῶμαι, γίγ' ἐκ δ' μὴ φθῶμαι, χρὴ σῆναί τε ἀλλήλοισι, καὶ συνεφθῶναι. ἔστι δ' ὅτε ἐς τὸ φάρυγγα, ἀφ' ὧν βράγχοι γίνονται, κυνάγχαι, ἐρυσιπέλατα, περιπλευμονίαι· πάντα ταῦτα τὸ μὲν πρῶτον λεπτά τε καὶ ὑγρά, καὶ δριμέα ἀφίησι· καὶ ἐν τοῖσι τοιούτοισιν, ἔρρωται τὰ νοσήματα. ὅταν δ' παχύτερα καὶ πεπαίτερα γένηται, καὶ πάσης δριμύτητος ἀπηλλαγμένα, τότ' ἤδη καὶ αἱ πυρετοὶ λύονται, καὶ τὴν τὰ λυπέοντα ἄνθρωπον. διὰ δ' δὴ τοῦτο τὰ αἴτια ἑκάστου ἡγητέον· ὧν προεόντων μὲν, τοιοῦτον χρὴ τὸν τρόπον αἰτίην γίνεσθαι· μεταβαλόντων δ' ἐς δύναμιν χρῆσιν, παύεται· οὐκοῦν ὅσα ἀπὸ αὐτέης τῆς θερμῆς ἐλλιπρινέος ἢ ψυξίος γίνεται, καὶ μὴ μετέχη δηλῆς δυνάμεως μηδεμιῆς, ὅτῳ παύσεται αἰτίη, ὅταν μεταβάλλῃ ἐκ τοῦ ψυχροῦ, ἐς τὸ θερμόν· καὶ ἐκ τοῦ θερμοῦ, ἐς τὸ ψυχρόν· μεταβάλλει δ' οὐ μοι δοκέει τρόπον. ἔστι τοίνυν τάλλα ὅσα κακοπαθέει ἄνθρωπος. πάντα ἀπὸ δυνάμεων γίνεται. τοῦτο μὲν, ὅταν πικρότης χὴς ἀποχυθῇ, ἢ ὧν χολὴ ξανθὴ καλέομεν, οἵη ἄσαρκα καῦμα, καὶ ἀδυναμίας κατέχουσιν; ἀπαλλασσόμενοί τε τούτέων σπέρ, καὶ καθαιρόμενοι, ἢ αὐτόματοι, ἢ ὑπὸ φαρμάκου, ἢ ὅτῳ χαίρω τις αὐτέων χρήσηται, φανερῶς καὶ τῶν πόνων καὶ τῆς θερμῆς ἀπαλλάσσονται. ὅσον δ' αὖ χρόνον ταῦτα μετέωρα ἢ καὶ ἄπεπτα καὶ ἄκρητα, μηχανὴ οὐδεμίη, ὅτε τῶν πόνων παύσασθαι, ὅτε τῶν πυρετῶν. καὶ οἷσι μὲν ὀξύτητες ταραίσιαν δριμύσαι τε καὶ ἰώδεες, οἷαι λύσασι, καὶ δηξίες ἀπαλάγχων καὶ θώρηκος καὶ ἀποείη· καὶ παύεται τούτέων ταῦτα πρὶν ἀποκαθαρθῆ τε καὶ καταστρεαδῆ, καὶ μιχθῇ τοῖσιν ἄλλοισι. πέπτεται δ', καὶ μεταβάλλει, καὶ λεπτύνεται καὶ παχύνεται ἐς χυμῶδέα, διὰ πολλῶν ἐδέων καὶ πομάτων. διὰ καὶ αἱ κρίσιες καὶ αἱ ἀριθμοὶ τῶν χρόνων, ἐν τοῖσι τοιούτοισι μέγα δύνανται. πάντων δὴ τούτεων, ἥκιστα παρέσηκε θερμῷ ἢ ψυχρῷ πάσχειν. ὅτε γὰρ αὖ τοῦτο πάσχῃ, ὅτε παχύνηται. τί δ' αὖ αὐτὸ φαίημεν εἶναι; χρῆσις τε αὐτέων ἐστὶ, πλεῖστα παρὸς ἄλληλα ἔχουσα δύναμιν. ἐπεὶ ἄλλῳ γε οὐδενὶ δ' θερμὸν μιχθὲν παύσεται τὸ θερμὸν, ἢ τῷ ψυχρῷ· οὐδέ γε πάλιν δ' ψυχρὸν, ἢ τῷ θερμῷ. καὶ δ' ἄλλα παρέσηκε ἄνθρωπον, ὅσῳ αἱ πλέοσι μίσγηται, τοσούτῳ ἡπιώτερα καὶ βελτίονα. πάντων δὴ ἄρίστα διάκειται ὧν ἄνθρωπος, ὅταν πέπανται καὶ εὐεστίη ᾖ, μηδεμίῃ δυνάμιν ἰδίῃ ἀποδεικνύμενος. παρὲξ μὲν δὴ τούτεων, ἱκανῶς μοι δεδήλωται ὑπιδεδεῖχθαι. λέγουσι δέ τινες καὶ ἐπιστήμην, καὶ σοφιστὰι, ὡς οὐκ ἔνι δυνατὸν ἰητρικὴν ἐπίστασθαι, ὅστις μὴ οἶδεν ὅ, τί ἐστιν ἄνθρωπος καὶ ὅπως ἐγένετο πρῶτον, καὶ ὅπως συνεπάγη. ἐγὼ δ' τούτεων μὲν ὅσα μοι εἴρηται περὶ φύσιος ἢ ἰητρῷ, ἢ γέγραπται παρὲξ φύσιος, ἥσσον νομίζω τῇ ἰητρικῇ τέχνῃ προσήκειν, ἢ τῇ γραφικῇ. νομίζω δ' ὅτι παρὲξ φύσιος γνῶναί τι σαφὲς, ὅθεν δαιμόθεν ἥκουσιν ἔσαι, ἢ ἐξ ἰητρικῆς. τῶν δ' οἷόν τε καταμαθεῖν, ὅταν αὐτοῖσι τις τὴν ἰητρικὴν, ὀρθῶς πᾶς περιλάβῃ. μέχρι δ' τούτου πολλούς μοι δοκέει ἰδεῖν. λέγω δὲ τὸ ἰσοστέον τούτοισιν ἐπίστασθαι, ἄνθρωπος τί ἐστι, καὶ δι' οἵας αἰτίας γίγνεται, καὶ τὴν ἀκριβέος. ἐπεί τοι γέ μοι δοκέει ἀναγκαῖον εἶναι πρῶτα ἰητρῷ, παρὲξ φύσιος ἐπίστασθαι, καὶ πρὸν ἄρασθαι ὡς ἐπιστήμων, εἰ καὶ τι μέλλει τῶν δεόντων ποιήσειν. ὅ, τι ἐστὶν ἄνθρωπος παρὸς τὰ ἐσθιόμενα καὶ πινόμενα. καὶ ὅ, τι ἀφ' ἑκάστου ἑκάστῳ συμβήσεται. καὶ μὴ ἁπλῶς ὅτῳ δοκέῃ, ὅτι πονηρὸν βρῶμα τυγχάνει. πόνον γὰρ φέρει τῷ πληρωθέντι αὐτέου.

Ἀλλὰ

ἀλλά τινα τὲ πόνον, καὶ δίψαν, καὶ τίνι τῶν ἀνθρώπων ἐνεόντων ἀνεπιτήδειον. ἔστι γὰρ καὶ ἄλλα πολλὰ βρώματα καὶ πόματα φύσει πονηρά, καὶ διαφθείρει Ⓦ ἄνθρωπον, οὐ αὐτὸν ἕνεκα. ὥσπερ οὖν μοι ἔγωγε τὸν λόγον οἶνος ἄκρητος πολεῖς πολλοὺς, διαφθείρει πως Ⓦ ἄνθρωπον, ἀσθενέα. καὶ ἅπαντες ἂν ἰδόντες, τοῦτο γνοίης, ὅτι αὐτῆ ἡ δυνάμις οἴνου, καὶ αὐτός ἐστιν ἄλυσις. καὶ οἷόν γε τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦτο μάλιστά γε δύναται, οἶδα μὲν. τοιαύτην δὴ βούλομαι ἀληθείην καὶ περὶ τῶν ἄλλων φανῆναι. τυρὸς γὰρ, ὅπερ τυτέῳ σημείῳ ἐχρησάμην, ὀ πολλοὺς ἀνθρώπους λυμαίνεται· ἀλλ' εἰσὶν οἳ ἱκανῶς πληρούμενοι, οὐδ' ὁπωσοῦν βλάπτονται· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἰσχνοῖσιν ἀνυμφόρειν δοκιμασίως πρέχεται. εἰσὶ δ' οἳ χαλεπῶς ἀπαλλάσσουσι. διαφέρουσι δ' τυτέων αἱ φύσιες. διαφέρουσι δ' κἠ τοῦτο, ὅταν ἐν τῷ σώματι ἔνεστι πολέμιον τυρῷ, ἐκεῖνο τοιοῦτόν ἐγείρεταί τε καὶ κινέεται. οἷόν ὁ τοιοῦτος χυμὸς τυγχάνει πλέον ἐνεών, καὶ μᾶλλον ἐνδυναστεύων ἐν τῷ σώματι, τυτέου μᾶλλον καὶ κακοπαθέων εἰκός. εἰ δ' ἅπασι τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἰὼ κακὲ, πολλοὺς ἂν ἐξυμαίνει. τοῖσι δ' ἐν ἴοις ἐιδόσι, οὐκ ἂν πάθοι. τὰ δὲ ἐν τῆσιν ἀνακομιδῆσι, τῆσιν ἐκ τῶν νόσων, ἔνι δ' καὶ ἐν τῆσι νόσοισι τῆσι μακρῆσι γίνονται πολλαὶ συμπαθείαι. αἱ μὲν, ἀπὸ ταυτομάτου αἱ δ', καὶ ἀπὸ τῶν προσενεχθέντων τῶν τυχόντων. οἶδα δ' ἐγὼ ἰητροὺς ἐγὼ πολλοὺς, ὡς ἐγὼ ἰδιώτας, ἰὼ τύχωσι περὶ τὴν ἡμέρην ταύτην τὴ κεκαθαρμένοι, ὡς λουσάμενοι, ἢ περιπατήσαντες, ἢ φαγόντες τι ἕτερον, τοῦτο δ' πάντα βελτίω, προσενενεγμένα ἢ μὴ, ἐδόκεον ἧσσον τὴν αὐτὴν τυτέων ἰσχνὶ ἀναλθέα ἔχειν. ὃ μὲν ἄλιον ἀγνοεῖν ἔοικε· ὃ δ' συμφορώτατον, ἰὼ ὥσπερ τύχωσιν, ἀφανίσαντες. δεῖ δ' οὐ· ἀλλ' εἰδέναι τί λυθὲν ἀκαίρως προσπεφορημένον ἐργάσεται, καὶ τί κόπος. οὐδέποτε γὰρ ἡ αὐτὴ κακοπαθίη τυτέων, οὐδ' ἑτέρου, οὐδέ γε ἀπὸ πληρώσιος, οὐδέ γε ἀπὸ βρώματος, τοίου ἢ τοίου. ὅστις οὖν τοῦτο μὴ εἰδήσεται. ὡς ἕκαστα ἔχει πρὸς Ⓦ ἄνθρωπον, ὥστε γινώσκειν τὰ γινόμενα ἀπ' αὐτέων δυνήσεται, οὔτε χρέεσθαι ὀρθῶς. δεῖν δέ μοι δοκέει καὶ τοῦτ' εἰδέναι, ὅσα τῶν ἀνθρώπων πάσχματα. ἀπὸ δυνάμιων ἔρχεται, καὶ ὅσα ἀπὸ σχημάτων. λέγω δὴ τί τοῦτο· δυνάμιν μὲν εἶ), τῶν χυμῶν εἰδέναι, τὰς ἀκρότητάς τε καὶ ἰσχύς. σχήματα δὲ λέγω, ὅσα ἔνεστιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. τὰ μὲν γὰρ, κοῖλά τε καὶ ὀξέος εἰς τενὸν ὀξέ στεινωμένα· τὰ δὲ, καὶ σκεπεπαμμένα· τὰ δὲ, στερεά τε καὶ [illegible]ώλα· τὰ δ', πλατέα καὶ ὀπισχρεμάμενα· τὰ δὲ, ὀβριστεταμένα· τὰ δ', μακρά· τὰ δὲ πυκνά· τὰ δ', μανάτε [illegible] καὶ τεθηλότα· τὰ δὲ, ἀσπογγοειδέα, καὶ ἁραιά. τοῦτο μὲν χρῆσιν ἐφ' ἑαυτὸ, καὶ ὁπισσασθαι ὑγρότητα ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος· πότερον τὰ κοῖλά τε καὶ σκεπεπαμμένα, ἢ τὰ στερεά τε καὶ στρογγύλα, ἢ τὰ κοῖλά τε καὶ ἐς τενὸν ὀξέος στεινωμένα, δυνατ' ἂν μάλιστα. οἶμαι μὲν τοι τὰ τοιαῦτα εἰς τενὸν στεινωμένα ἐκ κοίλου τε καὶ βυρέος. καταμαρτύρειεν δ' δεῖ αὐτὰ ἔξωθεν ἐκ τῶν φανερῶν. τοῦτο μὲν γὰρ, τῷ σώματι κεχλιωὼς, ὑγρὸν οὐδὲν ἀναπάσας [illegible] προσμυλλαίνας δ' καὶ συσείλας, πιέζας τὲ τὰ χείλεα. ἔνι τὲ αὐλὸν προσδήσαντα, ῥηϊδίως ἀναπάσας ἂν, ὅτι θέλεις. τοῦτο δὲ, αἱ σικύαι προσδησάμεναι ὀξέος εἰς στενώτερον ἐστενωμέναι, προὸς τοῦτο τετμέαται, προὸς ὃ ἕλκειν ἀπὸ τῆς σε-

Cum enim alij plærique sint, tum cibi, tum potus; natura praui, non tamen eodem modo hominem afficiunt. Quod ita se habere hac oratione veluti exemplo confirmo. Vinum merum copiosius epotum hominem quadam imbecillitate afficit, idque qui vident, omnes nouerunt eas esse vini vires, & in ipsum noxiam referunt, sed & quasnam hominis partes præcipue afficiat, nouimus. Quod & in reliquis ita plane constat. Caseus siquidem (quoniam hoc in medium protulimus) non omnibus est noxius, sed sunt nonnulli, qui vbi eo se expleuerint, ne tantillum quidem offenduntur, quinetiam gracilibus mirum in modum conferre perhibetur, quidam etiam non nisi cum molestia degunt. Horum autem naturæ hac ratione inter se differunt. Quod in corpore caseo est inimicum, ab eo excitatur & commouetur, in quibus eiusmodi humor plurimus in corpore redundat, quoque maiorem dominatum in corpore habuerit, eo grauius affici æquum est. Quod si vniuersæ hominum naturæ infestus esset, omnibus vtique noceret. Quæ si quis nouerit, nullo modo ab eis offendatur. In iis vero, qui ex morbis conualescunt, ac præterea longis morbis conflictantur, multi velut instructa acie conflictus fiunt, partim sponte, partim ex iis, quæ sine delectu offeruntur. Plerosque autem Medicos noui, qui non secus ac idiotæ, si quid forte eadem die innouassent, leuando videlicet, aut deambulando, vel alienum aliquem cibum edendo, quæ omnia etsi adhibuisse quam omisisse præstiterat, nihilominus tamen in eorum aliquod causam reiecerunt, cum quidem causam non agnoscerent, & id fortasse quod forte maxime erat commodum prorsus extinguerent. Quod certe minime facere conuenit, sed nouisse oportet quid balnei vsus intempestiui efficiat; quid item defatigatio. Neque enim ista eodem modo malè afficiunt, neque quicquam aliud, vt neque repletio, nequc hic vel ille cibus. Qui igitur hæc singula quemadmodum se ad hominem habeant, ignorat, is neque, quæ ab iis proueniunt, cognoscet, neque iis recte vti poterit. At vero mihi etiam cognoscendæ affectiones videntur, quæ homini tum à facultatibus, tum à figuris proueniunt. Facultatem quidem intelligo, extremas humorum qualitates & vires nosse; figuras vero, ea quæ in homine insunt. Quædam enim caua sunt, & ex latitudine in angustum coacta; quædam etiam expassa, alia solida & rotunda, alia lata & pendentia, alia distenta, alia longa; alia densa, alia rara & florida, alia vero spongiosa & laxa. Videndum certe quodnam ex his humorem ex reliquo corpore ad se attrahat & pelliciat, num quæ caua & expassa, an solida & rotunda, an quæ caua & ex latitudine in angustum contracta sunt, id maxime efficere possint. Ac mea quidem sententia, quæ ex cauo & lato in angustum contracta sunt. Ista vero ex rebus externis manifestè percipere licet. Veluti quidem si ore hiante fueris, nullum humorem attraxeris, vbi verò protensis labris constrinxeris ac compresseris, prætereaq; fistulá admoueris, quicquid libuerit, attrahes. Hoc vero quæ admouentur cucurbitulæ ex latitudine in angustũ contractæ declarant, quæ eum in vsum fabricatæ sunt, vt ex car-

ne trahant & auellant, aliaq; id genus permulta. Est autem earum, quæ intra hominem sunt, partium natura & figura eiusmodi, vesicæ, capitis, & vteri in mulieribus, eæq; maxime attrahere, & semper attracto humore refertæ conspiciuntur. Quæ vero caua sunt & expassa, ea affluentem quidem humorem omnium maxime recipiunt. Verum non perinde attrahunt. At solida & rotunda neque attrahunt, neque affluentem humorem recipiunt, qui certè circum elabitur, cum sedem in qua permaneat, non habeat. Spongiosa autem & rara, velut lien, pulmo & mammæ, prope admota maxime exugunt, eaq; præcipue accedente humore indurescunt & augentur. Neque enim, si in ventriculo humor insit, eumq; foris contineat, & singulis dieb. euacuetur, verum cum eum in seipso receperit, eumq; vacua & rara, ac parua penitus imbiberint, pro raro & molli durus & densus euadit, neque concoquit, neq; emittit. Istaque illi ex figuræ natura contingunt. Quæ vero flatus eorumq; conuolutiones in corpore efficiunt, ea in cauitatibus ac laxioribus spaciis, velut ventre & thorace, strepitum & sonitum excitare æquũ est. Cum enim non sic impleant, vt cõsistant, sed mutationes & motiones habeant, ab ipsis strepitum & euidẽtes motiones fieri necesse est. Quę vero tum carnosa, tum mollia, in iis stupores & repletiones quales iugulatis fiunt. Quod si in latum & renitens incurrat, eiq; aliquid resistat, quod natura neq; sit adeo robustum, vt vim eius sustinere, neque ab eo male affici queat, neq; ita molle & rarum, vt in se recipiat & cedat, sed tenerum, floridum, sanguine præditum, & densum velut hepar, ob densitatem quidẽ & latitudinem renititur, neq; cedit, flatus vero subiẽs increscit, robustior efficitur, & impetu in id, quod obluctatur, fertur; verum quia tenerum & sanguine præditum, doloris expers esse non potest. Easque ob causas tum grauissimi creberrimique dolores eo in loco excitantur, tum suppurationes & tubercula quã plurima. Quæ etiam circa septum transuersum, sed longe minore vi contingunt. Septi enim transuersi natura in latum protensa & renitens, cumque sit neruosior & robustior, ideo doloribus minus opportuna. In his tamen & dolores & tubercula exoriuntur. Permultæ præterea tum intra, tum extra corpus existunt figurarum formæ, quæ pro affectuum ratione magnopere differunt, tam in ægris, quam in bene valẽtibus, velut capita parua aut magna, ceruices graciles aut crassæ, longæ aut breues, ventres longi aut rotundi, thoracis & costarũ latitudo aut angustia, atq; alia sexcenta, quorũ omnium differentias nouisse oportet, quo cognita cuiusq; causa, eas recte obseruare possis. De humorum autem facultatibus, quemadmodũ etiam antea dictum est, quid eorũ quisq; in homine efficere possit, considerandũ, quaq; inter se cognationes habeant. Quod est, si dulcis humor in aliã formã mutetur, non per alterius contemperationẽ, sed ab aliis separatus qualis nam plurimũ futurus sit, amarus, an salsus, an acerbus, an acidus. Certe omniũ humorum, qui assumuntur, acidus minime accommodatus fuerit, siquidẽ dulcis omnium maxime accommodatus existit. Ad hunc modum si quis rerum externarum naturam inuestigando assequi possit, is semper ex omnibus quod melius est facile eliget. Optimum vero id est, quod lõgissime abest ab eo, quod humanæ naturæ minime est accommodatum.

κὴς ἓ ὁπιασᾶ ὃς, ἀνθ̀ά τε πολλὰ τοιαῦτ' ἔχοντα. τὰ μ̀ὲν ἔσω ὧν ἀνθρώπου, φύσις τε χρῆμα τοιοῦτον· κῦστίς τε ἓ κεφαλὴ, ἓ ὑστέρα γυναικός. τὰ φανερῶς τοῦτο μάλιστα ἕλκει. τὰ πλήρεα ἐστὶν ἐπάκτου ὑγρότητος ἀεί. τὰ δ' κοίλα τε σπλάγχνα, ὁπόταν ῥυῶσαν μὲν αὐτὰ ὑγρότητα μάλιστα δέξαιτο πάντων. ὁπιασάσαιτο μ̀ὲν αὖ, οὐχ ὁμοίως. τὰ δὲ στερεὰ ἓ τροχοειδέα, ὅτ' αὖ ὁπιασάσαιτο, ὅτ' αὖ ὁπόταν ῥυῶσαν δέξαιτο. ἀφιστάμενοι τε γὰρ αὖ, οὐ πάνυ ἔχει ἕδρην, ἐφ' ἧς μένῃ. τὰ δ' ἀσυμφυέα τε ἓ ἀραιὰ, οἷς ἁπαλὸν, πνεύμονι, καὶ μαζοὶ ἀφεστηκόσι μάλιστα αὐξάνεται καὶ σκληρύνεσθαι καὶ αὐξηθῆναι ὑγρότητος προσγιγνομένης τοῦτο μάλιστα. ἢ γὰρ αὖ ἦν ἐν κοιλίῃ ἐνῇ ὃ ὑγρὸν, ἔξω τε ἀφιείη, ἔξω τε ἀφιείη αὐτὴν ἡ κοιλίη τοῦτο, καὶ ἑξαπίνης οἱ αὖ καθ' ἑκάστην ἡμέρην. ἀλλ' ὅταν πίνῃ καὶ δέξηται ἐς ἑωυτὸν ὃ ὑγρὸν τὰ κενὰ καὶ ἀραιὰ, καὶ τὰ σμικρὰ πάντα. καὶ αὖτε ἀραιά τε καὶ μαλθακὰ, σκληρός τε καὶ πυκνὸς ἐγίνετο. καὶ ὅτ' ἐκπέσοι, ὅτ' ἀφίοι. τοῦτο δὲ πάσχει διὰ τὴν φύσιν τῶν χρημάτων. ὅσα δὲ φύσιν τε καὶ ἀφλέβια ἐνεργάζονται ἐν ᾧ σώματι, προσήκει ἐν μὲν τοῖσι κοίλοισί τε καὶ εὐρυχωρήτοισιν. οἷς κοιλίη τε καὶ θώρηξ, φόβον τε καὶ πάταγον ἐμποιέει. οὐ γὰρ ἂν μὴ ἐμπλησθῶσιν ὧδε ὥστε ξηναι, ἀλλ' ἔχει μεταβολάς τε καὶ κινήσεις, ἀνάγκη ἐστὶν αὐτέων ἓ φόβον καὶ κτύπους φανεὰς κινήσιας γίνεσθαι. ὅσα δὲ σαρκώδεά τε ἓ μαλθακὰ, ἐν τοῖσι τοιούτοισι νάρκας τε ἓ πληρώματα, οἷα ἐν τοῖσιν ἀποσφαγεῖσι γίνεται. ὅταν μὲν ἐγκύρσῃ πλατεῖ τε καὶ αὐτικνήμῳ, καὶ μὴ προὸς αὐτὸ αὐτιπέσῃ, ἓ φύσεσθαι τύχῃ, μήτε ἰσχνὸν ἐὸν, ὥστε δυνατὸν αὐτέχεσθαι τὸ βίης, ἓ μηδὲν κακὸν παθεῖν. μήτε μαλθακόν τε καὶ ἀραιὸν, ὥστ' ἐκδέξασθαί τε καὶ ὑποείξαι, ἀπαλόν τε καὶ τεθηλὸς, ἓ ἔναιμον ἓ πυκνόν. οἷς μὲν οὖν τὴν πυκνότητα καὶ πλατύτητα, αἰσθήσεταί τε καὶ οὐκ ὑποείκει. φύσας δὲ ὑποδεχόμενον, αὐξήσεταί τε καὶ ἰσχυρότερον γίνεται. καὶ ὁρμὰς μάλιστα προὸς ὃ αὐτιπᾶσον. ὅταν δὲ τὴν ἀπαλότητα καὶ τὴν ἀναιμότητα, ἃ δύναται αὖθις πόνων εἶναι. καὶ ὅταν μὲν ταύτας τὰς προσφάσιας, ὀδυνᾶται τε ὀξύπαντα καὶ πυκνότατα προὸς τὸ χωρίον γίνονται ἐκπυήματά τε ἓ φύματα πλεῖστα. γίνεται δὲ καὶ ὑπὸ φρένας ἰσχυρῶς. ἥσσων δὲ πολλὸν. ὅταν μὲν γὰρ φρενῶν πλατείη ἓ αὐτικειμένη. φύσις δὲ νευρωδεστέρη τε καὶ ἰσχυροτέρη. διὰ ἥσσονα ἐπώδυνα γίνεται. τὰ δὲ τοιαῦτα, καὶ πόνοι καὶ φύματα. πολλὰ δὲ καὶ ἔσω καὶ ἔξω τῶν σωμάτων εἴδεα σχημάτων, ἃ μεγάλα διαφέρει προὸς τὰ παθήματα καὶ νοσέουσι καὶ ὑγιαίνουσι. οἷς κεφαλαὶ σμικραὶ ἢ μεγάλαι. τράχηλοι λεπτοὶ ἢ παχέες. μακροὶ ἢ βραχέες· κοιλίαι μακραὶ ἢ τροχοειδέες καὶ θώρηκες καὶ πλευρέων πλατύτητες ἢ στενότητες· καὶ διὰ μυελοὶ, ἃ δεῖ πολλὰ εἶδέναι ἢ διαφέρει· ὅπως τὰ αἴτια ἑκάστων εἰδὼς, ὀρθῶς θεραπεύσῃς. προσὸς δὲ δυνάμιος χυμῶν, αὐτέων τε ἕκαστος ὅ, τι δύναται ποιέειν ἐν ἀνθρώπου ἐσκέφθαι, ὡς τὸν καὶ τὰ προσφορώτερον εἰρέαι τὰς ξυγγενείας ὡς ἔχουσι προὸς ἀλλήλας. λέγω δὲ ὃ τοιοῦτον· εἰ γλυκὺς χυμὸς μεταβάλλοι ἐς ἄλλο εἶδος, μὴ ἀπὸ ξυγκρήσιος, ἀλλ' αὐτὸς ἑξισάμενος, ποῖός τις προσθεν ἦν οἷος, πικρὸς. ἢ ἁλμυρὸς· ἢ στρυφνὸς· ἢ ὀξύς. ἆρα ὀξὺς χυμὸς ἀνεπιτηδειότατος προσφορώτερον ἂν τῶν λοιπῶν μάλιστα εἴη. εἰ γὰρ ὁ γλυκὺς γε πάντων ὁπιτηδειότατος. ἔστιν εἰ τις δύναιτο ζητέων ἔξωθεν ὁπιτυγχάνειν,

δύναιτ' ἂν πάντων αἱρεῖσθαι ἀεὶ τὸ βέλτιον. βέλτιον δὲ ἐστὶ, τὸ προσωτάτω τοῦ ἀνεπιτηδείου ἀπέχον.

ΙΠΠΟ-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΙΗΤΡΟΥ.

HIPPOCRATIS DE MEDICO, LIBER.

HOc ſcripto Medico imperamus & dicimus quomodo officinam Medicam inſtruere debeat. Ad eius quidem authoritatem mihi pertinere videtur, vt perſpiciat, quoad eius natura feret, bene colorato & optimè habito ſit corpore. Qui enim bona non ſunt corporis habitudine, vulgo exiſtimantur cæterorum curam non rectè habere poſſe. Deinde eius cultus mundus eſto, veſtis ſit decora, & vnguentis vtatur beneolentibus, citra omnem odoris ſuſpicionem. Iſtud enim iucundum eſſe ægrotantibus ſolet. Eum quoque ſpectare oportet, vt animi temperantiam excolat, non taciturnitate ſolum, verumetiam reliqua totius vitæ moderatione. Quod ad illi comparandam gloriam plurimùm adfert adiumenti. Bonis etiam ac honeſtis ſit moribus, vnaq; grauitatem cum humanitate coniunctam habeat. Temeraria nanque procliuitas & promptitudo, quáuis valde ſit vtilis deſpectui eſt. At conſiderandum quando his vti liceat. Eadem enim apud eoſdem, cũ rara ſunt, æſtimantur. Quòd ad geſtum attinet, vultu ſit ad prudentiam compoſito, non aſpero tamen, ne ſuperbus, & inhumanus videatur. Qui vero in riſum effuſus eſt, & ſupra modum hilaris, moleſtus habetur, quod vel imprimis vitandum eſt. Æquum autem in omni vitæ conſuetudine ſe præſtare debet. Nam cum omnibus in rebus multum ſit in iuſtitia præſidij, tum verò Medico cum ægris non parum eſt commercij. Ij enim ſe huic tractandos ſummittunt, iſq; nunquam non ferè cum mulieribus virginibus conuerſatur, réſque magni pretij contrectat, à quibus omnibus ſibi temperare debet. Atque his tum animi, tum corporis virtutibus, eum præſtare oportet. Quę verò ad artem Medicam præcepta pertinent, ex quibus artifex habendus eſt, & à quibus diſcendi initia ſumi debent, ab initio nobis breuiter ob oculos ponenda. Quæ ergo in officina Medica curantur, ea propemodum diſcenda ſunt. Ac primùm quidem domus locus tam commodus habeatur, vt neque accedens ventus moleſtiam afferat, neque ſol aut ſplendor grauis ſit. Lucis enim ſplendor, vt non ſit curantibus moleſtus, non item tamen iis, qui curantur. Is ergo prorſus vitandus eſt, per quem oculos offendi contingit. Atque hoc quidem de lumine præcipitur. Deinde verò vt nequaquam ſplendori facies ſit aduerſa. Oculorum enim aciem debilem moleſtia afficit, cùm quæuis occaſio debiles oculos perturbare poſſit. Atque hic luminis vſus eſto. Sellæ quo ad eius fieri poteſt, altitudine ſint æquales, vt illis ſeſe accommodent. Æris, præterquam in inſtrumentis, nullus vſus eſto. Talis enim ſupellectilis vſus, apparatus quidam moleſtus eſſe mihi videtur. Aqua iis qui curantur, potui commoda & pura exhiberi debet. Deterſoriis puris & mollibus vtendum, ad oculos quidem, linteis; ad vulnera verò ſpongiis. Hæc enim per ſe magno auxilio eſſe videntur. Inſtrumenta autem omnia ad vſum aptè comparata eſſe oportet conuenienti magnitudine, grauitate & tenuitate. Quæ verò admouentur, omnia quidem vt conferant, attendendum, potiſſimúmque ſi ad laborantem partem diutius adhæreſcere debeant, cuiuſmodi ſunt vincula, medicamenta, & ad vlcus adhibita linteа & cata-

1 Τὸ μὲν γράμμα ὅτιν ἐν τῷδ τοιῆσαι, καὶ τὸν δράγ-
γμα πῶς χρὴ κατασκευάζειν ἐντεῦθεν. ἐν τῷδ μὲν
τοίνυν τοιῆσαι, ὁρίων δύναμιν τε καὶ δύσκρασιν ἔστι τοῖς
τὸν ἀφίξυσαν αὐτῷ φύσιν. ἀξιοῦν γὰρ τὸν τοῦτον πολ-
λοὶ μὲν οὐ δοκεύμενοι τὸ σῶμα ὅπως, ὡς δεῖ αὐτὸν ἑτέρων
ἐπιμελήσθαι καλῶς. ἔπειτα τοῦτο αὐτὸν καταίρειν, ὡς
ἔχειν ἐσθῆτι χρηστῇ, καὶ χείσμασιν εὐόδμοις· ὀδμὴν ἔχειν
αὐτοπρεπῶς τοῖς ἄπτεσθαι. τοῦτο γὰρ ἡδέως ἔχειν ξυμβαί-
νει τοῖς νοσέουσι. ὁ δὲ τὸν σκυθρωπὸν παιδεύειν τὸν ἥμερον
σώφρονα, μὴ μόνον τὸ σιγᾶν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸν βίον πᾶν εὖ
κατακτᾶσθαι. μέγιστα γὰρ ἔχει τοῖς δόξαν ἀγαθοῦ, τὸ δὲ ἦθος εἶναι
καλὸν καὶ ἀγαθόν. τοιοῦτον δὲ ὄντα πᾶσι καὶ σεμνὸν καὶ φιλάν-
θρωπον. 2 Τὸ γὰρ προπετὲς καὶ τὸ προχείρεον καταφερὲς ἐστι,
καὶ πάνυ χρήσιμον ἦν. σκοπεῖν δὲ ὅπῃ τὸ ὄξυσκον. τὰ γὰρ αὐ-
τὰ ταῦτα τοῖς αὐτοῖς ἀσμενέως ἔρχεται, ἀγαπᾶν. σημαίνει δὲ
ὅτου μὲν προσώπου, γνώσιος μὴ πικρὰς· αὐχμηρὸν γὰρ δο-
κεῖ εἶναι καὶ μισάνθρωπος ὁ δὲ εἰς γέλωτα αἰεὶ ἕτοιμος καὶ λίαν
ἱλαρὸς, φορτικὸς νομισθείη. φυλακτέον δὲ τὸ
τοῦτο, μάλιστα δίκαιον τοῖς πᾶσιν ὁμιλέειν εἶναι· χρὴ
γὰρ πολλὰ ἐπιχειρέειν, δικαιοσυνέων. τοῖς δὲ ἐν ἔργοις ὁ
μικρὰ γυναλλάγματα τοῖσι νοσέουσι ἐστιν. καὶ γὰρ αὐτοῖς
τοιαῦτα ποιέουσιν τοῖς ἐπεργάσι καὶ πᾶσαν ὥρην ὀντυ-
χάνουσιν γυναιξὶν, παρθένοις, καὶ τοῖς ἀξίοις πλείστου κτή-
μασι. ἐγκρατέως δὲ δεῖ τοῖς ἅπτεσθαι ἔχειν ταῦτα. τὸν
μὲν οὖν ψυχρὸν καὶ τὸ σῶμα, ὅτῳ δέχεσθαι. τὰ δὲ εἰς
τὸν ἰητρεῖον τοιοῦτον τοιῆσαι, δι' ὧν ἔστιν εἶναι 3
τεχνικὸν, ἀπ' ἀρχῆς γινωσκέειν, ἀφ' ὧν καὶ μανθάνειν
αὐτὸν ἄνθρωπος ἄρξαιτο. τὰ τοίνυν ἐν ἰητρείῳ θεραπεύσιμα,
σφέων μανθανόντων ἔστιν. δεῖ δὲ τοῦτον μάλιστον ἔχειν
τῆς οἰκίης. ἔστω δὲ τοιοῦτος οἷος μήτε πνεῦμα εἰς αὐτὸν προσ-
γινόμενον ἰσχυρὸν μήτε ἥλιος ἢ αὐγὴ λυπέῃ. φῶς δὲ
τηλαυγὲς τοῖς μὲν θεραπευομένοις ἄλυπον· οὐχ ὁμοίως
δὲ τοῖς θεραπεύουσιν ὑπάρχει. πάντως μὲν οὖν
τοιαύτην τὴν αὐγὴν μάλιστα φευκτέον, δι' ἣν ξυμ-
βαίνει τοῖν ὀφθαλμοῖν νοσέειν. τὸ μὲν οὖν φῶς, τοιοῦτον εἶναι
παρήγγελται. τοῦτο δὲ ὅπως μηδαμῇς ἐναντίως ἔξῃ τῷ 4
προσώπῳ τοῦ αὐτοῦ. προσπίπτουσα γὰρ τοῦ ὄψιν ἀσθενέως
ἔχουσαν. πᾶσα δὲ ἰσχνὴ προσφορὴ, ἀσθενέα τοῦ ὀφθαλ-
μοῖς ὑπολαβεῖν. τῷ μὲν οὖν φωτὶ, τοιοῦτον τὸ ἕδρον
χρηστέον ἐστίν. ἕδρη δὲ διφρεῖοις ὁμαλοῖς εἶναι τοῖς ὑψώσιν οἷς μήτε
ἄνισα, ὅπως κατ' αὐτοῖσιν. χαλκώματα δὲ, πλὴν τῶν ὀργά-
νων, μηδενὶ χρῆσθαι, κνημοπιτύς γὰρ οἷς εἶναι μοι δοκεῖ
φορτικὸς, σκεύεσι τοιούτοισι χρῆσθαι. τὸ δὲ ὕδωρ παρέχειν
δεῖ πόσιμον τοῖς θεραπευομένοις, καὶ καθαρόν. τοῖς δὲ ἐπι-
πλάσμασι, καθαροῖς καὶ μαλθακοῖς χρῆσθαι. τοῖς μὲν
οὖν ὀφθαλμοῖς, ὀθονίοις· τοῖς δὲ τραύμασι, σπογγοις· 5
αὐτόματα γὰρ ταῦτα βοηθεῖν δοκεῖ καλῶς. τὰ δὲ ὄργανα
πάντα δύνοιτο τοῖς τοῦ χρείαν ὑπάρχειν δεῖ μεγέθει
καὶ βάρει, καὶ λεπτότητι. τὰ δὲ προστιθέμενα ἅπαντα
μὲν χρὴ σωφρόνως ὅπως σωθείη. μάλιστα δὲ πλεῖστον, εἰ ὁ
μελεῖν μέλλει ᾧ νοσοῦντι μέρει. ταῦτα δέ ἐστιν ἐπισπάσματα,
καὶ φάρμακα· καὶ τὰ τοῖς τὸ ἕλκος ὀθόνια, καὶ τὰ κατα-

plasmata, quæ diutissimè in affectis partibus commorantur. At verò, quæ postea consequuntur, horum ablatio, refrigeratio item, & perpurgatio, & aquæ perfusio, parui cuiusdam sunt temporis. In quibus, si quid faciendum, magisne an minus adhibendum sit diligenter attendere oportet. Permagni enim interest, an his tempestiuè vsus fueris, an verò ea neglexeris. Est autem Medicinæ accommodata deligatio, ex qua, qui curatur vtilitatem percipit. Hæc autem duo, quibus vtendum est, maximè iuuát, comprimere vbi expedit, & remissè deligare. Quòd ad anni tempora videndum, quando contegere oporteat necne, simúlque ne imbecillitatis ignarus, vtro horum vtendum sit hæreas. Deligationes autem concinnæ, & ad speciem comparatæ, quæque nihil prosunt, repudiandæ. Sunt enim eiusce modi molestæ & omninò ad ostentationem factæ, ac plærunque ei, qui curatur, noxiam afferunt, qui non tam ornatum quàm vtilitatem requirit. At verò in iis, quæ manus operam postulant, & sectione aut vstione efficitur, celeritas ac tarditas ex æquo cõmendantur, cùm vtraque opus sit. Nam quibus quidem vna sectione manus opera perficitur, ea celeriter fieri debet. Nam cùm sine dolore sectio minimè contingat, debet id quod dolorem facit quàm minimo tempore adesse, quod fiet celeriter administrata sectione. At vbi multas fieri sectiones necesse est, tarda manuum opera vtendum. Qui enim celeriter sectionem adhibet, continentem multúmque dolorem infert. At qui intermittit, alleuationem quandam iis, qui curantur, exhibet. Quod de instrumentis etiam dicatur. Gladiolis enim acutis & latis vt vtendum, ita non in omnibus id ex æquo fieri edicimus. Quædam namque corporis partes velocem habent sanguinis impetum, quem continere non est facile, cuiusmodi sunt varices, & aliæ quædam venæ, quarum angustas sectiones esse oportet. Sic enim nunquam fiet immodica profusio, ab his tamen sanguinem interdum detrahere confert. In his verò partibus, in quibus nihil inest periculi, & quæ tenuem sanguinem minimè continent, latioribus gladiolis vtendum, alioqui sanguis nequaquam profluet. Est autem turpissimum per manus operam non assequi quod cupias. At verò cucurbitulæ duobus modis vtiliter admoueri possunt. Cùm enim procul ab exteriore carne fluxio constiterit, eius circulum paruum esse oportet, ipsa verò ventrem minimè amplum habeat, sed qua parte manu apprehenditur, prominens sit, & minimè grauis. Quæ enim est eiusce modi, in directum trahit, & procul distantes serosos humores ad carnem probè reuellit. At dolore per carnis magnitudinem dispersо, in reliquo quidem similis, sed circulus magnus sit. Hoc enim pacto, quod dolorem mouet, ex plurimis partibus quo oportet adducere comperies. Neque enim circulus magnus esse potest, quin caro ex pluribus locis contrahatur. Quæ verò grauis est, ad superiores partes vergit, ab inferioribus tamen magis detrahit, ita vt plerunque morbos minimè attingat. Instantibus igitur fluxionibus, proculque à superioribus partibus positis, lati circuli multa simul ex reliqua carne attrahunt. Quod facit vt inde tracta humiditas, ad serosum humorem, in inferioribus partibus collectum apponatur, & ea quidem, quæ molestiam afferunt, relinquantur, quæ verò nihil nocent, detrahantur.

πλάσματα πλείσον χρόνον τῷ τοιῷδε τὸν νοσέοντα ἔχει τόποις. ἢ οὐ μὴ ταῦτα, ἀφαίρεσις τούτων· αὐάψυξίς τε καὶ καθαρσις· καὶ τῶν ὑδάτων κατάπτλησις, ὀλίγου χυμὸς ἔχει χρόνου. καὶ ἢ ποιῆσαι, ὅπου χρὴ μοῦνον τε καὶ ἧσσον ἐπιφέρεσθαι δεῖ, τούτων γὰρ ἀμφοτέρων ἡ χρῆσις βραχέος τε καὶ μὴ ῥᾳθύμων, μεγάλην ἔχει διαφορήν. ἔστι δὲ οἰκεία ἐπίδεσις τῆς ἰητρικῆς, ἀφ' ἧς ὠφελεῖσθαι τὴν θεραπεύοντα. μέγιστα δ' ὠφελεῖ δύο τοῦτο, οἷς ἔστι χρηστέον, πιέσαι ὅκου δεῖ, καὶ αὖ εἰρμοὺς ἐπιδῆσαι. τοὺς δὲ τοῦ χρόνους τῆς ὥρης, ποτὲ δεῖ σκεπαστικῶς καὶ μὴ, σιωπῶν ὁκως μηδὲ ἀθυμῇ λεληθὼς ποτέρῳ τούτων ἐνιαυτοῦ χρηστέον. θύρυθμους δ' ἐπιδέσιας καὶ θεατρικὰς μηδὲν ὠφελούσας, ἀπομνώσκειν. φορτικὸν γὰρ τὸ τοιοῦτον καὶ πρωτελῶς ἀλαζονικόν. πολλάκις τε βλάπτει οἷσιν τῷ θεραπευομένῳ. ζητεῖται ὁ νοσέων, ἀλλὰ τὸ συμφέρον. ὅτι δὲ τῶν χειρουργιῶν ὅσαι διὰ τομῆς εἰσὶν ἡ καύσις τοῦ ταχέως ἢ βραδέως ὁμοίως ἐπαινεῖται. χρῆσις γάρ ἐστιν ἀμφοτέρων. ἐν οἷς μὲν γάρ ἐστι διὰ μιῆς τομῆς ἡ χειρουργία, χρὴ ποιέεσθαι ταχεῖαν τὴν διαίρεσιν. ἐπεὶ γὰρ συμβαίνει τὸν τεμνομένους πονέειν μᾶλλον τὸ λυπέον, ὡς ἐλάχιστον χρόνον δεῖ παρεῖναι, τοῦτο δ' ἔσται, ταχείης τῆς τομῆς γιομένης. ὅπου δὲ πολλὰς ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὰς τομὰς, βραδείῃ χρηστέον τῇ χειρουργίᾳ. ὁ μὲν γὰρ ταχὺς, ξυνεχῆ ποιέει πόνον καὶ πυκνόν. ὁ δ' ἀραιότερος, ἀνάπαυσιν ἔχει τινὰ τούτων τοῖς θεραπευομένοις. τὸ δ' αὖ ὅτι τῶν ὀργάνων λέγειτ' ἄν. τοῖς δὲ μαχαιρίοις, ὀξέσι δεῖ χρῆσθαι καὶ πλατέσιν· οὐ γὰρ ἐπὶ πάντων ὁμοίως τοῦτο ἀγγέλλομεν. μέρη γάρ τινα ἔστι τῶν σωμάτων, ἃ ἐν τάχει μὲν ἔχει τὴν ῥύμην τοῦ αἵματος, καὶ καθαρὸν ἔστιν οὐ ῥηϊδίως. τοῦτο δέ ἐστιν, οἵτε κίρσοι, καὶ ὅσαι ἄλλαι φλέβες τοιαύτας μὲν τομὰς χρὴ ἐπὶ τῶν τοιούτων τενάς. οὐ γὰρ οἷόν τε τὴν ῥύσιν γενέσθαι κατακορῆ. ξυμφέρει δέ ποτε καὶ ἀπὸ τῶν τοιούτων, αἵματος ἀφαίρεσιν ποιέεσθαι. τοῖς δὲ τοῦ ἀκινδύνους τόπους, ἢ τοῖς μὴ λεπτὸν ἔστι τὸ αἷμα, πλατυτέρῃσι χρῆσθαι τοῖς μαχαιρίοις. τὸ γὰρ αἷμα, πορεύσιτ' ἄν. ἄλλως δὲ, οὐδαμῶς. πολὺ δὲ ἔστιν αἰρεῖσθαι μὴ ξυμβαίνειν ἀπὸ τῆς χειρουργίης οὐ θέλει. σικύων δὲ δύο τόποι εἰσὶ χρησίμοις· ὅτε μὲν γὰρ ῥεῦμα ξυνεχὲς πόρρω τῆς ἐπιφανομένης σαρκὸς, τὸν μὲν κύκλον αὐτῆς εἶναι δεῖ βραχύ. αὐτὴν δὲ μηχανᾶσθαι τοιαύτην τὸ τοῖς τοῦ χεῖρα μέρεσι, μὴ βαρεῖαν, ἴσαι τὴν γὰρ ἕδρη, ἕλκειν ἐς ἰσχυρὰς ξυμβαίνει, καὶ δεῖ ἀφεστῶσας ἰσχυρὰς καλῶς ἀνεπαῖρεσθαι τοῖς τοῦ σαρκός. τὸ δὲ πόνου πλείονος κατεσκεδασμένου τῆς σαρκὸς. τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ποιέειν, τὸν δὲ κύκλον μέγαν. ὕστερον γὰρ ἐκ πλείστων μερῶν ὑρήσας ἀγούσας ἐν δεῖ τὸ λυποῦν τόπον. οὐ γὰρ οἴονται μέγαν εἶναι τὸν κύκλον, μὴ σιωπῶντες τῆς σαρκὸς ἐκ πλείονος τόπου. βαρεῖα δ' οὖσα ῥέπει καὶ ἐς τὸν ἄνω τόπους. κάτω δὲ μᾶλλον τοῦ ἀφαίρεσιν. καὶ πολλάκις ἐκλείπεσθαι τὰ ὀφθέντα. τοῖσι μὲν οὖν ἐφεστῶσι ῥύμασιν καὶ μακρὴν ἀπέχουσιν ἀπὸ τῶν ἄνω τόπων, τοῖς πλατέσι κύκλοι, πολλὰ ξυσπασῶνται τῶν ἄλλης σαρκός. ὅτι προσθεῖεν οὖν ξυμβαίνει τοῦ ἐντεῦθεν εἱλκομένου νοτίδα τῷ ξυναγομένῳ κάτωθεν ἰχῶρι. καὶ τὰ μὲν ἐνοχλεῦντα, ἐκλείπεσθαι· τὰ δ' οὐδὲν λυποῦντα ἀφαιρεῖσθαι.

μέγεθος

μέγεθος ὁ σικύης δι' χρήσιμον τοιάζεσθαι χρὴ τοῖς τὰ μέρη τῶ σώματος, οἷς ἂν δέῃ προσβαλλειν. ὅταν δὲ καθαρὸν αἷμα φανερὸν ἐκ τῶν χειρουργουμένων ᾖ τόπων. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ κύκλον ἕλκυσθέντα χρὴ κατακρούειν. δυσωτέρων γάρ ἐστιν ἡ ἕλξις τοῖς ποιήσασιν. μαχαιρίοις δὲ τοῖς καμπύλοις ἄκρου μὴ λίαν στενοῖς. ἐνίοτε γὰρ ἰχῶρες ἔρχονται γλίσχροι καὶ παχεῖς. κίνδυνος οὖν ἐστὶν ἐπιστῆσαι τὴν ὁμῶσιν, ὅταν φεύγειν τιμηθέωσιν. τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν βραχιόνων φλέβας τὰ καταλέγεσιν χρὴ φυλάττειν. ἡ γὰρ καλύπτουσα ταύτας σὰρξ πολλοῖς οὐ καλῶς σεσήμανται τῇ φλεβί. τὸ γὰρ ἔσχατον ἐλαφρὸν οὖσης, οὐ καθ' ἑαυτὰς ξυμβαίνει τὰς τομὰς ἀμφοτέρων γίνεσθαι. πολὺ γὰρ φλέβα ἐκφυσᾶσθαι ξυμβαίνει καὶ λυφθεῖσαν, καὶ τὸ ῥύσιν τοῦ αἵματος κωλύεσθαι. πολλοῖσι δὲ καὶ πύος ἀναστῆσαι. δι' ἃ δοκεῖ δύο βλάβας φέρειν ἡ τοιαύτη χειρουργίη· ὧν μὲν τιμηθείη, πόνον· ὧν δὲ τέμνουσι, πολλὴν ἀδοξίην. ὃ δ' αὖ καὶ πᾶσιν περιγέλωτ' γίνεσθαι. τὰ μὲν οὖν κατ' ἰητρεῖον ἀναγκαῖα ἔργματα, καὶ τοῖσι μὲν ἀφελιμαῖα εἶναι τὰ μανθάνοντα, ταῦτ' ἐστίν. ὁδοντάγρησι δὲ καὶ ταφυοκαύσαις χρῆσθαι τυγχάνει ἐστίν. ἁπλῆ δὲ ἡ χρῆσις αὐτῶν εἶναι δοκεῖ. τοῖσι δὲ φυμάτων καὶ ἑλκέων ὀκόσα μείζονα ἐστὶ νοσήματα. τὰ μὲν φύματα, τεχνικώτατον ὑποστειλῆσαι καὶ δυνάσθαι διαλύειν· καὶ τοῖς συστάσεις αὐτῶν καλύειν. ἐχόμενον δὲ τούτων τελλειν ἐστὶ τὰ ὑπιστάμενα τόπον, ὡς ἐπὶ βαθύτατον. καὶ τινὰ σύστασιν ὁμαλῶς διαλῦσαι πειρῶνται τὸ φύματος. ἀνωμάλως γὰρ ἔχοντος αὐτὸ ῥαγίῃσί τε καὶ δυσθεράπευτον τὸ ἕλκος κίνδυνός ἐστι γενέσθαι, ἐξομαλίζειν τε χρὴ πέπονθα πρωμοιώσας. καὶ μήτε διαιρεῖν πρότερον, μήτε αὐτόματον ἐᾶν ῥαγίῃσι. τοῖσι δὲ σκληρὰ δυνάμενα ὁμαλῶς ἐπὶ ἑτέρους ἔρχεσθαι). τὰ δὲ ἕλκεα δοκεῖ πορείας ἔχειν τέσσαρας μίαν μὲν εἰς βάθος. ταύτην δ' ἐστὶ τὰ συρίγγωδη, καὶ τὰ ὑπονομᾶ ἐστί. τὸ ἐνεγκεῖν κεκοιλασμένα· ἡ δ' ἑτέρη, εἰς ὕψος, τὰ ἐπαρχαρκεῖν τὰ. τρίτη δ' ἐστὶν εἰς πλάτος. ταύτην δ' ἐστὶ τὰ καλεόμενα ἐρυσιπελατικά. τετάρτη ὁδός ἐστιν αὕτη δὲ μόνη κατὰ φύσιν εἶναι δοκεῖ κίνησις. αὗται μὲν οὖν ξυμφοραὶ τοιαῦται σαρκὸς εἰσιν, πᾶσαι δ' κοιναὶ τὸ ξυμφέρεσθαι· καὶ τὰ μὲν τούτων, ὡς ἑτέρωσι σημεῖα δεδήλωται. τὸ δὲ ἢ χρηστέον ἐστὶν ὑπομελείᾳ. δι' ὧν δ' ὁ ξυμφυόμενον δέρμα ὑπιστάμενον ἀναστῆται. καὶ ὃ πληρούμενον, ἢ χειλοῖ ἐμφύμενον, ἢ τὸ εἰς πλάτος πορείαν ποιούμενον, πρὸς σηκὸν τοῖς τοιούτοις ὡς δῆλοις εἰρῆται σημεῖα. τοῖσι δὲ καταπλασμάτων ὧδε χρὴ ὑπολαμβάνειν ὑγιείαν ἔχειν αἱ χρῆσις τὸ νοσεύματος ἀκριβὴς εἶναι δοκεῖ, καὶ τῶ ἕλκει ἁρμόζουσα ὃ ὑπιστάμενον ὄγκον. τὰ δὲ καταπλάσματα τοῖς κύκλῳ ἕλκεος χεῖται. χρῆσις γὰρ αὕτη καταπλάσματος ἐντεχνός τε καὶ πολλὰ ὠφελεῖν δυνάμενον. ἐοικεν γὰρ πᾶν μὲν ἕλκει βοηθεῖν ἡ τῶν προειλημμένων δυνάμις. ὃ δ' ὄγκον, φυλάσσειν· τὰ δ' ἔξω μὲν τοῦ ἕλκεος, ὃ καταπλασμα ὠφελεῖ. τοῖσι μὲν οὖν χρῆσιν αὐτέων, εἶναι δοκεῖ τοιαύτη. τοῖσι δὲ καιρῶν, ὁκότε ἕκαστοις χρηστέον ἐστί· καὶ τὰς δυνάμιας ὡς χρὴ τῶν γεγραμμένων καταμανθάνειν. προσεκτέον δὲ τὰ τοιαῦτα ἐπεὶ πλεῖον προσῆκται τῆς κατ' ἰητρικὴν ὑπομελείας· καὶ παρὰ τὸ τῆς τέχνης ἤδη προελήλυθεν ἐστί.

Quin & de cucurbitulæ magnitudine, vt partibus quibus admoueri debet, sit vsui, coniectura capienda est. Cùm vero pertundere voles, altius scalpellum adigere oportet. Sanguis enim ex locis manu opera dissectis conspicuus profluere debet. Alioqui ne circulum quidem attractum pertundere oportet. Laborantis namq; loci caro contenta magis est. Gladiolis autem recuruis, in summo non valde acutis vtendũ. Prodeunt enim quandoq; humores serosi, glutinosi & crassi, qui in incisuris, si angustæ fuerint, ne subsistant, periculum est. Ac verò brachiorum venæ vinculis comprehensæ detinendæ. Quæ enim eas integit caro, in multis non probè venæ coaptata est. Quę cum lubrica existat, vtrorumq; sectiones sibi inuicẽ respondentes fieri nequeunt. Vena enim cõtecta intumescit, & sanguis fluxus impeditur, ob idq; in multis pus colligitur. Ac sanè duplici de causa eiusmodi manus opera noxia videtur, tum quòd ei, qui secatur doloré, tum verò ei, qui secat dedecus adfert. Quod ipsum in omnibus fieri præcipitur. Atq; ea sunt in officina Medica instrumentá, quib. artificiosè vti eum, qui discit, necesse est. Volsellis enim quibus tum dẽtes, tum columellæ comprehenduntur, quemlibet vti licet, cum simplex earum vsus esse videatur. De tuberculis autẽ & vlceribus, quæ inter maiores morbos recensentur, istud tenendũ est. Tubercula quidẽ coërcere ac dissoluere posse, eorumq; concretiones prohibere, maximè ad artem pertinere. Deinde verò ea in locũ conspicuum & quàm breuissimum cõtrahere, ipsamq; concretionem æquabilem per totum reddere. Nisi enim æquabile fuerit, vt rumpatur & vlcus ægrè curabile euadat, periculũ est. Æquabile itaq; reddere, & ex æquo omne concoquere oportet, ac neq; ante tempus aperire, neq; vt sponte rumpatur sinere. Quę verò æquabilem habent cõcoquendi vim, alibi dicta sunt. At verò vlcera quatuor progrediendi modos mihi habere videntur. Vnum quidem in profundum, cuiusmodi sunt fistulosa, cicatrice obducta, & intus caua. Alterum quo ad superiora tendunt, velut quę superexcrescentem carnem habent. Tertium in latum, qualia quæ serpentia dicuntur. Quartus modus est, qui solus secundum naturam motus videtur. Atque ea quidem sunt carnis calamitates, quæ omnes communem habent vtilitatis rationem. Quorum quidem signa alibi demonstrata sunt, & quænam curatio adhibenda sit. Quanam autem ratione quod coaluit, dissolui possit, & quod impletum est, aut cauum redditum, aut quod in latitudinem progressionem fecit, de eorum signis in aliis libris quantum conueniebat, dictum est. De iis verò, quæ in cataplasmate adhibentur, sic habeto. Quo in morbo imponendorum linamentorum accuratus vsus esse videtur, ipsi vlceri accommodatum linamentum adhibeto, quod verò cataplasmate apponitur, ad vlceris ambitum vtitor. Hic enim cataplasmatis vsus multum habet artis, plurimumq; vtilitatis præstat. Siquidem quod vlceri circumponitur, iuuandi facultatem habere videtur, & linamentum continere. Partes verò vlceris exteriores cataplasma iuuat. Ac eorum quidem vsum talem esse conuenit. Quòd ad tempora attinet, quibus horum singulis vtendum sit, & quemadmodum eorum, quæ scripta sunt, facultates addiscere oporteat, hæc à nobis prætermittuntur, quandoquidem maiorem artis Medicæ diligentiam exigunt, & ad eum pertinent, qui magnos iam in arte progressus fecerit.

Ad hæc verò consequitur vulnerum in militia acceptorum tractatio, quo ad telorum extractionem cuius in vrbium commerciis paruus vsus existit. Quãdoquidem ciuiles & hostiles expeditiones raræ ferè sunt, quæ sæpissimè assiduéque circa externa bella contingere solent. Is igitur, qui hanc manus operam exercere volet, vt externos exercitus sequatur, oportet. Hæc enim ratione ad eam vsum exercitationem sibi comparabit. Ac de his quod maximè ad artem mihi pertinere videtur, hoc dixisse satis est. Quod artis & eius, quæ huc spectat manus operæ non minimum munus est, tela in corpus subeuntia certis notis deprehendere. Ex quo efficitur vt ignorari non possit, quando is, qui vulnus acceperit, minimè conuenientem manus operam expertus fuerit. Qui autem signorum cognitionem habuerit, is solus rite ad curationem aggredietur. At de his omnibus in aliis libris scriptum est.

ἐχόμενον ὁ τούτων ὅτι ἡ κτῆσις τῶν ἐν τῷ πολέμῳ γινομένων τρωμάτων χρησίμη πρὸς τὸ ἀξαίρεσιν τῶν βελέων. ἐν τοῖσι κτῆσι πόλιν διατελέουσι βραχεῖα τις ὀφθῆναι τούτων ἡ χρῆσις. ὀλιγάκις γὰρ ἐν πόλει τῷ χρόνῳ γίνονται πολιορκίαι τε καὶ πολεμικαί. ξυμβαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα πλεισάκις καὶ ξυνεχέστατα περὶ τὰς ξενικὰς στρατιὰς γίνεσθαι. ἢν μὲν οὖν μέλλοντα χρήσεσθαι, στρατεύεσθαι διὰ παντὸς παρακολουθοῦντα τοῖσι ξενικοῖς. ὅτῳ γὰρ ἂν εἴη γεγυμνασμένος περὶ ταύτην τὴν χρείαν, οὗτος εἰ δοκεῖ περὶ ταῦτα τεχνικώτερον, ἐπιθήσεται. τὴν γὰρ ὅπλων ἐνόντων καὶ σημεῖα πεποίηται, τέχνης ἐστὶ πλεῖστον μέρος καὶ τὸ περὶ ταῦτα χρεσυργίας. τοῦτο γὰρ ὑπάρξαντος, σὺν ἂν μηδὲν λίποι τρωματίας ἀγνοηθείς, ὅταν μὴ χρεσυργήσῃ μὴ προσηκόντως. μόνος δ' ἂν οὗτος τῶν σημείων ἐμπείρως εἰκότως ἐπιχειρεῖν. περὶ δὲ τούτων ἁπάντων ἐν ἑτέροις γεγραμμένον ἐστίν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΕΥΣΧΗΜΟΣΥΝΗΣ.

HIPPOCRATIS LIBER, DE DECENTI HABITV, AVT DECORO.

QVi sapientiam istam, quæ in vitæ communione versatur, ad multa esse vtilẽ allegant, ij mihi nõ temere facere videntur. Multę nanq; ad ambitiosam quandam operam comparatæ videntur, eę videlicet, quę de nulla re vtili quęstiones agitant. Harũ tamen partes ad illas referri possunt, cũ nulla ociositas, neq; verò improbitas adsit. Quod enim ociosum est, nihilq; agit, ad improbitatẽ viam affectat, ad eamq; tẽdit. Vigilantia verò & ad aliquid mentis cõtentio earum disputationes ad nullam vtilitatẽ spectantes, ad se pertrahit, & ad vitæ honestatem refert. Maiorẽ enim apud aliũ sibi gratiã conciliat, si ad artem traducatur, eiq; decus & gloriã comparat. Quęcunq; nanque neque ad turpem quęstum sunt comparatæ, neq; illiberales, eæ via quadã artificiali opus suũ efficiunt, quod nisi extra culpam sit, publicatur. Adolescentes enim iis sese cõmittunt, vbi verò adoleuerint, prę pudore, eorum conspectum sine sudore non sustinent. At senes effecti, propter amarulentiã, eas publica legum sanctione vrbib. expellunt. Ii enim cõuentu facto, ambitiosa & quęstuosa sua professione decipientes, in vrbium circulis versantur. Quos ex vestitu & cæteris ornamentis quis cognoscere poterit. Quinetiam quo sumptuosiùs ornati fuerint, eò maiore odio auersandi, & ab eis, qui eos conspexerint, fugiendi. Ex vsu autem fuerit contrarium in his spectare, quibus non inest exquisitus neque curiosus ornatus, qui sese ex cultus venustate & frugalitate, non tam ad superfluam curiositatem, quàm ad optimam existimationem, prudẽtiam, & animi moderationem cõpararunt. Ad incessum verò eo semper sunt habitu, minimè diffluentes aut superflui, in hominum concursibus graues, ad respondendum appositi, aduersus altercantes difficiles, in similium familiaritatibus contrahendis prospicientes, erga omnes moderati, ad emotiones taciturni, ad respondendum arguti & tolerantes, in occasione prudenter captanda appositi & accommodati, in victu frugales & paucis contenti, ad sustentandam occasionem tolerantes, oratione efficaces, qui quicquid doctrina acceperunt, in medium proferunt, & facultate dicendi vtuntur,

οὐκ ἀγόρως, οἱ περιαλλόμενοι τὴν σοφίην περὶ πολλὰ εἰ χρησίμην, τούτῳ δὴ τῷ ἐν ᾧ βίῳ. αἱ γὰρ πολλαὶ, περὶ περιεργίην φαίνονται γεγυμνωμέναι. λέγω δ' αὐτὰς, αἱ μηδὲν χρέος, τὸ περὶ ἀληλέγειν. ληφθείη δ' ἂν τούτων μέρεα ἐς σκέψιν· ἢν ὅλη ἐκ ἀργίης, ἀλλ' ἐμπλέη κακίης. τὸ γὰρ σχολάζον καὶ ἀπρηκτον, ζητεῖ ἐς κακίην καὶ ἀφέλκεται. ὃ δ' ἐγρηγορὼς καὶ περὶ τὴν διάνοιαν ἐντεταμένος, ἐφέλκυσταί τε τὰ περὶ κτημοσύνην εἶναι τεινόντων ἑαυτῶν. τούτων δὲ μηδὲν ἐς χρέος πιθόμενος ἀληλέξεις. χαλεπώτερη γὰρ ἡ περὶ ἕτερον μὴ ἐς τέχνην πεποιημένον. τέχνῃ δὲ περὶ εὐημοσύνην καὶ δόξαν πᾶσαν γὰρ ἀμήχανος ἀηδοχερδείης καὶ ἀσημοσύνης, καὶ κείνοισι μέθοδος ἥδε ἐοῦσα τεχνικὴ ἐργάζεται. ἀλλ' εἰ μὴ περὶ ἀναλίην δημευται. νέοι τε γὰρ αὐτέοισιν ἐμπίπτουσιν. ἀκμάζοντες δὲ δι' ἀνεπίπλοισιν, ἱδρῶτας ὀφθέντας βλέποντες. πρεσβῦται δὲ, δι' πικρίην, νομοθεσίῃ λίθεται ἀπαίρεσιν ἐκ τῆς πόλεως. οἱ γὰρ ἀγορὴν ἐργαζόμενοι ὅτοι, μὴ βανανσίης ἀπατέοντες· καὶ ἐν πόλεσιν ἀνακυκλέοντες οἱ αὐτοί. ἴδοι δὲ τις οἷς ἐπ' ἐσθῆτος, ἐς τῆσιν δικῆσι περιεγράφησι. κείνῳ γὰρ ἔωσιν ὑπερφανέως κεχοσμημένοι, πολὺ μᾶλλον φυκτέοι, καὶ μισητέοι τοῖσι γεγυμνωμένοισιν εἶσιν. τὴν δὲ ἐναντίην χρειώδες σκοπέειν οἷς ἂν διδακτὴ καταστᾶσα, ὧδε περιεργίη. ἔκ τε γὰρ εὐσολῆς καὶ ἐν τούτῃ εὐημοσύνης, καὶ ἀφελίης, ἂν τοῦ μὴ περιεργίην πεφυκυίης. ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ εὐδοξίην τὸ τε σύνεσιν καὶ τὸ ἐν νῷ τοῦ ἐωυτοῦ διακεῖσθαι, τοῦ τε τῆς περίης, οἱ τε ἐκάστῳ χρήματα τοιοῦτοι. ἀδιάφθοροι. ἀπερίεργοι· πικροὶ τοῦ τὰς συναντήσιας εὔθετοι τοῦ τὰς ἀποκρίσιας· χαλεποὶ τοῦ τὰς ἀνυπαίτους· τοῦ τὰς ὁμοιότητας εὔτροποι καὶ ὁμιλητικοί. εὔκριτοι τοῦ ἀπαντᾶν· τοῦ τὰς ἀναστάσιας σιγηλικοί. τοῦ τὰς ἀποσιγήσιας εὐθυμηματικοὶ καιρίοι τοῦ καιρὸν εὔθετοι καὶ λημματικοί· τοῦ τὰς ζῶσας, εὔχρηστοι καὶ αὐτάρκεες· εὐσυμπαθητικοὶ τοῦ καιρὸν τοῦ εὐσυμπαθεῖν. τοῦ λόγους αὐτοῖ· πῶς δ' ἂν ἐπιδείξειν ἐκφέροντες· εὐεπίη χρώμενοι·

χαρίεν

χαίρειν δεδιδαγμένοι· δόξῃ τῇ ἐκ τουτέων διαμειζόμενοι· ἐς ἀληθείῃ πρὸς τὸ ἐπισκοπέειν, ἀποτελαμίζόμενοι. ἡγεμονικώτατον μὲν οὖν τουτέων ἁπάντων τῶν προειρημένων, ἡ φύσις. καὶ γὰρ ἢν ἐν τέχνῃσιν ἰῶ προσῇ αὐτέοισι τοῦτο, ἀφ' ἑωυτῶν τουτέων προσαρμώσονται τῶν προειρημένων. ἀδίδακτον γὰρ ὃ χρέος ἐν τε σοφίῃ, καὶ ἐν τῇ τέχνῃ προσαθεωθὲν διδαχθῆναι, εἰς ὃ ἀρχαίῃ λαβεῖν. ἡ δὲ φύσις καταρρύῃ καὶ κέχυται. τῇ δὲ σοφίῃ, ἐς ὃ εἰδῆσαι τὰ ἀπ' αὐτέης τῆς φύσιος ποιεύμενα. καὶ γὰρ ἐν ἀμφοτέρῃσι λόγῃσι πολλοὶ κεκτημένοι, οὐδαμῇ σφὶ ἀμφοτέρῃσιν ἐχρήσαντο τοῖσι πρήγμασιν[16] ἐς δεῖξιν. ἐπεὶ οὖν ὅς αὐτέων ἐξετάζῃ τὰ πρὸς ἀληθείῃ τῶν ἐν ῥήσῃ λεγομένων, οὐδαμῇ τὰ πρὸς φύσιν αὐτέοισι χωρήσῃ.[17] ἐκείσκοντες γοῦν οὕτοι πολλαπλησίῃ ὁδὸν ἐκείνοισι πεπορευμένοι. διὸ δὴ ἀπομιμεύμενοι τὴν πᾶσαν ἀμφιέννυνται κακίῃ καὶ ἀλαζονίῃ. καλὸν γὰρ ἐν τῷ διδασκομένῳ ἔργου λόγος. πρῶτον γὰρ ὃ ποιητὴν τεχνικῶς, ἐκ λόγου αἰρεόμενον. ὃ δὲ ῥητὴν τεχνικῶς, μὴ ποιητὴν δὲ, μεθόδου ἀτέχνου δεικτικὸν ἐγκύθη. ὃ γὰρ οἴεσθαι μὲν, μὴ πρήσσειν δὲ, ἀμαθίης καὶ ἀτεχνίης σημεῖόν ἐστιν.[18] οἰήσεις γὰρ μάλιστα ἐν ἰητρικῇ ἀρῄῃσι μὲν τοῖσι κεκτημένοισιν, ἄλεθρον δὲ τοῖσι κεκομεύμενοισιν ὑπάρχει. καὶ γὰρ ἰῶ ἑωυτοὺς ἐν λόγῃσι πείσαντες, οἰκτῶσιν εἰδέναι ἔργον τὸ ἐκ μαθήσιος, καθάπερ χρυσὸς φαῦλος ἐν πυρὶ κριθεὶς τοιούτους αὖθις ἀπέδειξε.[19] κρίσει γε τοιαύτῃ ἡ παρρησία ἀπρηκτήρητον εἰς σωφροσύνην ὁμοιότητα ὡς ἔστιν δῆλον. ὃ περ ἐς ἐδήλωσε γνῶσις. τῷ μὲν ὁ χρόνος, καὶ τῷ τέχνῃ[20] βοηθέα κατέστησεν, ἡ τοῖσιν ἐς τὸν παρεπηλύσιον οἶμον ἐμπεπτωκόσιν τὰς ἀφορμὰς δήλους ἐποίησε. διὸ δὴ ἀναλαμβάνειν τουτέων τῶν προειρημένων ἕκαστα, μεταγειν τὸν σοφίῃ ἐς τὸν ἰητρικὸν, καὶ τὸν ἰητρικὸν, ἐς τὸν σοφίῃ. ἰσόθεος γὰρ φιλόσοφος, ἰσόθεος.[21] πολλὴ γὰρ διαφορὴ ὅπῃ τὰ ἕτερα. καὶ ἔνι τὰ πρὸς σοφίῃ, ἐν ἰητρικῇ πρῆγα. ἀφιλαργυρίη. ἐλευθηριότης. κατασκολὴ. δόξα. κρίσις.[22] ἡσυχίη. ἀπρωτησία. καθαριότης. γνωμολογίη. εἰδήσις τῶν πρὸς βίον χρηστῶν καὶ ἀναγκαίων καθαρσίων.[23] ἀπεμπόλησις.[24] ἀδεισιδαιμονίη. εὐφροσύνη. ἐχθρὸς γὰρ ἀχθηδόσιν, πρὸς ἀπιστίῃ, πρὸς ἀπληστίῃ, πρὸς ὀπτηρίῃ, πρὸς ἀφαίρεσιν, πρὸς αἰσχρολογίῃ εἰδέναι. αὕτη γὰρ γνῶσις τῶν προσόντων, καὶ χρῆσις τῶν πρὸς φιλίῃ,[25] καὶ ὡς ὁκοίοις τε πρὸς τέκνα, πρὸς χρήματα. τοιαύτῃ μὲν οὖν ὀπτικινεύσῃ σοφίῃ ἔχει. οὐκ ἔστιν ὅπου τὰ πλεῖστα ὁ ἰητρὸς ἔχει. καὶ γὰρ μάλιστα ἡ περὶ θεῶν εἴδησις[26] ἐν νόῳ αὐτῇ ἐμπελέκει). ἐν γὰρ τοῖσι ἄλλοισι πάθεσι καὶ ἐν συμπτώμασιν δύσκε) τὰ πολλὰ πρὸς θεῶν ἐπιμοίρῃ ἡ ἰητρικὴ. ἡ δὲ ἰητρὸς θεοῖσι παραχωρήκασιν. ὃ γὰρ ἔνι παθεῖν ἐν αὐτέῃ τὸ δυνατὸν. καὶ γὰρ οὗτοι πολλὰ μὲν μεταχειρέον), πολλὰ δὲ καὶ κεκρατέται αὐτέοισι δι' ἑωυτέων. ἃ δὲ καταπλεονεκτέῃ ἡ ἰητρικὴ, ἐντεῦθεν πρήξει. ὅς γὰρ ὁδὸς τῆς ἐν σοφίῃ, ὧδε.[27] καὶ γὰρ αὐτοῖσιν ἐκείνοισιν, οὕτω ἡ ὁδὸς οἰόνται ὁμολογέεσθαι ὧδε, τὰ περὶ σώματα παθήματα. ἃ δὴ ἀπὸ πάσης αὐτῆς πεπόρευται, μεταλήμασι ζήματα ἢ μεταποιούμενα. ἃ δὲ ἐπὶ χειρουργίῃ ἰώμενα. ἃ βοηθούμενα, ἢ περιπτόμενα ἢ ἀπαιτώμενα,

ad gratiam comparati,& pro gloria quæ inde prouenit, decertare parati,doctrinam ſuam ad veritatis lucem repurgantes. Ad hæc igitur prædicta omnia præcipuè dux eſt natura.Etenim ſi adfuerit his, qui artibus inſtructi ſunt,ad prædicta omnia aditus erit ampliſſimus.Vſus nanque,qui tum in ſapientia,tũ in arte ei adiuncta doceri nequit,in doctrinã cadet, vt inde initiũ ducatur.Defluit autem natura & ſapientiæ permiſcetur,vt cognoſcantur,quæ ab ipſa natura facta ſunt.Multi enim in vtriſq; rationibus ſuperati, neutiquã vtriſq;ad rerum demonſtrationẽ vſi ſunt. Si quis igitur eorum aliquid,quæ ratione proponũtur ad veritatem expenderit, nequaquam iis ſuppeditabuntur,quæ à natura inſunt. Iſti itaq; conſimili cum illis via progreſſi deprehenduntur. Quapropter veritate nudati omnem improbitatem atq; ignominiam induunt.Præclara enim res eſt, quæ ex opere quod quis didicit proficiſcitur oratio. Quicquid enim artificioſè factum eſt,à ratione profectum eſt. Quicquid autem artificioſè dictũ eſt,non autem factum, viam & rationem artis expertem arguit. Opinabile ſiquidẽ ſine actione, inſcientiæ & nullius artis indiciũ eſt.Opinatio enim cùm præcipuè in arteMedica, ea quidem vtentibus crimini vertitur,his verò qui ea indigent exitium adfert.Si nanq; ſuis verbis perſuaſi, exiſtimant ſe opus ex ſcientia profectũ nouiſſe, quẽadmodum aurũ adulterinũ igni probatur; tales ſeipſi etiam produnt. Quanquam eiuſmodi prædictio iis qui cognatam habent naturã, ad intelligentiam nullius eſt ſolatij,quòd finis quàm rectus ſit cognitio indicet.At horũ arti tempus expeditã viã conſtituit, aut his qui ſimili via inſiſtunt, facultates manifeſtò ſuppeditat.Quapropter prædicta ſingula colligere oportet,& ſapientiam ad Medicinã traducere,& Medicinã ad ſapientiã.Medicus enim Philoſophus Deo æqualis habetur. Nam neq; multum inter ſe differunt,& quæ ad ſapientiã requiruntur, in Medicina inſunt omnia,pecuniæ cõtemptio, pudor, verecundia,modeſtia in veſtitu,exiſtimatio, iudiciũ, lenitas, occurſatio,mundicies,ſententiarũ elocutio, vtilium ac neceſſariarũ in vita purgationũ cognitio,earumq; liberatio,ſuperſtitioſiDeorum metus auerſatio, præſtantia diuina.Habent enim quæ faciunt ad demonſtrandam incontinentiam,quæſtuoſam & ſordidam profeſſionem,inexplebilem habendi ſitim,cupiditatem,detractionem,impudentiam.Siquidem iſta ſpectant ad eorum cognitionem cum quibus cõuerſantur,& ad vſum eorum quę ad contrahendam amicitiam pertinẽt,quoq; animo erga liberos & pecunias eſſe oporteat. Hactenus igitur cum ſapientia communionẽ, eorumq; etiam plurima habet Medicus. Nam & Deorum cognitionem ipſe potiſſimũ animo complectitur, cumq; aliis in affectib.& caſibus Medicina multùm Deos colere comperitur, tum verò medici Diis plurimùm concedunt.Neque enim ipſa ſuperuacaneam potentiam ſibi arrogat,cum ſiquidem ipſi multa aggrediuntur, in multis verò ab iis ſuperantur. In quibus autem Medicina nunc ſuperior exiſtit,hinc manifeſtũ erit.Nam & via eius quædam ſecundum ſapientiam ſe habet hoc modo. Etenim illis ipſis(quod tamen non exiſtimant)pro confeſſo ita ſe habere concedunt, quæ circa corpora obueniunt, quæ ſanè per totam ipſam procedunt, dum transformantur aut permutantur, partim quidem per manus operam ſanantur, partim verò per auxilia aut victus rationem curationem accipiunt

Præcipuum verò omnium caput est, vt horum cognitio habeatur. Cùm igitur prædicta omnia ita se habeant, Medicum vrbanitatẽ quandam sibi adiunctam habere conuenit. Austeritas enim tum sanis, tũ ægris difficilem accessum præbet. Obseruare autem eum maximè oportet, vt ne multas corporis partes nudet, neq; cum plebeiis de rebus multis, sed tãtum necessariis, cõfabuletur. Hoc enim vis quædam ad eliciendam curationem esse solet. Horum verò nihil neq; nimis curiosè, neq; ex opinione agat. In istis autẽ omnib. videndum vt hæc tibi sint ad facultatẽ vt decet præparata, alioqui cum opus fuerit, inopia semper aderit. Horũ verò omniũ diligens in re Medica cura habenda est, cum omni habitu demisso, quę ad frictionẽ, illitionẽ, & perfusionẽ pertinent, vt cum concinna manuum tractatione adhibeantur. Quò ad linamenta concerpta, splenia, vincula, ea quæ ex tẽporis conditione petuntur, medicamenta tum ad vulnera, tum ad oculos comparata, & ex his quæ ad genus quodq; referũtur, vti tibi sint accõmodata, instrumenta, machinæ, ferramenta deniq;. Horũ nanq; penuria mentis inopiã & detrimentum affert. Alter verò tibi sit apparatus simplicior, quo ad manus operãv taris, ad peregrinationes accõmodatus. Promptissimus autẽ est, qui via quadã & ratione comparatur. Neq; enim fieri potest vt omnia Medicus enumeret. Medicamenta autẽ, tũ eorum simplices facultates, tũ si quæ descriptæ sunt, probè tibi memoria teneantur. In animi etiã notione reponantur quæ ad morborũ curationẽ pertinẽt, eorumq; modi, quot, & quo modo in singulis se habeant. Hoc enim in re Medica principiũ, mediũ & finẽ obtinet. Malagmatum quoq; genera ad singulos vsus præparata habeas, potiones itẽ incidẽdi facultate prædita, ex descriptione præparatas, cuiq; generi accõmodatas. Ad manũ etiã sint quæ ad medicamentorũ purgationes faciũt, ex locis cõuenientibus desumpta, eo quo decet modo pro suo quæq; genere & magnitudine præparata, tum quæ ad vetustatẽ diligenter sunt reposita, tũ quę recentia pro tẽporis occasione in vsum veniunt, reliquaq; ad eandẽ rationem, vt his adornatis, cùm ad ęgrotũ ingressus fueris, nequaquã animo hæreas, cùm singula habeas ad id quod fieri debeat appositè accommodata. Prius quàm verò ad ęgrum ingrediaris, fac cognitum habeas quid agendum sit. Pleraq; enim non ratiocinatione, sed auxilio indigent. Euenta igitur per experientiam cognita, prædicenda. Id enim gloriam adfert, & cognitu est facile. In egressu autem te meminisse conuenit sessionis, demissi habitus, vestitus grauitatis, breuiloquentiæ, vt ne quid perturbato animo facias, vt ægro assideas, in omnibus diligentiam adhibeas, vt ad ea quæ obiiciuntur respondeas, & ad omnes perturbationes animi constantiam adferas, tumultus verbis castiges, & ad omnia subministranda te promptum exhibeas. Ad hęc primum apparatum te memoria tenere oportet, sin minus, videndum vt in reliquis, quæ vt in promptu sint præcipiuntur, opinione tua minimè excidas. Crebrò ægrũ inuise, diligentem considerationem adhibeas, vt iis qui decepti sunt per mutationes occurras. Facilior enim tibi cognitio suppetet, simúlque te promtius expedies. Instabiliter enim mouẽtur quæ in humidis consistunt, ideoq; facilem cum à natura tũ à fortuna mutationẽ habent. Quæ nisi in tempore cũ subministrari oportet percipiantur, suo impetu præoccupant & interimunt, cũ non adsit quod opem afferre possit.

τὸ δὲ κεφαλαιωδέστατον ἔστω, εἰς τὼυτὸ τοιοῦτόν εἶδησιν ὄντων οὕτω τοιούτων, τῶν προειρημένων ἀπάντων, χρὴ ⓦ ἰη ξύν, ἔχειν ἵνα ὑπερπελίῃ τὰ δακειμένα. τὸ γὰρ αὐτηρὸν, δυσπρόσοδον καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσιν, καὶ τοῖσι νοσέουσι. τηρεῖν δ' χρὴ ἑωυτὸν ὅπως μάλιστα, μὴ πολλὰ φαίνοντα τῶν τοῦ σώματος μερέων. μὴ δὲ πολλὰ λεσχηνεύεσθαι περὶ τῶν ἰδιωτικῶν, ἀλλὰ τὰ ἀναγκαῖα. νομίζουσι γὰρ τοῦτο βίη εἶναι ἐς προσκλησιν θεραπηίης. ποιέειν δὲ καιρὸν μηδὲν προπετέως αὐτέων, μὴ δὲ μετὰ φαντασίης. ἐσκέφθω δὲ τὰ πρῶτα ὅκως ἥσσοι προσκατηρτισμένα εἰς τὼυτὸ ὑποπέσῃ, ὡς δέοι. εἰ δὲ μὴ, ὅπῃ τοῦ χρέους, ἀποπείρη ἀεὶ δή. μελετᾶν δὲ χρὴ ἐν ἰητρικῇ ταῦτα, μετὰ πάσης κατασολῆς. πρὸς ψηλαφίης, καὶ ἐγχειρίσιος, καὶ ἐγκατευθυντήριος πρὸς τὼυτὸ ὑρυθμίῃ τῶν χειρέων. πρὸς πλημάτων. πρὸς σπλίνων. πρὸς ὑποδέσμων. πρὸς τῶν ἐν καταστάσιος. πρὸς φαρμάκων, ἐς τραύματα, καὶ ὀφθαλμικά. καὶ τουτέων πρὸς τὰ ῥηΐα. ἵν' ἢ σοι προσκατηρτισμένα, ὀργανά τε καὶ μηχαναὶ, καὶ σίδηρος ὁ ἐξῆς. ἢ γὰρ ἐν τοιούτοισιν ἀπορίη, ἀμηχανίη καὶ βλάβη ἐστίν. ἔστω δὲ σοι ἑτέρη παρέξοδος ἢ λιτωτέρη πρὸς τὰς ὑποδημίας, ἢ ᾗ χειρέων. ἢ σὺ εὐχερεστάτη, ᾗ μεθόδων οὐ γὰρ οἷόν τε διέρχεσθαι πάντα ⓦ ἰη ξύν. ἔστω δὲ σοι ὑμνημόνευτα, φαρμακά τε καὶ δυνάμιες ἁπλαῖ, καὶ ἀναγεγραμμέναι, εἴ τῳ ἄρα ἔστιν ἐν νόῳ καὶ τὰ πρὸς νοῦσον ἑκάστου, καὶ ⓘ τοιούτων ζήτησι, ὁσαχῶς. καὶ ὅν ζήτον πρὸς ἕκαστον ἔχουσιν. αὕτη γὰρ ἀρχὴ ἐν ἰητρικῇ, καὶ μέσα, καὶ τέλος. προσκαταρτυσάσθω δέ σοι, καὶ μαλαγμάτων ῥηΐα. πρὸς τὰς ἑκάστων χρήσιας. ποτήματα τέμνειν δυνάμενα, ἐξ ἀναγεαφῆς ἐσκυασμένα πρὸς τὰ ῥηΐα. προπαρασκευάσθω δὲ καὶ τὰ πρὸς φαρμακεῖα ἐς τὰς καθάρσιας ἐλληρμένα, ἀπὸ τόπων τῶν καθηκόντων, ἐσκυασμένα, ἐν ᾧ ὃν δὴ ζήτον πρὸς τὰ ῥηΐα καὶ τὰ μεγέθεα ἐς παλαίωσιν μεμελετημένα, τὰ δὲ προσφατα ὑπὸ τὸν ⓦ καιρὸν, καὶ πάλιν κατὰ λόγον. ἑτοῖμα δὲ ἔστω πρὸς ⓦ νόσεοντα, τουτέων σοι ἀπηρτισμένων, ἵνα μὴ ἀπορῇς, ὑδέτερα ἔχων ἕκαστα πρὸς ὃ ποιησόμενον. ἴσθι δὲ γινώσκων, ὃ χρὴ ποιέειν πρὶν ἐσελθεῖν. πολλὰ γὰρ ἐνδέει συλλογισμοῦ, ἀλλὰ βοηθείης δέεται τῶν πραγμάτων. προσδαπέλλεσθαι οὕτω χρὴ ὃ ἐκβησόμενον ἐκ τῆς ἐμπειρίης. ἔνδοξον γὰρ καὶ σύμφορες. ἐν δὲ εἴσοδῳ μεμνῆσθαι καὶ καθέδρης· καὶ κατασολῆς· πρὸς ἀνακυκλιώσεως· βραχυλογίης· ἀταραξιοποιησίης· προσεδρίης· ὑπομελείης· ἀνθιλέξιος πρὸς τὰ ἀπροσδόκητα πρὸς τοὺς ὄχλους τοὺς ὑπερνομίους, θυσαθίης τῆς ἐν ἑαυτῷ. πρὸς τοὺς φορυβοὺς ὑπαπαλλάξιος. πρὸς τὰς ἀπορίας, ἐξιμασίης· ὅτι τουτέοισι μέμψησθαι προσδοκίης τῆς προφάσης. εἰ δὲ μὴ τὰ κατ' ἄλλα ἀμφιπολέοντα. ἐξ ὧν προσαγγέλλεται εἰς ἐξιμασίην. ἐσόδῳ χρεὼν πυκνοῦσθαι, ὑποσκέπτεσθαι ὑπομελέστερον, τοῖσιν ἀπατεομένοισιν, ὅτι τὰς μεταβολὰς ἀπάντων. ῥᾷον γὰρ εἴσῃ, ἅμα ᾗ καὶ θυμοειδέστερος ἔσῃ. ἀσταθέα γὰρ τὰ ἐν ὑγροῖσι. διὸ καὶ θυμεταποίητα ὑπὸ φύσιος καὶ ὑπὸ τύχης. ἀπολειπόμενα γὰρ τὰ κατὰ ⓦ καιρὸν τῆς ὑπουργίης, ἔφθασαν ὁρμήσαντα καὶ ἀνέλοντα. οὐ γὰρ ἐᾷ ὁ ὑπουργῶν.

πολλὰ

πολλὰ γὰρ ἅμα τὰ ποιέοντα λυ χαλεπόν. [34] ὃ γὰρ καθ' ἓν καὶ ἐπακολούθησιν εὐχερεστέρως ἢ ἐμπειρότερον. [35] ἐπιστρφὴν δὲ δεῖ ἢ τὰς ἁμαρτίας τῶν καμνόντων, δι' ὧν πολλοὶ πολλάκις διεψεύσαντο, ἐν τοῖσι προσφερομένοισι τῶν προσφερομένων. [36] ἐπεὶ τὰ μισητὰ ποτήματα λαμβάνοντες, ἢ φαρμακευόμενοι, ἢ θεραπευόμενοι, αἰτιῶνται. ἃ δὲ αὐτῶν μὴ ἔχ ὡς ὁμολογέαν πρέπει ὃ ποιητὴν τῷ ἰητρῷ τιμὴν ἀπὸ τοῦ προσῆκον. ἐσκέφθαι ἢ χρὴ, ἢ τὰ δεῖ ἀναλίσκειν. ἀπὸ μὲν αὐτέων πρὸς τὸν ὥρην, ἃ μὲν πρὸς τὰ ἄλγεα. [37] ⓐ ἀπὸ μὲν γὰρ αὐτέων, ἐς ὑψηλούς. ⓐ μὲν, ἐς καταγείους ἢ σκοτεινὰς τόπους τὰ τε ἀπὸ ψυχέων ἢ ὀσμέων, μάλιστα δὲ ἀπὸ οἴνου, χειμερινωτέρη γὰρ αὐτὴ φυγεῖν ἢ δὲ μεταπτέναι. πρήσσειν δὲ ἀπήμονα τοῦτον ἡσύχως, εὐκαλέως. μὴ ὑπεργάζεσθαι, τὰ πολλὰ. [38] ⓑ νοσέοντα ἀποκρυπτόμενον, ὧδε χρὴ, καὶ ἐξελαύνοντα ἱλαρῶς καὶ εὐδιεινῶς [39] σφέτερα ἢ ἀποτρεπόμενον, ἅμα μὲν ὅπως πλησμονὴν [40] μὴ πικρίης δὲ ἀνίασιν, ἅμα ἢ καὶ θαμυνθῆναι μετ' ὀπίσω ἐφῆς. [41] καὶ ἀποδέξιος, μηδὲν ἀποδεικνύντα τῶν ἐσομένων, ἢ ἐνεστώτων αὐτοῖσι. πολλοὶ γὰρ δι' αὐτὰ ταῦτα, [42] ἐφ' ἑκάτερα ἀπεώσθησαν, διά τε τὸν προφρήσιν τῶν προφρηθέντων τῶν ἐνεστώτων, ἢ ἐπεσομένων. τῶν ἢ μανθανόντων ἔστω ὡς ὁ ἔφεσις, ὅκως τοῖσι προσκελεύσιν ἢ πικρῶς χρήσηται. ποιήσει ἢ ἀποργίλον τὸ προσταχθέν. ἐκλέγεσθαι ἢ χρὴ αὐτέων ἤδη τοὺς ἐς τὰ τέχνης ἐπιλημπτούς, προσδοκᾶν τι τῶν ἐς τὸ χρέος, ἢ ἀσφαλέως προσενεῖκαι. ὅκως τε ἂν μηχανήσεται μηδὲν λαμβάνειν τε ὑπὸ τοῦτων ἢ τοῖσιν ἰδιώτῃσι μηδέποτε δίδους προσδεινός. εἰ ἢ μὴ, ὃ κακῶς πρήξει, ἐὸς σὲ χωρήσει τὸ ψόγου, [43] ἐὰν μήποτ' ἀμφιβόλως ἔχῃ, ὃς ὧν ὃ μεγάθυμον χωρήσει, καὶ ὅσι ⓒ ψόγον προσαφεῖναι, καὶ τυμπανον ἢ προσ ὃ ὄχλος ἔσται. προσλεγέσθω οὖν τοῦτα πάντα ὑπὸ τῶν ποιευμένων, οἷς καὶ ὃ ἐπεγνῶσθαι προσκειται. τουτέων οὖν ἐόντων, τῶν προσαυξήσιος καὶ εὐκημοσυνίου, τῶν ἐν τῇ ξυφὴ καὶ ἰητρικῇ, ἢ ἐν τῇσιν ἐπίσης τέχνησι, χρὴ ⓓ ἐν τοῦτον διαφέροντα τὰ μέρεα προσεῖν ὧν ἐιρήκαμεν, προσεπιμέλεσθαι πάντοτε [44] τὸν ἕτερον ξυμπαρέοντα φυλάσσειν, καὶ προσδιδόντα παίεσθαι. εὔκλεα γὰρ ἐόντα πᾶσιν ἀνθρώποισιν, ξυμφυλάσσεται, οὔτε δι' αὐτέων ὀρθοῦσθαι, δοξάσοι, προσ γενέων καὶ τεκνων. κἀν ἔωσι αὐτέων μὴ πολλὰ γινώσκωσιν, ἀπ' αὐτέων τῶν παρημμένων ἐς σωτηρίην καλίσανται.

Multa enim simul concurrunt, quæ molestia afficiũt. At quod sigillatim se consequitur, promptum quidẽ magis & ad experientiam accommodatũ. Obseruandi sunt autem ægrotorũ errores, ex quibus multi frustrati sunt in oblatis assumendis, quandoquidẽ exosis sumptis potionibus, aut medicationibus, aut curationibus, è medio sublati sunt. Quod quidem se fecisse minime fatentur, sed culpam in Medicum conferũt. In considerationem vero etiam adhibendi sunt eorũ decubitus, partim quidem pro anni tempestate, partim vero pro suo quique genere. Quidam enim in sublimibus, alij vero in subterraneis & obscuris locis decumbunt. Strepitus quoque & odores, viniq; præcipue (hic enim deterrimus est) fugiendi & permutandi. Quæ omnia placide & succinctè facienda, ita vt plærumque in ipsa administratione ægrum celet, hilari & sereno vultu esse iubeat, eumque à suis cupiditatibus deterreat, & simul quidem cum amarulentia vehementer increpet, simulque eum commonefaciendo & blande excipiendo consoletur, neq; quicquam eorum quæ instant aut facta sunt ipsis indicet. Iccirco enim multi ob commemoratam instantium aut post futurorum prædictionem, ad extremorum alterutrum detrusi sunt. Adsit autem ex discipulis aliquis qui præsit, quo præceptionibus citra amarulentiam vtatur, & quod imperatum est subministretur. Ex his vero deligendi qui iam in arte prouecti sunt, vt ea quę sunt vsui exhibere, vel secure offerre sciant, neque in interuallis quicquam te lateat. Nullius vero rei curam plebeiis vnquam committas, alioqui eius quod malefactum est reprehensio ad te redundabit. Quod si minime fuerit ambiguum, ex quibus quod via & ratione tractatum est procedat, neque tibi vituperationem comparabit, & rei euentus ad genus referetur. Quamobrem ista omnia dum fiunt iis qui ad istorum cognitionem incumbunt, prædicito. Cum igitur hæc ad comparandam existimationem & vetustatem, tum in sapientia, tum in Medicina, tum in reliquis artibus valeant, Medicus eas de quibus diximus partes complecti debet, & semper alteram sibiipsi superimponere, obseruare ac custodire, & in opere ipso cum cæteris communicare. Hæc enim ab omnibus propter nominis splendorem obseruantur, quique hac via incedunt, gloriam tum apud maiores, tum apud posteros sibi comparabunt. Qui etsi non multarum rerum cognitionem habent, earum tamen vsu assiduo prudentiam assequuntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ.

HIPPOCRATIS PRÆCEPTIONES.

ΧΡΟΝΟΣ ἐστὶν, ἐν ᾧ καιρὸς. καὶ καιρὸς, ἐν ᾧ χρόνος οὐ πολύς. ἄκεσις χρόνῳ. ἔστι ἢ ἰσχὺς καὶ καιρῷ. δεῖ με μὲν τοῦτον εἰδότα, μὴ λογισμῷ πρότερον πίστιν προσέχοντα ἰητρὸν, ἀλλὰ τελεῖν μετὰ λόγου. ὁ γὰρ λογισμὸς, μνήμη τίς ἐστι ξυμπτωτικὴ τῶν μετ' αἰσθήσεως ληφθέντων. ἐφαντασιώθη γὰρ εὐαρεῖως. ἥτε αἴσθησις πρόσπτωσίς καὶ ἀναπομπὸς ἐοῦσα ἐὸς φαίνοιτο τῶν ὑποκειμένων. ἡ δὲ προσβαλλομένη πολλάκις, οἷς, ὅτε καὶ ὁμοίως τοῦτον τηρήσασα καὶ ἐς ἑαυτὴν καταθεμένη, ἐμνημόνευσε. ξυγκαταγέων μὲν οὖν καὶ ⓔ λογισμὸν,

TEMPVS dicendum est, in quo occasio consistit. Occasio autem, in qua tempus non multũ. Medicatio in tẽpore fit, aliquando etiam occasionẽ requirit. Qui igitur ista norit, ad curationẽ aggredi debet, neq; prius ad ratiocinationis persuasionẽ, quam ad vsum cum ratione coniunctũ animum adhibere. Ratiocinatio enim in eorũ quæ sensu cõprehenduntur recordatione quadã consistit. Sensus namq; euidenti imaginatione cõceptus, primã eorum quæ subiecta sunt perpessionẽ suscipit, & ad cogitationẽ trãsmittit. Hæc vero vbi receperit, frequẽterq; quib. quãdo & qualiter cõuenit ista cõseruarit, in sese reponit & recordatur. Ratiocinationẽ igitur plurimũ laudo,

siquidem ex fortuita occasione initium ducat, & ipsam delationem ex apparentibus via quadam persequatur. Ex his enim quæ manifesto perficiuntur, si ratiocinatio initium duxerit, in mentis potestate, quæ ab aliis singula recipit, esse deprehendetur. Quamobrem existimandũ est naturam à multis & cuiuslibet generis rebus vi quadã cogẽte moueri ac doceri. Mẽs autẽ vbi ab ea acceperit, quemadmodũ ante dixi, postea ad veritatem deducit. Quod si non ex euidẽti incursione, verum ex probabili rationis fictione initiũ ducatur, plærunque grauem & molestam infert affectionem. Ij vero nulla via rem ipsam aggrediuntur. Quidnam enim mali contingat, si mercedem auferãt qui Medica opera publice malè exercent? At nunc ægrotis ipsis, cum sint extra culpam, non satis esse vis morbi visa est, nisi etiã Medici imperitia accederet. Ac de his quidem hæc satis dicta sunt, nisi quod nullum ex his quæ sola ratione concluduntur fructum percipere licet, verum ex his quæ operis demonstrationem habẽt. Fallax enim & ad errorem procliuis assueratio, quę est cum garrulitate coniuncta. Quocirca his quæ fiunt in vniuersum insistere oportet, & circa ea vel maxime versari, si quis facilem & eum extra culpam habitum, quem certe Medicinam vocamus, sibi comparare velit. Maximam enim vtilitatem tum ægrotis, tum iis qui illorum res administrant cõparabit. Neque vero pigeat ex plebeiis scisciatari, si quid ad curandi opportunitatẽ conferre videatur. Sic enim censeo artem vniuersam commonstratam fuisse, quod singula ex fine obseruata, & ad eadẽ aggregata fuerint. Animum igitur adhibere oportet fortuitæ occasioni, quæ plærunque se offert, quæq; cum vtilitate & lenitudine potius coniuncta est, quam cũ pollicitatione & facti defensione. Vtile vero etiã eorum quæ ægro offeruntur varietatũ constituere. Neq; enim assueuerare oportet quod vnum aliquod exhibitum remedium profuturum sit. Affectiones etenim omnes ob varias casuũ attributiones & mutationes, diuturniore quadam mora assident. Quin & istud vt consideretur admonitione indiget. Si nanque à mercede initiũ duxeris (quod ad totum negotiũ aliquid confert) ægroto quidẽ istam iniicies opinionẽ, te eo relicto non discessurum. Quod nisi cum eo conueneris, quod & eum neglecturus sis, neque de quibusdam ad rem præsentem necessariis sis admoniturus. De mercede igitur constituenda curam habere oportet. Eiusmodi enim animi inductionem ægro inutilẽ esse existimamus, idque multo magis in morbo acuto. Morbi enim celeritas, cum nullã ad reuersionem occasionẽ exhibeat, bonum Medicum minime impellit, vt suam vtilitatẽ quærat, verum vt potiorem suæ existimationis rationẽ habeat. Itaq; longe satius est à morbo seruatis exprobrare, quã perniciose habentes emungere. Quanquã ægroti nonnulli hospitij ius aut notitiam quandam præponendam existimãt, qui negligentia quidem digni sunt, nõ tamen pœna puniẽdum iudicant. Quocirca his inconstãtiæ fluctibus agitatis, sicuti decet te oppones. Qui enim genuinus est Medicus, is medius fidius fide magis quã duritate in medẽdo vtetur. Quare ab initio de toto affectu diligẽter inquirere, & quædã ad curationẽ conferentia subministrare oportet, ægrumq; percurare & minime negligere. Neq; vero exigendæ mercedis cupiditate duci oportet, nisi vt ad artẽ ediscendã tuos instruas, suadeoq; ne in eo inhumaniter nimis te geras, sed & opum affluentiam & facultates respicias, interdumq;

ἰῶ ἀρ' ὀν τῶν ἐπιπλώσιος ποιῆται τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν καταφορὴν ὀν τῶν φαινομένων μεθοδεύῃ. ὀν γὰρ τῶν ἀναργέως ἐπιτελεομένων, ἰῶ τὴν ἀρχὴν ποιήσηται ὁ λογισμὸς, ὀν διανοίης δυνάμει ὑπάρχων δυείσκεται, τῶν δεκομένων αὐτῆς ἕκαστα πρὸς ἄλλων. ὑπολητέον οὖν τὴν φύσιν ὑπὸ τῶν πολλῶν καὶ πανοίων ἀρτηγμῶν κινηθῆναί τε καὶ διδαχθῆναι, βίης ὑπαγούσης. ἢ ὃ διάνοια πρὸς αὐτῆς ἀναβουλεύεται ὡς τὸ ἐξῆς ον, ὕστερον εἰς ζήτησιν ἦλθον. εἰ μὴ δέ ἀναργέος ἐφόδου, ὀν ὃ πιθανῆς αἰτιολόγος λόγου, πολλάκις βαρείῃ καὶ ἀνιαρῇ ἐπιῤῥέγκει διάθεσιν. οὗτοι ὃ ἀνοδίῃ χρεῖζοντι. οἱ γὰρ ἂν ἰῶ κακὸν, ἰῶ ταὐτὸ ἐπιχείρεα ἐκομίζοντο, ⓐ τὰ τ' ἰητρικῆς ἔργα κακῶς δημιουργέοντες; νεῶ ὃ τοῖσιν αἰτίοισιν ἐοῦσι τῶν καμνόντων, ὁκόσοισιν οὐχ ἱκανὴ ἐφαίνετο εἶναι τὸ νοσέειν βίη, εἰ μὴ ξυνέλθοι τῇ τοῦ ἰητροῦ ἀπειρίη. τοῦτο μὲν οὖν τουτέων, ἄλις ἔστω διειλεγμένα. τῶν δ' ὡς λόγου μόνου ξυμφαινομένων, μὴ εἶη ἐπαύρεσθαι, τῶν ὃ ὡς ἔργου ἐνδείξιος. σφαλερὴ γὰρ καὶ βύπλαστος ἡ μετ' ἀδολεσχίης ἰχῶρησις. διὸ καὶ καθόλου δεῖ ἔχεσθαι τῶν γνωμέων, καὶ τοῦτο μὴ ἐλαχίστως γίνεσθαι, ἰῶ μέλλη ἕξειν ῥηϊδίως καὶ ἀναμάρτητον ἕξιν, ἰῶ δὴ ἰητρικὸν τοῦτο ἀναβουλεύσῃ. κάρτα γὰ μεγάλως ὠφελίῃ τοῦτο ποιήσει τοῖσί γε νοσέουσι, καὶ τοῖσι τουτέων δημιουργοῖσιν. μὴ ὀκνέειν ὃ τοῦτο ἰδιωτέων ἱστορέειν, ἰῶ δοκέῃ ξυμφέρειν, εἰς καιρὸν θεραπίης. ὅτου γὰ δοκέω τὴν ξύμπασι τέχνην αὐαδεικνύειν, διὰ ὃ ὀξ ἑκάστου τὰ τέλεια τηρεῖν, ἢ καὶ εἰς τοῦτο ξυναυλιοῦσθαι. προσέχειν οὖν δεῖ τοῦτο ποιέοντα τὸ τῆ ὡς ὑπὸ τοπολύ. καὶ μετ' ὠφελίης καὶ ἠρεμαιότητος μᾶλλον, ἢ ἐπαγλελίης καὶ ἀπολογίης τ' μὴ ὠρῆιος. χρήσιμος ὃ καὶ ποικίλος τῶν προσφερομένων τῷ νοσέοντι, καὶ ὁ προσεισμὸς, ὅτι μόνον οἱ προσενεχθὲν ὠφελήσει. οὐ γὰρ ἰχῶρήσιος δεῖ. πάντα γὰ τὰ πάθεα διὰ πολλὰς τοῦτο ἀσιφάσιος καὶ μεταβολὰς μονῆ ἰσῃ προσκαθίζῃ πραγμένος οἱ αὐ ἐν τοῦτο ὑπιδεηθεὶς τ' χρεώης. εἰ γὰ ἀρξαιο τοῦδε μαθαείων, ξυμβάλλῃ γὰρ οἱ καὶ τῷ ξύμπαντι, τῷ μὲν ἡγέονται ταὐτὸν διαμόησιν ἐμποιήσεις, τὸ ὅτι οὐκ ἀπολιπὼν αὐτὸν πορεύσῃ, μὴ ξυνθέωμος, ἐν ὅτι ἀμεμψήσεις, καὶ οὐχ ὑποθήσεις ἵνα τῷ πρέοντι. ὑπιμελεῖσθαι δεῖ οὖν τοῦτο ἀσιφάσιος μαθοῦ. ἄρχησιν γὰ ἡγεόμεθα ἐνθύμησιν ὀχλεομένου τὸν τοιοῦτον, πολὺ ὃ μᾶλλον, ⁷ ὀν ὀξὺ νοσήματι. νόσ γὰ ταχύτης καιρὸν μὴ διδοῦσα ἐς ἀναστροφὴν, οὐκ ἐποτρύνει ⓦ καλῶς ἰντρεύοντα ζητεῖν τ' λειτελέες, ἔχεσθαι ὃ δόξης μᾶλλον. χρέων οὖν ἐχομένοισιν ὀνῆσίζειν, ἢ ⁸ ὀλεθρίως ἔχοντας μεμύσειν. καὶ τοὶ ἴνιοι νοσέοντες ἀξιοῦσι τ' ξυνωφελεπὲς ἐν τ' βέλτιον προκρίνοντες, ἀξιοῦμεν ἀμελίης, ἐμοὶ γε κολάσιος προκρίνοντες. διὸ τοῖσιν αὐτὰ ἔξω εἰκότως μεταβολῆς ὅτι σάλου πορευμένοισι. ὡς γὰ ὦ τοὺς δίας, ἠδελφισμένος ἰῶν, ἰσχύϊ πίσει ¹⁰ ἢ ἀτερπμίῃ ὥστ' ὀν ἀρχῇ ἀνακειμένους πῶ πάθος, μὴ ὑποθέσθαί ἵνα ξυμφέροντα ἐς θεραπίῃ, ἀποθεραπεύσαί τε ⓦ νοσέοντα καὶ μὴ παιδῶν; τ' δ' ὑπικαρπίης μὴ αὖθι τ' ὑποκνάζουσης τοὺς μαθήσιν ὑπιθυμίης. προσκελεύομαι μὴ λίην ἀπωθεσθαι εἰσάγειν, ἀλλ' ἀποβλέπειν

ἐς

ἐς τε τοὺς ἰσοῦ καὶ ὑσίου. ὅτε γὰρ τοῦτο ποιήσῃ, ἀναφέρων μνήμην ὑγιεινοῦ τοῦ τέρνη, ἢ πρεσβυτέρου δοκιμίου. ἰοὶ γὰρ ἐν ἐπιχειρήσῃ ξένῳ τε ἐόντι καὶ ἀπορέοντι, μᾶλιστα ἐπιχέειν τοῖσι τοιούτοισιν. ἰοὶ γὰρ πρῆξις φιλεῖν δοκοῦσι, πρέσεσι καὶ φιλοτεχνίη. ἔνιοι γὰρ νοσέοντες, ἢ ἀθυμοῦσι δοκεῖ ἑωυτοὺς πάσχος μὴ ἐὸν ἐν ἀσφαλείῃ, καὶ ἧ τοῦ ἰητροῦ ἐπιδεξιὴ δοκιμέουσι, μεταλλάσσοντες ἐς ὑγιείην, οὗ ἡ ἔχει νοσέοντων μᾶλλον ἐπὶ τὰ πρόσω, ἕνεκεν ὑγιείης· ὑγιαινόντων ὃ φεύγουσιν, ἕνεκεν αὐτοῦ. φεύγουσι καὶ ὑγιαινόντων, ἕνεκεν δυσημοσύνης. ④ μὴ ἑωυτοὺς ἐν βυθῷ ἀτεχνίης, τῷ προελελεγμένων τὸν αὐτὸν ἀμαθαίνοντο, καὶ γὰρ ὅτοι αὐτοὶ ἐόντες, ἢ ἐγρηγορὼς καὶ ποδὸς ὑφυμνοι, τύχης γε μέλλω δεόμενοι, ὑπὸ ἰατρῶν δυπόρων καὶ γενῶν ἔνδοσιν αἰτεόμενοι). ἑκάτεροι δὲ τυχόντες δοκιμέοντες καὶ ἀμφιπίπτοντες ὅτι τὸ χρεών, καταχλιδοῦσι καταμεμελετηκότες. τὰ τῆς τέχνης ἀνυπόθετα. ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐόντα ἀγαθὸν ἀκμάζοι ὁμότεχνος καλεόμενος. ὁ δὲ τὰς ἀκέσιας αἰτιμήτους ῥηϊδίως ἐπιτελέων, ὅθεν τοιούτων παραβαίη, ἢ πρωτὶ ἀπαιτεῖ τὸ δικαιοῦν. ἢ γὰρ ἄπιστός ἐστιν ὡς ἐν ἀδικίῃ. τοὺς γὰρ θεραπεύειν ἢ γίνονται σκοπέοντες ἀμάθεσιν, φθειρόδεα φυλασσόμενοι, ἑτέρων ἰητρῶν ἐπιεικῶς λώιον. αἰνοιῶντες ἐν μισοπονηρίῃ βοηθήσιος. οἵτε νοσέοντες αἰνίμυθοι, νήχονται ὅτι ἑκατέρῃ μοχθηρίῃ μὴ ἐγχειρισάντες ἑωυτοὺς ἑώσας τέλεος τῇ ἐν τῇ τέχνῃ πλείονι θεραπεῖν. ἄκεσις γὰρ νούσου λυσιτελέει μεγάλου ἀγορίου. διὰ δεόμενοι τοῦ ὑγιαίνειν ἀμάθεσιν, οὐκ ἐθέλουσι τὴν αὐτὴν χρῆσιν αἰεὶ ποιεῖσθαι, ὁμοιούμενοι ἐν βίου ποικιλίῃ. πολυτελείης γὰρ ἀπορέουσιν οἱ νοσέοντες, κακοξυπνίῃ προσκαιρεῶντες καὶ ἀγαθοεργέοντες. ξωντυχίῃ, δύνασθαι δὲ ἑαυτοὶ ἐόντες, ἀπορέειν, ἐπιμελέως δὲ μισθαρνέων ἀτρεκέως ἐπελθόντες ὑγιέες εἶ) εἵνεκεν ἐργασίης τόκων, ἢ γεωργίης, ἀφεγγιζόντες ποιεῖ αὐτέων λαμβάνειν. προδασημασίης τοιαύτης ἄλλης ἔξω. αἴσιος γὰρ ἡ ὑπάτασις νοσέοντος, ὑπεμέλωσιν ἰητρικὴν κέκλειν). ἀχ ἄδημον δὴ δὲ ἰοὶ λοις ἐν βίῳ γενομένων τοῦ πρέσβυ ὅτι λιμὶ νοσέοντι ἡ ὑπισθιόρθιος ἢ ἀπόφειμι, κελεύη ἡ ἑτέρως εἰσάγειν εἵνεκα τοῦ ἐν κοινολογίης ἱστορήσαι τὰ ποιεῖ ⑭ νοσέοντα, ἡ συνεργοὺς γενέσθαι ἐς βοήθειαν βοηθήσιος. ⑮ Εἰ γὰρ κακοπαθίης πρεσβύτης ὑπτιεύοντος τοῦ πάσχος δι' ἀπορίαν τὰ πλάσα σκληρύνοισι τοῦ πρέσβυ. ⑯ θαρρητέον οὖν ἐν χαιρῷ ποιητέα. ὁσάκοτε γὰρ ἐγὼ ὃ ποιοῦτο οἶδα ὑμῖν, ὅτι ἡτεχνηκέναι), ποιεῖ τοιοῦτο μηδέποτε φιλονικέειν, προσκυρέοντας ἑωυτοῖσι καταισχύνειν. ⑰ ὁ γὰρ αἰσθόρκιος ἐρέω. ὁσάκοτε ἐν βίου λογισμὸς φθονήσειεν αὐ ἑτέρῳ, ἀκίδνος γὰρ αὐ φανείη. ἀλλὰ μᾶλλον οἱ ἀγχιβύοντες, ἀναραίης ἐργασίης πρήσσοισι τοῦ βυθέος. καίτοι γε ὁσάκοτε ψυδέος καταγνοίη). πάσῃ γὰρ βυπορείῃ, ἀπορείη ἔνεστι. μὴ τοιούτων ὃ πάντων, μέγα αὐ τεκμήριον φανείη σωτῆρι ὑσίη τὰ τέχνης, εἴ τις καλῶς ἰητρεύων, προσαγορεύοις ποιοῦτος μὴ ἀποσαίνη. κελεύων ποιοῦσιν νοσέουσι, μηδὲν ὀκνέοντα καὶ ἀμέλειαν, ἐν τῷ παυσάμενον ἀφικέσθαι ἐς χαιρὸν σωτηρίης. ⑳ ἠγνόμεθα γὰρ ἀκρησίῃ, ⑳ προπαθούμενος γε ὁ ἀμαυρότατος. αὐτοὶ μὲν γὰρ ④ νοσέοντες ἀμφὶ τῷ ἀλγηδόνι ἀμφίπτοντες, ἑωυτοὺς τε μεταλλάσσουσι τὸ ζωῆς. ㉑ ὁ δὲ ἐγκεχειρισμένος ⑭ νοσέοντα, ἐὰν ἀποδείξῃ τὰ τῆς τέχνης ἐξευρέμενα, σώζων οὐκ ἀλλοίῳ φύσιν, ἀποίσει τῷ παρεόντι ὑπικαρπίῃ, ἢ τῷ προσηνέκα ἀπιστίῃ. ἡ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ὑξίη, ㉒ φύσις

gratis cures, ita vt memoris gratitudinis potiorẽ quã præsentis existimationis rationẽ habeas. Quod si vel hospiti, vel egeno largiendi occasio se offerat, his vel maximè succurrẽdũ est. Qui enim erga homines humanum se exhibuerit, is artis amore teneri censetur. Multi nanq; ægri cũ sciãt se morbo minimè salutari teneri, etiã medici probitate sanitati restitutos esse celebrari gaudẽt. Sanitatis autẽ causa ægris quidẽ præesse præclarũ est, & bene valentiũ curã gerere vt ne ęgrotẽt. Quin & sanorum quoq; cura venustatis causã suscipiẽda est. Qui igitur in ignorãtiæ profundo submersi sunt, ij prædicta minimè percipiunt, cũ medici nomine indigni, re ipsa cõprobent, quã repentè euecti sint, fortunæ tamen egẽtes, per diuites quosdã ex angustiis emergũt, vtriq; ex euẽtu nominis celebritatẽ adepti, & in peius ruẽtes, luxu diffluũt, & quę in arte nulli rationi reddẽdæ sunt obnoxia negligũt, quibus bonus Medicus viget, & ipsius artis opifex nũcupatur. Qui medelas inculpatas facilè perficiens, nihil horum peccat, ne in summa quidẽ opũ penuria. Neq; enim infidus est, velut qui iniustè se gerũt. Qui certè ad curationẽ non accedũt, vbi vidẽt miserabilẽ esse affectionẽ & eiulatibus plenã, aliorũ Medicorũ congressum fugiũt, & improbos laudant, quod improbũ auxiliũ detestẽtur. Ægroti verò dolore conflictati in vtraq; improbitate natant, cũ sese pleniori in arte curationi ad finẽ vsq; nõ commiserint. Morbi nẽpe cuiusdã remissio, magnũ affert ægro solatiũ. Quapropter cũ sanitatẽ maximè cupiãt, eundẽ semper remediorũ vsum recipere recusant. Medici varietatẽ imitantes. Sumptuũ quidẽ magnificentia cũ ægroti careãt, morum improbitatẽ venerantur, & ingrati euadunt, vtq; facultatũ copiam consequi possint, de mercede plurimũ laborãt, cùm verò sani esse velint, quæstũ tamen ex fœnore & agricultura percipere negligũt. Atque de tã insigni admonitione ista satis sint. Ægroti enim remissio & intẽsio, medici administrationi moderantur. Neq; sanè indecorũ fuerit, si Medicus in rei præsentis angustia circa ægrũ versatur, imperitię etiã tenebris circũfusus, alios quoq; accersiri iubeat, quo cõmuni consilio quæ in rẽ ægri sunt disquirantur, & illi ad præsidiorum facultatem operas suas conferãt. Vbi enim assiduè vrget affectio, morbusq; increscit, plurima in animi angustia ad rem præsentem opportuna elabuntur. Tunc igitur confidenti animo esse oportet. Neq; enim vnquam tale quid definio, cùm id ad artem pertinere censeatur, de eo minimè ambitiosè contendere, seipsos ludibrio exponere. Hoc namq; iureiurando affirmare audeam, Medicum ratione vtentem, alterum nunquam inuidiosè calumniaturũ. Sic enim animi impotẽtiam prodet. Verum id promptius faciunt, qui forensem quæstũ sectantur. Quanquam neque hoc perperam excogitatũ videtur, cum in omni copia inopia insit. Præter hæc autem omnia magnum fuerit existentis artis argumentũ, si quis rectam curationem instituens, compellando ægros cohortari non desinat, ne nimium animo perturbentur, dum salutis tempus præuertere studeant. Hoc nempe inutile esse censemus, neq; si id imperarit, peccabit. Ipsi enim ęgri ob affectionem doloris plenam animũ despondẽtes, vitam cum morte commutant. Cui vero ægri cura commissa est, si ea quæ ad artis inuẽtionem faciant demonstrauerit, quod naturã conseruare, non alienam inducere debeat, præsentem fructum reportabit, aut ei statim nulla fides adhibebitur. Est enim hominis bona habitudo, natura quædam arte singulari à natura comparata, motũ non alienum ad-

hibens, ſed valde concinna, tum ſpiritu, tum calore, tum humorum concoctione, & in vniuerſum ex omni victus ratione, reliquiſque omnibus comparata, niſi aliquod abortu aut initio erratum adfuerit. Quod tamen ſi adfuerit, ſiquidem exile ſit, conandum vt ad priorem naturam reducatur. Præter naturam enim cenſetur, quod imminutum eſt, etiam quod temporis ſpatio contigit. Viranda autem etiam frictio per ſudaria, propter medendi authoritatem odoráq; ambitiosè affectatus. Vt enim peregrinus cultus immodicus calumniam, ita modicus venuſtatem tibi comparabit. Eſt namque in parte dolor modicus, in toto multus. Neque vero gratiam qua tibi homines demerearis ſubtraho, cùm ſit Medici præſtantia digna. Eorum autem quæ per inſtrumenta adhibentur, & demonſtrationis eorum quæ ſignificant, reliquorumque eiuſmodi memoriam adeſſe oportet. Quod ſi vulgi tibi audientiam comparare voles, id non valde gloriosè inſtituas, neque tamen cum oſtentatione poetica fiat. Induſtriæ enim impotentiam arguit. Neque certè probo induſtriam multo labore partam in alium vſum transferri, quod per ſe ſola vt eligatur grata ſit. Inanem enim fuci laborem cum ambitioſa oſtentatione tibi impones. Optabilis autem diſpoſitio qua quis longe abſit, vt grandis natu ad diſcendũ acceſſiſſe videatur. Quod quidem nihil præſentium perficit, abſentium verò memoria toleranda eſt. Incidit igitur omne genus infortunij cum vehementi pernicie, quod decorum negligit, tum in definitionibus & denunciatione, tum maximis iuramentis Deorum cauſa interpoſitis, dum medicus morbo præeſt, cum aſſidua lectione, & plebeiorum tumultuantium inſtructione, & priuſquam in morbo quid agat incertus ſit, congregati ſunt. Huiuſmodi igitur vbi præeſſem non tamen de curandi ratione cum illis conferrem, verum vt auxilium ferrent audacter peterem. Venuſtæ enim cognitionis intelligentia, apud iſtos ſparſa eſt. Cùm igitur hi ex neceſſitate indocti exiſtant, eos ad vtilem exercitationem cohortor, vbi præceptorum cognitione deſtituuntur. Quis enim variè diffuſam præceptorum cognitionem habere exactè cupiat, citra exercitationis manuum ſecuritatem? Quare hoc vnum ſuadeo, vt eorum verbis quidem animum aduertant, opus autem in ſubtrahenda victus ratione interpellent, neque eam diutius inſtituant. Ægri enim diuturnam appetentiam erigit indulgentia, quæ interdum morbum fouet. Si quis cœco quantum opus eſt morem gerat, is velut res horrenda vitari debet, & gratia vitanda per quam vnitas deperit. Aeris repentina turbatio vitanda eſt. In ætatis vigore omnia gratiora ſunt, in deſinente vero ætate, contra. Linguæ obſcuritas aut propter affectionem contingit, aut propter aures, vt ſi altera ſuperinferat priuſquam priora enunciarit, aut ſi antequam id quod mente conceptum eſt eloquatur, aliud inſuper animo concipiat. Hoc quidem his qui artium ſtudio tenentur præcipue contingit, citra viſioni ſubiectam appellatam affectionem. Ætatis cum paruum ſubiectum exiſtat, valde magna interdum eſt facultas. In morbo non perturbari diuturnitatem indicat, iudicatio vero morbi diſſolutio eſt. Parua cauſa curationibus ſoluitur, niſi quis præcipuus locus affectus ſit. Quandoquidem ex dolore per conſenſionem exortus affectus affligit, quidam per alterius conſenſionem vexantur. Vociferatio dolore afficit. Præ laboris vehementia indulgens conceſſio, locus amœnus vtilitatem affert.

τῆς ὀδὶ φύσει πρεπτοιημένη, κίνησιν ὁκὸς ἄλλοτε ἄλλη, ἀλλὰ λίην τὸ θύραμος ἔοῦσα πυθμαίνεται τε καὶ θερμασίῃ, καὶ χυμῶν κατεργασίῃ. πρώτῃ τε, ἐς πάσῃ διαίτῃ ἐς ἕκαστα ξυμπασι δεδημιουργημένη. ἐὼ μή τι ἐκ ἠρμοσμένης ἢ ἀπ' ἀρχῆς, ἔλλημμα ᾖ. ἐὼ δ' ἂν ᾖ ῥηϊτὸν τι ἐξιτήλου ἐόντος, πειρᾶσθαι ἐξομοιοῦν τῇ ἐπιτηδεμένῃ. φῦσιν γὰρ φύσιν ἐ μινύθημα καὶ ἀφαίρεσιν. φθυτὸν ὃ καὶ τείψις ὑπερβολίδων ἀφαίρεσιν ἀκέσιος. ὀδύνη τε πρόσκαιρος. ἀφαίρεσις γὰρ ἰητρείων ἀξιωσείων, ἀφαίρεσις κέκτησαι. ἀφαίρεσις ὃ τ' ὀλίζων, θύραμος ἐόν. ἐν γὰρ μέρεϊ, πόνος ὀλίζος· ἐν πάσῃ, ἱκανός. θύραισι ὃ θ' ὑπερβάλλω. ἀξίη γὰρ ἐπιτεχνῆς πρόσκασις. πρόσθεσις ὃ δ' ὀργάνων, καὶ σημείων ἐπιδείξιος, καὶ τῶν τοιούτων δήπουθεν μνήμην πρεῖναι. ἐὼ δ' ἐς εἵνεκα ὁμίλου θέλης ἀκροάσιν ποιέεσθαι, ὄκ ἀγαπητὸς ἐπιθυμέεις. μὴ ὦν τοι γε μὴ μαρτυρίης ποιητικῆς. ἀδυναμίῃ γὰρ ἐμφανὴς φιλοπονίης. ἀπρηνέομαι γὰρ ἐς χρῆσιν, ἑτέρῃ, φιλοπονίῃ μὴ πόνῳ ἰσοφυλλίῃ. δὲ ἐν ἑωυτῇ μοιρίῃ, αἵρεσιν ἐοῦσ' ἐχρίεσθαι. πρόσκαιρος γὰρ κηφιῶδος μὴ πρόσπομπῆς ἑτοιμοκοπίῃ. θύκτερη ὃ δ' ἀφάνεσις, ἐκτὸς ἐοῦσα ὀφθαλμοῦ. πρέσντων μὲν, οὐδὲν ὑπερτελές· ἀπεόντων ὃ, μνήμη ἀνεκτή. γίνε᾽ τοίνυν πάμμαχος ἀτυχίη, μὴ λοιμὴς νάφης. ἀφρόντις ἐοῦσα θύραπτος, ὁρισμοῖς τε καὶ ἐπαγγελίῃ, ὅρκοις τε πάμμεγέθεσι θεῶν, εἵνεκεν ἐν ὅσῳ πρόσκατέοντος νόσου, ἀναγνώσιος ξυνεχείης, κατηχήσιός τε ἰδιωτέων φιλαλυσιέων λόγως ἐκ μεταφορῆς δαιδαλευόμενοι, καὶ πρωϊνώτερον καταπορέων ξυνηθεσμένοι. τῶν μὲν οὖν τοιούτεων ὅποι ἂν καὶ ὑπισχνήσαιμι, ὄκ ἂν ὑπὲρ θεραπίης ξυλλόγου. αἰτήσαιμι δ' ἂν θαρσελέως βιάθλιον. ἰσοείης γὰρ θύραμος σωτεσις ἐν τοιούτοισι διεσταλμένη. τοιέων δ' ἂν δ' ἀνάγκαιον ἀξιωτέων ἐόντων πρόσκελεύομαι χρησίμων εἶ τι τρίβωμεν ὑστέρησιν δολιχῆς ἰσοείης. ὃς γὰρ ὑπερθύμως δολιχῆς μὲν πολυκρεδίης, ἀτρεκέως ἐπέλθῃ ἰσορέᾳ, μήτε χειροτεχνίης ἀτρεμοίτης. δὲ πρανέως τοιούτοισι, λέγεσι μὲν, πρόσεχειν ποιέεσι ὃ, ἐγκόπτων ξωεσταλυθίης διαίτης. μὴ μακρὴν ἐγχειρέῃ, τὸ κάμνοντος χρονίην ὑπιθυμίην αἴτησι. ἡ ξυγχωρεῖ ἐγχρονίη νόσῳ. ἐὼ ὃς πρόσεχε τυφλῶς ὃ δέον ὡς μέγας φόβος φυλακτέος. καὶ χάριν δ' ἧς ἐνότης πέρος ἀφανίζη πρόσεχε φυλακτέη. ἀκμὴ ἡλικίης, πρώτα ἔχει χαρίεντα. ἀπόλειξις ὃ, τοιοῦτον. ἀσαφὴς ὃ γλώττης γίνεται, ἢ δι' παθος, ἢ δι' τὰ ὦτα. πρίν τε πρότερα ἑξαγγέλλῃ, ἕτερα ἐπιβάλῃ. ἢ πρὶν ὃ δέον σημῆναι εἰπεῖν, ἕτερα ὑπιδέξασθαι. ὃ μὲν αὖ πάθος ὁρατῶ λελεγμένου μάλιστα ξυμβαίνει, φιλοτεχνοῦσιν. ἡλικίη σμικρὸς ἐόντος τῶ ἐπιστοχειρίῳ, δυνάμιος ἐνίοτε πάμπολλος. νόσος ἀταξίη, μηχὴς σημῆναι. κρίσις ὃ, ἀπόλυσις νόσου. μικρὴ αἰτίη, ἄκεσιν λύεται. ἐὼ μήτι πρὸς τόπον καίριον πάθῃ. δὲ τι ξυμπάθησις ἐπὶ λύπης ἐοῦσα ὀχλέει, δι' ἕτερου συμπαθείης ἐνίοτε ὀχλέονται. καταῤῥόθησις λυπεῖ φιλοπονίης χαλεπὴς ὕπο. πρᾴτησις ἀλυώδης, τόπος ὀνησιφόρος.

IN

IN SINGVLOS HIPPOCRATIS LIBROS, BREVES NOTÆ.

IN HIPPOCRATIS IVSIVRANDVM.

VORSVM pertineat hoc libris Hippocratis præfixum iusiurandum, ex Diuo Hieronymo & Scribonio Largo aperuit Turnebus cap. 21. lib. 19. Aduersariorum, aliique adscripserunt. Præterea quoque Gregorius Nazianzenus in Oratione funebri Cæsarij fratris, adiuratorem vocat Hippocratem, quod ex hoc iureiurando, velut formula quadam, conceptis verbis iurare cogerētur, quicunq; Medicinæ artē profiteri atq; exercere constituissent, vt ad artē sanctè & integrè exercendā, iurisiurandi religione adigerentur. Hanc velut ex scripto sponsionē, ac stipulationē scripto consignatā ξυγγραφὴν hic vocat, qua se exoluturum, eamq; plane præstiturū, religioseq; obseruaturū spondet & vouet. ὅρκον autem istum εἰς τὴν τῶν τέχνης σωτευόντων λόγον primum reponit Erotianus, quod ad artis splendorem spectet vel maximè, eaq; ratione ab eo τὰ τέχνης auspicati sumus.

[2] Ἀπόλλωνα ἰητρὸν] ἰητρὸν Medicum, tanquam Medicinæ inuentorem, Medicorum Deum ac præsidem.

[3] ἡγήσασθαι μὲν] ἡγήσασθ᾽ ἢ legunt exemplaria quædam manuscripta Regia. Sed ἡγήσεσθαι, ἢ καὶ νάσεσθαι, & πείσεσθαι videntur legisse omnes interpretes, quos etiam secutus sum, idque alij quoque annotarunt.

[4] ἴσα δ᾽ ἡδίστην ἐμοῖην] ἴσα δὲ legunt exemplaria manuscripta. Et in quodam manuscripto exemplari ad hunc locum adscribitur, οἱ μὲν πρὸς γονέα, οἱ δ᾽ συνηδίστην, additurque testimonium ex Philebo & Rintho, neque tamen id satis purum, quæ videtur esse illius dictionis (ἡδίστην) explicatio.

[5] ἀλλὰ μισθοῦ δὲ ξυγγραφῆς] Hic ξυγγραφὴ ex scripto sponsionem, aut pactum ex scripto & syngrapha significat, & literas sponsorias, rectè Latinè syngrapha, aut syngraphus dicitur, velut cum populo agere ex syngrapha, apud M. Tullium Orat. pro Murena, & per syngraphas argentum reddere, in oratione de Respons. aruspicum. Istumque locum in nostra OEconomia subnotauimus.

[6] παιδαγωγέλιός τι ἢ ἀκρόασις] Quid sit hic παιδαγωγέλιον, quidque ἀκρόασις satis videmur explicasse in nostra OEconomia, hoc subnotato loco. Quædam tamen exemplaria παιδαγωγέλιος pro παιδαγωγέλιος adscribunt. Dicuntur autem συγγεγραμμένοι οἱ μαθηταὶ, qui Medicinæ sacramento addicti, nomina dederunt, eamque profitentur, velut συγγεγραμμένοι πατέρες Plutarcho, qui patres conscripti Latinis, & in senatum allecti.

[7] ὅτι δικαίως ἢ] Istud ad ægros referri potest, quemadmodū etiā retuli cum interpretibus omnibus, vt profiteatur se victus rationem pernicioſam & improbam euitaturum. Potest etiam de se intelligi, quo sanctius Medicinam tractet, sibi ab omni maleficio & improbitate temperaturum, vt longe à se omnem noxiam facessat, quemadmodū sumpsit Caluus. Qui sensus ad Medici dignitatem & integritatem prorsus mihi spectare videtur. εἴρξω autem vt χρήσομαι, aut χρήσεσθαι vt εἴρξειν legendum, quod recte annotauit Opsopœus, etsi χρήσασθαι quidam adscribunt.

[8] ὃ δίκαιον ἢ δὲ φάμακον] Meminit huius totius loci Scribonius Largus in Proœmio. Cum enim scientia sanandi, non nocendi Medicina, magni æstimauit Hippocrates, eius nomen decusq; conseruare, pio sanctoque animo quemque secundum ipsius propositum se gerentem. Adeo vt ne hostibus quidem, malum medicamentum daturus sit, qui sacramento Medicinæ legitimè est obligatus. Quia Medicina, non fortunā, neque personis homines æstimat, verùm omnibus æqualiter auxilio suo succursuram se pollicetur, nullique vnquam nociturum profitetur.

[9] ἐκχωρήσω ἢ] Hoc loco mihi duplex sensus animaduertendus videtur, vt dicantur ἐρκεῖ ὀφείλειος ἢ ἢ, magistri secandi calculi periti (quos publico nomine etiam operatores vocant) quique eam artem profitentur: vel ἐκχωρήσω ὀφείλειος, ἢ δι, vt sit, id muneris illis concedam, aut hoc munere illis cedam, locumque secandi calculi & eius rei faciendæ facultatem dabo.

[10] ἢ φθορίοις] φθορίῳ hic Gorrhœus abortiui fœtus eiectionem & corruptionem intelligit. Mihi vero φθορίῳ omnem morum corruptelam, & vitam omnem scelerum genere coinquinatam significare videtur, nec tam animi quam corporis impuritatem respicere, & ad pudicitiam læsam referri. Idem quoque ἄλλοις legit, & ἢ πλάνοις exponit, quod ab aliis annotatum video, tum etiam quod quædam exemplaria φθορῆς hic pro φθορίοις legunt.

[11] καὶ αἰδρείοισι] αἰδρείοις legunt alia exemplaria, αἰδρείοισι verò exemplaria Regia manuscripta, quam lectionem etiam alij annotant.

[13] καὶ μὰ ξυγχέοντι] Id eleganter nec sine translatione dictum videtur, ab his qui numerorum aut calculorum rationes permiscent, confundunt, conturbant, & inanes reddunt, aut ab iis qui nimio ære alieno obruti, rationes omnes & fortunas conturbant, vnde Conturbatores dicuntur.

IN HIPPOCRATIS LEGEM.

ΙΗΤΡΙΚΗ [1] πρηΐων μὲν] Hic libellus ab Erotiano accensetur inter eos qui εἰς τὴν τῶν τέχνης πεπόντων λόγον referuntur, & post ὅρκον adscribitur, ideoq; hic illi locum secundum attribuimus.

[2] σεῖσμον γὰ] Exemplaria quædam Regia manuscripta in margine ζημία adscribunt, quod videtur esse glossamentum quoddam, vt adscripsimus in nostra OEconomia.

[3] τοῦ ἐξ αὐτέης συγκειμένης] συγκειμένης vitiosè legunt quædam exemplaria manuscripta.

[4] ὅτιόλον ἡμέσθαι] Istud quoque in OEconomia nostra exposuimus, simulque indicauimus exemplaria Regia manuscripta ἐπίδολον legere, & μαπχὸν aut γνωσικὸν explicare.

[5] πρόπω δ᾽φύσις] πότω δ᾽φύσις legi cum Cornario & Zuinggero, & locum natura accommodatum ad Medicinam tum faciendam, tum tradendam intelligo: etsi πρόπω δ᾽φύσις non reiicio, quemadmodum alij legunt & Caluus, vt optimam morum indolem intelligas, quæ sit à natura comparata, & sub ea comprehendatur.

[6] ἐν πρόπῳ] Sic legunt omnia exemplaria veluti antea, sed ἐν πότῳ legendum.

[7] ἀμάθησις ἐμφυσιωθεῖσα] Sic legunt quotquot nobis videre licuit exemplaria, vt sit sensus, quo inflata ac veluti tumefacta disciplina, hoc est impleta aut fœta, & veluti grauida reddita, fœlices & bene maturos ac copiosos fructus proferre queat. Nos grauidatam diximus, velut M. Tullius libr. 2. de nat. deor. terram seminibus grauidatam. ἐμφυτευθεῖσα tamen legisse videntur Caluus & Cornarius, aut ἐμφυθεῖσα.

[8] ἢ δὲ ἐνισχύσει πότῳ] ἐνισχύει legunt exemplaria Regia manuscripta, & ἢ πραφλώσῃ.

[9] ἐς τὸν ἰητρικὸν τέχνῳ ἐσεγκεκμένους] ἐπισεγκεκμένους habent exemplaria quædam manuscripta, quædam etiam ἐπισεσεγκεκμένους.

[10] ἢ ὅταν δ᾽ ὕπαρ] Hunc locum in nostra OEconomia expressimus & exposuimus.

[11] ἀ μὲν οὖν ὑπεσήμανα] Hæc deleui ex melioribus codicibus, cum neque ab interpretibus legantur, neque in Aldino codice adscribantur.

[12] ἀρχίσιον ὑπεσήμανα] Et hunc locum in nostra etiam OEconomia expressimus.

IN LIBRVM DE ARTE.

HVNC libellum Hippocr. tribuit finitionum Medicarum author. Erot. verò illius multa citat testimonia, eumque εἰς τὴν τῶν τέχνης τεπόντων λόγον tertium refert, & τῶν τέχνης passim inscribit.

[2] ἃς μὲν εἶσι] Manuscripta exemplaria Regia legunt, ἃς μὲν εἶσι τῶν ἀξιοφανερόμενοι, ἢ χ᾽ ὑγιὰ λέγω. Quæ lectio etiam adscripta est à Zuinggero.

[3] ἀλλ᾽ ἰσοείσεικεν] Hic adscribit Gorrhœus ex communi sermone locutum Hippocratem, ideoque ex sensus consecutione indicasse eos suam imperitiam manifesto prodere. Quæ interpretatio etsi vera est, & à Cal. fortasse etiam animaduersa, qui (quales essent demonstrauerunt) dixit: mihi tamen ad nō ambitiosam cognitionis & scientiæ suæ ostentationem referri aptissimè videtur, quod etiam fecerunt reliqui omnes interpretes, vt mihi valde suspecta sint exemplaria, quæ hic εἰκάσις præfermittūt. Adde quod codices manuscripti Regij quidā pro ἰσοείσεικεν ἰσάσεως adscribūt, quod mihi videtur glossema esse quoddā.

[4] ἐμοὶ δ᾽ τὸ μὲν π τῷ μὰ ὑφηλῷν] Codices manuscripti Regij quidam legunt, τῷ ἐκατῷ ὑσεισκωμῷν.

[5] ἀλλὰ καπηγελίη μᾶλλον] καπηγελίη legitur apud Galen. in Exegesi, & exponitur καπορρᾴωσιν, καπολογίαν, vt scripsimus in nostra OEconomia, istumque locum subnotauimus & aperuimus. ἀπιχίης etiam legitur in quibusdam codicibus manuscriptis, quod annotauit quoque Zuinggerus. Verum ἀπιχίη habent meliora exemplaria.

6 κακίης ἐπαυρέειν] τῇ κακίῃ ἐπαυρέειν legit Gorrhœus.

7 τοῖς ἐς ἰητρικὴν οὕτως ἐμπορευομένοις] Hæc elegans est phrasis, qua indicantur qui calumniando artem Medicam quæstũ aucupantur, aut ex artis reprehensione nundinationem faciunt, quã aperuimus in nostra OEconomia. In codicibus autem Regiis quibusdam manuscriptis, ad hunc locum adscribitur, ἐμπορευομένοις καθεδοπορεῦσι κέρδεος ἕλευθερίῃ χρέεν. Quod certè mihi videtur esse interpretamentũ quoddã, præsertim cum addatur Homericum testimonium, his verbis: Ομηρος φησι, ἐμπορον δ' ἀνὴρ ἐπήβολον, ἠδ' ἐρέτην. qui versus est 319. ὀδυσ. β. decurtato tamen sensu. Addendum enim γίνομαι ex sequẽti versu videtur.

8 οὐ γὰρ δὴ ἔστι γ' ἰδεῖν] Cornarius & Zuinggerus μὴ δὴ ἔστι γ' ἰδεῖν legunt cum Caluo, quod ea quæ non existunt, verè intueri non liceat. Sed malui codicum pluralitatem sequi cum Gorrhœo, & mihi hæc lectio optimè quadrare videtur.

9 ἀλλ' ὅπως μὴ ἐκ εὖ] Hoc aliter sumunt interpretes, mihi tamen hæc vera videtur interpretatio, Gorrhœus ad ea quæ verè existunt retulit, quod quæ oculis cernuntur, & mente esse cõprehenduntur, ea verè existere inficiari quis nequeat. Caluus & Zuinggerus ad ea quæ non existunt referunt, quæ non æquè ac ea quæ verè existunt, percipiuntur. Sed mihi propius ea quæ oculis cernuntur, & verè esse mente comprehenduntur, respicere videntur, quæ & perpetuò talia esse cernuntur, & animo concipiuntur, veréque existunt, neque aliter contingere in rerum natura potest. Quo etiam sequens ratio refertur.

10 ἐν ἄλλοις αὖ λόγοις] Exemplaria quædam Regia manuscripta λόγοισι legunt, quædam etiam αἰαλόγως, quod etiam annotauit Zuinggerus.

11 ἰητρικὴν ἔξι] Hanc artis definitionem sumit author definitionum Medicarum, vbi legitur πάσχειν ἀπαλλάσσειν τῆσι νοσημάτων τοὺς κάμνοντας.

12 καὶ τὸ μὴ ἐγχειρεῖν] Huius cautionis meminit Galen. Comm. ad aphor. 19. lib. 2.

13 εἰδότας ὅτι τοῖσι ἐοῦσι ἐ δοκέοντι] Caluus ὅτι πάντα τοῖσι ἐοῦσι ἐ δοκέοντι legisse videtur, quam lectionem etiam sequitur Definitionum Medicarum author, nisi quod illic legitur ὅτι πάντα τοῖσι δοκέουσι.

14 ἢ αἱ ἕκαστος ὠνῆται] Istud ad eos qui suis rationibus artem Medicam turpiter incessunt retuli, cum Cornario & Caluo, Gorrhœus & Zuinggerus ad rationes ipsas, & earum pondus aut momentum.

15 ἢ κ δοκιμάσῃ μὴ ἐπ' αὐτοῦ] πρὸ τέχνου legunt exemplaria Regia quædam manuscripta, non omnino improbando sensu.

16 καὶ ὅτι μὴ ἀρθὸν] ἓ εἶτε μὴ ὀρθὸν legunt exemplaria Regia quædã manuscripta, eademq; ἀλλ' ὃς αὖ ἀφιτύχοιεν legunt. Quas etiã lectiones annotauit Zuinggerus. Quædam etiam ἄλλως τ' ὅτι τύχοιεν ποιοῦσι habent, quam lectionem secutus videtur Cornarius. Verum peruulgata lectio mihi multò magis probatur.

17 ἢ τῇ ἁπάντων τέκτοσι παρεχῇ χρῆσθαι] Παρεχῇ legũt exẽplaria Regia & Vaticana, vt istorum omniũ promiscuũ vsum indicent.

18 καὶ εἴτι τ' ἐβλάβησαν] Pro his omnibus exemplaria Regia manuscripta habent, ἢ ὅ, τι τὸ βλάψαι ἐο τῇ βλαβείῃ. Quæ lectio minimè aspernanda est.

19 ἐσσὸ φαρμάκων] ὅτι φαρμάκων legunt exemplaria Regia manuscripta.

20 ἀγνοεῖ μανίῃσι ἁμίζεται ἀγνοίῃ μᾶλλον] Quædam exemplaria ἀνοίῃ μᾶλλον legunt, quæ secutus est Cornarius.

21 ἐ μὲν ὅτως ἀφρόνων] ἄφρονες legunt exempl. quædam manuscripta, vt Aldina, quam lectionem secutus est Cornarius, reliqua & plurima ἀφρόνων. Manuscripta etiam quædam exemplaria Regia, ἢ ὅτι ὑπολειπόμενοι legunt.

22 τὰ μὲν δὴ ἐς τὰ ἐντὸς] Hæc non legũtur in duobus codicibus Regiis manuscriptis, neque ea legit Caluus, vt suspicio sit in Vaticanis desiderari exemplaribus, vt & in Aldino. Quædam etiam exemplaria, pro ἢ εἰδαίνοντα, ἢ οἰδήμασιν legunt, vt videtur etiam legisse Caluus.

23 ταὐτὴ ἐστὶ] ταὐτὰ ἐστὶ legunt manuscripta exemplaria Regia & Vaticana.

24 ὅπου δεῖ εὐπορέειν τέχνου] τῷ τέχνῳ legunt exemplaria Regia manuscripta & Vaticana.

25 καὶ τῷδε νηδυῒ] Hic νηδυῒ cauitatem dixi, quod Erotianus πᾶσαν κοιλότητα hic exponat. Potui nihilominus ventrem eam cauitatem dicere, vt cæteri interpretes, idque fecimus in nostra OEconomia, vbi hunc locum expressimus.

26 πᾶν γὰρ τὸ ἀσύμφυτον] πᾶν γὰρ τὸ ξύμφυτον legitur apud Erotianum, sed vitiosè vt apparet.

27 ἐν τοῖσιν εὐσάρκοισιν ἔξι δέδεκται] ἐν τοῖσιν εὐσάρκοισιν ταὐτὰ ἔξι δέδεκται, legunt exemplaria quædam Regia manuscripta.

28 πολλαὶ δ' ἀφορύσιαι μεσέουσιν] ἀφορύσιες hîc quid sint, exposuimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco.

29 φορβεσμὰ] φορβεσμὰ legunt exemplaria Regia manuscripta.

30 ὅ, τι οὐκ ὕπαφρόν ἐστι] Erotianus hic ὕπαφρον legit, & πρυσῶν exponit. Quem locum in OEconomia nostra exposuimus. Ad eamque lectionem accedunt exemplaria quædam manuscripta, quæ ἐσπόφορον legunt, hoc est cauernosum. Idem etiam θαλάμας hic καταδύσεις exponit, latibula diximus, loculos, cellas & penetralia, aut foculos intelligentes.

31 ὃς ἐκ διοιγμῶν] διοιγμῶν legũt exemplaria Regia manuscripta quædam. Quam lectionem etiam adscribit Zuinggerus.

32 οὐ γὰρ δὴ ἀφθαλμοῖσι] Hæc ratio facit vt Erotiani lectio quæ ὕπωφρον legit mihi plurimum arrideat, eamque veluti genuinam & ἀρχαῖαν esse spondeam, etsi mihi defecta & vitiosa videatur. οὐκ ὕπωφρον enim legendum esse res ipsa clamat, & quod idem subiicit, εἰ σωθεῖεν καταδύσεις θαλάμας λέγοντο, εἰκότως πᾶν τὸ κεκρυμμένον, κρυφαῖόν ἐστι καὶ ὕπωφρον.

33 διὸ δὲ ἄδηλα] διὸ δὴ legunt exemplaria Regia manuscripta.

34 ὅσον αἵ τε τῶν νοσεόντων φύσιες] ὅσαι τῶν νοσούντων φύσιες legunt exemplaria quædam Regia manuscripta & Vaticana.

35 μετὰ πλείονος μόχθου] Hîc codicum pluralitatem secuti sumus, etsi plurimum mihi arridet Gorrhœi lectio, quam ex Aldino codice hausit. Exemplaria autem quædam Regia manuscripta hic legunt, ἓ μετ' ἐλάσσονος χρόνου ἔξι, ἓ ὧν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ὁρᾶται τε καὶ γινώσκει.

36 καὶ ῥᾳδιώνη μᾶλλον] Hic ῥᾳδιώνη facilitatem ac lenitatem quandam significat, qua ars Medica inter curandum vtitur, cum medicamenta dolores alleuantia & benigna potius quam exasperantia instituit, amicéque potius ægrum, & vt Medicum naturæ administrum æquum est, quam aspere, & hostiliter tractat. Alioqui ῥᾳδιώνη dici potest matura quædam tarditas & cum prudentia coniuncta, quæ præcipiti temeritati & inconsideratæ lenitati opponitur.

37 ὅσῃ τε τῶν τῶν κεκμηώντων ἐλιγωρείῃ. ὑπιόντα γὰρ] Hanc lectionem secutus sum codicum pluralitate fretus, cum Corn. & Zuinggero, in qua ὑπιόντα pro αἰαβάλλον aut αἰαπτάν mihi poni videtur, vt ægri ipsi sua negligentia curationem differant, sed tum demum morbis correpti, curationi se committunt. Vaticana exemplaria cum Aldino sic legunt, ὅσῃ τε τῶν τῶν κεκμηώντων ἐλιγωρείῃ ὑπιόντα, quod morborum impetum & vehementiam respicit, qua velut hostiliter ægris ob negligentiam insidiantur, eosque inuadunt & aggrediuntur. Quæ lectio certè arridet, eamque secutus est Caluus & Gorrhœus. Verùm in eo quod sequitur vitiosa sunt exemplaria, οὐ λαμβανόμενα N. expungenda enim negatio videtur. Exemplaria manuscripta Regia, hic σεσηπότα pro σεσηπότα legunt. Zuinggerus etiam ὑπερπίπτον pro ὑπιόντα legi adscribit.

38 ἀλλ' αὐτέων ὅσα] ὅσα πυρὶ δημιοργικῷ] legunt exemplaria Regia manuscripta, & ἄλλοι.

39 μὴ τὸ τοῦτο ἀφθῆναι] Exemplaria quædam Regia manuscripta cum Vaticanis & Aldinis istud sic legunt, ἢ ὅσα μὴ τὸ ἀφθῆναι ἀμφὶ, alia etiam ἔμπροσθεν legunt, quæ lectio magis probatur.

40 ἐλλιπνύει] Hæc mihi videtur germana lectio, etsi ἐλλιπνύειν legunt exemplaria Regia manuscripta, cum Vaticanis & Aldinis. Eadem quoque Regia habent καίτοι εἰ κἀκάνας. Hic autem mihi sensus esse videtur, artes non tam operis celeritatem requirere, quam vt ritè & decenter, neque perfunctoriè tractentur, in quibus sine idoneo instrumento nulla sit operis efficacitas, eaq; instrumenti mora quamuis operis perfectionem retardet, ideoq; ad emolumentum plurimum officiat, ea tamen pluris æstimatur & præfertur. Et mihi tamen probè conscius sum, reliquos interpretes aliam huius loci notionẽ esse secutos: verum ista mihi magis probatur. Adscribendum quoq; videtur quędam exemplaria λισπελέου pro λισπελέπρον adscribere.

41 τὰ πάντα πάντες] Ionica est phrasis pro ἃ πάντες, idque ad id quod omnibus est manifestum retuli, pluralitatem secutus. Caluus & Gorrhœus ad aliarum artium artifices retulerunt.

42 φωνῆς τε γὰρ λαμπρότητα] Quædam exemplaria manuscripta λαμπρότητα ἓ βραδυτῆτα, ἢ ῥευμάτων legunt.

43 ἀνάγκας εὕρηκεν] εὑρήσει legunt exemplaria manuscripta Regia, Vitiosa est autem Vaticanorum manuscriptorum lectio, ἀνάγκῃς εὕρη, κενῆσιν ἡ φύσις ἀζήμιος μεθῆσιν.

44 τὰς τε πίστιας] Vaticana exemplaria τὰς τ' ἀπίστιας legunt, quæ videtur secutus Caluus, sed πίστιας lego cum reliquis omnibus interpretibus, & ad morborum cognitionem retuli, alij ad fidem quam ægri Medico adhibent. Cornarius etiam βραδυτέρας pro βραχυτέρους legisse videtur.

45 ἢ τολμῆσαι καθαιρεθέντες] Hic mihi artis Medicæ peritos exprimit, qui non tam persuasoriam verborum eloquentiam affectant, quam vt bene medendo, & bene curando, ipsisque artis operibus suam scientiam probent. Scio alium esse interpretum sensum, sed hic mihi valde probatur. καθαιρεθέντες etiam quidam legunt, hoc sensu, non quod orationis dictionem negligant;

gligant. Tum enim vel maximè arti Medicæ sua dignitas constat, cum ad operis fidem, dictionis puritas aut oratio non inelegans accessit.

IN LIBRVM DE PRISCA MEDICINA.

1 Ὅσοι ἐπεχείρησαν Hunc quoq; librum Erotianus tertium εἰς ἃ ἐβουλήθη τέχνης τινόντων λόγων recenset.

2 ἀμφὶ τέχνης ἐούσης] αὐτὴ τέχνης legunt exemplaria Regia quædam manuscripta.

3 μὴ δ' ἐν αὐτῇ ἔσκεπτο] Exemplaria Regia M.S. μηδὲν αὐτῇ ἔσκεπτο, ἢ μηδὲν αὐτῇ δέοιτο legunt, & ἀνεπίσκεπτοι pro αἰτιώμενοι habẽt.

4 ἢ φύσει π] Sic ferè omnia exemplaria, sed φησί π, lego, aut φησί π, vt Vaticana & Aldina.

5 ἐδόκει γὰρ ἕτερον] Sic legunt omnia quotquot videre licuit exemplaria, quæ secutus sum. Caluus & Cornarius pro ἕτερον ἀδύτερον legisse videntur.

6 ἢ καὶ ἄλλα δέοιτο μυθώδεις] Hanc lectionem ex codicum pluralitate secutus sum, quæ sic mihi constare posse videtur. Etsi probo eam lectionem quam adscribunt exemplaria Regia manuscripta, εἰ μὴ καὶ ἄλλα δέοιτο μυθώδεις ξυνίφερε, ἢ μὴ ἐοῦ ἕτερα τοιούτων ἐελπίω, propterea quæ sequuntur. Scio Gorrhœo aliam placuisse lectionem. Vitiosa sunt exemplaria Aldina, quæ δέοιτο μὴ legunt, & ἢ εἰ μή.

7 οἱ ἀπὸ τυτίων ὄ] Sic legunt ferè omnia exemplaria, οἱ ἀπὸ τυτίων quædam manuscripta, ἀπὸ τυτίων Aldina. Corn. & Gorrhœus, ἀπὸ τυτέων γὰρ legunt.

8 ἢ φορύξαντες] φρύξαντες legunt exemplaria Regia manuscripta, & Vaticana & Aldina. φορύξαντες autẽ ex hoc loco mihi videtur legisse Galenus in Exegesi, & φυράσαντες exponere, vt scripsimus in nostra OEconomia.

9 ἅμα δὲ τυτίῳ φρυγματινοειδέϊ] Cum maza antiquis vilior cibus fuerit, illud varium eius & operiosiorem apparatum indicare mihi videtur. Est enim apud antiquos μάζη τετμὴ & ῥαστὴ, & μάζα ἄτμητος, & μάζα ξηρὴ ἢ ὑγρὴ, & μάζα πεφυρμένη, & ἐυθὺς πεφυρμένη ἥδε. Est & μάζα μαλθακὴ de quibus omnibus agitur apud Hippocrat. variis in locis.

10 σωπεΐη] Pro σωπείη, σωπείης vitiosè legitur in quibusdam exemplaribus Regiis manuscriptis.

11 ὅπερ καὶ τὸ αὐτέων] Cornarius & Zuinggerus ad ciborum confectionem illud referunt, ego vero malui ad certatores & athletas referrre cum Caluo & Gorrhœo.

12 ἢ τῷδε ἑλλίων ὄμοιοι] ὅμοιοι legunt exemplaria quædam Regia manuscripta pro ὅμοροι.

13 ἢ ταῦτα τῷσι τε χρήσεσι] πιχνήσεσι pro χρήσεσι legunt exemplaria Regia manuscripta, qua notione variam præparationem ciborum ac medicamentorum comprehendunt.

14 τὰ ἰσχυρότατα μάλιστα] Illud ad vehementissimas & euidentes dolorum causas retulit Gorrhœus, ego ad valentissima edulia, quę sunt euidentissimæ & maximæ dolorum causæ, quod etiam cæteri fecerunt interpretes.

15 ἀλλ' ὕπαυτόν] Mihi placet occultum morbum esse, & quem neque qui in victu peccat sit cogniturus.

16 ἢ ὕδατον ὑγιαίνων] Sic legunt omnia quæ videre licuit exemplaria. Mihi tamen videtur legendum, ἢ οὐχ ὕδατον ὑγιαίνων τῶν ποιήσας ποιήσει. Apta enim sic & congrua mihi videtur redditio. Quod alioqui effecit vt Cornar. & Zuinggerus aliam sibi lectionem finxerint. Sed nos exemplarium consensum secuti sumus, idq; mihi velle Hippocr. videtur, non aliam fuisse mentẽ eius qui agrestem illum ac ferinum victum, in mitiorem & politiorem commutauit (quamuis ea victus ratio sit ægrotantiũ victus ratione magis noxia) & illius qui ægrotis debitam victus rationem instituit, proindeq; vtramq; vt rectè esse inuentam, ita & eam quæ ad Medicinam spectat, via & methodo esse inuestigatam & constitutam.

17 ἀλλὰ ξυμβαίνῃ αὐτέων ἐπιτέρεσι] ξυμφέρει pro ξυμβαίνῃ legũt exemplaria manuscripta Regia & Vaticana, quæ secutus est Cal.

18 οἱ γὰρ ὧδε ἐσθίουσι] Eadem fere scribuntur lib. 2. de rat. vict. in morb. acut. vbi eos qui minimè prandere consueti, si prandi fuerint, fieri scribit, ἐυθὺς αἰρόμενοι καὶ βαρέα ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἀσθενέες, καὶ ἀνηκουστέουσι. ἢν δὲ ὀλίγον ἐπισιτίσωνται, ἐξυρεσμώδεες. ἐνίοισι δὲ, καὶ ἀσαπέλη γίνεται αὖ, ὁκόταν ἐπὶ τὸ ἦθος ἀληθοφορήσῃ ἡ κοιλίη. Et lib. 4. οὔκουν δὲ γαστρὸς, καὶ νυκτὸς μὲν, καὶ πλησθέντων adscribit, etsi insuper cœnauerint, καὶ ἧσσον ἐπιταραττομένων.

19 καὶ φύσει] ὁ ὅσα τοῖσιν ἡμῖν πνεύματα ex hoc loco hoc lib. sumit Erotianus. Vide porro quæ eadem in re scribuntur lib. de rat. vict. in morb. acu.

20 καὶ ἐξυμωμένων] ἐξυμωμένων κοιλίων ex hoc loco abundè exposuimus in nostra OEconomia.

21 καὶ πλόνος δέκτικα αἱματώδεος] αἱματώδεος legunt fere omnia exemplaria, quo nomine contractio ventriculi indicatur, cum se ad concoquendos & amplectendos cibos colligit & cõtrahit. vt scripsimus in nostra OEconomia, etsi aliter Zuinggero, sumi non ignoro. αἱματώδεος tamen legunt quædam exemplaria manuscripta Regia & Vaticana, quæ secuti sumus cum omnibus interpretibus.

22 ἢν δ' ἀμορτημάτων ἀπολαυόσας] Sic legunt omnia ferè exemplaria. Regia vero manuscripta & Vaticana ἀπολυόσας. quædam etiam ἀπολλυόσας. & ἀπολιπόσας.

23 πυξάριν ἀεὶ τῷ ἀτρεκεστάτῳ] Hic ἀτρεκέστατον, quod est certissimum & exactissimum, ac rectitudinem ipsam significat Erotiano, eiq; à vero distinguitur, & αὐτῷ τῷ ἀκριβεστάτῳ ponitur, vt in OEconomia nostra indicauimus, simulq; ipsius lectionem adscripsimus quam hic valde operæ pretium est animaduertere, quod longè ab hac vulgari differ. Sic enim legit, χαλεπὸν, μὴ τοιαύτης ἀκριβείης ἐούσης ἐοῦ τὸν τέχνῳ, πυξάριν τῷ ἀτρεκεστάτῳ.

24 πολλὰ ὦ εἴδεα] Sic legit Erotianus, πολλὰ οὖν εἴδεα κατ' ἰητρικὴν ὧδε ἐς τοιαύτην ἀκριβείην.

25 ὅσα ὑπ' αὐγῆς ἐκπέπεται] αἰγὶ πυροὶ quinam dicantur ex hoc loco exposuimus in nostra OEconomia.

26 ὃ γὰρ πυρὶ ἢ ὕδατι δίδοται] Sic ferè legunt plæraque omnia exemplaria, quædam etiam ὃ γὰρ, & manuscripta quædam ὅπ γὰρ adscriptum habent in margine, quod lectionem ex se perplexam videtur quasi explicare, & phrasim obscuram euoluere.

27 ἢ συγκομισὸς] Hic συγκομισὸν ἄρτον πρὸ καθαροῦ oppono ex Galmente, qui cum ῥυπαρὸν ἢ μὴ καθαρὸν exponit, vt scripsimus in nostra OEconomia.

28 ἢ ἀπίσων πυροῦ] Ex hoc loco mihi videtur Galen. in Exegesi, ἀπίσων exponere, ὁλοχερῶς, εἰς ὁλοχερῆ ἄλευρα διακρινομένων, ἐλλιπῶς κεκομμένων, μὴ δοκιβεβρασμένων τὸ πιτυρῶδες. Istumq; etiã locum subindicasse mihi videtur Erotianus, cũ ἀπίσων ἀλεπίσων, exposuit, vt subnotasse nobis videmur in nostra Oeconomia.

29 πρὸ τοῦ πεφθεῖναι] πεφθεῖναι legunt exemplaria manuscripta Regia & Vaticana. 30 Ἐ τρυφτὸν, ἢ πλαδρὸν] πλαδρὸν cur hic insipidum cum Gorrhœo dixerim, cuiq; τῷ τρυφερῷ opponatur, diximus in nostra OEconomia.

31 ὥσπερ ἐν τοῦ ἐν τῷ σώματος ἀποκεινομένων] Quædam exemplaria manuscripta ἐοῦ non legunt, quædam etiam ἀποκειναμένων habent.

32 ἢ ἀπόκεισις ἢ ἀμφὶ τὸ σῶμα δυτάμιον] ἢ ἀμφὶ τὸ σῶμα δυναμένων leg. exẽplaria quędã, quæ secuti sũt Gorrhœus & Caluus.

33 ἢ ἀπλέον] ἄπλεον legunt exemplaria Regia manuscripta. Hic verò ἐπ ἰσχυρὸν legisse videtur Cornarius. Verùm ἰσχυρὸν habent quotquot videre licuit exemplaria, quod validum dixi ex quo robur, incrementum, & alimentum corpori cum proba temperatione comparatur.

34 πινά ποτε τρόπον θεραπεύσει] θεραπεύσῃ vitiosè legunt plæraq; exemplaria.

35 ἢ ἐς τετέων τὰ ἢ ἐθέλουμεν καταφυγεῖν] Dixi vel ad aliquid horum confugere, vt senius sit, necesse enim vel delirare, vel ad eorũ aliquid quę facta sunt, aut fiunt recurrere, hoc est ad eos cibos qui quotidie vsurpantur aut apparãtur cõfugiendũ esse.

36 ἄραδον ἔχει] Hic ἄραδον ex Erotiani mente τεταραχώδη κίνησιν ἢ σάλον accipio, vt monuimus in nostra OEconomia. Ad hunc enim locum mihi illa Erotiani explicatio rectè referri videtur. ἀραιὸν legisse videtur Cornarius, aut ad id retulisse quod ἀράδους λεπτὰς exponit Hesychius.

37 δείσῃ δὲ τὰ αὐτέων] εἰ δείσει τὰ αὐτέων legunt exemplaria quædam Regia manuscripta & Vaticana.

38 ἐκθερμαθλεῦσι στερεὸς] pro στερεὸς, ἰχυρὸς legunt exemplaria quædam Regia manuscripta.

39 ἐκ τετέων τῶ τρόπου δέξασθαι] Hãc lectionẽ vt valde popularem & pluribus codicibus cõtestatam secutus sum. Gorrhœus & Cornarius δέξαιτο legunt, cum quibusdã codicibus manuscriptis & Vatic. Quidam etiã παῦσαι pro δέξασθαι habent.

40 οἷα παχυσιν ἐς τὰς νύκτα] οἱ ἀπέχουσιν ἐς τὰς νύκτα legunt exemplaria manuscripta Regia quædam & Vaticana, quæ secutus est Cornarius. Nos valde popularem istam lectionem cum reliquis retinuimus.

41 ὁ πυρετὸς ἐκλάμπῃ] ἐκλάμπειν hic per translationem dici de his quæ vires intensas exerunt, scripsimus in nostra OEconomia, vt hic de febris intensissimo calore intelligatur. Hæc vero mihi per interrogationem legenda cum cæteris videntur.

42 ὅπερ τὸ ῥίζος] ὥσπερ legunt exemplaria manuscripta quædam Regia & Vaticana. Potest quoque hic locus per interrogationem legi vt legit Zuinggerus.

43 ἀλλ' οἱ πυρετώδεες τοῖσι κρύσισί π] κρύμασί π legunt exemplaria Regia manuscripta.

44 ὅπῃ δ' ἂν τὸ θερμὸν ἀπλοῦς] θερμὸν ἁπλοῦς intelligit calidũ per se non iunctum secundis qualitatibus, θερμὸν εἰλικρινῆ postea vo-

cat. ἀπὸ δὲ autem deest in duobus exemplaribus Regiis manuscriptis,& videtur deesse in Vaticanis,neque id legisse Caluus, neque μειῶσον.

45 λιῶ δ' ἢ πλὼ χεῖρα θερμοτέρης] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria.Nos nihil immutauimus & receptam lectionem secuti sumus. Zuinggerus istud ad superiora retulit, & legit,λιῶ δ' ἢ πλέω χρόνον παρῇ.Quod certe ad longã manuum admotionem referunt nonnulli, nos ad diuturnam fluxionis perseuerantiam.Cæterum exemplaria Regia manuscripta tria ἐξελκοῦται legunt,& Vaticana etiam. Aldina vero ἐξογκοῦται, quæ minus probo.

46 ἢ ἀμφὶ πλὼ ὄψιν χλιδῶσα] ὄψις etsi totum oculum interdum denotat,præcipuè tamen videndi aciem qua cernimus, ipsamque pupillam,quæ κόρη dicitur,atq; sæpe sic,vel nunc maximè vertimus , quod μάλιστα αἱ ὄψιες ἕλκεσθαι ἐλκώμεναι (vt scribitur Prorrh.2.)& insignem noxiam facit pupillæ acies exulcerata.

47 ὅταν πικρότης τὸν ἀποχυθῇ] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria.Zuinggerus tamen ἀπακεισθῇ legisse videtur. οἷαι ἢ ἄσαι,legunt quædam exemplaria manuscripta, alia etiam κίεσαι vitiosè. Hunc autem locum per interrogationem lego cum Cornario.

48 ἢ εἶσι μᾶλλον ξύμπτυξις]Hunc etiam locum per interrogationem lego cum Corn.Quid autem hic indicet καταστορεσθῇ, satis apposite videmur expressisse,& exposuisse in nostra OEconomia, in dictione καθαρίσαι.

49 κρῆσις τὶ αὐτῶν ἔῃσι]Id mihi innuere videtur Hippocr.calidũ & frigidum secundis qualitatibus permixtum,nullam agendi aut patiendi vim habere,sed tum demum cum mutuo inter se contemperata fuerint, sicque morborum curationem procere,cum alterum alteri sit remedium.

50 ἢ δ' ἄλλα πῇ ἢ αὖ ὁρῶπον] ἄλλα πῃ τε legunt exemplaria manuscripta Regia & Vaticana.

51 ἐγὼ δ' τυχίων μᾶλλον] τᾶδε μᾶλλον legunt exemplaria manuscripta Regia.

52 πολλαὶ συμφοραὶ ἄξιες] Hanc dictionem adeoq; hunc totum locum appositissimè nobis videmur in OEconomia nostra explicasse & aperuisse,συμπράξιες tamen videtur legisse Cornar.

53 ἢ τιθηλότε τιθηλόεσα cum à θάλλω deduxerim in nostra OEconomia,rationem etiam addidi,cur florida dicerem, hoc est succo turgida,aut succulenta.Adscripsi etiam cur mollia Gorrhæus,sugentia Caluus dixerit. Cornarius vero cur hiantes verterit,non satis apparet,nisi quod mihi κεχλιῶτα legisse videtur.Quędam autem exemplaria manuscripta Regia hic μανὰ non legunt,vt nec Caluus legisse videtur.

54 θερμυλλιώδεας δ']Sic legunt exemplaria omnia publicata,manuscripta verò θερμυλλιώδεας, quædam etiam προσβατρίφας adscribunt, sed προσβατρίφας scribendum videtur, vt sit interpretatio quædam.Hunc autem mihi locum subindicare videtur Galenus in Exegesi,θρομυλλιώδεας exponens τροπίνας ὄζω δ' χείλη,etsi per simplex λ scribitur , huncq; locum in Oeconomia nostra expressimus & exposuimus. Ac nescio an hic etiam δπομυλλιώδεας legerit Galenus, quod idem exponit in Exegesi, τροβαλὰν δ' χείλη σωμμιξύσας,licet etiam per vnicum λ scribatur.Nam solet sæpe in Exegesi varias vnius loci scriptiones producere & exponere. Certè exemplaria manuscripta hic quoque ἀιασπάσῃς pro ἀιασπάσαις bis legunt

55 ἐπάκτε ὑγρότητες] Sic legunt meliora exemplaria,quædã vero manuscripta ἐπ' ὠτῶ,& ὑπερρυείσας ὑγρότητας in plurali legunt.

56 δὲ μάλιστα] Hic pulmonem addidit Cornarius contra omnium codicum fidem.

57 ἀυτὴ ἡ κοιλίη τὸ ὑγρὸν]Exemplaria Regia manuscripta ἐν ᾗ τὸ ὑγρὸν legunt. Deinde pro ἐξαγγίζοιτ' αἱ, ἐξαγγίζοι & ἐξαλίζοι habent,ex quo ἐξαλίζοιτο Galenum legisse, & ἐκκενοῖτο expotuisse suspicatus sum in nostraOEconomia.Gorrhœus ἐξογκίζοιτο aut ἐξογκοῖτο legisse videtur. Vult autem Hippocrates,cauas partes quæ humorem in se continent,neq; à se emouent aut emittũt, vbi eum in sese imbiberint,pro mollibus duras, pro laxis solidas,& pro paruis elatas & tumidas euadere.Exemplaria porro Regia manuscripta pro πίη,ἶη habent.

58 αἰειλήματα]αἰειλήματα στρόφους Galenus in Exegesi in hoc loco mihi exponere videtur, vt notauimus in nostra OEconomia, ideoque torminum aut flatuum conuolutiones aut inuolutiones diximus.

59 νάρκην τὶ ἢ πληράματα]νάρκας legunt exemplaria Regia manuscripta. Quædam etiam exemplaria ἃ ἐν τοῖσι ἀποφαγῖσι legunt.Quinam vero mihi οἱ ἀποφαγμῖται dici hic videantur,satis docuimus in nostra OEconomia , simulque hunc locum subnotauimus,& lectionis varietatem indicauimus.

60 ἢ ὁρμᾷ μάλιστα πρὸς τὸ ἀπιτῶον]ὁρμαὶ legunt exemplaria Regia manuscripta.

IN LIBRVM DE MEDICO.

1 Τὸ μὲν γράμμα]Hic libellus etsi ab Erotiano in proœmio inter cætera Hippocratis scripta non recensetur,ad artis tamen dignationem maximè pertinere, & inter τεχνικὰ præcipuè reponendus videtur.Hoc enim Medici authoritatem tuẽdam suscipit Hippocrates,qua maximè ægrotis præsit ac præscribat.Quæ præpositio est velut totius operis argumentum, veterum scriptorum more.προστάσσει enim cùm varia significet, hic mihi non incommodè imperium indicat , quo imperat ac præscribit Medico Hippocrates,quonam modo officinam instruere oporteat,vt paulò post,dignitatem & authoritatẽ qua ægro præficitur,ac præcipit quæ agenda sunt. Ad artis igitur authoritatem cum plurimum conferre censeatur,huc mihi potius quam inter χειρουργούμενα collocandus videtur,etsi Medici officinam non ineptè instruit & accommodat.

2 ὁρῶ δ' χρως τὶ] Illud ὁρῶ ad aspectum Medici & exteriorẽ corporis habitum,qui colore & superficie continetur,referũt, interpres, nos ad curam & Medici studium respiciendum existimamus. εὔχρως autem hic eum qui bene habito est corpore indicat,& qui σύμμετρος dicitur,mediocri temperamento ac fere nullis vitiis obnoxio. Etsi Plato lib.3.de repub. Medicum omnes morbos expertum & natura valetudinarium requirit. Exemplaria M.s.Regia quædã hic pro ὑπάρχουσι, ὅταν legunt.

3 καθαίρειν ὡς ἔχειν] Hic mihi valde probatur Hieronymi Mercurialis lectio quam hoc loco adscribit cap.20.lib.3.variarum lectionum,ἔπειτα δ' οἷόν αὐτὸν καθαρὸς ἔχῃ.

4 δ' γὰρ προσπίτ]Hunc locum in nostra OEconomia subnotauimus & exposuimus.

5 σκοπὸν δ']Hic locus subobscurus mihi sic populariter intelligendus videtur,vt præcipuè animum intendat Medicus, rectq; prospiciat, quando his vti liceat,vt non se quibusuis,neque omni tempore propensum & procliuem exhibeat,ne sit despectui,cum eadem etiam apud eosdem,non nisi cum recta sunt,æstimentur.Scio tamen omnes interpretes aliter sentire, sed is mihi facilior sensus videtur. σκοπὸν autem legere malim, quam σκοπὴν aut σκοπιὰν.

6 ἀυθάδης γὰρ] αὐθάδης quinam dicatur ex hoc loco in nostra OEconomia aperuimus.

7 ἀφ' ἧς ὠφελεῖας ἢ θεραπεύσῃ]ἢ θεραπεύσῃται legunt exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit,sed ἢ θεραπεύμενον cum interpretibus malo.

8 ὅκως μηδὲ ἀσθενῇ] Hic locus non parum mihi suspectus est, etsi in eo mirum in modum sibi constent quotquot videre licuit exemplaria. Quidam istud ad deligationem referunt,vt ne leuior quam par sit adhibeatur.Cornarius etiam fortiorem adhibuit,vt ἐνισχῇ legisse videatur.Mihi sic satis expeditus sensus videtur,vt intelligas pro anni tempestate partem vel integendã esse,vel nudandã,videndũ tamẽ esse,ne partis imbecillitate deceptus,vtro horũ vtendum sit, hæreas,ac veluti ignoranter hæsites.Scio tamem aliam esse mentẽ Cal.& Gorrhœo.

9 ἐν γὰρ οἵῳ τε] καταχορῦσαι ex hoc loco in nostra OEconomia aperuimus & exposuimus.

10 ἐν γὰρ οἵοισι] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria,οἵῳ τε tamen lego cum Gorrhœo.

11 ὅταν δ' κατακρύψῃ] Ex hoc loco κατακρύπτειν κατακλίζειν mihi videtur Erotianus & Gal.apud Hippoc.exponere, etsi κατακλίζειν pro κατακλίζειν interpretes legunt,vt scripsimus in nostra OEconomia.Vbi etiã κατ' κουφὼ pro κατακρύειν Dioscoridem legisse ex Gal.coniecimus,illumque totum locum aperuimus.

12 ἀπονωτέρη γάρ ἐστιν]ἀπονωτέρη videtur legisse Cornarius,qui debiliorem carnem vertit.Indicat autem carnem compactã magis esse & contentam,aut solidiorem,sanguine & humore attracto distentam.

13 πλὼ γὰρ φλέβα ἐμφυσᾶσ]ἐμφυσᾶσ intumescentẽ & inflatã venã mihi simpliciter indicare videtur,etsi ἐμφυσᾶσ mihi legisse videtur Cornarius.Zuinggerus autem longe aliter accipit.

14 πᾶσαι δ' κοιναὶ τὸ ξυμφέροντος] Id mihi simpliciter intelligendum videtur de communi curandi methodo, quod omnibus eadem conferat , cum in ista scriptione sibi admodum constent exemplaria omnia.

15 ἕρηται σημεῖα]ἔρηται simpliciter leg.Cornarius & Zuinggerus.

16 δ' ὅθόνιον φυλάσσῃ] Sic legunt exemplaria meliora, eamq; notionem secuti sumus,quædam etiam φλάσσῃ, quæ secutus est Cornarius.

17 ἐπὶ πλεῖον προσῇκται] ὅπῃ πλεῖω προσῇκται vitiosè legunt exemplaria quædam.

18 ὅταν χλωρχίται] χειρουργίται legunt exemplaria M.s. Regia.

IN LIBRVM DE DECENTI HABITV, AVT DECORO.

Hic quoq; liber ad Medicinæ dignitatē tuendam & Medici authoritatem ſpectat, quanquam ab Erotiano ſubticetur, & ab omnibus inter artis Prolegomena adſcribitur, iſtaq; οἷσι εὐσχημοσύνης inſcriptione proponitur, quæ animi habitus, eaq; morum moderatio ab Hipp. explicatur, quā poſſit Medicus velut ſibi impoſitā perſonam ſuſtinere, eaq; velut caduceo ornatus, per ora hominum & ægrorum triclinia obambulare, dignitatemq; ſuam cum decoro tueri. Iſtam vero εὐσχημοσύνης dictionē apertiſſimè mihi videtur explicare Zuinggerus, & nos in noſtra OEconomia aperuimus, quam ſub Decoro Latini non malè mihi comprehendere videntur.

[2] ὁρὰς ἀθυμηρίλιν φαίνονται] ἀθυμηρίλιν in noſtra OEconomia, hoc ſubnotato loco aperuimus & expoſuimus.

[3] ἐφελκύσατό τε] τ legunt exemplar. manuſcripta Regia, quam lectionem videtur ſecutus Cornarius.

[4] μᾶλλον ἐς τὰ χείλεα πεπιεσμένα] Sic legunt omnia fere exemplaria, πεπιεσμένα tamen legunt Cornarius & Zuinggerus. μᾶλλον δὲ etiam habent exemplaria quædam.

[5] ἀλλ' εἴγε μὴ ὁρὰς αὐτοῖσιν] Hūc locū in noſtra OEconomia ſubnotauimus & expreſſimus hoc ſenſu, vt niſi eæ partes innocēter & cum integritate opus ſuum exerceant, publicentur, h.e. vileſcāt, aut publica pœna multētur eorū artifices & ſophiſtę. Vbi δημεύῃ cum Zuinggero legimus, etſi δημευτὰ habent reliqua exemplaria, quædam etiam Regia manuſcripta δεσμεύῃ.

[6] ἀκριβέστερον ἢ δι' ἐνυπνίου] Sic quoque hunc locum in noſtra OEconomia expoſuimus. ἰδιώτας autem pro ἰδρῶτας legiſſe videtur Cornarius.

[7] ἢ γὰρ ἀγρίου] Iſta omnia diuerſis locis in noſtra OEconomia expoſuimus.

[8] πολὺ μᾶλλον φευκτέοι ἢ μισητέοι] φευκτέον ἢ μισητέον habent exemplaria quædam.

[9] πικροὺς ὁρὰς τοὺς σωματώδεας] Hic πικροὺς graues potius quam amarulentos mihi ſignificare videntur, quique ſeueritatem aut grauitatem magis ad occurſus, quam amarulentiam vultu præ ſe ferunt.

[10] ὁρὰς τοὺς ὁμοιότητας ὀξυηκόους] εὐσχήμονες videntur acutè ac ſolerter proſpicientes in ſimilium conuerſatione, quique ſcitè ac rectè iudicant in ſimilium familiaritatibus contrahendis, in eiſque ſe comes ac affabiles præbent.

[11] εὐκράτως ὁρὰς ἅπαντας] εὐκράτως ad animi moderationem aut morum modeſtiam mihi referri videntur.

[12] ὁρὰς τοὺς ἀποκρινομένους] Hunc totum locum expreſſimus in noſtra OEconomia, & ad reſpondendū margutos, acutos, aut acres ſignificare diximus, vt ſuperioribus reſponderent, qui aduerſus eos qui inſiſtunt, aut ad eos qui commouentur, ſunt taciturni.

[13] ὁρὰς λόγους αἱρετοὺς] Sermonibus aut oratione potentes & efficaces intelligimus, tum perſuadendo, tum ratiocinādo, aut ad ſermones expeditos & verbis promptos, vt expoſuimus in noſtra OEconomia.

[14] παῦ τὸ ὑποδιδαχθὲν] ὑποδιδαχθὲν idem quod ὑποδιδαγμα ſignificat & quod doctrina aut ſubmonitione acceptum eſt, vt illud in commune aut medium libenter proferant aut communicent.

[15] ἐς ἀναθέλιν ὁρὰς τὸ ὑποδεδιγμένον] Hunc locum etſi in OEconomia noſtra aperuimus, eam tamen interpretationem non ingratiis adhibemus.

[16] ἐς δεῖξιν] ἐς ἐνδειξιν legunt exemplaria manuſcripta Regia.

[17] δεήσονται χρόνου ὅσου] Sic legunt exemplaria omnia quæ adhucvſq; videre licuit. Cornarius tamē & Zuinggerus ἐφεξαμαρτάνειν legunt. Qui igitur ad artis vniuerſales præceptiones ſingularū experientiā non adiungunt, eadem via progredi videntur, qua qui ex vtriſq; rationibus alteram tantum adhibent.

[18] εἶναι δ'] ἀμείνω μὲν legunt exemplaria quædam, alia ἀφίλω.

[19] καὶ ὅσοι ὀλιγοσάρκου ἢ ὀφέρματος] Locus eſt ſubobſcurus. ὁμωγλώσσους mihi videtur Sophiſtæ dici, qui in vniuerſaliū cognitione, & verborū lenocinio, ſine ſingularium ſenſu artem conſtituūt, quibus χρῶνται ἢ μὴ πάνυ adhibet, eiuſmodiq; prædictionē qua eorum Methodū inutilem & inefficacem ſeſe prodere dixit, ad intelligentiam nihil conferre indicat, quod quam rectus finis ſit cognitio ipſa, quæ fallax eſt, indicet. Sic enim ſimplex iſta notio mihi probatur, ne nodum in ſcirpo quærere videar. Scio alium eſſe huius loci ſenſum Zuinggero, qui ὁμωγλώσσους legit, & ad naturæ cognitionem ad opera ſingularia refert.

[20] Ὑλέα κατάσταιεν] Hunc locum in noſtra OEconomia aperuimus in dictione ὕλας, ſimulq; variam exemplar. ſcriptionē indicauimus, quæd. M.s. Regia ὑλαλία legere, quæd. etiam ὑλαλία vitiosè legunt. Significat autem illorum artem qui vniuerſalium cognitionem cum rerum ſingularium actione aut experientia coniungunt, rectè procedere & tempore abſolutionem conſequi, cum temporis ſucceſſu experientiam coniungant & requirant, tumq; proſpero artis ſucceſſu vtantur, ad eamq; rectè amplificandam temporis diuturnitatem eis ampliſſimas facultates aut opportunitates ſuppeditare.

[21] πολλὰ γὰρ] Sic legunt omnia exempl. & Cal. ἀ πολλὰ tamē lego cum aliis. [22] ἐπιχάρη, ἀπαίτιος] Iſta ſimul coniungi poſſunt, vt leuem occurſationem aut occurſum indicent, & ſermonis affabilitatem & comitatem in Medico commendet, aut morum lenitatem, etſi aliter ſumunt interpretes.

[23] ἀπαμπίλιος] Hunc locum in noſtra OEconomia aperuimus, ſimulq; varium ſenſum & variam lectionem indicauimus. Exemplaria autem Regia M.s. τῇ ὁρὰς βίᾳ χρᾶσθαι legunt, & καθαρσίοις pro καθάρσιον. [24] ἀδαιμονίᾳ] Superſtitioſi Deorū metus aut ſuperſtitioſæ religionis fugā ſignificat, ſed Caluus δεισιδαιμονίᾳ legiſſe videtur. [25] ἢ ὡς ἔκπωμα τὸ] ἢ ὡς ἢ ἐκπώματι τὸ legunt exemplaria quædam. Regia vero manuſcripta, ἢ ὡς μὲν ἔκπωμα τὸ. Locus certè ſubobſcurus, & (vt quidem ſuſpicor) non leuiter ſuſpectus.

[26] ἐν νέῳ αὐτῷ ἰμαλέῳ] Sic legunt quotquot vidimus exemplaria. Sed ἀυτῷ aut αὐτῷ legimus cum omnibus interpretibus.

[27] ἢ γὰρ αὐτοῖσιν ἐκείνοισιν] Locus eſt admodum lubricus & nō parum ſuſpectus, cuiq; non ſine melioris codicis opera mederi queas. Quidā ad Deos referunt, vt & τὸ δωρητὸν antea, ad numen. Sed mihi ſimpliciter intelligi poſſe videtur, vt Medicinā cum ſapientia coniungi velit Hippocrates, ex qua deorum cognitio, tum via etiam & ratio quędam, hoc eſt Methodus ipſa pendeat, ad quam veram, certam & indubitatam artis cognitionem referendam cenſeat. Scio tamen hunc locum aliter legi & accipi interpretibus omnibus.

[28] μὴ πολλὰ φαίνοντα] φαίνονται legunt exemplaria quædam vitioſè, vt etiam paulo poſt λεγομενωτέρων, vt annotauimus in noſtra OEconomia.

[29] ἐς ὀφέλλειαν διαπείρας] Hanc lectionem ſecuti ſumus ex codicū pluralitate. ὀφέλλειν tamen habent exemplaria Regia manuſcripta, hoc ſenſu. Hoc enim vis quædam ad curationis poſtulationem aut prouocationē eſſe ſolet, hoc eſt, ipſa otioſa & longa loquentia vi quadam curationem expoſcere aut poſtulare videtur, aut vt ipſa loquentia in curationis ſubſidium neceſſario adhibeatur. Vtramque lectionem in noſtra OEconomia adhibuimus & expoſuimus.

[30] ὁρὰς τοὺς ὑποδιδομένους] Sic legunt omnia quæ huc vſque videre licuit exemplaria, eamq; lectionem ſecutus eſt Caluus. Sed ἀποδιδομένους malim cum reliquis interpretibus.

[31] ἀδ' ἢ εὐχερέστατα] ἐνδυνεστάτα legunt exemplaria manuſcripta Regia, eamque lectionem ſecutus eſt Caluus.

[32] ἀδιαφθορώτατος] Hanc dictionem in noſtra OEconomia ex hoc loco aperuimus, vbi etiam monuimus quædam exemplaria manuſcripta ἀδιαφθορώτατος legere.

[33] ἀπλέξιος ὁρὰς τὰ ἀπαντώμενα] ἀπαντώματα legūt exempl. quædam. Dicuntur autem τὰ ἀπαντώμενα quæ obiiciuntur aut occurrunt, quibus vt prompte reſpondeat verbis ſe opponere debet Medicus. [34] τὸ γὰρ κατ' ἰη] Locus ſubobſcurus ob variā interpretationem. Mihi εὐπετώτερον ἢ ἐμπυρότερον dici videtur, quod ad experiendum magis eſt appoſitum & accommodatū, quodq; ſenſu & experientia magis cognoſcitur, ideoq; facilius tollitur & curatur. εὐπετώτερον alij ſumunt quod facilius in integrum reſtituitur aut curatur.

[35] ὑπερῶν ἢ δὴ] ἐμπειρίαι pro ἐμφρασίς habent exemplaria quædam.

[36] ἐπὶ τὰ μεσαίτατα πτώματα λαμβάνοντες] λαμβάνοντες legiſſe videtur Caluus & Cornarius. Verūm hanc lectionem conſentientibus omnibus codicibus ſecuti ſumus, quod etſi ingratas potiones ſumerent, eas neque vt decet, neque totas aſſumerent.

[37] εἰ δὲ γὰρ αὐτὸν ἐς ὄφεις] Quædā exemplaria ἐς πῦας vitioſè legunt, quædam ἐς ὕπνους, quæ videtur eſſe explicatio quædam dictionis ὄφεως, vt in OEconomia noſtra ſcripſimus.

[38] ἢ ποιέοντα ὑποκριτικώτερον ἄλλο τι καὶ] Sic legunt multa exemplaria, quædam etiam ἄλλο τι καὶ θρασυλεύοντα. [39] φύσεται ἢ ὑποκρίσεως πόρωσιν] Id obſcuram habet interpretationem. Poteſt intelligi vt ſua ac propria repudiet ac reiiciat, quomodo accepiſſe videtur Caluus, aut vt Medicus ægrum à ſuis cupiditatibus deterreat aut dehortetur.

[40] μὴ σικελίης ἢ ὀστάσιον] ὀστάσιον habent exēplaria manuſcripta quædam, quam lectionem videtur ſecutus Cornarius.

[41] ἢ ὑποκλίξις] ὑπόκλιξις legunt exemplaria manuſcripta Regia, ſed nos vulgatam lectionem amplectimur, eamq; in OEconomia noſtra aperuimus. Cornarius vtramque ſua interpretatione incluſit. Caluus manuſcriptorum codicum lectionem ſecutus eſt.

42 ἐφ' ἑκάτερα] Hoc est ad alterutram partem, alterutrum extremorum dixi hoc sensu, vt aut ægri omnino Medicas manus respuant, animum abiiciant, ideoque vitam cum morte commutent, animum despondeant, dixit Caluus.

43 ἐὰν μὴ ποτ' ἀμφιβολαῖς ἔχῃ] ἐὰν ᾖ μὴ ποτ' ἀμφιβόλως legunt exemplaria quædam minus implicato sensu, quæ secuti sumus vt alterum sit ratiocinationis membrum.

44 πλὴν ἑτέρῳ] πλὴν ἑκατέρῳ legit Cornarius, contra omnium quos hactenus videre licuit codicum fidem.

IN HIPPOCRATIS PRÆCEPTIONES.

HIc etiam libellus ad artis dignitatem constituendam spectat, ideoq; iure quodam inter σφηγμύμενα & τεχνικὰ à nobis reponitur, eandemq; apud omnes habet inscriptionẽ, etsi cum duobus superioribus ab Erotiano in proœmio tacitus est prætermissus, vt neq; ab eo, neque à Galeno lecti videantur, cùm nullas inde dictiones eos attigisse & explicasse satis constet. Tum verò orationis series cum illis duobus superioribus ferè consentiens, à reliquis multùm differre videtur.

2 ἓξ παρίσασι] Exemplaria quædam ἓξ prætermittunt.

3 πλὴν φύσιν ὑπὸ τῆς πολλῶν] πλὴν φύσιν πλὴν ὑπὸ τῆς πολλῶν legunt exemplaria Regia manuscripta.

4 εἰ ᾗ μὴ ἐξ ἐναργὴς ἐφόδου] Hic ἔφοδος ἐναργὴς dici videtur, euidens obseruatio aut aggressio ex singularibus, & iis quæ sub sensum cadunt ducta, cui opponit πλὴν παντελῶς λόγου ἀπάτασιν, quemadmodum exposuimus in nostra OEconomia. ἔφοδον autem naturæ tribuit (vt sæpe alias) externam illam & sensibus comprehensam notionem aut actionem, per quam ad singularium & sensilium comprehensionem deducimur, ex qua experientia ipsa constat.

5 ἢ ἐς ἓξ ξυναυλισθῶσι] ξυναυλισθῶσι exposuimus in nostra OEconomia, & translationem elegantem indicauimus, etsi ξυναυλισθῶσι mihi videntur legisse Caluus & Cornarius. ἐς ταυτὸ ξυναυλισθῶσι etiam legunt exemplaria quædam.

6 μὴ ξυνδύμους]Sic legunt omnia quæ adhuc videre licuit exemplaria, tum manuscripta, tum publicata, μὴ ξυνδύμους ᾖ cum interpretibus lego.

7 ἐν ὀξεῖ νοσήματι] Sic mihi videntur meliora legere exemplaria, quædam etiam ὦ, alia ὄπ.

8 ὁλεθρίως ἔχοντας φορμύσσῃ] φορμύσσῃ hic quid significaret ex hoc loco indicauimus in nostra OEconomia. Est autem hic φορμύσσῃ idem quod ἀπομύττειν, quod est Polluci apud veteres Comicos ὀπὶ κίρδι ἐξαπατᾷν, argẽto emungere dixit Terentius.

9 μετακολῆς ὅτι σάλυ]Hanc lectionem omnibus codicibus contestatam sequimur, etsi μὴ ὁλῆς legit Cornarius, & cum bolidis iactu dixit. Sunt qui etiam μὴ ὁλῆς legi posse existiment.

10 ἢ ἀτραμυΐη] Quid sit hic ἀτραμυΐη indicauimus in nostra OEconomia, vbi istum locum bis exposuimus.

11 ἢ στενῶν] ἐν στενῶν cum Cornario lubenter lego, etsi aliter habent exemplaria omnia variamque adferunt notionem interpretes.

12 Τὰ δ' ἐκ τέχνης αὐτοπάθεια]Hunc totum locum in nostra OEconomia aperuimus.

13 ὀλοφύδεσιν φθεγγάδια]Hæc simul iunximus in nostra OEconomia, sicq; hunc locum exposuimus, vt miserabilem aut querulam affectionem diceremus, hoc est, eiulatu & clamoribus plenam, periculosam & difficilem, etsi hæc vox celebrem affectionem denotare potest, id est, multorum sermonibus illustrẽ & claram, ob ægrotantis authoritatem. Quidam autem hunc locum sic legunt. φωὴς γὰρ θεραπείῃ ὅτι γίνονται, sed ὃ γίνονται habent fere omnia exemplaria. Caluus certè cum affirmatione legisse videtur, sed idem ὃ σκοπέοντες ὀλοφύδεσιν σφυγμώδεα legit, Cornarius ὀλοφύδεσιν φθειρώδεα, aut φθινώδεα.

14 ὀλιγτλίζοντ' ἐπὶ μισθαποδίῃσι]Hunc locum aperuimus in nostra OEconomia, & variam scriptionem indicauimus, cum aliter distinguant codices omnes, & reliqui interpretes, aliamq; videatur secutus lectionẽ Cornarius. Locus autẽ est subobscurus, mihiq; indicare ęgrorum ingratitudinem videtur, qui cum maximè sani esse cupiant, de mercede numeranda valdè sunt soliciti, plurimumq; angũtur, cũ tamen ex suis reditibus quæstum minimè percipere curent, sanitatiq; redditi Medicum negligant. Potest etiã ita accipi, vt fœnerandis pecuniis, aut agriculturæ intenti, de Medico remunerando parum sint soliciti.

15 ἐξηγησιασις τοιαύτης]ἐπὶ ἐπιμασίης legunt exemplaria Regia M.S. quam lectionem secutus etiam videtur Caluus.

16 ὑπνώσσουσιν ἰητρικῶν] Hunc quoque locum in nostra OEconomia subnotauimus.

17 ἢ γὰρ κακοπαθίης παρεδρείης] Sic legunt omnia exemplaria tũ scripta, tum publicata, sed ἐν ᾗ κακοπαθίης παρεδρείῃ lego cum Cornario, & aliis.

18 ὧν ποτε γὰρ] Hic locus est lubricus & variè scribitur ab Interpretibus & explicatur. Mihi hæc simplex notio verissima videtur, quæq; proximè ad lectionem omnium codicum accedit, quam temerè immutare mihi summa religio est.

19 προσκυρέοντας ἑαυτοῖσι] Hunc locum in nostra OEconomia exposuimus. 20 ἡμεῖς γὰρ ἀχρηςίῃ] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria. Cornarius ad id quod sequitur & perceptionem Medicam referens, ὦν ἀχρηςίῃ legit.

21 ὁ δ' ἐγκατειεσμὸς] Huius obscuri loci hic mihi videtur esse sensus. Medicus verò cui ægri cura cõmissa est, si demõstrauerit sui esse muneris, naturã conseruare, non alienã inducere aut immutare, quod est ex artis præcepto, is præsentem fructũ percipiet, nimirũ sua cõsolatione efficiet, vt illi fides adhibeatur, & promissam affore sanitatem æger alacriore animo speret. Alioqui continget vt ei fides derogetur, subitoq; ei diffidat æger, & eius existimationi plurimum detrahat, adeoque animũ despondeat. Exemplaria portò omnia σώζων ἐκ ἀλλοίῳ φύσιν habent, sed Cornarius ἐκ ἀλλοιωθῆναι legisse videtur.

22 φύσῃ ἀφεπτοιημένῃ]Sic distinguũt & legunt omnia exemplaria quæ secuti sumus. Caluus & Cornarius ἀφεπτοιημένῃ κίνησιν ἐκ ἀλλοτρίῳ legunt.

23 ἀλλὰ γὰρ φύσει τὸ μινύθημα] Mihi istud sic accipiendum videtur, vt innuat illud vitium & erratum quod spatio temporis contigit, non ab ortu aut prima natura, etiam præter naturam censeri, quod certè meliorem fortunam nactum est, ideoque vt restituatur omni ope conandum est.

24 τρίψις ὑπικρατίδων] Hunc etiam locum in nostra OEconomia aperuimus.

25 ἀκρόασιν ποιήσῃς]Quid sit ἀκρόασιν ποιήσῃς ostendimus in nostra OEconomia.

26 ἐπιμακοπίλῳ] Istam etiam vocem in nostra OEconomia exposuimus.

27 ἀναγκαίοις ξυνεχέσι] Sic legunt omnia exemplaria. Caluus verò ἀγνώτοις legisse videtur.

28 ἰδιωτέων φιλαλυσίων] φιλαλητίων aut φιλαλπτων legisse videtur Cornarius. Caluus vero φιλαλητῷ aut φιλαλπτικῷ, vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi istam dictionem exposuimus. Sunt autem hæc mirè perturbata, varieque exemplaribus scripta & distincta.

29 ὀλιζηλευομένων] Sic legunt exemplaria omnia, tum scripta, tum publicata, sed ὀλιζηλευόμενοι, vt ξυνηθροισμένοι legendum aut ὀλιζηλευμένων & ξυνηθροισμένων, quemadmodum legimus cum Zuinggero, qui etiam κατατρέοι legit, vt & Cornarius, aliter autem Caluus.

30 ἐνδίκῳ] Sic legunt exemplaria omnia vitiosè tamẽ, vt scripsimus in nostra OEconomia, post ἐνδικῆν aut ἐνδικίην, præsertim cum lib. περὶ ἀγκυλομηνίης, ἐνδικίῃ συλλογισμῷ coniungat. Caluus verò βίῃ legisse videtur.

31 δογμάτων μὴ πολυχειρίῃ] πολυχειρίῃ lego, hoc est, multifidam præceptorum diuisionẽ, aut variè diffusam cognitionem.

32 μήτε χειροτεχίῃς ἀτρεμούσῃσι] χειροτεχίῃς ἀτρεμούσῃσι operis & experientiæ medicæ firmitatem ac certitudinem intelligit. Exemplaria manuscripta Regia quædam ἀτρεμούσας legũt, quędam etiam ἀτρεμούσῃ. 33 ἐγκαθῆν ξυνεσταλμένης ὀλίτος. Hanc lectionẽ ex codicũ pluralitate secutus sum, eo sensu, vt eorum opus in subtrahenda victus ratione Medicus interdũ interpellat, eorumq; actiones in peruersè instituenda victus ratione præpediat. Potest etiã dici, vt ab opere interdũ eos interpellãdo auocet, neq; in subtrahẽda victus ratione diutius insistat.

34 τῶν κάμνοντος χρηίλῳ]Hoc sensu istud mihi sumi rectè posse videtur, etsi scio aliam esse interpretibus notionem.

35 ἀκίσιν λύῃ] Sic legunt omnia exemplaria, quod efficit vt curationem exoluit aut impedit, sumpserint quidam: ἀκίσιν tamen Caluus & Cornarius legisse videntur, quemadmodũ etiã legimus in nostra OEconomia, & ἀκίσιν ἰάμασιν ab Erotiano expositum adduximus. Etsi vero mihi magis est simile, hunc librum neq; ab Erotiano, neq; à Galeno lectum esse, & ἀκίσιν legisse Erotianum ex lib. de rat. vict. in morb. acut. pro ἀκίσιν mihi persuadeo, cum inter dictiones illius libri accenseatur.

36 παραίτησις] Hunc locum in OEconomia nostra expressimus & exposuimus. 37 ἀλυώδης τόπος] Et hunc etiam locum in OEconomia nostra aperuimus.

HIPPOCRATIS COI MEDICORVM PRINCIPIS OPERVM OMNIVM,

Sectio II.

Τὰ σημειωτικά, hoc est, ea quæ de signis agunt, LIB. VI. continens.

Omnia interpretatione Latina, tum breuibus notis, tum Annotationibus donata,

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Medico authore.

Hac Sectione continentur,

Προγνωστικόν, *Prænotionum, Lib.* I.
Περὶ χυμῶν, *De humoribus, Lib.* I.
Περὶ κρισίων, *De iudicationibus, Lib.* I.
Περὶ κρισίμων, *De diebus iudicatoriis, Lib.* I.
Προῤῥητικόν, *Prædictorum, Lib.* II.
Κωακαὶ Προγνώσεις, *Coacæ Prænotiones in breues sententias distinctæ.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΝ.

HIPPOCRATIS PRÆNOTIONVM, LIBER.

OPERÆPRETIVM mihi facturus Medicus videtur, si ad prouidentiam sibi comparandam omne studium adhibeat. Cum namque præsenserit & prædixerit apud ægrotos, tum præsentia, tum præterita, tum futura, quæq; ægri omittunt exposuerit, res vtiq; ægrotãtium magis agnoscere credetur, adeo vt maiore cũ fiducia sese homines medico committere audeant. Curandi verò rationẽ optimè molietur, si ex præsentibus affectionib. futura prænouerit. Neq; enim fieri potest vt omnes ægroti sanitatẽ assequantur. Hoc nempe longe præstantius foret, quã futurorũ consecutionẽ prænoscere. Quandoquidem vero quidã vi morbi intereunt prius quã Medicum accersant, quidã etiam vocato Medico cõfestim, partim quidẽ vnum diem, partim etiã paulo diutius vitã trahentes mortui sũt, prius quã Medicus arte sua singulis morbis viriliter se opponere possit. Proinde vbi taliũ affectionũ naturam, quantã scilicet vires corporis superant, cognouerit, simulq; & si quid diuini in morbis inest, huius quoq; prouidentiam edíscere oportet. Hac enim ratione, merito sibi admirationẽ, & boni Medici existimationẽ cõciliauerit. Qui namq; morbo superiores esse possunt, eos vtiq; longe rectiº cõseruauerit, ex lõgo antea interuallo ad singula cõsilium dirigens, tum etiam morituros, tum euasuros vbi prænouerit & prædixerit, extra culpã positus erit. In morbis autẽm acutis imprimis quidem ęgroti facies sic in cõsiderationẽ adhibenda, sitne beneualentium, præcipueq; sui ipsius similis. Ita enim optima existimanda, quæ vero ab eo plurimum recedit, grauissimum periculum portendit. Qualis fuerit nasus acutus, oculi concaui, collapsa tempora, aures frigidæ & cõtractę, imisque suis fibris inuersæ, cutis circa frontem dura, intenta & resiccata, & totius faciei color ex viridi pallescens, aut etiã niger, aut liuidus,

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΝ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΝ. ΤΟΝ ἰητρὸν, δοκέϊ μοι ἄειρον εἶναι προϊδέσθαι. προγινώσκων γὰρ καὶ προλέγων τοῖσι νοσέουσι, τά τε παρεόντα, καὶ τὰ προγεγενότα, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, ὁκόσα τε παραλείπουσιν ④ ἀσθενέοντες, ἐκδιηγεύμενος, πιστότατ' ἂν μᾶλλον γινώσκειν τὰ τῶν νοσεόντων πρήγματα· ὥστε θαρσαλεώτερον ἐπὶ τοῦτο ἂν ἴοιεν σφέας ἐωυτοὺς παρέχειν. τὴν δὲ θεραπείην αἱρέσια ἂν ποιέοιτο προφόως τὰ ἐσόμενα τῶν παθημάτων. ὑγιέας μὲν γὰρ ποιέειν ἄπασι τοῦτο ἀσθενέοντας, ἀδύνατον· τοῦτο γὰρ τὸ προγινώσκειν τὰ μέλλοντα ἀποβήσεσθαι, κρῆσσον ἂν εἴη. ὅταν δὲ ④ ἂν ἀσθενέοντες αὐτοὶ ἐωυτοὺς ἐπισκέπτωνται, ④ μὲν πείθηται καλέσας ⓦ ἰητρὸν, ὑπὸ ἰητροῦ τῆς νόσου. ④ δὲ, καὶ ἐσκαλεσάμενοι, τὸν χρῆμα ἐτελεύτησεν. ④ μὲν, ἡμέρῃσι μίσῳ ζήσαντες. ④ δὲ, ὀλίγῳ πλέονα χρόνον, πρὶν ἢ ⓦ ἰητρὸν τῇ τέχνῃ πρὸς ἕκαστον νόσημα ἀντιγωνίσασθαι. γνόντα οὖν χρὴ τῶν παθέων τῶν γιουτέων τὰς φύσιας, ὁκόσον ὑπὸ τῶν δυνάμεων εἶσι τῶν σωμάτων. ἅμα δὲ καὶ εἴ τι θεῖον ἔνεστιν ἐν τῇσι νούσοισι, καὶ τοῦτο τῶν προγνοίων σκιαμαθέειν. οὕτω γὰρ ἂν θωμάζοιτό τε δικαίως, ἐὼν ἰητρὸς ἀγαθὸς ἂν εἶη. καὶ γὰρ οἷς οἷόν τε πρηΰνεσθαι, τούτοις ἔλεω μᾶλλον δυνατὸ ἂν ὀρθῶς ἀλαφυλάσσειν, ἢ πλείονος χρόνου προβουλευόμενος πρὸς ἕκαστα. καὶ τοὺς ἀποθανουμένους τε καὶ σωθησομένους προγινώσκων τε καὶ προαγορεύων, ἀναίτιος ἂν εἶη. Σκεπτέεσθαι δὲ χρὴ ὧδε. ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι, πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον τὸ νοσέοντος, εἰ ὅμοιόν ἐστι τοῖσι τοῦ ὑγιαινόντων. μάλιστα δὲ, εἰ οἷόν τ' ἐστὶ, οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα, τὸ σκοπεύμενον τοῦ ὁμοίου, δεινότατον. εἶτα δὲ ἂν τοιόνδε· ῥὶς ὀξεῖα. ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, κρόταφοι ξυμπεπτωκότες, ὦτα ψυχρά, καὶ ξυεσταλμένα. καὶ ④ λοβοὶ τῶν ὤτων ἀπεστραμμένοι. καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ τὸ μέτωπον, σκληρόν τε καὶ πεπιτεταμένον, καὶ καρφαλέον ἐόν. καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου χλωρόν τε, ἢ μέλαν ἐόν, καὶ πελιόν ἢ μολι-

ἢ μολιβδώδες. ἰῶ μὲν οὖν ὧν ἀρχὴ τῆς νούσου ὃ τοιοῦτον τοιοῦτον ἢ, καὶ μήπω οἷόν τε ἦ τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισι ξυντεκμήρεσθαι, ἐπιμέρεσθαι χρὴ, μὴ ἠγρύπνησεν ἄνθρωπος, ἢ τὰ τῆς κοιλίης ἀξυγκρασίῃ ἢ ἰλυώδης, ἢ λιμώδες τι ἔχῃ αὐτόν. κἠῶ μὲν τι τουτέων ὁμολογῇ, ἧσσον νομίζειν δεινόν ἐστι). κεῖνται δὲ τὰ τοιαῦτα, ὀν ἡμέρῃ τε καὶ νυκτί, ἰῶ δ' ἀφ' ὧν ἂν τοιαῦτα τοιαῦτα τοιαῦτα φάσιας, ὃ τοιοῦτον τοιοῦτον ἢ. ἰῶ ὃ μηδὲν τουτέων φησὶν εἶναι), μηδὲ ὀν τῷ χρόνῳ τῷ προειρημένῳ καταστῇ, εἰδέναι χρὴ, ἐπὶ ὀλίγα τὸ θανάτου. ἰῶ ὃ καὶ παλαιοτέρου ἐόντος τοῦ νοσήματος, ἢ τριταίου, ἢ τεταρταίου, ὃ τοιοῦτον τοιοῦτον ἢ, τοῦτ' ἔστι τουτέων ἐπιμέρεσθαι, τοῦτ' ὧν καὶ τοιοῦτον ὀκέλλουσα. καὶ τ' ἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι, τά τε ὀν τῷ ξύμπαντι προσώπῳ, τά τε ὀν τῷ σώματι. Καὶ τὰ ὀν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν. ἰῶ γὰρ τινὰ ἀυγλὼ φεύγουσιν. ἢ δακρύουσιν ἀποστρέπτως, ἢ διαστρέφονται. ἢ θατέρου θατέρου ἐλάττων γίνηται. ἢ τὰ λευκὰ ἐρυθρὰ ἴσχουσιν, ἢ πελιὰ βλέφαρα. ἢ φλέβια μέλανα ὀν αὐτοῖσιν ἔχουσιν. ἢ λῆμμα φαίνονται τοῦτ' ἔστι ὄψιας. ἢ καὶ ἀναιμοτρυθμοί. ἢ ὀξίζοντες. ἢ ἐγκοιλοι ἰκμῶδες γινόμενοι. ἢ αἱ ὀψίες αὐχμῶσαι καὶ ἀλαμπεῖς. ἢ ὃ χρῶμα τῆς ξυμπάσης προσώπου ἠλλοιωμένον ἦ, τοῦτο πάντα κακὰ νομίζειν, καὶ ὀλέθρια ἔστι). σκοπεῖν ὃ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ὀν τοῖσιν ὕπνοισιν, ἰῶ γὰρ ἃ ὑποφαίνηται τὸ λευκοῦ, τῶν βλεφάρων μὴ ξυμβαλλομένων, μὴ ὀκ ἀφῤῥοίης ἢ φαρμακοποσίης ἐόντι, ἢ μὴ ἐθίσαντα οὕτω κεκοιμῆσθαι, φλαῦρον τὸ σημεῖον, καὶ θανατώδες λίαν. ἰῶ ὃ κεκυφότα, ἢ ῥικνὸν ἦκται, ἢ πελιόν, ἢ ὠχρὸν βλέφαρον, ἢ χεῖλος, ἢ ῥὶς, μετὰ τινος τῶν ἄλλων σημείων, εἰδέναι χρὴ, ἐγγὺς ἐόντα θανάτου. Θανατώδες ὃ καὶ χείλεα ἀπολυόμενα, καὶ κρεμάμενα, καὶ ψυχρὰ, καὶ ἐκλυκὰ γινόμενα. Κεκλιμένον δὲ χρὴ καταλαμβάνεσθαι τὸν νοσέοντα ὑπὸ τῆς ἰσχύος, ὅτι ὃ πλευρὸν ὃ δεξιὸν, ἢ ὃ ἀριστερὸν. καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν πρόχηλον καὶ τὰ σκέλεα ὀλίγον ὑπτιοκαμμένα ἔχοντα. καὶ ὃ ξυμπάσῃ σῶμα ὑγρὸν κείμενον. οὕτω γὰρ καὶ ④ πλεῖστοι τῶν ὑγιαινόντων κατακλίνονται. ἀρίστη δὲ ἐν τοῖσι τῶν κατακλίσεων, αἱ ὁμοίαι τῇσι τῶν ὑγιαινόντων. ὕπτιον ὃ κεῖσθαι καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὸν πρόχηλον, καὶ τὰ σκέλεα ὀπιστοκαμμένα ἔχοντα, ἧσσον ἀγαθόν. [14] Εἰ ὃ καὶ προπετὴς γένοιτο, καὶ καταῤῥέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ὅτι πόδας, δεινότερόν ἐστιν. Εἰ ὃ καὶ γυμνοὺς τοὺς πόδας δυσὶ σκοποὺς ἔχων, μὴ θερμοὺς κάρτα ἐόντας· καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὸν πρόχηλον, καὶ τὰ σκέλεα ἀνωμάλως διερρῖμμένα, καὶ γυμνά, κακόν. [15] ἀλυσμὸν γὰρ σημαίνει· θανατώδες ὃ, [16] καὶ ὃ κεχλιωτὰ καθεύδειν αἰεί. καὶ τὰ σκέλεα ὑπτίου κειμένου ξυγκεκαμμένα ἔστι) ἰκμῶδες, [17] καὶ ἀφεπεπλεγμένα. ὅτι γαστέρα ὃ κεῖσθαι ὡς μὴ σωθησόμενος ὅστις καὶ ὑγιαίνοντι ὕστερον κειμᾶσθαι, ὀλεθρωδέστερόν τινα σημαίνει, ἢ ὀδυνίην τῶν ἀμφὶ τὴν κοιλίην τόπων. ἀναγκαίζειν ὃ βέλεσθαι τὸν νοσέοντα, τὸ νόσου ἀκμαζούσης, πονηρὸν μὲν ὀν πᾶσι τοῖς ὀξέσι νουσήμασι κάκιστον ὃ, ὀν τοῖσι προπεπλευμονικοῖσιν. Ὀδόντας ὃ φρίσσειν ὀν πυρετοῖσιν, ὀκτώσοισι μὴ ξυμβαῖνες ὅστις ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατώδες, ἀλλὰ προλέγειν ἀπ' ἀμφοῖν κίνδυνον ἐσόμενον. ἰῶ ὃ καὶ τοῦτο ποιῇ, ὀλέθριον γίνεται κάρτα ἤδη. Ἕλκος ὃ ἰῶ τε καὶ προγεγενὸς τύχῃ ἔχων, ἰῶ τε καὶ ὀν τῇ νούσῳ ἤλπαι, καταμανθάνειν δεῖ. ἰῶ γὰρ μέλλῃ ἀπόλλυσθαι ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο τῷ θανάτου, πελιδνόν τε ἢ ξηρὸν ἔσεσθαι, ἢ ὠχρὸν τε ἢ ξηρὸν

aut plumbeus. Itaque si per initia morbi eiusmodi facies fuerit, neque adhuc ex aliis signis coniicere potueris, interrogare conuenit, num æger vigilauerit, aut aluus admodum liquida fuerit, aut cum inedia aliqua oppresserit. Quòd si quid horum fateatur, minùs formidandum esse existimandum. Diiudicantur autem ista die ac nocte, si ex his causis eiusmodi facies fuerit. At si nihil horum præcessisse dixerit, neq; intra dictum tempus ad pristinum statum redierit, in propinquo mortem esse sciendum est. Si verò vetustiore iam morbo, aut triduo, aut quatriduo, talis facies extiterit, inquirenda ea sunt de quib. antea præcepi, & reliqua signa, tum ex vniuersa facie, tũ ex corpore, & oculis, in cõsiderationẽ adhibenda. Si namq; lucem refugiunt, aut illachrymant præter voluntatẽ, aut peruertuntur, aut alter ex iis minor fit, aut quæ in iis alba esse debent rubescunt, aut in iisdem venulæ liuescunt, aut nigricant, aut lippientium oculorũ sordes circa eorum aciem appareant, aut etiam assiduè mobiles, aut tumidi, aut vehemẽter caui fuerint; aut eorum aspectus squalidus & minimè lucidus, aut totius faciei color immutatus, hæc omnia mala pernicioſaq; existimanda. Quinetiam per somnum an ex oculis aliquid subappareat spectare oportet. Vbi namq; non commissis palpebris ex albo quid subapparet, id si neq; alui profluuium, neque medicamentum purgans expressit, neq; ita dormire consueuerit æger, prauum est indicium & lethale admodũ. Quòd si peruertatur aut corrugetur palpebra, aut liuescat, aut pallescat, itemq; labrum, aut nasus, cum alio aliquo signo, mortem in propinquo esse sciendum est. Lethale quoq; labra resoluta, pendentia, frigida, & exalbida esse. At ægrum à Medico in latus dextrum aut sinistrum recumbentem deprehendi oportet, manibusq; & ceruice, ac cruribus paulùm reductis, totoq; corpore molliter posito. Hic enim ferè sani iacentis est habitus. Is autem habetur optimus decubitus, qui bene valentium similis est. Supinum verò iacere, manibus, ceruice, & cruribus porrectis, minus bonum. Quòd si pronus ad pedes de lecto delabatur, magis formidandum. Vbi verò pedes nudos, neque admodum calidos habere comperietur, & manus, ceruicem, & crura inæqualiter dispersa & nuda, malum anxietatem enim indicat. Lethale quoq; & hianti ore assiduè dormire, & vbi supinus iacet cruribus valde contortis & implexis. At in ventrem iacere ei qui per bonam valetudinem ita dormire minimè consueuit, delirium aut partium circa ventrem dolorem indicat. Ægrum verò residere velle in ipso morbi impetu, prauum quidem in omnibus morbis acutis, & pulmonum inflammatione laborantibus pessimum. In febribus autem dentibus stridere, quibus à puero minimè est consuetum, insaniam & mortem significat. Verùm ex vtrisque periculum prædicendum. Quòd si etiam deliranti id accidat, exitiale admodum iam est. Vlcus quoque siue ante morbum, siue in morbo natum sit, nosse oportet. Nam si periturus æger est, ante mortem liuidum & siccum, aut pallidum & siccum erit.

De manuum verò motione ita censeo. In febribus acutis, aut pulmónum inflammationibus, aut phrenitide, aut capitis doloribus, quibus ante faciem feruntur, & aliquid frustra venantur, & festucas colligunt, aut floccos è vestibus euellunt, & ex pariete paleas carpunt, ex his omnibus malum & mortem portendi. Spiritus frequens dolorem aut inflammationem in locis septo transuerso superioribus indicat. Qui verò magnus inspiratur & ex magno interuallo, delirium. At frigidus ex naribus & ore expiratus, exitialis admodum iam est. Facilè autem spirare, valde magnum ad salutem momentum existimandum, cùm in omnibus morbis acutis, quibus febris coniuncta est, tum in his qui intra dies quadraginta iudicantur. Sudores optimi quidem per omnes morbos acutos, qui diebus iudicatoriis contingunt, & penitus febre liberant. Boni verò, quicunque toto corpore oriuntur, faciúntque vt æger morbum faciliùs ferre videatur. At qui nihil tale efficiunt, minimè sunt vtiles. Pessimi autem frigidi, quique circa caput tantummodò, faciem & ceruicem exoriuntur. Ii namque cum acuta febre mortem, cum mitiore verò morbi longitudinem prænunciant. Quique per totum corpus eodem modo atque ex capite fiunt. Qui verò mihi formam referunt, & circa ceruicem tantùm oborirntur, praui, boni autem qui guttatim & cum exhalatione fiunt. Atque hoc in totum de sudoribus animaduertere oportet, quòd nonnulli quidem ex corporis dissolutione, quidam etiam ex inflammationis vehementia contingunt. Præcordia optima quidem quæ dolore vacant, mollia sunt & æqualia, tum dextra, tum sinistra parte. Incensa verò, aut dolentia, aut intenta, aut inæqualiter affecta dextra parte ad sinistram, hæc omnia animaduertenda sunt. Quòd si etiam pulsus in præcordiis insit, perturbationem aut delirium indicat. Verùm etiam eorum oculos intueri oportet. Si námque oculi crebrò moueantur, insania expectanda est. At tumor in præcordiis durus & dolens, pessimus quidem vbi tota præcordia occuparit. Sin verò altera parte sit, minore cum periculo sinistra. Huiusmodi autem tumores, circa principia quidem mortem breui affore indicant. Quòd si neque intra vigesimum diem febris quiescat, neque tumor subsidat, ad suppurationem res vertitur. His autem primo circuitu etiam sanguinis è naribus fluxus contingit, valdéque iuuat. Verum eos interrogare oportet, num capite doleant, aut obtusam oculorum aciem sentiant. Quòd si quid ex his accidat, eò rem tendere sciendum. In iunioribus tamen neque dum trigesimum quintum annum attingentibus, sanguinis eruptio magis expectanda est. Molles autem tumores & doloris expertes digitísque cedentes, longiores indicat[ur] & faciunt, illísque minùs graues sunt. Quod si [ne] ea dies sexaginta, neque febris cesset, neque tumor subsidat, fore, suppurationem hoc loco, & reliquo ventre eodem modo significat. Itaque tumores dolentes, duri & magni, periculum mortis intra paucos dies affore significant. Molles verò & minimè dolentes, quique digito pressi cedunt, illis diuturniores esse solent.

Περὶ δὲ χειρῶν φορῆς, τάδε γινώσκω. ὀκόσοισιν ἐν πυρετοῖσιν ὀξέσιν, ἢ πλευμονίῃσιν, ἢ φρενίτισιν, ἢ ἐν κεφαλαλγίῃσι, πρὸ τοῦ προσώπου φερομένας καὶ διηθούσας ἀφὴ κενῆς. καὶ ἀποκαρφολογεύσας. καὶ κροκίδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτίλλοσας. καὶ ἀπὸ τοῦ τοίχου ἄχυρα ἀποσπώσας, πᾶσας ἐς κακὰς, καὶ θανατώδεας. Πνεῦμα δὲ πυκνὸν μὲν ἐὸν, πόνον σημαίνει, ἢ φλεγμονὴν, ἐν τοῖσιν ὑπὲρ τῶν φρενῶν χωρίοισι. μέγα δὲ ἀναπνεόμενον καὶ ἀφ' πολλοῦ χρόνου, τὸ ἀφεστεῶτος σωτίην δηλοῖ. ψυχρὸν δὲ ἐκπνεόμενον ἐκ τῶν ῥινῶν, καὶ τοῦ στόματος, ὀλεθριον κάρτα ἤδη ἐόν. εὔπνοιαν δὲ χρὴ νομίζειν κάρτα μεγάλην δύναμιν ἔχειν ἐς σωτηρίην ἐν ἅπασι τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασιν, ὅσα ξὺν πυρετοῖσιν ἴσχει, καὶ ἐν τεσσαρακοντα ἡμέρῃσι κρίνεται. Οἱ δὲ ἱδρῶτες, ἄριστοι μὲν ἐίσιν ἐν πᾶσι τοῖς ὀξέσι νουσήμασιν, ὁκόσοι ἐν ἡμέρῃσι τε κρισίμοισι γίνονται, καὶ τελείως τὸν πυρετὸν ἀπαλλάσσουσιν, ἀγαθοὶ δὲ καὶ ὁκόσοι ἀφ' πρώτου τοῦ σώματος γινόμενοι, ἀπέδειξαν τὸ αἴσθεσθαι βιπετέστερον φέροντα τὸ νόσημα. οἱ δὲ ἂν μὴ τοιοῦτόν τι ἐργάσωνται, οὐ λισιτελέες. κάκιστοι δὲ, οἱ ψυχροί τε καὶ μοιῶν τοῦ τοῦ κεφαλοῦ τε καὶ τοῦ προσώπου γινόμενοι καὶ τὸν αὐχένα. οὗτοι γὰρ ξυὸν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ θανατον προσημαίνουσι. ξυὸ δὲ χρονιωτέρῳ, μῆκος νούσου, καὶ οἱ κατὰ πρῶ τὸ σῶμα ὁσαύτως γινόμενοι, ἴσιν τοῦ τοῦ κεφαλοῦ. οἱ δὲ κεγχρεοειδέες καὶ μοιῶν τοῦ τραχήλου γινόμενοι, πονηροί. οἱ δὲ μὴ σταλαγμῶδες καὶ αὐτομάτως, ἀγαθοί. κατόμενον δὲ χρὴ τὸ σωτῆρον τῶν ἱδρώτων. γίνονται γὰρ οἱ μὲν, διὰ ἔκλυσιν σωμάτων, οἱ δὲ, διὰ σφοδρότητα φλεγμονῆς. Ὑποχόνδριον δὲ, ἄριστον μὲν, αὐώδυνόν τε ἐὸν, καὶ μαλθακὸν, καὶ ὁμαλὸν. καὶ ὅτι δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερά. φλεγμαῖνον δὲ, ἢ ὀδυνῶν παρέχον, ἢ ἐντεταμένον, ἢ αὐωμάλως διακείμενα τὰ δεξιὰ τοῦ τὰ ἀριστερά, ταῦτα πάντα φυλάσσεσθαι χρή. Εἰ δὲ καὶ σφυγμὸς εἴη ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ, ἄτοπον σημαίνει, ἢ τοῦ παραφρονέοντος, ἀλλὰ δεῖ ὀφθαλμοὺς ὀπτικαπιδεῖν τῶν τοιούτεων. ἰὼ γὰρ αἱ ὄψιες πυκνὰ κινέονται, μανιώδεας τούτοις ἤπιος. οἴδημα δὲ ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ σκληρόν τε ἐὸν, καὶ ἐπώδυνον, κάκιστον μὲν, εἰ παρ' ἄπαν ἐίη δὲ ὑποχόνδριον. Εἰ δὲ εἴη ἐν ἑτέρῳ μέρει, ἀκινδυνότερόν ἐστιν ἐν τῷ ἐπ' ἀριστερά. σημαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα οἰδήματα ἐν ἀρχῇ μὲν θάνατον ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. ἰὼ δὲ ὑπερβαλλὴ εἴκοσιν ἡμέρας ὁ, τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθίσαν, ἔμπυον ἔσεσθαι σημαίνει. τὸ δὲ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ τῷ τοῦτο. ὁκόσα μὲν ἦν ἐπώδυνά τε ἐστὶ, καὶ σκληρὰ καὶ μεγάλα σημαίνει κίνδυνον θανάτου, ὀλιγοχρόνιον. ὁκόσα δὲ μαλθακά τε καὶ αὐώδυνα καὶ ὧν δακτύλῳ ὑπείκοντα, χρονιώτερα τῶν κείνων ποιέει. καὶ ἦσον σκληρὸν δεινότερόν ἐστιν. εἰ δὲ ὑπερβάλλοι ἐξήκοντα ἡμέρας ὁ, τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθίσαν, ἔμπυον ἔσεσθαι σημαίνει.[20] καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ τῷ τοῦτο. ὁκόσα μὲν ἦν ἐπώδυνά τε ἐστὶ, καὶ σκληρὰ καὶ μεγάλα σημαίνει κίνδυνον θανάτου, ὀλιγοχρόνιον. ὁκόσα δὲ μαλθακά τε καὶ αὐώδυνα καὶ ὧν δακτύλῳ πιεζόμενα ὑπείκει, χρονιώτερα τῶν κείνων.

Τὰς δὲ

γας δὲ ἀποστάσιας ἧσσον τὰ ἐν τῇ γαστρὶ οἰδήματα ποιέει, τῶν ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν. [21] ἤκιστα δὲ τὰ ὑπερκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς ὑπόπυησιν τρέπεται. αἵματος ῥῆξιν ἐκ τῶν ἄνω τόπων μάλιστα προσδέχεσθαι. ἀπημύντων δὲ χρὴ τῶν οἰδημάτων χρονιζόντων περὶ τοῦ τὰ χωρία, ὑποσκέπτεσθαι τὰς ἐκπυήσιας. τὰ δὲ ἀφανύσματα ὧδε δεῖ σκέπτεσθαι τὰ ἐντεῦθεν. ὀκόσα μὲν ἔξω τρέπεται, ἄριστά ἐστι. μικρά τε ἐόντα. καὶ ὡς μάλιστα ἐκκλίνοντα ἔξω. καὶ ἐς ὀξὺ ἀποκυρτούμενα. τάδε μεγάλα τε ἐόντα καὶ πλατέα, καὶ ἤκιστα ἐς ὀξὺ ἀποκυρτούμενα, κάκιστα. ὅσα δὲ εἴσω ῥήγνυται, ἄριστά ἐστιν, ἂν μηδὲν τῷ ἔξω χωρίῳ ὑπεκκοινωνέῃ, ἀλλ' ἔστι περιφαλῆ τε, καὶ ἀνώδυνα. καὶ πρῶ ὃ ἔξω χωρίον, [22] ὁμόχροον φαίνεται. τὸ δὲ πῦον, ἄριστον λιθυκὸν τε εἶναι, καὶ ὁμαλὸν, καὶ λεῖον, καὶ ὡς ἤκιστα δυσῶδες. ὃ δὲ ἀνάπαλιν τούτου, κάκιστον. οἱ ὑδρωπες, οἱ ἐκ τῶν ὀξέων νουσημάτων πρῶτοι κακοί. οὔτε γὰρ τὸ πυρὸς ἀπαλλάσσουσιν. ἐπώδυνοί τε εἰσὶ καρφαλέοι καὶ θανατώδεες. ἀρξάμενοί δὲ ④ πλεῖστοι, ἀπὸ τῶν κενεώνων, καὶ τῆς ὀσφύος. ④ δὲ ἀπὸ τοῦ ἤπατος. οἵσι μὲν οὖν ἀπὸ τῶν κενεώνων, καὶ τῆς ὀσφύος αἱ ἀρχαὶ γίνονται, οὔτε πόδες οἰδέουσι, οὔτε ἀφόρητοι πολυχρόνιοι ἔρρουσιν, οὔτε τὰς ὀδυνὰς λύουσαι τὰς ἐκ τῶν κενεώνων, καὶ τῆς ὀσφύος, οὔτε τὴν γαστέρα λιπαίνουσι. ὀκόσοισι δ' ἀπὸ τοῦ ἤπατος ὑδρωπες γίνονται, βῆχές τε καὶ [23] θυμὸς πυκνοῖσιν ἐγγίνεται. καὶ ὁκόταν μὲν ἀποπύουσιν ἄξιον λόγου. καὶ ④ πόδες οἰδέουσι. καὶ ἡ γαστὴρ οὐ διαχωρέει. εἰ μὲν σκληρά τε καὶ πρὸς ἀνάγκην. καὶ ἐπὶ πλὴν χιλίων γίνονται οἰδήματα, τὰ μὲν ὀπὶ δεξιὰ, τὰ δ' ἐπ' ἀριστερά, [24] ἰσάριθμά τε, καὶ καταπαύοντα. κεφαλὴ δὲ καὶ χεῖρες καὶ πόδες, ψυχρὰ ἐόντα, κακόν. τῆς τε κοιλίης καὶ τῶν πλευρῶν θερμῶν ἐόντων. ἄριστον δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα, θερμόν τε ἐὸν καὶ μαλθακόν. τρέφεσθαι δὲ χρὴ ῥηϊδίως τε ἀλγοῦντα καὶ ἐν τοῖσιν μετεωρισμοῖσιν ἐλαφρὸν εἶ. εἰ δὲ βαρὺς ἐὼν φαίνοιτο, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα καὶ χεῖρας καὶ πόδας, ὀπτικινδυνότερον. εἰ δὲ πρὸς τῷ βαρεῖ καὶ ④ ὄνυχες καὶ ④ δάκτυλοι πελιδνοὶ γίνονται πρόσδοκιμος ὁ θάνατος παραυτίκα. μελανόμενοι δὲ πρωτελῶς ④ δάκτυλοι, καὶ ④ πόδες, ἧσσον ἐλεύθεροι τῶν πελιδνῶν εἰσίν. ἀλλὰ καὶ τ' ἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι χρή. ὧν γὰρ ὑπέτειος φέρων φαίνηται τὸ κακὸν, καὶ ἄλλοτι τῶν προειρημένων πρὸς τουτέοισι τοῖσι σημείοισιν ὑποδεικνύει, τὸ νόσημα ἐς ὀπόσον τρόπον ἐλπίς. ὡς τε τὸ μὲν αὐθέφθον προσημήνασθαι, τὰ δὲ μελαινόμενα τοῦ σώματος ἀποπεσεῖν. ὄρχεις δὲ καὶ αἰδοῖα ἀνέπαφα σμύχα, πόνους ἰσχυροὺς σημαίνει, καὶ κίνδυνον θανατώδεα. Περὶ δὲ ὕπνων, ὥσπερ καὶ φύσιν ζώοντες ἡμῖν ἐστι, τὸν μὲν ἡμέρης, ἐγρηγορέναι χρή. τὸν δὲ νύκτα, καθεύδειν. ὧν δὲ εἰς τοὐναντίον μεταβεβληκότα, κάκιον. ἤκιστα δ' ἂν λυποῖτο, εἰ χειμῶτο ὁ προσιὼν ὁ τελευτῶν μέρος τῆς ἡμέρης. ④ δὲ ἀπὸ τουτέου τοῦ χρόνου ὕπνοι, πονηρότεροι εἰσί. κάκιστον δὲ μὴ χειμᾶσθαι, μήτε τῆς νυκτὸς, μήτε τῆς ἡμέρης. ἢν γὰρ κατ' ὀδυνὴν τε καὶ πόνων ἀγρυπνίη, ἢν παραφροσύνη ἔσται ἀπὸ τουτέου τοῦ σημείου. Διαχώρημα δέ ἐστιν ἄριστον, ὃ μαλθακόν τε καὶ ξυμπεπηγός. καὶ τὸν ὧραν ἐν ᾗ καὶ ὑγιαίνοντα εἰώθει χωρεῖν. πλῆθος δὲ πρὸς λόγον τῶν ἐσιόντων. τοιαύτης γὰρ φύσιος τῆς διεξόδου, ἢ κάτω χιλίη ὑγιαίνοι ἂν,

Ac ventris tumores minùs abscedere nati sunt, quàm qui in præcordiis oriuntur, minimè verò qui infra vmbilicum in pus vertuntur. Sed ex superioribus locis sanguinis eruptio maximè expectanda est. Longorum verò omnium in his regionibus tumorum, suppurationes in considerationem adhibendæ. Suppurationum autem quæ inde proueniunt, ea obseruatio facienda est. Quæ quidem foras vertuntur, optimæ sunt, vbi paruæ sunt, & quàm maximè foras feruntur, & in acutum tendunt. Pessimæ verò quæ magnæ sunt & latæ, minimeq; in mucronem attolluntur. At quæ intrò rumpuntur optimæ, vbi nihil cum externa sede communicant, in sese contrahuntur, nullo dolore afficiunt, totaq; regio externa vnius coloris apparet. Pus verò optimum est album, æquale & læue, & quàm minimùm graueolens, huic autem contrarium pessimum. Aqua inter cutem quæ ex acutis morbis oritur, mala. Nam neq; febre liberat, vehementesq; dolores excitat, & lethalis est. Oritur autem ferè ex laterum inanitate, & lumbis, partimq; ex iecore. Quibus igitur ex laterum inanitate & lumbis, initia ducuntur, iis pedes intumescunt, & longa alui profluuia detinent, quæ neq; dolores ex laterũ inanitate ac lumbis tollunt, neq; ventrem molliorẽ efficiunt. A quibus à iecore aqua inter cutem ortum ducit, his tussis & tussiendi cupiditas inest, sed nihil effatu dignum expuunt, pedesq; intumescunt, ac venter non nisi dura ægreq; egerit, & circa aluum tumores fiunt, qui partim dextra, partim sinistra parte oriuntur & desinunt. Caput autem & manus, & pedes frigere, ventre & lateribus calentibus, malum denunciat. At corpus totum æqualiter calidum esse ac molle, optimum. Ægrum quoque facilè conuerti oportet, & cùm sese attollit leuem esse. Quòd si grauis esse videatur, cum reliquo corpore, tum manibus & pedibus, maiori cum periculo est. Præter grauitatem verò, si vngues & digiti liuescant, mors confestim expectanda est. At omninò nigri tum digiti, tum pedes, minùs quàm liuentes pernicioſi sunt. Sed alia quoque signa in considerationem adhibenda. Etenim si facilè malum ferre videatur, & præter hæc aliud quoddam ex salutaribus signis adfuerit, morbum ad abscessum conuerti sperandum, ita vt æger quidem morbo supereſſe, & partes corporis denigratæ decidere debeant. Testes autem & pudenda vbi sursum contrahuntur, vehementes dolores & mortis periculum denunciant. Quòd ad somni rationem attinet, quemadmodum à natura nobis est consuetum, interdiu quidem vigilandum, noctu verò dormiendum. Quòd si istud immutatum fuerit, deterius existimandum. At minimùm offenditur æger, si prima luce dormiat ad tertiam diei partem. Qui verò postea somnus contingit, deterior est. Pessimum autem si neque noctu, neque interdiu dormiat. Nam aut ob dolorem insania adest, aut delirij affuturi hæc nota est. Alui deiectio optima est, si mollis est & consistat, eoq; tempore quo per sanitatem deiici soleat, copia verò ciborum ingestorum rationi respondeat. Talis enim exitus inferiorem aluum bene valere declarat.

At liquida alui egestio ex vsu est, si neq; stridet, neq; crebrò, neq; ex breuibus interuallis excernitur. Frequens n. desidendi labor ægrũ fatigat, eiq; insomniã adfert. Quòd si affatim & sæpe dejicit, periculum est ne animus deficiat. Verùm pro ingestorum ciborum copia, bis aut ter interdiu, & noctu semel, deiici debet, plus tamẽ prima luce, pro hominis consuetudine. Crassiorem autẽ fieri deiectionem oportet, morbo ad iudicationẽ procedente. Sit etiam subfulua, neq; admodum graucolens. Lumbricos quoq; rotundos eum alui excretione prodire, morbo in iudicationem tendente expedit. In omni verò morbo ventrem mollẽ esse, & mediocriter extumescere conuenit. At valde aquosum, aut album, aut ex viridi pallidũ, aut vehementer rubrum, aut spumans deiici, hæc omnia mala sunt. Præter hæc quoq; malum est, quod exiguum, glutinosum, candidũ, ex viridi subpallidũ & læue existit. His verò magis lethalia sunt nigra, aut pinguia, aut liuida, aut æruginosa aut fœtida. Varia autem his quidẽ sunt diuturniora, nihilo tamẽ minus exitialia. Huiusmodi sunt strigmentosa, biliosa, cruenta, porracea & nigra, modò simul inter se mixta, modo per vices prodeuntia. Flatum autem sine sonitu quidem ac crepitu exire optimum. Præstat tamen cum strepitu prodire, quàm isthic reuolui. Atqui eo modo prodit, ægrum aliquo dolore vexari, aut delirare indicat, nisi æger sua sponte hoc modo flatum emiserit. At præcordiorũ dolores & tumores, recentes quidẽ & sine inflammatione, murmur soluit circa præcordia exortum, idq; potissimùm si cum stercore, vrina & flatu prodierit, alióqui vbi ipsum per se transmissum fuerit, iuuat, idq; magis si ad inferiores sedes descenderit. Vrina optima est, in qua per omne tempus, quoad morbus iudicatus fuerit, subsidet album, læue & æquale. Securitatem enim breuemq; morbum fore significat. Quòd si intermittat, & interdum quidem pura meiatur, interdum etiam subsidet album & læue, diuturnior & minùs securus morbus euadit. At vrina subrubra, simileq; quod subsidet, & lęue, hęc longè quidem diuturnior quàm prima fit, valde tamen salutaris. Sedimenta autem in vrinis crassiores hordei tosti non exactè moliti partes referentia, praua sunt, hisq; peiora laminis similia. Alba verò & tenuia, valde praua, atq; his etiam deteriora furfuracea. Nubeculæ quæ per vrinas feruntur, albæ quidem, bonæ; nigræ verò, malæ sunt. Quoad autem vrina fulua fuerit & tenuis, crudum esse morbum indicat. Quòd si diutiùs talis vrina perseueret, periculum est ne non possit æger sufficere, quoad vrina concoquatur. At exitiosiores sunt vrinæ fœtidæ, & aquosæ, & nigræ, & crassæ. Ad hæc in viris quidem & mulieribus vrinæ nigræ, in pueris aquosæ, deterrimæ. Quibus vrinæ tenues & crudæ multo tempore redduntur, si reliqua signa salutaria sint, in iis abscessus ad loca infra septum transuersum expectari debet. Quinetiam pinguedines supra innatantes araneorũ telas referẽtes, damnare oportet, colliquationẽ namq; significant. In vrinis autem quæ nubeculas habent, considerandum venit, an supernè, an infernè ferantur, & quosnam habeant colores. Et quæ quidẽ deorsum feruntur, cum dictis coloribus, bonæ censendæ & cõmendandæ, at quæ sursum feruntur, malæ & vituperãdæ.

Εἰ δὲ εἴη ὑγρὸν τὸ διαχώρημα, ξυμφέρει [26] μήτε τρύζειν μήτε πυκνὸν εἶναι· ἢ κατ' ὀλίγον ἰσοχωρέειν. κοπὴν γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ἰσοῦ τῷ ξυνεχέος ἀναγκαίου, ἢ ἀχρυπνοίην ἄν. Εἰ δὲ ἀθρόον πολλάκις διαχωρέει, κίνδυνος λιποθυμῆσαι. ἀλλὰ χρὴ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰσιόντων, ἢ δὶς, ἢ τρὶς τῆς ἡμέρης ἰσοχωρέειν· τὸ δὲ νυκτὸς ἅπαξ. [26] πλέονα δ' ἢ ὅσα τὸ σῶμα, ὡσαύτως σωθῆναι ὀξέως ἐστὶν ᾧ ἀνθρώπῳ παχυΐης ἔχρὴ τὸ διαχώρημα, ἰσόσιμος τοῖς κείνων τοῦ νοσήματος. ἰσόπυρρον ἔστω καὶ μὴ λίαν δυσῶδες. [27] ὅτι τὸ δεῖον ἔχει καὶ ἕλμινθας τροφύλακας διεξιέναι μετὰ τοῦ διαχωρήματος, τοῖς κείνων ἴσοσιν τοῦ νοσήματος δεῖ δὲ ἐν πρώτοισι τῶν νοσημάτων, λαπαρὴν τὴν κοιλίην εἶναι), καὶ βούγλωσσον. ὑδαρὲς δὲ κάρτα ἢ λευκὸν, ἢ χλωρὸν, ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς, ἢ ἀφρώδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα. ἔτι δὲ πονηρὸν, καὶ σμικρὸν τε ἐὸν, καὶ γλίσχρον, καὶ λευκὸν, καὶ ἰσόχλωρον, καὶ λεῖον. τούτεων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη, τὰ μέλανα, ἢ λιπαρὰ, ἢ πέλια, ἢ ἰώδεα, ἢ κακοδμα. τὰ δὲ ποικίλα, χρηνιώτερα μὲν τούτεων, ὀλέθρια δὲ ὁμοίως ἧσσον. ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα, ξυσματώδεα. καὶ χολώδεα, καὶ πρασοειδέα, καὶ μέλανα. ποτὲ μὲν ὁμοῦ διεξερχόμενα ἀλλήλοισι. ποτὲ δὲ χωρὶς μέσσ. φύσαν δὲ ἄνευ ψόφου καὶ ῥᾳδίως διεξιέναι, ἄριστον. χρέων δὲ σὺν ψόφῳ διελθεῖν, [28] ἢ αὐτὸ ἀνειλέεσθαι. καὶ ὅτω διελθοῦσα σημαίνῃ πονέειν τι τὸν ἄνθρωπον, ἢ ἀποφερσινέειν. ἰοῦ μὴ ἑκὼν ὁ ἄνθρωπος ὅτω τὴν ἄφεσιν τῆς φύσης ποιήσηται. Τοῖσι δὲ ἐκ τῶν ἰσοχονδρίων πόνοις τε καὶ κυρτώματα, ἰοῦ ἢ νεαρὰ καὶ μὴ ξυμφλεγμονῇ, λύει βορβορυγμὸς ἐγκαθήμενος ἐν τῷ ἰσοχονδρίῳ. καὶ μάλιστα μὲν διξίων, ξυὺν κόπῳ τε καὶ ἔρῳ καὶ φύσῃ, ἰοῦ ᾖ μὴ, [29] καὶ αὐτὸς σὴν ἀραιωθείς, ὠφελέει. ὠφελέει δὲ καὶ ἰσοκαταβάς ἐς τὰ κάτω χωρία. Τὸ δὲ ὄρθρου ἄριστόν ἐστι, ὅτῳ εἴη λευκή τε ἡ ἰσώσασις, καὶ λείη, καὶ ὁμαλὴ ἀφ' ἁπάντων τὸν χρόνον, ἔστ' ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος. σημαίνει γὰρ ἀσφάλειαν τε καὶ νόσημα ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι. Εἰ δὲ ἀμελέοιτο, καὶ ποτὲ μὲν καθαρὸν ὑρέοιτο, ποτὲ δὲ ὑφίσαται τὸ λευκὸν, καὶ λεῖον, χρηνιώτερα γίνεται ἡ νοῦσος, καὶ ἧσσον ἀσφαλής. εἰ δὲ εἴη τὰ τε ὄρθρου ἰσάρυθρον, καὶ ἡ ἰσώσασις αὐτέων ὁμοίη, καὶ λείη, πολυχρονιώτερον μὲν τοῦτο τοῦ πρώτου γίνεται, σωτήριον δὲ κάρτα. κριμνώδεες δὲ ἐν τοῖσιν ὄρθροισιν αἱ ἰσώσασιες, πονηραί. τούτεων δὲ εἶσι κακίους, αἱ πεπαλώδεες. αἱ λευκαὶ δὲ καὶ λεπταὶ, κάρτα φλαῦραι. τούτεων δ' ἔτι κακίους εἰσὶν, αἱ πιτυρώδεες. [30] νεφέλαι ἐμφερόμεναι τοῖσιν ὄρθροισι, λευκαὶ μὲν ἀγαθαί· μέλαιναι δὲ φλαῦραι. [31] ἔστ' ἂν δὲ πυῤῥὸν τε εἴη τὸ ὄρθρον καὶ λεπτὸν, σημαίνει τὸ νόσημα ἀπεπτον εἶναι). [32] ἰοῦ δὲ καὶ πολυχρόνιον εἴη τοιοῦτον ἐὸν, κίνδυνος μὴ οὐ δυνήσεται ὁ ἄνθρωπος διαρκέσαι, [33] ἔστ' ἂν πεπανθῇ τὸ ὄρθρον. θανατωδέστερα δὲ τῶν ὄρθρων, τάδε δυσώδεα, καὶ ὑδατώδεα, καὶ μέλανα καὶ παχέα. ἔτι δὲ τοῖσι μὲν ἀνδράσι καὶ τῆσι γυναιξὶ, τὰ μέλανα τῶν ὄρθρων, κάκιστα. τοῖσι δὲ παιδίοισι, τὰ ὑδατώδεα. [34] ὀκόσοι δ' ἂν ὄρθρα λεπτὰ καὶ ὠμὰ ὑρέοιεν πολλὰ χρόνον, ἰοῦ τἄλλα ὡς βελτιοσομένοισι σημεῖα ᾖ, τούτοισιν ἀποσιασιν δεῖ προσδέχεσθαι ἐς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία καὶ τὰς λιπαρότητας δὲ τὰς [35] ἄνω ὑφισαμένας

ἀραχνοειδέας μεμφέσθαι. σωτήριος δὲ σημεῖα. σκοπεῖν δὲ χρὴ τῶν ὄρθρων ἐν οἷσι αἱ νεφέλαι, ἰοῦ τε ἄνω, ἰοῦ τε κάτω ἔωσι, καὶ τὰ χρώματα ὁκοῖά ἐστιν. καὶ τὰς μὲν κάτω φερομένας ξυὺν τοῖς χρώμασιν, οἷον ἐρυθρὰς, ἀγαθὰς εἶναι νομίζειν, καὶ ἐπαγγέλειν. τὰς δὲ ἄνω ξυὺν τοῖσι χρώμασιν, οἷον ἐρυθρὰς, κακὰς εἶναι), καὶ μεμφέσθαι τὰς διασδὴ

μὴ ἀξιά

μὴ ἐξαπατᾶτο δὲ σε ἐὰν γε ἡ κύσις τὸ νόσημα ἔχουσα, τὴν ὦρον τὰ τοιαῦτα ἀποδιδῶ. ὁ γὰρ τῦ ὅλου σώματος σημεῖον ὄστιν, ἀλλ' αὐτῆς καθ' ἑαυτῆς. Ἔμετος δὲ ὠφελιμώτατος, [35] ὁ φλέγματος καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος, καὶ μὴ παχὺς κάρτα, μηδὲ πολύς, ὡς μάλιστα. οἱ γὰρ ἀκριβέστεροι, κακίους εἰσίν. Εἰ δ' εἴη ὁ ἐμούμενον τοιοῦτοιδὲς, ἢ πέλιον, ἢ μέλαν, ὅ, τι καὶ ἢ τοιούτεων τῶν χρωμάτων, νομίζειν χρὴ πονηρὸν εἶ). Εἰ δ' ἐν πᾶσι τοῖσι ἐμέσμασιν ὁ αὐτὸς ἀνθρωπος ἐμέει, κάρτα ὀλέθριον τῦτο ἴσθι. τάχιστα γὰρ θάνατον σημαίνει ὁ πέλιον τῶν ἐμεσμάτων, εἰ ὄζει δυσῶδες. πᾶσαι δ' αἱ τοιαῦται τοῖσι καὶ δυσώδεες ὀσμαὶ, κακαὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἐμεομένοισιν. [37] Πτύελον χρὴ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἀλγήμασι, τοῖσι τοῦ τὸν πλεύμονα καὶ τὰς πλευρὰς, ταχέως τε ἀναπτύεσθαι, καὶ εὐπετέως. ξυμμεμιγμένον τε φαίνεσθαι ἐὸν ξανθὸν, ἰσχυρῶς τῷ πτύελω. Εἰ γὰρ πολλῷ ὕστερον μετὰ τὸν ἄρχμὸν τῆς ὀδυνης ἀναπτύοιτο, ξανθὸν ἐὸν, ἢ πυῤῥὸν, ἢ πολλὸν βῆχα παρέχον, καὶ μὴ ἰσχυρῶς ξυμμεμιγμένον, κακὸν τοῦτο. τό, τε γὰρ ξανθὸν ἄκριτον ἐὸν, κινδυνῶδες. ὃ δ' λευκὸν καὶ γλίσχρον καὶ τραχήλους, ἀλυσιτελές. κακὸν δ' καὶ ὃ χλωρὸν ἐὸν κάρτα καὶ ὃ ἀφρῶδες. Εἰ δ' εἴη ὕταν ἄκριτον, ὥστε καὶ μέλαν φαίνεσθαι, δεινότερον ἔστ τῦτο ἐκείνων. κακὸν δ' καὶ ἐὰν μηδὲν ἀναπεφθαίρηται, μηδὲ τοιοῦτο ὁ πλεύμων, ἀλλὰ πλήρης ἐὼν, ζέει ὑπὸ τῷ φάρυγγι. κρύζας δ' καὶ πταρμοὺς ὅπὶ πᾶσι τοῖσι τοῦ τὸν πλεύμονα νουσήμασι, τοιαῦτα γινόμενα, ἢ ὑπολύεσθαι κακόν. ἀλλ' ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν νουσήμασι τοῖς θανατωδεστάτοισιν, οἱ πταρμοὶ λειποτελῶσιν. ἅμακτὶ δ' ξυμμεμιγμένον μὴ πολλῷ πτύελον ξανθὸν, ἐν τοῖσι τοιοῦτοιπλευμονικοῖσιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου πτυόμενον τοιοῦτο καὶ κάρτα ὠφελέει. ἑβδομαῖον δ', ἐόντα καὶ παλαιότερον, ἧσσον ἀσφαλές. πρῶτα δ' πτύελα πονηρὰ ὄστ, ὀκτὼ ἂν τὸν ὀδυνέων μὴ παύη. κακίστα δ' τὰ μέλανα, ὡς ἔμπροσθεν ἔγραπται. τὰ δ' παύοντα ὀδυνέων, πρώτων ἀμείνω ἀναπτύεσθαι. ὁκόσα δὲ τῶν ἀλγημάτων ἐν τοιούτοιν τῶν χωρίων μὴ παύηται, μήτε τοιοῦτος τὰς τῶν πτύελων καθάρσιας, μήτε τοιοῦτος τὸν τῆς κοιλίης ἐκκαθάρσιος, μήτε τοιοῦτος τὰς φλεβοτομίας τε, καὶ φαρμακείας, καὶ δίαιτας, εἰδέναι δεῖ ἐκπυήσοντα. [38] τῶν δ' ἐκπυημάτων ὁκόσα μὲν ἔτι χολώδεος ἐόντος τῦ πτύελου ἐκπυίσκεται, ὀλέθρια κάρτα, ἐὰν τε ἐν μέρει ὂν χολῶδες τῷ πύῳ ἀναπτύοιτο, ἐὰν τε ὁμοῦ. μάλιστα δ' ἐὰν ἄρξηται χωρεῖν τὸ ἐμπύημα, ἀπὸ τοιούτου τῦ πτύελου, ἑβδομαίου ἐόντος τῦ νοσήματος. ἥκιστα δ' τ' τὰ τοιαῦτα πτύοντα, ἀποτεινέσθαι τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ἐὰν μήτι αὐτέων ὑπολύηται ἀγαθόν. ἔστι δ' τὰ μὲν ἀγαθὰ, τάδε. εὐπετέως, φέρειν τὸ νούσημα. εὔπνοον εἶ). τῆς ὀδυνης ἀπαλλάσσειν. τό, τε πτύελον, ῥηϊδίως ἀναβήσεσθαι. τό, τε σῶμα ὁμαλῶς φαίνεσθαι θερμόν τε εἶ) καὶ μαλθακόν. καὶ δίψαν μὴ ἔχειν. ἔρεψε τε καὶ διαχωρήματα καὶ ὕπνους καὶ ἱδρῶτας, ὡς διαγέγραπται ἔκαστα εἰδέναι ἀγαθὰ ἐόντα ὑπαγινέσθαι. οὕτω μὲν δὴ ἀποφώτων τοιούτων ὑπαγινομένων, οὐκ ἂν ἀποθάνοι ὁ ἄνθρωπος. ἐὰν δ' τὰ μὲν τοιαῦτα ὑπαγινίσῃ. τὰ δ' μὴ, οὐ πλείονα χρόνον ζήσας ἢ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας, ἀπόλοιτ' ἂν ὁ ἄνθρωπος. καὶ δ' τὰ σκληρὰ τοιούτων, δυσπεπτίας φέρειν τὸ νῶτον. πνεῦμα μέγα καὶ πυκνὸν εἶ). τὸ ὀδυνᾶν μὴ παύεσθαι. τὸ πτύελον μόλις ἀναβήσεσθαι. δίψαν κάρτα. τό, τε σῶμα οὐκ ἐπὶ πολὺ ὁμαλῶς ἔχεσθαι. καὶ τὴν μὲν κοιλίην καὶ τὰς πλευρὰς, θερμὰς εἶ). ἰσχυρῶς. ὃ δ' μέτωπον καὶ τὰς χεῖρας

Neq; verò tibi imponat vesica quoquo modo affecta, si huiusmodi vrinas reddiderit. Non enim totius corporis, sed ipsius per se indicium est. Vomitus perquam est vtilis, qui bilem pituitæ quàm maximè permixtam habet, ac neq; admodum crassus est, neque multus. Qui enim sinceriores, peiores sunt. Si verò quod vomitione reiicitur porrum colore referat, aut liuidum, aut nigrum fuerit, quisquis horum colorum adfuerit, prauus existimandus est. Quod si eodem vomitu omnes hi colores reiiciantur, id exitiale est admodum. At liuidus vomitus, si grauiter olet, celerrimam mortem denunciat. Omnesq; subputres & graues odores, in omnibus vomitionibus mali. In omnibus pulmonis & laterum doloribus, sputũ celeriter promteq; expui cõuenit, sputoq; flauũ valde permixtum apparere. Etenim si multò post doloris initium, quod flauum est, aut fuluum, aut multam tussim exhibeat, neq; valde permixtũ expuatur, deterius est. Flauum quippe si sincerum fuerit, periculum subesse testatur, album autem & viscidum, & rotundum, inutile. Malũ quoq; valde viride, aut pallidũ, itemq; spumans. At si adeò sincerum fuerit, vt etiam nigrũ appareat, id illis deterius est. Malum quoq; vbi nil expurgatur, neque ipsum proiicit pulmo, sed propter multitudinem feruet in gutture. In omnibus pulmonis morbis grauedines & sternutationes, tum præire, tum subsequi, malum. Verùm in aliis maximè lethalibus morbis, sternutamenta vtilitate non carent. At in pulmonis inflammationibus si inter initia morbi sputum excernitur flauum non multo permixtũ sanguine, salutare est & confert admodũ. Septimo verò die ac tardius non adeò securum. Omnia autẽ sputa mala sunt, quæ dolorem non sedant, pessima etiam nigra, velut prius scriptum est. At omnium quæ excreantur optima, quæ dolorem sedant. Horum verò locorũ dolores, qui neq; per sputorum purgationes, neq; fæcum alui deiectionẽ, neq; venæ sectionẽ, aut medicamenta purgantia, & victus rationẽ sedantur, eos ad suppurationem tendere sciendum est. Ex suppurationibus autem admodũ exitiales sunt, quæ sputo adhuc quidem bilioso existente suppurantur, siue bilioſum illud separatim, siue vnà cum pure expuatur. Idq; potissimum, si ab huiusmodi sputo suppuratio procedere cœperit, cùm morbus ad diem septimum peruenerit. Qui verò talia spuit, ne decimo quarto die moriatur metus est, nisi quid boni accesserit. At in bonis quidem signis hæc numerantur, facilè morbum sustinere, bene spirare, dolore leuari, sputũ sine difficultate reiicere, corpus æqualiter calidũ & molle videri, sine siti esse, vrinas etiã & alui excrementa, & somnos, & sudores, velut descriptũ est, singula superuenire, bona existimanda sunt. His enim omnib. sic contingentibus, haudquaquam æger morietur, Quòd si ex his quædã quidẽ contingant, quædã minimè, non vltra decimum quartum diem æger vitam producet. Contra verò, morbum ægrè sustinere, spirationem magnam & densam esse, dolorem minimè sedari, sputum ægrè reiicere, vehementem sitim esse, corpus à febre inæqualiter detineri, aluum quidem & latera vehementer calere, fronte, manibus,

& pedibus frigidis, vrinas verò & alui excrementa, & somnos, & sudores, vnaquæq; qualia descripta sunt, mala esse nosse conuenit. Si quid enim ex his sputo superuenerit, morietur æger priùs quam ad decimum quartum diem perueniat, aut nono aut vndecimo die. Sic igitur cõiicere oportet, quòd cùm sputum istud valde lethale sit, neq; etiã ad decimũquartum diem perducit. Ex his verò, tum malorum, tum bonorum subducta ratione, prædictiones facere oportet. Sic enim quis potissimùm verum assequatur. Reliquæ verò suppurationes magna ex parte rumpuntur, partim quidem vigesimo die, partim etiam trigesimo, quædam quoque quadragesimo, aliquæ etiam ad sexagesimum diem deueniunt. Suppurationis autem initium fore ratione comprehendere oportet, ab eo die quo primùm æger febricitauit, aut etiam primùm rigor prehendit, & si pro dolore, sibi pondus inesse in eo loco qui dolore affligebatur, dixerit. Ista namque circa suppurationum initia fieri solent. Ex hoc igitur tempore suppurationum ruptionem fore intra prædicta tempore expectandum est. Quod si in altero tantum latere suppuratio fuerit, tum vertere, tum edisce re ad hæc conuenit, num dolor aliquis alterum latus detineat, & num altero calidius fuerit, atq; vbi in latus sanum decubuerit, interrogare si quod ei pondus desuper impendere videatur. Sic enim altero latere, in quo pondus extiterit, suppuratio est. At purulẽtos omnes his signis dignoscere oportet. Primùm quidem si febris non demittit, verum interdiu leuior quidem, noctu verò maior detinet, & sudores multi oboriuntur, tussésq; & tussiendi cupiditas ipsis inest, nihil tamen effatu dignũ expuunt, oculíq; caui reddũtur, malæ ruborem cõtrahunt, & vngues quidem in manibus aduncì fiunt, digiti verò maximéq; summi incalescunt, & in pedibus tumores fiunt, cibos minimè appetunt, & pustulæ toto corpore oriuntur. Diuturnæ igitur suppurationes, his indicantur signis, quibus multa fides habenda est. Quæ verò breue habent spatium sic indicantur, si quid eorum appareat, quæ inter initia fiunt, simulq; si etiam aliquantò difficiliùs spiret æger. At ex his quæ citiùs aut tardiùs rumpuntur, sic deprehendere licet. Si quidem dolor inter initia oriatur, & spirandi difficultas, ac tussis sputatióque perseuerant & ad vigesimum diem extenduntur, intra hoc tempus, aut adhuc priùs ruptionem expectato. Quòd si mitior dolor fuerit, iisque cætera omnia pro huius ratione respondeant, tardiùs ruptionem sperato. At ante puris eruptionem dolorẽ oboriri, & spirandi difficultatem, & sputi excretionem necesse est. Supersunt autem ex morbo hi potissimũ, quos febris eodem post ruptionem die dimisit, quiq; cibos celeriter expetiuerint, & siti liberantur, venterq; tum exigua, tum coacta deiicit, & si pus album & læue, eiusdémque coloris fuerit, & à pituita liberum, citraq; dolorem aut tussim vehementem educatur. Sic quidem optimè & celerrimè liberantur, sin minùs, qui ad ista proximè accedent. Moriuntur verò, quos febris non dimiserit, aut cùm dimisisse videatur, iterum accenditur, & siti quidem vexantur, cibòs verò non expetiuerint, & si aluus liquida deiecerit, pusq; ex viridi pallidum & liuidum, aut pituita permixtum & spumosum expuerint. Si hæc

καὶ τοὺς πόδας ψυχρούς. ὅσα δ' ἂν ἀφαγμοὶ ἢ ὕπνος ἢ ἱδρῶτες ὡς ἀφαγμὸς ἆπαν ἔκρισα εἰδέναι, καὶ ταῦτα. ὅτως δὲ εἰ ὀπτὸν εἴη τὸ πτύελον τοιοῦτον, ἀπόλλυσι τὸν ἄνθρωπον, πρὶν ἢ ἐς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας ἀφικέσθαι, ἢ ἐναταῖος, ἢ ἑνδεκαταῖος. ὅτως οὖν ξυμβάλλεσθαι χρὴ, ὡς τὸ πτύελον τοιοῦτον θανατῶδες ἐόντος μάλα, καὶ ὑπὲρ τούτου ἐς τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας. τὰ δ' ὀπτήματά τε καὶ τὰ ἀγαθὰ ξυλλογιζόμενον χρὴ τοιοῦτον, χρὴ τὰς προρρήσιας προλέγειν. ὅτῳ δὲ αἴ τις δήπου θεὶ μάλιστα. αἱ δὲ δηλαὶ ἐκπυήσιες, ῥήγνυνται δὲ αἱ πλεῖσται. αἱ μὲν εἰκοσταῖαι. αἱ δὲ τριακοσταῖαι. αἱ δὲ τεσσαρακονθημεροι. αἱ δὲ πρὸς τὰς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνέονται. ὀπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐμπυήματος ἔστε θαι λογιζόμενον ἀπὸ τῆς ἡμέρης, ἢ τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος ἐπύρεξεν, ἢ εἴποτε αὐτὸν πρῶτον ῥίγος ἔλαβε. καὶ εἰ φαίη αὐτῷ τι τῶν ὀδυνέων αὐτοῦ βάρος γεγωνέναι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ πλαγεν. ταῦτα γὰρ ἐν ἀρχῇσι τῆς ἐμπυημοσύνης ἔστε θαι. ἐξ οὗ δὲ τούτων τῶν χρόνων τὴν ῥῆξιν χρὴ προσδέχεσθαι τὸ ἐμπυημα ἔστε θαι ἐς τοὺς χρόνους τοὺς προειρημένους.[39] εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμπύημα ὀπὶ θατέρα μοιῶσον, τρέφειν τε, καὶ καταμανθάνειν χρὴ ὀπὶ τοιοῦτοι, μήτι ἔχει δῆγμα ἐν τῷ ἑτέρῳ πλευρῷ. καὶ ἢν θερμότερον ᾖ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, καταπλινομένου ὀπὶ τὸ ὑγιαῖνον πλευρόν, ἐρωτᾶν εἴτι αὐτῷ δοκεῖ βαρὺ ἐπικρέμασθαι ἐκ τοῦ αὐχένος. εἰ γὰρ εἴη τοῦτο, ὀπὶ θατέρου ἔσται τὸ ἐμπύημα, ὀπὶ οἱονεὶ ἂν πλευρὸν τὸ βάρος γίνηται.[40] δεῖ δὲ ξυμπάντως ὑμπύου γινώσκειν χρὴ, τοῖσι δὴ τοῖσι σημείοισι. πρῶτον μὲν εἰ ὁ πυρετὸς δεῖ ἀφίησιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἡμέρῃσι λεπτὸς ἴσχει τὰ δὲ νύκτα πλείων. καὶ ἱδρῶτες πολλοὶ ὀπτίγνονται. βῆχές τε καὶ θυμὸς ἐγγίνεται αὐτοῖσιν. καὶ ἀποπτύουσιν ὑδατῶδες ἄζιον λόγου. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ, ἔγκοιλοι γίνονται. αἱ δὲ γναθοι, ἐρυθήματα ἴσχουσι. καὶ οἱ μὲν ὄνυχες τῶν χειρῶν, γρυποῦνται. οἱ δὲ δάκτυλοι, θερμαίνονται. καὶ μάλιστα ἀμφὶ. καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν, οἰδήματα γίνεται. καὶ σιτίων δεῖ ὀπτῶμένοισι. καὶ φλύκταιναι γίνονται ἀνὰ τὸ σῶμα. ὁκόσα μὲν οὖν ἐγχωρίζει τῶν ἐμπυημάτων, ἔχει τὰ σημεῖα ταῦτα. καὶ πῶς δύναιν αὐτοῖσι χρὴ κάρτα.[41] ὁκόσα δ' ὀλιγοχρόνια ἐστὶ, σημαίεσθαι τοιοῦτον, ἢν τὰ ὀπτὰ φαίνηται, οἷα καὶ τοῖσιν ἐν ἀρχῇσι γινομένοισιν. ἅμα δὲ καὶ ἢν τι δυσαναπνοώτερος ᾖ ὁ ἄνθρωπος. τὰ δὲ ταχύτερον αὐτέων καὶ βεβαιότερον ῥηγνύμενα, τοῖσδε γινώσκειν χρὴ. ἢν μὲν ὁ πόνος ἐν ἀρχῇσι ᾖ, καὶ ἡ δύσπνοια καὶ ἡ βῆξ, καὶ ὁ πυθμὴν ὀρθοστεινὴ, ἐς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας ἔχων, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἢν καὶ ἔτι πρόσθεν. ἢν δὲ ἡσυχαίτερος ὁ πόνος ᾖ, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιοῦτοι κατὰ λόγον τοιοῦτον, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἐς ὕστερον.[42] γίνεται δὲ αὐτάγχη καὶ πόνου, καὶ δυσπνοίαν, καὶ πυελισμὸν πρὸς τὸ πύον ῥῆξις.[43] ἀφίστανται δὲ τοιοῦτων μάλιστα μὲν οἷς ἂν ἀφῇ ὁ πυρετὸς αὐτημερὸν μὴ τὴν ῥῆξιν. καὶ σιτίων ταχέως ὀπτῶμένων. καὶ δίψης ἀπηλλαγμένοι ἔωσι. καὶ ἡ γαστὴρ ὁμοίη τε καὶ ξυνεχὴς ἐοῦσα χωρέῃ. καὶ ὃ πῦον λευκὸν καὶ λεῖον καὶ ὁμόχροον ᾖ καὶ φλέγματος ἀπηλλαγμένον. καὶ ἄτερ πόνου τε καὶ βηχὸς ἰχῶρης αὐανθῆναι. ἄριστα μὲν ὅτως καὶ τάχιστα ἀποφυγάσασιν, ἢν δὲ μὴ, οἵσιν ἂν ἐλάχιστα τοιούτων γίνηται). ἀπόλλυνται δὲ ὅσοι ἂν ὅ τε πυρετὸς μὴ ἀφείη, ἢ δοκέων αὐτὸς ἀφιέναι, αὖθις φαίνηται αὐαθερμαινόμενος. καὶ δίψαν μὲν ἔχουσι, σιτίων δὲ μὴ ὀπτῶμένων καὶ ἡ κοιλίη ὑγρὴ ἢ καὶ ὃ πῦον χλωρὸν καὶ ἀνάλυτον καὶ πολὺ. ἢ φλεγματώδες καὶ ἀφρῶδες. ἢν ταῦτα

πρῶτα

πάντα γίγνηται, ἀπόλλυνται, ὁκόσοισι δ' αὖ τῶν τοιούτων τὰ μὲν ὀπιγίνηται· τὰ δὲ μή· οἱ μὲν αὐτέων ἀπόλλυνται· οἱ δὲ ἐν πολλῷ χρόνῳ παραγίνονται. Ἀλλ' ἐκ πάντων τούτων τεκμηρίων τῶν ἐόντων ἐν τοιούτοισι, σημήνεσθαι χρὴ τοῖσιν ἀγαθοῖσι πᾶσιν. [44] ὁκοῖσιν δὲ ἀποστάσιες γίγνονται ἐκ τῶν παραπλυμονικῶν νοσημάτων, τάδε τὰ ὦτα, καὶ ἐμπυοῦσιν ἐς τὰ κάτω χωρία, καὶ συρίσσουσιν. ὅταν δὲ παραγίνωνται, ὀπισθέπεσθαι χρὴ τὰ τοιαῦτα, ὧδε, ἐὰν ὅ τε πυρετὸς ἔχῃ, καὶ ἡ ὀδυνὴ μὴ παύηται, καὶ τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέῃ κατὰ λόγον. μηδὲ γελώδεες αἱ τῶν χειλίνων διαχωρήσιες, μηδὲ οὖλυτοί τε καὶ ἄκριτοι γίγνοιντο, καὶ μηδὲ τὸ οὖρον πυκνόν τε κάρτα, καὶ πολλῷ ἐλάσσω ἐόν· [45] ὑπομενέτωσαν δὲ παραπρεπῶς ἀπὸ τῶν λοιπῶν πόνων τῶν παραπλησίων σημείων, τούτοισι χρὴ τοιαῦτας ὑποστάσιας ἐλπίζειν ἔσεσθαι. γίνονται δὲ αἱ μὲν ἐς τὰ κάτω χωρία, οἷσιν αἱ παραπλήσιαι τὰ ὑποχόνδρια τοῦ φλέγματος πίμπλησιν. [46] αἱ δὲ ἄνω, οἷσι τὸ ὑποχόνδριον λαπαρόν τε καὶ ἀνώδυνον διατελέει. δυσπνοίης δέ τινα χρόνον ἡμῶν, πάυσει, ἄτερ φανερῆς παραφάσιος δηλήσ. Αἱ δὲ ἀποστάσιες αἱ ἐς τὰ σπλάγχνα ἐν τῇσι παραπλευμονίῃσι τῇσιν ἰσχυρῇσί τε καὶ ὀπικαιοδυώδεσι, λυσιτελέες μὲν πᾶσαι. ἀρίστη δὲ αἵ τε πύελα ἐν μεταβολῇ ἐόντος γινόμεναι. Εἰ γὰρ τὸ οἴδημα καὶ ἡ ὀδυνὴ γίνοιτο, τὸ πτύελον αὖτε ξανθὸν πυώδες ἡμῶν μέν, καὶ ἐκχωρέοντος ἔξω, ὅτως ἂν ἀσφαλέστατα ὅ, τε ἄνθρωπος παραγίνοιτο, καὶ ἡ ἀποστασις ἀνώδυνος ταχίστα παύσεται. Εἰ δὲ τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέοι καλῶς, μηδὲ τὸ οὖρον ὑποστάσιν ἀγαθὴν ἔχον φαίνοιτο, κίνδυνος χολὴν ἡμέας τὸ ἄνθρωπον, ἢ πολλὰ παραπήματα παραπλήξειν. ἰὼ δ' ἀφωνίζων καὶ παλινδρομέουσιν αἱ ἀποστάσιες τὸ πτύελον μὴ ἐκχωρέοντος, καὶ τοῦ πυρετοῦ ἔχοντος, δεινόν. κίνδυνος γὰρ, μὴ παραφρονήσῃ, καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος. [47] τῶν δ' ἐμπυόντων, τῶν ἀπὸ τῶν παραπλευμονικῶν, οἱ γεραίτεροι μᾶλλον ἀπόλλυνται. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἐμπυημάτων, οἱ νεώτεροι μᾶλλον ἀποθνήσκουσιν. αἱ δ' ἔξω πυρετοὶ γινόμεναι ὀδύναι παρὰ τὸ ἰσχίον τε καὶ τὰ κάτω χωρία, ἰὼ τῶν φρενῶν ἀπιόντα τὰ κάτω ἐκλείπουσαι, ὀλέθρια κάρτα. προσέχειν δεῖ, τὸ νοσῆσιν ἀγαθοῖσι σημείοισιν, ὡς ἰὼ τι καὶ τῶν ἀγαθῶν σημείων ὀπιφαίνηταί τι ποιηρόν, ἀνέλπιστος ὁ ἄνθρωπος. [48] ὁκόσοι δὲ τῶν ἐμπύων κάλλιον, οἷσιν αἱ καθαρὸν μὲν τὸ πῦον καὶ λευκὸν, καὶ μὴ δυσώδεες, σώζονται. οἷσι δ' ὑφαιμόν τε καὶ βορβορώδες, ἀπόλλυσι. [49] Εἰ δ' ἀναίσιος καὶ νοσήματος ὡς πρὸς τὰς φρένας, τὰ ἄλλα σημεῖα μὴ πονηρὰ ὀπιγίνηται, ἐμπυον ἔσεσθαι τοῦτον πολλαὶ ἐλπίδες. Κύστεις δὲ σκληραί τε καὶ ἐπώδυνοι, δηλοῦσι μὲν πάντελῶς καὶ ὀλέθριαι. ὀλεθρεύονται δὲ ὁκόσαι ξὺν πυρετῷ συνεχεῖ γίνονται. καὶ γὰρ οἱ ἀπ' αὐτέων τῶν κύστεων πόνοι, ἰσχνοὶ ἀποκτείναι. καὶ αἱ χειλίαι δ' ἀναχωρέουσιν ἐν τοιούτῳ τῷ χρόνῳ, εἰ μὴ σκληρόν τι καὶ τρηχὺ ἀναλύοι. λυθὲν δὲ οὖρον πυῶδες ὑπῆθεν, λευκὸν καὶ λεῖον ἔχον τὴν ὑποστασιν. [50] ἰὼ δὲ μήτε τοῦ ὕδατος μηδὲν ἐνδιδόντος, μήτε ἡ κύστις μαλάσσοιτο, ὅ, τε πυρετὸς ξυνεχὴς ἦ ἐν τῇσι παραφθίσι παραπλησίοισι νοσήμασι, ἐλπὶς τὸν ἀγχόνην ἀπολέσθαι. ὁ δὲ θάνατος ὅτοισι ἄπεστι τῶν παιδίων μάλιστα τῶν ἑπταετέων, ἕως ἂν ἐς τὰ πεντεκαίδεκα ἔτεα ἥκωσι. Οἱ γὰρ πυρετοὶ κρίνουσι ἐν τῇσιν αὐτῇσιν ἡμέρῃσι τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν περ γίνονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐξ ὧν ἀπόλλυνται. οὔτε γὰρ δυνήσεται οἱ πυρετοὶ, καὶ ὅτι σημείων ἀσφαλεστάτων βεβῶτες τεταρταῖοι παύονται, ἢ πρόσθεν.

omnia contigerint, moriuntur. At quibus eorum partim quædam contigerint, partim minimè, ex his nonnulli quidam intereunt, quidam etiam ex longo temporis interuallo superſunt. Sed ex omnibus his signis existentibus, tum in his, tum in reliquis omnibus coniecturã facito. Quibus ex morbis pulmonis ad aures abscessus oboriuntur, & ad inferiores sedes suppurant, & fistula facta aperiuntur, iis secunda valetudo contingere solet. Ista vero hunc in modum consideranda sunt. Si febris detinet, neque dolor conquiescit, neque sputum ex ratione procedit, neque bilioſæ sunt alui egestiones, neque bene solutæ ac sinceræ, neque vrina admodum multa, & copiosum habet sedimentũ, suffragantur verò ad salutem reliqua omnia salutaria signa, in his huiusmodi fore abscessus expectato. Ac hi oriuntur quidem in locis inferioribus, quibus circa præcordia inflammationis aliquid subest, illi autem in superioribus, quibus præcordia mollia & doloris expertia perseuerant, cumque difficultate spirandi aliquandiu vexatus fuerit, quæ citra vllam aliam euidentem occasionem quieuerit. In vehementibus & periculo proximis pulmonum inflammationibus, abscessus ad cruora omnes sane vtiles. Optimi vero qui fiunt sputo mutationem subeunte. Si namque tumor & dolor suboriatur, sputo pro flauo in pus verso, & foras prodeunte, hoc modo tum securissime æger superstes futurus est, tum citissime citra dolorem abscessus conquiescet. Quod si neque sputum recte excernatur, neque vrina bonam subsidentiam habere videatur, periculum est ne articulo claudicet æger, aut ei multum negotij exhibeatur. Si verò dispareant abscessus & intro recurrant, sputo non prodeunte, & detinente febre grauis morbi periculum, & delirij, & mortis, ægro imminet. Ex suppuratis autem quos pulmonum morbi concitarunt, fere seniores moriuntur, at ex cæteris suppurationibus, iuniores potius intereunt. At lumborum & inferiorum partium dolores, qui cum febre affligunt, si relictis inferioribus ad septum transuersum transeant; exitiales sunt admodum. Ad alia igitur signa animum adhibere oportet. Si quidem ex prauis signis quippiam apparuerit, omni spe destitutus est æger. Cùm vero suppurati vruntur, quibus purum quidem pus est & album, & minime fœtidum, ij seruantur, at quibus subcruentum & cœnosum, moriuntur. Quod si irruente ad septum transuersum morbo, reliqua signa minime praua se ostenderint, hunc suppuratum fore magna spes est. At vesicæ tum duræ, tum dolentes, graue prorsus & exitiale periculum minantur. Maxime autem exitiales quæ cum febre assidua fiunt. Nam & ipsarum vesicarum dolores, ad mortem inferendam satis sunt, neque alui hoc tempore excernunt, nisi durum quiddam & coactum. Soluit autem purulenta micta vrina album & læue habens sedimentum. Quod si neque cum vrina quicquam dolor remiserit, neque mollior vesica reddatur, febrisque assidua fuerit, laborantem intra primos morbi circuitus moriturum sperandum est. Hoc autem modo potissimum tentantur pueri à septimo anno ad decimumquintum. Febrium iudicationes iisdem numerantur diebus, quibus & euadunt, & moriuntur homines. Nam & mitissimæ febres, & quæ securissimis fulciuntur signis, die quarto aut ante desinunt.

Maxime vero malignæ & quæ cum grauissimis signis fiunt, quarto vel prius interficiunt. Primus itaque earum insultus ad hunc modum desinit, secundus ad septimum deducitur, tertius ad vndecimum, quartus ad decimum quartum, quintus ad decimum septimum, sextus ad vigesimum. Hi igitur circuitus ex acutissimis morbis per quatuor facta accessione, ad vigesimum terminantur. Neque vero horum quicquam integris diebus exacte numerari potest, cum neque annus etiam, neque menses, integris mensibus numerari soleant. Post hæc autem eadem ratione iuxta eandem adiectionem, primus circuitus est quatuor & triginta dierum, secundus quadraginta, tertius sexaginta. At inter horum initia perquam difficile est dignoscere quinam longo temporis spatio iudicari debeant, quod similima sint eorum principia. Verum à primo die aduertere animum oportet, & pro singulorum quaternariorum additione considerationem adhibere, nec latebit quonam se vertat morbus. Quartanarum quoque conditio eundem seruat ordinem. Qui vero intra breuissimum temporis spatium iudicationem sunt subituri, facilius dignoscuntur, cũ maxime inter se ab initio dissideant. Qui enm ex morbo superfuturi sunt, facile spirant, dolore vacant, noctu dormiunt, aliaque securissima signa habent. At perituri, difficultate spirandi vexantur, delirant, vigilant, cæteraque pessima signa habent. His igitur sic se habentibus, de morbis ad iudicationem tendentibus, tum ex tempore, tum ex vnaquaque adiectione coniectura facienda est. Ad eandem quoque rationem & mulieribus iudicationes ex partu contingunt. Capitis dolores vehementes ac continentes cum febre, aliquo quidem ex signis accedente, admodum exitiales. Quod si sine signis ciusmodi, dolor vigesimum diem superet, & febris detineat, sanguinis ex naribus eruptionem, aut alium quendam abscessum ad inferiores sedes suspectari oportet. Verum quoad dolor recens fuerit, eodem modo sanguinis ex naribus eruptionem aut superationem exspectare conuenit, cum alias, tum si dolor circa tempora & frontem affuerit. At sanguinis eruptio magis exspectanda venit in his qui nondum quintum & trigesimum annum attigerunt, in senioribus vero suppuratio. Auris dolor acutus cum febre continua & vehementi grauis. Periculum enim delirij & mortis ægro adfert. Cum igitur his modus sit lubricus, celeriter à primo die ad omnia signa animum adhibere oportet. Moriuntur autem ex hoc morbo, iuniores quidem homines septimo die aut etiam citius, senes vero multo tardius. Nam & febres & delitia minus eis suboriuntur, aureſque eam ob causam suppuratio præoccupat. Verum his quidem ætatibus succedentes morbi reuersiones plurimos interficiunt, iuniores vero prius quam auris suppuret, intereunt. Quandoquidem si pus album ex aure fluxerit, iuniorem superfuturum spes est, si quidem aliud quoddam ei bonum signum superuenerit.

οἵ, τε ἢ κακοηθέσατοι καὶ ὅτι σημείων δεινοτάτων γινόμενοι τεσσαρᾶσι, κτείνουσιν, ἢ πρόσθεν. ἡ μὲν οὖν πρώτη ἔφοδος αὐτέων ὅτω τελευτᾶ. ἡ δὲ δευτέρη, ἐς τὴν ἑβδόμην προσάγεται. ἡ δὲ τρίτη, ἐς τὴν ἑνδεκάτην. ἡ δὲ τετάρτη, ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην. ἡ δὲ πέμπτη, ἐς τὴν ἐπτακαιδεκάτην. ἡ δὲ ἕκτη, ἐς τὴν εἰκοστήν. [52] αὗται μὲν οὖν αἱ τῶν ὀξυτάτων νουσημάτων διὰ τεσσάρων ἐς τὰς εἴκοσιν, αἱ πρόσθετοι τελευτῶσιν. οὐ δυνατὸν δ' ὁλόκληρον ἡμέρην οὐδεμίην τουτέων [53] ἀριθμεῖσθαι ἀτρεκέως. οὐδὲ γὰρ ὁ ἐνιαυτὸς τε καὶ οἱ μῆνες ὅλην ἡμέρην πεφύκασιν ἀριθμεῖσθαι. [54] μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῷ αὐτέῳ ὅτῳ χρὴ τὴν αὐτὴν προσθέσιν ἢ προσθήκην πεντάκις τεσσάρων καὶ τεσσαράκοντα ἡμερέων. ἡ δὲ β' τεσσαρεσκαιδεκάτη ἡμερέων. ἡ δὲ τρίτη ἑξηκοντάδ' ἡμερέων. τουτέων δ' ἐν ἀρχῇσιν ἐστὶν χαλεπώτατον διαγινώσκειν, τὰ μέλλοντα ἐν πλείστῳ χρόνῳ κρίνεσθαι. ὁμοιότατοι γὰρ αἱ ἀρχαί εἰσιν αὐτέων. ἀλλὰ χρὴ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρης ἐνθυμέεσθαι. καὶ καθ' ἑκάστην τεσσαράδα προσπιπτόντων σκέπτεσθαι. καὶ ὅ λήσεται ὅπη τρέψεται τὸ νόσημα. γνώσεται δ' ἢ τῶν τεταρταίων κατάστασις, [55] ἐν τοῖσιν αὐτοῖσι κεῖται. τὰ δ' ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ μέλλοντα κρίνεσθαι, διπτερέστερα γινώσκεσθαι. μείζονα γὰρ τὰ διαφέροντα ἀπ' ἀρχῆς αὐτέων ἐστίν. οἱ μὲν γὰρ πρόσθεν στάσιμοι, ὕπνοοί τε καὶ ἀνώδυνοί εἰσι. καὶ κοιμῶνται τὰς νύκτας· τά τε ἄλλα σημεῖα ἕξουσιν ἀσφαλέστατα. οἱ δὲ ἀπολυμένοι, δυσπνοοι γίνονται. [56] ἀλλοφάσσοντες. ἀγρυπνέοντες. πάντα ἄλλα σημεῖα κάκιστα ἔχοντες. ὡς οὖν τουτέων ὅτω γινομένων, ξυμβάλλεσθαι χρὴ κατά τε τὸν χρόνον, καὶ κατὰ τὴν πρόσθεσιν ἑκάστην ὅτι τὴν κρίσιν ἰόντων τῶν νουσημάτων. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ τῇσι γυναιξὶν αἱ κρίσιες ἐκ τῶν τόκων γίνονται. κεφαλῆς δὲ ὀδύναι ἰσχυραί τε καὶ ξυνεχέες, ξὺν πυρετῷ. ἰὼ μάλιστα τῶν θανατωδέων σημείων προσημαίνουσι, ὀλέθριαι κέαται. εἰ δὲ ἄτερ τῶν τοιούτων σημείων ἡ ὀδύνη ἐμπερόσαλλοι ἔσεσθαι ἡμέρας, [57] ὅ, τε πυρετὸς ἔχοι, κατασκέπτεσθαι χρὴ αἵματος ῥῆξιν διὰ ῥινῶν. ἢ ἄλλῃ τινὰ ἀπόστασιν, ἐς τὰ κάτω χωρέοντα. ἔστι δ' αὖ ὅτε καὶ ἡ ὀδύνη ἢν ἔασᾳ, προσδέχεσθαι χρὴ ὥσαύτως, αἵματος ῥῆξιν διὰ ῥινῶν, ἢ ἐκπύησιν. ἄλλως τε ἰὼ ἡ ὀδύνη πρὸς τὸν κροτάφους καὶ τὸ μέτωπον ἦ. μᾶλλον δὲ χρὴ προσδέχεσθαι τὴν μὲν αἵματος τὴν ῥῆξιν τοῖσι νεωτέροισι, πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐτέων. τοῖσι δὲ γεραιτέροισι, τὴν ἐκπύησιν. ὠτὸς δ' ὀξείη ὀδύνη ξὺν πυρετῷ ξυνεχεῖ τε καὶ ἰσχυρῷ, δεινόν. κίνδυνος γὰρ παραφρονῆσαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπολέσθαι. ὡς οὖν τουτέων τῷ ὄντι σφαλερὸν ἐόντος ταχέως δεῖ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖσι σημείοισι πᾶσιν, ἀπὸ προσθέσιος ἡμέρης. ἀπόλλυνται δὲ οἱ μὲν νεώτεροι τῶν ἀνθρώπων, ἑβδομαῖοι, καὶ ἔτι θᾶσσον ὑπὸ τουτέου τοῦ νοσήματος. οἱ δὲ γέροντες, πολλῷ βραδύτερον. [59] οὔτε γὰρ πυρετοὶ καὶ αἱ παραφροσύναι, ἦσσον αὐτέοισιν ἐπιγίνονται. καὶ τὰ ὦτα ἧσσον τοῦ φλεγμαίνεσθαι ἐκπυίσκεται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῶν ἡλικιῶν ἐστὶν ἀποφαίνειν τὸ νόσημα ἐπιγινόμενα, ἀποκλείοντα τοὺς πλείστους. οἱ δὲ νεώτεροι, πρὶν ἐκπυῆσαι τὸ οὖς, ἀπόλλυνται. ἐπεὶ γε ῥυῇ πῦον λευκὸν ἐκ τοῦ ὠτός, ἐλπὶς τοῦ νεωτέρου περιγίνεσθαι, ἢν γε καὶ ἄλλο τι αὐτέῳ ἐπιγίνηται χρηστὸν σημεῖον.

Φάρυγξ

φάρυγξ ὀ ἐλκωμένη, σημεῖον ἥκιστα τῶν παρεσκευασμένων πονηρὸν εἶναι, προσλέγειν ὡς ἐν κινδύνῳ ἐόντος τοῦ ἀνθρώπου. [60] Αἱ δὲ χειρὸς ἄγχαι, δεινόταται μὲν εἶσι καὶ ταχέα αἴρεσθαι, ὅταν μήτε ἐν τῇ φάρυγγι, μηδὲν ἔκδηλον ποιέωσι, μήτε ἐν τῷ αὐχένι. πλεῖστον δὲ πόνον παρέχουσι καὶ ὀρθοπνοίην. καίτοι καὶ ἀπημερὶ ἀποπνίγουσι, καὶ δευτεραίας καὶ τριταίας, καὶ τεταρταίας. ὅσαι δὲ ταλλα ἄλλα παραπλησίως πόνον παρέχουσιν, ἐπαίρονται δὲ, καὶ ἐρυθήματα ἐν τῇ φάρυγγι ποιέουσιν, ἐλέφαντιάσι μὲν κάκιστα. [61] χειρώτεραι δὲ μᾶλλον τῶν παρόντων, ἢν ὁ ἐρύθημα μέγα γένηται. [62] ὀκτώσιοι δὲ ξυνεξερυθρῆναι ἡ φάρυγξ καὶ ὁ αὐχήν, αὕτη δὴ χειρώτεραι. καὶ μάλιστα ὅς αὐτέων ἂν ἐς τὸν πνεύμονα τρέπηται, ἢν ὁ, τε αὐχὴν καὶ τὸ στῆθος ἐρύθημα ἔχῃ καὶ μὴ παλινδρομέῃ τὸ ἐρυσίπελας εἶπα. [63] ἢν δὲ μήτε ἐν ἡμέρῃ κρισίμῃ ἀφανίζηται τὸ ἐρυσίπελας, μήτε φύματος ξυστραφέντος ἐν τῇ ἔξω χωρίῃ, μήτε πύον ἀποβήσῃ, ῥηϊδίως τε καὶ ἀπόνως ἔχῃ δοκεῖ, θάνατον σημαίνει, ἢ ὑποστροφὴν τοῦ ἐρυθήματος. ἀσφαλέστερον δὲ τὸ οἴδημα καὶ τὸ ἐρύθημα ὡς μάλιστα ἔξω τρέπεσθαι. [64] ἢν δὲ ἐς τὸν πνεύμονα τραπείη, παραίσιά τε ποιέει καὶ ἔμπυον ἐξ αὐτέων ἔνεσι καὶ πολλὰ γίνονται. [65] Οἱ δὲ γλαγλαρεώνες, ὑπόπυα δίκαιοι, καὶ ἀποταμνεσθαι, καὶ ἀποκαίεσθαι, ἔστ' ἂν ἐρυθρά τε ὦσι καὶ μεγάλα. καὶ γὰρ φλεγμοναὶ ὑπογίνονται τοιούτοισι καὶ ἀμορραγίαι. ἀλλὰ χρὴ τὰ τοιαῦτα τοῖσι ἄλλοσι μηχανήμασι τεκμήρασθαι καταμανθάνειν ἐν τοιούτῳ τῷ χρόνῳ. ὁπότερον ἢ ἀποκριθῇ πάντῃ, ὁ δὴ σαφυλίῳ καλέουσι, καὶ γίνηται τὸ μὴ ἀνεκρίθη τῶν γλαγλαρεώνος μεῖζον τε καὶ παχύτερες, ὃ ἢ αἰωτέρω, λεπτοτέρῳ. ἐν τοιούτῳ τῷ χρῷ, ἀσφαλὲς ἀφαιρεῖσθαι. ἀμείνων ἢ καὶ τοῦ κοιλίου ἐστὶν ἐκκενωσάμενα χειρουργίην χρῆσθαι. ἢν ὁ, τε χρόνος ξυγχωρέῃ, καὶ μὴ ἀποπνίγηται ὁ ἀνθρωπος. [66] Ὁκόσοισι δ' ἂν οἱ πυρετοὶ παύωνται, μήτε σημείων γλισχρῶν λυτρείων, μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμοισιν, ὑποστροφὴν προσδέχεσθαι χρὴ τοιούτοισιν. [67] Ὁκόσοις δ' ἂν τὴν πυρετὴν μηκίστην προσεικότως ἀφικνεῖται τοῦ ἀνθρώπου, μηκέτι ὀδυνῶν ἐχούσης ἀφ' φλεγμονῆς ἔνα. μήτε ἀφ' ἑτέρου ἄλλου μηδεμίου ἐμφανέος, τοιοῦτον προσδέχεσθαι ἀπόστασιν μετ' οἰδήματός τε καὶ ὀδυνῶν εἰς ἃ τῶν ἄρθρων καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν τῷ κάτω. μᾶλλον δὲ γίνονται καὶ ἑλάσσονες· χρόνῳ αἱ τοιαῦται ἀποστάσιες, τοῖσι νεωτέροισι πεντήκοντα ἐτέων. ὑποστρέφεσθαι δὲ χρὴ οὐδέποτε τὰ ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος, ἢν εἴκοσιν ἡμέρας ὁ πυρετὸς ἔχῃ, ὑπερβαλλη. τοῖσι δὲ γεραιτέροισιν ἥκιστα γίνεται πολυχρονιώτερον ἐόντος τοῦ πυρετοῦ. χρὴ δὲ τὸν μὴ ταιοῦτον ἀποστάσιν προσδέχεσθαι, σωματος ἐόντος τοῦ πυρετοῦ. ἐς δὲ τεταρταῖον καταστῆσαι, ἢν ἀφαιρεῖται τε καὶ κατάλαμβάνῃ, πεπλασμένον ὕδωρ. [68] καὶ τοῦτα ποιέων τὴν φθινοπώρου προσαπέλασιν. ὥστε δὲ τοῖσι μετέχουσι τῶν πεντήκοντα ἐτέων αἱ ἀποστάσιες γίνονται, οὕτως οἱ τεταρταῖοι μᾶλλον [69] τοῖσι πεντήκοντα ἐτέων, καὶ γεραιτέροισι. ταῖς δὲ ἀποστάσιας εἰδέναι χρὴ, τοῦ χωρὸς μᾶλλον γινομένας χρονιώτερον [illegible] ἥκιστα δὲ ταλαιπωρεούσας. Ὅσοις δ' ἂν ἐν πυρετῷ μὴ θανατώδει φῇ τὸν κεφαλὸν ἀλγέειν, [70] ἢ καὶ ὀφθαλμοὺς τὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ φαίνεσθαι,

Fauces exulceratæ cum febre, graue aliquid portendunt. At si aliud aliquod etiam signum adfuerit, ex his quæ ante praua esse censuimus, ægrum in periculo versari denunciandum est. Angina grauissima quidem est & celerrime interimit, quæ neq; in faucibus, neque in ceruice quicquam conspicuum facit, plurimum vero dolorem exhibet, & difficultatem spirandi, quæ erecta ceruice obitur, inducit. Hæc enim eodem etiam die, & secundo, & tertio, & quarto strangulat. At quæ in reliquis quidem similiter dolorem exhibet, in faucibus vero tumorem ac rubores excitat, admodum quidem exitialis est, priore tamen diuturnior, si ingens rubor fuerit. Hæc vero diuturnior, cum non solum fauces, sed ceruicem quoque rubor occupat, ex eaque præcipue euadunt, si ceruicem & pectus rubor detineat, neque ad interna erysipelas reuertatur. Quod si neque diebus iudicatoriis dispareat erysipelas, neque tuberculum ad exteriorem sedem se vertat, neque pus per tussim reiiciat, faciléque ac sine dolore habere videatur, mortem indicat, aut ruboris reuersionem. At securius est tumorem & ruborem ad externa conuerti. Quod si ad pulmonem se vertat, dementiam excitat, & ex his nonnulli suppurati plærumque euadunt. Curculio, quoad rubor & tumor occupat, non sine periculo relegatur aut pertunditur. Inflammationes enim & sanguinis profluuia ei succedunt. Verum talia vt extenuentur aliis rationibus eo tempore tentanda sunt. Vbi vero id totum, quod σαφυλίῳ Græci, hoc est vuam nominant, iam secretum fuerit, & summa curculionis pars maior & rotunda, superior autem tenuior extiterit, per id tempus manum admouere tutum est. Præstat tamen vbi aluum subduxeris, manus operam adhibere, si per tempus liceat, neque suffocetur æger. Quibus febres cessant neque apparentibus solutionis signis, neque diebus iudicatoriis, iis recidiua exspectanda est. In longa febre, salutariter tamen affecto ægro, si neque ob inflammationem aliquam, neque ob vllam aliam euidentem occasionem dolor detinet, in hoc abscessus cum tumore aut dolore ad articulum aliquem expectandus, maximeque in inferioribus locis. Magis tamen & breuiori tempore huiusmodi abscessus contingere solent iis qui trigesimum annum non attigerunt. At statim in considerationem adhibenda sunt quæ ad abscessum spectant, si vltra vigesimum diem febris detinet, quæ tamen per longiores febres, senioribus minus contingunt. Huiusmodi autem abscessum expectare conuenit si febris continua fuerit, in quartanam vero firmari debere, vbi intermiserit, & errabundum in modum prehenderit; & ita ad autumnum deducatur. Vt vero abscessus oriuntur in his qui triginta annis minores sunt, ita quartanæ potius annum agentibus trigesimum, aut senioribus. Scire autem conuenit abscessus hyeme magis contingere, & tardius definere & minus intro recurrere. Si quis in febre non lethali dixerit caput dolere, aut tenebricosum quiddam ante oculos obuersari,

si etiam oris ventriculi morsus accesserit,bilioſa vomitio aderit.Quod si quoq; rigor ſubortus fuerit, & inferiores præcordiorum partes frigidas habuerit, adhuc citius vomitio aderit. Si vero ſub id tempus biberit quidpiam aut ederit,id quam celerrime euomitur.Inter hos autem quibus primo die dolor cœpit,ij quarto & quinto die potiſſimum affliguntur,at ſeptimo liberantur.Quinetiam eorum plæriq; tertio die dolore vexari incipiunt,cõflictantur autem maxime quinto,verum nono aut vndecimo periculo defunguntur.Qui vero quinto die dolore affligi cœperint,& reliqua pro ratione prioribus reſpondeant, ad decimumquartum diem iudicatur morbus. Iſta autem viris quidem & mulieribus,in tertianis præcipue contingunt.Iunioribus vero,cum in iis ipſis,tum etiam magis in febribus peraſſiduis,& legitimis tertianis.At quibus per huiuſmodi febrem caput dolet, & pro tenebris ante oculos apparentibus viſus hebetudo contingit,vibranteſq; ſplendores obuerſari videntur,& pro oris ventriculi morſu,in præcordiis dextra aut ſiniſtra parte contentio quædam , neque cum dolore,neq; cum inflammatione ſuboritur , iis pro vomitu ſanguinem è naribus profluxurũ exſpectandum eſt. Potius tamen & eo caſu in iuuenibus ſanguinis fluorẽm exſpectato. Iis vero qui trigeſimũ annum attingunt,& ſenioribus minus,ſed in his vomitiones exſpectabis.Pueris conuulſiones accidunt, ſi febris acuta fuerit,venter non deiiciat , ſi vigilent, perterreantur,plorent aſſidue,& color immutetur,& ex viridi pallidus,aut liuidus,aut rubor contrahatur. Hæc autem pueris quidem recens natis ad ſeptimum vſq; annum promptiſſime eueniunt. At grandiores pueri & viri non adeo per febres cõuulſionibus prehenduntur,niſi vehementiſſimum & peſſimũ quoddam ſignum , ex his quæ in phrenitide fieri ſolent, affuerit. Morituros autem & ſuperfuturos tum pueros,tum alios,ex omnibus ſignis cõiicies,velut in ſingulis ſingula deſcripta ſunt. Atque hæc à me & de morbis acutis,& de his qui ab iis oriuntur dicuntur. Qui vero ſuperfuturos ex morbo,& morituros,eoſq; quibus pluribus diebus,& quibus paucioribus perſeuerabit morbus,recte prænoſcere volet,is intelligentia comprehenſam omnium ſignorum doctrinam,æſtimare debet,& eorum vires inter ſe collatas ratione expendere,velut ſcriptum eſt,cum in aliis,tum in vrinis & ſputis,vbi vna & pus & bilis tuſſi reiecta fuerint.Quinetiam morborum ſemper vulgariter graſſantium impetum,& tempeſtatis conditionem cito animo concipere oportet. Atqui quod ad proprias cuiuſq; rei notas & reliqua ſigna attinet, probe noſſe minimeq; ignorare conuenit,quod quouis anno , & quouis anni tempore, mala malum,& bona bonum denunciant.Quandoquidem & in Libya,& in Delo, & in Scythia,prædicta ſigna vera eſſe comprobantur. Ex quibus ſcire licet quod non difficile eſt in iiſdem regionibus,vt quis longe plurima ex ipſis aſſequatur, ſi ea cognitione complexus, recta mentis acie diiudicare & perpendere nouerit. Neque vero eſt quod vllius morbi nomen,quod hic adſcriptum non ſit, deſideres. Omnes etenim qui prædictis temporibus iudicantur, ex iiſdem ſignis cognoſces.

ἢ καρδιωγμὸς τυτθὸν προσῇρη· χολώδης ἐμεσις πάρεσι. ἰῶ· ἢν ῥίγεος προσῇ πνιγῆται καὶ τὰ κάτω μέρη τοῦ σώματος ἀνδρίῳ ψυχρὰ ἔχῃ, καὶ θᾶσσον ἐλθὼν ἐμέσῃ πρήσσει. ἰῶ· δὲ μὴ πίῃ μηδὲ φάγῃ μηδὲν τοῦτον τὸν χρόνον, κάρτα τοῦτο ταχέως ἐμεῖται. τουτέων δὴ οἷσιν αἰεὶ ἄρξηται ὁ πόνος τῇ προτέρῃ ἡμέρῃ γίνεσθαι, τεταρταῖοι πιέζουσι μάλιστα καὶ πεμπταῖοι. ἐς δὲ τὸν ἑβδομαῖον ἀπαλλάσσουσι. οἱ μὲν πλείονες αὐτῶν, ἄρχονται μὲν πονέεσθαι, τεταῖοι. χμάζονται δὲ μάλιστα, πεμπταῖοι. ἀπαλλάσσονται δὲ ἐναταῖοι, ἢ ἑνδεκαταῖοι. οἵσι δ' ἂν ἄρξωνται πεμπταῖοι πονέεσθαι, καὶ τὸ δηλούμενον λόγον αὐτέοισι τὸν προσθεν γίνηται, ἐς τὸν τεσσαρεσκαιδεκάτον κρίνει· ἡ νοῦσος. γίνεται δὲ τοῦτο, τοῖσι μὲν ἀνδράσι, καὶ τῆσι γυναιξὶ, ἐν τοῖσι τεταρταίοισι μάλιστα. τοῖσι δὲ νεωτέροισι, γίνεται μὲν καὶ ἐν τούτοισι. μᾶλλον δὲ ἐν τοῖσι ξυνεχέσι πυρετοῖσιν, καὶ ἐν τοῖσι γνησίοισι τεταρταίοισι. οἵσι δ' ἂν ἐν τούτοισι τοῖσι πυρετὸς κεφαλὴν ἀλγέουσι, αὐτίκα μὲν τὰ ἐρυθρὰδες ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαίνεται, ἀμβλυωγμὸς γίνεται, ἢ μύρμυγκες προσφαίνονται. αὖθις δὲ τὸ καρδιοῦσθαι, ἐν τῷ παραχρῆμα δείλῃ ὀπίσω ἢ ἐπ' ἀριστερὰ, ξυντείνεται, μήτε ξυὼ ὀδυνῇ, μήτε ξυὼ φλεγμονῇ, αἷμα δὲ ἀπὸ τῶν ῥινῶν τούτοισι ῥυῆναι προσδόκιμον, αὖθις δὲ ἐμέτος. μᾶλλον δὲ ἢν ἐν τούτοισι τοῖσι νέοισι τὸ αἷμα τοῦ ῥῆξιν προσδέχεσθαι, τοῖσι δὲ τεσσαρακονταέτεσι καὶ γεραιτέροισιν, ἧσσον, ἡλικίαι γὰρ ἐμέτοις τούτοις προσδέχεσθαι. τοῖσι δὲ παιδίοισι σπασμοὶ γίνονται, ἢν ὁ πυρετὸς ὀξὺς ᾖ, καὶ ἡ γαστὴρ μὴ διαχωρέῃ, καὶ ἀγρυπνέωσί τε καὶ ἐκπλαγέωσι, καὶ κλαυθμυρίζωσι, καὶ τὸ χρῶμα μεταβάλλωσι, καὶ χλωρὸν ἢ πέλιον, ἢ ἐρυθρὸν ἴσχωσι. γίνεται δὲ ταῦτα ὀξέα ἐξιμοτάτου μὲν τοῖσι παιδίοισι, τοῖσι νεωτέροισιν, ἐς τὰ ἑπτὰ ἔτεα. τὰ δὲ πρεσβύτερα τῶν παιδίων καὶ οἱ ἄνδρες, οὐκέτι ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὑπὸ τῶν σπασμῶν ἁλίσκονται, ἢν μὴ τὰ σημεῖα προσῇ τὰ ἰσχυροτάτων τε καὶ κακίστων, οἷα δὴ ἐν τῇσι φρενίτισί γίνεται. δεῖ δὲ ἀπολυθμοὺς τε καὶ παρεισορθμοὺς τῶν παιδίων τε καὶ τῶν ἀνδρῶν, τεκμαίρεσθαι τοῖς ξύμπασι σημείοισιν ὡς ἑκάστοισιν ἕκαστα διαγεγραπται. ταῦτα δὲ λέγω, ὅσα τε τῶν ὀξέων νοσημάτων, καὶ ὅσα ἐν τουτέοις γίνεται. χρὴ δὲ τὰ μέλλοντα ὀρθῶς προγινώσκειν δεῖ παρεισορθμοὺς καὶ δεῖ ἀποθανυσμοὺς, ὅσοισί τε αἰεὶ μέλλει πλέονας ἡμέρας παραμένειν ὁ νοῦσος, καὶ ὅσοισιν αἰεὶ ἐλάσσονας, τὰ σημεῖα ἐκμανθάνοντα πρῶτα δικαίως κρίνειν, λογιζόμενον τὰς δυνάμις αὐτέων πρὸς ἀλλήλας, ὥσπερ διαγεγραπται, περί τε τῶν ἡλίων, καὶ τῶν ὡρέων, καὶ τῶν φυέλων. ὅτεῳ μοῦνον πῦόν τε ἀναβήσῃ καὶ χολὴ χρὴ δὲ καὶ φορέας τῶν νοσημάτων ἀεὶ διαδημαίνοντας, ταχέως ἐκμανθάνειν, τήν τε τῶν ὡρῶν καταλῆψιν. δεῖ μὲν χρὴ εἰδέναι, πρεῖ τὰ τεκμήρια, καὶ τὰ τῶν σημείων, καὶ μὴ λανθάνειν ὅτι ἐν πόλι ἐλὴ καὶ πάσῃ ὥρῃ, πάντα κακὰ κακῶν σημαίνει, καὶ τὰ χρηστὰ ἀγαθόν. ἐπεὶ καὶ ἐν Λιβύῃ, καὶ ἐν Δήλῳ, καὶ ἐν Σκυθίῃ φαίνεται τὰ προγεγραμμένα ἐληθέοντα σημεῖα. ἐξ ὧν χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἔνεστι τοῖσιν αὐτοῖσιν χωρίοισιν, σαφὲς δεινόν, τὰ πολλὰ πλάσια αὐτῶν ὁπότυχάνειν. ἰῶ· ἐκμαθὼν τις αὐτὰ κεῖνά τε καὶ λογιζόμενος ὀρθῶς ὁπίσηται. ποθέειν δὲ χρὴ ὑδενὸς νοσήματος ὄνομα, ὅ, τι μὴ τυγχάνῃ ἐνθάδε γεγραμμένον. πόλλα γὰρ ὁκόσα ἐν τοῖσι χρόνοισι τοῖσι προειρημένοισι κρίνεται, γνώσῃ τοῖσι σημείοισιν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΧΥΜΩΝ.

HIPPOCRATIS DE HVMORIBVS, LIBER.

[1]Τὸ χρῶμα τῶν χυμῶν, [2]ὅκου μὴ ἄμπωτίς ἐστι τῶν χυμῶν, ὥσπερ αὐτέων. [3]ἀκτέα ἡ ῥέπει δεῖ τῶν συμφερόντων χωρίων, πλὴν ὧν ⓐ πεπασμοὶ ἐκ τῶν χοάνων. ⓐ πεπασμοὶ ἔξω, ἢ εἴσω ῥέπουσιν, ἢ ἄλλῃ ὅπῃ δεῖ. [4]βλαβείη. ἀπτείη. δυσπειθείη. μαλακότης, σκληρότης, κενότητες. τοῖσι κάτω, πλήρωσις. τοῖσιν ἄνω, ξηρή. ἀναῤῥοπίη. καταῤῥοπίη. τὰ ἀβλήματα ἄνω ἢ κάτω, ἃ ὠφελεῖ ἢ βλάπτει συγγενὲς εἶδος. χώρη. ἕξις. ἡλικίη. ὥρη. κατάστασις νόσου. ὑποβολή. ἔλλειψις. οἵην ὀκόσην λείπει, ἢ δεῖ. [5]ἄκη. [6]ἔκκλισις. [7]παροξύνουσιν ἐς κεφαλὴν τὰ πλάγια, ἢ μάλιστα ἐπὶ τὴν αὐτάπασιν. ὅτι τοῖσιν ἄνω, κάτω. ἄνω, ὅτι τοῖσι κάτω. [8]ἢ ξυρῶσαι. ἢ οἷσι τὰ κάτω. ἢ οἷσι τὰ ἄνω. ἢ ἐκκλυσέι. ἢ οἷσι προῤῥηγνύσται. [9]μὴ τὰ ἐκκεχυμωθέντα εἰς τὸ εἴσω ἀπολαμβάνειν, ἀλλὰ τὰς ἀφόδους ξηραίνειν. τάραξις. κατάκλισις. δυσπνοίη. οἷον ἀποπίνεται πρὸς ἕδρην, [10]ὅταν ἀφέλῃ. ἢ φάρμακον. ἢ ἕλκος. ἢ χυμὸς ὃς συνεψηκώς. ἢ ἕλκωμα, ἢ φῦσα, ἢ σῖτος, [11]ἢ ὄνειοι, ἢ καῦμα. ἢ ἀνάδυσις παλαιὸν σκεπτέον. τὰ ἀβλήματα λήγοντα. ἢ ἢν ἀπὸ καινοῦ ἐπεγείρηται φλυκτὶς ἐφ' οἵοισιν οἷα βλάπτει, ἢ ὠφελεῖ. χρῆσθαι. κίνησις μετεωρισμός, παλίνδρεσις, ὕπνος, [12]ἐγρήγορσις, ἄτε ποιητέα ἢ κωλυτέα φράσαι. [13]παράδυσις ἐμέτου. κάτω δὲ ἔξοδος. ἢ πτύσις. μύξης. σπορὸς, ἔρευξις. λύσις. [14]φύσις. ὄρος. πεπερασμένον. διακρύων. κνησμός. ἀναῤῥιγή. ψαυσίων. δίψος. λιμός. [15]πλησμονή. ὕπνων. πόνων. ἀπονίης. σώματος. γνώμης. μανίστος. [16]μνήμης. φρονήσιος. σιγῆς. [17]τῆς ὑστερικῆς καθάρσεις. τὰ ἄνωθεν καταῤῥηγνύμενα καὶ γροφοῦντα. λιποθυμίη. ἄκρητα. ἀφρώδεα. θερμὰ. διάκαυτα. ἰώδεα. ποικίλα. ξυματώδεα. πυκνώδεα, αἱματώδεα. ἄφυσα. ὠμὰ. ἔφθα. αἷα. ἄσαρκα. ἐπιῤῥέοντα. βυθοειδέα καὶ γρεώδεα. δυσποιέειν, πρὶν κίδιμον ἔναι. [18]οἷα οὐ δεῖ παύειν πεπασμούς. καὶ βάσις τῶν κάτω. ὅταν πάλσις τῶν ἄνω. καὶ τὰ ἐξ ὑστερέων. [19]καὶ ὅκου ὠσὶ ῥύπος. [20]ὀργασμός. ἀνοίξις. κένωσις. ἅλυξις. ψύξις. ἔσω θεν. ἔξωθεν. τῆν μὲν, [21]τῆν δὲ. ὁκόταν ἔνι κάτωθεν ὀμφαλοῦ ὃ τρέφον. βραδὺς. μαλθακὸς ὁ φόβος. ἐς τἀναντίον. τὰ διαχωρέοντα, ἢ δέπει. ἀναφρα. πέπονα ὠμὰ. ψύχρα. δυσώδεα, ξηρὰ. ὑγρὰ. ὀδμηκακώδεα. δίψα πρόσθεν μὴ ἐνέοντα. μὴ δὲ καῦμα, μηδὲ ἀνάγη πρόφασις θέρεος. ῥίνος ὑγρασμός, [22]τὸν ἔρριψεν, [23]καὶ τ' ἀσασμοὶ, καὶ ὃ ἀσυμπάθεον [24]καὶ τὸ βολερὸν πνεῦμα. ὑποχόνδριον. ἄκρεα. ὄμματα προσκαύματα. χρώματος μεταβολή. σφυγμοί. ψύξις. παλμοί. σκληρυσμὸς δέρματος. νεύρων. ἀρθρων. φωνῆς. γνώμης. σῶμα ἕκαστον. τείχεα. ὄνυχες. τὸ βόρεον. ἢ μὴ. οἷα δεῖ. σημήια ταῦτα. ὀδμὴ χρωτὸς. σώματος. διαχωρήματος. ὠτὸς. φύσης. ὄρος. ἕλκεος. ἱδρώτος. πτύαλος. ῥίνος χρὼς ἀλμυρὸς. ἢ πτύαλον. ἢ ὠτὸς. ἢ δάκρυον. ἢ ἄλλοι χυμοί. πάντη ὅμοια τὰ ἀφελέα. τὰ βλάπτοντα. ἐναντία, οἷα αἱ ὁρᾶν. καὶ ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν, οἷα αἱ ποιεῖν. ὧν ἀκοὴν ὀξύ.

HVMORVM color, nisi ij ad profunda corporis se receperint, velut in cute efflorescens conspicitur. Ducere oportet quam in partem momento feruntur, per loca accommodata, nisi quorum maturationes progressu temporis contingunt, quæ vel foras, vel intro, vel alio quo expedit tendunt. Cautio, imperitia, experiendi difficultas, glabrities, viscerum vacuitas, inferioribus repletio, superioribus nutritio, sursum inclinatio, deorsum inclinatio, quæ sua sponte sursum aut deorsum tendunt, quæ iuuant aut nocent, connata forma, regio, consuetudo, ætas, anni tempestas, morbi constitutio, exuperantia, defectio, quibus quantum linquitur; aut non, purgatio, euacuatio, remedia, declinatio, deriuatio in caput, in latera, qua præcipue tendit, aut reuulsio, in superioribus deorsum, sursum in infernis, aut exiccare, aut quibusdam inferiora, aut quibusdam superiora, aut eluitur, aut quibusdam lenietur. Humores ex vasis effusos, intro ne intercipito, sed aditus exiccato. Conturbatio, perfusio, abluitio, quibus ad sedem aliquid abscedit, vnde emulgetur, aut medicamentum, aut vlcus, aut humor aliquis concretus, aut pullulatio, aut flatus, aut cibi recrementum, aut animalculum, aut æstus aliáve quæpiam affectio. Hæc diligenter consideranda quę sua sponte desinunt, an velut pustulæ ab ardoribus excitatæ, in quibus quęnam nocent aut iuuant. Figuræ, motio, in tumorem sublatio, ac rursum depressio, somnus, vigilia, quæque fieri aut prohiberi debent, præuertito. Vomitionis institutio, eorum quæ per inferiora subducuntur, aut sputi, muci, tussis, ructus, singultus, flatus, vrinæ, sternutamenti, lachrymarum, prurituum, vellicationum, contactuum, sitis, famis, repletionis, somnorum, laborum, ocij, corporis, mentis, disciplinæ, memoriæ, vocis, silentij. Mulieri vteri affectibus laboranti, purgationes, supra prorumpentia, & intestina torquent, pinguia, meraca, spumantia, calida, mordacia, æruginosa, varia, ramentosa, fæculenta, cruenta, flatu carentia, cruda, cocta, sicca, quæcunq; vndique confluunt tolerandi leuitas spectanda & molestia prius quàm in periculum incidatur, quęque sedare minime oportet. Maturatio, eorum quæ infra sunt per inferiora demissio, fluitatio eorum quæ supra sunt, & quæ ex vteris exeunt, & sordes quæ est in auribus, emollitio, adaperitio, vacuatio, calefactio, refrigeratio, intra, extra, horum quidem, horum vero minime. Vbi infra vmbilicum fuerit quod intestina torquet, tardus & leuis est intestinorum cruciatus, vice versa, contra. Quæ per aluum secedunt, qua tendunt, minime spumantia, cocta, cruda, frigida, fœtida, sicca, humida, malum odorem spirantia, Sitis non prius existens, neque æstus, neque alia occasio, vrina, nasi humectatio. Proiectionem & siccitatem, corporis molem in se non subsidentem, spiritum turbidum, præcordia, extremitates, oculos male affectos spectabis. Coloris mutatio, pulsus, refrigeratio, palpitationes, cutis durities, neruorum, articulorum, vocis, mentis, figura voluntaria, pili, vngues, tolerandi leuitas, aut secus, & qualia oportet consideranda. Signa sunt hæc, corporis odores, cris, egestionis alui, auris, flatus, vrinæ, vlceris, sudoris, sputi, nasi. Corpus salsum, aut sputum, aut nasus, aut lachryma, aut alij humores, omnino similia quæ iuuant, quæ nocent. Insomnia qualiaquis cernat spectanda, & in somnis quæ faciat, an acutè audiat.

& prompto animo obediat, an quæ commoda sunt & salutem adferunt, reliquis plura sint & valentiora, an erga omnia omnibus sensibus vigeant, & ferant, velut odores, sermones, vestitus, figuras, atque hæc facile, quæ etiam cum sponte apparent, iuuant, & quando eiusmodi iudicationem afferunt, & tot, & talia, velut flatus, vrina, qualis, & quanta, & quando. Quæ vero contraria sunt, auertere iisque aduersari oportet. Quæ propinqua & communia sunt, affectionibus, ea prima & maxime vitiantur. Constitutionem autem spectato, ex his quæ prima incipiunt, quicquid tandem excernatur, ex vrinis quænam sint, & quænam sit corporis concidentia, coloris immutatio, spiritus imminutio, reliquæque cum his victus rationes. Id quidem sciendum, num quæ prodeunt sint similia, transitus, vrinę, per vteros, sputa, per nares, oculi, sudor. ex tuberculis, ex vulneribus, pustulis quæ sua sponte, quę per artem. Quod similia sunt inter se omnia quæ iudicationem faciunt, queq; prosunt, queq; nocent, & quę tollunt, vt illa quidem euitans, auertat, hæc vero prouocans admoueat ac suscipiat. Aliaq; etiam eodem modo, in cute, extremis partibus, præcordiis, articulis, oculo, ore, figuris, somnis, quænam iudicationem denunciant, & quando eiusmodi omni ratione moliri oportet. Adhæc vero quinam huiusmodi abscessus oriuntur, quænam iuuant, cibis, potionibus, odoribus, visis, auditionibus, notionibus, secessibus, humoribus, calefactione, refrigeratione, siccitatibus, humectando, siccando, inunctionibus, illitionibus, iis quæ in cataplasmate apponuntur, emplastris, iis quę insperguntur, & iis quę imponuntur. Figurę, frictio, medela, labor, otium, somnus, vigilię. Spiritibus, supra, infra, communibus, propriis, arte comparatis. In accessionibus nec prę|sentibus, nec futuris, neq; dū pedes refrigerantur, sed cū morbus inclinat. In accessionib⁹ quę per circuitus repetūt, nulla aliměta offerenda, neq; adurgenda, sed ante iudicationes de his quę apponūtur auferendū. Quę iudicationē faciunt, aut perfecte iudicata sunt, neq; mouere neque vllo modo innouare, siue medicamentis, siue aliis irritamentis, sed sinere oportet. Concocta medicamentis purgantib. agitanda, nō cruda, neq; in principiis, nisi impetu suo ad excretionē ferantur, plerūq; vero minime ad exitū festinant. Quę ducenda sunt, quo maxime vergunt, eo per loca cōuenientia ducere oportet. Quæ prodeunt, copia minime sunt æstimāda, sed quādiu prodeant qualia oportet, & æger facile ferat. Vbi vero virium debilitatem, aut animi defectionem iudicare oportet, quandiu hoc feceris, alio vertendū, aut siccandū, aut humectandū, aut refellendū cuius gratia id fit, si sufficere æger possit. Quod ex his est coniectandū, sicca quidem calida erūt, humida vero frigida, aluum autem deiiciētia, plerumq; contraria. Hæc imparibus dieb. supra fiunt, si & circuitus, & cōstitutio ex ipsis accessionibus talis extiterit. Plurima autē diebus paribus infra contingunt. Sic enim etiā quæ spōte eueniunt iuuant, nisi circuitus accessiones diebus paribus faciant. In talibus autem, paribus diebus, supra, imparibus vero infra fiunt. Paucæ autem sunt eiusmodi, talesque constitutiones difficiliorem habent iudicationem. Quinetiā quæ vltra tempore procedunt, sic cōtingere necesse est, velut quę ad diē decimumtertium & ad decimumquartum perueniunt. decimotertio quidem infra, decimoquarto vero supra fiunt. Sic enim ad iudicationem confert.

καὶ πείθεσθαι προθυμέονται ἐν τῷ λογισμῷ μέζω ἰσχύοντα τὰ πλείω. ὁπόσα μὲν τὰ σώζοντα τῶν ἑτέρων, ἰῶ ἀσθαίνοντα πάσῃ αἰσθήσῃ, πάντων καὶ φέρουσιν. οἷον ὀδμάς. λόγους. εἵματα. σχήματα. τοιαῦτα βύφορος, ἄρ' ἢ αὐτόματα ὀπίσω φέρεται. καὶ ὁκότε κρίσιν τὰ τοιαῦτα ἐποιέε. καὶ τοσαῦτα. ἢ τοιαῦτα οἵη φύσει. ὅσον. οἵη δ' ὁκόσον ἢ ὁκότε. ὁκόσα δ' ἐπιθυμίαι, ἀποτρέπειν μάχεσθαι αὐτοῖσι τὰ ἐγλισχραίνοντα καὶ τὰ κοινὰ τοῖσι παθήμασι προσφερόμενα μάλιστα κακοήθεα. κατάσασιν δ' ἐκ τῶν προσφόρων ἀρχομένων, ὅ,τι ἂν ἐκκρίνηται ἐκ τῶν ὕρων. ὁκοῖα ἂν ἔῃ. καὶ οἵη τις σύμπλωσις. χρόης ἀπάλλαξις, πυθμένος μινύθησις. καὶ τἄλλα μὴ τούτων τὰ αἰτήματα. τὸ μὲν εἰ ὅμοια τὰ ἀπίοντα δι' εἰδέναι. διέξοδοι δι' ἕρα καθ' ὑστέρας, πτύαλα κατὰ ῥῖνας. ὄμματα. ἱδρὼς ἐκ φυμάτων. ἐκ τραυμάτων. ἕλκεα θημάτων. ὁκόσα αὐτόματα. ὁκόσα τέχνῃσιν. ὅλως ὅμοια ἀλλήλοισι, πάντα τὰ κρίνοντα, καὶ τὰ ὠφελέοντα, καὶ τὰ βλάπτοντα, καὶ τὰ ἀπολλύοντα. ὡς τὰ μὲν προφεύγων ἀποτρέπειν. τὰ δὲ προσκαλέεσθαι, καὶ ἄγειν καὶ δέχεσθαι. καὶ τἄλλα δὲ οὕτω. δέρματος. ἀκρέων. ὑποχονδρείων. ἀρθρέων. ὄμματος, στόματος. σχημάτων, ὕπνου. οἷα κρίνῃ, καὶ ὅ,τε τὰ τοιαῦτα μηχανᾶσθαι καὶ ἐπὶ ὅσαι τοιαῦται ἀποτάσιες γίνονται. οἷαι ὠφελέουσι, βρώμασι. πόμασιν. ὀδμῇσιν. ὁράμασιν. ἀκούσμασιν. ἐννοήμασιν. ἀφόδοισιν. ὑγρῇσιν. θάλψει. ψύξῃ, ξηρῇσιν. ὑγρῇσι. ἀναξηράνσεσι. χρίσμασιν. ἐγχρίσμασιν. ὀπισθοτόνοισιν. ἐμπλάστοισιν. ὀπιπάσοισιν. ὀπὶ ᾗ τοῖσιν ὑπιθέτοισι. ἁλίμματα. αὐάτειμις. ἴησις. πόνος. ἀργίη. ὕπνος. ἀγρυπνίη. πυθμένασιν αἴωθεν, κάτωθεν. κοινοῖσιν. ἰδίοισιν. τυχηροῖσιν. ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσι μήτε ἐόδσι, μήτε μέλλοισι. μήτε ποδῶν ψύξῃ, ἀλλ' ἐν καταρρόπῳ τῇ νούσῳ. τοῖσιν ἐν τοῖσι παροδίοισι; παροξυσμοῖσι, τὰ προφέρματα μὴ διδόναι μηδὲ ἀναγκάζειν, ἀλλ' ἀφαιρέειν τῶν προσθησίων, πρὸ τῶν κρίσιων. τὰ κενώματα καὶ τὰ κεκειμένα, ἀρτίως μὴ κινέειν, μήτε νεωτεροποιέειν, μήτε φαρμακίοισι, μήτε ἀνίοις ἐρεθισμοῖσιν, ἀλλ' ἐᾶν. πέπονα φαρμακεύειν, καὶ κινέειν μὴ ὠμά, μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν, εἰ μὴ ὀργᾷ. τὰ δὲ πολλά, ὀργᾷ. ἀ δὲ ἄγειν, ὅπῃ ἂν μάλιστα τὰ ξυμφερόντων χωρέων, ταύτῃ ἄγειν. τὰ χωρέοντα, μὴ τὰ πλήθει τεκμήρεσθαι, ἀλλ' ἕως ἂν χωρέῃ, οἷα δεῖ, καὶ φέρῃ βύφορος. ὅκου δὲ δεῖ γνῶσαι, ἢ λειποθυμέοντος ἕως αὖ τόνου ποιήσῃς, ἐὼν ἀνίη ῥέψαι, ἢ ξηρῆναι, ἢ ὀγρῆσαι, ἢ αὐτιπαιάσαι, οὕνεκα τούτου ποιέεται, ἰῶ δέχεσθαι ὁκοσέων, τούτοισι τεκμήρεσθαι. τὰ μὲν ξυερά, θερμὰ ἔσται, τὰ δὲ ὑγρὰ ψυχρά. ἀναχωρητικὰ δὲ ταύτα ὡς ὀπιπολύ. τὰ δὲ τῆσι προθησίῃσιν αἴω, ἰῶ καὶ αἱ προθέσιοδοι καὶ ἡ κατάσασις τοιαύτη ἔῃ τῶν παροξυσμῶν. γίνεται δὲ τὰ πλεῖστα τῆσιν ἀρτίῃσι κάτω. ὅτῳ δὲ καὶ αὐτόματα ὠφελέει, ἰῶ μὴ αἱ προθέσιοδοι ἐν παροξυσμοῖς ἐν τῆσιν ἀρτίῃσι ποιέωνται. ἐν δὲ τοῖσι τοιούτοισιν, ἐν μὲν ἀρτίῃσιν αἴω· ἐν δὲ τῆσι προθεσίῃσι, κάτω. ὀλίγαι δὲ τοιαῦται. αἱ δὲ τοιαῦται, καὶ δυσκριτώτεραι καταστάσιες. ἀπὸ δὲ καὶ τὰ πρόσω χρόνου προήκοντα ἀναγκη οὕτως. οἷ τεσσαρεσκαιδεκατάιοι. τεσσαρεσκαιδεκατάιοι. τεσσαρεσκαιδεκάτη μὲν κάτω. τεσσαρεσκαιδεκάτη δὲ αἴω. προηγεῖται δὲ κρίσιμον, ὅτῳ ξυμφέρει.

καὶ

καὶ ὀκτὼ καὶ εἰκοσταῖα. πλείω ὀκτὼ κάτω, πολλὰ δ' δεῖ καταμένειν. [33] ἧσσον δ' ἐγγὺς οὕτω κρίσιος, ἀλλὰ προσωτέρω. δεῖ δ' ὀλιγάκις ὀξέσι, πολλὰ ἄγειν. ὅσοισι κοπώδεσι δὲ σύμπτωμ, [34] ἐν οἷσι πυρετοῖσιν εἰς ἄρθρα, καὶ ἧσσον γνῶσις μάλιστα ἀποστάσιος γίνονται ἐγγὺς ἢ τῶν πόνων ἑκάστου, ὅπῃ δὲ ἄνω μᾶλλον καὶ δὲ σύμπτωμ. ἰὼ ἄρθρης ἡ νοῦσος ἔῃ καὶ καταῤῥοπος, κάτω καὶ ἀποστάσιες. μάλιστα δ' πόδες θερμοὶ κάτω σημήιοισι. ψυχροὶ δ' ἄνω. οἷσι δ' αἰσταμένοισιν ἐκ τῶν νούσων, αὐτίκα δὴ ἐν χερσὶν ἢ ποσὶ πονέοισί τι, ἐνταῦθα ἀφίστανται. ἀτὰρ καὶ ἰὼ τι πεπονηκὸς ἔῃ, ταῦτ' ἢ νοσέειν ἐς τοῦτο ἀποτρέπεται. οἷς καὶ τοῖσιν ἐν Πεκίνθῳ βηχώδεσιν ἢ κυναγχικοῖσιν. ποιέουσι γὰρ αἱ βῆχες τὰς ἀποστάσιας, ὥσπερ ⓐ πυρετοὶ τοιαύτας. κατὰ ⓑ αὐτὸν λόγον συμβαίνει ἢ ἀπὸ χυμῶν ἢ σώματος σωτήριος [36] καὶ ψυχῆς. δεῖ μὲν οὖν χυμοὺς εἰδέναι ἐν ἥπερ ὥρησιν αὐξέουσι, καὶ οἷα ἐν ἑκάστοισι νοσήματα ποιέουσι. καὶ οἷα ἐν ἑκάστῳ νοσήμασι πάθεα. ὅ τ' σῶμα ὅ τ' ἄλλο, ἐς ὅ, τι μάλιστα νόσημα ἡ φύσις ῥέπει. οἷον τι, ταὐτὸν εἰοιδέων ποιέει, τούτων τι ἐς ἡ φύσις. χρόνον τι καὶ χρώματα κακίω. [37] καὶ σώματα στερεοῖ, καὶ εἴ τι ἄλλο, δεῖ διαγεγυμνάσθαι. [38] ψυχῆς ἀνάγκαισι ποτῶν καὶ βρωμάτων, ὕπνου, ἐγκρήσιος, ἢ δι' ἔρωτάς τινας, οἷς κύβων, ἢ διὰ τέχνας, ἢ δι' ἀνάγκας καρτερέειν πόνων, καὶ ὠδίνων τεταγμένων, ἢ ἄτακτος. [39] αἱ μεταβολαὶ ἐξ οἵων ἐς οἷα. ἐκ τῶν ἡθέων φιλοπονίη ψυχῆς. [40] ἢ ζητέων, ἢ μελετέων, ἢ ὀρέων, ἢ λέγων, ἢ εἴ τι ἄλλο, οἷς λύπαι, δυσθυμίαι, ὀπιθυμίαι, τὰ ἀπὸ συγκυρίης, λυπήματα γνώμης, ἢ διὰ τῶν ὀμμάτων, ἢ διὰ τῆς ἀκοῆς, οἷα τὰ σώματα. μύλης μὲν τριφθείσης πρὸς ἑωυτὴν, ὀδόντες ἠμβλύνθησαν. [41] πρόδηλα τε κοίλου πρίονι, σκέλεα τρέμει ὅτῳ ἂν τῆσι χερσὶν ὧν δεῖται αἴρῃ, αὖται τρέμουσιν. [42] ὄφις ἀξαίφνης ὀφθεὶς, χλωρότητα ἐποίησεν, ⓒ φόβοι, οἷς αἰδὼς, λύπη, ἡδονὴ, ὀργὴ, τὰ ἄλλα τοιαῦτα [43] οὕτως ἕκαστα κοινά. ἑκάστῳ δ' ὅ προσῆκον τῷ σώματος τῇ φορῇ, ἐν τούτοισιν ὠφελέει, ἱδρῶτες, καρδίης παλμὸς, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν δυναμίων τὰ ἔξωθεν ὠφελέοντα, ἢ βλάπτοντα, ἄλειψις, κατάχρισις, καθάρσιες, καθάψιες, ἐπίδεσις ἐείων καὶ τῶν τοιούτων, καὶ τὰ ἔνδοθεν ὠφελέει τῶν τοιούτων, ὅ μόνον ὥσπερ τὰ ἔξω τῶν ἔσω προσφερομένων, ἀτὰρ καὶ πάρεδρα [44] ἐν ἐείοισι κοίτη πινώδεσι, [45] καὶ ὅ τε τὰ βασιλῆ λεγόμενον κύμινον ὁρῶσιν. ὀσφραινομένοισιν ὅσα κεφαλῆς ἀγωγά, ταραχικά· λόγοι, φωνὴ, καὶ τὰ τοιαῦτα, μαζοὶ, γονὴ, ὑστέρη, σημήια τά τε ἐν τῆσιν ἡλικίῃσι. καὶ ἐν τοῖσι πνιγμοῖσι, καὶ βηξὶ, τὰ πρὸς ὄρχιν. [47] ὥσπερ τοῖσι δένδροισιν ἡ γῆ, ὅτω τοῖσι ζώοισιν ἡ γαστὴρ. καὶ τρέφει, καὶ θερμαίνει, καὶ ψύχει. ψύχει μὲν κενουμένη, θερμαίνει δ' πλησθεῖσα, [48] ὥσπερ γῆ κοπρωθεῖσα, χειμῶνος θερμὴ, ὅτω καὶ ἡ κοιλίη, δένδρεα φλοιὸν λεπτὸν ξηρὸν ἔχει. ἔσωθεν δ' ξηρότροφα, ὑγιηρὰ, ἄσηπτα, χρόνια, καὶ ζώων, οἷς χελῶναι, καὶ ὅ, τι τοιοῦτον, ἡλικίῃσιν, ὥρῃσιν, ἐτησίοισιν ὁμοῖα. τὰ ζῶντα οὐ τρέφεται χρωμένοισι μετρίως βελτίω, [49] ὥσπερ ὑδρίον νέον ἁρμοσθὲν, παλαιούμενον σῴζει. οὕτω δὲ ἡ γαστὴρ, δίκην τοῦ ὑδρίου,

Et quæ ad vigesimum diem pertingunt, præter quam quæ infra feruntur, plærumque purgare oportet, eaq; non prope iudicationem sed longius. In acutis autem raro multa ducenda sunt, in his vero qui lassitudinis sensim habent totum. In febribus ad articulos & ad maxillas præcipue abscessus contingunt; in vicinia dolorum cuiusque, ad superiorem parte magis, & in totum. Si tardus fuerit morbus & deorsum feratur, infra etiam abscessus contingent. Maximeque pedes calidi, infra futurum abscessum, frigidi vero supra, denunciant. Iis qui ex morbis conualescunt, si statim in manibus & pedibus dolores contingunt, in his abscessus oriuntur. Quinetiam si quæ pars ante morbum laborarit, ibi morbi sedes erit, velut iis contingit qui in Perintho tussi & angina laborarunt. Tusses enim non secus ac febres, abscessus excitant. Simili etiam ratione contingit vel ab humoribus, vel corporis colliquatione & animi. Humores igitur quibus anni temporibus efflorescunt, nosse oportet, & quales in singulis morbos efficiant, & quasnam in vnoquoque morbo affectiones pariant. Reliquum quoque corpus, quem ad morbum natura præcipuè inclinat, quale quid lien in tumorẽ sublatus facit. Quorum quiddam etiam natura facit, fereque colores deteriores sunt, & corpora arefacit. Et si quid sit aliud, in his te exercitatum esse oportet, velut si quis animi intemperantia ducatur ad cibos & potiones, somnum & vigilias, vel amore quodam vt alearum, vel arte, vel necessitate labores toleret, iique vel certo, vel non certo ordine contingunt. Mutationes ex quibus ad quænam fiant, considerandæ. Ex moribus animi industria, vel si quid inuestiget, vel cogitet, vel videat, vel dicat, vel aliud quid faciat, velut dolores, iracundiæ cupiditates, quæ ex casu accidunt, mentis molestiæ, quę per visionem aut auditionem contrahuntur, quales corporum affectiones. Molæ quidem in sese attritu, dentium stupor oboritur. Iuxta foueam transeuntem, crurum tremor occupat. Cum quis ea quibus opus habet manibus sustulerit, eas tremor corripit. Serpens de repente conspectus, pallorem inducit. Metus, velut pudor, dolor, lætitia, ira atque reliqua huiusmodi sic afficiunt. Quod autem in corpore ad actionem pertinet, horum vnicuiq; morem gerit. Sudores, cordis palpitatio, atque id genus facultates. Quæ foris iuuant aut nocent, vnctio, perfusio, illitus, quæ in cataplasmate adhibentur. Lanarum & eorum quæ sunt eiusmodi deligatio. Interna etiam talibus afficiuntur, non solum velut externa ab his quæ intro assumuntur. Quinetiam quæ in lanis ouium sorde inquinatis admouentur, & quod Regium dictum est cuminum videntibus, olfacientibus. Quæ ex capite deducunt, perturbationem adferunt sermones, vox & talia Mammæ, genitale semen, vterus, signa quæque in ætatibus, & in suffocationibus, & tussibus, quæ ad testes perueniunt. Vt se habet terra in arboribus ita in animantibus venter, alit, calefacit & refrigerat. Refrigerat quidem dum vacuatur, calefacit verò cũ impletur. Non secus ac stercorata terra hyeme calida est, ita etiã ventriculus. Arbores corticem tenuem siccum habent, intrinsecus autẽ carne sunt sicca, sanæ, imputres, diuturnæ. Et ex animantibus velut testudines, & quicquid est eiuscemodi. Ætatibus, anni temporibus, annis similia. Quæ viuunt non atteruntur, & quib. moderatè vtuntur, melius habent. Quemadmodũ hydria parua recens transmittit, inueteratæ continet, ita & ventriculus alimentum transmittit,

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO FOUNDED 1827 1313

& subsidens retrimentum retinet velut conceptaculum quoddam. Morborum formæ diuersæ sunt, cùm partim quidam sint congeniti, de quibus percontãdo licèt cognoscere, partim quidam ex regionibus oriũtur, cũ multis sint familiares, & plæriq; ipsos norint, partim verò ex corpore, & vitæ institutis, & morbi constitutione, vel ex anni temporibus. Regiones autem ad anni tempora malè affectę, cuius tẽporis similitudinem habẽt, eiusmodi morbos pariũt. Verbi gratia inæqualis calor & frigus, si eadẽ die contigerint, autumnales morbos in regione creabũt, & in reliquis anni temporibus eadem ratio seruabitur. Alij quidem ab odoribus cœnosis aut palustribus, alij verò ab aquis, calculosi, lienosi, alij à ventis, tũ bonis, tum malis originem ducunt. Quales vero futuri sunt anni tẽporis morbi, tales etiam ex his constitutiones ducentur. Si anni tempora tempestiuâ & ordine procedentem temperiem habuerint, iudicatu faciles morbos pariunt. Familiares autem anni temporibus morbi, mutationes indicant. Pro anni autem temporis varietate, similes aut dissimiles erunt morbi, qui hoc tẽpore oriũtur. Quod si similiter procedat, aut eiusmodi morbi erunt, aut ad tale quid deducentur, velut ad morbum regium autumnalem, cũ frigora caloribus, & calor frigori succedit. Si vero æstas bilio sa extiterit, bilisq; increscens intus remanserit, etiã aliquantulum lienosi erunt. Cùm igitur ver quoq; hoc modo processerit, vere etiam morbi regij oriuntur. Ad hãc enim formam hic motus anni tempori proximus est. At vbi æstas veri similis extiterit, sudores in febribus, cæq; faciles, neq; peracutæ erunt, neq; linguas vehementer aridas habebunt. Cum vero ver hybernũ fuerit, & extremæ hyemis frigora senserit, hyberni etiã morbi fient, & tusses, & pulmonum inflammationes, & anginæ. Et autumnus si non suò tempore, ac de repente ad hyemis naturam vergat, nõ continenter tales morbos facit, propterea quod nõ suo tempore incepit, sed inæqualiter fit. Quapropter etiã anni tempora iudicatione carent, & instabilia fiunt, quemadmodum morbi quoque, si ante tempus erumpant, aut excerni anticipẽt, aut intus relinquantur. Anni enim tẽpora morborum reuersiones plærunque afferre solent, sicut & eiusmodi morbos facere. Illud præterea spectandum est, quomodo affecta sint corpora, cum ab anni temporibus excipiuntur. Austri auditus grauitatem afferunt, oculis caliginem offundunt, capitis grauitatem inducunt, membrorum torporem ac langorem faciunt. Cum hic inualuerit, eiusce modi in morbis contingunt, vlcera madentia, os præsertim, pudendũ, aliasq; partes occupant. Quod si aquilonia fuerit tempestas, tusses fiunt, faucium asperitates, alui duriores, vrinæ difficultates, horrores, laterum & pectoris dolores. Hac præualente, eiusmodi morbi maximè expectãdi sunt. Quod si magis redundarit, magnas siccitates febres consequuntur, itemq; imbres, qualescunque humorum redundantiæ contigerint, & quomodocunq; affecta corpora ex alio anni tempore exceperint, & quicunq; tandem humor in corpore præualuerit. Quinetiam siccitates Austrinæ sunt & Aquilonales. Differunt enim & alia ad hunc modum. Nam & hoc magnum est. Et alius in alio anni tempore & regione magnus est. Velut ętas bilem gignit, Ver sanguinem, & alia tempora, vt singulorum fert natura. Mutationes potissimum morbos pariunt, eæque præcipuè maximæ. Et in anni temporibus magnæ mutationes, itemque in aliis. Quædam sensim accessione facta fiunt, eaque anni tempora sunt securissima, non secus ac victus rationes, & frigus, & calor, maximè si paulatim ex additione progrediantur, itemq; ætates ad hunc modum immutatæ. Naturæ quod ad

καὶ ὑποσάθμιον ἔχει ὥσπερ ἀλγεῖον, ⓐ ὅτῳσι τὴν νόσον, τὰ μὲν συγγενέα ἐστὶν ἐξ ἐνέων πυθόμενον, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρης. οἰκέονται γὰρ ἅμα πλειόνων, καὶ πολλοὶ ἴσασι. τὰ δ' ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῶν διαιτημάτων, καὶ καταστάσιος τῆς νόσου, τὰ δὲ ἀπὸ ὡρέων. αἱ δὲ χῶραι πρὸς τὰς ὥρας κακῶς διακείμεναι, τοιαῦτα πίπτουσι νουσήματα, οἷσιν ἂν ὥρη ὁμοίη ἔωσιν. οἷς αὐόμαλον ψῦχος, ἢ ψύχεος τῆς αὐτῆς ἡμέρης, ὅταν τοιαῦτα ποιέῃ φθινοπωρινὰ ἐν τῇ χώρῃ τὰ νοσήματα. καὶ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ὥρῃσι κατὰ λόγον. τὰ μὲν ἀπὸ ὀδμέων βορβορωδέων, ἢ ὑγρωδέων. τὰ δ' ἀπὸ ὑδάτων, λιθιῶντα, ἀπλυώδεα, τὰ δ' ἀπὸ πνευμάτων ξηρῶν τε καὶ κακῶν ἄρχονται. ὥρης δ' οἷα ἔσονται νόσοι, καὶ καταστάσιες ἐκ τῶνδε. ἢν αἱ ὧραι ὡραίως, εὐτάκτως, εὐκρινέας νόσους ποιέουσιν. αἱ δ' ὀπισχώριοι τῇσιν ὥρῃσι νοσέουσι, δηλοῦσι καὶ ὅτῳσι. ὅτι δὲ αἱ ἀξιόλογοι ἢ ὥρη, ὁμοίας ἢ ἀνομοίας ἔσαι τὰ νοσήματα, οἷα ἐν τῇ ὥρῃ ταύτῃ γίνεται. ἢν δὲ ὁμοίως ἄγῃ, ἢ τοιοῦτόν ἐστι καὶ ὅτι τοιοῦτο ἐλκωσμένα, οἷς ἴκτερον φθινοπωρινόν. ψῦχος γὰρ ἐκ θαλπέος, καὶ θάλπος ἐκ ψύχεος. καὶ ἢν μὲν θερινὸν χολώδεες γίνηται, καὶ ἀξηθὲν ἐγκαταλειφθῇ, καὶ ὑποπολλιῶσι. ὅταν δὲ ἢν καὶ ὁ ἀὴρ ὕστερος ἀγάγῃ, καὶ ἦρος γίνονται ἴκτεροι. ἐλαυνέτω γὰρ αὐτὴ ἡ κίνησις τῇ ὥρῃ τοῦτο τὸ εἶδος ἐστίν. ὅταν δ' ἦρος γίνηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτες ἐν τοῖσι πυρετοῖσι. καὶ βῆχες, καὶ ἀ καταξέες, ὠδὲ καταξηρὴ γλῶσσα. ὅταν δ' χειμέριον γίνηται ἦρ καὶ ὀπισθοχειμὼν, χειμεριναὶ καὶ αἱ νόσοι. ἢ βηχώδεες. ἢ παριπνευμονικαί. ἢ κυναγχικαί. καὶ φθινοπώρου, ἢν μὴ ἐν ὥρῃ καὶ ὀξαίφνης χειμάσῃ, μὴ συνεχῶς τοιαύτας νόσους ποιέῃ, ἅμα δὲ μὴ ἐν ὥρῃ ἤρξατο, ἀλλὰ αὐόμαλα γίνεται. ὁμοίως δὲ αἱ ὧραι, ἄκριτοι δὲ ἀκατάστατοι γίνονται. ὥσπερ δὲ αἱ νόσοι, ἐὰν προεκρηγνύων, ἢ προεκκρίνων, ἢ ἐγκαταλείπων. φιλυπόστροφοι γὰρ δὲ αἱ ὧραι γίνον, ὥσπερ αἱ ὅτων νοσηποιέουσι. προσλογιστέον οὖν, οἵοισι ἂν ἔχοντα τὰ σώματα, αἱ ὧραι προκαταβαίνωσι. νότοι βαρυηκοοι. ἀχλυώδεες. καρηβαρικοί, νωθροί, ἀμβλυωπικοί, ὅτου. ὅτος δυνασθύη, τοιοῦτόποτα ἐν τῇσι νόσοισι πάσχουσιν. ἕλκεα μαδαρά, μάλιστα στόμα, αἰδοῖον, καὶ τἄλλα. ἢν δὲ βόρεον, βῆχες, φαρυγγες, κοιλίαι σκληρότεραι, δυσουρίαι, φλεγμώδεες, ὀδυναι πλευρέων, ἰσθίων, ὁκόταν ὅτος δυνασθύη, τοιαῦτα προσδέχεσθαι μᾶλλον τὰ νοσήματα. ἢν μᾶλλον πλεονάζῃ, ἀυχμοῖσιν ⓐ πυρετοὶ ἔπονται. καὶ ὁμβρίοισιν ὅσοισιν ἂν ⓐ. πλεονασμοὶ μεταπέσωσι. καὶ ὅκως ἂν ἔχοντα τὰ σώματα προσβάλωσιν ἐκ τῆς ἑτέρης ὥρης. καὶ ὁκοίου ἂν χυμοῦ δυνασθύοντος ἐν τῷ σώματι. αἱ δὲ αὐδρίαι νότιαι, βόρειαι. διαφέρει γὰρ καὶ τἄλλα οὕτω. μέγα γὰρ καὶ τοῦτο. ἄλλος γὰρ ἐν ἄλλῃ ὥρῃ δὲ χώρῃ, μέγας. οἷς δ' ἦρος χολῶδες ἢν ἔναιμον. τἄλλα ὡς ἔκαστα. αἱ μεταβολαὶ μάλιστα ἴκτεροι νουσήματα. καὶ αἱ μέγισται μάλιστα, δὲ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι. τὰ δ' ἐκ προσαγωγῆς γίνεται. αἱ ὧραι αὗται ἀσφαλέσταται, ὥσπερ δὲ διαιται. δὲ ψῦχος δὲ θάλπος μάλιστα ἐκ προσαγωγῆς. καὶ ἡλικίαι ὕτω μεταβαλλόμεναι. φύσιες δ' ὡς πρὸς τὰς

ὥρας

ρας. αἱ μὲν τοῖς θέρεσι, αἱ δ', τοῖς χειμῶνα δὲ καὶ ἀκμῶς πεφύκασιν. αἱ δ' τοῖς χώρας. καὶ ἡλικίας. καὶ διαίτας. [61] καὶ γὰρ ἀῤῥωστίας καταστάσιας τῶν νούσων, ἀῤῥωστίαι τοῖς ἀῤῥωστίαις δὲ καὶ ἀκμῶς πεφύκασι. καὶ ἡλικίαι τοῖς ὥραις, καὶ χώραις, καὶ διαίταις, [62] καὶ τοῖς καταστάσιας νούσων. καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσι, διαῖται, καὶ σιτία, καὶ ποτὰ, οἷα ὅτι ὁ μὲν χειμὼν, ἀργὸς ἔργων, καὶ πέπονα τὰ ἐπιόντα καὶ ἁπλᾶ. μέγα γὰρ καὶ τοῦτο. αἱ ὀπῶραι δ', ἐργάσιμοι, ἡλιώσιες, τὰ πινόμενα πυκνὰ, ἀκατάστατα σιτία· οἶνοι, ἀκρόδρυα. ὥσωρ δ' ἐκ τῶν ὡρέων τὰς νούσους ὅτι τεκμήρασθαι, ἔστι ποτὲ καὶ ἐκ τῶν νούσων, [63] ὕδατα, καὶ ἀνέμους, καὶ αὐδρίας προγινώσκειν. οἷς βόρεια, νότια. ἔστι γὰρ δὲ μαθόντι καὶ ὀρθῶς ὅταν σκεπτέα. οἷς καὶ λέπρας τινὲς, καὶ περὶ τὰ ἄρθρα πόνοι, ὕδατα ὅταν μέλλει, κνησμώδεες ἐόντι καὶ ἄλλα τοιαῦτα. καὶ τῶν ὑσμάτων οἷα ἢ ἀῤῥὰ τρίτης, ἢ ἑκάστης, ἢ ὁῤῥὰ περιόδων ἄλλων. καὶ τὰ συνεχέα. καὶ ἀνέμων ④ μὲν, πολυήμερα πνέουσι, καὶ ἀντιπνέουσιν ἀλλήλοισιν· ἄλλοι δὲ, ἀῤῥα βραχυτέρων. ④ δ' καὶ αὖθι, καὶ περίοδον. ταῦτα ἔχει τῆσι καταστάσεσιν, ὁμοιότροπα. ὅπῃ βραχύτερα δ' τὰ τοιαῦτα. [64] ἐὰν μὲν ὅπῃ πλέον τὸ ἔτος τοιοῦτο ᾖ οἷον καταστασιν ἐποίησεν, ὅπῃ πλεῖον καὶ τὰ νουσήματα τοιαῦτα. καὶ ἐὰν μᾶλλον ἰσχυρότερα, καὶ μέγιστα νουσήματα ἔτως ἐγίνετο καὶ κοινότατα, καὶ ὅπῃ πλεῖστον χρόνον. ἐκ τῶν προφθάντων ὑδάτων, ὅταν δὲ αὐδρίης πολλῆς μέλλῃ ὕδωρ ἔσεσθαι, ἔστι προϊδεῖν ὑδρώπων προφθάνειν. καὶ ὁκόταν τ' ἄλλα σημεῖα φανῇ ἐν νώτοισιν, ἐν μεταβολῇ. σκεπτέον δ' ὧν, ὅσαι μὲν ἐφ' οἵοισιν ὑδασιν ἢ ἀνέμοισιν αἱ νοῦσοι ὑπεστημήκασι, καὶ ἀκουστέον ἐΐτις οἶδεν [65] ὅτι τοιούτου χειμῶνος προγιγνομένου, τοῖον ἦρ ἢ θέρος ἔσαι. τὰ χρώματα οὐχ ὁμοίως ἐν τῇσιν ὥρῃσιν, οὐδὲ ἐν βορείοισι καὶ νοτίοισιν, οὐδ' ἐν τῇσιν ἡλικίῃσιν, οὐδὲ πρὸς ἑωυτόν. οὐδ' ἄλλο ἄλλῳ οὐδέν. σκεπτέον δ' ἐξ ὧν ἴσμεν καὶ πρεόντων καὶ ἀπεμεόντων, πρὸς χροιῶν. καὶ ὅτι αἱ ἡλικίαι τῇσιν ὥρῃσιν ἐμφερέες ἐόσι καὶ χροιῇ, καὶ τρόπῳ. [66] ④ αἱμορροΐδας ἔχοντες, οὔτε πλευρίτιδι, οὔτε περιπνευμονίῃ, οὔτε φαγεδαίνῃ, οὔτε δοθιήσιν, οὔτε θερμάνθοισιν ἁλίσκονται. [67] ἴσως δ' οὐδὲ λέπρῃσιν. ἴσως δ' οὐδὲ ἀλφοῖσιν. ἐπιτυθέντες γε μὲν ἀκαίρως, [68] συχνοῖσι δὴ τοιούτοισιν ἀ βεβαίως ἤλωσαν. καὶ ὀλέθρια οὕτως. [69] καὶ ὅσαι ἄλλαι ἀποστάσιες, οἷς συέλκυσις ἑτέρων ἄκρων. [70] ὅσα περφυκεν ἐπιφαινόμενα παύειν. ῥύεται τούτων προσγιγνόμενα κωλύματα ἄλλοισιν αἱ χοιρωνίαι. [71] ④ ὑποπλοι ὅποι, ὑποδεξάμενοι πόνῳ, ἢ βαρεῖ, ἢ ἄλλῳ τινὶ, ῥύονται. [72] ἄλλοισιν αἱ χοιρωνίαι διὰ τὴν ροπὴν, ὅτι ἔτι αἷμα ἔρχεται, ἀλλὰ κατὰ τὸ χυμῶδες τὴν συγγενείως τοιαῦτα πάθεσιν. ἔστιν οἷσιν αἷμα ἀφίεσθαι ἐν καιρῷ, ὅπῃ τοῖσι τοιούτοισιν. ἐὰν ἄλλοισι δ' ὥσαρ ὅπῃ τοιούτοισιν, τῆσδε ὅτι ἔχῃς [73] κώλυσις. ὅπῃ τοῖσι δὲ αἱματώδεα πάθεσιν. ὦρη, πλευρῖτις, χολὴ. [74] τὰ δὲ οἷς, οἷσιν αἱ ἀμφὶ κρίσιν γινόμενα, ἐὰν μὴ ἐκκενῶσι, τούτου ἀπαλλαγὴν γίνεται. καὶ κατὰ λόγον τὴν ἐκ τῶν ἐκφέρων τὰ ἐκ τῶν ἐκφθῆς κρινόμενα,

anni tempora attinet, aliæ ad æstatem, aliæ ad hyemem bene aut malè affectæ sunt, quædã verò ad regiones, & ætates, victus rationẽ, & alias aeris conditiones. Morbi alij ad alia anni tempora bene vel malè se habent, ætates quoq; ad tempora, & regiones, & victus genera, & morborũ constitutiones. Atq; in anni temporibus, victus genera, cibi & potiones quales sint videndũ, quod hyems quidem ab operibus cessans, quæ ingeruntur cocta & similia postulat. Id enim permagni etiam refert. Autumnus autẽ laboribus dicatus est, insolatus habet, crebros potus, cibos instabiles, vina & arboreos fructus. Ac quemadmodum ex anni temporibus de morbis coniecturam facere licet, ita quandoq; ex morbis aquas, ventos, & siccitates cognoscere licet, velut aquilonales & austrinos status. Hoc enim ei erit integrum, qui probè & rectè nouerit, vnde hæc spectanda sint. Velut etiam lepræ quædam, & circa articulos dolores. Vbi aquæ futuræ sunt, pruritũ excitant, aliaq; eiuscemodi. Et quæ pluuiæ aut tertio quoq; die, aut singulis diebus, aut per alios circuitus, aut continenter contingunt. Et venti quidam per multos dies, & inter se aduersi spirant, aliiq; per pauciores dies, iidemq; per circuitum. Atque hæc similitudines habent cum temporum constitutionibus, eiusmodi tamen breuiores. Quod si annus magna ex parte talis esse pergat, eiusmodi quoque morbi magna ex parte erunt, & quo magis inualuerint, sic quoq; maximi morbi maximéq; communes erunt, & longissimo tempore perdurabunt. Ex primis aquis, cùm post multam siccitatem aqua futura est, licet aquam inter cutem prædicere, & cùm alia parua signa in ventorum cessatione & aeris mutatione apparuerint. Colligendum igitur qui quidẽ morbi, qualibus aquis aut ventis de se significationẽ præbeãt, neq; negligendus est, qui cuiusmodi hyems præcesserit, tale ver aut æstatem fore nouerit. Colores neq; in anni temporibus, neq; in aquilonibus, neque in australibus constitutionibus similes sunt, neque in ætatibus, neq; cùm sibi quispiam, neq; cùm alter ad alterum confertur. Spectandi autem colores sunt ex his quæ præsentia & quiescẽtia esse nouimus, quodq; ætates anni temporibus, & colore, & modo, similes sunt. Qui sanguiné per ora venarũ quæ in ano sunt profundere solent, ij neq; lateris dolore, neque pulmonis inflammatione, neq; vlcere exedẽte (phagedænam vocant) neq; furunculis corripiuntur, neque tuberculis, quę à ciceris similitudine therminthi dicuntur, ac fortè ne lepra quidẽ; fortassis verò, neq; vitiligimibus. Intempestiuè tamen curati multi, non ita multò post huiusmodi morbis correpti sunt, neq; ita perniciosè habuerunt. Quod in reliquis absccssibus cõtingit, velut fistulis quæ aliorum medela sunt, Quæ sedare solent, cum postea apparent, ea si prius fiant, impedimenta, ab iis liberãt. Cum aliis communionem habent susp ecta ad excipiendum loca, aut ob dolorem, aut ob grauitatem, aut ob aliud quippiam, & liberant. Quæ cum aliis communionem habent, iis ob inclinationem non amplius sanguis prodit, sed iuxta humoris cognationem talia expuunt. Interdum in talibus tempestiuè sanguis mitti potest, in aliis verò, perinde atque his minimè consentaneum. Impedimento est iis qui crugnta expuunt, anni tempus, lateris dolor, bilis. Quibus sub iudicationis tempus, iuxta aures exorta tubercula minimè suppurarint, iis subsidentibus, morbi reuersionem fieri contingit. Factaque pro recidiuarum ratione iudicatione,

rursus attolluntur & permanent, non secus ac febriũ reuersiones, eodem circuitu. In his aliquid ad articulos abscedere posse sperandum est. Vrina crassa, alba, qualis Archigenis puero aderat, in febribus cum lassitudinis sensu quarto die interdum prodit, abscessuque liberat, idque si præter hæc sanguis è naribus abundè & copiosè profluat. Qui articulari morbo detentus, intestini dolore dextra parte vexabatur, quietior erat, hoc autem curato, magis dolebat.

αὖθις αἴρε) ἢ τὸ δεξιμυός, ὡσαύτως αἱ τὸ πυρετὸν ἐπιστροφαὶ, ἐν ὁμοίῃ τοῖσιδε. ὅτι τὸ τοῖσιν ἤπιος ἐς ἄρθρα ἀφίσα αὖ, ὕδωρ παχὺ, λευκὸν, οὐδὲν δὲ ἧσσον ἀρτημυός. ὅτι τοῖσι κοπιώδεσι τεταρταίοισιν ἔστιν ὅτε ἔρχε), ἢ ῥύε) τὸ ἀποσάσιος. ἰὼ ἢ τοῖς τοῦτο ἐξ αἱμορραγίης, ἀπὸ ῥινῶν ἱκανῶς [79] ἐξ πόνου. ἢ [76] ὧ δὲ ἔντερον ὅτι δεξιὰ ἄρθριτικῶ πάθῃ ἐγίνετο, ἰὼ ἡσυχαίτερος. ἐπεὶ ἢ τοῦτο ἰητρεύθη, ὅτι πονώτερος.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ Κρισίων.

HIPPOCRATIS DE IVDICATIONIBVS, LIBER.

IVDICATIONVM quæ breui meliorem fore statum portendunt, eadem ferè quæ sanitatis signa sunt. Sudores enim optimi & citissimè febrem sedare censentur, qui decernentibus diebus contingunt, & febrẽ ex toto finiunt. Boni etiam æstimandi, qui ex toto corpore proueniunt, & leuiorem morbum reddũt. Qui verò horum nihil præstant, inutiles si cõtingant. Morbo autem ad iudicationem tendente, deiectionẽ crassiorem reddi oportet, subfulua vero nec admodũ graueolens esto. Lumbricos etiam sub iudicationem exire commodum est. Vrina optima est quæ per totum morbi tempus, quoad iudicationem subierit, albissimum læue & æquale habet sedimentum. Securum enim ac breuem fore morbum indicat. Si suborto sudore morbus cesset, & vrina fulua cũ sedimẽto albo conspiciatur, iis eodem die febris reuertitur, quæ quinto die sine periculo iudicatur. Qui paucissimo tempore sani futuri sunt, iis in totum maxima signa contingunt. Ij enim citra dolorem & periculum perseuerant, noctu dormiunt, cæteraq; securitatis signa præ se ferunt. Quibus in febre minimè lethali, capitis dolor est, aliaque signa circumsistunt, in his bilis superat. Qui primis diebus dolore vexati, quarto & quinto die magis vrgentur, hi sub septimum diem febre liberãtur. Febrium verò iudicationes iisdem numero diebus contingunt, quibus homines moriũtur, & quibus superstites euadunt. Leuissimæ enim febres & cum securissimis signis, quarto die aut prius finiũt. Maximè verò lethales, & quæ cum periculosissimis signis contingunt, quarto die aut prius interficiunt. Primus igitur earum impetus sic finitur, alter ad septimum deducit, tertius ad vndecimum, quartus ad decimumquartum, quintus ad decimum septimum, sextus ad vigesimum. Hæ igitur in acutissimis morbis accessiones per quatuor fiunt, & ad viginti dies producuntur. Fieri verò non potest vt horum quicquam integris exactè diebus numeretur. Neque enim anni, neque menses integris diebus constare solent. In febribus ardentibus bona signa, si qualia in sanis scripta sunt existant, minora quidem tertio die remissionem fore indicant, crassiora verò in crastinum omnino, sed crassa eodem die. Febribus ardentibus si post septimum diem morbus regius succedat, sudoris indicium est. Neque enim exudare morbus, neque alias vsquam abscessum facere consueuit, sed sanescit. Cùm calor discesserit & humiditatem ad se attraxerit, febri iudicationem fieri necesse est,

ΠΕΡΙ κρισίων ξυντάμεων ἐστὶ ὃ ἀμείνον, καὶ μὴ πλείσια τούτ' ἐστὶν, ἅπερ ὑγιέων σημεῖα. [2] ἱδρῶτες μὲν ἀρίστοί εἰσιν, ἢ τάχιστα πυρετὸν παύοντες, ἐν τῇσι κρισίμῃσιν ἡμέρῃσιν γιγνόμενοι, καὶ τελέως πυρετὸν ἀπαλλάσσοντες. ἀγαθοὶ δὲ καὶ ὅσοι, ἀφ' ἑωυτοῦ τὸ σῶμα ὅλου ἐόντες, διπτερέτερον τὸ νόσημα φέρειν ποιήσουσιν. οἱ δὲ ἂν τούτεων μὴ ἐργάσωνται, ἀλλ' ἐλασσιτελέσιοισιν γινόμενοι, παχυνέεσθαι δὲ χρὴ τὸ διάχρημα, πρὸς τὴν κρίσιν ἰούσης τῆς νούσου. ἔστω δὲ καὶ πυῤῥὸν, καὶ μὴ σφόδρα δυσώδες. ὅπου δὲ ἡ ὑπόστασις ἀρίστη ἐστὶν, ὃ ἂν ἔχῃ λευκότατον ἴσον καὶ λεῖον καὶ ὁμαλὸν πρός τε πᾶν [4] χρόνον ἕως ἂν κριθῇ τὸ νόσημα. σημαίνει γὰρ ἀσφαλέα καὶ ὀλιγοχρονίως τὴν νοῦσον ἔσεσθαι. ἰὼ ἱδρῶτος ἐγγινομένου ἡ νοῦσος ἐκλείπει, καὶ τὸ οὖρον πυῤῥὸν θεωρηθῇ λευκὴν ἴσοσιν ἔχον, τοιούτοισιν αὐτὴμερὸν ἴσοστροφὴ τοῦ πυρετοῦ γίνε), ὅτος καὶ ἐν πέντε ἀκινδύνως κρίνεται. τοῖσιν μὲν ἧσσον χρόνῳ μέλλουσιν ὑγιάζεσθαι μέγιστα σημεῖα ἀπὸ γίνεται. [4] ἀπονώτεροι γὰρ διατελοῦσιν, καὶ ἀκίνδυνοι, καὶ τὰς νύκτας κοιμέονται, καὶ τἆλλα σημεῖα παραφαίνουσιν ἀσφαλέα. οἷς δὲ πυρετῷ μὴ θανατώδει, κεφαλῆς ἄλγημα καὶ τἆλλα παρείσηκε σημεῖα, χολὴ τούτεων κρατεῖ. οἷς δ' ἂν ἄρξηται ὁ πόνος τῇσι παροξυσμῇσιν ἡμέρῃσιν, τεταρταῖοι τε μᾶλλον, καὶ πεμπταῖοι πιέζονται. ἐς δὲ τὴν ἑβδόμην, ἀπαλλάσσονται τοῦ πυρετοῦ. [5] οἱ δὲ πυρετοὶ κρίνονται ἐν τῇσιν αὐτέῃσιν ἡμέρῃσιν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν ἀπόλλυ) οἱ δ' αὖ θερμοὶ, καὶ ἐξ ὧν παροξύνονται. οὔτε γὰρ διήθησαι τὴν πυρετὴν, καὶ ὅτι σημείων ἀσφαλεστάτων, τεταρταῖοι παύονται, ἢ παρέδην. οὔτε φονικώτατοι καὶ ὅτι σημείων δεινοτάτων γινόμενοι, τεταρταῖοι κτείνουσι, ἢ παρέδην. ἡ μὲν οὖν πρώτη ἔφοδος οὕτως τελευτᾷ. ἡ δὲ ἑτέρη, ἐς ἑπτὰ παραγί. ἡ δὲ τρίτη, ἐς τὴν ἑνδεκάτην. ἡ δὲ τετάρτη, ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην. ἡ δὲ πέμπτη, ἐς τὴν ἑπτακαιδεκάτην. ἡ δὲ ἕκτη, ἐς τὴν εἰκοστήν. αὗται μὲν οὖν αἱ τῶν ὀξυτάτων ἀφορμαὶ τεσσάρων ἐς τὰς εἴκοσι παροδεύσεις. δύνανται δὲ ὅλαις ἡμέραις ὀφθῆναι τούτεων ἀριθμοῖσι ἀτρεκέως. οὐδὲ γὰρ [4] ἐνιαυτοὶ τε καὶ μῆνες ὅλαις ἡμέραις πεφύκασιν, οὐδὲ ξυνεστήκασιν ἐν τοῖσι καύσοισι τὰ ἀγαθὰ σημεῖα γινόμενα, οἷα ἐν τῇσιν ὑγιηνοῖσι

γίγνεσθαι. [6] μείονα μὲν ἐόντα, ἐς τελείην ἄνεσιν δηλοῖ. παχύτερα δὲ ἄμεινον πέψιν, παχέα δὲ αὖ θημερόν. ἐν τοῖσι καύσοισιν ἰὼ ἑβδομαίῳ ὕστερον ὅτι θηλύτατα ἱκτερος δῆλον ἰδρῶτος, ὃ δὲ νόσημα ἀφιλέϊ ὀξίδρωτι, οὐδὲ ἐκλείπει οὐδαμῇ, [7] ἀλλὰ ὑγιὴς γίνεται. ἀνάγκη [8] τὸ θερμὸν ἀπιόντος ἐφ' ἑωυτὸ τὸ ὑγρὸν ἕλκυσαντος, τὴν πυρετὴν κρίσιν γίνεσθαι.

καὶ τὰ

καὶ τὰ ὕδρα τὰ ἀποχωρέοντα ἢ ἢν τὰ ὀλίγα χωρήματα χιλίης, ἢ αἵματος ἐκ τῶν ῥινέων ῥύσιν, ἢ ὕρησιν πολλήν, ἢ ἀφ' ὑγιείων ἰχωρίων, ἱδρῶτα ἢ ἔμεσιν. γυναικὶ δὲ καὶ ἐπιμηνίων ὁδὸν. μᾶλλον δὲ μᾶλλον δῶν, τοῦτο ποιεῖ κρίσιν, ἢ ὅ, τι ἂν τούτων ἐγγὺς γίγν. ποιεῖ δὲ καὶ ἑτέρας κρίσεις. ἧσσον μὲν τούτων. ἴσχει δὲ ἔως ἑβδομαίου ἐπιγίνη δὲ, ἢ ὕστερον ἐν καύσῳ καὶ δυσχερείᾳ σιάλου πολλοῦ ἀποχώρησις, ἐν τε τοῖς καυσώδεσι πυρετοῖς καὶ τοῖς ἀλγοῦσι, ἕως μηδενὸς τούτων τῶν σημείων γλωμωδέων, ἀφίη ὁ πυρετὸς, ἀνάγκη διὰ σὲ κρίσιας αὐτὶ τούτων γίνεσθαι. ἢ φυμάτων μεγάλων ἀπόστασιν. ἢ ὀδυνέων ἰσχυρὰς ἀπόστασις ἢ τηκεδόνας τῶν ὑγρῶν ἐκ τοῦ θερμοῦ. κρίσιες δὲ καὶ ἀφέσιες τῶν καύσων σημαινόντων, μακροτέρα ἡ νόσος. τῶν δὲ ἰχωρῶν. θάνατος ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ④ δὲ λοιποὶ ἀσφαλέες παύουσι) καῦσοι, ἑβδομαῖοι ἢ τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι. φιλεῖ δὲ καὶ ἐς λιπυρίην μεθίεσα ἄγειν. καὶ λαμβάνει μάλιστα τεσσαρακοντα ἡμέρας καὶ ἕξ πὰλλόμενον. καὶ ἡ λιπυρίη τοῦ αὐτοῦ ἡμέρης, λαμβάνει τε καὶ μεθίησι. γίγν δὲ καὶ τοῦ κεφαλῆς ὀδυνη. ἐὰν δὲ μὴ μεθῇ αὖθις ἡ λιπυρίη ἐν τοῖς τεσσαρακοντα ἡμέραις, ἀλλ' ἄγῃ, καὶ ὀδυνη ἔχῃ τὸ κεφαλίου, καὶ φλυηρέῃ, ἐπικάθηρεν αὖθις λήσαντος δὲ καύσου αὖ ἐπιγίνηται ἑτέρης, ὑφίλις ἔπὶ ἱδρωῖ, ὑλὴ ἄλλη ἐφίσασθαι ὑδαμῆ, ἀλλ' ὑγιὴς γίγν. τεταρτάῖος κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ὀκτώσις ἐν ἀφορήτοις πυρετοῖς τῇ ἑβδόμῃ, ἢ τῇ ἐνάτῃ, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἑκτέροι γίνονται, ἀγαθὸν, ἐὰν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν γίνηται, εἰ δὲ μὴ, ἐνδοιαστόν. τὰ ὀξέα νοσήματα κρίνει ἐν τεσσαρεσκαιδεκα ἡμέρῃσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ἱδρῶτες πυρεταίνοντι ἐῶν γίνωνται τεταίοις καὶ πεμπταίοις, καὶ ἑβδομαίοις, καὶ ἐναταίοις, καὶ ἑνδεκαταίοις, καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταίοις, καὶ μὴν καὶ εἰκοσταίοις, καὶ τριακοσταίοις, ὅτοι ④ ἱδρῶτες νόσους κρίνουσιν. ④ δὲ μὴ ὧδε γίνοιντο, πόνους σημαίνουσιν. αἱ πεπάνσιες τῶν ὕρων καὶ μικρὸν ἐκπεπανόμεναι ἐν τοῖς κρισίμοις ἐὰν πεπάνθωσιν, λύσει τὸ νόσημα. ὑπόδειγμα δεῖ τῶν ὕρων τὰ ἕλκεα ποιέεσθαι. ταχὺ γὰρ ἕλκεα, ἐῶν μὲν ἀναλαμπῇ) πύῳ λευκῷ καὶ λείῳ θρεπτείῳ δηλοῖ. ἐὰν δὲ μεταβάλλῃ ἐς τὸν ἰχῶρα, κακοήθη γίγν. ④ αὖθις δὲ ζόφον καὶ τὰ ὕδρα σημαίνει. ἐὰν ἐκ πόνου λεπτὰ γένηται, ἀπὸ τῆς ὑποστάσιος δεῖ λογίζεσθαι, ἐῶν τὸ νόσημα πρεσβύτερον, καὶ ταύτῃ ὁρᾶν ὑπαύεται, ὡς ταύτης ὑπολειπομένης, τῶν ἄλλων σημείων ὑπιγνομένων οἷον δεῖ, οὐκ εἰ) ἀπαλλαγὴν τῇ νούσῳ οἰητέον. ἐὰν ὀδυνέῃ ἡ κεφαλὴ, καὶ ἀπὸ τούτου πυρετὸς ὑπιγίνηται, τούτου μὴ καταπαύσηται, μηδὲ τῆς ὀδυνης παυομένης, ὁ κείσιμος ὁ πυρετός. κείσεως μακρῆς ἔπὶ ὑπὸ τὸ ἄμεινον, πλείσα ταῦτ' ἐστὶ, καὶ ὑπὸ τούτων ἄφορ ἐς ὑγίειαν ἔοντα. ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν οἰδήματα μαλθακὰ καὶ ἀνώδυνα καὶ ὑποείκοντα ἐπεὶ διαγνῶσις αὐτοῦ, χρονιώτερας μὲν τὰς κρίσιας ποιέει. ἧσσον δὲ φοβερὰς τῶν ἐναντίων τούτοις φυμάτων. ὡσαύτως δὲ ἔχει καὶ τὰ ἐν τῇ δεξιῇ χοιλίῃ φυμάτων. ὕρων δὲ ἐῶν τὸ μὲν ὑρηθὲν, μὴ καθαρὸν ᾖ. τὸ δὲ ὑπόστημα λευκὸν τε καὶ λεῖον ἔχῃ, χρονιώτερη ἡ κρίσις. ἢ καὶ ἧσσον ἀσφαλὲς τὸ βελτίσου ὕρα. ἐῶν δέποτε ὑπέρυθρον ὕρον καὶ τὸ ὑπόστημα ὑπέρυθρον καὶ λεῖον, πολυχρονιώτερον μὲν τοῦτο, τοῦ πρότερου. σωτήριον δὲ καρδίῃ

& vrinas aut etiam alui egestiones procedere, aut sanguinis ex naribus fluxionem, vel copiosam mictionem, aut ob humiditatem vehementem, sudorem aut vomitum. Mulieri vero etiam mensium via patefit. Hæc igitur præcipuè iudicationem faciunt, aut quodcunque ad hæc proximè accedit. Subit autem & alias iudicationes, minùs quidem quàm has. At si morbus regius in febre ardente septimo die aut postea contingat, ægreq; multum sputum procedat, tã in ardentibus quàm in aliis febribus, si nullis ex his signis contingentibus febris dimittat, has iudicationes pro illis fieri necesse est, aut maiorum tuberculorum abscessus contingere, vel dolores vehementes ex abscessu, aut humorum ex calore colliquationes. Eorum quę febrem ardentem denunciant, iudicationes & remissiones longiorem morbum ostendunt. Si verò vehementia fuerint, fere mortem adferunt. Reliquæ febres ardentes securæ, septimo aut decimoquarto finiunt. Solet autem in lipyriam transire, fereq; quadraginta diebus occupat, & in epialum hoc est febrem algidam definit. Et lipyria eodem die preliendit & dimittit, capitis etiam dolor oritur. Quod si eum lipyria febris per quadraginta dies non dimiserit, sed longius deducta fuerit, dolorque caput detinuerit, ac delirauerit, eum purgato. At febre ardente finiente si morbus regius succedat, non solet amplius sudare, neq; alibi vsquam abscessum facere, sed sanus euadit. Tertiana vt plurimum septem circuitibus iudicatur. Quibus in molestis febribus septimo, nono, aut decimo quarto die morbi regii oriuntur, bonum est, nisi dextra præcordia obduruerint, sin minùs, res in dubium venit. Acuti morbi intra dies quatuordecim ferè iudicantur. Sudores febricitanti si tertio, quinto, septimo, nono, vndecimo, decimo quarto, vigesimo primo & trigesimo die contingunt, huiusmodi sudores morbos iudicant. Qui verò non sic contingunt, labores portendunt. Vrinarum concoctiones paulatim matureſcentes, si diebus iudicatoriis concoctæ fuerint, morbum soluunt. Vrinas cum vlceribus conferre oportet. Vlcera namque si repurgando pus album reiiciant, celerem curationem denunciant, sed si ad sanioſos humores conuertantur, maligna euadunt. Ad eundem etiam modum vrinæ prænunciant, si ex dolore tenues euadunt, occasionem ex qua morbus adest ratione colligere oportet, eamque inspicere cùm sedatur. Si enim hæc deficiat, aliáque signa qualia oportet accedant, nullam esse morbi solutionem est existimandum. Si capitis dolor adsit, ex quo febris succedat, neque hæc sedetur, dolore non cessante, febris iudicatione non finitur. Plurima sanè eiusmodi sunt iudicationis longæ ad melius tendentis, quæ etiam cernuntur in his quæ ad sanitatem tendunt. Præcordiorum tumores molles, doloris expertes, & tactui cedentes, longiores quidem, sed minùs formidandas, quàm his contraria tubercula, iudicationes faciunt. Ad eundem se habent modum reliqua ventris tubercula. Ex vrinis si partim quidem reddita pura sit, partim verò subsidentiam albam & lævem habeat, longiorem iudicationem, aut minorem quàm optima vrina securitatem portendit. Quod si quandoque vrina subrubra fuerit, subsidentiamque subrubram ac lævem habeat, longè quidem diuturniorem quàm prior hæc morbum significat, admodum tamen salutarem.

Quibus pedum dolores contingunt, ij citra inflámationem diebus quadraginta desinunt, in his plæraq; longa iudicatione in melius tendunt. Quæ ad mortẽ inclinant, intra diem & noctẽ iudicantur, quæ debilitatis signa sunt, velut epoto medicamẽto, aluo sursum & deorsum exturbata, anxietudine, & aliis id genus. Horum igitur signa si die ac nocte soluuntur, satis est, alioqui lethalia reputanda sunt. Sudores pessimi frigidi quiq; circa ceruicem oboriuntur, hi enim mortem & morborũ longitudinem prænunciant. Alui deiectiones varię, nigris aliisq; exitialibus deiectionibus diuturniores quidem, nihilò tamen minus pernicioſæ. Cuiusmodi sunt ramentis similes, biliosæ, cruentæ, porri colorem referentes, nigræ, cæq; interdum simul quidem omnes, interdum etiam singulæ per se deiiciuntur. Vrina quandoq; quidẽ pura reddita, quandoq; vero sedimentũ album & læue habens, tardiorem minoremq; securitatem quam optima vrina portendit, si per multum tempus vrina fulua & tenuis fuerit, periculum est ne quoad concocta fuerit æger sufficere non possit. Quod si alioqui salutaria signa fuerint, his abscessum fore in locis septo transuerso inferioribus expecta. In febribus si vrina mutationes habeat, tẽporis longitudinẽ indicat, ægrumq; tũ ad deteriora, tum in alterã partem necessario commutari. Si vrinæ primis minimè similes, sed ex crassis tenues euadant, & omnino tenues, eæ difficilẽ & minimè certam iudicationẽ faciunt. Sudores frigidi cũ acuta quidẽ febre lethales, cum mitiore verò, morbi longitudinem denunciant. Et quacunque corporis parte calor aut frigus inest, ibi morbus est, eique celeres in toto corpore mutationes contingunt. Quod si corpus perfrigescat, aut rursus incalescat, colorq; subinde mutetur, ista morbi longitudinem portendunt. Si febricitanti sudor succedat, neq; febris desinat, malo est, producitur enim morbus, & humiditatem significat. Febricitanti sudores frigidi contingentes, febrem longam denunciant. Sano sudor copiosus immodicè contingens, morbum portendit, æstate quidem minorem, frigore vero maiorẽ. Quæ eodem concedunt, si consistere permiseris, veluti ramẽta subsident, si parum, paruus est morbus, si multum, magnus, his aluum subluere confert. Quibus in inferiore per aluum deiectione bilis atræ quid subest, si copiosius, maior est morbus, si parcius, minor. Si venæ pulsent, & facies bene habita fuerit, præcordia minimè mollia, sed sublata, diuturnus morbus significatur, neque sine conuulsione, aut copiosa ex naribus sanguinis profusione, aut vehementi dolore soluitur. In manibus etiam palpitationes, admodum longã febrem, aut breuem in peius tendentẽ iudicationem indicant, prætereaq; plurima quæ ad mortẽ inclinant. His qui breui perituri sunt, maxima signa per initia contingunt. Nam & difficilẽ habent spirationẽ, neque noctu dormiunt, & periculi plena signa ostentant. In febre continente, qui quarto & septimo die laborat, neque vndecima die iudicationem subierit, is plerumq; pernicioſe habet. Qui distentione (tetanos dicitur) corripiuntur, intra quatuor dies pereunt, quos si effugerint, conualescunt. In febribus ardentibus, si morbus regius & singultus quinto die contingat, lethalis est. Morborum reuersionibus tentantur, quibus citra febrem vehementes vigiliæ,

[19] ὀκόσοι ὑ ποδαγρικὰ νοσήματα γίγ, τοῦτ ὲν τεσσαρεάκοντ' ἡμέραις ἀφλέγματα καθίσανται κρίσεως μακρᾶς ὅτι ὃ ἄμφνον ὅτι ἰητέων τὰ πλέω ἐστίν. ἄκρη ἐς θάνατον ὲν ἡμέρῃ ὲ νυκτὶ κρίνε). ἄκρη ἀσθενεώστεως σημεῖα. οἳ φαρμακοποσίης. κοιλίης ἐκταραξέως ὲ αὖω ὲ κάτω, ἄσης, ὲ τ ἀηδόνων τ τοιητέων. ἰὼ μὴ οὕω ἀπαλλάσσῃ) τούτων τὰ σημεῖα ὲν ἡμέρῃ ὲ νυκτὶ. εἰ ὑ μὴ, θανατώδη νομίζειν χρή. [20] τ ἱδρώτων κάκιστοί εἰσιν, οἱ ψυχροί τε, ὲ ὥσπερ ψυχόμενα ἱδρῶσι, ὅταν γὰ θανάτῳ, ἡ μῆκος νούσων τοῦτο σημαίνουσιν. τὰ ποικίλα ἐπιχωρήματα, χρονιώτερα μὲν τῶν μελάνων, ὲ τ ἀηδόνων θανασίμων ἐπιχωρημάτων. εὐσὲν ὑ ἧσσον, ὀλέθρια. ἔστι ὑ τοιάδε, ξυσματώδεα, χολώδεα, αἱματώδεα, τοῦτο σφόδρα, μέλαινα, ὲ ποτὲ μὲν ὁμοῦ, πάντα διαχωρέει. ὅταν ὑ κρίσεος ἔκπυον. [21] ὄργν ὑ ἐὰν τότε μὲν καθαρὸν ὀρυθῇ. τότε ὑ ἐπόστημα ἔχον λυκόντεα ἡ λῷον, χρονιώτερα ἡ ἧσσον ἀσφαλῆ, τοῦτ ὅστι, ὃ βελτίστου ὄργ. ἐὰν πυῤῥόν, ἡ λεπτὸν ἡ ὃ ὄργν πολὺ χεῖρον, κίνδυνος μὴ ὐ δυῷ) διαρρήξας ὁ ἀνθρωπος, ἕως ἂν πεπάνθῃ ὃ ὄργν, καὶ ἰὼ ἄλλως τελεσθῇ σημεῖα ἡ τοῦτο δέχῃ τητέοις ἀπόστασιν τοῦτο τεσσαρεσὶν ἰς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία. [22] ὲν τοῖσι πυρετοῖσι ἐὰν μεταβολὰς ἔχῃ ὃ ὄργν, χεῖρον τὸ σημῆναι, ἡ αὐτάγκη ὥ ἀσθενέοντι μεταβάλλειν ἡ ὅτι τὰ χείρω, ἡ ὅτι διάτερα. ἰὼ ἀρχόμενα ὄργα μὴ ὅμοια ἦ, ἀλλὰ γλίσχρα παχέα ὲκ λεπτῶν, καὶ πάντελῶς λεπτά, διάκριτα καὶ ἀβέβαια τὰ τοιαῦτα. [23] ψυχροὶ ἱδρῶτες ξυὼ μῷ ὄξει πυρετῷ, θανάσιμοι, ξυὼ ὑ ὀρθιτέρῳ, μῆκος σημαίνουσι τ νούσου. καὶ ὅκου τ σώματος θερμὸν, ἡ ψυχρὸν, ὅπου τοῦτο ἔνι, ὲνταῦθα ἡ νοῦσος. [24] ἡ τούτῳ ὲν ὅλῳ τῷ σώματι, μεταβολαὶ ὀξέαι γίνονται. καὶ ἰὼ ὃ σῶμα ψύχηται, ἡ αὖθις θερμήνηται, ἡ ὃ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλῃται μῆκος νούσου σημαίνουσιν, [25] καὶ ὦ πυρέσσοντι, ἱδρὼς ἐπιγίνηται μὴ ὀλείποντος τοῦ πυρετοῦ, κακόν. μηκύνει γὰρ ἡ νοῦσος, καὶ ὑγρασίαν σημαίνει. πυρέσσοντι ψυχροὶ ἱδρῶτες ἐπιγινόμενοι, μακρὸν πυρετὸν σημαίνουσιν. ἱδρὼς παυλικὸς ἀκρήτως γινόμενος [26] ὑγιαίνοντι νόσον σημαίνει. ῥέος μὲν ὀλίγου, ὀλίγη ἡ νοῦσος. ἰὼ πολλοῦ, πολλή. τητέοισι ξυμφέρει πάντα κοιλίην ἐπικλύζειν. [28] ὀκόσοις ὑ ὲν τῇ κάτω ἐπιχωρήσῃ χολὴς μελαίνης ὑπόστασις, ἰὼ πλέον, πλείων ἡ νοῦσος. ἰὼ ἐλάσσων, ἐλάσσων. [29] ἐὰν αἱ φλέβες σφύζωσι, καὶ ὃ πρόσωπον ἐρῤῥωμένον ἦ, καὶ τὰ ἐπιχείρια μὴ λαπτὰ, ἀλλὰ ἐπηρμένα, χρονίη ἡ νοῦσα, καὶ αὖθις ἀπαρεῖ ὰ λύεται, ἡ αἵματος πολλοῦ ὲκ τῶν ῥινέων ῥύσις, ἡ ὀδυνίης ἰσχυρῆς. ἡ ⓐ παλμοὶ ὲν τῇσι χερσὶν πολυχρονίη πυρετοῦ σημεῖον, ἡ κρίσεως ξυντόμου ὅτι ὃ κάκιον. καὶ ὅτι τούτων τὰ πλέω ἄκρη ἐς θάνατον. τοῖσιν ἐλαχίστῳ χρόνῳ μέλλουσιν ἀπόλλυσθαι, μέγιστα σημεῖα ἀπ' ἀρχῆς γίνεται. δυσανόητοι γάρ εἰσιν, καὶ ὰ κοιμέονται τὰς νύκτας, ἡ τὰ σημεῖα τοῦτο φαίνουσι ἐπικίνδυνα. ξυνεχοὺς ὑ πυρετοῦ ἐὰν τεταρταῖος πονείται καὶ ἑβδομαῖος, καὶ μὴ κριθῇ ἐνδεκαταῖος, ὀλέθριος ὡς τὰ πολλά. [30] ὅσοι ὑπὸ τετάνου ἁλίσκονται, ὲν τῇς τέσσαρσιν ἡμέραις ἀπόλλυνται. ἰὼ ὑ ταύτας ἀποφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται. ὲν τοῖσι καύσοισιν ἐὰν ἐπιγίνηται ἴκτερος καὶ λύζη πεμπταίῳ ἐόντι, θανατώδες ἐπιστροφὴ λαμβάνουσι. οἷς ἂν ἀπυρέτοισιν ῥιγοδυίοισιν, ἀγρυπνίαι ἐρῤῥωμέαι τοῦτο γίνωνται, ἡ ὕπνοι

ἢ ὕπνοι παραφρόδεες, ἢ ῥῶμη τῦ σώματος, ἢ ἀλγήματα ἑνὸς ἑκάστου τῶν μελέων. καὶ ὅσοις αἱ ④ πυρετοὶ παύσονται, [31] μήτε σημείων γλωμιδίων λυτήριων, μήτ' ἐν ἡμέρησι κρισίμησι, καὶ ἐὰν ἐκλελοιπότος τῦ πυρετοῦ καὶ ὑδρώτος ἐπιγλωμιδίου πυῤῥὸν οὖρον οὐρήσῃ, λεπτὸν ὑποστάσιν ἔχον, περισδέχου τύφοις ὑποστροφὴν πυρετῦ αὐθημερόν. [32] αὗται δὲ καὶ ὑποστροφαὶ, πεμπταῖαι κρίνονται ἀκίνδυνοι. καὶ ἢν κρίσιος ἐκγλωμιδίης οὖρον ἐρυθρὸν οὐρήσει ὑπόστασιν ἔχον ἐρυθρὴν, καὶ τουτέοις ὑποστροφὴ γίνεται τοῦ πυρετοῦ αὐθημερόν, καὶ ὀλίγοι ἐκ τούτης σώζονται ὅτεῳ ὑποστρέφῃ ὁ καῦσος τὰ πολλὰ καὶ ἐξιδρῶσι. [33] καὶ ἢν ἡμέρας λάβῃ ὑποστρέλας ὅσας ὁ πρῶτον, ὑποξυπαίζει δὲ καὶ τοῖς πυρετοῖς ἢν μὴ πρώτῃσιν ἡμέρῃ ἀφῇ ὑποξυπαίζας τὰ πολλὰ ἐὰν ἀπέστεων ἐόντων τῶν οὐρων, καὶ τῶν ἀλγέων σημείων μὴ κατὰ λόγον ἐόντων [34] ἡ νοῦσος κρισίμῳ ἡμέρῃ ὑποξυπαίζει. [35] ὅτῳ δὲ ⑥ ὑποστρέφει ἐν κρισίμῃ ἡμέρῃ τουτέων καταλελειμμένων τοιούτων [36] τὰ παρ' οἷς οἷς ἀμφὶ κρίσιν γλώσσημα μὴ ἐκπυήσῃ, τουτέων ἀπαλλαξαμένων, ὑποστροφὴ γίνεται κατὰ λόγον τῶν ὑποστροφέων, ὁμοίως πρόσεστι τοῖσι τουτέοις ἐλπὶς ἐς ἀρίστην ἀφίξασθαι. [37] ἢν οὖρον παχὺ, οἷς ὁ λευκὸς, ὅτῳ τοῖς κοπρώδεσι τεταρταίοισι, ῥύεται τῆς ἀποστάσιος. ἐνίοις δὲ τουτέων, καὶ αἱμορραγίαι γίνονται ἐκ τῶν ῥινέων, [38] ἢ τὶς τεταρταίοις, οὐ λυσικὸν. καὶ τοῖς πῦα ἐκπεπωρέουσι ὑγιάζει νοῦσος. [39] τοῖς μελαγχολικοῖς μετὰ φρενιτίδων ἐγγλωμιδίοις, αἱμορροΐδες ἐγγλωμιδίαι ἀγαθόν. [40] ὅσοι μαίνονται, ἢ αὐθημερὸν ἀπαλλαξαμένοις ἐκ τῶν νούσων, τουτέοις τὸν μανίην, ὀδυνὴ ἐς σφᾶς πόδας εἰσελθοῦσα, ἢ ἐς χῆτας, ἢ βηχὶ ἰχωρὴ γλωμιδίη λύει. ἐὰν τουτέων μηδὲν γένηται λυομένης τῆς μανίης, φέρεσις τῦ ὀφθαλμοῦ γίνεται. [41] ὀκόσοι ἐν τῇ γλώσσῃ παφλάζοισι τῶν χειλέων μὴ κρατέοντες, ἐὰν τοῦτο παύσηται, ἔμπυοι γίνονται. [42] ἢ ὀδυνὴ ἰχωρὴ ἐν τοῖς κάτω χωρίοις λύει. ἢ κυφότης. ἢ αἷμα πολὺ ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυὲν. [43] ἢ μανίη τῦ μεγάλου νοσήματος, ἐν ἕξ ἡμέρῃσι λύσις. [44] ὅσοις ἐν τοῖσι καύσοισιν ἰχῶρες ὀδυνῶν. ἐφθαλμῶν διαφορὴ, ἢ τύφλωσις. ἢ ὀρχέων οἰδήσεις. ἢ πτυέων ἄρσις. κακὸν λύει ἢ καὶ αἵματος ἐκ ῥινῶν ῥῦσις. ἐν καύσῳ ἐὰν ὑπολαβὴ ῥίγος, φιλεῖ ἐξιδρῶσιν. [45] ὑπὸ καύσου ἐχομένῳ, ῥίγεος ἐπιγλωμιδίου λύσις. [46] ὅσοις ἐν τοῖσι καύσοισι ξύμπνοιαι ἐγγίνονται, παραχρῆμα λύει. [47] ὅσοις αὖ ἐν τοῖς πυρετοῖς τὰ ὦτα κωφωθῇ τουτέοισι μὴ λυθέντος τῦ πυρετοῦ. μανίῃσι ἀπάγχη. λύει δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥυέν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα χολώδεα. ἢ δυσεντερίη ἐπιγλωμιδίη. ἢ ὀδυνὴ ἰχῶρος, ἢ γονάτων. ὅσοισι πυρετοῖσι ῥίγεα ἐπιγένηται, ὁ πυρετὸς λύεται. [48] ὅσοισιν ὀδυναι γίνονται ἐξαπίνης, ὑποχόνδριον ἀπῆρται αἴρω. καὶ ἐὰν πρὸς τὸν πλευρὸν πρόσω ἐλέες αἱ ὀδυναι γίνονται τουτέοισι λύσις φλεβοτομίη, ἢ καθάρσις κάτω. ὑγρὸν λαμβάνει πυρετὸς ἰχῶρας ἀδυνάτων τῶν χωρίων. [49] ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένων ἢ τὰ φλέβας ἐς τὴν κύστιν, ἢ χολὴν ὑδατώδεα ῥυέντος, λύσις. [50] ἢν ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος ἐχομένῳ διαῤῥοια ἐπιγένηται ἰχωρὴ, λύσις. [51] ὅσοι ὑπὸ διαῤῥοίης πολὺν χρόνον λαμβάνονται ξὺν βηχὶ, οὐκ ἀπαλλάσσονται, ἐὰν μὴ ὀδυναι ἰχῶρες ἐν τοῖς ποσὶν ἐμπέσωσιν.

aut turbulenti somni adueniunt, aut corporis robur soluitur, aut singulorum membrorum dolores adsunt, & quibus febres, non accedentibus solutionis signis, neque diebus iudicatoriis quiescunt. Quòd si deficiéte febre & accedente sudore, vrinam suluam albam subsidentiam continentem reddiderint, his eodem die febris reuersionem sperato. Eiusmodi verò reuersiones quinto die citra periculum iudicantur. At si iudicatione facta, vrina rubra subsidentiam rubram continens reddita fuerit, his quoque febris reuersio eodem die cõtingit, ex eaq; pauci seruantur. Febris ardens cùm reuersionem facit, plærunq; etiam sudorem profundit, præsertim si post reuersionem tot diebus quot priùs detineat. Tertiò etiam febris reuertitur, nisi post reuersioné die impari dimiserit, & plærunq; si non coctæ fuerint vrinæ, neq; alia signa secundum rationem processerint, morbus iudicatorio die reuertitur, interdum verò his eiusmodi relictis etiam die iudicatorio reuersionem facit. Quib. iudicationis tempore exorta ad aures tubercula non suppurantur, his solutis morbi reuersio pro recidiuarum ratione simili circuitu contingit. In his ad articulos aliquid abscedere posse sperandũ est. Si vrina crassa fuerit, quàlis alba in morbis cum lassitudinis sensu quarto die accidit, ab absessu liberat, horum verò quibusdam etiam sanguinis ex naribus profluuia contingunt, quæ quarto die minimè liberant, neque morbos quos pus prodiens sanat. Atra bile vexatis & phrenitide detentis, sanguinis profluuium per ora venarum quæ in ano sunt, bonum est. Qui insania corripiuntur, aut per se à morbis liberantur, ils dolor ad pedes aut pectus subiens, aut vehemens tussis oborta, insaniam soluit. Quòd si soluta insania nihil ex his accidit, cæcitas sequitur. Qui inter loquendum hæsitant ac balbutiunt, vt nec làbris moderari queant, si hæc cessent, purulenti euadunt. Vehementem in locis inferioribus dolorem, surditas soluit, aut copiosus ex naribus sanguis profluens. Insania magnum morbum inuadendi consuetudine iam familiarem soluit. Quibus in febribus ardentibus coxendicum dolor est, oculorum peruersio aut cæcitas, aut testium tumores, aut mammarum eleuatio, hæc febrem ardentem soluunt, aut etiam sanguinis ex naribus profluuium. In febre ardente si rigor corripiat, sudorem euocare solet. In febre ardente detento, rigore succedente solutio contingit. Tremores in febribus delirium soluit. Quibus in febribus aures obsurduerunt, his nisi febris soluatur, furorem contingere necesse est. Soluit autem sanguis ex naribus effluens, aut aluus biliosa effundens, aut intestinorum difficultas, aut coxendicum aut genuum dolor succedens. Febribus si rigor succedat, febris soluitur. Quibus dolores derepente oriuntur, præcordia sursum attolluntur, si dolores vehementes ad notham costam contingant, his venæ sectio & deorsum purgatio solutionem adfert. Neque enim locis inualidis vehemens febris inuadit. In aqua intercute detentis, si aquosus humor per venas in aluum aut vesicam effluat, solutio contingit. Si pituita alba detento, vehemens alui profluuium succedat, solutio contingit. Qui alui profluuio diutius cum tussi detinentur, non liberantur, nisi dolores vehementes ad pedes contigerint,

si velit naturæ peruersio fieri, vbi nullũ ampliùs alui profluuiũ adfuerit, aut inanis alui egestio corripuerit. flatus enim foris existentes superueniũt. Manifestum igitur nullum humoré habent, vt proinde quæ ita habẽti adhibẽtur, tuta esse noscas. Si tenuioris intestini morbus superueniat, vinũ frigidum copiosum, meracũ, paulatim propinato, quoad somnus aut crurum dolor oboriatur, quem etiam febris intestinorũ difficultas soluit. Capitis morbo vehemẽter affecto, si pus per aures aut nares efluxerit, morbum soluit. Quibus per sanitatem derepente capitis dolores obueniunt, confestimq; vox deficit, ac stertunt, intra dies septem pereunt, nisi febris prehenderit. Ex capite vehementer dolenti, quicunque ex superioribus locis afficiatur, cucurbitulam admoueto. Coxendicum & genuum dolor, & crebra spiratio, quicquid horum contigerit soluit. Lippitudine laboranti, alui profluuio detineri bonum. Conuulsione aut corporis distentione vexato, si febris superueniat morbum soluit. Si febre detentum conuulsio prehenderit, febris eodem die, aut postero, aut tertio desinit.

Εἰ βούλε[1] δέμας ἐσφὴ γίνεσθαι, φύσιος ἐπειδὰν μὴ ᾖ αἱροιάμη. ἢ κενεὸν δέμας χώρησιν πρὸς πᾶς λάβῃ. ὀπτιγίνον[2] γὰρ φύσαι ἔξωθεν ὅταν. δῆλον τοίνυν ὅκ ἔχουσιν ὅδεν ὑγρὸν, ὥστε προσφέρειν εἰδήσῃ τὰ ἀσφαλῶς ᾧ ὅτῳ ἔχουσι.[12] εἰ μὲν ὀπτιγμομένῳ, οἶνον ψυχρὸν δίδου πίνειν πολλὸν ἀκρατον καὶ ὀλίγον ἕως ὕπνου, ἢ σκελέων ὀδύνη γίγν. λύει δὲ πυρετὸς, ἢ δυσεντερίη.[53] κεφαλὴν ἀφέλκειν ἀφελκώσαντι, ἢν νοσέοντι πύον ῥέοντος ἢ κατὰ ὦτα, ἢ κατὰ ῥῖνας. λύει δὲ νόσημα.[14] ὀκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ἐξαπίνης ὀδυνάει ἐγκέφαλον[2], ἢν τε κεφαλαγῆς, ἢν παραληρήμα ἄφωνοι γίνονται[2], ἢν ῥέγκωσιν, ἀπόλλυσι[2] ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι, ἐὰν μὴ πυρετὸς ὀπτιλάβῃ. κεφαλὴν ἀφέλκειν ἀφελκυσόντων δέ, ἢν μὲν ἄνω χωρίων πονήσῃ, σικύην προσβαλεῖν, λύει ὀδυνήσαντα ἐς ἰσχία καὶ γόνατα καὶ ἄσθμα, ἢν μὲν τελέων γένηται.[55] ὀφθαλμιῶντι κατὰ δέμας ῥοίης δρᾶσαι, ἀγαθόν.[56] κατὰ ἀσαμὲ ἢ τετανὸν ἐχόμενον, πυρετὸς ὀπτιγόμενος, λύει δὲ νόσημα.[57] κατὰ πυρετὸν ἐχόμενον ἀσαμὲς ἰὼ λάβῃ, παύεται ὁ πυρετὸς αὐθημερὸν, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ. ὁκότερον ξυντείνωνται μᾶλλον τὰ χείρεα, καὶ τοῦτο πόλλας μᾶλλον ἐμποιέουσιν. ἰὼ αἱ φλέβες σφύζουσιν αἱ ἐν ταῖς χερσὶν, καὶ ὃ τι ἂν ὄπτιον ἐρρωμένον ᾖ, καὶ τὰ κατὰ ὀγκώδεα μὴ μαλακὰ, δηλοῖ ἐπηρμένα ἢ χρονίη ἢ νοῦσος αὐθὶ τῷ ἀσαμῷ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΙΜΩΝ.

HIPPOCRATIS DE DIEBVS IVDICATORIIS, LIBER.

ARTIS magnam partem esse duco, posse quę recte scripta sunt speculari. Qui enim hæc nouerit, iisq; vtitur, is mihi in arte non multũ falli videtur. Vnamquanq; sanè tempestatum anni & morborum conditionem exactè addiscere oportet, & quisnam morbus bonus, quis periculo cõiunctus, aut in temporis conditione, aut in morbo, quinã morbus lõgus sit, & lethalis, longus quinam salutaris, acutus quinã lethalis, acutus quinam salutaris. Ex quibus tum iudicatoriorum dierũ series contemplanda est, tum etiam prædicendi facultas suppetit. Prætereaq; ex his, quibus, & quando, & quamnam victus rationem præscribere oporteat, cognoscere licet. Maximũ igitur in ægris qui superstites futuri sunt signũ est, si febris ardens, cæteriq; morbi eodem modo, præter naturam non fuerint. Nihil enim in his quæ sunt secundum naturã, neq; formidandum, neq; lethale contingit. Secundum verò si ipsa etiam anni tempestas: vnà cum morbo minimè repugnet. Neq; enim ferè contingit, vt humana natura vniuersi vim superet. Deinde si faciei partes extenuentur, & venæ quæ in manibus sunt, & oculorum angulis, ac superciliis quiescant, cum antea minimè quiescerent. Huic si vox remissior & exilior, spiratióque rarior & tenuior fuerit, in sequentem diem morbi remissio contingit. Hæc igitur ad iudicationem in considerationem adhibenda sunt, & si linguæ bifurculum velut saliua alba obducitur, siq; in summa lingua hoc idem contigerit, minùs tamen. Siquidem igitur parua hæc extiterint, ad tertium diem morbi remissio expectanda est. si verò aliquantò crassius, in crastinum, si autem adhuc crassiùs, eodem ipso die. Quinetiam oculorũ alba per initia quidem morbi nigrescere necesse est, si morbus inualuerit. Hæc igitur si pura existunt. perfectam sanitatem, remissè quidem, tardiùs, vehementer verò, citiùs contingere denotant.

Μεγα μέρος ἡγέομαι τῆς τέχνης εἶναι, ὃ δυνατὸν κατασκοπέεσθαι τοῖσι τῶν γεγραμμένων ὀρθῶς[1] ὁ γὰρ γνοὺς καὶ χρεόμενος τούτοισιν, οὐκ ἄν μοι δοκέει μέγα σφάλλεσθαι τὴν τέχνην. δεῖ δὴ καταμανθάνειν τὴν κατάστασιν τῶν ὡρέων ἀκριβέως, καὶ τῶν νούσων.[3] ἑκάστη δὲ, καὶ νόσημα ἀγαθὸν, καὶ δὲ, καὶ κινδυνώδες, ἢ ἐν τῇ καταστάσει, ἢ ἐν τῇ νούσῳ. μακρὴ, δὲ, καὶ νόσημα καὶ θανάσιμον. μακρὴ, δὲ, καὶ εὐεκτικὸν. ὀξὺ, δὲ, καὶ θανάσιμον. ὀξὺ, δὲ, καὶ εὐεκτικὸν. ταύτην τῶν κειμένων ἐκ τούτων σκοπεῖσθαι, καὶ τὸ προλέγειν ἐκ τούτων εὐπορέεται. ἔστι δὲ ἀπὸ τούτων ἔστιν οἷς, ὅτε, καὶ ὡς δεῖ δίαιτεῖν. μέγιστον τοίνυν σημεῖον ἐν τοῖσι μέλλουσι τῶν καμνόντων βιώσεσθαι, ἐὰν μὴ τῷδε φύσιν ἡ καῦσος καὶ τ' ἄλλα δὲ νουσήματα ὡσαύτως. οὐδὲ γὰρ δεινὸν τῶν κατὰ φύσιν γίνεται, οὐδὲ θανατῶδες. δεύτερον δὲ[4] ἐὰν αὐτήτε ἡ ὥρη τῶν νουσημάτων ξυμμαχήσῃ. ὡς γὰρ ὅπῃ τὸ πολὺ δύναται νικᾷ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις τῶν τοῦ ὅλου δυνάμιν.[5] ἔπειτα δὲ ἰὼ πατέει τὸ πρόσωπον ἰσχναίνηται, καὶ αἱ φλέβες αἱ ἐν τῇσι χερσὶ, καὶ ἐν τοῖσι κανθοῖσι, καὶ ἐπὶ τῇσιν ὀφρύσιν, ἥσυχίην ἔχωσι, πρότερον μὴ ἡσυχάζουσαι. τούτῳ δὲ ἰὼ ἡ φωνὴ ἡ ἀνθενεστέρη, καὶ λειοτέρη γίνεται,[6] καὶ τὸ πνεῦμα μανότερον, καὶ λεπτότερον, ἐς τὴν ὑστεραίην ἡμέρην ἄνεσις τῆς νούσου. ταῦτα οὖν χρὴ σκοπεῖν, πρὸς τὰς κρίσιας,[7] καὶ ἐς τὸ πρόσωπον τῆς γλώττης ὥσπερ σιάλῳ λευκῷ ἐπαλείφεται, καὶ ἐν ἀκρῃ τῇ γλώττῃ, ταῦτὸ τοῦτο γεγένηται. ἧσσον δὲ[8] ἐὰν μὴ οὗτοι μιχθῇ ταῦτα ἐόντα, ἐς τὴν τρίτην ἄνεσις τῆς νούσου.[9] ἰὼ δὲ μὴ παχύτερον, ἄμεινον. ἰὼ δὲ παχύτερον αὐθημερινόν.[10] τοῦτο τὸ ὁκότερον τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λευκὰ ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου, ἀναγκαίη μελαίνεσθαι, ἐὰν ἰσχνὴ ἡ νόσημα μὲν βεβαιότερον. σφόδρα δὲ μανόμενον, ἧσσον,

[11] Τὰ

Τὰ δὲ ὀξέα τῶν νοσημάτων γίνεται ἀπὸ χολῆς, ὁκόταν ἡ ἐπιῤῥύῃ, καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν καταιγῇ. τόδε οὖν πάσχει. τὸ ἦπαρ ὑπερῤῥύῃ, καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν καταιγῇ. τόδε οὖν πάσχει. τὸ ἦπαρ οἰδέει καὶ ἀναπίμπλαται πρὸς τὸν φρένα ὑπὸ τοῦ οἰδήματος. καὶ βύσις ἐς τὴν κεφαλὴν ὁδυνῶν ἐμποιέει. μάλιστα δὲ ἐς τὸν χροιφῶτα. καὶ τοῖσι τὰ ὦτα, οὐκ ὀξὺ ἀκούει. πολλάκις δὲ καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι βάχ ὁρᾷ. καὶ φέρεται καὶ πυροῦται ὑπερμαλέως. τοῦτο μὲν οὖν κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος αὐτέα γίνεται ἀμφιλιπτόμενα. τότε μὲν σφόδρα. τότε δ' ἧσσον. ὁκόσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος τὸ ἴσον ᾖσι, τοσούτῳ πλείων ἐν τῷ σώματι, καὶ αἱ κῶραι σκιδνάμεναι τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ σκιαγρεῖ. καὶ ἢν προσφέρῃς τὸν δάκτυλον πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν ὀδὰξ ἁψεῖται. τὸ μὴ ὁρῆν. τοῦτο δ' αὖ γνοίης ὅτι οὐχ ὁρᾷ, οὐ γὰρ σκαρδαμύσσει προσφερομένῳ τὸν δάκτυλον. καὶ τὰ νεκρίδας ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν ἱματίων, ὡσεὶ θῆρας, ἢ ἀνέας φέρειν εἶ. ἢν δ' ὁκότε μᾶλλον ἀναπνιγῇ πρὸς τὰ φρένας, τὸ ἀφρενέν. ἢν δὲ προσφέρεσθαι ④ δοκῇ πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν, ἕρπετά καὶ ἄλλα πάντα δοκεῖ ἀναπαύσασθαι. καὶ ὑπολαμβάνει μαχεμοῦνται, καὶ αὐτὸς αὐτῷ δοκεῖ μαχέσασθαι. ἢν δὲ σιωπᾷ λέγῃ ὡς ὁρέων, καὶ ἀξέρχεται, καὶ ἀπειλῇ, ὡσεὶ μηδὲν ἀδικῶν ἐάσῃ διεξιέναι. καὶ ὡσεὶ ἀναστῇ, οὐ δύναται αἴρειν τὰ σκέλεα, ἀλλὰ πίπτει. ④ πόδες δὲ γίνονται ἀεὶ ψυχροί. ἢν ὁκότε μὲν καταδύῃ, ἀναίσσει ἀπὸ τοῦ ὕπνου, καὶ ὑπνία ὁρῇ φοβερά. τοῦτο δὲ γινώσκεται ὅτι ἀπὸ ὑπνίων ἀναίσσει καὶ φοβέεται, ὅταν μὲν ἔννους ᾖ. ἀφηγεῖ. ἢν δὲ τὰ ὑπνία τοιαῦτα ὁκοῖα καὶ τὰ σώματα ἐπαίρει τε, καὶ τῇ γλώσσῃ ἔλεγε. τοῦτο μὲν οὖν ὧδε πάσχει. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄφωνος γίνεται ὅλον τὸν ἡμερῶν. καὶ τὸν νύκτα ἀναπνέων πουλύ, ἀλλοῖον πνεῦμα. ὅταν δὲ παύσῃ προσφερόμενον, βύσις γίνεται. καὶ ὡσεὶ ἐρωτᾷς αὐτὸν, ὀρθῶς ἀποκρίνεται. καὶ γινώσκει πάντα τὰ λεγόμενα, εἶτα πάλιν ὀλίγῳ ὕστερον, ὑπὸ τοῖσιν αὐτοῖσιν ἄλγεσι κεῖται. αὖτη ἡ νοῦσος, προσπίπτει μάλιστα ὑπὸ δηλείη. καὶ ὡσεὶ τι ἐρήμῳ ὁδοιπορέοντι. χαμαὶ πίπτει δὲ καὶ δηλῶς. Τέτμησι δύο ἢ τρεῖς, ὡσεὶ μὲν ὅτι τρωματίαι ἦσαν, πάσχει τάδε. αἱ γλάγτι πηγνῶν, ὥσπερ ξύλα. καὶ ὁ τόνος αἰσχρὸς, ὁ δύναται. ὑπὸ ὀφθαλμοὶ δακνώδεσι χαμαὶ καὶ ἕλκεσιν. ὑπὸ τὸ μετάφρενον πέπηγε. ὑπὸ τὰ σκέλεα ὁ δύναται. ξυγκάμπτειν. τόδε τὰ χεῖρας ὑπὸ τὸ ῥάχιν, ὁκόταν ὑπὸ γαναπώδης ᾖ, ὃ πολλοῖσι καὶ τὰ ὁμώματα ἀπὸ τοιούτου ἐρεύθεσθαι ἀνὰ τὰς ῥῖνας ὀλίγα ἐοικέναι. Ὁ δὲ ὀπισθότονος τὰ μὲν ἄλλα πάσχει ὅμοια πλῆθος τὰ αὐτὰ. ἢν δὲ ὁκότε μὲν τὸν ὑπὸ αὐχένα τείνων τὰ τὸν ὀπισθοτονικὸν νοσήσῃ. νοσέει δὲ ἢ ἀπὸ σεσαγχῆς, ἢ ἀπὸ σταφυλῆς, ἢ τὸ αἰμόῤῥαγχον ἐμπύων γαστρώλων, τοιούτοισι δὲ ἀπὸ κεφαλῆς πυρετῶν ὀπισθοτονικῶν, σπασμὸς ὀπισθοτονικὸς γίνεται. ἤδη δὲ ἢ ὑπὸ τραυμάτων τοῦτο ἔλκει. ἐς τὸ ὀπισθοτονικὸν. καὶ ὑπὸ τὸ δύσπνοος τὸ μεταφρενον πέπηγε. καὶ τὰ σπλῆνα αἰμώζει. τοῦτο ἁπάντων σφόδρα, ὥστε μόλις κατέχεται ὑπὸ τῶν παρεόντων, μὴ ἐκ τῆς κλίνης ἐκπηδᾶν. ὁ δὲ τέτανος ἧσσον γαναπώδης τῶν προειρημένων γίνεται ἀπὸ τῶν αὐτέων, ἁπάντων πλὴν τὸ σῶμα ὁμοίως. Καῦσος δὲ τοῖσι προειρημένοισιν οὐχ ὁμοίως γίνεται. φύσει γὰρ ἅπαξ, ὡς ἀναγκαῖον πυρετάσασθαι. διὰ μὲν οὖν πολλὴ ἔχει ἀδηφαγίη καὶ πυρετὸς σφοδρός. γλῶσσα δὲ ῥήγνυται, τραχυνομένη, καὶ ξηρὴ γίνεται. καὶ τὸ χρῶμα αὐτῆς, τὸ μὲν πρῶτον ὠχρὸν ἦν, ἔπειτα δὲ ἐπύρωσε. τελευτῶντες δὲ μελαίνεται. καὶ ὑπὸ μὲν ὀδόντων μελαίνονται, ῥαγάδες αἱ κελεύθοι εἰσὶν. ὑπὸ δὲ ὕστερον, τραχυνόμεναι

At verò acuti morbi ex bile oriuntur, cùm ad iecur confluxerit, & ad caput peruenerit. Sic verò afficitur, iecur intumescit, & propter tumorem ad septum transuersum expanditur, statimq; ad caput, præcipuè verò ad tempora dolor ingruit, neq; auribus acutè audit, sæpè verò oculis non videt horrorq; & febris inuadit. Hæc igitur per morbi initia ei contingunt, & quandoq; valdè quidem, quandoq; etiam minus intermittunt, quoq; magis morbi tempus processerit, eò corporis dolor maior est, oculorũ pupillæ dissipantur, eorumq; acies hebescit, siq; digitum ad oculos admoueris, non percipiet, eò quòd non videat. Istud autem quòd non videat hinc cognosces, quòd admoto digito non nictatur, & floccos ex vestibus stragulis detrahit, si quos videat, pediculos esse ratus. Cumq; iecur ad septum trásuersum magis explicatũ fuerit, delirat, sibiq; ante oculos reptilia, & varias cuiusuis generis feras ferri exultimat, & homines armatos cum quibus pugnare videtur, & tanquam videat eiusmodi loquitur, irruit minaturq; si quis eum exire non permittat. Et si surrexerit, crura attollere nequit, sed cadit, pedesq; perpetuò sunt frigidi, cũq; dormit ex somno exilit, horrendaq; insomnia videt. Quòd autem per somnos exiliat & terreatur, cognoscemus, cùm ad mentem redierit. Insomnia enim eiusmodi exponit & quæ corpore gestiat, quæq; lingua locutus est. Istaq; eiusmodi patitur, interdum verò per totum diem ac noctem voce priuatur, cum multa & cõferta respiratione, cùm deliriũ cessauit, statim ad mentem redit, & si quis eum interroget, rectè respondet & omnia quæ dicuntur intelligit, deinde rursus paulò post iisdem prostratus dolorib. decumbit. Hic morbus potissimùm in peregrinatione contingit, & si quando per deserta loca quis iter fecerit, etsi etiam aliter inuadit. Neruorum distentiones duæ vel tres. Siquidem ex vulnere neruorum distentio contingit, sic æger afficitur, maxillæ velut ligna rigescunt, os aperire non potest, oculi frequenter illachrymantur & contrahuntur, dorsum rigidum est, neq; crura, neque manus, neque spinam inflectere potest. Cùm verò lethalis fuerit, potus & edulia quæ priùs deuorauit, per nares interdum exeunt. In distentione ad posteriora (opistothono dicta) in reliquis eodem vt plurimùm modo afficitur æger. Oritur autem cum ad posteriores ceruicis tendones, aut ex angina, aut vua, aut locis ad tonsillas purulentis affectus fuerit. Quibusdam etiam ex capite, cum febres superuenerint, conuulsio contingit. Iam verò etiam ex vulneribus in posteriora distrahitur, & præ dolore dorsum & pectus rigescit, & lamentatur. Is vehementer conuellitur, vt vix ab iis qui adsunt contineatur, quin è lecto excidat. Alia neruorum distentio minùs est prioribus lethalis, ex iisdem autem oritur, eodémque modo totum corpus conuellitur. At febris ardens non similiter vt prædicta oritur. Semel enim natura sua prehendit, vt accendi necesse sit. Sitis igitur multa, & vehemens febris hominem detinet. Lingua autem exasperata finditur, & reficcatur, coloréque primùm quidem pallida est, vti consueuit, procedente verò tempore nigrescit. Quòd siquidem per initia nigrescat, celeriores iudicationes cõtingunt, si postea tardiores.

Coxendicum morbi plæriſq; ex his potiſſimum cauſis oriuntur, ſi quis diutiùs in ſole verſetur, & coxendices incaluerint, humorq; qui in articulis ineſt ab ardore reſiccatus fuerit. Quòd autem reſiccetur & concreſcat, id magno eſt indicio. Æger enim articulos præ dolore qui in eis eſt inflectere ac mouere non poteſt, & eò quòd ſpinæ vertebrę cõſtrictæ ſunt. Dolor autem magis eſt ad lumbos & vertebras, quæ ex obliquo coxendicum ſitæ ſunt, & ad genua. Dolor autem acutus & æſtuoſus plurimo tempore in inguinibus, ſed etiam in coxendicibus inſiſtit, & ſi quis eum erigat, non tranſmouetur, ingemiſcit autem quàm maximè poteſt præ dolore. Interdum verò etiam conuulſio, & rigor, & febris ſuperuenit. Oritur autem à bile & pituita, oritur quoque etiam à ſanguine, & dolores ab omnibus morbis ſunt ſimiles, & rigor, & febris leuis interdum prehendit. Morbus regius acutus eſt & qui celeriter necat, color totus mali punici corticem refert, vehementer autem ex viridi pálleſcit, & quemadmodum lacerti virides, ſimile ei corpus eſt, in vrina quod ſubſidet velut eruum fuluum, & febris & horror leuis detinet. Interdum verò etiam veſtem ſtragulam habere non ſuſtinet, ſed matutino tempore ieiunus intus mordetur & raditur, deinde vt plurimùm viſcera ſtrepitum edunt, & ſi quis eum erigat, aut alloquatur, non ſuſtinet. Hic ferè intra dies quatuordecim moritur, quos ſi effugerit, conualeſcit. In pulmonis inflammatione hæc eueniunt, febris vehemens detinet, crebra eſt & calida reſpiratio, anxietudo & impotentia vexat, & corporis iactatio, dolorq; ad ſcapulas, iugulum & mammam, in pectore pondus, & deliria. Interdum verò quoad tuſſis cœperit, ſine dolore eſt, ſed illa longior & moleſtior eſt. Primis diebus ſputum album & ſpumoſum expuit, lingua verò flaua eſt, ſed procedente tempore nigreſcit. Si igitur per initia nigreſcat, celeriores ſunt liberationes, poſtea verò, tardiores. Tandem etiam lingua finditur, & ſi digitum admoueris adhæreſcit. Morbi autem liberationem, non ſecus ac in morbo laterali, lingua denotat. Hæc contingunt diebus, vt minimùm, quatuordecim, vt plurimùm verò, vno & viginti, quo tempore vehementer tuſſit, vnaq; cum tuſſi reiicit, primùm quidem copioſa ſputa & ſpumoſa, at ſeptimo ac octauo die cùm febris in vigore, & humida pulmonis inflammatio fuerit, craſſius, alioqui minimè, nono verò & decimo die, aliquantulum ex viridi palleſcens & ſubcruentum, duodecimo autem ad decimumquartum vſque, copioſum & purulentum. Quibus à natura humidæ inſunt corporis affectiones, iis vehementior morbus eſt. At quibus natura & morbi conditio ſicca eſt, hi minùs conflictantur. Atque de iudicatoriis diebus iam quidem etiam antea à me dictum eſt. Iudicantur autem febres quarto die, ſeptimo, vndecimo, decimoquarto, decimoſeptimo, vno & vigeſimo. Ex his verò acutis trigeſimo, deinde quadrageſimo, poſtea ſexageſimo. Vbi verò hos numeros ſuperant, diuturna iam euadit febrium conditio.

[20] Ἰχμάδες δὲ ἀπὸ τῶνδε μάλιστα γίνονται τοῖσι πολλοῖσιν, ἢν ἔλθῃ ἐν ἡλίῳ πουλὺ χρόνον, καὶ τὰ ἰσχία διαθερμανθῇ, καὶ ὁ ὑγρὸν ἀναξηρανθῇ, ὃ ἐνεὸν τοῖς ἀρθροισιν, ὑπὸ τοῦ καύματος. ὡς δ' ἀναξηραίνεται, καὶ πήγνυται ὧδε μέγα τεκμήριον. ὁ γὰρ νοσέων, ἐπιστρέφεσθαι καὶ κινέειν τὰ ἄρθρα οὐ δύναται ὑπὸ τῆς ὀδύνης τῶν ἀρθρων, καὶ πολλὰ συμπεπτώκασι τοῦτον ἀσυνδύλοις. δηλέει δὲ μᾶλλον τὸν ὀσφῦν. ἔστι τοῦτον ἀσυνδύλοις, τοῦτον ἐν τῷ πλαγίῳ τὸ ἰσχίον, καὶ τὰ γόνατα, ἴσατα δὲ ἡ ὀδυνὴ πλεῖστον χρόνον ἐν τοῖσι βουβῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖσιν ἰσχίοισιν, ὀξείη καὶ καυματώδης. καὶ ἢν μὲν ἀῶσιν αὐτὸν αἴσῃ, [21] οὐ μετακινέεται. οἰμώζει δὲ ὑπὸ τῆς ὀδύνης, ὅσον οὐ μέγιστον ὀδυνᾶται). ἐνίοτε δὲ καὶ ἀσασμὸς ὑπογίνεται, καὶ ῥίγεα, καὶ πυρετός. [22] γίνεται δὲ ἀπὸ χολῆς. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ αἵματος καὶ ὀδυνέων πολλαπλήσιοι ἀπὸ πάντων τῶν νοσημάτων. καὶ ῥίγεα, καὶ πυρετὸς ἐνίοτε δὲ ὑπολαμβάνει [23] βληχρός. ἀλλὰ χρὴ, ὧδε μελετᾶν. [24] Ἰκτερος δὲ ἔστιν ὀξὺς καὶ ταχέως ἀποκτείνων. ἡ χροιὴ δὲ ὅλη σιδηρώδης. σφόδρα δὲ ὅτι χλωροτέρη, καθάπερ καὶ ④ σαῦροι οἱ χλωροτεροι. παραπλήσιος δὲ ④ ὁ χρὼς, καὶ ἐν τῷ οὔρῳ ὑφίσταται οἷον ὀρόβινον πυῤῥόν. καὶ πυρετὸς καὶ φρίκη βληχρὴ ἔχει. ἐνίοτε δὲ καὶ ὃ ἰμάτιον οὐκ ἀνέχεται ἔχων, ἀλλὰ δάκνεται καὶ ξύεται τὰ ἐωθινά, ἀσιτίος ἐὼν τὰ ἔνδοθεν. ἔπειτα μύζει τὰ ἀλάγχνα ὡς ὑπὸ πολύ. καὶ ὀκτωκαιδεκάτῃ αἴσῃ λύει αὐτὸν ἡ νοῦσος ἁλέγηται, οὐκ ἀνέχεται. ἔστι ὡς ὑπὸ πολὺ δηλήσασθαι ἐντὸς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερέων. ζωὸς δὲ ἀφυγὼν, ὑγιαίνει. [25] Ἡ δὲ περιπλευμονίη, διὰ δὲ ποιέει. πυρετός τε ἰσχυρὸς ἴσχει. καὶ πνεῦμα πυκνὸν, καὶ θερμὸν ἀναπνέει. καὶ ἀπορίη καὶ ἀδυναμίη ἔχει. καὶ ῥιγοπασμός. καὶ ὀδύνη περὶ [26] ὠμοπλάτην, καὶ τὴν κληῖδα, καὶ τὴν ὑπτίην. καὶ βαρὺς ἐν τοῖσι σήθεσι, καὶ παραφρονέουσαι. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀνώδυνός ἐστιν, ἕως ἂν ἄρξηται βήσσειν. πολυχροωτέρη δὲ ἐκείνης, καὶ χαλεπωτέρη. ὃ δὲ σιαλον λεπτὴν καὶ ἀφρώδεα πολύν· ὃ δὲ παχὺν. ἡ δὲ γλῶσσα, ξανθὴ πρώτιον· ὕστερον δὲ τὸ χρῶμα μελαίνεται. ἐὰν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ μελαίνοιτο, θάνατος· ἢν δὲ ὕστερον, ὀλιγίστερον. [26] τελευτῶσαι δὲ καὶ ῥήγνυται ἡ γλῶσσα. κἀπὸ πάσης τὸν δάκτυλον, ἔχεται. τὸ δὲ ἀπαλλαγὴν τοῦ νόσου, σημαίνει ἡ γλῶσσα, ἄρθρα καὶ ἐν τῇ πολυειλυδρομίῃ. ταῦτα δὲ πάσχει ἡμέρας τεσσαρεσκαίδεκα τὸ ἐλάχιστον. τὸ πλεῖστον δὲ εἴκοσι καὶ μίαν. καὶ βήσσει πολὺν τὸν χρόνον σφόδρα, καὶ καθαίρεται αἷμα τῇ βηχί. τὸ μὲν πρῶτον, πολὺ καὶ ἀφρώδες, σιαλον. ἑβδόμῃ δὲ καὶ ὀγδόῃ, ὅταν ὁ πυρετὸς ἀκμάζῃ, καὶ ὑγρὰ εἴη ἡ περιπλευμονίη, παχύτερον. καὶ ἢ μὴ, ἐν ἑνδεκάτῃ ἢ καὶ δεκάτῃ, ἀπόχλωρον καὶ ὑφαιμον. δωδεκάτῃ μέχρι τεσσαρεσκαιδεκάτης πολὺ καὶ πυῶδες. ὧν ὑγραὶ εἰσὶν αἱ φύσιες τὰ σώματος, καὶ ἡ νοῦσος ἰσχυρὴ. ὧν δὲ ἥττε φύσις, καὶ ἡ κάτοσις τῆς νόσου ξηρὴ, ἧσσον δύσοι. Πέψις δὲ κρίσιμος ἡμερέων, ἤδη μάλιστα καὶ πρόσθεν λέλεκται. Κρίνονται δὲ ④ πυρετοὶ, τεταρταῖοι. ἑβδομαῖοι. ἑνδεκαταῖοι τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι, ἑπτακαιδεκαταῖοι εἴκοστῇ πρώτῃ μία. οὐκ δὲ τούτων τὰ ὀξέων, πεμπταῖοι. εἶτα τεσσαρακοστοῖοι. εἶτα ἑξηκοστοῖοι. ὅταν δὲ τούτοις τοῖς ἀρίθμοις ὑπερβάλλῃ, χρονίη ἤδη γίνεται ἡ κατάστασις τῶν πυρετῶν.

IN HIPPOCRATIS PRÆNOTIONVM LIBRVM BREVES NOTÆ.

ΤΟΝ ἰητρὸν] Hunc esse germanum Hippocratis fœtum res ipsa clamat, & omnium Medicorum fora & monimenta perstrepunt, adeò vt in eo docendo minus elaborandum esse nobis videatur. Inscriptio verò in membranis scriptis aliquantulum variat. Quædam enim Ἱπποκράτους προγνωστικὸν, aliæ etiam προγνωστικὸν habent. προνοίαν autem etsi αὐτὴ τὴ προγνώσεως hic sumi palam testetur Gal. nos tamen prouidentiam ex M. Tullio vertimus, eamq; mentis solertiam intelligimus, qua quæ euentura sunt longè antè animo prouidentur & prospiciuntur, vt ea tum πρόγνωσιν, tum Medicorum πρόρρησιν, & omnem præsentiendi, prænoscendi, ac prædicendi facultatem complectatur. Præuisionem non malè dixisse mihi videtur antiquus interpres.

² προγινώσκων γὰρ ἃ προλέγων] His officiis omnis rectè præsagiēdi doctrina, totaq; προγνώσεως, hoc est, præsciæ significationis disciplina, optimè instituitur. Quę adhuc exactiùs his Hip. verbis circumscribitur lib. 1. epid. λέγων τὰ προγινόμενα, γινώσκειν τὰ παρόντα, προλέγειν τὰ ἐσόμενα. Vbi etiam huius loci meminit Galen. & initio lib. de præcog. ex pulsibus.

³ Τὰ ἐσόμενα τῶν παθημάτων] Sic leg. ferè omnes codices tum manuscripti, tum publicati. Gal. τὰ ἐσόμενα ἐκ τῶν παρεόντων παθημάτων legit. Quædam etiam membranæ, τὰ ἐσόμενα ἐκ τῶν παθημάτων habent, aliæ, τὰ ἐσόμενα τῶν παθημάτων ἐκ παρεόντων.

⁴ Περὶ ὧν ὁ ἰητρὸς] In quibusdam membranis etiam scribitur περὶ ὧν ὁ ἰητρὸν τῷ τέχνῃ πρὸς ἕκαστον νόσημα αἱρεῖσθαι, h.e. prius quam Medicus vnicuique morbo artem suam obluctando opponere possit. Codicum autem magna pars, τῇ τέχνῃ legit, eo sensu quem nostra interpretatione secuti sumus.

⁵ Τῶν προνοίων ἐκμανθάνειν] Hic quoq; vt antea, τῶν προνοίων ὀπτᾶν habent M.S. exemplaria quædam, reliqua τῶν προνοίων ἐκμανθάνειν.

⁶ Μέλαν ἐὸν] μελανίον etiam scribitur in quibusdā exemplaribus M.S. Regiis. Quod mihi quoq; expressisse videtur Gal. ἐσγλάσσας, cum scribit, μελανέον τὸν τῷ προγνωστικῷ, πνὶς μιξὺ ἐν αἱματνώσησιν ἢ ἢ τὸ μελανῶν. ἔνιοι δ' ἀχαιρέσι. χλωρὸν ἢ μέλαν ἐὸν, αὐτὴ τ' ὄν.

⁷ ξυμπεπαίρεσθαι] ξυμπεπαίρεσθαι ex hoc loco συσημαίνεσθαι mihi videtur exponere Erotianus, quod est per signa coniicere aut coniecturam facere, vt & ἐπαίρεσθαι, ἐπιρρωπῆσαι.

⁸ Τὸ λιμώδες τὸ ἐν αὐτῇ] Hic λιμώδες ὀφθῆναι τὰ τῶν σπλάγχνων ἐνδείας efferri scribit Gal. Com. ad aph. 16. lib. 2. vbi τὸ ἐνδεὲς ὄψεως exponit. Erot. quoq; λιμώδες αὐτὸ μεγάλης τροφῆς ἀπορείας sumi scribit, vt Gal. λιμὸς, παρὰ τροφὰ ἔνδεια τῶν σπλάγχνων exponitur. Quod etiā in nostra OEconomia indicauimus. Varia quoq; est huius loci lectio in diuersis membranis manuscriptis, vt etiam ex Gal. Com. patet.

" aph 6. lib. 2.

⁹ κρίνεται δὲ καὶ διαῤῥοῇσι] Hic κρίνεσθαι δοκιμάζεται καὶ ἀναγωγεύεσθαι exponit Gal. lib. 3. de dieb. decret. Potest & λύεσθαι significare, quod vno die finitur, dixit "Celsus. Intra n. id tēpus eiusmodi affectio desinit & cessat, aut redintegrationem accipit. "Cap. 6. lib. 2.

¹⁰ μὴ δὲ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ προειρημένῳ κατασχῇ] Illud κατασχῇ satis videmur exposuisse in nostra OEconomia. Celsus, μηδ' ἐν τῷ χρόνῳ τῷ προδιορισμένῳ κατασχῇ, diutiùs durans, dixit.

¹¹ ἢ πελιὰ ἕλκεα] Sic legunt publicati & manuscripti codices cum Vaticanis, vt satis ex Caluo patet. Sed nos, ἢ πελιὰ, ἢ μέλανα φλίκια ἐν αὐτοῖσιν ἴσχουσιν ex Galen. legimus, quam lectionem idem amplectitur Com. 1. in lib. 1. epid.

¹² τὰς ὑποφάσεις] ὑποφάσεις ex hoc loco & aph. 52. lib. 6. exponit apud Hippocr. Erotianus, ταῖς ὑποφαινομέναις ὀφθαλμῶν κινήσεσι, leuiter subapparentes oculorum per somnum motiones. Eamq; Hippocrateam phrasim expressit Aretæus cap. 5. lib. 1. περὶ ὀξ. ἢ ξυμβάλλοισι τὰ ἕλκεα φακὰ, ὡς τὰ λευκὰ ὁρῆσθαι ὀξὺ ὑποφάσιος.

¹³ ὧν δὲ κάμπυλον] Galenus hic testatur ἰσόμπυλον aut ῥινὸν legiin quibusdam exemplaribus, in nonnullis etiam κάμπυλον tantū, velut hic legitur, & Comm. 1. in lib. 6. epid. In nostris omnibus exemp. tū manuscriptis, tū publicatis, κάμπυλον ἢ ῥινὸν legitur. Quæ lectio ad Vatic. mēbranas permanauit, vt satis ex Cal. patet. Ex illoq; loco mihi ῥινὸν ῥυπᾶν, aut potius ῥυσὸν in Exegesi mihi videtur exponere Gal. Aldinus codex κάμπυλον ἢ ῥυγὸν habet. ¹⁴ οἱ δὲ προπεσὴς γλυσιᾷ] Hic προπεσὴς, προπέπλων, procliuus, qui pronus ad pedes fertur aut delabitur, exponitur Erotiano. At hic iacentis habitus Galeno ὑπόῤῥισις dicitur Comm. 1. in libr. κατ' ἰητρεῖον, & ὑπόῤῥισις ex lib. περὶ χυμῶν, & lib. de tremore & palp. vbi etiam illum locum exponit.

¹⁵ ἀλυσμὸν γὰρ σημαίνει] ἀλυσμὸν hic disertis verbis Galenus ἀπορείαν καὶ ῥιπασμὸν exponit in Exegesi, & in Comm. δυσρεξίαν ἄπαντες χήμαπες. Erotianus verò, ἀπορείαν & ἀμηχανίαν. Quam per anxietudinem, anxietatem & angorem non malè exprimi posse puto, etsi corporis incontinentem iactationem, inquietudinem & æstuationem hic propriè significat.

¹⁶ ἢ τὸ κεχλιάσθαι καθεύδειν] τὸ κεχλιάσθαι καθεύδειν exponit Galen. lib. 2. de Motu musculorū, τὸ χάσκειν κοιμώμενον. Etsi verò id de dormientis habitu potissimū accipitur, immoderatū tamen somnum & eum dormientis habitū comprehendit Celsus, cum dixit, *Vbi hiat, vbi assiduè dormit. Quod etiam expressit Gal. Commentario. *Cap. 6. lib. 2.

¹⁷ ἢ διαπλεγμάτα] Hic vulgatam lectionem secutus sum cùm διαπλεγμάτα σκέλεα, crura implexa dixi, quod ea lectio sit omnibus codicibus testatissima. At certum est veram ac genuinā lectionē esse διαπεπλυμμένα aut διαπεπληγμένα sicq; legisse Galenum in Exegesi apparet, aut potius διαπεπλιγμένα aut διαπεπλισμένα. Quam etiam vocē in nostra OEconomia satis expressimus. ¹⁸ ἀπέδειξαν] Hic ἀπόδειξαν etsi propria notione sumi potest, Erot. tamen ἐπαίνεσαν exponit, itaq; nostra interpretatione hoc loco expressimus, & in nostra OEconomia, simulque codicum Erotiani vitium deteximus, qui ἀποδείξαμεν pro ἀπέδειξαν, & ἐπαινέσαμεν pro ἐπαίνεσιν habent.

¹⁹ ἢ τῷ δακτύλῳ ὑποείκοντα] ἢ τῷ δακτύλῳ περιόμενα & ὑπείκοντα habent codices quidā tum scripti, tū publicati. Sed libello περὶ κρισίων, vbi hæc repetuntur, ἀνώδυνα ἢ ὑπείκοντα ἐπὶ δυσγλάσης legitur. ²⁰ ἢ τοῦ ἢ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ] & τὸν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ καὶ τῶν τὸ legunt publicata omnia exemplaria. Verùm manuscripta quædam habent, ἢ τοῦτο ἢ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ καὶ τῶν τὸ, hoc sensu, idq; in reliquo ventre ad eūdem se habet modum. Quod certè magis accedit ad lectionem libelli περὶ κρισίων vbi hoc modo scribitur, ὡσαύτως ἔχει ἢ περὶ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ φυσήματα. Hic verò quod legitur ἢ τὸ οἴδημα μὴ καθίσαι, μὴ καθισάμενον. leg. Vaticana exempl & pro ὀλιγοχρόνιον, ὀλιγοχρονίως. Et vt semel dicam, variæ aliæ huius libri lectiones ex Vaticanis mēbranis sunt diligentissimè à Hieronymo Mercuriali adscriptæ in suo Hipp. quas breuitatis gratia omittimus. ²¹ ἥκιστα δὲ τὰ ὑποκάτω] Hunc locum disertis verbis mihi sic expressisse Celsus videtur cap. 7. lib. 2. Cumq; omnis tumor longus ad suppurationē spectet, magis eò tendit is, qui in præcordiis, quam is qui infra est.

²² ὁμόχροον φαίνεσθαι] ὁμόχροον ἔξω χωρίου, externam regionē vnius coloris esse dixi, vt huiusmodi tumores, neque tumore, neque dolore, neque colore, vllam de se fotis significationē prodant. Quod eadem in re in coac. præn. dicitur, μήτε ἔγκωμα, μήτε πόνος, μήτε χρώματα ἄδηλον ἔξω ποιέει. Atq; ea mihi simplex & minimè fucata interpretatio videtur, & quæ τὸ ὁμοχροὲς ambiguitatem refugit. Quam etiam appositissimè mihi Celsus imitatus videtur, cū istum locū his verbis *expressit. Et ex his (suppurationibus) quæ intus procedunt, hæ leniores, quæ contra se cutem non afficiunt, eamq; sine dolore esse, & eiusdem coloris, cuius reliquæ partes sunt, sinunt esse. Rursusque, Ex suppurationibus hæ pessimæ sunt, quæ intus tendunt, sic vt exteriorem quoque cutem decolorent. *Cap. 8. lib. 2.

²³ θυμὸς τύσεως ἐγγίνεται [θυμὸς hic tussiendi propensionem ac promptitudinē exponit Galenus, nos tussiendi voluntatem aut cupiditatē ex Celso diximus. Hunc enim mihi locum disertissimis verbis propriè exprimere videtur. "Idem propositū periculū est, his quibus voluntas tussiendi est, venter nihil reddit, nisi ægrè & durum, tumor in pedibus est. Vbi tamen codices omnes desiendi voluntatem legunt, sed nos tussiendi voluntatem ex hoc loco legimus, quemadmodū idem postea ad finem eiusdem capitis, in suppuratis ex eodem prog. βῆξαι θυμὸς ἐγγίνεται αὐτόσε, ἢ ὀπτήσιν ἐδὲν ἄξιον λόγου, vertit, cupiditas tussiendi est, & penè nihil in tussi excreatur. "Cap. 7 lib. 2.

²⁴ ἐξάμβια τε καὶ καταπαύμενα] Hæc etsi de tumoribus ventris dicūtur, qui appressu subsidunt, moxque attolluntur: malim tamen cum Gal. ad initia generationis tumorū referre, vbi ferè sublati tumores statim euanescunt, mox attolluntur, iterumq; oriuntur ac repetunt. Quod appositissimè mihi dixisse videtur Celsus. Tumor in pedibus est, idem q; modò dextra, modò sinistra parte ventris inuicem oritur atq; finitur. "Idem rursus. Quibusdam etiam in hoc morbo tumores oriuntur, deinde desinunt, deinde rursus assurgunt. "Cap. 8. lib. 2.

²⁵ μήτε πεύζῃ] Ex hoc loco πεύζῃ exponit Erot. τὸ μὴ ἀσύμφορα διαχωρεῖν. Idemq; ex Bacchio πεύζῃ esse scribit, τὸ μετὰ πόνου τροφῶδες ἀκωλυσίας καὶ προθυμίας διαχωρεῖν. Quod ἀπὸ τοῦ πεύ-

γύνος dici teſtatur, ὅτι ἀσήμως καὶ λογισικῶς φθείρεται. Quibuſdã etiam σφύζειν ſcribi aſſeuerat, quod & in Comm. adſcribit Galen.

[26] πλείονα δ' ὅτι τὸ περὶ] Hic plurimum variant exẽplaria. Vulgata quidem hoc modo legunt. Quædam, πλεῖστον δ' ὑπίλιον τοῦ περὶ, quod eſt, plurimũ tamẽ prima luce ſubeat, eãq; lectionẽ videtur agnoſcere Gal. qui & πλέον ὑπὸ τὸ πρωΐ etiã adſcribit.

[27] ὀπισθότονον ἢ καὶ ἕλμινθας] Hunc de lumbricis locum aliter mihi legiſſe videtur Cælius Aurel. cap. 8. lib. 4. Tard. Paſſionũ, cum quædam attribuit Hippocr. de ægrotantis interfectione, cùm mortui fuerint excluſi lumbrici omnibus in morbis.

[28] ἢ ἀνὰ εἰλέεται] ἀνειλέεται eſt ἄνω εἰλέεται καὶ συστρέφεται, ſurſũ volui, aut reuolui & contorqueri, quemadmodũ ἀνελιχθῆναι, συστραφῆναι exponit Gal.

[29] καὶ αὐτὸς δὴ περαιώθεις] Hic variant membranæ ſcriptæ & publicatę. Quędã enim legũt, καὶ αὐτὸς δὴ περαιωθεὶς, ὠφελεῖ δὲ καὶ ὑπακλαδὰς ἐς τὰ κάτω χωρία, eoq; modo legit Gal. com. 2. in lib. 6. ep. Reliqua exẽpl. hãc ſequũtur lectionem velut & Vatic.

[30] ψιφέλαι ἐμφερόμεναι] Hanc lectionẽ publicatã & Gal. conteſtatã ſecuti ſumus, quanquã mẽbranæ quædam Regiæ manuſcriptæ ἀναιωρόμεναι pro ἐμφερόμεναι, legunt, quã lectionẽ annotare operæ pretiũ viſum eſt, quod eam aſſecutus ſit vetus interpres, cùm nebulam pendentem in vrina dixit.

[31] ἐς' ἂν ᾖ πυῤῥόν τι ὦσι] πυῤῥὸν ὕδωρ ſuluam vrinam hic dixit, nõ ſecus ac aph. 5 ſ. 1. lib. 6. ep. ψαμμία πυῤῥά, arenulę fuluę dicũtur, quod πυῤῥὸν Hip. & Gal. omnes colores cõplectatur qui intra pallidũ & fuluũ aliquid albi & rubri admixtũ habent, excepto cinereo. Qua ratione neq; malè hic rufam vrinam intellexeris, vt rectè omnes vertunt interpretes. Rubram etiam vrinam ex hoc loco dixit "Celſus, qui ὑποπύῤῥου in deiectionibus alui °antea, rufam quoq; vocauit." *Cap. 6. lib. 2.* °*Cap. 3. lib. 2.*

[32] ὧν ᾖ καὶ πολυχρόνιον] Hic quoq; publicatam lectionem ſecutus ſum, etſi planior mihi Galeni lectio videtur, οὗ καὶ πολυχρόνιον εἶναι τὸ νόσημα, τοῦτ' ἔστιν ἐπὶ.

[33] ἐς' ἂν πεπαυθῇ τὸ ὕδωρ] Et hic quoq; publicatos codices ſecutus ſum. Quædam enim M. S. membranę, πεπαυθῇ ἡ νοῦσος legunt, quomodo legere videntur Vaticani codices & vetus Interpres. Quædam etiam membranæ Regiæ manuſcriptæ, παυθῇ ἡ νοῦσος legunt, aliæ quoq; vtriuſq; lectionis eadem habent veſtigia, quanquam parum integra. Quædam quoq; πεπαυθῇ ἡ νοῦσος legunt, eamq; lectionem mihi ſecutus Copus videtur, diligentiſſimus huius lib. interpres.

[34] ἐκόσιοι δ' ἀνέδρῃ] Hunc mihi locũ diſertiſſimis verbis ſic expreſſiſſe videtur "Celſus. Interdum quoq; vrina tenuis & cruda ſic diu fertur, vt alia ſalutaria ſigna ſint, ex eoq; caſu plærunq; infra ſeptum tranſuerſum, (quod διάφραγμα Græci vocant) ſit abſceſſus. "*Cap. 7. lib. 2.*

[35] ἄνω ὑφισαμένου] ἐφισαμένους cũ melioribus exempl. & Gal. lego, qui bis com. 3. in lib. 3 ep. hanc lectionẽ amplectitur, & libello περὶ μελαίνης χολῆς, τὸ ἄνω ἐφισαμένων habet. Idem quoq; in fine ſt. peſt. lib. 3. ep. hunc locũ de alui excrementis accipit, & ægr. 5. lib. 3. epidem. poſt ſt. peſt. ὀπτικέπλους pro μέφιδος legit. Quinetiam membranæ Vaticanæ ἐφισαμένους legere videntur, vt & vetus Interpres. At publicati codices ὑφισαμένους habent.

[36] ὁ φλέγματος καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος] ξυμμεμιγμένος ὡς μάλιστα, lego cũ Interpr. & Gal. (etſi idẽ ξυμμεμιγμένος μάλιστα legiſſe videtur poſtea) Iſtamq; lectionẽ mihi ſecutus antiquus interpres videtur, cùm phlegma valde permixtum dixit. Ac Celſus vulgatam lectionem ſecutus videtur cum *dixit, ſi quis autem incidit vomitus, mixtus eſſe ex bile & pituita debet. *Cap. 3. lib. 2.*

[37] πλύελον χρή] Hunc totum locum exponit Gal. lib. 1. περὶ κρίσεων.

[38] τὰ δὲ ἐμπυήματα] Iſtũ totũ locum propriè his mihi verbis exprimere videtur "Celſus. Sputũ etiã bilioſum & purulentũ, ſiue ſeparatim iſta, ſiue mixta proueniant, interitus periculũ oſtendunt. At ſi intra ſeptimum diem tale eſſe cœpit, proximum eſt, vt is circa quartũ decimum diẽ decedat, niſi alia ſigna meliora peioráve acceſſerint: quæ quo leuiora grauioráve ſubſecuta ſunt, eò vel ſeriorẽ mortẽ, vel maturiorẽ denunciãt." *Cap. 6. l. 2.*

[39] καὶ ᾗ εἴη τὸ ἐμπύημα] Ad hunc locum propriè mihi referri videtur quod ſcribit "Celſus. Quod ſuppurat, ab ea parte quã afficit, dolorem inflammationemq; cõcitat, ipſum calidum eſt, & ſi in partem ſuam aliquis decubuit, onerare eam ex pondere aliquo videtur. Sed apparet locum eſſe corruptum, & partem ſanam ex Hipp. eſſe legendum. *Cap. 7. lib. 2.*

[40] ὅτι δὲ ξύμπαντα ἐμπύεται] Huc quoq; refertur quod ſcribit Celſus ibidem. Omnis etiã ſuppuratio, quæ nondũ oculis patet, ſic deprehendi poteſt. Si febris non dimittit, eáq; interdiu leuior eſt, noctu increſcit, multus ſudor oritur, cupiditas tuſſiendi eſt & penè nihil in tuſſi excreatur, oculi caui ſunt, malę rubẽt, venę ſub lingua inalbeſcũt, in manib. fiunt aduncі vngues, digiti maximeq; ſummi, calẽt, in pedib. tumores ſunt, ſpiritus difficilis trahitur, cibi faſtidium eſt, puſtulæ toto corpore oriuntur.

[41] ὁκόσα ᾗ ὁλιγοχρόνια ᾖσι] In coac. præn. hæc eadẽ repetũtur & expeditiorem habent explicationẽ his verbis: Τὰ ᾗ σωλώμενα ῥηγνύμενα σημαίνουσι τόπων τε εἶσιν ὀδηγμοὶ, καὶ εἶσιν ἐν ἀρχῇ πόνοισι ἅμα ᾗ καὶ ἢν δυσπνοώτερος γίνῃ. [42] γίνεται ᾗ ἀνάληψις] προσγίνεται legũt exẽpl. quædã, tũ ſcripta, tũ publicata, quæ ſecuti ſunt multi interpretes. In Coac. præn. legitur προγίνεται ᾗ ἀνάληψις quam lectionem etiam ſecuti ſunt quidam, cùm præire dixerunt.

[43] ἐξεγίνοντο ᾗ] Hęc quibuſdã in cod. deſiderãtur, & à quibuſdã interpr. omittuntur. In coac. Præn. breuiorib. verbis repetuntur. Gal. tamẽ legiſſe videtur. Celſus etiam variis & diſperſis locis reddidit cap. 8. lib. 2. [44] ὁκόσοισι ᾗ ὕπνος ἀσυστάτως γίνεται] Hoc apertiùs repetitur in Coac. Præn. his verbis: ὁκόσοισι ᾗ ἐν πεπτευμονίῃ ὕπνος ἀσυστάτως παρ' ὃ εἰώθει τὰ κάτω γίνεται, καὶ ἐκπυήσει τε καὶ ἐκνευστήσει, ἔνθα πεφλέγμαινε. Quam lectionẽ hic ſequitur * Gal. & lib. 3. de Crit. vbi iſta repetit. Nos populariem magis & pluribus codicibus conteſtatam lectionem ſecuti ſumus. *Cap. 11.*

[45] ὑπηρετεῖ ᾗ] In Coac. Prænot. hæc expeditiorẽ habent notionem, Τὰ τε ἄλλα σημεῖα ἔχοιν, vt reliqua ſigna ſalutem promittant, quod hic obſcurius dicitur. ὑπηρετεῖ ᾗ πεπεπτικὰς ὑπὸ τῶν λοιπῶν πάντων τῶν πεπεπτικότων σημείων, quod eſt, ſuffragentur vero ad ſalutẽ reliqua omnia ſalutaria ſigna, hoc eſt, ſalutem ſuggerãt, ſubminiſtrent ac ſpondeant, aut ab his ſalus indicetur & promittatur. Etſi varia eſt ſcriptio, & ὑπηρετεῖ quædam exemplaria legunt, & πεπεπτικὸς, & πεπεπτικῶς, & πεπεπτικῶν σημείων.

[46] αἱ ᾗ ἄνω] Apertius in coac. præn. εἰσὶν ἂν πεπὶ τὰ ὑποχόνδρια φλεγμονὴ γίνῃ] [47] τὸ ᾗ ἐμπύον] Huc propriè refertur quod ſcribit * Celſus. Atq; ex his quidẽ ſuppurationibus, quas pulmonis morbi concitarunt, ferè ſenes moriuntur, ex cæteris iuniores. * *cap. 8. l. 2.* [48] ὁκόσοι ᾗ τὸ ἐμπύων] Iſta omittuntur à quibuſdam interpretibus, ſed in omnibus exemplaribus adſcribuntur, & conſentiunt cum aph. 44. lib. 7.

[49] οἱ ᾗ ἀναίσιμοι] Ex hoc loco ἀναίσιμος ἀνορμῦντες Exponit Erotianus apud Hipp. ἀίσιμον τὸ ὁρμᾶν λέγων.

[50] ὧν μὴ τῷ ὕδατι] In Coac. Prænot. vbi iſta repetũtur, aperta eſt & valde expedita lectio, μὴ λυομένων ᾗ τῶν, μήδὲ τὸ κύτος λαπασσομένης. Hic verò ambigua eſt Gal. lectio, quam tamen ex Artemidori & Dioſcoridis exemplaribus comprobat & explicat, eamq; videtur ſecutus vetus Interpres.

[51] εἴπερ ᾗ ἀνδίσαται] Hic locus repetitur libello περὶ κρισίων, ſed ibi βεβαίως deſideratur, & pro κακοηθίσαται φονικώτατοι ſcribitur. Hunc etiam totũ locum adducit Gal. lib. 2. περὶ κρισίμων ἡμερῶν. vbi pro παύονται χρόνου legit. Et lib. 3. περὶ κρίσεων, & Com. 3. in lib. 1. ep. Ex hoc autẽ loco Erot. ἀνδίσαται, εἰ μὴ κακοήθως exponũtur.

[52] αὖται μὲν ὧν ἐκ τῶν ὀξυτάτων] Libello περὶ κρισίων hoc paulò aliter legitur, αὖται μὲν ὧν ὅτι τῶν ὀξυτάτων διὰ πεσάρων εἰς παῖ εἴκοσι προσθέσεις, hoc ſenſu, vt huiuſmodi quaternariorũ circuituũ acceſſiones, in morbis acutis, dies viginti cõficiant, & in eas deſinant. Quæ lectio cũ iſta optimè quadrat. Gal. etiã lib. 2. de dieb. decret. hunc locum ſic legit αὖται μὲν ὧν ἤδη διὰ πεσάρων εἰς πλεῖ κ ἐκ πολλαπλασιασμοῦ ἐκ προσθέσιος ἀφικνοῦνται. hoc ſenſu, Hi igitur circuitus in morbis acutiſſimis, per quatuor aucti, acceſſione facta ad vigeſimũ perueniunt. Etſi poſtea lib. 3. εἰς πλεῖ κ ἐκ προσθέσιος ἀφικνοῦνται ſimpliciter legit. Et verò Com. ad aph. 24. lib. 2. αὖται μὲν ὧν διὰ πεσάρων ἐκ τῶν ὀξέων εἰς πλεῖ κ'. ἐκ τῶν προσθέσιος πελεῖσθαι. [53] ἀιθμοειδῶς ἀπεικάζει] Ex hoc loco ἀπεικάζειν pro ἀκριβῶς. ſumi ſcribit Erot. vbi tamẽ ἄλλησιν pro ὅλησιν vitiosè ſcribi diximus in noſtra OEconomia. Hunc etiã locũ integrũ explicat Gal. lib. 3. de dieb. dec. [54] μὴ ᾗ θᾶσσον] Sic legunt exemplaria omnia. Gal. autẽ lib. 2. de dieb. decret. μὴ πάντας legit ἤγουν πᾶς, exponens. [55] ἐκ τῶν ποιητικῶν κόσμου] Hic Erotianum ſecutus ſum, qui κόσμον τάξεως hoc loco exponit, vt dierum criticorum ſeriem & ordinem intelligerem.

[56] ἀλλοφάσκοντες] Ex hoc loco ἀλλοφάσκοντες exponũtur Gal. in Exegeſi παραφρόνες, παραφερεῖς. Erotiano vero ἀπορρύμους καὶ πεπορευμένους, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia, quas omnes notiones etiã Galenus hic cõprehendit, in huius dictionis explicatione, & nos Galeni mentem maximè ſecuti ſumus, etſi alteram interpretationem nonnulli ſequuntur interpretes.

[57] ὅτι πυρετὸς ἔχοι] Hæc verba quibuſdã in exemplaribus deſiderantur, neq; adſcribuntur in Coac. Præn. vbi iſta repetuntur, neq; leguntur à Gal. lib. 3. περὶ κρισ. vbi hunc totũ locũ fuſiſſimè exponit. Vbi etiã pro ὑποσκέπλους προσεπισκέπλους ſcribitur.

[58] ἐς' ἂν ᾗ ὁδωιάκη πεπαρὰ] πόνον σώματος ponit in Coac. Præn. quã hic ὁδωίλου πεπαρὰν vocat. Vtrumq; * Celſus cõſecutus videtur cũ propriè hunc locũ expreſſit. Quicunq; etiam dolorem ingentẽ circa tempora & frontem habebit, is alterutra ratione eum finiet, magiſq; ſi iuuenis erit, per ſanguinis profuſionem, ſi ſenior, per ſuppurationem. Gal. quoq; in Com. πεφὰν ὁδωίλου σφοδρὰν exponit, quemadmodum quoque πεπικῶς, σφοδρῶς, ἰσχυρῶς, γλυκέως ſæpe apud Hipp. ſignificat. * *Cap. 7. lib. 2.*

[59] οἵτε γὰρ πυρετοὶ] Hunc locum diſertiſſimis verbis ſic expreſſit *Celſus. Et ex eo caſu inniores interdum intra ſeptimum diem moriuntur, ſeniores tardiùs, quoniam neque æquè magnas febres experiuntur, neq; æquè inſaniunt, ita ſuſtinent dum is affectus in pus vertatur. Sic enim lego, cùm [intus verſatur] legatur. * *Ibidem.*

[60] αἱ δὲ κωλαγχαι] Multis locis celebratur hic locus Gal. vt lib. 4. de loc. aff. & lib. 3. ἐπιδ. ſum. & Com. 2. in lib. 3. ep. Repetitur etiam longè aliis verbis in Coac. Præn. Vbi αὐθημέρους ἢ τριταίους κτανεῖ legitur, quemadmodum ἀκυπρᾶτον & τριταῖον tantùm legit etiam Gal.

[61] χρονιώτεραι δ'] Lib. 4. de loc. aff. legitur, χρονιώτεραι δ' ἐλίσσουσιν οὖσαι, & deſiderantur hæc verba, ὡὸ τὸ ἐρυθῆμα μίαν γίνεσθαι.

[62] ἐκόσιον δ' ξυναζερυθᾶν] ξυναξερυθᾶν pro ξυναξερυθᾶν habent quædam exemplaria, qua lectione tumor in faucibus & ceruice comprehenditur. Cui ſuffragatur aph. 37. lib. 6. At tumorem & ruborem ſimul comprehendit aph. 49 lib. 7. Vtrunque etiam Celſus ſic expreſſit. Itaque rubore & tumore in præcordiis orto ſcire licet fauces liberari. In Coac. Prænot. vbi iſta repetuntur. ὡὸ μὲν παλινδρομέει τὰ ἐρυθήματα legitur, quòd hîc ἐρυσίπελας dicitur. Et teſtatur Galenus ἔρευθος aut ἐρυσίπελας in multis exemplaribus legi, cui lectioni ſuffragatur aph. 49. li. 7.

" *Cap. 4. lib. 4.*

[63] ὡὸ πιὸ πεπαντὸς ἰάσιος] Expeditior eſt oratio & apertior lectio in Coac. Præn. ὡὸ δ' ἀφανίζεσθαι, μὴ τι φύματος συμφοίτου ἔξω, μήτε πύου αἰσχρεμπυρδύου ἀφανεῖς ἢ δόκιμος, μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμοισι, ἀλίβροα γίνεσθαι.

[64] ὡὸ δ' ἐς τὰ πλεῖστα τρατεύ] In quibuſdam codicibus hæc verba deſiderantur: neque horum fit mentio in Coac. Prænot. vbi iſta repetuntur, etſi illic adſcribitur, ἀρά γε ὕμπυοι γίνονται;

[65] εἰ δὲ χαραδριώδης] Gal. lib 6. compoſ. med. κατὰ γέν. cap. 3. hunc locum exponit & his verbis legit, εἰ δὲ χαραδριώδης ὀθνείως καὶ ἀκατεμέτως, ἢ ὀξυκοιλίας, ἢ ἀκροχάλους, ἐς αὖ ἐρυθρὰ ὧδε ἢ μέλανα ἢ γλαυκὸν ὀθνεῖον τοῖς πυκνοῖς καὶ αἱμορραγίαι. At exemplaria Regia M. S. quædam χιζέως ἢ ἀκατεμέτως legunt, pro ἀκατεμέτως ἢ ἀκροχάλους. quædam etiam ἀκροχίζεσθαι.

[66] ἐκκρισιν οὖ δὲ οἱ πυρετοὶ] Iſtud multis locis repetitur apud Hipp. tanquam caput in tota diſciplina iudiciorum celeberrimum, præcipuè ta nen lib. περὶ κρισίων. ἢ [ὑποστροφὰς λαμβάνοντα] ὅσοις αἱ οἱ πυρετοὶ παύουσι, μήτε σημείων γραμμὼν λυπρείων, μήτ' ἐν ἡμέρῃσι κρισίμοισι. Et in Coac. Prænot. ἢν πυρετῷ οἱ μὴτ' ἐν ἡμέρῃσι κρισίμοισι. μήτε μὴν σημείων λυπρείων ἀφιέντος, ὑπὸ πρὸς ἔζουσι. Iſtum verò locum propriè mihi ſic expreſſiſſe "Celſus videtur. Febris autem quæ ſubitò ſine ratione, ſine bonis ſignis finita eſt, ferè revertitur. " *Cap. 7. lib. 2.*

[67] ἔστι δ' αὖ τῷ πυρετῷ] Hunc totum locum adſcribit & exponit Gal. lib. 3. περὶ κρίσεων, & repetitur in Coac. Prænot.

[68] ἢ ἐν πόνοις] Lib. 3. de criſ. legit Galen. ἐν ἅπασι πόνοις, τῷ φθινοπώρῳ πλάσει.

[69] ἕβδομα τριάκοντα ἐτέων] Exemplaria quædã M. S. Regia πρὸς πεντεκαίδεκα ἐτέων legũt. & in Coac. Præ. ἕβδομα ἐπὶ τριάκοντα γεγονόσιν ſcribitur. Gal. autẽ hîc & li. 3. περὶ κρισ. ἕβδομα ἔτεσι legit.

[70] ἢ ἢ ἐρυσίπελάς τι] Hunc totum locũ adſcribit & exponit Gal. lib. 3. περὶ κρισ. & Com. 2. in lib. 1. epid. & lib. 1. de loc. aff. Ex hoc etiam loco ἐρυθρὸς ἀστὴρ exponit Erot. apud Hip. ἐρυσιπελατικὸν ἐκκαῖ. Exempl. quædam Regia M. S. habent, ὡὸ δ' ἢ ῥῖγος ἐπιλάβῃ, quam lectionem ſequitur Gal. libr. de criſ. & ἐκλάβῃ legit Com. 1. in lib. 1. epid. Idem etiam ἐμέσῃ pro ἐμεῖται habet.

[71] πταφαῖοι πίζονται] πταφαῖοι πίζονται μᾶλλον ἢ πιμελαῖοι legit Gal. Com. in lib. 1. epid. & libr. 3. de criſ. Et exempl. quædam M. S. μᾶλλον ἢ πιμελαῖοι. Corn. autem priorem lectionem ſecutus videtur.

[72] ἐς τὸν παραιτεχμηριώτατον] Sic legunt exempl. omnia. Gal. tamen Com. 2. in li. 1. ep. legit, ἐς τὸν ἐπ' ἀκριβέστατον, & lib. de criſ. ἐς παραιτεχμηριώτατον, ſine addito. Idem pro χλαίζονται πίζονται legit Com. 2. in lib. 1. epid.

[73] ἢ μύρμαγκαι] Ex hoc loco μύρμαγκαι exponuntur Erot. λαμπηδόνες πυκναὶ ἢ οἷον ἀστραπαὶ πυκναὶ, αἰφνίδιοι, πυρώδεις. Quædam ante oculos tanquam imagines obuerſari dixit * Celſus, & Protrh 2. vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia, vbi & locum iſtum expreſſimus, & dictionem fuſiſſimè expoſuimus. * *Cap. 7 lib. 2.*

[74] ἕβδομα δὲ παιδίοισι] In Coac. Prænot. iſtud paulò obſcurioribus verbis exprimitur. παιδίοισιν ἐξὸ πυρετὸς, ἢ κοιλίης ὑπαρχούσης μὴ ἀνεχυρώσῃς, ἢ τὸ χρῶμα μεταβάλλῃ, ἢ ἴσχνῃ ἢ ἀφ' ὧν, ἀπαγωνώδεις. Vbi ea de re mente noſtrã aperuimus. Huc verò propriè mihi referri videtur quod ſcribit Celſus. Si in cõtinua febre puero venter nihil reddit, mutaturq; ei color, nec ſomnus accedit, ploratq; is aſſiduè, metuenda neruorum diſtentio eſt. " *c. 7. li. 2.*

[75] χρὼ δ' ἢ μᾶλλον] Hunc totum locum explicat Gal. Com. 4. in lib. 4. de rat. vict. in morb. ac. vbi ἐκλεγόμενον legit.

[76] χρὼ δ' ἢ τὰ φορᾶ] Hîc ſecuti ſumus vulgata exemplaria. Interpretes autem omnes Galeni lectionem, quæ eſt, ἢ μᾶλλον ἐν τῷ τὸ ὦρος κρατῆσαι, quã etiam idem repetit Com. 1. in li. 1. epid.

[77] ὅπου ἢ ὁ λιβυὴ] Operæpretiũ videtur apponere quod ad hũc locum his verbis adſcribit Erotian. λιβυὴ, λάλαψ, σκυθίη. τῶν Ἱπποκράτης ἐν ἕλκεσι τρία κλίματα τὰ εἰκυμόνια διηλάσαι. λιβύαι μὲν αἱ πικραὶ εἰσὶν, τῶν δὲ λοιπῶν ἡ μὲν ἀπὸ τὸ λάλα, τῶν εὐρώπαι δὲ ἀπὸ τὸ σκυθίαι.

[78] ὅσ' ὧν χρὴ ἐνδίνει] Ald. χρὼ εἰδίνει legit Galenus, & quædam exemplaria, τὰ μὲν ὁ τὰ πολλαχόθεν αὐτῷ ξυντυγχάνει, habent; quam lectionem videtur proximè ſecutus vetus interpres.

IN LIBRVM DE HVMORIBVS.

[1] Τοῦτο βιβλίον περὶ χυμῶν] Hunc libellum περὶ χυμῶν indicationem apud omnes inſcribi vt conſtans eſt fama, ita multis locis à Galeno Hippocrati attribui, qui tria etiam in eum conſcripſit ὑπομνήματα, idem fatetur Com. 3. in lib. 6. epidem. & initio quarti, quæ an ea ſint quæ non ita pridem in lucem prodierũt, & hominum manibus nunc teruntur, non parua mentis ſpeculatione indiget. Hunc verò libellum Erotianus inter σημειωτικὰ Hippocratis recenſet, quem hac in re ſequimur.

[2] ὅτι μὲν ἀμφοτέρῃς ἔξει περὶ χυμῶν] Hunc locum planè expreſſimus & expoſuimus in noſtra Oeconomia, & ad eius intelligentiam alios Galeni locos qui plurimùm conferre videtur accommodauimus. Ex quibus locis apparet Galenũ ὥσπερ αἰθίον legiſſe. In Commentariis verò qui hodie circumferuntur, ὥσπερ αἰθίον legiſſe videtur, vt ad colorem in cute efflorescentem referatur, etſi αἰθίον quoque explicat. ἢ ἀκτὶς ἡ ῥίπτ] Hunc accommodatur aph. 21. lib. 1. eumq; adducit Galenus in Comment.

[4] δ' λαδεῖν] Ante hæc verba apparet alia multa adſcripta fuiſſe in veteribus exemplaribus ex Gal. Com. qui hodie circumferuntur.

[5] ἄκη] Hunc locum in omnibus codicibus corruptum eſſe apparet. Nam in his Commentariis qui Galeni nomine circumferuntur, ſic legitur, κάθαρσις. χύσις. ἄκη purgatio, vacuatio, remedia. illicq; multa de purgatione & vacuatione ſcribuntur, quæ duo ſane remediorum aut ſanationum generibus corpori humano idoneis comprehenduntur, ſiue à natura, ſiue à Medico adminiſtrentur. ἄκη autem τὰ ἰάματα ſanationes, medelas exponit Galenus in Exegeſi, hoc fortè ſubindicato loco.

[6] ἔκκλισις] Sic quidem legunt exempl. omnia. Gal. tamen ἔκκλυσις legiſſe videtur. ? παροχέτευσις] Hunc locũ mihi ſubindicare ac explicare videtur Gal. lib. 4. Meth. med. vt etiam in noſtra Oeconomia ſubnotauimus. [8] ἢ ξυρῶσι] ξαρλῶσι legendum vt legunt Ald. etiam exempl. [9] μὴ τὰ ἐκκεχυμωμένα] Hunc locum expreſſimus & indicauimus in noſtra Oecon. ἄφοδοι autem hîc intelligi videntur, ea ſpatia quæ vaſa circumdant, eaque cutis partes in quas ſanguis ex vaſis effunditur & ſecedit, aut carnis laxitates (τὰ τ' αὐτοῦ ἀραιώματα dicuntur) quas quidem modicè calefacere & exiccare conuenit, vt ſugillationes illæ curentur. Aut certè per πᾶσι ἀφόδοις, ipſum in has partes ſecedentem & ſecretum ſanguinem intelligit.

[10] ὅθεν ἀδίλως] Hunc locum Galeno indicari ſcripſimus in noſtra Oeconomia, cùm ἀδίλως exponit in Exegeſi, δηλονότι, δηλαδή. Sic enim pro παφλῶ legendum illic eſſe monuimus, vbi & plures huius loci expoſitiones ex Erotiano & Heſychio adduximus, alteriusq; Galeni lectionis meminimus.

[11] ἀθηλεῖον] Iſtum quoque locum ex Galeno in noſtra Oeconomia indicauimus & expoſuimus.

[12] ἐγκάρσιος] Poſt ἐγκάρσιος apparet Commentarios eos qui Galeni nomine circumferũtur iſta addidiſſe, ἴσα, χάσμα, φείσεις, quorum tamen in noſtris codicibus nulla omninò fit mentio.

[13] παίδευσις ἐμέτου] Hunc quoque locum in Oeconomia noſtra expreſſimus & expoſuimus.

[14] φύσις] φύσεως lego cum interpretibus omnibus, etſi φύσις legunt exemplaria omnia tum ſcripta, tum publicata, & Vaticana vt patet ex Caluo.

[15] πλησμονὴς] Poſt πλησμονὴς, κενώσεως videtur legere Galenus, vt & poſt ὕπνων, ἀγρυπνίης aut ἐγκαρσίου quemadmodũ etiã poſt πόνων δόσεως additur, vt per cõtraria curatio indicetur, cuius rei etiam Commentarij Galeno adſcripti mentionem hîc faciunt.

[16] μετέμπνους] Poſt μετέμπνους videtur legere Caluus. At pro μετέμπνους γενέμενοι legunt exemplaria quædam manu ſcripta.

[17] τῇ ὀσμῇ καθάρσεως.] Sic quidem legunt omnia quæ videre licuit exemplaria. Cornarius tamen τὰ ὑπάρχοντα καθάρσεως legiſſe videtur & ſuperioribus iunxiſſe.

[18] εἶτα δ' ἢν παύσῃ] εἶτα δὴ παύσει, ἢ ἤν, legit Caluus.

[19] ἐν οἷσι ῥίπτει] Codices Regij manu ſcripti, ἢ ἐν οἷσι ῥίπτει legunt. Eſt autem iſta velut ſcoporum medicorum recenſio quædam.

[20] ὀργασμὸς] ὀργασμοὺς vitioſè legunt exemplaria quædã manu ſcripta. Hanc autem dictionem expoſuimus in noſtra Oeco-

nomia, simulque hunc locum indicauimus variamq; explicationem adhibuimus, siue emollitionem ac subactionem, aut veluti præparationem intelligas, siue irritationem, aut concitationem, aut irrumpendi impetum, à verbo ὀργᾶν, quod fecerunt omnes interpretes præter Caluum.

21 ὦβλ δ' ὑ] Post hæc verba multa adscribuntur de alui egestionibus in Commentariis Galeno adscriptis, quæ tamen in veteribus exemplaribus non leguntur.

22 τὼ ἐῤῥῖφιν] Hunc locum exposuimus & expressimus in nostra Oeconomia. ἐῤῥῖφιν hîc explicat Galenus lib. ϖϵὶ τρόμ. ϗ ῥίγ. ϖς, τὸ μὲν καπνώδης δ' ὠὰδης ζέπος τρόπον, ἀλλὰ καθὼ καθάπερ νεκρὸν ἄψυχον σῶμα καταῤῥέϵσθ. Sic enim scribit, τοῦτο ἐν τῷ ϖϵὶ χυμῶν ἐῤῥῖφιν ἐκάλϵσϵ, τὸ καταῤῥεῦλῆδες δίκλιν ἀψύχου σώματος, πυπὸς τὸ πᾶν πλέως ἐκλευκυμένου τι ϗ ἀπολωλότος. Quæ ferè omnia hîc repetuntur in his Commentariis qui Galeni nomine circumferuntur.

23 ϗ ϟ αὐασμὸν] αὐασμὸν ξηρασμὸν ex hoc loco mihi videtur exponere Erotianus, vt & αὖον τὸ ξηρὸν, adducto Homeri testimonio, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

23 ϗ τὸ θολερὸν πτύσμα] Hanc dictionem ex hoc loco & Protrhetico exposuimus in nostra Oeconomia, vbi de hac dictione eadem ferè quæ in his Commentariis scribuntur, ex Comm. 2. in Prorrh. adduximus.

25 τὰ ἐγγύς] Hunc mihi locum innuere videtur Galenus lib. 11. de vsu partium, cùm rationem reddit cur temporalium musculorum vulnera sint admodum noxia, ita scribens, ἐπιπροσθῶς ὡς Ἱπποκράτης ἔλεγϵ, πότϵ ἐγγύς, ϗ τὰ κοινὰ, ϗ ϖϵῤὶ τὰ μάλιστα κακοῦται, ὅτϵ δι' ἐγγυτέρω τῆϛ κροταφιαίης μυὸς, ὅτι δῆλα πλείονων νεύρων ἐγκεφάλῳ, μᾶλλον κακοηθϵύϵται ἕτϵρος μύς. εὔλογον ἐπαίϵιν τῆϛ κατ' αὐτοὺς παθημάτων ἐπὶ πλῆϑος τὼ ᾠχλῳ. Eundem quoq; istum mihi locum subindicare videtur Galenus Com. 3. in lib. de art. his verbis, quæ vitiosissimè scribuntur nostris in codicibus, συμπάσχῃ ϑ' τὸ ὁμόζυγον ϗ τὰ πλησίον, ἅπερ ἐλίσϵτο καὶν τῷ σωματοῦς ϗ τὰ κοινὰ, ϖ μάλιστα κακοῦται.

26 οἷαι ὠφϵλήσουσι] οἷα ὠφϵλήσουσι lego cum interpretibus omnibus.

27 ἴδιον ἐν ἴδιοι ϖϵῤὶ δοσιν] Hæc repetuntur ex aph. lib. 1.

28 ᾗπῃ] Sic quidem legunt quotquot nobis videre licuit exemplaria. Commentaria tamen Galeno attributi, & Gal. Com. ad aph. 20. lib. 1. hîc ἀπαρὴ legunt, quam dictionem in nostra Oeconomia exposuimus.

29 πίπονα φαρμακύϵιν] Hæc repetuntur ex aph. 22. lib. 1. At verò ante hæc verba Commentarij Galeno attributi hanc sententiam adscribunt. τὰ κρίνοντα ὅτι τὸ βϵλτίον μὴ αὐτίκα ὀῤθαίνϵσθ. Quam sententiam Galenus etiam ex hoc libro profert cap. 7. libr. 1. de Crisib. In codicibus tamen Græcis omnibus desideratur, & ab Hipp. scribitur lib. 2. Epid. sect. 1.

30 ἃ δϵῖ ὀγϵιν] Hæc melius scribuntur aph. 21. lib. 1. Ideoq; scribendum videtur, ὅτι αὐ μάλιστα ῥέπει δῆλα τῆῖ ξυμφορόητι χωρίων, ταύτῃ ὄγϵιν.

31 ἔχϵι ϑ' ἀϵὶ γναῦσι] γναῦσαι & λῳπουμῶσαι legendum vt scripsimus in nostra Oeconomia, etsi γναῦσαι & γναῦσαι vitiosè scribunt exemplaria omnia.

32 ϗ ἡ κατάστασις ϖϵιαύτη ἐῃ τῆῖ παροξυσμῶν] τοιαύτη ἐῃ τῆῖ παροξυσμῶν legunt exemplaria quædam.

33 ϖῶϛ ϑ' ἐγγὺς ἐπικείσιος] ἐγγὺς ὐ ἐ κείσιος lego.

34 ἐν ἴδιοι πυρϵτοῖσιν] Hæc ex aph. desumpta sunt 31. 32. 33. lib. 4.

35 ϖῆ ϗ ἴδιοιν ἐν ϖϵῤὶνθῳ] Constitutionis in Perintho tussiculosæ & pestilentis in fine sect. 7. lib. 6. Epid.

36 ϗ ψυχῆς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & Galeno adscripti Commentarij. ψύχϵς autem pro ψυχῆς legere videntur Cornarius & Caluus. Cæterùm Vaticana exemplaria hunc locum sic legunt, ϗ ϟ αὐτὴν λόγος συμβαίνῃ σώματος ὑπὸ χυμῶν σωπῆξις.

37 ϗ σώματα σφρεῖ] οἰδήϵι videtur legisse Cornarius & Galeno attributus Cõmentarius, vt tumor qui in naturali est corporis habitu, respõdeat lienis tumori ex morbo. σφρεῖ tamẽ legitur in omnibus exẽplaribus, idq; exposuimus in nostra Oeconomia.

38 ψυχῆς ἀκρασίη] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ψύχϵς ἀκρασίη legisse videtur Caluus.

39 αἱ μϵταβολαὶ ὀξϵῖων] Hunc mihi locum subindicare videtur Galenus lib. 2. de Temp. cùm scribit, ϖῶϛ οὖν ἀμῦναι τὰ ϖϵῤὶ κράσϵων ἡμῖν ὑπομνήματα καταλϵλοιπότϵς, ἔτι δ' ὑμῖς τοῦτϵς, ὅτι μηδὲ μίμνουσι τῶν ϖαλαιῶν Ἱπποκράτϵς ὀρθῶς ἐξηγησάμϵνοι παρηνημῦϑ, τῶ δϵῖν ὑπηκριβοῦσθαι τὰς μϵταβολὰς ὀξϵῖων ϵἰς οἷα γίγνϵται. Rursus Com. in aph. 11. lib. 3. his verbis, ϵἰρήκαμϵν δ' αὐτὸς, οὐκ ἁπλῶς χρὴ σκοπϵῖσθαι τὰς ἐνϵοῦσας κατασάσϵις, ἀλλὰ ϗ τὸ ὀξϵῖων ϵἰς οἷα ϵἰσὶν αἱ μϵταβολαὶ ϖϵῤισκοπῆσθαι. Similisque locus est sect. 8. lib. 6. Epid. aph. 18. & 21.

40 ὦ ζητίων] Pro ζητίων ζητησίων legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana.

41 ϖῶϛ τϵ κοῖλον ϖαῤόντ] Huius loci meminit Galenus Com. 1. in lib. 3. Epid. his verbis, λέλϵκται χολῶδϵς πᾶν τὸ ϖϵῤὶ χυμῶν, ϗ ϖῶϛ κρημνὸν ϖαῤόντα τὰ σκέλϵα τρίβϵιν, ὅῤῆ ϟ φόβον δηλονότι ϟ καταλύοντά τῶν δυνάμων. Vbi etiam eadem ferè de tremore scribuntur, quæ in Commentariis istis Galeno attributis. Libro quoque de motibus manifestis & obscuris Galeno attributo, cap. 8. hoc exemplum apponitur. Vbi certè pro ϖῶϛ κοῖλον, ϖῶϛ κρημνὸν etiam mihi interpres legisse videtur, cùm incedere super apicem pinnaculi, aut montis excelsi dixerit.

43 ἔῤις ἐξαίφνης] Hoc exemplum etiam adscribitur libro de Motibus manifestis & obscuris Galeno attributo.

43 ὅπως ὑπακύϵι] ὅπως ὑπακύϵι aut ὅκως videtur legisse Galenus & Cornarius.

44 ἐν ἐϵίοισι κοίλοι πτώσϵσι] πτώσϵσι ῥυπαροῖς ex hoc loco mihi exponere videtur Erotianus apud Hippocratem. κοῖλα autem ouile aut ouium sordes intelligit.

45 ϗ τὸ ϖῶϛ βασιλϵῖ λϵγόμϵνον] Cuminum Æthiopicum Regium Hippocrati dictum testatur Dioscor. c. 68. lib. 3. & Pl. c. 15. libr. 20. videlicet quia efficacius in Ægypto iudicauit. Cuminum autem potum aut illitum colorem pallidum reddit, vndè pallens dicitur, vt pallentes curæ, quòd pallorem inferant.

46 ὅσα κϵφαλῆς ἀγωγὰ] ἐκ κϵφαλῆς ἀγωγὰ videntur legisse Galenus & Cornarius; cùm intelligantur ea quæ pituitam euocant, eamque per nares ex capite educunt, aut lachrymas cient, caputque expurgant.

47 ὥϟπϵρ ϖῶϛι δίνδρϵσιν ὁ γῦ] Hunc locum profert & explicat Galenus lib. 6. de Plac. Hippocr. & Plat.

48 ὥϟπϵρ γῦ κουρϵυομῦνη] Istum locum longè aliter mihi videtur legisse Caluus.

49 ὥϟπϵρ ὑδϵίων] Hic locus mihi videtur à Galeno subindicari in Exegesi, cùm ὑδϵίων ἡ μϵτρὰ ὑδϵία ὑγιεινοτϵρικὴ, exponitur, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

50 ϗ κατασάσιος ὑγϵίης] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria, quod etsi tolerari potest, vt ex morbi constitutione, circumscriptione, ac veluti quadam ex totius morbi temporibus compositione, forma quædam morbi dignoscatur, veluti peracutúsne sit, an acutus, an diuturnus. Malim tamen τὴ κατασάσιος τοῦ ἀϵρὸς legere, vt aëris nos ambientis temperiem ac conditionem obaudias, vt ex ambientis nos status natura tum vniuersali, tum singulari, morborum forma & prægnitio ducatur, quod etiam iudicauit Hippoc. lib. 1. epid. sent. 3. Eamq; mihi lectionem secuti videntur ferè Galeni Commentarij & Cornarius.

51 αὐώμαλον θάλπϵι] Eadem ferè scribuntur aph. 4. lib. 3. Quod sequitur, ϗ ἐντὴν ἄλλησιν χῦ λόγον, mihi rectius præcedentia spectare videtur.

52 τὰ μὲ ὀϑὸν ὀδμίων βορβορωδίων] Sic quidem rectè legunt exẽplaria omnia, etsi quædã Regia manu scripta βορῥωδίων habent.

53 ὄρνις ϑ'] Hunc locum aliter mihi legisse videntur omnes interpretes.

54 ὅταν οὖν ϖῦ ὁ αὐρ] ὁ ὖρ legunt quædam exemplaria Regia manu scripta, vt etiam Vaticana, ὖρ verò Aldina. Sed πῦῤ aut πῦαρ lego cum Galeno & Cornario.

55 ϗ ἐπιθοχάμῶν] Hanc dictionem exposuimus in nostra Oeconomia, simulq; hunc locum expressimus.

56 ϗ φθινοπώρῳ] Sic quidem legunt omnia exemplaria, sed φθινοπώρῃ lego cum omnibus interpretibus.

57 ἐὰν ϖϵριεκρηγνύωνται] Istum locum expressimus & fusissimè ex Galeni mente exposuimus in nostra Oeconomia.

58 νότοι βαρυήκοοι] Vide aph. 5. lib. 3.

59 ἰῶ μᾶλλον πλϵωάζῃ] Hic quidem codicum pluralitatem secutus sum, vt ad sequentia referrem: etsi quædam exemplaria præcedentibus adiungunt. Hæc autem verba idem significare videntur, quod scribitur aph. 7. lib. 3. ϗ ἰῶ μὲ ὅτι πλέον ἢ τὸ ἴτϑον ἐϵὸν, οἷον τῶ κατάσασιν ἐποίησϵν, ὡς ὑπὸ πολὺ, ϗ τὰ ῥϵυσήματα τοιαῦτα δῆ ϖϵριμϵϑύϵι, quibuscunque etiam redundantibus in corpore excrementis, & quomodocunq; affectis corporibus, aut ex alio anni tempore, aut illo temporis statu, & quocunque in corpore inualescente humore.

60 αἱ μϵταβολαὶ] Eadem ferè scribuntur aph. 1. lib. 3.

61 ϗ τὼ ἄλλας κατασάσιας τῆῖ νόσων] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed τὰς ἄλλας μϵτασάσϵις lego, deinde τῆῖ νόσων ἄλλαι ϖρὸς ἄλλας, vt ὥρας subintelligas, quo facilius aph. 3. lib. 3. respondeat. Quam lectionem etiam sequuntur Galeni Commentarij, iidemq; τὰς κατασάσιας aëris statum ac conditionem, & ambientis temperiem exponunt. Ex cuius varietate pro cuiusque natura morborum genera dependent.

62 ϗ ὡρὸς κατασάσιας νόσων] Sic legunt omnia quæ vidimus exẽplaria, istamq; vulgatam lectionem secuti sumus. Hæc autem verba sequentibus iungunt Commentarij Galeno attributi.

63 ὕδατα ϗ αἵμϵς] Hîc ὕσματα pro ὕδατα habent exemplaria quædam, vt etiam paulò pòst, quam etiam lectionem sequuntur Galeno attributi Commentarij.

[4] ἰῶ μᾶλλον ὅτι πλέον Vide aph.7.lib.1.

[5] ὅτι τούτῳ χρεμώδεος φερομένου] φερομένου legunt Aldina exemplaria, & πίων ἢ ἀπὸ θερμοῦ ἔσαι.

[6] οἱ αἱμορροΐδας ἴσχοντες] Hic locus repetitur aph.28. sect.3.lib.6.Epid. vbi eum fusissimè exposuimus, vt & in nostra Oeconomia.

[7] ἴσως δὲ καὶ ἀλφοῖσιν] καὶ ἄλλοισιν legisse Galenum apparet ex Commentariis qui eius nomine circumferuntur, velut etiam libr.6. Epid.

[8] συχνοὶ ἔσται ἐπιστάσιες] συχνοὶ legisse Galenum & Cornarium apparet, quam lectionem etiam secuti sumus ex lib.6.Epid.

[9] ἢ ὅσοι ἄλλαι ἀποστάσιες] Hunc esse nobis sensum diximus, id esse spectandum in reliquis abscessibus, quemadmodum in hæmorrhoidibus multos intempestiuè curatos, ex suppressa humorum redundantia, multis & perniciosis morbis corripi solere. Quod verò ἐπίρρυτον ὄγκος scribitur, etsi de reliquis abscessibus, qui humorum redundantiam ex toto corpore effundunt, intelligi potest, ad fistulas tamen proprio quodam modo referunt Galeno attributi Commentarij. ὑποστάσιες autem pro ἀποστάσιες legitur in Epid. & longè aliter.

[10] ὅσα πέφυκεν] Hic mihi horum verborum sensus esse videtur, quæ in omnibus exemplaribus hoc modo leguntur, etsi longè aliter libr.6. Epid. scribuntur, & ab Hippocratis interpretibus variè scripta & agitata esse testatur Gal. Commentariis in li.6. Epid. & hoc loco. φερομένα tamen legisse Galenum apparet, cùm φερομένα habeant exemplaria omnia. Eadē tamen est notio, siue eadem accedant impedimenta, siue ea impedimenta antè fiant, cùm ea si prius fiant, morbos præcaueant, eosque fieri prohibeant. Veriorem tamen scripturam esse, lib.6. Epid. diximus. Quòd verò in fine scribitur, ἄλλοισιν αἱ κοινωνίαι, etsi in codicibus omnibus scribitur & Galeno attributis Commentariis, ea tamen valde suspecta sunt, quod in Epidemiis & à Cornario omittantur, etsi possunt ad sequentia referri, vt fecimus.

[11] οἱ ὑποπλοι τόποι] ἄλλα τινα ὑποκείμενοι videntur legisse Galeno attributi Commentarij & Cornarius, quæ lectio ex lib.6. epid. desumpta videtur. Cuius magnam esse in codicibus varietatem cùm indicent Galeno hîc attributi Commentarij, & Galenus Com. in lib.6. Epid. eadem tameñ est vtrobiq; notio.

[12] ἄλλοισιν αἱ κοινωνίαι] Hîc vulgatam scripturam & exemplaria omnia secuti sumus cum Caluo, & ista sequentibus adiunximus, cuius etiam lectionis meminit Galenus Com. in lib.6. Epid. & Commentariis in hunc locum. Manu verò scripta exemplaria quædam ἀλλ' οἷσιν αἱ κοινωνίαι legunt, vt scripsimus nostris in lib.6. Epid. annotat.

[13] κώλυσις] Hic secuti sumus Galenum & interpretes, idq; sequentibus adiunximus, etsi istius lectionis meminit Galenus Comm. in lib.6. Epid. in fine sect.3. vbi hæc sententia repetitur.

[14] τὰ ῥηγὸς τὸ ὕδ] Hæc eadem sententia paulò aliter legitur initio sect.4. lib.6 Epid. & lib. περὶ κρισίων. Vbi autem hic legitur in omnibus codicibus, τὰ ὑποστροφῆς κεκόμμενα, τὰ ὑποστροφῆς γλωμμένης legisse videtur Cornarius & Galenus ex lib.6.Epid.

[15] ἢ πάνυ] Hæc verba duplici notione intelligi possunt, vt multò magis abscessu liberentur, si larga & liberalis contingat è naribus sanguinis profusio. Aut si abundè & copiosè sanguis ex naribus erumpat, longè certiorem fieri iudicationem, cùm alioqui futura non sit morbi solutio, quomodo sumpsit Galenus in Commentario. Legitur autem hæc sent. lib.6. Epid. sect. 4. & libello περὶ κρισίων paulò aliter. Cæterùm omnia exemplaria hîc legunt, ὀξὺ τὸ τῶ Αρχηγένεος, sed Αρχαγένεος legunt Galeni exemplaria, vt & lib.6. Epid. Caluus verò Αντηγένεος legit.

[16] ὦ τὸ ἕτερον] Hæc sent. etiam aliter legitur lib.6. Epid. sect. 4.

IN LIB. DE IVDICATIONIBVS.

ΠΕρὶ κρισίων] Huius libelli aliud fuisse principiū Caluo satis constat, in quo quid Crisis sit in morbis, & quantum Medico conferat, ostenditur. Videturq; libellus iste parum integer, sed variè ex aphorismis, Prognostico, & aliis Hipp. locis consarcinatus. Exemplaria verò quædam ἄπρ ὑγιῶς legunt, quædam etiam ὑγιλῶς.

[2] ἰσχναὶ γὰρ ἄριστοι εἰσὶ.] Hæc ex Prognostico sumpta sunt, eoque referenda.

[3] παχυαὶ δὲ χεῖ] Hæc quoq; ex Prognostico sumpta sunt.

[4] ἀποστέροι γὰρ ἐξαπίνης] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἀπύστεροι legere malim, cùm paulò post iis δυσπνοῦντες opponat.

[5] οἱ δὲ πυρετοὶ κρίνουσι] Ista ex lib.3. Progn. desumpta sunt.

[6] μόνον μᾶλλον ἐόντα] Caluus istud de vrinis sumpsit, & μόνον μᾶλλον legisse videtur.

[7] ἀλλὰ ὑγιὴς γίνεται] ὑγιὲς legunt Aldina & Vaticana exemplaria.

[8] τὸ θερμὸν ἀπόντος] τὸ θερμὸν ἐπαπόντος legunt Aldina exemplaria.

[9] ἢ ἐξὸν ὑγιείλω ἰσχυρῶ] Sic quidem legunt publicata omnia exemplaria, sed Vaticana ἐξαρρόϊλω ἰσχυρῶ legunt.

[10] ἢ δὴ ἀλλὴ ἐφίσταται] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἀφίσταται lego cum interpretibus.

[11] τριταίῳ] Id de tertiana febre dici testatur aph.59. lib.4. quanquam Caluus aliter accipit, & τριταῖος legere videtur.

[12] ὀκέσοις ἐν ἀφορήσις] Hæc sententia sumpta est ex aph.63. & 64.lib.4.

[13] τὰ ὀξέα νοσήματα] Aph.23. lib.2. & in Coac. Prænot. vbi hæc sententia repetitur, non additur ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

[14] ἐξαῖος] Hæc sententia scribitur aph.36.lib.4. sed trigesimū primum diem hîc adscribit Cornarius ex aphorismis, cùm τριακοσαίοις scribant exemplaria omnia, vt τριακοσαίοις Aldina, cùm in eam diem iudicationes cadant ex Hippocratis doctrina, etsi septimus & vigesimus dies & trigesimus primus, & trigesimus quartus rarò per sudores iudicent; vt scribit Galenus.

[15] ὠφελέ ενγμα δὲ] Caluus hoc cum negatione legisse videtur, contra omnium codicum fidem.

[16] ἰῶ τὸ νόσημα παριγμένο] ἰῶ lego cum cæteris omnibus exemplaribus, & ἐπὶ πάντα.

[17] ἐν τοῖσιν ὑποχειρίοισιν] Hæc ex Prognostico desumpta sunt.

[18] μὴ καθαρὸν ᾖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia: istaque lectio retineri potest. Verùm cùm ista ex Prognostico sumpta sint, nos cum Cornario negationem sustulimus, & ad id quod scribitur in Prognostico retulimus. εἰ δ' ἐκλείποι, ἢ ποτὲ μὲ καθαρὸν ἐρέοιτο, ποτὲ δ' ὑπίσταται τὸ λευκὸν ἢ λεῖον, χρονιωτέρα γίνεται ἡ νόσος, ἧσσον ἀσφαλής. Quod etiam paulò post eadem notione repetitur. Nos tamen in reliquis vulgatam lectionem retinuimus, vt χρονιωτέρη ἡ κρίσις legimus. Aldina verò exemplaria pro κρίσις κίνησις vitiosè legunt.

[19] ἐκόλα δ' ὑποδυσηρικὰ] Hoc desumptum est ex aph.49.lib.6.

[20] ὅσα ἰδρῶτας] Id etiam ex Prognostico sumptum est.

[21] ἔσται δ' ἐπὶ τὸ πολὺ] Ista sine ordine repetita tumultuariam huius libelli consarcinationem arguunt, sumpta tamen sunt ex Prognostico. Aldina verò exemplaria πολὺ χρόνῳ, pro πολλῷ χρόνον legunt.

[22] ἐν τοῖσι πυρετοῖσι] Eadem scribuntur lib.4. de rat. vict. in morb. acut. vrinarum variam mutationem morbi diuturnitatem, indicare, quod plures & varias subesse affectiones necesse sit, vt illic scribit Galenus.

[23] ψυχροὶ ἰδρῶτες] Hæc ex Prognostic. & aph.37.lib.4. desumpta sunt.

[24] ἢ τέτταρα ἐν ὅλῳ τῷ σώματι] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen aph.39 & 40.lib.4. secutus est.

[25] κἀὰ πυρέσσοντα] Aph.est 56.lib.4.

[26] ὑγιαίνοιτο] καὶ ὑγιαίνοντα legunt Aldina exemplaria. ἀκρήτως quoque suspectum est, & ἀκρίτως malim.

[27] ἐς τὰ αὐτὰ χωρουῦτα] Apparet decerptum esse ex apho.69.lib.7. ideoq; incertum est, an de alui egestionibus, an de vrinis accipi debeat. Et certè id mihi parum integrum videtur.

[28] ἑκόσοις δ' ἐν τῇ κάτω ὑποχωρήσι] Istud sumptum esse ex aph.70. lib.7. apparet, etsi detruncatum videtur.

[29] ἐὰν αἱ φλέβες σφύζωσι] Istud de febribus intelligendum, in quibus magna est temporum pulsatio, largaque sanguinis ex naribus profusio expectanda, satis indicant quæ scribuntur in Coac. Prænot. & lib.2. Epidem. sect.6. vbi hæc repetuntur, ibique exposuimus, etsi vtrobique non similiter scribuntur, vt etiam in calce huius libelli. Quod etiam hîc ἐδαῶδες ἰσχυρῶς scribitur, illic ἐδαῶδες ἰσχίον. Hic etiam simpliciter venæ pulsare dicuntur, quod de arteriarum in temporibus pulsatione intelligitur in Coac. Prænot. etsi de venarum in manibus pulsatione in huius libri fine & lib.2. Epid. accipitur, de quibus etiam παλμὸς sequente sententia scribitur.

[30] ὅσοι ὑπὸ πυτιάν] Aphorismus est 6.lib.5.

[31] μὴτε σημείων γλωμμένων] γλωμμένων lego, etsi γλωμμένα legunt exemplaria omnia vitiosè.

[32] αὖται δὲ αἱ ὑποστροφαὶ] Vaticana exemplaria αὖται δ' αἱ καὶ ὑποστροφαὶ legunt.

[33] καὶ ἐὰ μίαν ἡμέραν λάθῃ] Sic legunt exemplaria omnia publicata. Vaticana verò, καὶ ἐὰ μέσην ἡμέραν λάθῃ legunt, quæ secutus est Caluus.

[34] ἢ νῆσις κεισίμῳ ἡμέρῃ] ἢ νῆσις κείσιμος legunt exemplaria Aldina.

[35] ὅταν δ' ἐν ὑποχρίσι] ὅτι δ' lego cum Cornario.

[36] τὰ παρ' ὕδ] Hæc sumpta sunt ex sent.1. sect.4. lib.6. Epid. & lib. περὶ χυμῶν, vbi paulò aliter leguntur.

37 ὠὺ ὄρον πάχυ] ἢ ὄρον πάχυ legunt Aldina & Vaticana exẽplaria, quæ secutus est Cornarius, vt id ad præcordia referatur, ex aph. 74. lib. 4. 38 ἅπις τεταρταῖος] Siue id ad quartanas referas, vt faciũt Interpretes, siue ad iudicationem quæ quarto die cõtingit, certum est parum tutam & valde suspectam esse iudicationem, quæ per sanguinis ex naribus eruptionem cõtingit, & τεταρταῖα αἱμορραγίαι Hippocratis rescriptis multis locis dãnantur, hicque de infida iudicatione & recidiuam faciente agitur. Quod sequitur, ᾗ τῆς πύα ὑποχωρίοντα ὑγιάζειν νόσους, valde suspectũ est, etsi in eo cõsentiunt omnia exẽplaria. Cornarius ᾗ τῆς δὲ ὑποχωρίοντα ὑγιάζειν νόσους legisse videtur, vt sanguinis profluuia eos morbos qui per alui deiectiones sanari solẽt, nõ soluãt. Sed lego, ᾗ τῆς πύα ὑποχωρίοντα ὑγιάζει νύξις, hoc sensu, vt sanguinis profluuia minimè eos morbos liberẽt, quibus pus prodiẽs sanitatem confert. 39 τῆς μελαγχολικοῖς] Aphorismus est 11. lib. 6. sed pro φρενιτίδων τεφειπαλν lubentius legerem. 40 ὅσοι μαίνονται] ὅσοι μαίνονται αὐτομάτως ἀπαλλασσόμενοι, legisse videtur Cornarius, cùm tamen ἢ αὐτομάτως legant exemplaria omnia. 41 ἐκέσοι ἐν τῇ γλώσσῃ παφλάζουσι] Hunc locum mihi videtur subindicare Galenus in Exegesi, παφλάζουσι exponens & φλάζουσι, vt scripsimus in nostra Oeconomia, qui etiam repetitur li. 2 Epid. vnde sumptus videtur, vt in eorum altero φλάζουσι legisse videatur. 42 ἢ ὀδωὼν ἰσχυρὴ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed lectionem libr. 2. Epid. secutus sum cum Cornario.

43 ἢ μανίη] ἢ μανίη lego cum Cornario ex libr. 2. Epid. etsi illic locus iste parum est integer, quem tamen illic abundè nostris Commentariis exposuisse videmur, atq; etiam expressisse quirã morbus magnus dicatur ἐν ἕδρῃ ῥεύμασος, vt & in nostra Oeconomia. Sunt autem hæc omnia iudicationum difficilnũ valdè obscura exempla, ideoq; etiam parum integra. 44 ἔσοις ἐν τῆσι καύσοισι] Hæc solutionis febris ardentis exempla repetuntur li. 2. Epid. sect. 5. & morbi comitialis solutiones esse scribuntur, vt illic exposuimus. 45 ὑπὸ καύσου ἰχρώδεα] Aphorismus est 58. lib. 4. qui etiam repetitur in Coac. Præn. 46 ἔσις ἐν τῆσι καύσοισι] Hæc repetuntur ex aphor. 26. lib. 6. & Coac. Prænot. vbi istam sententiam abunde exposuimus. 47 ἔσοισι αἷμ ἐν τῆς πυρετοῖς] Hæc ex aph. 60. lib. 4. sunt petita. 48 ἔσοισιν ὀδωὼσι γίνεται ὀξαπίνης] Hæc sententia mihi videtur subobscura & parum integra, & ex Coac. Prænot. repetenda, vbi illius explicationem attulimus, & ἢ περὶ σκίλικα ὀδωὼσι pro περισκελίης ὀδωὼσι legendũ diximus, etsi περισκελίες ὀδωὼσι dolores molestos & graues significare possunt, quòd περισκελὴς, σκληρὸς, δυσχερὴς exponitur Hesychio. Quod sequitur, ἀ γὰρ λαμβάνει πυρετὸς, mihi ad solutionũ exẽpla referri videtur, cùm dolor ad inferiora secedit, velut ad coxẽ lices, & crura, aut tibias. Neq; enim vehemens febris corripit, nisi præcipua viscera attententur. 49 ὑπὸ ὕδρωπος ἰχρώδεα] Aphor. est 14. lib. 6. qui etiã repetitur in Coac. Prænot. Illud verò κῇ φλέβας non alium mihi sensum habere videtur, quàm quod scribitur in aphorismis, τὸ κῇ τὴν φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, aut quod scribitur in Coacis, κῇ φλέβας ἐς κοιλίην ῥαγέντος τοῦ ὕδατος. Siue igitur aquosa proluuies in venis cõtineatur, siue in spatiis inanibus & corporis cõceptaculis, ea si per venas in vesicã aut aluũ effundatur, soluitur morbus, nec aliter depellitur (quod etiam rectè dixit Horatius) nisi causa morbi Fugerit venis & aquosus albo Corpore languor. 50 ὠὺ ὑπὸ λιπόος φλέγματος] Ex aph. 29. lib 7. petita est sententia, quæ etiam multoties repetitur apud Hippocratem in Coac. Prænot. & li. 1. de morb.

51 ἴδιοι ὑπὸ δριμυτέρης] Codices Vaticani ante hãc sententiã hæc apponũt, ὑπὸ δριμυτέρης ἐχρώδεα ἰχυρῆς, ἴσασος ὀπηνιώμενος ὑπὸ τοῦ αὐτομάτου λύσις. Quam lectionẽ sequitur etiam Caluus. Est autẽ aph. 15. lib. 6. lib. 1. de Morb. repetitus. Reliqua subobscura & parum integra videntur, vt & Aldina exemplaria, quæ πολλὼ χρόνῳ legunt. 52 ἐλαιώδεα ὀπηνιώδεα] Hic locus ex lib. 2 Epid. sumptus videtur, sect. 6. vbi repetitur, & paulò aliter legitur, quem nostris in illum locum Commentariis abundè exposuimus.

53 κεφαλὼ περιωδυνοῦσι] Aphorismus est decimus lib. 6.

54 ὀκόσοισιν ὑγιαίνουσιν] Aphorismus est 51. libr. 6. libr. etiam 2. de Morb. repetitus. 55 ὀφθαλμιῶντι] Sumpta est hæc sententia ex aphor. 17. lib. 6. in Coacis Prænotionibus etiam repetita.

56 ὑπὸ σπασμοῦ] Ex aph. 57. li. 4. petita est hæc sententia, multis aliis locis apud Hippocratẽ repetita, vt li. 1. de Morb. & Coac. Prænot. 57 ὑπὸ πυρετοῦ ἰχρώδεα] Hæc sententia ferè iisdẽ verbis repetitur in Coac. sent. 157. vbi eam abundè exposuimus, & ex lib. περὶ παθῶν τῶν κατ' ἄνθρωπον desumptam esse meliusq; adscriptam testati sumus. Quod etiam satis indicant quæ sequuntur, ὁπόταν ξυμπεπτώκῃσι τὰς χεῖρας ἢ τοὺ πόδας μανίῃ ἐμπίπτουσιν, quæ illic suo ordine adscribuntur, hîc verò omnia interturbãt nihilque cohæret, vt nec ea quæ sequuntur de venarũ in manibus pulsatione, quæ iam semel hoc libro repetita, vitium manifestè arguunt, vt ne addam vitiosam & parum constantem exemplarium lectionem. Quare ea omnia cum Cornario omittenda & resecanda censemus. Et certè Vaticana exemplaria defecta esse videntur & aliquid desiderari suspectant, vt etiam ex Galeno patet.

IN LIB. DE DIEBVS IVDICATORIIS.

Μεγα μέρ] Hic libellus ex variis Hippocratis scriptis ferè consarcinatus, non longè meliore fortuna quàm superior vsus est. Et vterq; cùm ad σημείωσιν & prædicendi rationẽ pertineat, ab Erotiano est præteritus. Exemplaria autẽ manu scripta Regia & Vaticana μέγα κέρδ legunt, sed in Vaticanis supra μέρ adscriptũ est, quam lectionẽ etiam secutus est Caluus. Hoc verò principium ex fine lib. 3. Epid. hîc adscriptũ est.

2 ἀ γὰρ γνοιὴ] ὁ γὰρ νοῦς legunt exemplaria Vaticana pro γνοιὴ, sed vtramq; lectionem apposuit Caluus. 3 ἐκέσι ὅ, τι νόσημα ἀγαθὸν] ἐκέσθαι videtur legisse Cornarius faciliore sensu, & ad κατέσασιν reculisse, quemadmodum scribitur in fine li. 3 Epid. vbi ista iisdem verbis repetũtur, & nos ad finem pest. status apposuimus. Potest & publicata lectio ferri, vt sigillatim quinam morbus bonus, quinam periculosus sit, aut in temporis constitutione, aut in morbo, nosse oporteat. Possumus etiam hîc sequi lectionem lib. 3. Epid. vt communem temporum cum morbis affectionem & habitudinem respiciamus. Quam lectionem etiam nostris in illum locum Commẽtariis ex melioribus codicibus integram reposuimus. 4 ἐαὶ αὐτή τι ἢ ἄρη] Aldina exemplaria & Vaticana ἐαὶ μὲ αὐτή τι ἢ ἄρη τῷ νυσήματι ξυμμαχήσῃ legunt, quã lectionem cum Interpretibus omnibus secuti sumus, etsi αὐτῇ τῇ ἄρῃ vitiosè legunt Aldini codices. Si verò anni tempus cum morbo ægrum oppugnat, & illi copias auxiliares adfert, sinistri augurij non superstitis futuri ægri signum est. 5 ἐπειδὴ ὃ ὧν πρὸ τοῦ τὸ σέσηπτον] Id videtur sumptum ex Coac. Prænot. sent. 150. vbi prædictionis ex facie notæ apponuntur, vbi istud etiam exposuimus. 6 ᾗ τὸ πνεῦμα μαλάκτερον ᾗ λεπτότερον] λειότερον videtur legisse Caluus cùm leniorem spiritum dixit, velut etiam legitur in Coacis Prænot. 7 ᾗ ἐς τὸ ὦθεν δικρουῶ] Sic legunt exemplaria omnia publicata vitiosè, & manu scripta Regia, ἐ τῷ παραδικῷ, nõ magis integrè. Lego autẽ ἢ εἰ ὦθεν τὸ δικρουῶ τὸ γλώττης ὥσπερ πάλῳ λευκῷ ἐπαλείφῃ, velut nostris in Coac. Prænot. Annot. scripsimus, vnde totus hic locus sumptus est, eumq; abundè exposuimus. Caluus verò ἐπαλείπῃ pro ἐπαλείφῃ ex scriptis codicibus legisse videtur, quemadmodum etiam in Coac. Prænot. κεπαλείπεται pro κ. παλείφεται ex manu scriptis codicibus adscripsimus. 8 ἢ μὲ οὐῶ] εἰ μὲ οὐῶ σμικρὰ ἔδη lego cum Cornario, & Caluo. 9 ὠὺ δέπ πάχυπρον] Sic vtrobique legunt exemplaria omnia, sed vltimo loco lego cum Cornario, ὠὺ ὃ ἔπ πάχυπατ, aut ὠὺ δέπ πάχυτατον, ex codicibus scriptis, quod etiã fecit Caluus. 10 τῶπ ὃ] Hæc ex sent. 213. Coac. Præno. desumpta videntur, vbi etiam à nobis explicantur. 11 πὸ ὃ ὀξέα τῶν νοσημάτων] In codicibus Regiis manu scriptis, περὶ ὀξέων νοσημάτων adscribitur. Quæ verò hoc loco acutis morbis tribuuntur, lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, περὶ παχέων scribuntur, etsi aliquantulũ variant. 12 ᾗ περσφαίρισις] περσφέρισις lego aut περφαίνεις, vt lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν. 13 ᾗ πιαὺπε λέγ ὡς ὁρίων] ὡς ὁρίων μάχας ᾗ πολέμους legitur lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν. 14 ἢ ὠὺ πι ἐρίμιλω ὁδὸν ἐν βαδίσῃ] Hunc locũ aliter legit Cornarius, & lectionem libri περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν adhibuisse videtur. 15 ὠὺ μὲ ἐπὶ τρώματι γλώσσῃ] Hic lectionem libri περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν adhibeo cũ Cornario. 16 πὶ σάρκα αἰσίγλυ ὑ δωὰ] ὑ δωὰ melius legitur ex lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν. 17 ὁ ὃ πάπανος] Hic mihi sequẽda fuit lectio libri περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, quã hîc vitiatã esse apparet, & ex illa desumptã. 18 φύσῃ γὰρ ἄπαξ] Sic quidẽ legunt exemplaria omnia. Cornarius tamẽ pro φύσῃ, φλέγῃ legisse videtur. Hũc autẽ mihi sensum hæc verba habere vidẽtur, vt febris ardens sua natura cùm semel inuaserit, totum corpus accendi necesse sit. 19 δ'ἶφα μὴν οὐδ' πολλὰ ἔχει] τὸ ἄνθρωπον lego, istaq; desumpta videntur ex lib. 3. de Morb. in febre ardente, vbi iisdem ferè verbis repetuntur. Hi linguæ in febre ardente ad pernicium tendente gradus, abundè mihi explicati videntur sentent. 219. Coac. Prænot. vbi etiam istum locũ adscripsimus. 20 ἰχιάδες ὃ] Hæc repetuntur lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, vnde desumpta videntur. 21 ὑ μπακινέῃ] Hic interpretes omnes lectionem libri περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, vt puriorem secuti sunt, & ὅταν δὲ μάλιστα δωὰ ᾖ lego. 22 γίνεται ὃ ὑπὸ χολῆς] ἢ φλέγματος addendum videtur, vt locus sit integer. 23 βλαχρὸς] Post hæc verba legunt exemplaria omnia, ἀλλὰ χρὴ ὧδε αἱλεῖν, quæ reiecimus cum Cornario, quod translationem ex lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν arguant.

24 ἴκτερος ὃ ὅδε] Hæc desumpta sunt ex lib. 3. de Morb. vbi paulò aliter leguntur. 25 ἢ ὃ περιπλευμονίη] Hæc quoque ex libr. 3. de Morb. repetuntur, & paulò aliter scribuntur.

26 τελευτῶσι ὃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed τελευτῶσι lego vt lib. 3. de Morb.

ΠΡΟΡΡΗ-

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚΩΝ
HIPPOCRATIS,
Hoc est,
PRÆDICTORVM,
LIBRI DVO,

Quorum vnus post iustos Galeni Commentarios, noua interpretatione Latina, & breuibus Scholiis est illustratus, alter verò Latinitate etiam & Annotationibus, quæ vice Commentarij esse possint, nunc recens donatus.

ANVTIO FOESIO *Mediomatrico Medico, &c.*

IN LIBRVM PRÆDICTORVM HIPPOCRATIS PRÆFATA.

ΠΡόρρησις *eorum quæ mentis acie prouidentur aut præsentiuntur prædictio, magnam habet in re Medica celebritatem & nominis auctoritatem, adeoque prænotioni ancillatur, vt eius sensa in animi notione recondita, in lucem producat & explicet. Quarum inter se tam arcta est necessitas, vt ad tuendam quam sibi vendicant artis dignationem, mutuas ferant operas. Nam & prænotionis vis animi septis, velut tenebris immersa, non nisi prædictionis ope enitet, & prædictio, nisi quæ magna artis præceptione sunt comprehensa, aut diuturno vsu comprobata, aut denique contenta mentis agitatione longe ante prouisa, in medium proferat, fatilis quædam & inanis loquentia potius quam futura prologuens oratio esse videatur. Vnde existit vt prænotioni fere iuncta prædictio, illustres faciat aditus ad totam iudicatorum disciplinam, quæ & Medico admirabilitatem parit, & præcipuam arti conciliat existimationem. Nam & quod animo informaris aut præconcipis, in vulgus vt emanet, & in artis præcepta concludas, prædictione opus est. Eumq; in modum Medicina parens Hippocrates præsagium artificiose instituens, προγινώσκειν τὰ παρεόντα Medicum iubet, & apud ægros præterita, præsentia, & futura ex arte enunciare. Et accuratius quodammodo lib. 1. Epid. Medicum velut ad officium reuocans, λέγειν τὰ προγεγονότα, γινώσκειν τὰ παρεόντα, προλέγειν τὰ ἐσόμενα, eumq; in his exerceri vult. Quæ sane totam præsentiendi artem ita concludunt, vt & ex firmissimis artis præceptionibus informata præcognitio, longe ante notatam euentorum consequentiam velut acutè animo cernens ad prædictionem viam muniat amplissimam. Quæ tandem erecta mentis acie, velut iisdem calcatis vestigiis, ad præsensionem contendens, artis mysteria tenebris abstrusa eruulgat, enunciat, & in publicum educit, ac temporum vices moderando, tantam arti gratiam accumulat, vt in præsagiendi disciplina sola ferè prædictio primas teneat. Hinc prædictorum, prædicendi ac prædictionis exorta Latinis nomina, eademq; Medicis trita, πρόρρησις, προκατάγνωσις aut προδιαγνώσις, & προλέγειν. Vt cum ad rectè præsagiendum & præsentiendum multum adiumenti aliunde suppetat, præcipuum tamen instrumentum, velut & præconium, ex prædictione petatur. Quam certe ex arte & dignitate vt exerceas, cum multa ad præcognoscendum & præsagitione rectè vtendum ab Hippocrate & Galeno scripta sint, demumq; per totam iudicationis tractationem latissimè fusa, prædictionis tamen aperta professio ac explicatio his solis duobus prædictorum libellis insignitur. Etsi sanè quidem illius exacta cognitio ex limpidissimis fontibus & germanissimis parentis fatibus, aut ex iis quæ per totam Hippocratis Oeconomiam ad prædictionem informandam sunt sepositæ, potius quàm ex turbulentis his riuulis hauriendæ est. Quam ad rem plurimum conferet exactissima Galeni diligentia totam iudicationis disciplinam multis voluminibus comprehendens, ipsamq; præcognoscendi & præsagiendi rationem ex fidelissimis Hippocratis monimentis contestatam, velut in medicinæ adytis absconditam suis plurimis commentariis in lucem proferens, & ad eam manu ducens. At certe ea tritissima via est quæ ad totius præsensionis amplitudinem retinendam & confirmandam compendium adfert maximum. Est tamen in his duobus quiddam quamuis minime idoneis prædictionis præconibus, quod ita probè artis existimationem tuetur, vt germanitatis sensum præ se ferat, & ex genuina stirpe decerpti surculi in Asclepiadarum familiam rectè insiti esse videantur. Quamuis enim antiquam illam originis celebritatem & Asclepiadarum dignationem sartam tectam non habent, ex eadem tamen familia, quæ totum orbem nominis fama compleuit, tanquam ex schola prodierunt. Siue namq; ad Polybum, siue ad Thessalum, siue ad Euryphontem ortum referant, in Asclepiadarum tamen familiam, quæ numerosissima fuit, velut retro repetitis cognationis ordinibus transeunt. Cuius rei sententiam fert Hippocratici nominis vindex acerrimus Galenus libris de diffic. spirandi, qui reliquos Hippocratis libros Polybo aut Thessalo adscriptos, velut exauthoratos milites, militiæ sacramento restituit, & in Hippocratis familiam ac disciplinam cogit, eoq; nomine in populo venditationem habere existimat. Quod sane in-*

dicium non temerè secuti sunt antiqui, eos qui passim circumferuntur libros, tanquam vnum Medicinæ corpus in Hippocratis nomen imponentes. Et certe, si his duobus mancipiis quæ nunc in libertatem asserimus ac velut producimus, præconium facere nostris scriptis fas est, eos satis locupletes existimamus, qui & nobilissimæ arti grauissimum testimonium ferant, & amplissimæ dignitatis existimationem tueantur. Ac vt de priore Prædictorum istorum libro sileam, cuius vt enarrator ita laudator est optimus Galenus, satis constat ex eo integras sententias tanquam sumptiones aut lemmata quædam ab antiquis artis nostræ magistris, Galeno præsertim & Aretæo, vsurpari. Et hic quoque verborum pondere, sententiarum grauitate, styli magnitudine, & breuitatis circumscriptione tam facilè Hippocratis maiestatem testatur, vt minimè abdicari debeat. Quinetiam doctrinæ genere, & dictionis nouitate, ac tractationis serie cum Coacis Præsagiis tam apertè conspirat, vt ex iisdem ducantur fontibus & vtriusque idem auctor esse videatur, qui (vt in actionibus perscribi solet) de re eadem ferè fecerit alio modo. Neque verò ideò eius doctrina in totum respuenda est, quòd in eo næui plurimi, & vt in tumultuario opere ac ad memoriæ subsidium proiecto, voragines quædam ac vastitates deprehendantur. Cuius quidem calamitatis infortunium ex Galeni monimentis solandum venit, cuius industria hiatus velut aggestione facta oppleti, æquatæ salebræ, & miserabilis vastitatis species depulsa est. Quæ lamentatio à nobis aliàs id ipsum quiritantibus iam sæpe expressa, hoc tempore supprimenda est, præsertim cum extra causam sit, & in vnius Galeni diligentia conquiescat, qui horum Prædictorum librum primum suis Commentariis & laboribus ita complanauit, vt iam in omnium ora veniat. Quo faciliore opera ideo defuncti sumus, vt in eundem leues tantùm velitationes nostras emiserimus. In altero versatur nostra quæstio, atque eò sanè maior, quò & deterior illius est conditio, & profectò obscurior cognitio. Ac primùm (vt iam ad id quod instat aggrediamur) in eo nobis magnum est propositum negotium explicandum, quod cùm vterque in prædictionis & nomen & causam veniat, tam sint inter se & toto tractationis genere, & serie, & ordine, ac dictionis ornatu dissimiles, vt de germanitatis iure contendant. Deinde ea est styli varietas, & scriptionis, totius habitus & formæ tanta dissimilitudo, vt vtriusque non vnum aut eundem esse authorem res ipsa clamet. Certè scriptum istum librum ab eo apparet, qui prædictionis Medicæ dignitatem à maledicentium obtrectationibus tueretur, cùm vaticinationis aut diuinationis nomen incurreret, ac præstigiarum potius quàm præsensionis speciem obtineret. Quod Medicorum quorundam ignauia, ne dicam ambitione, illis temporibus accidit, qui vt famam in populo quærerent, ad illiberalem quæstum prædictionis nomine turpiter abutebantur, & ad quiduis potiùs quàm ad artis Medicæ dignationem obtruderent. Cuiusmodi sanè plurima prædictionum genera hic conuelluntur, ac tandem quòd longius aberrarint, ad artis saluberrimæ metas flectuntur, dimumq; quanam prædictionis specie Medicus velut caduceo ornatus per omnium ora hominum clarus obambulet, artiq; summam conciliet gratiam, præclare ostenditur. In eoque (quod satis apparet) versatur totius quæstionis cardo, vt prædictionis legibus optimè constitutis, ad eorum modulum, quæ sunt tam ad præcognoscendum quàm ad rectè præsagiendum in arte facienda necessaria, appositissimè accommodentur. At verò vt in vtroque rectè omnia ad prædictionis leges examinantur, & quod palam profitentur, re ipsa satis præstant, tam dissimilis tamen inter se est oris habitus, tam varia species, vt esse eiusdem parentis fœtus mihi in animum inducere nequeam. Cuius rei suspicionem etiam auget Galenus passim in vocum obscurarum explicatione, hunc librum Prorrheticum maius vocans, & quibusdam Prorrheticum secundum dici scribens. Quæ quidem nomenclatura etsi tolerari potest, eam tamen cùm in aliorum opinionem confert, minùs probabilem facit, atque eò magis quòd sæpius vbi mentio huius libri incidit, eum semper Prorrheticum maius vocat. Neque verò illi longè æquior esse videtur Galenus in libello περὶ τῆς προγνώσεως, qui multorum Medicorum existimatione hunc librum Hippocratis familia abdicat, quod etiam de vtroque palam fatetur Erotianus, librorum Hippocr. locupletissimus & vetustissimus censor. Quæ profectò sunt grauissima quibus hoc tempore premimur præiudicatæ authoritatis testimonia, quæque nos ab eo instituto, in quod iamdudum longa animi cogitatione incumbimus, reuocare facilè possint, nisi & publicæ vtilitatis ratio, & causæ in quam iam pridem sumus ingressi æquitas, ad eum quem tenere cœpimus cursum persequendum animos adderent. Imprimis verò nos in hanc causam imposuit Cornelius Cellus, qui multis magnorum Medicorum decretis oppressam huius Prorrhetici secundi dignitatem, ita suis vigiliis recreauit & subleuauit, vt ex eo multa in rem suam medicam tanquam in fundum transfunderet, & ex huius fontibus suos hortos irrigaret. Nam cùm cæterorum Hippocratis operum, tum verò huius libri tam est æmulator & mirator eximius, vt integras penè sententias in suum vsum transtulerit, & (quod solet) liberius paulò Latinè reddiderit. Quorum omnium nihil à nobis esse neglectum, tam erit his nostris Annotationibus manifestum, vt & cuiusque loci notata ac expressa vestigia, & aptè loco posita, & verò plurima ad regulam tanquam in lucem reuocata esse videantur. Magna sanè fateor habenda Celso gratia pro reddita huic operi salute. At certè illi tam cumulatè beneficium reponitur, vt huius opera ex insaniat- & perturbatione quadam ad sanitatem & tranquillitatem, ipseq; sibi quodammodo restitutus videatur. Hunc igitur nacti tam nobilem istius fabulæ actorem, non est cur ad verbis exaggerandas huius operis laudes, ambitiose nimis cuiusquam præconium requiramus. Est enim per se satis ampla & ferè popularis rerum ac verborum exornatio, doctrinæ verò cognitio ad eam quam præ se fert prædictionis scientiam non minimùm accommodata. In qua tamen à Celso plurima vbi breuitatis studio contractius concluduntur, ea latius aliquantulo & diffusius nobis dicenda fuere. Atque ista nobis sit ad hos Prædictorum libros excursio, velut præmonitio quædam.

ΙΠΠΟ-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΡΡΗΤΙΚΩΝ. ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

HIPPOCRATIS PRÆDICTORVM LIBER PRIMVS.

Οἱ κωματώδεες ἐν ἀρχῇσι γινόμενοι, ἢν κεφαλῆς, ὀσφύος, ἢ στομάχου δεινὰ, πραχήλια ὀδυνώδεα, ἀργυπνέοντες, ἄρα φρενιτικοί εἰσιν; μυκτὴρ ἐν τουτέοισιν ἀποτάζων ὀλέθριον, δήλως τε καὶ ἢν τεταρταίοισιν ἐγγυθρόισιν.

QVi inter initia sopore detenti, capitis, lumborũ, præcordiorum, ceruicis dolore ac insomnia cõflictantur, eos considerare oportet, num sint phrenitici. In his narium stillatio perniciem ostentat, idq; præcipuè si quarto inter initia die contingat.

Galenus in libello περὶ κώματος cap. 6. & 7. hanc sententiam explicat, eiusq; scriptionis quam ambiguam facit in Commentatio meminit. Hunc verò affectum ex Lethargo & Phrenitide mixtum, quem Typhomaniam dici quibusdam in Comment. eodẽ nomine etiam donari scribit libr. περὶ κώματος cap. 4. & imperitis medicis de illius nomine ambigi, cum tamen in Pulsuum Ilagoge & lib. 4. de Caus. puls. eundem affectum proprio carere nomine fateatur. Hippocrat. κῶμα ἄγρυπνον vocat eodem teste cap. 4 libr. περὶ κώματος. Typhomaniam etiam vt hic quoque & libris de pulsibus, in Exeg. μικτὸν ἐκ φρενίτιδος καὶ ληθώδους πάθημα exponit Gal. Meminit autem huius sent. Gal. initio Comment. 2. in lib. 3. Epid. & in ægr. 11. vbi sententiæ secundæ initium primæ extremo etiã annectitur. Quod ex quibusdam codicibus non rectè fecisse Caluum etiam apparet. Vitiosa sunt quoque exemplaria quæ κωματώδεος & ὑσπρίος legunt.

Κοιλίης ῥεύματα ξηρὰ, καὶ χολὴν μὴ ἐν πᾶσι τοῖσι νοσήμασι. ἀχρήιστα ἢ ὅτι τοῖς περιφρονέουσι.

Alui prærubra proluuies, cùm in omnibus quidẽ morbis, tum verò vel maximè in prædictis, malo est.

Hoc præsagium cùm ad præcedens referatur, potest tamen distingui, quod etiam facit in Cois Præsagiis, vbi etiam ῥεῦμα non satis vsitatè legitur, quod hìc quoque faciunt exemplaria quædam manuscripta. Nam ῥεῦμα κοιλίης antiqua vox Hipp. valdè vsitata, cùm aluus liquidis & tenuibus distillat, qua etiam vtitur Aretæus cap 5. lib. 1. περὶ αἰτίων. Hæc autem signorum diuersa generis concursio, quæ horum Prædictorum authori valdè est familiaris, & ad prædictionis iustam commentationem non multum adfert adiumenti, (vt scribit in Com. Gal.) affectionum inter se mixtiones facit. Sunt autem αἱ σύμπτωσεις ἐξ ὑγιείης καὶ ἀλλήλας ἀλλοιώσεις, ἐν αἷς πλεῖόν τι πονηρὸν μοῖρα, ex Gal. Com. 2. in lib 3. Epid. Exemplaria porrò quædam manuscripta ἐν πᾶσι νοσήμασι legunt.

Αἱ δασέαι γλῶσσαι ἢ καταξηραὶ, φρενιτικαί.

Lingua ex resiccatione densa & aspera, phrenitidem portendit.

Δασεῖαν γλῶσσαν, ex resiccatione densam & asperam diximus vt vtramq; interpretationem includeremus. Nam δασεῖαν, τραχεῖαν Galenus exponit. Potest etiam & ἡ πεπεγυῖα intelligi, aut quæ σκληρὰ & παχεῖα in febre ardente dicitur lib. 3. de Morb. vt scripsimus in Cois Præsagiis. Dicuntur etiã quibusdam δασεῖαι γλῶσσαι, αἱ ἔτι ὑπὸ πυρετοῦ ἐπεχόμεναι, ὡς μὴ ἔξω ἔρευθρουῦσθαι τὸ λεγόμενον. δασὺς γοῦν ὄχθος καὶ φωνὴ δασεῖα λέγεται, ἢ πεπαχυσμένῳ πρὸς τῷ τῶν φορτικῶν γινομένῳ πνεύματι. Ex Scholio quodam.

Αἱ διὰ παραφρόνησιν ἀγρυπνίσιαι, ὧρα ἄχροα, μέλανα, ἐναιωρεύμενα ἐφ' ἱδρῶσι, φρενιτικά.

In iis qui præter rationem perturbantur & vigiliis torquentur, vrinæ decolores, nigris sublimamentis interspersæ, cum tenuibus sudoribus circa caput obortis, phrenitidem prænuntiant.

Varia hìc est lectio in ἐφ' ἱδρῶσι. Galenus ἐφ' ἱδρῶτι & ἐφιδρῶσι legisse videtur. Quædam exemplaria ἐφιδρῶσι habent, alia ἐφιδρώσιν. Nos dictionis ἐφιδρώσεως sensum amplexi, tenues circa caput sudores ex Galeno diximus. Quod in toto hoc loco malè mihi omitti videtur à Caluo. Vitiosa quoq; sunt exemplaria quæ νεφελικὰ legunt. Quæ secutus Caluus, ἐφιδρώσιν νεφελικὰ sequenti sententiæ adiunxit.

Εὐπνοιά τε ἐν φρενιτικοῖσιν ἀναργής.

Quin & quæ in phreniticis manifesta apparent insomnia prouidenda sunt.

Hoc præsagium alio quidem sensu effertur in Cois Prænotionibus. sent. 90.

Ἀναχρεμψις πυκνὴ, εἰ δή τι καὶ ἄλλο σημεῖον παρέσῃ, φρενιτικά.

Excreatio frequẽs & irrita, siquidem aliud quoddam signum affuerit, phrenitidem portendit.

Exemplaria quædam scripta ἀναχρεμψις πυκνή γε legunt. ἀναχρεμψις πυκνὴ dicitur in Cois Prænot. vbi etiam φρενιτικὴν pro φρενιτικὸν melius sonat.

Τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα καύματα ἐν ὑποχονδρίῳ πυρετῷ παρεψυχθέντος, κακὸν, ἄλλως τε καὶ ἐφ' ἱδρῶσιν.

Relicti in præcordiis æstus cum febre in qua totius corporis habitus perfrigeratur, malo sunt, idq; præsertim si cum sudoribus contingat.

Huius Prorrhetici partem cum superiore malè iunxisse videtur Caluus, vt sensus satis indicat. & nulla ita testentur exemplaria. Hoc verò prædictum quodammodo exprimitur sent. 69. Coacorum Præsagiorum, vt illic scripsimus.

Αἱ παρεξαδυνατήσαντων παραφρονέουσαι, κάκιστα, καὶ Θρασυώνδι.

Desipientiæ quæ iam admodum fractis & debilitatis viribus succedunt, pessimæ sunt, non secus ac Thrasynonti.

Membranæ Vaticanæ (vt audio) ἀπαυδησάντων παραφρονέουσαι legunt, & codices Regij manuscripti quidam παρεπαυδησάντων quę lectio ad veterem scriptionẽ propius accedit, & παρεπαυδησάντων legi debere testatur, quod facit Erotianus vbi hanc dictionem exponit his verbis, παραπαυδησάντων, παρασαφωνησάντων, ἐξ ὧν δηλοῦται τὰ κεκμηκόσιν ἢ δυνάμει. φησὶ γὰρ παραπαυδησάντων παραφρονέουσαι κάκιστα. Quibus verbis vt haud dubiè hic locus subnotatur, ita & φρασαφωνησάντων vitiosè, pro φρασαφωνησάντων apud Erot. legi existimo. quòd ἀπαυδῆσαι idẽ Erotianus antea εἶσιν ἀφωνον γῆρας explicet quod extremã virium defatigationẽ significat, vt & ἀπαυδῆσαι in Epigrammatis fessum & defatigatum denotat, & ἀπαυδηκὰς confectus & viribus defectus dicitur. Galenus certè, vti popularẽ & vulgatam lectionẽ est secutus, τοῦ παρεξαδυνατήσαντος, παρακεκμηκότας ἢ δυνάμιν alibi explicat, viribus fractos & delassatos, ἢ τοῦ μετ' ἐκλύσεως, ἢ ἀσθενείας. Caluus haud dubiè longè aliter legisse videtur, velut ἀπαυδησάντων, aut aliud quid tale, contra omnium exemplarium fidem & Galeni intelligentiam, quod item fecit in Thrasynonte, ita tamen vt quoddam germanæ lectionis vestigium ab eo expressum esse facilè intelligas. Quòd autem ad scriptionẽ attinet, in Erotiani verbis κάκιστα pro κάμνουσαι, & κακὸν pro κακὰν scriptũ esse facilè quis suspicetur, nisi quis illud κάκιστα sumat, quemadmodum lethargo phrenitidem succedere bonum esse dicimus, &

probat Gal.Com.6.in lib.6.Epid.Solenne est autem Hippocrati per ἀφωνίαν neruorum principij offensam & sensus priuationem sumere. A

Vehementes phrenitides in tremorem desinunt.

[9] Τὰ φρενιτικὰ νεανικῶς, τρομώδεα τελευτᾷ.

Vomitus virulenti & æruginosi,cũ capitis dolore, surditate & insomnia,promptã insaniam significant.

[10] Τὰ ἐν κεφαλαγίῃσι ἰώδεα ἐμέσματα μετ' κωφώσιος ἀχρυπνώδεα, ταχὺ ἐκμαίνει.

Huius præsagij initium cum præcedentis fine coniungit Caluus,velut & νεανικῶς τρομώδεα copulat contra Galeni intelligentiã & exemplarium fidem.Hæc quoq; prædicta in Cois Prænot.paulùm immutatis verbis repetita,eandem tamen habent notionem.

Vbi fauces in morbis acutis dolent, graciles sunt, paruæ & suffocantur,atque vbi os hiarit nõ promptè adduci ac claudi possit,mentis emotionem portendi oportet.Ex his phrenitis pernicioſa est.

[11] Τὰ ἐν ὀξέσι κατὰ φάρυγα ὀδυνώδεα, ἰσχνά, σμικρά. πνιγώδεα, ὅτε χάνοι μὴ ῥηϊδίως σωάγχην τε καὶ κλείθρον τὸ στόμα, τὰ δακρυσικὰ, ἐκ τουτέων φρενιτικοὶ καὶ ὀλέθριοι. B

Caluus hoc Prorrheticum in tres sententias distraxit & valdè obscurauit.Quod ideo dico quia haud scio an hominis ingenio, an verò codicum vitio contigerit:vt ne quis exemplaria Italica, quæ ad hanc vsq; diem magnam de se opinionem commouerunt, & quibus liberaliter vsus esse ille creditur,in hoc negotio plurimùm habere ponderis existimet.Repetitur etiam in Cois præsagiis paulùm commutatis verbis Vitiosa sunt autem exemplaria quæ ἀάγχιν pro σωάγχιν & ἐκλείῃν pro κλείθρον habent.

In phreniticis initio moderatum esse,sedatum & facilem, crebrò verò permutari malum est. Quin & sputatio frequens mala est.

[12] Ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἐν ἀρχῇ τὸ ὀπτικὲς, πυκνὰ δὲ μεταπίπτειν κακὸν τοιοῦτον. καὶ πτυελισμὸς κακόν.

ἐν ὄψεσι videtur legisse Caluus vitiato sensu. Idem quoque hanc sententiam sequenti annectit,cùm vbique separatæ sint.Repetitur etiam in Cois Prænotionibus hoc Prorrheticum cum sequente aliquantulum tamen diminutè.

Albicans deiectio in Phreniticis mala est, quod Archecrati accidit.Num & in his torpor fit ? His si rigor contingat pessimum. C

[13] Ἐν φρενιτικοῖσι λευκὴ διαχώρησις, κακόν, ὡς τῷ Ἀρχεκράτει. ἆρα καὶ ἐπὶ τούτοισι καὶ νωθρότης γίνεται; ῥῖγος ἐπὶ τούτοισι κάκιστον.

In furiosa & vehementi mentis emotione succedentes tremores malignitatem denunciant.

[14] Τοῖσιν ὀξέσι μανίοισι μελαγχολικῶς, οἷσι τρόμοι ἐπιγίνονται, κακὸν σημαίνουσι.

Quod hîc κακόν in Cois Prænotionibus κακὸν dicitur.

In grauiter & acutè mente emotis,si febris iterum repetat cum sudore,phrenitici euadunt. D

[15] Οἱ ἐκστάντες ὀξέως, ἐπιπυρέξαντες σὺν ἱδρῶτι, φρενιτικοὶ γίνονται.

In Cois Prænotionibus etiam paulò aliter repetitur hæc sententia.

Phrenitici parum bibunt, ex leuibus strepitibus facilè irritantur ac percelluntur,tremuli sunt.

[16] Οἱ φρενιτικοὶ βραχυπόται, ψόφῳ καθαπτόμενοι, τρομώδεες.

βραχυπόται dicuntur qui rariùs & per multa interualla bibunt,vt explicat Gal.lib.1.περὶ δυσπν. & Com 3.in lib.3.Epid. Quæ vox sæpe celebratur in phreniticis à Galeno & vsurpatur etiam Aretæo. Dicuntur quoq; ψόφῳ καθαπτόμενοι,qui strepitum facilè sentiunt ac percipiunt ab eoque promptè irritantur,aut qui ad quemuis strepitum expauescunt,consternantur & percelluntur. Sic Gal.in Exeg. ψόφῳ καθαπτομένους,ψόφου ῥᾳδίως αἰσθανομένους,καὶ μᾶλλον καὶ πρὸς ἀκοὴν, ὡσεὶ καὶ ψοφώδεις explicat,qui strepitum facilè sentiunt, & animo consternantur:velut ψοφώδεις,h.e.ad quemuis strepitum expauescentes,formidolosos & meticulosos, hunc nimirum locum designant.Idem καθαπτομένους, σφοδρῶς αἰσθανομένους,h.e.valde sentientes interpretatur.Alia est lectio in Cois Prænot, quam illic aperuimus.Celebratur multis in locis hunc in senium hic locus à Gal.ac præcipuè lib.περὶ δυσπν. & lib.5.de loc.aff.Quo magis miror Caluum satis per se alioqui illustrem istam sententiam,tam breuiter cum superiore conclusisse. vbi etiam βραχύποτε ψόφῳ καθαπτόμενοι legisse videtur.Huc porrò locũ de Hydrophobia accipere videtur Cælius Aurel.lib.3.acut.cap.15 his verbis.Ipse quoque Hippocrates,etsi non principaliter de ipsa passione tractans,sensa tamen dictorum hanc passionem memorasse monstratur, in Prædictiuo libro dicẽs Phreniticos paruibibulos,sono quolibet pulsatos,tremore affici.Ita hîc βραχυπότους dici existimat quòd modicum biberent ob liquoris timorem.Etsi sanè mutata quasi vehificatione, id rectè phreniticis non hydrophobis attribui asserit. Quos rectè βραχυπότους dici scribit,quòd fastidio pellecti non solùm cibum verùm etiam potum refugiunt,vel quòd imaginatione læsa accipiendum potum non existiment,vel suspicione ob delirationem affecti,admixta putent venena liquori. Idem etiã phreniticos tremore affici asserit ob neruorũ debilitatem,facileq; ad omnem sonitum cõmoueri,scilicet alienationis proprietate. E F

Vbi post vomitum anxiosum vox stridula est oculi squalidi & puluere obsiti,insania portenditur,non secus ac Hermozygæ coniugi accidit, quæ vehementi insania correpta,voce defecta interiit.

[17] Τὰ ὀξέμεσα ἀσώδεος, κλαγγώδης φωνὴ, ὄμματα ἐπίχνοιον ἔχοντα μανικὰ, οἷ καὶ ἡ Ἑρμοζύγου ἐκμανεῖσα ὀξέος ἄφωνος, ἀπέθανε.

ἐπίχνιον ἐπίπαχυ,χνοῶδες exponit Gal.in Exeg concretum,lanuginosum,vt sint ὄμματα ἐπίχνιον ἔχοντα, oculi concretam quandam lanuginem habentes aut puluere & sorde obsiti,squalidi,quod ex nimia siccitate accidit,velut per æstum iter facientibus.Simile est quod in Cois Prænotionibus πτισσὲς ἀχνώδεις in oculis dicitur,concreta quædam tenuis lanugo ac sordes.Quod ex nimia siccitate & magna imbecillitate accidit. Idemq; quod lib 6.Epid.scribitur,τὸ ἐπιξηραινόμενον οἷον ἄχνη.Scribitur ex scholio quodã quod tamen non satis probatam habet fidem.ὄμμα ἐπίχνιον ἐκ τοῦ τὸ ὀξυκίνητον,ὡς ἔνιοι φασὶν,ἀλλὰ τὸ ἐναντίον δυσκίνητον καὶ κατέχειν εἰρηκέναι,παρὰ τὸ χνοῦς καὶ δηλοῦν πῶς περὶ πῶμα μύσιγγα φλεγμονὴν καὶ ξηρασίαν.Quod videtur secutus Caluus,cùm obrigescere oculos dixit, dictionis Hippocraticæ vim non satis assecutus.Repetitur etiam hæc sent in Cois Prænot. verbis paululum immutatis. G

In febre ardente si tinnitus aurium cum visus hebetudine fiant,& ad nares accedat grauitatis sensus, furiosa mentis emotio indicatur.

[18] Ἐν πυρετῷ καυσώδει ἠχῶν περισκιομένων μετ' ἀμβλυωγμοῦ, καὶ κατὰ ῥῖνας περισκελοῦντος βάρεος, ἐξίστανται μελαγχολικῶς.

ἐξίστασθαι μελαγχολικῶς, vehementem ac furiosam mentis insaniam cum Galeno diximus,quòd ἐξίστασθαι.φρενοπλανῶ σφοδρὰν καὶ μανιώδη,aut φρενοκλονεῖν σφοδρὰς eidem significet.Indicat autem vehemens delirium,ex quo in insaniã erumpunt,& atra bili perciti ἐκστάντες μελαγχολικῶς dici videntur,velut de vxore Amphitr.Plantus Amphytr.atra bili percita fit. Nulla res tam delirantes homines concinnat citò.Repetitur hoc præsagium in Cois Prænot.sed sanguinis profluuium velut signum criticum additur.

Desipientiæ cum voce stridula & linguæ conuulsione tremula,voce quoq; ipsæ tremulæ, mentis vehementem alienationem significant. In his durities aut asperitas perniciem minatur. H

[19] Αἱ φρενοβλαβέσιαι σὺν φωνῇ κλαγγώδει, γλώσσης ἀσασμοὶ τρομώδεες. καὶ αὗται τρομώδεες γλῶσσαι, ἐξιστᾶσαι. σκληρυσμὸς τουτέοισιν ὀλέθριον.

Caluus hanc sententiam tribus membris distinxit,cum tamen in omnibus exemplaribus coniunctè legatur, eodemque modo in Cois Prænot.repetatur. Idem quoque omisit, καὶ αὗται τρομώδεες γλῶσσαι.

[20] Αἱ

[20] Αἱ ἴλιγγοφόδεες γλῶσσαι σημαίνουσιν ἀχίδρυμόν γνώμης.

Linguæ tremulæ inſtabilem mentem & à ſede conſtantiæ deturbatam ſignificant.

Repetitur etiam hæc ſententia in Cois Prænot. iiſdem verbis.

[21] Ἐπὶ τοῖσι χολώδεσι ἀκρήτοισι διαχωρήμασι, τὸ ἀφροῶδες ἐπώδυνόν κακόν. ἀμφὶς τε γὰρ ὀσφῦν παραλλάσσει καὶ τὰ παρεγχέοντα.

In biliosis & ſinceris deiectionibus ſpumoſa efflorescentia malo eſt, iis præſertim quos antea lumborum dolor ac deſipientia vexauit.

Scribitur ex Scholio quodam, ἀφροῶδες ἐπαίθυσμα τὸ ποικίλον, αὐτὴ δὲ ἡ αὔρα χρώματα τὰ ποικίλα καὶ ἐνίοτε ὃ τὰ παρευείροντα ἐς εἶσω διαμαίνουσι. Vbi tamen vitium ſubeſſe videtur, & pro χρώματα διαχωρήματα legendum apparet. Codices manuſcripti ἀκρήτοισι omittunt, vt & Caluus, & in Cois Præſagiis, vbi hæc ſententia repetitur. παρεγχέοντα autem quidam ſumunt de deiectionibus, quæ non ea modò quæ lumbis adhærent, ſed reliqua quoq; inteſtina permeant, ex Galeni etiam opinione. Nos deſipientiæ vexato ægro attribui poſſe exiſtimamus, quòd eo ferè ſenſu ſemper vſurpetur Hippocrati, tum quòd iſta phrenitidem longè promptius præſagiunt. Quod etiam in totum omiſit Caluus.

[22] Τὰ ἀραιὰ καὶ πλευρὴν ἐν τοῖσιν ἀλγήμασιν ἀδιαφέροντα σημαίνει.

In his leues & per interualla lateris dolores delirium ſignificant.

Τὰ ἀραιὰ ἀλγήματα dolores leues & per interualla dicimus, non continuos ſed intermittentes. Sic nanq; Erotianus in dictione ἀραιὸν, ἀραιὰ ἀλγήματα hîc ſignificare ſcribit τὰ ἐκλείποντα ἢ μὴ διηνεκῶς ὄντα, dolores qui ex interuallis affligũt neq; cõtinẽter vrgẽt. Illic n. procul omni dubio locũ iſtũ deſignare mihi videtur. Gal. quoq; ἐδαφίως δὲ καὶ χρόνῳ exponit & τῇ συνεχεῖ opponit. In Cois Prænotionibus. ἀραὶ δὲ τοῖσιν ἀλγήμασι; legitur, nec dubiũ quin ex hac ſententia ſit diminuta & vitiata lectio, vt alibi ad Criſimus.

[23] Αἱ μετὰ λυγγὸς ἀφωνίαι κάκιστον.

Vocis defectiones cum ſingultu peſſimæ.

[24] Αἱ μετ' ἐκλύσιος ἀφωνίαι, κάκιστον.

Vocis defectiones cum viriũ exolutione peſſimæ.

[25] Ἐν ἀφωνίῃ πνεῦμα οἷς τοῖσι πνιγμώδεσιν ἐπέχει, πονηρόν. ἀφάνεα καὶ παραφρονικὸν τὸ τοιοῦτον.

In vocis defectione reſpiratio, velut in iis qui ſuffocantur, conſpicuè elata & viſui expoſita, perniciosa eſt. Num verò etiam delirium prænunciet animaduertere oportet.

Has duas ſententias diſiunximus, velut etiam in Cois Præſagiis longo interuallo ſeparantur παρέχειν πονηρὸν Caluus iunxit, & Hippocraticæ dictionis vim mirificè Gal. celebratam & explicatã neglexit. Quod etiã vitiũ ad Coicas Prænotiones permanauit.

[26] Αἱ ἐπ' ὀλίγον φάσεις παραφρόσιες θηριώδεες εἰσίν.

Quæ pauco tempore feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas euadunt.

Codices manuſcripti tres Regij ἐπ' ὀλίγον φάσις legunt. In Cois etiam Prænotionibus conuulſionis quoque denunciatio additur. Hîc verò ἐπ' ὀλίγον eas quæ ſenſim procedunt mentis emotiones ſignificat, neque ſolùm eas quæ paucis interiectis interuallis, vt ſatis patet ex Galeni Commentario. Ex quo vitioſa eſſe exemplaria conſtat quædam quæ huic ſententiæ iſta addunt, ἢ μόνον ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἡδύναντο. Nam præterquam quòd ſuperuacanea, ſunt etiam mendoſa. ἐ μόνον enim potius legendum eſſet: Caluus ſuperioris ſententiæ extremum huic prorrhetico annexuit.

[27] Αἱ μετὰ καταψύξεως ὄκνα ἀπυρέτῳ ἐφιδρώσει τὰ ἄνω, δυσφορίαν φρενιτικὴν καὶ Αἰσχάνην, καὶ μᾶλλον ἢ ὀλέθριαι.

Corporis iactationes & incontinentiæ in febre cum perfrictione & ſuperiorum partium tenui ſudore, phrenitim denunciant (quod in Ariſtagora expertum eſt) atq; etiam perniciem.

Meliùs effertur hæc ſententia in Cois Prænotionibus & ad artis præceptiones magis accommodatè. αἱ μετὰ καταψύξεως δυσφορίαν κάκιστα. Incendium enim internum minantur. Codices manuſcripti ἐφιδρώσει pro ἐφιδρώσῃ vitioſè legunt.

[28] Τὰ ἐν φρενίτισι πυκνὰ μεταπίπτοντα, ἀπαρεμφάτεα.

Crebræ in phreniticis permutationes, conuulſiones denunciant.

Repetitur quoque in Cois Prænotionibus hoc præſagium.

[29] Τὰ ὀρθρίδια μὴ ὑποστήσαντων, ὀλέθρια. ἀφάνεα τοῖσιν ὀφείλει οἷς εἰ τὶν ὑποστάσιν ἀναπεφάνθαι;

Si quibus vrinæ non recordantibus nec admonitis effluunt, pernicies portenditur. Animaduertendum etiam eſt, num & ab iis tales redduntur quales fiunt vbi ſubſidentiam conturbaueris.

Huius præſagij luculentiſſimum proponitur exemplum ægro. 4. lib. 1. Epid. Eadem etiam ſententia repetitur in Cois Prænot.

[30] Οἱ παλμώδεες δι' ὅλης, ἀφάνεα ἀφώνως τελευτῶσιν.

Quos palpitationes in totum occupant, num plærumque voce defecti pereunt?

Iiſdem ferè verbis repetitur hoc præſagium in Cois Prænotionibus.

[31] Τὰ ἐν τοῖς φρενιτικοῖσι μετὰ καταψύξεως πτυελίζοντα, μέλανα ἀνεμέσματα.

Crebræ in phreniticis ſputationes cũ perfrictione, nõ longè poſtea nigrorũ vomitum affuturũ indicant.

Hîc πτυελίζειν frequentem ſputationem aut crebram oris ſaliuationem ſignificat, vt ſatis ex Galeno patet, & nos copioſiùs in ægr. 12. lib. 1. Epid. quod eſt accommodatiſſimum huic præſagio exemplum. Repetitur etiam in Cois Præſagiis eadem omninò notione.

[32] Κώφωσις, καὶ ὦρα ἀκατάστατα. ξήρου ὦρα, διαιωρήματα, παραφρονικά. τοῖσι τοιούτοισιν ἐκτρέπεσθαι καὶ κάκιον. κακὴ δὲ καὶ ἡ ὑπὸ ἐκτρώσεως. τύφοι ἀφώνοι μὲν, ἀλαλητικοὶ δὲ συμβαίνουσι. οἴμωγή τε καὶ κοιλίαι καταῤῥέουσαι τοῖσιν, οἷς ἐγένετο Ἑρμίππῳ, καὶ ἀπέθανεν.

Surditas cum vrinis prærubris, non ſubſidentibus, & ſublimamentis, mentis emotionem minantur. In his morbo regio corripi malum eſt. Quinetiam malo eſt ex morbo regio fatuitas au ſtupiditas. Hos quidem vox deficere ſolet abſq; ſenſuum læſione. Quin & aluus nonnunquam affatim prorumpit, quale quid Hermippo contigit, & mortuus eſt.

Ad iſtam ſignorum concurſionem magnam dediſſe occaſionem videtur Hippocrates exemplum lib. 3. Epid. quod eſt huius ſcriptoris ſolenni. Meminitq; huius ſententiæ Gal. Com. 1. in lib. 3. Epid. eamq; temerè ad delirij prædictionem à Lyco & cæteris interpretibus commemorari ſcribit. Vbi tamẽ mendoſa eſt Galeni lectio, vt ſatis apparet. ἀκατάστατα autem ὦρα ἐναωρεύματα dicũtur quæ in Epidemiis μὴ καθιζάνοντα, & quod ab Hippocrate ſcribitur ἐναώρημα μετέωρον ἐκ ἵζουσα. ægr. 12. & 9. lib. 3. Epid. delirium q; coindicare ſæpiùs animaduertitur & Gal. ſignificat in Com. ξήρου ὦρα etiam ὦρα quæ hic ponit, rectius in Cois Præſagiis ὑπέρυθρα dicuntur, quòd feruorem ſanguinis ſeroſi & exæſtuationem ſignificent, & ad delirij denunciationem potiùs conducant quàm ἐρυθρά, quæ renum laborantium indicia præ ſe ferunt, Codices manuſcripti Regij κάψωσις legunt non μώρωσις. Quæ lectio etiam ad Italica exemplaria redundauit, vt ſatis ex Caluo patet. μώρωσιν autem fatuitatem aut ſtupiditatem diximus, quòd ναρκώσεται Gal. exponat in Com. Exemplaria quoq; manuſcripta pro οἷσι ἐγένετο ὃ legunt. In Cois Præſagiis repetitur hæc ſententia, ſed diuulsè & mutilatè, quam tamen ex hoc præſagio illi reſtituimus. Iſtius etiam ſententiæ pars adducitur à Gal. Com. ad aph. 51. lib. 6.

In præcipitibus & turbulentibus morbis obueniens ſurditas perniciem minatur.

[33] Κώφασις ἐν ὀξέσι καὶ ταραχώδεσι τῶν ἀκηλήθουσα, κακόν. A

Repetitur quoque in Cois præſagiis hæc prædictio.

Dementiæ in quibus tremuli fiunt ægri, obſcurè aut vix quidem deſipere videntur, aut aliquid inueſtigantiũ more ſenſim contrectant & palpant, miro quodam modo phrenitim prænunciant, non ſecus ac Didymarcho in Co contigit.

[34] Αἱ τρομώδεες, ἀσαφέες, ψηλαφώδεες τῶν ἀκρήσιες πόνου φρενιτικάς, ὡς ἐπὶ τοῦ Διδυμάρχου ἐν Κῷ.

Repetitur quoque in Cois Prænot. hæc ſententia, ſed aliquantulum diminutè. Codices manuſcripti Regij καὶ ψηλαφώδεες legunt & Διδυμάρχου, quod etiam fecit Caluus qui tamen huius ſententiæ germanum ſenſum non videtur aſſecutus.

Vbi rigori torpor ſuccedit, mentis alienatio ſignificatur.

[35] Αἱ ἐκ ῥίγεος νωθρότητες ὑπὸ πόνου πρὸς οὐδέτερα. B

In Cois Prænotionibus νωθρώδεα ῥίγεα κακώδεα dicuntur.

Dolores circa vmbilicum cum palpitatione, mentis quidem alienatæ ſignificationem quandam præbent. Sub iudicationem verò his plurimus & creber flatus cum ſingulari contenſione prodit. Quin & ad ſuram dolores in his mentis alienationem indicant.

[36] Οἱ περὶ ὀμφαλὸν πόνοι παλμώδεες, ἐχόμενοι μὲν καὶ γνώμης παραφορήν, περὶ κρίσιν δὲ τοῖσι πνεῦμα ἄλις ξὺν τόνῳ διέρχεται, ἐπὶ δὲ τῇ γαστροκνημίῃ πόνοι, ἐν τούτοισι γνώμης παραφορή.

In Cois Prænot. repetitur hæc ſententia, & φλέγμα ἄλις συχνὸν legitur, quam lectionem agnoſcit Gal. in Com. Codices etiam manuſcripti Regij, παραφόρησις pro παραφορήν legunt, quos ſecutus videtur Caluus, qui etiam πνεῦμα ἄλις συχνὸν & ξὺν πόνῳ legiſſe videtur vt ſcribitur quoque in Cois Præſagiis. C

Femoris dolore euaneſcente, ſi quid ſublime per vrinam innatet, mentis emotionem expectare oportet, taliaq; qualia circa aurium ſonitus contingunt.

[37] Ἢν ἀπαωρηθῇ καὶ ταῦτα ὕρῳ, τῷ κατὰ τὸ μηρὸν ἀγήματος ἀφανισθέντος, παραφρόνησιν, καὶ οἷα περὶ ἠχέας γιγνόμενα.

Caluus in extrema hac ſententia, καὶ οἷα περὶ κώφωσιν γιγνόμενα, videtur legiſſe, atque ἐν πυρετῷ addidiſſe. Cuius lectionis veſtigia agnoſcit Gal. Cuius etiam in codicibus hæc adduntur, ἄλλως τε δὲ καὶ ὅσα ἐναιωρηθῇ, ἢ οἷα ἄλλα κατ' αὐτὸ γίγνεται, παραφρενικὰ σημεῖα, quod eſt præſertimque ſi quid ſublime in vrina innatarit, aut alia quæcumque in ipſa apparere ſolent mentis emotæ indicia. Verùm iſta parum habent ponderis, neque in melioribus codicibus ſcripta extant, videturque ſuperioris lectionis eſſe quædam interpretamenta.

Vbi aluus humeſcit, æger laſſitudine, capitis dolore, ſiti, vigiliis torquetur, obſcurè loquitur, & admodum eſt impotens, in his caſibus vehementem mentis emotionem expectare oportet.

[38] Ἐπὶ κοιλίῃ ὑγρῇ, κεφαλαλγικῷ, διψώδει, ἀγρύπνῳ, ἀσαφεῖ, ἀδυνάτῳ, οἷσι τὰ τοιαῦτα, ἐλπὶς ἐκφρονῆσαι. D

Bis repetitur in Cois Prænot. hoc præſagium, vtrobique tamen vitioſè, vt illîc oſtendimus.

In grauibus malis tenues maximè circa caput ſudores oboriri, & corporis incontinentiæ quadam iactari, malum indicat: tum verò præcipuè pernicies intenditur, ſi iſta cum vrinis nigris contigerint, & ſpiritus magnus & concitatus adfuerit.

[39] Οἱ ἐφιδρωῶντες καὶ μάλιστα κεφαλὴν ἐν ὀξέσιν ἐπιδυσφορέουσι, κακόν. ἀγὼς τε καὶ ἔτεα ὄρεσι μέλασι, καὶ τὸ θολερὸν ὅτι τοιούτοισι πνεῦμα, κακόν. E

Θολερὸν πνεῦμα, dictio eſt huic ſcriptori affectata inter obſcuras repoſita, ac ab interpretibus exagitata. Nos Galenum ſecuti magnum & concitatum ſpiritum diximus, crudum, halituoſum & flatuoſum ſpiritum, qui in magna expiratione & concitata plurimus emittitur, & exæſtuans incendium denotat, deſiguantes; qualis turbulẽtus & turbidus ſpiritus ab interpretibus dicitur, ac vitalis & animalis facultatis extinctionem aut reſolutionem indicat, cùm lucida & ſimplex ſpiritus natura perturbatur & quodammodo offuſcatur. Θολερὸν enim cœnoſum & turbidum ſignificat & Θολερὸς Heſychio βορβορώδης exponitur, Galenus in Exegeſi vocum Hippocr. Θολερὸν πνεῦμα, μέγα καὶ δεδιττόμενον exponit, etſi illic quidam διαλερὸν legunt, Repetitur autem iiſdem verbis hæc ſententia in Cois Præſagiis.

Quæ præter vacuationem fiunt impotentiæ, neq; vacuatione exiſtente, perniciem intentant.

[40] Αἱ παρὰ λόγον κενεαγγικὴν ἀδυναμίαι, μὴ ἐούσης κενεαγγείης κακόν. F

In Cois Prænot. his verbis repetitur, εἰ παρὰ λόγον, κενεαγγείης μὴ ἐούσης ἀδυνάτοι κακόν. Quæ eſt iſtius ſententiæ veluti explicatio quædam. Hîc verò exemplaria quædam manuſcripta κενεαγγικῷ legunt, quæ ſecutus videtur Caluus.

Vbi aluus intercepta eſt & arctè concluſa, paruaq; & nigra caprarum ſtercoribus ſimilia, nec niſi coacta emittit: Hoc caſu ſanguis è naribus erumpens periculo eſt.

[41] Κοιλίαι ἀποκεκλεισμέναι, σμικρὰ καὶ μέλανα σποδοειδέα περὶς ἀνάγκης χαλῶσαι, μυκτηρικὸν ὅτι τοιούτοισι ῥῆγνυμένοις, κακόν.

Aliis verbis ſcribitur in Cois Prænot. hæc ſententia, eadem tamen notione. Hîc autem ἀποκεκλεισμέναι κοιλίαι ἀποπεπλεγμέναι καὶ ἐστραγγαλωμέναι Eroticno exponuntur, Galeno verò Com. 2. in hunc lib. ἀπεχόμεναι.

Si lumborum dolor diu detinet cum æſtu implacido, tenui ſudore circa caput & thoracem oborto, pernicies denuntiatur. Num plærumq; ij tremuli euadunt, & vox velut in rigore cõſpicuè tremula exiſtit?

[42] Οἷσιν ὀσφὺς ἄγημα ὅτι πολὺ, καῦμα ἀσώδεος, ἐφιδρωῶντες ὅλοι, κακόν. ἆρα γε τοιούτοισι τρομώδεα γίνεται; καὶ φωνὴ ὡς ἐν ῥίγει ἀδόκητος; G

Aliter quoque ſcribitur hoc pronuntiatum in Cois præſagiis, ſed vitioſè & diminutè, quod ibi ſcripſimus.

Celeres extremorum corporis ad vtraq; extrema permutationes, perniciem denuntiant. Quin & ſitis huiuſmodi (hoc eſt celeriter in contraria permutata) malo eſt.

[43] Ἄκρεα ἐπ' ἀμφότερα ταχὺ μεταπίπτοντα, κακόν. καὶ δίψα τοιαύτη πονηρόν.

Iiſdem verbis repetitur in Cois Prænot. δίψα τοιαύτη dicitur Galeno ἡ ὅτι τάχιστα μεταπίπτουσα ἐπὶ τἀναντία, celeriter ad contraria permutata. Quod non eſt aſſecutus Caluus.

Ab homine moderato ferox & audax reſponſum, malum portendit.

[44] Ἐκ κοσμίου θρασεῖα ἀποκρίσις, κακόν. H

Celebratur hoc pronuntiatum Galeno lib. 1. & 3. περὶ δυσπν. & Com. 3. in lib. 1. Epid. Scribitur etiam lib. 3. Epid. ægr. 16. poſt ſt. peſt. inſigne phrenitidis exemplum huic prædictioni valdè conſentiens, quam in notionem etiam à Galeno adducitur libr. 3. περὶ δυσπν. Repetitur quoque in Cois Prædict. ſed vitioſè vt illîc admonuimus. Hanc verò ſententiam exprimit Celſus, cùm ſcribit, Inſaniam

A saniam timendam vbi subita loquacitas orta est,& hæc ipsa solito audacior. κωφώσις autem ὑποάκουσις exponit Erotianus, moderato, modestos,& qui compositis sunt moribus.

45 Φωνὴ ὀξεῖα, ὅταν χονδρία τοῖς τείνοισιν εἴσω εἵληται.

Quibus vox in morbis acuta redditur iis præcordia intro trahuntur & tendunt.

εἵληται quidem codices legunt,quod Erotianus apud Hippoc. ἕλκεται exponit.εἵληται tamen agnoscit Galenus quod est plurale Ionici præt.perf.quo etiam vsus est Homerus Il.a.etsi alia notione.

46 Ὄμμα ἀμαυρούμενον, φλαῦον, καὶ ὃ πεπηγὸς καὶ ἀχλυῶδες κακόν.

Hebescentes oculi & obtusi improbandi sunt. Quin & fixi ac caligine obducti malum portendunt.

In Cois Prænot. ὃ πεπηγὸς ὀρθὸν legitur. Quam lectionem sequuntur exemplaria quædam manuscripta, eamq; ac hic amplectuntur quidam vt ex Caluo patet. ἀχλυώδες autem cum Galeno legisse videtur Erotianus, quam dictionem exponens scribit, ἀχλὺς λέγεται παρὰ τοῖς ἰατροῖς ἀμαύρωσις ἢ σκότος τῆς ὄψεως. ἀχλὺν quoq; σκότον καὶ ἀόρασίαν exponit Hesychius. Scribitur etiam lib.6. Epid. καὶ πάμμαυρον κακόν, καὶ οἱ παντάπασι ἀφανεῖς ὀφθαλμοί.

B

47 Ὀξυφωνίη κλαυθμώδης πονηρόν.

Vox acuta & stridula malo est.

In Cois Præsagiis ὀξυφωνίη κλαυθμώδης legitur. Quam etiam lectionem hic Gal.agnoscit,& habent exemplaria manuscripta,tum regia tum Italica. vt satis ex Caluo patet.

48 Ὀδόντων τρίσις ὀλέθριον, οἷσι μὴ σώφροσι ἐοῦσι, καὶ ὑγιαίνουσιν, πτυελμὸς ἐπιτείνεται πόνοις κακοῖσι.

Dentium stridor quibus per sanitatem minimè est consuetus periculum denunciat,suffocatio in his valdè praua.

Aliis verbis repetitur in Cois Prænotionibus.

49 Πρόσωπον εὐχροιη, καὶ ὃ λίην σκυθρωπὸν πονηρόν.

Benè colorata facies & valde tetrica ac supercilliosa perniciem intentat.

Scribitur etiam in Cois Prænot.hoc præsagium aliis verbis. Caluus nihil quid de oculorum contractione addidit, contra omnium exemplarium fidem,velut quiddam de frontis contractione scribitur in Coacis.

50 Τὰ τελευτῶντα τῶν ἐπιστρωμάτων εἰς ἀφρώδεα, ἀχνώδεα, παχυζωϊκά.

Alui recrementa si in spumosa & sincera desinant, mali incrementum significant.

Repetitur hæc sententia in Cois Prænot. atque iterum hîc posita.

51 Αἱ ἐκ κεφαλῆς ὑπὸ ὀξέων ῥῆξιν ἀπολήξιες κακίσται.

Vrinarum in præcipitibus malis ex perfrictione interceptiones,pessimæ.

In Cois Prænot. vniuersaliorem habet notionem hæc sententia. Caluus ἐκ κεφαλῆς ῥήξιος non legisse videtur.

52 Τὰ ἐλέφια ἀσημοτέρως διαστήσαντα, ἧσσον σημαίνει.

Quæ perniciem minantur, ea si absque vlla significatione alleuant,mortis periculum denunciant.

Τὰ ἀσήμως διαστήσαντα, τὰ ἀλόγως ἢ ἀσαφέστερον διαστήσαντα alibi dicuntur,quomodo adducuntur Gal. Com.3.in Progn. & ἀσήμως διαστῆναι dicit lib.1.de dieb.decret.eamq; exponit Gal. ἐπὶ μήτε μιᾷ σημείων λυτικῶν μήτ' ἐν κρισίμοις ἡμέραις ἔνδοξα πεπαυθῆναι Com.3.in Progn. Sic Prorrhetico 2. ἀφανῶς ἢ ἀδήλως dicuntur μήτ' ἐν ἡμέρᾳ κρισίμῳ μηδὲ σημείων ἀγαθῶν ὑπαρχόντων. τὰ ἄδηλα γοῦν ἐπὶ τοῖς κακοῖς dicuntur lib.2. epid & ἀσήμως ἀφανιζόμενα. Cuius generis multa ex Hippocr.adscripsimus nostris in lib.2.Epid.Commentariis. Erotianus τὰ ἀσήμως διαστάντα, φησὶ, φασὶν ὑπονοεῖσθαι εἰς τὸ δεῖλαιον ἀποκλίνοντα hic exponit,quæ citra vllam manifestam opem in melius tendunt.

53 Τὰ ἐν ὀξέσι χολώδεσιν ἐκλυόμενα, ἀφρώδεα, ἢ ἐπὶ χρόα διαχρήματα, κακόν. κακὸν δὲ καὶ ὅταν περιαύτα, ἀφ' ἑαυτῶν, ἀφ' ἑαυτοῖσιν ἢ ἐπ' ὀλίγον ἐπαυδήσῃ.

In grauibus malis & biliosis exactè candicantes, spumantes,& circumbiliosæ egestiones, malo sunt. Quin & huiusmodi vrinæ damnantur. In his animaduertendum est num iecur affectum sit.

In Cois Præsagiis bis repetitur hæc sententia,& aliis quidem verbis. At melius quidem ἐκλυόμενα disparatè legitur. Caluus χολώδεσιν omisisse videtur,ac ὀξέσι tantùm legisse,quomodo etiam in Coic.Prænot.scribitur.

54 Αἱ ἐν πυρετοῖσι ἀφωνίαι σπασμώδεα τρόπον ἐξιστάνται σιγῆς, ὀλέθριον.

Vocis in febribus defectiones, quæ conuulsionis speciem præ se ferunt,in vehementem mentis emotionem cum silentio vertunt,& perniciem ostentant.

Melius & apertiùs scribitur in Cois Prænot. αἱ ἐν πυρετῷ ἀφωνίαι σπασμώδεα τρόπον ἐκστᾶσαι σιγῇ ὀλέθριον. Quidam ἢ pro εἰ legunt, etsi exemplaria scripta istam lectionem retinent,eamq; scriptionis vetustate & interpretum auctoritate cõfirmatam fatetur Galenus. Hic Caluus σιγῇ omisit,idq; haud scio an exemplaribus Italicis fretus,an quòd eius explicatio plurimum negotij facesser. Quod etiam nonnullos fecisse interpretes fatetur Galenus.Hîc autè videntur intelligi quæ alias in Cois Prænot ἔκστασις σιγῆς dicuntur.

55 Αἱ ἐκ πόνου ἀφωνίαι, δυσπόνως ἴσχουσι.

Vocis ex dolore defectiones,tandem cum summo cruciatu mortem afferunt.

Iisdem verbis repetitur in Cois Præsagiis.

56 Οἱ ἐξ ὑποχονδρίων ἀρξάμενοι πυρετοὶ, κακοήθεες.

Ex præcordiorũ dolorib.obortę febres malignę sunt.

Hanc quoq; sententiam velut circumscriptione vacuam & indefinitam sugillat Galenus initio Com.2.in lib.3. Epid. & Commentariis qui ei attribuuntur in lib.1.de humor.ad sent.10.Quæ etiam iisdem verbis repetitur in Cois Prænot.

57 Δίψα τῶν ἀλόγως λυθῆσα ὑπ' ὀξέσι, κακόν

In præcipitibus malis,si sitis temerè ac præter rationem cesset,malo est.

Luculentum est huius pronunciati testimonium ac celebre exemplum in Hermocrate lib 3.Epid.vbi & facultatum & caloris nativi extinctio indicari a Galeno significatur,si sitis nullo merito sedetur,aut si febris in maximis morbis præter rationẽ desinat. ἀλόγως autem est ἄνευ κυρίων σημείων, aut χωρὶς σημείων, ὅπου ἐκείνους ἢ πίστεως quod etiam vt hic quoque,exponit Galen.Com. ad aph.27.lib.2.ac longè apertiùs lib.1.de dieb.decret.Repetitur autem hæc sententia in Cois Prænot.

58 Ἱδρὼς πολὺς ἅμα πυρετοῖσιν ὀξέσι, χρηστὸν φλαῦρος.

Sudor in febrib. acutis multus & copiosus dãno est.

Hoc præsagium cum aph 56.lib.4.magnam habet affinitatem & huic coniunctam ac planè conuenientem habet intelligentiam, & paulò aliter scribitur in Cois Prænot.

59 Καὶ θέα δ' ἐπὶ πονηροῖσι, πονηρὸν, καὶ τὰ ἐνυφιστάμενα ἐν τοῖσιν οὐροῖσι πτερύγια κατερυθρήματα, καὶ τὰ ἰλυώδεα πονηρά. καὶ ὃ μικρὰ ὑπόφαρεα, οἷον σταλάγματα.

Quin & laborioſæ vrinæ damnantur, atq; ab his detentæ rubræ quædam efflorescentiæ,& eruginosę, paruæq; veluti quædam stillæ apparentes.

Exemplaria scripta fere omnia πόνοις legunt. Quæ lectio etiam ex codicibus Vaticanis est contestata, vt ex Caluo suspicari licet.Quam suspicionem augent quæ in Cois Prænotionibus scribuntur & aliis verbis efferuntur, ita tamen vt hunc locum vnde petita videntur satis apertè referant,quodq; ne hoc loco signorum criticorum male decernentium quædam enumeratio facta videatur. Atque hæc certè à me afferuntur,non quo scriptorum exemplarium lectionem Galeni explicationi præferam, sed quòd nec temerè tantum exemplarium consensum damnandum existimem, vbi præsertim ad æquitatem cum ratione deflectit opinio

Cuius quidem ſententiæ explicatio ex noſtris in Coas Prænot. annotat. petenda eſt, quòd illîc aptiùs loco poſita eſſe videatur. Quæ ſequuntur etiam ferè repetuntur in Coisprælagiis, etſi nobis in alium ſenſum ſunt tradu&ta.

Vomitiones quoque variæ malo ſunt, præſertim ſi continenter & aſſiduè prodeant.

60 Καὶ ἐμέσεις μὴ ποικιλίας κακὴν, δηλῶς τε καὶ ἐπὶς δηλίων ἐόντων.

Summi totius corporis perfrictiones in diebus iudicationis, cum angore & corporis inquietudine, ſi ſine ſudore fiunt, damno ſunt, præcipuè verò damnantur qui ex his ſuperueniunt rigores.

61 Ὁκόσα ἐν κρισίμοισιν ἀγυσμῷ ἀνδρώσι παρέψυχε-ται, κακὸν καὶ τὰ ὑπορριγώσεα ἐν τουτέοισι κακά.

Aliis verbis repetitur hæc ſententia in Cois Prænot.

Vomitiones ſinceræ & cum angore aut incontinenti corporis iactatione, damnandæ ſunt.

62 Ἐμέσματα ἄκρητα, ἀσώδεα, πονηρά.

Aliter etiam ſcribitur in Cois Prænot. hæc ſententia, vbi & multis aliis reſcriptis tum ſinceræ vomitiones, tum quæ cum angore contingunt damnantur.

Animaduertendum eſt diligenter num profundus & altus ſopor omninò damnari debeat.

63 Τὸ καρώδες ἀρά γε πάντα κακόν.

In Coispræn. aliter effertur hæc ſententia, καρώδες autem καταφορὰν ὑπνώδη exponit Erotianus, hoc fortaſſe ſubindicato loco.

In rigore familiares non agnoſcere & eorum quę geſta ſunt obliuiſci, malum indicat.

64 Μετὰ ῥίγεος ἄγνοια κακόν. κακὴν δὲ καὶ λήθην.

Iiſdem etiam verbis repetitur initio Coarum Prænotionum. Vitioſa eſt autem lectio quorundam ſcriptorum codicum & Aſulani, qui ἄπνοια pro ἄγνοια habet, vt ſatis ex Gal. patet.

Ex rigore perfrictiones quæ ad calorem non reuocantur, malæ ſunt.

65 Αἱ ἐκ ῥίγεος καταψύξιες, μὴ ἀναθερμαινόμεναι κακαί.

Galenus lib. περὶ τρόπων καὶ παλμῶν etiam rationem reddit cur ex rigore corpus caleſiat & ſudores oriantur: Deinde etiam cur extincto calore natiuo perfrictiones permaneant, vbi huius ſententiæ meminit his verbis: ὅτι ῥίγει ψυχθέντα μηκέτι ἀναθερμανθῶσι, πονηρόν. At certè quòd hoc pronunciatum cum præcedente illîc ſignificare videatur, manifeſtiſſimum eſſe apparet. cum ſcribit, αἱ ἐκ ῥίγεος κατάψυξαι μὴ ἀναθερμαινόμεναι, κακόν. Scr.bendum enim exiſtimo, αἱ ἐκ ῥίγεος ἄγνοιαι καὶ κατάψυξις μὴ ἀναθερμαινόμεναι κακόν. Nec; enim illis verbis vſpiam apud Hippocr. ſcribitur, & certè hæc præſagia ſubindicari videntur.

Ex perfrictione exudantes ad calorem reuocati periculum denunciant: præſertim verò ſi accedat lateris æſtus cum dolore, & ſubinde rigeant, malum impendet.

66 Οἱ ἐκ κατα-ψύξιος ἱδρῶδεες ἀναθερμαινόμενοι κακὴν, ὅτι τοῖσιν ἐν πλευρῇσι καῦμα ὀδυνῶδες, καὶ ὑπορριγῶσαι κακόν.

Huius præſagij pars repetitur in Coispræpaulò aliter. Cal. vt præſagiū diſtraxit, ita aliter legit, nec autoris mentē eſt aſſecutus.

Rigores cum æſtu nonnihil periculi denunciant, & facies incenſa cum ſudore, in his malum ſignificat. Inſuper poſteriorum partium frigus conuulſionem prouocat.

67 Τὰ καυματώδεα ῥίγεα ὑποπόλι ὀλέθρια, καὶ ὃ φλεγμῶδες ἐν τῇ προσώπῳ μετ' ἱδρῶτος ἐν τούτοις κακὸν, ὅτι τούτοις ἡ ψύξις τὴν ὄπισθεν ἀσασμὸν ὑποκαλέεται.

In Coispræn. repetitur hæc ſententia, vbi καυματώδεα legitur, quam ſcriptionem etiam agnoſcit Galen. & ſecutus eſt Caluus, qui etiam μετ' ἱδρῶτα legiſſe videtur.

Ex ſudoribus peruigiles & ad calorem reuocati, malè habere iudicantur.

68 Οἱ ἐφιδρῶντες ἀγρυπνοι, ἀναθερμαινόμενοι κακόν.

Repetitur etiam iiſdem verbis hæc ſent. in Coispræn.

Ex recurſatione dolorum in lumbis, oculi peruerſio & diſtortio malo eſt.

69 Ἐξ ὀσφύος ἀναδρομῆς ὀφθαλμοῦ ἴλλωσις, κακόν.

Hanc ſententiam fugillat Gal. Comm. 2. in lib. 3. epid. quæ etiam repetitur in Coispræn. vitioſè tamen vt ibi monemus. Vitioſa quo-que ſunt exemplaria quæ ἐρεύος pro ὀσφύος & εἴλωσις pro ἴλλωσις legunt. Caluus hoc præſagium malè ſequenti annexuit.

Dolor in pectore fixus cum torpore malum denunciat, Hi ſi ſuborta febre exæſtuent, celeriter mortem oppetunt.

70 Ὀδυνη ἐς στῆθος ἱδρυθεῖσα σὺν νωθρότητι κακόν. ὅτι πυρετῷ ὑπαιτιωθέντες ὀξέως ἀποθνήσκουσιν.

Scribitur etiam hoc præſagium in Coispræn. paulò aliter. ὀξέως ἀποθνήσκουσιν iunximus ex ſcriptis & publicatis exemplaribus, quæ eſt etiam lectio Coarum Prænotionum.

Qui nigra vomitione refundunt, cibos auerſantur, deſipiunt, ad pubem nonnihil dolent, cū aſpectu feroci & clauſis oculis, eos medicamentis purgare tutum non eſt. Neq; verò ſubtumidos, aut tenebricoſa vertigine vexatos, at eos qui vel leuiter moti animo deficiunt, aut cibos auerſantur & decolores ſunt, vt nec eos qui in febre exoluti aut fracti decumbunt, ſi ſopore tententur purgatione aggredi tutum eſt.

71 Οἱ ἐπομεμέσηκοτες μέλανα, ἀποσιτοι, παραφορεες, καθ' ἥβην μικρὰ ὀδυνώδεες, ὄμμα δρασυ, κεκλασμένον, τούτοις μὴ φαρμακεύειν, ὀλέθριον γάρ. Μηδὲ τοὺς ἐπιδεδοτας, σκοτώδεας, ἐν τῇ πλανᾶσθαι ἐκλείποντας, ἀποσιτους, ἀχρόους. μηδὲ τοὺς ἐν πυρετῷ, εἰ καματώδεες, καὶ καταπεκλασμένους. ὀλέθριον γάρ.

Scribuntur hæ ſententiæ in quadam Hippocr. epiſtola ad Democritum de Veratri potione, vt ex hoc Prorrhetico adducuntur, vitioſè tamen, vt ſatis apparet. Vbi etiam quibuſnam medicamentum purgans ex Hippocr. ſuſpectum ſit exponitur, vt & lib. 4. de rat. in morb. ac. Quæ omnia effecerunt vt has diſparatas ſententias, cum me horum codicum aſſenſu in vnum præſagium complecterer. Quòd verò ad ſcriptionem attinet Galen. καματώδεες agnoſcit, quæ lectio eſt publicatorum & Mſs. exemplarium, etſi quædam καυματώδεες habent, vt etiam idem ſcribit, & teſtatur Caluus. καταπεκλιμένους etiam habent Galeni exemplaria, cùm omnia, tum publicata, tum ſcripta. καταπεκλασμένους legant. Nos vtranq; lectionem noſtra interpretatione quoad potuimus comprehendimus. ὀλέθριον γάρ etiam optima habent exemplaria, Gal. ὀλέθριοι.

Oris ventriculi dolor cum præcordiorum contenſione, atq; etiam capitis dolor, malignum quidpiam & ſuſpirioſam quandam affectionem indicat. In his certè animaduertendum eſt num de repente moriantur, velut in Dyſode euenit, cui vrinæ valdè fermentatæ & prærubræ aderant.

72 Καρδίης πόνος ἅμα ὑποχονδρίῳ ξυντόνῳ καὶ κεφαλαλγίη κακόηθες, καὶ ἀδηματῶδες. ἀρά γε ὀξαφνης δόξει τελευτῶσιν; ὡς ἐν Δυσώδει, τοῦτο καὶ ἔδρα ἐξυμφορώδεα, ἐφλέγετο βιαίως ὀξέως δρα.

Variant

Variant hic exemplaria. Quædam enim ἄμα ὑποχονδρείου legunt, & κρίσιμοι ἀσθματώδεις, quæ tamen vitium præ se ferunt. Codices manu scripti Regij ὡς ἐν ὀδυνωδῶ legunt. Caluus, ὡς ἡ λυσίας ἐν ὀδυνωδῶ legisse videtur. Gal. ὡς ἐν Δυσώδει agnouit. & ἐ ζυμωμένα διαίτας.

73 Τρομώδης πόνος, κακὸν μὲν ἐν πάσῃ πυρετῷ, κάκιστον δ' οἷς ἐκμανίαι φόβος.

Ceruicis dolor in omni quidem febre malus est. In his verò pessimus in quibus vehementem insaniam metuimus.

Iisdem omnino verbis scribitur hoc pronunciatum in Cois Prænot.

74 Κωματώδεες, κερκιώδεες, ἀχλυώδεες, ἄγρυπνοι, ἐφιδρῶντες πυρετοὶ κακοήθεες.

Febres quæ soporem lassitudinemve inducunt, aut in quibus caligant ægri, insomnia ac tenuibus sudoribus vexantur, malignæ sunt.

Repetitur etiam in Cois Prænotionibus hæc sententia aliis quidem verbis, eadem tamen notione.

75 Ἐκ νώτου φρίκαι πυκναὶ, ὀξέως μεταπίπτουσαι, διάφοροι, ὄρθρου ἀπόληψιν ἐπώδυνον σημαίνουσιν.

Crebri ex dorso horrores subinde locum commutantes, graues & difficiles, laboriosam vrinæ suppressionem minantur.

Repetitur hæc sententia initio Coarum Prænot. iisdem ferè verbis & vna notione comprehenditur, etsi distingui potest, vt ex Galeno patet. Caluus tamen aliter quam Galenus hoc præsagium separauit, & ὄρθρου ἀπόληψις ἐπώδυνον σημαίνει legisse videtur, quomodo etiam alias legitur, in Cois Prænot. Exemplaria etiam quædam Regia manu scripta vitiosè ὄρθρου ἀπόληψιν habent.

76 Καὶ ἀθυμώδεες, ἀνέμετοι προξυσμώδεες, κακοί.

Quin & corporis æstuatione & iactatione conflictati, citra vomitum ingraueſcentes, malè habent.

Scribitur etiam in Cois Prænot. hæc sententia iisdem verbis.

77 Κατάψυξις μετὰ σκληρυσμοῦ, σημεῖον ὀλέθριον.

Corporis perfrictio cum rigiditate, perniciem denunciat.

Initio Coacarum Prænotionum iisdem verbis scribitur hoc pronunciatum.

78 Ἀπὸ κοιλίης λεπτὰ μὲν ἀμαθανομένῳ διέναι, ἐόντι παρ' ἑωυτῷ κακὸν, οἷς τῷ ἥπατι κῷ.

Tenues ex aluo absq; mordacitatis sensu prodeũtes deiectiones, ei qui sibi bene constat, malum portendunt, velut nonnunquam iocinoroso contingit.

Illud μὴ ἀμαθανομένῳ de deiectionibus mordacitatis sensu carentibus exponimus Galenum secuti, non secus ac in hepatico quòd iocinorosis id nonnunquam vsu venire soleat.

79 Τὰ σμικρὰ ἐμέσματα χολώδεα κακὸν, ἄλλως τε καὶ ἢν ἐπαγρυπνήσωσιν. μυκτὴρ δὲ τουτέοισιν ἀποσταζων ὀλέθριον.

Vomitiones exiguæ, bilioſæ, malo sunt, tum vero potissimùm si peruigilio conflictentur ægri. In quibus stillans nasus perniciem minatur.

In Cois Prænotionibus scribitur hæc sententia, diminutè tamen, vt illic monuimus.

80 Αἷς ἐν τῷ γε λευκὰ ὑπεξάντα δὲ ἅμα πυρετῷ, κώφωσις, ἢ ἐς πλευρὴν ὀδυνὴ ὀξεῖα, ὀξίζαντα ὀλέθρια.

Quibus ex partu purgamenta alba subsistunt cum febre, & surditatem ac acutum lateris dolorem afferunt, eæ in vehementem & pernicioſam mentis emotionem incidunt.

Hoc quoque præsagium repetitur in Cois Prænot. iisdem penè verbis. Caluus pro ὑπεξάντα ἀποσταζοντα legisse videtur, & contrarium sensum affinxisse. Constat nanque præsagium intelligi de partus purgamentis & iis quæ à partu effluunt temerè suppressis. Quare melioribus verbis codices scripti Regij ὑπεξάντων legunt, vt & in Cois Prænotionibus.

81 Ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν ὑποπαθεμένοισι διαχωρήμασιν, ὑδατοχόλοις, συχνοῖσιν, ὀφθαλμῶν ἴλλωσις, σημεῖον κακὸν, ἄλλως τε καὶ ὦν κάτοχοι γένωνται.

In febribus ardentibus cum aliqua summi corporis perfrictione, ac egestionibus aquæ similibus & crebris, oculorum peruersio & distortio malum significat, tum vero præcipue, si alto quodam stupore, (quem catochon vocant) deprehensi detineantur.

Scribitur quoque hæc sententia in Cois Prænotionibus, sed (vt apparet) diminutè, sed adducitur a Gal. Comm. in ægr. 11. lib. 3. epid. Vbi tamen vitiosè legitur.

82 Τὰ ὀξέα φίνης ἀποπληκτικὰ, λειμώδεος ὑπιπυρετιώδεος χρονίου ὀλέθρια, οἷς ἢ ἐπεπόνθει ὁ Νουμηνίου υἱός.

Syderationes quæ repentè contingunt, si insuper febris mediocris accedat, quæ diu trahat, perniciem minantur, quale quid Numenij filio contigit.

Iisdem penè verbis repetitur in Cois Præsagiis. λειμώδεος autem ὑπιπυρετιώδεος & χρονίου iunximus Galenum secuti, mediocrem & moderatam febrem quæq; diutius trahat intelligentes. Galenus βλαχρὸν ἢ χρόνιον vocat, & ὀξεῖ ἢ πυρώδει opponit. Omnia tamen exemplaria ἀποπληκτικὰ λειμώδεος scribunt, vt & de apoplexia intelligatur quæ debilis sit neq; omnino desperata, sed veluti solubilis ac sanabilis. Quædam etiam οἷς ὁ Νουμηνίου υἱὸς simpliciter legunt, alia quoque οἷσι περιπέπτωκε ὁ τοῦ Νουμηνίου υἱός.

83 Ἐξ ὀσφύος ἀγήματος ἀναδρομὴ ἐς καρδίην, πυρετώδεες, φρικώδεες, ἀναμῦσαι ὑδατώδεα, λεπτὰ, πλέονα, παρενεχθεῖσαι, ἄφωνοι, ἐμέσασαι μέλανα, τελευτῶσιν.

Ex lumborum dolore ad os ventriculi recursationes, cum febre, horrore, multorum tenuium & aquosorum vomitu, delirio, vocis defectione, eæ in nigrorum vomitionem desinunt.

Repetitur in Cois Prænotionibus longè melius, vt ex Galeno patet. Etenim illic κακοζηλίαι vitiantur, quam non animaduertens Caluus istud præsagium fœminis attribuit, vt ne addam quod illud φαρενεχθεῖσαι minimè allecutus est, aut aliud quiddam legisse videtur.

84 Ὄμματος καπάκλωσις ἐν ὀξέσι κακόν.

In præcipitibus malis oculi obseratio aut perfractio, malo est.

Nos Galenum secuti vtranque lectionem nostra interpretatione comprehendimus. Caluus κατάκλισιν legisse videtur. Antea verò prorrh. 71. ἅμμα κατακεκλεισμένον & κατακεκλασμένους ægros pernicioſè habere significauit. Quædam etiam exemplaria ἐν ὀξείᾳ pro ἐν ὀξέσι legunt.

85 Ἀναζητέειν τοῖς ἀσώδεσιν ἀνέμετοισιν, ὀσφυαλγέσιν, ἢν θερμαστέως ἀναφρώσωσιν, φρὶξ μέλανα διελθών.

Considerandum est in æstuabundis & corporis iactatione citra vomitum & lumborum dolore conflictatis ægris, si audacter desipuerint, num nigra per secessum proditura sint.

Repetitur hæc sententia in Cois Prænotionibus iisdem penè verbis. Quod efficit vt vitiosa exemplaria existimanda sint, quæ

istud præsagium præcedenti coniungunt. Cæterum exempl. quædam manu scripta, ὦ ὀλίγον θρασέως παραφρόνων legunt, vt & in Cois Prænot. quod etiam fecit Caluus.

Dolentes fauces absq; tumore, cum labore & molestia ac suffocatione, præceps exitium minantur.

86 Φαρυγξ ἐπώδυνος ἰσχνὴ μὴ δυσφορείης, πνιγώδης, ὀλεθρίη ὀξέως.

Scribitur quoque hoc præsagium in Cois Prænot. paulùm diminutè.

Qui spiritum trahunt cum voce strangulabunda, si cerui cis vertebra intro subsidet, iis ad exitum, velut ex conuulsione, respiratio ducitur.

87 Οἷς πνεῦμα αἰέλκεται, φωνὴ δὲ πνιγώδης, ὁ αὐχὴν δυλος ἐγκάθηται, τούτοισιν ἐπὶ τὴν τελευτὴν, ὡς συαπάντος λυὸς τὸ πνεῦμα γίνεται.

Iisdem quoque verbis repetitur in Cois Prænot. hæc sententia.

Ex capite dolentes, & alto stupore (catochum vocant) detenti ac delirantes cum alui interceptione & ferociente intuitu, floridi, in scapulas rigescunt ac posteriorum partium distensione tentantur.

88 Οἱ κεφαλαλγικοὶ, κατόχως παραφρόνεοντες, κοιλίης ἀπολειαμβάνης, ὄμμα θρασύνοντες, αὐθημερὸν, ὀπισθοτονώδεες γίνονται.

Repetitur etiam iisdem verbis in Cois Prænotionibus. Mirum autem subit hic Caluum κοιλίαν ἀπολειαμβάνω ventrem solutum dixisse, repugnante communi dictionis notione & locutionis proprietate ac Galeni explicatione, ideoque aliam lectionem mihi secutus vi detur. Quædam exemplaria manu scripta ὄμματα θρασύνοντα legunt.

Febribus & lassitudinis sensu detento, cum oculorum peruersione, rigor perniciem minatur. Atque in huiusmodi casibus soporati, malum denunciant.

89 Ἐπὶ ὀμμάτων διαστροφὴ, πυρετώδεϊ, κοπιώδεϊ, ῥῖγος ὀλέθριον. καὶ οἱ κωματώδεες ἐν τούτοισι, κακόν.

Huius præsagij partem adscribit Gal. lib. d. Rigore, & iisdem omnino verbis repetitur in Cois Prænot. Caluus autem huius sententiæ prius membrum per se legit, velut adducitur à Gal. lib. de Rigore, alterum huic sententiæ coniungit sicque legit, οἷσιν ἐν πυρετῷ κοπώδει πνεῦμα ταχέως αἰέλκεϊ. φωνὴ δὲ ἠᾴδης, ῥῖγος ὀλέθριον. Οἱ δὲ κωματώδεες ἐν τούτοισι πονηρόν. Cuius quidem lectionis ne vllum quidem nostris in exemplaribus extat vestigium.

Præcordiorum dolores in febribus cum loquendi impotentia, si sudore non soluantur maligni sunt. In his dolores ad coxendices cum ardente febre, atque aluus affatim prorumpens, perniciem ostentant.

90 Αἱ ἐν πυρετοῖσι πόνοι ὑποχόνδριον ὀδυνῶσαι, αὐαύδως, ἰδρῶτι λυόμεναι, κακοήθεες. τούτοισιν ἐς ἰσχία δήγματα ἅμα καυσώδεϊ πυρετῷ, καὶ ὦν κοιλίη καταῤῥαγῇ, ὀλέθριον.

Hæc sententia bis repetitur in Cois Prænotionibus, vbi αὐδρωπὶ & αὐδρωπίῃ legitur, & nos αὐδρωπὶ legendum duximus, vt sit ἄνευ ἱδρῶτος, quo & hoc quoque vsurpari potest, sed tum κακόηθες impropriam habebit notionem, & in malignorum ingenio ac infidorum genere ponetur, vt & postea. Sed nos cum interpretibus Galeni expositionem sequi malumus. Caluus huius præsagij extremum per se legit, vt & alias in Cois Prænot. legitur. ἐν κούτῳ κοιλίη καταῤῥαγεῖσα θανάσιμον.

Quibus cum febribus voces post iudicationem deficiunt, ij tremore & sopore correpti intereunt.

91 Οἷσι φωναὶ ἅμα πυρετοῖσι κριθέντος μὴ κρίσιν, τρόμῳδεες, καὶ κωματώδεες τελευτῶσιν.

Paulò aliter scribitur hoc præsagium in Cois Prænot.

Quibus ardore conflictatis, fatuitate & alto stupore (quem catochum dicunt) detentis, præcordia variant, & in contrarias subinde affectiones transmutantur, ac venter in tumorem præter naturam sublatus est cum ciborum interceptione, & tenui circa caput & thoracem oborto sudore: in his animaduertendum est, num, si concitatus & magnus spiritus, aut genituræ similis excretio accidat, singultũ prænunciet, aut etiam ex aluò spumantia & bilìosa proditura sint? Eos splendescens quiddam aut coruscans per vrinam redditum iuuat, aluus verò in his etiam commouetur.

92 Οἷσι καυσικὰ, μεμφορωδέα, κάτοχα, ποικίλλοντα ὑποχόνδρια, καὶ κοιλίαι ἐπηρμένοι, σιτίων ἀπολειαμβάνων, ἐφ' ἱδρῶσι, ἆρα τούτοις τὸ θολερὸν πνεῦμα, καὶ ὁ γενοειδὴς ἐπελθὼν, λύσις ἀθασημάνῃ, καὶ κοιλίη ἢ ἔπαφρος χλιάδεα παρασείσεται; ὃ λαμπρῶδες ἐν τούτοισιν ὠφελέῃ δρηδὸν, κοιλίη δ' ἐνίοισιν ἐπιταράσσεται.

Caluus in hac sententia αὐάδεα ἢ βορδοείζοντα ὑποχόνδρια etiam legisse videtur. Repetitur quoq; in Coacis Prænot. vbi dispa ratè & corruptè legitur. Hic autem τὰ μεμφορωδέα exponit Gal. τὰ μάρσιον ἐμπιοιοῦντα τὴν διανοίαν. In Exegesi verò τὰ αἰσθητὰ. vt & antea Comm. 1. in hunc lib. μάρσιον τὸ ψυχρόν. Porrò pro σίτων ἀπολειαμβάνων, σιτίων ἀπολειαμβάνοι quidam legunt, vt satis apparet ex Gal. Comm. alij ἀπολειαμβάνοι simpliciter, velut in Coacis Prænot. fieri legisse videtur Erotianus, qui ex Bacchio πλήρεις ὄντας exponit, aut ex Epicle πρὸς τὴν χύμωσιν, ἢ καθηρημένους, aut etiam ἀπειλημμένους, quam posteriorem expositionem approbare videtur. Gal. etiam in Com. vt anque explicationem includit, cum σίτων ἀπολειαμβάνων αὐορέκτους, ὡς εἰ μὴ ἀποκεκλεισμένης τῆς σίτων φορᾶς, ἢ ἐπεχημένους πρὸ γαστέρα exponit. Hunc quoque locum disertè ut ibi subindicare videtur Erotianus, cum γλοιώδης exponit τὸ ὄμιον χυμὸν τυπτόμενον, & γλοιώδες ἄφρον, πλευκὸν καὶ παχύ. Vbi γλοιώδης quibusdam legi innuit, quod exponit, τὸ πνεῦμα τὸ μὴ πάνυ καὶ πίνος σωματώδες ἀναπεφυρμένον, vt & Galen. antea Comm. 1. in hunc librum. ξυὼ πνεῦμα, μὴ πάνυ τετάσθαι μὴ παθυμίας ἰσχυρὰς exponit. λαμπρώδες autem hoc loco Erotianum legisse apparet, & Bacchium λαμπρώδες, quod significat ex Erotiani mente vrinam spumam crassiorem innatantem habentem, quod λάμπη sit crassior spuma in aceto ex vino adulterato innatans.

In sopore affectis ægris, spumantibus prodeuntibus deiectionibus, febris acuta ingraueſcit.

93 Οἷς κῶμα γίνεται ἐπ' ἄφρων ἀφειελθόντων, πυρετὸς ὀξὺς ἐπιδοξώσει ὀξύς.

Sic legunt exemplaria omnia publicata cum Galeno, & repetitur ea sententia in Cois Prænotion. his pene verbis, vitiosè tamen scripta, vt satis apparet. Codices manu scripti omnes has sententias ita legunt & distinguunt, οἷς κῶμα γίνεται ἐπ' ὀμμάτων διαστροφὴ ὀλέθριον ὀξέως. οἷσι πνεῦμα αἰέλκεϊ, φωνὴ δὲ ἠᾴδης, ἐπάφρων παρασειελθόντων πυρετὸς παροξυσμόν. Quæ lectio ad Vaticanas membranas peruasit, vt ex Caluo apparet. Minutum vero est quod hic ἐπάφρων habent exemplaria quædam, alia ἐπ' ἄφρων.

In febre cum sudoribus, vocis ex capitis dolore defectiones, si per se resoluuntur ægri ac præter voluntatem excrementa demittunt, malumque remitti videatur, diuturniorem morbum metuere oportet. In his nouus subortus rigor damnandus non est.

94 Αἱ ἐν κεφαλαλγίης ἀφωνίαι ἅμα ἱδρῶτι πυρετώδεες χαλῶνται ἐφ' ἑαυτὰς, ἐπιμένοντα χρονιώτερον, ἐπιῤῥιγώσσῃ τούτοισιν ὁ πόνος ἐφ'.

Repetitur hæc sententia in Cois Prænot. paulum immutatis verbis. Interpretes ἐπανιόντα legunt, nos ἐπανιέντα ex codicibus scriptis cum Galeno retinuimus. Caluus vtrunque legit & sententiam istam perturbauit, & λύσιν pro χαλῶνται legisse videtur. Codices manu scripti ἐὰν κεφαλαλγίαι legunt, & ἐπὶ σφᾶς pro ἐφ' ἑαυτάς.

Quibus manus sunt tremulæ, cum capitis & cerui-

95 Χεῖρες τρομώδεες, κεφαλαλγίαι, τραχήλου ὀδυνώ-

δεες

A δεες, ὑποκωφοι, ὀρέοντες μέλανα δεδασυμμένα, οἷσιν ζωὴ ἢ, μέλανα περιδέχεσθαι ἤξιν ὀλέθριον.

cis dolore, ieiui aliqua furditate affecti, nigricãtes reddunt vrinas & densas. In his casibus nigrorum progressum expectare & suspectum habere oportet.

Caluus ὑποκωφοι pro ὑποκωφοι legit, & ζωὴ περιδέχεσθαι, neque μέλανα addit. Repetitur autem hæc sententia in Cois Prænot. Vbi nigrorum vomitus definitur, quod hic ambiguè ponitur.

[96] Αἱ μετ' ἐκλύσεως καπώδεις ἀφωνίαι, ὀλέθριαι.

Vocis defectiones cum virium exolutione, alto stupore (catochon vocant) detentis, perniciem minãtur.

Repetitur iisdem ferè verbis hæc sententia in Cois Prænot.

[97] Πλευρικὸν ἄγημα ὑπὸ πύοισι χολώδεσιν ἀλόγως

B ἀφανιζόμενον, ἐξίσανται.

Lateris dolor cum biliosis sputis temerè ac præter rationem euanescens, ægros in vehementem & furiosam mentis emotionem agit.

Scribitur etiam in Cois Præsagiis hoc prognosticum, vitiosè tamen, vt illic ostendimus.

[98] Ἐπὶ τραχήλου ἀγήματι κωματώδει, ἱδρῶσι κοιλίη φυσηθείσα, ἐὰν δέλτῳ περὶς αὐτὰ ὑγρὰ χαλῶσα, ὑποπεριπλυθεῖσα, ἐκ τουτέων ἄχολα ἐξίσανται, τὰ τοιαῦτα ἀμαυρωζόμενα μακροτέρως μαίνοιτ'. ἆρ' ἂν εἶσιν ἄχολοι περιπλύσιες βύηθέσεραι, καὶ ὁ φυσώδης ὄγκος

C περισωφελέοι;

Nos Galeni mentem secuti ἐξίσανται pro ἐξίστανται legimus.

[99] Κοιλίης περίτασις περὶς αὐτὰ ὑγρὰ χαλῶσα, ταχὺ ὀγκουμένη, ἔχει δὲ ἀσπασμώδεις, οἷς καὶ τῷ Ἀσπασίου υἱῷ, ὃ ὑπερρίγησεν τρίτοις ὀλέθριον. ἐκ τουτέων ἀσπασμώδης ἠμπλεῖς, καὶ ἐμφυσηθείς, μακρότερον μαίνοισας, σὺν αἰφνὶς σῆψις χλωρὴ ἐπεγένετο.

Aluus circumtensa, ex Medici industria liquida demittens, celeriter intumescens, conuulsionis significationẽ quandam præ se fert, quod Aspasij filio cõtigit. In his nouus subortus rigor perniciem facit. Ex his casibus cõuulsione tentato ac inflato, vbi diutiùs morbũ traxerit, ex ore putrida & virulenta prodeũt.

Huius sententiæ initium aliter legitur in Cois Prænot. & cæteris connexum magnam parit obscuritatem vitiumq; præ se fert.

D [100] Τὰ κατ' ὀσφῦν καὶ λεπτὸν χρόνια ἀγήματα περὶς ὑποχόνδριον χειφώμενα ἀποπτικὰ αἷμα πυρετῷ, τούτοισιν ἢν κεφαλαίου ἄγημα σιώπιον ἦδον κτείνῃ ὀξέως θᾶσσον ἀσπασμώδει.

Lumborum dolores diuturni qui sensim fiunt, circum præcordia inuoluti, cum febre & ciborum fastidio, si intensum capitis dolorem aduehunt, non sine conuulsionis specie celeriter interficiunt.

Aliis verbis repetitur hæc sententia in Cois Prænot. χειφώμενα autem ἀλγήματα, ἐνειλήμενα exponit Gal. inuolutos dolores & circum præcordia implicatos & irretitos, ac sese reuoluentes, ἐπιειλήμενα dicit Gal. in Exeg. Alij eos intelligunt dolores, qui sensum & quibusdam interuallis ad præcordia adducuntur, contrahuntur, & quasi conuelluntur. Alij eos qui præcordia contingunt, τὰ συναγίζοντα καὶ συνάπτοντα exponunt, vt Bacchius, quem Scholium quoddam reprehendit, quod περὶς ὑποχόνδριον χειφώμενα ἀλγήματα,

E non simpliciter ad præcordia pertingentes dolores significent, sed eos qui quibusdam inuolucris, aut obscuris quibusdam ductibus ac sinuosis circumflexibus, aut implicatis conuolutionibus præcordia petunt. Sic enim scribitur ex Scholio quodam manu scripto, Βακχεῖος ἐν β φησὶν συνεγίζοντα καὶ συνάπτοντα, ὁ γοῦν, ἔστι γὰρ ἁπλῶς συνάπτοντα, ἀλλὰ μὴ σχολιότητός τινος. χείφον γὰρ οἱ παλαιοὶ τὰ εἰλήματα τὰς καὶ σκολιὰν λέγουσι, καὶ χείφον τὸ ἁλιευτικὸν δίκτυον, ὅπου δ' ἂν τῷ πλοκίῳ σχολιώσεως, εἰκὸς οὖν καὶ ὁ Ἱπποκράτης τὸ σύμπαντες τῷ νεύρων, καὶ οἷς συνελκόμενον ἀσπασμῶδες ἐπιπίπτει. Quam etiam explicationem mihi videtur significare Hesychius, cùm χειφώμενα (χειφώμενα malim) συνελκύμενα καὶ ἀσπασμῶδες συμπαθοῦντα exponit, οἱ δὲ ἐγχίζοντα. Idem quoque χειφώμενα ἐπανειλήμενα exponit & γραφόμενα. Quod etiam videtur eam notionem respicere quam Gal. in Com. ad χειφοῦμένου ὕδατος refert. Hanc autem retis piscatorij translationem sequitur Galen. in explicatione vocum Hippocrat. quam tamen hic conuellere videtur, etsi notum est χείφειν sagenam & rete piscatorium significare. Qua de re plura scripsimus in nostra OEconomia. Cæterùm membranæ manu scriptæ, & περὶς ὑποχόνδριον χειφόμενα legunt, quam lectionem etiam sequitur Caluus.

F [101] Τὰ ὑπερρίγεωντα καὶ ἐς νύκτα μᾶλλον καὶ πρόξυνόμενα, ἀγρυπνα, φλεβοδονώδεα ὀπτὰ ἐν τοῖς ὕπνοις, ἔστιν ὅτε ἕδρα ὑφ' ἑαυτὸν χαλῶντα, ἐς ἀσπασμὸς ἀποτελοῦντα κωματώδεας.

Qui subinde rigore prehenduntur, & sub noctem aliquanto grauius habent, peruigiles, in somnis nugantes aut delirantes, interdum sese lotio perfundentes, ij in conuulsiones cum sopore tendunt.

φλεβοδονώδεα cum Galeno legimus, qui περιπλυνῶσι explicat. Sic quoque in expositione vocum obscuratum Hippocr. φλεβοναδία legit, & φλέγμον exponit. φλεβόνες γὰρ φλυκτίδες. Repetitur verò hæc sententia inter Coacarum Prænotionum, sed adeò dum corruptè, quomodo & hæc dictio vbique vitiosè legitur. Caluus φλεγματώδεα vt in Cois Prænot. legisse videtur, vbi huius prognostici sensum abundè aperuimus & lectionis ac exemplarium varietatem subindicauimus, & vulgatæ lectionis notionem expoſuimus. Ac sanè mirum subit quonam Erotiani expositio referatur, qui etiam φλενεδώδη legit, cuius tamen lectionis ne meminit quidem

G Galenus, alioqui varias huius dictionis scriptiones sedulò adscribens. Quæ eni φλενεδώδη μὴ πνευματώδεα καὶ ἔκκρισιν ἐκκρινόμενα significari vult, neque loco huic neque Cois Prænot. satis congruunt. Quin & φλεβοναδη (quam in lectione tamen inclinat Erotianus, nisi si φλεβοδονώδη potius legendum sit) huic loco parum quadrare videntur, cum ea dictio eadem quæ φλεβοδονώδεα fere indicet, & de venarum aut arteriarum agitatione, pulsu ac concussione dicantur. Et certè istum erotiani locum mendosum existimo, & pro φλενεδώδη φλεβοτιδώδη vbique scribendum spondeo, vt abundè docuimus in nostra OEconomia, vbi de huius vocis obscuritate & varietate plurima adscripsimus.

[102] Οἱ δὲ ἀρχῆς ἐφιδροιῶντες, ὅσοισι πέπονσι καυστικοὶ, ἀκρίτως περιψύχοντες ἀφ' ταχέως περικαέες,

H νοσέοισι, κωματώδεες, ἀσπασμώδεες ὀλέθριοι.

Quibus circa initia tenues suboriuntur sudores, & vrinæ concoctæ emittuntur cum magna totius corporis æstuatione, si præter rationem perfrigescant, & rursus celeriter perurantur, & torpore, sopore, aut conuulsione tententur, ij perniciosè affecti sunt.

Aliter paulò scribitur in Cois Præn. nihil tamen immutata notione. Hic autem ἀκρίτως περιλογως & ἀσήμως indicare videtur vt in Cois Præsagiis. Galenus autem ἀφ' ταχέων legisse videtur, vt in Cois Præsagiis.

[103] Τῆσιν ὑπερφόροισι κεφαλαλγικὰ, καρώδεα μὴ βαρέος γινόμενα, φλαῦρόν, ἴσως δ' ταύτῃσι καὶ ἀσπασμώδεσι δι' παθὴν ὀφειλή.

Vterum gerentibus capitis dolores cum sopore & grauitate, malo sunt. Quin & huiusmodi naturæ conuulsionibus quibusdam forte sunt obnoxiæ.

Bis scribitur hæc sententia in Cois Prænot. vtrobique tamen vitiosè, vt satis apparet. Mirum est autem Caluum præter Galeni opinionem ὑποφόρας hippiatrum & epiphoris attribuisse, cùm satis sit tritum ex Cois Prænot. hanc dictionem huic authori de veterum gestantibus dici. Vitiosa sunt autem exemplaria scripta quæ ἀφελεῖ. aut ἀφέλῃ. pro ὀφέλῃ habent. A

Faucium gracilium dolores suffocantes conuulsionẽ minantur, tum verò præcipuè si ex capite originẽ ducũt, quale quid Thrasinontis consobrinæ contigit.

[104] Τὰ ἐν φάρυγξι ἰσχνῷ ἀλγήματα πνιγώδεα ἔχει ἢν ἀσασμῶδες, δηλοῖ τε καὶ ἀπὸ κεφαλῆς ὁρμᾶται, οἷ καὶ τῇ Θρασινόντος ἀνεψιῇ.

In Cois Prænot. iisdem propè verbis repetitur hæc sententia.

Tremoribus quæ conuulsiones accedunt cum sudoribus, recidiuas minantur. In his iudicationem facit nouus obortus rigor, qui prius ardore circa ventrem oborto prouocatur.

[105] Τὰ τρομώδεα ἀσασμώδεα ῥιγώματα ἐφ' ἱδρῶσι φιλυπότροφα, τούτοισι ἡ κρίσις ἐπιῤῥιγώσασιν. ὕστοι ἐπιῤῥιγέσι τοῖσι κοιλίῃσι καύματι προεγκληθέντες. B

Iisdem etiam verbis repetitur in Cois Prænot.

Lumborum & capitis ac oris ventriculi dolor, cũ forti excreatione, conuulsionem suspectam facit.

[106] Ὀσφύος πόνος, καὶ κεφαλαλγικὸς καὶ καρδιαλγικὸς μετ' ἀναχρέμψιος βιαίης, ἔχει τι ἀσασμῶδες.

Caluus κεφαλαλγικῷ καὶ καρδιαλγικῷ legit, vt habent exemplaria quædam manu scripta, & legitur in Cois Prænot. vbi iisdem verbis repetitur hoc præsagium, sed deest capitis dolor. Idem Caluus δέγχωρίπος pro ἀναχρέμψιος legisse videtur.

Quinetiam nonnihil metuendus est cum iudicatione rigor.

[107] Τὸ ἐπάφωνον ἅμα κρίσι ῥῖγος.

Hoc præsagium ex codicibus manu scriptis & Galeno in contextum transtulimus. Exemplaria omnia manu scripta ἐπάφωνον ἅμα κρίσει ῥῖγος legunt, quam lectionem in Cois Præn. retinuimus, vt subabsurdum cum iudicatione rigorem intelligamus. Quam etiam noti nem habet Galeni lectio, quæ pro ἐπάφωνον ὑπόφοβον habet, quam hic secuti sumus, ideoq, disparatum præsagium fecimus, etsi membranæ omnes scriptæ superiori sententiæ coniungunt. Caluus quoq; ἀσασμῶδες ὑπάφωνον legit, quam scriptionem etiam ex vetustis exemplaribus agnouit Galenus. Mirum certè est exemplaria publicata nullam huiusce lectionis habere notam. C

Ex ventre quæ prodeunt subliuescentia & turbulenta, vrinæ etiam tenues ac dilutæ suspectæ sunt.

[108] Ἀπὸ κοιλίης ὑποπέλια, ταραχώδεα, καὶ ὄφεα λεπτά, καὶ ὑδατώδεα, ὑποπτα.

Caluus etiam vrinas turbulentas legit, & πεπαγμένα ex codicibus addidisse videtur.

Fauces leuiter exasperatæ, & aluus ad inanes & irritas exurrectiones obmurmurans, frontis dolores, in ægris palpitantibus, & more inuestigantium sensim contrectantibus, delassatis, & ex stragulis aut vestimẽtis dolentibus, & si quæ ex his increscunt, molestiam exhibent. Somnus in his multus conuulsionem minatur, & frõtis dolores graues, ac mictio molesta est. D

[109] Φάρυγξι τραχυνθεῖσα ἐπ' ὀλίγον, καὶ κοιλίη δρμῶσα κενεοῖσι ἐξαναστάσεσι, καὶ μετώπου ἀλγήματα, ψηλαφώδεες, κεπιώδεες, ἐν ῥώμασι καὶ ἱματίοισιν ὀδυνώδεες, ἢν ἐκ τούτων αὐξανόμενα. δύσκολα ὕπνος πολὺς ἐν τούτοισι ἀσασμώδης, καὶ τὰ ἐν μετώπου ἀλγήματα βαρέα, καὶ οὖρησις δυσκολαίνουσα.

Prima lectio præsagij pars iisdem penè verbis repetitur in Cois Prænot. Extrema verò pars ibidem etiam aliàs scribitur. Caluus eam sequenti sententiæ iunxit, & hoc præsagium variè distraxit.

In iis quibus rigores imminent vrina restitat, & in conuulsoriis affectionibus, velut huic mulieri contigit, quæ vbi inhorruit sudore correpta est. E

[110] Οὖρον ἐπίστασις καὶ οἷσι ῥίγεα ἐπὶ τούτοισι ἀσασμώδεσι, οἷ καὶ αὐτὴ φελξασα ἐφίδρωσεν.

Duplex huius præsagij notio, restitantes vrinas & rigorem imminentem, & conuulsionem suspectare, quem in sensum posita habitum Prorrh. 154 & repetitur in Cois Prænot. τὰ μὴ ῥίγεσι ὑπερχώμενα ὕρα πονηρὰ καὶ ἀσασμώδεα. Quo etiam inclinat Galeni lectio, quæ τούτοισι ἀσασμώδεσι habet. Altera est notio in rigore imminente & conuulsoriis affectibus vrinas detineri. Rigoris autem imminentis indicium esse vrinam restitantem satis indicat aph. 9. sect. 1. lib. 6. epid. quem huc profert Gal. & quæ scribitur in Cois Prænot. ex hoc præsagio traducta sententia, οἷσι ῥίγος ὕρα ἵστησι. Conuulsionis etiam solutio quæ fit per confertam vrinarum copiam, earum detentionem præ se fert. Qua ratione scribitur in Cois Prænotion. ἀσασμῷ λυπηρὸν ὕρα διέξοδος ὑαλοειδὴς πολλή. Reliqua de conuulsione agens ibidem, λύσις δ' ὑρίων ὑζοπίνης ἐλθούσιν πολλοῖσιν ἀφρίσιν. Atque ad hanc notionem calculum adfert Galeni explicatio, & quæ eiusmodi indicio melior est lectio, ὑρῶσι ἵστησι οἷσι ῥίγεα, καὶ ὅλῃ πῖ, ἀσασμώδεσι. Istam enim lectionem ab eo intellectam & probatam indicio est quæ hic profertur explicatio, & quod scribitur in sententiam sequentem. Caluus hanc sententiam adeò perturbauit, vt nullus inde sensus erui possit. F

Quæ in synceras tendunt vacuationes, omnibus quidem ingrauescentis mali significationem præbẽt, his vero (supradictis) vel maximè. Atque in huiusmodi casibus ad aures tubercula exoriri solent.

[111] Αἱ ἀκριητοι τελευτῶσαι καθάρσιες, ἐν πᾶσι προξυντικαί. τούτοισι δὲ καὶ πάνυ ἐν τούτοις καὶ τὰ πρὸ οὖς ἀίσσει.

Repetitum in Cois Prænot. hæc sententia, & antea quoque (prorrh. 50.) ferè simile quiddam effertur. Quod effecit vt hic quoque eas quæ in synceras tendunt vacuationes intelligerem, etsi aliter illud τελευτῶσαι capi potest, de iis quæ synceræ esse desinunt, quod hic de synceris tantum agatur, cum supra & in Cois præsagiis spumantes synceris adiungantur: spumantes autem deiectiones ingrauescentis mali semper significationem præbeant, vt scripsit Gal. antea Comm. in hunc librum. Illud autem τούτοισι quod de conuulsoriis affectibus intelligitur de quibus agitur superiore sententia, satis ex Galeno est conspicuum & Cois Præsagiis, in quibus istud hoc modo scribitur, τοῖσι δὲ ἀσασμώδεσι καὶ πάνυ. Quod adscriptionem attinet, καὶ τὰ παρ' οὖς ἀίσσει) legendum est, vt habent meliora exemp. tum scripta, tum publicata, & legitur in Cois Præn. G

Turbulentæ & valdè confidentes è somno exurrectiones conuulsiones minantur, præsertim verò si cum sudore contingant.

[112] Αἱ ταραχώδεες θρασύταται ἐπεγέρσιες ἀσασμώδεες, ἄλλως τε καὶ μὴ ἱδρῶτος.

Ceruicis & dorsi perfrictiones, & quæ totum corpus videntur pertingere, insuper & spumantes mictiones, cum animi deliquio, ac oculorum hebetatio, conuulsionem in proximo esse significant.

[113] Καὶ αἱ ταραχὴν καὶ μεταφρένου καταψύξιες δοκέουσαι, καὶ ὅλου τοῦ σώματος. ἐν τούτοισι δὲ ἀφρώδεες οὖρησιες ἅμα ἀψυχίῃ, καὶ ὀμμάτων ἀμαύρωσις, ἀσασμὸν ἐλθὺς σημαίνει. H

Variè distractum est hoc præsagium & diuersa scriptione exagitatum. Mihi omnino probanda videtur lectio Coarum Prænotionum, qua hæc sententia repetitur, & quia conuulsio vtrinque denunciatur hoc præsagium conuulsionis præsensione cum sequente connectitur. Quæ etiam est Gal. notio in Commentario. Exemplaria scripta cum publicatis θρασύται legunt, alia θρασύνουσι. Caluus delirij meminit, vt in Cois Prænot. In reliquis etiam post μεταφρένου μετώπου addidit, & frontis perfrictiones ponit. δοκέουσι in Cois Prænot. pro δοκήσαι vitiosè scribitur, vt illic monuimus, & Galeni est lectio δοκέουσα δ' ὅλου τοῦ σώματος. Caluus ἀφρώδεις

&

& πυώδεις ὑπόστας, simul posuit. Nos ἀφρώδεις hic retinuimus Galeni mentem cum interpretibus & exemplarium consensum secuti: Etsi ὑαλώδεις, vt in Cois Prænotionibus, huc non inuiti obtrudimus, quanuis etiam alias, vbi etiam hæc sententia adiungitur, κεκμηκόσιν ὑρίοις ponantur. Cuius rei indicium fecimus nostris in Coac. Prænot. annotationibus. Quod sequitur ἅμα ἀφυχίῃ sequentibus iungendum contra publicatorum omnium codicum fidem, & per se distinguendum est, vt etiam his verbis tribuitur in Cois Prænot. ὁμοίως ἀναίρεσις ἅμα ἀψυχίῃ, ἀπυρεξίαι σωτήριαι. Quæ est Galen. assensio quam secutus est Caluus, qui etiam (vtsi extra rem & causam) Galeni verba ex Commentario in contextum abripuit.

114 Πήχεος δ' ἄλγήματα μετὰ τραχήλου ἀσημώδεα. ἀπὸ προσώπου ὁ ἱδρὼς καὶ μετὰ φάρυγγα, ἤχοι συχνοὶ σιελίζοντες. ἐν τούτοισιν ἐν ὕπνοις ἱδρῶτες, ἀγαθόν. ἀφαιρεῖ καὶ τὰ ἱδρῶτι κουφίζεσθαι τοῖς πλείοσιν οὐ φαινόμενα; ⓐ Εἰς τὰ κάτω μέρη πόνοι, τούτοισιν εὐφορεῖ.

Cubiti ceruicisque dolores conuulsionem minantur. Ex facie autem prodeunt ista, fauciumq; sonitus crebri cum saliuatione. Iis sudores in somnis bono sunt. Nempe & ex sudore leuari plurimos consentaneum est. Quibus si dolores inferiores partes occupent, toleratu faciles euadunt.

Variè distractum est hoc præsagium & perturbatum in Cois Prænot. vbi etiam repetitur. Caluus pro ἤχοι συχνοὶ, ἀχοὶ ἰσχνὸν legisse videtur, quæ est Coarum Prænotionum lectio & Capitonis authoritate Galen. contestata. Idem σιελίζοντες pro σιελιζώντες legit, etsi vtriusq; apud Galenum est altum silentium. Quod sequitur huic præsagio annexum, tum scriptorum, tum publicatorum codicum fidem secuti, veluti etiam legitur in Cois Prænotionibus. Mirum tamen est Caluum ista distraxisse.

115 Οἱ ἐν πυρετοῖσιν ἐφιδρωῶντες κεφαλαλγέες, κοιλίης ἀπολελαμμένης, ἀσημώδεες.

In febribus tenuiter exudantes, cum capitis dolore & aluo intercepta, ad conuulsiones proni sunt.

Iisdem omninò verbis repetitur in Cois Prænot. hoc præsagium.

116 Τὰ ἐπιπολάζοντα ὑγρὰ διαχωρήματα εὐκίνητα ὄντα ἀπύρως φλεβοῖ. Τὰ δὲ παχύτερα εἶναι, κύστιν καὶ χειλίην ἐπιλαμβάνοντα, ὀδυνώδεα. ἆρα δὲ καὶ μανιώδεες τόποισιν ἔχουσιν ἀσυμφόρους; ὅταν αἱ γοναὶ παύωνται.

Quæ inter se non cohærent, sed facilè dissoluuntur, & aliquantulum friabilia sunt alui recrementa, liquida, cum summi totius corporis perfrictione, non sine febre, improbanda sunt. Ac præter hæc, si rigores vesicam & ventrem cum dolore inuadant. Proinde in his ex sopore aliquod conuulsionis periculum impendere, nemini mirum videri debet.

Aliter paulò scribitur in Cois Præsagiis, vbi ἄπυρα φάσματα pro ἄπυρα ψάμματα legitur. Sunt autem τὰ ἄπυρα φάσματα παχύτερα Galen. in Exegesi vocum Hipp. Caluus aliud quid legisse videtur, vbi subalbida vertit & pro ἀπύρως ἀχόλως.

117 Τὰ δὲ ἔξω ἐμέτοιόσιν ἐχόμενα φλεβοῖ, καὶ αἱ λῦκαι διαχωρήσιες δυσελεῖς. ἀγλισχρὰ ἐν τούτοισιν διεξελθόντα ἔξιστᾶσι τὴν καυσώδη πολλάς. ⓐ ἐν τούτοισι καματώδεες καὶ ὀξεῖς, ἀσταθέες. Τὰ δὲ ἐν τοιούτοισι μακροτέρως ἐπίστασθαι. ἆρα δὲ κρίσιν ὅτι ξηράδες δύσπνοοι;

In grauibus & præcipitibus malis distorqueri velut qui vomitione conflictantur, malum est, quin & albæ alui egestiones molestæ sunt. Quæ ex his prodeũt nõ viscosa, in vehementẽ mentis emotionẽ cum multo ardore agunt, videndumque est, num postea soporati ac torpescẽtes euadant. Qui ex his conflictãtur, diutiùs laborant. In his animaduertendũ est, num imminente iudicatione arescentes difficultate spirãdi teneãtur.

Caluus τὰ δὲ ἔξω ἀκαταστοίοις ἐλκυδρὰ legisse videtur contra omnium exemplarium fidem. Sunt autem τὰ ἐμετοειδῆ ἰκμώδη, qui in Cois Prænotionibus οἱ παραπλήσιοι αἰτίαις dicuntur. & inani vomitionis auditate distorquentur aut vellicantur. ξηράδες etiã tabidi & resiccati dicuntur vt in Cois Præsagiis, εἰ δὲ διαπνοιὴ ξηράδες. Sed pro ξηράδες ἀνιγάδες aut χολώδες legisse videtur Caluus.

118 Τὰ δὲ ὀσφύος εἰς τράχηλον καὶ κεφαλὴν ἀναδιδόντα καὶ καταλύσαντα, κατὰ παλμικὴν τρόπον ἀσημώδεα καὶ ἀκρόνυκτα. ἀφαίρεσις μὲν τὰ τοιαῦτα ἀσημῶ; ἐν τῷ τοιούτων ποικίλως διαστέλλει καὶ διὰ τὴν αὐτὴν ἰόντες.

Quæ ex lumbis in ceruicem & caput redundant, & leuis syderationis more resolutionis sensum inducunt, conuulsionem ac mentis emotionem minantur. Videndumq; est, num talia conuulsione soluantur. Qui huiusmodi conflictantur, variè morbum trahunt, atque eadem diutiùs perseuerant.

Παλμικὴν τὰ καταληκτικὴν τρόπον quæ leuis syderationis modo resolutionis sensum inferunt diximus, quòd καταληξία sit partis alicuius resolutio aut leuis quædam syderatio, qualis est καταληξία totius corporis. Sic enim in Galeni Commentario legendum existimo, etsi non animaduertit interpres) vt postea hoc in Com. idem verbis repetit Gal. quanquam vitiosè scribitur. Passim autem apud Hippoc. & Galen. καταληξία & καταληγία idem denotant, & partium resolutionem ex apoplexia aut epilepsia succedentem significat. vt scribit Gal. com. 2. in lib. 1. epid. & comm. 4. in lib. de rat. vict. in morb. ac. Vbi etiam qua ratione huiusmodi affectibus conferat conuulsio eleganter explicatur. Cæterum repetitur quoque hoc præsagium in Cois Prænotionibus, vbi huius extremum paulò aliter legitur.

119 Οἱ ἐν ὑστερικῇσιν ἀπύρως ἀσημοὶ θνήσκουσι, οἷς καὶ Δορκάδι.

Mulieres quæ ab vtero promptè strangulantur, idque sine febre, in conuulsiones propensæ sunt, quod etiam Dorcadi contigit.

Hoc præsagium bis repetitur in Cois prænot. etsi paulò aliter legitur.

120 Κύστις ἀπολῃφθεῖσα, ἄλλως τε καὶ ὑπὸ κεφαλαλγίης, ἔχει τὰ ἀσημώδεες. Τὰ ἀρκιώδεως ἐν τούτοισιν ἐκλυόμενα δύσκολα, ἢ μὴν ὀλέθρια. ἆρα καὶ παλμικὸν τοιοῦτον;

Vesica intercepta, præsertim cum capitis dolore, conuulsionem minatur. Quæ in his cum torporis sensu exoluuntur, molestiam exhibent, non tamen perniciem afferunt. Videndumque est num tale quid etiam mentem excutiat.

Scribitur quoque hoc præsagium in Cois Prænot. etsi paulùm vitiosè.

121 Ἆρ' ἔχει καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὀστέων ἀμαχητὶ ἀσημῶν ἐπιπαλέσαι; ἢ ἢ μεγάλου τὰ πληγῆναι: ἢ ῥηγνὺς πολὺν ἐν ἀρχῇσι, ἐν τούτοις ἀσημώδεα;

Quinetiam considerandum est num ossium ad tempora præcisiones conuulsionem prouocent, an verò madido vulnus inflictum, aut circa initia sanguis magna copia effluens, conuulsionem accersit?

In Cois Prænotionibus aliter his verbis scribitur huius præsagij initium. ἆρα καὶ τὰ κατὰ κρόταφον ὀστέων ἀφαιρέσεις ἀσημώδεις; Quinetiam aliàs in Cois Præsagiis temporum sectiones conuulsiones prouocare scribitur, vbi temporum vulnera quam grauia & periculi plena sint, quamq; promptè conuulsiones accersant ex Hipp. proposuimus. Caluus autem hanc totam sententiam mirum in modum perturbauit.

122 Ἐν ἱδρῶτι πτύελα καταῤῥέοντα πυρετώδεϊ ἐόντι,

Febricitanti cum sudore sputa defluentia leuia sunt

& minimè maligna. In quibus videndum est num ad aliquot dies alui madescant, quod equidem reor. Animaduertendum quoque est, num his ad articulos aliquid abscessurum speres.

ἀΐδεα pro ἄϋδεα legimus contra omnium exemplarium fidem, Galeni authoritatem secuti, qui ἄϋδη ἄτερα exponit, etsi vitiosè in omnibus codicibus ἄϋδη legitur. Quod rectè viderunt interpretes. In Cois Prænotionibus etiam repetitur hæc sententia, etsi tamen vitiosè; vbi ἄϋδια rectè scribitur.

Quæ sensim feroces fiunt mentis emotiones, in vehementes & melancholicas euadunt. Quod si ex muliebrium suppressione accidat, in ferinas tendunt, qualia sæpius contingunt. Videndum igitur num fœminæ huiusmodi conuulsionibus sint obnoxiæ. Animaduertendum quinetiam est, num vocis defectiones cum alto sopore conuulsionem quoque minentur, qualiter Cerdonis filiæ comparentibus muliebribus purgationibus contingere cœpit.

[123] Τὰ ὑπ' ὀλίγην θερμότητος ὠδαχρύοντα, μελαγχολικά. ἰὼ ἰὼ ἀπὸ γυναικείων ἢ, θηριώδεα. ὅτι πλείω ἢ τῶν συμπιπτῇ, ἆρά γε καὶ σπασμώδεες αὖται; ἆρά γε καὶ αἱ μὴ κάρου ἄφωνίαι, σπασμώδεες αὖται; οἷς τῇ δ' Σκυτέως θυγατρὶ ἤρξατο γυναικείων πρεόντων.

Huius præsagij caput antea quoque (prorrh. 26.) quod etiam scribit Galenus repetitum, & in Cois Prænotionib. bis scriptum. Cuius sensum omninò inuertit Caluus. Exemplaria autem scripta Regia ἤρξατο γυναικείων παρόντων πυρέξαι legunt, vt & Caluus.

Quibus dum conuelluntur oculi fixi & immoti splendent, iis mens è sede constantiæ deturbatur, & diutius morbum trahunt.

[124] Οἷσιν ἐν σπασμώδεσιν ὀφθαλμοὶ σκληρύνουσιν ἀτενέως, ὅτε παρ' ἑωυτοῖσιν εἰσὶν, θρενοσέοισί τε μακροτέρως.

Scribitur etiam in Cois Prænot. hæc sententia iisdem verbis, vitiosè tamen vt illic monuimus.

Quæ ex parte aduersa & præpostere fiunt sanguinis eruptiones, malo sunt, velut in lienis tumore, si ex nare dextra effluat. Quod & circa præcordia eodem modo se habere expectandum est. Maius autem malum denunciatur, si cum tenui circa frontem & thoracem sudore istud contingat.

[125] Τὰ αὖ πάλιν αἱμορραγέοντα κακόν, οἷ ὅτι σπληνὶ μεγάλῳ ἐν δεξιοῦ ῥέῃ, καὶ τὰ καθ' ὑποχόνδριον ὡσαύτως, ἐφιδρώντι ἢ κακόν.

Celeberrimum est hoc præsagium & Hippocratis Œconomia dignissimum, ad hæmorrhagiæ æstimationem & quanam ex parte fieri debeat accommodatissimum. Cuius partim in iudicationis disciplina & pro dignitate meminit Galenus, vt Comment. 1. in Progn. τὰ κατ' ἴξιν τοῖς αὖ πάλιν opponit, & his verbis explicat: αἱμορραγίας τε ἐπ' ὠφελείᾳ γίνεσθαι φησιν ἐκ ῥινῶν, ὠφελεῖσθαι πεπαυομένους αὐτῆς, ὅπερ ὅτι τῇ κατ' ἴσιν τὸ ἐκ πολλοῦ φλεγμαῖνον συμβαίνῃ μάλιστα, διὸ καὶ ἀλλαχοῦ, ἢ τὰ κατ' ἴξιν αἱμορραγεῖν ἐπαινεῖ ἢ τὰ αὖ πάλιν ἢ μέρος, διδάσκων αὐτὸς, τί δύναται λέγειν τὰ αὖ πάλιν, ἢ τὰ ὑπὸ σπληνὸς μεγάλου καὶ ἐν δεξιᾷ μυκτῆρι ῥέοντα. Huius quoque præsagij meminit Comment. ad aph. 21. lib. 1. vbi cum τὰ αὖ πάλιν, τὰ κατ' ἴξιν ὑπὲρ ὀξυωπίας κατ' εὐθυωρίαν τὰ πεπονθότα μᾶλλον opponit. Et lib. 3. περὶ κρίσεων his verbis: εἰ ἢ τὰ μὴ αὖ πάλιν αἱμορραγεῖν ἐκ ἀγαθόν ἐστι, τὰ ἢ κατ' ἴξιν ἀγαθόν, ὡς Ἱπποκράτης λέγει, ἢ πῶς ἂν διδάσκει, ῥῆξιν ἤδη ἐν ἢ αἱμορραγήσοντα προσιστᾶν μυκτῆρα, ἀφορμὰς δ' αἱμορραγίας ζητοῦντα. Sunt igitur τὰ αὖ πάλιν αἱμορραγέοντα, quæ sanguinem non è directo, sed ex aduersa parte, & oppositò quadam declinatione profundunt, non κατ' ἴξιν aut κατ' εὐθυωρίαν, vt voluit Hippocrates qui lib. 6. epidem. omnem naturæ motum in directum tendentem, quod κατ' ἴξιν dicitur, probat. Et quod circa præcordia eodem modo spectari debere dicit, id in laterum doloribus ac præcordiorum contensionibus & tumoribus diligenter animaduertendum monet libr. 6. epid. sect. 2. aphorismo 10. & lib. 2. epid. sect. 1. Vbi in naturæ motionibus & excretionibus quæ solutionem adferunt naturæ ductum & ordinem rectè spectandum admonet. Hoc porrò prognosticum reperitur in Cois Prænot. ferè iisdem verbis.

Vbi sanguis ex naribus effluit cum tenuibus sudoribus & corporis totius perfrictione, morbi malignitas & pernicies denunciatur.

[126] Ἐκ ῥινῶν μικροῖς ἱδρῶσιν παρεψυχθήμασι, κακοήθεα, μοχθηρά.

Iisdem omninò verbis bis repetitur hæc sententia in Cois Præsagiis.

A sanguinis eruptione nigrarum deiectionum pertransitus malo est. Quin & prærubra damno sunt, præcipuè vero si sanguinis ista eruptio quarto die contingat, quod animaduertendum est. Quibus ista contingunt, ij tandem sopore & conuulsione conflictati moriuntur, ac fortè prægressis nigris deiectionibus & ventre in tumorem sublato.

[127] Μετ' αἱμορραγίαν μελαίνων διόδους, κακόν. πονηρὰ ἢ καὶ τὰ ὀξέρυθρα, εἰ ἢ ἆρά γε τεταρταίοισι τῶν αἱμορραγέων, κωματώδεες; ἐν τοιούτων σπασμῷ τελευτῶσιν. ἆρα μελαίνων παροδιλθόντων καὶ κοιλίης ἐπορθείσης;

Repetitur etiam in Cois Prænotionibus bis hoc præsagium iisdem verbis. Galenus autem legisse videtur, vt satis apparet, ἆρά γε τεταρταίοισι τῶν αἱμορραγέων, κωματώδεες; ἐν τοιούτων σπασμῷ τελευτῶσιν. Quem secuti sumus contra omnium codicum fidem. Quædam etiam exemplaria σπασμῶν vitiosè legunt.

Qui ex vulnere cum tenui sudore sanguinem fundunt, ij malignè habent, & inter loquendum de repente moriuntur.

[128] Τὰ αἱμορραγέοντα ἐφιδρωῶντα τρώματα, κακοήθεα. ὅτοι ἀλεγεθμυοι λαθραίως τελευτῶσιν.

Scribitur quoque in Cois Prænot. hoc præsagium, sed pro ἐφιδρωῶντα, ἐπῤῥιγοῶντα scribitur.

In præcipitibus malis, quæ post paucam sanguinis eruptionem, aut nigrorum per aluum refusionẽ surditas obuenit, malum denunciat. In his sanguinis egestio perniciem affert, surditatem tamen discutit.

[129] Ἡ μετ' αἱμορραγίαν βραχεῖαν ἢ μελαίνων διαχώρησιν ἐν ὀξέσι κώφωσις, κακόν. αἵματος διαχώρησις ἐν τοιούτοισι ὀλέθριον, κώφωσιν ἢ λύει.

Alio sensu scribitur hoc præsagium in Cois Prænot.

Lumbis dolentibus si oris ventriculi dolor accesserit, futuræ per hæmorrhoidas vacuationis signum est, ac fortè etiam eam præcessisse significat.

[130] Ὀσφύϊ ἐπωδυνοῦσι καρδιαλγικὰ παρεστῶτα σημεῖα αἱμορραγώδεα. οἷσιν ἢ ἐπαγγελθησόμενον σημεῖον.

Eodem sensu repetitur hæc sententia in Cois Prænot. etsi paulò aliter legitur.

Qui statis temporibus sanguinem fundunt, si siticulosi sint, molestiam ac virium exolutionem sentiant, nec sanguinem effuderint, in morbum comitialem transeunt.

[131] Τὰ τεταγμένοισι χρόνοισιν αἱμορραγέοντα, διψώδεα, δύσκολα, σκληρύνθμενα, μὴ αἱμορραγήσαντα, ἐπιληπτικὰ τελευτᾷ.

Repetitur quoque eodem penè sensu hoc præsagium in Cois Prænot. Exemplaria verò quædam manu scripta δύσκολα omittunt, quod fecit Caluus, neque legisse videtur Galenus, vt nec scribitur in Cois Prænot.

[132] Τὰ

A 132 Τὰ βῆξι παραχώδεα, ἄγρυπνα, ἀποσάξυντα, ἐκταῦα κουφιδέντα, νύκτα πονήσαντα, εἰς τὴν αὔριον ἐφιδρώσαντα, κατενεχθέντα, παραφρόσαντα αἱμορραγήσαντα λαύρως. ἀρᾶγε δ' ὑδατώδες οὖρον τοιοῦτόν τι σημαίνει;

Qui statim sine ratione perturbantur, peruigiles sunt, sanguinem è naribus stillant, sexto die alleuantur, noctu laborant, ac postridie tenui sudore correpti & in somnum delati delirant, iis largam sanguinis è naribus fluxionem affore spes est. Ac fortè etiam tale quid diluta vrina significat.

Hæc sententia integra repetitur in Cois Prænot. & aliàs diminutè. In quibusdam autem codicibus manuscriptis huius sententiæ extremum, sequenti præsagio adscribitur. Quibus exemplaria Italica consentire videntur, (vt satis ex Caluo patet) & Coarum Prænot. lectio, idq; sequenti præsagio adscribere videtur Gal. Exemplaria etiam quædam ἄδετα pro ἀθῦ legunt, tuncq; modesti & compositi ægri indicantur, qui statim nec opinantes perturbantur. Caluus quoq; κατενεχθέντα omisit.

B 133 Οἷσιν αἱμορραγίαι πλείους, παρεληλυθότος χρόνου καὶ λίαν πονηρεύονται, ἢν μὴ τὰ οὖρα πεπάνθῃ.

Quibus sanguinis fluxus diu perseuerauit, in his temporis processu aluus malè habet, nisi vrinæ concoctionem præ se ferant.

Iisdem omninò verbis scribitur hoc præsagium in Cois Prænot.

134 Ἐν κεισίμοις παρέχουσι τῶν αἱμορραγιῶν αἱ νεανικαὶ κάκιστα.

Sanguinis eruptiones vehementes cum totius corporis perfrictionibus iudicatoriis, pessimæ sunt.

Scribitur quoque paulò aliter hæc sententia in Cois Præsagiis, eamque lectionem secutus hîc videtur Caluus.

135 Οἱ καρηβαρικοὶ, καὶ βρέγμα ὀδυνώδεες, ἄγρυπνοι, αἱμορραγικοί, δηλοῖ τε καὶ ἢν τι ἐν παχήλῳ ἐν-
C τείνῃ.

Qui capite grauati, ad sinciput dolorem sentiunt, peruigilio torquentur, iis sanguinis eruptionem fore spes est, tum verò præsertim si aliquis tensionis sensus in ceruice apparet.

In Cois Prænot. repetitur etiam hoc præsagium iisdem penè verbis.

136 Τὰ ἀγρυπνήσαντα ἐξαίφνης ἀλυσμῷ αἱμορραγῆσαι δεῖ τε καὶ ἢν μή τι παρέρρυη, ἀρᾶγε φείξαντα;

Qui insomnia vexantur cum subita corporis iactatione & inquietudine, iis sanguinem erupturum sperare oportet, idque præsertim si non antea quid profluxerit. Animaduertendum verò num id post horroris sensum contingat.

Bis repetitur hoc præsagium in Cois Prænot. paulòque aliter.

137 Παχήλου ὀδυνώδεα, ὄμματα ὀξέρυθρα, αἱμορ-
D ραγικά.

Ceruicis dolor, oculi prærubri, sanguinis eruptionem prænunciant.

Galenus lib. 3. περὶ κρίσεων in propriis hæmorrhagiæ signis, oculorum fluxus lachrymationes & rubores, cum genarum & nasi rubore adscribit. Ceruicis verò dolor & tensio, ac capitis grauitates annotantur lib. 1. epid. ad finem sect. 2. Quinetiam oculos prærubros sanguinis ex naribus profluuium denunciare scribit. tum in Cois Prænot. his verbis, ὄμμα ὀξέρυθρον αἱμορροεῖ, quod ex hoc loco traductum videtur.

138 Οἷσι κοιλίης ὀπισάσης αἱμορράγεαι, καὶ ὀπιεικές, ἀρᾶ καὶ λίην λεπτεώδης, καὶ ὀπίσκληρος, ἢ ἀσκαρίδες,
E ἢ ἀμφότερον.

Qui suppressa aluo sanguinem ex naribus fundũt, aut nouo subinde oborto rigore corripiuntur, iis fortasse aluus intestinorum læuitate laborat & obdurescit, aut tenues lumbrici (ascarides dicti) infestant, aut vtrunque.

Scribitur in Cois Prænot. hoc præsagium paulò aliter. Exemplaria quædam manuscripta legunt, ἆρα τὰ αἱμορρόων τοῦτοι κοιλίαν λεπτεώδεα ποιεῖ καὶ ὀπίσκληρον, καὶ ἀσκαρίδας, ἢ ἀμφότερα; Quæ lectio ad exemplaria Italica permanauit, & in Cois Prænotionibus (etsi paulũ vitiosè) retinetur. Cuius scriptionis etiã vestigia retinet Diocoridis lectio Gal. attestata, ἆρα καὶ πρὸς τὰ αἱμορραγίαν ποιοῦσι.

139 Οἷσιν ἐξ ὀσφύος ἀναδρομὴ ἐς κεφαλὴν καὶ χεῖρας, ναρκώδεες καρδιαλγικοὶ, ἰχωρώδεες, αἱμορραγέουσι
F λαύρως, καὶ κοιλίην ὑπαρρήγνυται τοῖσι παραχώδεσιν.

Quibus lumborũ dolor in caput & manus recursat, & torpore affecti, oris ventriculi dolorem sentiũt, tenuibus ac serosis humoribus abundant, ij liberaliter sanguinem profundunt. At verò his cum mentis perturbatione aluus effunditur.

In Cois Prænotionibus scribitur hoc præsagium paulò aliis verbis & melioribus, eodem tamen sensu, ad sanguinis ex naribus profluentis prædictionem. Caluus hanc sententiam temerè distraxit, & Galeni lectionem ex codicibus scriptis secutus videtur, cùm pro ἰχωρώδεες χολώδεες legit.

140 Οἷς ἐφ' αἱμορραγίῃ λαύρως πυκνῇ, μελάνων, συχνῶν ἀφορμήσασι ὀπίσασις αἱμορραγήσιν, οὗτοι, κοιλίης ὀδυνώδεες, ἅμα δὲ ῥιγεδανοὶ ἐφιδρῶσι πολλοῖς; ὃ αἰ ἀτεπαραγμένον ἐν τούτοισιν ἔργον
G ἢ πονηρὸν, οὐδὲ τὸ ὑφισάμενον γενοφόες. ὀπίσυχον ἢ οὗτοι ὑδατώδεα οὐρέουσιν.

Quibus ex frequenti & larga sanguinis eruptione, nigrorum recrementorum copiosa fit deiectio, cùm alui contensione, aut suppressione & dolore ij sanguinem profundunt, cum aliqua verò fluxione bene habent. Ac fortè hi frigidos, crebros, tenues sudores emittunt. In his turbida vrina mala non est, neque quod in ea subsidet genitali semini simile. Crebrò autem dilutas vrinas reddunt.

Repetitur quoque in Cois Præsagiis hoc sententia iisdem ferè verbis. Caluus ex codicibus manuscriptis, ἅμα ἢ τὴν φύσιν οὖφοι legisse videtur, quę est Coarum Prænotionum lectio. ὀπισάσης κοιλίης ferè pleraque habent exemplaria, etsi quædam ὀπίσασις. Nos vtramque lectionem nostra interpretatione comprehendimus. Quędam etiam ὑφισάμενον, sed meliora & pleraque ὑφισάμενον habent.

141 Οἷς αἰ ἀπὸ ῥινῶν ὀπικώφωσις, καὶ νωθρίη μικρὴ ἢ ἀπόταξις, ἔχῃ τι δύσκολον, ἔμετος τούτοις συμφέρῃ καὶ κοι-
H λίης παραχή.

Quibus pauca sanguinis è naribus stillatio cum surditate & torpore obueniens, molestiam quandam exhibet, iis vomitio & alui perturbatio confert.

Bis repetitur in Cois Prænotion. hoc præsagium, & meliore scriptura, & facili sensu. Sic enim hîc legi videtur. οἷς αἰ ἀπὸ ῥινῶν ὀπὶ καφώσῃ καὶ νωθρίη, μικρὰ ἢ ἀπόταξις, ἔχῃ τι δύσκολον, repugnante tamen omnium exemplarium fide. Alia est in quibusdam lectio, οἷς αἰ ἀπὸ ῥινῶν ὀπὶ καφώσῃ καὶ νωθρίη, μικρὰ ἢ ἀπόταξις, ἔχῃ τι δύσκολον.

Quibus ex rigore febres adsunt, cum lassitudinis sensu, in iis muliebrium profluuium expectare oportet. Quòd si ceruicis dolor prehenderit, sanguinis ex naribus eruptionem fore spes est.

142 Οἷσιν ἐκ ῥίγεος πυρετοὶ κοπιώδεες γυναικεῖα καταγέχῃ, τεφάχηλος δ' ἐν τούτοις ὀδυνώδης, αἱμορραγικόν. A

Melius in Cois Prænot. ἴσον scribitur, vbi & iisdem verbis repetitur hoc præsagium, sed tunc quoque πάντων legitur.

Quinetiam sanguinis ex naribus eruptionem sperare oportet in his quæ caput concutiunt, & aurium sonitus excitant, aut muliebria deturbatum iri spes est, idq; præsertim si ad spinam ardor sentiatur. Fortassis autem & intestinorũ difficultas expectãda est.

143 Καὶ ἀφ' ῥινῶν αἱμορραγὴν ἐλπίζειν τοῖσι τὰ στόμενα κεφαλὴν, καὶ τὰ ἠχώδεα αἱμορραγέοντι γυναικεῖα καταβιβάζει. σημαίνει τε καὶ ἐπὶ ῥάχιν καῦμα ἀκολουθέον, ἴσως δὲ καὶ δυσεντερικόν. B

Iisdem etiam ferè verbis, ac melioribus repetitur hoc præsagium in Cois Prænot. vitiosa sunt autem exemplaria quæ αἱμορραγήσειν pro αἱμορραγῆσαι habent, & αἱμορραγέει ἢ γυναικεῖα καταβιβάζει, aut αἱμορραγεῖν ἢ γυναικεῖα καταβιβάζειν legendũ, & ad ἐλπίζειν referendum. Idem quoque vitium est vbi δυσεντερικοῖ pro δυσεντερικόν legitur, aut ἢ δυσεντερικοῖ legendum, vt habent quedam exemplaria, quæ lectio ferri potest.

Quin & quæ contingunt circa ventrem palpitationes, cum præcordiorum contensione oblonga & intumescente, sanguinis ex naribus profluuium denunciant, idq; quandoq; cum horroris sensu.

144 Καὶ ἃ ἐπὶ κοιλίῃ παλμοὶ, ὑποχονδρίου ἐντάσει ὑπομάκρῳ, ὀγκώδει, αἱμορραγικοὶ, φρικώδεες ἔσται. C

Leuiter adumbratur hæc sententia in Cois Prænot. & aliis verbis scribitur. Lib. quoq; 1 epid. inter hæmorrhagiæ signa, ὑποχονδρίου ξύνταξις annumeratur, qua de re illic plura scripsimus.

Larga, vehemens & multa sanguinis è naribus eruptio, interdum ad conuulsiones deducit, ex quo venæ sectio liberat.

145 Ἐκ ῥινῶν λαβρα βίαια πολλὰ ῥυέντα, ἔτι μὴν ἐς σπασμὸς τρέπεται, φλεβοτομία λύει.

Pro ἔτι μὴν, ἢ μὴν legit Galenus, & in Cois Prænot. ἴσον ὅτι legitur, vbi hæc sententia paulò alia notione repetitur, quam hîc quoq; secutus videtur Galenus.

Frequentes desidendi labores pauca aliquantulũ flaua, glutinosa excernentes, cum paucis alui recrementis, præcordiorum & lateris dolore, morbum regium prænunciant. Animaduertendum verò num ex istorum suppressione ij exoluantur, aut fortasse sanguinem profundant. In his lumborum tensio & dolores sanguinis erupturi fidem faciunt.

146 Αἱ πυκναὶ καὶ μικραὶ ἐπόρασίες ὑποξανθοι, γλίσχραι, ἔχουσαι μικρὰ κουφόδεα μεθ' ὑποχονδρίου ἀγήματος, καὶ πλευροῦ, ἰκτεριώδεες. ἆρα δὲ ὀπτασάντων αὐτῶν οὐκ ἐκλύονται; εἴρηκε τε καὶ αἱμορραγές, νύξις τε ὄψεος, ἀγήματα ἐν τούτοισιν αἱμορραγικά. D

Repetitur in Cois Prænot. hæc sententia, vbi pro ἐκλύονται ἐκχλοιοῦνται legitur, quod alias sæpius occurrit. & τὸ ἐκχλοιοῦσι ἐκλύουσιν explicat Galenus, vt scripsimus nostris in libr. 2. epidem. Commentariis, quod hic non est allecutus Caluus. Exemplaria quedam ἆμα τί pro εἴρηκε τι legunt.

Præcordiorum contensio cum capitis grauitate & surditate, adhæc quæ oculorum aciem perturbant, sanguinis eruptionem ex naribus prænunciant.

147 Ὑποχονδρίου τάσις μετὰ καρηβαρίης καὶ κωφώσεως, ἃ τὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὀχλέοντα, αἱμορραγικά. E

Repetitur in Cois Prænot. hoc præsagium longè melore scriptione. Ex eo enim loco hîc τὰ πρὸς αὐγὰς ὀχλέοντα scribendum esse spondemus. contra tamen omnium exemplarium & interpretum fidem. Sunt autem τὰ πρὸς αὐγὰς ὀχλέοντα, quæ τὰ σκοτώδεα τοῖς ὄψιας in hæmorrhagiæ significatione, lib. 1. epid. ab Hippocrate dicuntur, & tenebricosas visus caligines, aut offusas oculis tenebras significant, ac visus hebetudinem & caliginem, quæ oculis obuersatur, in sanguinis profusionis suspicione. Qui locus hîc à Galeno indicatur. Exemplaria manuscripta Regia ὑποχονδρείου ἴσχασις legunt.

Sanguinis è naribus stillationes quæ vndecimo die contingunt, molestiam exhibent, tum verò præcipuè si denuo nares stillare cœperint.

148 Ἐνδεκαταίοισι σταξίες δύσκολαι, σημαίνει τε καὶ ἐπίσταξις.

Exemplaria manuscripta Regia αἱ ἐνδεκατῶναι legunt. & ἐπίσταξις, cætera omnia ἐπίσταξις. Caluus ἐπὶ δὶς ὄπισθεν legisse videtur, Galenus ἐπίσταξις quæ melior est lectio. In Cois Prænotionibus, vbi hoc præsagium iisdem verbis repetitur, vtraque lectio apponitur. F

Quibus vbi inhorruerint iudicatorij sudores simul contingunt, postridie verò si horror repetierit & temerè peruigilent, iis fortè sanguinem è naribus eruptum sperare oportet.

149 Τὰ ἐν φρίκῃσιν ἅμα ἱδρῶσι γινόμενα κρισίμοις, ἐς ὑστεραῖον φρίξαντα, σφόδρα ἀγρυπνέοντα, αἱμορραγήσειν εἰκός. F

Repetitur in Cois Prænot. hoc præsagium, etsi valdè corruptè, vt illic monuimus. Exemplaria omnia tum scripta, tum publicata, τὰ πεπονθότα αἱμορραγήσειν εἰκός legunt. Quæ fortè lectio naturæ vires iam procurata concoctione ad iudicatorium sanguinis profluuium contendentes probat. Cùm tamen nulla in Galeni codicibus istius concoctionis mentio fiat, illud cum reliquis interpretibus omisimus.

Liberalium ab initio sanguinis eruptionum cursum rigor sistit.

150 Οἷσιν ἐξ ἀρχῆς αἱμορραγίαι λαῦραι, ῥίγος ἴσχει ῥύσιν. G

Similis est ferè sententia quam paulò ante proposuit & explicauit Gal. αἱ μὲν ῥύσεις τῶν γενικῶν αἱμορραγιῶν κράτισται. ἐν ᾗ γὰρ ἡμέρᾳ μεγίσταις αἱμορραγίαις αἱ ῥύσεις ὀπηνίκα γίνονται, ταύτῃ αἱμορραγίαι ἴσασιν.

Rigores vbi sanguinis eruptioni succedunt, diuturni fiunt.

151 Ἐξ αἱμορραγίας ῥίγεα μακρά.

Exemplaria manuscripta Regia πικρὰ non μακρὰ legunt. Quæ scriptio etiam est Italicorum codicum, vt patet ex Caluo. Galen. tamen μακρὰ agnoscit.

Quibus capitis ac ceruicis dolor, & totius corporis impotentia cum tremore adest, ab iis sanguinis eruptio liberat. Quinetiam ista tempore dissoluuntur.

152 Οἷσι κεφαλαλγίαι καὶ τραχήλου πόνοι, καὶ ὅλου τοῦ σώματος δυσφόδης, αἱμορραγικὰ λύουσιν. αὐτὰ καὶ χρόνῳ ὕστερον λύονται. H

Scribitur in Cois Prænot. hoc præsagium iisdem ferè verbis, nisi quòd quædam de vesicæ interceptione adscribuntur. Exemplaria quædam manuscripta πόνοι cum publicatis habent, alia πόνος legunt, vt in Cois Prænot.

153 Οὖρα

A [155] Οὖρα πῖσι πρὸ ἄλλων πεπαυόμενα φλεγμονῆς. καὶ ἢν καταψύχεσθαι δέῃ πονεῖ.

In his quæ ad aures abſcedunt, vrinæ, quæ celeriter & paruo tempore concoquuntur, damno ſunt. Quin & perfrigerari itidem malum eſt.

Iiſdem etiam omninò verbis hoc præſagium bis repetitur in Cois Prænot.

[154] Τὰ ὑπνώδεα ἀκτερώδεα δ' ἐπὶμὺ αἰσθανόμενα, οἷσι λύγξ, κεῖλόν καπερίσπασις, ἴκτερος καὶ ἔκπτωσις, ἢν ἐκλύσιν ᾖ. ἀρὰ τὰ ὦτα καὶ τὰ ὠδύνας ἢ ὦπα;

In his qui quodam ſopore aut morbo regio detinentur, nec admodum ſentiunt, & quibus ſingultus adeſt, aluus affatim prorumpit, fortaſſis etiam ſupprimitur, atq; ij exoluuntur. Videndum num abſceſſus ad aures in his expectare oporteat.

Paulò aliter ſcribitur in Cois Prænot hoc præſagium, vbi fusè eſt à nobis explicatum. Exemplaria manuſcripta Regia, ἀ πάνυ ὦπα legunt, quam lectionẽ ex codicibus Vaticanis ſecutus videtur Caluus, & non magnopere culpanda aut noxia ſignificat, cùm tamen antea (prorſus 32.) ἢν ἐπὶ πλεῖον μέρωσι damnetur, vbi & horũ caſuum coitio quàd in adiunctis erat. Codices poſtea omnes tum ſcripti, tum publicati, ὦπα λύγξ καὶ κεῖλόν καπερίσπασις habent, quæ lectio etiam in Cois Prænot. adſcribitur, eam tamẽ Gal. in exemplaria tacent. Pro ἐκλύσιν etiam in Cois Præſagiis ἐκχλοιῶσιν legitur, quod huc in antiquioris melius quadrat, niſi vocis affinitate ſæpius hoc in ſcriptore, ἐκλύσεις pro ἐκλοιδεῖς poneretur, vt aliàs ſcripſimus. Quod autem de tuberculis ad aures ſomerè hîc adſcribitur, in Cois Præſagiis rectè ſubticetur. Caluus hanc ſententiam omninò perturbauit.

B [155] Τὰ ἐπεγκυῆ ὑπὸ ὄγκου ὕδατα πονεῖ, ἄλλως τε καὶ παρεκπαρῆται καὶ πρὸ οὖ ἀρὰ ὅτι πύσιον ἐλπίς;

Vrinæ quæ cum rigore reſtitant, damno ſunt, illis præſertim ſi altus ſopor prægreſſus ſit. Animaduertendum eſt, num in his abſceſſus ad aures ſperare oporteat.

C Scribitur etiam in Cois Prænot. hoc præſagiũ iiſdem ferè verbis, niſi quod conuulſio his etiam mentio inſeritur. Caluus ob prauam ſententiæ diſtinctionem, quæ in omnibus ferè exemplaribus obtinuit, aliam ſenſum affinxit.

[156] Ἐκ προφώδους ὑποχωρήσας ἰλυώδης, ὑποπέλιος, κακή. ἀρά γε ὀκνῆ τὴν ὑποχονδρίην ὀδυνᾶται, δεξιὸν ἢ ἀριστερόν; ἐκλύονται ἀρὰ τὰ πρὸ ὦπα πυούρισιν ὀδυνώδεα ἐπ' ὀλίγῳ; κεῖλόν καπαῤῥάγησα τύπτουσιν ἐν ἅπασιν ὀλέθριον.

In alui recrementis quæ cum torminibus deficiũtur, ſedimentum limoſum, ſubluuidum, malo eſt. Ac fortaſſe quidem ad præcordia dextra dolor adeſt, & in his vires exoluuntur. Videndum num abſceſſus ad aures paulò pòſt cum dolore excitentur. In his omnibus aluus affatim prorumpens periculum intentat.

In Cois Prænotionibus pertur hæc ſententia, ſed illic προφώδεος pro προφώδους legitur, & quæ hîc προφώδεα ἔνια ex Dioſcoride explent
D Gal. ea προφώδεα ἐν τῇ γλώσσῃ iiſdem verbis eſſe aſſerit. Quod à noſtris in Coac. Prænot. annotationibus attigimus. Vt non minùs iſta à Hippocrate & Dioſcoride vrinis attribui, de quibus etiam in Cois Præſagiis enuntiantur. Quòd ſi quis alui deiectionibus torminoſis, quæ depoſitam materiam limoſam & ſubluuidam habent attribuat (quæ videtur eſſe Gal. & cæterorum interpretum opinio) is hepatica alui recrementa intelligat, quæ alia iecinoroſis ex naturalis facultatis imbecillitate abſolui ſolent. Quinetiam lienoſis ex torminibus interſtinorum læuor malo eſt, ex aphor. 43. lib. 6 & 78. lib. 7. Exemplaria autem mſs. ἐκ προφώδων legunt, Erotianus verò ἐκ προφωλίων, & παραλόγως explicat. προπίπτει γὰρ ἡ παραλόγως λίθιασις. Et certè Erotiano Coorum Præſagiorum lectio ſuffragatur. Galenus προφώδεα ἔρα perinde ac προφώδεα hîc exponit, incertum q; eſt an iſta ad vrinas, an ad deiectiones retulerit Erotianus. Si quis malit iſtam Erotiani explicationem ad Coa Præſagia referre. Caluus verò ἐξ ὑποχονδρίου legiſſe videtur, & lectionem omninò immutaſſe. Deinde pro ἐκλύονται alium videtur ſecutus ſenſum, & πρὸ ὦπα legiſſe. Cuius lectionis ne vllum quidem in codicibus
E ſcriptis extat veſtigium. Alia exemplaria ἐκλύονται pro ἐκλύονται legunt. Galenus ἐπ' ὀλίγῳ, reliqui omnes codices ἐπ' ὀλίγῳ habent, quod ὅτι ῥᾳδίως in Cois Præſagiis ſcribitur. Neque mirum eſt ex imbecillitate hepatis, ſoluta retentrice aluum affatim in præceps rotumpere & exitio eſſe.

[157] Ἐν ὅσιοι ἀσώδεσι ἀγρυπνίῃσι τὰ παρ' οὖς μάλιστα.

In priuilegiis quibuſdam quæ cum angore & anxietate fiunt, ad aures abſceſſus maximè obueniunt.

Scribitur quoque hoc præſagium in Cois Prænotionibus iiſdem penè verbis.

[158] Ἐπὶ χολέρῃσι διψώδεσι πρετῶδες ἔξω, ὑποχονδρίῳ
F μετεώρῳ χρονιώτερα. τὰ παρ' οὖς ἐπιγίγνεται κτείνει.

In tenuioris inteſtini morbis grauiolentibus, cum febre acuta, & ex longo interuallo tumeſcentibus præcordiis, qui ad aures oboriuntur abſceſſus mortem adferunt.

Repetitur in Cois Prænotionibus hæc ſententia, ac meliore quidem quàm hîc ſenſu: quippe quæ hîc ſenſum alias aliis verbis ſcribitur. Vitioſa ſunt autem exemplaria, quæ ὑποχόνδεια μετέωρα χρονιώτερα, pro ὑποχονδρίου μετεώρου χρονιωτέρου legunt.

[159] Ἐκ κωφώσιος ἐπιφανὲς τὰ παρ' ὦτα, ἀπὸ τε τῆς ἀσώδεος ἢν ἐπιγλύπτηται, καὶ ἢν σῖσι κωματώδεσι, ὅτι τύπτουσι μᾶλλον.

Ex ſurditate abſceſſus ad aures contingere conſentaneum eſt, præſertim verò ſi implaciditas quædam aut inquies corporis iactatio ſuccedat. Ac inter hos, in iis qui ſopore detinentur, iſta magis ſperare oportet.

Scribuntur eadem in Cois Prænotionibus & iiſdem verbis.

G [160] Τὰ παρ' ὦτα φλαῦρα ἢν πλησμονῶδες.

In leuiter ſyderatis abſceſſus qui ad aures contingunt, malo ſunt.

Repetitur hoc præſagium in Cois Prænot. iiſdem verbis, niſi quod πλησμονῶδες pro πλησμονώδεος legitur. Caluus has ſententias mirum in modum perturbauit.

[161] Τὰ ἀσπασμώδη ξηρὸν παροξυσμὸν καὶ πόρος, τὰ παρ' οὖς ἀΐσσειν.

Quæ conuulſionis in morem affligunt, cum alto ſtupore quem catochon vocant, abſceſſus ad aures excitant.

Iiſdem quoque ferè verbis repetitur hoc præſagium in Cois Prænotionibus, licet alias paulò aliter ibidem ſcribatur.

H [162] Τὸ ἀσπασμώδες, ξηρὸν δὲ, ἀσώδες, καθ' ὕπνους, μετὰ τρόμου παρ' οὖς ὀπαροξυσμός.

Conuulſio cum tremore, corporis iactatione, & implaciditate, ac alto ſtupore, quem catochon vocant, paruulorum circa aures obortorum abſceſſuum ſpem facit.

Aliter ac melioribus verbis ſcribitur hoc præſagium in Cois Prænot. Apparet tamen ex Galeno ſuppoſititiam eſſe ſententiam, ac fere cum ſuperiore conuenire. Vitioſa autem ſunt exemplaria ſcripta, quæ ὀφθαλμοὺς pro παρ' οὖς legunt.

Considerandum in quibus speramus abscessus circa aures futuros, num ex capite doleant, aut superiorum partium tenues sudores oboriantur, aut nouus insuper rigor, ac deinde num aluus affatim prorumpat, aut aliquo sopore detineantur. Videndum quoque num vrinæ dilutæ, cum sublimibus quibusdam innatantibus albidis, & quæ variè exalbescunt & graueolent, abscessus ad aures excitent? Ac fortè quidem quibus huiusmodi vrinæ adsunt, iis crebra è naribus stillatio contingit. An & his quidem lingua læuis est (ac minimè aspera?)

163 Ἆρ' ἄγε εἰσὶ τὰ παρ' ὦτα κεφαλαλγικοί; ἆρ' ἄγε καὶ ἐφίδρωσι τὰ ἄνω, εἶτα καὶ χιλίη καταῤῥήγνυται, καὶ τὰ κωματώδεες; ἆρ' ἄγε καὶ ὑδατώδεα, οἷσι ἐναιωρεῦται λευκοῖς, καὶ ποικίλως ἔχλευκα, δεῖ ὠδέα ποιεῖ τὰ παρ' οὖς; ἆρ' ἄγε εἰσὶ τὰ γιαῦρα ὠδέα, σάξιες πυκναί; ἆρ' ἄγε καὶ γλῶσσα τύφεις λείη; A B

Aliter etiam paulò repetitur hæc sententia in Cois Prænotionibus, ac variè distracti est in exemplaribus. Quædam enim legunt, ἆρ' ἄγε οἷσι τὰ παρ' ὦτα κεφαλαλγικοί ἔσι, & post tenues partium superiorum sudores, ἆρ' γε καὶ ὑπερίγνιον addunt, quod etiam videtur legisse Galenus & Caluus ex scriptis exemplaribus. Quæ est etiam Coarum Prænotionum lectio, repugnantibus omnibus publicatis exemplaribus.

In spirituosis & anhelatoribus morbo regio laborantibus & febre acuta, cum præcordiorum duritie & tumore, si corporis summa perfrigerentur, magnorum circa aures abscessuum exortum fortassis expectare oportet. C

164 Οἷσι πνευματουμένοισιν ἐοῦσιν ἰκτερώδεσι, καὶ πυρετοὶ ὀξέες μὴ ὑποχονδρείων σκληρῶν κατεψύχθαι, εἶτα παρ' ὦτα μεγάλα ἴσασθαι.

Scribitur hæc sententia etiam in Cois Prænot. melioribus verbis etsi admodum disparatim, vt ibidem admonuimus. Sunt autem hîc πνευματούμενοι, qui πνευματίαι Hippocrati dicuntur, quos Gal. extremo lib. 3. περὶ δυσπν. τοὺ ἀνθρακώδεις ἢ τοὺ ἐμπνευματουμένους explicat, quosq; etiam πνευματώδεις dici scribit.

Qui sopore detinentur cum corporis incontinenti iactatione, præcordiorum dolore, & pauca vomitione, in iis tuberculorum ad aures exortum sperare oportet. Sed & antea quæ circa faciem contingere solent in considerationem adhibere conuenit.

165 Τὰ κωματώδεα, ἀσώδεα, ὑποχόνδρεια ὀδυνώδεα, ἐμετώδεα μικρά, ἐν τύφοισι τὰ παρ' οὖς ἐπιφορίσαντα, προάγειν ἢ καὶ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον.

Repetitur in Cois Prænotionibus hoc prognosticum eodem sensu, sed in fine προάγειν ἢ περὶ τὸ πρόσωπον ἐπάρματα legitur, quòd faciei tumorem præter naturam spectat, quod etiam explicat Gal. in Commentario. Vitiosa sunt autem exemplaria manuscripta quæ ὑποχονδρείου & αἱματώδεα legunt. D

Aluo stercora nigra demittente, si sopor appareat, tubercula ad aures excitat.

166 Κοιλίης μέλανα κοπρώδεα διείσης, κῶμα ἐπιφανὲν, τὸ παρ' οὖς ἀίξησιν.

In quibusdam exemplaribus μαλακὰ pro μέλανα scribitur, & manuscripti codices Regij χολώδεα habent, quidam etiam κροκώδεα. Quæ scriptio ad exemplaria Italica permanauit, vt patet ex Caluo, qui etiam δυσπέπτεα legisse videtur, quod vitium agnoscit quoq; Galenus in exemplaribus peruetustis. Repetitur autem hæc sententia in Cois Prænot. etsi paulum vitiosè.

Tusses cum crebra oris saliuatione, abscessum circa aures emolliunt.

167 Βήχεα μὴ πτυελισμοδέα, τὸ παρ' οὖς ἀποδιαλάσσει. E

In Cois Prænot. vbi hæc sententia repetitur λαπάσσει pro ἀπαλάσσει ponitur, quod hanc dictionem explicat. Quod effecit vt emollire pro liberare ac vacuare dixerimus. Sic etiam λαπάσσειν de abscessibus circa aures dicitur initio sect. 4. lib. 6. epid. Vnde satis apparet mendosum esse Galeni locum in Comm. & typographorum incuria deprauatum, vbi legitur ἀλογον τὸ ἱπτρὰς φαίνειν παὶ παρωτίδας. legendum enim μαλακοπτίρας aut κενοπτίρας φαίνειν audacter spondeo, vt scribimus in nostra Hipp. OEconomia. Quod certè non aduertisse interpretem constat, ideoque aliam lectionem affinxisse. Quædam exemplaria scripta βηχία λεπτὰ habent. Caluus hanc sententiam malè superiori annexuit. Codex Asulanus μὴ πτυελισμοὺ etiam vitiosè habet.

In capitis dolore sopor & surditas aliquem ad aures abscessum effundunt.

168 Ἐν κεφαλαλγίῃ κῶμα καὶ κώφωσις παρ' οὖς τι ἐξερεύγεται.

Codices Regij manuscripti sic legunt, ἐκ κεφαλαλγίης κῶμα. κώφωσις, καὶ φωνῆς ἀμαύρωσις ἀθρόως δύνασθαι, παρ' οὗ τι ἐξερεύγεται. Quæ videtur etiam Italicorũ exemplarium lectio, vt ex Caluo patet, etsi quædam exemplaria corruptè μώρωσις pro ἀμαύρωσις habent. Cuius lectionis tamen altum est apud Galenum silentium. Et vocis tarditas & obscuritas aliud quid potius, vt conuulsionem & epilepsiam, quàm parotidas denunciat. F

Præcordiorum contensio cum sopore, corporis incontinenti iactatione, & capitis dolore, tubercula ad aures attollit

169 Ὑποχονδρίου ζώτασις μὴ κώματος ἀσώδους καὶ κεφαλαλγίης, τὰ παρ' οὖς ἐπαίρει.

Repetitur iisdem ferè verbis in Cois Prænot. hoc præsagium. Vitiosa sunt autem exemplaria quæ σύτασις & κωύματος, & προὶς οὖς legunt. Quæ etiam secutus videtur Caluus.

Graues aurium abscessus qui citra iudicationem sensim conquiescunt & dissipantur, damno sunt.

170 Τὰ ἐπώδυνα παρ' οὖς ἀκρίτως καταμφλυωθέντα, φλαῦρα. G

Τὰ καταμωλυωθέντα, τὰ μὴ ῥαχὺ λυόμενα, καὶ μὴ ῥαχὺ ἀποπαραινόμενα καὶ ἀφανιζόμενα significant, & de tumoribus secundum aures dicuntur, quæ sensim disparent & euanescunt, & sine vlla signorum significatione subsident, neque ad suppurationem perueniũt. Sic enim vsurpauit Hippocrates lib. 2. epid. de parotidibus scribens τῶν καταμωλυόντων καὶ ἐς ἀπόπυησιν. Cuius dictionis notionem pluribus illic expressimus, & nostris in lib. 1. epid. annotat. Hic verò Galenus vniuersale præsagium facit, nec ad parotidum dolores accommodat, sed doloribus in vniuersum qui præter rationem & sine vlla alleuationis significatione conquiescunt aut dissipantur attribuit, & τὰ ἐπώδυνα simpliciter legisse videtur, estq; dignum certè artis complexione præsagium. Reliqua omnia exemplaria, tum scripta, tum publicata, τὰ ἐπώδυνα παρ' οὖς legunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΡΡΗΤΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

HIPPOCRATIS PRÆDICTORVM LIBER SECVNDVS.

ΤΩΝ ἰητρῶν τοῦ ῥῆσιες ἀπαγγέλλον) συχνάς τε καὶ θωμασταί. οἵας ἐγὼ μὴ ὅτ' ἄνδρος τοῦ φῆσον, οὔτ' ἀκούσαντος τοῦ λέγοντος, εἴσι δ' αὐτῶν, αἱ μὲν τοιάδε. ἀνὴρ τοῦ ἰητροῦ τὴν ἀκέην ὀλέθριον εἴη), καὶ τῷ ἰητρῷ τῶν μελεδαίνων τοῦ αὐτέου, καὶ τοῖσιν ἀλλοισιν. ἐπεισίοντα δὲ ἰητρὸν ἕτερον εἰπεῖν, ὅτι ὁ μὲν ἀνὴρ τοῦτον οὐκ ἀπολεῖται, ὀφθαλμοῦ δ' τυφλὸς ἔσται. καὶ παρ' ἕτερον δοκέοντα παγκάκως ἔχειν, εἰσελθόντα τοῦ φῆσαι, τὸν μὲν ἄνδρα ἀναστήσεσθαι, χρῆσαι δ' χωλὸν ἔξειν, καὶ ἄλλα τῶν δοκεόντων οὐ περιέσεσθαι, εἰπεῖν, αὐτὸν μὲν ὑγιέα ἔσεσθαι, τῶν δὲ ποδῶν τοὺς δακτύλους μελανθήσεσθαι, ἀποσαπήσεσθαι. καὶ τἄλλα τοιαῦτα πάντα τοῦ ῥῆματα λέγειν) ἐν τοιαύτεω ᾧ εἴδει. ἕτερος δ' ἕτερος τοῦ ῥῆσιος ὠνεομένοισί τε καὶ διαπραγματευομένοισι τοῦ φῆσαι. τοῖσι μὲν θανάτους. τοῖσι δ' μανίας. τοῖσι δ' ἄλλας νόσους. ὅτοι πᾶσι τούτοισί τε καὶ τοῖσι τοῦ τέροισι χρόνοισι, τοῦ φημίζειν, καὶ πρόσω τὴν μνήμην. ἀλλὰ δ' γράμμα τοῦ ῥῆσεων τῶνδε λέγεται. τοὺς ἀθλητὰς γινώσκειν καὶ τοὺς τῶν νόσων εἵνεκα γυμναζομένους τε καὶ ταλαιπωρέοντας, εἰ τι ἢ τοῦ σίτου ἀπολίπωσιν, ἢ ἕτερόν τι φάγωσιν, ἢ ποτῷ πλέονι χρέωνται), ἢ τοῦ περιπάτου ἀπολίπωσιν, ἢ ἀφροδισίων τι παρέξωσι. τούτων πάντων τοῦδεν λαν θάνει, ὅ τι εἰ σμικρόν τι εἴη ἀπὸ τῆς ἕξιος ὢν, ἄνθρωπος, ὅτως δέξηκε ἰσοῦται. ὅτοι πάντες οἱ τοῦτοι λέγοντα τῶν τοῦ ῥήσιον. ἐγὼ δὲ τοιαῦτα μὲν οὐ μαντεύσομαι. σημήια δὲ γράψω, οἷσι χρὴ τεκμαίρεσθαι τούς τε ὑγιέας ἐσομένους τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἀποθανουμένους. τοὺς τε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἢ ἐν πολλῷ ὑγιέας ἐσομένους, ἢ ἀπολουμένους. γίγνεσθαι δέ μοι καὶ τοῦτ' ἀποστασίων, ὡς χρὴ ὑπισχνέεσθαι ἑκάστας. δοκέω δὲ καὶ τοὺς τοῦ φόβους τοῦτ' τε τῶν χολωσίων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιουτέων ἤδη ἀποσημειζομένου τοῦ νοσήματος τοῦ φῆσαι, καὶ δῆλον ἐόντος ὅτι οὐ παλινδρομήσει ἡ ἀπόστασις εἰ τοῦ νόον εἶχον πολὺ μείζον, ἢ πρὶν ἄρχεσθαι τὴν ἀπόστασιν γινομένην. ἐλπίζω δὲ καὶ τἄλλα τοῦ ῥηθῆναι θανάτους τε καὶ νοσήματα καὶ μανίας. ταῦτ' δέ μοι δοκέει γίνεσθαι, καὶ τοῦδεν μᾶλλον δοκέει χαλεπὰ εἶναι) τοῦ φῆσαι τῶν βουλομένων τὰ τῇδε ἀμφισβητέεσθαι. τοῦτον μὲν γὰρ τοῦν ἐφυλάξεις τε καὶ φρονώδεας τίς οὐκ ἂν γνοίη; ἔπειτα τοῦν τοῦδαφορήσαντας, ὅτι μὴ πολὺ λανθάνει, εἴ τις εἰδείη οἵσι τὰ νοσήματα τοῦτο ἢ ξυγγινόμενά ἐστιν, ἢ τοῦ θεν πρότ' ἐμάνησαν. εἰ γὰρ ὅτοι ἄνθρωποι οἰνοφλύγες εἶεν, ἢ χρεηφαγέειν, ἢ ἀγρυπνοίεν, ἢ τῶν ψυχῶν ἢ τῶν σαλπτῶν ἀλογίστως ὁμιλοῖεν, πολλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ τούτεων τῶν διαιτημάτων, τοῦδαφορήσαι ἂν τοῦς. τοῖς τε αἱμορροΐδας ἔχουσι, εἴ τις ὁρῴη τοῦ χειμῶνος πολυποτέοντας τε καὶ δύσχρηστοι ἐόντας, ἔστι τοῦ φῆσαι ἀμφὶ τούτων. ἐς γὰρ τὸ ἔαρ καταῤῥαγῆναι τὸ αἷμα πολλαὶ ἐλπίδες,

PRÆDICTIONES Medicorum referuntur permultæ, tum præclaræ, tum admiratione dignæ; quales neq; equidem prædixi, neque quenquam qui prædiceret audiui. Ex quibus quædam sunt huiusmodi, Hominem qui Medico eius curam habenti, & cæteris periclitari videretur, ingressum verò alium Medicum de eo pronunciasse, hunc nõ periturũ, verùm oculis captum fore. Et ad alium qui prorsus malè affectus existimabatur, ingressum prædixisse, eum quidem ex morbo releuaturum, verùm mancum futurum. Et in alio quinc supersesse quidem posse existimabatur, pronunciasse ipsum quidẽ sanum fore, at pedum digitos denigratos putrilaginem cõtracturos. Atq; talia multa id genus prædicta narrantur. Aliud quoq; prædictionis genus ad eos qui in auctione & negociatione versantur spectat, cùm partim quidem mortem, partim verò insaniã, quibusdã etiam varios morbos prædicunt, ad hæc omnia quæ instant, & retro actis temporibus euenerunt vaticinantur & vera efferunt. Alia præterea prædictionũ forma esse dicitur, quæ circa athletas eosq; qui propter morbos se exercent & laboribus fatigant versatur, & dignoscit si quid in cibo sit ab his prætermissum aut mutatũ, aut potu pleniore vtantur, aut deambulationẽ intermittant, aut quid circa res venereas agitẽt. Quorũ omniũ nihil eos fugit, ne vel si pusillũ quidem quis Medico non paruerit, cuius exactã cognitionẽ non habeant. Atq; hæc omnia narrantur prædictionũ genera. Ego autem huiusmodi vates esse nolo, signa verò describam ex quibus quis sanos fore aut morituros homines coniectura cognoscat, eosq; qui tum breui, tum lõgiore temporis interuallo sani sunt futuri aut morituri. Scriptũ est autẽ à nobis de his quæ abscedũt, & quomodo eorũ quidq; existimare oporteat. Ac eos quidem existimo qui claudicationes & cætera id genus prædicunt, si modo quid mentis habuerunt, firmato iam morbo eas prædictiones fecisse, & cùm manifestum foret id quod abscedere natum est, intro recurrere nõ posse, idq; longè potiùs quàm antè abscessus initia. In spem autẽ adducor & alia prædicta esse, mortesq; & morbos & insanias, eaq; mihi videtur ita accidisse, nihilque eorum non facilè prædici posse videtur, si quis modò ad ea mentis acie velit contendere. Imprimis namq; quotusquisq; est qui aqua intercute aut tabe laborantes nõ nouerit? Denique deliraturi ne longè quidẽ latere possunt eos qui norint quibus aut innata est ac congenita ad hunc morbũ propensio, aut qui iam antea insaniuerunt. Si namq; huiusmodi temulenti fuerint, aut carnib. vescantur, aut peruigilatione, aut frigore, aut calore incõsultè vtãtur, ex eo vitę genere magna spes est ipsos deliraturos. Ac eos qui per ora venarũ sanguinẽ fundere sunt soliti, si quis per hyemem liberaliore potu vsos aut benè coloratos cõspiciat, hic facilè prędixerit, ipso vere erupturi sanguinis magnã spem affore;

adeò vt ſub æſtatem decolores & aquoſi euadant. Nempe ſic decet eũ qui hæc omnia addidicerit prędicere, ſi huiuſmodi contentionum præmium reportare deſiderat. Ex his namq; quæ ſcripta ſunt & mortẽ & inſaniam, & bonum corporis habitum prædicere licet. Quin & alia id genus multa referre poſſem niſi in animo eſſet, quæ ſunt cognitu facillima ſcribere. Quod ſi quis me audiat, is quàm prudentiſſimè & cõſultiſſimè tum in cætera arte, tũ in prędictis huiuſmodi ſe geret, probè intelligens, qui prædictionis ſucceſſum cõſecutus ſit, apud prudentem ægrum admirationi fore, qui verò deerrauerit, præter quàm quòd odio grauabitur, eum ne inſaniæ quidem ſuſpicionem effugere poſſe. Quapropter præcipio prædicta tum hæc tùm alia omnia prudenter fieri, etſi ſentio & video quę in arte dicuntur aut fiunt perperam ab hominibus æſtimari & referri.

ὥστε ἀχρεῖός τε ἢ ὑδαλέος ἐστὶ τὸν τιμωρεῖσθαι τούτους εἰ, A
ἀλλὰ χρὴ τοιοῦτον καταμανθάνοντα πρώτα τοῦ, ὁκοῖς
τῶν ἰητρέων ἐπιθυμέῃ ἀγωνισμάτων. ἔστι γὰρ ὅτε τῶν γε-
γραμμένων τοιοῦτον, ἢ θάνατον, ἢ μανίην, ἢ βύξιλιν.
ἕτοιμος δ' αὖ ἐστὶ καὶ ἄλλα πάμπολλα τοιαῦτα, ἀλλὰ τὰ βέ-
βαιότατα ἐδόξε μοι γεγράφθαι. συμβουλεύω δὲ ὡς σωφρο-
νεστάτοις εἶναι, καὶ ἐν τῇ ἀλλῃ τέχνῃ, καὶ ἐν τοῖσι τοιούτοισι τοιοῦ-
τοισι τοῖσι τοιούτοισι τοιούτοισι τοιούτοισ

προειπφ. ἅμα ϑ̀ καὶ τοῦτ' ἀπαγγέλλοντας τερατωδεστέρως διηγφδῶ ἢ ὡς ἐγίνοντο. ἐπεὶ σοφὸν τῆσι νόσοισιν ἐπιστήμην εἶναι γνώσκειν τὰ ἁμαρτήματα, καίτοι καταφανέα γε ὄντα τοῖσι κάμνουσι διαιτήμασιν ὀλίγοις ξυμφοίτοις χρέων· ὥστε μὴ πάνυ πολλὰ δεῖν ὑφορᾶσθαι τὸν ἰητρὸν σκοπέοντα τὰ μελεδαίνοντα. οἱ μὲν γὰρ πίνουσι μᾶλλον, οἱ δὲ πρὸς τὸν πῖνον, ἢ πρὸς σῖτον ἢ σῖτον βέλτιστον ἐπιφέρουσι. καὶ ἀνάγκη δὴ ἐν τῷ τοιούτῳ, τοῦτ' αὐτὸ τὸ ποτὸν πλέονι χρησαμένους, δυσπνοωτέρους γίνεσθαι, καὶ οὐρέοντας πλέον φαίνεσθαι. τοῦτο δ' ἐν τῷ προφήματι ἢ τῷ σίτῳ πλεονάσαντας, διαφέρει τὰ μᾶλλον καὶ πυρετοὶ, καὶ δέλτος ἀμυδροτέρη ἐγγίνεται καὶ τῷ ποτῷ, καὶ τοῖσι τοιούτοισι σίτοισι ἀμέτρως χρήσαντας, τοῦτο τῷ πυρετῷ, καὶ δυσπνοίῃ, καὶ τῇ γαστρὶ τοιοῦτόν τι μᾶλλον ἐγγίνεται. ἐξεστι δ' ἐν τοῖσι πόνοισι καταβασανίζειν καὶ τὰ σήματα. τοῖσιν δοκιμωτέροισι, οἷσι ἐγκεῖσθαι τε καὶ χρέεσθαι ἔξεστι πάνυ, τοῦτον μὲν γὰρ τὸν τρόπον μάλιστα τὰ τοῖσι ὀφθαλμοῖσιν αὐτὸν ἄνθρωπον κατακείμενον ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ ἀτρεκέως διαπωμένον, ῥᾷον ἔστι γνῶναι, ἢν μὴ ἀπαφήσῃ, ἢ τοιοῦτο δοιπορέοντα, καὶ πάμπολλα ἐναντία τούτοισι ξυμφοιτέοντα, καὶ τὰ γαστρός τε καὶ τῶν φλεβῶν, ὁκοῖ ἐστὶν ἐξαπατᾶν, ἢ μὴ ψαύσαντα. αἱ τε ῥῖνες, ἐν μὲν τοῖσι πυρετώδεσι πολλά τε καὶ καλῶς σημήνουσιν. αἱ γὰρ ὀδμαὶ, μέγα διαφέρουσιν. ἐν ϑ̀ τοῖσιν ἰσχνοῖσί τε καὶ ὀρθῶς διαπεπωμένοισιν, οὐκ οἶδα τί ἂν χρησαίμην, ὀδμῇ ἐν τούτῳ τῷ δοκιμίῳ. ἔστιν οἷς ὠσὶ, τὸ φωνῆς ἀκούσαντα καὶ τὸ πνεύματος ἔστι διαγινώσκειν, ἃ ἐν τοῖσιν ἰσχνοῖσιν, ὀρθῶς ὁμοίως ἔστι δῆλα. δεῖ οἴως προσέχειν. ἐν πάντα τὰ ἤδεα τῶν νοσημάτων τε καὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκμαθεῖν ὁ ἰητρὸς, ὅκως χρὴ προλέγειν ἔσται. ὅκως γὰρ αὖ δυσπνοώτερος ὢν ἐνθρωπος γίνοιτο, ἐπὶ πλανωμένης τε νόσου, καὶ πυρετιώσῃσιν ὀξυτέρῃ πυεί. καὶ ἡ γαστὴρ ἐπιπαχύνοιτο. ὥστε δεῖ τοῦτο, οὐκ ἀσφαλὲς προλέγειν πρόσθεν, πρὶν αὐτὰ κατάσασιν λάβῃ. ἐν νόσημα. ὑπὸ ϑ̀ τοῦτον τὸν χρόνον ὄν, ἢν αὖ παύσηται γλίσχρα λέγειν χρή. δῆλα δὲ τὰ δι' ἀπαφείην γινόμενα κακά. αἱ τε γὰρ δυσπνοίαι, καὶ τὸ ἄγαν τοῦτο, τῇ ὑστεραίῃ πεπαύσεται, ἢν δι' ἁμαρτάδα γίνηται. ἢν οὖν τις τοιοῦτο τοῖσι πυρετοῖσιν εὐθὺς λέγῃ, οὐχ ἁμαρτήσεται. ἐγὼ μὲν νῦν τὸν δεῖνα ἐσηγήσομαι τὴν ἐπισκέψιν, καὶ τοῦτο τὸν οἴκοι μενόντων, οἷα ἐξαμβλύνουσιν. καὶ τοῦτο τῶν γυμναζομένων τε καὶ τῶν ἀλλων πόνων. τοῦτο δ' ἀκριβείας κεινὰς ἀκούω τε καὶ καταγελῶ τῶν ἀπαγγελλόντων. σμικρὰ μὲν γὰρ ἀποφυόντων τῶν αἰδοίων, οὐκ οἶδ' ὅπως αἱ ὄψιες ἐμεῖ δ' ἐὴ μείζονα τὰ ἁμαρτήματα, ὅτινα ϑ̀ τρόπον ἐπισκέπτεσθαι χρὴ γράφω. χρὴ ϑ̀ τοῦτον μὲν τὸν αἰδοῖον ἐν ᾧ μέλλῃ τις γνώσεσθαι τὰ ἀπηνεγμένα, ἅπασαν ἡμέρην ὁρᾶν, ἐν τῷ αὐτῷ τε χωρίῳ, καὶ τῇ αὐτῇ ὥρῃ, μάλιστα τὸ ἦμος ἠέλιος νεοσσοὺς καταλάμπῃ. τότον γὰρ τὸ χρόνον ἐπισχεκενωμένος αὖ ἔτι· καὶ ἄσιτος αὖ ἔτι ἐστὶ, καὶ τεταλαιπωρηκὼς οὐδέν, πλὴν τῆς ὀρθρινῶν περιπάτων ἐν οἷς ποιεῖσθαι ἀπηνῆ. ἢν γε ἐπέμεγερθεὶς ὢν ἄνθρωπος ἐς τὸ περίοδον καταστῇ. ὥστε αὖ ἀγαγεῖν τὸ δικαίως διαπεπωμένῳ, μάλιστα τοῦτῳ τῷ ὥρῃ, ὁμαλῶς ἔχειν τὸ καθίστασιν ἐν χρώματός τε, καὶ τοῦ ξύμπαντος σώματος, ἔτι δὲ ὁ ἐστι μέλλοντος ὄψεσθαι τὸ αὖ ἔτι καὶ τὸ νόον καὶ τοῦτ' ὀφθαλμοῖς, ἐστὶ τοῦτο τὸν χρόνον. ἐν ϑ̀ μέλλεσθαι ϑ̀ χρὴ δὲ καὶ τοῦ αὖ ἔτι τὸν νόον τῷ γνώμῃ, τοῦτ' ὄψιας, τοῦ σώματος τῷ δυνάμεν.

prædixisse, simulque eos qui renunciant prodigiosius quam res extitit commemorare. Quando neq; proclive est in morbis errata cognoscere, etiáti ægri decúbant, & parum nutrientibus cibis vtantur, adeo vt nõ admodũ multa medicum intueri oporteat, qui hæc in considerationem adhibere velit. Etenim quidá solo potu vtuntur, alij ad potum, vel sorbitionem, vel optimum cibum adiungunt. Quare tum necesse est eos qui largiore potu vtũtur difficilius spirare, & maiorem vrinæ copiá reddere, eos verò qui sorbitione aut cibo abundè vsi sunt, siti maiori & febre tentari. Quod si quis ad vtraq; & potum & cibos immoderate se gesserit, & etiam ad febrem & spirandi difficultatem, ventris circumtensionẽ & magnitudinẽ adiũget. Licet autẽ & in his omnib. optimè periclitandis cæterisq; eam probationẽ facere, quam in omnibus adhibemus & rectè vtimur. Imprimis quidẽ facile est mente ac oculis complecti, eodem loco decumbentem & diligenti victus ratione vtentem, num qua in re aut obambulando, aut multum edendo non obsecutus sit. Deinde manibus tum ventrem, tum venas attrectantem minus falli conuenit, quàm qui non attrectauit. Nares quoq; in febricitantibus quidẽ multáque & pulchrè denunciant, odores nanq; multum inter se differunt. At in valentibus & recta victus ratione vtentibus, non video qua in re hac exploratione vti possim. Ad hoc vocem & spiritum audiendo licet auribus dignoscere, quæ in valẽtibus non æquè sunt manifesta, verum qualiter antea se habent. Quòd si morborum & ægrorum naturam medicus cognouerit, nihil necesse est quicquam prædicere. Nam nec difficiliùs quis spirauerit adhuc inerrante morbo, & grauiore febre tentabitur, venterque intensior fuerit. Quas ob causas, antequam morbus consistat, secura non est prædictio. Sed hoc elapso tempore, enunciare oportet quicquid præter rationem euenerit. Neque verò obscura sunt quæ ob ægrorum contumaciam mala contingunt. Spirandi nanque difficultas cæteraque id genus, si ob erratum contingunt, postridie desinent. Quare qui hanc iudicationem in considerationem ad dicendum adhibuerit, non aberrabit. Atque hunc quidem in modum habendam esse rationem tum eorum qui domi manent, tum eorum qui exercentur, cæterorumque omnium, in his erratis quæ committunt nunc suadeo, exquisitas autem illas narrationes & audio & derideo. Neq; enim video quanam ratione eos qui parum à medici monitis aberrant deprehendere queam. Quod si maiora fuerint errata, quonam modo in considerationem venire debeant, scriptis complecti est animus. Imprimis quidem oportet, si quis horum cognitionem habere volet, quę committit æger medicis non auscultando, eum tota die intueri, & eodem in loco, ae eadem hora, præsertimq; cùm primùm sol colluxerit. Tunc enim aliquantum exinanitus fuerit, & adhuc ieiunus est, neque vllo labore, præterquam matutinis deambulationibus, fessus, in quibus minimè medico contradicit, si quidem à somno experrectus ad deambulandum se contulerit. Quare necesse est eum qui absoluta victus ratione vtitur, ea hora præcipuè, æquabilem cum coloris tum etiam totius corporis statum nactum esse. Ideoque & qui ad hoc negotium incumbit, tunc temporis maximè mentis acumine atque oculorum acie valuerit. Præter hæc in cogitationem etiam adhibere oportet hominis mentem, mores, & corporis vires,

quandoquidem quidam facilius aut difficilius imperata exequuntur. Imprimis igitur qui inediam subit, si abundantiorem cibum & potum sumpserit, his se prodet indiciis. Nam & eius corporis moles maior videbitur & plenior, ac melius coloratus fuerit, nisi malè prodierint alui excrementa, eritq; ad fatigationem alacrior. Videndum quoque est num qui eructatione reiecerit, aut flatibus vexetur, quæ fieri assolent his qui in eo victus errato hunc in modum se habent. Quod si vbi pleniorem cibum edere cogitur, aut valèter fatigari, aut cibum non comederit, aut inebriatus fuerit, aut post copiosiorem cœnam non deambulauerit, hunc in modum explorare poteris. Cœnam siquidem nõ sumpserit, deambulet autem vti consueuit, tum aspectu iucundior fuerit, tum in exercitationibus obeundis acrior & efficacior, secessus verò & minor & maximè compactus huic contigerit. Quòd si cœnam sumpserit nec deambulauerit, ructatione & flatibus conflictabitur, neque plenitudo minor videbitur, & in fatigatione magis quàm antea sudabit, spirandique difficultate & grauitate laborabit, & alui secessus copiosiores & minus glutinosi his fuerint. Si vero neque cibum absumpserit, neque deambulauerit, languidior & turgidior fuerit. Sed si inebriatus fuerit, vtique quam prius magis sudauerit, & difficilius spirabit, & seipse grauior & humidior euadet. Quin & alacrior fuerit, nisi caput aliquatenus dolore vexetur. Vxore vero semel vsus, & acrior fuerit & magis expeditus. At si sæpius venerem exercuerit, durior euadet cum quodam squalore, corpusque decoloratius erit & maiore lassitudine tentatum.

ἀνῴοι γὰρ ἀνῷα ῥηϊδίως ὑπιτελέουσιν· τὸν μὲν οὖν ὀλιγαγχέοντα εἰ πλείονα φάγῃ τε καὶ πίῃ, τούτοισι δῆλος ἔσται, καὶ ὀγκηρότερον αὐτοῦ τὸ σῶμα φανήσεται, καὶ λιπαρώτερον καὶ εὐχροώτερον ἔσται. ἢν μὴ κακῶς διαχεχωρήκῃ τὰ ἀπὸ τῆς γαστρὸς αὐτῷ. ἔσται δὲ εὐπνοώτερος ἐν τῇ παλαιστρικῇ. σκεπτέον δὲ καὶ ἢν ἡ ἐρυγμίη ἢ κατὰ φύσιν ἔχηται. τοῦτο γὰρ μεγάλα σημήια τοῖσιν ὧδε διαιτωμένοισι, ὅτι ταύτῃ τῇ ἁμαρτάδι. ἢν δ' ἐσθίῃ τε ἤδη αἰανγκαζόμενος συχνά, καὶ παλαιπωρέηται μᾶλλον, ἢ ὅ τι πίνον μὴ καταφάγῃ, ἢ θορηχθῇ, ἢ μὴ πρόσω ἐλθὼν ἀπὸ τοῦ δείπνου συγκοιμηθῇ. ὧδε δὲ κατοπτεύεσθαι. ὃ μὲν δεῖπνον εἰ μὴ καταφάγοι, πρόσω πατήσας δὲ καὶ μεμαθηκὼς, ἡδίων τε ἂν φανείη, ὀξύτερός τε καὶ ἐργασιμώτερος, ἐν τοῖσι γυμνασίοισι. ὁ δὲ ἀπόπατος σμικρότερός τε καὶ ξυνεστηκὼς μᾶλλον ἂν τύπτοιμι. ἢν δ' ὃ δεῖπνον καταφαγὼν μὴ προσπατήσῃ ἐρυγγάνοι τ' ἂν καὶ φυσώδης εἴη· καὶ πλῆθος οὐκ ἔλασσον φαίνοιτο. καὶ ἱδρώσῃ ἂν μᾶλλον ἢ προσθὲν ἐν τῇ παλαιστρικῇ καὶ δύσπνοος ἂν εἴη καὶ βαρύς. αἵ τε διέξοδοι τῆς κοιλίης, μέζονές τε καὶ ἧσσον γλίσχραι τύχοιεν ἂν. εἰ δ' ὃ μήτε τὸ πίνον καταναλώσοι, μήτε προσπατήσοι, νωθέστερος ἂν εἴη καὶ ὀγκωδέστερος. εἰ δ' ὃ μεθυσθείη, ἱδρώη τ' ἂν μᾶλλον ἢ προσθὲν, καὶ δύσπνοος ἂν εἴη, καὶ βαρύτερος αὖθις ἑαυτοῦ καὶ ὑγρότερος. εἴη δ' ἂν καὶ θυμοειδέστερος, ἢν μή τι αὐτῷ ἡ κεφαλὴ ἀνιῶτο. γυναικὶ δ' ὁκόσαι μάθοιεν ἅπαξ, ὀξύτεραι τ' ἂν εἶεν καὶ λευκότεραι μᾶλλον. εἰ δ' ὁπόσακις μάθοιεν, σκληρότεραι ἂν γίνοιντο, καὶ αὐχμηρόν τι ἔχουσαι καὶ ἀχρότεραί τε καὶ κοπιώδης μᾶλλον.

A

B

C

D

E

F

ὑπονοήματα] ὑπονοήματα sunt conceptæ animo opiniones, aut de his prædictionibus suspiciones & sententiæ qualescumque sint, siue veræ, siue falsæ, quas nullis signis lædi, hoc est refelli aut refutari scribit. Hoc est ex nullis signis coniecturam duci posse, num rectè an secus prædictum sit, ideóque licet cuiuis prout velit existimare.

δοκίω ὃ αὐτῷ] Hic locus totus valde est apud interpretes (Caluum præsertim) implicatus & inuolutus. ἀθλητὰς μεγαμβώας autem athletas intelligere videtur.

. περαπολεσίφας] περαπολεσίφεν: melius, vt in scripto quodam exemplari. Quam lectionem secuti videntur interpretes. Idem exemplar ἢ ὡς ἐγίνετο habet. Quam lectionem secuti sumus cum Cornario & Asulano codice.

ἐπεὶ οὐ] ἐν τοῖσι νούσοισι] Caluus mirum in modum hunc locum peruertit. Nam de Medicorum erratis intelligit, quæ ab ægris deprehendi non possint, cùm potius ad ægrorum errores, quos in victu committunt, referri debeat. Ac mihi videtur hic esse totius loci sensus: Non posse Medicum in athletis aut iis qui exercentur & sani laboribus se fatigant prædicere si quid in victus ratione prætermittant, aut mutent cum ne in ægris quidem huiusmodi peccata agnoscere sit facile, quantumuis decumbant & paucis cibis vtantur. In quibus ne adeo multa quidem, velut in sanis, medicum spectare oporteat, qui hæc considerare velit & hanc de victus ratione prædictionem in medium adhibere.

ἢ σπίνον βίλτερον] Hanc lectionem ex magno codicum consensu retinuimus. Duo scripta exemplaria ὀλίγιστον habent, quæ secuti sunt interpretes cum Asulano.

πού ὃ τῷ ῥοφήμαπ] In lib. de rat. vict. in morb. acut. quænam incommoda victus rationis mutationem sequantur apertissimè describuntur. Eos qui aut potu aut cibo præter modum distenduntur scribens εὐθὺς ἀῤῥώστως, καὶ βαρίας ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἀθυμίας καὶ ἐκπνοάς. Lib. verò περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς, καὶ δίψης πλήρεις adscribit. Febricitare autem non mirum est ex ciborum plenitudine & cruditate, quos ὑπερεγκιμώσιας vocat lib. de rat. vict. in morb. acut. Quin etiam ex ventriculi repletione distentio, difficultas spirandi, & grauitas, & ex ciborum immoderantia ἄσθμα καὶ ῥιπασμὸς aut δυσφορίη efficitur. Interdum etiam venter adeo grauatur, vt circumtendatur ac maior reddatur, interdum etiam καταῤῥήγνυσθαι, vt scribitur lib. περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς, & ἀπαλὰ γίγνεται, lib. de rat. vict. in morb. ac.

ὄψιν ὃ] Etsi non est admodum promptum nec in ægris quidem, victus mutationem coniectura cognoscere, præter eas tamen quas attulit notas, etiam probationem adhibet, quâ explorat quænam in cibis fiat mutatio, & num in victus ratione medico sint ægri obsequentes necne. Ex pulsu vero facilis est coniectura in victus ratione, & si quis ventrem attrectauerit promptè diiudicabit ex cibi ingurgitatione distensionem. Venas autem pro arteriis solenne est antiquis dici scriptoribus, vt multis locis testatur Gal. & lib de Cur. rat. per sang. miss. Quod & Latini fecerunt. Sic Tullius lib. 2. de Diuinat. Medici signa quædam habent ex venis & ex spiritu ægroti, multisq; ex aliis futura præsentiunt. Atqui sanè difficilis etiam est mutationis pulsus cognitio quæ ex victus mutatione contingit, & multa distinctione indiget ad exquisitam mutationis cognitionem, non secus ac ea quæ exercitationem pulsus mutatio consequitur, quam velut exemplum proponit Gal. lib. 2. de dignoscendis pulsibus.

αἴ τε ῥῖνες] Nares febricitantibus multa bona denunciant & febrium tempora facilè distinguunt. Et spiratio ipsa quæ per os & nares ducitur, putredinem etiam promptè arguit, vt non sit difficile spirandi difficultatem aut febrem, quæ ex ciborum redundantia contingit, internoscere. Huc enim ista potissimum referri posse videntur.

ἐν ὃ τοῖσιν ἰχνίοισι] ἰχνοῖσι legisse videtur Caluus, contra omnium codicum fidem. Videtur id tamen ventris circumtensionem & morem respicere, quæ in macilentis victus mutationem non prodent. Sed placet sanè id de valentibus, qui recta vtuntur victus ratione, intelligi, in quibus ne iis quidem notis ciborum abundantiam, aut in victus mutatione peccatum explorare possumus, quod & cibos probè conficiant, nec inde vllam spirandi difficultatem, aut febrem, aut ventris distensionem contrahant, sed qualiter ante cibum, eodem etiam modo cibo sumpto se habeant. Quæ in ægris non perinde se habent, cùm ea ex cibo mutatio quæ in voce & spirandi difficultate contingit, vel solis auribus percipi possit. Hæc enim mihi videtur istius esse loci notio, qui magnam alioqui habet obscuritatis latebram.

ἰῶ πὶ ἴδοτε] Redit ad propositam quæstionem, non esse facile in ægris leuia in victus ratione errata cognoscere, ne si vi morbi fiant, ob admissum erratum contingere credantur. Quare ne talia quidem ante morbi statum prædicenda fiunt.

δεῖ τὸν ἀπειρέσιον] ἀπειρέσιον legunt publicati omnes codices cum duobus scriptis, & ægri inscitiam aut imperitiam, quâ se Medico intractabilem, nec satis dicto audientem reddit, respiciunt. Duo verò scripti vetustate probati ἀπειθέσιον legunt, quem sensum secuti sumus cum interpretibus, qui propius ad istam quæ in re versatur quæstionem spectat, & ad ægri inobedientiam ac contumaciam refertur.

Τοῦτον τὸν κρίσιν ἀφιῖδὼν] ἀφιῖδὼν legunt exemplaria quædam manu scripta, quæ secutus videtur Caluus.

τὰ ἀπεστυμένα] Codices omnes publicati mendum præ se ferunt cum quibusdam scriptis, reliqui ἀπεστυμένα melius legunt.

μᾶλιστ' ἦμας] Scripti codices duo μάλισα πῶν legunt, quos secuti videntur interpretes, vnus etiam peruetustus μάλισα ἔ ἦμας. ἦμῶν autem & πῆμῶν Ionica est dictio & Homero familiaris.

ἐν οἷς ἤκιστα ἀπιθεῖ] ἀπιθῆ legendum vt in manu scriptis codicibus. Hesychio ἀπειθῆ ἀπλήν significat, & ἀπειθὴς ἀνυπήκοος exponitur qui dictis non audit, aut paret. Caluus porrò hic alium sibi sensum affinxit.

ὀλιμῶ χρώμενον] Vox est ex media Hippocratis Oeconomia, & eum qui fame aut inedia cruciatur significat, aut eum qui ex medici præscripto inediam subit. Sic lib. περὶ ἀφόρων, οἱ ἀπὸ τῆς τίχνης μίρος τὰς λελιμαγχημένους dicuntur, qui à medicis non rectè fame cruciantur. Caluus locum & dictionem ipsam obscurauit.

ἐὰν πίρυγγάνει] Hic ἐρυγγάνειν, vt etiam paulò post, de eructatione dici videtur, etsi in Exegesi vocum Hippocratis Gal. ἐρυγγάνειν ἀπὸ βάλλειν exponit, etsi ista explicatio in quibusdam tantum codicibus legitur. ἀφιστᾶσιν] In exemplari manu scripto ἀφιστᾷ legitur.

γυναικὶ] χρησάμενον] Veneris etsi iuxta Epicurum & Democritum nullus vsus est salutaris, magna tamen sunt moderatæ commoda, vt immoderatæ non paruæ noxiæ quemadmodum scribit Gal. lib. Salub. & 6. de loc. affect. & in arte parua, & Paulus lib. 1. cap. 35. & Aetius lib. 3. cap 8. Tetrab. 1. Moderata igitur venus corpus agilius & seipso leuius reddit, vt immoderata degrauat, pigrum, languidum & effœtum efficit, vires robúrq; exoluit. Celsus quoque lib. 1. cap. 1. breuiter hac de re sententiam tulit. Concubitus neque nimis concupiscendus, neque nimis pertimescendus est. Rarus corpus excitat, frequens soluit. Hic igitur λελυμένον dicitur, qui grauitate corporis solutus expeditior est, & agilior ad actiones obeundas, firmior, valentior & acrior, eamque in rem ἐύπερ accommodatur. ταρκώδεις & δυσκινήτους facit veneris abstinentia, vt scribit Galen. lib. 6. de loc. affect. Siccius autem corpus ni nio veneris vsu effici scribit Gal. lib. 3. Salub. διὰ γὰρ ἐξ ἀφροδισίων ἀφιόμενον τὴν ψυχρότητα ἅμα καὶ ἀνετέτερον καὶ ξηρότερον ἀποτελεῖται τὸ σῶμα. Quæ verba Paulus transtulit in cap. 37. lib. 1. ἐξάγειν etiam addit Aëtius, ob caloris natiui penuriam & roboris exolutionem, vnde corporis imbecillitas, grauitas ac veluti lassitudo quædam contrahitur.

Ἀποπάτους ὃ χρὴ διαχωρέειν τοῖσι πολλαπωρέουσιν, ἐς ἃ ὀλιγοσιτέωσί τε καὶ ὀλιγοποτέωσι, σμικρούς τε καὶ σκληρούς. ἰοῦ ὃ πᾶσι ἡμέρῃ, ἰοῦ τε καὶ διὰ τρίτης, ἢ τετάρτης, ἢ διὰ πλέονος χρόνου διαχωρέῃ, κίνδυνος ἢ πυρετὸν ἢ διαῤῥοίην ἐπιλαβεῖν. οἷς ὃ ὑγρότερα ἐστὶ τῶν διαχωρημάτων, ἢ ὥστε ἐκτυπωθῆναι ἐν τῇ διεξόδῳ, τούτοισι δὴ πάμπαν τοῖσι κακίω. τοῖσι ὃ συχνὰ ἐσθίουσιν ἤδη, καὶ πολλὰ πολλαπωρέουσι, τούτοισι διεξόδου χρὴ μαλθακίην ἔνεσαι, λυτρώδη εἶναι. πλῆθος τε τῶν ἐσιόντων κατὰ λόγον τῷ πολλαπωρείῃ. διαχωρεῖ ὃ ἀπὸ τῶν ἴσων σιτίων, τοῖσι μὲν ἐλάσσω πολλαπωρέουσι, πλείω. τοῖσι ὃ πολλαπωρέουσι πλείω, τοῖσι μὲν ὀλίγα πολλαπωρέουσι, σμικρὰ, ἰοῦ ὑγιαίνουσί τε καὶ δικαίως διαιτῶνται), ἄλλα πρὸς τοῦτο συμβάλλεσθαι. αἱ ὃ ὑγρότεραι τῶν διαχωρήσεων καὶ ἄτερ πυρετῶν γινόμεναι, καὶ ἐξόδυρσιν, καὶ θᾶσσον κρινόμεναι, λυσιτελέες, ἐς ἅπαξ πᾶσαν γινόμεναι, καὶ μὴ ἐπιστρέφουσαι. εἰ δὴ ὑπὸ πυρετοῖσιν ἃ αἵρωσι, ἢ ἐπιστρέφοιεν αἱ διαῤῥοίαι εἰ μαχραὶ γίγνοιντο, πάντως πονηραί, εἴτε χολώδεες ἦσαν, εἴτε φλεγματώδεες, εἴτε ὠμαί, καὶ διαιτημάτων τε ἰδίων προσδεόμεναι ἑκάστη, καὶ φαρμακείων ἀλλοίων ἀλλοίοις.

Secessus vero necesse est his qui defatigantur, dũ paruo cibo aut potu contenti sunt, exiguos & duros procedere, siue quotidie, siue tertio quoq; aut quarto die, aut lõgiore ex interuallo prodeant. Tuncq; metus est ne febris aut alui profluuiũ ipsos prehendat. Quibus tamen peiores sunt deiectiones omnes, quæ tam sunt liquidæ, vt in exitu figuratæ esse nequeant. Frequentem verò cibum sumentibus ac multum defatigatis, mollem in trãsitu deiectionẽ siccam esse oportet, ciborúmq; ingestorum copiam pro defatigationis ratione respondere. Sumpta autem æquali ciborum copia, his quidem qui minimùm defatigantur, plurimæ; his verò qui plurimùm defatigantur paucæ deiectiones prodeũt, si sani sint, & proba victus ratione vtantur. (Ea nanq; adhæc conferre existimandũ est.) At liquidiores deiectiones, quę citra febrẽ & die septimo aut citius iudicio terminãtur, vtiles, si semel vniuersę effluãt, neq; repetãt. Quod si febris accesserit, aluiq; profluuia repetãt, si diu perseuerẽt, omnino vitiosa, siue biliosa fuerint, siue pituitosa, siue cruda egẽtq; singula cùm propria victus ratione, tũ medicatione.

Ἀποπάτους ὃ χρὴ] Asulanus codex ad hunc locum asteriscum appingit, quod aliàs solet in mendi suspicione. Nullum tamen mihi vitium subesse videtur, hac notione, neq; vlla exemplaria vitij suspicionem iniiciunt. Et Celsus cap. 7. lib 2. hunc mihi locum quadam ex parte expressisse videtur. Vbi pluribus diebus non descendit aluus, docet aut subtam deiectionem, aut febriculam instare.

ἢ ὥστε ἐκτυπωθῆναι] Ventrem probat Celsus ei qui à periculo tutus est, si mollia & figurata excernit, cap. 5. & 8. lib. 2. In Prognost. & Coacis Prænot. μαλθακὸν διαχώρημα καὶ συνεκτικὸς vocat Hippocrates deiectionem, quæ eam habet probatam consistentiam, vt humida non diffluat, sed ita mollis vt coacta & cohærens maneat.

ξηρὴν] Siccam quatenus liquidæ & humenti ac effusæ deiectioni repugnet, & aliquo consistat neque diffluat.

ἀλλὰ πρὸς τοῦτο συμβάλλεσθαι] Perplexus est horũ verborũ sensus. Mihi phrasis apertè indicare videtur, ad eorum cognitionẽ quæ in his qui defatigãtur exquirimus, vt prædictio absoluta fiat sanitatis & victus rationis conditionẽ plurimũ cõferre. alioqui fallax futurum iudiciũ. Nam si ob morbũ, aut immoderatã victus rationẽ aliquid contingat, velut nuliã aut paucam deiectionẽ excerni id laboris & exercitationis rationi tribui nõ debet, si prædictionis integritatẽ sartam & rectã esse volumus. Potest & alius elici sensus, eorum omniũ habendã esse rationẽ, eaq; inter se cõmittenda, vt ex his rectè coniecturã & prædictionẽ facias. Qui est interpretum sensus. ἰὼν ἅπαξ πᾶσαν γινόμενα] h. e. ἀφρόνως, μηδὲ κατ' ὀλίγον, μηδὲ πολλάκις ἐκκινούμενα ἀλλὰ δεῖ χρόνῳ πλείονος. In legib. enim deiectionis liquidæ probatur ab Hip. in Progn. quæ neq; ex breuib. interuallis, neq; crebrò excernitur. Quod etiam his verbis scribit Gal. Com. 2. τὰ ὃ δεῖ χρόνῳ πλείονος ἀφρόντιστα διαχωρῆσθαι, πολλάκις ἀγαθῆς ἐκκρίσεως γνωσίμαθ' ὅσῳ, τ' φύσεως ἀποπειρώμενα τὰ θεῖα τ' κατὰ πλῆθος ὑποίσῃ, ἢ τὸ σῶμα ζάλον, ἢ ἐν πρόσθεν ὠφελοῦσα κινήσεις ἢ καθαίρουσα. Quæ verò multo interiecto tempore confertim deiiciuntur, sæpenumero probæ excretionis indicia præ se ferunt, cùm natura copiâ aut qualitate redundantia deponat, vniuersum corpus, aut aliquam eius partem vacuando aut purgando. Hic autem κρίνεσθαι solui, de finere, terminari, vt aliàs sæpe significat. Caluus κρινόμενα pro ἐκκρινόμενα non satis aptè sumpsisse videtur. εἰ δὲ ὑπὸ πυρετοῖσιν] Hunc locum his verbis mihi videtur adumbrasse Cels. c. 4. lib. 2. Aluus autem mala est ex toto suppressa. Periculosa etiam quæ inter febres fluens, conquiescere hominem in cubili non patitur, vtique si quod descendit est perliquidum, aut albidum, aut pallidum, aut spumans. His nanque verbis, tam quæ his Prædictis, quàm quæ in Præsagiis scribuntur procul omni dubio expressit. Et quæ hic dicuntur, εἴτε χολώδεες, εἴτε φλεγματώδεες, εἴτε ὠμαί, quod in Prognostico scribitur referunt. χλωρὸν ἢ ἐρυθρὸν, ἢ λευκὸν, ἢ ἀφρῶδες, ἢ ὑδαρὲς κεφαλῆς, quod per crudas deiectiones significatur. πρὸ δὲ ὑδαρὴς ἀπεψίης δεῖ σημαίνειν, vt scribit Gal. in Prognost.

Vrinam autem copia potui respondétem reddere oportet, & semper æqualem, & quam maximè effusam & ad paulo crassius inclinantem quàm quod potu sumptum est. Quòd si diluta fuerit & copia maior quàm quod potui sit assignatũ, hominẽ dicto non audientem significat, sed abundantiore vti potu, aut nõ posse nutritionẽ accipere, quandiu talis vrina reddetur. Si verò paulatim cũ stridore vrina emittatur, aut medicamenti potione hominẽ indigere, aut vesicam quodammodo malè affectam denũciat. At sanguinis mictus rarus quidẽ & sine febre ac dolore, nihil mali indicat, verum lassitudinum sensus soluitur. Quod si sæpius mictu reddatur, aut horum aliquid accesserit, periculum minatur. At prædicendũ est, siue cum dolore, siue cum febre mictu reddatur, pus insuper per vrinam effluxurum, atq; eo pacto dolores tolli. Vrina verò crassa, in qua quod subsidet album est, articulorum dolorem aut tumorem denunciat. Quæ autem sunt reliqua sedimenta in vrinis eorum qui exercẽtur, ea omnia à morbis fiunt qui circa vesicam affligunt. Quod manifestum facient dolores qui aderunt & à quibus vix liberari queant. Atq; hæc quidem de his scribenda, aliaque id genus dicenda existimaui. Cum his verò qui prædictionum exquisitas narrationes prædicant, partim ipse commercium habui, partim cum eorum filiis & discipulis diu differui, quorũdam etiam scripta nactus sum, ideoq; cum cuiusq; sensum probe percepissem, neq; vsquam exactam disciplinam cõperissem, ad hoc scribendũ aggressus sum.

Οὖρον δὲ χρὴ καθά τε ὃ τὸ πινόμενον πλῆθος διουρέεσθαι, καὶ ἴσον ἀεὶ, καὶ ἀθρόον ὡς μάλιστα καὶ ῥοπῆ ὀλίγον παχύτερον, ἢ οἷ ἐπόθη. Εἰ δ' ἔπι ὑδατώδες τε, καὶ πλέον τοῦ προσαναλωθέντος πίνεσθαι, σημαίνει μὴ πείθεσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ φλέγοντι ποτῷ χρῆσθαι, ἢ δυνάσθαι ἀναπαφιῶσαι, ἐς ἃ τοιαῦτα ποιέει τὸ οὖρον. Εἰ δὲ κατ' ὀλίγον τρύζοι τὸ οὖρον, σημαίνει ἢ φαρμακῶδες δέεσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἢ νόσημά τι τῶν περὶ κύστιν ἔχειν. αἷμα δὲ ῥῆσαι, ὀλιγάκις μὲν καὶ ἄτερ πυρετοῦ καὶ ὀδυνέων οὐδὲν κακὸν σημαίνει, ἀλλὰ κόπων λύσις γίνεται. Εἰ δὲ πολλάκις ῥέοι, ἢ ἐπὶ τούτοισι προσγίνοιτο, δῆνον. ἀλλὰ προλέγειν χρὴ τὸ τε ξὺν ὀδυνῇσιν ῥέειν, τό τε ξὺν πυρετῷ πῦον διαδιδοῦναι, καὶ ἕως παύεσθαι τῶν φλεγμαινόντων. παχὺ δὲ ἕδρις λεπτὸν ὑποστᾶσαν ἔχον, σημαίνει ἢ περὶ τὰ ἄρθρα ἢ κατὰ ὀδυνέων καὶ ἔπαρσιν. αἱ δὲ ἀπὸ ταύτης ὑποστάσιες αἱ ἐν τοῖσιν οὔρεσιν τῶν γυμναζομένων πᾶσαν ἀπὸ τῶν νοσημάτων γίνονται τῶν περὶ τὴν κύστιν. δῆλον δὲ ποιήσουσι, ξὺν ὀδυνῇσί τε γὰρ ἔσονται, καὶ δυσαπάλακτοι. καὶ ταῦτα μὲν γράφω περὶ τούτων, ἃ λέγω τοιαῦτα ἕτερα. ὧν δὲ ἀκριβέως κατηγορέονται τῶν προρρήσεων, τοῖσι μὲν αὐτῶν, αὐτὸς ξυνεγενόμην, τῶν δὲ παισί τε καὶ μαθητῇσιν ἐπεσχίσθην. τῶν δὲ ξυγγεγραμμένων ἔλαβον. ὡς τε οὐκ εἰδὼς οἷα ἕκαστος αὐτῶν ἐφρόνεε, καὶ τὰς ἀκριβείας ὕδατος οὔρων, ἐπεχείρησα τάδε γράφειν.

Οὖρον δὲ χρὴ] οὖρον cum sit (vt scribit Aristot.) ὑγρὸν περίττωμα potui copia respondere oportet. Aëtius quoque cap 28 lib.5. in vrina quæ secundum naturam est, πάντος ποτοῦ τὸ πινόμενον adscribit. Quæ sunt in eum librum qui περὶ ἑρῶν inscribitur & malè Galeno attribuitur, translata. Actuarius etiam lib.1.Meth.cap.12. vrinæ probatæ notam facit, quæ potus quantitati proportione respondeat. Τὸν autem hic æqualem vrinam vocare videtur æquali & eodem tenore ac impetu procedentem, nullatenus restitantem aut se subducentem. Quo etiam ἀθρόον referri debet, vt simul omnis & vniuersè effundatur. Eadem quoque crassitudinem mediocrem habere debet, & vt loquitur Gal.cap.12. lib.1. de Cris. εὐθὺς ἐκ πάχους ἴσχῃ συμμέτρου.

εἰ δ' ἔπι ὑδατώδες] Aquosa vrina, quæ & dilata dicitur, extremæ cruditatis significationem præ se fert, & venosi generis summam imbecillitatem indicat. Quæ si copia abundet, aut liberaliorem potum, aut venosi generis colliquationem & ὕδερον εἰς ἀρίδα denunciat, vt scribit Gal. Caluus ἢ ὡς δυνάσθαι ἀναπαφιῶσαι legisse videtur.

εἰ δὲ κατ' ὀλίγον τρύζοι] Stridor in excrementis flatuum cum tenui humiditate permixtam copiam & meatuum angustiam indicat, vt scribit Gal. lib.1. Crit. & lib.6. de Sympt. Caus. Sic vrina quæ cum stridore emittitur meatuum interceptionem, ac valorum obstructionem à crassis humoribus significat, aut materiæ contumacis & flatulentæ agitationem, & caloris concoquentis imbecillitatem. Aut igitur medicamentis attenuantibus liberandæ sunt obstructiones & intercepti aditus reserandi, & materia propulsanda est, aut certè ad vesicam labor est quæ imbecillior reddita flatuum aut materiæ magnam copiam collegit, ex quo libera vrinæ emissio præpeditur, sed quodammodo tarda lens & obstrepens redditur. Est autem τρίζειν Erotiano, τὸ μὴ ἀσήμως ὑφ' ὁμιχωρῆν, ex tabulatione sumptum, ἀπὸ τῶν τρυγόνων ἢ τῶν ἀσήμως καὶ μογγυσμοὺς φθεγγομένων. Quod gemere de turture dixit Maro. Dicitur & τρίζειν & τρύζειν.

αἷμα δὲ ῥῆσαι] Sanguinis mictus vt variæ sunt causæ, ita diuersis ex locis profluit. Est vbi ex renum imbecillitate, aut ex meatuũ qui ex vena caua ad renes feruntur laxitate & amplitudine, tenuis sanguis per vrinas effunditur, similis excrementis quæ hepaticorum affectuum initio excernuntur, nisi quòd magis cruentus apparet, vt scribit Galenus lib.6. de loc.aff. Atque hic nullus dolor subest, aut omnino exiguus, & electo lotio leuari melius habent. Sed in corporis exenuationem & emaciationem promptè labũtur. Scriptum quoque est ab Archigene quibusdam per circuitum sanguinis profluuium ex renibus excerni, quemadmodum per ora venarum in ano sanguinem fundere solita, quas hæmorrhoidas dicunt. Quod testatur Aëtius cap.3. lib.11. & Paulus lib.3. cap.45. Idque vere inclinante contingere & in ætatis vigore, iisque qui licentius rebus venereis vtuntur, testatum est. Ex quo sanguinis profluuio, quod circa initia citra dolorem vllum excernatur, nihil formidandum est, & quòd inde plurimum ægri leuentur. Nam si cohibeatur vbi pro more excerni consueuit grauitatem inducit plurimorumque morborum causa existit, alio translata multitudine. Quibusdam nanque articulares morbi, aut vertigines, aut deliria, aut insaniæ, & oculorum cæcitates contingunt, aliáque id genus quæ cohibitis hæmorrhoidibus fiunt. Huc igitur spectare videtur criticum istud & per circuitus repetens sanguinis profluuium, quod sine febre ac dolore obortum, lassitudines & corporis grauitates soluit. κενωθέντες δὲ ἀπικαθίζουσι (scribit Paulus) ἐφ' ὧν ἥδεν δεῖν παρενοχλεῖν ταχέως αὖθις στελλομένῳ τῷ αἵματι. Oribasius quoque lib. Synops. 9. cap 29 ante sanguinis excretionẽ grauitatem in lumbis & humeris percipi scribit, sanguine vero reiecto leuitatem consequi. Aretæus etiam huius profluuij sanguinis his verbis meminit cap.3. lib.2. περὶ χρονίων παθῶν αἵτε ξὺν πόροισι ἐρέουσι αἷμα, τοῖσι δὲ αἱμορροΐδων ἐκέλη ἴδιε ξυμφορή. ὁμοίη δὲ καὶ πάντως κώφωσις, ἐξωχροι, νωθροὶ, ἀφρικτοι, δύσποτοι, ἄπεπτοι. κὴν μὲν ἐκκριθῇ, ἔκλυτοι πάρεσι τὰ μέλεα κεφαλαὶ δὲ κέφοι καὶ ἀλαφρότεροι. ἢν δὲ ἐς τὸ πρὶν ἀφίκηται, κεφαλαλγέες, ἀμαυροὶ τὰς ὄψιας, σκοτώδεες, ἀμφιδινεόμενοι. ἐντεῦθεν ὑδέλπιδες μυδέοι ἄλλοι, ἐσάλιοι, ἀπαχλυόμενοι, ὑδρωπιώδεες. ἄλλοι δὲ μελαγχολώδεες, ἢ ἐπιληπτικοί. ἐπὴν χρόνος δὲ αἱμορρόης ξυνήθεος, δύσπνοα τάδε. Nonnulli per quosdam circuitus sanguine mictu reddũt, qui affectus sanguinis profluuio qui per ora venarũ quæ in ano sunt effunditur simi'is est: Similis est quoq; corporis constitutio, cum valde pallescant, torpidi & ignaui sint, cibum auersentur, cruditate laborent. Et cũ sanguis excretus fuerit, languidis sunt & resolutis membris, caput verò leuius & agilius euadit. At si per circuitum nihil effluxerit, capite dolent, oculorum acies hebescit, tenebræ eis obuersantur, vertigine tentantur. Hinc alij sexcenti in morbum comitialem incidunt, tumidi, caligine perfusi, aqua intercute tentatis similes, alij atræ bilis morbo aut neruorum resolutione conflictantur. Ex consuetæ enim sanguinis profusionis suppressione, ista malorum soboles prouenit. Hunc autem locum mihi exprimere Celsus videtur cap.4. lib.4. cum scribit, Neque ignorari oportet, eis quibus fluere sanguis solet, aut quibus spina dolet, coxæue, aut post cursum vehementem, vel ambulationem, dum febris absit, non esse inutile sanguinis mediocre profluuium, idque per vrinam redditum, ipsam quoque lassitudinem soluere. Quod sequitur de renum inflammatione aut abscessu intelligendum venit, quo concocto, pus mictu reddi-

tur

tum, laborantem dolore liberat, & vlceris periculum creat, vt scribit Gal. lib. 6 de loc. aff. cap 3. Caluus paulo aliter hunc locum distinxisse videtur.

παχὺ δ' ὕδωρ] λευκὰ ὑποστάσεις ἴσχει legendum censeo, contra tamen omnium exemplarium fidem, quod & fecit Cornarius, malim re fortasse exemplari vsus. Vrina nanque multa, crassa & alba prodiens, febres cum lassitudinis sensu atque articulorum affectibus obnoxias, absessa liberat, ex aph. 31. & 74. lib. 4. & aph. 2. sect. 4. lib. 6 Epid. Præterea idem hic author extremo hoc præsagio in articulorum doloribus & tumoribus, λευκὰ ὑποστάσεις in vrina non λεπτὰ ponit, his verbis, εἰσὶ δὲ οἷσι τὰ ὄμφακα ἐοικότα τὰ μὲν νοσῇ ἢ ἐπάρσιες, ἢ καταπαύσῃ ἢ ἐν τῷ πολαγρικῷ τρόπῳ, εὑρήσεις τὰ τε ἀστράγαλα μικρὰ, ἢ ἐν τῇ ὑρῃ λευκὰ ὑποστάσεις. Caius quoque cap. 7. lib. 2. hunc locum haud dubiè exprimens, λευκὰ ὑποστάσεις legisse videtur cùm scribit, Vrina autem crassa, ex qua quod subsidet album est, significat circa articulos, aut circa viscera dolorem metúmque morbi esse. Quem secutus Plinius lib. 28. cap. 6 de vrina scribit, Mala signa rubræ, pessima nigræ, mala bullantis & crassæ, in qua quod subsidit si album est, significat circa articulos aut viscera dolorem imminere. Quibus omnibus ex locis, vt restitutus sibi locus, ita propè diminutus videretur, nisi vnus ellet omnium codicum consensus. Nam & phrasis illa cum disiunctiua particula diminuti aliquid redolere, & alteram disiunctiuam desiderare videtur, quæ hoc modo integra esse possit. σημαίνει ἢ οἷσι τὰ ἄρθρα πρὸ ἰδιώτου ἢ ἔπαρσιν, ἢ οἷσι τὰ ἀστράγαλα, aut ἢ οἷσι τὰ ἀστράγαλα ἔπαρσιν, aut certe ἢ ἔπαρσιν pro ἢ legendum.

αἱ δ' ἄλλαι] Reliqua sedimenta intelligit, quæ proprios partium ex quibus excernuntur affectus indicant: non totius corporis; cum qui exercitationibus defatigantur, alioqui satis integra valetudine fruantur. Hic verò vesicæ nomine, & renes, & vrinam deferentia vasa subaudiri possunt vt in Prognostico, quod scribit Galenus lib. 1. de Cris. cap. 7.

ὧν δ' ἀκρίσεων] Videtur exquisitas illas prædictionum narrationes intelligere, quas prius in his qui exercebantur & defatigationibus vrebantur irrisit & reprehendit. Hunc autem locum mirum in modum Caluus perturbauit.

ἐλεχωιτικῶν] Codices manu scripti quidam ἐλεχωιτικῶν legunt, quos secutus est Asulanus, vt λεχωιτῶν dicatur, sed λεχωιτᾶν & λεχωιτᾶσθαι melius effertur. Et Erotianus apud Hippocratem λεχωιτικῶν ἐμπλεκτῶν exponit, vt scripsimus in nostra Hippocratis Oeconomia & locum subindicauimus. Nec cuiquam dubium videri debet quin hùc subindicet Galenus in Exegesi vocum obscurarum Hipp. cum ἐλεχωιτικῶν exponit, τοῖς πολὺν διελίξθαι, quod est, diu multumque differri. Sic enim legendum esse satis hic locus & dictio λίσσει indicat (quod etiam postea ab Henrico Stephano omnis doctrinæ refertissimo penu scriptum esse animaduerti) cum præpostere & vitiosè ἐλλιγωτικῶν passim scribatur, interdum quoque ἐλιγωτικῶν. Significat igitur se diutius ac longiore confabulatione & otij plena de huiusmodi prædictionibus cum his fuisse collocutum, neque temerè se ad ista scribenda contulisse.

C Περὶ δὲ ὑδρώπων τε καὶ φθισίων, καὶ τῶν podagrorum, τῶν τε λαμβανομένων ὑπὸ τῆς ἱερῆς νόσου καλουμένης, τάδε λέγω. χρὴ μὲν δὴ οἷσι πάντων, ὃ αὐτὸ τ' ἄριστον καὶ ἀσφαλέστατον, τοὺς ἐκ τούτων τῶν νοσημάτων ἔστιν ἐλπίδα δυσπάλακτον ἔοντα. τὰ δ' ἄλλα καθ' ἕκαστον γράψω. χρὴ δ' τ' ὑπὸ τῶν ὕδρωπος ἐχόμενον καὶ μέλλοντα σωθήσεσθαι, εὖ σπλαγχνόν τε εἶναι, καὶ ἀνατείνεσθαι, καὶ φύσιν ἅμα πεπλεῖσθαί τε εὔπετέως, εὔπνουόν τε εἶναι, ἀνώδυνον εἶναι καὶ χλιαρὸν ὁμαλῶς πᾶν τὸ σῶμα ἔχειν, καὶ μὴ σφόδρα τι D ταπεινὰ ἔχειν. κρέσσον δὲ ἐπάρματα μᾶλλον ἔχειν ἐν τοῖσιν ἀκρωτηρίοισι. ἄριστον δὲ μηδὲ ἕτερον τούτων, ἀλλὰ μαλακά τε χρὴ καὶ ἰσχνὰ εἶναι τὰ ἀκρωτήρια. ἐν τῇ γαστρὶ μαλθακὴν εἶναι. ὑγρομιγέα. βῆχα δὲ μὴ σφόδρα, μηδὲ δίψαν, μηδὲ τὴν γλῶσσαν ὑπεξηραίνεσθαι, ἔν τε τοῖς ἄλλοις χρόνῳ. καὶ μὴ σφόδρα ὕπνος. γίνεται δὲ τοῖσι καρηβαρικοῖσι. τὰ δ' σιτία ἡδέως δέχεσθαι. καὶ ἐσθίοντα ἱκανὰ, μὴ πόνῳ E δοθαι. τὴν δὲ κοιλίην πρὸς μὲν τὰ φάρμακα ὀξέως εἶναι. τὸν δὲ δηθὸν χρόνον ἀφαιρεῖν μαλθακὸν ἐκτετυπωμένον. ὃ δ' ἥδιστον φαίνεσθαι περαιούμενον πρὸς τὰ ὑποτιθέμενα, καὶ τῶν οἴνων τοὺς μεταβολάς. τὴν δὲ γαστέρα μαλθακὴν εἶναι βύπετῶς φέρειν, καὶ ἄκοπον εἶναι. ἄριστον μὲν οὕτω πάντα ἀφικέσθαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀσφαλέστατα τὰ παρόντα ὑγιᾶ. εἰ δὲ μὴ, ὡς πλεῖστα τούτων ἐχέτω. ἐν ὑπτίῃ γὰρ ἕξει ἀφεληθήσεται. ὃς δ' ἂν μηδὲν F τούτων ἔχῃ, ἀλλὰ τὰ ἐναντία, ἀνέλπιστον ἐόντα ἐλπίζειν. ὃς δ' ἂν τούτων ὀλίγα ἔχῃ, ἃ φημὶ χρῆσθαι εἶναι τῶν ὑδρωπικῶν ἀφεστῶτα, ὀλίγας ὑπτίης αὐτῷ. ᾧ δ' ἂν ἁμαρτάδες πολλὸν ἄνω ἐκ κάτω, καὶ πυρετὸς ὑπολήπτει, ὕδατος ἐμπλησθῆναι πολλαὶ ὑπτίης τούτων, καὶ τῶν ὑδρώπων, ὅτου ὀλιγοχρονιώτατός τε, καὶ ἐν τοῖσιν ἀφυκτοτάτοισιν. δηλοῖ δὲ τὸ σημαινόμενον ὧδε τάδε. οἷσι δὲ οἰ- G δήματα μεγάλα γινόμενα καταῤῥήγνυται, καὶ αὖθις ἐπαύρεται, ὅτοι δὲ μᾶλλον ὧδε γίνονται τῶν ἐκ τῶν αἱμάτων ἢ ἀναῤῥήξιος ἐμπιπτομένων. ἐξαπατῶσι δὲ τοὺς ἀγνοέοντας ὅτοι ⓐ ὕδρωπες, ὡς τε ποιέουσιν αὐτοὺς ἀπόνους εἶναι ἐν τοῖσιν ἐπάλλυσθαι.

τὴν δὲ ξυγγενίαν] Noua est phrasis ideóque exemplaria quædam manu scripta habent, ἢ γὰρ ξυγγενὴς ἢ, ἢ ξυγγενὴς τοιούτων τῶν νοσημάτων, quod tamen mendosum est, & videtur cuiusdam additamentum esse.

χρὴ δὲ ἐκ τοῦ ὑδρωπος] Locus valde celebris & à Cornelio Celso in totum fere expressus cap. 8. lib. 2. ex quo salutis spes ante aquę inter cutem curationem inauguranda est. Ergo cũ hydrops non nisi vitiato ac refrigerato hepate gigni possit, vt scribit Galenus

cap.1.lib.6.de loc.aff. & Oribaſ. cap.98. lib.4. de loc. aff.cur.& Trallianus cap.3. lib.8.) ſiue id illi propriè , ſiue aliarum partium communione contingit, vt lienis, ventriculi, meſenterij, tenuium inteſtinorum, ieiuni, folliculi, fellis, pulmonis, ſepti tranſuerſi, renum: Eum qui ſeruari volet viſceribus firmis, ac integris & contentis viribus optimáq; natura eſſe præditum oportet. Nam vbi corrupta, ſyderata aut vitioſa viſcera ſunt, etiamſi ſponte vel arte vacuata ſit materia, malum tamen redit, quod experientia multis retroactis ſæculis eſt conteſtatum. Neque enim ſanat emiſſus humor, ſed medicinæ locum facit, quam intus incluſus impedit. Non temerè igitur Eraſiſtratus iecinori ſuccurrendum putauit. Nam & aquam inter cutem iecinoris morbum reputauit. Id. óq; ita ſe habet. Aquam ſanandum, fruſtráq; aquam emitti, quæ vitiato illo ſubinde naſcatur. Idem quoq; teſtatur Aretæus imprimis grauis author, hydropis prauitatem in viſcerum intemperie totum corporis habitum corrumpente conſtituens, his verbis, cap.1.lib.2. περὶ χρονίων παθῶν. ὑ γὰρ τὴν τῆ κοιλίη τῆ κάτω ἀλλόμενον ὑγρὸν ὕδρωπα καλέομεν. ἐπεὶ ὑδὲ τὸ πάθος τῆδέ ἐστι , ἀλλ' ὅτε ξυμπαρομαρτίῃ τῆ νόσῳ ὁ ὄγκος, τὸ οἷόν τε , ἡ χροιὴ, ὑδὲ ἐς τὸ ὕδωρ ξωυτὸν ἕλξις , ὕδρωψ τί ἐστι ἢ καλέεται, κὴν γὰρ ἐπαραγῇ κοτὲ τὸ ὕδωρ αὐτομάτως ἔξω, ἢ ἰητρῶν τις τὸ ὑποχόνδριον ἐκχέῃ. ἐφ' ἑδρης ἔασι οἱ ὑδρωποδεες. Neque enim in inferiore ventre fluctuantem humorem aquam inter cutem nuncupamus, quandoquidem neq; ea parte affectus reſidet, ſed cum morbum conſequitur tumor, inflatio, color fœdus; iſte habitus in aquam colliqueſcens, hydrops & eſt & appellatur. Etenim etiamſi ſponte ſua nonnunquam aquas foras erumpit, aut aliquis præcordia reſcindens effundit, ſede ſua adhuc perſiſtunt hydropici. Rurſuſq; paulò ante, ἢ γὰρ ἐν ἀπλάγχνῳ χαμαίῳ νίσιμα φωλεύσαν ἔτρεψε εἰς κακοξύλῳ τὸ πᾶν, ἢ τὸ ξύμπαν σπλῆν & λοιμῶ κατάρξαντος, εἰς κακοχυμίῃν ὕμεψε τὸ ἀπλάγχνα. οὕτε ἄλλοισι ἄμφω εἰς τὸ κακὸν ξωυτημορίῃ. ἀσινὲς ἦ ὑδὸν, ἐξ ὅτου & σμικρὸ τῇ φύσει ζήνοιτο αὖ ὀπίσεεν. Aut enim in præcipuo quodam viſcere morbus latitans totum in malum habitum conuertit, aut totum corpus ingruente peſtilentia in vitioſum ſuccum viſcera permutauit quando ſibi inuicem vtraq; ad perniciem ſuffragantur, nullaque pars eſt noxa carens, quæ vel modicam naturæ afferre opem poſſit. Quibus ex verbis viſcerum impuritatem ac vitium præcipuam hydropis cauſam coniicias licet, adeo vt ad ſalutem ipſam viſcerum firmitas & robur, ac virium integritas & conſtantia præcipuè faciant, cùm ſint totius vitalitatis arx & propugnacula. Illud verò & αἰατεόνως per ſe lego exemplarium pluralitate fretus, non vt quidam αἰατεόνως ἐν φύσει , quanquam ſic quoque retineri poteſt. Ac mihi αἰατεόνως contentis eſſe viribus, erectis ac integris, contráq; obnitentibus ac firmis ſignificare videtur: & αἰατεόνως & φύσιν de contenta natura & viribus ſe ad morbum propulſandum erigente ac quaſi obnitente, ac velut comparata & exerta dici. Celſus id totum per firma viſcera complexus eſt. Caluus quid per (demittere) intellexerit non ſatis liquet. Vitioſa autem ſunt exemplaria, quæ ἄπλαγχνον legunt.

& χλιαφὸν] Exemplaria quædam ſic legunt & χλιαρὸν. ὁμαλῶς πᾶν τὸ σῶμα ἔχῃ ἐν μὴ θερμοπυρετοῖς περὶ τὰ ἄκρα. Quod feciſſe videtur Celſus, qui hunc totum verborum ambitum facili notione complexus eſt, cùm dixit. Si ſine calore corpus eſt æqualiterq; in extremis partibus macrum eſt. Caluus aliud ſequutus eſt cum poſtrema non tumere dixit.

βῆχα δ' ὑ μὴ προσῇναι] Spem tollit in hydrope tuſſis, vt ſcribit Celſus ex aph.35.lib.6.& 47.lib.7. Tuſſim quoque in aqua inter cutem laborantibus damnat Hipp.lib.2.Epid.ſect.5. Verùm ea inaudienda venit, quæ tumoris & aquæ pulmonum arterias aſperas prægrauantis ratione contingit, ægrúmq; in diſcrimen præcipitat.

περὶς τὰ ὀπτικὰ ἀκρόασις] Hic ὀπτικὰ ἀκρόασις inſtitutam vitæ rationem hydropicis congruentem, vrinas mouentem, aquaſque educentem, & cætera quæ ad id præſtandum inſtituuntur, ſignificare videntur. Nam cùm magna curationis ſpes in vrinas mouentibus medicamentis & aquas deducentibus collocetur, plurima eam in rem ab artis noſtræ dictatoribus conſcribuntur, præcipuè à Gal. lib.9. Comp. med. κῇ τόπους & Paulo lib.3. cap.48. & Aëtio cap.26. lib.10. Hipp. quoque lib.4. de rat.vict. in morb. ac. in hydropis curatione, ſiccorum & acrium eſum imperat, quibus maximè vrina moueatur. Celſus * etiam quamuis quam minimam potionem concedit, eam tamen optimam cenſet, quæ vrinam mouet. Sed idipſum tamen moliri cibo quàm medicamentis melius eſt. Quæ igitur plurima in hydropicorum victus ratione ad eam rem inſtituuntur tum medicamenta, tum cibi, tum potus, cæteráq; remedia, hic ὀπτικὰ ἀκρόασις mihi vocare videtur Celſ. cap.8.lib.2. vbi hunc totum locum diſertis verbis exprimit , ὀπτικὰ ἀκρόασις per epota medicamenta quibus vrina mutatur explicat, his verbis, Si vrina & vini mutatione & epotis aliquibus medicamentis mutatur. Quanquam autem aliæ ſunt inſignes vrinarum in hydropicis mutationes, præcipuè tamen laudatur quæ copioſa redditur, & ſua multitudine aquas minuit, ventrem deplet, cum alioqui potionis inopia, victus ratio exiccans & calida, & ſudorum prouocatio, quæ ſunt hydropicorum conſilia, vrinas minuant. Neque ideo alienum eſt (vt ſcribit Celſ.) metiri potionem & vrinam. Nam ſi plus humo is excernitur quam aſſumitur, ita demum ſecundæ valetudinis ſpes eſt. Caluus huius loci ſenſum non eſt aſſecutus, cum lotium perfectum digeſtumve dixit, & πραινόμενον legiſſe videtur.

* *Cap.21.lib.3.*

πλοῖ ἢ βαλανείῳ] Magna curationis pars in tolerando labore, motu, deambulationibus, exercitationibus, nauigationibus, frictionibus, ſudationibus, ſole, inunctionibus & illitibus. Communia omnibus hydropis generibus remedia eſſe ſcribit Gal. ex Hipp. βαλανεῖα, πυρίαι & ἐγκαύσεις. Lib. quoq; περὶ παθῶν hydropicorum hæc victus ratio inſtituitur, σιτίοισι ἢ ἐν ποτοῖσι, ἐν πόνοισι, ἐν ἀφεμπάτοισι διαίτῃσιν. Multum ambulandum (inquit Celſus) currendum aliquando eſt. Ideóq; facilius in ſeruis hoc morbi genus quam in liberis tollitur. Quia cùm deſideret famem, ſitim, mille alia tædia, longámq; patientiam, promptius his ſuccurritur qui facilè coguntur, quàm quibus inutilis libertas eſt. Idem quoque hoc exprimens dixit, ſi corpus ſine laſſitudine eſt, & morbum facilè ſuſtinet, & ſi modò vera ſunt exemplaria, morbum pro motu poſuiſſe videtur. ἄειρε μὲν ὕπω] Hunc locum Celſus ſolita breuitate ſic complexus eſt, Siquidem in quo omnia hæc ſunt, is ex toto tutus eſt, in quo plura ex his ſunt, is in bona ſpe eſt. Et paulò poſt, At aqua inter cutem ad ſanitatem raro perducitur, vtique ſi contraria his quæ ſupra poſita ſunt ſubſequuntur.

ὧ δ' ἂν αἱμορῤῥαγέῃ] Vna eſt hydropis cauſa & periculi pleniſſima ſanguinis nimium profluuiũ, quod anaſarcam aut leucophlegmatiam inducit. Nam ex hauſto cum ſanguine ſpiritu & calore, crudi humores & pituitoſi venas ſubeunt. ὅτι ἢ λευκῷ φλέγματι ὑδρωψ ὀπτάνει ex placito 76. lib.7. & libris περὶ παθῶν. Hic igitur αἱμὰ σάρκα aut ὑποχαρκίδια intelligi videtur. Eſt enim (vt ſcribit Hippocrat.) ἐγχειρέων γένεσις ἄφυκτος. Etſi libris περὶ παθῶν curabilis morbi notas indicet, præcipuéq; nondum ſeneſcentis. Aretæus etiam, etſi anaſarcam à leucophlegmatia diſtinguit, eam tamen ex hydropum generibus ideo periculoſiſſimam, quod totum corpus noxam ſentiat, & ideo ſit immutandum, his verbis cap.1.lib.2. de ſig. περὶ χρονίων παθῶν. χαλεπὴ ἢ τυμπανίης, ἐν τῇδε ὁ αἱὰ σάρκα μᾶλλον. ἐν ᾧ ἰητρὸν ἐν τῷδε πάθεϊ ἕλκειν χρὴ ἄνθρωπον ἀλλόξαι. πάλε μέντοι ὑδὲ θεοῖσι ῥητέον. Difficilis autem Tympanias eaq; adhuc difficilior anaſarca. Hoc enim in morbo totus homo medico eſt immutandus quod certè ne diis quidem ipſis facile fuerit. Celſus quoque breuiſſimis hiſce verbis hunc locum complexus eſt. Item ſi ſanguis ſurſum deorſumq; erupit, & aqua medium corpus impleuit. At alteri denunciandum eſſe perniciem præmonet author, tum ad liberandam medici fidem, tunc etiam ad artis dignitatem & admirationem conciliandam. Vitioſa ſunt porro exemplaria quæ ἀφλεκτατάτοισιν pro ἀφυκτατάτοισιν legunt.

οἷσι ἢ οἰδήμασι] Pulcherrimè hunc locum ita reddidit Celſus. Quibuſdam etiam in hoc morbo tumores oriuntur, deinde deſinunt, deinde rurſus aſſurgunt. Hi quidem tutiores ſunt, quam qui ſupra comprehenſi ſunt, ſi attenduntur, ſed fere fiducia ſecundæ valetudinis opprimuntur. καταμαραίνεσι autem de tumoribus dicitur qui euaneſcunt, emarceſcunt, ſubſidunt, remittuntur, & deſinunt aut detumeſcunt, quod eſt καθίσασι in Prognoſtico.

ἐμπυραμιδίων] Sic habent vulgata exemplaria, verum ἐμπλαμυρίων ex melioribus legimus, quod magis ſuperiori lectioni conſentiat, quæ ex ſanguinis profluuio aqua impleri laborantes voluit, etſi eos quoq; incendi non eſt abſurdum, humore circa viſcera torpeſcente, ideóq; ſalſedinem & putredinem concipiente, vnde & ſitis & febris inaugeſcit. Ferè enim in totum plurimi ex hydropicis febricitant (vt ſcribit Aëtius.) Vtramq; autem lectionem pro codicum varietate complexus eſt Caluus.

ἐξαπατέουσι ἢ] Iſtud non videtur aſſecutus Caluus, dum à Medicis necatos ægros dicit. Eſt autem vſu & opere medico tritiſſimum, vt ſponte, vel arte, materia vacuata & detumeſcente tumore malum redeat, eſtq; ſignum omnino peſſimum, quod cauſa ſit pertinax & malum viſceribus penitus inhæreſcat. Ideóq; ferè fiducia ſecundæ valetudinis ſeſe in exitium præcipitant, quòd relictis medicis negligentia ſibi conſulunt. Multi ſanè obſeruantur qui ex alui profluuio, vacuata materia & detumeſcente ventre melius habuerunt, ſed paucis poſt menſibus ex relicta cauſa repetens morbus, interitum attulit. Adeo non ſatis eſt ratum, hydrope correptum, aqua in ventrem aut veſicam confluente, à morbo liberari, quod ſcriptum eſt ab Hipp. paſſim, aph.14. lib.6.& 29.lib.7. & libello περὶ κρισίων. Ac de his ſcriptum videtur in Cois Præſagiis, ὕστερος περὶς θεραπείῃ ἐσόδῳ, παλιμδρομίῃσιν, ἀπολήψιος.

περὶ

A Περὶ δὲ τῶν φθινόντων, καὶ τῶν ὀλίγου δεῖν τελευτώντων, ἐκ τούτου λέγω, ἀπὸ τοῦ τὰ τῶν ἐμπύων ἐγγύτατα φύσιν. χρὴ γὰρ τὸ πτύελον τῶν μελλόντων καλῶς ἀπαλλάξειν, εὔπεπτέως τε ἀναβήσεσθαι, καὶ εἶναι λευκόν, καὶ ὁμαλόν. καὶ ὁμόχροον. καὶ ἀφλέγματον. ὃ δὴ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταῤῥέον, εἰς τὰς ῥῖνας τρέπεσθαι. πυρέττειν δὲ μὴ λαμβάνῃ, ὥστε τῶν δείπνων μὴ κωλύεσθαι, μηδὲ διψῶν. ἡδὺ γὰρ ἐπιχωρείτω παντὸς μᾶλλον. τὸ δὲ ἐπιχωρέον ἔστω σκληρόν. πλῆθος δὲ κατὰ τὸ εἰωθός. τὸν δὲ ἄνθρωπον ὡς ἥκιστα λεπτὸν εἶναι. τὸν δὲ σῖτον ἐπαινῶ χρῆναι, τετραγώνου τε εἶναι, καὶ λάσιον. καὶ ὁ χόνδρος αὐτοῦ μικρὸς ἔστω. καὶ σεσηκωμένος ἰσχυρῶς. ὅσοις μὲν γὰρ τοῦτο πάντα ἔχει, σωθῆναι πλεῖστα γίνεται. ὅσοις δὲ ἂν μηδὲν τούτων ἔχῃ, ὀλεθριώτατος. οἱ δὲ ἂν ἔμπυοι γίνωνται, νέοι ἐόντες ὀξὺ ἀποσκήψιος, ἢ σύριγγος. ἢ ἀπὸ μηροῦ τινος τῶν τοιούτων, ἢ ὀκνοπαλινδρομίης ἀπεστάσιος, ἢ σωθήσονται, ὧν μὴ πολλὰ καρτερὰ αὐτοῖσιν ἐπιγίνηται τῶν ἀγαθῶν σημείων. ἀπόλλυνται δὲ καὶ ἄνδρωποι ὀλίγοι, ἐς ὃ φθινοπωρον. ἰσχυρῶς δὲ ἐκ τῶν μεγάλων νοσημάτων μακρὰν. ἐς τὸ ὥρην ταύτην τελευτῶσιν οἱ πλεῖστοι. τὰ δὲ μεγάλων ἥκιστα σωθήσονται, αἵ τε παρθένοι καὶ αἱ γυναῖκες, ἦσιν ἀπολήψεται ἐπιμηνίων ἡ φθίσις γένηται. εἰ δὲ μέλλοι τις σωθήσεσθαι τῶν πρότερον, ἢ τῶν γυναικῶν, τά τε μεγάλων σημεῖα, τά τε ἀγαθῶν δεῖ πολλὰ ἐπιγενέσθαι, καὶ τὰ ἐπιμηνία λαμπρῶς τε καθαρῶς ἐπιφανέσθαι, καὶ εὐέλπιδα ἐλπίς. οἱ δὲ ἐκ τῶν αἱμάτων τὰ ἀναῤῥήξιος ἔμπυοι γινόμενοι τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν παρθένων, σωθήσονται μάλιστα ἄνθρωποι. τὰ δὲ σημεῖα χρὴ πάντα ἀναλογιζόμενον τά τε σωθήσων καὶ τῶν ἐμπύων καὶ τῶν φθινόντων σκοπεῖν, ὅν τε σωθησόμενον, καὶ τὸν ἀπολλύμενον. μάλιστα δὲ σωθήσονται, ἐκ τῶν αἵματος ἀναῤῥήξεων, οἵσιν ἂν ἀλγήματα ἐπὶ ἀρχῇ μελαγχολικὰ, ἔν τε τῷ νώτῳ καὶ ἐν ταῖς ἰγνύῃσι. καὶ μετὰ τὴν ἀναῤῥῆξιν ἀνωδυνώτεροι γένωνται. βῆχες τε δὲ ἅμα ἐπιγίνονται, καὶ πυρετοὶ καὶ πλῆθοι διαπεπόνηκότες, διψαν εὐπετέως φέροντες. ὑποχροᾶσθαι δὲ τὰ ἀναῤῥήξιος μάλιστα γίνονται τὸ δεῖσιν, εἰ μὴ ἐπισάσεις ἐπιγίνοιντο. αἱρέσεις δὲ τὰ ἐπισάσιος, αἱ αἵματος ἀναῤῥήξεις, ὁκόσοι δὲ ἐν τοῖσι φήσιν διηνεκέα λεπτὰ ἔσεσι, καὶ μάλα χρόνιον λεπτύνονταί τε καὶ βήσσουσι, καὶ δύσπνοιαι γίνονται, ὥστε πυρετὸν ἐπιλαμβάνειν, ὥστε ἐμπυημάτων ἐπιγινομένων, τούτους ἐπιμένεσθαι, ὀκνεῖ βήσσουσί τε καὶ δύσπνοοι ἐοῦσι, καὶ ξυνεστεμμένον τι καὶ μικρὸν ὀλίγον ἔχειν, ὀκνοῦσι.

At de ſputo & tuſſi eorum quos tabes malè habet eadem mihi dicenda ſunt quæ de purulentis ſcripſi. Eum nanq; qui probè leuari volet cõuenit ſputũ facilè tuſſi reiicere, eſſeq; albũ & æquale, vnius coloris, & ſine pituita. Quod à capite defluit ad nares vertatur, neq; febris prehẽdat, vt nec cibos impediat, neq; ſitim faciat. Aluus autẽ quotidie deiiciat, & quod ſecedit durũ eſto, & iis quæ aſſumuntur cõueniẽs. Hominẽ quam minimè tenuẽ eſſe cõuenit. Pectus verò laudandũ quadratũ & hiſpidũ, cuiuſq; cartilago exigua & admodũ carnoſa eſt. In quo nanq; hæc omnia inerunt, is maximè ſuperſtes futurus eſt. At qui nihil horũ habuerit, exitio maximè eſt affinis. Iuuenes verò qui in pectore pus colligunt ex humorũ decubitu aut fiſtula, aut alio quopiã id genus, aut ex abſceſſus reuerſione, ij, niſi multa admodũ bona ſigna aſſecutĩ ſint, minimè euadunt. Moriuntur vero eiuſmodi homines ſub autumnũ, valdeq; & ex aliis morbis longis plæriq; ſub hoc tempus pereunt. Ex reliquis autem minimè euadunt, tũ virgines, tum mulieres, quibus ex menſtruorũ ſuppreſſione tabes cõtingit. Quod ſi ex his aliqua ſupereſſe volet, cùm multa laudabilia ſigna accedere tũ verò menſes luculẽter & manifeſtè cõparere oportet, alioqui nihil ſpei relictũ eſt. At qui ex ſanguinis eruptione pectore pus colligunt tũ viri, tum mulieres, ac virgines. ij certè haud minus ſuperſunt. Cæterùm omnia ſigna tam ſuppuratorum quàm tabeſcentiũ, animo reputantem, tum ſuperfuturũ, tum etiã periturum prædicere oportet. Ex ſanguinis autem eruptione maximè ſuperſunt, quibus in dorſo & pectore dolores adſunt melancholici, & ex ſanguinis eruptione dolore quodammodo leuantur. Neq; enim tuſſes admodũ, neq; febres ſuccedũt, ac plæriq; ſitim ad extremum vſq; facilè tolerãt. Sed recurrunt ferè ſanguinis eruptiones, niſi abſceſſus ſuccedant, ex quibus, ij ſunt optimi, qui maximè cruenti. Qui verò in pectore dolores ſentiũt, & temporis tractu extenuantur, tuſſi & difficultate ſpirandi conflictantur, ſi neq; febres prehendant, neq; ſuppurationes ſuccedant, ex iis percontari oportet, ſi quãdo tuſſiunt & difficulter ſpirant, num etiam concretum quiddam & modicè olens per tuſſim reiiciant.

F περὶ τῶν ἐμπύων] Videtur Coacas Prænotiones intelligere, in quibus multa de purulentis ac tabeſcentibus ſcribuntur, atque hæc eadem ex Prognoſtico ſumpta repetuntur. Libro quoq; de Morbis primo & ſecundo & lib. περὶ τῶν παθῶν multa de cuiuſuis generis ſuppuratis ſcribuntur, vt non temerè περὶ τῶν ἐμπύων inſcribantur.

χρὴ γὰρ τὸ πτύελον] Hæc in Coacis Prænot. ex Prognoſtico repetuntur, & reliquæ addiuntur ſalutis purulentorum notæ. Cornelius verò Celſus hunc totum locum eleganter ſic expreſſit cap. 8. lib. 2. At in tabe eius qui ſaluus futurus eſt, ſputum eſſe debet album, æquale totum eiuſdemq; coloris, ſine pituita, eiq; etiam ſimile eſſe oportet ſi quid in nares à capite diſtillat. ἀφλέγματον autẽ cũ Celſo, ſine pituita diximus & pituita vacuum ſignificat, quod ſit in Prognoſtico φλέγματος ἀπηλαλυμένον. Quod etiã in Coacis retinuimus & probauimus. Laudabiles etiam puris in ſuppuratis notas iſtas prædicat Aretæus, his verbis cap. 9. lib. 1. περὶ σημείων χρηστῶν παθῶν, ἀφρὸν μὲν πάχεϊ, ὁκοῖα δὴ λιπαρὰ, πίονα, ἄδυσμα, λεῖα, στρογγύλα, καὶ ἀναδίδοντα ἄδατον, καὶ ἐπιφέρεται, θερμὰ πάντα. In ſumma autem de pure dictum ſit, quæcunq; alba ferunt concocta, inodora, læuia, rotunda, & promptè extudiuntur, aut per aluum deturbantur, ea ſunt ſalutaria. τὸ δὲ ἀπὸ κεφαλῆς καταῤῥέον] Celſus ſimile eſſe vult ſputo quod in nares diſtillat, breuitatis ſtudioſus. Sed certè, etſi hoc valde eſt optabile, aliud quid tamẽ hæc verba ſonant. Nam cum maximè periculoſæ ſint tabes, quæ ex capitis diſtillatione oriuntur (vt ſcribitur in Coac. Præſagiis & lib. 1. de Morb.) ad id omni conſilio contendere oportet, vt quod ad thoracẽ confluit, ad nares deriuetur. Quamobrem lib. 2. de Morb. medicamenta naribus admoueri iubet, quæ pituitam eiuſmodi euocent, his verbis, καὶ ἐπὶλυέτω τὸ στόμα τῷ νυκτὶ ὑπὸ φοίτης ἄλμη, φρὸς τὰς ῥῖνας ὑπὸ σφυγμοῦ φάσματα πυκνότερα. ὑπὸ μὲν γὰρ, σφυγμοῦ ὑπὸ δὲ πλείονος ὁ χρόνος. Cum q; noctu ad os ſalſuginoſus humor concedit, ad nares ei crebriora medicamenta apponito. At ſi nõ confluit, apponito quidem, verùm ex longiore interuallo. Rurſuſq; καὶ ἢν μὲν πτύελον ἐς τὸ στόμα ἴῃ πολλὸν καὶ ἅλμυρὸν, φρὸς τὰς ῥῖνας φερέτω ἐλάχιστα, καὶ χρόνῳ μᾶλλον ἄγειν. ὑπὸ δὲ μὴ ἴῃ τὸ ῥεῖθρον ἐς τὸ στόμα μὴ φερέτω ἐπὶ πολὺν χρόνον φρὸς τὸ κεφαλόν. Ac ſi ſaliua quidem multa & ſalſuginoſa ad os proceſſerit, ad nares apponito quod bilem minimè educat. Si verò fluxio in os non feratur, capiti ne apponito. Nic quoq; lib. περὶ παθῶν, in tabe naribus admoueri medicamenta quæ caput vacuent conſulit. τῷ δὲ κεφαλῷ αὖτε φέρειν κηθαίῃσι, φρὸς τὰς ῥῖνας φέρεσθαι φάσματα.

πυρετὸν δὲ μὴ λαμβάνῃ] In Coacis præſagiis & prædictionibus in ſuppuratorum ſalute febrem abeſſe vult, ἀπυρεσίην χρῆναι. Celſus, longè optimum eſt febrem omnino non eſſe: ſecundum eſt, tantulam eſſe, vt neq; cibum impediat, neq; crebram ſitim faciat. Idẽ quoque, At in tabe ſputum mixtum purulentum, febris aſſidua, quæ & cibi tempora eripit, & ſiti affligit, in corpore tenui periculum ſubeſſe teſtatur. δεῖπνον autem cibum diximus, Celſum ſecuti, eamq; in rem ſæpius accipitur. Exemplaria quædam manu ſcripta ὕπνον pro δεῖπνον legunt, quod etiam ſignificauit Caluus.

ℭ τὸ ἔκθυμον] Alui profluuia in tabidis exitium minantur, vt ſcribimus in Coacis Præſagiis. Hunc locum ita Celſus exponit, Aluus in hac valetudine ea tuta eſt, quæ quotidie coacta, eáque conuenientia his quæ aſſumuntur reddit. A

τὸν δ' ἄνθρωπον] Sic Celſus hunc locum vertit. Corpus id quod minimè tenue, maximeq; lati pectoris atque ſeroſi eſt, cuiuſque cartilago exigua & carnoſa eſt. Corpus certè minimè extenuatum & tenue, ſed carnoſum eſſe oportet & oprimè quadratū, ſi quis exitium effugere volet, cùm in dies extenuatur & à morbo contabeſcat, vt ſcribitur lib. 2. de Morb & lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν. Et in corpore tenui & longo cauendam eſſe tabem teſtatur Celſus. Sic lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν φησὶ τὸν τοιοῦτον νοσέοντα, ὑ ξυμφορὴ λεπτὸς ἦν. Quo magis mirandum eſt Caluum contra omnium codicum quos adhuc videre licuit fidem, pectoris muſculos non carnoſos probare.

ὅσοι δ' ἂν ἔμπυοι] Hunc locum etſi alio ſenſu ſic expreſſit Celſus. Solent etiam in adoleſcentibus ex eo morbo vomicæ fiſtulæq; oriri, quæ non facilè ſaneſcunt, niſi ſi multa ſigna bonæ valetudinis ſubſecuta ſunt.

ἐς τὸ φθινόπωρον] Autumnum tabeſcentibus noxium eſſe ſcribitur placito 11. lib. 3. & ferè plæroſq; ad autumnum perire ſcribit Hipp. lib. 1. epid. & lib. 3. Ideoq; φθινόπωρον φθινώδης dicitur lib. 6. epid. Ibidemq; aph. 13. ſect 7. Τῶν φθίνοντα τὸ φθινόπωρον κακὸν ſcribitur. Sic autumno grauiſſimos & maximè exitiales morbos circumferri ſcribit Hipp. lib. 2. Epid. & aph. 9. lib 3. Eaq; notione φθινόπωρον θανατώδες nuncupatur Hippocrati lib. 2. & 6. Epid. Celſus autumnum longè periculoſiſſimū quiq; multos opprimat dixit cap. 1. lib. 2. Horatius graue tempus autumni vocat, & Iuuenalis lethiferum. Hunc porrò locum Celſus tabidorum exitium indicans ſic expreſſit, Vtiq; ſi tempus autumni eſt, quo ferè qui cætera parte anni traxerunt, reſoluuntur. B

τὴν δ' ἄλλων ὕβριν] Celſus hunc locum etſi alia longè notione ſic expreſſit, Et reliquis verò minimè facilè ſanantur virgines, aut hę mulieres, quibus ſuper tabem menſtrua ſuppreſſa ſunt. Porrò ex menſium ſuppreſſione exitioſiſſimam tabem ſuboriri, & ex qua ſupereſſe nefas ſit, ſcribit Hipp. lib. 1. περὶ γυναικείων.

μάλιστα δ' ἀφεύσιον)] Sic Celſus hunc totum locum exprimere videtur. Super tabem ſi mulieri quoque ſuppreſſa menſtrua fuerint, & circa pectus atq; ſcapulas dolor manſit, ſubitoque ſanguis erupit, leuari morbus ſolet. Nam & tuſſis minuitur, & ſitis atque febriculæ deſinunt. Sed iiſdem ferè, niſi redit ſanguis, vomica erumpit, quæ quò cruentior, eò melior eſt. Verùm Celſus longè alio ſenſu, quæ hic ſanguinis eruptioni in vniuerſum tribuuntur, mulieribus ex menſium mora tabe conflictatis concedit. Dolores verò melancholici hic innui videntur diutius permanentes & pertinaces, nimirum ex humoribus craſſis & crudis ſuborti, quemadmodum apoplexia & conuulſio morborum melancholicorum nomine accenſentur aph. 56. lib. 6 & 40. lib. 7. Quod etiam ſignificare per (dolorem manentem) Celſus videtur, & quòd tandem hi humores tractu temporis in abſceſſus vertuntur. Aut certè eos dolores intelligit, qui ex tumoribus denigratis & liuidis oriuntur, quales in eas partes translato & impacto craſſiore ſanguine fieri ſolent, vnde tandem abſceſſus conſequuntur. Ἀποσκέσεις autem hîc ſunt, quæ ἐκπυήματα aut ἐκπυήσεις in Prognoſtico dicuntur, vomicas vocat Celſus. C

τὴν πυρετῶν] Iſtud ſuperioribus iunximus, meliora exemplaria & Celſum ſecuti, reliquum membrum per ſe diſtinximus.

εἰ τὴ ξυνεστραμμένον τι] ξυνεστραμμένον τι quiddam concretū, contortūm, compactum aut conglobatum intelligit, veluti concretam quandam pituitam, & grandiniſimile quiddam & induratum, velut συνεστράφθαι concreſcere & colligi, ac coaceruari denſarique ſignificat Hippocrati aph. 40. lib. 5. quod alibi συνέχεσθαι dicitur. Lib 2. de Morb in Phthoe ſcribitur, αἱ δὲ βῆσσαι ἢν τὸ πῦον ᾖ χάλαζα, ἢ ἐλατηρίῳ ὁμοῖον ἐκ πύου δακτύλοισι συνιὸν ἢ κόνδυλοι γίνωνται). Pus veluti grando tuſſi reiicitur, & digitis attritum durum & graueolens exiſtit. Ex ſputi autem graueolentia quàm exitialis tabis ſigna cenſentur, vt ſatis patet ex aphoriſmis, Coacis Præſagiis & libr. 2. de Morb. Vnde effectum eſt vt Caluus pro ἐκπυήσεις ἀνθρῆσις legiſſe videatur. Etſi enim ea indicia proximam perniciem indicant, exemplarium tamen conſenſum ſequi malim. D

At de his qui podagra tentantur iſta nobis dicēda videntur. Qui in ſenectute roſos aut callos in articulis induratos habēt, aut laboriosè vitam tolerant, cū aluo ſicca, ij ſanè omnes (vt ſentio) humana arte ſanari nequeunt. His certè ſuccedentes inteſtinorum difficultates optimè medentur, quin & quæcunq; aliæ colliquationes infernæ, eos valde iuuant. Iuuenis verò cui nec dū circū articulos calli indurueruūt, cuiq; victus ratio curæ eſt, ad laborē eſt impiger, aluumq; habet vitæ inſtituto probè cedentem, is ſanè prudentem hactenus medicum, ſanus euadet.

Περὶ ὧν ποδαγεώντων ταῦτε. ὅσοι μὲν ἢ γέροντες, ἢ παῤ ἡβέων τοῖσιν ἀρθρίοισιν ὀπισθώματα ἔχουσιν, ἢ ὅπου τα-λαίπωρον ζώουσι κοιλίας ξηρὰς ἔχοντες, ὅσοι μὲν πόρρω ἀδυώπιοι ὑγιέες γίνεσθαι αὐθρωπίνη τέχνη, ὅσον ἐγὼ οἶδα. ἰώνται μὲν τάχιστα, ἄεισα μὲ δυσεντερείαι, ἰὼ ὀπισθίων), ἀτὰρ ἢν δηλαὶ ἐκτήξιες ὠφελέουσι καθαραί, αἳ ἐς τὰ κάτω χωρία ῥέπουσαι. ὅστις δὲ νέος ἐστὶ, καὶ ἀμφὶ τοῖσιν ἀρθρίοισιν ὀπίσω ὀπισθώματα ἔχει καὶ τὸ ὄφρον ἐστὶν ὀπιμελὴς τε καὶ φιλόπονος, καὶ κοιλίας ἀγαθὰς ἔχων, ὑσταικὴν τοῖς τὰ ὀπισθώματα, ἔστ' ἂν ἡ ἡδυγνώμων ἔρηται ὀπιτυχών, ὑγιὴς αὖ γένοιτο.

ὅσοι μὲ ἢ γέροντες] Hunc locum ſic expreſſit Celſus. Articuli verò qui ſic dolent, vt ſuper eos ex callo tubercula quædam innata ſint, nunquam liberantur: Quæq; ex eorum vitia vel in ſenectute cœperunt, vel in ſenectutem ab adoleſcentia peruenerunt, vt aliquando leniri poſſunt, ſic nunquam ex toto finiuntur. ὀπισθώματα autem vocat, quos alij πόρους dicunt, lapidolas in articulis duritiem, & roſos aut callos induratos, qui vbi ſemel increuerint, priſtinæ ſanitatis in articulo ipſum tollunt, vt ſcribit Gal. lib. 10. Comp. med. κῆ τόπ. Hos vero Aurelianus inſolenter admodum tranſitus vocat, πόρους, cum πῶροι dicendi ſint. Vitioſus porro eſt codex Aſulanus, qui pro ἀδυώπι ἀδυώπιον legit. E

ἰώνται μὲ τάχιστα] Sic Celſus expreſſit & ſequentibus iunxit. Articulorum verò vitia, vt podagræ chiragreq; ſi iuuenes tentarunt, neq; callum induxerunt, ſolui poſſunt, maximeque torminibus leniuntur, & ex quocunq; modo venter fluit. Vbi ἐκπτώσεις αἳ ἐς τὰ κάτω χωρία ῥέπουσι, humorum receſſus & eliquationes per aluum effuſæ, ac humorum profluuia, quæ corpus eluunt, exinaniunt & exoluunt intelliguntur. Sic πίνειν apud Theonem gymnaſten pro λύειν ἢ κενοῦν accipi ſcribit Galen. lib. 2. Salub. Alui autem ductiones & infernæ purgationes in articulorum vitiis plurimum habent momenti, eaſq; conſulit Hippocrates lib. περὶ παθῶν. Quas tamē Eraſiſtratus in podagricis expulit ne in inferiores partes factus curſus pedes repleret, cum tamen euidens ſit omnia purgatione, non ſuperiora tantummodo, ſed etiam inferiora exinaniri. Hunc autem locum innuere videtur Aurelianus cap. 1. lib 5. Chronicon ſcribens vtilem inquit Hippocrates iſchiadicis dyſenteriam. Habet enim imitationis quidā recorporationis faciundæ, quanquā plurima vexatione corpus afficere videatur. Vitioſum autem eſt quod in quibuſdam exemplaribus ἐκπώσεις pro ἐκπτώσεις legitur. F

καὶ ἢ τρόπον ἐστὶν ὀπιμελὴς] Attentum ac maximè ſolicitum & diligentem in victus ratione, gnauumq; & ad labores impigrum requirit eum qui articulorum vitiis curandis prouidere vult. Celſus quoque, quibus articulorum dolor certis temporibus reuertitur hos ante & curioſo victu cauere vult, ne inutilis materia corpori ſuperſit.

καὶ κοιλίας ἀγαθὰς ἔχων] Aluum pro inſtituto vitæ genere bene reſpondentem, ac vitæ ſtudiis & moribus audientem requirit, hoc eſt liberam & medicamentis facilè parentem, quod magnum eſt in articulorum vitiis præſidium. Idque reſpondet ærumnoſæ vitæ quam ſupra poſuit cum aluo ſicca.

Ex morbo ſacro, quem comitialem dicūt, ægerrimè emergunt, quibuſcum vnà à puero increſcit morbus, & in virilem ętatem ſimul adoleſcit, deinde quibus ætate floreūte ortus eſt, nempe poſt annum quintum & vigeſimum, ad quadrageſimū quintum vſque.

Τῶν δ' ὑπὸ τῆς ἱερῆς νόσου καμνομένων, χαλεπῶταται μὲν ἕξιν ἔχουσιν, ὅσοισι δ' ἂν ἀπὸ παιδὸς ξυμβήσεται καὶ ζωὸν ἀνδρωθῆ τὸ νόσημα. ἔπειτα δὲ ὅσοισιν ἂν ἥβης ἐν ἀκμάζοντι τῷ σώματι τῆς ἡλικίης. ἦν δ' ἂν ἀπὸ εἴκοσι, καὶ πέντε ἐτέων, ἐς πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἔτεα. C

μῆ

A μετ' ὀλίγα νόσους, ὅσοις αἱ ἡλικίαι τὸ νούσημα μηδὲν παρεσημήνωσιν, ὁκόθεν ἄρχεται τὸ σῶμα ἕλκος. οἷσι μὲν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς δοκεῖ ἄρχεσθαι, ἢ ἀπὸ τῶν πλευρέων, ἢ ἀπὸ τῆς χειρός, ἢ ποδός, εὐπετέστερα ἰᾶσθαι. διαφέρει γὰρ καὶ τοῦτο. τὰ μὲν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τούτων χαλεπώτατα, ἔπειτα τὰ ἀπὸ τῶν πλευρέων. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν τε καὶ τῶν ποδῶν μάλιστα οἷά τε ἐξυγιαίνεσθαι. ἐπιχειρέειν δὲ χρὴ τουτέοισι τὸν ἰητρὸν, ἐνιδόντα τὸν τρόπον τῆς ἐπίσιος, ᾧ ἐωσιν ἄνθρωποι νέοι τε καὶ φιλόπονοι. παλιὼ ὅσων αἱ φρένες ἢ κακὸν ἔχουσιν. ἢ ἐπῆλθε ἀπὸ πλήκτου τινὸς γενέσθαι, ἢ μὴν μελαγχολικὴ αὐτῶν ἐκκάθαρσις, ἢ λυσιτελέει. αἱ δ' ἄλλαι, αἱ ἐς κάτω τρεπόμεναι, πάσας ἀγαθαί. ἄμεινον δὲ καὶ ἐν τούτοισι πολλῷ, αἱ αἵματος ἔρασται. ὁπόσοι μὲν γεγόντες, ἤρξαντο λαμβάνεσθαι, ἀπὸ θηλέων τε μάλιστα, καὶ ἐὼν μὴ ἀπόλλωνται. πάχιστα ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου. ἀπὸ δὲ τῶν ἰητρῶν ἥκιστα ὠφελέουν.

Quos deinceps consequuntur quibus morbus accidit, neq; ante in corporis partibus aliquis venienti mali sensus est. Quibus nanq; ex capite initium ducere videtur, aut latere, aut manu, aut pede, ij facilius sanantur. Hæc tamen etiam inter se differunt. Ex his nanq; molestissimi sunt qui à capite originem trahunt, deinde ex latere, qui vero à manibus ac pedibus, præcipuè sanitatem recuperant. His autem manum admouere medicum oportet, qui rectè curationis ratione renuerit. vbi iuuenes fuerint, & laboribus dediti, nisi si cui mens malè sit affecta, aut quis attonitus fuerit. Eiusmodi nanq; vehementes mentis emotiones, nihil conducunt. Reliquæ verò omnes naturæ emotiones, quæ ad inferna tendunt, probantur, longeq; optimæ hoc loco censendæ sunt, quæ maximè cruentæ. At senes qui corripi cœperunt præcipuè moriuntur, ac nisi pereant, celerrimè sua sponte seruantur, minimumq; à medicis iuuantur.

B

C

ἡ δὲ ἱερὴ νόσος] Comitialis morbus Græcis ἱερὰ νόσος, dicitur, aut ob magnitudinem, vnde etiam magnus vocatur morbus Hippocrati lib. 6. Epid. aliis Herculeus, vt scribit Galenus Comment. 6 in lib. 6. Epid. aut quòd sacer sit & à diis immissus (vnde diuinus Apuleio & Aureliano appellatur, quæ tamen opinio exploditur libello de morbo sacro. Quod etiam testatur Gal. Com. in lib. 6 Epid.) aut quod sacram mentis arcem, hoc est cerebrum, aut sacram animam occupet, vt vult Aurelianus & Alexander Trallianus. Eius etiam nomenclaturæ causas plurimas affert * Aretæus his verbis, ἀλλὰ γὰρ δόξειε ἂν ξυμφορὴ δεινὴ γὰρ δοκεῖ ἐς τὸν σελήνιον ἐπιπέμπειν ἀνθρώποισι θεός. ἔστιν, ἵνα μὴ κεκλάσωμαι τῷ πάθεϊ. ἀπὸ τοῦ δὲ ἄλλας αἰτιάσεται. ἢ αἰτίη δὲ τοῦ καλεῖσθαι ἱερὴν γὲ τὴν νόσον. ἢ ἰσότης ἐν ἀνθρώποισι. ἀλλὰ θεῖός ἐ δοκέουσιν ἔξης ἐς τὸν ἄνθρωπον ἐκπέμπειν θεόν. ἢ ξυμπάσην ὁμῶς πάντα ἐπιλαμβάνειν ἐπίληψιν. Quin & præter opinionem hominum euenit hæc calamitas. Nam & quidam existimant flagitiosis hominibus à Luna immitti, cuius rei causa sacrum hunc morbum nominant. Verùm & alias ob causas istud nomen fuit impositum, aut ob mali magnitudinem (quod enim magnum sacrum dicitur) aut quod humana ope minime tollatur, sed diuina, aut quod dæmone correptus homo videatur, aut ob hæc omnia simul, sacrum appellarunt. * *Cap. 4. lib. 1. de sign. diutur. morb.*

D

ὀκόθεν δ' ἂν ἀπὸ παιδὸς] Morbus comitialis ante pubertatem ortus, ætatis mutatione profligatur (ex aphor. 45. lib. 2. & 7. lib. 5. & aph. 4. sect. 1. lib. 6. Epid. & ante pubertatem ortus, non ægrè finitur, vt scribit Celsus. Vbi verò pubertatis tempus exegerit, & ad virilem ætatem adoleuerit, diuturnus esse solet, velut cæteri morbi qui neq; pubertate, neque primis coitibus, neque in fœmina primis menstruis finiti sunt, ex aphor. 28 lib 5. Quem expressit Celsus cap 1. lib. 2. & Plin cap. 4. lib. 28. his verbis, Multa genera morborum primo coitu soluuntur, primoque fœminatum mense. Aut si non id contingat, longinqua fiunt, maximeq; comitiales. Quod etiam innuit Hippocrates lib. 6. Epid. sect. 5 his verbis, τὰς ἐπαυξήσιος νόσους μίξις. Morbos qui successu temporis augentur, coitus lædit. Hanc etiam morbi comitialis solutionem ex ætatis immutatione eleganter circumscribit Iligoges author Hippocratem exprimens, his verbis ἔστιν ὅτε μὲν γὰρ παῖδες ὄντες τὸ πρῶτον ἀφροδίσια παιδῶν ἢ φύσις ἐκλάμψασα περὶ ἥβην, ἢ κρίσιν τοῦ ἐπιγενομένου ἐπιφαύσῃ τῷ ἐμφύτῳ ἀκμῇ ἀναζεούσα τὸ ἄσημα. Affectum autem sanat in pueris impuberibus natura circa pubertatem elucens, & calore innato exiccatis causis morbum indicatione terminans. Sic Aretæus in morbi comitialis curatione, pubertatis profectum per hæc verba intelligit † ὑπὸ γὰρ τὴν ἥβην ἐς αὖθις ἐπιστρέφεται ἀκμάζοντα θείως. Quandoquidem naturalis in virilitatem mutatio aliquid boni efficit. Rursus cap. 4. lib. 1. de sig. diutur. morb. ἐξηλάθη δ' ἂν κατ' ἐπιτυχίης, ἢ ἄλλης ἡλικίης μίξιος ἢ ὅτε τῷ καλῷ συνέξηναι τὸ ἄρης. Interdum secunda fortuna per succedentem prouectiorem ætatem abigitur, quando simul cum ætatis flore euanescit.

E

† *Cap. 4. lib. 1. Cur. diutur. morb.*

ἔστιν ὅτε δ' ἔθησιν] Hanc totum locum sic expressit Celsus cap. 8. lib. 2. Morbus quoque comitialis post annum quintum & vigesimum ortus ægrè curatur, multeq; ægrius is qui post quadragesimum annum cœpit, adeo vt in ea ætate aliquid in natura spei, vix quicquam in medicina sit. Hippocrat. quoq; aph. 7. lib. 5 morbum comitialem post annum quintum & vigesimum ortum ferè ad mortem comitari scribit. Et Aretæus, " ἐὼν ἐσβαλὼν τῷ ἀκμαίῳ ἡλικίης, ξυγγηρᾷ τε ἐξωπαύσατο. Si ætatis vigorem excedit, consenescit cum ægro commoriturque. Hic autem iuuentus siue ipse ætatis flos intelligitur, & ab anno quinto & vigesimo ad trigesimum quintum circumscribitur, vt scribit Gal. Com. ad aph. 30. lib. 3. & 9. lib 5. Et iuuenibus morbos comitiales familiares facit Hippocr. aph. 20. lib. 3. Virilis quoque ætas quæ iuuentutem sequitur, & constans ætas, ac ἀκμὴ Galeno dicta lib. 6. Salub. hic compre-

F

henditur, quæ à quinto septenario ad septimum & annum 49. extenditur, vt scribit Gal. Com. ad aph. 30. lib. 3.

" *Cap. 5. lib. 1. Cur. ac.*

μετ' ὀλίγα τάδε] Sic Celsus, In eodem morbo si simul totum corpus afficitur, neq; ante in partibus aliquis venientis mali sensus est, sed homo ex improuiso concidit, cuiuscumq; is ætatis est, vix sanescit. Attingit autem tertium morbi comitialis genus rarum vt scribit Galenus lib. 3. de loc. affect. nostris tamen temporibus satis frequens, in quo ab vna corporis parte venientis accessionis sensus incipit, & auræ cuiusdam venenatæ, aut frigoris notione in parte quadã sentiunt, qua deinde cerebrum attentari videtur, vnde casus & totius corporis concussio accidit. Quod in iuuene ex pedis tarso Trallianus annotauit, multi ex tibia suscitari animaduerterunt. Quibusdam è pedis pollice aut manus digito quodam mali venientis significatio editur, vnde membri tremor aut torpor, deinde conuulsio & capitis concussio. Quæ omnia variè animaduertuntur in opere medico.

ἔστιν ὅτε δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς] Comitiales ex parte aliqua obortos sine totius corporis concussione, sed ex solius partis affectu intelligit, in quibus epilepticæ quædam videntur in parte affecta conuulsiones, & veluti quædam per intercapedines palpitationes, citra peruetuam conuulsionem, vt loquitur Galenus. Atq; id mihi indicare visus est Celsus, cum totum corpus simul affici dixit, & hominem ex improuiso concidere. In capite autem solo, citra vllam subiectarum partium concussionem epilepsiam fieri solo capite cõcusso, esse rarum est, à quibusdam tamen est annotatum. Celsus quoque hunc locũ elegantissimè his verbis expressit. Item morbus comitialis ante pubertatem ortus, non ægrè finitur & in quo ab vna parte corporis venientis accessionis sensus incipit. Optimum est à manibus pedibúsve initium fieri, deinde à lateribus, pessimum inter hæc à capite.

G

πλὴν ὅταν αἱ φρένες] Cellus etiam hunc locum his verbis adumbrat. Si verò aut mens læsa est aut neruorum facta resolutio, medicinæ locus non est. Aut igitur malè affectam mentem simpliciter intelligit, quod in morbo comitiali in errore ea teneatur, vt scribit Aretæus. * ξυνίσταται δ' ἔστι ὅτε ἐς ἑτέρους ἢ νόσος, ὡς τὰ πάντα μαραίνῃ. Aut humore ventriculorum cerebri obstructiones committentem, in cerebri substantiam sese immisisse, & eius temperamentũ commutando ei nocere, quod ὅπερ τῷ ἐξαίφνης φρενῖτις fieri Hippocrates †, vt scribit Galenus. Ex quo efficitur vt epilepsia sæpe in melancholiam aut furorem transeat. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐς παρίλιον vt scribit Aretæus, interdum etiã mentem in furorem adegit. Qua de re permulta scripsimus nostris in lib. 2. Epist. Commentariis. Apoplexia autem morbo comitiali valde affinis est, quod eodem humore & loco affecto consentiant, vt scribit Galenus Comment. ad aphor. 45. lib. 2.

H

* *Cap. 4. lib. 1. de sign. diutur. aff.* † *Lib. 3. de loc. aff. cap. 6.*

αἱ μὲν γὰρ μελαγχολικαὶ] ἔκστασις μελαγχολικὴ, vehemens & furiosa mentis emotio Hippocrati crebro dicitur Prorrhetico primo Hic igitur vehementes mentis excessus intelliguntur, cùm in melancholiam aut furorem morbus comitialis conuertitur, quæ tantùm non conducibiles existimandæ sunt, vt etiam morbū deteriorem faciant. Etsi ἔκστασις pro vehementi mentis emotione, quæ magna causarum perturbatione & naturæ impetu obstructiones ventriculorum cerebri leuat, sumi potest, aut quæ lentum humorē ex cerebri meatibus in eius substantiam & mentem propellit: Qua ratione morbi comitialis impropria quædam solutio furor aut insania dicitur lib. 2. Epid. & libello περὶ κεισίων. Eoq; intellectu ἔκστασις vehementem naturæ conatum, excessum & perturbationē molientem ad solutionem morbi futuram, aut commutationem ac dimotionem quandam significare videtur, velut aphor 5 lib 7. ἔκστασιν τινὰ κίνησιν καὶ βραχὺ μέλλουσαν κρίνειν, interpretatur Philotheus. Sic αἱ κάτω τρεπόμεναι ἐκστάσεις hic dicuntur vehementes naturæ motiones & commutationes, quæ per alui excretiones fiunt, & veluti quadam solutione morbi materiam ad infernas partes trāsponunt. Quod satis indicat Celsus qui hunc locum disertis verbis exprimens, hunc humorem depositum per deiectiones excerni scribit, his verbis, Atq; in his quoq; ea maximè prosunt, quæ per deiectiones excernuntur. Quòd autem ἔκστασις μελαγχολικὸς nomen apoplexiæ tribuatur, id aut ob morbi vehementiam, aut humoris naturam, pertinaciam & crassitudinem contingere posse videtur, vt patet ex aph. 56 lib. 6. & 40 lib. 7. A

τρεπόμεναι πᾶσαι] pro πᾶσαι ἀποστάσεις legit Cornarius. Cuius tamen lectionis in codicibus scriptis quos quidem videre licuit, nusquam extat vestigium. Verum illum id in eam causam impulit, quod hic idem quod supra abscessibus est attributum. Deinde quod eiusmodi naturæ emotiones & commutationes ἐκκρίσεις designant, quæ ἀποστάσεων κατ' ἴχνιον genere cēsentur. Et Aretæus in Epilepsiæ curatione alui deiectiones plurimum probat cum scribit, κοιλίης ἔκκεισις δὴ τοῖσι ὑπνώδεσι ἄκεσιν, μάλιστα πνευμάτων & φλεγμάτων. Verū hic maximè cruentæ excretiones intelliguntur, cum αἱμαπορὰ δυσεντερία totum corpus veluti per abscessum eluit ac expurgat. B

Cap. 1. lib. 1. de cur diutur. aff.

ἐκλέγει ἡ γέρων τις] Celsus. Multoque ægrius curatur is morbus comitialis qui post quadragesimum annum cœpit, adeo vt in ea ætate aliquid in natura spei, vix quicquam in medicina sit. Aëtius quoque cap. 24. lib. 6. senum curationem edocet, & quinam senes ab eo morbo vindicentur.

Pueri vero quibus oculi de repente peruertuntur, aut peius affecti sunt, aut tubercula sub ceruicem enascuntur, aut aliquantulum lingua hæsitant, aut tusses siccæ trahentes permanent, aut vbi adoleuerint, ad ventrem dolor contendit, neque conturbatur, aut iis latera distorquentur, aut venæ crassæ circa ventrē in varices conuertuntur, aut omentum descendit, aut testis intumuit, aut manus extenuatur & impotens redditur, aut pes & tibia tota citra aliam occasionem claudicat. In his omnibus animaduertendū est, morbum ista omnia præcessisse. Id quod plærique eorum qui pueros educant interrogati fatebuntur, quidam etiam, quod eos lateat, tale quid accidisse se scire negant.

Οἷσι δὲ τῶν παιδίων ἐξαπίνης ἡ ὀφθαλμοὶ διεστράφησαν, ἢ μᾶλλον ἢ ἐλάσσων ἔπαθον, ἢ φύματα ὑπὸ τὸν αὐχένα ἔφυ ἢ ἰσχνοφωνότεροι ἐγένοντο, ἢ βῆχες ξηραὶ χρόνιοι παραμένουσιν, ἢ ἐς τὴν γαστέρα μείζοσι γλωμῶσιν ὀδυνῶν φοιτᾷ, καὶ οὐκ ἐκταράσσεται. ἢ ἐν τοῖσι πλευρῇσι διαστρέμματα ἔχουσιν ἢ φλέβας παχέας παρὰ τὴν γαστέρα κιρσώδεας. ἢ ὀπίπλοον καταβαίνῃ. ἢ ὄρχις μέγας γέγονεν, ἢ χεὶρ λεπτὴ καὶ ἀκρατής. ἢ πούς. ἢ κνήμη ξυμπασα ἐχωλώθη, ἄτερ προφάσιος δήλης, τούτοισι πᾶσιν ἐνδέηται οἶδεν ἢ νοῦσος προελθοῦσα πρὸ τῶν παιδίων ἀπόντων. καὶ οἱ μὲν πλέστοι τῶν τρεφόντων καὶ παιδία, ἐρωτώμενοι ὁμολογήσουσι. σφὼν δὲ καὶ λανθάνειν καὶ φάσιν ἐνδέναι τοιοῦτον οὐδὲν γλυκύθυμον. C

οἷσι δὲ τῶν παιδίων] Hic attingere videtur morbi comitialis depulsiones & solutiones, quæ in aliqua corporis parte labem cū quadam impotentia firmant, vt non leuiore quam partis cuiusdam interritmento, portentosi illius morbi liberatio contingat. Has morbi huius veluti successiones exprimit Hippocr. lib 2. Epid. his verbis, τὸ νοσήμαθος τὸ μεγάλον ἐν τῇσι γλωμώδεσι λύσεσι, ἰχῶρες ὀδυνῶν, ὀφθαλμῶν διαστροφαὶ, πύφλωσις, ὀρχέων οἴδησις, μαζῶν ἄρσις. Magni morbi quem comitialem dicimus vehementiam soluit coxendicum dolor, oculorum peruersiones, occœcatio, testium tumor, & mammarum eleuatio Et nos fusioribus verbis ac exemplis probauimus nostris in eum locum Commentariis, vbi & huius loci autoritatem interposuimus. Libro quoq; de Morbo sacro hæ morbi comitialis reliquiæ, veluti nota quadam ac vestigio ex labe partibus quibusdam impresso celebrantur. Eamq; notam partibus inustam eleganter ὀπίσημα θεῖναι, aut ὀπίσημα γίνεσθαι dicit, quemadmodum eos qui in totum sine partis cuiusdam vitio liberantur, ἀσήμους θεῖναι γίνεσθαι. Qui loci s mirificè hic quadrat & huius authoris sensum optimè aperit. καὶ ὅκοσα δὲ παιδία σμικρὰ καταλήπια γίνεται τῇ νούσῳ ταύτῃ, δὲ πολλὰ χαποθνήσκει ὧν πικρὸν τὸ ῥεῦμα ὀπηγμένον καὶ κόπον ἔχει. δὲ γὰρ φλέβια λεπτὰ ἐόντα καὶ διὰ τοῦτο ἧσσον δεχόμενα τὸ φλέγμα ὑπὸ πάχεος καὶ πλήθεος, ἀλλαὶ ἀπορύσσεται καὶ πίνυται τὸ αἷμα, καὶ ὥσπερ ἀποθνήσκει. ὧν δ' ὀλίγον ἐὸν ἐς ἀμφοτέρας ταῖς φλέβας ἢ καταῤῥέον ποιήσῃ. ἢ ἐς ταῖς ὀπῇ θάτερα, θᾶσσον μὲν ὀπίσημα ἐόντα. ἢ γὰρ στόμα θᾶσσον ἅπτει, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ αὐχὴν, ἢ χεὶρ, ὁκόσον αὖ τὸ φλέβιον πληρωθῇ τῷ φλέγματος, καπιθῇ καὶ ἀπορυῶθῃ. τάχιστα μὲν οὖν τῷ φλεβίῳ αὐάλεπτα ἀδενέστερον ἔῃ καὶ εὐρυτέρην τοῦ τοῦ πίματος. τὸ θλαβέν. ἐὰν δὲ πλείονα χρόνον ὠφελεῖ ὡς ὀπιπολύ. ὑγρὸν γὰρ ἐπιλαμβάνον γίνεται. διὰ δὲ ταῦτα ὀπισθεν ἀσθενέστερα μὲν τοιούτοισι θᾶσσον ἐπιλείπει. ἀδενέστερα μὲν τοιούτοισι καὶ μᾶλλον εἰκὸς ἔῃ τῇ φλεβῶν κακωθεισῶν. Pueri quidem parui hoc morbo correpti, vt plurimum moriantur, si nulla fluxio contingat eaq; humida existat. Venæ enim tenues cùm sint, pituitam propter crassitudinem ac copiam suscipere nequeunt, verùm sanguis refrigeratur ac congelatur, sicque moriuntur. Quod si modica existens in vtrasque venas defluat, aut in alteram partem, supersunt, nota tamen ex morbo inusta. Aut enim os conuellitur, aut oculus, aut ceruix, aut manus, quacunq; quidem parte venula pituita referta extenuata fuerit & euicta. Hanc itaque venam necesse est infirmiorem esse, & hanc corporis partem affectam defectuosiorem. Vt plurimum verò id in longum tempus prodest. Neque enim amplius hoc morbo corripitur, si semel nota inusta fuerit. Eamq; ob causam ex necessitate reliquæ venæ affliguntur, ac ex parte simul extenuantur, vt aërem quidem capiant, pituitæ autem fluxio non amplius eo modo allabatur. Venis tamen affectis membra æquè imbecillia esse æquum est. D E

ἢ ἰσχνοφωνότεροι ἐγένοντο] ἰσχνοφώνους hic lingua hæsitantes & qui inter loquendum hærent intelligit, ex imporentia quadam musculorum gutturis, & neruorum ad eos perreptantium stupore, ab humore frigidiore in illas partes transfuso, balbutientemq; quandam linguæ impotentiam efficiente, non secus ac in naturalis conformationis imbecillitate & frigidiore temperie ἰσχνόφωνοι accensentur & in balborum genere numerantur, vt fusioribus verbis indicauimus nostris in lib. 2. epid. Commentariis, vt huius loci mentio iniecta est. ἐν τοῖσι πλευρῇσι διαστρέμματα] διαστρίμματα sunt laterum obliquationes cū latera distorquentur & peruertuntur, quod fit aut mole quadam incumbente, aut malo cum quarundam partium conuulsionibus aut peruersionibus erumpente. Possunt hic intelligi tumores quidam in latere decumbentes, quos per μαζῶν ἄρσιν innuere videtur Hippocr. lib. 2. epid. vt alias diximus. ἢ φλέβας παχέας] Varices magnorum malorum sæpe tutissima præbent effugia. Varicum in imo ventre meminit Celsus cap. 17. lib. 7. & Paulus lib. 6. cap. 82. F

ἢ ὀπίπλοον καταβαίνῃ] Rupto aut laxato peritonæo omentum in scrotum deuoluitur, vnde herniæ nomen indecorum ὀπιπλοκήλη nascitur De omenti procidentia agit Celsus cap. 18 lib 7. & Paulus cap. 63. lib. 6. Est alius omenti prolapsus vulnerato aut rupto peritonæo cuius meminit Hipp. aph. 58. lib. 4. & Gal 6. Meth. & Celsus cap. 21. lib. 7. & Paulus cap. 52. lib 6.

ἢ ὄρχις μέγας γέγονεν] ὄρχεως οἴδησιος meminit lib. 2. epid. in morbi comitialis depulsione, aut testium tumor ille ad protrahentem tussim ticcam & diuturnam refertur ex lib 2. epid. sect. 1. G

χεὶρ λεπτὴ καὶ ἀκρατὴς] Aretæus cap. 4. libr. 1. de signis diutur. morb. in morbi comitialis reliquiis χειρὸς ἀκρασίαν ponit, ἢ σφακελισμὸν ἢ παράλυσιν ἢ πήρωσιν ἢ ἀπόστασιν. Huius autem extenuationis aut exolutionis membrorum causa adscribitur lib. περὶ ἱερῆς νούσου.

Τὰ

Τὸν δὲ περὶ τῶν ἑλκέων μέλλοντα γινώσεσθαι, ὅκως ἕκαστα τελευτήσει, χρὴ μὲν καὶ τὰ εἴδεα τῶν ἀνθρώπων ἀξιοπίστασθαι, πάντε ἀμείνω πρὸς τὰ ἕλκεα καὶ τὰ κακίω. ἔπειτα τὰς ἡλικίας εἰδέναι, ὅποι ἦσιν ἕκαστα τῶν ἑλκέων, δυσπάλλακτα γίνεται. τά τε χωρία ὑποκεῖσθαι τὰ ἐν τοῖσι σώμασιν, ὅσον διαφέρει θάτερα θατέρων. τά τε ἄλλα ὁκοῖα τὰ ἐφ' ἑκάστοισιν ὑπογίνεται ἀγαθά τε καὶ κακὰ εἰδέναι. εἰδὼς μὲν γὰρ ἄν τις ταῦτα πάντα εἰδείη ἂν καὶ ὅκως ἕκαστα ἀποβήσεται. μὴ εἰδὼς δὲ ταῦτα, οὐκ ἂν εἰδείη, ὅπως αἱ τελευταὶ ἔσονται ἀμφὶ τὰ ἕλκεα. εἰδέα μὲν γὰρ ἀγαθὰ ὅδε τὰ τοιάδε. ἐλαφρὰ καὶ ξύμμετρα. καὶ οὔτε παχέα λίην, μήτε σκληρά. καὶ τὸ χρῶμα ἔστω λευκὸν. ἢ μέλαν. ἢ ἐρυθρόν. ταῦτα γὰρ πάντα ἀγαθά, ἄχρηστα δὲ τὰ εἰ μὴ εἴη μιξόχλωρον, ἢ χλωρόν, ἢ πελιδνὸν τὸ χρῶμα, κάκιον γίνεται. τὰ δὲ εἴδεα ὅσα αὖ τοῖσι περιγεγραμμένοισι ταῦτα πεφύκη, εἰδέναι χρὴ κακίω ἐόντα.

At vlcera qui nosse volet qualem quæq; exitum habitura sint, is imprimis quidem hominum naturas animaduertere debet, quæná ad vlcera melius, quænam etiá deterius affectę sunt. Deinde ętates in quibus sua cuiusq; generis vlcera non facilè profligantur. Locos etiam corporis in considerationẽ adhibere, quantum alij aliis præstent. Ac præcipuè quænam horum cuique bona maláve accedunt, nosse debet. His siquidem omnibus cognitis, quænam cuiusq; euenta futura sint facilè assequetur. Neq; existimandum est eum qui hęc non cognouerit, quinam futuri sint vlcerum exitus perspicere posse. Corporis autem naturæ probandę sunt leues, moderatæ, firmis visceribus præditæ, neq; admodum carnosæ, neque duræ, tum quæ colore sunt albo, aut nigro, aut rubro. Hæ etenim omnes probantur si puræ sunt. Deterius est, si ex pallido mixtum colorem, aut pallidum, aut liuidum habeant. Quæ verò naturæ supra positis aduersantur, eas deteriores esse constat.

τῶν δὲ περὶ τῶν ἑλκέων] Vlcus hic pro vnitatis solutione in carnosa parte sumitur, quemadmodum apud veteres, vt patet ex Gal. 3. & 6. Meth. Præclarè autem vlcerum prædictio instituitur & grauiter. Nam qui probè euenta cognoscere volet, is hominum naturas, ætates, tum vniuersalem corporis temperiem, tum particularem partis affectæ naturam, ac vlcerum symptomata & differentias in considerationem adhibere debet, vt ex Gal. curandorum vlcerum methodo satis patet lib. 3. Meth. med.

εἴδεα τῶν ἀνθρώπων] Naturas diximus, hominum formas, species, ac cuiusque propriam temperiem aut habitum, quibus inter se præstant homines, intelligentes. Nam ad vlceris curationem corporis natura æstimanda est, mollisne an laxa sit aut humida, an dura, sicca & compacta, vt scribit Gal. 3. Meth. Præterea corporis quædam habitudines ad vlcera melius, quædá deterius habent ac peius offenduntur, pro innata cuiusq; ac proba qualitatum inter se temperie. Hic igitur hominum naturæ spectandæ docentur tam quæ à prima conformatione suscipiuntur, & innatam cuiusq; temperiem designant, quam quæ adscititiæ sunt, & corporum habitudines faciunt, χύσις vocat Gal. ex Hipp. lib. 3. de caus. puls. Atq; eum in modum Hipp. lib. de artic. in articulorum luxationibus, tum hominum naturas, tum etiam corporum habitus spectari iubet. ἡλικίας] Etsi ad vlcerum curationem, tum ætatum, tum anni temporum & aëris temperiem in considerationem adhibere oportet, hic tamen sua quæq; ætatibus vlcera cõuenientia indicare videtur. Atq; hos vniuersales scopos eleganter his verbis in curationibus iudicium adhibet Cels. cap. 26. lib. 5. Quin etiam confert aliquid & ætas, & corpus, & vitæ propositum, & anni tempus, quia facilius sanescit puer vel adolescens, quàm senior, valens quàm infirmus, neque nimis tenuis neq; nimis plenus, quàm si alterum ex his est: integri habitus quàm corrupti, exercitatus, quàm iners, sobrius & temperans quàm vino veneriq; deditus. Opportunissimũ curationi tempus vernum est aut certe neq; feruens, neque frigidum. Siquidem vulnera & nimius calor, & nimium frigus infestant, maximè tamen horum varietas, ideoq; pernicios issimus autumnus est. πάντε ἄλλα ὁκοῖά τε] Locorum corporis natura inter se comparanda est, vt de vulnerum differentia iudicium fiat, tum symptomatum complexus cum vulnere coniunctorum aut superuenientium habenda ratio, vt de vulneris malignitate & toto curationis euentu æstiment. Quæ igitur singulis corporis locis bona maláve contingunt, ad symptomatum complexum & partis cuiusq; naturam referentur, ex quibus maximè existunt inter se vulnerum differentiæ. Potest id quoque referri inter eas corporis partes quę sunt eiusdem generis, ad occultam quandam partis cuiusq; temperiem aut ἰδιοσυγκρασίας, vnde totius curationis exitus pendet, vt de pollice pedis in articulorum genere scribit postea. Hunc autem locum ita perturbauit Caluus vt inde germana intelligentia erui non possit.

εἴδεα μὲν γὰρ ὧδε τὰ τοιάδε] Corporũ naturæ ad vlcera benè habẽt neq; nimis tenues, neq; nimis plenæ (vt loquitur Celsus) sed moderatæ ac tẽperatæ, neq; admodũ carnosæ neq; valenter extenuatæ aut durę, dẽsę & asperæ, sed molli mediocritate ac visceũ firmitate prędite.

εἰ δὲ μὴ μιξόχλωρον] Ex cutis colore corporis integritas aut impuritas æstimatur. Qui visceũ aut humorũ corruptela prauum habitũ contraxerunt, eumq; vultu & colore produnt, ad vlcera malè habent, quales qui ex virore pallescunt, ac luteo ac liuido colore bilis redundantiam succorumq; prauitatem indicant. Quibus pituita aut sanguis abundat, ij promptius sanantur.

Περὶ δὲ ἡλικιῶν, φύματα μὲν ἔμπυα γίνεται, καὶ τὰ χειρώδεα τοῦ πλήθεος τῶν παιδίων ἴσχουσι. καὶ ῥᾷστα δὲ ἐξ αὐτέων ἀπαλλάσσει. τοῖσι δὲ γεραιτέροισί τε τῶν παιδίων, καὶ νεηνίσκοισιν, φύεται μὲν, ἐλάσσω, χαλεπώτερον δὲ, ἐξ αὐτέων ἀπαλλάσσουσι. τοῖσι δὲ ἀνδράσι, τὰ μὲν τοιαῦτα φύματα, οὐκ ἄρτα ὑπογίνεται. τὰ δὲ κηλεῖα, δηλητήρια. καὶ οἱ καλούμενοι οἱ ἀστροβύλιοι. καὶ οἱ ἐκ τῶν ὀπινυκτίδων ἕρπητες ἐς ἂν ἑξήκοντα ἔτεα συχνῶν ἀφανίσκωσι. τοῖσι δὲ γέρουσι τῶν μὲν τοιούτων ὄγκων φυμάτων, οὐδὲν ὑπογίνεται. ἢν δὲ καρκίνοι οἱ χρυσαλλοὶ καλούμενοι οἱ ἀχρόπαγοι γίνονται, καὶ ξυναποσήπουσι τῶν χωρίων, μαλάκιαι δυσπαθέστεραι. καὶ νεκρώσιες τε μηροῦ. ἱστάσιές τε γὰρ ἐν αὐτοῖσι γίνονται, καὶ ἱστορροφαί.

Quod ad ætates autem attinet, tubercula quidem suppurantur, atque eadem strumosa magna ex parte pueros exercent, facileq; ex his leuantur. At iisdem, vbi paulùm ætate processerint atq; adoleuerint, nascuntur quidem minus ac difficilius tolluntur. Viris autem id genus tubercula non admodum fiunt, verum faui formidabiles & cancri abditi, demersi, & ex pustulis noctu inquietantibus (quas ὀπινυκτίδας vocant) vlcera serpentia, quos herpetes nominãt, donec annos sexaginta longè superarint. Senibus verò ex huiusce modi tuberculis nullũ accidit, at cancri latentes quiq; summa corporis infestant, fiunt, & ad mortem comitantur. Ex locis difficilius sanantur ale, ac laterum cauitates & femora. In his nanque humores subsident & recidiuæ fiunt.

φύματα] φύματα in vniuersum tumores omnes in qualibet corporis parte erumpentes significant, qui statim accenduntur & ad suppurationem tendunt, quorum plurima est in alis & inguinibus propter glandulas generatio, vt scribit Gal. Comm. ad aph. 26. lib. 3. Ideoq; proprie φῦμα est Galeno glandularum inflammatio ad suppurationem spectans, lib. 2. ad Glauc. & Paulo lib. 4. cap. 22. Quam in notionem hic sumi videtur, quod his strumas adiungat, quæ sunt glandulæ indurate Paulo cap. 33. lib. 4. & vitiosi succi soboles in cutem irrumpentis, pueris admodum familiares. Hunc quoq; locum sic meo iudicio videtur adumbrasse Celsus cap. 28. lib. 5. de phymate scribens. Id autem in pueris & sæpius nascitur, & facilius tollitur, in iuuenibus rarius oritur, & difficilius curatur. Vbi ætas indurauit ne nascitur quidem.

κηλεῖα] κηλὶς Græcis dicitur vlceris genus cutem frequentibus foraminibus perrodens, ex quibus humor melli similis effluit, vnde nomen sumpsit & fauus Latinis vocatur. Plinius cap. 2. lib. 20. ceria vlcera in modum faui concreta vocat, Theodorus Priscia-

nus Ceriones. Interdum musculosas corporis partes afficit,pleruncq; verò capitis cutim,vt patet ex lib.1. καὶ πόπως & Paulo cap. 3. lib.6.& Aëtio lib.6.cap.68.vbi & Meliceris dicitur.Gal.lib.de tumor.præter naturam ἔστι δὲ κηλὸς μικρὸν ἐν τῷ δέρματι τῆς κεφαλῆς.εἰκάσαις δ' αὐτὸ φλύκταινάν τινα ἀλμυρὰν ἢ νιτρώδους ἐγγόνου ὑπάρχειν. ἐκρεῖ γὰρ αὐτοῦ τι ἰχὼρ,οὔθ' ὑδατώδης ἁπλῶς,οὔτ' ἤδη παχὺς ὥσπερ τὸ μέλι, καθάπερ ἐπὶ τῶν κηλείων ὀνομαζομένων.καὶ γὰρ καὶ ταῦτα σῦριγγί τινι καὶ κατατήσει πλείστῃ χίγνεται μελιτώδεσι ἐκρέουσι ὑγρῷ. μικρὸς δὲ καὶ τούτων ὁ ὄγκος, ἀλλ' ἐκ εἰς τοσοῦτον εἰς ὅσον ἀχῶρες. Achor est vlcus paruũ in cute capitis,idq; coniicias pituitæ salsæ & nitrosæ esse sobolẽ.Ex eo igitur sanies quædã effluit,neq; simpliciter aquosa,neq; iam crassa vt mel,velut in iis quę κηλεῖα,hoc est faui,nominantur Hæc enim cũ tumore quodam & pluribus foraminibus fiunt.melito effluente humore.Paruus autem horum est tumor, neq; tamen tantum quantum qui Achoris est. Sic quoque Isagoges ac Medici author inter capitis affectus κηλεῖον καὶ μιλικηρίδα annumerat.Author verò Medic. Definit.κηλεῖον in vniuersum sic describit κηλεῖον δέ ἐστιν ἕλκος συνεχεῖς ἔχον καταπήσεις,ἐξ ὧν μελιτώδης ὑγρὸν ἐκκρίνεται.Ac fauum intelligit qui toto corpore redundat,quemadmodum Paulus de fauo propriè agens cap.35.lib.4.& Celsus cap.28. lib. 5. sub μιλικηρίᾳ comprehendit,si modò vera est lectio,pro qua tamen μιλικηρὶς melius audit,& quidam ex codicibus manuscriptis cerium legunt. μιλικηρὶς tamen alia notione in abscessuum corporis numero recensetur,vt satis patet ex Gal.libello de tumor.præter naturam. Atque hoc loco melius ista audiuntur,quam quod apud Erotianum ex hoc loco κηλεῖα pro latis vermibus accipiuntur. A B

οἱ κρυπτοὶ καρκῖνοι] Abditi cancri & occulti dicuntur Galeno qui sine vlceratione sunt,aut absconditi nec apparentes,sed in corporis profundo demersi sunt,quos hic ὑποβρυχίους eleganter vocat,alte demersos & corporis penetralia exercentes,quibus τοὺς ἀκροπάθεις postea opponit,eos qui extrema corporis occupant ac conspicui sunt,τοὺς ὀφθαλμοὺς vocat Gal.Comm. ad aph.38. libr.6. κρυπτοὶ igitur καρκῖνοι οἱ ὑποβρύχιοι hic dicentur cancri,qui sine vlceratione in profundo corporis sæuiunt,velut in vtero,intestinis,sede ac palato.Quanquã peculiariter κρυπτοὺς vocabant antiqui(velut Philoxenus)eos qui in vtero ac intestinis essent, & Paulus veteri cancris Hippocratis aphorismum accommodat cap.67.lib.3.Postea verò κρυπτοὶ καρκῖνοι καὶ οἱ ἀκρόπαθοι vocantur οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ χαλεπὰ ἑλκώσεως,vt loquitur Galenus.Ac fortè hoc loco non malè & οἱ ὑποβρύχιοι legatur,vt postea καὶ οἱ ἀκρόπαθοι.

ἐπ' ἐφηλίδων πυκνῶν] Epiphycidas pustulas liuidas noctibus inquietantes vocat * Plin. notationem secutus. Inde enim Græcis nomen habent quod noctu oriantur vt ait Celsus,aut quod noctu quàm interdiu grauius infestent,vt vult Paulus cap.9. lib.4. & Aëtius cap.61.lib.16.In genere vlcerum aut pustularum cutim infestantium reponuntur,& à Galen.tumoribus præter naturam ad cutim protuberantibus accensentur.Quare non video cur hic pustulas oculorum manantes vocarit Caluus,etsi secutus Plin.videtur, Sed pustulæ intelligi videntur subliuidæ vel subnigræ,vt vult Celsus aut vlcuscula sponte erumpentia [vt alij,] pustulosa,subrubra,cutim infestantia,pessima,vehementer inflammantia,& graues dolores inferentia,& bilioso & feruente sanguine sub cutem effuso orta.Ideoq; hic herpetibus adiungit,quod ex bilioso & efferuescente sanguine vtraq; ortum habeant,& vitiosi succi sint soboles,ἕρπητες autem φλυκταινώδεις hic intelligi videntur.Celsus verò herpetas velut cancros maximè in senibus fieri scribit, vel his quorum corpora mali sunt habitus,quos hic etiam ad sexagesimum annum producit. C

* *Cap. 6. lib. 20.*

ἀκρόπαθοι] Sic videntur dici qui extremas partes,aut qui etiam corporis summa tentant.Id enim vitium(vt scribit Celsus)fit maximè in superioribus partibus,circa faciem,nares,aures,labra,mammas fœminarum.

ὑποστάσεις] ὑποστάσεις hic intelliguntur cùm humores intro sistuntur,subsistunt ac subsident,velut humorũ quos vacuari oporteret status ac cõcretiones,cùm intus manent ac remorantur. Cornarius ideo non ineleganter moras vertit,si vim dictionis expressisset.In his igitur locis velut reconditis ac profundis,humorũ crassitiẽ altè subsidentẽ & fundum petentem, introq; subsistẽtem,qui nec facilè digeri aut educi possit intelligit,atq; ideo recidiuas faciat. Atq; in eundem sensum ὑποστάσεις sumit Hippocr. lib.περὶ ἄρθρων in auris fractura. ὡς γὰρ ὁ χόνδρος ἀρξηται ψιλοῦσθαι,καὶ ὑποστάσιας ἴσχη πυώδεας ἢ μυξώδεας,ὀχληρόν.Vbi enim cartilago nudari incipit,in eaque purulenta aut mucosa subsident,id molestum est.Sic enim legit Gal.contra omnium exemplarium fidem, idemq; ὑποστάσεις exponit τινὰ ὕγρωσιν ἀναίσιον τοῦ ὑγροῦ ἀποστῆναι ἐκκείμενον. Atq; inde fortè manauit vt ὑπόστασις κοιλίης pro alui suppressione crebrò vsurpetur apud Hipp.in Coac.Prænot.Caluus autem hic ἀποστάσεις legit,& crebros abscessus fieri voluit. Quod etsi experientiæ suffragatur,& humorum crassitudo ac mora,abscessus aut recidiuas in iis locis creet:neq; tamen ideo tam temerè ex quibusdã codicibus vulgata & germana lectio labefactari debuit.Hunc portò locum his verbis adumbrasse Celsus videtur. Præter hæc malum vulnus est quodcunque in alis vel fœminibus,vel inanibus locis,vel in articulis,vel inter digitos est. D

In his quæ circum articulos contingunt,in maximum discrimen præcipitant pollices, ac præcipuè pedum.Quibus verò ad linguæ latus vlcus fit diuturnum,animaduertendum ex dentibus qui iuxta sunt num aliquis acutus sit.

Τῶν δὲ περὶ ἄρθρα ὀπισθιωτάτω ἀ μεγάλοι δάκτυλοι,καὶ μάλιστα ἀ τῶν ποδῶν.οἷσι δὲ τῆς γλώττης ἐν τῷ πλαγίῳ ἕλκος γίνεται πολυχρόνιον, καταμαθεῖν τὰ ὀδόντων,ἢν ὀξὺς τις αὐτῶν κεῖται. E

οἱ μεγάλοι δάκτυλοι] Pollicis vulnera,ac præcipuè pedum valde suspecta esse indicat Critonis exemplum lib.1.epid.quem ex pollicis dolore insania & mors postridie sustulit.Harpali quoq; filius lib.5.& 7. epidemiõn ex pollicis luxatione opistothono periit. Q. Æmilius Lepidus iam egrediens incusso pollice limini cubiculi exanimatus est.C. Ausidius egressus cùm in Senatum iret, offenso pede in comitio, (vt testatur Plin. cap.53.lib.7) Ac vt in totum dicam, maximos cruciatus exhibent ac conuulsionis periculum minantur,pollicis tum manus,tum pedum fereque extremarum partium vulnera.vt summorum digitorum, sedis, pudendorum, calcanei, oculorum plurimorum molestiæ faciunt,chirurgisque suspecta sunt,vt scripsimus nostris in lib.1. epid. annotat. in ægr.9.

οἷσι δὲ τῆς γλώττης] Hunc locum haud dubiè æmulatus est Celsus cap.12.lib.6. Sed quæ in latere linguæ vlcera nascuntur, diutissimè durant. Videndumq; est,num contra dens aliquis acutior sit,qui sanescere sæpè vlcus eo loco non sinit,ideoq; limandus est. Asulanus vero codex hic vt paulò antea asteriscum apponit,nullo tamen (vt opinor) merito.

Vulnera autem ferè quidem mortem afferũt,quæ magnas venas quę sunt in collo & inguinib. lęserũt, deinde quę cerebrũ & hepar,deinceps quę in intestina &vesicã pertingũt.Quę sanè omnia magnã perniciẽ afferũt,nõ eã tamẽ,vt(quod quidã existimãt) nemo ex his seruari possit.Nam & his nominib.prędiți loci multũ inter se differunt,atq; ipsi modi.Nec parũ etiã cuiusq; corporis cõstitutio differt. Incidit enim interdum vt neq; febre, neq; inflãmatione tentetur sauciatus,interdũ etiã nulla ex causa febricitat, nec aliquam corporis partẽ inflãmatio prorsus occupat. At vbi is qui vlcere infestatur delirat, & vulnꝰ facilè perfert,ad vulnꝰ aggredi oportet,quod ex arte medica,& eorum quę cõsequuntur ratione adhibita, speratum exitum est habiturum.Ex cuiusuis enim generis vulneribus mori homines contingit. Multæ nanque in corporibus venæ tum tenues tum crassę, si eo

Τὰ δὲ τρώματα θανατωδέστερα μὲν τὰ ἐς τὰς φλέβας τὰς παχείας τὰς ἐν τῷ τραχήλῳ τε καὶ τοῖς βουβῶσιν.ἔπειτα ἐς τὸ ἐγκέφαλον,καὶ ἐς τὸ ἧπαρ ἔπειτα τὰ ἐς ἔντερον καὶ ἐς κύστιν. ἔστι δὲ ταῦτα πολλὰ ὀλέθρια ἐόντα ἰσχυρῶς, οὐχ ὅτως ἀφύκτως δοκεῖ. τὰ τε γὰρ χείρια ὀνόματα ἔχοντα ταῦτα, μέγα διαφέρει. ἐς οἷ αὖ τοῖσι. πολὺ δ' διαφέρει,ἢν αὐτὸν ἄνθρωπον τὸ σῶμα νοσήσῃ. ἔστι μὲν γὰρ ὅτε οὔτ' αὖ πυρετὸν ἔχειν,οὔτε φλεγμαίνειν πρῶτος. ἔστι δ' ὅτε καὶ αὖθις τοιοῦτος ἐπυρέτησεν αὖ,καὶ φλεγμαίνειν οἷ τὸ σῶμα νοσήσῃ,ἀλλ' ὡς ὁ τέλκος ἔχων τοιοῦτο διαφέρον,δυσπετέος τε φέρειν τὸ τρῶμα,ἐγχειρέειν τε τῷ τρώματι ὡς ἀποδυσομένῳ καὶ λόγον τ' ἐπιτρέπειν τε,καὶ τὰ ὀπτιανομένων. ἀποθνήσκουσι μὲν γὰρ ἄνθρωποι καὶ τοιούτων πολλοί. πολλαὶ μὲν γὰρ φλέβες εἰσὶ,καὶ λεπταὶ καὶ παχέαι. αἵ τινες

ἀμορραγῆσαι ἀποκτείνουσιν, ἢ αὐτῷ τύχωσιν ὀργῶσαι. ἃς ἐν ἑτέρῳ καιρῷ δεικτέον, ὠφελέουσι τὰ σώματα. πολλαὶ δ' αὖ τραύμασι, συγχωρήσαιμι τε ἂν καὶ δοκέειν τι δεινὰ φανόμενα, ὅτως ὠδυνήσεν ἡ πληγή, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀναπνεῦσαι. ἄλλοι δ' ὑπὸ τῆς ὀδύνης τὸ τραῦμα τοῦ, ὀδὲν δή τι δεινοὶ ἐόντες, τὸ μὲν πνεῦμα ἀπέλειπον. πρόφρων δ' ἦν καὶ πυρετιώντας ἀπέθανον. ὅσοι γὰρ ἂν ἢ τὸ σῶμα πυρετῶδες ἔχωσιν, ἢ τὰς γνώμας θορυβώδεας, τὰ τοιαῦτα πάσχουσιν. ἀλλὰ χρὴ μήτε τοῦτο θαυμάζειν, μήτε ὀρρωδέειν, καλὰ εἰδότα, ὅτι αἱ ψυχαί τε καὶ τὰ σώματα πλῆθος διαφέρουσιν αἱ τ' ἀνθρώπων, καὶ δυνάμιν ἔχουσι μεγίστην. ὅσα μὲν οὖν τῶν τραυμάτων καιρὸν ἔτυχεν, ἢ σώματός τε καὶ γνώμης τοιαύτης, ἢ ὀργῶντος ὅτῳ τοῦ σώματος, ἢ μέγεθος τοσοῦτα ἢ, ὥστε μὴ δυνάσθαι καταῖναι τ' ἂν ἄνθρωπον εἰς πλεῦσιν καταφερέοντα, τοῖσι μὲν ὀξέως θανέεσθαι χρὴ ὁποῖα ἂν ᾖ, πολλὰ τῶν ἐφημέρων λειποψυχιῶν. τοῖσι δ' ἄλλοισι πᾶσι ὑπισχνέεσθαι, νεοτρώτοισι ἐοῦσιν, ὡς ἂν τύχῃ τε πυρετοῦ διαφθύγωσιν ἄνθρωποι, καὶ τὰς ἀμορραγίας τε καὶ τὰς νούσους, εὐλαβεόμενοι. ἀτρεκέστατα δὲ χρὴ ὅτι πλεῖστον χρόνον τὰς φυλακὰς αἰεὶ τῶν δυνατῶν ποιέεσθαι. καὶ γὰρ δίκαιον οὕτως.

sponte sua ferri contingat, sanguinis profusione interimunt, quæ si alio tempore pertundatur, vtilitate afferunt. Non pauca autem vulnera, quæ in contemnendis locis, ac nulla re formidabilia esse videtur, in iis tanto dolore plaga cruciat, vt ægri respirare nequeant. Quidam verò præ vulneris dolore, quod nullo merito terreat, spiritum quidem traxerunt, delirio tamen ac febre perierunt. Quibus enim aut corpus ad febrem est opportunum, aut mens promptè perturbatur, iis talia contingunt. Sed hæc mirari aut formidare desinet qui illud in animum induxerit, quòd & cuiusq; animi & corpora plurimùm inter se differunt & præstat. Vulnera igitur quæ talem occasionem, aut corpus, aut mentem nacta sunt, aut adeò cōcitatum sanguinem, aut magnitudinem tantam habent; vt curatione sensuum integritas restitui nequeat, ab iis quidem, cuiusq; modi sint, præter diarias animi defectiones, abstinere oportet. Cæteris verò omnibus recèns illatis manus admouere oportet, quò eos qui superfuturi sunt, à febribus & sanguinis profusione, ac depascētib⁹ vlceribus (nomas vocant) vindices. Diligētissimè autē ac diutissimè aduersus ea quæ maximè terrent munire se æquum est.

Τὰ δὲ τρώματα] Vulnerum cognitio maximè ad prædictionē medicam facit. In his enim ante omnia scire medicus debet, quæ insanabilia sint, quæ difficilem curationem habeant, quæ promptiorem. Est enim prudentis hominis, primùm eum qui seruari non potest, non attingere, nec subire speciem eius, vt occisi, quem sors ipsius peremit. Deinde vbi grauis metus, sine certa tamen desperatione est, indicare necessariis periclitantis in difficili rem esse, ne si victa ars malo fuerit, vel ignorasse, vel fefellisse videatur. Atqui huiusmodi prædictiones medicis sunt splendidæ ac glorioſæ, vt scribit Hippocr. lib. de art. τὰ δὲ τραύματα λαμπρὰ καὶ ἀγωνιστικά, διότι τὸ δεῖμα ὠφελεῖ, ὅπου ἔκστασις, καὶ εἴως, καὶ ὁκόταν πολυπόσῃ, ὥστε καὶ ἐς τὸ ἄκρητον, καὶ ἐς τὸ αὐτόματον. Hic verò vulnera lethalia recensentur ex partis dignitate & actionis præstātia, velut in Coacis Præsagiis & aph. 18. lib. 6. de quibus Celsus fusissimè lib. 5.

ἐς τὰς φλέβας τὰς παχείας] Celsus. Periculosa etiam vulnera sunt vbicunque venæ maiores sunt, quoniam exhaurire hominem profusione sanguinis possunt. Idque euenit non in alis tantùm atque poplitibus, sed etiam in his venis quæ ad anum testiculósque perueniunt. Idem. Seruari non potest, cui circa fauces grandes venæ vel arteriæ præcisæ sunt.

τὰ ἐς ἔντερον] Tertius est vulnerum gradus eorum quæ ventrem attingunt, & intestina. Inter quæ tenuius intestinum aut ieiunum vulneratum spem tollunt. Vixque ad sanitatem perueniunt (vt scribit Celsus) quibus vlla parte vllum intestinum vulneratum est. Aut τὰ ἐς ἔντερον intelliguntur quæ corporis penetralia subeunt vulnera, quòd hic καρδίην καὶ φρένας omiserit, quæ tamen alibi (in Coac. & aphor.) recenset, & meritò sub secundo ordine latent.

τρόποι] Hic τρόποι partis cuiusque naturam aut essentiam significant, quæ in proba cuiusque primorum corporum temperie consistit, quamque ad vulnerum curationem in consideratione adhiberi conuenit, vt scribit Galen. cap. 3. lib. 3. Meth. med. Sic τρόπους rei cuiusque propositæ ἰδίαν aut ἰδέαν, naturam, formam, aut differentiam antiquis indicare scribit Gal. Comm. 3. in lib. 1. epid. Partium igitur inter se dignitatem & præstantiam spectari hic iubet ex nominum differentia, deinde etiam singularem partium naturam & formam. Possunt & hic τρόποι vulnerum modos, figuras & genera, ac naturam significare. Aliquid enim in vulneris genere figuráque est, vt loquitur Celsus. Nam peius est quod etiam collisum, quàm quod tantùm discissum est, adeo vt acuto quoq; quàm retuso telo vulnerari commodius sit. Peius etiam vulnus est, ex quo aliquid excisum est, ex quóve caro alia parte abscissa, alia dependet. Pessima plaga in orbem est, tutissima quæ lineæ modo recta est. Quò deinde propius huic illive figuræ vulnus est, eo vel deterius, vel tolerabilius est.

παραφρενίαι] Delirium cum febre inter pessima numeratur vulnerum adiuncta, vt postea sequitur. Quare in contemnendo vulnere, quodque facilem successum sit habiturum, delirium non temerè coniungitur. Vt existimem pro παραφρενίαι ἀφρενίης legi posse, quod καταφρονῶν hoc est paruipendere & despicere significat. In leuium autem vulnerum curatione etiam cautionem medico adhibet, vt de his non temerè, nec nisi inter artis opera eorum quæ succedunt ratione adhibita, prædictionem exerceat. Exemplaria quædam manu scripta leg. ἄλλῳ ὁπόκλως ἔχων, quæ sequitur Asulanus codex.

ἀναπνεύσαι] De ægris spiritum trahentibus & ducentibus, vt paulò post, intelligitur, aut de his qui dolore respirare ac recreari nequirent, veluti respirare à metu ac morbo dicitur. Similisque fere est locutio apud M. Tullium lib. 1. de finib. bonorum & mal. Itaque non ob ea solùm incommoda quæ eueniunt improbis fugiendam improbitatem putamus, sed multò etiam magis, quod cuius in animo versatur, nunquam sinit eum respirare, nunquam acquiescere. Quem in sensum ἀναπεῦσαι legi potest ex codice vno manu scripto, quod de doloris cessatione & quiete dicitur, vt aphor. 48. lib. 2. & 13. lib. 4. Quam etiam lectionem videtur agnoscere Caluus.

πνεῦμα ἀΐσσειν] πνεῦμα ἀναφέρειν est spiritum ducere & trahere, de iisque dicitur, qui spiratione intercepta ad eam redeunt eamque recipiunt, velut qui viribus defecti eas recipiunt ac resumunt. ἀναφέρειν πνεῦμα quoque de subsultante ac velut intercepta interruptaq; respiratione intelligitur, velut ἀναφέρειν τὸ ὑποπλήσσειν ἀναπνοὴν exponit Gal. in Exeg. vocum Hipp. vt singultientem spiritum aut offensantem respirationem indicet. Aut ἀναφέρειν πνεῦμα de magna expiratione dicitur, quæ vehemens internum incendium & æstum indicat, neque leue etiam periculum minatur, velut exposuimus in nostra Œconomia Hippocr.

ὅσοι γὰρ αὖ] Febris & delirium pessima sunt vulnerum symptomata. Celsus. Protinusque si mens homini consistit, si nulla febris accessit, scire licet maturè vulnus sanum fore.

ψυχαί] Solenne est Hippocrati (vt & antiquis Philosophis) cùm de toto homine agit ψυχὴν καὶ σῶμα ponere. Et ψυχὴ facultatum ac naturalium functionum essentiam, & natiuam cuiusque ex primis corporibus temperiem indicat, σῶμα verò corporis habitum. Hic igitur inter se plurimùm differre vult cuiusque ex primis corporibus ortam temperiem, aut corporum habitus, maximamq; in homine aut seruando aut perdendo vim præstare. Videturq; quos priùs τρόπους dixit hic innuere, qui ad animi functiones referuntur. Atque ad hanc causam referri vult quod quidam ex leuissimis ac contemnendis vulneribus interierunt, alij ex grauissimis & maximè lethalibus seruati sunt. Quorum exempla ex lib. epid. Hippocr. ac præcipuè septimo peti possunt.

καιρὸν ἔτυχεν] Incommodam temporis occasionem intelligit & ἀτυχίαν de qua lib. 1. de morbis.

ὀργῶντος] Exemplaria vulgata & manu scripta ferè omnia σώματος legūt. Vnum vetustate eximium ὄμματος habet. Quam lectionem secutus est Corn. Gliscentem autem aut ita concitatum sanguinem intelligit, vt ad exitum feratur & hæmorrhagiam excitet: Impetum ruentis sanguinis vocat Celsus. Aut ὀργῶν σῶμα plenum & turgidum, aut plenitudine laborans intelligitur. Cæterùm

hic mihi videtur esse locus quem in Exegesi vocum Hippocrat. Galen. indicat, vbi κατηφεστέρα, ἢ αἰσθητικῶς ἀναισθήτου, hoc est, eum qui sensuum integritate non fruitur aut solutè ac remissè sentientem explicat, & ex hoc Prædictorum lib. adducit. Quem locum etiam Varinus adducit, corruptè tamen. Quonam enim aptiùs referri possit non video. Quod in causa fuit vt eum sensum versione nostra exprimerem, eo intellectu, vt curatione ipsa sensuum integritas restitui non possit, aut quod tanta essent vulnera, vt curatione ipsa reuocari aut constitui integritas sensuum nequiret. Vulnus enim quodcunque sensu caret, quod non naturaliter sentit, purum non est, vt scribit Cels. cap. 26. lib. 5. Etsi mihi non parum suspecta est Gal. lectio, vt scripsimus in nostra OEconomia. A

πολὺ σὺν ἡμέρῃ] Diarias animi defectiones, leues, momentaneas & contemnendas vocat. Alioqui deficere animum vel ipsa curatione, vel postea, pessimum omnium est, vt scribit Celsus cap. 3. lib. 7. Caluus certè alium sensum secutus est.

Nomæ verò maximæ sunt lethales, quæ putredines altissimè descendentes habent, suntq; nigerrimæ & sicciſſimæ. Vitiosæ quoque & in periculum præcipitant, quæ saniem nigram reddunt. At albæ & mucosæ putredines, mortem quidem afferunt minùs, sed potius recidiuas faciunt, & diutius perseuerant. Herpetes autem ex his quæ depascendo serpunt, minimum habent periculi, at secundum abditos cancros difficilius tolluntur. Ac his omnibus febrem vno die succedere confert, & pus quàm maximè candidum & crassum. Prodest quoque in altè conditis & nigris putredinibus, nerui syderatio, aut ossis, aut amborum. Pus enim multum in syderationibus effluit & putredines liberat.

Αἱ δὲ νομαὶ θανατώδεσταται μὲν, ὧν αἱ σηπεδόνες βαθύταται, καὶ μελάνταται, καὶ ξηρόταται. πονηραὶ δὲ καὶ ὀπτικίνδυνοι, ὅσαι μέλαινα ἰχῶρα διδοῦσιν. αἱ δὲ λευκαὶ καὶ μυξώδεες τῶν σηπεδόνων, ἀποκτείνουσι μὲν ἧσσον· ὑποτρέφουσι δὲ μᾶλλον. καὶ χρονιώτεραι γίνονται. ⓐ αἱ δὲ ἕρπητες ἀκινδυνώτατοι πάντων ἑλκέων ὅσα νέμεται. δυσαπάλλακτοι δὲ μάλιστα, καὶ ἧκε σὺν κρυπτοῖς καρκίνοις. ὅτι πᾶσι δὲ τοῖσι τοιούτοισι, πυρετὸν τε ὀπτιμώτατον ξυμφέρει μίαν ἡμέρην, καὶ πύον ὡς λευκότατον, καὶ παχύτατον. λειοτελὲς δὲ καὶ σφακελισμὸς νεύρου, ἢ καὶ ὀστέου, ἢ καὶ ἀμφοῖν, ὁπόταν τῆσι βαθείῃσι σηπεδόσι καὶ μελαίνῃσι. πύον γὰρ ἐν τοῖσι σφακελισμοῖσι ῥεῖ πολύ, καὶ λύει τὰς σηπεδόνας. B C

αἱ δὲ νομαὶ] Nomas passim vocat Plinius. Sunt autem vlcera putredinosa & proserpendo depascentia, quæ vicinas partes erodunt ac putrefaciunt. Eas sub erysipelate aut vlcere nigro videtur comprehendere Celsus, quæ sunt cancri apud eum genera. Curatio autem per medicamenta valentissimè desiccantia, erodentia, & vstionem instituitur, vt patet ex Actio libr. 14. cap. 49. & Paulo libr. 4. cap. 44.

αἱ δὲ ἕρπητες] Hic locus apertissimè testatur Corn. Celsum herpetem exedentem aut depascentem, ἐσθιόμενον Græci dicunt, sub ignis sacri altera specie comprehendere. Sic enim locum istum expressisse videtur cap. 28. lib. 5. Omnis autem sacer ignis, vt minimum periculum habet ex his quæ serpunt, sic propè difficillimè tollitur. Medicamentum eius fortuitum est, vno die febris quæ humorem noxium absumat. Pus quo crassius & albidius est, eo periculi minus est. Sic enim postrema ista sententia legenda est, & ex hoc loco commodissimè, vt videtur, restituenda. Nam quod exemplatia omnia pro [pus] (cuius) legunt, non video quemnam idoneum sensum ex illis verbis elicias. Præterea idem Corn. Celsus cap. 26. lib. 5. vbi putris notas exponit. Pus (inquit) crassissimum albissimumq; glutinosius & sanguine & sanie. Ibidem quoque, Melius est quo minus est, quo crassius, quo albidius. I

κατὰ κρυπτοὺς καρκίνους] Occultos cancros in senibus difficulter tolli posse iisque commori, antea dixit. Hic vero significat post cancros abditos, herpetas difficillimè submoueri. καὶ enim idem quod secundum aut post innuere videtur. Quomodo dixit M. Tullius Acad. quæst. 2. quibus ille secundùm fratrem plurimùm tribuebat. Interpretes verò quemadmodum verterunt, eadem ferè notione. Celsus quoque corpus senile aut mali habitus herpete huiusmodi tentari scribit, vt de cancro prius dixerat. Atque hoc quoque malo ferè corpora seniora tentantur, aut quæ mali habitus sunt, sed in cruribus maximè. Et propriè magis de herpete exedente. Vtrunque sicut omnis cancer, fit maximè in senibus, vel his quorum corporum mali habitus sunt.

λειοτελὲς δὲ] Id de vlcere nigro quod cancri speciem facit, & putrescendo intenditur carnemque corruptam habet, exprimere videtur Celsus his verbis. Interdum etiam nerui ac membranæ resoluuntur, specillumque demissum descendit, aut in latus, aut deorsum, eóque vitio nonnunquam os quoque afficitur. Idem quoque enixe magis in secunda ignis sacri specie. Prodest etiam infra os vlcerum cædi, quo plus puris exeat, & id quod ibi corruptum corpus est, extrahat. Sic enim legendum censeo.

Quòd ad vulnera capitis attinet, præcipue mortē afferunt (vt antea scripsimus) quæ cerebrū attingunt. quin & huiusmodi omnia terrent, os insigne denudatum, os medium desidens, os diffissum. At si vlceris osculum exiguum fuerit, ossis verò fissura longè pertingat, maius periculū subest. Quæ omnia magis terrent, vbi iuxta futurā contingāt, & in summa capitis parte existunt. Percontari autē conuenit in omnibus effatu dignis capitis vulneribus, vbi adhuc recentes plagæ sunt aut ictus, num qui læsus fuit cōciderit, aut profundo sopore correptus fuerit. Hoc enim in casu maiore cura opus est, nimirū quòd vulnus cerebrum senserit. Quòd si recens plaga non fuerit, alia signa in considerationē ac consilium adhibere oportet. Præstat igitur eum qui capitis vlcere laborat, neq; febricitare, neq; insuper sanguinis profusionē, aut inflammationē, aut simul dolorem aliquē accedere: Aut si eorum quippiam appareat, circa initia tutissimum est fieri, paucoque tempore perseuerare. Confert quoq; in doloribus, etiam inflammationes, quæ in vlceribus fieri assolent, superuenire. In sanguinis autem profusionibus pus in venis conspici. Quæ etiam in morbis acutis febribus conferre scripsi, ea in his conducere, bonaq; hic esse, vt contraria mala, existimanda sunt.

Τῶν δὲ ἐν κεφαλῇ τρωμάτων, θανατώδεστατα μὲν, τὰ ἐς ⓦ ἐγκέφαλον ὡς καὶ πρόσθεν γέγραπται. δεινὰ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα. ὀστέου ψιλὸν μέγα. ὀστέου ἐμπεπλασμένον. ὀστέου κατερρωγός. εἰ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἕλκεος σμικρὸν εἴη, ἢ ὁ ῥωγμὴ τοῦ ὀστέου ὅτι πολὺ ᾠδημένοι, ὀπτικινδυνώτερόν ἐστι. ταῦτα δὲ πάντα δύνοτερα γίνεται, καὶ κατ' ῥαφὴν τε ὄντα, καὶ τῶν χοιρίων αἰεὶ, τὰ ἐν τοῖσι ἀνωτάτω τῆς κεφαλῆς. πιθανὸν δὲ καὶ ἐνθυμηθῆναι δεῖ ὅτι πᾶσι τοῖσιν αὐτοῖσι λόγου τρώμασιν, ἢν ἔτι νεότητοι αἱ πληγαὶ ἔωσιν, ἢ βλήματα εἶεν, ἢ κατέπεσεν ὤν. θερμὸς, ἢ εἰ ἐκκαφωθῇ. ἢν γάρ τι τούτων ᾖ γεγονὸς, φυλακῆς πλείονος δεῖται, ὡς τοῦ ἐγκεφάλου ἐσακούσαντος τοῦ τρώματος. εἰ δὲ μὴ νεότητος εἶη, ἐστ' ἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι καὶ βλάβεσθαι. ἄριστον μὲν οὖν μήτε πυρετῆναι, ⓦ ὃ ἕλκος ἔχοντα ἐν τῇ κεφαλῇ, μήθ' αἷμα ἐπιμαρράγῆναι ἀπὸ μὴ φλεγμονῆς, μήθ' ἅμα μηδεμίαν ὀδύνην ὀπτικνέεσθαι. εἰ δέ τι τούτων ὀπτιφαίνοιτο, ἐν ἀρχῇσι τὸ γίνεσθαι ἀσφαλέστατον, καὶ ὀλίγον χρόνον τοιούτον μένειν. ξυμφέρει δὲ ἐν τῇσιν ὀδυνῇσιν καὶ τὰς φλεγμονὰς τὰς ὅτι τοῖσιν ἕλκεσιν ὀπτιγίνεσθαι. τῇσι δὲ αἱμορραγίῃσι, πύον ὀπτῇσι φλεγμὶ φαίνεσθαι. τοῖσι δὲ πυρετοῖσιν ἀ ἐν τοῖσιν ὀξέσι H

εἰ νοσήμασιν ἔγραψα, ξυμφέρει ὅτι τούτοισι γίνεσθαι τοιοῦτον. καὶ ἐνταῦθα λέγω ἀγαθὰ εἶναι. τὰ δὲ ἐναντία, κακὰ

ἀρξα

A ἀρξαθαι ὑπὸ πυρετὸν ὅτι κεφαλῆς τρώσι τεταρταίῳ, ἢ ἑβδομαίῳ, ἢ ἑνδεκαταίῳ, θανατώδες μάλα. κρίνεται δὲ τοῖσι πλείστοισιν. ἰῶ μὲν τεταρταίου ἐόντος τὸ ἕλκεος πυρετὸς ἄρξηται, ἐς τὴν ἑνδεκάτην. ἰῶ δὲ ἑβδομαῖος ἐὼν πυρετήνη, ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἢ ἑπταχαιδεκάτην. ἰῶ δὲ τῇ ἑνδεκάτῃ ἄρξηται πυρεταίνειν, ἐς τὴν εἰκοστήν, ὡς ἐν τοῖσι πυρετοῖσι διαγέγραπται, τοῖς ἄνευ τεκμηρίων ἐμφανέων γινομένοισι. τῆσι δὲ ἐν ἀρχῇσι τῶν πυρετῶν, ἰῶ τε παραφρονίη ἐπιγίνηται, ἰῶ τε ἀπόπληξις τῶν μελέων ἑνός, ἢ δύο, ἢ ἄν ἄνθρωπον ἀπολυμαίνῃ, ἰῶ μὴ πάντα-

B πασι, ἢ τῶν καλλίστων τι σημαίνηται, ἢ σώματος ἀρετὴ ὑποκείται, ἀλλ' ὑποσκεπτέον ἐστὶν ἔτι. τῷ ἀνθρώπῳ ἔπι γὰρ αὐτῇ ἔμπης γίνεται σωτηρίης. χωλὸν δὲ γενέσθαι ὃ ἄρθρον ἐς ὃ ἀπεπήλεξεν, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἰῶ ἄρα καὶ παρενήνηται ὁ ἄνθρωπος.

At febris in capitis vulnere die quarto, aut septimo aut vndecimo exorta, valde exitialis est. Quamplurimis autem iudicationem subit, si quarto quidē vicesimo die febris cœperit, vndecimo. Si verò die septimo febricitarit, decimo quarto aut decimo septimo. Quod si vndecimo febris cœperit, vigesimo, velut scriptum est in febribus, quæ ex non euidentibus causis originem trahunt. At si febrium initiis delirium succedat, aut aliquod membrum syderetur, de hominis morte existimatio facienda est, nisi aut prorsus optimum aliquod signum superuenit, aut corporis virtus subsit. Verùm quanam id ratione contingat animaduertendum est. Nam & homini spes salutis adhuc restat, ar claudum fieri articulum in quem malum decubuit necesse est, si modò æger superstes futurus est.

Τῶν δ' ἐν κεφαλῇ] De vulneribus capitis quæ lethalia sunt abunde scriptum est in Coacis Præsagiis & aphor. 18. lib. 6. enixè verò ac propriè libro de vulneribus capitis ad extremum. In quo inter ossium offensiones, ὀστέον ψιλὸν aut ψιλωθὲν τῆς σαρκὸς ponitur, quo modo etiam loquitur libr. de artic. Videndum etiam iubet an os à telo nudatum sit, & in nudato osse, an fissum sit, collisum, aut

C medium desidat, quæ per ῥήγνυσθαι, φλᾶσθαι, & ἐσφλᾶσθαι, aut ἔπω ἐσφλᾶσθαι exprimit Hippocr. Atque hæ sunt præcipue ossium iniuriæ. Ex quo sanè efficitur vt hic ὀστέον ἐμπεφλασμένον legendum existimē, vt idem significet quod ἔπω πεφλασμένον, aut ἐσφλώμενον ἔπω, quomodo loquitur lib. de vuln. cap. & medium desidens (vt loquitur Celsus) & depressum & intro cedens indicat. Intro re. linatum dixit Caluus. Quidam codices ἐγκεκλασμένον habent, minùs tamen (vt apparet) accommodate, etsi hoc videtur secutus Cornarius.

εἰ δὲ τὸ σῶμα τὸ ἕλκεος] Os fractum nisi succursum est, grauibus inflammationibus afficit, difficiliusque postea tractatur, ideoque si nondum satis cutis patefacta est, latiùs aperienda, donec quicquid læsum in conspectu sit. At quia latentes sæpe rimæ sunt, ex ægri sermonibus primùm noxam explorare iubet Hippocrates, deinde ratione & opere citra specillum, denique etiam specilli iudicium adhibet. Igitur vbi fissura longiùs permeat quàm vt oculis deprehendi possit, sectione opus est. Quod enim hic ῥαγμὸν ἐπιπολὺ διαφυόμενον longiùs permeantē ac pertingentē rimam dicit, ἐκδὲ ἐοῦσαν τὴν ἐρρωγότος ὀστέου lib. de vuln. cap. posuit: Etsi hic subaudiri potest quæ diutiùs perdurat & curantem latet. At hæ noxæ graviores sunt quò propius futuras & summam capitis partem ad

D sinciput attingunt. Nam & ea capitis parte tenuissimum & debilissimum os est, & paucissima carne contegitur, & plurimùm cerebri subest, vt scribit Hippocrat. Ad futuras quoque impactum vulnus magis terret, quòd futura ad resistendū & ictui & telo infirmissima est, idque vel maximè si plaga in sinciput inflicta sit, qua parte caput est infirmissimum, vt his verbis testatur Hippocr. lib. de vul. cap. ῥᾳδίη δ' ἂν ἐκ τοῦδε ἐκφανείη ὀστέου ψιλωθέντος, παντὶ τῷ κεφαλῆς τὸ ἕλκεος ἠλιωμένῳ, ἀδηλέσατον γίνεσθαι τῇ τρώσι καὶ τῷ βέλει αὐτέκτῳ, ἢν τύχῃ τὸ βέλος ἐς ἰσχυρὸν τύπον ῥαφῆς ἐνεχθέν. πάντων δὲ μάλιστα δὲ τὸ βέλος ἐπὶ τῷ βρέγματι ἠλιωμένον καὶ τὸ ἀδηλέσατον τῆς κεφαλῆς, καὶ αἱ ῥαφαὶ εἰ τύχοιεν ὖσαι ἐκεῖ τὸ ἕλκος, ἢ τὸ βέλος αὐτίων τυχοι τῶν ῥαφέων. At vbi nudato osse futura in vulnere conspicitur, quacunq; capitis parte vulnus extiterit, minimè omniū vulneri ac telo resistit, si forte telū in ipsā futurā incubuerit, tumq; vel maximè si telū sinciputē, quā parte caput debilissimū est, exceptum fuerit, futuræque in vulnus incurrant, & telum futuras ipsas attigerit. Quàm sint autē cognitu difficiliimæ quæ ad futuras sunt capitis fracturæ, abunde nobis dictum est in Coacis Præsagiis, citato Hipp. & Celsi testimonio.

πωωδέστερος δ' ἔσται] Hippocrates quoq; lib. de cap. vuln. præter oculorum iudicium, ex ægri quoque sermonibus grauioris aut leuioris plagæ auguria sumit, & oculorum caliginem & vertiginem addit. ἀλλὰ χρὴ σκοπεῖν τῇ ὄψει τὴν ἰοῦσαν, ὅ, τι παθόν σοι φαίνηται ἐν τῷ ὀστέῳ, καὶ

E ἐρώτησιν ποιέεσθαι πάντων τούτων. τὸ γὰρ μᾶλλον τε ἢ ἧσσον τρωθέντος ἅδε τ' ἔστι σημεῖα. καὶ ἢν μὲν ὁ τρωθεὶς καρωθῇ, καὶ σκότος ἐπιλάβῃ, καὶ δῖνος, ἢ ἐκ πόσιος Cæterum præter id quod oculis tuis subiicitur, quicquid in osse tibi apparere videbitur, etiam ex ægro requirendum. Etenim magis aut minus vulnerati hæc sunt indicia, tum si æger alto sopore detentus fuerit, aut tenebræ oculis offusæ, aut si vertigo prehenderit, aut ipse conciderit. Celsus vero cap. 4. lib. 8. de caluariæ curatione agens omnia signa simul complexus est. Igitur vbi ea pertusa, protinus requirendum est, num bilem is homo vomuerit, num oculi eius occæcati sint, num obmutuerit, num per nares aureſve sanguis ei effluxerit, num conciderit, num sine sensu quasi dormiens iacuerit. Hæc enim non nisi fracto osse eueniunt. Atque vbi inciderunt, scire licet necessariam, sed difficilem curationem esse. Si verò etiam torpor accesserit, si mens non constat, si neruorum vel resolutio, vel distentio secuta est, verisimile est etiam cerebri membranam esse violatam, eoque in angusto magis spes est. Reliqua etiam signa ex quibus graues cerebri offensæ explorantur in Coac. Prænot. dicta sunt.

F ἐς τ' ἄλλα σημεῖα] Alia sunt signa quibus ossis offensiones significentur, si sub prima curatione febris intenditur, breuesq; somni & iidem per somnia tumultuosi sunt, vlcus madet, neq; alitur, & in ceruicibus glandulæ oriuntur, magni dolores sunt, cibiq; super hæc fastidiū incressit, & quæ in Coacis præsagiis scripta sunt. Verū ea videtur in consiliū adhibere signa, ex quibus in capitis insignibus vulneribus ægrum interiturum iudices, vt rectè prædictionē instituas. Ea verò describit Hipp. lib. de cap. vuln. ad extremū.

μιῇ δ' ἅμα μηδεμίῃ ὁδῷ] Sic legunt emendatiores codices. Nam quod illud μιῇ δ' ἅμα superiori ἢ τὸ ἕλκος ἔχοντα iungunt exemplaria quædam, id vitiosum esse apparet.

εἰ δέ τι τούτων θαφαίνοιτο] Initiis quidem vulnerum vbi humorum fluxus mouetur, ista adesse præstat & vulneris ratione. Sic ingentibus doloribus inflammationes superueniunt, alioqui humores in præcipua viscera ferri necesse est, & maius creare periculum, vt scribit Gal. Com. ad aph. 66. lib. 5. De febre autem sic statuit Celsus. Ac ne febris quidem terrere debet, si in magno vulnere, dum inflammatio est, permanet. Illa pernicioſa est, quæ vel leui vulneri superuenit, vel vltra tempus inflammationis durat, vel delirium mouet, vel si neruorum rigor, aut distentio, quæ ex vulnere orta est, eam non finit. Sanguinis autem in vulnere profusio-

G nem ex puris acrimonia adesse præstat potius quàm ex corporis, aut humorum, aut symptomatum occasione.

ἃ ἐν τοῖσιν ὀξέσι] Quænam hic conducere intelligat & febribus conferre scripserit, valde est incertum, quod multis locis pollicitam morborum acutorum amplissimam tractationem, velut signa & curationem libris de rat. vict. in morb. acut. aut non præstiterit Hipp. aut iniuria temporum interciderit. Etsi certè referri possunt ad eas febrium solutiones de quibus agitur in notis lib. de rat. vict. in morb. ac. adiunctis. Id enim potissimum hoc loco spectare videtur. Aut multa febrium adiuncta, tum bona, tum mala, quæ illic febribus attribuuntur, respicere. Illorum enim librorum & horum prædictorum idem ferè author existimandus est.

ἄρξασθαι δ' ἢ πυρετῶν] Lib. de vuln. cap. febris æstate maturiùs, hyeme tardiùs prehendens, vulneris periculum intendit, aliáque describuntur quædam signa ex quibus vulnerati perniciem præsentias. Multa autem scribuntur in Prog. de dierum iudicatoriorum circuitu, & libr. 1. ep. & lib. περὶ κρισίων. At verò hic perperam interdum quaternarii omittuntur, qui in tota iudicatione maxi-

H mam habent vim. Febres porrò intelligit, quæ nullam externam euidentem causam habent, & eas quæ primam habent ortus sui causam & morbi sunt, neque ad alia consequuntur. Quòd ad scripturam attinet, pro διαπαδὲς μάλα, μᾶλλον habent exemplaria quædam manu scripta. Hunc autem locum mirè perturbat Caluus.

ἰῶ τε ἀπόπληξις] Hi casus quoq; grauia capitis vulnera consequuntur vt patet ex libr. de vulner. cap. vbi attonitos fieri ex vulnere quosdam & delirio corripi, breuiq; interire scribit. In cerebri quoque grauibus offensis, partis alicuius stuporem in Coac. Præ-

LIBRARY OF THE Founded A.D. 1813 INCORPORATED

sagiis adscripsimus, ex aph.50.lib.6.& lib.de morb.* Celsus quoque eo magis in angusto spem esse dicit, si torpor accessit, si mens non constat, si neruorum vel resolutio, vel distentio secuta est: Et aph.14. & 24.lib.7. in capitis graui offensione ἔκπληξις καὶ φρενῶν πάθος malum denunciant. * Cap.4. lib.8. A

ἢ σώματος ἕξις] Sunt etiam quidam qui inuicta animi constantia & firmitate ac indefesso naturæ accessoris vitium roboris vel grauissima vulnera perferunt. Sunt qui vel à minimis grauiter offenduntur. Robustæ enim vires (vt scribit Gal.lib.10 Meth.) omnia contemnunt ac tolerant, vt infirmæ abs quouis offenduntur. Et quod scripsit Hippocr. lib. de fract. μέγα διαφέρουσι καὶ φύσιες σωμάτων εἰς ἀσφάλειαν.

ἀλλ' ἐκπεπλῆχθαι] Quædam exemplaria ἀλλ' ἐκπεπληχθαι τὸν τρόπον τῷ ἀνθρώπῳ legunt & distinguunt. Hunc autem locum sic mihi expressisse videtur Celsus cap.4.lib.2. Itemque in prima febre protinus mentem esse turbatam, membrumve aliquod esse resolutum. Ex quo casu quamuis vita redditur, tamen id fere membrum debilitatur.

Magna autem vulnera quæ in articulis fiunt, si penitus abscissi nerui sunt qui continebant, absq; dubio claudos reddent. Sin dubiũ est quomodo nerui affecti sint, siquidẽ ex acuto telo recta plaga est, ea transuersa melior. Quod si graue fuerit & retusum quod vulnus inflixit, nihil inest discriminis. Sed & vulneris altitudo aliaq; signa huiusmodi considerãda sunt. Pus si ad articulũ accedat, duriorẽ eum reddi necesse est. Quod si etiam tumores simul perseuerarint, necesse est eum locũ in multum tempus durum esse, & sano quoq; vlcere tumorem permanere, simulq; ea inflecti ac extendi, vbi recuruato articulo curatio adhibita est. At quibus neruus excisurus esse speratur, iis cum maiore fiducia claudicationem prædixeris, idq; tum maxime, si quis neruorũ inferiorum exolutus fuerit. Neruus autẽ excisurus his indiciis deprehenditur, si pus album crassumq; & diuturnum sub eo effluit, doloresq; ac inflámationes ad articulũ circa initia oriũtur. Quæ etiam contingere solent, vbi os excisurũ est.

Τὰ δὲ τρώματα τὰ ἐν τοῖσιν ἄρθροισι, μεγάλα μὲν B
ὄντα καὶ τελέως ἀποκόπλοντα τὰ νεῦρα τὰ συνέχοντα, οὐδηλον ὅτι χωλὸν ἀποδείξει. εἰ δὲ ἀμφίδοξον εἴη ἀμφὶ τῷ νεύρῳ, ὅπως ἔχει, ὀξέος μὲν ἐόντος τοῦ βέλεος τοῦ ποιήσαντος, ὀρθὸν δὲ τρῶμα εἴη) ἄμεινον διαγνῶσαι· εἰ δὲ εἴη βαρὺ τε καὶ ἀμβλὺ δὲ τρῶσαν, τοῦτ' ἔνι διαφέρει. ἀλλ' ἔσται βάθος τε τὸ πληγῆς σκέπτεσθαι, καὶ τὸ ἐπὶ πολὺ σημεῖα. ἔστι δὲ τάδε, πῦον ἐὼν ὑπομένηται ὑπὸ τὸ ἄρθρον, σκληρότερον ἀνάγκη γίνεσθαι. C
ἐὼν δὲ καὶ οἴδημα συμπαραμείνῃ, σκληρὸν ἀνάγκη πολλὸν χρόνον τοῦτο τὸ χωρίον γίνεσθαι. καὶ τὸ οἴδημα ὑγιέος ἐόντος τοῦ ἕλκεος παραμένειν ἀνάγκη, συγκάμπτεσθαί τε καὶ ἐκτείνεσθαι ὀκόσα ἂν τοῦ ἄρθρου καμπύλου ἐόντος θεραπεύηται. οἷσι δ' ἂν καὶ νεῦρον δοκεῖ ἐκπεσεῖσθαι, ἀσφαλέστερος τὰ περὶ τὸ χωλώσιος ἢ προείρηκε, σημήνασθαί τε καὶ ἐν τῷ κάτωθεν νεύρων ἢ τὸ ἐκλυσιμυελον. γνώσῃ δὲ τοῖσι νεῦρον μέλλον ἐκπίπτειν. πῦον λευκόν τε καὶ παχύ, καὶ πολλὸν χρόνον ἐπιῤῥεῖ. ὀδυναί τε καὶ φλεγμοναὶ γίνονται περὶ τὸ ἄρθρον ἐν ἀρχῇ. τὰ δ' αὐτὰ τούτοις, καὶ ὁκόσα μέλλοντες ἐκπεσεῖσθαι. D

Τὰ δὲ τρώματα] Celsus* hunc locum sic disertè vertit. Propriè quædam in articulis visenda sunt, in quibus si præcisi nerui sunt qui continebant, debilitas eius partis sequitur. Si id dubium est, & ex acuto telo plaga est, ea transuersa commodior est: si retuso & graui est, nullum in figura discrimen est. Hic autem νεῦρα τὰ συνέχοντα ligamenta & tendines dicuntur, velut in Coacis Prænot. νεῦρα παχέα vocantur. νεῦρα ὅσα παχέα πεπόνηται ὡς ὑπὸπολὺ χωλοῦσθαι, καὶ λόξα πεφυσιώμενα. Nerui quicunque crassi vulnus accipiunt, vt plurimum claudos reddunt, præcipueque si obliquum vulnus fuerit. Neruorum verò transuersa vulnera maiorem conuulsionis E metum iniiciunt, recta verò & quæ per longitudinem & in directum fiunt, minori periculo patent, ex Gal.cap.3.lib.6. Meth. medendi. Sic in Coacis, σπάσιμον δὲ καὶ ἐς τὰ ἔντοσθε νεῦρα, ἢ τὰ πρὸ παχέων πεσόθαι, ἢ τὰ πρὸ παχέων, ἢ ὁπωσοῦν ἢ πλατὺ γένηται καὶ μεγάλη. εἰ δὲ μικρὴ καὶ εὐθεῖα, ἧσσον ἰσοντα ἴνιον. Intereunt verò quibus nerui interiores, siue tenuis aliquis, siue crassus, vulnus acceperint, si plaga transuersa fuerit & magna. Quod si parua & recta, nonnulli periculo eximuntur. Galuus pro νῦν διαφέρει, contrarium sensum affinxit, non videns nullum inesse ex telo graui aut retuso in vulneris figura discrimen. Vitiosa sunt autem exemplaria quædam manu scripta, quæ pro ὑπωροσίου ὑπωροσίαν legunt.

* Cap.26. lib.5.

ἀλλ' ἔσται] Pro ἔσῳ ἔς τε legunt exemplaria quædam manu scripta.

πῦον ἐὼν ὑπογένηται] Vbi neruus nullus præcisus est, sed vulnus telo retuso & graui inflictum est, videndum ad prædictionem ritè F instituendam, num pus in articulum altè sit reconditum, aut tumor durus diu perseueret. Vlcus enim tum fore diuturnum, ac tumorem in multum tempus, sano quoque etiam vlcere, perseueraturum sperandum est. Atque ideo etsi claudicationis nullus metus est, ægrè tamen flecti aut extendi membrum posse prædicere poteris. Isque huius loci subobscuri sensus esse existimandus est, quem sic expressit Celsus. Quamuis autem non abscissus neruus est, tamen si circa tumor durus diu permanet, necesse est & diuturnum vlcus esse, & sano quoque eo tumorem permanere, futurumque est, vt tardè membrum id extendatur vel contrahatur. Maior tamen in extendendo mora est, vbi recuruato articulo curatio adhibita est, quam in recuruando eo quod rectum continuerimus.

γνώσῃ δὲ τοῖσι] Celsus hunc locum sic adumbrat, At visendum est pus supra articulum an infra nascatur. Si sub eo nascitur, albumque & crassum diu fertur, neruum præcisum esse credibile est. Magis quoque, maiores dolores inflammationesque quo maturius excitatæ sunt.

τὰ δ' αὐτὰ τούτοις] Lib.de fract.Hipp. ossis discessum significari scribit, si pus multum effluat, & pars vlcerata turgeat, & ad excretionem contendat, quod deprehenditur ex labris vlceris inter se nequaquam coalescentibus, sed dissidentibus & obuersis, & si æ- G ger obtusum quendam motus sensum in fundo partis laborantis se percipere fateatur, vt scribit Gal.Comm.3.in libr.de fract. verba Hipp.sunt, σημεῖον δὲ τόδε, ὡς μέλλοι ὀστέων διάστασις ἔσεσθαι ἐν τῷ τρώματι τούτῳ· ἢν ἰσχνὸν ῥεῖν ἐκ τοῦ ἕλκεος, καὶ ὀργᾶν φαίνηται. Signum autem hoc erit, si in hoc curationis modo ossium discessio futura est, pus copiosum ex vlcere effluit, & turgere videtur.

Quæ in cubitis discissa sunt, præcipue cum inflammatione, ad suppurationem sectionemque & vstionem perueniunt. At vero si spinalis medulla, aut ex casu, aut aliqua quapiam externa causa, aut sua sponte laborarit, & crurum impotentiam facit, vt ne tactum quidem percipiat æger & ventris & vesicæ, adeò vt ne primis quidem diebus stercus aut vrina nisi coacte reddatur. Quod si morbus inueterauerit, &

Τὰ δὲ ἐν τοῖσι ἀγκῶσι διαχρήματα ἐν φλεγμονῇ μάλιστα ἐόντα, ἐς διαπύησιν ἀφικνέεται, καὶ ὁμαδὸς τε καὶ καῦσις. ὁ δὲ νωτιαῖος μυελὸς ἢν νοσέῃ, ἢν τε ἐκ πώματος, ἢν τε ὑπὸ πληγῆς τινος πρόσφασις, ἢν τε ἀπὸ αὐτομάτου, τήν τε σκελέων ἀκρασίην γίνεται ὁ ἀνθρωπος, ὥστε μηδὲ θιγγανόμενον ἐπαίειν καὶ τὴν γαστρὸς καὶ τὴν κύστιος. ὥστε τοὺς μὲν πρώτους χρόνους, μήτε κόπρον, μήτε οὖρον διαχωρέειν, ἢν μὴ πρὸς ἀνάγκης. ὅταν δὲ παλαιότερον γένηται τὸ νόσημα, οὐκ ἐπίοντι τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τε κόπρος H

A κόπρος; διαχωρέει, ἢ δ' ὅσον. ἀποθνήσκει δὲ μὴ ταῦτα, οὐ πολλῷ ὕστερον χρόνῳ. ὧν δὲ ἐμπίπλαται αἵματος ἡ φάρυξ, πολλάκις τε ἡμέρης τε καὶ νυκτὸς ἑκάστης, οὔτε κεφαλὴν προσαλγήσαντι, οὔτε βηχὸς ἐχούσης, οὔτε ἐμέσαι θέλοντος, οὔτε πυρετοῦ λαμβάνοντος, οὔτε ὀδύνης ἐχούσης, οὔτε τοῦ στέρνου, οὔτε τοῦ μεταφρένου, τοῦτον κατιδεῖν ἐς τὰς ῥῖνας καὶ τὴν φάρυγγα, ἢν ἕλκος ἢ ἔχων φλυκταίνην ἐν τῷ χοανίῳ τούτῳ, ἢ βδέλλαν.

stercus & vrina ægro insciо prodit, tandemque non longo post interuallo perit. Quibus fauces sanguine frequenter & noctu & interdiu replentur, dum neque capitis dolor prægressus fuerit, neque tussis, neque vomitus, neque febris prehendent, neque pectoris aut dorsi dolor tenuerit, in his nares & fauces inspiciendæ, num quod vlcus eo in loco, aut hirudo compareat.

B Τὰ δ' ἐν βάθει ἀνοίκτα] ἀνοίγματα dissectiones ac præcisiones Hippocrati significant, idemque quod ἀνάκτησις, cum vulnus magnum & altè discissum fuerit. Sunt enim ἀνακτικώτερα ἐς τὸ πέρας ἔχοντα διώκουσαν τὴν διαίρεσιν, vt scribit Galenus Comment ad aphor. 19. lib. 6. Sectiones autem atque vstiones suppurationes istæ postulant, tum vt puri via fiat, tum vt pars ipsa consumatur, deflecetur & constringatur. Sed à ligamentis & neruis abstinere, & inflammationi supersedere oportet, vt præcipit Hippocrates libro de fracturis.

ὀλισθάνουσι μυελοῦ] Obliquata spina, aut peruersa, aut gibba facta, spinalis medulla contorquetur, inflectitur, ac premitur, πληθεὶς δ' αὖ ἢ ἀποπλαυμένος ὀπωπαίης, πολλῶν αὖ καὶ μεγάλων καὶ δεινῶν ἀπορημάτων ποιητής, vt scribit Hippocr. libro de artic. Sunt autem spinæ affectus quibus consentire spinalem medullam par est, κύφωσις, λόρδωσις, σκολίωσις, & σείσις, vt ex libro de articul. colligi potest. Sed & sinuata & intro luxata & obliquata spina, crurum imbecillitatem ac motionis impotentiam, vrinæque & stercoris suppressionem consequi, affectis consortij lege neruis qui ex spinali medulla partibus sensum & motum præstant, vero est simile, & scribit Hippocrates libr. de art. Et vero qualiter his casibus vrinam & stercus inuitis profluere contingat, docet Galenus libro sexto, de loc. affect. capite quarto. Quod etiam adnotauit Hippocrates libro de art. his verbis: ἢ ὧν ἀθεμιστήσωσι ὄν, ῥυήσεις τὰ ἔσχατα μᾶλλον ὅτοι, ἢ τῶν σκελέων ἀκρατίστερα ἢ παρωδύντερα. Quod si euadant, his magis vrina profluit, & crurum impotentia ac stupore torquentur. Celsus quoque eadem in spinæ luxatione apponit capite 14. libro octauo. Si sub septo vertebræ exciderunt, femina resoluuntur, vrina supprimitur, interdum etiam sine voluntate prorumpit. Idem libro quinto. Medulla vero quæ in spina est, diffusa, nerui resoluuntur aut distenduntur, sensus intercidit, interposito tempore aliquo sine voluntate inferiores partes vel semen, vel vrinam, vel etiam stercus exernunt. Paulus etiam eadem adscribit in spinalis medullæ compressione & spinæ peruersione libro 6. capite 117. Hic autem vt prædictio meritas inflituatur, causas quas procatarcticas vocant oculis subijcit, quas etiam inspiciendas monet Galenus. In quibus casus, aut rei cuiusdam grauis illapsus aut pondus ab Hippocrate enumerantur, & à Galeno inflicta plaga accensetur. Internis autem & latentibus causis annumerari possunt tubercula magna, dura & diuturna ad spinam adnata, quæ eam interdum sinuant & propellunt, vt scribitur initio lib. 3. de artic. Atque ea sponte fieri dicuntur, quod nullam ortus sui euidentem occasionem indicent.

C

D

ἢν σπάσῃ τῷ αἰδοίῳ] ἢν ἐπιθῇ lego, ex duobus membranis scriptis, vt sit ægro insciо nec percipiente, quod est sine voluntate. Etsi ἕσπασε, vt habent reliqua omnia exemplaria, stare potest, quod est non cogente, admittente, aut instante ægro & vrgente. Caluus hunc locum misere peruertit ac perturbauit, nec authoris mentem assecutus est, cum hoc loco deambulantem ægrum intellexit.

Ἀποθνήσκουσι δ'] His celerrimè mors superuenit, quorum in spina vertebræ exciderunt, vt scribit Celsus. Id enim fieri non potest, nisi ex medulla, quæ per medium, & duabus membranulis, quæ per duos à lateribus processus feruntur, & neruis qui continent, ruptis. Ex eiusmodi luxationibus, vt tardius quam ex capitis, sic tamen intra triduum homo moritur. Paulus quoque celeriter ægros mori scribit, præsertim si superiores & ceruicis vertebræ affectum fuerint expertæ.

ἢν δ' ἐμπίπλαται] Faucium cruentarum causas, vt rectè prædictio procedat, exequitur. Quem locum haud dubiè expressit Celsus capite septimo libri secundi. Cui fauces sanguine & interdiu & noctu replentur, sic vt neque capitis dolores, neque præcordiorum, neque tussis, neque vomitus, neque febricula præcesserit, huius aut in naribus, aut in faucibus vicus reperietur. In quibus etsi Celsus hirudinis nihil meminit, Galenus tamen libro quarto de loc. affect. capite sexto expositionis sanguinis causas perquirens, si ab hirudine contingat, his indiciis prodi scribit: ἐὰν δέ τις ἀναχρίμπτηται τοῦ ἀποκύπτοντος πού αἵματος ἐσόξης ὑπαίθρου, μήτε καταλῆς ἐδύνης, ἢ βάρους, ἢτοι συμπεφυκότος, ἢ φλεγμαίνοντος, μήτε πληγῆς αὐτόθι γεγενημένης, ἀλλ' εἰκαίως ὅλον, ἐκεῖνον τε τὸν τόπον τοῦ στόματος ἢ τὴν ῥῖνα. ἔνθα σωστέον ἐστὶν εἰς τὴν ῥῖνα. γίνεται γάρ ποτε καὶ τοῦτο συμπτώματα, βδέλλης ἐν τῷ χοανίῳ τούτῳ προσπεφυκυίας, ἥτις αὔξεται μὲν ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος αἵματος ὥστε καὶ ἐκ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἀναφανῆναι δύνασθαι σημαντικήν, μὴ τοῦτο γε μὲν τέλεον ὑπάρχουσαν ὁρᾶσθαι. Quod si pluribus deinceps diebus aliquis cruorem è fossa effluxerit & emunxerit, idque citra capitis vel dolorem vel grauitatem, siue præsentem, siue præteritam, neque plaga eo loco existente, huius & totum per nares meatum, atque eam oris partem qua ad nares perforatur, exactè considerare oportet. Istud enim aliquando contingere potest, hirudine huic loco adhærescente, quæ quidem in dies augeri solet. quamuis enim primis diebus, quòd sit exigua, latere possit, tertio tamen quartoue die, haud obscurè conspicitur. Quæ etiam repetit Aetius cap. 59 lib. 8. Est & historia inuenis, cui ad narium foramen in eo meatu vbi nasus ad oris regionem perforatur, hirudinem latentem conspexit Galenus, quæ huic loco plurimum addit lucis. Huius porrò loci & autoritatem & vtilitatem prædicat his verbis Galenus in Exegesi vocum Hippocratis. βδέλλαν δὲ τῷ μείζονι προσρήσσω ἢ δευτέρῳ τοῖς παλαιοῖς ὀνομαζομένῳ. τὴν καλουμένην φλέβα φασὶν ὅσοι ἱστοροῦσι Διοσκουρίδης. ἐμοὶ δ' ἔδοξε κυρίως εἰρῆσθαι βοώμενα κατ' αὐτὸ τὸ ζῶον. ἐγὼ γοῦν παρέτυχον ποτὲ βοῦτα καὶ τὸ βδέλλιον ἐκεῖνο λιχμῶντα, ἢ ὑπερμάλων πολλῶν ὄπισθεν τὴν μυκτῆρα, προσεχόντων ἐμοὶ μάλιστα ἐκ τοῦ χάσματος ἐρωθεῖν τ' ἀλλοῖς βδέλλαν, quod est hirudinem, in maiore Prorrhetico, à quibusdam secundo inscripto, varicosam venam sic nominatam esse Dioscorides ait. At mihi propriè hæc vox de animali ipso dici videtur. Etenim fortè aliquando incidi cum illud eo in loco legeretur, & multis hac de re ambigentibus, solus ipsa scriptione impulsus verum prædixi. Quibus certè verbis historiam illam quam attingit lib. de loc. aff. innuere mihi videtur Galenus. Verum locus ille vitiose in omnibus nostris exemplaribus legitur, vt docuimus in nostra OEconomia, vbi & huius loci mentionem fecimus. βδέλλιον meminit Herodotus in Euterpe de Crocodilo verba faciens & de Trochilo aue, qui crocodili ad Zephirum hiantis os ingressus, adhæsas sibi hirudines deuorat & illæsus exilit. Quam etiam historiam Aristot. paulo aliter recenset lib. 9. de hist. anim. cap. 6. Ad epotam autem sanguisugam remedia habes apud Dioscoridem lib. 6. Gellium lib. 5. Paulum lib. 5. cap 37. Nicandrum in Alexipharmacis, & in facile parabilibus remediis apud Gal. lib. 3.

E

F

G

Ὀφθαλμοὶ λημῶντες ἄμεινον ἀπαλλάσσουσιν. ὧν τὸ, τε δάκρυον, καὶ ἡ λήμη, καὶ ὃ οἴδημα ἄρξηται ἅμα ῥεύσαν. ὧν δὲ ὃ μὲν δάκρυον τῇ λήμῃ μεμιγμένον ᾖ, καὶ μὴ θερμὸν ἰσχυρῶς. ἢ ἡ λήμη λευκή τε ᾖ καὶ μαλθακή, τό, τε οἴδημα ἔλαφρόν τε καὶ λευκαῖνον. εἰ γὰρ οὕτω ταῦτ' ἔχοι, ξυμπλάσαντι ἂν ὀφθαλμὸς ἐς τὰς νύκτας ὥστε ἀνώδυνος εἴη, καὶ ἀκινδυνότατον ὅπως ἂν εἴη, καὶ ὀλιγοχρονιώτατον. εἰ δὲ δάκρυ ξαρέει πολὺ καὶ θερμὸν ξὺν ὀλιγίστῃ λήμῃ, καὶ σμικρῷ οἰδήματι, εἰ μὲν ἐκ τοῦ ἑτέρου τοῦ ὀφθαλμοῦ, χρόνιον μὲν κακὸν

H

Oculi gramiosi optimum habent successum, si simul lachryma & gramia & tumor cœperint. Aut si lachryma gramiæ permixta, neque vehementer calida fuerit, gramia vero alba & mollis, & tumor leuis ac solutus. His etenim sic se habentibus noctu oculus conglutinabitur, vt dolorem non sentiat: isque casus minime periculosus, minimeque diuturnus fuerit. At si lachryma multa & calida, cum pauciſſima gramia & exiguo tumore, idque ex altero oculo profluat, valde diuturnum id qui-

dem,sed sine periculo sit,idq; lippitudinis genus doloris expers est. Et in his præcipue iudicatio considerãda est, quæ prima quidẽ fit circa vigesimum diẽ. Quod tẽpus si superat, quadragesimus dies expectãdus est,aut si neq; in his desinit,in sexaginta dieb.soluitur. At toto tẽpore ad gramiã attentũ esse oportet, num in digito misceatur,& alba ac mollis fiat,idque præcipuè sub iudicationis tempus,tum nanq;vbi finitur,id euenire solet.Quòd si hæc vtrunq; oculũ inuaserunt,maius est vlcerũ periculũ,sed breui soluentur. Gramiæ autẽ siccæ vehemẽtes dolores afferunt,breui tamen soluuntur,nisi oculus vulnus acceperit.Tumor vero magnus,doloris expers & siccus, sine periculo est. Quod si cum dolore est,siccus quidẽ malus, metusq; est ne oculũ exulceret ac palpebræ coeant. Formidabilis quoq; est,vbi cum lachryma coniunctũ dolorẽ habet. Nã si lachryma calida & falsa profluit, iã pupilla & palpebris exulcerationis periculum est. At si tumor quidem cõstiterit, lachryma verò multa diutius effunditur,& gramiæ tenent, viris quidẽ palpebrarũ euersionẽ rectè prædixeris, at mulieribus & pueris exulcerationẽ & palpebrarũ euersionẽ.Si vero gramiæ pallidæ aut liuidæ fuerint,lachrymaq; multa & calida, caput ardor occupet, ex tẽporibus ad oculũ dolor tendat;insomniaq; his accesserit,vlcus in oculo factũ esse necesse est, ac vt rumpatur metus est. Iuuat autem succedens febris , aut dolor in lũbos firmatus.His verò futurorũ prædictionẽ rectè institues, si & temporis & eorũ quæ ex oculo fluũt rationẽ inieris, tum etiã grauissimorum dolorũ, tum vigiliarũ. Sed vbi oculũ introspicere licet, si quidem ruptũ inueneris,& per rimã pupilla extiterit, malũ significat, nec facilè restituitur.Quod si etiã putredo subsit,nulli amplius est vsui.Reliqua vero vlcerum genera prædicere licet,& locorũ putredines & altitudines intuẽti.Pro vlcerũ magnitudine cicatrices fieri necesse est. Quibus igitur rumpũtur oculi , posteaq; adeo extant vt pupilla loco mota esse videatur,iis nec vllo tempore,neq; arte,vt videãt,opẽ ferre licet.At paruæ pupillarũ dimotiones restitui possunt, dum ne quid mali accesserit & iuuenis sit æger. Vlcerũ vero cicatrices, si nõ aliud malũ subsit,omnes & à tempore & ab arte iuuari posse existimandæ sunt, ac præcipuè quæ recentissimè & in iuuenum corporibus contractæ sunt. Ex locis autẽ insignẽ facit noxiã pupillæ acies si exulceretur,secundũ eã id quod est supra supercilia,deinde vero quicquid his locis fuerit proximum.Pupillæ quoq; cæsiũ,aut argenteũ, aut cæruleũ colorẽ nactæ, improbãdæ sunt.His aliquantũ meliores existimãdæ sunt,quæ aut minores,aut ampliores apparẽt, aut angulos habent,siue id ex manifesta causa,siue spõte cõtingat. Caligines & nubeculæ,& subalbicantes cicatrices ægides dictæ,exterũtur ac euanescũt,nisi eo in loco vuln⁹ aliquod subortũ sit,aut illic antea cicatricẽ aut vnguem esse contigerit.Quod si in oculi nigro resplẽdẽs cicatrix orta sit,nigri aliquid dealbat,ita vt si diuti⁹ perseueret & aspera& crassa,etiã vestigiũ aliquod postea relinquat. Iudicationes verò non sec⁹ ac in febrib⁹ scripsi,ita & hic se habent.Sed & obseruatis signis, pro genere quidẽ lippitudinũ, prędictionẽ instituas licet.Nẽpe diuturnas lippitudines fore,vbipes-

τα γίνε⁷), ἀκίνδυνον δέ. ἢ ἀνώδυνος ἔσται ὁ ῥῆξις. ἐν τοῖσι μάλιστα τὼ δὲ κρίσιν ἰσοσκέλεα⁵. τὼ μὲ πρὸ τέω, ἐς τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέρας. ἰὼ δὲ ὑπερβάλλῃ τὸν τ χρόνον, ἐς τὰς τεσσαράκοντα προσδέχεα⁵. ἰὼ δ μηδ' ἐν τούτοισι παύῃ⁷), ἐν ἑξήκοντα κρίνεται. τὼ δὲ πάντα δ ⓜ χρόνον τὸν, ἐν θυμείᾳ⁵ τ λημίου, ἰὼ ἐν τῷ δακτύλῳ τὸ μίσγε⁷), ἢ λευκήτε ⓒ μαλθακὴ γίνε⁷). μάλιστα δὲ ὑπὸ τοὺ χρόνους τοὺ κρισίμους. ἰὼ γὰ μέλλῃ παύε⁵. τὼ ποιησά. Εἰ δ ⓓ ὀφθαλμοὶ ἀμφότεροι τὼ πάθοιεν, ὕπ- B κινδυνότεροι γίνονται ἤκωδύνῳ. ἢ δ κρίσις ἐλάσσονος χρόνου ἔσται. λῆμαι δ ξηραί, ἐπώδυνοι κάρτα. κρίνονται δ τάχεως, ἰὼ μὴ τρῶμα λάβῃ ὁ ὀφθαλμός. οἴδημα δ ἰὼ μέγα ἦ, ἀνώδυνόν τε καὶ ξηρὸν ἀκίνδυνον. Εἰ δ ἔτη ξυὼ ὀδυνῇ, κακὸν μὰ ξηρὸν ἐὸν καὶ ὕπικίνδυνον ἤκωσαν τε ⓜ ὀφθαλμόν, καὶ ξυμφύσαι. δεινὸν δ καὶ ξυὼ δακρύῳ τε ὂν ἢ ὀδυνῇ. Εἰ γὰ δάκρυον χαρεῖ, θερμὸν ⓒ ἀλμυρόν. κίνδυνος τῇ τε κόρῃ ἤκωδῆναι, καὶ τοῖσι βλεφάροισιν. Εἰ δ ὃ μὰ C οἴδημα καταστᾶσιν, δάκρυον δ πολὺ ὑπερχέεται πολλῷ χρόνον, καὶ λῆμαι ἔωσι, τοῖσι μὰ ἀνδράσι βλεφάρων ἐκ ἔστω τὸ προσλέγειν. τῆσι δ γυναιξὶ, καὶ τοῖσι παιδίοισιν, ἕλκωσιν, καὶ τὼ βλεφάρων ἐκ ἔστιν. ἰὼ δ λῆμαι χλωραὶ καὶ πελιδναὶ ἔωσι, καὶ δάκρυον πολὺ καὶ θερμόν, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ καῦμα ᾖ, καὶ ἀπὸ τὸ κροτάφου ὀδυναὶ ἐς ⓜ ὀφθαλμὸν καταπίπτωσι. καὶ ἀγρυπνίη τουτέοισιν ὑπολήπτεται, ἕλκος ἀνάγκη γίνεσθαι ἐν τῷ ὀφθαλμῷ. ῥῆ- D τις δ καὶ ῥαγὰς ἔσται τ τοιούτου. ὠφελέει δ καὶ πυρετὸς ὑπο-λαμβανόμενος ἢ ὀδυνῇ, ἐς τὸ ὑσφὺν ἐπιπίπτουσα. προσλέγειν δ δὲ τούτοισι τὰ ἐσορώμενα, ἔς τε ⓜ χρόνον σκεπτόμενον, ἔς τε τὰ ἐκ τ ὀφθαλμοῦ ῥέοντα, ἐς τὰς προϊωδυίας τε καὶ ἀγρυπνίας. ἐπὶ δ καὶ ⓜ ὀφθαλμὸν οἷόν τε ἦ καταβλέψαι. ἰὼ μὰ οὐρεθῇ ἐρρωγὸς τε καὶ ὥσπερ τ ῥωγμῆς ἐκφέρεται ἢ ὀπὶς, πονηρὸν καὶ χαλεπὸν καθιδρύσαι. Εἰ δ καὶ σπε- E δὼν ἐπ' ἢ τῷ τοιούτῳ, τελέως ἄχρηστος ὁ ὀφθαλμὸς γίγ⁷. τοὺ δ' ἄλλους ὑπὸ τῶ ἤκεόντες τὰ χοῖα σκεπτόμενοι προσλέγειν, καὶ τὰς τε σπιδόνας καὶ βαθυτῆτας, ἀναγκαῖον κ τὴν ἰσχὺν τῶ ἑλκέων τὰς ὕλας γίνεσθαι. οἷσι μὰ οὖν ῥήγνυ⁷) ⓓ ὀφθαλμοὶ, καὶ μ, ἐκφέρουσιν ὥστε ἔξω τ ὀπὶν τ χώρης εἶ⁷), ἀδύνατοι ὠφελέεσθαι καὶ F χρόνῳ κ τέχνῃ εἰς ὃ βλέπειν. τὰ δ σμικρὰ μετακινήματα τ ὀπέων οἷά τε καθιδρύεσθαι; ἰὼ μήτε κακὸν ὑπολήμ⁷) μηδὲν, ὅ, τε αὖ ἄνθρωπος νέος ἦ. αἱ δ ἐκ τῶ ἑλκέων ὕλαι, οἷσιν αὖ μὴ κακὸν ἰὸ μὰ προσῇ, πᾶσαι οἴεσθαι ὠφθῆσθαι κ ὑπὸ τῶ χρόνων κ ὑπὸ τ τέχνης. μάλιστα δ αἱ νεώταται τε καὶ ἐν τοῖσι νεωτάτοισι τῶ σωμ⁵. τῶ δ χοίων. μάλιστα μὲ αἱ ὀπὲς βλάπτονται ἑλκώμεναι. ἔπειτα δ ὑπερφανὼ τ ὀφρύων. ἔσω δ κ ὅ, τι αὖ ἄχρηστα ἢ τούτων τ τόπων. αἱ δ κε- G ραι γλαυκούμεναι, ἢ ἀργεμφιδέες γινόμεναι, ἢ κυάνεαι, ὀ-δὲν χρηστόν. τουτέων δ ὀλίγαι ἀμείνους. ὀκόσαι ἢ σμικρότεραι φαίνον⁷). ἢ βυρύτεραι. ἢ γωνίας ἔχουσαι, εἶτ' ἐκ προσφασίων τοιαύτων γλοιάτο, εἶτ' αὐτόμαται, ἀχλύες, καὶ νεφέλαι, ⓒ αἰγίδες ἐκλεαίνονταί τε ⓒ ἀφανίζονται. ἰὼ μὴ τρῶμα τὶ

ὑπολυκαίνῃ τ μέλανος μείονι, εἰ πολλὸν χρόνον προσμένῃ, καὶ τραχεῖα τε κ παχεῖα, ⓒ μεμισόσεων ἐστὶ καταλιπεῖν. αἱ δ κρίσιες ὡς ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἔγραψα, οὕτω καὶ ἐνθάδε ἔχουσιν. ἀλλὰ χρὴ τὰ σημεῖα ἐκμαθόντα προσλέγειν. τὰς μὲν διαφορὰς τῶ ὀφθαλμῶν, ὅτῳ τὰ κάκιστα τῶ σημείων ὑπολήπται, τὰς δ πολυχρονίους τῶ ὀφθαλμῶν,

ὡς ἄλγε-

ὡς δ' ἔφαμεν ἐγγραπτέον ἐφ' ἑκάστοις. Τὰς δ' ὀλιγοχρονίους, ὅταν τὰ σημεῖα προφαίνῃ· τὰ δ' ἄριστα, τότε προλέγειν ἑβδόμης παυσαμένους, ἢ ἐγγὺς τούτων, καὶ ὅλως ἀσφαλὲς νομίζειν ἔχειν. Τὰς δ' ὑποστροφὰς προσδέχεσθαι, οἵαι ἂν ῥᾳστώναι γένωνται, μήτ' ἐν ἡμέραις κρισίμοις, μήτε σημείων ἀγαθῶν ἐπιφανέντων. Πρώτων δὲ χρὴ μάλιστα τὴν κατάστασιν τοῦ οὔρου, ἐν τοῖσι φλεγμονώδεσι ὀφθαλμοῖσι καὶ θυμοῦσθαι. Καὶ ὁ καιρὸς ὀξέος.

sima signa affuerint, velut in singulis descriptum est. Breues verò, vbi optima signa comparuerint, easque septimo die aut proximis diebus finiendas prædicere, ac alioqui in tuto esse existimare oportet. Quibus autem leuamentum adfuerit, si id neq; iudicatoriis diebus, neque cum bonis signis contingat, in iis recidiuæ metuendæ sunt. Imprimis verò in oculorũ affectibus vrinæ status in cõsiderationem adhibendus est. Occasio nanque præceps est & lubrica.

Ὀφθαλμοὶ δὲ λημώντες] Lippientium oculorum prædictionem instituit, ex tumoris, lachrymarum, ac pituitæ quæ in ipsis lippitudine videntur, tum qualitate, tum quantitate. Idq; eò fit, quod cùm ingentibus & variis casibus oculi nostri patere videantur, magnam partem ad vitæ simul & vsum & dulcedinem conferant, summa cura tuendi sunt. Hunc autem locum diserte Celsus totum expressit ac in vsum suum transtulit cap. 6. lib. 6. Protinus autem orta lippitudine, quædam notæ tum ex quibus quid euenturum sit colligere possimus. Nam simul ac lachryma, & tumor, & crassa pituita cœperint, si ea pituitæ lachrymæ mixta est, & ea lachryma calida est; pituita verò alba & mollis, tumor non durus, longæ valetudinis metus non est. Vbi aduertere licet non esse in omnibus Celsi codicibus legi (& ea lachryma calida est) pro, (neque ea lachryma calida est) vt ex Græco contexto & sequentibus ex aduerso his respondentibus manifestò patet. Deniq; λήμη, quæ sordes est lippientium oculorum & pituita concrescens, Celsus pituitam vertit, nos gramiam dicimus, quod sint gramiæ Nonio oculorum pituitæ. vnde gramiosi oculi dicuntur. Plin. cap. 13. lib. 25. Crethmos agrios gramias tollit oculorum impositus. Caluus hic pro ἐπαλλάττουσιν ἀπαλλάττουσιν aut ἀπαλλάττονται, legisse videtur sed ἐπαλλάξῃ hic successum & quid euenturum sit ostendit.

οἱ δὲ τὸ δάκρυον] Celsus. At si lachryma multa & calida, pituitæ paulum, tumor modicus, idque in vno oculo est, longum id sed sine periculo futurum est. Idq; lippitudinis genus minimè cum dolore est, sed vix ante vigesimum diem tollitur, nónunquam per duos menses durat, sed quandoque finitur.

πῶμα παῦρα δ' ἢ χεῖρον] Celsus breuissimè hoc totum complexus est. Si pituita alba & mollis esse incipit, lachrymæque miscetur aut si simul hæ oculum vtrunq; inuaserunt, potest esse breuior, sed periculum vlcerum est. Ex quibus cuiuis patet Celsum ὡς πρὸ δακρύου τε μίσγηται legisse, aut ὡς σὺν τῷ δακρύῳ pro δακπλῳ. Atque ea mihi germana esse lectio videtur, contra tamen omnũ quę adhuc videre licuit exemplarium fidem. Etsi publicata lectio quodammodo stare potest, vt ad digiti contactum pituita hæreat ac misceatur lachrymæ quo exploret an mollis sit & maturari cœperit. Vitiosus est autem Asulanus codex, qui ὑπικινδυνώτερον pro ἐπικινδυνώτερος legit. Oculos enim indicat vlcerum periculo promptè esse expositos.

λῦσαι δ' ξηραί] Sic Celsus. Pituita autem sicca & arida dolorem quidem mouet, sed maturius desinit, nisi quid exulcerauit. Tumor magnus si sine dolore est & siccus, sine vllo periculo est. Si siccus quidem, sed cum dolore est, fere exulcerat, & nonnunquam ex eo casu fit vt palpebra cum oculo conglutinetur. Eiusdem exulcerationis timor in palpebris pupillisve est vbi super magnum dolorẽ lachrymæ talæ calidæq; eunt, aut etiamsi tumore finito diu lachryma cum pituita profluat. Sic enim legendum censeo, non vt vulgata exemplaria habent (tumore infinito.) Hic enim κηθισὰν οἴδημα tumorem subsidentem & finitum vocat Celsus. Fit autẽ palpebrarum euersio lachrymis calidis, salsis, acribus diutius euntibus, pituitaq; sicca & arida cum tumore & dolore vrgente, & iugi exulceratione prægressa, supercrescente carne. Idque vitij genus ἐκτρόπιον Medicis dicitur. De quo agit Paulus lib. 3. & 6. & Aëtius lib. 7. cap. 71. ac Celsus lib. 6. cap. 7.

ὧν δὲ λῆμα χλωραί] Celsus sic expressit, Peius etiamnum est, vbi pituita calida aut liuida est, lachryma calida aut multa profluit, caput calet, à temporibus ad oculos dolor peruenit nocturna vigilia vrget, Siquidem sub his oculus plærunq; rumpitur, votumq; est, vt tantum exulceretur. Ex quibus manifestum vitium apparet, & in omnibus obtinuit exemplaribus. Nam pro calida pituita, haud dubiè pallida legenda est. Horum autem prædictionem adornant quæ scribuntur in Coacis Præsagiis, οἷον ἐφθαλμιῶσι κεφαλαλγίαι προσγίνεται, καὶ παρακολουθεῖ χεῖρον πολὺ, κίνδυνος τυφλωθῆναι. Quibus cum lippitudine capitis dolor accedit diuq; perseuerat cæcitatis metus impendet.

ὠφελεῖ δ'] Celsus, Intus ruptum oculum febricula iuuat. In Coacis etiam, ὀφθαλμιῶντι ἀνδρὶ, πυρετὸς ὀπηνίκα λύσις. Lippitudine affecto suborta febris solutionem affert. Quæ de re illic scripsimus. Firmatus autem in lumbos dolor transpositi humoris ratione prodesse potest. sicq; per alium secedere, quomodo in Coacis dixit, αἱ παρ' ὀφθαλμοῖς ἐπαναστάσιες ἐν τοῖσιν ἀνακωχαῖς ἢ σπασμὸς, κοιλίῃ κατάρρησιν ποιοῦσιν. Erumpentes circa oculos eminentiæ, dum ægri ex morbo recreantur, prorupturæ alui spem faciunt. Vitiosa sunt autem exemplaria quæ ὀφρῦσι pro ὀφθοῖσι legunt. Quædam etiam manuscripta σπείζησα legunt.

ἡ ὄψις] ὄψις id quo cernimus indicat & pupillæ foramen quod videndi aciem effundit, & per quod spiritus visorius viam facit, & acies ac videndi facultas proficiscitur, indeq; pro pupilla sumitur Tullio libr. 2. de Natura Deorum. Sic rufo ὄψις κόρη dicitur, & quod in oculo medium cernimus. Idem quoque alias scribit, κόρας τὰς ὄψεις dici, vel vt aliis placet, ὄψιν μὲν ἣν ἕλκομεν.

ἀνακαῖον μὲν] Interpretes γὰρ legisse videntur, quod optimè quadrat, contra tamen omnium exemplarium fidem.

οἷσι μὲν ἂν ῥήγνυται] Celsus. Si foras iam ruptus procedit, sine auxilio est.

πᾶσαι οἵδαι] οἷαί τε legunt exemplaria duo Regia manuscripta.

αἱ ὄψιες] Hic pupillæ aciem dixi, pupillæ foramen vnde cernendi potentia & spiritus visorius effunditur, intelligens, speciẽ non ineptè Caluus vertit, esseq; videtur quam γλαύκωμα Rufus vocat. Exulceratus autem locus is le insignem ac præcipuam noxam facit cùm omnem videndi potentiam effundat. Exemplaria autem quædam ἑλκώμενοι pro ἑλκούμεναι legunt.

Τούτων δὲ τόπων] Vitiosa sunt exemplaria manuscripta quæ τρόπων legunt.

αἱ δὲ κόραι γλαυκώμεναι] Hoc loco natiua oculorum temperies non instituitur, sed de offensionibus oculorum & iniuriis externis agitur, à quibus offensæ pupillæ glauescunt, aut argenteum colorem, hoc est lucidum & albidum assumunt, ὁ densato & reficcato humore crystallino, aut eo humoris aquei impuritate & copia obtenebrato, cæruleæ fiunt. Glaucedo igitur est humoris crystallini in glaucum transmutatio, quæ aut illius contractione & densatione fit, aut humorũ affluxu eius albedine & splẽdore obiecto & effulcato. Sic enim recentiores apud Paulum hæc crystallini humoris vitia ab humiditate proficisci statuũt. Quę certè etiã huic loco in quo maxima est fluxionis humorum in oculos actio competere videntur. De glaucis verò oculis & eorum attributionibus & causis, multa à nobis ex Galeno & Arist. dicta sunt Com. in lib. 2. epid. Hic autẽ pupillæ vitiũ γλαύκωσιν aut γλαύκωμα intelligit. Est autem γλαύκωσις τοῦ κρυσταλλοειδοῦς ὑγροῦ εἰς λευκὸν ἢ ὑδατώδη χροιὰν μεταβολή, δι' ἣν τὸ βλέπειν κωλύεται, Authori definit. Medicarũ, hoc est, humoris crystallini in album & aqueum colorem mutatio, à qua visus impeditur. De ea etiam agit Gal. lib. 10. de vsu partium. De glaucomate vero Paulus lib. 3. & Aëtius lib. 7. & Gal. Com. ad aphor. 31. lib. 3. & nos fusissimè in nostra Œconomia.

Τούτων δ' ὀλίγον ἀμείνους] ὀλίγῳ pro ὀλίγον legunt exemplaria publicata. Hoc vero vitium συγχυσις ὀφθαλμοῦ Græcis dicitur, & insignia vulnera aut vuea tunicæ inflammationem sequitur, vt scribit Aëtius lib. 7.

ἀχλύες] ἀχλὺς autori Isagoges est vitium in nigro oculi & cicatricula à superficiaria exulceratione contracta. Sic enim definitur, ἀχλύς ἐστι καθ' ὅλον τὸ μέλαν διὰ ἕλκώσεως ὑποπαλαιᾶς ἀεὶ λεπτοτάτη ἀεὶ ἀχλυώδης παράπλησία. Aëtio autem ἀχλὺς ὑποπαλαιός ἐστιν ἕλκωσις ὅλη τοῦ μέλανος γιγνωμένη, παράπλησία ἀχλυώδει ἀεὶ τῷ χρώματι κυανῷ πολλῷ τόπον ἐπεχούσῃ τοῦ μέλανος. ὅταν δ' ὅλη ἡ κόρης γλύπτηται ῥᾳδίως ὁρᾶσι. ἀχλὺς est superficiaria vlceratio in oculi nigro orta, aëri caliginoso affinis, colore cæruleo, magnam nigri partem occupans. Cum vero in pupilla extiterit, non faciè videt.

νεφέλαι] νεφέλιον δέ ἐστι ἕλκος ὑποπαλαιὸν μικρῷ πλείονος ἀχλύος καὶ λευκόν Autori Isagoges, h. e. vlcus superficiale & argemo paulò maius ac albũ. Aëtio vero νεφέλιον καλεῖται τὸ ὅλῃ τῷ μέλανος βαθύτητος ἡ ἀχλύος ἕλκος καὶ μικρότερον, τῇ δὲ χρόᾳ λευκότερον. Nubecula vocatur vlcus in

nigro caligine profundius ac minus, & colore albius. Paulo autem lib 3. νιφέλιον vt hic quoque inter summas & superficiarias oculorum cicatrices accensetur. A

αἰγίδες] αἰγίδες hic dicuntur subalbicantes cicatrices ex acrioris in oculos pituitæ affluxu cõtractæ, vt ex Galeno ἐν ταῖς γλαύκωσις patet in dictione ἀγλίη, etsi in Coacis aliud quid significant. Qua de re in Coacis Præsagiis plura adscripsimus, huiusq; loci mentionem iniecimus. Dicuntur autem αἰγίδες forte ὡσεὶ τὸ αἰγίζειν, quod Hesychio δέρασθαι dilacerare significat. Cal. hic αἰγίδας stillas lucidas fulgentes interpretatur, Varinum fortè secutus, qui ἀποσίλψις τῆ ὀφθαλμῷ esse scribit. Sed certè hunc locum mirè perturbauit cum ista superioribus iunxit, adeo vt ne germanus authoris sensus ex eo erui possit.

πτερύγιον] Vnguis, quod πτερύγιον Græci vocant, vt membranula neruosa oriens ab angulo, quæ nonnunquam ad pupillam quoq; peruenit, eique officit, vt scribit Celsus lib. 7. cap. 7. Author quoque Isagoges πτερύγιον esse dicit, ὅταν ὑπὸ πλέον ἐλκωθέντος καὶ ὑπερφαρκώσαντος τὸ λευκοῦ, ὑμὼ λεπτὸς καὶ νευρώδης ὑπὸ ῥάμνη τὸ ὀφθαλμὸν ἀφ' ὑγροῦ ἀπὸ πυγῆ ἕως καὶ θῶν, ἕως τὸ μέλανος καὶ τ κόρης ἐφάπτηται. Vnguis est in albo oculi vltra modum exulcerato & carne impleto, membranula tenuis & neruosa ad oculum excurrens, ab angulo exoriens donec ad nigrum & pupillam pertingat. Sic enim κόρης potius quam κορυφῆς legendum existimo, ex Paulo & Aëtio, contra omnium codicum & interpretum fidem. Caluus porrò contrarium planè sensum sibi affinxit. B

ἐπιφάλψις] Exemplaria omnia tum scripta, tum publicata, vitium retinent, cum ἐπιφάλαψις indubitata fide legendum sit, vt patet ex Gal. ἐν ταῖς γλαύκωσις. Illic enim ἐπιφάλαμψις explicatur ἡ ἐν τῷ μέλανι τ ὀφθαλμῷ ὑπολάμπουσα ὑλή, διὰ τὸ ἰσχυρὰ παχύτερα εἶναι τ αἰγίδος, in oculorũ nigro splendicans cicatrix, eò quod paulò crassior sit quam quæ ægis dicitur. Neq; enim video cuinam loco aptius accommodari possit. Quod etiam recte vidit Cornarius, non est autem assecutus Caluus. Celsus vero hunc locum aliqua ex parte sic expressit. Si de nigro aliquid albidum factum est, diu manet. At si asperum aut crassum est, etiam post curationem vestigiũ aliquod relinquit. Sic enim legendum esse vel ex hoc loco patet. Quod ad literam attinet, ὑπολευκαίνῃ τὸ μέλανος μᾶλλον ἢ, ἢ πολὺ χεῖρον ἐπιφαίνῃ, &c. lego ex codicibus integrioribus. Quam lectionem etiam secutus est Cornarius.

παὶ ὃ πολυχρονίους] Integriora exemplaria manuscripta παὶ πολυχρονίους habent. C

τότε σφαλερόν] Sic fere omnia exemplaria tum publicata, tum scripta, & hanc lectionem secuti sunt interpretes: π, π tamen mihi magis placet ex scripto eoque fidelissimo codice, quem secutus est Morelius.

παὶ ὃ ὑποσρεφὰς] Caput est totius iudicij disciplina celeberrimum, quod præcipuè febribus accommodatur ab Hipp. in Progn. aph. & Coac. Præsagiis. τὸ γὰρ ἀλόγως ῥᾳδιωνῆσαι φιλυπόσροφα. ἄλλον δ' ὅτι ταῦτ' ἀλόγως ῥᾳδιωνῆσαι λέγεται αὖ (vt scribit Gal. ὅθ' μήτε μῆ σημείων λυτηρίων μητε ἐν κρισιμοις ἡμέραις ἔδοξε πεπαῦσθ. παὶ πάντων ὃ χεὶ μάλιστα] In oculorum affectibus vrinæ statum adhiberi vult, vt pleniori institutur prædictio non secus ac in pleuritide & peripneumonia, in Coac. Præsagiis, etsi inde propria affectus cognitio peti non possit aut debeat. ὑποστάσιν vero pro κατάστασιν legunt exemplaria quædam, quod vidit etiam Caluus.

At tormina ea quidem omnia mala sunt, si cũ febre quidem inuadunt, aut variis alui recremẽtis, aut iecoris inflãmatione, aut præcordiorum, aut ventris, aut quæcunq; dolorib. cruciant, aut cibos cohibent, sitimq; inferũt. Ac celerrimè is perit, quem maxima pars horum malorũ occupat. Huic vero plurimũ inest spei, cui horum paucissima adsunt. Isq; morb. præcipue pueros à quinto anno perimit, & qui eum superát ad decimum vsq;, cæteræ ætates tutiores sunt. Vtilia autẽ tormina sunt quę his malis nõ affligunt. At vbi sanguis & strigmenta per aluũ reiecta fuerint, septimo die desinunt, aut decimoquarto, aut vigesimo, aut quadragesimo, aut intra hoc tempus. Huiusmodi nanq; deiectiones etiã eos qui ante fuerunt in corporib. morbos tollunt: inueteratos quidẽ spatio temporis maiore, recentes vero etiam paucis diebus leuare possunt. Siquidẽ & prægnantes ipsæ etiã plærunq; ad partum supersunt, & ex partu, fœtumq; cõseruant, etiamsi per multos menses sanguis & strigmenta per aluum secedant, nisi si dolore affligãtur, aut aliquod ex malis signis quæ in difficultatib. intestinorum adesse scripta sunt, accesserit. Quod si horum aliquod adesse visum fuerit, & fœtui perniciem, ac prægnanti periculũ denunciat, nisi post fœtus absolutionem, aut secundarum dimissionem, ipsa tormina eodem die, aut non multo post, cessauerint.

Αἱ δυσεντερίαι, ξὺν πυρετῷ μὲν ἢν ὑπάσωσι, ἢ πρὸ λοιμοί τε διαχωρήμασιν, ἢ ξὺν φλεγμονῇ ἥπατος, ἢ ἐντερο- D
χονδρίου, ἢ γαστρὸς, ἢ ὅσαι ἐπώδυνοι, ἢ ὅσαι τ σιτίων ἀπολαμβάνουσιν, δι-ψαν τε παρέχουσιν, αὖται μὴ πᾶσαι πονηραί· ᾗ ὃς ἂν πλῆσα ἔχῃ τούτων τ κακῶν, παχέα ἀπόλλυται. ᾧ δ' ἂν ἐλάχιστα τ τούτων παρῇ, πλῆσαι αὐτῷ ἐλπίδες. ἀποθνήσκουσι δ' ὑπὸ τούτης τ νόσου μάλιστα παιδία τὰ πενταέτεα, καὶ γηραιτερα ἢς τε τὰ δεκαέτεα. αἱ δ' ἀνδραπλικίαι ἥκιστα. ὅσαι δ' τ δυσεντερικῶν, λισιτελέες, τὰ μὲν κακὰ τοῦ
δὲ ἐμποιέουσιν. αἷμα δ' ἢν ξύμμικτα διαχωρήσωσι, ἐπαυ- E
τὰ, ἢ ἑβδομαῖα, ἢ τεσσαρεσκαιδεκαταῖα, ἢ εἰκοσταῖα, ἢ τεσσερακοντήμερα, ἢ ἐντὸς τούτων τ χρόνων. τὰ τοιαῦτα γὰρ διαχωρήματα καὶ ἀπαλλαγαὶ παρέσθον ἐν τοῖσι σώμασι, κοσμιωτέρας ὑγιείας μὲν πρόσθεν, ἢν πλείονι χρόνῳ. τὰ δὲ νεώτερα, ὅσα δὲ καὶ ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσιν ἀπαλλάσσει. ἐπεὶ καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσαι καὶ ἀοῦσαι παραγίνονται, μᾶλλον ἐς F
τόκους τε καὶ ἐν τῷ τόκῳ, ἢ τὰ ἔμβρυα διασώζουσιν, αἵματός τε καὶ ξυσμάτος διαχωρεόντων, καὶ πολλοῖς μῆνας, ὡς μάλιστα δοκῇ ἀὐτῆσι τροφὴ, ἢ ἄλλοθι τ πονηρῶν ὧν ἔχουσα σημεῖα ἐν τοῖσι δυσεντερίοισι, ὑπερίζει. εἰ δὲ πείνων ἐπιφαίνοιτο, τῷ τεκοῦσῃ ὀλεθρον σημαίνει. καὶ τῇ ἐχούσῃ κίνδυνον, ὡς μὴ μετὰ τὸ ἔμβρυόν τ ἀπο-

φθύσιν, ἢ τὸ ὑστέρου τ ἀπόλεσιν, ἢ δυσεντερίη παύσηται αὐθημερόν, ἢ μετ' ὀλίγον χρόνον.

αἱ δυσεντερίαι] Corn. Celsus hunc locum sic expressit cap. 8. lib. 2. Deiectiones quoq; si febris accessit, si inflammatio iecinoris, aut præcordiorum, aut ventris, si immodica sitis, si longius tempus, si aluus varia, si cum dolore est, etiam mortis periculũ subest, maximeq; si inter hæc tormina vetera esse cœperunt. Reliqua quæ hic deficiunt, Celsus ex lib. περὶ παθῶν mutuatus est. Cæterum tenuibus intestinis exulceratis, dolores circa vmbilicum consistunt, bilioſa & porracea atque omnino variegata per aluum excernuntur, stercori commixta, citra tamen ramentorum complexum, cum torminibus & mordacitate, desperationeque: ac exolutione, vt non procul ægri absint ab animi deliquio, siti quoque infestantur ac febricitant. Atque ea sunt pernicioſissimæ dysenteriæ signa ex Aëtio. G

ἢ ὅσαι τῶν σιτίων ἀπολαμβάνουσιν] Nouè dictum est σιτίων ἀπολαμβάνειν, pro αὐορέκτους & cibos fastidientibus, velut antea Prorrh. 1. ἀπολελαμμένα σῖτα, intercepti cibi & cohibiti, & pro iis qui ciborum admotione excluduntur, ponuntur. Sic enim explicat Gal. ὅτερ καὶ σίτων ἀπολελαμμένων, ὧν ἐφεξῆς ἐμνημόνευσεν, ἔνιοι μὲ τοὺ ἀνορέκτους φασὶν εἰρῆσθ γρᾶν. ὡς εἰ καὶ ἀποκεκλεισμένους εἰρηκὲ τ τ σιτίων προσφορᾶς. ἀποσιτίαι autem & ciborum fastidia in diuturnis intestinorum difficultatibus, præsertim cum febre, pessima ex aph. 3 lib. 6. Cælius quoque in ieiuni intestini exulceratione, sitim multam, nauseam, vomitum, à cibis auersum animum, ac febres malignas, deniq; præsens periculum adesse testatur.

ἀποθνήσκουσι δ'] Celsus. Isque morbus maximè pueros absumit vsque ad annum decimum. Cæteræ ætates faciliùs sustinent. Item, prodestque in hoc morbo, si iam ætate aliquis processit. Aëtius pueros ab vlcere depascente ac serpente magis opprimi scribit, ad ætatis vigorem. Eos autem qui in ætatis vigore sunt constituti, sanguinis eruptioni magis esse obnoxios. Seniores quoque à fluxionibus promptiùs lædi. H

τὰ μὲ παλαιότερα] Exemplaria manuscripta duo ἐν πλείονι χρόνῳ legunt, reliqua ἐν πλείονι χρόνῳ. Hic verò agitur de dysenteria quã

he-

A hepaticam & cruentam vocat Gal. lib. 6. de loc. aff. & Com. 4. in lib. de art. & quæ interdum salutariter plurimos iudicat morbos. Aut certè id excretionis cruentæ genus subindicatur, quod proprio nomine caret, & à Paulo libr. 3. sub dysenteria comprehenditur: In quo melancholicus & splendescens sanguis reiicitur, (vt scribit Galen. libr. 6. de Sympt. Caus.) & bile flaua vel atra permixta, propter acrimoniam venarum orificia stimulata referantur, ac plærunq; iudicatorie nigra & pici quidæ humida salutariter egeruntur, vt scribit Gal. lib. de atra bile & libr. 6. de loc. aff. idque in dies experimur in opere faciundo medico.

ἐπὶ ἀγὸν γαστρὶ ἔχουσαι] Hunc totum locum sic expressit Celsus, Acria tormina quidem periculosa non sunt, si sanguis & strigmenta descendunt, dum febris cæteræq; accessiones huius morbi absint, adeo vt etiam grauida mulier non solum retineri possit, sed etiam partum reseruare. In quibus verbis vitium mihi subesse videtur, cùm non agatur hic de veris torminibus aut germana dysenteria, quæ & prægnanti plurimum officit, atq; etiam si ipsa conualuit, fœtum tamen perdit, vt postea scribit Celsus: neq; alias ferè soleat acria tormina dysenteriam vocare, etsi crebra tamen incidit mentio: Tum quòd non videantur acria dici debere tormina, quæ absq; febre, dolore, cæteris q; grauibus symptomatis inuadunt. Legendum igitur existimo, Ac ea tormina, pro acria, B contra tamen omnium quos videre licuit codicum fidem.

ἢ ἄλλο τι τῶν πυρετῶν] Hæc syncera est & germana lectio. Vitiosa vero exemplaria cum Asulano quæ legunt, ἀλλ' ἐπὶ τῶν πυρετῶν ἐγγραφὰ σημείων τῶν ἐν τῇσι δυσεντερίῃσιν ὀδηγιῶν.

αἱ δὲ π κοιλίαι διαφαίνονται] Celsus sic de torminibus ac dysenteria agens. Mulier quoque grauida eiusmodi casu rapi potest, atq; etiam ipsa si conaluit, partum tamen perdit. Et ex aph. 34. lib. 5. Mulieri grauidæ sine nodo fuit aluus citò partum, vt fit.

Αἱ δὲ λεπτότητες, ξυντεῖναι μὲν καὶ πολυχρόνιοι, καὶ παρ' ὥρην ξυὼ φοιτῶσί τε καὶ αὖθις ὑφῶν ἐκταράσσουσαι. καὶ ὁμοίως νυκτός τε καὶ ἡμέρης ἐπικείμεναι, C τὸ διαχωρήματος ὑπόπαχυ, ἢ ὠμοδιερρεῖς, ἢ μέλανός τε καὶ λεῖου, καὶ δυσώδεος. οὖσαι μὲν πᾶσαι πονηραί. καὶ γὰρ δίψαν παρέχουσι. καὶ τὸ πόσιμον οὐκ ἐς τὴν κύστιν τρέπουσι, ὥστε διαβρέεσθαι. καὶ τὸ στόμα ἕλκωδες, καὶ ἐρυθρὸν ἐξανθοῦσι, ὅπερ τοῖσι προσώποισι πολέεσσι. καὶ ἐφηλίδας πυρρὰς χρώματα ἔχουσαι. ἅμα δὲ καὶ γαστρὸς ἀπόξυσίς τε D καὶ ἀνωμαλίας ἀποδεικνύουσι, καὶ ῥυπαρὸν τὸ δέρας. οὐ δὲ τὴν πόσιν, ἐδητύν τε ἀδύνατοι γίνονται ἢ αἰσθέσθαι, καὶ τῇσι πεισόδοισι χρῆσθαι, καὶ τἄλλα τὰ προσαιτήματα πολεῖ. τὸ δὲ νούσημα τοῦτο δεινότατον μὲν τοῖσι προεσβυτέρησιν. ἰσχυρὸν δὲ καὶ τοῖσιν ἀνδράσιν. τῆσι δὲ ἡλικίῃσι ἡλικίησι πολλὰ ἄπιστον. ὅς γε δὲ μήτε ἐν τῇσιν ἡλικίῃσιν ἔστι ταύτῃσιν ἦσι φυεῖ, ἔστω τ' νοσήματος τοῦτο κακῶς ἀφιέπεσθαι, ἐλάχιστα τε τὴν σημείωνεῖς τὴν πονηρῶν ἀ ἔχαλα εἶ, ἀσφαλέστατα ἂν ἔχειν ἔστ. θεραπείης δὲ προσδεῖται ἡ νοῦσος αὕτη, ἐς αἰ τε, τε οὖρα χωρέηται τὸ πιεμφύου χυλὸν, καὶ τὸ σῶμα τὴν σιτίων εἰσιόντων αὔξηται. καὶ τὴν χρειῶν τὴν πονηρῶν ἀπαλλαχθῇ.

Læuitates autem intestinorum, assiduæ quidem & multo tempore perseuerantes ac omnibus horis, & cũ strepitu, & sine hoc exturbatæ, & similiter noctu & interdiu affligentes, si quod excernitur valde crudum est, aut nigrum & læue, ac mali odoris, eę quidẽ omnes malæ sunt. Nam & sitim exhibẽt, neq; potionem per vrinam reddunt, quod in vesicam non descendat, os exulcerant, & elatum faciei ruborẽ, eiusque cutis vitia omni colorũ genere distincta (ephelidas vocant) excitant, simulq; ventrem quasi fermentatum, sordidum, ac rugosum efficiunt. Ex quibus aut cibum capere, aut deambulare ad res obeundas nequeunt. Morbus hic seniores grauissimè infestat, quin & viros vehemẽter affligit, cæteras vero ætates multo minùs. At qui eas ętates quas ab hoc morbo malè affici diximus, non attingit, & paucissima signa habet quæ mala esse scripta sunt, is securissimè constitutus est. Curationem autẽ postulat hic morbus, quoad & vrina pro potionis modulo feratur, corpusque cibos ingestos sentiat, & vitiosum cutis dolorem deponat.

αἱ δὲ λειοντηρίαι] Celsus cap. 8 lib. 2 hunc locum sic expressit, vitiosè tamen legitur omnibus in exemplaribus. At intestinorum læuitas periculosior est, si frequens deiectio est: si venter omnibus horis & cum sono, & sine hoc profluit: si similiter noctu & interdiu. Si quod excernitur aut crudum est, aut nigrum, & præter id etiam leue & mali odoris sit: si flatus vrget, si post potionem vrina non redditur, quod euenit, quia tunc liquor omnis non in vesicam, sed in intestina descendit, si os exulceretur, si rubet facies, & quasi maculis quibusdam colorum omnium distinguitur, si venter est quasi fermentatus, pinguis atque rugosus, si & cibi cupiditas non est. Inter quæ cum euidens mors sit, multo euidentior est, si iam longum quoque id vitium est, maximeq; si etiam in corpore senili est.

ὠμοδιερρεῖς] In læuitate intestinorum cibi secedunt inconfecti, liquidi & crudi, & nihil immutati vt scribit Galenus, σπανίως ἀπεπτα ἐγχέ, vt scribitur lib. περὶ παθῶν. Et hic quoque (scribit Celsus cap. 6. lib. 4.) intestina nihil continere possunt, & quicquid assumptum est imperfectum protinus reddunt. Qua ex causa cibum non sentiunt, & malum corporis habitum acquirunt (Actius cap. vltim. lib. 9.

ἢ τὸ πολὺν ὑπὸ εἰς τὴν κύστιν] Huius rei causam reddit Celsus, quod liquor omnis, non in vesicam, sed in intestina descendat. Ventris nanq; humore vna cum ciborum reliquiis exeunte, aluus quidem humidior fit, atque ideo plura deiicit, vrina vero paucior redditur, vt scribit Gal. Com. ad aph. 83. lib. 4. Id quoque in Cholera morbo contingere scribit Aretæus, ἀλλ' οὐδὲ ὧδε ἀλίζεται τοῦτ' ἐς τὸ ἔντερον τὸ ὑγρὸν μετεχεπύσεως.

γαστρὸς ἀποξύσεις] Fermentatum ventrem ex Celso diximus, quod est in tumorem sublatum, aut scabie & pustulis exasperatum corrugatum, quæ omnia ex succorum prauitate & humorum acrimonia contingunt, vnde & atrophia & cacochymia, deinde, etiam corporis totius tabes ac extenuatio, & hydrops, ad intestinorum læuitatem succedunt, vt scribimus in Coacis Præsagiis. Quin & squalidus ac rugosus venter ex scabritie, & asperitate, aut siccitate, propter iam confirmatam cachexiam aut succorum corruptelam redditur, vnde etiam κνησμὸς & cutis prurigo ob humorum acrimoniam & mordacitatem in Coacis annotatur. Satis autem patet Celsum λειοδὰς pro ῥυπαδὰς malè legisse. Ac videtur lectio innouata & intolens ἀποξύσεις γαστρὸς. sic haud scio an locus sit integer, & num rectius ἀποξύσεις pro ἀποξύσεις, aut ἀποξύσεις rectius legi debere facili lapsu subspicandum sit, & locum illum a Galeno in Exegesi indicari, cum ἀποξύσεις τῆς γαστρὸς dici hoc in Prorrhetico scribit, & πεπιεσμένα aut ἀποτεταλμένα significare, hoc est ventres resiccatos, extenuatos, compressos & contractos. Quod ne vspiam quidem hoc in Prorrhetico aptius quam huic loco quadrat. Vbi etiam pro ἀποξύσεις quidam ἀποξύσεις legunt, vt & ἀποξύρα dicuntur Hippocrati libr. de fract. membrorum partes extremæ in acumen tenuatæ: vbi etiam ἀποξύρα quidam legunt, veluti derasa, decisa. Cæterum vitiosa sunt exemplaria quæ λειόπαθα pro λειόπους legunt.

διαχωρήσιος δὲ ἀποδεῖται] Celsus. Contra, intestinorum læuitas faciliùs à teneris ætatibus depellitur, vtique si fieri vrina, & alii cibo corpus incipit. Etsi verò fieri vrina, vt facere vrinam, eleganter & popularitèr dicitur, ferri tamen pro reddi tolerabilius est, quod χωρέεσθαι hic ponitur. In longis autem & perseuerantibus intestinorum læuitatibus, ex succorum prauitate alimoniam defraudante, corporis extenuatio ac malus habitus sequitur: vnde agri cibum non sentiunt, decolorantur, & tandem tabescunt, vt patet ex lib. περὶ παθῶν & Coacis Præsagiis.

Reliqua alui profluuia quæ ſine febre ſunt, & paruo tempore durare,& mitia eſſe ſolent. Aut enim elota,aut ſua ſponte deſinent.Ceſſaturum autem alui ſeceſſum denuntiaueris,vbi contrectato manu ventre nullus motus ſuberit, & ad extremam deiectionem flatus prodierit.Sedes autem procidit, viris quidem,quibus ora venarum ſanguinem fundunt (hæmorrhoidas vocant) & alui fluxus corripit,pueris quoq; calculoſis,& in diuturnis ac ſynceris inteſtinorum difficultatibus, ſenibus verò quibus mucoſæ quædam concretiones affixæ ſunt.

Αἱ δὲ ἀλλαι δίαῤῥοιαι ὅσαι αὐτὸ πυρετῶ, καὶ ὀλιγοχρόνιοί τε & βύσσες. ἢ γὰρ καταυιφθῆσαι πεπαύσονται, ἢ ἀπὸ τοῦ ἀυτοματου. τὴν δὲ ἔξοδον ὀρθὴν χρὴ παύεσθαι τὴν κατέξοδον, ὁτὰν τῆς τε χρόνῃ φαύοντι τὰ γαστρὸς, μηδεμία κίνησις κατῆ. καὶ φῦσα διέλθῃ, ὅτι τελευτῇ τὸ διαχωρήματος. Ἕδραι δὲ ἐκτρέπονται, ἀνδράσι μὲν, οἷς αἱ δίαῤῥοιαι λάβῃ ἔχοντας αἱμορροΐδας. παιδίοισι δὲ λιθιῶσί τε καὶ ἐν τῆσι δυσεντερείῃσι τῆσι μακρῆσι τε καὶ ἀκρήτοισι. γεροντικοῖσι δὲ, οἷς αἱ τοιαῦται πήγματα μύξης ἐνῇ.

A

B

αἱ δὲ ἄλλαι διάῤῥοιαι] Celſus hinc locum ſic exprimit.Ipſa autem deiectio ſine vlla noxa eſt, quæ ſine febre eſt,ſi celeriter deſinit, ſi contacto ventre nullus motus eius ſentitur,ſi extremâ aluum ſpiritus ſequitur. Verùm exemplaria vitioſè contracto ventre legunt pro contrectato. Idem quoque cap.19.lib.4. Sed vno die fluere aluum ſæpe pro valetudine eſt,atq; etiam pluribus, dum febris abſit,& intra ſeptimum diem id conquieſcat. Purgatur enim corpus, & quod intus læſurum erat vtiliter effunditur, verùm ſpatium periculoſum eſt. Vitioſa ſunt autem exemplaria manuſcripta quæ φαύοντα pro φαύοντι legunt.

ἢ γὰρ καταυιφθεῖσαι] Sic legunt omnia quæ adhuc licuit videre exemplaria, & ablutum alui fluxum aut excocto lacte deterſum ac perpurgatum ſignificant. Sic enim alui fluentis curationem edocet lib.περὶ παθῶν. διαχωρέουσαν δὲ ἢν πολὺ κοιλίῃ γάλακτι ἐφθῷ. Veteres quoque alui fluxione laborantibus lac bubulum ac caprinum recens mulctum & excoctum propinabant,in eoq; fluuiales ſilices ferrique laminas igne candefactas extinguebant, vt ex Philumeno patet apud Aëtium. Eiuſmodi lac πεπυρωμένον γάλα dicitur lib. 7.Epid.in Eratolai puero, & γάλα ἐφθὸν lib. περὶ παθῶν,vt & γαλακτοφόβης Cœlio Aureliano.Caluus καταυιστευθεῖσαι,aut νικησαι καθισᾶσαι legiſſe videtur,cùm inedia remoratas fluxiones vertit. Inedia nanque impetum ventris ſiſtit,in eoque non ſolum à cibo, ſed etiam C à potione abſtineri vult Celſus.

ἕδραι δὲ ἐκτρέπονται] Sedes procidit ac extra anum rectum inteſtinum prolabitur,affectis muſculis aut neruis,vt membranis alligantibus. Oritur autem vitium aut laxatis neruoſis corporibus,aut imbecillioribus ob nimiam mollitiem & humiditatem, vt in pueris; aut intemperiem aliquam frigidam. Interdum ob magnum adnixum in reddendis alui excrementis,aut iis acrioribus,vt in dyſenteriis & teneſmis. Interdum quoque ob inflammationem obortam,vt ſcribitur libello de fiſtulis. Ibidem quoque à pituita aut bile ad rectum inteſtinum decumbente & affixa, hic morbus fieri ſcribitur,quas hic mucoſas concretiones affixas aut agglutinationes vocare videtur, quales in ſenibus frequentes eſſe ſolent.,Celſus mucoſo humore circumdatum anum vocat cap.18.lib. 6. Ad anum autem prolabentem ſcribuntur remedia ab Hipp.libr.de fiſtulis & Gal.lib.9. περὶ πρ. Celſ.cap.18 lib.6. Paulo libr. 3. & Aëtio lib.14.cap.7.

At mulieres quænam magis aut minus vterum geſtare ſint idoneæ,hûc in modum æſtimare licet,imprimis quidem in formas intuendo. Paruæ nanque grandioribus ad conceptum præſtant, tenues craſſis, candidæ rubris,nigræ liuentibus.Præſtant item quibus venæ extant,iis quibus minimè apparent. Quinetiam grandiori natu exuberans carnis moles, malo eſt: mammæ autem turgidæ & magnæ probantur. Atq; iſta quidem viſui ſunt expoſita. At ſciſcitari oportet num menſtrua ſingulis menſibus appareát,& num ſatis idonea copia,& an boni ſint coloris,æquali copia in ſingulis temporibus,& ratis menſium dieb. effluant,quod quidem optimum eſt.Locus verò cõceptui idoneus,quem ſanè vterum nominamus, ſanus eſſe,& ſiccus, & mollis debet,ac neque contractus,neq; procliuis,neq; ore diſtorto aut compreſſo, aut diducto. Etenim quicquid horum contigerit conceptum fieri impedit.

Τῶν δὲ γυναικῶν ὅσαι μεῖζον ἢ ἦσαν ἐν γαστρὶ λαμβάνῃ πεφύκασιν ὧδε καταστήσεσθαι. χρὴ σκοπεῖν μὲν τὰ εἴδεα. σμικρεά τε γὰρ μείζοσιν ἀμείνονες ξυλλαμβάνῃ. λευκαὶ παχέῃσι, λευκαὶ ἐρυθρῇσι, μέλαιναι πελιδνῇσι. φλέβας ὅσας ἐμφανέας ἔχουσιν, ἀμείνονες, ἢ ὅσῃσι μὴ καταφαίνονται. ὄγκια δὲ ὀπίσθιον ἔχειν χρὴ σὺν πονηρόν. μαζοὺς δὲ ὀγκηρούς τε & μεγάλους, ἀγαθόν. ταῦτα μὲν χρὴς τῇ ὄψει δῆλα ἐστί. σκοπεῖσθαι χρὴ & περὶ τὴν καταμηνίων, ἢν πρόῤῥας φαίνονται. καὶ ἢν πλῆθος ἱκανόν. καὶ ἢν δύχροά τε καὶ ἴσα ἐν ἑκάστοισι τῶν χρόνων, καὶ ἐν τῆσιν αὐτῆσιν ἡμέρῃσι τῶν μηνῶν. ὅτω γὰρ ταῦτα γίνεσθαι ἄριστον. ὃ δὲ χωρίον ἐν ᾧ ἡ σύλληψίς ἐστιν, ὃ δὴ μήτρεων ὀνομάζομεν, ὑγιὲς τε χρὴ εἶναι, καὶ ξυρὸν, & μαλθακὸν & μήτ' αὐχμηρὸν ἦμεν, μήτε τραχύτερες, μήτε δὲ σῶμα αὐτὸ ἄπρες ἐάφθω, μήτε ξυμμεμυκέτω, μήτ' ἐκπεπτωλήθω. ἀμήχανον γὰρ ὅ, τι ἂν ἢ τῶν τοιούτων κωλυμάτων σύλληψιν γίνεσθαι.

Γ

τὴν δὲ γυναικῶν] Ad generis propagationem,quæ omnium animos natura duce perſuaſit,plurimum conducit fœcunditatis ac ſterilitatis dignotio, ſummaque artis Medicæ pars eſt conceptus procuratio.Vt ergo ad hanc rem rectè inſtituatur prædictio, primum mulieres ad procreandum habiles aut ineptæ præuidendæ ſunt,deinde conceptum impedientes aut remorantes cauſæ auertendæ & expugnandæ. Quod quidem ab Hippocrate diligenter eſt factitatum in tota muliebrium morborum tractatione, & libris περὶ ἀφόρων,& περὶ γυναικείας φύσιος,& περὶ διεκυησίος.Quod autem ad mulierum formas attinet,eæ ad concipiendum idoneæ ſtatuuntur, quæ corporis habent proceritatem moderatam,lumbos latos & ſuperiorem ventrem,nates eminentes, pectus anguſtum,mammas amplas,quæ neq; viragines,neq; corporis habitu denſo,aut duro præditæ ſunt,neq; contra humecto ac languido,neque alui fluxione aſſidua laborant,ſed & recta ratione & læta mente fungantur,vt ſcribit Aëtius.

πωθαίνεσθαι χρὴ]In conceptus ratione magna eſt habenda menſium ratio,num ritè & ſtatis temporibus, num verò abundantius aut parciùs effluant. Vtraque nanque moderatio conceptus ſpem adimit,vt ſcribit Hippocrat.lib.1. περὶ γυναικείων,& lib.περὶ ἀφόρων: & περὶ φύσιος παιδίου noſq; ea teſtimonia expreſſimus noſtris in lib.2.Epid.Com.Quinetiam vitioſa menſtruorum qualitas conceptum impedit eaque ad illum procurandum prius depellenda eſt, poſteaque liberis ſtudendum.Lib.1. περὶ γυναικ. ἰῶ μὲν οὖν καθαρά τε καὶ ἀκραφνέα καὶ ἔναιμα γίνηται (τὰ ὑπομήνια) ὕτως ἴτω ἐπὶ τὸ ἄνδρα ἐν ἀφθόνοισιν τοῖσιν ὑπομήνιοισιν, ἄριστον δὲ ἐν ἀπολείπουσιν, καὶ ὑπ ἰόντων μᾶλλον ἢ ἀφιεῖσιν. Si igitur puri,ſynceri ac cruenti menſes extiterint,ita virum adeat incipientibus menſibus. Optimum autem deſinentibus & adhuc euntibus,potius quam diſparentibus.Sic conceptum procurantia deſinentibus menſtruis danda conſulit libr. περὶ ἀφόρων. An verò ad fœtum concipiendum neceſſe ſit menſtruas purgationes apparere, ex Hippocratis & Ariſtot opinione plurima ſcripſimus noſtris in libr.2.Epid.Com. Quam opinionem ſequitur Gal.lib. de vteri diſſectione, etſi aliter experientia conteſtatum habemus.

H

ἃ δὴ μήτρεων ὀνομάζομεν] Vterus μήτρα Græcis dicitur (vt ſcribit Aëtius) quod ex eo ipſo velut ex matre omnia oriantur animantia.& vt ſcribit Soranus,ὅτε μήτηρ ὀνομάζεται τῆς ἐξ αὐτῆς γινομένων ἐμβρύων,ἢ ὅτι τὰς ἐχούσας αὐτὰ μητέρας ποιεῖ. καὶ δέ τινες,ὅτι μέτεωρον ὀνομάζεται διὰ τὴν ἀναθαρσιν καὶ ἀποτεξιν. Quod autem ad vterum attinet,& quænam eius affectiones conceptum impediant,quaq; arte depelli queant ſcribit Hippocr.lib.περὶ γυναικ.φύσιος & lib.περὶ γυναικείων idque ampliſſimè quod hic leuiter tantum attingitur.

ὑγιές τε χρὴ εἶ] Vterum ad conceptum procurandum bene habere oportet,& omni immoderatione vacare,vt ſcribit Hippocr. lib.1. περὶ γυναικείων. Quam in rem & toti corpori prius,deinde etiam vtero conſulit vt conceptui habilem reddat. Sic ſi cioris aut humidioris vteri curam habet,iiſq; victus rationem adhibet. αἱ γὰρ ὑπερβολαὶ τυτέων πάνυ φυκτίαι.lib.1.περὶ γυναικείων. Neq; enim concipiunt,quæ vteros quam par ſit humidiores aut ſicciores habent,vt ibidem ſcribitur.

μήτε ξυμμυκέτω] ξυμμεμυκὸς τὸ μήτρας στόμα ſæpe effert Hippocr.vteri os conniuens,compreſſum aut concluſum, vt libr. περὶ γυναικείης φύσιος & libr.2. περὶ γυναικείων, eique remedium adhibet lib.περὶ ἀφόρων. Sic & ὧν ξυμμύουσιν αἱ μήτραι , medicationem per emollientia & balnea facit ibidem.

μήτ' ἐκπεπλήχθω] ἐκπεπλῆχθαι καὶ διαπεπλῆχθαι Hippocrati ſignificat diuaricari,diduci,diſparari.aut diductis eſſe cruribus, vnde τὰ διαπεπληγμένα dicuntur,quæ diſtracta ſunt aut diſiecta,longeque inter ſe diſtantia. Et ἐκπεπληγμένον tranſlatè,quod diductum eſt, diſparatum & digrediens,& velut ἕλκος ἐκπεπληγμένον libr.de fract.vlcus euerſis labris, diductis & expanſis,metaphora ſumpta à cruribus per greſſum diuaricatis.Vbi tamen ἐκπεπληγμένον aut ἐκπεπιεσμένον publicata exemplaria omnia vitiosè legunt. Nã & ἐκπεπληγμένον ἐκπεπταμένον explicat Galenus in Exegeſi,hunc fortè locum ſubindicans. Quod facit vt rectè interpretes τὸ ἐκπεπληγμένον στόμα os euerſum dixerint:Nos diductum,diſparatum & expanſum quodq; hians eſt intelligimus.Erotianus ἐξεπυγμένον quod eſt explicatum exponit.Nam lib.2. περὶ γυναικείων στόμα διαπεπληχὸς,αἰακτυλῶδες extulit lib.περὶ γυναικείης φύσιος.Hanc vero dictionem fuſiùs expoſuimus in noſtra Hipp.OEconomia,vbi & ſuum locum in hac orcheſtra aſſignauimus.

Ὁκόσαι μὲν οὖν τῶν γυναικῶν, μὴ δυνάνται ἐν γαστρὶ λαμβάνειν,φαίνονται δὲ χλωραὶ, μήτε πυρετῶ , μήτε τῶν ἀναλήψιων αἰτίων ἐόντων, αὗται φήσεις κεφαλὴν ἀλγέειν, καὶ τὰ καταμήνια πονηρῶς τε σφίσι καὶ ἀκρήτως γίνεσθαι. καὶ ὀλίγως δὲ καὶ πολὺ χεῖρον ἐν τῇσιν ὅτῳ ἀφεκτμένη σιν ἀφανέα ἦ, αἱ μῆτραι καθάρσιος ταύτησι προσδέονται. ὁκόσαι τε εὔχροιοί τε εἰσι, καὶ σφικὰ πολλὰ τὰ καὶ πιμελὴν ἔχουσι, καὶ φλέβια κεκρυμμένα, ἀνώδυνοί τε εἰσι, καὶ τὰ καταμήνια ταύτησιν ἢ πᾶσι πᾶσιν οὐ φαίνεται, ἢ ὀλίγα τε καὶ ἀκρήτως γίνεται. τῶν ζώπων ἐστὶ ἐν τοῖσι χαλεπωτάτοισιν ὅτι κατομαγκάσαι ὡς ἐν γαστρὶ λαμβάνειν. ἰῶ δὲ ὑπαφαιρουμένων τῶν καταμηνίων ἀπορεῖται τό, τε σῶμα ὧδε διάκειται ἡ γυνὴ,κἂν μὴ συλλαμβάνῃ, ὅ τε χοιρὸς ἐν ᾧ ἡ μήτρη, αἴτιον,ὥστε μὴ δυνήσεσθαι γίνεσθαι ἔκγονα. ἢ γὰρ ἀνεστομωμένον ἐστὶν,ἢ ἐκπεπλημμένον. τὰ γὰρ ἄλλα καταμηνόμενα ἐν τούτοισι ξυνὸδυνοί τε γίνεται,καὶ ἀχροίποί τε καὶ τήξι.

Ὁκόσαι μὲν οὖν] Celſius. Quibus fœminis menſtrua non proueniunt,neceſſe eſt capitis acerbiſſimi dolores ſint, vel quælibet alia pars morbo infeſtetur.Aliarum vero partium dolores poſtea attinguntur,& ex aph. 57.lib.5.& lib.6.de loc.affect.ſatis patent. Hic autem exponuntur conceptus impedimenta,tum quæ ex vtero,tum vero quæ ex toto corpore pendent.Exemplaria quædam manuſcripta pro πολὺ χρόνον,πολυχρόνως legunt,alia πολύχρονος vitiosè.

ὁκόσαι τε εὔχροιοί τε] ſunt quædam præter naturam craſſæ & pingues,ideoque neque concipere idoneæ,de quibus agitur aph. 46. lib.5.& lib.περὶ ἀφόρων, & περὶ γυναικείης φύσ. Quibus etiam remedium adhibet,& extenuendas docet lib. περὶ ἰητικῆσιος, & libr. περὶ ἀφόρων.

τὰ γὰρ ἄλλα] Reliquos vteri præter naturam affectus intelligit,vt duritiem,inflammationem,peruerſionem,obliquationem aut menſtruorum etiam ſuppurationem,& eos quos antè commemorauit,de quibus plurima ſcribuntur ab Hippocrate in libris Muliebribus & de Natura muliebri.

Ἤσι δ' ἂν ἕλκος ᾖσιν ἐν τῇσι μήτρῃσιν , εἴτε ἐκ τόκου, εἴτε ἐκ φύματος, εἴτε ἐξ ἄλλης ὑλης τινὸς προφάσιος, πυρετούς τε καὶ βουβῶνας ταύτῃσιν ἀνάγκη ἐπιγίνεσθαι. καὶ ὀδύνας ἐν τοῖσι χοιρίοισι τούτοισιν. εἰ δὲ καὶ τὰ λοχεῖα ζωα πολύφθειρα, ταῦτ' ἐστὶν ἀρχόντα κακὰ πάντῃ ἀκρητότερά τε καὶ χειμωνότερα. καὶ τοῖς τοιούτοισιν ἐπόγονδειόν τε καὶ κεφαλῆς ὀδυναι. ἕλκεος δὲ γινομένου, καὶ ἐξυγιαθέντος, ὁ χοιρὸς τοῦτο ἀνάγκη λοπότερον καὶ σκληρότερον γίνεσθαι, καὶ ἧσσον δύνασθαι ἐν γαστρὶ λαμβάνειν. εἰ δ' μοῦνον ἐν τοῖσιν ἔσω ἀριστερὰ ἦν οἱ ἕλκος, ἡ δὲ γυνὴ ἐν γαστρὶ λάβοι, εἴτε ὁ ἕλκος ἔλθ ἔχουσα, εἴτε λοιπὸν ἤδη ὑγιὴς ἐοῦσα, ἧσσον μέντοι τεκνῶν αὐτῇ ἐλπὶς ἔστιν.εἰ δ' ἐν τοῖσι ὀπίσι δεξιὰ ὁ ἕλκος ἦν οἱ, ἡ δὲ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχοι, ἧσσον μέντοι ὁ ἔκγονον χρὴ δοκέειν ἔσεσθαι. ἰῶ δ' πυρετὸν ἦν τινα, ἢ δυναμένη ἐν γαστρὶ λαβεῖν, καὶ λεπτὴς βηχὸς ἐχούσης, σιωπᾶν δοκέειν χρὴ, μήτι αἱμόπτοια ἕλκος ἔχουσιν, ἢ ἄλλό τι τῶν πονηρῶν ὧν ἔγραψα. εἰ δὲ ἐν τῷ χοιρίῳ τούτῳ μηδὲν ἧσσον κακὸν, φαίνοιτο ἄμεινον τὸ λεπτῦνόμενος τε καὶ τὸ μὴ συλλαμβάνειν δυνάσθαι, αἷμα ἐμέσαι τινὰ γυναῖκα προσδόκιμον. τὰ δὲ καταμήνια τῇ τοιαύτῃ φανῆσαι ἀνάγκη. ἰῶ δὲ ὁ πυρετὸς λυθῇ ὑπὸ τρηχέος τοῦ αἵματος, καὶ τὰ τε καταμήνια φανῇ ἐν γαστρὶ λήψεται. ἰῶ δ' τὰ ἐν γαστρὶ πρὶν ἢ αἷμα ἀναρραγῆναι, ὑγιὲς γένηται πονηρὸν ἔμπροσθεν, κίνδυνος ἀπόλεσθαι τὴν γυναῖκα ἐμπροσθεν, ἢ αἷμα ἐμέσαι.

Quibus verò vlcus in vtero ortum eſt,ſiue ex partu,ſiue ex tuberculo,aut alia quapiã cauſa, iis febres & inguinum tumores obueniunt, illorumque locorum dolores.Quod ſi partus purgamẽta ſimul quoque reſtiterint,tum ea mala omnino ſunt immoderata & diuturna,acceduntq; & præcordiorũ & capitis dolores. At verò vbi vlcus ſanatum eſt, locus iſte læuior ac durior neceſſariò efficitur , & minus conceptui idoneus. Quod ſi vlcus ſiniſtra tãtum occupet mulierque concipiat,aut vbi adhuc vlcus habet , aut poſtea vbi conualuit,eam marem potius enixuram ſpes eſt. Sed ſi vlcus dextra teneat , & mulier concipiat,fœtus fœmineus magis expectandus eſt.Atſi febris prehendat eam quæ concipere nequit , & tuſſicula detineat,quærendum num vterũ vlcus aliquod occupet, aut ex his malis quæ ſcripſimus aliquid quippiam.Etenim vbi nihil mali eo in loco ſubeſſe conſtiterit,quod extenuationem aut conceptus impedimentum afferat,ſanguinis vomitione refuſi metus impendet.Ei verò mulieri menſtrua ex neceſſitate diſparuerunt.Si verò febris ſanguinis eruptione tollatur,& menſes appareãt,concipiet. Quòd ſi ante ſanguinis eruptionem aluus effuſa fuerit prauum in modum,periculum eſt ne mulier ante ſanguinis eruptionem intereat.

Ἡσι δ' αὖ ἕλκος] Vlcerum vteri vt maxima habenda est ratio, quod in parte tenera & exquisito sensu prædita & neruosa innascantur, ita exactissima curatio adhiberi debet, cùm ad generis propagationem plurimùm officiant, & perpetuam sterilitatem adferant. Quod diligenter monet Hippocr. lib. 1. de Morb. mulieb. vbi eorum quoq; causas, signa & sanationem exactè profitetur. Aëtius quoq; lib. 16. exulcerationis vteri causas ex Archigene & curationem etiam describit. Et de his agit Paulus cap. 66. libr. 3. Celsus porrò hunc locum obscurè admodum exprimens scripsit cap. 7. lib. 2. Sic mulieri ex inguine febricula orta est, neq; causa apparet, vlcus in vulua est. Nam quod Hippocrates febrem, inguinum tumores & dolores. Celsus ex inguine febriculam dixit. Vt non absurda omnino mihi videatur quorundam exemplarium lectio, quæ sic apud Celsum legunt. Si mulieri inguen & febricula orta est, vt inguen ἀπὸ τῶ βυβῶνος, & pro inguinum tumore sumatur. Quæ lectio ex Castellani Medici Regij doctissimi codice sumpta est, quam non ingratiis mihi non multis ante obitum diebus communicauit Nicolaus Piso Ducis Lotharingi Medicus primarius. In mulieribus quoq; multa alia vlcerum vteri signa addit Hippocrates, vt causas quoque, præter eas quæ hic annumerantur, vt aborsionem, fœtus corruptionem, puerperij purgamentorum putredinem, & assiduum vteri fluxum. A

αἱ ὧν ἢ τὰ λοχεῖα] Significat restitantibus & interceptis partus purgamentis, sæuiora esse mala & vehementiora, ac diuturniora. Nam & grauiores vrgent dolores, lumborum, inguinum, inanitatis laterum, imi ventris, augetur quoque odoris & corporis totius grauitas, perfrigeratio ac imbecillitas, crurum tumor, animæ defectio, capitis dolor, febris, ac interdum delirium. Cæteraque accedunt mala plurima, quæ ex puerperij purgamentorum remoratione contingere scribit Hippocrates lib. 1. de Mulieb. morb. Hic autem ἀκρητότερα dicuntur quæ vehementer sæuiunt, & sunt immoderata ac summa, vt ἄκρητον κακόν immoderatus æstus dicitur. Caluus ἀκεστότερα legisse videtur, nec sensum esse assecutus. B

ἕλκεος ἢ γινομένου] Vteri læues à natura, aut ab vlceribus ad cicatricem perductis, conceptum impediunt: Neque enim exceptũ semen continent, vt scribit Hippocrat. lib. περὶ ἀφόρων, & lib. περὶ γυναικ. φύσ. & Gal. in lib. de Vteri dissectione, vbi conceptum incipientibus aut desinentibus menstruis fieri contendit, quod eo tum tempore illa vteri asperitas semini adhæsum quendam præbeat, nec aliàs ante mensium affluxum contingat. λεῖα γὰρ (vt scribit) ἡ μήτρα πλυνομένη ὑπὸ μεμυκότων τῶν ἀγγείων. ὥστε ἀνάρρυσιν τὸ σπέρμα ἢ οὐκ ἐνοῦσαι τῷ χρόνῳ αὐτὸ. ὀλισθηρότερον γὰρ πρὸς σύμφυσιν τὸ τραχὺ τῶ λείου. Quod autem scribitur vlcere sinistra occupante fœtum maculum proditurum: Id ex ea opinione pendet, quâ vult Hippocrat. mares dextra vteri parte & fœminas sinistra concipi, ex aphor. 38. & 48. lib. 5. C

ὧν ἢ πυρεῖοι γλίσχονται] Has innuit quæ præter naturam extenuatæ non concipiunt, aut abortiunt prius quàm corpus reficiatur, aut tandem tabescentes consumuntur. De quibus agitur aphor. 44. lib. 5. & libr. περὶ φόρων. Pro λιπὰς βηχὸς, λιπλυόσιος legisse videtur Cornarius.

At quæcunq; se concepisse existimant, neq; conceperũt, & multis mensibus decipiuntur, quòd menstrue non compareant, ac venter turgescere ac moueri videatur, eæ capitis ac cerui cis præcordiorúmque dolore conflictantur, neque lac in ipsarum mammis innascitur, nisi paucum quiddam & aquosum. Cùm verò ventris tumor dissolutus fuerit, ac molles euaserint, eæ nisi quid aliud obstet concipient. Quãdoquidem affectio ista ad mutationem vtero afferendã valet, adeò vt post hoc tempus concipiant. Eæ verò quæ conceperunt, doloribus istis non tentantur, nisi consueti fuerint. His capitis dolores accedũt, & lac in mammis innascitur. Quas autem longæ fluxiones exercent, de capitis dolore, lumborum, & imi ventris interrogandæ sunt. Scisciatari quoq; oportet, num dentiũ stuporem sentiant, aut visus hebetudinẽ, aut aurium sonitum. At quæcunq; ieiunæ multis diebus aliquãtulum biliosa vomitione reiiciunt, si neq; vterum gerunt, neq; febre detinentur, interrogabis num lumbricos rotundos vnà etiam vomitu refundant. Id enim, ni fateantur, ipsis affuturum prædices. Potissimùm autem mulieres inuadit hic morbus, deinde etiam virgines, rellquos verò homines minùs.

Ὁκόσαι δὲ ὑγιαίνειν δοκέουσιν ἔχειν, οὐκ ἔχουσαι, καὶ πολλοὺς μῆνας ἐξαπατῶσαι, τῶν καταμηνίων οὐ φαινομένων, καὶ τὰς γαστέρας ὀρθοῦσιν αὐξανομένας τε καὶ κινεομένας, αὐταὶ κεφαλήν τε ἀλγέουσι, καὶ τράχηλον, καὶ ὑποχόνδρια. καὶ ἐν τοῖσι μαστοῖσι γάλα οὐκ ἐπίνεται σφίσιν, εἰ μὴ ὀλίγον καὶ ὑδαρές. ἐπὴν δὲ κύρτωμα ἡ γαστὴρ ἀπολυθῇ, καὶ λεπαραὶ γένωνται, αὐταὶ ἐν γαστρὶ λήψονται, ὥστε μὴ δι' ὀλίγου χώλυμα γένηται σφίσιν. ἐπεὶ δὲ πάθος γε τοῦτο ἀγαθὸν ὅτι, μεταβολὴν ποιήσασα ἐν τῇ ὑστέρῃ, ὥστε μὴ τοῦτον τὸν χρόνον ἐν γαστρὶ λαμβάνειν. τῆσι δ' ἐχούσῃσιν ἐν γαστρὶ τάδε σημήματα τοῦτα γίνεται· ὥστε μὴ ξυνιέναι ἑωυτῆσιν κεφαλαγίας, καὶ γάλα ἐν τοῖσι μαστοῖσιν ἐπίνεται. τὰς δ' ὑπὸ τῶν ῥόων τῶν πολυχρονίων ἐχομένας ἐρωτᾶν, εἰ κεφαλὴν ἀλγέουσι, καὶ ὀσφῦν, καὶ τὸ κάτω τῆς γαστρός. ἔρεαλλ δ' ἂν καὶ περὶ αἰμορροΐδας, καὶ ἀμβλυωσμοῦ, καὶ ἠχῶν. ὁκόσαι δ' ἂν νήστιες ἐοῦσαι, ὑποχόλια ἐμέουσι πολλὰς ἡμέρας, μήτε ἐν γαστρὶ ἔχουσαι, μήτε πυρετόν τι ἔχουσαι, ὠφελήσειαλ δ' ἂν ἔλμινθας σφέων λαβεῖν εἰ ξυνεμέουσιν. ἰὼν γὰρ μὴ ὁμολογέουσι, ταῦτα λέγειν αὐτῇσι κοῦφον ἔσεσθαι. γίνεται δ' ἐν μάλιστα μὲν, τῇσι γυναιξὶ τὸ νόσημα τοῦτο. ἔπειτα δ' ἂν καὶ παρθένοις. τοῖσι δ' ἀνδράσιν ἥκιστα. D

ὁκόσαι δ'] Incidit sæpe conceptus salacia retentis menstruis, ac ferè omnia prægnantibus habent similia. Nam & oris ventriculi dolore tentantur, & totius corporis grauitatem habent, & ciborum fastidio ac desiderio afficiuntur, venter intumescit, ad vmbilicum, cerui cem, inguina & lumbos dolor est, & multis mensibus se prægnantes credunt. Quod etiam scribit Hippocrat. lib. 1. de Morb. mulieb. Hic verò quo certior prædictio instituatur, ac ne quis in conceptus prædictione fallatur, edocet.

τοὺς δ' ὑπὸ τῶν ῥόων] Alia multa signa adscribuntur in fluxibus lib. 2. de Mulieb. morb. ac inter cætera illapsus humorum in dentes, ac dentium fremitus, oculorum aquosorum & lippientium gramiæ, hebetudines. Hic vero stupor dentium adscribitur & aurium tinnitus, quæ sunt frigidiorum humorum, aut iam refrigerati corporis incommoda. ἀμβλυωσμὸς autem ἀμβλυωπίαν & visus hebetudinem hic indicat, vt in Exegesi explicat Gal. cùm aliàs abortionem significet. ὁκόσαι δ' νήστιες] Lumbricorum rotundorum E vomitione refusorum prædictionem instituit, in his mulieribus quæ neq; ex fœtu, neq; ex febre, ciborum fastidio aut etiam vomitu matutino tempore vexantur. Contraque etiam rectò conceptus præsagiri potest, ex aph. 61. lib. 5.

Dolores qui sine febre inuadunt, ne interficiunt quidem, at plurimum diuturni sunt, multasque mutationes ac recursus habent. Atque horum genera primùm quidem in capitis doloribus spectantur, quorum quidam leues sunt, quidam etiam longè grauiores. Vtrorumque verò ea sic ineunda est ratio. Quibus autem visus caligat, & rubor quidam in ipsis oculis fit, cum quadam frontis prurigine, eos iuuat sanguis sua spõte aut ex necessitate pro-

Ὅσαι δὲ ἀνεν πυρετῶν ὀδύναι γίνονται, θανάτοις μὲν οὐκ ἐξεργάζονται. πολυχρόνιοι δ' αἱ πλείστοι εἰσὶ καὶ πολλὰς μεταστάσιας ἔχουσι καὶ ὑποστροφάς. οἱ δὲ τρόποι σφῶν μὲν, τῶν περὶ τὰ κεφαλικὰ ἀλγημάτων. τὰ μὲν δὴ πρῶτα, τὰ δὲ, χαλεπώτερα πολλῷ. χρὴ δ' ὑποσκέπτεσθαι, ἑκάτερα αὐτῶν, ὧδε, ὁκόσοι δὲ αὐτῶν ἀμβλυώσσουσι καὶ ἔρευθος ἢ ἔχουσιν, ἐπὶ τῷ ὀφθαλμῷ αὐτοῖσι γίνεται καὶ κνησμὸς ἔχει τὸ μέτωπον, τούτοισιν ἀρήγει αἷμα ῥυὲν ἀπὸ τοῦ ἀντίμυκτος καὶ ὀξ F

αἱ ἀγ-

ἀνάγκης. ἁπλοῦς ὅτος ὁ ῥῆσις. οἷσι δ' ὀδυναι κεφαλέων καὶ τῶ μετώπων, ἐκ τε τῶν αἰέρων τῶν μεγάλων γίνονται καὶ ἐκ τῶν ψυχέων ὅταν ῥαλφθῶσιν, ἰσχυρῶς, τούτους δὲ κόρυζαι μάλιστα ἀπαλλάσσουσιν, ὠφελέουσί τε καὶ πλησμοί, καὶ βλέννα ἐν τῆσι ῥισὶ γιγνόμεναι, μᾶλλον μὲν ἀπὸ τοῦ αὐχμάτος. εἰ δὲ μή, ἐξ ἀνάγκης. κόρυζαι γίνονται τελέως, ὥστε καὶ βῆχας ἐπιγένεσθαι. οἵ τε πλησμοὶ ἐπιγίνονται, ἐξ ὀδυνάς ἐὰν μὴ παύσωσι, φύματα ἀνάγκη ἐπιγένεσθαι καὶ ἀχρηίας τοιούτοισιν. ὀκτώσις δ' ὀδυνάων αἴδε γίνονται, καὶ πολυχρόνιοι, καὶ ἐν πάσῃ τῇ κεφαλῇ ἰσχνοῖσι τὲ ἔδεσι καὶ ἀμβλυώσοισι, τοιοῦτοι δὲ νόσημα, πολλῷ χαλεπώτερον τοῦ πρόσθεν. ἐὰν δ' ἐς Ⓦ τράχηλόν τε καὶ ἐς Ⓦ νῶτον ἡ ὀδυνη καταβαίνῃ τὴν κεφαλὴν ἀπολιπόσα, καὶ αὖτις πάλιν, παλίνδρομος ἐὶς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἔτι χαλεπώτερον γίνεται. τούτων δ' πάντων δύσπαυστον. εἰ ξυντείνοι ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐς Ⓦ τράχηλόν τε καὶ Ⓦ νῶτον. ἐὰς δ' ὠφελείας τοιούτοισι προσδέχεσθαι δεῖ ἀποστασίων ἔσεσθαι, ἢ πῦον βήξασιν, ἢ αἱμορροίδας ἔχουσιν, ἢ ὀξέα φύματα ἐν τοῖς σώμασι. λυσιτελὲς δ' καὶ πιτυρωθῆναι τὴν κεφαλήν.

fluens. Atque hic modus simplex est. At quibus dolores capitis & frontis contingunt, tum ex ingentibus ventis, tum ex frigore post vehementem æstum, eos grauedines potissimum quidem omnino liberant. Iuuant quoq; & sternutaméta, & mucosæ pituitæ ex naribus ortæ, præcipuè quidem sponte fluentes, sin minus vi expressæ. Grauedines verò in totũ siant adeo vt tusses consequátur. Et sternutamenta vbi succedũt, neq; dolores sedant, iis tubercula & coloris prauitates ex necessitate aderũt. Quos verò dolores sine causa & diuturni, & totum caput occupátes, iam graciles & viribus exhaustos affligũt, in his attendendũ morbũ priore multo esse grauiorẽ. Quòd si in ceruicẽ & dorsum relicto capite dolor descendit, rursusq; in caput recurrit, adhuc grauior existimandus est. At omnium maxime terret, si à capite ad ceruicem & dorsum peruenit. Eos verò iuuari spes est, si abscessus aliquis eruperit, aut pus tussi reiectũ fuerit, aut sanguin ẽ per ora venarũ fũdere sint soliti, aut pustulæ toto corpore pullularint. Ex vsu etiã est caput porrigine tẽtari.

ὅπως δ' ἀεὶ πυρετῶν] Capitis dolores varii & grauissimi plerunque affligunt, quorum vt prædictionem instituat, eorum variam naturam, genera & causas aperit. Hic ergo πῆσαι (quod antea sæpe) genera, formas ac differentias significant, & cuiusque naturam qua inter se differunt.

ἐκάτερα αὐτῶν] Exemplaria quædam manu scripta vitiosè ἑκάτων legunt, pro αὐτῶν, aut ἐκ τῶν ὧδε, aut ἐκ τῶν δε.

ὁκόσα δ' αὖτῶν ἀμβλυώσοισι] Hunc locum his verbis reddidit Celsus cap. 8. lib. 2. At dolores capitis, quibus oculorum caligo & rubor cum quadam frontis prurigine accedunt, sanguinis profusione, vel fortuita, vel etiam petita summouentur. Quo ex loco lectionis nostræ sensum hausimus, aliterque literam distinximus, contra tamen omnium tum publicatorum, tum reconditorum exemplarium fidem. Nam illud ὅσ' ἀνάγκης, τῆς δὲ τοῦ πάσματος opponitur & respondet, velut ex his quæ paulò post sequuntur apparet. Sanguinis igitur è naribus aut ore eruptionẽ, sponte, aut arte, ac necessitate expressam intelligimus, quæ capitis dolorem humoris quadam effusione leuat. velut etiam pus vel aqua, aphorism. 10. lib. 6. aut sputa crassa & inodora, vlcerumque pullulatio, ac interdum somnus & alui fluxus, ex Coac. Prænot. Codices porrò manu scripti ἀνδρῶν habent, quos secuti sunt interpretes, publicati ἀνθρώπων, vt ad mulieres referatur. Amplior tamen est notio, quæ in vniuersum omnibus attribuitur, & præsagium ex arte illustrius fit, cum sententiæ veritas omnibus ex æquo accommodari possit. Atque in hunc fortasse sensum dicitur esse simplex hic modus, quod expeditus sit & explicatus, & qui omnibus ingenuè conueniat, aut cuius notio aperta est & simplex, non intorta aut obscura, vt cæterorum, aut etiam cuius liberatio sit plenior & magis absoluta. Codices Regij manu scripti ἁπλοῦς legunt, alij ἁπλοῦν.

οἷσι δ' ὀδυώδεα] Celsus. Si capitis, ac frontis dolores, ex vento, vel frigore, aut æstu sunt, grauedine & sternutamentis finiuntur. Est autem βλέννα Hippocrati, quæ & πλέννα (vt scribit Galenus in Exegesi) crassior pituita, quæ per palatum & nares effluit, & μύξα quibusdam, aliis κόρυζα dicitur. vt scribit Galenus extremo lib. 2. de Semine. Hæc per nares fluens, iam coctionis initæ signa edit in fluxionibus à cerebro. Quod scribit Gal. lib. de temporibus totius morbi. Sternutamenta vero vtilia sunt in omnibus morbis, in quibus nulla pulmonis est affectio, vt scribitur in Progn. Salutem enim & coctionem præ se ferunt, ac facultatis expultricis robur, flatuoso spiritu vna cum humore per nares excreto.

κόρυζαι γίνονται] Difficilis est & implicata lectio. Mihi sensus esse videtur. In his salutaribus dolorum capitis iudicationibus quæ per excretiones velut per grauedinem & sternutamenta fiunt, interdum tantam adesse humorum copiam, vt etiam destillationem & rheumatismum moueat, & in fauces ac asperam arteriam decumbat, interdum quoque in thoracem, vnde tusses consequi prædicere necesse est. In quodam codice manu scripto, ἐξ ἀνάγκης κόρυζαι γίνονται τελέως scribitur.

ὁκόσοισι δ' ὀδυώδη] Sic Celsus hunc locum expressit. Si sine causa longus dolor capitis est & in ceruices ac scapulas transit, rursusque in caput reuertitur, aut à capite ad ceruices scapulasq; peruenit, perniciosius est, nisi vomicam aliquam excitauit, sic vt pus extulliretur, aut sanguis ex aliqua parte prorupit, aut nisi in capite multa porrigo, totove corpore pustulæ ortæ sunt. Sic enim ex hoc loco emendandus Celsus videtur, cum in omnibus codicibus (prurigo) legatur. Est enim πτυρίασις pilorum morbus, cum caput immensa pexum porrigine ningit. Copia farris vti frendentibus edita taxis. Porriginem & furfures Latini vocant. Q. Serenus eleganter farream nubem, & de ea agit Celsus. cap. 2. lib. 6.

καὶ ἀμβλυώσοισι προσοράς] Sic omnia exemplaria ferè præter vnum manuscriptum quod aliter distinguit. Quam lectionem secutus est Cornarius & nos quoque. Nam illud προσοράς ad prædictionem retulimus. Celsus ἀμβλυώσι προσοψίας, visu non validos dixit. ἀμβλυωπία autem ἀσθένεια Galeno significat in Exegesi, & vsurpatur Hippocrati lib. 1. περὶ γυναικείων debilem quæ significat, exhaustum viribus & euanidum. Dictio est Homero familiaris, vt patet ex Luciano & Odyss. α. sæpe νεῶν ἀμβλυωπέων dicuntur.

Ναρκᾶ δ' κνίδωσιες οἷσι ἀφ' τῆς κεφαλῆς ἀφαίσσουσι, τοῦτο μὲν ἀφ' πάσης, τοῦτο δ' ἀφ' μέσης πνός, πολλαχοῦ δ' καὶ ψυχρὸν ἢ δοκεῖ αὐτοῖσιν, εἰ δ' ἀκαχρεῖ ἀφ' τῆς κεφαλῆς, τοῦτος ἐπιμένεσθαι, εἰ καὶ ἐς τὸ γλῶσσαν ἄκρην ἀφικνῆται ἡ κνίδωσις· εἰ γὰρ τοῦτο ποιέοι, τέλεος δ' νόσημα γίνεται, καὶ χαλεπώτερον ἀπαλλάξαι. ὠφεροὶ δ' αὖτοῦ τοῦτο. ᾧ δ' ῥῆσις τὴν ὠφελῶν δὲ ἀποστασίων οἷς προσγέγραπται. ἤδιον μὲν τοι ἐπιγίνονται ἀποστάσιες ἐπὶ τοιούτοισιν ἢ ἐκείνοισιν. ὀκόσοις δ' ξυν τῆσιν ὀδυῶσιν σκοτώδεες λαμβάνουσι, δυσπάλακτον καὶ μανικόν. γίνεται δ' ὁ ῥῆσις ὅτος μάλιστα γίνεται,

Quibus autem torpores & prurigines pungentes, per caput, interdum quidem totum, interdum etiam aliqua in parte percurrunt, sæpius verò frigoris alicuius sensus caput peruagari videtur, ab iis sciscitari oportet, num etiam ad summam linguam pungens ille pruritus pertingat. Sic enim magnus morbus est, & qui ægrè soluatur: alioqui vero facilis. Auxilium autem consequuntur ex abscessibus, velut antea scriptum est. Qui tamen his minus quam illis contingunt. Tenebricosæ autem vertigines si cum doloribus adfuerint, malum in insaniam erumpit, nec facilè profligatur, & senes præcipuè affligit,

Reliqui capitis morbi,tum viris tum mulieribus vehementissimi sunt, ac diutius perseuerant,ac cum securitate. Contingunt autem & iuuenibus & virginibus in ætatis flore, potissimúmque circa menstruorũ exitum.At mulieribus circa capitis dolores, reliqua quidem omnia quæ etiam viris contingunt. Pungentes tamen prurigines & atræ bilis vitia minùs hæ quam viri sentiunt , nisi menses penitus euanuerint.

αἱ δὲ ἄλλαι νοῦσοι αἱ ἀμφὶ κεφαλὰς ἀνδράσι τε καὶ γυναιξὶν, ἀσφαλῶς ἰσχυρόταται καὶ πολυχρονιώτεραι γίνονται· δὲ καὶ νεανίσκοισί τε καὶ παρθένοισι τῆσιν ἐν ἡλικίῃ, καὶ μάλιστα τῶν καταμηνίων ἐς τὸν πρῶτον ὁδόν. τῆσι δὲ γυναιξὶν, ἐν τῆσι κεφαλαγίῃσι, τὰ μὲν ἄλλα πάντα γίνεται, ἃ καὶ τοῖσιν ἀνδράσιν. αἱ κνισώδεες; ἢ τὰ μελαγχολικὰ, ταύτησιν ἧσσον, ἢ τοῖσιν ἀνδράσιν, ἢν μὴ τὰ καταμήνια τελέως ἠφανισμένα ᾖ. A

καὶ γὰρ ἢ] Sic quoque Celsus Æque magnum malum est, vbi torpor atque prurigo peruagantur, modo per totum caput, modo in parte, aut sensus alicuius ibi quasi frigoris est, eaque ad summam quoque linguam perueniunt. Et cum in iisdem abscessibus auxilium sit,eo difficilior sanitas est,quo minus sæpe sub his malis illi subsequuntur. κνισώδεες autem dicuntur pungentes prurigines aut punctura prurigino sæ,velut vredines ab vrtica,νύξεις πνεώδεις κνησμώδεις,οἵαι ἢ ἀπὸ κνίδης γίγνονται exponit Galenus in Exegesi. Vitiosè autem in Aldino codice ἐπαναίρεσθαι legitur pro ἐπαίρεσθαι. B

Quibus iuuenibus diu coloris fœdatio inest , non tamen continenter ad instar Regii morbi,ii & viri & fœminæ capitis dolore conflictantur, & lapides ac terram edunt , aut profluuium per ora venarum sanguinem fundere solita patiuntur , hæmorrhoidas Græci dicunt.At colores cum vitore pallidi diuturni, absque vehementi Regio morbo,cætera quidem eadem facere solent : verum præcordiorum dolores eos magis vexant quam cæteros , neque tamen lapides aut terram edunt. Qui vero diu pallidi faciem habent tumidam,eos certum est, aut capitis, aut viscerum dolore laborare , aut sedem internam quodammodo male affectam esse. Magna autem ex parte vbi hæc adfuerint,non vnum aliquod malum inesse videtur,sed interdum multa,aut etiam omnia.

Οἷσι δὲ τὰ χρώματα νέοις ἐοῦσι πονηρά ἐστι πολιὸν χρόνον, ξυνεχέως ἢ μὴ ἰκτερώδεα ἦσον, ὅτοι καὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, κεφαλαίῳ ἀγχόμενοι. καὶ λίθους τε καὶ γῆν τρώγουσι. καὶ αἱμορροΐδας ἔχουσι. τὰ δὲ χλωρὰ χρώματα ὅσα χρηνιά εἰσι, καὶ μὴ ἰσχυρὰ ἰκτερώδεα εἰσὶ, τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτὰ ποιέῃ αὐτοῖσι ξυμβαίνῃ. αὐτὰ δὲ τῶν λίθων τούτους καὶ τὴν γῆς τρῶξιν τὰ ὑποχόνδρια λυπεῖ μᾶλλον ἢ τοὺς ἑτέρους. ὀκόσοι δὲ πολιὸν χρόνον ὠχροὶ φαίνονται, καὶ τὰ πρόσωπα ἐπηρμένα ἔχοντες, εἰδέναι χρὴ τούτους τὸν κεφαλαίῳ ὀδυνωμένους, ἢ περὶ τὰ σπλάγχνα ἀγήματα ἔχοντας, ἢ ἐν τῇ ἕδρῃ κακόν τι ἐν ἑαυτοῖσι. τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν τοιούτων φαινομένων, οὐχ ἕνὶ τούτων τῶν κακῶν φαίνεται, ἀλλ' ἔστιν ὅτε πολλά, ἢ καὶ πάντα. C

Οἷσι δὲ τὰ χρώματα] Celsus hunc locum breuiter sic expressit cap.7. lib.2. Quibus diu color sine morbo regio malus est , hi vel capitis doloribus conflictantur,vel terram edunt.Hæc autem coloris fœdatio,indignem cacochymiam, humorum pranitatem ac corruptelam, præcipuorumque viscerum vitium, magnamque crudi succi coacernationem indicat. Quia humorum pranitate læso ventriculi oculo,inordinata huiusmodi rerum aridissimarum,vt terræ lapillorum, aut carbonum appetentia oritur, velut in mulieribus pica laborantibus,vt scripsimus in nostris Coacis Præsagiis,vbi huius quoque loci sensum adduximus. D

αἱπὶ δὲ τῶν λίθων τούτους] Exemplaria quædam manu scripta legunt, αὐτὶ δὲ τῶν λίθων καὶ τὴν γῆς τρώξιος, οἷσι τὰ ὑποχόνδρια λυπέει μᾶλλον. Quæ secutus est Asulanus codex.Melior tamen est ista lectio,& plurimorum exemplarium habet assensum.

ὀκόσοι δὲ πολιὸν χρόνον] Celsus quoque,Qui diu habent faciem pallidam & tumidam,aut capite, aut viscera bus,aut aluo laborant.

Quos Nyctalopas nuncupamus,qui noctu cernunt hi morbo prehenduntur iuuenes,aut pueri,aut etiam adolescentes,& sponte euadunt,partim quidem quadragesimo die,partim vero septimo mense , quibusdam etiam toto anno perseuerat. Et tempus quidem æstimari debet,& magnitudinis morbi,& ægri ætatis ratione adhibita. Hos iuuant quidem superuenientes abscessus & ad infernas partes tendentes , qui tamen per iuuentutem non admodum contingunt. At neque mulieres neque virgines quibus menses apparent hoc morbo tentantur. Qui vero ex diuturno lachrymarum fluxu nyctalopes fiunt, eos interrogare oportet, num quis dolor ante istorum indicationem caput occupauerit.

Οἱ δὲ τὴν νυκτὸς ὁρῶντες , οὓς δὴ νυκτάλωπας καλέομεν, ὅτοι ἰσχνονται ὑπὸ τοῦ νοσήματος νέοι, ἢ παῖδες ἢ καὶ νεανίσκοι. καὶ ἀπαλλάσσονται ὑπὸ τοῦ ἀδιάτου. ἡμέρῃ, τεσσαρακοστῇ μάλιστα. ἔνιοι δὲ, ἐπιμένουσι. ὑσὶ δὲ καὶ ὅλον τὸν χρόνον παρέμενε. σημαίνεσθαι χρὴ πρῶτα τὸν χρόνον, ἔς τε τὴν ἡλικίην τοῦ νοσήματος ὁρῶντα, ἔς τε τὴν ἡλικίην τοῦ νοσέοντος. αἱ δὲ ἀποστάσιες, ὠφελέουσι μὲν τούτους ὑπιφαινόμεναί τε καὶ ἐς τὰ κάτω ῥέουσαι. ὑπισχνοῦνται δὲ καὶ κάρτα, ἀφὶ τὴν νεότητα. αἱ δὲ γυναῖκες οὐκ ἰσχνονται ὑπὸ τοῦ νοσήματος τούτου. ἔσθ' αἱ παρθένοι ἧσσι τὰ ὑπομήνια φαίνονται. οἷσι δὲ ῥεύματα δακρύων πολυχρόνια ἢ, νυκτάλωπες γίνονται, τούτους ἐπανερωτᾶν, ἢν τι κεφαλὴν προσηλγηκότες ἔωσι, πρὸ τῶν ἀποκρυγμάτων τούτων. E

Οἱ δὲ τὴν νυκτὸς ὁρῶντες] Nυκτάλωπες dicuntur præcipuo significato,qui nocturna cæcitudine laborant,& noctu nihil cernunt,sole occiduo obscurius,vt scribunt Paulus & Aetius. Galenus quoque in obscurarum vocum explicatione idem testatur apud Hippocratem intelligi, his verbis, νυκτάλωπες οἱ τὴν νυκτὸς ἀλαοί. Quibusdam etiam dicuntur νυκτάλωπες qui noctu quidem melius cernunt,interdiu verò deterius,& si luna luceat,nihil cernunt.Quod tamen rarum est,vt testatur Aetius,illud vero frequens & maximè vsitatum, verum ab authore Ilagoges vsurpatum,cum scribit, νυκτάλωπας δὲ λέγουσιν, ὅταν ἡμέρας μὲν βλέπωσιν ἀμαυρότερον, δυσμῇσι δὲ ἡλίου λαμπρότερον, νυκτὸς δὲ ἔτι μᾶλλον, ἢ ὑπεναντίως, ἡμέρας μὲν ὀλίγα, ἐσπέρας δὲ ἢ νυκτὸς ὅλης. Idem quoque in Definit. Med. Νυκτάλωψ ἕξις πάσης ἢ σήψεως ὀφθαλμῶν δίχα φανερᾶς αἰτίας. συμβαίνει δὲ τοῖς ὕστερον σήκαιμένοις ἡμέρας μὲν μὴ ὁρᾶν, νυκτὸς δὲ βλέπειν. Quæ quidem notione,etsi rara, hic νυκτάλωπες indicari videntur. Etsi Caluus priorem significationem, exemplaribus suis fretus, secutus videatur. & Celsus quoque breuiter hunc locum subindicans,cum scribit lib.6. cap.6. Præter hæc imbecillitas oculorum est, ex qua quidem interdiu satis , noctu nihil cernunt, quod in fœminam bene respondentibus menstruis non cadit. Accidit autem hoc vitium (vt scribit Aetius) propter aliquam capitis imbecillitatem, maximeque visui spiritus crassitudinem, & reliquorum oculi humorum ac tunicarum. F G

Οἷσι δὲ ῥεύματι] Exemplaria quædam leg.. οἷσι δὲ ῥεύματα δακρύων πολυχρόνια, ἢ νυκτάλωπες γίνονται.

Quibus absque febre & coloris fœditate frequens adest verticis & temporum dolor, si plane nullus a-

Ὁκόσοι δὲ μήτε πυρετιώσαντες, μήτε ἄχροοι ἐόντες, ἀγρύπνοισι πολλάκις τὸν τε κορυφὴν καὶ τοὺς κροτάφους. ἢν μὴ τὸν H

A μὴ πρὸ ἄλλων φανερὸν ἔχωσιν ἀπόστασιν ἐν τῷ προσώπῳ, ἢ βαρὺ φθέγξωνται, ἢ ὀδύνας ἀλγέωσι, τούτοισιν αἱμορραγίαι ἀφ' ὧν ῥινῶν προσδέχεσθαι. οἷσι δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ, δοκέουσιν οἵδε ὑγιαίνειν τ' ἄλλα. τούτοις δὲ ἢ σπλῆνα δύρησις ἐπηρμένον ἔχουσι, ἢ πρὸ κεφαλὴ ἀλγέουσά τε καὶ μύδι βυγάδες τι περὶ τὴν ὀφθαλμὸν φαινόμενον σφίσι. τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν τοιούτων ἅμα

lius adfuerit faciei abscessus, aut vocis grauitas, aut dentium dolor, iis sanguinis ex naribus eruptionem fore spes est. At quibus sanguis e naribus profluit, etsi alioqui sani videntur, iis tamen aut lienem tumidum, aut caput dolere aut splendicans quiddam ante oculos obuersari comperies. Magna vero ex parte vna & caput & lien hunc in modum se habere videntur.

B καὶ τὰ ἀπὸ τ κεφαλῆς ὕτως ἔχοντα φαίνεται, ἢ τὰ ἀπὸ τῶ σπλῆνος.

ὁκόσοι ἢ μὴ πυρετώδεες] Absolutior est in Prognostico & Coacis Prænotionibus huius rei doctrina, & hæmorrhagiæ in capitis doloribus prænunciatio. Alium autem manifestum abscessum addit propter suppurationem quæ puris vacuatio per nares aut aures, sanguinis profluuium auertit, & plerunque capitis dolores sedat, vt prius diximus, & scribitur aph. 10. lib. 6. & in Coac. præsagiis. Caluus alium dolorem & abscessum addit, contra omnium quæ vidimus exemplarium fidem, sed forte id ex Prognostico repetitur atque additur præcipuè propter frontis & temporum dolorem, qui sanguinis profluuium prædicit. Hic autem vocis grauitatem dicit, quam βεβυσμένην in Coacis & φωνὴν παχυλευρώδη vocat scilicet inexpeditam & balbutientem ac veluti humore nimio præpeditam linguam, humorum affluxu irriguis neruis, indeque ad sermocinationem impotentem, velut ἀφασίαν λάλησαν vocat Hippoc. aph. 40. lib. 7. Potest & grauis vox rauca intelligi (quod facit Caluus) ex humorum quoque redundantia & in asperam arteriam aut fauces affluxu. Hæc autem omnia cum sint indubitata humescentis cerebri indicia, aut apoplexiam, aut paralysin, aut epilepsiam, aut conuulsiones non temerè minantur.

οἷσι ἢ ἐκ τῶν ῥινῶν] Celsus istud sic exprimit. Quibus sæpe ex naribus fluit sanguis, his aut lien tumet, aut capitis dolores sunt, quos sequitur, aut quædam ante oculos tanquam imagines obuersantur. Exacta vero profluuij sanguinis ex naribus prædictio, ex Prognostico & lib. 1. Epid. & lib. 3. de Crisibus petenda est.

C Οὖλα ἢ ποιηρὰ καὶ σώματα δυσώδεα, οἷσι σπλῆνες μεγάλοι. ὁκόσοι δὲ ἔχουσι σπλῆνας μεγάλους, μήτε αἱμορραγίαι γίνωνται, μήτε σώματα δυσώδεα, τούτοισιν αἱ κηῦμαι ἕλκεα ποιηρὰ ἴσχουσι. καὶ ὀλὰς μέλαινας. ὧν δ' ἄλλων φανερὸν ἔχωσιν ἀπόστασιν ἐν τῷ προσώπῳ, ἢ βαρὺ φθέγξωνται, ἢ ὀδύνας ἀλγέωσι τούτοισιν αἱμορραγίαι ἀφ' ὧν

D προσδέχεσθαι. οἷσι ἢ τὰ κάτω τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπαρεῖ ἰσχυρῶς, τούτοις σπλῆνας μεγάλους δύρησις ἔχουσα. εἰ ἢ καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν οἰδήματα προσγίνονται, καὶ ὕδωρ φαίνονται ἔχοντες, ἀλλὰ καὶ τὴν γαστέρα καὶ τὴν ὀσφὺν ὀπίσω δεῖ.

Quibus lienes magni, iis gingiuæ vitiantur & os graueolet. Quibus autem lienes magni sunt, neque sanguinis eruptiones cõtingunt, neq; os graueolet, in tibiis ij mala vlcera habẽt & nigras cicatrices. Quod si manifestus quispiam adfuerit faciei abscessus, aut vox grauis sit, aut dentiũ dolor, iis sanguinis eruptionem ex naribus fore spes est. At qui partes eas quæ subsunt oculis vehementer sublatas habent, magnos habere lienes comperies. Quòd si pedum quoq; tumores adsint, ex aqua etiam laborare videbũtur. Sed & ventrem & lumbos præter hæc inspicere oportet.

οὖλα ἢ ποιηρὰ] Quæ hic lienosis prædicuntur, magnam habent artis commendationem. Quæ sic Celsus reddidit. At quibus magni lienes sunt, his gingiuæ malæ sunt, & os olet, aut sanguis aliqua parte prorũpit. Quorum si nihil euenit, necesse est in crumbus mala vlcera & ex his nigræ cicatrices fiant. In splenicis autem gingiuarum corruptionem, animæ grauitatem, vlcerũ in cruribus malignitatem, & coloris fœditatem adscribunt primæ notæ Medici, vt Paulus lib. 3. cap. 49. & Actius lib. 10. cap. 11. Celsus quoque (cap. 9. lib. 4.) Vlcera aut omnino non sanescere, aut certè cicatricem vix recipere scribit. Cælius Aurelianus lib. 3. Tard. Pass. cap. 4. lienosos oris fœtore affici cum gingiuarum putredine scribit. Deinde vlcera in crutibus difficile in cicatricem vel indecenter venire Hippocrat. lib. 2. Epid. sect. 1. δυσκολίας τῶν ἐκλείπειν τῶν ὑστοφαγιστῶν, καὶ τὰ δέρματα καταῤῥήγνυσθαι καὶ τὰ ἕλκεα (ut bit. Idem lib. 4. Epid. Lycino Grammatico lienoso labiorum vlcera adscribit. Lib. etiam περὶ παθῶν, qui magno sunt liene κακοχρόοι καὶ κακοχύμιοι, καὶ δυσπήγεες ἐκ τῶν σώματος esse traduntur. Et lib. περὶ ἑπτὰ παθῶν, lienosis ἡ χροιὴ τρέπεται καὶ φαύλη, ἔστω καὶ ὑποσπληνίς, καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἥπατος κακοὶ ἕζει, καὶ τὰ ἕλκεα κακὰ ἔζει. καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἑδρίων ἀφίσαται. καὶ ἐν τῷ κνημαίων ἕλκεα ἐυρήγνυται ἰκαίαπερ ἰσχιατικοῖσι. Ibidem quoque ἀκμαὶ ἐν τοῖσι κνήμησι καὶ ἕλκεα μεγάλα ἐξ ἀυτέων annotantur. Aretæo lienosi dicuntur πελυσπλεκεῖς πάντη ἀλλοῖοι καὶ ἐς κνήμας. Et ἕρπης ἕλκεα πολιὰ, κοῖλα, ῥυπαρὰ, δυσθέλητα τὰ ἕλκεα. Procedente autem tempore aquam inter cutem lienosis suboriri aut tabem tradunt artis nostræ Dictatores, præcipueque Hippocrat. lib. περὶ παθῶν, & Aretæus, & Paulus, quod & experientia testatum facit. Sunt autem quidam qui hoc

E loco Plinij Stomacacen libr. 25. cap. 1. aut Stomacaxiam Hollandicam depingi existiment. Hoc quoque loco pro ἐλὰς μέλαινας, ἢ ὀλὰς legunt quidam. Verum καὶ legisse Cornelium Celsum apparet.

ὧν δ' ἄλλων φανερὸν] Hæc etsi videntur inanem habere superiorum repetitionem, ea tamen inducere mihi religio fuit, propter exemplarium omnium consensum in quibus adscribuntur, quanquam iis carere possumus & integer alioqui sensus stare. Quod etiam vidit Cornarius, qui ne adscripsit quidem, haud scio an codicis, an verò melioris mentis fiducia. Ista autem videntur, humorum ad superiora momento, sanguinis per nares eruptionem, lienosis alioqui satis solennem prænunciare, cum superiora tantum sanguinis aliqua ex parte eruptionem indicent. aut eam quæ fit per anum & hæmorrhoidas, aut eam quæ per intestina & aluum, vt aphorism. 43. & 48. libr. 6. Cui sententiæ etiam Celsus adscribere videtur, qui illic sanguinem aliqua parte prorumpere vertit.

οἷσι δὲ τὰ ὄμματα κοῖλα] Huiusce modi oculorum concauitates κοῖλα vocantur, vt scribit Medici author. καὶ ἔστι τοῦτο τὸ κοιλιδίον, τὸ πάθημα ὀνομάζεται, ὅπερ τῶν κοίλων οἴδημά ἐστι, vt scribit Rufus. Earum verò partium tumor, insignis cachexiæ aut eruditatis index est, vt hic non mirum sit splenicos arguere. Isagoges author scribit τὰ κοῖλα ἐπαίρεσθαι μὲν ὑπὸ νόσου ἐξ ἀπάσης, ἢ δυσκρασίας σώματος. Rufus vero ἐν τοῖς ὑδρωπικοῖς, καὶ ἄλλως πυρετοῖς ἡμιτόνοις ἢ ἔξεσιν ὅπου τε χρονίοις αἱμορραγίαις, καὶ ὅταν γυναικεῖς χρόνιοι ἰχῶρες ποτὲ μὲν καὶ αἱματώδεις ἀφιῶσιν. Libr. etiam 6. Epid. ὑποχρεῶσαι denunciare scribitur: Etsi illic de tumore cauitatis superiorum palpebrarum agi videatur. Sed superioris palpebræ cauitas κοῖλον Rufo dicitur, vt inferioris ὑπόκοιλον.

Τὰ δὲ ἐν τοῖσι προσώποισι παθήματα ἐὼν μηδενὶ ἄλλῳ τοῦ σώματος ὑπακούσῃ, ταχέως παύεται, καὶ αὐτόματα καὶ πρὸς ἀνάγκας. οἱ δ' ἄλλοι ἀπόπληκτοι. οἷσι μὲν τὰ μὴ δυνάσθαι κινέειν, λείπεται δ' αἰσθησις τοῦ σώματος. ὅτι ἀδύνατοι εἰς τοῦτο καθίστασθαι. οἷσι ἢ ξυντήξιες μὴ ἐπιγίνωνται, οὕτως δὴ ἔσονται ὑγιέες. πρὸς ἢ τοῦ χρόνου ὁκότε ἔσονται, προλέγειν ἐς τε τὸν ἰχῶρα τοῦ νοσήματος ὁρῶντα,

Oris peruersiones quæ nulli corporis parti consentiunt, celeriter aut sua sponte, aut ex necessitate sedantur. In reliquis vero corporis syderationibus, quibus præter motionis impotentiam pars corporis affecta extenuatur, ij restitui non possunt. At quibus colliquationes non succedent, ij profecto sanitatem consequentur. Tempus autem quo ista contingent prædicere licet, ad morbi vim

& tempus,& hominis ætatem,ac anni tempestatem attendendo,vbi in animum induxeris vetustissimos morbos,& pessimos,& qui sæpius repetunt,eosq; qui in corpore sunt admodum senili, non facile cedere. Est etiam autumnus & hyems vere & æstate ad eos morbos tollendos minus accommodatus.

καὶ ἐς τὸ χεῖμον, καὶ ἐς τὴν ἡλικίην τὴν αὐθεφτὸ, καὶ ἐς τὴν ὥρην, εἰδὼς ὅλα παλαιότατα τῶν νοσημάτων, καὶ τὰ κάκιστα & κυλινδούμενα. βαρύτατα ἔστ' ἀκούειν. & τὰ ἐν τοῖσι γεραιτάτοισι τῶν σωμάτων. ἔστι δὲ & ὃ φλυηρότερόν τε καὶ ὁ χειμὼν, τὸ ἦρος τε & τὸ θέρεος, ἀνεπιτηδειότερος ταῦτα νοσήματα ἀφιέναι. A

τὰ δὲ ἐν τοῖσι σπασμοῖσι] Transitus est ad neruosarum partium affectus,in quibus prædictio instituitur. Hic autem τὰ ἐν σπασμοῖσι τῶν στρέμματα dicuntur oris distortiones aut peruersiones,cum faciei partes in obliquum distorquentur ac contrahuntur.Oris torturam vulgus vocat,conuulsionisq; genere censetur,& σπασμὸς κωνικὸς Græcis dicitur.Est autem faciei musculorum resolutio, ex qua aut nasus,aut labrum,aut oculus,aut dimidia faciei pars peruertitur.Oris resolutio Celso dici videtur.Interdum vero cerebri consensum habet,tunc; corporis partes in communionem labis trahuntur,interdum quoq; nerui qui ad faciem deferuntur.Plærunq; vero faciei pars quædam sola afficitur,vt scribit Galenus libr.4.de loc.affect.cap.10. Ac leuius malum est quod cæteris corporis partibus resolutionem non communicat,ac naturæ viribus & sponte,aut interdum arte solicitatis vacuationibus sedatur. Quod etiam his verbis significauit Celsus. Oris resolutio etiam aluo citá finitur. Caluus licenter admodum & indistincte τὰ ἐν σπασμοῖς τῶν στρέμματα, quæ vultum petunt vertit. B

οἱ δὲ ἄλλοι ἀποπληκτοι] Id rectè ad superiora referri potest.Graues nanq; oris distortiones, quæ cerebro communicant, & medici diligentiam postulant, corporis resolutiones, aut comitiales morbos, aut apoplexias suspectant.Potest etiam corporis resolutiones de quibus hic agitur respicere,& iis corporis syderationibus accommodari,quas Græci apoplexias, Celsus passim neruorum resolutiones vocat. Quod feci exemplaria partim publicata,partim manu scripta & Celsum etiam secutus, qui hunc totum locũ breuiter elegantissimis his verbis complexus est.*Quacunq; verò parte corporis membrum aliquod resolutum est; si neq; mouetur & emacrescit,in pristinum habitum non reuertitur,eoq; minus.quo vetustius id vitium est,& quo magis in corpore senili est. Omniq; resolutioni neruorum ad medicinam non idonea tempora sunt hyems & autumnus,aliquid sperari potest vere & æstate. Porrò in membrorum resolutionibus si pars affecta gracilescit,extenuatur,& colorem immutat,difficilem aut prope nullam redintegrationem sperare oportet. Non modò enim animales functiones,sed & naturales ac vitales quodammodo deficere iudicantur. Hic autem lego, ὅπως ἀν ὑγιάσωσι ἐς τοῦτο καθίστασθαι, pro ἐς τοῦτο Hippocrati familiari phrasi,quod est in pristinum statum restitui,aut ad integritatem redire. C

*Cap. 8. lib. 2.

Humerorum verò dolores,qui ad manus tendũt, torporesq; & dolores exhibent,abscessus certè non consequuntur,at bilis atræ vomitione sanantur. Eos autem qui in humeris perdurant,& ad dorsum pertingunt,puris aut atrę bilis vomitione effugiũt,quorum hęc ineunda est ratio.facilè quidem spirantes & extenuatos vomitione nigram bilẽ effusuros magis sperare oportet.At difficultate spirandi laborantes,si in faciem color subruber aut niger,antea non visus, subuehitur,pus expuitione poti⁹ reddituros spes est. præterea etiam animaduertendum num pedes tumoribus infestèntur. Hoc enim iis indubitatũ est signum.Hic autem morbus viris vehementissimus accidit à quadragesimo anno ad sexagesimũ vsq;. Quã ætatem etiam coxendicum dolores præcipuè vexãt.

Αἱ δὲ ἐν τοῖσι ὤμοισι ὠδυναι, ὁκόσαι μὲν ἐς τὰς χεῖρας ἔπικαταβαίνουσαι, ναρκας τε & ὀδύνας παρέχουσιν, ταύτησιν ἀποστάσιες μὲν οὐκ ἐπιγίνονται. ὑγιάζονται δὲ, μέλανας χολὰς ἐμέοντες. ὁκόσαι δ' αὖ ἐς μέσους τοὺς ὤμους, ἢ & ἐς τὸν νῶτον ἀφικνέονται, ταύτας πῦον ἐμέσαντες, ἐκφυγγάνουσιν, ἢ μέλαιναν χολήν. καταμανθάνειν δὲ χρὴ τοὺτεων ὧδε. ἢν μὲν γὰρ ὑπνοοι ἔωσι & ἰσχνοὶ, μέλαιναν χολὴν αὐτοῖς μᾶλλον ἐλπὶς ἐμέσαι. εἰ δ' αὖ δυσπνοώτεροι, & ἐπὶ τῷ προσώπῳ ἐπιτρέχῃ τι αὐτοῖσι χρῶμα, ὁποῖόν ποτε ἐπῆλθε τὸ πρόσθεν οὐκ ἐπεγίνετο, ἐκ τοῦτου θέρεος, εἴτε μέλαν, τούτοις πῦον ἐλπὶς μᾶλλον πέψαι. σκέπτεσθαι δὲ χρὴ τοὺς τοιούτους, & εἰ ἐν τοῖσι ποσὶν οἰδήματα ἔνεστι. & γὰρ τοῦτο τὸ σημεῖον, τούτοισι ὁμολογέον ἐστί. τὸ δὲ νόσημα τοῦτο, τοῖσιν ἀνδράσι πρεσβύτῃσιν ἰσχυρόταιον, τοῖσιν ἀπὸ τεσσαρακοντα ἐτέων, ἐς τὰ ἑξήκοντα. τὴν ἡλικίην δὲ ταύτην μάλιστα ἰσχιάδες βιάζονται. D E F

αἱ δὲ ἐν τοῖσιν ὤμοισι] Celsus breuissimis verbis hunc locum sic expressit, Humerorum dolores,qui ad scapulas vel ad manus tendunt vomitu atræ bilis soluuntur. Idem. Difficil sæque curatio est in eadem ætate,vbi humerorum dolor, vel ad manus peruenit,vel ad scapulas tendit, torporemque & dolorem creat,neque bilis vomitu leuatur. Quod autem de abscessibus ac puris reiectione dicitur ad ea quæ sapra scripta sunt in capitis doloribus,ac membrorum torporibus referenda sunt,vnde leuamentum capiunt,cũ ista ferè cum illis consentiant,ac sint veluti illorum soboles. Quamobrem Celsus horum Prædictorum assiduus interpres,ista ferè cum illis coniungit.

De coxendicum autem doloribus sic existimandum est.Quibus senioribus vehementissimi torpores adsunt,& lumbi ac crura frigescunt,nec pudendum erigere valent,aluusq; non nisi coacta egerit, & mucosum alui recremẽtum plurimum prodit,his maxime diuturnum fore , ac prædicendum ex quo morbus cœpit,annum vt minimùm perseueraturum, iuuamentumque non nisi aut vere aut æstate sperandum. At iuuenibus quidem non minores dolores afferunt coxendicum morbi , sunt tamen breuiores: etenim quadragesimo die liberantur. Quin nec vehementes torpores,neq; crurum ac lumborum perfrictiones fiunt.Quos autem morbus iste in lumbis & cruribus vexat,neq; tamen adeo vt decumbere cogantur,animaduertere oportet,num aliquid vspiam in coxa concrescat , percontarique num ad inguen dolor perueniat. Etenim si vtraque adfuerint, morbus efficitur diuturnus.Percontandum quoque num

Σκέπτεσθαι δὲ δὴ ὧδε χρὴ ἰσχιάδων. ὁκόσοισι μὲν τῶν γεραιτέρων αἵτε ναρκαι ἰσχνόταται καὶ καταψύξιες τῆς ὀσφύος τε καὶ τῶν σκελέων, καὶ τὸ αἰδοῖον ἐπαίρειν ἀδυνατέουσι, καὶ ἡ γαστὴρ ὑπ' αὐτῶν ξηρέη, εἰ μὴ ὑπ' ἀνάγκης, καὶ κοπρώδης μύξα πολλὴ διέρχεται, τοῦτοισι χρονιώτατον τὸ νούσημα ἔσται. καὶ προσλέγειν σφίσιν αὐτοῖσι τὸ ἐλάχιστον, ἀφ' οὗ χρόνου ἤρξατο τὸ νούσημα γίνεσθαι. καὶ τὰς ὠφελείας ἐς τὸ ἔαρ τε καὶ τὸ θέρος προσδέχεσθαι, τοῖσι δὲ νεανίσκοισιν, ἐπώδυνοι μὲν οὐχ ἧσσον αἱ ἰσχιάδες, βραχύτεραι δὲ. καὶ γὰρ τεσσαρακοντημέρου ἀπαλλάσσονται. ἀλλ' οὐδὲ αἱ ναρκαι ἐπιγίνονται ἰσχυραί. ὅτε αἱ καταψύξιες τῶν σκελέων τε καὶ τῆς ὀσφύος. οἷσι δὲ τὸ νούσημα τοῦτο ἐπὶ τῇ ὀσφύι καὶ τοῖς σκέλεσι, βιάζεται δὲ οὐχ ὅτως ὥστε κατακεῖσθαι, ξυμβάλλεσθαι χρὴ μὴ ἔπου ἐν τοῖς ἰσχίοις. καὶ ἐπισκέπτεσθαι, εἰ ἐς τὸν βουβῶνα ἡ ὀδυνη ἀφικνεῖται. ἰὼν γὰρ ταῦτ' ἔχῃ ἀμφω, χρόνιον τὸ νούσημα γίνεται. ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ εἰ ἐν τοῖς μηρῷ

μηρῶ ναρκὴ ἐγγίνονται, καὶ ἐς τὸν ἰγνύην ἀφικνοῦνται. καὶ ἰὼ φῆ αὐτὴς ἐρέεσθαι, καὶ ἰὼ ἀφ' ἧς κνήμης, ὅτι τὸν ταρσὸν τῶ ποδός. ὁπόσοι δ' ἂν ταῦτέων τὰ πλεῖστα ὁμολογέωσι, ἐπιφὴν αὐδῆσι, ὅτι ὁ σκέλεος σφὶν τότε μὲν θερμὸν γίνεται, τότε δὲ ψυχρόν. ἡ δὲ νοῦσος αὕτη ὀχέσοισι μὲν ἀνάτειν ὀσφῦν ἐκλείπουσα ἐς τὰ κάτω πέπεται, θαρσεῖν. ὀχέσοισι δὲ τὰ τείχεα καὶ τὸν ὀσφῦν μὴ ἐκλείπουσα ἐς τὰ ἄνω πέπεται, πρεσβεύειν δεῖ). οἷσι δὲ περὶ τὰ ἄρθρα, ὀδυναί τε γίνονται καὶ ἐπῳδύσιες καὶ καταπαύονται, οὐκ ἐν τῷ ποδαγρικῷ τρόπῳ, θρήσεις πάντε ἀπολάγνια μεγάλα, καὶ ἐν τῷ ὄρῳ λευκὸν ἱστᾶσιν. καὶ τοῦτ' κροτάφοις ἰὼ ἐπαίρη, φήσει πολλάκις ἀλγεῖν. φήσῃ δὲ καὶ ἱδρῶτας αὐτῷ γίνεσθαι νυκτερινούς. ἰὼ δὲ μήτε ἱστὸν τῷ ὄρῳ ὑφίσαται ἡ ἱστᾶσασι αὕτη, μήτε οἱ ἱδρῶτες γίνονται, κίνδυνος ἢ χωλωθῆναι τὰ ἄρθρα, ἢ ὃ δὴ μελικηρίδα καλέουσι γίνεσθαι ἐν αὐτοῖσι. γίνεται δὲ τὸ νόσημα τοῦτο, οἷσιν ἐν τῇ παιδίῃ τε καὶ νεότητι ξυνήνθες εἶον, αἷμα ῥῆν ἐκ τῶν ῥινῶν πέπαυται. ἐπωδυνέεσθαι οὖν τοῦτ' τὸ αἵματος ῥῆξιος, εἰ ἐγίνετο ἐν τῇ νεότητι. καὶ αἱ κνισώδεες ἕν τε τῷ σήθει καὶ τῷ μεταφρένῳ εἰ ἔνεισι. καὶ ὁκόσοισι αἱ κοιλίαι ἰσχυραὶ ὀδυνὰς παρέχουσιν αὖθι ἐκταραξίων. καὶ ὁκόσοισιν αἱμορροΐδες γίνονται). αὕτη γὰρ ἡ ἀρχὴ τῶν νοσημάτων τούτων, ἰὼ δὲ κακόχροοι οἱ ἄνθρωποι ὅτοι φαίνονται, ἐπωδυνέεσθαι καὶ κεφαλὴν εἰ ὀδυνῶνται. φήσουσι γάρ. τούτων δὲ ὁκόσοισιν αἱ κοιλίαι ἐπώδυνοι, ἔντερα τοῖς δεξιοῖς εἶσι, τὰ ἀλγήματα ἰσχυρότερα γίνεται. καὶ μάλιστα ὅταν πρὸς τὸν ἱστοχοΐδριον κτῇ ὁ ἤπαρ ὁ ἱστάλεμμα τῆ ὀδυνέης ἡ. ὠφελεῖ δὲ ταῦτας τὰς ὀδυνὰς, ὁ πρανταῖος φόβος ἐν τῇ γαστρὶ γιγόμενος. ὁκόταν γὰρ ἡ ὀδυνὴ παύσηται, ὁ ὄρχις παχὺς καὶ χλωρὸν ῥέουσιν. ἔστι γὰρ θανατώδης μὲν ὁδαμῶς ὁ τύπος οὗτος. χρόνιος δὲ καίρται. ὁκόταν δὲ παλαιὸν ἤδη ᾖ τὸ νόσημα, ἀμβλυώσσουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐπ' αὐτῷ. ἀλλ' ἐπωδυνέεσθαι χρὴ τὸ αἷμα τοῦτο, ἐὰν νέῳ ἐόντι ἔρρῃ, καὶ χρὴ τὸ ἀμβλυωσμοῦ, καὶ χρὴ τὸ ὄρχεως τὸ κενώσιος χλωρότητος. καὶ ἀμφὶ τῶν φόβων εἰ ἐγγίνονταί τε καὶ ὠφελέουσιν ἐπιγινόμενοι. φήσουσι γὰρ πάντα ταῦτα, εἰ τε ἔρυθρὰ εἴη, εἴ τε μέλαν, ταύτῃσι πῦον ἐλπίζειν μᾶλλον ἢ πύον. σκέπτεσθαι δ' ταύτῃσι καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν οἰδήμασι. τοῦτο τὸ σημεῖον ταύτῃσιν ὁμολογέον ἐστίν.

femur torpores sentiat, & ad poplitem pertingant. Quo concesso rursus petendum num per tibiam ferantur ad primam summi pedis partem, quæ tarsos dicitur. Qui enim istorum bonam partem fatentur, his ipsis crus modo calidum, modo frigidum fieri rectè prædixeris. At quibus hic morbus relictis partibus, quæ ad lumbos sunt, infra vergit, eos bene sperare iubeto. Quibus vero coxendicem & lumbos occupat, & supra vergit, iis grauem fore prædicito. Quibus autem ad articulos dolores oriuntur & tumores, desinuntque sine podagra, iis & magna viscera adesse comperies, & in vrina quod subsidet album. Ac si cui tempora attollentur, ea sæpe dolere fatebitur, & sibi nocturnos sudores contingere. Quod si neque tale quicquam in vrina subsidet, neque sudores contingunt, metus est ne articuli claudicent, aut in his abscessus fiat, quem melicerida vocant. Iis autem morbus iste contingit, quibus pueris aut iuuenibus ex naribus sanguinis fluor consuetus desiit. Ex quibus percontari oportet num in iuuentute sanguinis fluxus contigerit, & num pungentes prurigines ipsis in pectore aut dorso insint. Aut eadem contingunt quibus vehementes alui dolores absque perturbatione adsunt, aut quibus per ora venarum quæ sunt in ano sanguis effunditur. Hinc nanque istorum morborum origo petenda est. Quod si viris huiusmodi fœdus color appareat, num etiam capitis dolor adsit percontandi sunt, quod fatebuntur. Ex quibus qui ventris dextra parte dolores sentiunt, iis vehementes dolores fiunt, idque vel maxime si in præcordiis ad hepar dolor restiterit. Quibus malis confestim leuat strepitus qui in ventre fit. At vbi dolor conquieuit, vrina crassa & pallida redditur. Atque hoc morbi genus neutiquam letale est, sed valde diuturnum. At vbi iam morbus inueterauerit, homines oculorum caligine vexat. Percontari igitur oportet, num sanguis in iuuentute fluxerit, aut oculorum caligatio contigerit, aut vrina pallida vacuata fuerit, aut intus excitati spiritus & superuenientes iuuamentum attulerint. Ista namque omnia fatebuntur.

σκέπτεσθαι δ' δεῖ ὧδε] Sic Celsus. In coxæ vero doloribus si vehemens torpor est, frigescitque crus & coxa, aluusque nisi coacta non reddit, idque quod excernitur mucosum est, iamque ætas eius hominis quadragesimum annum excessit, is morbus aut longissimus, minimeque annuus, neque finiri poterit nisi vere aut autumno. Atque ex hoc loco lucem afferri Celso manifestum est. Nam & minimum pro minime legi oportere, & autumnum pro æstate positum, aut pro æstatis fine quæ in autumnum vergit, liquido constat. Sunt autem ad autumnum ἰσχιάδες doloris cruciatu sæuissimæ, vt aph. 22. libr. 3. vt scribit Galenus, παῦλαι δ' ἰσχιάδος εὔλογον ὅτι τε κέχυνται τῶν χυμῶν καὶ τῇ φύσει μάλιστα γίνεσθαι.

καὶ κοκκώδης μύξα] Hoc morbum coxarium ex pituitoso & frigido humore fieri testatur. Quamobrem vehementioribus medicamentis, tum infuso, tum purgatione vtimur.

τοῖσι δ' ἰσχιάσιν] Celsus quoque his verbis hunc locum exprimit. Eadem ætas prodest & in coxæ dolore & humerorum, & in omni resolutione neruorum. Ex quibus coxa si sine torpore est, si leuiter friget, quamuis magnos dolores habet, tamen & facilè & maturè sanatur.

ξυρίμματα] ξυρίμματα] vocat duras humorum concretiones & collectiones, aut tubercula, & quas συρφετὰς dicunt. Galenus φύματα καὶ σκληρίας explicat. Celsus humoris coitum omnem vocat. fiunt etiam in coxariis tofi seu calli, ex humoribus crassioribus & viscidis, qui in articulis vbi diutius moram traxerint, eos ne curare quidem posse sperandum est, vt scribit Gal. libr. 10. Compos. phar. secundum loc.

ὅπῃ τὸ ταρσὸν] ταρσὸς est prima summi pedis pars, quatuor ossibus constans, & manus carpo respondens. In morbo autem coxario dolor ipsis à natibus inguinibusque ad genua vsque, in plurimis autem ad summum vsque pedem pertinet, vt scribit Paulus. Archigenes etiam libr. 2. Compos. pharm. secundum genera de morbo coxendicum, sic scribit apud Actium. Antecedit & quasi auspicatur hoc malum aliquando quidem vicinorum musculorum dolor, & maximè lumborum, aliquando verò ab ipsa iunctura initium fit affectionis. Iam vere quandoque etiam contingit vt vertebri dolore fere sublato, circa poplitem solum afflictio hæreat, aliis autem iuxta talum. Quibusdam vero totum crus æqualiter dolore affligitur: multis item circa inguina dolor figitur, & tum sanè vesica ipsa molestiam transsumens, vrinæ difficultatem inducit, & tunc maxime totum crus à coxendicibus vsque ad calcaneum dolorem perfert, & non solum si ipsum crus moueatur, conuulsiones infert, verum si etiam aliqua alia corporis pars agitetur. Cælius etiam Aurelianus lib. 5. Chron. cap. 1. hæc fere exprimens scribit. Et primo in vertebro dolor sentitur, dehinc partis suæ penetrans loca vsque ad mediam natem, ac superius ad inguen, vel ad ancalen perueniens atque suram, dehinc etiam talum & pedis summitatem.

οἷσι δὲ περὶ τὰ οὖρα] Ista magnam crassorum humorum redundantiam & corporis imputritatem arguunt, qua grauata natura, ruit in articulos deponit, aut per vesicam excernit. Est vbi etiam flatibus à calore exagitata materia in caput redundat, ibique dolorem nonnunquam etiam parotidas aut hæmorrhagiam excitat, quæ reliquorum absolutionem faciunt, ex aph. 31. & 74. lib. 4. Celsus hunc locum concinna breuitate adumbrat, & tam arctè concludit, vt hinc explicari debeat. Eademque his pericula sunt, quibus articulorum vitia, dolores, tumoresque sine podagra similibusque morbis oriuntur & desinunt. Vtique si sæpe tempora iisdem dolent, noctuque corpora insudant, frons prurit, lippitudinis metus est.

καὶ ἐν τῷ οὔρῳ] De vrina antea præsagium est institutum quod huc referendum est itidem ex Celso expressum.

ὧν ἢ μὴ ἐπὶ τῷ οὔρῳ] Humoris redundantia & crassitudo si neque per vrinas, neque sudoribus expurgetur, in articulos decumbit, vbi aut claudicationem, aut abscessum ex humore melli simili contento, melicerida dictum excitabit, pro quibus Celsus graues in articulis exulcerationes vel aliquo morbo debilitari posuit. μελικηρὶς autem in tumorum genere præter naturam qui abscessum faciunt, reponitur Galeno lib. 14. Meth. & lib. de Tumor. præter naturam nomenque ab humore melli simili effuso habet.

γίνεται ἢ τὸ νόσημα] Celsus paulò aliter ex his capitis dolores prædicit, & hunc locum innuit. Quibus in pueritia sanguis ex naribus fluxit, dein fluere desiit, hi vel capitis doloribus conflictentur necesse est, vel in articulis aliquas exulcerationes graues habeant, vel aliquo morbo etiam debilitentur. B

καὶ τῷ μεταφρένῳ] Celsus ἐν τῷ ματώπῳ legisse videtur cùm dixit, si frons prurit. Et Caluus vtrunque apposuit exemplaribus Italicis fretus.

καὶ ἐκκρισις αἱ κοιλίαι] Sensus esse videtur. Istam esse morborum horum originem, eaque prædici debere, quibus plurimus crudus, crassus & flatulentus humor in toto ventris alueo contentus distentionem & dolores vehementes excitarit, qui neq; tamen irruptione, velut critica quadam excretione, effusus fuerit (sic enim ἐκπύησις κοιλίης Hippocrati sumi solet, pro qua Celsus alui resolutionem posuit ex aph. 60. lib. 4.) Quæ materia eodem impetu, aut grauitate, aut humorum qualitate hæmorrhoidas tentare potest.

ὧν ἢ κακίαχροι] Hæc reliqua symptomata, coloris prauitas, capitis, ventris ac hypochondrij dextri dolor, corpus non esse integrũ testantur, sed multa crassa & flatulenta materia distentum, præcipueque si id citra alui deiectionem & hæmorrhoidum profluuium accidat. Ex quibus malis liberat vrinæ multitudo, maxime si crassa & alba reddatur, & aluus erumpat, per eamque vitium strepitu quodam euoluatur, vt aph. 73. & 74. lib. 4. Hic autem vrina pallida & quæ ad albam proximè accedit intelligenda est, non viridis, aut ex virore pallescens, qua significatione apud veteres χλωρὸν, ὠχρὸν designat, vt multis locis scribit Gal. Eumque in modum scribitur lib. de rat. vict. in morb. ac. in his qui cibum bis capere consueti, prandium omittunt, χρειὼν δοκέει τὸ σπλὴν χνα ἀυτέοισι, ἢ ὑρέειν θερμὴν ἢ χλωρήν : Alioqui sanè viridis vrina perniciem intentat, vt scribit Gal. & Celso viscerum dolorem tumoremque cum aliquo periculo subesse, aut certè corpus integrum non esse minatur. Vbi sanè quodammodo hunc locum adumbrare videtur. C

εἴ τε ἐρυθρὸν] Quædam exemplaria hunc locum asterisco notant, & manifestum mendum detegunt. Apparet nanque ista ex superiore loco huc temere irrepsisse, quæ expungenda duximus. Quod etiam rectè vidit Cornarius, siue huc mentis acie contendens, siue codicum meliore fortuna vsus. Ac vt neque huic loco quadrant, ita nec constantem habent codicum inter se consensum. Quidam nanque μᾶλλον πύτειν legunt, quidam, etiam μᾶλλον ἢ πύειν. Magna est tamen atque adeo sane periculosa in tam fœdo vitio retinendo consensum: quos adhuc videre licuit conspiratio, vt ne ex Italicis quidem exemplaribus (quæ mihi multis amicorum sermonibus celebrantur, & magna spe deuorantur) huic loco salutem afferri posse sperem, cum Caluus ad hos quoque scopulos illiserit. D

Impetigines & lepræ, albicantesq; vitiligines, si iuuenibus quidem aut pueris horum aliquid contingat aut sensim se prodens, diuturnitate temporis augetur: in iis quidem eæ pustulæ abscessus esse minime existimandæ sunt, sed morbi. At quibus ex his aliquid subito multumque contingit, id certe abscessus dici possit. Oriuntur autem albicantes vitiligines ex maximè quidem lethalibus morbis, velut quæ tabes dicitur. Lepræ vero & impetigines, ex iis qui ab atra bile fiunt. Ex quibus quæ valde iuuenibus contingunt, & recentissima quæque sunt, ea facilius curationem recipiunt, tum quæ in summe mollibus & carnosis corporis partibus nascuntur.

Λεχλιῶες δὲ καὶ λέπραι καὶ λευκαὶ, οἷσι μὲν νέοισιν, ἢ παισὶν ἐοῦσιν ἐγγένηται ἢ τούτων, ἢ καὶ μικρὸν φανέν, αὔξηται ἐν πολλῷ χρόνῳ, τούτοισι μὲν ἄχρηά ἐστιν νομίζειν ἔξαιμα εἶναι· καὶ νόσημα. οἷσι δὲ ἐγγένηται τούτων τι πολύ τε καὶ ἐξαπίνης, τοῦτο ἂν εἴη ἀπόστασις· γίνονται δὲ λευκαὶ μὲν, ἐκ τῶν θανατωδεστάτων νοσημάτων. οἷον καὶ ἡ νοῦσος ἡ φθινικὴ καλεομένη. αἱ δὲ λέπραι καὶ οἱ λεχλιῶες, ἐκ τῶν μελαγχολικῶν. ἰσχὺν δὲ τούτων διπλασίην ἔχει, ὅσα νεοπαθέστατά τε γίνεται, καὶ νεωταχόθι, καὶ τὰ σώματος ἐν τοῖσι μαλθακωτάτοισι, καὶ σαρκωδεστάτοισι φύεται.

λεχλιῶες] λεχλιὼ impetigo est, summæ cutis vitium, vt ψώρα & λέπρα, cum asperitate & leui pruritu, deterius quidem pruritu, psora autem & lepra leuius. Gignitur Galeno ex serosis, tenuibus & acribus succis, cum crassis permixtis, estque via quædam ad psoram & lepram, vt ad lichenem pruritus. Cornelius Celsus lichenem papulam vocare videtur, quam reliquus medicorum chorus impetiginem. Lepra vero asperitas est cutis profundior, cum pruritu maiore & squamis, cuius materia est humor melancholicus multus, viscosus, crassus, acris, terrestris & siccus. Ex cuius qualitate & malignitate squamæ in summa cute oriuntur, quæ illi peculiares sunt, cum asperitate cutis profundiore & pruritu. Hæc ad elephantem aditum facit, & in quatuor genera Celso distribuitur, sola intensione & remissione malignitatis distincta. Lepra velut squamosa, ἀπὸ τῶ λεπίδος dici videtur. λάδαι autem vitiliginis species, cutis carnisque subiectæ præter naturam albedo. Albicantem vitiliginem dicimus, vt Gaza albuginem. Vitiosa cutis macula est, & fœdæ scabiei soboles, ex malo corporis habitu excitata, & facultatis altricis errore pituitosum sanguinem, lentum & viscosum gignentis. Leuce quem occupauit, non facile dimittit, eaque censetur esse quæ vulgo lepra alba dicitur. Sic quæ à Domino lepra curatur in Euangelio, vitiliginosæ cutis deformitas quibusdam existimatur, & vitiliginem eam vocat Arnobius de Domini miraculis loquens. Atque hæc cum scabiei sint genera, cutis fœditates & vitia censentur potius quam morbi. Quod etiam scripsit Hippocrates libr. περὶ παθῶν, οὐχ μᾶλλον ἢ νουσήματα ea esse censens. Cuius quoque sententiam sequitur Auicennas, Canone primo, cum scribit eas affectiones, cum morbi non sint sed potius dedecora, morbis tamen annumerari. Atque ea forte notione huius Prorrhetici author has in cutem eruptiones in pustularum genere reponit, cumque corpus vitiosis humoribus natura expurget, & in cutis superficiem quadam velut excretione deponat, in ἀποστάσιων numero, quæ κατ' ἀπόθεσιν fiunt, censet, vt & libro secundo Epidem. Nemini autem dubium est quin hac parte mendosi sint codices omnes, cum ὑ νοῦσος ἡ φθινικὴ καλεομένη scribitur. Nam φοινικίη νόσος ex Galeni Exegesi procul omni dubio reponendum, vt in nostra Hippocrat. Œconomia satis testatum reliquimus. Sic enim exponitur Galeno ὑ κζ φοινίκιον ἢ κζ τὰ ἄλλα ἀνατολικὰ μέρη πλεονάζουσι. δηλοῦσθαι δ' ἂν καὶ ταῦτα δοκεῖ ἡ ἐλεφαντίασις. Quibus verbis morbum apud Phœnices cæterasque orientis regiones frequentem intelligit. Indicari autem videtur Elephantiasis. E

Etsi φοινίκιον etiam videtur legisse Galenus, vt satis ex indicatura in Exegesi patet, qua voce, ἀπὸ τῦ χρώματος, ὅπως ὑπονοῆσαι τὴν ἐλεφαντίασιν, suspicari aliquem posse scribit, hoc est puniceo colore aut palmeo, quo Elephanticorum cutis inficitur. Est porro hic Asulanus codex diminutus & vitiosus, vt satis apparet. F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΩΑΚΑΙ ΠΡΟΓΝΩΣΕΙΣ.

HIPPOCRATIS COI COACARVM PRÆNOTIONVM LIBER VNVS, IN VARIAS sententias distinctus,

Nunc recens Latina interpretatione, & Annotationibus donatus,

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Medico, &c.

AD COACAS PRÆNOTIONES PRÆFATA.

PRÆDICTORVM *multa cum sint genera, artificiosum tamen quod longa sæculorum æternitate, excipiente memoria prodendisque monumentis artis complexionem est adeptum, & euentorum consequentia notatum ac animaduersum, præcipuè artem Medicam subit: Ex quo existit & illa medicorũ in morbis temporis longinquitate inueterata, artis præceptionibus confirmata & diuturna euentorũ obseruatione nobilitata præsensio futurorumq; prædictio, ac velut animi longè ante quæ euentura sunt acutè cernentis præsagitio. Sagire enim (inquit ille) sentire acutè est, & qui ante sagit quàm oblata res est, dicitur præsagire, id est, futura ante sentire. Vnde etiã ad hominum cõmunionẽ & vsum traducta sunt medicorum præsagia, velut præscita quædam, aut eorũ quæ in morbis obuentura sunt prædictiones aut prænotiones quædã: quæ & artis admirabilitatẽ quandam authori pariunt, & ad cognitionis dignitatẽ illustres aditus patefaciunt, medicosq; vt omni inuidia liberant. sic etiã ægros salutis fiducia & bonorũ spe erigunt. Cuius quæstionis tractatio cum valde esset obscura & difficiles haberet explicatus, subtiliter est admodũ ab ipso Hippocrate Medicinæ parẽte multis liberis expressa posteaq; à Galeno, velut omniũ bonorũ secundum Hippocratẽ fonte, mirabiliter ex doctrinæ vmbraculis & ocio, nõ modo in solem atq; puluerem, verumetiã in ipsum discrimẽ aciemq; perducta. Atq; ad eã sese applicant quæcunq; Prognostici aut Prorrhetici nomine scripta, prædictionũ aut prænotionũ scientiã præ se ferunt, & quæ totã περὶ σημείων disciplinã cũ decernentiũ dierum cognitione coniunctã amplectuntur, quæq; alia multa sunt in Hippocratis monimentis ad iudicij denunciationẽ non illiberaliter fusa, ad eã futurorum præsensionem referuntur. Cuius magna quidẽ professio, sicut est, quondã à multis claris Medicis illustrata, præstius quidẽ & politius ab Hippocrate tractata, à plerisq; Galeni ætate exagitata, & longè lateq; peregrinata, abfuit ab ægrorũ triclinijs, tandẽ vero ab vno Galeno summa authoritate & scientia sustinetur, multis ea de re cõscriptis voluminibus, & varijs ad eã facultatẽ comparandã propositis doctrinæ adiumentis. Quo in genere, cũ non paranda solũ nobis ea sit, sed etiã fruenda scientia, præcipua vis eorũ enitet, quæ in parentis Prænotiones & prædictiones à Galeno edita, amplissimã huius instrumenti materiã atq; vberrimã copiam cõtinet. Ex quibus velut ex puris fontibus prædictionis leges optimè cõstitutæ hauriendæ sunt ad quas velut ad Cynosurã nauigandi, ita rectè prædicendi cursus dirigatur. Quæ sanè efficiunt in hoc quæstionis genere, quod maximè rem causamq; cõtinet, vt Galeno sicut in cætero medico ornatu, palmarem gloriã concedamus, & huic nos plurimum, & longè lateq; plurimum tribuere velut parenti oporteat, ex quo post Hippocratẽ tanquã ex fertilissimo doctrinæ penu, cõceptas & ratas prædicendi ac prænoscendi leges accepimus. Cuius ex præceptionibus, vt adulteratã pecuniã ita fucosæ doctrinæ lenocinium, & (vt ait Accius) fallaciloquentiã, quæ plerunq; in præsentiendo locũ occupat, probari debere existimamus. At vero vt nec vndecunq; rectæ prædicendi integritas peti debet, sic in tam variè cõparata huius ornatus supellectile, delectus quidam eximius habendus est, magnaq; adhibenda est cautio, ne vitiosum sanguinẽ pro incorrupto colligamus, & succũ illum in quo naturalis inest, nõ fucatus color, deperdamus, aut potius siccitates quàm habitus corporis optimos consectemur. Sed ad eas præceptorum leges quæ à Galeno passim scriptæ sunt in Prognostici & Prorrhetici Cõmentarijs, rationes nostræ adiungendæ sunt, & vt Polycleti Doryphorũ sibi Lysippus aiebat, sic in hac prædictionis exercitatione Galeni meditationem velut magistram adhibebimus. Nam cum magna instabilitate referta sit hæc disciplina diligenter animaduertendum est, ne ambigua pro veris, infirma pro certis, arbitraria pro ratis, fluxa & caduca pro perpetuis amplectamur: sed quæ longa sæculorum perennitate immutabilitatẽ nacta sunt, & diuturna temporis obseruatione æternitatem adepta, quæq; semel existentia necessariam euentorum efficientiã proponunt, ea prædictorum præceptiones & velut consectaria concludunt, iudiciorumq; nostrorum limam subitura sunt:*

Diligenterq; prouidendum est ne in signorũ recensione ieiunitatem, aut siccitatẽ, & exilitatẽ potius quam plenã & exuberantem causarum copiã amplectamur, raramq; fortuitorum concursionẽ pro necessariis ducamus. Sed adhibenda est cum obrussa ratio, & omnia ad Galeni trutinã exigenda, pariumq; rationũ momenta perdiligenter sunt facienda, vt prædictionis medicæ integritatem sartam tectam tueamur, eiq; antiquam existimationem retineamus. Quam certè annitendum est vt domi teneamus septam liberali custodia, & hos ignotos atq; imprudentes procos repudiemus, tueamurq; vt adultam virginem castè, & ab amatorum impetu quantum possumus prohibeamus. Quod profectò commodius præstabitur. si postulatis secundum libertatem vindiciis eam Galenus liberali causa manu asserat, suaque rogatione in pristinum dignitatis gradum deducat. Neque enim cuiquam, nisi Galeno ductore, in hos campos ingrediendum existimo, superuacaneaq; mihi videtur omnis opera, quæ ad prædictionis leges aut ex Hippocrate eruendas aut explicandas adhibetur, nisi Galeni exercitatio, velut præsultoria quædam disciplina, nostræ præsensionis leges ac iudiciũ totum moderetur. Quò sanè æquius est decurso toto iudiciorum campo, & emensis prænotionis spatiis, quæ in Præsagiorum & Prædictorũ Cõmentariis latissimè patent, non indiligenter inter se collata signorũ facultate & æstimatione habita, ad hanc Prænotionum Coacarum planitiem descendere, magna animi contentione adhibita, ne in breuia & syrtes quasdã deducti, cursum ipsum quem Galeno duce cepimus, tenere nequeamus, & ad quamcunq; fuerimus disciplinam quasi tempestate delati, ad eam tanquã ad saxũ adhærescamus. Neq; enim ad speciem egregiè cõparatis titulis, aut ad fastũ emendicata indicatura nos duci oportet, neq; si parentis nomen aut clarissimæ familiæ genus superbè nimis prætenditur, non ideo ad iudiciorũ leges & præceptorũ formulas doctrina tota æstimanda est: sed vt senticosũ & ruderatũ solũ ita totus locus perpurgandus est, & velut in summa luxurie multa interluncanda, quædam etiam auerruncanda, plurima vero in familiã vnde orta sunt deducenda. Quotus enim quisque est qui Coaca hæc Præsagia ad Hippocratis Coi fœtus, aut clarissimam Asclepiadarum familiam referat: Cum & multa sint toto genere dissentanea, plurima temere assuta, nonnulla dictionis quadam vbertate redundantia, nouata quædã & ipso dicendi genere insolentia: ad summã, ex multis genuinis Hippocratis scriptis cõsarcinata quædã fartura, & velut ex aduersariis ac pugillaribus in memoriæ subsidiũ comparatis, nullo delectu aut ordine, quasi in promptuarium quoddam cẽtones tumultuariè conditi. Nam & in his, vt in plerisque Hippocratis monimentis, genera etiam falsa sunt, & velut ad plebem transitiones plurimæ, cũ homines humiliores in alienũ eiusdem nominis infunduntur genus, quò facilius tãtæ familiæ claritas nobis imponeret, & animorũ nostrorum aciem nominis splendor perstringeret. Ad hæc non rara rerum ac verborũ insolentia, ambiguitas, scribendi nouitas, tam crebræ fortuitorum euentorum concursiones, ex quibus tanquam ex obseruatione quadam præsagiorum decreta eruuntur, ac ijsdem de rebus sæpe quasi dictata redduntur, vt vel ex ijsdem penè verborum præstigijs limata quædam rerũ & verborum tenuitas existat, quæ tantam interdum obscuritatem parit, vt sors ipsa penè ad sortes referenda sit. Quo in negocio etsi huic præsagio multa familiæ nomen detrahunt, patriam tamen & ciuitatis ius plurima assignant, tam multa etiam libertatem vendicant, vt penè familiæ erciscundæ iure teneatur. Et quia iniqua est in omni re accusanda prætermissis bonis malorũ enumeratio vitiorumq; selectio, hic quoq; plurima esse quæ doctorũ admirationẽ assensionemq; cõmoueant fatendũ est, & ad quorũ cognitionẽ diuina illa ingenia transferri oporteat. Imprimis verò tã insignis elucet Hippocraticæ doctrinæ cõprehensio, vt ad eã ipsam rem de qua agitur, totã Hippocratis officinã adhibeat, & arculas consumat in quibus selecta quodã compendio artis præcepta continentur. Quæ etsi domesticam Hippocratis breuitate conditã verborum ac rerum circumscriptionem non retinent, in Hippocratis tamen monimentis egregiè versatos & detritos ita delectant, vt iis meritò videantur digitos ad fontes intendere, ac doctrinã à capite arcessere, & ea quæ in re dispersa sunt atq; infinita, ratione & distributione sub vno aspectu in omniũ oculis ponere. Ac certè illud est in quo vel maximè cõsueuit hoc in opere iactare se nostra oratio, & ad quod præcipuè doctorũ iudiciũ elaborare debeat, vt vno quasi cõpendio totius artis Hippocraticæ cõprehensio, ac admirabilis doctrinæ euolutio quædam, vel facili momento tanquam in oculis, ita in animi notione velut in vestigio reponatur. Multa equidem fateor sunt ex obseruatione nata & malo quodam exemplo in artis præceptiones deducta, verũ tempore immenso sunt excepta, & significatione eũtorũ animaduersa ac notata. Nihil est autẽ quod non longinquitas temporum excipiente memoria prodendisq; monumentis efficere atq; assequi possit. Qualia multa sunt à Medicis selecta remedia ad morsus bestiarũ, ad oculorum morbos, ad vulnera, quorum vim atq; naturam ratio nunquam explicauit, vtilitate & iudicio ars est probata. Quæ etsi non sunt satis idonea artis prædicendi præcepta, quod nunquam perfectè veritatem casus imitetur, in his tamen artibus quæ artificiosa quadã coniectura cõtinentur, & sunt opinabiles, vtranq; ferè paginam faciunt, multumq; habent momenti & ponderis. At vero vt est obscura huius præsagij origo, ita plerunq; tenebras offundit, & rerum ac verborum compressione tam breuis est interdum hæc tractatio, vt ob eam ipsam causam vel sæpe sit subobscura. Neq; nos admodum mouet quòd Erotianus in Hippocrat. scriptis veterator acerrimus, nullam omnino harum Coacarum Prænotionum mentionem faciat. Seddecet sane timidè ingredientem ad hoc genus sermonis, nullo negotio huiusmodi causis respondere, & ad eos qui talia proponunt hanc orationem adhibere. Harum Coacarum Prænotionum etsi Hippocratem ipsum authorẽ iure vendicare non possumus, certè ex Hippocratis familia assensorem aliquem aut cognitorem iu attribuimus, eiusdẽ prope dignitatis ac famæ, qualem Prorrhetico tribuunt nõ iniqui rerum æstimatores. Ac sanè eandem & nominis & fortunæ aleam vterq; fœtus subire potest, cum & tractatione & dictionis genere tam sint inter se similes, vt penè germanitatis impressas notas habeant. Nam & rerum ac verborum continuatione tam valde interdum consentiunt, vt eadem ex eodem penu hausta videantur, nonnunquã etiam quæ in Prorrhetico prælius comprehensa, in hoc præsagio latius fusa, vberiorem nacta sunt explicationem. Adeò vt ne his quidem de causis de eorũ doctrina iniq; existimari debeat, vt vel inertissimæ sit segnitiæ, aut fastidij delicatissimi, ab eorum consuetudine mentis aciẽ abducere, quod genuinam Hippocratis stirpem non referant. Verum vt nec tam autoritatis quàm rationis momenta quærenda sunt, sic nec opinio præiudicata tantũ posse debet, vt etiã sine ratione valeat authoritas. Sint hi sanè subditiij fœtus & Hippocratis nomẽ falsò prætendant. At sunt in Asclepiadarũ familiã multis retroactis sæculis, si quis memoriã temporũ replicare velit, adoptati & asciti, qualia multa sunt in Hippocratis monimentis, quæ si eo nomine abdicẽtur, quod Hippocraticæ stirpis splendorẽ nõ retineant, aut eius nomini tanquã luminibus obstruant, verendũ sanè est ne amplissimæ familiæ nomẽ in paucorũ ac velut abortiuorũ fœtuũ nomine consenescat, & contabescat. Ac velut in clarissimã familiam adoptionis iure multæ stirpes sunt insitæ, & libertinorũ greges familiæ nomen maiorũ consuetudine assumunt: sic in hãc nobilissimã Asclepiadarũ stirpem, in qua plures eiusdẽ gentis nomine fuerunt, multi sunt cooptati viri celebres & summa eruditione clari, qui dissipatas vndiq; partẽtis reliquias, ex aduersariis & schedis in vnũ veluti doctrinæ corpus cõponerent.

Ex

Ex quo existit hæc quæ hodie omniũ manibus teritur absolutissima artis Medicæ encyclopædia, quã si ad veræ stirpis originem ad calculũ reuoces, augustissimæ artis facultatẽ nudam, inanem, fractam, debilem, & deformem reddideris, cuius ne decretum quidẽ vllam sine maximo scelere prodi nequit. Ad has igitur Coacas Prænotiones cũ tã illustris velut postliminio patefactus sit aditus, eæ nõ immerito in hanc præclarã familiam, tanquam fugitiua mancipia deducendæ sunt. Quæ si Hippocraticæ orationis neruos, vires, aut habitũ desiderant, neq; succulentum illum sanguine diffusum sed potius fuco illitã eruditionis colorẽ retinent, habent tamẽ plurima quæ in re Medica veteratorem acerrimum obruere nescio quo sapore vernaculo, nec vero solum retinere sed etiã alere ingeniũ possint. Ac veluti in aliquam domum refertissimam, sic in hanc Prænotionum campum ingresso, multa magnifice exculta, multa suo loco posita, & velut tabulæ bene pictæ in bono lumine collocatæ, plurima etiã plenissimè instructa tam auide legentium & discentium animos abripiunt, vt ea non quiuis vnus ex populo, sed nonnisi existimator doctus & intelligens possit cognoscere. Imprimis vero tam insignis est & copiosa affectuũ totius corporis in partes velut gradus quosdã percensio, vt in hoc veluti Medicinæ cõpendium, quæcunq; ad partium corporis morbos dignoscendos vbiq; per Hippocratis OEconomiã latè fusa sunt, velut in promptuarium quoddam videantur esse seposita. De pleuritide & peripneumonia tam notabiles loci, tam propria signa, vt nusquam alias eius doctrinæ expressa magis extent vestigia. Iam vero spiratio ipsa quantis decretis sancita, quam multis sententiis exolicata? vrinarum quoq; & alui recrementorũ speculatio, quàm aliè exaggerata, quàm multis non dicã insignibus, sed veluti rogationibus exornata, quantis etiã plebiscitis confixa? vt non facile alibi in tota Medicinæ facultate tantam & tam variã huius materiæ suppellectilem suppetere quiuis existimare debeat. Quibus si satis ingenuũ existimationis præconiũ facere non possumus, velut iis quæ ad huius facultatis professionẽ tuendam ab Hippocrate sunt edita, plenamq; huius doctrinæ soliditatem continent, non ideo tamen penitus sunt abroganda. sed delectus quidam est habendus, atq; is non aurium sed animi quodam iudicio ponderandus, vt etiamsi germanis Hippocratis fœtibus præiudicium facere nequeant, reliquæ tamen arti aliquem cumulũ afferre videantur, atq; ita existimationem tueri, vt eam aliquãdo obtineant, etsi id ipsum lacinia (vt inquit ille) teneatur. Reliquus est eorum sermo qui operis obscuritatẽ ac difficultatem, & vero insolens scriptionis genus satis idoneam causam arbitrantur, cur hæc Coaca Præsagia Medicorũ societate exulent. Et sane quidem eam esse Coacarũ Prænotionũ obscuritatem, quæ ad confessionẽ ignorationis plærunq; vel acutissimum adducat, non inficior, quod ambigua quædã & cum iccirco obscura, quia breuis, tum insolentia quadã cæcata oratio multis locis tenebras offundit, tũ quod repente præceps quidã obseruationis æstus nos tã procul a terra abripit, atq; in altũ a conspectu penè omnium abstrahit, vt eũ quem instituimus cursum tenere vix possimus. Quinetiã tã importuna est persæpe nauigatio, vt nõnisi multis præteruectis vadis & syrtibus, nos portũ tenere posse diffidamus. Ex quo sanè effectum est, vt cum nec vlla ætate vberior Medicorũ fœtura extiterit, maiorem autem mihi quidẽ omnes isti videantur ætatis cursum ad ea quæ in re Medica cũ plausu attrectantur transtulisse, ab his vero tanquã ab altissimis scopulis adeo defexisse, vt fortunarum suarũ naufragio deterriti, animum omnem cum spe cursus potiundi abiecerint. Quorũ præclaris exemplis cautiores effecti, poteramus vela contrahere & remos inhibere, ac de his rebus quas meditabamur assensionẽ totam sustinere, nisi & nos publicæ causæ patrocinium longè ante suscepissemus (cuius præuaricatores existimari turpe esse ducimus), etiã pridẽ ad huiusmodi plagas prorsus occalluissemus. In his igitur animi angustiis & tanta operis vastitate, tanto etiã opinionũ tormento, in hanc tamẽ exercitationẽ incubuimus, vt Prænotionum Medicarũ adita quantũ in nobis esset patefaceremus, nec in huius disciplinæ tractatione, quæ in Medicis omnibus ingenij & laudis fructus affert vberrimos, minuti & angusti, aut omnia prope desperantes videremur. Cuius rei tantæ tamq; difficilis facultatẽ consecutum esse me non profiteor, secutum esse præ me fero. Etsi multis sentio mirabile videri eam nobis potissimum tentatam esse Medicinæ partem quæ lumen eriperet, & quasi noctem quandam rebus offunderet, deserta q; veluti disciplinæ & iam pridem relictæ patrocinium nec opinatum à nobis esse susceptum. Sed sane me causæ publicæ susceptione sustentabam, cum præcipue hac tempestate incurrerem in memoriam communium miseriarum, quorum oblitionem quærens, me ad ea studia conuerterem, ex quibus laboris nostri fructum caperem, & ocy non inertis grato atq; honesto fungerer munere, si animus molestiis hac potissimũ re leuaretur, & prodesse mus ciuibus nostris quacũq; re possemus: præsertim cũ maximè mihi laudandus videatur qui hoc tempore ipso cum liceat in cõmuni nostro & quasi fatali bellorũ ciuilium malo, cõsoletur se, cũ conscientia optimæ mentis, tum etiã vsurpatione & renouatione doctrinæ. Atq; certe eo me minus instituti nostri pœnitet, quod facile sentio, quã multorum non modo discendi, sed etiam scribendi studia cõmoueam quodq; dum in his nostris studiis acquiescimus, mihi liceat & isti rei quã nunc in existimantiũ arbitriũ ponimus, & multis vberioribus atq; maioribus operæ quantũ velim dare. Etsi mihi optime cõscius sum istud nec institui posse nisi præparato ocio, nec exiguo tẽpore absolui, eumq; qui se ad scribẽdũ applicat, ab omni animi impeditione liberũ esse oportere, idq; maximè si ad grauiora studia mentẽ conuertat, cũ cessationẽ liberã atq; otiosam exercitatio ista postulet. Quo magis eniti oportuit ne quid priuatis studiis de opera publica detraheremus, quod quadã rei Medicæ procuratio nos multis officiis implicatos & constrictos detinet. Quod si cũ fungi munere publico debeamus, nõ modo operã nostrã nunquã à populari cœtu remouemus, sed ne literã quidem vllam facimus nisi medicam, quis reprehendet nostrũ ocium, qui in eo non modo nosmetipsos beleficere & lãguere nolumus, sed etiã vt plurimis prosimus enitimur. Atq; iis fortasse de causis huius Coacæ præsagæ difficultatẽ & obscuritatẽ absorbuimus, & lõgi fastidij nauseã, cũ issdẽ de rebus sæpe quasi dictata decãtentur, animo deoximus. Cui quidẽ (vt iam tandẽ omni me inuidia liberẽ) non vllam aliam gloriationem apponã, quam quæ à Galeno adscribitur his Coacis Prænotionibus & Prorrhetico tantũ tribuendũ authoritatis & fidei, quantũ ea quæ ex Aphorismis, Prognostico & Epidemiõn libris excepta sunt reposcunt; in reliquis autẽ quantũ de authoritatis dignatione, tãtundem etiã de iudicij existimatione detrahi oportere. Cõstat certe ex multis sæculorũ obseruationibus & diuturnis artis præceptionib. in Cõ insula esse decerptas, indeq; fortasis denominationẽ traxisse, vt κωακαὶ προγνώσεις interdũ etiã à †Galeno κοϊναὶ appellarentur. Et quoniã styli & dictionis genere cum Prorrhetico cõsentiunt. parẽ & originis & nominis fortunam experiuntur. De exemplaribus nil est quod moneã, me fere ab his (quod minimè rebar) in vadis esse desertũ. & cũ maximè oportuit, tũ vero vel minimè adiutũ. Etenim quæ plus habebãt vetustatis ea in medio penè opere deficiunt. Quæ vastitas tam late etiã peruagauit, vt ad exẽplaria Italica redundasse quoq; videatur. Cuius rei suspicionẽ mouet Caluæ versio prope interrupta. & ad illos scopulos ad quos cæterorũ est afflicta nauis velut facto naufragio adhæresces. Quo nos quoq; tẽpestate delati, tabellã ipsi pẽdimus, & importuni maris æstus præteruecti, cursũ tamẽ quẽ cœpimus quib. potuimus remis cõfecimus. Annotationes autẽ nostras, quas in existimãtiũ arbitriũ nunc tandẽ venire volumus, ita tẽperauimus, vt si quæ occurrerent à Galeno quibusdam in locis explicata, ea notatis duntaxat locis indicarentur, ne cum summo tedio issdẽ de rebus quasi dictata à nobis

redderentur. Neq; sanè diffiteor mirum cuidā videri posse, quod post editos eruditissimos Doctoris Hollerij, ac omni varietate & copia redundantes Iacotij Cōmentarios, & Ludouici Dureti accuratissimas lucubrationes, nostras cōmentationes in publicum proponam. Sed is sciat velim longè ante istas à nobis esse susceptas & verò elaboratas meditationes. Neq; certè iniquum existimo, vt in rebus per se subobscuris & magna occœcatione inuolutis explicandis, omnium liberalitatem prolixissimè amplectimur, ita nos & rerum & ingeniorum similitudine in eadem incurrere vestigia, præsertim quod eo nomine fidem iam pridem in OEconomia nostra obstrinximus. Sed iam sentio me longius esse prouectum quàm proposita ratio postularet. Nunc cominus agendum, & Coaca Præsagia nobis cum interprete audienda sunt. A

Comm. 1. in lib. 3. epid.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΩΑΚΑΙ ΠΡΟΓΝΟΣΕΙΣ.

HIPPOCRATIS COACÆ PRÆNOTIONES.

QVi ex rigore perfrictione detinentur, cum capitis ac ceruicis dolore, vocis defectione ac tenui sudore, ij vbi vires resumpserint ac sese velut recollegerint, moriuntur.

Οἱ ἐκ ῥίγεος παρεψυχόμενοι, κεφαλαλγίαι, τράχηλον ὀδυνώδεες, ἄφωνοι, ἐπισιδρωῶντες, ἐπόμενοι ἐσχάντες, θνήσκουσιν.

Ἐπανελθόντες] Hic ἐπαναφέρειν vires resumere, se recolligere ac recreari, refici, ac animū recipere significat, vt sit idem quod ἀνακομίζεσθαι aut ἀναλαμβάνεσθαι, non secus ac ἀναφέρειν est ad vitam redire, vt vertit Celsus ex aphor. 43. lib. 2. c. 8. In hac igitur casuū concursione, cum tanta materiæ copia opprimantur ægri, vt animalium functionum noxiam non mediocrem sentiant (quod ἀφωνία ipsa indicat) excitata paululum natura, conatum extremum tentauit, sese recollegit, ac vires veluti resumpsit, languentibus tamen viribus ac defatigatis, exhaustis spiritibus & humorū copia oppressa, tandem manus dedit, ac in eo conatu succubuit, victaq; concidit. Vt in feris videre est, quæ vbi accepto magno vulnere sese recollegerint, resurgunt & velut conatu facto impetū sustinent aut fugiant, paulo post tamen concidunt. Istud vero in dies experimur in his qui sensu & motu priuati, voce etiam defecti, velut syderati concidunt; Quibus interdum paulo ante exitum vox restituitur ac vires resumuntur, adeo vt non minimam salutis futuræ spem multis hinc inde iniciant. Alio vero respiciens Caluus dictionē hanc de rigoris repetitione intellexit, quod sit ἐπαναφορὰ repetitio ac Reductio. Rursus hic ἐπαναφέρειν sumendum existimant nonnulli de subsultante ac singultuoso spiritu, & faucibus elisō, quod ἀναφέρειν ὑπολύζειν ἀναπνέοντα, de reuocato bis foras spiritu aut singultiente exponat Gal. in Exeg. vocum Hippocr. Atque vtranq; istam expositionem scriptis suis comprehendit Præceptor Hollerius postea cum ante annos sex & triginta primam viua voce Lutetiæ publice professus approbasset. Parum autem refert num illud ἐφιδρωῶντες casuum multitudini, num vero ad finem referamus, quod soleant huiusmodi ægri, velut ex naturæ conflictu, moribundi tenuibus huiusmodi sudoribus circa frontem, collum aut thoracem perfundi. B C D

Corporis iactationes & incontinentiæ cum perfrictione, pessimæ.

Αἱ μετὰ κατάψυξιος δυσφορίαι κάκισται.

Huic sententiæ (quam fusioribus verbis extulit Prorrh. 27) etsi expresso Aristagoræ nomine pondus & authoritatem alias detraxit Prorrhetici author, huiusmodi tamen corporis implaciditates ac incontinentiæ (quas per δυσφορίαν, ῥιπασμὸν, ὀλισθρισμὸν, ἄσωλα, ἀλυσμὸν & ἀκρισίαν effert Hipp.) cum perfrictione in præcipitibus malis indubitata confessione Hippocr. damnantur prog. 2. aph. 48. lib. 4. & aph. 26. & 74. lib. 7. quod internum incendium & inflammationem suspectam habeant.

Vbi totum corpus ita perfrixit vt obrigeat, perniciem affert.

Κατάψυξις μετὰ σκληρυσμοῦ, ὀλέθριον.

Iisdem verbis repetitur hæc sententia Prorrh. 77. & illic σημεῖον additur.

Ex perfrictione metus ac animi abiectio præter occasionem, in conuulsionem tendit.

Ἐκ καταψύξιος φόβος καὶ ἀθυμίη ἄλογος, ἐς σπασμὸν ἀποτελευτᾷ.

ἀθυμίαν αἰτιᾶται δυσθυμίαν sumpserunt interpretes. ἀθυμίαν autem animi desponsionem aut abiectionem dicimus ac velut desperationem. Quæ cū melancholiæ signa sint, non semper suspectā conuulsionem faciunt. Credibile est in mulieribus quibusdam ex purgamentorum menstruorum suppressione, aut ex humorum assatione prætensa animæ euaporatione, subortam huiusmodi casuum complexionem, interdum conuulsiones attentasse, vt ex Historia secunda, vndecima, & decima quarta lib. 3. epid. post 11. pest. ac etiam ex ægr. octauo lib. 3. epid. coniicere licet. Quod quidem vt non necessarium, ita valde est ἀμφίδοξον, & appetitum cerebrū humorum quantitate aut qualitate significat, ex cuius veluti consecutione conuulsiones imminent, præcipuè vbi totum corpus valde perfrixit & genus neruosum valde est imbecille. Eas autem non necessarias probat Euryanactis filiæ historia lib. 3. epid. in qua conuulsionem nusquam nominat, vt nec in magna totius corporis, ceruicis & dorsi perfrictione ἀψυχίη καὶ ὁμμάτων ἀμαύρωσις conuulsionem satis suspectant Prorrh. 113. sed velut ex consecutione attestantur, vt illic scribit Galenus. E

Vrinarum ex perfrictione interceptiones pessimæ.

Αἱ ἐκ καταψύξιος ὄρων ἀπολήψιες, κάκιστον.

Repetitur hæc sententia Prorrh. 51. cum distinctione quadam quæ periculum auget. In præcipitibus enim malis vbi totū corpus ita perfrixit vt vesicæ functio intercepta sit ac intermortua, magnam calidi nativi extinctionem ac facultatum internecionem suspicari oportet. καταψύξιν verò ἡ κύστεως καταψύξιν exponit Galen. etsi de totius corporis perfrictione sumi debeat. F

In rigore familiares non agnoscere malum. malum quoque eorum quæ gesta sunt obliuiscí.

Μετὰ ῥίγεος ἄγνοια κακοῦ. κακὸν δὲ καὶ λήθη.

Sententia est. 64. in Prorrh. quam cum ea quæ hic ordine tertia præcessit transponunt codices quidam manu scripti, & paulo post iis adscribunt quę de rigore mentionem faciunt. Alij etiam μετὰ ῥίγος habent ἄγνοιαν autem καὶ λήθην, τὸ μὴ γνωρίζειν τοὺς συνήθεις, καὶ τὸ μὴ μεμνῆσθαι τῶν πεπραγμένων, ex Galeno interpretati sumus. G

Rigores cum sopore nonnihil periculi denunciát, & facies incensa cum sudore malignitatem significat. Insuper posteriorum partium frigus, conuulsionem prouocat. Ac omnino posteriorum partium refrigeratio, conuulsionem minatur.

Τὰ κωματώδεα ῥίγεα ὑπολέθρια. καὶ ὁ φλογώδης ἐν τοῖσι πυρετοῖσι μετ' ἱδρῶτος ἐν τούτοισι κακὸν ἤνθηκε. ὅτι τούτοισι ψύξις τῶν ὀπισθεν, σπασμὸν ἐπικλέπτει. καὶ ὅλως δὲ ψύξις τῶν ὀπισθεν σπασμώδης. H

Paulum immutatis verbis hanc sententiam repetit Prorrh. 67. Et hic clausula additur vniuersitatis notionem comprehendens, quo facilius in artis complexionem sese insinuet. Non temerè enim perfrigeratis posterioribus corporis partibus, quæ neruosæ sunt & frigidæ, conuulsio intenditur. ἡ γὰρ ψύξις σπασμοῦ ποιητική vt scribit Galenus. I

Cre-

A [8] Αἱ ἐκ νώτου φέρουσαι πυκναὶ, καὶ ὀξέως μεταπίπτουσαι, δύστροφοι. ἄρχου γὰρ ἀπόληψιν καὶ ἐπώδυνον σημαίνουσι. Τὸ ἐφίδρωσιν τοῦτο κάκιστον.

Crebri ex dorso horrores, subinde locũ cõmutantes graues sunt & difficiles. Laboriosam quippe vrinę suppressionẽ minãtur. His tenuiter exudare pessimũ.

Repetitur hæc quoque Prorrh. 75. ac paulo etiam aliter. Codices Regij duo manu scripti pro ὀξέως μεταπίπτουσαι, ὅταν αἱ μεταπίπτουσαι legunt, quam lectionem secutus videtur Caluus. In eo quod sequitur καὶ ἐπώδυνον, καὶ ex vetustissimis codicib. & Prorrhetico interpunximus. Vbi etiã mirari nõ desino quomodo illud ἐπώδυνον Caluus omiserit, cũ manu scripti omnes codices illud retinãt, & in Prorrhetico agnouerit, & Galenus retinuerit. Quibus etiam ratio ipsa subscribit. Etenim cũ subinde cõmutati horrores, partes ad dorsum velut lumbos, spinalẽ medullã, & coxendices peruaserint, ac vesicæ aut earundem partium inflammationem significarint, nõ potest non laboriosa esse vrinæ interceptio. Etsi hoc ex coitione empirica non satis firmã habet doctrinæ constantiam.

B [9] Ῥῖγος ἐν συνεχείᾳ τοῦ σώματος ἀδυνέος ἤδη ἐόντος θανάσιμον.

Continenter & assiduè vexans rigor imbecillo iam corpore lethalis est.

ἐν συνεχείᾳ hic dicitur pro ἐν συνεχεῖ quod aph. 45. lib. 4. πυριτῷ μὴ ὑπολείπειν. Fit autem sententiæ fidem facit locupletem exemplum ægr. 12. lib. 3. epid. ante fi. pest.

[10] Οἱ πυκνὰ ἐφιδρούμενοι καὶ ὑπορριγέοντες, ὀλέθριον. καὶ ὑπὸ τῆσι τελευτῆσιν ἀναφαίνονται ἐμπύημα ἔχοντες καὶ χοιλίας παραχώδεας.

Qui crebro tenuiter exudant ac subinde rigent, ij perniciosè habent, & tandem sub mortem suppurationem & aluum conturbatam habere deprehenduntur.

De suppuratis ista intelligenda esse satis indicat sententia Prorrh. 66. Sic in purulentorum iudiciis multos sudores & frigus crebrã repetitionẽ posuit in Progn. Hipp. In iis verò desperatis & iam morbum ingrauescentibus ἀφόρητόν ὅτι χωρεῖ adscripsit aph. 12. lib. 5. & ῥῖνα aph. 16. lib. 7. Quæ dictio aluum non mediocriter perturbatam, sed diffluentem indicat, quod sæpe solet per παραχώδεας καὶ χολίας efferre Hippocrates, vt alias scripsimus. Quod quidem symptoma cum causæ & signi magnitudinem præ se ferat, pernicies in proximo adesse denunciat. Libro etiam 7. epid. in Polycratis vxore purulenta, ad extremum καὶ λίθου ἰσχυρίου adesse scribit. Et lib. 6. epid. sect. 2. aph. 31. εἴσι μάλιστα ἐμπυεῖν, αἱ κοιλίαι ἐκταράσσονται. Neque secus Prorrh. 2. ex pure tabescentibus deiectiones siccas probat, quæ tamen quotidie prodeant.

[11] Τὰ ἐκ νώτου ῥίγεα δυσφορώτερα. ὅσ᾽ ἂν ἐπὶ δεκάτῃ καὶ ἑβδόμῃ ἀρξάμενα τελευτήσῃ, τεταρταῖα καὶ εἰκοστὰ ὑπορριγοῦντα, δύσκολον.

Qui rigores ex dorso proficiscuntur grauiores sunt & molestiores. Vbi verò quis decimo septimo die rigore correptus, quarto ac vigesimo die insuper riguerit, difficulter habet.

Rigores ex dorso proficisci ac posteriores partes petere tentat aph. 69. lib. 5. qui repetitur lib. 2. & 6. epid. Quod sequitur nempe ὅσ᾽ ἂν ἐπὶ δεκάτῃ ἀρξάμενα τελευτήσῃ ῥίγη, superiori sententiæ adiunximus, codicum pluralitatem secuti, etsi quidam hic interponunt eã sententiam quam prius ordine sextam posuimus, quos secutus est Caluus. Ista autẽ de rigore critico intelligi debere vt est notissimum ita ex obseruatione empirica non admodũ esse rata colligere est facile. Quod effecit vt τὸ δύσκολον difficulter habere expressimus, quo significamus morbum nõ ita periculosum & lethalem, difficillimè solui aut iudicari. Aliquoties τὸ δύσκολον ἀνίατον καὶ ἐκ τελέθειον significat Gal. Com. 3. in Prorrh. ac de exiguis malis & his quæ parui sunt momenti solere efferri ibidem scribit. Mirum autem videri possit quomodo prius illud membrum, τὰ ἐκ νώτου ῥίγη omiserit. Asul. codex contra omnium veterum exemplaria fidem.

[12] Οἱ φεικώδεες κεφαλαλγικοὶ ἐφιδρῶντες κακοήθεες.

Qui subinde inhorrescunt, ex capite laborantes, tenuiter exudantes, ij malignè habent.

Φεικώδεις dicuntur qui subinde & magna morbi parte, non semel inhorrescunt. Huiusmodi tamen crebri rigores, cum capitis dolore & tenui sudore, materiæ crudæ exagitatæ copiam indicant, vnde & morbi malignitas indicatur.

[13] Οἱ φεικώδεες ἐφιδρωῶτες, πολλῷ δύσκολοι.

Qui subinde inhorrescunt, sæpe tenui sudore corripiuntur, difficili morbo laborant.

ἐφιδρωῶτες πολλῷ] Ista quoque ἰσίδρωσις naturam materiæ copia grauatam, aut virium imbecillitatem denuneiat, ideoq; morbi difficultatem.

[14] Τὰ πολλὰ νωθρώδεα ῥίγεα, κακοήθεα.

Rigores multi cum torpore, malignum quiddam denunciant.

Rigores multi cum torpore merito suspecti sunt, quod refrigeratum principium, & magna frigidæ materiæ copia iam tentatum cerebrum, indeq; sopitas motiones indicent. Malignitatem verò ex summa humorum inæqualitate denunciant, quæ alioqui difficillimos & valde exitiales morbos parit, vt sæpe alias scripsimus. Sic succedentẽ rigori torporẽ dãnat Prorrh. 35. αἱ ἐκ ῥίγεος νωθρότητες, ἀπὸ πάνυ παρ᾽ ἑωυτῶν. Idẽ quoq; sent. 13. phreneticorũ torporẽ & rigorẽ his verbis non leuiter suspectat ῥῖγος ὅτι τέτρωσι κάκιστον.

[15] Οἷσιν ἑκταίοισι ῥίγεα γίνεται, δύσκριτον.

Rigores qui in sextum diem incidunt, difficile iudicium adferunt.

Ferè idem scribitur aph. 29. lib. 4. vbi de rigoribus qui in febrem ardentem incidant agitur, δύσκριτον verò cum Galeno diximus κακοήθη ὑπάρξειν κρίσιν, ὡσεὶ καὶ κακόκριτον ἐλέχθη, ἢ ὑστεραίαν, quod difficilem solutionem faciat, ac recidiuas adferat, aut in longum remittens morbum protrahit, aut cum grauibus symptomatis iudicium molitur. Sic πάντα ῥίγεα δύσκριτα ex Hip. adducit Gal. lib. de Rigore tremore & palp.

[16] Οἱ σὺν σιάσει φεικαὶ πυκνὰ ὑγιαίνουσιν, [17] οἱ δὲ ἐξ αἵματος ῥύσιος ἐκπυίσκονται. Τὸ φεικώδες καὶ τὸ δύσπνοον ἐν τοῖσι πόνοισι, σημεῖα φλεγμώδεα.

Qui per sanitatem crebro inhorrescunt, ij ex sanguinis fluxu purulenti euadunt.

Vbi horror in malis subinde incidit cum difficultate spirandi, tabes denunciatur.

Ista de purulentis intelligi debere satis notum est, qui collecto in thorace pure tum acrimonia membranas internas viscera vestientes vellicante & pungente, toto corpore inhorrescunt. Deinde etiam ob materiæ pondus & copiam quæ vias spiritales intercipit, difficultate spirandi vrgentur, vt scribit Galen. Com. ad aph. 27. lib. 6. Quem locum subnotauimus nostris in lib. 1. epid. annotat. vbi φεικώδεας πυρετοὺς rabis in australina constitutione factæ comites facit Hippocrates.

[18] Ἐξ ἐμπυήσιος τοῦ θώρακος καὶ τοῦ κοιλίου ἐνίοτε ἄλγημα καὶ κλισίη, καὶ ὁ ὑποτρέγκην ἀσώδεα, σημεῖα πυέλου τοῦ πλήθους ἐν τῷ θώρακι.

Ex pulmonis suppuratione interdum circa ventrẽ dolores ac clauiculam, & cum incontinenti corporis iactatione aliquantulum stertere, sputi copiam in pulmone indicant.

H θώρακος ἐμπύησιν hic pro thoracis totius suppuratione sumit, cum materia in pulmones transsumitur. In purulentis verò cum ictis materiæ fluxio perpetuo vrgeat, impetus diuturnitate & humoris acrimonia ventriculi robur lædit, interdum etiã aliquid materiæ præcipuè pars tenuior, ex thorace in ventrem resudat, ita vt per aluum nonnunquam naturæ veluti miraculo effundatur, vt scribit Galen. Comm. ad aphor. 30. libr. 7. cap. 4. libr. 6. de loc. affect. nec mirum videatur dolores ad ventrem pertingere. Deinde vero cum corporis totius colliquatione conflictentur, in his ventriculi vis exoluitur, ac aluus & venter malè habent, fereque plurimi alui fluxu moriuntur. Clauicularum autem & iuguli dolor, puris in thorace collecti multitudinem denotat. Ponderemque pressum mediastinum & tunica succingens deorsum propendent, & clauiculæ membranam, quod propius ossi in-

sideat detrahunt. Quod etiam in pleuritide contingit. Stertunt etiam purulenti ob materiæ copiam in bronchiis pulmonis concluſam quæ à feruore aut ſpiritu agitata, in anguſtias bronchiorum incidens, ſtrepitum & ſtertorẽ facit. Incontinens quoq; corporis iactatio & anxietas ob æſtum cõtingit & materiæ agitationem, quæ primis venis circa ventrem comprehendirur, interdum quoq; ob oppreſſionem. Hic vero πύϊλον pro puris copia ſumitur, vt ſpurum purulentum ſignificet, quod aliàs ſcribimus. A

Qui ſubinde inhorreſcunt, ac incontinenti corporis iactatione cum laſſitudinis ſenſu & lumborum dolore conflictantur, iis alui effunduntur.

19 Οἱ φεικώδεες, ἀσώδεες, κοπιώδεες, ὀσφυαλγέες, κοιλίας καθυγραίνονται.

In febribus acutis quæ ex magna permixtionis humorum inæqualitate fiunt, vbi in viſceribus vrget acrimonia & æſtus, ac natura velati multitudine grauatur, nil mirum eſt huiuſmodi caſus incidere. In quibus magna laſſitudinis pars in lumbos, ſpinam & renes decumbit ob ingentem materiæ feruorem quæ in inſignibus vaſis illuc perreptantibus commouetur. Interdum verò naturæ robore materia in habitum corporis deturbatur & venis excluditur, ac in lumbos & articulos firmatur. Quod febribus laborioſis accidere ſcribit Hipp. aph. 31. & 73. lib. 4. Quas quidem vt vrina multa abſoluit, ſic depoſita interdum ad lumbos ac adiacentia inteſtina materia, ad iudicationem comparatur, & alui profluuio vacuationem molitur. Cal. pro ὀσφυαλγίες etiam σφυαλγίες legiſſe videtur & vtrunque temere addidit. Quam lectionem nulla quæ adhuc videre licuit teſtantur exemplaria. B

Qui ſubinde rigore prehenduntur, & ſub noctem aliquantò grauius habent peruigiles in ſomnis nugãtes ac delirantes, interdum ſeſe lotio perfundentes ij in conuulſionem tendunt.

20 Τὰ ὑπορριγέοντα ἐς νύκτα μᾶλλον λιπαροξωέμφατα, ἄϊρυπνα, φλεγματώδεα, ἐν τῇσιν ὕπνοισιν ἔστιν ὅτε ληρώδεα ἐφ' ἑωυτῶν χαλῶντα, φλεβοδονώδεα ἐς σπασμὸν ἀποτελθῆ.

Hæc ſententia cum ex lectionum varietate mirum in modum obſcurata ſit & perturbata, ex Prorrh. 101. reponenda eſt & ſequenti connectenda. Qui φλεγματώδεα retinent iſtud de febribus acutis obaudiunt, quæ plurimam habent pituitam putreſcentem bili permixtam, & ſub noctem graviores quoque acceſſiones aut exacerbationes, ex pituitæ motu, deinde ex vtriuſq; putredine & bilis exagitatione, crebros incidentes rigores. φλεγματώδεα igitur duobus ſumunt modis & de febre pituitoſa intelligunt, quæ ex pituita humore frigido & albo oriuntur, aut de iis quæ incendium aut flammeam caliditatem conceperunt. Quia in notione φλέγμα φλόγωσιν apud Hippocr. ſignificat, vt exponit Galen. in Exeg. & pro inflammatione aut igneo præter naturam calore ſumitur in Progn. ἢ ὅτι ἢ πρὸς φύσιν θερμασίας ἢ φλογώδεος εἰρῆσθαι τὸ φλέγμα illic ſcribit Galenus, vt φλεγμαίνειν, φλεγμαίνεσθαι, καὶ φλέγεσθαι plurimùm ſignificare crebrò annotat. In huiuſmodi igitur febribus ardentibus & acutis ex magna putredinis acrimonia, magnum excitatur incendium, ac vehementer exæſtuant ægri, vt nil mirum ſit peruigilium inde oriri, aut in delirium etiam erumpere, tum quia acceſſiones in noctem incidunt, tum quia vapores calidi & acres cerebrum tentant. Ex quo rationis arce oblæſa, inuoluntaria vrinæ perfuſio ſuccedit, quæ & humorum acrimoniam ad inuitam expulſionem veſicam ipſam irritantem cauſam habere poteſt. Poſtremò neruorum principio iam affecto, quod ſatis indicant peruigilium, dementia, & vrinæ inuita profuſio, quid mirum eſt conuulſiones, aut ſopores, phrenitidem, aut ὀφωνίαν aut cætera id genus ſuſpectari, & ſcribit Galen. in Prorrh. Cæterum qui φλεγματώδεα in φλεβοδονώδεα vertunt, qualis eſt plurimorum ac meliorum exemplarium cum Prorrhetico conſenſus, hanc dictionem cum Galeno de venarum ac arteriarum, ex humorum efferueſcentia, ac ſanguinis feruore agitatione ac concuſſione intelligunt. Cuius loco etiam φλεβοπονώδεα cum quibuſdam exemplaribus ſumunt, & de venarum intenſione cum agitantur, ſubſiliunt aut diſtenduntur accipiunt. Quod in intenſis capitis doloribus; qui cum magno ardore fiant, videre eſt, in quibus diſtentæ arteriæ temporales aut venæ iugulares concutiuntur, ac quodammodo pulſant. Quod eo accuratius in hoc caſu ſpectari debet, quod in nullo genere febrium maior ſit in venis perturbatio, quam in iis quæ pituitam ſalſam cum bile permixtam & putreſcentem fouent. Cuius rei ſignificationem præ ſe ferunt vrinæ conturbatæ & vrinis ſubiugalium, aut longo tempore depoſitis ac returbatis ſimiles, quales ſæpe annotat Hippocr. in Epidemiis & Aphoriſmis. Vt etiam nil mirum ſit in tanta venoſi generis perturbatione, vaporibus cerebrum attentari, & vigiliis, conuulſionibus, aut etiam delirio conflictari. Quod ſane me mouit vt veram & germanam parentis dictionem retinendam putarem, quæ vbique in Hippocratis ſcriptis vitioſè legitur, & haud dubiè ex Galeni Exegeſi emendanda occurrit. φλεδονώδεα enim vtrobiq; legendum exiſtimamus (quod aliàs ſcribimus) vt de delirantibus ægris dictio ſumatur. Sunt enim φλεδόνες, φλυαρίαι, nugæ, ineptiæ, deliramenta, λῆροι, vt explicat Gal. & à Varino ex Hippocrate citatur, ac φλεδονώδη, φλυαρώδη, καὶ ληρώδη explicat Heſychius. Quam in notionem me impulit Galen. qui hanc dictionẽ delirantibus ægris attribuit in Prorrhetico, etſi locus mendoſus eſt. φλεδόνες enim pro φλεβοδίνες paſſim reponendum conſtat. Eoq; modo φλεβοδονώδεα addendum non erit, quod faciunt codices quidam. Atq; adeo etiam minus anxiè vertabimur in varia codicum lectione, quæ nullius eſt momenti. Ex quibus Regius vnus peruetuſtus, φλεβοπομώδεα habet, quẽ Caluus ſecutus videtur, etſi φλεγματώδεα etiã addidit, quod ex ambigua exemplarium authoritate feciſſe videtur. Alter recentior φλεγπομώδεα manifeſto habet vitio, vt præſtiterit ne meminiſſe quidem. Reliqui φλεβοδονώδεα cum impreſſis retinent, nec φλεγματώδεα addunt, quod nec fecit Aſulanus codex, qui etiã φλεβοδονώδεα σπασμὸν ἀποτελευτᾷ vitioſè legit, vt apparet, cõtra omnium exemplariũ fidẽ. Hanc vero ſententiã Caluus ambigua codicũ lectione mire obſcurauit, vt ne addã quod videtur à ſeipſo in Prorrh. diſſenſiſſe, nec illud ſatis expreſſiſſe, ἕρσιν ὑπ' ἑωυτῶν χαλῶντα. B C D E

Continentes in præcipitibus malis rigores, malo ſunt.

21 Τὰ ξυνεχέα ῥίγεα ἐν ὀξέσι, πονηρόν.

Crebros in febribus rigores quibus indiciis damnet Galenus vide Com. ad aph. 46. lib. 4.

Virium exolutiones ex rigore cum capitis dolore perniciẽ denunciãt. Cruentæ in his vrinæ malo ſunt.

22 Αἱ ἐκ ῥίγεος μετὰ κεφαλαλγίης ἐκλύσιες, ὀλέθριον. Τὰ αἱματώδεα ἕδρα ἐν τούτοισι πονηρόν.

Ἔκλισις multis interdictis damnatur in Hippocratis doctrina. Siue enim virium exolutionem & proſtrationem ſignificet, ἀσθένειαν καὶ ὀῤῥωδίαν, velut in Prorrh. exponit Galenus, ſiue animi deliquium & præcipitem virium caſum, vt aph. 41. lib. 2. ſiue membrorũ aut corporis ad motum impotentiam quandam ac exolutionem (quam in notionem ſumit Gal. Comm. 3. in Prorrh.) ſemper metuenda eſt, eamq; perpetuo in ſymptomatum genere improbat Hippocrates, vt ſatis apparet ex Prorrhetico. Cæterum cruentæ vrinæ quæ prærubras ſignificant Gal. Com. 1. in Prorrh. vt in cõcurſione empirica heterogeneæ ſunt generis, & renum affectiones indicant. Caluus in hac ſententia ἐκ ῥίγεος non legit, contra omnium quotquot videre licuit exemplarium fidem.

Rigor cum poſteriorum partium diſtentione mortem adfert.

23 Ῥῖγος ὀπισθοτονώδης κτείνει.

Rigor iſte conuulſionem promptiſſimè minatur & mortem, ex partium poſticarum frigoris ſenſu.

Quibus vbi inhorruerint iudicatorij ſimul ſudores contingunt, poſtridie vero ſi horror repetierit & temere peruigilent, iis forte ſanguinem erupturum ſperare oportet.

24 Τὰ φεικώσαντα καὶ ἀνιδρώσαντα κεισίμως, ἐς δὲ τὴν αὔριον φείξαντα ἀλογίως, μὴ ἀγρυπνεῦντα μήτε πεπαινόμενον, αἱμορῥαγήσειν οἴομαι.

Obſeruatio eſt empirica aliunde fidem emendicans, quæ quia hic valde vitioſa eſt, ex Prorrhetico 149. repetenda nobis fuit. In quo mirari ſubit quamobrem interpretes tam variè à ſeipſis diſſenſerint. Exemplaria etiam plurimùm variant, vnum cum impreſſis ἀϊδρώσαντα legit. Alterum ἀϊδρώσαντα vetuſtiſſimum ἐϊδρώσαντα habet. Nos ἄϊδρα ἰδρώσαντα ex Prorrhetico legimus. Quod ſequitur μὴ ἀγρυπνεῦντα, μήτε πεπαινόμενον, in Prorrh. ἀλόγως ἀγρυπνέοντα, τὸ πεπαινόμενον αἱμορῥαγῆσαι οἴομαι, legitur. Quæ lectio plurimum habet probabilitatis, vt ſudore critico intra motum ſubſiſtente, ſi poſtridie morbus repetierit, natura vacuationem per ſanguinis fluxionem iam procurata cõcoctione ex iudicationis legibus tentarit. Quo ſanè τὸ πεπαινόμενον referri arbitror, etſi illud e

Galen

A alenò in Prorrh. sustulimus, vt ne addam exemplarium in hisce dissensionem. Vnum enim ἀχρυπνιῶντα, μὴ τε πεπαινόμενα, alterum ἢ τε ἀχρυπνιῶντα, μήτε πεπαινόμενα habet. Nostrum vero ὡσαύτως ἀχρυπνιῶντα, τὰ σημαινόμενα αἰεὶ βραχύτερον εἶεναι. Quæ lectio etsi torabilior cæteris videri potest, neque tamen genuinam esse arbitror. Quare cùm istud in concursione empirica semel atque item obseruatum sit, præcognitionis leges refugit, & ex dubitatione, quæ inseritur, autoritatem labefactat. Asulanus pro μήτε πεπαινόμενον, μήτε πεπαυομένων legit.

[25] Τὰ μὲν ῥίγεος ἐπιχρίμπτα οὐδὲν, πονηρὰ δὲ ἀπαλλάσσεα, δηλοῖ τε καὶ παρηκαρωδέντα. ἤπιος δ' ὁπὸ τούτοισι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὦτα.

Vrinæ quæ cum rigore restitarunt malum & conuulsionem prænunciant, tùm verò præcipuè si antea alto sopore æger detentus fuerit. In his autem abscessus ad aures sperare oportet.

B Iisdem penè verbis repetitur Pror. 155. sed tamen dubia magis fide, cùm ἄφαρ particulam addat, quò propius concursionis empiricæ indicaturam exprimat. Vbi neque conuulsionis meminit, quam credibile est ex materiæ copia oppressio neruorum principio & crimonia irritato excitari.

[26] Τεταρταῖα ῥίγεα ἐν μέσῳ παροξυσμὸν πυκνὸν ἀτάκτῳ πόνῳ κακοήθεα. τοιαῦτα δὲ παροξυόμενα τῶν ἀσθενεόντων, τῶν μὲν ῥίγεες καὶ πυρετὸς, ὀλέθριον.

Rigores velut in iis febribus quæ propius ad tertianarum naturam accedunt, si in medio ingrauescunt febre nullum ordinem seruante, maligni valde sunt. Quæ verò contra ingrauescunt, in conuulsione vexatis cum rigore & febre perniciem denunciant.

C Hanc sententiam expressimus nostris in libr. 1. epid. annotat. st. 2 vnde translata videtur, atque de his febribus quæ tertianarum formam & speciem propius referunt, liberalique semitertianarum notione comprehenduntur intelligi posse diximus. Quod si quis propriè ad febres τριταιοφυεῖς referendum putet, habet ille assensores præcipuos, magnos huius artis dictatores. Semitertianas tamen hic suis rescriptis damnare videri potest author, ac de his locus intelligi. Illud enim ἐν μέσῳ παροξυόμενα, ad propriam semitertianarum notionem spectare potest, hoc est insultus cum horroris sensu insignes, ac accessionum ingeminationes, quas ἐπαναλήψις aut ἀναδιπλώσιος vocari scribit Gal. lib. de Temporibus morb. & lib. de Typis. Quæ quoniam ex materiæ putrescentis inæqualitate & vario motu oriuntur, ita plurium & inordinatarum accessionum formam exhibent. Quò referri etiam potest quod sequitur, πυρετὸς ἀτακτος, cuius explicationem his verbis protulit lib. 1. epid. st. 2. ῥίγεα δ' πᾶσιν ἀτάκτως καὶ παλαιότητος ἐγίνετο. Quem in sensum illud mihi potius accipiendum videtur, quàm si quis huiusmodi verbis febrium continuitatem interrumpat, ac ideo semitertianarum notionem labefactet. Cuius quidem opinionis contentionem satis videmur mouisse nostris in lib. 1. epid. annot. Quæ verò sequuntur τὰ ἀτακτα παροξυόμενα, etiã ad rigores referri possunt, qui tertianarum febrium typum non seruant, eas tamen accessiones respicere videntur, quæ conuulsiones in febribus & rigores nullo seruato aut expectato ordine conuehunt. Quæ symptomatum significatio non parum est perniciosa. Ac fortè τὰ ἀτακτα παροξυόμενα de iis febribus intelligentur, quæ τριταιοφυεῖς dicuntur, & cùm ad tertianarum naturam accedant, contrario modo innadunt, cùm accessiones habeant diebus paribus & in iis ingrauescant, quas postea ὡρίας μεταπίπτοντας scribit. Quæ quòd variam habeant succorum permixtionem & inæqualitatem, autumno ferè grassantur, & difficilimæ sunt ac periculi plenissimæ. Conuulsiones enim sæpissimè & frequentia animi deliquia inducunt. Ac certe si locus est integer (quem tamen inordinata oratio [ὧν ἐν αἴσῳ παροξυόμενα] valde suspectum facit) hac potius coniectura in re admodum obscura mihi nitendum esse arbitror quàm si παροξυόμενα τὰναντία τῶν ἀσθενεόντων, de contrariis conuulsis accessionibus, quales sunt resolutiones, intelligamus. Quò magis eas omnibus amplectendam propono, quòd in tam prærupto & vadoso loco, ab omni spe destituti, insaper etiam scriptorum codicum toties expertam fidem votis solis prosequimur. Neque enim ex his aliquid opis sperari potest, cùm pro ἀσθενεόντων, ῥιγέων tres codices Regij manu scripti habeant, quos secutus est Caluus. Alter verò ῥιγέων καὶ ῥιγώντων. Caluus autem hanc sententiam per se valde obscuram, etiam cum superiore temerè confundit.

[27] Αἱ ἐκ ῥίγεος ἀφωνίαι, ξὺν φόβῳ λύονται. καὶ τοὺς ὑπορριγέοντας τρόμοι δεα χαλεπὰ κρίνει.

Quæ ex rigore fiunt vocis defectiones, tremore soluuntur, atque eos qui subinde nouo rigore corripiuntur, succedentes tremores iudicant.

Hic λύειν & κρίνειν impropriè de humorum transpositu & μεταπίπτειν dici constat, quemadmodum aph. 26. l. b. 6.

[28] Οἱ ἐκ ῥίγεος μὲν κεφαλαλγίης ἐκλυόμενοι σφαλερῆσι. δ' αἱματώδες ἦδη τουτέοισι κακόν.

Qui ex rigore virium exolutiones & capitis dolores sentiunt, ij in dubium de vita veniunt. In his cruenta vrina malum denunciat.

Hoc ex vniuersali placito pendet, quo infida iudicatio damnatur, vbi decernentia non iudicarint, ideoq; σφαλερῇ additur, vt lubricam, incertam, ac infidam iudicationem suspectam habeas, & quæ periculum denuncier. Sic enim legunt meliores codices. Quod si σφαλεῖ cum impressis retineas, erratum ac offensionem, lapsum ac vitium, aut perniciem ex iudicatione fallaci significabit eodemq; recidet. Codices scripti duo μὴ ἀσφαλείης addunt, alter verò λυόμενοι habet, quos secutus est Caluus, sed non sine vitio, vt arbitror. Malim enim hic repeti superius positam sententiam 22. velut in tumultuario opere atque hic subinde fieri assolet.

[29] Οἷσι ῥῖγος, οὖρον ἔπισχεσις.

Quibus rigor adest, iis vrina restitat.

Vrinæ suppressionem rigoris comitem facit Hippocr. aphor. 9. sect. 1. libr. 6. epid. & sæpe repetit author Prorrhetici præcipuè sent. 110. ex qua videtur hæc deducta. Sic quoque sent. 155. τὰ ἐπεχόμενα μὴ ῥίγεος ἔξω πονηρά, vt hic quoque paulo antea scripsit. In quibus sententiis cùm conuulsionum meminerit, sunt qui hanc sententiam sequenti coniungant. Non necesse est autem rigori adesse vrinæ suppressionem, vt non temere quoque in rigore critico materia in habitum corporis translata & alio velut deducta, lotium restitat.

[30] Σπασμὸς ἐν πυρετῷ, χειρῶν καὶ ποδῶν πόνοι, κακοήθεες. κακοήθεες δὲ καὶ ἐκ μηροῦ ὁρμὴ ἀλγήματος, ἀλλ' οὐδὲ γονάτων πόνος κρήγυον. ἀπὸ καὶ γαστροκνημίων πόνοι, κακοήθεες, καὶ γνώμης παραφορὴ, δηλοῖ τε καὶ ἦδη ἐν ὑπαιωρηθῇ.

In febre conuulsio, manuumque ac pedum dolores malignum quiddam prænunciant. Malignus quoque ex femore doloris impetus. Sed & neq; genuum dolor probari potest. Quin & surarum quoq; dolores maligni sunt, ac mentis emotio, tum verò præcipuè si sublime quid in vrina innatet.

H Coitio est empirica quæ ex diuersi generis signis coalescit, & ex aphorismis & Prorrhetico delumpta est. Conuulsionem in morbis acutis multis rescriptis damnat Hippocrates: præcipuè vero aphoris. 66. lib. 4. In Prorrhetico verò (sent 36. & 37.) ad suram dolores cum mentis emotione in flatuum permixtione commemorat. Quin & femoris dolore euanescente sublimamentis per vrinam innatantibus, mentis emotæ signa & abscessus ad aures colligit. Quæ omnia vt certam doctrinæ complexionem respuunt, cùm heterogenei sint generis, ita flatuum materiam aut crudi humoris impetum portendunt. Quorum in articulos aut partes inferiores transpositu, abscessus oriri non est absonum. Sic quoque partium inferiorum doloribus euanescentibus & ad caput sublatis, conuulsionis aut malignitatis cuiusdam & delirij metum impendere vero non est absimile. Cuius rei non minimam significationem exhibebit in vrina sublimamentum diuulsum & γονοειδὲς. κρήγυον autem Galenus in Exegesi πάλαδι exponit, Hesychius quoque ἀγαθὸν, ὠφέλιμον, ὁμῶς. Sed κοῦγον legit Hesychius, vt & Asulanus codex cum quibusdam membranis scri-

...li ma omnia exemplaria κρήγυον vt & Homerus Iliad.α (v.106. κρήγυον autem Varinus dici scribit ὡσεὶ τὸκῆρ & τὸ ἡδύ, velut ... per syncopem κρήγυσιν, deinde δ versō in γ. κρήγυον, τὸ τῷ ψυχῷ ἡδύνον. Idemque κρήγυον exponit ἀληθὲς, ἐυμάρες, ἀμεῖνον, ὑγιές. Hinc. κρήγυον ἀληθὲς, οἱ δ' ἀγαθὸν, apud Hipp. significare scribit, & versum Homericum adducit. Codices quidam manuscripti ἢ γνώμης ὠφέλιμος legunt ex Prorrhetico, & ad γαστροκνημίων πόνος referunt, quam lectionem secutus videtur Cornarius. Alter etiam ὠφέλιμος haber. Nos nihil immutauimus communemque lectionem recepimus.

Ex præcordiorum dolore obortæ febres, malignæ sunt. In his profundus ac altus sopor pessimus.

[32] Οἱ δὲ ὑποχονδρίων ἀγχήματος πυρετοὶ, κακοήθεες δὲ μάλιστα ὅτι τούτοισι, κάκιστον.

Celebris est hic locus ex Prorrhet 56. sed qui apposita circumscriptione & diorismo ad doctrinæ complexionem egeat, qualem adhibuit Galenus in Prorrhetic. & initio Commentar. 3. in libr. 3. epid. Postrema verò sententiæ pars ex Prorrhetic. 63. desumpta videtur.

Qui in febre non intermittente tenuiter & crebrò exudant, cum præcordiorum distensione, ij vt plurimum malignè habent, atque in his dolores in humeri caput ac iugulum affixi, praui sunt.

[33] Οἱ μὴ λιποθυμέοντες ἐφιδρούμενοι πυκνὰ μετὰ ὑποχονδρίου ἀνάτασιν, ὡς ὀπίσω πολὺ κακοήθεες. καὶ ἐς ἀκρώμιον καὶ κλεῖδα σπεύδοντα ἀγχήματα ἐν τούτοισι πονηρά.

In hepatis aut visceris alicuius inflammatione febris vrget continens & vehemens, non tamen omnino lethalis. In qua si crebrò & tenuiter exudant, ob magnam virium imbecillitatem malignè habent. Præcipuè vero morbus intenditur, si ad summum humerum, clauiculas & iugulum dolor pertingat, quod affectionis consensione per magnam venam & membranas contingit. Inflammationis namque pondere viscus propendet, sursúmque detrahitur diaphragma, mediastinum, totúmque thoracis membranaceum genus. Nam vt scribit Aretæus cap. 13 lib. 1. de morb. diutur. ἐν διαφράγματι τὸ ἧπαρ ἦρται. τὸ δὲ διάφραγμα τὸν ἄνω τῆσι πλευρῆσι ὑμένα βαίνει. ξυνίσταται γὰρ αὐτέῳ. ὁ δὲ δὴ τὰς κλεῖδας καὶ ἄκρα τῶν ὤμων ἀποτείνεται, καὶ τὰς ξυνοφίλικας κάτω. Ex septo transuerso iecur suspensum est, septum vero transuersum membranam costis substratam degrauat. Ipsum enim illa consequitur. hæc vero ad iugulum vsque & ad summum humerum extenditur, atque hæc omnia vna ad inferiora detrahuntur. Hic igitur ex affectuum syndrome obseruatam fuisse visceris inflammationem satis indicat ὑποχονδρίου ἔντασις plurimum apud Hippocr. celebrata. Quod efficit vt μὴ λιποθυμέοντες, pro ἐν μὴ λιποθυμίῃ πυρετῷ sumendum sit, familiari admodum phrasi.

Febres quæ proximè ad tertianarum naturam accedunt, cum incontinenti corporis iactatione, malignæ sunt.

[34] Οἱ τεταιοφυέες ἀσώδεες πυρετοὶ, κακοήθεες.

Siue veras τριταιοφυᾶς, siue semitertianas dictas intelligas, febres hæ neque leuiter affligunt, neque suspicione carent, præsertim si sint implacidæ, ac in iis anxiè se habeant ac variè iactentur ægri, quales celebrat libr. de rat. vict. in morb. acut. Hippocr. & his verbis explicat Galenus: ἀσώδεις ὀνομάζει πυρετοὺς, ἐν οἷς οἱ κάμνοντες ἀσυχῆ καὶ ἀνδρικῶς ἔχουσι.

In febre mutum esse malo est.

[35] Αἱ ἐν πυρετῷ ἀφωνίαι, κακόν.

Ἀφωνίαν τὴν ἐν τῇ ἀφελίξει ἀδυναμίαν, sermonis & loquendi impotentiam esse, pluribus probauimus nostris in libr. 2. epidem. Comm. & nostris in ægr. 3. lib. 3. epid. post st. pest. annotat. ἀφωνίαν verò vocis esse priuationem & defectum, ex sensuum & motionis interceptione, cerebro læso & offenso, quò certè maior calamitas significatur, quàm ex ἀφωνίας & sermonis impotentia, quæ locutionem præpeditam & vocis articulatæ instrumentum esse resolutum significat, vt fusissimè explicat Galenus Comm. in ægr. 3. libr. 3. epid. post st. pest. Quod effecit vt ἄφωνον mutum diceremus. Quarum vocum explicatio cùm sit alterius tractationis in Œconomiam nostram reiicienda est, vbi copiosioribus verbis expeditur. κακὸν hic igitur dicit, non κάκιστον, vt in ἀφωνίᾳ frequenter in Prorrh. cùm maior pernicies intendatur.

Delassati ægri, caligine obducti, pernigiles & sopore detenti, cum tenui sudore recalescentes, malè habent.

[36] Κοπιώδεες, ἀχλυώδεες, ἄγρυπνοι, κωματώδεες, ἐφιδρούντες ἀναθερμαινόμενοι, κακόν.

Concursio ista empirica symptomatum diuersi generis enumerationem complectens, in febribus damnatur Prorrhet. 74. de quarum vehementia ἀναθερμαινόμενοι dicuntur, hoc est ἀναπυρέττοντες, vt exponit Galen. Commen. 2. in Prorrh. ἀχλυώδεις verò caligantes ægri dicuntur, quibus tenebræ & caligines oculis offunduntur, cùm sit oculorum affectio, vt scribit Galen. etsi quidam hac voce totius corporis perturbationem quandam ex humorum agitatione comprehendunt, aut eos quibus faciei & totius corporis nitor obscuratur. Reliqua symptomata ex magna humorum inæqualitate ac permixtione orta habent, quâ grauatum cerebrum & totius corporis facultates appetitæ sunt, vt non temerè malum quoddam, ac velut ex incerto concursu & vaga obseruatione phrenitis suspectari debeat, cui sæpe κῶμα ἄγρυπνον attribuit. Est & sententia in Prorrh. 68. quæ huius partem posteriorem continet & paulò post repetitur.

Lassitudine laborantes cum horrore, iudicij modo leuiter exudantes, celeriter ad calorem reuocati, malè habent, tum verò præsertim si ista insuper sanguinem è naribus stillarint. Circa hæc aurigine admodum fœdati, & largius colorati moriuntur, iisque album alui recrementum prodit.

[37] Οἱ κοπιώδεες μὴ φείκης ἐφιδρώσαντες χρισίμως, ἀναθερμανθέντες ἐν ὀξῇ, κακόν. ἢν γὰρ καὶ ἐπὶ τοῖσι ὑποστάζωσι. καὶ τοῖσι ἱκτερώδεες καταπορέες ἐπήσχησι, λευκὸν διαχώρημα τουτέοισι προσδέρκεται.

Magna ista casuum varietas parum aut nihil ad doctrinæ complexionem valet, nisi quod κεισίμων μὴ κεινέντων authoritate fidem emendicant. κεισίμως vero non χρησίμως ex meliorum codicum consensu & interpretum legimus, quemadmodum illud ἐν ὀξῷ pro ὀξίῳ sumpsimus. Codices etiam manuscripti ἄλλως τε καὶ αἷμα ὑποστάζωσι legunt, etsi quidam cum impressis consentiunt. Quod tamen non immutauimus, cum ὑποστάζειν & ὑποστάξειν & στάξειν plærunque absolutè sumat Hippocrates. Quæ etiam sequuntur ex scriptorum codicum consensione simul iunximus, etsi ab interpretibus separantur. ἱκτερώδεας verò καταπορίας, diximus admodum aurigine fœdatos & impensius coloratos, quales sunt qui ex aurigine multa & syncera bile suffusi sunt, non secus ac ἱκτερώδεας καταπορίους ex morbo regio largius coloratos dixit" Aretæus, aut διαχωρήματα καταπορίους χολώδη, abundè colorata, aut exquisitè biliosa vocat Hippocr. & ἱκμαλὲς διαῖτα explicat Gal. Com. 3. in lib. de rat. vict. in morb acutis. " Cap. 13 lib. 1. de diutur. morb.

Febres ad tertianarum naturam accedentes, vagæ & errantes, vbi in dies pares transierint, molestiam exhibent.

[38] Οἱ τεταιοφυέες πλανώδεες, ἐς ἀρτίας μεταπεσόντες, δύσκολοι.

Febres quæ prope affecta æstate ac impendente autumno grassantur, & tertianarum notharum nomen assumunt, vbi tertianos habuerunt circuitus, vago quodam & incerto ordine trahunt, ac errantes fiunt, tandem in quartanas transeunt, ac diu multúmque ægros affligunt, vt in dies experimur. Quod hic ἐς ἀρτίας μεταπεσεῖν dicere videtur, vbi febres quæ tertianarum naturam præ se ferebant, in dies pares, accessiones commutarint & paribus diebus prehenderint.

Qui in diebus iudicatoriis cum angore aut incon-

[39] Οἱ ἐν κρισίμοισιν ἀγυσμοὶ ἀνδρώοντες πρὸς ψυχ-

μοὶ,

μένοι, καὶ ἄπονοι ἢ ⓐ αὖθις ἱδρῶτος ψυχόμενοι ἀκρίτως, κακόν.

tinenti corporis iactatione, absque sudore perfrigerantur, atque omnino qui sine sudore perfrigerantur citra iudicationem, malè habent.

[37] Καὶ ⓐ διαῤῥιγώσαντες, ἐκ τούτων ἐμέσαντες ἄκριτα, ἀσώδεες, ῥιγώδεες ἐν πυρετῷ, κακόν. καὶ φωνὴ ἢ ἐκ ῥίγεος.

Quin & qui subinde riguerunt, post hæc syncera vomitione refuderunt, anxietate vexati, tremuli in febre, malum portendunt. Quinetiam ex rigore vox intercepta perniciem denunciat.

Hæ duæ sententiæ ex Prorrh. 61. & 62. translatæ videntur, neque tamen magis explanatæ, sed τῶν κρισίμων μὴ κρινόντων decreto damnatæ. Quidam codices ἄλυσμοὶ αἱ ἱδρῶτες legunt, quod propius ad Prorrhetici lectionem accedit, ἀλυσμῷ αἱ ἱδρῶτες. Sed vt perfrictio omnis, ac inquies corporis iactatio & incontinentia, siue cum sudore siue sine sudore contingant, malo sunt, præcipuè tamen iudicium subeunte natura perniciem intentant: ita ex rigore perfrictio damnanda est, siue cum sudore, siue absque sudore proueniat. Atque post huiusmodi rigorem syncera vomitio, anxietas & tremor damnum intendunt. Quod efficit vt hæ duæ sententiæ simul iungi possint, non sine codicum quorundam assensione, cùm etiam in Prorrh. non hoc modo distinguantur. Sed nos pluralitatem & frequentem consensum secuti sumus. Quod verò sequitur, καὶ φωνὴ ἢ ἐκ ῥίγεος, ex omnibus codicibus retinuimus. Quò magis miror à Cornario esse prætermissum, nisi quia vitium esse animaduertit. Nos certè ex præceptoris Hollerij sententia, quam viua voce & postea scriptis testatus est, ἀφωνίαν non ingratiis substituimus, tum quod Vaticani Codices huc inclinare ex Calui lectione videantur. Aut certè φωνὴ ἐκλείπειν intelligēda venit, quam phrasim vsurpauit Prorrh. 91. εἴσι φωναὶ ἅμα πυρετοῖσιν ἐκλείπουσαι μὴ κρίσιν, vnde fortè quodammodo expressum istud videri possit. Si quis verò antiquam istam & omnibus codicibus contestatam lectionem amplectitur, poterit meo iudicio ad tremulam vocem referre, velut in rigore conspicitur, & qualis ad tremorem consequi potest ex magna neruosi generis imbecillitate & reliccatione, nec temerè in tam tumultuaria symptomatum congerie eò spectare. Atq; istud καὶ φωνὴ ἢ ἐκ ῥίγεος eandem habebit notionem, quam habet illud Prorrh. 42. καὶ φωνὴ ὡς ἐν ῥίγει αὐτοπλικῇ. Sic nec vno modo tremulam vocem in Prorrh. damnat Hippocrates, cùm inde vehementem mentis emotionem non leuiter suspectet, vt sent. 19. γλῶσσης σπασμοὶ τρομώδεες, καὶ αὖπαι τρομώδεες γλώσσαι, ὀξίσται). Et, αἱ τρομώδεες γλῶσσαι, σημαίνει ἐκ ἱδρυμένης γνώμης.

[40] Τὰ ἢ ἐκ ῥινῶν μικροῖσιν ἱδρῶσι ψυχόντα, κακόν.

Qui verò post sanguinis ex naribus eruptionem ex tenuibus sudoribus perfrigescunt, malè habent.

Ἐκ ῥινῶν legunt Interpretes omnes, pro ἐκ ῥιγίων, quæ plausibilis est omnino lectio. Nam ψυχὶ à rigore damnatur, præcipuè si cum tenuibus & frigidis sudoribus acciderit, cùm ritè & ordine ægros incalescere oporteat, vt multis probat Gal. lib. περὶ ῥίγους & Prorrh. 65. αἱ ἐκ ῥίγεος κατὰ ψύξιες μὴ ἀναθερμαινόμεναι, κακαί. Quin & post sanguinis è naribus profusionem huiusmodi casus valde suspecti sunt. idcóque eam lectionem vulgatam retinuimus ex Prorrh. 126. cùm eam etiam agnoscat Gal. & postea repetitur sent. 342. Caluus autem μικροῖσιν ἱδρῶσι, non μικροῖσιν, legit.

[41] Οἱ ἐφιδρωῶντες ἀγρυπνοι ἀνηθερμασμένοι, κακόν.

Ex tenuibus sudoribus peruigiles, ad calorem reuocati, malè habent.

Repetitur iisdem verbis Prorrh. 68. Vbi tamen οἱ ἐφ' ἱδρῶσιν ἀγρυπνοι legimus.

[42] Οἱ ἐφιδρωῶντες ἐν πυρετῷ, κακοήθεες.

In febre tenuiter exudantes, malignè habent.

Ἐφίδρωσις Hippocrati multis modis damnatur, tum quod naturæ ex humorum multitudine & copia oppressionem, tum quod virium imbecillitatem indicet. In febribus vero malignitatem denunciat, vt Prorrh. 74. & 115.

[43] Οἷσι χολώδεος διαχωρήσιος ἐούσης, περὶ στῆθος δῆξις καὶ πικρότης, κακόν.

Quibus prodeunte egestione alui biliosa, ad pectus morsus ac amaritudo sentitur, ij malè habere iudicantur.

Hanc sententiam à superiore seiunximus, codices scriptos meliores secuti, quod etiam fecerunt interpretes. Hîc vero στῆθος ventriculi osculum significare videtur, vt hac velut partis externæ circumscriptione, insigne illud orificium ad humorum acrimoniam & morsum tam promptè expositum populariter intelligatur. Neque enim huiusmodi iniuria in sterno aut pectore sentitur, sed in iis naturis quæ biliosi humoris copiam gignunt (quales πικροχόλους facit lib. de rat. vict. in morb. acut. Hippocrat.) & in ventriculum plærumque redundat cordis morsum & acrimoniam excitans, quod vulgus [mal de poitrine] vocat." Quam in notionem στήθους πόνος in epidemiis commemorat Hippocrates, & περὶ στήθεα πόνοι in Prorrhetico, & στήθεα καταχορέα dicuntur velut exponit in Exegesi Gal. Quid autem per proruptionem intellexerit Caluus, mihi satis notum non est, nisi pro δῆξις ῥῆξις legisse videtur.

"*Ægin. & 14. lib.*

[44] Ἐν πυρετοῖσι κοιλίης ἐμφυσωμένης, πνεῦμα μὴ διεκπίπτον, κακόν.

In febribus, aluo à flatibus distenta, flatum non erumpere, malum.

Κοιλίη ἐμφυσωμένη, quæ & φυσώδης in Prorrhetico dicitur, & ἐμπνευματεμένη, καὶ φυσώδης, καὶ πνευματώδης, aluus à flatibus distenta dicitur, quemadmodum πνευματῶδες flatu impleri exponit Gal. in lib. de rat. vict. in morb. acut. & πνευματώδεις flatuosos ibidem vocat Hippocr. τοὺς ἐμπνευματεμένους καὶ φυσώδεας. Flatibus igitur distenta aluo, flatus non prodire, caloris natiui imbecillitatem & flatuum copiam, crassitiem & cruditatem denotat, quos ad expulsionem tenuari, concoqui, & præparari oportet.

[45] Κοπιώδεες, λυγμώδεες, κάτοχοι, κακοί.

Lassitudine conflictati ægri, singultuosi, & alto stupore (quem catochum vocant) detenti, malè habere significantur.

Plena est periculi hæc concursio. λυγμώδεες autem dicuntur qui continenter & assiduè singultiunt, quamadmodum λυγμὸν πυρετὸν vocat Hippocr. lib. de rat. vict. in morb. ac. febrem in qua singultus diutius afflixit, aut per totum morbi decursum exacerbatur. In hepatis quoque inflammatione singultus perniciem adfert ex aph. 58. lib. 5 & aph. 17. lib. 7. cùm eam insignem esse oporteat, vt scribit Galenus. Dicuntur autem κάτοχοι stupefacti & alto stupore detenti, quem κάτοχον vocant, vbi ægri immoti & omnino fixi manent, diductis palpebris, apertis oculis & obrigescentibus membris, vt scribit Gal. Comm. 2. in Prorrh. Id autem non leuiter appetitum esse cerebrum indicat, & singultus os ventriculi, vt ideo insignis noxia esse videatur.

[46] Ἐκ νώτου πυκινῆσι καὶ λεπτῆσι φρίκῃσιν ἐφιδρωῶντες δύσφοροι. ἕρου ἀπόληψις ἐπώδυνον σημαίνει. ὃ ἐφιδρωῶν τούτοισι κακόν.

In crebris & tenuibus ex dorso horroribus tenuiter exudantes ægri, molestè habent. Laboriosa quippe vrinæ interceptio significatur. In his tenuiter exudare malo est.

Hanc sententiam codices quidam, vt interpretes, omittunt, quidam etiam disparant. Verùm quia in optimis codicibus descripta est, eam ex Prorrh. 75. & sent. 3. prius appositā explanauimus, & coniunximus. ἐκνώτου etiam retinuimus, cùm ἐκνώτου multi legant, & ἕρου ἀπόληψιν ἐπώδυνον cum melioribus exemplaribus & Asulano legimus. δυσφορία verò tam corporis inquietudinem & implaciditatem, quàm morbi difficultatem quâ implicatur respicit. ἐφίδρωσις autem secundo loco posita, extremam perniciem & mortem in propinquo esse significat.

Præter consuetudinem aliquid facere, vt verbi gratia aliquid propensius curare & magno studio eniti prius non consuetum, aut contra, prauum & delirio proximum.

47 Τὸ παρὰ τὸ ἔθος ποιέειν τι, οἷ προθυμέεσθαί τι προτέρεον μὴ εἰθισμένον, ἢ τἀνάπαλιν, πονηρὸν, καὶ παραπλήσιον παρακοπῆς. A

Ægrorum communem & propriam naturam ita spectari vult Hippocr. vt quod contra fit generali quadam notione damnari iubeat. Sic initio Progn. hortatur καίπερ τὸ σχῆμα τῶν εἰωθότων ὄντα τοῖσι τῆδε ὑγιαίνουσιν, μάλιστα δ' οἱ αὐτῷ ἑωυτῷ. ὕπνος γὰρ καὶ ἄϋπνος ἄριστον. τὸ δ' ἐναντιώτατον τοῖς ὁμοίοις, δεινότατον. Et initio libri κατ' ἐπιτροπὴν generalius quiddam effert. τὰ ὅμοια, τὰ αὐτὰ ὅμοια ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῶν μεγίστων, ἀπὸ τῶν ῥηϊστων, ἀπὸ τῶν παντὶ παντὶ γιγνωσκομένων. Quod vniuersale præceptum cùm multum ad prædictionem conferat, ita ægrorum ἕξιν τε τὴν εἰδη, & φύσιν spectare debet, vt illic explicat Galen. Eodem etiam refertur ἐν κοινῇ φράσει ἀπόκρισις paulò post celebrata sententia, & ex Prorrhetico desumta. Hic autem προθυμέεσθαι legimus ex melioribus codicibus, quod est propenso animo aliquid curare, cum studio & cura aliquid instituere aut suspicere, anniti, elaborare & affectare, vt animi liberas actiones ex consilio & electione complectatur. Etsi exemplaria quædam manuscripta παρὰ λόγον habeant, alia etiam μεμηδιέναι, quæ videtur secutus Galuus, & omnia sua interpretatione complexus. Et vtramque lectionem etiam alij sequuntur Interpretes. B

Quæ cum malignis signis alleuamentum adferunt, & quæ cum bonis non remittunt, molesta sunt & difficilia.

48 Τὰ ἐν πονηροῖσι σημείοισι κωφίζοντα, καὶ τὰ ἐν χρηστοῖσι μὴ ἀνιέντα, δύσκολα.

Hæc sententia totam ferè criseos doctrinam complectitur, & multis locis ab Hippocr. adumbratur, præcipuéque aph. 27. lib. 2. & Prorrh. 51. & illic à Galeno fusissimè est explicata, vnde propriè excerpta videtur. Quam in rem multa scripta sunt nostris in lib. 2. epid. Commentariis. C

In præcipitibus malis, tenues circa caput maximè sudores oboriri, & corporis incontinentia quadam iactari, malum indicat, tum verò præcipuè pernicies intenditur, si ista cum vrinis nigris contigerint, & spiritus magnus & concitatus adfuerit.

49 Οἱ ἐφιδροῶντες καὶ μάλιστα κεφαλὴν ἐν ὀξέσι κακοδύσφοροι, κακόν. ἄλλως τε καὶ ἐπ' ὄψεσι μέλασι. καὶ ὃ χολερὸν ὅτι τούτοισι πνεῦμα, κακόν.

Iisdem omnino verbis repetitur hæc sententia Prorrh. 39. & à Galeno explicatur, simulque χολερὸν πνεῦμα quàm variè ab Hippocratis enarratoribus sumatur, scribitur, vt & Prorrh. 92.

Celeres summitatum corporis in vtraque extrema permutationes, perniciem denunciant. Quin & sitis huiusmodi (hoc est, celeriter in contraria permutata) malo est. D

50 Ἄκρεα ταχὺ ἐπ' ἀμφότερα μεταπίπτοντα, καὶ δίψα τοιαύτη, πονηρόν.

Eadem scribuntur Prorrh. 43. δίψαν vero τοιαύτην, τὴν ὅτι πανταπάσι μεταπίπτουσαν ἐν τάχει, παραπλησίως τοῖς ἄκροις, ex Galeno diximus. Quin & subitas huiusmodi corporis inæqualitates, dum modò calet, modò friget, damnat Celsus cap. 5. libr. 2. & Hippocr. aph. 40. lib 4.

In homine moderato ferox & audax responsio, & vox acuta, malum portendunt. Iis præcordia intro trahuntur & tenduntur. E

51 Ἐν κοσμίῃ φρασείῃ ἀπόκρισις, φωνὴ ὀξέα, κακόν. ἀποχόνδρια τούτοισιν εἴσω εἵρυται.

Distinguuntur duæ sententiæ Prorrhetic. 44. & 45. hic autem vniuntur, quod huiusmodi casus phrenitidem præmuncient, & ex diaphragmatis inflammatione, aut ex febrili incendio, resiccatione quadam & tensione vox acuitur, & præcordia intro trahuntur aut reuelluntur. Quin & ex membranæ succingentis inflammatione contrahuntur hypochondria & diaphragma, quod etiam affectum sua vicinia & consensione viscera contrahit, membranis quibus ea vestiuntur & vinculis connectuntur circuntensis. Detrahitur etiam pulmo, aspera arteria & larynx, atque angustior fit indéque vox acuitur. Quòd si quis has sententias distinguat, velut in Prorrh. de voce quæ in morbis acuitur intelligenda erit postrema sententia, quod facit Gal. atque eiusmodi acutæ vocis causa resiccatio & angustia instrumentorum voci destinatorum ex incendio interno æstimabitur, atque inde præcordiorum contractio & tensio. Quidam verò ad præcordiorum reuulsionem vocem acutam consequi, non autem contra, intelligunt. Quod voluit etiam Præceptor Hollerius. Exemplar autem vnum Regium manuscriptum pro εἵρυται in margine adscriptum ἕλκεται habet, quæ est illius vocis glossema & interpretatio, vt ex Gal. in Comm. Prorrh. patet. Erotianus pro εἵρυται ἑρύεται legit, quod præsens est & tertia persona singularis, εἵρυται vero tertia persona pluralis Ionica præteriti perfecti, Homero frequens, vt & ἑρύεσθαι, ἐρύεσθαι, & ἐρύσθαι pro ἕλκεσθαι. εἵρυται autem etiam Galenus agnoscit. F

Qui ex sudoribus perfrigerantur ac celeriter recalescunt, malè habere iudicantur.

52 Τὰ ἐκ καταψύξιος ἱδρώδεος ταχὺ ἀναθερμαινόμενα, κακόν.

Hæc sententia pars est Prorrhetici 66. vbi ægris quæ hic morbis attribuit. Sic enim scribitur, οἱ ἐκ καταψύξιος ἱδρώδεες ἀναθερμαινόμενοι, κακόν.

Qui in grauibus malis tenuiter exudant, & quadá corporis incontinentia iactantur, malè habent.

53 Οἱ ἐν ὀξέσι ἐφιδροῶντες κακοδύσφοροι, κακόν.

Hæc sententia ex parte quadam repetita paulò ante Prognost. 49. & 13.

Qui temerè ac præter rationem nulla existéte vasorum inanitione impotentes fiunt, ij malè habent.

54 Οἱ παραλόγως, κενεαγγείης μὴ ἐούσης, ἀδύνατοι, κακόν.

Hæc sententia ad præsagiendi & curandi rationem magnum habet momentum, & sæpe ab Hippocr. adumbratur, & Prorrh. 40. paulò aliis verbis, sed tamen eadem notione, exprimitur. αἱ παρὰ λόγον κενεαγγικὴ ἀδυναμίαι, ἢν ἐοῦσης κενεαγγείης, κακόν. Humorum námq; copiam actiones grauantem, aut insignem alicuius visceris intemperiem suspectam facit. Quinetiam μᾶλλον τὸ παρὰ λόγον σωπᾶσθαι, ἀδένειαν σημαίνει, (vt scribit Hippocr. aph. 28. libr. 2.) aut humorum tenuitatem & corporis raritatem, quod illic addit Galenus. ideóque neque periculo caret.

In febre distractio velut à vomitu, in exscreationem desinens, malum portendit.

55 Ἐν πυρετῷ ἕλξις οἷ ἀπὸ ἐμέτου ἐς ἀπόχρεμψιν τελευτῶσα, κακόν.

Inusitata est phrasis & insolens, ideóque obscura, quales plurimæ in his Prænotionibus & Prorrhetico conspiciuntur. Videtur autem ἕλξις οἷ ἀπὸ ἐμέτου idem significare quod Prorrhetico. 117. τὰ ἐμετώδεα ἑλκόμενα, aut qui postea ἀνεμέτους παραπλησίους dicuntur. Quibus verbis distrahi aut distorqueri significantur & conturbari qui vomitione conflictantur ex humorũ cacochymia, aut etiam ex inflammatione interna, ventriculo ad nauseam concitato. Vnde & tractus quidam velut ex vomitu significatur, cùm defluentes in ventriculi cauum humores, aut ex inflammatione resudantes innatant & vires grauant. Ex quo ad expulsionem irritata natura, oesculum commouet, & nausea reiectionem molitur, totúmque corpus frequenti concussatione conturbat. Id enim I

σιωπα-

ἀναπήδησις exponit Gal. Atque eo nomine hoc symptoma, & causæ, & signi ratione damnatur. In sereatum vero frequenter desilit, si quis ἀναζεῦξιν pro πτιλισμῷ & sputatione sumat, quod imbecillum ventriculi oſculum ex indante humiditatem ac vel ex phlegmone expressam oris saliuatione refundat. Quòd si ex affecto & humorum copia oppleto cerebro cassis humidis acidat, malum intendi necesse est, ac non temerè in febribus suspectam phrenitidem facient πτίλισμοι & ἀναζεῦξις, phrenitici in Prorrhetico attributa, atque ex interna phlegmone certa pernicies ægro conflabitur.

56 Ναρκὴ ἐς ἀμφότερα ταχὺ μεταπίπτουσα, κακόν. Torpor in contraria celeriter permutatus, perniciem denotat.

Ἐπ' ἀμφότερα, in contraria diximus ex Gal. in Prorrh. 43. Vbi in vtraque extrema permutationem, in contraria finit. Sunt & in aris μεταπτώσεις omnino damnandæ, quæ ex humorum transfluxu & transpositu fiunt, quales in phreniticis & neate captis conciuntur, quas pluribus verbis explicat & sugillat Gal. Com. 1. in Prorrh. Sic τὸ ὑπὸ φρενίτιδι τινὰ μεταπεσεῖν ab Hippocr. damnantur. Torpor quoque subitò in contraria permutatus, cùm vagantem materiam & in corpore fluctuantem significet, resolutionis metum iniicit, aut ne in aliquam principem partem firmetur, suspicionem facit. Quin & vbi subitò permutatur, animalium functionum ac sensationum extinctionem mentisque læsionem portendere non immeritò significatur. Et quomodo διὰ τὸ ὑπὸ πλευρίτιδι μεταπεσεῖν damnatur, sic ναρκὴ ἐς ἀμφότερα ταχὺ μεταπίπτουσα, πονηρὸν, quæ modò abest, modò etiam adest, & in contraria celeriter permutatur.

57 Σταξίες αἱ ἐλαχίσται, κακαί. Perpusillæ sanguinis è naribus stillæ, damnosæ sunt.

Sanguinis stillas, quas στάξεις aut ἀποστάξεις vocat Hippocr. constanti doctrinæ consensione pluribus in locis damnat, præsertim si crassus, niger & paucus sanguis primis diebus & criticis inter initia effundatur, cùm in signorum iudicatoriorum legibus receptum sit ne quid infra modum subsistat, & in sanguinis eruptionibus liberalis & larga ad morbi solutionem ferè semper commendetur. Sic στάξιες δύσκολοι dicuntur in Prorrh. & pernicioſissimæ censentur Galeno Comm. 3. in Prorrh. Eaque de re plura scripsimus nostris in lib. 1. epid. Commentariis, & in lib. 2. epid. Com. sect. 1.

58 Κακὸν δὲ πάμπαν ἐν ὀξέϊ δίψαν παρὰ λόγον λυθῆσαι. Ac penitus quidem in graui morbo sitim temerè ac præter rationem cessare, malum est.

Sententia est Prorrhetici 57. Hippocratis doctrinam redolens & illic à Galeno explicata, τὴν κρισίμων doctrinam complexa, & τὴν ἀκύρων ῥαγωνιάτων nomine comprehensa. ἐν ὀξέϊ verò, quod in Prorrhetico ἐν ὀξέϊ expressimus, etsi ὀξέως aut ταχέως significare potest. Vtraque enim notione pernicies denotatur, siue in præcipiti morbo sitis temerè cesset, siue celeritet & citò desinat. πάμπαν etiam duplicem habet notionem, siue ad κακὸν, siue ad δίψαν λυθῆναι referas. παμπάνυ γὰρ κακὸν (vt scribit Galen. Comm. 2. in Prorrh.) πάσης τῆς πλείστης τοῦ δίψους ἐξέϊ γενόμενον. At Caluus propter codicum varietatem & vitium, duplicem sibi sensum affinxit.

59 Οἱ παρὰ χεῖρα ἀναλαμπόμενοι, κακοί. Qui ad manus contactum resiliunt, malè habere iudicantur.

In ægris quibusdam istud diligenter est obseruandum. Vbi enim manus in carpum mittitur, quodammodo resiliunt, & cum tenui quodam tremore obuiti videntur, aut interdum ad pulsum assilire & leuiter assurgere. Quod quidem parui tremoris exortum, conuulsionem, delirium, aut etiam phrenitidem prædicit, nec leuiter suspectum esse debet, cùm παραφροσύνας ægros faciat. Eóque modo hic ἀναλαμπόμενοι παρὰ χεῖρα dicuntur, quibus pulsus veluti resilit, aut quasi tremebundus subsultat, & ad manum apparet exiguus tremor. Alioqui ἀναλαμπόμενοι intelligi possunt, qui iniecta manu exiliunt, & furibundo mentis impetu feruntur, aut irrequietos insanientium motus præ se ferunt, de quibus ἐξιστάσεις & ἐξεστάσεις sæpe efferi Hippocr. cum ἀναλαμπὴν ἐξεμάν ἢ ἀΐσσειν significet & ἄϊσσειν τὸ ὁρμᾶν λέγει, vt scribit Erotianus.

60 Οἷσιν αἷμα πυρετῷ καυσώδει, οἰδήματα κατακάρδια νωθρὰ ὑφ' ὑπόχονδρα, ἐς πλευρὴν ὀδυνὴ ἐπελθοῦσα, παραπληκτικῶς κτείνει. Quibus in febre ardente tumores cum somnolentia & torpore obueniunt, eos lateris dolor accedens, cum leui partis alicuius syderatione necat.

Coitio est empirica ex diuersi generis casibus conflata. Νωθρότης namque cùm cerebri refrigerationem, aut humectationem, aut etiam vtrumque indicet, (vt scribit Galenus) & symptoma sit animalium functionum, à crassis, frigidis, & glutinosis humoribus grauatarum, non facilè cum febre ardente aut biliosis succis coit, ac non nisi cum præcipiti periculo in huiusmodi casibus cernitur, vt scribit Galen. Comm. 1. in Prorrh. Ideoque non temerè ac leuiter νωθρότης ἐν ὀφθαλμοῖς in Prorrhetico damnatur, vt & Epostea his in Præsagiis. At verò quoniam constat genus quoddam esse febrium ardentium ex multa frigida & inæquali materia, quæ à veris & legitimis deficiscunt, quales plurimæ instante autumno grassantur, in iis tumores huiusmodi ex materiæ crassæ, frigidæ & viscidæ depositu suboriri possunt, cum somnolentia & torpore, atque etiam grauato materiæ copia neruorum principio in latus aliquod transfundi, & tentatis motionis organis, leuis cuiusdam syderationis species non sine pernicie induci. Tumores istos quidam ad bubones pestilentes referunt, quos magna ex parte febris ardens & somnolentia, ac torpor ex maligna humorum qualitate & naturæ resolutione comitatur. Quin & huiusmodi tumores ad inguina in statu pestilenti subnotauit Hippocr. lib. 3. epid. & cum iis torpidam in somnum degrauationem cum pernicie, his verbis damnauit: ἀλλ' ἤδη πρὶ κατακορὲς κακὴ νωθρότης ἀπώλεσε. Sed neque resolutionis in speciem, sed syncope & præcipiti virium lapsu, veluti grauitate oppressi pereunt. Quidam etiam istud ad aurium tubercula aut parotidas quæ in febre ardente contingunt referunt, quæ soporem fere coniunctum habent, & cerebrum humorum copia grauatum.

61 Πνιγμὸς ἐν ὀξέσι ξηροῖσιν ἰσχνοῖσι, ὀλέθριον. In præcipitibus malis strangulatus, gracilescentibus faucibus, perniciem minatur.

Hæc sententia referri videtur ad celebratissimam vbique anginæ speciem, quæ præsentissimum periculum creat, & passim ab Hippocr. sugillatur, præcipuè vero in Prognostico, libr. de rat. vict. in morb. acut. aphor. 34. lib. 4. & Prorrh. 1. 86. & 104. Hic igitur non leuiter suspecta est suffocatio & strangulatio, quæ nullo existente aut in faucibus apparente tumore, sed iis gracilescentibus & extenuatis insurgit. Quod vniuersaliori quadam sententia in Prorrhetico ac postea hoc Præsagio repetitur φάρυγξ ἐπὶ δίψεσι, ἰσχνὴ, μὴ δυσφορείας, πνιγώδης, ὀλεθρίη ἐξίας. πνιγμὸν enim aut πνῖγα significat, quæ est subita internecio ex spirandi defectu, fitq; ex spiritalium instrumentorũ anguſtia. Aut certè ἐρεθισμὸν indicat atq; eam spirandi difficultatem, quę nó nisi arrecto thorace & extento collo obitur, atq; laborantium partiũ respirationi destinatarum angustiam ac præcisionem denotat, vt ne decubitum quidem absque strangulatu ferre possint. Atq; eam spirandi difficultatem Hippocrates in præcipuis anginæ specie in Prognost. & libro quarto de rat. vict. in morb. acut. ἐρεθισμὸν vocat. In Prorrhetico vero πνιγώδη φάρυγγα, & τὰ κατὰ φάρυγγα πνιγώδεα & πνιγώδη φάρυγγα καὶ πνιγώδεα, eóque modo explicat Galen. Illud quoque ἰσχνοῖσι etsi de extenuatis & gracilescentibus ægris intelligi potest in quibus nullus iuxta fauces tumor apparet, malui tamen propius ad gracilescentes & nullo tumore conspicuas fauces referre, quod in superioribus exemplis huiusmodi anginam absq; vlla insigni inflammatione describens Hippocrates, φάρυγξ ἰσχνὴ, aut πρὸς φάρυγγα ἰσχνὰ expresserit, eadem omnino notione qua in aphorismis, οἰδήματα μὴ ἔντονα ἐπὶ τοῦ φάρυγγος, scripsit, aut in Prognostico. μὴ πρὸς τῇ φάρυγγι ὑπὸν ἐκδηλον ποιῇ, μήτ' ἐπὶ πολὺ αὐχένι. Quem in sensum explicat Gal. Comment 2 in Prorrh. ἰσχνὸν namq; partibus phlegmone obsessis & præter naturam tumentibus opponitur, vt his verbis scribit Galen. Comment 4. in lib. de rat. vict. in morb. acutis. τὸ γὰρ ἰσχνὸν ἐνίοτε λέγει ἀντιθέσει τοῦ πρὸς φύσιν ἐγκεκυμένου. Hippocrates quoque libro quarto de rat. vict. in morb. acut. periculosam huiusmodi anginam commemorans, πνιγμὸν & ἰσχνὸν eadem significatione complectitur, cùm scribit, ἢ

περισπισοὶ πνιγμὸς ἐν φάρυγι, ἰχνῶν ἐόντων ἧσσ περὶ φάρυγγα. Quæ omnia effecerunt vt vulgatam lectionem scriptis etiam codicibus fretam retineam, qua πνιγμὸς legitur, etsi Regij codices quidam πυρετὸς, pro πνιγμὸς legunt. Quam lectionem etiam secutus est Caluus. A
Illud autem ἐν ὀξέσιν febrem includit, vt sit idem quod in aphorismis, ὑπὸ πυρετῶ ἐχομένῳ, & libr. de ratione victus in morb. acutis. ἐόντων ἐν πυρετοῖσιν, etsi in febre non adeo intensa strangulatio contingere potest, vt scribit Galenus. At verò quonam ἰλιγγῶδες referatur non satis patet, neque bene admodum quadrat cum ἰχνοῖσιν, neque mihi parum suspecta est hæc dictio ab omnibus interpretibus prætermissa.

Vbi iam pernicies imminet, parui tremores & æruginosa vomitio, & in quibus inter potandum strepitus quidam percipitur, quique præ siccitate murmur quoddam sentiunt, & qui ob spiritum tussiculosum ægre deuorant, in grauibus malis perfrigeratis, pernicioſe habere iudicandi sunt.

61 Ἐπὶ τοῖσιν ἤδη ὀλεθρίοισι τὰ σμικρὰ τρόμωδεα, καὶ ἰώδης ἔμετος ④ ἐν τοῖσι στοπῖσιν ὑποφερόντες, καὶ ὑποβορβορύζοντες ξηροῖσι, καὶ ④ χαλεπῶς καταβρωσχόμενοι πνεύματι βιχώδει, ὀλέθριοι ἐν ὀξέσι κατεψυγμένοισι.

Obscuritatis plena est hæc sententia, & cuius sensus non nisi ægrè erui possit. Dubium est enim num ista ad anginam referantur, in qua ægri magno negotio, ac ne vix quidem deuorant aut deglutiunt. Potest & per se intelligi & in duas sententias diuidi, quod facit magna pars exemplarium manuscriptorum. Vbi igitur iam edita sunt signa lethalia, tremores parui & vomitio virulenta aut æruginosa, vt in mali accessione, perniciem cumulant. Tremores namque neruosi generis offensam ac resolutionem ex intemperie denunciant, interdum quoque conuulsionem accersunt, præcipuè verò ex virulenta ac maligna humorum vomitione malum germinant, nonnunquam etiam delirium aut tandem phrenitidem suspectant. Quod sequitur, ὅσῃ τῶν ποτῶν ὑποφορίοντες habent publicati codices, Regij manuscripti, οἱ ἐν τοῖσι ποτοῖσιν, velut ex alterius sententiæ sensu, quod quidem æquius videtur. Præcipuè vero Hippocrates cùm vulgo inter lethalia delirij signa strepitum descendentis potus & murmur ac difficilem deglutitionem annotare solet. Fit namq; vbi ex magna æstuatione aut intensissimo incendio resiccatur œsophagus aut stomachus, vt sua copia descendens potus, velut in cauum quoddam illabens, sonum edat ac strepitum. Quod signum non temerè vulgus præsentissimum periculum portendere auguratur, ac in Chartade febre ardente laborante, his verbis annotauit Hippocrates libro septimo Epidemiῶn. ἢ πίνει τὰ τῶ ψύχει δι' ὅτε τὰ σῖτα ἐσ κοιλίην, καπόντ ⑤ τῶ πίματ ⑤. Idem quoque in Cydis filio ægr. 7. & in Theodori vxore ægr. 27. celebrat, qui omnes cum delirio perierunt. Difficilis etiam transglutitio ex stomachi resolutione & angustia, aut ex resiccatione, aut tumore præter naturam accidit, cum spiritu tussiculoso, quandoquidem inter respirandum tussis mouetur, dum ex potu aliquid in asperam arteriam redundat, nec fauces peruadit, ac respirationi spiritus quidam occurrat qui tussim mouet. Quæ omnia cùm per se pessima edant exempla, in grauibus etiam morbis & cum perfrictione maximè sunt lethalia.

Manuum ac pedum tumores cum rubore, perniciem denunciant.

63 Τὰ ἐν χερσὶ ἐσ ποσὶν ἐρυθήματα, ὀλέθρια.

Ἐρυθήματα tumores flammeos vocat, qui interdum temerarij sunt, interdum etiam affecta natura apparent, periculumque minantur, & ægrum cum maximis doloribus conficiunt. In extremis autem partibus apparentes rubores, deficientis iam nativi coloris significationem exhibent, & morbi victoris velut erecta de illo trophæa ostentant.

Qui vehementer efflant & reflexis sunt palpebris, ac per somnum leuiter suspiciunt, aurigine admodum fœdati & largius colorati moriuntur. In his album alui recrementum præcedit.

64 Οἱ ἐκφυσῶντες καὶ ἀνακεκλασμένοι ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν ὑποβλέποντες, ἐκτερώδεες καταχορέες θνήσκουσι. λευκὴν ἀφεδρήματα τούτοισι πρόκειται.

Coitio est empirica ex obseruatione nata. ἐκφυσῶντες sumi videntur qui in expiratione vehementer efflant & qui ex incendio interno aut exæstuante thorace atræ fuliginis multam copiam expirant, magnamque respirationem edunt, & πνευματώδεις aut πνευματίας & πνευματώμενοι dicuntur lib. περὶ διαίτης. Est enim ἐκφύσησις ἀήρ ἐκ τῶ πνεύματ ⑤ ἔξω φορὰ & violenta quædam respiratio, cuius sunt opifices musculi intercostales cum externis qui ex scapulis & dorso ad thoracem pertingunt, succenturiatis in opus magnis epigastrij musculis. ἀνακεκλασμένοι vero dicuntur qui reflexis ac refractis sunt palpebris, ex musculorum qui palpebras claudunt conuulsione. Sic τὰ ὄμματα κατάκλασιν in Prorrhetico celebrat, & in aphorismis ac prognostico διάστροφὴ, quæ sunt grauissimorum morborum ac febrium assiduarum perniciosa admodum symptomata, quæ non nisi appetito neruorum principio & valde affectis viribus contingunt. Quod si quis ἀνακεκλασμένους simpliciter perfractos, delassatos & viribus fractos intelligit, & ad τὰ ἧσσ ἄφρων καὶ βακλάσεις referat, de quibus agit Galenus Comment. ad aphor. 18. lib. 6. epidemiῶn. sect. prima. is propriè magis languentes ac labantes vires exprimit, nec ægrum periculo eximit, cum nihilo leuioribus casibus conflictetur, ac frequens sit in acutis morbis ex continuo incendio & graui humorum agitatione delassatio, ac velut confractio. Quod sequitur de oculorum per somnum suspectione, magnam facultatum exolutionem significat, & ab Hippocrate sugillatur, cum τὰ ὑποφάσεις ἧσσ ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν, in Prognost. & aphorismo 52. libr. sexti. damnat. Eóque magis nostram περὶ ἧσσ ἀνακεκλασμένων explicationem, de refractis ac retortis palpebris approbat. Quod est reliquum de largius coloratis & admodum aurigine fœdatis, alterius est generis, nec hoc loco nisi in malorum accessione admodum quadrat, & velut in diuersa casuum concursione ex sententiæ 36. prius descriptæ fine desumptum est, nisi quòd illic περιδιέρχεσθαι, hic verò περιέρχεσθαι legitur. Codex Regius manuscriptus ἐμφυσῶντας habet, qua dictione τοὺς πνευματωμένους & πνευματώδεις, inflatos & à flatibus distentos, quosque ἐμπνευσημένους in Exegesi explicat Gal. intelligit, quales ferè sunt ἐκτερώδεις, & qui ex præcipuorum viscerum obstructionibus & tumoribus magnam in toto mesenterio & viscerum cauo flatuum distentionem sentiunt, tandémque fatiscentibus viribus lenta morte & aquæ inter cutem degrauatione contabescunt. Quam in notionem πνευματέμενοι ἐκτετικοὶ dicuntur in Prorrhetico, & φυσώδης ἐκτερώδης Apollonius ab Hippocrat. describitur lib. 3. Epid. ægr. 13. post 1t. pest. illicque ἐμφύσημα κακὸν annotatur, vbi plurima à nobis hanc in rem adscripta sunt. Caluus hanc sententiam, quod ea quæ diuersi sunt generis contineret, distinxit suis exemplaribus fretus, contra tamen omnium quos videre licuit codicum fidem.

In febribus vehementes mentis emotiones cum taciturnitate, in eo qui voce defectus non est, perniciem minantur.

65 Αἱ ἐν πυρετοῖσι ἔκστασιες σιγῶσαι μὴ ἀφώνῳ, ὀλέθριαι.

ἔκστασιες σιγῶσαι dicuntur insaniæ ac vehementes mentis emotiones silentes & taciturnæ, αἱ μὴ σιγῶσαι, qualiter ὀξέσι σιγῇ dixit Prorrh. 54. vt melancholicas insanias, quæ ἀ μὴ θορύβῳ καὶ κραυγῇ fiunt, indicet, & valde lethales sunt. Humoris namque bilioſi exustionem & ex phrenitide insaniam portendunt, meritóque damnantur, velut οἱ ὀξυθύμιοι μελαγχολικοὶ in Prorrh. μὴ ἀφώνῳ autem addidit, vt vocis organorum resolutionem, aut conuulsionem, aut aliam quamuis affectionem excluderet, quam per ἀφωνίαν in Prorrh. intelligit Galenus, eóque magis insania vehemens ac insignis mentis læsio denunciaretur, quam gesticulationibus, nutibus, & incompositis motionibus aut distractionibus ægri satis apertè proderent, etsi voce prorsus defecti non essent: tum etiam vt huiusmodi vehementes mentis emotiones cum silentio, ab his quæ ἀφωνίαν adiunctam habent, distinguantur, de quibus agitur in Prorrh.

Vbi liuores in febre fiunt, prope affore mors significatur.

66 Τὰ πελιδνὰ γινόμενα ἐν πυρετῷ, σώτομον θάνατον σημαίνει.

Τὰ πελιδνὰ sunt quæ Græcis πελιώματα dicuntur, huiusmodique liuores si in corporis summis partibus cõtingant, in breui expectanda

A Aranda mors est. Extremam namque caloris natiui extinctionem & depopulationem præ se ferunt, vt in febrib. continuis ad initium tendentibus videre est νεκρώσεως γὰρ ὄντα καὶ σβέσεως τὰ ἐμπύτα διαπασίας σημεῖον ἡ ἄχρι ἄκρων ψύξις τε καὶ πτίλωσις ἐν ὀξέσι πυρετοῖς γινομένη, vt scribit Gal. Com. 2. in lib. 3. Epid. Cur autem eiusmodi liuores in extremis corporis partibus magis contingant, ab aliis Interpretibus est abunde dictum.

67 Οἷσιν ἐν πυρετῷ δήγματος τελευσῆ ὑμοειδέος χειλίνης ὑδατώδεα πολλὰ ἀναδιδούσης, ῥίζῃ· ἀσιτίαι δὲ ὠδὲ ἀκολουθοῦσι· καὶ ἱδρῶτες μὴ κατὰ πρόσωπον οὐ χρεΐης, καὶ χοιλίνης ὑγρῆς, καὶ ἢ μὴ καρδιαλγίης, ἢ τοι μακρότερον νοσήσαντες ἀθείπτλυμονικῶς τελευτῶσι.

Quibus cum febre lateris dolore accedente, aluus aquosa multa bile permixta transmittens alleuationem adfert, deinde vero cibos auersantur & sudoribus diffluunt, cum bene colorata facie ac humescente aluo, & dolor aliquis oris ventriculi succedit, ij diutius morbum trahentes pulmonum vitiis laborantium more intereunt.

B Casuum multorum concursus iste ex empirica obseruatione ductus est, atque adeo fortè ex morbo laterali in pulmonum inflammationem verso. In morbo laterali laborantibus & pulmonicis alui profluuium suspectum est ob virium exolutionem. Aluus tamen aquea multa & biliosa exonerans, naturam aliqua ex parte alleuat: non pro ratione tamen, ideoque ad tempus aliquatenus leuantur ægri exonerata materiæ quantitate, sed non tollitur morbus, statimq; redit ferè. Cuius rei significationē præbet deiecta appetentia & cibi fastidiū, sudoresq; multi irriti aut nihil alleuantes, materiæq; multitudine & virium imbecillitate ferè prouocati. In tanta igitur humorū copia, vbi fatiscentibus paulatim viribus nullam satis idoneam morbi solutionē molitur natura, non est absonum diutius morbum trahentes ægros, lenta corporis consumptione pulmonicorum more contabescere, aut μὴ πνιγμῶ, ἢ ῥωγμῶς, hoc est, cū strangulatu & gutturis stridore (sic enim ῥωγμὸν vertit Aurelianus) vt scribitur lib. de rat. vict. in morb. acut. Præsertim cùm ἀσιτίαι huiusmodi, quas pro ciborū fastidio & deiecta appetentia sumimus (quemadmodum frequenter ἀσιτίας pro ἀπεψίαις ponit Hippocr. naturalium functionū prostrationem ventriculi offensam, ac præcipuorū viscerum nutricationi subministrantium intemperiem denuncient. Floridus quoq; & flammeus faciei color cùm non raro suspectus sit Hippocrati, capitis repletionem & sanguinis copiam præ se fert, ac nonnunquam iecoris ac lienis incommoda sequitur, sæpe verò ac ferè semper pulmonum vitia præsagit, in iisq; malarum rubor cernitur. Quibus casibus qui conflictantur, assiduis humoribus diffluunt, aluos ex humorum acrimonia irritatas & fluidas habent, ac ex perpetua in ventriculum humoris degrauatione, & humoris maligna qualitate cardialgia laborant, & de oris ventriculi dolore conqueruntur. Quapropter nihil mirum est eos longa in pulmones defluxione tentatos, pulmonicorum more consumptos lenta corporis tabitudine deficere, aut tandem etiam suffocari. Codices quidā hanc sententiam diuidant in duo membra, sed nos exemplarium pluralitatem secuti sumus. Et certè non satis mihi videtur huius sententiæ lectio integra, & malim χοιλίνη ὑδατώδεα πολλὰ ἀναδιδοῦσα ῥίζῃ.

C

68 Πυρέσσοντι ἐν ἀρχῇ μέλαινα χολὴ ἄνω ἢ κάτω διελθοῦσα, θανάσιμον.

Febrium initio si atra bilis sursum aut deorsum prodeat, lethale est.

D Quod hic de febribus effertur, morbis quibuslibet recentibus tribuitur aph. 22. lib. 4. eamque sententiam his verbis exprimit Celsus, Et is consumitur cui protinus in recenti morbo bilis atra, vel infra, vel supra se ostendit.

69 Οἱ μὴ κατὰ ψύξιον ἐκ ἀπύρων ἐφιδρωῶντες ἄνω, δύσφοροι, φρενητικοί τε καὶ ὀλεθριοι ἐν ὀξέϊ.

Quibus adsunt superiorum partium tenues sudores cum perfrictionibus, nec sine febre, ij corporis incontinentia & phrenitide vexati, præceps periculum denunciant.

Paulò aliter scribitur hæc sententia Prorrh. 27. & Aristagoræ nomine, vt in re dubia & sola obseruatione nixa insignitur. Illud verò ἐν ἐξεῖ, idem quod ὀξέως sumimus cum Præceptore Hollerio, vt supr. ἐν ἐξεῖ ἀναθερμαίνοντες sentent. 36. aut vt in Prorrh. 86. ὀξέως ὀλισθρίων ponitur. Potest & ἐν ὀξεῖ periculi indignitatem in grauibus malis significare, vt passim & ab interpretibus sumitur. Est autē malignorum symptomatum connexio quædam, cuius propè designata est adumbratio quædam paulò supra sect. 53. Et verò per ἐφιδρωῶντες febris ardentis malignæ quædam vestigia pressius adumbrantur vt Prorrh. 7. illic enim πυρετὸς ἀθεψήτους, idem quod hoc loco μὴ κατὰ ψύξιον ἐκ ἀπύρων, significat. Codex vnus Regius manuscriptus recentior tamen, pro ἐφιδρωῶντες ἐφιδρῶντα habet, vitiosè tamen, vt & codex Asulanus ἐφιδρώοντα, & αἱ pro οἱ, sed tunc δυσφορεῖαι leg. esset vt in Prorrh.

E

70 Τὰ ἐπ' ὀλίγον ὀξέα δήγματα εἰς κληῖδα καὶ τὰ ἄνω πίπτοντα, ὀλέθρια.

Dolores sensim ingraescentes, si ad iugulum & superiores partes transeant, perniciem minantur.

F In naturæ motibus & motionibus, velut abscessibus, effluuiis, & materiæ quodam depositu, probatur semper impetus qui in inferiora procumbit, vt fusissimè nostris in lib. 2. Epid. Com. ostendimus. Sic enim in dolorum aut casuum concursu, qui superiora corporis petunt, vi morbi & malignitate, non naturæ sollicitatione fiunt, ideoque damno sunt τὰ ἐπ' ὀλίγον ὀξέα ἀλγήματα, sensim ingraescentes dolores diximus, partim vt eorum incrementa, partim verò damnosæ humorum transpositionis successionem indicaremus. Possunt etiam ἐπ' ὀλίγον ὀξέα ἀλγήματα intelligi qui pauco tempore ingraescunt dolores, vt visceris alicuius interni, aut membranæ succingentis non contemnenda phlegmone intelligatur, & dolores acuti, continui & stabiles inflammationis magnitudinem suspectent. Quo in casu ad iugulum & caput appetitur, eoq; ad superiora progressu peripneumoniæ in Phrenitidem transitus suspectatur.

71 Ἐν μακροῖσι ὀλεθρίοισιν, ἕδρης δήγμα θανάσιμον.

In longis periculis sedis dolor mortem affert.

G Istud indistinctè admodum prolatum (vt cætera multa) pronunciato fidem abrogat. Neque enim sedis dolor lethalis est, sed plærumque morbi solutionem per hæmorrhoidas procurat. Nisi igitur naturæ procuratione aut iudicationis modo fiat, vt in malorum accessione, damnandus est, non ideo tamen lethalis. Aut certè post longum & diu trahentem morbum, iam defectis viribus sedis inflammationem plærumque subortam intelligit, aut in illas partes depositam materiam, quæ vt plurimùm exitio est.

72 Τοῖσιν ἀθενέως ἤδη ἀκηκεμένοισι, μὴ βλέπῃ, ἢ μὴ ἀκούῃ, ἢ διαστρέφεσθαι χεῖλος ἢ ὀφθαλμὸν, ἢ ῥῖνα, θανάσιμον.

In his qui propter imbecillitatem non vident, nec audiunt, aut quibus labrum, aut oculus, aut nasus peruertitur, mors denunciatur.

H Hæc sententia ex aph. 49. lib. 4. & Prognost. 14. lib. 1. integritatem accipit. Neq; enim simpliciter mortem denunciant, sed tum si in febre assidua fuerint, & cum aliis indiciis pondus attulerint, ex facultatis animalis ac sensilis internecione, mortem in propinquo esse significant. Et ista etiam Celsus * in mortis notis reponit si labra & nares, oculique & palpebræ, & supercilia, aliquave ex his peruertuntur, isque propter imbecillitatem iam non audit, aut non videt.

* Cap. 6. lib. 2.

73 Ἐν πυρετοῖσι βουβώνος ἄλγημα, νοῦσον χρονίην σημαίνει.

In febribus ex glandularum tumoribus dolores morbi diuturnitatem prænunciant.

Glandularum tumores in febribus semper suspectam habent originem, cùm viscerum inflammationem, impuritatem, & magnam humorū corruptelam ac vitium prænuncient, ideoq; non est vero absimile ex abundante & maligno humorum penu, val-

deque affecta corporis habitu line, morbi diuturnitati velut alimentum subministrat: itidq; præcipuè humorum crassorum & frigidiorum copiam natura in huiusmodi glandulas, velut ad abscessum deponente. Alioqui certè humorum malignitate, magna viscerum corruptela & inflammatione, non parum suspecti sunt huiusmodi bubones, exitiumque minantur. A

Iudicationis cessationes in febribus, temporis quidem longinquitatem, non tamen perniciem inducunt.

24 Αἱ ἐν πυρετοῖσιν ἀκρισίαι, χρόνους μὲν ἐμποιέουσιν, οὐταρ οὐλέθριαι.

Ἀκρισίαι quæ iudicationis cessationes dicuntur, & nullam aut certè difficilem solutionem significant, malignorum & crudorum humorum sunt soboles, & dolores, aut diuturnitatem, aut mortem, aut etiam morborum reuersiones denunciant, vt scribit Hippocrat. libr. 1. Epid. Hæc igitur sententia indefinita est, & ad doctrinæ complexionem nisi adhibitis diorismis parum facere videtur. Etsi enim huiusmodi ἀκρισίαι naturæ robore morborum concoctione procurata, temporis diuturnitate in salubritatem verti possunt: par est tamen ad artis complexionem pronunciatorum vniuersales notiones in consilium adhibere, nec singularibus aut semel atq; iterum obseruatis casibus fidei authoritatem credere. ἀκρισίαι autem legimus ex manuscriptis duobus codicibus, etsi quidam ἀκρασίαι cum impressis habeant, quidam etiam ἀκρησίαι, quam lectionem adhibuisse videtur Caluus. ἀκρασία autem Hippocrati victus intemperantiam & incontinentiam ac luxuriam ex multa cruditate, crapula, venere, aliisque id genus significat, interdum etiam motionis imporentiam quandam ac virium exolutionem. B

Ex vehementibus doloribus obortæ febres, diuturnæ.

25 Οἱ ἐξ ὀδυνημάτων ἰσχυρῶν πυρετοὶ, πολυχρόνιοι.

Hæc quoque sententia circumscriptionem aut distinctionem requirit. Vehementes enim & acres dolores plærunque è medio ægrum sustulerũt, velut ægr. 9 lib. 1. Epid. Quòd si à materia multa, cruda & crassa, affectis etiam visceribus originem febres duxerint, ad illius concoctionem temporis diuturnitatem intercedere non temerè existimandum est.

Dementiæ in quibus ægri sunt tremuli, aut aliquid inuestigantium more sensim contrectant aut palpãt, phrenitim prænunciant. Quin & ad suram dolores, in his mentem emouent.

26 Αἱ δημώδεες, ψηλαφώδεες ἀδαφρόσυνες, φρενῖτιν μὲν σημαίνουσι. καὶ ἡ τῆς γαστρὸς ἐκπεμπόμενος πόνος ἐν τούτοισι, γνώμης ἀδιάφορον.

Sententia est 34. Prorrhetici in qua phrenitidis obscurum genus quoddam depingitur, paulo q; aliter enunciatur. Quomodo autem phrenitim simpliciter, aut etiam eam vehementem prænunciet, explicat Galenus in Prorrhetico. Quod sequitur de suræ doloribus ex sententia 36. Prorrhetici huc translatum, & prius sentent. 30. expressum, nullam necessitatem inuehit. Neque enim delirium portenditur, nisi ex materia relicta sura caput petat. Caluus hanc sententiam cum superiore obscurè admodum coniungit. C

Qui in febre assidua voce defecti iacent, & oculis cõniuentibus nictantur, hi euadũt quidem si post sanguinis ex naribus fluxum ac vomitum, ad loquelam & ad seipsos redeant. Sin verò secus accidat, cum spirandi difficultate celeriter intereunt.

27 Ὅσοι ἐν ξυνοχῇ ἄφωνοι κείμενοι, μύοντες σκαρδαμύσσουσι, ὧν αἵματος ῥυέντος ἐκ ῥινῶν ἐμέσαντες φθέγξωνται, καὶ παρ' αὐτῶν ἥκωσι, σώζονται. μὴ ἥκοντων δὲ τάχιστα, δύσπνοοι ἥκουσι θνήσκουσι συντόμως.

Vocis defectio in febre assidua virtutis animalis oppressionem significat, occupato à materiæ copia neruorum principio, ex cuius quidem degrauatione oppressa natura, motionum efficacitates implicatas habuit, ex eaq; imbecillitate nictationes & oculorum conniuentiæ originem traxerunt, vix sese aperientibus oculis ac subinde claudentibus, velut in dormiturientibus ac somno depressis accidit, vbi se continere volunt, neq; tamen præ grauitate possunt, sed subinde oculos claudunt & aperiunt. Quod si nictationes illas ad continentem genarum motum, quo assiduè conniuent oculi, referas, poterit oculorum instabilitas, inconstantia & volubilitas subindicari, atque ex humoris cerebrum afficientis qualitate delirium significari. Oculi namque incontinentes & instabiles (quales ἀσταθέας καὶ ἐνδεδυκυίας vocant, quique τοῖς πεπτοῖσι opponuntur) mentem è sede constantiæ deturbatam portendunt, ex Hippocratis doctrina. Naturæ igitur onere leuato, & per sanguinis effluuium depleto cerebro, ac vomitione humorum abundantia refusa, nil mirum est morbi solutionem ritè atque ordine procuratam, vocemq; expeditam, & mentem esse redditam. Alioqui credibile foret humorum copiam in pectus & pulmones illapsam, spiritales angustias præclusisse, ac ægrum difficultate spirandi breui iugulasse. Cæterùm cùm μύειν genarum oculos integentium sit officium, conniuere, vt σκαρδαμύσσειν nictari ex Plinio diximus. Est autem σκαρδαμύσσειν & καρδαμύσσειν (vtrumque enim scribitur Erotiano) τὸ συνεχῶς τὰ βλέφαρα κινεῖν. ἢ εἰς ὕπνωσιν ἄγειν. εἴρηται δὲ ἀπὸ τοῦ καρδάμου, ὃ αἱ τῆς πεσσείας κόπτουσι συνεχῶς τὰ βλέφαρα ὕπνῳ. Codex vnus manuscriptus Regius, ὧν αἵματος ῥυέντος ἐκ ῥινῶν ῥύσι, legit quam lectionem sequitur Asulanus, vitiosè tamen. D

Qui accessione correpti, postero die, grauius habent, iis malum denunciatur.

28 Οἱ λαβόντες τὸ αὔριον παροξυνθέντες, κακόν. E

Λαβόντες Hippocrati insolenter phrasi, accessione correptos, aut quos febris inuadit significare videntur, cum λαβὴ ὑποστάσιος, & λῆψις febrium insultum non insolenter eidem " denoter. Morbi igitur acuti, in quos febrium insultus cadunt, cum ferè diebus imparibus vexent, & motum naturæ subeant, si postero die ingraueſcunt, aut paribus diebus morbus moueatur, malum aut diuturnitas portenditur. Scribitur namque in aph. τὰ ἐν ἀρχῇ νοσήματα δύσκρητα καὶ φλυκτιδώδη. Cornarius λαβόντας tanquam ἀναλαβόντας sumit. " *Lib. 1. epid. const. 2.*

Quibus tertio die subsistit accessio & quarto ingraueſcit, malum denunciatur. Ac metus est ne huiusmodi accessiones phrenitim inducant.

29 Τρίτῃ ὑποχόντες τεταρτίῃ παροξυνθέντες, κακόν. ἁρπαγὴ καὶ φρενῖτις οἱ τοιοῦτοι παροξυσμοί.

Ὑποχόντες dicuntur quibus febrilis accessio subsistit, inhibetur, reprimitur aut differtur, ac intermittit. Quæ si quarto die ingraueſcit, morbi incrementum ac malignitatem denuntiat, quod iudicij spem opprimat. Neq; tamen necesse est huiusmodi accessiones in phrenitim incidere. Quidam ὑπερχόντες legunt (vt volebat Præceptor Hollerius) ac de accessionibus inualeſcentibus & vires sumentibus die tertio intelligunt. Quæ si quarto die ingraueſcunt, in superioris sententiæ notionem cadunt. F

Febres si alio die quam iudicatorio defierint, recidiuam metuere oportet.

30 Ὁκόσησιν ἐκλείποισιν οἱ πυρετοὶ μὴ ἐν κρισίμοισι, ἐπιτροπικόν.

Hæc sententia quæ dierum iudicatoriorum dignitatem commendat, confirmatur à Galeno Com. ad aphor. 61. libr. 4. vbi pro imparibus diebus iudicatorios accipi vult. In Prog. verò ad exactam iudicij disciplinam, bonæ solutionis signa etiam requirit. ὁκόσοισιν οἱ πυρετοὶ παύονται, μήτε σημείων γινομένων λυπηρῶν, μήτε ἐν ὑπερθύροις κειμένοισιν, ἀπορρήξας περιδέξεις καὶ τοιούτοισιν. Quod postea hic etiam repetitur. Qua de re plura quoque à nobis scripta sunt Commentariis nostris in lib. 2. epid. sect. 5.

Qui circa initia tenuiter febricitantes, ad iudicationem cum capitis pulsatione & vrina tenui ingraueſcunt, eos mentis emotione ac insuper peruigilio corripi nil mirandum est.

31 Οἱ ἐν ἀρχῇ λεπτοὶ μὲν κεφαλῆς σφυγμοὶ καὶ ὕδατος λεπτοὶ, πρὸς κρίσιν παροξύνονται, θαῦμα δὲ οὐδὲν εἰ καὶ παράκοπὴ καὶ ἀγρυπνίη γένοιτο. G

Λεπτοὶ

Λεπτοὶ hic accipimus τοὺς κατὰ λεπτὸν πυρέσσοντας eos qui tenuiter ac leuiter febricitant, non secus ac τὰ κατὰ λεπτὸν ἀλγήματα τὰ ἀδενῶν explicantur Galeno in Prorrh. hoc est tenues aut leues dolores. Eos igitur qui tenui & debili in speciem febre corripiuntur (βληχρὸν καὶ χλιαρὸν πυρετὸν vocat interdum Gal.) si postea ingraueſcunt cum capitis pulſatione & vrina tenui, nil mirum eſt delirio ac perugilio vexari. Capitis namq; pulſatio humorum acrium & calidorum in cerebro agitationem ac raptum cum vi a tenui significant, quod in mente emotis quotidie experimur. Ac certè videtur hic febris ea exprimi, quæ ex magna humorũ inæqualitate, & ex crudis craſſis plurimiſq; biliosis & acribus ſuccis permixtis originẽ traxit, & deſcribitur lib. 4. de rat. vict. in morb. acut. ũ iiſdem penè caſibus delirium ſuſpectans, niſi quòd illic vertiginis meminit. Quo certè ſententia iſta rectè referri poſſe videtur. Nil autem refert num ἐπ' ἀγρυπνίῃ cum quibuſdam codicibus legamus, ac mentis emotionem cum perugilio affuturã intelligamus, nũ verò ἐπ' ἀγρυπνίῃ inſuper etiam perugilium cum delirio indicet. Quam lectionem cum publicatis retinuimus. Sunt autem qui hic λεπτοὺς τοὺς λελεπτυσμένους καὶ σωματικομένους hoc eſt emaciatos & conſumptos intelligant, non video tamen quonam illud πρὸς κείσιν παροξυσμοῦ referant. Sed ſanè λεπτοὶ οἱ λεπτῶς πυρέσσοντες intelligi videntur, quod de leui febre nec dum incendij ſigna edente dicitur, quæ poſtea ad iudicium commota natura ingraueſcit, tuncq; malignitatem & æſtum prodit. Quod ſatis indicat ὁ τῆ κεφαλῆς σφυγμός. Etſi enim ad vehementes capitis dolores & arteriarum vibratum ex feruidiore materia ſublatis vaporibus referatur: ſolet tamẽ vulgi more hac nota ſæpe febris antea moderatæ & latentis intenſionem ac moram denotare. Velut lib. 7. epid. crebro per κεφαλῆς σφυγμὸν febris obſcuræ præſentiam arguit, quæ vix aliòqui niſi capitis & temporum pulſatione deprehenderetur, vt in Polycrate, Pythodoro, & Eratolai puero.

82 Ἐν ἐξέσι κίνησις, ῥιπασμός, ὕπνος παραχώδης, ἀσασμὸν ἐνίοισι σημαίνει.

In præcipitibus malis, corporis motio, iactatio ac turbulentus ſomnus, nonnullis conuulſionem portendit.

Κίνησις hic abſurdam in ægris motionem indicat, vt ῥιπασμὸς corporis iactationem & incontinentiam, ἀλυσμὸν καὶ ἀσπείαν exponit Galenus in Exegeſi cum ægri ἀνωμάλως διαρρίμματοι iacent, vt idem ſcribit in Prognoſtico, aut ἄπονται, δυσφορῶσι καὶ ἀνδρωδῶς ἔχουσι, lib. de rat. vict. in morb. acut. Sunt autem ea ſymptomata efferueſcentium & exagitatorum in corporis cauo & ventriculo humorum acrium indicia, & τῷ κάκωσιν σωματικὴν ἀρρωστίαν τε δηλοῦσθαι præ ſe ferunt, vt etiam ibidem ſcribit Gal. Ex quibus poteſt delirium induci, poteſt etiam conuulſio ſignificari, ſi materia ad neruos decumbat.

83 Αἱ παραχώδεες θρασύτητι ἐγέρσιες τῶν φρενῶν, πονηραὶ, καὶ ἀσασμώδεες. ἁλίσκεσθαι γὰρ μάλιστα ἱδρώτων. ἀσασμώδεες δὲ καὶ παραχήλου καὶ μεταφρένου δοκέουσι ψύξιες, ἀταρ καὶ ὅλου τοῦ σώματος, ἐν πύοισιν ὑμενώδεες ὑρήσιες.

Turbulentæ cum confidentia expergefactiones, quæ mentem emouent, malo ſunt, ac conuulſiones minantur, præſertim vero ſi cum ſudore contingant. Quin & ceruicis ad dorſi perfrictiones, cõuulſiones portẽdere videntur ac multo magis quæ totum corpus peruadunt, in quibus mictiones membranularum ſpeciem referunt.

Hæc ſententia ex duobus Prorrh. 112. & 113. conflata eſt, neq; tamen maiorem meretur fidem. Tumultuoſæ namq; ac confidentes per ſomnum exurrectiones, ſiue cum ſudore, ſiue citra ſudorem contingant, conuulſionem nulla ex neceſſitate prædicunt. Quam tamen magis ſuſpectant ceruicis & dorſi perfrictiones, ac multò magis quæ totum corpus peruadere videntur (etſi eam neque neceſſariò prænuncient) præſertim vero in quibus pelliculoſæ ac membranaceæ mictiones apparent, quæ crudam multam ac frigidam materiam neruos appetentem ſignificent: interdum verò ſummam corporis colliquationem ac neruoſi generis conſumptionem denotent. Quibus affectibus non temerè conuulſiones ſuccedere in dies videre licet. In eamq; ſignificationem mihi potius ſumi videntur ὑμενώδεις οὐρήσεις, quæ vel neruoſi generis colliquationem, vel materiæ neruos appetentis qualitatem demõſtrent, quàm ſi ex Prorrhetico aut codicibus manuſcriptis ἀφρώδεις aut πυώδεις, aut ἰσχνώδεις legas. Etſi namq; ὑπωδεῖς ὑρήσεις quibuſdam crudæ & incoctæ intelliguntur, mihi tamen vero fit ſimile apud Galenum in Prorrhetico ὑπώδεις pro ὑμενώδεις vitiosè eſſe ſcriptum, cùm ſcribit, δεῖ μέντοι καὶ ἀμφοῖν ὑπωδῶν χαφίνων. ὑμενωδῶν enim facili lapſu legendum exiſtimo, ac eam lectionem à Galeno ſignificari auguror, qua ὑμενώδεις ὑρήσεις mediæ coniecturæ inter ἀφρώδεις ac πυώδεις ad conuulſionem denotandam ponuntur, eaſq; intelligi quæ craſſam quandam materiam, crudam & flatulentam continentes, returbatæ membranis ſimilia quædã ramenta conuehunt, aut quæ viſcidam & frigidam pituitam membranis ſimilem vacuant. Neq; vero ὑπνώδεις ὑρήσεις apud Hippocratem temerè vſpiam reperiuntur, & poſtea hoc præſagio ὑμενώδεις ἔδειν conuulſionem denunciare ſcribitur. Quanquam etiam poſtea ſent. 264. vbi eiuſdem ſententiæ pars quædam repetitur, χειμωνώδεις ὑρήσεις ponuntur & à nobis probantur. δοκέουσι autem melius ex Prorrhetico quam δοκέουσιν hic legatur.

84 Αἱ ἐν κώμασι τῶν βαρυτάτων, ἀσασμώδεες.

Deſipientiæ cum ſopore conuulſiones minantur.

Obſcurum deſipientiæ genus ac ἀλογίαι τῶν βαρυτάτων innuuntur, cum graui ſopore & torpore oppreſſi ægri inſaniæ ſpeciem eludunt, & magna in ſomnum degrauatione delirium celant. Quod tranſmutationis genus & periculi plenum, paſſim ab Hippocrate damnatur. Qua de re ſcribit Galen. initio Prorrh. & in fine Com. 1. in Prorrh. & ſatis multa diximus noſtris in lib 3. epid. annot. Hic enim, vt alibi paſſim, κώματος nomine καταφορὰ inaudienda eſt, vt teſtatur Gal. in Prorrh. & in cap. 4. & 5. libelli περὶ κωμάτων. Cum igitur eiuſmodi in ſomnum degrauatio magnam habeat materiæ inæqualitatem, frigidam nempe putreſcentem ex qua ſopor excitatur, & calidam ac acrem permixtam deſipientiæ cauſam, phrenitis peſſima plærunque interdum mors non ſine conuulſionis miſerabili ſpecie denunciatur. Codices impreſſi ἐν κώμασι habent, ſed κώμασι cum interpretibus & manuſcriptis Regiis legimus. Quod vitium aliàs apud Hippocratem frequens eſt.

85 Αἱ ἐπ' ὀλίγον θρασύτητα τῶν βαρυτάτων, θηριώδεες, καὶ ἀσασμοὶ δὲ τῶν σημαίνουσιν.

Quæ ſenſim feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas euadunt. Quin & conuulſiones quoque prænunciant.

Sententia eſt 26. Prorrhetici, in quo conuulſionis nihil meminit. Sed huiuſmodi inſaniæ ac ferinæ deſipientiæ ferè cum conuulſionibus mortem afferunt. Quarum etiam meminit Prorrh. 123. quod etiam iſtius ſententiæ expreſſam habet effigiem, & poſtea repetitur hoc præſagio.

86 Ἐν τοῖσι μακροῖσι κοιλίης ὄγκοι ἐπάρσιες, ἀσασμώδεες.

Temerarij ventris tumores in morbis longis conuulſiones afferunt.

Tumores ventris qui præter modum ac præter rationem fiunt, cùm heterogenei ſint generis, nihil habent cum conuulſionibus commune, ideoq; ſe temerè adſcriptum videtur, vt ex hydropicis videre eſt, qui pluribus tumoribus abundant. Videtur verò ex Prorrh. 98. & 99. adumbrata hæc ſententia. ἔπαρσις autem idem quod ἔμφυσημα, tumorem omnem præter naturam Hippocrati ſignificat.

87 Τὰ δὴ νῦν παραχώδεα, ἀλγήματα, ὅπισθεν ἔχοντα ἐκ ῥινῶν, ἐκταῖα καθίσταται νύκτα, πονήσαντα ἐς τὸν ἄελιον, ἐφιδρώσαντα, κατενεχθέντα, βαρυτάτου γενόμενα, αἱμορροὴ λαμπρὴ, καὶ λύει τὰ πάθεα. Τὸ δὲ ὑδατῶδες ἔδειν τοιοῦτα σημαίνει.

Qui ſtatim ſine ratione perturbãtur, peruigiles ſunt: ſanguinẽ è narib. ſtillãtes, ſexto die noctu alleuãtur, poſtridie vero laborãtes tenui ſudore correpti & in ſomnũ delati delirãt, iis larga ſanguinis è narib. profuſio morbũ ſoluit. Cuius rei indicio eſt diluta vrina.

Concurſio eſt empirica quæ in vnius aut alterius ægri obſeruatione, hæmorrhagiæ ſigna plurima ſimul contulit, eamque futuram prædicit. Credibile vero eſt hoc in morbo magnam ineſſe vim craſſioris ſucci melancholici, ad atram bilem accedentis. Τὰ ἐσχάδε autem ægri dicuntur οἱ ἀλόγως παραπόμψοι, quod eſt indicium mentis leuiter oblæſæ, & phrenitidis rudimentum quoddam. Repetitur hæc ſententia Prorrh. 132. A

Qui cum his quæ ſupra dicta ſunt furioſa & vehementi mentis emotione tenentur, ij ſi tremuli euadunt, malignè habere iudicantur.

88 Μὴ τῶν ἐμπεπτωκότων, τῶν ὀξισαμβύων μελαγχολικῶς, ᾧ τρόμοδες γινόμενοι, κακοήθεες.

Contingit interdum vt exuſto ab atra bile reſtitante ſanguine, nec dum liberaliter ſatis effuſa per nares materia, ægri in furioſam & vehementem mentis emotionem efferantur, quæ ἔκπληξις μελαγχολική, poſteaq; πνευμόδης Hippocrati dicitur. Appetito igitur huiuſmodi humore neruorum principio, atra bile perciti fiunt, ac tremuli euadunt, tuncq; malignè admodum habent, parumque ſperabilis vitæ ſalus eſt. Rectè igitur hæc ſententia ſuperiori iungitur, licet & per ſe efferri poſſit, vt Prorrh. 14. & paulò poſt. Caluus pro καπνεχθέντα παρανεχθέντα aut aliud quid legiſſe videtur. B

Deſipientia cum difficultate ſpirandi & ſudore lethalis eſt. Quinetiam cum difficultate ſpirandi & ſingultu, mortem adfert.

89 Παραφροσύνη ἐν πνεύμονι ἰδρῶτι θανατώδης. θανατώδης ἐν πνεύμονι καὶ λυγμῷ.

Ἐν πνεύμονι ex manuſcriptis codicibus Regiis legimus cum interpretibus, πνεῦμα autem Hippocrati ſimpliciter elatum difficultatem ſpirandi ſignificare teſtatur Galenus lib. 3 περὶ δυσπν. & in Exegeſi, vt πνευματώδεις καὶ πνευματίας anhelatores & ſuſpirioſos vocat, interdum τοὺς πνευματωδεῖς, hoc eſt, τοὺς μέγα καὶ πυκνὸν ἀναπνέοντας, vt exponit Galen. Com. 3. in Prorrh. Huiuſmodi igitur reſpiratio incendium internum ac inflammationem cùm denunciet, non longè abeſt à periculo, diffluētibus ſudore ægris ex virium imbecillitate. Neq; tamen cuiquam mirum videri debeat, hoc difficultatis ſpirandi genus quo increbreſcit ſpiritus, cum delirio hic iungi, quod delirij magnitudinem inflammationis internæ cauſa ſuperet, ideoq; leui παραφροσύνης appellatione deſipientiam eleuet. Quod multis in locis Hippocrati aliàs familiare eſt, vt ſatis conſtat ex Galeno lib. 3. de diff. ſpirandi, & nos in Epidemiis ſcripſimus. Singultus quoq; in huiuſmodi reſpiratione, quod ad internam phlegmonem inſignem ac præcipuè hepatis conſequatur, ex aph. 58 lib. 5. & aph. 17. lib. 7. non temerè mortem intentat, cùm etiam conuulſionis rudimenta præ ſe ferat, humorum acrimonia & feruore irritato ventriculi oſculo, inſignibus ad ſenſum neruis prædito. Quòd ſi quis communem & publicatam lectionem retineat, de thoracis ſuppuratione intelligenda veniet, quando puris huiuſmodi collectio ex concepto incendio delirium excitabit, & dimanantibus ſudoribus ægrum ad exitum perduxerit. C

Quæ in phreniticis manifeſta apparent inſomnia, probanda ſunt.

90 Ἐνύπνια τὰ ἐν φρενίτιδι ἐναργῆ, ἀγαθόν. D

Sententia eſt Prorrhetici 5. quæ tamen hic aliam habet notionem. Sunt autem phreniticis inſomnia manifeſta, quæ turbulentis & perturbatis opponuntur. Ea vt variam & confuſam vaporum materiam in cerebrum ſublatorum, ita magnam corporis perturbationem ſignificant. Quæ verò manifeſta ſunt & euidentia, ac veris ſuis formis animæ prætenſa, ea animi firmitudinem ac minorem quoq; perturbationem, tum ſtabilem humorum & ſpirituum ſedationem præ ſe ferunt. Aut certè quæ in phreniticis apparent manifeſta inſomnia ad phrenitidis denunciationem valere exiſtimandum. Eoque ſenſu cum Prorrhetico conſentiet hoc præſagium. Codex vnus manuſcriptus Regius pro ἐναργῆ ἐν αἰχῇ non ſine mendo legit, cuius lectionis etiam meminiſſe videtur Caluus, qui vtranque lectionem adhibuit.

In phrenitide albicans deiectio ac torpor, malum denunciat. His ſuccedens rigor peſſimus.

91 Ἐν φρενίτιδι λεύκη χώρησις λευκή, καὶ νωθρότης κακόν. ῥῖγος τούτοισι κάκιστον. E

Huius ſententiæ explicatio ex Prorrh. 13. aſſumenda eſt. Illic namq; Archecratis nomine, & particulæ (ἄρα) additione quodammodo in dubium vertitur, & in obſeruatione empirica fidem tuetur. νωθρότης autem quæ eſt animalium functionum ac ſenſationum ſymptoma, cùm ex frigidis, craſſis, glutinoſis, & tardis ſuccis originem ducat, non temerè huiuſmodi caſibus ſuccedit. Præceps namq; vitaliratis exitium, ac calidi natiui omnimodam extinctionem deſultorij huiuſmodi caſus ac tranſmutationes ſignificant, velut ex phrenitide & continuis vigiliis, veternus, ignauia & ſopor. Sic νωθρὸν κατάφορά in phreniticis lib. 3. Epid. in ſt. peſt. exitium attulit. In his rigor cùm viribus iam confectis accidat, non iudicationis ratione, perniciem denunciat, quod etiam vulgus agnoſcit, & damnatur Prorrh. 35.

In Phreniticis cùm omnia circa initia moderatè & ſedatè ſe habeant, ac ſubinde permutentur, malum denunciatur.

92 Ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἐν ἀρχῇσι τὰ ὀπίσω ἔχοντα, πυκνὰ τὲ μεταπίπτοντα, κακόν. F

Ex Prorrh. 12. videtur hæc petita ſententia & aliquantulum diminuta. Crebras verò in phreniticis permutationes etiam Prorrh. 28. damnat, vbi & quænam hic crebræ permutationes intelligantur, Galenus fuſiſſimè explicat.

In vehementi & furioſa mentis emotione accedentes tremores, exitio ſunt.

93 Τῶν ὀξισαμβύων μελαγχολικῶς, οἷς τρόμοι ὀπιγίνονται, κακόν.

Hęc ſententia cum Prorrh. 14 & ſententia 88. paulò antè expreſſa conuenit. In atra enim bile percitis tremores cum neruoſi generis intenſam reſiccationem ac motionis imbecillitatem præ ſe ferant, extremam perniciem denotant. Quare τὸ κακὸν hic exitio eſſe diximus, quod κακόηθες in tanti mali ſignificatione nimis leue eſſe ſcripſerit Gal. & τὸ ἐπάτως ἰλιγγιῶν expoſuerit.

Vehementi inſania detenti, tremuli, cum crebra ſputatione, metus eſt ne phrenitici euadant.

94 Οἱ ὀξισάμβυοι μελαγχολικῶς, τρομώδεες γινόμενοι καὶ πτυαλίζοντες, ἦ ἐπὶ φρενιτικοί. G

Πτυαλισμὸς frequentem ſputationem & crebram oris ſaliuationem ſignificat, quæ ex humidiore ac imbecilliore ventriculo, tunicæ continuitate os humectante, aut ex cerebro in palatum humoris copiam refundente oritur, vt ſcribit Gal. Com. in Prorrh. 1. In phreniticis verò plærunque annotatur ob laborantem mentem, vt αὐαχθεμψὶς πυκνή, præſertim ſi vtraque ſit inanis & irrita. Etſi interdum etiam ex meningum cerebri inflammatione, tenuis humoris vt ichoris aliquid in palatum & fauces exudare conſpiciatur, velut in pleuritide & ophthalmia laborantibus oculis accidit. Cùm igitur libri huius autor diſperſa phreniticorum ſigna temerè colligeret, πτυαλισμὸν ex Prorrh. 13. & 31. huc adſcripſit, etſi vero ſimilius eſt vomitionem ab huiuſmodi crebra oris ſaliuatione quā phrenitidē ſperari oportere. Codices Regij manuſcripti omnes has duas ſententias (vt par eſt) coniungunt, vnamq; hoc modo efficiunt. τῶν ὀξισαμβύων μελαγχολικῶς, οἱ τρομώδεες γινόμενοι, καὶ πτυαλίζοντες, ἤρα γε φρενιτικοί. Quam lectionem ſecutus videtur Caluus.

Vehementer & acutè mente emoti, ſi febris iterum repetat, phrenitici euadunt.

95 Οἱ ἐκπλαγέντες ὀξέως ὀπιπυρέξαντες, φρενιτικοὶ γίνονται. H

Sententia eſt 15. Prorrhetici, vbi ὀπιπυρέξαντες σὺν ἱδρῶτι legitur. Codices manuſcripti duo Regij ὀπιπυρέξαντες ὀξέως legunt, non ſine ratione. Cuius lectionis meminit Gal. in Prorrh.

Phrenitici parum bibunt, ex leuibus ſtrepitibus facilè irritantur, tremuli ſunt aut conuulſionibus tentantur.

96 Οἱ φρενιτικοὶ βραχυπόται, ψόφου καθαπτόμενοι, τρομώδεες ἢ ἀποσπώδεες.

A Βραχυπότῳ ex Prorrh.16.legimus,duobus codicibus manuſcriptis nixi. Quin & Galen.lib.3.περὶ λοιμ. & lib 5.loc.affect. in phrenitidis notione βραχυπότας legit. Aretæus quoq; in Phrenitidis curatione βραχυπότας phreniticos facit, hoc genus phraſis exprimens,etſi alio ferè ſenſu. Cæterùm captæ mentis indicium eſt rata in phreniticis potio,cùm magna linguæ reſiccatio, & affectio calida & ſicca inexplebilem ſitim faciat,cuius extinctio animalium ſenſationum proſtrationē præſagit. Exemplarium bona pars βραχύποτον legit,quam lectionem vt ſuſpectam aſteriſco ſubſignat Aſulanus.eamq; ſequuntur interpretes & βραχύποτα ὑφ' ὑγροῦ καθαπτόμενοι φρενιτικοί intelligunt,ὡς βραχυπότα ὑφ' ὑγροῦ καθαπτόμενοι,qui vel minimis ſtrepitibus irritantur & percelluntur, quòd ab his vel nullo negocio in furorem agantur,& in totum abalienentur. ἐξυήκοοι γὰρ ἀπὸ ὑφ' ὑγροῦ καθαπτόμενοι φρενιτικοί,vt ſcribit Aretæus Galenus quoq; in Prorrhetico τοὺς τὰ βραχύποτα ὑποπτυμβους interpretatur,quod maximè ſint ſuſpicaces & facilè irritabiles,ideoq; vel re leuiſſima ſtatim perturbentur,& quouis ſtrepitu promptè deterreantur. Alias autem vocis huius notationes in Prorrhetico adB ſcripſimus. Sunt qui iſtud etiam ad ſtrepitum qui inter bibendum editur & ſonum qui inter labendum ex potione auditur referunt,cuius cauſa in ſummam œſophagi reſiccationem reiicienda eſt. Tremoribus autem & conuulſionibus tentantur phrenitici ingraueſcente morbo & prope iam affectis viribus,ex inſuperabili neruoſi generis imbecillitate & reſiccatione. ἐχ ὅλως ἢ τὰ ἄλλων τοῖσι φρενιτικοῖσι τὰ κάρτα πονέει. μάλα γάρ τοι ἀσθενεῖς φρενιτικοί. vt ſcribit Aretæus in phrenitidis curatione.

97 Τὰ ἐν φρενιτικοῖσι νεαρικῶς τρόμοδεα, θανάσιμα. In intenſa phrenitide tremores lethales.

Tremores in phreniticis multis reſcriptis ſugillantur ab Hippocrate,valdeq; iis affectis accidunt & ad extremam perniciem adductis,vt ſcribit Galenus Comm.1.in Prorrh.in eoſq; frequenter deſinunt,vt teſtatur Prorrh.9.ex quo translata eſt hæc ſententia. Mirum tamen ſubit cur contra Galeni mentem νεαρικὸς τρόμος iunxerit Caluus.

C 98 Αἱ περὶ ἀναγκαῖα παράφρονες, κάκιστα, αἱ ἐκ τούτων παρεξιοῦσαι, ὀλέθριοι. Deſipientiæ quæ circà neceſſaria fiunt peſſimæ, & quæ ex his ingraueſcunt,exitium portendunt.

Mentis error qui fit circa opinabilia & quæ δόξαστὰ aut ἐνδόξα vocant,leuius malum facit,quàm ſi in neceſſariis & his quæ æternitatē à natura nacta ſunt alienatio fiat. Tunc enim planè depoſitam mentem & valde læſam,ac bile occupatam iſta ſignifi ant, quæ promptiſſimè concepto incendio in atram vertatur, & μανικὸς παράφρων aut ἀνειώδης inuehat,cùm leues illæ deſipientiæ veluti madidorum aut ægrorum vanæ ſpecies,ex efferueſcente ſuccorum beneuolentia ortæ,momentaneos caſus faciant. Sic ioculares deſipientiæ & quæ cum riſu fiunt minus ſuſpectæ ſunt,quàm quæ graues & ſeriæ,& quæ cum ſtudio fiunt, vt ſcribitur aphor.55.lib.6.Hic ergo ἀναγκαῖα dici videtur τὰ ἀσπούδαια. res graues & ſeriæ,aut actiones vitæ neceſſariæ,& quæ vitam tuentur, quarum certe negligentia valde ſuſpecta eſt. Sunt & ἀναγκαῖα Hippocrati, quæ dicuntur violenta & quibuſvis adhibetur,& ἀνάγκη quibus vis omnis continetur,libris de fract.ἀναγκάω etiam Erotianus ἀπὸ τῆς βίας ex Bacchio poni ſcribit. Quę certè nullum hic D habent locum. Non igitur abs re quæ ex his ingraueſcunt deſipientiæ,exitio ſunt,quod in vehementes & furentes mentis emotiones tendant. Quidam codices has ſententias,diſtinguunt,verùm mihi aptè coniungi videntur. Codices Regij manuſcripti,αἱ ἐκ τούτων παρεξιοῦσαι legunt,eodem prope ſenſu.

99 Αἱ παράκρουσις, φωνῆ κλαδώδεϊ, γλώσσῃ ἀσπασμώδεϊ, καὶ αὐτοὶ τρομώδεες γινόμενοι, ἐξίστανται. σκληρυσμὸς ταύτῃσι ὀλέθριον. Deſipientiæ cum voce ſtridula,linguę reuulſione, ac ipſi quoque tremuli,vehementem mentis alienationem ſignificant. In his durities aut aſperitas perniciem minatur.

Sententia eſt Prorrh.19.à Galeno explicata,vbi tremor ad linguam & vocem refertur,quæ fit tremula & interciſa,reuulſis præ ſiccitate neruis vocalibus. Intremiſcit verò lingua,ob nimiam ſiccitatem imporenti animali facultate:ac tremori coniuncta eſt conuulſio,reſiccatis muſculis & ad cerebri intemperiem compatientibus. Hic verò tremor ad ægros & totum corpus refertur, E quod ſymptoma phreniticis ob nimiam reſiccationem familiare eſt.& paſſim annotatur. Ad quam totius quoque corporis, aut cutis ſcabrities & aſperitas conſequitur. Hic quoque Cornarius lectionem Prorrhetici ſecutus videtur,& γλώσσης ἀσπασμὸν τρομώδεις,& αὐδὰς τρομώδεις γινόμενα legiſſe.

100 Αἱ παρεξαδυνατισάντων παράφρονες, κάκιστα. Deſipientiæ quæ iam admodum fractis & debilitatis viribus ſuccedunt,peſſimæ ſunt.

Sententia eſt Hippocratis Œconomiam redolens,ex Prorrh.9.translata, nulla tamen (vt illic) nominis circumſcriptione deformata. Sunt autem οἱ παρεξαδυνατίσαντες (vt exponit Gal.Com.3.in Prorrh.) οἱ παρακεκμηκότες πρὸ δυνάμεως, καὶ οἱ μὴ ἐκλύσεως. Codices manuſcripti Regij in Prorrh.παρεκδυνατίσαντων pro παρεξαδυνατισάντων legunt,paulum à genuina deflexa lectione, ex quibus παραπαδυνατίσαντων legi debere coniiciendum eſt,non immutata notione,niſi recepta eſſet omnibus codicibus & Galeno poſtrema lectio. Sunt namq; προαπαδυνάσαντες iam longè antè defatigati & fracti,velut viribus deficientes,vt ὑπὸ λιμοῦ ἀπαδυνάσης dicuntur fame enecti,confecti,& qui præ fame deficiunt. Et hæc quoque Erotiani eſt lectio,qui προαπαδυνατίσαντων alia notione ſumit pro iis qui antea voce defecti ſunt.

101 Τὰ ἐν φρενιτικοῖσι πυκνὰ μεταπίπτοντα, ἀσπασμώδεα, πονηρά. Crebræ in phreniticis permutationes, conuulſiones denunciant,ac prauæ ſunt.

Sententia eſt Prorrhetici 28.fuſiſſimè à Galeno explicata. Caluus duplicem appoſuit huius præſagij verſionem, parum tamen Hippocratis mentem eſt aſſecutus.

102 Οἱ ἐν φρενιτικοῖσι μὴ καταψύξιος πτυαλίζοντες, μέλανα ἔμεσιν δηλέουσι. Crebræ in phreniticis cum perfrictione ſputationes,nigrorum vomitionem prænunciant.

Aliis verbis,eadem tamen notione,effertur Prorrh.31.πτυαλισμοὶ inter vomitionis ſigna accenſentur ab Hippocrate, cùm exoneranda materia in ventriculo coit,& quod ſeroſius eſt regurgitat,crebraq; ſaliuatione expuitur. καταψύξις quoq; quæ totius corporis perfrictionem indicat,comparatam intra naturam ad motum & noxiorum expulſionem ſignificat, interdum etiam humoris vomitione refuſi qualitatē præ ſe fert,non ſecus ac in vomitionis præſagio præcordiorum frigus adſcribit Hippocr. in Prognoſtico. Nigrorum autem vomitum affore ex ſuccorum aſſatione & aduſtione in phreniticis,nil mirum eſt, in quibus nigra ſæpe refunduntur,ac qualia apparent ſi aquæ atramentum permiſceas. Habes accommodatum huic ſententiæ luculentum exemplum ægr.12.lib.1.Epid.in quo hac de re ſatis multa ſcripſimus.

I 103 Τοῖσι ποικίλως ἀρρωστέουσι καὶ παράκρουσι, πυκνὰ κωματώδεσι παρεσδέχεσθαι λέγε μέλανα ἔμεσιν. In his qui variè morbum trahunt & mente mouentur,ſi ſubinde ſopor incidat,prænuncia expectandam eſſe nigram vomitionem.

Temeraria eſt & ſine ratione obſeruata concuſſio. Varia autem morbi & inæqualis materia, varias affectiones & diutius trahentem morbum facit, quique nullam ſtatam aut propriam conſtitutionem ſeruet,ſed frequentem habeat caſuum ommutationem. In his mentis emotio cum frequenti ſopore nigram vomitionem non neceſſario elicit, niſi phrenitidem prius ſuſpectaueris.

104 Τὰ προξιοῦμενα τόπον ἀσπασμώδεα, κάτοχα. Quæ conuulſionis in morem affligunt, ea altum ſtuporem(catochum vocant)inducunt.

Aliter effertur hæc ſententia Prorrh. 161. & ad aurium tuberculorum prædictionem facit, ad quam etſi deſultorio quodam modo viam munit hic author,tamen eam ne leuiter quidem hic adumbrauit. Conuulſiones membrorum initiis cùm non temerè ex plenitudine fiant, redundantem magnam in cerebro humorum copiam ſignificant, ex qua neruoſum genus afficitur, &

mentis arce occupata, sopores & alti stupores (catochos dicunt) oriuntur. Quem in sensum simplex huius sententiæ notio trahi potest. Quod si (vt in Prorrhetico) abscessuum ad aures significationem elicere velis, non abs re ex huiusmodi redundante crassorum & crudorum succorum in cerebro copia, ad aures tubercula proditura sperabis, cùm scribat Galenus, ἢ πίνω ἢ ταῖς παρωτίσι ἄλογόν ἐστι σὺν ταῖς ἀσασμώδεσί τε ἢ κωματώδεσι χεσνίζουσι γίνεσθαι, μέλλοντος τοῦ κάμνοντος. Hoc igitur modo τὰ κάτοχα τὰ πάνυ καταχῆ ὑπερέχοντα significant. Quod si & redundantis humoris conditionem, & morbi naturam spectaueris, possunt stabiles, firmos, inhærentes aut pertinaces morbos denotare, quod τὰ κάτοχα τὰ βιβαίως ἱδρυμένα ἢ οὐ κατιχόμενα νοσήματα quibusdam præ se ferant, vt scribit Gal. Com. 3. in Prorrh. Codices quidam ἀσασμοτερομώδεα τρόπον habent. Quam lectionem etsi agnoscit Gal. in Prorrh. eam tamen sugillat. A

Parui in longis morbis aurium tumores, si subinde sanguis è naribus profluat, & tenebricosa vertigo excitetur, exitio sunt.

105 Τὰ παρ' ὦτα ἐπάρματα ἐν μακροῖσι μικρά, αἱμορῤῥοΐδεα ἢ σκοτώδεα ἐπιφαινόμενα, ὀλέθρια.

In longis morbis cùm magna sit materiæ frigidæ & crassæ copia, sæpe à natura abscessus tentantur, quos quidem humorum multitudini respondere oportet, alioqui huiusmodi excretiones & abscessus nullum adferent leuamentum. Sic enim lib. 2. Epid. probat Hippocrates πῶς ἀποσύσῃ ἀξίως τὰ παρεόλκης τῶν νοσημάτων γινομένης. Subinde verò sanguinem profundere, morbi peruicaciam ac naturæ imbecillitatem ostentat, cùm degrauantem materiæ copiam vno impetu exonerare nequeat. Quin & tenebricosa vertigine vexati, magnam spirituum agitationem ac natiui caloris imbecillitatem significant, qui humores conficere nequeat, ac proinde plurimos in flatus conuertat. Dicuntur autem σκοτάδεες Galeno οἱ ἐν ταῖς κινήσεσι σκοτούμενοι, qui inter mouendum tenebricosa vertigine ac caligine rotantur. Qui cum valde affectis sint viribus, exitium in longis morbis non abs re minantur, quod eas ad morbi diuturnitatem alacriter supersesse oporteat. B

Febres vertiginosæ & cum tenuis intestini morbo, & sine hoc, perniciem intentant.

106 Οἱ ἰλιγγώδεες πυρετοὶ ἢ αὐτὸ ἰλεὸν καὶ μετ' ἰλεοῦ, ὀλέθριοι. C

λυγγώδεες habent exemplaria manuscripta quædam, quod λυγγώδεες πυρετοὶ dicantur Hippocrati vsitata phrasi, febres in quibus diu singultiunt ægri, aut per totum morbi decursum singultus intenditur, vt scribit Galenus Comm. in libr. de rat. vict. in morb. acut. Febres igitur huiusmodi singultuosæ periculi plenæ sunt, vt supra diximus, cùm internam viscerum phlegmonem, præcipuéque hepatis indicent. Quod si ἰλιγγώδεες febres retineas, vertiginosæ febres intelligentur, in quas subinde vertigines incidũt, & in quibus ægri perpetuò offusas menti caligines ac nubes sentiunt, crebra q; spiritus circumuolutiones ac rotationes, ex pleniore humidi & crassi succi in cerebro à flatibus distenti copia. Ac per se huiusmodi casus satis suspecti sunt, & plærumq; magna inducunt deliria, vt nil necesse sit ad morbi perniciem ileum adiungere, quod sit alterius naturæ & generis, & vt plurimum ex sese exitialis. At cum singultu huiusmodi ilei esse possunt, sed non sine exitio, vt scribitur aph. 10. libr 7. & hoc Præsagio postea repetitur. Exemplaria quædam ἰδίων pro ἰλεῶν habent, eamq; lectionem probabat Præceptor Hollerius, & pro sudoribus accipiebat. Nam & ἴδιος ἱδρὼς dicitur, alioqui ἴδιος τόπιγος, hoc est æstum præfocantem significat, & ἴδιος πύρετος exponit Helychius. Idem ἰδιῴ, ἰδεῖ, ἀγωνιᾷ, & ἰδίειν ἰδεῶν explicat. D

In anhelatoribus & suspiriosis febris postea acuta, cum præcordiorum contensione perfrigeratis, magnum circa aures tumorem expectare oportet.

107 Τοῖσι πνευμαΐζουσιν ἐοῦσι πυρετὸς ὕστερον ὀξύς. μετὰ ὑποχονδρίου ξυντόνου καταψυχθεῖσι, παρ' οὓς μέγα ἔσαρμα.

Sumpta est hæc sententia ex Prorrh. 164. Quos enim illic πνευματερφύες, hic πνευματίας dixit, vt libr. de rat. vict. in morb. acut. τὺς πυκνὸν ἀναπέοντας exponit Gal. Eamq; ob causam sententias istas coniunximus, non repugnantibus exemplaribus manuscriptis, quod etiam Caluum fecisse animaduertimus. Hic igitur ὑποχόνδριον ξυντονον vocat, quod illic ὑποχόνδριον σκληρὸν, præcordiorũ distentionem cum tumore subfrigido, indicans abscessuum sobolẽ potius quam phlegmonem, quæ sanguinis ex naribus profusione soluitur. Exemplaria quædam manuscripta πνευματίην pro πνευματίας habent quod magis est Ionicum, reliqua omnia πνευματίοισιν, non sine mendi suspicione tamen. Nam quos alibi πνευματίας vocat, hi πνευματίους dici non temerè alias reperias, sed πνευματικὺς potius & πνευματερφύες in Prorrhetico. Ex hac etiam Prognosi Prorrheticum illud emendare licet. E

Lumborum atq; inferiorum partium dolores quibus febris etiam accedit, si relictis inferioribus septũ transuersum appetant, tum verò præsertim exitio sũt si aliquod periculosum signum accesserit. Quod si reliquorum signorum nullum periculum ostenderit, futuræ suppurationis metus est.

108 Οἵσιν ἂν ἐν πυρετῷ ὀδύναι γένωνται περὶ ὀσφῦν ἢ τὰ κάτω χωρία, φρενῶν ἅπτονται, ἐκλείπουσαι τὰ κάτω, ὀλέθρια, ἤγουν τελευτὴν ἤ τι σημεῖον πρόσηνται. πονηρὸν δὲ τὸ ἧσσα σημεῖα μὴ πονηρὰ γένηται, ἔμπυον γένεσθαι ἐλπίς. F

Celebratur hæc sententia in Prognostico, quod effecit vt has sententias temerè disiunctas in codicibus publicatis coniungeremus, melioribus etiam exemplaribus freti. Eam his verbis explicat Celsus cap 7. lib. 2. Si à coxis & ab inferioribus partibus dolor in pectus transit, neq; vllum signum malum accessit suppurationis eo loco periculum est. Huiusmodi quoq; dolorum occursationes ad superiora, ἀϊάδεσμοι vocat in Prorrh & damnat sent. 69. & 83. Asulanus ἐκλείποισιν vitiosè pro ἐκλείπουσι legit, & ἔμπυον γένεσθαι pro γένηται. Caluus hanc verò Hippocraticam sententiam ita obscurauit, vt vix quid elicias statuere possis.

In pueris febris acuta cum alui suppressione & perunigilio, calces velut iactare, ac calorem mutare, & ruborem contrahere, conuulsionem minatur.

109 Παισὶν ὀξὺς πυρετὸς καὶ κοιλίης ὑπόστασις μὴ ἀξυπνίης, καὶ ὃ ἐκλακτίζειν, καὶ ἐξαλλάσσειν, καὶ ἐρυθρὸν γενέσθαι, ἀσασμώδες. G

Ex Prognostico quoq; illustratur hæc sententia, vbi de puerorum in febre conuulsionibus agit, quibus promptissimè tentantur, ob alimenti cruditatem, & ex lactis vitio acrimoniam, tum vero neruosi totius generis imbecillitatem, vt testatur Gal. Comm. ad aph. 25. lib. 3. & Com. 3. in Progn. Hic autem ἐκλακτίζειν ponitur, quod est calcitrare, calces iactare & cædere, qua dictione materiæ agitationem & feruorem subindicat, ac corporis incontinentiam, qua pueri ῥιπάζονται, & commoti humores neruorum principiũ facilius tentant. Cuius loco in Prognostico ἐκπαγλοῦσθαι & κλαυθμυρίζειν posuit, quod est perterreri ac lugere aut plorare, vel (vt Gal. exponit) φοβηθῆναι σφοδρῶς. Quæ cùm sint pueris familiaria ob rationis infirmitatem, ac humorum ex lactis corruptione os ventriculi grauantiũ vitium, aut cerebrum exhalationum acrimonia replentium, merito φίβους in ætatum morbis, pueris adscripsit Hipp. aph. 24. lib. 3. Nec verò infœliciter ἐκλακτίζειν ex voce κλαυθμυρίζειν consequi aut cogitatione deduci poterit, cùm pueri lugentes aut eiulantes assiduè calcitrent aut calcibus impetant, indeque maximè, non corporis contensione, eiulatus vehementiam prodant. Regia exemplaria manuscripta quædam ἐκλύζειν pro ἐκλακτίζειν legunt, quod de vehementi singultu dicitur, & cùm sit conuulsionis velut rudimentum quoddam, eam informare certè potest. Cuius etiam lectionis vestigia prope subsecutus videtur Caluus, & κλύζειν ac ἐκλευκαίνεσθαι, aut aliud quid tale legisse, cùm (subluereq; exalbescereve) dixit, alieno planè sensu. Ex quibus scriptionibus etsi vitiatis, confidentior aliquis certi aliquid eruere posse speraus, κλαῖσαι potius quàm ἐκλύζειν legendũ esse coniiciat, quod flere & eiulare significat. Et certè Celsus ex Prognostico assiduè plorare dixit hanc sententiam dilucidis verbis exprimens. Si in continua febre puero venter nihil reddit, mutatur q; ei color, nec somnus accedit, ploratq; is assiduè, metuenda neruorum distentio est Nõum quoq; est & planè insolens ὑποστάσιος nomen, etsi huic authori non infrequens postea, pro alui suppressione ac retentione, quam in conuulsionis causis nõ temerè accensent Hipp. & Gal. Et aph. 25. lib. 3. αἱ σκληραὶ κοιλίαι ad conuulsionum in pueris propensionem adscribuntur. ὑποστάσιες quoq; Hippocrati humorum subsistentias ac collectiones, cum intro subsistũt ac remorantur, aliàs significant, vt

cant, vt Prorrh.2.& lib.de art. τὰ ἐν δὲ μυσὶ ἢ ὑγρὰ exponit Gal. vt pluribus aliàs scripsimus. Quam tamen vocis obscuritatem reformidantes quidam, κοιλίης ὑπίσασιν legunt, vsitata Hippocrati locutione, qui ὑπίσασιν ad alui suppressionem non ratò accommodat in Prorrh. vt creberrimè ὕρη ὑπίσασιν, αἵμη δ' ὑπηρίσιος ponit. Colorum porrò variam mutationem, vitiosam plurium humorum qualitatem denotantem, ponit in Prognostico, cùm hîc tantùm sanguinis copiam ex ruboris contractione indicet.

110 Τὰ δὲ ὑπνώδεα καχώδεα ἀγρυπνα, μέλανα ἢ τὰ σιώδεα, αἱμορροΐ ἔνια.

Qui statim sine ratione perturbantur, peruigilio torquentur, nigra & compacta ex aluo demittunt, interdum sanguinem è naribus profundunt.

Coitio est empirica ex multis hæmorrhagiæ obseruationibus temerè instituta, ideoq; ambigua. Interdum enim sanguinem fundere scribit, nulla necessitate imposita. In hæmorrhagiæ autem signis τὰ βαραχώδεα ac peruigilium passim meritò celebrantur, vt antea quoq; sæpe. 87. Est vbi aluus restricta ob materiæ motum deprehenditur, ac nigrorum & compactorum secessus reficcata aluo & ab ardore vehementi exucta humiditate obseruatur, qualia hîc μέλανα τὰ σιώδεα, nigra & colligata aut compacta vocat. Sic in sanguinis per nares refusione μελάναν ἀβαχώρησιν ἢ δίοδον, ἢ κοιλίης ὑπίσασιν, aut κοιλίαν ὑπισᾶσαν, & πρὸ χαίρα ὑπίσκληρον apposuit in Prorrhetico. Et Prorrh.41. nares sanguinem stillantes sugillantur, κοιλίης ὑπολελαμμένης σμικρὰ μέλανα ἀπυρα δέδεα ἐξίει αἰόγλια χαλάσης. Codices Regij manu scripti quidam μελάνδετα pro μέλανα ἢ τὰ legunt. Qua voce etsi suspecta, nigra excrementa colligata significare voluit, ac fortè μέλανα σιώδεα. Huius sententiæ pars ex Prorrh. 132. desumpta videtur.

111 Τὰ ἀγρυπνήσαντα ἐξαίφνης ἀγυσμῷ, αἱμορροέῃ, δήλως τε ἢ ἰὼ ἢ προερρύηκεν. ἠεάγε ἢ μεταφείξαντες ἐπ' ὀλίγον πρειψύχοντες;

Qui insomnia vexantur cum subita corporis iactatione & inquietudine, iis sanguinem è naribus eruperurum sperare oportet, idq; præsertim, si quid antea profluxerit. Animaduertendum verò num in modicè perfrigeratis id post horroris sensum contingat.

Nulla hîc certa hæmorrhagiæ spes est, quòd in ambigua sententia nulla necessaria ad sanguinis profluuium signa describantur. Repetitur tamen Prorrh.136.etsi non minus confidenter, vbi pro ἰὼ π προερρύηκεν, ἰὼ μὴ π προερρύῃ, scribitur, pugnante quidem sensu, eodem tamen recedente sententia. Nam peræquè profluxurum sanguinem sperare oportet, siue quid profluxerit, velut hæmorrhagiæ rudimentum tentante primoribus diebus natura, vt tãdem certo ad iudicium die vires in sanguinis profluuium effundat, siue nihil priùs experta, collectas vires in firmam iudicij diem cum fœnore reseruarit. Neq; etiam hæmorrhagiam exprimunt horror aut corporis perfrictio, etsi sanè materiæ agitationẽ & naturæ conatũ significãt, neq; ideo perfrictionis in Prorrh. meminit.

112 Περὶ δὲ τοὺς προξυσμοὺς βήσσοντες, ἢ ἐφιδρῶντες μικρὸν, κακοήθεες.

At verò qui per accessiones tussiunt & tenuiter exudant, ij malignè habere iudicandi sunt.

Codices quidam istud cum superioris sententiæ extremo coniungunt & sententiã vnam efficiunt, vt ad perfrigeratos & inhorrescentes referatur. Secutus sum tamen omnes interpretes qui secorsum efferunt. Initiis autem accessionũ leues tusses sæpe irritantur ex materiæ agitatione, interdum etiam destillatione, idq; sine periculo. In his sudores intempestiuè nulla naturæ promotione procurantur. Codices Regij manu scripti quidam pro βήσσοντες βοήσαντες habent, alij etiam βοήσοντες, quos secutus videtur Caluus.

113 Ἐς πλευρὴν ὀδύνης καὶ πνιγμοῦ περισφιγμένου, ἤτοι ἐμπυοῦται.

Ad lateris dolorem insuper accedente strangulatu, suppurationis futuræ spes est.

πνιγμὸς hic ὀρθόπνοιαν & eam spirandi difficultatem indicat, quæ non nisi arrecta ceruice & exporrecto collo obitur, ex spiritualium organorum angustia & præclusione, vt antea, cui interdum succedit suppuratio, interdum verò strangulatus & subita internecio, vt experientia quotidiana constat, ex qua, velut ex obseruatione, ducta est hæc sententia, cùm longè sint plurima alia & fida suppurationis indicia ex Prognostico in animi notione reponenda. Præsagium tamen istud locum aliquem habere potest in lateris morbo ad suppurationem iam tendente.

114 Οἷσιν ἐν σπειρέῃ φλυζάκια κατὰ πσῶ δὲ σῶμα ἐκφύῃ, θανάσιμον, μὴ γινομένου πυώδεος ἀποσήματος. μάλιστα δ' ἐθέλει γίνεσθαι τούτοισι πρὸς ὦσι.

Quibus per febres assiduas pustulæ toto corpore enascuntur, lethale est, nisi quid purulentum abscedat. In his verò præcipuè adnasci ad aures tubercula solent.

φλυζάκια φλυκταίνας exponit Galenus Com.4. in lib. de rat.vict. in morb. acut. & pustulas significant quæ toto corpore erumpunt, papularum genus & ἐξανθημάτων, quos varos vocant. Ea acrium & efferuescentium malignorum humorum sunt soboles, vbi à natura in cutis laxitatem & corporis superficiem amandantur, eamq; velut excretione lancinant & pungunt. φλυκταινίδες dicuntur initio lib.2. Epid. Galenus verò in Exegesi, ψυδράκια exponit, etsi non nihil differre videntur. Oriuntur autem huiusmodi pustulæ in febribus malignis, verna præcipuè humorum expurgatione & ebullitione, quo tempore ἐξανθήσεις ἰλιάδας subnotat Galenus tuncq; ferè salutares sunt. Nam quæ ad autumnum feruntur, humorum sæuitia & feritate magis infamantur. Cùm igitur huiusmodi pustulæ humorum corruptelam expurgent, in ἀποστάσεως κατ' ἀπόθεσιν genere non temerè reponuntur, easq; naturæ viribus solicitari oportet & coqui, alioqui si fatiscente natura cursum remorentur aut subsistant, periculum creabunt maximum. Quod his verbis mihi innuere videtur huius Præsagij author (μὴ γινομένου πυώδεος ἀποσήματος.) Siue namq; hoc nomine pustulas donet, siue alterius alicuius abscessus eruptionem significet, naturæ certè procurationem requirit. In his verò febribus assiduis quibus coniunctæ sunt papulæ huiusmodi, ferè suboriri ad aures tubercula solent, quæ non leuiter suspecta esse quotidiana experientia docet, in quibus ægerrimè couualescunt ægri, ac non nisi magno negotio releuantur. Quò sanè huius sententiæ extremum retulimus, etsi aliorsum detorqueri possit. Exemplaria Regia omnia manu scripta φυζάκια pro φλυζάκια habent. φλυζάκια verò à φλύω & φλύζω deducuntur, quod est Hesychio αἰάζω, vt sint αἱ ἀποκαύσεως φλύκταιναι, aut τὰ ἀποκαύσεως ἐν σαρκὶ ἀπασήματα, pustulæ velut ambustæ, & in corporis planitiem efferuescentes aut erumpentes ex humorum acrimonia exortæ, qualia ἐξανθήματα κεκαυμένα θερμῇ, ὡς πρὸ πυελίτιδος, vocat lib.7. Epidem. & quæ lib.5. Epidem. οἷα τὰ ὑπὸ κωνώπων δήγματα nominat, aut quæ (vt aliàs scribit) τὸ σῶμα ὑπὸ κωνώπων ἐγκεκαυμάτισται, hoc est corpus velut à culicibus commorsum & afflictum reddunt. Galenus tamen aliam nominis notationem respicere videtur, cùm φλυζάσης βλυστὰς, & φλύσσει ὑγραίνει exponit ex lib.2. Epid. vt illic restituimus. Ea certè omnia in pustularum genere Celso censentur lib.5.

115 Ἐν ὀξέϊ πάμπυ ἔξωθεν πρειψύχεσθαι, τὰ δ' ἔσωθεν καίεσθαι ἢ διψῶ, κακόν.

In præcipiti morbo, si partes externæ perfrigerentur, internæ verò vrantur, ac sitis vrgeat, malum denunciatur.

Hæc sententia ex media Hippocratis Oeconomia hausta est, multisq; in locis repetitur, præcipuè verò aph. 48. lib. 4. & 74. lib. 7. & aph. 1. & 26. lib. 7. & initio lib. 2. Prognost. Eamq; sic expressit Celsus. Seruari is non potest, cui febre non quiescente exterior pars friget, interior sic calet, vt etiam sitim faciat. Huiusmodi autem inæqualitas inflammationis internæ ac nobilium viscerum vehementiam indicat, aut caloris natiui extinctionem, velut in febribus ardentibus exitiosis contingere solet.

116 Οἱ συνεχέες ἀφ' ἑτέρης ἐπιτείνοντες, ἐπικίνδυνοι.

Febres assiduæ, quæ tertio quoque die intenduntur, in periculum ducunt.

117 Οἷσιν αἴ ποτε πυρετὸς ἀφαλίσῃ, ἀκίνδυνον.

Si quibus aliquando febris intermiserit, periculum abesse significat.

Aphorismus est 43.lib.4.ex quo deductæ sunt hæ duæ sententiæ,quæ ideò,vt illic,coniungi possunt. Eas autem febres quæ neq; tertio quoque die leuantur in malis signis valetudinis reponit * Celsus,vt neque terrere debere eam febrem scribit, quæ eodem die finita est,ac ne eam quidem,quæ quamuis longiore tempore euanuit, tamen ante alteram accessionem ex toto quieuit, sic vt corpus integrum (quod εἰλικρινὲς Græci vocant) fieret. † Eæ quoq; febres, quæ certum habent circuitum & ex toto remittuntur, tutissimæ sunt, maximeq; curationes admittunt.

* Cap.4.lib.2. † Cap.12.lib.3.

In febribus longis, aut tubercula , aut ad articulos dolores proueniunt, quos neque tamen temerè fieri existimandum est.

118 Ἐν μακροῖς πυρετοῖσιν, ἢ φύματα, ἢ ἐς ἄρθρα πόνοι ἐγγίνονται, καὶ ἰῶ ἀλγέωνται οὐκ ἄχρηστοι.

Aphorism.est 44.lib.4. & 65.lib.7. febres diuturnæ cùm plurimam habeant crudam,frigidam & crassam materiam , concoctione aut abscessu vt plurimùm,interdum etiam excretione liberantur,vt acutæ & præcipites sudoribus ac iudicatione.Sic li.4.de rat. vict.in morb.acut.in febribus longis abscessus ad aures ac collum annotat. Et lib.6. Epid.sect.4.aph.1. τὰ παρ' ὑς in diu trahentibus febribus adscribit, καὶ ὅτι τύπισιν εἰς ἄρθρα ἀφίσασι. φύματα verò cùm aliàs sæpe omnes corporis tumores in quamcunq; corporis partem erumpentes significent , hìc certè ea quæ abscedere nata sunt denotant, quod indicat Celsus qui hanc sententiam explicans , abscessus vocat,quòd in totum corpus abscedant,eoq; velut humorum depositu à febribus vindicent.Verba Celsi sunt cap. 7.lib.2.Quibus autem longæ febres sunt,his abscessus aliqui,aut articulorum dolores erunt.Quo magis mitor Caluus secundum aures tubercula dixisse,nisi si ἐπάρματα legit,aut rei consecutionem ex Hippocrate lib.de rat.vict.in morb.ac.aut 6. Epid.expressisse sibi visus est. Codex Regius vnus manu scriptus ἄρθρων πόνοι habet,eadem sanè notione , nisi quòd reliqui omnes vno consensu εἰς ἄρθρα πόνους habent,qua locutione humorum in articulos decubitum,aut abscessum enixè magis exprimunt, à quibus vindicare poterit vrina multa, crassa & alba,ex aphor.74.lib.4.& aphor.2. sect.4 lib.6.Epid. Neque verò ista temerè fieri existimandum est,cùm naturæ procurationem præ se ferant, tandemq; concoctione malorum exitum solicitent , nisi si pleniorem ciborum suspectum reddunt.ex aph.45.lib.4.& 66.lib.7.

In præcipiti morbo,capitis dolor,& præcordia reuulsa , nisi sanguis ex naribus profluat, ad phrenitidem deueniunt.

119 Κεφαλαλγίη ἐν ὀξέϊ, ὑποχόνδριον ἀνεσπασμένον, μὴ ῥυέντος αἵματος ἐκ ῥινέων, ἐς φρενῖτιν τελέσαται.

Duplex est lectio. Quædam exemplaria Regia manu scripta cum impressis, κεφαλαλγίῃ legunt, vt sensus sit reuulsa præcordia in morbo acuto capitis dolorem, non profluente ex naribus sanguine, ad phrenitidem deducere, deuoluere, conuertere & immutare. Alia etiam exemplaria manu scripta κεφαλαλγίη habent , vt capitis dolorem & sursum tractum hypochondrium , nisi sanguis ex naribus effluat,in phrenitidem cedere ac deuolui,aut deuenire indicent, morbumq; eò tendere ac degenerare. Cæterùm inter communia hæmorrhagiæ signa , capitis dolor accensetur in Prognostico & lib.1. Epidem. vbi ξυμπάσης δὲ μετ' ἐδωδὴς adscribitur, cum hypochondrium ex nulla propria affectione,intrò retrahitur,aut contrahitur,sed septi transuersi aut cerebri, velut neruorum principij, communione. Interdum namque cerebro ex longo interuallo grauato , ac per febrium incendium plurimis vaporibus, aut biliosis & acribus humoribus oppleto, tandemque ipsa febrium intentione resiccato neruorum principio, affectionis conspirationem sentit septum transuersum, neruorum communione consentiens , ac siccitatis impendio rese velut contrahens , hypochondrium ipsum intro vellicat ac velut abripit. Ipsum etenim septum transuersum aut phlegmone tentatum, aut resiccatione contensum,aut à succingente coltas membrana retractum,præcordiorum reuulsionis causa est,vt scribit Galenus Com.2.in Prorr. & Comm.2.in lib.3. Epid. Quo in casu non temerè conuulsionis,aut intensissimi delirij & phrenitidis suspicio oritur. Quod etiam exemplum Philistæ libr.3.Epide.comprobat,in quo ῥῖψιν εἰς τὸ ὑπο ὑποχόνδριον , hoc est, intrò vergere & inclinari posuit Hippocrates,nullo proprio hypochondrij affectu,sed ex septi transuersi affectione intro retracto & reuulso,vt illic scripsimus. Est & ἀνεσπασμένον ὑποχόνδριον in viscerum internorum phlegmone,& in plurimis phrenitide tentatis , vt scribit Galenus Comment.2. in Prorrhetic. Verùm cùm ad hæmorrhagiæ fidem , materiæ sursum motæ momentum prouideri debeat , τὸ ἀνεσπασμένον ὑποχόνδριον, nullo proprio subsistente in præcordiis affectu, ad Hippocratis rescripta rectè mihi accommodari videtur, idque quodam naturæ nutu & ad superiora contentione fieri dicitur, in qua contractione neque dolor,neque inflammatio subest. Mirum autem videri non debet si subsistente sanguinis profluuio, ex facilè putrescentis sanguinis corruptela,phrenitis portenditur,quam certè liberalis hæmorrhagia subleuasset.

Febres lipyriæ , non nisi per choleram effusa bile, soluuntur.

120 Τὰ λειπυρικὰ, μὴ χολέρας ἐπιγινομένης, οὐ λύεται.

Febris lipyria ex genere continuarum censetur , in qua interna ardent , extrema verò frigent , nec nisi ex interno incendio aut viscerum phlegmone ortum habet,vt satis patet ex Gal Comment.2. in Prognost.& Comm. ad aph.48 lib.4. Aëtius verò Tetrab. 2.sermon.2. cap.89. Lipyriam febrem accendi ab erysipelate circa ventrem consistente scribit. In huiusmodi ergo viscerum inflammationibus, in cauum corporis serosis, aut biliosis & acribus collectis humoribus, choleram gigni non est à ratione alienum, ex qua bile effusa, phlegmones internæ remiserint aut penitus constiterint , iudicatione naturæ vi per vomitum & deiectionem biliosam tentata,quam hic choleram vocat. Cholera autem ex flaua bile originem ducit , vt scribit Galenus Com.ad aph.30. lib.3. Cuius etiam causam facit acres,mordaces & biliosos succos Comment.4.in lib. de rat.vict. in morb acut.Caluus τὰ λυπεῦντα molestantia dixit,ac nescio an febres lipyrias ab anxietate & molestia sic dictas intellexerit.τὰ λυπεῦντα tamen melius scribitur,quòd corporis externa λείπῃ πυρὸς vt scribit Aëtius,interno exæstuante foco.

Morbus regius si ante diem septimum accesserit, malum significat:septimo autem,nono,vndecimo,ac decimo quarto,iudicationem adfert,dum præcordia non induret. Quod si secus contingat, res in dubium vertitur.

121 Ἴκτεος τοῦ μὲν τὰ ἑβδόμης ἡμέρης ἐπιγιγνόμενος, κακόν· ἑβδόμῃ δὲ ἢ ὀγδόῃ, ἢ ἐνδεκάτῃ, καὶ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, κρίσιμον. μὴ σκληρύνων ὑποχόνδρια. ἢν δὲ μὴ ὑπολιασῃ.

Hic morbus regius qui in febribus obuenit inaudiendus est,vt aph.63.& 64.lib.4.diserris verbis ponitur,vnde huc translata est hæc sententia.Cuius explicationem abundè scripsimus nostris in lib.1. Epid.annot. & in Hermocrate lib.3. Epid. Exemplaria autem Regia manu scripta omnia hìc ὑποχόνδριον legunt.

Crebræ iisdem perseuerantibus casibus morborum reuersiones,impendente iudicatione sanguinem profundentes,nigram vomitionem excitant. Quinetiam tremulos ægros faciunt.

122 Αἱ πυκναὶ ξὺν τοῖσιν αὐτοῖσιν ὑπάρχουσι ἐπιστροφαὶ, τοῖσι κρίσιν αἱματώδεες, μελαίνων ἔμετον ποιέουσι. γίνονται δὲ καὶ τρόμοδες.

ξὺν τοῖσιν αὐτοῖσιν phrasis est Hippocrati valde vsitata,præcipuè libris Epidem.vbi iidem perseuerant casus,aut eadem affligunt symptomata, velut in Prorrh. ξὺν τοῖσιν αὐτοῖσιν ἰόντες dicuntur,quibus eadem perseuerarunt,vbi morbus diutius traxit. Credibile est igitur in diutius trahente morbo, atque iisdem perseuerantibus, crebras fieri morborum reuersiones. Præceptor Hollerius ξὺν τοῖσιν αὐτοῖσι per eadem interualla explicabat, & ad dierum criticorum periodos referebat , vt recidiuæ iisdem dierum interuallis fierent , velut per quaternarios,vt si morbus die septimo desierit, ac vndecimo repetierit,aut si morbus iudicationem die vndecimo subierit,recidiuam verò decimoquarto attulerit.Nigram verò vomitionem fieri nihil est necesse,nisi diminuta & subsistens sanguinis profusio aliqua ex parte vacuata materia, relictos humores torrefecerit, & ex longo morbi tractu cumulato vitio, ac subsecuta intemperan-

perantia plurimi exaſſati ſucci in ventriculum redundarint, ſæpiuſque varios & permixtos vomitus excitarint. Quod in dies ipſa ægrorum obſeruatione experimur. Tremuli fiunt autem ægri, diuturnitate morbi & frequentibus recidiuis imbecilla redd ta natura, & affecto genere neruoſo. Caluus περὶ κρίσιν omiſit, quæ verba tamen in omnibus quotquot videre licuit exemplaribus obſeruauimus. Aliter etiam ferè repetitur hæc ſententia in his Præſagiis poſtea.

123 Τὰ ἐν τεταρταίοισι πυρετοῖσι ἀγρύπνεματα προξυνόμενα τεταρταγωνὴν ποιέεται, καὶ θερμώδεα αἵματα διαχωρέει.

Qui in febribus tertianis ingraueſcunt dolores tertianarum naturam aſſumunt, & ſanguinis grumos per ſeceſſum egerunt.

In febrium tertianarum inſultibus plærunque inuadunt dolores, qui tertiani generis morbum faciunt, & eius naturam præ ſe ferunt, aut tertio quoque die cum febris tertianæ acceſſionibus repetunt. Id quod indicat materiam quodammodo in partes quaſdam diſceſſionem feciſſe, quæ & cum febris periodo ſæuitiam exercet, & eundem febris typum humoriſq; motum retinet. Crebrî namq; videntur in tertianis circuitibus laterum dolores, qui ſingulis acceſſionibus irritantur, aliàs verò quieſcunt. Quos ideò tertianarum febrium naturam aſſumere dicit, quòd tertio quoq; circuitu repetant, eſtq; vero ſimile ab eodem humore foueri. Sanguinem autem concretum excerni non admodum eſt neceſſe, idq; ex obſeruatione dependet cuiuſdam ægri lateris dextri dolore affecti, in quo hepate vitiato, grumoſæ per aluum deiectiones effundebantur.

124 Ἐν πυρετοῖσι καὶ φλέβα τὴν ἐν τῷ τραχήλῳ σφυγμὸς καὶ πόνος, ἐς δυσεντερείην ἀποτελευτᾷ.

In febribus, venæ quæ eſt in ceruice pulſatio & dolor, rem ad inteſtinorum difficultatem deducit.

σφυγμὸν antiquis dici de partium inflammatarum pulſu, deinde ad omnem arteriarum pulſum, earumq; percuſſum violentum & maximè conſpicuum accommodati, ex veterum monimentis aliàs docuimus. In huiuſmodi ergo arteriarum pulſu, vbi & dolor humorum collectionem, & naturæ ad ſuperiora motum ac momentum ſignificat, hæmorrhagiam potius quàm inteſtinorum difficultatem præſagias, niſi (quod ſæpe fit) viis interceptis irrita ad ſuperiora naturæ promotio, prouidentia quadam & humorum reuocatione & tranſpoſitu in inteſtinorum alueum aut alias inferiores partes materiam deponat: Quod aliàs multis contigiſſe ſcribit libro primo Epidem. qui ex febre ardente poſt ſanguinis ex naribus eruptiones, εἰς δυσεντερώδεα κατάστασιν ἐξεχώρησε. Quibus etiam poſt longum morborum tractum, εἰς δυσεντερώδεα ἐπελάβησαν, hoc eſt, res ad inteſtinorum difficultatem deducta eſt, eandem quam hîc phraſin vſurpans. Sic libro ſecundo Epidem." & paulò pòſt in hoc Præſagio (ſent. 128.) in euidente & manifeſta humorum ſurſum latione, vbi conſpicua apparebat arteriarum pulſatio, & facies benè habita cum præcordiorum contenſione ac tumore, non abs re liberalem ſanguinis ex naribus profuſionem aut conuulſionem ſuſpectat Hippocrates. Quibus velut ſubſiſtentibus, in coxendicum dolorem morbum demitti ſcribit. " Sect. 6.

125 Τὸ μεταβάλλον πολλάκις χρῶμα καὶ θερμασίῃ, χρήσιμον.

Frequens coloris cum calore mutatio, bono eſt.

Hoc indiſtinctè ſcriptum iudicij aſſenſionem pauliſper ſuſtentat. "Etenim in aphoriſmis & libello περὶ κρισίων huiuſmodi inæqualitatem damnat Hippocrates, & vbi corpus modò calidum, modò frigidum eſt, & color alius ex alio fit, longæ valetudinis tractum ſuſpectat. Quod etiam repetit Celſus c. 5. lib. 2. In Prognoſtico quoque ὁμαλῶς θερμὸν τὸ σῶμα commendatur, huiuſmodi verò inæqualitas damnatur, quòd multiplicem naturæ contentionem, variumq; cum morbo certamen aut affectionum pluralitatem indicet, vnde & longus morbi tractus non abs re expectandus eſt. Quod effecit vt quidam hîc κείσιμον, non χρήσιμον, legendum exiſtimarint, quòd in ea naturæ cum morbo concertatione, velut de tota lite iudicium impendeat, naturaq; ſpirituum calorem contra morbum tanquam ſuccenturiatas copias immittat. Quædam etiam exemplaria καὶ θερμασίῃ legunt. Quam lectionem ſecutus videtur Cornarius & Præceptor Hollerius.

" Aphor. 40. lib. 4.

126 Τοῖσι χολώδεσι πνεῦμα μέγα, καὶ πυρετὸς ὀξὺς μετὰ ὑποχονδρίου, ἔντασις, παρ' ὃς ἀφίξησιν.

In bile redundantibus magna ſpiratio cum febre acuta & præcordiorum contenſione, abſceſſum iuxta aures promouet.

Tam ſunt hæmorrhagiæ communia quàm abſceſſuum ad aures ſigna, magna ſpiratio & præcordiorum diſtentio, cùm naturam cum calore ſurſum vehi, & humorum ex inferioribus ſedibus ad ſuperiora momentum & tranſpoſitum ſignificent. Niſi ſi fortè χολώδεας addidit, quòd ſanguinis profuſio in ſucculenta ſanguinis beneuolentia liberaliùs contingat, abſceſſus verò ad aures materiæ calidæ copiam frigidæ permixtam ad huiuſmodi momentum requirunt.

127 Οἱ ἐκ μακρῶν ἀναλαμβάνοντες βύσιοι, μηδὲν ὀφελέοντες, ὑποτρέφουσι κακοήθεις.

Qui ex longa valetudine ſeſe recolligentes cibum bene ſumunt ac nihil proficiunt, ij malignè relabuntur.

βύσιοι dicuntur οἱ τροφὴν λαμβάνοντες καὶ ὀρεγόμενοι, vt exponit Galenus Comment. ad aphor. 31. & 32. li. 2. ex quibus tradu&a eſt hæc ſententia, vt ſatis apparet. Illîc enim de his qui ex morbo conualeſcunt agitur, qui initio cibum appetentes, tandem eum faſtidiunt. Hîc igitur ὑποτρέφει, reflecti, relabi, ac conuerti ad inappetentiam ſignificat, quam ἀποπίαν καὶ ἀπορεξίαν vocat. Alioqui ὑποτρέφειν meliùs de morbi reuerſione ac recurſu diceretur, niſi poſtea quoq; hoc † Præſagio ὑποτροφὴ αὐτὴ ἡ ὑποτροφὴς poneretur, quam in notionem pro recidiua ſumpſerunt omnes interpretes. κακοήθεας autem quædam exemplaria legunt non κακοήθεις.

† Sent. 257.

128 Οἷσιν ἐν πυρετοῖσι φλέβες αἱ ἐν κροτάφοισι σφυγματώδεες, καὶ πρόσωπον ἐρρωμένον, ὑποχόνδριον μὴ λαπαρὸν, χρόνιον. καὶ ὀδυνῶνται χωρὶς αἵματος ῥύσιος ἐκ ῥινῶν πολλῆς, ἢ λυγγὸς, ἢ ἀσμοῦ ἢ ὀδύνης ἰσχίων.

Si venæ temporum in febribus pulſent, & facies bene habita fuerit, abſque præcordiorum mollitie, longum fore morbum ſperare oportet, qui nec ſine liberali ſanguinis ex naribus profuſione, aut ſingultu, aut conuulſione, aut coxendicum dolore, deſinet.

Obſcura eſt hæc ſententia ſed apertioribus verbis ſcripta li. 2. Epid." & lib. περὶ κρισίων repetita, & abundè à nobis explicata noſtris in li. 2. Epid. Commentariis. Quod autem hîc de temporum arteriis effertur, li. περὶ κρισίων de arteriis ſimpliciter dicitur, quanquam & ibidem de manuum arteriis, vt & lib. 2. Epid. repetitur, χρόνιον verò quod totum locum obſcurat, his verbis in ſuperioribus locis explicatur, χρονίη ἢ νέβος γίνεται: vt mihi mirum videatur quomodo Caluus χρόνιον ad ὑποχόνδριον retulerit, refragante omninò ſenſu. Exemplaria quædam manu ſcripta χρόνιοι habent, & ad ægros referunt ex literæ conſecutione, quò etiam refertur καὶ ὀδυνῶνται. Quidam etiam codices ὀδυνῶνται legunt, ad morbum referentes. " Sect. 6.

129 Ἐν καύσῳ κοιλίη καταῤῥαγεῖσα, θανάσιμον.

Aluus in febre ardente affatim prorumpens, mortis periculum adfert.

Iſtu l ἀδιορίστως ſcriptũ magna indiget circũſcriptione. Eſt enim vbi morbo eunte in iudicationẽ, & coctione à natura ſuperato, aluus effuſa febris ardentis materiã deponit, vt ex rigore iudicatorio euenire ſcribit Gal. Com. ad aph. 58. li. 4. Quòd ſi crudo adhuc morbo, aut ægro debili aluus affatim prorumpat, cùm in graui morbo magna ſit virium indigentia, eas proſterni & ægrũ ad internecionem duci metus eſt. Quamnam igitur aluus affatim prorumpens diſtinctionem poſtulet, indicat Galenus Com. 2. in Prorrh.

130 Ἐκ κοιλίης ἀγήματος ὑπερπόνου πυρετὸς καυσώδης, ὀλέθριον.

Febris ardens ex laborioſo ventris dolore, perniciem minatur.

ὀδύνην ἀλγηδόνα laboriosum & vehementem dolorem vocat, qui ex phlegmone aut viscerum internorum erysipelate ortum habet velut aphor. 66. lib. 4. ταῦτα τὰ ἀπὸ λάγνα πόνοι ἰχυρός. Tunc enim valde malignum & intensum incendium oritur, ac febris A
lipyriæ genus est, non secus ac febrem ardentem in lipyriam tendere ac degenerare scripsit Hippocr. libello περὶ κρισίων. In huiusmod. igitur casu præsens imminet pernicies propter vehementia & maligna symptomata, quæ his febribus succedunt, velut extremorum refrigeratio, sitis intensissima, cæteraq; huiusmodi, quæ passim in Hippocratis doctrina sugillantur.

In febre ardente laborantibus, si aurium sonitus cum visus hebetudine & ad nares grauitate accedant, nisi sanguis ex naribus profluat, furiosa & vehemens mentis emotio metuenda est.

[132] Ἐν τοῖσι καυσώδεσιν ἤχων παρεσημοιδέων μετ' ἀμβλυωπιοῦ, καὶ κατ' ῥῖνας βάρος, ὀξέα πνεύματα μελαγχολικῶς μὴ αἱμορραγήσαντες.

Signa sunt hæc hæmorrhagiæ criticæ ex media Hippocratis Oeconomia desumpta, quæ vt plurimùm febres ardentes soluit, ita si subsistat non diffiato sed computrescente sanguine, insania ac furiosa mentis emotio meritò portenditur. Ex Prorrh. 18. deprompta est hæc sententia, vbi hæmorrhagiæ nulla mentio, & à Galeno explicatur. B

In febribus ardentibus tremores delirio soluuntur.

[133] Τοὺς ἐν καύσεσι τρόμους, παραφροσύνη λύει.

Placitum est 26 lib. 6. aphorismorum, quod lib. περὶ κρισίων ab Hippocrate repetitur. Hìc autem impropriè verbum λύειν (vt alibi passim) de humorum transpositu ac translatione effertur, cùm penitus ægrum non absoluat, sed veluti morbi successio quædam potiùs enascatur. Quod efficit vt quidam hoc in aphorismo λύειν pro succedere capiant. Familiaris tamen admodum est huius impropriæ solutionis phrasis Hippocrati.* Sic ἴκτεος μαλάκου soluit, & febris ipsa (quod maximè mirum videri potest, vt ait Celsus) quibus præsidio est ea tollit. Sic conuulsiones, si postea cœpit, ex toto tollit, aphor. 26 li. 2. & præcordiorum dolores, si sine inflammatione sint, finit, aph. 40. lib. 6. aut iecinoris vehementem dolorem succedens febris soluit aph. 52. lib. 7. & tenuioris intestini morbum ex vrinæ difficultate leuat, aph. 44. lib. 6. & τὰ μανικὰ πυρετοῦ ἐξαίφνης παραχώδεα λύσιν, vt postea scribitur hoc præsagio. Idem C
quoque lib. 2. Epidem. † μαλάκου τοῦ μεγάλου νοσήματος ἐν ὀξέσι ῥηγμῖνι λύσιν facit. Ibidem etiam comitialis morbi coxendicum dolorem, oculorum peruersiones, occœcationem, testium tumorem & mammarum eleuationem solutionem facit. Quæ omnia sunt succedentium morborum, non integræ solutionis exempla. Porrò in hac sententia haud ambiguo sensu tremorem à delirio solui ponitur, etsi in aphorismis & lib. περὶ κρισίων ex verborum ambiguitate febrem ardentem à tremore & delirio solui volunt. Cuius opinionis sensum retinet Galenus in aphorismi Commentario, & Auicennas lib. 3 fen. 2. c. 11. in eamq; concedit Manardus epist. 5. lib. 6. Ambiguitatis quoq; huius notam retinuit Celsus c. 8. lib. 2. cùm scripsit. Cui calor & tremor est, saluti delirium est. Ac etiam Auicennas lib. 4. fen. 1. c. 41. dum aliter quàm prius febris ardentis tremorem delirio solui scripsit.

* *Aph. 5. lib. 7.* † *Sect. 5.*

Sanguinis ex naribus fluxus in febre ardente quarto die obueniens, malo est, nisi aliud quippiam bene ceciderit. Quod si die quinto contingat, minus adfert periculi.

[134] Ἐν καύσῳ ῥύσις ἐκ μυκτήρων τεταρταίῳ, κακὴν, ἢν μή τι δηλον ἀγαθὸν ξυμπέσῃ. πεμπταίῳ δ' ἧσσον κακὴν. D

Quarto die, cùm sit ὅτι δηλωτικὸν κρίσιμον, significationem aliquam edi, non autem excretiones promoueri oportet, quòd initiis morborum non nisi cruda moueantur, tuncq funestus sit signorum iudicatoriorum apparatus. Eamq; in sententiam scripsit lib. 2. Epid. εἰ τεταρταῖαι αἱμορραγίαι δύσκριτοι. Idem quoque libello περὶ κρισίων, morborum absolutionibus hæmorrhagiam accommodans, eam quæ quarto die procuratur damnat, his verbis, ἑκάστων δ' τετάρτων καὶ αἱμορραγίαι γίνονται ἐκ τῶν ῥινῶν, ἧσσον τεταρταίους ἢ λυσιτελεῖς. Etsi alliam esse interpretum notionem optimè mihi sum conscius. Neque verò si quinto die sanguis profluat prorsus à periculo vindicat, sed illud quodammodo eleuat aut lenit, quod iudicij aliquam dignationem subeat.

In febre ardente laborantibus cum aliqua summi corporis perfrictione, egestionibus aquæ similibus & crebris, oculis periculum intenditur, tum verò præcipuè, si alto sopore (quem catochon vocant) detineantur.

[135] Οἱ ἐν τοῖσι καυσώδεσιν ὑποπεφυχόσι ἀφεδρήμασιν ὑδατοχόλοισι, συχνοῖσιν, ὀφθαλμοῖσι κακὴν, ἢν μὴ τελέως κατοχωθῶσιν. E

Hæc scriptio (si modò vera est) vt plæræq; aliæ in Prorrhetico & Coacis, solœcismum habet & magnam obscuritatem. Cuius tamen notio ex Prorrh 81. petenda est, cáq; omninò (vt mihi videtur) reponenda. Describitur verò febrium ardentium spurium genus quoddam, quod ex magna humorum inæqualitate permixtam multam crudam & frigidam bilioſæ materiam habet, vnde huiusmodi casus inducuntur. Nam & leuis summi totius corporis perfrictio, materiam intrò reuocari, aut leuiter moueri significat ad alui deturbationem, quæ crudis plurimis, perliquidis, acribus ac bilioſis egestionibus irritatur. Quòd si huiusmodi materiæ F
frigidæ magna pars in caput subleuetur in cóq; consistat, catochi fiunt, ac peruersionis aut diſſortionis periculum oculis intenditur, vt scribitur in Prorrhetico. Isq; mihi sensus optimè quadrare videtur, vt malum illud oculis denuncietur, quod in Prorrhetico disertis verbis exprimitur, nisi si quis hanc minùs aptam verborum consecutionem, in totum ex Prorrhetico reponendam putet. Neque tamen me latet συχνοῖσιν ὀφθαλμοῖς multos coniungere, & ad oculos densos obscurosq; ex humorum crassitie, frigore, & impuritate referre hoc est, malè lucentes aut turbulentos, etsi alij per densos, concretos intelligunt. Malo tamen συχνοῖσιν ὑποχωρήμασι simul iunctum ad crebras & frequentes deiectiones accommodare.

Febrem ardentem succedens rigor soluit.

[145] Καῦσος ῥίγεος ἐπιγενόμενος λύεται.

Placitum est 58. lib. 4. aphorismorum, quod effertur his verbis, ὑπὸ καύσου ἰχομένῳ ἐπιγενόμενος ῥῖγος, λύσις. Ardente febre correptum rigor si superueniat, liberat. Repetitur quoque libello περὶ κρισίων iisdem etiam verbis, ibidemq; etiam scribitur, ὁκόσοισι πυρετοῖσι ῥῖγος ἐπιγίνεται, ὁ πυρετὸς λύεται, vniuersaliore quadam notione.

Febres ardentes quæ recurrere solent, quatuor diebus de se significationem exhibent, deinde exudant. Sin minus die septimo & vndecimo.

[136] Καύσοι ὑποτριάζοντες εἰώθασι, καὶ ἡμέρας τέσσαρας ἐπισημαίνοντες, ἔπειτα ἐφιδρῶσι. Εἰ δὲ μὴ τῇ ἑβδόμῃ καὶ δεκάτῃ. G

Valde perplexus est huius sententiæ sensus. Mihi certè accipi posse videtur de illegitimo febrium ardentium genere, quod propterinæqualitatis permixtionem, & materiam crudam plurimam & frigidam, non tam liberè soluitur, sed facillimè recurrit. Vbi igitur reuerti solet, primis quatuor diebus, & intra primum circuitum huius rei significationem edit, & leuibus quibusdam sudoribus remissionis alicuius sensum adfert, deinde copiosius exudare solet. Quòd si conatus irriti fuerint, tandem die septimo aut vndecimo reuertuntur. Vult enim Hippoc. morborum reuersiones diebus criticis procurari, vt scribit lib. περὶ κρισίων, simul etiam reuersionum causas annectens, iis difficillimis verbis quæ mihi in hanc notionem aptissimè cadere videntur, τὰ πολλὰ ἐκ τῶν ἐπιπέδων ἑαυτῶν τῷ ὥρῳ, καὶ τῷ ἄλλων σημείων μὴ κατὰ λόγον ἰόντων, ἢ νοῦσος κρισίμῳ ἡμέρῃ ὑποτροπάζει. Quod effecit vt exemplaria scripta secutus H
sim quæ ἐνδεκάτῃ pro δεκάτῃ habent. Reliqua tantùm septimum addunt & decimum omittunt. Quod etiam fecere Caluus & Cornarius. Solere verò exudare in reuersionibus huiusmodi febres ardentes plærumq; ex materiæ abundantia scribit ibidem Hipp. his verbis, ὅταν ὑποτρίφῃ ὁ καῦσος, τὰ πολλὰ καὶ ἐξιδρεῖ. febris ardens si recurrat, plærunq; etiam exudat. Sic enim hoc loco ἐξίδρωσις potiùs quàm ἐφίδρωσις conueniat, quæ non temerè aliàs sudorem huiusmodi criticum qui febres ardentes absoluit, designat, sed tenuem ferè totius corporis aut quarundam partium sudorem, imbecillitatis magis aut malignitatis indicem, ideoq; in malis sæpiùs annumerandum. Caluus extremis verbis alium sensum affinxit, dum sudorem diebus septem attribuit.

[137] Τοὺς

137 Τὰς καυσώδεας ἀφ' ἡμέρας ἀκριβέστατον αἱ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι, κρίνουσιν ἢ ἀναιροῦσαι.

De febre ardente laborantibus dies quatuordecim, aut alleuando, aut perimendo decernunt.

Siue iudiciorum legem, siue de toto febrium ardentium statu quatuordecim diebus decidi & decerni posse intelligas, sententia Hippocratis disciplina digna est & ex aph. 23. lib. 2. pendet.

138 Ἐκ καύσου, μὴ ἡμορραγήσαντος πυώδεος παρ' οὖς ἀποστήματος, οὐ πάνυ σώζονται.

Ex febre ardente, nisi qui circa aurem fit abscessus suppuret, non admodum liberantur.

Cùm plurima alia sint in febre ardente solutionum genera, hîc de solis paroditibus agere videtur, quæ vt sunt his febribus, ac nothis præcipuè, admodum familiares, ita & periculosissimas esse ferè; lethales experientia est cognitum. Iis (vt & cæteris abscessibus) suæ leges constant, vt non nisi die iudicatorio procurentur, & pro morbi dignitate fiant, nec intrò recurrant, quod vt valde est exitiosum, ita vt plurimum occurrit, tuncq; alia plurima signa in consilium adhibenda sunt. Exeri vt bono est, ita suppurari & à natura euinci non nisi laudi duci oportet. Ac ea ferè est vnica naturæ ad salutem via, eaq; admodum ardua & difficilis. Et vt rara est huiusmodi abscessuum suppuratio, ita neq; semper certa salutis indicia præ se fert. Vtu namq; est cognitum diutissimè morbum trahere ægreq; conualescere quibus huiusmodi ad aures tubercula pus colligunt. Nostrisq; in regionibus rara est admodum in his abscessibus suppuratio, ferèq; euanescunt ac discutiuntur huiusmodi tubercula, nullo periculo, procuratis tamen per sudores aut alui fluxum vacuationibus, velut anno superiore 1587. sub æstatem & autumnum in his febrium ardentium generibus quæ passim grassatæ sunt, in hac Mediomatricum vrbe celeberrima contigisse est à nobis obseruatum.

139 Οἱ ληθαργικοὶ βρεμώδεες ἀπὸ χρῶτος, ὑπνώδεες, δύσχρωτες, οἰδηματώδεες, σφυγμοῖσι νωθροῖσι, καὶ μετάρσια τὰ ὑποφθάλμια, καὶ ἱδρῶτες ὀπτηνοί, καὶ κοιλίας ὑποιδέοισι χολώδεας καὶ ἀκρατέας ἢν κατὰ ξηρὸς ἔχωσιν, ὕδρα καὶ διαχωρήματα τοιαῦτα λαθραίως, ἢν δὲ ὑγρὸν ὑποζυγιὸν, πιθανὸν τε οὐκ αἰτέοισιν, οὐδὲ διάτορον οὐδὲν. ἔμφρονες δὲ ἠχμοὶ, τεθάμβηνται ἐπώδυνον φασὶν ἔχειν, καὶ διὰ τῶν ὠτέων ἤκειν δοκέουσιν.

Qui lethargo aut veterno conflictantur, ex manibus tremunt, somnolenti sunt, malè colorati, tumidi, pulsus habent tardos & lentos, ac oculorum genas inferiores sublatas, sudores superueniunt, aluique subtumescunt, impotentes sunt, ac bilioſa effundunt. Quòd si reliccatæ fuerint, vrinæ aluique recrementa clam prodeunt, vrinæ quales in veterino genere redduntur, neque potum, neque aliud quicquam postulant. Mentis verò compotes facti, de ceruicis dolore conqueruntur, ac incertos sonitus per aures impetu ferri sentiunt.

Hæc sententia parum ad præsagium composita, lethargicorum διάγνωσιν continet, totiusq; morbi theoriam tam aptè per summa capita complectitur, vt in plenam ac exactam illius cognitionem deducat. Tremor autem etsi non omnibus veternosis adsit, multis tamen ita familiaris, vt etiam conuulsionis in his metus sit, & ab iis his creari periculum scribat Aretæus in morbis curandis aut cognoscendis præcipuè nobilis author, c. 2. de Cur. morb. acut. Cùm namque cerebri sensationum offensio sit, totam spinam neruorum velut propaginem afficit par est, vnde & manus præcipuè ac brachia partesq; à ceruicis initio neruos deducentes facilè tremoribus tentantur. Idem quoque author τρόμον χειρῶν ἀπὸ κεφαλῆς in lethargicis annotat.

ὑπνώδεες] Somniculosos esse toto morbi tempore lethargicos, ita vt excitari vix queant, testatur vsus medicus. In his βαθὺ κῶμα ponit Aretæus, Celsus marcorem & inexpugnabilem penè dormiendi necessitatem. Sic Paul. cap. 9. lib. 3. ὑπνώδης τὸ διάγνωσις παντός, εἰσὶν ἀπὸ διαχώρησις. Hipp. lib. 3. de Morb. βαθὺ κῶμα μὲν ἔχει.

δύσχρωτες] Malè sunt colorati lethargici quia pallidi & albicantes, plumbei, liuidi, refrigerati, veluti sopito, languido & oppresso calore nativo, attonitis proximi. ψῦξις γὰρ ἔμφυτος ἡ αἰτία, vt scribit Aretæus. Deinde ob perpetuam somnolentiam (ὅπερ ὑπνῶδες ἀδελφόν ἐστι θανάτου, vt scribit Galenus lib. 3. de Caus. pulsuum, vt consanguineum lethi soporem vocauit Maro) expallescentes ac tumida facie, quales qui plurimam crapulam obdormierunt, aut qui leucophlegmatia laborant, ob plurimam vaporum crassorum multitudinem ex materia frigida in cerebro concluſa excitatam, tum à febre, tum à calore imbecillo.

σφυγμοῖσι νωθροῖσι] Lethargicis pulsus sunt magni, molles, languidi, tardi, rari, vndosi & fluctuantes, turbulenti ac tumultuantes intermittentes potiùs quàm intercurrentes, vt docet Galenus in Ilagoge pulsuum, quod repetit & explicat li. 4. de Caus. puls. Paulus quoque, οἱ δὲ σφυγμοὶ τύποις μεγάλοι τε καὶ ἀφειοὶ, καὶ κλονώδεες εἰσὶ, καὶ ἀσαφεῖς ἅμα καὶ ἀδηλοί. Sunt igitur pulsus segnes, torpidi, tardi & languidi, magni in specie, inflati, vndosi, ac inæquales.

τὰ ὑποφθάλμια] ὑποφθάλμια sunt Rufo ἐν τῷ περὶ αὐτῶν μορ. τὰ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιπεφυκότα ὄγκα, οἱ δὲ ὑπώπια καλοῦσιν. Hîc genas inferiores earumq; subiectam cauitatem intelligere videtur, quæ alioquin in prauo corporis habitu, & quotidianam crapulam lesspumantibus, aut plurima cruditatis abundantia, ex benigni succi inopia, & magna spiritus flatuosi copia, velut in sanguine defectis, vt plurimùm intumescere solent. κοῖλα vocat Hippocrates passim huiusmodi cauitates, quæ in longis morborum tractibus, vt pedes quoque, plærumque intumescunt & attolluntur, vt libro secundo, de Morb. & lib. 2. de Morb. mulieb. in diuturnis ex vtero sanguinis profluuiis. Prorrhetico autem 2. τὰ ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ vocat, & in magnis lienibus plurimùm attolli scribit. Author etiam Ilagoges hanc nominis appellationem, his verbis agnoscit, ἐκτέτρωται δ' ὁ ῥηθὲς, τὰ μὲν κοῖλα, ἰδίως τὰ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς, κοῖλα καλεῖται, ἐξ ὧν λέγονται πυὸς κοῖλοι. διάγνωσις δὲ τοῦδε ἐπαίρεται ἐξ ἀπεψίας ἢ διαφθορῆς. (Sic enim interpungendus hic mihi locus videtur, qui alioqui mendosus est, vt aliàs scripsimus.) Ex vtraque autem nasi parte cauitates quidem insunt, propriè sub oculis κοῖλα ocantur. vnde & quidam κοῖλοι, velut caui dicuntur. Hæc autem per morbos ex cruditate, aut morosa ex mala valetudine implaiditate, attolli solent. Rufus τὰ κοῖλα & ὑποκοιλα appellat, harumq; partium tumorem κοιλιδίαν dici scribit, ὅπερ τῶν κοίλων οἴδημά ἐστι. Erotianus verò ὑποφθάλμιον τὸ κοῖλον τοῦ ὀφθαλμοῦ exponit, oculi cauitatem.

ἱδρῶτες ὀπτηνοί] Sudores in lethargicis inualescente malo tenues & frigidi, ex materiæ copia & naturæ imbecillitate proueniunt. Ac vtramq; causam videtur complexus Paulus, πνὶς δὲ & τρόμοισι & ἱδρῶσι.

κοιλίας ὑποιδέοισι χολώδεας & ἀκρατέας] Impotentes ac incontinentes aluos, quæ bilioſas egestiones effunderent diximus. Quibusam namq; lethargicis aluus effluit, magnaq; ex parte liquida demittit, tuncq; parum sperabilis vitæ salus remanet, sed sunt apprentis mortis indicia. Quod scribit Hipp. lib. 3. de Morbis. καὶ ὅταν αἰθλιῶδες ὑποθανατίδιον κάτω ὑποχωρέῃ ὀπίπολυ καὶ ὑγρόν. τούτῳ ἐλπὶς μὴ πάμπαν βραχεῖα σωτηρίδος. Humidam etiam aluum Paulus adscribit, διαχωρεῖσι δὲ διάγνωσις, οἱ μὲν πλείους ὑγρότερα, ποτὲ δὲ καὶ πιωματῶν ἀγαθὴν προσηρέμενοι. Bilioſa igitur & liquida cùm interdum aluus effundat, ἀκρατίας κοιλίας quidam syncera & meraca deiicientes intelligunt. Nos tamen potius impotentes, aut velut exolutas ac incontinentes accipimus. Etsi namq; in lethargo permixta est humorũ æqualitas quædam, & bilioſi succi aliquid redundat, ita vt cum liquidis & crudis bilioſa etiam dimittantur: synceras tamen in is deiectiones rarò videre est, cùm contrà vt plurimùm aluus sicca sit, nihilq; nisi solicitata reddat, & ad excretionem ignaua sit & emortua. Quod his verbis significauit Aretæus, ψυχρὸν γὰρ τοῦτό ἐντεῦθεν ληθαργικοῖσι, & οὐκ ἐκκρισιν ποιοῦσι. Imum enim intestinũ lethargicis frigidum est, & ad excretionem emortuum. Rursusque, φύσιων γὰρ σωματικὴ λήθαργος, & ἐν τῇσι κοιλίῃσι καὶ ἐν τῷ ὅλῳ σώματι εἰσὶν, καὶ ῥωδίη, καὶ ἀψυχίη. Lethargus namq; flatus colligit, & in ventriculis & in toto torpore ignauia, & segnities animæq; defectio. Ex fotibus verò intumescere aluum æquum est, quibus plurimum abundant Lethargici, vt ex eorum theoria apparet, in qua magnus medicamentorum quæ flatus educunt ac solicitant consumitur. Quin etiam scribit Gal. lib. 4. de caus. puls. Lethargicis totum corporis habitum οἱ δίκην λύκου, in eoq; à Catochis differre. ὕδρα καὶ διαχωρήματα] Lethargus cùm sit symptoma functionum principum cerebri, ac βλάπτει τὸ λογικὸν, vt scribit Paulus, in eo mentem laborare videmus totumq; genus neruosum, ex quo animales effectiones obeuntur, quarũ exolutione inuitis ac nil sentiẽtibus egestiones prodeũt, quod λαθραίως hîc dixit quasi ἀναισθήτως. Quod etiam accidere potest non sentientibus sed marcescentibus iis partibus per quas excretio fit ac velut emortuis & resolutis.

ὑποζυγίοις] Quas intelligat vrinas veterini generis Hippocrates abundè docuimus noſtris in libr.1.epid.annotat.ægr.2. & A
crudas,& turbidas ex magna crudorum, flatuoſorum ac bilioſorum humorum agitatione ac perturbatione, quales in Lethargicis ac aliis morbis ex inæquali materiæ permixtione,quæ per ſe admodum exitialis eſt,apparent.Eiuſmodi vrinas annotat Paulus his verbis:ἢ οὖρῆσιν ὁποῖα τὰ τῶν ὑποζυγίων.& vrinas,quales in veterino genere,reddunt.Bilioſas autem vrinas,ac ex humorum acrimonia laborantẽ veſicam adſcripſit Aretæus,in medendis & dignoſcendis morbis vir grauiſſimus.ἔστι δ' μὴν καὶ τὸν κύστιν καταιονεῖν,ἢ ὡς νεῦρον πάσχουσαν, ἢ ὡς οὖρων ὀδὸν κάμνουσαν. ἀπὸ δὲ τῆ δριμύτητι τῆ χυμῶν ἀχθομένην. χολώδεα γὰρ τὰ οὖρα. His quoq; veſica eſt fouenda,quæ velut neruus patitur,& tanquã vrinæ via laborat,quin etiam humorum acrimonia vexatur.Bilioſæ enim ſunt vrinæ.

ἔμφρονες δ' γρύζουσι] Vbi morbus vincitur & ad ſe redeunt lethargici, materia craſſa & frigida tenuata in flatus vertitur, qui cùm aures perſtrepant,ſonitum edunt. Collum autem cerebro vicinum cum ſpina, affectionis depulſionem primum ſentiunt. Aretæus quoque βάρος δὲ καὶ καταλῆς ἢ ἄχος, ἢ βόμβον adſcribit.

Qui verò ex Lethargo euadunt, magna ex parte pus intrò colligunt.

[140] Ὁκόσοι δ' σώζονται τῶν ληθαργικῶν, ἔμπυοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνονται.

Ferè inexpugnabilis eſt Lethargus & ſeptem diebus præcipitium adfert, quos qui ſuperant, ſani euadunt, vt ſcribit Hippocr. lib.2.de Morb. Verùm libertatis ſpes non niſi pure interno in thoracis cauitate collecto prætenditur, eosq; qui ex hoc præcipitio emergunt purulentos fieri idem ſcribit lib.3. de Morb. vt non niſi intro concepta putrilagine, ac vitalitatis penetralibus lenta tabitudine confectis,tanta labes depelli queat. ἔμπυοι verò dicimus qui pus internum colligunt & ſuppurati fiunt, cùm purulenta illa materia in thoracis cauitate concepta eſt.Sunt enim ἔμπυοι Galeno lib.4.de cauſ.puſſ.οἱ ἐν τῇ μεταξὺ διαφραγμάτος τε καὶ πνεύμονος συρροιζοῦσαν πλῆθος τὸ πύον ἀθροίσαντες ἔχοντες.

Quos febris detinet,ſi tremor abſq; iudicatione cõquieſcit, iis temporis ſucceſſu abſceſſus cum dolore purulenti ad articulos decumbunt,& veſica dolet.

[141] Ὁκόσοισι δ' πυρετοῖσιν ἀκρίτως τὰ τρόμοδεα παύεται, τουτέοισι χρόνῳ ἐς ἄρθρα ἀπόστασις ὀδυνώδης ἐκπύου ται, καὶ κύστις ἐπώδυνος.

Tranſitus eſt ad ſignorum iudicatoriorum denunciationem, quæ excretiones criticas continent, & ſignorum cauſarumq; ſimul rationem complectuntur,morborumq; ſolutionem expediunt. Quibus igitur in febribus tremores,citra excretionem criticam (id enim ſignificat ἀκρίτως, ἀσήμως & πεπτάλεως) conquieſcunt,ea materia ad articulos tranſlata abſceſſus facit (quod etiam in diuturnis febribus contingere antea dictum eſt *) vbi à natura euicta in pus vertitur doloresq; facit. Quòd ſi ad veſicam cæteraq; vrinæ effluuia,velut in corporis ſentinam demittatur,iis veſica dolet, quæ vbi acres,bilioſos, mordaces ac tenues humores excepерit,ab iis irritatur & plærumq; vrinæ ſtillicidium facit,quales ὑποστάσεις ὑπὸ τῶν στραγγουρίαι, quæ κατ' ἔκκρισιν fierent, in febrium continuarum abſolutione celebrat Hipp.lib.1. epid.ſt.2. Atque par eſt in huiuſmodi humorum depoſitione & tranſitu, partes vrinæ deſtinatas,vt renes, vreteres,& veſicam,acrimoniam ipſam experiri, indeq; dolorem conciliari. Interdum etiam contingit, vt velut via facta atque eluuione quadam,abſque vllo partium illarum moleſto ſenſu erumpant,vt exemplo eſt Pythionis hiſtoria lib. 3.epid. Quod dixit Hippocrates lib.1.epid.ſt.2. ὑπερεπτὰ, ἀλλὰ πυτίοισιν ἄλλα αὖτ' ἄλλων.

* *Sent.*118.

Quos febris detinet cum faciei rubore, & capitis vehementi dolore,in iis ſi venæ pulſent,ſanguinis fluxus plærumq; expectandus eſt. Quos verò ſtomachi faſtidia vexant, cum oris ventriculi morſu,& crebra ſputatione, iis vomitio adfutura eſt. Quibus autem ructus adſunt, flatus, ventris ſonitus cum inflatione, iis aluus exturbatur.

[142] Τῶν πυρεσσόντων οἷσι μὲν ἐρυθήματα ὀπὶ τοῦ προσώπου, καὶ πόνος κεφαλῆς ἰσχυρὸς, καὶ σφυγμὸς φλεβῶν, αἵματος ῥύσις τὰ πολλὰ γίνεται. οἷσι δ' ἄσαι, καὶ καρδιαγμοὶ, καὶ πτυαλισμοὶ, ἔμετος. οἷσι δ' ἐρεύγμοὶ, φύσαι, ψόφοι κοιλίης, καὶ ἐπάρσιες, καὶ ἀνταραξις κοιλίης.

Perſequitur excretiones criticas,& primùm hæmorrhagiæ ſigna interſpergit,quæ paſſim per Hippocratis προαγωγαὶ εἶαι fuſa ſunt, præcipueq; in Prognoſtico deſcribuntur,& repetuntur lib.1.epid. Sunt autem hæc quæ hîc adſcribuntur efferueſcentis ſanguinis & ad ſuperiora delatorum humorum indicia, ex quibus plærumq; ſanguinis fluxum ſequi par eſt. Aſulanus codex huius ſententiæ initium vitioſè ſuperiori ſententiæ coniungit.

οἷσι δ' ἄσαι] Vomitionis iudicatoriæ ſigna in Progn.deſcribuntur & repetuntur libr.1.epidem.ſt.2.in quibus καρδιωγμοὶ & ἄσαι numerantur, quæ ſtomachi faſtidia,& nauſeam, aut ſtomachi anxietatem indicant,vbi ventriculus à vitioſis humoribus,quos natura à corporis cauo & venis expellit,velutique ad excretionem ſecernit, vellicatur aut grauatur, tuncq; ægri nauſeabundi facilè in vomitionem erumpunt. πτυαλισμοὶ verò crebram ſputationem ſignificant & oris ſaliuationem, quæ vomitionem præcedit, ac ex ventriculo in os, ob vtriuſque tunicæ communionem, regurgitat. At inter vomitionis ſigna quæ pleniùs exequitur Galenus libro tertio. de Criſ. τὸ σίελον πεπεφρέον λεπτὸν adſcribit. Sic πτυαλισμοὶ frequentes apud Hippocratem vomitionem denunciant, vt priùs adſcripſimus.

οἷσι δ' ἐρεύγμοὶ] ἐρεύγμος,ἔρευξις & ἐρεύγεσθαι eſt halituoſi ſpiritus & flatus in ventriculo collecti per os excretio, eructatio aut ructus dicitur. Quæ ſi per inteſtina ad ſedem deuoluitur, flatus ſilentes, aut cum ſtrepitu, ſono, & crepitu facit. Quæ omnia cùm ſint ex flatuum genere,abundè à nobis explicata ſunt noſtris in lib.1.epid.annotat. Vbi quid ſit ἔρευξις,& quid φύσαι σιγώδεις ἢ ψοφώδεις ex Hippocratis mente aperuimus.

καὶ ἐπάρσιες] ἐπάρσιες κοιλίης hîc dicuntur ventris inflationes, eleuationes, & intumeſcentiæ à flatibus, quas τῶν ὑποχονδρίων κυρτώματα dixit in Prog.& οἰδήματα ſignificantq; τοῦ πεφυσῆσθαι ὄγκους πνευματώδεις, Gal. Atque huiuſmodi inflatam aluum ſoluunt murmurilli (quos βορβορυγμοὺς vocant) à flatibus cum humore excitati & ad inferiora tranſmiſſi, eoq; modo deiectionis iudicatoriæ ſpem faciunt,aluumq; conturbant & effundunt.Sic dicuntur Hippocrati ὑποχόνδρια ὑπτιάσαντα βορβορύζοντα, τὰ ἐμπνευσιπλήγα, & ἐφυσώδη hypochondria ſublata murmurantia, à flatibus diſtenta & flatulenta, in quibus αἱ κοιλίαι κατηχήσαντα, alui effunduntur. Si autem κοιλίης ἀνταραξις alui exturbatio, cùm magna vi erumpunt, ac ſemel & repente multa profluunt, quæ in inteſtinis continentur, τὰ βραδέως ῥήματος, ἃ τῶν σύμπαντον ὑποχώρησιν, ἄλλα τῶν πλειονάζουσαν ἀπολειῶτος, verbo βραδέως non moderatam deiectionem,ſed copioſam declarante, vt ſcribit Gal.Comm.3.in libr.de rat. victus in morb.acutis. Etſi porrò excretionis criticæ per alui profluuium nulla eſſe propria ſigna ſcribit Gal. (extremo lib.3. de Criſ.& libello de Prænotione) verùm ipſam præſagiri oportere vbi cæterarum criticarum ſolutionum ſigna nulla adfuerint,non ſunt tamen negligenda iſta perturbationis alui indicia.

* *Aphor.*74.

Quibus febris aſſidua diutiùs cum ſecuritate trahitur, ſi neque ex dolore, neque ex inflammatione, neque ex alia vlla manifeſta cauſa contingat, in iis abſceſſum cum dolore & tumore, præcipueque ad inferiores partes ſperare oportet. Maximè autem in his expectare abſceſſus oportet, qui trigeſimum annum ſuperarunt. Tum verò in his conſiderandi ſunt abſceſſus, vbi febris vigeſimum diem præterierit. Maioribus autem natu

[143] Τοῖσι χρονίζουσιν ἀσφαλέως ἐν πυρετῷ ξυνεχέσι, χωλὸς πόνῳ ἢ φλεγμονῆς, ἢ ἀλγηδόνος τοιαύτης, ἀποστάσιος τοιοσδὲ γενέσθαι, μὴ πόνου καὶ οἰδήματος, καὶ μᾶλλον ἐς τὰ κάτω χωρία. τοιοσδὲ γενέσθαι δεῖ τὰς ἀποστάσιας, τοῖσιν ὑπὲρ τεσσεκοντα ἔτεα μᾶλλον, ὑποστῆναι δὲ τουτέοισι τὰς ἀποστάσιας, ἐὼ τὰς εἴκοσι ἡμέρας πυρετὸς ὑπερβάλλῃ. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι

ἢ σι

A ἧσσον γίνονται, ἢ πολλῷ χείνῳ γλωμῶδων τῶν πυρετῶν. ⓐ δὲ ἀμαλείποντες καὶ λαμβάνοντες πεπλυμμένως, φθινωπωρινώτερα ἐς τεταρταῖον ὀπτιχέως μεθίστανται, ⓒ μᾶλλον τοῖσιν ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτεα γεγονόσιν. αἱ δὲ ἀποστάσιες τῶν χυμῶν γίνονταί τε μᾶλλον, ἢ παύονται βεβαιότερον, ⓒ ἧσσον παλινδρομέουσι.

minus accidunt, etsi febres longo tempore detinent. Quæ verò febres intermittunt, incertoq; ac vago ordine prehendunt, eæ autumno præcipuè in quartanam ferè transeunt, idq; in his maximè qui trigesimum annum superarunt. Per hyemem verò abscessus potiùs accidunt, & tardiùs cessant, minúsque recurrunt.

B Post excretiones criticas abscessuum signa exequitur, quæ ex Prognostico desumpta sunt, & illic pleniùs absoluuntur. Vitiosè autem in quibusdam exemplaribus huius sententiæ initium præcedentis sententiæ extremo annectitur. Illud enim τοῖσι χειμάζουσιν ἀσφαλέως ἐν πυρετῷ ξωνιχεῖ his Prognostici verbis respondet. ὅσοι δ' ἂν ἐν πυρετῷ μηκυνθῇ φλεγματώδης ἀφεψημένου τὸ αἷμα. Quæ febris diutius trahit, ex qua tamen liberari æger potest. Febres nanq; quæ protrahuntur & salutares sunt, aut ex quibus ægri securitatem expectant, ad abscessus comparatæ sunt, velut acutiores & præcipites, ad alia excretionum genera promptè se habent. Hunc porro totum locum ex Prognostico *Celsus (vt est limata quadam & rerum & verborum tenuitate) his verbis comprehendit, Nam si longæ febres sine dolore, sine manifesta causa remanent, in aliquam partem id malum incumbit, in iunioribus tantum: in senioribus ex eiusmodi morbo quartana ferè nascitur.

*Cap. 1. lib. 2.

C πόνῳ ἢ οἰδήματος] μὴ πόνῳ ἢ οἰδήματος lego ex manuscriptis exemplaribus ac Prognostico. Vnde nescio quid in mentem veneris Caluo, vt diceret potiùs abscessum his quam laborem dolorémve & tumorem expectandum. Nam qua parte dolor aut labor, in eam facilius materia concedit, ibique abscessus firmatur ex aph. 32. & 33. lib. 4.

ἐς τὰ κάτω χωρία] μέρια pro χωρία legunt omnes membranæ Regiæ manuscriptæ.

τοῖσι γὰρ πεντήκοντα ἔτεα μᾶλλον] In Prognostico scribitur τοῖσι νεωτέροισι πεντήκοντα ἐτῶν. Hic verò eos qui trigesimum annum superarunt ponit, haud magno cum discrimine, cum (vt scribit Galen.) ob crebras quæ aliæ aliis inuicem succedunt mutationes, non sit facile in ætatum ratione certum aliquem ac definitum temporis limitem aut terminum cuiuis præscribere. Quod effecit vt ætatis vigorem trigesimo anno circumscripserit Hippocrates, quandoq; etiam trigesimo quinto. Hic igitur ætatem à vigesimo quinto anno ad trigesimum quintum comprehendit, in qua humores crudi & contumaces ob intemperantem vitam plurimi coaceruantur, qui naturæ vitibus facilè ad abscessus propelluntur.

τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισιν ἧσσον γίνον] Hic πρεσβυτέρους vocat, quos γεραιτέρους in Prognostico dixit, habita eorum ratione, qui trigesimũ
D aut trigesimum quintum ætatis annum agunt, eosque intelligit qui ætate florentibus collati, prouectiores sunt & natu maiores, ac medij sunt inter senes & ætate florentes. ὠμογέροντας qui crudam & viridem senectam agunt, ac μεταπολίους, semicanos vocat Galenus, quos γεραιτέρους Hippocrates nominauit. Quidam etiam eos πρεσβύτας intelligunt, qui primum senium attigerunt, quamuis Hippocrati πρεσβῦται qui vltimum senium agunt & γέροντες dicantur, vt scribit Gal. Comment. ad aphor. 31. libr. 3. Illud verò quod sequitur, ἢ πολλῷ χείνῳ γλωμῶδων τῶν πυρετῶν, etsi obscurum habet sensum & à Cornario non satis explicatum, his Prognostici verbis aperitur, πολυχρονιώτερα ἐόντα τῶν πυρετῶν.

ὀπτιχέως μεθίστανται] ὀπτιχέως cùm variam habeat pro sibi adiunctis significationem, hic quomodo sumi debeat non satis est expeditum. Interpretes pro leniter & blandè aut moderatè sumpserunt, quod huiusmodi febres vagæ & erraticæ non statim ac repentè, sed velut sensim ac leniter, & ex quodam temporis interuallo, in quartanas transeant. Nos [ferè] diximus, ad euentorum & rei consecutionem respiciẽtes, quod plurimùm ac ferè huiusmodi erraticæ febres in quartanas desinant. Deinde propter promE ptam ad eam rem de qua agimus inclinationem, facilè, promptè, consentaneè significare potest, velut in Prorrh. ἐκ κωφώσιος ὀπτιχέως δὲ παρ' ὦτα ex surditate abscessus ad aures contingere consentaneum esse diximus, cùm istud consentaneum, rei consecutionem, facilem ac promptam ex surditate ad abscessus propensionem significet. Quidam π' ὀπτιχέως præter expectationem ac opinionem interpretantur, quod huiusmodi febres cum aliquot diebus conquieuerint, paulò post tamen inopinatè repetant, & quarto quoq; die molestiæ sensum quodammodo afferant, deinde quartanarũ spem confirment. Ac quia id leniter fit & sensim, veluti procurata à natura morborum in abscessus secessione, μεθίσασθαι hic de transitione quadam dicitur, in Prognostico vero κατασῆσαι. Lib. autem 1. epid. *πυρετῷ ὀπτιχέως ἀσχεῖς τεταρταῖος γίνεται.

*Sect. 2.

ἢ μᾶλλον τοῖσιν ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτεα χρονόσιν] In Prognostico scribitur οἱ πεταρταῖοι μᾶλλον τοῖσι πεντήκοντα ἐτῶν ἢ γεραιτέροισι.

ⓒ ἧσσον παλινδρομέουσι] παλινδρομῶν propriè cùm dicatur Hippocrati de recurrentibus intrò humoribus, & eandem originem repetentibus, hîc tamen vt & in Prognost. simpliciter recurrere, repetere ac reuerti significat, etsi vtraque significatio quodammodo
F includi potest.

144 Τοῖσι δὲ πολλάκις ὑπὸ ἕκτα θείσιν, ἰὼ ἑξάμηνον ὑπερβάλλωσιν, ἰσχιαδικὴ φθίσις ὀπτιχέως γίνε.

Quibus autem sæpius recidiuæ contingunt, si sextum mensem superauerint, in tabem coxariam ferè incidunt.

Sententia est ex ægri obseruatione nata, in quo multa, crassa & frigida materia redundans, ægerrimè ad abscessum ablegari potuit. Eiusmodi nanque recidiuarum fomes, in causariis corporibus nouas in dies querelas facit, tandemque ferè in marcorem corpus trahit. Quod si in coxendicem (vt ferè assolet) deposita materia diutius inhæserit, coxariam aut coxendicum tabem inuehit. Coxa nanque cum pro articuli magnitudine, neruis, tendinibus, ac ligamentis multis scateat, doloris magni & vigiliarũ causa est, venæque in ea multa materiæ copia refertæ & oppressæ, alimentum ad crus transmittere nequeunt indeque gracilescit ac emarcescit, quod sæpe in coxendicum doloribus contingit, eaque tabes coxaria dicitur. φθίσις verò cùm Hippocrati dicatur quælibet corporis atrophia, marcor & extenuatio, quacunq; ex parte illa originem sumpserit, inde denominationem accipit. Sic cùm
G plures sint huiusmodi tabis apud Hippocratem species, φθίσις ἰσχιαδικὴ dicitur, quod in coxendice tabis rudimentum factum sit. Libro quoque 2. de Morbis tabes dorsalis scribitur, quæ ex dorsi spina oritur, quam τὴν ὀπισθίην φθίσιν vocat. lib. de Locis in homine. Et lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν corporis tabem quæ ex renum vlcere prouenit, φθίσιν νεφρίδα vocat. Ac præter eam quæ ex pulmonis vitio initium ducit, ac verè germana φθίσις dicitur, has omnes tabis species ex cerebri in partes subiectas defluxione ortum habere scribit Hippocr. lib. περὶ ἀδένων, vbi αἱ τοῦ ἐγκεφάλου φθοιάδες dicuntur, atq; etiam huius tabis coxariæ causam aperit his verbis: ἄλλη τοῦ ἐγκεφάλου ἐστὶν ἐλεβὼν ὅτι ναπαίων ὑπὸ κατάῤῥυσις κεφαλῆς. αἴτιον δ' ἐστὶν αὐτῶν ὅτι ἱερὸν ὀστέον ἄγχιστα τοῦ ὀπισθίου ἐνταπίνου καὶ τοῖσι κοτύλῃσι τὴν ἰσχίων. ἐς ὃ ποιεῖ φθίσιν καὶ μαραίνει· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὧδε καὶ ὧδε, καὶ ζώει ἐκ ἰσάλλ. πολὺ γὰρ ποιεῖ τὸ κατάγμα καὶ ἅμα τῷ πόδε καὶ μάρα καρπο. ἐς αὖθις πλέως ἐλθὼν χρόνῳ πολλῷ μιλιδανόμενος, καὶ ὑπὸ ἀνυδρίκης καὶ θηκαῖ. Alius morbus per venas in spinalem medullam ex capite defluit. Inde autem in os sacrum irruit, spinali medulla eo fluxionem deducente, & in coxendicum acetabula deponente. Et si tabem fecerit, homo hoc modo marcescit, neq; viuere expetit. Statim enim scapulæ dolent, simulq; & pedes ac crura consequuntur, & semper tandem pereunt
H multo tempore curati, ac neque voce defecit, & moritur. Eadem etiam tabis species ex fluxione celebrat Hippocrates lib. περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον. Quin & ab authore Isagoges φθίσις ἰσχιαδικὴ & νεφρικὴ ex Hippocrate celebratur. Sextum autem mensem hic addidisse videtur, vt indicandam propriam partis temperiem affectus diuturnitate corruptam, tum etiam morbi & fluxionis pertinaciam. Sic enim sæpe morbi longi sexto mense soluuntur, vt morbi æstiui hyeme, & contra hyberni æstate, vt scribit Hippocr. lib. 3. epid.

145 Ὅκόσα πυρετῷ ἀνταίρεται, καὶ μὴ ἀποκρίματώδεα σημήα, κακοήθεα.

Quæcunq; febri ex aduerso respondent, nisi abscessum faciant, malignitatem denunciant.

Phrasis est obscura & insolens, vbi ἀνταίρειν dicitur de signis quæ febri inuicem quodammodo respondent ac opponuntur, qualia sunt quæ abscessuum significationem præbent, & priùs ac fusiùs in Progn. descripta sunt, vt morbi salutaris diuturnitas, &

protractio,materiæ qualitas,velut tarditas atq; momentum,vrinarum tenuitas atq; cruditas,& eorum quæ hæmorrhagiam aut excretionem significant priuatio. Ea nanq; cùm velut ex æquabilitate quadam febri respõdeant, eamq; quasi compensent ac rependant ἀνθιδιδόσ dicuntur,etsi istud propriè in beneficij ac gratiæ repositione vsurpatur. Possunt & οἱ ἀνθιδόντα significare ea quę febri ex aduerso opponuntur,eamq; velut oppugnant,velut eam soluentia & liberantia, quæq; aduersus febrium vehementiam exhibentur eamq; propulsant,qualia sunt abscessum facientia. Quod si ἐνδιδοῦ aut ἐνδιδόντα legatur,vt volunt quidam,ea quæ febri cedunt intelligentur,& quæ cùm significationem de se ediderunt,remissiores aut languidiores habent impetus, in ipsoque cursu, velut subsistunt aut fatiscunt. Quæ ergo abscessuum significationem ostentant,ea si subsistant aut remorentur, neq; abscessum faciant,communi κεισίμων lege damnantur,& materiæ malignitatem quandam,aut naturæ imbecillitatem suspectam faciunt. Sunt qui ἀνθιδόντα etiam legant,verum quæcunque videre licuit exemplaria ἀνθιδοῦ habent. A

Febres quæ neq; diebus criticis, neq; post apparentes solutionis notas dimittunt,repetere solent.

146 Τῶν πυρετῶν,οἱ μήτε ἐν ἡμέρῃσι κεισίμῃσι, μήτε μετὰ σημῆον λυτήριον ἀφιέντες ἐπιστροφὰς ἴσχουσι. B

Hoc ex media Hippocratis disciplina petitum,magnam ad prædictionem addit dignationem,& ex Prognostico sumtum. etiam libello περὶ κρισίων repetitur his verbis: [ἐπιστροφαὶ λαμβάνουσι] ἢ ἴσοις αὖ οἱ πυρετοὶ παύσονται, μήτε σημείων ἡμιωδῶν λυτηρίων, μήτ' ἐν ἡμέρῃσι κρισίμοισι. Sic Prognostico 2. in morborum reuersionibus hanc causam adscribit. τὰς δὲ ἐπιστροφὰς μᾶλλον οἷσιν αὖ ῥαΐσουσι γίγνωνται μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμοισι,μήτε σημείων ἀγαθῶν ὑποφαινόντων. Celsus etiam cap.7.lib.2. hunc locum cum cæteris qui apud Hippocratem ad hanc rem faciunt,ita expressit.Febris quæ subito sine ratione,sine bonis signis finita est, ferè reuertitur. Exemplaria quædam μὴ σημείων λυτηρίων legunt,vt & in Prog reliqui cum impressis consentiunt.

In præcipitibus morbis iudicatio in quatuordecim diebus expectanda est.

147 Τὰ ὀξέα τῶν νοσημάτων ἐν ἡμέρῃσι κρίνεται τεσσαρεσκαίδεκα. C

Placitum est 23.lib.2. quod repetitur lib. περὶ κρισίων his verbis: Τὰ ὀξέα πάντα κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσιν,ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Tertiana exacta quinto aut septimo,aut summum nono circuitu terminatur.

148 Τριταῖος ἀκριβὴς ἐν πέντε, ἢ ἐν ἑπτὰ περιόδοισιν,ἢ ἐς μακρότατον ἐν ἐννέα κρίνεται.

Aphor.est 59.lib.4 & repetitur lib. περὶ κρισίων his verbis: τριταῖος κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισιν,ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Qua de re ampliùs scripsimus nostris in lib.1.epid.annotat. Cum autem sit τριταῖος (vt scribit Hippocr.t.) παχυκρισιμώτερος,nonnunquam etiam solutionem quarto circuitu præcurrit,tandem autem & eam sero perfectè absoluit,neque postea reuertitur, vt scribitur lib.1.epid.

Febricitare incipientibus, sanguinis stillationes cum sternutatione accedentes,& quod in vrina desidet album quarto die visum,septimo solutionem afferre denunciant.

149 Οἷσιν δὲ χολώδεσι πυρέσσουσιν αἵματος σταλάξιες ἐκ ῥινῶν καὶ πταρμὸς ἡμωδέος,λευκὸν ὑποστᾶσιν ὃ δεῖ ἴσχειν ἐν τῇ τετάρτῃ,λύσιν ἐν τῇ ἑβδόμῃ σημαίνει. D

Sanguinis stillatio cùm sæpe ab Hippocr.conuellatur,nihil habet ad prædictionem momenti præsertim si circa morborum initia contingat.Quòd si ex sternutatione fiat,vt mali augurium leuat,ita ad solutionis denominationem nihil indicat. Sternutamentum verò(vt inquit Celsus ex Hippocrate in Progn.) inter bona indicia est,& aliàs, nisi in pulmonis morbis & destillatione, salutare habetur,quod etiam vulgus annotat.Sed præcipuam solutionis septimo die futuræ spem ostentat,coctionis signum quarto die emicans,quod in vrina subsedit album & laudabile. Nam si nubecula quarto die conspicua,septimo crisim prænunciat, eã prædictionem stabiliorem facit multoq; magis confirmabit sedimentum laudabile die indice visum,vt scribit Gal.Comm.ad aph. 71.lib.4. Cæterùm exemplaria manuscripta Regia λεπτὸν vitiosè pro λευκὸν habent. Quod vitium etiam ad Vaticanas membranas redundauit,quas secutus videtur Caluus. E

Morbi verò præcipites & acuti effluente ex naribus sanguine iudicatione absoluuntur,idq; die iudicatorio,ac sudore copioso exorto, vrinaq; purulenta ac vitrea affatim reddita,in qua quod subsidit laudabile sit,aut abscessu effatu digno, & aluo mucosa & sanguinea deiiciente, ac de repentè prorumpente, vomitionibusq; non prauis sub iudicationem contingentibus.

150 Τὰ δὲ ὀξέα κρίνεται αἵματος σκρινῶν ῥυέντος ἐν κεισίμῳ, καὶ ἱδρῶτος πολλοῦ ἡμωδέος, καὶ ὕδατος πυώδεος καὶ ὑαλώδεος ἡμωδέος,ὑποστάσιν χρηστὴν ἐχόντος, καὶ ἀθρόα ἡμωδέα. καὶ ἀποσήματος ἀξιολόγου, καὶ χολίης μυξώδεος καὶ αἱματώδεος, καὶ ἐξαπίνης καταῤῥαγείσης, καὶ ἐμέτων ἀμοιφήρων καὶ κείσιν. F

Morborum absolutionem per signa exequitur,quæ quod solutionem prænuncient,λυτήρια dicuntur.Quæ cùm partim signorum causarumq; simul rationem obtineant,partim verò signa tantum dicantur,hic signorum & causarum,quod præcipuã absolutionis authoritatem habeant,enumerationem facit.Atq; hæc cùm totam ferè iudiciorum disciplinam adornent, propriè à Gal. describũtur cap.14.lib.1.περὶ κρίσεων & cap.2.lib.3.Ista verò vt neq; ante morborum statum certa salutis indicia esse possunt,sic non nisi die iudicatorio ostentata,ac die indice denũciata,stabilem habent iudicij authoritatem.

καὶ ὕδατος πυώδεος] Multæ sunt his in Prænotionibus vt & Prædictionum libro impropriæ & obscuræ vrinarum appellationes,quæ antiquis expositoribus & Galeno non minimum negocium exhibuerunt, & ad germanam Hippocratis doctrinam, qua in Prognostico vrinarum cognitionem absoluit,referendæ sunt.Ex quarum albo hic purulentæ vrinæ recensentur & vitreæ.quæ morborum absolutionem iudicatione procurant. Vt enim passim à Galeno vrinæ multum profluuium inter iudicatoria signa numeratur, ita & vrina bene colorata,in qua subsidit album,læue & æquale,certam salutis spem in coctione habet. Quæ duo cùm hic G
disertis verbis sub conferta vrinæ copia & laudabili subsidentia exprimantur,purulentæ vrinæ obscuram cognitionem ita faciunt. vt non satis propriè ad probam & ab Hippocrate tam bene commendatam in Prognost. vrinaru in morbis coctionem, appellatio ista referri queat. Enimuerò cùm tanta sit subsidentiæ in vrinis cum pure passimque à Galeno ac præcipuè Comment. 1. in Progn.& lib.1.de diff.feb.decantata similitudinis ratio,vt etiam non dubitarit Erasistratus febricitantium in vrinis subsidentiam, merum pus esse credere,tantaque sit in puris generatione naturalium functionum benignitas,vt ad exactam totius commendationem non sit veritus Galenus semen puri esse simile dicere : non temerè cuipiam videbitur ad coctionis probitatem in vrinis significandam,puris notio esse expressa. Nam quemadmodum apud antiquos, atque in veteribus artis præceptionibus apud Hippocratem putria concoctionem præ se ferunt, & σῆψις Galeno πέψεως rationem obtinet: sic ad puris generationem cùm magna sit naturæ ad coctionem perficiendam contentio,non infœliciter in vrinis præcipuè quæ coctione subsidentiam deponunt, puris nominatione, vrinarum à natura subactio ac commendabilis concoctio designatur. Sed certè cùm ista probitatis indicatura in H
laudabile sedimentum cadat, mihi videtur hic author per purulentas vrinas alio respicere, aceas vrinas subindicare, quæ puri si miles,crassæ,albæ,copiosæ,& cum multo sedimento morborum materiam solutione deponunt, & coctione finiunt. Nam cùm à natura procurata sit crudorum & crassorum succorum concoctio, ac decernendi ratione per vrinæ effluuium emissa, solutionis causa & signum in vrinis emicat.Qua ratione eædem sæpe ab abscessibus vindicant,vt in Archigenis puero aph 2.lib & 4. lib.6. epid.& aph.74.libr.4.& ex Prognost. apparet,præcipuè vero si iudicij firmitatem diei dignatione stabilierint. Quæ quidem cùm naturæ robur præ se ferant,& coctione probitatis notas acceperint,ob similitudinem purulentæ dicuntur. Atque eo quidem mihi spectare videtur quod Zeuxis apud Hippocratem τὰ πίονα ὕδατα ὠμὰ καὶ ὑδατώδη καὶ πάχος ἔχοντα formatetsi à Rufo Ephesio reprehenditur.& quæ Galenus dilucidius explicans in Prorrh. Com 3. παχέα καὶ λευκὰ vocat, ἐπειδὴ τοιαύτη ὑπόστασις ὁρᾶται ἐν τοῖς ἀλυσῶς πεπόσιν οὖροις. Sic & vrinæ quæ crassum & crudum succum coctione deponunt,purulentæ dicuntur,& Gal.Comm.3.in Prorrh. πὰ πυώδεις οὐρήσας ἀκύρως τοῦ τ' ὠμοῦ καὶ παχέων οὔρων ἐκκείσῃς dici scribit.Et crassum illud excrementum & multum quod in vrinis sanorum

A rum desidem aut sedentariam vitam agitantium,& plurimo cibo se ingurgitantium ex crudorum succorum enictione apparet πῦον dicitur ab authore eorum quæ extremo libro περὶ φύσιος ἀνθρώπου annexa sunt,& à Galeno his verbis apertissimè declaratur ἀλλ' ὅτε μὲν δοκεῖ τὸ ὠμὸν ὀνομαζόμενον χυμὸν, ὅταν παχθῇ, πῦον εἶναι λέγειν. Ἐπὶ δυσεντερίου, ὅπου καὶ ὁ Ἐρασίστρατος παῖς ἐν τοῖς ὕστερον ἐπὶ τὸ πυριῶντων, οὐ τοῦτον εἶναι τὸν χυμὸν, ἀλλὰ πῦον ἡγεῖται. μάθοις δ' ἂν τοῦτο ἐκ τῆς ὑγιαινόντων πρὸς ἀδηφαγοῦσιν ὑφίσης. πολὺ τὸ τοιοῦτον ἀλισθὲν. πυκάζεσθαι γὰρ παμπόλλως τὰ ἀγγεῖα βιόντων δῆλα χρόνον πολὺν ἐκκενούμενος δῆλα τὸ ὑγρὸν, τὴν καλυμμένην μύξαν ἀφεστηκυῖαν πάμπολλα, καὶ ποιεῖν αὐτὴν ὁρᾶσθαι ποικίλμενον τὸ διέξοδον, πύῳ ἀφεστηκότι φαινεσθαι τὸ ἐκκρινόμενον, καθάπερ καὶ τὰ ἀναπνευστικὰ δῆλα τῷ πλείονι χρόνῳ κατακεχωσμένα πτύελα τοιαῦτα. (Sic enim legendus mihi videtur locus iste vitiosè nostris in exemplaribus exscriptus.) At hic mihi quidé videtur eũ quem crudum humoré appellant, vbi fuerit percoctus, pus esse existimare. Et quid dicã? quandoquidé & Erasistratus ea quæ in vrinis febricitantiũ subsidunt, non hunc humorem, sed pus esse existimat: Neq; in bene valentium vrinis, qui paulò voraciores sunt, multa huiusmodi subsidere ignorat. Permultos igitur vidimus, qui cùm diu in otio vixissent, permagnam eorum copiam quæ muco vocato sunt similia per vrinas excernerent. At cùm quibusdam tardè permearet, id quod excernitur puri simili esse visum est, non secus ac in respiratoriis organis, propterea quòd longo tempore tincta sunt, ciusmodi cocta esse videntur. At certè propriè magis succus crudus dici debet, cùm à pure multis notis distinguatur, vt scribit Gal. lib. 1. de Aliment. fac. Quæ cùm ita sint, hic mihi purulenta vrina potius dici videtur crassa & alba,& quæ concoctione crudioris succi crassum, copiosum & album sedimentum deponit,& iudicatione morbos absoluere sæpe videtur, quam si quis istud referat ad purulentam vrinam, quæ pus admixtum habeat, & vesicæ ac renum, aut etiam superiorum partium mitescentem coctione inflammationem significari credat. Etsi enim de vesica inflammata in Progn. scriptum est, λύει δ' ὕδρον πυώδεες ὑρηδὼν, λευκὸν καὶ λεῖον ἔχον τὸν ὑποστασιν: nihil tamen tale prius attigit, ac ne talium quidem partium ac vomicæ cuiusquam mentio priùs facta est,& hic de iudicationis termino morborum acutorum agitur.

καὶ ὑαλώδεος γλυκέος] Hic ὑαλώδες ὕδρον, vitrea vrina dicitur, quæ pituitam crudam, vitream, viscidam & frigidam iudicatione deponit, indeq; vacuata morborum materia solutionem facit. Quam postea hic author διέξοδον ὑαλοειδῆ in conuulsionis solutione vocat. Neq; enim absurda est morbi illius absolutio, cùm plurima vitrea & albuminea pituita, frigida & viscida, cruda, compacta, velut morbi fomes magna copia deponitur. Ex quibus coniicitur ὑαλώδες ὕδρον idem significare quod & γονοειδὲς ὕδρον, quod est Erotiano τὸ λευκὸν καὶ παχύ. Et verò sæpe γονοειδὲς ὕδρον vsurpatur Hippocr. in vrinæ emissione, quæ generali semini non absimile quiddam continet grandinosum, grumosum, compactum, viscidum, genitale semen consistentia & colore referens, quale quid in pituita vitrea & albuminea apparet, & in ægris ex multa, frigida, cruda & conferta materia laborantibus videtur, in quibus ex magna flatuum permixtione ἀναῤῥαγμα γονοειδὲς sæpe damnat Hippocrates, vt ægr. 1. lib. 1. epid. & ægr. 3. lib. 4. & ægr. 4. Ac huius explicationis ampliorem notionem facit quod scribit Gal. Comm. 2. lib. 6 epid. τὸ γονοειδὲς ὑποστὰν ὕδρον ἢ καὶ διάχρημα γλίσχρημα γλίσχρον ἀπόκεισιμον, ὅπερ ὁ καλούμενος ὑπὸ Πραξαγόρου χυμὸς ὑαλώδης ἐκκενῶται. Et quod in fine Comment. 1. in Prorrh. de eo quod γόνῳ εἴκελον διέρχεται, & genituræ simile defertur, obscurissimis verbis scribit,& quod γονοειδὴς ὑαλώδη insinuat in fine Comment. 2. in Prorrh. Quæ omnia exempla, cùm ad huius rei notitiam fusissimè congesserimus nostris in lib. 1. epid annotat. non necesse. hîc adscribere, ὑαλώδες verò ὕδρον idem dici quod γονοειδὲς satis probat quod postea huius libri author in opisthotono & posteriorum partium inflexibili distentione, vrinas genituræ similes solutionem adfert his verbis scribit: πυρετώδεα ὀπισθοτονώδεα, γονοειδέες ὑρήσιες λύουσι. Quod enim priùs in vniuersaliori conuulsionis absolutione ὑαλοειδῆ διέξοδον dixerat, hîc ὑρήσιας γονοειδίας vocat, non secus ac in Theodori vxore lib. 7. epid. crebris conuulsionibus appetita, πεῖ ὑρέμβυον τῷ καρδίῃ εἴκελον γλίσχρον γονοειδὲς apposuit, quibus verbis morbi materiam confertam, viscidam & frigidam fuisse indicat,& quæ festucis diducta adhærescerent. Cui quoq; non est absimile quod in Scopo scribitur libr. 2. epid. * qua de re etiam abundè illic diximus. Quomodo verò vrina vitrea excretione solutionem morborum faciat, illud Hippocrat. lib. 6. epid. sect. 2. satis apertè indicat, ὁκόσοισι δὲ τὸ γονοειδὲς, τοῦτον ὅπ κείσιμον, καὶ ἦν ἥσσων ᾖ τοιοῦτο. Quod etsi valde est perplexum, hoc tamen innuere velle videtur Hippocrates solas vrinas genituræ similes iudicatione depositas, eos qui ad imum ventrem aut etiam hypochondria sunt tumores, recentes & sine inflammatione, leuare posse, cum ne copiosis quidem flatibus, aut multo stercore & viscoso demisso remitterentur, Eandem penè iudicij causam subit quod in Prorrh. † Hippocr. circa vmbilicum dolores cum palpitatione ex flatibus multis, per deiectiones genituræ similes cum flatibus erumpentes iudicatione leuatos scribit his verbis: οἱ περὶ ὀμφαλὸν πόνοι παλμώδεες, ἔχοισι μὲν τι καὶ γνώμης ἀφέροντα. περὶ κεῖσιν δ' τετάσθαι πνεῦμα ἄλις γόνῳ εἴκελον διέρχεται.

* *Sect. 3.* † *Prorrh. 36.*

καὶ ἀποστήματος ἀξιολόγου] Ἀπόστημα ἀξιόλογον effatu dignũ abscessum diximus, & qui morbi magnitudini aut dignitati respondeat, vt neque dignitate minor, neq; viribus superior appareat, alioqui in abscessuum disciplina damnationem incurret, & eorum genere, quæ in morbis μὴ κατὰ λόγον καὶ ὡς ἀξίως fiunt, comprehendetur. Sic eos abscessus probat Hippocr. libr. 1. & 2. epid. qui ἀξίως τε περιβολῆς ἐπικρίσεως τῶν νοσημάτων fiunt. Quod his verbis submonuit Galen. Com. 3. in Prorrh. ἐμάθομεν δ' παρ' Ἱπποκράτους εἰπόντος ἀγαθὰς ἀποστάσεις εἶναι, ἀξίως τε περιβολῆς τῶν νοσημάτων εἰς τὰ κάτω τοῦ σώματος γινομένας. Ex Hippocrate autem dicente didicimus bonos esse abscessus, qui pro morbi ratione ad inferiores corporis partes demittuntur. Et Comment. 2. ὅπερ γάρ τι καὶ ἐν τοῖς τῶν ἐπιδημίων μεμφόμεθα γινομένας ἀποστάσεις, ἢ μείους, ὡς ἔφην, ὡς μηδὲν ὠφελεῖν, ἢ μείζους, ὡς μὴ δυνάσθαι φέρειν. Sic nempe in libr. de Morb. vulgaribus abscessus culpamus, vel minores (vt dixi) tanquam nihil iuuantes, vel maiores, quàm qui ferri possint. Eadem quoque notione Galen. cap. 1. lib. 3. de Crisibus ἀξιολόγους ἀποστάσεις vocat, per quæ subitam ad sanitatem conuersionem fieri conspicimus, his verbis: μέτα τοίνυν ἁπλῶς κεῖσις εἰς ὑγείαν ἐξ ὑῤῥοπῆς μεταβολὴ θερμαινομένου, καὶ γίνεται μὲν πάντως ὅτι φανερᾶς πέψεως ἐκκενώσεσιν, ἢ ἀξιολόγοις ἀποστάσεσιν. Sola igitur subita ad sanitatem mutatio simpliciter crisis nominatur. Et fit quidem omnino euidentibus quibusdam excretionibus, aut effatu dignis abscessibus. Hanc verò abscessuum moderationem his verbis eleganter circunscribit Hippocr. lib. 1. epid. * ὅτι τετάνων ἀποστάσεις ἐγίνοντο, ἢ μείζους ὥστε ὑποφέρειν μὴ δυνατὰς, ἢ μείους, ὡς τι μηδὲν ὠφελεῖν. In his abscessus fiebant, aut maiores quàm vt ferre possent, aut minores, quàm vt iuuarent. Qua de re etiam illic plura scripsimus.

* *Sect. 2.*

καὶ κοιλίης μυξώδεος] Hic ἀπόστασις κατ' ἔκρυσιν indicat, cùm corpus integrum per humorum effluuium ac corporis emissaria quædã expurgatur, veluti per vrinas ac alui fusiones contingere sæpe solet. Mordaces nanq; cumulati humores in corpore, tenuesq; ac superfluí plærunq; & acres, aut pituitosi, interdum per vrinæ vias nonnunquam etiam per intestinorum inuolucra, aluo ad iudicationem erumpente repurgantur, & τραγγελιώδης καὶ δυσεντεριώδης ἀποστάσεις obueniunt, quarum non rarò meminit Hippocrates lib. 1. epid. & fusiùs prosecuti sumus nostris in lib 2. epid. Comment. In huiusmodi ergo pituitosorum humorum per aluum eluuionibus mucosa quædam prodeunt, deinde inualescente acrimonia ramentosæ aut strigmentosæ egestiones fiunt, postea tandem cruentæ & in dysenterias tendunt. Ac videre est in quibusdam superfluam humorum congeriem crebrius naturæ robore in aluum erumpere, & dysenteriam creare, quam αἱματηρὰν καὶ ἀπεπτικὴν vocat. Gal. lib. 5. & 6. de loc. aff. cap. 7. & 2. Quæ omnia sunt valentis naturæ, & in salutarem iudicationis spem sese erigentis, certissima indicia, vt testatur Gal. Com. 4 in lib. de artic.

Ἐμέτων δὲ μοχθηρῶν] Quales damnantur in Progn. synceræ, aut virulentæ ac æruginosæ vomitiones, aut qualia ἐμίσματα ἀκρητα, σώδεα, πυπρὰ in Prorrh. suis decretis confodit Hippocr.

358 Ὑπνοι βαθέες, μὴ ταραχώδεες, βεβαίαν κρίσιν σημαίνουσι· ὑπνοι δὲ ταραχώδεες μὴ δηλήματος σώματος, ἀβέβαιοι.

Profundi somni neque turbulenti, iudicij firmitatem denunciant, turbulenti verò non sine corporis offensione, instabiles sunt & infirmi.

Somnus cùm requietem corporibus & medicinam quandam laboris afferat, interdum in morbis repentinam mutationem facit,& coctionis ratione iudicationis dignationem, etsi omnino leuem, habet. Nam quia simpliciter crisis subitam ad sanitatem cõuersionem significat, quæ cum repentinis excretionibus aut effatu dignis abscessibus contingit, vt scribit Gal. ista non satis aptè omnino conuenient, etsi in pueris præcipuè, ac verò in nonnullis aliis, profundo & alto somno morbos alleuari percipimus. Ac t huius rei tabellare (vt ita dicam) testimonium in medium producamus, id his verbis confirmat. Galen. Comm. 3. in Progn. μάθοις δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀπὸ κείσεως ἄπαντα, μετὰ πνος φανερᾶς γίνουσ κενώσεως, ἢ ἀποστάσεως, ἐν γὰρ τοῖς παισὶν πολλὰ μέχρι δ' ὕπνων βαθέων καὶ μακρῶν, ὑγείας ἐπιγί-

σαντο μεταβολαὶς ὡς ὅτι τὸ εὐλογον, οὐς ἔνιοι μὲν ἀξιοῦσι καὶ αὐτὰς ὀνομάζειν κρίσεις, ἔνιοι δὲ οὐ συγχωροῦσιν. Edocti autem estis quod omnes crises cum quadam euidente euacuatione fiunt, aut abscessu. Ratiò enim pueri soli per somnum profundiorem ac longiorem, celeres in melius fecerunt mutationes, quas nonnulli quidem etiam iudicationes nominari existimant, alij nequaquam concedunt. Comment. quoq; 2. in Prorrh. ἰσχυρὰ μὲν οὖν ἐπ' ἐνίων ἀῤῥώστων ὑγρυπνικὸν ἐφεξῆς ἡμέρας τρεῖς ἢ τέτταρας, δυσδιέγερτον ὕπνον γενόμενον, ὡς ὅλης ἡμέρας τὴν νύκτος ὠφελήσαντα μεγάλως. ὅτι δ' παιδίων εἶδον πολλάκις, οὐ μιᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ δυοῖν ἡμερῶν ἐφεξῆς, ἐπ' ὠφελείᾳ μεγάλῃ γενόμενον τοιοῦτον. Vidi siquidem in ægris quibusdam qui tribus aut quatuor consequenter diebus vigilauerant, difficilem excitatu somnum exortum, qui tota die aut nocte magnum attulerit adiumentum. In pueris verò sæpius vidi eiusmodi superuenientem somnum, non vno solùm die, sed duobus ex ordine diebus magno illis fuisse adiumento. Quibus verbis quidnam in morbis conferat somnus satis intelligimus, cuius etiam momentum ac pondus ex Comm. ad aph. 1. lib. 2. facilè excipias. Nam & febres somno mitescere, & dolores leuari, & languores dissolui, firma sunt salutis indicia, præcipuè si neque inter dormiendum perturbatur aut commouetur æger, quiritatur, nugatur, aut delirat, neq; turbulentis insomniis diuexatur: qui sunt ἑαδίως καὶ μὴ παραχόδεις ὕπνοι. Actuarius quoque lib. 2. Meth. med. cap. 2. somnos accedentes qui antea deerant, ægrum à languoribus leuare scribit, & in phrenitide similibusque morbis iudicij firmitatem stabilire. Quin & salutis securitatem somnos in ægris confirmare scribit Hippocr. libello περὶ κεισίων his verbis: ὅσοισιν ἐλαχίστῳ χείρῳ μέλλουσιν ὑγιάζεσθαι, μάλιστα σημεῖα ἅπασι γίνεται. ἀπονόστησις γὰρ ἀῤῥωστίῃσιν, καὶ ἀκίνδυνοι, καὶ διὰ νυκτὸς κοιμῆσαι, καὶ τἆλλα σημεῖα περιφανέστατα ἀσφαλέα. His qui breuissimo tempore sani futuri sunt, maxima in totum signa contingunt. Sine dolore enim degunt & extra periculum, & noctu dormiunt, aliaque securitatis signa præ se ferunt. Hic autem μὴ ἀλγήματος σώματος dicuntur qui in aphorismis πόνου πεύσεται. Minutum est, admonendum tamen, quod exemplaria Regia manuscripta pro μὴ παραχόδεες, οὐ παραχόδιες legunt.

Quibus ex naribus fluxiones, quæ septimo, nono, aut decimo quarto die contingũt, vt plurimùm à febribus vindicant. Eodem verò modo & bilios̃us alui fluxus, & qualis in intestinorum difficultate fieri assolet, ac genuum & coxendicum dolor, vrinaq; sub iudicationem concocta, & verò in muliere mensium profluuium.

[152] Ἑβδομαίοισιν, ἢ ἐναταίοισιν, ἢ τεσσαρεσκαιδεκαταίοισι ῥύσιες ἐκ ῥινέων λύουσιν ὡς ἐπιτοπολὺ ἀπὸ πυρετός. ὁμοίως δὲ καὶ χειλίης ῥύσις χολώδης, καὶ δυσεντερικὸς, καὶ πόνος γονάτων, ἢ ἰσχίων, καὶ ὕδερος πεπεμμένου ἐκ τοῦ κείσιος, ἐν γυναικὶ δὲ ἐπιμηνίων ῥύσις.

Hæ alui fluxiones & alluuiones quæ morborum materiam iudicatione secernunt, ἀποστάσιος κατ' ἐκεῖνο genere continentur, quales sunt αἱμόῤῥοιαι χολώδεις & δῃῤῥοίαι Hippocrati celebratæ lib. 1. epid. * & αἱματώδεις κοιλίης. Idem rursus lib. 1. epidem. ** febres ardentes plurimis in intestinorum difficultatem concessisse ac constitisse scribit, quæ ægros eo veluti humorum depositu, periculo exemerit. In mulieribus verò sæpe profusam ac liberalem mensium abundantiam febres liberate exemplo est Larissæa virgo ægr. 12. lib. 3. epid post st. pest. idemque multis contigisse testatur Hippocrates lib. 1. epid. *** Quin & libello περὶ κεισίων mensium abundantiam in febrium solutione ponit, sanguinis è naribus fluxum, alui secessionem, vrinæ copiam, sudores & vomitum, his verbis: καὶ τὰ ὧρα δὲ τοιαῦτα, ἢ καὶ τὰ δῃῤῥοήματα κοιλίης, ἢ αἵματος ἐκ τῶν ῥινέων ῥύσιν, ἢ οὖρησιν πολλὴν, ἢ δῃῤῥοὴν ὑγρασίλως ἰσχυρὴν, ἱδρῶτα ἢ ἔμετον. Codices manuscripti quidam ἐνδιαπαύσιοσιν pro ἐναταίοισιν legunt, non magno certè momento, cùm dies vndecimus significationis potius quam iudicij authoritatem habeat.

* *Section.* 2. ** *Stat.* 3. *** *Stat.* 3.

Quibus per febres alicunde sanguis largiter effluxerit, iis dum sese recolligunt, alui hemescentes effunduntur.

[153] Οἱ ἐν πυρετοῖσιν αἱμορῥαγήσαντες ἰσχυρῶς ὀκοθενοῦν, ἐν τῇσιν ἀναλήψεσι κοιλίαις κατδυσεντερέουσι.

Aphorismus est 27. lib. 4. qui & postea in hoc præsagio aliis verbis repetitur, & ex Prorrh. 133. resumitur. Codices editi κοιλίαις habent, vbi manuscripti quidam κοιλίαι legunt, eadem notione.

Qui per febres tenuiter exudant, cum capitis dolore & aluo intercepta, ad conuulsiones proni sunt.

[154] Οἱ ἐν πυρετοῖσιν ἐφιδρώοντες, κεφαλαλγέες, κοιλίῃ ἀπολελαμμένοι, σπασμώδεες.

Hæc ex Prorrh. 115. repetuntur. Sunt autem ista oppleti & humorum sarcina grauati cerebri indicia, vnde appetita neruorum origine, propensiores esse ad conuulsiones est vero simile, neq; tamen necessarium. Quam ad rem facit etiam Prorrh. sent. 88. Sunt verò οἱ κοιλίῃ ἀπολελαμμένοι, qui aluo sunt suppressa, intercluſa & intercepta, familiari admodum Hippocrati locutione, qui κοιλίῃ ἀπολελαμμένῃ ἐπεχομένῃ vocat, vt exponit Galenus. Idemque κοιλίας ἀπολελαμμένας ἐπεχομένας significare scribit. Erotianus autem ὡς ἴσως τὰς ἀπειλημμένας καὶ ἐστεγνωμένας poni vult.

Quæ sensim feroces fiunt mentis emotiones, in ferinas euadunt, & conuulsiones portendunt.

[155] Αἱ ἐπ' ὀλίγον φρασὶν παραφροσύνες, καὶ θηριώδη καὶ σπασμὸν σημαίνουσι.

Ex multis Prorrhetici sententiis nata est hæc sententia. Præcipuè vero ad eius notionem conducit Prorrh. 26. & 123. & antea scripta sent. 85. Deliria in febribus persæpe ex leuibus initiis magnum faciunt incrementum, & paulatim adusta materia malignã qualitatem contrahunt, & in furentes, melancholicas ac vehementes mentis emotiones tendunt, in quibus ægri calcitrant, feriunt, mordent, ac contineri nequeunt. Et hæ sunt θηριώδεις παραφροσύναι, ἐν αἷς καὶ πατοῦσι καὶ λακτίζουσι, καὶ δάκνουσι καὶ χαλῶσιν, ὡς θηρίοις ἐοικότας νομίζοντες, hoc est, ferinæ desipientiæ, in quibus pedibus feriunt, calcitrant, mordicus impetunt, indignantur, & ingredientes pro hostibus habent, vt scribit Gal. Comm. in Prorrh. Eæque ferè ex atræ bilis incendio oriuntur, idque θηριωδῶς παραφρονεῖν sæpe vocat Hippocrates ἐνιδρύεται δὲ (vt scribit Gal. Comm. 3. in Prorrh.) καὶ τῆς φωνῆς ταύτης ὅπου ποτὲ τὸ μελαγχολικὸν. εἰώθαμεν γὰρ ὀνομάζειν εἰς τὸ χεῖρον τοὺς πάλαι μελαγχολικῶς παραφρονοῦντας, ὅταν μεγάλας ποιῶνται τὰς κακουργίας, θηριώδεις αὐτὰς ὀνομάζοντες. Per hanc autem vocem melancholici affectus intensionem declarauit. Cùm enim prompti sint ad mala propinquis inferenda qui melancholica desipientia laborant, vbi ingentia mala perpetrant, eas ferinas desipientias appellat.

Conuulsio in febre suborta eademq; die desinens, bono est.

[156] Σπασμὸς ἐν πυρετῷ ἡμόλυθος, καὶ παυόμενος αὐθημερὸν, ἀγαθόν.

Conuulsio in febre suborta, febrem primo die, aut postero, aut tertio finit. Quòd si horam qua prehendit superet, nec desinat, malo est.

[157] Σπασμὸς ἐν πυρετῷ ἡμόλυθος, καὶ μὴ παυόμενος ἐν τῷ πυρετῷ αὐθημερὸν, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ. ὑπερβαίνων δὲ τὴν ὥρην ἐν ᾗ ἤρξατο, καὶ μὴ παυόμενος, κακόν.

Hæc conuulsionum placita non satis consentiunt cum Hippocrat. disciplina nec authoritatis constantiam satis firmam tuentur. Vulgatum nanque est in Hippocr. Œconomia, atque multis rescriptis testatum, præcipuè vero aph. 26. lib. 2. & 57. lib. 4. & 5. & 70. lib. 5. febres conuulsionibus subortas, eas discutere atque præstabiliores esse, quàm si conuulsiones febribus superueniant. Quod est alias passim etiam ab Hippocrate scriptis traditum. Conuulsiones verò in febribus ortas, eas soluere, non temere in parentis monimentis reperias, cùm ne tanti sit febris vt conuulsione sanationem accersas, nec tanto malo leuius dependendum sit: Nisi si quis naturæ impetum & vehementem concussionem ac agitationem quæ fit in conuulsione, materiæ morbi depulsionem facere ac febrim soluere putet, non secùs ac rigor morbum comitialem soluit, aut etiam quartana propter rigorem aut τὰ φθαλύσματα τῶν φθαλμικῶν πόνων, σπασμῷ λύεται scribitur Prorrh. 113. & postea hic repetitur. Vehementi nanque concussione quæ in rigore aut conuulsione contingit, materiæ excretio procuratur, & à venis aliò, vt in habitum corporis aut neruos amandatur, ex eoque motu calor excitatur, qui materiam exagitatam tenuat & in habitum dissipat & sudores, & humorum coctionem molit

A molitur. Quæ certissima est morborum depulsio, vbi excretione & coctione finiuntur, vt scribit Gal. Com. ad aph. 70. lib 5 Aut certè existimandum est vehementem causarum efficientium impetum ac motum febrem tollere, ὅσῳ ὦν ὠφελικὴν τοῖς ὀξέσι νοσήμασι τὴν τοιαύτην ἐπιφορὰν τῶν νοσημάτων ὁρῶμεν οὖσαν, ὅσῳ καὶ ἐπὶ πλείονας ἀφορμὰς ἐργάζεται, vt scribit Gal. Com. ad aphor. 5. lib. 7. Sic enim persæpe deteriores morborū successiones, quæ veluti nouæ morbi accessione affectionem augere videntur, morbos soluere Hippocrati dicuntur, vt vehemens, mentis alienatio furorem soluit (aph. 5. lib. 7.) & delirium succedentes febribus ardentibus tremores (aphor. 26 libr. 6) aut insania epilepsiam, vt multis exemplis testati sumus nostris in lib. 2. epid. Com. Quod autem ad huius sententiæ notionem attinet ea repetitur lib. περὶ κρισίων his verbis: ἐπὶ πυρετῷ ἰσχυρῷ ἀσασμὸς ἢ λάβῃ, παύεται ὁ πυρετὸς εὐθυμερὸν, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ. Verū videtur ex libello περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον illic diminute adscripta, vt satis apparet ex iis verbis quæ sequuntur & mendose illuc sunt transposita. Rectius igitur scribitur lib. de locis in homine, ἐπὶ ἀσασμῷ πυρετὸς ἢν ὀπιλάβῃ, παύεται εὐθυμερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ. Quæ & in Hippocratis disciplinam consPirant, & his quæ postea in hoc præsagio de conuulsionibus scribentur sunt valde cōsentanea. Etsi ægrorum obseruatione est exploratum conuulsiones plærasque febri superuenientes esse salutares, nempe si in motu sint, neque diu perseuerent, neque à stabili causa ortæ sint, sed initio morbi accidant, ex repletione non inanitione, translata nimirum materia à venoso genere in neruos, per concussionem & violentum motum quem conuulsio intulit. Sic lib. 1. epidem. statu frigido & humido, conuulsiones pueris multis initio contingebant, idque in febribus ipsis. At certè suspectum magis locum reddit codicum varietas. Nam & exemplaria quædam primam sententiam cum secundæ parte permiscent & confundunt, vt ex Caluo satis apparet

158 Οἱ χλιαλείποντες, αὐωμάλως δὲ χλιαινόμενοι, κοιλίης ἐμφυσωμένης, μικρὰ χλιδιδοῦσης, ὀσφυαλγήσασι μὴ κείσιν, τουτέοισι κοιλίαι καταῤῥήγνυνται. Οἱ δὲ καιόμενοι πρὸς χεῖρα, νωθρὸν, διψώδεες, ἀσώδεες, κοιλίης ἀπειλυμένης βαρυόμενοι ἐκλύονται. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐξέρυθρα ἐν ποσὶ καταπλάσματα, καὶ αὐτὰ σημήϊα.

Qui per febres intermittentes, inæqualiter incalescentes, aluum habent flatibus distentam, pauca transmittentem, iis post iudicationem lumborū dolore suborto, alui prorumpunt. Qui autem ad manus contactum exardescunt, torpore, siti ac corporis incontinēti iactatione vexantur, ij aluo intercepta grauati exoluuntur. Interdum verò etiam prærubra in pedibus ambusta eadem denunciant.

Est hoc ex obseruatione empirica natum, & per ægrorum triclinia suggestum, huc traductum. χλιαίνεσθαι dicit Hippocrates de his qui intepescunt, aut ociosè ac sensim concalescunt, & febribus mitioribus ac moderatis detinentur, quales χλιαρὰς vocat. Gal. & acutis opponuntur. In his igitur inæqualiter intepescentibus & incalescentibus, quòd calor modò desinat, modò etiam repetat, magnam humorum inæqualitatem in corporis habitu ac primis venis inesse oportet, ex cuius permixtione, flatuum suborta copia, aluus distenta est, tandem verò vtcunque præparata materiā, & succorum acrimoniā solicitata, naturæ robore ad iudicationem per aluum effusa, in transitu lumborum dolorem attulit. At sæpe inter signa alui erumpentis, lumborum dolorem subnotat Hippocrates. Qui verò febribus ardentibus diuexantur, quales vocat καιομένους πρὸς χεῖρα, quòd ad manus contactum vehementissimus ardor percipiatur, si corporis sensu tenentur, neruosi generis ac animalium functionum læsionem ex spirituum à calore resolutione sentiunt. Quapropter neque mirum est eos degrauatos exolui, ac viribus prostratis ἐκλύεσθαι, quod de virium prostratione dicitur, vbi totum corpus ad motionum liberas actiones & sensationes velut est impotens & exolutum, velut etiam τὰ παρωδῶν ἐκλυόμενα explicat "' Gal. in Prorrh. Sic καῦσις πρὸς χεῖρα iunxit in Prorrh. & καυματώδεσιν annumerauit. In huiusmodi autem febribus, ob ardorem aluus sæpe resiccatur ac supprimitur, vnde & grauitatis sensus maior. καταπλάσματα porrò, quæ sunt ambusta, & incendiosæ quædam pustulæ aut ambustiones in corporis summo ab vstulationē enatæ, quales φλύκτας vocat postea, cùm ex acri & mordaci materia fiant concalfactu lancinante, vnde & æstuosi & siticulosi ægri redduntur, huiusmodi humorum puredinem, aut etiam exurentes febres prænunciare, non alienum abs re videbitur. Quorum in pedes secessus, naturæ onus deponentis robore solicitatus, bono augurio est. His similes sunt quas initio lib. 2. epid. φλυκταινίδας ἅσπερ πυρικαύστους dixi Hippoc. Cæterùm vbi publicata exemplaria διαδιδούσης legūt, Regia exemplaria manuscripta διδούσης habent. Vitiosa verò sunt quę ἐφιστάλλουσαι legunt, quæ tamen secutus videtur Caluus, nulla cum huiusmodi casibus superciliorum communione, etsi vtranque lectionem adscripsit.

" Comment. ad aph. 37. lib. 4. "" Prorrh. 102

159 Οἱ χειμερινοὶ τεταρταῖοι πυρετοὶ, ὀλιγοχρόνιοι μεθιστάμενοι ἐς τὰς ὀξέας νόσους.

Hybernæ quartanæ ferè in morbos acutos transeunt.

Quod in quorundam ægrorum obseruatione semel atque iterum est annotatum, id non rectè in præceptionis exemplum trahitur. Certum est hybernas quartanas esse longissimas, plurimumque negotij ægris facessere, maliqué diuturnitatem plærunque aui molestia dependere: verùm in morbos acutos desultorio quodam modo transire, non satis est attis viu comprobatum, nisi externarum causarum ope contingat, vt ægri vitio, medici ignorantia, latente interna corporis noxia, grauissimis casibus fenestra patefacta sit. Sic enim quandoque ex vitæ intemperantia quartanæ vbi diutius afflixerunt, in continuas transeunt, nulla tūc ferè sperabili salute. Hybernas verò quartanas vocat eas quæ hyeme ortę sunt (quales sunt rarissimæ) aut quæ instante hyeme cœperunt, quas πρὸς ἃ χειμῶνα σωφίσοντας dixit aph. 25. lib. 2. Hippocr. Mirum autem mihi videtur Caluum febres simpliciter dixisse, quartanas prætermisisse.

160 Κεφαλῆς πόνος ξὺν τόνῳ μετ' ὀξέος πυρετοῦ, καὶ φλεγμονῆς σημεῖον τῶν δυσκόλων, θανάσιμον. αἷμα δὲ σημεῖον φλεγμονῆς, ἐὰν βάλλωσι, τοῖσιν ἔξωθεν ἡμέρας αἷμα τοῖς ῥισὶν, ἢ τοῦ ἐκ ῥινῶν, ἢ ἀποστάσιας ἐς τὰ κάτω σημήϊα, μάλιστα μὲν νεωτέρῃσι τῶν τεσσεράκοντα πέντε, τοῖς ῥισὶ· τοῖσι δὲ πρεσβυτέρῃσι, τοῖς ἀποστάσιας ποιεῖσθαι. ποιεῖ μέντοι καὶ κεφαλῆς ὀδύνας τοιούτους τοῦ πόνου, καὶ σκοτώματα τοῖς ῥισί.

In febre acuta continens capitis dolor, cum grauibus aliis signis, mortem minatur. Quòd si neq; alia præterea signa mala sunt, & viginti dies superat, aut sanguinis ex naribus, aut puris effluxum, aut abscessus ad inferiores corporis partes denunciat. Præcipuè quidem in his qui nondum trigesimum quintum annum attigerunt, fluxiones, in senioribus autem abscessus sperare conuenit. Si verò dolor vehemens circa frontem ac tempora affligat, fluxiones expectandæ sunt.

Transitio est ad partium corporis affectus primumque capitis dolores attingit, qui aut adiunctam habent febrim, aut sine ea affigunt. Nunc verò capitis dolores cum febre continua attingit, quos Prognost. 3. aliis verbis celebrauit, vnde hæc sententia hic est traducta, σώπιον πόνον quem hic vocat intensum dolorem & continentem, ἰσχυρὰ ἢ ξωνὴ ἐδωδίμου Prognostico dixit. Δίκωλον verò cum de morbo non periculoso ac lethali, & de paruis malis neq; magni momenti dicatur (vt scribit """ Gal.) ideoq; ἀσινῆ non significet, hic de signis exitialibus & pernicios effert, quæ θανατώδεα in Prognostico, hic φαῦλα vocat. Postremò intensus ac vehemens dolor circa tempora ac frontem affligens, sanguinis è naribus fluxionem prædicit, quem hic σώπιον πόνον publicata exemplaria, codices quidam manuscripti σώπονον, vt priùs, scribunt. Hippocrates in Prognostico παρὰ ἐδωδίμου dicit, Galenus σφοδρὸν exponit, vehementem & intensum, quòd recentes dolores plærunque intendantur ac inualescant, quemadmodum παρωξυσμὸς apud Hippocratem contentionem ac vehementiam vt plurimum significat. Celsus cap. 7. lib. 2. hos Hippocratis locos latinos faciens, ingentem dolorem dixit. Nisi quis σώπιον breuem aut velocem dolorem intelligat, quasi vehementem, aut qui magis recenti conueniat, quòd morbi qui primis circuitibus iudicium subeunt, excretionibus ferè absoluantur, qui diutiùs protrahuntur, per

abſceſſum finiunt. Monendum etiam ſuccurrit, hîc vbi edititij libri ἢ πύον ἐκ ῥινὸς habent, codices manu ſcriptos Regios omnes ἢ πύε legere, vt ad ῥύσιν referatur.

Comm.3.in Prorrh.

Qui capitis doloribus & aurium tinnitibus citra febrem,aut tenebricoſa vertigine, & vocis tarditate, manuumq; ſtupore tentantur, in iis aut ſyderationem , aut morbum comitialem, aut etiam obliuionem ſperare conuenit.

161 Οἷσι κεφαλαλγίαι καὶ ἦχοι ἀπυρέτοισι, καὶ σκοτοδινίη, καὶ φωνῆς βραδυτὴς, καὶ νάρκη χειρῶν, ἢ ἀποπλήκτους, ἢ ἐπιληπτικοὺς τοιῆσδε ἔχουσι τούτους ἔστεσθαι, ἢ καὶ ἐπιλήσμονας.

Hoc præſagium Hippocratis diſciplina maximè dignum,magnam in cerebro humoris frigidi redundantiam indicat, quæ à languido calore commota,flatus cum tenebricoſa vertigine excitat. Præcipuè verò ſyderationis metus eſt, ſi capitis dolor de repente ac ſine febre contingat,vt ex aph.51.lib.6. ſatis eſt teſtatum.Vertigo etiam morbi comitialis quodammodo eſt prænuncia. Vocis autem tarditatem (quam καφότητα vocat Prorrh.2.) inexplicatum ſermonem ac veluti balbutientem linguam vocat,humore nimio irrigatis linguæ muſculis ac neruis. Quæ calamitas in ſyderatorũ aut epilepticorũ denunciatione apparet.Manuum quoq; ſtupor ac torpor ſentitur,neruorum propagine ac ſpina dorſi humoris affluxum ex poſteriore cerebri parte ſentiente, vnde etiam propter imbecillitatem neruorum, contremiſcunt apoplectici & epileptici. Ex eodem etiam fonte memoriæ deprauatio ac obliuio manat,per quam Lethargus ſignificari videtur.Cæterùm hîc ſecuti ſumus publicatos codices, ἀπυρέτοισι legunt, quòd febris his malis remedium afferat ex aph.5.lib.5.& 51.lib.6.etſi in quibuſdam ἐμπυρετοῖσι legatur,alij etiam ἐν πυρετοῖσι habent. Codices manu ſcripti Regij omnes hanc dictionem omittunt,quod etiam fecit Cæſ. Vaticanos codices ſecutus.

Ex capite dolentes,& alto ſtupore(quem catochũ dicunt)detenti,ac delirantes,cum alui interceptione & ferocieñte intuitu,floridi,in ſcapulas rigeſcunt, ac poſteriorum partium diſtentione tentantur.

162 Οἱ κεφαλαλγέες, κατόχους τοὺς μακρούοντες, καὶ λίης ἀπολειφθείσης, ὄμμα θρασυνθέντες, αὐθημεροὶ, ἀπιαθονώδεες γίνονται.

Sententia eſt Prorrhetici 88. indeque repetenda eſt & eruenda explicatio.

Quæ caput quodammodo cõcutiunt, cum intenſa oculorũ rubedine, ac manifeſto delirio , pernicie denunciant. Neq; tamen hoc ad mortem comitatur verum circa aurem tumorem excitat.

163 Τὰ ἱστάμενα κεφαλῆς ὄμματα ἐξέρυθρα, τοὺς μακρεύοντα σαφῶς, ὀλέθρια. ὃ ξυναποθνήσκει τοῦτο, ἀλλὰ παρ' οὖς οἴδημα ποιεῖ.

Obſcurum eſt quid per τὰ ἱστάμενα κεφαλῶ intelligatur , & τὰ σίνοντα κεφαλῶ in affectata de induſtria obſcuritate reponit Galenus in Prorrh.Ea tamen intelligi poſſunt quæ aliquo modo caput commouent & concutiunt,qualia ſunt quæ in caput ſubuehuntur & illud tentant: Quo in genere malè habentia caput ſymptomata reponentur.Audiri quoq; poſſunt venarum ac arteriarũ in capite pulſationes,palpitationes ac ſuccuſſiones quædam , aut capitis motiones tremulæ & conquaſſationes ob neruorum ac virtutis imbecillitatem. Oculi verò prærubri meningum cerebri inflammationem,aut ſanguinis ſublati & incenſi copiam denotant. Atque in huiuſmodi redundantiæ copia promptè excitato incendio, deliria manifeſta ac apparentia fiunt,quæ ſunt peſſimè affecti cerebri certiſſima indicia,& perniciem intentant. Ex quibus ſalus etiam ſperari poteſt,ſi ſanguinis ex naribus profluuium incendium reſtinxerit,aut copiam depleuerit,aut ſi humorum ſæuitiam natura concoctione mitigauerit,& per abſceſſum ad aures depoſuerit. ξυναποθνήσκειν autem de morbis dicitur,qui cùm diutiùs perdurarint & conſenuerint, mortem tandem adferunt & ad eam concomitantur,vt aphor.39.lib.2.& aph.7.lib.5. συγκμάζειν exponit * Aretæus,& χρονίζειν Gal.aph.28.lib.3.Hic vero τὰ ἱστάμενα κεφαλῶ lego,familiari Hippocrati phraſi,etſi reliqua exemplaria manuſcripta ἱστάμενα κεφαλῆς ὄμματα coniungunt,quæ ſecutus etiam videtur Caluus. Quæ lectio de inconſtantibus ac volubiliter motis oculis intelligi poteſt , ac inter phrenitidis & inſaniæ præſagia habetur. Scripti porro codices Regij hic ποιεῖ omittunt.

* *Cap.5.lib.1.de Cur.acut.*

Dolor capitis cum ſedis ac pudendorum dolore, torporem ac impotentiam adfert, vocemq; exoluit, neq; iſta moleſtiam exhibent. Verùm ex his ſomnolenti ac ſingultuoſi nono menſe euadunt,& voce libera reddita in integrum reſtituuntur.

164 Κεφαλαλγίαι μὲν ἕδρης καὶ αἰδοίων ὀδύνης τοιήνδε τινὰ καὶ νωθρότητα καὶ ἀκρησίην παρέχει, καὶ φωνὴν βραδύνει. ταῦτα οὐ χαλεπά, ἱστάμενοι γὰρ λυσιῴδεες γίνονται καὶ ἀτρεμίῃ ἐκ τούτων. φωνῆς λυθείσης ἐς τὸ αὐτὸ καθίστανται.

Coitio eſt ſignorum diuerſi generis,neque enim ſedis aut pudendorum dolor aliquid habent cum capite conſenſionis. Dolor capitis affecto humiditate plurima ac frigiditate neruorum principio,ad motum impotentiam ac ex neruorum imbecillitate toporis ſenſum exhibere poteſt,& increſcente damno atque calamitatem ſentientibus ſextæ & ſeptimæ coniugationis neruis,vocem præpedire,vnde & ſingultuoſi fiunt.Sed neq; iſta exiguæ calamitatis ſunt indicia,neq; leue periculum intentãt, impeditis ac quodammodo ſopitis animalibus effectionibus,ex quibus ſomnolenti redduntur. Neque verò vocis exolutio aut ἀφωνία apud Hippocratem exigui eſt momenti, præſertim ſi κεφαλαλγία accedat.Aut enim morbum comitialem,aut apoplexiam,aut ſyderationem aliquam,aut conuulſionem non temerè ſuſpectat. Quorum omnium abſolutionem ac ſenſationum præpeditarum libertatem ac redintegrationem, φωνὴ λυθεῖσα ſignificat,quæ vocem reſtitutam, liberam,expeditam ac explanatam denotat, & φωνῆ βραδυλαλίῃ opponitur, idemque quod φθέγξις denunciat,quæ ἀφωνίαν oppugnat.aph.5.lib.5.Quinetiam Hippocrates libr.2. epid. conuulſionis ac morbi comitialis depulſionem ex vocis libertate reddita fœliciter auguratur,his verbis:ἢ φωνὴς λυομένης πάντα λύεται. ἢ λύσις τῇ φθέγξι ἐμείη. Inconſulta autem eſt & præter rationem in nonum menſem mali dilatio,cùm iſta calamitas non tantas ferat inducias,vt & vitioſa eſt ξυνταξεως ratio κεφαλαλγίαι παρέχει,quales multæ ſunt impropriæ orationes in huius Præſagij ac Prorrhetici authore,niſi ſi huc mendum obrepſit & κεφαλαλγίῃ legendum quod fecerunt omnes interpretes. Codices manu ſcripti Regij νωθρότητος καὶ ἀκρησίης κατοχέες legunt,non ſatis integra lectione,quam tamen retinuiſſe videtur Caluus & ἀκεσίης legiſſe. Sunt qui etiam ἀκρησίῃ κατοχέϊ ſcribunt,non ineleganti (vt reor)phraſi quæ ex capitis dolore ac ſenſationum principio, velut ex mali fonte in neruorum riuos deriuatam & quodammodo effuſam motionis impotentiam innuit.Atque hîc ἀκρησίη αὖτη ἡ ἀκρατίης mihi mi videtur, vt ἀκράτειαν ξυμβῇ ex Prorrhetico,paulò poſt ἀκρατέω vocat Ionicè,ac debilitatem, impotentiam ac incontinentiam quandam & ἀκινησίαν ſignificat,velut aph.16.lib.5. νεύρων ἀκράτειαν,neruorum imbecillitatem intelligit. Neque alia notione ἀκρατογλωσσα ** Hippocrati dicitur, ἀσθενέως ὡς μὴ δύνασθαι ἀκριβῶς πρὸς φωνὴν, ἢ ἀκίνητός τε καὶ βραδυλαλιμῶν,vt explicat Galenus,Virtuoſo verò ἀδύνατος & ἀκρατὴς τοῦ δυσκινησίας.

** *Aphor.40.lib.7.*

Lumbricis verò tenuibus & longis (qui aſcarides dicuntur) in capitis dolore vexatis,conſequente ſurditate & ſopore,tubercula ad aures excitantur.

165 Ἀσκαρίδωδες δὲ λεπτοὶ καὶ μακροὶ ἐν κεφαλαλγίῃ, κωφώσει καὶ κῶμα βραχὺ ἐπαγαγοῦσαι, τὰ παρ' οὖς ἐξάπτει.

Aſcarides qui tenues ſunt lumbrici in inferiore craſſioris inteſtini parte geniti (vt ſcribit Gal. Comment. ad aphor. 26. libri) nihil habent cum abſceſſibus ad aures commune, nihilque ad eorum præſagium conferunt.Quare huius ſententiæ principium quidam ſuperioris fini connectunt,vt vocẽ in integrum reſtituta verminoſi euadant. At quibus caput pituita & humiditate repletur cum frigiditate plurima, iis contingit ſopore & ſurditate preſſis,vt tubercula ad aures ſuborientur.Huc accedit quod ciſ-

rodi

modi sententia ex Prorrhetico repetita, in quo sæpe sopor & surditas parotidas denunciant, ne minimam quidem ascitidum suppurationem præbet. Præcipuè verò ex Prorrh. 168. desumpta videtur. ἐγκεφαλαλγίη κῶμα ἢ πύφωσις παρ' οὐς ἐξαίφνης. Cui etiam subscribit Prorrh. 159. ἐγκωφώσιος ὀδυνηρὸς τὰ παρ' ὦτα, ἄλλως τε καὶ ἰῶ ἀσαθὲς ἢ ὀδυνηρὴ ἢ τοῦτο κωματώδεσιν, ὅτι τουτοισὶ μάλιστα.

166 Οἱ κεφαλαλγέες, καπνὸς ὀδυνώδεες, ὄμμα ὀξέρυθρον, αἱμορροΐς.

Qui capitis dolore vexãtur, ac alto stupore (quẽ catochum vocant) cum dolore detinẽtur, oculos habẽt prærubros, in iis sanguinis profluuium sperãdum est.

καπνὸς ὀδυνώδεις qui alto stupore (quem Catochon vocamus & Cataleptin imitatur) detinentur cum dolore dici possunt. Nam etsi cataleptici præpeditis sensibus non dolent, hic tamen comatosus quidam affectus catoches in modum, cum capitis dolore intelligitur. In quibus etiam ex humorum abundantia facies prærubra apparet, ideóq; αἱμώδεις, quod idem est quod ἐξέρυθρος, nuncupantur. Nota me loco tamen de fixo, pertinaci, inhærenti & firmo dolore, καπνὸς illud explicari posse, quod familiare est huius Præsagij & Prorrhetici authori: velut τὰ καπνὸς παροξυνόμενα in Prorrhetico, grauiter & firmiter affligentibus, & καπνὸς ἀδιαφανέντες paulò antea, vehementer ac pertinaciter delirantes intelligi possunt. Non secus ac hic quoque pertinax ac alibi infimus capitis dolor sanguinis profluuium promouere potest. Est enim κεφαλαλγία commune ad parotidas & hæmorrhagiam signum. Sed præcipue sanguinem profundunt oculi prærubri, vt ex hac Prorrhetici sententia indicatur, τραχήλου ὀδυνώδεα ὄμματα ὀξέρυθρα, αἱμορραγικά. Est vbi interdum neruorum principij, aut meningum aut etiam ventriculi inflammationem ocularum rubedo præ se fert, vt scribitur aphor. 3. lib. septimi.

167 Τὰ σείοντα κεφαλὴν, τὰ ἠχώδεα αἱμορροΐς, ἢ γυναικὶ τὰ γυναικεῖα, καταβιβάζει, ἀγὼν τε καὶ ἰὼ κατὰ ῥάχιν καῦμα ποιέει. ἴσως δὲ καὶ δυσεντερικά.

Quæ caput concutiunt, & aurium sonitus excitant, sanguinem è naribus profundunt, aut mulieri menstrua deturbant, idq; præsertim si ad spinam ardor consequatur. Fortasse etiam difficultas intestinorum expectanda est.

Desumpta est hæc sententia ex Prorrh. 143. Quò magis publicatorum codicum vitium apparet, qui hanc sententiam cum superiore connectunt. τὰ σείοντα κεφαλὴν hîc de micantibus & palpitantibus temporum arteriis sumuntur, vbi sanguis feruidus & æstuans, aut vaporosus vasa inflat & attollit, vnde palpitationes & aurium sonitus excitantur, aut ex bilioli & concalefacti sanguinis agitatione, hæmorrhagiæ spes obiicitur. In mulieribus quoque mensium abundantia per vterum deturbari potest, præcipuè verò si in maioribus vasis feruidus ille sanguis ebullit, & in magna arteria & vena, quæ spinæ incumbit, exæstuat, vnde ad spinam ardoris sensus commouetur, & παλμὸς consipicitur, qui Agathino etiam σφυγμὸς dicitur, vt scribit Galen. lib. 4. de differ. puls. Sic & interdum humoris transpositu, vbi materia illa acris & biliosa in aluum erumpit, suaque acrimonia intestina lancinat, intestinorum difficultas expectari potest.

168 Οἱ καρηβαρικοὶ, καὶ βρέγμα ὀδυνώδεες, ἀγρυπνοι, αἱμορραγέουσι, ἄλλως τε, καὶ ἰὼ ἢν ἐς τράχηλον στωτείνῃ.

Qui capite grauati ad sinciput dolorem sentiunt, peruigilio torquentur, iis sanguinis eruptionem fore spes est, tum verò præcipuè si aliquis contensionis sensus ad ceruicem pertingat.

Repetitur hæc sententia Prorrh. 135. inter communia hæmorrhagiæ signa. Melior autem est lectio ἰὼ πῖς τράχηλον στωτείνῃς pro ἰὼ πῆς. Quam etiam lectionem ex codicibus Vaticanis mihi secutus videtur Caluus, cùm dixit, si quid in ceruicem collúmve contendat.

169 Τὰ ἐν κεφαλαλγίῃσιν ἠώδεα ἐμέσματα μετὰ κωφώσιος, ἀγρυπνοῖσι ταχὺ σημαίνει.

Vomitus virulenti & æruginosi in capitis doloribus cum surditate & insomnia, promptam insaniam significant.

Prorrh. 10. repetitur hoc præsagium & illic à Galeno explicatur.

170 Οἷσι κεφαλῆς καὶ τραχήλου πόνος, καὶ ὅλου δὲ τοῦ σώματος ἀκρατίη τις ὠμώδης, αἱμορραγίη λύει. ἀπαρὴ * ὅτῳ χρόνῳ λύονται. αἱ δὲ χύσεις ἐν τούτῳ ἀποκαμβάνονται.

Quibus capitis & ceruicis dolor, ac totius corporis impotentia quædam cum tremore adest, ab his sanguinis eruptio liberat, fortassisque ista tandem dissoluuntur. Verùm interim vesicæ intercipiuntur.

* ὅτοι

Plethorica ista symptomata ac redundantem corporis succulentiam, ex qua capitis dolor, ceruicis contensio, ac tremula quædam corporis impotentia, & ad motiones grauitas impendent, liberalis sanguinis fluxus soloit. Quin & fortassis ista naturæ benignitate ac robore, tempore discuti possint, eiusmodique copia in vesicæ alueum velut depositu quodam exonerari & ad effluuium ablegari. Ex quo præ materiæ abundantia vesicæ interceptiones fiant, ac veluti τραγγευώδεις ἀποστάσεις, tot nominibus ab Hippocrate, in ea quæ κατ' ἀπόδοσιν fit absolutione concelebratæ. Huicque præsagio exemplo esse potest æger primus lib. 3. epid. Aut certè naturæ ductu, effusa aliqua per partes superiores euacuatione, inferiores vias intercludi solenne est. Alioqui sanè perplexa est hic vesicæ interceptio, vt nec Prorrh. 152. (vbi hæc sententia repetitur) vllo modo expressa. Quòd si quis vesicam suppressam ac veluti exolutam, ex neruorum affecto principio, & totius corporis ad motum imbecillitate tremula augurari volet, indeque promptam conuulsionem suspectare, cui sanguinis eruptio medelam afferat: næ ille me non valde iniquum habebit assensorem, ac proinde suæ opinioni sequentem sententiam & Prorrh. 120. accommodabit: vbi illud τὰ ἀφωνώδεα ἐκλυόμενα ob multiplicem ambiguamque significationem, iistam neruorum imbecillitatem affectamque totius corporis motricem facultatem partim respiciet, partim verò ad vesicæ suppressionem non ineptè omnino adaptabitur, si τὰ ἐκλυόμενα αὖτε τῷ ἐκφυσήματα obaudias. Sed sanè ista mihi ad mali totius absolutionem potissimùm spectare videntur. Quidam verò codices καυσάνου) pro ἀποκαμβάνου) habent. Verùm illam lectionem suspectam facit, tum vsitata Hippocrati phrasis, tum etiam perpetuus in prima lectione retinenda ex pluteo reconditorum codicum consensus, ex quibus Regij omnes πίνει pro πίνῳ legunt.

171 Ἐν τῇσιν ὀξείῃσι κεφαλαλγίῃσι, καὶ τῇσιν ναρκώδεσι μετὰ βαρέος, ἐθέλει πασμώδεα γίνεσθαι.

In grauibus & acutis capitis doloribus, cum torpore & grauitatis sensu, procliues sunt cõuulsiones.

Hæc symptomata ex capitis repletione affectam & oppressam neruorum originem præ se ferunt, ad quas affectiones animalium functionum noxias, tum verò sensationum ac motionum prauitates consequi est consentaneum, non autem necesse, vt scribit Gal. Comm. 3. in Prorrh. Sic in capitis dolore cum sopore ac grauitate, suspectas conuulsiones facit * Prorrhetici author. Illud verò τῇσιν ναρκώδεσι Caluus ad temporum offensionem retulisse videtur & longè aliam habuisse lectionem.

* *Prorrh.* 103.

172 Κεφαλαλγίῃ λύει πύον διὰ ῥινῶν, ἢ πτύελα παχέα καὶ ἄοσμα, λύει δὲ καὶ ἕλκεων ἔκθυσις, ποτὲ δὲ καὶ ὕπνος, καὶ χολίης ῥύσις.

Ex capitis dolore liberat pus è naribus effluens, aut sputa crassa & inodora. Liberat quoque & vlcerum eruptio, interdum verò & somnus, ac alui fluxus.

Plurima habentur apud Hippocratem ex capitis dolore solutionum exempla, humore noxio effuso, aut aliò translato & deposito. Præcipuè ad hanc rem facit aphor. 10. lib. 6. qui & libello περὶ κρισίων & multis locis ab Hippocrate repetitur. Lib. quoque de Morbis Hippocrates in capitis doloribus huiusmodi ferè solutionum meminit. Nam & pus e naribus aut auribus effluens, aut mucus & pituita per nares & os reiecta, aut sanguis effusus dolorem huiusmodi leuant. Hic verò pituitam concoctione subsecutam

per sputa crassa & inodora, & quæ nihil putredinis haberet intellexit, siue ex pulmonibus tussi, siue ex oris saliuatione reiecerunt. Est vbi etiam somnus capitis dolores benignos & leues discutiat, malignos interdum exasperet. Vlcerum verò eruptio & alius fluxus, humoris transpositi & alio demissi rationem habent. Quæ ferè omnia solutionum remedia in capitis doloribus varia ratione adhibentur Prorrh.2. Qui locus ad huius notionem non minimùm facit : ὁκόσοι ἢ αὐτῇ ἀμβλυώσσουσι καὶ ὑπόρυδοὺς πέχουσιν, ὅτι ἢν ὀδυναλμῷ αὐτοῖσι γίνεται, καὶ κνησμὸς ἔχῃ τὸ μέτωπον, τύπτουσιν αἰφνίδιον αἷμα ῥυὲν ὅσσε τὸ αὐτόματον καὶ ὀξὺ καὶ ἀναγκαῖον. ἁπλῶς δὲ ὅτῳ ὁ τρόπος. οἵτινες ἢ ὀδυνῶνται κεφαλὴν καὶ τὸ μέτωπον, ἔκ τε τῆς αἰμόρου τῆς μεγάλης γίνονται, καὶ ἐκ τῆς ψυχρόν ὅταν θαλφθῶσιν ἰχῶρες, τότε ἢ κέρυζαι μᾶλλον τελέως μᾶλλον ἀπαλλάσσουσιν, ὠφελέονταί τε καὶ πάρεισι καὶ βλέπειν ἐν τῇσι ῥισὶ γινόμενοι, μᾶλλον μᾶλλον ὅσσε τὸ αὐτόματον. εἰ ἢ μὴ, ὀξὺ καὶ ἀναγκαῖον, κέρυζαι γίνονται τελέως. ὥστε καὶ βῆχας ὀπτηρίδας. οἵτε πάρεισι ὀπτηρύμενοι. τοὺς ὀδυνῶντας ἢν μὴ παύσωσι, φύματα ἀναγκαῖον ὑπηρίδας καὶ ἀχρόους τύπτουσιν. ὀλέθρους ἢ ὀδυνῶντας αὖ τοὺς φρενίτεων τε γίνονται, καὶ πολυχρόνιοι, καὶ ἐν πάσῃ τῇ κεφαλῇ, ἰχῶρας τε ἐᾶσι καὶ ἀμβλυώσσουσι, φοιρώδεις τύπτουσι τὸ νόσημα πολλῷ χαλεπώτερον τοῦ παθεῖν. ἢν ἢ καὶ ἐς τὸ τράχηλον τε καὶ ἐς τὸ νῶτον ἡ ὀδυνὴ καταβαίνῃ τὴν κεφαλὴν ὑπολιπεῖν, καὶ αὖθις πάλιν ἀναδυσμοὶ ἐς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπὶ χαλεπώτερον γίνεται. τούτων ἢ πάντων δεινότατον, εἰ ξυντείνοι ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐς τὸ τράχηλόν τε καὶ τὸ νῶτον. τοὺς ἢ ὠφελείας τυπτούσας τοσάδε λέγω ὑπάρχειν, ἢν πύον βήξασιν, ἢ αἱμορροΐδας ἔχουσιν, ἢ ἐξανθήματα ἐν τοῖς σώμασι. λυσιτελέει ἢ καὶ πυρωθεῖσα ἡ κεφαλή. Quem certè locum Celsus cum suo more in vsum suum transtulerit, eius versionem apponam ex cap.8.lib.2. At dolores capitis, quibus oculorum caligo & rubor cum quadam frontis prurigine accedunt, sanguinis profusione vel fortuita, vel etiam petita summouentur. Si capitis ac frontis dolores ex vento, vel frigore, aut æstu sunt, grauedine & sternutamento finiuntur. Et rursus paulò post, Si sine causa longus dolor capitis est, & in ceruices ac scapulas transit, rursúsque in caput reuertitur, aut à capite ad ceruices scapulásque peruenit, perniciosus est, nisi vomicam aliquam excitauit, sic vt pus extussiretur, aut nisi sanguis ex aliqua parte prorupit, aut nisi in capite multa porrigo, totóve corpore pustulæ ortæ sunt. Vbi editi codices pruriginem pro porrigine manifesto vitio ponunt, vt satis patet ex Hippocrate, & nos admonuimus nostris in lib.2. Prorrh. annotat. Hic porrò admonendum est Caluum ex quibusdam codicibus pro πηχέα πραχέα legisse, cùm vtranque lectionem apposuerit, atque idem ὕπνοι pro ὄπτῳ legit.

Moderatus capitis dolor cum inexhausta siti, aut sudore febrem non soluente, gingiuarum abscessus, aut circa aures tubercula denunciat, nisi aluus erumpat.

173 Κεφαλῆς ἄλγημα μέτριον μετ' δίψης ἀνδιώσης, ἢ μετ' ἰδρῶτος μὴ λύοντος τὸ πυρετὸν, ἀποστάσιας ἐν οὔλοισιν, ἢ πρὸ οὖς σημήνῃ, μὴ χειλίης ἐκπαραχθείσης.

Signa sunt ἐπεγχυῆ & minimè necessaria. Neque enim sitis habet aliquid cum gingiuarum abscessu aut aurium tuberculis commune, neq; etiamsi infida est sudorum qui febres non soluunt aggressio, necessaria est ad capitis dolorem huiusmodi abscessuum consecutio. Est autem peregrina, vt in opere tumultuario, & alioqui in hoc authore insolens sitis appellatio, ac vt mihi de mendo suspecta est lectio, ita mirari quidem subit, tam constantem fuisse reconditorum exemplariorum in ea dictione retinenda consensum, nisi quod reconditiora ἀνδυούσης legere videntur nec certè satis explicata literatura, quæ tamen lectio mihi præ cæteris amplectenda videtur. Neque sanè quid Cornarius per [sitim cibum capientem] indicare voluerit coniicere satis licet, etsi mihi videtur aut aliter legisse, aut istam dictionem alio detorsisse, nisi quod ἀνδὺς dicitur ἡ τὸ σῖτον δεχομένη, ventriculus cibum capiens. Caluo paulò æquior esse videtur conditio, qui [non peculiarem sitim] dixit, si eam non vulgarem, sed intensam intellexit. Verùm hic mihi aliam lectionem secutus videtur, ac pro ἀνδιώσης μὴ ἰδίας ὕσης legisse, aut in affectata dictione non temerariam omnino significationem attulisse. Nos vt coniecturæ nostræ calculum ferremus, inexhaustam diximus, & ἀνδυούσης ex vetustioribus codicibus posuimus, ac ἀνδυούσῃ δίψῃ quasi ἀνδύουσαν, vsurpata magis dictione intelligimus, sitim inexhaustam, intensam, vehementem, prorundam, ac velut altè insidentem, & ex viscerum penetralibus exortam, aut quasi penetralem, & cui ὑπομαλῇ δίψᾳ opponitur. Siue enim νὴ priuantis, siue intensionis sensum indicat, ex νὴ & δύω aut δυῶ coagmentata est dictio, & vt νήδυμον, καθύδειν, ἔχατον, δυσήδυτον, καὶ ἄδυμον Hesychio significat. Et quia νηδύια τὰ ἔντερα καὶ ἐντόσθια, τεκμήριον τὰ κοῖλα νηδυὰ ἀπολαύσεα denotant, in ventriculo ac imis viscerum penetralibus conceptam sitim, dictionem istam indicare, aliquando cum Præceptore Hollerio existimauimus, vt sit quasi ἐν νηδυΐῃ ὥσῃ. Cuius opinionis nos necdum pœnitet aut pudet, cùm ista sitim intendant & incrementi fidem faciant, ac in prioris dictionis notionem recidant : præsertimque quòd sciam νηδὺν ventriculum indicare Hippocrati, vt lib. περὶ τέχνης, & lib. περὶ ἀέρων inferiorem ventriculum, vt alibi copiosius scribimus, & τὰ περὶ τὸν νηδὺν, τὰ περὶ τὸν γαστέρα explicet Gal. Comm.4. in lib. de rat. vict. in morb. acut. Et sanè ad sitim excitandam plurimum habet momenti ventriculus, cuius veluti focus in eo delitescit, vt ibidem testatur Galenus. At verò quia hic coniecturæ locus est, existimaui aliquando ob rei leuitatem & doloris capitis moderationem, ita & placidam ac blandam sitim ex dictione ἀνδυούσης intelligi posse, vt sit idem quod ἀνδυόεν, hoc est dulcis ac placida, qua notione sæpe ἀνδυόεν ὕπνον effert Homerus, aut certe pro ἀνδυούσης, ἡσύχιος ὕσης legi posse, cum non longè remota sint in codicibus scriptis ab hac lectione vestigia : & alioqui solenne sit Hippocrati ἥσυχον, ἠρεμίης, ἠρέμα, ἡσυχῇ, μαλθακὸν, ὀθνείως, ἥμερον significare. Et verò placabilis & moderata, aut benigna sitis in capitis dolore humorum qualitatem satis denotat, ad quam huiusmodi abscessus consequi non est à ratione alienum, cùm in siti intensa præsertim cum febre & capitis dolore, non omnino leue damnum sit, nec huiusmodi abscessus, sed ferè hæmorrhagia, aut sudor consequatur. Eiusmodi autem abscessus facilius denunciari potest, vbi in febre sitis quæ alioqui antea intensa fuerat, mitescit, quod calorem ipsum deferbuisse, iamque materiam ipsam ad abscessus compositam indicat, idq; præcipuè si sudores irriti adfuerint. Nec verò me latet quàm parum exquisita huius dictionis notatio ad rei cognitionem faciat, aut quàm aptè alium in locum amandari queant. Cum tamen ad dictionis notionem ad quam explicandam hoc in authore non ingratiis incumbimus, plurimum nabeant ponderis, ea duximus huic loco pro depósito commandanda, quæ nobis in alium vsum atque aliis etiam referuaret. At verò longè post nostras istas lucubrationes Opsopœi viri doctissimi coniectura vti licuit, qui μὴ ἰδίαν legendum non absurda omnino ratione existimat, à verbo ἰδίειν, quod ἰδρῶω, sudare significat, vt sit non sudantibus: cuius lectionis vestigia ex manu scriptis codicibus expressa esse voluit.

Capitis dolor cum sopore & grauitatis sensu, quodammodo conuulsionem accersit.

174 Κεφαλαλγίη καρώδης μετ' βαρέος, ποιῇ τι ἀπαρμῶδες.

Ad huius sententiæ explicationem facit quod antea scriptum est sent.171. Parum autem valet ad artis constantiam huiusmodi ambigua scriptio qua vtitur huius præsagij ac Prorrhetici author, cum τι addit. Id enim aut rarum, aut leuem rei euentum prædicit. Sic in Prorrh. in eadem pene conuulsionis causa dixit, ἴσως ἢ ταύτῃσι καὶ ἀπαρμῶδες, * τι παθεῖν ὠφελῇ.

* *Prorrh.*103.

Qui capitis dolore, siti, leui peruigilio detinentur, obscurè loquuntur, ad motum impotentes, humescente aluo lassitudine vexantur. In iis fortasse insania metuenda est.

175 Οἱ κεφαλαλγικοὶ, δίψώδεες, ἀνάγρυπνοι, ἀπαφέες, ἀδυώδεες, ὅτῳ κοιλίη ὑγρὴ κοπιώδεες; ἦ φόβος ὀξὺ μαίνεσθαι;

Prorrh.38. his verbis hæc sententia scribitur : ὅτῳ κοιλίη ὑγρὴ, κοπώδη, κεφαλαλγικῶ, δίψώδη, ἀνάγρυπνο. ἀπαφεῖ, ἀδυωάτῳ, οἷσι τὰ ἴδια ὦτα, ἐλπὶς ἐκκλύσιος. Ex quo exemplaria omnia manu scripta Regia ἀγρυπνοι, non ἀνάγρυπνοι legunt. Sic ὀξίσαι) melius legi apparet, cum tamen codices omnes, tum publicati, tum reconditi, ὀξαίσαι) legant. Quod certè Caluum impulit vt istud de frequenti ægrotum exurrectione sumeret, cui sæpius ab Hippocrate accommodatur.

Qui capite dolent cum leui aliqua surditate, manuum tremore, ceruicis dolore, nigricantes reddentes vrinas & densas, ij si nigra vomitione refuderint perniciosè habere suspicandi sint.

176 Κεφαλαλγέες, ἀνάκωφοι, χέρας τρομώδεες, τράχηλον ὀδυνώδεες, οὐρέοντες μέλανα δεδασυμμένα, ἐμέοντες μέλανα, ὀλέθριοι.

Hoc præsagium Prorrh.95. lucem affert, vnde desumptum videtur. Caluus sententiam istam præcedenti antepositit.

Tenuiter

A [177] Οἱ κεφαλαλγέες, ἐφιδρωῶντες, κοιλίῃ ἀπειλημμένῳ, ἀπασμώδεες.

Tenuiter exudantes cum capitis dolore & aluo intercepta, ad conuulsiones proni sunt.

Idem paulò ante sent. 154. de febribus est expressum, & ex Prorrh. repetitum.

[178] Τὸ κωρώδες πάνυ παχὺ κακόν.

Sopor profundus & altus omnino damnandus est.

Quod Prorrh. 63. hæsitanter nec non nisi ambiguè assensionem sustinens extulit, hic definitè quodammodo pronunciat & vniuersali decreto configit: vt non dubium sit τὸ κωρώδες hic κάρον νοσῶδες exprimere, ex cerebri offensa humore frigido & pituitoso grauati, qui etiam sensationum actiones præpeditas reddit, & κῶμα aut καταφορὰν refert, & δυσδιέκρητος κατάστασις dicitur, ab eo profun-
B do & alto sopore qui humorum benigna succulentia oppletum cerebrum significat non parum differens, quem βαθὺν καὶ δυσδιέκρητον ὕπνον vocat Galenus. Cuius rei coniectura inde etiam petenda est, quod decartis in vniuersum capitis affectibus singulares partium capitis affectiones, vt cerebri, aurium, facici, ipsius denique oris particulas prosequitur, hic à comate initium faciens. Sed & antea præsagio 31. ad extremum tale aliquid attexuisse videtur.

[179] Οἱ κωματώδεες ἐν ἀρχῇσι ἠλγηκότες μὴ κεφαλῆς, ὀσφύος, τραχήλου, ὑποχονδρίου ὀδύνῃς, ἀχθυπνέοντες, ἢν ἀφῇγε φρενιτικοὶ; μυκτὴρ ἐν τουτέοισιν ἀποC σάζων, ὀλέθριον, ἄλλως τε καὶ τεταρταίοισιν ἐοῦσι, ἢ ἀρχομένοισι. Κακὸν δὲ καὶ κοιλίης ἀείπλυσις ἠέρυθρος.

Qui inter initia sopore detenti, capitis, lumborum, ceruicis, præcordiorum dolore ac insomnia conflictantur, considerandi num phrenitici euadant. In his narium stillatio perniciem ostentat, tum verò vel maximè, si quarto die, aut inter initia contingat. Alui quoque prærubra proluuies, malo est.

Hæc sententia descripta est initio Prorrhetici, vbi & fusissimè à Galeno explicatur, & libello † περὶ κωματος. Quin & ab eodem expenditur Comment. 2. in lib. 3. epid. † *Cap. 6. & 7.*

[180] Οἱ κωματώδεες ἐξ ἀρχῆς ἐφιδρώσαντες, οὐρήσι πέπονσι, καυστικοὶ, ἀκρίτως δὲ ἀφειψύχοντες, ἀφ' ἑλκέων ἀφειμένοι, νωθρῶδες, κωματώδεες, ἀπασμώδεες, ὀλέθριοι.

Qui sopore oppressi circa initia, tenuiter exudantes, concoctas vrinas emittunt, cum magna corporis æstuatione, citra iudicationem verò perfrigescunt, & rursum ex breuibus interuallis peruruntur, torpore, sopore, aut cõulsione tentati, perniciosè affecti sunt.

D Concursus est multorum symptomatum, quæ si simul coëant, valde est pernicios⁹ & lethalis, aliter paulò descriptus Prorrh. 102. ex quo hoc loco restitui potest: etsi κῶμα inter initia ex materiæ copia, progresso autem morbo, ex virium & spirituum exolutione adesse potest. Magnæ autem humoris abundantiæ cerebrum prægrauantis, & sensationum arcem occupantis, inæqualitérque corpus affligentis indicatura hoc præsagio valde suspecta redditur, vnde æstuantes citra rationem aut iudicationem perfrigerantur (id enim significat, ἀκρίτως, ἀλόγως, aut ἀσήμως) modo etiam ex breuibus interuallis peruruntur, quod ἐξ ἑλκέων ἀφειμένοι denotant. ἐξ ἑλκέων tamen in Prorrhetico legitur, quod aliàs intensionem & celeritatem denotat.

[181] Οἱ κωματώδεες ὕπνοι, καὶ αἱ καταψύξιες, ὀλέθριον.

Somni, quales sopore oppressis, & totius corporis perfrictiones, perniciem ostentant.

Cum sit κῶμα εἰς ὕπνον καταφορὰ καὶ δυσδιέκρητος κατάστασις (vt scribit Gal.) κωματώδεες ὕπνοι dicuntur, somni profundi quique
E cum alto & graui sopore fiunt, à quibus non facilè excitantur ægri, quod κῶμα βαρὺ καὶ ὑπνώδες, cui τὸ ἀγρυπνον κῶμα καὶ οὐχ ὑπνῶδες opponit. Quod cùm eueniat valde refrigerato neruorum principio & sensationis arce, accedente etiam humiditate, lethargicæ affectiones fiunt, vt scribit Galen. †† quas hic per καταψύξεις innuere videtur, præsertim cùm celebre sit huius præsagij, vt Prorrhetici authori, per κῶμα lethargum denunciare, vt scribit Gal. in fine Prorrh. Alioqui haud minus sunt lethales perfrictiones, quæ calidi natiui extinctionem consequuntur.

†† *Comment. 2. in Prorrh. & ad aph. 3. lib. 2.*

[182] Κωματώδεες, κοπιώδεες, κεκωφωμένους, κοιλίης καταῤῥωγίης, ἐρυθρὰ διελθόντα τὰ ἐκκρίσιν, ὠφελέει.

Sopore, lassitudine ac surditate tentatos, aluus erumpens & ad iudicationem rubra demittens, iuuat.

Ista prægrauati cerebri symptomata, transmissis per aluum humoribus, natura ad iudicationem contendente, non abs re leuantur. ἐρυθρὸν verò ad eum colorem qui ad rufum accedit, extenditur, vt bilis rubra intelligatur, quæ egestiones rubras tingit, vnde nomenclaturam habet. Possunt etiam sanguineæ deiectiones materiam deturbare, quæ huius coitionis causa est, vbi à feraidiore sanguine pendent.

[183] Κωματώδεες, ἀσώδεες, ὑποχόνδριον ὀδυνώδεες, σμικρὰ ἐμετώδεες, τὰ πρὸ οἷς ἤρεισι. πρόσθεν δὲ καὶ τὸ πρόσωπον ἐπῴδημα μὴ κώματος.

Qui sopore detinentur cum incontinenti corporis iactatione, præcordiorum dolore, & parua vomitione, ij tubercula ad aures habent. Sed & antea circa faciem tumores apparent cum sopore.

Digna artis complexione sententia ad parotidum denunciationem, quæ paulò aliter scribitur Prorrh. 165. & satis à Galeno explicatur. Codices quidam manu scripti αἱματώδεες pro ἐκτατώδεες legunt, quemadmodum etiam in Prorrhetico scribitur. In extremo quoque pro μὴ κωματος, καύματος legunt, quod faciei tumor & rubor non sine æstu aut calore sursum repentem materiã indicet.

[184] Τὰ ἐξαίφνης ἀδημονήσαντα ὀλισθῷ, αἱμορῥαγικά.

Quibus in morbis subita fit mentis perculsio, cum inquieta corporis iactatione, iis sanguinis eruptionem fore spes est.

Prorrh. 136. & antea sent. 111. aliter scribitur hæc sententia, nec ita diminutè, & pro ἀδημονήσαντα ἀχυπνήσαντα legitur, quod insomnia ac delirium communia sint hæmorrhagiæ signa.

[185] Τὰ κωματώδεα, ἀσώδεα, ὀδυνώδεα ὑποχόνδρια, φαυλα σμικρὰ πτύοντα, τὰ πρὸ οἷς ἐπάρματα, κωματώδεες, ἢν δὲ ἔχῃ ἀπασμώδες.

Qui sopore, corporis inquietudine, præcordiorum dolore affliguntur, cum frequenti & pauca sputatione, iis tubercula ad aures exoriuntur, ac fortassis sopore tentati ad aliquam conuulsionem deueniunt.

Communia sunt hæc sursum ad cerebrum repentis humoris signa, vnde & sopor & parotides excitari possunt, quinetiam fortassè conuulsiones imminere. Quod verò scribitur de pauca & frequenti sputatione, id materiæ vacuatione abcessus ad aures emollit potius quàm excitet, vt scribitur Prorrh. 167. Extremam autem huius sententiæ partem quædam exemplaria distinguunt, plurima verò huic annectunt. Aliter etiam distinguit Caluus.

[186] Κωματώδεα, μεμυρωμένα, κάτοχα, ποικίλλοντα ὑποχόνδρια. καὶ κοιλίῃ ἐπιπολάζοι, ἀποστοι; ἀπολελαμμένοι, ἐφιδρῶντες. ἢν δὲ τουτέοισι

Quibus sopore conflictatis, fatuitate & alto sopore (quẽ catochon vocant) detentis, præcordia variãt, ac venter in tumorem præter naturã sublatus est, cũ ciborũ fastidio ac alui interceptione, tenui circa caput & thoracẽ oborto sudore. In his animaduertẽdũ est,

num concitatus & magnus ſpiritus, aut genituræ ſimilis excretio prodiens, ſingultum prænunciet? aluus vero fortaſſis etiam bilioſa demittat? Eos ſplendeſcens quiddam per vrinam redditum iuuat, aluus verò in his etiam commouetur.

τὸ θολερὸν πτύσμα ἢ τὸ γονοφδὲς ὑπόστασιν, λύσις σημήιον· A
κοιλίη δὲ ἤρεα χολώδεα προσδιέρχεται· τὸ λαμπρὸν ὠφελέει καὶ κοιλίαι δὲ τοῖσιν τοιούτοισιν ὑπαναδιδόασιν.

Coiſio eſt & multum perplexa concurſio, quæ Prorrh. 92. repetitur, & à Galeno fuſiſſimis verbis explicatur. Ex quo vitioſo interductu diſparata in publicatis codicibus ſententia reponenda eſt ſimulque coniungenda, etſi quidam diſtinctionem eiuſmodi probant. Codices ſcripti καυματώδεα pro κωματώδεα legunt, & Prorrhetico conſentiunt, vbi καυσιτώδεα ſcribitur, etſi κῶμα cum μωραίνει aptam habet ad communem cauſam cognationem. Hic ἀπόπτοι, ἀπολελαμμένοι, ſcribitur, in Prorrh. σίτων ἀπολιλαμμένων legitur. Atque iſtis verbis vtraque Gal. expoſitio comprehenditur: etſi Galen. eam notionem quæ τοῦ ἐπεχημυδύες τὰς χοιράδας ſignificat magis amplectitur. Atque hic mihi videtur locus diſertis verbis ab Erotiano indicari, cum ſcribit ἀπολελαμμένους Bacchio denotare τοὺς πάνυ B
ῥωστοῦντας Epicli verò τροφῆς γέμοντας, ἢ καθημένους, ἢ ἀπειλημμένους, quam poſtremam explicationem amplectitur, vt ſit idem quod Galenus ſignificat, τοῦ τὴν κοιλίαν ἐπεχημυδύες. Idem quoque Erotianus τὸ γονοειδὲς ad ἦρον refert, & τὸ λευκὸν & παχὺ exponit, & τὸ γονοειδὲς quibuſdam legi innuit, vt ſcripſimus in Prorrh.

Vbi cerebrum ſyderatione periclitatur, quidam tribus diebus, quidam etiam ſeptem moriuntur, quos ſi euaſerint, ſeruantur. Ex quorum numero pereunt quibus per ſectionem os diſparatum apparuerit.

187 Ἐγκεφάλου σφακελίσαντος, ἢ μὴ ἐν τρισὶ τελευτῆσιν ἡμέρησιν, ἢ ἢν ἐν τρισὶν ἑβδόμοισι τελευτῶσι, σώζονται· ἢν δ' ἀφθόγγους, σώζονται. οἷσι δὲ ἀναλυθείσης τῆς ἰσχυρότεων διεχηκὸς φανῇ τὸ ὀστέον, ἀπόλλυνται.

Hic agitur de cerebro ex inflammatione ad ſyderationem & corruptionem tendente. Sic enim σφάκελον ſumi pro nondum confirmata ſyderatione & eo qui ad corruptionem ſit progreſſo, ex Galeno indicauimus noſtris in lib. 2. epid. Com. Sumpta autem eſt hæc ſententia ex aph. 50. lib. 7. & libr. de Morb. 2. & 3. Vbi quintum etiam addit diem, & ſectionis viam ac modum aperit. Fit autem ſectio, vt via fiat puri & tetris vaporibus, ac facilius ad locum affectum remedia admoueantur. Dicitur autem διεχηκὸς τὸ ὀστέον, os diſparatum aut diſiunctum quia inualeſcente corruptela caluariæ os à membranis quæ oſſi colligantur, præcipuè qua parte futuræ ſunt, ſeparatur, & ab iſta vnionis ſolutione mors imminet, maximè verò ſi membranæ iam nigricant, & motus cerebri nullus amplius apparet. Poteſt etiam intelligi os diſiunctum, quod oſſis pars quædam corruptione putreſcens ab integra ſecedat, non æque tamen vrgente periculo, velut in membranarum ab oſſe ſeparatione. Exemplaria omnia manu ſcripta pro τάζονται, ζῶσιν habent, quam etiam lectionem adhibuit Caluus.

Quibus ex poſteriore parte oſſibus fractis, capitis dolor ineſt, vehemens, & craſſa è naribus fluxio malo eſt. Ij dolore antea ad oculum ſuborto, rigore corripiuntur. Quinetiam oſſium ad tempora effracturæ, conuulſiones accerſere ſolent.

188 Τοῖσι κεφαλαλγικοῖσιν ὀστέα ῥαγεῖσιν ἐκ τοῦ ὀπαθεν, ῥῆξις ἐκ μυκτῆρος λαθρος, παχέα, κακόν. ὀφθαλμὸν προσφυήσαντες ὅτοι, ῥιγέουσιν. ἤρεα αἱ κατὰ κρόταφον ὀστέων διαῤῥαγαὶ ἀσπασμώδεες; D

Magnas & inſignes capitis offenſiones attingit. Cùm nanque os capitis poſterius ſit duriſſimum & craſſiſſimum, minórque quàm cæteris paribus cerebri portio illi ſubſit, (vt ſcribit Hippocrates) non niſi in validè impactis offenſionibus rumpitur, eæque noxiæ diuturniores eſſe ſolent, proptereáque periculum effugiunt. Liberalis autem & magna ſanguinis è naribus fluxio, inſigne in poſteriorem capitis partem inflictum eſſe vulnus indicat, ex quo maiores venas, quæ in anteriorem partem feruntur, diruptas eſſe conuenit. Quam in rem in capitis vulneribus ſolemus ægrorum interrogationes adhibere, num ſanguinem è naribus aut ore effuderint, aut velut attoniti conciderint, aut conſopiti fuerint. Quæ lethalium vulnerum indicia adſcribit Hippocrates. Idem quoque E
in grauibus capitis offenſionibus, rubicundum aut ἐρυσιπελατώδη faciei tumorem, aut amborum oculorum, aut etiam alterius, ex membranarum cerebri affectione annotat, rigorem quoque & febrem, quæ hyeme tardius, æſtate autem celerius occuper. Quibus affectibus medicamento bilem deturbante conſulit. Ac aliàs quoque in oculorum doloribus alui profluuium plærunque moueri ſolet & ſalutare eſſe. * At verò ad grauium capitis offenſionum numerum temporum vulnera meritò adiunguntur, quòd temporum oſſa ſint admodum tenuia & imbecilla, magnúſque ad eum locum ſit venarum, arteriarum ac neruorum concurſus proximúſque cerebri vicinia. Quamobrem periculoſa admodum ſymptomata conuehunt, conuulſiones & ſopores accerſunt, quod (vt ſcribit Hippocr. lib. de art.) ἐν σπασμοῖσι καὶ τετάνοισι τοῦτο τοῦ τόπου τὰ ἄθρον ὑπομένοντα σωτῆρα μόνον, καὶ ὑπτιάζει καὶ κάρφεται καὶ κροταφίτιδες γίνονται. Qui locus quoque in eam cauſam perſtrahitur Galeno Comm. 3. in Prorrh. Quin & Prorrh. 21. ſuſpectæ ſunt temporum præciſiones, his verbis: φύσις καὶ ταῦτα κρίνουσι ὀστέων ἀῤῥωστίαι ὑπομένουσι; Hippocrates quoque libello περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τρωμάτων temporum ſectiones cauet, quòd hæ offenſiones conuulſiones accerſant. Quod etiam exemplis quibuſdam docetur lib. I
5. epid. Cæterùm quòd ad ſcriptionem attinet, recondíti quidam manu ſcripti codices ἀχῶδεα pro πακέα legunt, vt larga & celeriter offenſioni ſuccedens ſanguinis fluxio intelligatur, aut quæ celeriter cum impetu aut vehementer decurrat. Quæ lectio non videtur aſpernanda. Quidam etiam manu ſcripti codex, ἦρα εἰ κατὰ κρόταφον ὀστέων ἀῤῥαγαὶ legit: Alter quoque Regius codex ἀῤῥαγὲς vitioſè, vt & Aſulanus ἀῤῥαγαί.

* *Aphor. 17. lib. 6.*

Auris intenſus dolor cum febre acuta, ac cæteris aliquantò grauioribus ſignis, iuuenes quidem intra ſeptimum diem, aut etiam celeriùs, cum delirio neat, niſi puris copia ex aure, aut ſanguis ex naribus effluat, aut aliud quoddam laudabile ſignum extiterit. Ætate autem prouectiores tardius aut minus tollit. Nam & in his aures ante ſuppurant, & delirium minùs infeſtat. Sed & in hac ætate multis morbus reuertitur, ac proinde interficere ſolet.

189 Ὠτὸς πόνος σιώτονος, μὴ πυρετῷ ὀξέος, καὶ ἄλλοισι τοῖσι σημείοισι τοῖσι κακοδυσκόλοισι, τοῦτο μὲν νέοισι ἑβδομαίοις κτείνει, καὶ σιωτομώτερον. προσφορήσαντας, μὴ ῥέοντος πολλοῦ πύου ἐκ τοῦ ὠτὸς, ἢ ἐκ ῥινῶν αἵματος, μηδὲ ἄλλο τοῦ σημείου χρηστοῦ γλωμώδες· τοῦτο δ' ἢν πρεσβυτέρους βραδύτερον καὶ ἧσσον ἀναιρεῖ. τὰ τε γὰρ ὦτα φθάνει ἐκπυέειν, & προσφορήσουσι. ἧσσον κακοφόροισι δὲ ἀπολλύουσι πολλοὶ τουτέων, & ὕστερον ἀπόλλυνται.

Hoc præſagium luculentis verbis ab Hipp. in Progn. deſcriptum eſt, paucis quidem immutatis. Sed illic ſanguinis per nares effluentis altum eſt ſilentium. Et hunc locum ex Prognoſtico vertit Celſus cap. 7. lib. 2. his verbis, quæ in omnibus noſtris codicibus vitioſè adſcripta ſunt. Auris dolor acutus cum febre continua vehementíque, ſæpe mentem turbat, & ex eo caſu iuniores interdum intra ſeptimum diem moriuntur, ſeniores tardiùs, quoniam neque æquè magnas febres experiuntur, neque æquè inſaniunt. Ita ſuſtinent dum is affectus in pus vertatur. Sic enim legendum eſſe ſatis teſtatur quod hîc ſcribitur, τὰ τε γὰρ ὦτα φθάνει ἐκπυέειν, & quod in Prognoſtico ἐκπυήσασα. Sed publicati omnes codices (intus verſatur) habent, alieno aut propè nullo ſenſu.

In præcipitibus & turbulentis morbis obueniens ſurditas malo eſt. Quin & in longis morbis malum portendit, ac in his ad coxendices labores conuehit.

190 Κώφωσις ἐν ὀξέσι & παραχώδεσι προσκολουθοῦσα, κακόν. κακὸν δὲ & ἐν τοῖσι μακροῖσιν. ἀγὰ δ' τουτέοισι & ἐς ἰσχία πόνος.

Huius præſagij prima pars repetitur ex Prorrh. 33. Poſtrema vero ex ſolutionum legibus pendet, ex quibus & ſurditas in febribus abſolvitur, vt ſcribitur libello περὶ κρισίων. λύεται δὲ ἐκ τοῦ ῥινῶν αἵματος ῥυέντος, ἢ κοιλίης ἐκπαραχθείσης χολώδεος, ἢ δυσεντερίης ὑπηλθούσης, ἢ ἐξανύσει

ἰσχίου

A ἰχῶν ἢ χολάδων. Quod etiam comprobat historia ægri 9. post st. post. libr. 3. Epid. quæ ad huius sententiæ intelligentiam plurimum mihi facere videntur.

191 Ἐν πυρετοῖσι κώφωσις κοιλίῃ ἐφίσησιν. In febribus enata surditas, aluum remoratur & sistit.

Hoc ex materiæ sursum repentis motu pendet. sibiq; inuicem mutuas operas conferunt surditas & alui profluuium, vt ex aph. 28 lib. 4. patet. Non secus lib. 2. Epid. ἐδυώδεα ἐν τοῖσι κατὰ χειρίσιον ἰχωρώδεσιν ὑγροῖσι, & ἄμα πολλὸν ἐκ τῆς ῥινός.

192 Ὦτα ψυχρὰ καὶ διαφανέα, καὶ σιωπηλμύρα, ὀλέθριον. Aures frigidæ, pellucidæ contractæq; perniciem minantur.

In Prognostico & postea hoc præsagio ὦτα ψυχρὰ καὶ σιωπηλμύρα inter lethales faciei notas reponit, sed hic διαφανέα addantur, quod aures cartilagineæ, excarnes, & exangues siccitate contabescant & pelluceant, ideoq; facillimè contrahantur.

193 Βόμβος ἐν ὠσὶ, & ἦχος ἐν ὠσὶ, θανάσιμον. In præcipitibus morbis murmur edentes ac tinnientes aures, mortem prænunciant.

Hæc sententia διεισμὸς indiget ad circumscriptionem. & in consilium cætera tigna immota fiunt. Flatuum enim magna copia ex crassa & cruda materiæ abundantia denunciatur, qui ad aures conuoluti & agitari, vbi in angustiis reuoluuntur, sonitus, tinnitus ac stridores faciunt. Quòd si in amplitudinem cauam effundantur & locorum ab angustiis conclusorum murmur resonans, strepitum & bombos faciunt, quales in apibus aut vespis inaudiuntur. Est igitur vbi natura humorum di materiæ abundantiam ac crassitudinem superat, ac in ea a calore nativo fabagitatione, natus erumpunt, ac nullius pericli metus est. Interdum verò ex magna spirituum perturbatione, ac bilis quæ in vasis feruet concitatione, flatus plurimi in cerebrum feruntur, quibus succensis dilirium aut conuulsio, ac tandem pernicies imminet.

194 Ἦχοι ὠτῶν ἀμβλυωσμῷ, καὶ κατὰ ῥῖνας βαρέος, παρεγκρυστικὸν, & αἱμορραγές. Aurium sonitus cum visus hebetudine, & ad nares grauitatis sensu, mentis excessum, ac sanguinis ex naribus profluuium præsagiunt.

Ista in febribus ardentibus intelligenda esse docet Prorrh. 18. & sententia 131. huius præsagij loquens explicata. Hic autem παρεγκρυστικὸν legitur, quod illic ἐξίστασις μελαγχολικὰς effertur. Quò certè respiciunt publicati codices, qui βαρέως παρεγκρυστικὸν legunt. Sed nos recuditis membranis ac locis annotatis, κατὰ ῥῖνας βαρέος scripsimus.

195 Οἷσι κώφωσις μετὰ καρηβαρίης, καὶ ἀπορχιδρίσι ἐντάσιος, & πρὸς αὐγὰς ὀξυχλῆ, αἱμορροΐς. Qui surditate cũ capitis grauitate, ac præcordiorũ contentione vexantur, si oculorũ acies perturbatur, in iis sanguinis è naribus fluxum sperare oportet.

Prorrhet. 147. hæc reperiuntur sententia, vbi ex hoc loco πρὸς αὐγὰς ὀχλέοντα cum Galeno legimus, contra interpretum fidem. Sunt enim quæ τὰ ποτ' αὐτὰ καὶ πὸ ὄψιας, hoc est, tenebricolas vitus caligines, aut offusas oculis tenebras, libr. 1 Epid. protulit Hippocrates, in hæmorrhagiæ signis, ac alibi per ἀμβλυωπίην denotat. Atque ea verior est lectio quam quæ πρὸς αὐτὰ habet, vt Prorrh. cum etiam manu scriptorum codicum fide testata. Licèt exemplaria Regia manu scripta duo aliter legant, ex quibus vnum πρὸς αὐτὰ ὀξυχλῆ habet, alterum etiam ὀξυχλῆν scribit. Quæ lectio ad ξυώπιον ἐπορχιδρίσι μετ' ὀδύνης spectat, quam Capitonis sectatores lib. 1. Epid. adscripserunt, eamque reprehendit Galenus. Quæ de re plurimus egimus noſtris in eum librum Annotationibus. Quòd etiam Caluum respexisse coniectus manu scriptis innixus coniectat, cùm (præcordiorum distentionem quæ vexet, dixit, & illud πρὸς αὐγὰς omisit. Codices quoque manu scripti hic ἔντασις pro ἐντάσιος legunt, eodem omnino sensu.

196 Ἐν ὀξέϊ πυρετῷ ὦτα κωφοῦσθαι, μανικόν. In acuta febre aures obtusæ vehementem insaniam portendunt.

Sic rectiùs & cum circumscriptione libellus· ἐν κρισίμοισι ὅσοις ἐν ὀξέϊ πυρετῷ τὰ ὦτα κωφωθῇ, τοῖσιν μὴ λυθεῖσι πυρετῷ, μᾶλλον αὐαγκαῖόν ἐστι ἐκ τῆς ῥινὸς αἷμα ῥυῆναι, ἢ κοιλίην ἐκπαρασχεθῆναι χολώδεα, ἢ δυσεντερίην ἐπιγενέσθαι, ἢ ὀδυνέειν ἰσχίον, ἢ γονάτων. Vnde aph 60. lib. 4. decerptus videtur. Aures autem obsurdescentes obtusas ex Celio fiximus, atq; hic μανικὸν pro vehementi ac furiosa insania, vt aliàs sæpe, accipimus quam certè surditas quæ à bile effervescente aut ab ij flammarij ne cerebri excitatur, promouere potest.

197 Οἱ δύσκωφοι, ἐν τῷ λαμβάνειν ξυμφοραῖς, ξυμφόρεες, γλῶσσαν τρόμελιρυθμοὶ, νωθρὸν, κακόν. Graui surditate tentati, dum aliquid prehendunt tremuli, linguæ resolutione ac torpore affecti, malè habere iudicantur.

Oportuit in hac concursione neruorum ac sensuum principium valde affectum fuisse, vnde subiectorum neruorum irrigatio, imbecillitas, aut obstructio subsecuta, manuum tremores, linguæ resolutionem, ac torporem attulit. Prorrh. 95. χεῖρες τρόμοισι κεφαλαλγίῃ, πραχήλῳ ὀδυώδεες, ὑπόκωφοι ex eadem causa producuntur, sed coitio illa ex dissimilis naturæ signorum mixtione perturbationem accepit. Sunt autem ἐν τῷ λαμβάνειν τρομώδεις, qui cùm aliquid prehendunt, siue cibum inter ligas, siue quid aliud, tremulas habent manus, velut in Prorrh. χεῖρες τρομώδεις dicuntur.

198 Προσηκούσης ἀῤῥωστίης κώφωσις, καὶ ὕδωρ οὐκ ἐρυθρὸν, ἀνακαθαρτὸν, διαιωρεύμενον, νωθρὸν, ἀκρητικόν. Ὃ ἰκτερῶδες ἐν τούτοισι κακόν. κακὸν δὲ καὶ ὅτι ἰκτέρου μόρωσις. τούτους ἀφώνους αἰθαλονεφέας ξυμβαίνει πίπτειν. τάχα δὲ καὶ λύσιν ποιεῖται τούτοισι. Procedente morbo surditas, ac vrina subrubra, cũ nullo sedimento, sed cum sublimamentis in medio innatantibus, mentis emotionem prænunciant. In his morbo regio corripi malum est. Quinetiam malo est ex morbo regio fatuitas. Hos voce defectos, absque sensuum læsione præfocari contingit. Ac fortassis etiam in his aluus malè afficitur.

Duas istas sententias in codicibus publicatis disparatas, ex Prorrh. 52. coniunximus, vnde explicationem mutuare debent. Ac videtur signorum ista concursio ex Hermocrate lib. 3. Epid. non satis prudenter in istam vniuersalem artis complexionem deductam, cuius facta inter se casuum collatione patebit. Quod quidem Prorrhetici ac huius præsagij author præter modum ac artis rationem est solenne, & à Galeno sæpe reprehensum. Cuius quidem etiam temeritatis fidem facit in Prorrhetico, cum Hermippi subindicato nomine comprehensionem istam integram eleuauit (nisi si forte Hermocratem illum in Epidemis celebrem significare voluit) quod hic omnino silentio suppressit. Sunt autem ἀκατάστατα ὕδατα quæ passim Hippocrati πολλὰ καὶ κακοήθη ὑμένα, in genere τὰ ἀκατάστατα καὶ μιγνύμενα καὶ διαιρούμενα. Quæ cùm magnam venosi generis ex flatuum & cruditatis permixtione perturbationem indicent, exuberantem calidioris materiæ ac spirituum copiam subleuant, vnde & sublimamenta per medias vrinas suspensa feruntur, & capitis dolores ac delirium plærunque imminent, etsi ista nullam necessitatem inuehunt, vt scribit Galenus Comment. 3. in lib. 1. Epid. & Comm. 1. in Prorrh. Vnde fit vt apud Hippocratem in Epid. ἐναιρόμενα μετέωρα, mentis inconstantiam sæpe designet. Hic autem quod dicitur ἀκατάστατα ὕδατα ἐναιωρήματα, Galenus in Prorrhetico τὰ ἀκατάστατα ὕδατα ἐν ἐναιωρήμασι ponit, quæ sublimamenta confutam ex magna perturbatione humorum agitationẽ denotant. Ac rursus quæ posuit in Prorrh. ὕδατα ἐξίμενα, hic κάτω ὕδατα vocat, quæ cùm crudioris & serosi sanguinis abundantiam indicent, ex calidiore materia multam subiectam exhalationem significant, vnde & surditas & delirium, vt ἐξίμενα hic melius legatur. μώρωσις verò fatuitatem aut stupiditatem intelligimus, quòd νωθρότης ex alio Hippocratis loco explicet Galenus in Prorr. μώρωσις tamen habent exemplaria manu scripta, qua etiam sensuum hebetatio, extinctio & stupiditas intelligitur. μωρὸς enim μωρὸν & ἀμαυρὸν significat, hebetem & stolidum. Quod sequitur τούτους ἀφώνους αἰθαλονεφέας συμβαίνει πίπτειν legitur in Prorrh. quam lectionem etiam agnoscit Galenus Comment. ad aphor.

lib.6. eamque lũ: secutus est Cornarius. Exemplaria tamen manu scripta πίγως habent & publicatorum codicum fidem astantur. Quæ etiam constare potest, dum voce defecta & laryngis musculis affectis, spiritus viæ ita coarctantur vt præfocatio impendeat. Quod verò in Prorrh. καταῤῥήγνυσις κοιλίου posuit, hic πυκνὰ ῥήγνυται dicitur, quod cruciatu & torminibus malè affici aut diffluere significat. παρηκόσης ἀρρωστίης exemplaria etiam quædam scripta legunt, alia quoque παρεστώσης. Vitiosa autem exemplaria quædam quæ κατ' ὦρεν pro ἠγρεν habent. A

Quæ cum dolore exoriuntur ad aures tubercula, perniciem minantur.

199 Τὰ ὀδυνηρῶς πρὸς οὖς ἀνιστάμενα, ὀλέθρια.

Ex insigni dolore inflammationis vis colligitur, quæ facilè cerebro consentit, indéq; mors sæpe consequitur, tum quod frequenter parotides iam affecto morbo & viribus exhausto ægro ferè superueniunt, vnde symptomatum vehementia ægros sæpe conficiunt. Alioqui salutares abscessus in Hippocratis disciplina parotides annotantur, quas tamen ferè insalubres his in regionibus experimur. B

In febribus ex prægresso dolore rubores ad aures subnascentes, ignis sacri in facie spem faciunt. Quin & conuulsiones cum vocis priuatione & virium exolutione ad hæc consequi par est.

200 Τὰ πρὸς οὖς ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ἀγήματος ἐρυσίπελατος ἐπὶ παρεστώτι ἐσομένου. ἀπαρὴ δὲ ἀσαρκοὶ ἐκ τῶν ἰσχυρῶν γίνονται μετ' ἀφωνίης καὶ ἐκλύσιος.

Erysipelatos aut ignis sacri non semper ista spem faciunt, sed interdum parotidum, interdum etiam hæmorrhagiæ designationem. Sunt enim ista repentis sursum materiæ cum calore indicia. Sunt autem hic ἐρυσήματα tumores flammei ac rubores, qui sublatis in cerebrum cum sanguinis copia vaporibus in facie apparent, ac inter plethorica cerebri symptomata adscribuntur. Sic antea in abscessuum ad aures denunciatione, οἷσι τὸ πρόσωπον ἐρυσήματα, & Prorrh 165. quæ circa faciem contingere solent, in consilium adhiberi admonet. In quibus τὰ ἴρυσιν προσώπου, ἢ ἔγκαυμα πρὸ φύσιν annumerat Galenus. Consentaneum autem est cum vocis defectione ac virium exolutione conuulsiones plærunque ad istam humorum copiam consequi, quæ sunt multitudine grauati ac malè affecti cerebri noxiæ, vt scribit Galenus in Prorrh. Quin & in αἰθυιγγῖς quos ἐξίρυθρους vocant, ex succorum in cerebrum calore sublatorum copia, κεφαλαλγίαν & ὑπνον ὀπισθόνον antea in hoc præsagio, vt & ex Prorrh. 88. annotauimus. † Fieri etiam potest vt materia ipsa intrò recurrens relicta ignobili sede, mentis arcem petat, vbi sua acrimonia vi neruis illata, conuulsionem accersit & vocis defectionem cum virium exolutione. Quod autem de tumoribus flammeis dicimus ad aures subnascentibus, quidam ad tubercula circa aures exorta referunt, quæ prægresso in facie rubore excitentur, & τὰ παρ' οὖς, vsitata Hippocrati locutione, pro tumoribus circa aures subortis accipiunt. Quam lectionem secutus Caluus videtur. Atque etiam ex tabulis in hanc rem velut à præconi testes citantur. Nam & membranæ scriptæ hanc habent lectionem, τὰ παρ' οὖς ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ἐρυσήματος ἐκ πυρετοῖσι γινόμενα. Et quidam codices etiam manu scripti Reg. vtranque lectionem addunt & ἀλγήματος ἐρυσήματος habent, vitiosè ex altera efficta lectione, cùm alterum tantum aut ἀλγήματος, aut ἐρυσήματος legi debeat. † *Sent.* 162. C

In plurimis graueolentibus deiectionibus cum febre acuta: præcordiorum contensione, ex longo interuallo oborta ad aures tubercula, mortem adferunt.

201 Τὰ πρὸς οὖς ὅτι τελείοισι δυσώδεσι, πυρετῶ ὀξέϊ, ὑποχονδρίῳ σκληρῷ, χολωδεστέροις ἐξιούσι, κτείνει.

Deiectiones graueolentes magnam putredinem & humorum corruptelam, aut naturæ imbecillitatem denotant. In febre igitur acuta cum viscerum inflammatione, tardiùs excitati abscessus ad aures, vires naturæ fractas ac subsistentes significant, vnde mors impendet. Etsi verò ad istam rerum notionem Præsagij sensus accommodari potest, ex antiquorum exemplarium in eam lectionem consentientium præscripto: Videtur tamen hæc sententia ex Prorrhetico 158. repeti debere, vnde deprompta esse potest, eademq; etiam ferè notione, aut melior lectione scribitur postea hoc præsagium sent 192. D

Tubercula ad aures excitata in leuiter syderatis malo sunt.

Hoc præsagium repetitur Prorrh. 160. & à Galeno explicatur.

202 Τὰ πρὸς οὖς φῦλα τοῖσι παραπληκτικοῖσι.

In diuturnis morbis non suppurantia aurium tubercula, mortem adferunt. Iis autem alui ferè demittuntur. Quin & in his considerandum in quibus speramus abscessus circa aures futuros, num ex capite doleant, num superiorum partium tenuibus sudoribus diffluant, nunquid etiam subinde nouum rigorem sentiant, an fortè etiam alui affatim perrumpant, aut aliquo sopore detineantur. Videndum quoque num & in his vrina diluta cum sublimibus quibusdam in medio suspensis, albidis, & aliquantum variantia, exalbicantia, aut graueolentia appareant.

203 Τὰ πρὸς οὖς ἐν μακροῖσι μὴ ἐκπυοῦντα θανάσιμον. κοιλίαι δ' ἔνιοι τούτοισι τὰ πολλὰ φέρονται. ἦρά γε οἵσι τὰ πρὸς ὦτα κεφαλαλγικοῖσιν; ἦρά γε ἐφιδρῶσι τὰ ἄνω; ἦρά γε καὶ ὑπορρίγεσιν; ἦρά γε αἱ κοιλίαι καταῤῥήγνυνται, καί τι καὶ κωματώδεες, ἦ καὶ ὑδατώδεες ἔασιν, ἀναιμορρύμονι λευκοῖσι, καὶ τὰ ὑποποίκιλα, ἐκλευκα, δυσώδεα.

In Epidemiis Hippocrat. * τὰ παρ' οὖς ἐπώματα μὴ ἐκπυίσκοντα, ὑμολυμβώδεα καὶ ὑδατίνην ἀποσημαίνοντα damnat, nisi huiusmodi materia intrò recurrens, per alui effluuium aut intestinorum difficultatem, aut vesicæ alueum, & vrinarum deturbationem, solutione deponatur, quod in plurimis nominatim expressit. Ac sæpe in huiusmodi circa aures tumoribus, materia intrò versa per alium diffluentem elabitur. Quod effecit vt κάτω φέροιτο legerint omnes interpretes. Sic enim in chartarum veteramentis reperio: Etsi φέρεσθαι absolutè positum demissam aluum significare potest. Quæ sequuntur in quibusdam codicibus distinctionem accipiunt, ac velut Prorrh. 163. sententiam per se complent, vnde explicationem mutuare debent, vt & ortum. Nam, vt satis apparet, huius præsagij author, signorum coitiones multas per Prorrheticum ac Hippocratis scripta diffusas, temerè collectas, ad doctrinæ complexionem non bene subducta disciplinæ ratione simul cõfert. Hic igitur κεφαλαλγικοὶ melius, vt in Prorrhetico, retineatur, nisi (quod quibusdam placet) κεφαλαλγικοί εἰσιν legatur, quòd quibus futuri ad aures abscessus spes sit, ij sæpe capitis dolore tentẽtur, vnde & κεφαλαλγία & κάωσις passim in his annotatur. Hinc etiam ἰφιδρῶσις superiorum partium pendet, cerebro & superioribus partibus materiæ copia oppressis & imbecillitate degrauatis. Rigor quoq; subinde mouetur ex biliosæ materiæ agitatione & subita naturæ commotione vacuationem molientis ac sæpe frustrà tentantis, irrito conamine. Quod effecit, vt ex hoc loco & codicibus scripti ac etiam Galeni Commentario, rigoris hoc membrum in Prorrhetico defectum reponendum existimauerimus. Quod sequitur de vrina aquosa cum innatantibus in medio sublimamentis albicantibus, etsi à Galeno satis est explicatum, sæpius tamen per Hippocratis Œconomiam in humorum ad cerebrum raptatione & libramento, suspensa in vrinis apparent, quæ flatuosæ & feruentis materiæ copiam sursum conuehi significant, vnde & delitia, & capitis dolores impendent: Quemadmodum paulò ante ἐναιμορρύμονα ἔρια mentis emotæ signa posuit, & in Epidemiis sæpe ἐναώρημα μετέωρον mentis inconstantiam prænunciat. Haud secus quæ quæ ἔρια ὑμφανέα, λευκὰ (quæ ὑδατώδη dicuntur) & omnimodam cruditatem præ se ferunt, humores ad cerebrum ferri portendit aph. 72. lib. 4. Et in Epidemiis in tuberculorum ad aures prædictione, ἔρια λεπτὰ, ἄχροα, ἀπεπτα καὶ καθαρὰ ponuntur. Albicantia verò huiusmodi sublimamenta, ex materia pituitosa, cruda ac flatuosa permixta videri queant, & in contentorum ratione concoctionem quandam præ se ferre. Eamque subiectam flatuum aut materiæ copiam eo obnixiùs exemplaria manu scripta Regia respiciunt, quæ αἰωρομύμονον ἔριον legunt, etsi ἐναιμορρύμονον magis est huic scriptori familiare. Huiusmodi verò suspensa alba in aquosa

rin

A rina, partim coctionem, partim cruditatem indicantia, in longo & salutari morbo ad abscessum facilius inclinant. Reliqua huius præsagij pars potest ad deiectiones referri, quòd in maligna huiusmodi pars cruditate, varia interdum deiiciantur, vt aruginosa, bilosis, flauis & albicantibus aut pituitosis permixta, & graueolentia, putredinem ac succorum corrupteiam inducent. In Prorrhetico tamen ista ambigunt, & inter vrinas & deiectiones hærent. Sunt qui ἐν ὀξέσι pro ἐν μακροῖσι legant, quòd in diuturnis morbis ferè paruæ sint parotides & quæ vix suppurent, ἐν μακροῖσι tamen legunt omnia exemplaria.

* *Lib. 1. sent. 1. & 2.*

204 Τὰ παρ' οὖς λαπάσσει ἔγχυμα μετ' ὠτυαλισμοῦ ἰοῦσα.

Tussiculæ quæ cum crebris oris sputationibus procedunt, tubercula ad aures emolliunt.

Ex Prorrh. 167. repetitur hæc sententia. Crebra autem oris saliuatio ac sputatio defluente in oris capacitatem tenuiore humore abscessuum materiam & fomitem deplent, vnde emolliuntur, vacuantur, ac contrahuntur huiusmodi tubercula, quòd hic λαπάσσῃ dicitur, in Prorrh. ἀπαλάσσῃ, eadem omninò notione. Ab huiusmodi enim abscessibus vindicantur & liberantur, cùm emolliti fuerint & vacuati. λαπαχθῶσι autem in Exegesi, κενεῶσι μὲν τὸ κινωθῶσι, δηλᾶ τοῦτο ὃ ἐν τῷ μαλαχθῶσι significat, vt alias pluribus à nobis explicatur & ex tabularijs in eam significationem testes citantur. Caluus ex antigua Prorrhetici scriptione alium sensum colligit, cùm tusses à tuberculis exortis emolliri vult & conquiescere. Quod etsi non est à vero alienum & aliquando contingere possit, hæc tamen notio est vniuersalior & Hippocrati familiarior.

205 Οὖρα τοῖσι παρ' ὦτα ταχὺ ἢν ἐπ' ὀλίγῳ πεπαινόμενα φλαῦρα· ἢν δὲ καταψύχεσθαι ὧδε πονηρόν.

In tumoribus ad aures vrinæ celeriter ac pauco tempore concoctæ damno sunt. Quin & perfrigerari itidem malum est.

Prorrheticum est 153. iisdem verbis expressum. πεπαινόμενα autem cùm concoctionem adhuc pendere ac fieri significet, nisi eadem bonitatis significatio perseueret, pernicies denunciatur. Idem igitur est ἐπ' ὀλίγον πεπαινόμενα, quod paruo tempore concoctæ permanentes, & non diu ita perseuerantes. Eiusmodi namq; coctionis inæqualitas vitium prodit. Istam autem sententiam sic cum cæteris interpunximus, quòd in multis cùm publicatis, tum scriptis exemplaribus, vitiosè superiori præsagio annectatur. Eadem etiam postea iisdem verbis in hoc præsagio repetitur.

Sent. 587.

206 Τὰ παρ' οὖς ἐν τοῖσι χρονίοισιν ἐκπυήματα, μὴ λευκῷ σφόδρα καὶ ἀνόδμῳ κτείνῃ, καὶ μάλιστα γυναῖξι.

In diuturnis morbis suppurati ad aures tumores, nisi pus admodum album ac sine odore reddant, exitium, præcipueq; mulieribus, afferunt.

Paulò antè parotidas quæ in longis morbis non suppurant damnauimus. At nunc quæ suppurant, nisi laudati puris commendabiles notas præ se ferant, hoc rescripto configuntur. Præcipueq; mulieribus exitium imminet ob delicatam & effœminatam corporis mollitiem, ac frigidam naturam. Caluus hanc sententiam duabus superioribus præposuit. In reconditis etiã manu scriptis exemplaribus quibusdam σφόδρα non legitur. Sed hîc σφόδρα λευκόν non exactæ albedinis (qualis est nix) pus esse vult, sed eam quoad puris naturæ fieri potest maximè accommodatam ac appositam indicari vult, qualem ferè semini genitali similem, ac vrinam subsidentiæ facit Galenus. Sic & ἄνοδμον dici potest, non quod omninò odoris sit expers, sed quod quàm minimè fœtet, & οἷς ἥκιστα δυσώδεσι, vt scribit Hippocrates. Nam cùm puris ortus ex mixta quadam, quæ secundum naturam est, causa, & ex ea quę præter naturam est, petatur, sine odore omninò esse non potest. Quò respexisse auguror exemplaria quædam scripta. quæ σφοδρὰ & ἀνόδμως legunt, eaq; ad tuberculorum magnitudinem & indolentiam referunt, quæ sunt extincti caloris natiui indicia. Sed certè longè petita videtur illa lectio, hæc verò maximè popularis & multis testimonijs confirmata. Hîc quoq; (vt antea) ἐν ὀξέσι quidam legunt. Sed ἐν τοῖσι χρονίοισιν leg. omnia exemplaria.

207 Τὰ παρ' οὖς μάλιστα ἐκ τῶν ὀξέων ἐν τοῖσι καυσώδεσι γίνεται, κἀν μὴ κρίσιν ποιήσῃ ἢ ἐκπεπαίνεται, ἢ ἐκ ῥινῶν αἷμα ῥυῇ ἢ ὕδρα ἐπῇσαν παχείαν λάβῃ, ἀπόλλυσι. τὰ πολλὰ δὲ τῶν τοιούτων οἰδημάτων ταχέως ἀποκάμνουσιν. ταχέως ἐπιπωρέει δὲ καὶ πυρέσσει ἐπί τε ὀπτιανωσι, καὶ τε ἀϊῶσι, καὶ ὕπτιος ἀποφαίνεται.

Ex præcipitibus morbis in febribus ardentibus maximè tubercula ad aures exoriũtur, ac nisi iudicatoriè soluãtur & matureſcãt, aut sanguis ex narib. profluxerit, aut crassũ sedimentũ vrina acceperit, ægros interimunt. Prius verò huiusmodi tumores subsidũt ac conquiescunt. Sed & insuper febres ipsas in considerationem adhibere cõuenit, num intendantur aut remittant, atq; ita de tota re sententiam ferre.

Febres ardentes vt plurimum sanguinis profluuio iudicantur, interdum quoq; ad aures abscessu etq; præcipuè quæ permixtam crassiam & crudam plurimam biliosis humoribus materiam habent, ex quorum calore in caput aliquid subuehitur & in abscessus firmatur, vt antea sentent. 138. & aph. 31. lib. 4. exprimitur. Atq; eæ febres plerumq; iudicatione absoluuntur, & abscessuum maturatione, aut certè sanguinis ex naribus excretione, aut materiæ à natura euictæ per vrinarum crassum sedimentum depositione, tuncq; ab abscessibus ferè vindicantur, vt scribit Hippocrates aphor. 74 lib. 4. Verissimum autem est & experientia comprobatũ, in moribundis duobus ferè diebus antea abscessus subsistere, conquiescere, ac velut subsidere & euanescere, quod παραπηδίσαι dicit. Ac ista sunt fatiscentis ac intrò subsistentis naturæ pessima auguria. Cornarius rei consecutione ductus, propulsari dixit, quòd eiusmodi subsidentia velut deponantur. Sed nos videmur cum Galuo & reliquis interpretibus propiùs rei naturam expressisse. Cæterùm exemplaria quædam Regia manu scripta pro καυσώδεσι καυματώδεσι legunt. Vt autem æquiùs de tota re æstimationem ac prædictionis sententiam feras, febrium ipsarum intentionem aut remissionem in consilium adhiberi iubet, temerarij iudicij assensionem sustinens, ad artis dignationem & authoramentum. Procedentibus enim ad solutionem morbi excretionibus, febrium symptomata imminui oportet, vt contra, frustrata iudicationis spe, omnia intendi & augeri. Quod effecit vt istam sententiam superiori coniungerem, contra publicatorum codicum fidem.

208 Ἐπὶ κωφώσει δὲ καὶ κωφήσει ἐκ ῥινῶν ἵστασις, ἐπὶ δυσηκοΐην. ἐμέσεις τοῦτοισι ἁρμόσουσι, καὶ κοιλίης ταραχή.

In surditate ac torpore ex naribus substillatio molestiam quandam exhibet. Iis vomitio ac alui perturbatio conueniet.

Hoc præsagium Prorrh. 141. respondet, illiq; lucem non paruam adfert, vt ex hoc loco non sit difficile illius genuinam lectionem eruere. Postea quoq; repetitur hoc præsagium sent. 134. Exemplaria quædam non malè χρονίζειν habent.

209 Ἐκ κωφώσιος δὲ ἐπιφλέβεσι τὰ παρ' ὦτα, δηλοῖ τε καὶ ἀσῶδες μὴ γίνηται, ἀταρ καὶ τοῖσι κωματώδεσιν ὀπίσω τοῖσι καὶ μανικοῖσι μᾶλλον καὶ παρ' ὦτα.

Ex surditate tubercula ad aures exoriri consentaneum est, idq; præsertim si anxietas quædam contingat. Quinetiam iis qui sopore detinentur, tumores ad aures sperare magis oportet.

Eadem scribuntur Prorrh. 159. & ad tuberculorum circa aures denunciationem plurimùm conferunt.

210 Κώφωσιν ἐκ πυρετῶν ῥύσις ἢ ῥινῶν λύει, καὶ κοιλίης ταραχή.

Surditatem in febribus enatam sanguinis ex naribus profluuium ac alui perturbatio tollit.

Placitum est 28. & 60. lib. 4. aphor. ac priùs in eam rem sententiam ex libello περὶ κριθέων adduximus.

Facies ex tumida depressa, ac vox læuior ac remissior euadens, spiritus quoq; rarior ac lenior, postera die remissionem fore denunciat.

211 Πρόσωπον ἐν μετεώρῳ ταπεινούμενον, & φωνὴ λειοτέρη καὶ ἀραιοτέρη γινομένη, καὶ πνεῦμα μανώτερον, αἴρεσιν ἐς τὴν ὑστεραίην σημαίνει.

Prædictionis notas ex facie attingens, remissionis febrium denunciationem facit, si facies extumida atque inflammata (qualis esse solet in summis ardoribus, enecta sursum cum spiritu materia) deprimatur & subsidat, si vox quoq; ex aspera & violenta, propter materiã in fauces ac pulmones decumbentem, lenior fiat ac minùs violenta. Spiratio itidem quæ ex materiæ affluxu in thoracem ac pulmones crebrior erat, difficilior, turbulentior & inæqualis, earumq; partium inflendum denotabat, si rarior, remissior, placidior, & æqualis euadat. Ista namq; febrilem calorem subsedisse ac desæuisse indicant. Eoq; firmior res futura est, si istud die iudicatorio & cũ excretione critica contingat. Similis ferè scribitur sententia lib. 2. Epid. ὧν πυρετὸς ἔχοντος τὸ ἐν τῷ προσώπῳ ἰχναῖον ἐν ἡμέρῃ γρίμῳ, τοῦτο ὑπέστη λύσει. Longè verò apertiùs hanc sententiam explanant quæ scripta sunt in libello περὶ κοσμίων, vnde traducta videntur. ὅπερ γὰρ ὧν τὰ ἐν τῷ προσώπων ἰχναίνῃ, καὶ αἱ φλέβες αἱ ἐν τῇσι χερσὶ, καὶ ἐν τοῖσι μασθοῖσι, καὶ ὅσα τῇσιν ἕρπουσιν ἀτυχίαν ἔχουσι φρίσσειν μὴ ἀτυχέοντα· τοῦτο γὰρ οὗ ἡ φωνὴ ἢ ἀραιοτέρη καὶ λεπτοτέρη γίνεται. καὶ τὸ πνεῦμα μανώτερον & λεπτότερον, ὡς τοῦτο ὑπὸ ἡμέρῃ αἴρεσις ἀπὸ νούσου. Vbi pro λειότερον λεπτότερον scribitur, ex eadem prope rei natura.

Faciei corruptela lethalis est, minùs tamẽ si ob perui gilium, aut inediam, aut alui perturbationem contingat. Ná quæ ex his causis orta est corruptelæ species, vna die aut nocte in integrum restituitur. Huiusmodi autem faciei hæ sunt notæ, oculi concaui, nares acutæ, collapsa tempora, frigidæ aures cõtractæque, cutis dura, color pallidus aut niger. Ad hęc quoque liuescens palpebra, aut labrum, aut nasus, mortem in propinquo esse significat.

212 Πρόσωπον ἄμορφον ἤν, θανάσιμον. ἢν δὲ ἐξ ὑπνωτικοῦ, ἢ λιμοῦ, ἢ χειλίης ἐκτάραξιν γένηται. καθίσταται δὲ ἐν ἡμέρῃ καὶ νυκτὶ ὃ ἄμορφον τοῦτο ἄμορφον. γίνονται δὲ αὐτοῖσιν, ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, ῥὶς ὀξέα, κρόταφοι συμπεπτωκότες, ὦτα ψυχρὰ καὶ συεστάλματα, δέρμα σκληρὸν, χρῶμα ὠχρὸν ἢ μέλαν. πελιαινόμενον δὲ ὑπὸ τουτέοισι βλέφαρον, ἢ χεῖλος, ἢ ῥὶς, ἢ ὦτα θάνατον σημαίνει.

Ista ex Prognostici initio notam habent originem & explicationem. Hic autem πρόσωπον ἄμορφον dicitur, cùm facies à naturali sanorum habitu recedit, eique valde aduersatur, cùm ex morbo extabescit atq; extenuatur, πρόσωπα ἐκπεφθὰς vocat Galenus in Prognost. Atq; ita in morbis ineundam rationem cum benè valentium facie præcipit Hippocrates. Sic quod postea dicitur, ὃ μὴ ἄμορφον ἀναθοῦναι, ad extenuatam & contabescentem faciem referri debet. καθίστασθαι verò est in integrum restitui & ad pristinum statum redire, aut ad naturalem statum reduci, quod ἐπανόδους τυγχάνειν exponit Galenus in Progn. Potest etiam καταπαύεσθαι significare, quod est tedari, consistere, conniuere, desinere si vti consydere, vt in Prognostico καθίσταται dicitur. Exquisita autem prædictionis ratio & plena indicij ratio, vt hîc dictum inuenies scribitur. ita ex Prædictionibus Hippocratis confirmanda & supponenda est.

Vultus benè coloratus tetricus ac supercilioſus in morbo acuto, malo est. Insuper frons contracta phrenitidem denunciat.

213 Πρόσωπον εὔχροια καὶ σκυθρωπότης ἐν ὀξέϊ, κακόν. μετώπου ξύνωσις ὀργὴν ὑπὸ τοιούτοισι, φρενιτικόν.

Eadem damnatur Prorrh. 49. Est autem σκυθρωπὸς qui Scythico est vultu, tetrico, supercilioso, austero, toruo & inamœno aspectu, quod est tristitiæ & moroſorum, pudibus hilares opponuntur. Quin & μετώπου ξύνωσις frons est contracta, corrugata & caperata, supercilioſorum & melancholicorum vulgò indicium, vt nil minùs sit melancholicam infantiam, & in acutis phrenitidem imminere Caluus prius huius sententiæ membrum præteriit, & posterius antecedenti præsagio annexuit.

Benè colorata facies cum sudoribus diffluentibus absque febre, vetusta stercora subesse, aut inordinatam victus rationem præ se fert.

214 Περὶ πρόσωπον εὔχροια, καὶ ἱδρῶτες ἀπυρέτοισι, κόπρανα παλαιὰ ὑποστέωντα ⓐ σημαίνει, ἢ ἀμετρίης ἀταξίαν.

Floridus faciei color (sic enim εὔχροιαν ἄνθος exponit Galenus) materiæ cum spiritu & sanguine ad superiores partes momentum præ se fert, ad quod alui inferioris exiccationem consequi par est, vt & sudorum copia diffluentis humidi abundantiam indicans, aluum siccet. Vt igitur non temerè vetustorum & resiccatorum stercorum denunciatio, aut prægressa inordinata victus ratio prætenditur, ita humorum copia vacuatione & purgatione deplenda est. Ista verò consequi ad hanc symptomatum coitionem vt non est dissentaneum, sic neque est necesse. Et hanc sententiæ dignitatem eleuant exemplaria manu scripta Regia, istóque modo distinguunt. ὧν πρόσωπον ἄχροιαν & ἱδρῶτες ἀπυρέτοισι, κακόν. κόπρανα παλαιὰ ὑποστέωντα οἱ σημαίνει ἢ ἀμετρίης ἀταξίαν. Quam lectionem secutus est Caluus, itaq; in duas sententias distinxit. κόπρανα verò dici videntur quasi oleçula quædam, quòd inueterata stercora & resiccata, duriuscula ac ferè conglobata, aut disparata esse soleant, qualia quæ σκυρώδη dicuntur. Singularem autem esse obseruationem quandam, ista verba sonant, ὑποστέωντα οἱ σημαίνει.

Narium rubores alui liquidæ & diffluentis sunt indicia.

215 Τὰ ἐν ῥῖνας ἐρυθήματα, χειλίης ὑγραινομένης σημεῖα.

Disparatam habent ista naturam & heterogenea signa sunt, neque necesse est quibus facies rubet aut nasus, aluum diffluere, cùm contra plærumque siccescat, & quibus aluus est liquida his ferè facies palleat. Possunt autem rubores in naribus excitari ex tenui sanguine aut vaporibus acribus sursum ab intemperatis viscerib⁹ sublatis. Quibus si imbecillitas etiam accedat, aluus liquida esse nequit.

Quæ ad præcordia aut pulmonem dolores faciunt, si in pus vertuntur, malum denotant.

216 Τοῖσι ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ ἢ ⓑ τῷ λοβῷ τοῦ πνεύμονος πόνοισι ἐμπυομένοισι, κακόν.

Neq; enim contemnendæ sunt inflammationes quæ viscera aut cauum thoracis apperunt, quas ex tumorum præter naturam legibus, resolui præstaret, non in pus verti. Eò accedit quòd pus nouas querelas facit & vlcus, ac in thoracis conceptaculo non temerè cohibitum, vt statim emitti debet, ne sua acrimonia sinus aut cuniculos agat, ita plærumque metus est, ne non satis sint libera ad exitum spatia, aut ne rupta vomica, vlcus non facilè coalescat, fereq; ad huiusmodi vlcera tabes, aut hydrops, aut insignis virium exolutio sequitur. Nonnulli istam sententiam cum superiore coniungunt, nec malè, si etiam per se subsistere potest.

Oculorum claritas, ac eorum album ex nigro aut liuido clarum fieri, ad iudicationem confert. Ac quò celeriùs clarescunt, eò celeriorem iudicationem, at tardiùs tardiorem significant.

217 Ὀφθαλμῶν καθαρότης & τὰ λευκὰ αὐτῶν ἐκ μελάνων ἢ πελίων καθαρὰ γίνεσθαι, κρίσιμον. ταχέως μὲν οὖν καθαιρομένων, ταχείαν σημαίνει κρίσιν, βραδέως δὲ βραδυτέρην.

Ex oculis magna vitæ ac necis significatio sumitur, & accommodatissimum est ad prædictionem oculorum lumen, vnde non paruum trahitur ad præsagium momentũ. vt non abs re in Epidemiis scripserit Hippocrates, ὀφθαλμοὶ ὡς αἰ ἰχνύσιν ὑπὸ κῆρ ἔχουσιν. Quę igitur per totam Hippocr. Oeconomiam fusa sunt oculorum præsagia, huc plenissimè congesta, non omninò temerariam faciunt prædictionem. καθαρότης autem oculorum, est lucidus ac luminosus oculorum splẽdor & claror (vt Plautino verbo vtar) qui ex animalis spiritus ac humorum puritate prouenit, quòd (vt scribit Galenus) αὐγοειδὲς πνεῦμα ψυχικὸν ὀξὺ ὑπὸ κεφάλαιον πλεῖστον εἰς ὀφθαλμὸν ἀφικνεῖται. κρίσιμον autem sequutus sum ex scriptorũ exemplarium consensu, ob eam quæ sequitur iudicationis æstimationem, & quòd ea mor-

ca morbi absolutionem præ se ferat, quod decernere Celso dicitur. Etsi χρήσιμον retineri etiam iure optimo potest, ex optimi, etiam coacibus. Eamq; in sensus notionem pertrahunt quæ scribuntur libello περὶ κρισίμων, & apertè sententiam istam explanant. ὅτου δ' ὀχύτατα ἡλθε τὰ ὀφθαλμῷ τὰ λευκὰ ἐν ἀρχῇ μὲν ἡ νόσου αἰὰν μελαίνεσθαι, εἶτα ἰχὼρ ἢ νέφος. ᾧ οὖν καθαρὰ γένηται, πυκνὸν ὑγιείης δηλοῖ, ἀπιὸν μὲν ἐρυθρὸν, σφόδρα δὲ τὸ χρῶμα. Minutum autem est quòd pro πελίου πελίδνου legunt scripti quidam codices.

218 Τὸ ἀχλυῶδες τῶ ὀφθαλμῶ, ἢ τὸ λευκὸν ἐρυθραινόμενον, ἢ πελιαινόμενον, ἢ φλεβῶν μελαίνων πλεονάζον, οὐκ ἀστεῖον. φλαῦρον δὲ καὶ τὸ τὸν αὐγὸν φεύγειν, ἢ δακρύειν, ἢ διαστρέφεσθαι, καὶ τὸ ἕτερον ἐλάσσω γίνεσθαι, πονηρόν. καὶ τὸ ταῖς ὄψιας πυκνὰ διαρρίπτειν, ἢ λεπτὰ μικρὰ ὥσπερ αἰθαλίδια, ἢ αὐγίδα λεπτὴν ἴσχειν. ἢ τὸ λευκὸν μέζω γίνεσθαι, τὸ δὲ μέλαν ἐλάσσω. ἢ χρυπτέσθαι τὸ μέλαν ὑπὸ τοῦ ἄνω βλεφάρου. πονηρὸν δὲ καὶ κοιλότης ὀμμάτων, καὶ ἔκθλιψις ἔξω σφόδρα, καὶ λαμπηδόνος ἔκθλιψις, ὥστε μὴ δύνασθαι τῶ κόρῳ ἐκτείνεσθαι. καὶ βλεφαρίδων καμπυλότης, καὶ πῆξις ὀμμάτων, σωματώδεος τε μᾶλλον, καὶ χρώματα μεταβάλλειν, καὶ βλέφαρα μὴ συμβαίνειν ἐν ᾧ καθεύδειν, ὀλέθριον. κακὸν δὲ καὶ ἰλλαίνων ὀφθαλμός.

Caligine obducti oculi, aut eorum album rubescens, aut liuescens, aut nigris venis refertum nihil probi præ se fert. Malum quoque est & lucem refugere, aut illachrymare, aut peruerti, atq; ex his alterum minorem esse perniciem denunciat, & oculos crebrò disticere, gramias ac paruas sordes ipsis adhærescere, aut albescentem humorem concretum & tenuem (ægida nominant) habere, aut eorum album augeri, nigrum autem imminui, aut nigrum à superiore palpebra contegi. Vitiosa quoque est oculorum cauitas, & vehemens oculi foras expressio, ac splendoris elisio, adeò vt pupilla extendi nequeat, & cilia retorta, ac fixi oculi ac continenter conniuentes, coloris immutatio, aut palpebras per somnum non committere, perniciem ostentat. Quin & distortus oculus malo est.

Τὸ ἀχλυῶδες τῶ ὀφθαλμῶ oculorum caliginem significat, cùm quodam crassamento velut nubecula obducti, obtusam aciem habent. Est enim ἀχλὺς Galeno, δύνασις αἰσθήσεως, ἐν τῷ μεταξὺ νέφους τε καὶ ὑγρότητος ἔχουσα τὸ παχὺ, ὡς ὑμίχλης μᾶλλον παπλῶδες νέφους δ' ἧττον. aëris caligacio, medium inter nubem & nebulam habens crassamentum, adeò vt plus quàm nebula concreuerit, minus autem quam nubes. Fit autem huiusmodi caligo aut propter affectus siccitatem & calorem, aut propter spiritus animalis à crassis aut tetris vaporibus offusionem, aut eius extinctionem & humorum oculi perturbationem. Est etiam ἀχλὺς pupillæ affectus, velut superficiaria quædam & eminens tenuis exulceratio, totum oculi nigrum comprehendés, aëri caliginoso persimilis. Quod his verbis indicat Isagoges author, ἀχλὺς δέ ἐστι σκότος τι μέλαν ὑπὸ ἐλκώσεως ὑπόπλατος ἐλὴ λεπτοτάτη, ἀέρι ἀχλυώδεϊ ὡσεμπλησία. Cæterùm quod hic de oculorū albo liuescente dicitur, in Prognostico venulis liuescentibus ac nigricantibus tribuitur. Celsus oculorum venulas pallidas extulit, cap. 6. libr. 2.

Comm. 2. in Prorrh.

ὐκ ἀστεῖον] ἀστεῖον etsi venustum, elegans, vrbanum & gratum denotat, hìc tamen probum, mansuetum ac laudabile significat, vt ferino & maligno opponatur. οὐκ ἀστεῖον ergo intelligitur quod sinistri aliquid portendit. Potest dici quod improbandum est, & nullo loco æstimandum, vt τῷ ἀστείῳ φλαῦρον opponatur. Varinus annotat, τὸ ἀστεῖον λέγεσθαι τὸ δεξιὸν, καὶ θαυμάσιον, καὶ θαύματος ἄξιον, καὶ σπουδαῖον.

παὶ ὄψιας πυκνὰ διαρρίπτειν] In Prognostico ἐναιωρεύμασι ὀφθαλμῶν dicuntur, Gal. ἀσπείστις ἢ κινουμένους ὄψεσι exponit. In Prorrh. ἐνελιττομένους vocat instabiles oculos, mobiles ac volubiles significans, quales videre est in ea affectione quæ Græcis ἴκτερος dicitur. In Epidemiis etiam ὄμματος ῥίψις damnantur. ἢ αὐγίδα] αὐγίδα quid vocet non satis est explicatum, quòd vox sit rara & insolens. Nos albescentem humorem concretum vertimus, crassiusculum quiddam albicans oculorum pupillam occupans intelligentes, concrementum quoddam excrementosum ex vapore crasso ortum, nubeculam quandam aut caliginem referens, quod oculorum aciei prætenditur, eamq; velut offuso quodam crassamento obscurat, leuisq; cuiusdam suffusionis species esse videtur. Quod caloris natiui, aut spiritus extinctionem, summam etiam resiccationem, aut humorum oculi perturbationem, facultatisq; naturalis oculum regentis maximam imbecillitatem denotat. Sic Prorrh. 2. in oculorum vlceribus, aut pupillæ vitiis, quæ ex ophthalmia illabente acriore pituita contingunt, αὐγίδας inter ἀχλύας & περίλας reponit Hippocrates. Vbi αὐγίδες pro subalbicantibus cicatriculis ab autore γλωσσῶν ἐξηγήσεως fieri videtur. Sic enim scribit, αὐγλίη ἢ ἐν τοῖ ὀφθαλμοῖς ὑποδλευκος ἐλὴ, σμικρὸν ἐν τῷ μείζονι περόμματι, καὶ οἱ ἀναβλίζοντες ὑπὸ παρὰ, ὡς ἐν κυνάγχαις περιώσεσιν. Idem quoq; ἀμφίλαμψις, ἢ ἐν τοῖ μέλανι τοῦ ὀφθαλμοῦ ὑπολαμπρος ἐλὴ, δηλοῖ τὸ ἠσυχῆ παχυτέραν εἶ τ αὐγίδος. Ex quibus huius loci (cuius proculdubio indicatura denunciatur) explicatio haurienda est, ac manifestum vitium eluendum. Nã hæc dictio αὐγλίη vitiata est, ac pro ea αὐγὶς reponendum esse, tum nomenclaturæ ex elementorum serie ducta ratio, tum verò citatorũ testium fides clamat. Neq; enim in Prorrhetico aut his Coacis Præsagiis alius locus est qui αὐγίδα nominet, neq; vsquam αὐγλίη ibi reperitur. Tum etiam quod ἀμφίλαμψις illic inter vlcerum oculorum cicatrices annumeretur, ac vitiosè ἀμφίλυψις scribitur. Quòd si quis hìc αὐγίδα pro tenui subalbicante cicatrice sumat, quæ ex vlcere propter innatantem aërem in oculis pituitam orta sit, velut in Prorrhetico sumitur: næ illic parum Galeni fidem ἐν τῇ γλωσσῶν ἐξηγήσει æstimat, vnde proculdubio huius dictionis explicatio deprimi debet. Atq; αὐγὶς dicetur albicans quædam concretio, quæ ex caliginoso vapore ac crassiore quodam excremẽto pupillæ inhæret, eiusq; lumini obstruit. Caluus non insciè guttam albam ex rei similitudine expressit, aut certè non nihil ad nominis notationem respexit, cùm crassus illud excrementum velut turbinc quodam agitatum, vi in oculum irruit, & suo concremento quasi guttam patriam imprimit. Quo etiam alludunt qui αὐγίδα oculorum turbinem ac vertiginem accipiunt. τὸ δὲ αὐγὶ (Varino) ἀπὸ τῶ εἴσω τὸ ὄρμῳ καὶ αὐγὶς ἡ καμπὴ, καὶ ἡ ὀξεῖα πρὸς καὶ αἱ ὄσοις ὄψις τοῦ ὀφθαλμοῦ. Cæterùm exemplaria quædam manu scripta λευκὸν pro λιπαρὸν habent, cui lectioni suffragari videtur Exegeseos explicatio, οἱ λευκωθίζοντες ὑπόπαχοι, hoc est albicantes concretiones.

καὶ τὸ λευκὸν μέζω γίνεσθαι] Pro λευκὸν λευκαῖνο vitiosè habent exemplaria quædam Regia manu scripta. Oculorum autem album augeri, & nigrum imminui, tensionis & contractionis signa sunt, & conuulsionem minantur. Resolutionis verò est indicium ac extinctionis nigrum à superiore gena contegi, quod in moribundis & animi deliquiis apparet, & hoc loco positum videtur pro eo quod in Prognostico ἐναιωρευμένους ὀφθαλμοὺς posuit quos etsi Galenus ἀσπείστους καὶ ἀβεβαίους κινουμένους capiat, intelligi tamen possunt oculi in sublime retracti, ac velut suspensi, conuulsis qui sursum mouent musculis, vnde in caput contorqueri videntur.

κοιλότης ὀμμάτων] Hìc exprimit quos in Prognostico oculos ἐγκόιλους ἰχυροὺς ἢ ἐξέχοντας vocat, oculos vehementer cauos aut exertos & prominulos, Celsus vehementer subsidentes, aut tumidiores factos vertit. Eleganter verò pro eminentibus & exertis oculis ἔκθλιψιν ἔξω σφόδρα posuit, quòd vaporum sublatorum impetu, ac spiritus, sanguinis, aut feruentis materiæ copia ad oculi instrumenta & foras exprimantur, ac velut extinguantur. At verò cùm oculi magnam partem ad vitæ simul vsum & dulcedinem conferant, idcoque igneum quiddam plurimum habeant, atque in febribus aut internis incendiis tenuati spiritus & agitatione incalescentes, ignem facile concipiant, λαμπηδόνος ἔκθλιψιν dixit, vbi ignei splendores ac fulgores ex oculis emicant, & ne velut quædam laminis elisio ac euibratio, quale quid in oculis emissitiis qui huc & illuc aciem iaculantur, cernitur. Quæ omnia fiunt maximi incendij indicia, & in iratorũ aut furiosorum oculis apparent, in quibus fulgores & splendores quidam emicant, velut foras emisso aëre extruso cum spiritu lumine. Atque in eo spirituum & materiæ conferto impetu, tanta contensionis vis apparet, vt pupilla ipsa ad intendendum vitus aciem tele explicare non queat, sed ad huiusmodi splendores velut ad solares radios contrahatur. Nam quemadmodum contractione vitus acies subiisit & hebescit, ita & contensione vires exerit, quod dixit τῷ κόρῳ ἐκτείνεσθαι. Quæ exemplaria λαμπηδόνος ἔκλαμψιν habent, etsi valde enixè oculorum fulgorem & resplendentiam exprimunt, nullus tamen contensionis impetus, aut eorum quæ vi foras emittuntur extrusio ac expressio tam aptè proponitur, quàm si ἔκθλιψιν retineas. Quanquam ἐκλάμπειν de resplendentibus oculis crebrò ab Hippocrate vsurpatur, & in Prorrh. ἐκλάμποντες ἀπύρους ὀφθαλμοὶ dicuntur. Longè tamen alio sensu αἱ περὶ γνάθων ἐκλάμψιες efferuntur in Epidemiis, etsi venustam istam translationis elegantiam quodammodo re-

ferre possunt. Quidam etiam codices ἐκθλαμψις vitiosè legunt, & vbi ἔκθλιψις ἔξω ἑδρᾶ legitur,in manuscriptis duobus exemplaribus Regiis ἔξω desideratur,quam lectionem sequitur Caluus,qui etiam vtrobique ἔκτριψιν legisse videtur,vt & Cornarius λαμπιδώνος ἔκτριψιν. A

ἡ βλεφαρίδων κνμπυλότης] Hic ciliorum curuitas intelligitur. In Prognost. βλέφαρον κυμπύλον dixit,vt & cilia Plinius palpebras vocat.Caluus supercilia dixit,velut ὀφρύες. διαστρέφειν dicuntur aph.49.lib.4.& 75.lib.7.

πῆξις ὀμμάτων] Exemplaria manu scripta πῆξις vitiosè legunt,quam lectionem etiam secutus est Caluus. πεπηγότες autem ὀφθαλμοὶ intelliguntur,vt in Epidemiis, & πεπηγὸς ὄμμα in Prorrh.& postea,oculi fixi & immobiles.

μύξ] μύξη cùm genarum oculos claudentium officium sit, istudq; extremam imbecillitatem virtutis & musculorum indicet, connitere potiùs quàm nictari diximus,quod neruorum genarum musculos mouentium infirmitatem denotat,sitque nictatio in oculis, quod tremor in reliquis membris.

χρώματα μεταβάλλειν] In Prognostico τὸ χρῶμα τῶν ξυμπάντων σφόδρα ἀλλοιωθέν obseruari iubet,& hîc ad oculos restringit, vnde etiam fortassis χρώματα dixit,quòd in his plures colorum species appareant,ac magna humorum ex hac colorum immutatione perturbatio ac inæqualitas designetur. B

ἢ βλέψασα μὴ συυβάλλειν] In Prognostico ταῖς ὑποστάσιας τῆς ὀφθαλμῆς ἐν τῖσιν ὕπνοισιν obseruari præcipit,& aph.52.lib.6. quæ extremam virium exolutionem denotant.Sic priùs ἐν τῖσιν ὕπνοισιν ὑποβλέπουτας in hoc præsagio damnauit.Et huiusmodi suspectiones valde attendendæ sunt cùm per somnum(vt inquit Celsus)palpebræ non committuntur,sed inter has ex albo oculorum aliquid appareat,neque id fluens aluus expressit.

ἰλλαίων ὀφθαλμῶν] Quod hîc ἰλλὸν ὀφθαλμὸν,antea διαστρέφειν dixit,vt & in Progn. & ex aphorismis oculum peruerti Celsus vertit.Quid autem sit ἰλλαίνων ὀφθαλμὸς fusius aperuimus nostris in lib.3.Epid.Annotationibus & in Oeconomia.

In febre ortus oculorum rubor , diuturnam alui malignitatem præ se fert.

219 Ὀφθαλμῶν ἔρυθρος ἐν πυρετῷ γινόμενον, κοιλίης πονηείης σημήιον.

Fieri potest vt cerebro humore acri & feruente oppleto (vnde etiam oculorum rubor contingit) dum deorsum deturbatur aluus malè afficiatur,vt in lippitudinibus alui profluuium & procliue est,& confert.Neq; tamen istud necesse est,cùm & oculorum rubor aut membranarum cerebri & oculi ventriculi inflammationem interdum causam habeat.πονηείη autem κοιλίης de maligna ventris affectione dicitur,cùm aluus acri ac mordente humore irritata cum torminibus & cruciatu diffluit,ac doloris sensu pungitur. Ac antea πονηρίαις κοιλίῃ dixit,quòd in Prorrh. καταῤῥήγνυσις extulit.Et quod aph.27.lib.4. καθυγραίνεσις κοιλίη ponitur, in Prorrh. πονηρίαις dicitur,quod de alui affectione intelligitur, cùm ex caloris natiui imbecillitate,aut cruditate,aut acidis ructibus affligitur , aut flatibus distenditur , aut humorum acrimonia irritata malè habet.

Erumpentes circa oculos eminentiæ,dum ægri ex morbo recreantur,prorumpentis alui spem faciunt.

220 Αἱ περὶ ὀφθαλμοὺς ἐπανασάσιες ἐν τῆσιν ἀνάκρισιμοῦσι, κοιλίῃ καταῤῥηγνύουσιν.

ἐπανασάσις παρ' ὀφθαλμοῦς dicuntur oculorum eminentiæ,aut assurgentes in tumorem oculi,intumescentibus palpebris & extuberantibus humorum copia membranis,& deluentis ex cerebro humoris redundantia,quæ si in aluum redundet, eam effundit. Intelligi possunt etiam ἐπανασάσις velut ἐπανασήματα Dioscoridi pustularum eruptiones,quæ ex humorum acrimonia in cornea vlcera excitant,velut φλυκτινῶν ἐπανάσασις dicitur.Nos vt vtrunq; assequeremur,erumpentes circa oculos eminentias diximus.

Cum oculorum peruersione , febribus & lassitudinis sensu detento, rigor perniciem minatur. Atque in huiusmodi casibus sopor ati , malum denunciant.

221 Ἐπ' ὀμμάτων διαστροφῇ, κοπιώδεϊ, πυρετώδεϊ, ῥῖγος ὀλέθριον. Ⓒ ④ κωματώδεες ἐν τουτέοισι, κακόν.

Hæc sententia repetitur Prorrh.89. & adducitur à Galeno libello περὶ ῥίγους.

Lippitudine affecto suborta febris solutionem affert.Sin minus,cæcitatis,aut mortis , aut etiam vtriusque metus est.

222 Ὀφθαλμιῶντι αὐθεϊ, πυρετὸς ἐπιγινόμενος, λύσις. εἰ δὲ μή, κίνδυνος τυφλωθῆναι, ἢ ἀπολέσθαι, ἢ ἀμφότερα.

Hoc præsagium temerariam sine distinctione habet assensionem.Plærumq; namq; ex acrium humorum defluxione suborta oculorum inflammatio,tantùm nõ à febre præsidium,sed mali accessionem habet. Est etiam vbi crassioris sanguinis aut pituitæ copia lippitudinem facit,& vt interdum vino remedium quæritur,ita febris remedio esse potest,concoquendo , resoluendo & tenuando. Quin & Prorrh.2. Hippocrates in lippitudine ex febre auxilium petit. Et ex illo loco Celsus , intus ruptum oculum febriculam iuuare scripsit. ὀφθαλμίαν igitur quamuis ad oculos fluxionem vocat vt libro περὶ ἀδένων, ἐπ' ὀφθαλμὸν ῥέον. Cùm autem ex oculorum inflammatione,vlcerum,aut ruptionis oculi,aut etiam putredinis metus sit,cæcitatis aut mortis periculum impendêre potest, aut vtriusque,quod tamen non legit Caluus.Videtur enim ista duo membra,ἢ ἀπολέσθαι,ἢ ἀμφότερα,omisisse.

Quibus cum lippitudine capitis dolor accedit , & longo tempore perseuerat,cæcitatis metus impẽdet.

223 Οἷσιν ὀφθαλμιῶσι κεφαλαλγὴς παρεγίνεται, καὶ παρακολουθῇ χρόνον πολλὸν, κίνδυνος τυφλωθῆναι.

Ex capitis dolore perseuerat in oculos fluxio ac lippitudo,& ex diu trahente inflammatione putredo humorum imminet & suppuratio tandem oritur,sæpè etiam albugo aut suffusio nascitur,metusq; est etiam ne neruus opticus contabescat aut concidat ; vnde visio deperditur.Prorrh.2.scribit Hippocrates,εἰ μὴ σπασθὲν ὑπὸ τῷ τοιούτῳ,τελέως ἄχρηστος ὀφθαλμὸς γίνεται. Vbi etiam multa hanc in rem scribuntur. Caluus hanc sententiam omninò prætermisit.

Lippitudine laborantem , sponte aluus profluens iuuat.

224 Ὀφθαλμιῶντι διάῤῥοια ἀπὸ ταυτομάτου, χρήσιμον.

Placitum est 17.lib.6.Aphorismorum,& his verbis repetitur libello περὶ κεκοιμημένων ὑπὸ διαῤῥοίης ἀλύειν ἀγαθόν. Celsus c. 8.lib.2. Omnis deiectio lippienti prodest.ἀπὸ ταυτομάτου autem χωρεῖν ἢ ἔξω αἰτίας, ἢ ἐξαίφνης significat ex aph.78.lib.4. Hic verò spontaneum impetum magis ostendit.

Oculi hebescentes & obtusi, concreti ac caligantes malum portendunt.

225 Ὀμμάτων ἀμαύρωσις, καὶ τὸ πεπηγὸς, ἀχλυώδες, κακόν.

Prorrh.46.repetitur hæc sententia.Est autem ἀμαύρωσις Galeno,ἡ ἀμυδρὰ τῶν ὀργάνων αἴσθησις,& oculorum hebetudinem, aut obtusam & elanguescentem eorum functionem indicat.Authori autem Isagoges ἀμαύρωσις ἐστὶν ὅταν παντελὴς παρεμποδισμὸς ᾖ τοῦ ὁρᾶν χωρεῖς φανερᾶς αἰτίας In morbis autem acutis τὸ ἀμαυροῦσθαι ταῖς ὀξείαις ἀῤῥωστίαις καὶ νεκρώσιν σημαίνει ἢ ὀπλικῆς δυνάμεως,vt scribit Galenus. * Sic τὸ ἀμαυρὸν κακὸν,in Epidemiis scribitur,& οἱ πεπηγότες ὀφθαλμοὶ,ὅπερ ἐστὶν ἀκίνητοι,καὶ πελεστότατον ἐνδείκνυται νέκρωσιν ἢ κατὰ πολὺ μὲν δυνάμιος ὑφ' ἧς ἐκινοῦντο πρόσθεν ὅτ' εἶχον καλὴν φύσιν Αχλυώδες autem retinui ex Prorrhetico ex manu scriptis quibusdam, quam etiam lectionem agnoscit Galenus,etsi publicata exemplaria ἀχνώδες legunt,quam lectionem amplectitur præceptor Hollerius. Sic in Epidemiis de oculis scribitur,κακὸν ἢ καὶ ὀπτικὴν ἀναιρούμενον ὄψιν ἄχνη, cùm præ extrema ariditate & summa imbecillitate sordes in oculis velut lanugo,aut tenuis spuma, tenuissimaque ramenta concrescunt. Sic enim τὸ πεπηγὸς iungunt. Cui etiam lectioni suffragatur quòd Hesychius ἀχνώδες ἄχνῃ ὅμοιον exponit.Codices manu scripti Regij ἅμα καὶ τὸ πεπηγὸς legunt. Caluus hanc sententiam Hippocrate dignam prætermisit.

* Com.1.in lib.6. epid.

226 Ὀμ

226 Ὀμμάτων ἀμαύρωσις ἅμα ἀψυχίῃ, ἀπασμώδες ξυντόμως.

Oculorũ hebetatio cum animi defectione promptam conuulsionem denunciat.

Hoc præsagium extrema pars est Prorrh. 113. Oculorum autem obscuratio cum animi deliquio, quòd neruorum principium appetierunt indicet, non simpliciter ac ex necessitate conuulsionem accersit, sed velut ex accidenti.

227 Ὀμμάτων ὀρθότης ἐν ὀξέϊ, καὶ κίνησις ὀξείη, καὶ ὕπνος παραχώδης, ἀγρυπνίη ποτὲ δὲ καὶ τάξιες ἐκ ῥινῶν, σφέων ἀγαθόν.

In præcipiti malo rectus oculorum obtutus ac motus pernicitas, somnus turbulentus, peruigilium, interdumq; sanguinis ex naribus stillationes, nihil boni denunciant.

Vt manifestum est phreniticorum præsagium, ita non æquè explicata est literæ scriptio. ὀμμάτων ὀρθότης dici videtur rectus & intentus oculorum obtutus, ὀφθαλμοὶ ἀτενεῖς interdum vocantur. Quin & οὐ κάτω πάνυ & ὄμμα δρᾶσι fortassis, concipi potest, ac ferociens aut truculentus oculorum aspectus, in animi notione reponi, cùm ex truci illo obtutu intentam ac velut directam oculorum aciem erigunt ægri. Quæ latè sparsa sunt per totam Hippocratis σφυγματίαν phreniticorum indicia, eumq; ex siccitate tensionem quandam inducant, conuulsionem promtissimè minantur, κίνησις autem ὀξείη, ὀφθαλμοὶ ἀτενεῖς ἐφ' ἅλμασι, hoc est, intorsiles ac perniciter motos oculos, inordinateq; proiectos significat. πυκνὴ κίνησις eandem in Prorrhetico quam hic ὀξεῖαν vocans, cum scribit, ὡς γὰρ αἱ ὄψιες πυκνὰ κινέωνται, μανίῃσι τάδε ἐλπίς. Qui affectus etsi pene sunt inter se contrarij, inimicam tamen prædicunt: vt non temerè videatur hæc sententia libro sexto Epidem. exprimi his verbis ὄμματος σφυγ. ἀσθμώδεες, καὶ ἐμέτοι. At quam manifestè infamiã prodant sanguinis ex naribus stillationes, maiorũ ex Prorrhetico locis apertè satis apparet. In eo verò quod sequitur magna est exemplarium varietas. Quidam codices vnico contextu illa omnia comprehendunt, quod è phreniticis aut etiam conuulsionibus explicentur. Sunt qui in duas sententias distinguũt, quos etiam cum interpretibus secuti sumus, ac post ὀξέϊ, οὐκ ῥινῶν καὶ ἀγαθόν ex illis adscripsimus, quam etiam lectionem Calanus & Cornarius sunt secuti, etsi κακὸν aut σφετερικὸν malim. In quibusdam etiam codicibus illis in verbis lacunæ asteriscis subnotatæ dehiscunt. Et in tanta varietate nihilo sanè deterior quam ex salua integritate lectio eruitur, cùm in turbulento huiusmodi opere ac veluti suffarcinato centone, velut adincitas redacti, rarò nec sine labore expeditum ac explanatum sensum emendicemus. Poterunt ergo illa aut coniunctè, aut disparatè legi, & ad phreniticorum prædictionem referri, τάξιες autem, non τάσεις, scribendum.

228 Πρὸς τὸν ἁφὴν μὴ θερμαινόμενοι, φρενιτικοὶ γίνονται, καὶ μᾶλλον ἢν αἷμα ῥυῇ.

Qui in febribus ad tactum nullum ardoris sensum præ se ferunt, phrenitici fiunt, idq; magis si sanguis fluxerit.

Πρὸς τὸν ἁφὴν μὴ θερμαίνεσθαι intelliguntur qui febribus ardentibus & malignis detenti, nullum ardoris sensum ad manus contactum, aut in attrectando exhibent, sed in penetralibus concepto intro incendio, vruntur & ardent, corporis autem extremæ planities friget. Quæ ex febris pestilentis & maximè exitialis damnabilis nota, & aphor. 48. lib. 4. fugillatur. Antea quoq; θερμαίνειν πρὸς χεῖρα eos vocauit. Huiusmodi autem sententiæ mihi videntur exprimere quod in Prorrhetico scribitur, his verbis, ἢν ἐγκαταλειπόμενα καυματώδεα ὑποχονδρίου τυρετῶδες ψυχρότητος, ἰκτῶδες. & καὶ ἢν ὀπτελεαμυδὰ σμικρὰ ἢ μέλανα πυρώδεα πρὸς αἰγκῶνα χαλάσῃ, μυελὸν ὀπὸ πυτίσιος ῥηγνύμενος, κακόν. Illud namq; ἢ αἷμα ῥυῇ, sunt qui de subsistente & præparata aut infra modum commota hæmorrhagia accipiant, quod in huiusmodi incendio interno ac ardentibus febribus præsentissimum minatur exitium. Verum mihi quidem potius de sanguinis fluxu sumendum videtur, cui ἢ accómodat Hippocrates, quiq; materiæ sursum sublatæ momentum ac impetum ostendit, indeq; celeriorem phrenitidis præsentionem conficit. Soletq; in exitialibus huiusmodi febribus & malignis, sanguinis profluuiũ etiam liberale, lethali admodum ostento, nec nisi pestifera conditione excitari. Ferè enim statim excitato vehementi delirio ægri pereunt, vt in statu pestilenti videre sæpe contingit. Ideoq; μᾶλλον ἢν ἰὼν αἷμα ῥυῇ legit præceptor Hollerius.

229 Γλῶσσα δὲ καὶ ἀρχὰς μὲν πεφρικυῖα, ὧν δὲ χρώματι διαμένουσα, περαινόντος δὲ τοῦ χρόνου τραχυνομένη, καὶ πελιαινομένη, καὶ ῥηγνυμένη, θανάσιμον. σφόδρα δὲ μελαινομένη, ἐν τεσσαρεσκαιδεκάτῃ κρίνει θρέψαι δηλοῖ. χαλεπωτάτη δέ ἐστιν ἡ μέλαινα καὶ χλωρή.

Lingua circa initia quidem horrida, in eodẽ verò colore perseuerans, procedente verò tempore vbi exasperatur, liuescit, finditur, mortem denunciat. Quòd si admodum nigrescat, decimo quarto die iudicationem promittit. Periculi autem maximè plena est nigra & ex virore pallescens.

Lingua cùm rara sit, fungosa, & spongiosa, insignibus vasis plena, promptissimè succorum corporis colores imbibit, vt non absre scriptum sit in Epidemiis, γλῶσσα ὑγρὸν σημαίνει. & γλῶσσα ἁμάχυτος τῇσι φρενίτισι, διότι τοῖσι γινώσκουσι τοῦ χυμοῦ. Hic autem videtur describi lingua qualis solet esse in magno febrium ardentium incendio, primum horrida, ex reficcatione densata & contracta, deinde aspera, denique rimis dehiscens. Quibus veluti gradibus ex humiditatis inopia in perniciem itur (vt scribit Galenus*), demumque lingua fuliginosa & nigra, exhalante intus concepto incendio, conspicitur. Ac videtur hic πεφρικυῖα dici, quam δασεῖαν in Prorrhetic. & paulò pòst vocat. Horrida ergo lingua est, siue inæqualitas quædam in motu indicetur ab agitatione humorum ac spirituum, siue à leui in superficie cutis asperitate inhorrescat, cùm humidi inopia (quo summa cutis continuitas exæquatur) exasperatur aut stringitur. Non secus ac Ouidius † de leui maris agitatione primoq; maris æstu quo eius planities exasperatur, æquor exhorrescere dixit, exigua cùm summum stringitur aura, quo φρίκη Homeri exprimere videtur, quam primum leuiter agitato mari sæpe tribuit, & explicat Galenus Comm. 3. in lib. 6. Epid. vbi φρικώδης exponit de cutis rugosæ inæqualitate cui τὸ λεῖον opponitur. Qua notione etiam πεφρικυῖα γλῶσσα scribitur ab Hippocrate lib. 3. de Morb. in febre ardente. πεφρικυῖα tamen laudo, & huius scriptionis coniecturam maximè probo, sed πεπυκνωμένη, aut ἠρυγκῖσα, torrida & arida magis dicitur. Quinetiam χλωρὴ γλῶσσα Hippocrati dicitur pallida, & quæ bilis pallidæ colore infecta est, quemadmodum γλῶσσαι χλωραὶ, χολώδεις in Epidemus notat Hippocrates. Illic enim (vt testatur Gal. αἱ χλωραὶ γλῶτται εἰρῆσθαι ἔφασαν ἀπὸ τῆς ὠχρᾶς χολῆς ἐπωνύμως. Idque ex vulgi consuetudine qui χλωρὸν pro ὠχρὸν sæpe vsurpat, quod à his verbis testatur Galenus, χλωρὰς οὖν γλῶτας εἴρηκεν, ὡς ὁ τὰ βίου σωμάτων ἐπονομάζων ἀνθρώπους, χλωρούς τινας ὠνόμακέναι φάσκοντες, οὐχ ὅτι τὴν χολοειδεστέραν ἢ χρὼς ἐστιλβεν, ἀλλ' ὅτι ὠχρὰς ἐπιφανείας χολῆς. Etsi χλωραὶ γλῶσσαι hic vere dicuntur ex virore pallidæ, quæ ex bilis flauæ incendio ac feruore & in bilem æruginosam mutatione contigerunt in febribus acutis ac deurẽtibus, atq; ideo maximum periculum denunciant. μέλαινα autem γλῶττα dicitur quæ ex fuliginosa adustione in febribus ardentibus nigricat, & vehementem reficcationem semper coniunctam habet, quemadmodum ex his Galeni verbis apertum est, ταῖς ἢ αἵμα ἐκ' ὀξὺ ξηραὶ ἰσχναῖς, ὅτι πυρετῶδες ἄγκαυσις, ὃς δὴ τὸ κατεψυγὸν τὸ αἷμα λιχνεῖ μᾶλλον ὑπὲρ ἀτμῶν, ἐξαπίσιος αὐαντικὸν ἐπιζέπτει, διὸ καὶ μέλαιναι πολλάκις αἱ γλῶτται φαίνονται χλῶται. Quamuis enim μέλαιναι γλῶτται ἀπὸ μελαίνης χολῆς καὶ μακρῷ μείζου fiant, vt scribit Hippocrates, quia tamen hoc loco ex linguæ indicatura morborum acutorum specimen facere videtur, præstat ἀπὸ λιγνυώδους ἐγκαύσεως nigricantem linguam deduci. Quod & facit Galen. lib. 8. de Placitis Hipp. & Platonis, illam Hipp. lib. 6. Epid. sententiam producens. Ac vt magis illa ad febrium ardentium incendia referri existimes, æquum videtur eorum originem à capite arcessere, vt & genuitatis indicaturam præ se ferant, & ad sui cognitionem ampliores faciant aditus. Sumpta autem videntur ex libello περὶ καιρίων atq; in illum locum ex his verbis trãslata καίονται πᾶσι σφοδρότατα ἐκ ἐμέτου ἧκιστα. φύσει γὰρ ἄνω ἐς ἐγκάρδιον πυρέσσουσι. διὰ μὲν οὖν πολλὰ, ἔχει τὸ ἄνθρωπον ἢ πυρετὸς σφόδρα. γλῶσσα ἢ ῥήγνυται τραχυνομένη, καὶ ξηρὴ γίνεται, τὸ μὲν σῶμα αὐτῆς, τὸ μὲν σφέτερον ὠχρὸν ἔστι, οἷόπερ εἴωθε σφίσιν ἢ τὸ χρῶμα, μελαίνεται. καὶ ἐν μὲν τοῖσι ἀρχῆσι μελαινομένη, βάσανος αἱ κρίσιες εἰσὶν ἐν ἢ ὕστερον χωνεύσεται. Quæ sanè ex lib. 3. περὶ νούσων repetita videntur, vbi hùc in modũ scribuntur, καὶ ἢ καυσώδης λειχμώδης. διὰ τὸ ὑγρὸν πολλὸν, καὶ ἢ γλῶσσα πέφρικε. τὸ ἢ χρῶμα αὐτῆς, τὸ μὲν σφέτερον ὠχρὸν, οἷόπερ εἴωθε ξυμφέρον. φρίσσουσι ἢ ἄχρι ἂν σκληρωθῇ καὶ τραχυνθῇ, καὶ ταχυνθῇ, καὶ ὀπτιμελαίνῃ. ἐν μὲν οὖν ἀρχῇ ταύτῃ πάσῃ, βάσανος αἱ κρίσιες γίνονται. ἐν ἢ ὕστερον, χωνεύσεται. Quod autẽ de lingua nigricante ad celeriorẽ iudicationẽ dicitur, ex eodẽ libro deductũ est. Scribit enim in ἐπιτυμνίοις, ἢν ἢ γλῶσσα ξηρὴ, σφίσιν

ἢ τὸ χρόνιον μελαίνῃ· διὸ ὑφ' ὧν αὐτὸ ἐν ψυχῇ μελαίνεται, δίκαιον αἱ ἀπαλλαγαὶ διὰ ταχέων γίνεσθαι· διὸ ἧσσον ἀσθενὴς ἡ διάπλασιν ἔχουσα. Quæ etiam reperiuntur libello περὶ κρισίμων. Porrò quod ad literam attinet, duo exemplaria Regia manu scripta ἐν τῇ πεπερασμένῃ δεκάτῃ κρίσιν δηλοῖ legunt. Vbi κρίσις vt alias crebrò, tam eam morborum immutationem ex qua pernicies imminet, quàm quæ salutis spem concipit, innuere videtur. A

* *Comm. 1. in Prorrh.* † *Lib. 4. Metamorph.*

Linguæ bisulcum velut saliua alba obductum, febris remissionem indicat, eo quidem quod agnatum est crasso existente, eodem die, si verò tenuius fuerit, postridie, perendie quoque si adhuc tenuius fuerit. Eadem etiam significatio est, si hæc circa summam linguam contingant, minùs tamen firma.

230 Γλῶσσα ταχὺ διχρουμένη ὥσπερ σίαλον λευκὸν καταλείφεσθαι, σημεῖον ἀνέσεως πυρετοῦ, παχέος μὲν ἐόντος τοῦ ἐπιγιγνόμενος, αὐθήμερον. λεπτοτέρου δὲ ἐς τὴν ὑστεραίην. εἰ δὲ λεπτοτέρου πρωΐ, τὰ αὐτὰ σημαίνει καὶ ἐπ' ἄκρου τοῦ γλώσσης γινόμενα. ἧσσον δέ. B

γλῶσσαν λευκὴν ὑπὸ φλέγματος, vt scribit Hippocrates. "Quæ igitur velut saliua quadam alba aut pituita obductæ sunt, remissionẽ febris significant, cùm defecerint febrium ardentium feruore ista appareant, velut restincto in corporis penetralibus incendio, ac humectato ventriculo, & humorum in vasis concoctione procurata, vnde linguæ ariditas & asperitas infuso quodam rore demulcetur. Ac quò crassior huiusmodi pituita ex tenui processerit, eò breuiorem fore remissionem, ex concocta magis morbi materia sperandum est. Atq; hic λεπτότερον pro minùs crasso sumitur, quemadmodum aph. 69. lib. 4. λεπτὴν ἔρον non ita crassum lotium dicitur, vt satis apparet ex libello περὶ κρισίμων, vbi ista aliis verbis repetuntur & valde vitiosè scriptis in nostris codicibus, quæ sic legenda sunt, πῶν τε οὖν χρὴ σκοπεῖν πρὸς τοὺς κρίσιας. καὶ εἰ μὲν τὸ διχρὲς ἡ γλῶττης, ὥσπερ σίαλον λευκὸν ἐπαλείφῃ, καὶ ἐν ἄκρῃ τῇ γλώττῃ ταυτὶ τὸ μεμιγμένον ἦσσον δέ· εἰ δὲ μὴ οὕτως ἔχοι, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐπὶ πλείω τοῦτον ἀνέσις ἡ νόσου. διὸ δὲ ἐπὶ παχύτερον, αὔριον. διὸ δὲ ἐπὶ παχύτερον, ἀμβλύτερον. Hæc igitur ad iudicationes in considerationem adhibere oportet, & si linguæ bifurculum velut saliua alba obducatur, etsi in summa lingua hoc idem contigerit, minùs tamen. Si quidem igitur tenuia hæc extiterint, ad tertium diem morbi remissio expectanda, sin verò quid crassius, in crastinum, si autem adhuc crassius, eodem ipso die. Διχρὲς autem legit Galenus in Exegesi, & hunc locum subindicans, exponit, τὸ δίχρων, ὅπερ ἐν διχηλέσι ὀνομάζεται, velut biceps & bifidu, δίχρεια verò Erotianus ex lib. περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον exponit τὰ διηρημένα εἰς δύο, οἷον δίχηλα καὶ δικέφαλα. Sed apud Hipp. δίκραιρα & δίκραιρον legitur, quemadmodum apud Galenum in Exegesi legendum existimo. Nam quod scribitur, τὸ αὐτὸ καὶ ἢ δίκρον δηλοῖ pro ἢ δίκρουν, δίκραιρον legendum censeo, nisi si cui ἡ δικρόα placeat. cum δικρόα etiam substantiuè reperitur. Dicitur autem δίκραιρον, bifidam, bifulcum, & δίκρανον, velut δικάρανον biceps, & τὰ δίκρανα ligna bifurcata. Hic autem variant exemplaria, cùm manu scripta καταλέπεσθαι pro καταλείφεσθαι legant, & ὠφέντος pro ὠφέλιμος. Quam lectionem secutus est Caluus, & ferri potest, si febrium ardentium transitum spectes. καταλείφεσθαι tamen malim ex libello περὶ κρισίμων. Vitiosi sunt etiam publicati codices, qui sententiam istam nullo sensu disparant, cùm coniunctè legenda sint omnia. "*Lib. 6. epid.*

Lingua tremula cum nariũ rubore & aluo humecta, si reliqua quæ sunt circa pulmonem nullam iudicationis significationem præ se ferant, malo est, ac celeres pernicioſas purgationes denunciat.

231 Γλῶσσα τρομώδης μὲν ἐρυθήματος δὲ ῥῖνας καὶ κοιλίης ὑγρῆς, τὰ δὲ ἄλλα ἀσήμως ἔχοντα καὶ πλεύμονα, πονηρά, καὶ ὀξείας καθάρσιας ὀλεθρίους σημαίνει. I

Linguæ tremor animi facultatis summam imbecillitatem ac motionum ineficacitatem præ se fert, in phreniticis siccam cerebri intemperiem referens, interdum etiam ad profusam humorum abundantiam, cerebri facultates prægrauantem & neruos irrigantem consequens, non secus ac in reliquis membris oppressa onere animalis facultas, velut fatiscentibus viribus, tremebundas actiones obit. Decumbentibus igitur huiusmodi humoribus in ventris aluum, irritari aluus potest, præsertim si qualitate aliqua exterra vires acquisierint, nec in pulmonum cauitatem redundarint. Hunc enim in sensum accommodari posse videntur hæc verba. τὰ δὲ ἄλλα ἀσήμως ἔχοντα καὶ πλεύμονα, vt in reliquis nulla pulmonis affecti significatio edatur. Possunt etiam ista ad peripneumoniam lethalem referri, hac notione, si in reliquis nulla circa pulmones iudicationis significatio extiterit, vt ἀσήμως ἀκείτως accipiatur, vt nulla salutaris iudicij aut melioris spei signa sese ostentent. Grauissima autem & maximè lethalis est peripneumonia, ad quam cerebri inflammatio velut quædam mali fit accessio. Eoq; sensu καθάρσιες ex quæ per sputa fiunt euacuationes sumentur, vt aph. 8. lib. 5. alioqui de iis quæ per aluum repurgantur intelligi possunt.

Lingua præter rationem mollis reddita, ac nauseabunda, cum sudore frigido, ab aluo liquida, nigræ vomitionis significationem affert. In his lassitudinis sensus malum denunciat.

232 Γλῶσσα παρὰ λόγον ἁπαλωμένη, καὶ ἀσώδης μὲν ἱδρῶτος ψυχροῦ ὅτι κοιλίη ὑγρὴ, μελαίνων ἐμέτων ὅτι σημεῖον. ὀκνώδεες δὲ τὰ τοιαῦτα κακόν.

Plena est obscuritatis sententia, tum ob insolentes, quibus hic author non raro vtitur, dictiones, tum etiam propter non satis artis legibus accommodatam signorum quæ hic adhibentur, disciplinam, sed quæ omnino ambiguam, nullam autem propriam affectuum speciem circumscribunt. Quæ veluti ramenta, quòd in hac tam multiuaria opera tam frequenter, quam non sine tædio, occurrant, nobis cum summo stomachi fastidio conuerrenda fuere, ac nisi quis probet, reuerrat licet, vt loquitur parasitus Plautinus. Mihi igitur accommodatè satis ad phreniticos referri videtur hæc sententia, in quibus non temerè resiccata lingua & aspera, mollis ac humescens, & tenui saliuatione obducta, non longè postea vomitionem affuturam prædicit. Adeò vt ista sententia mihi Prorrh. 31. exprimere videatur. τὰ ἐν τοῖς φρενιτικοῖσι μὴ κατὰ ξύσιος πλυελίζοντα, μέλανα αἱμεῖται. Sed dictionis insolentia obscuritatem parit ἁπαλυομένη γλῶσσα dicitur quæ lenis est & mollis, aut humescens, velut asperæ, duræ, ac præ siccitate contractæ repugnans, & quæ humiditatis copia ac saliuatione imbuitur & tenerescit. Quò cùm impendente in phreniticis vomitu repente fiat, παρὰ λόγον ἁπαλωμένη dici existimanda est. Caluus debilitatam ac resolutam linguam dixit, ob eius mollem laxamq; habitantiã exoluto calore & spiritu, & motionis imbecillitatem, vt mihi videatur aliam secutus lectionem, & ὑπολυομένη potiùs quam ἁπαλωμένη legisse. ἀσώδης autem lingua, vt nouè dicitur, sic non temerè ad æstuabũdos ac nauseabundos ægros referatur, eaq; intelligi videtur, quæ nauseæ sensum sentit, & ex stomachi redundantia, vnde ventriculi os mordetur, fastidij plenitudinem, ac restagnantem in gulam tenuem saliuam cõbibit, indeq; ciborum gustum non percipit, affectis tertiæ coniugationis neruis & nimio humore perfusis. Ex coq; humorum morsu os ventriculi subuertitur, & in promptam vomitionem refunditur, dum æstuatione nauseabunda conflictatur æger, quæ ὄκνη dicitur. Sudor verò frigidus humoris vomitione refusi qualitatem indicat, vt & κατὰ ξύσιν, ac idem in nigrorum vomitu efficere potest κοιλίη ὑγρὴ τε κοπώδες. cùm sint communia morborum symptomata, propriam nullam affectuum notam hic circumscribunt, sed planè ambigunt, etsi commota & irritata bile flaua aluus, & lassitudinis affectio ex mordaci humorum acrimonia orta, ad phrenitidis causam aliquid leuiter addit. Fusis quoq; & liquatis per aluum humoribus, aut in habitum corporis compulsis, & à febre carnosarum partim humiditate consumpta ista oriri possunt.

Linguæ tremulæ quibusdam etiam aluum humectam nonnunquam reddunt. In his autem si nigricent, etiam mortem denunciant. Ac fortassis lingua tremula instabilem mentem & à sede constantiæ deturbatam significat.

233 Αἱ τρομώδεες γλῶσσαι ἰσὶ καὶ κοιλίῃσι ὑγρῇσι ποτὲ πιέουσι. μελαινθεῖσαι δὲ ἐν τοιούτοισι, ταχὺ θάνατον σημαίνουσιν. ἤδη γε τρομώδης γλῶσσα σημαίνει δ' ἐκ ἱδρυμένων γνώμων. I

Sunt hæc phreniticorum symptomata, in quibus ob intensum calorem ac siccitatem, affecto neruorum principio, imbecillis reddita animalis facultas, tremulas actiones ac conuulsiones sentit. Ex eadem incendij intensione lingua nigricat & mens à sede constantiæ deturbatur. Hic autem meliùs quàm Prorrh. 20. assensionem sustinet, cùm inde tamen translatum videatur. Aluum etiam

etiam lubrica nihil habet hic commune aut proprium, vt superioribus sententiis est demonstratum, & quod tantatem euentus habeat ac nullam perpetuitatem (vt his verbis satis apertè ostenditur) ratis prædictionis legibus non comprehenditur. Potest quoque ob largam humiditatem & mollitiem linguæ imbecillitas & tremor fieri, vnde humiditate etiam imbutus ventriculus, aluum fluidam reddit, vt in balbutientibus accidit, aph. 32. lib. 6. Quod etiam repetitur in fine huius præsagij.

234 Αἱ δασσαι καλάξεσι, φρενιτικαί. Linguæ densæ & peraridæ, phrenitidé portendunt.

Prorrh. 3. repetitur hæc sententia, & eandem habet explanationem. Siue igitur δασείας γλώσσας. παχείας accipias ex Galeno, siue πυκνάς vt supra, siue σκληράς aut παχείας, vt in lib. περὶ νούσων, eandem tamen habeat ex resiccatione originem.

235 Ὀδόντας σωρεΐζειν ἢ τρίζειν, ᾧ μὴ σιώπησις ἐκ παιδίου, μανικὸν καὶ θανάσιμον. ἤδη δὲ καὶ ἀφρενέων ἐὼν ποιεῖ τοῦτο, πάντελῶς ὀλέθριον. ὀλέθριον δὲ καὶ ξηραίνεσθαι τοὺς ὀδόντας. Dentium collisio aut stridor, præter consuetudinem à teneris contractam insaniam ac mortem denunciat. Quòd si iam deliranti istud accidat, prorsus exitiale est. Quin & dentes resiccari perniciem denotat.

Habet hæc sententia ex Prognostico repetita artis theorematum communitatem. Nam quæ à consuetudine aut sanorum actionibus absunt, ea præter naturam fieri dicuntur. In febribus autem ista accidere inaudienda sunt, quod & in prognostico additur. Repetitur etiam in Prorrhetico his verbis, ὀδόντων τρίσις ὀλέθριον, οἷσι μὴ σιώπησις καὶ ὑγιαίνουσιν. σωρεΐζειν autem hic passim scribitur, quod dentes inter se committere aut contendere significat, cum σωρεύειν aut ξωρεύειν sæpe scribat Hippocrates, quod colludere & conferere dentes significat, indeq; ξωρέσεις ὀδόντων & aliquando ξώρεξις, cum dentes inter se conseruntur, concluduntur, & confirmantur, vt alibi scripsimus. Quod autem hic etiam de resiccatione dentium dicitur, in febribus subauditum, caloris intensionem denotat, velut aph. 53. lib. 4.

236 Ὀδόντος σφακελισμὸς ἀπόστημα τοῦ περὶ οὖλον ἡμόρροιον λύει. Dentis syderatio abscessum ad gingiuas enatum soluit.

Fit interdum vt gingiuarum abscessus corrupto dente qui exciderit, via puri inde facta, tollatur, idque præsertim si is dentis vitio contigerit. Interdum quoq; visu videtur euenire, vt quamuis dentis vitium abscessum non fecerit, tamen dens qui exciderit, leuiorem abscessum, velut pure liberatum, faciat, idq; in dies experimur in iis fluxionibus quæ ad dentium dolores consequuntur.

237 Ἐπὶ ὀδόντος σφακελισμῷ πυρετὸς ὀπισθήμυθος σφοδρὸς, καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον. ἢν δὲ σώζῃ, ἕλκεα ἐκπυήσῃ. καὶ ὀστέα ἀφίσταται. Ad dentis syderationem vehemens accedens febris cum delirio, mortem minatur. Quòd si seruentur ægri, vlcera pus colligent, & ossa abscedent.

Dentium dolor cum à Caleno lib. pharm. καὶ πόν. in intensissimis doloribus numeratur tantam adesse febrem, vt delirium aut mortem minetur periculo proximum est. Vlcera autem purulenta ossa corrumpunt, vnde & sanies emanat, & testulæ ac squamæ excidunt, indeq; abscessum facere dicuntur. Codices manu scripti quidam. καὶ ἕλκεα ἐκπυήσῃ. ὀστέα ἀφίσταται legunt. Asulanus ἕλκεα καὶ ἐκπυήσῃ. Est autem σφάκελος aut σφακελισμὸς propriè ossis corruptio, rectéq; in dente ponitur.

238 Οἷσι περὶ τοὺς ὑπερῴους ὑγρὸν σύστασις ἴσχει, ὡς τὰ πολλὰ πύον. Quibus ad palatum humor colligitur, plærunque in pus vertitur.

Quæ ad internam oris cauitatem colliguntur & coeunt, ob natiuam oris humiditatem & temperiem, plærunque vel sine magno negotio in pus vertuntur. Hic autem συίστασθαι idem quod aliàs συρίφεσθαι & συλλέγεσθαι significat, vnde etiam συρροαὶ & σύριγμα apud Hippocratem. Sic lib. 2. περὶ νούσων, φλεγμαίνουσαι εἰς τὸν ὑπερῷον dicitur, quod in tumorem attolli & pus colligere vult.

239 Τὰ περὶ γνύας σήγματα σφοδρὰ, κίνδυνος εἰς ὀστέου ἀνάπλυσιν ἔλθειν. In vehementibus circa maxillas doloribus, periculum est vt os fluctuet.

Vt est hic author crebrò in obscuris ac impropriis dictionibus iactatus, ita quid hic ἀνάπλευσις ὀστέου indicet, non est facile explicatu. Maxilla inferior cùm ab Hippocrate inter rara ossa annumeretur, promptè pure imbuitur, fluitat, ac velut humore exundat, ex quo facilè corrumpitur. Huiusmodi igitur humoris in os redundantiam velut restagnationem, concepta pure ἀνάπλευσις ossis & fluctuatio sequitur, quòd veluti fluctuet & enatet pure redundans, aut quod subiecta carne corrupta demergatur (vt accipit præceptor Hollerius) ac veluti desidat, & cauum relinquat. Sic lib. 4. Epid. de vlcere exedente, indeq; corruptis dentibus & tandem excidentibus, οἱ ὀδόντες αἰέπλεον dixit Hippocrates, etsi alij ἀείπλουν legunt. Cornarius hic ὀστέου ἀνάπλυσιν ossis eductionem dixit, quod os pure erosum ac imbutum decidat & desquametur, ὀστέου λεπίδωσιν & φίλωσιν vocat Hippocr. lib. de fract. Caluus in os recurrere dixit, translatione ex propria nominis notatione sumpta. Hic porro ἀλγήματα, vt aliàs sæpe, pro ea dispositione quæ dolores infert, inaudienda sunt. Exemplaria manu scripta quædam Regia ἀρῶν pro ἰλιγγιῶν scribunt, minus rectè, vt opinor.

240 Χεῖλος συανωμένον σημαίνει κοιλίης χολώδεος καταῤῥῆξιν. Contractum labrum bilioſæ alui perruptionem denunciat.

Ista labri inferioris contractio oris ventriculi morsum ex humorum acrimonia denotat, quorum impetu irritata aluus in biliosam proluuiem prorumpere potest. Caluus istam labri contractationem superiori sententiæ connectit & συπόμενον etiam legisse videtur. In exemplari etiam quodam Regio manu scripto καταῤῥαγησόμενον καὶ καταῤῥαγομένου adscribitur. Quæ dictiones καταῤῥῆξιν explanant, vt satis apparet.

241 Τὰ ἀπὸ οὔλων αἵματα ὅτε κοιλίη ὑγρὴ, ὀλέθρια. Sanguis ex gingiuis cum humecta aluo profluens, perniciem minatur.

Sanguis ex gingiuis facilè & sæpius profluens, insignem cacochymiam & sanguinis vitium, aut oris putredinem denotat, non secus ac vitiatas gingiuas & oris fœtorem in lienis tumore annotat Hippocr. Prorrhetic. 2. Aluus verò humorum acrimonia irritata effundi potest sine vllo periculo. Potest quoque ad venosi generis imbecillitatem alui profluuium, velut hepaticum symptoma consequi, & malo esse. Caluus superioris sententiæ partem huic annexuit.

242 Πτυάλου ἀναχρέμψιες ἐν πυρετῷ πελιδναί, μέλαιναι, χολώδεες, ὀπισάσαι μὲν κακόν. ἀποχωρέουσαι δὲ κατὰ λόγον, χρήσιμον. In febre sputi excreationes liuidæ, nigræ, bilioſæ, subsistentes quidem malæ sunt, si verò pro ratione excernantur, vtiles.

Ex aph. 47. lib. 4. & 71. lib. 7. repetitur hæc sententia. Ex quibus pro ὀπισάσαι πάσαι legunt optimè quidam, etsi tamen hoc modo mihi constare posse sententia videatur, vt indicentur excreationes quantumuis malæ, si ritè & ordine, hoc est die critico ac prægressis coctionis signis, & cum ægri leuamento excernantur, vtiles esse & naturæ robur indicare, contra vero si subsistant.

243 Οἷσιν ἡμωδέα πύελα, καὶ βηξὶ ὑφίσταται, τούτοισι χρὼς ἐρυθραίνεται ὥσπερ ἄνθεσιμα. τοῖσι δὲ καὶ τελευτῆς πάχυνσις. Quibus salsa sputa cum tussi subsistunt, iis corpus velut efflorescentibus pustulis rubescit, ante obitum verò exasperatur.

Illud cùm valde sit arbitrarium,& in vno obseruatum,non rectè ad artis complexionem est traductum. Artem verò negabat esse [illegible] apud M.Tullium,nisi quæ cognitis penitusq; perspectis,& in vnum exitum spectantibus & nunquam fallentibus [illegible] constituetur.Neque (vt scribit Gal.Com.2.in Prorrh.) τὴν ἀπαίρων, ἀλλὰ τὴν ἢ διλωτικὴν, ἢ ὡς τὸ πολὺ γινομένων εἰς τὸν περὶ [illegible] μέλ. Potest autem ex humoris acrimonia & salsugine in thoracem à capite defluente tussis excitari, & huiusmodi sputum [illegible]. Ac deinde inualescente saccorum acrimonia & corruptela,suppressio sputo pustularum eruptio fieri,ac veluti in cutem efflorescere,vnde & cacochymia totum corpus occupat, deinde etiam atrophia,macies ac tabes. Ac ferè conuenit hæc sententia cum ea quæ postea in hoc præsagio adscribitur 443. Potest etiam istud de faciei colore accipi. Nam suppressa in pulmonibus materia & [illegible]calefacta,vapores in caput plurimi & acres sustolluntur,vnde facies rubet, in eaq; pustulæ postea excitantur & vlcera, quæ scabritie quadam sub mortem exasperantur. A

Exscreatio frequens, siquidem etiam aliud quoddam signum affuerit, phrenitidem portendit.

244 Ἀνάχρεμψις πυκνὴ, ἢν δήπου καὶ ἄλλο σημεῖον κακοῦ, φρενῖτιν. B

Iisdem planè verbis scribitur Prorrh.6. & à Galeno definitis distinctionum cancellis circumscribitur. Nisi quod illic Galenus φρενιτικὰ agnoscit,etsi insolens est phrasis & absurda. Hic autem φρενιτικὸν constanter exemplaria omnia retinent.

Vocis defectiones cum virium exolutione pessimæ.

245 Αἱ μετ' ἐκλύσιος ἀφωνίαι, κάκισται.

Ex Prorrh.24.& 96. huc est traductum.

Quæ breui tempore durant feroces mentis emotiones,malæ sunt& in ferinas euadunt.

246 Αἱ ἐπ' ὀλίγον θρασύτητες τῶν ἀκράτων, πονηραὶ καὶ θηριώδεις. C

Idem etiam ferè scribitur Prorrh.26.

Quos vox cum febre & absque vlla iudicatione deficit, ij tremuli intereunt.

247 Οἷσι φωνὴ ἅμα πυρετῷ ἐκλείπει μὴ ἀκρισίας, τρόμοδες θνήσκουσιν. D

Ex Prorrh.91. huc est translatum hoc præsagium & paulisper immutatum. Illic nanque μὴ κρίσιν legitur,quod hic μὴ ἀκρισίας ex perpetuo exemplarium omnium consensu retinetur. Ἀκρισίαν igitur accipimus iudicationis defectum, aut quam κακὴν κρίσιν interpretatur Galenus, & μὴ ἀκρισίας idem quod ἀσήμως significat. κῶμα etiam in Prorrh. cum tremore additur, cuius hic altum vbique est silentium.

Vocis defectiones in febre quæ conuulsionis speciem præ se ferunt & in mentis emotionem cum silentio desinunt, perniciem ostentant.

248 Αἱ ἐν πυρετῷ ἀφωνίαι ἀσπασμώδεα τύπον, ἐκλιποῦσαι σιγῇ, ὀλέθριον. E

Eadem sententia repetitur Prorrh.54. iisdem penè verbis, nisi quod ἐξίστασθαι pro ἐκλιποῦσαι legitur.

Quibus voces cum dolore deficiunt,ij tandem nõ sine summo cruciatu vitam cum morte commutant.

249 Αἱ ἐκ πόνου ἀφωνίαι, δυσθάνατοι.

In Prorrhetico vt hîc quoque,ad præcedentem sententiam consequitur hoc præsagium.

Vocis defectiones cum virium exolutione,ac alto sopore quem catochon vocant,perniciem minantur.

250 Αἱ μετ' ἐκλύσιος κατόχους ἀφωνίαι, ὀλέθριοι.

Iisdem omnino verbis repetitur hæc sententia Prorrh.96. Illud autem κατόχους vt ambiguam habet notionem,ita præsagij sensum variat. Potest enim ad altè infixam pertinacem, nec facilè eluibilem vocis defectionem referri: potest quoque ad propriam catoches notationem, quæ cum virium exolutione & vocis defectione coniungitur, accommodari. Quem in sensum accipit Galenus in Prorrhetico,etsi non dubia alterius notionis significatio præsentiri potest. F

Confractæ voces post medicamenti purgantis potionem, considerandæ num prauæ sint. Horum plærisque tenues sudores diffluunt, & alui humectantur.

251 Αἱ κατακλώμεναι φωναὶ μὴ φαρμακείῳ, ἢ κακαὶ πονηραί; τούτων οἱ πλέστοι ἐφιδρῶσι, καὶ χολίας καταγλαίνονται.

κατέκλασαν de oculis dici solenne est Hippocrati in Prorrhetico & Epidemiis, pro palpebrarum peruersione,at de voce cum non sit ita vsitatum,quid per κατακλωμένας φωνὰς hic intelligatur, non est æquè explicatu facile. Quòd si quis κατάκλασιν vt & κατάλλωσιν ad distortionem ac peruersionem referat, velut κατηλαλημένας φωνὰς dictæ sunt Hippocrati, voces implicatæ, præpeditæ, ac ex distillatione in fauces interceptæ, tanquam peruersæ ac distortæ. Sic hoc loco κατακλώμεναι φωναὶ sumi posse videntur, voces confractæ, interruptæ, aut omnino peruersæ, cùm ex humorum defluxione in musculos laryngis, contensio conuulsiua aut propè resolutio indicatur,& vox ipsa intercipitur aut deficit. Quod certè non paruam periculi spem concipit, idque præcipuè si neruorum principium in consensionem adducitur. Aut etiam κατακλώμεναι φωναὶ intelligi videntur, voces ex spiritu in faucibus elisо intercisæ, velut abruptæ & effractæ, aut quasi interruptæ, subsistente videlicet inter respirandum & efflandum spiritu, idque propter summam resiccationem & musculosi generis conuulsionem,qualis in phreniticis apparet,aut etiam summam virium imbecillitatem.Sic in fullone phrenitide affecto lib.7.Epid. φωνὴ κεκλασμένη ponitur, & in Nicoxeno febre ardente laborante, φωνὴ κεκλασμένη cum summa virium exolutione. Sic enim σώματος ἔκλυσις δεινὴ additur. Et in Pherecyde cum magnis animi defectionibus φωνὴ κεκλασμένη scribitur. Quæ sanè præsentissimam perniciem denotant,& appetitæ mentis,aut instantis conuulsionis certissima sunt indicia. Sunt qui hanc dictionem ad querulam & gemebundam, aut suspiriosam vocem referant,velut offensante ac interspirante spiritu, vt κατακλώμεναι φωναὶ, κλαυθμώδεις intelligantur, de quibus tamen paulò post agetur. Alij elanguescentes & obscuras voces effractas intelligunt, velut quæ vix obaudiantur, ex iisque summam virium exolutionem concipiunt. Quæ certè sunt indubitatæ perniciei non leuia auguria. Ac si quis popularem loquendi vsum interponere cupit, quem Hippocrati valde vsitatum fuisse clamat Galenus, possunt, κατακλώμεναι φωναὶ intelligi voces quassatæ & quas vulgus Gallicum non malè quaisas vocat, quæque ex organorum resiccatione exasperantur,ac veluti conuoluto in faucibus sono refringuntur, vixque nec nisi turbatæ educuntur, & à planis & liquatis vocibus (vt est in Hostij carmine apud Macrobium) aut claro & defæcato earum sono deflectunt. Quod si à medicamento tanta resiccatio, aut etiam conuulsionis suspicio contingit,aut etiam tanta virium imbecillitas,vt animales motiones, eæque præcipuè quæ thoracem mouent & spiritum concipiunt restitent ac veluti earum actiones intercidant ad extrema ventum esse, summeq; appetitas vitalitatis arces censendum est. G

In vocis defectione respiratio velut iis qui suffocantur conspicuè elata & visui exposita, perniciem minatur. Animaduertendum etiam est num delirium prænunciet.

252 Ἐν ἀφωνίῃ πνεῦμα οἷ τοῖσι πνιγμώδεσι τοῦτο ἐστὶν, πονηρόν. ἢ καὶ γε τὸ παραφρονικόν. H

Prorrh.25. repetitum hoc præsagium, atq; illic à Galeno explicatum.Caluus exemplaribus deceptus πέσσειν πνεύματος genuinam significationem, & mirificè à Galeno multis locis celebratam, corrupit, & πέσσειν πονηρὸν vitiosè simul iunxit, cùm præsens malum dixit, quod etiam Prorrhetico retinuit.

253 Αἱ ὀκ

A 253 Αἱ ἐκ κεφαλαγίης ἀφωνίαι ἅμα ἰδρῶτι πυρετώδεες, χαλῶνται ἐπ' αὐτοὺς, αἰνίσσονται χρονιώτερα. ὑπερρηγνῶται τοιούτοισιν, ὀδυνηρόν.

In febre cum sudore, vocis ex capitis dolore defectiones, si per se resoluuntur ægri, ac præter voluntatem excrementa demittantur, malúmque remitti videatur, diuturni morbi metus est. In his subinde obortus rigor damnari non debet.

Paulò aliter ac meliore scriptione legitur hæc sententia Prorrh. 94. Cornarius ἐπανίσταται pro αἰνίσσονται legisse videtur, vt & in Prorrh. à Galeno inductus, contra tamē omnium quos videre licuit codicum fidē. Quorum consensum ex Galeni etiā sententia secuti sumus.

B 254 Αἱ μὴ ἀφωνίης ἐκστάσιες, ὀλέθριαι.

Vehementes insaniæ cum vocis defectione, perniciem intentant.

Huiusmodi vocis defectiones neruorum principium valde appetitum, & calidi extinctionem significant. Exemplaria quædam manu scripta regia pro ἐκστάσιες ἀστάσιες legunt. Quam lectionem ex membranis Vaticanis secutus videtur Caluus cùm (consistere) dixit. Melior tamen est vulgata lectio. Nam quænam concrementa intelligantur non satis est expeditum.

C 255 Αἱ τοῖσιν ὑπερρίγεσιν ἀφωνίαι, θανάσιμον. Εἰσὶ δὲ κεφαλαγίαι ἢ τοιῶνδε ὑπιδρόων.

Vocis defectiones rigore subinde correptis lethales, feréque ij capitis dolore conflictari solent.

Vocis defectiones quæ ex appetito neruorum principio prodeunt, maximè suspectæ sunt, præcipuéque in febribus. Capitis igitur dolore conflictari ferè consentaneum est, vnde & origo indicatur, istáque potior est vocis huius ὑπιδρόων significatio, quam quæ mali moderationem in maxima pernicie designet.

D 256 Αἱ μετ' ἐκλύσεως ἀφωνίαι, ἐν πυρετῷ ὀξέϊ αἱμορρώστι, εἰσὶ μὲν θανάσιμοι, ἧσσον δ' ἢν ἐφιδρώσωσι, χεῖρον δ' σημαίνει. ἴσως δ' ἂν καὶ ἐξ ὑπιδρόων παθόντες τοιοῦτον, ἀσφαλέστατοι. ὀλεθριώτατοι δ' αὖ τοιούτων, οἵσι τὰ ἐκ ῥινέων, καὶ οἷσι κοιλίαι καταῤῥαίνονται.

Vocis defectiones cum virium exolutione, in acuta febre sine sudore, sunt quidem lethales, cum sudore verò minùs, ac temporis diuturnitas significatur. Ac fortasse quidem quibus ex morbi reuersione tale quid contingit, securissimè habent. Ex iis autem maximo in periculo versantur, quibus sanguis ex naribus perfluit, & alui effunduntur.

Videtur hæc sententia conuenire cum superiore 253. eiusque veluti esse explicatio quædam, præsertim si χάλασις ἐπ' αὐτοὺς αἰπὴ τ' ἔκλυσιν sumatur, & pro ἐπανίστατα ἐπανίσταται legatur, & τὰ ἐπαναρχόμενα πνεύματα intelligantur, quam notionem etiam indicat Galenus in Prorrh. Alioqui in acuta febre eruditoris succi magna copia cum virium exolutione & vocis defectione non minimum suspectæ est. Sudor autem cùm humoris abundantiam indicet, & iudicationis alacritatem præ se ferat, malum non temerè mitigat, & leniendo producit, præsertim affectis iam viribus, naturaq; ad solutionis impetum fatiscente. Qua ex occasione in morbi reuersione pessimè habent, quos planè iam profligatis viribus, sanguinis ex naribus excretiones, aut alui effusæ prorsus è medio tollunt. Profluentibus autem sudoribus & malum paulisper alleuantibus, in morbi recursu securissimè habuerunt. Pro ἀσταλίσατοι membranæ quædam scriptæ ἀφελέσατοι legunt, quas secutus est Asulanus, eadem propè notione. Hæc enim dictione significantur integerrimè, perfectissimè, & valde moderatè se gerentes. Cornarius in hac sententia legisse videtur, ἧσσον δ' τῷ ἐξιδρώσῃ, contra omnium quos adhuc videre licuit exemplarium fidem, atque etiam ipso refragante sensu.

E 257 Ἡ ὀξυφωνίη κλαυθμυρώδης, καὶ ὀμμάτων ἀμαύρωσις, ἀσπασμώδες. ἢ ἐς τὰ κάτω πόνοι τοιούτοισιν δύφορον.

Vox acuta eiulabunda, ac oculorū hebetudo, conuulsionem minantur. His dolores ad inferiores partes demissi, toleratu sunt faciles.

Damnatur Prorrh. 47. ὀξυφωνίη κλαγγώδης. vbi & κλαυθμώδης legi annotat Galenus, vnde hæc sententia deducta videtur. Vox autē acuta obaudienda est quæ in febribus ob instrumentorum voci destinatorum resiccationem contingit, vnde voces stridulæ & eiulabundæ, aut planctum referentes pendent, vt scribit Galenus, intensione ac remissione modo disparatæ. Accedens quoq; oculorum hebetudo periculum auget, ac prostratam cerebri sensationem arguit. Atq; ex his non temerè conuulsiones portenti denunciantur, quas leuiter alleuare possunt dolores ad inferiora demissi, ex μεταστάσεως ratione, quod ex fine Prorrh. 114. huc videtur translatum. & paulò post reperitur. Exēplaria quædam ἡ ξυμφωνίη κλαυθμώδης legunt vitiosè, vt apparet ex codicū pluralitate & Galeni authoritate.

F 258 Ἅμα φωνῇ τρομώδει, λύσις κοιλίης ὠφελήσῃ, ἐν τοιούτοισι διεγηκόσι χρονίοισιν ὀλέθριον.

Alui solutio quæ præter rationem accidit, cum voce trémula, in his diutius perseuerante perturbatione pernicies intentatur.

Vox tremula animalis facultatis imbecillitatem ac instrumentorum vocem concinnantium intemperiem siccam plerunque consequitur, vnde & phrenitis & conuulsio frequenter imminet. Temeraria autem ventris solutio & quæ præter rationem accidit, vt nec malum soluit, ita ex Hippocratis disciplina, communi τῶν ὠφελούντων, ἢ ἀκρίτως, ἢ ἀσύμφορα ῥιζούντων decreto conuellitur. Quinetiam quæ diutiùs perseuerat, velut noua morbi accessione, perniciem auget, ægrumque conficit, & alioqui in præcipitibus ac vehementibus malis plærunque suspecta est. Illud autem ἐν τοιούτοισι διεγηκόσι χρονίοισιν non leuiter mihi suspectum est, etsi in eo retinendo magnus est omnium codicum consensus.

259 Αἱ πυκναὶ καὶ παραπαίουσαι ἀφωνίαι ξυμπεσοῦσαι, φθινώδεα ποιέουσι μάλιστα.

Crebræ & quæ cum sopore quodam consistunt vocis defectiones, tabem denunciant.

G Æquius est conuulsionem suspectari ex Prorrh. ὁρᾶν γὰρ καὶ αἱ μὴ κατὰ φρένα ἀφωνίαι ἀσπασμώδεις αὖται; Etsi magna frigidi atque humidi in cerebro coaceruatio soporem inducens, & in demissas faucium partes illabens, vocem intercipiens, longa & diuturna defluxione thoracem consumens, tractúq; temporis vitium acquirens, tabem creare potest.

H 260 Πνεῦμα πυκνὸν μὲν καὶ σμικρὸν ἐὸν, φλεγμονὴν καὶ πόνον, ἐν τοῖσι καιρίοισι τόποισι σημαίνει. μέγα δ' καὶ βραδὺ πολλῷ, ὠφελέει μᾶλλον ἢ ἀσπασμόν. ψυχρὸν μὲν θανάσιμον. θανάσιμον δ' καὶ πυρετώδες καὶ λιγνυώδες πνεῦμα. ἧσσον δὲ ψυχρόν. καὶ τὸ μέγα ἔξω πνεόμενον, σμικρὸν δ' εἴσω. καὶ τὸ μικρὸν ἔξω, μέγα δ' εἴσω. κάκιστον δὴ καὶ πλησίον θανάτου. καὶ τὸ σκληρὸν καὶ κατεστραμμένον, καὶ ἀμαυρόν. καὶ διπλῆ εἴσω ἐπισπάκλησις ὁποῖον ἐστὶ σπασμωδέων. εὔπνοια δ' ἐν πᾶσιν, ὁκόσα ἐν πυρετῷ ὀξέϊ, κλιμακτῆρσι ἐν τεσσαρακοντάταις ἡμέρῃσι κρίνεται, μεγάλην ἔχει ῥοπὴν ἐς σωτηρίην.

Spiratio frequens quidē & parua, aut inflammationem aut dolorem principaliū partiū indicat, magnæ verò & ex longis interuallis deliriū aut conuulsionē. Et frigidus quidem spiritus lethalis est, mortē quoq; affert febriculosus & fuliginosus, frigido tamē minùs. Et magnus quoq; foras expiratus, paruus verò intrò, & paruus foras, magnus verò intrò. Pessimus quidem ad mortemq; proximè accedit, & qui protensus est ac vrgens, & obscurus, duplicataq; intrò reuocatio, qualis inspirationem cōduplicantibus. Facilis autem spiratio in omnibus morbis qui cum febre acuta infestant, & in quadraginta diebus iudicantur, magnum habere ad salutem momentum existimanda est.

Ad hanc ſpirationis collectionem quicquid vſquam eſt ab Hippocrate in genuinis eius libris de hac tractatum, huc non tam adhibetur collatum, & ex Prognoſtico & Epidemiis ſufficiebat eſt ſententia: vt planè inde noſſi videatur huius Præſagij author ingenium ſuum prodere, & ex vndique corrogatis ſententiis, hos veluti centones condere. Atque huius ſententiæ initium vt eſt ex Prognoſtico tranſlatum, ita originis fidem non vſquequaque retinet. Nam cùm in Prognoſtico ſpirationis crebræ caput ſolum propoſuiſſet, indéque duplicem coniugationem elici poſſe ſpem faceret Hippocrates, hoc totum in vnam coniecit huius præſagij author & in frequenti & parua ſpiratione ſpectari contendit. At verò Galenus libris περὶ δυσπνοίας iſtam Prognoſtici ſententiam accuratiſſimè explicans, tota mente contendit, crebram & paruam ſpirationem partium thoracem mouentium, aut ei conſenſionis iure confœderatarum, dolorem aut laborem ſignificare, magnam quoque & crebram earundem partium incendium denotare. Nec ideo tamen quæ hic proferuntur velut ab Hippocratis inſtitutis aut Galeni mente aliena explodenda ſunt. Sed latius inuestiganda, & ad totam de difficultate ſpirandi tractationis normam expendenda ſunt. Itaque quod in Prognoſtico vniuerſali morū notione de crebra ſpiratione ad magnam & paruam collecta reponitur, id ipſum hoc loco quodammodo faceſſam, & in vno defectum, in altero B ſpirationis membro, alia tamen ratione, ſpectandum exhibet, videtúrque hic author velut fuco facto teſtatiſſimam illam Prognoſtici ſumptionem imitari velle. Et certè iis qui ſunt in tractatione Galeni de ſpirandi difficultate abunde verſati, fatis eſt vim cognitum, crebram & paruam ſpirationem partium thoracem mouentium, & ſpirationem ipſam concinnantium laborem & angustiam, interdum etiam dolorem denotare. Phlegmonem quoque earundem partium, & laboris ac anguſtiæ ratione ſubindicari, velut in peripneumonia ac pleuritide laborantibus ſatis eſt teſtatum, dum phlegmonem pro tumore præter naturam duro & dolorem inferente obaudiamus, non quemadmodum in Prognoſtico, pro partium incendio & exæſtuatione, quam φύρωσιν aut φλόγωσιν vocat Galenus: ſic nanque magna & crebra ſpiratio induceretur. In hanc ergo crebræ & paruæ ſpirationis ſpeciem variæ affectionum formæ concludantur, quas τῶν καμείων τόπων, hoc eſt principalium partium denominatione comprehendit: in Prognoſtico verò earum dignitatem ſepti tranſuerſi limitibus circumſcripſit, & partes ſepto tranſuerſo ſuperiores vocauit. At ſanè videtur earum dignatio longè latéque ſparſa, primùm ad omnes ſpiritus vias redundare, & ad ipſam præcipuè ſpirationis officinam, & quæ ipſam C conſtant inſtrumenta, referri, velut ſunt pulmones, aſperæ arteriæ, totus thorax eiuſque capacitas, & quæ ſepto tranſuerſo circunſcribuntur: deinde verò communionis quadam ratione ad eas etiam partes ſpectare, quæ ſpirationis velut ſunt adminiſtræ, & in ſpirandi munere primis illis partibus quodammodo ancillantur. Quo in numero accenſentur ventriculus eiuſque oſculum, hepar, lien, peritonæos tunica, colon, tenuium inteſtinorum pars ſuprema, & hypochondria contegentes muſculi. Quibus partibus laborantibus crebram & paruam ſpirationem effici ſcribit Gal. multis in locis libris περὶ δυσπνοίας, præcipuè vero lib. 2. vbi de earum quoque inflammatione agit, eam adeò locum ſuis verbis adſcribam: ἐὰν γὰρ ἤτοι τὸ ὑπέζωκα, ἢ τὰς πλευράς, ἢ τι τοῖς τοιούτοις ἐν τῷ φάρυγγι συνίσταται τῷ φλεγμαίνειν, ἢ ἄλλο τοῦ μικροῦ ἢ πυκνοῦ ἕξει αἰσθάνεσθαι, ὡς ἐν τῷ περὶ διαίτης ὑπέδειξεν ἡμῖν λέγων, γράφει δὲ καὶ ὧδε ἔξωσεν Ἱπποκράτης, ὅτι τὸ ἐν δυσπνοίας εἶδος, ἐστὶ τοῦτο ὅταν ὀξὺ πάνυ ἐγγένηται. πολὺ γὰρ ἔοικε τοῦτο τὸ δυσπνοίας εἶδος, ἐκ τῆς ὑπὲρ ἡμέρας ὑγιαίνειν, ὅτι τε περιπνευμονικῶν καὶ πλευριτικῶν, καὶ σπασμῶν γλώσσης, καὶ πάντων ἁπλῶς εἴ τι κρεμᾶται ἢ τάρακτα ἢ πνεύματα φλεγμαίνῃ. καὶ ἢ πατάγῳ ὁ φλεγμονὰς, καὶ μάλιστα τοῖς κρεμαστοῖς, καὶ τοῖς τὸ ὑπέζωκα τεταμένοις, ἢ τοῖς τὸ περιτόναιον, τὸ δὲ τοιοῦτον εἶδος ἔστιν ὅταν τὸ δυσπνοίας, μᾶλλον δὲ τὸ ἐν ἀγχόνῃ τε καὶ στάσει γινόμενον αὐτῷ, ἐν οἷς ἢ ὑγρὸν ἢ πνεῦμα ἢ αἷμα ἐπισχόμενον, ἢ αἱ φλέβες αὐτοῦ, τόποις ἅπασι μικροῖς καὶ πυκνοῖς γίνεται τὸ πνεῦμα. πολλάκις δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐντέροις τὸ ἔμφραγμα τὸ λεπτὸν, καὶ μάλιστα τὸ κατὰ τὴν ἴλιγγα τὸ καλούμενον τὸ ἄνω, μᾶλλον φλεγμαίνοντα, δυσπνοΐαν ἔστιν ἀναγκάσαι ἢ αὐξῆσαι. φλεγμονὴς γὰρ ἐνεγενήθη, τοῦ σπλάγχνου ἢ θερμοῦ καὶ ὑδατώδους ὄγκου, καθάπερ τῷ ἐρασιστράτῳ καλοῦσι ἕδος ὕδρωπος καὶ πᾶσι τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς πᾶσιν, ἐπεὶ ὅπου γε τοῖς φλέγμοσιν οὔτοι ὀνόματι χρῶνται τοῖς παλαιοῖς, οἷσιν ὑγιεῖς ἀγνοῦ. λέγω δ' ἐν τῷ περὶ τόπων λέγω, ἐν οἷσι τοῖς ὑγιεινοῖς, καὶ ζωὴ νοσημάτων λεκτέοισιν, ἢ πάσαις, ἢ σπάνιον, ἢ πᾶσιν τοῖς κυσίν, καὶ τοῖς προχάσκουσι μικρὸν, ἢ πυκνὸν γίνεσθαι τὸ πνεῦμα, ἢ κατὰ τὸν φάνιν, πᾶσι ἴσοις γεγενῆσθαι τὸ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. ὥσπερ γὰρ ἢ τοῖς ἀδρωπικοῖς, ἢ τοῖ. πνευματώδεσι, ἢ τοῖς ἐμπύοις, ἢ οἷς ἡ ἀρχὴ διέστραπται μεγάλως, ἢ εἰς ἀπύητων φυμάτων σύστασις, ἢ ἐν θώρακι, ἢ ἐν πνεύμονι, ἢ ὅλως ἅπασιν εἰς σκίρρος, ἢ ἄλλος τις ὄγκος ἀξιόλογος ὅταν δὴ τῶν προειρημένων μορίων ὅτιν ἁπάντων, μικρὸν ἢ πυκνὸν ἀναπνεῖν ἀνάγκη. Nam ſi pectus, aut latera, aut ea quæ ſunt circa iugulū & fauces, aliqui inflammatione tentari contingat, atqui ideireo paruam & crebrā ducere ſpirationem ex neceſſitate, velut priore libro eſt demonſtratum, Hippocrates neq; difficilis reſpirationis genus, neq; prorſus quod difficulter ſpirabat, adſcribendum duxit. Frequens enim eſt hoc difficilis ſpirationis genus, & ferè E quotidie cernitur in peripneumonia & pleuritide laborantibus, & in angina, ac in omnibus ferè quibus aliquid circa thoracem & pulmonem inflammatione tentatur. Quin & ad hepatis inflammationē, præcipuéq; gibbarum partium, & ad lienis, maximéq; ipſius capitis, & peritonæi inflammationem eiuſcemodi difficilis ſpirationis ſpecies conſequitur. Sed & quibus ventriculus inflammatione laboret, magisq; ſi eius oſculum & ſtomachus, & quibus membrana aliqua, aut ex muſculis qui ſunt circa hypochondria, aut ipſum ſeptum tranſuerſum fuerit inflammatum, iis omnibus parua & crebra fit ſpiratio. Sæpe vero aliquod etiam ex tenuibus inteſtinis, eaq; ex his, quæ circa ieiunum ſunt, & ſuprema coli inteſtini partes, valde inflammatæ, ita difficilem ſpirationem induxerunt. Phlegmones nomine nunc intellecto duro, calido, & dolente tumore, quemadmodum Eraſiſtratus vocare conſueuit, & recentiores medici omnes, quandoquidem veteres φλόγωσιν hoc nomine donaſſe nemo ferè eſt qui neſciat. Demonſtratum vero eſt ſuperiore libro quam ob cauſam aquā inter cutem laborantibus, aut iis qui ſe potu aut cibis ingurgiterunt, & prægnantibus, iiſque qui ventre ſunt prominulo, parua & frequens inde ſpiratio, atque in vniuerſum loquendo, iis omnibus qui in reſpirationis inſtrumentis anguſtiam aliquam ſentiunt. Hunc enim in modum & anheloſos & pulmonarios, & ſuppuratos, eóſque quibus ſpina dorſi vehementer diſtorta eſt, aut quibus cruda tubercula, aut in thorace aut in pulmone coaluerunt, ac in totum eos omnes quibus tumor aliquis indolens (ſcirrhum vocant) aut alius aliquis tumor effatu dignus in quacunque prius commemorata particula exiſtit, paruam & crebram ſpirationem ducere neceſſe eſt.

μέγα δ' ἢ ἀραὶ πολλὰ] Hoc ex Prognoſtico deſcriptum luculentam habet Galen. explicationem libris de diff. ſpirandi: ſed nec vtrobique conuulſionis vlla eſt mentio. Et cuiuis in hac ſpirandi tractatione vel mediocriter verſato ſatis eſt perſpectum, conuulſioni eam ſpirationem attribui, quæ intercisa, eliſa, offenſans, intro reuocata aut retracta dicitur, & à Gal. abunde iis libris tractata, à nobis etiam ex illius mente lib. 2. epid. & lib. 1. in Philiſco fuſiſſimè explicata. Quin & placitum 68. lib. 4. propriam conuulſionis ſpirationem his verbis ſatis indicat: ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακὸν, ὁκόταν γὰρ σπασμὸν σημαίνῃ. Quod etiam multis in difficultatis ſpirandi tractatione docet Galenus. Quod igitur hic ſcribitur magnam & raram ſpirationem deliriū indicare id & Hippocratis & Galeni monimentis eſt teſtatum. Quinetiam ſcripſit Celſus, vbi quis rarò & vehementer ſpirat, inſania timenda eſt. Verum conuulſionem ea ſpiratione indicari, neque eſt perpetuum, neque Hippocratis doctrinæ admodum conſentaneum. Vt igitur in hoc incondito & tumultuario opere multa ab authore è germanis Hippocratis fœtibus eruta, non ſatis aptè ſunt collocata, ita & hic conuulſio delirio addita ab eo videtur, quòd ſenſerit Hippocratem in quibus coniunctam delirio conuulſionem ſignificare voluerit, magnæ & raræ ſpirationi πνεῦμα ἀναγκαζόμενον ἢ ἀνεπαισχύντον addidiſſe, vt vtroque affectu pariā momenta faciente, ſua cuique peculiaris nota adderetur. Quod in tota Hippocratis theoria & verò Epidemiōn πραγματείᾳ eſt ſolenne. Illic enim ex tanto ægrorum numero, in ſolo Philiſco & Dromeadæ coniuge, magnæ & raræ ſpirationi proprio quodam modo delirium denuncianti, huius interciſæ ſpirationis notas addidit, vt vtriſque affectibus per totum morbum inualeſcentibus, eorum per ſpirationis notas ſigna ederentur. Nam etſi conuulſionum in Philiſco altum eſt omnino ſilentium, eas tamen non leuiter ſuſpectari docuimus noſtris in lib. 1. epid. annotationibus. Atque (quod ſemel finiam) vt mihi videtur magna & rara ſpiratio delirij eſſe propria, quod non omni ſed ſoli conueniat, ita ad conuulſionem interciſa ac intro reuocata ſpiratio affecta eſſe videtur. Non enim omnem conuulſionem indicat, cùm multi conuulſionibus tentati, nullam talis ſpirationis ſignum ediderint, vt cuiuis notum eſt ex ægr. 4. & 8. lib. 1. epid. & ægr. 4. lib. 3. & 11. & 14. lib. 3. poſt ſtatum peſtil. Sed quibus eliſa huiuſmodi ſpiratio adfuit, eos conuulſionibus expoſitos fuiſſe eſt credibile, etſi non eſt ſemper ab Hippocrate expreſſum, vt in Philiſco & Lycia ſuſpicari licet.

ἀγχόνην μὲ θανάσιμον] Alterum difficilis ſpirationis genus indicatur, quod parua & rara ſpiratione continetur, vt ſcribit Gal. lib. 3. περὶ δυσπνοίας, vbi hunc locum ex Prognoſtico petitum luculentis verbis explicat.

θανάσιμον δ' ἢ πυρετῶδες] Etſi febrile intus conceptum incendium ſpiratio iſta indicat, tandémque calidi natiui extinctionem affert,

fert,non ita tamen præsentem perniciem ac frigida spiratio præ se fert,quæ iam in propinquo exitium adesse significat,quod his verbis in Prognostico innuit Hippocrates, ὀλέθειον κάρτα ὅδε γίνεται vt scribit Galenus lib. περὶ δυσεντερίας, febrilem autem & fuliginosam spirationem eam esse quæ ex fuliginoso & crasso intus incendio ac terrestri materia exhalat,& flammæ instar acris est, mordet & exæstuat,tandemq; calidum natiuum depopulatur,& minus noxiæ quam frigidus spiritus affert.Eaq;spirationis species per θερμὸν πνεῦμα in epidemiis denotatur,vtq; frigidæ opponitur,ita magnam, crebram & velocem spirationem designat. Quæ omnia indicantur à Galeno his verbis lib.1. περὶ δυσεν. ἀ γὰρ δεῖ αἰσθάνεσθαι τε καὶ λιγνυώδη καὶ καπνώδη περιττώματα καλοῦμεν, ὅτι τῷ ἐν θερμασίᾳ γίνεται, γίνεται εἰσὶ ταῦτα πάντα, καὶ δεῖ ὑμᾶς τοῦτο τῷ θερμῷ, καθάπερ καπνὸς τῷ πυρί. φαίνεται γὰρ ἐναργῶς ὑπὸ τούτου δεικνύμενα πάντα τὰ λιγνώδη τε καὶ καπνώδη τῆς ὕλης ἀπολειπόμενα. εἰ δὲ εἰκὸς ὕδρα, δεδίχθω μὲ εἰς ἑαυτὰ τοῦτο τῷ πυρὸς δυνάμιν, ὑμῶν πάντα γε ὑπ' αὐτοῦ κεκρατεῖσθαι. φλὸξ γὰρ οὐ γίνεται ἐγχρήμ. ἐκ τοῦ ἐν καπνός. ὥστε εἴπερ θερμασίας καπνώδες ἐν τοῖς σώμασι τῶν ζώων πλεονεκτήσῃ, τοῦτο ἐκπνοὴν λίαν μεγάλην τε ἅμα γίνεσθαι καὶ ταχεῖαν, ἐκ οὗ ἀμαύρωσιν. δηλοῖ δ' ὅτι ἐκ τοῦ δυνάμιν ἐρρῶσθαι καὶ γλωσσαῦτα, καὶ μὴ ὀργάνων μηδὲν πεπονθέναι. Quæ enim velut in fauillas conuersa, & fuliginosa, & famosa excrementa appellamus, in caloris genere, ea omnia terrestria sunt ac veluti semicocta ad calorem irritatum relata, quemadmodum fumus ad ignem.In eo enim manifestè apparent acria omnia,& calida,& fumosa materiæ recrementa,quæ quidem ostendunt susceptam esse in scipsa ignis vim,non tamen omnia ab ipso esse superata. Sic enim flamma euaderet, neque adhuc fumus esset. Quare vbi fumosa caliditas in animantium corporibus redundarit,si quis expirationem simul magnam & velocem fieri dixerit,non vtique errauerit. Constat autem & tunc facultatem integram esse oportere,nullumque instrumentum male affectum.Caluus pro λιγνυώδης, λυγμώδης etiam & ἀχνυώδης legisse videtur, nullo nostrorum codicum consensu.

καὶ τὸ μέγα ἔξω πνεύμονος] Hic explicantur complexæ respirationis differentiæ,quæ κατὰ διάστασιν spectantur, vt scribit Gal. & inspiratione & expiratione continentur,& in spiritus magnitudine aut paruitate concluduntur. Et hæ quidem ex libris epid.petitæ. hic integræ supponuntur, etsi altera parte diminutæ adscribuntur lib.2. epid. Verùm illic integritas ex lib.6. & Gal. lib.3. de diff. spir. reposuimus. Quibus ex locis huius loci explicatio petenda est.

καὶ τὸ ἐκτεῖνον] Aliæ sunt respirationis differentiæ quæ ad motionem referuntur,& in velocitate ac tarditate spectantur, ex lib.2. epid. translatæ,& illic à nobis ex Galeni sententia explicatæ.Quod autem in omnibus exemplaribus δὲ ἀμαυρὸν adscribitur, id valde perplexum sensum facit. Ad ἐκτεῖνον relatum tardam respirationem & protensam, obscuram quidem esse significabit, ideóque tanquam valde suspectam damnabit,cum ferè huic rara & parua spiratio coniuncta sit, indéque calidi natiui extinctio fuminaque perfrictio denotetur. Quod si ad κατατεῖνον referatur, aliam habebit notionem, & ad extinctionem progressum signiñcabit, & pro vsus necessitate præsentissimum adesse exitium, velut in præfocatis ac strangulabundis, & præcipiti virium lapsu, aut extrema partium vitalium & caloris natiui refrigeratione moribundis accidit, καὶ ταῖς καλουμέναις ἀπνοίαις, ἢ ὑστερικῶς πνιγμοῖς. in quibus ἄσημον πνεῦμα adesse scribit Hippocrates & Galenus σμικρὸν καὶ διάστασιν ἔχοντα exponit in fine lib.3.de diff. spir. Atque in hunc modum τὸ ἀμαυρὸν aut obscuram spirationem præ se feret, quod (vt scribit Galenus) ὅσα μὴ διάστημα σαφῶς πνεύματος, μηδὲ ἔχειν ὑμῖν κατάδηλα, ταῦτ' ἄσημα καλοῦσιν ὁ Ἱπποκράτης, εοὺς spectare videntur exemplaria quæ ἐκ ἀμαυρὸν leguntiaut certè extinctionem & languorem significabit,quo in sensu ἀμαυρὸν etiam ponitur,& præsentissimum exitium denotabit.Caluus ἀμαυρὸν nigricantem spiritum dixit,non explicata satis ratione,quod ἀμαυρὸν de obscuro & fusco dicatur:nisi si caliginosam ac fuliginosam ideoq; obscuram & fuscam spirationem intelligit,quæ ex plurimis fuliginosis incensis excrementis ducitur,& quæ paulò ante explicata est magnumq; & velocem spiritum facit. Præceptor Hollerius ἐκτεῖνον πνεῦμα de longo & producto spiritu accipit, qui longius protenditur & per quæ tam media inspiria educitur, vt & ἀμαυρὸν, de obscuro & adeo paruo, vt ferè nullus appareat. Cæterum hanc scriptionem hoc modo distinximus, ac exitij præsentiam huic sententiæ addiximus,refragantibus reliquis exemplaribus,cum priori sententiæ tam certò intenta pernicies iure accommodari non posiit. Etenim quæ magna est intrò spirario & foris parua,cùm calidi natiui intensionem,& fuliginosi recrementi defectum indicet,vt scribit Galenus lib.1. περὶ δυσεν. tam præsentem mortem intentare nequit. At sanè cùm tam operosa sit harum vocum explicatio, quòd & in epidemiis, vnde ferè cætera desumpta sunt, earum sit altum silentium, & verò hoc loco perplexa significatio: per quidem mirum videatur, in spirationis tractatione, ex hoc præsagio locos istos non fuisse à Galeno pertractos, nisi ii in eam cognitionem reiectos fuisse arbitramur, in qua eorum quæ Hippocrati attribuuntur quæstionem exercere posse sperauerat, quod in his quæ ad difficultatem spirandi attinent omninò instituerat,vt scribit extremo lib.3.de diff.spir.

διπλῆ ἐπισπαστικὴ] His verbis altera spirationis inæqualitas,quæ interrupta,elisa ac desinens dicitur,comprehenditur, & in vtraq; spirationis parte spectari debet,etsi inspirationis modò scriptor meminerit,vt fusissimè scripsimus nostris in lib.2. epid. Commentariis,vbi huius loci ex Galeno explicationem attulimus.Quorum verborum sensum ad Hippocratis mentem non satis aptè mihi videtur accommodasse Caluus, cùm duplo maiorem spiritum si includatur, quam si expiretur, dixit. Etenim tam in inspiratione quàm expiratione elisionem ac offensionem illam spectari iubet Hippocrates,vt ex Galeno libris περὶ δυσπν. satis est manifestum.

ἄπνοια] Hic locus ex Progn.repetitus inde etiam explicationem sumere debet, & ex Galeno lib.3. περὶ δυσπν. Meliore autem notione scribitur in Prognostico,quæ huc referri debet.

261 Τράχηλος σκληρὸς καὶ ἐπώδυνος, καὶ γλουτῶν σιώδεσις, καὶ φλεβῶν σφαγιτίδων παλμὸς ἰσχυρὸς, καὶ τενόντων ξύντασις, ὀλέθειον.

Ceruix dura cum dolore,& maxillarum connexio, ac iugulariũ venarum palpitatio vehemens, cum tendinum distensione, perniciem minantur.

Sunt hæc plethorica symptomata,& perniciem ferèque conuulsionem minantur, præcipuè verò si ista affecto neruorum principio contingant, non ex singulari aliquo partium affectu, vt scribit Gal. Com.1. in Prorrh. Præcipuè verò cerui cis musculorum phlegmone denotatur hoc placito, & musculorum temporalium conuulsio, vnde maxillæ inferioris consertio fit. παλμὸς autem phlegmonis magnitudinem indicat,ex aspectabili arteriarum percussu, διὰ τὸ σφυγμῶδες, vt in Prognost. & aphor.21. lib.7. Sic enim παλμὸν διὰ τὸ σφυγμῶδες apud Hippocratem sumi scribit Galen.in Prorrh. ξύντασιν autem τενόντων neruosorum tendinum distensionem intelligit, qui à temporalibus musculis, à temporum ossibus descendentibus comprehenduntur, cornicemq; inferioris maxillæ circumcirca totam circundant. Possunt & manducatoriorum musculorum etiam tendines intelligi. Hos enim neruosos tendines ex vtrisque maxillæ capitibus oriri scribit Hippocrates, ex quibus annexi sunt musculi temporales & masticatorij. Ideoq; quòd vicinia cerebrum afficiant, promptè conuulsiones & sopores inducunt.

262 Τὰ ἐν φάρυγξι ἰσχυρὰ ἀγκύματα πονώδεα, ἀπὸ κεφαλῆς ἀγκυδόνος ὁρμώμενα, ἀσπασμώδεα.

Faucium gracilium præfocantes dolores, vbi ex capitis dolore ortũ duxerint, conuulsiones adferunt.

Hanc sententiam ex ægrorum particularium obseruatione natam, nec dum perpetuitate constantem, ostendit Prorrh.104. vbi quibusdam immutatis verbis scribitur, & Thrasynontis consobrinæ exemplo ambiguitatem facit. Ac in his casibus conuulsiones suspectas potiùs quam necessarias, hæc Prorrhetici verba satis indicant, ἤχθη τὸ ἀσπασμῶδες. Qua phrasi, aut paruas, aut raras esse conuulsiones innuit Hippocrates (vt scribit Galenus.) Solent autem hi ferè suò mortem strangulari, etsi appetito neruorum principio possunt etiam conuulsiones non immeritò suspectari.

263 Αἱ τραχήλου καὶ μεταφρένου ψύξιες δοκέουσαι, καὶ γλουτῶν ἢ τοῦ σώματος, ἀσπασμώδεες, ἢν τουτέοισι κεμιώδεες χρήσιες.

Ceruicis ac dorsi perfrictiones, quæ etiam totum corpus peruadere videntur,conuulsiones denunciãt, in quibus vrinæ hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis similia continent.

Ex Prorrh.113. scripta est hæc sententia, & antea quoque ab hoc authore in hoc præsagio adumbrata. Vbi ὑμῳώδεας ὑρήσας posuit,& ex Galeno probauimus, cum in † Prorrh. ἀχρώδεις scribantur, κεμιώδεις verò vrinæ, quæ hordei tosti negligentiùs moliti crassioribus frustulis similia continent, cùm à nobis sint sæpius explicatæ in epidemiis, summamque materiæ inæqualitatem & ex febrili materia colliquationem indicent,non absurdè conuulsiones suspectant, præsertim si partium solidarum tabitudinem præ se

ferunt. At verò quia interdum huiusmodi κεφαλικὰς vrinæ magnam pituitæ vitreæ & crudæ exaſſatæ copiam per vrinas repurgari indicio ſunt,& ſummæ inæqualitatis & cruditatis ex flatuum permixtione ſuſpicionem augent,quales quæ κρίμνα γοργοειδέα continent, & celebrantur ægr.3.lib.3. epid. nil mirum eſt in tanta flatuum & cruditatis materia, præſertim ſi neruorum principium appetitum fuerit,conuulſiones ſuboriri poſſe. Eamq; cauſarum coniunctionem in ſpumantibus vrinis ſpectari iubet Galenus in Prorrh. atque huc inclinat vt ὑρηώδεας vrinas,velut conuulſionis indices magis probet,vt antea diximus, & cuiuis non mediocriter in Galeni & Hippocratis ſcriptis verſato ſatis apparet,ad quas κεφαλικὰς propiùs accedere & facilè ab iis deflexiſſe videntur. Et profectò mirum eſt in retinenda hac lectione tam conſtantem extare exemplarium omnium conſenſum : vt hinc vel nullo negotio diſcas, in tam inconſtanti & temerario præſagio æquiùs attentionem ſuſtineri poſſe quàm iudicium interponi. A

† *Sentent.*83.

Quibus ad fauces irritamenta fiunt, iis moderata aurium tubercula excitantur.

264 Οἷσι χὴ φάρυγξα ἐρεθισμοὶ, ὑπὸ ἐφέως τὰ πρὸς οὖς ἐπάρματα. B

Ερεθισμὸς cùm vox ſit ambigua & variæ notionis apud Hippocratem, & Galen. quodcunque naturæ irritamentum vires diſſoluens ſignificet, ſiue cauſſam habeat prægreſſam,ſiue nullam, (vt ſcripſimus in epid.) hic vellicationem quandam, aut morſum, ac pruriginem ex humoris in fauces illabentis acrimonia ortam,& dolorem prouocantem ſignificare videtur, non ſecus ac aliquando cutis pruritum indicare (vt ſcribit Gal.Comm.2. in lib.de rat.vict.in morb.acut.) & ex cauſticis medicamentis morſum, & ex cucurbitulis offenſionem Archigeni denotat apud †† Galenum. Ex hac igitur faucium irritatione, humoris cerebrum grauantis & in ſubiectas partes demiſſi iudicium ſumitur,vt aph.15.lib.2. & ex iſta humoris defluxione veluti quadam deriuatione,credibile eſt aurium tubercula alleuari. Quam in notionem non malè ὑπακούειν accommodari videtur. Sunt qui per ἐρεθισμοὺς βήχας βεχία ἐρεθιζόμενα, hoc eſt tuſſes leuiter irritantes, probabili ex aphoriſmis coniectura intelligant, vt quibus fauces irritantur a tuſſi, iis lenia circa aures tubercula fiant,ex Prorrh.167. βήχα μὴ πλευρισμῶδες ὄντα, τὸ παρ' ὃς ἅπαν ἄσται. Aut certè ἐρεθισμοὶ pro rubore, ac faucium flammea quadam incenſione aut leui tumore ſumuntur, qualia ἐρυθήματα in tuberculorum ad aures denunciatione paſſim inculcat Hippocrates,ex ſurſum repente ſanguine cum ſpiritu. Atque iis iungi poteſt ὑπακούειν, vt feciſſe Caluum apparet, aut dubiam euentus (vt ferè fit) ſignificationem indicare.Præceptor Hollerius ἐρυθισμὸς,& non ſecus ac ἐρυθήματα flammeos tumores indicare non infœliciter augurabatur, ſed dictionis inſolentia non minimum ſuſpecta eſt. C

†† *Lib.3.de loc.aff.*

Vehementer dolentes fauces,abſque tumore,cum labore & moleſtia præceps exitium minantur.

265 Φάρυγξ ἐπώδυνος, ἰσχνὴ, μὴ δυσφορίης, ὀλέθριον ὀξέως.

Repetitur hæc ſententia Prorrh.86. ſed hic πυιγμώδης malè omittitur,vt patet ex aph.34.lib.4.

Quibus ſpiritus retrahitur, & vox ſtrangulabunda eſt, iis ceruicis vertebra intro deſidet, & ad exitum velut ex conuulſione quadam reſpiratio ducitur.

266 Οἷσι πνεῦμα ἀνέλκεται, καὶ φωνὴ πνιγμώδης, καὶ ἀσπόνδυλός τε ἐγκάθηται, τουτέοισιν ὑπὸ τῆσι τελευτῆσιν οἷς συσπῶντός τινος τὸ πνεῦμα γίνεται. C

Prorrheticum eſt 87. fuſiſſimè à Galeno explicatum, iſtámque ſententiam expoſuimus noſtris in lib.2. epid. comment. Exemplarium magna pars σπονδύλῳ ἐγκάθηται τετόνωται legit, quæ ſecuti ſumus.

Fauces leuiter exaſperatæ,& aluus inanibus exurrectionibus fatigata,frontis dolores in ægris palpantibus & more inueſtigantium ſenſim contrectantibus,aut dolore affectis, ſi quæ ex his increſcunt, moleſtiam exhibent.

267 Φάρυγξ τραχυνθεῖσα ἐπ' ὀλίγον, καὶ χειλὶη κενεῶσιν ἀναστάσεσι, μετώπου ἀλγήματα, ψηλαφώδεες, ὀδυνώδεες τοῖσι ἁπτομένοισιν αὐξανόμενα, δύσκολα.

Ex Prorrh.109. videtur deſumpta ſententia, & quibuſdam partibus diminuta, indéque reſtituenda, & quæ ob diuerſi generis caſuum coaceruationem parum ad præſagij doctrinam conferat. Caluus ψηλαφώδεες, ὀδυνώδεες omiſit.

Vehementes faucium dolores aurium tubercula & conuulſiones excitant, itemque ceruicis ac colli dolores.

268 Τὰ χὴ φάρυγξα ἰσχυρὰ ἀλγήματα, ὃ πρὸς οὖς ἔπαρμα καὶ σπασμοὺς ἐργάζεται. τραχήλου καὶ νώτου ἀλγήματα.

In faucium affectibus non neceſſariam eſſe conuulſionem ex ſuperioribus decretis ſatis patere poteſt. At affecto neuorum principio,ad ceruicem ac dorſum (quæ ex ſpinali medulla riguos habent neuorum ramulos) noxiam pertinere æquum eſt, ac inde conuulſiones facilè præſentiri. Quòd ſi foras materia conuertitur,& ad aures diuertit, parotidas facit, ſi ad collem & dorſum ſpectat,ib dolores & tumores excitat,ex aphor.37.lib.6. & 49. lib.7. Caluus ceruicis & dorſi dolores in ſequentem ſententiam reücit, quod etiam faciunt exemplaria nonnulla, ſecuti tamen ſumus pluralitatem & omnes interpretes.

Conuulſiones cum febre acuta perniciem denunciant.

269 Μετὰ πυρετοῦ ὀξέος, σπασμοὶ ὀλέθριον.

Conuulſiones in febre acuta non parum ſuſpectæ ſunt ex Hippocratis doctrina, vt patet ex aphoriſ.66.lib.4.& 26.lib.ſecundi & 57. lib.quarti,& priùs quoque oſtendimus. Exemplaria quædam hanc ſententiam cum prioris line connectunt ex ſic legunt : χρὴ τραχήλου καὶ νώτου ἀλγήματα, μὴ πυρετοῦ ὀξέος καὶ σπασμοῦ, ὀλέθριον. Quam lectionem ex codicibus Vaticanis videtur ſecutus Caluus.

Ceruicis cubitorumque dolores conuulſiones minantur,ex facie autem ad fauces iſta procedunt.

270 Τραχήλου καὶ πήχεων ἀλγήματα, σπασμώδεα ἀπὸ προσώπου ἐπὶ τοῦτο, καὶ χὴ φάρυγξα.

Conuulſiones meritò denunciãt neruoſarum partium affectiones,ſi conſpirante neruorũ principio contingant, quod hæc verb indicant [ἀπὸ προσώπου ἐπὶ τοῦτο] Galenus nanq; in Prorrh.idẽ quod ἀπὸ κεφαλῆς ſignificare ſcribit,quod etiã Prorrh.104.effertur,ἅλμη καὶ χὴ ἀπὸ κεφαλῆς ἁλμυρὰ. Progreſſum autẽ ex capite & facie,per fauces,in ceruicem,ſcapulas & cubitum iſta denotãt,ex Prorrh.114.

Pallidis,gracilibus &crebra oris ſaliuatione laborantibus, in ſomnis ſudores boni ſunt. Nempe quidem & horum plurimos ſudore leuari non improbandum.Quibus ſi dolores ad inferiora decumbant, toleratu faciles exiſtunt.

271 Ὠχροὶ, ἰσχνοὶ πτυαλίζοντες, ἐν τουτέοισιν ἐν ὑπνοισιν ἱδρῶτες ἀγαθοί. ἤρεσε καὶ τῷ ἱδρῶτι χρυσίζεσθαι τοῖσι πλείοσιν ἀπονέμειν; εἰ ἐς τὰ κάτω πόνοι τουτέοισι βάσιμα. D

Hæc valde ſunt obſcura,& in Prorrhetico ſuperiori ſententiæ connectuntur,varieq; leguntur. Quin & ex Galeni Commentat huius lectionis varietatem petas licet,quæ etiam exemplaribus manu ſcriptis conteſtata eſt. Meliùs certè coniungi videntur, & conuulſionũ denunciationem (quamuis parum conferant) referri,vt ad Galeni mentem in Prorrhetico accedamus, cùm conuulſiones legitimis ſudoribus iamiam ſuperato morbo ſoluantur, & humorum tranſpoſitu ad inferiores partes leuentur. Caluus hanc ſententiam codicum varietate plurimum conturbauit,& ὠχροὶ & ὠχροὶ legit,idemque ſententiæ huius initium ἀπὸ προσώπου fecit.

In dorſi ac pectoris dolore,cruentæ mictionis ſuppreſſio, laborioſum exitum affert.

272 Ἐν ἀλγήματι νώτου καὶ στέρνου αἱματώδης οὖρησις ὑπισχνῆσα, ὀλέθριος ὑποπόνως.

A Hoc præsagium ex obseruatione quadam enatum obscuram habet cognitionem, paruamq; doctrinæ commoditatem. Cerebrum si proprie intelligatur, per quam sanguis demittitur, ea si subsistat, ex sanguinis grumis, & ex ea putrilagine concepto tumore accendio, laboriosum & cum dolore exitium portendi æquum est, tunc q; ad febrem attendendum est. Quod si ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ἕλκεα ἰχῶρας λεπτὰς quæ ὀξύρροφα ἕρπα demittit, velut omnibus in confesso esse testatur Galenus, & male affectos renes & imbecillitatem laborantis indicat, vnde & dorsi & pectoris, hoc est ventriculi dolor (sic enim sæpius apud Hippocratē sumitur) contingere potest, huius tamen ipsius curata intemperie non ita molesta est. Dubiū vero est num hic per dorsi & pectoris dolores, earum partiū nempe neruosarum, membranosarum & frigidarum perfrictionem aut rigorem indicet, quem vrinæ suppressio præcedere solet, vt ex Hippocrate apparet, (aph. 9. sect. 1. lib. 6. epid. & Prorrh. 110.**.) in quo etiam antea cruentas vrinas damnauit. Atque ad huiusmodi affectiones promptè conuulsiones sequuntur, de quibus hic agere videtur.

** *Sentent.* 22.

273 Τραχήλου πόνος, καὶ ἐν μὴν ὅπου πυρετῷ πεμφ. κάκιστον δὲ ἐν οἷσι καὶ ἐκμανίῃσιν ἐλπίς.

Ceruicis dolor in omni quidem febre malum. In his vero pessimum in quibus etiam vehementis insaniæ metus est.

Repetitur iisdem verbis hæc sententia Prorrh. 73. Hippocrates quoq; libro primo epidemiōn ***, ceruicis dolores & capitis grauitates cum febre valde suspectas habet, & in phreniticis quidem conuulsiones cum æruginoso vomitu & præceps exitium accersere scribit.

*** *Stat.* 2.

274 Ἐπὶ φρένιτος ἐξηκμασμένοις πυρετώδεσι, καὶ κοιλίη παραχώδης, ναφρώδης, σημεῖα μελαίνων ὑποχωρήσιων.

Pectoris dolor cum febre, & aluus perturbata cum torpore, nigras deiectiones præ se fert.

Quod semel est in quibusdam ægris obseruatum, id malo prædictionis exemplo ad vniuersi generis naturam refertur. Signorum nanque diuersi generis complexio, ad cuiusque proprios fontes dedaccenda est, non temerè ad vniuersas notionum quæstiones (si rerum vsum quærimus) accommodanda. Hic igitur aluus perturbata & diarrhœa in pleuriticis doloribus & peripneumonicis significatur, quæ vt vires exoluit & hepatis imbecillitatem indicat, ita non necessariò nigras deiectiones conuehit, nisi ex bilis adustione quæ in atram vertitur. ναφρώδης autem κοιλίη cùm ad varias causas referatur, hic sentiendi facultatem sopitam sequi videtur, etsi δακνώδης quidam legunt, vt ad biliosarum deiectionum morsum ac irritamentum referant, ex sentent. 83. antea adscripta.

275 Ταὶ ἐν ὀξέσι τῇ φάρυγγα ἰσχνὰ, μικρὰ, ὀδυνώδεα, ὅτε χρώοι μὴ ῥηϊδίως ξυμπαγῆναι ἰσχνῶς, τὰ διαφρενιτικὰ, ἐκ τούτεων φρενιτικοὶ, ὀλέθριον.

Vbi fauces in morbis acutis graciles sunt, paruę ac dolentes, atq; vbi os hiarit, si gracile appareat, nec facile contrahi possit, mentis emotionem metuere oportet, indeq; succedens phrenitis pernicios a est.

Ex variis colli & faucium affectionibus longo sententiarum ambitu decursis, & ad anginam sensim irrepentibus, tandem ad anginæ genus periculosum deuenit, quod in Prognostico describitur, vbi neque in ceruice, neque in faucibus, alienius præter naturam affectus signa conspicua edunt. Et huius sententiæ explicatio ex Prorrhet. 11. (vnde huc translata videtur) peti debet. Quod sanè me impulit vt μικρὰ ὀδυνώδεα, ad τὰ κατὰ φάρυγγα referrem & dispararem, non, vt cæteri interpretes, coniungerem. Neque enim in huiusmodi angina modicus inest dolor, cùm ex Hippocr. in Prognostico plurimum molestiæ & negotij exhibeat. Quin potius his verbis indicatur nullam subesse in externis colli partibus ad fauces pertingentibus, tumoris aut doloris sensum. Nam etsi per φάρυγγα ἰσχνὰ Hippocrates, vt sæpe alias, fauces minimè tumentes, sed graciles intelligit, voluit tamen etiam externam colli prospectum adhibere, vt nullo apparente in his partibus proprio affectu, promptior ex neruorum principio offensa præcerneretur, vnde & mentis emotio & phrenitis penderent. Quæ etsi non necessariò ad huiusmodi anginæ genus consequantur, præsens tamen exitium denotant, vt scribit Galenus. Atque ea verba mihi respicere videntur quod in Prognostico scribitur, ὁκόσοι μὴ τὸ φάρυγγι μεθ' ἕλκεα πυίσωσι, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνέχει. Quin etiam vt externam colli faciem prospectandam admoneret, adiunxit ὅτε χρώοι μὴ ῥηϊδίως συμπαγῆναι ἰσχνῶς, vt significaret ore adaperto nullum subapparere tumorem aut molem in faucibus, neque tamen os claudi aut adduci posse, vt latens quoddam vitium valde suspectam faceret. Ita quæ intus hic adaperto ore præmonstratur gracilitas, prius illis verbis in externarum colli partium specie in considerationem veniret, vbi nullus tumoris, doloris, aut molis sensus percipieretur. Etsi in quibusdam exemplaribus mana scriptis, ἰσχνῶς in his vltimis verbis desideratur, nec eius vestigia vlla in Prorrhetico apparent. Quòd si quis hoc in præsagio exemplarium aut interpretum authoritatem non dedignatur, & μικρὰ ὀδυνώδεα coniungere velit, is gutturis affectum præfocantem, ac etiam sine dolore tumorem obaudire poterit, velut aphor. 34. lib. 4. causas eadem ex Galeno inducens Caluus pro ἰσχνῶς συχνὰς legisse videtur.

276 Φάρυγξ ἑλκουμένη ἐν πυρετῷ μετ' ἄλλου σημείου τῆς δυσχλαινικῆς δυνάμεως.

Vbi febricitanti fauces exulcerantur, si aliud quoque ex grauioribus signis affuerit, periculum denunciandum est.

Hæc sententia experientia confirmatam habet veritatem. Febres enim sunt periculosissimæ, in quibus fauces aut exulcerantur, aut inflammantur. Humoris enim malignitatem, feruorem & acrimoniam indicant, siue à capite, siue alunde in fauces irruat, vnde & febres creantur grauissimæ, & sæuissima inducuntur symptomata, crebræ virium exolutiones, ἄσαι & continentes corporis inquietudines, iactationes, quandoq; etiam totius corporis colliquationes, tum demum ita exulceratis faucibus nihil deglutire possunt. Quod autem hic σημείου δυσκόλου, πονηροῦ in Prognost. dicitur, vbi his verbis ista sententia repetitur. φάρυγξ ἑλκουμένη σὺν πυρετῷ δεινὸν· ἀλλ' αἱ τε ἄλλαι σημεῖον ἐπιγίνηται τῆς ἀσθενεούσης πονηρὸν ἔσῃ, ἀσχολέεσθαι ὡς ἐν κινδύνῳ ἐόντος τοῦ ἀνθρώπου.

277 Ἐν πυρετοῖσιν ἐξαπίνης πνίγεσθαι, καὶ καταπίνειν μὴ δύνασθαι, χωρὶς οἰδήματος, κακόν.

Per febres repente strangulari, & deuorare non posse, citra tumorem, malum est.

Eam quoque anginæ speciem hic respicere videtur de qua agitur aph. 24. lib. 4. & 60. lib. 7. Et hunc locum proprie quidem mihi respexisse videtur Celsus cùm scribit. Neque is seruari potest, qui sine vllo tumore febricitans subito strangulatur, aut deuorare saliuam suam non potest. Neque enim alibi difficilis deglutitionis mentio subit.

278 Τράχηλον ὅπως ἐπιστραφῶσι μὴ δύνασθαι, μηδὲ καταπίνειν, θανάσιμον ὡς τὰ πολλά.

Collum neque conuerti, neque deuorare posse, plærunque lethale.

Quin & alterum anginæ genus ex vertebrarum colli peruersione attingitur, quod pluribus lib. 2. epid. aperuimus, & ex aph. 25. lib. 4. & 61. lib. 7 desumitur, & his verbis diserte expressit Celsus. Cuive in eodem fœtus corpori que habitu ceruix conuertitur, sic vt deuorare æquè nihil possit. Hoc enim præsagium in febre intelligendum venit, etsi eius nulla hic fiat mentio, quod de acutis agatur. Hic verò vt in aphorismis tumor non excluditur, vt inde inflammationem colligas, & maiorem neruorum, vicinorum & colligatorum corporum contractionem coniicias. Quanquam exemplaria quædam istas duas sententias simul coniungunt, quod fecisse Caluum apparet, neque κακὸν priori sententiæ addidisse, sed legisse τὸ πάσχοντα.

279 Ὑποχόνδριον δὲ χρὴ μαλθακὸν εἶναι, καὶ ἄπονον τὸ ὁμαλὲς· φλεγμαῖνον δὲ ἢ αὐτομάλως ἔχον, ἢ ἐξευρύνθον, σημεῖον ἀῤῥωστίης ὀξέος ἐστὶν οὐκ ὀλίγου.

Præcordia verò sine vllo doloris sensu æqualiter mollia esse oportet. At inflammatione tentata, aut inæqualiter affecta, aut dolore vexata, non contemnendæ ægritudinis notas præ se ferunt.

Ordine quodam ad præcordia delapsus, eorum affectiones attingit, & ferè ex Prognostico repetit.

Præcordia vel tumida,dura ac dolentia,si in vniuersum sic affecta sunt, maximũ quidem malũ portendunt:si verò altera parte duntaxat, ex sinistra minus periculum impendet.Cæterùm per exordia quidem mortem prope affore ista denunciant, vbi verò vigesimum diem superarunt, & febris detinuerit, in pus vertuntur. Atq; intra primum circuitum istud contingit,ac sanguinis è naribus fluxus plurimũ cõducit.Etenim plærunq; his caput dolet,& oculorum acies hebescit:atq; tum sanguinis eruptio magis expectari debet,idq; circa quintum & trigesimum ętatis annum.In senioribus vero non item.

280 Οἴδημα δὲ ὑποχονδρίοισι σκληρὸν τεῖνον ἐπώδυνον, κάκιστον μὲν ἢν ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ πλέον τῶν μερέων. τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρεος, ἀκινδυνώτερον· ὃ δὲ ἐκ τῶν ἀριστερῶν. σημήϊα δὲ ἐν ἀρχῇ μὲν τὰ τοιαῦτα θάνατον σημαίνουσιν. ὑπερβάλλοντα δὲ τὰς εἴκοσι, τὸ πυρετὸν μένοντες, ἐμπύουσιν. γίνεται δὲ τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ, ῥῆξις αἵματος ἀφ' ῥινῶν κάρτα ὠφελέει. τὰ γὰρ πολλὰ κεφαλαλγέοισι, καὶ οὐκ ἀμαυροῦται. καὶ μᾶλλον ἐς τοῦτο πρόσφορος ἡ πρώτη περιόδου ῥῆξις. ἡλικίῃσι δὲ πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισιν, ἧσσον.

Locus ex Prognostico notus est vnde ista sunt petita.*Celsus etiam præcordia inflammata,dolentia, dura,tumida,intenta, suspecta habet,magisq;si hæc dextra parte quam sinistra sunt.Caluus istud *εἰ πρὸς πάντων εἴη τῶν μερίων* parum expressit,& *τὸ πρόσφατον* legisse videtur. Meliusq; scribitur in Prognostico, *εἰ παρ' ἄμφω εἴη τὸ ὑποχόνδριον*. Quod sequitur *ἧσσ ὃ τοῦτο*, ambiguum est quonam referatur. Codices publicati prioribus coniungunt. Nos ad vtrunq; accommodamus,& potissimum ad sanguinis eruptionem ex Prognostico retulimus,ex quo etiam melius legatur, *γίνεται δὲ τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ ῥῆξις αἵματος ἀφ' ῥινῶν*, contra tamen omnium codicum fidem.Omnes enim *ἧσσ ὃ ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ* legunt,& duo vetustissimi Regij manu scripti hic subsistunt omninoq; deficiunt,nihil de sanguinis ex naribus fluore apponentes,etsi locum ex Prognostico integrum maximè adscribi oportuit.Quæ etiam calamitas ad Vaticana exemplaria permanauit,vt satis patet ex Caluo,qui hic quoq; Coacarum Prænotionum interpretationi finem imposuit, nulla hiatus aut vastitatis alioqui vel minima iniecta suspicione,quod per sanè mirum mihi videtur. Nos verò, etsi nihilo sumus meliore fortuna,omnem tamen aleam subire oportet,& reliqua spatia emetiri. *Cap.4.lib.2.*

At verò molles & doloris expertes tumores, longiore spatio finiuntur,nec ita graue periculum afferunt.Quòd si neque intra sexaginta dies desinunt,ac febris detinet, suppurationem expectare oportet. Idem verò haud secus quàm in præcordiis perpĕditur in tumoribus qui circa ventrẽ fiũt,nisi quòd hi quàm illi minùs suppurát,minimùm verò qui sub vmbilico constituuntur.Atq; hi quidem in tunica concluduntur,illi autem sursum diffunduntur.Ex quibus etiam mortem magis afferunt, quicunq; intrò rumpuntur. Reliquas autem suppurationes quæ quidem foràs erumpunt,maximè sanè conducit, in quam exiguũ & acutissimum locum colligi.Quæ autem intrò vergunt,vt neq; tumore, neq; dolore, neq; colore, manifestas foris notas edant.Quod verò contra fit, pessimum est. Harũ autem quædam propter puris crassitudinem nullam de se significationem ostendunt. At recentes præcordiorum tumores inflammationis expertes, ac dolores qui in ipsis fiunt, murmur circa præcordia exortum soluit,sed potissimùm quidem vbi per vrinas ac deiectiones elapsum fuerit,sin minùs,vbi etiam hoc ipsum transmissum fuerit. Quin etiam ad infernas sedes deuolutum iuuat.

281 Τὰ μὲν μαλακὰ δὲ ἀνώδυνα τῶν οἰδημάτων, χρονιώτερα ἢν τὰς κενεὰς ποιέηται, καὶ ἧσσόν ἐστι ὀπικίνδυνα. τὰς δὲ ἑξήκοντα καὶ τὰς ὑπερβάλλοντα, τὸ πυρετὸν μένοντες, ἐμπυοῦσ). σημήϊα δὲ τοῖσιν ἐν ὑποχονδρίοισι καὶ τὰ περὶ κοιλίην, πλεῖστον ἧσσον ἐκπυοῦται τῶν ἐκείνων, ἥκιστα δὲ τὰ ὑπ' ὀμφαλόν. καὶ γίνεται ἃ τοῦτα μὲν ἐν χιτῶνι, τὰ δ' ἄνω κεχυμένα. θανάσιμα δ' ἐστὶν αὐτῶν, ὅσα αὖ ἐς ἔσω ῥαγῇ τῶν ἐλαττόνων ἐμπυημάτων, τὰ μὲν ἔξω ῥηγνύμενα, βέλτιστον μὲν ὡς ἐς ἐλάχιστον καὶ ὀξύτατον συλλέγεσθαι. τὰ δὲ ἔσω, μήτε ὄγκῳ, μήτε πόνῳ, μήτε χρώματι δῆλον ἔξω ποιέῃ. ὃ δὲ ἐναντιούμενον. ἰνὰ δὲ τούτων δῆλα πάχος πύου, ὃ δηλοσημήϊ. τὰ δὲ περὶ φάρυγα τῶν ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν ἐπαρμάτων, ἢν μὴ σὺν φλεγμονῇ ᾖ, καὶ τοῦτο ἀπ' αὐτῶν πόνοις λύῃ βορβορυγμὸς γλωσσώδεα ἐν ὑποχονδρίῳ. καὶ μάλιστα μὲν διεκπεσὼν διὰ οὔρων καὶ διαχωρημάτων. εἰ δὲ μὴ καὶ αὖτις διαφραγωθείς. ὠφελῇ δὲ καὶ ὑπονκαταβὰς ἐς τὰ κάτω χωρία.

χρονιώτερα] *χρονιωτέρας* ex manu scriptis codicibus & Prognostico legimus & libello *περὶ κενεῶν* vbi istud repetitur. Atq; ex eodem præconio & melioribus codicibus publicatis *καὶ ἧσσον ὀπικίνδυνα* scripsimus.Celsus cap.7.lib.2.ista sic expressit, At si præcordia tumorem mollem habent,neq; habere intra sexaginta dies desinunt,hæretq; per omne id tempus febris, tum in superioribus partibus fit abscessus.

ἥκιστα ὃ ὑπ' ὀμφαλόν]Sic in epid. "suppurationes vmbilico circunscribit Hippocrates.*πῖσιν ἐμπυήμασιν ὀμφαλὸς ὅρος*.Celsus.Cumque omnis longus tumor ad suppurationem ferè spectet,magis eò tendit is,qui in præcordiis,quàm is qui infra est.

" *Lib.6.sect.2.*

καὶ ἧσσ παῦται μὲν] Aptè sanè videntur ista ad suppurationum differentiam referri,vt partim quidem ad cutem prorumpant, partim verò profundum & interiora petant.Quod scribit Gal. in Progn.*ἀφορίζει ὃ τὸ κατ' αὐτὸ φῦσαν ἐνίοτε μὲν ὑπὸ τὸ δέρμα, πολλάκις ὃ πρὸ βάθη*,vt *τὸ ἄνω*,partium corporis superficiem respiciat,*ὑπὸ χθῆ*, vero *τὸ βάθος*,interiorem latitudinem quæ peritonæo circunscribitur.

θανάσιμα δ' ὅσ' ἐστὶν αὐτῶν] Tumores omnes tolerabiliores sunt qui extra vergunt,quàm qui intrò procedunt,vt satis patet ex Prognostico.Sunt tamen & suæ vtrisq; leges,Nam qui foras vertuntur,minima mole concludi,maximeq; extra vergere, & in acutum fastigiari debent.Et in epidemiis,*φύματα ἔξω ἐξιόντα, καὶ τὰ ὀπόξεα, καὶ τὰ κορυφώδεα* probat.Qui verò intus excitantur, maximè probantur, si in externa superficie nullas sui manifestas notas edant,neq; tumore,aut dolore,aut colore,significationem vllam præbeant,sed intus contrahantur.Quas suppurationum leges his verbis " " Celsus expressit.Ex suppurationibus verò hæ tolerabiles sunt,quæ in exteriorem partem feruntur & acuuntur.Et ex his quæ intus procedunt,hæ leuiores,quæ contra se cutem non afficiunt,eamque & sine dolore esse,& eiusdem coloris,cuius reliquæ partes sunt,sinunt esse. Idem,Ex suppurationibus hæ pessimæ sunt,quæ intus tendunt,sic vt exteriorem quoq; cutem decolorent. Ex his deinde,quæ in exteriorem partem prorumpunt, quæ maximæ, quæque planissimæ sunt. "" *Cap.8.lib.2.*

ὅσα πάχος πύου]Duæ sunt puris intus delitescentis causæ,puris crassitudo,& loci quo concluditur densitas, aph.41.libr.6. proditæ, & à Galeno in Prognostico repetitæ,dum scribit: *μὴ φθάσαν πύον εἰς τὸν ἐκτὸς χώραν ἀφικέσθαι ὅσα γλισχρότητα, ἢ πάχος, ἢ τὸν τῶν ἐχόντων κύστιν πυκνότητα.*

τὰ δ' ὃ πρόσφατα] Idem difertis penè verbis ex Prognostico repetitum,& ex aph.73.lib.4.expressum.Celso verò adumbratum cap.3. lib.2.sed non sine manifesto vitio nostrorum omnium codicum. Sic enim locus legendus est, Si non inflammatio in superioribus partibus dolorem tumoremq; fecit,bonum signum est sonus ventris inde ad inferiores partes deuolutus, magisq; etiam si sine difficultate cum stercore excessit.Aut certè vt volunt quidam scribendum, Si sine inflammatione in superioribus partibus, dolorem tumoremq; quid fecerit,bonum signum est sonus ventris,&c. Quam lectionem Castellani codex & Pantinus retinent.

282 Σφυ-

281 Σφυγμὸς ἐν στοχασμῷ καὶ δριμέος πόνου ἐπαισθανόμενος, καὶ μᾶλλον ἐὰν ὀλίγιστοι πυκνὰ κινέωνται.

Præcordiorum pulsus cum turbatione mentem emouet, idq; præcipuè si oculi frequenter moueantur.

Mentis perturbationem aut delirium non solùm elicit in Prognostico Hippocrates, sed & insaniam expectandam significat, idemq; prælagium secutus est Celsus, cùm scribit """, Protinus timendam insaniam vbi quis venas concitatas habet præcordiis duris & tumentibus. Vbi etiam oculorum frequentem motum addit.

""" Cap. 7. lib. 2.

283 Καρδίης πόνος καὶ σφυγμὸς στοχασμῶν, πυρετὸς ἀθερμάντους, καὶ ἰδρῶτες, καὶ ἐπιδιδόντες τε καὶ ἐφιδρῶσιν.

Oris ventriculi dolor ac præcordiorum pulsus cum febre in qua totus corporis habitus perfrigeratur, malum denunciant, idq; præsertim si cum tenuibus sudoribus contingunt.

πυρετὸς ἀθερμάντους &c.] Phrasis est ex Prorrh. repetita febrem indicans quæ interna depascitur externo corporis habitu perfrigerato, quod est malignæ febris certissimum indicium. Cum autem per se mala sint quæ concursionem istam faciunt, hoc symptomatum mutuo se concursu certior pernicies intenditur. Vitiosa sunt autem exemplaria quæ στοχασμὸς εἶναι & ἰδρῶτες legunt.

284 Ἐς στοχασμοὺς ἕλκεα ἐπαίσια διήκματα, ἧσσόν τε κακοήθη, καὶ διὰ χειλέος καταῤῥέοντα. κακίω δὲ ὀλίγῳ χρόνῳ γινόμενα. ἐς δὲ παρ' οὖς τε αἰσχέλκεα ὄντα τυθίδια, καὶ κακοήθεα. καὶ τὰ ἀνὰ δηλα ἐκπυήματα.

Ingruentes ad præcordia dolores, cùm alias praui sunt, tum vero si aluos profundant. Deteriores autem si paruo tempore fiant. Quin & inde suborta ad aures tubercula, aliæq; suppurationes malignitatem præ se ferunt.

Magnam & periculosam præcordiorum ac hepatis inflammationem esse oportet, quæ recenter orta, paruoque tempore adeò augmentum vires assigat vt aluum profundat. Alij qui sanè in huiusmodi exitibus aluos suppressas plurimum damnatur, quod etiam ipse docet Gal. Comm. 2. in Prorrh. hepatis inflammatione aluum effluxam suspectam esse facis relatur. Quin & inde oborta ad aures tubercula, aliæque suppurationes, malignum prodiucunt, humorumque malignitatem & irritum naturæ conatum denotant.

285 Καρδίης ἀλγήματα ἐς μὲν φρίφου, χειλίνης διεξόδου καταῤῥέοντα.

Oris ventriculi dolores cum intestinorum cruciatu, interaneorum animali deiiciunt.

Hæc de lambricis aluum infestantibus accipi, ostendimus quod scripsit Hippocrates in epidemiis. """ τὰ διεκβάσιες φλεγματώδεα καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐντέρων καὶ τὰ ἐκ τῆς κοιλίης. Nam & διεξοδος & διεξιον de lambricis aluum torquentibus Hippocrati dici ostendimus nostris in lib. 2. epid. Commentariis, vbi & nostram sententiam memminimus, indeque explenda esse debet. Intestinorum autem cruciatus & tormina quæ per φρίφος intelligimus, ob vehementem morsum fiunt (vt scribit Gal. Comm. ad aph. 11. lib. 4.) interdum quoque à flatibus.

""" Lib. 6. sect. 1.

285 Καρδίης ἄλγημα πρεσβύτῃ πυκνὰ ἐπιγινόμενον, θάνατον ἐξαπίνης σημαίνει.

Oris ventriculi dolor seniori crebro aduenies, repentinam mortem denunciat.

Vehementem & frequentem esse oportet oris ventriculi dolorem, qui ob nimis exquisitum eius sensum ac debilitatem, eamque cum corde cõsentientiam, in senibus repentinum minatur exitium. Quod ob vitalis facultatis imbecillitatem & præcipitem virium lapsum, dissipatis spiritibus & confertò affluxu suffocato calore, velut in syncope & ἐκλύσει accidit. Est aph. 41. lib. 2. πυκνὸν vero pro πυκνὰ in quibusdam codicibus scriptum vitiosum est, & ἐξαπίνεω pro ἐξαπίνεον Ionicum est, vt & ἐξάπινεω pro ἐξαπίναιον in codicibus publicatis malè scribitur.

287 Ὅσοι στοχασμοὶ διὰ μακροῦ ἐξίενται καὶ λίην κατατήκονται, καὶ μάλιστα δὲ ἐφ' ἁπάσῃσι τῇσι μακρῇσι, ἐς οἷσι καὶ λίαν ὑγραίνονται.

Præcordia sublata subsistente aluo, malum denunciant, præcipuè vero in his qui ex longo interuallo contabescunt, & quibus alui diffluunt.

στοχασμοὶ ἐπὶ μακρὸν, καὶ ἐμπεπυημένοι καὶ ὑποστάσιος vocat Galenus in aphor. 64. lib. 5. dicunturque tumida & inflata, aut in altum sublata, καὶ ἐπιφλεγμαίνοντες dilatata & intumescentia ex aliquo præter naturam affectu. κατάτηξις autem κοιλίης pro remorata & subsistente aluo ponitur, & in omnibus codicibus constantissimè retinetur idem significans quod διάχυσις. aut certè κοιλίης διαχύσιος legendum, quæ phrasis alicui Prorrhetici autori familiaris est, qua subsistentem & suppressum aluum indicat. Quam etiam notionem secutus videtur Cornarius & reliqui interpretes. Sunt qui ὑποστάσιος κοιλίης legunt. ἀφ' ἁπάσῃσι autem τῇ μακρᾷ qui ex longis interuallis & iam diu contabescunt intelligi videntur, aut qui prope confenescentibus ac diu trahentibus morbis tabitudinem contraxerunt & ita auctorum nudum corporis habitum compararunt, vt intumescentibus vitalitatis penetralibus, velut iam fatiscentibus viribus, aluo iam & humescente colliquescunt.

288 Ἐν στοχασμοῖσι φλεγμονὴ ἀποπυητικὴ ὅστις, οἷς ἐκ τῶν θανάτων μέλανα μελαχωρέει.

Quibus præcordia inflammatione tentantur, & pus colligunt, iis sub mortem nigra deiiciuntur.

Nigras deiectiones vocat, quæ sunt sanguini atro non dissimiles, aph. 21. lib. 4. aut quales ex sanguinis & limus, quales solent in spatiosis affectionibus deturbari, ex iis eruditò sanguine, vt scribit Gal. lib. 5. de loc. aff. atque ea plærunque sunt lethales. Caterum codices editi omnes istam sententiam superiori contingunt. Et cum aluo effusa præcordiorum inflammationem ponunt, vt Prorrh. 155. ipse congruere videtur. ἀκρησίαι ἐπόδυσις ἰνιόδης, ἔπειτα πλεῖος, καὶ ἀμφὶ τὴν στοχασμὸν εἶναι οἱ ὠμότατα δοκέει δέξιος, ἐπ' ἀνόνητον). Ista namque de hepatitide, vt & τοῖσιν illam de iecoris inflammatione intelligi, nemini est dubium. Nos tamen membranarum reconditam lectionem secuti sumus.

289 Ὑπερδιείσιν σιωπώσης μὴ κάματος ἀπόλεος, κεφαλαλγίῃ, τὰ παρ' οὖς ἐπαίρῃ.

Præcordiorum contensio cum sopore & incontinenti corporis iactatione, capitis dolore vexato, tubercula ad aures excitat.

Lit Prorrh. 164. vbi eadem sententia reperitur, explenda sunt debet. κάματος autem legimus ex manu scriptis codicibus cum interpretibus. καύματος tamen habent exemplaria omnia publicata, sed in Prorrh. κώματος leg.

290 Μετὰ στοχασμοὺς ἐξίσιν, πνεῦσι χολώδεσι πολλὰ μὲν καὶ πυρετὸς ὀξὺς ἐπιγίνεται, οὐκ ἐπαίρει.

Ex præcordiorum tumore, biliosis spiratio magna & febris acuta, tubercula ad aures suscitat.

Admonuerat eisdem sententia Prorrh. 164. & antea hoc in prælagio sent. 107. quodammodo expressa, sent. vero 126. diuersis repetita. Hic vero πνεῦμα μέγα dicit, spirandi difficultatem in his obaudiens quos πνευματώδεις alias & πνευματίας vocat. πολὺ μέγα πνεῦμα ἐκπίνοντες. πνευματώδεις in Exegesi dicuntur, etsi alioqui πνευματώδεις ἐμφυσωμένους, & qui magnam flatuum copiam ventre colligunt, dicuntur aph. 72. lib. 5. & Comm. 3. in Prorrhet. χολώδεις etiam nuncupantur (ac fortè χλοώδεις) quos ἐκπεπεμένους in Prorrhet. vocat, ab his subsidente bile nonnulla apostemata & leprosi, qui tamen parum aut nihil ad præsentium sublationem conferent, vt & in bilosis & his de acutis cum magna spirandi difficultate potiùs eruptionis sanguinis ex naribus, quam abiectissimum ad aures spem habemus. Quod etiam in præcordiorum tumore contingit, vt tubercula ad aures exoriri rari sit in his exempli.

In præcordiorum dolore cum aliquo murmure, succedens lumborum dolor in febribus, aluos plærunque humectat, nisi flatus eruperit, aut vrinę copia prodierit.

291 Ἐν ὑποχονδρίων ὀδύνῃσι ὑποβορβορύζουσι ἀ ὀσφύος ὀδύνημα ἐπιγινόμενον ἐν πυρετοῖς, κοιλίας ὑπ πολὺ καθυγραίνῃ, ἢν μὴ φῦσα καταρράγῃ ἢ οὖρου πλή θος ἔλθῃ.

Placitum est 73.lib.4.aphorismorum huc omninò translatum, ac paulò ante superiore quadam sententia ex Progn. * expressum Quod effecit vt ἐν ὑποχονδρίοιν ὀδύνῃσι ὑποβορβορύζουσι simul iungerem, adstipulantibus codicibus manu scriptis, quæ malè in publ catis exemplaribus disparantur. Cur autem ἐν πυρετοῖς addatur, ex Gal. in aph. petas licet.

* *Sentent.* 281.

In præcordiis ex longo interuallo afflictis & graueolente aluo, subnatum ad aures tuberculum, mortem adfert.

292 Ἐπὶ ὑποχονδρίῳ χρονίῃ, ἢ κοιλίῃ δυσώδει, παρ οἷς ἀπόστημα κτείνῃ.

ὑποχόνδριον χρόνιον hîc vocat quæ in Prorrh. ὑποχόνδρια μετεώρα χρονιώτερα, quemadmodum ὑποχόνδριον χρόνιον antea sumpsit Ca nus sent. 128. Sic κοιλίῃ δυσώδει, ἢ ἀλεὲς δυσώδει, quonamcunque modo fœtidum tenuioris intestini morbum intelligas. Ex Prorrh enim 158. repeti videtur hæc sententia, & antea longè meliore notione expressa sentent. 201. vt certè non leuiter suspecta sit hæ scriptio.

Ex præcordiorum doloribus aluus aliquantum viscida paulatim transmittens, stercoracea pauca effundit, ac fortassis sanguinem profundit.

293 Τοῖσιν ἀπὸ ὑποχονδρίων ὀδύνημασιν κοιλίη μ μικρὸν ὑπόγλισχρα διαδιδοῦσα, βραχέα κοπρώδεα ἐκχέοι, ἆρα καὶ αἱμορραγῆ.

Nil necesse est sanguinis profusionem consequi, vt ne ad confertam illam diuersi generis symptomatum concursionem, qu Prorrh. 146. describitur, ac etiam postea iisdem verbis hoc in Præsagio repetitur, vnde quodammodo decurtata hæc sententia v detur. Codices publicati ἐκχλοῖοι pro ἐκχέοι legunt. ἐκχλοιᾶσθαι sanè apud Hippocratem pro χλωραίνεσθαι, quod est ex pallido vire cere, ex Galeni interpretatione significare scripsimus nostris in libr. 2. epidem. Comment. & fusiùs in Oeconomia Hippocrat. ciqu dictioni frequens addiximus testimonium, quod in ἐκχλοιοῦν non temerè reperias. Ac fortassis tam varia huius dictionis scripti non minimam vitij suspicionem iniicit. In Prorrh. enim ἐκλύονται scribitur, & in hoc præsagio (vbi eadem Prorrh. sententia repe titur) ἐκχλοιοῦνται. Qua dictione cutis color ex viridi pallescens aut flauescens indicatur, quòd in hac concursione bilis quædam s refusio.

Quos derepente absque febre præcordiorum aut oris ventriculi dolor, aut crurum, & inferiorum partium affligit, aluusq; intumescit, venæ sectio, aut alui fluxus solutionem adfert. Iis febricitare noxium est. Nam & longæ & vehementes febres subnascuntur, ac tusses, & spirandi difficultas atq; singultus fiunt. Quibus in solutionem spectantibus, vehemens coxarum dolor, aut crurum, aut purulenta sputatio, aut oculorum orbitas succedit.

294 Οἷσιν ἐξαίφνης ἀπυρέκτοισιν ἐοῦσιν, ὑποχονδρίο καὶ καρδίης πόνος, καὶ περὶ σκέλεα καὶ κάτω μέρεα, κ κοιλίη ἐπῆρται, λύσις φλεβοτομίη, ἢ κοιλίης ῥύσις, πυρέξ βλαβερὴν τύσιν. μακροὶ γὰρ ⟨ἢ⟩ πυρετοὶ καὶ ἰσχυροὶ γίνον ται, καὶ βῆχες, καὶ πτύσμα, καὶ λυγμοὶ γίνον ⟨ται⟩. λύεσθαι μελλόντων τούτων, πόνος ἰσχυρὸς ἰσχίων, ἢ σκελέων, ἢ πύο πύσις, ἢ ὀφθαλμῶν ἔρησις ὑπογίνε ⟨ται⟩.

Non temerè præcordiorum & oris ventriculi repentinus dolor fluxionis magnitudinem arguens, sanguinis missione, aut alui fl mor fluore soluitur. Reliqua vero solutionum exempla humorum depositum testantur, & plærunque in morbo magnam habe vim & liberationis famam, vt lib. 2. epid. videre est. Ista vero sententia quodammodo exprimi videtur libello περὶ κεισίων his ve bis ἔζεισιν ἐὰν ὠδίναι γίνονται ἐξαπίνης, ⟨ὑπ⟩ ὑποχόνδριον ἐπῆρται αὖθ, ἢ ἐὰν περὶ τὴν νέδυν πλευρὴν περισκλήες αἱ ὀδύναι γίνονται, τετίσει λύσις φλεβ τομίη ἢ κάθαρσις κάπα. ἐκ γὰρ λαμβάνῃ πυρετὸς ἰσχυρὸς ἀδινωδεώδων πρὸς χροιήν. Qui locus tamen vitiosè scribitur in nostris codicibus, pro περισκλήες ὀδύναι ἢ περὶ σκελέα ὀδύναι. ex hoc loco scribendum videtur, etsi περισκλήες ὀδύναι graues & vehementer irritantes do lores dici possunt, quemadmodum sumpsit Cornarius.

Qui præcordiorum doloribus, oris ventriculi iecoris, ac earum quæ sunt circa vmbilicum partium, conflictantur, cruenta alui deiectione liberantur, secus autem, moriuntur.

295 Οἷσιν πόνοι ὑποχονδρίων, καρδίης, ἤπατος, π περὶ ὀμφαλὸν μερέων, αἵματος διαχωρήσαντος, σώζοντα μὴ διαχωρήσαντος δὲ ἀποθνήσκουσιν.

Vt non necesse est huiusmodi partium dolores cruenta egestione liberari, ita nimis temerè enunciatum est aluo cruenta non egerente mortem affuturam. Certum est tamen plurimi & synceri sanguinis interdum ex aluo egestionem, vniuersum corpus plærunque euacuare, haud secus quàm per hæmorrhoidas aut muliebre profluuium contingit, vt scribit Galen. libr. 2. & 5. de loc affect. eamque δυσεντερείαν αἱματηρὰν vocant medici. Alioqui sanguis extra vasa contentus putrescit, & in grumos coit, exitium que creat.

Præcordia non mollia, & facies bene habita, non nisi liberali sanguinis ex naribus profluuio, aut conuulsione, aut coxendicum dolore, solutionem accipiunt.

296 Οἷσιν ὑποχόνδρια μαλθακὰ, πρόσωπον ἐρρω μένον, οὐ λύονται χωρὶς αἵματος ῥύσιος ἐκ ῥινῶν πολλοῦ ἢ κατασμοῦ, ἢ ὀδύνης ἰσχίων.

Hic truncata videtur sententia & ex libro περὶ κεισίων & lib. 2. epidemiῶn. integra apponenda. ἐὰν αἱ φλέβες σφύζωσι καὶ τὸ πρόσωπ ἐρρωμένον ᾖ καὶ ὑποχόνδρια μὴ μαλθακὰ, ἀλλὰ ἐπῳδυνα, χρονίη ἡ νοῦσος, καὶ ἄνευ κατασμοῦ οὐ λύεται ἢ αἵματος πολλοῦ ἐκ τῆς ῥινέων ῥύσιος ἢ ὀδύνη ἰσχυρῆς. Et lib. 2. epid. * ἢν αἱ φλέβες σφύζωσιν ἐν τῇσι χερσὶ, καὶ τὸ πρόσωπον ἐρρωμένον, καὶ ὑποχόνδρια μὴ μαλθακὰ ᾖ, χρονίη ἡ νοῦσος ἔσῃ. ἄνευ κατα σμοῦ οὐ λύεται, ἢ αἵματος πολλοῦ ἐκ τῆς ῥινέων, ἢ ὀδύνης ἐς τὰ ἰσχία. Quibus etiam ferè respondet sent. 128. antea hoc præsagio commemorata. Nam quibus verbis hæc eadem sententia repetitur in fine libelli περὶ κεισίων, ea planè sunt depravata, vt scripsimus nostris in lib 2. epid. Comm. quibus iustissimis vindiciis huic sententiæ integritatem & explicationem asseruimus. Hic autem μὴ μαλθακὰ lego e lib. 2. epid. & lib. περὶ κεισίων, & sent. 128. antea hoc præsagio scripta, etsi μαλθακὰ retineri possunt, quòd scribatur in Prognost. π ὀλίγος ἀσιτίας ἄνω γιγνομένης, οἷόν τὸ ὑποχόνδριον μαλακόν τε καὶ ἀνώδυνον ὑπαρχῇ. Verùm ista potius de abscessibus ad aures quàm de sanguini profluuio accipienda videntur.

* *Sect. 6.*

Præcordiorum dolores in febre, ægro fari nequeunte, si absq; sudore soluantur, malum indicant. His ad coxendices dolores decumbunt.

297 Αἱ περὶς ὑποχόνδρια ἐν πυρετῷ ὀδύναι ἀναύδῳ, ἀνίδρωτι λυόμεναι, κακόν. τούτοισιν ἐς ἰσχία ἀλγήματα.

ἀναύδως in Prorrh. scribitur quod hic ἀναύδῳ. Galenus quoq; ἰδρῶτι μὴ λυόμεναι legit. Sed rectè cohærere potest ἀναύδως ἀνίδρωτι λυόμεναι, vt sit, ἀλόγως ἄνευ ἰδρῶτος λυόμεναι. Sic enim ἀνίδρωτι, τὸ ὡς ἐν ἰδρῶτι, ἢ ἄνευ τοῦ ἰδρώτου significare scribit Galen. Comment. 3. in Prorrh. ἀνίδρωτι igitur potiùs quàm ἀνίδρωτι, aut ἀνίδρωτι (quod habet exemplar Germanicum) legendum est. Et tamen non parum mihi suspecta est hæc prognosis, velut diminutè ex Prorrh. decerpta, & quæ hic paulò post integra repetatur.

298 Οἱ ἐν κοιλίῃ ἐν πυρετῷ παλμοὶ ἐκστάσιας ποιέουσιν. αἱμορροὴ δὲ φρικώδης.

Quæ contingunt in febre circa ventrem palpitationes, mentis emotiones adferunt. Quin & sanguinis ex naribus profluuium cum horroris sensu interdum accedit.

Prorrh. 144. aliter scribitur hæc sententia, & ὑποχονδρείη ἔντασις ὑπὸ μάκεος, ὀγκώδης, additur, vt præcordiorum tumorem cum inflammatione intelligas, atque illud Prognostici faciliùs quadret. ᾧ δὲ ἐν φρενῖτις μὲν ἐστὶν ἐν τῷ ὑποχονδρείῳ δίρυθρον σημαίνει, ἢ ἀναφορὴ σταίλῃ. Et certè ad institutum præcordiorum sermonem ista potiùs pertinebunt, aut paulò post ad ea quæ de ventre & vmbilico dicentur ableganda sunt. At sanè quidem si in hoc tumultuario centone ordinem requiras, haud aliter feceris quàm si cum ratione insanias. Hepatis igitur aut diaphragmatis, ac oris ventriculi inflammatio, ac mediorum & rectorum epigastrij musculorum, mentis alienationem aliquando adferre potest, interdumq; sanguinis ex naribus profluuium denunciare. Quo in naturæ conatu, sursum sublatis humoribus totum corpus concutitur, & horroris sensum inuehit. Quam in notionem ista vsurpari debent, αἱμορροὴ δὲ φρικώδης.

299 Αἱ ἐς ὑποχόνδρια ἐν πυρετῷ ὀδυναι ἀναίστυσαι, ἀνίδρωτοι λυόμεναι, κακοήθεες, τοιοῦσιν ἐς ἰχῶρα δήγματα. ἅμα πυρετῷ καυσώδει, κοιλίη καταῤῥαγεῖσα, ὀλέθριον.

Dolores in febre ad præcordia assilientes, sine sudore soluti, maligni sunt. In his dolores ad coxendices cum ardente febre, atq; aluus affatim erumpens, perniciem ostentant.

Ordinis ista perturbatio, & eorundem præpostera repetitio, tumultuariam operam indicat. Sententia autem integra legitur Prorrh. 92. Sed pro ἀναύδως quod superiore sententia retinebatur, hic ἀναίστυσαι legitur, quod de sursum remeantibus ac assilientibus doloribus dicitur Hippocrati in Progn. Præceptor Hollerius huiusmodi dolores palpitatorios ac subsultantes capit, παλμώδης vel σφυγμώδεις, vt inflammationis magnitudinem indicent.

300 Οἱ περὶ ὀμφαλὸν πόνοι παλμώδεες, ἔχουσι μέν τι ἀγνώμης τὴν διάφορον. περὶ κρίσιν δ' ὧν τοῖσι φλέγμα δύσις συχνὸν σιὼ πόνῳ διέρχεται.

Dolores circa vmbilicum cum palpitatione, mentis quidem alienatæ significationem quandam præbent. At iis sub iudicationem conferta & crebra pituita cum dolore prodit.

Scribitur hæc eadem sententia Prorr. 36. sed paulùm immutatis verbis. Illic enim πάλμα δύσις ξὺν πόνῳ διέρχεται legitur. Sed φλέγμα δύσις agnoscit Gal. Redundantibus enim crassioribus & frigidis succis, plurimi flatus in corpore subnascuntur, qui tandem naturæ robore euicti, iudicatoriè valde multam pituitam deponunt, cum singulari contensione & dolore. Pituita enim huiusmodi, siue vitrea (quam potius albumineam dixeris) siue salsa, intestinorum inuolucris retenta, eademq; peruadens, intensissimos dolores non sine contensione excitat, vt non malè ξὺν πόνῳ aut ξὺν πόνῳ legatur. Sic enim exponit Galenus διέρχεται δὲ αὐτοῖς κεπκοὶς φλέγμα συχνὸν κάτω μὲν πόνου, τοῖσιν μὴ τοιούτοις ἰχνηλατοῦσιν, οἷσπερ καὶ τὸν τεινεσμὸν ἔχει. Codices publicati φλέγμα δύσις legunt, pituitam condensam & coaceruatam intelligentes, quæ intestinorum ambitus peruadens, sua quantitate pungit & lancinat, singulareméque dolorem ciet.

301 Μετὰ κοιλίης ὑπόστασιν ὑποχόνδρια μετέωρα, κακόν. μάλιστα δὲ τοῖσι φθινώδεσι τῶν μακρῶν, ἢ οἷσι κοιλίαι ὑγραίνονται.

Ex alui suppressione sublata præcordia malum denunciant, præcipuè verò in his, qui ex longo interuallo contabescunt, & quibus alui humectantur.

Hic etiam κοιλίης ὑπόστασις accipienda vt priùs, vbi hæc eadem sententia * repetitur. Crebra autem huiusmodi sententiarum repetitio, scripti huius fidem eleuat, & ex plurimis scbediis aut tabellis excerptas huiusmodi prænotiones, in tumultuariam aut incompositam operam temerè congestas testatur.

* *Sentent.* 287.

302 Τοῖσιν ἀλυσμώδεσιν ἐν ὑποχονδρίῳ τὰ παρ' οὖς ἐπιφλέγματα κτείνει.

Anxietate vexatis præcordiis oborta ad aures tubercula mortem adferunt.

ἀλυσμώδεις ἐν ὑποχονδρίῳ vocat quibus præcordia exæstuant, anxietate aut angore premuntur, & ex feruēte intus acri materia magna corporis iactatione conflictantur. Quibus hæmorrhagiæ aut parotidum spes affulget potiùs quàm mortis metus. Quod scribit in Prorrh. ἐν ποσὶ ἀσθένεσιν ἀχυμίῃσι τὰ παρ' οὖς μάλιστα. Istud itaque nullam habet rectam circumscriptionem, & indefinitè traditum aliò transferendum, vt illud ἐν ὑποχονδρείῳ, ὑποχόνδριον σιὼ πόνῳ aut μετέωρον indicet, quemadmodum antea sent. 201. ex Prorrh. 157. est expressum. Hinc enim deduci videtur, vt ἀλυσμώδεσιν pro ἐπὶ εἱλεοῖσι δυσώδεσι scriptum sit. Aut certè cæteris additis expleri sententia poterit, & certior spes parotidum concipi, velut antea ex Prorrhet. descriptum est, ὑποχονδρείων σιωπῶσι μὴ κάματος ἀσώδεος, καὶ φαλαγκιῶν τὰ παρ' οὖς ἐπώρῃ. Neque tamen confestim præsens exitium minantur.

303 Τὰ ἐν κοιλίῃ σκληρύσματα μὴ πόνου, πυρετοῖσι φρικώδεσιν, ἀποσίτοισι σμικρὰ ἐφυγραινομένης, καθαρσιν δ' διδόντα, ἐς ἐμπύησιν ἥξει.

Alui durities cum dolore, in febribus horroris sensu insignibus, ac cibi fastidio laborantibus, nisi paulū humectata aluo purgationem faciat, ad suppurationem tendet.

τὰ σκληρύσματα μὴ πόνου vocat τὰ σκληρὰ ἐν ἐπώδυνα οἰδήματα, nempe inflammationes ipsas, quibus τὰ μαλθακὰ ἐν ἀώδυνα in Prognostico opponuntur. Horum ergo tumorum suppurationem, etsi tardiùs in ventre quàm in præcordiis contingit, hęc prognosis edocet. Dicuntur autem πυρετοῖ φρικώδεες Galeno Comm. 1. in lib. 1. epid. ὅταν τὸ μίσγει πλῆσιν ἡ ἀναβάσεως τε καὶ ὑπόδυσεως κωλυσίν τε παροξυσμοῦ, ἀφρίκωμα γίνονται τοῖς τοιούτοις. Quæ vt sunt tabis comites, ita & sæpius suppurationum significationes edunt. Dixit autem καθαρσιν οὐ δίπτα populari more, quod significat ἀφόδευμα. Nisi enim purgatione concedant humores, aut alui fluxu dissipentur, aut alioqui resoluantur, non subsidebit tumor, ideoq; spatio temporis mutationem secundum qualitatem molietur, ac puris collectionem (si vires ferunt) faciet, vt scribit Gal. Comm. 1. in Prognost. Hæc eadem sententia in fine huius Præsagij repetitur, vbi ἐφυγραινομένης ἐς καθαρσιν κοιλίης, meliore notione scribitur.

304 Ὑπὲρ ὀμφαλὸν πόνος, ἢ ὀσφύος δήγμα, φάρμακα μὴ λυόμενα, ἐς ὑδρωπικοὺς ξηρὸν ἀποτελευτᾷ.

Supra vmbilicum labor ac lumborum dolor, qui remediis non cedit, in hydropem siccum desinit.

Placitum est 11. lib. 4. aphorismorum paulo aliter & meliore notione scriptum. Illic enim flatuum causam addidit, vbi circa vmbilicum intestina torquentur, (στρόφους Græci nominant) ac lumborum dolor est, qui neq; medicamentis, neq; aliis remediis cedit. Iam neq; à solo medicamento purgante soluitur, sed interdum alia præsidia medico admouenda sunt, & quandoq; lumborum dolor aluo humescente dissoluitur, aut flatus erumpit, & vrinæ multitudo subit, vt scribitur aphoris. 73. lib. 4. ** Celsus quoque aphorismum illum exprimens, vbi ea neque tempore, neque remediis soluuntur, dixit, & coxarum dolores, pro lumbis, suo more posuit.

** *Cap. 7. lib. 2.*

305 Τὰ δὲ ὀσφύος δήγματα χρονιώτερα, πυρετῷ παροξυνόμενα, τεταρταίῳ ἢ τριταίῳ τὰ δεινώδεα αἵματα ἀφαιρέει.

Diuturni lumborum dolores, qui cum febre ad tertianæ naturam propiùs accedente ingraueſcunt, sanguinis grumosi secessuri spem faciunt.

Ex obseruatione natum est præsagium. Sanguinis grumus humoris extra venas & propria conceptacula effusi alienam sedem indicat. Neq; tamen necesse est hunc per aluum effundi, etsi plærunq; lumborum dolores alui effusione deturbantur. Nam quod experientia constat & in plurimis est obseruatum, diuturni huiusmodi lumborum dolores sanguinis grumos per vrinas effuderunt, quibusdam antea interuallis & frequenter, idque sine ordine febre cum rigore inuadente & sæpiùs repetente. Febris autem huiusmodi crebrò & cum rigore repetens, tertianæ naturam ferè referre videtur ac internæ suppurationis comes est, aut humorum acrimoniam & putrilaginem suspectam facit, quæ iam prope vasorum tunicas arrodit. Sanguinis igitur per aluum aut vrinas erupturi spes esse potest, cùm διαχώρησις excretionem, aut ἔκκρισιν quamcunq;, aut vacuationem significet, & de omni humore quacunq; corporis parte prodeat, dicatur, vt patet ex aph. 18. lib. 2. Alioqui ad dysenteriam cruentam, quam αἱματηρὰν vocat Galenus, istud referri poterit, qua cõstat plærunq; lumborum dolores velut materiæ depositione solui. Potest quoq; sanguis iste in hæmorrhoidas depositus, lumborum dolores alleuare. Sed tunc nec febris cum rigore subinde repetens affligit, quam necesse est putrilaginem quandam intus conceptam comitari. A B

Lumborum dolores sanguinis profluuiũ excitant.

305 Τὰ ἐν ὀσφύι ἀχήματα, αἱμορροϊκά.

Infida sunt hæmorrhagiæ signa lumborum dolores, nec ab Hippocr. in Prog. aut lib. 1. epid. enumerata, etsi Prorrh. 146. in diuersi generis signorum concursione, non nisi ambiguè adscribuntur, his verbis: τύξις τισὶ ὀσφύος, ἀχήματα ἐν τύξισιν αἱμορραγικά. Quin & muliebre sanguinis profluuium ex lumborum dolore significari potest, præsertim si ad spinam calor sentiatur, aut etiam materia illa in vasis ebullions, per aluum secedere, ac in intestinorum difficultatem erumpere potest, (vt scribitur Prorrh. 143.) aut verò per hæmorrhoidas purgatio significari, vt Prorrh. 130. quod paulò post hîc quoq; repetetur.

Ex lumborum dolore liberales sunt & largæ sanguinis fluxiones.

307 Αἱ ἐξ ὀσφύος ἀχήματος αἱμόρροιαι, λαδραι.

Ampla sunt & insignia quæ spinam & lumbos perceptant vasa, ideoque ebullientem magnam materiæ copiam liberaliter profundunt & deturbant. C

Quibus lumborum dolor in caput recursat, & manus torpore affectæ, ac oris ventriculi dolorem sentiunt, aut aurium sonitus, ij liberaliter sanguinẽ profundunt. Sed & his aluus effunditur, & mentis perturbatione, vt plurimum, tentantur.

308 Οἷσιν ἐξ ὀσφύος ἀχήματος ἀναδρομὴ ἐς κεφαλήν, καὶ χεῖρες ναρκώδεες, καὶ καρδιαλγικὰ, καὶ ἠχώδεα, αἱμορραγικὰ λάδρως, καὶ κοιλίαι καταῤῥήγνυνται) τούτοισι, καὶ γνώμαι παραχώδεες θέπιπολύ.

Prorrh. 139. repetitur hoc præsagium iisdem penè verbis, nisi quòd hîc ἠχώδεα scribitur in Prorrh. ἰχωρώδεες, nec nisi ambigua scriptura, cùm Galenus testetur in quibusdam exemplaribus χολώδεας scribi. Certum tamen est aurium sonitus ad profluuij sanguinis prædictionem magis accedere, pro reptantis sursum materiæ momento. Atque ideo ἠχώδεες legendum esse in Prorrh. vt sint quibus aures sonant & tinniunt. Hîc vero γνῶμαι παραχώδεες dicuntur, sed in Prorrh. παραχώδεες, idq; sine addito, quod etiam mentem perturbatam denotat. D

Quæ ex dorsi dolore initia ducunt ægritudines, difficiles.

309 Αἱ ἐκ νώτου ἀχήματος ἀῤῥωστίης ἀρχαὶ, δύσκολοι.

Dorsi dolor propter spinalis medullæ naturam & consensionem facilè per neruos cerebro communicat, ac etiam propter posteriorum partium mollitiem ac frigiditatem, facile alteratio sentitur ad lumbos & dorsum. Hinc est quod morborum principia cum rigore ferè ex lumbis & dorso initia ducant, vt patet ex aph. 69. lib. 5. & aph. 15. sect. 3. lib. 6. epid. Ex spinalis etiam medullæ affectibus, interdum partium resolutiones, aut stupores sequuntur, interdum etiam tuberculorum durorum (vt loquitur Hippocrates *) exortus. Quorum omnium molesta est & difficilis solutio, δύσκολον autem vt aliàs, graue & molestum significat, & de morbo qui non facile soluatur dicitur, nec alioqui periculoso aut lethali.

* *Lib. de art.*

In intenso lumborum dolore & alui subductione largiore, sumpto veratro, spumosorum crebra vomitio prodest.

310 Ἐν ὀσφύος ἀχήματι ἰσχνῷ, καὶ ὑποφορῇ πλέονι, ἀπ' ἐλλεβόρου ἐμέσαι ἀφρώδεα, συχνὰ, ὠφελῇ.

Lumborum dolor alui subductione creberrimè sedatur, sed longum alui profluuium vomitus sæpe compescit & morbum soluit, aphor. 15. lib. 6.

Spinæ peruersionem & spirandi difficultatem sanguinis fluxus liberat.

311 Ῥάχιος διαστροφὴν καὶ δύσπνοιαν, αἵματος ῥύσις λύῃ.

διάστροφη species est laxationis, qua non solum articulus, sed & ea quæ articulos connectunt neruosa corpora leuiter deprauantur & sede sua dimouentur. Quin & διεστραμμένα dicuntur quæcunque peruertuntur, & vitiato naturali ordine, præposterum aut peruersum occupant, vt ne id solis articulis attribuas, vt videre est apud Gal. initio Com. 3. εἰς τὸ κατ' ἰητρεῖον. Eam autem spinæ peruersionem, quæ ex inflammatione orta est, sanguinis profluuium iuuare potest, & ex qua spiritalium partium compressione, spirandi difficultas pendet.

Dolentibus lumbis si oris ventriculi dolor accesserit, futuræ per hæmorrhoidas vacuationis signum est, aut etiam eam præcessisse significat.

312 Ἐν ὀσφύϊ ἐπωδυνίῃ καρδιαλγικὰ προσπεσόντα σημεῖα αἱμορροΐδων, ἢ καὶ προσεγγυμνάζα.

Instantis aut etiam prægressæ & futuræ per hæmorrhoidas purgationis sunt hæc symptomata, lumborũ diuturnus dolor ac oris ventriculi, vt explicat Galenus ad Prorrh. 130. quod his iisdem verbis repetitur. Exemplaria verò paulisper variant, quædam enim σημεῖα αἱμορροΐδων ἢ legunt, alia σημεῖα αἱμορροΐδων, ἢ καὶ προσεγγυμνάζα, habent. Hæc enim distinctio potior est, etsi in impressis codicibus aliter distinguitur.

Quæ ex lumbis in ceruicem & caput redundantia leuis syderationis more resolutionis sensum inducunt, conuulsionem ac mentis emotionẽ minantur. Videndumq; est num talia conuulsionibus soluantur, aut in huiusmodi habentibus alui malè habeant, atq; eadem diutius perseuerent.

313 Τὰ ἐξ ὀσφύος ἐς τράχηλον καὶ κεφαλὴν ἀναδιδόντα, παλλόμενα παραπληκτικὸν ἔσπον, ἀποσμώδεα, παραφρονικά. ἆρα καὶ λύεται τὰ τοιαῦτα ἀποσμοῖσιν; ἢ τῶν τοιούτων χειλίαι νοσέουσι μετὰ τῶν αὐτὰ ἐόντων.

Eadem ferè repetuntur Prorrh. 118. nisi quod istius præsagij extremum aliter legitur. In Prorrh. enim ἐκ τῶν τοιούτων ποικίλως διαφορέονται, καὶ ἐξ᾽ ὧν αὐτῶν ἐόντες, scribitur. Ex quibus variè morbum trahere, qui huiusmodi casibus conflictantur, eademq; diutius perseuerare significatur, eamq; explicationem exemplo amplificat Galenus. Fieri quinetiam potest vt talia per aluum deturbentur naturæ robore, atque iisdem perseuerantibus & diutius trahentibus, tam varia malorum congeries dissoluatur.

Ex recursatione doloris in lumbis, oculorum peruersio aut distortio, mala est.

314 Ἐξ ὀσφύος ἀναδρομῆς πόνος, ὀφθαλμῶν ἴλλωσις κακόν.

Scribitur Prorrh. 69. hoc præsagium iisdem verbis, & à Galeno quadantenus fugillatur Comm. in ægr. 11. lib. 3. epid. Quid autem sit ἴλλωσις ὀφθαλμῶν scripsimus in lib. 3. Epid. & aliàs pluribus huius vocis notatio explicata est. Vitium autem est in publicatis codicibus, qui legunt ἐξ ὀσφύος ἀναδρομὴ πόνος, pro ἐξ ὀσφύος ἀναδρομῆς πόνος. Sic enim in Prorrhetico legitur, vbi πόνος omittitur.

315 Πόνος

A 315 Πόνος ἐς στῆθος ἱδρυθεὶς νωθρότητι, κακὸν ἐπὶ πυρετῷ. οὗτοι ὀξέως ἀπόλλυνται.

Dolor in pectore fixus cum torpore, subortæ febri malum indicat, iisque celeriter mortem oppetunt.

Paulò aliter effertur Prorrh.70. hæc sententia. νωθρότης autem vt magnam cerebri noxiam atque extremam corporis refrigerationem, facultatumq; omnium prostrationem indicat, ita non temerè morbis acutis aut febribus succedit, vniuersim; est enim cruciatio, νωθρότης ἐν ὀξέσι κακόν. Atque huius sententiæ sensus est, vt subortæ febre perniciem indicet, patúmque refert an hoc modo intelligas, an verò subortæ febre celeriter intereant, quæ est Prorrhetici intelligentia.

316 Ἐξ ὀσφύος ἀγήματος ἀναδρομαὶ ἐς καρδίην πυρετώδεες, φρικώδεες, ἀνεμέοντες λεπτά, ὑδατώδεα, B προνεχθέντες, ἄφωνοι, ἐμέσαντες μέλανα τελευτῶσι.

Lumborum dolores ad os ventriculi recursantes; cum febre, horrore, si tenuia & aquosa vomitione reiecerint, delirarint, voce defecti sint, ij post nigrorum vomitionem moriuntur.

Repetitur hæc sententia Prorrh.83. atque hic melius quàm illic scribitur, vt ex Gal. Comment. satis apparet.

317 Τὰ κατ' ὀσφὺν καὶ τὸ λεπτὸν ἔγκοιλα ἀγήματα, καὶ πρὸς ὑποχόνδρια πόνοι, ἀπόσιτοι ἅμα πυρετῷ. τούτοισιν ἐς κεφαλὴν ἀγήμα σιώπιον ἤξειν, κτείνει ὀξέως ξηρὸν ἄσημόδεα.

Lumborum ac tenuioris intestini diuturni dolores, & circum præcordia labores, in ægris vna cum febre cibum fastidientibus, eos dolor intensus ad caput progressus, non sine conuulsionis specie celeriter interficit.

Prorrhetic.100. aliter paulò scribitur hæc sententia, quæ hîc nonnihil diuersam habet notionem, & tamen à Galeno agnoscitur.

C 318 Οἵοισιν ὀσφὺς ἄγημα, οὗτοι κακοί. ἆρα τούτοισι θρυμώδεα γίγνεται καὶ φωϊδες ἐν ῥίγει;

Qui lumborum dolore conflictantur, ij malè habent. Num his tremores fiunt, & maculæ rubentes quales in tibiis, cum rigore?

Circumscriptione indiget hæc sententia, alioqui temerè valde pronunciata. Neque enim quiuis lumborum dolor perniciem aut tremores adfert. Rectiùs igitur ad Prorrhet.42. referatur, vnde & apertissimè deducta videtur & diminutè ac vitiosè exscripta. Lumborum namque dolor si diuturnus est cum æstu implacido & tenui sudore circa caput & thoracem oborto, perniciem affert. Quòd si spinalis medulla quæ est ad lumbos, noxiam senserit, neruorum affectum atque inde tremorem consequi consentaneum est, & vocem tremulam affecto neruorum genere fieri, velut in rigore conspicuè tremula cernitur. Sic enim ex Prorrh. constans & integer sensus erit, vt & lectio, si scribatur: ἠρωϊκῶς ἐν ῥίγει. Cuius quidem lectionis vestigia, quamuis lubrica, in Asulano codice remanent. Etsi enim vitiosa est lectio & asterisco notata [ἠρωϊκῶς ἐν ῥίγει] ex ea tamen ideam veluti genuinam eruas licet. D Quod si φωϊδες retineatur (quod faciunt omnes interpretes ex codicum consensu) eas ex vitioso humore aut feruentibus succis sub cute aut in aliqua parte reflitantibus & per rigorem impulsis excitari par est. Id autem rari est exempli, & ex vnius aut alterius obseruatione ad prædictionem traductum. Sunt autem φωϊδες Galeno in Exegesi, φαύσιγγες, οἱ διὰ τὰ πυρὸς ἐν τῇ κνήμῃ ἐπανισταμένοι κύκλοι ἐρυθροί, maculæ aut circuli rubentes qui ex ignis vicinia in tibiis oriuntur. Hesychio etiam φωϊδες· τὰ ὑπὸ πυρὸς, ἐν σώματι ἰόμενα ἐκ φυσήματος, ἢ φλυκτίναι significant: φωϊδες Erotiano exponuntur τὰ ἐκ πυρὸς ἰούμενα, μάλιστα ὅταν ἐκ ψύχους ἐν τῷ πυρὶ καθίσωσι σφογγύλα ὑπηλώματα, quædam ex igne contracta incendia, præcipuè vbi ex frigore ad ignem propiùs accedatur. E quo dictionem Diocles Carystius ἀπὸ τῆς φωτὸς ἢ ἐρεύθους deriuari scribit. Sunt qui etiam παῖς φλυκτίδας pustulas significare putent. φώδων meminit in Pluto Aristophanes, vbi Scholiastes φλυκτίναις explicat. Apollodorus φωϊδας τὰ ἐκ πυρὸς ἐρυθήματα καὶ ὑπαύσματα esse scribit.

E 319 Ἀρα τοῖς ὀσφυαγικοῖσιν, ἀσώδεσιν, ἀνεμέτοισιν, ὀλίγα φρενῶν παραφρουσιν, ἐλπὶς μέλανα διελθεῖν;

Considerandum est in lumborum dolore conflictatis & anxietate citra vomitum, & paulisper ferociter desipientibus ægris, num nigra per secessum proditura sint.

Hic symptomatum concursus repetitur Prorrh.85. ideóque hæc sententia nobis à superiore distinguitur, quòd per se sententiam faciat, & parum cum priore conueniat. Videtur autem esse materiæ copia grauantis aut in venis turgentis symptomata, vnde & lumborum dolor, anxietas, cibi fastidium, & nausea sine vomitione originem ducunt. Possunt quoque isti internum incendium, aut alicuius visceris phlegmonem consequi.

320 Ὀσφύος πόνος καρδιαλγικῷ, μὴ ἀναγρέμψιος βιαίης, ἔχει τι ἀσημώδες.

Lumborum & oris ventriculi dolor cum forti screatione, conuulsionem quodammodo suspectam facit.

Capitis dolor additur Prorrh.106. vnde huc traducta videtur hæc sententia.

321 Ὑπάφωνον ἅμα κρίσει ῥῖγος.

Subabsurdus est qui cum iudicatione rigor fit.

Vitiosa sunt hic omnia exemplaria, quod etiam Aldinus codex asterisco notatus satis indicat. Quare & ex Prorrh.107. (quod ex Galeni Commentario in contextum reposuimus) transcribenda hæc sententia venit, atque ita legenda, ὑπάφωνον ἅμα κρίσει ῥῖγος, vt suspectus ac subabsurdus sit rigor naturæque munia atque totam κρίσεως OEconomiam interturbans, qui vacuationibus criticis intermiscetur, easque distinet potiùs & moratur quàm promoueat. Etenim legibus naturæ consentaneum est, vt vacuationes criticas rigor præcedat, non comitetur aut subsequatur. Galenus in Prorrhetico ὑπόδοξον ex codicum varietate agnoscit, quod est Cornarij interpretatione approbatum, eaque etiam notione ὑπόδεινον hîc quædam exemplaria legunt, vt aliquatenus horrendus sit rigor cum iudicatione coniunctus.

322 Ὀσφύος ἄγημα, αὐτόθεν παραφάσιος πυκνὰ ὑποφοιτέον, κακοήθεος ἀρρωστίης σημεῖον.

Lumborum dolor absque causa manifesta crebro inuadens, morbi malignitatem indicat.

Lumborum multæ cùm sint partes, cuiusnam partis dolorem significet non satis est expressum, atque adeò indistinctè admodum pronunciatum est præsagium. Vero tamen est simile trahentes & diuturnos lumborum dolores, si nullam manifestam occasionem prodant, ac crebrò repetant, occultam aliquam perniciem præ se ferre. Frequens enim recursus maligni & pertinacis morbi iudex est. πυκνὰ ὑποφοιτέον eadem phrasi (vt supra *) effertur.

* *Sect.* 286.

323 Ὀσφύος ἄγημα μὴ κάματος ἀσώδεος, πονηρόν.

Lumborum dolor cum æstu implacido & anxio, malum significat.

Apparet ex Prorrh.42. decerptum esse hoc præsagium, ideóque μὴ κάματος melius legitur, etsi μὴ κάματος habent exemplaria quædam, quæ secutus est Cornarius.

324 Ὀσφύος σιώλωσις ἐκ γυναικείων ὠλήθους, ἐκπυητικόν. καὶ τὰ ποικίλως ἰόντα, γλίσχρα, δυσώδεα, πνιγώδεα ἐπὶ τοῖσι παραφρυθμοῖσιν, ἐκπυητικόν.

Lumborum contensio ex mensium copia suppurationem fore indicat. Quin & variè prodeuntia, glutinosa, graueolentia, strangulatum cum antea commemoratis inducentia suppurationem denunciant.

Fortassis verò & tales aliquantum delirare contingit. εἰμὴ ἄρ' ἐς παραφροσύνην τι ἔρχεται τοιοῦτος. A

Ex suppressa muliebrium abundantia inflammationem subnasci, indéque suppurationem fore docet disertis verbis Hippocrates lib.1. περὶ γυναικ. & Gal.Comm.in aph.57. lib.5. Quin & male habiti menses grauedolentes & fœtidi permixta humorum acrimonia & corruptela, vterum interdum lacerant & pus deducunt. Cui rei adhibenda maxima cura est, & vt scribit Hippocrates lib. 1. περὶ γυναικ. χρὴ τοῦ μὴ μελίτιον ἀτρεκέως πεπέσσειν ἐλκέων ἦν ἐν τῇσι μήτρῃσιν. ἅτε γὰρ ἐν ὑπτιοῦ ἐόντα καὶ εὐεπιθυμίῃ, καὶ νεφρῶσι τὰ κοιλίης. Remorari quoque menses, aut crassiores, aut glutinosiores, aut etiam ex morbo, aut obuoluto & conniuente vteri osculo, strangulatum, febres, & interdum deliria conuehunt, grauioréque multò nonnunquam casus, quorum mentionem facit Hippocr. libr.1. περὶ γυναικ. φυσ.

Qui lumborum & lateris dolore absque vlla occasione tentantur, ij in morbum regium incidunt. 325 Οἷσιν ὀσφὺς ἄλγημα καὶ πλευρὴ αὐθωρὸν φαίνοιτο, ἰκτερικοὶ γίνονται. B

In ictericis iam diu confirmatis & morbum trahentibus, lumborum & lateris dolor plurimùm fatigat, idque vbi induruit hypochondrium aut viscus aliquod, aut inflammatione vexatur hepar. Alioqui lateris & lumborum dolor parum ad ictericum denunciandum conferunt, & signa sunt ἐπισχυῆ, indistinctumq; pronunciatum faciunt.

Ex sanguinis eruptionibus vehementes die iudicatorio obuenientes perfrictiones, pessimæ. 326 Αἱ ἐν κρισίμοισιν ἐκ τῶν αἱμορραγιῶν παρυφύξιες νεαιτικαὶ, κάκιστα. C

Vehementes totius corporis perfrictiones diebus iudicatoriis ex hæmorrhagia obuenientes, tantùm non naturam leuant, vt morbum recrudescere & nouas saburras inferas significent, ideoque damno sunt. Aliter paulò scripta est hæc sententia Prorrh.134. vbi vehementes sanguinis eruptiones cum perfrictionibus iudicatoriis sugillantur, & aliam agnoscit lectionem Galenus, iudicatorias totius corporis perfrictiones, vehementes sanguinis eruptiones sistere & remorari. Quam notionem etiam amplectuntur exemplaria quædam manuscripta. κράπσαι pro κάκισαι legunt, nisi quòd perfrictionibus vehementiam, non sanguinis eruptionibus attribuit.

Sanguinis ex parte aduersa profluuium, malum est, velut si in lienis tumore ex dextra nare effluat. Et circa præcordia idem spectari oportere existimandum est. 327 Τὸ ἀνάπαλιν αἱμορραγέον, πονηρὸν, οἷόν ὅτι σπληνὶ μεγάλῳ ἐκ τῶν δεξιῶν. καὶ περὶ φρένα ὡσαύτως. D

Celebratissima est hæc sententia & ex media Hippocratis OEconomia petita, & in humorum transmutatione & effluxibus insigniter decantata. In naturæ namque motibus semper spectandam esse εὐθυωρίαν, directionem, rectum partis situm, & τὸ κατ' ἴξιν, vbique docet Hippocrates, veluti ea quæ ex opposito & aduersa parte fiunt, perpetuò damnantur. Sic in sanguinis profluuio τὸ ἀνάπαλιν αἱμορραγέον vitiosum esse docet Hippocrates, & in abscessuum doctrina τὸ ὑπὸ ταὐτὰ ῥέπον lib.2. epid. Ad hunc verò locum explicandum plurimùm facit quod scribit lib.2.& 6.epid. κατ' ἴξιν δὲ πλευρὴ ἔκτασις εὐρυώδης, καὶ ἐκτάσιος ἐπιχρόνιος, καὶ σπληνὸς ἔκπυσις ἐκ ῥινὸς ῥύσις. Quod autem hæc sententia repetatur Prorrh.125. hic eam ex melioribus codicibus distinximus, etsi quædam exemplaria superiori connectant. Huius etiam pronunciati meminit Galenus Comment.1.in Prognost. & Comment.ad aphoris.21. lib. primi.

Qui ex vulnere subinde rigentes sanguinem profundunt, ij malignè habent, ac inter loquendum de repente moriuntur. 328 Τὰ αἱμορραγεῦντα, ὑπορριγεῦντα τρώματα, κακοήθεα, ἀφαλεγέμενοι λαθραίως τελευτῶσι.

Prorrh.128. ex quo translata videtur hæc sententia, pro ὑπορριγεῦντα ἐπιῤῥοιοῦντα legitur, eamque lectionem agnoscit Galenus.

Quibus quinto die liberales sanguinis profusiones contingunt, & sexto nouo oborto rigore corripiuntur, septimo perfrictionibus tentati celeriter recalescunt, iis alui malè afficiuntur. 329 Τὰ πεμπαῖα αἱμορραγεῦντα λάβρως, ἕκτῃ ἐπιῤῥιγώσαντα, ἑβδόμῃ παρυφυξάντα, ἀναθερμαίνοντα ὀξέως, τούτοισι κοιλίαι πονηρεύονται. E

Liberalis sanguinis ex naribus profusio quinto die contingens, interdum illustrem habet iudicationis prærogatiuam, vt lib.1. epid.in Metone, interdum verò paruam, vt inter morbi initia, præsertim verò si rigor sexto die, aut perfrictiones septimo, cum febris reuocatione, velut malorum cumulus, succedant. ἀναθερμαίνειν enim Galeno τὸ αὖθις πυρέττειν significat, & οἱ ἐκ παρυφύξεως ἀναθερμαινόμενοι damnantur in Prorrhetico. In naturæ motibus ritè procedentibus rigor hæmorrhagiam præcedit, & tunc totum conatum ad totius corporis expurgationem intendit. Est interdum vbi sanguinis largam fluxionem rigor sequitur, eamq; sistit, vt scribitur in Prorrh. οἷσιν ἐξ ἀρχῆς αἱμορραγίαι λαύρας ῥίγος ἴσχει ῥύσιν. Sed vbi sanguinis profluuio succedunt rigores, diuturni sunt & maligni, vt scribitur in Prorrh. ἐξ αἱμορραγίας ῥίγεα μακρά, aut (vt alij scribunt) πονηρά. πονηρέειν autem κοιλίαι de alui vitiis & affectionibus intelligitur Galeno, quæ ad caloris natiui imbecillitatem succedunt, & ὀξυχειρίειν aut καταῤῥιγοῦν significat.

A sanguinis eruptione nigrorum per aluum egestio malo est. Quin & prærubræ ac æruginosæ deiectiones damno sunt. Quibus eiusmodi sanguinis eruptiones quarto die contingunt, tandem sopore & conuulsione conflictati moriuntur, prægressis nigris deiectionibus & ventre in tumorem sublato. 330 Μετ' αἱμορραγίην μελαίνων διαχώρησις, κακόν. πονηρὸν δὲ καὶ τὰ ἐξερυθρα ἰώδεα. τεταρταίοισιν αἱ τοιαῦται αἱμορραγίαι, κωματώδεες ἐκ τοιούτων ἀναθέντες θνήσκουσι, μελαίνων προδιελθόντων, καὶ κοιλίης ἐπαρθείσης.

Scriptum est hoc præsagium Prorrh.127. paulo tamen aliter, ibique est à Gal. explicatum. De nigris autem deiectionibus habes Hippocratis & Gal. sententiam aph.21.& 23. lib.4.

In præcipiti malo quæ post sanguinis eruptiones & nigrorum per aluum refusiones surditas obuenit, malum denunciat. In his sanguinis egestio perniciem affert, surditas autem soluit. 331 Μετ' αἱμορροΐας καὶ μελαίνων διαχωρήσιας ἐν ὀξέϊ κώφωσις, κακόν. αἵματος διαχώρησις τούτοισιν ὀλέθριον. κώφωσις δὲ λύει.

Repetitur hæc sententia Prorrh.129. paulò tamen immutato sensu. Illic enim in sanguinis eruptione parcitatem damnat, & surditatem discuti sanguinis per aluum egestione scribit. Hîc verò surditas huiusmodi sanguinis egestionem soluit, ex aphorism. 28. libri quarti.

Quibus sanguinis eruptiones diu perseuerant, in iis temporis progressu aluus malè afficitur, nisi vrina concocta prodierit. Ac fortassis tale aliquid diluta vrina denunciat. 332 Οἷσιν αἱμορραγίαι πλείους, παρεόντος χρόνου κοιλίαι πονηρεύονται, ἢν μὴ οὖρον πέπον ἔλθῃ. ἀραῖόν τι ὑδατῶδες οὖρον τοιοῦτον σημαίνει. I

Iisdem verbis repetitur hæc sententia Prorrh.133. & aliis verbis effertur aphorism.27.lib.4. quem antea expressit hoc præsagium sent.154. Non necesse tamen est post sanguinis eruptiones aluum semper effundi, cùm ex hæmorrhagia interdum resiccetur, &

ἐξ αἱ-

ἐξ αἱμορραγίας ὑπόκωφος γαστὴρ notetur in Prorrh. Sed quòd spiritu cum sanguine exhausto, calorem natiuum languere plærumque accidat, vnde & concoctiones deficere, cæteráque naturæ munia ignaua esse contingat, ac vrinas dilutas & aquosas velut caloris imbecilli indices prodire. Ac sanè superfluum videretur huius præsagij extremum membrum ex Prorrh.132. tot inflatam, nisi ex manuscriptis exemplaribus in Prorrh. adscriberetur,& à Galen.in Commentario subindicaretur, vt nostris in Prorrh. Scholiis testati sumus.

333 Οἷσιν ὑπὸ αἱμορραγίη λάβρα πυκνὴ ὑγρὴ μελάνων συχνὴ διαχώρησις, ὑποστάσης ἢ αἱμόῤῥοοι, οὗτοι κοιλίης ὀδυνώδεες, ἅμα δὲ ἴσι φύσησιν βύθιοι. ἄῤῥωστοι δὲ ἐφιδρῶσι πολλοῖσι ψυχροῖσι; ὃ δὲ ἀνατεταραγμένον οὖρον ἐν τούτοισιν οὐ πονηρόν, οὐδὲ ὃ ἐφιζάνον γυναικός. ὑπὸ πολὺ ἢ οὗτοι ὑδατώδεα οὐρέουσιν.

Quibus ex larga & frequenti sanguinis eruptione, copiosa fit nigrorum deiectio, cum alui vero suppressione sanguinem profundunt, iis aluus dolore conflictatur, vnà autem cum quibusdam flatibus tolerabilius ferunt. Ac fortè hi copiosis, frigidis & tenuibus sudoribus diffluunt. In his returbata vrina mala non est, neque quod in ea insidet genitali semini simile. Vt plurimùm autem hi dilutas vrinas reddunt.

Repetitur hoc præsagium Prorrh.140. Ac neque hoc loco magis reputauit variam signorum vim hic author & efficaciam, sed indistinctum præsagium effecit, paulùm variata dictione. Quod autem hic legitur, ἅμα ἢ τῇσι φύσῃσιν εὔοσμοι in Prorrhetico melius scribit, ἅμα δέ πῃσι ἐμφυσῶσι εὔοσμοι. Vnde etiam probatur manu scripti exemplaris lectio quæ habet, ἅμα ἢ τῇσι ῥύσεσιν. inde enim deducta videtur. Sed nos ἅμα δέ πῃσι legimus.

334 Οἷσιν ἐκ ῥινῶν ὑπὸ καφώσει ἢ νωθρώτητι μικρὰ ἀποσάζει, ἔχει τι δύσκηλον, ἔμετος τούτοισι συμφέρει καὶ κοιλίης ταραχή.

Quibus cum surditate & torpore paucus è naribus sanguis stillat, nonnihil molestiæ exhibet, iis vomitus & alui perturbatio confert.

Præsagium est Prorrh.141. " hic repetitum & iam antea expressum, vbi neque pro dignitate ἀπόταξις satis reputatur cum non in leuibus malis apud Hippocratem reponatur. Vomitus autem & alui perturbatio, etli humorum transpositione & vacuatione iuuare possunt, distinctione tamen indigent, quam ex Galeno haurias licet.

" *Sent.*208.

335 Αἱ ἐν ἀρχῇσι μεγάλαι αἱμορραγίαι τοῦ ἀνακομιδῇ κοιλίας καταψύχουσι.

Quæ magnæ sunt in principiis sanguinis eruptiones, dum ægri vires recolligunt, aluos effundunt.

Neque solum morborum ini ï s istud contingit, sed quandocumque aut vndecunque largæ sanguinis effluxiones fiant, vt antea sent.154.& 332. ex aphorismis scriptum est.

336 Τὰ ἐκ ῥινῶν λάβρα βίη ἀποληφθέντα, ἔστιν ὅτε ἀσμὸν ὑπαγαγεῖν, φλεβοτομίη λύει.

Largæ sanguinis ex naribus eruptiones per vim suppressæ interdum conuulsiones accersunt, vnde liberat venæ sectio.

Aliter effertur hæc sententia Prorrh.145. atque vtraque lectio vera est. Vehementes enim, multæ ac liberales sanguinis è naribus eruptiones, promptè ad conuulsiones deducunt. Aut quæ per vim sistuntur largæ sanguinis eruptiones, hoc est, fronti, ceruici, aut capiti adhibita nimia refrigerantium remediorum copia (quod interdum fieri solet, conuulsionibus viam aperiunt. Quæ Galeni explicatio hanc lectionem, quæ βίῃ ἀποληφθέντα habet, magis probat. Quomodo autem venæ sectio remedium afferat, à Galeno petendum est.

337 Αἱ ἐνδεκαταῖαι καταξίες, δύσκηλοι, ἀγλῶσσί τε καὶ ὅσαι ὑποστάξῃ, καὶ ἢν ὑποστάξῃ.

Sanguinis è naribus stillationes quæ vndecimo die contingunt, molestiam afferunt, tum vero præsertim si bis sanguis stillarit, aut rursus nares stillare cœperint.

Prorrh.148. aliter scribitur hoc præsagium. Verum in vniuersum in Hippocratis doctrina sanguinis stillationes (quod antea scriptimus) multis decretis configuntur, non ex modò quæ vndecimo die contingunt, id tamen præsertim si diebus criticis apparent. Quòd si diebus indicibus stillare nares cœperint, ac postea diebus iudicatoriis stillatio repetierit, inter pessima signa, non δύσκολα tantum reponendum, cùm fractum & irritum naturæ conatum significet. Idque videtur esse ὑπόταξις Hippocrati. In Prorrhetico codices Regij manuscripti huius præsagij lectionem propiùs assequuntur, cum καὶ ἢν ὑποστάξῃ legunt. Hic vero vtraque lectio, tum manuscriptorum tum etiam publicatorum exemplarium appenditer, vt facile appareat alteram ab aliquo margini ascriptam in contextum irrupisse, atque pro ἢν ὑποστάξῃ, καὶ δὶς ὑποστάξῃ appositum fuisse. Atque certè parum referre videtur, an ἢ ἢν ὑποστάξῃ, an καὶ ἢν ὑποστάξῃ, an verò καὶ δὶς ὑποστάξῃ legatur.

338 Ἐπὶ αἵματος ῥύσει πολλῇ, ἢ λυγμὸς, ἢ ἀσμὸς, κακόν.

In copiosa sanguinis fluxione, aut singultus, aut conuulsio, malum denunciant.

Ex aph.3.lib.5.& 9.lib.7. desumpta est hæc sententia Hippocrate dignissima.

339 Τοῖσιν ἕως ἑπτὰ ἐόδμων δυσαμίη μὴ ἀχροΐης, ἢ πνεῦμα δι' ἰζόμενον ἐν τῇσιν ὁδοῖσι, ἢ γῆς ὀπτιζομένου, αἵματος φθορὴν ἢ ἔκλυσιν σημαίνει.

In his qui ad septimum progressi sunt cum coloris fœdatione, inter ambulandum spiratio coaceruata, & terræ appetentia, sanguinis corruptionem ac virium exolutionem denunciat.

Phrasis est admodum insolens & obscura, ideóque suspecta. Cornarius δυσαμίη ἀκαλαμβάνουσι, aut aliud quid tale, ad faciliorem intelligentiam, aut legisse aut subintellexisse visus est. Mihi nil aliud hac sententia subindicari videtur, quam in his qui diuturna coloris fœdatione, aut viscerum impuritate laborarunt, cum densa & concitata spiratione, & terræ appetentia, insignem humorum cacochymiam ac corruptelam, indeq; virium exolutionem portendi. Cuius sententiæ notio ex Prorrhetici secundi verbis petenda videtur. οἷσι δ' ἂν τὰ χρώματα ἐόντα πονηρὰ ὅτι πολὺ χρόνου, ξυνεχέως δ' μὴ ἰκτερώδεα γένηται, ὅταν ἢ τὸ σῶμα, κεφαλὴ ἀλγήσῃ, ἢ λίθους τι ἢ γλῶ τράγῃσι, ἢ αἱμορρόϊδας ἴσχῃσι. ταῦτ' δ' χλωρὰ χρώματα ὅσα χρόνια ἐστί, ἢ μὴ ἰκτερικὰ ἐστί, ταῦτα μὲν ἄλλα ταῦτα πάντα αὐτοῖσι ξυμβαίνει. αὐτὰ δ' ἢ λίθων τούτων ἢ τῶν τοιούτων ταῦτα ὑποχόνδρια ἀλλοῖα, ἢ παχέα ἐστίν. ἐκέσται δ' πολὺ χρόνον ὠχροὶ φαίνονται, ἢ ταῦτα προσωπα ἐπιφανέα ἔχοντες, κἀδέναι χρὴ τούτοις πάντα ὁμοίως, ἢ σκληρὰ ταῦτα ἀλγήματα ἔχοντας, ἢ ὅσα τοῦ σώματος ἐστὶν ἐν ἐφυτοῖσι, ταῦτα δ' πλείστοισι τῶν τοιούτων φαινομένων, ἐπὶ δ' τούτων τῶν κακῶν φαίνεται, ἀλλ' ἔστιν ὅτε πολλά, ἢ ὀλίγα πάντα. Quibus sententiis paulò diffusiùs, quod hic pressiùs, exprimitur. Celsus autem cap.7.lib.2.his verbis contrahit. Quibus diu color sine morbo regio malus est, hi vel capitis doloribus conflictantur, vel terram edunt. Qui diu habent faciem pallidam, & tumidam, aut capite, aut visceribus, aut aluo laborant. Hic autem ἀχροΐη pro colore fœdo & deprauato ponitur, qualis in magna crudorum & vitiosorum humorum coaceruatione & cacochymia conspici solet, vnde & terræ ac rerum aridarum appetentia, velut in mulieribus malacia aut pica laborantibus, cæteráque ciborum fastidia læso ventriculi osculo contingunt, vt scribit Gal. Com.ad aph.61.lib.5. Diximus autem ad septennium progressos, vt diuturnam coloris deprauationem indicaremus, ac suspectam & insolentem phrasim qua possemus ratione, codi-

cum ope destituti, exprimeremus. Exemplaria quædam Regia manuscripta, τοῖς νέοις ἐπὶ ἐδόμων legunt, quæ lectio Prorrhetici secundi sensum magis refert. ἀλιζόμενον autem πνεῦμα aut ἀλιζομένου, ab ἅλις quod frequens est apud Hippocratem, inter obscuras & inexplicatas dictiones reponendum. Ac videtur ea dictione coacceruata spiratio intelligi, velut concitata & densa, qualis vitio laborantibus visceribus ac præcordiis, vel minimo labore contingit. Quod effecit vt illud ἐν τῇσιν ἐδοῖσι, inter ambulandum dixerimus, quod insigni cacochymia laborantibus, vbi vel minimum se commouent, difficilis illa respiratio contingat. Quibus sic se habentibus non est difficile sanguinis vel humorum corruptelam, aut languentibus præcipuis visceribus, virium exolutionem, ac cætera quæ Prorrhetico secundo describuntur, suspicari. Præceptor autem Hollerius ἀλυζόμενον πνεῦμα magis probat, hoc est, spiritum anxium, vt ab ἅλις aut αὐτομὲν deducatur, aut ab ὀλύειν & ἀλίζειν. Sed nos istius dictionis notationem & testimonia aliàs expressimus. Porrò hic est admonendum omnia exemplaria χὴς ὀπωρίλου legere, ista tamen mihi potior lectio visa est, vt χὴς ὀπωρίλου scribatur.

Diuturnis in morbis paruæ apparentes sanguinis ex naribus fluxiones, perniciem ostentant.

340 Ἐν τοῖσι μακροῖσι τὰ μικρὰ ἐπιφαινόμενα αἱμορροΐδεα, ὀλέθρια.

In longis morbis, qui coctione aut abscessu leuari debent, non parum suspectæ sunt paruæ & ex interuallis sanguinis ex naribus fluxiones, vt quæ hepatis & venosi generis affectionem & exolutionem indicent. Quin & μικρὰ ἐπιφαινόμενα vocantur, quæ non pro dignitate morbi leuant aut apparent.

Tenebricosas vertigines circa initia sanguinis ex naribus fluxio soluit.

341 Τὰ σκοτώδεα ἐξ ἀρχῆς αἱμορροΐ ῥινὸς λύει.

σκοτώδεις dicuntur Hippocrati tenebricosa vertigine vexati, aut quibus tenebrosæ caligines circum oculos versantur. Quibus igitur in capite magna caliginosorum vaporum & flaculentorum humorum abundantia ex feruidiore sanguine collecta est, aut ex humorum effernescentia tanta fit turbulentorum spirituum agitatio, vt tenebras oculis offundat, eos leuare potest circa initia sanguinis ex naribus fluxio, alioqui maioris morbi metus iniicitur, & epilepsia aut apoplexia timenda est. Illud verò ἐξ ἀρχῆς ad vertigines quæ initio cientur ex plethora quadam particulari, aut ex recursu quodam sanguinis symptomatico in febre acuta, & fumidis vaporibus ab impuro stomacho, aut inflammatis visceribus exhalantibus, quarum solutionem sanguinis ex naribus profluuium non temerè procurat. Videntur autem hæ duæ sententiæ antea vno præsagio comprehensæ & ad aurium tubercula relatæ, sent. 105.

Vbi sanguis ex naribus effluxit, totius corporis perfrictio cum tenuibus sudoribus morbi malignitatem denunciat.

342 Τὰ ἐκ ῥινῶν σμικροῖς ἱδρῶσι παρεψυχόμενα, κακοήθεα.

Prorrhetico 126. scripta est hæc sententia, & antea † quoque hoc præsagio expressa.

† *Sent.* 40.

In corporis perfrictione cum torporis sensu, sanguinis detractio, mala est.

343 Αἵματος ἀφαίρεσις ἐν καταψύξῃ νεκρώδεϊ μετεώρῳ, κακόν.

Illud indistinctè pronunciatum cautione indiget. Neque enim in his fluxionibus in quibus humores corporis concrescunt, fixi sunt, ac congelantur, quales sunt apoplexia, aut catalepsis, aut in quibus (vt loquitur Hippocrates) † ξηραίνεται τὸ σῶμα τοῦ, καὶ τὰ πνεύματα καὶ τὰ ὑγρὰ ἐν αὐτῷ τοὺς κατὰ φύσιν ὁδοὺς βαδίζειν, καταψύξιες γίνονται ὑπὸ τῆς ἀτασθαλίης, καὶ ἀφωνίη, omnino interdicenda est sanguinis missio, sed accurata prius præparatione opus est, vt frictionibus, ligaturis, corporis concussione & motu, fotibus, vnctionibus, ac cæteris id genus, vt sanguis crassior & frigore congelatus recalescat, attenuetur, & liberius effluat, alioqui periculosa est sanguinis missio in tanta frigiditate. Quod consilium ex Hippocrate etiã ineundum est, cum scribit, " ἀλλὰ χρὴ τοὺς τοιούτους προπυρεύοντας φλεβοτομέειν ἐν ἀρχῇσιν ἥκιστα, μετεώρων ἐόντων τῶν παθέων τῶν λυπούντων πνευμάτων καὶ χυμάτων, εὐδιακριτώτερα γὰρ ἔσται. Verùm hæc sententia de torpida perfrigeratione accipitur, quæ caloris natiui extinctionem & virium exolutionem sequitur. Sunt qui sanguinis detractionem ex naribus intelligant, vt præceptor Hollerius. Certum autem est hæmorrhagiam ex naribus in morbis cum perfrictione & torporis sensu non parum esse suspectam.

† *Lib. 4. de rat. vict. in morb. acut.* " *Lib. 4. de rat. vict. in morb. acut.*

Qui suppressa aluo sanguinem ex naribus fundũt, & vna cum sanguinis profluuio subinde rigent, iis aluus intestinorum læuitate laborat & obdurescit, aut tenues lumbrici (ascarides dicti) infestãt, aut vtrunq;.

344 Ὅσοι κοιλίης ἐπισχόντος αἱμορροέουσι, καὶ ἐπιῤῥιγῶσιν ἅμα τῷ αἱμορροΐ, τούτοισι κοιλίῃ λεπτυνομένῃ πολέες, καὶ ἐπισκληρὸν καὶ ἀσκαρίδας, ἢ ἀμφότερα.

Prorrhetico 138. aliter legitur hoc præsagium & cum dubitandi nota, quæ & in quibusdam manuscriptis exemplaribus retinetur, licet vitiosa sit scriptio, ἆρα τὰ αἱμορρεῖν, pro ἦρα τὰ αἱμορρεῖν. Quæ Dioscoridis videtur esse lectio, cuius meminit Galenus in Comm. Prorrh. Et alioqui facilis est lapsus communis lectionis ἆρα pro ἦρα.

Qui statis temporibus sanguinem fundunt, si siticulosi sint, neque sanguinem profuderint, comitiali morbo pereunt.

345 Τὰ τεταγμένοισι χρόνοισιν αἱμορροΐδεα, διψώδεα, μὴ αἱμορραγήσαντα, ἐπιληπτικῶς θνήσκει.

Prorrh. 131. repetitur hoc præsagium ac paulò aliter exprimitur.

Ex venis in ano sanguinem fundere solitis aliquantum apparentibus, tenebricosæ vertigines obortæ, paruam ac sensim factam partium resolutionem indicant, ex quo liberat venæ sectio. Et quicquid huiusmodi apparere solet, mali aliquid denunciat.

345 Ἐξ αἱμορροΐδος εἴωθεν ἐπιφανείσης σκοτώδεα γίνεται, παραπλησίως μικρὴν καὶ ἐπ' ὀλίγον σημαίνει. λυσιφλεβοτομίη. καὶ παντὸς ἄτου ἐπιφαινομένου, κακόν τι σημαίνει.

Hæc vacuationum intra modum subsistentium genere concluduntur, & velut exemplum quoddam proponuntur, quo fatiscentes naturæ vires subindicantur. Præcipuè verò venarum per anum sanguinem fundere solitarum suppressio hoc præsagio sugillatur, ex qua plethorica symptomata plurima & morbi ex redundantia gignuntur, de qua scribitur libris Epid. ac præcipuè aph. 28. sect. 3. lib. 6. & Galeno Com. ad aph. 10. sect. 6.

Quos palpitationes in totum occupant, num voce defecti intereunt?

347 Οἱ παλμώδεες δι' ὅλου, ἆρα καὶ ἄφωνοι τελευτῶσι.

Hoc præsagium penè iisdem verbis repetitur Prorrh. 30.

Ex tremoribus quæ conuulsiones fiunt cum sudoribus, recidiuas minantur. In his iudicationem facit nouus subinde obortus rigor. Sed is priùs ardore circa ventrem exorto prouocatur. Somnus in his multus conuulsionem minatur, & frontis grauitates, ac mictio molesta est.

348 Τὰ τρομώδεα ἀσασμώδεα γινόμενα ἐφιδρῶσι, φιλυπόστροφα. τούτοισι κρίσις ἐπιῤῥιγώσασιν. ἐπιῤῥιγοῦσι δ' ὧδε· ἐπὶ κοιλίῃ καύματι πρωϊκληθέντες. ὕπνος πολὺς ἐν τούτοισιν ἀσασμώδεσι, καὶ τὰ ἐς μέτωπον βάρεα, καὶ οὖρησις δυσκλαίνουσα.

Præsa-

A Præsagium est Prorrhetico 105. repetitum, & ab interpretibus Hippocratis (vt scribit Gal.) varia lectione exagitatum. Cuius pars extrema ex Prorrh. 109. velut ex concursione, ita variis diuersæ naturæ casibus suffarcinata, huc est temerè asluta. Verùm hic τὰ ἐς ὑίστερον βαρέα legitur, vbi in Prorrh. τὰ ἐς ὕστερον ἀλγήματα βαρέα.

349 Οἱ ἐν ὑστερικῇσιν ἄπαθέες ἀσπασμοὶ, εὐχερέες.

In vteri strangulatu non antea expertæ conuulsiones, faciles sunt.

τὸ εὐχερὲς hîc facile & τὸ ἀκίνδυνον significare videtur, vt nõ antea cognitas aut expertas in vteri strangulatu conflictatis conuulsiones, minimè suspectas, aut periculo vacare indicet. Potest etiam significari propensio quædam ad conuulsiones, quòd huiusmodi mulieres vteri suffocatione laborantes, ad conuulsiones valde sint proclives, & alioqui vterus ipse valde animatus & senilis, conuulsionibus non parum sit opportunus, vt ex multis historiis lib. Epid. & Galeno lib. 6. de loc. aff. satis patet. Quem in sensum etiam sumptimus Prorrhetici sententiam 119. vbi hoc præsagium repetitur, etsi ἄπαθροι in omnibus exemplaribus legitur, quod illic ἀπαύρως, vt hic ἄπυροι legendum esse fortè coniicias. Cui lectioni suffragatur postea hoc præsagio sent. 531. & 554. Neque verò refert ἐν ὑστερικοῖσιν, an verò ἐν ὑστερικῇσι legas, vt in Prorrhetico. ὑστερικὸ enim vteri strangulatus significant, vt & ὑστερικὴ dicuntur quæ strangulatu ab vtero suffocari videntur.

350 Τὰ ἀσπασμώδεα αἰδρῶν ἢ πύελα τῶν ῥεόντων πυρετώδεα ἐόντα, δύσηθέα. τύπτουσι ἐπεὶ κοιλίαι ἢ κεφαλαὶ γίνονται. Τάχα δέ τι καὶ ἐς ἄρθρα ἀποσήσουσι.

Cum conuulsionibus & sudore febrienti defluentia sputa minimè mala sunt. His præterea alui aliquantulum madescunt, ac fortassis aliquid ad articulos abscessurum sperandum est.

Τὰ ἀσπασμώδεα πύελα videntur ab Hippocratis OEconomia aliena. Et certè apparet hoc esse translatum ex fine Prorrhetici 121. vt totam istam sententiam ex Prorrh. 122. assumptam esse constat. Quanquam istius quoque lectionis meminit Galen. & αἰδρωτὶ quosdam legisse scribit, vbi αἰδρῶτι habent exemplaria publicata, quædam etiam cum manuscriptis αἰδρώτῃ, vt hîc melius retinetur. Hic quoque melius εὐήθεα quam ἀήθεα legitur, cùm εὔτροπα Galenus exponat in Prorrhetico. Variant hic etiam exemplaria. Quædam namque τύπτουσιν ἐπ legunt, vt & meliora ἀποσήσεται pro ἀποσήσουσι.

351 Οἵσιν ἐν ἀσπασμώδεσιν ὀφθαλμοὶ ἐκλαμπάνουσιν ἀτενέες, ὅτεω φρὴν ἑωυτοῖσιν ἐξίσι, δυσμενεστέρως τε μαχροτέρως.

Quibus in conuulsionibus oculi intentè splendent, iis mens non constat, & diutiùs morbum trahunt.

Videtur ex Prorrh. 124. huc translatum esse præsagium. Sunt autem phreniticorum indicia oculi immoti, fixi & intenti, aut intentè relucentes, quod ex media Hippocratis doctrina hauriendum est, vt ὀμμάτων ὀρθότης, ὄμμα φρασὺ, aut ὀμμάτων φράξις. Et huic sententiæ lumen adfert quod scriptum est li. 6. Epid. † ὀμμάτων φράξις παραφρενικόν. Vitiosa sunt autem exemplaria edititia, quæ ἐκλάμπουσιν aut ἐκλαμπάνουσιν aut ἐκλαμπαίνουσιν legunt, pro ἐκλάμπουσιν. In iis enim velut in ira admodum percitis oculi relucent ac micant. Quod expressit in Turno Virg."

——— *totoque ardentis ab ore*
Scintillæ absistunt, oculis micat acribus ignis.

ἀτενὶς autem aut ἀτενίες, aut ἀτενέως (vt in Prorrhetico) legendum.

† *Sect.* 1. " *Æn. lib.* 12.

352 Τὰ ἀσπασμώδεα τῶπον προξωμόρυα κατίχως, τὰ πρὸς οὖς ἐπαίρει.

Quæ conuulsionis in morem affligunt, cum alto sopore, quem catochum vocant tubercula ad aures attollunt.

Prorrhetico 161. iisdem ferè verbis exprimitur hoc præsagium, nisi quod αἴρησιν pro ἐπαίρει ponitur.

353 Τρομώδεσιν, ἀσώδεσι, μικρὰ τὰ πρὸς οὖς ἐπιφύματα ἀσπασμὸν σημαίνει κοιλίης πονηρυομένης.

In tremulis & anxietate vexatis, parui ad aures tumores excitati, conuulsionem denunciant, si aluus malè affecta sit.

Videtur ex Prorrh. 162. expressa sententia, quæ meliorem tamen hic nacta est intelligentiam. Ad finem Prorrh. parotidum prædictio conficitur, in sopore, anxietate, capitis dolore, surditate, ac cæteris id genus tentationibus vexatis, quæ signorum naturam comprehendunt. Est autem vero simile in tremulis ex cerebri intemperie, ac neruosi generis imbecillitate, cum magna corporis imploditate, paruarum parotidum exortum tantum non leuare morbum, vt etiam conuulsionis spem accersant, cùm non nisi pro morbi dignitate apparentes abscessus probet Hippocratis doctrina. Quod etiam potius continget malè affecta aluo, & morbi fomitem continente, humoribus ad cerebrum raptis & illuc momentum facientibus.

354 Τὰ ἀσπασμώδεα καὶ τετανώδεα πυρετὸς ὀπισθυόμενος λύει.

Conuulsiones & neruorum distentiones succedens febris soluit.

Hippocratica est sententia ex aph. 57. lib. 4. petita & libello περὶ κρισίων ad finem repetita. Quin & in Epistola ad Demetrium Regem his verbis exprimitur, ὑπὸ ἀσπασμὸν πυρετὸς ὀπισθόμενος ἴσχει τὸ νόσημα.

355 Σπασμὸς ὑπὸ τραύματος θανάσιμον.

Ex vulnere conuulsio lethalis.

Ex aph. 2. lib. 5. desumptum præsagium, quod etiam hîc postea (vt in tumultuario opere) repetitur.

356 Σπασμὸς ὑπὸ πυρετοῦ ὀπισθόμενος, ὀλέθριον. ἥκιστα δὲ παιδίοισιν.

Conuulsio febri succedens, periculum denunciat, minimùm verò pueris.

Hæc sententia cum sequente ex Prognostico petitæ sunt, & in eandem notionem coalescunt. Conuulsio igitur febri succedens, etsi meritò suspecta est, in pueris tamen timenda est, si in febre aluus nihil deiiciat, neque somnus accedit, sed terrentur, flent, ac colorem mutant. At in his nuperrimè editis necdum septimum annum excedentibus, minus periculum est (Alioqui promptissimè conuulsionibus prehenduntur, præsertimque ij qui crassissimi sunt, & aluos duras habent, vt scribitur aph. 25. lib. 3.) ἧσσον γὰρ κινδυνεύουσιν (vt scribit Hipp.) οἷσιν αἱ ἐκκρίσιες ἡ φύσις καὶ τὰ ἑλκώδεα, ἢ νοῦσος ἤ. Grandiusculos autem & adultos non adeo in febribus conuulsio prehendit, & alioqui maius periculum denunciatur, & vehementis admodum malitiæ signum aliquod adesse oportet.

357 Οἱ πρεσβύτεροι ἑπτὰ ἐτέων ἐν πυρετῷ οὐχ ἥλιστον) ὑπὸ ἀσπασμοῦ, εἰ μὴ, ὀλέθριον.

Adultiores & qui septimum annum excesserunt, conuulsione in febre non prehenduntur, alioqui periculum denunciatur.

358 Σπασμὸς λυσικοῦ πυρετὸς ὀπισθόμενος ὀξύς, μὴ πρότερον γεγονώς. Εἰ δ' ἔστι πρότερον γεγονὼς, πρόξωσις. ὠφελεῖ δὲ καὶ ὄρος διέξοδος ὑαλώδης πολλὴ, καὶ ὕδωρ χολώδες, καὶ ὕπνοι. τῷ δὲ ὀξαπίνης ἀσπασμῶν λυσικὸν, πυρετὸς, χολώδης ῥύσις.

Conuulsionem soluit febris succedens acuta, quæ prius nõ aderat, aut si priùs adfuit, ingraueſcens. Confert autem & vrinæ vitreæ copiosus pertransitus & alui fluxio, & somnus. Conuulsiones autem derepente ortas febris soluit ac alui fluxus.

Ambiguum est quid intelligat per ὄρος διέξοδον ὑαλώδη. Neque enim frequens est admodum ista vrinarum apud Hippocratem attributio. Mihi certè significare videtur ὄρον ὑαλοειδῆ, ac eam vrinam quæ multam pituitam vitream, aut potiùs albugineam, era-

lum,frigidam & glutinosam continet, ac eadem quæ in multis Epidemiũ historiis γενόμενα ἤρησε, ac postea in hoc Prælagio, acci- A
dunt, & in pluribus conuulsione laborantibus ab Hippocrate in Epidemiis adscribitur. Qua de re fusissimè scripsimus nostris in li-
bros Epid. Annotat. Cùm autem conuulsiones fiant ab humoribus frigidis,lentis, ac pituitosis, qui partibus neruosis inserti sunt, ni
mirum est huiusmodi materiæ per vrinas excretione, tanquam causæ vacuatione, morbum depelli. Adde quod etiam antea in
morborum iudiciaria absolutione, "ὑγιάσθησ ἔρυθ posuit, quod illic pluribus verbis exposuimus. Quod verò ad scriptionem attinet,
meliora exemplaria scripta cum interpretibus secuti sumus,etsi publicatis sua constare potest lectio, εἰ ἢ εἰη, ἐφ' ὅτερον γενοῦ, παρεξω-
θεὶς ἢ ἀφελεῖν. Quod verò sequitur,quidam codices per se legunt. Sed cùm constet eadem notione comprehendi, ex melioribus e-
xemplaribus huic sententiæ attexuimus. Repentinæ autem conuulsiones dicuntur, quæ à proprio principio & sine manifesta causa
inuadunt,ac ex repletione ortum habent,vt his verbis testatur Galenus. * ὅταν οὖν πνὰ τῶν ὑγιαινόντων ἐξάπινα συνέλθωσι σπασμοὶ, ἢ τοιού-
τον ἀσπασμὸν ἀναγκαῖον ὑπὸ πληρώσεως γενέσθαι. Cuius quidem conuulsionis cùm duo sint curationis scopi, concoctio & excretio (vt scri- B
bit Galenus †) febris suo calore huiusmodi materiam attenuat,digerit, calfacit,dissoluit ac concoquit,quod etiam faciunt somni, alii verò fluxu deponitur, vacuatur & excernitur. Quem in locum etiam vacuationis ratione, subeunt, sudores, vomitiones, ventris subductio (vt scribit Gal.Com.6. in lib.6.Epid.) & vrinarum abundantia, cuius meminit sent.sequente.

" *Sent.*151. * *Com.ad aph.*26.*lib.*2. † *Com.ad aph.*70.*lib.*5.

Loquendi impotentia in conuulsionibus multum perseuerans,malo est.Quæ verò parum durat,aut linguæ syderationem, aut brachij, aut eorum quæ in dextra parte sunt,denunciat. Soluitur autem magna vrinarum confertim & derepente prodeuntium abundantia.

159 Ἐν τοῖσι ἀσπασμοῖσιν ἀφωνίη ὁκόση πολύ, κακόν. ὁκόση δ' ὀλίγη, ἧσσον γλώσσης ἀποπληξίην, ἢ βραχίονος, καὶ τῶν ἄλλων ὁκόσα δεξιὰ σημαίνει. λύεται δ' ἄφνω ἀξαπίνης ἔθνεσιν, πολλοῖσιν, ἀθρόοισιν. C

Illud ἐν τοῖσι ἀσπασμοῖσι, quod vitiosè in publicatis exemplaribus superioris sententiæ fini adscribitur,cum interpretibus huic sententiæ annectimus,quæ apoplexiæ præsagium instituere videtur. Longa enim & diu perseuerans sermonis impotentia, vt valde appetitum cerebrum, summamque animalis facultatis oppressionem, & multam humoris frigidi copiam & contumaciam indicat, ita non temere totius corporis syderationem,aut validam apoplexiam suspectat. Quæ verò parum durat loquendi impotentia, vt minora omnia habet, ita & debilem apoplexiam minatur, quæ partium aliquarum resolutione plærumque dependitur & absoluitur. Quinetiam cùm ἀσπασμῶν nomine epilepsiam non ratiò intelligat Hippocrates (vt constat ex aph.70.lib.5.,quod epilepsia totius corporis conuulsio quædam sit,vt scribit Galenus Comment.6.in lib.6.Epidem.potest hoc præsagium de morbo comitiali intelligi,qui interdum probro quodam & quarundam partium intertrimento reliquam vitam contaminat. Nam & præcipuas partes apperit, & vultum ipsum fœdissimis peruersionibus, aut nobilium sensuum priuatione deformat, & partium quarundam impotentiam ac sy- D
derationem affert, vt suprà ex Aretæo vetustissimo & nobilissimo scriptore nostris in lib.2. Epid. Commentariis scripsimus. Ex quo
etiam Hippocrates ipse in morbi comitialis solutione, ἰσχίων ἐδυώλου, ὀφθαλμῶν διαστροφὰς & τύφλωσιν ponit. Ἀποπληξίην autem re-
solutionem Hippocrati & partis cuiusdam paralysin per abusionem significare non est admodum insolens. Sic quoque ἀφωνίαν lo-
quendi aut sermocinandi impotentiam summus,non vocis priuationem (vt Cornarius) quod multum ab ἀφωνίᾳ distet,vt aliàs per-
sæpe docuimus. Nec tanè mirum est inde linguæ syderationem portendi,cùm ἀφωνίαν vocem præpeditam,ac voci destinatorum or-
ganorum resolutionem significet, vt testatur Galenus Commen.3. in lib.3.Epid. Multa autem, conferta ac repentina vrinæ copia
conuulsionis causam vacuatione liberare potest,quæ est ritè instituta à natura mali absolutio.

Sudores autem partim quidem sensim procedentes iuuant, partim vero vniuersim effusi,& quæ effatim fiunt sanguinis detractiones nocent.

160 ἱδρῶτες ἢν μὲν κατὰ μικρὸν, ὠφελέουσιν. ἢν δ' ἀθρόα, καὶ αἱ τῶν αἱμάτων ἀφαιρέσιες αἱ ἀθρόοι, βλά- E
πτουσιν.

De sudoribus consummata est doctrina & prædictio in Prognostico & libello περὶ κρισίων. In criticarum autem vacuationum genere,quod vniuersim & affatim effunditur ex iudicationis legibus damnatur. Sudores verò aceruatim & confertim effusi, & sanguinis detractiones quæ cumulatè fiunt,syncopas ac denique mortem etiam afferunt.Quinetiam quod toto genere præter naturam est, si affatim deturbetur, periculum affert, vt patet ex aph.27. lib.6. ὀλίγει γὰρ τῷ φύσει τὸ ἀθρόον, vt scribit Aretæus. Sic etiam Hippocrates ἱδρῶτας ἐν τῇσι κρισιμήσιν ὑγιείῃσι γινομένῃσι στερεοῖσι, & παχέσι, ὁμοιοτρόποις vocat. Hanc autem sententiam,quòd de conuulsionibus probè dicatur in iisque locum habeat, priori sententiæ annectunt quidam. Nos codicum pluralitatem secuti sumus.

In neruorum distentionibus & iis quæ in posteriorem partem fiunt dissolutæ maxillæ mortem afferunt. Quinetiam lethale est in posteriorum partium distentione sudare & corpus dissolui, ac in eodem malo per nares reuomere, aut vbi per initia vox defecta fuit, clamare aut nugari. Postridie enim affuturam mortem significat.

161 Ἐν τοῖσι τετάνοισι & ὀπισθοτόνοισι γλῶσσαι λυόμεναι, θανάσιμοι. θανάσιμον δὲ καὶ ἱδρῶτα ἐν ὀπισθοτόνῳ, & τὸ σῶμα διαλύεσθαι, & ἀνεμέειν ὀπισθοτόνῳ διαφθορῶν, ἢ ἀπ' ἀρχῆς ἄφωνον ἐόντα βοᾶν, ἢ φλυηρεῖν. γὰρ τῇ ὑστεραίῃ θάνατον σημαίνει.

Neruorum distensiones aut rigores cùm annumerentur conuulsionibus valde præcipites afferunt exitus,& triplici genere distinguuntur. Modo namque scapulis caput, modo mentum pectori annectitur, modo recta & immobilis ceruix intenditur. Tetanum rigorem Celsus vocat, reliquas species emprosthotonum & opisthotonum dicunt, & quod hic de duobus generibus effertur, Cornarius ad reliquam etiam distentionis speciem extendit. Maxillæ autem dissolutæ perniciem denunciant, cùm sint τέτανοι (vt scribit Aretæus") μυῶν τῶν ἐν γνάθοισιν καὶ τενόντων πάθεα. Quin etiam lib.3. de Morb.in tetano, αἱ γλῶσσαι πεπήγασιν ὡς ξύλα. Et libr. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, αἱ γλῶσσαι πήγνυνται. Quod etiam vtrobique opisthotono attribuitur, & Aretæus omnibus distentionum generibus concedit. Sudores verò quòd syncopas minentur ac mortis rudimentum afferunt, corpusque ac vires exoluunt, meritò suspecti sunt. Quod autem hic scribitur de reiectione per nares in posteriorum partium distentione, inter mortis notas adscribitur ab Hippoc. lib.3. περὶ νούσων, his verbis, καὶ ὁκόταν ἀποθήκειν μέλλῃ, αἵματος ἀφὶ τῶν ῥινῶν & τὸ πῶμα, καὶ πύρετα καὶ τὰ ἕλκεα. Lib. verò περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν (quod etiam reperitur libello περὶ κρισίμων) ὁκόταν δ' θανατώδης ᾖ, τὰ ποτὰ καὶ τὰ βρώματα, ἃ πρότερον ἐδίδρωκεν, αὐτὰ ταῦτα ῥῖνας αἴρεται ἐνίοτε, Aretæus etiam author sua vetustate memorabilis,id his verbis indicat." " ξυμπάσῃσι δὲ αὐτοῖσι, ἀθρόον δὲ ἅπασι ἐρράδη, πόνῳ καὶ ἔντασις τενόντων καὶ ῥαχὶς, καὶ μυῶν τῶν ἐν γνάθοισι & θώρηκι. ἐρείδουσι γὰρ τὴν κάτω γλῶσσαν πρὸς τὴν ἄνω, ὡς μηδὲ μοχλεύσιν ἂν σφέας διαστῆσαι δυνάσθαι. ἰῶδες δὲ καὶ βίη διεργαζομένου τοῦ ὀδόντας ἐνεσάξη τῆς ὑγροῦ, ἀκαταπαύστως, ἀλλ' ἐκχέοντα, ἢ ἐν τῷ στόματι ἴσχοντα, ἢ ἐς τὰς ῥῖνας ἀνακτέοντα ὅ, τι γὰρ ἱδρώς συμπίπτει ἐόντα, καὶ πᾶσι σιτίοισι καὶ ποτοῖσι ἐόντα, καὶ ξυμπίπτει εἰς τὴν ἐνθλιβεῖσαν κατάποσιν. Hæc quidem ipsis inesse dicuntur,omnes quidem subito atque affatim inuadit affectus,tendonum & spinæ labor & intentio adest, ac musculorum qui sunt in maxillis & thorace. Inferiorem enim maxillam superiori ita annectunt,vt neque vectibus,aut cuneis facilè dirimi possit. Quòd si quis per vim dentes seducens humorem instillauerit,non deglutiunt,sed effundunt,aut in ore continent, aut in nares retruditur. Angustia enim faucium impingitur,& tonsillæ duræ & intentæ,eius quod deuoratur impulsioni non cedunt.Etsi hic locus in nostris codicibus non satis mihi videtur integer. De vocis autem defectione, clamore, aut nugis, sic scribitur lib.3.de Morb. καὶ βοᾷ καὶ φλυαρίει ἐνίοτε, καὶ σιωπᾷ) ἑωυτὸν κατέχει, ἀλλ' αἰαίσσει ἐνίοτε ὅταν ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ ὅταν δ' αὖ ἡ ὀδυνὴ, ἡσυχίην ἄγει. ἐνίοτε δὲ καὶ ἄφωνοι γίνονται ἄμα ἀλισκόμενοι, ἢ μανικοί τε καὶ μελαγχολικοί. ὅτοι τρίτῃσι διήκεσι τὴν φωνῆς λυθείσης. & ἀναμέσον διὰ τῶν ῥινῶν. Et vociferatur, & nugatur quandoque, neque sei psum potest continere,sed interdum exilit,vbi dolere vexatur,vbi verò dolor remittit,quiescit.Nonnunquam etiam simul ac morbo prehenduntur vox deficit,aut insania,aut atra bile vexantur.Hi intra tertium diem voce libera moriuntur,& per nares reuomunt.

162 Πυρε

361 Πυρετώδεα ὀπισθοτονώδεα, γονοφθέες ὑρήσιες λύσιν.

Febres cum posteriorum partium distentione, vrinæ genitale semen referentes soluunt.

γονοειδὲς ὑρήσεις vrinas genitali semini quiddam non absimile continentes, eas esse quæ multam pituitam viream, albugineam, glutinosam, lentam & frigidam continerent, multis in locis diximus, præcipue verò nostris in libr. 1. & 3. Epid. Annotat. Quomodo verò eiusmodi vrinæ conuulsiones, veluti deposita materia, liberent, antea satis explicatum videtur, & alias attingendum.

363 Τὰ κυναγχικὰ τὰ μήτε ἐν τῷ τραχήλῳ, μήτε ἐν τῇ φάρυγξι, μηδὲν δῆλον ποιέοντα, πνιγμὸν δὲ ἰσχνὸν καὶ δύσπνοιαν παρέχοντα, αὐθημερὸν καὶ τριταίους κτείνει.

Anginæ in quibus neque in collo, neque in faucibus quicquam apparet, sed quæ in vehementem suffocationem ac spirandi difficultatem adferunt, eodem aut tertio die necant.

Quæ de angina hic scribuntur præcipua capita, proprium habent in Prognostico locum, vnde & tractationem & explicationem eruere debent.

364 Τὰ δὲ ἐπάρματα καὶ ἔρυθος ἐν τῷ τραχήλῳ λαμβάνοντα, τἄλλα λοιπὰ πῶς ἔχει πλησία, χρονιώτερα δέ.

Quæ verò tumorem ac ruborem in collo capiunt, in reliquis quidem eodem modo se habent, verùm diuturniores sunt.

Secundum anginæ genus hic describitur, in quo attollitur ceruix & fauces rubent. Hic verò ceruicem tantùm posuit, vt in Prognostico solas fauces addidit. Quod autem scribitur, τὰ μὲν λοιπὰ πῶς ἔχει πλησία hunc habet ex Hippocrate & Galeno sensum, τὰ μὲν λοιπὰ τὰ ἄλλα πλησίως πόνον παρέχουσιν, καὶ ὀλέθρια κάρτα. Hoc enim anginæ genus superiore non minus periculosum est, ac in reliquis non minore quidem dolore afficit, verùm diuturnius spatium accipit, nec perinde vt prædictum, celerrime interficit.

365 Ὅσοισι δὲ συνεξέρυθρος ἡ τε φάρυγξ, καὶ ὁ αὐχὴν, καὶ ὁ στῆθος, χρονιώτερα. καὶ μάλιστα δὲ αὐτῶν σώζονται, ἢν μὴ παλινδρομήσῃ τὰ ἐρυθήματα. ἢν δὲ ἀφανίζηται μήτε φύματος συναφέντος ἔξω, μήτε πύον ἀναχρωσθῇ πρηνέως καὶ ἀπόνως, μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσι, ὀλέθρια τοῦτο. ἀφανίσαι γὰρ ἔμπυοι γίνονται· ἀσφαλέσατον δὲ ἔρυθος καὶ τὰς ἀποστάσιας ἔνι μάλιστα ἔξω τρέπεσθαι.

Præcipue autem malum prorogatur quibus non solum fauces, sed ceruicē quoq; & pectus vna rubor occupat. Maximè vero potest inde secunda valetudo contingere, si rubores ad interna maximè reuertantur. Quod si euanescant, neq; in exteriores partes cōuersum sit tuberculum, neq; pus facile & sine dolore excretur, aut neq; ista diebus iudicatoriis contingant perniciem denunciant. Ac fortasse etiam suppurati fiunt. Securitatis autem indiciū est à ruborem & abscessus ad externas quam maximè partes vergere.

Reliquum & tertium anginæ genus, cùm in fauces, aut ceruicem, aut pectus fluxio conuersa est. Quod autem hic συνεξέρυθρος legitur, quidam codices ξυνεξαιρεθῆναι vt in Prognostico scribunt. Interpretes tamen συνεξέρυθρος legunt, & de rubore accipiunt.

λοιπὰ παλινδρομήσῃ τὰ ἐρυθήματα] In Prognostico ἢν μὴ παλινδρομήσῃ τὸ ἐρυσίπελας εἴσω scribitur, & ea est communis & laudabilis tumorum omnium nota. Atq; vt hoc est securissimū anginæ genus, ita ab Hippocrate expressum placito 49. lib. 7. & 36. lib. 6. τοῦ κυναγχικοῦ ἐκφύσημα καὶ ἐρύθημα ἐν τῷ στόματι ἐπιφαίνεται, ἀγαθόν. ἔξω γὰρ τρέπει τὸ πάθημα. Libro verò 2. de Morbis, εἰ δὲ εἴδημα ἐκφύη καὶ αἰδοίοισι, πρὸς τὰ σπλάγχνα καὶ ἐρυθρὸν ἦν, καὶ κοίλη, ἔλπιδες πλείονες σωτηρίης. Et rursus, ὅταν δὲ ἐξοιδήσῃ ἐς τὰ σπλάγχνα, οἱ πλείονες ἀποφθείρουσιν.

μήτε φύματος συναφέντος ἔξω] Eadem verba repetuntur in Prognostico. συναφέντος autem Hippocrati dicitur de humoribus vitiosis qui in partem aliquam confluunt, in eoq; colliguntur & coaceruantur. ὅταν πύες καὶ αἵματα μοχθηρὰ συρρέωσι τε καὶ ἀθροίζωνται κατά τι μόριον, ὅπως, ὡς ἔπος εἰπεῖν, συναφέντος λέγῃ ἐν τῷ δεῖνι μορίῳ, vt scribit Gal. Com. in lib. de rat. vict. in morb. acut. Sic πρὸς νοσημάτων συναφαὶ dicuntur, αἱ ὑπὸ τοῖς ὀγκυμένοις μορίοις γιγνόμεναι, collectiones quæ ad partium tumores consequuntur. Hæc igitur verba, μὴ φύματος συναφέντος ἔξω significant si nullum foris tuberculum colligatur aut nullo extra apparente tuberculo ad suppurationem se colligente, aut ad vomicam comparato.

ἀφανίζονται γινόμενα] Suppurati quidem deueniunt, si morbus ad pulmonem diuertat, vt scribitur in Prognostico & lib. 2. de Morbis, vbi etiam eorum curationem procurat, his verbis, ὧν ἡ φάρυγξ καὶ τὸ στῆθος οἰδηματώδεα, τραφῆς ἐς τὸ πνεύμονα ἡ νοῦσος, πυρετὸς ἐνδὺς ἐπανέλαβε καὶ ὁδυνᾶται τὸ πλευρὸν καὶ ἀποπλυτικὰ ἐπίσταται τότε γίνεσθαι· ὧν ἡ μὲν μὴ ἐξαναλάβῃ ὑποχωρήσαντος τοῦ πυρετοῦ καὶ ὑποπυήσῃ, ἀγαθόν· ἐξαναλάβῃ δὲ ὑποχωρήσαντος πυρετὸς καὶ ὑποπυήσῃ, κακόν· τοῦτον δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸν πλευρὸν ἢν ἀποστήσειεν ὑπὸ τῷ στέρνῳ ἐμφανίζειν. ὧν ἡ ἐξαφυγῇ τὰς πέντε ἡμέρας, καὶ ὁ πυρετὸς αὖθις, ἢ ἓξ ἔχῃ, τὰς μὲν ἓξ ἡμέρας ἐφήμενος ἔσται ἀγρυπνίῃ, ἐπειτα ἢν στιγμὰς ἀφῇς, ὡς λιπαντέα καὶ ὀμικώτατα ἐσθίειν. ὧν δὲ τοιβὴ μὴ ἔσται, ἀλλὰ γνώσκειν ἔμπυον γινόμενον, δεισπόσαντα ἐπὶ μάλιστα ἐσθίειν σιτία ἔστιν ἃ καὶ ὡς πλεῖστα, καὶ ἔπειτα οἶνον σιναδέα ἀκρητέστερον καὶ ὧν μὲν ὅτου οἰ ῥαγῆτε πίνειν, ὧν δὲ μὴ, τῇ ὑστεραίῃ λάσας θερμῷ θυμιᾶσαι καὶ ὧν ῥαγῇ ἰῆσαι ἔμπυον. Quòd si subsidentibus faucibus & tumoribus, morbus ad pulmonem vertatur, febris statim corripit, & lateris dolor, atq; vbi illud cōtigerit, plærumq; moritur. Ast vbi dies quinq; euaserit, suppuratus fit, nisi cum confestim tussis prehenderit. Quæ si inuaserit, excreatione repurgatus conualescit. Huic, quoad lateris dolor affligit, latus calefacere oportet & adhibere quæ pulmonum inflammationi conueniūt. Si verò dies quinq; superauerit, & febris remiserit, tussis autem vexet, primis quidem diebus sorbitionibus vtatur. Atq; vbi cibis vti cœperit, quam maximè pingues & salsissimos edat. Sin autem tussis non adfuerit, verum suppuratum fieri dignoscas, cœnato cùm dormire volet, allia cruda plurima edenda præbeto & insuper vinum generosum meracius propinato. Atq; si hic quidem pus eruperit, bene habet: sin minùs, postridie calida loto suffitum adhibere oportet: & si eruperit, velut suppuratum curare.

366 Ἐρυσίπελας δὲ ἔξωθεν μὲν ὀπτήνειας. χρήσιμον. εἴσω δὲ τρέπεται, θανάσιμον. τρέπει δὲ, ὅταν ἀφανιζομένῳ τῷ ἐρυθήματος βαρύνηται τὸ στῆθος, καὶ δυσπνοώτερος γίνηται.

Erysipelas verò foris quidem extare vtile, intro autem vergere lethale. Cuius quidem rei indicium est cùm rubore euanescente pectus grauatur, & ægriùs spiritum trahit æger.

Exemplum est particulare loci vniuersalis quod repetitur placito 25. lib. 6. & lib. 1. de Morbis. Locus est autem cōmunis & valde celebratus in abscessuū doctrina, vt quam longissimè abscedant, & quàm maximè extra vergant, vt ruditis scribitur lib. 2. Epid. Sect. 1.

367 Οἷς δὲ κυναγχὴ ἐς τὸν πλεύμονα τρέπει, οἱ μὲν ἐν τῇσιν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται. οἱ δὲ διαφυγόντες, ἔμπυοι γίνονται, μὴ γνωμένης αὐτοῖς αἰσίης ἀγωγῆς φλεγματώδεος.

Quibus angina ad pulmonem diuertit, partim quidem intra septem dies pereunt, partim verò liberati, pus intrò colligunt, nisi pituitosa sursum educantur.

Placitum 10. lib. 5. aphorismorum lib. 2. de Morb. propriè expressum, loco paulò antea à nobis adscripto. His verò verbis Celsò est adumbratum, Si angina subitò finita est, in pulmonem id malum transit, idque ferè intra septimum diem occidit. Quod nisi incidat, sequitur vt aliqua parte suppuret.

368 Οἷσι μετὰ σφοδρὸν σφυγμοῦ, κόπριον ὀξαπίνης μετεχωρέθη, θανάσιμον.

Quibus in vehementi pulsatione stercus derepente deiicitur, lethale.

Huius præfagij obscura est notio ob vocis ambiguitatem. σφοδρὸν σφυγμὸν, vehementem pulsum, magnum & elatum intelligi, & de conspicua ac euidenti arteriarum pulsatione Hippocrati dici, multis locis tentatum fecimus. Sumitur etiam de palpitatione, & vehementi partis inflammatæ pulsatione. Vnde ad inflammationis magnitudinem ac perniciosum anginæ genus referri videtur, in quo conspicua est & euidens arteriarum in temporibus & ceruice pulsatio, ex quo morbi vehementia & malignitas non immerito

ſuſpectatur,vt lib.6.Epid.οἷσι ἢ ἡ φλέβες αἱ περὶ κρόταφον ἢ ὠχρέα ἐπαίρονται, ἔπειτα πίνυρα. Quale quid etiam refertur lib.2.Epid. Quod ſequitur de ſubita ſtercoris deiectione,id muſculorum ani reſolutionem & facultatis animalis extinctionem, vt in moribundis ob ſtrangulatum ſignificare videtur.Ideoque πνιγμῷ pro σφυγμῷ quidem legunt,vt referatur ad aph.42.lib.2. A

In angina laborantibus ſubarida ſputa gracileſcentibus faucibus,malum prænunciant.

369 Ἐν τοῖσι κυναγχικοῖσι τὰ ἐπόξηρα πτύσματα ἰσχνὸν, κακόν.

Quæ multæ poſtea ſequuntur anginæ circumſcriptiones,corrogatam habent vndiq; authoritatem, & ex præcipuis Hippocratis fontibus ductam,neque tamen ſatis idoneam doctrinæ tractationem.Hic verò ἰσχνὸν valet quod alibi dixit Hippocr. ἰσχνὸν εἶναι τὸ περὶ φάρυγα, & οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγι.

In anginis linguæ tumores abſque vlla ſignificatione euaneſcentes,periculum denunciant.Quinetiã dolores citra euidentem cauſam diſparentes, perniciem oſtentant.

370 Τὰ κυναγχικὰ ἐν γλώσσαις οἰδήματα, ἀσήμως ἀφανιζόμενα, ὀλέθρια. καὶ τὰ ἀγνήματα ἀφανιζόμενα χωρὶς προφάσιος, ὀλέθρια. B

Locus eſt communis ex media Hippocratis theoria deductus,& καθόλου λόγος paſſim celebratur,quem hic ſingulariter effert, & ad linguæ tumores in angina tranſtulit. ἀσήμως autem ἀκρίτως καὶ ἀγνώτως, καὶ ἄσημος λυτηρίων valet,aut ἄδηλα σημείων λυτηρίων, cui proprium & vſitatum ea in locutione verbum ἀφανίζεσθαι adiunxit.Quæ cùm alterius ſint tractationis in mediam OEconomiam reiicienda,& aliàs à nobis lib.2.Epid.ampliſſimis exemplis ſunt comprobata & explicata dum ſcribit,ὁκόσα ἀσήμως ἀφανίζεται δύσκριτα. Et τὰ οἰδήματα παραλόγως ῥιζοῦται κίβδηλον. Et in Prorrh.τὰ ὀλέθρια ἀσήμως, ῥᾳστωνίσαντα θάνατον σημαίνει.

Angina laborantes niſi celeriter cocta expuant, perniciosè habent.

371 Ἐν τοῖσι κυναγχικοῖσιν ἢν μὴ ταχὺ ἀναπτύοντες πέπονα, ὀλέθριοι. C

Angina cùm valde præceps ſit,niſi breui per ſputa expurgetur, aut ægrum celeriter opprimit,aut ſuppuratum facit.Vitioſa autem ſunt exemplaria quæ παχὺ pro ταχὺ (quod eſt ταχέως) legunt.

In angina abſq; vlla ſignificatione redundantes in caput dolores cum febre,periculum indicant.

372 Ἐν κυνάγχῃ ἀσήμως εἰς κεφαλὴν ἀγήματα μὴ πυρετῶδες, ὀλέθρια.

Iſta cùm perſeuerante febre contingant,ſunt potius morbi incrementa quàm alleuationes,præſertim cùm legitimæ, κατὰ κρίσεις, morborum aut ſolutionis nullas notas edant,quod ἀσήμως dixit.

In angina abſque vlla ſignificatione delati ad crura dolores cum febre pernicioſi.

373 Ἐν κυνάγχῃ ἀσήμως ἐς σκέλη ἀγήματα μὴ πυρετῶδες, ὀλέθρια. D

Et hæc quoque temeraria eſt & infida tranſpoſitionis nota,neque minimùm ſuſpecta.

In angina laborantibus citra iudicationem præcordij dolor,cum impotentia,& torpore obueniens, latenter necat,etſi moderate admodum habere videantur.

374 Ἐν κυναγχικῷ ἀκρίτως ἐπιχονδρίου ἄγημα, μετ' ἀκρασίης ἐς νωθρότητος γινόμενον, κλείει λαθραίως, εἰ καὶ πάνυ δοκέοι ὀπίσω ἔχειν.

Hoc quoque periculoſum eſt tranſpoſitionis exemplum,vbi abſque indicatione contigerit.ἀκρασίη autem αἵτη ἡ ἀκρατίης ponitur (vt antea quoque)" & partis incontinentiam,imbecillitatem,impotentiam & languorem quendam ſignificat,ac ferè plærumque Hippocrati cum torpore iungitur, vt"·" antea quoque,& Prorrh.151.

" *Sent.* 165. "" *Sent.* 171.

In angina laborãtibus abſq; vlla ſignificatione gracileſcentibus faucibus dolor intenſus ad pectus aut ad aluum progreſſus purulentas deiectiones facit.Alioqui autem tale quid ſolutionem præ ſe fert.

375 Ἐκ κυναγχικῶν ἀσήμως ἰσχναινόντων ἐς στῆθος ἄγημα καὶ ἐς κοιλίην ἐλθὸν σωτήριον, ποιέει πυώδεας διαχωρέειν, ἄγνως καὶ λυομένου τοῦ τοιούτου.

ἀσήμως ἰσχναίνοντων valet ἄδηλόν τι καὶ οὐ περιφανῶς ἰσχνὸν ὄντων πρὸς τὴν τοῦ φάρυγος, abſque vlla ratione gracileſcentibus aut detumeſcentibus faucibus.Tranſpoſitionis autem morbi exemplum eſt inſigne admodum & rarum,ſi ad thoracem delatus per aluum pus effundat,quod non ita ſolennis ſit,ſed rara,thoracis per aluum expurgatio,à Gal.tamen celebrata lib.6.de loc.aff.& Com.in aphor.30. lib.7. Illud autem, ἄγνως καὶ λυομένου τι τοιοῦτον, perplexum eſt,eam tamen mihi ſignificationem habere videtur,vt alioqui morbi ſolutionem præ ſe ferat per aluum effuſi,etſi longa ſit & difficilis per eam viam puris deiectio. Codices quidam σωτήριον πυώδεις coniungũt, quod ſententiam noſtram magis amplectitur,etſi mihi vulgata lectio magis arridet.Corn.λυομένου pro ἐκλυομένου ſumpſit. Quidam etiam ἢ λυομένου τοῦ τοιούτου legunt. Mihi tamen λυόμενον aptè etiam legi poſſe videtur.

In angina quæcumq; conſpicuum dolorem non produnt,periculi plena ſunt. Quinetiã diuturni ſunt qui ad crura progrediuntur dolores,ægreq; ad pus deducuntur.

376 Ἐκ κυναγχικῶν πάντα ὀλέθρια. ὅτα μὴ ἐκδηλον ἐποίησεν ἄγημα. ἀταρ καὶ ἐς σκέλεα ἀγήματα χρόνια φοιτᾷ, καὶ ἐκπυῆσαι δυσκόλως.

Iſtud de infida iudicatione intelligi poteſt, dum morbus abſque legitima vacuatione aliò tranſmiſſus eſt. Quòd ſi in crura ſecedat,diuturna vlcera fiunt & curatu difficilia.Sed rarum eſt anginæ liberatæ exemplum,in qua tamen (vt in peripneumonia) in crura abſceſſus valere interdum poteſt.

Sputa ex angina viſcida,craſſa,exalbida,vi educta, malum denũciant,omniſq; eiuſmodi maturatio mala eſt.In his multa deorſum purgatio leuis ſyderationis modo mortem adfert.

377 Τὰ ἐκ κυνάγχης πτύαλα γλίχρα, παχέα, ἐκλευκα, βιαίως ἀναγόμενα, κακόν. ἢν παχὺ τοιοῦτος πεπασμὸς, κακόν. κάθαρσις πολλὴ κάτω σὺν τοιούτοις παραπλησίως ἀπόλλυσιν.

Huiuſcemodi ſputa craſſa & viſcida caloris præter naturam immoderationem arguunt, ideoq; improbantur. Multa autem per aluum expurgatio colliquationem & humorum per aluum effluxum,indeq; partium naturalium exolutionem & proſtrationem ſignificat, vnde quoque tandem proſtrata animali facultate,ac velut exoluto corpore proiecti & immoti iacent & moriuntur. Alioqui & particulari membrorum ſolutione multi in angina periculoſiſſimè laborarunt lib.2.Epidem. * in qua etiam ſputa concocta prodierunt. * *Sectio* 2.

Sputa ex angina ſubarida,crebra, per tuſſim & cũ lateris dolore educta, perniciem minantur.Atque ea quæ inter potandum per tuſſim reiiciuntur, quæque difficulter deglutiuntur,malum portendunt.

378 Ἐκ κυνάγχης ἐπόξηρα πυκνὰ πτύελα, ἐγχώδεα, πλευρῶδυνώδεα, ὀλέθρια. καὶ τὰ ἐν τοῖσι ποτοῖσιν ἐπιβήσσοντα, καὶ καπάσεις βιαίας, πονηρόν.

Hæc peſſima ſunt ad pulmones tranſpoſitæ anginæ exempla. Quin & inter potandum tuſſim quodammodo excitantia, aut per tuſſim educta,& deuoratio difficilis,anginæ periculum circumſcribunt,vt patet ex anginoſæ mulieris hiſtoria lib.3.Epid.

379 Τῶν

379 Τῶν πλευριτικῶν οἷσιν ἐν ἀρχῇ πάμπυοι αἱ πτύσιες, τριταῖοι ἀπόλλυνται, ἢ πεμπταῖοι. Φυλάσσει δὲ ταῦτας, μὴ πολὺ ῥᾷον ἔχοντες, τῇ ἑβδόμῃ, ἢ ὀγδόῃ, ἢ ἐνάτῃ, ἢ ἑνδεκάτῃ, ἀρξάμενα ἐμπυεῦσθαι.

In morbo laterali, quibus circa initia in totum purulentæ sunt spuitiones, ij tertio die aut quinto moriuntur. Quos si superent, nec longè melius habuerint, septimo, aut nono, aut vndecimo, suppurati fiunt.

In libris de Morbis, vbi pleuriticorum circumscriptio & curatio tota absoluitur, & inde hoc Prognosticum plurima sunt traducta, paulò aliter hic locus legitur, οἷσι δὲ αἱ πτύσεις ἀπὸ παντὸς ἀπόλλυνται, ἢ τὰ ἀγχόμαλα πάνυ ἐξίσταται, ἢ ἐν τριταίοισι θανάσιμοι, ταύτας δὲ διαφεύγοντες, ὑγιαίνουσιν· ὁ μὲν ἥμισυς δὲ ὑγιὴς, τῇ ἑβδόμῃ ἢ τῇ ἐνάτῃ, ἢ τῇ ἑνδεκάτῃ ἀρξάμενα ἐμπυεῦσθαι. (Sic enim ex hoc loco legendum apparet, quam passim τὸ ἑνδεκάτῃ legatur.) Omnis autem generis expuitiones circa morborum initia summam eruditatem & varie affectam naturam indicant. Sic etiam in totum purulentæ initio maximam corruptelam denotant, cum pus paulatim in sputis & per quosdã gradus proce dere debeat, sputumq; quod probari debet, permixtum vehementer fluuo, non syncere prauum esse oporteat, quale est πάμπυον. Suppurationis autem rudimentum decimo quarto die ponit Hippocrates in Aphorismis. " Mihi autem summè arridet lectio quæ παντοίαι pro πάμπυοι habet, ex lib. 3. de Morb. huc tradu ta.

" *Aph. 8. lib. 5.*

380 Οἷσι δὲ ἄνω ὡς ἔρυθρος, τῇ πλευριτικῶν, ἐξ ὁμοίου γίνεται, καὶ χολὴ καὶ φλέγμα παραφαίνεται χλωρόεα καὶ δριμώδεα. Ἔχος ἄμοι ἐξ ἑπταγέκος ἄμοι κινδυνεύουσι. Φυλάσσοντες δὲ σώζονται.

Quibus supra aurem rubor contingit, neque aliter quàm morbo laterali affecti incalescunt, aluusq; bilio sa & graueolentia exturbat, ij vigesimo & quadragesimo die periculum subeunt, quos si superauerint, seruantur.

Videtur hæc sententia corrupta, & non sine scriptionis vitio ab authore ex libris de Morbis huc in locum tradu cta. Etsi namq; parotides interdum in pleuritide suboriuntur, morbum tamen non sine periculo alleuant, neq; parum suspectæ sunt, vt fere experientia testatur, nullam tamen apud Hippocratem solent ea phrasi efferri, vt per αἱ ἀπὸ ἰγάδος intelligantur. Deinde ambiguum valde est quidnam velit per ἑωυτοῦ ἑπτάμοιρος. Nam quantumuis facilis sit eius rei sensus, & de febris incendio perseuerante intelligatur, non optimè tamen huic loco quadrare videtur. Mea est opinio locum hunc de pleuritide quæ dorsum affligit & ab Hippocrate in libris de Morbis pessima censetur, tamè debere, sicq; restitui posse, οἷσι δὲ ὑπὸ τῷ ὠτῷ ἔρυθρος τῇ πλευριτικῶν, ἐξ ὁμοίου θερμαίνεται: eo sensu, Quibus vero in morbo laterali in dorso rubor excitatur, & humeri incalescunt. Cuius certè lectionis fidem facit quod scribitur lib. 3. de Morbis hoc modo, ἑκάστου δὲ τούτων τῇ πλευρίτιδι πυκνὸν ἀναπνεῦσαι ἢ κάτω ἐνυδρίῃ, ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τὸν ὦμον θερμαίνεται, ἐξ ἀναπηδῶσι φαρμακώδεες, ἐξ ὑγροὶ ἐκπυοῦνται χλωρῷ ἐξ δυσώδεϊ πτύσει· ὅσοι δὲ μὴ πέσσουσι τὰ μετέωρα, ἐκκαθαίρονται ἐξ μὴ ἀποθνήσκουσι, τούτους δὲ διαφεύγουσιν ὑγιαίνουσι. Quibus ex loco haud dubiè istam sententiam esse restitutam constat, & mendosè scriptoris vitio esse expressam. Facilem namque literæ tantum quis non videt? vt pro ἑκάστου δὲ μὴ hanc Prognostici scriptor ἑκάστῃ λέγει. legisse videatur, vnde ἐκὸς ἄμοι ἐξ παραφακὸς ἄμοι scripserit. Dori Mem hanc pleuritidem Hippocrates lib. 2. de Morbis in tertio pleuritidis genere ponit, ac periculosissimam esse censet, ex qua pauci euadant. In qua τὰ μετέωρα ἀναπνεῖν ἀνάγκην ἔχει· ἐξ ἡ νάρκη παραστῆναι, ἐξ τὸ ἄκρον πάντα πάνυ χλωρὸν ἐξ κενεῶνων. Verùm vigesimam diem morbi terminum facit. Grauiores autem ex bilioſæ dilectiones in pleuritide perniciem augent, præcipuè quæ morbi ratione contingunt. Mirum verò est in loco tam lubrico nullas nobis à codicibus manuscriptis factas esse suppetias, nec vllam quidem corruptionis vel minimam iniectam esse suspicionem, quod aliàs vel celeberrimè contingit.

381 Αἱ ξηραὶ τῶν πλευρίδων καὶ ἄπτυστοι χαλεπώτεραι. Φοβεραὶ δὲ καὶ οἷσιν ἄνω ἐκ ὑπήματα.

Morbi laterales sicci & in quibus nihil expuitur grauissimi sunt. Metuendi quoq; in quibus dolores ad superiora tendunt.

Locus est lib. 3. de Morb. qui pulcherrimè hanc sententiam adumbrat, & in publicatis codicibus vitiosè scribitur, εἰσὶ δὲ αἱ ξηραὶ πλευρίτιδες ἄπτυστοι χαλεπαί· αἱ δὲ κενεῶνες ἔχουσαι τὴν ἀρχὴν. ὑγκάσεις δὲ πλείους ἐκ τοῦ ὦμου ἐς τὸ ποτέ. Vnde satis constat pleuritidem siccam esse quæ nihil exputit & nullum sputum promouet, ideoq; periculum intendit. Cuius causam in siccitatem ponit Hippocrates lib. 1. de Morbis, vbi & quæ sit ἔπτυσις πλευρίτιδος & ἀποπλυσμὸν apertissimis verbis indicat, simulque præcipuos curationis scopos attingit. Præter autem causam ab Hippocrate adscriptam nempe siccitatem aut sputi resiccationem ex calore obortam) ἀπόπλυσιν πλευρίτιδος aliam adfert causam Gal. Com. 1. in lib. 1. Epid. humores nempe crassos & lentos pulmonum bronchiis infartos adeoque adhærescentes vt ægrè educi possint. Quod autem præcipuè metuendæ sint pleuritides, in quibus dolor ad superiora tendit, satis ex Hippocratis rescriptis constat.

382 Αἱ αὖ ἀσπασμάτων πλευρίδες χαλεπώτεραι τῶν μὴ ἀσπασμάτων.

Morbi laterales grauiores qui sine diuulsionibus quàm qui cum diuulsionibus contingunt.

ἀσπάσματα quæ vulsa aut conuulsa indicant, hic dicuntur fibrarum in parte carnosa, velut in musculis fibrosarum ac neruosarum partium diuulsiones ac distentiones. Hic ergo vehemens thoracis motus ac concussio, validaque facultatis animalis contentio in expectorando sputo indicatur. Ideoq; laudabilior est illa pleuritis, in qua vis ciusmodi facultatis ad educendum & repurgandum sputum enitet. Suspecta verò in qua vis illa clanguescens & infirma, nullos naturæ conatus exerit & sputorum repurgationem remoratur ac retardat. ἀσπάσματα etiam violentum quendam motum, aut partium internarum distractionem tensionemque sæpe indicant Hippocrati libro primo de Morbis, eaque in thorace fieri scribit, indeque crebrò suppurationes creari. Qua notione in musculis thoracis huiusmodi contentiones aut distractiones hic significant, vt & postea hoc prælegio. " Quæ ergo pleuritides huiusmodi distensiones habent, securiores videntur, quòd non nisi robustis ac validioribus naturis ciusmodi contractiones contingere soleant. ἀσπάσματα quoque hoc loco indicare possunt eas corporis concussiones, ac velut intro retractiones aut compressiones, quæ initiis pleuritidum contingunt cum rigoribus aut magno totius corporis horrore. Quod fere in his pleuritidibus contingit quæ ab externa aliqua aut manifesta causa fiunt, vt frigore, immoderato exercitio, aut potionibus. Atque eæ quidem pleuritides, quod externas causas habeant, ferè quidem securiores sunt, quàm quæ ab occasione occulta & interna accidunt, tum quod robustis ferè corporibus contingant, tum etiam quòd citiùs contentis naturæ viribus ad indicationes procedant, nec tantam humorum cacochyliam indicent. Vbi vero corporis concussiones ac contractiones cum cutis densatione pleuritidis initiis agnoscit Hippocrates lib. 1. de Morbis, his verbis: ἡ μὲν πλευρίτις ἢν, ὁκόταν πόνος ἐγίνηται τὸ ἐν ἰσχυραῖσι κώπῃσι λαβοῦσι. διαπεπαίνεται γὰρ τὸ σῶμα ἄπαν ὑπὸ τοῦ εἴνου καὶ κάπνου. καλέεται δὲ ἡ τοιαύτη χολὴ, ἡ ἐπὶ τοιαύτῃ φύσει φανεῖσα, καλίστη τῷ σώματος, ἐξ κατὰ τοῦτο ἐπιδεικνύουσι. διὰ τοῦτο ἀναπνοαὶ πυκναὶ, αἰδοίατερα καλίστα τὸ ῥίγος. ἐξ ὅταν ῥιγώσῃ τὸ ψυχρὸν, συμέλκεται τε ἐξ συσπᾶται πᾶν ὅσον ἐστὶ τὸ σάλευρον, ἐξ τὸ φλέβια. ἐξ ἔσαν τὸ ὀστοῦν τὴν ἕδρην ἔνι χρὼς ἐξ φλέγματος, ἢ ἀπὸ ἕδρης ἐστὶν ὁ ἀνθρωπος, τοῦτο πολλὸν ἢ πᾶν ἀπαλώτερον ἔσω συμπεθυμιῶν φρὴν τὸ θερμὸν πνεῦμα τῆς σαρκὸς ἔξωθεν. ἔ σφίγγονται σφὶν τὰ σάλευρα, ἐξ ὀδυνᾶται παρέχει ἰσχυρὰ ἐξ διαπεπαίνεται. ὁ δὲ πᾶς διεπόντος ἄχρι ἐς ἰσχίου ἐξ ἀπὸ τῆς πλησίον φλεβὸν ἐξ ἕδρης, φλέγμα τὸ ἐξ χολή. Oritur quidem pleuritis, cùm potiones copiosæque & validæ admodum corruerint. Totum enim corpus incalescit & humectatur a vino, præcipuè vero bilis & pituita tum incalescit, tum humectatur. Quibus sanè commotis & humectatis, madidum aut siccum rigore contingit. Præcipuæque eam latus præ omnibus corporis partibus, natura carne nudum sit, neque intus quicquam habeat in se quod remittatur, præter ventriculi cauitatem, rigorem percipit. Cumque riguerit & perfrixerit, contrahitur & conuellitur tam caro quæ est in latere tum venæ. Et quicquid in ipsa carne inest bilis & pituitæ, aut in ipsius venis id magna ex parte, aut totum intrò compulsum ad cauitatem secernitur, carne foris condensata, & ad eius adhærente, & vehementem dolorem exhibet ac incalescit, & per calorem à vicinis venis in carnibus pituitam & bilem ad seipsum trahit. Et rursus paulò post, πάσχει δὲ τὸ σάλευρον ἐξ τὸ ἐν αὐτῷ τῷ σαλευρῷ φλέβια ἐξ συσπᾶται. ἐξ ὅκωσπερ ἐν αὐτῷ ἔνι φλέγματος ἐξ χολῆς,

τοῦτο τὸ θερμασίας ἐνέσκληκέ τε καὶ ὀδυνᾶν παρέχει. Condensatur autem latus & quæ in ipso sunt venæ,& contrahitur, quantumque in ipso ineſt pituitæ & bilis id à caliditate reſiccatur & dolorem exhibet. A

"Sent. 425.

Quibus in morbo laterali lingua circa initia bilioſa eſt hi intra ſeptimum iudicantur, quibus verò tertio ac quarto die,circa nonum.

383 Τῶν πλευριτικῶν οἷσιν. ἐν ἀρχῇ γλῶσσα χολώδης ᾖ, ἑβδομαῖοι κρίνονται. οἷσι δὲ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ, περὶ τὸν ἔννατόν.

In veris ſputi legibus & ſalubri pleuritide,ſputum bile coloratum initio eſſe debet, & ita ad concoctionem progredi. Bilioſam autem pleuritidem indicat lingua bile tincta,quæ & leuior eſſe & ſecurior iudicatur ab Hippocrate lib. 3.de Morbis, ideoque promptè ad iudicationem procedit.In pleuritide autem & peripneumonia,à lingua ſigna peti debere docet Hippocrat.lib.de Morbis & libello περὶ κεισίμων,his verbis πλεῖστα δὲ ἀπάλλαξιν τῆς νούσου σημαίνει ἡ γλῶσσα, ὥσπερ ἐν τῇ πλευρίτιδι ὁμοίως. Quæ verò hic γλῶσσα χολώδης dicitur,χλωρὴ ſcribitur lib.de locis in hom. ὁπόταν δὲ ἐς τὴν λίθαργον ῥέπῃ ἡ χολή, τῷδε δῆλον ἔστιν. ὀδυνᾶν ἔχει ἐς τὸν λαπάρην, καὶ ἐς τὸν κληῖδα πρὸς τὸν λαπάρην, καὶ πυρετὸς, καὶ ἡ γλῶσσα τὰ ἄνω χλωρὴ ἔσται. καὶ ὀλιγοχρίμπτει ξυμπιπτόντα. ταύτῃσι τὴν νούσου ἑβδομαίῳ ὁ κίνδυνός ἐστιν ἢ ἐναταίῳ. Cùm verò in thoracem bilis fluxionem commouerit,hinc conſpicuum fiet. Dolor lateris mollitudinem occupat,& ad iugulum eiuſdem partis pertingit,febris adeſt, & lingua ſuperiore parte ex viridi palleſcit, & condenſata excreantur. Huic morbo periculum ſeptimo aut nono creatur. B

Quòd ſi bulla aliquantulum liueſcens in lingua appareat initio, qualis excitatur ferro candente in oleum intincto, difficilior fit ſolutio,& iudicatio quidem ad decimum quartum diem deducitur.Sanguinem autem plurimum expuunt.

384 Πομφόλυγος δὲ ὑποπελίου γινομένης ὅτι τῆς γλώσσης ἐν ἀρχῇ, οἵη σιδηρίου βαφέντος ἐς ἔλαιον, χαλεπωτέρη ἡ ἀπόλυσις γίνεται, καὶ ἡ μετὰ κείσιος ἐς τὴν ιδ' ἀφικνέεται. αἷμα δὲ ὡς ὅτι τὸ πολὺ πτύουσι.

Hic locus videtur ex libro tertio de Morbis expreſſus. Sic enim illic ſcribitur,πρὸς δὲ τοῖσι σημείοισι τοῖσιν ἠρημένοισιν, ἐν ἀρχῇ τὰ παθήματα ἐπίδοσιν καὶ πάσῃ χρὴ ὀκοπίεσθαι τὴν γλῶσσαν. πομφόλυγος γὰρ ὑποπελίου γινομένης ὅτι ἡ γλώσσης, οἷα σιδηρίου βαφέντος ἐς ἔλαιον, ἰῶδες μὲν ἐν ἀρχῇ γίνεται τὸ ἐχόμενον, χαλεπωτέρη ἡ ἀπόλλαξις ἔσται τοῦ νοσέοντος. καὶ αἰεί κεν αἷμα ἀποβῆξαι ἐν τῇσιν ἡμέρῃσιν ἐν ἧσι δεῖ. εἰ δὲ καὶ ἀσκεχωρηκυίης τῆς νούσου γένοιτο, αἱ μετὰ κείσιος ἐς τὴν τετάρτην καὶ δεκάτην ἡμέραν, αἰεί κεν ἀποῦσαι αἷμα. Præter autem enumerata ſigna, in vnaquaque pleuritide, hæc in lingua ſpectanda ſunt. In qua bulla aliquantulum liueſcente exorta, qualis ferro candente in oleum tincto fieri aſſolet,ſi quidem inter initia aſpera fiat, difficilior morbi liberatio contingit,& diebus quibus oportet,ſanguinem tuſſi reiicere neceſſe eſt. Quòd ſi progreſſo iam morbo id contingat, iudicationes quidem ad decimum quartum diem procedent. Sanguinem tamen expuere neceſſe eſt.

Sputum verò in morbo laterali vbi matureſcere & expui tertio die cœperit,celeriores ſolutiones facit,quòd ſi poſterius,tardiores.

385 Πτύαλον δὲ ἐν τῇσι πλευρίῃσι, τεῖον μὲν ἐρχόμενον πεπαίνεσθαι καὶ πτύεσθαι, θάσσους, ποιέεσθαι ἀπολύσιας, ὕστερον δὲ βραδυτέρας.

Hoc ex media Hippocratis OEconomia depromptum,genuinam parentis doctrinam redolet, & ex libro tertio de Morbis, huc videtur traductum. Sic enim illic ſcribitur.ἐχόμενον δὲ ἔστι τοῦτο τὸ ἀπαλλάξιος εἰ μὲν τεταμένη αἰχρὸν πεπαίνεσθαι καὶ πτύεσθαι, θάσσους αἱ ἀπαλλαξιες. εἰ δὲ ὕστερον πεπαίνοιτο ὕστερον καὶ αἱ κείσιες γίνονται. Celebratiſſima quoque eſt iſta ſententia ex placito 12.lib.1.Aphor.τὰ δὲ καὶ ὑπὸ φαινομένοισιν, οἷς ἐν πλευρικοῖσι πλῦνον ἀυτικὰ μὲν ὑπὸ φαίνεται, αἰχρὸν μὲν ὀλίγον ὡς βραχωδὲς, μὲν δὲ ὕστερον ὑπὸ φαίνηται μικρῷ. Et lib.de ratio. victus in morb. acut. τὸ μὲν γὰρ θάσσον καὶ μᾶλλον πλασσῶται, παχυτῆτα σημαίνει κείσιος, τὸ δὲ βραδύτερον καὶ ἧσσον, βραδυτέρου σημαίνει τὴν κείσιν.

In morbo laterali affectis,dolores & aluum emolliri vtile eſt,ſputa colorari, nullos in pectore ſtrepitus fieri,vrinam rectè procedere. Quibus contraria moleſta ſunt,ſputumq; dulceſcere.

386 Τὰ δὲ δηλήματα τοῖσι πλευριτικοῖσι χρήσιμον χαλίλου μαλάσσεσθαι, πτύελα χρωματίζεσθαι, φῦσαι ἐν τῷ στήθεϊ μὴ γίνεσθαι, ὄρθιον οὐροῦσι. τὰ δὲ τούτων ἐναντία δυσχερέα, καὶ πτύελον γλυκαινόμενον.

Signorum optimorum eſt concurſus,vnde ad ſalutem via fit.Dolorem autem leniri vult Hippocrates, & eam ob cauſam aluum emolliri in pleuritide,lib.de rat.vict.in morb.acut.his verbis: διὰ ταῦτα λύειν χρὴ τὴν κοιλίην, ἢν σκληρὴ ᾖ μᾶλλον ἢ μαλθακὴ, καὶ φλέγματα πέμπειν. Et rurſus,διὰ δὲ ταῦτα καὶ φρενίτις ἢ τὸ δήγμα, ἐς ὃ τὴν κοιλίην μὴ σημαίνῃ, μαλθάσσειν χρὴ τὴν κοιλίην, ἢν μάλιστα ἐλεύθερον ἢ πεπίειν. Lego autem τὰ δὲ δήγματα τοῖσι πλευριτικοῖσι χρήσιμον ἢ κοιλίην μαλάσσειν, alioqui malè cohæret oratio,etſi quodammodo fieri poteſt.Quin & μαλάσσειν πόνους, quod eſt dolores leniri & remitti eleganter Hippocrati dicitur,& ſententia paulò poſt ſequente μαλθακοὶ πόνοι ſcribuntur.

πτύελα χρωματίζεσθαι] Sputum colorari oportet & laudabiles coloris gradus acquirere,& ita ad coctionem progredi,alioqui ſputorum vitiis annumerat Hippocrates τὰ πτύσματα κεχρωσμένα ἀκρήτῳ χρώματι,in lib.de rat.vict.in morb.ac.

φῦσαι ἐν τῷ στήθεϊ μὴ γίνεσθαι] Vitioſum eſt ſputum & crudum quod nimis craſſum eſt, viſcidum & flatuoſum, ideoq; in thorace moram trahit & expurgari nequit,καταλιχμᾶται ὄμφυον πτύελον ἀσαπὲς, ἢ ἀπέπτως, ἢ ἐνεχόμενον. ἢ μὴ αἰῶνα vocat Hippocrates. Flatuoſum autem ſonitus & ſtrepitus edit in pectore. Vrinæ autem ſignum in morbis thoracis,etſi heterogenes,multum tamen in laudabilium ſignorum concurſione confert,& ad ſalubritatem conducit,itemq; ſæpiùs ab Hippocrate adſcribitur,vt in libris de Morbis videre eſt & ex prædictionibus poſtea in hoc Prognoſtico adſcribitur.

πτύελον γλυκαινόμενοι] Sputum vbi dulce eſſe incipit ſuppurationis rudimenta præbet,præcipuè ſi ex felleo aut ſalſuginoſo dulceſcat,vt poſtea in hoc Prognoſtico ſcribitur.Sic lib.2.de Morbis,in Peripneumonia dulce ſputum morbum protendere & ſuppurationem indicare ſcribit,his verbis: καὶ ὧν μὲν ἐν τούτῃσι παίσῃ τὰ βήματος, ἐκφεύξεται. ὧν δὲ μὴ πάσῃ, ἀγρίας αὐτὴν εἶναι γλυκύτερον αὐτῶν δεκάτῃ πτύσαλον, καὶ ὧν φῇ, ἡ ῥοῦσος ἐνιαυσὸν γίνεται. ὁ δὲ πλείων ἔμπυος γίνεται. Rurſuſque lib. 3. καὶ ὧν μὲν ταῦτα παύσηται ἀκούσῃ τὰ πλησμαῖος, ὧν μὲν ἔσω αὐτὸν, ἢ γλυκύτερον τὸ σίαλον. καὶ ὧν φῇ, ἰατὸν ὁ πλεύμων αὐτῷ ἔμπυός ἐστι, καὶ ἡ νοῦσος χαδίσεται ἐναυσίην, ὧν μὲν ἐν τῇσι πεντεφάκοντα ἡμέρῃσι ἀσεύδων, ἀναγκαῖον τὸ πύον.

At verò bilioſi ſimul & ſanguinei morbi laterales, ferè nono die aut vndecimo iudicantur, ac maximè ſaneſcunt. Quibus autem in morbo laterali, initio quidem dolores leues ſunt,quinto verò aut ſexto die ingraueſcunt, ferè ad duodecimum perueniunt, raroq; ſeruantur, ſed præcipuè ſeptimo ac duodecimo die periculum ſubeunt. Quòd ſi bis ſeptem euaſerint,ſeruantur.

387 Αἱ δὲ χολώδεες ἅμα καὶ αἱματώδεες πλευρίδες, ὡς ὅτι τὸ πολὺ κρίνονται ἐναταῖαι ἢ ἑνδεκαταῖαι, καὶ μάλιστα ὑγιάζουσι. οἷσι δὲ τῶν πλευριτικῶν ἐν ἀρχῇ μὲν οἱ πόνοι μαλθακοὶ, ἐς δὲ πέμπτην ἢ ἕκτην παροξύνονται, μᾶλλον τρὶς τὸ δ' ἀφικνέονται, καὶ ὀλίγον σώζουσι. κινδυνεύουσι δὲ μάλιστα ἑβδομαῖοι, καὶ δωδεκαταῖοι. τὰς δὶς ἑπτὰ φυγόντες σώζουσι.

Ex.lib,3.de Morbis huc eſt traductũ præſagiũ.Sic enim illic ſcribitur,αἱ δὲ χολώδεες καὶ αἱματώδεες κείνοισι ἐναταῖαι καὶ ἑνδεκαταῖαι ἔδοξαν ὑγιέες μᾶλλον γίνεσθαι. διὰ δὲ καὶ ἀρχὰς μὲν μαλθακαί πνες ἔχουσιν ὀδύναι ἀπὸ τῆς πέμπτης ἢ καὶ ἕκτης ὀξεῖαι αὖθις δὲ παλαίουσι μέχρι δυοκαιδεκάτου καὶ μάλα ἐκφλαύσουσι, κίνδυνος δὲ μάλιστα μέχρις ἑβδόμης. ἀτὰρ καὶ ἐς τὴν δυοκαιδεκάτην. μὴ δὲ πάντας ὑγιαίνουσι. οἱ δὲ ἐξ ἀρχῆς μὲν μαλθακαὶ. ἀπὸ δὲ ἑβδόμης καὶ ὀγδόης ὀξεῖαι ποιοῦσι παραπλησίως τε καὶ τὰς πεταρεσκαιδεκάτας κείνοισι τε καὶ ὑγιαίνουσι. Bilioſæ autem & ſanguineæ(pleuritides)nono aut vndecimo diecernunt,atq; hi magis ſaneſcunt.Quòd ſi ab initio molles quidem dolores corripuerint,poſt quintum verò & ſextum acuti,hi citè ad duodecimũ perueniunt,neq; valde effugiunt.Periculũ autem præcipuè ſubeſt,vſq; ad ſeptimũ,quinetiã ad duodecimũ vſq;,poſt hoc verò conualeſcunt.Atq; ab initio quidem molles ſunt,poſt ſeptimũ autem & octauum acutæ, ad decimumquartum tum decu-

nu

A nat,tum conualescunt.Sunt autem ferè pleuritides & magna ex parte sanguineæ aut biliosæ,vt scribit Gal.lib.de Constitutione ar-
t Medicæ.Codices verò publicati hanc sententiam distinguntsed nos ex lib.de Morbis coniunximus cum quibusdam exemplar.

383 Ὅσοισι δὴ πλευριτικῷ φόφος τὸ στῆθος πο-
ιὸς ἐν τῷ στήθει, καὶ τὸ πρόσωπον κατηφὲς, καὶ ὀφθαλμὸς
ι περιῳδης ἢ ἀχλυώδης, ἀπόλλυται.

Quibus in morbo laterali plurimus ex sputo strepitus in pectore sonat,& vultus demissus est,oculusq; aurigine suffusus,& caligine obductus, in his mors expectanda est.

Ista sputum maximè crudum,crassum & incoctum significant summumq; feruorem & materiæ in thorace agitationem, tum etiã
oris natiui ac spirituum extremam dissipationem aut resolutionem. ἰκτεριώδης autem ὀφθαλμὸς est oculus bile flaua suffusus, aut
l ioso humore infectus,rapta sursum bile,quemadmodum ἰκτεριῶντες sunt Hippocrati(aph.72.lib.5.) quorum cutis biliosõ humore
i fecta est & tincta.

389 Οἱ ἐκ πλευριτικῶν ἐμπυοι ἡμέρῃσι, ἐν τῇσι μ'
ι μέρῃσι ἀναπύουσιν ἀπὸ τῆς ῥήξιος.

Qui ex morbo laterali suppurantur, in quadraginta diebus post ruptionem pus spuitione reiiciunt.

Alioqui nisi spuitione pus repurgetur,in tabem labuntur,ex placito 15.lib.5.vbi integra hæc sententia scribitur,in hoc Prælagio
ytea sæpius repetitur. Hic igitur ἀναπύει idem est quod ἀναθαίρεσις apud Hippocratem.

390 Πτύαλον δὲ χρὴ πᾶσι τοῖσι πλευριτικοῖσι καὶ τοῖ-
λευμονικοῖσι διὰ πεπέως τε καὶ ταχέως ἀναπτύειν, με-
ιγθαι τε τὸ ξανθὸν τῷ πτυάλῳ. Ὃ δ' ὕστερον πολλῷ τῆς
υρίης ἀναμεμιγμένον ξανθὸν, ἢ μὴ μεμιγμένον, καὶ πολλὸν
ῆχα πρέχον, πονηρόν. πονηρὸν δὲ πάντως καὶ τὸ ξανθὸν ἀ-
ρινὲς, καὶ τὸ γλίσχρον, καὶ λευκὸν, καὶ τὸ σφογγῶδες, καὶ τὸ χλω-
ὸν σφόδρα, καὶ τὸ ἀφρῶδες, καὶ τὸ πελιῶδες, καὶ ἰω-
ες. χρηστὸν δὲ καὶ τὸ ὕδατος ἀκρητον, ὥστε μέλαν φαίνεσθαι.
μαλὺ δὲ μὴ πολλῷ συμμεμιγμένον τὸ ξανθὸν, ἐν ἀρ-
ῇ μὲν σωτήριον, ἑβδομαίῳ δ' ἢ παλαιοτέρῳ πᾶσιν ἀσφα-
ὲς· αἱματῶδες δὲ λίαν, ἢ πελιὸν εὐθέως ἐν ἀρχῇ, κιν-
υνῶδες, πονηρὰ δὲ καὶ τὰ ἀφρώδεα, καὶ τὰ ξανθὰ, καὶ μέ-
αινα, καὶ ἰώδεα, καὶ ἰξώδεα, καὶ ὅσα ταχέως χρωματίζε-
αι. Τὰ δὲ μυξώδεα καὶ λιπαρώδεα, καὶ χρωματίζε) πα-
ίως, ἀσφαλέστερα. Τὰ δ' ἐν ὀλίγῳ πεπαινόμενα πέψιν
ρωματιζόμενα, βέλτιω.

In omnibus autem laterum & pulmonum morbis, sputum promptè ac citò excreari necesse est, flauũque sputo permixtum esse. Quòd si multo post dolorem flauum,aut non commixtum reiicitur, nec non sine multa tussi,vitiosum censetur. Omninò autem prauum flauum,si syncerũ est,& glutinosum, & candidum,& rotundum, itemq; vehementer ex virore pallescens,quodq; spumosum est, & liuidum,& æruginosum. Aliquantò verò deterius quod sic est syncerum,vt nigrum quoq; videatur.At flauum cui paulum sanguinis ammixtum est,initio quidem salutem pollicetur,quod vero septimo die.aut lõgiore spatio tale apparet,non adeò tutum.Admodum autem sanguinolentum,aut quod statim initio liuescit, perniciem præ se fert. Prauitatem etiam indicant & spumantia,& flaua & nigra,& æruginosa viscosaque, & quæcunq; celeriter colorantur.Mucosa autem & fuliginosa,tum celeriter colorantur, tũ securiora sunt. Quæ verò intra quintum diem dum coctionem accipiunt,colorantur,meliora censentur.

Quæ hic de sputis scribuntur ex Hippocratis Prognostico omnia huc sunt traducta. Quod verò dicitur μεμίχθω τὸ ξανθὸν τῷ πτυάλῳ. in Progn.ξυμμεμιγμένον ἰσχυρὸς ξανθὸν τῷ πτυέλῳ. exigit, quod in excrementorum coctione legitima requiritur, vt ἀκράτῳ opponatur,quemadmodum ὑγιείης σύμβολα Hippocrati censetur. ὀφθαλμῶν καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος ὡς μάλιστα. Quanquam idem er ξυμμεμιγμένον simpliciter efferri contendunt,quod multis locis τῷ ἀκράτῳ opponit Hippocrates.

πονηρὸν δὲ πάντως καὶ τὸ ξανθὸν] Rectius in Prognostico prauitatis gradus ponit Hippocrates.

Καὶ τὸ χλωρὸν σφόδρα] χλωρὸν καθ' in Progn.scribitur.χλωρὸν autem hic ex viridi pallidum significat Hippocrati, & τὸ ὠχρὸν καὶ τὸ ἰώδεις
ontinet(vt multis in locis testatur Galenus) etsi ἰώδεις additur, vnaque & eadem dictione vtrumque in Prognost.complectitur,
Celsius tamen τὸ χλωρὸν Hippocratis,pallidum reddidisse videtur cùm scribit.Et tamen nihil peius est quam syncerum id edi, siue
ffum est,siue cruentum,siue album,siue glutinosum,siue pallidum,siue spumans,nigrum tamen pessimum est. Sed certè pallidum
utum non ita damnatur,quemadmodum viride aut ex viridi pallescens,quod summum partis æstuantis incendium & ardorem in-
icat,At ἰώδεις(quod hic additur)æruginosum ac merè viride indicat. * *Cap.8.lib.1.*

καὶ τὸ πελιῶδες] In Prognostico istud non legitur, & sub nigredinis gradibus continetur,& in vomitione satis exprimitur. Ex aph.
amen 47.lib.4.& 71.lib.7. αἱ πελιδναὶ ἀποχωρήσιες damnantur.

αἱματῶδες ἢ λίαν] Istud non legitur in Prognostico, & superuacaneam quandam ac minimè necessariam repetitionem redolet,
similem tamen habet doctinam.

καὶ ὅσα ταχέως χρωματίζεται] De sputorum vitiosorum coloribus qui initiis morborum apparent,intelligendum, alioqui ad concoctionem vbi fit progressus colorem accipere laudabile est,vt supra diximus,atq; hic etiam rursus repetitur. Siue igitur seorsum coctos huiusmodi accipias,siue simul permixtos,in vitiis reponendos censet Hippocrates.Nam & πλύσια κεχρωσμένα ἀκρήτῳ χρώματι reprobat, & πλύσιον ὁμόχροον esse vult Prorrh.2. & ὀλέθριος καθ' εἱπεῖν μίξει τὸ χολῶδες τῷ πίνῳ αἱματῶδες. ὧν πόμων, in Prognostico inest.Quod etiam expressit de sputo Celsus his verbis, † Quantoque magis mixtos neque inter se diductos colores habet, tantò eterius. † *Cap.3.lib.2.*

καὶ τὰ μυξώδεα] Mucus humor est crudus,lentus & pituitosus.πλύσια igitur μυξώδεα sub glutinosis & albis in Prognostico ab Hippocrate comprehendi videntur.Quin & Prorrh.2.sputum ἀπόλειγμα exigitur,quod Celsus sine pituita vertit. Ista verò hic mediocriter crassa,vitiosa,& cocta sunt,& crassitudinis mediocritate coctionem indicant. Idemq etiam testantur fuliginosa sputa,quæ seruentium humorum vapore & fumo velut fuligine in superficie tinguntur,aut quæ diutius contenta & concalfacta,odore aut tapore fuliginem referunt,non autem per totum aut sua substantia nigrescunt.

391 Παῦρα δὲ πτύαλον μὴ λύον τῶν ὀδυνέων, πονηρόν.
λύον δὲ, χρήσιμον.

Sputum autem quodcunque dolorem non tollit, malum significat,quod vero soluit,bonum.

Idem legitur, aliis tamen verbis,in Prognostico.

392 Οἷσι δὲ μετὰ τῶν χολώδεος πυώδες ἀνάγεσιν, ἢ χω-
ὶς, ἢ μεμιγμένον ὡς ὀπτῶ πολὺ πεπαρεσκαιδεκαταίοι
ἀπόσχοιεν, ἢν μή τι κακὸν ἢ ἀγαθὸν ὑπολύσῃται τῶν προγε-
γραμμένων. Εἰ δὲ μὴ, κατὰ λόγον. μάλιστα δὲ οἷσιν ἑβδο-
μαίοισιν ἄρξεται τὸ τοιοῦτον πτύαλον.

Quibus cum bilioso purulentum sputum,aut seorsum,aut simul permixtum educitur, ij vt plurimùm decimoquarto die intereunt, nisi malum aut bonum aliquod ex his quæ priùs descripta sunt, contingat. Alioqui certè pro ratione mors expectanda est, atq; in his præcipuè quibus septimo die sputum huiusmodi procedere cœpit.

Hæc eadem ex Prognostico huc traducta videntur,vbi meliore ordine scribuntur.Illud autem εἰ δὲ μὴ, κατὰ λόγον, obscuram habet

explicationem. Mihi verò sic accipiendum videtur,vt decimusquartus dies,medius quidam sit mortis terminus, vt si omnia medi quodammodo procedant,in eum diem mors sit expectanda. Quòd si mala multa vrgeant,præceps magis exitium acceleratur,neque in eum diem differtur.Bona vero plurima,pro ratione interitum remorantur. κῦ λόγον igitur idem valet, ac subductis signorum rationibus,& collatis inter se viribus,indeq; facta prædictione celerioris aut tardioris mortis. Quod fusissimè explicat Gal. Com. i Prognost.Celsus verò,vt totam istam sententiam disertissimè expressit,ita & obscurissima ista verba dilucidè explanauit his verbis " Sputum etiam biliosum & purulentum,siue separatim ista,siue mixta proueniunt,interitus periculum ostendunt. At si circa septimum diem tale esse cœpit, proximum est vt is circa quartum decimum diem decedat, nisi alia signa meliora peioráve accesserint Quæ quò leuiora grauioráve subsecuta sunt,eò vel seriorem mortem,vel maturiorem denunciant. " *Cap.6.lib.2.*

In his igitur & omnibus qui pulmonem affligunt morbis, bonũ quidem est facilè morbum sustinere, dolore defungi,sputum promptè expuere, facilè spirare,siti esse vacuum,reliquum corpus æqualiter incalescere ac molle esse. Ad hæc somnos,sudores, vrinarum eductionẽ laudabiliter fieri:quibus contraria mala sunt.Quandocunq; ergo bona hæc omnia huic sputo aderunt,poterit secunda valetudo contingere. Quod si quædam adfuerint, quædam etiam abfuerint,non vltra decimumquartum diem vita producetur. At verò si contraria signa accesserint, celerius mors continget.

393 Ἐ͂σι δὲ ἀγαθὸν μὲν κῦ τοῦτοισι κῦ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισι πολλῷ μόνα, φέρειν ῥηϊδίως τὸ νόσημα, τῆς ὀδυνῆς ἀπιέναι· τὸ πτύαλον εὐπεπτέως ἀναίμακτον, εὔπνοον εἶναι κῦ ἀδιάψυκτον, τὸ σῶμα ἀπαθῶς ὁμαλῶς θερμαίνεσθαι, μελάγχολον εἶναι. κῦ τοῖσιν ὕπνους, ἱδρῶτας, οὖρον διεκρίσεις χρηστὰ γίνεσθαι, καὶ τὰ δὲ παναντία τούτων. εἰ μὲν οὖν πάντα τοῖσι προγεγραμμένοισι τὰ πτύσματα τοῦτο τὰ χρήσιμα, σώζοιτ' ἄν. Εἰ δὲ τὰ μὲν τὰ δ' οὐ μή, ἀλλὰ πλείους ἢ τεσσαρεσκαίδεκα διώσας τὰς ἐναντιώσεις σημείων ὑπερθωμόμενον, σωτηρίην μᾶλλον.

Aliis verbis eadem & copiosiora scribuntur in Progn.Quod verò omnibus in exemplaribus ἅπαν διεκρίσιν legitur, ἄμεινον, διεκρίσεις scribendum puto,vt & vrinæ & alui excrementis attribuatur, velut in Prognostico scribitur,& rectè vidit Interpres.

πλείους τῶν ἑπτὰ βιώσεται] Apparet addendam esse negationem,quod etiam sensus requirit,& eorum quę in Prognostico scribuntur recognitio,vt fecit Cornarius,etsi desideratur in omnibus codicibus.

Dolores in locis huiusmodi,qui neq; ad expuitiones,neq; ad venæ sectionem,aut victus rationem desinunt, ad suppurationem tendunt.

394 Ὅσα δὲ τῶν ἀγημάτων ἐν τοῖσι τόποισι τούτοισι μὴ παύσηται, μήτε πρὸς τὰς ἀναπλύσιας, μήτε πρὸς τὰς φλεβοτομίας τε κῦ δίαιτας, ἐμπύητα.

In Prognostico ventris subductionem & medicamentum addit,Celsus " etiam cucurbitulas adhibet, medicamentum præterm tit.Et certè his in morbis medicamenta veterum,iure quodam Galeno suspecta sunt. " *Cap.7.lib.2.*

Quibus ex pulmonis inflammatione abscessus ad aures aut inferiores partes fiunt, tum suppurant, tũ per fistulam via aperta effunduntur. His autem secũda valetudo cõtingit,quos febris & dolor consequitur,si sputum non satis pro ratione eiicitur,neque biliosæ fuerint alui deiectiones, sed solutu faciles ac synceræ, neq; vrina admodum crassa,aut multũ habens sedimentum ac in reliquis omnia securitatem polliceantur.Fiunt autem, aliis quidem in partibus inferioribus,quos circa præcordia inflammatio fatigat,aliis verò in superioribus partibus, quibus præcordia tumoris & doloris sunt expertia, spirandi autem difficultas pro tempore accesserit, quæ deinde sine vlla euidenti occasione quiescat.

395 Ὅσοισι δὲ ἐκ τῆς περιπλευμονίης ἀποστάσιες τοῖσι οὖσι, ἢ ἐς τὰ κάτω γίνονται, κῦ ἐκπυέσι τε, καὶ ἐκδυσεντερίοισι γίνονται. τῆς δὲ γίνονται, οἷσιν αἱ ὦτε πυρετὸς, καὶ ὁ πόνος παρακολουθῇ, ἢ τὸ πτύαλον χωρὴν κῦ λόγον. μηδὲ χολὴ δεὴς αἱ διαχωρήσιες, βύλυοί τε καὶ ἄκρητοι γίνονται, μηδὲ ὄδμὴν παχὺ τε σφόδρα, καὶ πολλῷ ὑποῦσαν ἔχῃ πάτε σμικρὰ σωτηρίας ἔχοιεν, γίνονται δὲ, αἱ μὲν ἐς τὰ κάτω οἷσιν αἱ περὶ ὑποχόνδρια φλεγμονὴ γίνηται. αἱ δὲ ἐς τὰ ἄνω, οἷσιν αἱ, πρῶτον ὑποχόνδριον λαπαρὸν τε καὶ ἀνώδυνον ᾖ, δύσπνοοι δὲ ἴσως χρόνον ἡμιόλιον, παύσωνται χωρὶς παρὰ φάσιος.

Ista quoque ex Prognostico sumpta videntur,neq; tamen integritatem retinent,sed illic melius scribuntur.Hunc autem mihi cum subindicare videtur Galenus cum in Exegesi,διαπυοῦται, ἀναστομοῦται exponit, quod est aperiuntur,aut in fistulas abeunt cauantur: Nos vt Galeni explicationem & dictionis vim comprehenderemus,per fistulam via aperta effunduntur,aut fistula facta periuntur,dicimus,quod in Prognostico simpliciter συεκγοῦται ponitur.Quod sequitur, γίνονται ἢ, melius ex Prognostico legas γίνοντ' ἄν,cùm signa abscessuum futurorum contineant,etsi tamen potest vtcunque tolerari hæc lectio. Præceptor quoque Holler Prognostici lectionem amplectitur,& post διαπυοῦται δ' οἱ γίνονται legit.

κῦ τὸ πτύαλον χωρὴν] μὴ χωρὴν legimus ex Prognostico vnde hæc sunt desumpta. Et verò addendam esse negationem satis patet Galeni Commentario.Quod etiam vidit Cornarius eamque lectionem secutus est,omnesque alij Interpretes, repugnantibus tam omnibus exemplaribus.

βύλυοί τε κῦ ἄκρητοι γίνονται] In Prognostico negatio additur, & aliam habet significationem, quanquam hanc etiam lectionem agnoscit in Com. Galenus, & βύλυτας διὰ χωρίσεως τῆς συμμίκτου ὑγρασίας explicat, & ἀκρήτους τὰς ὑδατώδεις κῦ ἀμίκτους.

μηδὲ ὄδμὴν] In Prognostico κάρτα πολύ τι δὲ παχὺ scribitur & Gal. μηδ' ὄδμὴν πολὺ κάρτα agnoscit.

At verò in pulmonis inflammationibus quæ periculum creant abscessus in cruribus non inutiliter fiunt. Quibus nec potest quicquam melius accedere, quàm si sputum pro flauo purulentum existat. At si neque sputum pro ratione excernitur, neque in vrina bonum apparet sedimentum, periculum est ne claudicet æger, aut ne res multum negotij sit exhibitura. Quòd si abscessus intro recurrant, perseuerante febre neque prodeunte sputo, periculum aut mortis, aut delirij imminet. Quicunque vero pulmonis inflammatione laborant, neque diebus iudicatoriis repurgantur, verùm cum delirio quatuordecim dies superarunt,iis suppurationis metus impendet.

396 Αἱ δὲ ἐς τὰ σκέλεα τῶν ἀποστάσιων, ἐν τῆσιν ὀκτὼ κινδυνώδεσι περιπλευμονίῃσι, λυσιτελέες μὲν πάσῃ· βέλτιον δὲ αἳ τὸ πτύελου πυώδεος αὐτοῦ ξανθοῦ γίνεσθαι. μὴ χωρέοντος δὲ τοῦ πτύελου κατὰ λόγον, μηδὲ τοῦ οὔρεου χρηστὸν ὑπόστασιν ἔχοντος, κίνδυνος χωλωθῆναι· ᾧ ἂν ἄφρωστον, ἢ καὶ πολλὰ φρήγματα προσδοκᾶν. διὰ παλινδρομέουσιν αἱ ἀποστάσιες, πυρετοῦ προσκαθεύδοντος, καὶ τοῦ πτύαλου μὴ χωρέοντος, κίνδυνος φανῆναι μανικούς. ὅσοι δὲ τῶν περιπλευμονικῶν μὴ αὐτόματοι ἐξεθύησαν ἐν τῇσι κυρίῃσιν ἡμέρῃσιν, ἀλλὰ προσκαθεύδοντες διέφυγον τὰς τεσσαρεσκαίδεκα, κίνδυνος ἐμπύους γενέσθαι.

Αἱ δὲ ἐς τὰ ἐνίσια τῆς κρησίμου] κρησίμου manifesto vitio legitur in omnibus publicatis exemplaribus, sed κρησίμων ex Prognostico legimus cum omnibus interpretibus.

τὸ πυῶδες πυώδεος] Addendum facit, vt in concoctionis argumento, ἐκχωρέοντος ἔξω, vt in Prognostico, & postea in malignitatis indiciis μὴ χωρεῖν additur: idque satis ex Galeni Commentario in Prognost. apparet. Sed in tumultuario opere accuratam diligentiam nimis ambitiosè requirimus.

ἔστι δὲ τῆς περιπνευμονικῆς] Ex lib. 1. de Morb. hæc videtur desumpta sententia, vbi amplioribus verbis proponitur. ἢν δὲ μὴ ἐν τῇσι κυρίῃσι τῆς νούσου κριθῇ, φλεγμήνῃ, ἢν δὲ πάνυ ἐπιλάβῃ τὸ ἀφ' ἑκάστης πλευρῆς ἕτερα, ἢ καὶ πάνυ. αἱ κρίσιες γίνονται ἐπὶ πλείστοις τῆς ἑπτακαιδεκάτης, ἐπὶ ἐνίοις τῆς εἰκοστῆς, ἢ τῆς εἰκοστῆς πρώτης, ἢ ἐς τριακοστὴν μὴ ἐκπλυθῇ, ἔμπυος γίνεται. γίνεται δὲ μάλιστα ἐν τούτων οἷσιν ἰσχυρὸς ἢ πλευρίτις ἢ περιπνευμονίη. Et superstes quidè cuadit, si in iudicatoriis diebus putrefacta, hoc est concocta, sputo reiecta fuerint. Quòd si ea quæ per initia aduenerut susceperit, alioque insuper accesserint, ac neq; ea spuens, neque putrefaciens euicerit, ob eorum quæ insuper accedunt copiam fere moriuntur. Si verò ad dies dans & viginti peruenĩat, & febris remiserit, & in his per sputũ repurgati non fuerint, ad suppurationẽ deueniunt. Præcipuè autem hi suppurati fiunt, quos vehementissimè pleuritides & pulmonum inflammationes vexant. Rursusque ibidem, ἐὰν δὲ περιπνευμονικὸς ὑπολειφθῇ ἐν τῇσι κυρίῃσιν ἡμέρῃσιν, ἀλλ' ὑπολειφθῇ ἐν τῷ πλεύμονι πύος τε καὶ φλέγμα, ἔμπυος γίνεται. καὶ διὰ μὲν αὐτὰ θεραπεύεται, δύσφορα δὲ, καὶ τὰ πολλά. διὰ δὲ ἀμελησθὲν ἐν τῷ πλεύμονι, δύσφορα γίνεται. ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ τε σῶμα ἐκλείπει, καὶ πυρετὸς ἐπιτείνει, καὶ τὸ πλεύμων, καὶ δύσπνους γίνεται. καὶ ἐπὶ τοῦτο ἔλκει ἐς ἑαυτὸ, καὶ ἀξιοῖ λέγειν τροφὴν, ὅτε μὴ λαμβάνοι· ἀπ' αὐτῶν δὲ οὐδὲν, ἀλλὰ πήγεταί τε καὶ δυσπνοεῖ ἀεὶ δὴ μᾶλλον, καὶ βήσσει αἰεὶ πλείω, καὶ αἱματίον αὐτόθεν ἀναπτύει ἐκ τοῦ στήθεος. τέλος δὲ, ἀποστάσει ὑπὸ τοῦ πλεύματος, καὶ ἀποθνήσκει. Si pulmonis inflammatione correptus nõ purgetur in diebus iudicatoriis, sed relinquatur in pulmone sputum & pituita, suppuratus existit. Ac si quidem confestim curatus fuerit, fere euadit. Si verò neglectus fuerit, ex eo quod in pulmone inhæresit & putrescit, corrumpitur, vlceratur que pulmo & suppuratur, neq; amplius ad se intrò effata dignum alimentum trahit, neque quicquam sursum repurgatur, sed suffocatur & semper maiore spirandi difficultate vexatur, & respirando stertit, & inde sursum respiratio ex pectore ducitur. Ad extremum verò offarcto à sputo pulmone moritur.

397 τῶν περιπλευμονιῶν αἱ ἐκ πλευριτικοῦ μεταστάσαι, τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡμορρόων ἀσφαλέστεραι.

Pulmonis inflammationes quæ ex morbo laterali permutationem accipiunt, iis quæ ab initio fiunt securiores sunt.

πνεύμων (vt scribit Aretæus) ματὸς τε καὶ θερμὸς, καὶ ὑπ' ὀλιγοῦ διαπέπαται, πλευρὰ γειτόνημα, καὶ κοινὰς ἀρχὰς ἔχει. Ideoque facilè post lateris dolores vitia pulmonum fiunt, quod scribit Celsus ex aphorism. 11. lib. 7. Maior autem est inflammatio quæ subitam & notam occasionem in pulmones detulit, quam quæ ex lateris inflammatione permutationem accepit. Paucior namque est humor & tenuior qui ex lateribus in amplam thoracis capacitatem venit, ideoque promptius à natura superatur. At Cælius Aurelianus cap. 25. lib. 2. Acut. periculi pleniorem peripneumoniam facit quæ pleuritidem sequitur, quòd iam viribus exoluti & remediis frustra erogatis defatigati sint ægri. Cuius etiam opinionis videtur esse Aretæus cap. 10. lib. 2. θερα. πξ. Quod desumptum videtur ex eo theoremate quod scribitur libro περὶ παθῶν ab Hippocrate περὶ τῆς ἐπιγινομένης νοσήματος. Quod effecit vt quidam hanc scripturam non immerito suspectam habeant, & pro ἀπὸ κλίσεως χαλεπωτέρας legant, &, locum hunc περὶ ἐπιγινομένης accipiant, qui hoc modo quo hic legitur scriptus, περὶ μεταβολῆς intelligendus est.

398 τῶν δὲ σωμάτων τὰ γεγυμνασμένα καὶ πυκνὰ θᾶσσον ὑπὸ τῆς πλευριτικῆς καὶ περιπλευμονικῆς ἁλίσκεται) τῶν ἀγυμνάστων.

Densa & exercitationi dedita corpora, citiùs ex morbo laterali & pulmonis inflammatione intereunt, quàm quæ sine exercitatione degunt.

Scribit Hippocrat. lib. περὶ τροφῆς, ἀκμαιότης τε ματος ἐς ἀρετὴν οἵη σαλὸν ἀσαρέστερα, ὑγιεινότερα. πυκνότης σώματος ἐς ἀρετὴν οἵη ἔλαττον ἀσαρέστερα, κοσμιώτερα. Sic huiusmodi morbis promptiùs tentantur iuuenes & ætate vigentes, quam senes, vt scribit Hippocrates in Prognostico. Iuuenes etenim tum propter humorum naturam, tum ætatis ratione procliuius febribus, doloribus, ac inflammationibus internis corripiuntur, quam senes. Compacta quoque corpora & exercitata, cùm mollia sint, rara, laxa & fluida, propensiùs periculo exponuntur. Qua etiam ratione scribit Aretæus (imprimis grauis & vetustate memorabilis author) iuuenes & viros, vt rariùs in pleuritidem incidant, ita neque frequenter euadere, cùm non nisi ex valentissimis causis ægrotent. Senes verò quamuis sæpius eo morbo tententur, fere tamen liberari, tum ob corporis temperamentum, tum etiam partium internarum, nempe pulmonum, naturam. Eius verba sunt cap. 10. lib. 1. περὶ ὀξ. πλείστη, σχεδὸν τῆς ἀλλης πάσης γιγνέσθαι, εἰ μὴ μᾶλλον ἑτέρων τὸ πάσης ἀρχῆς ῥάστην ὅτε γὰρ μεγάλα ἀθρόα ἐγίνετο φλεγμονὴ ἐν ξηρῷ τῷ σώματι, ὅτε ἐς πνεύμονα ἢ μεταστάσις. ὑγροτέρης γὰρ, ἢ ὅση ἄλλης ἁλίσκεται, καὶ ἀκαπνοῦ σώματος, καὶ ὀλίγη ἀπὸ τῶν ἐλίγνων· νέοι δὲ καὶ εἰ ὅτι ἀκμῇσι, καὶ μάλα μὴ πάσχοι, ἀπὸ νέου μάλα φθείρονται). καὶ γὰρ ἐν παντὶ ὅτι σμικρὴ φλεγμονή. ὅτι δὲ τῶν μεγάλοισι μείζων ὁ κίνδυνος. Quod ætatem attinet, præ aliis morbo sunt obnoxii senes, qui etiam citius quàm alij morbum effugiunt. Nam neque in sicco corpore magna inflammatio existere potest, neque in pulmonem tranlitus est facilis, quippe qui frigidior sit quàm alia in ætate, tuncque spiratio parua sit & attractio omnium exigua. Iuuenes vero & ætate vigentes, haud ita quidem hoc morbo tententur, at non admodum euadunt. Neque enim ob exiguam inflammationem morbo conflictantur & in magnis maius inest periculum. Eademque ferè scribit Hippocrat. lib. 1. de Morbis, vbi iuuenum corpora densa, compacta & robusta facit, ideoque celeriùs ab his morbis interire quàm senes.

399 Κορύζας καὶ πταρμοὺς τοῖσι περὶ πλεύμονα καὶ προσηλέσθαι καὶ ἐπηλέσθαι, πονηρόν. τοῖσι δὲ λοιποῖσι πταρμὸς οὐκ ἀχρειώδης.

In morbis pulmonis grauedines & sternutamenta tum præcedere, tum vero succedere, malo est. In reliquis verò morbis sternutamentum vtilitate non vacat.

Id ex Prognostico translatum videtur, vbi aliis paulò verbis scribitur. Illud verò, τοῖσι λοιποῖσι. quod obscurum videtur, pleniùs in Prognostico scribitur, ἐν τοῖσιν ἄλλοισι νοσήμασι διαπρησίῃσι Celsus de sternutamento eleganter (quod alias salutare videtur) extulit, cap. 8. lib. 2.

400 Τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν οἵοισι γλῶσσα πᾶσα λευκὴ καὶ τραχεῖα γίνῃ, ἀμφότερα φλεγμαίνῃ τὰ μέρεα τοῦ πλεύμονος. οἵοισι δὲ ὅλην, ἐνταῦθα ὁ φαίνεται. καὶ οἵοισι κατὰ τὴν μίαν κλεῖδα ὁ πόνος γίνῃ, ἡ αἴσω πέρυξ τοῦ πλεύμονος ἡ μία νοσέει· οἵοισι δὲ κατὰ ἄμφω τὰς κλεῖδας ὁ πόνος γίνῃ, αἱ ἄνω πέρυγες τοῦ πλεύμονος ἄμφω νοσέουσιν, οἵοισι δὲ κατὰ μέσην τὴν θώρηκα, ἡ μέση. οἵοισι δὲ κατὰ ὑπογάστριον, ἡ κάτω. οἵοισι δὲ πρὸς ὃ ἕκαστον μέρος πονέοισι, πάντα τὰ κατὰ τοῦτο μέρος νοσέει. καὶ οἷσι σφόδρα φλεγμαίνουσι αἱ ἀορταὶ, ὥστε παρέχεσθαι πρὸς τὸ πλευρὸν, ἀναλγέουσι τὸ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τοῦ σώματος, καὶ πελιώματα ἐπὶ τὴν θώρηκα

In pulmonis inflammationibus si lingua tota alba fiat ac aspera, ambæ pulmonis partes inflammatione vexantur, quibus vero dimidiata lingua, qua parte id apparet, inflámatio affligit. At quibus quidem ad vná clauiculam dolor subit, iis vna superior pulmonis ala laborat: quibus verò ad ambas clauiculas dolor extenditur, ambæ superiores pulmonis alæ laborant: quibus ad mediã costam, media: quibus verò ad quã partem pulmo extenditur dolor permeat, inferna ala laborat: quibus vna tota pars laborat, quæ ei parti respondent omnia ægrotant. Si quidem igitur suspensæ vtrinque pulmonis partes aortæ dictæ, tanta inflammatione tententur, vt ad latus adhæreãt, illa corporis parte resolutionem sentiunt, & ad costam huores

foris fiunt, quos veteres ictos aut sydere percussos vocabant. Quòd si tanta non est inflammatio vt adhæreant, dolor quidem totum occupat, neque tamen resolutionem sentiunt, neque liuores habent.

ἔξω γίγν. τύπτους δὲ ἐκάλεον οἱ ἀρχαῖοι βλητούς. ἰῶ δὲ μὴ σφόδρα φλεγμαίνωσιν, ὥστε μὴ πεφοβῆσθαι, ἀγγελὼν μὲν γίγν πᾶν ὅλον, ὁ μὲν δὴ ἀλγέουσί γε, οὐδὲ πελιώματα ὄψεσιν. A

In pulmonia dolor ad iugulum, dorsum, scapulas, spinam, costas, & mammas, grauitatisque sensus ad pectus peruadit, vt scribitur libri de Morbis. Ex his autem indiciis & signis propriis rectè distinguas. Linguam verò in pulmonia flauam adscribit Hippocrates lib. 3. de Morb. & temporis progressu nigrescentem, moribundis autem scabram, diffissam, & digitis adhærescentem. Hic tamen albam ex halituoso vapore & inflammationis pituitosæ natura ponit. Est vbi πεπλευμονικὸν χλόασμα peculiari denominatione insigniat, & ὠχρόλευκον esse scribat," vt ὠχροπύρῳ, lib. de loc. in homine.

" Lib. 1. & 3. "" Lib. 7. epid. B

καὶ εἴσι μὲν πρὸς τῷ ἀκλείδι] Exemplaria quædam πρόσθιον κλεῖδα legunt, quædam etiam μέσην κλεῖδα. Clauiculam autem primam nominat, quod in costarum ordine primum videatur quodammodo locum obtinere, aut certè melius primam quasi vnam accipit. Per clauiculas autem & iugula superiores pulmonis alas indicat, vt & per nothas costas & infirmam thoracis partem, inferiores alas quas ὑποχονδρίους vocat" ἃς καλέουσι λοβούς, & quinque numero facit.

" Lib. περὶ ἀνατομῆς.

οἵσι δὲ πρὸς τῷ διήτασιν] Hic διήτασις qua pulmo extenditur ac peruadit significare videtur, & infimam thoracis partem & diaphragma denotat, qua notione discriminationem vertit Cornarius nisi si fortè διήτασιν legisse videatur. διήτασις autem dicitur quod ad inferiorem thoracem distendatur.

αἱ ἀορταὶ] ἀορταὶ hic dici videntur (si modo locus mendo caret) quæ ἀόρτρα ἐν ταῖς γλώσσαις Galeno explicantur his verbis: ἄορτρον τὸ ἀπηρτημένον τῶν πνεύμονος μερῶν ἑκατέρωθεν, ὡς ἐν τῷ περὶ νούσων τῷ μείζονι. ἔστι δὲ καὶ ἀορτρεῖν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐνίοτε καλεῖν ὡς Διοσκουρίδης οἴεται. ὁ πάνυ δ' ἀφρὸς ἔστι. Quam dictionem etiam agnoscit Varinus, & ἄορτρον τὸ ἀπηρτημένον τῶν πνεύμονος μέρος ἀφῃρῆσθαι τῷ Ἱπποκράτει esse scribit. Est igitur ἄορτρον pars pulmonis vtrinque dependens, quæ vbi inflammatione tentatur, distenditur atque inflatur, in costas & latera incumbit, eisque adhærescit. Lib. 2. de Morbis (qui Galeno liber primus de morbis maior dicitur, vt multis testimoniis contestatum habemus) ἀόρτρα τῶν πλευμόνων σπασθέντα describuntur, atque etiam curatio edocetur, siue pars illa vtrinque suspensa per se, siue ambæ simul distendantur & diuellantur. Vbi tamen publicata exemplaria vitiosè ἀφρᾶ, recepta vbique lectione, legunt. Et sanè illum locum à Galeno in Exegesi designatum mihi haud dubia fides est, etsi ab interpretibus minimè est animaduersum. Hæ igitur dependentes vtrinque pulmonis partes ad latera adhærescentes, hic ἀορταὶ dicuntur, aut potius vt reor ἀορτραὶ ex Dioscoridis opinione. Hunc enim expressum à Galeno & Dioscoride locum arbitror, cum scribit Galenus ἀορτρεῖν aut potius ἀορτρίζω (vt meliora habent exemplaria) aliquando ab Hippocrate ex Dioscoridis opinione vocatam. Sunt autem ἀορταὶ Hippocrati dictæ libro de loc. in homine, arteriæ asperæ cartilagines propè circulares, in totum pulmonem à gutture quaquauersum in tenues ramos ac fistulas dispersæ, eiusque totam substantiam contexentes. Quæ vbi inflammatione tentantur, distendantur, inflantur, ac tumore intumescentes vias faciunt angustiores, ac difficiliorem respirationem, ita vt concepto humore, turgentes lobi in latus facilè incumbant eique adhærescant. Quem in sensum appositissimè accommodari potest quod scribitur ab Hippocrate lib. de loc. in homine, de fluxione in pulmones inguente, ὅταν ἐς τὰ πλεύμονα ῥεύσῃ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀφῃρημένον τὸ βρόγχου καὶ τὴν ἀορτέων, ὁ πνεύμων ἅπας φαίνεται ἐὼν ξηρὸς φύσει, ἔλκει ἐφ' ἑωυτὸν πᾶν τὸ ὑγρὸν ὅπῃ ἂν δύνηται. καὶ ἰσχυρὸν ὅπῃ ἂν ῥέῃ, μείζων γίνεται. καὶ ὅταν μὲν ἐς ὀλίγον ῥεύσῃ, μείζων ὁ λοβὸς γίνεται, ἀμαυρότερον δ' φαίνεται τῆς πλευρίης, καὶ περιπλευμονίῃ ἐπίσταται. Sic enim ex illum locum legendum existimo, cum publicata exemplaria ἀφῃρημένον pro ἀορτέων legant, etsi Erotiano vulgatam lectionem attestatam non diffiteor. Nisi quis etiam ibi ἀορτρᾶν aut ἀορτήρων pro ἀορτέων non temerè scribendum existimet. Quæ lectio quoque eodem in libro aliàs ex manuscriptis codicibus est confirmata. Qua ratione hic ἀορταὶ dici possunt huiusmodi lobi & pulmonis vtrinque dependentes partes. Eamque in sententiam fortè à Galeno scriptum videtur, ἀορτρεῖν aut potius ἀορτρίζω ex Dioscoridis opinione Hippocrati dictam, cùm ipse existimaret ἀορταὶ hic procul omni dubio vocatam fuisse, vulgatamque lectionem nullo merito esse mutandam. Aut certe ἀορταὶ etiam Dioscoridi dictam existimare quis possit, itaque potiùs legendum quam ἀορτρεῖν aut ἀορτίζω. Quæ certè omnia sunt valde arbitraria, & ex coniectura sola auguranda, præsertim cum addat Galenus ὁ πάνυ δ' σαφές ἐστι. ἀορτρεῖ autem aut ἀορτρᾷ, vt & ἄορτρον δοὺς τὸ ἀορτρᾶσθαι dici videtur, vt & ἀορτὴρ lorum dicitur Homero ὀδυσσ. λ. ex quo clypeus aut ensis dependet. Porrò de pulmonum vitiis multa habes scitu dignissima apud Hippocratem libro de Morbis primo & secundo, & lib. de locis in homine, vbi & ἀορταὶ sæpe tenues illas appendices & σύριγγας, βρογχία appellatas, in totum pulmonem veluti ramulos quosdam disseminatas significant.

βλητοὺς] Rectè ac propriè βλητοὺς antiquis dictos significat, quasi syderatos, ictos, aut sydere afflatos, aut ex plaga liuidos. Pleuriticos namque sic dictos scribit Hippocrates lib. de rat. vict. in morb. ac. quod stertore aut difficultate spirandi repentè suffocati totum latus in quo inflammatio delitescebat, tanquam ex plaga liuidum habeant: quod etiam peripneumonicis contingit. διὰ ταῦτας οὖν τὰς φρικώδεσιν καὶ ἑτέρας τοιαύτας ἔτι μᾶλλον οἱ ὅλοι χρώμενοι πλησσόμενοι, ἐβδομαῖοι καὶ ὀγδοηκονταῖοι ἐτελεύτησαν. οἱ μὲν τοι καὶ τὸν γνάμπτον βλαβέντες, οἱ δ' ὑπὸ τὸ ὀρθοστάδιον, ἐς τὸ βρόγχος ἀποπνιγόμενοι. ἀλλὰ δὴ τοῦτον τοιοῦτοι οἱ ἀφικόμενοι βλητοὺς ἐνόμιζον εἶναι, διὰ τάδε μάλιστα. ἐκ ὕπνου δ' οἱ μὲν ἀποθανόντων αὐτέων, ἢ πλευρὴν πελιὴν ἢ ἐρεισκομένην ἰκελόν τι πληγῇ Quibus in verbis duplicem notationis causam exprimere videtur Hippocrates, quod syderati aut icti dicti sint antiquis, qui derepente tanquam sydere afflati conciderent, aut quibus post mortem liuores tanquã plaga percussis, ex inflammatione in latus incumbente, apparerent. Quod etiam innuere videtur his verbis Galenus, καὶ διὰ τὸ πάχος μὲν τῶν ἀπωλείας ἢ τοιαύτης διάθεσιν ἀφικέσθαι εἰκότως, καὶ διὰ τὸ πελιδνοῦσθαι ὅτι τὸ πλευρᾶς ἐνίοις ἔνδον ὀλίγον τὸ φλεγμαῖνον ὑπὸ ῥίζαν. Quorum etiam meminit initio Com. 1. in Progn. Atq; hinc fortassè teli nomẽ antiquis petitum videtur, & à Q. Sereno in lateris morbis annumeratum.

Est & vis morbi, quod telum commemoratur,
Cum subito dolor insanus furit incitus ictu.

Varin. quoque βλητοὺς antiquis dictos scribit, οἷόν τε ὑπὸ ὀξέων νοσημάτων αἰφνιδίως ἐπλεύτων Ex eadem quoque opinione pendet quod veteres venenatos pleuritide sublatos existimarunt (vt scribit Aurelianus cap. 16. lib. 2. acut.) cum illis expirantibus sæpe latus aut nigrum, aut liuidum compertum sit. At βλητοὶ describuntur libris de Morbis, qui capitis stupore ac velut attoniti, stupefactis sensibus, tanquam syderati concidunt, ac derepente moriuntur, interque cerebri vitia annumerantur.

Quibus autem vna cum corde pulmo totus inflammatur, ita vt in latus incumbat, ij toto corpore neruorum resolutionem sentiunt, & sine sensu iacet æger frigidus, secũdo autem aut tertio die interit. Quòd si contingat vt cor nihil tale quiddam, aut etiã minus patiatur, diutiùs viuunt, nonnulli verò etiã seruantur.

401 Οἷσι δ' ἅπας ὁ πλεύμων φλεγμαίνῃ μετὰ τῆς καρδίης, ὥστε καὶ παρασπᾶσθαι πρὸς τὴν πλευρήν, παραλύεται πᾶς ὁ νοσέων, καὶ κεῖται ψυχρὸς ὁ νοσέων ἀναίσθητος. θνήσκει δ' ἢν μὲν δευτεραῖος, ἢ τριταῖος. ἰῶ δ' ἢν καὶ χωρὶς τῆς καρδίης συμβῇ, καὶ ἧσσον, πλείονα χρόνον ζῶσιν. ἔνιοι δ' καὶ διασώζονται. I

Illud, καὶ ἧσσον, obscurum habet sensum. Cornarius sequentibus iunxit, ac minus diu viuunt, dixit. Nos ad præcedentia retulimus vt minus malum & minorem phlegmonem intelligamus.

Ex lateris morbo præcipuè aut pulmonis inflammatione purulẽtos, calores interdiu quidem tenues, nóctu verò intensiores consequuntur, neque quicquam effatu dignum expuunt, circa ceruicem & clauiculam sudores occupant, oculi cauãtur, malæ vero

402 Τοῖσιν ἐμπύοις γινομένοισι, μάλιστα δ' ὅκου πλευριτικοῦ καὶ περιπλευμονικοῦ πάθεος παραγενομένου, τὴν μὲν ἡμέρην λεπταί, τὴν δ' νύκτα σιμωνώτεραι, καὶ πύουσιν οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἱδροῦσί τε καὶ τραχήλου καὶ κληῖδα, καὶ σφῶν μὲν ὀφθαλμοὶ κοιλαίνονται, τὰς δ' γνάθους ἐρυθρὸν

ἐρεύγονται. χεῖρες δ', θερμαίνονται μὲν δακτύλοις ἄκροις καὶ τραχύνονται, γλυπτοῦνται δ' ὄνυχας καὶ καταψύχονται, τοῖσί τε κατὰ πόδας ἐπάρματα ἴσχουσι, καὶ πᾶν δὲ σῶμα φλυκταινίδια, σίτων τε ἀφίστανται. Τὰ μὲν δὴ ὧν χρονίζοντα τῶν οἰδημάτων ἴσχει τὰ σημεῖα ταῦτα. Τὰ δ' σωτήρια ῥηγνύμενα σημειοῦσθαι τούτων τὰ ἴσα ὀπτηθεῖσι μάθοις, καὶ ἔστιν ἐν ἀρχῇ πόνοις, ἅμα δ' καὶ ἧσσόν τι δυσπνοώτερος γίνηται. ῥήγνυται δ' τὰ μὲν ἕβδομα τῶν ἐμπυημάτων, τὰ μὲν εἰκοστᾶια, τὰ δ' τεσσαρακοστᾶια, τὰ δ' πρὸς τὰ ἑξήκοντα. οἷσι μὲν δὴ ὁ πόνος ἐν ἀρχῇ ἔγκαιτα σώτηρος, καὶ δύσπνοια, καὶ βὴξ μὴ πτυαλισμοῦ, πρὸς τὰς εἴκοσιν ἢ σωτηριώτερον προσδέχου τὴν ῥῆξιν. οἷσι δ' ἐλαφρότερα ταῦτ' ἔστιν καὶ λόγῳ. λογίζεσθαι δ' ⟨ἐν⟩ χρόνον ἀφ' οὗ πρῶτον ἤλγησεν, ἢ ἐβαρύνθη, ἢ ἐπύρεξεν, ἢ ὁπότε ῥῖγος ἔλαβε. προγινέσθω δ' ἀνάγκη καὶ πόνον, καὶ δύσπνοιαν, καὶ πτυαλισμόν, πρὸ τ' ῥήξιος. οἷσι μὲν δὴ ὧν ὅ, τε πυρετὸς βύσσεως ἀποστὰς μὴ τὴν ῥῆξιν, ⟨καὶ⟩ σιτίων ὀρέγωνται, καὶ ὃ πῦον ἀνάγεται ῥᾳδίως λευκὸν ἐὸν, καὶ ἄοσμον, καὶ λιπὲς, καὶ ὁμόχροον, καὶ ἀφλέγματον, χειλίη τε μικρὰ σωθεῖσα ὑποχωρέῃ, ὡς ὀπὶ τὸ πολὺ σώζονται σωτήρως. οἷσι δ' πυρετοί τε προσαχθήσονται, καὶ δίψα, καὶ ἀποσιτίη, καὶ ὃ πῦον πελιὸν ἢ χλωρὸν, ἢ φλεγματώδες, ἢ ἀφρῶδες, κοιλίη τε ἐφυγραίνεται, τελευτῶσι. οἷσι δ' τὰ μὲν ὀπτηθέντα ὧν τῶν προφημένων, τὰ δὲ μὴ, τούτων τὰ μὲν ἀποθνήσκουσιν, τὰ δ' πολλῷ χρόνῳ σώζονται.

rubent, digiti quidem manuum summi calent & scabri redduntur, vngues autem vnci fiunt & perfrigescunt, in pedibus tumores & pustulas toto corpore habent, ac cibos refugiunt. Atque hæ sunt diuturnarum vomicarum notæ. Quæ verò celerem eruptionem habent, tum ex notis quæ ad eas consequuntur comprehenduntur, tum etiam ex doloribus qui circa initia fiunt, simúlque si spiritus aliquantò maiori cum difficultate trahitur. Rumpuntur autem magna ex parte suppurationes, partim quidem vigesimo die, partim quadragesimo, partim etiá sexagesimo. Quibus igitur inter initia intensus dolor instat, nec non spirandi difficultas, & tussis cum frequenti sputatione, circa vigesimum diem, aut celerius ruptio expectanda est. Quibus autem leuiora hæc insunt, pro ratione serior eruptio futura est. Sed & dolorem, & spirandi difficultatem, ac crebram spirationem, eruptionem ipsam præcedere necesse est. Temporis autem ratio ineunda est, ex quo primùm quis dolorem aut grauitatem sensit, aut febricitauit aliquis, aut si quando etiam rigor prehendit. Vt plurimùm igitur breui seruantur, quos febris statim atq; eruptio facta est dimittit, & cibos appetunt, & quibus pus facilè ducitur album, odoris expers, læue, eiusdémque coloris, sine pituita, ac aluus exigua & coacta reddit. At verò ij moriuntur, quos febres consequuntur, & sitis, & cibi fastidium, si pus liuidum, aut ex pallido viresces, aut pituitosum, aut spumans, ac insuper si aluus est liquida. Quibus autem ex prædictis partim quædam adsunt, partim vero absunt, hi quidem moriuntur, illi verò post longa temporum interualla sani euadunt.

Hæc suppuratorum indicia in libros de Morbis sparsa, & ex Hippocrat. Prognostico desumpta, translatione mutationem aliquam acceperunt.

καὶ πτύσιν] Tussiendi irritam cupiditatem addit in Prognostico, ex qua nil quicquam insigne expuitur, quod hic omitti non debuit.

χεῖρες δ'] Sic legunt quotquot licuit videre exemplaria, verum χεῖρα ex Prog. legendum contendo, vt ad δακτύλοις referatur, explicato admodum sensu. Quod etsi paruum est, sensum tamen alioqui valde immutat, & ab interpretibus non esse animaduersum miror.

τὰ μὲν δὴ χρονίζοντα τῶν οἰδημάτων] ἐμπυημάτων legunt interpretes ex Prognost. communiore notione, sed nos pluralitatis consensum retinuimus, & vomicas diximus, & aliàs οἰδήματος nomen suppuratis tumoribus attribui ex Hippocrat. authoritate probauimus.

ἔστιν ὀπτηθεῖσι] Quæ suppurationes consequuntur indicia tria sunt numero, grauitas, rigor, febris multò quàm antea grauior, ex Prog. σημεῖα autem longè explicatiorem sensum præbet, etsi σημαίνοις legitur in Progn.

ἅμα δ' καὶ ἧσσόν τι] In Progn. ἅμα δ' καὶ δυσπνοώτερος ἢ ἀνθρώπῳ, legitur. Quam lectionem hic amplectuntur exemplaria quædam. Alia καὶ τι δυσπνοώτερος legunt.

ῥήγνυται δ'] Ductæ à rei substantia suppurationum differentiæ, celeriores, aut tardiores eruptiones faciunt. Septimo etiam quædam rumpuntur, (quod rarum est) & vigesimo & trigesimo, vt patet ex Prog. hic verò prætermittitur.

προσαχθήσονται δ' ἀνάγκη] Hæc temerè videntur transposita, ideoque suum in locum hoc ordine ex Prognost. inferenda videntur, quem nostra interpretatione retinuimus.

λογίζεσθαι δ'] Ita ad ruptionis tempus referenda sunt, vt inde sit temporis ineunda ratio, ex quo ad præfinitum ruptionis diem peruenias, ex his indiciis suppurationis initium colligens, vt scribitur in Progn. vnde tam temerè sunt suo loco emota.

καὶ πόνον] Sitim hic reticet, quam addit in Prog. & ex antitheti sequente addenda videtur. Pus autem λιπὲς in Progn. reticetur, & ἀφλέγματον, φλέγματος ἀπαλλαγμένον explicatur. Celsus sine pituita dicit, & ὁμόχροον eiusdem coloris, atque etiam vnius coloris. Prorrh. etiam 2. tabescentium sputum laudabile facit ὁμοιόχροον καὶ ἀφλέγματον, quod alij interpretes, sine inflammatione aut igneo calore dicunt. Vitiosa autem sunt edititia exemplaria quæ ὁμόχροον legunt.

493 Οἱ δ' μέλλοντες ἔμπυοι γίνεσθαι, πτύουσι, τὸ μὲν, πρῶτον ἁλμυρὸν, ἔπειτα γλυκύτερον.

Qui pus intrò collecturi sunt, iis primùm quidem salsuginosum sputum expuitur, deinde dulcius.

Libr. 1. & 3. de Morb. sputum dulce in peripneumonia, pulmonis suppurationem indicare, & morbum longum annúmque fore scribitur. Dulce autem sputum ex salso concoctionem significat, & humorum temperationem ac fumonem, non secus ac tordium aures colliquato cerebro dulcescere scribit Galenus Com. ad aphor. 18. sect. 5. lib. 6. epid.

494 Οἷσι δ' ἐν πλεύμονι φύματα γίνεται, τὸ πῦον ἀνάγουσιν ἐς μὲν ἡμέρας μ' τὴν ῥῆξιν. Τοὺς δ' ὑπερβάλλοντας, ὡς τὰ πολλὰ φθισικοὶ γίνονται.

Quibus tubercula in pulmone oriuntur, ij pus intra dies quadraginta, ex quo fit ruptio, expuunt, quos si superent, vt plurimùm tabidi fiunt.

Quod antea, & aph. 15. lib. 5. de pleuritide extulit, hic in vniuersum tumoribus qui in thorace concipiuntur & in pus vertuntur attribuit. Dicuntur namque φύματα tumores omnes, qui statim oborti augentur, inflammantur, & in pus vertuntur, vt scribit Gal. ad aph. 8. lib. 7. & aph. 26. lib. 3. Sic etiam φυματίαι dicuntur lib. de art. quibus tubercula circa pulmones oboriuntur.

495 Ἐπὶ πλευρικῷ ἀγήματι, σῆξις ἀπὸ ῥινῶν αἵματος, κακόν.

In dolore lateris, sanguinis è naribus stillatio, mala est.

σῆξις apud Hippocr. pluribus in locis damnatur, & κρίσιμον μὴ κριθὲν iudicium subit, idq; præcipuè si die critico contingit, vt

fusiùs aliàs scripsimus. Etsi verò pleuritis αἱματῤῥαγὴς ἐξ ῥινῶν λάβρως ἀθρόον λύεται (vt scribit ** Aretæus) ea tamen rara est, ac ne vix quidem contingit, vt scribit Gal. cap. 3. lib. 3. de crisibus, idcóque hic euentus suspectam magis è naribus stillationem facit. A

** Cap. 10. lib. 1. ὀξ.

Purulentos moderatiùs habentes, si sputa graueolentia consequantur, recidiua interimit.

406 Οἷσιν ἐμπύοισιν, ὁκοῖα ἂν ἐξ ἀρχῆς ἔχοισι, δυσωδίαι τῷ πύσματι ἐπακολουθέουσι, τούτοισιν ὑποτρέπεται ἐς ἀναπτύσιας.

Sputa graueolentia putrilaginis grauitatem, calidi natiui extinctionem, & extranei vehementiam indicant, & tabidorum lethalia sunt signa, vt postea scribetur. Sic puris vesicæ graueolentiam damnat Hippocr. aph. 31. lib. 4. & quod ex aure effluit probari vult num grauiter oleat, aph. 12. sect. 5. lib. 6. epid.

Qui in morbo laterali sputa reiiciunt purulenta, aliquantulum biliosa, rotunda, aut purulenta aliquantulum cruenta, iis temporis progressu periculum creatur. Perniciem etiam denunciant sputa nigra, suliginosa, aut quibus qualia ex vino nigro fiunt.

407 Οἱ ἐν πλευρητικοῖσιν ἀναπτύοντες πυώδεα, ὑποχόλα, τροχύλα, ἢ πυώδεα ὑφαιμα, ἢ ὀλιγοχρόνου ὀλέθριοι. ὀλέθριοι δὲ καὶ οἱ τὰ μέλανα λιγνυώδεα πτύοντες, ἢ οἷσιν ἀπὸ οἴνου μέλανος γίνεται πτύσματα. B

ἢ οἷσιν ἀπὸ οἴνου μέλανος] In sputis nigrescentibus insolens est phrasis. Incertum namque est, num sputa ex rubro nigricantia intelligat, velut quæ vino nigro tincta sunt, an verò fœci ex vino nigro similia, vt & fœculenta intelligantur etiam cum nigredinis vitio. Certum tamen ex vtroque modo nigricantia inaudiri, quæ ad nigredinem & suliginem ipsam tendunt calore igneo aucto, & ad exitum adducente, & incoctam putredinem indicante. Quemadmodum αἴθοπα οἶνον sæpius Homero dici contendunt, non solum μέλανα & nigrum, sed τὸ καυστικὸν, quod incendat & ardere faciat.

Qui spumantem sanguinem sputitione reiiciunt, cum præcordiorum dextrorum dolore, iis ex iecinore prodit, & plærumque pereunt.

408 Ὅσοι αἷμα ἀφρῶδες πτύουσι, πονέοντες ὑποχονδριον δεξιὸν, ἀπὸ τοῦ ἥπατος πτύουσι, καὶ οἱ πολλοὶ ἀπόλλυνται. C

Hæc sententia iisdem verbis postea repetitur in his Præsagiis. Sanguinem autem ex hepate & liene sputitione reddi satis testatur Aretæus vetustissimus author lib. 2. περὶ ὀξ. cap. 2.

Quibus si concutiuntur, pus lutulentum & graueolens prodit, vt plurimùm moriuntur.

409 Οἷσι στειμβώδεσι πῦον βορβορῶδες ἔρχεται καὶ δυσώδες, ἀπόλλυνται ὡς τὰ πολλά.

Illud [στειμβώδεσι] purulentorum sectionem aut vstionem prodit. Quanam enim parte pus decumbat ad sectionem & vstionem concussione explorat Hippocr. lib. 2. de Morb. Aut certè validum thoracis motum indicat, dum concutitur ad puris exclusionem, quo concusso pus educitur & virus suum exhalat. Verùm [ὡς τὰ πολλά] concussionem ad sectionem aut vstionem instituendam magis spectare videtur, quo ill ius ope interdum euadant. Pus autem βορβορῶδες & δυσῶδες in purulentis mortem denunciat ex libris de Morbis, aph. 44. lib. 7. & Prognostico. D

Quibus specillum à pure, velut ab igne, coloratur, ij ferè moriuntur.

410 Οἷσιν ἀπὸ τοῦ πύου ἡ μήλη χρωματίζεται, καθάπερ ἀπὸ πυρὸς, ἀπόλλυνται ὡς τὰ πολλά.

Vehementem & indomitam putrilaginem summamq; puri acrimoniam aut malignitatem adesse oportet, qua specillum vulnerarium ad puris eductionem in fistulam immissum velut ab igne, vritur, coloratur, rubescit aut nigrescit. Primis autem sæculis & frugalioribus moribus, ærea erat chirurgica supellex, vt satis patet ex libello περὶ ἑπτρείου apud Hippocr. † & Arist. sect. 1. quæst. natur. quòd æri vis quædam remediabilis inest & siccifica (vt loquitur Macrobius) quam in vulnere dimittit. † quæst. 35. & 36. E

Lateris dolore citra inflammationem affecti, cum turbulentis, tenuibus, moderatis, in phrenitidem labuntur.

411 Μετὰ πλευρικὸν ἄλγημα, μὴ πλευρητικοῦ ὄντος, καὶ παραφωνίδεσι λεπτοῖσι ἐπιγενομένοισι, οὗτοι φρενητικοὶ ἀποβαίνουσιν.

Obseruatio est empirica ex diuersi generis signis conflata, & nulla habens propria phrenitidis signa. Quales sunt multæ his in Præsagiis & Prorrhetico, quæ ἀλλόκοτον ἰρμώδιον faciunt, vt scribit Galenus. Παραφώνδεα autem quonam referat ambiguum est, an ad mentem, an verò ad alui deiectiones, etsi vero est simile hic potius mentem spectare. Quem verò lateris dolorem sine pleuritide ponit τὰ αἱματώδη καὶ πλευρὰ ἀλγήματα exprimere videtur, ex Prorrh. 22.

In pulmonum vitiis supra modum rubræ sanguinis stillæ, malum denunciant.

412 Ἐν τοῖσι τοῦ πλεύμονα αἰτίοισι ὑπέρυθρος ἀποσταξίες, πονηρόν. F

Sanguinis stillæ, vt neque in lateris doloribus, ita neque in pulmonis morbis conducunt, ac ferè vniuersali enunciato Hippocrati damnantur, quod sæpe diximus. Quòd si prærubrum & supra modum rubro colore exaturatum sanguinem effundant, ita vt crassior & nigrior quodammodo euadat, vehementis incendij metus est, & seri ab immodica exæstuatione consumpti.

Sputa viscida, salsuginosa, cum raucitate malo sunt. Quòd si adhæc aliquid etiam in pectore sublatum sit, malum significat. In his extenuatis ceruicis dolores perniciem denotant.

413 Μετὰ βράγχου πτύελα γλίσχρα, ἁλμυρώδεα, κακόν. ἢν δέ τι καὶ ἐπαίρηται τοῦ στήθεος, ὅπη τύχοισι κακόν. Τὰ ἐς τράχηλον ἀγήματα, τούτων ἰσχναινθέντων, ὀλέθριον. G

Hæc prompta via est ad tabem, suntque ipsius certissima rudimenta. Vbi enim tanta acris, salsuginosi & viscidi humoris copia à cerebro affluit, vt fauces, thoracem, ac spirituum instrumenta irriget, suspecta ex destillatione tabes est, & ex affluxu ceruicem dolor occupat, morboque trahente corporis extenuatio subsequitur, velut in Thaso contigisse scribit Hippocr. sect. 1. libr. 1. epid. Interdum etiam musculorum laryngis inflammatio, nullo foris se prodente tumore, aut reficcatio suboriri potest. Quomodo ἰσχναινόντων τόπων sumit Præceptor Hollerius, vnde suffocationis, velut in angina, metus impendet.

Raucitas cum tussi & aluo liquida, pus educit.

414 Βράγχος μετὰ βηχὸς καὶ κοιλίης ὑγρῆς, πῦον ἀνάγει.

Hoc quoque præsagium tabem ex destillatione minatur. Publicata autem exemplaria ἀναγάγει pro ἀνάγει habent, vt aliàs apud Hip. lib. 3. de Morbis in peripneumonia, ἢν μὴ ἐν τῇσι πεπαράκοντα ἡμέρῃσι ἀποδῶσιν αἱ ἀγαγοῦσαι τὸ πῦον.

In pulmonis inflammatione, quibus circa initia vrinæ crassæ sunt, deinde ante quartum diem tenues euadunt, mors impendet.

415 Οἷσι ἐν πλευμονίῃ ἔδεα παχέα ἐν ἀρχῇ, εἶτα πρὸ τῆς τετράδος λεπτοῦται, θανάσιμον. H

Vrinæ istæ tenues raptam sursum materiam statim primo circuitu significant, vnde phrenitis impendet, quæ in pulmonis inflammatione periculum denunciat, ex placito 12. lib. 7.

In pulmonis inflammationibus siccis qui pauca concocta educunt, metuendi sunt.

416 Οἱ ἐν ξηροῖσι πλευμονικοῖσιν ὀλίγα πέπονα ἀνάγοντες, φοβεροί.

Pneumo-

A Pneumonia ficca quænam sit ex Hippocr. monimentis lib. 1. de morb. satis testatum est, nempe in qua pulmonum incendium humidum omne reficcat & exurit, ita vt nihil educatur, vnde præsens periculum impendet. ὡ γὰρ μὴ πυθῇ, σκληροπυός τι γίνεται ὁ πλεύμων καὶ σπασμώδεται, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀπόλλυσι, vt scribitur lib. de Morb.

417 Τὰ ἐν τοῖσι σήμασιν ἐρυθήματα ὑποπλατέα, γίνεται τοῖς τοιούτοισιν ὀλέθρια.

His aliquantulum extenti in pectoribus rubores fiunt, & perniciem denunciant.

Etsi sententia ista per se, non relata ad pulmoniam, sumi potest, vt rubores in pectoribus leuiter effusos damnet, quomodo antea quoque in manibus ac pedibus rubores pernicioſos scripsit, ac experientia comprobatum sit rubores in extremis partibus ac superficie corporis per morbos acutos enatos, periculi plenos esse, & deficientis caloris natiui significationem exhibere, morbiq; victoris velut erecta esse de illo trophæa: tamen mihi aptiùs ad peripneumoniam referri & superiori sententiæ coniungi videtur, in qua ob incendij interni vehementiam, ex thoracis & vasorum conceptaculis humor interdum exprimitur, & in superficiem effun-
B ditur, taléſque apparent rubicundi tumores aut in pectore, aut in aliis corporis partibus, symptomatici potius quàm critici, & sunt irrita fatiscentis naturæ ac propè deficientis testamenta. Ac experientia testatum est huiusmodi rubores præsentem interitum denunciare. Quinetiam in pulmonis incendio Hippocr. lib. 3. de Morb. flammeos tumores in pectore, acuum punctiones ac morsus annotat. ὅτε ἐσ ὠὶν ὀξείη ἴσχῃ, ἢ τὸν τε ναῦτον καὶ τὰ σήθεα, καὶ τὰς πλευρὰς ὡς βελόναι κεντέουσι. καὶ κνίσι τῶν, ὡς τοῖσι πῦρ καιόμενον. καὶ ἐρυθήματα ἀκριβέα ἐς τὰ σήθεα καὶ τὰ ναῦτα φλογώδεα. Lib. vero 3. ἐπιδημ. ἐντὸς τριάδων, οἴδημα κατέχειν τὰ σήθεα, καὶ ἐρύθημα ἐν τῇ ὄψει, adscribit. At certè alioqui præceps morbus est, vt qui intra diem septimum plærumque interficiat.

418 Πλευρὸς ὄδυνα ἐν πύσει χολώδει ὀδύνως ἀφανισθεῖσα, ὀξίστα.

Lateris dolor cum bilioso sputo præter rationem euanescens, ægros in vehementem & furiosam mentis emotionem agit.

Ex Prorrh. 97. repetita est hæc sententia, vbi pro ὀξίστατα, ὀξίσταται legitur, & πλευρου ἄλγημα adscribitur, cum in edititiis codici-
C bus πλευρῶ tantum legatur, & ad ἐρύθημα referendum sit, aut ἄλγημα subaudiendum.

419 Οἱ δι' ἐμπύησιν πυρετοὶ δηλείποντες, ἐφιδρωῶντες ἢ πολλοί εἰσι.

Quæ ob puris intro collectionem febres intermittunt, in his magna ex parte ægri tenuibus sudoribus diffluunt.

In suppuratis febres sunt leues, obscuræ & inæquales, crebris repetitionibus affligentes, interdiu mitiores, noctu & cibo sumpto vehementiores, vt scribitur in Progn. & antea his in Præsagiis est annotatum. Quod effecit vt intermittentes vocaret, ob obscuritatem, non secus ac δηλείποντας interdum dici scribit" Galenus, eas quæ licet ad integritatem non desinunt, remissiores tamen quasdam habent accessiones & mutationes. In his quoque suppuratorum febribus, sudoris copia elicitur, & magna ex parte sudoriticæ sunt, idque ob virium imbecillitatem, vt scribit Gal. in progn. & nos antea adscripsimus. Has verò febres velut latentes Are-
D tæus ἀμυδρὰς vocat, easque in tabidis planiùs his verbis" " describit: ξυνίστη δὲ καὶ τόδε ξυνεχὲς, ὡς μὴ δοκέῃν, λῆρον μὲν ἔκοπε, λῦσον δ' ἡμέρης ἱδρῶτι καὶ φύζει τὸ σκιώδες. καὶ γὰρ καὶ τὰ ἴδια φάσις ἀδιὸς, ὡὶ ἢ θέρμη ζωπυρῇ, καὶ νύκτα ἐκλάμπει, ἡμέρῃ δ' ὑπεκρύπτεται. " *Com. 3. in lib. 1. epid.* " " *Cap. 10. lib. 1. χρον. παθ. Cap. 3. eiusd.*

420 Τοῖσιν ἐμπύοισι κώφωσις ἡμορδὴν, αἱματώδεα διαχώρησιν σημαίνει. τοῦτοισι τοῖς τελευτῶσι μέλανα διαχωρέει.

Surditas pus intrò colligentibus suborta, sanguinolentam deiectionem denunciat. His sub mortem nigra egeruntur.

Nil est necesse in suppuratis surditate tentatis ob cerebri imbecillitatem, sanguinolentam deiectionem videri, & alioqui diuersi sunt generis signa & valde disparata, neque quod semel obseruatum est illicò in artis præceptiones trahi debet.

E 421 Πλευρὸς ὄδυνα μετὰ πυρετοῦ χρονίου σημαίνει πῦου ἀνάξιν.

Lateris dolor cum diuturna febre, puris eductionem fore denotat.

Lateris dolor cum diuturna & lenta febre suppurationis metum non abs re iniicit, præsertim si longa tussis aut difficultas spirandi adfuerit. Hic verò codices publicati asteriscum apponunt, vitij notam, cum tamen alioqui locus integer videatur. Quod non alia fieri ratione credo, nisi quòd codices scripti quidam πνιγμοῦ pro πυρετοῦ legunt, vt diuersa lectio notetur, & per strangulatum difficultas spirandi insignis & vehemens, quæque diu traxerit intelligatur, quod & antea ab hoc authore factitatum est. Atque hunc in sensum accipi poterit sententia huius præsagij 113. antea expressa.

422 Οἱ φρενικώδεες πυκνὰ, ἐς ἐμπύησιν ἔρχονται. ἀπαρὰ δὲ
F πυρετὸς ἢ τοιοῦτον ἄλγος ἐς ἐμπύησιν.

Qui subinde horrore corripiuntur, ad suppurationem deueniunt. Quinetiam febris talem ad suppurationem ducit.

φρενικώδεας πυρετοὺς tabis comites diximus initio huius præsagij. Quin & eos quibus pus intrò collectum est toto corpore subinde inhorrescere scripsimus, & ex Prognost. testatum fecimus.

423 Οἷσιν ἐν πλευρῇ ὀδύνῃσι ἀσιτίαι προσγενόμεναι, ὑποχόνδριον, ὑπό τι καρδιαλγικοὶ, ἰδρῶτες. ἔχοντες δὲ τοῦ προσώπου αἴθη, καὶ κοιλίης ὑγροτέρης, ἀκπυήματα κατὰ πλεύμονα ἴσχουσι.

Quos ex lateris dolore cibi fastidia comitantur, iis os ventriculi aliquantulum dolet, & sudoribus diffluunt. Vbi autem facies ruboribus velut efflorescit, & aluus est liquidior, pus in pulmonibus collectum habent.

Hæc sententia diagnostica est, & puris collectionem circa pulmones indicat. Quæ ratio me mouit vt in publicatis codicibus
G disparatas istas sententias simul connecterem, tum etiam quod symptomata ista ferè pulmonum vitia consequuntur, & antea quoque adumbrata esse videntur (sent. 67.) & illic explicata. Quin & ciborum inappetentiæ, & malarum ruboris in purulentis, antea facta est mentio, & ex progn. traducta. Et in suppuratis πλεύμονα ἀσπίλως διακεῖσθαι, scribit Hipp. lib. 1. de morb. In his quoque Aretæus * δυσφορείλου, ὑποπίλου, annotat, & in tabidis ἀσίλου, δυσρεείλου, ὑποπίλου Sic quoq; in vitiis pulmonum malarum rubor notatur, & τοῦ κύκλου τῶν προσώπου ἐρυθρίην scribitur lib. 2. de morb. & τὰ μῆλα exponit Galen. in Exegeti. Aretæus etiam ἐρυθρὰ τὰ πρόσωπα, ὅτι ἢ μᾶλλον τὰ μῆλα, & μῆλα ὑπείροντα καὶ ἐρυθρά, hoc est malas extantes & rubentes, phthiticis adscribit. Hic igitur τὰ πρόσωπα αὖθι, floridum faciei colorem & ruboribus quasi efflorescentem significant, & aliàs sæpe προσώπου εὐχρόου vocat Hippocr. Et Galen. in Exeg. τὰ αὐτὰ ἐρυθήματα ex his Coac. Prænot. significare scribit, haud dubiè hunc locum exprimens, vt alibi scripsimus.

* *Cap. 9. lib. 1. de χρ. παθ.*

H 424 Τὰ ὀρθοπνοϊκὰ ποιεῖ ὑδρωπιώδεα σκληρά.

Spirationes quæ non nisi erecta ceruice ducuntur, hydropem siccum faciunt.

Ambigua est scriptio. Incertum namque an in hydrope erectæ ceruicis spirationem (quam orthopnœam vocat) adesse velit, ob insignem tumorem, & spiritus angustiam, vt experientia testatur, & scripsit Hippocr. lib. de ἐν ὑδρωπικοῖσι παθῶν, & hic interpretes sunt assecuti: an verò ex vitiis pulmonum & thoracis, quæ eam spirandi difficultatem quæ fit erecta ceruice, habent, hydropem siccum contrahi velit, quod magis est probabile. Nam quòd hic thoracis & spiritalium partium vitia expediat, ὀρθοπνοϊκὰ pro thoracis malis in quibus est erectæ ceruicis spiratio, sumere videtur. Certum est enim hecticos, tabidos, asthmaticos, & qui ex pulmo-

nia laborant, hydrope magna ex parte corripi, intemperie hepati à pulmone, aut alia ex parte communicata. Aliquando etiam A
quâ in spacio thoracis collecta, hydrops thoracem occupat, atque eorum sectionem edocet Hippocr. lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν & lib.
2. de Morb. vulgariter inscripto. Hydropem autem siccum hic contrahi scribit, aut σκληρὸν, quod Interpretes ad ὕδρωπα πεύμονος a
tuberculo duro & grandinoso enatum referunt, de quo scribitur ab Hippocrate libris de Morbis & περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν. Siccumque
vocari existimant, quod nihil per eum tussi educatur, aut quod interdum in pulmonibus reficcata vi caloris pituita & indurata
grandinis aut lapidis instar, asthma & orthopnœam inducat. Etsi solenne est Hippocrati hydropem siccum vocare, qui aliis Tym-
panites dicitur, vt antea scripsimus, quem μετ' ἐμφυσημάτων, quod à flatibus fiat, nominari scribit lib. 4. de rat. victus in morb. acut. &
διὸ τὴν κενεώνων ἢ τὸ ἰσχίον ἄχθος, in Prognostico. Quem hic quoque non temerè inaudiri æquum est, quòd & in pulmonum vitiis ex
imbecillo calore & affecta facultate naturali, flatibus distento corpore nonnunquam oboriatur. Quod etiam Aretæus in Medendi
arte non ignobilis author obseruauit, & in pulmonariis non temerè suspectat, cùm scribit, " μετεξετέρωσι δὲ ἐς ὕδερον καὶ λαγόνα ἢ αἰα-
σάρκα τὸ πάθος τελευτᾷ. Sic enim ὕδερον καὶ λαγόνα, ὑδρωπα ξηρὸν non malè subintelligas. At certè hic ὑδρωπώδεα σκληρά, idem quod an- B
tea ὑδρωπώδεις ξηρὸν, intelligi videntur, & fortè ξηρὰ pro σκληρὰ rectiùs scriberetur, nisi constantissimus esset codicum omnium con-
sensus, & σκληρὸν αἰτῆ τὸ ξηρὸν Hippocrati sumi interdum mihi optimè conscius essem. Sic δέρματα καταφαλέα ἢ σκληρὰ, cutem aridam
& siccam vocat aph. 71. lib. 5. & aph. 15. sect. 6. lib. 6. epid. Vbi nullo sensus discrimine interpretes omnes siccum pro duro posue-
runt, cùm cutis sicca dura sit, & ex consecutione siccum durum. Cumque hydrops siccus passim Hippocrati dicatur, eum potius re-
tinere cum interpretibus, quam hydropem durum dicere maluimus.

" *Cap. 12. lib. 1. περὶ παθ.*

Diuulsa omnia quidem molestiam exhibent, & intensos dolores circa initia creant, ac interposito temporis spacio quibusdam sui sensum in memoriam suggerunt. Grauissima autem sunt quæ circa thoracem fiunt, præcipuéque in periculum adducunt.

425 Τὰ ἀπάσματα μὲν πόνους ὀχληρὰ ἔχει, καὶ πόνους τε ἐν ἀρχῇ σφοδροὺς παρέχει, καὶ ἐς ὕστερον ἐνίοις ὑπομιμνήσκει. δυσκολώτατα δὲ τὰ περὶ θώρηκα, μάλιστα δὲ κινδυνώδεα. C

ἀπάσματα vulsa dicuntur & distentiones quæ neruosis partibus accidunt, cùm quæ in ipsis sunt fibræ conuelluntur, vbi ex ictu aliquo vim sentiunt, aut irruente aliqua causa externa subitò & affatim intenduntur. In vnitatis solutione citra vulnerationem reponuntur Galen. lib. 3. Meth. quanquam quod in carne est ῥῆγμα, id in neruosis partibus ἄπασμα intelligatur. ἀπάσματα verò quænam sint, & quanam ex causa plurima fiant, circa thoracem præcipuè, indéque suppurationes oriantur, ac interdum mors accersatur, lib. 1. de Morb. fusissime persequitur Hippocrates, vt inde liberalissimè haurire liceat, vbi & ἄπασμα interdum ἀπάδων dicitur, & tractum quendam violentum aut distensionis sensum in vena aut carne significat. Quod autem scribitur, ἐς ὕστερόν τινας ὑπομιμνήσκει, hunc sensum habere videtur ea locutio, vt indicet, in quibusdam longo pòst tempore diuulsa sui significationem exhibere ac D
dolores facere, aliosque progressu temporis futuros denunciare, velut quibusdam circa initia intensos dolores creare, imbecillitatémque ex diuulsione relictam fluxionem facere & excipere, indeque non probè confecto alimento dolorem & morbum tempo-
ris successu renouari. Ac fere similis est phrasis lib. 1. de Morb. cùm conuulsiones ac ruptiones iuuenibus adesse scribit: καὶ τούτων τὰ μὲν παραυτίκα ἐκδηλα γίνεται, τὰ δ' ὑστέρῳ χρόνῳ αἰφνιδίως.

Qui sanguinem euomunt cum febre multa, dolore ad mammam, thoracem & dorsum, quibus inquam hæc insunt omnia, ij breui moriuntur, quibus autem non omnia, neque intensè adsunt, tardiùs. Ad summum autem diebus quatuordecim inflammationem concipiunt.

426 Οἷσιν ἔμετος αἵματος, πυρετὸς πολὺς, καὶ πόνος περὶ μαζὸν, καὶ θώρηκα, καὶ μετάφρενον. οἷσι γὰρ γίνεται πάντα ταῦτα, σπανίως θνήσκουσιν. οἷσι δὲ μὴ πάντα μηδὲ σφόδρα, βραδύτερον. φλεγμαίνουσι δὲ τὸ μακρότατον ἡμέρας τεσσαρεσκαίδεκα. E

Mihi videtur ista sententia rectiùs cum superiore coniungi, vt de diuulsis intelligatur. Sic enim scriptio & sensus postulare videntur, contra tamen omnium codicum fidem. Aptiùs nanque hoc modo congruet, μάλιστα δὲ κινδυνώδεσιν εἶσιν ἔμετος αἵματος, &c. In conuulsis autem ac ruptionibus circa thoracem, sanguinis adesse vomitum fidem facit Hippocrates lib. 1. de Morbis. Ac offensio quidem celeriùs interficit, si cum febre & vehementibus circa thoracem doloribus adfuerit, alioqui diutiùs trahit. Ad summum autem diebus quatuordecim aut viginti inflammatio suboritur, ac nisi thorax per sputa repurgetur, ad suppurationem tendit. Quòd si quis vomitum per se accipiendum contendit, huic loco aph. 37. lib. 7. accommodari possit, ἐκ δὲ αἵματος ἔμετοι, ὧν μὴ ἄνευ πυρετοῦ σιτίων, εἰ δὲ ξυὼ πυρετός, κακόν.

Sanguinem spuitione reiicientibus sine febre esse conducit, ac tussi & dolore leuiter conflictari, sputumque ad dies quatuordecim tenuari. Intensè autem febricitare, ac tussire, aut dolere, sanguinemq; recentem semper spuere minimè conducibile.

427 Τοῖσιν αἷμα πτύουσιν ἀπυρέτοις εἰ συμφέρει, καὶ βήσσειν καὶ πονέειν ἐλαφρῶς, καὶ τὸ πτύελον λεπτύνεσθαι τοῖσι δι' ἐπτά. πυρέσσειν δὲ καὶ βήσσειν, καὶ πονέειν σφοδρῶς, καὶ αἷμα τοῖσι φανὸν αἰεὶ πτύειν, ἀσύμφορον. F

Ruptis ista ferè accidunt, quæ quò leuiora sunt, eò minorem perniciem ostentant. Alioqui nisi sanguis in breui per sputa reiiciatur ac repurgetur, concepta in thorace inflammatione, pus intrò colligunt, & tabe periclitantur. De his verò omnibus amplissimè agitur lib. 1. de Morbis.

Quibus latus in tumorem sublatum est ac calidius existit, vbi in alterum latus incumbentibus, pondus quoddam suspensum esse videtur, iis pus vna in parte collectum est.

428 Ὅσοισι δὲ πλευρὴ μετέωρον καὶ θερμότερον, ὅταν ἐγκεκλιμένοισιν ὑπὸ θάτερον, βάρος ἐξηρτῆσθαι δοκέῃ, τούτοισι δὲ πῦον ἐν τῷ ἑνὸς μέρεός ἐστιν. G

Tumor & dolor materiæ effluxum ad thoracem indicant, & sunt solennia collecti puris indicia libris de Morbis. Quin & ponderis ac grauitatis in latus incumbentis sensus est, nec ferè tolerabilis est in sanum latus inclinatio, ex puris in latus collecti copia & pondere. Quæ nota celebratur in omnibus offensionibus quæ hæc ragrauant, velut in lateris tuberculo, aut pulmone in latus illapso, vt scribitur lib. 3. de Morbis. In Prognostico, vnde hæc sumpta videntur, dolorem & calorem notas addit puris in alterutro latere latentis, & ægro in latus sanum reclinato ponderis sensum & grauitatis. In his igitur reliqua spes ad sectionem & vstionem conuertenda, quæ ex libris de Morbis & libro περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν petenda est.

In pulmone pus colligentibus, per aluum pus secedere, mortiferum.

429 Τοῖσιν ἐμπύοισι τὸν πλεύμονα, καὶ κοιλίῃ πῦον ἐκχωρέειν, θανάσιμον. H

Pus in thorace collectum interdum naturæ quodam miraculo in aluum effunditur, per cœcas & anfractuosas vias quasdam quas docet Galenus lib. 5. & 6. de loc. affect. & Comm. ad aph. 30. lib. 7. γινωσκόντων ἡμῶν (vt idem scribit *) ὡς ἀεὶ πῶς ὕλας ὁδὸν εὑρίσκειν οἰκείαν ἡ φύσιν ὁ Ἱπποκράτης, ὅταν ἐρρωμένη τυγχάνει, καὶ ὅπου μάλιστα παχεῖαι πῶς εἰσὶ, καὶ ὅθεν λεπτῶν ὁδοιπορεῖσι πάρων. Magna tamen ex parte quibus pus per aluum secedit, eos mors consequitur, quòd puris acrimonia aluum vellicet & effundat, ac naturales facultates prosternat. Adeò vt in his alui fluxus inter lethalia signa ab Hippocrate recēseatur aph. 12. & 14. lib. 5. & 16. lib. 7. Quò etiam τὸ περὶ πνεύ-

μονα

ινα ὀξέδοσιν κάτω in tabidis maluimus referre noſtris in lib.3.epid.annot. quàm ad puris per aluum effuſionem, quod ab aliis factum ſcimus.Qua autem ratione exitium afferat pus per aluum ſecedens,eleganter his verbis explicat Hippocr.lib.1.de morbis: ἢ μὲν δὴ τοῦ ἄνω, ὁκόταν πρὸς κοιλίην μάλιστα συῤῥέῃ, καὶ γίνηται πύος. πρὸς μὲν ἐσιόντα τοῦ σιτίου, ὀξυχωρέει ὕπνος. καὶ ξυφὸν ἀπ' αὐτοῦ οὐ γίνεται τῷ σώματι. ἢ δὲ τοῦ πλύσματος ἄνω κάθαρσις, οὐκ ἀκαλὴν γίνεται. ἅτε ὀξυθυμοτάτης τῆς κοιλίης καὶ ἀγέσης πάντα κάτω, ἐφ' ἑωυτήν. καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ πλύσματος, πίνεται τε καὶ ῥέγχει ὁ κατειρόμενος. ὑπὸ δὲ τοῦ πρὸς ῥεύσης ἐξαδενέος, καὶ ὡς τὰ πολλὰ ὀλίγον διαφθείρεται. Et partim quidem à ſuperioribus partibus,in ſuperiorem præcipuè ventrem confluit, pus fit,præter id quod iam adeſt.Partim verò etiam in inferiorem ventrem confluit,ac interdum ab ipſo aluus conturbatur,& æqualis fit,concalefacta nimirum aluo,& omnia deorſum ad ſe deducente.Et à ſputo quidem ſuffocatur cum ſtercore, dum non regurgitat, à fluente vero aluo debilitatur,fereque interimitur.

*Com.ad aph.54.lib.7.

130 Ὅσοι τρωθέντες ἐς τὸν θώρηκα, τὸ μὲν ἐκτὸς τοῦ σώματος ὑγιάθησαν, τὸ δὲ ἐντὸς μὴ, κινδυνεύουσιν ἐμπυοι γενέσθαι. ὅσοις δ' αὖ ἀσθενὴς ἔνδοθεν ἡ οὐλὴ γένηται, ῥᾳδίως ἀναῤῥήγνυται.

Vulneratum thoracem accepto, ſiquidem externa vulneris pars ſanitatem receperit, interna verò nequaquam,ſuppurationis periculum impendet. Quibus autem interni vulneris cicatrix debilis effecta eſt prompte reſcinditur.

Hic agitur de purulentis ex vulnere, quorum euentus & occaſiones fuſiùs proſequitur Hippocrates libr.1.de morb.vnde hæc artè translata videntur.Quod autem hic ἀναῤῥήγνυται dicitur, ἀνίλκουται ponitur lib.de Morbis, vt vlcus denuò renouari & cicatricem refricari, reſcindi, aut refringi indicet. Quam in notionem alias etiam ἀναῤῥήγνυται vſurpatur Hippocrati libr.1. de morbis.

432 Ἀπόλλυνται δὲ ὑπὸ μὲν τῶν περιπλευμονικῶν ἐμπυημάτων οἱ γεραίτεροι μᾶλλον. ὑπὸ δὲ τῶν λοιπῶν οἱ νεώτεροι.

At ſanè ex ſuppurationibus quas pulmonum morbi excitarunt,ferè ſenes moriuntur, ex cæteris verò iuniores.

Ex Prognoſt.huc translatum videtur.At lib.1.de Morbis cauſas affert,ob quas in pulmonis inflammationibus iuuenes ſenibus difficiliùs anguntur,etſi ſenes faciliùs repurgari contendit.

432 Τῶν ἐμπύων οἷσι σειομένοισιν, ἀπὸ τῶν ὤμων πολὺς γίνεται ψόφος, ἐλάσσονα ἔχουσι πῦον, ἢ οἷσιν ὀλίγον δυσπνοώτερόν ἐστι καὶ βαρύτερον. οἷσι δὲ ψόφος μὲν μηδὲ εἷς ἐγγίνεται, δύσπνοια δὲ ἰσχυρὴ, καὶ ὄνυχες πέλιοι, πλῆρες δῆτα ἐνεὸν πύου, καὶ ὀλέθριοι.

Quibus purulentis ab humeris concuſſis, multus editur ſtrepitus, ij minùs habent puris,quàm quibus paulò difficilior ineſt ſpiratio, iiq; meliùs colorati videntur.Quibus verò nullus intus fit ſtrepitus, difficultas tamen ſpirandi vehemens adeſt, & liueſcũt, vngues,ij pure pleni ſunt,& perniciosè habent.

Pus intrò collectum obſcuras interdum habet dignotionis notas,quò poſtea ad vſtionem & ſectionem (quæ vnica reliqua ſpes eſt) tendatur, & inde pus effluat. Quocirca in puris deprehendendi doctrina plurimùm elaborat Hippocrat.libris de morbis, & emittendi puris viam ſectione & vſtrina aperit,lib.præcipuè 2.& 3.de Morbis & lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν. Quibus ex locis deprompta videntur hæc prognoſtica. Corpore igitur prius calida probè loto & ab humeris concuſſo,ea quam Hippocrat.tradit ratione, ſi pus ſatus fluctuare & ſtrepitum edere audiatur,quanam in parte redundet videndum eſt, vt illic vſtione aut ſectione, magna adhibita cautione, via fiat. Quòd ſi ne ſic quidem ex corporis concuſſione pus deprehendas, quòd nulla fluctuatio aut nullus ſtrepitus indiatur, non continuò tamen pure vacuum corpus exiſtimandum,cum interdum ſuppuratio interna ob puris copiam & craſſitudinem,aut loci, deliteſcat,ex aph.41.lib.6. Ideoque reliquæ puris deprehendendi notæ ab Hippocrat. enumeratæ in conſideratione adhibendæ ſunt,velut crebrior ac difficilior ſpiratio,pedum tumor, febricula perſeuerans,oculi caui redditi , totius cutis ac cutis oculorum tumor quidam,tuſſis perpetuò affligens, vngues liuidi ac curui, ſudores crebri & tenues frontem præcipuè ac cervicem occupantes. Ea enim ferè ſunt pure plenorum indicia. Ac demum ad locum ſectioni deſignandum adhibendum Hippocr. conſilium, & ex his locis quos indicauimus, firma puris emittendi doctrina hauriendа. Quantum autem ad ſcriptionem attinet ἀπὸ τῶν ὤμων iungimus,facilioris intelligentiæ gratia,quod Hippocr.corpus inſtar ſellæ collocatum, ab humeris correptum concuti velit: etſi ferri poteſt vulgata lectio, ἀπὸ τῶν ὤμων πολὺς γίνεται ψόφος , quod in ea ab humeris concuſſione, ſi aures prompus admouceantur,ſtrepitus inaudiatur. In hoc etiam omnium codicum conſenſum ſecuti ſumus,quod ἢ οἷσιν ὀλίγον δυσπνοώτερόν ἐστι καὶ βαρύτερον legimus,etſi Cornarius aliique interpretes ὀλίγος legiſſe videntur,& ad paucum puris ſtrepitum retuliſſe, quod puris copia thoracem replens fluctuationem impediat. Neq; enim me latet pus multum ſua craſſitudine paucum aut propè nullum ſtrepitum edere, vt ex his etiam quæ ſequuntur patet,quæ ſimul quoq; coniunximus, vetuſtatis auctoritatem,vt in cæteris,amplexi: tum quod ἰσχνοῖσι ἐνῆν quodammodo τοῖς ὀλίγον δυσπνοωτέροισιν ex aduerſo reſpondere videatur. Et certè verò ſique idem eſt doctrinæ conſenſus, niſi quòd exemplarium conſenſio mihi magnæ ſemper fuit religioni. Illud autem εὐχρωτέοισιν ad malarum ruborem referri debet,quod ſit purulentorum indicium,vt antea diximus,& ex Hipp.Prædictionibus ſatis annotatur. πλήρεες autem legendum eſſe conſtat,manifeſto in publicatis codicibus mendo,qui πλῆρες pro πλήρεις aut πλήρεες,legunt.

433 Ὅσοι ἀφρώδες αἷμα ἐμέουσι, πόνος μὲν ἔσω κάτω ἢ διαφράγματος, ἀπὸ τοῦ πλεύμονος ἐμέουσι, καὶ οἷσι μὲν μεγάλη φλὲψ ἐν αὐτῷ ῥήγνυται, πολὺ τε ἐμέουσι καὶ ἐπικίνδυνοι. οἷσι δὲ ἡ ἕλκωσις, ἐλάσσονα τε ἀναλίσκει, καὶ ἀσφαλέστεροι.

Qui ſpumantem ſanguinem euomunt,partibus infra ſeptum tranſuerſum dolorem nequaquam intrà tibus,iis ex pulmone vomitio fit. Ac quibus quidē inſignis in eo venæ ruptio fit, copioſus vomitione reiicitur,periculumq; imminet. Quibus verò minor,minus reiiciunt,& maiorem ſanitatem promittunt.

Sanguinem ſpumantem expui,ex pulmone reiicij teſtatum eſt ex placito 13.lib.5. Hic autem ſumi impropriè ſumi videtur pro eo quod copia quadam ſurſum per os reiicitur,quemadmodum lib.1. de Morbis in ſanguinis copioſi ſurſum ex thorace reiectatione ſumi videtur,& aph.13.lib.5.in quibuſdam exemplaribus legi teſtatur Galen.Aut certè eo verbo quæcunque ex pulmone aut thorace educuntur,complectitur huius Progn.author.Qua notione ſumi videtur aph.37.lib.7. Neceſſe autem eſt copioſum & ſpumantem ſanguinem ex inſigni aliquo pulmonis vaſe educi,etſi poteſt ex pulmonum ſubſtantia paucus & ſpumans efferri.Quantum ad eam diſcrimen ex vaſis alicuius inſignis in thorace ruptione impendeat,& quàm maximè ex huiuſmodi offenſionibus periclitentur iuuenes,eleganter ſcribitur ab Hipp.lib.1.de Morbis.

434 Τῶν φθισικῶν οἷσιν ὅτι τάχιστα ὀζὴ ὁ πτύαλος ἰχώδεος βαρύ, καὶ αἱ τρίχες ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥέουσιν, ἀπόλλυνται.

Tabidi quorum ſputum igni impoſitum grauem nidorem redolet,& capilli è capite defluunt, moriuntur.

A ſuppuratis ad tabidos facilis eſt tranſitus,quibus graueolens ſputi nidor & capillorum defluuium impendens exitium denunciat,ex placito 11.lib.5.Sic lib.2.de morb.idem ſcribitur. τάχιστα δὲ μάλιστα αἱ τρίχες ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥέουσι, καὶ ψιλοῦται ἡ κεφαλὴ ὑπὸ τῆς ἰχῶρος ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥέοντος, καὶ ἢν ἐπὶ πολὺ ἐπὶ πλεῖστον ἐπὶ πολὺ ἀναῤῥήγνυται βαρὺ ὀζὴ τὸ σαλον, φάναι αὐτὸν ἀποθανεῖσθαι ἐπὶ πολὺ χρόνον. ὀζὴ ediderunt ὀζεῖ pro ὀζεῖ aut ὄζει hic manifeſto vitio legunt. Sed neq; in cæteris conſentiunt.Aſulanus namque χιόνος legit, Germanicus [illegible].Quæ lectiones etſi mihi nō improbantur, animadvertenda tamen eſt quorundam exemplarium lectio,quæ ſic legunt. ἢν ἐπὶ πολὺν , εἶσιν ὅτι τῶν πυρὸς τὸ πλύσμα χιόνος βαρύ, hoc eſt , igni

impositum grauem nidorem reddiderit aut exhalarit. Quam lectionem sequuntur omnes interpretes. Quæ quamuis plurimum arridet. ὀζῃ κνίσης ἐμφὺ tamen rectè retineri potest, quod eam lectionem vsurpet lib. de Morb. 2. vnde ista videntur translata, τὸν ὀζοντα κνίσης ἐπὶ τοῖσιν ἀνθρακι. istud prunis impositum nidorulentum odorem exhalat.

Tabidis in aquam marinam expuentibus si pus fundum petit, celerem perniciem denunciat. Sit autem marina aqua in æneo vase.

435 Τῶν φθισικῶν οἷσιν ἐπὶ θαλάσσαν πτύουσιν, ἐς μὲν πυθμένα βαδίζῃ ὁ πῦον, ὀλέθριον σωτόμως. ἔστω δὲ ἐν χαλκῷ ἡ θάλασσα.

Puris grauitas, consummata putredo, & caloris natiui defectio, aut spiritus priuatio indicatur, cùm in aquam demissum fundum petit, eoque magis si in aquam marinam, quæ sua salsedine densior est ac spissior, mergatur. Aretæus autem medendi nobilissimus author, huiusmodi puris probandi igne aut aqua notas, quibus vtuntur qui de morbo dubitant (inquit Celsus) his verbis contemnit: * οὐδὲν γὰρ ἡ πυρὶ, ἢ ὕδατι τὸ ὑγρὰ τεκμαίρεσθαι, ἢ χάρτῃσι ὁμοίοισι φθίσιν οἵδε γινώσκειν. πρότερον γὰρ ἢ ὄψις ἁπάσης ἁμαρτύρου, ἢ τὴν αἰσχρότητα ἐκκρίσιος, ἀγαθὴ ἢ τοῦ ἴδιος τοῦ νοσέοντος. ἰῶ γὰρ καὶ δημότης ἰδὼν † ἀνθρωπον ὠχρὸν, καὶ ἐρυθρὴν, καὶ ἐπιβεβηκότα ξυντετηκότα, ἀσθενέα μαρτύρεται φθίσιν. Quicumque enim aut igne, aut aqua, humiditatum notas explorant, ij non admodum tabem mihi dignoscere videntur. Nam & inspectio ipsa quouis alio sensu certior est, non solum eorum quæ sursum educuntur, sed & ipsius ægrotantis habitus. Si quis enim vel plebeius hominem viderit pallidum, imbecillum, tussi conflictatum, extenuatum, certò tabem denunciat. Verùm hæc indicia, non ad morbi aut puris dignotionem, sed ad mortis prædictionem adhibenda censet Hippocrates.

* *Cap. 8. lib. 1. Cur. ἐξ. παθ.*

Tabidi, si capilli è capite defluunt, alui profluuio moriuntur. Et tabidis si succedant alui profluuia, moriuntur.

436 Ὅσοισι τῶν φθισικῶν αἱ τρίχες ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥέουσιν, οὗτοι διαῤῥοίῃσι ἀπόλλυνται. καὶ ὅσοισι φθισικοῖσιν ἐπιγίνονται διαῤῥοίαι, θανάσιμον.

Aphorismus est 12. lib. 5. Et ῥύσις, quæ alui profluuium, aut capillorum defluuium aliquando denotat (vt aph. 16. libr. 7.) tabidæ morti vicinos denunciat. Alui autem profluuium in tabidis vt signum & causa damnatur, etiam si solum adsit, ex aphor. 14. lib. 5. et non tam præsentem mortem denuntiet, quàm cum capillorum defluuio, aut sputi graueolētia. Lib. 2. de Morbis, in tabidis, τὸ δὲ κτύπον ἔστω διάῤῥοιαν scribit. Et Aretæus, ξυντήκουσι δὲ κοιλίην ἐκπεσοῦσαν, αἰνὰ π. τ. σ. Alui autem profluuium accipiendum quod vi & morbi ratione accidat, vt scribit Gal. alioqui fallax esset prædictio.

Sputorum retentiones in tabescentibus mentem ad delira verba commouent. In his sanguinis profluuium per ora venarum in ano sanguinem fundere solita existere posse spes est.

437 Αἱ ἐν φθινώδεσιν ἐπιστάσιες πτυάλων ἐξισᾶσι λυρωδῶς. αἱμορροΐδα τούτοισιν ἐλπὶς ἐπιφανῆναι.

In tabidis formula mortis est sputi suppressio, cùm ob puris copiam, aut virium imbecillitatem spiritus angustiæ occluduntur, & ægri strangulantur. Vnde non abs re Hippocrates mortis modum his qui tabe pereunt denunciat his verbis: τούτων δὲ τὸ πλεῖστον ἴσχει ἀποθνήσκουσιν. Sputum autem suppressum sua putredine febrem auget, & vaporum calidorum magna copia in cerebrū subuehitur, vnde ad delira verba & nugas mens conuertitur, & promptius periculum imminet, morsque potius prædicenda quàm sanguinis ex alui profluuium, aut vena in ano sanguine distenta & tumefacta. Vtrumq; namq; significat αἱμορροΐς, & cum venam in ano sanguine melancholico tumefactam indicet, symptomatis tamen nomen etiam accipit, vt scribit Galen. lib. περὶ μελαίνης χολῆς. Possunt autem hæmorrhoides vacuationis ratione prodesse, quod exustum & feruidiorem sanguinem, vnde delirium mouetur, liberent, ex placito 2. lib. 6. Et sanè alioqui hæmorrhoides in morbis thoracis non minimo sunt auxilio, ex aph. 28. sect. 3. lib. 6. epid.

† *Aph. 16. lib. 7.*

Tabes maximè periculosæ sunt, quæ ex ruptione venarum crassarum, & ex capitis distillatione contingunt.

438 Φθίσιες ἐπικινδυνόταται, αἵ τε ἀπὸ ῥήξιος φλεβῶν τῶν παχειῶν, καὶ ἀπὸ καταῤῥύσιος τῆς ἀπὸ κεφαλῆς.

Oritur ferè tabes à capite (vt scribit Celsus) & inde in pulmonem distillat, exulceratioq; accedit, acribus & salsis humoribus thoracem effluentibus & pulmones erodentibus. Quod genus tabis primum enumeratur ab Hipp. lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, & plærumque lethale esse, paucosq; euadere scribitur. Meminit etiam lib. 1. de Morbis, vbi purulentos ex distillatione capitis in pulmones fieri scribit. Gal. vero Com. 1. in lib. 1. epid. duas maximè facit tabis differentias, vnā quidem ex capitis distillationibus, alterā vero ex affectibus ipsius pulmonis originem ducentem, omninoque postquam expuitur sanguis, potissimum vase rupto: sæpius verò fluxione impleto viscere ob aliam quandam causam ex partibus aliis, non ex capite. Quibus sane verbis, hanc prognosin mihi potissimum adumbrasse videtur. Cæterùm Celsus longè periculosissimam speciem facit eam quam Græci φθίσιν nominant.

Tabe maximè periclitantur ætates ab anno decimo octauo ad trigesimum quintum.

439 Τῶν δὲ ἡλικιῶν ἐπικινδυνόταται τοῖς φθίσιν πὸ ιη' ἐτέων, μέχρι ἐς λ'.

Placitum est 9. lib. 5. aph. huc aliis verbis translatum. Celsus vero ætate firmissima maximè oriri hunc morbum scribit, id est ab anno duodecimo ad annum quintum & trigesimum. Vbi aliter apud Hippocratem legisse videtur.

In tabidis pruritum sentientia corpora ab alui suppressione, malo sunt.

440 Τὰ κνησμώδεα σώματα μὴ κοιλίης ἁλόντα φθισικοῖσι, κακόν.

Pruritus iste in tabidis malum corporis habitum & iam consummatam cachexiam indicat, adeò vt omnium humorum ac etiam alimentorum corruptio consequatur, quæ etiam aluo suppressa intenditur. Celso quoque altera tabis est species, quam Græci κακοχυμίαν appellant, vbi malus est corporis habitus.

In naturis ad tabem promptè comparatis, si fluxiones ad gingiuas & dentes compareant, malum denunciant.

441 Ἐπὶ τῇσι φθινώδεσιν ἕξεσι μὴ πυρετώδεες ἕλκε ὀδόντας ῥεύματα ἐπιφαινόμενα κακόν.

Ex huiusmodi namque defluxione acrioris & salsi humoris à cerebro promptus est ad pulmones impetus, qui tandem tempore successu exulcerantur. Sunt autem φθινώδεις ἕξεις habitus ad tabem à natura comparati, quales sunt angusto thorace & restricto, oblongo collo, & quibus à capite ad pulmones defluxio defertur (vt aph. 13. lib. 3. & 8. lib. 4.) quos πλευμωνώδεις vocant * Hippocr. & (id. quòd iis scoptulæ operta alarum in morem promineant.

* *Lib. 1. Epid.*

Præcordia in tumorem sublata omnibus quidem mala sunt, præsertim verò his qui ex longo interuallo tabidi existunt.

442 Ἐπὶ πᾶσιν ὑπερώδρια μετέωρα, κακόν. κάκιστα δὲ ἐπὶ τοῖσι φθισικοῖσι τῶν μακρῶν.

Intumescentia & in altum sublata præcordia, vitalitatis penetralibus affectu præter naturam appetitis, omnibus quidem perniciem denunciant, maximum verò his qui ex longis & diu trahentibus morbis tabitudine confecti sunt, in quibus exhausto spiritu & calore nativo, facultatum robur labascit, & corpus malum habitum contrahit, tandemque hydrops & mors ipsa portenditur. ic enim hîc malim legere ἐπὶ φθισικοῖσι τῶν μακρῶν, contra tamen omnium codicum fidem, quàm publicatos sequi, tum quòd in diuturna tabe ex longis morbis contracta, hoc symptoma procliue sit admodum, tum verò quòd antea (sent. 287. & 301.) eadem locutione vsus sit huius Præsagij author eodemque sensu, & φθινώδεας τῶν μακρῶν vocarit eadem omninò notione. Cuius lectionis coniecturam augent edititij codices, qui huic loco velut lubrico & anfractuoso asteriscum apponunt.

443 Ἐπὶ τοῖσι τετηκόσιν ὀλεθρίοισιν, ἔνιοι καὶ τὸν τελευτῆσαι πυρέσσουσι.

Ex his qui cum pernicie consumpti sunt, nonnulli ante mortem subinde rigoribus corripiuntur.

Inconsumptis ac colliquescentibus ad extremum rigores apparere,cuiusdam inflammationis ac deinde suppurationis est indicium. Potest etiam rigor variam vlceris putrilaginem ac malignam acrimoniam subnotare,qua vellicatæ membranæ subinde totum corpus concutiunt & contrahunt,tuncque certissimus impendet exitus. Et antea quoque huius Progn.author crebros rigores in suppuratis adscripsit. Alioqui etiam rigoris nomine horror subaudiendus est,quod in Hipp.disciplina minimè est insolens.

444 Τὰ ἀμυχώδεα ἐξανδρώματα, φθίσιν ἕξιος σημαίνει.

Pustularum eruptiones velut summa cute leuiter lacerata aut vellicata, totius habitus tabem & corruptionem denunciant.

3 Alteram attingere videtur tabis speciem,quam Græci καχεξίαν appellant (vt scribit Celsus, vbi malus corporis habitus est, ideoq; omnia alimenta corrumpuntur. Quod ferè fit,cùm longo morbo vitiata corpora,etiam si illo vacant,refectionem tamen non accipiant,aut cùm malis medicamentis corpus affectum est,aut cùm diu necessaria defuerunt,aut cùm insalitatos & inutiles cibos aliquis assumpsit,aliquidve simile incidit. Huic præter tabem illud quoq; nonnunquam accidere solet,vt per assiduas pustulas aut vlcera, summa cutis exasperetur,vel aliquæ corporis partes intumescant. Quæ si nè verba huic loco omnem in modum conueniro cumque quodammodo exprimere mihi videntur. Sunt autem ἀμυχαὶ leues cutis lacerationes,incisuræ & excoriationes,velut quæ fe vellicatu fiunt. Quas ὀλιγοπλαῖς καὶ λεπτὰς interdum Galenus,vt quæ per summa leues fiunt, vocat, interdum quoque ἐκτάσεις καὶ μακράς, aut & longas,nonnunquam etiam τὰς ἀπὸ μέσου τοῦ ἀμφοτέρων, intermedias. ἀμυχὴ ὀλιγοπλοῦν ἕλκος exponitur Hesychio & Varin. φθίσιν autem ἕξιον totius habitus corporis tabem iam confirmatam,& solidas corporis partes occupantem,aut totius corporis marcorem & corruptionem intelligit,cùm malus habitus in totum occupauit, Sed & ἐξανθισματα legi debet, cum ἐξανδρίσματα vitiose scribatur, & ἐξανθήματα ferri possunt.

445 Οἱ δύσπνοοι ξηρώσει, πολλὰ ἄπεπτα ἀνάγοντες ἐν φθίσῃ, ὀλέθριοι.

Cum spirandi difficultate arescentes, in tabe cruda multa educentes,exitialiter habent.

οἱ δυσπνοϊκοὶ ξηράσῃ, qui arescentes difficultate spirandi laborant dicuntur,velut in Prorrh.ξηρὸν δύσπνοον. Quibus verbis intelliguntur qui multo pure intus collecto cum multa putredine & febre exiccati,difficultate spirandi conflictantur. Cornarius pro ξηρώσῃ, ἐν φθίσῃ legisse videtur,aut ξήρωσιν τῆς φθίσιν sumptisse,quod ξηρῆς σημεῖον apud Hippocr.in Exegesi exponat Galenus.Et Varinus ξηρὸς pro σημεῖον apud Hippocratem poni testetur.Sic enim legisse apud Galenum videtur,vt & legendum censeo , & quidam eam lectionem ex meliorib.codicibus apponunt,cùm tamen passim σημειωδῶς legatur.Asulanus huic loco asteriscum ascribit , vt suspecto , constans tamen est in hac retinenda lectione codicum omnium consensus.

446 Οἷσιν ἡπατικοῖσιν πολὺ πτύελον αἱματῶδες, εἴτε ἐυπυώδεσον εἴτε χολώδες ἀφρῶδες, ὀλέθριον δ' ἤδη.

Hepaticis sputum multum cruentum , siue intus subputridum , siue syncerè biliosum fuerit , statim perniciem denotat.

Hepatici dicebantur veteribus qui hepatis inflammatione laborabant.Gal.vero,qui citra manifestum aliquem affectum , hepatis imbecillitate laborant,ex intemperie. Sputum autem cruentum ex hepate educi etsi primis sæculis parum fuit animaduersum, nunc verò curationibus Medicis satis est contestatum,quod & antea ex Aretæo obseruatum adscripsimus.

447 Ἐφ' ἡπατικῷ πῆξις αἵματος βεβήχῃ, κακὸν, δηλοῖ τε ἰητρὸν ἰητρεύειν.

Hepatico colliquatio cum raucedine malum portendit,idq; præcipuè si cum quadam tussi contingat.

1 Ista de hepatis inflammatione dici videntur,quæ ex aliis multis longè fideliorem habent indicaturam aut dignotionem. Colliquantur autem primum humores,deinde ipsius etiam hepatis caro,vbi inflammatio aliquantulum traxit : vnde ab Aretæo † ἕλκεσι τοῦ ἥπατος dicuntur,& σαρκῶν ἐκπύησις adscribuntur,idq; præcipuè si suppuratio non adsit.Galen.etiam lib.8.Comp.phar. κατὰ τόπους. in intemperie hepatis calida,primum humorum,deinde hepatis ipsius substantiæ colliquationem fieri scribit, cum bilis crassæ , abunde coloratæ & graueolentis per aluum deiectione,quemadmodum in pestilientibus febribus contingit.Tussicula autem ista inanis , & quædam tussiendi promptitudo à Gal.adscribitur lib.5.de loc.aff. & ab Aretæo " elegantissimè his verbis apponitur. διάφορα δὲ ὑποχωρίοις ἕλκεσι. διὸ τοῦδε μὲν τὸ ἧπαρ ἥρτηται. διὰ πάσης δὲ τῆς καλῆς ἔξιν κλησάσης ὀδυνῶν καρτερῶν, βηξὶ ξηρῇ ὀπτικῇ, σφυγμῷ δὲ μύδρῳ. κλῶ δὲ τὸν τελεώτατον ἀφικνεῖσθαι. ξηρὴ Qui tamen locus aliter legitur in publicatis codicibus. Neq; verò me latet quosdam ista ad hepaticos ex hepatis ἀδρίᾳ & ad hepaticam affectionem ex intemperie referre cum tabe coniunctam.

† *Cap.7.lib.2.* ἀφὶ ὀξ. παθ. *Cap.13.lib.1.* ἀφ. παθ. " *Cap.7.lib.2.* ὀξ.

448 Οἱ καθ' ἧπαρ ὀδυνώδεες, καρδιαλγικοὶ, καρώδεες, ῥιγώδεες, κοιλίαν παραχώδεες, λεπτοὶ, ἀπόσποι, ἐφιδρωοῦντες πολλῷ, πυώδεα καὶ κοιλίῃ τοιαῦτα ἐκκρίνοντες.

Quibus hepar dolet, cum oris ventriculi dolore, sopore,rigore,ij aluo exturbata, cum corporis extenuatione,ciborũ fastidio,multis tenuibus sudoribus diffluunt,& purulenta per aluum demittunt.

Hæc hepatis inflammationem in pus versam subindicant,& pus per intestina effundentem.Quæ via Aretæo teste periculi plena est,& plærunque difficultatis intestinorum & hydropis comes.Quòd si per vrinas & vesicam vomica secedit,longè tutior est successus. λεπτοὺς verò hic vocat graciles,extenuatos & toto corpore consumptos, ξηροτικοὺς dicunt: ἢ δὲ δι' ἧς πύον ἐκκλησαν ξηροτικοὺς διὰ τὸ ἕλκεσι ἥπατος ἰσχνοὺς ἀποθνήσκοντας, vt scribit * Aretæus. * *Cap.13.lib.1.* ἀφ. παθ.

449 Τοῖσιν ἧπαρ ἐξαπίνης καιόδυνοδυνον, πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει.

Quibus iecur derepente vehementer dolet,iis febris succedens remedio est.

Ex aph.52.lib.7.petitum & 40.lib.6. Et febris ipsa (quod maximè mirum videri potest)sæpè præsidio est, & in iocinoris dolore ocurrit,vt scribit † Celsus. † *Cap.8.lib.2.*

450 Ὅσοι δ' ἀφρῶδες αἷμα πτύουσι, πονέοντες ὑποχονδρίου δεξιοῦ, ἀπὸ τοῦ ἥπατος πτύουσι, καὶ διήκουσιν.

Quicunq; spumantem sanguinem expuunt ,cum præcordiorum dextrorum dolore, iis ex iecore expuitur,& pereunt.

Sanguis spumans ex pulmonum substantia sanguinem ferri certissimè indicat,vt scribit Galen. " lib. 4. de loc. aff. & Comm. ad ph.13.lib.5.30.lib.7.43.lib.2.& lib.5.Meth.medendi.Aut igitur verbo πτύειν abutitur horum præsagiorum author , aut ex thorace ferri huiusmodi sanguinem indicat. Ac priùs etiam repetita ista sententia,ex tabellis velut aduersariis quibusdam tumultuariè collectam hanc operam palam profitetur. Potest autem sanguis sua copia ex hepate & liene in ventriculum ferri,& inde vomitu,aut in thoracem,& sputo reiici,vt priùs quoque scriptum est.

" *Cap. 6.*

451 Οἷσιν ἧπαρ καυθῇσιν οἷς ἀμόργη ἔρχεται, θανάσιμον.

Quibus ex hepatis vstione pus amurcæ simile prodit,lethale.

Integrum est præsagium aphor.45. libr.7. Quod si iecoris vomica extra feratur, neque illius substantiam attingat, in tunica pus continetur albumque & purum effluit. At verò si illius interiorem substantiam putredo & corruptio depasta est,pus fæci olei amurcæ simile prodit , putredinem incoctam & alteratricis imbecillitatem indicans.Id expressit Celsus lib.2.cap.8.Si in ioci-

more vomica est,& ex ea fertur pus purum & album,salus ei facilis.Id enim malum in tunica est. Ex iecinore verò si pus cruentum exit,mortiferum est. Vstionis autem hepatis per fusos buxeos oleo feruenti intinctos,aut per fungos,meminit Hippocrates lib. περὶ ἐντὸς παθῶν. At vstionem simul & sectionem adhibet Hippocr.aph.44.lib.7.vt & Aretæus cap.13.lib.1.περὶ χρ. παθ. idemq; periculum edocet his verbis: λῦσαι δὲ ἐξωρέπειν καὶ ἀνὰ μὲν τάχιστα ἰῶ τε γὰρ ὕπος ἐπιγίνεται ὑπὸ τοῦ πύου τὸ ἦπαρ, καὶ ὅκως ἐς ἀμβολὰς ὁ θάλαμος. ὧν δὲ λῆς τάχιστα, αἰμίξαι καὶ ἰνδικὸν μύρον, καὶ τύπτειν τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ ἐν. ἄχθεται γὰρ αἱμορραγίην ἐπ' ἦπαρ ἰῶ οὕτως ἐς ἀνάγκην ἔωσις κρίσιος κοτέ, καὶ ἦπαρ ἅμπυον ἐξαναίσει καὶ ῥήσσει καὶ διὰ μέσου τοῦ πύου, ταυτὸν γὰρ σοι τέμνειν τὸ καίειν. καὶ ἰῶ ἀπολίγοπτοι, πολὺν ἐκπρόσει λάκκον πύου, λεῖον, καλόν, ἐπὶ πυκνῷ. At si extra fertur vomica,eam non secare vtique malum est.Etsi quidem sic fuerit,iecur à pure eroditur,neque mors diu differtur. Quod si secare velis,proinde tui sanguinis ac ne statim mors ægrotum occupet,metus est. Neque enim sanguinis profusio ex hepate coerceri potest. Si igitur ad sectionem interdum ex necessitate deueneris, vstorium ferramentum igni impositum & candens, vsque ad puris locum impellito. Idem enim tibi sectionem & vstionem præstabit.Et si superstes euaserit,pus effluet album,concoctum, læue,malè olens,quoniam crassum est. Codices autem editi tij ἰῶ ἀμύρνης legunt,quidam etiam ἰῶ ἀμύργη ex aphorismis eodem omninò sensu.

Aqua inter cutẽ quæ ex acuto morbo cœpit,morlestiã ac perniciem affert. Oritur vero fere & à laterum inanitate,vel à iecore. Sed vbi à laterũ inanitate ortum contraxit,pedum tumor, & alui diuturnus fluor consequitur, qui neq; ventrem emollit, neque lumborum aut ilium tumorem soluit.At quibus è iecore aqua inter cutem proficiscitur, ij prompte etiã tussi vexantur, pedes intumescunt, & aluus non nisi dura & ægre reddit, tumoresq; modo dextra, modo sinistra parte ventris oriuntur,ac rursus desinunt.

452 Οἱ δὲ ὕδρωπες ⓐ ἐκ τῶν ὀξέων νοσημάτων, ὅταν πονοι γίνον) καὶ ὀλέθριοι. ἄρχον) ὅ, ⓐ πλῆσαι μὲν ἀπὸ τῶν κενεώνων, ⓐ ὃ καὶ ἀπὸ τῶν ἰπάτων. ῥῖσι μὲν οὖν ἀπὸ τῶν κενεώνων ἔρχομένοισιν, ⓐ πόδες οἰδέουσι, καὶ διαῤῥοίαι πολυχρόνιοι παραγκολουθοῦσιν, ὑ λαπάσσουσα κοιλίην, οὐδὲ ἐᾷ ὀδμὰς λύουσα ἐᾷ δὲ ὀσφύος καὶ κενεώνων. ὅκοις ὃ ἀπὸ τῶν ἰπάτων, ὄγκος ἔτ' ἐτύμως ἐγίνε), καὶ ⓐ πόδες οἰδέουσι, καὶ ἡ κοιλίη σκληρὰ διαδίδωσι, ὑ ταχὺς αὐάνε), πάλιν ὅτε δεξιὰ, ἐᾷ δ' ἐπ' ἀριστερά, καὶ πάλιν καταπαύεται.

Hepatis inflammatio ac duricies facile in aquam inter cutem transit,estq; in morbis huiusmodi κοινωνία τῶν κακῶν ὑδρωπί, vt eleganter loquitur Aretæus. Quare meritò & ex ordine ad aquam inter cutem transitus fit.Qui locus ex Hippocrat. Prognost. paucis immutatis desumptus est.

ταῖς ἐξ ὀσφύος καὶ κενεώνων]Hoc satis indicat defectum esse prius membrum,& ex Prognostico legendum,ἄρχονται ὅ οἱ πλῆσαι μὲν ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος.Celsus ex Prognostico haud secus vt solet,hunc locum sic reddidit,Vbi pedes turgent,longæ deiectiones sunt,vbi dolor in imo ventre & in coxis est aqua inter cutem instat. Sed hoc morbi genus ab ilibus oriri solet.

ἐᾷ ἔτ' ἐτύμως ἐγίνεται] Aptior mihi lectio est Progn.reponenda videtur ἐᾷ τι ἡ θυμὸς ἐγίνεται, contra tamen omnium quos videre licuit codicum fidem. Est enim θυμὸς Galeno ἡ ὁρμὴ πρὸς τὸ βῆξαι,tussiendi cupiditatem & voluntatem vertit Celsus, qui hunc quoque locum sic reddidit. Idem propositum periculum est his quibus voluntas tussiendi est,venter nihil reddit, nisi ægrè & durũ, tumor in pedibus est, idemq; modò dextra,modò sinistra parte ventris inuicem oritur atq; finitur: sed à iocinore id malum proficisci videtur.Qui locus in publicatis codicibus vitiosè legitur. Tussis autem quantum periculum creet hydropicis ostendit aph. 35. lib.6.& 47.lib.7. & aliàs scripsimus nostris in lib.2.epid.comment.

καὶ πάλιν καταπαύεται] Haec lectio defecta esse videtur & aliud membrum desiderare ac ex Prognostico repetere,ἵσταταί τε καὶ πάλιν καταπαύει),vt hydropis originem significet,cùm ventris tumor statim desinere videatur,mox rursum attolli,ac rursus subsidere,deinde etiam rursus efferri, tandemq; permanere. Sed illud πάλιν fortè ad γίνεται vicissitudinem illam referre potest. Hunc verò locum ex Prognost.sic Celsus exprimit. Quibusdam etiam in hoc morbo tumores oriuntur,deinde desinunt,deinde rursus assurgunt. Hi quidem tutiores sunt,quàm qui supra comprehensi sunt,si attenduntur,sed ferè fiducia secundæ valetudinis opprimuntur.

In hydrope sicco vrina stillatim effluens malũ denunciat.Mala quoq; est quæ exigua habet sedimẽta.

453 Ἐπὶ τοῖσι ξηροῖσιν ὑδρωπιῶδεσι τὰ στραγγουρικὰ, μοχθηρόν. φλαῦρα ὅ ἐστὶ τὰ μικρὰς ἵζησας ἔχοντα.

Communis est curandi hydropis scopus vrinarum prouocatio,& foras deducendi humoris sollicitatio. In eoq; allaborat Hipp lib.4,de rat.vict.in morb.acut.cùm scribit in hydrope curando: ξηρὰ ὅ ἡ δυσουρίη ἐοῦσα ὅτι μὲν ἀφυπνώτατος ἐστι, ἧσσον ἰχῶρος μᾶλλον. E vrinæ autem retentione interdum hydrops subitò & repentè cnascitur.Alioqui pus,aut vrinæ crassamentum, hydropis rudimentu quoddam adfert,quod apertis viis & crassis effluentibus vrinis leuatur.

Hydropicis succedentes morbi comitialis offensiones,perniciem adferunt , prauis inuicem succedentibus signis,& aluos humectant.

454 Τοῖσιν ὑδρωπιῶδέσιν ὅταν λιπόψυχικὰ ὅταν ἰλιγγώδεα ὀλέθριον, ἀλλήλων σημείων μοχθηρῶν, καὶ κοιλίας ἔξυγρασμοῖσιν.

Morbo comitiali nihil est cum hydrope commune,cum diuersi sint generis & naturæ. Ideoq; communi ratione quadam & ep logismo,hydropicis exitium minatur. Obscura autem est prorsus significatio,τῶν ἀλλήλων σημείων μοχθηρῶν, & cuius sensus in tam tu bulento opere non facilè explicari possit.Mihi ista sumi posse videntur velut interiecta, vt alioqui comparata inter sese hæc sign praua censenda sint & mutuò in ægri perniciem conspirantia.Potest & alius sensus erui, vt etsi hæc inter se succedentia signa prau sint,aluos tamen humescentes designent,quæ videntur esse in hydrope mali leuamenta quædam. Potest etiam vt in obscuro sen & sententia alia quædam notio educi.Sed in loco ex obseruatione empirica notato,otiosum est diligentiam aut disciplinam requ rere,præsertim cùm sit difficile verum sensum eruere,cumq;(vt scribit Gal.)ἐν ταῖς ἀδιαφόροις ῥήσεσι, ὡς αὖ ἐνίοτε πρὸς ἀκοὴν ἔξισιν.

Biliosis aluus perturbata,exigua reddens genituræ similia & mucosa,doloremq; ad imum ventrem inferentia,vrinæ quoq; non facilè prodeuntes , ad hydropem tendunt ex huiusmodi casibus.

455 Ἐν τοῖσι χολώδεσι κοιλίη ταραχώδης, διαδιδοῦσα σμικρὰ γονώδεα, μυξώδεα, καὶ πόνον περὶ ἧτρον ἐμποιέουσα καὶ ὕδατα ὀκὶ βύλυτως ἰόντα, ἐς ὑδρωπα ἀποτελοῦντα τῶν τοιούτων.

γονώδεα] Quod sæpius in Hippocr. doctrina ad vrinas refertur,hic alui deiectionibus attribuitur.Alui igitur excrementa genitu similia intelligenda,quæ pituitam multam acidam,vitream & albumineam deiiciunt,quod de vrinis sæpius dicitur. Sic in Prorrh. τὸ γονοειδὲς ἐπελθόν, εἴτε ὕδωρ, εἴ τε διαχώρημα interpretatur Gal.χυοειδῆ ἔκκρισιν.Qua dictione etiam vsus est antea huius Præsagij auth. Γονώδεα autem dicuntur posteà,quæ hic γονώδεα,vbi hoc Prognosticum repetitur paulò aliter.

ὀκὶ βύλυτως ἰόντα] Vrinæ non facilè prodeuntes intelliguntur,neque solutæ hoc est facilè effluentes,sed crassæ & quæ pro ptè subsistunt,quales hydropem facilè suspectant.In Progn.quoq; μηδὲν βύλυσις διαχωρήσεως dicit,neq; solutiores,aut solutu faciles, que liquidas deiectiones,quæ crassis adiacent,siue copiam,siue moderationem spectent , easq; morbi ad suppurationem tendo is indices facit,non secus ac hydropem minari hic dicit vrinas quæ non facilè procedunt,neq; solutæ sunt , sed crassæ & quodamo do restitantes. βύλυσις quoq; hic συμμέτρως ex Galeno significare potest.

Aqua inter cutem laboranti cum febre,vrina pauca & conturbata,perniciem denotat.

456 Ὑδερικῷ πυρετώδεϊ, ὖρον μικρὸν καὶ τεταραγμένον,ὀλέθριον.

Vrinæ paucitas in hydrope obstructionem aut renum imbecillitatem denotat. Perturbata verò venosi generis perturbationem & agitationem cum eruditare indicat.

457 Ἐπὶ

457 Ἐπὶ δὲ ὑδέρῳ ἀρχομένῳ διάῤῥοια γλωμώδης ὑδατώδης, χωρὶς ἀπεψίης, λύει τὸ νόσημα.

Aquæ inter cutem initio aquosum alui profluuium absque cruditate exortum, morbum soluit.

Id de ea hydropis specie quæ anasarca aut Leucophlegmatia dicitur, testatur aphor. 29. lib. 7. (quod etiam hic postea repetitur) & Hippocrat. lib. 2. de Morbis. ἐν φλέγματι λάκκῳ, τούτῳ ὦ μῆν (inquit) ἢν γὰρ περιχθῇ αὐτομάτη αἱ χωμώδης ἢ νέβου, ἰητρὸς γίνεται. Tollit autem morbi causam ac materiam alui profluuium aquosum, si sponte, aut naturæ robore, ac integris viribus, nec dum syderatis aut corruptis visceribus, neque ex imbecillitate contingit, alioqui perseuerante causa, aut statim repetente morbo, interitus consequitur. Quod igitur hic additur (χωρὶς ἀπεψίης) vires integras & robusta viscera, si quis liberetur, requirit, idque videndum esse admonet antequam curationem instituamus. Istud autem peculiariter de Leucophlegmatia intelligendum (quæ & ὕδερος & ὑποῦδος sæpe dicitur, & Sereno aquosus languor, vt & Horat. aquosus albo corpore languor) testatur Aretæus * de ea verba faciens. πολλὴ γὲ ἡ πιθανότης τοῦδε ἢ εὐτυχίη ἰδρῶτος ἢ ὕδρων ἢ κοιλίης κατὰ διάῤῥαξιν, λυομένης ἤδη τοῦ ὕδρωπος ἐξίου. Sic enim Hipp. lib. 1. de Morb. ὑδρώρῳ δὲ ἀπολωλότι ὑπὸ λάκκου φλέγματος ἐχομένῳ περιχθεῖσα ἡ κοιλίη ἰχῶρος ἀγαθόν. Etiam huiusmodi liberatio per alui profluuium non temerè Asciti conuenit.

* *Cap. 1. lib. 2. κβ. παθ.*

458 Τοῖσι ξηροῖσιν ὑδρωπιώδεσι τὰ σημήϊα, σφυγμοὶ καὶ ἕλκεα τὰ ἐπὶ τῶν λεπτῶν ἐμπίπτοντες, κακόν.

Vbi hydrops siccus de se significationem præbet, tormina ad tenue intestinum incumbentia, malum denunciant.

Tormina circa vmbilicum ac tenuia intestina, vbi neque tempore, neq; remediis soluuntur, si accedat lumborum dolor, flatuum sobolem intestinorum inuolucris contentam, & hydropem siccum suspectum faciunt, ex aphor. 11. lib. 4. hic verò confirmant & damnant.

459 Τὰ ἐξ ὑδρωπικῶν ὀπὶ λημπικὰ, ὀλέθρια.

Ex aqua inter cutem morbus comitialis perniciem adfert.

Paulò ante explicata & repetita est hæc sententia, vt inde facile tumultuariam operam colligas.

460 Ὑδέρος τοῖς ἀφαιρεθεῖσι σὺν δίδοις παλινδρομέουσιν, ἀνέλπιστος.

Aqua inter cutem quæ curationi cessit, vbi recurrit, spem tollit.

Signum namque est pessimum vbi vacuata sponte vel arte materia, malum redit. Causa enim pertinax censetur, & vitalium partium magna corruptio. Idq; sæpiùs obseruatur, vt subsidente & detumescente tumore, eos qui sibi restituti videntur, intra paucos dies repetente malo, interitus consequatur, insigniter læsis vitalitatis visceribus & extincto calore natiuo.

461 Τοῖσι ὑδρωπιῶδεσι καὶ φλέβας ἐς κοιλίην ῥαγίσι τὸ ὕδατος, λύσις.

Aqua inter cutem laboranti, aqua quæ in venis est ad aluum erumpente, soluitur morbus.

Ex aphor. 14. lib. 6. sumptum, de anasarca intelligitur, & lib. περὶ κρισίων repetitur. ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένοις καὶ ταῖς φλεψὶ ἐς τὴν κύστιν ἢ κοιλίαν ἢ ἄλλοθί ῥηγνυμένοις, λύσις. Vbi aquosam materiam, aut in vesicam, aut in aluum erumpere vult & effandi. Neque tamen est perpetuum aquosis per aluum exturbatis & erumpentibus superesse salutem, quomodo nec sectis, siue aqua in ventre, siue in thorace collecta fuerit. Est vbi quoque ex nimia humoris effusione, vnaque exhausto spiritu, mors consequitur. Aqua etiam in thorace concluſa in aluum erumpente, sibi sanitati restitutus videtur æger, sed paulò post malum grauius redit, quod experientia testatur, & indicat Hipp. lib. 2. de Morb. & lib. περὶ τῶν τοῦ παθῶν. Parum autem refert an ὑδρωπιώδεας καὶ φλέβας intelligas eos qui pituitosa cacochymia per venas redundant, quæ ipsius hydropis forma est, vnde etiam carnes & tota cutis intumescit ac turgescit, vt καὶ φλέβας idem quod διὰ σάρκα significet: an verò καὶ φλέβας ἐς κοιλίην ῥαγίσι τὸ ὕδατος dicas.

462 Δυσεντερίη ἀκαίρως ἐπισχεθεῖσα, ἐπίστασιν ἐν πλευρεῖσιν, ἢ ἀρθρίτιδας ἐν ἄρθροισιν, ἢ ἐν ἄρθροισιν ποιέει. ἀφρὸς μὲν χολώδης ἐν ἄρθροισιν, ἢ δὲ αἱματώδης ἐν πλευρεῖσιν, ἢ ἀρθρίτιδι.

Intempestiuè suppressa intestinorum difficultas, abscessum in costis, aut visceribus, aut articulis inducit. Ac fortè biliosa quidem articulis, sanguinea verò in costis ac visceribus abscessum facit.

Ex intempestiuè suppressa dysenteria & hæmorrhoidibus, varia oriuntur incommoda indeque insaniam, apoplexiam, melancholiam, pleuritidem, hydropem, sanguinis sputum & vomitum sequi scribit Galen. lib. de venæ sect. contra Erasistr. his verbis: κἀγὼ γε πολλοὺς οἶδα μελαγχολήσαντας. ἀγάμως ἐκαινέτησι δὴ διαύτης κεκώσησι ἰατρὸν ἀμαθίᾳ κωλυθείσας. εἰ δ' ἐπιτρέψαι καὶ ἀφεῖναι ἐάσαντα. ἄμοι δ' ἀμάτος ἤκουσεν ἐν γὰρ ἑξὸς ἑβδόμης ἐν ἕξακος αὐίζησεν, ἢ ἐφεβδομηκοντάμις, ἢ ὑδέσις ἀπόλλυτο. Auditui ex suppressa dysenteria insanum factum, & mulierem cui in reliquam vitam ita aluus adstricta fuerit, vt non nisi septimo quoque die egereret. Et nobilem quendam pictorem in fœdam scabiem incidisse. Quod autem scribitur ὠφελεῖ ἡ μὲν χολώδης, interpretes ad abscessus biliosos & sanguineos referunt, sed aptè ad dysenteriæ differentias biliosam & sanguineam accommodari potest. Ad hanc autem sententiam aptissime adscribitur quod refertur lib. de rat. vict. in morb. acut. δυσεντερίη, ἀπόστασιν ἢ ὑπαρώδη ἢ παυσιώδη ποιεῖ· ἰῶμα δὲ ἐς πυρετὸν, ἢ ἰσχυρὴ ἔμετος, ἢ ἔξω πάχεα ἐγλαφῇ, ἢ λίαν ὑπερωδέα· ἢν ἐς τρίπους, ἢ ἐς κύρτην, ἢ ἐς ἔρχεα, ἢ ἐς σκέλεα ἄῤῥηκτα, ἢ ἐς ἰσχίον σπείρῃ ἐδιών.

463 Δυσεντερικοῖσιν ἔμετος χολώδης ἐν ἀρχῇ, κακόν.

Intestinorum difficultate laborantibus, vomitio biliosa circa initia, malo est.

Vomitio biliosa ventriculi perturbationem ab humoris acrimonia indicat & vlcus in tenuibus ac superioribus intestinis ventriculo vicinis, ipsoque ventriculo suspectum facit, tuncque vexant febres acutæ, extremorum perfrictiones, cibi fastidium, rictus grauedolentes, nauseæ, & tenebricosæ vertigines. His accedit crebra virium exolutio, genuum resolutio, fitis, æstuatio, corporis inquietudo, pulsus exiles, & debiles, ac magna tormentorum intensio ac perseuerantia. Quæ omnia annotauit Aretæus. Adolescenti dysenteria laboranti cum febre, vomitione, ventris dolore acerbissimo, vigesimo die mortuo, vlcus inuentum est in ambitu vstulatum, exesis ventriculi tunicis qua parte decliuis est ad pylorum.

464 Οἷσιν ἐν δυσεντερίης ὀξείης ἐς πυώδεα ἥκει τὸ ὑγρὸν, τὸ ἐφίσταμενον ἑλκῶδες ἐστὶ καὶ πολύ.

In graui intestinorum difficultate quibus humor ad pus peruenit, quod summum insidet exalbidum erit & copiosum.

Videtur vlcus in superioribus & tenuibus intestinis denotari. Tunc enim grauissimæ sunt dysenteriæ, & in summo pus insidet ac deiectionibus superstat. Aut acutas intestinorum difficultates & vehementiores indicat, in quibus quæ deiiciuntur purulenta ex pituita lenta & salsa, ab iis quæ colliquamentum carnis aut pinguedinis consequuntur, albedine distinguit.

465 Τὰ δυσεντερώδεα, ὑπερυθρα· ἰλυώδεα, λάβρα διαχωρήματα, ὑπόφλογα ὄντα, ἐξερυθρησι χρώμασι λυόμενα, ἔλπις ἀκμαίων.

Intestinorum difficultate laborantibus, aliquantulum rubræ, limosæ & copiosæ deiectiones, in flammeo colore & prærubro perfusis solutæ, insaniam suspectam faciunt.

Id de hepatica dysenteria intelligendum aut de crassioribus intestinis exulceratis, quæ carnosiora sunt, & quorum vlcera, crassa, carnosa, valde rubicunda grumosa, nonnunquam nigra & tabo aspersa interdum multis modis variantia redduntur. Insania igitur suspecta esse potest in sanguineis & flammeo colore perfusis, si deiectiones fœculentæ ac limosæ, in prærubras & cruentas tendant, tandemque velut solutæ, intempestiuè supprimantur. Sic enim sursum ad cerebrum raptam humorum copiam significant, vnde insania metuitur.

Lienosis difficultas inteſtinorum non longa, vtilis; longa verò, mala. Vbi enim deſinit, ſi aquæ inter cutem aut inteſtinorum læuitates oriuntur, mortem afferunt.

466 Δυσεντερίη σπλιωώδεσι μὴ μακρὴ, χρήσιμον. Ἢν μακρὴ δὲ πονηρόν. λιηϑύσης γὰρ, ϑὴν ὕδρωπες ἢ λφεντερίαι γίνονται, ϑανάσιμον.

Lienosis, hoc eſt iis qui diu durum habent lienem, bono tormina ſunt, vt ſcribit Celſus ex Hipp. aphor. 48. lib. 6. Quæ ſi diutiùs perſeuerent & vltra modum extendantur, in læuitatem inteſtinorum aut aquam intercutem tranſeunt, & tandem mortem afferunt, ex placito 43. lib. 6. Læuitas autem inteſtinorum difficultati inteſtinorum ſuccedit ex aph. 78. lib. 7. Vitioſa etiam eſt lectio publicatorum codicum, qui μὴ μακρῇσι pro μὴ μακρὴ legunt. Quod etiam vidit Cornarius.

In inteſtinorum læuitate laborantibus, cum ſæuiſſimis vlceribus, dolores ex inteſtinorum cruciatu ſoluti, articulorum partes attollunt, ac ex huiuſmodi tenues ſquamæ cum rubore & puſtulis fiunt. Ij poſt multos ac tenues ſudores, velut acceptis ex flagris vibicibus, rubeſcunt.

467 Ἐν λφεντερικοῖσι μὴ ϑηρίων, ὀδυνὴ σφόδρα λυμήνηται, καὶ πολλὰ ἄρϑρα μετεωρίζουσιν. ἐκ γὰρ τοιούτων λεπτὰ ὀξέρυθρα, φλυκταινώδεα. ἐφιδρώσαντες δέ τι, διαφοινίσσονται οἷα μάστιξιν.

Eſt inteſtinorum læuitas quædam quæ ſalſam, acrem, aut calidam habet materiam, & ex humorum acrimonia totius ventriculi atque inteſtinorum planitiem abradit, progreſſuque temporis in inteſtinorum difficultatem permutatur. Hæc periculi plena eſt, præſertim ſi (vt ſcribit Celſus ex Hipp. Prorrh. 2.) os exulceratur, ſi rubet facies, & quaſi maculis quibuſdam colorum omnium diſtinguitur, ſi venter eſt quaſi fermentatus, pinguis, atque rugoſus, ſi & cibi cupiditas non eſt. Hæc ergo ſuccorum corruptela & acrimonia, quæ cacochymiam & atrophiam, totiuſq; corporis tabem facit, vbi in articulos decumbit, eos tumefacit, cutemq; ipſam ſiccitate & aſperitate corrugat, ſcabram reddit, & ſuccorum prauitate alimoniam corrumpente ac partes corporis defraudante, ſcabie & puſtulis deformat, tandemq; deſquamat, aut in cutis planitiem effuſa, velut ſcutica cæſos vibicibus flagellat ac rubefacit. Inter quæ cùm euidens mors ſit, multò euidentior eſt, ſi iam longum quoque id vitium eſt, maximeq; ſi etiam in corpore ſenili eſt. Hic autem ϑηρίον ἄγριον ἕλκος, (vt aliàs quoq;) apud Hippocrat. ſignificat, etſi interaneorum animalibus, hoc eſt vermibus, non malè accommodatur, vt ſcripſimus noſtris in lib. 2. epid. comment.

Longis inteſtinorum læuitatibus laborantes, vnà cum ſæuiſſimis vlceribus, inteſtinorum cruciatu & dolore, iis ſolutis intumeſcunt. His inſuper exortus rigor, malo eſt.

468 Οἱ ἐν λφεντερικοῖσι μακροῖσιν ἄμα ϑηρίοισι τροφώδεες, ὀδυνώδεες, λυομένων ἐπαιδέοισι. τὸ ὀπιρρίγος τούτοισι κακόν.

Inteſtinorum læuitas quam cacochymia, atrophia, ac malus corporis habitus ex ſuccorum prauitate ſequitur promptè hydropem minatur, vt ſcribit Actius, & his verbis teſtatur Aretæus. * ἀταρ ἢν ὕδρωπὶς κοτὲ ἐς τὸ δὲ ἀπόκαμψαι δ' τυχοῦσ', ἐς κακὸν ὧν ἐκ κακοῦ, ἀνὴρ κρίσσων ἢ δίψαδωχή. Eſt autem huius Præſagij phraſis inſolens, quales multæ in hoc tumultuario opere & Prorrhetico reperiuntur. Eaque de cauſa forte afteriſcum apponit Aſulanus.

* *Cap. 51. lib. 9.*

Inteſtinorum læuitates cum ſpirandi difficultate, & pectoris morſu, ad tabem tendunt.

469 Λφεντερικὰ μὴ δυσπνοίης, ἢν σπλυερὸν τῇ κνήσῃ, ἐς φθίσιν ἀποτελοῦσα.

κνῆσις hic κνησμὸν aut κνίδωσιν Hippocr. ſatisfamiliarem ſignificat, hoc eſt pruritum, prurigínem, vellicationem, aut punctúram, velut quandam ab vrtica vredinem aut morſum. Idemque quod κνιπότης, aut κνήφη, melius tamen κνῖσις aut κνισμὸ. Sic paulò antea κνησμώδεα σώματα in tabidis damnauit, quòd huiuſmodi pruritus aut punctura iam confirmatam cachexiam & ſuccorum corruptelam indicet: aut certè morſus ille & vellicatio acrem diſtillationem in thoracem & cauitatem pectoris ſignificat, & tabis rudimentum. Vitium eſt autem in publicatis codicibus, vbi κνησῇ pro κνήσῃ ſcribitur, nec dum omninò ſuſpicione carere locus mihi videtur.

In tenuioris inteſtini morbo laborantibus, vomitio & ſurditas malo ſunt.

470 Εἰλεώδεσιν ἔμετος ἢ κώφωσις, κακόν.

In Ileo, quem tenuioris inteſtini morbum Celſus vocat, vomitio damnatur ab Hippocr. placito 10. lib. 7. Exitialis quoque morbi nota eſt vomitus, vt ſcribit Galenus, & (quod dicit Celſus) adiicitur periculo vomitus biliоſus, mali odoris, aut varius, aut niger. Surditas autem malè affecto neruorum principio ex ſtomachi conſortio, oritur, vt & deſipientia & conuulſio.

Veſica dura & grauiter dolens omninò quidem mala eſt. Peſſima verò ſi febris continua acceſſerit (veſicæ namq; dolores interimendi vim obtinent) & aluus his nihil admodum reddit. Eos autem metu liberat vrina purulenta procedens, in qua album & læue ſubſidet. Quòd ſi neque hæc leuata fuerint, neq; veſica mollior reddatur, intra primos circuitus laborantem moriturum expectandum eſt. Hoc verò pueris à ſeptimo anno ad decimum quintum præcipuè contingere ſolet.

471 Κύστες δὲ σκληραί τε καὶ ἐπώδυνοι, πολλῶν μὲν κακόν. κάκιστον δὲ πυρετὸς ξυνεχὴς καὶ γὰρ ⓜ ἀπ' αὐτέων πόνοι, ἰκμάνοι αὐέλξιν. καὶ κοιλίαι τοιτέοισιν οὐ πάνυ διαχωρέουσιν. λύει δὲ τούτους ϑόην. πυώδεες ἐλθεῖν, λευκὸν ὑπόστασιν μὴ λυομένων δὲ τούτων, μηδὲ κύστις λαπαρὴ γίνηται, ἐν τοῖσι πρώτοισι περιόδοισι ἐλπὶς ἀπολέσθαι ⓦ νοσέοντα. μάλιστα δὲ γίνεται τοῦτο τοῖσιν ἀπὸ ἑπτὰ ἐτέων, μέχρι πεντεκαιδέκατα.

Id ex Prognoſtico ſumptum, abſolutiorem illic habet doctrinam, & quod hic παίτων κακόν, illic δεινὰ μὲν παντελῶς καὶ ὀλέθρια legitur, ac fortè melius πάντως.

καὶ κοιλίαι τοιτέοισιν] Aluus in hac veſicæ inflammatione nil propè niſi dura reddit, nec niſi coacta. Sic enim in Progn. καὶ αἱ κοιλίαι οὐ διαχωρέουσιν ἐν ξυτίῳ τῷ χρόνῳ. εἰ μὴ σκληραί τε καὶ πρὸς αὐάγκλου.

λύει δ' ϑόην] Celſus ex Prognoſt. ſic vertit, Ex veſica dolente, ſi purulenta vrina proceſſit, inque ea læue & album ſubſedit, metum detrahit.

μὴ λυομένων δ' τούτων] Contracta & breuis eſt hæc lectio, & generale quiddam complectitur, quod propriè magis in Prognoſtico effertur. Nam & dolorem remitti, aut vrinam concedere, ac febrem deſinere intelligit, quod diſertis verbis illic exprimitur.

Calculo laborantes eo habitu conſtituti, vt ne in vrinariam fiſtulam calculus illabatur, promptè vrinam reddunt.

472 Οἱ λιθιῶντες σημαίνοντες, ὥστε ⓦ λίθον μὴ πεσεῖν ἐς ⓦ ὀρτηρίην, ῥηϊδίως οὐρέουσιν.

Vt pueris accommodata erat extrema ſententia, ita in his hoc Prognoſt. ex calculo in veſicæ ceruicem illapſo, vrinæ ſuppreſſionem curat. Eſt autem λιθίασις πάθημα παιδικὸν, & pueris familiaris morbus, vt ſcribunt Hippocr. & Galen. cuius ortus & cauſa e† Hippocrate libr. 4. de Morbis, & lib. de Natura humana, & aphoriſ. 11. ſect. 3. lib. 6. epidem. petenda eſt. Hæc autem vrinæ ſuppreſſio ex calculo in veſicæ ceruicem illapſo, certam morbi nocitiam facit, vt arenulæ ſubſiſtentes ex aph. 79. lib. 4. & ad curatio-

nis quo

nis uoque modum non partum præbet coniecturam, vt his verbis scribit Galenus lib. primo, de loc. affect. similique tam ... tionem demonstrat, vt non alium huius loci interpretem postulemus. εἰσὶ γὰρ ὑποκείσθω παιδίον μὴ ... γόνῳ τε καὶ τῷ λίθου σημεῖα. τὸ μὲν ὄξυ ὑδατῶδες, ὑποστάσεις δ' ἔπειτα ψαμμώδεις ἐν αὐτῷ, ἢ κονιώδεις τὰ αἰδοῖα σπασθῆναι, ἔπειτ' ἐξαίφνης ἰσχνοῦται διὰ τοῦτο τις καὶ ἀνευλόγου ὑποπτώσεως ἐμπεσούσης ... ὑψηλότερά τε πολλῷ τοῦ λοιποῦ σώματος ἱρχατύλους τε σκέλη, δύσπεπτος πολυσίτως, ὑπὸ πνεύματος ἐνεπιπλῆ τὰ τόρα τοῦ λίθου. ἐστὶν ... ρίης, κλύειν προσυμβαίνει τὸ παιδίον ὑγιᾶναι. κἂν μὴ ὑποπέσῃ τὸ ὄρχον, ἐκκριθῇ τε τὸ ὄξυ. ἅμα τε τ' αἵματος ἐκρυῆναι ἐγγίνεται ... ρασίας εὐπερικίνητοι πεφύκασι. μανίαις δ' ἐπὶ τῇ ἰσχνείας, ἐκ δυστάσεως ὀρθοῦ ἕρπειν, εἰ δ' ὑδατώδεις τε καὶ ὑπὸ ὑγροῦ ... τῶν. ἅμα μὲν ἀπίσῃ τὸ λίθον ἐκ τοῦ πραχήλου τοῦ κύστεως, ἅμα δὲ παθημάτος τοῖς ὕδρεσι. Sic quoque lib.6. ὅτι δὲ τὸ παιδίον λιθιῶν ... καὶ κυστιν ὑκκαίδεκα πολλάκις ἰσχνείαν ἠργάσαντο, ὑφ' ἓν γνωρίζει τε· αἰφνίδιον τὸ πῶμα μὴ καταστέλλειν, λεπτοῦ τε ὄντος τοῦ λίθου τὸ πέτρωμα τοῦτο ... Arcturus quoque calculum vesicæ ceruicem obstruentem sic deturbat, ὦν δὲ λίθων ὑπεκκρίσεις ἔσονται τῷδε τῷ τρόπῳ, τὸ ἰσχίον τὸ κατέπειτα ὠθεῖν τὸν λίθον εἰς ἄνω τὸν ὄρχιν, ὦν μὲν ἴωσι φλεγμοναί. Celsus ††† etiam in calculosis istud attingere videtur, cùm scribit, Vrinam quidam prompsis recti, quidam resupinati, maximéque hi qui grandes calculos habent, quidam etiam inclinati reddunt. Hic autem πρὸς τὸ ὀρθοῦσθαι πρὸς τὸ ὑρίνεσθαι ponitur. Meatum nanque vrinarium fistulam vrinariam quæ ad pudendum est & colem permeat, intelligit.

† *Aph.26. lib.3. & 11. lib.6. epid. sect.3.* †† *Cap.9. Curt. ex Gal. lib.2.*

††† *Cap.7. lib.2.*

475 Οἷσι δ' φῦμα πρὸς τῷ κύστι ἐστὶ τὸ πρὸς ἔργον τῷ ὑδατίῳ, πυωτοίους ἐκπιαθέντες ὀχλέουσι. λύσις δ' τούτου, πύου ῥαγέντος.

At quibus tuberculum ad vesicam adnascitur, vrinæ difficultatem adferens, iis quiuis corporis habitus negotium facessit, cuius quidem solutio contingit per puris eruptionem.

Suppressionis vrinæ curatio est, quæ à tuberculo innato oritur. Contingit nanque fistulam vrinariam ab eo quod præter naturam innascitur occupari, siue callus sit, siue caruncula, siue tuberculum, vt scribit Gal. lib.1. de loc.aff. Tuberculum autem vrinæ tui adnatum suppurari aut diffrumpi præcipit Hippocr.aph.82.lib.4. quem Celsus ita reddidit, Quibus in fistula vrinæ, vti miti abscessus (quos φύματα Græci vocant) esse cœperunt, iis vbi pus ea parte profluxit, sanitas redditur. Tuberculi verò ruptionem, aut caruncularum, Galenus " catheterem, aut illius dissolutionem medicamento procurat.

" *Lib.1. de loc.aff.*

476 Οἷσι λανθάνῃ ὃ ὄξυ πρηστάπιον, ἢ ὃ αἰδοῖον ἕλκεται, ἀνέλπιστοι.

Quibus incogitantibus vrina decidit, ac pudendum contrahitur, ij desperati sunt.

Inuoluntariam vrinæ profusionem facit vesicæ exolutio, ac præcipuè musculi vesicæ ceruicem ambientis, siue id per se partis ... nem lædat, siue neruis, per quos animalis facultas eo defertur, læsio contingat. Et hunc casum cùm mulæ causæ faciant, indefi... est sententia quæ desperatos facit. Pueris familiaris est musculi vesicam stringentis relaxatio ac dissolutio (vt scribit " Paulus) ... que difficulter per medicamenta leuantur. Sed inuoluntariam vrinæ profusionem, quæ fit ob vesicæ ceruicis vulnus, aut casum, aut ... rebræ intrò luxationem, nulla ferè medicina periculo subtrahit (vt scribit Paulus ") Quos vehementes casus hoc Progn. intelligi videtur quos conuulsio comitatur quæ pudendorum contractione satis indicatur. Resolutæ nanque partes vel conuelluntur, ... laxantur, idque à repletione aut inanitione. Hippocrates etiam lib. περὶ ἄρθρων in interna spinæ obliquatione ob casum aut gra... rei cuiusdam iliapsam, ῥύσεως τοῦ ἔσω, ob profluam vrinam, fieri scribit. Cæterùm vulgatas editorum codicum lectiones secutus ... ob pluralitatem, quanquam & aliorum exemplarium lectio plurimum arrideat, quæ est, οἷσι λανθάνει τὸ ὄξυ οὐρηθρίον ἐς τὸ αἰδοῖον, ἑλκόμενα αἰδοῖα. Quæ satis indicant vehementem quandam ex grau casu exolutionem subaudiri, & ad vrinæ inuoluntariam emissionem ex sensus stupefactione referri, quæ certe ipsem ademit. Eamque lectionem secutus est Cornarius. De vrinæ autem inuoluntaria eiectione ex resolutione, abundè Galenus libr.1. & 6. de locis affect. & Paulus cap.45. & 18. lib.3. & Aetius fusissimè serm.3. Trab.3. cap.24.

" *Cap.45. lib.3.* " *Cap.18. lib.3.*

477 Ἐπὶ τραχυοιλίῃ ἕλκεος ὑπογλουδύνους ἑβδομαίους στάλλεσιν, ἢν μὴ πυρετῷ ὑπογλομένου ἀλγέον οὖρον ἐξέλθῃ.

Tenuioris intestini morbus vrinæ stillicidio succedens, intra septimum diem interimit, nisi suborta febre vrina affatim prodierit.

Aphorismus est 44. lib.6. aliis paulùm verbis expressus, & à Celso duas in sententias distractus. Morbus intestini tenuioris nisi resolutus est, intra septimum diem occidit: &, febris ex difficultate vrinæ morbum tenuioris intestini ortum, si vrinam per calorem mouet, leuat.

478 Ναρκῇ δ' αἰσθήσιος γινομένῃ πρὸ τοῦ ἔργου, ἀποπληκτικῶν συμβησομένων σημεῖον.

Torpores & stupores præter consuetudinem euenientes, adfuturam syderationem denunciant.

Torpor ac stupor cùm sint motricis ac sensibilis facultatis symptomata, partium resolutiones minantur, aut corporis totius, si caput occupent, vnde syderationes contingunt. Est enim ἀποπληξία (vt scribit Galenus) ἡ πάντες τῶν σώματος τοῦ ζώου, ἅμα τῶν ὀργανικῶν ἐνεργειῶν. Sic ναρκώσεις καὶ κνησμοὺς velut prurigino sas quasdam puncturas, si caput occupent ac per illud peruagentur, magni & difficilis alicuius mali metum facere scribit Hippocrates Prorrhet.2. & Celsus in fine cap.8. lib.2. Est autem νάρκη Galeno καθ' ὅλου τοῦ σώματος, ἢ μάλιστα καὶ τοῦ κάτω, σπάνιος δὲ δυσαισθησίας τε καὶ δυσκινησίας ὑπάρχουσα διάφορος.

479 Ὅσοι ἐκ τρώματος ἀκρατέες γίνονται τῶν σώματος, πυρετῷ μὲν ὑπογλομένῳ χωρὶς ῥίγεος, ὑγιάζονται. μὴ ὑγιαίνοντες δ', ἀποπληκτικοὶ γίνονται τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερά.

Quibus ex vulnere corporis impotentia accidit, ij quidem febre citra rigorem oborta sani euadunt, alioqui dextra aut sinistra parte syderantur.

Capitis vulnera quæ neruorum principium attingunt ad motum impotentiam faciunt, vnde & partium syderationes ac resolutiones contingunt. Febris autem in capitis vulneribus, cùm alioqui admodum suspecta sit, (vt scribit Hippoc. Prorrh.2.) interdum tamen prædicio est, præcipuè si humorum aut viscerum vitio minimè contingat (quod hic χωρὶς ῥίγεος dicitur) aut si circa initium oriatur, & exiguo tempore perseueret. Nam & humores crudos, pituitosos & flatuosos dissoluit, extenuat & calefacit, ac innatam intemperiem frigidam ad temperiem reuocat, vt scribit Galenus. * Quinetiam neruorum affectibus qui mouendi aut sentiendi impotentiam afferunt, febris plurimum confert, vt scribit Gal. Com.2. in Prorrh. Est autem ἀκράτεια τοῦ σώματος, corporis ad motum impotentia, vt σκελῶν τε καὶ χειρῶν ἀκρατίαι dicuntur lib. de art. quibus crurum ac manuum motiones inefficaces redduntur. Ἀποπλῆκται autem pro paraplecticis sumuntur, & iis qui partium syderatione laborant, vt ἀποπληξία τοῦ μέρους dicitur Prorrh.2. & ἀποπληξίας ὅτι παῖς ἴδιος ἀποπλήξιας λιχμώσας μεταφέρουσι εἰς ἃς εἰς ἀκμὴν ἢ αἰσθήσιος μορίων πολὺ κατασκήπτει τὸ νόσημα, vt scribit Galenus.

* *Aph.40.44 & 51.lib.6.* " *Com.2. in Prorrh.*

480 Ἀποπληκτικοῖσιν αἱμορροΐδες ὑπογλομένῳ, χρήσιμον. ψύξιες δὲ καὶ ναρκώσιες, πονηρόν.

In syderatis succedentes hæmorrhoides vtiles, refrigerationes verò & torpores malum denunciant.

Apoplexiæ cùm ex atra bile fiant, vt scribit Galenus ad aph.56. & 57. libr.6. succedentes hæmorrhoides bono esse possunt. Aliqui etiam τῇ φλεγμονῇ ἀπόληψιν & venarum à crassiore & copiosiore sanguine interceptiones, quas apoplexiæ comitantur, haemor-

rhoides obtingentes leuare possunt. ῥύξιες autem & νυκτώσιες partis cuiusdam resolutionem minantur, ideóq; valde suspectæ sunt. Sic Prorrh.2. τὰ καῦσις ἢ κατὰ ῥυξίας ἢ ὀσφύϊ τε ἢ ἧπαρ σκελέων in Ischiade valde suspectat Hippocrates.

In syderatis ex magna spirandi molestia subortus sudor, mortem adfert. In his rursus si febris accedat, solutio contingit.

479 Ἐν τοῖσιν ἀποπληκτικοῖσιν ὅτι τῇ δυσφορίῃ τὸ πνεύμενος, ἱδρὼς ἐπιγιγνόμενος, θανασιμον. ἐν αὐτοῖσι πάλιν τὰ ἐναντία ἰὼ πυρετὸς ἐπιγίνηται, λύσις.

In apoplecticis (quos attonitos vocat Celsus) ex noxæ quam respirationi infert vehementia, discernitur affectionis magnitudo vt scribit Galenus lib.3.de loc.affect. " Cùm enim naturalem ordinem plurimum egreditur, magnam; cùm verò paulùm impedimenti est, paruam in cerebro noxam esse coniicere oportet. Ex quibus apoplexiæ gradus existimandi sunt. Sanè omnium pessima spiratio putanda est, quæ & intermittitur & magna cum vi trahitur, & vehementem apoplexiam facit: etsi maxima est & acutissima, a qua prohibetur spiratio. Vehemens quoque est, minus tamen, quibus neque intentus, neque violentus, inæqualis tamen atque inordinatus præterea que intermittens spiritus trahitur: sicuti in quibus aliquem seruat ordinem debilior existit. Hic igitur πνεύματος δυσφορείῳ vocat, intentam illam ac violentam, & magna cum vi ac intermissione factam spirationem, quæ fortem apoplexiam significat, & per stertorem indicatur aph.51. lib.6. & quam soluere nefas est. Sudor verò extremum naturæ conatum & oppressionem, maximamque imbecillitatem denotat. Febris autem apoplexiam soluere potest ex aph.5. libr.5.& 51.libr.6. " Cap.10.

Syderationes quæ repentè fiunt, si insuper febris exolutionis in modum contingat, quæ diutiùs trahat, perniciem minantur.

480 Τὰ ἐξαίφνης ἀποπληκτικὰ λελυμένως ὅτι πυρετιώσαντα χρόνῳ, ὀλέθρια.

Ex Prorrh.82. petita sententia, quæ illic Numenij filij exemplum additum habet. Vbi etiam Galenus λελυμένως ὅτι πυρετιώσαντα χρόνιος iungit, & βληχρὸν ἢ χρόνιον, ἀκόλουθα & θερμὸν πυρετὸν exponit. Meliùs tamen ἀποπληκτικὰ λελυμένως iunguntur, vt apoplexia moderata ac veluti sanabilis intelligatur vt scripsimus in Prorrh. Hic autem χρόνῳ pro χρονίως ponitur.

Quos ex aliqua ægritudine hydrops circumuenit, iis alui resiccatæ caprinis stercoribus similia deiiciunt, cum mucosa eliquatione, neque laudabili vrina. Præcordiorum autem distentiones, ventris dolores ac tumores, & circa laterum inanitates ac spinæ musculos dolores incidunt. Febres quoque, sitis, & tusses siccæ comitantur, & ad motiones spirandi molestia, & crurum grauitas. Cibos etiam auersantur, pauciq; sumptis, explentur.

481 Οἷσιν ἐκ ὑδρωπικῆς ἐξυδατώσεως ἀφεῖσα, τὰ τοῖσι χιλίαι ξηραὶ ἀπυρεταίδες ἔρχονται, μὴ ἀφεστηξὶν μυξώδεος καὶ ὑγροῦ ὑ καλοῦ. διατάσιές τε ἀφὶ ὑποχόνδρια, καὶ πόνοι καὶ ἐπάρματα ἀφὶ κοιλίῃ, καὶ πόνοι ἀφὶ κενεῶνας, & ἀφὶ τὰς ῥαχιαίους μύας ἀφιστάμενοι. πυρετοὶ τε καὶ δίψαι, καὶ βῆχες ξηραὶ ἀφαυαλυθυδεῖς, & δύσπνοοι ἀφὶ τὰς κινήσιας, καὶ σκελέων βαρύτης, σιτίων τε ἀφιστάμενοι & ἀφεστενεχάμενοι μικρὰ πλησιῶνται.

Quæ antea de hydrope in his præsagiis scripta sunt, ex Hippocratis Prognost. deducta, ordinem & tractationem acceperunt nunc verò permixtis inter se aquæ intercutis generibus, & cuiusque speciei attributionibus, confusa exoritur doctrina, huic tumultuariæ operæ admodum familiaris, ac velut nullo loco posita, personato tamen & mutato habitu, in orchestram venit. Aqua autem intercus quæ longo antecedente morbo fit, vt quæ longis febribus superuenit, admodum formidabilis est, vt scribit Paulus omnium pessima quæ ex acuto nascitur.

τοῖσι κοιλίαι ξηραὶ ἀπυρεταίδες] Indicium est ortæ à iecore aquæ inter cutem cum eoque conuenit' quod antea scripsit ex Prognostico, & ἡ κοιλίη ξηρὰ διαδίδωσι & ὑγρὸς ἀέναλος. Cuius rei rationem adfert Galenus in Progn.

μὴ ἀφεστηξὶν μυξώδεος] Hic ἀφίστηξιν μυξώδη vocat alui fluorem diutinum, cruda & mucosa non sine morsu effundentem, cùm ventriculi vel intestinorum, maximéque ieiuni vitio & totius mesenterij, vt phlegmone, iecur ipsum consensione quadam afficitur, & ad hydropem res deuenit, ac ab ilibus oritur (vt ex Hippocrate scribit Celsus) In hac autem aquæ inter cutem speciem cruda & incocta deiiciuntur alimenta, velut onere debilia intestina grauantia, corruptionemque ex inflammatione & bilis copia accipiunt, vnde morsum & naturæ ad excretionem contentionem habent, profluuiique diuturnitatem. Cùm verò neque dolorem leuent, neque tumorem, sed cum dolore & morsu excernantur propter inflammationem, rectè ἀφίστηξιν vocat, velut erosionem quandam & ex morsu eliquationem, quâ cruda, liquida & mucosa egeruntur. Videtur autem istud referri ad eam sententiam antea scriptam, in qua aluum perturbatam & mucosa egerentem, ad hydropem tendentem facit. Alioqui ἀφίστηξις ista solidarum partium colliquationem præ se fert, à febre hectica illiusque malignitate, & corporis atrophia ex viscerum corruptione vbi corpus totum exuccum & velut eliquatum contabescit. Vrinas verò quales in aqua intercute damnet, antea quoque scriptum est.

διατάσιές τε ἀφὶ ὑποχόνδρια] διατάσιες legi ex melioribus codicibus cum omnibus interpretibus, sententiamque continuaui, quam διατάσεις retineri potest, quòd per huiusmodi tumores materia intus contenta hypochondria quodammodo ab internis diuimat & seducat. Sunt autem communes quæ hic scribuntur hydropum affectiones, velut ventris tumores, dolores, hypochondriorum distensiones, sitis (in his maximè qui Ascite laborant) & ciborum fastidium, nisi ventriculi oltulum ex intempestiua frigidi potione refrigeratum fuerit, vt scribit Galenus libr.5. de loc.affect. febricula etiam comitatur assidua, lenta, ac ferè in totum primi ex hydropicis febriunt, vt scribit Aetius. Grauitas quoque ac totius corporis langor, color vitiosus, corpus laxum, pallidum & emortuo simile. Spirandi difficultas à cibo præcipuè, & distensiones etiam pauco ingesto ob plenitudinem & venarum tentionem. Quas affectiones his verbis Aretæus hydropicis in commune attribuit. "ξύμπασι δ' ὁμοῦ ξυνεστι ὠχρὸν, δύσνοια, ῥηϊδιη, ἀλγηδόνες, ἄλλοτε ἄλλοθι ἐοῦσαι, ὄκνος, πτυελὸς, ὀπόσοι. διὰ δὲ τὸ πεπιέσθαι τὴν βεγχὺν ἢ ἄφυσιν, φυσώδεες, διατάσιες ὡς ἐπὶ πλησμονῆς.

" Cap.1.lib.2. χρον. παθ. σημει.

Aquæ inter cutem vitio, cui leucophlegmatias nomen est, laborantes, alui profluuium sedat. Animi abiectiones cum silentio, & ab hominibus solitudines ferè eosconficiunt.

482 Τοὺς λευκοφλεγματιῶντας διάῤῥοια παύει. μετὰ σιγῆς ἀθυμίαι, καὶ ἀπόνοι θεωρίαι, ὅτι ἐκ ὡς αὐτῶν καὶ περγασικαί.

Leucophlegmatias nomen Celsi exemplo retinuimus. Vehemens autem & diuturnum alui profluuium esse oportet, ex aph.2 lib.7. vnde ductum est hoc præsagium. Hanc in sententiâ scripsit Hippocrates lib.1.de Morbis, ὑφύδρῳ καὶ πολλῷ ὠδε ἐόντι λευκοῦ φλέγματος ἰχωρώδη. Ταραχθεῖσα ἡ κοιλίη ἰχῶρος, ἀγαθόν. In hoc verò alui profluuio cruditatem antea damnauit, vbi hæc sententia aduumbrata est & à nobis confirmata. Quod sequitur etsi magna ex parte disiunctum scribitur, connecti tamen oportere videtur. Vbi Iudd, αὐτῶν περγασικαί, ambiguam habet significationem. Incertum nanque num ad causam referatur, & animi abiectionem cum silentio, & hominum auersationem ac fugam (quæ melancholici humoris signa sunt) ad hydropem efficiendum ponat, quæ tamen rara causa est, ideóque ὅπεικῶς ab authore adscribitur. Potest & ad ægritudinis modum aut mores accommodari, & periculum circumscribere, quod animi desponsiones ac solitudines huiusmodi ægros conficiant ac opprimant. Quinetiam αὐτῶν περγασικαί intelligi potest, quod eos exerceant, profligent, & conficiant, velut περγασμένος exercitatus, confectus & profligatus dicitur. Quam in rem eleganter ab Aretæo scriptum est his verbis cap.1. libr.2. περὶ χρον. παθ. σημείω. ὅτι ὃ τοῖσι αὐτὰ σάρκα καὶ τὰ φλεγματώδη οἱ ἄφυκτα χρῶνται. ὑπνοι βαρέες, νωθροὶ, σμικροὶ, ἀψυχίη, σμικρολογίη, φιλοζωίη, καρτερίη καὶ ἀπ' εὐθυμίης καὶ εὐελπιστίης, ὅκως τοῖσι ἐν δυστυχίῃ, ἢ ὀξ α

τὸν τῦ πάθους. Has autem omnes quas expressimus τὰς κατηρεμίζεσας notiones, vno vt potuimus (conficiendi) verbo concluſimus.

483 Οἷσι φόβου μὴ καταψύξιος ἀξίσανται, πυρετοὶ μεθ' ἱδρώτων, καὶ ὕπνοι ἀπὸ παύσεως τοῦ λύοντος.

Quibus vehemens mentis emotio ex metu cum perfrictione contingit, febres cum ſudoribus & ſomni ſermonem omnino intercipientes hæc ſoluunt.

Ex dictione inſolenti & affectata de induſtria, obſcurata eſt ſententia. Primum φόβος pro ἐκφόβῳ poſitum, & alia hanc ſimili phraſis huic authori vſurpata. Deinde οἱ παύσεως ὕπνοι quinam dicantur non ſatis conſtat, & inſolens dictio ſcriptionis fidem ſuſpectam. Quam tamen ex codicum pluralitate ſecuti, ſomnos ſermonem omninò intercipientes, hoc eſt, tranquillos, profundos, & minimè turbulentos diximus, quibus ſolui velit mentis emotionem ex metu cum perfrictione & febre, celeritatis ſudoribus vt κρίσεως legibus. Etſi ἄυσεως potiùs quam παύσεως legendum cenſemus, cum ἄυσις & ἄφωνον ſignificet Heſychio. Cornarius ἀπαύσεως ὕπνοι legit ex coniectura fortè potius quàm vllorum codicum lectione, & ſomnos aliquantulam vocem intercipientes dixit, cùm loquelam intercipientes dicere debuerit. Eſt enim ἄυσεως aliud quàm ἄφωνος apud Hippocratem, vt noſtris in libr. 3. Epid. Annotat. & verò pleniùs in noſtra Œconomia ſcripſimus. Somni igitur aliquantulum ſine voce intelligi poſſunt profundi, alti, & in quibus nulli ſermones, nulla vox, nullæ vociferationes, clamores, aut eiulationes exaudiuntur. Qui etiam ſanè velut ſudores ipſi ſolutionis criticæ cautionem inire poſſunt. Sunt qui pro παύσεως, νήδυμοι legant, vt ſint νήδυμοι ὕπνοι profundi ſomni & alti. Quæ dictio Homero familiaris eſt, & νήδυμος, ὑδὺ καὶ βαθὺ Heſychio exponitur.

484 Ἐκ μανίης ἐς βράγχον μὴ βηχὸς ἀπόστασις.

Ex inſania in rauedinem cum tuſſi fit ſeceſſio.

Idq; ex humoris tranſpoſitu contingit, & κατ' ἀπόστασιν ἀπόστασις iſta fieri ſolet. Hic nanque ἀπόστασις (vt aliàs ſæpè) μετάστασιν ἐξ ἑτέρου τοπίματος εἰ ἕτερον ſignificat, velut ἀποστάσεις εἰς ὀφθαλμίαν & ἀποστάσῃς εἰς παρωτίδες dicit Hippocrates, quod alias ſcripſimus.

Lib. 1. epid.

485 Ἐν τοῖσι μανικοῦσι ἄπασμὸς παρεσηκὼς, ἀμαυρώσιν ἴσχει.

Inſanientibus accedens conuulſio, oculorum aciem retundit.

ἀμαύρωσις Hippocrati non niſi oculis hebeſcentibus attribuitur & obtuſis. Par eſt igitur in inſanientibus & furioſis reſiccato calore neruorum principio, conuulſione oculorum aciem hebeſcere ac retundi. Quod quam ſit damnandum in morbis præcipitibus ſatis teſtatur Hippocr. lib. 6. Epid. In aphoriſmis quoque ab humore melancholico ἀποσκήψεις. vt hic etiam ſuſpectat, & cæcitates fieri ſcribit. Hoc verò loco ἀμαύρωσιν extinctionem ægri & exitium ex natura rerum accipit Præceptor Hollerius. Qua notione certè mihi diſſipationem dixiſſe videtur Cornarius.

486 Αἱ σιγῶσαι ἐκστάσιες ὀξὺ ἠπιάζουσαι, ὄμμασι παραβλέπουσαι, πνεῦμα ἔξω ἀναφέρουσι, ὀλέθριαι. ποιοῦσαι δὲ παραπληξικὰ χρήματα. ἀτὰρ καὶ ὀκμαὶ ὀνίσκουσι. οἷσι δὲ ὑπὸ γαστρὸς κοιλίης ὕδατι πρήθεται, τοῖσι χρίσιν μέλαινα διέρχεται.

Vehementes mentis emotiones ſilentes, abſque quiete, oculis quoquouerſum intuentes ſpiritum efflantes, perniciem minantur, diuturnas verò faciunt partium reſolutiones. Quinetiam vehementer inſaniunt hoc modo affecti. Quibus autem cum ventris perturbatione huiuſmodi affectus ingraueſcunt, iis nigra per aluum ad iudicationem prodeunt.

Iſtud obſeruationem habet empiricam, ac ferè conſentit cum ſent. 64. & 65. antea hoc Prognoſtico deſcriptis. Hæ vero vehementes mentis emotiones taciturnæ & ſilentes, neque tamen quieſcentes, ſed μὴ ἀρυθμὸν & inordinato corporis motu, manuum geſticulatione & calcitratione, melancholicas inſanias ſuſpectant, ex bilioſi humoris exaſtatione. Poſſunt autem leues partium ſi derationes ex humorum tranſpoſitu contingere, idque depoſitionis quadam ratione, velut nigrorum ſeceſſus cum alui perturbatione ad iudicationem tendentes grauiſſimos caſus liberant. Quod verò dicitur ὄμμασι παραβλέπουσαι, ſuo more morbo attribuit quod ægros afficit, idque inſaniam indicat & inconſtantem oculorum motum quoquouerſum circumſpicientium denotat. πνεῦμα etiam ἔξω ἀναφέρουσι ſpiritum efflantes ſignificat, quos antea ἐκφυσῶντας dixit, qui ex concepto intus incendio magnam ſpiritus copiam expiratione efflant. Etſi nonnulli ad ſpirationem magnam & raram delirij propriam non malè referunt. Hic autem in magna exemplarium varietate, pluralitatem ſecuti ſumus, & παύσεσι, non παύσει, cum Cornario legimus.

487 Οἷσιν ὑγιαίνουσι χειμῶνος ἐόντος περὶ τὰ ὀσφύα ψυχρότης καὶ βάρος ἀπὸ βραχείης παρεφάσιος, & κοιλίης ἔπισχεσις, ἢ αὖθι καλῶς ὑποστρέψῃς, ἰσχιὰς, ἢ ἑφρῶν πόνος, ἢ στραγγουρίης ἆχθος αὐτοῖσι γένηται.

Si per ſanitatem hyemis tempore lumborum frigiditas & grauitas leui ex occaſione orta ſit, & alui ſuppreſſio, ſuperiore ventre probe officio ſuo fungente, coxendicum, vel renum dolor, aut vrinæ ſtillatio fortè expectanda eſt.

Humorum in lumbos decubitus qualitate aut copia noxiorum, grauitatem & frigiditatem infert, & ferè coxendicum laborem minatur, aut renum dolores, & vrinæ ſtillicidium, ſi per vrinæ vias deducta humorum multitudo, craſſitudine ſua reſtitet, aut noxia qualitate veſicam vrgeat. Poteſt etiam merito quodam colicus labor ex loci vicinia ſperari, & id in dies contingere videmus. Neque id ſolum hyemis tempeſtate, ſed ſi quouis tempore contingat, præcipuè tamen hyeme, aëris ambientis & frigoris, humoriſq; eo tempore redundantis ratione.

488 Οἷσι τὰ κάτω κακῶται, κνησμῶν ἐγγενομένων ἔμπροσθεν ἰσχυρῶν, τάσιν ἀμμώδεα ἔχειν τὴν οὖρα, καὶ ἐφίστασθαι. τοῖσι δὲ ὀλεθρίοισιν αὐτῶν ἡ διάνοια ἀποναρκᾷ.

Quibus inferiores partes malè afficiuntur, vehementibus pruritibus priùs obortis, iis vrina fabuloſa fit & ſubſiſtit. At qui perniciosè habent, iis mens obtorpeſcit.

Indefinita eſt ſententia, neque enim ſatis compertum eſt quaſnam partes inferiores intelligat, nec ſatis expreſſum quonam vitio affici ſentiat. Vero tamen eſt ſimile partes inferiores renes pertingentes, lumbos & coxendicem ſubaudiri, quas in renum calculis fabuloſa vrina grauari, morderi, tundi ac premi contingit. Neque verò etiam neceſſe eſt vehementes pruritus antecedere, niſi illarum partium morſus ac coxendicis grauitatem, dolorem ac ſtuporem capiat. Sic ſubſidere vrinam ac ſupprimi à calculo crebro contingit. Quòd autem mens obtorpeſcat, id non niſi morti iam vicinis ex ſuppreſſa vrina & extincto calore natiuo emortuis ac ſpiritis ſenſibus animaduertitur, ac in his qui ex vrinæ ſuppreſſione perniciosè habent, ſublatis ſurſum vaporibus & oppreſſis vitalibus viſceribus, grauari cerebrum ſæpe videtur, & ſenſationes quodammodo obſtupeſcere, indeque præſentiſſimum vitæ periculum colligitur.

489 Οἱ τὰ ἄρθρα φλυκταινώδεσι ὀξέσι ἔχουσιν ὑπερυθήμασι, ὑπερρηγώσαντες, ὑπὸ κοιλίας καὶ βουβῶνας διαφοινίσσονται, οἷα πληγῆσιν ἐπωδυνώδεσι, & ἀποθνήσκουσι.

Quibus ad articulos prærubræ puſtulæ ſuperficiales enatæ ſunt, ac ſubinde rigent iis velut ex acceptis plagis cum dolore venter & inguina rubeſcunt, & pereunt.

Huiuſmodi puſtulæ exanthematum genere cenſentur & valde ſuſpectas habent notas, quæ alia peſtilente cœlo in morbis popularibus grauantibus paſſim animaduertuntur, & venenatæ materiæ indicia præ ſe ferunt. Sic ἐρυθήματα in febribus crebrò damnat Hippocrates & ἐξανθήματα οἷα κώνωπων velut culicum morſus ac puncturas toto corpore enaſcentes, in morbis popularibus valde ſuſpectas habet, velut in fullone Syrio ac Pherecyde, & Euphranoris filio apparet lib. 7. Epid. Atque hæc aliquando ſine vlcere apparet, & vibices velut acceptis verberibus præ ſe ferunt, vnde μώλωπες cuncturi: interdum etiam vlcus & cruſtam faciunt.

In morbo regio affectis, nec admodum sentientibus, quibus singultus adest, iis aluus effunditur, fortè verò etiam supprimitur, atq; hi cum virore pallescũt.

490 Τὰ ἰκτερώδεα, ὁ πόνου μὴ ἐπαισθανόμενα. οἷσι λύγξες κοιλίαι καταῤῥήγνυνται. ἴσως ὃ καὶ ὑπόστασις. ὅτι ἐκχλοιοῦνται. A

Sumpta ex Prorrh. 154. sententia paucis quibusdam immutatis. Raræ autem sunt in ictericis affectiones adscriptæ, singultus, sensus hebetudo, ac stupor, & alui effusio, & vt diuersam à morbo regio habent, naturam, ita si quando accidant, periculum creant, vt symptomatum huiusmodi concursio in Hermippo satis indicat ex Prorrh. & Hermocrate lib. 3. Epid. Sic ἡ ὑπὸ ἰκτέρου μάρωσις καὶ νὴ (vt antea hoc in Prognostico est ex Prorrh. adscriptum) quam νωθρότητα, stupiditatem ac sensuum tarditatem interpretatur Galenus. Alui verò suppressio vt ictericis est familiaris, ita & ex bilis refusione cum virore pallescens color, qui & ex insigni viscerum obstructione in cachexia laborantibus sæpe visitur, & per ἐκχλοιῶδες Hippocrati significatur, quod idem est ac χλωραίνεσθαι, vt χλὼς, χλωρότης, ἡ χλοῶδες, χλωρὸν dicitur, vt aliàs scripsimus ex Galeno. Hic autem color à bile pallida & crocea in auruginosis ex viridi B subluteus conspicitur, atque huius argumentum in oculis proditur, qui promptè colorem ex virore pallescentem imbuunt, quos herbeos dixit Plautus in Curculione. At in Prorrh. ἐκλύονται pro ἐκχλοιοῦται legitur, ex vocis affinitate aut rei consecutione, quemadmodum aliàs sæpe pro ἐκχλοιῶσθαι ἐκλύεσθαι scribitur apud Hippocratem, & id per ἔκλυσιν exponit Galenus, quod sit hepaticum symptoma, vt idem scribit Com. 3. in Prorrhet. & nos aliàs fusiùs expressimus. Hìc autem χλοιῶν pro ἐκχλοιοῦν videtur legere Gal. in exegesi vocum Hipp. & pro χλωραίνον positum esse scribit.

Lateris dolores in febribus leuiter firmatos, & absque vlla significatione, venæ sectio lædit, siue auersum à cibis animum, siue sublata præcordia æger habeat. Quinetiam in corporis perfrictione torpescentes non sine febre, sanguinis detractio lædit, & cùm videantur leuiùs habere moriuntur.

491 Τὰ κατὰ πλευρὴν ἀγνήματα ἐν πυρετοῖσιν ἰσχνῶς ἐσηκότα, ἄσημα, φλεβοτομίη βλάπτει, κἢν ἀπόσιτος ᾖ, κἢν ὑποχόνδριον μετέωρον. καὶ ἐν καταψύξει, ὁκόσοι ἀπύρετοι νευροθρυμμένοι αἵματος ἀφαίρεσις βλάπτει. καὶ διακέοντες ὑπὸ ῥιγεϊκέτεος ἔχθη, ὅτι θνήσκουσι. C

Leues videtur intelligere laterum dolores & à flatibus ortos, tenuantibus & discutientibus medicamentis sedari posse, & phlebotomia lædi. Sed obscura est phrasis & insolens, ac de industria quadàm huius Prognostici authori affectata. ἀγνήματα nanque ἰσχνῶς ἐσηκότα intelligere videtur, leuiter consistentes ac firmatos dolores, leues, nec ita fixos ac stabiles, quemadmodum in Prorrh. dicuntur τὰ ἀφαῖρεσιν ἔχοντα πλευρὸν ἀγνήματα, aut τὰ ἰσχνὰ λεπτὸν ἀγνήματα, τὰ δὲ σμικρὸν γινόμενα, τυτέστι τὰ ἀδεᾶ, vt exponit Galenus. ἄσημα verò vocat leuem de se significationem præ se ferentes dolores, neque effatu dignos: Aut certè ἄσημα ἰσχνῶς ἐσηκότα simul iuncta, ἀσήμως ἰσχναθέντα (velut antea dixit) subintelligit, aut ἀσαφῶς ἢ ἄνευ σαφάσιος ἀφανισθέντα, absque vlla significatione euanescentes & disparentes dolores, velut πλευρὸν ἄγνημα ἀλόγως ἀφανισθέν, temerè & præter rationem enascentem lateris dolorem in Prognostico scribit. Quod sequitur de perfrigeratis & torpescentibus, non temerè esse adhibendam sanguinis missionem his casibus consulit, vbi frigidæ materiæ copia stupefacti sunt sensus, & totum corpus perfrixit, quod etiam est antea hoc præsagio significatum. ἐκ ἀπύρου autem addit, velut in Prorrh. ἔκ τε ψύξιος μὴ ἀπύρου dicuntur. Exemplaria quædam βλάπτει pro βλάπτει habent, quod est minutum. I

Caput, pedes & manus frigidas esse, ventre & lateribus calentibus, mali morbi signum est. Optimum verò totum corpus æquè calidum & molle esse.

492 Κεφαλὴν καὶ πόδας καὶ χεῖρας καταψύξαι, κοιλίης καὶ πλευρῶν θερμῶν ἐόντων, κακόν. βέλτιον δὲ πᾶν ὁμοίως τὸ σῶμα θερμόν τε εἶναι καὶ μαλθακόν.

Id de morbis acutis intelligi satis patet ex Prognostico, vnde hic totus locus desumptus est. Et per totam Hippocratis OEconomiam ἀκροτελεύτιον ψύξις damnatur, vt aphorism. 1. & 26. lib. 7. & 48. lib. 4. Celsus hunc locum ex Prognostico suo more ingenio indulgens, sic vertit, Mali etiam morbi signum est, caput & pedes manusque calidas habere, ventre & latere frigentibus, aut frigidas extremas partes, acuto morbo vrgente. Idem quoque in valetudinis tutæ signis reponit, corpus quod æqualiter molle & calidum est. " *Cap. 4. lib. 2.*

Ægrum quoque facile conuerti oportet, & dum surgit leuem esse. At grauitas quæ totum corpus, vel manus ac pedes premit, vitiosa est. Quod si cum grauitate digiti quoque ac vngues liuidi fiant, in propinquo mors est. At si omnino nigrescant, minus quam liuentes periculum portendunt. Verùm tunc reliqua consideranda sunt. Etenim si facilè morbum sustinet æger, & aliud quiddam ex his quæ securitatem pollicentur se prodit, morbus in abscessum vergit, & denigratæ corporis partes decidunt.

493 Στρέφεσθαι ὃ ῥηϊδίως χρὴ καὶ νοσέοντα, καὶ ὅσοι τοῖσι μετεωρισμοῖσιν βλαφθῆναι εἰώθασι, βαρύτης δὲ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν, πονηρόν. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ βαρέος πέλιοι γίγνονται οἱ δάκτυλοι καὶ οἱ ὄνυχες, πλησίον ὁ θάνατος. μελανόμενα δὲ πάντελῶς, ἧσσον ὀλέθρια τῶν πελίων. ἄλλα δὲ λοιπὰ θεωρέειν. ἢν μὲν γὰρ εὐπετέως φέρῃ τὸ νόσημα, καὶ ἀνὴρ ἢ τῶν χρησίμων ἐπιδεικνύῃ τι, νόσημα ἐς ἀπόστασιν τρέπεται, καὶ τὰ μελανθέντα τοῦ σώματος ἀποπίπτει.

μετεωρισμοὶ ὀξέων ἀσθενείας exponit Galenus in Prognost. ægrorum exurrectiones, dum se erigunt & attollunt.

Testiculi pudendumq; retractũ, malũ denunciant.

494 Ὄρχεις μὲν αἰδοῖον ἀνεσπασμένα πονηρὸν σημαίνει.

ὀρχὶς ἐντεθεὶς κενικὸν Hippocrati." At hæc contractio ac reuulsio facultatis vitalis ac animalis extinctionem & resiccationem aut resolutionem significat, vt patet ex Prognostico.

" *Lib. de rat. vict. in morb. acut.*

Flatum verò absque crepitus sono emitti, inter optima signa est. Præstat tamen cum strepitu prodire quam illic reuolui: Quanquam hoc pacto prodiens, dolorem & delirium denunciat, nisi sua sponte id æger fecerit & flatum emiserit.

495 Φῦσαν ὃ ἀνὴρ ψόφῳ περδήσιος διεξιέναι, βέλτιον. κρέσσον ὃ μὲν σὺν ψόφῳ διίζειν, ἢ αὐτὸν ἀνειλέεσθαι. καὶ τοι τοῦτον διίζουσα, σημαίνει πονηρὸν καὶ παραφρονέοντα, ἢν μὴ ἑκὼν τοῦτο ποιέηται τὴν ἄφεσιν τοῦ φύσης.

Et hic quoque locus ex Prognostico sumptus est. Etsi verò constare potest lectio ἄνευ ψόφου περδήσιος, vt sit absque crepitus strepitu, quod legunt omnia exemplaria, tamen ἄνευ ψόφου καὶ περδήσιος ex Prognostico malim: non secus ac paulò post, σημαίνει πόνον καὶ παραφρονεῦντα lego, vbi exemplaria πονηρὸν habent. Quod etsi retineri potest, vt pernicies & delirium denuncietur, cuiuis tamen patet priorem lectionem esse germanam. Idem est iudicium in eo quod sequitur, ἢν μὴ ἑκὼν τοῦτο ποιέηται, quod legunt omnia exemplaria, cum Prognostico tamen melius legatur, ὅταν ποιέηται τὴν ἄφεσιν τοῦ φύσης. H

Vlcus liuidum & aridum, aut pallidum effectum, mortem indicat.

496 Ἕλκος πέλιον καὶ ξηρὸν, ἢ χλωρὸν γινόμενον, θανάσιμον.

Etsi χλωρὸν apud Hippocratem passim ex virore pallescens significat, hìc tamen pallidum indicare satis apparet ex Prognostico quod illic ὠχρὸν hic χλωρὸν posuerit, & ex Galeni Commentario, qui etiam χλωρὸν αὖτη τῇ ὠχρᾷ positum agnoscit, & ex Celso quoque qui pallidum vertit. Porro vlcera liuida quomodo mortem præsagiant indicat Hippocrates lib. περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον, & libr. Capitis vulneribus.

497 Ἀνάκλισις βελτίστη μὲν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῶν ὑγιαινόντων. ὕπτιον δὲ κεῖσθαι, τὰ σκέλεα ἐκτεταμμένον, οὐκ ἀσφαλές. εἰ δὲ καὶ παρρέοι τοῦ σπέρματος ὅπῃ πόδας, κεῖσθαι, θανάσιμον· καὶ κεχηνέναι, καὶ καθεύδειν ἀεί. καὶ τὰ σκέλεα ὕπτιον κειμένου συγκεκαμμένα τε εἶναι ἰσχυρῶς καὶ διαπεπλεγμένα. ὃ δὴ ὅτι μάλιστα κεῖσθαι οἵοισι μὴ σιτίοντες, τοῦτο διαφορησίαν σημαίνει, καὶ πόνους περὶ κοιλίην. πόδας δὲ γυμνοὺς ἔχειν καὶ χεῖρας, μὴ θερμὸν ἐόντα ἰσχυρῶς, καὶ τὰ σκέλεα διαῤῥῖφθαι, κακόν. δύσπνοιν γὰρ σημαίνει. ἀναθρῴζειν δὲ βέλτιον, κακὸν ἐν τοῖσιν ὀξέσι. κεχίστον δὲ ἐπὶ πλεῖστον μενιγξίσι, καθεύδειν δὲ χρὴ τὴν νύκτα, τὴν δὲ ἡμέρην ἐγρηγορέναι. ὃ δὴ ἀναλγίον, πονηρόν. ἥκιστα δὲ αὖ βλάπτει ὁ περὶ κοιμήσιος ἕως τοῦ τρίτου τῆς ἡμέρης. ④ ὃ μὴ τοῦτο ὕπνοι, πονηρόν. κάκιστον δὲ μὴ καθεύδειν, μήτε ἡμέρης, μήτε νυκτός. ἢ γὰρ ἐκ τοῦ ὀδύνης τε καὶ πόνου ἀγρυπνοίη αὖ, ἢ παραφρονήσει ἀπὸ τούτου τοῦ σημείου.

Optimus ille quidem iacentis habitus, quem sanus aliquis vsurpare consueuit. Supinum vero iacere cruribus porrectis, probari non potest. Id quoque deterius vbi subinde deorsum ad pedes prolabitur. Exitiosum est vbi hiat, aut assiduè dormit. Aut vbi supinus iacet cruribus vehementer contractis ac reductis. Pronum autem iacere ei qui non consueuit, deliriũ aut circa ventrem dolores portendit. Quod si pedes & manus nudat, neq; vehemẽs calor ei subest, & crura dispergit, mali morbi signum est, angorem nanq; portendit. Vbi verò residere vult æger, malum quidẽ indicium in acutis morbis, sed longè pessimũ in pulmonum & laterum affectibus. Noctu dormiendũ, interdiu vigilandum, contra verò malum. Minimum autem offendit, si quis matutino tempore ad tertiam diei partem dormiat. Qui vero ab hoc tempore somnus est, malus. Pessimum tamen est si somnus neque noctu neque interdiu accedit. Id enim ob dolorem laboremq; accidit, vel delirium fore significatur.

εἰ δὲ καὶ παρρέοι ὁ σπέρματος] Celsum secutus, deorsum delabi ad pedes, idem ac pronum, dixi. Sic enim illud ex "Prognostico vertit. " *Cap.6. lib.2.*

καὶ κεχηνέναι καὶ καθεύδειν ἀεί] In Prognostico hiantem assiduè dormire damnatur. Sed & hiantem, & assiduè dormientem exitio esse, ex quibusdam exemplaribus agnouit Galenus. Quem sensum sequitur huius Præsagij author. Celsus quoque dum scripsit, vbi hiat, vbi assiduè dormit. † Et de somno agens, Æquè verò signum malum est, etiam somno vltra debitum vrgeri, peiusque quo magis se sopor interdiu noctuque continuat. † *Cap.4.lib.2.*

σκέλεα ξυγκεκαμμένα] Genua contracta dixit Celsus, quod crura non nisi curuatis genibus contrahi possint. διαπεπλεγμένα verò reducta dixi, quod dispersa ac diducta, & à se inuicem distantia significent, cùm Galenus τὰ μέχρι πολλοῦ διεστῶτα σημαίνειν scribat, & ἐν ταῖς γλώσσαις διαπεπλεγμένα (etsi aliunde natum est) τὰ ὅτι πολυτρόπως πως πλεκόμενα διεστῶτα exponit, non secus ac ἐκπεπλέχθαι & διαπεπλέχθαι lib.6.Epid. & τὰ ἐκπεπλεγμένα ὅτι τῶν πολὺ διεστώτων σκελῶν lib.de fracturis.

καὶ τὰ σκέλεα διαῤῥῖφθαι] In Prognostico αἰωρώδεως διαῤῥιμμένα σκέλεα dicuntur, quod Celsus inæqualiter dispergere dixit. Sunt enim crura dispersa & dilecta, velut prostrata, omni robore exoluto. ῥῖψις nanque eam proiectionem significat, qua corpus prostratum est, velut exanime & emortuum, exolutis viribus omnibus & deiectis. Qua dictione vtitur Hippocrates libro περὶ χυμῶν. ἐῤῥῖφθαι verò & καπτικῶσθαι ea ratione, differre inter se qua καταπίπτειν & καπτικῶσθαι scribitur à Galeno libr. de Tremore palpitat.&c.

ἀναθρῴζειν] Residere Celsus dixit, quod est erectum sedere velle, & illud in morbi vigore vehementem spirandi difficultatem, aut inquietem corporis iactationem, aut delirium portendit.

καθεύδειν δὲ χρὴ] Integra est sententia in Prognostico, quam eleganter Celsus vertit cap.4.libr.2. hic verò concisa est & defecta.

498 Οἷσιν κρόταφος πάμπαν τέτηται, σπασμὸς ἐκ τῶν ἀναλίων τὴν ὄψιν ὀπτήνεται.

Quibus tempora secantur, iis ex aduersa sectionis parte conuulsio contingit.

Hic locus multa ad chirurgiam pertinentia tractat. Digna autem Hippocratis doctrina hæc sententia & ex media eius OEconomia tracta est. Nam in capitis sectionibus tempora cauet, & temporum vulnera ac diruptiones, conuulsiones & sopores accersunt, vt antea scriptum est hoc Præsagio. Quod etiam indicatur libr. de vulner.cap.his verbis, Τάμνειν δὲ κεφαλὴν, τὰ μὲν ἄλλα ἢ πᾶσαν κεφαλὴν ἀσφαλείην ἔχει τεμνόμενα. ἢν δὲ κρόταφον, καὶ αἰωδέα ἐπὶ τὸ κροτάφου, καὶ τοῦ φλέβα τοῦ ἀπὸ τοῦ κροτάφου φερομένου, τότε δὲ τὸ χωρίον μὴ τάμνειν σπασμὸς γὰρ ἐπιλαμβάνει ἢ τιμωρίη. In Prorrhetico quoque, ἀρά γε καὶ ἐκ τοῦδε κρίνουσιν ὀφθαλμοὶ σπασμὸν ὑπολείποντα; Tempora nanque ob cerebri viciniam, promptè conuulsiones & reliquas noxias sentiunt. Quod etiam scribitur libro περὶ ἀφόρων, ὁκόσοι μὲν αὖ ἐν σπασμοῖσι καὶ τετάνοισι, τοῦτο κρῆσσον τὸ ἄφορον ὑποσημαίνει σωτηριωδέστερον. ἔτι δὲ πλησιαίτεροι καὶ καρῶδες αἱ κροτοφίτιδες γίνονται, ἔτι ἐν ἄλλῳ λόγῳ ῥηθήσεται. quem locum adducit Galenus Com.3.in Prorrhet. Hæc verò conuulsio longè alia est quam quæ ex capitis vulneribus accidit, quæ etiam vt ex altera sectionis parte contingat, disertè scribitur lib. de capitis vulneribus, καὶ ὧν μὲν ἐπ' ἀριστερὰ ἡ κεφαλὴς ἔχῃ τὸ ἕλκος, τὰ ὑπὸ δεξιὰ τοῦ σώματος ὁ σπασμὸς λαμβάνει. ὧν δ' ἐν τῷ ὑπὸ δεξιὰ ἡ κεφαλὴς ἔχῃ τι ἕλκος, τὰ ἐπ' ἀριστερὰ τοῦ σώματος ὁ σπασμὸς ὑπολαμβάνει. Ic quoque ancillæ in Omilo libr.5. Epidem. ex capitis vulnere conuulsio contigit. σπασμὸς δὲ χεῖρα τὴν ἀριστερὴν ὑπελάμβανεν. ἐν δὲ τοῖσι ἐξοίσω αὖθις ἔχει τὸ ἕλκος.

499 Ὅσοισιν αὖ ὁ ἐγκέφαλος σειωθῇ, καὶ πονέσῃ πλησίως, ἢ ἀμόθεν πίπτοισι, παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται, καὶ τε ὁρῶσιν, ὅτε ἀκούοισι, καὶ τὰ πολλὰ ὑπόσχεσιν.

Quibus concussum fuerit cerebrum, vel ex plaga doluerit, aut aliquo casu, his illico vox deficit, neque vident, neque audiunt, feréque intereunt.

Ex Aphorismo 58. libr.7. perita sententia, quæ integra disertè expressa est libr.1.de Morb. ὧν ὁ ἐγκέφαλος σειωθῇ τι ἢ πονέσῃ πλησίως, ἄφωνον παραχρῆμα ἡμῖν ἄγει, ἢ μάτην ὁρᾷ μάτην ἀκούει. Fit autem concussio aut ex casu aliquo ex editioribus locis, aut plaga insigni (quam etiam consequitur ἔκπληξις καὶ παραφροσύνη, periculumque denunciat.ex aphorism.14. libr.7.) aut capite ad durum aliquod illisio, aut telo aliquo obtuso percussio. Sic qui lapide in caput à Macedone percussus est libr.5. Epidem. ἔπεσε, ἔσωσε δὲ, ἔκλυεν οὐδὲν ὑγιές, οὐδὲ ὁρόωνα, quæ sunt insignis vulneris & cerebri appetiti non leuia indicia. Interdum contractio aut conuulsio contingit, & tunc nulla vitæ spes est.

500 Οἷς ἐγκέφαλος ὑπεώσκεται, πυρετὸς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ χολῆς ἔμετος ὀπτήνεται, καὶ ἀποπληξίη σώμασος, ὀλέθριοι ④ τοιοῦτοι.

Ex cerebri vulnere, febris vt plurimùm, ac bilis vomitus succedit, & corporis resolutio, iisque perniciosè habent.

Hi quoque casus insignia capitis vulnera sequuntur, quæ membrana aut cerebrum attingunt, vt patet ex aphorism.50. lib.6. & lib.1.de Morbis scribitur, vnde expressa videtur hæc sententia. ὧν τρωθῇ (ὁ ἐγκέφαλος) πυρετὸν τὸ ὀπτήμενος, καὶ χολῆς ἔμετον καὶ ἀποτλασιν τοῦ σώματος ἡμῖν, ἢ ἀποπληξίαν. Quod autem in capitis vulneribus bilis vomitione refundatur, (χολώσιας vocat Galenus) id & insignibus capitis vulneribus ex ventriculi consensione contingere scribit Galenus. * Corporis etiam stuporem, aut alicuius partis sideration (ἀποπληξίαν vocat) & febrem, in huiusmodi casibus mortis adferre periculum scribit Hippocrates lib. de Cap. vulneribus, & Prorrh.2. & Celsus cap.4.lib.8. vt & ἔκπληξις vulneribus capitis adscribitur aph.14.lib.7.

* *Cap.3. de loc.aff.*

Ossium capitis fracturæ cognitu difficillimæ, quæ circa futuras sunt. Fiunt autē potissimum à grauibus ac rotundis telis, aut ex his quæ ex opposito ferūtur, neq; ex plano. At ossa, de quibus fissa sint nec ne ambigitur, sic discernas, si in vtranq; maxillam albucum aut ferulam manducandā exhibueris, atque animum aduertere iusseris, num os aliquod strepere videatur, confracta nanq; strepere vidētur. At processu tēporis, fissa quidem septimo die, partim verò decimoquarto, partim etiam aliàs, sui significationem edunt. Nam caro ab osse abscedit, aut os liuescit, aut dolores ex saniei influxu excitantur, eaq;ia remediis ęgrè cedūt.

501 Τῶν ῥηγνυμένων κεφαλῆς ὀστέων, χαλεπώτατον γνῶναι τὰ ἐν τῇσι ῥαφῇσι ῥηγνύμενα. ῥήγνυται δὲ ὑπὸ τῶν βαρέων καὶ στρογγύλων βελέων μάλιστα, καὶ ἐκ τῆς ἐξ ἐναντίου φερομένων, καὶ μὴ ἐξ ἰσοπέδου. Τὰ δ' ἀπορεύμενα, πότερον ἔρρωγεν ἢ οὔ, κρίνειν δεῖ, ἁφὰς μασσᾶσθαι διδόντα ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ σιηθέϊ. αὐξάνεται, ἢ ναρκᾷ, καὶ προσέχειν κελεύειν, ἔστι φοφὴν αὐτῷ δοκεῖν ὑπὸ τοῦ ὀστέου. Τὰ γὰρ κατεηγότα δοκεῖ φοφεῖν. προσιόντος δὲ τοῦ χρόνου τὰ ἐρρωγότα μᾶλλον ζῇ τοῦ ὑγιοῦς, τὸ δὲ ὅλως ἀφισταται. τῆς τε γὰρ σαρκὸς ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ ὀστέου γίνεται, καὶ τὸ ὀστέον πελιὸν καὶ πόνοι, ἰχῶρων ἐπιῤῥεόντων. γίνεται δὲ ταῦτα ἤδη δυσοιδήματα.

In capitis vulneribus, quæ ad futuras fiunt, periculo non carent, in quibus præcisio, aut teli sedes, aut fractura, aut etiam fissura plærunque fallit, nec nisi ab exercitato diligenti industria deprehendi potest, ex quo errore prætermissa sectio, ægrum perfundat. Quod sibi accidisse in Autonomo non temerè fatetur " Hippocrates, more magnorum virorum & fiduciam magnatum rerum habentium vt scribit Celsus. Quò certè magis diligentem & industrium medicum esse oportet in capitis vulneribus, quæ futuras attingunt, quod longè ante seculis à nostro Medicinæ parente, magna mentis sagacitate periculum prouisum est, & hac sententia cautio rectè adhibita, quæ ex libello de Capitis vulneribus expressa, suam tuetur fidem & authoritatem. Locus integer apponendus, tum quod ad eam rem quam quærimus plurimum faciat, tum quod mendosè passim circumferatur. ὅτ' αὖ τύχῃ φιλωδὲς τὸ ὀστέον τῆς σαρκὸς ἐὸν τῷ βέλεος, ἢ τύχῃ κατ' αὐτὰς τὰς ῥαφὰς ῥηγνύμενον τὸ ἕλκος, χαλεπὸν γίνεται ἢ τῷ ἔδρῃ τῷ βέλεος φράξαι τῷ ἐν τῷ ἄλλῳ ὀστέῳ φανερὸν γενομένῳ εἴτ' ἔνεστιν ἐν τῷ ὀστέῳ, εἴτε μή ἔστιν. διὸτε τύχῃ γινόμενον ἡ ἕδρη ἐν αὐτῇσι τῇσι ῥαφῇσι. συγκλείεται γὰρ αὐτῇ ἡ ῥαφὴ τραχυτέρη ἐοῦσα τῶ ἄλλῃ, ἢ ὁ ῥῆξιν ἔσται ἐν τε αὐτῇ ῥαγῇ ὄντι, ἢ ὅτι τῶ βέλεος ἕδρη, ἰῷ ὡς κάρτα μεγάλη φανῇ ἡ ἕδρη. θορυβοῦνται ἢ ἰητροὶ τὴν ῥῆξιν τῆς ἕδρης ὡς ὀλιγωτέρου αὐτῇ ἐν τῇσι ῥαφῇσι γινομένῃ, ἢ γίνεται ἢ αὐτῇ ἡ ῥῆξις χαλεπωτέρη φράξασθαι ἰῤῥωγότος τοῦ ὀστέου, ὅτῳ τοῦτο, ὅτι κατ' αὐτὸ τῷ ῥαφῷ ἡ ῥῆξις γίνεται ὡς ὀλίγου τοῦ πολλοῦ. ἕτοιμον γὰρ ταύτῃ ῥήγνυσθαι τὸ ὀστέον, ἢ διαχαλᾶν διὰ τὴν ἀνάτασιν τῆς φύσεως τοῦ ὀστέου ταύτῃ ἢ ἀφίστασθαι ἢ, διὰ τῆς ῥαφῆς ἐπίμονος ἐούσης ῥήγνυσθαι ἢ διαχαλᾶν. Τὰ τ' ἄλλα τὰ ὀστέα τὰ θραυέντα τῷ ῥαφῷ ὑβρὶ ἀῤῥαγέα, ὅτι ἰχυρὰ πρὸς ὀλίγα τῆς ῥαφῆς. ἢ ῥῆξις ἢ κατὰ τῷ ῥαφῷ γινομένη ἢ διαχάλασίς ὀλίγη τῆς ῥαφῆς. ἢ φράσασθαι ἐκ εὐμβρίης ἢ ὅτε ὑπὸ ἕδρης τοῦ βέλεος θορυβοῦνται ἐν τῇ ῥαγῇ ἐπειδὰν ῥαγῇ ἢ διαχαλάσῃ. ἀλλ' ὀλίγου χαλεπώτερον φράσασθαι τῷ ὑπὸ τῆι φλοιοῦ ῥωγμήν. συγκλείεται γὰρ τῷ γνώμῃ ἢ ὄψει τὸ ἰητροῦ αὖται αἱ ῥαφαὶ ῥωγμοειδίης φαινομένας, ἢ τραχύτεραι ἐόσαι τοῦ ἄλλου ὀστέου, ἔπι μὴ ἰχυραὶ διεκπᾶν, ἢ διεχάλασαν. At vbi osse à telo nudato vulnus ad ipsas futuras fieri contigerit, teli vestigium, quod in alio osse relictum necne fuerit conspicuum est, si in futuris ipsis extiterit, asserere est difficile. Fallit enim futura ipsa reliquo osse asperior, neque constat sit ne illic futura, an teli vestigium, nisi admodum magnum teli vestigium relictum sit. Accedit quoque ad teli vestigium plærunque rima ipsa in futuris existens, ruptòque osse rimam asserere ideo difficilius est, quod vbi plurimùm rumpi contingit, ad futuram ipsam rima existat. Promptè enim os hac parte, ob eam quam a natura habet imbecillitatem & raritatem, rumpitur & elaxatur, aut quia futura promptè rumpi ac elaxari solet. Reliqua verò ossa si circum ambientia, quod futura sunt robustiora citra ruptionem permanent. At fractura ad futuram existens, futuræ etiam laxatio est, quam, vbi rupta fuerit & elaxata, neque si id à teli vestigio in futura existente contingat, asserere est facile. Verum rimam vbi ex collisio contigerit difficilius est asserere. Suturæ enim rimæ speciem referentes, & reliquo osse asperiores, medici iudicium & visum fallunt, nisi os vehementer dissectum sit & elaxatum. † Celsus quoque fissuras circa futuras plærunque fallere his verbis scribit. Potest autem futura eo nomine fallere, quæ æquè aspera est, vt aliquis hanc esse, etiamsi rima est, existimet eo loco quo subesse hanc verisimile est. Ergo eo nomine decipi non oportet, sed os aperire tutissimum est. Nam neque vtique certa sedes, vt supra posui, futurarum est, & potest idem, & naturaliter commissum, & ictu fissum esse, iuxtáve aliquid fissum habere. Hic autem animaduertendum est apud Asulanum ἐγκέφαλος vitiosè pro κεφαλῆς legi.

" *Lib.5.epid.* * † *Cap.4.lib.8.*

ῥήγνυται δὲ] Telorum varietatem & læsionis modum propriè magis distinguit Hippocrates libello de capitis vulneribus. Quænam tela frangant aut contundant his verbis indicat, ἦν δὲ βελέων ῥήγνυσι μάλιστα τὸ ὀστέον, ταῖς τε φανεραῖς ῥωγμαῖς καὶ ταῖς ἀφανέσι, καὶ πλάτει, καὶ ἰσχνῷ ἐὸν ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτῆ τὸ ὀστέον, τὰ στρογγύλα τε καὶ σφαιρικὰ, καὶ ἀπίστως, ἀμβλέα τέ ἐστι καὶ βαρέα καὶ σκληρά. Sub telis sanè quæ rotunda sunt, orbiculata, omni ex parte plana, retusa, grauia & dura, os maximè rumpitur tum rimis conspicuis, tum obscuris, & colliditur, & à naturali statu recedens medium desilit. Hic autem τὰ ἐξ ἐναντίου φερόμενα vocat, quæcumque vulnus impetu quodam infligunt, siue ab hoste, siue à casu, aut ictu, aut iactu, aut ex edito loco plaga accepta sit, aut è directo, quod εἰς ἰθὺ τρωθῆναι καὶ εἰ κατ' ἐναντίον ἦλθε τὸ ὀστέον τοῦ βέλεος, dicit Hippocrates. Quibus verbis, quæ ossi ex aduerso occurrant & illud vulnerant, accipit Hippocrates. At varias telorum differentias explicat Paulus lib.6.cap.88.

τὰ δ' ἀπορεύμενα] Cum caluaria fracta sic necne ambigitur, id rectè explores licet aliquid teres & solidum dentibus indendo, & mandere iusso ægro, velut Asphodeli caulem hic exhibet & ferulaceum. Nostri Chirurgi linteum, aut pannum, aut etiam lorum aliquod dentibus prehendi iubent, quo tracto fissuram explorant, etsi quibusdam fallax & arbitrarium istud indicium esse videtur. Quidam etiam nucleos dentibus confringi volunt. * Hippocrates nigro aliquo cum medicamento mixto & illito, deinde scalpro eraso, ossis fracturam dubiam & sensum fugientem inuestigat. † Paulus nigrum medicamentum liquidum, aut atramentum scriptorium infusum imponit. Quod etiam " Celsus his verbis procurandum iubet. Ac si ne tum quidem rima manifesta est, inducendum super os atramentum scriptorium est, deinde scalpro id detrahendum. Nigritiem enim continet si quid fissum est. Hi porrò ἀσφόδελον pro Asphodeli caule & scapo ponit, veterum more (vt scribit " ' Plinius) Theophrastus & ferè Græci, princepsqu Pythagoras, caulem eius cubitalem & sæpe duum cubitorum, foliis porri syluestris, anthericon vocauere: radicem verò, id est bul qos, asphodelon. Nostri illud albucum vocant, & asphodelum hastulam regiam. Nos igitur cum Plinio albucum diximus, pro al buci caule & scapo cubitali, amplo, puro, læui. Sic quoque Theophrasto & Idæo pro caule sumi scribit Varinus, & Apollodoro e nomine solum caulem dici. """ Dioscoridi ἀσφόδελος asphodeli flos dicitur, vt & cæteris Græcis Varino & Hesychio, qui etiam ἀσφόδελον ponit, vt & Theocritus & Herodotus, qui (teste Suda) anthericas vocat asphodeli caules, quos & tenaciores ait esse quàm frangi queant. ἀσφόδελος etiam quidam aristarum culmina & fastigia, aut culmos vocant, velut apud Homerum Il.υ. (v.227.) de Dardani equabus, ἄκρον ἐπ' ἀσφοδέλοιν καρπὸν θέον, οὐδὲ κατέκλων. quæ per summa culmorum aut aristarum fastigia currerent. Quod de Iphicle Hesiodus est imitatus, & * * Maro de Camilla expressit, *Illa vel intactæ segetis per summa volaret culmina, nec teneras cursu læsisset aristas.* Est autem ἀσφόδελος Hesychio & Homeri Scholiastæ, ὁ τῶ ἀσφοδέλου καρπός. Et Theocriti Sch. Idyl.1. ἀσφόδελον ἀσφόδελον τὸν ἄνθον, esse dicit, ἀσφόδελος vero * καυλόν, vt & Hesiodi Schol.

* *Lib.de Cap.vuln.* † *Lib.6.cap.90.* " *Cap.4.lib.8.* "" *Cap.17.lib.21.* """ *Cap.199.lib.2.* ** *Æneid.7.*

προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου] Caluariæ fissuræ aut collisiones non apparentes, ex ægri fermonibus primùm, (vt scribit Hippocr.) deinde tatione & opere inuestigandæ sunt. Atque in his quæ latent, manifesta se prodant indicia, interdum primis diebus febris, vt æstate die septimo occupat, hyeme tardior, vt decimo quarto, inflammatio oritur, carnis ab osse discessus fit, os liuescit, pallescit, & exbescit, corrumpitur & nigrescit, vlcus decolor fit, & ex ipso sanies pauca & tenuis effluit, aut viscosa, fulua & muriæ similis, deliri & conuulsiones accedunt, dolores intenduntur, tuncque medicinæ locus non est. Si verò sub prima curatione (inquit Celsus) f

bris int-

A oris intenditur,breuesq; somni,& iidem per somnia tumultuosi sunt,vlcus madet,neque aliter,& in cervicibus glandulæ oriuntur, magni dolores sunt,cibisque super hæc fastidium increscit,tum demum ad manum scalprumque veniendum est.

502 Ὅ,τισιν ἔπιπλοον ἐκπίπτῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι. Quibus omentū procidit,vt putrescat necesse est.

Aphorismus est 58.lib.6.libro 1.de Morbis iisdem verbis expressus.Abdomine igitur rupto aut vulnerato, cum omentum prolapsum aut liuescat,aut nigrescat,funiculo exceptum,ne sanguinis profusionem faciat,præciditur,vt docet * Galenus. & † Paulus.Celsus lib.7.cap.21. in omenti prolapsione cautionem adhibet his verbis, Fuerunt etiam qui omentum forfice præciderent, quod in paruulo non est necessarium. Si maius est,posset sanguinis profusionem facere. Siquidem omentum quoque venis quibusdam etiam maioribus illigatum est. Neq; verò si discusso ventre id prolapsum forfice præciditur,cùm & emortuum sit,& aliter tutius abscelli non possit, inde huc exemplum transferendum est. Vulnus autem curari,si rectum omentum est,sutura debet. Si id amplius fuit,& extra emortuum est,excisis oris,sicut suprà propositum est.

B * *Lib.4 Meth.cap.4.* † *Lib.7.cap.21.*

503 Ἢν ἔντερον λεπτὸν ἀποκοπῇ τῶν λεπτῶν, οὐ συμφύεται. Ex tenuibus intestinis si quod dissectum fuerit, non coalescit.

Hæc sententia ex aph.24.& 18.libr.6.expressa est. "Celsus, si tenuius intestinum perforatum est,nihil profici posse scribit, cuiusque vulnus incurabile esse profitetur Galenus lib.6.Meth.med. " *Cap.16.lib.7.*

504 Νεῦρον ἀποκοπὲν, ἢ γναθῶδες λεπτὸν, ἢ ἀκροποθὲν, οὐ συμφύεται. Præcisus neruus,aut quod in gena est tenue, aut præputium,non coalescit.

C

505 Ὅ,τι ἂν ἐκ τοῦ σώματος ὀστέον ἀποκοπῇ, ἢ χόνδρος, οὐκ αὔξεται. Neq; corporis os quodcunque resectum, neque cartilago,augetur.

Hæ sententiæ ex aph.19.lib.6.petitæ sunt,& lib.1.de Morb. his verbis expressæ: νεῦρον ἀποκοπὲν οὐ συμφύεται οὐδὲ αὔξεται, οὐδὲ τῶν ἐπάνω τῶν λεπτῶν, οἷόν φλεβὸς αἱμορροούσης οὐδὲ γναθῶν τὸ λεπτὸν, οἷόν τὸ ἀπὸ τοῦ αἰδοίου δέρμα.

506 Ἐπὶ τραύματι σπασμὸς ἐπιγιγνόμενος, κακόν. Vulneri succedens conuulsio,malo est.

Placitum est 2.lib.5.aph.supra quoque hoc Prognostico, aliis verbis expressum.

D

507 Ἐπὶ τραύματι χολῆς ἔμετος ἐπιγιγνόμενος, κακὸν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῖσι κεφαλικοῖσι. Bilis vomitus vulneri succedens malum denunciat,præcipueq; in capitis vulneribus.

Hæc vulnus in parte neruosa acceptum significant,cui consentiat os ventriculi. Velat musculis temporalibus affectis, soporem induci & bilem iyncertam vomitione reiici scribit Hippocrat.lib.2.de fract. Idem quoque lib.5.& 7.Epid. in Aristippo fugit a magna vi in ventriculum impacta, biliosam vomitionem affuisse scribit,& septimo die mortem. Quinetiā bilis vomitio cerebri vulnera, & membranæ id ambientis dilaceration em consequitur. Sunt & alia vulnerati cerebri indicia,partim superioribus decretis tacita,partim etiam ex libello de capitis vulneribus, & Paulo lib.6. hauriendā,& ex ægri sermonibus eruenda. Nam in magnis capitis offensionibus interrogare iubet Hippocrates, num altior sopor ægrum occupauerit,num caligo oculis offusa fuerit,aut vertigo prehenderit, aut conciderit. Paulus quoque lib.6. in insignibus plagis vertigines,vocis defectionem & subitum collapsum annotat. In cerebri verò aut membranæ vulneribus, bilis vomitum, conuulsionem, mentis delirium,febrem acutam ponit,in quibus manum admoliri non oportet. * Celsus certe hæc omnia indicia eleganter his verbis expressit. Igitur vbi caluaria penetrata, protinus requirendum est, num bilem is homo vomuerit,num oculi eius occecati sint, num obmutuerit, num per nares aureiue sanguis ei effluxerit, num conciderit, num sine sensu quasi dormiens iacuerit. Hæc enim non nisi osse fracto eueniunt. Atque vbi inciderunt, scire licet necessariam, sed difficilem curationem esse. Si verò etiam torpor accessit, si mens non constat, si neruorum vel resolutio, vel distentio secuta est,verisimile est etiam cerebri membranam esse violatam, eoque in angusto magis spes est. Idem quoque lib.5. "Sin cerebrum membranáve eius vulnus accepit, sanguis per nares, quibusdam etiam per aures exit, fereque simul torpor insequitur. Quorundam sensus obtunduntur, appellatique ignorant. Quorundam trux vultus est, quorundam oculi: quos resoluti, huc atque illuc mouentur, fereque tertio vel quarto die delirium accedit, multorum etiam mentes diem non ferunt. Ante mortem autem plerique fatcias, quibus caput deligatum est, lacerant, ac nudatum vulnus frigori obiiciunt. Hippocrates etiam Prorrh. 2. lethalia capitis vulnera multum præcuet, eorúmque indicia & affectiones paucioribus verbis prosequitur.

E *Cap.4.lib.8.* " *Cap.26.*

508 Νεῦρα ὁλόκληρα τετρωσκόμενα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χωλοῦται, καὶ λεπτὰ τετρωσκόμενα μάλιστα, καὶ τῶν μυῶν αἱ κεφαλαὶ, μάλιστα τῶν ἐν μηροῖσιν. Nerui quicunq; crassi vulnus accipiunt, vt plurimùm claudos reddunt, præcipueq; si obliquum vulnus fuerit, ac in musculorum capitibus, præsertim fœmorum.

F

Idem ferè scribitur circa initium lib.1.de Morb.ἐν μὲν τοῖσι τρώμασι, νεῦρα τὰ παχέα πεπηρωκότα μὲν οὐ λίην χωλεύειν, καὶ τῶν μυῶν τὰ κεφαλαὶ, μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι μηροῖσιν. Præcisi autem nerui qui articulos continent,partium debilitatem,aut claudicationem pariunt.Puncti conuulsiones & dolores intensissimos, vigilias & deliria adferunt, idque obliq; vulnerati, vt interdum præcidi eos necesse sit. Et in transuerso nerui vulnere maior conuulsionis metus impendet vt scribit Galenus. * Vt autem claudicationis metus est præfectis ad articulos neruis aut ligamentis, præcipueque musculorum in fœmore capitibus. Ita πονικὰ τραύματα dicuntur Hippocrati, quæ capita aut fines musculorum maximè neruosorum appetunt. Hic autem neruos crassiores ligamenta & tendines vocat, vt pluribus docuimus in nostra Hippocratis OEconomia. Est & Prorrh. 2. locus huic sententiæ affinis,ex quo claudicationis periculum præcipiendum monet. * *Lib.6.Meth.*

G

509 Ἀποθνήσκουσι δὲ μάλιστα ἐκ τῶν τρωμάτων, ὧν ἂν ἐγκέφαλον τρωθῇ, ἢ ῥαχίτιδων μυελὸν, ἢ ἦτορ, ἢ φρένας, ἢ καρδίην, ἢ κοιλίην, ἢ φλέβα τὴν παχέην. Ἀποθνήσκει δὲ, καὶ ὧν ἐς ἀρτηρίην ἢ πλεύμονα μεγάλας ὁδοὺς αἱ πληγαὶ γένωνται, ὥστε τὸν πλεύμονος πλῆθος, ἔλασσον τοῦ ἐρχόμενον πνεῦμα κατὰ στόμα γίνεσθαι, ἢ ὃ ἐκπίπτον ἐκ τοῦ τρώματος. Ἀποθνήσκουσι δὲ καὶ οἷσιν ἐς τὰ ἔντερα ὕδατα, ὧν τε καὶ τῶν λεπτῶν τετρωμένων, ὧν τε τοῦ παχέος, ὧν ἐπικαρσίη ἡ πληγὴ γένηται καὶ μεγάλη. Ἦν δὲ μικρὴ καὶ βάθεα, ῥᾷον ἐπιγίνονται ἔνιοι. Μάλιστα δὲ ἀποθνήσκουσι οἱ τετρωσκόμενοι ἐν οἷσι τοῖσι μὴ ἔνι τῶν τοῦ σώματος μερῶν, ἢ τούτων ῥηχεσσοῦχατα. Ex vulnere autem ferè mors contingit ei cui vulneratum fuerit cerebrū,aut spinalis medulla, aut iecur,aut septum transuersum, vel cor,aut vesica, aut quædam grandis vena.Mors quoq; subit si in arteriā & pulmonem insignes valde plagæ inflictæ sunt, ita vt percusso pulmone,minor sit qui per os prodit spiritus,quam qui per vulnus excidit. Intereunt verò quibus nerui interiores,siue tenuis aliquis, siue crassus,vulnus acceperit,si plaga transuersa fuerit & magna: quod si parua & recta, nonnulli periculo eximuntur.Minimè autem ab his vulneribus mors impendet,quæ in corporis partes, in quibus hæc non sunt,aut ab his quam longissimè absunt, infliguntur.

H

Vulnera lethalia & quæ magna ex parte mortem afferunt,ex læsæ actionis præstantia hic censentur,vt aphorism.18.lib.6. Quorum (vt reliquorum etiam morborum) magnitudo,aut in partis affectæ præcellentia, aut propria affectus essentia,aut symptoma-

tum complexu,& facultatis quæ læsum corpus gubernat æstimatione perpendenda est. Prorrhetico secundo vulnera lethalia recen- A
sentur quædam ex istis, quorum etiam attributa & differentias in consideriationem adhibendas monet,ex quibus de vulneris dignitate æstimandum censet. " Celsus verò eleganter quænam insanabilia sint vulnera, & quænam difficilem curationem habeant his verbis complectitur, Seruari non potest cui basis cerebri, cui cor,cui stomachus,cui iocinoris portæ, cui in spina medulla percussa est,cuique aut pulmo medius,aut ieiunum,aut tenuius intestinum,aut ventriculus, aut renes vulnerati sunt,cuive circa fauces grandes venæ vel arteriæ præcisæ sunt. Vix autem ad sanitatem perueniunt,quibus vlla parte pulmo,aut iocinoris crassum,aut membrana quæ continet cerebrum,aut lienis,aut vulua,aut vesica,aut vllum intestinum,aut septum transuersum vulneratum est. Hi quoq; in præcipiti sunt,in quibus vsque ad grandes intusq; conditas venas,in alis vel poplitibus mucro desedit. Periculosa etiam vulnera sunt, vbicunq; venæ maiores sunt,quoniam exhaurire hominem profusione sanguinis possunt. idque euenit non in alis tantum atq; poplitibus , sed etiam in his venis quæ ad anum, testiculosq; perueniunt. Præter hæc malum vulnus est,quodcunque in alis,vel feminibus,vel inanibus locis, vel in articulis,vel inter digitos est. Item quodcunque musculum, aut neruum , aut arteriam , aut membranam,aut os,aut cartilaginem læsit. " *Cap.26.lib.5.* B

ὥστε τῶ πλεύμονος πληγὴς] Pulmone icto(vt scribit Celsus) spirandi difficultas est,sanguis ex ore spumans, ex plaga rubens , simulq; etiam spiritus cum sono fertur. In vulnus inclinari iuuat,quidam sine ratione consurgunt. Multi si in ipsum vulnus inclinati sunt, loquuntur, si in aliam partem,obmutescunt. Percusso etiam pulmone ceruicis vasa attolluntur (vt scribit 'Paulus) lingua alium colorem assumit,multum spiritus attrahitur,frigidum appetunt ægri. " *Cap.88.lib.6.*

θηήκισιν ἢ] Cornarius εἰ ἐς τὰ ἔντερα legit,quam lectionem sequuntur omnes interpretes,& certè vt plausibilior cæteris anteponenda videtur : Etsi publicata lectio etiam tolerari potest,præsertim cùm hic nulla intestinorum mentio subeat,& crassiora intestina sanatu sint facilia,tenuia verò difficilia, vt scribit * Galenus,etsi periculum facit quodcunque magnum vulnus est , vt scribit Celsus. Neruorum vero(quorum etiam nomine ligamenta & tendines obaudiuntur) transuersa vulnera,maiorem conuulsionis metum faciunt,inflammatione scilicet à desectis fibris ad non sectas communicata,conuulsione autem ab ipsis non sectis excitata. At recta C
& quæ per longitudinem aut directum fiunt,minori periculo patent. Quod scribitur Prorrh.2. his verbis, εἰ ἢ ἐνδιαστὸν εἴη ὁμοῦ τῷ ἀέρῳ ὅπως ἔχοι , ὀξέως μᾶλλον ἐντὸς τὸ εἴλεος τὸ πιόσαντος, ἀρδὴν τὸ τρῶμα ἕξει ἄμεινον ὀπικαφόν. Quem locum haud dubiè ita vertit " Celsus, Si id dubium est,& ex acuto telo plaga est,ea transuersa commodior est. Vitiosi autem sunt codices qui ὀπικαφὶς pro ὀπικαφὸς legunt, & legendum videtur. θηήκοισι ἢ εἰ ἐς τὰ ἐντὸς ὑοῦρα, ὡς τὶ τῇ λιπαρῇ τρωθῶσιν, aut εἰ ἐς τὰ ἐντὸς ὑοῦρα, aut εἰ ἐς τὰ ἔντερα.

* *Lib.6.Meth.* " *Cap.25.lib.5.*

ἅπασα ἢ θηήκοισιν] Præcipuarum partium dignitatem & periculum subeunt,quę consensione quadam aut actionis ministerio cum viscеribus communicant,pariterque cum iis vitalitatem profundunt.

At in vulneribus quæ in supercilium,aut paulò altiùs inferuntur,visus acies obtunditur,& quò vulnus recentius est eò magis vident.Inueteraſcente autem aut tardante cicatrice,magis obtundi solet.

ιε' Τῶν δὲ ὀφθαλμῶν ἀμαυροῦται ὑπὸ τοῖσι τρώμασιν ἐς τὸ ὀφρῶν, ἢ μικρὸν ἐπάνω. ὅσῳ δ' ἂν τὸ τρῶμα νεώτερον ᾖ, μᾶλιστα βλέπουσι. χρονιζομένης δ' ἀλῆς, ἀμαυρώσθαι μᾶλλον συμπίπτει.

Hebescit oculorum acies nonnunquam ex lippitudine,nonnunquam etiam sine hac propter senectutem imbecillitatémve , aut natura,aut ex vulnere,aut aliunde contractam.Externæ noxæ in supercilium,aut anteriorem capitis partem impingentes , oculorum aciem retundunt. Ac quò recentius est vitium,eò minor imbecillitas ferè esse solet. Inueteratum nanque & longas moras trahens, imbecillitatem auget paulatimque aciem consumit.

Ex fistulis maximè molestiam adferunt , quæ in cartilaginosis aut carne vacuis locis fieri solent,cauę sunt,& longiùs excurrunt, assidueque sanie manant, & in quarum osculo caruncula inest. Faciliùs autem curantur, quæ in mollibus & carnosis locis, & non neruosis oriuntur.

ιϛ' Αἱ σύριγγες χαλεπώταται εἰσίν, ὅσαι ἐν τοῖσι χονδρώδεσί τε καὶ σαρκίνοισι τόποισι πεφύκασιν, εἰσί τε κοίλαι, μολυσῶνταί τε, καὶ ἰχωρεσθοῦσιν ἀεὶ, σαρκίον τε ἐπὶ τῷ στόματι ἔπεσιν αὐτῇσι. ῥᾷστα δὲ, ὅσαι ἐν τοῖσι μαλθακοῖσι τόποισι καὶ σαρκώδεσί τε καὶ εὐήθεσι πεφύκασι.

Fistula vlcus est altum , angustum , sinuosum & callosum , sinusque malè curatus consequitur. Cuius plura genera & differentiæ , ac curationes ex * Celso , † Paulo & ' Aetio petendæ sunt. Expedita curatio est in fistula simplici , recenti, intra carnem , in mollioribus locis , si neque ad neruos neque ossa aut interiora procedat. Quæ etiam breues sunt & rectà intus feruntur,& intrà carnem desinunt,curatu facillimæ , adiuuatque ipsum corpus,si iuuenile , si firmum est. Inimica contraria his sunt. Nam quæ altiùs penetrant , & transuersæ sunt , aut etiam in plures sinus diuiduntur, aut flexæ, aut tortuosæ, cum difficultate sanantur. Idem quoque iudicium subit vbi ad ossa aut cartilaginem penetrant, aut vbi neutrum horum subest, ad interiora perueniunt. Itemque si fistula os vel cartilaginem, vel neruum , vel musculos læsit, si articulum occupauit, si vel ad vesicam, vel ad pulmonem, vel ad vuluam vel ad grandes venas arteriásve, vel ad inania, vt guttur, stomachum , thoracem penetrauit. Ad intestina quoque ea tendere sæpe

* *Cap. 28.lib.5.* † *Cap.49.lib.4.* " *Tetrab.4.ser.2.c.55.*

periculosum , sæpe pestiferum est. Quæ vt à Celso eleganter scripta sunt , ita huic loco optimè quadrant , qui haud dubiè mihi suspectus est , nec nisi ex fidelissimis vetustarum membranarum pigmentis colorem & sanguinem recipere potest. Salebram arguit asteriscus Asulano codici suppositus , & inusitata orationis phrasis. μολυσῶνται retinent omnes ferè codices,quos adhuc videre licuit præter vnum qui μογοῦνται habet facili (vt apparet) lapsu. Regia exemplaria duo μολυσῶνταί τε legunt. Quo in erroris tormento quiddam tamen quod laborem soletur eruendum est. Cornarius & reliqui interpretes μολυσῶνται pro μολύνῃ aut μολύσῃσιν aut μολύσῃ , sumpsisse videntur , cum procedere dixit , quod idem est ac ad interiora peruenire & longius excurrere Quæ vulgata est & recepta lectio , quamque non illubenter secuti sumus, vt μολοῦσι pro μολεῖν vsurpetur,vt ex Æschyli Prometheo annotatum reperitur. Est autem μολεῖν, ἥκειν, ἐλθεῖν, Hesychio,atque etiam πρόσω ἰέναι, quod est currere. Qua notione accipiuntur fistulæ,quæ altiùs procedunt, cuniculos agunt, & in flexus sinuosos veniunt. Sed μολοῦσι poeticum magis est , nec temere hanc in vsionem vsurpatum. μολυσῶνται ergo retineri potest , aut (quod aliquando suspicatus sum) μοθυσῶνται aut τὸ μοθύουσι legi.Et enim μολγὸς & μόθος, πόνος, ac eas fistulas intelligimus, quæ laborem ac molestiam exhibent,& dolore ac tædio grauant. Quo significato μογοῦνται etiam sumendum erit, pro μογοῦσι aut μογώσῃσι. μόγος nanque πόνον ἢ μόχθον denotat, vnde μογοστόκοι εἰλείθυιαι dicuntur Homero Il.λ. (v.270.) Quanquam (vt ingenuè fatear,) nec dum mihi in hac scriptionis consensione satisfacio ,& si licet antestari , locum esse mendosum profiteor. Quod si locus coniecturis esse potest,quando nunc aliter remediari non datur, μελυραί τε , aut μολυραί τε legi potest. Est enim μολυρὸς & μολορὸς Hesychio , ἀηδὴς, ἀνιαρὸς, λυπηρὸς & molestum,iniucundum,impudentem & ingratum significat. Ideoque ad fistulas putrilagine sordidas & odore graues rectè referri potest μογεραί etiam scribi potest , hoc est βαρύπονοι ἢ μοχθηραί, quod laborioſæ sint graues & molestæ. Verùm etsi hæ coniecturæ propiùs ad scriptionem accedunt & lacunam explere videntur, quia tamen paulò longiùs petitæ sunt,nonnunquam dubitaui & æquius esse iudicaui , vt pro μολοῦσι μολώσῃ legatur,& sit μολώσῃ idem quod μαίνονται,& saniei corruptelam qua assiduè manant & fœdantur fistulæ, indicet. Sic enim Hipp.libr. de fistulis, abominandum illum fœtorem & execrandam fœditatem quam fistulæ euomunt,& grauitate fastidium afferunt , βλητυμίαν vocat. Sordida enim (vt plurimum)sunt vlcera, varia excrementorum putrilagine fluentia , & (vt scribit * Galenus) ἀνιαρώτατα δὲ ὀπορρόου θεσπεσιώτατον. Atque haud scio an per μολυσῶνται fistulæ quæ in ano & podice consistunt, intelligi debeant quòd μολυσὶν ἡ πυγὴ hoc est, podex dicatur , quodque huius loci fistulæ operosam valde ac difficilem curationem subeant. Ea igitur lectio in præsentia huic exulcerato loco tolerabilior mihi visa est , dum melior medicina ex fidelioribus codicibus conqui-

fur, ad quos tanquam æquos iudices iam dudum non sine magna quiritatione prouoco. Etsi non differeor quoidam μυλωδῆτα legere, hoc est cuniculosæ sunt aut tortuosæ, quod μύλλω Hesychius κυλίω κάμπτω, στρέφω hoc est circumago & tortuosum exponat. Est & μυλώδης indurari, occalescere, vnde ἐμυλάδη, ἐτυλάδη, ἐσκληρώθη exponitur Galeno ad Hippocratem. Qua notione fistulæ callosæ & induratæ accipi possunt.

* *Lib. de Tumor. præt. nat.*

ΤΑ δὲ πρὸ ἥβης οὐ γίνεται νοσήματα, οἷον πλευμονικά, οἷον πλευριτικά, ποδαγρικά, νεφρίτις, κιρσὸς οἷον κνήμιος, ῥοὴ αἱματηρός, καρκίνος μὴ σύμφυτος, λέπρη μὴ συγγενὴς, καταῤῥοος νωτιαῖος, αἱμορροΐς, μὴ σύμφυτος, χορδαπὸς. τούτων τῶν νοσημάτων οὐδὲν βίαιος ἐχόντων προσδέχεσθαι γλιχτέον ἐστίν, ἀπὸ δὲ μέσου β' καὶ μ' ἐτέων, πάμφορος ἡ φύσις νοσημάτων ἤδη τοῦ σώματος γίνεται. πάλιν δὲ ἀπὸ τούτης τῆς ἡλικίης μέχρι ξ' καὶ ἑ' ἐτέων, ἀγίνονται χειράδες. ὀδὲ λίθος ἐν κύστει, ὦ μὴ τύχη προϋπάρχων ἔτι ἄνωθεν, οὐδὲ καταῤῥοος νωτιαῖος, οὐδὲ νεφρίτις, ὦ μὴ προσαναλαμβάνωσιν ἔξ ἄλλης ἡλικίης. οὐδὲ αἱμορροΐδες, οὐδὲ ῥοὴ αἱματηρὸς, ὦ μὴ προϋπάρχοι τύχη γεγληνιῶτος. ὧδε μέχρι γήρως ἀπίσχεται νοσήματα.

Sed neque ante pubertatem occupant hi morbi; pulmonum inflammationes, laterum dolores, podagræ, renum vitia, varix in tibia, fluor sanguineus, cancer non innatus, albicás vitiligo non cognata, defluxio in spinalem medullam, sanguinis per ora venarũ profluuiũ, tenuioris intestini morbus (quem χορδαπὸν vocant) non à natura insitus. Horum morborum nullus ante pubertatem metuendus est. Ab anno autem decimo quarto ad quadragesimum secundum vsque natura omnis generis morborum corporis ferax est. Contra verò, ab hac ætate ad annum sexagesimũ tertium, neque strumæ fiunt, neq; vesicæ calculus; nisi antea occupet, neq; in spinalem medullam defluxio, neq; renum morbus, nisi ex alia ætate sequantur, neque sanguinis per ora venarum profluuium, neque fluor sanguineus, nisi priùs adfuerit. Atq; hi morbi ad senectutem vsque absunt.

Vt tempestatum, ita & ætatum mutationes, morbi consequuntur. Ac velut omnibus temporibus morbi ferè oriuntur, ita quibusdam tempestatibus aut ætatibus peculiares morbi ferè fiunt, tunc que grauant magis. Nam cùm omnibus morbis obnoxia maximè infirmitas sit, æquum est quasdam ætatis partes, corpora maximè tuta, vel periculis opportuna reddere. Non quò non omni tempore, in omni tempestatum genere, omnis ætatis, omnis habitus hominum per omnia genera morborum & ægrotent & moriantur, sed quòd frequentiùs tamen quædam eueniant. Quæ morborum genera pro temporum & ætatum mutatione, cuique rectè accommodat Hippocrates lib. 3. aph. Pubertatis autem etsi non est vnus omniam certissimus terminus vt scribit Galenus, ferè tamen secundo septenario inchoat, & ad annum vigesimum quintum extenditur, vt aph. 28. lib. 3. & 7. lib. 5.

νεφρίτις] Renum vitia dixi, vt Celsus renum dolores ex Hippocratis aphor. 3. lib. 3. Galenus renum calculos & obstructiones intellexit. Sic aphor. 11. lib. 6. per renum vitia, renum calculum peculiariter obaudire videtur Hippocrates. Et author libelli de renum affectuum dignotione, νεφρίτιν propriè renum calculum significare scribit. Sed & aphor. 6. lib. 6. renum vitia, præter calculum, vlcera & inflammationes intelligi videntur, quæ in senioribus curationem non accipiunt, nec vltra quinquagesimũ annum sanescere vidit Hippocrates aphor. 4. sect. 8. lib. 6. Epid. Renum autem calculos iam prouecta ætate & declinante natci scribit Galenus Comment. 3. in libr. 6. Epid. eamque ætatem quæ grauis est & constans dicitur per πρεσβύτας intelligi ab Hippocrate aphor. 6. lib. 6. satis patet: quanquam per πρεσβύτας vltima ætas & totum senectutis curriculum accipi videatur aphor. 31. libr. 3. vt scribit Galenus. Quam ætatem pulmonum inflammationibus & laterum doloribus opportunam facit Hippocrates.

κιρσὸς οἷον κνήμιος] Varix vena est latior & distenta à crasso & flatulento sanguine, vt plurimum melancholico, interdum quoque pituitoso. Fit præcipuè in cruribus & testiculis, interdum in imo ventre sub vmbilico, nonnunquam etiam in temporibus, tibiis, & (si Aetio credimus) in palpebris, & in pulmone lib. οἷοι περὶ τὰς κνήμας κιρσοί. Varicum in tibiis meminit Galenus Com. ad aph. 21. lib. 6. & author Medici siue Isagoges οἷοι κνήμης κιρσοὶ celebrat.

ῥοὴ αἱματηρὸς] ῥοὴν aliqui simpliciter, quem alij ῥοὴν γυναικείων vocant, fluorem dicimus, estque ῥοὴ ὑγροῦ ἐξ ὠτὸς καὶ ἄλλου τινὸς τῶν ἐκτὸς χρόνον, vt scribit author Definit. Medic. ῥοὴ αἱματηρὸς fluor est muliebris sanguineus, quem ἑμορρόην vocat Hippocrat. lib. 2. οἷοι γυναικείων, maximeq; iunioribus accidere scribit, cuius etiam meminit Aretæus cap. 11. lib. 2. χρον. παθ. σημ. ῥοὴν etiam αἱματώδη celebrat ibidem Hippocr. Sunt autem qui hîc profluuium sanguinis è naribus aut etiam aliunde intelligant.

καρκίνος] Prorrh. 2. καρκίνους κρυπτοὺς ἐν ὑποχονδρίοις viris attribuit. Sunt autem ξυγγενῆ τεσσαρα, (quæ ξυγγένεια vocat Hippocrates Prorrh. 2.) morbi qui cum semine & lacte imbibuntur, & connati aut congeniti dicuntur. In quorum numero hic cancrum, vitiligi-nem & ileum ponit. Prorrh. autem 1. hydropem, tabem, podagram, & morbum comitialem.

λέπρη] λεπίζω albicantem vitiliginem dicimus, albuginem dixit Gaza. Lepræ & impetiginis est species, quę Arnobio vitiligo dicitur, qui lepram à Domino in Euangelio curatam, fœdas vitiligines vocat. Sunt autem hæ sanguinis crassi, lenti, melancholici & pituitosi, acrisque soboles.

καταῤῥοος νωτιαῖος] Videtur defluxio in spinalem medullam hoc nomine intelligi, quæ à capite fertur. Sic enim καταῤῥοος omnem fluxionem quæ à capite in inferiores partes defertur, significat aph. 12. lib. 3. & lib. de aëre loc. & aq. Cornarius defluxum spinalis medullæ dixit. οἷον νωτιαίου intelligens, (de qua agitur lib. 2. de Morbis & lib. οἷοι περὶ ὠτὸς πάσχουσιν, aut αἴφνης. Quam opinionem secutus est Præceptor Hollerius.

αἱμορροΐς] In constanti ætate & iam prouectis, sanguinis per ora venarum profluuium (hæmorrhoidas vocant) familiare est (aph. 30. lib. 5.) ex atra bile, quando ad venas quæ in sede sunt abundantiùs decumbit.

χορδαπὸς] χορδαψὸς" Galeno lib. 6. de loc. affect. dicitur, qui cæteris ἑλκώδης, & morbus & tenuioris intestini, ab inflammatione vel aridi stercoris obstructione ortus, in quo tumor in tenuium intestinorum parte eminet, ita vt videatur intestinum ad chordæ similitudinem conuolutum. Ac videtur χορδαψὸς dici ἀπὸ τῆς χορδῆς ἅπτεσθαι, quod qui loco dolenti manum admoueat, videatur chordam tãgere, ob tenuioris intestini tensionem. † Aretæus χορδαψὸν voluuli speciem facit, cùm ad tormina intestinorum compressio & remollitio, cum magno imi ventris renixu, accessit, aliamque nominis notationem sequitur. Nam velut intestinorum elixationem aut emollitionem χορδαψὸν dictum vult, quasi χορδὴ ἕψησις. ἕψησις μὲν γὰρ ἡ μαλάξις. χορδὰ δὲ ἡ ἐντέρων ἐπώνυμος. Quam notationem sequutus est Archigenes apud Aetium Tetrab. 3. lib. 1. cap. 28. Est etiam χορδαψὸς volubilis Tralliano initio lib. 9. Diocles Carystius apud Celsum, tenuioris intestini morbum χορδαψὸν plenioris ἑλκῶν nominauit.

" *Cap. 2.* † *Cap. 6. lib. 2.* περὶ ἐξ. παθ.

πάμφορος ἡ φύσις] Etsi ὅλος αὐξήσεως καὶ ἡβητικὸς καιρὸς ὅδε ἐστὶν (vt scribit Hippocr.) pro ætatis tamen ratione morbis quandoque magis est obnoxius. Et temeritas cùm sit florentis ætatis comes, prudentia senectutis, non mirum est ob vitæ intemperantiam, eam ætatem omnis generis morborum feracem esse. Quod etiam scripsit Hipp. senes magna ex parte iuuenibus ægrotare minus, & Tullius Catone Maiore, faciliùs in morbos incidunt adolescentes grauiùs ægrotant, tristiùs curantur. Hic autem comprehenditur iuuentus & virilis ætas, quæ etiam constans dicitur, & ad septimum septenarium peruenit, vt scribit" Galenus, quanquam Prorrh. 2. ad 45. annum extendat, vt hoc loco ad 42. annum, qui sextum septenarium claudit, si modo integra est lectio.

" *Com. ad aph. 30. lib. 3.*

πάλιν δὲ] Ætas media (vt scribit Celsus) tutissima est, quæ neque iuuentæ calore, neque senectutis frigore infestatur.

χειράδες] Struma pessimus colli morbus, cum sit vitiosi succi & multi ad superficiem tendentis soboles (vt scribit Galenus)

tertiæ ætati familiaris est ex Hippocrate aphor.26.lib.3. Est autem strum a glanduloſi corporis tumor,ex pituitoſiore & frigidiore A
materia præcipuè conſiſtens,& glandularum indurata inflammatio,Galeno lib.Tumor.præt.nat.

μέχρι γήρως] Hic γῆρας pro ſenio & vltima ætate ſumitur, qualiter γέροντες dicuntur Græcis qui in vltima & decrepita ætate ſunt conſtituti,ex aph.31.lib.3.

In muliebribus purgamentis, quæ ante partus aquoſa prodeunt,malum denunciant.

513 Ἐν γυναικείοισι τὰ πρὸ τοῦ τόκου ἰόντα ὑδατώδεα, κακόν.

Hic locus muliebres locos attingit,& præcipuè quæ ad purgationes ſpectant. In quibus naturæ quidam ductus eſt, quem abunde explicat Hippocrates lib. περὶ φύσιος παιδίου. In edendo enim partu,vbi ruptis membranis in lucem prodit,primum cruenta proluuies quædam,nempe vrina & ſudor diffluunt,vt certa naturæ prouidentia os vteri emolliant & lubricent, quò faciliùs irrumpente fœtu dehiſcat. Hanc proluuiem (quam rectè vulgus aquas) Hippocrates ſanguinem vocat, quod diſruptis tunicarum venis cruor immixtus ſit: Medio loco fœtus erumpit. Poſt quem ſanguis craſſus & fœculentus effunditur,ac velut excrementum vniuerſi ſanguinis,qui abſumptus eſt in alimentum fœtus.Hanc ſaniem craſſam & cruentam, ἰχῶρα παχὺ αἱματώδη vocat Hippocrates,& ὑδρωπα αἱματώδη,& ſimpliciter ἰχῶρα. Hic igitur τὰ ὑδατώδη intelliguntur,quæ aquoſam illam ſaniem referunt, & ὕδρωψ αἱματώδης ab B
"Hippocrate nuncupatur, & interdum ὑγρὸν ſimpliciter dicitur. Quæ quidem ſi recluſis apertiſque vteri acetabulis, per quæ loci ipſi cum vtero cohærent velut nodis quibuſdam,affatim effundantur (quod per ἰόντα ſignificari videtur) periculum denunciant, & fœtum mortuum præſagiunt. Quod ſcribit Hippocrates lib. περὶ ἀποκυήσιος. ὧν πνι αἱ ἀδῖνες πρὸ τοῦ παιδίου ῥόῳ πολλὸς αἱματώδης γίνεται καὶ ὠμὸς ὡς, κίνδυνος τὸ παιδίον τεθνηκὸς ἀποκυθῆναι, ἢ ὑ βιώσιμον γενέσθαι. Atq; hæc rectè huic loco quadrare expoſitio videtur.At ſi eiuſmodi aquoſa proluuies aut vterinæ aquæ ante partum aliquot diebus,aut longè à partu prodeant,difficilem omnino partionem faciunt, & ſecundarum ſuppreſſionem plærunque minantur.

" Lib.1.περὶ γυναικ.

Serpentia oris vlcera in prægnantibus bono non ſunt. Ac fortè etiam alui humectantur.

514 Στόματα ἀφθώδεα, τῆσιν ὑπαφόρησιν ὑγρὴν ἔχει. C
ἄρα καὶ χειλία καθυγραίνονται.

στόματα ἀφθώδεα ſunt ſerpentia oris vlcera ex Celſo,fiuntque ex bilioſo,feruidiore, & maligno acrioreque ſucco in fauces irrumpente,qui aluum deorſum cum morſu ſubiens,ventris perturbationem (quæ vterum gerentibus non parum ſuſpecta eſt) inferre poteſt, velut lib.3. Epid.in ſt.poſt. Etſi verò iſta de manantibus oris vlceribus intelligi poſſunt,quæ ἄφθαι propriè & verè dicuntur, (vt aphoriſm.24.lib.3.) reliquis tamen etiam partibus ἄφθαι attribuuntur.Et ἀφθώντας teſtes curat Galenus libr.9.Comp.pharm.κατὰ τόπ. & Paulus lib.3.cap.54. Libro quoque de Morb.2.fiſtulæ pulmonis ἄφθας celebrat Hippocrat.Et libr.1. περὶ γυναικείων pudendorum ἄφθας in prægnante curat, quod etiam repetit libr. περὶ γυναικείης φύσ. Atq; haud ſcio an iſta de vteri oſculo ſuperficiario vlcere affecto intelligi poſſint quod στόμα & στόμιον ſæpe vocat Hippocr.libris περὶ γυναικείων, & στόμαχον libello περὶ ἀποκυήσιος.Sicq; per συμπάθειαν cum recto inteſtino ac cæteris partibus nutritioni dicatis perenni acrioris humoris tranſitu, aluus erit profuſior. Sunt autem ὑπαφόρησι vterum gerentes & vicinæ partui Galeno Comment.3. in Prorrh. cùm ſcribit, ταῖς ὑπαφόρησιν ἔνιοι μὲν ἤκουσαν ταῖς ἐγκυμονούσας ὅταν πλησίον εἰσὶ τ ὠδινῶν τ ἀποκυήσεως. ἔνιοι δ ταῖς ῥᾳδίως συλλαμβανούσας καὶ σωτηρίως κυούσας. Sententiam verò iſtam à ſuperiore diſtinximus, codices manuſcriptos & interpretes omnes ſecuti. D

Ex laterum inanitate ad tenue inteſtinum migrãtes dolores,in diuturnis morbis ex abortione, neque admodum purgata muliere, perniciem denunciant.

515 Ἐκ πλευρέων μεθισταμένα ἀγχόνας ἐς τὸ λεπτὸν ἐντερον, ἐκ διαφθορῆς καὶ μὴ λίαν καθαρθείσης, ὀλέθριον.

Innuere videtur ex longis morbis & magna corporis impuritate, diuturnos ilium & tenuis inteſtini dolores fœtum perdere & abortus facere,velut ægr.10.lib.13.Epid.contigit. Aut certe iſta ex abortu & defecta purgatione contingere cenſet,& periculum creare,vt magis ſequenti ſententiæ congruat. λεπτὸν autem tenue inteſtinum ſignificat (ſub coque nomine ad meſenterium & hepar loca comprehendi poſſunt) aut τὸ πλατὺ ἔγγιστ ἐπὶ ὀνομαζόμενον ἔντερον, vt ſcribit Gal.Com.3. in Prorrh. διαφθορὰ verò idem quod ἀποφθορὰ lib.6.Epid. & ἄμβλωσιν ac abortum,aut eiectum fœtum denotat. E

Quæ ex partu & abortu copioſa celeriter cum impetu feruntur,ſi ſubſiſtant moleſtiam exhibent. Huiuſmodi mulieribus rigor inimicus eſt & alui perturbatio,præcipuè verò ſi præcordiorum dolore vexentur.

516 Τὰ ἐκ τόκου καὶ διαφθορῆς πολλὰ ἐξέως ὁρμήσαντα, ὅπις ἅπτα, δύσκολα. ῥῖγος τούτῃσι πολέμιον, καὶ κοιλίης παραχή. ἄλλως τε καὶ ὑποχονδρίου ὀδυνώδεες.

Partus purgamenta ſubſiſtentia variis nec paruis periculis obnoxium corpus reddunt, vt ſcribit Hippocr.lib.1. περὶ γυναικ. in quibus rigorem,horrorem & febrem annumerat. Alui autem turbationem moderatam,qua nigra & graucolentia interdum ſecedunt, I
in his probat,vehementem autem & effuſam damnat,quæ ipſa purgamenta retineat. Eadem verò & maiora pericula abortiones ſubeunt, vt ſcribit Hippocr.lib.1. περὶ γυναικ. καὶ κινδυνώδεσιν αἱ ἀβιώσεσυται μᾶλλον αἱ γὰρ φθοραὶ τῶν τόκων χαλεπώτεραί εἰσιν. ὅ γὰρ ὅτι μὴ διαίως φθαρῆναι τὸ ἔμβρυον, ἢ φαρμάκῳ, ἢ ποτῷ, ἢ ἔδεστῷ, ἢ περιόδοισιν, ἢ ἄλλῳ τινί. βίη δ πυρετὸν ὅτιν. ὁκόταν δὲ τοιούτῳ κίνδυνος ὅτι ταῖς μήτρας ἕλκωδέωσι ἢ φλεγμαίνωσι. τοῦτο δ ἔστιν ὑπονόσημον.

In vterum geſtantibus capitis dolores qui cum ſopore,grauitate & conuulſione fiunt, vt plurimùm malo ſunt.

517 Τῆσιν ὑπαφόρησι κεφαλαλγικὰ καρώδεα, μετὰ βαρέος γινόμενα καὶ ἀπασμοῦ, φλαῦρα ὡς ὑπὸ πολύ.

Hæc ſententia paulò poſt repetitur aliis verbis ex Prorrh.103. Quod fidem facit huic lectioni quam ſecuti ſumus ex melioribus codicibus manuſcriptis & Cornario cum vitioſè legatur in publicatis exemplaribus. Ac vitium ſubolere videtur aſteriſcus Aſulano codici præfixus.

Quibus ex muliebribus purgamentis dolores intenſi ad ſuperiorem ventris partem & tenuius inteſtinum excitati,aluos humectant,& leuem anxietatem inducunt:his ad iudicationem,in ſomnum propenſiones fiunt,& impotentes ex capitis dolore cum tenuibus ſudoribus & perfrictionibus vexantur. Huiuſmodi recidiuæ plurimis poſt remiſſionem obortę celeriter interimunt.

518 Ἧσιν ἐκ γυναικείων τοῦ τε ἄνω καὶ τ λεπτὸν πόνοι σιῶνοι, κοιλίας καθυγραίνοισιν. ὑποκαύσεες. ταύτῃσι περὶ κεῖσιν καταφοραὶ, καὶ ἀδυνάτοισι κενεαλγικῶς, ἐφιδρώσι καὶ περιψύχοισιν, αἱ γιγνόμεναι ὑποτροφαὶ τῆσι πολλῆσι. ῥηϊδίως μετὰ τῶν ἄφεσιν, ταχέως κτείνουσι.

Siue de menſtruæ purgationis retentione, ſiue de partus purgamentis id intelligatur, ſymptomata indicantur quæ huiuſmodi purgamentorum moram ſequuntur. De quibus abundè agitur lib.1. περὶ γυναικείων,& libr. περὶ γυναικείης φύσιος. τὸ ἄνω verò ſuperior ventris pars intelligitur,in qua reſtitat huiuſmodi proluuies (vnde ὑποπία & ὕσπα) etſi in huiuſmodi caſibus frequenter τὰ νεφριτικὰ χωρὶς dolores annotat Hippocrates. Capitis autem dolor & ventris ſubductiones his purgamentis ſubſiſtentibus diſertis verbis adſcribuntur lib.1. περὶ γυναικείων. "Αφεσις an morbi remiſſionem ſignificet incertum eſt, cùm membrorum exolutionem aut reſolutionem, ac τὸ μοχθηρὸν τοῦ σώματος πάρεσιν indicare poſſit, velut lib.3. Epid. in ſt.poſt.vt ἀδυνατίαι reſpondeat,& membrorum ad motum impotentiam innuat,in quæ huiuſmodi abundantia decubuerit,quam etiam ἀφανῆαι πνὰ τῶν μοχθηρῶν πυήσεως ſcribit Hipp. libr.1.

περὶ

A περὶ γυναικ. Varia autem est hic scriptio. Quidam enim codices ὑπαστώδεες καταφοραὶ iungunt. Sed maluimus post ὑπαστώδεες distinguere scriptis melioribus membranis. κεφαλαλγικοὺς etiam quidam legunt quos secuti sumus cum Cornario, etsi κενεαλγικοὺς legunt publicata exemplaria, qua lectione laterum inanitatum & τῶν κενεώνων dolores intelligi possunt, quamuis inanium locorum corporis dolores accipiat Præceptor Hollerius. Non desunt etiam qui κενεαγγικοὺς probabili admodum lectione legant, vt quæ ὄρεξιν ἀδυναμίαν, & ἐρίδρωσιν probè respiciat. Verùm ista de purgamentorum suppressione rectiùs mihi dici videntur, quàm de vasorum inanitione aut vteri apertione, quod tamen facit Doctor Hollerius.

513 Τὰ μὴ μυχθισμοῦ ἔξω ἀναφερόμενα πνεύματα, καὶ τῆξις τοῦ γάλακτος, τὴν ἐπιφορησιν ἐκλυτεώσει.

Spirationes suspirios æ quæ foras educuntur, ac citra rationem facta colliquatio in vterum gerentibus abortiones indicant.

Hic μὴ μυχθισμοῦ ἔξω ἀναφερόμενα πνεύματα idem quod paulò post τὰ μυχθώδεα πνεύματα significant, & difficilis spirationis genus indi-
B cant, quod in ea quæ extra fertur latione intercisum est & interruptum, ac velut offensantem & elisum spiritum habens, in medioq; expirationis cursu deficientem velut reuocans, ingeminanti similem facit, & iterato quodammodo spiritu resarcit. πνεῦμα φυσῶδες ἐν τῇ ἄνω φορῇ aliàs dicitur " Hippocrati, aut πνεῦμα φυσκῶδες. Magis autem propriè luctuosa suspiria referunt quę κλαυθμώδεις ἀναπνοαὶ dicuntur Hippocrati aphor. 54. lib. 6. Atq; hæc difficilis spirationis species interrupta & subsistens, in expiratione considerandą, quemadmodum & ea quæ lib. 2. & 6. Epid. celebratur ingeminata & velut intro reuocata spiratio, ad inspirationem spectat. Conuulsionem autem præsagit elisa huiusmodi spiratio, aut organorum spirationi deseruientium duritiem, resiccationem, & facultatis animalis imbecillitatem, interdum etiam magnum intus conceptum incendium & fuliginosi recrementi copiam, vt patet in Philisco ac Dromeadæ vxore lib. 1. Epid. & ex Galeno lib. 3. περὶ δυσεντερίας. Est igitur μὴ μυχθισμοῦ ἔξω ἀναφερόμενον πνεῦμα, & μυχθώδης πνεῦμα, suspirios a expiratio, & velut in pueris plorabundis medio suspirio interrupta. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῶν τῇ κύῃ περιδυσχέρειαν ἐμφανέων, πνεῦμα
C φυσῶδες ἐν τῇ ἄνω φορῇ. ὡς γὰρ οἱ πλέοντες πνεῦσιν οὐκ ἄπαξ τοῦτο ῥοῦσιν, ἀλλ' ἠσυχίαν ἄγοντες πολὺ ἐπέρχεται ὁμοίως τοῖς κλαυθμυζομένοις παιδίοις, ἔπειτα καὶ ἐκπνέουσιν. (vt scribit Galenus) Etsi enim insolens est & noua dictio, nec nisi (vt reor) hoc præsagio vsurpata in tam celebrata apud Hippocratem spirandi difficultate, ncq; à Galeno tota de spirandi difficultate tractatione commemorata, potest tamen per ea quæ adscripsimus Galeni verba explicari. Quòd si ciulabundam & gemebundam expirationem intelligimus, aut sonum qui in flentibus exauditur accipimus, iam doloris affectum aliquem exprimi necesse est, neq; sola spiritalium instrumentorũ motio spectanda est, velut in luctuosa spiratione accidit. Abortionis autem causa non est in prægnantibus huiusmodi suspirios a spiratio: sed cùm non nisi magnos affectus comitetur, fœtus periculum indicat. Sic etiam repentina extenuatio aut colliquatio in vterum gerentibus, quæ interni alicuius visceris vitio, aut OEconomiæ naturalis culpa contrahitur, fœtus corruptionem prædicit. Et quod de mammis effertur aph. 37. lib. 5. id de toto corpore dici potest. μίξιν γὰρ τὴν κατὰ λόγον σωτικὴν corporis imbecillitatem significat * Hippocrati, quâ facilè abortus sequitur.

" *Lib. de rat. vict. in morb. acut. & aph. 68. lib. 4.* * *Aph. 28. lib. 2.*

D 520 Ὀδυνὴ χειλίης μὴ ἔχει, ἐπὶ ταύτῃσι πυώδεα καθαίρει.

Ventris dolor à partu, in his purulenta expurgat.

Indistinctè scriptum videtur præsagium. Neque enim omnis à partu dolor purulenta expurgat, sed qui vel ab vlcere, vel partus purgamentis tardantibus & putrefactis excitatur, cùm & morantes menses purulenti fiant. Cui affectui magnam curam adhibendam censet Hippocrates lib. 1. περὶ γυναικείων. Videtur autem istud superiori annectendum, & de dolore ex abortu, vnde enata sunt vteri vlcera, intelligendum. Omnes tamen quotquot videre licuit codices distinguunt. Aut certè de pituitosis recrementis accipiendum, quæ vbi intestinis aut vtero adhærescunt, & in flatus à calore vertuntur, tormina & tensiones excitant, cocta verò & calore liquata, puri similia existunt & repurgantur. Quod ferè in his videtur, quæ multo grauiditatis tempore pica laborarunt.

521 Αἱ ναρκώδεες καὶ μάλιστα ἐν τῇσι κινήσεσι μὴ ἀδυναμίης κατακεκλασμέναι, καὶ κείσιν ἐνοχληθεῖσαι, ἀσώδεες, ἐφιδρεῦσι πολλῷ. χειλίαι καθυγρανθεῖσαι ταύτῃ, κακόν.

Quæ torporis sensu afficiuntur, præcipueq; ad motiones impotentes & perfractæ, circa iudicationem vexatæ, anxietate laborantes, multo & tenui sudore diffluunt, in his aluus effusa malum denunciat.

Incertum est quibus hanc symptomatum collectionem attribuat, quæ frigidorum humorum grauantem abundantiam indicat, Istud tamen videtur (vt cætera) vterum gerentibus, aut quibus menses restitant accommodari. Sunt autem κατακεκλασμέναι ἐν κινήσεσι μὴ ἀδυναμίης, quæ viribus sunt fractis & exolutis, & ad motiones ineptæ aut impotentes, quales sunt extremè languentes & membris perfractæ, aut delassatæ, humorum copia animalem facultatem opprimente & spiritus vitales exoluente, vt idem κατακεκλασμένα quod κατακεκλιμένα, & quæ viribus exolutis prostratæ iacent, significat, non secus ac κατακεκλασμένοι κωματώδεες dicuntur Hippocrati libello περὶ ἑλλεβορισμοῦ, qui in Prorrhetico κατακεκλιμένοι κωματώδεες vocantur, & ἐκλυτοὶ hoc est exoluti & fractis viribus exponuntur Galeno.

522 Τὰ δὲ γυναικεῖα μὴ ἐπισχεῖν, χρήσιμον. ἐπιληπτικὰ ἐκ τοιούτων, οἷμαι. ἐνίοισι δὲ καταφοραὶ μακραὶ, ἐνίοισι δὲ αἱμορροΐδες.

Muliebria purgamenta non subsistere vtile, ac fortè ex talibus comitiales morbi oriuntur, partim verò diuturnæ alui subductiones, partim etiam sanguinis per ora venarum profluuium.

Hæc sententia Hippocrate digna & veritate sua constantissima, siue de statis menstruis purgationibus, siue de partus purgamentis intelligatur. Nam & huiusmodi muliebria remorata maximam noxam adferunt, vt patet ex Hippocrate lib. 1. περὶ γυναικ. & Galeno lib. 6. de sympt. caus. & lib. 6. de loc. affect. & Comment. ad aph. 57. lib. 5. In vteri autem peruersionibus aut præfocationibus, quæ plærunque tardatis mensibus fiunt, comitialis morbi symptomata cernuntur, qualia enumerantur libr. 1. περὶ γυναικείων, cùm vterus in hepar aut hypochondria obuoluitur. ἐπίλυσις φρενῶν καὶ ἄπαφροσύνη αἱ μῆτραι καὶ τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν, πνίγεσι, καὶ τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν αἱματώδεα, καὶ ψυχρὸν ἱδρῶτα. εἰσὶ δὲ αἱ καὶ παλίδρομαι γίνονται. εἰσὶ δὲ καὶ τοῦ ὀδόντας ῥοῦχθαι, καὶ σιαλα ὀπὶ στόμα ῥέειν, καὶ ἐσίεσθαι τοῖσιν ὑπὸ τὴν ἰσχιάδα νόσου σωνεχομένοισιν. Idem lib. 2. in vteri procidentia, epileptica symptomata annotat, quæ etiam membrorum contractiones, peruersiones, aut cõuulsiones significant. Alui autem diuturna profluuia sæpius antea commemorata, & hic quoque molestiam exhibent vt satis patet ex lib. 1. περὶ γυναικείων. ἢν δὲ ἐς τὴν κοιλίην ἔλθῃ ἄλεσις ἐπειδὰν στείσῃ, ταράξει αὐτὴν καὶ οὐκὶ πῶρόν. πιμπρᾶται δὲ ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ ὀξέα ὀπτήσιμα σώματα φλαύρως ἔχοντα, πονέοντα, πονέοντα μὲν. Rursusque ibidem, ὅταν πολλὴ πίπτῃ ἡ ὑδρωψ, ἔστιν ὅτε ἡ κοιλίη παράσιτος. καὶ ὑποχωρέει μέλανα, καὶ κάκοδμα κἀστοτε ἄλλοτε, καὶ ἄλλοτε ὡς ὄγδοον ἔτος. Ἐκλύεσθαι, δοκέει οἱ ῥηϊτέρην εἶναι. καὶ μελεδαινομένη ἐν τάχει ὑγιὴς γίνεται, ἢν δὲ μὴ κινδυνώδεϊ ὀξαρρόῃς αὐτὴ ἰσχυρῶς ὑποπεσοῦσης. Fiunt autem alui profluuia diuturna à sanguinis in hepar refluxu, calidique natiui oppressionem indicant & periculo sunt, fieri etiam possunt perenni in aluum & intestina fluxione, ideoq; summam naturalium facultatum imbecillitatem denunciare. Quòd ad hæmorrhoidas attinet, solet retenta illa abundantia interdum ad sedem deduci, & per ora venarum effundi. Quod etiam indicauit Galenus Comment. ad aph. 33. libr. 5. & Hippocrat. libr. 1. περὶ γυναικ. cùm menstruam purgationem interdum ad sedem deriuari scribit, etsi id rariùs mulieribus, virginibus verò crebriùs apparere dicit. Et sanè in opere medico non semel reseratis hæmorrhoidibus huiusmodi abundantia vacuari visa est.

523 Τῇσιν ἐπιφορῇσιν ὑποχονδρίου ἄλγημα κακόν. καὶ χειλίαι ταύτῃσι φερόμεναι, κακόν. καὶ ὑπερρίγεω ταύτῃσι κακόν. ὀδυνὴ χειλίης ἐν τῇσι τοιαύτῃσιν ἦσσον κακόν,

Vterum gerentibus præcordiorum dolor malum denunciat, hîc etiam alui euntes & rigore subinde corripi malo est. Ventris dolor, si limosa expurget

in huiusmodi leuius malum indicat. Quę ex his faciles partus habent, eæ postea vehementer anguntur.

ὠὶ ἰλυώδεα καθαίρη. ἦσι ῥηϊδίως τὴν τοιούτων τίκτε, ὑϛ A
ὕστερον δύσφορα σφόδρα.

Aluum prægnantibus effundi abortionis periculum denunciat, ex placito. 34. lib. 5. Limosa autem excrementa cum ventris & præcordiorum dolore, & rigore qui subinde repetit, viscerum impuritatem, præcipueque iecoris imbecillitatem significat, vnde deiectiones hepaticæ cum torminibus subeunt. Alleuant autem huiusmodi limosorum & cœnosorum deiectiones, ex quo leuius malum iudicatur. Eæ etsi faciliores ac promptiores ex rigoris concussione habent partiones, postea tamen torminibus grauiter conflictantur, ob collectam viscerum cauo humorum impuritatem. Sic enim tota connecti posse melius existimo quod etiam manuscripti codices faciunt, etsi προῆσι, τῆσι legunt. Quam scriptionem Asulanum exemplar, quia suspectam habet asteriſco notauit.

Quibus prægnantibus tabi opportunis faciei rubor exoritur, hunc stillationes è naribus auertunt.

524 Τῆσι κυόσησι φλιηώδεσιν, ἦσιν ἔρυθρος ὅτι πρόσ- B
ωπον γίνεται, αἱ ἀπὸ ῥινῶν ἀποσάξιες τοῦτο ἀποτρέπουσι γι-
νόμεναι.

Malarum rubor successi & infirmi pulmonis signum ex distillatione ferina aut concalfacto capite in tabi obnoxiis, quem iure reuocant & auertunt sanguinis ex naribus stillationes. Malarum quoque cauitatem partus purgamentis retentis rubescere annotat Hipp. lib. 1. περὶ γυναικ. φυσ. & lib. 1. περὶ γυναικ. sublato illuc sanguine, velut vtero erysipelate laborante faciei ruborem adscribit lib. 2. περὶ γυναικ.

Quibus à partu alba prodeunt, ex his subsistentibus surditas cum febre & lateris dolor acutus excitatur, eæ in vehementem & pernicioſam mentis emotionem incidunt.

525 Ἥσιν ἐκ τόκου λευκὰ, ὁπισάντων δὲ, ἅμα πυρε- C
τῷ καὶ φωνῆς, νηδὺς πλευρὴν ὀδυνῶν ὀξέα, ὀξέες δυται ὀλέ-
θριοι.

Hæc sententia ex Prorrh. 80. petita est, vbi iisdem penè verbis repetitur & à Galeno explicatur.

Prægnantibus salsuginosa, post partum molestias ex albis, mordacibus denunciat. Purgationes huiusmodi duritiem adferunt. In his singultus malo est, & vterorum procidentia, quæ vnà interficit.

526 Τὰ ἐν τῇσιν ὑπιφόρῃσι ἁλμυρώδεα, σημαίνει μὲν
τόκον δύσκολα λευκοῖσιν δακνώδεσιν. αἱ διαῦται καθάρ-
σιες ἀποσκληρύνουσι. λύγξ ὅτι τοῖσι φλαῦρον, ἢ πτῶ-
σις ὑστερέων, ἢ σωτηνίη.

Salsuginosa multa collecta prægnanti, post partum purgationes molestas & mordaces, biliosas & acres fore præsagiunt, ex quibus interdum vlcera excitantur & vteri indurantur. Sic etiam in scirrhum indurescere scribit Hippocrates, ex mensium corruptione D
& putrilagine, lib. 2. περὶ γυναικείων, & repetit lib. περὶ γυναικείης φύσιος. Et ex huiusmodi vterorum duritie, facilis est in cancrum transitus. Scribit nanque lib. περὶ γυναικ. φύσ. & lib. 2. περὶ γυναικ. γυναικὶ ὅταν ὑστέρα σκληρὰ γένωνται, καὶ εἰς τὸ αἰδοῖα ἐξίκωνται, καὶ οἱ βυβῶνες σκλη-
ροὶ γίνωνται, καὶ κῆλα ἐν τούτῳ αἰδοίοισιν ἐκφύηται, καρκινώδης ἀγρίη. Vt non immerito apud Hippocratem καρκινώδης σκληρώδης exponat Erotianus. Quod sequitur καὶ πλῦσις ὑστερέων parum cohæret, & rem totam obscurat. Neque enim video quidnam hic πλῦσις significet, nec quomodo huic loco conueniat. Et certè locus conclamatus videtur, cùm ita se gerant omnia exemplaria, vt manifestum vitium, nullam autem medelam ostentent. Asteriscum enim vt scopuli indicem plæraque præfigunt. Cornarius hoc totum velut nil ad rem faciens prætermisit. Quòd si coniecturæ locus esse debet, (quandoquidem in tam exulcerato loco nulla alia quam coniecturæ medela est) πλῶσις legi potest, vt vteri lapsum & procidentiam intelligas ex calamitosa mordacium & acrium purgamentorum effluxione, quæ & locorum duritatem & distensionem parit. πλῶσις enim ὑστερέων & ἔκπτωσις adeo familiaris est, vt (quod scribit Hippocrat. libr. 2. περὶ γυναικ.) ἅπασα προόδους ἰήσατο ταῖς ὑστέραις παρεσχῶσι, ὧν ἔνιοι πλαῦρον. Quæ etiam sæpius celebratur libris περὶ γυναικ. Potest etiam πλῦσις legi, aut πλῦξις, (quod postea Præceptorem Hollerium fecisse video) & pro vteri cervicis complicatione aut reduplicatione sumi ex qua sequitur σωτηνίη distentio aut peruersio, locorumque duritas, vnde & purgamenta exitu prohibentur, & morborum congeries succedit. Sic lib. περὶ γυναικ. φύσ. & lib. 2. περὶ γυναικ. ἐπὶ πλῦξιν τὸ στόμα τῆς μητρέων Hippocrati celebratur, σωτηνίη quoque exemplaria quædam legunt, vt corrugatam & complicatum vteri osculum contractio aut contensio consequatur: alia etiam σωκτίνη habent, quæ hic secuti sumus. E

Ex purgamentis muliebribus ad pedes & lumbos pertingentes tensiones, suppurationes indicant, & viscosa graueolentia ex aluo cum dolore prodeuntia. Ex præscriptis quoque suffocationes, suppurationes denunciant.

527 Ἐς πόδας καὶ ἐς ὀσφὺν σωτάσιες ἐκ γυναικείων,
ἐκπυητικὴν, καὶ τὰ ἀπὸ κοιλίης γλίσχρα, δυσώδεα ὑπὸ πά-
νυ ἰόντα. πνιγμοὶ ὅτι τῆσι προειρημένοισιν, ἐκ-
πυητικόν.

Menstruum abundantia retenta & corrupta, interdum suppurationes mouet & vteri vlcera. Ex quibus & lumborum distensio aut per sympathiam cum vtero contractio, & pedum contentiones aut tumores, quæ sunt symptomata hydropica, ex multa cacochymia suboriri possunt. Quæ etiam interdum vitio totius corporis contingunt, quod indicant graueolentia & putria per aluum cum dolore effusa. Vteri quoque strangulatus ex iisdem causis, corruptam putrilaginem euoluunt, & suppurationes faciunt. Hic verò τὰ πικίλα potiùs lego quam ἀπὸ κοιλίης, ex sententia huius Prognost. 324. quæ huic valde affinis est & longe purioribus verbis scripta.

Vterinæ ventris duritates cum dolore, celerem perniciem denunciant.

528 Ταὐτερικὰ ἐν κοιλίῃσι σκληρύσματα ἐπώδυνα,
ὀξέως ὀλέθριον.

Vteri duritates quæ tactu in ventre percipiuntur intelligit & verè Medicis σκληρύσματα dicuntur, quæque velut oneris aut lapidis incumbentis pondus præ se ferunt, vt scribitur lib. 2. περὶ γυναικ. vbi etiam variæ causæ adscribuntur. Aut certè vterorum inflammationes accipiuntur, cui solenne sit Hippocrati σκληρύσματα ἐπώδυνα tumores duros & dolentes dicere, quę ἰδήματα σκληρὰ καὶ ἐπώδυνα vocantur in Progn. Vteri autem inflammatio & doloris acerbitate, & febris vehementiâ non paruam perniciem minatur. Ideoque ὀξέως ὀλέθριον iunximus, vt mali acerbitatem indicaremus, etsi plæraque exemplaria ἐπώδυνα ὀξέως legunt.

In vterum iam gerentibus, fluxiones serpentia oris vlcera cum dolore excitantes malum denunciãt. In his sanguinis per ora venarum profluuiũ pessimũ.

529 Τῇσιν ὑπιφόρῃσιν ἤδη, ἀφλώδεα ῥεύματα ἐπώ-
δυνα, πονηρόν. αἱμορροΐς ταύτῃσι κάκιστον.

Hic ἀφλώδεα ῥεύματα dicuntur, quæ paulò ante sent. 515. ἀφλώδεα στόματα, addito causæ genere. Huiusmodi autem fluxiones tabem aut alui profluuium minantur, ideoque abortionis metum afferunt, vt & sanguinis quodcunque per ora venarum profluuium (αἱμορροΐδα vocant) in grauidis fœtui alimentum surripit, præcipueque si iam longè progressa sit imprægnatio & fœtus grandior, ex placito 31. lib. aph. 5. Etsi hic αἱμορροΐς quancunque sanguinis profusionem, aut etiam ex venis pulmonum sanguinis eductionem significare potest.

Quibus in tumorem sublato ventre, pudendum rubor occupauit, muliebribus purgamentis albis humidis subitò procedentibus, diuturnis febribus intereunt.

530 Ἥσι κοιλίης ἐπαρθείσης ἐς αἰδοῖον ἔρυθρος ἦλθε
γυναικείων λευκῶν ὑγρῶν κατελθόντων ἐξαπίνης, ἐν μα-
κροῖσι πυρετοῖσι τελευτῶσι.

Vteri tumore cum vlcere aut phlegmone laborantis sunt indicia, quemque sæpe cancer occupat, & quo laborantes diuturnitate lentis febribus tabescentes consumuntur. ἐξανίησι autem magnam & confertam purgamentorum putriliginem denotat.

531 Σπασμῷ, γυναικείων ἐν ἀρχῇσι φανέντων, πυρετῷ μὴ ἐπιγινομένῳ, λύσις.

Conuulsionem, muliebria si circa initia appareant, neque febris accesserit, soluunt.

Conuulsiones intelligit quibus solent mulieres hystericæ plærunque esse obnoxiæ purgationibus muliebribus remoratis, & quibus procedentibus continuò liberantur, vt satis indicat historia ægr. 11. lib. 3. epid. post 1. post. Quod si febre accedente (quæ conuulsiones etiam sanare potest) circa initia morbi purgationes erumpant, eiusmodi vacuatio maximo malo est, cum sit symptomatica & morbi, non naturæ, impetu contingat, quod etiam sæpius obseruare licet in opere med. co. Illud igitur πυρετῷ μὴ ἐπιγινομένῳ, huic suffragatur lectioni quam antea (sent. 350.) adscripsimus, quæ ἄνευ πυρετοῦ legit. aut quæ ex Prorrh. ἀπύρους easque conuulsiones, quæ magnis vteri inflammationibus succedunt, distinguit, quibus febres coniunctæ sunt. ἐν ἀρχῇσι verò conuulsionis initium, aut primum apparentes menses, hoc est pubertatis tempus, quo primum menstrua erumpunt, & comitiales, conuulsiones aut puritiæ morbos etiam soluunt, vt scribit Hippocr. aph. 28. lib. 3. Plinius nanque cap. 4. lib. 28. multa morborum genera, maximeque comitiales, primo coitu solui scribit, primóque fœminarum mense.

532 Οὖρα λεπτὰ ὑποστέφελα ἐν μέσῳ ἐρύθημα, ῥῖγος σημαίνει.

Vrinæ tenues, nubeculam quandam in medio assumentes, rigorem denunciant.

Absurdum est nubeculas in vrinis tenuibus rigorem denunciare, neque etiam si in medio suspensæ sint, ideóque hæc sententia demonstratione caret, præstátque Hipp. doctrinam de vrinis in mentis notione reponere. Quinetiam phrasis est insolens, & illud ἐρεύθημα locum suspectum facit. Quod tamen pro μεταλαμβάνοντα sumpsimus, quod ἐρεύθημα apud Hesiod. μεταλαμβάνοντα exponat Var. neque huic loco hac notione malè quadrare videatur. Quia autem infrequens est dictio, non omninò temerè ἐναιωρήματα aut ἐωρήματα scriptum fuisse coniicias, etsi hanc lectionem suis reticriptis damnat Gal. Com. 1. in Prorrh. Aut certè ὑπόστασιν ἐν μέσῳ ἐρύθημα, idem quod ἐναιωρήματα ὑπερύθρα indicare videntur, de quibus aliàs scripsimus. ἐρεύγεσθαι etiam pro ἐρυγγάνειν, per syncopem, legi posse aliquando suspicatus sum, vt sint vrinæ quæ nubeculas in medio eructant aut effundunt, vt ἔρυγες nomine effusa quædam copia aut abundantia intelligatur.

533 Ἢν ἀπὸ τετραάδος αἱματος ῥύσις γένηται, χρόνια σημαίνει, καὶ κοιλίη καταῤῥήγνυται, καὶ σκελέων οἰδήματα.

Sanguinis fluxus si quarto die oriatur, diuturnitatem indicat, & aluus effunditur, cruráque intumescunt.

Indistinctè admodum prolata est ista sententia. Neque enim quemnam sanguinis fluxum intelligat satis certum, neque quo modo quarto die exortum sanguinis profluuium diuturnitatem indicet compertum est, quin potius iudicationis disciplinam labefactat & subuertit. Neque cuinam affectui ista accommodentur, satis intelligitur. Possunt fortassis ista conuulsionibus attribui, in quibus ob frigidam & crudam materiam qua abundant, vrinæ tenues conspiciuntur, & hæmorrhagia quarto die exorta nihil promouet, quinetiam morbi initio contingens iudicationem irritam facit. In criseos ratione celebre est ex lib. 2. epid. εἰ πταρνῷεν αἱμορραγίαι, ὀλισθηροί. Et τὰ χρίσιμα ἐκ αὐτῶν ὑποχωρήσειν: etsi morbi quidam, præcipuéque sanguinei, & qui paribus diebus mouentur (idq; maximè in iuuenibus) salutares habere hæmorrhagias quarto die obseruantur. Sed quanam ratione ista in hunc muliebrium morborum ordinem irruperint, superuacaneum est quærere, neque quomodo crurum tumor inde, aut alui eruptio speretur, nisi hæc ex liberaliore hæmorrhagia contingant.

534 Τῆσιν ἐπιφόρησι κεφαλαλγικὰ καρώδεα μὴ βαρέα γινόμενα, φλαῦρα, ἴσως ἢν ταύτῃσι καὶ ἄλλα ἀσημοτέρως ἢ ὠφελέῃ.

In vterum gerentibus capitis dolores cum sopore & grauitate malo sunt: forteq; huiusmodi naturæ vnà etiam conuulsionibus quibusdam sunt obnoxiæ.

Ex Prorrh. 103. distertis verbis huc tradueta sententia & paulò antea expressa. Ideóque lectionem Prorrhetici secuti sumus, cùm sint exemplaria omnia vitiosa, & ὠφελίοι pro ὠφελῇ legant. Potest etiam legi ἀσημοτέρως ἢ ταῦτα ὠφελῇ, quæ est Galeni lectio & à Cornario vsurpata.

535 Αἱ πρηθηνήσασαι ἔξω πόνον χολερώδεα περὶ τὴν τόκον, ἀκμαίοισι μὲν ῥηϊδίως. πυρέξασαι δ', καὶ κοπώδεες, δύλως τε καὶ ἰσχὺν φάρυγγα ὀχλῇ, ἢν τι τῶν ἐν πυρετῷ κακοήθων ἐπιφανῇ σημεῖον.

Quæ ante partionem in modum choleræ morbi affliguntur, faciles quidem partus edunt. Febre autem tentatæ, malignè habent, tum verò præcipuè, si quid fauces vexet, aut in febre maligni aliquid appareat.

Magnam ventris perturbationem cruda multa & bilem per vomitum ac secessum excernentem cum summa corporis iactatione, interiorum oppressione & crurum conuulsione, velut in cholera morbo, intelligere videtur, quæ partui vicinas terrere non mediocriter debet, idque præsertim si cum febre sit & malignis symptomatis, biliosa acrimonia in venas delata ibique corrupta non secus ac in cholera morbo ex alimentorum insigni cruditate & corruptione.

536 Τὰ περὶ τὸν τόκον ῥηγνύμενα ὑδατώδεα, φλαῦρα.

Erumpentia ante partus aquosa, mala.

Hoc paulò antea expressum est sent. 513.

537 Τῆσιν ἐπιφόρησι κατὰ φάρυγγα ἁλμυρώδεες ῥύσιες, πονηραί.

In vterum gerentibus salsuginosæ ad fauces fluxiones malum denunciant.

Ἁλμυρώδεις ῥύσις nunc * dicuntur, quæ paulò antea ἁλμυρώδεα simpliciter. * *Sent.* 526.

538 Τὸ πρὸ τῶν τόκων ἐπιῤῥιγοῦν, καὶ τὰ αἰῶν δυσὶν ἀκτόμενα, κινδυνώδεα.

Ante partus subinde rigore corripi, & citra dolorem parere, periculum indicat.

Rigor ante partum subinde corripiens, materiæ agitationem & ad neruos aut superiora transpositionem indicat, ex qua concussis partus faciliùs elabitur. At sine dolore parere cùm præter naturam sit magnum aut fœtui, aut parturienti periculum denunciat: in partu enim dolor est totius corporis, præcipuè vero lumborum & coxendicum. διέστηκε γὰρ ἕκαστον τὰ ἰσχία, (vt scribit * Hippoc.) καὶ ἀλγεῖ τὰ ὀστέα τὰ περὶ τὰ ἰσχία. * *lib. de fist. initio.* *Lib. 1. de morb.*

539 Τῆσιν ἐπιφόρησι τὰ ἀφθώδεα ῥεύματα, πονηρά. τὰ ἀθεῖσα ἐκλυθῆσαι, μεταστάντα ξυνθεῖσα, ἐκθερμαίνοντα ὀξέως, καὶ μάλιστα καὶ δύσκολα ἀποβαίνει τῆσιν ἐπιφόρησι τὰ περὶ τὸ λεπτὸν οἰδήματα, οἷα τὰ περὶ τὰς ὀφθαλμοὺς γίγνεται, ἀποπλανώμενα ὀρθοπνοίησιν. ἆρα τὰ διαῤῥώνα οἰδήματα διδυμοποιεῖ; ἆρα καὶ ἀσημοτέρως τὰ διαῤῥώνα οἰδήματα ποιέει.

Prægnantibus fluxiones cum serpétibus oris vlceribus, malo sunt. Hæ conuulsionibus, exolutionibus, postea perfrictionib. tentatæ, celeriter calefiúnt. Quinetiam prægnantibus molestiá exhibent, qui circa tenue intestinum contingunt tumores, quales circa extremas vteri osculi oras, in erectæ ceruicis spirationis difficultate detentis, eueniúnt. Quinetiam fortassis huiusmodi tumores gemellorum partum prænunciant, aut fortè conuulsiones tumores huiusmodi indicant.

Syndrome est empirica, difficilis, ex obseruatione nata & demonstratione carens, quæque quò obscurioribus vtitur vocibus:

eò perplexam magis ſententiam facit. Nam quid per παὶ ὀχίας intelligatur non facilè coniicias. ὀχίας enim omnes hic aut ὀχέας ſere A
ſumunt,& ſcrotum intelligunt,quod & ὄχεα & ὄχη dicitur lib.2. περὶ γυναικείων, ὀχίας tamen cùm paſſim legant omnia exemplaria dubium relinquitur an hic ὀχίαι idem quod τὸ ὀχίον indicet,quod exponitur Gal. in Exegeſi ὑ περὶ τὸ σῶμα τ μήτρας ἑλικοειδὲς ἐπιπλα-
σασις, flexuoſa circa vteri oſculum extuberantia. quomodo etiam ſumpſiſſe videtur Cornarius, an verò pro ὀχίαι in Exegeſi ὀχίαι legendum ſit,vt iſtum locum ſubindicet,& exponendum ſit,αἱ περὶ τὸ σῶμα τ μήτρας ἑλικοειδεῖς ἐπιπλασεις. Neque quod ad notionem attinet,ſatis eſt explicatum quinam tumores circa huiuſmodi oſculi vuluæ eminentias fieri intelligantur,in ea ſpiratione quæ erecta ceruice obitur detentis, aut quæ huiuſmodi ſpirandi difficultatem inducant. Mihi, ſi quid coniicere licet, tumores ſubindicari videntur,qui in longa tuſſi & magna ſpirandi difficultate,ad genitales partes,velut teſtes aut ſcrotum iudicationis quadam lege decumbunt. Nota namque ſatis eſt thoracis cum genitalibus partibus communitas, & ὅρχις οἰδήσας ἀπὸ βηχίου, vt ſcribit Hippocr. lib.2. epid. Quam conſenſionem pluribus locis confirmatiſſimus noſtris in lib.2.epid. Commentariis. Sic igitur ἐν τῷ ὀχίῳ & in extremis oſculi vteri oris non eſt abſurdum ex longa tuſſis contentione & ſpirandi difficultate tumores fieri, quo in loco etiam ſæpiùs hernix viſuntur. Quæ ratio magis etiam notionem noſtram confirmabit,qua γονὼ apud Hippocratem lib.2. epidem. vterum indicare proponebamus,vt luculentus vteri cum thorace & ſpiritalibus partibus conſenſus innoteſcat. Quod autem ſcribitur huiuſmodi tumores circa tenue inteſtinum enatos gemellorum partum ſubindicare, id ſemel obſeruatum non temerè in dubium adducitur. Et ſanè longè eſt æquiùs inde conuulſiones impendêre. B

Quæ ſuſpirioſæ ſpirationes foras educuntur in febribus, abortionis periculum afferunt.

540 Τὰ μυχθώδεα ἐξαναφέροντα πνεῦμα ἐν πυρε-
τοῖσιν, ἐκτιτρώσκοντας.

Hoc præſagium ſuprà ſcriptæ ſententiæ (519.) lucem affert eamque explicat. Hic enim τὰ μυχθώδεα ἐξαναφερόμενα πνεύματα dicuntur, quæ illic τὰ μὴ μυχθισμοῦ ἕξω ἀπαιωρούμενα πνεύματα. Indeque hîc eſſe legendum fortè coniicias τὰ μυχθώδεα ἐξαναφερόμενα πνεύματα, aut τὰ μυχθώδεα ἐξαναφέροντα πνεύματα, quemadmodum legiſſe videtur Corn. aut μυχθώδης πνεῦμα, vt luctuoſam expirationem, & eam quæ foras fertur cum ſuſpirio intelligas. C

Horrore ſubinde tentatis, laſſitudine & capitis grauitate conflictatis, muliebres purgationes erumpunt.

541 φρικώδεσι, κοπιώδεσι, καρηβαρικοῖσι, γυναικεῖα
καταῤῥήγνυται.

Publicati codices hanc ſententiam ſuperiori connectunt,& ἐν πυρετοῖσι φρικώδεα intelligunt. Poteſt & per ſe accipi, quod faciunt reliqua exemplaria,quæ ſecuti ſumus cum Corn. Et hoc ſæpe accidit vt in magna humorum inæqualitate & copia totum corpus degrauante,menſes erumpant, interdum natura morbum deponente,ſæpiùs verò impetu ſibi qua ratione cunque exitum molente.

Quæ ad manus contactum torpeſcunt, peraridæ, ſitis expertes, muliebria multa profundentes, pus intrò colligunt.

542 Αἱ περὶς χεῖρα νωθραὶ, καταξηραὶ, ἄδιψοι, γυναι-
κεῖα πολλὰ χαλῶσαι, ἐκπυητικαί. D

Ex menſium abundantia & interno vitio tabeſcentes, areſcentes & ſuppuratas intelligit, quæ febre lenta conflictantur, quas ideò περὶ χεῖρα νωθρὰς vocat, quòd ad manus contactum lenta ſit febris, cæque velut tardæ ac torpeſcentes, totoque corpore quodammodo pigræ ac plumbeæ.

Ex abortione vbi alba derepente percurrunt, ſi rigor aliquis corripiat,& ad femur impetus fiat,tremor moleſtus ſubit.

543 Τὰ ὀξέως λευκὰ καταῤέοντα ὅτε τρωσμῷ,
εἶτα ῥῖγος, ἢ ἐς μηρὸν ὁρμὴ, τρόμος δύσκολον.

Ex abortu quæ fiunt febres periculi plenæ ſunt, præcipuè verò ſi vteri inflammatio, aut exulceratio ſuccedat, aut quauis alia de cauſa in femur decumbat, quod in vteri tumoribus valde ſoleane eſt, vt aphor.47. lib.5. Alioqui ex mucoſorum & pituitoſorum fluxione, quæ abortionem fecit, in femur decubitus, & tremor, materiæ ad ſuperiora reflexu,& à venis ad neruos tranſpoſitu, difficilis & calamitoſus eſt. Exemplaria autem publicata ῥηγῆ pro ῥιγῆ legunt. Quæ lectio abortum magis & vlcera ſuſpectat, ideoque plauſibilior videtur.

Serpentia oris vlcera in vterum gerentibus, aluos humectant.

544 Τὰ ἀφθώδεα στόματα τῆσιν ὑπιφόρισι κοιλίας
καθυγραίνει.

Sæpiùs antea expreſſa ſententia,ex qua & alui profluuium, indéque periculoſa abortio ſuſpectatur.

Quæ prægnantes ante partus laborarunt, ſubinde rigore corripi ſolent.

545 Αἱ ὑπὸ πυρετῶν, περιστάσαι περὶ τὴν τόκον,
ὑπορρίγεσι.

Publicatorum codicum lectio valde eſt implicata, quæ ἴσα ὑπὸ πυρετῶν habet, & iſtam ſententiam ſuperiori connectit. Quæ etſi referri poſſunt ad aphthoſas illas fluxiones & ferinas, quæ ante partiones prægnantes affligerent, aptiùs tamen diſtingui videntur & ad prægnantium morbos accommodari, quæ ante partus ſubinde rigoribus tentantur ex magna humorum inæqualitate & viſcerum impuritate,quale quid Epicratis vxori contigit. lib.1.epid. vnde deducta videtur hæc ſententia. Eamque lectionem ſequuntur reliqua omnia exemplaria cum Cornario, & αἱ ὑπὸ πυρετῶν legunt.

Quæ ex partionib. contingunt exolutiones cũ torpore moleſtiã quidem exhibent,& mẽtem emouent, nullam tamen perniciem afferunt. Verùm etiam purgamentorum muliebrium abundãtiam denunciant.

546 Αἱ ναρκώδεες ἐκλύσιες, δύσκολοι μὲν ἐκ τῶν τό-
κων ἀποβαίνουσι καὶ παραφρουσικαὶ, ἀ μὴν τοι ὀλέθριον.
ἀπάρ καὶ πλῆθος γυναικείων περιπεμφθήσεται.

Quod ſemel obſeruatum,id in exempli authoritatem transferri non debet. Neque huiuſmodi exolutiones periculo carent, ſiue ad motionis impotentiam, ſiue ad animi defectiones referas. In laboriofis & moleſtis partionibus, præcipuè ſi grandiores fœtus educantur, huiuſmodi membrorum exolutiones cum torpore contingunt. Sed quod mentis emotionem addidit, cerebrum appetitum ſignificat,& exundantem toto corpore vitioſæ & inæqualis materiæ abundantiam, quæ per muliebria purgamenta deducitur.

Quæ in partu oris ventriculi dolorem antea ſenſere, paulò poſt fœtus deponunt.

547 Αἱ ἐν τόκῳ καρδίῃ περιφλιήσασαι, ὀλίγῳ ὕστε-
ρον ἀποβάλλουσι.

Hippocr.lib.1. περὶ γυναικείων in parturientibus crebram ſpirationem, lumborum dolorem, & oris ventriculi morſum (καρδιαγμὸν vocant) adſcribit. Hic autem ἀποβάλλειν, ἀφιέναι, & fœtum deponere, demittere, excludere & eiicere ſignificat.

Horroris & laſſitudinis ſenſus,capitis grauitas cum ceruicis dolore, muliebres purgationes deijciunt. Quòd ſi quid huiuſmodi circa iudicationem cum tuſſicula contingat, ſubinde rigorem adfert.

548 Τὰ φρικώδεα, κοπιώδεα, καρηβαρικὰ, πρὸ χρίσιος
ὀδυνώδεα. γυναικεῖα καταῤῥήγνυσι. περὶ χρίσιν δὲ τοιού-
των γινόμενον μετὰ βηχίου ὑπορρίγος.

Iſtud fidem facit ſuperiorem paulò ſententiam (541) rectè diſiunctam eſſe. Quod inſuper de tuſſicula additur, ex obſeruatione ductum eſt,nec ſatis ad demonſtrationem accommodatum.

Quæ puellæ erectæ ceruicis ſpiratione vexantur, iis vterum ferentibus mammæ pus colligunt. Muliebria purgamenta circa initia apparere,malum.

549 Ὅσαι κόρησιν ὀρθοπνοϊκαὶ συμβαίνει, ἐν τῆσιν ὑπιφό-
ροισι, μαστοὶς ἐκπυοῦνται. γυναικεῖα ὑπιφαίνεσθαι ἐ
ἀρχῇ, κακόν.

Ex magna & continua in thoracem & pulmones defluxione, orta huiuſmodi ſpirandi difficultas, partem imbecillam reddidit in quam

in quam gestationis vteri tempore deducto sanguine, pus fortassè collectum est, & muliebres purgationes statim ad initium eruperunt. Ex quibus nil nisi fœtus corruptionem aut etiam tabem sperare queas. Potest & in viro mammis pueris suppressâ orientium purgatio huiusmodi erectæ ceruicis spirationem ad superiora recursu adducere, ex quo pars postea imbecillior reddita, suppuratum excepit.

550 Τὰ μεμικὰ πυρετὸς ὀξὺς παραφόδεας ἀχόλῳ κοιλογαλακτῶ λύσει.

Febres acutas cum mentis perturbatione, in oris ventriculi dolore non bilioso, insania soluit.

Παραφόδεας febres dicuntur in quibus ægri sunt turbulenti, & sine ratione mentis perturbatione vexantur, quod est initium malè affectæ mentis, vt scribit Galenus in Prorrh. Impropria est autem solutionis acceptio, ac potius morbi successio, cuius varia alias descripsimus exempla. Et hic insania huiusmodi febres soluit, velut μανίαν ἴσχασις aph. 5. lib. 7. & alioqui (quod scribit Galenus) vehementes casus in morbis acutis, interdum probas solutiones promouent. Insania igitur febres acutas huiusmodi ita soluit, velut febres ardentes tremoribus ac delirio soluuntur ex aph. 26. lib. 6. Oris autem ventriculi dolor qui sine bile fit, breuem morbum fore indicat, alioqui appetito cerebro in furorem & vehementem insaniam erumperet.

551 Τῆσι ἀτόκοισιν αἵματος ἔμετος πρὸς τὸ συλλαβὴν ὠφελῆ.

His quæ non pariunt, ad conceptum sanguinis vomitus prodest.

Sanguinis copia interdum fœtum primis mensibus suffocat, ideóque deplenda est, interdum ita vasa implet ac distendit, vt fœtui concipiendo locus non sit. Sanguinis igitur vomitus velut ad causam relatus confert. Sic lib. περὶ ἐπικυήσιος Hippocrates ad conceptum sanguinem detrahendum consulit. γυναικὶ ἥτις αἱμάτων ἔξω πίπτοντι κύησιν βούλῃ, φλεβοτομέειν χρὴ ἐς τὸ ἐναντίον τοῦ ἕδρου χεῖρα ἢ τῆς σκελέων. Et lib. περὶ ἀέρων vt conceptum procuret, brachij sinistri venam aperiendam consulit. Sunt autem hic ἄτοκοι, non quæ sterriles dicuntur, sed quæ vel probè non repurgantur, vt exponit Galenus extremo libr. 3. de difficult. spirandi, vel quæ viri congressu non vtuntur.

552 Τὰ ἀχλυώδεα γυναικείων συχνῶν ἐπιφαινόντων λύεται.

Oculorum caligines crebris apparentibus mensibus, soluuntur.

Mensibus restitantibus ex sanguinis impuritate caligo oculis obtenditur & spiritus visorius conturbatur. Quibus erumpentibus, ista reuulsione quadam conquiescunt.

553 Ὅσαι γυναιξὶν ἐκ πυρετῶν ἀθήμια ἀπὸ τῶν μαζῶν γίνεται πῦσις αἱμάλωπος ἢ τευγώδης ἠμιμόρων, λύει ὁ πόνος.

Quæcunque mammarum dolore ex febribus vexantur, eas sanguinis concreti spuitio non fœculenta, dolore liberat.

Non magnam fuisse neque admodum corruptam sanguinis concreti copiam electam, significat ἠμιμόρων adiectum. Neque enim fœculentum, crassum, aut sanioſum fuisse suspicandum est. Alioqui magna sanguinis concreti & fœculenti reiecta copia, insigne vasorum vlcus indicaret. Mammarum autem dolor humoris ex vtero recursum ex partium consortio præ se ferre potest, qui potuit sanguinis concreti spuitione depelli. Hîc autem πῦσις αἱμάλωπος, idem quod πῦσις αἱματώδης aut αἱματώδης significat, cùm proprie αἱμαλὲ in oculis sugillationem indicet, sicque vt scribit Erotianus, συγγραφικῶς ὡς ὅταν ἐκ πληγῆς περὶ τὸ κεφάλαιόν τι γένηται ἠμιμόρων. Asclepiades ἐγγινομένων legit, reliqua exemplaria ἠμιμόρων.

554 Οἱ ἐν ὑστερικῇσιν ἀπύρεξισι πασμοὶ εὐχερέες, οἷς ἐν Δορκάδι.

In mulieribus quæ vteri suffocationibus tentantur, idq; sine febre, faciles sunt conuulsiones, quale quid etiam Dorcadi contigit.

Hoc præsagium ex Protrh. 119. sumptum, & antea expressum & explicatum.

555 Ἢν ἐν ῥίγεος πυρετὸς κεφαλὴν, γυναικὶ καταλάβῃ. ταχὺ λύσις ἐν ὕπνοισιν ὀδυνώδης, αἱμορραγικόν.

Quibus ex rigore febris cum lassitudinis sensu adest, in his muliebrium profluuium expectare oportet. Quòd si ceruicis dolor prehenderit, sanguinis è naribus eruptionem fore spes est.

Ex Prorrh. 142. sumpta sententia & in hoc præsagium traducta.

556 Ἔμετος ὁ ἀνυποστατος φλέγματος καὶ χολῆς συμμιγοῦς. μὴ πολὺς ὁ καρπαίμεσθαι. τὰ δ' ἀκρητέστερα τῶν ἐμουμένων κακίω. πρασσώδης ὁ ἔμετος, καὶ μέλας, ἢ πελιὸς, πονηρόν. εἰ δὲ καὶ πάντα τὰ χρώματα ὁ αὐτὸς ἐμέοι, ὀλέθριον. ταχιστον δ' θάνατον σημαίνει ὁ πελιὸς καὶ κακώδης. ἔστι δ' θανάσιμος ὁ ἐρυθρὸς ἔμετος, καὶ μάλιστα εἰ μετ' ἀνάγκης ἐμέοιτο ἐπωδυνῶν.

Vomitio autem maximè est innoxia, quæ pituita & bile permixta est, dum ne admodum copiosa sit. At synceriores vomitiones deteriores sunt. Viridis quoque vomitus & niger, & liuidus vitiosus est. Quòd si omnes colores idem vomat, exitiale est. Celerrimum autem exitium indicat liuidus & mali odoris. Mortem quoque adfert ruber vomitus, isq; præcipuè si cum maiore conatu & dolore contingat.

Hæ vomitionis leges ex Prognostico sumptæ sunt. Et si quis incidit vomitus (inquit Celsus) mixtus esse ex bile & pituita debet. Hic autem ἀνυπόστατον dixit, quod in Prognostico ὠφελιμώτατον. Cùm nanque vomitus in symptomatum genere censendus sit, eum qui maximè sit innoxius perquam vtilem esse dicimus. In Prognostico etiam, vt nec admodum copiosum, ita neque admodum tassum esse vult, vt ex eo loco hic rectè ἢν μὲ παχὺς κάρπα μηδὲ πολὺς, legendum videatur.

πρασσώδης] πρασσοειδὴς dicitur prasinus & porraceus, qui in porri morem viret, (vt scribit Gal.) nos viridem cum Celso dicimus. Varie autem coloratum & grauem vomitum his verbis damnat ** Celsus, Atque in omni morbo vomitus pestiferus est, qui varius & multorum colorum est, præcipuéque si malus in hoc odor sit. ** Cap. 6. lib. 2.

ὁ ἐρυθρὸς ἔμετος] Quemnam intelligat rubrum vomitum est ambiguum. Significari nanque potest croceæ bilis per vomitionem fusio, quæ tamen synceri vomitus nomine censetur. Quòd si sanguinis vomitum corporum accipit, ex venæ alicuius insigni ruptione, præsens periculum ostentatur, vt antea scriptum est. Eumque hic quoque subindicare videtur Celsus cùm post cætera de vomitu scribit. Aut sanguinem quoque in febre vomuisse pestiferum est, etsi placitum 37. lib. 7. diserte verbis exprimit.

557 Οἱ ἀσώδεες ἀνεμέτοι πρόξιωδύνοι, κακὸν, καὶ οἱ παρασαστιδύοι ἀνέμετοι.

Corporis æstuatione & inquieta iactatione conflictati, citra vomitum ingraueſcentes, malè habent, atq; etiam qui vellicantur citra vomitum.

Prorrheticum est 76. cuius hæc sententia explicationem adfert. Nam cum ἄσα duobus contingat modis (vt scribit Galenus) vno, cum corporis virtus mole & humorum copia ita opprimitur, vt nullo statu quiescat, sed omnes figuras mutet: altero, cum ventriculi os vitiosis humoribus lancinatur, de priore sententiam intelligi vult Galenus. Hic autem vtrique significato locus est, cùm nauseabundi ventriculi symptomata indicentur. Quod etiam innuit quod scribitur οἱ παρασαστιδύοι ἀνέμετοι, quibus significantur ii ore ventriculi ex humorum vitio lancinantur & vellicantur.

558 Τὰ μικρὰ ἐμέσματα, χολώδεα, δηλοῖ τὸ ἐν ἀνωμαλίῃσιν.

Vomitiones exiguæ, biliosæ, malum denunciant, tum verò præcipuè si peruigilio conflictentur ægri.

Diminuta est sententia & ex Prorrhetico 79. restituenda, ideóque κακὸν addendum videtur, ne quid absurdi affingamus. Huiusmodi verò vomitiones breui phrenitim prænunciant, quam per ἀχυπνίαν sæpe indicat Hippocr. A

Ex nigris vomitibus oborta surditas, noxia non est.

559 Ἐπὶ μελάνων ἐμέτων κώφωσις, ὀβλεῖπ.

Author Prorrhetici nigrorum vomitum cum surditate in phrenitidis suspicione sæpe coniungit, istáque symptomatum connexio non leuiter affectum cerebrum indicat, tantúmque abest vt bono sit, cum potiùs vehementem & furiosam insaniam denunciet, humore retorrido & exaltato iamiam appetito cerebro. Quòd si tale quid vacuationis ratione & crisεos munere contingat, interdum salutare est, velut in Epicratis vxore lib. 1. epid. verùm id est rarissimum exemplum.

Vomitus parui & frequenter repetẽtes, bilioſi, synceri, mali sunt in copioſiore ventris subductione & intenſo lumborum dolore.

560 Οἱ κῆ μικρὰ ταχέως, χολώδεες, ἄκρητοι ἔμεσι, κακόν, ἐν ὑποφορῇ πλείονι καὶ ὀσφύος ἀγκύλῃ στυ- B
τόνῳ.

Vomitiones bilioſæ, synceræ, paucæ & crebræ damnandæ sunt, ob magnam bilis & corruptelæ copiam, quæ etiam sua acrimonia intestina lancinat & lumborum dolorem facit, non secus ac ἐν χολώδεσι ἀκρήτοισι διαχωρήμασι ὀπτῷ ἐδωδίμου ponit in Prorrh. ἐν ὑποπτώσει autem legunt exemplaria publicata pro ὑποφορῇ, facili lapsu, quæ vox huius Præsagij authori familiaris est. Etsi ὑποφορὴ humorum corruptelam & proluuiem aluo refusam subindicare potest.

Vbi ex vomitu anxietudo occupat, vox stridula est, oculi puluere obsiti, insania portenditur, ac tales vehementi insania correpti, voce defecti intereunt.

561 Τὰ δὲ ἐμέτων ἀσώδεα, κλαγγώδεα, ὄμματα δὲ ὀπ-
χοιῶ ἴσχοντα, μανικά. ὀξέως μενέντες ἀφωνοι.

Hæ duæ sententiæ ex Prorrh. 17. natæ sunt, in vnamque coaleſcunt. ὀπίχνοιον autem ὄπταγον χνεώδη (etsi varia scriptione) exponit Galenus in Exegesi, & concretum puluiſculum aut lanuginem significat, vt sint ὄμματα ὀπίχνοιον ἴσχοντα, oculi puluerulenti, squalidi, & puluere velut lanugine ac sorde quadam obsiti, quod per nimium æstum iter facientibus præ intensa siccitate accidit, & in insanientibus, aut ex ardentibus febribus marceſcentibus inspicitur. Insaniam igitur eamque non leuem, sed vehementem & furiosam portendi non est absurdum, & ex siccitate & vitalitatis resolutione, cum vocis defectu interitum. Hoc autem loco vniuersalem doctrinæ complexionem habet, quod in Prorrhetico Hermozygis coniugis nomine insignitum, ex obseruatione enatum apparet, ideóque non temerè coniunximus ex publicatis exemplaribus, etsi quædam cum Cornario separant. Exemplaria omnia, tum scripta, tum publicata, κλαγγώδεα ὄμματα iungunt, vitioso tamen, vt satis apparet, cum κλαγγώδεα ad vocem stridulam referatur, & voci destinatorum instrumentorum siccitatem denotet, vt in Prorrhetico κλαγγώδης φωνή, dicitur. Demetrius tamen Epicureus κλαγγώδη ὄμματα ex hoc loco legisse videtur, & δίκηπτα interpretari, vt satis constat ex Erotiano, qui eum hac in re grauiter hallucinatum existimat. Quinetiam (si modò vera est lectio) hunc locum indicare videtur Erotianus, cùm κλαγγώδη exponit, etsi ad vocem referre oportet, vt satis ex Prorrhetico patet, & ex his quæ hoc modo scribit Erotianus, ὁ γὰρ τῶν ὀμμάτων εἴρηται κλαγγή, πιθανὴ τις ἂν εἰκάσαι φάντασις, ὁποίαν μάλιστα ἐργάζεται ἔμετος ἀσώδης. ἔστι δ' ὅτε ἀπαρχῶν ὑπὸ βαρείας καὶ λήθαργος εἰς ὀξὺ, ὥσπερ ἀπαυδῶντος πνεύματος. Vt satis appareat ex hoc loco in Prorrhet. legendum esse, τὰ δὲ ἐμέτου ἀσώδεα, κλαγγώδους φωνῆς. vt etiam admonuimus in nostra OEconomia.

In vomitu cum qui siti prematur sitis expertem esse malum est.

562 Ἐνεμέτῳ διψώδεα ἐόντα, ἄδιψον γενέσθαι, κακόν.

Illud delirium ac phrenitidem prænunciat, & ex his Prorrhetici locis pendet. διψᾶν παραλόγως λυθεῖσα ἐν ὀξέϊ, κακόν. Et, ἄκρεα ἐπ' ἀμφότερα ταχὺ μεταπίπτοντα, κακόν. καὶ διψᾶν διαπαντὸς πονηρόν. Et, τὰ ἐν φρενίτισι πυκνὰ μεταπίπτοντα, ἀσταμώδεα.

In angore & peruigilio vexatis, ad aures abscessus maximè obueniunt.

563 Ἐν ἀσώδεσιν ἀγρύπνοις ταὶ πρὸς οὖς μάλιστα.

Hæc sententia ex Prorrh. 157. desumpta apparet, cumque in modum mihi reponenda videtur, etsi in exemplaribus valde discerpta est. Cornar. illud ἐν ἀσώδεσιν ἀγρύπνοις superiori sententiæ iungit, quò plenior phrenitidis spes fiat. Reliqui codices hanc cum sequenti simul iungunt. Sed etsi abscessuum ad aures non satis firma spes sit, quòd & alia signa (qualia scribit Galenus in Prorrh.) in consideratione adhibenda sint, constat tamen integram istam esse ex Prorrh. sententiam.

In anxietate laborantibus cum alui turbulenta suppressione, celeriter velut culicum punctura in cutem erumpunt, & ad oculos lachrymosus abscessus procedit.

564 Τοῖς ἀσώδεσι κοιλίης παραχώδης ὀπίσασις, ἀφὼ ταχέων ἐξανθὲς οἷα κωνώπων κεντήματα, καὶ ἐς ὄμματα δακρυώδης ἐπόρασις ἔρχεται.

Ambigua valde sententia & ex obseruatione nata. Incertum nanque est num de abscessibus ad aures ista intelligantur, quod facit Cornarius. In quibus significandis magnam facit spem alui suppressio, faciei rubor, & humentes oculi, qualia per τὰ ἀφὶ πρόσωπα sæpe intelligit huius Præsagij & Prorrhetici author. Hic ergo τὰ κωνώπων κεντήματα, τὸ πρόσωπα ἐρυθρὸν καὶ ὄγκον παρὰ φύσιν indicabit. Oculi autem lachrymosus abscessus, τὰ ὀφθαλμῶν ὑγρότητα. Quæ sunt sursum repentis materiæ & ad superiora abscessuum significationes. Mihi tamen magis arridet vt de anxietate per se laborantibus, absque parotidum significatione, ista intelligantur. Nam cum ἄσῃ (vt sæpe diximus) oppressarum corporis virium, aut vitiosi humoris os ventriculi lancinantis symptoma sit, quod in malignis febribus sæpe visitur: non mirum est ebullientis materiæ feruorem, in cutem prorumpere, & velut culicum morsus papularum speciem præ se ferre. Quæ indubitata sunt certæ malignitatis indicia. Potissimùm autem in cutem efferuntur aluo suppressa, & materia intro exagitata, cuius vapores sursum sublati & condensati, in oculos facilè deriuant. Quæ autem hîc κωνώπων κεντήματα dicuntur ἀναδήματα vocat libr. 7. epid. & hos culicum morsus ac puncturas in Pherecyde ac fullone in Syro valde suspectas habet. Cæterùm hic κοιλίης παρεχώδης malim quam παραχώδης, quod tamen legunt omnia exemplaria, tum publicata, tum manu scripta.

Et synceris vomitionibus singultus malus est, mala quoq; conuulsio. Quinetiam idem existimandum est in immodicis purgationibus, quæ ex medicamentorum potionibus fiunt.

565 Ἐπὶ ἀκρήτοις ἐμέτοις λυγμός, κακόν. κακὸν δὲ καὶ σπασμός. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇσιν ὑποκαθάρσεσι τῇσιν ἐκ τῶν φαρμακείων.

Ex placito 3. lib. 7. & 3. lib. 5. æstimationem sumit hoc præsagium. Vbi κακὸν, vt illic etiam, θανάσιμον significat. Extrema verò pars ex aph. 4. lib. 5. & 41. lib. 7. notionem accipit.

Qui vomituri sunt, iis antea os crebra saliuatione impletur.

566 Οἱ μέλλοντες ἐμεῖν, πτυαλίζουσιν ἔμπροσθεν. H

πτυαλίζειν significat Galeno τὸ πτύειν πολλάκις, ἢ πλησθῆναι συνεχῶς πτυέλου τὸ στόμα, & per crebram sputationem, aut oris saliuationem indicat. quæ vomitum intrà intem prænunciat. Quod his verbis significat Galenus in Prorrh. simulque eius rei causam indicat. Ἐμοὶ δοκεῖ ἡ φαίνεται πληρούμενον σιάλου λεπτοῦ τὸ στόμα τοῖς μέλλουσιν ἐμεῖν, οἷον τοῦ κοινωνίαν τοῦ χεύδους, ἐνὸς ὄντος ἀπάντων συνεχοῦς, τό τε τὸ στόμα πᾶν ἐνδιαβρεῖφοντος τῇ φάρυγγι, καὶ τοῦ κατὰ τὸ στόμαχόν τε καὶ τοῦ γαστέρα. Ἐνίοτε δὲ τοῦτο ἐνίοτε τὸ κάτω σίεται χείλους, εἰς ἔμετον ὁρμῶντος τοῦ σώματος ἢ χαιρόντως ἐκκενοῦται γὰρ ὑπ' αὐτῶν τῶν χείλων, διὰ νεύσεις τε καὶ ἀσαρκίαν, ἢ κλονεῖσθαι ἢ ἐστενωμένον ὑπὸ τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ γαστέρα χεῦδα. Harum porro sententiarum distinctio ista longè melior visa est, quàm quæ publicatis codicibus contestata est.

Ex epoto veratro conuulsio exitium adfert.

567 Ἐπὶ ἐλλεβόρῳ σπασμός, ὀλέθριον.

Placitu-

A Placitum est. 1. lib. 5. quod repetitur in Epist. περὶ ἰλιγγοειδισμοῦ.

568 Ἐπὶ πάσῃ καθάρσει πλεοναζούσῃ, ψύξις μετ' ἰδρῶτος, ὀλέθριον, καὶ οἱ ἐπαμεμέσηνται διψώδεες ἐν τούτοισι κακόν. οἱ δ' ἀσώδεες ὀσφυαγγέες, χειλίῃ καθυγραίνουσι.

In omni superflua purgatione, frigus cum sudore exitiale. Et inter hæc qui subinde vomunt, & siticulosi sunt, malè habent. Qui verò anxietate laborant cum lumborum dolore, iis aluus humectatur.

κάθαρσις φαρμακοῦ significat, vt τὸ καθαίρειν φαρμακεῖον exponit Galenus Comm. 4. in libr. de rat. vict. in morb. ac. & in Prorrh. In redundante igitur & superflua medicatione, refrigeratio cum sudoribus syncopas minatur, tandemq; etiam exitium ex calidi nativi extinctione & solidarum partium dissolutione. Quòd si præterea creber adsit vomitus & sitis, magnum oris ventriculi exolutionem ac vitium à medicamento factum indicatur. Possunt & ista de insanientibus & phreniticis male affectis intelligi, qui ad
B medicationes malè habent, vt patet ex Prorrh. quos sæpe per ἐπαμέσηντας μέλανα, διψώδεας, & ἀσώδεας intelligit Prorrhetici author, quod in huiusmodi ventriculus ac illius oſculum bile redundet. Sic quoque libr. 4. de rat. vict. in morb. acut. διψώδεας purgatione tentari vetat. Quod sequitur, οἱ δ' ἀσώδεες, potest per se intelligi & de his accipi quibus acri humorum vitio & malignitate vellicatur ventriculi os, cuius per intestina depositu, morsus, lumborum vellicatio & dolor sentitur. Sed tunc αὐχμώδεις faciunt, idque citra vomitum contingit. Quod interdum insanientibus attribuitur, præsertim si nigra aluus profundat, vt scribitur in Prorrh. & antea quoque hoc Præsagio expressum est.

569 Αἱ ἐξερύθρων, μελάνων, ὑπὸ ἐλλεβόρου καθάρσιες, πονηραί. καὶ ἔκλεισις οὐ μετὰ θυόντων, κακόν.

Ex epoto veratro prærubrorum & nigrorum purgationes vitiosæ. Virium exolutio cum talibus mala est.

Veratrum vtranque bilem purgat & pituitam Mesueo, sed vomitiones, strangulatus, & conuulsiones accersit exolutionéque, vt scribit Hippocrates ἐν τῷ περὶ μανίης λόγῳ. Violenta autem & periculosa est purgatio, quæ syncopas & animi defectiones, aut nimia concussione ac vi sanguinem etiam elicit. Quod euenit non rectè exhibito veratro, nec antea emollito aut præparato corpore, vt docet Galen. Com. 1. in libr. 6. epid. Nam propter nimiam distensionem ac vellicationem, aut vehementem concussionem (quam μοχλείαν ἰσχυρὰν vocat Galenus & Paulus) à veratro excitatam, vas aliquod rumpitur, & sanguis exhauritur. Quod etiam ab effera & vehementiori cuiusuis medicamenti vi contingere potest.

570 Ἀπὸ ἐλλεβόρου ἐμέσαι ἐρυθρὰ, ἀφρώδεα, ὀλίγα, ὠφελέει. ποιεῖ μὲν σκληρύσματα, καὶ ἐμπυήσιας μεγάλας ἀφίησιν. οἷσι δὲ καὶ θυώδεα ἐμέοντες δηλοῦσι τε καὶ ἧσσον ἐπώδυνοι, καὶ ἐν τοῖς ῥίγεσιν ἐφιδρωῶντες, καὶ ὀρχίας ἐπαίοντα. τούτοισι περισφυρίζουσι, καὶ ἀτρέμα ἔχουσι καὶ ἰσχναίνονται.

Epoto veratro rubra, spumantia, pauca, vomitione reiicere iuuat. Duritias tamen facit, & magnas puris intro collectiones eximit. Qui verò talia vomitione refundunt, pectoris præcipuè dolore conflictantur, & in rigoribus crebro & tenuiter exudant, testes in tumorem sublatos habent. Quo in casu subinde rigent, & graciles euadunt.

ἐρυθρὰ hîc vt antea, sanguinolenta intelliguntur. Sumi etiam possunt biliosa, quæ ex rufo ad rubrum accedunt, qualis est bilis vitellina crassa, quæ detectiones rubentes facit, qualia antea quoque huius præsagij author annotauit, ἐρυθρὰ δηλοῦσι τε καὶ χρίσιν ὠφελίῃ. σκληρύσματα verò quænam hic intelligantur non satis perspicuum. Possunt tamen ea ad corporum soliditatem & duritiem referri, quæ ad veratri purgationem antea emollienda & præparanda sunt cum humorum attenuatione, ex Hippocrat. præscripto, quo ductilia ad distentiones & vellicationes reddantur, alioqui periculum fore ne in concussionibus contracta, propter duritiem rumperentur, aut distorquerentur, quod scribit Galen. Com. 1. in libr. 6. epid. Has igitur in conuulsionibus distortiones, quæ male exhibito veratro contingunt, ὅταν (vt scribit Galenus) παραθήσεται δηλῶ τὸ σκληρὸν ὃ ἐν τοῖς παραγμοῖς ὁ καθαιρόμενος, σκληρύσματα vocare videtur. Aut certè σκληρύσματα τὰ σκληρὰ & quæ καποσκληκότα in Exegesi exponit Galen. sumi possunt, vt σκληρύνεις σκελετοεἰδῆ, quod est resiccari, arefieri, rigere ac durescere, quòd veratrum crebrò sumptum rigiditatem inducat. Quod sequitur, καὶ ἐμπυήσιας μεγάλας ἀφίησιν, admodum est obscurum & insolens, ac (si modò lectio vitio non caret) suppurationes magnas eximere aut inhibere veratrum significat, quod inuereratis, diuturnis, ac deploratis morbis, & quibus spes ex aliis præsidiis adempta est, veratrum exhibeatur, vt scribunt Paulus & Galenus, Sed sanè pus intrò colligentibus veratro abstinendum est, & μὴ διδόναι τοῖς ἐμπύοις præcipit Hippocrates, & libr. de rat. vict. in morb. acut. disertis verbis suppurationis causas excludit. Quod effecit vt existimarim aliquando hîc legendum esse, καὶ ἐμπυήσῃ μεγάλης ἀφίησιν, meliore phrasi, cuius opinionis me necdum pœnitet, vt sit sensus, veratrum à magnis intro collectis suppurationibus auocare, abducere, auertere aut dehortari. Reliqua sunt difficilis vomitionis & angusti thoracis, ac nimiæ in vomitu contentionis symptomata. Antea autem huius præsagij prima pars aliquo modo expressa videtur, sed illic ἀφρώδεα συχνὰ non ὀλίγα, legitur.

571 Αἱ πυκναὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὑποτροφαὶ ἐμετώδεες περὶ κρίσιν μέλανα ἔμετον ποιέουσι. γίνονται δὲ καὶ θαμβώδεες.

Crebrò repetentes iisdem perseuerantibus casibus vomitiones, ad iudicationem nigra vomitione refundunt. Quinetiam tremulos ægros faciunt.

Aliter antea expressa est hæc sententia (sent. 122.) & explicata. Potest etiam hoc præsagio vehemens insania subindicari, quod illic nigrorum vomitum, & tremulos ægros sæpe annotet huius Præsagij & Prorrh. author, præcipuè verò vomitu, & pessimis cum eo perseuerantibus casibus. Hic autem ὑποτροφαὶ ἐμετώδεις dicuntur, quæ antea αἱματώδεις.

572 Ἱδρὼς ἄριστος μὲν ὁ λύων καὶ πυρετὸν ἐν ἡμέρῃ κρισίμῃ. χρήσιμος δὲ καὶ ὁ κνωφίζων. ὁ δὲ ψυχρὸς καὶ μόνον περὶ κεφαλὴν καὶ τράχηλον γινόμενος. φλαῦρος. καὶ μὴ χρόνον καὶ κίνδυνον σημαίνῃ.

Sudor optimus sanè qui febrem die iudicatorio tollit. Vtilis autem & qui alleuat. Malus verò frigidus, & vbi caput duntaxat & ceruix insudat. Nam & temporis diuturnitatem, & periculum denunciat.

ὁ κνωφίζων] Alter sudoris gradus hic vtilitatis, in Progn. bonitatis indicaturam habet. κνωφίζων autem, ὁ ἀποδεικνὺς τὸν ἄῤῥωστον ὑπάτερον φέροντα τὸ νόσημα. dicitur in Prognostico.

ὁ δὲ ψυχρὸς] Hic omittitur medius ordo sudorum qui mediocriter mali sunt, quem ex Prognostico sumas licet. Frigidorum autem sudorum alij sunt gradus in Prognostico, & hic duobus modis frigidus sudor damnatur, qualiter libello περὶ κρισίων repetitur, ex placito 37. & 42. lib. 4. Celsus * multum sudare, maximéque frigido sudore, mali morbi signum esse scribit. Idem, vbi frigidus sudor inter febres non acutas, circa caput tantum & ceruices oritur, malum longius tempus habiturum significat. At sudorum tractatio plena est & absoluta in Prognostico & libello περὶ κρισίων, vnde ista sunt in hoc præsagium traducta. Præcipua autem sudoris laus est, vt & die critico febrem finiat, & toto corpore diffundatur, ex placito 36. & 56. libr. 4. Celsus † etiam sudores improbat non per totum corpus æquales, quique febrem non finiant. Et, vbi febre non quiescente corpus insudat, morbum longius tempus habiturum †† scribit.

* *Cap. 4 lib. 2.* † *Cap. 4 lib. 2.* †† *Cap. 5.*

573 Ἱδρὼς δὲ ψυχρὸς, ἐν ὀξέι μὲν πυρετῷ, θανάσιμος, ἐν ὑστέρῳ δὲ, χρόνον σημαίνῃ.

Sudor autem frigidus, cum acuta quidem febre, exitium, cum mitiore verò, diuturnum fore morbum significat.

Ex placito 37.libr.4.expreſſa ſententia, niſi quòd χρόνῳ hic, μῆκος νόσου ſignificat. Et frigidus ſudor in acuta febre peſtiferus est. A Celſo. * *Cap.6. Lib.2.*

Sudor vna cum febre,acuto morbo vrgẽte, malus.

574 Ἱδρὼς ἅμα πυρετῷ ὀξυθύμῳ ὀν ὀξὺς φλαῦρον.

Prorrh.58. aliter paulò ſcribitur, vbi copioſus ſudor in febre acuta damnatur. Et Celſus, acuto morbo vrgente, multum ſudare, mali morbi ſignum eſſe ſcribit. Et aph.42.lib.4.& 63.lib.7. ſudor copioſus fluens,ſiue frigidus,ſiue calidus, damnatur.

Vrina in febre album & læue depoſitum habẽs ſedimentum, celerem liberationem denunciat. Celerem quoque quæ diluta indiſcretam quandam habet pinguedinem. Quæ verò aliquantulum rubet,ſubrubrum habet ſedimentum & læue, ſi quidem ante ſeptimum diem appareat,ſeptimo die ſolutionem fore deſignat, poſt ſeptimum autem tardiorem, aut planè diuturnam.Et quæ quarto die ſubrubram nubeculam capit, ſeptimo die liberat, dum reliqua pro ratione habeant.Tenuis autem & bilioſa;& ægrè lentum habens ſedimentum, & quæ in melius ac deterius commutatur, temporis diuturnitatem poſtulat. Quòd ſi iſtud diutiùs perſeuerat, aut ad iudicationem temporis longinquitas requiratur, periculo non vacat.

575 Οὖρον ὑπὸ πυρετῷ λευκίῳ ἔχον καὶ λεῖον ὑποστάσιν ἱδρυμένην, ταχεῖαν ἄφεσιν σημαίνει. ταχεῖαν δὲ ὃ ὀξὺ ἀκρίτου λίπος ἔχον καὶ ὀξυδατούμενον. ὃ δὲ ὑποπέρυθρον, καὶ τῇ ὑποστάσιν ἔχον ὑποπέρυθρόν τε καὶ λεῖον, τὸ μὲν τῆς ἑβδόμης ἡμέρης, ἑβδομαῖον ἀπολύει. μέλαν δὲ τὴν ἑβδόμην, χρονιώτερον, ἢ πάντως χρόνιον. τὸ δὲ τετάρτην λαβὸν ὑπονέφελον ὑποπέρυθρον, ἑβδομαῖον ἀπολύει, τὴν λοιπῶν κρίσιν ἐχόντων. ὃ δὲ λεπτὸν καὶ χολώδες, καὶ ὃ μόλις γλίχρον, ἔχον ὑπόστασιν, καὶ ὃ μεγάλλον ὅπου ὃ βέλτιον, καὶ χέρσιον, χρόνιον. ὑπόπλεον δὲ τῶν ἐπακολουθοῦν, ἢ τὴν περὶ κρίσιν χρόνων ἡμερῶν, οὐκ ἀκίνδυνον.

Vrinarum iſta ſpeculatio (qua non alia toto hoc Præſagio relucet amplior aut copioſior) etſi ambiguè conſarcinatam habet texturam, plena tamen eſt varietatis & doctrinæ, feréque quicquid ad vrinarum cognitionem paſſim in Hippocratis monimentis eſt diſperſum, & in artis opere diligenter obſeruatum, id totum velut in vnum corpus, ad eam facultatem huc confertur. Plenior verò huius doctrinæ abſolutio, tanquam regula ex Prognoſt. petenda, vnde multa huc ſunt tranſlata.

τὸ δὲ ἀκρίτου λίπος] Vrina diluta & aquoſa, inter tenues repoſita, raras habet probitatis notas, niſi ex maioris & minoris collatione.Valde igitur perplexus eſt hic ſenſus, & quamnam pinguedinem intelligat non eſt facile explicatu. Mihi tamen intelligi videtur concreta illa & continua vrinæ ſuperficies, qualis lacti aut iuſculo refrigerato ſuperinducitur, & χρὼς Græcis dicitur, quod ſit veluti in vetuſti rugoſa quædam cutis ſuperficies, quæ & in ſalubribus ſignis, & coctione firmata viſitur, vt ſcribit Galenus libr.4. ſalubrium. ὃ δὲ ἀκρίτου autem continuam & non diuulſam rugoſam illam ſuperficiem eſſe vult, non ſeparatam, aut velut guttis reſperſam, velut in colliquationis ſignis contingit, & oleoſas vrinas repræſentat. Eáque ſuperficiei velut pinguedinis continuatio, firmum naturæ concoquentis robur indicat. Alioqui non video quanam ratione ſupernatans pinguedo vrinas probas reddat. Poteſt etiam accipi, τὸ δὲ ἀκρίτου ὀξυδατούμενον ὄζειν, vrina, quæ ex confuſa & returbida ſubſidit ac conquieſcit, dum naturâ coctionem procurante, terreum ab aqueo calore ſecernitur aut quæ ex confuſa,hoc eſt,craſſa,grumoſa,pauca diluta redditur,id eſt tenuis & copioſior,qualis laudatur aph.69.libr.4. Eadem quoque pingue quiddam, lentum & adipoſum ſupernatans habere poteſt, in ſpecie quidem, & quale quid modò indicauimus,non autem veram pinguedinem exprimens, quæ ſanè toto genere præter naturam eſt, & σιώπιξιν ſignificat.

τὸ δ' ὑπέρυθρον] Ex Prognoſtico & præcipuè ex aph.71.lib.4. facilis eſt huius loci explicatio.Illud autem, τὴν λοιπῶν κρίσιν ἐχόντων idem quod in aphoriſmis, καὶ τἄλλα κρίσιν λόγον, ſignificat, & reliquorum ſignorum quæcunque futuram iudicationem prænunciant, in conſilium rationem adhiberi poſtulat, corúmque ſignificationem per reliquas excrementorum notas exquiri vult. Ac velut in vrinis,ita in alui inferioris deiectionibus & ſputi reiectionibus,ac reliquis criticis ſignificationibus,ad iudicationem omnia reſpondere oportere ſignificat.

τὸ δὲ λεπτὸν καὶ χολώδες] Hic videtur tenues & crudas vrinas oſtendere,& quæ morbum portendunt,& ad concoctionem temporis longinquitatem deſiderant, tum quæ ſæpius mutantur, & inconſtantes ſunt, modóque puræ emittuntur, modò etiam ſedimentum aliquod læue deponunt, quæ quidem ex Prognoſtico diuturniorem morbum ſignificant. Hoc autem loco τὸ χολώδες ὄζειν dicit, quod in Prognoſtico πυῤῥὸν, ex bilis flauæ quantitate, aut vbi ſyncera vrinæ permiſcetur, & abundè croceo colore vrinam tingit. Rufam aut fuluam dicunt: Celſus" rubram, quod impensè colorata ſit,vocat. Quòd verò bilioſæ huiuſmodi vrinæ nullum aut pauciſſimum habeant ſedimentum (vt ſcribit Galenus) τὸ μόλις γλίχειν additur, ideoque ſanè ad ὑποστάσιν retulimus, quanquam aliter videatur legiſſe Cornarius, non tamen abſimili ſenſu. Et quam ægrè lentam ac viſcidam ſubſidentiam hic intelligimus parcam aut paucam dicere potuimus,tum quod rei notioni optimè congruat, tum quod etiam in eam rem γλίχρον reponatur. Poſtremò quod ſequitur. ὑποπλέειν δὲ τοῦτο ἐπακολουθοῦν, hunc mihi ſenſum habere videtur. Vrinas varias & tenues ſi diutiùs perſeuerent,morbúſque protrahatur, & ad iudicationem temporis longinquitatem requirat, periculo non vacare, metuendúmque ne ſæpe antequam ſpatio matureſcat, hominem rapiat, quod etiam ex Prognoſtico Celſus expreſſit. De variis autem vrinis & inconſtantibus ſcribitur libello περὶ κρισίων. ἐν τοῖσι πυρετοῖσι ἐὰν μεταβολὰς ἔχῃ τὸ οὖρον, χρόνον τε σημαίνει, & ἀνάγκη τῷ ἀσθενέοντι μεταβάλλειν καὶ ὅτι τὰ χείρω, & ὅτι ἀάτρα. Quod etiam repetitur lib.4. de rat. vict. in morb. acutis.

" *Cap.6. Lib.2.*

Diluta vero & alba in diuturnis morbis perſeuerans,difficilem & non ſecuram iudicationem facit.

576 Ὑδατώδες δὲ & λευκὴν ἀμάτελέως ὀν χρονίοισι, δύσκριτον ἦϊ, & οὐκ ἀσφαλές.

Huiuſmodi vrinæ aquoſæ & albæ, quæ dilutæ dicuntur,tenues ſunt, vt ſcribit Galenus, & ſummam indicant humorum cruditatem facultatiſque naturalis imbecillitatem, ideóque exitiales ſunt Hippocrati in Prognoſtico. De his ſcribitur libello περὶ κρισίων. ὧν αἱ οὐρέσιος ὧραι μὴ ὅμοιαι ἦϊ, ἀλλὰ ἡμίπαν παχέα ὀν λεπτῶν, καὶ παντελῶς λεπτὰ, δύσκριτα καὶ ἀβέβαια τὰ τοιαῦτα.

In vrinis nubeculæ, albæ quidem & quæ infimum locum tenent, vtiles ſunt, rubræ verò, nigræ ac liuidæ, moleſtiam exhibent.

577 Νεφέλαι δὲ ἀν οὐρέσι λευκαὶ μὲν καὶ κάτω, λεπτελέες. ἐρυθραὶ δὲ & μέλαιναι, & πελιαὶ, δύσκολοι.

Aliter ſcribitur in Prognoſt. vbi & nubeculas ἐμφερείας, hoc eſt, per vrinam inuehi ſcribit, nigras autem ſolas vitioſas eſſe dicit, vbi & liuidas comprehendit.

In præcipitibus morbis periculum denunciat vrina bilioſa, neq; aliquantulum rubra,& quæ hordei toſti non exactè moliti craſſioribus fruſtulis ſimilia habet ſedimenta, alba, & quæ colore ac ſedimentò variat, præcipuéque in iis quæ ex capite fiunt defluxionibus. Perniciem etiam præ ſe fert,quę ex nigra in bilioſam tenuem tranſit,& quæ ſedimentum habet diuulſum, quæque ex his quæ denſata per vrinam ferũtur,quod ſubſidet habet aliquantulùm hueſcens & limoſum.

578 Κινδυνώδες τῶν οὔρων ὅτι ὃ χολώδες, μὴ ὑποπέρυθρον, ὀν τοῖσιν ὀξέσι, καὶ ὃ κριμώδες, λευκὰς ἔχον ὑποστάσιας, καὶ ὃ ποικίλον χροιῇ καὶ ὑποστάσι. καὶ μάλιστα τοῖσιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥευματισμοῖσι. κινδυνώδες δὲ καὶ ὃ ὀν μέλανος μελισσάμωνον ἐς λεπτὸν χολώδες, καὶ ὃ ὀξὺ ὑποστάσιος ἀλφιτώμωνον, καὶ ὃ ὀν ἰξφιώδεος ὑποστάσιν ἔχον ὑποπέλιον, ἰλυώδεα

ἆρα ἐκ τουτων τὸν χόνδριον ὀδυνῶνται; δοκέει δεξιόν. ἢ καὶ χλωδέες γίνονται, ἢ τὰ παρ' οἷς ὀδυνῶδες. τόπισιν ὅτι βραχὺ κοιλίη καὶ ταρράγεται ὀλέθριον.

Ac fortasse ex his quidem præcordia dextra dolor occupat, aut ex virore pallescunt, aut abscessus ad aures cum dolore excitantur. In his paulo post effusa aluus periculum denunciat.

κριμώδεες ὕπνος ἀπνεε] quænam sint ostendit Galen. Comment. in Prognost. vbi candicantia etiam huiusmodi sedimenta damnantur, & copiam crudæ, incoctæ, & flatuosæ materiæ significare scribitur. Et vbi magnam materiæ inæqualitatem, pituitæ crudæ & crassæ pertinaciam, internique incendij vehementiam huiusmodi sedimenta denotant, & morbi longi ruinam difficilemque liberationem faciunt, vt patet ex aph. 31. lib. 7. & Philisco, Sileno, Philini & Epicratis vxore lib. 1. epid. Colliquationis quoq; & æstuantis incendij periculum denunciant huiusmodi vrinæ, vt scribit Gal. lib. 1. de Crisi & Comm. 5. in lib. 6. epid. Ac de his abunde tempimus nostris in lib. 1. & 3. epid. annot.

ἢ τὸ ποικίλον χροιῆ] Vrinæ inconstantes & variæ, variè quoque affectas naturæ vires & ingentem materiæ inæqualitatem indicant, pro cuius qualitate & copia, modo erigitur, modo etiam natura deprimitur. Quod in capitis defluxionibus manifesto percipimus, in quibus vrinæ pro fluxionis modo & copia sæpius tenues, interdum etiam paulo coloratiores & magis concocta apparent.

ἢ τὸ ἐξ ὑποστάσιος διφασίμυρον] Noua phrasis quæ sedimentum diuulsum indicat & inæquale, ingensque naturæ inæqualitas denunciatur ac turbatio à flatuoso spiritu, qui naturam distrahit & materiæ continuitatem dissipat, & in altum subuehit, vnde & huiusmodi vrinæ nigræ & tenues cum contentis diuulsis ac dispersis phrenitidem & delirium denunciant, vt satis videre est ex historiis epid. præcipuè ægr. 13. 14. & 15. lib. 3. epid. post fi. pest.

ἢ τὸ ἐκπυρίδιον] Insolens est dictio & inter obscuras reposita, tantumque ab Hippocrate hoc Præsagio & lib. 7. epid. in Philistide vsurpata. πυρίδωσις autem οὖρων intelligi videtur vrina quæ contenta densata & compacta quædam innatantia habet, & veluti quædam fabulamenta grumosa, conferta & densa, ex multa materia cruda & flatulenta πυρίδας explicat Galenus ἐν γλίσχρας ἔχουσιν οἷον ἐμπεφυκότα τινὰ πυτυρίδι, ὅ ἐστι τυρώδεις, quemadmodum & Suidas Hesychio πυτυρώδη significat. Ac huiusmodi vrina crebrò videtur in periculosis morbis ex magna crudæ materiæ succensæ & agitatæ copia, ac videntur referre, quæ Hippocrat. ἐνεωρήματα σφοδρὰ, διαπασμὸν dicuntur, fereq; conuulsiones ac delira portendunt, magnumq; intro conceptum incendium agitationemq; significant. Quod apparet ex pluribus epid. historiis, præcipuè ægr. 1. & 8. lib. 1. & ægror. 3. & 4. lib. 2. & ægr. 11. lib. 3. post fi. pest. Compacta igitur illa per vrinam sublata, materiam crassam, flatulentam, agitatione & incendio commotam fortiamq; subuectã denotant, fereq; tales vrinæ nigrescunt ex incendio, & perniciem præ se ferunt, viscerumq; efficacem virtutem ac coctionem quãdam, maximè verò hepatis, vt ex annotatis historiis cuiuis liquidò patet. Nec sane mirum est in tam maligno humorum complexione, tantoq; viscerum cauo, concepto incendio, visceris alicuius inflammationem adesse, ac præcipuè dextri, cuius intro inclinationem & contentionem adhibent in Philiste lib. 2. epid. velut splenis tumorem in Philisco lib. 1. epid. Subsidentia autem limosa & subliuida lucescens inde exibens, exallationem & torrefactionem indicat. Atque si modò vera est hæc scriptio, ittam mihi interpretationem iure quodam sibi vendicare videtur. Sed Prorrh. 156. vnde huius sententiæ extremum deductum est, ἐν σφοδροῖσι legitur, & Galenus ex Dioscoride & Capitone ἐν σφοδροῖσι ἐπινοεῖ, ac σφοδροῖσι δὲ ἐχρῶτο πρὸ τοῦ ἰωτὸς ἐμπεφυκότα πυτυρίδα τοῦτο δ' ἐστὶ τυρώδεις ἢ ὅτι τυρώδεις γενόμενοι τὸ ἐνόντας. Vnde satis apparet apud Galenum πυτυρίδα δὲ Dioscoridem & Capitonem agere, aut eandem esse notionem apud eum τὸ πρὸ ὠδῖνος & σφοδροῖσι ὧδε quod ex eodem fere significato pendeant, οὗτο δ' ἔχει δὲ, quod coalescere, cogi ac densari, aut velut concrescere significat. Sic enim Eustachius πυτυρίδες interpretatur, Galeniq; lectionem vitiatã esse apparet ex hemistichio Homerico Iliad. secundo, v. 903. Inàeq; eas vrinas intelligi, quæ crassamenta quædam in vrina velut cõtorta, densata, compacta, & conglobata habent contenta, ex conferta quadam materia & intento colore constata. χλιδῶντες porrò hæc enim ex melioribus codicibus lege. exiftimo, cùm Germanica exemplaria χλιδῶσι legunt, dicuntur qui ex virore pallescunt, ἢ ἴσχι ἐκχλοιοῦν ἢ χλωρίσκειν. χλοὴ enim, χλωρὸς, & χλοιώδες χλωὸν significat vt scribit Galenus, & nos sæpius τὸ ἐκχλοιῶδες ex Hippocrate expositimus præcipuè lib. 2. epid. quod magnam viscerum impuritatem & insigne humorum vitium sequitur, & in Prorrhetico per ἐκλύειν designatur, nisi vocis affinitate vitiosa est scriptio. Aluus autem effusa periculum intentans, ægri alicuius obseruationem sub oculos ponit, in quo naturæ quidam impetus ad aures humores sustulit, sed facultatis naturalis imbecillitate & viscerum corruptela irritata excretio perniciem attulit.

ὀλίγη παραλόγως ἐπ' ὀλίγῃ παραλόγου, φλαῦρον. καὶ ὅλως τὸ παραλόγως πέπον ἐν ἕξει, φλαῦρον. φλαῦρον δὲ καὶ τὸ ἐξερυθρωθὲν ἐκ τούτων ἐπόμενα ἰῶδες, κατεχόμενον. λευκὸν δὲ κατεχόμενον δῆλα φανὲς, οὖρον, πονηρόν. μάλιστα ἐν φρενιτικοῖσιν ὅτι φαίνεται. πονηρὸν δὲ καὶ τὸ μὴ πολὺ ταχέως διυγρόμυδρον, καὶ μάλιστα πλευριτικοῖσι καὶ περιπλευμονικοῖσι. πονηρὸν δὲ καὶ τὸ παχέως ῥήγνες ἐλαιώδες διυγρόμυδρον, πονηρὸν δὲ ἐν τοῖσιν ὀξέσι δὲ τὰ χλοιώδεα μὴ ὅτι χρησιμεύοντα.

Vrinæ derepente præter rationem parum concoctæ, vitiosæ sunt. Ac in totum quæ in morbo acuto vrina præter rationem cocta est, vitium denotat. In his quoque malo est prærubra efflorescentia cõtenta atque æruginosa. Alba verò effusa & perspicua vrina mala est, præcipuè in phreniticis apparens. Mala quoque quæ post potionem celeriter meiitur, præsertimque in lateris doloribus & pulmonis inflammationibus. Mala etiam quæ ante rigorem oleosa redditur. Malæ quoq; & in acutis morbis, & quæ ex viridi pallescunt, nec in colore persistunt.

Vt parum metuenda sunt mala quæ præter rationem eueniunt, ita & valde suspecta bona sunt quæ temerè & subitò leuant, ex aphor. 27. lib. 2. Et caput est in tota iudicationis tractatione celeberrimum, τὸ λόγου προσπεπτωκὸς ὀλίγου. Sic & vrinæ quæ sepenumero ac præter rationem, hoc est nullis cõsequentibus solutionis signis, aut die iudicatorio non ante significantis, suspectæ sunt, & morbi euersionem aut difficilem iudicationem denunciant. Natura nanq; motiones certis temporum circuitionibus & momentis exercet, quod scribit Galen. lib. 1. de dieb. decret. ἡ γὰρ τοῦ φύσεως κίνησις ἐπίτηδες ἐν ὡρισμένοις τισὶ χρόνοις ἐστίν. Et, πάντα μέτρῳ τὰ κρίσιμα ἐστὶν ἡ φύσις, πυθμὴν κρατεῖ τὰ ὅλης, ἀπαλλαγὰς τῶν ἀσιτιῶν, καὶ ἀφιξόδους πεπαυμένας αἱ κινήσεις ἐμποιοῦσιν. Quod apposite citat Hippocrates initio lib. de iuuen. οἱ πυθμένες ἐν τῷ χρόνῳ. Atq; hanc interpretatio optime huic loco mihi quadrare videtur & magnam Prorrh. 59. lucẽ afferre. Quod quidem variè dilapsum, ex hoc loco vel facile restitui potest. Nam & illic Galen. ex vetustis exemplaribus πέπονα agnoscit & totus locus critica signa male decernentia damnat, vt δῆλα παραλόγως λυθέντα. & ἴδιος πολὺ μᾶλλον τοῦ πυκνοῦ, satis indicat. Nec sane video quomodo hic πέπονα οὖρα subintelligere possint, etsi ea retinet in Prorrhet. Galenus. Nec quæ de concoctis vrinis à nobis, huic loco conueniunt, qui satis est per se peripicuus, nec πέπονα οὖρα simpliciter damnat. sed quæ ἐξαίσιος & παράλογος, & iudicij seriem subuertunt. τὸ δ' κρίσιμον ὅτι τὸ θελκτὸν, μὰ ἐαυτὸν ὑποφαίνεσθαι, vt scribitur lib. 2. Epid. In hunc autem ferè sensum scribitur libro de iuuen. αἱ πεπάνσεις τῶν ὑρῶν καὶ μᾶλλον ἐκπεπανόμεναι, ἐν τοῖς κρισίμοισιν ἐὰν πεπανθῶσι, λύουσι πάνυ κάλῶς.

ἢ τὸ ὀξίου θρουν ἐκ τούτων] Prærubræ vrinæ efflorescentias æruginosas continentes quænam sint non facile est cognitu. Videntur autem intelligi valde rubentes vrinæ, permixta multa sanguinis incocti copia, ex renum aut magna facultatis naturalis imbecillitate, in quibus supereminent biliosa quædam, & velut in ambitu spumantes efflorescentiæ ex bile incendiosa & prærubra enatant. Est enim ἐπίθεσις Galeno Comment. 1. in Prorrh. τῆς ἀδρὸς αὐτῶν ὑπερυθρίας, Quales in hepatis aut viscerum inflammationibus cum insigni obstructione videri possunt, in quibus vrinæ saturato rubore nigricantes ex bile incensa, & in ambitu ex viridi flauescentes apparent, & in arquatis sæpe conspiciuntur, vt in Hermocrate celebratur lib. 3. epid. Illic enim rubræ vrinæ impense rubræ adumbrare videntur, vt diximus, & hic prærubræ ponuntur, quas in Prorrh. rubras simpliciter dixit. Huiusmodi ergo vrinæ cum naturalis facultatis aut renum imbecillitatem summam indicent, magnumq; intus incendium denotent, vnde bilis ista dilutior mixtæ vitium præ se ferunt, Neque verò hic nobis necesse fuit Galeni interpretationem ex Prorrh. sequi, quæ ἐκπεπλυμένα οὖρα sat. scen-

tes aut retentas vrinas dicere æquum videtur, cùm longè petita videatur notio, neque hîc ὅτι πόα οὖρα intelligantur, neque τὸ μικρὰ ὅτι φαίνεσθαι δεῖ σάξιας addatur, ἐν τοῖσιν autem ad vrinas ipsas in genere retuli, non ad concoctarum vrinarum species, cùm prærubræ vrinæ serosi humoris & incocti magnam copiam præ se ferant: etsi de fugacibus concoctionis signis & de concoctionis leuitate aut inconstantia ista dici possint. Adeo difficilis est & inexplicata obscuræ dictionis notio, & vbi ad æquitatem res deducitur, æquanimiter toleranda explicationis dissensio, in tanto præsertim præcipitio, aut tam lubrico opere. A

ὑδατώδεας οὔρησιν] Ex aph. 72. lib. 4. locus hic explicationem sumit, & quod sit ὑδατώδεις οὖρον in Sileno abundè diximus libr. 1. epidem. Celsus cap. 4. lib. 2. & Plin. cap. 6. lib. 28. dilutam vocat, cùm albam iungant & Hippocratis aphorismum interpretentur, ea tamen aquosam explicat. Et hic κατεχόμενον effusam vrinam, velut exundantem, aquosam ac dilutam referre videtur, aut certè κατεχόμενον ὑδατώδεις rectè iungi potest.

ἢ τὸ μὴ ποτὸν] Magnum naturalis œconomiæ vitium & contentricis facultatis imbecillitatem, internarumque partium nutricationi deseruientium, ac præcipuè hepatis ac renum exæstuantem intemperiem denotat, quę statim post potionem vrina redditur, aut vini aquei & tenuis exuperantem potum. Quod additur de pleuriticis ac peripneumonicis, partium internarum phlegmonas designat, in quibus (vt scribit Gal.) sola salus in virium robore est posita. In his etiam vrina potioni concolor naturalis facultatis imbecillitatem indicat, non secus ac alui profluuium perniciem significat aph. 16. lib. 6. B

ἐλαιώδες οὐρέμενον] Oleosarum vrinarum gradus ac denunciationem fusissime aperuimus nostris in libr. 1. & 3. epid. Annotat. & ex veterum ac recentiorum decreto eas ostendimus exæstuans incendium præ se ferre, pro caloris tamen modo & coloris intensione, perniciem aut eleuare aut exaggerare. Quæ tamen oleosæ ferè omnes vrinæ veteribus adeo suspectæ fuerunt, vt non leue colliquationis aut exæstuantis incendij periculum denunciarent, vt satis ex historiis epidemion patet, in quibus oleosæ vrinæ miserabiles solicitarunt exitus. Quod certè nos non parum mouet, cur hîc ante rigorem oleosas vrinas vitiosas censeat. An quòd postea & iam obita iudicatione eas periculo vacare suspicetur? Rigorem nanque pro iudicatione & ea quæ rigorem sequitur liberatione sumere videtur. Mihi certè æquius videtur, vt oleosas vrinas intelligat, quæ tota natura, & colore & consistentia oleum referant, & ἐλαιώδη οὖρα à recentioribus dicuntur, easque ex veterum præcipuęque Hippocratis decreto in totum damnet, & prauas censeat, siue ante iudicationem, siue postea apparuerint, siue febrem præcesserint (quod tamen vix fieri posse videtur) siue eam comitentur, quod sæpius contingit. Eoque modo rigor febrilis insultus significationem præbet, & quod sequitur, πονηρὸν δ' ἐν τοῖσιν ὀξέσι, huic è diuerso respondere videtur, & propiùs ad oleosas vrinas refertur, quæ certè in morbis acutis funestę admodum animaduertuntur ex historiis epidem. præcipuè ægrot. 11. & 12. libr. 1. & 14. & 16. libr. 3. post. fl. pest. Quæ postea sequuntur, ἢ τὰ χλοιώδεα, non parum negotij facessunt. Mihi videntur intelligi vrinæ quæ ex viridi pallescunt, bilioſi & æruginosi succi permixtione, qui oleosas vrinas facit & repræsentat. Quæ tamen pro materiæ modo, aut caloris temperatione, remissionem aut intensionem accipiunt, quæ ex colore æstimatur. Vt enim oleum ipsum vnius neque coloris, neque naturæ est, ita & oleosæ vrinæ quædam ad candidum vergunt exoluto pallido, & ἐλαιώχροα recentioribus, colliquationisque rudimentum designare dicuntur: quædam etiam bilioſi humoris vberiorem copiam & exaltationem maiorem coloris intentione referunt, & ἐλαιοφανῆ vocantur, colliquationisque incrementum prædicunt: iisque duobus oleosarum vrinarum generibus rectè ista accommodari posse videntur, cùm certum sit ex bilioſi & æruginosi succi feruore ac torrefactione, ex viridi pallescentes, vrinas fieri. Quę si colorem pro febris & incendij magnitudine, & materiæ copia intendant, iam in viridantes & nigricantes transeunt, & oleum ipsum tota natura repræsentant, verè quæ ἐλαιώδη recentioribus appellantur, & colliquationis vigorem præ se ferunt. Quas superiora verba denotasse videntur, vbi propriam significationem accipiunt, & ἐλαιώδη rectè dicuntur. Sic μὴ ὄπη χροιῇ ἴσχει in colore non persistentes aut perseuerantes accipiuntur, quæ colorem pro incendij & bilioſi humoris moderatione modò remittunt, modò intendunt, non autem ex viridi iam ferè nigricantem exactè retinent, quales tota natura oleosæ, & quæ perfectæ colliquationis statum, vt priores rudimentum & incrementum, indicant. More autem suo facit huius præsagij author, nec satis exactè signorum dignationem æstimat, cùm par vtrisque damnationis decretum assignat, etsi longo inter se interuallo ac veluti quibusdam gradibus dissentiunt. An quòd oleosæ omnes vrinæ iure quodam suspectæ sunt, & cùm colliquationem proponant, nullos quamuis leuiter progressæ sint, contemnendos exitus faciunt. Possunt etiam τὰ χλοιώδεα simpliciter accipi de vrinis quæ bilioſi humoris exustionem præ se ferunt, ideoque ex viridi pallescunt, neque tamen colore incendium satis produnt, neque in eodem perseuerant, quales interdum phreniticis apparent. Possunt & dici quæ non in colore aut extima superficie, verùm in sua substantia aut liquore ex viridi pallescunt. Quod etiam ad oleosas tota natura & substantia referri potest. χλοιώδης autem id quod χλωρὸν significat, & ex bilis incendio fit, estque ad nigrum transitus quidam & via, vt scribit Galen. libr. 1. de Cris. cap. 12. At vrina viridis Celso (cap. 7. lib. 2.) & Plinio (cap. 6. lib. 28.) vitiorum dolorem tumoremque cum aliquo periculo subesse, aut certè corpus integrum non esse testatur.

Perniciem verò indicat vrina in qua nigrum est quod subsidet, & quæ nigra est. In pueris etiã tenuis potiùs quam crassa. (In tenuibus autem contra quàm in commutatis vrinis accidit.) Et quę grandinem refert & genituræ similis effunditur, itemq; dolorem exhibet. Pernicioſa quoque est quæcunque insscio ægro redditur. At in pulmonum inflammationibus periculum indicat, quæ initio coctionem habet, verùm post quartum diem tenuis euadit.

580 Ὀλέθριον δ' ἐστὶν τῶν ὕδρων ὅτε μέλαναν τὴν ὑπόστασιν ἔχουσι, καὶ ὅ μέλαν. μᾶλλον δ' ἐν τοῖσι παισὶ τὸ λεπτὸν τοῦ παχέος. τοῖσι δὲ λεπτοῖσι τὸ ἀνάπαλιν τοῖσι σωεσταμμένοις, καὶ τὰ χαλαζώδεα γὰρ οὐδὲς ἀφεκόμενον. τὸ δ' αὖ καὶ ὀπίπονον. ὀλέθριον δ' ὅτι ἢ πρῶϊ λαθραίως ἀναύδυμον. ἐκπλευμονικοῖσι δ' ἐστὶν ὀλέθριον καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ μὴ πέπον, μὴ ἢ τὴν τετράδα λεπτυόμενον.

Incendium magni & extinctionis caloris natiui nota est si τὸ χλωρὸν nigrum consequatur, ideoque non temerè vrinas nigras damnat, de quibus in Prognost. agit Hippocrates, fusiùs autem Galen. lib. 1. de Cris. cap. 12. Vbi & nigrarum vrinarum, & nigrorum contentorum pulchrè æstimationem facit.

μᾶλλον δ' ἐν τοῖσι παισὶ] In pueris vrina aquosa & tenuis damnatur in Prognost. Naturæ nanque puerorum repugnat, in quorum vrinis secundum naturam multa & crassa sedimenti copia detinetur. Cuius rei rationem adfert Galen. lib. 1. de Cris. In pueris etiam cùm maximè vigeant concoctiones, tenuis vrina & diluta meritò exitialis censetur.

τοῖσι δὲ λεπτοῖσι] Perplexus est valde horum verborum sensus & non parum suspectus. Mihi velut per parentheſin ista interiecta videntur, & contra in tenuibus vrinis quàm in crassis & returbatis spectari debere significare, & quia tenues vrinas in pueris damnarat, eas tenues inaudiendas innuit, quæ tenues manent & aquosæ, nec vllam mutationem ad crassius habent, summamque cruditatem significant, ideoque in pueris pernicioſæ habentur. Aut igitur simpliciter tenues vrinas commutatis & returbatis crassisque opponi intelligit, aut certè in tenuibus vice versa quàm in crassis fiat, spectandum iudicat. & quemadmodum crassas & returbidas vrinas apud Hippocratem intelligi, quæ perpetuò returbidæ manent, ita & tenues obaudiendas, quæ tenues perseuerant, nec ad crassitiem commutantur, easque in pueris præcipuè damnari. Quod scribit Galen. Comm. 2. in Prognost. his verbis: ἐπὶ οὖν φανητοῖσι παισὶ τὸ οὖρον ὑδατῶδες, ὅτι πλείονα χρόνον ἐνδιαμένουσι, ὡς μηδεμίαν μεταβολὴν ἴσχειν ὅτι τὸ παχύτερον, ὀλέθριον γίνεται τὸ σημεῖον. Atq; hunc in sensum satis expedita videtur lectio. Quòd si absolutè returbidas vrinas tenuibus opponi intelligat, & in his diuersum quid spectari velit, nempe vt tenues ad crassitiem tendere præstat, ita & crassiores ad mediocritatem quandam spectare: per σωεσταμμένα, τὰ ἀνεστραμμένα intelligit, & τὰ παχέα ἢ μὴ καθεστάμενα (quæ & διαλελυμένα & ἀναπεφραγμένα οὖρα dicuntur, vt scribit Gal. Com. 1. in lib. 3. epid.) accipit, & returbidas vrinas ac crassas quæ sedimentum non deponunt, perpetuóque turbatæ manent designat, quales per ἀναπεφραγμένα aut ἀνεστραμμένα οὖρα intelligunturHippocrati aph. 70. lib. 4. & in Epidemiis, vt ostendimus in Sileno & Philini vxore. Nec

re. Nam & ἀϊσγραιμβώδεα aut ἀϊσπισγαμβώδεα οὖρα vt scribitur libr.7.epidem.commutatæ vrinæ vulgi more pro returbatis ponuntur,& Comment.in aphor.76.lib.4. ἀϊσπισγαμβώδεα ὑποστάσεις, vbi tamen codices Græci vitiosi sunt. Nam vbi ἀϊσπισγαμβώδεα aut ἀϊσπισγαμβώδεα reponi debent,etsi Gal.in Exeg. ἀϊσγραμβώδεα de vrinis,non ἀϊσπισγαμβώδεα dici attestatur.

ἢ τὸ χαλαζῶδες.] χαλαζώδες γονιδὶ ὀξυχόλῳ ὄζον huius Præsagij author eam vrinam accipere videtur,quæ mulcam pituitam vitream aut albumineam,confertam,cõpactam,ac grumosam & veluti grandinosam deiicit,quæ per, γονιδίας ὑφάσας, aut ἀλλοίας ὕδατι; aut διήγησιν ὑαλοειδῆ antea expressa est, † qualiscũque sæpe in acutissimis morbis ex ambigua humorum permutatione annotatur in historiis epid.in quibus ob caloris immoderationem & materiæ crudæ copiam,multa pituita vitrea & cõpacta gignitur,ac veluti in grumos rotundatur,aut similis grandini effunditur.Eaq; sunt Hippocrati sæpius annotata ὑφασματα ὑφεσιν γονιδίου & ὑφασματα οἷς κελεύει γονιδίοις,de quibus locus scribimus nostris in lib.epidem.notat.Quæ qu intam perniciei denunciationem faciant, & quam crebras conuulsiones prædicant,ex historiis epid.& antea enumeratis huius Præsagij sententiis satis patet.

† *Sent.*150.& 158.

ἢ ὀδύνιον.] ὀδύνια ὕδατα dicuntur Hippocrati ex Rufo τὰ μὴ πόνου χαρακτῆρα vrinæ laboriosæ & quæ cum dolore aut molestia excernuntur,vt refert Galenus Comm.2.in Prorrh.& quæ τὰ μὴ πόνου κεκριμένα etiam exponit,Com.3.

τὸ λαβραίους ὑρώδεα.] Delirium nanque & mentis alienationem,aut partium vrinæ destinatarum exolutionem denotat.

ἔ τὸ σὺν αὐχμῷ μὴ πέσσει.] Antea huius præsagij author in morborum pulmonis recensione,ὅσοι ἐν αὐχμῷ πέσσει, ἢ ὅσοις ἡ ὑπόστασις λεπτὴ μένει damnauit,vnde huius fortè sententiæ sensus deprimi ac reduci debet. Etsi sinus quoque huic sententiæ sensus construi possit dum coctam vrinam, non eam quæ perfectam coctionem indicet, sed plenius ac vniuersalius sæpenumero significat, quæ incitatæ satisdam coctionis habet rudimenta, deinde vero tenuis & cruda effunditur post quartum diem, indeque longiorem morbi diuturnitatem augurii.

582 Πλευρεληχῆσιν ὄζον αἱματώδες, ζοφῶδες, μὴ ἐπισταμένοις ποικίλως, ἀμφιλαφίτου, θανάσιμον ἐν δεκατεσσάρεσιν ἡμέρῃσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. θανάσιμον δὲ καὶ ἐν τοῖσι πλευρεληχῆσι σωθεῖσιν, καὶ ἢν τὸ ὑποστάσιος μέλαν ἔδον ὑπόστασιν, ἢ πιτυρώδεα. καὶ ὡσαύτως ἢν καθαρὸν, καὶ κάκιστον ὄζον ἐξελθεῖν.

In laterum doloribus vrina cruenta,obscura,cum eo quod subsidet vario & indiscreto,vt plurimum in quatuordecim diebus mortem adfert.Laterum quoque dolore affectis in propinquo mortem esse significat,quæ viridis nigrum habet sedimentum,aut furfuribus simile.Febri verò ardente cum alto stupore (quem catochum dicunt) detentis, exalbida vrina pessima est.

ζοφώδης.] Quænam sit vrina obscura & tenebricosa non facile est explicatu.cum ζοφώδης inter inutilitates vrinæ attributiones reponatur.Mihi sanè ex eo quod cruentum addidit,obscura intelligi videtur,crassa & valde turbulenta vrina & prærubra quæ magnam interni incendii exaltationem,indigestamque humorum exagitationem,præcipuè verò bilis rubræ & feroci sanguinis in venoso genere conculefactionem præ se ferat, neque paruam humorum perturbationem aut materiæ crudæ copiam indicat,ex qua veluti densata & conferta incendio siccescente,pace ac veluti obscura redditur vrina multaque caligine obducta,spiritibus ipsis & lucido humorum splendore materiæ crassitudine & exagitatione extincto aut obtenebrato. Non secus ac

—cum effusis imbribus atra
Tempestas sine more furit,tonitruque tremiscunt.
Ardua terrarum,& campi: ruit æthere toto

Turbidus imber aquæ,densoque nigerrimus Austro, vt inquit ille) multa caligine nubes densantur ac aër obducitur, offuscatur, vnde nubes atra & obscura dicitur.Pleuriticis igitur vrina huiusmodi non parum suspecta est,cùm ingens incendium varieque affectam naturam magnaque copia obruptam ac exagitatam indicet,in quibus solo virium robore spes nititur.

ἢ τὸ κεκαυμένῃσι.] Vrina hæc viridis porraceæ bilis permixtione,exæstuans incendium denotat, præcipueque si ad nigredinem vergat, vt scribit Gal.lib.1.de Crisi, πτισώδης quoque ὑπόστασις deterrima est Hipp.in Progn. & sanguinis torrefactionem, aut venosi generis atque etiam totius corporis colliquationem ab immoderato calore denotat,vt scribit Gal.Comm.ad aph.77.lib.4.

καυσώδεσι δὲ κατάρροι.] Incertum an febrem ardentem cum stupore intelligat,an verò illud κατάρροι de pertinaci & hæsitet inhærente affecta dicatur,& de febre ardente grauiter affligente,quæ phrasis huius præsagij authori valde est familiaris. Exalbidæ aut in vrinæ tam quod morbi naturæ repugnent,tam verò quod naturalium facultatum imbecillitatem præ se ferant,pessimæ sunt.Illud verò rectè in melioribus exemplaribus distinguitur.

582 Οὖρον ὃ ὠμὸν πλεῖον χρόνον γινόμενον, τῶν ἄλλων σωτηρίων ἐόντων. ὑπόστασιν καὶ πόνον σημαίνει, καὶ μᾶλλον ἐν ἰσχίοισιν ἢ κατὰ φρένα. ἀλγήμασι δὲ ἐν ὀσφύι πλανωμένοις, ἐς ἰσχίον, ἢ ἐν πυρετῷ, καὶ αὖθι πυρετός. ὃ δὲ ἐκπεπεμμένον λίπος ἔχον οὖρον ὑπόστασιν, σημαίνει πυρετόν. ὃ δὲ αἱματώδες ἐν ἀρχῇ ὀρθῆς, χεῖρον. ὃ δ' ἀκατεργάστου μὲν ἰδρῶτος ὑπόπυον. ὃ δὲ λευκὸν οἷον τῶν ὑποζυγίων, κεφαλαλγίην. ὃ δ' ὑμενώδες, ἀπόσημον. ὃ δὲ πτυαλώδεας ἔχον ὑποστάσιας οὖρον, ἢ ἰλυώδεας, ῥῖγος δηλωτικόν. ὃ δὲ ἀραχνιώδες, σωτήριος. ὃ δ' ἐν πλανωδέσι πυρετοῖσι μέλανα νεφέλια, τεταρταίου. ὃ δ' ἄχεσα μέλασιν ἐπεωρθυμένα μὲν ἀχρυπνίης ἢ παραφρῆς, φρενιτικά. ὃ δ' ἡνιώδεα μὲν δυσπνοίης, ὑδατώδεα.

Vrina cruda,quæ sic diu perseuerat, vt reliqua signa salutaria sint abscessum & dolorem præcipueq; infra septum transuersum denunciat.Doloribus vero ad lumbos oberrantibus,ad coxam, idq; in febre & sine febre.At quæ emittitur vrina in qua quod subsidet pinguedinem habet,febrem significat. Cruenta verò circa initia reddita,morbi diuturnitatẽ. Returbida quoq; cum sudore,morbi reuersionem. Alba autem qualis in veterino genere redditur, capitis dolorẽ:membranosa conuulsionẽ. Quæ verò sputo similia habet sedimenta,aut limosa, rigorem denunciat,quæ arancorum telis similia quædam habet,colliquationẽ. At in errantibus febribus nigræ nubeculæ quartanam denunciant, decolores autem vrinæ suspensa quædam in medio nigra habentes,cum peruigilio & perturbatione,phrenitidem,cineritiæ verò cum spirandi difficultate,aquam inter cutem.

Ex Progn.petita est sententia,vbi cruda & tenuis diutius reddita vrina ponitur.Quod etiam ex Pythione lib. 3. epidem. patet,in quo tenues per totum morbum vrinæ,abscessum ad sedem & vesicam procurarunt.

ἐς ἰσχίον.] In reliquis [illegible] abscessus fieri testatur aph.31.& 74.libr.4.Oberrantibus ergo ad lumbos doloribus, in coxam firmari rationi est consentaneum,illic que per vesicam,neque aluum materia expurgetur.

τὸ δ' ἐκπεπεμμένον λίπος ἔχον οὖρον ὑπόστασιν, similiter febrem huiusmodi vrina denunciat,sed deurentem & cum colliquatione.Quòd autem ὑπόστασιν scribat,vt tota [illegible] lectione non parum suspectum est.Nam & pinguedines per summum innatare solent, non per medium,aut ad fundum [illegible] scribit,vt scribit Gal.(Com.3.in lib.3.epid.& Comm.ad aph.35.lib.7.) sicque ὑπόστασιν, non ὑπόστασιν mutandum est,vt in Progn.πυρὸς ἐπιγενομένου ἐπὶ λεπτοῖσιν ponit,& aph.35.lib.7. ὑπόστασιν λιπώδη, cui ex quibusdam codicibus ὑπόστασις scribitur.Aut certè eam ὑπόστασιν hic intelligit,quæ tabitudinis & colliquationis index est,qualis νεφελώδης aut πτισώδης, & in his vrinis apparet,quæ ex deurente febre aut exæstuante incendio pinguedinis affusę notas indicat.Et alioqui vitij suspicionem iniciunt publicati codices,qui ἰσχίον pro ἴσχιον habent,etsi vulgatam lectionem nonnulli commendant.

τὸ δὲ αἱματώδεες] Hic αἱματώδεες ὕδεσι dicitur quod in Progn. ὑφυφρον.

A

οἷσι ἦσι ὑποζυγίων] Vrinæ iſtæ veterini generis, returbatæ & craſſæ, multum humorem crudum flatuoſo ſpiritu permixtum, & à calidioribus ſuccis exagitatum ac fuſum, velutique muſtum feruentem indicant, vt ſcribit Gal. Comm. 1. in libr. 3. epid. & Comm. 5. in lib. 6. & lib. 4. Salubrium, vnde vigiliæ, deliria capitis & ſtomachi dolores ac conuulſiones conſequuntur, vt patet ex ægr. 4. libr. 1. epid. & aph. 70. lib. 4. Albæ autē ſunt huiuſmodi vrinæ ob ſuccorum crudorum copiam & feruorem, vt ſatis experientia teſtatur eáſque ſub albedine colliquationem præ ſe ferre exiſtimabat Sabinus, quod tamen reprehendit †† Galenus.

†† *Comm. 5. in lib. 6. epid.*

ὑμενώδεες] ὑμενώδεες ὕδεσι quodnam ſit, antea hoc in Præſagio explicatum. Videtur nanque ea vrina intelligi, quæ pelliculoſa aut membranacea quædam continet, aut crudam, viſcidam, & frigidam materiam, membranis ſimilem neruis affixam vacuat, quæ aut neruorum diſtenſionem, aut neruoſi generis conſumptionem promptè indicat, aut propter crudam materiam & craſſam returbida, membranarum ramentis ſimilia multa conuehit. ὑμενώδεες autem vrinas eas eſſe quæ vitioſè apud Galenum ὑπνώδεες ſcribuntur, mediæque inter ἀφρώδεας & πυώδεας ambigunt, ad conuulſionis indicaturam, ex his quæ ſupra in conuulſionis denunciatione ſcripta ſunt, ſatis teſtatum eſſe exiſtimo.

B

τὸ δὲ πλυαλώδεας ἔχον] Vrinam intelligit ſputo ſimilem habentem ſubſidentiam hoc eſt ſpumantem pituitam referentem, quæ pituitoſæ materiæ ſobolem indicat, indeque rigorem promptiùs denunciat. Vt non malè mihi augurari cum Præceptore Hollerio videantur, qui ὑαλώδεας pro πλυαλώδεας ſupponunt, quod iſta ſit inuſitata vrinarum attributio, illa verò pituitæ vitreæ & albuminæ copiam teſtetur, neque immeritò rigoris ſit prænuncia. πλυαλώδεις etiam ſubſidentiæ dici poſſunt, quæ craſſam, inflatam aut tumentem materiam habent, qualia ſæpe ſunt craſſioris pituitæ ſputa. Cuiuſmodi materia incendio tandem & vſtione fæcem & limum refert, & nobilium viſcerum reſolutionem indicat potiùs quam rigorem. Alioqui, quod lubricus ſit hic locus, & inſolens admodum vrinarum attributum, non malè fortè πιπαλώδεας legatur, cuius etiam lectionis non leuis ex quibuſdam codicibus iniecta eſt ſuſpicio. Huiuſmodi nanque ſubſidentiæ, neruoſum genus ac vaſorum tunicas appetitas ſignificat, vnde etiam rigor ortum ducit, vt ſcribit Hippocrat. aph. 15. ſect. 3. lib. 6. epid. Vitioſa autem ſunt publicata exemplaria, quæ πλυαλώδεις pro πλυαλώδεας habent, vt non temerè ſuſpectam loci fidem faciant.

C

ἀφαχνώδεες] Vrina arancorum telis ſimilis ſubauditur quæ innatantem habet pinguedinem ex Prognoſt. & aph. 35. libr. 7. corporiſque conſumptionem denunciat. ἀφαχνώδεις autem retinui ex omnibus exemplaribus, vt vrina indicetur ſupra innatantem habens pinguedinem, quod etiam ex Prognoſtico exponit Galenus (Comm. 3. in libr. 3. epidem.) etſi ἀφαχνώδεας legiſſe videtur Cornarius, & ad ſubſidentias retuliſſe, Celſum ſecutus, qui in tabe mortis ſignum eſſe " ſcribit, vbi vrina quædam arancis ſimilia ſubſidentia oſtendit.

" *Cap. 8. lib. 2.*

τὰ δ' ἄχροα] Id ad vrinas non nubeculas referendum videtur, & ἄχροα ὕδρα vrinas aquoſas ſignificare, quæ ſæpe tenuibus coniunguntur in phrenitide, velut ægr. 13. lib. 3. epid. Ex huiuſmodi autem vrinis phrenitidem denunciari fidem faciunt hiſtoriæ libr. epid. vt ægr. 13. 14. & 15. lib. 3. epid. poſt ſt. peſt. Etſi poſſunt iſta contentis attribui, & ad nubeculas referri, & ἄχροα μέλασιν ἐναιωρήμυα intelligi ſublimamenta malè colorata vrinis nigris innatantia. Priorem tamen notionem ſequitur Prorrh. 3. vbi iſta repeti videntur. Τὰ ὅσα παραχώδεσιν ἀχρύποισιν ὕρα ἄχροα μέλανα ἐναιωρήμυα, ἐφ' ὑδρωπι φρενιτικῇ.

I

κονιώδεα] Inſolens eſt vrinarum attributum, vt cætera multa, nec ſatis explicatum. Videntur autem κονιώδεα ὕρα dici velut libr. 7. epid. ἀποδιεσία, vrinæ quæ cineritij ſunt coloris, aut velut puluerulentæ, aut quodammodo calce perfuſæ & exalbeſcentes, quæ inſignes vaſorum obſtructiones ex magna pituitoſæ & craſſæ materiæ copia teſtantur. κονιώδεα etiam intelligi poſſunt vrinæ cineri lixiuo aut lixiuio ſimiles, hoc eſt rufo colore ſaturatæ, quæ impuritatem viſcerum arguunt, vnde ad hydropem facilis eſt tranſitus.

Vrina diluta aut arenida & facilè diſſolubili aſperitate returbata, liquidam fore aluũ denunciat. Quæ verò admodum tenuis ſpiſſa euadit, fortaſſe eruppturum ſudorem indicat, iam autem erupiſſe, quæ ſpumam in ſeipſam inſidentem habet.

583 Οὖρον ὑδατῶδες ἢ τεταραγμένον φαφερὴν τὴν χύσιν, κενεὸν ὑγρὸν ἐσομένου σημαίνει. ὃ δ' ἔκλεπτον οὖρον δασυώμενον, ἂν ἔρα ἱδρῶτα μέλλοντα δηλοῖ· γεγυμνωμένον δὲ, ἀφρώδεσιν ἐφ' αὑτῷ ἐφιζάνοντα.

Quidnam intelligat per φαφερὴν χύσιν in vrinis, non eſt explicatu facile, neque quænam ſit vrina facilè diſſolubili aut arenida aſperitate returbida, quæ liquidam fore aluum denunciet. φαφερὸν etſi φαῦρον ſignificat apud Hippocratem Galeno teſte & Varino, ſolidis quidem attributum, φῶρον aut εὐδιάλυτον, aut idē quod κραυρὸν " Galeno, aut ' " Ariſtot. φαυστὸν dicitur, ſignificat, & quod Atticis φαῦρον ſcribitur, præcipueq; eduliis attribuitur quæ friabilia ſunt & tenera, nihilq; lentoris aut pinguedinis in ſe habent, vt ſcribit Galenus lib. 3. de aliment. facult. φαφαρὸς etiam aut φαφερὸς & φαθρὸς aut φαθαρὸς, ἁπαλὸν ἢ ἀστερῆ, εὐαφὲς, vt & αὐχμηρὸν ἢ ξηρὸν ſignificat, tenerum, delicatum, tenuem & mollem. Qua notione in vrinæ liquore φαφερὴν χύσιν, mollem ac tenuem, aut facilè diſſolubilem & friabilem intelligere poſſumus, cùm φαφαρὴ λεπτὴ Varin. explicetur, & quæ ſolent vrinæ aluos humidas denunciare, non admodum ſint returbatæ, ſed vt plurimum, dilutæ, aut leuiter & obſcurè quodammodo perturbatæ, quales ſunt quæ crudioris ſucci effuſam copiam & extremam imbecillitatem indicant. Sic & φαφερὰ ταραχύτης idem quod φαφαρὴ accipi poteſt, vt intelligatur quædam velut obſcura perturbatio, cùm & φαφερὰ aut φαφαρὰ, τὰ ζοφοειδῆ & μελανεδοειδῆ. aut μελανίζοντα Dioſcoridi ſignificent apud Gal. Atq; ea videtur vrinæ liquori accommodari poſſe explicatio. Quòd ſi ſolidis attribuatur, friabilitatem quandam indicat, & aſperitatem quandam facilè diſſolubilem, & quæ in fruſta quædam facilè diſcerpatur, vt tum mollium calculorum fragmenta, quę per vrinam feruntur & vrinam conturbant, taleſq; ſunt calculoſorum vrinæ, niſi quòd aluum liquidam ferri non eſt neceſſe.

" *Lib. 11. Meth.* "" *Lib. 4. Meteor.*

δασυώμενον] δασυώμενον ὕδεσι ἢ δεδασυμμένον inter obſcuras nec dum ſatis explicatas, aut ex induſtria affectatas dictiones à Gal. reponitur, eaq; vſus eſt Prorrhetici & huius Præſagii author antea. Quidam denſas vrinas intelligunt, quæ in ſuperficie craſſæ ſunt & ſpiſſæ, ac inter returbidas ponuntur velut lib. 7. epid. δασέα ὕρα ἢ αἰεσφαμμένα ſimul iunguntur in capitis doloris indiciis. Sic δασυώμενον ὕδεσι hoc loco vrina ſpiſſa & quæ craſſa euadit rectè accipi poteſt, vt quæ valde tenui ex aduerſo reſpondeat, & ſuccorum concoctiones naturam aggredi teſtetur, vnde ad ſalubres excretiones & ſudores promouendos excitari poteſt, præcipuè ſi ex tenui craſſa euadat, vt non improbanda ſit lectio quæ ἐν λεπτῷ habet. Hincq; """ Auicennas vrinas, quæ quarto die tinguntur, & ſeptimo craſſitudinem accipiunt, ſudorem prædicere ſcribit. Alij etiam δασυώμενα ὕρα intelligunt, quæ inæqualem habent ſuperficiem & extuberantibus quibuſdam eminentiis exaſperatam. Sunt qui etiam ſpumoſas intelligant, vt quæ ſpumam inæqualiter diſperſam in ſuperficie habeant. Quo certè referri poteſt τὸ ἀφρώδεσιν ἐφ' αὑτὸ ἐφιζάνοντα. Quod cum internam naturę à ſpiritu flatulento & feruore agitationē indicet, & tenacem ac glutinoſam coniunctam eſſe materiam, interdum contingere poteſt vt inde ſudores commoti fuerint, quod tamen non eſt neceſſe.

""" *Lib. 4. ſen. 2. tract. 1. cap. 7.*

In tertianis cum horrore nubeculis nigris ſimilia, inconſtantem horrorem indicant. Membranoſæ quoque mictiones, & quæ cum horrore ſubſidunt, conuulſiones prædicunt.

584 Τὰ δ' ἐν τεταρταίοισι μὲν φρίκης οἷα νεφέλια μέλανα, φρίκης ἀκαταστασίην δηλοῦντα· καὶ ὑμενώδεες οὖρήσεις, ἢ αἱ μὲν φρίκης ὑφισταμένου, σπασμώδεες.

Indiſtinctè iſtud videtur ſcriptum. In Prognoſt. nanque nubeculę nigrę ſimpliciter damnantur, quòd exuperantem calorem ſummamque exæſtuationem, interdum etiam νέκρωσιν quandam indicent. Hic verò videtur humoris bilioſi exaſſatio ſignificari per nigras nubeculas, vnde fit tranſmutatio & quidam in quartanum circuitum tranſitus. Id enim quodammodo inconſtans horror ſubindicare videtur, quòd à certa & præſtituta ſibi forma aberret, neque eandem, aut debitum tempus ac numerum obſeruet. Sic

nanque

Atque ἡ φελικὴ ἀκατάστατος dicitur, καὶ ὀξυσώζουσα τὸν ἰδίαν μίαν ἀκριβῶς. De membranosa aut pelliculosa vrina antea affatim dictum est. Hunc autem sententiam contra publicatorum codicum fidem distinximus.

585 Οὖρον χρηστὸν ἔχον ὑπόστασιν, ὀξὺ παύσῃ μὴ ἔ-χον, πόνον καὶ μεταβολὴν σημαίνει. Ὃ δ' ἂν ὑπόστασιν ἔχον, ἐ-ρεθιζόμενον καθιστάμενον, ῥίγος περὶ κρίσιν. Ταχὺ δὲ καὶ ἐς πεμπταῖον ἢ τεταρταῖον μετάστασιν.

Vrina in qua quod subsidet bonum est, & de repente euanescit, dolorem ac mutationẽ denunciat. At quæ sedimentum habet, returbida, residens, rigorem circa iudicationem, fortè etiam & in tertianam aut quartanam transitum.

In Progn. si vrina modò liquida est, modò sedimentum habet candidum aut læue, morbi diuturnitas aut minor securitas portenditur. Celsus quoque in longæ valetudinis signis, vrinam modò liquidam & puram, modò quæ subsidentia quædam habeat reponit. Καθιστάμενον autem οὖρον vrina est quæ residet & conquiescit, & in qua deposita subsidunt quædam, crassaque & perpetuò returbida opponitur, vt ex libris epid. satis apparet, vbi familiaris est locutio, οὖρα παχέα οὐ κεκίνηται. Huiusmodi autem in vrinis inæqualitatem, mali laborem materiæque peruicaciam præ se fert, vnde morborum reuersiones aut transmutationes meritò suspectandæ sunt. Vitiosus autem est hoc loco Asulanus codex, vbi & asteriscum apponit.

586 Ἐν πλευρετικοῖσιν οὖρον. Ὑπόρυθρον ἔχον λεῖον ὑπόστασιν ἀσφαλέα κρίσιν σημαίνει, ὃ δὲ ὑπόχλωρον βαθὺ, λευκὸν ἔχον ὑπόστασιν, κακόν. Ὃ δὲ ἐρυθρὸν σφόδρα καὶ βαθὺ, ὑπόστασιν χλωρὸν ἔχον λεῖον, εἰλικρινέα, πολυχρόνιον, σφόδρα παρακάθεα νοῦσον μεταδηλοῖ ἐς ἧπαρ, ἢ μάλα ὀλέθριον. Ὃ δὲ λευκὸν, ὑδατῶδες κεμιτώδεα πυρρὸν ἔχον ὑπόστασιν, πόνον καὶ κίνδυνον σημαίνει. Καὶ ὃ χλωρὸν πυρρὸν ἔχον ὑπόστασιν κεμιτώδεα, χρόνον καὶ κίνδυνον σημαίνει.

Laterum dolore affectis vrina aliquantulum rubra, læuem habens subsidentiam, securam iudicationem prænunciat. Quæ verò aliquantulum pallida, bene florulenta est, & albam habet subsidentiam, cererem quoque. At quæ admodum rubra & bene florulenta, sedimentum pallidum, læue ac purum habet, diuturnum valdeq; turbulentum morbum fore & in alium transiturum, non tamen pernicioſum. Alba verò, diluta, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile habens sedimentum, fuluum,, dolorem & periculum denunciat. At quæ pallida, fuluum habet sedimentum, hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simile, diuturnitatem ac periculum indicat.

Melius & ad doctrinæ complexionem laudabilius quod in Prognost. & antea quoque hoc in Præsagio de subrubra vrina scriptum est, diuturnum quidem, verùm salutarem morbum denunciari, neque in pleuriticis solùm, sed in omnibus acutis morbis. εὐανθὴς] Quidnam per ἀνθὴς οὖρον intelligatur, non satis est expeditum. Videtur intelligi bene florulenta vrina, quæ efflorescentias quasdam spumeas extantes habet, (quæ ἐπανθίσματα vt plurimum dicuntur) & veluti flores supereminentes. "Quod in vrinis quæ ob magnum incendium, ingentem sanguinis feruorem ac bilis efferuescentiam produnt, conspicitur. Atq; hic vrinarum status præcipitem ac celerem morbi motum denunciat. Alij εὐανθὲς pellucidam ac puram vrinam intelligunt, & quæ ad naturalem vrinæ colorem prope accedit, quæque pellucido colore floreat & parum superiore parte rubescat, qualis, ob sanguinis motum, curum & breue iudicium indicare interdum post. παχέαν autem manifesto vitio, pro παχεῖαν, multa habent exemplaria. Sed nos παχεῖαν cum Cornario & meliorum codicibus amplectimur.

" *In Prorrh. & Coac. Prænot.*

εἰλικρινία] Purum, manifestum, merum ac verum sedimentum intelligendum, nullo alieno humore permixtum, quod subsidentiæ speciem referat, vt securitas indicetur.

κεμιτώδεα] De subsidentia hordei tosti non exactè moliti crassioribus frustulis simili, quam κεμιτώδη vocant, celebris est Galeni locus, qui ad hunc sensum probè admodum accommodari potest. δῆλον οὖν ὅτι μὲ σωθήσεται μᾶλλον ἡ ὑρηκὼς τὸν κεμιτώδη, χεῖρόν τι δὲ ὀλίγον ἔχων, τούτου ἐνδεὴς ἔσται. Ac mihi videntur ista perturbata, & (nisi fallor) parum integra.

Com. ad aph. 31. lib. 7.

587 Οὖρα τοῖσι περὶ ὦτα, ταχὺ καὶ ἐπ' ὀλίγον πεπαινόμενα, φλαῦρον. Καὶ ὃ κατεψύχθαι ὧδε, πονηρόν.

In his quæ circa aures abscedunt, vrinę quę celeriter & paruo tempore concoquuntur, damno sunt. Quin & perfrigerari itidem malum est.

Ex Prorrh. 113. desumpta sententia, iisdémque verbis etiam antea repetita (sent. 206.)

588 Κύστις ἀπολημφθεῖσα, μάλιστα μὲν μετὰ κεφαλαλγίης, ἀλγήματα σπασμώδεα. Τὰ ναρκώδεα δὲ τοιούτοισιν ἐκλυόμενα, δυσκολίην, ὀλέθριον. Ἀφανίζεται καὶ τοιάδε ἐκφορήσαι;

Vesica intercepta maximeq; cum capitis dolore conuulsionem quandam minatur. Quę in his cum torporis sensu exoluuntur, molestiam, nõ perniciem afferunt. Ac fortè etiam aliquantulum desipiunt.

Prorrheticum est 120. huc traductum. Ex quo manifestum publicatorum codicum vitium apparet. Aut enim ἡ μὲν ὀλίγον ex Prorrh. reponendum, aut manuscriptorum codicum lectio, ἢν ὀλίγον, reponenda, quam etiam secutus est Cornarius.

589 Νεφρῶν ὀξὺ πίνημα, μετ' οὖρου ἐπιστάσιος, ὑποστάσιν οὖρου ἢ παχέων οὖρον, σημαίνει.

Derepente obortus renum dolor cum vrinę suppressione, calculorum aut vrinæ crassæ mixtionem indicat.

Suppressionis vrinæ, quæ fit renibus aut vreteribus interceptis, hoc præsagium causas assignat, nempe calculorum exortum aut humorum crassitudinem. De renum verò calculo intelligentia sumitur, cuius ortus & causa Galeno explicatur Comment. 3. in lib. 6. Epid. & Com. ad aph. 26. lib. 3. & Aretæo cap. 3. lib. 2. de signis diutur. morb.

590 Τρόμοι δὲ παρεσυτέρεσιν ἐν πυρετῷ, καὶ ὅτως ἐκφαινόμενα λιθία τῶν οὐρητήρων.

Tremores senioribus in febre contingunt, atque vbi apparent, calculi fortasse per vrinas excluduntur.

Tremorem intellige corporis concussionem quæ in exturbando calculo, in vreterum ductibus aut angustioribus viis restitante, contingit, σεσμὸν ὡς δὴ ῥιπὴν vocat Aretæus. Fiunt autem plærunq; (vt idem scribit) πυρετοῖ διαλείποντες, ἐπέχοντες. Quæ quia grauem ægritudinem magis affligunt, præsentius etiam periculum circumscribunt. Illud verò καὶ ὅτως, de repentino etiam in senibus renum dolore cum vrinæ suppressione, intelligi potest.

591 Οὖρου ἀπόληψις καὶ βάρος ἐν ὑπογαστρίῳ, σημαίνει ὡς τὰ πολλὰ στραγγουρίην ἐξαίφνης. Εἰ δὲ μὴ, ἄλλην ἀρρωστίην ἢ ἐώθεσιν ἄρρωστος ἦν.

Vrina intercepta & ad imum ventrem pondus, vt plurimùm futurum vrinæ stillicidium denunciat: sin minus, alium aliquem morbum ex consuetudine affligentem.

Hæc vesicæ vitio vrinæ stillicidium contingere indicant, ibique sitã esse morbosam affectionem, ἡ γὰρ κύστις (inquit Aretæus) ὁμοπαθὴς μάλιστα καὶ κατὰ πάντα τῇ μήτρῃ. Cæterum alios morbos pro consuetudine vitio vesicæ affligentes intellige, dysuriam & ischuriam, quorum causa est aut grumus, aut calculus, aut vlcus, abscessus, aut phlegmone. Ex quibus ἐξυπηρετεῖ πόνος καὶ ὀλεθρίη ἄκρισις, (vt loquitur Aretæus.) Nam etsi vesica aliarum partium vitiis communicat, difficiliores tamen magisq; mortiferos habet dolores, si per se laborare incipit

quandoquidem toti corpori,& neruis,& menti labem traducere valentissimè potest. Vnde etiam alij morbi statu quodam tempore pro consuetudine redeuntes accipi possunt,vt arthritis & dolor colicus,cæteriq; id genus.

In biliosis vrina intercepta mortem breui affore significat.

592 Ἐν χολώδεσιν οὖρον ἀπόληψις κτεινέει σιωθέντας.

Siue renum vitio,siue vesicæ affectu vrina supprimatur,periculum minatur & citam mortem. ἡ γὰρ ἐπίσχεσις τοῦ οὔρου δυνατώδης, Aretæo σωπίμως verò,aut symptomatum vehementiam & intensionem,aut periculi celeritatem indicat. ἡ δὲ ἐπίσχεσις τοῦ οὔρου πάντα τὰ δεινὰ φαίνει. ἐν χολώδεσιν autem additur ὡς γὰρ τὸ ὕδωρ δεινὸν ἢ δακνώδες εἰσῆλθεν, ψύξιες, πτόησις, σπασμοὶ, διαστάσεις καὶ πληρώσεις τοῦ ὑποχονδρίου, vt scribit Aretæus.Hoc autem Præsagium ferè respondet Prorrh.51.αἱ ἐκ καταψύξιος ἐς ὀξέα οὖρων ἀπολήψιες, κάκιστα.

Febricitanti vrina densitatem habens diuulsam, morbi reuersionem aut sudorem portendit.

593 Οὖρον ἐν πυρετῷ δάκος ἔχον διαστεπτόμενον, ὑποστροφικὸν, ἢ ἱδρῶδες.

Vrina spissa quædam continens diuulsa,magnam adhuc superesse agitationem in corpore , nec planè confectas esse morbi reliquias ostendit,& sudoris copiam ex materiæ cruditate & naturæ oppressione,atque ideo recidiuam minatur,quòd natura totam semel materiam coquere non possit.

In febribus longis,paruis,vagis,tenuium vrinarum eiectiones,lienis affectionem denunciant.

594 Ἐν μακροῖσι πυρετοῖσι,λεπτοῖσι πλανώδεσι, λεπτῶν οὔρων ὑπόστασις,μηκυνόντων.

Febres hæ diuturnæ,lentæ,mites & incertæ,magnas internorum viscerum obstructiones prænunciant,quibus valde est opportunus lien.

In febre variarum interdum vrinarum mictiones, morbum producunt.

595 Ἐν πυρετῷ ἐνίοτε ἐνίων οὔρησις,μηκυνόντων.

Vrina huiusmodi quæ materiæ inæqualitatem atq; humorum varietatem indicat, ideoq; mutationem accipit, morbum producit ex Prognost.& hoc præsagio.Quod etiam scribitur libello περὶ κριτῶν & lib.de rat.vict.in morb.acut. ἐν τοῖσι πυρετοῖσι ἐὰν μεταβολὴ ἔχῃ τὸ οὖρον, χρόνιον σημαίνει.

Vrinę quę non sentientibus effluunt, aliàs perniciem denunciant.Animaduertendum num tales his reddantur quales fiunt vbi subsidentiâ cõturbaueris.

596 Τὰ οὐρούμενα μὴ αἰσθανομένων, ἐνίοις ἢ ὀλέθρια. ἆρα τοιοῦτον οὖρον ἢ οἷόν τ' ἐστὶν ἐπὶ τούτοισιν παρασχεῖν.

Satis constat ex Prorrh. 29. locum hunc esse corruptum , & μὴ αἰσθανομένων esse reponendum, sententiamque per se esse distinguendam,quod etiam vidit Cornarius.

Quibus vrinæ paucæ,grumosæ , non sine febre , si ab iis tenues & copiosæ prodierint,iuuat.Talibus autem circa initia procedunt,aut non multò post sedimentum habent.

597 Οἷσιν οὖρα ὀλίγα, θερμώδεα,οὐκ ἀπυρέτοις πλῆθος οὐ τοῦτων ἐλθὸν λεπτὸν,ὠφελέει. ἔρχεται δὲ τοιοῦτον ἐξ ἀρχῆς,ἢ μετὰ ταχέων ὑποστασιν ἔχει.

Hoc in Præsagio vrinæ crassæ temerè deficiunt,quæ tamen ex aphor.69.lib.4.reponi debent,aut per grumosas intelligi. Quod sequitur ἔρχεται δὲ τοιοῦτον, etsi obscurè est positum, ex aphorismo tamen lucem accipit,& de vrinis crassis accipi haud dubiè debet,quæ statim circa initia,non naturæ lege,sed grauitatis materiæ ratione, sedimentum accipiunt,vt scribit Galenus.Alioqui si de tenuibus vrinis sumatur (quod faciunt interpretes)mediocriter crassæ ac comparatè tenues obaudiendæ sunt.

Quibus in vrinis citò aliquid subsidet, hi breui iudicantur.

598 Οἷσιν οὖρα ταχέως ὑποστασιν ἴσχει. ταχέως δὲ οἱ κρίνοντας.

Hoc caput in tota iudiciorum disciplina est celeberrimum. πάσασι γὰρ ταχύτητα κρίσιος καὶ ἀσφαλείαν ὑγιὲς σημαίνουσιν, sic quibus quarto die in vrinis nubecula aut subsidentia cernitur,solutio septimo die denũciatur,vt antea scriptum est hoc in præsagio & aph 71.lib.4.

Vrinæ præter consuetudinem tenues & crudæ, absq; repletione,in morbo comitiali obnoxiis,morbi insultum denunciant,idq; præcipuè si in summum humerum,aut ceruicem,aut dorsum dolor aut conuulsio incidat,aut torpor totum corpus occupet,aut turbulentum insomnium visum fuerit.

599 Ἐπιληπτικῇσι οὖρα λεπτὰ καὶ ἄπεπτα παρὰ τὸ ἔθος αὐτῇ πλησμονῆς, ἐπιλήψιν σημαίνει, ἢν τε κατὰ τὸν ἐς ἀκρώμιον, ἢ τε ἀχλὺν, ἢ μετάφρενον πόνος, ἢ σπασμὸς ἐμπεπτώκῃ, ἢ ναρκὴ παρεγένηται τῷ σώματος, ἢ παραχωδες ἐνύπνιον ἑωράκῃ.

Hoc præsagium plurimùm facit ad morbi comitialis prædictionem,vt inde impendenti malo prouideatur & insultus præcauea tur.

Quæ parua copia apparent, velut stillæ sanguinis, vrinæ,vomitiones,& deiectiones, malum quidẽ penitus denunciant,pessimum verò si exiguis interuallis sese consequantur.

600 Τὸ μικρὰ ὀφθαίνεσθαι,οἷς σταξιας,καὶ οὖρον, ἢ ἐμετον,καὶ διαχωρήματα κακὸν ὅλου πάντως. κάκιστον δὲ ἐγγὺς ἀλλήλων ἰόντα.

Id de excretionibus criticis accipiendum quæ infra modum erumpunt. Vniuersalis nanque est præceptio in crises disciplina (vt scribit" Galenus) μηδενὸς ἓν σημεῖον ἀποκεῖνεσθαι σμικρά. οὐδὲν γὰρ τῶν κρισίμων. σμικρὸν ἐκφύσεως πορισικόν. Siue igitur sanguis à naribus, siue vomitiones,siue alui secessus,siue vrinarum,sudorum,aut vteri eruptiones infra modum subsistant, mali augurij omen habent, vt fusiùs scripsimus nostris in lib.2.Epidem.Comment.Prorrhetico 59.huius præsagij initium vrinis accommodatur,non satis tamen aptè, ita vt multò sit clarior hæc notio integram iudicationis authoritatem conseruans. Quod sequitur ἐγγὺς ἀλλήλων ἰόντα, etsi Prorrh.60. vomitionum varietatem,quæ continenter & assiduè fiunt,sugillat, hic tamen excretionibus criticis aptari potest, qua quo propiùs aut minori interuallo apparent,tandemque subsistunt,eò sanè præsentius periculum denunciant. Nam tunc fatiscentes naturæ vires meritò suspectamus,vbi pluribus excretionibus tentatis,nihil tamen erumpit, sed intrò omnia subsistunt. ἐγγὺς autem ἀλλήλων , idem quod ἐν μὴ πολλῷ χρόνῳ significat teste Galeno.

" *Com.2.in Prorrh.*

Alui recrementum optimum est molle,constans, aliquatenus fuluum,nec admodum graueolens , eóque tempore quo per secundam valetudinem deiici solet,excretum,copia verò ingestis cibis respondẽs. Crassum autem fieri oportet in iudicationem eunte morbo. Vtile quoque quod lumbricos teretes ad iudicationem exire cogit.

601 Διαχώρημα κοιλίης βέλτιστον, μαλθακὸν, ξυνεχὲς, ὑποπυῤῥον, μὴ σφόδρα δυσῶδες, διαχωρέον τῇ ἐθισμένῃ ὥρῃ. πλῆθος δὲ κατὰ λόγον τῶν ἐσιόντων παχυνέσθω δὲ κατὰ τὴν κρίσιν. χρήσιμον δὲ καὶ ἕλμινθας στρογγύλας διεξιέναι, κατὰ κρίσιν κατασκῆψαν.

Quod in vrinis factitatum est , idem in deiectionum attributionibus vsurpat huius Præsagij author , & vndique emendi-

ta suffrag

ta ſuffragia eadem politura in hanc tractationem coniicit. Hoc ex Prognoſtico, vt cætera, deſumptum eſt. σπυτώδες ἀφεχώρημα alui recrementum conſtans & cohærens, coactum, quodq; conſiſtentiam & figuram ſeruat, dicitur, figuratum " Celſo, & liquido, diffluenti aut humido ex aduerſo reſpondet. " *Cap. 3. lib. 2.*

ὑπόπυῤῥον] Rufam aluum dicit Celſus. Id autem hîc loco & ordine poſitum videtur, ac melius quidem quàm in Prognoſt. vt conſiſtentia, tempore, quantitate & qualitate deiectiones ipſæ probarentur. Quod etiam teſtatur Galenus in Prognoſt. Repetitur quoque libello περὶ κρισίων.

παχυνέσθω] In Prognoſt. & libello περὶ κεισίων, ἐκεῖ πρὸ κείσιος ἡ πέψις legitur, & de aluo liquida aut molli melius effertur. Celſus procedente tempore paulatim contrahi vult.

χρήσιμον ὄν] Id quoque in Prognoſt. in libello περὶ κεισίων repetitur, Celſus. Lumbricos quoque aliquos ſub fine morbi deſcendiſſe nihil nocet. Adeò iudicationis aut criſeως nomen ſubtimidè ac ſuperſtitioſè effert, aut certè contemnit. περίττωμα autem alui recrementum refertur, quod ſuo momento lumbricos agit ac deturbat. Quod ideò dicitur, ne quis id ſuperuacaneum exiſtimet, quod aliàs deficit, nec ſatis ab interprete expreſſum eſt.

602 Ἐν ὀξέσι δὲ ἀφρῶδες, πεφυσιγμένον ἀφεχώρημα, χαλεπὸν. κακὸν δὲ καὶ τὸ ἔκλυσιν. ἔτι δὲ καὶ κακιῶδες τὸ ἀμητοειδές, ὀσφριῶδες. κάλλιστον δὲ τὸ τοιοῦτον κακόν, καὶ αἱματώδης ἀφεχώρησις, καὶ νεκυαγγὴς καὶ χολώδης.

In præcipitibus malis ſpumans & circumbilioſum alui recrementum, malo eſt. Malum quoq; & exactè candicans. Adhuc verò deterius farinę molitę inſtar, & ſtercoroſum. Præter hæc ſopor malo eſt, & cruenta alui deiectio, ac immoderata vaſorum inanitio.

περίχολα ἀφεχωρήματα dicuntur " Galeno τὰ χολώδεα, καὶ τὰ περὶ ξ αὐτὰ ἔχοντα χολὴν τῇ ουσίᾳ λεπτὴν, circumbilioſæ egeſtiones, & quæ in ambitu ſunt coloratæ ac bile obductæ, quales ἐκκενώσεις περίχολους vocant, & quæ efferueſcentis caloris copiam indicant. ἴκτερικὸν autem ἀφεχώρημα, id eſt, quod in Prognoſt. κάρτα λευκὸν dicitur. Ac melius hic ſeparatum ponitur, quàm ſi ad περίχολα ἀφεχωρήματα adiungas, vnde iſta huius præſagij portio deſumpta videtur. ἀλητοειδὲς etiam nouè quodammodo poſitum videtur, ac obſcuram habet notionem. ἄλητον ἄλευρον exponit Erotianus apud Hippocratem, idemq; deducit Heſychius, ab ἀλέω aut ἀλήθω, vt ſit πᾶν ἀλεσμένον σῖτον, & cereale ſubactum, quaſi ἄλετον, aut ὃ πρὸ ἄλέτου ἐθήρευσον ἄλφιτον, farina molendo concta & ſubacta. Videtur igitur excrementum intelligi, quod farinam molendo ſubactam refert, tum candore, tum conſiſtentia ac ſuore, aut quod velut paſtaceum eſt, ac ſtatim depoſitum errat ac diſſoluitur, quale in magnis viſcerum ac totius meſenterij obſtructionibus & facultatis naturalis imbecillitate, aut etiam tenuioris inteſtini inflammationibus nonnunquam cernitur. Stercoroſum autem ſummam putrilaginem ac corruptionem indicat. Quod ſequitur de ſopore, deiectione cruenta, & vaſorum inanitione quæ præter rationem contingit, id alterius eſt generis & valde pernicioſum. " *In Prorrh.*

603 Κοιλίης ἀπόληψις μικρὴ, μέλαινα, σποδοειδέα, ἢν ἀναγκαίως χαλῶσα μυκτὴρ τοιοῦτον ῥεγκύμενος, ἔκκριμα.

Vbi aluus modicè intercepta, nigra ſtercoribus caprarum ſimilia, nec niſi coacta demittit, hoc caſu naſus erumpens, malo eſt.

Prorrh. 41. repetitur hoc præſagium, ex quo melius μικρὰ μέλαινα legeretur. ἀναγκαίως autem, χαλῶσα κοιλίη, phraſis eſt Hippocrati admodum familiaris in Prorrh. quæ Galeno teſte, μὴ τὸ φλεγματοειδὲς πῦρ ἰατρεύειν, ἢ ἀφεχωρήσῃ, ἢ ἀφὲ βάλωνται ſignificat. Hæc autem conflagrantis interni incendij certiſſima ſigna ſunt, vnde exiccato corpore & imbecillo, quæuis excretio etiam critica non minimùm ſuſpecta eſt.

604 Γλίσχρον ἄκριτον, ἢ λευκὸν ἀφεχώρημα, φλαῦρον. φλαῦρον δὲ καὶ τὸ μὴ ἐζυμωμένον, ἀποφλεγματῶδες, πονηρὸν δὲ καὶ ἐφιωδέων ἀπόστασις ἀποπίλος, πυώδης μὴ χολώδεος.

Alui recrementum glutinoſum, ſyncerum, aut album, in vitio eſt. Vitioſum quoq; quod abundè fermentatũ eſt, & aliquantulum pituitoſum. Prauum etiam cùm ex his quæ denſata feruntur, quod ſubſidet aliquantulum liueſcit, purulentum ac bilioſum eſt.

ἐζυμωμένον] Hac attributione vrinas inſigniuit Prorrhetici author. Vbi οὖρα ἐζυμωμένα hoc eſt fermentatæ vrinæ dicuntur Galeno, quæ ſpiſſæ & craſſæ magnam crudæ & flatuoſæ materiæ copiam continent, vnde leuis quidam feruor per agitationem excitatur, adeò vt motis & rarefactis ſpiritibus, in maiorem quam cum primùm excretæ fuerunt molem attolluntur. Atq; eæ ſunt quæ turbulentã continent humorũ crudorum agitationẽ ac feruorem, ita vt flatibus humorum acrimoniæ ac ebullitioni permixtis, in maiorem tumorem attollantur, ac inflentur, interdum etiam bullas & ſpumam excitent. Quæ quidem affectio alui excrementis crudis, flatuoſis, & humorum acrimonia agitatis aut efferuentibus attribui poteſt. Poſſunt etiam recrementa alui fermentata dici, quæ plurimam bilem atram retortidam continent, quæ in terram effuſa, eam abradit, & partes omnes in altum attollit, vnde modo quedam ſpirituoſa ac fermentatio aſſurgit. Eſt enim ζύμωσις Platoni, ἡ χώσεως ὕσπερ ἐμοὶ κίνησις ἡ αἴρουσα. Atq; ex bilis illius agitatione ſuccenſa alui recrementa, ebullitionem ac feruorem accipiunt, acrimoniamq; contrahunt, vnde concepto aëre diſtenduntur, inflantur, ebulliunt & in tumorem quendam attolluntur, interdum etiam à craſſa & flatuoſa materia, ſpumæ & bullæ efferuntur. τροφώδεα verò ἀφεχωρήματα etſi intelligi poſſunt, quæ concreta quædam fruſtulatim diſcerpta efferuntur, mihi tamen germanè lectio videtur, ſi ἐκ τροφωδέων ὑπόστασις ὑποπίλου, ἰλυώδης, ex Prorrhetico legatur. Atq; ea omnia liquidæ aluo optimè conuenire videntur, quæ cum torminibus ſæpe effundi ſolet, cum humorum corruptione ex viſcerum vitio, vnde huiuſmodi ſubliuida & purulenta materia educitur. Erotianus tamen hanc hoc loco lectionem agnoſcere ac mihi ſubindicare videtur, cùm τροφιώδη ἀποδοσθὲν exponit. τροφιὰ γὰρ ἡ ἀποδιδομένη λίχνη. Vt cinereæ deiectiones intelligi videantur veluti exaſſatæ ac torrefactæ. Etſi Erotiani lectionẽ quidam ad Prorrhetici lectionẽ referre malint. ὑπόστασιν verò in deiectionibus poni nouum non eſt, & alioqui huic præſagio admodum familiare. Vitioſus quoq; hoc loco eſt Aſulanus codex, vt ſatis apparet, ſi quis cum cæteris publicatis cõferat.

605 Αἷμα λαμπρὸν ἀφεχωρέον, κακὸν, ἤν τε μὴ ὑπὸ ὀδυνέων πέσῃ.

Sanguis ſplendidus aluo per ſeceſſum reiectus malo eſt, præſertimq; ſi dolor aliquis adſit.

Sanguis per aluum ſecedens niger probatur aphor. 25 lib. 4. purus autem & ſplendidus effuſus, vitæ theſaurum profundit, præſertim ſi dolor adſit aut hypochondriorum, aut abdominis, qui viſceris alicuius vitium, aut vlcus prodit. Alioqui purus aliquando eſt is interuallis, abſque periculo ſecedere poteſt.

606 Τὸ ἀφρῶδες περίχολον ἀφεχώρημα, φλαῦρον, καὶ ἀκεραιωτάτη ὂν ἐκ τοιούτων.

Spumans & bile obductum alui recrementum, vitio eſt. Quin & inde morbus regius contrahitur.

Prorr. 53. hoc præſagium explicatur, vnde etiam fluxit, vt non malè ἰκτερικὸν hic adſcribatur. Quin & illic ἴκτερος ὑπόπυρος annotatur aut tumore, aut obſtructione, aut inflammatione obſeſſum, ex quibus morbus regius contrahitur. Quem in ſenſum etiam expoſitum eſt paulò ante Prognoſt. 602.

607 Ἐπὶ τοῖσι χολώδεσι τὸ ἀφρῶδες ἐπώδυσμα, κακόν. μᾶλλον δὲ ὀσφὺν πεπονηκόσι, καὶ πλευρὴν ἔχουσι. ἆρα ὑπὸ τοιούτων τὰ ἀγήματα;

In bilioſis deiectionibus ſpumoſa efflorescẽtia, malo eſt, iis verò præcipuè quos antea lumborũ dolor aut deſipiẽtia vexarit. Forteq; etiã dolores iis adſunt.

Ex Prorrh. 21. deſumpta eſt ſententia, vbi meracas deiectiones bilioſis adiungit. Huius autem præſagij finis, quæ in Prorrh. dederatur, hunc ſenſum habere videtur, vt renum dolores perſeuerare indicet, ex humoris bilioſi feruore & acrimonia per inteſtina delati. Fortaſſis etiam & reliquorum inteſtinorum dolores vrgere ſignificat, non eorum tantum quæ circa renes feruntur, cùm ſcribat Galenus, ἢ γὰρ τοῦτο ἀφεχωρήματος παρειληφότος τοῖς ἐντέροις, ἢ τοῖς κατ' ἰσχίον μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς λοιποῖς, ὁδυνᾶται τότε, ἐκκαλυφθὲν. Aut certè ex Prorrh. 22. corrupta eſt lectio ac diminuta, quod eſt vero ſimile.

Tenue alui excrementum & ſpumás, in quo quod ſubſidet aqueum eſt & ex pallido vireſcens, malo eſt, malum quoque purulentum. Nigrum etiam cruentum malum, cum febre, atque aliàs. Vitioſum quoq; varium abundè coloratum alui excrementum, eoq; deterius quò colore formidádum magis, pręterquam in medicaměti potione. Tunc namq; periculo vacat, copia nõ exuperans. Friabilis quoq; mollis in febre alui ſeceſſus, vitio eſt. Vitioſus quoq; ſiccus, qui facilè diſſoluitur, nec cohæret, decolor, idq; præcipuè ſi aluum humectet, lethalis verò ſi nigra antea prodierint.

[608] Λεπτὸν ἔπαφρον διάχωρημα, ὑδατόχλοον ἔχον ὑ-
πόστασιν, πονηρόν. πονηρὸν δὲ καὶ τὸ πυῶδες. καὶ τὸ μέλαν αἱ-
ματῶδες πονηρὸν σὺν πυρετῷ, καὶ δηλῶς. καὶ τὸ ποικίλον
κατακορὲς διάχωρημα, φλαῦρον. καὶ χεῖρον ὅσῳ φοβερώ-
τερον τῇ χρόᾳ, πλεῖον ἐν φαρμακείοισιν. ἐν ᾧ τοιούτοισιν ἀ-
κίνδυνον μὴ πληθὴ ἐμβάλλειν. καὶ τὸ ψαφερὸν μαλ-
θακὸν ἐν πυρετῷ διάχωρημα. φλαῦρον δὲ καὶ τὸ ξηρὸν,
ψαθυρὸν, ἄχλοον, καὶ ἄλλως. καὶ ἢν κοιλίῃ καθυγραίνῃ.
μελάνων δὲ πολλῶν διελθόντων, κτείνει.

καὶ τὸ μέλαν αἱματῶδες] Hîc αἱματῶδες idem videtur ſignificare quod ἐκεῖον ἄιμα μέλαν, vt aphor. 21. lib. 4. & paulò pòſt ſcribitur. Et καὶ ἄλλως, pro καὶ ἄλλως πυρετῷ ſumitur, etſi quædam exemplaria ſequentibus iungunt.

καὶ τὸ ποικίλον κατακορὲς] ποικίλον κατακορὲς ſimul iungi poteſt, vt admodum & abundè varium excrementum ſugillet, velut ἐκ προδήλου κατακορέος antea dicti ſunt hoc præſagio aurigine impenſiùs fœdati & colorati: aut κατακορὲς per ſe abundè ſaturatum & ſyncera bile coloratum ſignificat. Poteſt & κατακορὲς accipi de variis alui excrementis, quæ ſyncera & impermixta egeruntur, ποτὲ μὲν ὁμοῦ διεξερχόμενα ἀλλήλοισι, ποτὲ δὲ κεχωρισμένα, (vt ſcribitur in Prognoſt.) & vt loquimur Celſus, quæ modò diuerſis temporibus, modò ſimul, & in mixtura quadam, diſcreta tamen repræſentant.

καὶ χεῖρον] Aph. 21. lib. 4. καὶ ἐκόσῳ αὖ τὰ χρώματα ἐκκεχωρημένων πλείω πονηρότερα ἦ, μᾶλλον κάμοι, σὺν φαρμάκῳ δ' ἄμεινον. & ὁκόσῳ αὖ πλείω χρώματα ἐκκέκριται πονηρά.

ψαφερὸν] Hîc ψαφερὸν μαλθακῷ iunctum deiectionem friabilem ac veluti ſanioſam indicat, ex viſcerum corruptione aut colliquatione, qualis in tuibus cernitur, aut iis qui pyris & pomis victitant, aut pane furfuraceo aut hordeaceo veſcuntur. Poteſt & nigricans deſignare, quod ψαφερὰ aut ψαφυρὰ διαχωρήματα, ζοφοειδῆ καὶ μελανθυῶντα Galenus exponit, & Dioſcoridi μελανίζοντα ſignificant apud Galenum ψαθυρὸν autem aut ψαθυρὸν in excrementis explicat Galenus τὸ δ' ἀδιάλυτον & μηδεμίαν ἕνωσιν ἔχον δύσλυτον, aut ἄγλισχρον, quod eſt arenidum, friabile, non cohærens, & quod promptiſſimè teritur aut diſſoluitur, qualia ſunt eorum excrementa qui panicum aut milium, aut hordeaceos panes eſitarunt, aut ex pyrorum ſylueſtrium eſu ruri ſe vidiſſe teſtatur Galenus. Interdum verò talia euadunt nec cohærent, tenui humore & diſſolutu facili excrementis admixto & continuitatem impediente, etiam ſi quis integris cerealibus vtatur. Quod corporis vitio contingere poteſt, ſummamq; & cruditatis & materiæ inæqualitatem, aut etiam colliquationem indicat aluo tunc effuſa, velut ψαφερὸν μαλθακὸν hîc iungitur.

Liquidum alui recrementum, & breuibus interuallis cumulatum, malo eſt. Partim namq; vitium & inſomniam, partim verò exolutionem pariet.

[609] Ὑγρὸν διάχωρημα, καὶ ἀθρόον καὶ μικρὸν, κα-
κόν. τὸ μὲν γὰρ κακὸν καὶ ἀγρυπνίην, τὸ δὲ ἔκλυσιν τάχ' ἂ
ποιήσῃ.

Melior lectio ex Progneſt. ὑγρὸν διάχωρημα, καὶ ἀθρόον, καὶ μικρὸν, κακόν. Liquida enim alui deiectio & cumulata vires exoluit, frequens verò & ex breuibus interualiis inſomniam quoque & vigilias parit. Hîc autem publicatorum codicum lectionem ſecuti ſumus, etſi mihi vitio carere non videtur. Nam τὸ μὲν γὰρ κακὸν, quanquam redundare videtur, viſcerum tamen intemperaturam, aut naturæ oppreſſionem indicare non temerè poteſt. καὶ μικρὸν quoque quod ex breuibus interuallis egeritur ſignificat, & idem quod κατ' ὀλίγον ἐκκεχωρίκεν. ἔκλυσις verò λιποθυμίαν.

Perliquidum & aliquantulum friabile alui recrementum, cum ſummi totius corporis perfrictione, non ſine febre, vitioſum eſt. Rigores præterea veſicam & aluum corripiunt. Valde verò aquoſa deiectio in præcipitibus malis non deſinens, malo eſt, atque eò magis ſi ſitis vacuitatem fecerit.

[610] Ἐνυγρὸν ἐκκεχαφαὸν διάχωρημα πάνυ λίην
μὲν ἀπύρῳ, φλαῦρον. τὰ δ' ὑπὸ τούτοισι ῥίγεα καὶ
κοιλίῃ ὑπολαμβάνει. ὑδατώδες δὲ σφόδρα διά-
χωρημα μὴ παυόμενον ἐν ὀξέσι, κακόν. καὶ μᾶλλον ἢν
ἀδιψήσῃ.

Prorrh. 116. ἐκκεχαφαὸν διάχωρήματα dicuntur quæ hîc ἐκκεχαφαὸν, vt eadem ſit vtriuſq; dictionis notio. Quam mutationem etiam agnoſcit Galenus cùm à Dioſcoride ἐκκεχαφαὸν in ἐκκεχίφαρα verſum ſcribit. Poſtrema verò huius præſagij pars in publicatis exemplaribus vitiosè ſcripta; quæ eſt de perliquida & aquoſa deiectione diutiùs perſeuerante nec mutationem in morbis acutis recipiente, ſummam cruditatem & caloris natiui imbecillitatem indicat cum perenni materiæ affluxu.

Prærubrum in alui proluuie excrementum vitio eſt. Vitioſum etiam admodum ex viridi palleſcens, aut albicans, aut ſpumans, aut aquoſum. Item malum eſt quod exiguum, glutinoſum, læue & ex viridi ſubpallidum. Peſſima quoq; deiectio liquida in ſopore & torpore detentis. Lethale verò eſt etiam multum ſanguinem grumoſum ex aluo effluere, itémque candidum & liquidum excrementum cum alui tumore.

[611] Ἐξέρυθρον ἐν πολυπλύσῃ διάχωρημα, φλαῦρον.
φλαῦρον δὲ καὶ τὸ σφόδρα χλωρὸν, ἢ λευκὸν, ἢ ἀφρῶδες, ἢ
ὑδαρές. καὶ τὸ μικρόν τε καὶ γλίσχρον, καὶ λιπὸν καὶ ἐκκεχλω-
ρὸν, κακόν. καὶ τὸ κωματώδεσι νενωθρωμένοισιν ὑγρὸν διά-
χωρημα, κάκιστον. θανατώδης δὲ καὶ αἱμορροΐς αἱματώδης
πολὺ θρομβώδης. λευκόν τε καὶ ὑγρὸν μετὰ κοιλίης μετεώρου.

πολυπλύσιον vocat alui proluuiem multa tenuia & liquida effundentem, quæ hepaticum eſt ſymptoma, vt ſcribit Galenus & ea hoc præſagio πολύπλυσις ἐξίμυθρος damnata eſt. Cæterùm ſententiam iſtam ex melioribus codicibus diſtinximus, etſi mi coniungunt. Quæ tamen omnia non ſatis aptè cohærent.

καὶ τὸ σφόδρα χλωρὸν] Id ex Prognoſt. ſumptum eſt.

Alui excrementum nigrum velut ſanguis, & cum febre, & ſine febre, malo eſt. Mala item quæcunque varia, & quæ bile abundè ſunt ſaturata.

[612] Διαχώρημα μέλαν οἷ αἷμα, καὶ σὺν πυρετῷ, καὶ
ἄνθυ πυρετοῦ, πονηρόν. πονηρὸν δὲ καὶ πολύτα τὰ ποικίλα
καὶ τὰ κατακορέα πονηρά.

Hæc ſententia aph. 21. lib. 4. exprimit. κατακορέα autem intelligi poſſunt bile admodum ſaturata, aut quouis etiam alio colore ſaturata, vt viridi, flauo, nigro aut rubro, cùm ποικίλα ſimul iungantur, eademq; proprij ſeri conſumptionem indicent.

Alui recrementa quæ in ſpumoſa & ſyncera deſinunt, omnibus quidem ingraueſcentis mali ſignificationem præbent, conuulſione verò tentatis, vel maximè. In huiuſmodi caſibus ad aures tubercula oriri ſolent. At quæ perliquida, ac rurſus conſiſtentia, ſyncera, ſtercoracea, morbi longitudinem denunciant. Prærubrum verò in febre, delirium. Candicans

[613] Τὰ δὲς ἀφρώδεα ἄκρητα τελευτῶντα διαχωρήματα,
παροξυντικὰ μὲν πᾶσι, δῆλα δὲ μάλιστα σπασμώδεσι καὶ πόνῳ. κα
δοιότητα τὰ πρὸς οὖς αἴρεται. τὰ δὲ ἐξυγραινόμενα, καὶ
λιν σεσηπότα, ἄκρητα, κοπρώδεα, μῆκος νόσου σημ
νέ. τὸ δὲ ἐξέρυθρον ἐν πυρετῷ, παραφροσύνην. τὸ δὲ λε

κοπρώδες

κοπρώδες, ἐκτέρῳ δύσκολον. ὃ δ' ἂν ὑγρὸν ἐν τῷ τεθῆναι λαβὸν ἐρύθρος.

autē ſtercoroſum, in morbo regio moleſtiā exhibet, ac liquidum etiam, vbi reſederit ruborem adeptum.

Ex Prorrh. III. præcipuè & Prorrh 50. ſumpta ſententia. Meliùs verò in quibuſdam Prorrh. exemplaribus, πρὸ παρόξυσμοῦ, pro πάσῃ, legitur, quòd huiuſmodi deiectiones in ſynceras deſinentes, non omnino ingraueſcentis mali ſignificationem præ ſe ferant, ſed tum præcipuè vbi talia excrementa perſeuerant, & præterquàm quòd non deſinunt, etiam in ſpumoſa ſyncera, & prioribus longè deteriora mutantur. Quod ſequitur miſerè eſt exagitatum noſtris in exemplaribus. Quædam etiam iſta diſtinguunt, quædam coniungunt.

πρὸς λάκκον] Alba & ſtercoroſa deiectio in icftero negocium facceſſit, icteriq; magnitudinem & cauſæ pertinaciā oſtendit. At quæ liquida in matula depoſita ruborem accipit, hepatis imbecillitatē aut alicuius viſceris inflammationem portēdit. Exemplaria publicata λαῦρον ἔρυθρος legūt, qua lectione exaturatus ac copioſus rubor accipitur. Sed nos cum Cornario & Hollerio λαβὸν legimus.

614 Αἱμορραγέσι γλίσχρον δεχώρημα μέλασι διαποίκιλον, καὶ κονδές, μάλιστα δ' ἐκλεύκοις.

Sanguinem effundentibus glutinoſum alui recrementum, maculis nigris diſtinctum, malignitatem denotat, præcipueq; in exalbidis.

ἔκλευκοι dicuntur valde candicantes, qui pituita redundant, quorum naturæ reſpondere alui excrementa debent, non autem variegata, aut nigris maculis diſtincta, quæ humorem retorridum eiuſq; malignitatem denotant.

615 Ἔκλευκον δεχώρημα ἐν πυρετῷ σὺν θύρῃσι.

Exactè candicans alui recrementum in febre nullam bonam iudicationem denunciat.

Exactè candicantes deiectiones obſtructionum indices bilis flauæ auerſionem ſignificant, & icterum minantur. Quare nullam habent probatam iudicij notam. Videtur autem huius præſagij author tacitè eam quæ fit à morbo regio in febre iudicationem ſuggillare, quòd non niſi moleſtiæ & laboris plena ſit.

616 Κοιλίη ταραχῶδης σμικρῆσι πυκνῆσιν αἰγασάτεσι, σπηδόνας ἐντείνει. λύει δ' ἐνίοτε καὶ τοῦ προσώπου ἐρυθήματα.

Aluus perturbata cum frequenti deſidendi labore, maxillas intendit, rubores etiam faciei ſoluit.

Laborem & inſomniam potius facit frequens deſidendi labor quàm rigorem aut conuulſionem, cuius rudimentum ponit σπηδόνας ἐντείνει. κοπὴ ὁ ἀνθρωπος ὡσὰν τὸ ξυνεχὲς ἔξαγασάσθαι καὶ ἀγρυπνίαν αὖ, vt ſcribitur in Prognoſtico. Secutus ſum autem ſenſum maximè popularem, vt rubores faciei ſoluat huiuſmodi frequens deſidendi labor, etſi frequentes deiectiones faciei ruboribus exortis ſubſiſtere non ſit alienum, vt etiam ſurditate aluum in febribus retardari contingat.

617 Κοπρώδης μὲν τόνῳ διαχώρησις, κοιλίης πόνημα σημαίνει. φλεγματώδης δ' ὀξέως μὲν καρδιωγμόν, δυσεντερίην. κατὰ δὲ καὶ ὀσφυαλγίην. οἷσι δ' ὑδρωψι κοιλίης τάσις ταχὺς αἰάγκιον ὑγρὸν χαλῶσα ἔχιον κυλλοῦται, ἔχει δὲ ἀπαρτιῶδες, ὃ ὑπορρίγοῦν τοῦτοισιν ὀλέθριον.

Stercoracea alui egeſtio cum tenſione, aluum malè affectam denunciat. Pituitoſa verò repente cum oris ventriculi dolore, inteſtinorum difficultatem, & fortaſſe etiam lumborū dolorem. In talibus aluus circūtenſa, ex neceſſitate liquida demittēs, celeriter intumeſcens, quandam conuulſionis ſignificationem præ ſe fert. In his nouus ſubinde rigor, periculum creat.

Stercoroſa deiectio cum alui contentione flatuum copiam indicat, vnde malè afficitur. Pituitoſa verò cum oris ventriculi morſu ob pituitam ſalſam, dyſenteriam denunciat. Quod ſequitur ex Prorrh. 99. deſumptum videtur, neq; paruam hic parit obſcuritatem. δυσέντασις namq; legendum videtur, & κυλλοῦται pro ὀγκοῦται poſitum inſolentiam facit, ac fortè vitium ſubolet. κυλλὸν enim cùm dicatur Hippocrati diſtortionis ſpecies qua membrum in exteriorem partem conuerſum luxatur, & intrò flexum extra protuberat, pro alui inflatione & tumore poni nouum eſt, quòd intus flectatur ac cauetur, extra verò gibbum faciat ac protuberet. Ac certè ταχὺ ὀγκυλλοῦται, aut ταχέως, legendum videtur facili lapſu, iſq; mihi videtur eſſe locus quem ſubindicat. Erotianus, cum ὀγκυλλοῦται κοιλίαι apud Hippocratem explicat. Scribit namque, ὀγκύλλεσθαι μὲν ἀτίλλεσθαι λέγει, τὰ μέλη ἢ ἐπιπολὺ φρονεῖν, ὁ δὲ Ἱπποκράτης ὀγκυλλοῦται κοιλίαι, τὴν ταχέως εἰς ὄγκον αἰρομένην. ὀγκύλλεσθαι tamen & ὀγκυλοῦσθαι, apud Erotianum ſcriptum eſt. Neq; verò ex iſta caſuum concurſione cōuulſionem prædici neceſſe eſt, vt ſatis patet ex Galeno in Prorrh. Cornarius pro κυλλοῦται ἐπιφλύει, egiſſe videtur, quem etiam ſecutus eſt Præceptor Hollerius. Aut certè inflatam aluum retentis fœcibus reſtitantem dixerunt.

618 Οἷσι μέλανα διαχωρέει, ἐφιδρώδεσι ψυχροῖς.

Quibus nigra per aluum ſecedunt, ij tenuibus & frigidis ſudoribus diffluunt.

Deiectiones nigræ in vehementi aut pertinaci morbo, ſuſpectas perniciei notas habent, viribus plurimùm affectis ac extincto calore natiuo, vnde ſudores frigidi & tenues mortis rudimenta ſunt. Liene tamen exurgato, interdum criticè & ſalutariter nigra per aluum deiiciuntur.

619 Οἷσι κοιλίη κατ' ἀρχὰς ταράσσεται, τὰ δὲ οὖρα μικρὰ, προαγόντων κοιλίη μὲν ξηραίνεται, τὸ δ' οὖρον πληθύει λεπτὸν, τοῦτοισιν ἀποστάσιες ἐς ἄρθρα.

Quibus circa initia aluus turbatur, vrinæ autem paucæ ſunt temporis progreſſu aluus quidem reſiccatur, vrina verò tenuis abundat, his abſceſſus ad articulos fiunt.

Id fit materia ad inteſtina conuerſa, vt & aluo reſiccata vrina copioſior affluat, quæ vt tenuis eſt, cruditatis notas exhibet, ideoq; abſceſſum in articulos ſuſpectat.

620 Αἱ μὲν μικραὶ ἀναστάσιες ῥιγώδεες. ἢν οἷς φλεγμονὴ διαχώρημα, δυσκληώδεστον τεταρταίοισιν ἀρξάμενον.

Frequentes deſidendi labores rigorem adferunt, & quibus alui recrementum vitioſum eſt, id maximā moleſtiam exhibet, ſi quarto die initium fecerit.

Exemplaria quædam φεικώδεις pro ῥιγώδεις legunt, quæ ſecutus videtur Cornarius, qui etiam λάζρον διαχώρημα legit, & ἀρξάμενον. Frequens autem deſidendi labor in Prognoſt. damnatur, quod fatigationem & inſomniam afferat. Probatur namq; μᾶλλον πυκνὴν τῆς κατ' ὀλίγον ἐποχετεύειν. Valde autem ſuſpecta mala ſunt quæ quarto die malignitatis iudicia præ ſe ferunt, & ſtatum naturæ ordinem grauant. Nam & multum moleſtiæ exhibent, & difficilem ſolutionem faciunt.

621 Αἱ πυκναὶ μὲν μικραὶ ἀναστάσιες ὀδυνηρόν, ἔχουσαι μικρὰ κατακλίδια, μάλ' ἐπὶ ὀνδρολόγιον καὶ πλευρὸν ἀγήματος, ἐκτερώδεες, ἄρτι δ' ὀπισάντων οὔτοι ἐκχλοιοῦσθαι· οἴμαι δ' ἢν αἱμορροΐδων τοῦτο. ταῖσι δ' ἐς ὀσφὺν ἀγήματα ἐντοῦτοισιν αἱμορροΐδοισιν αἷμα διαχωρέει λαμπρὸν. μὲν κάρη καὶ κεφαλαγίης, ὃ δ' ὀπισθιαίνειν, ὀλέθριον.

Frequentes & ex paruis interuallis deſidendi labores, aliquantulum glutinoſa excernentes, cum paucis ſtercoraceis, præcordiorum & lateris dolore, morbum regium prænunciant. Animaduertendum autem num ex iſtorum ſuppreſſione ij cum virore palleſcant. Eos verò etiam exiſtimo ſanguinem profundere. Hos quoque lumborum dolores affligunt, & his ſanguinem profundentibus, ſanguis ſplendidus prodit. Cum ſopore & capitis dolore ſubinde incaleſcere, perniciem denunciat.

Hæc casuum multorum coaceruatio ex Prorrh.146.descripta est,in quo etiam ἐπεξωσθαι additur,& pro ἐκχλοιώσιος, ἐκλύσιος (vt aliàs sæpe) legitur.Postrema verò pars valde est conturbata.Sunt qui eam aliter distinguant. Solet autem lumborum distentio interdum per dysenteriam cruentam, nonnunquam etiam per hæmorrhoidas leuari, tuncq; sanguis purus ac splendidus effunditur. A

Glutinosæ, biliosæ deiectiones magis quodammodo abscessus iuxta aures excitant.

622 Τὰ γλίσχρα, χολώδεα μᾶλλόν τι ἢ ἀποστάσιας πρὸς οὖς ποιέει.

Sunt alia parotidum propria magis signa & veluti ἀναγκαῖα ac necessaria quæ in Prognost.& Prorrh. describuntur, & doctrinæ complexione comprehenduntur, vniúsq; sunt generis. Et aluo erumpente parotides attolli rarum est, quin potiùs subsidere conflat ex Clazomenio ægr.10.lib.1.Epid.

Tumores humescente aluo sublati in altum cum doloribus, malo sunt, aluo verò suppressa, dum ne quid aliud innouetur, celeriter rumpuntur, & maligniores sunt.In his vomitus praui & maligni.

623 Ὅσα κοιλίης καταχραινομένης οἰδήματα μετεωρίζεται μὴ ῥηγμάτων, κακόν. κοιλίης δ' ἐπισχούσης, ἀγαθὸν μὴ νεωτερωθέντος, ταχέως καταῤῥήγνυται, καὶ κακοήθετερον, ταῦτα ἐμέσματα ἢν τούτοισι πονηρὰ ᾖ θηριώδεα.

Hoc Prognostico ventris tumores cum doloribus sugillantur,& in aluo suppressa maius periculum quàm in effusa denunciant. Sic aphor.7.lib.6. τὰ ἀλγήματα καὶ οἰδήματα τὰ μὲν μετίοντα κυφότερα, τὰ δὲ μὴ μετίοντα ἰχυράτερα. θηριώδεα verò malignitatem & humorum feritatem vomitione refusorum, ac fortè etiam lumbricos denotant.

Quibus faciei incendium & intensus rubor soluitur, & graueolens est alui egestio, redundans & subrubra,in his insaniæ metus est.

624 Οἷσιν ἢν φλεγώδεσι καὶ ὀξερυθρίοις λυσμοῖσι δυσώδεσι, λάβροις, ὑπερυθροῖσι, ᾗπερ ἐκμανίῃσι.

Idque præcipuè si facies ardor & inflammatio cerebrum appetat, interdumq; effusis per aluum æstuantibus & acribus succis, quo sensu λυσμοῖσι quidam sumunt. φλεγῶδες autem de facie incensa & exaturato rubore colorata, dici Hippocrati solemne est, quod effecit vt hic ad faciei incendium referrem, etsi ad deiectiones flammeas ac ardentes ex bile syncera & vitellina alij referãt.

Cutis corporis squallida & plus æquo sicca, malà affectæ alui index est. In his prærubræ caruncùlæ purulentæ ferè ex aluo prodeunt.

625 Ὁ αὐχμώδης χρὼς σημαίνει χολίῃ πονηρυομένῃ. ἢν τούτοισιν ὀξέρυθρα σαρκίδια μάλιστα ἐξίῃσιν.

Lethalis dysenteriæ indices sunt caruncùlæ purulentæ ex aluo prodeuntes, ex placito 26.lib.4. febris verò tanta vt humores exasperet,& corpus squallidum & resiccatum reddat, periculum etiam intendit. Alioqui etiam viscerum vitio & labefactata naturali œconomia,interdum prærubra excrementa effunduntur,carnis purulentæ instar, quæ carnis tenerè & mollis colliquationem præ se ferunt, vnde corporis cutis squallescit & resiccatur. χρὼς autem dicitur Hippocrati, quælibet corporis pars carnosa, aut quicquid in corpore est carnosum,cuius generis præcipuè sunt cutis & musculi,vt scribit Galenus Comment.2.in lib.de fract.

In biliosa aluo, molli, stercoracea egerente, apparentes æstus tumorem ad aures excitant.

626 Ἐπὶ χολίῃ χολώδει μαλθακῇ, κοπρώδει, καύματα ὑπερφυέντα, πρὸς οὖς ἔμπτωμα ποιέει.

Ex Prorrh.168.petitam esse apparet hanc sententiam,ex quo etiam κώματα pro καύματα reponi debere constat. Neque enim κώματα ad parotidum prædictionem plurimùm possunt, cùm καῦμα earum sufficiens nota sit. μέλαινα etiam pro μαλθακῇ legunt illic exemplaria,& χολώδεα expungunt.

Biliosas alui deiectiones surditas,& surditatem biliosa alui deiectio sedat.

627 Χολώδεα διαχωρήματα κώφωσις παύει. κώφωσιν δὲ παύει χολώδες διαχώρημα.

Ex aphor.28.& 60.lib.4. sumptum hoc præsagium. Celsus quoque, nihil plus aduersus surditatem quàm biliosam aluum posse, scribit.

Serpentia vlcera supra inguina, ad laterum inanitatẽ & pubem enata, malè affectam aluum denunciãt.

628 Τὰ ἑρπυστικὰ ὑπὲρ ἀνω βουβῶνος, πρὸς κενεῶνα καὶ ἤβιον γινόμενα. σημαίνει χολίῃ πονηρυομένῃ.

Biliosum namque & acrem humorem multum illis in partibus adesse significatur à quibus aluus solicitata malè afficitur.

Virium exolutio dolorem soluens, aluum maximè humectam reddit.

629 Ἔκλυσις ὀδυνέων λύει, κοιλίῃ μάλα καταχαίνει.

Habitum enim totius corporis refrigerat & humectat, corpusq; elaxat, vnde contingit vt relaxatis ventriculi fibris & reuocatis spiritibus aluus effundatur, siue virium & animi defectio ἔκλυσις intelligatur, siue membrorum impotentia quædam. Nam & istud in dies conspicimus vsuuenire in ea animi defectione quæ ex liberali sanguinis missione in maximis doloribus aut febribus ardentibus imperatur,& membrorum exolutio & ad motum impotentia coli dolores soluens interdum & iudicans, totum corpus emollit & humectat.

Quæ circa sedem cum dolore suppurant, aluum conturbant.

630 Τὰ καθ' ἕδρην ὀδυνώδεα σκληρήματα, κοιλίῃ ἐπιταράσσει.

Doloris ratione fit attractio,& puris acrimonia aluus etiam irritatur & effluit.

Exitialis est deiectio pinguis & nigra, ac liuida cum odoris grauitate, itemque biliosa simile quiddam lentium aut cicerum lomento continens, aut veluti bene florulentos sanguinis grumos, & infantium egestionem odore referens,ac varia,eademque diu perseuerans. Talis etiam fuerit cruenta, strigmentosa, biliosa, nigra, viridis, & simul, & per vices excreta. Exitialis quoque quæcunq; prodeundo sensum ægri fallit.

631 Θανατώδεα ἐστὶ τῶν διαχωρημάτων τὸ λιπαρὸν, καὶ τὸ μέλαν, καὶ τὸ πελιὸν μετὰ δυσωδίης, καὶ τὸ χλωῶδες ἔχον ἐν ἑωυτῷ φακῶν ἢ ἐρεβίνθων ἑλίγμασι παραπλήσια, ἢ οἷ θρόμβοι αἵματος βυαθοῦς, καὶ πολὺ ὀδμῇ ὅμοιον τῷ τῶν νηπίων, καὶ τὸ ποικίλον, τὸ δὲ αὖ καὶ χθόνιον. γίνοιτο δὲ καὶ ἴδιον αἱματῶδες, ξυσματῶδες, χολῶδες, μέλαν, παρασταδὲς, καὶ ὁμοῦ, καὶ ἀνωμάλως. θανατῶδες δὲ καὶ πολὺ ὅτι τὸ ἀναθρῶπτον διεξιόν.

ἕλιγμα etsi idem quod ἔρεγμος aut ἔρεγμα, & fabam fresam fractámq; significat,aliis tamen leguminibus etiam accommodatur. Deiectionem igitur biliosam intelligit, quæ simile quiddam lenti aut ciceri freso & fracto continet, aut eorum lomento similis est,tum colore subrubro,tum etiam substantiæ inæqualitate,bilisque incendium in angustissimis venæ portæ anfractibus indicat. Cornarius κυάμων ἑλίγμασι pro φακῶν legisse videtur,sed φακῶν ἐρίγματα Erotianus legit,& αἱπὸ τῆ διαιρήματος sumi scribit. καὶ γὰρ ἔρεγμος κυαίως λέγεται ὁ δίχα διηρημένος κύαμος. Deducuntur autem ista ab ῥαίκειν, quod est χίζειν, σχίζειν, scindere,diuidere,vnde ἐρεικίδες Galeno in Exegesi,etsi ἐλικίδες quidam legunt.

ἑλίον θρόμβους] Sanguinis benè florulentos grumos,interspersas sanguinis floridi notas in biliosa deiectione intelligit, qua molestam & tandem exitialem dysenteriam minatur.

καὶ πολὺ ὀδμῇ] Id de biliosa egestione intelligẽdum,quæ infantibus valde familiaris est,& odore grauis,etiã si solo lacte,ad corruptionem

ptionem & putredinem admodum procliui, nutriantur. Vnde etiam virides & porraceæ illis egestiones fiunt, cibum huiusmodi non probè concoquentibus, sed cruditate laborantibus. Hìc autem exprimitur quod in Prog. scriptum est, πίσσα ἢ χλοώδη. Vnde etiam reliquæ exitialium deiectionum attributiones sumptæ sunt.

μίσυος δ' ἀεὶ ἔοικεν αἱματώδης] Hìc cruentam deiectionem periculo adiicit, quæ à quibusdam etiam ad litur in Progn & eam Celsus legisse videtur, cùm scribit, † Aluus quoque varia pestifera est, quæ strigmentum, sanguinem, bilem, viride aliquid, modò diuersis temporibus, modò simul, & in mistura quadam, discreta tamen, repræsentat. (Sic enim ex membranis melioribus lego.) Vbi etiam ἁμοῦ ἢ ὁκαλαῖ diserte explicatur. † *Cap. 6. lib. 2.*

[632] Ποτὸν χαλεπῶς καταβρογχίζοντι πνεύματα βηχώδη, ἐρεύγμος ὑποπνεύμων, εἴτω κατῆλθεν, σημεῖα πόνου χειλίης. πονηρὸν ἢ καὶ ὀξὺ ῥαιώδεα τεταρταίοισι, ἢ αἱ ἰσχυραὶ, αἱμόῤῥοιαι κωματώδεες. ὀκτὼ τούτων ἀσημέων τελευτῶσι, μελάνων προδιελθόντων.

Potum ægrè deglutienti cũ spiritu tussiculoso, eructatio quodammodo reuulsa, intrò conuoluta, vétris dolorem denúciat. Vitiosæ etiam sunt prærubræ deiectiones, eruginosę quarto die apparẽtes, ac eiusmodi sanguinis profluuia soporem inducũt. In his calib. ex conuulsione moriuntur, nigris ante prodeũtibus.

πνεύματα βηχώδη vocat difficultatem spirandi tussi coniunctam, aut spiritum tussiculosum, vt diximus antea hoc" prælagio. Atque hìc idem significant ποτὸν χαλεπῶς καταβρογχίζοντες πνεύματα βηχώδη, quod illic οἱ χαλεπῶς καταβεχθίζοντες πνεύματα βηχώδη, quod symptoma in extrema pernicie laborantibus posuit. Atque haud scio an hic quoque καταβρογχίζοντι legi debeat. pendent autem hæc à defluxione in fauces & ventriculum, tunicam ori toti, faucibus & ventriculo communem irritante & lancinante, ἐρεύγμὸς verò idem quod ἔρευξις, & flatum qui ex ventriculo mouetur significat, ructum & eructationem, quandoq; etiam quancunque ex corpore flatus eductionem, siue supra, siue infra fiat, vt scribit Gal. Com. 2. in lib. 6. epid. ὑποπνεύμων autem dicit velut subtractam & subductam eructationem, qualis est iis qui erumpentem ventriculi flatum verecundè continent, ac veluti subducunt, & retrahunt, qui intus conuolutus dissipatur. Quæ sunt cruditatis & imbecilli ventriculi flatusq; colligentis certa indicia. Reliqua ex syndrome pendent, quæ huic sententiæ non satis cohæret, & videtur per se distingui debere, eíque adiici quod de nigris deiectionibus diminutum videtur, ex Protrh. 127. & iis quæ antea hoc prælagio scripta sunt (sent. 331.) μετ' ἀμυχμῶν μελαίνων διαχώρησις, κακόν. Cuius rei suspicionem auget Aslanus codex, qui huic Prognostico asteriscum præfigit. "*Sent. 62.*

[633] Οἷσι μέλανα διαχωρέει, ἐφίδρωσι ψυχροῖς.

Quibus nigra per aluum secedunt, ij tenuibus & frigidis sudoribus diffluunt.

Antea quoq; iisdem verbis expressa hæc sententia, & ex Protrh. 139. deducta, & supra etiam adumbrata (sent. 334.) "*Sent. 618.*

[634] Αἱ ἐξαίφνης ἐπιλήθαι ὀκλύσιες χειλίης, ἐν οἷσι τετηκόσι γενοίσιν, ἅμα ἀφωνίῃ τρομώδεϊ, ὀλέθριοι.

In iis qui longo tempore consumpti sunt, temeratiæ & quæ præter rationẽ finiunt alui exolutiones, vnà cũ vocis defectione tremula, perniciem denũciãt.

In morbum trahentibus & longo temporis tractu extenuatis, repente & sine ratione aluus effusa, facultatis naturalis extinctionem, vocis verò defectio cum tremore, animalis spiritus consumptionem indicat.

[635] Αἱ λεπταὶ μελάνων διαχωρήσιες αἱ φερικώδεες, βελτίους οἷσι γίνονται. αἱ γὰρ ἂν ὠφελοῖεν μάλιστα τὴν ἡλικίην ἡ προσακμάζουσα.

Tenues nigrorum deiectiones horrorem inducentes in talibus meliores. Tales præcipuè iuuant ætatem quæ vigorem antecedit.

Hæc sententia paulò ante superiori cohærere videtur, & de his intelligi quibus aluus nigris excrementis fertur. Ætas autem quæ vigorem antecedit, aut iuuentus intelligitur, aut ea quæ nondum tricesimum annum attigit, in qua ob ætatis robur & calorem exuperantem, humorum tenuitas & acrimonia maior inest, sanguis etiam copiosior abundat, vnde nigrorum secessus horrorem inducentes fiunt.

[636] Πᾶσι τὰ κνησμώδεα μελάνων διαχωρήσιν σημαίνει, ἢ ἔμετον βρομώδεα. ἢ τρομώδεα σὺν δήγματι τῇ κεφαλαλγίῃ. τὰ μέλανα διαχωρήματα προτῶν γιγνόντων ἔμετος διέρχεται, ἢ ἐπέστασι συχνὰ τοιαῦτα προσκαταπίπτει.

Pruritus omnibus nigrorum secessum denunciant & grumos vomitione refusos. Tremulæ etiam affectiones cum morsu ac capitis dolore, nigras deiectiones prædicunt. Tales verò præcedit vomitus, & vbi vomuerint, talia multa præterea reuelluntur.

Turbulenta est & temeraria nigrorum secessuum ista prædictio. Neque enim in pruritibus nigra necessariò secedunt, aut vomitione grumosa refunduntur. βρομώδης ἔμπας num sanguinis grumos vomitione refusos, num etiam retortidos humores & adustione crassos aut grumosos indicet, non satis est compertum. In magna humorum adustione & acrimonia, ex summa viscerum intemperie & infirmitate, pruritus toto corpore excitari possunt, indeq; nigra & retorrida per aluum secedere, ac vomitu veluti sanguinis grumi reiici. Quòd si humores huiusmodi malignitatem & virus conceperint, oris ventriculi morsus (quem δῆγμὸν vocat) cum capitis dolore & tremore consequitur. Sic enim τρομώδεα ad tremulas affectiones ex oppressione referre malim, quàm ad vomitum. Interdum etiam oppleto ventriculo vomitus præcedunt, & frequenti vomitione talia reuelluntur ac detrahuntur.

[637] Οἷσι δ' ὅτι ταραχῆς κοιλίης προξυόμενα ἐς κρίσιν, κάτω μέλανα διέρχεται.

Quibus autẽ cum alui perturbatione sub iudicationem morbus ingraueſcit, iis nigra per aluum prodeũt.

Nihilo etiam certiùs nigrorum secessus hac sententia sperari debet. Ac incertum est an ad superiora & tremulas affectiones cum oris ventriculi morsu & capitis dolore referatur, an verò simpliciter intelligi debeat & seorsum distingui: quod faciunt publicata exemplaria, quæ cum aliis secuti sumus.

[638] Ἐπὶ κοιλίῃ μακρῇ ἐμετώδεσι, χολώδεσιν, ἀποσίτοις, ἱδρὼς πολὺς ἢ ἀδυναμίης ὀξαπίνης, κτείνει.

Ex diuturno ventris affectu, vomentibus, biliosis, cibum auersantibus, copiosus sudor obortus cum repentina virium impotentia lethalis.

Hæc omnia vires præcipitant, quibus effœtis ac languidis quæuis excretio, quantumuis critica, lethalis est. Nouè autem dicitur κοιλίη μακρὴ, de diuturno ventris affectu ac profluuio. Parum autem refert an ὀξαπίνης repentinam virium impotentiam, an verò repentinam mortem spectet, cùm vtrumque rectè subsistat.

[639] Ἐν φαρμακείοισιν ἐν περιῤῥῷ λεπτὸν συχνῶς αἷμα ἐκτηκόμενον, φλαῦρον.

In medicamentorum purgantium vsu & circumfluo humorum affluxu, sanguis tenuis frequenter eliquatus, vitio est.

ἐκτηκόμενον αἷμα sanguis eliquatus & expressus intelligitur, aut humoris affluentis impetu & acrimonia, aut vi medicamenti purgantis. Hìc autem secuti sumus exemplarium pluralitatem & Cornarium ipsum, publicata namque mendosa sunt. Aldinus codex ἐκχωνεξεπιζομβρούμενον legit, nullo sensu & manifesto vitio. Deinde illud, ἔοικε δὴ, redundare certum est.

[640] Τὰ κατὰ κοιλίην σκληρύσματα μετὰ πόνου, πυρετῶν αἷμα φερικώδεσιν, ἀποσίτοις, σμικρὰ ἐφυγραινόμενα καθαρσιν κοιλίης, ὠφελεῖ τὰ ἐς ἔμπυησιν.

Alui durities cum dolore, vnà cum febribus horroris sensu insignibus, ac cibi fastidio laborantibus, paulum humectata ad purgationem aluo, ad suppurationem non tendit.

σκληρύσματα κατὰ κοιλίην hic dicuntur tumores duri cum dolore ventrem affligentes, vt antea quoq; hoc prælagio (sent. 304.) vnde

hæc ſententia deſcribenda, explicanda, & reponenda. In publicatis enim exemplaribus variè eſt mutilata & perturbata. Aldinus A
codex ἀποσίτους pro ἀποπίπτις legit, deinde κοιλίης omittit, & huius ſententiæ extremum tam diſtractè & oſcitanter, multoq; interpoſito ſpatio legit, vt facilè mendum indicet, ac videatur in lectionem priùs deſcripti præſagij deſcendere velle. Cæterùm ὑ πτίς ἐμπύησιν eum ſenſum habet, ὑς ἐμπύησιν ἀκ ἔξει, & eandem habet notionem cum ſuperiore illa prognoſi. Nam ſi alui tumores ad purgationem concedant ſuppurationis ſpes nulla futura eſt. Si verò reſtitent neque per aluum effluant, pus intrò colligent.

Aluus perturbata ſalſuginoſa demittens, vnà cum febre, non admodum ſopore & torpore oppreſſos conſequitur.

641 Ἅμα πυρετῷ κοιλίη ταραχώδης ὕπνον ἀμυρώδεα, κωματώδεσι νοσήμασιν ὁμοίην παρέπεται.

Sic enim & febris materiam morbi diſcuteret, & perturbata aluus ſalſuginoſa & acria multa demittens, morbum leuaret. Adde B
quòd ſopor & torpor, cùm ex frigido, lento & nulla acrimonia prædito humore fiant, toto genere differunt. Aſulanus codex hic etiam vitium præ ſe fert.

Vbi aluus humecta eſt, ægri laſſitudine, capitis dolore, ſiti, inſomnia torquentur, in prærubro colore liberatis inſaniam metuere oportet, ſi ſpirandi difficultas adfuerit. Quos etiam ex virore palleſcentes facilis ſpiratio iuuat, aluo ſubinde prorumpente.

642 Ἐπὶ κοιλίῃ ὑγρῇ, κεφαλαλγικῷ, διψώδεϊ, ἀγρύπνοι, ἐξερύθρῳ χρώματι λυομένοισι ἦπις ἐκμανίῃσιν, ἰὼ δυσπνοοι ἔασι. πρὸς δ' ἐκχολοῦσθαι ὕπνον, σινόν τε χολίης ἐπιστελλουσης.

Ex Prorrh. 38. ſumptum videtur præſagium", & antea quoq; hic adumbratum, ſed hoc loco variè perturbatum. Vt enim neque iſta ſignorum coitio neceſſaria eſt ad ſperandam inſaniam, ita lectio valde & obſcura & inſolens. Quid enim per ἐξερύθρῳ χρώματι C
λυομένοις intelligatur admodum eſt ambiguum. Mihi videntur ſumi poſſe prærubro colore abſoluti ac liberati, quibus totum corpus incendioſum & flammeum paulatim ſubſedit, intrò concedente & ſurſum repente cum humore ſpiritu & ſanguine, vnde facilis inſaniæ metus, præſertim accedente ſpirandi difficultate, quæ ex illorum humorum momento cumulatur. Quòd ſi reſtinctum incendium deferbuerit, & ſpirandi difficultas ceſſerit noxiis per aluum prorumpentibus, magna ſalutis ſpes erigitur. Quod effecit vt diſparatas iſtas in multis codicibus ſententias coniungerem, & malè mutilatas quâ poſſem ratione reſtituerem. Exemplaria quædam κοπιώδεϊς, κεφαλαλγικῷ διψώδεϊς, ἀγρύπνοις legunt, reliqua κοπιώδεϊ, κεφαλαλγικοῖς, διψώδεϊ, ἀχύτῳ, vt in Prorrhetico. Cornarius etiam ἐξερύθρῳ δέρματι λυομένοις legit, præter omnium quos adhuc videre licuit codicum fidem, quibus innixi maluimus lectionis inſolentiam leni quodam ſenſu temperare, quam accommodatam ſenſui lectionem ſine authoritate cum fraude affingere. πρὸς τ ἐκχολοῦσθ etiam lego cum publicatis codicibus, etſi quædam πρὸς πῷ ἐκλοιῦσθ habent, quæ ſecutus videtur Cornarius, qui etiam ὑ σινόν τι, aut ἄσινόν τι legit faciliore notione. cui nos quoque lubenter ſuffragamur.

Æſtuoſæ deiectiones & cum contentione procedentes, malè affectam aluum prænunciant.

643 Τὰ κωματώδεα διαχωρήματα τόνον ἔχοντα, κοιλίῃ πονηρευομένῃσι σημήϊα. D

τόνον ἔχοντα διαχωρήματα vocat deiectiones quæ cum multa contentione & conatu feruntur, vt ſiccæ & duræ ab exæſtuante intus incendio, vnde κωματώδεα, quæ cum feruore & æſtu prodeunt, ac aduſtæ ſunt, dicuntur, etſi exemplaria publicata κωματώδεα, (vt aliàs ſæpe) legunt.

In bilioſis perturbata aluus, pauca crebro reddens, & cum paucis mucoſis diſtentionem facientia, oborto circa tenue inteſtinum dolore, nec facilè prodeúte vrina, ex his caſibus in aquam intercutem tendit.

644 Τοῖσι χολώδεσι κοιλίη ταραχώδης, μικρὰ πυκνὰ διαδιδοῦσα, τνώδεα μικροῖσι μυξώδεσι, πόνον περὶ τὸ λεπτὸν ποιέουσι, καὶ οὖρον οὐ βουλύτως ἰὸν, ἐς ὕδρωπα οὐ σὺν πόνῳ ἀποτελυτᾷ. E

τνώδεα dici videntur qualia in teneſmis & inani egerendi cupiditate mucoſa, pituitoſa, pauca cum multa contentione egeruntur. Fortè etiam quæ multò flatu aluum diſtendunt, & ex intemperie ac pertinaci partium nutritioni dicatarum imbecillitate orta, totum ventrem, inteſtina, lumbos & renes flatibus implent, & tandem hydropem accerſunt, ex aph. 11. lib. 4. Id autem ſæpe obſtruatur in bilioſis & implacabilibus torminum cruciatibus, vt pauca egerente aluo & mucoſa non ſine magna contentione, dolore ad tenue inteſtinum aut circa vmbilicum obſirmato, vrina tandem paulatim reſtitet, & in hydropem tranſitus fiat. Repetitur autem hæc ſententia hoc" præſagio antea paulò tamen aliter, vbi γνώδεα pro τνώδεα legitur. "Sent. 455.

Lingua tremula nonnullis prorupturæ alui ſignificationem præbet.

645 Αἱ ξυμφόδεες γλῶσαι σημῆον ἐσίοισι χειλίης καταῤῥαγησομένης.

Supra" expreſſa quodammodo eſt hæc ſententia, & pro eruptura aluo, humecta poſita, linguæq; tremor ad mentem è ſede conſtantiæ deturbatam attributa ex Prorrh. etſi nimia exundantia commota aluus, tunicæ toti ori communis conſortio, linguam interdum vellicare poteſt. "Sent. 134.

Qui æſtum ſentiunt, & progreſſis deiectionibus, tenuibus ſudoribus diffluunt, iis febris ingraueſcit.

646 Οἷσι καῦμα ἦν, ἐφιδρῶσι δ' ἤδη τῶν, ἀπὸ ἀλῶν, πυρετὸς παροξύνεται.

ἀπὸ ἀλῶν inſolenter poſitum, ad prodeuntes deiectiones rectè refertur. In ardoris autem ſenſu & ſudorum copia, bene reſpondente aluo, magnam adeſſe incenſæ materiæ redundantiam & naturæ imbecillitatem eſt probabile. Videtur autem eſſe corruptum præſagium ex Prorrh. 93. οἷς καῦμα γίνεται ἐπ' ἄφρῳ προελθόντων, πυρετὸς παροξύνεται ὀξύς.

In humecta aluo perfrictio cum ſudore, vitioſa.

647 Ἐπὶ κοιλίῃσιν ὑγρῇσι κατάψυξις μετ' ἰδρῶτος, φλαῦρον.

Perfrictio, ſiue totius ſit corporis, ſiue extrematum partium, cum ſudore contingens, in aluo effuſa, extremam virium imbecillitatem & prope calidi extinctionem præ ſe fert.

Humeſcente aluo ſanguis ex gingiuis effluens, lethalis.

648 Ἐπὶ κοιλίῃσιν ὑγρῇσι τὰ ἀπὸ ὀλῶν αἵματα ῥέοντα, θανατώδες.

Supra quoque expreſſum hoc præſagium eadem phraſi." Nam vtrobiq; αἵματα, pluralitatis notione, ſanguinis effuſi copiam, au ex pluribus locis erumpentem indicant. ἀπ' ὕλων autem, non ἀπ' ὀλῶν lego, contra omnium codicum fidem, vt ex gingiuis, non cicatrice & vulnere obducto ſanguis effluens ſignificetur, & cum ſuperiore prognoſi conſentiat. "Sent. 24.

Alui recrementum purum ſuccedens, febrem acutam ſoluit cum ſudore.

649 Διαχώρημα καθαρὸν ἐπιγιγνόμενον, λύει πυρετὸν ὀξὺν μετ' ἰδρῶτος. H

καθαρὸν διαχώρημα fortaſſis ἄκρητον & ſyncerum intelligit, aut bilioſum alui profluuium, quod cum ſudoribus inter ſigna febre decernentia numeratur. Eſt & διαχώρημα καθαρὸν καὶ ἄμεμπτον, οἷον ὅταν ὑγιαινόντων, vt ſcribitur lib. de rat. vict. in morb. ac. Alioqui malum eſt alui recrementum quod poſt febres longas ſyncerum eſt, vt ſcribit Celſus. Cap. 4. lib. 4.

HIPPOCRATIS COI
MEDICORVM PRINCIPIS
OPERVM OMNIVM,

Sectio III.

Τὰ φυσικὰ καὶ αἰτιολογικά, hoc est, quæ ad causas naturales spectant,
LIB. XIV. continens.

Omnia Latina interpretatione & breuibus notis donata,

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Medico authore.

Hac Sectione continentur

Περὶ φύσιος ἀνθρώπου, *De natura hominis.*
Περὶ γονῆς, *De genitura.*
Περὶ φύσιος παιδίου, *De natura pueri.*
Περὶ σαρκῶν, *De carnibus.*
Περὶ ἑπταμηνιαίου, *De septimestri partu.*
Περὶ ὀκταμηνιαίου, *De octimestri partu.*
Περὶ ὑπερκυήσιος, *De superfœtatione.*
Περὶ ὀδόντων φύσιος, *De dentitione.*
Περὶ καρδίας, *De corde.*
Περὶ ἀδένων, *De glandulis.*
Περὶ ὀστέων φύσιος, *De ossium natura.*
Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων, *De aëre, locis & aquis.*
Περὶ φυσῶν, *De flatibus.*
Περὶ ἱερῆς νούσου, *De morbo sacro.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

HIPPOCRATIS
DE NATVRA HOMINIS, LIBER.

QVi de natura humana ſupra quam ad Medicum facultatem attinet differentes audire conſueuit, huic certè minimè eſt accommodata hæc oratio. Neq; enim in totũ aërem hominem eſſe dixerim, neque ignem, neque aquam, neque terram, neque aliud quicquam, cùm minimè appareat vnum in homine eſſe. Verùm iis qui hæc volent dicere, permitto. Nec verò qui talia affirmant rectè mihi ſentire videntur. Siquidem cùm eadem omnes ſentiant, eadem tamen non dicunt, ſed ſententiæ ſuæ eandem ratiocinationẽ adferunt. Aiunt enim vnum quid eſſe quodcunq; eſt, & id ipſum tum vnum eſſe, tum vniuerſum, nominibus autem minimè cõſentiunt. Hic ſiquidem hoc vnum & vniuerſum äërem eſſe aſſerit, alius ignẽ, ille aquam, alius terram. Tum vnuſquiſq; ſuam orationem teſtimoniis & indiciis confirmat, quę nullius ſunt momenti. Quod enim eadem omnes ſentiunt, neq; eadem dicunt, ex eo patet, quod neq; ea intelligunt. Idq; vel ex eo maximè quis cognouerit, ſi eorũ cõtentionibus interfuerit. Ná cùm iidem inter ſe cõtendant, coram iiſdem auditoribus, nunquã in diſputando idẽ ter ordine ſuperior exiſtit, ſed modò hic vincit, modò ille, interdumq; is cui potiſſimũ volubilis lingua & ad popularem aurã accõmodata contigerit. Quanquam par eſt cum qui rectè ſe de rebus ſentire profitetur, vt ſemper in diſputatione ſuperiorem ſe præſtet, ſi quidẽ de iis quę ſunt rectè exiſtimat atq; pronunciat. Sed ij quidem (vt mihi videtur) ſuis ipſorum quibus in differendo vtuntur verbis, ſeipſi præ imprudentia oppugnant, Meliſſi vero ſententiã reſtituunt. Ac de his quidem hactenus. At verò ex Medicis, hi quidem hominem ſanguinem ſolum, alij bilem, quidam etiam pituitam eſſe affirmant. Atq; ij omnes eandem afferunt ratiocinationem. Vnũ enim eſſe quid affirmant, quod eorum quiſq; appellare voluerit: atq; id vnũ cùm ſit à calido & frigido coactũ formam ac facultatem mutare, dulceq; & amarũ, & album, & nigrũ, vel aliud quiduis fieri. At hęc aliter mihi ſe habere videntur. Plurimi igitur talia quædã, atq; amplius his proxima pronunciãt. Ego autem ſic ſentio, quod ſi homo vnum eſſet, neutiquam doleret.

1 ΣΤΙΣ μὲν οὖν ἔοικεν ἀκούειν λεγόντων ἀμφὶ τῆς φύσιος τ̃ ἀνθρωπίνης, πρεσβυτέρω ἢ ὡς ἐμοὶ δοκέειν αὐτέης ἐς ἰητρικὴν ἀφίκθαι, τοιῇδε μὲν οὐκ ἐπιτήδεος οὐδὲ ὁλόγως ἀκούειν. 2 ὅτε γὰρ ὃ παμπάν μὲ ἓν λέγω τὸν ἄνθρωπον εἶναι, οὔτε πῦρ, οὔτε ὕδωρ, οὔτε γῆν, οὔτ' ἄλλο οὐδέν· 3 ὅτι μὴ φανερόν ἐστιν ἐόν γε τῷ ἀνθρώπῳ· ἀλλὰ τοῖσι βουλομένοισι ταῦτα λέγειν παρίημι. δοκέουσι δέ μοι οὐκ ὀρθῶς γινώσκειν (4) τὰ τοιαῦτα λέγοντες. γνώμῃ μὲν γὰρ τῇ αὐτέῃ, πάντες χρέονται. λέγουσι γάρ, ἃ ταὐτά. 4 ἀλλὰ τῆς μὲν γνώμης τ̃ ὀπίλεγειν, τ̃ αὖθις ποιέονται. 5 φασὶ γὰρ ἓν τὶ εἶναι, ὅ, τι ἐστὶ τ̃τ' εἶναι ὃ ἔν τε καὶ ὃ πᾶν. καὶ γὰρ ὀνόματα, ἃ οὐχ ὁμολογέουσι. 6 λέγει δ' αὐτέων ὁ μὲν ὡς φάσκων, ἓν εἶναι τ̃τ' εἶναι, ὃ ἔν τε καὶ ὃ πᾶν· ὁ γὰρ, πῦρ ὁ γὰρ, ὕδωρ· ὁ γὰρ, γῆν καὶ ὀπίλεγει ἕκαστος ὧν ἑωυτ̃ λόγῳ, μαρτύρια τε καὶ τεκμήρια ἄγει ἔστιν οὐδέν. 8 ὅτι μὲν γὰρ τῇ αὐτέῃ γνώμῃ πάντες χρεόν ἐστι, λέγουσι δ' ἃ ταὐτά, δῆλον ὅτι οὐδὲ γινώσκουσιν αὐτά. γνοίη δ' ἄν τις δὲ μάλιστα ταῦτα ξυμβαλλόμενος αὐτέοισιν ἀντιλέγουσι. 9 ἐς γὰρ ἀλλήλους ἀντιλέγοντες οἱ αὐτοὶ ἄνδρες, τ̃ αὐτέων ἐναντίον ἀκρητάων, οὐδέποτε τοῖς ἐφεξῆς ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος φαίνεται, ἐν ὧ αὐτὰ λέγω. ἀλλὰ ποτὲ μὲν ὀλίγ̃ ὀπικρατέει, ποτὲ δ' οὐδὲ ποτὲ δ', ὡς ἂν τύχῃ μάλιστα ἡ γλῶσσα ῥυῆσαι ἐς τ̃ ὄχλον. καὶ τοι δικαίην ἐστὶ τ̃ φαίνεσθαι ὀρθῶς γινώσκειν ἀμφὶ τ̃ πρηγμάτ', παρέχειν αἰεὶ ὀπικρατέοντα τὸν λόγον τ̃ ἑωυτ̃, εἴπερ ἐόντα γινώσκει, καὶ ὀρθῶς ἀποφαίνεται. 10 ἀλλ' ἐμοί γε δοκέουσιν (4) τοιοῦτοι ἀνθρωποσφᾶς αὐτοὺς καταδηλῆσαι ἐν τοῖσιν ὀνόμασι τ̃ λόγων αὐτέων. ἐστὶ δὲ ξυνέσιος. τὸν δ' μελίσσιον λόγον ὀρθῶς. τοῖσι μὲν οὖν τοιούτοισιν, ἀρκέσει τὰ εἰρημένα. 11 τ̃ δ' ἰητρῶν οἱ μὲν ἓν λέγουσιν, ὡς ὁ ἄνθρωπος, αἷμα μοῦνον ἐστίν. οἱ δ' αὐτέων, χολὴν φασὶν εἶναι τ̃ ἀνθρωπον. ἔνιοι δὲ ἓν, φλέγμα. ὀπίλεγειν δ' οἱ ποιεῦνται καὶ αὖθις πάντες τὸν αὐτὸν. ἓν γὰρ τὶ εἶναι φάσκοντα, ὅ, τι ἕκαστος ἠθέλησεν ὀνομάσαι αὐτέων. καὶ τοῦτο ἓν ἐὸν μεταλλάσσειν πολλὰ ἰδέων καὶ τ̃ δυνάμιν. ἀναγκάζομαι δὲ τό τε τ̃ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, καὶ γλεῦκος καὶ γλυκύ. καὶ πικρὸν· καὶ λευκὸν· καὶ μέλαν· καὶ πυρρὸν καὶ ἄλλο. ἐμοὶ δὲ οὐδὲ ταῦτα δοκέει ὧδε ἔχειν. (4) μὲν οὖν πλέοσι τοιαῦτά τινα, καὶ εἴ τι ἐγγύθεν τούτων, ἀποφαίνονται. ἐγὼ δὲ φημὶ εἶναι ἓν ὃ τὸ ἄνθρωπος, οὐδέποτ' ἂν πλεῦ

οὐδὲ γὰρ ἂν ἓν ὂν τοῦτο ἐγίγνετο, εἰ δεῖ καὶ τὸ ἀλγοῦν ἰᾶσθαι. νυνὶ δὲ πολλά. πολλὰ γὰρ ἐστιν ἐν τῷ σώματι ἐόντα, ἃ ὅταν τοῦτο ἀλλήλων πάσχῃ φύσιν θερμαίνηταί τε καὶ ψύχηται, καὶ ξηραίνηταί τε καὶ ὑγραίνηται, νούσους τίκτει. ὥστε πολλαὶ μὲν ἰδέαι τῶν νοσημάτων, πολλὴ δὲ καὶ ἡ ἴησις αὐτέων ἐστίν. ἀξιῶ δὲ ἐγὼ τὸν φάσκοντα αἷμα εἶναι μοῦνον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλο μηδέν, δεῖξαι αὖτον μὴ μεταλλάσσοντα τὴν ἰδέην, μηδὲ γίνεσθαι πάμπαν. ἀλλ' ἢ ὥρην τινὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ τῆς ἡλικίης τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾗ φαίνεται μοῦνον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. εἰκὸς γὰρ ἐν μιῇ τινὶ ὥρῃ, ἐν ᾗ φαίνεται αὐτὸ ἐν ἑωυτῷ ἐόν. τὰ αὐτὰ δὲ λέγω καὶ περὶ τοῦ φάσκοντος φλέγμα εἶναι· καὶ περὶ τοῦ χολὴν φάσκοντος. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀποδείξω ἃ αὖ φήσω τὸν ἄνθρωπον εἶναι, καὶ τῷ νόμῳ καὶ τῇ φύσει, ἐόντα ὅμοια, καὶ νέου ἐόντος, καὶ γέροντος, καὶ τῆς ὥρης ἐούσης καὶ ψυχρῆς καὶ θερμῆς, καὶ τεκμήρια παρέξω, καὶ αἰτίας ἀποφανέω, δι' ἃς ἕκαστον αὔξεταί τε καὶ φθίνει ἐν τῷ σώματι. πρῶτον μὲν οὖν, αἰτίην τὴν γένεσιν γίνεσθαι, μὴ ἀφ' ἑνός. πῶς γὰρ ἓν γ' ἐόν, γένοιτ' ἄν, εἰ μή τινι μιχθείη; ἔπειτα οὐδέ, εἰ μὴ ὁμόφυλα ἐόντα μίσγοιτο, καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντα δύναμιν, γένοιτ' ἄν. οὐδ' αὖ ταῦτα ἡμῖν συντελέοιτο. καὶ πάλιν, εἰ μὴ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ, καὶ τὸ ξηρὸν τῷ ὑγρῷ μετρίως πρὸς ἀλλήλα ἔξει καὶ ἴσως, ἀλλά θατέρου θατέρου πολὺ προέξει. καὶ τὸ ἀσθενέστερον τοῦ ἀδυνατέστερου, ἡ γένεσις οὐκ ἂν γένοιτο. ὥστε πῶς εἰκὸς ἀπὸ ἑνὸς τινὸς γίνεσθαι; ὅτε γε οὐδ' ἀπὸ πλεόνων γένοιτ' ἄν, ἢν μὴ τύχῃ καλῶς ἔχοντα τὰ κρήσιος πρὸς ἄλληλα. ἀναγκαίην οὖν τὴν φύσιν τοιαύτην ὑπάρχουσαν, τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ τοῦ ἀνθρώπου, μὴ ἓν εἶδος τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἕκαστον τῶν ξυμβαλλομένων ἐς τὴν γένεσιν, ἔχειν τινὰ δύναμιν ἐν τῷ σώματι, οἵην περ ξυνεβάλετο. καὶ πάλιν γε αὖ ἀνάγκη ἀποχωρέειν ἐς τὴν ἑωυτοῦ φύσιν ἕκαστον, τελευτῶντος ἀνθρώπου, τὸ μὲν γεῶδες, πρὸς τὸ γεῶδες, καὶ τὸ ὑγρὸν, πρὸς τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ ξηρὸν, πρὸς τὸ ξηρὸν, καὶ τὸ θερμὸν, πρὸς τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν, πρὸς τὸ ψυχρόν. τοιαύτη δὲ καὶ τῶν ζώων ἐστὶν ἡ φύσις, καὶ τῶν ἄλλων πάντων. γίνεταί τε ὁμοίως πάντα, καὶ τελευτᾷ ὁμοίως πάντα. ξυνίσταται γὰρ αὐτέων ἡ φύσις ἀπὸ τουτέων τῶν προειρημένων παθέων. καὶ τελευτᾷ γε παλιν εἰς ταὐτὰ, εἰς τὸ ἑωυτοῦ ὅτεν περ ξυνέστη ἕκαστον. ὁτὲ μὲν οὖν ταῦτα οὕτω καὶ ἀπεχώρησε. τὸ δὲ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει ἐν ἑωυτῷ αἷμα καὶ φλέγμα, καὶ χολὴν διττὴν ἥν τε ξανθὴν καὶ μέλαιναν. καὶ ταῦτ' ἔστιν αὐτέων ἡ φύσις τοῦ σώματος, καὶ διὰ ταῦτα ἀλγέει καὶ ὑγιαίνει. ὑγιαίνει μὲν οὖν μάλιστα, ὅταν μετρίως ἔχῃ ταῦτα τῆς πρὸς ἄλληλα κρήσιος καὶ δυνάμιος καὶ τοῦ πλήθεος καὶ μίξιος ἧν μεμεγμένα ἔῃ. ἀγιάζει δὲ, ὅταν τι τουτέων, ἔλασσον ἢ πλέον ἐὸν, ἢ χωρισθῇ ἐν τῷ σώματι καὶ κεχωρισμένον ᾖ τῆσι ξύμπασιν. ἀνάγκη γὰρ ὅταν τουτέων χωρισθῇ τι ἐφ' ἑαυτοῦ, ἐνθέν τε ἀπέστη, κοῦφον τοῦτο γενόμενον νοστεῖν γίνεται ἀλλὰ καὶ ἔνθα ὑπέχυ-

Neque enim esset, cùm vnum existat, à quo doleat. Quòd si etiam doleat, necesse est & quod medetur vnum esse. At nunc plura habentur, siquidē multa insunt in corpore, quæ cùm mutuò inter se præter naturam calescunt & refrigerantur, siccanturq; & humectantur, morbos pariūt. Ex quo multæ quidē sunt morborum formæ, & multiplex quoq; eorū curatio existit. At mea quidem sententia qui hominem sanguinem solum, nihilq; aliud esse affirmat, & neq; eū formam mutare, neq; omne genus mutationum subire, ostēdere deberet. Sed vel tempus anni aliquod, vel hominis ætatem dare, qua sanguis solus in homine ineſſe appareat. Consentaneū nanq; rationi videtur, vt vnum aliquod tempus sit, quo id ipsum per se vnum existere appareat. Eademq; censeo de eo etiā qui pituitam, & de eo qui bilem esse asseuerat. Nam & ego quæcunq; hominem esse dixero, ea & pro lege, & pro rerū natura, tam in iuuene, quàm sene, tum tempore tam calido quàm frigido semper similia inesse demonstrabo. Tum indicia etiam proferam, & causas aperiam, ex quibus necessariò vnumquodque in corpore auctionem & imminutionē accipit. Primùm quidem igitur generationem non ab vno fieri necesse est. Quonam enim pacto vnum cùm existat, aliquid generabit, nisi cum aliquo misceatur? Deinde nisi eiusdē generis sint quæ miscentur, eandemq; facultatem obtineant, neque generent, neq; similia nobis efficiantur. Ac rursus, nisi calidum cū frigido, & siccum cum humido, moderatè & æquabiliter inter se respondeant, sed alterum altero, & valentius imbecilliore longè excellat, nulla generatio futura est. Quocirca quomodo rationi consentaneū fuerit, vt quid ab vno generetur, cùm ne à pluribus quidem generetur, nisi probè mutua inter se temperie conueniant. Cùm igitur eiusmodi sit natura cùm reliquorū omnium, tum hominis, non vnum esse hominem necesse est, sed eorum vnumquodque quæ ad generationem conferunt, talem in corpore vim, qualem contulit, obtinere. Rursus, cùm homo interit, singula in suam naturam secedere necesse est, humidum nempe ad humidum, siccum ad siccum, calidum ad calidum, frigidum ad frigidum. Talis autem tum animantium, tum reliquarum omnium rerum est natura, oriuntúrque similiter omnia, & similiter occidunt. Eorum enim natura ex prædictis omnibus constat, & vt prædictum est definit, in idipsum vnde conflatum est vnumquodque, eodem etiam se recipiens. Hominis autem corpus in se sanguinem, & pituitam, & bilem duplicem, flauam nempe & nigrā continet, ex quibus corporis ipsius natura constat: & per hæc dolet, & sanum est. Sanum quidem vel maximè, cùm hæc moderatam inter se, tum facultate, tum copia, temperationem habuerint, idque præsertim, si permixta fuerint. Dolet autem, vbi horum quicquam vel minus, vel copiosius fuerit, aut in corpore separatum, nec reliquis omnibus cōtemperatum. Cùm enim horum aliquid secesserit, & per se constiterit, necesse est nō solum locum ex quo excessit morbo tentari, sed eum etiā in quem nimia copia influxerit, dolore & labore vexari. Nā si quid horum amplius quàm redundantia requirat, extra corpus effluat, euacuatio ipsa dolorem exhibet. Sin contra intrò vacuationē & transitionem, ac ab aliis

secretionem fecerit,duplicem sanè dolorẽ (velut dictũ est)vt cõcitet necesse est,& vnde excessit, & vbi redundat.At sanè cùm dixerim quæcunq; hominem esse affirmaro,ea me semper talia esse & pro instituto,& pro natura,demõstraturũ.Iccirco assero sanguinẽ esse,& pituitá,& bilem,tum flauá tum nigrá. Atq; horum quidẽ primùm nomina instituto distincta esse asseuero,nulliq; ipsorũ idem esse nomen inditum. Deinde natura formas discrepare, nullamq; pituitá similẽ esse sanguini,neq; bilem sanguini,neq; pituitę bilem.Quænam enim eorum inter se similitudo esse possit,quæneq; colore ad visum,neq; ad manus cõtactum similia esse videntur,cùm neq; consimiliter calida,neq; frigida,neq; sicca,neq; humida existant? Itaq; cùm tantũ inter se,tum forma,tũ facultate differant,ea non vnũ esse necesse est, siquidẽ neq; ignis & aqua idem sunt.Ex his autem tibi constabit, quod hæc omnia vnũ non sint,sed suam quodq; ipsorũ facultatẽ & naturam obtineat. Si enim alicui medicamentũ exhibueris quod pituitá educat,pituitam tibi vomitione reddet,& si medicamentũ quod bilẽ ducat exhibeas,bilem tibi euomet.Eadem quoq; ratione,atrá bilem purgat medicamentũ quod dederis atrá bilem ducens.Quod si aliqua corporis parte sauciata vulnus accipias,sanguis inde effluet. Atq; hæc omnia tibi vsuenient semper tam interdiu, quàm noctu,& hyeme quàm æstate,quoad spiritũ ad se trahere vicissimq; reddere valebit.Valebit autẽ, donec aliquo ex his,quæ illi sunt cõnata,priuatus fuerit.Sũt autẽ quæ diximus connata.Qua enim ratione cõnata nõ sint?cùm primùm quidẽ hęc omnia homo quoad vita fruitur,semper in se manifestè contineat. Deinde ex homine natus sit hæc omnia obtinente. Postea in homine nutritus sit,ista omnia quæ nunc quidẽ asseuero & demonstro habente.Qui verò vnũ esse hominẽ asserunt,ij mihi in hanc opinionẽ venisse videntur,quòd ex iis,qui epotis medicamentis, per nimias purgationes interiissent,hos quidẽ bilem , illos pituitá euomere cõspicati,horũ vnumquodq; hominem esse existimarunt,in cuius purgatione eum morientẽ viderunt.Eadem etiã ratione nitũtur,qui sanguinẽ esse hominẽ asseuerant,cùm iugulatis hominibus manantem ex corpore sanguinem conspicati, eum hominis animũ esse existimant,hisq; argumentis omnes inter differendum vtuntur. Quanquam primùm quidem in immodicis purgationibus , sola euacuata bile nullus vnquã mortuus est. Verũ epoto medicamento quod bilem ducat, primùm sanè quis bilem vomitione refundet,mox etiam pituitam, deinde quoq; præter bilem,atram bilem, idq; per vim, sub mortem verò sanguinem etiam purum euomit. Idem quoq; contingit ex medicamentis pituitã ducentibus.Primùm enim pituitá euomunt,mox bilem flauam,deinde atram,sub exitũ verò purum sanguinem,sub eoq; moriuntur. Etenim cùm medicamẽtũ corpus subierit,primùm quidem quodcunq; sibi ex omnibus quæ in corpore insunt, secundùm naturá maximè familiare fuerit,educit:deinde verò reliqua etiam trahit & purgat.Nõ aliter quàm quæ ex terra oriuntur,& in eam conseruntur,vbi terrá subierint, eorũ quodq; trahit quod suæ naturæ accõmodatum in terra ineſt. Est autẽ & acidum,& amarũ,& dulce, & salsum,& cuiusq; modi.Imprimis igitur ex eo plurimum quod suæ naturæ accõmodatum fuerit ad se allicit,tum etiam reliqua attrahit. Tale quiddá etiã

ἀπὸ τ̃ ἀνθρώπων, πολλὴ αὐτέῳ αἰτίη διαλλάσσειν τ̃ ὀδυνέων παρέχειν τ̃ εἰρημένα, ἔνθέν τε ὄξεῃσι & ἔνθα ὑποῤῥέδηκεν. 26 εἶπον δὴ ἃ αὖ φήσω τ̃ ἄνθρωπον εἶ), ἀποφαίνειν ἀεὶ ταῦτα ἐόντα & τ̃ νόμον τ̃ φύσιν. φημὶ δὴ εἶ) αἷμα, καὶ φλέγμα, & χολὴν, ξανθήν τε & μέλαιναν. & τούτεων πρῶτον μὲν τ̃ νόμον 27 τὰ ὀνόματα διωρίσθαί φημι, & ὅσα ἐστὶν αὐτέων, ὅ οὗτο ὄνομα εἶ), ἔπειτα τὰς ἰδέας τ̃ φύσιν κεχωρίσθαι, & οὔτε ὃ φλέγμα ὅσον ἐοικέναι τῷ αἵματι, οὔτε ὃ αἷμα, τῇ χολῇ· οὔτε τ̃ χολὴν, τῷ φλέγματι. πῶς γὰρ ἂν ἐοικότα & ἓν τοῦτο ἀλλήλοισιν, ὧν οὔτε τὰ χρώματα ὅμοια φαίνεται πρὸς ὁρώμενα, 28 ὅτε τῇ χεῖρι ψαύοντι ὅμοια δοκέει εἶ). ὅτε γὰρ θερμὰ ὁμοίως ἐστὶν, ὅτε ψυχρὰ, ὅτε ξηρὰ, ὅτε ὑγρά. ἀνάγκη δῆτα ὅλα πρὸς ὅλα διάλλακτα ἀλλήλων τὴν ἰδέαν τε & τὴν δύναμιν, μὴ ἓν αὐτὰ εἶ). εἰ γὰρ μὴ πῦρ τε & ὕδωρ ταὐτόν ἐστι. γνοίης δ' ἂν τοῖσδε, ὅτι οὐκ ἐν τοῦτο πάντα ἐστὶν, ἀλλ' ἕκαστον αὐτέων ἔχει δύναμίν τε & φύσιν τὴν ἑωυτέου. ἰὼν γὰρ ἄν τις δίδως ἀνθρώπῳ φάρμακον, ὃ, τι φλέγμα ἄγει, ἐμέσεται σοι φλέγμα. & ἰὼν δίδως φάρμακον, ὅτι χολὴν ἄγει, ἐμέσεταί σοι χολήν. κατὰ ταὐτὰ δ' & χολὴν μέλαιναν καθαίρει, ἰὼν δίδως φάρμακον, ὅ, τι χολὴν μέλαιναν ἄγει. 29 & ἰὼν τρώσῃς αὐτέων τὸ σῶμα τῆς μέρεος ὅτεο τρῶμα γλυφθῇ, ῥυήσε) αὐτέων αἷμα. καὶ ταῦτα ποιήσει σοι πάντα πᾶσι ἡμέρῃσι & νύκτα, 30 & χειμῶνος, & θέρεος, μέχρις ἂν διαπαύσῃ τὸ πνεῦμα ἕλκειν εἰς ἑωυτὸν, & πάλιν μεθέναι, 31 διαπαύσει δὲ ἕως μὲν ἂν ζῇσι, ἕως ἂν λυθῇ τούτεων τῶν ξυγκειμένων. ξυγκέεται δὲ ταῦτα τὰ εἰρημένα. πῶς γὰρ οὐ ξυγκέεται, 32 εἰ πρῶτον μὲν φανερόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἔχων ἐν ἑωυτῷ ταῦτα πάντα ἀεὶ, ἕως ἂν ζῇ· ἔπειτα γένεσιν δὲ ἄνθρωπος, παῦτα πάντα ἔχοντος. ἔπειτα τέθεαται ἐν ἀνθρώπῳ, παῦτα πάντα ἔχοντι. ὁκόσα ἔγωγε νεῦμι φημί τε & ἀποδείκνυμι. 33 οἱ δὲ λέγοντες ὡς ἓν ἐστιν ἄνθρωπος, δοκέουσί μοι ταύτῃ τῇ γνώμῃ κεχρῆσθαι. ὁρέοντες οὖν πίνοντας τὰ φάρμακα, καὶ ἀπολυμαίνοντα ἐν τῇσιν ὑποκαθάρσεσι οὖν μὲν χολὴν ἐμέοντας· οὖν δὲ λίνας, φλέγμα. τὸ δὲ ἕκαστον αὐτέων ὁμοίως ἓν) τ̃ ἄνθρωπον, ὃ, τι καθαιρόμενον εἶδον αὐτ̃ ἀποθνήσκοντα, & οἱ τὸ αἷμα φάντες εἶ) τ̃ ἄνθρωπον· τῇ αὐτέῃ γνώμῃ χρέον). ὁρέοντες ἀποσφαζομένους οὖν ἀνθρώπους, 34 & τὸ αἷμα ῥέον ἐκ τ̃ σώματος, τοῦτο νομίζουσιν εἶ) τ̃ ψυχὴν ἐν ᾧ ἄνθρωπος, & μάλιστα εἰσὶ τοιούτοις πάντες χρέον) ἐν τῇσι λοιμοῖσι. 35 καὶ οἱ μὲν ἄνθρωπον μὲν ὑπὸ τῇσιν ὑποκαθάρσεσιν οὐδεὶς πω ἀπέθανε χολὴν μόνον καθαρθείς. ἀλλ' ὁκόταν ὑς πίῃ φάρμακον, ὃ, τι χολὴν ἄγει, πρῶτον μὲν χολὴν ἐμέσει, ἔπειτα & φλέγμα. 36 ἔπειτα ὑπὸ τῇ χολῇ, ἐμέσει χολὴν μέλαιναν ἀναγκαζόμενος· τελευτῶντες & αἷμα ἐμέσει καθαρόν. τὰ αὐτὰ & πάσχουσιν & ὑπὸ τ̃ φαρμάκων τ̃ τὸ φλέγμα ἀγόντων πρῶτον μὲν & φλέγμα ἐμέουσιν· ἔπειτα χολὴν ξανθήν· ἔπειτα μέλαιναν, τελευτῶντες & αἷμα καθαρόν, & ὧν τινες δὲ ἀποθνήσκουσιν. 37 τὸ γὰρ φάρμακον, ὁκόταν ἐσέλθῃ ἐς σῶμα, πρῶτον μὲν ἄγει, ὃ αὖ αὐτέῳ κατὰ φύσιν μάλιστα τ̃ ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ἔπειτα & ἀγχόνη ἕλκει τε & καθαίρει, 38 ὥσπερ καὶ φυόμενά τε & ἀφεδρόμενα, ὁκόταν εἰς χρόνον ἔλθῃ, ἕλκει ἕκαστον κατὰ φύσιν ἑωυτῷ ἐνεὸν ἐν τῇ γῇ, ἡδὺ & ὀξύ· & πικρόν· & γλυκύ· & δριμυῤῥόν & πλαντῶδες. 39 πρὸς

πρὸς δὲ πλῆθος τούτου εἵλκυσεν εἰς ἑωυτὸ, ὅ, τι αὖ ἦ ἑωυτέῳ κατὰ φύσιν ἔπεστα & ἕλκει & τ̃ δηλα. 40 τοιοῦτον δὲ τι καὶ

Φάρμα-

φάρμακα ποιεῖ ἐν τῷ σώματι, ὀξέα μὲν γὰρ χολὴν ἄγει πικροτάτην καὶ ἀκρητεστάτην ἐκάθαρε χολήν. ἔπειτα δὲ μεμιγμένην. καὶ πάλιν τὰ τοῦ φλέγματος φάρμακα, πρῶτον μὲν ἀκρητέστατον τὸ φλέγμα ἄγει. ἔπειτα δὲ μεμιγμένον. καὶ τοῖσιν ἀποσφαζομένοισιν, πρῶτον μὲν τὸ αἷμα ῥεῖ, θερμότατόν τε καὶ ἐρυθρότατον· ἔπειτα δὲ ῥεῖ φλεγματωδέστερον καὶ χολωδέστερον. [41] αὔξεται δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ μὲν φλέγμα χειμῶνος, [42] τοῦτο γὰρ τοῦ χειμῶνος καὶ φύσιν μάλιστα τὴν ἐν τῷ σώματι ἐοικότων. ψυχρότατον γάρ ἐστι. τεκμήριον δὲ τουτέων, ὅτι τὸ μὲν φλέγμα ψυχρότατον· εἰ ἐθέλεις ψαῦσαι φλέγματος καὶ χολῆς, καὶ αἵματος, τὸ φλέγμα θερμοτάτης ψυχρότατον ἐὸν, καὶ τοι γλισχρότατόν ἐστι καὶ βίῃ μάλιστα ἄγεται μετὰ χολέος μέλανος. [43] ἐκθερμαίνεται, θερμότερα γίνεται, ἀναγκαζόμενα ὑπὸ τῆς βίης· ἀλλ' ὅμως καὶ πρὸς ταῦτα ἔοικε ψυχρότατον ἐὸν τὸ φλέγμα φαίνεται ὑπὸ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ. ὅτι δὲ ὁ χειμὼν πληροῖ τὸ σῶμα φλέγματος, γνοίης ἂν τοῖσδε. ④ ἄνθρωποι πτύουσί τε [44] καὶ ἀποκαθαίρονται φλεγματωδέστατον τοῦ χειμῶνος. [45] καὶ ἰκτεριῶσι, λευκοπαθέα γίνεται μάλιστα τούτῳ τῷ ὥρῃ· καὶ τἄλλα νοσήματα φλεγματώδεα. τὸ δὲ ἦρος, [46] τὸ φλέγμα, ἔστι μὲν ἰσχυρότερον ἐν τῷ σώματι, καὶ τὸ αἷμα αὔξεται. ταῦτα γὰρ ψυχεῖ ἤδη καὶ τὰ ὕδατα ἐπιγίνεται. [47] τὸ δὲ αἷμα καὶ τότε αὔξεται, ὑπό τε τῶν ὄμβρων, καὶ τῆς θερμασίης. [48] καὶ φύσιν γὰρ αὐτέων ταῦτα ἐστὶ μάλιστα τῇ ἑωυτοῦ. ὑγρόν τε γάρ ἐστι καὶ θερμόν. γνοίης δ' ἂν τοῖσδε· οἱ ἄνθρωποι τῷ ἦρος καὶ θέρεος, μάλιστα ὑπό τε τῶν δυσεντεριῶν ἁλίσκονται, [49] καὶ οὐκ ἄνευ αἵματος ῥέοντος αὐτέοισι. καὶ θερμότατοι εἰσὶ καὶ ἐρυθρότατοι τότε τοῦ θέρεος, καὶ τε αἷμα ἐρεύθεται, [50] καὶ ἡ χολὴ ἀείρεται ἐν τῷ σώματι, καὶ τοῦτο πίνοντες ὑγιαίνουσι τὸ φλεγματῶδες. [51] ἐν δὲ τῷ φλεγματώδει, τὸ μὲν αἷμα ὀλίγον ἐστί. [52] ἐναντίον δὲ αὐτέων τὸ φλεγματῶδες τῇ φύσει ἐστίν. ἡ μὲν χολὴ, τῷ θερμῷ κατέχει τὸ σῶμα, καὶ τὸ φλεγματῶδες· γνοίης δ' ἂν καὶ τοῖσδε· ④ ἄνθρωποι αὐτῷ τούτῳ τῷ ὥρῃ χολὴν ἐμέουσι, καὶ ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι χολωδέστερα καθαίρουσι). δῆλον δὲ καὶ τοῖσι πυρετοῖσι, καὶ τοῖσι χρώμασι τῶν ἀνθρώπων. [53] τὸ δὲ φλέγμα τῆς θερίης, ἀσθενέστατόν ἐστιν αὐτὸ ἑαυτοῦ. ἀναλίσκεται γὰρ αὐτέων ἐστὶ τῇ φύσει, ἡ ὥρη. [54] ξηρή τε γάρ ἐστι καὶ θερμή. τὸ δὲ αἷμα τῷ φλεγματώδει, [55] ἐλάχιστον μέν ἐστιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ξηρόν τε γάρ ἐστι τὸ φλεγματῶδες, καὶ ψυχρὸν ἤδη ἀρχὲ) τ' ἀνθρώπων. ἡ δὲ μέλαινα χολὴ, τὸ φλεγματῶδες πλείστην μὲν ἐν τοσούτῳ ἐστὶν. ὁκόταν δὲ ὁ χειμὼν καταλαμβάνῃ, ἥτε χολὴ ψυχομένη, ὀλίγη μέν ἐστι, τὸ φλέγμα αὔξει) πάλιν, ἀπό τε τοῦ ὑετοῦ τοῦ πολλοῦ, καὶ τοῦ μήκεος τῶν νυκτῶν. ἔχει μὲν οὖν [56] τοῦτο πάντα αἰεὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ὑπό δὲ τοῦ παρεισιόντος ὥρης, ποτὲ μὲν, πλέον γίνεται σφέων αὐτῶν ἑαυτέων, ποτὲ δὲ, ἐλάσσω ἔόντα κατὰ μέρος καὶ κατὰ φύσιν. [57] ὥσπερ ὁ ἐνιαυτὸς μετέχει μὲν πάσης πρώτης, καὶ τοῦ θέρμου καὶ τοῦ ψυχροῦ, καὶ τοῦ ξηροῦ καὶ τοῦ ὑγροῦ. οὐ γὰρ ἂν μείνειεν τουτέων οὐδέν, οὐδένα χρόνον, ἄνευ πάντων τοῦ ἐόντων ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ, [58] ἀλλ' ἐξ ἑνὸς ἑκάστου λείπει, πάντ' ἂν ἀφανισθείη. ἀπὸ γὰρ τῆς αὐτέης ἀνάγκης, πάντα ξυνέστηκέ τε καὶ τρέφεται ἕκαστα ὑπ' ἀλλήλων. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπου ἐνείπει τουτέων τοῦ ξυγγενεόντων, οὐκ ἂν δυνατὸν ζώειν ὁ ἄνθρωπος. ἰσχύει δὲ ἐν τῷ ἑωυτοῦ, ποτὲ μὲν, ὁ χειμὼν μάλιστα. ποτὲ δὲ, τὸ ἔαρ. ποτὲ δὲ, τὸ θέρος. ποτὲ δὲ, τὸ φθινόπωρον

medicamenta in corpore faciũt. Quæ enim bilem educunt, plurimùm meraciſſimá quidem bilem purgant, deinde mixtam. Itemq; quæ pituitá reſpiciunt medicamenta, primùm quidem eam meraciſſimá educunt, poſt etiam mixtam. Et in iugulatis, primùm quidem ſanguis tum calidiſſimus, tũ maximè rubet, mox verò magis pituitoſus, magiſq; bilioſus profluit. Per hyemem verò augetur in homine pituita, cùm ea ex omnibus quæ in corpore inſunt, ad hyemis naturam maximè accedat, quòd ſit frigidiſſima. Cuius rei hæc ſunt indicia pituitam eſſe frigidiſſimã, quòd ſi pituitam & bilé & ſanguinem attingere voles, pituitam frigidiſſimam eſſe comperies. Quæ quamuis eſt lentiſſima, nec niſi ſumma vi, ſecundum atram bilem, educitur: (quæ verò per vim veniunt, ea per violentiam compulſa calidiora redduntur.) Nihilominus tamen præ his omnibus pituita ſuapte natura frigidiſſima eſſe conſpicitur. Quod autẽ hyeme corpus pituita repleatur, hinc conſtat, quod per hyemem homines maximè pituitoſa tum expuunt, tum emũgunt, hocq; anni tempore præcipuè, tumores laxi & albi (λευκώματα dicti) & reliqui morbi pituitoſi oriuntur. At vere adhuc quidẽ in corpore viget pituita, ſed ſanguis increſcit, quòd & frigora remittát, & imbres ſuccedant. Tuncq; ſanguis augetur, tum ex imbribus, tum ex dierum calore. Eorum enim naturæ id anni tempus cùm ſit calidum & humidum, maximè reſpondet. Quod hinc cognoſcas, quòd homines verno æſtiuoq; tempore potiſſimũ inteſtinorũ difficultatibus corripiátur, iiſq; ſanguis ex naribus profluat, & ſint maximè calidi & rubicundi. Æſtate verò ſanguis adhuc viget, & bilis in corpore attollitur, & in autumnum protenditur. At per autumnum modicus quidem ſanguis gignitur, quod illius naturæ autumnus aduerſetur. Bilis autem æſtate & autumno in corpore obtinet. Quod his indiciis cognoſcas, cùm hac tempeſtate homines ſua ſponte bilem euomant, & per medicamentorũ potiones bilioſa repurgentur. Id quoq; ex febribus & hominum coloribus patet. At pituita æſtate longè imbecillior eſt, quod ea tempeſtas, ob ſiccitatem & caliditatẽ, eius naturæ aduerſetur. Per autumnum verò ſanguis pauciſſimus in homine gignitur, ſiquidem ſiccus eſt autumnus, & hominem iam refrigerare incipit. Bilis autem atra autumno, tum plurima, tum vehementiſſima eſt. At ineunte hyeme, bilis perfrigerata pauca gignitur, & pituita rurſus augetur, tum ob pluuiarum copiam, tum noctium longitudinem. Hæc igitur omnia perpetuò hominis corpus obtinet, ſed pro circunſtantiis anni temporis ratione, ſingula tum pro parte, tum pro natura, modò inter ſe augentur, modò etiam imminuũtur. Vt annus omnis omnium quidem & calidorum, & frigidorum, & ſiccorum, & humidorum eſt particeps: neq; enim eorum quicquam, ne minimo quidem tempore, ſine omnibus quæ in hoc mundo exiſtunt, perdurauerit, verùm ſi vnum quodpiam deficiat, omnia aboleantur, cùm ex eadẽ neceſſitate cõſiſtant omnia & alantur inuicem: ita ſi quid ex his quæ in homine ſunt connata defecerit, is vtiq; viuere nequeat. In anno autem, modò hyems maximè viget, modò ver, nunc etiam æſtas, nunc autumnus.

Sic quoque in homine modò quidem pituita inualescit, modò sanguis, interdum etiam bilis, primùm quidem flaua, mox quoque atra appellata. Cuius rei euidentius est argumentum, quod si eidem homini idem medicamentum quater in anno exhibere voles, hyeme quidem maximè pituitosa tibi euomet, vere autem valde humida, æstate admodũ bilio sa, & autumno nigerrima. Cùm igitur hæc ita se habeant, oportet morbos qui hyeme augentur, æstate desinere, & eos qui æstate increscunt, hyeme cessare, nisi intra certum dierum circuitum soluantur. De hoc autem dierum circuitu, aliàs nobis dicendum est. Morborum verò qui vere oriuntur liberatio ad autumnum expectanda est, & autumnalium morborũ discessum, vere fieri necesse est. Quòd si quis hæc anni tempora morbus superauerit, hunc annuũ fore sciendum est. Atque ita medicum morbis mederi conuenit, adhibita horum cuiusque consideratione, quod in corpore præualet, pro anni temporis ratione, quod suæ naturæ maximè accommodatũ existit. Insuper hæc quoq; nosse oportet, quòd morbos quos repletio parit, sanat euacuatio; & qui ex euacuatione oriuntur, repletione curantur; & qui ex immoderato labore fiunt, eos quies sanat; quiq; ex otio gignuntur, immoderato labore tolluntur. Omninoq; Medicum sua prudentia obuiam ire cõuenit morbis instantibus, & naturis, & anni temporibus, & ætatibus, cõtentaq; soluere, & soluta intendere. Hac nanque ratione vel maximè quod molestiã exhibet quieuerit, eaq; mihi curandi ratio esse videtur. Morbi verò partim ex viuendi ratione, partim etiam ex spiritu quem viuendo trahimus, proueniunt. At vtrunq; hac ratione discernas. Vbi complures vno morbo eadem tempestate vexantur, in id quod maximè commune est, quoq; omnes vtimur potissimùm reiiciẽda causa est. Id autẽ est quod inspirando trahimus. Quod enim viuendi cuiusq; nostrum ratio in causa nõ sit, iam liquidò constat, cùm morbus omnes continenter attingat, & iuuenes & senes, & mulieres & viros, perindeq; temulentos & abstemios, tam eos qui maza, quàm qui pane victitant, & eos qui multis, quàm qui paucis exercitationibus vtuntur. Non igitur victus rationi assignanda causa est, cum cuiusuis generis victu vtentes, eodem morbo corripiuntur. Cùm verò eodem tempore cuiusque modi morbi oriuntur, sua proculdubio cuique viuendi ratio in causa est, adhibendáque curatio, aduersus morbi causam instando, quemadmodum alias etiam à nobis dictũ est, & victus rationem immutando. Quandoquidem constat victus genus quo quis vtitur, aut ex toto, aut magna ex parte, aut in eorum aliquo minimè ei esse accommodatum. Quo cognito, immutare, & adhibita in consideratione cuiusque natura, ætate, forma, anni tempore, & morbi genere, ad curationem aggredi oportet, nunc quidem detrahendo, nunc verò addendo, ita vt (quemadmodum iamdudum à me dictum est) ad singulas ætates, & anni tempora, & naturas, & morbos, contrariam tum medicamentorum, tum victus rationem adhibeas. At verò vbi morbus aliquis populariter grassatus fuerit,

οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ αὐθρώπῳ, ποτὲ μὲν, τὸ φλέγμα ἰσχύει· ποτὲ δὲ, τὸ αἷμα· ποτὲ δὲ, ἡ χολὴ πρῶτον μὲν ἡ ξανθὴ, ἔπειτα δὲ ἡ μέλαινα καλεομένη. μάρτυριον δὲ σαφέστερον, εἰ ἐθέλεις τῷ αὐτέῳ αὐθρώπῳ δοῦναι τὸ αὐτὸ φάρμακον τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐμέειέ σοι τοῦ μὲν χειμῶνος, φλεγματωδέστατα. τῷ δὲ ἦρος, ὑγρότατα· τῷ δὲ θέρεος, χολωδέστατα· τῷ δὲ φθινοπώρου, μελαίνεται· ὀφείλει οὖν τουτέων οὕνεκεν ἐχόντων, ἐκάστῳ μὲν τῶν νοσημάτων τὸ χειμῶνος αὔξεται, θέρεος λήγειν· ἐκάστῳ δὲ θέρεος αὔξεται, χειμῶνος λήγειν· ἐκάστῳ μὴ αὐτέων, ἐν τῷ εἰόδῳ ἡμερέων ἀπαλλάσσεται. τὴν δὲ τῷ εἰόδον αὖτις φράσω, τὴν τῶν ἡμερέων. ἐκάστῳ δ' ἦρος γίνεται νοσήματα, τοῦ σὺν δέχεσθαι χρὴ φθινοπώρου τὴν ἀπαλλαγήν. ἐκάστου δὲ φθινοπωρινὰ νουσήματα, τουτέων τοῦ ἦρος ἀναγκαίη τὴν ἀπάλλαξιν γενέσθαι. ὅλως δ' αἱ τοιαῦται ὧραι τοιαῦτα ὑποβάλλει νοσήματα, εἰδέναι χρὴ ὡς ἐνιαύσιον αὐτὸ ἐσόμενον. ἐν ᾧ δὲ ἐνὶ οὕτω χρὴ ἰῆσθαι τὰ νοσήματα, ὡς ἑκάστου τουτέων ἰσχύοντος ἐν τῷ σώματι τῷ ὥρῃ τῇ ἑωυτῷ καὶ φύσιν οὖσαν μάλιστα. εἰδέναι δὲ χρὴ καὶ τάδε, τοῖς σκεπτομένοισιν, ὅλα ὁκόσα πλησμονὴν ἴκτῳ νοσήματα, κένωσις ἰῆται. ὁκόσα δὲ, ἀπὸ κενώσιος γίνεται νοσήματα, πλησμονὴ ἰῆται. ὁκόσα δὲ, ἀπὸ καλαπωσίης γίνεται, ἀνάπαυσις ἰῆται). ὁκόσα δ' ὑπ' ἀργίης ἴκτεται, καλαπωσίη ἰῆται. ὃ δ' ἔστι μάλιστα γνῶναι δεῖ ἐν ἑκάστῳ, ἐναντίον ἴσασθαι τοῖσι καθεστεῶσι καὶ νουσήμασι. καὶ ἐδέσει, καὶ ὥρῃσι, καὶ ἡλικίῃσι, καὶ τὰ ξυντεινόντα λύειν, καὶ τὰ λελυμένα συντείνειν. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ὃ κάμνον ἀναπαύοιτο, ἥκιστα, πολλοὶ δοκέει εἶναι). αἱ δὲ νοῦσοι γίνονται, αἱ μὲν ἀπὸ τῶν διαιτημάτων· αἱ δ' ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ὃ ἕσαγε μοῦνοι ζῶμεν, τὴν δὲ διάγνωσιν χρὴ ἑκατέρων, ὧδε ποιέεσθαι. ὁκόταν μὲν τοῦ νοσήματος ἑνὸς πολλοὶ ἄνθρωποι ἁλίσκωνται τῷ αὐτῷ χρόνῳ. τὴν αἰτίην χρὴ αἰεὶ ὑπολαμβάνειν τουτέων, ὅτι κοινότατον ἐστι, καὶ μάλιστα αὐτέῳ πάντες χρεώμεθα. ἔστι δὲ τοῦτο ὃ ἀναπνέομεν. φανερὸν γὰρ ἤδη, ὅτι τὰ διαιτήματα ἑκάστου ἡμέων, οὐκ αἰτιά ἐστιν, ὅτε ἁλίσκεται πάντων ἡ νοῦσος ἑξῆς, καὶ τῶν νεωτέρων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ὁμοίως· καὶ τῶν φαρμακωδέων καὶ τῶν ὑδροποτεόντων. καὶ τῶν μαζαν ἐσθιόντων, καὶ τῶν ἄρτον σιτεομένων· καὶ τῶν πολλὰ καλαπωσαμένων, καὶ τῶν ὀλίγα. οὐκ ἂν οὖν τὰ γε διαιτήματα αἴτια εἴη, ὁκόταν ὀλιγιστέοισι πάσχωσι ταῦτα ἄνθρωποι ἁλίσκονται ὑπὸ τῆς αὐτέης νόσου. ὁκόταν δὲ αἱ νοῦσοι γίνωνται πᾶσι δὴ ταύτῃ καὶ ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, δῆλον ὅτι τὰ διαιτήματά ἐστιν αἴτια ἅπασι ἑκάστοισι. καὶ τὴν θεραπείην χρὴ ποιέεσθαι ἐναντιούμενον τῇ προφάσει τῆς νούσου, ὥσπερ μοι πέφασται καὶ ἑτέρωθι, καὶ ἐκ τῶν διαιτημάτων μεταβάλλειν. δῆλον γὰρ ὅτι οἷσι γε χρὴ σθαι ἐώθασιν ὁ ἄνθρωπος διαιτήμασιν, ὁκόταν ἐπιδημίη ἐστὶν, ἢ πάντα, ἢ τὰ πλείω, ἔνεστι τι αὐτέων. ἀ δὴ καταμαθόντα μεταβάλλειν. καὶ σκεψάμενον τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν τήν τε ἡλικίην, καὶ τὸ εἶδος, καὶ τὴν ὥρην τοῦ ἔτεος, καὶ τῆς νούσου ὅπων, τὴν θεραπείην ποιέεσθαι. ποτὲ μὲν ἀφαιρέοντα· ποτὲ δὲ, προστιθέντα. ὥσπερ μοι καὶ πάλαι εἴρηται, προὸς ἑκάστας τῶν ἡλικιέων, καὶ τῶν ὡρέων, καὶ τῶν ἰδεῶν, καὶ τῶν νόσων. ἔνεστι τῇσι φαρμακίῃσι προστίπτεσθαι καὶ ἐν τῇσι διαιτήμασιν. ὁκόταν δὲ νοῦσημα ὃς ἑνὸς ἐπιδημίη καθεστήκῃ, δηλονότι

οὐ τα

ς τὰ διαιτήματα αἰτιά ὅστιν, ἀλλ' ὁ ἀναπνέομεν ὑπ' αὐτῶν
ὅστι καὶ δῆλον ὅτι ὑπ' 66 ὀσμὴν ἴσχνα ἀποκρίσιν ἔχον αὐ εἰκὸς ὑπ'
χρὴ (ν) χρόνον τὰς πραγμάτειας ποιεῖσθαι τοῖσιν αὐτοῖσι,
τοιὰς δὲ τὰ μὴ μεταβάλλειν, ὅτι δὲ οὐκ αἰτία
ὅστι τ νόσου. 67 ὃ δ' σῶμα ὁρᾶν, ὅκως ἐς ἃ ὡς ἀσκήτατον καὶ
ἀσθενέστατον. τ σιτίων τε ἀφαιρέοντα, καὶ τ ποτῶν, οἷσιν εἰώθη
χρέεσθαι καὶ ὀλίγον. ἰὼν γὰρ μεταβάλῃ ταχέως τ διαίτην, κίν-
δυνος καὶ ἀπὸ τ μεταβολῆς νεώτερόν τι γίνεσθαι ἐν ᾧ σώ-
ματι. δηλὰ χρὴ τοῖσι μὴ διαιτήμασιν ὅτῳ χρέεσθαι, ὅτε γε
δοκέοι) μηδὲν ἀδικέοντα τ ἄνθρωπον. ὃ δ' πυθμάτος, ὅκως
λαχίστη ἡ ῥεῦσις ἐς τὸ σῶμα ἔσοιτο, καὶ ὡς ξενοτάτη ἐς ἃ τρέ-
πεσθαι. τ τε χωρίων τὸν τόπους μεταβάλλοντα εἰς δύναμιν, ἐν οἷσιν αὖ ἡ νοῦσος καθεστήκῃ, καὶ τὰ σώματα λεπύνοντα.
ὅπως γὰρ αὖ ἥκιστα πολλῆς τε καὶ πυκνῆς πνεύματος χρήζοιεν
ἄνθρωποι. ὁκόσα δ' τ νοσημάτων ἀπὸ τ σώματος ἰσχυρότατα,
μελέων τ ἰσχυροτάτων, τοῦτο δῆλόν ὅστι. καὶ γὰρ ἰὼν αὖ τοῦτο μόνον
ἔνθα αὖ ἄρξῃ), ἀναγκαίη τ ἰσχυροτάτων τ μελέων πονεῖσθαι,
ἕπεσθαι τὸ σῶμα πονέεσθαι. καὶ ὅτι μὲν τ ἀσθενεστέρων ἀφίκηται)
ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων, χαλεπαὶ αἱ ἀπολύσιες γίνονται). ὁκόταν
δ' αὖ ἀπὸ τ ἀσθενεστέρων ὅτι τὰ ἰσχυρότερα ἔλθῃ βέλτιόν-
τερα ὅστιν. 68 ὑπὸ γὰρ τ ἰσχύος ἀπωθεόμενα) ῥηϊδίως τὰ
προσπίπτοντα. 69 αἱ παχεῖαι) αἱ τ φλεβῶν, ὧδε πεφύκασι.
ἔστι θαζύγιά ὅστι, ἐν ᾧ σώματι. καὶ ἐν μὲν αὐτέων, 70 ἀπὸ
τ κεφαλῆς ὀπίσθεν δι' ἀὐχένος, ἔξωθεν ὅτι τ ῥάχιν, ἔνθεν
τε καὶ ἔνθεν παρὰ τὰ ἰσχία ἀφικνέεται), καὶ ἐς τὰ σκέλεα. ἔπεσθαι
δὲ τ κνημέων καὶ τ σφυρῶν τὰ ἔξω καὶ ἐς τὸν πόδας δηκέ.
μεῖ δὲ ὧν τὰς φλεβοτομίας τὰς ὅτι τ ὀμφαλοῦ τ ἐν ᾧ νώτῳ
τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἀπὸ τ ἰγνύων ποιέεσθαι καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν
ἔξωθεν. αἱ δ' ἕτεραι φλέβες ἔχουσιν ἐκ τ κεφαλῆς παρὰ
τὰ ὦτα, διὰ τ αὐχένος, αἱ σφαγίτιδες καλεόμεναι, 71 εἰ-
σωθεν παρὰ τ ῥάχιν ἑκατέρωθεν φέρονται, παρὰ τὰς ψόας
τὸν ὄρχιας τε ἐς τὸν μηρούς. τε διὰ τ ἰγνύων, ἐκ δ' εἴσωθεν
ἕπεσθαι. ἔπεσθαι δὲ τ κνημέων παρὰ τὰ σφυρὰ εἴσωθεν,
ἐς τὸν πόδας. διαφόρως τὰς φλεβοτομίας, τοῖσι τὰς ὀδύ-
νας ποιέεσθαι, τὰς ἀπὸ τῶν ψοῶν καὶ τῶν ὀρχίων, ἀπὸ τῶν
ἰγνύων καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν εἴσωθεν. αἱ δ' τελευταῖαι φλέβες,
ἐκ τ κροταφῶν διὰ δ' αὐχένος, τοῦτο τὰς ὠμοπλάτας. ἔ-
πεσθαι συμφέρον) ἐς τ πλεύμονα, καὶ ἀφικνέεται). 72 ἡ μὲν
ἀπὸ τῶν δεξιῶν, ἐς τὰ ἀριστερά ἐστι, ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, ἐς τὰ
δεξιά, καὶ ἡ μὲν δεξιὴ, ἀφικνέεται) ἐκ τ πνεύμονος τοῦτο τ
μέζον, καὶ ἐς τ καρδίην, καὶ ἐς τ πλεύμονα, καὶ ἐς τ νεφρόν. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν,
ἐς τὰ δεξιά, ἐκ τ πλεύμονος, τοῦτο τ μέζον. 73 καὶ ἐς ὃ ἦ-
παρ, καὶ τ νεφρόν. 74 τελευτῶσι δ' εἰς τ ἄρχην, αὗται ἑκάτε-
ρωθεν. αἱ δὲ τέτταρες φλέβες, ἀπὸ τ ἐμπροσθεν τ κεφαλῆς
τοῦ ὀφθαλμῶν, τοῦτο τ αὐχένα καὶ τὰς κληίδας. 75 ἔπειτα
κατὰ τῶν βραχίονων, αὖθις εἰς τὰς ξυγκαμπάς. ἔπεσθαι
δὲ τῶν πηχέων καὶ τῶν χειρῶν αὖθις, καὶ ὅτι τοῦ καρπούς
τοῦ δακτύλους. 77 ἔπειτα ἀπὸ τ δακτύλων πάλιν διὰ
τῶν πηχέων καὶ τῶν χειρῶν αὖθις εἰς τὰς ξυγκαμπάς, καὶ διὰ
τῶν βραχίονων τὰ κάτωθεν μέρεος, εἰς τὰς μασχάλας. καὶ ἀπὸ
τῶν πλευρέων αὖθις, ἡ μὲν, εἰς τ πλεύμονα ἀφικνέεται· ἡ
δὲ εἰς τὸ ἦπαρ, ἔπειτα τοῦτο τ γαστρὸς ἐς τὸ αἰδοῖον τελευ-
τῶσιν ἀμφότεραι. καὶ αἱ μὲν παχεῖαι τ φλεβῶν, ὧδε ἔχουσιν· 78 εἰσὶ δ' καὶ αἱ ἀπὸ τ κοιλίης φλέβες, αἱ τὸ σῶμα παμπολ-
λαχῆ τε καὶ παντοῖαι. καὶ δι' ὧν ἡ τροφὴ ἐν τῷ σώματι ἔρχεται. φέρουσι δ' ἀπὸ τῶν παχέων φλεβῶν· 79 εἰς τὰ κοιλίαν καὶ
εἰς τὸ ἄλλο σῶμα, 80 καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω καὶ ἀπὸ τῶν εἴσω. καὶ εἰς ἀλλήλας διδόασιν, αἵτε εἴσωθεν ἔξω· καὶ αἱ ἔξωθεν εἴσω·

non victus rationem in causa esse, sed quod spirando
ducimus, manifestum est, ipsumq; morbosam quan-
dam excretionem planè obtinere. Eo igitur tempore
his exhortationibus homines sunt admonēdi, vt ne
victus quidē rationem immutent, cùm morbi causa
minimè existat. Prouideant etiam, vt corpus quā mi-
nimè intumescat, sitq; attenuatissimum, tum cibos,
tum potus quibus vti consueuerint sensim demendo.
Si quis enim subitò victus rationem immuter, ne quid
in corpore ex immutatione innouetur, periculū est.
Sed solita victus ratio seruanda est, vbi nihil quidem
lædere videtur, atq; insuper vt aeris quam minimum
in corpus influat, isq; vt maximè peregrinus sit, prou-
idendum, tum regionum loca, in quibus morbus
consistit, quoad eius fieri poterit permutando, tum
corpora extenuando. Ita enim minimè multum ac
frequentem spiritum homines ex necessitate attrahēt. Morbi autē à validissima corporis parte orti, grauissimi existunt. Etenim si vnde originem sumpserūt, isthic perstiterint, cùm pars valentissima laboret, corpus vniuersum laborare necesse est. Quòd si ad imbecilliorem aliquam ex validissima deuenerint, difficiles habent absolutiones. Quicunq; verò ab imbecillioribus ad valentiores veniunt, facilius soluuntur, quòd quæ influunt facilè per vim liberantur. At venę crassissimæ hunc natura ortum sortitæ sunt. Quarum cùm sint in corpore paria quatuor; Vnum quidem ex capite retro per ceruicem, parte exteriore ad vtraq; spinæ latera, indeq; in coxendices & crura peruadit, deinde per tibias ad exteriores malleolos & pedes peruenit. In dorsi igitur & coxendicum doloribus, ex poplitibus & malleolis exterioribus venæ sectiones fieri debent. Alteræ autem venæ ex capite exortæ, iuxta aures per ceruicem, iugulares dictæ, intrò secundum spinam vtraq; ex parte ad lumbos, in testes & femora, & per poplites interiore ex parte, indeq; per tibias ad malleolos internos & ad pedes deferuntur. Proinde in lumborum & testium doloribus, sanguis ex poplitibus & malleolis interioribus mittendus est. Tertium par venarum ex temporibus per ceruicem subter scoptula operta, inde ad pulmonem defertur, & hæc quidem ex dextris ad sinistra, illa verò à sinistris ad dextra, peruenit. Et dextra quidē ex pulmone mammam subiens, & ad lienem & ad renem tendit. Quæ verò à sinistris ad dextra procedit, ex pulmone mammam subiens, & iecur & renem petit. Vtraq; postremò in rectum intestinum desinit. Quartum par ex anteriore capitis parte & oculis, sub ceruicem & clauiculas, indéque per superiora in brachiorum flexus tendit, posteáque per cubitos, ad primas manuum iuncturas & digitos, rursúsque à digitis per cubitos & superiores manuum partes in flexuras, & per superiorem brachiorum partem ad axillas, pérque summas costas hæc quidem ad lienem, altera verò ad iecur deuenit, postea supra ventrem in pudendum vtraque desinit. Atque ea est venarum crassissimarum natura. Existunt etiam ex ventriculo permultæ & variæ venæ, per quas in corpus alimentum transmittitur. Quod etiam ex crassis venis, tam externis, quam internis, in ventriculum & reliquum corpus deferunt; sibíque mutuò subministrant, internæ externis, vicissimq; externæ internis

Hæ igitur mittendi sanguinis rationes seruandæ sunt, studendumq; est, vt quàm longissimè à locis, in quibus dolores fieri, & sanguis colligi consueuit, venarum sectiones fiant. Hac namq; ratione, cùm minimè magna de repente mutatio continget, tum etiam consuetudinem tollendo effeceris, vt ne amplius eodem colligatur. Qui pus copiosum citra febrem expuunt, quibusque absque dolore pus multum in vrina subsidet, & qui alui deiectiones, velut in difficultatibus intestinorum, cruentas habent & diuturnas, quales in iuuenibus annos quinque & triginta natis, & grandioribus natu inesse solent, iis omnibus ex eadem causa morbi oriuntur. Hos namque immodicis corporis exercitationibus & laboribus addictos, & cùm iuuenes essent operas exercuisse necesse est. Deinde dimissis laboribus, molli carne & multum à superiore differente expletos, tam longè inter se dissidentem corporis habitum habere, vt pristinus cum eo qui postea accreuit, nulla in re consentiat. Qui igitur ita affecti sunt, si quando in morbum incidunt, ij confestim euadunt, sed post à morbo temporis successu corpus liquatur, & per venas, qua latissimæ esse solent, saniei quiddam non dissimile defluit. Si quidem igitur ad inferiorem aluum impetu deferatur, quale quid ferè in corpore inest, tale etiam per deiectiones secedit. Neque enim, cùm via decliuis sit, diutiùs in intestinis subsistit. At quibus in pectus influit, ij purulenti fiunt, quòd nimirum cùm purgatio acliuis sit, & diutiùs moram trahens in pectore computrescat, & puris simile euadat. Quibus verò in vesicam effunditur, ex loci calore incalescit, exalbescit & secernitur, quodq; rarissimum existit supra innatat, crassissimũ verò, quod sanè pus appellatur, subsidet. In pueris quoq; ob loci huius & totius corporis caliditatem gignuntur calculi, quod viris, ob corporis frigiditatem minimè vsuuenit. Istud enim probè nosse conuenit, hominem prima ætate in omni vita esse calidissimũ, postrema verò frigidissimum. Siquidem quod augescit corpus & ad robur tendit calidũ esse necesse est, at vbi marcescere & ad exitium præcipitare cœperit, frigidius euadit. Atque hac ratione quò magis his primis diebus homo increscit, eò calidior euadit, & quãtò magis vltimis diebus marcescit, tantò frigidiorẽ esse necesse est. Qui autem sic affecti sunt, sua sponte sanescunt, plæriq; quidem quo anni tempore colliquescere cœperint, quinto & quadragesimo die. Qui verò hoc anni tempus superauerint, anno conualescunt, nisi quid aliud hominẽ malè habuerit. Qui morbi ex paruo tẽporis interuallo oriuntur, & quorum causæ cognitu sunt faciles, ij securissimè prædicantur. Quorum curationẽ sic instituere oportet, vt morbi causæ occurramus. Ita siquidẽ quod morbũ in corpore excitauit, facilè dissoluatur. Quibus in vrina arenulæ vel lapilli subsident, iis per initia ad crassam venam tubercula enascuntur, & suppurãt, deinde cùm ea tubercula haud ita citò rumpantur, lapilli ex pure coalescunt, qui per venam cum vrina in vesicam foras extruduntur. At quibus vrinæ quidem cruentæ sunt, iis in venis vitium èst. Quibus vnà cum vrina crassa prodeunt minutæ carunculæ capillamentorũ speciem referentes, eas à renibus & articulari morbo laborantib. prodire nosse conuenit.

τὰς οὖν φλεβοτομίας δ' ᾗ ποιέεσθαι, καὶ τοὺτέοις σὺν λόγοις. ὁπόταν δὲ μὴ ἐθέλῃ ὁ χρὼς τὰς τομὰς, ὡς τοιοῦτον τὸ μυῖον ἀπὸ τῶν χωρίων, ἔνθα αἱ ὀδυναι μέμηκασι γίνεσθαι. καὶ τὸ αἷμα συλλέγεσθαι. οὕτως γὰρ ἂν ἥκιστα μεταβολὴ ἄκυρος μεγάλη γένοιτο ἐξαπίνης. καὶ τὸ ἔθος μεταστήσας ἂν, ὥστε μηκέτι ἐς τὸ αὐτὸ χωρίον ξυλλέγεσθαι. ὁκόσοι πύον πολλὸν πτύουσιν. ἄτερ πυρετοῦ ἐόντες, καὶ ὁκόσοισιν ὑπὸ τὸ ἦθος πύον ὑφίσταται πολλὸν, ἄτερ ὀδυνέων ἐούσης. καὶ ὁκόσοισι τῶν ὑποχωρήματα, αἱματώδεα, ὥσπερ ὅσοισι δυσεντερείῃσι καὶ χρόνια ἀνέοισιν ἐοῦσι, πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἐτέων, καὶ πλείοσι, τοὺτέοισι πᾶσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τὰ νουσήματα γίνεται. ἀναίτιον γὰρ τοὺτέοις, τὰ λαμπρύνεσθαι τὸ σῶμα καὶ φιλοπόνους τὸ σῶμα καὶ ἐργάτας νεανίσκους ἐόντας. ἔπειτα ὑπεξανειμένους τῶν πόνων, ἁρκωδεώδη μαλθακὴν σάρκα, καὶ πολὺ διαφερούσην τῆς προτέρης. καὶ πολλὸν διαχρῖμψον ἔχειν τὸ σῶμα, τό, τε προϋπάρχον καὶ τὸ ὕστερον ὥστε μὴ ὁμονοεῖν. ὁκόταν οὖν νόσημά τι καταλάβῃ τοῦτον ἅτε διαφθόρους, τὸ μὲν διαχρῆμα διαφθείρεται. ὕστερον δὲ μετὰ τὴν νοῦσον, χρόνῳ τήκεται τὸ σῶμα, καὶ ῥέει διὰ τῶν φλεβῶν, ἢ αἷ εὐρυχωρείη μάλιστα τύχοι, ἰχωρώδες. ἐὰν μὲν οὖν ὁρμήσῃ ἐς τὴν κοιλίην τὴν κάτω, σχεδὸν οἷόν περ ἐν τῷ σώματι ἐνεῖη, τοιοῦτον καὶ τὸ διαχρῆμα γίνεται. ἅτε γὰρ τὴν ὁδὸν κατὰ τὸ τρωθὲν ἐοῦσαν, οὐχ ἥσσα πολλὸν χρόνον ἐν τῷ ἐντέρῳ. ὁκόσοισι δ' αὖ ἐς τὸ στῆθος ἐσρυῇ, ὑποπυοι γίνονται. ἅτε τὴν καθάρσιος αὐαντέος ἐούσης καὶ χρόνον ἐναυλιζόμενον τὸ πολλὸν ἐν τῇ στέρνῃ, καταπέπτει, καὶ γίνεται πυοειδές. ὁκόσοισι δ' αὖ ἐς τὴν κύστιν ὀξερρύηται, ὑπὸ τὴν θερμότητος τοῦ χωρίου τοῦτο καὶ θερμὸν καὶ λιθυκὸν γίνεται, καὶ διακρίνεται· καὶ τὸ μὲν ἀραιότατον, ἐφίσταται ἄνω· τὸ δὲ παχύτατον, κάτω· ὃ δὴ πύον καλέεται. γίνονται δὲ καὶ ⊕ λίθοι τοῖσι παισὶ διὰ τὴν θερμότητα τοῦ χωρίου τοῦτον, καὶ τὴν ὅλου σώματος. τοῖσι δὲ ἀνδράσιν οὐ γίνονται λίθοι, διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ σώματος. δεῖ γὰρ χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, τὴν πρώτην τῶν ἡμερέων, θερμότατός ἐστιν ἀνθρώπων ἑωυτῷ. τὴν δὲ ὑστάτην, ψυχρότατος. ἀναγκαῖον γὰρ αὐξανόμενον καὶ χωρέον τὸ σῶμα τοῦτο βίῳ θερμὸν εἶναι. ὁκόταν δὲ ἄρχηται μαραίνεσθαι τὸ σῶμα, καταῤῥέον πρὸς βυσσότητα, ψυχρότερον γίνεται τοῦτον ⊕ λῆγον. ὁκόσων τοῦτέων τὰς ἡμερέων τὴν πρώτην πλεῖστον αὔξεται ὁ ἄνθρωπος, τοσοῦτον θερμότερος γίνεται. καὶ τὴν ὑστάτην τῶν ἡμερέων, ὅσον πλεῖστον καταμαραίνεται, τοσοῦτον ἀναγκαῖον ψυχρότερον εἶναι. ὑγιέες δὲ γίνονται αὐτόματοι, ⊕ ὅτων διακεκριμένοι. πλεῖστοι μὲν ἐν τῇ ὥρῃ, ἐὰν ἄρξωνται τήκεσθαι πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμερέοι. ὁκόσοι δ' ἂν τὴν ὥρην ταύτην ὑπερβάλωσιν. ἐν αὐτῷ αὐτόματοι ὑγιέες γίνονται, ἐὰν μή τι δεινὸν κακοργήσῃ ὁ ἄνθρωπος. ὁκόσα τῶν νοσημάτων δι' ὀλίγου γίνεται, καὶ ὁκόσων αἱ πρόφασιες δῆλοι, τούτων δὲ ἀσφαλέστατόν ἐστι προσαγορεύειν τὸ τέλος. τὸ δὲ ἴσον χρὴ ποιέεσθαι αὐτέων ἐναντιούμενον τῇ προφάσει τὸ νόσου. ὕστερον γὰρ ἂν λύοιτο τὸ τῇδε νῦν προσφερόμενον τῷ σώματι. Ὁκόσοισι ψαμμοειδέα ὑφίσταται, ἢ πῶμα τοῖσιν ὕδρισι, τοὺτέοισι τὴν ἀρχὴν φύματα ἐγίνετο πρὸς τῇ φλεβὶ τῇ παχείῃ, καὶ διεπύησεν. ἔπειτα δὲ ἄτερ τοῦ ταχέα ἐκρεαγέντων τῶν φυμάτων, πῶμα σιωπηρὰ ἔφησαν ἐκ τοῦ πόου, οἱ ἵνες ἔξω θλίβονται διὰ τὸ φλέβος, σὺν ᾧ ὕδρω ἐς τὴν κύστιν. ὁκόσοισι δὲ αἱματώδεα μὲν τὰ οὐρήματα, τοιοῦτοισιν αἱ φλέβες πεπονήκασιν. ὁκόσοισι δὲ ἐν ᾧ οὐρήματι πυχεῖ ἐοῦσι, σαρκία μικρὰ τειχοειδέα συνέρχεται, ταῦτα δὲ ἀπὸ τῶν νεφρῶν, εἰδέναι χρὴ ἐόντα· καὶ ἀπὸ ἀρθριτικῶν

ὁκόσ-

ὁκόσοισι ἢ καθαρὸν ὃ ἤδωρ, ἀλλὰ τεχνὴ ἀλγοῦσι, [88] ὀχεῖον ἢ πίτυρα ἐπιφέρεται ἐν ᾧ οὐρήσαντι, τούτων ἡ κύστις ψωριᾷ. ⓐ πλεῖστοι τῶν πυρετῶν, χόλου ἢ ἐκ χολῆς. εἴδεα ἢ στέων ἐόντα τέσσερα, χωρὶς τῶν ἐν τῇσιν ὀδωὶ ἢσι γνωμῴων, [89] τῇσιν ἀποκεκριμένῃσιν. ὀνόματα δὲ αὐτέοισιν ἐστὶ, ξυνοχὸς· ἀμφημερινός. τριταῖος. τεταρταῖος. ὁ μὲν οὖν ξυνοχὸς καλεόμενος, γίνεται ἀπὸ πλείστης χολῆς καὶ ἀκρητεστάτης. καὶ γὰρ κρίσιας ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ ποιέεται. ὃ τε γὰρ σῶμα, ὑπὸ θερμοῦ πολλοῦ θερμαινόμενον. ὁ τε ἀμφημερινὸς μετὰ ⓦ ξυνοχον, ἀπὸ πλείστης χολῆς γίνεται, καὶ ἀπαλλάσσει ταχίστα τῶν ἄλλων. μακρότερος δὲ ἐστὶ τοῦ ξυνόχου, ὁκόσῳ ἀπὸ ἧσσονος γίνεται χολῆς, καὶ ὅλῳ ἔχει ἀναπαυσιν τὸ σῶμα, ἐν τῷ ξυνόχῳ οὐκ ἀναπαύεται οὐδένα χρόνον. ὁ τε τριταῖος, μακρότερός ἐστι τοῦ ἀμφημερινοῦ, καὶ ἀπὸ χολῆς ἧσσονος γίνεται. ὁκόσῳ τε πλείονα χρόνον ἐν τῷ τριταίῳ ἢ τῷ ἀμφημερινῷ, τὸ σῶμα ἀναπαύεται, τοσούτῳ χρονιώτερός ἐστὶ ὁ πυρετὸς τοῦ ἀμφημερινοῦ ἐστιν. οἱ δὲ τεταρταῖοι, τῶν μὲν ἄλλα καὶ ⓦ αὐτῶν λόγων. χρονιώτεροι δὲ μάλα τῶν τριταίων ἐόντων. ὁκόσῳ ἐλαττόν τι μέρος μετέχουσι χολῆς, τοῦ δὲ φλέγματος πλεονάζοντος, τῶν τε ἄλλων μᾶλλον μετέχουσι. [90] σωφρονέουσι δὲ αὐτέοισιν, ἀπὸ μελαίνης χολῆς, τὸ σφέτερον τῶν καὶ δυσαπάλακτον, μέλαινα γὰρ χολὴ τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων χυμῶν, γλισχροτάτη, καὶ ταχέδρας χρονιοτάτας πεποίηται. γνώσῃ δὲ τῷδε, ὅτι ⓐ τεταρταῖοι πυρετοὶ μετέχουσι τοῦ μελαγχολικοῦ. φθινοπώρῳ γὰρ μάλιστα ⓐ ἄνθρωποι ἁλίσκονται ὑπὸ τῶν τεταρταίων, καὶ ἐν τῇ ἡλικίῃ, ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων, ἕως τῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα. [91] ὅτι καὶ ἡ ἡλικίη αὕτη ὑπὸ μελαίνης χολῆς κατέχεται μάλιστα πασέων τῶν ἡλικιῶν, ἥτε φθινοπωρινὴ ὥρη μάλιστα πασέων τῶν ὡρέων ἐστὶ τοιαύτη, ὁκόσοι δ' αὖ ἡλίκων ἔξω τῶνδε τούτων, καὶ τῆς ἡλικίης, ὑπὸ τεταρταίου, οὐ χρὴ εὐέλπιδα μὴ χρόνιον ἐσιδέσθαι ⓦ πυρετὸν, ἰῶ μὴ ἄλλο τι κακουργῆται ὁ ἄνθρωπος.

Quibus vrina pura est, & aliàs atque aliàs furfuracea quędam per summam vrinā feruntur, iis vesica scabie laborat. Febres magna ex parte à bile oriuntur, quarum genera sunt quatuor, præter eas quæ dolores eximios comitantur. Earum autem nomina sunt, continens, quotidiana, tertiana & quartana. Quæ continens appellatur, ex copiosissima & meracissima bile prouenit, & perquam breui iudicatur. Corpus namque vehementi calore incalescens neq; vnquam refrigescens, celeriter colliquescit. Quotidiana secūdum continentem ex plurima bile ortū habet, & præ aliis citissimè liberat, at continente eò longior, quò ex pauciore bile prouenit, quódque in ea corpus requietem habet, quod in continente nullo vnquam tempore quiescit. Tertiana verò quotidiana longior, & à pauciore bile fit, quóque diutiùs in ea, quàm in quotidiana corpus quiescit, eò diuturnior hæc febris est, quàm quotidiana. At quartanæ in reliquis eandem rationem obtinent, sed tertianis tantò longiores sunt, quantò minus bilis calorem exhibentis obtinent, tum quia in his corpus liberaliùs refrigeratur, iisq; ab atra bile is cumulus accedit, vt non nisi ægrè depelli possint. Bilis enim eorum omnium quæ in corpore insunt cùm sit glutinosissima, maximè diuturnas stationes facit. Quòd autem quartanæ humoris melancholici sint participes, ex eo cognoscas, quod autumno præcipuè homines quartanis corripiantur, & ea ætate quæ est ab anno vigesimo quinto ad quadragesimum quintum, tum etiam quòd hæc ætas inter alias omnes atræ bili potissimùm est obnoxia, vt & inter anni tempora autumnale maximè accommodatum. Siqui verò extra hoc anni tempus & eam ætatem quartana correpti fuerint, pro comperto habeas hanc febrem, nisi quid aliud hominem malè habeat, minimè diuturnam fore.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΓΟΝΗΣ.

HIPPOCRATIS DE GENITVRA, LIBER.

ΝΟΜΟΣ μὲν πάντα κρατεῖ· ἡ δὲ γονὴ τοῦ ἀνδρὸς, ἔρχεται [2] ἀπὸ παντὸς τοῦ ὑγροῦ, τοῦ ἐν τῷ σώματι ἐόντος, ὃ ἰσχυρότατον ἀποκρίνεται. τούτου δὲ τόδε ἐστὶ σημεῖον, ὅτι ἀποκρίνεται· ὃ ἰσχυρότατον, ὅτι ἐπὶ ὀλίγῳ λαγνεύσαντες, σμικρὸν οὕτω μειόμενοι, ἀσθενέες γινόμεθα. ἔχει δὲ οὕτω. φλέβες καὶ νεῦρα ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, τείνονται ἐς τὸ αἰδοῖον, οἷσιν ἅπαντα τετρωμένοισι καὶ θερμαινομένοισι καὶ πληρουμένοισιν, ὥσπερ κνησμὸς ἐμπίπτει, [3] καὶ τῷ σώματι πᾶσι ἡδονὴ καὶ θέρμη ἐκ τούτου προσγίνεται, τετρωμένου δὲ τοῦ αἰδοίου καὶ τοῦ αἰδοίου κινουμένου, τὸ ὑγρὸν θερμαίνεται ἐν τῷ σώματι, καὶ ἀφρίζεται, καὶ κλονέεται ἅπαν τὸ κινούμενον, καὶ ἀφρὸς καθάπερ καὶ τἄλλα ὑγρὰ σύμπαντα κλονούμενα ἀφρός. οὕτω δὲ καὶ αὐτῷ ἀνθρώπῳ, ἀποκρίνεται ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ ἀφρέοντος, τὸ ἰσχυρότατον καὶ τὸ πίονα[ν], καὶ ἔρχεται εἰς ⓦ νωτιαίους μυελούς.

Lex quidem omnia sibi subiicit. At verò viri genitura ex vniuerso humido, quod in corpore continetur, proficiscitur, vbi id, quod validissimum est, excernitur. Cuius rei istud est argumentum, quòd vbi rem veneream exercemus, tantillo emisso, imbecilles euadimus. Istud verò sic se habet. Ex toto corpore venæ & nerui in pudendum procedunt, quorum attritu, excalefactione & repletione, velut pruritus exoritur, indeq; ad totum corpus voluptas & calor permanat. Trito autem pudendo & moto homine, humidum in corpore concalescit & diffunditur, & motum agitatur & spumescit, non secus ac reliqua omnia humida agitata spumescunt. Sic verò etiam in homine quod validissimum est & pinguissimum, à spumescente humore secernitur, & ad spinalem medullam progreditur.

In hanc enim ex toto corpore viæ quædam feruntur, & ex cerebro in lumbos, vniuersum corpus, & spinalem medullam diffunditur, ex caq; viæ quædam procedunt, ita vt ad eam humidum deferri, & ex ea secedere queat. At vbi ad spinalem medullam genitura peruenerit, per venas quasdam, quibus illi via patet, ad renes fertur, quibus exulceratis, interdum etiã sanguis vnà defertur. A renibus autem per medios testes ad pudendum peruenit, neque quâ via vrinæ est prodit, sed alia ipsi via est huic proxima. At verò qui per somnum veneris ludibrio tentantur, ideò per somnum venerea exercẽt, quòd humidum in corpore diffusum & excalefactum, siue ex vehementi exercitatione, siue ex alia quauis causa spumescat, dum ab ipso excernitur, veneris imaginem quandam exhibet. Perinde enim se habet hoc humidum vt in eo qui venerem exercet. Sed neque de his qui per somnum venerem exercent, neq; de toto morbo quid sit, quæve efficiat, neq; cur coitus loco habeatur, dicẽdum nobis est, & de his quidem hactenus. At verò eunuchi eam ob causam venerem minimè peragunt, quia genituræ transitus ipsis aboletur. Per ipsos enim testes ei via est, & nerui tenues & crebri ex testibus in pudendum feruntur, quibus assurgit & demittitur, iique in ipsa exectione dum castrantur rescinduntur, ideóque ad obeundam venerem inutiles existunt. Qui verò istorum attritionem passi sunt, iis genituræ via obstructa est. Callum enim contrahere testes solent, neruiq; à callo indurati & hebescentes, neque pudendum intendere, neque laxare possunt. At qui iuxta aures sectionem experti sunt, ij venerem quidem exercent, verùm semen paucum, imbecillum & infœcundum emittunt. Maxima siquidem seminis pars è capite secundum aures in spinalem medullam fertur, ipse verò transitus, sectione ad cicatricem perducta, solidior euasit. Pueris autem venæ exiles & plenæ, genituram ferri prohibent, neque pruritus eodem modo excitatur, nec proinde humidum in corpore agitatur, vt genitura secerni queat. Virginibus quoque eandem ob causam, intra pubertatis annos, menses minimè prodeunt. Vbi verò adoleuerint, tum virgo, tum puer, venæ quæ ad pueri pudendum, & in virginis vterum feruntur, incremento accepto ampliores redduntur, & aperiuntur, viaq; & transitus per illarum angustias patet, tuncq; humidum agitari incipit, & spatia ampliora in quibus agitetur habet, pueroq; cùm adultus fuerit prodit, & ob eá causam & virgini menstrua prodeũt. Atque ista mihi ad hunc modũ se habere cõperta sunt. At verò genituræ ex toto corpore, & ex solidis & mollibus partibus, & ex vniuerso totius corporis humido secerni asseuero. Humidi autẽ quatuor sunt species, sanguis, bilis, aqua, & pituita. Homo enim tot sibi cognatas species habet, ex quibus tũ morbi fiunt, tum diiudicantur. Atq; hæc mihi quidem de genitura dicta sunt, & vnde, & quanã ratione, & quanam ex causa ortũ habeat, & in quibus, & quare nulla insit, simulq; de virginum mẽsibus. Mulieribus autem in coitu attrito pudendo & commotis vteris, pruritus quidam in seipsis sentitur, & reliquo corpore voluptas calórque exoritur. Semen verò è corpore etiam emittit mulier, interdum quidem in vterum, ex quo humidus redditur; nonnunquam verò foras, si plus æquo vterus dehiscat.

τείνουσι γὰρ ἐς τοῦτον, ὁκόταν πλῆτος τοῦ σώματος. καὶ ἀφικνέεται ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἐς τὸν ὀσφῦν, καὶ ἐς πᾶν τὸ σῶμα, καὶ ἐς τὸν μυελόν, καὶ ὀξὺ αὐτοῦ τείνουσιν ὀδοὶ, ὥστε καὶ ὀπίσω τοῦ ὑγροῦ ἐς αὐτὸν καὶ ἀποχωρέειν. ἐπὶ δὲ ἐλθῃ ἐς τοῦτον τὸν μυελὸν ἡ γονὴ, χωρέει καὶ διὰ νεφρεών. αὕτη γὰρ ἡ ὁδὸς ὕστατη ἀφὰ φλεβῶν. κεῖνται ① νεφροὶ ὑπὸ κοιλίῃσιν, ἔστιν ὅτε καὶ αἷμα ξυμφέρεται. πορὴ δὲ τῶν νεφρῶν, ἔρχεται ἀφὰ τῶν ὀρχίων μεσάτων ἐς τὸ αἰδοῖον. καὶ χωρέει οὐχ ὅπη τὸ οὖρον, ἀλλὰ ① ἄλλη ὁδός ἐστιν αὐτῆς ἐχεμύθη. καὶ ① ἐξονειρώσσοντες ἀφὰ τάδε ἐξονειρώσσουσιν· ἐπὴν τὸ ὑγρὸν ἐν τῷ σώματι, ἀφακεχυμένον ἔῃ καὶ ἀθέρμον, εἴτε ὑπὸ ψαλαπωσίης, εἴτε ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἀφροῦ. καὶ ἀποκρινομένου ἀπ' αὐτοῦ ὁρᾶν πρῆγμα τοιοῦτον οἷόν περ γίνεται. ἔχει γὰρ τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὅκωσπερ γινώσκει. ἀλλ' οὔ μοι δοκέει ὀνειρωσσόντων καὶ πλῆτος τοῦ νοσήματος τί ἐστι, καὶ ὁκόθεν ἐργάζεται, οὐδὲ περὶ γονῆς. οὐδὲ μὴν ἐς τοῦτο μοι εἰρέαται. ① ὅτι δὲ εὐνοῦχοι διὰ ταῦτα οὐ γίνονται, ὅτι σφέων ἡ δίοδος ἀμηδώεται τῆς γονῆς. ἔστι γὰρ δι' αὐτῶν τῶν ὀρχίων ἡ ὁδός. καὶ νεῦρα τείνει λεπτὰ καὶ πυκνά, ἐς τὸ αἰδοῖον ἐκ τῶν ὀρχίων οἷσιν ἀείρεται καὶ καθίεται. καὶ ταῦτα ἐν τῇ τομῇ ἀποτέμνεται, διότι καὶ οὐκ ἂν ἀφροῖσιν ① εὐνοῦχοι γένοιντο. τῶν δὲ τὰ δεξιὰ ἐκτεμνόντων, ἡ ὁδὸς τῆς γονῆς ἐμπεφράκται. πορεύονται γὰρ ① ὄρχιες καὶ τὰ νεῦρα σκληρὰ καὶ μορφὰ γινόμενα ὑπὸ τῷ πώγωνι, οὐ δυνάμενα τείνειν καὶ χαλᾶν. ὁκόσοι δὲ πρὸ οὗ τετμήμεθα εἰσίν, οὗτοι λαγνεύουσι μὲν καὶ ἀφίασιν ὀλίγον ὑγρὸν, καὶ ἀσθενές, καὶ ἄγονον. χωρέει γὰρ τὸ πλῆσον τῆς γονῆς, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ οὐατα, ἐς τὸν νοτιαῖον μυελόν. αὕτη δὲ ἡ δίοδος ὑπὸ τῆς τομῆς οὐλῆς γενομένης, στερεὴ γίγνεται. τοῖσι δὲ παιδίοισι, λεπτὰ τὰ φλέβια ἐόντα καὶ πληρούμενα, κωλύει τὴν γονὴν ἰέναι. καὶ ὁ κνησμὸς, οὐχ ὁμοίως προσγίνεται. ἀφὰ τοῦ οὐδὲ κλονέεται ἐν τῷ σώματι τὸ ὑγρὸν, ἐς ἀπόκρισιν τῆς γονῆς. καὶ τῇσι παρθένοισι μέχρις οὗ νέαι ἔωσιν, οὐ χωρέει τὰ καταμήνια, διὰ αἰτίον τὸ αὐτό. ἐπὴν δὲ αὔξωνται καὶ παῖς καὶ παρθένος, αἱ φλέβες αἱ ἐς τὸ αἰδοῖον τεῖνουσαι τοῦ παιδὸς, καὶ τῆς παρθένου, καὶ ὅτε μήτρας, εὐρέαι γίνονται ὑπὸ τῆς αὐξίος, καὶ σωμοῦνται, καὶ ὁδὸς καὶ δίοδος ἀφὰ γενέων γίνεται. καὶ τὸ ὑγρὸν κλόνησιν τότε ἴσχει. θύρυχος γὰρ ① τότε γίγνεται, ἔνθα κλονήσει. καὶ τῷ παιδὶ χωρέει, ἐπὴν ἀδρὸς ἔῃ, ἀφὰ τοῦδε καὶ τῇ παρθένῳ τὰ καταμήνια. τοῦτο δέ μοι οὕτως ἀποπέφανται τὸν ὑγρὸν φημὶ ἀποκρίνεσθαι ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, καὶ ἀπὸ τῶν στερεῶν, καὶ ἀπὸ τῶν μεμβρανέων, καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ παντὸς τοῦ ἐν τῷ σώματι. εἰσὶ δὲ τέτταρες ἰδέαι τοῦ ὑγροῦ αἷμα, χολὴ, ὕδωρ, καὶ φλέγμα. τοσαῦται γὰρ ἰδέαι ἔχει ξυμφυέας ὁ ἄνθρωπος ἐν ἑωυτῷ, καὶ ἀπὸ τουτέων αἱ νοῦσοι γίνονται, ἢ αἱ ἐκ νόσων ἀφακρίσιες. καὶ τοῦτο μὲν εἰρέαται μοι περὶ γονῆς. ὁκόθεν γίγνεται, καὶ ὅκως, καὶ διότι, καὶ οἷσιν οὐ γίγνεται, καὶ διότι οὐ γίγνεται, καὶ περὶ καταμηνίων παρθένων. τῆσι δὲ γυναιξὶν ἐν τῇ μίξει τετρωμένου τοῦ αἰδοίου, καὶ τῶν μητρέων κινουμένων, ὥστε κνησμὸν ἐμπίπτειν ἐς αὐτάς, καὶ τῷ ἀνδρὶ σώματι ἡδονὴν καὶ θέρμην παρέχειν. μετὰ δὲ καὶ ἡ γυνὴ ἀπὸ τοῦ σώματος. ὅτε μὲν ἐς τὰς μήτρας, αἱ δὲ μῆτραι ὑγραλέαι γίνονται, ὅτε δὲ καὶ ἔξω, ὑπὸ χάσκουσιν αἱ μῆτραι μᾶλλον τοῦ καιροῦ

ἥδεται ἐπὶω ἀρξεται μίσγεσθ. ἀφ' ὅσον τ̃ χρόνον, ἐγχεις αὖ αὐτὸ μεθῇ ὁ ἀνὴρ· κἀκ μὲν ὀργᾶ ἡ γυνὴ μίσγεσθ, τοσοῦτον τ̃ ἀνδρὸς ἀφίσ. ἢ δ' λοιπὸν οὐκ ἔτι ὁμοίως ἥδεται ἡ γυνή. ἐὰν μὲ ὀργᾶ, σωτελέσ τ̃ ἀνδρὶ ἡδονήν· ἢ ἔχει οὕτως, ὥσπερ ἐάν τις ὕδατι ζέον, ἕτερον ψυχρὸν ὕδωρ ὀπτιχέσ, παύε ζέον. ὅτω ἢ γυνὴ πεσοῦσα τ̃ ἀνδρὸς ἐς τὰς μήτρας, σβέννυσι τ̃ θερμὸν, ἢ τ̃ ἡδονὴν τ̃ γυναικός. ὀξαίας γ' ἡ ἡδονὴ ἢ θερμὴ ἅμα τῇ γονῇ πεσοῦσα εἰς τὰς μήτρας, ἔπειτα λήγ· ὥσπερ εἴ τις ὀπτι φλόγα οἴνου ὀπτιχέσ, συμβαίνει τοιοῦτον ὀπτιχέσ, ζυμβαίνει τοιοῦτον· ὀξαίας δ' τ̃ φλόγα ἢ ὀξεῖαν δι' ὀλίγου, τοιοῦτος τ' ὀπτίχυσιν τ̃ οἴνου, ἔπειτα λήγει. ὡσαύτως γ' ἢ τῇ γυναικὶ ἡ θερμὴ ὀξαίνεται τοιοῦτος τὸν ἀνδρὸς, ἔπειτα λήγ. ἧσσον γ' πολλῷ ἥδε γ' ἡ γυνὴ τ̃ ἀνδρὸς, ὅν τῇ μίξ. πλείονα γ' χρόνον, ὁ ἀνὴρ. ὅθεν μανθάνομεν ὁ ἀνὴρ ἥδεται, ἀποκρίνεται αὐτῷ ὀξαπίνης ἀπὸ τ̃ σώματος ἀπὸ σαφεσχῆς ἰσχυροτέρης, ἢ τῇ γυναικί. ἔχει γ' τόδε τοῦτο τῆσι γυναιξὶν, ἐὰν μὲν μίσγωνται ἀνδράσι, μᾶλλον ὑγιαίνουσιν· ἐὰν γ' μή, ἧσσον. ἅμα μὲν αἱ μήτραι, ἰκμαλέαι γίνονται ὅν τῇ μίξ. ἢ δ' ξηραὶ ἐοῦσαι μᾶλλον τ̃ χαρᾶ, συστρέφονται ἰσχυρῶς. συστρέφόμεναι γ' ἰσχυρῶς· πόνον τῷ σώματι παρέχουσιν· ἅμα γ' ἡ μίξις τ̃ αἷμα θερμαίνουσα καὶ ὑγραίνουσα, ποιεῖ ὁδὸν ῥηϊτέρην τοῖσι καταμηνίοισι. τῶν γ' καταμηνίων μὴ χωρεόντων, τὰ σώματα τῶν γυναικῶν ὀπτίνονται· ὀπτίνονται γίνονται. διότι γ' ὀπτίνονται γίνονται, εἰρήσεται μοι ὅν τῆσι γυναικείοισι νούσοισι. καὶ τοῦτ' μὲν μοι εἰρέαται ἐς τοσοῦτον. ἐπὶω γ' μιγῇ ἡ γυνὴ, ἐὰν μὲν μὴ μέλλῃ λήψεσθαι παρὰ ἑωυτῆσ, παρὰ τῷ ἔξω χωρεῖ ἔξω ἡ γονὴ ἀπ' ἀμφοτέρων, οὐκέτι μὴ γυνὴ ἐμπλήσῃ. ἐὰν γ' μέλλῃ λήψεσθαι, οὐ χωρεῖ ἔξω, ἀλλ' ἐμμένει ὅν τῆσι μήτρῃσιν ἡ γονή. αἱ γὰρ μήτραι δεξάμεναι καὶ μύσασαι, ἔχουσιν ὅν ἑωυτῇσιν, ἅτε σύμφυτος τ̃ σώματος ἐοῦσ τ̃ ἰκμάδος, καὶ μίσγεται ὁμοῦ, τό, τε ἐκ τ̃ ἀνδρὸς ἐὸν, καὶ τὸ ἀπὸ τ̃ γυναικός· ἐὰν ἡ γυνὴ τόκων ἔμπειρος ἔῃ, καὶ συνοίσῃ ὁκότε μὴ γονὴ ἐπὶ δεξέλθῃ ἀλλ' ἐμμείνῃ, εἰδήσ ἡ ἡμέρῃ ἔλαβεν ἐς ἑωυτήν· ἔχει γ' οὕτως καὶ τόδε. ὅτε μὲν ἰσχυροτερόν ἐστι τὸ μεμιγμένον ἀπὸ τ̃ γυναικὸς, ὅτε γ' ἀσθενέστερον καὶ τὸ ἀπὸ τ̃ ἀνδρὸς, ὡσαύτως. καὶ ἔστι καὶ ὅν τῷ ἀνδρὶ, τὸ θῆλυ σπέρμα καὶ τὸ ἄρσεν καὶ ὅν τῇ γυναικὶ ὁμοίως. ἰσχυρότερον δὲ ἐστι τὸ ἄρσεν τ̃ θήλεος. ἀνάγκη οὖν ἐοντ̃ ἰσχυροτέρου σπέρματος γίνεσθαι. ἔχει γ' καὶ τόδε, ὅτω. ἐὰν μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων τὸ σπέρμα ἰσχυρότερον ἔλθῃ, ἄρσεν γίνεται τὸ μεμιγμένον· ἐὰν γ' ἀσθενές, θῆλυ. ὁκότερον δ' αὖ κρατήσῃ τὸ πλῆθος, τοῦτο καὶ γίνεται. ἐὰν γὰρ πολλῷ πλέον τὸ ἀσθενὲς σπέρμα τ̃ ἰσχυροτέρου, κρατεῖται τὸ ἰσχυρὸν, καὶ μεταβάλλει τῷ ἀσθενεῖ, ἐς θῆλυ τρέπεσθαι. ἐὰν γ' πλέον ἔῃ τὸ ἰσχυρὸν τ̃ ἀσθενέος, κρατηθὲν τὸ ἀσθενὲς, ἐς ἄρσεν τρέπεσθαι. ὥσπερ ἐάν τις κηρὸν καὶ στέαρ μίξας ὁμοῦ, πλέον ἐμβάλῃ τὸ στέαρ, τήκεται τοῖς πυρὶ, μέλις μὲν ὑγρὸν, οὐ δῆλον γίγν τὸ κρατέον. ἐπὶω γ' παγῇ, τότ' ἐμφανὲς γίγν, ὅτι κρατέει τὸ στέαρ τ̃ κηροῦ κ' τ̃ πλῆθος. ὅτως ἔχει καὶ τ̃ ἄρρενος καὶ τ̃ θήλεος ἡ γονή. ξυμβαίνει δὲ καὶ ὅν τῇ γυναικὶ καὶ ὅν τῷ ἀνδρὶ, εἶναι γόνον καὶ θήλεος καὶ ἄρσενος, τοῖσιν ἐμφαίνεσι γινομένοισι. πολλαὶ γὰρ γυναῖκες ἤδη ἐθηλυτόκησαν πρὸ ἀνδρῶν ἄλλοις· τοῖσδε γ' ἑτέρους ἀνδρῶν ἔχουσαι, ἐκουροτόκησαν.

Illa etiam vbi coire cœperit, toto tempore voluptatem percipit, dum vir semen emiserit. Quòd si coitum ardenter quidem mulier appetat, ante quàm vir semen emittit, neque deinceps eadem voluptate perfunditur: sin verò venerem non vehementer appetat, vnà cum viro voluptate affici desinit. Ac habet se res ad hunc modum, vt si quis ad aquam feruentem frigidam affundat, feruere desinat, ita etiam virile semen in vterum illapsum, mulieris calorem & voluptatem extinguit. Effertur autem voluptas & calor, simul ac semen in vterum decidit, deinde desinit, non secus ac si quis ad flammam vinum affundat, ea primum ad vini affusionem attollitur, & paulatim increscit, deinde desinit: eodem modo in muliere calor ad viri semẽ effertur, postea desinit. At verò in venere exercenda longè minorem quàm vir, voluptatem mulier percipit, vir verò etiam diuturniorem. Cúmque maiorem vir percipiat voluptatem, ei repente ab humido maiore agitatione quàm mulieri secernitur. Sic autem se res habent mulierum, si quidem cum viris rem habeant, magis sanæ sunt; sin contra, minus bene habent. Nam & coitu vteri humidiores euadunt, qui si plus æquo siccescant, vehementer contrahuntur, sicque contracti corpori dolorem afferunt, simulq; coitus sanguinem excalefaciens & humectans, causa est vt menses faciliùs profluant, quibus minimè prodeuntibus, morbis obnoxiæ mulieres redduntur. Cuius rei causam in morbis muliebribus exponemus. Ac de his quidem hæc dixisse satis sit. Post coitum autem, siquidem mulier minimè conceptura sit, semen ab vtrisque emissum, pro more foras cùm volet, profluet. Quòd si conceptura sit, semen minimè foras profluit, sed in ipso vtero manet. Eo namque excepto vterus clauditur & retinet, eius nimirum oſculo ob humiditatem contracto, simulq; miscetur tum quod à viro, tum quod à muliere procedit. Quòd si mulier partum aliquando experta fuerit, & animaduerterit quando genitura non exciderit, sed intus remanserit, sciet qua die conceperit. Sic quoque se res habet. Quod à muliere emissum est, quandoque quidem robustius est, quandoque verò imbecillius. Similiter quoque quod à viro emissum est se habet. Et in viro tum muliebre, tum masculum semen inest, eodémque modo in muliere se habet. Masculum verò fœmineo robustius est. Generationem igitur à robustiore fieri necesse est. Hoc quoque modo se res habet. Si quod ab vtroque semen prodit robustius fuerit, mas generatur, si debile, fœmina. Vtrumlibet verò copia superarit, illud ipsum generat. Si nanque debilius semen multò maiore copia valentius superet, euincitur quod valentius est, & debili permixtum ad fœminam transfertur. Quòd si validum debili copiosius fuerit, superatur debile, & ad marem redigitur. Ac veluti si quis ceram & adipem simul commiscear, & adipe multo maiore copia addito, ea ad ignem liquefaciat, dum quidem liquida fuerint, quod copia superat manifestum non est, vbi verò concreta fuerint, tunc quòd adeps ceram copia superat conspicuum est. Sic maris & fœminæ genituram se habere existimandum est. Quòd autem tam in muliere quàm viro, tum fœmineum, tum masculum semen insit, ex his quæ manifestè contingunt coniicere licet. Plæræque enim mulieres suis viris fœminas iam peperere, quæ cum aliis congressæ, ex iis filios susceperunt.

Et viri illi ipſi quibus mulieres fœminas peperêre,cũ aliis mulieribus congreſſi, maſculam prolem genuerunt,& quibus maſculus fœtus ſuſcipiebatur, cum aliis mulieribus congreſſi, fœminas genuerũt. Eoq; modo hæc ratio demonſtrat,tam virum quàm fœminam,& fœmineum, & maſculum ſemen continere. Siquidem quæ fœminas ſuſcipiebãt, in iis quod erat validius à debilioris copia ſuperabatur, & fœmellæ generabantur. Quæ verò mares ſuſcipiebant, in iis quod erat debilius ſuperabatur, & mares gignebantur. Neq; verò ab eodem viro ſemẽ validum,neq; ſemper debile procedit, ſed alias aliud, & in muliere ad eundem modum ſe habet, vt proinde minus mirum videatur,eaſdem mulieres eoſdemq; viros & maſculam & fœmineã prolem gignere. Eadem verò in brutis,tum fœminam, tum marem procreãdi, ſeminisq; ipſius eſt ratio. Prodit autem & mulieri & viro ab vniuerſo corpore, & ab imbecillibus imbecillum, & à validis validum, eodemq; modo fœtui diſtribui neceſſe eſt. Cumq; plus ex viri quàm mulieris corpore ad genituræ acceſſerit, fœtus ille patris magis erit ſimilis, cùm verò plus ex muliere prodierit, matrem magis referet. Neq; verò fieri poteſt,vt per omnia matris ſimilis ſit,patrem nihil referat, aut contra, neque alterum referat. Verùm vtriuſque aliqua in re ſimilẽ eſſe neceſſe eſt, ſiquidem ex vtriſque ſemen ad procreandum fœtum prouenit. Quiſquis autem plus & ex pluribus corporis partibus ad ſimilitudinem contulerit,illius pluribus in rebus ſimilis erit. Ac interdũ contingit, vt nata filia, maiore ex parte, patrem melius quàm matrem referat, & editus filius nonnunquam matris magis quàm patris ſimilis exiſtit. Atq; hæc mihi tamq; multa ſunt ſuperioris ſententiæ argumenta, quòd tum in muliere, tum in viro, & maſculæ, & fœmineæ prolis generandæ facultas ineſt. Quinetiam iſtud interdũ contingit, vt tenues & imbecilli fœtus ex parentibus craſſis & robuſtis gignãtur. Quod ſi multis iam editis eiuſmodi liberis accidat, fœtum in vtero ægrotaſſe perſpicuum eſt, vel à matre aliquid eius incrementi foras prodiiſſe, vtero nimirum dehiſcente,proindeq; debilem exiſtere. Animantium autem quodcunq; pro virium ſuarum ratione ægrotare videtur. At verò ſi omnes editi liberi debiles extiterint, vteri plus æquo anguſti in cauſa eſſe exiſtimantur. Siquidem cùm deſit amplum ſpatiũ in quo fœtus nutriatur, ipſum debilẽ exiſtere neceſſe eſt, deficiente nimirũ ſatis amplo ad incremẽtum ſpatio. Quod ſi neque deſit amplum ſpatium,neque fœtus ægrotet,æquum eſſe videtur,vt ex magnis parentibus magnus partus edatur. Iſtud autem hoc modo ſe habet, perinde ac ſi quis cucumerẽ iam defloreſcentem, tenellum tamen & adhuc cucumerario adhæreſcentem, in vas aliquod anguſtum impoſuerit, æqualis ac ſimilis ipſius vaſis anguſti cauitati euadet. Ac ſi quis in vas amplũ imponat,quod probè cucumerẽ capere poſſit, neq; eo multò maius ſit, æqualis etiã & ſimilis vaſis cauitati cucumis euadet. Increſcẽdo enim vaſis capacitatem æmulatur,& quæ è terra ferè naſcũtur omnia, eodẽ quo quis ipſa coegerit proueniũt modo. Ad eundẽ quoq; modũ in puero ſe habet, ſiquidem ampliore loco incrementum accipiat, maior, ſin verò anguſtiore, minor euadit. At verò mutilari in vtero puerum cenſeo, vel colliſione,ſi circa fœtum mater percuſſa fuerit,vel in eum ceciderit, vel aliam vim quampiam perpeſſa fuerit.

καὶ ⓐ ἄνδρες ⓐ αὐτοὶ κεῖνοι, περὶ οἷσιν ἐθηλυτόκεον αἱ γυναῖκες, ἑτέρων γυναικῶν ἐς μίξιν ἀφιγμένοι, ἄρσενα γόνον ἐποίησαν· καὶ οἷσιν ἄρσεν γόνος ἐγίνετο, ἐς ἑτέρας γυναῖκας μιγέντες, θήλεα γόνον ἐποίησαν. οὕτως ὁ λόγος ἁρμόζει καὶ ⓜ ἀνδρὶ καὶ τῇ γυναικί. ἔχειν καὶ θήλεα γόνον, καὶ ἄρσενα, τῷδε μὲν τοῖσιν ἐθηλυτόκεον, ἐκρατέετο δὲ ἰσχυρότερον, πλέονος ἡμισυτέου τοῦ ἀσθενέος, καὶ ἐγίνετο θήλεα. τῷδε δ' τοῖσιν ἐκυοφορέετο, ἐκρατέετο δὲ ἀσθενέστερον, καὶ ἐγίνετο ἄρσενα. χωρὶς δ' οὐκ ἀεὶ τοῦτο [11] ἀπὸ τοῦ αὐτέου ἀνδρὸς ἰσχυρὸν ἀλλ' ὧδε ἀσθενὲς ἐς ἀεί. ἀλλ' ἀμήτορε ἀλλοίη. [12] καὶ τ' γυναικὸς οὕτως ἔχει· ὡς μὴ θαυμάζειν τὰς αὐτὰς γυναῖκας καὶ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας, γόνον καὶ ἄρσενα καὶ θήλεα ποιέειν. ἔχει δὲ [13] καὶ τοῖσι κτιλώεσιν οὕτως, τὰ μὲν θήλεα γόνος θήλεος καὶ ἄρρενος. καὶ ἐν αὐτῇ σφὶ τῇ γονῇ, ὀξέρχεται καὶ τ' γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς, ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος, καὶ ἀπὸ τῶν ἀσθενέων, ἀσθενὴς· καὶ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν, ἰσχυρή. καὶ τῷ τέκνῳ οὕτως ἐστὶν ἀνάγκη, ἀποδίδοσθαι. [14] καὶ ὁκόθεν ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ ἀνδρὸς πλέον ἔβη ἐς τὸν γενέα ἢ τ' γυναικὸς, τὸ τέκνον κεῖνο κάλλιον ἔοικε τῷ πατρί· ὁκόθεν δ' ἂν πλέον ἔλθῃ [15] ἀπὸ τ' γυναικὸς τοῦ σώματος, κεῖνο κάλλιον ἔοικε τῇ μητρί. ἔστι δ' ὅτε αὐτὸν πρώτα τῇ μητρὶ ἐοικέναι, τῷ δὲ πατρὶ μηδέν, [16] ἢ τὸ ἐναντίον τούτου, μηδ' ἑτέρῳ ἐοικέναι μηδέν· ἀλλ' ἀμφοτέροισιν, ἀνάγκη δὲ ἐστὶν ἐοικέναι τινί. [17] εἰ γὰρ ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων, τὸ σπέρμα χωρέει ἐς τὸ τέκνον. ὁκότερος δὴ ἂν πλέον ξυμβάλῃ ⓒ ἐς τὸ ἐοικέναι ⓒ ἀπὸ τῶν πλείστων μορίων τοῦ σώματος, κείνῳ τῷ πλείονα ἔοικε. ⓒ ἔστιν ὅτε θυγάτηρ ἡμισυνθῇ, τὰ πλείονα ἔοικε κάλλιον τῷ πατρὶ, ἢ τῇ μητρί. ⓒ κὤρος γενόμῃ, ἔστιν ὅτε κάλλιον ἔοικε τῇ μητρὶ, ἢ τῷ πατρί. ⓒ τῷδε μοι ⓒ τοσαῦτα ἔστιν ἰσόρεα τῷ τοιούτῳ λόγῳ, ὅτι ἔνεσι ⓒ ἐν τῇ γυναικὶ ⓒ ἐν τῷ ἀνδρὶ, ⓒ κυοφορίη ⓒ θηλυτοκίη. ἔχει δ' ⓒ τόδε. ἔστιν ὅτε τὰ τέκνα λεπτὰ ⓒ ἀσθενέα ἔῃ, ὀκ παχέα ⓒ μὴ ὑγρὰ, παχέων τε καὶ ἰσχυρῶν ἐόντων. κἀὼ μὲν πολλῶν ἤδη ἡμισυνθέντων τῶν παιδίων [18] τοιοῦτον γένη ⓒ, δῆλον ὅτι ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐόσησε ὁ ἔμβρυον, [19] καὶ ἀπὸ τ' μὴ ὑγιὲς, ἢ τ' αὐξης αὐτῷ ἔξω πεφυκότι, τῶν μητρέων χαμηστέων μᾶλλον, καὶ διὰ τοῦτο ἀσθενὲς ἐλύγει. νοσέει δ' ζώων ἕκαστον, καὶ τ' ἰσχνὸν ἐοῦτο. ἰὼ δ' πάντα τὰ ἡμιόλια παιδία ἀσθενέα ἔῃ, αἱ μῆτραι αὗται εἶσι, γενόμεναι ἐοῦσαι τοῦ καμόντος. ἰὼ γὰρ μὴ ἔχῃ ὑστερικὸν, ἔνθα ὁ ἔμβρυον τραφείη ἀνάγκη ὀκὼς λεπτὸν ἡμιόλιον, ἅτε ὀκ ἔχον τὴν αὐξὴν ὑστερικόν· ἰὼ δ' ἔχῃ ὑστερικὸν ⓒ μὴ νοσέῃ, ὁπόταν ἐς μεγάλων τοκέων, μέγα τέκνον γίνεσθαι. ἔχει δ' οὕτως, ὥσπερ εἴτις σίκυον ἤδη ἀπτὴν ἐκπόα, ἐόντα δ' νεογνὸν, ⓒ τοσοῦτον τῷ σικυηλάτῃ, [20] θεῖη ἐς ἀρυσσίδα, ἐξαίρῃ τ' ἀρυσσίδος ὧδε κοίλῳ ⓒ ὁμοίος. ἰὼ δὲ τις ⓒ ἐς ἄγγος θῇ μέγα, [21] ὅτι ὁπόταν ἐστὶ σίκυον χάδλιν, ἀλλὰ μὴ πολλῷ κάρτα μέζ τ' φύσις τοῦ σικύου, ἴσος ἔῃ ὁ σίκυος τῷ ἀγγέος ὧδε κοίλ καὶ ὁμοίος· ἐείζῃ δὲ ἐν τῇ αὐξῃ ὧδε κοίλῳ τοῦ ἀγγέος. χρὴ δ' ⓒ πάντα τὰ φυόμενα οὕτως ἔχει, ὅκως ἂν πίσκαζανα κάσῃ αὐτὰ, οὕτω δὴ ἔχει ⓒ ὧ παιδίῳ, ἰὼ μὲν ὑστερικὸν ⓐ ἔῃ ἐν τῇ αὐξῃ, μεῖζον γίγ. ἰὼ δ' ὑστερικὸν ἐλάσσον. ὃ πρωθὲν ἐν τῇσι μήτρῃσι παιδίον, φημὶ αὐτὸ, ἢ φλαῦ πρωθῆναι τ' μὴ ὑγιὲς ὠληγείσης τ' ὀμβρυον, ἢ πεσόντ. ἢ ἄλλῳ τινὸς βιαίῳ. πάθηματος προσγιομένου τῇ μητ-

[22] ἰὼ ἡ φλεβοδὴ ταύτη, πηροῦται τὸ παιδίον. ἰὼ ἡ μηδὲν φλεβοδὴ τὸ ἔμβρυον τῶ ὑμένος ῥαγέντος τῶ περιέχοντος αὐτό, φθείρεται τὸ ἔμβρυον· ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ τοιῶδε πηροῦται παιδία, ἐὰν ἰὼ ἐν τῆσι μήτρῃσι κῆ τὸ χωρίον κακῶς κὴ ἐπηρῶδες γένον ἔῃ, καὶ ἀνάγκη ἐν γενῷ κινουμένου τὸ σῶμα τος, πηροῦσθαι κατ' ὀκρίον τὸ χωρίον. ὥσπερ κὴ τὴν δένδρων ἄλσα ἐν τῇ γῇ ἐόντα, μὴ ἔχη βύρυχωρείη, ἀλλ' ὑπὸ λίθου ἢ ὑπό τινος ἄλλου ἀποληφθῇ, καὶ τέλλον σκολιὸν γίνεται. [23] ἢ τῇ μὲν παχύ, τῇ δὲ λεπτόν. οὕτω δὲ ἔχει [24] κὴ ὦ παιδίῳ γινέσθω, ἰὼ ἐν τῆσι μήτρῃσι κατά τι τῶ σώματος, τὸ μὲν τερον ἐὸν ἑτέρου τ' ἑτέρου. ὅτι κὴ ὀκ πεπηρωμένων ἀνθρώπων, ὑγιέα γίνεσθαι τὰ παιδία, ὡς ἐπὶπλεῖστον συμβαίνει. ἔχει γὰρ ⟨ν⟩ ἀριθμὸν πᾶν τὸ πεπηρωμένου τοῦ ὑγιέος, ἐπεὶ δὲ τι ⟨α⟩ νόσημα προσπέσῃ, [25] κὴ τοῦ ὑγιεῦς αὐτοῦ, ἀφ' ἧς ἀπόρμα γίνεται, τέσσαρες ἰδέαι ἐοῦσαι. ὁκόταν ἐν φύσει ὑπάρξαν, τὸ γενέσθαι, οὐκ ὀλίγα παρέχουσιν. [26] ἀλλ' ἐνέγκειν δὲ τὸ κὴ τὸ πεπηρωμένον. οὐ θαῦμα δέ μοι δοκέει, κὴ πηρωθῆναι, καθάπερ ὁ ὀκλάζων. ταῦτα δέ μοι ἐν τούτοισι εἰρέαται· καὶ ἀνέκαθεν μὲν αὖθις ὀπίσω, ἐς τὸ λόγου οὗ ἔλεγον.

Qua verò parte colliditur, ea mutilatur puer. Quòd si vehementiùs etiam colliditur, ita vt quę eum continet membrana disrupta sit, corrumpitur fœtus. Quin & alio huiusce modi modo mutilantur pueri, vbi vteri locus in quo mutilati fuerint angustus fuerit, cùm necesse sit corpus quod angusto loco mouetur, illic mutilum fieri. Non secus ac arbores quæ terra continentur, neque satis amplum spatium habent, sed vel à lapide, vel alia quapiam re detinentur, cùm exoriuntur, tortuosæ euadunt, aut parte vna crassæ, altera tenues: sic certè circa puerũ contingit, si pars quædam corporis in vtero angustiore loco quàm antea contineatur. Ex mutilatis autem hominibus vt integri pueri nascantur, vt plurimùm contingere solet, cùm quod mutilatum est omnem partium numerum expleuerit, perinde ac sanum. Verum vbi parentes morbo aliquo laborare cõtigerit, neq; humidi ipsius, ex quo semen oritur, species quatuor quæ natura insunt, genituram totam præbuerint, sed imbecillior sit quæ ex mutilato membro prouenit, nil mirum videri debet, si vt parens ita & fœtus mutiletur. Et hæc mihi ea de re dicta satis sunt. Iam verò quem initio proposui sermonem repetam.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ.

HIPPOCRATIS DE NATVRA PVERI, LIBER.

[1] Ἢν ἡ γονὴ μείνῃ ἀπὸ ἀμφοῖν ἐν τῆσι μήτρῃσι τῆς γυναικὸς, πρῶτον μὲν μίσγεται ὁμοῦ, ἅτε τῆς γυναικὸς οὐκ ἀτρεμεούσης, καὶ ἀθροίζεται τε παχύνεται θερμαινομένη. ἔπειτα πνεῦμα ἴσχει, ἅτε ἐν θερμῷ ἐοῦσα. ἔπειτα τῆς μήτρης πνεούσης. ἔπειτα δὲ τὸ πνεύματος ὅτῳ πλαδῇ, ὁδὸν ⟨α⟩ ἀπ' ἑωυτοῦ ἔξω ποιέει κατὰ μέσον τῆς γονῆς τὸ πνεῦμα ἔξεισιν. ὅταν δὲ ὁδὸς γένηται τοῦ πνεύματος ἔξω θερμῷ ἐόντι, αὖθις ἕτερον ψυχρὸν ἐσπνέει ἀπὸ τῆς μήτρης. καὶ τοῦτο ποιέει ἀεὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου. θερμαίνεται μὲν γὰρ, ἅτε ἐν τοῦ θερμῷ ἐοῦσα· ψυχρὸν δ' ἴσχει, ἀπὸ τῆς μήτρης πνεούσης. πνεῦμα δ' ὁκοῖόν θερμαίνεται, πνεῦμα ἴσχει. ὃ δ' πνεῦμα ῥήγνυσι καὶ ποιέει ⟨α⟩ ὁδὸν αὖθι ἐωυτοῦ καὶ χαρέες ἔξω. αὖθι δὲ τὸ θερμαινόμενον, ἕλκει ἐς ἑωυτὸ αὖθις ἕτερον πνεῦμα ψυχρόν· ὅσα τῆς ῥαγῆς ἀφ' οὗ πέφευγε. τοῦτο δ' γίνεται καὶ ὅτι τὰ ξύλων, καὶ ὅτι τὰ σίλλων, καὶ σπορτὰ καὶ ποτὰ ὁκόσα θερμαίνεται ἰσχυρῶς. σύνοισα δὲ παρέξει ξύλα χαιόμενα. ἄπνοα μὲν γὰρ ξύλα ποιήσει τοῦτο. μάλιστα δὲ τὰ νεοτμητα. μεθίσι γὰρ τὸ τοιοῦτο πνεῦμα. τὸ δὲ πνεῦμα ὁκόταν ἔξω χωρήσει, ἐλίσσεται ὧδε τὸ τοιοῦτο. καὶ τοῦτο γινόμενον ὁρῶμεν ἀεί. δῆλος οὖν ὁ ὀκλογισμὸς ὅτι τοῦ πνεύματος, ὃ τι ἐν τῷ ξύλῳ ἐὸν θερμὸν, αὖθισ ἄ ἕτερον ψυχρὸν, ἀφ' οὗ πέφευγε, καὶ ὑπὸ ἑωυτοῦ ἀφῆκεν. εἰ μὲν γὰρ μὴ αὐτέσαι, οὐκ ἂν τὸ πνεῦμα ἐλίσσεσθαι ἔξω ἰόν. [2] πνεῦ γὰρ τὸ θερμὸν, τοῦ ψυχροῦ πέφευγε τοῦ μετεόν. καὶ ὁκόταν διαθερμανθῇ τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ ξύλῳ ἐνεόν, πνεῦμα γινόμενον. χαρέες ἔξω ἕτερον ψυχρόν. ἀφ' οὗ πέφευγε. ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ σίλλα χλωρά. ὅταν δὲ καίηται πνεῦμα ἴσχει.

SI genitura ab vtroq; parente profecta in mulieris vtero permanserit, primum quidem, cùm mulier minimè quiescat, simul permiscetur, condensatur, & calore increscit, deinde spiritum concipit, tũ quia loco calido existit, tum quia mater spirat. Quæ cùm spiritus plena fuerit, viam ipse sibi foras facit, qua per mediam genituram exeat. Vbi verò via facta spiritus ille calidus foras eruperit, alium rursus frigidũ à matre ad se attrahit, idq; toto tempore perseuerat. Incalescit siquidem cùm loco calido existat, matre autem spirante, frigidum concipit. Quæ verò calent omnia, spiritum continent. Erumpit autẽ spiritus, viamque ipse sibi aperit & foras fertur. Quod verò incalescit, alium rursus ad se spiritum frigidũ, quo nutriatur, per scissuram attrahit. Quod etiam contingit in lignis, foliis, & cibis & potibus, quæ vehementer incalescunt. Id verò videre licet in lignis ardentibus. Quæ quidẽ omnia istuc faciunt, tum verò præcipuè si subuiridia fuerint. Spiritum siquidem per iectionẽ emittunt, qui vbi foras prodierit, circa fissuram conuoluitur, idq; perpetuo fieri videmus. Bene igitur subducta ratione, existimare licet, quòd spiritus in ligno cùm calidus existat, alium frigidũ, à quo nutriatur, attrahat, & à seipso dimittat. Nisi enim attraheret, spiritus exiẽs minimè cõuolueretur. Omne namque calidum frigido moderato nutritur. Et vbi percalefactum fuerit humidũ, quod in ligno inest, & in spiritum conuersum fuerit, foras prodit, eadémque via qua exit calor ille, qui in ligno existit, alium frigidum, quo nutriatur, attrahit. Ad eundem quoq; modum folia viridia cùm vruntur spiritum concipiunt, καὶ τῆσδε ἕξιον ἔχω ὁ θερμὸν ὁ ἐν τοῦ ξύλῳ ἐνεόν αὖθισ ἄ

qui postea erumpit, & viam sibi faciens foras, conuolutus prodit, cúmque exit strepitum exhibet, quâ parte inspirationem facit. Quin & legumina, triticum & arborei fructus, vbi incaluerint, spiritum concipiunt, qui rima facta foras prodit, & si humida fuerint, copiosiorem spiritum emittunt, & rupturam maiorem efficiunt. Et quid longiore oratione opus est? Quæcunque enim incalescunt, spiritum emittunt, & alium frigidum vicissim, quo nutriuntur, attrahunt. Atque eæ quidem à me adductæ rationes necessariò efficiunt, vt genitura in vtero incalescens, spiritum habere & emittere videatur, simulq; à matre spirante spirationem habere. Cùm enim mater aërem frigidum ad se attraxerit, eo genitura fruitur. Quę cùm loco sit calido, calida est, túncque sanè spiritum concipit & emittit, & spiritu distẽta, membrana obducitur. Ei enim exteriore parte quiddam obtenditur, quod cùm viscidum sit, vndiq; sibi cohæret, & non secus ac in pane tosto, tenue quippiam ad instar membranæ in superficie extat, qui incalescens & inflatus attollitur. Quâ verò parte inflatur, isthinc quod membranam refert, exoritur. At verò vbi genitura tota incaluit, & flatu intumuit, ei exteriore parte membrana circunducitur, per quã ad mediam genituram intrò & foras spiritui transitus fit, eaq; parte membranæ tenue quiddam à genitura recedit, quæ in his locis pauciſſima inest, ipsa verò reliqua in membrana continetur. Equidem genituram sex diebus in vtero retentam & foras prolapsam ipse vidi, & qualis tunc meo iudicio visa est, ex eo reliquorum coniecturam facio. Quanam autem ratione istud viderim, enarrabo. Mulieri nobis familiari perelegans erat fidicina, quæ cum viris conuersabatur, & quam minimè decebat grauidam esse, ne viliore loco haberetur. Hæc audierat quæ mulieres inter se narrant, si quando mulier conceptura sit, genituram intus manere, neque foras egredi. Quibus auditis & intellectis, ea semper in animo habuit, cúmque aliquando genituram non exire percepisset, rem ad dominam detulit, quæ ad me etiam peruenit. Quo audito ipsa vt in terram desiliret iussi. Quod cum iam septies fecisset genitura in terram cum sonitu defluxit. Quam illa videns non sine admiratione spectauit, ego verò qualis erat referam. Vt si quis ouo crudo externam testam vndique auferat, in quo interiore membrana contentus humor pelluceat, ad hunc ferè modum (vt vno verbo dicam) se habebat liquor ille, prætercáque ruber erat & rotundus. Conspiciebantur autem fibræ albæ & tenues in membrana cum sanie crassa & rubra contentæ, & ipsa membrana exteriore parte cruore ad instar fugillatorum suffusa erat. In cuius medio tenue quiddam extabat, quod mihi vmbilicus esse videbatur, & per illum primum respirasse, ex eoq; protendebatur membrana tota genituram complectens. Atque hæc quidem mihi visa est genitura sex diebus concepta. Adducam autem paulò post aliam cognitionis rationem, his omnibus qui horum desiderio tenentur manifestam, quæ quantum homini de re eiusmodi dicere conceditur, omnem orationem meam probabit. Ac de his quidem hactenus. Cùm verò genitura in membrana continetur, spirationem intrò & foras habet, & sanguine à matre in vterũ delapso incrementũ accipit.

ἔπειτα ῥήγνυσι ὃ πνεῦμα καὶ ὁδὸν ποιέεται, καὶ χωρὴς ἔξω ἑλισσόμενον. χωρέον ὑ ψόφον παρέχει, ἢ τὴν ἐλύτρωλὼ ποιέεται. καὶ χέδροπα καὶ σῖτος, καὶ ἀκροδρυα θερμαινόμενα, πνεῦμα ἴσχει, ὃ ἔξω ἐξέρχεται ῥαγὴν ποιησάμενον. καὶ ἰῶ νοτερὰ ἔτι πλέον ὃ πνεῦμα ἀφίησι, καὶ τὴν ῥαγὴν μέζω ποιέεται. καὶ ἵνα δὴ μακρηγορέω; πάντα γὰρ ὁκόσα θερμαίνεται, πνεῦμα ἀφίησι, καὶ ἕτερον ψυχρὸν ἀντ' τοῦτο ἀνίσωσι, ἀφ' οὗ τρέφεται. καὶ αὗται μοι αἱ ἀναγκαιότατα ἐπηγμέναι εἰσί, ὅτιν γενὴ θερμαινομένη ἐν τῇσι μήτρῃσι, πνεῦμα ἴσχει καὶ ἀφίησι. ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ τ μητρὸς πνέουσης, πνεῖν ἴσχει καὶ ἡ γενή. ὁκότ' γὰρ ἡ μητὴρ ψυχρὸν ἑλκύσῃ ἐς ἑωυτὴν ἀπὸ τ ἀέρος, ἐπαυείσκεται ἡ γενή. θερμὴ δέ ἐστι, ἅτε δὴ ἐν θερμῷ ἐοῦσα· καὶ τότε δὴ πνεῦμα ἴσχει καὶ ἀφίησι. καὶ ἡ γενὴ, ὑμεναιοειδὴς φυσιμένη. περιτέταται γὰρ ἀμφ' αὐτὴν τὸ ἔξωθεν, ὑπεχὲς γινόμενον ἅτε γλίσχρον ἐόν, ὥσπερ ἐπ' ἄρτῳ ὀπτωμένῳ; λεπτὸν δίζηται ὑπὸ πολλῆς ὑμεναιοειδές. θερμαινόμενος γὰρ καὶ φυσιούμενος αἴρεται. ἢ δ' ἂν φυσᾶται, κενὴ ὑμεναιοειδὴς γίνεται. τῇ δὲ γενῇ θερμαινομένῃ καὶ φυσωμένῃ πάσῃ, ὑμὴν ἔξωθεν περιγίνεται, κατὰ δὲ μέσον τῆς γενῆς, τῷ πνεύματι διοδος καὶ ἔξω καὶ ἐσω γίνεται διὰ τ ὑμένος. καὶ τούτῳ τ ὑμένος ἀπέχει τὸ λεπτὸν ἀπὸ τῆς γενῆς ὀλίγιστον ἐστιν. αὐτὴ δ' ἡ ἄλλη γενὴ σύμπασα ἐστὶν ὑμήν. καὶ μοι ἐξ ἡμέρας μείνασαν ἐν τῇ μήτρῃ εἶδον γενὴν καὶ ἔγωγε πεσοῦσαν αὐτὴν εἶδον. καὶ οἱ φοιτῶντι μοι ἐφαίνετο ἐν τῇ γνώμῃ τότε, ἀπ' ἐκείνων τὰ λοιπὰ τεκμήρια ποιεύμενος. ὡς δὲ εἶδον τὴν γενὴν ἐκπαῖον ἐοῦσαν, ἐγὼ διηγήσομαι. γυναικὸς οἰκείης μουσοεργὸς ἦν πολύτιμος, παρ' ἀνδρὸς φοιτέουσα, ἣν οὐκ ἔδει λαβεῖν ἐν γαστρί, ὅκως μὴ ἀλιμωτέρη ἔσῃ. ἡ κηκὼ δὲ ἡ μουσεργὸς οἷα γυναῖκες λέγουσι πρὸς ἀλλήλας· ἐὰν μὴ γυνὴ μέλλῃ λήψεσθαι ἐν γαστρί, οὐκ ἔδεν ἐνέχεται ἡ γενή, ἀλλ' ἔνδον ῥυῇ. ταῦτα ἀκούσασα, ξυνῆκε. ἐς τοῦτο ἐφύλασσεν ἀεί. καί πως ὡς ἤκουσε οὐκ ἔδιόσθαι τὴν γενὴν, καὶ ἤνεγκε τῇ δεσποίνῃ, καὶ ὁ λόγος ἦλθεν ἔως ἐμέ. καὶ ἐγὼ ἀκούσας ἐκελευσάμην αὐτὴν πρὸς τὴν χύτρην πηδῆσαι, καὶ ἐπήδησε· καὶ ἐπεὶ ἤδη ἐπεπήδηκει, ἡ γενὴ κατέρρυη ὅτι τὴν χύτρην, καὶ ψόφος ἐγένετο. καὶ κεῖνη δὲ ἰδοῦσα, ἐθηήσατο καὶ ἐθαύμασεν. ὁκοῖον δὲ ἰῷ, ἐγὼ ἐρέω. οἷς ἔθλις οὐδ' ὠμοῦ τοῦ ἔξω λεπύριον περιέλωσιν, ἐν τῷ ἔνδον ὑμένι, τὸ ἔνδον ὑγρὸν διαφαίνοιτο. τοιοῦτος μὲν οὖν ἰὸς τοιοῦτος, ἄλλος ἐστὶν ἰῷ· ὃ δὲ ἐρυθρὸν καὶ περιφερές. ἐν δὲ τῷ ὑμένι ἐφαίνετο σπεῦσαν ἶνες λευκαὶ καὶ παχεῖαι, ἐλληνιστὶ ξυνῆκε παχέα δὲ ἐρυθρά, καὶ ἀμφ' αὐτὴν ὑμένα ἔξωθεν αἱμάλωπες. ἐν δὲ μέσῳ τοῦ ὑμένος, ἀπεῖχε λεπτὸν ὅ, τι μοι ἐδόκεε εἶναι ὀμφαλός. καὶ ἐπὶ τὴν πυέλου καὶ ἐνῆν καὶ ἔξω καὶ ἐπὶ ποιέεσθαι τὸ πρῆγμα. καὶ ὁ ὑμὴν ὁ ἐκ τούτου ἐτέτατο ἅπας, περιέχων τὴν γενήν. τοιαύτην μὲν ἐγὼ εἶδον ἐκπαῖον οὖσαν τὴν γενήν. ἐρέω δὲ καὶ τὴν διάγνωσιν ὀλίγον ὅτι κυτῷ ὕστερον σκοπέειν, πρὸς τὴν βουλομένῳ εἶδέναι κύκλου πρὸς. ἔστι δὲ ἴσον, πρὸς τὴν ἐμὸν λόγον, ὅτι ἐστὶν ἀνθρώπου ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀνθρώπου πρὸς τοιοῦτον πρᾶγμα· καὶ τοῦτο μὲν, ἐς τοῦτο μοι εἴρηται. ὅτι δὲ γενὴ ἐν ὑμένι ἐστὶ, καὶ πνεῦμα ἔχει καὶ ἔσω, καὶ ἔξω, καὶ αὔξεται ἐπὶ τῆς μητρὸς τὸ αἵματος κλύοντος ὅτι τὰς μήτρας.

[15] τὰ γὰρ

τὰ γὰρ καταμήνια οὐχωρεῖ, ὁκόταν γυνὴ λάβῃ παῖδα ὑγιαίνοντα· εἰ μὴ ἔστιν ἐπισημασίη ὥσπερ ὀλίγον μιῶαι ὀπίσω ὀλίγον· ἀλλὰ χλιὸν τὸ αἷμα ἀπὸ πάντος τοῦ σώματος τῆς γυναικὸς κυκλόσε περίεισι καὶ ὑγρὸν ἔξω. ἅμα δὲ τῇ πνοῇ ἐκπεμφθὲν ἔσω τοῦ αἵματος ἅμα τοῦ ὑγροῦ, καὶ τὸ μὲν ὑγρὸν πτερωθὲν καὶ ἀπέχον συμπήγνυται καὶ αὔξει τὸ μέλλον ἔσεσθαι. ὁκόταν δὲ χορίον ἐγγλίσηται, αὖθις ἕτερον ὑγρὸν ἔσω τοῦ αἵματος ἅμα τοῦ ὑγροῦ λεπτὸν καὶ πολλὸν περιτείνεται, ὅκως τοιοῦτον, οἷον καὶ ὁ πρῶτος ὑμὸς ἐφάνη. τερμόνες δὲ εἰσὶ καὶ ὧδε ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ ἐς ἀλλήλους ἀδέσμους ἔχουσιν. ὁκόταν δὲ ἤδη τοῦτο γένηται, καθίοντος αἵματος ἀπὸ τῆς μήτρης καὶ πεπυκνωμένου ἀρξὶ γίνεται. κατὰ δὲ μέσον τῆς ἀρχῆς ὁ ὀμφαλὸς ἀπέχει, δι' οὗ πνέει καὶ τὴν αὔξησιν ἴσχει. ἡ δὲ γυνὴ ὁκόταν μὲν ἐν γαστρὶ ἔχῃ, ὑπὸ τῶν καταμηνίων μὴ χωρεόντων, ἅμα τούτου πονέεται, ὅτι τὸ αἷμα οὐ ταμιεύεται, βούζιον ἄπιον ἢ μιῶαι ἔκκριτον· ἀλλὰ χωρεῖ ἠσυχῇ καὶ κατ' ὀλίγον διὰ πόνου καθ' ἡμέρην ἐς τὰς μήτρας. καὶ τὸ ἐνδὸν ἐν τοῖσι μητρίοισιν ἐόντι αὔξεται. καθ' ἡμέρην δὲ ἐκκρίνεται, ὅτου ἕνεκα χωρεῖ, ἀλλ' οὐκ ἐς ἄπειρον κατὰ μιῶαι. ὅτι τῶν μητρίων μητρίοισιν ἡ γονὴ ἐοῦσα, ἐλαφρὴ ἀπὸ τοῦ σώματος ἐοῦσα καὶ διυμωμένη ἔχει. τοιοῦτον καὶ ἡ πνοή. καὶ ὑγρὸν τοσοῦτον σμικρὸν ἡ πνοὴ γίνεται. καὶ τὸ αἷμα ὀλίγον ὑπερίει ἀπὸ τῆς μήτρης. ὁκόταν δὲ ἡ πνοὴ ἐπὶ πλέον γίνηται, μᾶλλον ἕλκει τὸ αἷμα, καὶ ἐπὶ πλέον κατέρχεται ἐπὶ τὰς μήτρας. τῶν δὲ ἐν γαστρὶ μὴ ἐχουσῶν, ὁκόταν καταμηνίων μὴ χωρέῃ. ἅμα δὲ τούτοισι πόνος γίνεται· τὸ γὰρ ταμιεύεται τὸ αἷμα ἐν τῷ σώματι καὶ μιῶαι ἔκκριτον, ἐπὶ τοῦτο ἀνάγκης τοιῆσδε. ὅλη μιὴ μιῶος ἅμα φέρει ἐπὶ τὸν ὑμόν, καὶ τῇ ὑγρῇ καὶ τῇ θερμασίῃ, καὶ τούτου ἀποκρίνεται τῆς γυναικὸς τὸ σῶμα, ὑγρότερον γὰρ ὅσῳ ἢ τὸ τοῦ ἀνδρός, καὶ ταμιεύοντος τοῦ αἵματος καὶ πληροῦντος τὰς φλέβας, ἀπέρχεται ἀπ' αὐτοῦ. καὶ πῶς ἔστι ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ φύσει ἐπήρξεν. ὥστε ἰὼν ῥηϊδίως ἀπὸ τοῦ αἵματος ἡ γυνὴ, λαμβάνει ἐν γαστρί. ἰὼν δὲ πλήσῃ, ἢ κενέων γὰρ τῶν μητρέων καὶ τῶν φλεβέων γενομένων τοῦ αἵματος, λαμβάνουσι τοῦτο σφᾶς αἱ γυναῖκες ἐν τοῦ παντός. μὴ γὰρ τῶν καταμηνίων τὴν κάθαρσιν, αἱ γυναῖκες λαμβάνουσιν ἐν γαστρί. αἴτιον δὲ τὸ ἐπιρρυὲν, ὁκόταν δὲ παραζέσῃ τὸ αἷμα καὶ ἀποκλείσῃ, μὴ χωρεῖ ἔξω, ἀλλ' ἐς τὰς μήτρας, αἱ δὲ μήτραι μὴ χαίνουσι, θερμαινόμεναι ὑπὸ τοῦ αἵματος χεσνιώτερον μᾶλλον τοῦ ἀνὼ σώματος παρέχουσιν. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὶ τὸν κύστιν τρέπεται, καὶ πιέζουσιν καὶ χωρεῖ τὴν κύστιν, καὶ στραγγουρίην παρέχουσιν. ἔστι δ' ὅτε πλήρεες αἵματος ἐοῦσαι αἱ μήτραι ἐπὶ τὸν ἔντερα τρέπεται ἢ ἐπὶ τὸ ἔντερον, ἢ πρὸς ὀσφύν, καὶ πόνον παρέχουσιν. ἔστι δ' ὅταν ἐγχρονίσῃ τὸ αἷμα μιῶας πάντε ἢ ἓξ ἐν τῇσι μήτρῃσι σαπὲν, πύος γίνεται. καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὸ ἴδιον ἐξέρχεται τὸ πύος. ἔστι δ' ἔστι καὶ καθ' ὑπερβολὴν ὡς φῦμα γίνεται, κἀκεῖ πύον γλοιῶδες, ὀξὺ λὲ καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ τῇσι γυναιξὶ τοιοῦτον γίνονται, ὁκόταν μὴ ἀποκαθαίρωνται τὰ καταμήνια. ἀλλὰ τί δεῖ λέγειν ἃ τοιάδε; ἐξήρτηται γὰρ ἐν τοῖσι γυναικείοισι νοσήμασιν. ἀλλ' ὅσον ἀπέλιπον περαιτέω ὑπὲρ λόγου.

Neque enim menſes prodeunt mulieri quæ prægnás eſt, ſi puer ſanus futurus ſit, præter quàm quibuſdam perpuſillum primo menſe, ſed promanans ab vniuerſo muliebri corpore ſanguis, omni ex parte foris circum membranam diffunditur, iſq; vna cum ſpiritu per membranam, qua perforata eſt & extat, attractus condenſatur, & in futuri animalis augmentum cedit. Succedente autem tempore rurſus aliæ multæ tenues membranæ, eo modo quo prima, intra primam protenduntur, eæque ex vmbilico dependentes, mutuis inter ſe vinculis connexæ ſunt. Quod cùm extiterit, ex delapſo & concreto materno ſanguine caro gignitur, ex cuius medio vmbilicus extat, per quem ſpiritum & incrementum recipit. At verò mulier cùm vtero gerit, etiamſi menſes minimè prodeant, neque tamen iccirco laborat, quod ſanguis ſingulis menſibus cumulatè exire ſolitus, non agitetur, ſed ſenſim paulatimq; quotidie in vterum citra dolorem ſecedit, ex quo augetur, quod intrò in vtero continetur. Singulis autem diebus, & non quolibet menſe ſemel iccirco defertur, quòd genitura quæ in vtero continetur, ſemper aliquid è corpore, pro virium ratione trahit, ad eundémque modum etiá ſpiratio habet. Ac primò quidem parua eſt ſpiratio, & paucus ſanguis ex matre fertur. Cum verò amplior fit ſpiratio, plus quoque ſanguinis attrahit, & maiore copia in vterum deſcendit. Iis verò quæ minimè vtero gerunt, vbi menſes non prodierint, eas ob cauſas dolor accedit. Primùm quidem quolibet menſe ſanguis in corpore ex eo neceſſario agitatur, quòd menſes plurimum inter ſe frigore & calore diſtant, id quod mulier ſenſu percipit, cùm viro longè ſit humidior. Vbi autem agitatur ſanguis & venas impleuerit, ex corpore deorſum fertur, id quod ei quodammodo ab initio à natura inſitum eſt. Quare ſi illo ſanguine vacuata mulier fuerit, concipit, ſi verò is redundarit minimè. Vteris enim & venis ſanguine vacuis, mulieres fœtus concipiunt. Hæ namque poſt menſtruam purgationem, ob iam dictas cauſas, vtero concipiunt. Quòd ſi agitatus ille & ſecretus ſanguis, minimè foras, ſed in vterum feratur, iſque non hiarit, tum ſanè diutiu. immorante, ſanguine incaleſcit, caloremque reliquo corpori diſtribuit eſt vbi etiam ſanguine in venas corporis refuſo, eæ impletæ dolent, & tumores excitant. Nonnunquam verò ex eo claudicationis periculum impendet. Quinetiam interdum veſicam offendunt. eamque premunt & vrunt, vrinæq; ſtillicidium adferunt. Quandoque verò vteri ſanguine redundantes, in coxendicem & lumbos procumbunt, doloréſque exhibent. Eſt vbi ſanguis quinque aut ſex menſibus in vtero immoratus, ibique putreſcens in pus vertitur, quod quibuſdam per pudendum extra fertur. Nonnullis etiam in inguine velut tuberculum oboritur, ibique in pus conuerſum foras prodit, & plæraque alia eiuſmodi mala mulieribus contingunt, quæ per purgationes menſtruas non repurgantur. Sed quid ea hoc loco recenſere opus eſt? De his ſiquidem in morbis muliebribus dicetur. Verùm eò vnde digreſſi ſumus reuertamur.

Cùm caro producta fuerit, tum sanguine in vtero increscente, etiam ipsæ membranæ, præcipuéq; externæ, augentur, & in ampliores sinus distenduntur. Et quicquid sanguinis à matre descendit, & caro spirando attraxerit, & in incrementum cesserit, quodque vtile fuerit, in membranarum sinus secernitur, quæ vbi in sinus excauatæ fuerint, & sanguinem exceperint, tum rectè Græcis χοεῖον, Latinis Loci & Secundæ appellantur. Ac de istis hęc mihi dicta sint. At verò caro dum increscit à spiritu discernitur, in eaq; simile quodq; ad id, quod sibi simile fertur, densum ad densum, tarum ad rarum, humidum ad humidum, ferturq; vnumquodque in proprium locum, ad id cum quo cognationem habet, & ex quo etiam ortum est. Et quæcunque ex densis orta sunt, densa sunt, & quæcunq; ex humidis, humida, reliquaq; ad eandem rationem augentur caloreq; ossa condensata durescunt. Ac sanè ad instar arboris in ramos etiá diuiduntur, multoq; meliùs in membra tũ corporis interna, tum externa distinguuntur, ipsumq; caput ab humeris distans exoritur, brachia item & cubiti à costis & crura inter se separantur, neruiq; ad articulos prosiliunt, os per se diducitur, nasus & aures in carne eminent & perforantur, oculi humore puro implentur, pudendum quodnam sit, manifestũ est, & viscera ipsa conspicuò discernuntur. At sanè superioribus etiam partibus, ore nempe & naribus, spiritũ trahit, & venter spiritu inflatur, eoq; inflata intestina, ex superioribus per vmbilicum insuper spiritum accipiũt, & absumunt, & à ventre ac intestinis in podicem, similiterq; in vesicam via foras patet. Atq; horum singula vi spiritus distinguuntur. Spiritu namq; distenta omnia, pro generis affinitate distant. Quemadmodũ si vesicæ fistulam alligaris, per eamq; in vesicá terrá, arenam, & tenuia plumbi ramenta iniicias, deinde aqua per fistulam affusa flatum immittas: primũ quidem illa cum aqua permiscebuntur, deinde verò tẽporis progressu, flatu agitata secedẽt, plumbumq; ad plumbum, arena ad arenam, & terra ad terram se cõferet. Ac si quis ea arescere permittat, disruptaq; vesica contempletur, simile ad sui simile se contulisse comperiet. Ad eundem certè modum genitura & caro discernuntur, in eaq; simile quodq; ad sui simile secedit. Atq; ista quidem ea de re à me dicta sunt. Iá verò genitus est infans eóq; peruenit, vt fœmina quidem primam concretionem duobus & quadraginta diebus, cùm longissimè, accipiat, mas verò triginta diebus, quod longissimum. Vt plurimùm enim intra hoc tempus, vel paulò minus, vel maius, ista distingui contingit. Nam & purgatio à partu fit mulieribus vt plurimùm, iis quidem quæ fœminam susceperunt, duobus & quadraginta diebus, cáque vt maximè diuturna, ita perfecta est. Extra tamen periculum fuerit, si etiam quinque & viginti diebus purgetur. In masculo verò purgatio diebus triginta contingit, sicq; cùm longissima, perfecta est, quæ tamen extra periculum posita fuerit, si diebus viginti perseueret. Postremis verò diebus, quàm minima purgatio procedit. Quin & iuniores paucioribus diebus, seniores verò, pluribus repurgantur. In partu autem & puerperij purgamentis maximè laborant, quę primos partus expertæ sunt, & quæ minus sæpe, quàm quæ sæpius peperere, magis, conflictantur.

ὁκόταν δὲ γλύπτα ⟨ἀρξ⟩, τότε ⟨δ⟩ ὑμένες αὐξομένου τοῦ σ
τησιν μήτρησιν αἵματος, αὔξονται καὶ αὐλοὶ καὶ χηλητῆν), κα
μάλιστα ⟨δ⟩ ἔξωθεν. καὶ τὸ αἷμα κατελθόν, τὸ ἀπὸ τ μητρος
ὅ,τι ἂν ἡ ⟨ἀρξ⟩ πνεύσα ⟨δ⟩ ἑλκύσῃ, καὶ ἡ αὔξη ἐγγένηται [21] καὶ χρη
σον ἴῃ, ἐς τοῦτο χήλητος τῶν ὑμένων ἀποκρίνει). ⟨δ⟩ ὁκόταν κολ
πωθῶσι καὶ τὸ αἷμα δέξωνται, τότε ἤδη καλέεται χοεῖον
ταῦτα δὲ μοι ἐς τοῦτο εἴρηται). ἡ δὲ ⟨ἀρξ⟩ αὐξομένη ὑπὸ τ
πνεύματος ἀραρυῖα), καὶ ἔρχεται ἐν ταύτῃ ἕκαστον ὅμοιον, ὡ
τὸ ὅμοιον. τὸ πυκνὸν, ὡς τὸ πυκνὸν· τὸ ἀραιὸν, ὡς τὸ ἀραιόν
τὸ ὑγρὸν, ὡς τὸ ὑγρόν. καὶ ἕκαστον ἔρχε) ἐς χώρεω ἰδίω καὶ
τὸ ξυγγενές, ἀφ' οὗ καὶ ἐγένετο. καὶ ὅσα ἀπὸ πυκνῶν ἐγένετο, πυ
κνὰ ἔστι. καὶ ὅσα ἀπὸ ὑγρῶν, ὑγρά. καὶ τ' ἄλλα καὶ τ' αὐτοῖ λό
γον γίνεται ἐν τῇ αὐξήσι. καὶ τὰ ὀστέα σκληρύνεται ὑπὸ
τ' θερμης πνεύματα. καὶ διὰ καὶ διέζου) ὡς δένδρον. καὶ ἀρ
θρῶν) ἔνι ἀμείνον, καὶ τὰ ἐντὸς τὸ σώματος, καὶ τὰ ἔξω. κ
ἥτε κεφαλὴ γίνεται ἀφεστηκυῖα ἀπὸ τῶν ὤμων. καὶ ⟨δ⟩
βραχίονες καὶ ⟨δ⟩ πήχεες ἀπὸ τῶν πλευρέων. καὶ τ
σκέλεα διέστηται ἀπ' ἀλλήλων. καὶ τὰ νεῦρα [22] ἐπαίο
σεται ἀμφὶ τὰς φύσιας τῶν ἀρθρων, καὶ [23] αὐξομένα
καὶ ἡ ῥὶς, καὶ τὰ οὖατα ἀφίσταται ἐν τῇσι ⟨ἀρξι⟩, καὶ τ
τειώνεται. καὶ ⟨δ⟩ ὀφθαλμοὶ ἐμπίπλανται ὑγροῦ καθα
ροῦ. καὶ ὁ αἰδοῖον δῆλον γίνεται, ὁκότερόν ἐστι. καὶ τὰ σπλα
χνα διαφορέεται. καὶ δὴ καὶ τοῖσιν αὖτω τιὼ πόνω ποιέ
ται, τῶτε στόμαλι καὶ τῇ ῥινί. καὶ ἤτε χιλὶη φυσᾶται. κ
τὰ ἐν τρεφ καταφυσώμενα καὶ τὸ ἄνωθεν ὀπισθαμβα
τιὼ διὰ τὸ ὀμφαλοῦ πνοιὴ [24] καὶ ἀμαλδυνῇ. ⟨δ⟩ [25]
⟨δ⟩ κύστεων ὁδὸς γίνεται ἀπὸ τῆς χιλίης καὶ τῶν ἐ
τέρων ἔξω, καὶ ἐς τιὼ κύσιν ὁδὸς ἔξω. τούτων δὲ διὰ
θορὸν ὑπὸ τῆς πνοῆς ἕκαστα. φυσώμενα γὰρ διίσατ
ξύμπαντα καὶ συγχύσιν. ⟨δ⟩ μὲν εἰ θήλεος αὐλίσκον πρε
δῆται τῇ κύστι, καὶ διὰ τὸ αὐλίσκου ἐμβαλῇ ἐς τιὼ κ
στιν γῆν τε ⟨δ⟩ ψάμμον, ⟨δ⟩ μαλίβδου κνήσματα λεπ
καὶ ὕδωρ ὀπιχέας φυσιῷ διὰ τὸ αὐλίσκου, πρῶ
μὲν ὀχεῖα ἀναμεμίξεται τῷ ὕδατι. ἔπειτα δὲ, χρό
φυσώμενα ἐλθύσεται, ὅ, τε μόλιβδος, ὡς ⟨δ⟩ μόλιβδον, ὁ
ἡ ψάμμος, ὡς τιὼ ψάμμον· ⟨δ⟩ ἡ γῆ ὡς τιὼ γῆν. [26] κ
ἰὼν ἕκαστα ἀπαθέως ἔσται, ⟨δ⟩ παρρήξας τιὼ κύ
σκέψηται, εὑρήσει αὐτῶν ὅμοιον ἐς ὅμοιον ἐληλυθ
οὕτω δὴ καὶ γονὴ καὶ ⟨ἀρξ⟩ διαφορέεται, καὶ ἔρχετ
ἕκαστον ἐν ὠὐτῇ, τὸ ὅμοιον ὡς τὸ ὅμοιον. ταῦτα δέ μοι ἐς τ
ρο εἴρηται. καὶ γίγνεται ἤδη παιδίον, καὶ ἐς τοῦτο ἀφ
κνέεται, τὸ μὲν πλεῖστον τιὼ χρόνω πῆξιν, ἐν τεσαρε
κοντα ἡμέρῃσι ⟨δ⟩ δύο· τὸ μακρότατον· τὸ δ' ἄρσεν, ἐν τε
σσαρακοντα ἡμέρῃσι τὸ μακρότατον. ὡς γὰρ ὅπισθεν ξυμβα
ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἢ ὀλίγῳ μείονι, ἢ ὀλίγῳ πλείονι, πα
τα διαφορέεται. [27] καὶ γὰρ ἡ κάθαρσις γίνεται τῇσι γ
ναιξὶ μετὰ ⟨δ⟩ τόκον ὡς ὅπισθεν, ὅπι μὲν τῇ κούρῃ, ἡμέρ
σι τεσσαράκοντα καὶ δύο. οὕτως ἡ χρηιωτάτη, τελε
ἀκίνδυνος δ' ἂν εἴη, καὶ ἐν εἴκοσι ⟨δ⟩ πέντε ἡμέρῃσιν, ἢ
καθαίρεται. ὅπι δὲ τῷ κούρῳ, ἡ κάθαρσις γίνεται ἡμέ
σι τεσσαράκοντα. οὕτως ἡ χρηιωτάτη τελείη. ἀκίνδυνος,
ἂν εἴη καὶ ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσιν εἰ καθαίρεται. τῶν δὲ ὑστ
του χρόνου, ἐλαχίστη χωρεῖ ἡ κάθαρσις. ὅπι δὲ τῇσι νε
τέρῃσιν ἐλάσσοσιν ἡμέρῃσι καθαίρονται· ὅπι δὲ τῇσι πρεσβυτέρῃσι, πλείοσι. μάλιστα δὲ πονέονται αἱ γυνῖ
κες ἐν τῷ τόκῳ, καὶ ἐν τοῖσι λοχίοισιν αἱ πρωτοτόκοι, καὶ αἱ ἐλάσσω τεσσαράκοντα, τῶν πλείω τεσσαράκοντα, μᾶλλον πονέονται.

αἱ δ'

καὶ ἡ καθάρσιες αἱ ἐν τῷ τόκου τῆσι γυναιξὶ, τοῦτο ἕνεκα
γίνονται, ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ τὸ χρόνῳ, μέχρι τεσσεράκοντα ἡ-
μερέων. καὶ δυοῖν δέοντι τῇ κύρῃ, ὀλίγῳ ἧσσον ἢ τῷ κούρῳ, μέχρι τεσ-
σεράκοντα ἡμερέων ἐλάχιστον αἷμα κατέρχεται ὀλίγῳ τῷ
πλείονι τῷ παιδίῳ. ὅ τι δὲ ἀπὸ τούτου πλῆθος, μέχρι τεσσε-
ράκοντα ἀποδοθῆναι ἐν τῇσι λοχίοισι, καὶ ἐξιέναι ἔξω, καὶ
λόγον τὸν ἡμερέων. ἀρχὴ δὲ γίνεται τοιαύτη τῇ γυναικὶ ἐν τῇ
ὀδύνῃ. τὸ αἷμα ταράσσεται τῇ γυναικὶ καὶ θερμαίνεται πρὸς
τοῦ τὸ κινήσεως τοῦ παιδίου ἀναρπηθέντος. ταραχθὲν
δὲ, πρῶτον μὲν ἔρχεται ἔξω. μετὰ δὲ τὸ παιδίον. ἰχὼρ πα-
χὺς αἱματώδης· καὶ ὑφήνησις ἐγίνετο τούτῳ, ὥσπερ ὕδατι
ἐπὶ τραπέζης. ἔπειτα μετ' ὀλίγον αἰεὶ πάσας ταύτας ἡμέρας
ὡρέῃ ἡ κάθαρσις, ἕως τοῦ ἐμπνεύματος χέοντος. πλῆθος
δὲ πλείστη κατὰ λόγον ὅλη καὶ ἡμίσεια τοῦ πρώτου, ἢ ὀλίγῳ πλείω,
ἢ ὀλίγῳ ἐλάσσω, καὶ λόγον τούτου μέχρις αὖ λήξῃ. χρῶ-
μα δὲ αἷμα, οἷ ἀπὸ ἱερείου ἢν ὑγιαίνῃ ἡ γυνὴ, καὶ ἢν μέλλῃ
ὑγιαίνειν, καὶ ταχὺ πήγνυται· ἢν δὲ μὴ ὑγιαίνῃ ἡ γυνὴ, μὴ δὲ
ὑγιαίνῃ, χωρέει ἡ κάθαρσις ἐλάσσων, καὶ εἶδος πονη-
ρότερη, καὶ οὐ ταχὺ πήγνυται. ὧδε δὲ τοῦτο ἔχει. ἢν μὲν ἡ
γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα νόσημα ἔχῃ μὴ ξυγγενές, ἐν τῇ
ὑστέρῃ καθάρσις ἀπόλλυται. ἢν δὲ μὴ ἀποκαθαίρηται, ἐν τῇσι
πρόσθεν ἡμέρῃσιν ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ὑγιὴς ὑγιεινὴ ἔσται,
εἴτε καὶ μὴ, ἐαυθῇ ἢ ἡ κάθαρσις, εἴτε ὑπὸ φαρμά-
κων, εἴτε καὶ αὐτόματη ἐξαίφνης, κατὰ λόγον τῶν ἡμερέων χωρήσῃ,
ἐν οὐ χωρέει ἐς ἄνω αὖ. ἢν γὰρ μὴ ἀποκαθαίρηται τὰ λόχια
ἡ γυνὴ, νοῦσος αὐτῇ μεγάλη ἔσται καὶ κινδυνώδης ἀποθα-
νεῖν, ἢν μὴ μελεδαίνηται ἐν τάχει, καὶ ἧς αὐτῇ προσήκου-
σαν ἐπάγῃ τὴν κάθαρσιν. ταῦτα δείσενεγκάμενος ὧδε δηλώ-
σω τοῦτο, ὅκως ἀποφαίνω ὅτι τῶν παιδίων γίνεται ἡ διάκρισις τῶν
μελέων ἡ μακροτάτη ὅτι μὲν τῇ κούρῃ, ἐν τεσσεράκοντα
καὶ δυοῖν ἡμέρῃσιν· ὅτι δὲ τῷ κούρῳ, ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρη-
σιν. ἰσόμοιρον ἡ κάθαρσις τῶν λοχίων, ὅτι ὅτι μὲν τῇ κούρῃ
γίνεται ἐν τεσσεράκοντα καὶ δυοῖν ἡμέρῃσιν. ὅτι δὲ τῷ κούρῳ
ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν, ἢ χρονιωτάτη. ὡδὶ δὲ δοῦ τε-
κεῖν νῦν ὀνομάζειν, ταφιοῦσθαι ἕνεκα. φημὶ γὰρ αἰεὶ ἀποδιδό-
σθαι, ὅ τι ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐνεοῦσι τῇ γονῇ, ἐλάχιστον αἷμα
ἔρχεται ἀπὸ τῆς γυναικὸς ὅτι ταῖς μήτρας θῆλυν γονὴν ἐ-
δεξάσης τεσσαράκοντα καὶ δυοῖν ἡμέρῃσιν. ἐν γὰρ ταύτῃσι
μάλιστα δοκέουσι τὰ μέλεα τῶν παιδίων. ἀπὸ τούτου ἤδη χέ-
ει, ὅτι πλῆθος ἔρχεται τὸ αἷμα. ἐπὶ ὅτι τῷ κούρῳ πάλιν, κατὰ
λόγον τὸν πεντήκοντα ἡμερέων. ὧδε δὲ ἔχει ἕτερον ἰσόμοιρον ἐόν-
τος οὐκ ταῦτα ἐστὶν ἀμήχανα. τῇσι αὐτῇσι τῶν ἡμερέων ὀχε-
τὸν ἡ γονὴ ἐς ταῖς μήτρας πέσῃ, ἐλάχιστον αἷμα ἔρχεται ἀπὸ
τῆς γυναικὸς ἐς ταῖς μήτρας. ἔπειτα ὅτι πλῆθος. εἰ γὰρ
ἐν δέοντι καὶ πολὺ ἐλθοιεν ἅπαξ, οὐκ ἂν δύναιτο ἡ γονὴ
πνεῦμα ἔχειν, ἀλλ' ἀποπνιγείη ἂν τῷ αἵματος ἰόντος πολλοῦ.
ἐκπροδίδοται δὲ ἐν τῇ καθάρσει γυναῖκον. χωρέει γὰρ ἡ κά-
θαρσις τῶν λοχίων ἐν τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων, πλεί-
στη. ἔπειτα ἐπ' ὀλίγα, ἕως λήξῃ. πολλαὶ γυναῖκες ἤδη δι-
έφθειραν κοῦρον ὀλίγῳ πρόσθεν τεσσαράκοντα ἡμερέων, καὶ
ἄναρθρον ἐφάνη ὂν ὕστερον, ἢ ἅμα τῇσι τεσσαρακοστὰ ἡ-
μέρῃσι, διαρθρωθὲν ἐφάνη ἐόντα. καὶ ὅτι τῇ κούρῃ κατὰ
λόγον τῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο ἡμερέων ὀκτάτου διαφθα-
ρῇ, φαίνεται ἡ διάφθορσις τῶν μελέων. ἐπὶ τε πρόσθεν φθαρῇ τὸ παιδίον, ἐπί τε ὕστερον, ὧδε φαίνεται, καὶ λόγῳ καὶ αἰσθή-
σῃ ἡ διάφθορσις ἐοῦσα. ὅτι μὲν τῇ κούρῃ, ἐν τεσσαράκοντα καὶ δύο ἡμέρῃσιν. ὅτι δὲ τῷ κούρῳ, ἐν πεντήκοντα.

At verò purgationes à partu ea de causa mulieribus cõtingunt, quòd primo tempore ad duos & quadraginta dies in fœmina, in masculo verò ad dies 30. paucissimus sanguis in pueri alimentũ cedit, ex eo verò ad partum vsq; tempore, copiosior. Ac sanè purgationem in partus purgamentis reddi, & foras exire pro dierum ratione oportet. Cuius in eiusmodi muliere tale est principiũ. In partus doloribus sanguis mulieri cõmouetur, & à valido pueri motu vehementer incalescit. Cõmotus verò is quidem primus foras prodit, post puerũ verò sanies crassa & cruẽta, fitq; huic ductus quidam, non secus ac aqua in mensam effusa. Post quam singulis diebus, toto quo diximus tempore, purgatio foras procedit, primo quidem quantum hemina Attica vna & dimidia, vel paulò plus, aut minus, pro eius ratione, dum cesset. Prodit autẽ velut à victima sanguis, si bene habeat, & bene habitura sit mulier, citoq; concrescit. Quod si neq; rectè valeat, neq; sana futura sit, purgatio tum parcior, tum specie deterior prodit, neq; citò concrescit. Sic autem se res habet. Si mulier vterum gerens morbo aliquo minimè cognato laboret, in partũ purgatione perit. Quod si vterum gerens statim primis diebus non repurgetur, siue bene valeat, siue non, eiq; de repente purgatio siue sponte, siue à medicamento cõmoueatur, pro ratione dierum, quibus nõ semel profluxit, procedet. Nisi enim à partus purgamentis mulier repurgetur, magno morbo tentabitur, vitæq; periculũ incurret, nisi quis celeri adhibita curatione conuenientẽ purgationem promoueat. Hæc eo loco à me adducta sunt, quò demonstrarẽ membrorũ distinctionem in pueris fieri, fœminæ quidẽ intra duos & quadraginta dies, & longissimè, masculo verò intra dies triginta. Cuius rei fidem faciunt partus purgamenta, quæ quidem, si susceptа puella fuerit, duobus & quadraginta diebus cõtingunt, si verò masculus editus fuerit, quam longissimè, triginta diebus. Ac sanè denuò ista, quo clariora sint, repetam. Asseuero enim quòd semine in vtero cõtento, sanguis ille qui à muliere in vtero fœmineam genituram gerente paucissimus venit duobus & quadraginta diebus vicissim redditur. Puerorum enim membra his diebus distinguuntur. Ex eo verò tempore copiosior sanguis affluit. Quod rursum in masculo pro ratione triginta dierum accidit. Quæ quidem ita esse hoc altero argumento constat. Posteaquam in vteros genitura delapsa est, primis diebus paucissimus sanguis à muliere in vterum fertur, deinde verò copiosior. Si enim cõfertus multúsque vnico impetu accederet, genitura spiritum trahere non posset, sed sanguinis irruentis copia suffocaretur. Contra verò in purgatione vicissim redditur. Partus enim purgamenta primis diebus plurima prodeunt, deinde sensim imminuuntur, donec desinant. Plæræque autem iam mulieres fœtum masculum paulò ante trigesimum diem abortione reddidere, sed is indistinctus conspectus est. Qui verò paulò post, aut eo ipso die reiecti sunt, omnes distinctis membris visi sunt. Sic etiam in fœmella pro ratione duorum & quadraginta dierum, si quando abortu perierit, membrorum distinctio apparet. Siue autem priùs, siue posteriùs puer abortione pereat, sic se habere membrorũ distinctio necessaria ratione conspicitur, in puella quidẽ duobus & quadraginta diebus, in puero verò, triginta.

Huius siquidem rei fidem faciunt fœtuum abortiones & puerperij purgationes. Quòd autem fœmella posteriùs concrescat & membrorum distinctionem recipiat, in causa est ipsius genitura imbecillior & humidior quàm mascula, eaq; ratione fœmellã tardiùs quàm masculum concrescere necesse est, & in puella diuturniorẽ esse purgationẽ quàm in masculo. Nunc verò ad id, vnde digressus sum, reuertar. Posteaquam in membra distinctus puer fuerit, tum eorum forma increscit, tum etiã ossa duriora euadunt & excauãtur, eaq; vi spiritus proueniunt. Ex quo caua reddita, ad sẽ à carnibus, quicquid in sanguine pinguissimũ est, attrahunt, & temporis successu extrema ossa in ramos diducuntur, & quemadmodum arborũ summæ partes postremò in ramos scinduntur, sic & in puero manuum & pedum digiti inter se dissident, eorumq; partibus extremis vngues adnascuntur. Venæ enim omnes corporis humani in pedum & manuum digitos desinunt. Et crassissimæ quidem venæ sunt in corpore, & in capite, deinde in cruribus, brachiis, & cubitis. At in pedibus & manibus tenuissimæ, densissimæ, & plurimæ venæ sunt, itemq; nerui tenuissimi, densissimi, & plurimi, ossaq; magnitudine minima, eaq; præcipuè in manuum ac pedum digitis. Ex digitis autem, nimirum cùm ossa densa & parua habeant, venas etiam ac neruos itidem paruos ac densos, ita ex ipsis vngues tenues & densi oriuntur, qui extremas venas comprehendunt, adeò vt nec vlteriùs progrediantur, neque alia aliam excedat. Vt proinde minimè mirum videri debeat, si vngues exteriore corporis parte densissimi sint, cùm ex densissimis constent. Quin etiam vnà cum vnguibus pili in capite radices accipiunt, eorumq; natura sic se habet. Hi siquidem maximi & plurimi nascuntur, quâ summa corporis cuticula rarissima est, & vbi pilus moderatum habet humorem quo nutriatur. Ac sicubi summa cuticula postea rara euadit, ibi postea quoque pili nascuntur, velùti in mento, pube, & alio quouis loco. Nam simul ac genitale semen oritur, caro & extrema cuticula rarior euadit, venulæq; magis quàm antea aperiuntur. Cùm enim adhuc puer est, venulæq; tenues existunt, neque per eas genitura ferri potest. Eadémque ratio est de mensibus virginum. At simul ac mensibus & genituræ via patet, tum puero & virgini, extrema cuticula rarescente, pilus in pube nascitur, simúlque moderatum neq; pauciorem quo alatur humorem habet. Ad eundem modum de pilo in viri mento se res habet. Rarescit enim summa cuticula, delata in eam à capite humiditate. Simul siquidem & in coitu, & intermedio tempore, moderatam humiditatem qua nutriatur pilus habet, túmque maximè, cùm humiditas in coitu à capite descendens, in mento longè à pectore restiterit, ibiq; moram fecerit. In rarissimis autem summæ cuticulæ partibus pilos enasci indicio est, quod si inusta extrema cuticula, pustulam solum excites, eámque persanaueris, vbi summa cutis densior euaserit, nullum ex cicatrice pilum emittet. Qui verò ætate adhuc puerili eunuchi existunt, eam ob causam neque in pube, neque in mento pilos habent, leuésque toti sunt quod, cùm nondum via genituræ facta sit,

ἰσορέοισι γὰρ αἱ ἐξαμβλώσιες τῶν παιδίων, καὶ τῶν γοχίων αἱ καθάρσιες. αἴτιον δέ ἐστιν, ὅτι τὸ θῆλυ πήγνυται ὕστερον, καὶ διαρθροῦται, ὅτι ἡ γονὴ ἀσθενεστέρη ἐστί, καὶ ὑγροτέρη τοῦ θηλείης ἢ τοῦ ἄρρενος. καὶ ἀνάγκη ὅσῳ χρόνου πλέονι λέγειν, ὕστερον πήγνυσθαι τὸ θῆλυ, ἢ τὸ ἄρρεν. καὶ ἡ κάθαρσις χρονιωτέρη τοῦ θήλεος εἶναι ἕνεκεν ὅτι τῇ θηλείᾳ ἡ τοῦ ἄρσενι. αὖ ἀναδήσομαι δὲ αὖθις ὀπίσω, ὅθεν ἀπέλειπον. ὁκότ' ἂν δὲ διαρθρωθῇ τὸ παιδίον, καὶ τὰ εἴδεα τῶν μελέων αὐξηθῇ αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀστέα ὀξυσκληρότερα γίνηται, καὶ κοιλαίνεται. ἐν τούτῳ μὲν τῷ πνεύματος γίνεται. κοίλα δὲ ἐόντα, ἕλκει ἐς ἑωυτὰ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τὸ αἱμάλωπος τὸ πιώτατον. καὶ χρόνῳ διέζοδται αὖθις καὶ ἄκρα τῶν ὀστέων, ὥσπερ δενδρέου καὶ ἀκρότατα ὕσατα ὀζοδται· οὕτω καὶ τοῦ παιδίου διίσανται ἀπ' ἀλλήλων οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. ὅτι δὲ αὐτῶν τῶν ἄκρων ὄνυχες φύονται. τελευτῶσι γὰρ αἱ φλέβες αἱ τοῦ ἀνθρώπου πᾶσαι, εἰς οὓς δακτύλους τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν. καὶ παχύταται μὲν εἰσιν αἱ ἐν τῷ σώματι φλέβες, αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ. ἔπειτα δὲ ἐν τοῖσι σκέλεσι καὶ τοῖσι βραχίοσι καὶ τοῖσι πήχεσιν. ἐν δὲ τοῖσι ποσὶ καὶ τῇσι χερσὶ, λεπτόταται, καὶ πυκνόταται, καὶ πλῆσαι φλέβες εἰσί, καὶ νεῦρα λεπτόταται καὶ πυκνόταται, καὶ πλῆσαι· καὶ ὀστέα ἐλάχιστα τῷ μεγέθει· τῶν δὲ χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἐν τοῖσι δακτύλοισι τοῦτα μάλιστα ἐστίν. ἐν γὰρ τῶν δακτύλων ἄτε πυκνὰ ἐχόντων ὀστέα σμικρὰ καὶ φλέβας καὶ νεῦρα, οὕτως οἱ ὄνυχες φύονται ἐξ αὐτῶν, λεπτοὶ καὶ πυκνοί. ἐξαπολαμβάνουσι τῶν φλεβῶν τὰ ἄκρα, ὥστε μηκέτι αὔξεσθαι αὐτὰ, μὴ δὲ προέχειν ἑτέρων ἑτέρης. ὥστε μὴ θαυμάζειν ὅτι οἱ ὄνυχες ἔξω τὰ τοῦ σώματος πυκνότατοί εἰσιν. ἐν γὰρ τῶν πυκνοτάτων εἰσίν. ἅμα δὲ τοῖσιν ὄνυξι καὶ αἱ τρίχες ἐν τῇ κεφαλῇ ἀρίζονται. ἔχει δὲ ὧδε τὰ ἀμφὶ τῶν τριχῶν τῆς φύσιος. φύονται μὲν γὰρ μέγιστα καὶ πλεῖστα, ὅκου τὸ σώματος ἡ ὑπόδερμις ἀραιοτάτη ἐστί, καὶ ὅκου ἡ ἰχὼρ μετέωρα ἰκμάδα ἐς τοῦτο ξυφλὸν ἔχει. καὶ ὅκου ἡ ὑπόδερμις ὕστερον ἀραιὴ γίνεται, ἐνταῦθα δὲ ὕστερον αἱ τρίχες φύονται, ὅταν τε τὰ ἡλικία καὶ τὴν ἥβην, ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ. ἅμα γὰρ τε γένεα γινομένῳ, ἡ σὰρξ ἀραιὴ γίνεται, καὶ ἡ ὑπόδερμις, καὶ τὰ φλέβια σαμοιῶται μᾶλλον, ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. παρὰ δὲ γονὴ ἐστὶν, καὶ τῶν φλεβίων λεπτῶν ἐόντων, οὐκ ἐγχρεῖ δὲ αὐτῶν ἡ γονή. καὶ τῇσι παρθενίοισι ὡσὶ τῶν καταμηνίων, οὗτος λόγος. ἅμα δὲ ὁδὸς προσγίνεται καὶ τοῖσι καταμηνίοισι καὶ τῇ γονῇ, τῇσι παρθένοισι καὶ τριχοῦται ἡ ἥβη τοῦ παιδὸς καὶ τῆς παρθένου, ἀραιὴ τῆς ὑπορμίδος γινομένης. καὶ ἅμα ἡ ἰχὼρ ἰκμάδα μετέωρα ἐς τοῦτο ξυφλὸν ἔχει καὶ οὐκ ἐλάσσονα. οὕτω δὲ καὶ ἡ ὅτι τὸ ἡλικίου τὸ ἀνδρὸς ἔχει. ἀραιὴ γὰρ γίνεται ἡ ὑπόδερμις, χωρεούσης ἐς αὐτοῦ τῆς ἰκμάδος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. ἅμα μὲν γὰρ καὶ ἐν τῇ λαγνείῃ, ἅμα δὲ καὶ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ἡ ἰχὼρ μετέωρα ἔχει τοῦτο ἰκμάδα ἐς τοῦτο ξυφλὸν ὅτε μάλιστα, ὁκότ' ἂν ὁ χρόνος ἐγκλίνῃ τῷ ὑγρῷ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταβαίνοντι ἐν τῇ λαγνείῃ ἀπέχων τῶν ἡθέων, ὅτι τὸ ἡλικίου. σημήιον δὲ ὁ

ἐν τοῖσι ἀραιοτάτοισι τῆς ὑπορμίδος φύονται αἱ τρίχες ἐλλιπέστατοι τοῦτο ὑπόδερμίδα, ἐν φλυκταίναν μὲν ποιῆσαι καὶ ὑγρασίαν, πυκνὴ γενομένη ἡ ὑπόδερμις τοῦτο οὐλοῦτο τὰς τρίχας οὐκ ἀναφύσεται· οἱ δὲ θυνοῦχοι παῖδες ἐόντες γίνονται, διὰ τοῦτο οὔτε ἡβῶσιν, οὔτε γενειῶσι, λεῖοί τε γίνονται ὅλοι, ὅτι ἡ ὁδὸς τῇ γονῇ οὐκ ὑπογενομένη,

C 2

ὁκ ἀρχῆ τῆ ὑποδερμίδα [34] ὅτι τῷ ξύμπαντι δέρματι. ἀπολέλειπται γὰρ ἡ ὁδὸς ἣ γονῆς ὥσπερ μοι εἴρηται, ὀλίγῳ πρόσθεν. αἱ δὲ γυναῖκες λέγεται γίνονται τὸ τε γλίσχρον καὶ ὃ σῶμα, ὅτι ἐν τῇ λαγνείᾳ σφέων ὃ ὑγρὸν, οὐχ ὁμοίως χλοερούμενον ὡς ὃ τῶν ἀνδρῶν, τῇ ὑποδερμίδα καὶ τοιῇδε ἀρχῇ. ὀλίγοισι δὲ φαλακροὶ γίνονται, [35] οὗτοι δὴ φλεγματώδεες εἰσί. καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτέων ἅμα τῇ λαγνείᾳ χλοερούμενον καὶ θερμαινόμενον ὃ φλέγμα, προσπῖπτον πρὸς τὴν ὑποδερμίδα καὶ τῶν τριχῶν τὰς ῥίζας, καὶ ἐκρέουσιν αἱ τρίχες. ⓐ δὲ βλοδροὶ διὰ τοῦτο γίνονται φαλακροὶ, ὅτι σφέων οὐ γίνεται κάνωσις ἰκμερής. ὃ δὲ θερμαινόμενον ὃ φλέγμα ἐν τῇ λαγνείᾳ, καὶ τῶν τριχῶν τὰς ῥίζας. [36] αἱ δὲ πολιαὶ διὰ τοῦτο γίνονται, ὅτι ἐν πολλῷ χρόνῳ διϊκνεῖται τοῦ ὑγροῦ ἐν τῇ αὐξήσει, ἀποκρίνεται ὃ λευκότατον, καὶ πίπτει πρὸς τὴν ὑποδερμίδα. καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ λευκοτέρη γίνεται, καὶ ἡ ὑποδερμὶς, καὶ μᾶλλον ἔτι αἱ πολιαὶ εἰσὶ, λευκοτέρη τὸ μέσον γίνεται. καὶ ὀλίγοι ἐν ἡλικίῃ πολιοὶ γίνονται ἐν τῇ κεφαλῇ, κείνοισιν ἡ ὑποδερμὶς, ὅκου αἱ πολιαί εἰσι, λευκοτέρη τὸ μέσον ἐστίν. ἔχει γὰρ τόδε, ὧδε. ὁκοίου ἂν ἡ μὲν ἀρχὴ ἰκμάδα ἔλκῃ, ἢν τε λευκὴν, ἢν τε πυῤῥὴν, ἢν τε μέλαιναν, διαύτη τὴ χροιῇ καὶ ἡ μέσον γίνεται). ταῦτα δὲ οἱ ἐς τοῦτο εἴρηται. ἐλθόντα δὲ αὖτις [37] εἰς ὃ ἀπολείπομεν τὸν λόγον. ὅταν δὲ δὴ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος τοῦ παιδίου ὀζωθῇ ἔξω, καὶ ⓐ ὄνυχες καὶ αἱ τρίχες ἐρρίζωνται, τότε δὴ καὶ κινέεται. καὶ ὁ χρόνος ἐς τοῦτο γίνεται. τὸ μὲν πρῶτον, τρεῖς μηνῶν τῇ δὲ θηλείῃ, τέσσαρες. ὧν δὲ γὰρ πιοτέρη ξυμβαίνει. ἔστι δὲ ἃ καὶ πρόσθεν τῶν παιδίων τούτου τοῦ χρόνου κινέεται. κινέεται δὲ πρῶτον ὃ ἄρσεν, ὅτι ἐστὶν ἰκμοτέρου τοῦ θήλεος. καὶ πρῶτον πήγνυται ὃ ἄρσεν, διὰ γὰρ ἰκμοτέρης καὶ παχυτέρης γονῆς γίνεται. ὁκόταν δὲ κινηθῇ ὃ ἔμβρυον, τότε δὴ ὀπισημαίνῃ καὶ ὃ γάλα τῇ μητρί. ⓐ δὲ μαζοὶ αἴρονται, καὶ αἱ θηλαὶ ὀργῶσι. ὃ δὲ γάλα, οὐ χωρέει. καὶ τῆσι μὲν πυκνοφράκτοισι τῶν γυναικῶν, ὕστερον τὸ γάλα ὀπισημαίνει καὶ ἔρχεται. τῆσι δὲ ἀραιοφράκτοισι, προθύει. [38] διὰ ἀνάγκαιαν δὲ τοιήνδε, γίνεται τὸ γάλα. ὁκόταν αἱ μήτραι ὀγκηραὶ γένωνται ἐόσαι τοῦ παιδίου, πιέζουσι τὴν κοιλίην τὸ γαστρός. ἢν δὲ ὁκόταν πλήρεος ἐόντος ὁ πιεσμὸς γένηται, ἀποπηδᾷ τὸ πόσιον ἀπό τε τῶν βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν ἔξω, ἐς τὸ ὑπόπλοον, καὶ τὴν ὠμόν. ὥσπερ δέρμα ἐόντος διείληφεν ἡμῖν πολλῷ, καὶ ἐόν αὐαπτόν, καὶ ἐπὶν αὐαπτὸν πιέζῃ τὸ δέρμα, ἀναπηδᾷ αὖ πιεζομένου τοῦ δέρματος ἔξω τὸ ἔλαιον. οὕτω δὴ καὶ ἡ τὸ κοιλίης τὸ πιαῖνον ἐν αὐτῇ ἐχούσης ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν πιεζομένης ὑπὸ τῶν μητρέων [39] ἀναπηδᾷ τὸ πίαρ ἐὸν ἐς τὸ ὑπόπλοον καὶ ἐς τὴν ὠμόν. καὶ ἀραιοφράκτοις ἔνι ἡ γονὴ, ῥᾷόν ἀμαθαίνει ἡ ἀναπηδήσιος· διὰ τὸ μὴ, ὕστερον. καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα κτίσεα, διὰ μὴ πνοστέῃ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποσὸν καὶ σίτου, πίσσερα γίνεται. διὰ τοῦτο. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ. ἀπὸ γὰρ τοῦ

nusquam rarescit summa superficiei cuticula. Nam quemadmodum paulo ante a me dictum est, intercepta est genituræ via. Mulieres autē mento & toto corpore glabræ sunt, quod ipsis in actu venereo nō perinde agitatus humor ac viris, summam cuticulá raram efficere nequeat. At qui caluescunt, ij sanè phlegmate redundant, quod per coitum in eorum capite agitatū & incalescens, in summam cuticulam illapsum, pilorum radices exurit, ita vt pili effluant. Eunuchi autem eam ob causam non caluescunt, quòd neq; vehementiùs moueantur, neq; phlegma in coitu incalescens, pilorum radices exurat. Cani autem ob id contingunt, quod longo tempore permeante in homine humido, id quod candidissimum est secernitur, & in summam cuticulam illabitur, ita vt attracta candidiore humiditate pilus quàm antea candidior euadat, ipsáque summa cuticula, eo præsertim loco vbi cani sunt, quàm quouis alio candidior existat. Quiq; à prima origine canos habent in capite, illis summa cuticula, vbi cani sunt, quàm alia quæuis candidior existit, quòd illic albissima humiditas insit. Sic autem se res habet. Qualem humorem caro attraxerit, siue album, siue flauum, siue nigrum, talem etiam colorem capillus imbuit. At de his quidem hactenus.

Deinceps verò quod est reliquum persequar. Postea autem quam summæ corporis pueri partes ramos foras emiserint, vnguésque ac capilli radices egerint, tunc sanè etiam mouetur : ad idque masculo trium mensium tempus conceditur, fœmellæ verò quatuor. Sic enim vt plurimum contingit, etsi etiam quidam pueri ante hoc tempus mouentur. Primùm autem mas mouetur, quod fœmella sit robustior : primùm quoque concrescit masculus, cùm ex validiore & crassiore genitura constet. Cùm autem fœtus mouetur, tunc sanè lac de se significationem matri exhibet. Mammæ enim attolluntur, & papillæ turgescunt, neque tamen lac prodit. Et mulieribus quidem, quæ denso sunt corporis habitu, tardior est lactis significatio, seriúsque fertur, citiùs verò his quæ rarum habent corporis habitum. Lac autem propterea necessariò gignitur. Cùm vterus fœtu intumescens, mulieris ventrem comprimit, si eo pleno compressio illa contingat, quod in cibo & potu est pinguissimum foras in omentum & carnem prosilit. Ac veluti si corium copioso oleo perunctū quis imbibi sinat, eóque imbibito corium premat, quo compresso foras oleum exilierit : sic certè vbi venter pinguedinem à cibis & potibus continet, & ab vtero comprimitur, quod pingue est in omentum & carnem transilit. Et si raro habitu mulier fuerit, hanc exudationē faciliùs percipit, sin minus, tardiùs. Quin & pecora cùm vterum gerunt, nisi morbo aliquo laborent, potu cibóque ob eam causam pinguiora euadunt, itidemq; mulier. Pingui namq; incalescente & candido effecto, quod vteri calore edulcatum est, in mammas expressum tendit, & in vteros quoque exigua portio per easdem venas defertur. Ad mammas enim & vteros eiusmodi venulæ & consimiles aliæ feruntur. Cumq; ad vterum peruenerit, lactis formam habet, eóque exiguo puer fruitur. Mammæ verò vbi lac exceperint, attolluntur & implentur.

πόνος διαθερμαινομένῳ καὶ λευκοῦ ἐόντος τὸ γλυκαινόμενον ἀπὸ τῆς θερμῆς τῆς ἀπὸ τῶν μητρέων, ἀποβλιβόμενον ἔρχεται, εἰς τοὺς μαζοὺς. καὶ εἰς τὰς μήτρας ὀλίγον ἔρχεται, διὰ τὴν αὐτέων φλεβῶν. πέφυκε γὰρ εἰς τοὺς μαζοὺς καὶ εἰς τὰς μήτρας, φλέβια ταυτά τε καὶ προσπλήσια ἀλλα. καὶ ὁκόταν ἀφίκηται εἰς τὰς μήτρας ἰοῦσα ἐκ τοῦ γάλακτος, [40] καὶ ὃ παιδίον ἀπ' αὐτῆς ἐπαυρίσκεται ὀλίγον. ⓐ δὲ μαζοὶ δεχόμενοι τὸ γάλα, αἴρονται πιμπλάμενοι.

Atq; vbi mulier pepererit, ſuppeditato motus initio, ac in ipſas mãmas fertur, ſi puerũ lactauerit. Sic enim ſe res habet. Dum mammæ exuguntur, venæ quæ ad eas tendũt, ampliores reddũtur, & ampliores effectæ, quod pingue eſt à ventre attrahunt, & in mammas tranſmittunt. Vir namque ſi venerem crebrò exerceat, ampliores venæ redditæ, ſemen attrahũt. Quin etiam hæc ſe res habet ad hunc modum. Cùm, quæ à matre ferri conſueuerunt, ad vterum peruenerint, tum pueri nutriri & augeri incipiunt, atque vt mater ſana ac debilis eſt, ita etiam puer valet. Et quemadmodum quæ è terra gignũtur, è terra nutriuntur, quæ & eodem, quo terra, ſe habent modo. Semen enim cùm in terram demiſſum fuerit, humore quodam ab ipſa impletur, cùm cuiuſuis generis humorem terra in ſe contineat, quo, quæ ex ea naſcuntur, nutrire poſſit. At ſemen humoris plenum, flatu diſtenditur & intumeſcit, & vis quæ in ſemine leuiſſima eſt, ab humore cogitur, illaq; vi ſpiritus coacta, & humore in folia verſo, ſemen rumpit, & primum folia foras emergũt. Quæ cùm emerſerint, vbi ampliùs ab humore, qui in ſemine ineſt, nutriri non poſſunt, tum folia inferiore parte rumpuntur, ipſumq; à foliis coactum, vim ſuam, quæ in eo propter grauitatẽ eſt reliqua, ad inferiora demittit, & ex foliis oriuntur radices, ex iiſq; dependent. Vbi verò planta firmas radices in terram iecerit, ex eaq; alimentum ſumpſerit, tũ ſane totum euaneſcit, & in plãtam, excepto cortice qui ſolidiſſimus eſt, abſumitur. Qui rurſus etiam in terra putreſcens, progreſſu ſanè temporis euaneſcit, & folia quædam in ramos finduntur. Ex ſemine igitur vtpote ex humido ortũ, quamdiu quidem molle & aquoſum fuerit, ad incrementum tum inferiorẽ, tum ſuperiore parte fertur, & nullum fructum edere poteſt. Neque enim facultas valida & pinguis ei ineſt, vt ex eo ſemẽ cogatur. Vbi verò temporis ſucceſſu ſoliditatem maiorem acceperit, & firmiores radices egerit, tum iam etiam venas amplas, tum ſuperiore, tum inferiore parte obtinet, tuncq; ſanè ex terra non ampliùs aquoſum attrahit, ſed craſſius, pinguius, & copioſius, quod à ſole calefactum, in extremitates efferueſcit, & fructus naſcitur, cum eo ex quo ortum eſt cognationem habẽs, multuſq; ex pauco iccirco oritur, quod quæ è terra naſcuntur, copioſiorem ex ea vim trahant, quàm ex quo orta ſunt, neq; vno in loco, ſed pluribus efferueſcunt. Quo ex feruore prodiẽs fœtus, planta ſua nutritur, quæ quicquid ex terra trahit, in fructum trãsfert. Sol autem ab ipſo aquoſum ad ſe alliciens, fructum coquit & ſolidiorem reddit. Atq; hæc à me quidem dicta ſunt de his, quę ex ſemine de terra & aqua producuntur. At de plantatis in terrã ſurculis, ex arboribus aliæ arbores hunc in modũ producuntur. Ramus in infima ad terram parte, qua ab arbore euulſus eſt, vulnus habet, & vnde radices prodeunt, quod hoc fit modo. Cùm planta in terram defixa, ab ea humorem acceperit, intumeſcit, & ſpiritum concipit, quod non facit quod terræ ſupereminet. Spiritus autem & humor, collecta in inferiore plantæ parte vi, efficiunt vt quod grauiſſimum eſt deorſum erumpat, ex eóque teneræ radices oriuntur. Quod cum inferiore parte acceperit, tunc ſanè ex radice attractum humorem ei, quod ſupra terram eminet, tranſmittit; túncque certè ſuperiore parte intumeſcit & ſpiritum cõcipit,

καὶ ὁκότ᾽ ἂν τάχιστα ἀρχὴ κινήσιος γένηται, χωρεῖ δὲ γάλα ἐς τοὺς μαζοὺς τούτους, ἢν θηλάζῃ. ἔχει γὰρ οὕτω. θηλαζομένοιν τοῖν μαζοῖν, εὐρυτέρω γίνεται τὰ φλέβια ἐς τοὺς μαζοὺς, εὐρυτέρω ἢ γάλακτος, ἀπὸ τῆς χειλίνης ἕλκεται δὲ πιαρὸν, τοῖν μαζοῖν δίχα διδόασι. καὶ γὰρ καὶ ὁ ἀνὴρ ἢν λαγνεύῃ πολλὰ, εὐρυτέρω γινόμενα τὰ φλέβια, μᾶλλον ἐπαίρει τὸ λαγνεῖον. ἔχει δὲ καὶ τόδε, ὦδε· ἡ ξυφὴ καὶ ἡ αὔξησις τῶν παιδίων γίνεται. ὁκότ᾽ ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐὼν τὰ ἀπὸ τῆς μητρὸς. καὶ ὅκως ἂν ἡ μήτηρ ἔχῃ, ὑγιείης ἢ ἀσθενείης, ὧδε καὶ τὸ παιδίον ἔχει. ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ φυόμενα τρέφεται ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ὅκως ἂν ἡ γῆ ἔχῃ, ὕτω καὶ τὰ φυόμενα ἔχει ἐν τῇ γῇ. τὸ, τε γὰρ σπέρμα, ὁκότ᾽ ἂν καταβληθῇ ἐς τὴν γλῶ. ἰκμάδος ὑγρὸς ἐμπίμπλαται ἀπ᾽ αὐτῆς. ἔχει γὰρ ἐν αὐτῇ ἡ γῆ ἰκμάδα πολλοίσιν, ὥστε τρέφειν τὰ φυόμενα. ἰκμάδος δὲ πλησθὲν τὸ σπέρμα φυσᾶται καὶ οἰδέει, καὶ ἀναγκάζει ὑπὸ τῆς ἰκμάδος συστρέφεσθαι ἡ δύναμις, ἥτις ἐστὶ κουφοτάτη ἐν ᾧ σπέρματι. συστρεφομένη δὲ ἡ δύναμις ὑπὸ τοῦ πνεύματος, καὶ τὴν ἰκμάδος φύλλα ῥηγνυσι τὸ σπέρμα, καὶ ἀνατέλλει πρῶτον ἔξω τὰ φύλλα. ἀνατείλαντα δὲ, ὁκόταν μηκέτι δύνηται τρέφειν τὰ φύλλα ὑπὸ τῆς ἰκμάδος τῆς ἐν ᾧ σπέρματι ἐνεούσης, ῥήγνυται τε ἐς τὸ κάτω τὸ, τε σπέρμα καὶ τὰ φύλλα. καὶ βιώμενον ὑπὸ τῶν φύλλων, μεθίησι τῆς δυνάμιος ἐς τὸ κάτω, ἥ οἱ αὐτῷ ὑπολείπεται δίχα τοῦ βαρύτατα. καὶ γίνονται ῥίζαι ἐκ τῶν φύλλων διατεταμέναι. ὁκότ᾽ ἂν δὲ κάτω βεβαίως ῥιζωθῇ τὸ φυὲν, καὶ τὴν ξυφὴν ἀπὸ τῆς γῆς ποιέηται, τότε ἤδη ἠφανίσθαι πρῶ, καὶ αὐήλωται ἐς τὸ φυὲν πλεῖστον τὸ λεπυρίου, ὅτι γερεώτατόν ἐστιν. αὕτη δὲ τὸ λεπύριον ἔοικεν ἐν τῇ γῇ, ἀδηλον χρόνον δή· καὶ ὀζοῦται καὶ ἴνας τῶν φύλλων. ἐκ σπέρματος γὰρ οὔτε ἀφ᾽ ὑγροῦ γιγνόμενον, τέως μὲν ἀπαλὸν ἔῃ καὶ ὑδαρές, εἰς αὔξησιν ὡρμημένον καὶ ἐς τὸ κάτω καὶ ἐς τὸ ἄνω, ἵνα δύναται τὴν καρπὸν ἐκδοῆναι. οὐ γάρ ἐστιν αὐτῷ δύναμις ἰσχυρὴ καὶ πιφανῆς τὸ σπέρμα συστρέφηται. ὁκότ᾽ ἂν δὲ γερεωθῇ μᾶλλον καὶ ῥιζωθῇ τὸ πεφυκὸς ὑπὸ χρόνου, τότε ἤδη καὶ φλέβας ἴσχει θυρείας, καὶ ἐς τὸ ἄνω καὶ ἐς τὸ κάτω. καὶ τότε δὴ ἐκ τῆς γῆς ἕλκεται, οὐκ ἐπὶ ὑδαρές, ἀλλὰ παχύτερόν τε καὶ πιώτερον καὶ θολερόν. τὸ δὲ θερμαινόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκζεῖ τε ἀέρα, καὶ γίνεται καρπὸς, καὶ τὸ ξυγγενὲς ὀζοῦται ὁκοίου καὶ ἐβλάστησε. καὶ πολὺς ὀζοῦται διὰ τόδε γίνεται, ὅτι ἕλκει ἕκαστον τῶν φυομένων ἐκ τῆς γῆς δυνάμιν πλείονα, ἢ δι᾽ ὃ ἐβλάστησε. καὶ ἐκζεῖ καὶ ἐν, ἀλλὰ καὶ πολλά. ὁκόταν δὲ ὁ καρπὸς ἐκζέσῃ, πέφεται ὑπὸ τοῦ φυομένου. ἕλκει γὰρ τὸ φυόμενον ἀπὸ τῆς γῆς, τὰ καρπῷ ἐκδίδωσιν. ὁ δὲ ἥλιος πέσσει καὶ τρέφει καρπὸν, τὸ ὑδαρέστερον τοῦ ἑωυτοῦ ἕλκων ἀπ᾽ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ μοι εἴρηται, ὡς τῶν ἐκ σπέρματος φυομένων, ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος. τὰ δὲ ἐκ φυτοτμηίων, ἀπὸ δενδρέων δένδρεα γίνεται, ὧδε· πρῶτα μὲν ἔχει ὁ κλάδος ἐν ᾧ κατωτάτω τοῦ ξύλου, ἢ ἀπὸ τοῦ δένδρου ἐκλάθη ὅθεν αἱ ῥίζαι ἀφίσανται. ἔπειτα δὲ τοιούτῳ μεθίενται· ὁκότ᾽ ἂν τὸ φυτὸν τὸ ἐκτὸς γῆ ἐνέον, ἰκμάδα λάβῃ ἀπὸ τῆς γῆς, οἰδέει καὶ πνεῦμα ἴσχει. δεῖ δὲ ὑπὸ τῆς γῆς, κοὐκέπω. δεῖ δὲ πνεῦμα καὶ ἡ ἰκμὰς συστρέφεσθαι ἐν ᾧ κάτω τοῦ φυτοῦ τοῦ δυνάμιν, ὅς ἐως βαρυτάτη, ἐρρῆξεν ἐς τὸ κάτω, καὶ γίνονται, ὅθ᾽ αὖ ῥίζαι ἀπαλαί. ὁκότ᾽ ἂν δὲ ἐς τὸ κάτω λάβῃται, τὸ δὴ ἕλκει ἐκ τῆς ῥίζης ἰκμάδα, καὶ διαδίδωσι ᾧ ὑπὸ γῆς ἐόντι. καὶ τότε δὴ αὖθις τὸ ἄνω οἰδέει καὶ πνεῦμα ἴσχει

καὶ ὅση δύναμις ἐν τῷ φυτῷ κύφη ἔνεστι ξυσταφθεῖσα φύλλα γεννῶσι βλαστούς, καὶ ἐς ὃ ἄνω ἤδη τὴν αὔξησιν ποιέεται, καὶ ἐς ὃ κάτω· ὅταν ἐς ὃ ἀνάπαλιν ξυμβαίνῃ ἤδη πρῶτον ἐκ τῶν σπερμάτων γεννᾶσθαι· πρότερον γὰρ ἐκ τῶν σπερμάτων ὃ φύλλον ἀναπέλλει· ἔπειτα ἀρίζας εἰς ὃ κάτω ἀφίεται. ὃ γὰρ δένδρον, ῥίζου πρῶτον· ἔπειτα φυλλοῦται. Αἰτία δὲ, ὅτι ἐν μὲν τῷ σπέρματι αὐτάρκεως ἰκμάδος πλῆθος ἔνεστι, καὶ ἐν τῇ γῇ πάντι ἐόντι, ὑγρὴ ἔνεστι· ὃ πρῶτον τοῦ φύλλου ἀρχόμενον, ὅταν ὃ φύλλον ἀφῇ, μέχρις αὖ ῥιζωθῇ, ἐν τῷ κλάδῳ ἐστί. ἡ γὰρ γῆ ὀξέτερον ὅταν ὃ φύλλον ὃ πρῶτον ὑγρὸν ἐᾷ· ἀλλ' αὐτὸς ὁ κλάδος ἐστὶν, ὡς ἂν ἔχῃ ὃ δένδρον ἐχῇ· καὶ τοῦτο ὑπὸ γῆς ἐστὶ πολύ. ὥστε οὐκ ἂν δύναιτο ὑπὸ γῆς εἶναι, ἰκμάδος πλησθῶναι. εἰ μὴ ἐκ τοῦ κάτω μεγάλη τις δύναμις ἕλκουσα, τοῦ ἄνω ἐκδιώκοι τὴν ἰκμάδα. καὶ πρῶτον τὸ φυτοβλάστιον, ἀνάγκη ἐστὶν ἑαυτῷ ὑγρὸν ποιῆσαι ἀπὸ τῆς γῆς τῇσι ῥίζῃσι· ἔπειτα οὕτως ἀπὸ τῆς γῆς ἕλκον ἄνω ἀποδιδόναι, καὶ φύλλα ὁρμῆσαι εἰς βλαστοῦντε καὶ αὔξησιν. ὅτεῳ μὲν αὔξηται τὸ φυτὸν, ὀρθοῦται ὑπ' ἀνάγκης ζώοντε, ὡς ἔρεον, ὁκότεῳ ἰκμάδος αὐτῷ πλῆον προσῄκῃται ἐν τῇ γῆς ὑγρασίῃ ὑπὸ τοῦ πλήθεος, ῥήγνυσιν, ἢ αἱ πλείσταις ἔξω, καὶ ζώοντι ὀρθοῦται τὸ φυτόν. αὔξεται δὲ καὶ εἰς τὸ βάθος, καὶ εἰς τὸ εὖρος, καὶ εἰς τὸ κάτω, καὶ ἄνω. ὅτι δὲ τὸ κάτω τῆς γῆς, τοῦ μὲν χειμῶνος, θερμόν ἐστι τοῦ δὲ θέρεος, ψυχρόν. τοῦτο δὲ καὶ ὧδε ἐστὶν. ὅτι ἡ γῆ ἰκμαλέη ἐστὶν ἐν χειμῶνι ὑπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντος, καὶ πιέζεται ἐφ' ἑωυτῇ, ἅτε βαρυτέρης οὔσης τῆς ἰκμάδος. πυκνοτέρη δέ ἐστιν ὑπὸ τούτου καὶ οὐκ ἔχει καπνοειδέα. διὰ γὰρ ἔλαι ἔνεστι τὸ ἀραιὸν μέγα καὶ διὰ τοῦτο τὸ κάτω τῆς γῆς τοῦ χειμῶνος θερμὸν ἐστί. καὶ γὰρ ἡ κάτωθεν ὑποκαιομένη μᾶλλον θερμοτέρη ἐστὶν, ἢ ἡ ἀραιὴ οὖσα, καὶ μᾶλλον, ἢν μᾶλλον ἰκμαλέα καὶ πεπιεσμένα, ὑπὸ σφῶν αὐτῶν θερμαίνεται, καὶ οὐ ῥᾳδίως καίεται· ὑπὸ τῆς θερμασίης συνεχόμενα σήπεται. οὐ γὰρ δίεισι τὸ πνεῦμα δι' αὐτῶν, ἅτε πυκνῶν ἐόντων. ἐὰν δ' ἐπιμελέη ἐθέλῃ ἀραιῶς κεῖσθαι, πολλῷ ἧσσον θερμαίνεται καὶ σήπεται ὅτου δ' ἂν ἐν πυρὶ καὶ καπνῷ ἐόντα καὶ βεβλεγμένα, βιαιοτέρη ἐστὶν, ἢ ἐξηρεθέη ἂν ἀραιῶς κείμενα· καὶ ἱμάτια συνδεδεμένα καὶ κατεσφιγμένα ἰσχνῶς δοκέει, καταξαίνεται ὑπὸ φρεώνων αὐτῶν, ὡς ἐγὼ ἤδη εἶδον, ὡς ἂν ὑπὸ πυρὸς συνεχόμενα. ἐὰν δέ τις θέλοι σὺν μηδενὶ πόνῳ πρῶτα ὅσα πτέρεα ἀνὰ τὸ σφῶν αὐτῶν, θερμότερα εὑρήσει, ἢ ἐὰν ἀραιῶς κείμενα. ὃ γὰρ ἔχει ἀνὰ πυκνὸν ψυχρὸν ὑπὸ τῷ αὐτῷ, τοῦτο ὃ ἐκ τῆς γῆς τὸ κάτω πλείης ἐόσης καὶ αὐτῆς ὑφ' ἑωυτῆς πεπιεσμένης, ἅτε βαρείης καὶ πυκνῆς ἐόσης ὑπὸ τοῦ ἰκμάδος θερμαίνεται ὑπὸ χειμῶνος. οὐ γάρ ἐστιν αὐτῆς διαπνοὴ ἐκδυομένου τοῦ θερμοῦ. ἀλλ' ὁκότεῳ πέσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὃ ὕδωρ ἐς αὐτὸν, ὅτεῳ ἀποπνέῃ ὑπὸ τῆς γῆς αὐτὸ αὐτοῦ, ἢ διέξισι πρόσω, ἅτε πυκνῆς ἐόσης τῆς γῆς· ἀλλ' ἡ πνοὴ, ὀπίσω ἐς τὸ ὕδωρ ἔρχεται. καὶ δῆλον ὅτι αἱ πηγαὶ καὶ ἡ θάλασσα θερμότεραι εἰσὶ τοῦ χειμῶνος, καὶ μείζους, ἢ τοῦ θέρεος· ὅτι ἀποπνέοντος τοῦ πνεύματος, ὀπίσω ἔρχεται ἐς τὸ ὕδωρ, ἅτε τῆς γῆς πυκνοτέρης οὔσης, καὶ οὐ διίεισι δι' αὐτῆς τὸ πνεῦμα. καὶ τὸ ὕδωρ πολὺ ἐὸν, ἢ αὖ τύχῃ, τοῦτο δὴ θέρεος χαλεπὸν, καὶ ὀλίγον ἐὸν. τὸ γὰρ ὕδωρ οὐ τὴν γῆν οὐκ ἔσηκεν, ἀλλ' ἀεὶ χαλᾷ ἐς τὸ κατάντες. ἐς δὲ τὸν χειμῶνα οὐ τοῦτο ποιέεται· ἀλλὰ πολὺ ἐὸν, ἢ αὖ τύχῃ, τοῦτο δὴ χειμῶνι χαλεπὸν, καὶ ὀλίγον ἐὸν·

Atque iſta omnia eò à me dicta ſunt, quòd terræ inferiora hieme quam æſtate calidiora eſſe conſtet. Núc verò dicendum eſt, cur terræ inferiora æſtate quam hyeme frigidiora eſſe conſpiciantur. Terra æſtate rara eſt & leuis, nimirum cùm ſol vehementius irruat, & omnem ad ſe ex ea humorem attrahat. Aquam autem plus minuſve terra ſemper in ſe continet. Spiritus vero omnes nobis ex aquis proueniunt. Quod ita ſe habere efficiá vt cõiicere poſſis. Ex omnibus enim fluminibus & nubibus ſemper ſpiritus prodeunt. Sunt autem nubes aqua in aere cõtinua. Ac tunc ſane terra per æſtatẽ rara eſt & leuis, aquamq; in ſe continet, quæ in decliue profluit, eaq; decurrente, alius ex alio ſpiritus inde ſemper excitatur. Is autem ſpiritus, per terram leuem & raram fertur, terramq; ita refrigerat, vt ſimul quoq; aqua perfrigeretur. Exempli gratia, veluti ſi quis aquam vtre contentam vehementer premat, & per acus punctũram vel paulo minorem aquę perſpiramentum exhibeat, vtremq; in ſublimi ſuſpendat, ſpiritus quidem nullus ſed aqua tantum per foramẽ prodibit, quod amplum ſatis ſpatiũ, quo exhalet, aqua nõ habeat. Ad eundem ſane modum aqua in terra per hyemem ſe habet. Quod ſi vtre ſublimi ſuſpenſo, aquæ in eo contentæ amplius ſpatium conceſſeris, per foramen ſpiritus exibit. Spatium enim amplius quo per vtrem exeat, aqua mota habet, eamq; ob cauſam per foramẽ, ſpiritus peruadit. Sic certe per æſtatem in terra aqua ſe habet. Amplum enim ſatis locum ob terræ raritatem obtinet, quodq; ſol ab ea ad ſe humorem attrahit, ipſaq; terra ſpiritum frigidum ab aqua excitatũ, cùm rara ſit & leuis, per ſe trãſmittit. Ideoq; pars eius inferior frigida exiſtit, quin & aqua multo magis quam ſpiritus in terra frigidus, ipſaque in ſeſe & in terram ſpiritum immittit. Simul quoque aquam quæ ex puteo hauritur, ſemper ſpiritus, velut flabellum agitat, qui & aquæ frigiditatem inducit. Quæ vero non hauritur æſtate, ſed immota manens denſatur, ea neque perinde vt illa ſpiritum à terra in ſeſe ſuſcipit, neq; ex ſeſe in terrá tranſmittit, ſimulq; à ſole & aere per puteum minime diſperſo, ſed ſtabili manente, ſumma eius ſuperficie primum incaleſcit, deinde altera pars alteri, ad imum vſque, caliditatem ſummam communicat. Eaq; cauſa eſt cur aqua, quæ æſtate non hauritur, ſit calidior. Quin & fontes multum profundi, æſtate ſemper frigidi ſunt, & aqua ex iis per hyemem hauſta, quando terra calet, ea quidẽ calida eſt, intercedente vero tempore frigida eſt, ab aere ſcilicet frigido refrigerata. A vento quippe perflatur, & per eá ſpiritus percolatur. Quemadmodum etiam aqua per æſtatem protinus ac hauſta fuerit, frigida eſt, eamq; ob cauſam caleſcit. Refrigeratur ſiquidem quod terra rara ſit, & ſpiritum in ſe contineat. At poſtquá hauſta fuerit, ſi tempus intercedat, quia immota manet, calida conſpicitur. Incaleſcit ſiquidẽ ab aere calido, non ſecus ac putealis aqua per æſtatem; quæ non hauritur, ob idipſum calida redditur. Ac iſta quidem hac de re à me dicta ſunt. Rurſus autem repetam, quod inferior terræ pars æſtate frigida eſt, hyeme verò calida. Superior autem terræ pars, cõtrario ſe habet modo. Neque arbori opus eſt, ſi modo valere debeat, geminum ſimul calorem aut frigus adeſſe. Verum ſi ſuperiore quidem parte calor adſit,

πρώτα ταῦτ' εἰρηταί μοι, ὅτι τ γῆς ὃ κάτω θερμότερον φαίνεται ἐὸν τ χειμῶνος, ἢ τ θέρεος. νυνὶ δ' θέλω εἰπεῖν ὅτι τ θέρεος ὃ κάτω τ γῆς, ψυχρότερον φαίνε) ἐὸν ἢ τ χειμῶνος. ἡ γῆ τ θέρεος, ἀραιὴ ὅτι καὶ κούφη, ἅτε τ ἡλίου σφοδρότερον ταῦτα σφιγγόντος, καὶ ἕλκοντος ἀπ' αὐτῆς ταῖς ἐωυτοῦ ταῖς ἰκμάδας. ἕλκει δ' ὕδωρ ἡ γῆ ἐν αὐτῇ ἀεὶ πλεῖον ἢ ἔλασσον. τὰ δ' πνεύματα ἡμῖν ὅτι πάντα ἀφ' ὕδατος. τοῦτο δ' σημεῖον, ἐπιδείξω ξυμβαίνοντα, ὅτι οὕτως ἔχει. ἀπὸ γὰρ τῶν ποταμίων πάντων, πνεύματα χωρεῖ ἐκάστοτε, καὶ τῶν νεφέων. τὰ δ' νέφεα ὅτι ὕδωρ ξυνεχὲς ἐν ἀέρι, καὶ τότε δὴ ἡ γῆ ἀραιὴ ὅτι καὶ κούφη τ θέρεος· καὶ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἔχουσα· καὶ τ ὕδωρ ῥεῖ ἐς τὰ κατάντεα χωρέοντος δ' τ ὕδατος, ἀεὶ ἀποπνέει αὐτόθεν ἕτερον ἐξ ἑτέρου πνεῦμα· τὸ δ' ἀποπνέον ἀφ' τῆς γῆς ἔρχεται κούφης καὶ ἀραιῆς ἐούσης, καὶ ψυχρὸς τῇ γῇ ποιεῖ. καὶ αὖθ' τ ὕδωρ συμψύχεται ἔχει δ' οὕτως, ὥσπερ ἐάν τις ἐν ἀσκῷ ὕδωρ ἐνέον ἀποπιέσειεν ἰσχυρῶς, καὶ πολλαπλοΐω τῷ ὕδατι ποιήσειεν, νύγματι βελόνης ἢ μικρῷ μείζονι, καὶ τ ἀσκὸν κρεμάσας αἰωρείη, οὐθὲν ἀφ' τοῦ τετρημένου πνεῦμα χωρήσει, ἀλλ' ὕδωρ. οὐ γὰρ ἔχει εὐρυχωρείην ἢ ἀποπνεύσεται τ ὕδωρ. ὧδε δὴ ἔχει καὶ τ χειμῶνος τῷ ὕδατι ἐν τῇ γῇ. ἐὼν δ' τῷ ὕδατι ἐν τῷ ἀσκῷ τ εὐρυχωρείῃ ποιήσας, καὶ κρεμάσας αἰωρείης ἀσκὸν, πνεῦμα διαχωρήσει ἀφ' τετρημένου. εὐρυχωρείη γὰρ ὅτι τ πνεύματι ἀπὸ τ ὕδατος καὶ ἀμφοῖν διαχωρεῖν ἀφ' τοῦ ἀσκοῦ. καὶ διὰ τ τετρημένου τ πνεῦμα διὰ τόδε δίδωσιν. ὧδε δὴ ἔχει καὶ τ θέρεος ἐν τῇ γῇ, τῷ ὕδατι. εὐρυχωρείη γάρ ὅτι αὖτε, ἅτε τ γῆς ἀραιῆς ἐούσης, καὶ τ ἡλίου ἕλκοντος ἀπ' αὐτῆς ταῖς ἰκμάδας πολλὰς ἐωυτοῦ, διδοῖ τ πνεῦμα, ἅτε ψυχρὸν ἐὸν ἀπὸ τ ὕδατος δι' αὐτῆς ἀραιᾶς ἐούσης καὶ κούφης. ἀφ' τ ψυχρὸν ἐὸν αὐτῆς ὃ κάτω τ θέρεος. καὶ ὃ ὕδωρ μᾶλλον τ πνεύματος, τ ἐν τῇ γῇ ψυχρὸν ἐόντος, καὶ αὖθ' ἀφίησιν ἐς ἐωυτὸ ὃ πνεῦμα, καὶ ἐς τὸν χῶν. καὶ ἅμα ὃ αὐτλεόμενον ἐν ᾧ φρέατι, ἀεὶ ἀφικνέε ὃ πνεῦμα, ὥσπερ ῥιπίς. καὶ ποιεῖ αὖθ', ψυχρὸς πρέχειν ᾧ ὕδατι. ὃ δ' μὴ αὐτλεόμενον τ ὕδατος τ θέρεος, ἀλλ' ἐσηκὸς, πυκνὸν ἐὸν, οὐχ ὁμοίως δέχεται τὸ πνεῦμα ἐς ἑωυτὸ ἀπὸ τῆς γῆς· οὐδ' ἐς πολὺ χρόνον ἀφ' ἑωυτοῦ ἀποδίδωσι καὶ ἅμα ἀπὸ ἡλίου καὶ τ ἀέρος οὐ σκιδναμένου ἐν ᾧ φρέατι, ἀλλὰ σταθμοῦ ἐόντος, θερμαίνεται πρῶτον αὐτὸ ὃ ἐπιπολῆς· ἔπειτα ὃ ἕτερον ὑπ' ᾧ ἑτέρῳ ἐς τὸ κάτω ἀφαδίδωσι τ θερμασίαν. καὶ ἀφ' τοῦτο μὴ αὐτλεόμενον ὕδωρ τ θέρεος, θερμότερόν ὅτι τ αὐτλεομένου. αἵτε πηγαὶ αἱ βαθέαι μάλα τ θέρεος ἀεὶ ψυχραί εἰσι. καὶ ἁρυσθὲν τὸ ὕδωρ, τ χειμῶνος τ γῆς θερμῆς ἐούσης, ἐν ταύτῃ τὸ μὲν πρῶτα ἐν θερμόν ὅτιν. ὅταν δ' χρόνος διέλθῃ, ψυχρὸν ὅτι ἐκ τοῦ τ ἀέρος ψυχροῦ ἐόντος. ὅταν δ' ἁρυσθῇ χρόνος ἐκλεγεὶς, σύμμετρον γ καὶ θερμὸν ὅταν. θερμαίνε) γὰρ ἐκ τοῦ τ ἀέρος, θερμοῦ ἐόντος. ὥσπερ

τὸ μὲν αὐτλεόμενον ὕδωρ ἐν ᾧ φρέατι τ θέρεος, ἀφ' τοῦ θερμὸν γ. ταῦτα μὲν ἐς τ τοι εἰρηται. ἀνάγκη δ' ἐστὶν, ὧδε τ θέρεος τὸ κάτω τ γῆς ψυχρὸν ὅτι τ δ' χειμῶνος, θερμόν. τὸ δ' ἄνω τ γῆς, τοὐναντίον τούτου. καὶ διὰ ᾧ δένδρῳ μὴ δεῖ θερμὰ ὁμοῦ παρεῖναι, μηδ' δύο ψυχρὰ ὁμοῦ, ἵνα μηδὲν ὑγιαίνῃ. ἀλλ' ἵνα μὲν ἐν τ ἄνωθεν παρεῖναι θερμὸν

ἐν

inferiore refrigerari oportet,cõtraq;,si superiore parte frigus accedat,eam inferiore parte incalescere necesse est. Ac radices vbi attraxerint,arbori communicant,arborq; radicibus,sicq; calidi & frigidi mutua fit dispensatio. Atq;haud aliter quàm in homine ingestis in ventriculum cibis,qui dum concoquuntur,calefaciunt,frigiditatẽ à potu reddi oportet, sic & in arbore,mutua quædam retributio ex imis ad summa, & contra, fieri debet. Ideóque tum inferiore, tum superiore parte arbor increscit,quod alimentum ex inferioribus & superioribus partibus capessat. Et quamdiu tenella admodum fuerit,fructũ non profert. Neq; enim vis illi pinguis & crassa inest, quæ ad fructũ satis esse possit. Procedente verò tempore,tunc iam ampliores venæ effectæ, in eam ex terra pinguẽ & crassum humoris fluxum deducunt, quem sol diffundens,& cũ leuis sit,efferuescentem in summas partes educit, fructúmq; profert, & ab eo tenuem quidem humorem deducit, crassiorem verò concoquens & calefaciens condulcat. Quæ verò arbores fructũ non ferunt,nõ tantam habent in se pinguedinem, quæ in fructum consumatur. Quæcunq; autem arbor tẽporis spatio robur acceperit, & firmas radices egerit, iam penitus omni ex parte crescere desinit. At verò arbores,quæ ex aliarum inoculatione proueniunt, eæ nõ illarum similem, in quas insitæ sunt,fructum ferunt. Quòd hoc modo cõtingit. Principio quidem oculus germinare incipit, cum tiquidẽ alimentũ habeat,primùm quidem ab arbore à qua auulsus est; tum verò ab ea in quam insitus est. Vbi pullularit,tenues ex se radices in arborẽ demittit,primúmq; arboris humore,in quam insitus est,fruitur. Deinde temporis spatio radices in terrã demittit,per eam in quam insitus est,& attracto è terra humore fruitur, indéq; alimẽtum sumit: vt proinde minimè mirum videri debeat, si insitæ arbores alios fructus proferant, cùm è terra viuant. Hæc quidem de arboribus & fructibus istam ob causam dicta sunt, quod imperfecta oratio relinqui à me non debuerit. Nunc verò ad ea reuertar, quorum gratia ista à me dicta sunt. Quæ ex terra nascuntur, ea omnia ex terræ humore viuere affero, & quemadmodum terræ humor habet,ita & se habere, quæ ex ipsa oriũtur. Sic & puer in vtero ex matre viuit,& vt valet mater,ita & puer. Quòd si quis,quæ de istis dicta sunt, ab initio ad finem vsque secum reputare volet, is eorum quæ è terra nascuntur, & hominum naturam per omnia similem esse comperiet. Ac de his satis. At verò puer vbi in vtero existit,manibus ad genas adhæret,caputq; pedibus proximum habet, neq; certò dignoscere queas, etiamsi puerũ in vtero videas,vtrum caput sursum: an deorsum vergat. Verùm quæ eum sustinẽt membranæ, ex vmbilico protenduntur. Nunc verò rationem eam explicabo,quá paulò antea me demonstraturum dixi, quæ, quantũ humanum ingenium consequi potest,aperta est in iis omnibus, qui ea de re nosse volent, quòd genitura membrana continetur, & in eius medio vmbilicus extat,per quem primum spiritum ad se attrahit,& foras emittit, quódque ex vmbilico membranæ protẽduntur. Quin & reliquam pueri naturam, velut à me demonstrata est, ita prorsus se habere comperiet, qui his argumentis, quæ à me proferentur,vti volet.

Si quis enim ouaviginti, aut etiá plura, gallinis duabus, aut pluribus, vt excludantur, ſupponat, & ſingulis diebus, à ſecundo exorſus, ad vltimum vſque, quo oui putamen detrahetur, ſubtrahat, frangat, diligenter inſpiciat, is eo, quo dixi, modo, omnia ſe habere deprehendet, ſi modo auis naturam cum humana conferre licet. Ex vmbilico enim membranæ protendi, aliaq; omnia quæ de puero dicta ſunt, eodem prorſus ſe habere modo in ouo gallinaceo cõperies. Quanquam, qui hæc nõdum obſeruauit, is in ouo gallinaceo vmbilicum ineſſe mirabitur. Atqui iſta ad hũc, quæ à me dicta ſunt, modũ, ſe habere cõſpiciuntur. Quando verè mulieri partus inſtat, tum ſe mouente puero & manibus ac pedibus ſe iactante, membranam quandam internam abrumpi contingit. Quâ ruptâ cæteræ imbecilliores fiunt, primũq; rumpuntur, quæ illam contingunt, deinde poſtrema. Ruptis autẽ membranis, tũ fœtus vinculo exoluitur, & agitatus foras prodit. Neque enim laxatis membranis quicquam ampliùs virium habet, neq; vteri puerum amplius continere poſſunt, laxatis vti dixi membranis & ab ipſis ablatis. Et membranæ quæ puerum circumplectuntur, non admodum magna vi vtero adhæreſcunt. Cùm verò puer prodit, vtero dilatato, qui mollis eſt, vi ſibi viam aperit, & in caput fertur, ſi ſecundũ naturam exierit. Grauiſſimæ enim ei ſunt ſuperiores partes, ex vmbilico libratæ. Quandiu autẽ in vteris manet, validior ſemper euadit, dum membranas decimo menſe perrumpat, quando matri partus inſtat. Quòd ſi vis quædam puero contingat, etiam ante præfinitum tempus ruptis membranis foras prodit. Quinetiam ſi alimento à matre prius deſtituatur, ſic quoq; ante tẽpus matri partio ingruit, & ante decimum menſem puer egreditur. At verò ſi quæ vltra decem menſes vtero geſtare ſibi viſæ ſunt, (quod iam ſæpe audiui) eæ hoc, quem referam, modo fallunt. Cũ vteri à vẽtre flatum ſuppeditante ſpiritu diſtenduntur & intumeſcunt (id enim contingit) tunc mulieres ſe concepiſſe exiſtimãt. Et ſi menſes minimè prodeuntes in vteris collecti fuerint, longioremq; morã fecerint, ſubinde alij eò confluũt, interdum quidem flatibus, qui à ventre procedunt, permixti, interdum verò incaleſcentes. Tunc quoq; ſanè non prodeuntibus menſibus, & in tumorẽ ſublatis vteris, mulieres vtero ſibi geſtare videtur. Deinde quandoq; menſes ſua ſponte erumpunt, aut cùm alij inſuper ad vteros ferantur, & priores deturbent, etiá flatus egreditur, ac multis iam ſtatim poſt menſtruã purgationem vteri dehiſcunt, & ad pudendum conuertuntur, atq; eo tempore cum viris congreſſæ, eodem ipſo die, vel paulò poſt, concipiunt. Atq; harum rationum ac rerum ignaræ, eo tempore ſe concepiſſe reputãt, quo menſes ſuppreſſi erant & vteri intumuerant. Cur autem non longiore quam decem menſiũ ſpatio, fœtum vtero geſtari contingat, referam. Poſt exactos decem menſes, vbi fœtus grandior eſt, alimentum & incrementũ, quod à matre demittitur, nõ amplius puero ſufficere poteſt. Quod enim in ſanguine dulciſſimũ eſt, ad ſeſe attrahit, ſimulq; aliquantula lactis portione fruitur. Quæ cùm ipſi pauciora ſint, pueróq; iã plenior factus, plus alimẽti quàm adſit, requirat, ipſe ſeſe iactans, membranas diſrumpit. Idq; frequentiùs experiuntur mulieres quæ primùm pariũt.

εἰ γὰρ ὡς ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἢ ἐς πλείονα ἕκως ἐκλεπίσῃ τὸν ὑποθιῶα δέκα τοιοῦσιν, εἴτε δισὶν εἰ ἢ πλείοσι ἢ ἑκάστης ἡμέρης ἀπὸ τοῦ δευτέρης ἀρξάμενος μέχρι τοῦ ὑστάτης, ἢ ἐκλεψῃ τὸν ὠόν, ὑφαιρέων καὶ καταγνύων, σκοπῶν, βυρήσῃ ἔχοντα πάντα καθ' ἑωυτὸ λόγον, ὡς χρὴ ὄρνιθος φύσιν ξυμβαλεῖν ἀνθρώπου φύσῃ. ὅτι γὰρ ὑμένες εἰσὶν ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ τεταμένοι, καὶ τὰ ἐντὸς ὁποῖά εἰρηται, ῥηϊδίως παῖδιον, ὅτῳ ἔχοντα ἐν τῷ ὠῷ τῷ ὄρνιθείῳ· βυρήσεις δὲ ἀρχῆς ἐς τέλος. καίτοι ἐν ὅτῳ μηδέπω ἐνεόν, θαυμάσῃ ἐν ὀρνιθείῳ ὠῷ ἐνεόντα ὀμφαλόν. ἔχει δ' ὧδε τὰ δὲ καὶ τῷ δέμοι ὧδε εἰρῆσθαι. ὁκόταν δὲ τῇ γυναικὶ ὁ τόκος ἐπιθαλήπται, ξυμβαίνει τότε τὸ παιδίῳ κινεομένῳ, καὶ ἀσκαρίζοντι χερσί τε καὶ ποσί, ῥῆξαί τινα τῶν ὑμένων τὸν ἔνδον. ῥαγέντος δὲ ἤδη ἑνός, καὶ δεύτεροι ἀκλιδωτότερον δυνάμενοι ἔρχεσι. καὶ ῥήγνυνται τρῶτον μέν, ὁκόταν κείνου ἐκρυῇσι· ἔπειτα ὁ ὕστερος. ὁκόταν δὲ ῥαγῶσιν οἱ ὑμένες, τότε λύεται ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τὸ ἔμβρυον καὶ χωρεῖ ἔξω κλονηθέν. οὐ γὰρ ἔτι ἔχει θέσιν, τῶν ὑμένων προσδόντων. οὐδὲ αἱ μῆτραι δύνανται ἔτι τὸ παιδίον ἴσχειν, τῶν ὑμένων, ὡς ἔφην προσδόντων καὶ τούτων ἀπενεχθέντων. προσλαμβάνουσι γὰρ οἱ ὑμένες καὶ τῶν μητρέων ὁκόταν ἀμφὶ τὸ παιδίον ἕλωνται οὐ πολλῇ δυνάμει. ὁκόταν δὲ χωρέῃ τὸ παιδίον, βίπτουσι καὶ βύρυνα τὰς μήτρας ἐν τῇ διεξόδῳ, ἅτε ἀπαλὰς ἐούσας. χωρέει δ' ὅτι κεφαλίον, εἰ κατὰ φύσιν ἴῃ. βαρύτατα γὰρ ὄντι αὐτῷ τὰ ἄνω ἐστὶ τοῦ ὀμφαλοῦ σαθμεόμενα. ἐν δὲ τῇσι μήτρῃσι ἐνεόν, ἐγκρατὲς μηδὲν εἰς τῶν ὑμένων τὴν καταῤῥῆξιν, ἀλλὰ δεκάτῳ μηνί, ὅτε ὁ τόκος τῇ μητρὶ προσγένηται. διὸ δὴ βίαιον πάθημα πάθη τὸ παιδίον, καὶ προσθέν τε ὀλισμένον χρόνον ῥαγέντων τῶν ὑμένων ὀξέως ἔρχεται, καὶ διὰ τὴν ἔξω προσθεν λήξιν ἀπὸ τοῦ μὴ ἔχοντος τὸ παιδίῳ, καὶ ὅτῳ προσθεν ὁ τόκος τῇ μητρὶ προσγένηται. θᾶσσον δὲ δέκα μηνῶν ἐξέρχεται. ἀλλ' ὅσαν δὲ ἐδοξάσθη πλείονα χρόνον δέκα μηνῶν ἔχειν, ἤδη δὲ ὅτῳ πολλαχοῦ ἤκουσα, ἢ κρύφα διελήθησ ἔξω τοιῷδε, ᾧ μηδὲν ἐρῇ ὁκόταν αἱ μῆτραι πνεῦμα λάβωσιν ἐς σφᾶς αὐτὰς ἀπὸ χειλίης φυσῇ πρεχούσης καὶ ὀξαρθῶσι, γίγνεται δὲ ὅτῳ, δοκέουσι δὴ αἱ γυναῖκες προσσφᾶς ἔχειν τότε. καὶ διὰ καταμήνια μὲν χωρέουσα ξυσταφῇ ἐν τῇσι μήτρῃσι, καὶ ἐπὶ χρονιώτερα, ἀναῤῥῇξ ἐς τὰς μήτρας. ὅτι μὲν ὅτε ξυ, ὡς ἀπὸ τῆς κοιλίης πνεύματι, ὅτι δὲ ὅτε καὶ θερμαινόμενα. καὶ δὴ καὶ τότε ἐν γαστρὶ δοκέουσιν ἔχειν αἱ γυναῖκες, ἅτε τῶν καταμηνίων μὴ χωρεόντων, καὶ τῶν μητρέων ἡρμένων. εἶτα ὅτι ὅτε τὰ καταμήνια ἐρράγη αὐτόματα, ἢ ἑτέρων ὅτι καὶ τελεόντων ἅμα τῷ φόρτος ἐς τὰς μήτρας καὶ κατενεχθέντων τὰ προτερα φύσα ὀξηλθε, καὶ πολλοῖσιν ἤδη δύο μὴ τῶν καταμηνίων κάθαρσιν αἱ μῆτραι ἔχουσιν, ἐς καὶ τὸ αἰδοῖον ἐς σφᾶς ἔλαβον, καὶ τινα καὶ μιχθεῖσαι ἀνδράσιν, ἔλαθον προσσφᾶς τὸ γόνος, αὐθημερὸν ἢ ἅμα ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσιν. λογίζονται δὲ αἱ ἀπόφασιν τούτων τῶν λόγων καὶ τῶν πρηγμάτων κάλλιστον μὲν χρόνον ἐν γαστρὶ ἔχειν, ὅτε τὰ καταμήνια οὐκ ἐχώρεεν αὐτῇσι, καὶ αἱ μῆτραι ἡρμέναι ἐτύγχανον. ὅτι δὲ οὐκ ἔστι χρονιώτερον δέκα μηνῶν ἐν γαστρὶ ἔχειν ἐγὼ φράσω. ἡ ξυφὴ καὶ ἡ αὔξησις ἡ ἀπὸ τῆς μήτρης καταδοσα, οὐκ ἔλαττον ἀρκέσει τοῦ παιδίῳ ἔστι, οὐδὲ τὸν ὠὸν ἐν τῷ ὠῷ δέκα μηνῶν ἐόντα ἐν τῷ ὠῷ τὸν ὀρνιθείῳ

ὑπολείπῃ γὰρ τοῖσι παιδίοισιν ἡ τροφὴ ἐς τὸ ἀρχέσαι. ἀλλ' ἐς τὸν δέκα μηνῶν. ὑπολείπει δ' ὧδέ πῃ τοιόνδε. εἰσὶ τῶν γυναικῶν αἱ μέν, ἀρχέοντα τὰ καταμήνια καθαίρονται. αἱ δ' ἐλάσσονα, τοῦτο δ' ἀεὶ γίνε) ἐν φύσει καὶ ἐν ἡλικίῃ, μητρῴον σφίν ἐστιν, αἱ δὲ τὰ καταμήνια ὀλίγα μίσγουσαι, αὖ) καὶ τοῖς παιδίοισι, τὸ χρεὼν τὸ ὑγιαλον, ὅτεν πάρα ἀδρύνεται, τῇ τροφῇ ἀσθενεστέρῃ παρέχουσαι, ποιέουσιν ἀσκαρίζειν, καὶ πρόσθεν τῶν δέκα μηνῶν ἐξελθεῖν ἐπείγεσθαι, ὀλίγην γὰρ ἀπὸ τῶν νέων μητρῶν χωρεῖ τὸ αἷμα. ὡς δὲ καὶ τὸ πλῆθος ξυμβαίνῃ, καὶ ἀγαλακτίης εἶ) ταύτας τὰς γυναῖκας, τὰς ὀλίγα τὰ καταμήνια, μίσγειν. ξηροτέρας γὰρ καὶ πυκνοσαρκοτέρας εἶναι. τοῦτο δὲ τῷ λόγῳ ὅλῳ ὑπολειπούσης τῆς τροφῆς, ἐξέρχε) τὸ ἔμβρυον, ἐὰν μὴ αὐτῷ βίαιον παθημα προσπέσῃ, καὶ ἰσόρροπον τόδε ὑπάρχῃ. τὸ ὄρνεον γίνε) ἐν τῷ ᾠῷ τῷ χλωρῷ, ὥσπερ καὶ τοῖσιδε· ὑπεκαθεζομένης τῆς μητρὸς θερμαίνεται τὸ ᾠόν. καὶ τὸ ἐν τῷ ᾠῷ ἐνέον, ἀπὸ τῆς μητρὸς κινέεται. θερμαινόμενον δὲ πνεῦμα ἵησι τὸ ἐν τῷ ᾠῷ ἐνέον, καὶ αἴνιγμα ἕτερον ψυχρὸν ἀπὸ τοῦ πέριξ, ἅμα τῷ ᾠῷ. τὸ γὰρ ᾠὸν ἀραιόν ἐστιν οὕτως, ὡς πνοὴν ἐλκομένῳ ἀρχέσαν, ἐσιέναι τῷ ἔνδον ἐόντι. καὶ αὔξεται τὸ ὄρνεον ἐν τῷ ᾠῷ. καὶ ἅμα μὲν τροφῇ τῷ αὐτῷ τε καὶ προσπλησίῳ, ὥσπερ καὶ τὸ παιδίον, ὡς μοι ἤδη καὶ πρόσθεν εἴρηται. γίνε) δὲ ἐκ τοῦ χλωροῦ τοῦ ᾠοῦ τὸ ὄρνεον. τροφὴν δὲ καὶ αὔξησιν ἔχει, τὸ λευκὸν τὸ ἐν τῷ ᾠῷ. τοῦτο ἤδη πᾶσιν ἐμφανὲς ἐλθεῖν, ὁκόσοι πρόσθεν τὸν νόον. ἐκτὸς δὲ ὑπολείπῃ ἡ τροφὴ τῷ νεοσσῷ ἐκ τοῦ ᾠοῦ, ἐκ ἔχον ἀρχέουσαν ἀφ' ἧς ζήτε), καὶ εἰ) ἰσχυρῶς ἐν τῷ ᾠῷ, ζητέον τροφὴν πλείονα. καὶ ὑμῖν προερρήγνυται. καὶ ὁκόταν ἡ ὄρνις ἀΐσθη) τὸ νεοσσὸν κινηθέντα ἰσχυρῶς, κολάψαι ἐξέλεψεν. καὶ τοῦτο ξυμβαίνειν γίνεσθαι, ἐν ἔτεσιν ἡμέρῃσι. καὶ ἐμφανές ἐστιν, ὅτι ὧδε ἔχει. ὁκόταν γὰρ κολάψῃ τὸ ὄρνεον, ὅτι τοῖσι λεπτοῖσι τοῦ ᾠοῦ, ὑγρὸν ἔνεστιν οὐδέν, ὅτι καὶ ἄξιον λόγου. ἐξαναλίσκεται γὰρ ἐς τὸ νεοσσόν. ὅτω δὲ καὶ τὸ παιδίον, ὁκόταν αὐξηθῇ, οὐκ ἐὰν δυνῶται) ἡ μήτηρ τροφὴν πρέχειν ἀρκέουσ. ζητέον οὕτω πλείω τροφὴν τὴν προεύσης τὸ ἔμβρυον, ἀσκαρίζον ῥήγνυσι οὖν ὑμένας. καὶ λυθὲν τὸ δεσμοῦ χωρεῖ ὁμοῦ ἔξω. καὶ τοῦτο γίνεται ἐν δέκα μησὶ τὸ μακρότατον. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, καὶ τοῖσι κτήνεσι καὶ θηρίοισιν, ὅσος χρόνος γίνε) ἐν ἑκάστῳ ὥρῃσιν ἕκαστον ἵκτει οὐ μακρότερον. ἑκάστῳ γὰρ τῶν ζώων ἀνάγκη ἐστὶ χρόνον εἶ), ἐν ᾧ ἡ τροφὴ ἀσθενεστέρη ἔσται ἢ ἐμβρύῳ καὶ ὑπολείψῃ, καὶ ὁ τόκος πρέσται. καὶ τὰ μὲν ἐλάσσω τροφὴν ἐν τοῖσιν ἐμβρύοισιν ἔχοντα, θᾶσσον ἵκτ. τὰ δὲ πλείω, ὕστερον. καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτό μοι εἴρηται. τὸ δὲ παιδίον ὅταν προερρήγωσιν ὑμένες, ἰὼν μὲν δὴ ὑπισχνεῖται ἡ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν ῥοπή, ῥηϊδίως ἵκτει ἡ γονή. ἰὼν δὲ πλάγιον ἢ ὑπὸ πόδας χωρήσῃ, γίνεται γὰρ οὕτω πολλάκις, ἰὼν οὕτως ἡ ῥοπὴ τύχῃ, χαλεπὸν ἡ τόκος. βαρυχωρίης τῶν μητρέων, ἢ ἰὼν ἡ μήτηρ ἐν τῇ ὠδῖνι μὴ ἡσυχάσῃ τὸ πρόσθεν. οὕτω χωρεῖ, χαλεπῶς τίκτεται ἡ γονή. πολλαὶ δὲ ἤδη ἢ αὐτῇ ὤλεσαν, ἢ τὰ παιδία, ἢ ἅμα αἱ μητέρες. καὶ τὰ ἐν αὐτῇσιν. ἐκ δὲ τῶν ἰκτυσῶν μάλιστα πονέουσιν αἱ πρωτοτόκοι, διὰ τὸ ἀπρεπέως τὸ πόνων. καὶ πονέουσι μὲν πολὺ τὸ σῶμα. μάλιστα δὲ τὸ ὀσφύος τε τὰ ἰσχία. διΐστα) γὰρ σφέων τὰ ἰσχία. αἱ δὲ μᾶλλον ἔμπειροι τόκων, ἧσσον πονέουσι τῶν πρωτοτόκων. αἱ δὲ πολυτόκοι, πολὺ ἧσσον πονέουσι. ἰὼν δὲ ὑπὸ κεφαλὴν ἡ τὸ ἔμβρυον, ἡ κεφαλὴ πρῶτον ἔξω χωρεῖ.

Neq; enim pueris alimentum ad decimum menſem ſatis eſſe poteſt. Quod ad hunc modum deficit. Mulieribus quibuſdam quidem menſtruæ purgationes abundantes, quibuſdã pauciores expurgantur. Quod ſi in natura & in genere ſemper cõtingat, ipſis vterinum eſt. At quibus pauciora menſtrua effluunt, hæ pueris quoq; ſub poſtremũ tempus, vbi iã auctiores fuerint, cùm parcius alimentũ ſuppeditent, eos vt iactentur cogunt, & vt ante decimũ menſem prodeãt, compellunt. Paucus enim ſanguis de iuuenculis matribus fertur. Vt plurimũ verò, quæ pauca menſtrua demittunt, eas ſine lacte eſſe contingit. Sicciores enim ſunt, & denſiore corporis habitu. Quòd vero deficiente alimento fœtus exeat, niſi vis quædam inferatur, hoc argumento comprobatur. Auis ex oui luteo naſcitur hoc modo. Vbi mater inſidet, ouum incaleſcit, & quod in ouo continetur, à matre agitatur, concalfactumq; ſpiritum concipit, & alium frigidũ ab aëre per ovum attrahit. Ovum enim adeò rarum eſt, vt attractum ſpiritum ſatis copioſum ei, quod intus eſt, tranſmittat. Et increſcit auis in ouo, & eodem prorſus conſimiliq; modo in membra diſtinguitur, velut puer, vti iam antea à me dictum eſt. Procreatur autẽ auis ex oui luteo, alimentũ vero & incrementũ continet, quod in ouo eſt candidum. Quod omnibus qui animũ aduerterint, conſpicuum eſſe poteſt. Cùm autẽ alimentũ ex ouo pullo deficit, neq; ſatis ei ſuppetit vnde viuat, copioſius alimentũ poſtulans, vehementer mouetur in ouo, & membranæ circumcirca diſrumpuntur. Et vbi auis pullum vehemẽter moueri ſenſerit, putamen tundendo excauans, ipſum excludit. Atq; hæc intra viginti dies contingere ſolent, idque ita ſe habere manifeſtum eſt. Nam vbi volucris oui teſtam contundendo excauarit, nihil penitus humoris, quod alicuius ſit momenti, in ea ineſt, quòd totus in pullum abſumptus ſit. Sic etiã cùm puer increuerit, mater ei ſufficiens alimentum ampliùs ſuppeditare non poteſt. Plus itaq; alimenti quàm quod adſit fœtus poſtulans, ſeſe iactando membranas diſrumpit, ſimulq; vinculis ſolutus foras prodit. Atq; iſta, vt longiſſimè, decimo menſe contingunt. Eaq; eſt ratio, cur brutis & feris eo ipſo tempore, quo quæq; parere cõſueuit, nec tardiùs, partus ingruat. Vnicuiq; enim animanti tempus eſſe neceſſe eſt, in quo fœtui parcius alimentũ ſuppetat ac deficiat, tumq; partio inſtet. Et quę quidem minus alimenti fœtui ſuppeditant, celeriùs pariunt, quæ verò plus, tardiùs. Atq; de his quidem hactenus. Puer autẽ, vbi circumcirca diſruptæ ſunt membranæ, ſiquidem ſuo momento in caput magis inclinet, facilè mulier parit. Quòd ſi in latus, aut in pedes prodeat, (id enim ſæpiùs cõtingit, ſi illuc momentum vergat, vel propter vteri amplitudinem, vel ſi mater in ipſo partus dolore primũ quieſcere non potuerit) ſtatim inquam prodeat, difficilem partum mulier ſentiet. Iam verò ex his plurimæ, vel ipſi fœtus, vel vna etiam cum ſuis fœtibus matres periere. Ex puerperis autẽ præcipuè laborant, quæ primos partus experiũtur, eò quòd doloribus non aſſueuerint, & totum quidem corpus dolor occupat, præcipuè verò lumbos & coxendices, quę ipſis diducuntur. Quæ verò magis partus expertæ ſunt, minores dolores ſentiunt, quam quæ primùm pariunt. At quæ multoties peperere, omnium minimè dolent. Quod ſi fœtus in caput feratur, primùm caput foras prodit,

deinde alia membra consequuntur, postremus est vmbilicus, ex quo secundæ dependent. Posthæc humor exit cruentus, à capite & reliquo corpore vi doloris & caloris secretus, qui viam partus purgamentis facit. Post exitum autem saniei, purgatio procedit, quo ante dictum est tempore. Et tum mammæ, tum aliæ partes humidiores, mulieribus effunduntur, minimum quidē in ea quæ primùm parit, ac in aliis deinceps, quo plures partus expertæ sunt, eò magis offenduntur, venis à puerperij purgamentis euacuatione exinanitis. Atq; ista à me hac de re dicta sunt. Gemelli autem ex vno veneris complexu procreantur ad hunc modum. Vteri sinus plures & incuruos habent, hos quidem longius distantes, illos verò pudendo viciniores. Et ex animalibus, quæ plura gignunt, plures sinus habent, quàm quæ pauca. Quod in quibus, feris & volucribus ad eundem se habet modum. Cùm genitura ad duos sinus diuisa peruenerit, eamq; vteri receperint, neq; sinus alter ad alterū transmiserit, ea vtroque sinu separata, membrana vestitur, vitamq; eo modo accipit, quo & vnus fœtus, de quo hæc diximus. Quòd verò ex vno congressu gemini procreentur, hoc argumento constat. Canis, sus, & alia animalia, vno congressu duos & plures fœtus pariunt, quorum quisq; in vtero suo sinu & membrana conditur. Atq; hæc ipsi contingere cernimus, eosq; omnes eodem vt plurimùm die parere. Ad eundem quoq; modum in muliere, ex vno veneris complexu nati gemelli, vterq; suo sinu & inuolucro conditur, & eadem die in lucem prodit, alterumq; priùs cum suo inuolucro foras egreditur. Quòd autem ex gemellis vnus mas sit, alter fœmina, id ideò contingere asseuero. In muliere & in viro, & in quouis animaliū genere, in vnoquoq; tum imbecillior, tum valentior genitura inest, neq; vnico impetu genitura procedit, sed & secunda & tertia iactatione emittitur, neque fieri potest, vt quæ priùs & quæ posteriùs exit, eiusdem sint roboris. Quemcunq; ergo sinum crassior validiorq; genitura subierit, in eo mas procreatur, quemcunque verò humidior ac imbecillior, in eo fœmella generatur. At si in vtrunque valida subeat, ambo mares nascuntur, sin debilis in vtrunque, ambo fœmellæ. Atque omnis ista oratio, ad hunc expositā modum, ad finem perducta est.

ἔπειτα τ' ἄλλα μέλεα ἐπόμφυα. ὕστατος δὲ ὁ ὀμφαλός. ἐν ᾧ τῷ ὀμφαλῷ, [69] ὃ χωλεόν τε παμπόνον ἐστί. μετὰ δὲ ταῦτα, [70] ὕδρωψ ἔρχεται αἱματώδης, ἀπό τε τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ ἄλλου σώματος, ἀποκεκριμένος ὑπό τε βίης καὶ πόνου καὶ θέρμης. καὶ ὁδὸν ἀφηγήσατο τῇ τῶν λοχίων καθάρσι. μετὰ δὲ τὴν ἔξοδον τὴν ἰχῶδες, καὶ κάθαρσις γίγνεται, χεῖρον τὸ πρόσθεν εἰρημένον, [71] καὶ οἵ τε μαζοὶ καὶ τἄλλα μέλεα ὀχθεῖ μᾶλλον καὶ σκληρότερα ἐστὶ καταῤῥήγνυται τῶν γυναικῶν, ἤκιστα μὲν ἐν τοῖσι πρώτοισι τόκοισι. ἔπειτα δ', ὡς ἂν πλειόνων πειρέων.) τῶν κοιλιέων, ἓξ μὲν μάλιστα καταῤῥήγνυται, ἑπτὰ δὲ ἐνίοτε τῶν ἀμφὶ τὴν μήτρην κυοφορεόντων τὰ φλεβέων ἀπὸ τῆς καθάρσιος τῶν λοχίων. ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἰρήσθω. [72] δίδυμα δὲ γίνονται ἀφ' ἑνὸς λαγνύματος, οὕτως. ἔχουσιν αἱ μήτραι κόλπους ζυγοὺς καὶ γαμφοὺς σφόδρα μᾶλλον τοῖσι πρόσθεν, σφόδρα δὲ πλησιαίτερα τοῦ αἰδοίου. καὶ τὰ πολύγονα τῶν ζώων, πλείους ἔχει κόλπους, τῶν ὀλίγα κυεόντων. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ προβατεία, θηλέα τε καὶ ὄρνεα, ὅταν ᾖ ἡ γονὴ τύχῃ σταθεῖσα εἰς δύο κόλπους ἀφικομένη, καὶ αἱ μῆτραι δέξωνται τὴν γονήν, [73] κόλποι τε μὴ ἕτερος τοῦ ἑτέρου χαλάσῃ, ἢ χωρισθεῖεν ἐν ἑκατέρῳ κόλπῳ, ὑμβρυοῦται καὶ ζωοδοτεῖται τῷ αὐτῷ τρόπῳ, ὥσπερ καὶ τὰ ἓν ἐν ἑαυτῷ ἔχοντα εἴπομεν. ὅτι δὲ ἀφ' ἑνὸς λαγνύματος, δίδυμα γίγνεται, ἰσόμορον τόδε. ἔστι κύων καὶ ὗς καὶ ἄλλα ζῶα, ὅσα ἀφ' ἑνὸς λαγνύματος νύκτα καὶ δύο καὶ πλείονα, καὶ ἔκαστον τῶν ζώων ἐν τῇσι μήτρῃσιν, ἐν κόλπῳ [74] καὶ ὑμβρύῳ ἐστί. καὶ τοῦτο αὖτοῖσι ὀρέομεν γινόμενα. καὶ τοῦτο νύκτα τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ πάντα ὡς ὀπτιοπλῆσον. ὧδε δὲ τῇ γυναικὶ ἀπὸ μιῆς μίξιος γινόμενα τὰ παιδία, ἑκάτερον ἐν κόλπῳ καὶ χωρίῳ ἐστί. καὶ νύκτα τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ ἀμφότερα, καὶ πρότερον θάτερον χωρὶς ἔξω, καὶ ὁ χωλεὸν αὐτέ. ὅτι δὲ θῆλυ καὶ ἄρσεν δίδυμα γίγνεται, φημὶ ἐν τῇ γυναικὶ καὶ ἐν τῷ αἰδοίῳ, καὶ ἐν πυέλῳ ζώῳ ἑκάστῳ γενῆς ἐνῇ καὶ ἀσθενέστερον καὶ ἰσχυρότερον. καὶ οὐκ ἐς ἅπαξ χωρὶς ἡ γονή, [75] ἀλλὰ καὶ ἐς δὶς καὶ τρὶς ἀποβεβάστευται. καὶ οὐκ αὐτὸν ἀεὶ ὁμοίως εἶναι πᾶν ἰσχυρόν, οὐδὲ πρόσθεν ἐξιόν, καὶ οὔστερον. ἐς ὀκότερον ἂν οὖν τῶν κόλπων τύχῃ ἡ γονὴ παχυτέρη καὶ ἰσχυροτέρη ἐσιοῦσα, κεῖθι ἄρσεν γίγνεται. ἐς ὁκότερον δ' αὖ ὑγροτέρη καὶ ἀσθενεστέρη, κεῖθι θῆλυ γίνεται. ἐὰν δ' ἐς ἄμφω ἰσχυρὴ ἐσέλθῃ, ἄμφω ἄρσενα γίγνεται. ἐὰν δὲ ἀσθενὴς ἐς ἄμφω, ἄμφω θήλεα γίνεται. οὗτος ὁ λόγος ὧδε εἰρημένος ἅπας, τέλος ἔχει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΩΝ.

HIPPOCRATIS DE CARNIBVS, LIBER.

EQVIDEM adhuc vsq; communibus sententiis, tum eorum, qui ante me fuerunt, tum etiā meis vsus sum. Necesse enim est eum, qui hanc de arte Medica tractationē susciperе volet, commune sentētiis principium ponere. De cœlestibus autem rebus & in sublimi positis nihil dicere attinet, nisi quantum cōferunt ad demonstrandum de homine & de reliquis animantibus, quod ex his cōstant & procreata sunt, quodq; animo sunt prædita, & quòd sanitas & morbus, quódque in homine inest boni vel mali,

ΕΓΩ δὲ μέχρι μὲν τοῦδε τοῦ λόγου κοινῇσι γνώμῃσι χρέομαι ἑτέρων τε τῶν ἔμπροσθεν ἀνδρῶν καὶ ἐμεωυτοῦ. ἀναγκαίως γὰρ ἔχει κοινῷ λόγῳ ἐπισπέσθαι τῇσι γνώμῃσι βουλόμενον ξυνθεῖναι τὸν λόγον τόνδε περὶ τῆς τέχνης τῆς ἰητρικῆς. περὶ δὲ τῶν μετεώρων, τόνδε δέομαι λέγειν, ὡς μὴ τοσοῦτον ἐς ἀνθρωπον ἀποδείξω, καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, ὁκόσα ἔφυ καὶ ἐνθρώσκει· καὶ ὅτι ψυχή ἐστιν· καὶ ὅτι ὑγιαίνει· καὶ ὅτι νάμυδε· καὶ ὅτι ἐν αὐθρώπῳ κακὸν καὶ ἀγαθόν,

καὶ ὅτεν

ἀπὸ τούτου. νῦν δὲ ἀποφαίνομαι αὐτὸς ἐμαυτῷ τὸ δοκοῦν. [2] δοκεῖ δέ μοι ὃ καλέομεν θερμὸν, ἀθάνατόν τε εἶναι καὶ νοεῖν πάντα καὶ ὁρᾶν. καὶ ἀκούειν. καὶ εἰδέναι πάντα καὶ τὰ ὄντα, καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. τοῦτο οὖν τὸ πλῆθον, ὅτε ἐταράχθη πάντα, ἐξεχώρησεν εἰς τὸν αἰθερώτατον τόπον. [3] καὶ νομίζω μοι αὐτὸ δοκέειν οἱ παλαιοὶ αἰθέρα. ἡ δὲ τέταρτη μοῖρα [4] κάτωθεν αὐτῆς καλέεται μὲν γῆ ψυχρὸν καὶ νοερὸν καὶ πολλὰ κινοῦσα. καὶ ἐν τούτῳ οὖν ἡ γῆ πολὺ τοῦ θερμοῦ. ἡ δὲ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πέρας μέσον χωρίον ἔλαχε θερμόν τε καὶ ὑγρόν. ἡ δὲ τετάρτη τὸ ἐσχατώτατον τόπου τὴν γῆν ὑγρὸν τε καὶ παχύτατον. κυκλουμένων δὲ τούτων ὅτε ὅλον ἐταράχθη, ἀπελείφθη τὸ θερμὸν πολὺ ἐν τῇ γῇ σβεσθὲν. τὰ μὲν μεγάλα τὰ δ' ἐλάσσω τὰ δὲ καὶ πάμπολυ μικρά. καὶ τῷ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ἐναπομαραινομένης τῆς γῆς, τοῦ δὲ καταληφθέντα τοῖσι αὐτοῖσι, σηπεδόνας ποιεῖ. [7] οἷ τοῖσι χιτῶνας. καὶ πολλῷ χρόνῳ θερμαινόμενον, ὀκόσον μὲν ἐτύγχανεν ἐν τῇσι γλοιῇσι σηπεδόνος λιπαρόν τε ἐὸν καὶ ὀλίγιστον τοῦ ὑγροῦ ἔχον τάχιστα ἐξεκαύθη καὶ ἐλύφετο ὀστέα. ὀκόσα δὲ ἐτύγχανε κολλωδέστερα ἐόντα καὶ τοῦ ψυχροῦ μετέχοντα, ταῦτα δὲ θερμαινόμενα οὐκ ἠδύνατο ἀκκαυθῆναι, [8] οὐδὲ μιλὸν τοῦ ὑγροῦ ἐλύεσθαι. διὰ τὸ ἐν ἐλαίῳ ἀλλοιοτέρῳ ἔλαβε τὴν σηπεδόνα, καὶ ἐλύφετο σάρκα σαρκός. [9] οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦ ψυχροῦ αὐτοῦ αἱ δὲ φλέβες τοῦ ψυχροῦ εἶχον πολύ. καὶ τοῦτο μὲν ψυχρὸν ὂν μάλιστα, ὅτι ἐν κολλωδέστατον ἦν, οὐκ ἐξεκαύθη μᾶλλον ἐκ τοῦ θερμοῦ διεξοπισθὲν μᾶλλον ἐξέλυσε. [10] τὸ δὲ ψυχρὸν ἐὸν κεφαλῆθεν κάτω τοῦ θερμοῦ, διελύθη, καὶ ἐλύφετο ὑγρὸν διὰ τοῦτο. καὶ τὸ ἄωτον λέγειν καὶ τὴν φάρυγγα, καὶ ὁ στόμαχος καὶ ἡ γαστὴρ, καὶ πάντα τὰ ἔντερα ἐς τὸ ἄρχιον, κοίλα ἐλύφων. τὸ γὰρ ψυχρὸν αἰεὶ θερμαινόμενον, τὸ μὲν πρῶτον ἔξω τοῦ ὄντος ἄωτος κολλῶδες ἦν, καὶ ἐλύφετο χείρων ὁ περὶ ἄωτον μιλός. [11] τὸ δὲ αὐτὸς τοῦ ὑγροῦ, ὅτε γὰρ ἦν ἐν αὐτῷ, ὅτε λιπαρὸν, ὅτε κολλῶδες πολὺ διεπάκνου καὶ ἐλύφετο ὑγρόν. τὸ δὲ ἄωτον λύγξ καὶ ἠκύστις πολὺ ψυχρὸν ἀπολειφθὲν [12] τὸ περὶ αὐτὸ τοῦ θερμοῦ θερμαινόμενον διελύθη καὶ ἐλύφετο ὑγρόν. ὅτε γὰρ ἦν ἐν αὐτῷ ὅτε τὸ λιπαρὸν, ὅτε τὸ κολλῶδες. ὅσα μὲν περὶ τὸν θερμὸν ἐλύφετο. ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων ὅσα χείλεα τὸν ἄωτον ἔχει ἔσω. ὅκου μὲν ἐν τῷ κολλώδεος πλέον ἢ τοῦ λιπαροῦ, χαῦνον, μιλοῦ ἐλύφετο. ὅκου δὲ τοῦ λιπαροῦ πλέον ἢ τοῦ κολλώδεος. ὀστέα ἐλύφετο. οὗτος δὲ λόγος καὶ τῶν ὀστέων. ὅκου μὲν μὴ ἐν τῷ κολλώδεος, τὸ δὲ λιπαροῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ. ἐξεκαίετο ἧσσον ὀλίγα τὸ λιπαροῦν. καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὀστέων καὶ σκληρότατα [13] καὶ σειφνότατα. ὅκου δὲ λιπαροῦν καὶ κολλώδες πολλαπλάσια. διὰ τοῦτο δὲ τῶν ὀστέων, σπογγώδεα. τοιαῦτα μὲν τούτων ὅτως. τὸ μὲν ψυχρὸν, πήγνυσι τὸ δὲ θερμὸν, διαχέει. [14] ἐν δὲ τῷ πολλῷ καὶ ξηραίνει χρόνῳ. ὅκου δὲ τοῦ λιπαροῦ ξυμπήγνυσι, πυρετοῖσι ἧσσον ἐκκαίει καὶ ξηραίνει. ὅκου δὲ αὖ τὸ κολλῶδες ξυμπήγνυσι τῷ ψυχρῷ αὖθις τὸ λιπαροῦ, οὐκ ἐξέλυε ἐκκαίεσθαι, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ θερμαινόμενον πήγνυται. ὁ δὲ ἐγκέφαλος, [15] ἔστι μὲν ἔδρανον τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ κολλώδεος. τὸ δὲ θερμὸν τοῦ λιπαροῦ μὴ ἔδρανον. θερμαινόμενον γὰρ τὸ πρῶτον πάντων διὰ χρόνου, λιπαροῦν τὸ καὶ ὀλίγιστον ἔχει τοῦ λιπαροῦ, τοῦ δὲ κολλώδεος πλεῖστον, διὰ τοῦτο ἐξηράνθη μάλιστα τοῦ θερμοῦ. ἀλλ' ἐν ᾧ χρόνῳ κατὰ μικρὰ παχύνεν ἔλαβεν, ταύτῃ τὸ μυελῶδες ὀστέα ἐκ τοῦ θερμοῦ ἐκράτησεν. ἐν ὅσοισι δὲ λιπαροῦν ἐστὶν, καὶ ὁ μυελὸς ὁ καθήμενος κοιλαίνεται, καθάπερ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου.

& mors ipsa inde proficiscitur. Nunc verò ipse meam sententiã proferam. Quod calidũ vocamus, id mihi immortale esse videtur, cuncta{q} intelligere, videre & audire, sentire{q} omnia tum præsentia tum futura. Cuius pars maxima, cùm omnia perturbata essẽt, in supremũ ambitum secessit, quod mihi veteres videntur Æthera appellasse. Altera pars locum infimũ sortita, terra quidem appellatur, frigida & sicca, multa{q} motiones habens, & in qua multum sanè calidi inest. Tertia verò pars medium aëris locũ nacta [illegible] calidum quid existens. Quarta pars terræ pr[illegible] locum obtinens, humidissima & crassissima. His igitur in orbem agitatis, cum turbata essent, calidi magna pars alias in terra relicta est, partim quidem magna, partim verò minor, aliàs etiã valde parua, sed in multas partes diuisa. Et temporis successu à calido resiccata terra, ista in ea tãquam in membranis contenta, circum se putredines excitant. Ac longo tempore incalescẽs, quod quidẽ ex terræ putredine pinguedinem sortitũ est, & minimum humidi habet, id citissimè exustum, ossa produxit. Quæ verò naturam glutinosiorẽ sortita sunt & frigidi cõmunionem habent, ea neq; calefacta exuri potuerunt, neq; etiã humida fieri, ideò formam longè ab aliis diuersam nacta sunt, & nerui solidi extiterunt, cùm non multùm in iis frigidi inesset. At venę frigidi multũ habebant, cuius pars circumcirca ambiens, & quod erat glutinosissimũ, à calido exassatũ, membrana extitit. Quod verò erat frigidũ à calido superatum, dissolutum est, ideoq; humidũ euasit. Ad eandẽ omnino rationem, fauces, gula, venter, & intestina ad podicẽ vsq; caua extiterunt. Frigido enim semper incalescente, quod in eius ambitu glutinosum erat exassatũ est, & ambiẽs membrana tunica euasit. Quod verò frigidũ intus erat, quoniã in ipso neq; pingue, neq; glutinosũ multum inerat, colliquatũ est, & humidũ extitit. Eadem quoq; vesicæ ratio fuit frigidũ multũ relictum in eius ambitu, à calido calefactũ & dissolutũ; humidũ extitit, cum neq; in eo pingue, neq; glutinosum inesset. Quod verò superfuit tunica euasit. Sed & alia quæ caua sunt ad eundem habent se modum. Vbi enim glutinosum pingue superauit, membrana in tunicam euasit. Et vbi pingue supra glutinosum abundauit, ossa extiterunt. Ossium verò eadem est ratio. Vbi enim glutinosum minimè inerat, sed pingue & frigidum abundauit, id celeriter propter pinguedinem exustum fuit, ossaq; durissima & maximè solida facta sunt. Vbi verò pingue & glutinosum simili portione respondent, hæc ossa sunt fistulosa. Ac de his quidem hæc videtur esse ratio. Frigidum quidẽ densat, calidum verò dissipat, longo etiã interposito tẽpore exiccat. Quòd si quid pinguedinis affuerit, citius exurit & exiccat. Verùm vbi glutinosum cum frigido affuerit, citra pinguedinem exuri non solet, sed temporis successu incalescens condensatur. At verò cerebrum frigidi & glutinosi sedes est & matrix, calidum verò pinguedinis sedes & matrix. Quod enim dum incalescit primùm omnium diffunditur, pingue fit. Atq; iccircò cerebrum, quod minimum pinguis, plurimũ verò glutinosi habeat, à calido exuri nequit, sed temporis spatio tunicam membranam, videlicet crassam, nactũ est, circa membranam verò ossa, ex eo quod calidũ superauit, & in quo pingue inerat. Medulla etiã, quæ dorsalis appellatur, à cerebro ducitur.

& neq; in ipſa multum pinguis,neq; glutinoſi ineſt, non aliter quàm cerebro eamq; ob cauſam neq; medullæ nomine iure donatur. Neq; enim reliquorum oſſium medullæ ſimilis eſt,cùm ſola membranas habeat,quas alia medulla non habet. Atq; horũ manifeſta ſunt indicia,quòd,ſi quis neruoſa & glutinoſa,itemq; alia aſſare volet,cætera quidem citò aſſentur, neruoſa tamẽ & glutinoſa aſſari nequeant, cùm minimũ pinguedinis habeãt, quod verò dulciſſimũ eſt & pingue,celerrimè aſſatur.At verò viſcera hoc modo mihi cõſtare videntur.Et de venis quidẽ antea à nobis dictũ eſt.Cor autem multũ glutinoſi & frigidi obtinet,quod à calido calefactũ,caro dura & viſcida euaſit,ipſumq; membrana inuolutum cauũ factũ eſt, nõ quemadmodũ venæ,& ad venę maximè cauę caput annexũ eſt.Duæ enim ſunt à corde venæ cauæ, & hæc quidẽ arteria,illa verò vena caua nominatur, iuxta quá cor poſitũ habet. Arteria verò calidi plus cõtinet quàm vena caua,& ſpiritus penus eſt.Ac prętęr has duas venas,aliæ quoq; in corpore inſunt.Quę autẽ valde caua eſt,& cordi annectitur, ventrẽ totũ & ſeptũ tranſuersũ peruadit,& in vtrunq; renem & lumbos ſcinditur,tumq; alias in partes,tũ in vtrumq; crus fertur.Quinetiã ſupra cor ad ceruicẽ partim quidem dextra,partim etiã ſiniſtra tendit, moxq; ad caput aſcendit,& in tempora vtraq; ſcinditur. Poſſunt autẽ & maximæ venæ numero recenſeri,ſed vt vno verbo cõprehendá,à vena caua, & ab arteria reliquę venæ in totũ corpus diſperſę ſunt.Sunt autẽ maximè cauæ,quæ ad cor,ceruicẽ, & caput tendunt, & infra cor ad coxendices vſq;.Calidũq; plurimũ in venis & corde ineſt,eamq; ob causã ſpiritum cor in ſe continet,quòd ſit omniũ quæ in homine ſunt membrorũ maximè calidũ.Quòd autẽ ſpiritus ſit calidus, facilè intelligas.Cor & venæ cauæ ſemper mouentur,calidiq; plurimũ in venis ineſt, & quia ex omnibus hominis membris cor ſit maximè calidũ,eã ob cauſam ſpiritum attrahit.Id verò & aliter cognoſcas licet. Si quis ignẽ in domo,in qua nullus ventus ſpiret,accendere volet,fláma modò minus, modò magis mouetur.Sed & lucerna accenſa ad cũdẽ modũ,modò magis,modò minus agitatur,nullo, quem quidẽ ſpirare ſentiamus vento mota, frigidumq; calido alimentũ eſt. At verò puer dũ in vtero eſt,compreſſis labris ex matris vtero tũ alimentũ fugit,tum etiã ſpiritũ,qui in puero calidiſſimus eſt,vbi ſanè mater reſpirat,in cor attrahit.Quinetiã hoc calidũ reliquo corpori & omnibus aliis partib. motũ præbet. Quòd ſi quis roget, vnde hoc quis noſcit, quòd puer in vtero trahat & fugat,hoc illi reſpõdere licet.Pueri cùm in lucẽ prodeunt,ſtercus in inteſtinis habere cõſpiciuntur, & ſimul ac in lucẽ editi ſunt,tũ homines, tum pecora, id iis per ventrem ſecedit. At qui neq; ſtercus haberet, niſi in vtero fugeret,neq; vt primum puer natus eſt, vbera fugere noſſet,niſi in vtero ſuxiſſet. Ac de cordis quidẽ & venarum motione,ad hunc ſe res habet modum.Pulmo autem iuxta cor ſic extitit. Quod in humido glutinoſiſſimum erat, cor calefaciens, celeriter exiccauit, veluti ſpumam, & fiſtuloſum reddidit, multiſque venulis reſperſit. At venulas eam ob cauſam cõdidit.Quod in glutinoſo inerat frigidi, id ipſum à calido colliquatum, humidũ eſt redditũ,

ἡ δὲ σὰρξ ἔστιν ἐν αὐτῷ τῷ λιπαροῦ ἡ τῶ κολλώδεος παυλίνη, ὥσπερ καὶ τὰ ἐγκεφάλῳ. Διὰ τοῦτο οὐκ ἂν δικαίως[16] καὶ αὐτῷ εἴη μυελὸς οὔνομα. οὐ γὰρ ὁμοίως τῷ ἀλλῳ μυελῷ ὡς ἐν τοῖσιν ἀλλοισιν ὀστέοισιν ἐστὶ. μοῦνος γὰρ μεμύελισται ἔχει, οὐδὲ ἄλλος οὐδὲν ἔχει τεκμήρια δὲ τουτέων ἔστιν ἐναργέα, ἐξέλκει ὁπόσοι νευρώδεά τε καὶ κολλώδεα, καὶ τὰ ἀλλα δὲ τὰ μὴ ἁπαλὰ, ταχὺ ὁπόσα τε νευρώδεά τε καὶ κολλώδεα. οὐκ ἐθέλει ὀπῶσθαι. ἐλάχιστον γὰρ ἔχει τοῦ λιπαροῦ.[17] ὃ δὴ πιώτατον τῶν λιπαρέων ἐστὶ ὀπῶν). τὰ δὲ σπλάγχνα ὧδέ μοι δοκέει ξυνίστασθαι. ὡς μὲν οὖν τὰ φλεβῶν, εἴρηταί μοι πρόσθεν. ἡ καρδίη, πυκνὸν τὸ κολλώδεος καὶ τοῦ ψυχροῦ ἔχει. καὶ ἐστὶ τὸ θερμοῦ θερμαντικώτατον, κρέας ἐλκέος σκληρὸν καὶ γλίσχρον. καὶ μηνιγξ περὶ αὐτὸν, καὶ ἐκπλέει αὐτὴν, οὐχ ὥσπερ φλέβες καὶ ἔστιν ὅτι τὸ κεφαλῆς τὸ φλεβὸς τὸ κοιλοτάτης. δύο γάρ εἰσι κοῖλαι φλέβες ἀπὸ τῆς καρδίης. τὴν μὲν ἕνομα ἀρτηρίη. τὴν δὲ κοίλη φλέψ. πρὸς ἣν καρδίη ἐστὶν. καὶ πλῆσον ἔχει τοῦ θερμοῦ ἡ ἀρτηρίη ἢ ἡ κοίλη φλέψ. καὶ ταμιεύει τὸ πνεῦμα. πρὸς δὲ τὸ ἐν τοῖν φλεβοῖν ἀνάγκη τὸ σῶμα. ἡ δὲ κοιλοτάτη φλέψ πρὸς ἣν ἡ καρδίη διὰ τῆς κοιλίης ἀπάσης δίκῃ καὶ ἀξὶ τῶν φρενῶν. καὶ ἀγκύζει) ἐς ἑκάτερον τῶν νεφρῶν. καὶ ὅτι τῇ ὀσφύϊ ἀγκύζει) καὶ αὖθις ὅτι τε τὰ σκέλεα, καὶ ἐς ἑκάτερον σκέλος. ἀπὸ δὲ αὖ ὧδεν τῆς καρδίης πρὸς τὸ αὐχένα. τὰ μὲν, ὅτι δεξιά. τὰ δὲ ἐπ' ἀριστερά. καὶ τότε ὅτι τῆς κεφαλῆς ἄγκη, τὰ ἐν τοῖσι κεφαλοῖσι ἀγκύζεται ἑκατέρη. ἔστι δὲ τὰ ἀριθμῷ εἰπεῖν τὰς φλέβας τὰς μεγίστας. ἐνὶ δὲ λόγῳ ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς, τὰ ἀπὸ τῆς ἀρτηρίης σμικραὶ φλέβες ἐσμιθύαι εἰσὶ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα. κοιλότατα) γὰρ αἱ πρὸς τὴν καρδίην καὶ τὸ αὐχένα καὶ τὴν κεφαλὴν. τὰ κάτωθεν τῆς καρδίης μέχρι τῶν ἰσχίων. καὶ τὸ θερμὸν πλῆσον[18] ἐν τῇσι φλεψὶν καὶ τῇ καρδίῃ. καὶ διὰ τοῦτο πνεῦμα ἡ καρδίη ἔλκει θερμὴ ἐοῦσα μάλιστα τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ῥηϊδίως δὲ τοῦτο κατανοῆσαι, ὅτι θερμόν ἐστι τὸ πνεῦμα. ἡ καρδίη καὶ αἱ κοῖλαι φλέβες κινέονται ἀεὶ, καὶ τὸ θερμὸν πλῆσον ἔνι ἐν τῇσι φλεψίν. καὶ διὰ τοῦτο πνεῦμα ἡ καρδίη ἕλκει θερμὴ ἐοῦσα μάλιστα τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ δὲ τὸ ἀγγεῖον γαστέρα.[19] πῦρ ἐθέλεις θέλῃς καιέμεν ἐν οἰκήματι ὁκόταν αὔεμος μὴ ἐθέλῃ πνέειν, φλόξ κινέεται, τοτὲ μᾶλλον, μᾶλλον τοτὲ δὲ, ἧσσον.[20] τὸ λυχνὸς καιόμενος τὸν αὐτὸν τρόπον κινέεται) τοτὲ μᾶλλον, μᾶλλον, τοτὲ δὲ, ἧσσον, αὐέμου τοιούτου κινεόντος οἷον καὶ ἡμεῖς εἰοίτε ἐσμὸν γινώσκειν πνέοντα, καὶ τοιοῦτόν ἐστιν τῷ θερμῷ τὸ ψυχρόν.[21] τὸ δὲ παιδίον ἐν τῇ γαστρὶ σωτέχον τὰ χείλεα μύζει ἐκ τῆς μητρέων τὸ μὴ βρῆν, καὶ ἕλκει τῶν τε βρῶν, καὶ τὸ πνεῦμα τῇ καρδίῃ ἔσω. τοῦτο γὰρ θερμότατόν ἐστιν ἐν τῷ παιδίῳ, ὅτιπερ ἡ μητὴρ αὐαπνέει. τοῦτο δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι τὴν κίνησιν παρέχει τὸ θερμὸν, καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν. ἐπίδηλος δὲ ἡ ἐρωτοίη πῶς τοῦτο οἷόν τε ἐστὶν, ὅτι ἐν τῇ μήτρῃ τὸ παιδίον ἕλκει καὶ μύζει.[22] τάδε αὖτ' ἐστὶν ἀποκείναθαι. κάτωθεν ἔχοντες ἐν τοῖσιν ἀντέροισιν γίνεται, καὶ ἀποπατέει ἐπειδὰν γλυκὺ τάχιστα τὸ ἀνθρώπου καὶ τὰ τοιάδε.[23] καίτοι οὐκ ἂν εἶχε κάτωθεν ἐν μὴ ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἔμυζεν. οὐ δ' ἀναλάζειν τὸ μαθὸν ἠπίστατο γλυκύμυρον αὐτίκα, ἐν μὴ ἐν τῇ μήτρῃ ἔμυζε. καὶ τοῦτο μὲν τῆς κινήσιος τῆς καρδίης καὶ τῶν φλεβῶν οὕτως ἔχει. ὁ δὲ πνεύμων τοῦτο τῇ καρδίῃ ἐγγύτατα ὧδε. τὸ ὑγρὸν ὁκόσον ἐν τῷ κολλωδέστατον ἡ καρδίη θερμήνασα, τὰχὺ ἐξήρανεν, ὅκως τὸ ἀφρόν. καὶ ἐποίησεν σπεμνοειδὲς καὶ φλέβια πολλὰ ἐν αὐτῷ. διὰ δὲ τοῦτο ἐποίησεν τὰ φλέβια. ὁκόσον ἐν τῷ κολλώδει ἐνὸν ψυχρὸν τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ διεπάκη, καὶ ἐγένετο ὑγρὸν

δὲ ἀπὸ τῶ κολλώδεος, αὐτὸς ὁ χιτών. ὃ δ' ἥπαρ ὧδε ξυ-
έστη. ξυὼ τῷ θερμῷ [24] πουλὺ τῶ ὑγροῦ ἀποληφθὲν αὐτῶ
τῶ κολλώδεος καὶ τῶ λιπαροῦ, ἐκρατησε. ὃ ψυχρὸν ὧ θερ-
μοῦ καὶ ἐπάγη. τεκμήριον δέ μοι τόδε. ὀκόταν σφάξῃ τις
ἔρφον, τέως μὲν αἷμα θερμόν ἐστι, ὑγρὸν ὅτι ὃ αἷμα. ἐπειδὰν δὲ
ψυχθῇ, ἐπάγη. ὧν δὲ ὡς αὐτὸ λυάσαι, οὐ πήγνυται. αἱ γὰρ
ἶνες ἔνεισι ψυχραὶ καὶ κολλώδεες. ὁ δὲ ἁπαλὸν σιωέστη ὧδε. σιω
τὸ θερμῷ καὶ κολλώδη καὶ τῶ θερμοῦ πλῆθος. τοῦ δὲ ψυ-
χροῦ ἐλάχιστον. τοσοῦτον μόνον, ὁκόσον πῆξαι τὸ κολλῶδες
ὧν. ὅ εἰσιν αἱ σάρκες ἐν ᾧ ἁπαλοί. καὶ διὰ ταῦτα ἰνώδεα
ταῦτα, μαλακὴς ἐστιν ὁ ἁπαλὸς καὶ ἰνώδης. ⓐ δὲ νεφροὶ, ξυ-
έστηκε ὧδε. ὀλίγον ὧ κολλώδεος, τῶ θερμῶ ὀλίγον. τῶ ψυ-
χροῦ πλῆθος, καὶ ἐπάγη. ἐκτὸς τούτου καὶ ἐγλέπτο σκληρό-
τατον τὸ ἁπαλώτατον, καὶ ἥκιστα ἔρυθρὸν, ὅτι οὐ πουλὺ τῶ θερ-
μοῦ ξυέστη. ὁ δὲ ὠὸς τὸς λόγος καὶ περὶ τὴν ἔμφυσιν. τὸ μὲν
ψυχρὸν, ἔξεστε καὶ ξυωέπηξε καὶ ἐποίησε ἔμφυσ. τὸ δὲ κολ-
λώδες. τραχήλους ἐγλέοντες. [25] ὃ δὲ τῆσι τραχήλοισι τοιοῦτος
ὁ ὑγρὸς, ὥσπερ καὶ ὃ ἐν τῆσι φλεψὶ, τῆσι μεγάλησιν. τὸ δ' θερ-
μὸν ὃ ἐν πᾶσι τῶ σώμασι, [26] πλῆθος δὲ τῶ σωμάτων [27] καὶ τῶ
ψυχροῦ πουλὺ ὃ ἐν τῶ ὑγρῶ. τοσοῦτο δέ ἐστι τὸ ψυχρὸν, [28]
ὁκόσον δυνάται πῆξαι τὸ ὑγρὸν. ἀλλὰ νενίκηται ὥστε ὑπο-
έχυται ὑπὸ τῶ θερμοῦ. ἡ δὲ ἀποδρύξις τοῦ ὑγροῦ ὅτι θερμόν
ἐστιν. ἐάν τις ἐθέλῃ πάμφυρον τὸ αἷμα λαβεῖν τὸ σώματος. ὅκως ἐ-
θέλῃ. ῥύσας τὸ αἷμα θερμὸν καὶ τέως μὲν αἰεὶ θερμὸν ἦ, ὑγρὸν
ἔσται· ἐπειδὰν δὲ ψυχθῇ, ὑπὸ τε τῶ ἀέρος τὸ ψυχροῦ, καὶ ὃ
ἐκ τοῦ ἐγλέπτο δέρμα καὶ ὑμένα καὶ ἐκ τοῦ ἀφελὼν τῶν τοῦ
θέρμα, ἐάσαντα ὀλίγον χρόνον, ὕστερον δύο δέρματα γινόμενον,
ἐὰν τις τῶν αἰεὶ ἀφαιρῇ, ἄλλο δέρμα γίνοιτ' ἂν ἐπὶ πολὺ τὸ ῥυ-
φοῦ. τοῦτο δ' εἵνεκα πλείω ἔλεξα τέως ἀποδείξω, ὅτι τοῦ-
το ἐν τῶ σώματος τοῦτο τὸ πλέον αἷμα ἐστὶ ἔμφυτον ἐκ τοῦ ἔμφυ-
τος ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, καὶ ὃ ἐκ τοῦ ἐγλέπτο ἐκ τοῦ ἔμφυτος ἐγλέ-
πτο ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ, καὶ ὃ πνεύμων προσοδηγοῦντα. τὰ δ' ἀφ-
ρὸ ὧδε ἐγλέπτο. ὅτε τὰ ὀστέα ξυωίστα τοῦ, ὁκόσα μὲν αὐτέων
ἐν τῶ ἰῶ, τάχιστα ἔξεκαύθη, ὥσπερ καὶ πρόσθεν λέλεκται
ἐν τῶ πρώτῳ λόγῳ ὁκόσον οἱ αὐτέων κολλώδεες ἰῶ. τοῦτο
οὐκ ἠδυνάθη σκῆκαι θῦαι, ἀλλὰ μεταξὺ ἀποληφθὲν
τοῦ καιομένου ξηραινομένου ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἔβρεξε καὶ σία-
σιν ἐγλέπτο. τὸ δ' σιαλον, ὁκόταν τὸ κολλώδεος ὑγρότατον ἰῶ·
ὃ δὲ θερμαινόμενον, παχύτερον ἐγλέπτο ὑγρὸν ἐόν· καὶ ἀπὸ
τοῦ σιαλου ἐγλέπτο· ⓐ δ' ὄνυχες, ἀπὸ τουτέου ἐγλέπτο τοῦ
κολλώδεος. ἀπὸ γὰρ τῶν ὀστέων καὶ τῶν ἁρθρέων αἰεὶ
ὑγρότατον αὐτέων ἀπιὸν κολλῶδες γίγ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ξη-
ραινόμενον καὶ ἀξαναμόμενον [29] γίγνεται ὄνυχας. οἱ δ' ὀδόν-
τες ὕστερον γίνονται, ὧδε τόδε. ἀπὸ τῶν ὀστέων τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ
τῶν γνάθων ἡ αὔξησις γίγ τοῦ κολλώδεος [30] τοῦ λιπαροῦ. τὸ
μὲν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ξηραινόμενον ὀκκαίεται, καὶ γίνονται
ὀδόντες σκληρότεροι τῶν ἄλλων ὀστέων, ὅτι ὀκκαίεται τοῦ ψυχροῦ.
ⓐ μὲν πρῶτοι ἀδόντες φύουσ' ἀπὸ τοῦ ἀμαίτης ἐν τῇ μή-
τρῃ καὶ ἔτι ἔξω γίνονται ἀπὸ τοῦ γάλακτος θηλάζοντι τοῦ
παιδίου. ἐπειδὰν δ' ὦσι ὀκτέτεοι ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ τῶν
ποτῶν. ὀκτώκαιδεκάτεοι δ' ἐπειδὰν ὦσι, αἰεὶ ἕτεα ἐπὶ τῆς πρό-
σθης ἕδρης, ἔστι δὲ καὶ οἷς πρότερον ἰῶ ἀπὸ νούσης ἕδρης
φυσιν. τοῖς δὲ πλείστοισιν, ἐπειδὰν ἑπτὰ ἔτεα γένηται. ⓐ
μεταφύοντες συγκατα γεφάσκουσιν, ἰῶ μὴ ὑπὸ νόσου
ἀφθαρῶσι. ἀφὰ δὲ τοῦτο φύονται ⓐ ὀδόντες ὕστερον τῶν
ἄνω. [31] ὀκτὼ τῇ γναθῳ φλεβες ἔνεισι, καὶ ὀκτὼ τῇ κάτω χειλίη μοιρίδιον τῶν ὀστέων, αὗται τοῦ ξηροῦ παρέχουσι τὰ ὀστέα

quod verò glutinosi fuit reliquum, in ipsam tunicam abiit. Iecur verò hunc in modum cõstitutum est. Humido multo cũ calido relicto, absq; glutinoso & pingui, frigidum superauit calidum, & cõdensatum est. Cuius rei hoc à me proponitur argumentum. Cùm quis victimam iugulat, quandiu sanguis calidus est, liquidus etiã manet, vbi verò perfrixit, cõcrescit. Quòd si quis ipsum agitet, minimè concrescit, quòd fibræ nimirum glutinosæ sint & frigidæ. At lien hunc in modum cõstitutus est. Cũ calido & glutinoso, calidi quidem plurimum, frigidi verò minimum remansit, quãtum scilicet ipsum glutinosum cogat, quod fibræ ipsę in liene existentes cõstituunt, propter quas mollis & fibrosus ipse redditur. At renes hoc modo cõpacti sunt. Glutinosi parum, parumq; calidi à plurimo frigido cõdensatum est, & viscus durissimum extitit, & minimum rubrum, quòd nõ multum calidi simul coierit. Eadẽ quoq; de carnibus ratio est, frigidũ quidẽ carnem cõstituit, cõdensauit & fecit, glutinosum autẽ in foramina abiit, in quibus, velut in magnis venis, humidum inest. Calor per vniuersum corpus spargitur, isq; plurimus in corpore inest, & multum frigidi in humido, nimirum quantum humidum cõdẽsare queat, verùm à calore superatum ab eo diffunditur. Quòd autẽ humidum sit calidum, sic ostenditur. Si quis corporis humani particulã quamcunq; volet, secet, sanguis calidus effluet, & quamdiu quidem calidus fuerit, liquidus erit. Vbi verò, tum ab insito, tũ ab externo frigido perfrixerit, pellicula & membrana obducitur. Qua detracta, si quis pauco tempore sinat, aliam enatam pelliculam videbit, eamq; si quis semper auferat, alia à frigido pellicula producetur. Sed huius rei gratia longior sum, vt ostendam corporis summum aëri obuersum, à frigido & ventis ingruentibus necessariò pelliculã contrahere. Articuli verò hunc in modum producti sunt. Quando ossa cõstituta sunt, quod quidem in his pingue fuit, celerrimè exustum est, quemadmodum superiore oratione à nobis dictum fuit. Quod autem ex his glutinosum erat, id cùm peruri nequiret, medio loco inter vstum & exiccatum comprehensum, à calido in neruos & mucum transiit. In mucum verò, quatenus quod ex glutinoso humidissimum erat, calefactum crassius euasit, cùm humidum esset, indeq; mucus extitit. Ex hoc ipso autem glutinoso vngues producti sunt. Quod enim in eo maximè est humidum, ab ossibus & articulis semper in vngues foras secedit, & à calore exiccatum & arefactum glutinosum redditur. Dentes autem postremi istam ob causam gignuntur. Ex capitis & maxillarum ossibus glutinoso incrementum accedit, & pingue quod inest, à calido exiccatum exuritur, & dentes fiunt reliquis ossibus duriores, quoniã nihil frigidi inest. Ac primi quidem dentes ex victus ratione in vtero nascuntur, & vbi lucem editus est puer, ex lacte, dum mammam sugit. Cùm verò hi exciderint, ex cibo & potu. Excidunt autem, vbi ad primi alimenti annos deuenerint, quibusdam etiam prius, si ex morbido alimento pullularint, plurimis verò cùm ad annos septẽ peruenerint. At qui postea nascuntur, ad senectutem vsque remanent, nisi ex morbo corrumpantur. Istam verò ob causam dentes reliquis partibus tardius oriuntur. In maxilla venæ sunt, exque huic ossi inter omnia ossa ex ventre inferiore alimentum exhibent,

Ossa autem qualia quidem sunt,tale dant incrementum, vt & reliqua omnia tale exhibent incrementũ, qualia ipsa existunt. Venæ enim quæ per ventrem & intestina feruntur,in quibus cibi & potus coaceruãtur,vbi hi incaluerint,id quod est tenuissimũ & humidissimum attrahunt, crassissimum autẽ isthic relictum,in inferiorib⁹ intestinis in stercus abit. Tenuissimum,inquam,venæ trahunt ex ventre & intestinis quæ supra ieiunum sunt,vbi cibi incaluerint. Qui superato ieiuno in inferiora intestina collecti, in stercus abeunt.At postquam alimentum eò peruenerit, vnumquodq; eam quam habuerat formã cuiq; reddit.Irrigata namq; alimento singula incrementũ accipiunt,calidum,frigidum,glutinosum, pingue, dulce,amarum,& ossa,& reliqua omnia quæ in homine insunt.Ideoq; posterius dentes producuntur.Dictum autem à me etiam est antea, maxillas solas inter ossa venas in sese habere,vt proinde copiosius ad eas alimentũ,quàm ad reliqua ossa trahatur.Et quæ copiosius habent alimentũ & vberioré affluxum,eæ tale ex se incrementum pariunt, qualia sanè ipsa existunt, quandiu homo ad integritatẽ increscit. Increscit autem vbi conspicuò adolescere cernitur, quod præcipuè à septennio ad decimumquartũ annum apparet. Quo tempore tum maximi, tum cæteri omnes dentes producuntur,postquã exciderint,qui ab alimento ex vtero orti sunt.Increscit autem & ad tertium annorum septenariũ,in quo adolescens euadit,ad quartum vsq; & quintum septenarium.Quinetiam hominibus plerisq; quarto septenario duo dentes enascuntur,qui moderatores nominantur. Capilli autem ad hunc modũ oriuntur.Ab ossibus & cerebro eiusmodi incrementum prouenit, ab eo videlicet glutinoso, quod circumcirca existit,in quo pinguis nihil inest, quemadmodum & neruis accidit.Si quid enim pinguis inesset,à calido exustum esset.Ac fortassis mirũ aliquem subeat,cur in axillis & pube,& reliquo corpore pili multi succrescant. Cuius rei hæc est ratio, quòd vbicunq; in corpore glutinosum existit, ibi pili à calore gignuntur.Hanc verò ob causam auditio fit: Aurium foramina ad os durum & siccum lapidi simile perueniunt,cui cauitas fistulosa addita est. Soni autem in durum impingunt, & os cauum per ipsum durum insonat.Pellicula verò in ipso meatu auditorio iuxta os durum tenuis est, ad instar telæ aranei, præ reliquis pelliculis siccissima. Quod autem siccissimum est,id ad sonum cõcipiendum maximè facere,multis argumentis comprobari potest.Cùm ergo plurimum resonat, tum maximè audimus. Etsi nonnulli naturæ historiam scriptis mandantes,cerebrum ipsum sonum facere dixerunt , quod tamen nullo modo fieri potest. Cerebrum enim ipsum humidum est, & ipsum ambiens membrana humida & crassa , eámque ossa circundant. Atqui nullum humidum sonum facit,sed quæ sicca sunt.Quæ verò resonant,auditionem faciunt.At verò cerebrum odorandi facultatem habet,cùm humidum existat, aridorum odorem cum aëre per cartilaginosa corpora, quæ sicca sunt,attrahens.Cerebrũ enim ad nasi cauitatem progreditur, hacq; parte nullũ ei os obtenditur, sed mollis cartilago spongiæ instar,quam neque carnem,neq; os appellare queas.Et cùm quidem nariũ caua sicca fuerint,ipsũ per se exquisitè magis rerum siccarũ odoré percipit. Neq; enim aquã olfacit,

τὰ δὲ ὀστέα τοιαύτην αὔξησιν ὁποῖα περ ἐστίν, καὶ τἆλλα ὅσα πρὸς τοιαύτην ἀποδίδωσιν αὔξησιν, ὁποῖα αὐτά ἐστιν. [34] καὶ γὰρ αἱ φλέβες αἱ ἐκ τῆς νηδύος τῶν ἐντέρων, ἐν οἷς ἂν συλλέγεται τὰ σιτία καὶ τὰ ποτά, ἐπειδὰν θερμανθῇ ταῦτα, ἕλκουσι τὸ λεπτότατον καὶ τὸ ὑγρότατον. [35] ὃ δὴ παχύτατον αὐτέου καταλείπεται, καὶ γίνεται κόπρος ἐν τοῖσιν ἐντέροισι τοῖσι κάτω. τὸ δὲ λεπτότατον αἱ φλέβες ἕλκουσιν ἐκ τῆς νηδύος [36] καὶ τῶν ἐντέρων τῶν ἀνωτέρω τῆς νήστιος θερμαινομένων τῶν σιτίων. ἐπειδὴ δὲ περίσηται τὴν νῆστιν ἐς τὰ κατωτέρω ἔντερα ξυνεστεφθη καὶ κόπρος ἐγένετο. ἡ δὲ τροφὴ ἐπειδὴ ἀφίκηται ἕκαστον τοιαύτην ἀπέδωκε τὴν εἰδέην ἑκάστου οἵη περ ἦν. ἀρδόμενα γὰρ ὑπὸ τῆς τροφῆς αὐξηται ἕκαστα τό θερμόν, καὶ τὸ ψυχρόν, καὶ τὸ χολῶδες, καὶ τὸ λιπαρόν, καὶ τὸ γλυκύ, καὶ τὸ πικρόν, καὶ τὰ ὀστέα, καὶ τἆλλα ξύμπαντα, ὁκόσα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐστίν. μετὰ τοῦτο ὑστερον οἱ ὀδόντες φύονται. εἴρηται δέ μοι καὶ πρότερον ὅτι μοῦναι τῶν ὀστέων αἱ γναθοφλέβας ἔχουσιν αὐταὶ ἐν ἑωυταῖσι. καὶ διὰ τοῦτο τροφὴν ἕλκεται πλέον ἢ ἐς τἆλλα ὀστέα. [37] ἐς πλέονα τε τροφὴν ἔχονται καὶ ἀνθρωτέρῳ τῷ σπέρματι ἀποδίκτει αὔξησιν αὐτὰ ἀφ' ἑωυτέων τοιαύτην, οἵα περ ἐστὶν αὐτὰ τέως ἂν περ καὶ ἄνθρωπος ἦλος αὐξάνῃ). αὐξάνεται δὲ ἐπὴν ἥβῃ). ὅτι δήλως. ὅτι δήλως δὲ μάλιστα γίνεται ἀπὸ ἑπταετέος μέχρι τεσσαρεσκαιδεκαταίος. καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, οἵ τε μέγιστοι τῶν ὀδόντων φύονται καὶ δηλοῖ πρώτους ἐπιὼν ἐκπέσωσιν, οἱ ἐγγύτατα ἀπὸ τῆς τροφῆς τῆς ἐν τῇ μήτρῃ. αὐξάνεται δὲ καὶ ἐς τὸ τετάρτην ἑβδομάδα. [38] ἐν ᾗ νεότης γίνεται μέχρι τεσσάρων καὶ πέντε ἑβδομάδων. καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ ἑβδομάδι ὀδόντες φύονται δύο τοῖσι πολλοῖσι τῶν ἀνθρώπων. [39] οὗτοι καλέονται τροφοεγκῆρες. αἱ δὲ τρίχες φύονται ὧδε. ὀστέα ἐστὶ καὶ ἐγκέφαλος, ἀφ' ὧν ἡ τοιαύτη αὔξησις, ὅλη τε περιξ κολλώδεως, ὅπως περ τοῖσι νεύροισιν, καὶ τὸ λιπαρὸν οὐκ ἔνεστιν. εἰ γὰρ ἐνῆν τὸ λιπαρόν, ἐξεχώρεε ἂν ἐκ τοῦ θερμοῦ. ταύτα δὴ θαυμάσειεν ἄν τις ὅλη καὶ ἐν τῇσι μεγάλῃσι [40] καὶ ἐν ᾧ ὀπισθίῳ τρίχες πολλαὶ ἐν ᾧ σώματι πεφύκασιν. [41] οἷσιν ἔστ' λόγος περὶ τουτέου. ὅπου τυγχάνῃ τὸ σῶμα τὸ κολλῶδες ἐν, ἐνταῦθα αἱ τρίχες γίνονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. ἀκούῃ δὲ διὰ τόδε. τὰ πτήματα τὰ οὐάτων προσπίπτει πρὸς ὀστέον σκληρὸν τε καὶ ξηρὸν ὅμοιον λίθῳ. τοῦτο δὲ πέφυκε πρὸς ὀστέον κοίλωσις σπερμοειδὴς ᾗ ὁ ἦχος, ἀπερείδονται πρὸς τὸ σκληρόν. τὸ δὲ ὀστέον κοίλον ἐπηχεῖ διὰ τὸ σκληρόν. τὸ δέρμα τὸ πρὸς τὴν ἀκοὴν πρὸς τὸ ὀστέον τὸ σκληρὸν λεπτόν ἐστιν ὥσπερ ὑμέναιον, ξηρότατον τοῦ ἀνθρώπου δέρματος. τεκμήρια δὲ πολλὰ ὅλου ξηρότατον ἦχεῖ μάλιστα. ὅταν δὲ μέγιστον ἦχον τοῦτο μάλιστα ἀκούωμεν. καὶ εἰσί τινες, οἳ ἔλεξαν φύσιν ξυνεφέροντες, ὅτι ὁ ἐγκέφαλός ἐστιν ὁ ἠχέον. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθής) αὐτός τε γὰρ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρός ἐστιν καὶ μαλακὸς πρὸς αὐτὸν ἐστὶν ὑγρὸν καὶ παχύ. καὶ πρὸς τοῦτο μαλακὸν ὀστέα. τοῦτο δὲ οὐκ τὸ ὑγρὸν ἠχεῖ, ἀλλὰ ξηρά. τὰ δὲ ἠχέοντα, ἀκούομεν ποιεῖ. ὀσφραίνεται δὲ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρὸς ἐὼν αὐτὸς, τῇ ῥινῶν ἕλκων τὴν ὀδμὴν [42] διὰ τῶν βεγγλίων ῥινῶν ἐόντων. πρὸς ἥκει γὰρ ὁ ἐγκέφαλος τῇ ῥινὸς ἐς τὰ κοῖλα. καὶ ταύτῃ αὐτῷ οὐκ ἔστιν ὅπῃ πρόσθεν ὀστέον οὐδέν, ἀλλὰ χόνδριον μαλακὸν ἔχως περ κόγχος, οὔτε κρέας, οὔτε ὀστέον. καὶ ὅτι μὴ ξηρὰ ἡ τὰ κοῖλα τῆς ῥινός, ὀσμᾶσθαι τῶν ξηροτέρων αὐτὸς ἑαυτῷ ἀκριβέστερός ἐστιν. ὕδατος γὰρ οὐκ ὀδμὴ ὑγ-

τρεφει γαρ ὅτι τὸ ἐγκεφαλωδὲς μὴ παπῶ. σηπόμενον γὰρ τὸ ὕδωρ, παχύτερον ἤδη καὶ τὰ σίτια πήγνυται. ὁκόταν οὖν ὑγρανθέωσιν αἱ ῥῖνες [45] ὀσφραίνεσθαι οὐ δύνανται ὅσον οὐδὲ ἕλκειν τὸν αἰθέρα εἰς τὸν ἐγκέφαλον. τοῦτο δὲ [44] καὶ ὅταν ἀποπήγνυται ὁ ἐγκέφαλος πλέον αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν λάρυγγα καὶ τὸν φάρυγγα, καὶ τοὺς πνεύμονας, καὶ εἰς τὸ σῶμα τὸ ἄλλο καὶ πλείω, γίνεται οἱ ἄνθρωποι καὶ φασι καταῤῥεῖν ἐκ τῆς κεφαλῆς. καταῤῥεῖ δὲ καὶ εἰς τὸ ἄλλο σῶμα. [45] καὶ ἔστι ἔξωθεν ὧδε θερμὸν. ὁρᾷ δὲ διὰ τοῦτο. ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου τὸ μυδιγγῶδες φλέβιον ἥκει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς [46] διὰ δὲ ὀστέου ἑκάτερον. διὰ τοῦτον μὲν τὸν φλεβοῦν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου διήκει δι' αὐχένος ἐπὶ τὸν νῶτον ὁλοῦν καὶ τὸν κόλλωδες ἅτερον. [47] καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸ ἐστὶ αὐτοῖσι δέρμα περὶ τὸν ὀφθαλμὸν, οἷον περ αὐτὸ ἐστὶ. τοῦτο δὲ ὅμοιον ὑμένι ἐστὶ τὸ διαφανὲς τὸ ὀφθαλμοῦ τὸ μὲν ἔξω ἀμφιβληστροειδὲς καλεόμενον. οὐδὲν δὲ μᾶλλον ἀμφιβληστροειδὲς ἐστὶ, [49] μᾶλλον δὲ ἀραχνοειδὲς, τοῦτο δὲ ὑπὸ ὀφθαλμοῦ. τὸ δὲ μέσον τὸ κόρην καλεόμενον τὸ ὀφθαλμοῦ. μέλαν φαίνεται διὰ τοῦτο, ὅτι ἐν βαθεῖ ἐστὶ, καὶ χιτῶνες περὶ αὐτὸ εἰσὶ μέλανες. τρίτον δὲ καλεόμενον, τὸ ὑπέρον ὥσπερ δέρμα. ἔστι δὲ τὸ μέλαν ὑγρὸν, διὰ λεπτοῦ διαφανές. τὸ δὲ ὑγρὸν, κόλλωδες. πολλάκις γὰρ ὀπτῶντα ἤδη τρυφαλήτου ὀφθαλμοῦ ὑγρὸν, ὁμοῖον ὑγρῷ, κόλλωδες. κἀκεῖνο μὲν ἤδη θερμὸν, ὑγρὸν ἔστι. ἐπειδὰν δὲ ἀνυθῇ, ἐγλύφεται ξηρὸν, ὥσπερ λιβανωτὸς διαφανὴς καὶ τὸ ἀναθέφτων καὶ τὸν θηλείων ὅμοιον ὅστι. τὰ δὲ ὀφθαλμοῦ αὐτὰ πάντα ἀναπέμπει, καὶ τὰ πνεύματα τοῦτο καλλονία, καὶ τὰ ἄλλα τὰ λαμπρότερα ἢ κατ' αὐτὸν ἐστι. [50] καὶ ἰὼ ἰὼ ἐπαίσει τὰ τοιάδε, ὅτι ὑμόζοια ἐστὶν. ὥσπερ τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶσσα, καὶ ἄλλη κοιλίη, ἑκάτερα ἐστὶν. διαλέγεται δὲ [51] διὰ τὸ πνεῦμα ἔλκων ἔξωθεν πρῶτον τὸ σῶμα. τὸ πλεῖστον δὲ ἐς τὰ κοῖλα αὐτοῦ φοιτᾷ. αὐτὸ δὲ τοῦτο ζῆ ὠθούμενον διὰ τὸ κενὸν φύσιν ποιέει. κεφαλὴν μὲν ἐπιοῦσα ἡ διὰ γλώσσης αἰθὴρ ἀναπέμπει τὸν ἐν τῷ φάρυγγι ἀποφράσσει, καὶ τὸν ἀναπνοὴν τὸν εἰς τὸν λάρυγγα καὶ τοὺς πνεύμονας ἀφίησιν. ἰὼ δὲ μὴ γλώσσης αἰθέρι τὸν ἀναπνοὴν ἐκπέσῃ, οὐκ ἂν ἀφέως διαλέγοιτο, ἀλλ' ἢ ἕκαστα φύσει τὰ μονόφωνα, τεκμήριον δὲ ὅτι τοῦτο, [52] οἱ κωφοὶ οἱ ἐκ γενεῆς, οὐκ ἐπίστανται διαλέγεσθαι· ἀλλὰ τὰ μονόφωνα μόνον φωνέουσιν. [53] ὁ δ' εἰπὶς τὸ πνεῦμα ἐκπνεύσας πρῶτον διαλέγεται. δῆλον δὲ ποιέει. ἢν ἄνθρωποι ὁκόταν θέλωσι μέλλα φωνῆσαι. ἐλκύσιες τὸ πνεῦμα τὸ ἔξω, ἐντὸς ὠθέουσι ζύοντες, καὶ φθέγγονται μέλλα ὡς ἀντέχῃ τὸ πνεῦμα. ἔπειτα δὲ, καταῤῥαφὲν τὸ φθέγμα. καὶ οἱ κιθαρῳδοὶ, ὁκόταν δὴ αὐτοῖς μακροφωνέειν, ἔπ' ἄκρον ἀνύσαντες τὸ πνεῦμα ἔσω [54] πολὺ ἐκλείκουσι τὸν ἀκροατὴν, καὶ φωνέουσι καὶ φθέγγονται μέλλα ὡς ἀντέχωσιν ὑπὸ πνεύματι. ἐπὶ δὲ τὸ πνεῦμα ἔπιλίπῃ, καταπαύονται. λιγέουσι δῆλον ὅτι τὸ πνεῦμα ἐστὶν τὸ φθεγγόμενον. εἶδον δὲ ἤδη οἱ σταζόμενοι ἑαυτοὺς, [55] ἐπέταμον τὸν φάρυγγα παντάπασιν. ἔζων μὲν φθεγγόμενοι δὲ οὐδὲν ἐκεῖ μηδὲν συλλαβὴν τὸν φάρυγγα. οἱ δὲ φθεγγόμενοι. δῆλον δὲ καὶ ὅτι, [56] ὅτι τὸ πνεῦμα διὰ τετμημένου τὸν λάρυγγος ἔλκειν ἔσω ἐς τὰ κοῖλα, ἀλλὰ κατὰ τὸ διατετμημένον ἐκπνέει. οὕτως ἔχει καὶ φωνῆς ἴσως καὶ διαλέξεως. [57] ὁ δὲ αὐλὸς ἐστὶ τὸ ἀναθέφτου, ἐπὶ ἀμφοτέρους

cùm cerebro sit humidior, nisi computruerit. Putrefacta nanq; aqua crassior euadit, & reliqua omnia. At cùm nares humidæ fuerint, olfacere nequit, cùm ad se cerebrum aërem non attrahat. Ad eundem etiam modum cum cerebrum colliquatum plurimam materiam ex se in palatum, & fauces, & pulmonem reliquumq; ventrem detruserit. id percipiunt homines, & ex capite destillare dicunt, etsi in reliquum etiam corpus destillat, idq; cum calore quodam contingit. At verò eam ob causam videt, quòd a cerebri membrana vena ad vtrumq; oculum per os pertinet. Per has duas venas ex glutinoso, quod est maximè tenue, ex cerebro veluti per collum transmittitur, atq; ideò ipsam circum se tunicam quæ aëri obuersatur, & ad quam venti ingruunt, talem facit, quale est ipsum oculi pellucidum, eadem planè ratione quam de cæteris tunicis diximus. Sunt autem multæ hæ tunicæ, quæ oculi pellucido prætenduntur, ipsiq; sint similes. In hoc enim pellucido lumen & splendida cũcta lucem reflectũt. Per hoc igitur in quo lumen reflectitur, visio fit. Quod verò minimè est splendidum, neq; oblucet, per illud visio non fit. Reliquum circum oculos album, caro est. Pupilla autem oculi nominata nigra ob id apparet, quòd in profundo sita sit, & tunicæ eã ambientes nigræ existunt. Tunicam verò appellamus, id quod velut pellicula inest, quæ neutiquam ad conspectum nigra est, sed alba & pellucida, & oculi humidum, glutinosum. Sæpè enim conspeximus oculo disrupto, prodiisse humorem glutinosum, qui quãdiu calidus est, liquidus existit, vbi verò perfrixit, siccus euadit, ad instar thuris transparens. Quod in hominibus & feris ad eundem modum se habet. At oculo infectum est, quicquid in eum incursat, & venti, & quæcunque splendidiora quàm in seipso sint. Idq; quis ideò fieri iudicet, quod vnius & eiusdem sint coloris. Quemadmodum os & lingua, & reliquus venter, humida existunt. Sermonis autem in homine causa est, quòd totum corpus spiritum intrò trahit, eumq; plurimum in suas quisque cauitates. Is verò per inane foras pulsus, strepitum facit. Caput enim resonat, lingua verò in faucibus interseptum, suo appulsu format, & ad palatum ac dentes impingens, clarum reddit. Quòd nisi lingua suo semper appulsu formaret, nõ distinctè homo loqueretur, sed singula vnam naturà vocem ederent. Cuius rei indicio sunt muti à primo ortu, qui distincte loqui nequeunt, sed solam vocem edunt. Neque vero si quis spiritu foras emisso loqui conetur, id facere queat, quod hinc constat. Qui magnam volunt vocem edere, ij attractum externum spiritum foras propellunt, & quamdiu perdurat spiritus, magnam vocem fundunt, quæ postea deficit. Quinetiam citharœdi, si vt magna voce vtantur opus sit, spiritum intrò summopere attrahunt, & plurimùm emittunt, ac vociferantur, vocemq; quandiu spiritus suffecerit, magnam edunt. Vbi verò spiritus defecerit, desinunt. Ex quib. manifestũ est, spiritũ vocem edere. Vidi præterea quosdam, qui, cùm seipsos iugulassent, guttur in totum sibi præsecuerant. Atq; hi viuunt quidẽ, verùm nullâ vocẽ emittunt, nisi quis guttur constringat, ac tum demum ij vocem edunt. Quin & hoc patet, quod præsecto summo gutture, spiritus in cauitates internas attrahi nequit, sed per præsectam partem foras effertur. Ita sanè de voce ac sermone simili modo se res habet. Hominis autem vita septem dierum numero circumscribitur.

Ac primùm quidem, vbi genitura ad vteros peruenerit, habet intra ſeptem dies, quæcunq; ex corpore ei accedere neceſſe eſt. Id verò quomodo nouerim fortaſſe quis mirabitur, verùm multa ad hunc modum vidi. Meretrices publicæ, quæ in ſeipſis ſæpiùs id expertæ ſunt, vbi cum viro congreſſæ ſunt, noſcũt quando conceperint, moxq; conceptum intra ſe perdunt. Quo poſtea iam perdito, veluti caro excidit. Eam in aquam coniectam ſi accuratiùs inſpexeris, membra omnia habere deprehendas, & oculorum regiones, & aures, & brachia. Quin & manuum digiti, & crura, & pedes, & pedum digiti, & pudendum, & reliquum totum corpus in conſpicuo eſt. Liquidò autem conſtat harum rerum peritis, quòd mulier vbi concepit, ſtatim inhorreſcit, & incaleſcit, ac dentib. ſtridet, & articulum reliquumq; corpus cõuulſio prehendit, & vterũ torpor, idq; iis quæ puræ ſunt accidit. Quæ verò craſſæ & mucoſæ iſtud experiuntur, earum plæræq; hoc non ſentiunt. Ac ſanè quantum illæ mihi ita indicarunt, tantum etiam me ſcire profiteor. Quòd verò hominis vita ſeptem dierum numero circumſcribatur, hoc quoq; manifeſtũ eſt. Plæriq; quidem ex his qui ſeptem dieb. nihil edere aut bibere volunt, in his moriuntur, quòd ſi qui eos ſuperauerint, nihilominus tamen moriuntur. Nonnulli etiam ne per inediam à vita diſcederent, ſed vt comederent & biberent perſuaſi ſunt, verùm venter non ampliùs admittit. Ieiunum enim inteſtinũ in his dieb. cohæreſcit, quinetiã illi moriuntur. Quin & illud ipſum ex his coniicere licet. Puer ſeptimo menſe natus, certa ratione in lucẽ prodiit & vitalis eſt, cùm is rationem & numerum exactè ad hebdomadas reſpondentẽ habeat. Octauo autem menſe natus, nullus vnquam vixit. Nouem autẽ menſium & decem dierum fœtus editur & vitalis eſt, numerumq; ad hebdomadas exactè reſpondentẽ habet. Quatuor nẽpe decades hebdomadarum, dies ſunt ducenti & octoginta. Hebdomadarum autem decuriam dies ſeptuaginta conſtituunt. At ſeptimo menſe editus partus tres hebdomadarum decurias obtinet, & ad vnamquanq; decuriam dies concurrunt ſeptuaginta. Tres itaque hebdomadarum decuriæ, in totum dies ducentos decem faciunt. Quinetiam morbi acutiſſimi ad hunc modum hominibus contingunt, voluentibus diebus quibus iudicantur, & moriuntur, aut conualeſcunt. Et tertianæ diebus vndecim, vna & dimidia hebdomada. Quartanæ duabus hebdomadis. Quintanæ duodeuiginti diebus, hoc eſt, duabus hebdomadis & dimidia. In cæteris verò morbis, quoto tempore homines ſani euadent, certa ſententia pronunciari non poteſt. Ad eundem autem modum, vlcera quoque magna in capite & reliquo corpore, quarto die inflammatione tentari incipiunt, ſeptimo verò inflammatio ſedatur, aut decimoquarto, aut duodeuigeſimo. Quòd ſi quis diligentem curam adhibeat, neque vlcera capitis magna hoc tempore ſedentur, homines moriuntur. Ac fortè quis harum rerum imperitus, mirabitur fœtum ſeptimo menſe naſci, atque id quidem certè, & ſæpiùs vidi. Quod ſi quis volet, id facilè deprehendet, obſtetrices quæ parturientibus præſunt adeundo & percontando. Eſt verò & aliud argumentum. Pueri ſæpiùs ſeptimo anno exacto dentes explent. Et ſeptem annos pleno & iuſto numero exactè trecentæ & quinquaginta hebdomades conficiunt. Quòd autem horum ſingula ſeptenariis à natura regantur, aliàs declarabo.

ϖρῶτον μὲν ἐπὶω [58] ἐς τὰς μήτρας ἔλθῃ ὁ γόνος ὢν ἑπτὰ ἡμέρησιν ἔχει ὁκόσα πρὸς ὅτι ἔχῃ τὸ σῶματος. τοῦτο δέ τις ἂν θωυμάσειεν, ὅκως ἐγὼ οἶδα. πολλὰ γὰρ εἶδον ξύμπαντα τοιῶνδε. αἱ ἑταῖραι αἱ δημόσιαι αἱ γυναῖκες αὐτέων πεπείρηνται πολλάκις, ὁκότε μὲν ἄνδρα ξύνθη, γινώσκουσιν ὁκότε λάβωσιν ἐν γαστρί· καὶ πειρ᾽ ἐνδιαφθείρουσιν. ἐπειδὴν δὲ ἤδη διαφθαρῇ, ἐκπίπτει ὥσπερ σάρξ. ταύτην τὴν σάρκα ἐς ὕδωρ ἐμβαλών, σκεπτόμενος ἐν τῷ ὕδατι εὑρήσεις ἔχοντα πάντα μέλεα, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς χώρας, καὶ τὰ ὦτα, καὶ τὰ χεῖρα. καὶ τῶν χειρῶν οἱ δάκτυλοι, καὶ τὰ σκέλεα, καὶ οἱ πόδες, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν· καὶ τὸ αἰδοῖον, καὶ τὸ ἄλλο πᾶν σῶμα δῆλον. οὗ δῆλον δὲ καὶ ὅταν λάβῃς ἐς χαλκέα τῆσιν ὀπτικαμίνοισιν, αὐτίκα ἔφριξεν· ἐν θέρμῃ ἐν βρυγμὸς [60] καὶ σπασμὸς ἔχει καὶ τὸ ἄλλο καὶ τὸ σῶμα πᾶν, καὶ τὸ ὑστέριον ὄκνος. καὶ ὁκόσαι καθαραί εἰσι, τοῦτο πάσχουσιν. ὁκόσαι δὲ πάσχουσιν παχεῖαι καὶ βλεννώδεις, οὐ γινώσκουσι τοιοῦτόν τῶν γυναικῶν πολλαί. ἤδη μοι ἔδειξαν, καὶ τοῦτο δὴ καὶ ὀπτίσαμεν εἰδέναι. δῆλον δὲ καὶ ὅδε· ὅταν ἐπὶ ἡμέρας ὁ αὐτὸς, ἐάν τις ἐθέλῃ ἑπτὰ ἡμέρας φαγέειν ἢ πιέειν μηδέν. [61] μὲν πολλοὶ ἀποθνήσκουσιν ἐν αὐτῇσιν· εἰσὶ δέ τινες οἳ καρδιάλλουσιν, ἀποθνήσκουσι δ᾽ ὅμως. εἰσὶ δέ τινες οἳ καὶ ἐπείθησαν ὥστε μὴ ἀποκαρτερῆσαι, ἀλλὰ φαγέειν τε καὶ πιεῖν· ἀλλ᾽ ἡ κοιλίη, σκέλλει καταδέχεται. ἡ γὰρ νῆστις συνεφύη ἐν τούτῃσι τῇσιν ἡμέρῃσιν· ἀλλὰ ἀποθνήσκουσι καὶ οὗτοι. ἔστι γὰρ τόδε τεκμήριον. τὸ παιδίον ἑπτάμηνον γόνος γιγνόμενον, λέγω γεγονὸς καὶ ζῇ, καὶ λόγον ἔχει τοιοῦτον καὶ ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς ἑβδομάδας. ὀκταμήνιον γιγνόμενον, οὐδεὶν βιοῖ πώποτε. ἐννέα μηνῶν καὶ δέκα ἡμερέων γόνος γίγνεται καὶ ζῇ, καὶ ἔχει [62] ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς ἑβδομάδας. [61] τέσσαρες δεκάδες ἑβδομάδων ἡμέραι εἰσὶν διηκόσιαι ὀγδοήκοντα. ἐς γὰρ τὰ δεκάδα τῶν ἑβδομάδων, ἑβδομήκοντα ἡμέραι. ἔχει δὲ καὶ τὸ ἑπτάμηνον γιγνόμενον, τρεῖς δεκάδας ἑβδομάδων. ἐς γὰρ τὰ δεκάδα ἑκάστην ἑβδομήκοντα ἡμέραι. τρεῖς δεκάδες γὰρ ἑβδομάδων αἱ σύμπασαι δέκα καὶ διηκόσιαι. καὶ αἱ νοῦσοι ὅσαι τοῖς ἀνθρώποις ὀξύται γίνονται, [62] ἡμερέων πρηγουσέων ἐν τῇσιν ἀνακρίνουσι, καὶ ἀπέβανον ἢ ὑγιέες ἐγένοντο. καὶ πεντάμοι ἐνδεκάτῃσιν ἐν μιῇ ἑβδομάδι καὶ ἥμισυ ἑβδομάδος. [63] καὶ τεταρταῖοι ἐν δυσὶν ἑβδομάσιν. καὶ αἱ περιπλανέες, [64] ἐν δυοῖν δέουσαι εἴκοσιν ἡμέρῃσιν. δυοῖν τε ἑβδομάδοιν καὶ ἥμισυ ἑβδομάδος. αἱ δὲ ἄλλαι νοῦσοι οὐκ ἔχουσι λόγον γνώμῃ ἐν ὁκόσῳ ὑγιέες ἔσονται· ἀποφαίνεται. ὅταν δὲ καὶ τὰ ἕλκεα τὰ μεγάλα τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τὰ ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι, τεταρταῖα φλεγμαίνειν ἄρχηται. ἐν ἑπτὰ δὲ καθίσταται φλεγμαίνοντα, καὶ ἐν τεσσαρεσκαιδέκα, [65] δυοῖν δεούσῃσιν. [66] ἢν δέ τις ἀνακώς θεραπεύῃ, καὶ μὴ κατασῇ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τὰ ἐν τῇσι κεφαλῇσι μεγάλα ἕλκεα, ἀποθνήσκουσιν αἱ ἄνθρωποι. θωυμάσειε δ᾽ ἄν τις καὶ τοῦτο ὅς τις ἄπειρος ἢ ἐπιπάμονος τοῦ παιδίου. ἐγὼ μὲν οὖν αὐτὸ ὧπερ καὶ συγγράφω. εἰ δέ τις βούλεται καὶ τοῦτο ἐλέγξαι, ῥηίδιον τοῖσι τὰς ἀκεστρίδας αἱ πάρεισι τῇσι γυναιξὶ βλέπειν πυθέσθαι. ἔστι γὰρ τεκμήριον, ὅταν ὀδόντας [67] παῖδες ἑπτὰ ἐτέων διηθόντων πληροῦσι καὶ ἐν ἑπτὰ ἔτεσιν. ἔστι γὰρ λόγῳ καὶ ἀριθμῷ ἀτρεκέως [67] δεκάδες ἑβδομάδων ἑξήκοντα καὶ τετρακόσιαι. τὰ δὲ φύσιος τοῦ ἀναγκαίου, διότι ἐν ἑπτὰ ἐτέων ἕκαστα διοικεῖται, ἐγὼ φράσω ἐν ὀλίγοισιν.

ΙΠΠΟ-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΕΠΤΑΜΗΝΟΥ.

HIPPOCRATIS DE SEPTIMESTRI

PARTV, LIBER.

Οἱ ἑπταμηνιαῖοι γίνονται, ἐκ τῶν ἑκατὸν ἡμερέων καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ δύο, καὶ τεσσάρων μοιρέων. ἐὰν γὰρ τῶν πρώτων λογίσῃ μηνὸς πεντεκαίδεκα ἡμέρας, τῶν δὲ πέντε μηνῶν ρμ, καὶ ζ, καὶ ἥμισυ ἡμέρας, ἐὰν δὲ ἑξήκοντα μιῆς δεούσης ἡμέρης ἐγγύτατα δύο μηνῦες ἐκτελοῦνται. οὕτως οὖν τούτων ἐόντων, ἐς ϛ ἑβδόμον μηνᾶ τρεφόμενον ἡμέραι πλείους ἢ ἑξήκοντα γίνονται, ἥμισυ τοῦ σταθμοῦ καὶ τοῦ ἡμέρης, τοῦ μέρεος ᾧ μέρει πρὸς ᾧ γινομένου. ὁκόταν ἐς τὸν ἑπτάμηνον τελειώσεως ἔλθῃ τοῦτον ἀδρυνομένου τοῦ ἐμβρύου, καὶ τοῦ ἰσχνοῦ πολὺ δοκιδιδόντος ἐν τῇ τελειώσει μᾶλλον, ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις· ὑμένες ἐν οἷς τὸν ἀρχὸν ἐτράφη, ὥσπερ καὶ τὰ ἀσταχύων, ὁκόταν ὀξεχάλασαν, πρόσθεν αὐαλιζόμενοι ἢ τελείως ὀξαδρυνθῆναι καρπόν, τὰ μὲν ἀσθενέστατα καὶ ἀδρότατα τῶν ἐμβρύων βιησάμενα, καὶ διαρρήξαντα σφᾶς ὑμένας, ἐξάγουσι τὸν γλοιόν. καὶ τὰ μὲν πλεῖστα τούτων ἀπόλλυνται. μικρὰ γὰρ ὄντα, τῇ μεταβολῇ μείζονι χρεόν· τῶν ἄλλων, καὶ τὸν τεσσερακοστὸν ἡμέρην πεπαιδευμένα ἀναλαμβάνοντα κακοπαθεῖν, ὀξελθόντα ἐκ τῆς μήτρης. ἐκ τῶν δεκαμήνων πολλὰ ἀποκτείνει. ἔστι δὲ ἃ τούτων τῶν ἑπταμήνων καὶ πρόσθεν· ἐκ πολλῶν ὀλίγα· ὀλιγοστὸς καὶ ὁ χρόνος ἐς ὃν ἐτράφη ἐν τῇ μήτρῃ κατέσχεν· ὥστε μετέχειν πόνων, ὧν πρὸ καὶ τὰ τελεώτατα μετέχει, μάλιστα πρόσθεν γινόμενα. καὶ ὀξηλλαξε τὴν μήτρης πρόσθεν νόσος, ἅτε ἐν τῷ ὀγδόῳ μηνὶ γενοσευμένα. τούτοις γὰρ οἱ πόνοι ἐπιγίνονται, ὥστ' ἐκ τοῦ φανερὰ εἶναι τὸ ἀδύνατον πρόσθεν εἶναι, δι' ἃς πάσας καὶ πρόσθεν ἐγὼ φημι δὴ ἀποκτείνειν τοὺς ἑπταμήνους πολλοὺς καὶ τοὺς δεκαμήνους. τὰ δὲ πολλὰ τῶν ἐμβρύων τῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡλικίῃ τῇ ἑπταμήνῳ, ὅταν ὑμένες χαλῶσι, μετεχώρησε ἐς τὸ ὑπερεῖχεν. καὶ ἀναβάλλει τὸ ξηφίον ποιέει. ἃς μὲν τεσσαρακοντα ἡμέρας τὰς πρώτας πονοῦντα, τὰ μὲν, μᾶλλον, τὰ δὲ, ἧσσον. διὰ δὲ τὸ μεταβολὴν τὸν τῶν ἀρτηριῶν μετεβάλετο, καὶ διὰ τὸ μηδὲν τοῦ πόνου. ὑμένες τεινόμενοι καὶ ὁ ὀμφαλὸς ἀσθενέας ἀδῖνας ποιέει τῇ μητρί. ἐν τῷ ἔμβρυον ἐκ τοῦ παλαιοῦ σπαδισμοῦ ἐκλυθέν, ἀφύτερον γίνεται. πολλαὶ δὲ τῶν γυναικῶν, καὶ ὑπὸ μεταπιπρεταίνουσι τῶν γινομένων. αἱ δὲ καὶ ἀπόλλυνται σὺν τοῖς ἐμβρύοις. ἐρῶνται δὲ πᾶσαι ἐν ὀλίγῳ τοῦτο. φασὶ δὲ οὐ γνῶναι τὸν μηνῶν, καὶ χαλεπώτατα φέρειν τὰς γαστέρας, ὀρθῶς λέγουσαι. ἔστι δὲ ὄγδοος μὴν, οὐ μόνον χρόνος οὐδὲ· ἀλλὰ καὶ ἡμέρας προστίθησι ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου μηνὸς, ἐς τὸν ἐνάτον, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου. ἀλλὰ τὰς ἡμέρας οὐχ ὁμοίως, οὔτε λέγουσιν, οὔτε γινώσκουσιν αἱ γυναῖκες. πλανῶνται γὰρ διὰ τὸ μήτε κατὰ τὠυτὸ γίνεσθαι, ἀλλ' ὁτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου μηνὸς, πλέονας ἡμέρας προσγίνεσθαι, ἐς τὰς τεσσαρακοντα· ὁτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου. τότε γὰρ ἀνάγκη γίνεσθαι, ὅκως ἂν τύχῃ ἡ γυνὴ ἐν γαστρὶ λαβοῦσα, τοῦ μηνός τε καὶ τοῦ χρόνου. ὁ δὲ μὴν ὄγδοος ἀναμφισβήτητός ἐστι. κατὰ τοῦτον γὰρ γίνεται, ὥστε δυσχρίτως ἔχειν. κατ' ἐμὲ καὶ τὸ μέρος ἐν τοῖς ἐνδε-

SEPTIMESTRES naſcuntur diebus centum & octoginta duobus, & inſuper addita quadam diei particula. Si enim primi menſis dies quindecim ſupputaueris, quinq; verò menſium dies centum quadraginta ſeptem & dimidium (ſexaginta nanque diebus, vno dempto, ferè duo menſes conſtant) his ſic ſe habentibus, ad ſeptimum menſem ſuperſunt dies plus quàm viginti, quod eſt anni dimidium, vnà cum aliquantula parte ad diei partem accedente. Cùm fœtus iam auctior ad hanc perfectionem deuenerit, & robur increuerit, ipſo iam perfectè aucto magis quàm cæteris temporibus, membranæ in quibus iam inde ab initio enutritus eſt, elaxantur, non ſecus ac ſpicarum membranæ, ad id vi impulſæ, antequam fructus perfectè auctus fuerit, & fructus quidem robuſtiſſimi & maximè pleni, vi illata membranas dilacerant, partimq; accelerant & ex his plæriq; pereunt. Nam cum parui exiſtant, maiore quàm cæteri vtuntur mutatione, & ex vtero expreſſi per quadraginta dies ex neceſſitate malè afficiuntur, quod etiam multos decimo menſe natos interimit. Ex his autem, qui ſeptimo menſe nati ſunt, ſuperſunt quidam, licet ex multis pauci, propterea quòd ratio & tempus, quo enutriti ſunt in vtero, effecit, vt ea omnia conſequantur, quorum etiam perfectiſſimi, & qui maximè ſuperſtites euadunt, compotes fiunt, tum etiam quòd permutationem ſenſerũt, priùs à matre in lucem emiſſi quàm octauo menſe ægrotarent. Etenim ſi hos labores ſuperant, ita vt in lucem puer prodeat, is tamen ſupereſſe nequit ob commemoratas affectiones, quas octauo menſe, multos quoque decimo natos, interimere affirmo. Multi autem fœtus eius ætatis, quæ eſt ſeptem menſium, cùm laxatis membranis in id quod cedit ſecedunt, ibiq; alimentum capiunt, primis quidem quadraginta diebus, hi quidẽ magis, alij minùs laborant. Ac propter permutationem ex locis in quibus alebantur, alterationem ſentiunt, & circa vmbilicum vellicantur, alioq; migrant, tum etiam propter matris labores. Membranæ nanq; dum tenduntur, & vmbilicus vellicatur, dolores matri pariunt, fœtuſq; priſtino vinculo exolutus grauior euadit. Pleræque etiam mulieres ex hoc caſu inſuper febre corripiuntur, quædam quoq; vna cum fœtu pereunt: verùm omnes hac febre paucis diebus tentantur. At verò ſe vteros difficillimè geſtare nono menſe rectè dicunt. Eſt autem octauus menſis, non ſolùm tempus hoc, verumetiam dies à ſeptimo menſe, & nono, & ab anno accedunt. Verùm dies non eodem modo, vel dicunt, vel agnoſcunt mulieres. Ex eo enim decipiuntur, quòd neq; eodem modo ſe habent, verumetiam quòd quandoque plures dies à ſeptimo ad quadraginta accedunt, quandoque verò à nono. Sic enim pro ratione menſis ac temporis in quo mulier conceperit, contingere neceſſe eſt. At menſis octauus minimè ambiguus eſt. Per hunc enim contingit, vt iudicatio difficilis ſit. Mea ſententia pars in vnde-

cim menſibus, menſis eſt, licet non admodum commemorari debeat. Mulieribus autẽ de partu fides habenda eſt. Nam & omnia narrant, ſemperq; dicunt, & ſemper proferunt. Neque aut opere aut ſermone cuiuſquam ſe perſuaderi ſinunt, ſed ex eo, quod ſibi contigiſſe norunt. Etſi verò volentibus aliud dicere licet, quæ tamen decernendi, aut de hac ſententia pronunciandi victoriq; poteſtatem habent, ſemper proferunt & affirmant ſeptimo menſe, & octauo, & nono, & decimo, & vndecimo, partus in lucem prodire, & ex his octauo menſe natos minimè ſupereſſe. Quin & abortiones plurimas primis quadraginta dieb. contingere aſſeuerant, & cætera quæ in quadragenariis ac ſingulis menſib. euenire conſcripta ſunt. Cùm verò ſeptimo menſe diſruptis membranis fœtus ſedem mutarit, labores, qui circa octauum menſem & circa ſextum quadragenarium in partu edendo fieri recenſentur, prehendunt. Quo tempore elapſo, quibus partus fœliciter ſucceſſurus eſt, inflammationes tum fœtus, tum matris diſſoluuntur, adeò vt venter emolliatur, tumorq; ex præcordiis & laterum inanitate in loca inferiora deſcendat, ad aptam conuerſionem, quę facilem partus progreſſionem faciat. Et ſeptimo quadragenario magnam temporis partẽ fœtus illic permanent. Nam & loci ipſis molles ſunt, & tranſmotiones ipſis faciliores & frequẽtiores contingunt, ideoq; ad partum expeditiores redduntur. Et ex toto quadragenario, per vltimos hos dies mulieres faciliùs veteros ferunt, quoad fœtum conuerti contigerit. Poſtea verò partus dolores & labores incumbũt, donec puero & ſecundis mulier liberetur. Quæ verò mulieres multos pueros pepererunt, in quib. aliquis claudus, aut cœcus, aut alioqui malè affectus fuit, eæ affirmant ſe in his geſtandis, pueri octauum menſem moleſtiùs tuliſſe, quàm in his quos nullo modo malè affectos pepererunt. Mutilus enim fœtus octauo mẽſe vehementer ægrotauit, adeò vt etiam morbus abſceſſum fecerit, non ſecus ac viris morbi grauiſſimi facere cõſueuerunt. At fœtus, qui alio quouis tempore vehementer ægrotarint, ij priùs intereunt, quàm eiuſmodi abſceſſum morbus experiatur. Octimeſtres autem fœtus, qui non valdè ægrotant, ſed vna quapiam parte propter digreſſionem malè affecti ſunt, eorum plæriq; per quadraginta quidem dies, ob cõmemoratas cauſas neceſſarias, in vtero imbecilles ſunt, verùm ſani euadunt. Qui verò intra hos quadraginta dies natus fuerit, is ſupereſſe nequit, cùm huic adhuc in vtero ægrotanti, poſt partum mutationes & afflictiones præterea accedant. Atqui in vtero ægrotans ad nonum menſem peruenerit, eoq; editus fuerit, is quidem ſupereſſe poterit. Et ſuperſunt quidem hi non minus quàm ſeptimeſtres, quanquam etiam ex his pauci educantur. Neque enim eam habent corpulentiam, quam perfectiſſimi nati ſunt, & laboribus quos in vtero non ita pridem pertulerunt, conflictantur, ita vt tenues reddantur. Is vero potiſſimùm fœtus ſeruatur, qui nono menſe iam affecto in lucem editur. Validior autem euadit, plurimúmque abeſt à morbis, qui octimeſtribus contingere conſueuerunt. Qui enim ſeptimo quadragenario in lucem eduntur, decimeſtres appellati, hanc ob cauſam præcipuè educantur, quod validiſſimi ſunt, plurimúmque abſunt ab viſitatorum puerorum tempore, in quo circa octauum menſem dieb. quadraginta ægrotantes, malè habent. Quin & nouimeſtres tenues editi in lucẽ, eorum qui

καὶ μησὶ, μείς ὅστιν, ὥστε τὸν ὑμνημόνευτον εἶναι [22] χρὴ δὲ οὐκ ἀπιστεῖν τῇ γυναικὶ ὡς τὸκων. [13] λέγουσι γὰρ πάντα, καὶ αἰεὶ λέγουσι, καὶ αἰεὶ ἐρέουσιν. οὐ γὰρ αὐτὴ πειθομένη ὅτ' ἔργῳ, ὅτε λόγῳ, [14] ἀλλ' οὐ, ὑπολαμβάνει δὲ τοῖσι σώμασιν αὐτέων γινόμενον. [15] τὰς δὲ βουλομένας ἀμφὶ λέγειν ἔξεστιν, αἳ δὲ κρίνουσαι, καὶ τὰ νικητήρια διδοῦσαι ὡς αὐτὰς τὸν λόγον, αἰεὶ ἐρέουσι, καὶ φήσουσι τίκτειν καὶ ἑπτάμηνα, καὶ ὀκτάμηνα, καὶ ἐννεάμηνα [16] καὶ δεκάμηνα, καὶ τουτέων [17] τὰ ὀκτάμηνα οὐ πάμπαν ἀμφιλογέουσι. φήσουσι δὲ καὶ σὺν πλείστους ἐν τῇ πρώτῃ τεσσαρακοντάδι γίνεσθαι. καὶ τὰ μὲν τὰ καταγεγραμμένα ἐν τῇσι τεσσαρακοντάδι, καὶ ἐν τοῖσι μησὶν ἑκάστοισιν. ὅταν δὲ τὰ ἑβδόμῳ μηνὶ ὡς ἐρεσχελέουσιν ὑμῆνες, καὶ ὁ ἔμβρυος μεταχωρήσῃ, ὑπολαμβάνουσι πόνοι ὡς ἐν μῆνα τὸ ὄγδοον, [18] γίνεσθαι καὶ ἐκτὸς τεσσαρακοντάδα. τοῦτο δὲ τὸ χρόνου παρελθόντες ὁπόσους μέλλει τις, αἱ φλεγμοναὶ ἀφίστανται καὶ τὸ ἔμβρυον, καὶ τὰ μῆλα, [19] ὥστε χαλᾶσθαι, [20] καὶ ὁ ὄγκος ὑποκατάβῃ, ἀπὸ τῶν ὑποχονδρίων, καὶ τὰ κενεῶνας εἰς τὰ κάτω χωρία [21] ἐς βυσσοπίλω τὸ ὀπίσω τοῦ τόκου ζώπιον, καὶ τὸ ἑβδόμου τεσσαρακοντάδα [22] ἐνταῦθεν ὅτι δὲ πλεῖστον τοῦ χρόνου τὰ ἔμβρυα. τὰ γὰρ χωρία αὐτοῖς μαλθακὰ καὶ αἱ μεταχινήσιες αὐτοῖς εὐπετέστεραι γίνονται καὶ πυκνότεραι. καὶ ἅμα τῷ κατέχειν πρὸς τὸκον βλυστάνειν. καὶ πάσης τὰ τεσσαρακοντάδος. [23] οὕτως αἱ γυναῖκες φέρουσι τὰς τελευταίας ἡμέρας εὐπετέστερον τὰς γαστέρας, [24] ἔστ' ἂν ἀρμόσῃ τὸ ἔμβρυον ἐρέφεσθαι. μετὰ δὲ τοῦτο, [25] αἱ τε ὠδῖνες ἐνίσι καὶ πόνοι ὀπίσω), ἔστ' ἂν ἐλευθερωθῇ τὸ παιδίον καὶ τὸ ὑστερον. ὅσαι δὲ πολλῶν γυναικῶν ἔτεκον πολλὰ παιδία, καὶ τι αὐτέων ἐλώβητο χωλὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ ἄλλο τι κακὸν ἔσχε, [26] φήσουσιν ὅτι τὸ τουτέων τὸ παιδίον τὸ ὀγδοον μῆνα, χαλεπώτερον μαγαγεῖν, ἢ ἐφ' ὧν ἔτεκεν, οὐδὲν κακὸν ἐχόντων. τὸ γὰρ ἔμβρυον τὸ πηρωθὲν, ἐν ᾧ ὀγδόῳ μηνὶ [27] ἰχωρῶς ἐνόσησεν, [28] ὥστε ἐκ ἀπόσασιν ἐποίησεν ἡ νοῦσος· ὡς ἐκ τοῖς ἀνδράσιν αἱ ἰχωραὶ νόσοι ἐποίησαν. ὅσα δὲ αἱ τῶν ἐμβρύων [29] ἐν ἄλλῳ χρόνῳ ἰχωρῶς νοσήσῃ, ἀπόλλυται πρὸ τοῦ, ἢ αὐτέων ἀπόσασιν γίνεσθαι. ὅσα δ' αὖ τῶν ὀκταμήνων ἐμβρύων μὴ σφόδρα νοσήσῃ, [30] ἀλλά τι ἔν τι ἐν τῇ μεταξὺ κακοπαθήσῃ, τὰς μὲν τεσσαρακοντα ἡμέρας διετέλεσεν ἐν ἀσθενείῃ. τὰ δὲ πλεῖστα, ἐν τῇ μήτρῃ, μετὰ τὰ αὐτάγκας τὰς πρωτοεπιμηνίας, ἐλλόγου ὑγιαίνοντα. ὅτι δὲ αὖ γίνηται ἐν τεσσαρακοντ' ἡμέραις ταύταις, ἀδύνατον γίνεσθαι. νοσέοντι γὰρ αὐτέῳ ἔνι ἐν τῇ μήτρῃ, ὀπτίλινον αἱ μεταβολαὶ καὶ αἱ κακοπάθειαι, μὴ τὸκον. ὅτι δὲ αὖ ἀπονοσήσαν ἐν τῇ μήτρῃ, ἐς τὸ ἔννατον μῆνα ἔλθῃ, ἐν τουτέῳ τῷ μηνὶ γίνηται), γίνεται. [31] γίνεται μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑπτάμηνα, ὀλίγα δὲ τουτέων ἐκτρέφει). ὅτε γὰρ παχύτητα ἴσχει ὡς τὰ τελεώτατα ἔχειν, [32] ὅτε πόνοι ἐν τῇ μήτρῃ, ἤδη πάλαι πεπονηκότοι εἰσὶν αὐτοῖς, ὥστε λεπτὰ γίνεσθαι. σωθείη δ' ἂν μάλιστα, εἰ τὸ ἐνάτου μηνὸς γίνοιτο ἐν ὀξυδορωτέρῃσι δ' ἂν γίνοιτο, καὶ πλέον ἀπέχον τῶν νόσων, τῶν τοῖς ὀκταμήνοις γινομένων. καὶ γὰρ τὰ ἐν ἑπτὰ τεσσαρακοντάσι λικτόμενα, τὰ δεκάμηνα καθεόμενα, δι' ὃ μάλιστα ἐκτρέφει), ὅτι ἰχωρότατά ἐστι [33] ἐκ πλέω ἀπέχῃ τῶν γωαιμῶν ἡδὺ χρόνῳ ἐν ᾧ ἐκακοπάθησε τὰς τεσσαρακοντα ἡμέρας τὰς νοσερωτάτας, ὡς τὸ μῆνα ὄγδοον. ἀφανίζει δὲ ὡς τῶν νοσημάτων ἐκ παντὸς τῶν τὰ

ὀκταμ-

ἐπὶ τελείοις γινομένων. καὶ τὰ ὀνειδίζοντα λεπτὰ πικτώδεα [14] κρίνει δὲ πλῆθος μὲν χρόνου ἐγγίνεται κρίνει δὲ μέγεθος τοῦ σώματος, [15] ὀλίγον νόσων καὶ παθῶν ἀφιγμένων, οὐ μὴν ὥσπερ τὰ ἑπτάμηνα πίκτεται σὺν σαρκωδέσι, καὶ τὰ πάχη ἔχοντα βύτραφέως, οὕτω δὲ καὶ τετελεσμένα, οὐ χρόνον ὀλίγον τῇ μήτρᾳ διαφέρει. ταῖς μὲν γὰρ αὐξήσεσι αἱ συλλήψιες τῶν ἐμβρύων, καὶ ④ πεπασμοί τε καὶ ④ τόκοι ὁμοίως τοῖς τοιούτοις γίνονται (ὁμοίως γὰρ αἵ τε νόσοι, καὶ αἱ ὑγίειαι, καὶ ④ θάνατοι τοῖς σύμπασιν αὐξήσεσιν), ταῖς δὲ πρώταις καὶ μικραῖς ἡμέραις καὶ ταῖς μικρὰς [16] ὑποσημαίνει. καὶ ταῖς μὲν τεσσαρακονταέδρους ἡμέρας καὶ ταῖς, κατ' ἐνιαυτόν. ὁμοίως δὲ πᾶσι μὲν τοῖς χρόνοις τοιούτοις ἔνεστι πολλὰ ἑκάστοις, πολλὰ μὲν ξυμφέροντα, πολλὰ δὲ πολέμια ὁμοίως δὲ καὶ τῶν συμφερόντων αἵ τε ὑγίειαι γίνονται, καὶ αἱ αὐξήσεις. ὁμοίως δὲ τῶν ὀλεθρίων, αἵ τε νοῦσοι καὶ ④ θάνατοι. αἱ μὲν οὖν ἡμέραι ὑποσημαίνουσι τὰ πλεῖστα ἐν τοῖς πλείστοις, αἵ τε πρῶται καὶ ἑβδομαῖαι. πολλαὶ μὲν, ὦδε νόσων, πολλαὶ δὲ, καὶ τοῖς ἐμβρύοις. πεπασμοί τε γὰρ γίνονται καὶ ④ πλεῖστοι ταύταις τῇ ἡμέραις. [16] ὀνομάζεται δὲ τὰ τηλικαῦτα, οὐκ ῥύσεις ἀλλ' ὑπερπασμοί. αἱ δὲ λεπταὶ ἡμέραι ὅταν ἐκπίπτῃ τὰ τεσσαρακοντάεδρα, ὑποσημαίνει μὲν, ὥσπερ εἶπον, πολλαὶ δὲ, κρίνουσιν. ὁμοίως δὲ τοῖς μησὶ τοῦτο τε καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ γινόμενα ἔνεστι κατὰ λόγον. καὶ καταμηνία γυναιξὶ ταῖς ὑγιαινούσαις φαίνονται κατ' ἔκαστον τῶν μηνῶν, ὡς ἔχοντος τοῦ μηνὸς ἰδίαν δύναμιν ἐν τοῖς σώμασιν. ὥστε καὶ ④ ἕβδομοι μησὶν ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, τὰ ἔμβρυα εἰς τὴν ἀρχὴν καθίστασι τὴν τελειώσεως. τοῖσι δὲ παιδίοις ἑπτάμησιν οὖσι, καὶ δῆλα διαφέρονται ἐν τοῖς σώμασι, καὶ ④ ὀδόντες φαίνεσθαι ἄρχονται ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ὅτι κρίσιμον. ὡς γὰρ ἴσως καὶ τοῖς δέ τις συλλογίσοιτο, [17] οἰκείας ἕλκοιας ἰατρείας τε ἕνεκα εἰρήσθω. σκοπεῖν γὰρ χρὴ τὸ μέλλοντα ἰήσεσθαι ὀρθῶς σοφίζεσθαι τὸ τῶν κεκμηκότων σωτηρίας. [18] θεωρεῖν μὲν οὖν χρὴ, ὦδε καὶ πάσας. τῶν δὲ ἑβδομάδων, τὴν τεσσαρακοστὴν καὶ τὴν ὀγδόην ἑκκαιδεκάτην, καὶ τὴν ἑβδομηκοστὴν καὶ διακοσιοστὴν. οὗτος γὰρ ὁ ὅρος πέφυκε ὡς τὸ ἁρμονίης πρὸς πάντων, καὶ ὁ ἀριθμὸς τελειος· ἀριθμὸς δ' ἐστὶν οὗ μὴ ἀπέστιν, μακρότερον δὲ ἢ ὅσον τὸ παρὸν διεξελθεῖν. θεωρεῖν δὲ χρὴ ὅτων, τελέσι τε καὶ τετράσι. ταῖς μὲν, τελέσι σωτηριώδεσι ἁπάσαις· ταῖς δὲ, τετράσι. [19] δύο μὲν, καὶ δύο σωτηριώδεας· δύο δὲ, καὶ δύο σωτηριώδεας. αἱ δὲ τεσσαρακονταέδρους, τρεῖς μὲν κρίνουσι τῶν ἐμβρύων. ἔστι δὲ ἃ καὶ παραβάλλη ταῖς τεσσαράκοντα ἡμέρας ταῖς τρεῖς, σκοπεῖν χρὴ τοὺς πρώτους ὅπως γινομένους. πλείστους δὲ γίνονται ἐν τῇ τρίτῃ τεσσαρακονταέδρῳ πρῶτοι, ἢ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐόντας. τόδε τὸ χρόνου προελθόντος, ἰσχυρότερα ὅτι τὰ ἔμβρυα, καὶ διακρίνεται καθ' ἕκαστα τῶν μελέων τὸ σῶμα. καὶ τῶν μὲν ἀρσένων, σφόδρα διαφέροντα γίνεται πρῶτα. ταῖς δὲ θήλεα, ἐς ὕστερον ⑭ χρόνον, ἀφικνεῖται [20] ἀπὸ φύσιας μείζων ἐόντας. πλείονα γὰρ χρόνον ταὐτὸν ὁμοίως ἐν τῷ ὁμοίῳ ὁμοίων ἐστὶ, χρίνεται βραδύτερον, διαφέρουσί τε καὶ φιλότητος. καίτοι πάγε δῆτα ὅτῳ χωρισθῶσιν τὸ μηδὲν αἱ ξυγκρίσιες τῶν κώλων ἅπασιν ἠρῶσι, καὶ φρονέουσι, καὶ γηράσκουσι διὰ

octauo menſe nati ſunt morbos & affectiones declarant. Quamuis enim pro temporis longitudine corporis magnitudo exiſtit, accedente tamen morborum affectione, neq; eduntur carnoſi, neq; vegetam habent corpulentiam, velut ſeptimeſtres, qui geſtationis tempus in vtero ſine morbis peregerunt. At verò mulieribus fœtuum conceptiones, & abortiones, & partiones, eodem tempore iudicantur, quo & morbi, & ſanitas, & mors cunctis mortalibus contingunt. Sed iſtorum omnium alia quidem diebus, alia menſibus, alia dierum quadragenariis, alia annuo ſpatio de ſe ſignificationem præbent. In his enim omnibus temporibus multa quidem cuiq; conferentia, multa quoq; aduerſa inſunt. Ex quibus quæ conducunt, ſanitatem & incrementa, cõtraria verò morbos & mortẽ adferunt. Dies igitur inter alios maximè inſignes ſunt primi & ſeptimi; ac multum quidem in morbis, multum etiam in fœtib. poſſunt. Abortiones enim plurimæ his dieb. contingunt. Tales verò effluxiones nominantur, non abortus. Reliqui autem dies intra quadrageſimũ, minùs quidẽ inſignes ſunt, multi tamen decernunt. In menſibus verò omnia, quæ in diebus contingunt eadem ratione. Et ſingulis menſibus bene valentibus mulieribus menſtrua comparẽt, tanquam peculiarem in corporibus vim menſis habeat. Ex quibus ſanè ſeptimi menſes in prægnantibus, fœtib. perfectionis initium adferunt. Pueris verò vbi ſeptem menſes attigerunt, tum alia eximia in corporibus fiunt, tum eo tempore dẽtes apparere incipiũt. Eadem quoq; eſt ratio dierum iudicatoriorum, ſi quis fortè ea quæ à me dicta ſunt, quæq; cognitionis gratia dicentur, iſtis accommodare velit. Etenim Medicum qui de ægrorum ſalute rectè coniectare volet, animaduertere oportet, vt omnes quidem dies in contemplationem adhibeat, ex paribus verò decimum quartum, & vigeſimum octauum, & quadrageſimum ſecundum. Hic enim terminus pro harmoniæ ratione, & integer perfectúſque numerus à quibuſdam ponitur. Quam verò ob cauſam longum foret in præſentia referre. Ad hunc autem modum per ternarios aut quaternarios contemplari oportet, ternariis quidem omnibus copulatis; quaternariis verò duobus ad duos connexis, & duobus ad duos coniugatis. At verò quadragenariæ primùm quidem in fœtibus indicant. Qui verò primos quadraginta dies ſuperauerit, is abortiones quæ ex quauis cauſa contingunt effugit. Plures autem primis quadraginta diebus, quàm aliis omnibus abortiones fiunt. Quo tempore præterito, fœtus valentiores exiſtunt, & ſingula corporis membra diſcernuntur. Et in maribus quidem valde manifeſta fiunt omnia. In fœmellis verò per hoc tempus carnes conſpicuæ ſunt, protuberantias tantùm habentes. Longiore enim tempore ſimilia in ſimilibus ſimiliter ſe habent, & propter familiaritatem ac amicitiam tardiùs diſcernuntur. Etſi in cæteris, vbi à matre ſeiunctæ fuerint, puellæ citiùs quàm pueri pubeſcunt, ſapiunt, & ſeneſcunt, propter corporum imbecillitatem, & victus rationem. Altera verò eſt quadragenaria, in qua per octauum menſem fœtus in vtero ægrotant, de quibus hæc tota oratio ad hunc modum eſt inſtituta. Tertia verò, in qua, ſi naſcuntur pueri, licet malè affecti, ſi quadraginta

ἀδυνατείαν τε τοῦ σωθῆναι, καὶ τὴν διαγνωσιν. ἡμέρη δὲ τεσσαρακονταέδρους, ἐν ᾗ τὰ ἔμβρυα ἐν τῇ μήτρᾳ νοσεῖ, ὧδε ἔχει τὸ ὅλεθρον μᾶλλον τὰ ἔμβρυα ἐν τῇ μήτρᾳ νοσεῖ, ὧδε ὁ λόγος λέγει) ὧδε σύμπας. τετάρτη δὲ, ἐν ᾗ τὰ παιδία, ὅταν γένηται δὲ καὶ χωρισθῆσαι, ἐὰν ὧδε φύγῃ τὰς τεσσαρακονταέδρους

dies euaserint, valentiores sanè magisq; intelligentes esse videntur. Nam & splendorem pleniùs intuentur, & strepitum audiunt, cùm antea non possent, tanquam hoc tempus plurimùm conferat, tum ad alia, tum ad intelligentiam, quæ in corpore inesse percipitur. Singularem siquidem intelligentiam in corpore inesse prima sanè die constat. Nam & in somnis pueri statim vbi nati sunt, ridere & plorare conspiciuntur. Quinetiam sponte vigilantes statim rident ac plorant, etiam priùs quàm diem quadragesimum attigerint. Neq; verò tacti aut irritati ante hoc ipsum tempus rident. Hebetantur enim vires mucorum copia. Quin & mors fatali sorte contingit. Quod omnibus documento est, omnia quæ existunt, ex iisdem natura constare, & mutationes per congruentia tempora obtinere. Quod ex singulis manifestum fit, quæ partim oriuntur, partim decedunt. Anno verò vertente multi quidem morbi, multæ etiam sanitates contingunt, pro temporis ratione quam habent menses aut dies singuli ad septenarios. Quinetiam multa alia eximia in corporibus fiunt, pueris verò dentes excidunt, & alij oriuntur. Quæ autem corporibus accidunt, hæc à me scribentur.

ἡμέρας, ἐφ' ἃν ἰσχύοντα δῆτα μᾶλλον καὶ φερνέοντα[41] καὶ γὰρ αὐξάς ὁρᾷ ἀφέστερον καὶ τὸ ψόφον ἀκούει πρόσθεν μὴ δυνάμενα, ὡς ἐλπίδοσιν ἔχοντος τοῦ χρόνου τούτου καὶ τἄλλα, καὶ τὸ φρονῆσαν τὸ ἀμφὶ τὸ σῶμα τος. Ὃ μὲν γὰρ ἰδίην φρόνημα δῆλόν ἐστιν ἐὸν ἐν ᾧ σώματι, ἔνεστι τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ. ἔνιοι γὰρ τοῖς ὑπνοισιν ἔοισιν βάθεως ἐπιὼν γελῶντα γελῶντα φαίνεται καὶ παιδία καὶ κλαίοντα. ἐγρηγορότα τε αὐτόματα, βάθεως γελᾷ τε καὶ κλαίει. πρόσθεν ἢ τεσσερήκοντα ἡμερέων ἡμοίαβ.[42] οὐδὲ γελᾷ, φαινόμενά τε καὶ ἐρεθιζόμενα πρόσθεν, ἢ αὖθις ὁ χρόνος ἔσῃ ἥκῃ. ἀμβλυώπου γὰρ αἱ δυνάμεις, ἐν ταῖς μύξησι. καίτοι θανάτου[43] ἅμα τ' μοιρίου ἔλαχεν. ὥστε πρόδηλόν τοῖς πᾶσιν εἶναι, ὅτι πάντα φύσιν ἔχει ἐν τ' αὐτέων ἐόντα, μεταβολὰς ἔχειν ἅμα χρόνων τ' ἰκνουμένων. φανερώτατον δ' ὃ ἐκάστοισι ἅμα τ' γινομένων καὶ ἀπογινομένων. ἐν ᾧ γὰρ ἐνιαυτῷ τελευτῶσι, πολλαὶ μὲν νοῦσοι γίνονται, πολλαὶ δ' ὑγιεῖαι, καὶ λόγον ἔχουσι, πρὸς τοὺς μῆνας τε καὶ τὰς ἡμέρας ἑκάστας,[44] τοῖς ἑβδόμοις καὶ τ' ἅμα πολλὰ γίνεται ἅμα φέροντα τοῖς σώμασι. τοῖσι δὲ παιδίοισιν οἱ ὀδόντες ἐκπίπτουσι καὶ ἕτεροι φύουσι. τὰ γὰρ ὀστᾶ σώμασι, τὰ δὲ χρήματα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΟΚΤΑΜΗΝΟΥ.

HIPPOCRATIS DE OCTIMESTRI

Partv, Liber.

AT verò quod ad partum, qui octauo mense editur, attinet, fieri non posse asseuero, vt duas continenter consequentes afflictiones pueri perferant, ideoq; eos qui octauo mense nascuntur, minimè superesse. Hic etenim accidit, vt ea quæ in vtero est, & ea quæ in partu fit afflictione consequenter laborent, propterea q; eorum qui octauo mense eduntur, nullus est superstes. Quin & decimestres nuncupatos, septem dierum quadragenariis potissimùm, in lucem edi sentio, maximeq; vt educentur, conuenire. Et perfectissimus fœtus est primis quadraginta diebus, si verò plures accesserint, perit. Cùm enim multa pauco tempore assumere coguntur, eos multum ægrotare necesse est, ex quibus mors consequitur. Puer autem cùm partus instat, laborare incipit, & in vitæ periculum venire, cùm in vtero vertitur. Producuntur siquidem omnes capite sursum, in lucem verò prodeunt in caput multi, ac multò securiùs liberant, quàm qui in pedes eduntur. Neque enim corporis flexiones puerum in caput procedentem impediunt. Verùm vbi in pedes erumpit, obturamenta magis contingunt. Quin & conuersiones in vtero, aliud creant periculum, & puerorum vmbilici iam sæpè circa colla implicati conspecti sunt. Ad quamcunque enim partem vmbilicus in vtero se extenderit, per hanc, dum vmbilicus vertitur, puer caput potiùs circumaget, quàm si circa ceruicem conuoluatur. Quòd si ad humerum vmbilici iniectio obnitatur, tunc etiam matrem magis laborare, & puerum aut interire, aut difficiliùs exire necesse est. Quare multi iam pueri morbi initium intus obtinentes, in lucem prodiere, ex quo alij quidem perierunt, alij verò morbum trahentes superfuerunt. At verò qui facilem & tutum exitum nacti, derepente sublata vi, quam in

Περὶ ὀκταμήνου φησὶ, διαταῖς ἐφεξῆς κακοπαθείαις γίνεσθαι, ἀδυνάτους εἶναι ποιεῖν φέρειν τὰ παιδία. καὶ ἅμα τοῦτο δεικνύεσθαι τὰ ὀκταμηνιαῖα. συνυφῃ γὰρ αὐτοῖς ἐφεξῆς κακοπαθεῖν, τόν τε ἐν τῇ μήτρῃ γινόμενον κακοπαθεῖν, καὶ τὸ ὕστερον ὁ τόκος γίνηται, καὶ διὰ τοῦτο τῶν ὀκταμήνων οὐδὲν σῴζεσθαι. ἐπεὶ καὶ τὰ δεκαμηνιαῖα καλεόμενα λέγω ἐπτὰ καὶ τεσσερήκοντ' ἡμέραις, μᾶλλον πίπτειν. καὶ μάλιστα σῴζεσθαι ἐκ τῶν ἑφδομήκοντα ἡμερῶν. καὶ τελεώτατον ὄντα ἐν ταῖς πρώταις τεσσερήκοντα ἡμέραις. ἐὰν δὲ γίνηται πλείω, ἀπόλλυται. ἀναγκάζεται γὰρ πολλὰ μεταλαμβάνοντα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ νοσεῖν, ἐξ ὧν θάνατοι γίνονται. ἄρχεται δὲ πονεῖν τὸ παιδίον πρὸς τὸν τόκον γινόμενον, καὶ κινδυνεύειν ἀπολέσθαι, ὅταν ἐν τῇ μήτρῃ τρέφηται. φύεται γὰρ πάντα ἄνω τῷ κεφαλῷ ἔχοντα. πίπτεται δὲ πολλά, ὅταν κεφαλῷ. καὶ ἀσφαλέστερον ἀπαλλάσσει τὰ ὅταν πόδας ἐκτρωθῶσιν. τὰ γὰρ συγκαμπτόμενα τοῦ σώματος ὅταν κεφαλῷ οὔπω κωλύει ἰόντος τοῦ παιδίου. ἀλλὰ μᾶλλον ὅταν ὅταν πόδας ὁρμήσῃ, τὰ ἐμφράγματα γίνονται. αἱ γὰρ τροφαὶ ἐν τῇ γαστρὶ, καὶ δῆλος κίνδυνος. καὶ ὀμφαλοὶ πολλάκις ἤδη τοῦ παιδίου ἐφάνησαν περὶ τὸν τράχηλον. ἰὼν γὰρ κατὰ τὸ μέσον ὁπότερον ἂν τύχῃ ὁ ὀμφαλὸς τῇ μήτρῃ περιτεταμένος, μᾶλλον ταύτῃ τὸ παιδίον τῆς κεφαλῆς τῷ περιαγωγῷ τοῦ ὀμφαλοῦ τρεφόμενον, ποιήσεται, ἢ πρὸς τὸν αὐχένα. ἰὼν δὲ καὶ τὸν ὦμον τῷ περιβολίῳ τοῦ ὀμφαλοῦ ἀπιτείνειν. τούτου δὲ γιγνομένου, καὶ τὴν μητέρα ἀνάγκη πονῆσαι μᾶλλον, καὶ τὸ παιδίον ἢ ἀπολέσθαι, ἢ χαλεπώτερον ἐξελθεῖν. ὥστε ἤδη καὶ πολλὰ ἔνδον τῷ ἀρχῷ τοῦ νοσεῖν τῶν παιδίων ἤλθεν ἔχοντα. ἐξῆς δὲ μυθεῖται, ἀποπλέον τὰ δὲ νοσήσαντα πρόσθεν ἢ

ὁκόσα δ' ἂν δύπορήσῃ, καὶ ἀσφαλέως, καὶ ἐς δυμφανὲς ἐξίῃ ἀνεῤῥηγμένα ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐν τῇ γαστρὶ

γας εἰ, παχύτερα δὲ μέζω πρὸ αὐξήσεως ἢ κατὰ λόγον ἐξίεται. οὐκ αὐξήματος, ἀλλ' οἰδήματος ἡμοιρήκασι, ἐξ ὧν δὴ πολλὰ ἀπόλλυται. ὠὸν γὰρ μὴ σωίζῃ τὸ οἴδημα ταχέως ἢ τεταρταῖον ἢ ὀλίγῳ πολυχρονιώτερον νόσοι γίνονται ἐπ' αὐτοῖς. [8] ὥστε δεῖ φαίνεσθαι καὶ ἀναπνοαὶ σφαλεραὶ μεταλλαττόμεναι. [9] ὠὸν γὰρ νοσηρὸν ἐπάγωνται, κατὰ τὸ στόμα καὶ κατὰ τὰς ῥῖνας ἐπάγονται. καὶ αὐτὰ τὰ τοιαῦτα εἰς τὰ ἔσω πόρια ἀφαρπάζεται καὶ μὴ ἀποκρίνεσθαι, πολλῷ πλέω εἰσέρχεται, ὥστε ἀναγκάζεσθαι ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐσιόντων καὶ ἐκ τῆς ἀφθονίας, τῆς ἀφικνουμένης) τὸ σῶμα τῷ παιδίῳ, [10] ἤδη τὰ μὲν κατὰ τὸ στόμα τε καὶ τὰς ῥῖνας πάλιν ἐξιέναι, τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔντερον καὶ τὴν κύστιν κάτω χωρεῖσθαι, παρέδειξε σύνεσις τῶν τοιούτων ὅπως γιγνομένων. [11] τὰ δὲ αὖ πνεύματα τὰ μὲν χυμῶν, ὅτι συγγενέων. οἷς δὴ ἀνάγκη ἐν τῇσι μήτρῃσι γίνεσθαι σωτηρίαν τὰ ἔχοντα καὶ βώλων εἶναι, παντὶ ξένοις, χρῆται ἀμοτέροισι καὶ ξηροτέροισι, καὶ ἧσσον ἐξίεσθαι θερμοῖσιν, ἐξ ὧν ἀνάγκη πόνους γίνεσθαι πολλοὺς πολλοῖς καὶ θανάτους. ἐπεὶ καὶ τοῖς ἀνδράσι πολλάκις αἱ μεταλλαγαὶ τῶν χωρίων τε καὶ τῶν ἡμερῶν, [12] τὰς νόσους ποιέουσιν, ὁ δὴ αὖθις λόγος ἐστὶ, καὶ περὶ τὰ ἐσθήματα. αὐτὰ γὰρ τὰ σαρκὶ καὶ χυμοῖς ἠμφιεσμένα χλιεροῖς τε καὶ ὑγροῖς καὶ συγγενέσι, τοιαῦτα ἀμφιέννυται τὰ παιδία οἷά περ οἱ ἄνδρες. ὁ δὲ ὀμφαλὸς δι' ὃ αὐτοσταδίοισι τοῖσι παιδίοισι [13] μοῦνον τῶν σώματος τῇ μητρὶ παρέστηκε). δεῖ τούτων καὶ χρῆναι τὰ ἐσιόντα. τὰ δὲ ἄλλα ξυμμύει. καὶ οὐκ ἀναπεπταμένα ἐστὶ παρέδειν, ἢ ἐν ἐξόδῳ ἢ τὸ παιδίον ἐκ τῆς μητρός. οὐκέτι δὲ ἐν ἐξόδῳ ἢ, τὰ μὲν ἄλλα ἀναστομοῦται. ὁ δὲ ὀμφαλὸς λεπαίνεται τε καὶ ξυμμύει, καὶ ἀποξηραίνεται. ὥσπερ δὲ τοῖς ἐκ τῆς γῆς φυομένοις καρποὶ ἀδρυόμενοι ἀποκρίνονται καὶ ἀποπίπτουσι [14] κατὰ τὰ διῳκισμένα, οὕτω καὶ τοῖσι παιδίοισι ἀδρυομένοις τε καὶ τελείοις γινομένοις, ὁ μὲν ὀμφαλὸς ξυμέμυκε, τὰ δὲ ἄλλα ἀνέστομωται. ὥστε εἰς δέχεσθαί τε τὰ ἐσιόντα, καὶ ἐξόδους ἔχειν κατὰ φύσιν, ἧσιν ἀνάγκη σῴζων τὰς γενέσεις. ἕκαστα γὰρ χωρεῖ) ῥέποντα [15] κατὰ τὰς συλλογείας. [16] κεφαλῆς δὲ τὰ ὦ ἡλίῳ ξυμφώτατα. οἱ δὲ δεκάμηνοι τῶν ἑπτὰ καὶ ἐνδεκάμηνοι, ἐκ τῶν ἑπτὰ τεσσαρακονταδῶν τὸν αὐτὸν χρόνον) καὶ οὐκ ἔλασσον ἡμίσεως τοῦ ἑνιαυτοῦ οἱ πλάμωνες. τὰς δὲ πλείστας τῶν γυναικῶν, ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐν καθαρσίοις λαμβάνειν, ἐπὶ τὰ καταμήνια, [17] ἐπεὶ ἤν ἡ λύσις [18] δοκέῃ τῇ γυναικὶ χρόνον δοῦναι τοῦ μὴ ἐν ᾧ αὐτῇ ἡ κάθαρσις ἔσεσθαι. καὶ ὁ χρόνος οὗτος ἤσιν ἐλάχιστος ἡμέρας, τὰς δὲ πλείστας καὶ πολὺ πλείονες. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ κωλύματα [19] καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἐξ ὧν βραδύνει ἡ σύλληψις. χρὴ δὲ ἐν τοῖσι μάλιστα καὶ τόδε λογίζεσθαι. [20] ὅλη ἡ νουμηνία, μέρη μία ἐστὶ, ἑπτὰ πεντηκοστημόριον ἐστὶ τοῦ μηνός. αἱ δύο ἡμέραι, τεσσαρακοστημόριον ἐστὶ μηνός. αἱ δὲ τρεῖς ἡμέραι, δεκατημόριον ἐστὶ μηνός. καὶ τὰ ἄλλα καὶ λόγῳ ἴσα. καὶ ὅτι οἷόν τε ἐν τοῖς ἐλάττοσι τε μείοσι μῆνα γίνεσθαι, ὅτε τὴν λύσιν τῶν καταμηνίων, ὅτε τὴν σύλληψιν τῶν ἐμβρύων. ἐκ τούτων δὴ ὧν ἀποδόντων, ἀναγκαῖον ἐστὶ τὰς πλείστας τῶν γυναικῶν, δεῖ διχομηνίειν [22] ἐν μὲν τῷ περὶ λαβεῖν, καὶ παρὰ μέρος, ὥστε πολλάκις δοκεῖν ὀπιλαμβάνειν δ' ἐνδεκάτου μηνός, [22] τὰς ὀγδοήκοντα καὶ ἑξακοσίας. τοῦτο γάρ ἐστιν, ἑπτὰ ἑκατοντάδες. [23] ὅλιγα δὲ ἐλάσσω ἑξῆς διχομηνίης ξυλλαμβάνει ἡ γυνὴ, τοῦτο πολὺ ἀναγκαῖον ἐστὶ δ' ἐνδεκάτου μηνὸς ἐπιλαμβάνειν, [24] ἵνα περ ἐς τελευταίην περίοδον κάτεισι.

vtero pertulerunt, in lucem exierunt, ij crassiores & maiores statim quam ratio postulet euaserunt. Quod cùm iis non ex incremento, sed ex corporis laxo tumore contingat, ex his sanè multi perierunt. Nisi enim citiùs quàm tertio die, aut paulò longiore tempore subsidat, ex eo morbi oriuntur. Quin & lubricæ sunt alimenti & respirationis permutationes. Nam si quid morbosum inuehunt, per os & nares inducunt. Et vt tantum alimenti assumatur quantum satis sit, ac minimè superet, multò plura ingeruntur, ita vt pro ingestorum copia, & pro corporis pueri affectu, alia quidem tum per os, tum per nares rursus exire cogantur, alia verò per intestinum & vesicam infernè transmitti, cùm nihil tale antea contingeret. Quin & loco spirituum & tam cognatorum humorum, cũ quibus familiaritatem ac amicitiam in vtero interceßisse necesse est, externis omnibus vtitur, crudioribus, siccioribus, & ad vsum humanum minùs accõmodatis, ex quibus multos suboriri dolores, plerisq; etiam mortes necesse est, quandoquidem & plerumque viris, tum locorum, tum victuũ mutationes, morbos pariunt. Eadem etiam de vestibus est ratio. Pro eo enim quod carne & succis vestiebantur, tepidis & liquidis ac cognatis, iisdem quibus viri vestibus, induuntur pueri. Vmbilicus autem, per quem ad pueros ingressus patet, solus ex reliqui corporis partibus, matri adhæresci, per quas vias eorum, quæ ingrediuntur, participes fiunt, cum reliquæ clausæ sint, nec priùs apertæ quàm puer exitum ex vtero tentarit. Quod cum fit, tum reliqua quidem omnia patent, vmbilicus verò extenuatur, conniuet, & exiccatur. Quemadmodum enim in his, quæ ex terra oriuntur, fructus turgescentes ad interstitiũ, ex quo enati sunt, secernuntur ac decidunt: sic etiam adultis pueris & perfectis, vmbilicus quidem clauditur, reliqua verò aperiuntur, tum vt ea quæ ingrediuntur, suscipiant, tum exitus secundum naturam habeant, qui ad vitæ vsum sunt necessarij. Secedunt enim singula, quæ sensim repentia in modum collectæ cohortis coaceruata fuerunt. Sunt autem validissimi fœtus, qui sole maximè nutriti sunt. Decimestres autem & vndecimestres partus septem quadragenariis eduntur, eodem modo quo & dimidio anno septimestres. Plęræque enim mulieres, post menstruas purgationes necessariò concipiunt, cùm ab his liberatæ fuerint. Mulieri igitur tempus menstruum, in quo purgatio ipsa procedet concedendum, quod vt breuissimum tres dies implet. Plærisq; autem etiam multò plures. Sunt etiam & alia multa, quæ in viris conceptiones impediunt & morantur. In his istud vel maximè in consideratione adhibendum, quòd nouilunium, cum dies vnus existat, prope trigesima mensis pars est. Duo autem dies ferè decimam quintam mensis partem cõstituunt, tres verò dies decimam mensis partem, cæteráque ad horum rationem consideranda, quódque nec minori spatio mensium solutio contingere potest, neque fœtuum conceptio fieri. Ex his igitur necesse est plæraſque mulieres circa plenilunium & vlteriùs vtero concipere, ita vt sæpe videantur ducenti triginta dies vndecimum mensem attingere. Hi siquidem dies septem quadragenarios complent. Cùm enim vltra pleniluniũ mulier concipit, hoc totum vndecimum mensem attingere necesse est, vt quidem ad extremum circuitum perueniat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ Ἐπικυήσιος.

HIPPOCRATIS DE SVPERFOETATIONE, AVT, ALTERO CONCEPTV, Liber.

CVM mulier ſuperfœtarit, ſiquidem primus fœtus in medio vtero contineatur, ſuperfœtatum quoque à priore expulſum prolabitur. Quòd ſi in altero cornu præpoſterè conceptum contineat ipſum poſtea partu eiicit, minimè vitalem, poſtquam vitali fœtu liberatus vterus, laxatus & humectus fuerit. Niſi verò ſuperfœtatum confeſtim ſecedat, dolores excitat, fluxum graueolentem, & febrem, faciem, tibias & pedes tumor prehendit, qui ſi diſſoluatur, cibum auerſatur, quò ad exciderit. Superfœtant autem mulieres, in quibus vteri os (ſtomachus dicitur) poſt primum conceptum, non ita valde clauditur, quod euidentibus quibuſdam ſignis conſtat. Clauditur verò, vbi ſuperfœtatum, quod poſteriùs in lucem emittitur nondum partium diſtinctionem habet, ſed caro exiſtit, neque intumeſcit, verùm putreſcit, donec vtero exeat. Si cui fœtus in vtero inuolucrum exierit priùs, quàm fœtus foras prodeat, ea difficilem habet partum, maioréque cum periculo, niſi caput præcedat. At cui fœtus cum ſuo inuolucro foras prodierit, & ad vteri oſculum accedens rupto inuolucro exierit, ea tantò faciliorem habet partum. Et fœtus quidem foras procedit, ſed inuolucrum retinetur, & in ſe contractum illic manet. Cùm fœtus minimè vitalis natus fuerit, huius vngues caro ſupereminet, vngues verò tam in manibus, quàm pedibus deficiunt. Cùm vitali edito fœtu manus prominet, ea retro impellenda, quò ad ſupra repuleris, & ſi ambæ promineant, ambas retrudito. Quòd ſi crus prominear, hoc quoque retro propellendum. Cùm verò vtraque crura in conſpicuo permanſerint, neque alium proceſſum fecerint, fotu vtendum, quò maximè humidus reddatur vterus. Odoratum autem fotum eſſe oportet. Quinetiam ſiquidem caput in conſpectum venerit, reliquum verò corpus intus fuerit, hoc quoque fotu vteris. Cúmque pars quidem corporis in vtero, pars verò in pudendis, pars quoque extra pudenda intumuerit & permanſerit, eodem etiam fotu vtitor. Et ſi quidem per fomentum diſceſſerit, bene habet, ſin minùs, os vteri medicamento aliquo agitatorio, craſſo, aqua diluto, illinito, quod partus dolores adferat. Quin & cibis ac potibus dolores partus promouendi, & pudenda ipſa, ſi plus quàm conueniat ſicca tibi eſſe videantur, cerato inungenda. Cùm pueri capite extra vteri oſculum in apertum veniente, corpus reliquum non ampliùs progrediatur, puer verò mortuus fuerit, digitis aqua madefactis inter vteri oſculum & caput inſertis, digitum in orbem circumducito, deinde digito mento ſubdito, in os traiecto, foras extrahito. Cùm verò reliquum corpus extra pudenda, caput autem intus fuerit, ſiquidem fœtus in pedes feratur, circumductis in orbem digitis manus ambas aqua madefactas inter vteri oſculum & caput immittito, & extrahito. Quòd ſi extra vteri oſculum, vetùm intra pudenda fuerit, manibus immiſſis caput apprehenſum extrahito.

[1] ΟΚΟΤΑΝ ἐπικύσκηται γυνή, ἰὼ μὲν ὂν τῷ μέσῳ τῆς μήτρης ὁ πρῶτον ἔχη παιδίον, καὶ ὁ ἐπικύημα προσαπολύεται ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου ἐξοθούμενον. [2] ἰὼ δὲ ὂν τῷ κέρατι τῷ ἑτέρῳ ὁ ἐπικύημα ἔχη, ἐπιπίκτῳ ὕστερον οὐ γόνιμον, ἐσῳὼ χαλάσῃ ἡ μήτρη καὶ ὑγρανθῇ τοῦ γονίμου ἀπολυθεῖσα. [4] ἰὼ δὲ μὴ αὐτίκα ἀποχωρέῃ ὁ ἀποκύημα ὀδυώδες τε παρέχῃ, καὶ ῥῦμα δυσῶδες, καὶ πυρέσσῃ. καὶ οἰδέῃ ὁ πρόσωπον, καὶ τὰς κνήμας, καὶ τοὺς πόδας. [5] καὶ ἰὼ ἀφάλυπται, ἀσιτίῃ ἕως ἂν ἐκπέσῃ. [6] ἐπικυίσκηνται δὲ τῶν γυναικῶν, ὧν ἂν ὁ στόμαχος μὴ ὁ πρῶτον κύημα ξυμμεμύκῃ, κάρτα ἐπιφανομένων τῶν σημείων. συμμεμύκει δὲ τάδε ἐπικυήματα τὰ ἐπίκτητα ὕστερον, ἰὼ μήπω ἀφάκρισιν ἔχη, ἀλλὰ σαρξ ἦ, οἰδέει μὲν οὐ, ἀλλὰ καταση πεται μᾶλλον αὐ ἐξέλθῃ τῆς μήτρης. ἰὼ ἴσως αὖ ἐκδύῃ ὁ χωρίον τὸ παιδίου ἐν τῇσι μήτρῃσι, πρὶν ἔξω αφῆχθαι χωρέειν ὁ παιδίον, δεῖ τοκέει, [7] μᾶλλον δ' ἐπικινδυνος ἰὼ μὴ ἡ κεφαλὴ ἠγέηται. ἰὼ ἴσως δὲ ἐν ἔξω σωὶ τῷ χωρίῳ ὁ παιδίον δ' ὑποσχωρῆσαι πρὸς τ' στόμαχον ἐκδύῃ τὸ χωρίου ῥαγάδες, ὑποκέει μᾶλλον. [8] καὶ ὁ μὲν παιδίον θύρηφι χωρέει ὁ δὲ χωρίον ἴσχεται, καὶ ἀναπαὰ ἑωῦτὸ, καὶ μὲν αὐτό. [9] ὁκότὰν γόνιμον γένηται ὁ παιδίον, τότε ἡ σαρξ ἀναρέχῃ τ' ὀυλον. ⓐ δὲ ὄυλες ἐλλείπουσι τ' χεῖρας καὶ τ' ποδῶν. ὁκότὰν γόνιμα γένηται ὁ παιδία χεῖρ ἀναρέχῃ, πρόσθεν αὖ ὀπίσω, μέζεις αὖ ἀπώσῃς. καὶ ἰὼ ἀμφότερα, ἀμφοτέρας αὖ ὦσαι. καὶ ἰὼ ὁ σκέλος ὑπερέχῃ, αὖ ὦθεῖν καὶ τ' ὁ. ὁκότὰν ὁ ἀμφότερα τὰ σκέλεα προφανέντα μείνῃ, καὶ μὴ ὁ ἑτέρωσε προχωρέῃ, πυρίσκεσθαι δέον χρῆσθαι, ἀπὸ τῶν ὑγροτάτων ἔσαι ἡ ὑστέρη. ὀσμὴν ὁ ἐχέτω ὁ πυρίσκεσθαι. ὁκότὰν ἡ μὲν κεφαλὴ προφανῇ, ὁ δὲ λοιπὸ σῶμα ἐνῇ, καὶ ὧδε πυρίσκεσθαι. [10] καὶ ὁκότὰν ὁ μὲν ἐν τῇσι μήτρῃσι τ' σώματος, ὁ δὲ ἐν τῇσι αἰδοίοισιν, ὁ δὲ ἔξω τ' αἰδοίων οἰδέῃ καὶ μὲν ψυχρὸν καὶ ὕδατος πυρίσκεσθαι. καὶ ἰὼ μὲν ἀπὸ τ' πυρίσιος ἀποχωρήσῃ. εἰ δὲ μὴ, προσλείχας ὁ σῶμα τ' μήτρης [11] ἐλατηρίῳ παχεῖ, διεὶς ὕδατι, ἰσχνῷ ὡδίνα ἐμποιήσῃ. καὶ ἀπὸ τῶν ποτῶν καὶ ἐδεσμάτων, ὡδίνα ἐμποιέειν. ὁ τὰ αἰδοῖα αὐτὰ, ἀλείφειν χρηστῇ, ἰὼ σοι δοκέῃ [12] ξηροτέρη εἶναι τ' χρωτὸς, ὁκότὰν τὸ παιδίον τ' κεφαλῆς προφανέσης ἐκ τ' στόμαχος, μηκέτι ἐξελθεῖν ὁ λοιπὸ σῶμα προσχωρέῃ, ὁ δὲ παιδίον τεθνήκῃ τοῦτ' δακτύλους βρέξας ὕδατι μετὰ ξυτ' στόμαχου καὶ τ' κεφαλῆς προσβύσας τ' δακτύλων, ἐν κύκλῳ περιάγειν. εἶτ' ἐπισθένων τ' δακτύλων ἐπὶ τὸ γλῶσσον, [13] ἀγκύλας ἐπὶ τὸ στόμα ἔξω ἕλκειν. ὁκότὰν ὁ τὸ μὲν λοιπὸ σῶμα θύρηφι τ' αἰδοίων, ἡ δὲ κεφαλὴ εἴσω. ὅτι πόδας φερομένῳ τὸ ἐμβρύῳ, ἐσῳὼ περιάγειν ⓑ δάκτυλον ἐν κύκλῳ ἀμφοτέρας ταῖς χεῖρας παρεὶς μεταξὺ τ' στόμαχος καὶ τ' κεφαλῆς, βρέξας ὕδατι ἐξαγκύσαι. ἰὼ ὁ τὸ στόμαχος ἔξω ἡ, τῶν ὁ αἰδοίων εἴσω, παρεὶς ταῖς χεῖρας περιλαβὼν τ' κεφαλῆν ἐξέλκειν

ἰὼ

ἰὼ δὲ ὃ ἔμβρυον ἔνδον μὴν τετελβυτικὸς καὶ μὴ δυνήται μή τε αὐθημαδὸν, μή τε ἀφ' φαρμάκων ἐκπεσεῖν κατὰ φύσιν. χείσας τὴν χεῖρα κηρωτῇ, ἧς ὀλιθηλικὴ μάλισα, ἔπφτα ἐνείρξας ἐς τὴν μήτρεω, διελὼν ὦμος ἀπὸ τῦ τραχήλου ἐπφείσαντα ὦ μεγάλῳ δακτύλῳ. ἔχειν ὃ χρὴ τὰς χεῖρας τὰ ῥιαῦτα, ἀγ' οὗ ὑπὸ τῷ δακτύλῳ τῷ μεγάλῳ. καὶ διελόντα ὄξενεγκεῖν τὰς χεῖρας. ἔπειτα πάλιν ἐγείραντα τὴν κοιλίην αὐαχάσαι· καὶ αὐαχάσαντα, ἡσυχῇ ἕλκειν τὰ ἐνθάδε. ἔπφτα ὄξελόντα ξυντεμεῖν τὰ ἀλγεία, ὅκως συμπεσὼν ὃ σωμάδιον, ὅσα λέγεσιν γένηται, καὶ ῥᾷον ὀξίν, μὴ ὀγκώδες ἐόν. ὃ δὲ χρεῖον ἰὼ μὴ δυνήδιως, ἐκπίπτῃ, μάλιστα μὲν ἐὰν χρὴς τὸ ἔμβρυον προσκρεμάσῃ, καὶ τὰ λέγω χρῆσθαι· ὥσπερ ὅταν λαβάνω, ἔστω ὃ κατεσκευασμένον ὑφηλόν τι, ἵνα τὸ ἔμβρυον ὑπὲρ κρεμάμενον, σωεπισπᾶται· ὧ βαρὺ ἔξω. ἡσυχῇ δὲ τὸ πρεσὲν μὴ χρὴς βίῃ, ὅκως μὴ ἀποσπασθὲν τῷ φύπν, φλεγμονὴν ἐμποιήσῃ. ἐστι κεῖσθαι δὲ ὧδε ὧ ἐμβρύῳ, ἐλαία, ὡς ἐγκωδεστάτα νεοξανθέντα, ἵνα κατὰ μικρὸν τὸ ὑδρωπικὸν δύο ἐζευγμένα ὕδατος μεσά. ἐπέρωσε δὲ τῷ ὑπικῶν ἐλαία· ἐπέρωσε ὃ τούτων, τὸ ἔμβρυον. ἔπειτα τυπῶσαι ἐκάτερον τὰ ὑπικῶν χαρτίῳ, ὅκως ῥυῇ κατὰ μικρὸν τὸ ὕδωρ. ἐκρέοντος δὲ τὸ ὕδατος, ὑποδέδασιν ἡ ὑπικοί. ὑποδεδόντων δ', ἐπισπᾶται τὸ ἔμβρυον τὸ ὀμφαλόν. ὁ δὲ ὀμφαλὸς ἑφέλκει τὸ χρεῖον. ἰὼ δ' μὴ δυνήται καθῆσθαι, ἐπ' ἀνακλήτου δίφρου τετυπημένου καθῆσθαι. ἰὼ δὲ ἀσθενὲς τὸ σώδιον καθῆσθαι, τὸ κλινίδιον ὡς ὀρθοτάτιον ἀπὸ τῦ χρεὸς ὑπὲρ κεφαλῆς μερῶν ἁπάντων, ἵνα κάτω ῥέπῃ, ὡς μάλιστα ξυνεπισπᾶται τὸ κάτω βάρος. ἐστω δ' τὰς μαχάλας δῆσαι τὸ λέγω ἔξωθεν τὸ ἱμαντίων, χρὴς τὴν κλίνην τὴν ταινίαν, ἱμαντίοις πλατέσι, καὶ μαλθακῷ. ὅκως μὴ ὀρθῆς ἐόσης τῆς κλίνης, κάτω τὸ σῶμα φέρῃ. τὸ αὖον δ' ξόπον κἰὼ ἀποῤῥαγῇ ὁ ὀμφαλὸς, κἰὼ ἀποζαμῇ τι χρεὸς τὸ καρδίη. βαρέα τύμμετρα ἐκκρεμασθέντα, τὸ ὀξαγωγὸν χρεὸς ποιεῖσθαι. βέλτιστον δὲ αὐτὴ θεραπείη τοιάνδε ἔχει, καὶ ἥκιστα βλάπτει. ἰὼ δέ τινι ἀναβαίνῃ τὸ παιδίον ἐς τὴν μήτρην καὶ μὴ ὀξέλθῃ, ὑγρῆς ἐόσης τῆς μήτρης, ἐς μὴ ἐχόσης ἔλυσυ, ἀλλὰ ξηραινθῇ ἡ μήτρη, τοῦτον χρὴ οἰδίσκειν· αὐτὸ ἔπειτα τήκεται ὑπὸ σήπεται τὰς σάρκας, καὶ ῥεῖ ὑγρηφί. ὕστατα δὲ τὰ ὀστέα χωρέει. καὶ ῥόος ἐνίοτε λαμβάνει, ἰὼ μὴ πρόσθεσιν ἀποβαίνῃ. ὁκόταν τὸ παιδίον ἐτεθνήκῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐντεκμαίρεσθαι σημείοις, ὑπὸ κελεύθῳ, τότε μὲν ὅτι ὀρθὸν κεῖσθαι, τότε δ' ἐὼν ἄριστον μεταβάλλειν. μεταπίπτει δὲ ὑπὸ τῆς μήτρης τὸ παιδίον, ὁπότερα αὐτὸ ἂν γνῶν, ὥσπερ ἄλλος ἢ ἄλλο τι, ἰὼ τεθνήκῃ. καὶ τὸ μὲν ἔξω ψυχρὸν ἔχει. ἰὼ δὲ ἔσω, τὸ, τε ἔνδον θερμὸν ἔχει. καὶ ἡ μὲν μήτρη ὑγρὴ, ὅλη μεταπίπτει, τεταμένη μὲν τὸ ἄλλο σῶμα τος. ὑπὸ αὐτῆς δὲ ὑπὸ μεταπίπτει χρεὸς τὸ ἄλλο σώματος. ἰὼ ἔνι αὖ ὠδινῶσι χρὴ τὸ παιδίον ῥόος πολλὸς αἱματώδης γίνηται ἀνώδυνος, κίνδυνος δὲ παιδίον τεθνηκὸς ἀπολυθῆναι, ἢ δὲ βιώσιμον γενέσθαι, κυοσέων τὰ γυναικῶν, ὁ σῶμα τος τῶν ἄλλων ἐλάσσων ἐστὶ γυναικεῖος ἐών, ὡς τὸ πολύ. κυοῦσα ἡ γυνὴ, ἰὼ μὴ λαβόντα, ῥᾴτερον ἀπολυθήσεται τὸ τόκου. κυοῦσα ἡ γυνὴ, ἰὼ μὴ λαβόντα, ῥᾴτερον ἀπολυθήσεται τὸ τόκου. ἢ τὰ δίδυμα τόκα, οὐ ῥᾳκτὰ τῇ αὐτῇ ὥσπερ σωέλαβεν. ἔχει δὲ [illegible] τὰ παιδία ἀμφότερα. γυναικὶ δισσοκ[illegible], ἰὼ τὸ παιδίον ἐν τῇσι χοιῇσιν ἔχῃται καὶ μὴ δύπορος ἐξέλθῃ, ἀλλὰ σεσῶ πόνῳ, καὶ μηχανῇσιν ἰητρικῇσι, [illegible] ταῦτα τὰ παιδία ἀφίζω.

Sin autem fœtus intus maneat mortuus, neq; sponte, neque per medicamenta naturaliter excidat, manu cerato maximè lubrico illita, & in vterum inclusa, humeros à ceruice valido pollicis appressu diuidito, Quam ad rem vnguis pollici adaptandus, eáque diuisione facta brachia educenda, deinde rursus excitato opere venter discindendus, eóque discisso interanea sensim eximenda: his deinde exemptis molles costas conterito, quò considens corpusculum expeditius reddatur, cúmque minimè tumidum existat, faciliùs exeat. At verò si secundæ non facilè decidant eæ quidem cum fœtu quò ad fieri potest, propendeant, puerperáque velut super lasano collocetur. Sit autem in altum quid comparatum, vt fœtus propendens, suo pondere eas vna secum foras extrahat. Id verò sensim, non vi, faciendum, ne præter naturam distractæ secundæ inflammationem excitent. Supponendæ igitur fœtui lanæ quàm maximè sublatæ recèns carptæ, quò paulatim cedant, aut vtriculi duo copulati aqua pleni; supra quos lanæ imponendæ, & supra lanas fœtus collocandus, deinde vterque vtriculus stilo pungédus, quo sensim aqua defluat, qua effluente, vtres demittantur ac considant, his autem demissis fœtus vmbilicum attrahit, vmbilicus verò secundas extrahit. Quòd si supra lasanum sedere nequeat, in sella recubitoria perforata locetur. Si verò præ imbecillitate prorsus sedere nequeat, lectum à capite quàm erectissimum extruito, vt deorsum declinet, sicque fœtus suo pondere quàm maximè deorsum simul trahat. Sed puerpera ipsa sub alis supra stragula fascia aut loro lato & molli ad lectum alliganda, vt ne lectulo erecto, corpus eius subterlabatur. Ad eundem quoque modum, abrupto aut ante tempus absciso vmbilico, conuenientibus appensis ponderibus: secundarum eductio molienda. Hæc enim istorum optima est curatio, miniméque noxia. At verò si cui puer immoriatur in vtero, néque exeat cùm humectus fuerit vterus, sed cùm nullum ampliùs humorem contineat; is ficcescat, primum quidem puer intumescit, deinde colliquatæ & putrefactæ carnes foras effluunt, postremo verò loco ossa prodeunt, fluórque eam aliquando prehendit, nisi priùs moriatur. Cùm mortuus fœtus fuerit, tum aliis signis coniicere licet, tum etiam iubere oportet, vt modò quidem dextrum in latus iaceat, modò etiam in sinistrum conuertatur. Dilabitur enim fœtus in vtero, quocunque se vertat mulier, velut saxum, aut aliud quidpiam, si mortuus fuerit, & pectinem frigidum mulier habet. Quòd si viuat, pecten calidus est, & totus quidem venter vna cum reliquo corpore concidit, nihilq; in eo absq; reliquo corpore dilabitur: Si parturienti ante fœtum, multus sanguinolentus citra dolorem fluxus contingat, periculum est, ne fœtus mortuus exeat, aut minimè vitalis edatur. Prægnantibus plærisque os vteri ante partum prope extat. Mulier prægnans, si venerem non exerceat, partu faciliùs liberabitur. Quæ gemellos vtero gestat, eodẽ die velut concepit, parit, vno autem inuolucro vtrunq; fœtum continet. Muliere ægrè pariente, si fœtus in naturalibus locis hæreat, neque facilè exeat, sed cum labore, neque sine Medici ope, huiusmodi fœtus cũ pauci sint tẽporis,

his non ante abscindendus vmbilicus, quàm vrinam reddiderint, sternutarint, aut vocem ediderint, sed sinendi sunt. Mulier verò quàm proximè ad fœtum accedat, & si sitiat, aquam mulsam bibat. Quòd si vmbilicus infletur, velut vteri osculum, & fœtus moueatur, sternutet, aut vocem edat, tunc etiam spirante puero vmbilicum secato. Si verò non inflectur vmbilicus, neque moueatur, temporis successu vitalis futurus est. Prægnantem mulierem vel oculi retracti & cauiores redditi, tibi indicabunt, & oculorum candidum albedinem natiuam non habens, sed liuidius. Quæ partui vicina cauos habet oculos, faciémque subtumidam, cuíque corpus totum & pedes intumescunt, tanquam alba pituita detenta videatur, si ei aures & summus nasus albescant, & labra liuida fuerint, fœtus quos gestat mortuos parit, aut viuos malè habentes, neq; vitales, & exangues velut morbosos, aut priùs minimè vitales peperit. Huic sanguis aquosus euasit. Post partum igitur odorata supponenda sunt, eadémque cibo & potu exhibenda. Primúmque in facie summus nasus simus euadit, & colorem resumit. Prægnantibus si terra aut carbones in cibum expetuntur, eáque edant, in fœtus capite, vbi in lucem editus fuerit, horum signum apparet. Mulier nosse debet, vtra ei mamma maior sit, ea enim parte fœtus existit. Eadem verò oculi consideratio, maior enim & lucidior prorsus erit intra palpebram, qua parte maior mamma existit. Si cui ex appositis subdititiis medicamentis non admodum valentibus, dolores ad articulos obueniant, & dentium stridor occupet, pandiculatióque totius corporis & oscitatio detineat, eam magis concepisse spes est, quàm quæ nihil tale patitur. Mulier quæ præter naturam crassa & pinguis euasit, & pituita repleta, eo tempore non concipit. Quæ verò sua natura talis est, horum gratia concipiet, nisi aliud quid impediat. Mulieribus plærisque cùm menses venturi sunt, vteri osculum sese magis, quàm alias, contrahit. Quæ cito concipiebat, si concipere desinat, bis in anno manuum & crurum venam sibi secari iubeat Quæ coxendicum doloribus, aut capitis, aut manuum, aut alterius cuiuspiam partis conflictatur, si, vbi concepit, desinunt, cùm verò liberatus est vterus, rursus insunt, huic conducit odorata in potu & subditiis medicamentis, ad vteri os apponere. Mulierem cui conceptus gratia medeberis, vbi perpurgata esse, ósque vteri bene habere videbitur, lotam & capite detersо nullo modo inungito. Deinde linteo inodoro loto circumdatis capillis, reticulo mundo aut nihil olente obligetur, primum impositо linteo, postea galbano cocto, & ad ignem non solem emollito, in subdititio ad os vteri appositо, quiescere permittatur. Deinde mane exuto reticulo cum linteo, verticem suum alicui olfaciendum præbeat, qui siquidem oleat, probè purgata videbitur, sin minus, malè. Hæc autem ieiuna faciat. Quæ si conceptura non sit, nec purgata, nec aliàs vnquam olebit, neque si prægnanti in subdititio apponatur, sic bene olebit. Quæ verò crebrò prægnans futura est, facilè concipit, & benè valet, si nullum subditititium medicamentum apponas, neque purges, eius vertex olebit, aliud verò nihil. Cùm vero probe omnia habere videbuntur, & ad virũ accedere oportebit, mulier quidẽ ieiuna esto, vir autem minimè ebrius, frigida lotus, & commodis alimẽtis enutritus.

τ᾽τέων οὐχρὴ Ⓦ ὀμφαλὸν ἀποτάμνειν πρὶν αὐρίσῃ, ἢ πταρῇ, ἢ φωνήσῃ, ἀλλὰ ἐᾶν. προσχρῆσαι δ᾽ τ᾽ γυναῖκα ὡς ἐπιστάτῃ τῷ παιδίῳ, καὶ ὑπὸ διψῇ, πινέτω μελίκρητον. καὶ ὑπὸ ὁ ὀμφαλὸς ἐμφυσήσῃ ὥσπερ στόμαχος, καὶ κινήσεται, ἢ πταρῇ δ᾽ παιδίον, ἢ φωνὴν ῥήξῃ, καὶ τότε ἀποτάμνειν αἰ ἀπνέοντος τῷ παιδίῳ. ὑπὸ δὲ μὴ φυσήσῃ ὁ ὀμφαλὸς, μὴ δ᾽ κινῆται, χρόνῳ ἐγκλυομένῃ, [24] διάσεται. [25] κυέουσαν γυναῖκα ὑπὸ μὴ δῆλος γινώσκης, ἀλλ᾽ Ⓐ ὀφθαλμοὶ ἐλκυσμένοι δ᾽ κοιλότεροι γίνονται. καὶ τὰ λευκὰ τ᾽ ὀφθαλμῶν, οὐκ ἔχῃ τ᾽ φύσιν τ᾽ λευκότητος, ἀλλὰ πελιδνότερα. ὑπὸ ὑς ὀπτικὸς ἐοῦσα, χείλη δ᾽ σφὼ ὀφθαλμοὺς, καὶ ὑποπεδὴς δ᾽ πρόσωπον, καὶ ὅλη αὐτὴ καὶ Ⓐ πόδες οἰδέουσιν, ὥσπερ ὑπὸ φλέγματος λευκοῦ ἐγκυμονῆν φαίνεται. καὶ τὰ ὦτα λευκὰ, δ᾽ τ᾽ ῥῖνα ἄκρην λευκὴν, [26] δ᾽ τὰ χείλεα πελιδνὰ, αὐτὴ τε ὀνηκότα φέρῃ ἀ᾽ ὑκτεῖ· ἢ ζῶντα, πονηρὰ καὶ οὐ βιώσιμα· δ᾽ αἷμα ὡς νοσηλεύοντα. ἢ προσέτεκεν οὐ ζῶντα. ταύτῃσι δ᾽ αἷμα ὀξυδατέστατον. δ᾽ ᾗ οὖν τῇ τοιαύτῃ μὴ τ᾽ τόκον, τὰ βώδεα προσυδήναι· καὶ ἐαθὲν [27] καὶ πίνειν βώδεα. καὶ προσὸν τῷ προσώπῳ ἡ ῥὶς, ἔνσιμος γίνῃ, ἄκρην χρῶμα λαμβάνῃ. [28] ὑπὸ τισι κυίσκεται γλῶ, ὅτι ἐπιθυμῇ ἐαθέσθαι ἢ ἀναθρακας, καὶ ἐαθίονται, ὅτι τ᾽ κεφαλῆς τοῦ παιδίου φαίνεται, ὁκότε μὲν τεχθῇ, σημεῖον ἀπὸ τῶν τοιούτων γυναικὶ χρὴ εἰδέναι τ᾽ μαζὸν ὁκοτερὸς ἐστιν αὐτῇ μέζων κεῖται γὰρ ἔμβρυον. ὁμοίως δὲ καὶ Ⓦ ὀφθαλμόν. ἔσται γὰρ μέζων καὶ λαμπροτέρης ὁ πρὸς ἴσου τὸ βλέφαρον ὁκοτερὸς ἢ ὁ μαζὸς μέζων. [29] ὑπὸ ἴνι καὶ ἀπὸ τῶν ἀθέτων μὴ λίπῃ ἰχῶρ ὀδυνᾶν ἐς τὰ ἄρθρα ἀφικνούμενα καὶ θρυμμὸς ἔχῃ καὶ σκληρύνηται· καὶ χασμᾶται, ἐλπὶ ταύτῃσι κυῆσαι μᾶλλον, ἢ ἐάν τις αὐ τούτεων μηδὲν πάσχῃ. [30] γυνὴ ἥτις παχεῖα τοῦ φύσιν ἐοῦσα, δ᾽ πίπτῃ, καὶ φλίγματος ἐπλήσθη, οὐ κυίσκεται τούτῳ τῷ χρόνῳ. ἥτις δὲ φύσει τοιαύτη ὑπάρχει, κυίσκεται τούτεων ἕνεκεν, ὑπὸ μὴ ἡ μήτρη χαλύπτῃ αὐτὸ. τῶν γυναικῶν τῇσι πλείῃσιν ὅταν τὰ ὑπομήνια μείονα μέλλῃ φαίνεσθαι, [31] ὁ στόμαχος αὐτῆς ἑωυτὸν αὐξάνει μᾶλλον ἢ πρότερον γυνὴ ἥτις [32] ἀρίκυμον ἐοῦσα πρὸ παντὸς κυίσκηται, φλεβοτομείσθω δίς τ᾽ ἐνιαυτὸν ἀπὸ χρωτὸς καὶ τ᾽ σκελέων. [33] ὑπὸ ἴνι ὀδύνας ἐν τοῖσι γόνασι, ἢ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἢ ἐν χερσὶν, ἢ μήπῃ πᾳ τὸ σώματος, ὅταν δὲ κύῃ κλείσωσιν· ὁκόταν δὲ ἀπολουθῇ ἀπὸ τῶν μητρέων, ἔνεστι ξυμφέροντα βώδεα καὶ πίνειν καὶ προσιέναι ὡρος ὁ σῶμα τ᾽ μήτρης. ὅταν μὲν ἀνατρέπῃ γυναῖκα κυίσκουσαν ἕνεκεν, ὁκόταν δὲ κεκαθάρθαι, καὶ ᾖ σῶμα καλῶς ἔχῃ τ᾽ μήτρην λουσάσθω καὶ σμηξάσθω τ᾽ κεφαλήν. [34] μὴ δῆτα ἁψάσθω μηδενί. ἔστω τὸ ὀδόνιον ἀνόσμιον προθεῖσα πρὸς αὐτὰς τὰ τείχεα πεπλυμένον κεχρυφάλῳ πεπλυμένῳ, μηδενὸς ὀζόντος, καταδησάσθω, τὸ ὀδόνιον ὑπιθεῖσα προσόν. ἔστω ὁ ναπαυέσθω προσταρμένη χαλκάνῳ πρὸς τ᾽ στόμαχον, ψήχουσα καὶ μηδαμοῦ ἐς πῦρ, καὶ μηδὲ εἰς τ᾽ ἥλιον. ἔστω πρωὶ ἀποδυσαμένη τ᾽ κεχρύφαλον μετ᾽ τὸ ὀδόνιον, ὅσφρασθαι παρεχέτω ἑνὶ τ᾽ αὐτ᾽ κορυφὴν καὶ ἣν μὲ ὀζέσῃ, καλὸν ἔχῃ τ᾽ καθάρσιος. [35] ὑπὸ ὅ μὴ, κακῶς. ἀσινὲς δ᾽ ταῦτα ποιέειν. καὶ ὑπὸ μὴ τέκνωσα ᾖ, ὀδὲ πόλε ὀζέσῃ, ὅτε καθαιρόμενη. ὅτ᾽ δῆλος. ὅσῃ δ᾽ ὑπὸ κυέσῃ προσθῇ, ὅσ᾽ ὅτως καλῶς ὀζέσῃ ἥτις δ᾽ κυήσει δαιμόνιος καὶ ἀεικινήμων ὅτι καὶ ὑγιαίνῃ, [36] ὑπὸ μὴ προσθῇς μηδὲ καθήρας ὀζέσῃ αὐτ᾽ ἡ κορυφὴ, δῆλο δ᾽ ὅτ᾽ μ

ὅτ᾽αν δὲ δοκῇ καλῶς ἔχειν πάντα, καὶ δέῃ τῷ ἀνδρὶ τὴν ἀνδρα ἐλθεῖν, ἡ μὲν γυνὴ, ἀσίτους ἔστω [37] ὁ δὲ ἀνὴρ, ἀθάρικτος ψυχρῷ λελουμένος, καὶ σιτηθεὶς, τὰ ξύμφορα. καὶ ἵν᾽ γνῶ ξυλλαβοῦσα τὴν γονὴν, μὴ ἔλθῃ ὕστερος χρόνῳ τοῦ ἀνδρα, ἀλλ᾽ ἡσυχάζετω. γνώσεται δ᾽, ἵν᾽ μὴ ὁ αὐτὸ φῇ ἀφιέναι, ἡ δὲ γυνὴ ἐναντίως τοῦτο ξηρότητος. ἵν᾽ δὲ ἀποδιδοῖ πάλιν ἡ μήτηρ τὴν γονὴν ἐς τὰ αἰδοῖα, [38] καὶ γλίσχηται ὑγρὴ, πάλιν ξυμμιγέντα, ἐχεις αὖ συλλαβὴν. [39] γυνὴ ἥτις κύσκεται μὴ, σχιφθείρῃ δὲ δίμηνα τὰ παιδία, ἀκεισῶς ἐς τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ μήτε πρότερον, μήτε ὕστερον, [40] καὶ τῶν παθῶν δὶς ἢ τρὶς. ἀλλὰ μὴν τρίμηνα, ἢ τετράμηνα, ἵν᾽ τε πλέονα χρόνον γενόμενα, σχιφθείρῃ, καὶ τὸν αὐτὸν τῶν τρόπων, [41] ταύτησιν αἱ μῆτραι ὧδε ἔχουσι διδόασιν ὅπως μέζον᾽ τὰ παιδία αὐξανομένα, καὶ σωφρονέοντος ἐν τῷ δικήνῳ, ἢ τρικήνῳ, ἢ ὁπλίκῳ. [42] ἢν πόλε αὖ σηπεδὼν μὴ αὐξανέσθω· αἱ δὲ μὴ τρισὶ μησὶν εἰσὶν ἱκανὰ, σηπεδὼν καὶ τὸν δίμηνον σχιφθείρει ἐς τὸν αὐτὸν χρόνον. [43] ταύτην σικύην ἐμποιήσας ἐς τὴν μήτρην. σχίσας δὲ ἀποποιήσας καὶ φυσήσας ὡς μάλιστα προσθήσεις φαρμάκοις τοῖσδε. τὸ σικύης ἐντερεών κόψαντα σχισῆσαι. ἔπειτα ἐν μέλιτι ἕφθῳ ἔξω ὀλίγῳ πλείονι ὄγκου τοῦ μέλιτος, καὶ σιλφίου ὀλίγον. ὃ δὲ μέλι καθεφθὸν ἔστω. τοῦτο δὲ ἐπιπλάσας ἐπὶ μήλιον, ὃ ἄγχεις ποιέουσα ὀκόσον προσδέχεται ὁ στόμαχος. προσιέναι δὲ καὶ πρὸς τὸ στόμα τὴν μήτρης καὶ ὅσον ὄκως αὖ προσήσει τὸ εἴσω τὴν μήτρης. ὅταν δ᾽ ἀποτακῇ τὸ φάρμακον, ἐξελὼν μήλιον. καὶ τὸ ἐλαφήιον ὧδε ποιέων προσιέναι, καὶ τὴν κοσκινηδὸν τὴν ἀγελίης ὡσαύτως. καὶ ἐὰν διέτω τῶν τὸν χρόνον, σκόροδα ὡς πλῆσα. καὶ καυλὸν σιλφίου καὶ ὅ, τι φύσει ἐμποιεῖ ἐν τῇ κοιλίῃ. προσιέναι δὲ τὸ προσθετὸν, ἕως ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν, καὶ πλῆθος ὅσον προσήκει. ταῦτα δὲ μέλαξυ μαλθακτηρίοισι χρῆσθαι. [44] ἐπειδὰν δὲ ἁλῶσι τῇσι μαλθακτηρίοισι τὸ στόμα τὴν μήτρης μὴ τὸ ὑπερφαίνωσι ἐπιμένειν. [45] ὁκόταν δὲ ξηρὸν μύσωσι. [46] ἵν᾽ ἴσχνον ἂν ἡ μήτρη ἔμπυος γένηται, ἢ μὴ τὸ ἔχον ἢ σχιφθορῆς, ἢ δηλῶσαι πῶς, [47] καὶ μὴ ἐπιβύσῃ ἕτερος, καὶ χιτῶνα τὸ πῦον ὥσπερ ἐπὶ φύματος ἢ, ξυμφέρῃ ταύτῃσι μήλιον ἀλφιτηρίδα καθιέναι ἐς τὸ στόμα τὴν μήτρης. [48] ἧσσον γὰρ ἀνίσπαται καὶ σιος, εἰ χωρήσειε προσσὶ τὸν μήλην. ἔπειτα κάμπας τὰς ἀπὸ τῆς πυμαλίδος ξυλλέξας, [49] ὥσπερ δὲ κέντρα ἔχουσιν, αὐτὰς ἀποτάμνειν ἡσυχῇ ὄκως αὖ ἡ φορβὴ μὴ ἐκχυθῇ. ἔπειτα ξηραίνειν αὐτὰς ἐν ἡλίῳ καὶ τρίβειν. καὶ σὺν σκώληκας δὲ σὺν κοπρίωνας ὡσαύτως ξηραίνειν ἐν τῷ ἡλίῳ, [50] ἔπειτα τρίβειν. καὶ τῆς μὲν κάμπης, δύο ὀβολοὺς ταθμῷ αἴγειον τὸ σκωλήκων διπλάσιον. καὶ αἰνίσσεσθαι ὀλίγον τοῦ σμύρνης. ἢ τοῦ τοιούτου χυμοῦ τινος. καὶ κώδειαν γὰρ χρὴ. ταῦτα σὺν τρίψαντα, δοῦναι οἴνῳ λευκῷ εὐώδει. καὶ ἐπὴν πίῃ, βαρὺς ὑπνος σὺν καὶ ναρκὴ ἐμπίπτει ἐν τῇ γαστρί. ἢν δὲ ὑπολύσῃ, μέλικρατον ὑπεμπινέτω ὀλίγον. [51] κυήσιος δὲ καὶ παιδοποιίης ἥτις δεῖται, καὶ ἄτεκνος ἐοῦσα, καὶ ἤδη κυήσασα, ἐοῦσα δὲ τέκνωσα, ἢ ἔτι ὁ στόμαχος ξηρὸς [52] ἢ ἀκρόπαχος, ἢ ξυμμεμυκὴ, καὶ μὴ ὀρθῶς ἢ, σμικρὸν τοῦ ἰσχίου ἀπεστραμμένος καὶ ἕτερον, [53] ἢν ἀρχὴν κεκρύφῃ, ἢ αἰεσπάκῃ ἑαυτὸν, [54] ἢ ὃ χεῖλος ὑποδέδηλε τὸ στόμαχου. ὁκόθεν οὖν ἐφ᾽ ἑαυτὸν, ἢ τρηχὺς καὶ πεπωρωμένος ἢ. σκληρὸς δὲ γίνεται καὶ ἀπὸ συμμύσιος καὶ ἀπὸ πιώσιος, ταύτησι τὰ ὑπεμένια δ᾽ φαίνεται, [55] ἢ ἐλάσσω τοῦ δέοντος. καὶ σμικρὸς πλέονος χρόνου ὑπεφαίνεται.

Quòd si noscat se genituram suscepisse, tunc ne virum adeat, sed quiescat. Id autem cognoscet; si quidem vir se semen emisisse dicat, mulier vero præ siccitate ignoret. Sin vterus genituram ad pudenda remiserit, & mulier humecta euadat, rursus cum viro concumbat, quoad concipiat. Mulier quæ concipit quidem, fœtus autem bimestres perdit, eo exacto tempore neque priùs, neque posteriùs, idque bis aut ter illi contigit, quinetiam si trimestres, aut quadrimestres, aut etiam maiores fœtus ad eundem istum modum perdat: his vteri in maiorem amplitudinem non ampliùs increscunt, si fœtus augeatur, & bimestre aut trimestre spatium, aut quantulumcunque tempus superet, vel si quando aliàs augetur, vteri non ampliùs capiendo fœtui esse possunt, sed hac de causa eo tempore perditur. Huic cucurbitula ad vterum apponenda, qua summota eum per huiusmodi subditicia medicamenta, quàm maximè inflare oportet. Cucumeris agrestis medullam tusam & cribratam, deinde paucam melle copiosiore cocto subigito, parúmque laseris adiicito. Mel autem coctum esto. Hoc medicamentum specillo illitum, & ea crassitudine redditum, quam vteri osculum suscipere possit, in subditicio ad os vteri apponito, intróque quo ad eius interiora penetret, pellito. Liquefacto medicamento, specillum educito, & cucumeris agrestis succum eodem modo præparatum, similitérque colocynthidem sylvestrem in subditicio apponito. Sub hoc autem tempus in cibo sumat allia quamplurima, & laseris caulem, & quicquid ventrem inflare potest. Tertio verò quoque die subditicium medicamentum apponatur, donec rectè habere videatur, ea copia quam recipiet. Intermediis diebus mollientibus vtendum. Postea verò quàm vteri os emollientibus compositum fuerit, cùm menses apparuerint, quiescat, vbi verò sicca fuerit, ad virum accedat. Quæ purulentum habet vterum ex partu, aut abortione, aut alia quauis causa, neque aliter in alueo & tunica, velut in tuberculo assolet, pus contineatur, huic specillum lenitorium in vteri os demittere confert. Minùs enim vstione opus erit, si specillo cedat. Postea erucas ex tithymalide collectas, velut aculeos habentes, quos sensim excindito, ne pabulum effluat, deinde sole siccatos terito. Quinetiam vermes stercorarios eodem modo in sole siccato, deinde terito. Et erucæ quidem duorum obolorum Æginensium pondus, vermium autem duplum, & anisi pusillum, aut aliquid id genus permisceto. Mali enim odoris medicamentum euadit. Ista autem leuiter trita vino albo odorato diluito, & vbi epota fuerint, venter grauatur, & torpor ingruit. Quæ si adfuerint, aquam mulsam insuper potui exhibeto. Quæ conceptionis & procreationis liberorum est cupida, quæque liberis caret, & iam prægnans fuerit ac pepererit, si vteri os siccum aut summa parte affectum fuerit; aut conniueat; neque rectè se habeat, sed in alteram coxendicem, aut ad anum obuersum lateat; sese contraxerit, aut oris labrum in se incubuerit: vndecunque igitur asperum aut callosum fuerit; (durescit autem & conniuens & callosum) iis menses non respondent, sed pauciores quàm debeant, nec per longius tempus apparent.

In nonnullis verò menſes, pro corporis ſanitate & vterorum exitu, naturalem & iuſtum modum nacti ſunt, vteri etiam oſculo non admodum ex menſium caliditate & humiditate obtuſo. Genituram verò ideò non ſuſcipit, iuxta eam læſionem, quæ impedimento eſt, quominus eam os vteri malè affectum ſuſcipiat. Huic fomentum toto corpore adhibeto, ac medicamentum purgans propinato, primúmque toto corpore mundam reddito; ſiue ſupra, ſiue infra opus ſit, ſiue ſupra tantum. Quòd ſi ſupra medicamentum purgans exhibueris, ante purgationem ne foueto, fouebis verò, poſtea infra purgaturus. Si verò ſupra purgante medicamento minimè opus eſſe videatur, fomento ante adhibito, infra purgans propinato. Vbi autem probè purgatum corpus videbitur, poſtea vteros, ſi conferre videatur, crebris inſeſſionibus foueto. Ad fomentum verò cupreſſi ramenta, laurique folia contuſa immittito, & calida multa lauato. Poſt recèns adhibitum balneum & fomentum, ſpecillo ſtanneo os vteri diducito, & vbi opus eſſe videbitur dirigito. Aut plumbeo vtitor, initio à tenui ducto, deinde craſſius adhibeto, ſi ſuſcipere queat, donec probè habere videatur. Specilla autem aliquo molliente diluto, & ſi conferat, liquido redditio, intingito. Quæ poſtrema parte caua reddita, deinde ad longiora ligna adaptato, ad eúmque modum vtitor. Per hoc autem tempus in potu ſumat tædam quàm pinguiſſimam tenuiter conciſam, in vino albo odorato, dulci quàm gratiſſimo decoctam, & apij ſemen contuſum, & cumini Æthiopici ſemen, thúſque quàm optimum. Hæc moderata copia, quótque diebus ſatis eſſe videbitur, ieiuna bibat, & catellos coctos edat, & polypum vino dulci coctum, iuſculúmque in potu ſumat, & braſſicam coctam, ſuperpoto vino albo, neque ſitiat, & bis die calida lauet. Sub hoc autem tempus à cibis abſtineat, per quod, ſiquidem per vteri os quid decedat, & purgatio quædam extra ferri videatur, vno aut altero die adhuc potione vtendum, & ſpecillis abſtinendum, tentandáque per ſuppoſititia medicamenta vterorum purgatio. Si cui verò cùm vteri os rectum, magnum, & ſanum, benéque habitum, & loco conuenienti ſitum fuerit, menſtrua nequaquam apparuerint, vel pauciora, & per longius tempus, miniméque ſana quonam morbo vteri laborent, inueſtigato, & ſi corpus etiam aliquid conferre videatur, perueſtigata cauſa ob quam non concipiat: hiſque hoc ſe habentibus modo, ſi adhibitam curationem ſuſcipiat, medelam facito, initio à valentibus ducto, quantum temporis ratio poſcere videbitur. In molliora autem deſinendum, donec vterus ex purgatione bene habere, eiúſque os rectè conſtitutum, & bene loco poſitum eſſe videatur. Quod ſi neque à potione, neque medicamento menſtrua proceſſerint, nec tamen ſi moderato tempore biberit, ab hac potione deſiſtendum. Vbi verò ex ſpecillorum vſu rectè habuerit, os ſtomachi molliendum, faciendúmque vt dehiſcat, ad viam medicamento ſubdititio faciendam, ex medicamentis ad ſuffitum accommodatis & emollientibus comparato. Cùm verò ex emollitione & ſuffitu bene habuerit, vteri purgationem per ſubdititium medicamentum facito, donec benè habere videatur, ducto ab emollientibus initio, & ad valentia progreſſu facto,

ἔστι δὲ ὅτε ἡσυχίη ὀπιμελίη, καὶ χρὴ ὑγιείῃ ᾗ σώματος, καὶ τῶν μητρέων τὸν ἔξοδον διείσκεται· καὶ καθαρὸν τὸ ξυμφυὲς καὶ δίκαιον καὶ ὑγρότητος καὶ ὑγρότητος τῆς ὀπιμελίων, καὶ τῆς στομάχου μὴ καλῶς ἐχούσης διαφθορῆς. τὴν δὲ γονὴν δέχεται τε οὐ δέχεται [56] καὶ τίκτει βλάβῃ, ἰῶ ἰῶ κωλύει ἀπὸ τοῦ στομάχου μὴ καλῶς ἔχοντος τοῦ δέχεσθαι, τούτῳ χρὴ πυελίσδειν τὸ σῶμα ὅλον, δοῦναι πιεῖν φάρμακον, καὶ καθαρὸν ποιήσασθαι τὸ σῶμα πρῶτον, ἰῶ τε ἄνω καὶ κάτω δέηται, ἰῶ τε ἄνω μοῦνον. καὶ ἰῶ τε ἄνω διδοῖς τὸ φάρμακον, [57] μὴ πυελίσῃ τῆς καθάρσιος, πυελίσεις δὲ μετακίσας κάτω. ἰῶ δὲ μὴ δοκέῃ δεῖσθαι ἀνωτερικοῦ, πρὸ πυελίσας, κάτω πίσσῃ. ὅταν δὲ δοκέῃ καλῶς ἔχειν καθάρσιος τὸ σῶμα, μὴ πρότερον πυελίσῃς τὰς μήτρας ἐγκαθίζοντα αὐτὰς πυκνὰ [58] αἰ δοκέῃ ξυμφέρειν. ὅπου βούλῃ δὲ ἐς τὸ πυέλημα, κυπαρίσσου ῥινήματα καὶ δάφνης φύλλα κόψας. καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ. ὅταν δὲ νεολουτος ᾖ καὶ νεοπυέλητος, αὐθυρωφὲς τὸ στόμα τῆς μήτρης, τῇ μήλῃ τῇ καστορίδῃ, καὶ ἀνορθοῦν ὅπῃ αἰ δέηται ἡ μιλιβδαίνῃ, ἐξαίμυος ἐὼν λεπτῆς. [59] ἔπειτα παχυτέρῃ ἐπὶ πλεῖστον δέχηται, ἕως αἰ δοκέῃ καλῶς ἔχειν. βάπτειν δὲ τὴν μήλαν, ἐν ἐνὶ τῶν μαλθακτηρίων διειμένῳ. ὅταν δὲ δοκέῃ ξυμφέρειν ὑγρὴν ποιήσας. ταῖς δὲ μήλαις ποιεῖν ὅπιθεν κοίλας. ἔπειτα τοῖσι ξύλοισι μακροτέροισιν ἁρμόσαι, καὶ τοῦτον χρῆσθαι. τὴν δὲ χθόνιον τὸν πινέτω καθαρσίου ἐόντα νεωβύδειλον λευκῷ ὡς ἡδίστῳ γλυκεῖ, δᾷδα ὡς πιωτάτην καταξήσασα λεπτὰ καὶ σελίνου καρπὸν κόψας, καὶ κυμίνου αἰθιοπικοῦ καρπὸν, καὶ λιβανωτὸν ὡς κάλλιστον τούτεων πινέτω νήστις ὀκτὼ ὀβολοὺς αἰ δοκέῃ μέτριον εἶναι· ὅλῃ ἡμέρας ὁκόσας αἰ δοκέῃ ἄλλας ἔχειν. [60] καὶ ἐσθιέτω σκυλάκιον ἕφθὸν, [61] καὶ πολύποδα ἐν οἴνῳ ἑφθῷ γλυκεῖ. καὶ τὴν ζωμὸν πινέτω καὶ κράμβην ἑφθὴν. καὶ οἶνον λευκὸν ὀλίγον πινέτω καὶ μὴ διψήτω. καὶ λουέσθω θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης. σιτίων δὲ ἀπεχέσθω τὸν τῆς χθόνιον. μὴ δὲ τόνον, ἰῶ μὴ χωρέῃ κοιλίην καὶ στόμαχον καὶ φαίνηται λιὲξ καθάρσιος, πίνειν τε ἐᾶν τὸν πόρον ἡμέρῃσιν δυσί, καὶ δύο. καὶ τῆσι μήλῃσι παύεσθαι χρῆσθαι. καὶ πειρᾶσθαι καθαίρειν τὰς μήτρας τοῖσιν φαρμάκοισι. ἢν μὲν γὰρ στόμαχος ὀρθὸς [62] καὶ μεγάλος καὶ ὑγιὲς ἐὸν τὸς καὶ καλῶς ἔχοντος, καὶ ἐν τῷ δέοντι κειμένου τὰ ὑγρὰ μιλίσια μὴ φαίνηται πάμπαν, ἢ ἐλάσσονα, καὶ δι' ὀλίγου τὸν χρόνου, καὶ μὴ ὑγιάσῃ, τὸ νοσέον αὐθυρόν, ἰῶ ἵνα ἔχῃ αἱ μήτραι. ἰῶ τε καὶ τὸ σῶμα ξυμβαίνῃ τὰ ἐξθύρων αἴλλων, ἀφ' οὗ ἂν οὐ κύσκεται· καὶ τὰ ὦτα ἔχῃ, τὸ ποιέεσθαι τὸ σφέρων. [63] ἰῶ δέχηται θεραπείῃ ἀρχόμενος δὲ ἰσχυρῶν, ὅκως αἰ δοκέῃ καιρὸς εἶναι. τελευταῖον δὲ μαλθακώτερα ἕως αἰ δοκέῃ καλῶς ἔχειν καθάρσιος μήτρης, τὸ στόμαχος καθεστηκέναι ὀρθῶς ἔχων, καὶ ἐν τῷ δέοντι κειμένου. ἰῶ δὲ ἀπὸ τοῦ ποτοῦ τοῦ φαρμάκου χωρίσῃ, μὴ δὲ πινόσης χρόνον τὸν μέτριον, τοῦτον ἀπέχεσθαι τοῦ πώματος. ὅταν δὲ καλῶς ἔχῃ τὸ ἀπὸ μιλέων ἔργου, μαλθάξαι τὸ σῶμα τοῦ στόματος· καὶ ὑποδῆσαι ὅκως ἀναχάψῃ ἐς ὁδὸν τὴν τοῦ σφέρου, ἀπὸ τῶν μιημάτων καὶ φαρμάκων καὶ μαλθακτηρίων. ὅταν δὲ ἔχῃ καλῶς ἔχειν μαλθάξιος καὶ ὑγιείσιος, τοῦ φάρμακον, καθαρσίου ποιέεσθαι τῆς μήτρης ὡς αἰ δέῃ καλῶς ἔχειν, ἀρξάμενος ἐκ μαλθακτῆρος ἀπὶ ἰσχυροτέρου τελευ-

τι τῷ ὑ αὐτῆς, διὸς μαλθακὰ καὶ ὑώδεα. τῷ γὰρ
ειῶν φαρμάκων τὰ πλεῖστα, ἔχει (ν) τόμαχον καὶ
ῆ κρεῖ. ἔπειτα τότε τόμαχον καθιστᾶν, ἐς ὀρθὸν ἀγγεῖα.
ὶ καλῶς ἔχοντα πρὸς τὸν δίεσιν τῆς γενῆς· καὶ τὸν μή-
τον ξηρὸν ποιεῖν, [64] καὶ φύσαν ἐμποιεῖν. ἐν χειμῶνι δο-
ι δὲ τὸ πιμελῆς τὰς μήτρας βέλτιστα ἐς τὸν κύησιν,
λιστα ὡς μάλιστα καὶ ἰσχναίνει πρὸς ζῆσιν σπέρμα.
ῆ ἔαρι [65] ἀρίστη κύησις. ὁ ὑ αἰὴρ μὴ μεθυσκέσθω.
ὑ οἶνον λευκὸν πινέτω· ἀλλ' ὅτις ἰσχυρότατος καὶ ἀκρη-
τότατος. καὶ σιτία ὡς ἰσχυρότατα. καὶ μὴ θερμολουτείτω. 10
ρέτω ὑ καὶ ὑγιαινέτω. καὶ σιτίων ἀπεχέσθω τῶν μὴ
ξιφερόντων τῷ σπέρματι. ὅταν βούληται ἄρσεν φυ-
τεῦν, τὴν ἐπιμιξίαν ἀπολειπέτω, ἢ ὀκλελειπότων
μνᾶσθαι· καὶ ὠθεῖν ὡς μάλιστα, [66] ἕως ἂν ὀκμήσῃ-
τα ὅταν ὑ ὅλου βούληται γίνεσθαι, ὅταν πλεῖστα
θυλεία ἔνι τῇ γυναικὶ [67] καὶ ἐπὶ δεξιῶν. (ν) ὑ ὄρχις
δεξιὸν ἀποδῶσαι, ὡς ἂν μάλιστα καὶ αἰσθέσθαι δύνηται.
τι ὑ ἄρσεν βάλπται φυτεύειν, (ν) ἀριστερὸν ἀποδῶσαι,
ὀμαχος μήτρης ἀπὸ μὲν γυμνασμάτων ξυμμετρίως ἀ-
αίσκει. ἀπὸ ὑ τῶν μαλθακτηρίων, μαλθάσσεται. γυ- 20
ῶν ὑ λωτὸν ὁλκὸν, σπέρμα δαφνης, καὶ [68] φύλλα τῆ
ὺς χλωρὰ κεκομμένα· λιβανωτὸν σμύρναν ἀρτε-
μισίας καρπὸν, ἢ φύλλα· καὶ ἄνισον κύλας, ἢ σέλι καὶ κυ-
μῖνον θεῖον, καὶ κυπαρίσσου σπέρμα· πρὸς κεφάλῃ ῥίζαν,
κτίνης φύλλα χλωρὰ κεκομμένα, [69] κάστορος οὖρον,
ὸς ἄρσενος οὖρον, σκόρδα, σύσκια, ὄξος σέλι. καὶ ἀ-
ταμμένοι ἢ ὃ σῶμα, τούτοισι χυμῶν. ἀναγκαίη μὲν
ως καὶ τρέφεται. μαλθάσσειν ὑ ἀπὸ τούτων ὃ σῶμα
μητρης. σανδαράκῃ σέλι ἀγρίῳ· [70] ὀπὸν σικύης, ὀ-
πλφίου· κυκλαμίνου χυλοῦ· γαλβάνῃ· ὀπὸν διγυμά-
ου· [71] καρδαμώμου καρπὸν· ποίῃ ἢ καλεῖται πέπλος·
ιτρου ὄρχεις· λίνου καρπὸν· λίζῃ· ἄρου ῥίζαν, σαφίδα
γλίνου· καλαμίνθης φύλλα χλωρὰ τρυφίου καρπὸν·
σλλης ὃ ἐκ τοῦ μέσου· φασήλου μαλθακτήρια. καὶ
ρου ὃ ἰσχυρὸν κάθαρσιν ἔχειν ἀνακινῆσαι γαλβάνης ῥί-
αμυνδὲν βοὸς· χύσον σέλι· ῥοδινον. ταῦτα τρίβασα
ὴ διαζέσασα πρόσχριέσθω ἡμέρας τέσσαρας. [74] καὶ
νέου πρόσω χυλοῦ καὶ οἴνου γλυκέος λευκοῦ· καὶ ῥητίνου
ὑ ἔλαιον χλιαρόν· καὶ κύμινον λίζῃ· [75] ῥητίνου μέλι ὃ
πτῷ θείῳ χρίσθω ἡμέρας τέσσαρας, πίνουσα σελί-
κρπου· [76] καὶ λιβανωτὸν πυρήνας πέντε· καὶ κύμινον ἀ-
πτὸν ὃ οἴνῳ λευκῷ ἀκρήτῳ γλυκεῖ ὃ λεάσθω δὶς τῆ
ρας· σμύρνα· λίβανος βοὸς χολή· ῥητίνη τερεβινθίνη, ἢ
πίτυος, τούτων ἴσον ἑκάστου μίξασα, προσχριέσθω ὑ ἐλ-
ῳ κάρῳ, ἢ ὄξει λεπτῷ. βάλανος ὑ ὃ ῥάχις ὃ μύ-
τινος λευκῷ ἀμυγδάλῳ δύο ἢ, καὶ ἀποδήσασα λίνῳ λεπτῷ
προσχριέσθω. καὶ τὸ λύπου φλοιὸν ἑψέτω, καὶ πινέτω
λὶς καρπὸν, καὶ ἀσπάραγος. καὶ οἶνον λευκὸν τρὶς τῆς ἡμέρης
ίσκου· σμύρνα. κασία· λιβανωτὸς κιννάμωμον· νέπε-
ον. πέπονα ἑκάστου τοῦ ἴσου ὃ εἰς ἡδυσμάτων ποιέσθω προσ-
θέτω. [77] χλωκίδος ἀγρίης, κύμινον πεφρυγμένον· ἀ-
θου καρπὸν· κυπαρίσσου ῥίζαι· ἔλαφος λέπας, μέλιτι
βδομήκοντα ὀβολῶν ποιέων δίδου προσπίνειν· καὶ πινέτω
νισίδος ῥίζαν· σελίνου καρπὸν· σιλφίου χυλὸν σὺν οἴ-
λλα ὃ βόλβιον ἐς ὄξος καθαρὸν προσχριέσθω. [78] καὶ σμύρναν προσπότιον· αὐτὸς ὀλίγον ὃ οἴνῳ λευκῷ ὑώδη ἢ προσίσχ.

tum rursus per emollientia & odorata desinens. Plæraque enim medicamenta valentia os vlcerant ac mordent. Tum os rectum & sanum constituito, & ad susciendam genituram bene accommodato, vtroque sicco reddito flatum inducito. Quæ veteros præ pinguedine ad conceptum offensos habere videtur, eam quàm maximè extenuato, & post reliquam curationem gracilem reddito. Vernum autem tempus ad conceptum maximè accommodatum. Vir autem neque inebrietur, neque vinum album bibat, sed valentissimum & meracissimum, cibisque vtatur valentissimis, calida ne lauet, robustus sit & sanus, & cibis abstineat, qui ad rem minimè conferunt. Cùm marem procreare volet, mensibus desinentibus, aut cessantibus vxorem adeat, & quàm penitissimè intrudat, dum semen excernat. At vbi fœminam generare volet, cùm plurimi menses mulieri fluxerint, necdum cessarint. Dexter autem testis, quoad maximè ferri poterit, obligandus, sinister verò si maris procreatio expetitur. Vteri osculum vbi conniuet, à suffitu quidem dehiscit, ab emollientibus verò emollitur. Ad suffitum autem adhibeto loti corticem, lauri semen, eiusque folia contusa, thus, myrrham, artemisiæ semen aut folia, anisum etiam contusum, aut adipem, & ceram, sulphur, cupressi semen, peucedani radicem, myrti folia viridia contusa, castoreum, asini masculi stercus, allia, styracem, adipem suillum. Quin & si distortum os fuerit, ex his suffitus adhibendus. Hoc quidem igitur modo dehiscit & conuertitur. Ad emolliendum autem os vteri hæc adhibeto, sandaracham, adipem caprinum, fici succum, laseris succum, cyclamini succum, thapsiam, tithymali succum, cardamomi semen, herbam peplum nominatam, castoreum, lini semen, nitrum, ari radicem, staphim agriam, calaminthæ folia viridia, struthii semen, scillæ interiorem partem. Medicamenta emollientia & vehementem purgationem facientia & cientia. Thapsiæ radicem, medullam bouis, anserinum adipem, rosaceum, hæc trita & simul feruefacta, per quatuor dies in subdititio medicamento apponat, & porri succum, vinúmque dulce album bibat. Et resinam, oleum tepidum, cuminum, nitrum. Resina & mel, lana sordida excepta, per dies quatuor adhibeantur, apij semen, thuris granula quinque, & cuminum Æthiopicum in vino albo mero dulci bibat, bisque die lauet, myrrha, thus, fel bubulum, resina terebinthina, aut netopum, horum singula æquali pondere mixta, in lana pura, aut tenui linteo, subdititio apponantur. Linteum autem vnguento albo Ægyptio odorato intinctum, & filo obligatum, lota in subdititio apponat, & polypum contusum edat, apij & asparagi semen ex vino albo ter die iciuna bibat. Myrrha, casia, thus, cinnamomum netopum, singula æquali portione lana excepta, aut in glandes efformata, in subdititio apponantur. Cucurbitæ agrestis interiorem partem, cuminum tostum, anethi semen, cupressi radicem, læuissimè trita, & melle cocto subacta, in glandulas efformata, subdititio apponito, & pæoniæ radicem, apij semen, & laseris succum in vino bibat. Quin & bulbulus ipse in subdititio appositus purgat. Et myrrham primariam, & floris æris modicum, cum vino albo odorato, in pesso subdito.

Medicamenta in ſubdititio appoſita ad vterum purgandum maximè accommodata. Æris florem & nitri tertiam partem, melle cocto ſubigito, & in glãdulas eius magnitudinis & craſſitudinis quæ conuenire videatur, efformata, ad vteri os in ſubdititio apponito. Quòd ſi valentius medicamentum voles, elateriũ & ſolum æris florem admiſceto, & ita efformatas glandulas in ſubdititio apponendas præbeto. Et ficulnei rami corticem deraſum ac læuiſſimè tritum ammiſceto, cùm os vteri ſiccius eſſe videbitur, dimidia portione eodem modo apponito. Aliud. Elaterium & æris florem læuiter trita, & duas æris partes vna elaterij addita, hæc diluito, cyclaminum tritum cùm opportunum eſſe videbitur, huic ammiſceto, & in ſubdititia medicamẽta efformata, in vellere apponito. Medicamenta ſubdititia albos humores purgantia. Artemiſiam herbam, nitrum, cyclaminum ficciſſimum, cuminum, Aliud. Artemiſiam herbam viridem tritam, & myrrhæ tertiam partem vino odorato ammixto, lana alba conuolutam, eamq; vino madefactam, in ſubdititio apponendã exhibeto. Vbi verò laxati fuerint vteri, nitrum, cucumeris agreſtis medullam, cyclaminum ficciſſimum in vellere apponito. Subdititia medicamenta omnis generis humores purgare valentia. Staphidem agriam viridem tritam in glandulas efformatam, artemiſiæ herbæ folia trita melle cocto obducta, & in vmbra ſiccata, in ſubdititia medicamenta redacta, mulieri vt ſubdat exhibeto. Aliud. Æris florem mixtum, aut alumen Ægyptium cyclamino dilutum, velut priora melle cocto obducito, vel in ficum ſiccum etiam myrrhæ modicum indito. Aliud. Cyclaminum tritum vino albo odorato ammixto, in linteo tenuiſſimo filo puro obligatum, ſubdendum exhibeto. Aliud. Cyclaminum ficciſſimum, nitrum, cantharidas, adipem, ſandaracam, eodem modo apponito. De virgine. Virgini, ſi menſes ſuo tempore non appareant, multùm & febricitat, & dolet, ſitit, eſurit, vomit, inſania vexatur, ac rurſus ad mentem redit. Vteri mouentur, & cùm ad viſcera vertuntur, vomitus & febris, ac delirium accedunt. At vbi ceſſant, eſurit & ſitit, & febris mitis ac lenta Epialos dicta detinet. Huic quidem pelles agninas cum lana & villis calidas ad ventrem adhibere oportet, eáque ſuper amphoræ collo deſidere iuſſa, in ipſa pudenda quam penitiſſimè fumum immittere. Myrrham fabæ quantitate, & thuris duplam portionem, hæc mixta & feruefacta ſimul confracta ad ſuffitum adhibeto, & in ignem iniicito maximè cùm ieiuna eſt, multáque calida lauato. Subditicium medicamentum. Alumen Ægyptium liquidum, lana conuolutum, in ſubditicio medicamento apponat. Aliud. Artemiſiam tritam, & vino albo maceratam, in ſubditicio apponendam exhibeto. Ad puerperam recèns enixam. Roſaceum, myrrham, ceram, mixta, in vellere ſubdenda exhibeto. Cùm verò vteri prociderint, ſicca & acerba, tum bibenda, tum admouenda offerto: ficum nigram, allium, nitrum, cuminum, hæc omnia læuiſſimè trita, in vellere ſubdenda exhibeto. Aliud. Sepiæ teſtam læuiſſimè tuſam, & vino maceratam, cum leporinis pilis in vellere ſubdito. Quòd ſi à partu vteri doleant, ptiſanam, porrum, & adipem caprinum coquat, ex eo modicum ſorbeat. Subditicium medicamentum. Nitrum, cuminum, fici æquam portionem. Purgans ſubditicium & emolliens. Netopum, roſaceum vnguentum, anſerinus adeps, tenuibus linteis excepta.

Φάρμακα τοῦ ἐνθέτου ἐὶς τὸ μήτρην καθαίρουσι πάντα. λαβὼν ἄνθος χαλκοῦ ἢ λίτρου τέταρτον μέρος, μέλ[ι] ἐφθῷ φυρήσας, βολβοειδὲς ποιήσας, ὁκόσον ἂν δοκέῃ μέγ[ε]θος καὶ πάχος, ὅτως τοῦ στόματος τοῦ τῆς μήτρης. ἐὰν δὲ βέλτιον ἰσχυρότερον εἶ), ἐλατήριον τοῦ μίξας· ἢ τὸ αὐτὸς μόνον. Ἐὰν ὅτως ποιέων δίδου τοῦ σθαι· ἢ κράδης τοῦ ἐμμηνωγοῦ φλοιοῦ ξύων, ἢ τέλ[ε]ον, ὅταν δὲ στόμα δοκέῃ ξηρότερον εἶ) τῆς μήτρης ἐὲ ἥμ[ι] ὡσαύτως. Ἄλλο. Τέφρας ἐλατήριον ἢ αὐτὸς χαλκοῦ λ[ε] δύο μοίρας ἄμβας, ἐλατηρίου ἓ μίαν, τοῦτο δίεσθαι· χλαμύνα τέφρας, οὕτω ἀναμίξας, ὅκως ἂν δοκέῃ χρ[ῆ] εἶ). Ἐὰν ποιησαμβρίῳ τοῦ σθαι τοῦ στίεσθαι ἐν ἐλαί[ῳ] Πεσσοὶ λευκοί. Καθαρὸν ἀφτεμισίου τὸ ποιῶ λίτ[ρου] κυκλάμινον ἡμίξηρον· κύμινον· Ἕτερον· Ἀρτεμισίου πο χλωρίου τέφρας· ἢ σμύρνης τέταρτον μέρος. οἴνῳ αὐαμι βώδεος ἐλαίῳ λευκῷ τοῦ ἐγείρας αὐτὸ, ἐν οἴνῳ τε βρεχ δὸς τοῦ στίεσθαι. Ὅταν ἓ χαλῶσιν αἱ μῆτραι, λίτρον κύης ἐντερωνίου, κυκλάμινον ἡμίξηρον ἐν ἐλαίῳ τοῦ Ἢ. Πεσσοὶ πρωτεῖα καθαίρειν δυνάμενα. Στα[φ] ἀγρίου τέφρας χλωρίου τοῦ πλάσας, ἀρτεμισίης π τέφρας τὰ φύλλα, φλοιῷ τε πλάσας καὶ ξηράνα σιν. ἀπὸ τούτου ποιῆ τοῦ σθαι· ἢ δίδυ τῇ γυναικὶ τοῦ σθαι. Ἄλλο· Ἄνθος μίλτου χαλκοῦ, ἢ φυπηείου α πλίου δοὺς τῇ κυκλαμίνῳ, ὥσπερ τὰ πρότερα ἐν ἐ μέλιτι πλάσας, ἢ ἐν ἰσχάδι ποιήσας ἐὲ σμύρνου ὀλί Ἄλλο· Τῷ κυκλάμινον τέφρας· τὸ λευκῷ οἴνῳ ὡδῇ τοῦ σαμίξας, ἐν ῥάκει δήσας ὡς λεπτοτάτῳ κ καθαρῷ δίδου τοῦ στίεσθαι. Ἄλλο· Κυκλάμινον ξηρὸν· λίτρον· κανθαρείδας· πάρ· σανδαράκην. Ἰ Παρθένου. Παρθένῳ ὁκότου τὰ ὥραια μὴ φαίνηται, λὰ καὶ πυρετώδη καὶ ὀδυνώδης δίψη, καὶ πεινῇ καὶ μεῖ, καὶ μαίνεται, καὶ πάλιν σωφρονέῃ· κινέονται αἱ μῆ καὶ ὁκότου τοῖς τὰ σπλάγχνα τρώπωνται, ἄζεμε πυρέσσῃ, καὶ τοῦ σφοδρῶς αὐτῇ ἔρχεται. ὅταν ἓ ἀ πωσιν, πεινῇ καὶ δίψῃ, καὶ ἡπίαλος πυρετὸς ἔχῃ. Τούτῃ γε ἀρναχίδας τοῦ στίεναι θερμὰς τοῖς ; ρα· καὶ ὑποκαπνίζειν ἐς αὐτὰ τὰ αἰδοῖα ὅτι μάλιστα π ἀμφορέως αὐχένι καθίσας σμύρνης ὅσον κύαμον· λί τόν τε δὶς ὅσον, τοῦτο μίξας καὶ ζέσας, ἐρεθισμένα θυμιῶ, καὶ ὅπου ὁ πῦρ βάλλων, νῆσις ὡς μάλιστα λούειν πολλῷ θερμῷ. Πεσσοὶ· Αἰγιλώπιον συπ μαλθακὸν, ἐλαίῳ τοῦ φλήσασα τοῦ στίεσθαι. Ἀλ Ἀρτεμισίου τέφρας, ἐν οἴνῳ τε λευκῷ δοῦσας, δ τοῦ στίεναι. Νεοτόκῳ γυναικί. Ῥόδινον, σμύρνα κ ἐὸν μίξαντα ἐν ἐλαίῳ δοῦναι τοῦ στίεσθαι. ὅταν ἓ τοῦ σπεσώσιν αἱ μῆτραι, τὰ ξηρὰ καὶ τρυφνὰ τοῦ φ ρειν, καὶ πίνειν, καὶ τοῦ σέχειν. Σύκον μέλαν. ε δον· λίτρον. κύμινον· τοῦτο πάντα τέφρας λαβὰ, ἐν ἐλαί δοῦναι τοῦ στίεσθαι. Ἕτερον. σηπίης ὄστρακον λαβὸν ἐς οἴνου τε δοῦσας σὺν λαγωοῦ ἀφριῷ ἐν ἐλαί τοῦ στίεσθαι. ἐὰν ἓ μὴ τούτων τὰ ὑστέρας ἀγῇ πλιαλ καὶ τοῦ σα καὶ τέαρ μάλιστα ἐψήσασα, ῥοφεῖτω ὑπ ὡς ἁλίγιστον. Πεσσοὶ· λίτρον· κύμινον· σύκου ξ

[89] Καθαρτήριον τοῦ σθαι τὸ καὶ μαλθακτήριον. Ν τωπον· ῥόδινον μύρον· χλωὸς ἀφφαρ, ἐς ὠτία ἀπ

Si menſes multi decurrãt, pœonię grana nigra bis ſeptem cũ vini cyathis duobus propinato. Quod ſi vteri crebrò exeant, muliere ſupina reclinata, vteros tepida perluito, admixto mali punici putamine, galla, rhoe rubra in vino cõtrita, eo illito vterum intrò reponito. Deinde lauri folia ex vino auſtero propinato. Si verò prægnans menſiũ profluuio vexetur, ſtercus aſininum ſiccum, miniũ, ſepiæ teſtam, læuiter trita, linteo obligata, in ſubdititio apponito. Quòd ſi ſecũda non purgetur, elaterium oboli Attici pondere tritum, in vini albi cyathi menſura potui exhibeto & purgabitur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ Ὀδοντοφυίας.

HIPPOCRATIS DE DENTITIONE, Liber.

ΤΑ φύσει βύζηφα τῶν παιδίων, οὐκ ἀνάλογον τῇ ὡρκώσεως καὶ τῷ γάλακτι θηλάζει. Τὰ βορὰ καὶ πολὺ γλίσχοντα γάλακτα, οὐ κατὰ λόγον ὡρκοῦται. Τὰ πουλὺ διεξιόντα τῶν θηλαζόντων, ἧκιστα ὀνιαύσια. Οἱ σῖτοι πολλὴν φέρεται ἢ κοιλίην, καὶ βύπεπτόν, ὑγιηνότερα. Οἱ ὀλίγον, βορηΐοιν ἐοῦσι, καὶ μὴ ἀνάλογον τρεφομένοισιν, ὀδυνώδεες ἀπεμεῖται, χειλίην ἐοῦσαν. Οἱ ὀνόσιοι ἐν ὀδοντοφυίῃ ἢ κοιλίῃ πλείω τοῦ ἀνάγκαιον ἀπάγεται, ἢ ὕπνον ἀπάγει, ἢ ὕττους ὀλιγάκις. Οἱ σῖτοι ὅτι ὀδοντοφυίῃ πυρετὸς ὀξὺς ἐπιγίνεται, ὀλιγάκις ἀπώνηται. Οἱ ὀνόσιοι ὀδοντοφυεῶντα βύζηφα μηδὲν, καταφορικὰ ἐόντα, κινδυνώδεα ἐστὶ σπασμὸν ἐπιλαβεῖν. Τὰ ἐν χιμῶνι ὀδοντοφυεῶντα, ἢν ἄλλων ὁμοίων ἐόντων, βέλτιον ἀπαλλάσσει. οὐ πάντα δὲ τὰ ἐπὶ ὀδοῦσι πεπονθότα, τελευτᾷ πολλὰ ἐπιλαμβάνεται. Τὰ μὴ βηχὸς ὀδοντοφυεῶντα, χρονίζει. Ἐν ᾧ τῇ ἡμέρῃ ἀκεντήσει, ἰσχναίνεται μᾶλλον. Οἱ ὁκόσα ἐν τῷ ὀδοντοφύειν χλιδῶνας ἔχει, τοῦτο καὶ παρεστεχόντως ἠμέρα, ἧσσον φέρει ὀδοντοφυίαν. Τὰ διεξιόντα πλέον ἢ ἐλάσσω τοῦ κατὰ λόγον βύζηφότερα. Οἱ σῖτοι οὐρέοντα μὴ κατὰ λόγον, κοιλίη δὲ πυκνῶς ὠμοὶ ἐκ παιδίων πέπτει, ὀδυνώδεα. Τὰ βύπινα καὶ βύζηφα πουλὺ ἀνάλημμα ἔχει καὶ παῤῥάκτας οὐκ ἰκμαίως διακεκριμένον. Τὰ πεπτόντα ἐν τῷ θηλάζειν, ῥᾷον φέρει ἀπογαλακτισμόν. Οἱ πολλάκις πεπτεῶντα διάημον καὶ ἄπεπτον κτὶ κενοῖ, πλῆσαι τῶν ἐν πυρετῷ γινόμενα. Τὰ ἐν παιδιοῖσιν ὁμοίοις ἕλκεα αὐθι πυρετῶν γινόμενα, ἀσφαλέστερα. Οἱ ὁκόσοισιν ἐν τῷ θηλάζειν τὰ νηπίων βηχὸς παρίσχει, σαφυτέρως εἰώθασιν μείζονα ἔχειν. Οἱ ὁκόσοισι ταχέως ἐν περιαδμίνῃ νομὴ ἐφίσανται τῶν πυρετῶν μηνόντων καὶ βηχίων, κίνδυνος πάλιν ἡμέρῃσι ἕλκεα. Τὰ παλινδρομήσαντα ἐν ἰσομοίοις. ἕλκεα ἔστιν ὁμοίοισι, κινδυνώδη. Ἔστι παιδίοισιν ἐξιόλοισι ἕλκεσιν ἐν περιαδμίοισι, καταπινομένων, σωτηρίης ἐστίν. Οἱ ὁκόσα δὲ μᾶλλον τῶν πρότερον μὴ δυναμένων καταπίνειν ἐν περιαδμίοισιν ἕλκεσι, πολὺ ὁ χολὼδες ἀναμῆξαι, ἢ κτὶ κοιλίαν ἔρχεσθαι, κινδυνώδες. Ἐν ἔστιν ἐν περιαδμίοισιν ἕλκεσιν, ἀράχνιώδες μέσον οὐκ ἀγαθόν. Ἐν τοῖσι περιαδμίοισιν ἕλκεσιν μετὰ ὧρας πρώτας χρόνου, ἀπορρέῃ φλέγμα ἀφ' ἡ τὸ στόματος πρότερον οὐκ ὄν, χρήσιμον.

PVERI naturâ pleniores, etiam pro corpulentiæ ratione lac non ſugunt. Voraces & qui magnam lactis copiam trahunt, nõ pro ratione incraſſantur. Ex lactentibus qui vrinam multam reddunt, minimè per annum durant. Quibus aluus multùm defertur, ſi bene concoquunt, ij meliùs habent. At quibus parum fertur, ſi voraces fuerint, neq; pro ratione nutriantur, ij morboſi ſunt. Quibus verò lacteus cibus multus vomitione refunditur, iis aluus ſiſtitur. Quibus cùm dẽtes erumpunt, aluus crebriùs demittit, minùs conuulſione tentantur, quàm quibus ſic ratò aluus ſubducitur. Quibus in dentitione febris acuta accedit, ij ratò conuulſionib, tentantur. Qui cũ dentitione, bene habito corpore permanẽt, graui ſomno premũtur, periculum eſt ne eos conuulſio prehẽdat. Quibus hyeme dentes erumpũt, ſi cætera ſimiliter ſe habeant, ij meliùs degunt. Non omnes dentibus erumpentibus conuulſione tentati moriuntur, plæriq; etiam ſeruantur. Qui cum tuſſi dentiunt, iis tardiùs dentes erumpunt, in ipſa autem punctione, magis extenuantur. Quibus dentientibus hyems ſuperuenit, ij ſi diligenter curentur, dentitionem faciliùs ferunt. Qui plus meiunt quàm egerunt, ij pro ratione pleniores ſunt. Qui non pro ratione meiunt, aluus vero à puero cruda crebrò tranſmiſit, ij morbis ſunt obnoxij. Qui bene dormiunt, & bene habito ſunt corpore, ij copioſum alimentum aſſumunt, & corpori apponitur non ſufficienter diſtributum. Qui interim dum lac ſugunt cibum capiunt, faciliùs à mamma depelluntur. Qui ſæpius cruentum & crudum per aluum tranſmittunt, plæriq; cùm febricitant, ſomnolenti ſunt. Tonſillarum vlcera quę ſine febre contingunt, ſecuriora ſunt. Quos infantes dum lac ſugunt tuſſis vrget, ij vuam maiorem habere conſueuerunt. Quibus in tonſillis vlcera ſerpentia citò ſuperueniunt, febribus & tuſſi perſeuerantibus, periculum eſt ne vlcera recurrentia ſuboriantur. His vlcera in faucium anguſtiis periculi plena. Pueri qui effatu digna habent tonſillarum vlcera, ſi deglutiant, ſalutis ſignum eſt. Qui verò in tonſillarum vlceribus, magis quàm priores deuorare non poſſunt, iis bilem vomitione refundere, aut per aluum prodiri, periculoſum. In tonſillarum vlceribus ſi quid araneoſum inſit, non bonum. In tonſillarum vlceribus, poſt prima tempora, pituitam per os defluere, quod antea non adfuit, vtile,

educenda tamen est. Quòd si cùm incœperit, postea omninò remittat, lubenter amplectendum. Si verò non sic defluat, verendum. Quibus tonsillæ destillatione tentantur, plurimùm subducta aluus tusses siccas discutit. Pueris quid concoctum supernè eductum, magis soluit. Tonsillarum vlcera longo tempore citra augmentum manentia, ante quintum aut sextum diem periculo carent. Qui dum mammam sugunt, multum lactis assumunt, vt plurimùm somnolenti sunt. Qui cùm mammam sugunt, non benè habito sunt corpore, ij macilenti permanent, & ægrè reficiuntur. Tonsillarum vlcera æstate suborta, peiora sunt quàm quæ aliis oriuntur temporibus, citò enim serpunt. Serpentia circa vuam tonsillarum vlcera, in iis qui seruantur, vocem immutant. Serpentia circa fauces vlcera, quæ magnam molestiam exhibent, & acuta magis sunt, vt plurimùm spirandi difficultatem adferunt.

ὅμως ἀνακτέον. ἰὼ ὃ ἀρξηται ξυνδιδῷ πρώτως, ἀσπασιστέον. ὃ δ' μὴ οὕτως διαῤῥέον, βλαβερώτερον. ῥευματιζομένοις προϊόδμια, χιλίη κατενεχθεῖσα πλείω λύσῃ καὶ ξηρὰς βῆχας. παιδίοισιν ἀνενεχθὲν τὶ πεπεμμένον, πλείω λύσ. καὶ πολὺ χρόνον ἐν προϊόδμιοις ἕλκεα ἀναυξῆ μένοντα, ἀκίνδυνα περὶ τὰς πέντε ἢ ἑξ ἡμερέων. καὶ πολὺ μᾶλλον τῶν θηλαζόντων ἀναλαμβάνοντα, ὡς ὃ πολὺ ὑπνώδη. καὶ μὴ εὔσαρκα τῶν θηλαζόντων, ἀσθενέα καὶ δυσανάλωτα. ἕλκεα ἀνδρὸς γιγνόμενα ἐν παιδιόδμιοις, χείρονα τῶν ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ὥρῃσιν. πάχιον γὰρ νέμεται. καὶ περὶ καρυλλίνου νεμόμενα ἕλκεα ἐν προϊόδμιοισιν, σωζομένοισι τὸ φωνίον ἄλλοιοῖ. καὶ περὶ φάρυγγα νεμόμενα ἕλκεα, χαλεπώτερα καὶ ὀξύτερα, ὡς ὀπὶ πολὺ δύσπνοιαν ὀπιφέρει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΚΑΡΔΙΗΣ.

HIPPOCRATIS DE CORDE,

Liber.

COr figura quidem metæ similis, colore autẽ admodum puniceo, tunica læui circumtegitur, in qua humor modicus, qualis vrina ineſt, vt cor in vesica conuersari existimes. Ea verò de causa extitit, vt validum in custodia vigeat. Humiditatẽ autem tantã habet, quanta maximè ad æstuantis medelã satis sit. Hoc humidum, cor in serum vertit, pulmonis potum elambendo ebibens, assumens & consumens. Nam cùm quis bibit, maximá partem in ventrẽ demittit. Gula enim velut infundibulũ, & potus copiã, & quæcunq; expetimus excipit. Cum bibit autem in guttur demittit, verũ quasi ex mamma sugens, quantum suo impetu influens latere possit. Epiglottis enim Græcè dicta, operculũ exactum, ne ampliorem quidẽ potum transmiserit. Cuius rei hoc est indicium: Si quis enim aquam cœruleo colore aut minio inquinatam, valde sitienti potui exhibeat, præcipuè verò sui. (hoc enim pecus, neq; curã adhibet, & immundũ est.) Deinde adhuc bibenti iugulũ secuerit, hũc potu coloratũ reperiet. Verũ non cuiuis hãc manuũ actionẽ aggredi datur. Non igitur nobis fides est detrahenda de potu, quod in hominis arteriam cõuertatur. Verũ quanam ratione aqua affatim incidens, molestiã & multã tussim exhibet? hac sanè de causa, quòd ex aduerso respirationi occurrit. Ná quod per rimam influit, cùm iuxta parietẽ feratur, aeris sursum elationi non obsistit, sed quandá vel lęuem ipsi viã humectatio præbet. Hunc autẽ humorem vnà cum aere à pulmone abducit. Aerem itaque, cùm medela existat, retrò vt per eandẽ viã per quam adduxit, ex necessitate reiiciat oportet. Humoris verò partẽ quidẽ in suam vaginam absorbet, partẽ etiam rursus vnà cum aëre foras ferri permittit. Istaq; via cum spiritus retrofertur palatum diuidit. Iusta autem ratione retrò recurrit. Neque enim hæc hominem alere possunt. Qua verò ratione ventus & aqua, cruda cum sint, in hominis alimentũ cedant? Verùm connatæ affectioni potiùs moderantur. Sed vt ad institutũ sermonem reuertatur nostra oratio, cor musculus est validus admodum non neruo, verum carnis spissamento, duos discretos habens in vno amictu ventriculos, vtrinque quidem vnum, qui nullo modo inter se sunt similes. Vnus quidem in dextris ad os situm habet, alteram venam attingens,

1 Καρδίη σῆμα μὲν οἰκοίη πυραμίς, χροιὴν δ' κατὰ κορὴς φοινικέα. ὑπὸ περιβεβλέαται χιτὼν λεπτὸς, ὑγρὸς ἐστὶν ἐν αὐτέῳ ὑγρὸν σμικρὸν ὁποῖόν περ οὖρον. ὥστε δόξαις ἂν κύστιν τὴν καρδίην ἀναιρέεσθαι. γεγένηται δ' τούτου ἕνεκα ὅκως θαλλὴ ῥωσκομένως ἐν φυλακῇ. ἔχει δὲ τὸ ὑγρασμα, οὗτος μάλιστα καὶ πυρωδέστατος ἀκὼς. ὅσῳ δὲ τὸ ὑγρὸν διαιρεῖ ἡ καρδίη πίνοντα, ἀναλαμβανομένη ὑπὸ αὐτῆς ἰσχναίνουσα, λεπτύνει καὶ πυκνοῖ τὸν ποτόν. πίνει γὰρ ὧν ἄνθρωπος τὸ μὲν πολλὸν, ἐνδύει. ὁ γὰρ στόμαχος, οἷονεὶ χώνιον καὶ ὑποδέχεται τὸ πολὺ καὶ ἄνω περισαρκίδια. πίνει δὲ καὶ ἐς φάρυγγα· πίπτει δὲ οἷ καὶ ὁκόσον ἂν λάθοι διὰ ῥώμης ἐσρυέν. πῶμα γὰρ ἀτρεκὲς ἡ ἐπιγλωττὶς οὐκ ἂν διήσει μεῖζον ποτὸν οὐδὲ σημήιον τοῦτο, ἰὼν γάρ πισκιανώδη ἢ μίλτῳ φορύξας ὕδωρ δοίη δεδιψηκότι πάνυ πιεῖν, μάλιστα δὲ συί. (τὸ γὰρ κτῆνος οὐκ ἔστιν ἐπιμελές, οὐδὲ φιλόκαλον) ἐπειτα δὲ εἰ ἔτι πίνοντι αὐχενίοις λαιμὸν, δῆλος ἂν τοῦτον κεχρωσμένον τὸν ποτὸν. ἀλλ' οὐ πάντως ἀνδρὸς ἡ χροιὴ ὄκιον ἀπιστεῖν ἡμῖν περὶ τοῦ ποτοῦ· εἰ δ' ὑπερπίπτει τὸ σύριγξ ὦ ἄνθρωπε ἀλλὰ πῶς ὕδωρ αἰμάδες ἔνερθεν ὄγκον καὶ βῆχα παρέχει πολλὴν, ὕνεκα φημὶ, ἀπεπώτικρυ τὸ ἀναπνοῆς φέρει. γὰρ διὰ τὸ ὁρμᾶς ἐσρέον, ἅτε παρὰ τὸν τοῖχον ἰὸν, οὐκ ἐνίστη τῇ ἀναφορῇ τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ ἵνα καὶ λείπει ὁδὸν ἡ πρὸς ἡ ὑπερτέτηξις. τοῦτο δὲ τὸ ὑγρὸν ἀπαγει τοῦ πνεύμονος ἅμα τῷ πνεύματι, ἡ μὲν οὖν πνεῦμα χρὴ γιγνόμενον θεραπεῖον, αὖθις κὴ ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐκδιδόναι ἔνδον ἦλθε. ὃ δὲ γρὸν, ὃ μὲν εἰς ἡ κυλεὸν αὐτοῦ ἀποπίπτει, ὃ δ' αὖ τῷ πνεύματι, θύραζε χωρέειν ἐᾷ. τοιοῦτον καὶ διαῤῥεῖ οὐρανὸν ὁκόταν παλινδρομέῃ τὸ πνεῦμα· παλινδρομέει δὲ κὴ δίκαιον. τὸ γὰρ ἔστιν ἀνθρώπου φύσιος θρέπτικον. πῶς γὰρ ἂν ἄνθρωπον θρέψαι ἄνεμος καὶ ὕδωρ τὰ ὠμά; μᾶλλον ὑμοφυὲς ξυσήμεος πάθησις. οἷόν δ' ὁκόταν, ἡ καρδίη μοῦς ὅτιν κάρτα ἰσχυρὸς, τὸ μὲν νεῦρον, ἀλλὰ πιλήματι ἔοικε. καὶ δύο κατέρας ἔχει διαφανεῖς ὑμένας ὑπὸ ἑνὶ περιβόλῳ, τὸν μὲν, ἔνθα· τὸν δ', ἔνθα. οὐδὲν δ' ἐσίασιν ἀλλήλοισιν. ἡ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῖσιν δεξιοῖσι ὅτι σῶμα κέεται ὑμιλέουσα τῇ ἑτέρῃ φλεβὶ

[4] ἡ δὲ δεξιὴ φημὶ τῶν ἐν λαιοῖς. ἡ γὰρ πᾶσα καρδίη, στερεοῖσι τ' ἔδρην ἐμπεποίηται. ἀταρ ἥδε γε πάμπαν εὐρυχοίλιος, [15] καὶ λαγαροτέρη πολλῷ τ' ἑτέρης, ὥστε τ' καρδίης νέμεται τὴν ἐσχατιήν, [16] ἀλλ' εἴκαταλείπει τ' ὀξυηχὲς καὶ στερεόν ἐστιν, ὥσταρ ἔξωθεν προσερράμμενον. ἡ δὲ ἑτέρη κέεται ὑπαὶ ἐνέρθεν μὲν μάλιστα, καὶ καὶ ἰγνυαίη, μαλιστα μὲν μαζῷ ἀριστερῷ, ὅπῃ καὶ διαφαίνεται ὁ σφυγμα. [17] παρέβολεν δ' ἔχει παχύ, καὶ βόθρον ἐμβεβοθρημένον ὁ εἶδος ἐλικηλον ὅλμῳ. [18] ἀλλὰ γὰρ ἤδη καὶ τ' πνεύμονος ἐνδύε) καὶ προσιόντος τε, καὶ κολάζει τ' ἀκρασίην τ' θερμοῦ παρεισδεδεγμένων. ὁ γὰρ πνεύμων φυσει ψυχρός· ἀταρ καὶ ψυχόμενος τῇ ἐισπνοῇ. [19] ἀμφω μεμιγμένα δασέα τὰ ἐκτὸς, καὶ ὥσταρ ὑπορραβεβραμμένα μᾶλλον τῆς δεξιῆς ἡ λαιή. ὃ γὰρ ἔμφυτον πῦρ οὐκ ἐν τῇ δεξιῇ, ὥστε θαῦμα τερμοτέρην θρύπτειν τ' λαιὴν ἐσπνεόντος ἀκρητος. [20] ταύτης καὶ ταχέως ὑπεδεδόμηται) φυλακῆς ἕνεκα τ' ἰσχυρὸν τ' θερμοτήματα δ' αὐτοῖσιν οὐκ αἰεί ἐστιν, ἐπὴν ἐς ἀκρον τ' ἄτων τ' καρδίης καὶ τ' καρδίης τ' κεφαλήν. ἐν δ' ἀποκείνηται φασὶν) καὶ διαυτὰ σώματα ἐπὶ δυσὶ γαστέρας. ἡ γὰρ παχεῖα φλὲψ οὐκ ἰῶσ αἰσθάνεται, πλανᾷ τὴν ὄψιν ἐν αἰωρήσει. [21] αὕτη πηγὴ φύσιος αἰσθητὸς καὶ Ⓜ ποταμοὶ ἐνεῶσι αἱ δ' σῶμα, ἵσιον αἰσθάνεται ὁ σκιώδης. ὅτοι γὰρ ζωὸν ἐέργοισι ὧν αἰσθητῶν, κἀν αἰσθάνωσιν, ἀποθνήσκει ἄνθρωπος. [22] ἀρχὴ γὰρ τ' εὐφυσίος τ' φλεβῶν σώματα τῆσι κοιλίῃσιν ἀμφιβεβήκασι, μηνοειδέα σπαράγματα ἃ κλιτέα μὲν ἄατα, [23] τρήματα δ' οὐκ ἔστ' ἀάτων. ταῦτα γὰρ οὐκ ἀκουόντεσσιν ἰαχῆς· ἔστι δ' ὄργανα τοῖσιν ἡ φύσις ἁρπάζει πνεῦμα. κρίνει δοκέω δ' ποίημα χρώνακτος ἀγαθοῦ. κατασκευάσθω γὰρ ὄγκια τερεὸν ἐστάθμιον ὃ ἀσκάγγειον ἁπλοῦν, [24] ἔπειτα, πρὸς ἑωυτὸν ἐκτείνοι, [25] προέχηκεν αὐτέων φύσις, καθάπερ τοῖσι χαλκεῦσιν ἡ χαλκέης. ὥστε ἁπλᾶ τ' ἀτέων χρεοῦται τὴν ποιὴν. τεμνέειν δ' τὸ λοιπὸν τὴν μὲν γὰρ καρδίην, ἴδοις ἂν ῥηϊδίως ἀθρόην. [26] ἄλμελη. τὰ δ' ἄατα καὶ ἰδίην αὐτοφυσήθη ἐκ ξυνεστῶτα. [27] ἁπλᾶ τοῦτο δέ φημι, ὅτι φλεβία μὲν ἀγγεῖα δέχεται) τὴν ἀναπνοὴν ἐς τὴν ἀριστερὴν κοιλίην. ἀρτηρίη δ' ἐς τὴν δεξιήν. ὃ γὰρ μαλακὸν, ἧσσον πιεστικώτερον, καὶ πλείονος ἔρχεται. ἔσχε δὲ ἡμῖν μᾶλλον τὰ ἐπικείμενα τῆς καρδίης ὑπὸ ψύχεσθαι βλήματα. [28] ἔστι γὰρ ὃ θερμὸν ἐν τοῖσι δεξιοῖσιν [29] ὥστε διὰ τὴν πάθην οὐκ ἔλαβεν ὑπερτέλεσμον, ἵνα μὴ πάμπαν κρατηθῇ ὑπὸ τ' ἐσιόντος. λοιπός ἐστιν ὁ λόγος ὁ τ' καρδίης ὑμένες ἀφανέες, ἔργον ἀξιαπαίστατον. ὑμένες γὰρ καὶ δύο εἰσὶ ἐν τοῖσι κοιλίῃσιν ὁμοίων ἀράχνῃσι ὑφάσμασι ἐοικότες, πρῶτα τὰ σώματα, κἀνδοιὰς ἐμβάλλουσιν ἐς τ' στερεὸν καρδίην. δοκέει μοι ὁκέπερ Ⓜ τοιοῦτόν ἐστι καὶ τ' ἀορτέων, ἀρχαὶ τοῖσιν ἀορτῆρσιν. [31] ἔστι δ' αὐτέων ζεῦγος, οἱ γύρεσι μεμιγμένοι τοῖς ὑμένες ἐκάστῃ, ἐπιφερέες δὲ ἀκρον ὅκοσον ἡμίσεμα κύκλου. οἱ τε ξυνιέντες θαυμάζουσιν ὡς κλείουσι τὰ σώματα τ' ἀορτέων ἀρᾶς [32] καὶ τ' καρδίην ἀποφαίνοντος ἐν τοῖς ὄζεσι τοῖς ὑμένος, Ⓝ ἀρχὰς κόσμον ἀφελών, Ⓜ μὴν ἀποστρέφει. Ⓜ ὅ ἐπιμανικὸς, ὅτε ὕδωρ αἰ διέλθοι ἐς τ' καρδίην, ὅτε φῦσα ἐμβάλλειεν. καὶ μᾶλλον τῶν τῆς ἀριστερῆς. [33] οἱ γὰρ ἐμηχανήσαντο ἀτρεκέστερον τ' δικαίου. ἐνόμιζον γὰρ ἡ τῶν αἰσθητῶν πέφυκεν ἐν τῇ λαιῇ κοιλίῃ,

& hic dexter, inquam, in sinistris. (In his enim totum cor sedem fixit.) Quinetiam hic in totum ampliorem habet capacitatem, & longè altero laxior est, neque cordis extremam partem occupat, sed postremum mucronem relinquit, solidos item est, tanquam foris assutus. Alter verò sub sinistra quidem mamma præcipuè situs est, cui maxime e directo respondet, vbi etiam saltu ipso de se significationem præbet. Septum autem habet crassum, & intus tanquam fossicula excauatur, quæ est ad instar pilæ. Quinetiam pulmonem subit, & sue circumiecta caloris incrementum blande moderatur. Pulmo enim naturà frigidus, quin & inspiratione perfrigeratur. Ac ambo quidem interiore parte sunt asperi ac velut aliquantulum eroſi, & sinister magis quàm dexter. Connatus enim à natura ignis in dextro non est, vt mirum subeat sinistram asperiorem fieri, cum intemperatum aërem inspiret. Sed hac parte vt calidi robur custodiat, crassitudo intus extructa est. Eorum verò oscula aperta non sunt, nisi quis cordis auriculas eiusque caput præcidat, túncque duplicia oscula in duobus ventriculis erunt conspicua. Vena enim crassa ex vna decurrens, si secetur, visum fallit. Hi sunt humanæ naturæ fontes, hincque flumina excurrunt, quibus corporis alueus irrigatur. Atque hæc vitam homini conferunt, & si reliccata fuerint, homo perit. Propè autem venarum exortum, ventriculis circumobducta sunt corpora mollia, caua, quæ aures quidem nominantur, Neque aurium foramina habent, non enim clamorem obaudiunt, verùm instrumenta sunt, quibus aërem natura ad se rapit. Et certè præstantis artificis opus esse censeo. Qui cum speculatus fuisset, viscus ipsum ex sanguinis extra venas effusi distensione forma solida futurum, totumque trahendi facultate præditum, huic folles admouit, quemadmodum fornacibus fusoriis fabri assolent, per quos spiritum acciperet. Huius autem orationis inde sumas argumentum, quòd cor tota sua natura agitari cernas, aures verò priuatim tum intumescere, tum concidere. Atque eam ob causam, quod sentio, venulæ quidem in sinistrum ventriculum respirationem efficiunt, arteria verò in alterum. Quod enim molle magis attrahit & augetur. Nobis autem erat ex vsu superiniecta cordi tegumenta magis perfrigerari. In dextris enim calor inest, adeóque ob affectionem non susceperunt amplum instrumentum, vt ne in totum ab eo quòd ingreditur superarentur. Reliquæ sunt cordis membranæ latentes oratione explicandæ, opus maximè vtile. Aliæ namque quædam membranæ in ventriculis, velut aranearum telæ expansæ, oscula vndique cingunt, & in solidam cordis substantiam filamenta immittunt. Hæ mihi videntur visceris esse nerui, & vasorum principia aortis exhibere. Est autem earum par vnum. Tres enim membranę ad ostiola singula excogitatę sunt, in summo rotundæ, quantum dimidiatus circulus. Adeò vt qui rem intelligunt, mirentur quomodo oscula ipsa, hoc est aortarum fines claudant. Ac si quis veteris instituti probè gnarus, mortui animalis corde exempto, hanc quidem demat, illam verò reclinet, neque aqua in cor penetrare neque flatus emitti poterit. Exq; præcipuè in sinistræ partis vasis, iusta ratione exactiorem sunt molitionem adeptæ. Mens enim humana in sinistro vẽtriculo à natura insita est,

& reliquæ animæ imperat. Neq; verò nutritur cibis ac potibus, qui ex inferiore ventre prodeunt, verùm ex pura & clara abundantia ex sanguinis secretione orta. Alimentum autem ei abundè suppetit ex proximo sanguinis conceptaculo, radios immittens, & tanquam distribuens ex inferiore ventre intestinorum non naturale alimentum. Ne verò quæ in arteria insunt, cibum in fluctuatione constitutum remorentur, viam quæ ad ipsam tendit concluſit. Arteria enim magna ventrem & intestina depascitur, & alimento non primario referta est. Quòd verò arteria magna non alatur eo sanguine qui cernitur, ex hoc manifestum est. Iugulati animalis aperto ventriculo siniſtro, in totum solitudo apparet, præterquàm serosi cuiusdam humoris, & flauæ bilis, & membranarum de quibus iam à me dictum est. At arteria minimè sanguine destituta est, neque dexter ventriculus. Hoc igitur vas, meo quidem iudicio, membranis occasionem dedit. At rursus quod ex dextro ventriculo fertur, id quidem etiam ipsum membranarum commiſſura coniungitur, sed propter imbecillitatem non magno cum assultu impetit. Verùm aperitur quidem in pulmones, vt eis sanguinem ad alimentum præbeat, in cor autem clauditur, non confertim tamen, quò aer quidem ingrediatur, neque tamen admodum multus. Imbecillum enim his est calidum, frigidi copia superatum. Neque enim sanguis natura calidus est, vt neque alia quædam aqua, sed calescit. Plerisque tamen natura calidus videtur. Et de corde ista quidem à me dicta sint.

καὶ ἀρχὴ τ̃ ἀνθρ̃ψυχῆς. τρέφεται ὁ ὅτε σπλοιση, ὅτε ποτοῖσιν ἀπὸ τ̃ νηδύος, ἀλλὰ καθαρῆ καὶ φωτοειδεῖ εὐεκρισίη γεγονυῖη ἐκ τ̃ ἐγκρίσιος τ̃ αἵματος. [14] διαπορέει ὁ τιὼ ἔμφυτον ἐκ τ̃ ἐγκεκριμένου τ̃ αἵματος ἀξιοδόκητος καὶ τὰς ἀκτῖνας. καὶ νεμομένην, ὥσπερ ἐκ νηδύος τ̃ ἐντέρων τ̃ ἔμφυτον [15] οὐκ ἐὸν καὶ φύσιν. [16] ὅκως ὁ μὴ ἀναχωρῇ τ̃ ὁπίσω τὰ ἐσιόντα ἐν τ̃ ἀρτηείῃ ἐν ζάλῃ ἐόν, ἀποκλείει τιὼ ἐπ' αὐτιὼ κέλευθον. ἡ μὲν μεγάλη ἀρτηείη βόσκει τιὼ γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα, καὶ γεμὴ [17] ἔμφυτος ἐκ ἠγεμονικῆς, ὅτι ὁ δὲ τρέφεται βλεπομένῳ αἵματι ἡ μεγάλη ἀρτηείη οὐ λεῖον ὧδε. [18] ἀποσφαγέντος τ̃ ζώου, ἀναθείσης τ̃ ἀριστερῆς κοιλίης ἐρημίη φαίνει πᾶσα, πλεῖον ἰχῶρος ἰνὸς, καὶ χολῆς ξανθῆς, καὶ τ̃ ὑμένων τῶν ὧν ἤδη μοι πέφανται· ἡ δὲ ἀρτηείη δὲ λάφαμος ἐστὶ, οὐδὲ ἡ δεξιὴ κοιλίη. [19] τοιγαροῦν μὲν οὖν τῷ ἀνθρ̃ καὶ ἐμοὶ νόον ἥδε παρέφασις τ̃ ὑμένων. ὃ δ' ἂν φερόμενον ἐκ τ̃ δεξιῆς, ζυγοῦται μὲν καὶ ὅτι τῇ ξυμβολῇ τ̃ ὑμένων, πλεῖον δὲ κάρτα ἔθηφσκεν ὑπὸ ἀσθενείης. ἀνοίγεται μὲν, [20] ἐς πνεύμονας ἀγγεῖα αἷμα παρέχει ἀυτοῖς τιὼ ἔμφυτον. κλείεται δὲ, ἐς τιὼ καρδίην δὲ ἀμυθέως, οὐκ ἐσιν μὲν ὁ πηλὸς, δὲ πάνυ ὁ πολύς. ἀσθενὲς γὰρ ἐν τοῦτῳ τ̃ θερμὸν, διαφευγόμενον χρήματι ψυχρ̃. [21] τὸ αἷμα γὰρ ἐκ ἔστι τῇ φύσῃ θερμὸν, δὲ ὁ γὰρ ἄλλο τι ὕδαρ, ἀλλὰ θερμαίνεται. δοκέει ὁ τοῖσι πολλοῖσιν φύσει θερμὸν. εὖει ὁ καρδίης, διαῦτα εἰρήκω.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ Α'ΔΕΝΩΝ.

HIPPOCRATIS DE GLANDVLIS,

Liber.

GLandularum integra & absoluta natura sic se habet. Eadem quidē natura spōgiosa, raræ, siquidem & pingues, & neq; carnem habent reliquo corpori similē, neq; aliud quicquam corpori simile, sed friabilē & multis [illegible] refertā. Quam si feces, sanguis copiosus, specie alioꝰ, & velut pituita effunditur, ad tactū verò tanquā lana apparet. Ac si multa vi digitis cōtrectaris, oleosum humorē glandula emittit, ipséq; plærunq; cōteritur ac dissoluitur. Neq; verò admodū ægrotant, verū cum reliquo corpore. Cùm autem vel proprio morbo laborāt, (parū namq; etiam cum corpore affectionem communicant) morbi suboriuntur, tubercula, & strumæ subsiliunt, febrisq; corpus detinet. Quibus afficiuntur, vbi humore ad eas ex reliquo corpore confluente, impletæ fuerint. Ex reliquo autē corpore influit per venas, quæ per eas multæ & raræ extenduntur, ita vt ad eas attractus humor facilè cōsequatur. Quòd si copiosa & morbosa fluxio fuerit, glandulæ etiam reliquum corpus distendunt, eóque modo febris accenditur, glandulæ attolluntur, & inflammationem concipiunt. Glandulæ autem in corpore subsunt, plures & maiores in ipsius cauitatibus, quàm in articulis, & quæcunque in aliis humectis & sanguine redundantibus locis continentur. Atque illæ quidem, vt id quod ex superioribus locis in cauitates influit exceptum ad se trahant. Hæ verò vt in articulis subortā ex laborib. copiosam humiditatem,

Περὶ ὁ ἀδένων ὑλομελίης, ὧδε ἔχει. φύσις μὲν αἱ τέοισιν ἡ [2] σπογγώδες· σάρκαι μὲν ὁ πίονες· [3] καὶ ἐς ὅτε σαρκία ἴκελα τ̃ ἄλλῳ σώματι, ὅτε ἄλλῳ τι ὅμοιον τ σώματι, ἀλλὰ ψαφαρὰ, καὶ φλέβας ἔχει συχνάς. Εἰ ξαπάμοις αἱμορράγιη λάβοις· [4] τὸ εἶδος λευκὴ, καὶ φλέγμα ἐπαφρώδεϊ ὁμοῖ ἐλαίῳ κιὼ ἐρχάσηι τοῖς δακτύλοις ὀπιπτυλὺ βιησάμενος, ἡ ἀλλιὼ ὑγρὴν ἀφίησιν ἡμάδες· [5] καὶ αὖθ σηπεται πολλὰ καὶ ὀξαπόλλυται. πονέονται ὁ ἀκάρτα· ἀλλὰ τ̃ ἄλλῳ σώματι ἐπὴν πονέωσι ὁ ἡ ἰδίῃ νοῦσον. παῦρα ὁ καὶ τ̃ σώματι ξυμπονέουσιν. νοῦσοι, φύματα γίνονται καὶ χειράδες ἀναπηδῶσιν, πῦρ ἔχει τὸ σῶμα. πάσχουσι δὲ τοιάδε, [6] ἐσιὼ ὑγρασίη πληρωθῶσι τ̃ ὑπὸ τ̃ ἄλλου σώματος ὑπορρεούσης ἐς αὐτάς. ὑπορρέει δὲ ἐκ τ̃ ἄλλου σώματος μᾶλλον τ̃ φλεβῶν, αἱ δὲ αὐτ̃ τέτμηται πολλαὶ καὶ κοῖλαι, ὥστε ἀκολουθεῖν τὸ ὑγρὸν ὅτι ἂν ἕλκωσιν βύπετέως ἐς αὐτάς. καὶ πολὺ ἐὸν καὶ νοσῶδες ἡ ῥοὴ, [7] ξυντείνουσιν αἱ ἀδένες ὑπὸ σφᾶς τὸ ἀνθρ̃ σῶμα, καὶ οὕτω πυρετὸς ἐξάπτεται, καὶ ἀείρονται καὶ φλεγμαίνουσιν αἱ ἀδένες. ἀδένες δὲ ὕπεισιν τ̃ σώματι πλείους ἢ μείζους ἐν τοῖσι κοίλοισιν αὐτέων ἐν τοῖσιν ἀρθροισιν, καὶ ὁκόσαι ἐν τοῖσι ἀνθρ̃οισιν ὑγροῖσι καὶ τ̃ τὰ αἱματώδεα χωρία· αἱ μὲν ὡς τὸ ὑπερρέον ἀνωθεν ἐς τὰ κοῖλα ὑποδεχόμεναι ὑπὸ σφέας ἕλκουσιν. αἱ δὲ ὥστε τιὼ αὖθις γινομένῳ [8] ὑπὸ τ̃ πόνων ἐργασίῃ ἐκδεχόμεναι, ἐν τοῖσιν ἀρθροισιν τιὼ πληθώρῃ

ἰω̃ ἵνα μεθῆσι τὰ ἀρθρα· ὅτω πλάδος οὐκ ἔνι ἐν τῷ σώματι. ἐπὶ γὰρ τῷ γινομένῳ πρὸς αὐτὰ οὐκ αὖ ἐπιγίνεται πλάδος ὀπίσω. [1] κατάμα γὰρ δὴ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἐς τὰς ἀδένας. καὶ ὅτῳ τὸ πλεονεξίῃ δὴ τὸ σώματος αἱ ἀδένες χέρδος ποιεῦνται, [2] τροφὴ ξυμβέβηκε αὐτέοισιν ὁδός. [3] ὥστε ὅκου τελματώδεα, ἐκεῖ καὶ ἀδένες. σημεῖον· ὅκου ἀδρόν, ἐκεῖ καὶ τρίχες. καὶ γὰρ φύσις ποιέει ἀδένας καὶ τρίχας, [4] ἀμφω γρέος τῶν τὸ λαμβάνεσιν, αἱ μὲν ἐς τὸ ὑπερρέον ἐκδεχόμεναι, ὡς καὶ ἔμπροσθεν ἔφην· αἱ δὲ τρίχες, τὸ ἀπὸ τῶν ἀδένων ὑπομένον ἕλκουσαι φύσιν τε καὶ αὔξονται, ἀναλεχόμεναι τὸ, τε παθεῖν [5] καὶ ἐκβεβαπτῶθον ὅτι τὰς ἐφαλίας. ὅκου δ' ἂν ἐὸν τὸ σῶμα, οὔτε ἀδένες, οὔτε θρὶξ ἔνι δὲ ἀπαλὸν καὶ πονθύμενα καὶ κάμνοντα, ἀδένες δὲ καὶ τρίχες. ἀδένες δὲ καὶ ἔνθα τοῖς θάτνοις ἔνθα καὶ ἔνθα ἐκατέρωθεν καὶ τὰς σφαγὰς τῶ τραχήλου, τρίχες τε ὁμοίως. ἐκατέρωθεν ὅτι τὸ μασχάλησιν ἀδένες καὶ τρίχες. βουβῶνες καὶ ὑπόπεδον ἰκέλως μασχάλησιν ἀδένας καὶ τρίχας. τοῖς μὲν κοίλοις τῶν ἐν τῷ σώματι καὶ ῥηϊδίως ἐς ἀθροισμὸν ὑγροῦ. ἐν γὰρ πονέεσι τούτοις καὶ κινέεται μάλιστα τὰ ἐν τῷ σώματι. τὰ δὲ ἄλλα ὁκόσα ἀδένας ἔχει μειόνων, [6] ἢ ἕτερα (ἔχει γὰρ καὶ ταῦτα ἀδένας ἐς τὸ ὑπερπλέον μείζονας) τρίχας οὐκ ἔχει. καὶ γὰρ ἐν τοῖσι τέλμασι τὸ γῆς καὶ καταψύχεσιν· [7] ἐν φύεται τὸ σπέρμα, [8] οὔτ' ἐπὶ λεπτῆς καὶ βαθείης τῆς γῆς αἴρει, ἀλλ' ἀποσήπεται καὶ ἀποπνίγεται τῇ πλειονεξίῃ. ἔσηπται γὰρ τὸ σπέρμα. βίηται δὲ καὶ τὸ τοῖσιν ἐντέρεσιν ἡ πλησμονὴ, καὶ τὸ ὑγρὸν πολύ, [9] καὶ οὐκ αὖ φύσαι τρίχας. αἱ δὲ ἀδένες μείζονες ἢ κατὰ λόγον τοῦ σώματος. καὶ νέμονται αἱ ἀδένες ἐν τοῖσιν ἐντέρεσιν ἐκπιέζοῦσαι τὸ πλάδον. τὰ δὲ ἔντερα ἐκ τῆς τροφῆς ἐς τὰ ὑπόπλοα ἐκδέχεται καὶ καθίστησι τὴν ὑγρασίην. τὸ δὲ ὑπόπλοον [10] ἁμαδιδοῖ τῇσιδε ἀδένησιν. ἔρχεται δὲ καὶ οἱ νεφροὶ ἀδένας, καὶ γὰρ ὅτοι χρείσσονται πολλῆς ὑγρασίης, μείζους δὲ αἱ ἀδένες ταῦτη, ἢ αἱ ἄλλαι ἀδένες ἔασαι. ἁδὲ ἐπιτείνει τοῖσι νεφροῖσιν τὸ ὑγρὸν τὸ ὑπερρέον. ἀλλὰ ἁμαρτεῖ ὅτι κύστιν κάτω. ὥστε ὀλίγον ἀποχερδαίνουσι ἀπὸ τῆς ὀχετῆς, τῶτο ἔλκουσι τοὺς σφέας. καὶ ἄλλαι δὲ εἰσὶν ἐν τῷ σώματι ἀδένες σμικραὶ καὶ πολλαὶ, ἀλλ' οὐ βούλομαι ἀποπλανᾶν τὸ λόγον. ἐς γὰρ τὰς ὑποκειμένας, ἢν χρὴ φαίνειν, αὖθις ἀναδύσομαι τὸν λόγον καὶ ἐρέω τὰς ἀδένων συλλογὰς τῆς τραχήλου. τραχήλου [11] τὰ μέρεα αὐτοῦ ἑκάτερα ἔνθα καὶ ἔνθα ἀδένας ἔχει, καὶ παρειδωλια καλέονται αἱ ἀδένες αὗται χρεῖαι τοιῆδε. ἡ κεφαλὴ ἐπιφέρει [12] αὖον καὶ λιπαρὸν ἐοῦσα καὶ παχυφερὴς, [13] καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἄλλου σώματος ὑγρασίης, καὶ ἅμα αἰεὶ ἀναπέμπει τὸ σῶμα ἀτμοὺς ἐς τὴν κεφαλὴν πολλοὺς καὶ οἵους αὖον, οὓς ἀνάγκη ἡ κεφαλὴ ὀπίσω ἀφίστασιν. οὐ γὰρ δυνατὰ ἐμμένειν τὸ ὑπερρέον ὅκου ἔχον ἔνθα ἕδρύσῃ, ἐὰν μὴ τὴν κεφαλὴν πονέῃ, ὥστε οὐκ ἀπιέναι, ἀλλ' αὐτοῦ κρατεῖ. [14] ἐπὰν δ' ἀπῇ τὸ ἕλξιν, ἐς τὰς ἀδένας ῥᾳδίη γίνεται, καὶ οὐδὲν λυπεῖ τὸ ῥεῦμα, ἔστ' ἂν ὀλίγον τε ᾖ καὶ ξυμμένῃσι, τὰ ἐγκρατέες ἐόντι αἱ ἀδένες. ἐὰν γὰρ πολὺ ὑπερρύῃ δεμνὸν, ἐὰν μὴν δεμνὸν καὶ χολώδες, φλεγμαίνει, καὶ ἀποιδήσκεται, καὶ ξυντείνει ὁ τράχηλος καὶ οὕτω παρείει ἐς οὖς. κἠν μὲν ἐς ἑκάτερα τὰ μέρεα, ἑκάτερον· ἐὰν δὲ ἑτέρωθι, πονέει ἑτέρωθι. ἐὰν δὲ ἡ φλεγματώδης καὶ πολὺ καὶ ἀραιὸν ἦν ὑγρὸν, χειμαδὲς καὶ ὠδὲ. καὶ ἡ φλεγμονὴ, σαπιμαῖον ὑγρὸν, χειμαδὲς

quamcunque articuli emittunt, excipiant, ſicq; ſuperflua humiditas in corpore minimè redundet. Si quid enim ſtatim ſuboriatur, non tamen poſtea ſuccedet nimia corporis humectatio. Etenim tum multa, tum pauca in glandulas expenditur. Eoq; modo reliqui corporis abundantiam, glandulæ in lucro ponunt, & iis eſt alimentum accommodatum. Quare vbi vliginoſæ corporis partes, ibi etiam glandulæ ſunt. Quod hoc indicio conſtat, quoniam vbi glandula, ibi etiam ſunt pili. Natura ſiquidem glandulas & pilos creat, ambo eiuſdem vtilitatis gratia. Illas quidem, vt quod influit (quemadmodum antè dictũ eſt) excipiãt. Pilos verò, vt ex glandulis opportunitatem nacti, producantur & augeantur, quódque in extremas partes redundat & expellitur, colligant. Vbi autem corpus ſiccum, ibi neque glandula, neque pilus ineſt. Teneræ verò & labore agitatæ partes ac humectæ, glandulas & pilos habent. Glandulæ verò etiam ſunt ad vtranq; aurium partem, circa iugulares colli venas, pili quoq; ibidem. Sub alis vtraque ex parte & glandulæ & pili ſunt. Inguina & pubes non ſecus ac alæ glandulas & pilos habent. Hæ quidem inter corporis partes cauæ ſunt, & facilè humoris abundantiam excipiunt. Ex omnibus enim corporis partibus, hæ maximè laborant & mouentur. Reliquę autem quæ glandulas tãtùm habent, velut inteſtina, (habent enim & hæc glandulas ad omentum maiores) pilos non habent. Neq; enim in vliginoſis & humectis terræ locis ſemen naſcitur, neq; ſurſum emergit, ſed humoris redundantia, quæ vim ſemini infert, putreſcit & ſuffocatur. Quinetiam in inteſtinis redũdantia & humoris copia vim infert, neq; pilos exoriri ſinit. Glandulæ verò maiores ſunt quàm alia corporis parte, & expreſſam ex inteſtinis redundantem humiditatem depaſcuntur. At inteſtina ex vaſis ad omentum pertingentibus, humiditatẽ excipiunt & emittunt, omentũ verò his glandulis tranſmittit. Sed & renes glandulas habent, hi ſiquidẽ multa humiditate redundant. Sunt autem hac parte maiores, quã aliæ quæuis glandulæ. Neq; enim qui influit humor, in renes imbibitur, ſed infra ad veſicam defluit. Quare quicquid ex ductibus lucrifaciunt, id ad ſeſe attrahunt. Sunt & aliæ in corpore glandulæ admodum paruæ. Sed nolo mea oratione longius aberrare, cùm ad inſignes tantùm hæc noſtra ſcriptio inſtituta ſit. Nunc igitur vt ad inſtitutum ſermonem reuertar, de integra glandularum colli natura dicendum. Collũ vtraq; ex parte, hinc & hinc glandulas habet, tonſillas vocant, in hunc vſum comparatas. Caput cauum & rotundum ſuperiore parte ſitum eſt, & humiditatem ex reliquo corpore circum ſe complectitur, ſimúlque vapores cuiuſuis generis ſurſum ad caput tranſmittit, quos rurſus caput retrò demittit. Neque enim quod influit, cùm illic ſedem non habeat, immorari poteſt, niſi caput ægrotet. Tunc enim non dimittit, ſed illic retinet. Vbi verò quod attractum eſt remiſerit, fluxio fit in glandulas, quæ nullam adfert moleſtiam, quoad pauca & moderata fuerit, eámque glandulæ retineant. Si enim copioſa & acris fluxio fuerit, & acris & glutinoſa perſeueret, inflammatur & intumeſcit, collúmque diſtenditur, ſicque ad aurem procedit. Et ſi quidem ad vtranque aurem, vtraque auris, ſi verò ad alteram, altera dolet. Quòd ſi pituitoſa, copioſa ac lenta fluxio fuerit, ſic etiam inflammationem concipit, ex qua, cùm humor ſit ſtabilis, ſtrumæ

generantur,iiq; peſſimi colli morbi numerantur. In alas autẽ tunc quidẽ etiã quid cõfluit,verùm vbi copioſi & ſeroſi humores fuerint,ad hũc modũ in ipſis quoq; tubercula oriuntur.Quin & in inguinib.glandula ex ſuperiorib.partib.humiditatẽ trahit, alioqui ſi magna copia fuerit,inguinũ tumores, bubones dicti fiunt,qui pus colligunt, & inflámationem concipiunt,nõ ſecus ac alæ & collum.Atq; hæc tum bona, tum mala præſtare videntur. Et de his quidẽ hactenus.At verò inteſtina multùm à cibis & potibus explentur.Quin & humiditatẽ ſub cute cõtinent, quæ tota,veluti prior,abſumitur.Morbos verò non facit, quẽadmodũ etiã in articulis contingit.Crebrę ſiquidẽ glandulæ & expaſſæ,neq; cauæ ſunt, neq; admodũ altera alterius copia fruitur, quãdo ſi qua plus abundare velit,neq; tunc copiã continere queat. Sed quod in articulũ influit,in ſingulas paucũ,& in multas partes diuiſum,æqualitatem ipſis præbet. Caput quoq; ipſum glandulas habet, cerebrũ nempe glandulæ ſimile.Cerebrũ enim nõ ſecus ac glandulæ, albũ eſt & friabile;iiſdemq; cõmodis quibus glandulæ ſunt præditæ caput afficit,cũ id humiditate, quæ, ob prædictas à me cauſas,ineſt,cerebrũ, velut auxilium adferẽs,defraudat,& ad extremitates magna ex parte per fluxiones, foras emittit. Maius autẽ eſt cerebrũ quàm reliquæ glandulæ,& capilli etiam maiores quàm reliqui pili.Maius enim cerebrũ, & in amplo capitis ſpacio ſitũ habet. Morbos autẽ & minores & maiores parit, quã reliquæ glandulæ.Parit verò cùm ad inferiores corporis partes copiam qua redundat, mandarit. De capite autẽ fluxiones velut ſecretione cõtingunt,per aures ſecundũ naturã, per oculos, per nares,tres numero.Aliæ per palatũ in fauces,in gulã, aliæ per venas in ſpinalem medullam,in ſanguinẽ,omnes numero ſeptem.Eæ ſi diſcedunt, cerebri purgamenta ſunt,& niſi diſcedant,ipſi morbum creant, non ſecus ac reliquo corpori, ſi intrò,& minimè foras diſceſſerint.Ac rurſus multa turbatio affatim attrahit, ſiquidem cerebrũ acrem fluxionem emittat, quæ cæteras fluxiones corrodit & attrahit. Et ſiquidem quod influit magna copia fuerit, deſcendens fluxio minimè ceſſabit,quoad defluentẽ copiam exhauſerit. Et id quidem quod affluit foras emittens, alterum verò excipiens, ſemper eodem ſtatu conſiſtens, tum humores trahit,tum morbos creat. Ambóque magna moleſtia naturam debilitãt, licet affectiones malitia diſtent.Prædictæ ſiquidem fluxiones naturã affligentes, copiam moleſtè admodũ ferunt, & mordentur ſi quid præter rationem & conſuetudinem contingat.At cerebrũ noxiam ſentit, ipſumq; etiam non bene habet. Sed ſi quidem mordeatur, multam turbationem habet , & mens deſipit, cerebrumq; conuulſionẽ ſentit , totumq; hominem trahit,neq; in ſe vocem edit,ſed ſuffocatur,huicq; affectioni apoplexiæ nomen eſt.Verùm interdum etiam acris non eſt fluxio,ſed quod copioſum irruit, ipſum affligit, & mens conturbatur , & obambulat varia cogitans,& varia videns,morbi mores circumferens effuſo riſu & peregrinis imaginationib. Fluxio alia in oculos,ophthalmia appellatur, in qua oculi intumeſcũt. Quòd ſi ad nares defluxio decumbat, mordentur nares,nihilq; aliud grauius accidit. Earũ etenim amplæ ſunt viæ,& quæ ſibi auxiliũ ferre poſſint, præterea verò minimè coaceruatum quod per illas fertur. At verò aurium meatus tortuoſus quidem & anguſtus,cerebrum vicinum habet, ipſis appreſſum.

ἐγκύνου). [20] αὖται χεῖρες αἱ νῦσοι τραχήλου μαλακῆσι ὀξυῤῥεέσ μᾶλλ᾽ ἢ ἐνταῦθα, ἀλλ᾽ ὅταν πλῆθος ἢ, δριμεῖς ἰχῶρες, ἢ ὧδε γίνον) φύματα κατ᾽ ἀρχάς. καὶ ἐν τοῖσι βουβῶσιν ἕλκει τὰ ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων ὑγρασίαι ἢ ἀδένων. ἢν μὲν πλῆθος λάβοι, βουβῶνται, καὶ διαπυίσκε) καὶ φλεγμαίνει ἰσχνῶς μαλακῆσί τε καὶ τραχήλῳ. τὰ δ᾽ αὐτὰ καὶ δοκεῖ παρέχειν ἀγαθὰ καὶ κακά. καὶ ταῦτα μὲν ἀμφὶ τῶνδε. τὰ δὲ ἔντερα ἔχει κάτοθεν πολλὰ ἀπό τε σιτίων καὶ ποτῶν· ἔχει δὲ καὶ τὰ ὑπὸ τῶν δέρματος ὑγρασίαι. [21] αὕτη πᾶσα ἀπόμαγμα ἰσχνὸν) ἰκέλη τῷ ἱδρῶτι. νόσους δὲ ποιεῖ τὰ πολλά, ὅκως ἂν καὶ ἐν τοῖσιν ἀρχῇσιν εἴρηται. συγκαὶ γὰρ οἱ ἀδένες καὶ ἀναπεπτέες καὶ μαλακοὶ καὶ λοιπὰ, καὶ μάλα πολὺ πλῆθος ἐπαυξησάμενα ἢ ἑτέρη τῇ ἑτέρης. ἐπεὶ μᾶλλον πλεονεκτεῖν ἐθέλουσα, [22] οὐδεμίην τότε πλῆθος ἔχουσαν διώκεται, ἀλλ᾽ ἐς ὀλίγην ἑκάστης ξυῤῥέον ἐς τὸ αὐτὸ ἦλθεν ἐς πολλὰ διαιρεόμενον, ἰσότης ὅτι αὐτέησιν. ἡ κεφαλὴ καὶ αὕτη τὰς ἀδένας [23] ἔχει, τὸ ἐγκέφαλον ἕκαστον ἀδένι. ἐγκέφαλος γὰρ καὶ λευκὸς καὶ ψαφαρὸς, ὅκως ἂν καὶ ἀδένες, καὶ ταῦτα ἀγαθὰ τῆσιν ἀδέσι ποιεῖ τῷ κεφαλῷ [24] ἐοῦσαν, διὰ τὰ εἱρημένα μοι, ἡμφρέων ὁ ἐγκέφαλος ἀποσηρεῖ τὸ ὑγρασίαν, καὶ ὅτι τὰς ἐγκαλιὰς ἔξω ἀποστέλλει τὸ πλέον ἀπὸ τῶν ῥέων. μείζων δὲ ὁ ἐγκέφαλος τῶν ἄλλων ἀδένων, καὶ αἱ τείχες μείζους ἢ αἱ ἄλλαι τείχες. μείζων τε γὰρ ὁ ἐγκέφαλος καὶ ἐν εὐρυχωρείῃ κέεται τῇ κεφαλῇ. ποιέει δὲ νάρκας καὶ πάσας καὶ μείζονας ἢ αἱ ἄλλαι ἀδένες. ποιεῖ δὲ ὀκόταν ἐς τὰ κάτω τοῦ σώματος τὸ σφέτερον πλεονεξίῃ ἀποσείλῃ. ῥοὸς δὲ, ἀπὸ κεφαλῆς [25] ἕως ἀπὸ κρίσιος, δι᾽ ὧν τε φύσιν, δι᾽ ὀφθαλμῶν. διὰ ῥινῶν· τρεῖς δ᾽ εἰσὶ. καὶ διὰ μὲν διὰ φλεβῶν ὑπὸ νοιάμου, ἐς τὸ αἷμα, ④ πρῶτες ἑπτά. οὗτοι τοῦ τε ἐγκεφάλου λύματά εἰσιν ἀπιόντες· καὶ εἰ μὴ ἀπίοιεν, νοῦσος αὐτέω· ὕτω δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι [26] ἰοῦ· ἢ ἐς τὰ ἔνδον ἀπίοσι καὶ μὴ ἔξω, [27] καὶ αὖτις ὄχλος πολὺς χωδόθεν ἕλκει καὶ ἀδεμιῆ μοίρῃ, πρῶτοι δὲ ὁ ἐγκέφαλος ῥοῦμα, ὃ τὰς ὀπῤῥοὰς ἑαθεῖ καὶ ἕλκοι. καὶ τὸ μὲ ὀπιόν, ἰοῦ ἢ πλῆθος. καλὸν τέλος ὅκ ἂν ἔχοι ὁ ῥοὸς, ἔστ᾽ ἂν εἰς ἀρία τε τῷ πλήθεϊ τῷ καλιόντος. καὶ τὸ μὲν ὀπῤῥέον ἀποτέμπων ἔξω, ἕτερον δὲ εἰσδεχόμενος, ἐς τὸ ὅμοιον αἰεὶ καθιστάμενος· τὰ τε ὑγρὰ ἕλκει καὶ πυεῖ νόσους. [28] ἀμφὶ δὲ ἐν ἀκηδίῃ καταγνῦ τὴν φύσιν· καὶ ἰοῦ πάθη, δύεσον κακία. τὰ μὲν γὰ πάθη τῆ φύσεως ④ πρεσφερομένοισι ῥοοὶ δυσφορέοισι τὸ πλῆθος, καὶ ὀδάξονται τὸ ἡμῆον καὶ ξυνάπτες ὄν. ὁ δὲ ἐγκέφαλος, πῆμα ἴσχει καὶ ἄυλος οὐχ ὑγιαίνων. ἀλλ᾽ εἰ μὲν δάκνοιτο, παραχὴν πουλὺ ἴσχοι, [29] καὶ ὁ νόος ἀφεστᾷ, καὶ ὁ ἐγκέφαλος σπᾶται καὶ ἕλκει ⑤ ὅλον αὐθέμπον. [30] ἐν ἑωυτῷ δὲ ὁ φωνέει καὶ πνίγεται, ἀποπλῆξίη τῷ πάθεϊ τὄνομα. ἀλλ᾽ ὅτε δὲ ἀδεμιῆ μοὶ οὐ ποιεῖ αὐτῷ τὸ ῥοῦμα, πλῆθος δ᾽ ὂν τὸ ἐμπεσὸν, πονεῖ τοῦτο καὶ ἠνώμη παραπέπαται. καὶ φρένησιν ἀλλοῖα φρονέει, καὶ ἀλλοῖα ὁρέων φέρων τὸ ἡμῆον τῆς νόσου [31] σεσημέωται μιν διήμασι καὶ ἀλλοκότοισιν φαντάσμασιν, ἡμῆος ῥοὸς ἐὼν ὀφθαλμία. καὶ οἱ δέουσι αἱ ὄψες. εἰ δὲ ὅτι ῥῖνας ὁ κατάῤῥοος, ὀδάξονται μυκτῆρε καὶ ἄλλο οὐδὲν δεινόν. αἱ τε γὰρ ὁδοὶ τουτέων εὐρέες καὶ ἱκαναὶ ἀμφρέειν σφίσιν. πρὸς δὲ τὸ ἀσύμφορον τὸ ἀπιὸν αὐτέησι. τὰ δὲ οὐάτα, σκολιὸς μὲν πόρος καὶ στεινὸς ὁ δὲ ἐγκέφαλος, πλησίον αὐτέου αὐλοῖσιν ἐμπιέζεται

νόσους

νοσέων δὲ τ̃ νοῦσον τ̃δε τὰ πολλὰ ἀποκρίνει, [32] καὶ ὁ οὖς ἀπὸ τ̃ πυκνοτ̃ ῥοιζ̃ αὐτὰ χεῖται ὠδιηκότα τε καὶ ῥέει δυσώδες πῦον. [33] ὕπως ἐς τὰ ἔξω δηλοῖ τὰ ὀφθαλμῶν ῥοαί, καὶ οὐ πάμπαν γαναπτώσεες. ἰῶ δὲ ὁ ὀπίσω ῥεῦμα ἢ δι' ὑπερώης ὃ ἀφικνούμενον φλέγμα ἐς τ̃ κοιλίην· ῥέουσι μὲν καὶ αἱ κοιλίαι τούτων, νοσέουσι δὲ οὔ. [34] αἱ μὲν οὖν ἵστανται τ̃ φλέγματος, ἕλκεα τὰ πάντα χεῖρα. ἀνθρώπους δ' ὑπερώης ὅτι φαύλη, ἰῶ πολὺ ῥοῇ, καὶ ὅτι πολὺ αἰ νοῦσοι χρονιώδεες. κοιλαίνονται γὰρ τ̃ φλέγματος ἃ πνεύμονες, [35] ἐκ τ̃δε τὸ πῦον. τ̃ῶν δὲ διεφθαρμένων πνευμόνας, καὶ οἱ νοσέοντες οὐ ῥᾴδιον ἀπαλλάσσονται. καὶ ἡ γνώμη τ̃ ἰητροῦ, καὶ ἰῶ ἀγαθὸς, καὶ ἰῶ ἀγχίνους τὰ πολλὰ ζητητέα τ̃ης προφάσιος. [36] ἀλλ' ἡ μὲν ἐκ τ̃ κεφαλ̃ ἐπὶ νωτιαίαν ἀπὸ καταῤῥοῦ κεφαλ̃· εἴωθε δὲ ἐνταῦθα ὅτι ἱερὸν ὀστέον ἄγαν τιν ὑπαρθρίων ὁ ὠμοπλάτης, [37] καὶ ἐναπέληγε τ̃οισι κοτύλοισι τ̃ ἰσχίων καὶ ἰῶ πολλὴ φλὸξ καὶ ἀῤῥαιὴς ὁ ἀνθρωπος ὧδε καὶ οὕτε ζῆν ὀκνεῖ οὔτε θέλει. ξυμπονέει γὰρ πανταχ̃ τὰ ἀπὸ τ̃δε, καὶ ἅμα τὰ πόδε καὶ μηρὼ πρέπουσι. καὶ αἰεὶ τελέως ὄλλυται χρόνῳ πολλῷ μελεδαμοῦντα, [38] καὶ ὅτε ἀπαυδήσει καὶ θνήσκει. ταῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τ̃ κεφαλ̃ῆς ἕλκεα. τὰ δὲ ἐγκεφάλου καὶ μήνιγγος καὶ παρεγκεφαλίδος, καὶ ἐγκεφαλίτιδες, καὶ μανίαι, καὶ πόνοι τὰ ὀπίσω, καὶ ἀφωνίαι, καὶ σπασμοὶ, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἔνεστιν ἐν τ̃δε τ̃ χωρίῳ, καὶ ἐνταῦθα ἡ ἰητρικὴ ἐπιμελὴς ἔστω. [39] ἔχει γὰρ καὶ τόνον, καὶ μάχης ξυνοδος ἐνταῦθα πάλιν τ̃ σώματος. ἀλλὰ καὶ ἀδένες ἐν τ̃σι σήψεσι μαζοὶ καλέονται, [40] καὶ διείρηται καὶ γάλα ποιέουσιν, οἷς δὲ ὐ ποιέουσι γάλα. ποιέουσι μὲν αἱ γυναῖκες, ἃ δ' ἄνδρες ὐ ποιέουσι. τ̃σι μὲν γυναιξὶν ἀρχὴ τε φύσις, καὶ [41] κατὰ τὴν ἀδένων, ὥσπερ τὸ ἄλλο σῶμα, καὶ τὴν ξυμφυΐην ἵνα ἕλκωσιν ὅτι σφᾶς, ἀλλοιοῦσιν ἐς τὸ γάλα· καὶ ἀπὸ τ̃ς μήτρης ξυμβαίνεται ὅτι τὸν μαζοὺς ἐς τ̃ μαστὸν τὸν παιδίῳ ξυφίῳ, ἵνα ἀποπέσσῃ, [42] εἰ καὶ ἀναβρώσκει τὸ ὅτι πλοῦν ἐς τὰ ἄνω, ξενοχωρέμενον ὑπὸ τὸ ἐμβρύου, τ̃σι δὲ ἄῤῥεσι καὶ ἡ ξενοχωρίη καὶ ἡ πυκνότης τὸ σώματος [43] μεταβυβάλλεται μὴ εἰς μεγάλας τὰς ἀδένας. ὃ γὰρ ἀραιὸν, ναστὸν ὄντι, καὶ εἰς ἕλκεα πυκνὸν ἐς ὀρέον· καὶ ἐπαφρώδεα. ὃ δὲ ξηλὺ ἀραιὸν καὶ χαῦνον, καὶ οἰονεὶ ῥέον ῥέοντι καὶ ἐπαφρώδεϊ· ὥστε τὸν ὑγρασίην, οὐ μεθιᾶσι τὸ ἀραιὸν καὶ μαλθακόν. τὸ δὲ ἄῤῥεν, ὁκόταν ἀῤῥωστήσῃ, πυκνόν τε ἐὸν, [44] καὶ ἀτέρμονες, καὶ ὁ πόνος κρατυνέει αὐτὸ τὸ σῶμα. ὥστε οὐκ ἔχει δι' ὧν λήψεται τὸ τ̃ προσιόντων οὔτως. [45] ἀναγκάζει ὁ δὲ λόγος καὶ στέαρ καὶ μαζοὺς τὸ δηλ̃ σῶμα τ̃σι γυναιξὶν, χαῦνα καὶ μαλακὰ εἶναι, καὶ ἀπὸ τὸν ἀέρα, καὶ ἀπὸ τὰ προσιόντα· τ̃σι δὲ ἀνδράσι τὰναντία. [46] ποιέουσι καὶ μαζοὶ φύματα, φλεγμονὰς, τὸ γάλα ἀποσήπουσι. ἀγαθὰ δὲ ἔχουσι τ̃σιν ὑπερθεν ὅμοια. ἀποτρέπουσι τὸν πλεονεξίην τὸ δηλ̃ σώματος. μάρτυριον τ̃σι γυναιξὶν ἦσιν ἀφαιρέται νόσῳ ἢ δηλ̃ τινὶ ξυμφορᾷ μαζὸς, [47] καὶ φωνὴ ἀφαιρέεται, καὶ νεφέλαι ἐς τὸ στόμαχον, καὶ ἀχθηδόνες εἰσὶ, καὶ τὸν κεφαλὸν ἀλγέουσι, καὶ ἀπὸ τ̃ δὲ νοσέουσι. [48] ἰὸν γὰρ ἀπὸ τ̃ μαστ̃ καὶ παρρέον τὸ γάλα, ὥσπερ μεθὶν ἐς ἔμπροσθεν ἐς τὰ ἄνω ἀγγεῖα, τὰ οἰκεῖα οὐκ ἔχοντα ἀγγεῖα, σωματοξυὲς τοῖσι κυρίοις τ̃ σώματος τὴν καρδίην, πνεύμονι, καὶ ἀποπνίγονται.

Quod cùm afficitur hoc morbo plurima excernit, & auris cum tempore à frequenti fluxione circumscribitur, effluítque pus graueolens. Sic se habent fluxiones ad exteriores partes oculis conspicuæ, neq; omninò lethales. Quòd si fluxio posteriore parte procedat, aut per palatum pituita ad ventrem perueniat, iis quidem ventres fluunt, non tamen ægrotant. Sed si infra pituita permaneat, voluuli fiunt affectiones diuturnæ. Aliis per palatum ad fauces multa & frequens fluxio, morbos tabificos facit. Pituita enim pulmones implentur, indéque pus gignitur, quod pulmones exedit, neque ægroti facilè euadunt, & Medicus sua prudentia, si vir bonus & industrius fuerit, vt plurimùm causam disquirit. Alius morbus ex defluxione capitis per venas in spinalem medullam, cùm inde ad os sacrum impetu fertur, spinali medulla eò fluxionẽ deducente, & in coxendicum acetabula deponente. Quòd si tabem fecerit, & vtroque modo homo contabescit, neque viuere expetit. Confestim enim scapulæ dolent, simúlque ambo pedes & crura consequuntur, tandémque pereunt longo tempore curationem trahentes, neque viribus homo deficit, & moritur. Atque illa mihi de fluxionibus à capite dicta sint. Sunt etiam cerebri affectiones & alij morbi, deliria, insaniæ, periculíque plena omnia, & dolet cerebrum, & reliquæ glandulæ. Habet enim contentionem, & hic alia rursùs corporis congressio oritur. Sed & glandulæ in pectoribus mammæ vocantur, & attolluntur, & lac faciunt, quibusdam verò minimè. Et mulieres quidem lac habent, viri autem minimè. Mulieribus siquidem rara est etiam glandularum natura, quemadmodum reliquum corpus, & alimentum quod ad se trahunt, in lac vertunt. Et ex vtero ad mammas accedit, ad pueri post partum alimentum, quod sanè exprimit, aut etiam sursum mittit omentum, ad superiores partes ab ipso fœtu compressum. At maribus & locorum coarctario, & corporis densatio, ad hoc, vt ne glandulæ magnæ sint, plurimùm confert. Mas enim confertim plenus est, ac vestis instar, tum visu, tum contactu densus, fœmina verò rara & laxa, ac veluti fluida, tum ad visum, tum ad contactum. Quare cùm rara sit & mollis, humiditatem non remittit. Mas verò non suscipit, cùm densus sit, & humorem non desideret, labórque eius corpus roborat, vt non sit quò superflua excipiat. Sícque hæc ratio necessariò fateri cogit, & pectora, & mammas, reliquúmque corpus mulieribus laxa esse & & mollia, tum ob vitam desidem, tum ob prædicta, viris verò contrà. Mammæ etiá tubercula & inflammationes pariunt, lac ipsum putrefacientes. Commoda verò superioribus similia obtinent, & reliqui corporis abundantiam interuertunt. Cuius rei testimonium præbent mulieres, quibus per morbum, aut aliam quandam calamitatem mamma aufertur, & vox ferox efficitur, humoresque ad gulam deferuntur, multa sputatione vexantur, caput dolent, & ex iis ægrotant. Lac enim ab vtero veniens & influens, quemadmodum etiam antea ad superiora vasa transmittebatur, cùm ea propria non habeat, in principes corporis partes incidit, cor videlicet, ac pulmonem, & suffocantur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΟΣΤΕΩΝ ΦΥΣΙΟΣ.

HIPPOCRATIS DE OSSIVM NATVRA, LIBER.

MANVS ossa, septem & viginti numerantur; pedis, quatuor & viginti; ceruicis, ad magnam vertebram vsq; , septem; lumborum, quinque; spinæ, viginti, capitis, vnà cum oculorum ossibus, octo. In totum vnum & nonaginta, cum vnguibus verò, centum & vndecim. Hominis verò ossa, vt didicimus, sic habent. Vertebræ supra clauiculam vnà cum magna, septem numerantur. Ad costas verò, totidem quot & costæ, duodecim numero. Ad laterum inanitatem, exteriore parte, vbi coxendices & lumbi, quinque. Semen verò velut fauus, ab vtraq; vesicæ parte fertur. Ex his autem locis venæ ab vtraq; meatus vrinarij parte, in pudendum feruntur. Potus per fauces & gulam, arterię summum (quod larynx dicitur) in pulmonem & arteriam, ex quibus in summam vesicam. Hepar quinque summas fibras habet, fel autem quartæ fibræ adhæresci, quod osculo suo ad septum transuersum, cor, & pulmones fertur. Cor autem tunica circumuestit. Homo intestina crassa maiora, quàm canis habet. Appendent autẽ ex medianis mẽbranis, quæ Mesocœla dicuntur. Hæ verò ex neruis à spina sub ventre procedentibus, renes ex neruis de spina. Cor arteriæ fons cognatus. Vena per septum transuersum fertur, hepar, lienem, renes, ad coxendicem, circa posteriorẽ tibiæ partem carnosam, ad primam summi pedis partẽ, quæ ταρσὸς dicitur. Altera autẽ ex corde sub alas, clauiculas, iugula, caput, nasũ, frontem, iuxta aures, humeros, dorsum, pectus, ventrem, per cubitum. Alia verò per alas ad cubitum, in summã manum. Neruorum exortus ab occipitio vsque iuxta spinam, iuxta coxendicem fertur in pudẽda, in femora, pedes, tibias, & in manus. Quin & ad brachia, partim quidẽ in carnes, partim verò iuxta fibulam, in magnum digitum, partim etiam ex carnibus, ad reliquos digitos. Quin & ad latum scapularũ os, pectus, ventrem, ossibus, ligamentis connectuntur. A pudendo verò iuxta podicem, ad coxendicis cauitatem, partim quidem supra femur, partim verò infra ad genua. Inde ad genu extentus, ad tendinem, calcis os, pedes, alius verò ad fibulam, alij etiam ad renes. At verò venæ ipsæ vtraque ex parte bifariam maximè diuiduntur, partim quidem ab ipsa vtriusque renis parte, partim verò ab altera, & in renes foraminibus sunt peruiæ. Ipsi verò cordis foramen, iidemq; cauitatem habent. Ren autem cauitate sua ad magnas venas situs est, vnde procedunt ex ipso venæ in vesicam, qua parte potus per venas ad renes trahitur, deinde per renes aqua velut excoletur, & per ipsa intestina, per quæ simul emittitur. Spongiæ enim est simile quod ab his ad vesicam tendit, illicq; vrina à sanguine percolatur & secernitur, eámque ob causam sanè rubra est. Neq; enim in renes aliæ venæ feruntur, quàm quæ dictæ sunt, neq;, quantũ ego sentio, alius locus vbi potus colliquetur. Venæ quæ ad costas porriguntur, sub vnaquaq; costa sunt, non ad caput, sed inferius, & ab arteria. Arteria quidem igitur subtermeans, in costas propagines suas transfundit. A crassa autem vena ex corde recurrit vna in sinistram partem inclusa. Deinde huic quidem per medias vertebras ad summas vsque

Ὀστέα χειρὸς εἰκοσιεπτά. ποδὸς εἰκοσιτέσσερα. τραχηλὸς ἑπτά. μεγάλου σφόνδυλου, ἑπτά. ὀσφύος πέντε, ῥάχιος εἴκοσι. κεφαλῆς ξυὺ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ὀκτώ. ξύμπαντα ἓν καὶ ἐνενήκοντα, σὺν ὄνυξιν, ἑκατόν. ἃ δὲ ἡμεῖς ἴδμεν ὅτι ἀνθρώπου ὀστέων κατεμάθομεν, τοσόνδε ἔχει. τὰ μὲν ἄνω τῆς κληῖδος σὺν τῷ μεγάλῳ ἑπτά. τὰ δὲ πλευρέων, ὅσαι μὲν αἱ ψευδεῖς πλευραὶ ιϛ. τὰ δὲ κενεῶνας ἔχοντα ἐν ᾧ τὰ ἰσχία ἐν τῇ ὀσφύι, πέντε. τὸ δὲ σπέρμα ἐξ ἧπατος ἐκατέρωθεν τῆς κύστιος. τὰ δὲ αὐτῶν φλέβες ἑκατέρωθεν τὸ οὐρητῆρος ἐς τὸ αἰδοῖον τείνουσι. ποθὲν, ἀπὸ φάρυγος καὶ στόμαχου. λάρυγξ, ἐς πλεύμονα καὶ ἀρτηρίην. ἀπὸ δὲ τούτων ἐς ἄκρην κύστιν. ἵππαρες, πέντε λοβοί. ὑπὸ δὲ τὸ τετάρτου λοβοῦ, ὑπόκειται ἡ χολὴ ἡ τοῦ σώματος ὑπὸ φρένας καὶ καρδίην, καὶ πλεύμονα φέρει. καρδίην, ὑμένι περέεσι. τὰ κοίλα ἔχει κοινῶς μείζω. ἧπαρ δὲ οὐ τῶν μεζόνων, τοῦτο δὲ οὐ νεύρων ἀπὸ τῆς ῥάχιος ἐστὶ τῶν γαστέρα. νεφροὶ, οὐ νεύρων ἀπὸ ῥάχιος καὶ ἀρτηρίης. καρδίης πηγὴ ξυγγλμής. φλέψ τείνει ἀπὸ φρενῶν, ἵππαρες σπληνὸς, νεφρῶν ἐς ἰσχίον. τὰ δὲ γαστέρα κυημίδες, ὑπὸ ταρσόν. ἑτέρη δὲ οὐ καρδίης, ἐστὶ μασχάλας. κληῖδας, σφάγας, κεφαλὴν ῥῖνα, μέτωπον, τὰ δὲ τὰ ὦτα, ὦμους, μετάφρενον, κῆτος, γαστέρα. ἀπὸ πήχεος. ἡ δὲ ἀπὸ μασχάλων ὑπὸ πῆχυ, ὑπὸ ταρσόν. νεύρων ἔκφυσις ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἄχρι τοῦ ῥάχιν. τοῦ ἰσχίου, ἐς αἰδοῖα, ἐς μηρούς, πόδας, κνήμας, ἐς χεῖρας. ἀλλὰ ἐς βραχίονας, τὰ μὲν, ἐς ἄρκας· τὰ δὲ, τοῦ ἰὼ περόνιον, ἐς μέγαν δάκτυλον. τὰ δ' ἐπὶ τὴν ἄρκην, ὑπὸ τοὺς ἀνῆρας δακτύλους. ἀλλ' ἐς ὠμοπλάτην, τῆθος, γαστέρα, ὀσφύσι, ξυνδέσμοισιν. ἀπὸ δὲ αἰδοίου πρὸς ἄρχιον, κοτυληδόνα, τὸ μὲν ἄνωθεν μηροῦ· τὸ δὲ κάτωθεν ὑπὸ τὰ γόνατα. ἐντεῦθεν γόνατα ἑλίξαντα, ὑπὸ τένοντα, πτέρναν, πόδας. τὸ δὲ ἐς περόνιον. ἄλλα δὲ ἐς τοὺς νεφροὺς· αὗται δὲ αἱ φλέβες ἐφ' ἑκάτερα διχῇ τὰ μέγιστα φλέβια. τὰ μὲν, ἔνθεν τὸ νεφροῦ ἑκατέρου, τὰ δὲ, ἔνθεν. καὶ διατείνονται ἐς τοὺς νεφρούς. καὶ εἶδος καρδίης ἐστὶ νεφροῖ ἔοικεν, καὶ οὗτοι κοιλιώδεες. ὁ δὲ νεφρὸς τὰ κοῖλα ἐοῦσι τοῖς τὰς φλέβας ἔχων κεῖται τὰς μεγάλας, ὅθεν ἐκπεφύκασιν ὅς αὐτέου αἱ φλέβες αἱ ἐς κύστιν, ἢ ἕλκεσθαι τὸ ποθὲν διὰ τῶν φλεβέων ἐς τοὺς νεφροὺς· ἔπειτα ὥσπερ καὶ διὰ τῶν νεφρῶν διηθεῖται τὸ ὑδωρ. καὶ δι' αὐτέων τῶν τετρήνων τὰ ἐντερέων οὖν ξυνεπακολουθέει ἀποκοιλοειδὲς γάρ ὅτι τὰ ἀπ' αὐτέων ἐς τὴν κύστιν. καὶ ἐν τοῦτῳ διηθούμενον καὶ ἀποκρινόμενον ἀπὸ τοῦ αἵματος ἡ οὖρον, διὰ δὴ ἐρυθρὸν ἐστιν. οὐδὲ γάρ ἐς τοὺς νεφροὺς πολλὰς φλέβας ἢ αἱ ἔρχονται. ἀλλ' ὅποι ἂν τὸ ποθὲν ξυτήκοι τοῦτο, ὅσον ἐγὼ οἶδα. αἱ μὲν δὴ πλευραὶ κατατείνουσα κάτωθεν εἰσὶν ἐκείνῃ τῶν πλευρέων· αἱ δὲ τοῦ κεφαλῆς, καὶ τοῦτερον δὲ καὶ ἀπὸ ἀρτηρίης. ἀρτηρίη μὲν οὖν ἐστὶ ὑπερβάσασα διαδίδοῖ τῆσι πλευρῆσι. ἀπὸ δὲ παχείης ἀρτηρίης παλινδρομέει μία ἐς τὰ ἀριστερὰ ἐγκεκλεσμένη. ἔπειτα ἡ μὲν, διὰ μέσων σπονδύλων μέχρις ἄκρης πλευρέων

πλευρέων παρβύεται, πλευρῆσιν οὐκ ἐξ ἴσου ἀμφιδιδοῦσα τοῖσι δεξιοῖσι τοῖσιν ἀριστεροῖσι ἀμφαλίσας,[13] ἀλλ' ἴσας μὲν, αἰωρότερον δὲ ἐν τοῖσι δεξιοῖσιν ἀποκλίζεται. τοῦδε δὲ κλισίδος ἑκατέρης τῶν φλεβῶν. δύο μὲν ἄνω. δύο δ', ὑπὸ δὲ τῆς, αἱ μὲν, ἐς δεξιὰ αἰεί, ἐς ἀριστερὰ ἀπεμάθησε ἀποκλίσεις.[24] τοῖς αὐχένος μὲν μᾶλλον αὐταί. δύο δὲ τοῖς καρδίῃ μᾶλλον. αἱ μὲν, ὅτι δεξιαί. αἱ δ' ἐπ' ἀριστερά. ἀφ' ἑκατέρης τοῦδε τὰς πλευράς. ἐκ ἀπ' αὐτέων. ὥστε αἱ κάτω ἐφιζόμενοι μέχρις οὗ ξυνέμιξαν τῇ κάτω παλινδρομησάσῃ ἀπὸ καρδίης.[15] ἡ δ' ἀμόρροος, ἀπὸ δ' ἀρτηρίης ταύτης δέ τοῦτο ἐφάνη, ὅτι μετέωρος ἐν τοῦδε ἐστί, καὶ ἀμφὶ καρδίαν παρβυομένη, τὰ δ' κάτω τῶν πλευρέων ἡ ἀμόρροος ἡ παχεῖα καλεομένη φλέψ, τοῖσι σφονδύλοισιν αὖθις ἐφ' ἑαυτῆς διαδιδοῖ ἐκ ἐν τοῦδε κρεμάμενον ὥστε ἄνω δι' ἅπαντος ἰοῦσα. ἔστι δ' ἡ μὲν ὀσφῦν ἄνω ἡ ἀρτηρία. ἡ δὲ κάτω ἡ ἀμόρροος, ἡ ἀπὸ τοῦ ἅπαντος ἀμφὶ φρένων ἐλθοῦσα μετέωρος, τοῦδε τὰ ὅτι δεξιὰ τῆς καρδίης φέρεται ἄχει κλισίδων, ἁπλῆ, πλὴν ὅσον αὐτῇ τῇ καρδίῃ χαυνοτέρη. τὰ μὲν κατ' αὐτὴν ἐφιζόμενα ὅτι παλαιότερα. τὰ δ' τὰ κοιλίην τῆς καρδίης διέχοντα. ἔπειτα ἀπὸ τῆς καρδίης ὃ ἐπ' ἀριστερὰ κάθηται[16] ἁπλῆ[18] τοῖς ῥάχιν παλινδρομίῃ. ἐς μὲν ὃ ἄνω τοῦ σώματος. ἄχει τῶν αὐτῶν κάτω πλευρέων. καὶ ἀποκλίσας ἀφ' ἑαυτῆς ἐχὶ παρ' ἑκάτερα τῶν πλευρέων τοῦδε τεταμένας χῦ φύσιν[17] ἄχει σπόνδυλος σιωπώχης. καὶ ἐπ' ἀριστερά. καὶ ὅτι δεξιά. καὶ ὃ ἰδὼν αὐτέης, τοῖς σφονδύλοις μᾶλλόν ἐστι,[18] ἡ ὁ τῆς ἀρτηρίης ἔνερθε, καὶ ὁ τῆς ἀπὸ τοῦ ἅπαντος φλεβός. τοῖς δὲ ὃ κάτω μέρος τῆς καρδίης ὁ μὲν ἰδὼν ἔνερθε αὖ αὐτέης τοῖς σφονδύλοις μᾶλλόν ἐστιν, ἡ ὁ τ' ἀρτηρίης.[19] ὁ δ' ἕτερος ὁ τοῦδε καρδίῃ καὶ ἐς τὰ κάτω μέρη φρενῶν ἐτεράπετο τὰ τοῖς ῥάχις ἀρτημένα. ἐντεῦθεν δὲ, ἀπὸ μέσης ἐς ἰδὼν ἕκαστον διαφέρων), δι' ὀστέων καὶ σαρκῶν σφαιωθεῖσαν ἀλλήλας. αἱ φλέβες δὲ αἱ παχεῖαι, ὧδε πεφύκασιν. ἐκ τ' ὀφθαλμοῦ τοῦδε τ' ὀφρῦν, δι' τὸ κάτω, τοῦδε τ' πλεύμονα ἀπὸ τῆς σήψεως.[20] ἡ μὲν ἐκ τοῦ δεξιοῦ, ἐς ὃ ἀριστερὸν, ἡ δὲ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ, ἐς ὃ δεξιόν. ἡ μὲν ἄνω ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ἀμφὶ τὸ ἅπαντος ἐς τ' νεφρὸν καὶ τ' ὄρχιν. ἡ δὲ ἐκ τοῦ δεξιοῦ, ἐς Ⓦ κοιλίην καὶ νεφρὸ καὶ ὄρχιν. ταύτησι δ' ὃ σῶμα, αἰδοῖον, ἀπὸ δ' τοῦ δεξιοῦ μηροῦ, ἐς ὃ ἀριστερὸν ἰσχίον, καὶ ἐς τὸ σκέλος. καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ἐς τὰ δεξιά. ὁ δὲ ὀφθαλμὸς ὁ δεξιὸς, ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ, καὶ ὁ ὄρχις τ' αὖ τὸν τρόπον ἐκ τοῦ δεξιοῦ ὁ ἀριστερός. αἱ παχεῖαι δ') τῶν φλεβῶν, ὧδε πεφύκασι.[21] τέτταρα ζεύγεά εἰσιν ἐν τῷ σώματι. καὶ αἱ μὲν αὐτέων ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὀπίσω δι' αὐχένος, ἔξωθεν τοῦδε τ' ῥάχιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἰς τὰ ἰσχία ἀφικνέεται) καὶ ἐς τὰ σκέλεα. ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων, ὅτι τῶν σφυρῶν τὰ ἔξω καὶ ἐς τοὺς πόδας ἀφίκει. Δεῖ δὲ τὰς φλεβοτομίας ὅτι τῶν ἀλγημάτων τῶν ἐν τοῖσιν ἰσχίοισιν ἀπὸ τῶν ἰγνύων παιέειν, καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔξωθεν. αἱ δὲ δύο τέτταρα φλέβες ἐκ τ' κεφαλῆς τοῦδε τὰ ὦτα διὰ τοῦ αὐχένος, σφαγίτιδες καλεόμεναι, ἔσωθεν τοῦδε τὴν ῥάχιν. ἑκατέρωθεν φέρεται τοῦδε τὰς φλὰς ἐς τοὺς ὄρχιας καὶ ἐς τοὺς μηρούς.

costas incedit, non ex æquo suas sectiones costis dextris ac sinistris transmittens, sed æquas quidem supernè verò in dextris scinditur. Iuxta verò clauiculam vtranq; , duæ quidem venæ sursum, duæ etiam sub pectore feruntur, & partim in dextram, partim quoq; in sinistram propagines discinduntur, ad ceruicem hæ quidem magis, duæ verò ad cor magis; partim quidem ad dextram, partim vero ad sinistrá, ex vtraq; parte ad costas tendũt, & ab his velut, quæ infra sunt scinduntur, donec ei quæ infra à corde recurrit, cõmisceantur. At verò quæ sanguinẽ fundit ab arteria hac ideò scinditur, quòd hic sublimis est, per cor procedens. Sed infra costas, quæ sanguine fluit & crassa est appellata, rursus vertebris sese transmittit, & illic adhæresci, nec ampliùs pendet, velut supra cùm per iecur fertur. Ad lumbos autẽ supra quidem est arteria, infra verò quæ sanguinẽ fundit, quæ de iecore per septum transuersum sublimis procedit, & ad cordis dextram partẽ ad iugula vsque, simplex fertur, præterquam quantũ cum ipso corde cõmunicationem habet, partim quidem iuxta ipsum leuiter scissa, partim verò cordis ventriculũ penetrans: Deinde à corde in sinistram ad spinam simplex demittitur, & ad superiora quidem corporis ad summas vsq; costas recurrit, & propagines habet à seipsa, iuxta vnamquanq; costam, ad pectoris connexionem vsq;, tum in dextram, tum in sinistram, naturaliter protẽsas, ipsiusq; rectitudo magis ad vertebram vergit, quá arteriæ extensio, & venæ quæ ex hepate proficiscitur. Ab inferiore verò cordis parte, recta ipsius extẽsio magis ad vertebras est, quàm quæ arteriæ. Altera autem iuxta cor est, & ad inferiores septi transuersi partes ad spinam appensas conuertitur. Hinc verò propagines ad vnamquanque rectitudinem inferuntur, per ossa & carnes se inuicem traiicientes. Venæ autem crassæ sic se habere natura videntur. Ex oculo iuxta supercilium, per dorsum secundum pulmonem, sub pectore, altera quidem ex dextra in sinistram fertur, altera verò ex sinistra in dextram. Quæ autem ex sinistra procedit, per hepar in renem ac testem descendit, quæ verò ex dextra, in lienem, renem & testem. His pudendum pro osculo est. A dextra verò mamma in coxendicem sinistram, & in crus fertur, & ex sinistra in dextram. Oculus verò dexter ex sinistro recipit, ad eundemq; modum testis sinister ex dextro. At venæ crassissimæ hoc modo naturaliter se habent. Earum quatuor paria sunt in corpore, & quædam quidem ex capitis parte posteriore, per ceruicem, parte externa iuxta spinam ex vtraq; parte ad coxendices & crura deueniũt, deinde per tibias ad malleolos exteriores & pedes pertingunt. In dorsi igitur & coxendicum doloribus, ex poplitib. & malleolis exteriorib. venę sectiones facere oportet. Alteræ venæ è capite iuxta aures per ceruicem, iugulares appellatæ, parte interiore secundũ spinam, ad lumbos vtraq; ex parte in testes & femora tendunt, & poplites interiores, deinde per tibias ad malleolos & pedes interiore ex parte. Ad lumborũ igitur & testiũ dolores ex poplitib. & malleolis interioribus venæ sectiones facere oportet. Tertiæ venæ ex temporib. per ceruicẽ in scoptula operta, deinde in pulmonem deferuntur, perueniuntq; vna quidem

[illegible] καὶ ἰγνύων ἐκ τοῦ ἔξωθεν μέρεος. ἔπειτα ἀμφὶ τῶν κιόνων ἀπὸ τοῦ [illegible] τὰ ἔσωθεν καὶ τοὺς πόδας. ἀμφὶ δὲ τῶν φλεβοτομίας ποιέεσθαι τοῖς τὰ ὀδυνώδεα τὰ ἀπὸ τ' λοιποῦ, καὶ τῶν ὀχμῶν. ἀπὸ τ' ἰγνύων καὶ ἀπὸ τ' σφυρῶν ἔξωθεν. αἱ δὲ τέτταρα φλέβες ἐκ τῶν κροτάφων, ἀμφὶ τὸ αὐχένος ὅτι τὰς ὠμοπλάτας, ἔπειτα ξυμφέρονται ἐς Ⓐ πλεύμονα. καὶ ἀφικνεῦνται ἡ μὲν

à dextris siniſtras ſub mammam, & in ſplenem & in renem. Altera verò à siniſtris in dextras ex pulmone ſub mammam, in iecur & renem. Hæ autem ambæ in rectũ inteſtinũ deſinunt. Quartæ verò venæ ex anteriore capitis parte & oculis, ſub pulmonẽ & clauiculas feruntur, deinde ex brachiorũ ſuperiore parte ſub flexuras, mox per cubitos, in manus primas iuncturas & digitos. Poſtea rurſus ex digitis per manuũ volas & cubitos, ad flexuras, per brachia verò inferiore etiam ex parte ad axillas, & ex coſtis ſuperiore parte, vna quidẽ ad lienem peruenit, altera verò ad iecur. Deinde ſupra ventrẽ ambæ in pudendum finiũt. Et craſſæ quidẽ venæ ad hunc modũ a natura ſe habent. Multæ autem & cuiuſuis generis venæ ex ventre per corpus feruntur, per quas alimentũ corpori accedit. Tendunt autẽ & à craſſis venis in ventrẽ & reliquum corpus, tum ab exterioribus, tũ ab interioribus, & inter ſe mutuò internæ foras, & externæ intrò, transfundũt. Ad eos igitur modos venæ ſectiones faciendæ: danda eſt autem opera vti quàm maximè procul à locis in quib. dolores fieri & ſanguis colligi ſolet, ſectiones faciamus. Ad hunc enim modum vel minimè magna repente mutatio cõtinget, & tranſlata cõſuetudine efficiet, vt ne amplius ad eundẽ locũ coëat. Iecoraria autem per lumbos ad magnam vſq; vertebrã deorſum fertur & verticulis ſe adiicit, indeq; ſublata per ſeptum tranſuerſum corpetit, & hęc quidem recta ad iugula tendit. Hinc verò partim ad ceruicem, partim ad ſcapulas, quædã etiam inferiùs paulò reflexæ, ad vertebras & coſtas declinant, à ſiniſtris quidẽ vna prope iugula, à dextris verò in aliquẽ ipſius locum. Alia verò vtrinq; reflexa, alia paulò inferiùs deflexa, vbi illa quidem deficit, coſtis ſe adiicit, donec ei quæ ab ipſo corde procedit, ad ſiniſtras deflexa ſe adiunxerit. Deorſum verò demiſſa, ſecundũ vertebras deſcendit, donec ea perueniat vnde ſe ſublimẽ erigit, coſtis adhæreſcens, & reliquis omnibus vtrinq; ſingulis per ſe ſola propagines mittens, à corde quidẽ in aliquẽ locum ad ſiniſtra magis deflectit: poſtea arteriæ ſe ſubmittit, quouſq; conſumpta fuerit, eoq; peruenerit, vnde iecoraria ſublimis emerſit. Quò antequã perueniat ad extremas duas coſtas bifariã ſcinditur, & in vtranq; verticulorũ partem progreſſa, ibi cõditur. Altera verò recta ex corde iugula petẽs, ſupra arteriã euadit, indeq; quemadmodũ quæ ad lumbos arterię ſubtenſa eſt, in iecur inſilit, & modò quidẽ ad portas & fibrã, modò verò in id quod eſt reliquũ deinceps excurrit. paulò infra ſeptum tranſuerſum, quod ita hepati adhæreſcit, vt facile ſeparari nõ poſſit. Bipartitò autẽ ad clauiculas ſcinduntur, & hinc & inde ſub pectus ad imum ventrẽ pertingũt. Quónã verò inde ferantur, necdũ mihi cõſtat. Ad ſeptũ tráſuerſũ ad vertebrã iuxta coſtas ſitũ haber, qua parte renes ex arteria vtrinq; eminent. Arteriæ verò ex his enaſcuntur, quæ vtraque ex parte neruum habent. Eaque in parte cum ea quæ à corde recurrit iecoraria deſinit. A iecoraria autem per ſeptum tranſuerſum duę maximę venę hinc & inde ſubleuantur, quæ multifidã per ſeptum tranſuerſum propaginem emittunt, eiq; cõplexa adhærent, in ſuperna verò illius parte quodammodo magis cõſpicuæ cernuntur.

ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐς τὰ ἀριστερὰ ἰτέον τὴν μαζόν, καὶ ἐς τὸν πλεύμονα, καὶ ἐς τὸν νεφρόν. ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐς τὰ δεξιὰ ἐκ τοῦ πνεύμονος ἰτέον τὴν μαζόν, καὶ ἐς τὸ ἧπαρ, καὶ ἐς τὸν νεφρόν. τελευτῶσι δὲ ἐς τὸν ἀρχονα αὗται ἀμφότεραι. αἱ δὲ τέτταρες ἀπὸ τοῦ ἐμπροσθεν τοῦ κεφαλῆς καὶ τοῦ ὀφθαλμῶν ἰτέον τὴν ἀυχένα, καὶ ἰτέον τὰς κλεῖδας. ἔπειτα ἀπὸ τῶν βραχιόνων ἄνωθεν, ἰτέον τὰς συγκαμπάς. ἔπειτα διὰ τῶν πήχεων ἐς τοὺς καρπους καὶ τοὺς δακτύλους. ἔπειτα πάλιν ἀπὸ τῶν δακτύλων, διὰ τῶν ζηπέων καὶ τῶν πήχεων τῶν χειρῶν, ἐς τὰς συγκαμπάς. διὰ δὲ τῶν βραχιόνων καὶ τοῦ κάτωθεν μέρεος, ἐς τὰς μασχάλας, καὶ ἐκ τῶν πλευρέων ἄνωθεν. ἡ μὲν, ἐς τὸν πλεύμονα ἀφικνέεται. ἡ δὲ, ἐς τὸ ἧπαρ. ἔπειτα ἰτὸν τὸν γαστρὸς ἐς τὸ αἰδοῖον τελευτῶσιν ἀμφότεραι. καὶ αἱ μὲν παχεῖαι τῶν φλεβῶν, ὅταν πεφυκῆσιν. εἰσὶ δὲ αἱ ἀπὸ τῆς κοιλίης φλέβες αἱ διὰ τοῦ σώματος πολλαί τε καὶ πανταχῆ, δι' ὧν ἡ τροφὴ τοῦ σώματος ἔρχεται. φέρουσι γὰρ ἀπὸ τῶν παχέων φλεβῶν, ἐς τὴν κοιλίην καὶ τὸ μέζω σῶμα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐξωτάτω, καὶ ἀπὸ τῶν ἐσωτάτω. καὶ ἐς μηλὰς διαδιδόασιν. αἱ μὲν ἔσωθεν ἔξω, αἱ δὲ ἔξωθεν ἔσω. ταῖς δὴ φλεβοτομίας ποιέεσθαι χρὴ, καὶ τόσας τοὺς τόπους. ὁκόταν δὲ δέῃ ταῖς κοιλίαις, ὡς ὡσωτάτω ταμεῖν ἀπὸ χοιρείων, εἶτα αὖ αἱ ὠδυνίαι μεμαθήκασι γίνεσθαι, καὶ τὸ αἷμα ξυλλέγεσθαι. ὅταν γὰρ αὖ ἤκιστα ἤτε μεταβολὴ γίνοιτο μεγάλη ὀξαπίνης, καὶ τὸ ἔνδοθεν μεταστάσιος αὖ, ὥστε μηκέτι ἐς τὸ αὖθι χοιρείων ξυλλέγεσθαι. ἡ δὲ, ἡπαλίης ἐν ὀσφύι, μέχρι τοῦ μεγάλου ἀνωνδύλου, καὶ κάτωθεν καὶ ἀνωνδύλοισι παρασιδιεῖν. ἐντεῦθεν μετέωρος, καὶ διὰ φρενῶν ἐς καρδίην. καὶ ἡ μὲν θύρη, ἐς κλεῖδας. ἐντεῦθεν ἡ, αἱ μὲν ἐς τραχήλου, αἱ δὲ ἔσω ὠμοπλατάων. αἱ δὲ ἀποκαμφθεῖσαι κάτω, διὰ ἀνωνδύλους καὶ πλευράς, ἀποκλίνουσιν. ἐς ἀριστερῶν μὲν, μία ἐγγὺς κλεῖδων. καὶ δεξιῶν δὲ, ὅπῃ καὶ αὐτὴς χοιρείων. ἡ μὲν ἑκατέρωθεν ἀποκαμφθεῖσα. ἡ μὲν ἡμικρὸν κατώτερον ἀποκαμφθεῖσα, ὅθεν μὲν ἐκεῖνη ἀπέλιπε παρασπεῖσθαι τῇσι πλευρῇσιν, ἔστ' ἂν τὶ ἔσω αὐτέης τὸ καρδίης παρεσχῇ ὑποκαμπτόμενη ἐς τὰ ἀριστερά. ἀποκαμφθεῖσα δὲ κάτω, ὅπῃ σφι δύλοις καταβαίνει, ἔστ' ἂν ἀφίκηται. καὶ ἔνθεν ἤρξατο μετεωρίζεσθαι ἀποδιδοῦσα τῇσι πλευρῇσι, καὶ τῇσιν ὑπολοίποις ἁπασαις, καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀποκλίσιος πρὸς ἑκαστέρω διδοῦσα μία ἑοῦσα. ἀπὸ μὲν τοῦ καρδίης ὅπῃ μὲν χοιρείων ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μέζονα ἐοῦσα. ἔπειτα ἰτὸν κάτω τὸν ἀρτηρίης, ἔστ' ἂν κατωμαλωθῇ. ὅθεν ἡ ἡπαλίης ἐμετεωρίσθη. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖσιν ἐπὶ ταῦτα ἐλήλυθε, διὰ ταῦτα ἑκάτερα δύο πλευρέας, ἐδιζήθη. καὶ ἡ μὲν ἔνθα. ἡ δὲ ἔνθα τὸν σφονδύλων ἐλαύνουσα, κατωμαλώθη. ἡ δὲ ὑστάτη ἀπὸ καρδίης ἐς κλεῖδας τείνουσα, ἄνωθεν τῆς ἀρτηρίης ὁδός. καὶ ἀπὸ ταύτης ὥσαυτως καὶ πρὸς ὀσφὺν κάτωθεν τῆς ἀρτηρίης. καὶ ἀπὸ ταύτης, αἱ μὲν ἐς τὸ ἧπαρ. ἡ μὲν ἐπὶ πύλας καὶ λοβὸν ἡ δὲ ἐς τὸ ἄλλο. ἐξῆς ἀφορμὴ ἐκ τοῦ σώματος κάτωθεν φρενῶν. φρένες δὲ τρεῖς φύσει ὧν ἡπαλίαι, ἃς ῥάδιον γνῶναι διανοῇ ἀπὸ κλεῖδων, αἱ μὲν ἔνθεν. αἱ δὲ ἔνθεν. ἀπὸ ζηπέος ἐς ἦτορ. ὅποι δὲ ἕκαστον τούτων, ὅπως οἶδα. φρένες δὲ καὶ τοῦ ἀνωνδύλου τὸ καὶ τῶν πλευρέων, ἡ μὲν φρὴς ἡ ἀρτηρίης ταύτη ἀμφιβεβήκασι. αἱ δὲ ἀρτηρίαι ἐκ τούτου ἐκπεφύκασιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἀρτηρίῃσι παλινδρομησάσῃσι ἀπὸ καρδίης, ἡ ἡπαλίης ἐλήλυθε. ἀπὸ δὲ τῆς ἡπαλίδος διὰ τῶν φρενῶν αἱ μέζονες δύο. ἡ μὲν ἔνθεν. ἡ δὲ, ἔνθεν φέρονται μετέωροι. πολυχλοιδεῖς δὲ διὰ τῶν φρενῶν εἰσὶν, ἀμφὶ ταύταις καὶ πεφύκασιν, ἄνωθεν δὲ φρενῶν αὗται δὲ μᾶλλόν τι ἐμφανέες

δύ

δύο ὑ παχεῖς τοῖνι ἀπ' ἐγκεφάλου κατὰ τὸ ὀπίσιον τῦ μεγάλυ σφονδύλου αὔωθεν, καὶ πορεύεται τῦ στόμαχου μᾶλλον ἑκατέρωθεν τ ἀρτηρίης πορευθὼν ἑκάτερος εἰς ἑαυτὸν ἦλθεν ἴσχελος ἐνί.[37] ἔπειτα ④ σφόνδυλοι καὶ φρένες, πεφύκασιν ὀπίσω, οὓς ἐτελεύτων. καὶ ἶνες εἰσὶ διασποὶ πορεύεται ἦπαρ καὶ σπλῆνα ἀπὸ τύτυ τῦ κοινωνήματος ἑδόκεον τείνειν. ἀμφὶ τόνος ἑκατέρωθεν ἐκ τῦ κληῖδα σφονδύλων πορεύεται ῥᾳδίην πορέτεινεν,[38] ἐκ πλαγίου σφονδύλου, καὶ τῆσι πλευρῆσιν ἀπενεμθη. ὥσπερ αἱ φλέβες αὗται. ἀμφὶ φρενῶν ἐς μεσεντερίον μοι δοκέουσι τείνειν.[39] ὅθεν ὑ αὗται ὀξέλιπον, αὗτις εἴθεν φρένες ὀξεπεφύκεσαν ἀπὸ τ, ξυνεχέες ἐόντες, κατὰ μέσον κάτωθεν ἀρτηρίης. τὸ ἐπίλοιπον, πορεύεται ἀστοιδυλοις ἀπεδίδυ.[40] ὡς περ αἱ φλέβες, μέχρι κατθμαλώθησαν πρῶ διελθόντες τὸ ἱερὸν ὀστέον. τὰ ὀστέα τῷ σώματι τάσιν καὶ ῥῳδότητα, ⁊ εἶδος παρέχον). τὰ ὑ νεῦρα, κάμψιν, καὶ ξύνταsιν, καὶ ἔκτασιν. αἱ ὑ σάρκες καὶ τὸ δέρμα, πάντων[41] ξυνδεσιν, ⁊ ξυνταξιν. αἱ φλέβες ἀφὰ τῦ σώματος κεχυμθαι, πνεῦμα, καὶ ῥεῦμα, καὶ κίνησιν παρέχον). ἀπὸ μὴς πολλαὶ ἀφορμλασταίνουσι, καὶ αὕτη μθὴ ἡ μία ὅτε ἦρται, καὶ ἣ τετελεύτηκεν, οὐκ οἶδα. κύκλυ γὰ γενόμενον ἀρχὴ οὐχ εὑρέθη. τὰ δ' ἀποφυάδας αὐτῆς, ὅθεν ἤρτηται) καὶ ἣ παύεται) τὰ σώματα, καὶ ὡς ἡμῖν ταύτην ὁμολογήσει,[43] καὶ ἐν ὁποίοις τόποις τέτακται) τὰ σώματα, ἐγὼ δηλώσω. τοῖσι μθὴ γὰ τ κεφάλης κατὰ τὸ μέσον οὐκ πλησίον τοῖκεν) ἡ φλὲψ αὕτη τὰ πλατέα καὶ λεπτὰ, ἀ πολυαιμος. τὰ γὰ ἐγκεφάλυ κατὰ ἁρμονίας διεῤῥίζωκε πολλὰ καὶ λεπτὰ φλέβια. καὶ τοῖσι τ ὀλίγυ κεφαλίυ[44] ἐκτεταρσωται) μέχρι τ μετώπυ, καὶ τ κροτάφων.[45] αὕτη ὑ ἐπίθεν) ἐς τὰ πίσθεν τ κεφαλῆς ἐκτὸς πορεύεται τ ἀκανθης τὸ δέρμα. ἐντὸσθεν ὑ καλέεται πορεύεται τ ἔξωθεν καὶ τ εἴσωθεν φλέβα τ ἐν τῆσι σιαγόσι. ἀρξαμ ὑ τ ἀκοῆς ἐκτὸς πορεύεται ἀπὸ τ γλήνος[46] ἔξωθεν τοῖνιν παχεῖα. ἀπὸ ὑ ταύτης ἐς τ γλωσσόμ, πολλαὶ καὶ λεπταί. πολλοὶ μθὴ ἐκτὸς τ γλωσσόμ, ἐκτὸς τὰ γομφίυς. αὕτη ὑ παχεῖα ἀφὰ τ κληῖδος κατὰ μέσον ἐκτὸς τ ὠμοπλάτιν. καὶ ταύτη ἀπὸ αὐτῆς βεβλάστηκε φλεψὶ ἀφὰ τ νώτυ τ ἐκτὸς τ ἐπωμίδα[47] τ ἐπωμαίης ὀνομαζομθης. αὕτη ὑ αἱμόῤῥοος, καὶ αἱματώδης, καὶ δυσηθέως ἰῶ ῥαγῆ ἢ ἀσαθῆ.[48] τῆ μθὴ γὰ αὐτῆ, νεῦρον πεμέχρι πλατυ τῆ ὑ χείδρος.[49] τὸ ὑ μεταξὺ αὐτῶ, αὕτη τε ξυνέχει, ⁊ ὑμῖν ἀφράδης. ἀφρκου ὄντος τ ὀστέου, ῥηϊδίως ῥήγνυται ὀκ ἔχουσα πορεύεται σάρκας. ἰῶ τε ἐκτοδραμὴ ἐς τὸ αἷμα τ τοῦ μέρος ὀπιτυχὸν βύρυσμένης, οὐκ ἔχει ἀπαλλαγὴν, ἀλλὰ σκληρόδται. σκληρωθὲν ὑ,[50] νῶσον παρέχει. αὕτη μθὴ σφαίνει, ἢ ποτέρωσε ἐκτὸν. ἢ ὑ κατὰ τ ὠμοπλάτιν ἀπὸ βεβλάστηκεν κατὰ ὀπίσω μαζοῖσι, πυκνῆσι καὶ λεπτῆσι καὶ ἐπιπλασμθήσι φλεψί. ἀφὰ δὲ τ ἐπωμιαίης πορεύεται ἀλλάσσουσα ④ χείδρον,[51] αὕτη ἔρχεται κατὰ μέσον θώρηκα, ἐς τ βραχίονα τείνει, τ μὲν ὀκ ἀπέρεισμα ἔχουσα. ἡ δὲ δεξιὴ, ὁρίζεται αὕτη πορεύεται ④ ὦμον, καὶ τ ἀγκῶνος τὸ αὖ μοῖραν. τὸ δ' ἐντὸσθεν ἀφαπέφυκε τ ἀγκῶνος ἑκατέρωθεν. ἔπειτα αὗτις πορεύεται ④ κατὸν τ χειρός. ἐντὸσθεν δὲ ἤδη ἀπορρέουσα δι' ὅλυ αὐτὰ τ χεῖρα πολυπλανῶς ἐῤῥίζωται. ἡ δ' ἀρχὴ φλεψὶ ἡ νεμομθὴ πορεύεται τὸ αὖ κανθαν. ἀφὰ δὲ τ μεταφρένυ τ σφαγῆς καὶ τ βρόγχυ, ἐμπέφυκεν ἐς τὸ καρδίην. ἀφ' ἑαυτῆς φλέβα ὑμεγέθη πολύαιμον καὶ τὸ καρδίην, ἐντὸσθεν δὲ ἐς τὸ στόμα ἐσυείσηκεν. ἡ μὲν ἀρτηρίη ἀφὰ τ πλεύμονος

Duo autem crassi nerui ex cerebro infra magnæ vertebræ os superiore parte gulam versus magis, ab vtraque arteriæ parte vterq; progressus, in se velut in vnũ coëunt, deinde vertebræ & septum transuersum ibi exoriuntur, vbi desinunt. Quidam tamen ambigunt; & ab hac communione ad iecur & lienem ferri videntur. Alius neruus vtrinq; ex vertebris ad clauiculas secundum spinam, per obliquam vertebrarũ partem extenditur, & costis distribuitur. Atq; ij non secus ac venæ ipsæ, per septum transuersum ad mesenterium pertendere mihi videntur. Vbi verò ipsæ desinunt, rursus ab eo loco vnde septum transuersum exoritur, continuitate quadam, per medium infra arteriam, quod est reliquum ad vertebras, quemadmodum venæ, emittunt, quoad os sacrum totum percurrentes, ibi consumpti condantur. Ossa corpori firmitatem, rectitudinem ac formam præbent, nerui verò flexionem, contractionem & distentionem. Carnes autem & cutis, omnium colligationem ac connexionem. Venæ per corpus diffusæ, spiritum, fluxionem, & motum exhibent, ab vna multas propagines emittentes. Atque hæc vna vnde exordium sumat, & vbi desinat, non satis mihi compertum est. Circulo enim facto, principium non inuenias. Eius autem appendices vnde pendeant, & qua corporis parte desinant, & quòd vna cum his communionem habeat, & ad quæ corporis loca disponantur, ego declarabo. Capiti quidem ad medium, ex obliquo vena lata & tenuis, non multi sanguinis obducitur. In cerebrum enim ad futuras, multæ venulæ & tenues radicibus infixæ sunt, & circum caput totum ad frontem vsq; & tempora dilatantur. Ipsa verò retrò caput, exteriore parte, secundùm spinæ cutem recta tendit, inde autem iuxta exteriorem & interiorem venam, ex his quæ in iugulis sunt, demittitur, vltra aures verò diuisa, à gena extra fertur crassa. Ab hac multæ & tenues ad linguam procedunt, præter eam quæ sub lingua, aut sub maxillares dentes fertur, quę lata per clauiculam, subter scapulas pertingit, eaq; parte ab ipsa pullulat vena humeralis appellata, per neruum qui summo humero supponitur. Hæc autẽ sanguine fluit & redundat, ruptaq; & diuulsa non nisi ægrè curatur. Altera siquidẽ ex parte neruo lato cõnectitur, altera verò cartilago est. Medium verò horum locum ipsa continet, & pellicula spumosa. Loco igitur vacuo existente, cùm neque illi carnes adnascántur, facilè frangitur. Quòd si hanc in partem sanguis suffundatur, locum amplum nactus, liberationem non habet, sed indurescit. Induratus verò morbũ & dolorẽ creat. Atq; hæc quidem quà priùs dixi permeat. Illa verò sub scapulis, crebris & tenuibus, ac implicatis inter se venis, sub mammas propagines emittit, & per humerariam, cartilaginem declinans, ipsa subter distributa, ad brachium tendit; musculum ad sinistrã habens. Dextra verò circa humerum scinditur, & cubiti superiorem partem, indè cubitum vtrinq; intersecans, postea rursus ad primam manus iuncturam fertur, indeq; iam defluens, tota per manum pererrabundè radicib. inhæret. At verò vena principalis, quæ secundum spinam sparsa, per dorsum iugula & gulam, in cor inseritur, ex sese venam insignis magnitudinis & multa oscula habentem circa cor emittit, indè verò ad os procedens, fistulam fecit, quæ arteria per pulmonem permeans

nominatur,paucum quidem ſanguinem,ſed multum ſpiritum continens. Nam propter viſceris amplitudinem & raritatem, multis quidem locis per pulmonem riuos deducit,cætera verò cartilaginea facta eſt. Quare ſi quid ſanè vel in potu, vel in ſpiritus ac ſanguinis tranſitu,non conſuetum ad has pulmonis vias delatum fuerit, nimirum cùm venæ eiuſmodi exiſtant,& viſcus ad inſtar ſpongiæ, multum humorem capere poſſit, ſupraq; vt ſit à natura comparatum habeat: cumq; hæc lex ſit humoribus ingredientibus conſtituta,prætereaq; non multus ſanguis per has venas conſtringatur, neq; citò procedens, ea quæ illabuntur educat,his non ſubductis,ſed intus remanentibus, calloſa concretio & durities enaſcitur, πῶες Græcis dicitur. Sic autem deperit quicquid alimenti vicinum eſt, cùm ſummi arteriæ capitis aditus etiam ad externas partes talis exiſtat. Atque interceptis à calloſa duritie tranſitibus, velox & difficilis ſpiratio corripit,cùm hi ſpiritum neque per hanc viam emittere,neq; facilè attrahere queant. Ex quibus ſanè hi morbi oriuntur, quales ſunt crebræ & denſæ ſpirationes (ἄθματα vocant) & tabes ſiccæ. Quòd ſi collecta in his humoris copia ſuperet,ita vt craſſior redditus cogi nequeat,& putridum pulmonem vicinaſq; partes reddit, euaduntq; ſuppurati & tabidi. Huiuſmodi autem morbi ex aliis etiam cauſſis oriuntur. Inde autem vena hęc pulmonem occupat,& per duas magnas fibras ad interiora conuerſas,ſub ſepto tranſuerſo ad ſpinam extenditur, alba & neruoſa, in reliquum condenſatum corpus venulas emittens,indeq; per vertebras crebris venulis in ſpinalem medullam hederæ in modum conuoluta inſeritur. Atque aliæ quidem venæ in corpus diſtributæ,ex omnibus partibus ad ſpinam contendunt, quarum vnaquæq; quod tenuiſſimum eſt & puriſſimum colligens, hac effundit. Ipſa verò quæ ſuper extenditur per demiſſos cirrhos in idem adducit, indeq; in renes tenuibus ac fibroſis venis iuxta ſpuriam coſtam radicibus firmatur, & hinc contendens condenſatur,poſtea etiam ad podicem in neruum abit, muſculoſq; adducentes comprimens,ipſi inſeritur, & in veſicam, teſtes, & adſtites, multiplicib. intextis tenuibus & ſolidis ac fibroſis venis, radices mittit. Inde craſſiſſima & rectiſſima ipſius pars, retrouerſa, in caulem abiit, quod eſt pudendum. In reflexione autem ad eadem ipſa adaptatur, & per pectinem ſupra, ſub ventris & venæ ipſius cute,prorumpit ad eas quæ deorſum feruntur, quæq; in ſeſe mutuò deriuantur. Per pudendum autem enaſcuntur venæ craſſæ & tenues, & denſæ & incuruæ. In fœminis verò,ipſa ad vteros tendit,veſicam & vrinæ meatum,indeq; recta procedit,& mulieribus quidem circa vteros ſuſpenſa eſt, maſculis verò circa teſtes diſſeminatur. Ob eam ipſam naturam, hæc vena plurima vim genitalem habentia comprehendit. A plurimis enim & maximè ſinceris partibus nutrita, cùm paucum ſanguinem contineat,caua, & nerui inſtar craſſa,ſpirituq; referta exiſtat,ſub pudendoq; cõtenta,pertingẽtes ad ſpinam venulas vi adducit. Quæ verò non ſunt vi adducta, tanquam cucurbitula in ſeipſas trahẽs,omnia in ſuperiorem venam emittit. De cęteris autem corporis partibus in hanc confluit,eius verò pars multò maxima de medulla (velut dictum eſt) coaceruatur. Ad id verò voluptas accedit, quòd vena iſta genituræ ſit plena. Cùm ergo per reliquum

ὀνομάζε), ὀλιγαιμός τε ἢ πνευματώδης. ἐν γὰρ θώρηχος εἴνεκα ἢ ἀραιώσεως ἀπαλάχνου πολλαχῇ μὲν τὸ πλεύμονος ὄγκου διὰ τοῦτο ἄλλως πεποίηκε). [52] διὸ δὴ ἢν ἐκ πόσιός τι ἢ πνεύματος καταλειφθῇ τὰς ὁδοὺς τὰς διὰ τοῦ πλεύμονος τὰς ἀνήθους, ἢ ἐν τῷ ποτῷ, ἢ ἐν τῇ τοῦ πνεύματος τε καὶ αἵματος διόδῳ. ἅτε τῶν φλεβῶν τοιούτων ἐουσέων, ἢ τοῦ ἀπαλάχνου ἀσπογγοειδέος πολύ τε ὑγρὸν δυναμένου δέχεσθαι αὖτο τὰ πεφυκότος. τῶν γὰρ εἰσιόντων ὑγρῶν, νόμος καθέστηκεν. ἔτι τε τὸ αἷμα διὰ τῶν φλεβῶν τούτων, ὃ πολὺ παχυσφίγγεται. ἢν δ' ταχέως χωρέον, οὐκ ἀξιοῖ τὰ ἐμπίπτοντα. ἀνάγκη γὰρ ἐξαγομένων ἢ αὐτῶν· ἀλλ' ἐμμενόντων, γίγνεται πῶες. [53] οὗτος ἢ ἀπόλλυται ὃ πλησιάζον τῆς τοιαύτης ἕδρης τοῦ πεσσαγωγῆς τοῦ λάρυγγος, ἢ πρὸς τὰ ἔξω. ἐγκαταλαμβανομένων ἢ τῶν ὁδῶν ὑπὸ τῶν πώρων, ταχύπνοιά τε καὶ δύσπνοια ἴσχει. τῶν ἢ μὴ διαμενόντων [54] τὴν φύσιν ἀξιοῦσαν τῆδε οὐκ εὐπόρως ἐχόντων καταπαῦσαι, οὐκ ἂν τοιούτων αἱ τοιαῦται νοῦσοι γένοιντο, οἷς ἄθματα, ἢ ξηραὶ φθινάδες. ἐν ᾧ ἢ ἂν αὐτοῖσι ξυνισάμενον πλέον τὸ ὑγρὸν κρατήσῃ, ὥς τε μὴ διὰ ταχέων παχυνθὲν παγῆναι, ἢ ταῦτα μὲν πλεύμονα ποιέει, ἢ τὰ πλησιάζοντα, ἢ γίνονται ἔμπυοί τε καὶ φθινώδεες. γίγνεται ἢ τὰ νουσήματα ταῦτα, ἢ δι' ἄλλας αἰτίας. ἐντείνεται τε ἡ φλὲψ αὕτη κατὰ τὸν πλεύμονα. καὶ διὰ τῶν λοβῶν τῶν δύο τῶν μεγάλων τῶν ἔσω τεταμένων ὑπὸ τὰς φρένας, ὅπῃ τέτραται). τῇ ἀραιοτάτῃ, λευκῇ ἢ νευρώδει, διαπέμπεται φλέβια, διὰ τῶν σώματος πεπυκνωμένων. ἕκαστα ἢ διά τε τῶν σφονδύλων πυκνοῖσι φλεβίοισιν ἐς τὸν νωτιαῖον μυελὸν [55] ἐκπίπτει. ἢ αἱ μὲν μεγάλαι φλέβες ἐν τῷ σώματι τελευτῶσαι ἐκ πάντων τῶν μερῶν συντείνουσαι ἐς τὴν ἀραιοτάτην ὃ λεπτότατον ἢ εἰλικρινέστατον ἑκάστῳ ξυναγωγά, ἐνταῦθα ἔξερύγε). [56] αὕτη ἢ ἡ ὑπὸ τελευτῶσα διὰ τῶν καθειμένων τῶν λεκτικῶν, ἐς ταυτὸ ξυναγειν. ἐντεῦθεν ἢ ἢ ἐς τὸν νεφρὸν ἀπερρίζωται, τῶν τε νόθον πλευρίην, λεπτῇσι ἢ ἰνώδεσι φλεψί. ἢ ὃ ἐντεῦθεν σιωτείνεται συμπεπύκνωται). ἔπειτα ἐς νευρώδη) πρὸς τὸν ὄρχιν, πείσασά τε τὸν ξυναγωγέα, ἐμπέφυκεν αὐτῷ. τὴν τε κύστιν, ἢ τὸν ὄρχιας, [57] ἢ τὸν πρόσθεν ἐρρίζωκε, πολυπλόκοισι λεπτῇσι τε καὶ τερεῇσι καὶ ἰνώδεσι φλεψίν. ἐντεῦθεν αὐτῆς ὃ παχύτατον ἢ ἰθύτατον αὖ πάλιν τέτραπται, πεσσοκεκαυλήκεν, ὃ πρόσθιόν ἐστιν αἰδοῖον. ἐν ᾗ τῇ ἀνακάμψει, ἐμπίπτει ἐς αὐτὰ ταῦτα. ἢ διὰ τὸ κτενὸς αὖτο ὑπὸ τὸ δέρμα τὸ γαστρὸς καὶ τὸ φλεβὸς αὐτέης [58] ὁρμώμενοι πρὸς τὰ κάτω φερόμενα αἱ ἐς ἀλλήλας ἐπιστρέφουσι). διαπεφύκασι ἢ ἢ διὰ τὰ αἰδοῖα φλέβες παχεῖαι ἢ λεπταί, ἢ πυκναί, ἢ καμπύλαι. τῆσι ἢ θηλείῃσιν, αὐτὴ σιωτείνει ἐς τὰς μήτρας, ἐς τὴν κύστιν, ἢ ἐς τὸν ὀρθόν θιν, ἐντεῦθεν ἢ ἰθυπόρηκε. καὶ τῆσι γυναιξὶ μὲν, πρὸς τὰς μήτρας ἤρτηται. τοῖσι δὲ ἄρρεσι πρὸς τοὺς ὄρχιας [59] ἐπείρωται διὰ ταύτην τὴν φύσιν αὐτὴ ἡ φλὲψ ἢ τὰ γόνιμα πλείστα ξυλλαμβάνει. ἀπὸ γὰρ τῶν πλείστων καὶ εἰλικρινεστάτων μερῶν τρεφομένη, ὀλιγαιμός τε οὖσα καὶ κοίλη ἢ νευρόπαχυς. ἢ πνευματώδης, ἐντεινομένη τὸ ὑπὸ τὴν αἰδοῖα τὰ καὶ θήλεα ἐς τὴν ἀραιοτάτην φλέβια βιάζε). [60] τὰ δὲ μὴ βιαζόμενα ὥσπερ σικὺη ἐς ἑωυτὰ πάντα ἐκδιδοῖ ἐς τὴν αὖτο φλέβα. συλλείβε) δὲ ἢ ἐκ τῶν μεγίστων μελῶν σώματος, ἐς ταυτὸν. τὸ δὲ πλεῖστον, ὥσπερ εἴρηται), [61] ἀπὸ

τῶν μυελῶν τὸ σπερμαίνεται. Ἡ δὲ ἡδονὴ τοιήδε γίνεται, τῆς φλεβὸς ταύτης πληρουμένης τῷ γονῆς. εἰωθυίης οὖν τῆς μή-

tempus aliquo sanguine & spiritu abundare soleat ex plena & calefacta, deorsumq; confluente semine quę in se habet constringit. Spiritus autem qui inest, presensq; vis & caliditas, venularumq; continens vndiq; contentio, titillationem intus facit. Illa verò quæ ex se propaginem deduxit, & per dorsum & iugulum secundum spinam distribuitur, venulis multis costas inuoluit, & vertebras per carnes alternatim obducit, ita vt bene nutrita & semine referta sit. Ipsa autem iuxta nates progreditur, per musculum sub femore altè demersa, ad nates verò in coxæ acetabulo iuxta caput in venam perforatur, quæ femori respirationem præbet, & vltra femur, flexuram versus quæ est ad genu fertur. Alteram verò ad inguina demittit, crebris radicibus, & quæ non facilè conuertitur. Quę autem per musculum tendit, circum genu dispergitur, & per ossis tibiæ summam partem venam in fistulam excauat, quæ medullam nutrit, & per infernam tibiam iuxta pedis connexionem deducitur. Ipsa verò per genu patellam, interiore parte per tibiæ musculum profundè extenditur, & implicatur per malleolum, intus crassa & sanguine referta, hicq; circum malleolum & tendinem, ægrè discretas venas conuoluit. Ipsa verò ad inferiorem pedem sub primam plantam decurrit, hicq; implicata, & ad magnum digitum innixa, duplicem venam sanguine refertam, superiore parte sub cute ex prima planta reflectit, & ad malleolum externum crassa apparet, supraq; distribuitur iuxta oppositum anteriori tibiæ radium. At iuxta posteriorem tibiæ partem carnosam, fundam facit, quodq; hinc est reliquum, iuxta internam genu partem extensum est. Immittit etiam & in patellæ genu venas, & ad interiorem patellæ partem cauam, venam inuoluit, quam si quis dolore afficiat, celerrimè bilioſum ac seroſum humorem colligit, ipsa verò iuxta internam genu cauitatem prorumpit. In poplites verò multas implicatas venas, velut stolones producit, quæ inde iuxta neruos femoris inferiores extensæ, etiam in testes & in podicem radices emittunt, & circa os sacrũ in vnum circunteuduntur. Quę verò ad interiorẽ genu partem peruenit, sursum iuxta internam femoris partem, ad inguen tendit, & per coxendicem vltra ad spinam & lumbũ foras procedens, crassa & lata, sanguineq; referta, sursum porrigitur ad hepar, & bifidam producens sanguine plenam, dextram hepatis fibram ad renem cõtinet. Ipsa verò subter hepatis regionem distributa, in crassam venam scinditur, reflexáque in partem hepatis crassiorem inseritur, & altera quidem ipsius pars in visceris superficie adhærescens, vbi fel est, multis radicibus tanquam cirrhis per hepar est implicata, altera verò per internam eius partem velut per riuos deducta. Duę verò venę inter duas latas fibras se explicant, & vna quidem per vertices & cutẽ penetrans, ex vmbilico emergit. Altera verò suo appressu spinã & renem attingens, in vesicam pudendumq; ancoræ in modum insita est. De coxendice autem sursum procedens, ad imum ventrẽ multas errabundas venas deduxit, costasq; & vertebras ad spinam annulorum modo connexuit, & propagines in multas venas transmisit, intestinaq; ac ventrem inferiorem inuoluit. Et hæ quidem ex imo ventre ad mammas,

& supra mentum ac summos humeros exporrectæ, connexæ sunt. Quæ verò iuxta hepatis crassitudinem peruenit, supra vbi fel in fistulam excauauit, sub spinam distribuitur, via per septum transuersum facta. At verò vena quæ ex sinistris tendit, cætera quidem iuxta eandem naturam non secus ac ea quæ de dextris prodit, radicibus firmatur. Ex sinistris tamen ascendens, in hepar propagines non emittit, sed in lienem inseritur ad caput quod in ipsius parte crassa existit. Inde intro subit, & lienem sanguinolentis venulis, tanquam araneæ telis intexuit. Totus autem ex omento eleuatur, ipsum venulis de se sanguine explens. At quæ de lienis capite ad spinam impingunt, per septum transuersum procedunt. Inde verò inferiorem in partem, tum dextra, tum sinistra, sub pulmonem ducta est. Quæ autem sanguine refertæ sunt, sub ipsum & in ipsum velut riui deducuntur. Pauci verò sanguinis & tenues à pulmone intrinsecus exortæ, cùm rarus natura existat, in cor, nimirum ab ipso emulctæ, circa eius auriculas velut fræni iniiciuntur, & in cauitates internas defluunt. Quin & hæ priores in ipsum propagines immittunt. In angustia enim transitus intus collocatum est, velut ex omni corpore fibras habens. Quam ob rem ex omni corpore potissimùm circa thoracem sensus inest, colorumq; mutationes contingunt, hoc venas constringente & laxante. Laxante igitur colores rubicundi fiunt, bene colorati, & pellucidi, constringente verò, ex virore pallidi & liuidi. Qui certè euariant, prout præsentes cuiq; adsunt colores.

Τὰ τοιαῦτα ὁ ἰητρὸς γινωσκέτω, ἐκ τῶν παρεόντων ἑκάστῳ χρωμένων.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΕΡΩΝ, ὑδάτων, τόπων.

HIPPOCRATIS DE AERE, LOCIS ET AQVIS, LIBER.

QVI artem Medicam recta inuestigatione consequi volet, is primum quidem anni tempora in considerationem adhibere debet, quid horum quódque possit. Neque enim quicquam habent simile, sed cùm inter se plurimùm differunt, tum etiam propter vărias quæ in eis contingunt mutationes. Deinde verò ventos tum calidos, tum frigidos, præcipuè quidem eos qui omnibus sunt communes, ac deinceps eos qui cuique regioni sunt familiares. Quinetiam aquarum facultates animo reputare oportet. Quemadmodum enim gustu & pondere, ita & facultate singulæ plurimùm differunt. Quare si quis ad vrbem sibi ignotam peruenerit, is eius situs curam habere debet, vt cognoscat quomodo ad ventos aut solis exortum sit exposita. Neque enim eadem vires habet, quæ ad septentrionem, & quæ ad austrum sita est, vt neque ea quæ ad exorientem solem aut occidentem spectat. Et hęc quidem optimè animo concipienda sunt, & quomodo ad aquas habeant, num palustribus & mollibus vtătur, an duris, & ex sublimi ac saxosis locis scaturiẽtibus, siue salsis ac coctu difficilibus. Terra etiam ipsa inspicienda, nudáne sit & aquis careat, an densa & irrigua, & an cauo loco sita sit & æstuoso, an verò sublimi & frigido. Hominum quoq; victus ratio, quanam maximè delectentur, inspicienda, an potui & cibis, & otio dediti, an exercitationibus & laborib. gaudeant,

Ἰητρικὴν, ὅστις βούλεται ὀρθῶς ζητεῖν, τάδε μοι ποιέειν· πρῶτον μὲν ἐνθυμέεσθαι τὰς ὥρας τοῦ ἔτεος ἑκάστου δυνάμιν ἀπεργάζεσθαι ἑκάστη. οὐ γὰρ ἐοίκασιν οὐδὲν, οὐδὲ πολὺ διαφέρουσιν αὐτέων τε ἑωυτῶν, καὶ ἐν τῇσι μεταβολῇσιν ἔπειτα δὲ τὰ πνεύματα, τά τε θερμὰ καὶ τὰ ψυχρά, μάλιστα μὲν καὶ κοινὰ πᾶσιν αὐθρώποισιν, ἔπειτα δὲ καὶ ἐκάστη χώρη ἰδιώτεα ἐόντα. δεῖ δὲ καὶ τῶν ὑδάτων ἐνθυμέεσθαι τὰς δυνάμιας. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ σώματι διαφέρουσιν καὶ τὸ σταθμῷ, οὕτω καὶ ἡ δυνάμις διαφέρει πολὺ ἑκάστου ἐς πόλιν ἐπειδὴν ἀφίκηται τις, ἧς ἄπειρος ἐστι, διαφορέεσθαι χρὴ τῇσιν τοῦ ἡλίου ἀνατολῇσιν, ὁκόως κέεται καὶ πρὸς τὰ πνεύματα, καὶ πρὸς τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου. ὁκόσα γὰρ τούτων μεσαμβρίας, ἤτις πρὸς βορέην κέεται, καὶ ἥτις πρὸς νότον. οὐδὲ πρὸς ἥλιον αἴρονται, οὐδὲ ἥτις πρὸς δυσμὰς τέτραπται. ὧν χρὴ ἐνθυμέεσθαι ὡς καλλίστα. καὶ τῶν ὑδάτων πέρι, ὡς ἐόντων καὶ πότερον ἑλώδεσι χρέονται καὶ μαλακοῖσιν, ἢ σκληροῖσι τε καὶ ἐκ μετεώρων, καὶ πετρωδέων, καὶ ὅτε ὀλυκοῖσι, καὶ ἀτερφέσιν. καὶ τὴν γῆν πότερον ψιλὴ τε καὶ ἄδρη καὶ ἡ δασεῖα καὶ εὔυδρος, καὶ ἔν τε κοίλῳ ὄρεϊ καὶ πνιγηρῷ καὶ ἔν τε μετεώρῳ καὶ ψυχρῷ. καὶ τὴν διαίτην τῶν ἀνθρώπων οἵη τις ἥδονται· πότερον φιλοπότας καὶ ἀργοὺς καὶ ἀπαλαίπωρα, ἢ φιλογύμνασταί τε καὶ φιλοπονώτερα

καὶ ἐδαδοὶ ἢ ἄποτοι. ἢ ἀπὸ τούτων χρὴ ἑκάστῳ ἐνθυμέεσθαι ἔνεστα. εἰ μὲν γὰρ εὖ εἰδείη τις καλῶς, μάλιστα μὲν πάντα· εἰ δὲ μή, πάγε πλείστα, ὁκόσα αὖ ἄνδρα λανθάνοι ἐς πόλιν ἀφικνεόμενον, ἧς ἂν ἄπειρος ἦ, ὅτε νοσήματα ἐπιχώρια, ὅτε τῶν χωρέων ἡ φύσις ὁκοίη τις ἐστίν. ὥστε μὴ ἀπορέεσθαι ἐν τῇ θεραπείῃ τῶν νόσων, μηδὲ ἁμαρτάνειν ἃ εἰκὸς ἐστὶ γίνεσθαι, ἰὼν μήτις εὖ πρότερον εἰδὼς πρόφρων τις ᾖ. πρὸς ἑκάστου δὲ χρόνου προσιόντος ἢ τοῦ ἐνιαυτοῦ λέγει αὖ ὁκόσα τε νοσήματα μέλλει πάγκοινα τὴν πόλιν καταλαμβάνειν, ἢ θέρεος, ἢ χειμῶνος· ὁκόσα τε ἴδια ἑκάστῳ κίνδυνος γίνεται· ὁκοίη μεταβολὴ τοῦ ἀέρος. εἰδὼς γὰρ τὰς μεταβολὰς, καὶ τὰ ἄστρων ἀνατολάς τε καὶ δύσιας, καθότι ἕκαστον τούτων γίνεται, προειδείη ἂν ὅ ἔτος, ὁκοῖόν τι μέλλει γενήσεσθαι. οὕτως ἂν τις ἐρευνώμενος καὶ προγινώσκων τὸν καιρὸν, μάλιστ' ἂν εἰδείη τοῦ ἑκάστου, καὶ τὰ πλείστα τυγχάνοι τῆς ὑγιείης, καὶ κατ' ὀρθὸν φέροιτο ὁκόσα ἐλάμβανε ἐν τῇ τέχνῃ. εἰ δὲ δοκέοι τις τὰ τοιαῦτα μετεωρολογικὰ εἶναι, εἰ μεταίη τὴν γνώμην, μάθοι ἂν οὐδὲν ὁκόσον οὐκ ἐλάχιστον μέρος συμβάλλεται ἀστρονομίη ἐς ἰητρικήν, ἀλλὰ πολὺ πλεῖστον. ἅμα γὰρ τῇσιν ὥρῃσιν, καὶ αἱ κοιλίαι μεταβάλλουσιν οἷσιν ἀνθρώποισιν, ὁκοῖός τις ἕκαστα τῶν προειρημένων σκοπεῖν καὶ βασανίζειν, ἐγὼ φράσω σαφέως. ἢν μὲν πόλις πρὸς τὰ πνεύματα κεῖται τὰ θερμὰ τοῦ θέρεος, ἢν δ' ἔσαι μεταξὺ τοῦ τε χειμερινοῦ ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ δυσμέων τοῦ χειμερινοῦ. ἐς αὐτὴν δὲ τὰ πνεύματα ὅσα ξυνόμνυται. τῶν δὲ ἀπὸ τῶν ἀρκτέων πνευμάτων, σκέπη. ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὅσα, πάντα μὲν ἕλκεα πολλὰ καὶ ὕφαλα, καὶ αἰσχύνη εἰ μὴ μετέωρα. μάλιστα μὲν θέρεος, θερμά, τοῦ δὲ χειμῶνος, ψυχρά. καὶ ὁκόσαι μὲν τῶν πόλεων, κέονται γε καλῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῶν πνευμάτων, ἧσσόν τε χρῶνται αἰσθήσιν, αὖται μὲν ἧσσον αἰσθάνονται τῶν τοιούτων μεταβολέων. ὁκόσαι δὲ ὕδασί τε ἑλείοισι χρέωνται καὶ λιμνώδεσιν, κεῖν τε μὴ καλῶς τῶν πνευμάτων καὶ τοῦ ἡλίου, αὖται δὲ μᾶλλον. κἢν μὲν ὁ θέρεος αὐχμηρὸν γένηται, θᾶσσον παύονται ἀνιῶσαι. ἢν δ' ἐπομβρέσῃ, πολυχρόνιοι γίνονται. καὶ φαγεδαίνας χαλεπὰς εἰλκέεσθαι ἀπὸ παντὸς σαπροῦ ἰὼ ἕλκεος εἰκός. τὸ δὲ χειμῶνος ψυχρὸν, τοὺς μὲν ἀνθρώπους τὰς κεφαλὰς ὑγρὰς ἔχειν καὶ φλεγματώδεας, καὶ τὰς κοιλίας αὐτέων πυκνὰ ὀκταφορέεσθαι ἀπὸ τοῦ κεφαλῆς ὑφλέγματος ὑπικαταῤῥέοντος. τὰ τε εἴδεα ὑπὸ τοῦ κατόπτρου αὐτέων ἀπογώτερα εἶναι. ἐσθίειν δὲ οὐκ ἀγαθοὺς ἐόντας οὐδὲ πίνειν. ὁκόσοι μὲν γὰρ κεφαλὰς ἀσθενέας ἔχουσιν, οὐκ εἰκὸς ἀγαθὸν πίνειν. ἡ γὰρ κραιπάλη μᾶλλον πιέζει. νοσήματα τε τὰ δὲ ὑπιόντα εἰκός. πρῶτον μὲν τὰς γυναῖκας νοσερὰς καὶ ῥοώδεας εἶναι. ἔπειτα πολλὰς ἀτόκους ποιεῖ νόσου καὶ ὁ φυτὸς, οὐκ ἐπιτρώσκεσθαί τε πυκνὰ. εἶσι τε αὐτοῖσιν, ὑπὸ τὴν φύσιν ἀσκοὶ καὶ ἀδήματα ἃ νομίζουσιν ὁ παῖδιον ποιεῖν, καὶ ἱερὸν νοῦσον εἶναι. εἶσι δὲ αὐτοῖσιν, δυσεντερίαι, καὶ ἀφθόρδιαι, καὶ ἡπιάλοις, καὶ πυρέτους πολυχρονίους γιγνομένους, καὶ ὑπινυκτίδας πολλὰς, αἱμορροΐδας δὲ τὴν ἔδρην. πλευρίτιδες δὲ καὶ περιπνευμονίη καὶ καῦσοι, καὶ ὁκόσα ὀξέα νοσήματα νομίζονται, οὐκ γίνονται πολλά. οὐ γὰρ οἷόν τε, ὅκου ἂν κοιλίαι ὑγραὶ ἐῶσι, τοὺς νούσους τοὺς ἰσχυροὺς ἰσχύειν. ὀφθαλμίαι τε γίνονται ὑγραὶ καὶ ἀλεπαὶ, ὀλιγοχρόνιοι, ἢν μή τι καταλάβῃ νόσημα πάγκοινον ἐκ μεταβολῆς,

& an edaces sint, & à potu sibi temperent. Et ex his singula reputare oportet. Hæc enim præcipuè quidē omnia, aut certè plurima probè qui agnouerit, cùm ad vrbem sibi ignotam peruenerit, eum neque morbi regioni familiares, neq; communium quæ sit natura latêre poterit, vt neque in eorum curatione hæsitare aut aberrare possit. Quæ certè contingere solent, si quis istorum cognitionem non antè animo perceptā habuerit. Qui verò ista rectè cognouerit, is cuiusque temporis impendentis, & anni statum prædicere poterit, & quinā morbi tam æstate quàm hyeme, in vrbe communiter sint grassaturi, tum etiam quinam cuiq; priuatim ex victus mutatione impendere debeant. Qui enim temporum mutationes, astrorumq; ortus & obitus, vt horum quæque eueniant, tenuerit, is vtique futurum anni statum præuidere poterit. Hac ratione inuestigando qui temporum occasiones præsenserit, is maximè cuiusque naturam cognouerit, & plærunque sanitas illi succedet, minimumq; in arte à recta via aberrauerit. Quòd si cui ista ad rerum sublimium speculationem pertinere videantur, is si sententia destiterit, facilè intelliget, ad artem Medicam Astronomiam ipsam non minimum sed plurimum potius conferre, quippe cùm vnà cum anni temporibus hominum ventriculi mutationem accipiant. Quonam autem pacto quæ diximus singula considerāda & exploranda sint, deinceps aperiam. Ciuitas quæ ventis calidis est exposita, iis videlicet qui inter brumalem solem exorientem & occidentem perflāt, eiq; sunt peculiares, à septentrionalibus autem ventis tecta est, ea aquarum subsalsarum copia abundat, quæ cùm è sublimi scaturiant, eas æstate quidem calidas, hyeme verò frigidas esse necesse est. Et vrbes quidem quæ soli & ventis probè sunt expositæ, & aquis probis vtuntur, eæ quidem huiusmodi mutationes minùs sentiunt. Quæ verò aquis palustribus ac lacustribus vtuntur, neque probè ventis ac soli sunt expositæ, eæ magis sunt obnoxiæ. Ac si quidem æstas sicca fuerit, morbi celeriùs desinunt, sin verò imbribus scateat, diuturni fiunt, vlceraq; exedentia (phagedænas vocant) ex quauis occasione in vlceribus suboriri est consentaneum. Hyeme verò frigida, homines capita humida & pituita redundantia habere æquum est, & pituita ex capite defluente, eorum aluos crebrò exturbari, eosq; vt plurimùm, habitu corporis esse debiliore, ac neque probè edere nec bibere posse. Quibus enim capita debilia fuerint, ij nunquam egregij potores fuerint, quòd eos crapula magis vexet. Morbi autem hi sunt patrij. Primùm quidem mulieres morbis & fluxionib. sunt obnoxiæ, deinde multæ ex morbo, non natura steriles, crebrisq; abortionibus conflictantur. Pueris verò conuulsiones impendent, & crebri anhelitus, quos puerilem affectum efficere, & sacrum esse existimant. Viris autem intestinorum difficultates & alui profluuia, febres algidæ, & hybernæ diuturnæ, pustulæ multæ nocturnæ epinyctides dictæ, & sanguinis profluuia per ora venarum quæ in ano sunt, hæmorrhoides vocantur. Morbi autem laterales, pleuritides dictæ, & pulmonum inflammationes, febres ardentes, & quicunque acuti morbi censentur, rarò contingunt. Neque enim eiusmodi morbi, vbi alui liquidæ fuerint, inualescere possunt. Lippitudines verò humidæ oboriuntur, neque molestæ, neque longæ, nisi ex temporum immutatione morbus aliquis omnibus communis inuadat.

Ac vbi quinquagesimum annum excesserint, destillationes ex cerebro superueniunt, quæ homines aliqua corporis parte resolutos reddũt, vbi caput derepente soli expositum, aut frigore correptum fuerit. Atq; ij quidem morbi his sunt patrij, præterquàm quòd si morbus aliquis omninò communis ex anni temporum mutatione occupauerit, huius etiam participes existunt. At quæ ciuitates his contrarium sitũ habent, & ventis frigidis inter ortum & occasum solis æstiuum sunt expositæ, iisq; hi venti sunt patrij, ab austro autem & æstiuis obtectæ sunt, de his sic se res habet. Primum quidem aquæ tum duræ, tum frigidæ, ferè dulces euadunt. Homines autem robustos & exuccos esse necesse est, & plerosque ventres inferiores indomitos & duros habere, superiores verò fluxiliores, bileq; magis quàm pituita redundare. Capita sana & dura habent, & plæraque vasa ipsis intrò rumpuntur. Morbi autem apud eos passim vagantur, laterales multi & qui acuti esse censentur. Quod sic se habere necesse est, cùm alui duræ existant. Multi quoque quauis ex occasione pus intrò colligunt. Cuius rei causa est corporis distensio, & ventris duricies. Siccitas enim & aquæ frigiditas in causa sunt, vt vasa intrò rumpantur. Eiusmodi autem naturas cibis, non multis potibus obnoxias esse necesse est. Neque enim fieri potest vt simul multum edant aut bibant. Lippitudines autem iis quidem per interualla contingunt, ita tamen asperæ ac vehementes, vt confertim oculi rumpantur. Æstate verò iis qui nondum trigesimum annum attigerunt, vehementes fiunt sanguinis è naribus eruptiones. Morbi enim qui sacri appellantur, pauci ij quidem, sed vehementes. Hos longioris esse vitæ quàm cæteros æquum est, iisq; vlcera citra inflammationem suboriri, neque admodum exasperari, moresq; agrestes potiùs esse quàm mansuetos. Ac viris quidem hi morbi sunt familiares, præter quàm si quis omnes communiter ex temporum anni mutatione inuadat. Quòd autem ad mulieres attinet, multæ ob aquas duras, coctu difficiles & frigidas, duræ sunt. Neque enim commodæ contingunt purgationes menstruæ, sed paucæ & prauæ. Deinde non nisi ægrè pariunt, neq; admodum abortionibus tentantur. Cùm verò pepererunt, pueros enutrire nõ possunt. Lac siquidem aquarum duritate & cruditate extinguitur. Tabes etiam frequentes à partu contingunt. Prę violentia enim ruptis ac vulsionib. præhenduntur. Pueris verò dum parui sunt, testium tumores aquosi suboriuntur, qui procedente ætate disparent, seroq; hac in ciuitate pubescunt. Ac de ventis quidem calidis & frigidis, & iis expositis vrbibus, quemadmodum ante dictum est, ita se res habet. At verò ciuitates quæ ad ventos inter æstiuum solis ortum & hybernum sunt expositæ, & quæ iis cõtrario modo se habẽt, de his sic se res habet. Quæ quidẽ soli orienti sunt expositæ, eas salubriores esse par est, his quæ ad septentriones & ventos calidos obuersæ sunt, etsi stadium vnum intersit. Primùm siquidem calor & frigus temperatè se habent, deinde aquas quæ solis ortum spectant, omnes limpidas esse, & odoratas ac molles, & amœnas in hac ciuitate suboriri necesse est. Sol nanq; emergens & perlustrãs eas reprimit. Diluculum enim ipse aër vt plurimùm semper affundit.

καὶ ὁκόταν τὰ πεντήκοντα ἔτεα ὑπερβάλλωσι, κατάρροοι ἐπιγίνονται ἐκ τῆς ἐγκεφάλου τοῖσι πλησιαίτατα ποιέουσι τοῦ αὐθρώπου, ὁκόταν ἀξαίφνης ἡλιωθῶσι τὴν κεφαλὴν ἢ ῥιγώσωσι. τὰ μὲν τὰ νοσήματα αὐτόθεν ἐπιχώρια ἐστίν. χωρὶς δὲ ὅσα τις πάγκοινον κατάσχῃ νόσημα ἐκ μεταβολῆς τῶν ὡρέων, καὶ τούτοισι μετέχουσιν. ὁκόσαι δὲ αὐτῶν ἀντίκεινται τούτοισι τοῖς πνεύμασι τὰ ψυχρὰ μεταξὺ τῶν δυσμῶν τοῦ θερινοῦ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἀνατολέος τοῦ χειμερινοῦ. καὶ αὐτῇσι τοῖσι τὰ πνεύματα ἐπιχώρια ἐστίν. τοῖσι ὁκότε καὶ τῶν θερινῶν πνευμάτων σκέπη. ὧδε ἔχει καὶ τῶν πόλεων τούτων. τοῦτον μὲν τὰ ὕδατα τὰ σκληρά τε καὶ ψυχρὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος γλυκύαινε). ἔπειτα δὲ αὐθρώποισι εὐτόνοισι τε καὶ σκελιφροῖσι ἀναγκαῖον εἶ). τοὺς τε πλείους τὰς κοιλίας ἀτερπέμμονας ἔχειν καὶ σκληρὰς τὰς κάτω. τὰς δὲ ἄνω ὑρωτέρας. χολώδεάς τε μᾶλλον ἢ φλεγματίας εἶ). τὰς δὲ κεφαλὰς ὑγιεινὰς ἔχοισι καὶ σκληράς. ῥηγματίαι τε εἰσὶν ὅτι ὁ πλῆθος. νοσεύματα δὲ αὐτόθεσιν ἐπιδημέοντα πλευρίτιδές τε πολλαί. αἵ τε ὀξεῖαι νομιζόμεναι νοῦσοι ἀναγκαῖον ὧδε ἔχειν. ὁκόταν κοιλίαι σκληραὶ ἐῶσιν, ἔμπυοί τε πολλοὶ γίνονται) ἀπὸ πάσης τοῦ φάσιος. τούτου δὲ αἴτιόν ἐστι τὸ σώματος ἡ ἕνταξις καὶ ἡ σκληρότης τῆς κοιλίης ἡ γὰρ ξηρότης ῥηγματίας ποιέει εἶ), καὶ τὸ ὕδατος ἡ ψυχρότης. ἐδωδοὺς δὲ ἀναγκαῖον τὰς τοιαύτας φύσιας εἶ) καὶ πολυποτάς. ἅμα γὰρ οἷόν τε ἅμα πολυβόρους τε εἶ) καὶ πολυποτάς. ὀφθαλμίας τε γίνεσθαι μὲν θέρεος. γίνεσθαι σκληρὰς καὶ ἰσχυράς. καὶ βαθέως ῥήγνυσθαι τὰ ὄμματα. αἱμορροΐας δὲ ἐκ τῶν ῥινέων τοῖσι νεωτέροισι τεσσεράκοντα ἐτέων γίνεσθαι ἰσχυρὰς τὸ θέρεος. τὰ τε ἱερὰ νοσήματα καλεόμενα, ὀλίγα μὲν τοῦτο, ἰσχυρὰ δὲ μακροβίοισι δὲ τοῦτο αὐθρώποις τούτοις μᾶλλον εἰκὸς εἶ) ἑτέρων. τά τε ἕλκεα φλεγματώδεα ἐγγίνεσθαι, τοῦτο δὲ ἀγελαιότερα τὰ τε ἤθεα ἀγριώτερα ἢ ἡμερώτερα.[17] τοῖσι μὲν ἀνδράσιν τὰ νοσήματα ἐπιχώρια ἐστίν. καὶ χωρὶς ἐὰν τι πάγκοινον κατάσχῃ ἐκ μεταβολῆς τῶν ὡρέων. τῇσι δὲ γυναιξὶν τοῦτον μὲν[18] ἔμφυσαι πολλαὶ γίνονται) διὰ τὰ ὕδατα ὅτι σκληρά τε καὶ ἀτέραμνα, καὶ ψυχρά. αἱ γὰρ καθάρσιες οὐκ εὔπτυστοι) ἐπιμηνίων ἐπιτήδειαι, ἀλλὰ ὀλίγαι καὶ πονηραί. ἔπειτα τίκτουσι χαλεπῶς. σκληρύνονται τὰ σφόδρα. ὁκόταν τέκωσιν, τὰ παιδία ἀδυνατοῦσι τρέφεσθαι. ὁ γὰρ γάλα ἀπὸ σκληρῆς) ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος καὶ ἀτερπείης φλεγματώδεα τίκτουσι) συρραὶ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν. ὑπὸ γὰρ βιαίων ῥήγματα ἴσχουσιν καὶ ἀπόσματα. τοῖς δὲ παιδίοισιν ὕδρωπες ἐγγίνονται) ἐν τοῖσιν ὄρχεσιν ἕως μικρὰ ἦ. ἔπειτα τοῦτο ἀπὸ τῆς ἡλικίης ἀφανίζονται. ἦσσον τε ὀλίγοι ἐν ταύτῃ τῇ πόλει τοῦτο μὲν οὖν τῶν θερμῶν πνευμάτων καὶ τῶν ψυχρῶν, καὶ τῶν πόλεων τούτων, ὧδε ἔχει ὡς τοῦτο εἰρηται). ὁκόσαι δὲ κέον) τοῦτο τὰ πνεύματα μεταξὺ τῶν θερινῶν ἀνατολέων τοῦ ἡλίου, καὶ τῶν χειμερινῶν, καὶ ὁκόσαι ὁ ἀναντίον τούτων, ὧδε ἔχει αὐτέων, ὁκόσαι μὲν τοῦτο τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου κέονται, ταύτας εἰκὸς εἶ) ὑγιεινοτέρας τῶν τοῦτο τὰς ἀρκτικὰς ἐστραμμένων, καὶ τῶν τοῦτο τὰ θερμά, ἐὼν καὶ σάδην ὁ μεταξὺ ἦ. τοῦτο μὲν γὰρ μετεωρότερον ἔχει ὁ θερμὸν ἢ ὁ ψυχρόν. ἔπειτα τὰ ὕδατα ὁκόσα τοῦτο τὰς τοῦ ἡλίου ἀνατολάς ἐστιν, ταῦτα λαμπρά τε εἶ) καὶ εὐώδη. καὶ μαλθακά. καὶ ἐρατεινὰ ἐγγίνεσθαι ἐν ταύτῃ τῇ πόλει. ὁ γὰρ ἥλιος καλύει ἀνίσχων καὶ καταλάμπων. ὁ γὰρ ἑωθινὸν ἐκάστοτε αὖος ὁ ἠὴρ[19] ἐπιχεῖ ὡς ἐπὶ ὁ πο-

τε

τὰ τε εἴδεα τῶν ἀνθρώπων, σύχροά τε καὶ ἀνθηρὰ ἔστι μάλιστα, ἰσχνότατα δὲ ἥκιστα καὶ ἧσσον ἰσχνὰ ἢ πίονα. λαμπροφωνοί τε καὶ ἀνθρωποι, ὀργίλοί τε καὶ ξυνετοὶ μάλιστα εἰσὶ τῶν πρὸς βορέην. εἰ δὲ καὶ τἄλλα τὰ ἐμφυόμενα ἀμείνω ἐστίν. οἰκέτερα μάλιστα ἡ οὕτω κειμένη πόλις, ἢν μὴ κατὰ τὴν μετριώτητα τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, τότε νοσήματα λάσιον μὲν γίνεται καὶ ἀθενέστερα. ἔοικε δὲ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἐμφορμίοις νοσήμασιν ταῖς πρὸς τὰ θερμὰ τὰ νοσήματα ἐς ἐναμιμήσιν. αἱ τε γυναῖκες αὐτόθι, εὐαριθμότατοι εἰσὶ σφόδρα, καὶ λίκνοισι ῥᾳδίως. τοιοῦτον μὲν τοῦτον ὧδε ἔχει. ὁκόσαι δὲ πρὸς τὰς δύσιας κεῖνται, καὶ ἀνέμοισιν ἔστι σκέπη τῶν πνευμάτων τῶν ἀπὸ τῆς ἠοῦς πνεόντων, τότε θερμὰ πνεύματα πολλαχῇ καὶ τὰ ψυχρὰ ὑπὸ τῶν ἄρκτων, ἀνάγκη τοιούτους τοὺς πόλιας φέειν κεφαλὰς νοσερωτάτους. πρῶτον μὲν γὰρ τὰ ὕδατα, οὐ καθαρά. ἄλιον δὲ ὅλως ὁ ἥλιος ὃ ἑωθινὸν κατέχει, ὡς ὅτι τὸ πολύ, ὅσις τοῦ ὕδατος ἐγκαταμεμιγμένος ὃ λεπτότατον φαίνεται. ὁ γὰρ ἥλιος πρὶν αὖθις ἀφεῖναι ὀλίγον ὅτι λαμπρύνει. τοῦ δὲ θέρεος ἔωθεν μὲν αὖραι ψυχραὶ πνέουσι. καὶ δρόσοι πίπτουσιν. ὃ δὲ λοιπὸν ἥλιος ἐγκαταδύνων. ἔστε μάλιστα διέφθορε τοὺς ἀνθρώπους, διὰ καὶ ἀχρόους τε εἰκὸς εἶναι καὶ ἀῤῥώστους. τῶν τε νοσημάτων πολλῶν μετέχειν μέρος τῶν προειρημένων οὐδὲν αὐτέοισι ἀποκέκριται. καρυφώνους τε εἰκὸς εἶναι καὶ βεγγώδεας διὰ τὸ πέρα ὅλως ἀκαθάρτως ὅτι τὸ πολὺ αὐθι γίνεται, καὶ νοσώδης, οὔτε γὰρ ὑπὸ τῶν βορείων σκιάζεται σφόδρα. οὐ γὰρ προσέχουσι τὰ πνεύματα. ἅτε προσέχουσιν αὐτοῖσιν καὶ προσκεῖνται, ὑδατειότατά ἐστιν. ἔστι τὰ ὅτι τῆς ἑτέρης πνεύματα ἔοικεν εἶναι τε μεσοπόρῳ μάλιστα ἡ θέσις ἡ τοιαύτη τῆς πόλιος καὶ τὰς τε ἡμέρης μεταβολάς, ὅτι πολὺ τὸ μέσον γίνεται τοῦ τε ἑωθινοῦ καὶ τοῦ πρὸς τὸν δείλιον. τοῖσι μὲν πνευμάτων, ὅτε ἐστὶν ὀπωρινὸν καὶ αἰεπιτήδεια ὧδε ἔχει. τοῖσι δὲ τῶν λοιπῶν ὑδάτων βούλομαι διηγήσασθαι. ἅτε ἐστὶ νοσώδεα. καὶ ἃ ὑγιεινότατα. καὶ ὁκόσα ἀφ' ὕδατος καὶ ἀπὸ εἰκὸς γίνεσθαι. καὶ ὁκόσα ἀγαθά. πλεῖστον γὰρ μέρος ξυμβάλλεται ἐς τὸν ὑγιείην. ὁκόσα μὲν οὖν ἐστὶν ἁλώδεα, ἢ σάσιμα, καὶ λιμναῖα, ταῦτα ἀνάγκη τὸ μὲν θέρεος εἶναι θερμὰ καὶ παχέα, καὶ ὀδμὴν ἔχοντα, ὅτε οὐκ ἀπόῤῥυτα ἐόντα, ἀλλὰ τοῦ τε ἐμβείου ὕδατος ὑπεστεφομβοῦ ἀεὶ νέου, τοῦ τε ἡλίου καίοντος, ἀνάγκη ἀχρόα τε εἶναι καὶ πονηρὰ καὶ χολώδεα. τὸ δὲ χειμῶνος, παχυτέρα τε καὶ ψυχρὰ καὶ τεφλωδέα, ὑπό τε χιόνος καὶ παγετῶν, ὥστε φλεγματώδεα εἶναι καὶ βεγγώδεα. τοῖσι μὲν πίνουσι, σπληνώδεα μὲν αἰεὶ μεγάλους εἶναι καὶ μεμυωμένους. καὶ τὰς γαστέρας, σκληράς τε καὶ λεπτὰς καὶ θερμάς. τοῖσι δὲ ὤμοις καὶ τὰς κληῖδας καὶ τὸ πρόσωπον καταλεπτύνεσθαι, ἐς γὰρ τὰ σπλάγχνα αἱ ἕξεις ξυντήκονται, διὰ ἰσχνοί εἰσιν. εὐδρόους τε εἶναι τοὺς τοιούτους καὶ διψήσεις. τὰς τε κοιλίας ξηροτάτας τε καὶ τὰς ἄνω καὶ τὰς κάτω ἔχειν, ὥστε τῶν φαρμάκων ἰσχυροτέρων δεῖσθαι. τοῦτο μὲν τὸ νόσημα αὐτόθι ξυμφορόν ἐστιν ἐς θέρεος καὶ χειμῶνος. τοῖσι δὲ τοιούτοισι ὑδρωπές τε καὶ πλεῖστοι γίνονται καὶ θανατωδέστατοι. τὸ γὰρ θέρεος ξυντηκόμενα τε πολλὰ ἐμπίπτοισι, καὶ διαῤῥοίαι, καὶ πυρετοί τε τεταρταῖοι πολυχρόνιοι. ταῦτα δὲ τὰ νοσήματα μηκυνθέντα, τὰς τοιαύτας φύσιας ἐς ὑδρωπίας καθίστησι, καὶ ἀποτελεύτα. ταῦτα μὲν αὐτόθι τὸ θέρεος γίνεται

Hominum habitus coloratiores & viuidiores sunt, nisi alius quis morbus prohibeat. Homines clara voce sunt præditi, & ad iram ac prudentiã melius sunt comparati quàm septentrionales, siquidẽ & reliqua illic nascentia præstantiora sunt. Ac ferè sic sita ciuitas, quo ad calidi & frigidi temperationẽ, veri similis est, tum etiam morbi quidem pauciores & debiliores gignuntur, eorumque morborum sunt similes, qui in ciuitatibus, quæ ad calidos ventos spectant, oriuntur. Et mulieres illic valdè fœcundæ euadunt, facileq; pariunt. Ac de his hoc quidem habet modo. At verò quæ ad occasus sunt expositæ, & à ventis qui ab oriente spirant obtectæ, tum à calidis ventis, tum etiam frigidis à septentrione leuiter perflantur, harum vrbium situm maximè morbo esse obnoxium necesse est. Primùm siquidem aquæ minimè sunt limpidæ. Cuius rei causa est, quòd aër plurimum matutinum tempus occupat, qui aquæ admixtus, illius splendorẽ obscurat. Neq; enim nisi in altum euectus sol splendescit. Per æstatem verò mane quidem auræ frigidæ spirant, & ros decidit, de reliquo verò, ad ipsas sol se demittens, quàm maximè homines percoquit. Quare & decolores eos esse par est & infirmos, prædictisq; omnibus morbis participare, cũ nulla ex parte ab eis separentur. Graué etiã & raucam vocem eos habere est consentaneum, ob aërem qui isthic vt plurimum impurus & morbosus existit. Neq; enim ab aquilonibus multum perpurgatur, cùm non assiduè perflant, qui verò assiduè perflant iisq; incumbunt, aquosissimi sunt. Quandoquidem qui ab occasu spirant venti, autumno ferè similes sunt, similisq; est hic ciuitatis situs, quo ad diei mutationẽ quod multum inter matutinũ & vespertinum tempus intercedit. Ac de ventis quidẽ conuenientes sint nécne, sic se res habet. Deinceps verò de aquis nobis cõmemorandum est, & quæ morbosæ, & quæ saluberrimæ existant, & quę ab aqua tum mala, tum bona prouenire æquum est. Plurimũ enim momenti ad sanitatẽ confert. Quæ igitur sunt palustres, & stabiles, & lacustres, eas per æstatẽ quidẽ calidas, crassas, & olidas esse necesse est. Cùm enim non perfluant, sed semper nouo imbre accedente augeantur, & à sole exurantur, eas decolores esse & prauas, & biliosas necesse est. Per hyemem verò glaciatas & frigidas, & tum à niue, tum à glacie returbidas, adeoq; maximè pituitã gignere, & raucedinẽ excitare. Bibentibus autẽ lienes semper magnos esse & compressos, ventres verò duros & tenues, ac calidos. Humeros verò & iugula, & faciem extenuari. In lienem enim carnes colliquescunt, ideoq; graciles sunt. Tales verò edaces & siticulosos esse necesse est, ventrésque tum superiores, tum inferiores siccissimos habere, proindeq; medicamentis valentioribus indigere. Hic quidẽ morbus ipsis & per æstatẽ & per hyemẽ est consuetus. Ad hæc etia aquæ inter cutem tũ frequentes, tum maximè lethales contingunt. Multæ enim intestinorum difficultates, & alui profluuia per æstatẽ incidunt, & febres etiã quartanæ diuturnæ. Hi autẽ morbi cùm longiùs producũtur, huiusmodi naturas ad aquã inter cutem deducunt, & perimunt, Et hi quidem morbi ipsis per æstatem contingunt.

Per hyemem verò iunioribus pulmonum inflammationes & insaniæ: senioribus autem febres ardentes, ob ventris duritiem. Mulieribus verò tumores proueniunt & pituita alba, víxque concipiunt, & cum difficultate fœtus magnos & tumidos pariunt, quíque postea dum educantur contabescunt, & deteriores euadunt. Neque bona post partum mulieribus purgatio contingit. Pueris verò herniæ potissimùm superueniunt, & varices viris, tibiarúmque vlcera, vt proinde eiusmodi naturæ longæ esse vitæ nequeant, sed ante tempus senescant. Præterea mulieres sibi prægnantes videntur, & cùm pariendi tempus instat ventris moles disparet. Quod contingit ob aquam intercutem, cùm ea vteri laborarint. Ac huiusmodi quidem aquas ad quiduis paratas esse censeo. Secundo loco eas quarum fontes in saxosis locis sunt (quas duras esse necesse est) aut si vbi calidæ aquæ existunt, aut ferrum nascitur, aut æs, aut argentum, aut aurum, aut sulphur, aut alumen, aut bitumen, aut nitrum. Hæc enim omnia caloris vi proueniunt. Neque igitur ex huiusmodi terra bonæ aquæ nascuntur, sed duræ & æstuosæ, quæq; per vrinas non facile feruntur, & alui egestioni aduersantur. At verò optimæ sunt, quæ ex sublimibus locis & terræ tumulis profluunt. Hæ enim dulces sunt & albæ, modicúmque vinum ferre queunt, per hyemem calidæ, per æstatem frigidæ Tales enim ex profundissimis fontibus proueniunt. Maximè verò commendantur, quarum fontes ad solis exortus, præsertímque æstiuos decurrunt. Limpidiores enim & boni odoris, & leues esse necesse est. Salsæ verò & indomitæ, & duræ, in totum quidem vt bibantur, improbandæ. Sunt tamen naturæ quædam & morbi, quibus tales aquæ potu sunt commodæ, de quibus mox dicam. Ac de his res ita se habet. Quarum quidem fontes ad orientes spectant, eæ inter omnes optimæ. secundum has, quæ sunt inter æstiuos solis exortus & occasus, sed præcipuè ad exortus. Tertio loco, quæ sunt inter occasus æstiuos & hybernos. Deterrimæ verò quæ ad austrum spectant, quæq; sunt inter æstiuum ortum & occasum. Et hæ iis quidem qui sunt ad austrum, valdè prauæ, iis verò qui ad septentrionem, præstantiores. His hoc modo vti conuenit. Qui sanus est ac valet, is nullo habito discrimine, semper eam quæ adest, bibat. Qui verò morbi causa eam quę maximè conueniat bibere volet, is hoc modo præcipuè sanitatem consequatur. Quorum quidē ventres duri sunt, & qui promptè succenduntur, iis certè dulcissimæ, leuissimę, & limpidissimę conferunt. Quibus verò ventres inferiores molles sunt, humidi & maximè pituitosi, iis durissimæ, & maximè coctu difficiles, & aliquantulū salsæ accōmodatę sunt. Hoc enim modo maximè reficcari poterint. Quę namq; aquæ coquendo sunt optimæ & facilè liquescunt, eas ventrem dissoluere ac liquefacere maximè æquū est. Indomitę verò ac durę, & quæ coquendo minimè idoneæ, eæ, ventres magis cogunt & reficcant. At verò de aquis salsis propter imperitiā falluntur quidam, quodq; aluū soluere existimentur, cùm maximè alui deiectioni repugnent.

τῦ δὲ χειμῶνος, τοῖσι νεωτέροισι μὲν τὰς φλεγμονίας τε καὶ μανικὰς νοσήματα. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι, καύσοι, ἀφ' ἡλίου τῆς χιλίης σκληρότητα. τοῖσι δὲ γυναιξὶν, οἰδήματα ἐγγίνεται. καὶ φλέγμα λευκόν. καὶ ἐν γαστρὶ ἴσχουσι μόλις. καὶ ὠκύτοκοι χαλεπῶς. μεγάλα τε τὰ ἔμβρυα καὶ οἰδέοντα. ἔπειτα ἐν τοῖσι ξυφοῖσι φλεβώδεά τε καὶ πονηρὰ γίνεται. ἡ τε κάθαρσις τοῖσι γυναιξὶν οὐκ ὀπίσω γίνεται χρηστὴ μετὰ (ν) τόκον. τοῖσι δὲ παιδίοισιν, κῆλαι ἐπιγίνονται. μάλιστα μὲν τοῖσιν αἰδοίοισι κίρσοι καὶ ἕλκεα ἐν τοῖσι κνήμῃσιν, ὥστε τὰς τοιαύτας φύσιας, οὐχ οἵας τε μακροβίους εἶναι, ἀλλὰ πρεσβύσκειν τὸ χεῖρον τοῦ ἡλικιώτου. ἐλὶ δὲ αἱ γυναῖκες δυσκόλως ἔχειν ἐν γαστρὶ, καὶ ὀκότε ὁ τόκος ᾖ, ἀφανίζηται τὸ πλήρωμα τῆς γαστρός. ὕδρωψ γίνεται ὑπὸ ὑδέρου ὀκότε ὑδροποτήσασιν αἱ ὑστέραι. τὰ μὲν τοιαῦτα ὕδατα νομίζω μοχθηρὰ εἶναι πρὸς ἅπαν χρῆμα. δεύτερα δὲ ὅσων εἶεν αἱ πηγαὶ ἐκ πετρέων. σκληρὰ γὰρ ἀνάγκη εἶναι. ἢ εἴτε ἔχουσι θερμὰ ὕδατα ὄντα. ἢ σίδηρος γίνεται. ἢ χαλκός. ἢ ἄργυρος. ἢ χρυσός. ἢ θεῖον. ἢ στυπτηρία. ἢ ἄσφαλτος. ἢ νίτρον. ταῦτα γὰρ πάντα ὑπὸ βίης γίνονται τοῦ θερμοῦ. οὐ δοκέει ἐκ τοιαύτης γῆς ὕδατα ἀγαθὰ γίνεται, ἀλλὰ σκληρά τε καὶ καυσώδεα. δύσπεπτα καὶ χαλεπά. καὶ πρὸς τὴν διαχώρησιν [23] ἰσχνία εἶναι. [30] αἵρεσις δὲ ὑδάτων ἐκ μετεώρων χωρίων ῥέει καὶ λόφων ψιφαρῶν, αὐτά τε γὰρ ὅσα γλυκέα καὶ λευκά. καὶ (ν) οἶνον φέρειν ἐλίγον οἷά τε ὄντα. τὰ δὲ χαμόθεν θερμὰ γίνεται. τὰ δὲ θερεσιγενῆ, ψυχρά. οὕτω γὰρ ἂν εἴη ἐκ βαθυτάτων πηγέων. μάλιστα δὲ ἐπαινεῖν, ὧν τὰ ῥεύματα πρὸς τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου ἐρρώασι καὶ μᾶλλον πρὸς τὰς θερινάς. ἀνάγκη γὰρ λαμπρότερα εἶναι καὶ εὐώδεα καὶ κοῦφα. ὁκόσα δέ ἐστιν ἁλυκὰ καὶ ἀτέραμνα καὶ σκληρά. [31] τῷ μὲν πόνῳ πίνειν οὐκ ἀγαθά. εἰσὶ δ' ἔνιαι φύσιες καὶ νοσήματα εἰς ἃ ὀπιτήδεια ἐστὶν τὰ τοιαῦτα ὕδατα πινόμενα, πρὸς ὧν φέρεσθαι αὐλίκα. ἔχει δὲ ὧδε πρὸς τοιῶνδε. ὁκόσων μὲν αἱ πηγαὶ πρὸς τὰς ἀνατολὰς ἔχουσιν, ταῦτα μὲν ἄριστα αὐτὰ ἑωυτῶν ἐστιν. δεύτερα δὲ τὰ μεταξὺ τῶν θερινῶν ἀνατολέων ἐστὶ τοῦ ἡλίου καὶ δύσεων. ἧσσον δὲ μᾶλλον τὰ πρὸς τὰς ἀνατολὰς τείνα δὲ τὰ μεταξὺ τῶν δυσμέων τῶν θερινῶν καὶ τῶν χειμερινῶν. φαυλότατα δὲ τὰ πρὸς (ν) νότον [32] ἧσσον τὰ μεταξὺ θερινῆς ἀνατολῆς ἧσσον δύσιος. ἧσσον ταῦτα τοῖσι μὲν νοτίοισιν πόνου πονηρά. τοῖσι δὲ βορέοισιν ἀμείνω. τουτέοισι δὲ πρέπει ὧδε χρέεσθαι. ὅστις μὲν ὑγιαίνει τε καὶ ἔρρωται μηδὲν διακωλύειν. ἀλλὰ πίνειν ἀεὶ ὃ πρῶτον. ὅστις δὲ νούσου εἵνεκα βουλεται ὀπτηδειότατον πίνειν, ὧδε αὐτῷ ποιέων μάλιστα τυγχάνει τῆς ὑγιείης. ὁκόσων μὲν αἱ κοιλίαι σκληραί εἰσιν ξυγκαίειν ἀγαθαὶ εἶναι, τουτέοισι μὲν τὰ γλυκύτατα ξυμφέρει καὶ κουφότατα καὶ λαμπρότατα. ὁκόσων δὲ μαλθακαὶ αἱ νηδύες καὶ ὑγραὶ εἰσὶ καὶ φλεγματώδεες, τούτοισι ἧσσον τὰ σκληρότατα καὶ ἀτεραμνότατα καὶ τὰ ὑφθμικά, ὅτῳ γὰρ ἂν ξηραίνοντα μάλιστα. ὁκόσα γὰρ ὕδατα ἐστὶν ἕψειν ἄριστα, [33] καὶ τὰ καιρεώτατα, ταῦτα καὶ τὴν κοιλίην ξηραίνει μάλιστα καὶ ἧσσον ἐπέχει. ὁκόσα δὲ ἐστὶν ἀτέραμνα καὶ σκληρὰ καὶ ἧκιστα ἕψειν ἁλατά, ταῦτα καὶ τὴν κοιλίην ἧσσον ξηραίνει. διὰ γὰρ ψευσάμενοί εἰσιν οἱ ἄνθρωποι τῶν ἀμύρων ὑδάτων πέρι, δι' ἀπορείην, καὶ ὅτι νομίζε[ι] διαχωρη[τικὰ]

τὰ

τὰ δὲ ἀναλισκόμενα τὰ ὄντα πρὸς τὴν δίψαν χρήσιν, ἀτέραμνα γὰρ καὶ ἀνέψυκτα, ὥστε καὶ τὴν κοιλίαν μᾶλλον ἢ τήκεσθαι. καὶ τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν πηγέων ὑδάτων ὧδε ἔχει. τοῖς δὲ τῶν ὀμβρίων, ἃ ἂν ἐκ τοιούτων φερόμενα ὄμβρων ᾖ. τὰ μὲν οὖν ὀμβρία κουφότατα καὶ γλυκύτατά ἐστι καὶ λεπτότατα καὶ λαμπρότατα. τὴν τε γὰρ ἠέλιος ἀνάγει καὶ ἀναρπάζει τὸ ὕδατος τὸ λεπτότατον καὶ κουφότατον. δῆλον δὲ αἱ νῆες ποιέουσιν. ὃ μὲν γὰρ ἁμυδὶς λείπεται αὐτέου τοῦ παχέος καὶ βαρέος, καὶ γίνεται νῆες. ὃ δὲ λεπτότατον ὁ ἥλιος ἀναρπάζει τοῦ κουφοτάτου, ἀναγαγὼν δὲ ὃ τοιοῦτο οὐκ ἀπὸ τῶν ὑδάτων μόνον τῶν λιμναίων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης. καὶ ἐξ ἀπόντων ἐν οἰκήσισιν ὑγρὸν ἔστιν. ἔνεσι δὲ ἐν πόλει ἀνθρώποισι. καὶ ἐξ αὐτέων τῶν ἀνθρώπων ἄγει ὃ λεπτότατον τῆς ἰκμάδος, καὶ κουφότατον. τεκμήριον δὲ μέγιστον ὅταν ἀνθρωπος ἐν ἡλίῳ καθίζῃ, ἢ καθίζῃ ἱμάτιον ἔχων. οἰκήια μὲν τὰ χρώματα ὁ ἥλιος φορᾷ, οὐχ ἱδρῶτα ἀν. ὁ γὰρ ἥλιος ἀναρπάζει ὃ τοιοῦτο φαινόμενον τὸ ἱδρῶτος. οἰκήια δὲ τοῦτο τὰ ἱματίου ἐσκέπασται, ἢ τοῦ δηλοῦντος, ἱδροῖ. ἀναγεται μὲν γὰρ τοῦ ἡλίου καὶ διάζεται. σώζεται δὲ τοῦ τῆς σκέπης, ὥστε μὴ ἀφανίζεσθαι τοῦ τὸ ἡλίου. ὁκόταν δὲ εἰς σκιὴν ἀφίκηται, ἄπαν ὃ σῶμα ἐμοίως δίεται. οὐ γὰρ ἐλιὸ ἥλιος ἐπιλάμπει. διὰ ταῦτα δὲ καὶ σήπεται τὰ ὑδάτων ταχέα τάδε, ἃ ἐν μιῇ πονηρῇ ὃ ὄμβριον. ἅμα πλείστων ζωοκτάνων καὶ συμμείκνυται, ὥστε σήπεσθαι ταχέα. ἔνι δὲ καὶ τοιούτοισιν ἐπειδὴ ἀφαυανθῇ καὶ μετεωρισθῇ καὶ ἀφερεθὲν καὶ καταμεμιγμένον ἐς τὸν ἀέρα, ὃ μὲν θολερὸν αὐτέου καὶ νυκτῶδες, ἐκκέκριται καὶ ἐξίσταται καὶ γίνεται ἠὴρ καὶ ὁμίχλη. ὃ δὲ λεπτότατον καὶ κουφότατον αὐτέου, λείπεται καὶ γλυκαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ αἰωρεῖται τε καὶ ἐφορᾶται. γίνεται δὲ καὶ τἆλλα πάντα τὰ ἐφορᾶται ἀεὶ γλυκέα. ἕως μὲν οὖν διασκεδασμένον ἢ καὶ μή πω ξυνεστήκει, φέρεται μετεωρεόν. ὁκόταν δὲ καὶ ἀθρόα καὶ ξυστραφῇ ἐς τὸ αὐτὸ ὑπὸ ἀνέμων ἀλλήλοισιν ἐναντιωθέντων ἐξαίφνης, ὅτε καταῤῥήγνυται ἢ αὖ τύχῃ πλεῖστον ξυνεφέν. τότε γὰρ ἐοικὲς τοῦτο μᾶλλον γίνεσθαι. ὁκόταν τὰ νέφεα μὴ ὑπὸ ἀνέμων σαίνηται ἔχοντα, ὠρμημένα ἐόντα καὶ χωρέοντα ἐξαίφνης αὐλιχθῇ πνεῦμα ἐναντίον καὶ ἕτερα νέφεα, ἐνταῦθα μὲν τὸ πρῶτον αὐτέου ξυστρέφεται. τὰ δ' ὄπισθεν, ἐπιφέρεταί τε καὶ ἄνω πάχνεται καὶ μελαίνεται ὃ ξυστρέφεται ἐς τὠυτό, καὶ ὑπὸ βαρέος καταῤῥήγνυται, καὶ ὄμβρους γίνονται. τοῦτο μὲν ὅτι ἄκρισις κατὰ τὸ εἰκός. δεῖται δὲ ἀφέλεσθαι. καὶ ἀποσήπεσθαι. εἰ δὲ μή, ὁμοίως ταχέα πονηρὰ καὶ βραδέα ὃ ἀπὸ χιόνος καὶ κρυστάλλων, πονηρὰ πάντα. ὁκόταν γὰρ ἅπαξ παγῇ, ὀκέτι ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν καθίσταται, οὐδὲ τὸ μὲν αὐτέου λαμπρὸν καὶ κοῦφον καὶ γλυκὺ ἐκκρίνεται καὶ ἀφανίζεται. τὸ δὲ θολωδέστατον καὶ βαθυφορέστατον, λείπεται μοῖρα δὲ αὖ ὧδε. εἰ γὰρ ἔσται, ὅταν ἐν χύτραις, ἀπὸ τείου, ἐμέτρησε ὕδατος τοσοῦτον, ἔπειτα ἐς τὴν αὐτὴν ἡμέρην ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ πρῴην ἐμέτρησε μᾶλλον ἢ τοσοῦτον ὕδατος ἐλάσσω ἐν τῇ αὐτῇ χύτρῃ εἰσενεχθὲν ἐς ἀλλήλω, ὅπως θαλάσσῃ μᾶλλον ὁ παγετός. ὁκόταν δὲ λυθῇ, αὖ ἀμετρήσῃς τοῦτο τὸ ὕδωρ, εὑρήσεις ἔλασσον συχνῷ. τοῦτο τεκμήριον ὅτι τοῦ τῆς πήξιος, ἀφανίζεται καὶ αἰωρεῖται τὸ ἰκνυόδεστον καὶ λεπτότατον, οὐ τὸ βαρύτατον καὶ παχύτατον, ὃ γὰρ οὐ δύναται.

Indomitæ enim sunt & coqui nequeunt, proindeque ab eis venter potiùs adstringitur quàm eliquetur. At de fontium quidem aquis hoc modo se res habet. Quæ autem ex imbribus colliguntur, & ex niue fiunt, quomodo se habeant enarrabo. Aquæ igitur ex imbribus collectæ, leuissimæ & dulcissimæ sunt, tenuissimæ & limpidissimæ. Sol enim quod imprimis in aqua est tenuissimum & leuissimum sursum educit & rapit. Id autem ex ipso mari patet, in quo quod salsum est, propter crassitudinem & grauitatem remanet, & mare euadit; tenuissimum verò propter leuitatem sol ad se rapit. Neque verò tale quid ex aquis solum lacustribus sursum educit, verùm etiam ex ipso mari, & ex omnibus in quibus aliquid humoris inest, quod quauis in re inest. Quinetiam ex ipsis hominibus tenuissimum ac leuissimum humorem educit. Cuius rei maximum est indicium, cùm homo vestibus indutus in sole ambulauerit aut sederit. Quascunque enim corporis partes sol aspicit, hæ nullum sudorem emittunt. Sol enim quicquid sudoris comparet, ad se rapit. Quæ verò veste, aut alia quauis re conteguntur, hæ exudant. Per vim enim à sole sudor elicitur, seruatur autem a tegumento, ne à sole deleatur. Cùm verò ad vmbram peruenerit, tum corpus æqualiter sudore diffluit. Neque enim ampliùs sol affulget. Atque eam ob causam inter aquas etiam hæ citissimè putrescunt, odorémque prauum habet aqua pluuia, & quòd ex pluribus collecta est & permixta, proindéque celerrimè putrescat. Ad hæc quoque cùm rapta est in sublime euecta circumfertur & aëri permiscetur, quod quidem in ea est turbidum & noctem referens, excernitur & secedit, & aër ac nebula euadit. Tenuissimum verò & leuissimum relinquitur, & à sole vstum & coctum dulcescit. Quin & alia omnia quæ coquuntur semper dulcia euadunt. Dum igitur dispersa nec dum collecta fuerit, in sublime fertur. At vbi coaceruata & à ventis inter se aduersariis derepentè in se coacta fuerit, tum deorsum prorumpit, qua parte copiosa collecta fuerit. Tunc enim istud magis contingere par est, cùm nubes vento stabilitatem minimè habente agitatæ ac delatæ, derepentè cõtrario vento & aliis nubibus occurrerint. Hic quidem prima ipsius pars cogitur. Posterior verò insuper accedit, eaq; ratione crassior & nigrior euadit, ac pondere deorsum prorumpit, imbresq; oriuntur. Atq; has quidem aquas optimas esse rationi est consentaneum, vt tamen excoquantur & excolentur opus habent. Sin minùs, odorem prauum obtinent, & bibentibus raucitatem & vocis grauitatem adesse æquum est. Prauæ verò omnes quæ ex niue & glacie fiunt. Vbi enim semel concreuerint, non ampliùs ad pristinam naturam redeunt. Sed quod in his quidem est splendidum, & leue, & dulce, excernitur & euanescit, remanet verò quod turbidissimum & ponderosissimum. Quod hac ratione deprehendas. Si enim hyemis tempore vasculum certa aquæ mensura affusa, sub dio exponere voles, vti maximè congeletur, deinde postridie in locum calidum delatum; vbi glacies maximè liquescat, cúmque soluta fuerit, iterum aquam metiaris, aquam multò pauciorem reperias. Hoc certè indicio cognosces, quòd congelatione id quod est leuissimum & tenuissimum euanescit & expirat, non quod grauissimum & crassissimum, cùm id ei contingere nequeat.

Hanc igitur ob cauſam aquas de niue & glacie liquatas, earúmque ſimiles, ad quiduis peſſimas eſſe exiſtimo. Atq; de aquis quidem quæ ex imbribus, niuibus & glacie colliguntur, ad hunc ſe res habet modum. At verò calculo maximè tentantur, & renum morbis, ac vrinæ ſtillicidio, & coxendicum affectionibus corripiuntur, herniæq; iis ſuboriuntur, qui cuiuſque modi aquas bibunt, aut de magnis fluminibus, in quæ alia decurrunt, & de ſtagno in quod multarum & cuiuſuis generis aquarum riuuli deueniunt, quíque aduectitiis aquis vtuntur, quæ ex longo & minimè breui interuallo deducuntur. Neque enim fieri poteſt vt aquæ inter ſe ſimiles ſint, verùm aliæ dulces ſunt, aliæ ſalſæ, & aluminoſæ, aliæ de calidis effluunt. Atque hæ ſimul permixtæ inter ſe diſſident, & ſemper ſuperat quę valentiſſima eſt. Neque ſemper eadem viribus pollet, ſed aliàs alia. Sed & ex ventis, huic quidem boreas vires præbet, illi verò auſter, & de reliquis eadem eſt ratio. Ex his igitur limum & arenam in vaſis ſubſidere neceſſe eſt, & ex earum potu prædicti morbi gignuntur. Quòd verò non omnibus, deinceps dicam. Quibus quidem aluus tum fluida, tum ſana eſt, & veſica minimè ignea, neque veſicæ os cum ea valdè conſpirat, ij quidem facilè vrinam emittunt, neq; quicquam in veſica colligitur. Quibus verò aluus ignea fuerit, veſicam etiá eadem affectione teneri neceſſe eſt. Cùm enim magis quàm natura poſtulet calefacta fuerit, os ipſius inflammatione tentatur. Sic autem affectum, vrinam non emittit, ſed in ſeſe concoquit & adurit, & quod quidem in ea eſt tenuiſſimũ ſecernitur, quódque puriſſimum tranſit & cum vrina educitur, quod verò craſſiſſimum ac turbidiſſimum, colligitur, & cõcreſcit, primùm quidẽ minore copia, deinde maiore. Cùm enim per vrinam volutatur, quicquid craſſum conſtitit, ad ſeſe applicat, eoq; modo augetur, & in tofum dureſcit. Dumq; vrinam emittit, ab vrina vi propulſum ad veſicæ os collabitur, & vrinam impedit, dolorémque vehementem exhibet. Proindéque pueri calculo laborantes pudenda confricant & vellicant, quòd ipſis reddendæ vrinæ cauſa eo loco eſſe videatur. Hoc autem ita ſe habere indicio eſt, quòd qui calculo laborant vrinam ad inſtar ſeri limpidiſſimam reddunt, cùm quod in ea eſt craſſiſſimum ac maximè returbidum iſthic maneat ac verſetur. Ac plæriq; quidẽ hoc modo calculum gignunt. Gignitur autem & pueris ex lacte, ſi non ſalubre fuerit, ſed valde calidum & bilioſum. Ventrem enim concalefacit & veſicam, ac proinde dum vrina ſimul aduritur iſtam affectionem ſentit. Et mea quidem ſententia, præſtat pueris vinũ quàm maximè dilutum exhibere, cùm nimirum venas minùs adurat & reſiccet. At in muliebribus pudendis non eodem modo contingit. Veſicæ enim fiſtula vrinaria breuis eſt & ampla, vt facilè vrinam propellat. Neq; enim manu pudendum, velut maſculus, confricat, neque fiſtulam vrinariam contingit, quòd intra pudenda perforata ſit. Cúmque meatus vrinarij ampli ſint, plus enim quàm pueri bibunt. Ac de his quidem hoc modo ſe res habet, aut ad hæc quàm proximè accedit. De annis autem hoc modo conſideratione adhibita quis ſtatuat, qualiſnam annus futurus ſit, númne ſalubris, an morboſus. Si quidem ſecundum rationem in ſyderũ ortu & occaſu ſigna appareant, ſi per autumnum pluat,

Ταύτῃ οὖν νομίζω πονηρόταται ταῦτα τὰ ὕδατα εἶναι τὰ ἀπὸ χιόνος καὶ κρυστάλλου, καὶ τὰ τοιούτοισιν ἐπόμβια πάντα χρήματα. τοῖσι μὲν οὖν ὀμβρίων ὑδάτων, καὶ τῶν ἀπὸ χιόνος καὶ κρυστάλλων, ὅτως ἔχει. λιθιῶσι δὲ μάλιστα αὐθέωποι. καὶ οἱ τοῦ νεφελίδων καὶ σφαγλαίης ἀφιστάμενοι καὶ ἰγμάδων, καὶ κῆλα γίνονται, οἷσι ὕδατα πίνουσι πόμβδατόπατα, καὶ ἀπὸ ποταμῶν μεγάλων εἰς οἷς ποταμοῖς ἕτερος ἐμβάλλουσιν. καὶ ἀπὸ λίμνης, εἰς ἣν ῥύματα πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἀφικνοῦνται. καὶ οἱ χρῶνται ὕδασιν ἐπαναγκαίοισιν χρέονται. ἢν μὲν μάλιστα ἀγαθοῖσι, καὶ μὴ ὀλίγον βραχέος. ὁ γὰρ οἷόν τε ἕτερον ἑτέρῳ ἐοικέναι ὕδωρ. ἀλλὰ τὰ μὲν γλυκέα ἐστί. τὰ δὲ ἁλυκά τε καὶ στυπτηριώδεα. τὰ δὲ ἀπὸ θερμῶν ῥέει. ξυμμισγόμενα δὲ ταῦτα ἐς ταῦτα διαλλήλοισιν στασιάζει, καὶ κρατέει ἀεὶ τὸ ἰσχυρότατον. ἰσχὺς δὲ οὐκ ἀεὶ τωὐτό. ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο. καὶ τὰ πνεύματα. τῷ μὲν γὰρ βορέης τὴν ἰσχὺν παρέχεται. τῷ δὲ νότος. καὶ τῶν λοιπῶν περὶ ὡυτῶν λέγω. ὑφίστασθαι οὖν τοῖσι τοιούτοισιν ἀνάγκη ἐν τοῖς ἀγγείοις ἰλὺν καὶ ψάμμον. καὶ ἀπὸ τούτων πνευμάτων τὰ νοσήματα γίνεται τὰ περιφρήνια. οἷσι μὲν οὖν οὐκ ἄπαντα ἐξῆς φέρουσιν. ὁκόσων μὲν ἥ τε κοιλίη ὑγρός τε καὶ ὑγιὴς ἐστὶν. καὶ ἡ κύστις μὴ πυρετώδης. μὴ δὲ ὁ στόμαχος τὴν κύστιν ξυμπέπεσθαι λίθῳ. ὅτι μὲν ὀδυνοῦσι ῥηϊδίως. καὶ ἐν τῇ κύστει οὐδὲν ξυστρέφεται. ὁκόσων δὲ αὖ ἡ κοιλίη πυρετώδης ἢ αἰ ἀνάγκη καὶ τὴν κύστιν ταὐτὸ πάσχειν. ὁκότε μὲν γὰρ θερμαίνῃ μᾶλλον τῆς φύσιος, ἐφλέγμαινεν αὐτῆς ὁ στόμαχος. ὁκότε δὲ ταύτῃ πάθῃ, τὸ οὖρον οὐκ ἀφίησιν, ἀλλ' ἐν ἑωυτέῳ ξυνέψει καὶ συγκαίει. καὶ τὸ μὲν λεπτότατον αὐτέου, ἀποκρίνεται, καὶ τὸ καθαρώτατον, διιεῖ καὶ ἐξουρέεται. τὸ δὲ παχύτατον καὶ χολωδέστατον ξυστρέφεται καὶ συμπήγνυται. τὸ μὲν πρῶτον μικρόν. ἔπειτα μεῖζον γίνεται. κυλινδούμενον γὰρ ὑπὸ τοῦ οὔρου, ὅσα ἂν ξυνίσηται παχύ, ξυναρμόζει πρὸς ἑωυτό. καὶ οὕτως αὔξεταί τε καὶ πυκνοῦται. καὶ ὁκόταν οὐρέῃ, πρὸς τὸ στόμαχος τῆς κύστιος πίπτει ὑπὸ τοῦ οὔρου βιαζόμενον, καὶ κωλύει οὐρέειν, καὶ ὀδυνέων πολὺν ἐγείρει ἰσχυρόν. ὥστε τὰ αἰδοῖα τείνουσι καὶ ἕλκουσι τὰ παιδία τὰ λιθιῶντα. δοκέει γὰρ αὐτοῖς τὸ αἴτιον ἐνταῦθα εἶναι τοῦ οὐρήσιος. τεκμήριον δὲ ὅτι οὕτως ἔχει. τὸ μὲν οὖρον λαμπρότατον οὐρέουσιν οἱ λιθιῶντες πρὸς τὸν γινόμενον ὄρρον. ὅτι τὸ παχύτατον καὶ χολωδέστατον αὐτέου μένει καὶ συστρέφεται, τὰ μὲν πλείστα οὕτω λιθιᾷ. γίνεται δὲ παισὶ καὶ ἀπὸ τοῦ γάλακτος, ἢν μὴ ὑγιηρὸν ᾖ, ἀλλὰ θερμόν τε λίαν καὶ χολῶδες. τὸν μὲν κοιλίαν διαθερμαίνει καὶ τὴν κύστιν, ὥστε τὸ οὖρον ξυγκαιόμενον ταῦτα πάσχειν. καὶ φημὶ ἄμεινον εἶναι τοῖς παιδίοισιν οἶνον ὡς ὑδαρέστατον διδόναι. ἧσσον γὰρ ταῖς φλέβας ξυγκαίει. τοῖσι δὲ θήλεσιν αἰδοίοις γίνεται οὐχ ὁμοίως. ὁ μὲν γὰρ οὐρητὴρ βραχύς ἐστιν ὁ τῆς κύστιος καὶ εὐρύς, ὥστε βιάζεται τὸ οὖρον ῥηϊδίως. οὔτε γὰρ τῇ χειρὶ τείβει τὰ αἰδοῖα, ὥσπερ τὰ ἄρσενα. οὔτε ἅπτεται τοῦ οὐρητῆρος. εἰς μὲν τὰ αἰδοῖα ξυντείνεται. καὶ ὀλίγοι οὐρητῆρες εἰσὶν εὐρεῖς, καὶ πίονσι πλεῖον, ἢ οἱ παῖδες. τοῖσι μὲν οὖν τοιούτοισιν ὧδε ἔχει, ἢ ὁκοῖα τοιαῦτα ἐκτύπατα. τοῖσι δὲ ἄλλοισιν ὧδε ἂν τις σὺμβυβάζων διαγινώσκοι, ὁκοῖόν τι μέλλει ἔσεσθαι τὸ ἔτος. εὔτε νοσερόν. εὔτε ὑγιηρόν. ἐν μὲν γὰρ τῷ λόγῳ γίνεται τὰ σημεῖα ὅτι τοῖς ἄστροισι δυνοισί τε καὶ ἐπιτέλλουσιν. ἐν τε τῷ μεταπώρῳ ὕδατα γίνεται.

καὶ ὁ

χρὸ χειμὼν μέτριος. καὶ μήτε λίαν ὑδερὴς, μήτε ἀφυάλλων ⟨ν⟩ καιρὸν τῷ ψύχει. ἔντε τῷ νέῳ ὕδατα γένηται ὡραῖα καὶ ἐν τῷ ἦρι. οὕτω δὲ ἔτος ὑγιεινότατον εἰκὸς εἶναι, [46] ἢν δὲ ὁμὸν χειμὼν, αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἦρ ἕπηται καὶ νότιον, αὐγὴν δὲ θέρος πυρετώδεα γίνεσθαι, [47] καὶ ὀφθαλμίας ἐμποιεῖν. ὀκόταν γὰρ τὸ πίονος ὑπογένηται ὑδαρέος, τῆς τε γῆς ὑγρῆς ἐούσης ὑπὸ τῶν ὄμβρων τῶν ἐαρινῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ νότου, [48] ἀνάγκη βραδύτερον τὸ σῶμα εἶναι, ἀπό τε τῆς γῆς βαθέος ἐούσης καὶ θερμῆς, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καίοντος, [49] τῇ τε χειλώνι μὴ ξυνεσκυασμένων τοῖς ἀνθρώποις. μή τε τῷ ἐγκεφάλου ἀνεξηρασμένου. οὐ γὰρ οἷόν τε τοῦ νέου ὄντος, [50] μὴ οὐ πλαδᾶν τὸ σῶμα καὶ τὴν σάρκα, ὥστε ὑπὸ πυρετοῦ ἐπιπίπτειν ὀξυτάτους ἅπασιν. μάλιστα δὲ τοῖσιν φλεγματίνοισι. καὶ δυσεντερείας εἰκὸς ὀξείας γίνεσθαι καὶ τῆσι γυναιξὶν [51] καὶ τοῖς εἴδεσι τοῖς ὑγροτάτοισι. [52] καὶ ἢν μὲν ἐπὶ κυνὸς ἐπιτολῇ ὕδωρ ἐπιγένηται καὶ χειμὼν, καὶ ⟨ν⟩ ἐτησίαι πνεύσωσιν ἐλπὶς παύσεσθαι, καὶ ὁ μετόπωρον ὑγιεινὸν γενέσθαι. ἢν δὲ μὴ, κίνδυνος θανάτους τε γενέσθαι τοῖσι παιδίοισι καὶ τῆσι γυναιξίν. τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσιν ἧκιστα, οἵ τε ἀφιγμένοι ἐς τεταρταίους ἀποτελευτῶσι. ἐκ τῶν τεταρταίων ἐς ὕδρωπας. [53] ἢν δ' ὁ χειμὼν νότιος γένηται, καὶ ἔπιβρεχὴς, καὶ βόρειος. τὸ δὲ ἦρ βόρειόν τε καὶ αὐχμηρὸν καὶ ψυχρὸν μᾶλλον. πρῶτον μὲν τὰς γυναῖκας ὁκόσαι αἱ τύχωσιν ἔγκυοι ἔχουσαι, καὶ ὁ τόκος αὐτέησιν ἢ, [54] πρὸς τοῦ ἐκπεπτώκεσθαι. ὁκόσαι δ' αὖ καὶ τέκωσι, ἀκρατέα ζωπαιδία τίκτειν καὶ νοσώδη. ὥστε ἢ αὐτίκα ἀπόλλυσθαι. ἢ ζῶσι λεπτά τε ἐόντα καὶ ἀσθενέα καὶ νοσώδεα. τὰ μὲν τῇσι γυναιξίν. τοῖς δὲ λοιποῖσι δυσεντερείας, καὶ ὀφθαλμίας ξηρὰς. καὶ οἷσιν καταῤῥοος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὅτι ⟨ν⟩ πνεύμονα. [55] τοῖσι μὲν δὴ φλεγματίνοισι δυσεντερείας εἰκὸς γίνεσθαι. ὑπὸ τῇσι γυναιξὶν φλέγματος ὑπερκαταῤῥυέντος ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ἀραιότητα τῆς φύσιος. τοῖσι δὲ χολώδεσιν, [56] ὀφθαλμίαι ξηραὶ διὰ θερμότητα καὶ ξηρότητα τῆς σαρκός. [57] τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, καταῤῥοος διὰ τὴν ἀραιότητα καὶ τὴν ἔκπασιν τῶν ὑγρέων. ὥστε ἐξαίφνης τοῦ μὲν ὑπὸ φρενίτιδος ἀπόλλυσθαι. τοῦ δὲ παραπλήκτους γίνεσθαι τὰ δεξιά. [58] ἢν δὲ τοῦ χειμῶνος ἔτος νότιον καὶ θερμὸν, τὸ σῶμα μὴ ξωίζηται, μὴ δὲ φλέβες, τοῦ ἦρος ἐπιγενομένου βορείου καὶ αὐχμηροῦ καὶ ψυχροῦ ὁ ἐγκέφαλος ὀπιθοίνικα αὖθι ἅλις ἅμα καὶ τὰ ἦρι διαλύεσθαι καὶ καθαίρεσθαι ὑπὸ τε κορύζης καὶ βεγκῶνος, πλευρίτιδάς τε καὶ πήγνυταί τε καὶ ζωίζεται, ὥστε ἐξαίφνης τὸν μὲν ὑπογινομένου καὶ τὸ κάρματος καὶ τῆς μεταβολῆς ὑπογινομένης, τοῦ τὰ νοσήματα ὑπιπτεῖν. ἢ λειεντερίαι καὶ ὕδρωπες τελευτῶσι τοῖσιν νοσήμασι ὑπογίγνονται. οὐδὲ ἀποξηραίνονται αἱ χιλίαι ῥηϊδίως, [59] ἢν δὲ ἐπόμβρου γένηται, καὶ νότιον, [60] καὶ ὕδατος ἔστωσαν, χειμὼν αὐάγκη νοσερὸν εἶναι, καὶ τοῖς φλεγματίνοισι καὶ τοῖς πλατεσιν τὰ παραχρῆμα ἐτέων, καὶ ἕως γίνεσθαι εἰκός. τοῖσι δὲ χολώδεσιν, πλευρίτιδας, καὶ περιπλεύμονας. [61] ἢν δὲ τὸ ἦρος αὐχμηρὸν γένηται καὶ βόρειον. τὸ δὲ μετόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίας ἐς ⟨ν⟩ χειμῶνα, καὶ σφακέλους τῶν ἐγκεφάλου εἰκὸς γίνεσθαι καὶ παρατόνους βεγκῶνας, καὶ κορύζας, καὶ βῆχας, οἷσιν δὲ καὶ φθίσιας. [62] ἢν δὲ βόρειόν τε ᾖ καὶ ἄνυδρον, καὶ μήτε νότιον κόνιν ἔπομβρον

& hyems sit moderata, neque admodum blanda, neque præter modum frigida, & vere ac æstate aquæ tempestiuæ eueniant, sic annum saluberrimum esse consentaneum est. Quòd si hyems quidem sicca & aquilonia, ver verò pluuium & austrinum fuerit, æstatem febribus abundare, & lippitudines inducere necesse est. Vbi enim ab imbribus vernis & ab austro terra humectata fuerit, & plenior æstus derepente superuenerit, tum à terra madida & calida existente, tum à sole adurente, ardorem conduplicari necesse est, hominum ventribus minimè consistentibus, neque resiccato cerebro. Neque enim vbi ver tale extiterit, fieri potest, quin corpus & caro nimio humore diffluant, ita vt omnibus, ac maximè pituitosis, acutissimæ febres immineant. Mulieribus verò & naturis maximè humidis, intestinorum difficultates contingere par est, Ac siquidem sub canicula exortum aqua & hyberna tempestas superuenerit, eteſiæq; spirauerint, quietis spes est, autumnúmque salubrem fore. Aliôqui periculum est ne pueri & mulieres moriantur, minimè verò senes, aut ne qui euaserint in quartanas tandem incidant, & ex quartanis in aquam inter cutem. At si hyems quidem austrina, pluuiosa & placida fuerit. Ver verò aquilonium, siccum & tempestuosum, primùm quidem mulieres quæ prægnantes extiterint, & quibus partus in ver imminet, abortionem facturas, est verisimile, quæ vero etiam pepererint, adeò imbecillos ac morbosos fœtus parituras, vt aut statim pereant, aut tenues, debiles, & valetudinarij viuant. Atque hæc quidem mulieribus, reliquis verò intestinorum difficultates & lippitudines siccas, nonnullisque defluxiones à capite in pulmonem. Pituitosis itaque intestinorum difficultates fieri par est, ac mulieribus pituita à cerebro defluente propter naturæ humiditatem. Biliosis verò lippitudines siccas, ob carnis caliditatem & siccitatem. Senibus autem defluxiones ob venarum raritatem ac distentionem, vt ex his nonnulli repente intereant, alij dextra parte resoluti maneant. Cùm enim hyeme existente austrina & calida, corpus non constringatur, neq; venæ, vere aquilonio & sicco, ac frigido superueniente, cerebrum quod vnà cum vere dissolui & purgari à grauedine & raucedine oportebat, tunc densatur & cogitur, proindéque accedente de repente æstate, æstúque ac mutatione contingente, hi morbi ingruant, tandémque reliquis morbis, cùm ventres facilè resiccari nequeant, intestinorum læuitates, & aquæ inter cutem succedant. Si verò æstas pluuiosa fuerit & austrina, & autumnus similiter, morbosam esse hyemem necesse est, iisque qui pituita abundant, & quadragesimum annum excesserunt, febres ardentes contingere æquum est. biliosis verò morbos laterales, & pulmonum inflammationes, At si æstas sicca & aquilonia fuerit, autumnus verò pluuius & austrinus, sub hyemem capitis dolores & cerebri syderationes fieri par est, ac præterea raucedines, grauedines, & tusses, & nonnullis quoque tabes. Quòd si aquilonius & siccus fuerit autumnus, ac neque sub canem,

neque ſub arcturum pluuioſus pituitoſis quidem præcipuéque natura humidis & mulieribus confert, bilioſis verò hoc eſt maximè aduerſum. Admodum enim reſiccantur, iiſque lippitudines aridæ contingunt, & febres acutæ ac diuturnæ, quibuſdam etiam melancholiæ. In bile namque quicquid eſt humidiſſimum & aquoſiſſimũ conſumitur, quòd verò craſſiſſimum & acerrimum remanet, quod in ſanguine eadem quoque ratione accidit, vnde ij morbi illis contingunt. Pituitoſis verò hæc omnia auxilio ſunt. Reſiccantur enim & ad hyemem perueniunt, ab aliis temporibus inuicem ſuccedentibus reſiccati. Qui igitur hæc mente complexus & contemplatus fuerit, is ex mutationibus plurima ferè præuidebit. Præcipuè verò maximæ anni temporum mutationes obſeruandæ ſunt, vt neque medicamentum purgans lubenter exhibeamus, neque partes circa ventrem vramus aut ſecemus, ante dies decem, aut etiam plures. Maximè tamen ſufficient decem. Ac maximi periculi plena ſunt ambo ſolſtitia, præcipuéque æſtiuum. Periculoſiſſima etiam ambo æquinoctia exiſtimantur, maximè verò autumnale. Syderum quoque ortus obſeruandi, præcipuéque caniculæ, deinde arcturi, & vergiliarum occaſus. His enim potiſſimùm diebus morbi iudicationem ſubeunt, & alij quidem perimunt, alij verò deſinunt; aliíque omnes in aliam formam & ſtatum tranſeunt. Ac de his quidem ad hunc ſe res habet modum. Ac de Aſia & Europa indicare volo quantum inter ſe per omnia diſtent, tum quantum homines formis varient, nihílque inter ſe ſimile habeant. De omnibus certè longa foret oratio, verùm de præcipuis & plurimùm inter ſe differentibus dicam vt ſe res habere mihi videatur. Mea quidem ſententia Aſia plurimùm Europæ præſtat, tum eorum omnium natura quæ è terra producuntur, tum hominum. Longè enim pulchriora & maiora omnia in Aſia gignuntur, regióque ipſa hac noſtra mitior, & hominum mores humaniores & benigniores. Quorum quidem cauſa eſt tempeſtatum anni temperatio, cùm in medio ſolis exortu ad auroram ſit expoſita, à frigore longè procul remota. Incrementum autem & moderationem omnium maximè præbet, cùm nihil ſit quod per vim ſuperet, ſed omnium ſit æquabilis poteſtas. Neque tamen vbique per totam Aſiam ad eundem modum ſe habent omnia. Sed quæ quidem regio in medio calidi & frigidi ſita eſt, ea certè feraciſſima eſt, & arboribus maximè conſita, & blandiſſima, aquiſque præcipuè fruitur cœleſtibus & ex terra prouenientibus. Neque enim calore admodum exuritur, neque ſqualoribus & aquarum penuria reſiccatur, neque frigore violatur, ſed auſtro obiecta, imbribus multis & niue perfunditur, multáque illic ſua tempeſtiuitate naſci par eſt, quæ ex feminibus quæq; ex terræ plantis proueniunt, quorum fructibus homines fruuntur, ex agreſtibus domeſticos faciendo, & in ſuum vſum transferendo. Pecoráque illic enutrita abundare vel maximè æquum eſt, crebriúſque parere, & optimè educare.

μήτε ὑπὸ τὰς ἄρκτους, τοῖσι μὲν φλεγματίῃσι φύσις ξυμφέρεσι μάλιστα καὶ τοῖς ὑγροῖς τὰς φύσιας καὶ τῇσι γυναιξίν. τοῖσι δὲ χολώδεσι τοῦτο πολεμιώτατον· λίην γὰρ αὐαίνεσθαι ποιέει, καὶ [63] ὀφθαλμίας αὐτέοισιν ὀξέας γίνονται ξηραὶ, καὶ πυρετοὶ ὀξέες καὶ πολυχρόνιοι ἐνίοισιν, καὶ μελαγχολίας. [64] τῆς γὰρ χολῆς ὃ μὲν λεπτότατον καὶ ὑδαρέστατον αἰεὶ ἀναλοῦται, ὃ δὲ παχύτατον καὶ δριμύτατον λείπεται καὶ τὸ αἷμα ὡσαύτως· ταῦτα δὲ πάντα λέγω ἄφνω ταῦτα νοσήματα αὐτέοις γίνεται τοῖσι φλεγματίῃσι, πρὸ τοῦ ὥρου τὰ πολλά ἐστιν. [65] ἀποξηραίνονται γὰρ ἐς τὸν χειμῶνα ἀφικνέονται, ὑπ' ὀλίγων τ' ἐς ὀλίγα αὐαινόμενοι. ὑπὸ δὲ τὸν χειμῶνα. Βορέης γίνεται καὶ ξηρός, ὃ δὲ νότος νέφεα καὶ ἐπομβρίην, καὶ τὰ ὑγρὰ ὑγρὰ ὀφθαλμίας γίνονται ἰκμαλέας. τοῖσι δὲ παισὶ καὶ γυναιξὶν, πυρετοί. [66] τοῦτο δὲ τοῦ νοσήματος καὶ σκοπέειν ἀναγκαίη τὰ πλεῖστα τῶν μελλόντων ἔσεσθαι ἐκ τῶν μεταβολέων. φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ μάλιστα τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρέων τὰς μεγίστας, καὶ μήτε φάρμακον διδόναι ἐκ τοῦ, μήτε καίειν ὅ, τι ἐς χιλίους μήτε τέμνειν πρὶν παρέλθωσιν αἱ ἡμέραι δέκα ἢ πλείονες· μέγιστα δὲ ἐόντα αἱ δέκα. καὶ ὑποκινδυνεύτατα ἡλίου τροπαὶ ἀμφότεραι, καὶ μᾶλλον θερειναί. ἰσημερειναὶ νομιζόμεναι εἶναι ἀμφότεραι, μᾶλλον δὲ μετοπωρειναί. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄστρων τὰς ὑποκλάσιας φυλάσσεσθαι, καὶ μάλιστα τοῦ κυνός. ἔπειτα ἀρκτούρου, καὶ ὑπὸ πλειάδων δύσει. ταῦτα γὰρ νοσήματα τὰ μάλιστα ἐν τούτοισι τοῖσιν ἡμέρῃσι κρίνεται. καὶ μᾶλλον ἀποφαίνει. [67] τὰ δὲ λήγει. τὰ δὲ ἀνίησι πρὸς μείζονα καὶ ἑτέρου εἴδεος, καὶ ἑτέρῳ καταστάσιν. οὕτω μὲν πρὸς τοὺς ἐνιαυτοὺς οὕτως ἔχει. βούλομαι δὲ περὶ τῆς Ἀσίης πρὸς τῆς Εὐρώπης δεῖξαι, ὁκόσον διαφέρουσιν ἀλλήλων ἐς πάντα καὶ περὶ τὴν ἰδέην τῆς μορφῆς, τὰ διαλλάσσει, καὶ οὐδὲν ὅμοιον ἀλλήλοισι. περὶ μὲν οὖν ἀπάντων πάντα οὐκ ἔστι λόγῳ· περὶ δὲ τῶν μεγίστων, καὶ πλείστου λόγου διαφερόντων, ἐρέω ὡς μοι δοκέει ἔχειν. [68] τὴν Ἀσίην πλείστου διαφέρειν φημὶ τῆς Εὐρώπης, ἐς τὰς φύσιας ἀμφοτέρων τῶν τε ἐκ τῆς γῆς φυομένων, καὶ τῶν ἀνθρώπων. πολὺ γὰρ καλλίονα καὶ μείζονα πάντα γίνεται ἐν τῇ Ἀσίῃ. ἥτε χώρη τῆς χώρης ἡμερωτέρη, καὶ τὰ ἤθεα τῶν ἀνθρώπων ἠπιώτερα, καὶ ἐνεργότερα. ὃ δὲ αἴτιον τούτων, ἡ κρῆσις τῶν ὡρέων, οὐ τοῦ ἡλίου ἐνμέσῳ τῶν ἀνατολέων κείται μᾶλλον πρὸς τὴν ἠῶ, τοῦτο χρόου πορρωτέρω. τὴν δὲ αὔξησιν καὶ ἡμερότητα παρέχει πλείστου ἀπάντων, ὁκόταν μηδὲν ἢ ὑπερβαλλόντως ὑετίη, ἀλλὰ πολλὸς ἰσαιθὴς δρωσοβόλη, ἔχει δὲ καὶ τὴν Ἀσίην, οὐ πάντα χῆ ὁμοίως. ἀλλ' ὅσην μὲν τῆς χώρης ἐν μέσῳ κεῖται τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, αὕτη μάλιστα καρποφόρωτάτη ἐστὶν, καὶ βώδεα δρωτάτη, καὶ βώδεα τὰ ὕδασι μάλιστα κέχρηται, τοῖσι τε οὐρανίοισιν, καὶ τοῖσιν ἐκ τῆς γῆς. οὔτε γὰρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἐκκέκαυται, οὔτε ὑπὸ ἀυχμοῦ καὶ ἀυδείης αὐαίνεται, οὔτε ὑπὸ ψύχεος βέβιασται.

ὑπό τε ὄμβρων πολλῶν καὶ χιόνος. τά τε ὠφέλια αὐτόθι πολλὰ ἐοικὸς γίνεσθαι, ὁκόσα τε ἀπὸ σπερμάτων, καὶ ὁκόσα αὐτὴ ἡ γῆ ἀναδιδοῖ φυτά. ὧν τοῖσι καρποῖσι χρέονται ἄνθρωποι, ἡμερωθέντες ἐξ ἀγρίων, καὶ ἐς ὑποτιθέμενοι μεταφυτεύοντες. τά τε ἐντρεφόμενα κτήνεα βούλεσθαι ἐοικὸς καὶ μάλιστα ὑπτιον τε πυκνότατα, καὶ ἐντρέφειν κάλλι-

τὸς τε αὐθρώπους βύτραφῆς εἶ), καὶ τὰ εἴδεα καλλίστους, καὶ μεγέθη μεγίστους. καὶ ἥκιστα ἀμφόρεσις ἐς ἄλληλα εἴδεα αὐτῶν καὶ τὰ μεγέθεα. εἰκὸς τε τῷ χώρῳ τούτῳ τοιοῦτον γενέσθαι εἶ) τὸ κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν μετοιότητα τῶν ὡρέων. [71] ὁ δὲ ἀνδρεῖον καὶ ὁ ἀγριοπάθειαν, καὶ ὁ ἔμπονον, καὶ ὁ ζωμώδες, οὐκ ἂν δυνατὸν ἐν τοιαύτῃ φύσει ἐγγίγνεσθαι [72] μήτε ὁμόφυλον, μήτε ἀλλόφυλον, ἀλλὰ τὴν ἡδονὴν κρατέειν, ἔνθεν πολυμορφα γίνεται τὰ ἐν τοῖς θηρίοις. τοιοῦτον μὲν οὖν Αἰγυπτίων, καὶ Λιβύων, οὕτως ἔχειν μοι δοκεῖ. τοιοῦτον δὲ καὶ τῶν ἐν δεξιᾷ [73] τοῦ ἡλίου τῶν ἀνατολέων τῶν χλωρεινῶν μέχρι Μαιώτιδος λίμνης (ἔσχατος γὰρ ὅρος τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίης) ὧδε ἔχει τοιοῦτον καὶ αὐτέων. τὰ δὲ ἔθνεα ταῦτα, ταύτῃ διαφορα αὐτὰ ἑωυτέων μᾶλλον ἐστὶ τῶν τοιουτοτρόπων, διὰ τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρέων καὶ τῆς χώρης τὴν φύσιν. ἔχει δὲ καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν ὁμοίως, οὐδὲν καὶ κατὰ τοῦτο ἄλλους ἀνθρώπους. ὅκου γὰρ αἱ ὧραι μεγίστας μεταβολὰς ποιέονται καὶ πυκνοτάτας, ἐκεῖ καὶ ἡ χώρη ἀγριωτάτη καὶ ἀνωμαλωτάτη ἐστίν. καὶ ὕδατα ἔστιν ὄρη τε πλεῖστα καὶ δασέα καὶ πεδία καὶ λιμνῶδες ἔνεστι. ὅκου δὲ αἱ ὧραι μὴ μεγάλας ἀλλάσσουσιν, ἐκεῖνος ἡ χώρη ὁμαλωτάτη ἐστίν. οὕτω δὲ ἔχει καὶ τοῦτο τῶν ἀνθρώπων, ἔνεστις βούλεται ἐνθυμέεσθαι. [74] ἔστι γὰρ φύσιες, αἱ μὲν ὄρεσιν ἐοικυῖαι, δενδρώδεσί τε καὶ ἀφύδροισι. αἱ δὲ λειμωνίοισί τε καὶ ὑδρηροῖσι. [75] αἱ δὲ λειμακεδίοισί τε καὶ ἐλώδεσι. αἱ δὲ πεδίῳ τε καὶ ψιλῇ καὶ ξηρῇ. αἱ γὰρ ὧραι αἱ μεταλλασσουσαι τὰ μορφῆς τὴν φύσιν, ἔστι διαφορεῖ. ὧν δὲ διαφορεῖ ἐοῦσι μὴ σφῶν αὐτέων, διαφοραὶ γὰρ πλείονες γίνονται τοῖς εἴδεσιν. ὁκόσα μὲν ὀλίγον διαφορεῖ τῶν ἐθνέων, παραλείπω. ὁκόσα δὲ μεγάλα ἢ φύσει ἢ νόμῳ, ἐρέω πρῶτα αὐτῶν ὡς ἔχει. καὶ πρῶτον περὶ τῶν μακροκεφάλων. ἄλλοτε γὰρ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου ἔθνος ὁμοίως τοιαύτας κεφαλὰς ἔχον οὐδέν. τὴν μὲν γὰρ ἀρχὴν, ὁ νόμος αἰτιώτατος ἐγένετο τοῦ μήκεος τῆς κεφαλῆς. νῦν δὲ, καὶ ἡ φύσις ξυμβάλλεται τῷ νόμῳ. οἱ γὰρ μακροτάτην ἔχοντας τὴν κεφαλὴν γενναιοτάτους ἡγέονται. ἔχει δὲ περὶ νόμου ὧδε. τὸ παιδίον ὀκτάμηνον γίνηται, πλάσσεται τὴν κεφαλὴν αὐτέου ἔτι ἁπαλὴν οὖσαν μαλακοῦ ἐόντος, ἀναπλάσσουσι τῇσι χερσὶν, καὶ ἀναγκάζουσιν ἐς τὸ μῆκος αὔξεσθαι, δεσμά τε προσφέροντες, καὶ τεχνήματα ἐπιτήδεια ὑφ' ὧν τὸ μὲν σφαιροειδὲς ἡ κεφαλὴ κακοῦται, τὸ δὲ μῆκος αὔξεται. ἄλλως τε τὴν ἀρχὴν ὁ νόμος κατεργάσατο, ὥστε διαφορεῖν τὴν φύσιν ἰδέσθαι. τὸ δὲ χρόνου προσιόντος, ἡ φύσει ἐβοήθει, ὥστε μηκέτι ἀναγκάζειν. [76] ὁ γὰρ χρόνος πάντα χρύπτει, ἀπό τε τῶν ὑγιηρῶν ὑγιηρὸς τὸ σῶμα ἐστὶ, καὶ τῶν νοσερῶν, νοσερός. εἰ δὲ οὕτω γίνονται ἔκτε τῶν φαλακρῶν, φαλακροὶ, καὶ οὐ γλαυκῶν, γλαυκοὶ, καὶ οὐ διεγραμμένων, γραφικοὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ τῶν ἄλλης μορφῆς ὁμοίως λέγειν, τί κωλύει καὶ οὐ μακροκεφάλου μακροκεφάλον γίνεσθαι; νῦν δὲ ὁμοίως [77] οὐδὲν γίνονται ὡς πρότερον. ὁ γὰρ νόμος οὐκ ἔτι ἰσχύει, διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν ἀνθρώπων. τοιοῦτον μὲν οὖν τοῦτων, οὕτως μοι δοκεῖ. τοιοῦτον δὲ τῶν οἰκεομένων, ἡ χώρη οὐκείνη ἑλώδης ἐστὶ, καὶ θερμὴ, καὶ ὑδατεινὴ, καὶ δασεῖα. ὄμβροισί τε ἄνωθεν γίνονται πᾶσαν ὥραν πολλοί τε καὶ ἰσχυροί. ἥντε δίαιτα τοῖς ἀνθρώποισιν ἐν τοῖς ἕλεσιν ἐστίν. πρῶτα οἰκήματα ξύλινα καὶ καλάμινα ἐν ὕδατι μεμηχανημένα.

Hominesq; habitiores esse, formaq; præstantes, & magnitudinis eximiæ, formaq; & corporum proceritate non admodum inter se dissimiles. Hanc regionem ad anni temporum naturam & moderationem proximè accedere consentaneum est. Virilis autem animus, ærumnarum & laborum tolerantia, atque audacia, in huiusmodi naturis innasci nequit, neque eiusdem generis aut diuersi coniunctione ducuntur, verùm in ipsis libidinem dominari necesse est. Ideoq; multiformes in feris partus gignuntur. Atque de Ægyptiis ac Libycis ad hunc quidem modum se res habere videtur. De his verò qui sunt ad hyberni solis ortus dexteram, ad Mæotidem vsque paludem, quæ est Europæ atque Asiæ terminus, habet se res ad hunc modum. Atque hæ quidem gentes, cùm propter anni tempestatum mutationes, tum ob regionis naturam, longè magis inter se differunt, quam quæ antè sunt enarratæ. Habet autem hoc solum eodem planè modo, quo etiam apud reliquos homines. Vbi namque anni tempora maximas & creberrimas mutationes faciunt, illic efferatissima & maximè inæqualis regio existit, montesq; plurimos & densos, campos item & prata in ea inuenias. At vbi anni tempora nõ admodum variant, illic ea regio maximè æqualis est. Ad eundem verò modum se in hominibus habet, si quis animum aduertat. Sunt enim quædam naturæ, montosis locis, syluosis, & aqua carentibus similes, quædam tenuibus & aquosis, quædam etiam pratorum & paludum naturam referunt, quædam etiam ad planitiei, nudorumque & siccorum naturam accedunt. Anni enim tempora, quæ formarum naturam variant, inter se differunt, cúmque inter se diuersa existant, varias & multiplices formas producunt. Ac eas quidem gentes quæ parum inter se differunt, prætermittam, quæ verò plurimùm aut natura, aut institutis inter se discrepant, de his quemadmodum se habeant mihi dicendum est, imprimisque de Macrocephalis, cùm ex his nulla alia gens capita similia habeat. Ac initio quidem hominum institutum longitudinis capitis causa fuisse videtur. Nunc verò natura etiam ad institutum accedit. Longissima enim habentes capita, generosissimos existimant. Huiusmodi autem est institutum. Cum primum editus est infans, caput eius adhuc tenellum & molle manibus effingunt, & in longitudinem adolescere cogunt, vinculis & idoneis artibus adhibitis, quibus capitis rotunditas vitietur, & longitudo augeatur. Hoc institutum primum huiusmodi naturæ dedit initium. Successu verò temporis, in naturam abiit, vt proinde instituto nil amplius opus esset. Semen enim genitale ex omnibus corporis partibus prouenit, ex sanis quidem sanum, & ex morbosis, morbosum. Si igitur ex caluis calui gignuntur, ex cæsiis cæsij, & ex distortis, vt plurimum distorti, eadémque in cæteris formis valet ratio, quid prohibet cur non etiam ex Macrocephalo Macrocephalus gignatur? Etsi nunc quoque perinde vt antea non nascuntur, obsolescente per hominũ incuriam instituto. Ac de his quidé sic sentio. Iam verò de his qui Phasim accolũt. Regio est palustris, calida, aquosa & densa, imbribusq; copiosis & vehementibus ferè semper perfunditur. Homines in paludib. vitá degunt, & domos ligneas & arundineas in aquis fabrefactas habent,

rarò vrbes & emporia adeunt, verùm nauigiis ex ligno vno cauatis ſurſum ac deorſum traiiciunt, cùm foſſas habeant plurimas. Aquas bibunt calidas, ſtatariàs, ſole putrefactas, & imbribus auctas. Ipſeq; Phaſis præ cæteris fluuinibus maximè ſtagnans eſt, & leuiſſimè defluit; fructúſque qui illic naſcuntur, nullum incrementum accipiunt, effœminati ſunt, & præ aquarum copia imperfecti, ideóque ad maturitatem minimè perueniunt. Aër quoque caliginoſus ab aquis ſublatus hanc regionem occupat. His ſanè de cauſis Phaſiani corporis formam à cæteris hominibus longè diuerſam habent. Proceritate enim corporis & craſſitudine valdè excedunt, neque articulus vllus, neque venæ comparent, pallidóque ſunt colore, volut morbo regio detenti: cumq; aëre vtantur minimè puro, ſed caliginoſo & maximè humido, grauiſſimam præ aliis omnibus vocem edunt. Sunt etiam ad corporis exercitationem natura pigriores, anniq; tempeſtates, quo ad æſtum aut frigus, non multum variant. Venti iis plurimi ſunt auſtrini, potiſſimùm vnus eius regionis peculiaris, qui interdum violentior, moleſtior & calidior ſpirat, quem Cenchrona nominant. Boreas verò non admodum huc peruenit, quòd ſi aliquando ſpiret, debilis tamen & valdè lenis exiſtit. Atque hunc quidem in modum, qui Aſiam & Europam incolunt, tum natura, tum forma inter ſe differunt. Quòd autem ad animi ignauiam & mollitiem attinet, cur Aſiatici Europæis minùs bellicoſi exiſtant, & moribus ſint lenioribus, anni tempeſtates in cauſa ſunt, quæ non magnas tum ad calorem, tum ad frigus permutationes faciunt, verùm ſimiles permanent, vnde neque mens ſtupore percellitur, neque corpus vehementer à ſuo ſtatu dimouetur. Ex quibus iram exaſperari, ac prudentiæ & caloris compotes fieri magis æquum eſt, quàm ſi eodem ſemper ſtatu permaneant. Mutationes enim inter omnia hominis mentem ſemper excitant, neque ſinunt quieſcere. Quas ob cauſas mihi Aſiaticorum genus omni ope deſtitutum videtur, quibus præterea eorum inſtituta accedere debent. Multò enim maxima Aſiæ pars regum imperio regitur. Qui verò ſui poteſtatem non habent, neque ſui iuris ſunt, ſed dominis ſubditi, ij rerum bellicarum nullam curam habent, ſed vt ne bellicoſi videantur. Neque enim æqualia pericula impendent. Hos ſiquidem pro dominis in militiam proficiſci, & labores tolerare, mortémque oppetere neceſſe eſt, relictis domi liberis, vxore, ac reliquis amicis. Quòd ſi probè ac viriliter ſe geſſerint, inde dominis opes augentur & creſcunt, ipſi præter pericula & cædes nullum fructum percipiunt. Ad hæc ab huiuſmodi hominibus propter rei militaris inertiam ac otium, regionem relinqui neceſſe eſt, cùm vt quiſque natura fortis eſt & magni animi, ita maximè leges detrectat. Cuius rei hoc magnum eſt indicium, quòd quicunque in Aſia Græci ac Barbari dominis minimè ſunt ſubditi, ſed liberi, & ſui laboris quæſtum faciunt, ij omnium bellicoſiſſimi exiſtunt. Sibi enim ipſis pericula ſubeunt, & vt fortitudinis præmia reportant, ita ignauiæ pœnas luunt.

ὀλίγη τε χρέονται βαθίσει τῇ πόλιν, καὶ ὃ ἐμπόριον, [78] ἀλλὰ μονοξύλοις ἀφαμπλέουσιν ἄνω καὶ κάτω. διώρυγες γὰρ πολλαὶ εἰσίν. τὰ ὦν ὕδατα, θερμὰ καὶ ἁσιμα πίνουσιν, ὑπό τε τοῦ ἡλίου σηπόμενα, καὶ ὑπὸ τῶν ὄμβρων ἐπαυξόμενα. αὖθίς τε ὁ φάσις ἁσιμώτατος πάντων τῶν ποταμῶν, καὶ ῥέων ἥπιώτατα. οἵτε καρποὶ γινόμενοι αὐτόθι πάντες [79] ἀνάγαθέες εἰσὶν καὶ ἀτελέες ὑπὸ πολυπληθείης τοῦ ὕδατος. δι' ὃ οὐ πεπαίνονται. [80] ἤπερ τε πόλις κατέχει τὸν χῶρον ἀπὸ τῶν ὑδάτων. ἀφ' ὧν δὲ τὰς δὴ τὰς προφάσιας, τὰ εἴδεα ἀπηλλαγμένα τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἔχουσιν ⓐ φασιανοί. τά τε γὰρ μεγέθη μεγάλοι· τὰ πάχεα δὴ ὑπερπαχέες. ἀρθρον τε κατάδηλον οὐδὲν, οὐδὲ φλέψ. τῷ τε χροιὴν ὠχρὴν ἔχουσιν, ὥσπερ ὑπὸ ἰκτέρου ἐχόμενοι. φθέγγονταί τε βαρύτατον ἀνθρώπων, τῷ ἠέρι χρώμενοι ὑγρῷ καὶ λαμπρῷ, ἀλλὰ χυδαΐζει τε [81] καὶ διερῷ, τοὺς πλησιοχώρους τε τὸ σῶμα ἀρρωστέστερον πεφύκασιν. αἵ τε ὧραι οὐ πολὺ μεταλλάσσουσιν, οὔτε τοὺς τῶν πνεύμας, οὔτε τοὺς τοῦ ψυχρου. τά τε πνεύματα πολλὰ νότια, πλὴν αὐτῆς μιᾶς βορηιζούσης. αὕτη δὲ πνέει σπάνιον, βίαιος καὶ καλεπὴ καὶ θερμὴ, καὶ κένχρονα ὀνομάζουσιν τοῦτο τὸ πνεῦμα. ὁ δὲ βορέης οὐ σφόδρα ἀφικνεῖται. ὀκτάμηνος δὲ πνέει ἀσθενὴς καὶ βληχρός. [82] τοῖσι μὲν τῆς φύσιος, καὶ τῆς διαφορῆς, καὶ τῆς μορφῆς τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τῇ Εὐρώπῃ, οὕτως ἔχει. [83] τοῖσι δὲ τῆς ἀθυμίης τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἀνανδρείης, ὅτι ἀπολεμώτεροί εἰσιν τῶν Εὐρωπαίων ⓐ Ἀσιανοὶ, καὶ ἡμερώτεροι τὰ ἤθεα, αἱ ὧραι αἴτιαι μάλιστα, οὐ μεγάλας τὰς μεταβολὰς ποιεύμεναι, οὔτε ὅτι τὸ θερμὸν, οὔτε ὅτι τὸ ψυχρὸν, ἀλλὰ τοιαύτας. οὐ γὰρ γίνονται ἐκπλήξιες τῆς γνώμης, οὔτε μετάστασις ἰσχυρὴ τοῦ σώματος. ἀφ' ὅτων εἰκὸς τὸν ὀργὸν ἀχλοάζειν τε, καὶ τὸ γνώμονος καὶ θερμοῦ μετέχειν μᾶλλον, ἢ ἐν τῷ αὐτέῳ ἀεὶ ὄντα. αἱ γὰρ μεταβολαὶ εἰσὶ τῶν πάντων, [84] ἀεί τε ἀγείρουσι τὴν γνώμην τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὐκ ἐῶσι ἀτρεμίζειν. ἀφ' ὧν τοῖσιν ἐμοὶ δοκέει τὰς προφάσιας, [85] ἀνδρηίους εἶναι τὸ γένος τὸ Ἀσιανῶν. καὶ πρόσθεν νόμους. τὸ γὰρ Ἀσίης τὰ πολλὰ βασιλεύεται. ὅκου γὰρ μὴ αὐτοὶ ἑωυτέων εἰσὶ κάρτερόι ἀνθρωποι. μηδὲ αὐτόνομοι, ἀλλὰ δεσπόζονται· οὐ πρέπει τοῦτο αὐτοῖσιν ὁ λόγος ἐστὶν, ὅπως τὰ πολέμια ἀσκήσουσιν, ἀλλ' ὅκως μὴ δόξουσι μάχιμοι εἶναι. ⓐ γὰρ κίνδυνοι οὐχ ὁμοῖοι εἰσίν. τὸν μὲν γὰρ κρατεύεσθαι εἰκὸς, καὶ ζωὸν πωρέειν, καὶ ἀποθνήσκειν ἐξ ἀνάγκης ὑπὸ τῶν δεσποτέων, ἀπό τε παιδίων καὶ γυναικὸς ἐόντα καὶ τῶν λοιπῶν φίλων. καὶ ὀκόσα μὲν αἱ χῶραι καὶ ἀνδρεῖα ἐργάσωνται, ⓐ δεσπόται ἀπ' αὐτέων αὔξονταί τε καὶ ἐκφύονται· τὸν δὲ κινδυνεύοντα καὶ θανάτους αὐτοὶ καρποῦνται· ἔτι δὲ πρὸς τούτοισιν τῶν τοιούτων ἀνθρώπων, [86] ἀνάγκη ἐρημοῦσθαι τὴν γῆν ὑπό τε πολεμίων καὶ ὀργῆς. ὥστε καὶ εἰκὸς φύσει πέφυκεν ἀνδρεῖος καὶ δύψυχος, ἀποτρέπεσθαι τὴν γνώμην ἀπὸ τῶν νόμων. μέγα δὲ τεκμήριον τούτων. ὀκόσοι γὰρ ἐν τῇ Ἀσίῃ ἕλληνες ἢ βάρβαροι μὴ δεσπόζονται, ἀλλ' αὐτόνομοί εἰσι καὶ ἑωυτέοισιν πολεμοῦσιν, οὗτοι μαχιμώτατοί εἰσι πάντων. πρὸς γὰρ κινδυνοὺς ἑωυτέων περὶ κινδυνεύουσιν. καὶ τῆς ἀνδρείης αὐτοὶ τὰ ἆθλα φέρονται, ἐς τῆς δειλίης τὴν ζημίην ὡσαύτως.

[87] δύρησι

βύρήσεις ὁ ἢ τὸν Ἀσιωνὸς διαφέρειν αὐτὸς ἑαυτέων, τὸν μὲν βελτίονας, τὸν δὲ φαυλοτέρους εἶναι. αἱ δὲ μεταβολαὶ αἰτίαι τῶν ὡρέων, ὥσπερ μοι εἴρηται ἐν τοῖς πρόσθεν. καὶ τοῖς μὲν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ, οἵτινες ἔχουσι· ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ, ἔστιν ἔθνος σκυθικόν, ὃ οἰκέει τὴν λίμνην οἰκεῖ τὴν Μαιῶτιν, διαφέρον τῶν ἄλλων, Σαυρομάται καλεῦνται. τούτων αἱ γυναῖκες ἱππάζονταί τε καὶ τοξεύουσιν, καὶ ἀκοντίουσιν ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ μάχονται τοῖς πολεμίοις, ἕως ἂν παρθένοι ἔωσιν. οὐκ ἀποπαρθενεύονται δὲ μέχρις οὗ τρεῖς ἀποκτείνωσι. καὶ οὐ πρότερον συνοικέουσιν, ἢν μὴ τὰ ἱερὰ θύουσαι τὰ ἐν νόμῳ. ἡ δὲ ἂν ἄνδρα ἑαυτῇ ἀρήται, παύηται ἱππαζομένη, ἕως ἂν μὴ ἀνάγκη καταλάβῃ παγκοίνου στρατείης. δεξιὸν δὲ μαζὸν οὐκ ἔχουσιν. παιδίοις γὰρ ἐοῦσιν ἔτι νηπίοις, αἱ μητέρες χάλκεον τετεχνημένον ἐπὶ τοῦτο ἀφύσεον ποιέουσαι, πρὸς μαζὸν ἀνάγουσαι δεξιὸν, καὶ ἐπιχειρέουσι, ὥστε τὸν αὔξησιν φθείρεσθαι, ἐς ὃ δεξιὸν ὦμον καὶ βραχίονα πᾶσαν τὴν ῥώμην καὶ τὸ πλῆθος ἐκδιδόναι. πρὸς δὲ τῶν λοιπῶν Σκυθέων τῆς μορφῆς, ὅτι αὐτοὶ αὑτοῖσιν ἐοίκασι, καὶ οὐδαμῶς ἄλλοις· οὗτος λόγος καὶ πρὸς τῶν Αἰγυπτίων, πλὴν ὅτι μὴ τοῦ θερμοῦ εἰσι βεβιασμένοι. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ. ἡ δὲ Σκυθέων ἐρημίη καλυμμένη. πεδιάς ἐστι, λιμναίη, καὶ φιλή, καὶ ἔνυδρος μετρίως. ποταμοὶ δὲ εἰσι μεγάλοι, οἳ ἐξοχετεύουσι τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν πεδίων. ἐνταῦθα καὶ ἡ Σκύθαι νομαδεύουσι, Νομάδες δὲ καλέονται, ὅτι οὐκ ἔστιν οἰκήματα, ἀλλ' ἐν ἁμάξῃσι οἰκέουσιν. αἱ δὲ ἅμαξαί εἰσιν, αἱ μὲν ἑλάχισται, τετράκυκλοι, αἱ δὲ ἑξάκυκλοι. αὗται δὲ πίλοις κατειπεφραγμέναι. εἰσὶ δὲ καὶ τετράσκηνοι, ὥσπερ οἰκήματα· καὶ αἱ μὲν τρίπλακες, αἱ δὲ τρίπλακες. ταύτῃσι δὲ καὶ γενὰς τοὺς ὕδωρ, καὶ τοὺς χιόνα, καὶ τοὺς τὰ πνεύματα. ἁμάξας δὲ ἁμάξας ἔχουσι ζεύγεα, τὰς μὲν δύο, τὰς δὲ, τρία βοῶν κέρως ἕτερα. οὐ γὰρ ἔχουσι κέρατα ὑπὸ ψύχεος. ἐν ταύταις δὴ οἷσι ταῖς ἁμάξαις γυναῖκες διαιτεῶνται. αὐτὰς δὲ ἵππων ὀχεῦνται αἱ ἄνδρες. ἕπονται δὲ αὐτοῖς καὶ τοξεύματα ἑπόμενα καὶ αἱ βόες καὶ αἱ ἵπποι. μένουσι δὲ ἐν τῷ αὐτέῳ τοσοῦτον χρόνον, ὅσον αἱ ἀπόχρη οὗτοισιν τοῖς τεύδεσιν ὁ χῶρος· ὁκόταν δὲ μηκέτι, ἐς ἕτερον χώρον ὀχονται. αὗται δὲ ἐαυτοῖσι κρέα ἑφθὰ, καὶ πίνουσι γάλα ἵππων. καὶ ἱππάκην πρώτοισιν, τοῦτο δέ ἐστι τυρὸς ἵππων. τὰ μὲν ἐς τὸν διαιτὰν αὐτέων οὕτως ἔχει καὶ τοὺς νόμους, τοῦτό τε τῶν ὡρέων καὶ τῆς μορφῆς, ὅτι πολὺ ἐπιλλάκτας τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ὁ Σκυθικὸν ἔθνος, καὶ ἔοικεν αὐτὸ ἑαυτέῳ, ὥσπερ ὁ Αἰγύπτιον. καὶ ἤκιστα ἀπολύσιμον ἐστι· καὶ ἡ χώρη ἐλάχιστα θηρία τρέφει καὶ μέγεθος καὶ πλῆθος. κεῖται γὰρ ὑπὸ αὐτὰς τὰς ἄρκτους, καὶ τοῖς ὄρεσιν τοῖς Ῥιπαίοισιν, ὅθεν ὁ βορέης πνέει. ὅτε ἥλιος τελευτῶν ἐγγύτατα γίνεται, ὁκόταν ὅτι τὰς θερμὰς ἔλθῃ τροπὰς ὁδοὺς, καὶ τότε ὀλίγον χρόνον θερμαίνει. καὶ οὐ σφόδρα τὰ ἀφυπνώματα τὰ ἀπὸ τῶν θερμῶν πνέοντα ἀφικνεῖται, ἐὰν μὴ ὀλιγάκις καὶ ἀσθενέα, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄρκτων ἀεὶ πνέουσιν πνεύματα ψυχρὰ ἀπό τε χιόνος, καὶ κρυστάλλων, καὶ ὑδάτων πολλῶν· οὐδέποτε δὲ τὰ ὄρεα ἐκλείπει. ἀπὸ τούτων δὲ δυσείκηται ἐστιν. ἤπερ κατέχῃ πουλὺς τῆς ἡμέρης τὰ πεδία.

Asiaticos autem plurimùm inter se differre, & hos quidem nobiliores, illos verò ignobiliores esse comperio. Quorum quidem causa ad anni tempestatum mutationes, quemadmodum antea diximus, referenda est. Atque sic quidem de his qui Asiam incolunt. In Europa autem gens est Scythica, quæ Mæotim paludem incolit, & à reliquis plurimùm differt, Sauromatæ appellantur. Eorum fœminæ equitant, arcu vtuntur, & ex equo iaculantur, & cum hostibus bellum gerunt, quoad virgines existunt, neque ante virginitatem deponunt, quàm tres hostes interfecerint, neque priùs cum viris congrediuntur, quàm sacra Deo, patrio more peregerint. Quòd si qua sibi virum delegerit, equitatu soluta est, nisi communis expeditionis necessitas ingruat. Dextram autem mammam non habent. Puellis enim adhuc infantibus, ferro ad id fabricato & candente, dextræ mammæ admoto, eam matres exurunt, vt ne incrementum accipiat, sed ad dextrum humerum & brachium omne robur & copia transmittatur. De reliquis autem Scythis, cùm forma inter se sint similes, & aliis dissimiles, eadem ratio quæ de Ægyptiis habenda est, nisi quòd hi calore, illi frigore vrgentur. At verò solitudo Scythica appellata, in planicie sita est, & pratis abundat, nuda & modicè aquosa est. Magni enim fluuij aquam ex campis per riuos deducunt. In hac Scythæ Nomades dicti degunt, quòd domos nullas habeant, sed in curribus habitent, quorum vel minimi quatuor, reliqui sex rotis aguntur. Hi autem insuper coactilibus ex lana crassa compactis sunt obducti, & ad instar domorum fabricati, alij quidem simplici, alij etiam triplici tabulato, ipsique in angustum coarctati aduersus omnes aquarum, niuis, ac ventorum iniurias. Currus trahunt alios quidem duo boum paria, alios tria, atq; hi præ frigore cornua non habent. His igitur in curribus mulieres degunt, ipsi verò viri in equis vehuntur. Eos sequuntur pecorum greges, & boues, & equi. Tamdiúque vno in loco subsistunt, quoad ipsis pecoribus pabulum sufficit, quod deficiente ad aliam regionem commigrant. Carnibus coctis vescuntur, & lacte equino in potu vtuntur, & hippaco, hoc est caseo equino victitant. Ac de eorum victus ratione & curribus hactenus quidem dictum est, simúlque de anni temporibus, quódque Scythica gens forma multùm à reliquis hominibus diuersa est, sibi ipsi similis, non secus ac Ægyptij. Minimè fœcundum est hoc hominum genus, ipsáque regio pauciſſimas feras alit, neque magnitudine, neque multitudine insignes. Sub ipsis enim vrsis Riphæisque montibus, vnde Boreas spirat, est posita, sólque cùm ad extremam conuersionem æstiuam venerit, proximè accedit, & tunc quidem exiguo tempore calefacit. Neque venti ex calidis locis spirantes, nisi rari ac debiles, huc admodum perueniunt, sed venti frigidi ab vrsis, niue, glacie, & multis aquis, perpetuò spirant, neque vnquam montes deserunt, vnde non nisi ægrè habitari possunt. Aerq; multus tota die campos occupat,

ipsique in humidis locis degunt. Quare perpetua ferè illis est hyems, æstas verò paucissimis diebus, neque his admodum magna. Planities enim illis sublimis est & nuda, neque montibus cincta, sed sub vrsis accliuis. Neque feræ illis magnæ, sed quæ sub terra abscondi possint, nascuntur. Hyems enim & terræ nuditas prohibet, quanquam & apricis & opacis locis caret. Nam neque magnæ, neque vehementes sunt anni temporum mutationes, sed similes & parum differentes, vnde & formas inter se similes habent. Eodem etiam victu semper & amictu vtuntur hyeme & æstate, aërémq; aquosum & crassum attrahunt, & aquas ex niuibus & glacie bibunt, nullaq; corporis exercitatione vtuntur, cùm vel corpus, vel animus exerceri nequeat, vbi mutationes non sunt vehementes. Has ob causas eos habitu esse crasso & carnoso necesse est, articulis verò humidis & eneruatis, & ventribus maximè humidis, omnium tamen maximè inferiore aluo. In hac enim regione, natura, & tempestatum anni constitutione, ipsa resiccari nequit. Sed propter pinguedinem & carnis glabritiem, forma inter se sunt similes, tum mares maribus, tum fœminæ fœminis. Cùm enim anni tempora similiter se habeant, nullæ corruptiones, neq; vitia in prima seminis conformatione contingunt, nisi violento aliquo casu, aut morbo id accidat. Eorum autem humiditatis magnum hoc est argumentum, quòd Scythas plæroſque, ac præcipuè Nomadas, humeris, brachiis, primis manuum iuncturis, pectoribus, coxendicibus, & lumbis exustis esse comperias, nullam sanè aliam ob causam, quàm naturæ humiditatem & mollitiem. Nam neq; arcus intendere, neque humero iaculum contorquere, ob humiditatem ac impotentiam possunt. Cùm verò vruntur, ex articulis humoris copia resiccatur, eorúmque corpora validiora, habitiora, & firmioribus articulis redduntur. fluida verò fiunt & lata, primùm quidem quòd fasciis non inuoluantur, quemadmodum fieri solet in Ægypto, neq; id pro more habent, ob equitationem, quò firmiùs equis insideant, deinde verò ob vitam sedentariam. Ex his namque mares quoad equis vehi nequeunt, longo tempore in curribus sedent, parumq; propter locorum transmutationes & peragrationes inambulant. At mulieres stupendum in modum habitu sunt corporis fluxo. Gens autem Scythica propter frigus fuluo est colore, cùm ad eos sol vehemens non accedat. A frigore autem albedo exuritur, fitq; fulua. Fœcunda verò eiusmodi natura esse non potest. Neque enim viri multa coeundi cupiditate tenentur, ob corporis humiditatem, ventrisque molliciem & frigiditatem. Ex quibus viros minimè venerem exercere posse par est. Eò accedit, quòd perpetua equitatione fracti, ad coitum imbecilles redduntur. Atque eæ quidem in viris causæ sunt. In mulieribus verò, carnis pinguedo & humiditas. Neque enim vteri genitale semen ad se rapere queunt. Neq; eis vt decet menstrua purgatio, sed parcior & longiore tẽpore contingit, ipsúmque vteri os præ pinguitudine concluditur, seménque genitale minimè suscipit. Ipsæque nulla corporis exercitatione vtuntur, & præpingues sunt, earumq; ventres frigidi & molles.

καὶ ὀν νοτίοισι ξυμπιτεύπαι. ὥστε ⟨ν⟩ μὲν χειμῶνα, ἀεὶ ἐόναι. ὃ δὲ θέρος, ὀλίγας ἡμέρας, καὶ τούτας μὴ λίαν. μετέωρα γὰρ τὰ πεδία καὶ ψιλὰ καὶ οὐκ ἐσκεφαίωνται ὄρεσιν, ἀλλ' αἰαύτη ὑπὸ τῶν ἀρκτικῶν ἀνέμων. καὶ τὰ θηρία οὐ γίνεται μεγάλα. ἀλλ' οἷα τὰ ἐστὶν ὑπὸ μὴ σκεπάζεσθαι. ὁ γὰρ χειμὼν κωλύει, καὶ τῆς γῆς ἡ ψιλότης. καὶ τοι οὐκ ἔστιν ὀξέα, οὐδὲ σκληρὰ. αἱ γὰρ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων οὐκ εἰσὶ μεγάλαι, οὐδὲ ἰσχυραὶ, ἀλλ' ὁμοίαι καὶ ὀλίγον μεταβάλλουσαι δι' ὀτὶ καὶ τὰ εἴδεα, ὁμοια αὐτὰ ἑωυτοῖσιν εἰσίν. σίτοισι χρέονται ἀεὶ ὁμοίως, ἐσθῆτι τε τῇ αὐτῇ καὶ ὑποδήμασι καὶ χλαμύσι. τοῦτο πέρα ὑδατινὸν ἕλκοντες διὰ παχμὸ. ταῦτα ὕδατα πίνοντες ἀπὸ χιόνος καὶ πάγου. τὸ τε ζαλαπτώσσειν ἀπέοντες. οὐ γὰρ οἷόν τε σῶμα ζαλαπτωρέεσθαι, οὐδὲ τὼ ψυχρῷ, ὄχου μεταβολαὶ μὴ γίνωνται ἰσχυραί. διὰ τοῦτο τὰς αἰδοίας, τὰ εἴδεα αὐτῶν παχέα ὀστὶ καὶ σαρκώδεα. ἄρθρα καὶ ὑγρὰ καὶ ἄτονα. αἵτε κοιλίαι ὑγρότατα πασέων κοιλιῶν αἱ κάτω. οὐ γὰρ οἷόν τε νευδρὼ αἰδοίῃ ἐναίνεσθαι ἐν τοιαύτῃ χώρῃ καὶ φύσει καὶ ὥρης κατασάσει, ἀλλὰ διὰ πιμελὴν τε καὶ ψυχρὸν τὼ σάρκα, τά τε εἴδεα ἔοικεν ἀλλήλοισιν, ταῦτε ἄρσενα τοῖς ἄρσεσι καὶ τὰ θήλεα τοῖς θήλεσι. τῶν γὰρ ὡρέων τοιαῦτα πλανώσιων ἐουσέων, φθοραὶ οὐκ ἐγγίνονται οὐδὲ κακώσιες ἐν τῇ τῶ γένε ξυμπήξει. ἰὼ μὴ λίνος ἀνάγκης βιαίης τύχῃ ἢ νούσου. μέγα γὰ πικμήιον ἐς τὼ ὑγρότητα προσέρχομαι. Σκυθέων γὰρ τοὺς πολλοὺς, ἀπόντας ὅσ Νομάδες, θυρήσεις κεκαυμένους τούς τε ὤμους καὶ τοὺς βραχίονας, καὶ τοὺς καρποὺς τῶν χειρέων, καὶ τὰ σήθε ἰσχία, καὶ τὼ ὀσφυὼ, δι' ἀλλ' οὐδέν, ἢ διὰ τὼ ὑγρότητα τῆς φύσιος καὶ τὼ μαλακίην. οὐ γὰρ δύνανται οὔτε τοῖς τόξοις ξιωτείνειν, ὅτε τὰ ἀκοντί ἐμπίπλειν τὰ ὤμω ὑπὸ ὑγρότητος καὶ ἀτονίης. ὀχε τὸν ὃ καυθῶσιν, ἀναξηραίνεται ὑπὸ τῶν ἀρθρων ὀ πολὺ τὸ ὑγρόν. καὶ ὀπτηνότερα μᾶλλον γίγ καὶ ξηρ μόντερα καὶ ἁρμοδιώτερα τὰ σώματα μᾶλλον. ῥο καὶ δὲ γίνεται καὶ πλατέα, τοιῆτον μὲν ὅτι οὐ τοια γανοῦται, ὥσπερ ὑπ' Αἰγύπτῳ, Σκυθὲ νομίζουσι διὰ τὼ ἱππασίην ὀχως αὖ ἔνεδροι ἐῶσιν. ἔπειτα διὰ τὼ ἕδρίην. τά τε γὰρ ἄρσενα ἕως αὖ οὐχ οἷ τε ἐφ' ἵππων ὀχέεσθαι, ὃ πολὺ τὸ χρόνου κάθηται σ τῇ ἀμάξῃ καὶ βραχὺ τῇ βαδίσει χρέονται, διὰ τὸ μεταναστάσιας καὶ παρελάσιας. τὰ δὲ θήλεα θαυμασ οἷ ῥοικὰ εἶναι τὰ εἴδεα. πυῤῥὸν δὲ τὸ γένος ἐστὶν Σκυθικὸν διὰ τὸ ψυχρὸς, οὐκ ὑπερθυμοῦσθου ὀξέως τ ἡλίου. ὑπὸ δὲ τὸ ψυχρὸς, ἡ λευκότης ὑπερκάπτει, κ γίνεται πυῤῥή. πολύγονον δὲ οὐκ οἷόν τε εἶ φύσιν τοι αὐτῶν. ὅτε γὰρ τὰ ἀνδρὶ ἡ ὑπερθυμίη τῆς μίξιος γί πολλὴ διὰ τὼ ὑγρότητα τῆς φύσιος, καὶ τῆς κοιλίη τὼ μαλθακότητά τε καὶ τὼ ψυχρότητα, ἀπὸ τῶν ἥκιστα εἶνός εἶ ἀνδρα οἷόν τε λαμβύνῃ· καὶ ἐπὶ ὑπὸ τ

ἵππων ἀεὶ κεκόμμοι, ἀδυνάτους γίνονται εἰς τὼ μίξιν. τῶτι μὲν ἀνδράσιν αὗται αἱ παρεσφάσιες γίνον ἢ τῆσι ἢ γυναιξὶν, ἥτε πιότης τὰ σαρκὸς καὶ ὑγρότης. οὐ γὰ δυνανται ἔτι ξιωαρπάζειν αἱ μῆτραι ⟨ν⟩ γόνον. οὔτε γὰρ ὑπιμιλίοις καὶ θαρσις αὐτέῃσιν γίνεται ὡς χρεῶν ὄστιν, ἀλλ' ὀλίγον τὸ διὰ χρόνου. τὸ, τε σῶμα τῶν μητρέων ὑπὸ πιμελῆς ξυγκλείε, καὶ οὐχ ὑποδέχε ⟨ν⟩ γόνον. αὖ τὸ ἀπαλαπτωσσι καὶ πιεραί. ⟨ε⟩ αἱ κοιλίαι ψυχραὶ καὶ μαλακαὶ ὑπὸ τοῦ

κ) τοῦτο τουτέων τῶν αἰτιάων οὐ πολύγονόν ἐστι τὸ ἔθνος τὸ Σκυθικόν. μέγα δ' τεκμήριον αἱ οἰκέτιδες ποιέονσιν.[102] ἃ γὰρ φαίνονσι τοῖσι ἄνδρα ἀφικνεύμεναι, καὶ ἐν χερσὶ ἴδρεσι ἁβρὰ τὰ τῆς ταλαιπωρείης καὶ ἰσχνότητα τῆς χειρός. ἔτι τε πρὸς τουτέοισιν θύνουσί μιν.) ἅ πλῆσαι δὲ Σκύθαι, καὶ γυναικεῖα ἐργάζονται, καὶ ὡς αἱ γυναῖκες διαλέγονταί τε ὁμοίως. καλεῦνταί τε οἱ τοιοῦτοι[103] ἀνανδρίης. ἅ μὰ ὀπιχωρέοντι τὰ αἰτίω τοῦ θείου θεῷ, καὶ σέβονται τουτέους οὐ δείματος, καὶ προσκυνέοντες, δεδιότες σφέ τε αὐτῶν ἕκαστοι. ἐμοὶ δ' κ) αὐτέῳ δοκέει τοῦτο τὰ πάθεα θεῖα εἶναι) καὶ τἆλλα πάντα· καὶ οὐδὲν ἕτερον ἑτέρου θειότερον, οὐδὲ ἀνθρωπινώτερον, ἀλλὰ πάντα θεῖα. ἕκαστον δ' ἔχει φύσιν τῶν τοιούτων, καὶ οὐδὲν αὖθι φύσιος γίνεται καὶ τοῦτο τὸ πάθος ὡς μοι δοκέει γίνεσθαι, φράσω. τοῦτο τὸ ἱππάσιος αὐτέους[104] κέδματα λαμβάνει, ἅτε ἀεὶ ῥεόντων ἀπὸ τῶν ἵππων τοῖς ποσίν. ἔπειτα ἀποχωλεῦν) καὶ ἕλκονται τὰ ἰσχία[105] οἱ ἂν σφόδρα νοσήσωσιν. ἰῶνται δ' τρόπῳ αὐτὸς δεῖπνῳ τοιῷδε. ὁκόταν ἄρχηται ἡ νοῦσος, ὀπτῶσι τῶν ἵππων ἑκατέρην φλέβα τῶν ποδῶν. ὅταν δ' ἀπορρυῇ ἡ αἷμα, ὕπνος ἐπιλαμβάνει καὶ ἀναπαύεται, καὶ χαλεύοισιν. ἔνιοι δὲ αἀναγείρονται, καὶ μάλ' ὀλίγοι ὑγιέες ἐόντες· καὶ οἱ ἐμοὶ μὲν οὖν δοκέει καὶ ταύτῃ τῇ νούσῳ ἀναφορέεσθαι.[106] ἱδρῶτι γὰρ ἔοικε καὶ ὧτα φλέβες, αἳ ἐὰν τις ὀπτήσῃ, ἄφωνοι γίνονται καὶ ὀπτιλωθέντες. ταύτας δίκαιον μοι δοκέουσι τὰς φλέβας ὀπτᾶσθαι. καὶ ἢ μὴ ταῦτα, ἐπειδὰν ἀφίκωνται) παρὰ γυναῖκα, καὶ μὴ οἷοί τε ὦσι χρῆσθαι σοφίσιν αὐτῆς, δοκέουσι οὐκ ἀνδρεῖοι), ἀλλ' ἠσυχίην ἔχουσιν. ὁκόταν δ' ἐς τὰς καὶ τρὶς ἢ πλεονάκις αὐτέοισι πρωθυμήσωσιν μηδὲν ἀλλοιότερον ἀποβαίνῃ, νομίσαντες μιν ἠμῤῥτηκέναι τὰ Θεῷ ἐπαιτιῶνται, ἐνδύονται στολὴν γυναικείην καταγνόντες ἑωυτέων ἀνανδρείην. γυναικίζουσί τε καὶ ἐργάζονται μετὰ τῶν γυναικῶν, ἃ καὶ σκάφας. τότε δ' πάσχουσιν, ὡς Σκυθέων οἱ πλούσιοι οὐκ οἱ κάκιστοι, ἀλλ' οἱ βούλησάμενοι καὶ ἱκανὼ πλείστην κεκτημένοι, διὰ τὴν ἱππασίην· οἱ πένητες, ἧσσον. οὐ γὰρ ἱππάζονται. καὶ τοι ἐγὼ, ἔτι θειότερον τοῦτο τὸ νόσημα τῶν λοιπῶν ἐστιν, οὐ τοῖς δυνατωτάτοις τῶν Σκυθέων καὶ τοῖς πλουσιωτάτοις προσπίπτειν μοιρίοις, ἀλλὰ τοῖς ἅπασιν ὁμοίως. εἰ μᾶλλον τισὶν ὀλίγα κεκτημένοισιν, ἢ μεμυριμένοισιν ἤδη, εἰ χαίρουσι οἱ θεοὶ καὶ θαυμαζόμενοι εἰσὶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτὶ τῶν ἀνθρωπείων χαρίζεσθαι ἀποδιδοῦσιν. εἰκὸς γὰρ οὖν μὲν πλουσίοις, θύειν πολλὰ τοῖς θεοῖς, καὶ ἀναθήματα ἀναθήματα ὀνησάμενον χρημάτων, καὶ ἱμαῖν. οὖν δ' πένησι, ἧσσον, διὰ τὸ μέλλειν. ἔπειτα καὶ ὀπτιμεμφομένους, ὅτι μὲ διδόασιν χρήματα αὐτέοισιν. ὥστε τῶν τοιούτων ἀμυρτιῶν τοῖς ζημίας, εἰ ὀλίγα κεκτημένους φέρειν μᾶλλον, ἢ οὖν πλουσίους. ἀλλὰ γὰρ ὥσπερ καὶ πρόσθεν ἔλεξα, θεῖα μὲν καὶ τοῦτο ὁμοίως τοῖς ἄλλοις· γίνεται δ' κατὰ φύσιν ἕκαστα. καὶ ἡ τοιαύτη νοῦσος ἀπὸ τοιαύτης προφάσιος τοῖς Σκύθῃσι γίνεται, οἷόν ἐστιν εἶπα. ἔχει δ' καὶ οὖν λοιποὺς ἀνθρώπους ὁμοίως. ὅκου γὰρ ἱππάζονται μάλιστα καὶ πυκνότατα, ἐκεῖ πλεῖστοι τοῦτο κεῖνται καὶ ἰσχιάδων καὶ ποδαγρέων ἁλίσκονται, καὶ λαγνείην κάκιστοι εἰσί. τοῦτο δ' τοῖσιδε Σκύθῃσι γίνεται, καὶ δύνουχοί εἰσιν ἀνθρώπων διὰ τοιαύτας προφάσιας,[107] καὶ ὅτι αἰεὶ ἐν ὑποδοχῇσι ἔχουσιν αἰεὶ,

Ex quibus necessariò consequitur non admodum fœcundam esse Scytharum gentem. Cuius rei magnam coniecturam præbent famulæ, quæ cùm virorum congressum non appetant, propter exercitationem & carnis gracilitatem concipiunt. Ad hæc quoque plærique Scythæ eunuchi fiunt, & munia muliebria obeunt, ac velut mulieres factitant & loquuntur, vocanturq; hi Euirati aut Effœminati. Ac regionis quidem incolæ causam Deo acceptam referunt, & huiusmodi homines reuerentur & colunt, sibi quisque timentes ne quid tale contingat. At mea quidem sententia hi omnes affectus diuini sunt, vt & reliqui omnes, nullúsque altero diuinior aut humanior existit, sed diuini omnes, cùm horum quodque suam naturam habeat, neque quicquam citra naturam fiat. Atqui quomodo hic affectus mihi contingere videatur, enarrabo. Ex equitatione eos prehendunt diuturnæ ex defluxione affectiones (quæ κέδματα dicuntur) nimirum semper pendentibus ex equis eorum pedibus. Deinde qui vehementer ægrotant, claudicant, iisque coxendices contrahuntur. Hac autem ratione sibi medentur. Cùm ægrotare cœperint, vtramque venam post aures incidunt, cúmque sanguis effluxerit, præ imbecillitate somno corripiuntur & obdormiscunt, deinde alij quidem sani excitantur, alij minimè. Ac mihi quidem videntur hac curatione seipsos perdere. Iuxta aures enim venæ sunt, quas si quis incidat, sectione sterilitatem inducunt. Has igitur venas mihi secare videntur. Postea verò vbi ad vxorem accedunt, neque cum iis rem habere possunt, primùm nil animo reputantes quiescunt, cùm autem bis, ter, aut sæpiùs id tentantes, nihil profecerint Deum in quem culpam conferunt se offendisse existimantes, muliebri stola amicti, suam ignauiam accusant, & cum mulieribus victitantes, earum opera tractant. Qua affectione tentantur opulentissimi quique Scythæ, minimè verò infimi sed generosissimi, & qui ad maximas opes per equitationem ascenderunt, pauperes autem qui non equitant, minùs. Quamquam oportebat si hæc affectio cæteris diuinior esset, vt non generosissimos & opulentissimos Scythas solos, sed omnes ex æquo inuaderet, idque potius eos qui paucas opes possident, neque honorem exhibent, si modò Dij hominum cultu gaudent, & pro eo his beneficia conferunt. Diuites enim, cùm pecunias quidem possideant, Diis sæpe sacra facere, & donaria offerre, eosque honoribus afficere æquum est, pauperes verò minus, cùm nihil habeant, qui etiam eos incusant, quòd eis opes non suppeditent, ac proinde qui pauca possident, suorum scelerum pœnas luere potiùs quam diuites, videantur. Verùm (quemadmodum iam antè dixi) hæc quidem diuina sunt, perinde vt reliqua, & secundum naturam quæque accidunt. Et hic quidem morbus, ob eam quam dixi causam, Scythis contingit. Quin & in reliquis hominibus ad eundem se habet modum. Vbi enim plurimùm & creberrimè homines equitant, ibi plurimi diuturnis ex defluxione affectionibus, coxendicum morbis, pedumque doloribus corripiuntur, & ad venerem exercendam pessimè se habent. Hæc autem Scythis adsunt, & ob eas causas omnium ineptissimi ad coitum reduntur, tum etiam quòd fœminalia semper gestant,

& in equis magnam temporis partem degunt, vt ne quidem pudenda manu attrectare liceat, neq; præ frigore & lassitudine coeundi appetentiam sentiant, nilq; aliud pensi habent, quàm vt virilitate priuentur. Atque hactenus quidem de Scytharum gente. At reliquum in Europa hominum genus, tum magnitudine, tum forma, inter se est dissimile, propter magnas & crebras anni temporum mutationes. Habent enim calores vehementes, & hyemes acres, ac imbres multos, rursusque squalores diuturnos, & ventos multos, ex quibus multæ & omnis generis mutationes contingunt. Neque est à ratione alienum ex his aliam percipi generationem in seminis conformatione, neque ex eodem eandem esse, vel æstate, vel hyeme, vel pluuioso, vel sicco tempore. Eaq; de causa, vt existimo, Europæi magis quàm Asiatici forma inter se variant, & per singulas vrbes magnitudines maximè inter se sunt differentes. Plures enim corruptiones circa seminis concretionem contingunt, vbi crebræ fiũt anni temporum mutationes, quàm si eædem sint & similes. Eadem autem est de moribus ratio. Agrestes, hominum societate minimè gaudentes, & animosæ huiusmodi naturæ existunt. frequentes enim mentis emotiònes, morum ferociam inducunt, lenitatem autem & comitatem retundunt. Quocirca eos qui Europam incolunt, plus animi quàm Asiaticos habere censeo. Rerum siquidem vno se habentium modo æquabilitas, socordiam ingenerat, varietas verò, corpus & animum ad laborem excitat. Quinetiam socordia & quiete ignauia crescit, exercitatione verò & laboribus, animi fortitudo. Hanc ob causam bellicosiores sunt qui Europam incolunt, iam etiam propter leges, quoniam Regum imperio non parent Asiatici. Qui enim Regibus subiiciuntur, eos timidissimos esse necesse est & velut antea à nobis dictum est, seruitute pressi animi, neque lubenter, neq; volentes, temerè sese pro alieno imperio periculis obiiciũt. Hi verò cùm suis legibus viuant, sibi non aliis pericula subeunt, & magna animi alacritate volentes ad grauia quæque feruntur, cùm pro re gesta victoriæ præmia sint accepturi. Ita vt constet leges ad animi magnitudinem plurimùm facere. De Europa igitur & Asia in genere ac toto, sic se res habet. Sunt autem in Europa gentes, tum magnitudine, tum forma, tum magnanimitate inter se differentes. Varietatis causæ eædem quæ supra dictæ sunt, quasq; iam manifestiùs aperiam. Qui regionem quidem montanam, asperam, altam, & aquis carentem incolunt, & anni temporum mutationes habent admodum differentes, illic hominum formas magnas esse par est, tum ad laborem, tum ad robur à natura optimè esse comparatas, at agrestibus & ferinis moribus eiusmodi naturæ non parum sunt præditæ. At qui loca concaua, herbosa & æstuosa habitant, quique ventis calidis magis quàm frigidis perflantur, & aquis vtuntur calidis, hi magni quidem esse non possunt, neque recti & ventre substricto, in amplam verò corporis molem à natura producuntur, corpore sunt carnoso, & capillis nigris, colore potius nigro quàm candido, & minùs pituitosi, quàm biliosi. At animi robore & laborum tolerantia, non æquè à natura valent, sed accedens vitæ institutum id efficit.

καὶ εἰσὶν ὅτι τῶν ἵππων ὃ πλεῖστον τοῦ χρόνου ὥστε μήτε χεῖρ ἅπτεσθαι τοῦ αἰδοίου, ὑπό τε τοῦ ψύχεος καὶ τοῦ κόπου ὑπιέναι τοῦ ἱμέρου καὶ ἡ μέξις, καὶ μηδὲν προσδεῖσθαι τοῦ ἐπιτηδεύειν, ἢ ἀνδρωθῶσιν. τοιοῦτοι μὲν οὖν τῶν Σκυθέων οὗτος ἔχει τοῦ γένεος. ὁ δὲ λοιπὸς γένος ὃ ἐν τῇ Εὐρώπῃ διάφορον αὐτὸ ἑωυτῷ ἐστί, καὶ κατὰ τὸ μέγεθος, καὶ κατὰ τὰς μορφὰς διὰ τὰς μεταλλαγὰς τῶν ὡρέων, ὅτι μεγάλαι γίνονται καὶ πυκναί. καὶ θάλπη τε ἰσχυρὰ, καὶ χειμῶνες χαρτεροί. καὶ ὄμβροι πολλοὶ, καὶ αὖθις αὐχμοὶ πολυχρόνιοι, καὶ πνεύματα, ἐξ ὧν μεταβολαὶ πολλαὶ καὶ παντοδαπαί. ἀπὸ τουτέων εἰκὸς αἰσθάνεσθαι καὶ τὴν φύσιν ἐν τῇ συμπήξει τοῦ γόνου διὰ τοῦτο καὶ μὴ τὰ αὐτὰ τὰ αὐτέων γίνεσθαι, ἔντε παρ' ἥρει, καὶ παρ' χειμῶνι· μηδὲ ἐπομβρίῃ καὶ αὐχμῷ. διότι τὰ εἴδεα διαλλάσσειν νομίζω τὴν Εὐρωπαίων μᾶλλον, ἢ τῶν Ἀσιωτέων. καὶ τὰ μεγέθη διαφορώτατα αὐτὰ ἑωυτοῖσι εἶναι κατὰ πόλιν ἑκάστην· αἱ γὰρ φθοραὶ πλείονες ἐγγίνονται τοῦ γόνου ἐν τῇ ξυμπήξι ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν ὡρέων πυκναῖς ἐούσαις, ἢ ἐν τοῖσι παραπλησίοισι καὶ ὁμοίοισιν. τοιαῦτα τε τῶν ἠθέων ὁ αὐτὸς λόγος. τό, τε ἄγριον, καὶ τὸ ἀμείλικτον, καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐν τῇ τοιαύτῃ φύσει ἐγγίνεται. αἱ γὰρ ἐκπλήξιες πυκναὶ γινόμεναι τὴν γνώμης τὸ ἀγχίνοιαν ἀνιεῖσιν· τὸ δὲ ἥμερόν τε καὶ ἤπιον ἀμαυροῦσιν. διότι εὐψυχοτέρους νομίζω τοὺς Εὐρώπην οἰκιῶντας εἶναι, ἢ τοὺς τὴν Ἀσίην. ἐν μὲν γὰρ τῷ αἰεὶ παραπλησίως αἱ ῥαθυμίαι ἔνεισιν. ἐν δὲ τῷ μεταβαλλομένῳ, αἱ ταλαιπωρίαι τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ. καὶ ἀπὸ μὲν ἡσυχίης καὶ ῥαθυμίης, ἢ δειλίη αὔξεται· ἀπὸ δὲ τοῦ ταλαιπωρίης καὶ τῶν πόνων, αἱ ἀνδρεῖαι. διὰ τοῦτο εἰσὶ μαχιμώτεροι οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκιῶντες, ἢ διὰ τοὺς νόμους ὅτι οὐ βασιλεύονται, ὥσπερ οἱ Ἀσιωτέοι. ὅκου γὰρ βασιλεύονται, ἐκεῖ ἀνάγκη δειλοτάτους εἶναι. ἔφηται δὲ μοι πρότερον. αἱ γὰρ ψυχαὶ δεδούλωνται, καὶ οὐ βούλονται παραδιακινδυνεύειν ἑκόντες εἰκῇ ὑπὲρ ἀλλοτρίης δυνάμιος. οὗτοι δὲ αὐτόνομοι (ὑπὲρ αὐτῶν γὰρ καὶ κινδυνεύουσι αἱρεῶνται, καὶ οὐκ ἄλλων) προθυμεῦνται ἑκόντες, καὶ ὃ δεινὸν ἔρχονται, διὰ γὰρ ἀριστεῖα καὶ νίκης αὐτοῖσι φέρονται. τοῖσι μὲν νόμοι οὐκ ἤκιστα τὴν εὐψυχίην ἐργάζονται. ὃ δὲ οὖν ὅλον καὶ ὃ ἄπαν, οὕτως ἔχει, ὥστε καὶ τὴν Εὐρώπης τῆς Ἀσίης. ἔνεισι δὲ καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ φύλα διάφορα ἑτέρων ἑτέροις, καὶ διὰ μεγέθεα, καὶ διὰ μορφὰς, καὶ διὰ ἀνδρείας. διὰ ταῦτα διαλλάσσοντα ταῦτά ἐστιν, ἃ καὶ ὅτι πρότερον ἔφηται. ἔτι δὲ σαφέστερον φράζω. οἱ ἐν χώρῃ ὀρεινῇ τε οἰκέοντες καὶ ὑψηλῇ καὶ ἔνυδρος, καὶ αἱ μεταβολαὶ αὐτέοισι γίνονται τῶν ὡρέων μέγα διάφορα, ἐνταῦθα εἰκὸς εἶδεα μεγάλα εἶναι, καὶ πρὸς ὃ ταλαίπωρον, καὶ ὃ ἀνδρεῖον διαπεφυκότα. καὶ τὸ, τε ἄγριον καὶ ὃ θηριώδες αἱ τοιαῦται φύσιες οὐκ ἤκιστα ἔχουσιν. οἱ δὲ κοῖλα χωρία, καὶ λιμναώδεα, καὶ πιανῆ, καὶ θερμῶν πνευμάτων πλέον μέρος μετέχοντα ἢ τὴν ψυχρὴν ὕδασί τε χρεώμενοι θερμοῖς, οὗτοι δὲ μεγάλοι μὲν οὐκ εἶναι ἔοικασι, οὐδὲ καρτερίαν. ἐς βῆρας δὲ πεφυκότες καὶ κώδεες, καὶ μελανότριχες. καὶ αὖται μέλαιναι μᾶλλον ἢ λευκότεροι φλεγματίαι ἢ ἧσσον ἢ χολώδεες. τό, τε αὐθάδες καὶ ταλαίπωρον ἐν τῇ ψυχῇ, φύσει μὲν οὐκ ἂν ὁμοίως ἐνείη. νόμος δὲ προσηνὴς ἀναγκάσειε ἂν

Εἰ μὲν ποταμοὶ εἰσὶ ἐν τῇ χώρῃ, οἵ λιμνας ἐκ τῆς χώρης ξοχετεύουσιν τὸ, τε σάσιμον καὶ ὃ ὄμβρον, ἢ ὅσοι αὖ ὑγιηροί τε ἔασιν καὶ λαμπροὶ εἰ μὲν οὖν ὅσοι ποταμοὶ μὴ ἔασιν, καὶ ὕδατα χρώματά τε καὶ σάσιμα πίνουσιν καὶ ὀδώδασι, ἀναγκαίη τοι τοιοῦτα [118] τὰ γαστέρας ἀτρεπέα εἶναι καὶ σπληνώδεα. ὅσοι δὲ ὑψηλόν τε οἰκέουσι χῶρον, [119] καὶ λεῖον, καὶ ἀνεμώδεα, ἔνυδρον, εἰ δὲ καὶ εἴδεα μεγάλα, καὶ ἐοῦσιν ὠδαμπλήσια, καὶ ὀρθοτέρους καὶ ἠπιώτερα τὰ γνώμας. [120] ὅσοι δὲ λεπτά τε καὶ ὕδατα τε καὶ ψιλά, [121] τὰ δὲ μεταβολὰς τῶν ὡρέων ἰσχυρὰς ποιέεται, ἐν τούτῃ τῇ χώρῃ τὰ εἴδεα εἰκὸς τε σκληρά τε εἶναι καὶ ξανθότερα, ἢ μελανίτερα. καὶ τὰ ἤθεα [122] καὶ τὰς ὁρμὰς αὐθαδεῖς τε καὶ ἰδιογνώμονας. ὅκου γὰρ μεταβολαὶ εἰσὶ τῶν ὡρέων, καὶ πλῆθος διαφορέει αὖ ἐοῦσιν, ἀνάγκη καὶ τὰ εἴδεα καὶ τὰ ἤθεα καὶ τὰς φύσιας διαφορὰς πλῆθος διαφερούσας, μάλιστα αἱ μὲν ὧδε εἰσὶν αὖ τὰ φύσιος διάνοιαι. τὰ δὲ [123] καὶ ἡ χώρη ἐν ᾗ ἂν τις τρέφηται καὶ τὰ ὕδατα. [124] ὁρῆσαι γὰρ ὅτι ὁ πλῆθος τῆς χώρης τῇ φύσι ἀκολουθοῦσα, εἴδεα τ' ἂν ἀνθρώπων καὶ τρόπους. ὅκου μὲν γὰρ [125] ἡ γῆ ἁπαλὴ καὶ μαλθακὴ καὶ ἔνυδρος [126] καὶ τὰ ὕδατα καρπαλέα καὶ ὥρεα ὥστε θερμὰ εἶναι, ὕδατος ὄντος, καὶ χθαμαλὸς ψυχρὰ, καὶ τῶν ὡρέων καλῶς κεκραμένων, ἐν τούτῳ καὶ οἱ ἄνθρωποι σαρκώδεες εἰσὶ καὶ ἄναρθροι καὶ ὑγροὶ καὶ ἀπαλαίπωροι καὶ τὰ ψυχὴν κακοὶ [127] καὶ ὅτι ὀλίγου. θυμοειδέα τε ἁπλῶς ἐν αὐτοῖσιν ἔνεστιν ἐν αὐτέοισιν. ἐς τε τὰς τέχνας παχέες, καὶ λεπτοὶ, καὶ ἀξέες. ὅκου δὲ ἡ χώρη ψιλή τε [128] καὶ αὐχμηρὰ, καὶ τρηχεῖα, καὶ ὕδατος τοῦ χαμόθεν πιεζομένου, καὶ ὕδατος ἁπλοῦ κεκαυμένου, ἐνταῦθα δὴ σκληροί τε [129] καὶ ἰσχνοὶ καὶ διηρθρωμένοι, καὶ εὐτονοι καὶ ἀγρυπνέες. [130] τά, τε ἐργαλιώδεα ὀξυηδέστερα ἐν τῇ φύσῃ τῇ τοιαύτῃ, καὶ τὸ ἀγρυπνον. τά τε ἤθεα καὶ τὰς ὀργὰς, αὐθαδέας καὶ ἰδιογνώμονας. τὸ τε ἀγρίον μᾶλλον μετέχουσι, ἢ τοῦ ἡμέρου· ἐς τε τὰς τέχνας, ὀξυτέρους τε καὶ σωφρονεστέρους, [131] καὶ τὰ πολέμια ἀμείνους θυμοειδέας, καὶ πάλλα τὰ ἐν τῇ γῇ φυόμενα πάντα, ἀχλαδῆ ὄντα τὴν γῆν. αἱ μὲν ἐναντιώτατα) φύσιες τε καὶ ἰδέαι, ἔχουσιν ὧδε. ἀπὸ δὲ τουτέων τεκμηρίωμος, καὶ τὰ λοιπὰ ἐνθυμέεσθαι, καὶ οὐκ ἀμαρτήσῃ.

Quòd si flumina ea regio habeat, quæ ſtagnantes & pluuias aquas educant, ij incolumes degunt, & colore cutis ſunt ſplendido. Sin verò nulla ſint flumina, aquaſque fontanas ſtatarias & malè olentes bibant, has ventri & lieni noxias eſſe neceſſe eſt. Qui verò regionem altam, planam, ventis perflatam & aquoſam incolunt, ij corporis habitu ſunt prægrandi, inter ſe ſimiles, & erecti, & animo tranquilliore. At qui gracilia & arida loca, aquis carentia & nuda tenent, neque temperatas habent anni temporum mutationes, hac in regione homines duro & robuſto corporis habitu eſſe par eſt, & colore flauo potiùs quàm nigro, moribus & animi appetitionibus ſibi nimis placentes & ſuperbos, & in concepta opinione permanentes. Vbi enim anni temporum mutationes, tũ crebræ, tum plurimùm inter ſe differunt, ibi & formas, & mores, & naturas plurimùm diuerſas comperias. Atque hæ quidem maximæ cauſæ ſunt, cur naturæ permutentur, deinde etiam regio in qua quis nutritur, & aquæ. Magna enim ex parte hominum formas & mores regionis naturam imitari reperias. Vbi etiam terra pinguis eſt, & mollis, & aquoſa, aquæ verò valdè ſublimes, ita vt æſtate ſint calidæ, & hyeme frigidæ, quæq; ad anni tempora probè habet, ibi homines carnoſi ſunt, articulis non diſcreti, humidi, labores non ferentes, ac vt plurimùm praui animi. Quinetiam ſegnes ſunt & ſomnolenti, & ad artes craſſi, neq; ſubtiles, neq; acuti. Aſt vbi regio nuda eſt, non munita, aſpera, quæq; hyeme prematur, & ſole exuratur, ibi duros, graciles, articulis diſcretos, carnoſos & hirſutos homines cernas, & qui ad aliquid agendum natura ſunt induſtrij & vigilantes. Mores autem habent ſuperbos, in iram procliues & pertinaces, magiſque feritatis quàm lenitatis participes, eoſque ad artes acutiores & ſolertiores, & ad res bellicas gerendas meliores deprehendas. Quin & reliqua omnia quæ è terra producuntur, terræ ipſius naturam ſequuntur. Atque maximè quidem contrariæ naturæ & formæ ſic ſe habent, ex quibus coniectura ducta, ſi reliqua conſideres, minimè aberrabis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΦΥΣΩΝ.
HIPPOCRATIS DE FLATIBVS LIBER.

Ε'ΙΣΙ' λιμνὲς τῶν τεχνέων, αἳ τοῖσι μὲν κεκτημένοισιν, εἰσὶν ὀδύνηι. τοῖσι δὲ χρεομένοισι, ὀνήσιοί. καὶ τοῖσι μὲν ἰδιώτῃσι, ξυνὸν ἀγαθόν. τοῖσι δὲ μεταχειριζομένοισιν φάος, λυπηρόν. τῶν δὲ δημοσιούτων ἐστὶ τεχνέων, καὶ ἣν ἕλληνες καλέουσιν ἰητρικήν. ὁ μὲν γὰρ ἰητρὸς, ὁρέει τὰ ἐπιφανέα, ἁπτεται τε ἀνδρέων, καὶ ἐστὶ ἀνιητέοισιν ξυμφορῆσιν, ἰῆται καρποδύτας λύπας. ἁ δὲ νοσέοντες, ἀπαλλάσσονται) τῶν ἐχθίστων καὶ κακίστων ἔργων τὴν τέχνην νόσων, πόνων, λύπης, θανάτου. πᾶσι γὰρ τουτέοισιν, αἰτίκρης ἰητρικὴ βοήθησις) ἀκέσσιμος. τοιούτης δὲ τῆς τέχνης ἐούσης μὲν φλαύρης, χαλεπὴν γνῶναι τὴν δ' ἀσφάλειαν, ῥηιδίην. καὶ τὰ μὲν φλαύρα, τοῖσιν ἰητροῖσι, καὶ τοῖσιν ἰδιώτῃσιν. ἀγνῶτα γὰρ σώματος, ἀνάγκη γνώμης ἔργα εἶναι. ὅσα μὲν χρηίζοντα ἔργου, χειρὶ σωφρονεούσῃ. ὃ γὰρ ἔργον τῇσι χερσὶ καλλίστη διδασκαλίη. ὅσα δὲ ἀφανέων καὶ χαλεπωτάτων νούσημάτων, δόξῃ μᾶλλον ἢ τέχνῃ κρίσιες. ἐνθάδε δὲ ἐν αὐτοῖσι πλείστη, ἡ πεῖρη τῶν ἀπειρίης.

ARTES quędam ſua quidem cognitione quibuſdam multũ laboris exhibent, vſu verò nõnullis vtiles exiſtunt, & vulgo quidẽ cõmune bonũ conferunt, his autem qui eas tractant plenæ ſunt moleſtiæ. Ex quarũ artiũ numero eſt quam Græci Medicinam appellant. Medicus enim non niſi quæ periculo ſunt proxima intuetur, & quæ ſunt ingrata contrectat, ac ex aliorũ calamitatib. ſibi dolorem conciliat. Ægrotantes verò artis opera maximis malis, morbis, laboribus, dolore & morte vindicãtur. His enim omnibus Medicina manifeſtã medelã adhibere deprehenditur. Huius autem artis vilia noſſe difficilè, ſeria verò facilè. Ac vilia quidẽ ipſis Medicis, vulgò autẽ minimè ſunt cognita, cùm mentis quidẽ non corporis opera exiſtant. Quæcunq; quidẽ manuũ tractationem poſtulãt, ea in vſum traducere oportet. Eſt enim manuũ vſus, optimus docẽdi magiſter. At obſcuriſſimos & maximè difficiles morbos, opinio magis quam ars iudicat, etſi in his plurimũ imperitiæ peritia præſtat.

In quibus sanè hoc præcipuum est, quænam sit morborum causa, & ex quo principio ac veluti fonte corporis vitia oriantur. Qui enim morbi causam cognouerit, is vtique ex his quæ in corpore insunt, adepta per contraria morborum cognitione, facilè poterit quæ conferunt offerre. Ipsa enim ars Medica maximè à natura ineſt. Ne longè abeam, fames morbus est Quicquid enim homini molestiam adfert, morbus appellatur. Quodnam igitur famis est remedium? hoc certè quod famem sedat. Id autem cibus facit, illius ergo hic medela est. Rursus quoque sitim potio sedat. Plenitudinem itidem euacuatio sanat, euacuationem verò plenitudo, laborem otium, & otium labor. Atque vt vno verbo dicam, contrariorum contraria sunt remedia. Medicina enim additio est & substractio. Et eorum quidem quæ exuperant substractio, eorum verò quæ deficiunt additio. Qui verò istud optimè facit, is optimus Medicus existimandus est, quiq; plurimùm abest ab eo præstando, is plurimùm in arte Medica deficere censetur. Atque hæc quidem obiter præter instituti sermonis rationem dicta sunt. Morborum autem omnium cùm idem modus sit, locus tamen diuersus est. Morbi igitur ob locorum varietatem & dissimilitudinem, nihil inter se habere simile videntur. Est tamen vna & eadem omnium morborum forma & causa, quam procedente oratione quænam sit declarare conabor. Hominum enim & reliquorum animantium corpora triplici alimento nutriuntur, cuius hæc sunt nomina, cibus, potus, spiritus. Ac spiritus quidem qui in corporibus insunt, flatus nominantur, qui verò extra corpora, aër. Qui cùm in omnia quæ corpori accidunt plurimùm habeat facultatis, illius vim inspicere operæ pretium videtur. Ventus enim est aëris fluxio & effusio. Cùm igitur copiosus aër vehementem fluxionem fecerit, tum & arbores vi spiritus è terra radicitus euelluntur, mare æstu fluctuat, & immensæ naues onerariæ in altum iactantur. Hanc igitur vim in ista obtinet. Qui etsi oculis minimè cernitur, ratione tamen conspicuus est. Quid enim sine hoc fit tandem? aut à quonam hic abest, aut cui non præsens est? Quod enim cœlum & terram interiacet, id omne spiritu plenum est, idque hyemis & æstatis causa existit, per hyemem quidem condensatum & frigidum, per æstatem verò lene & tranquillum. Quinetiam solis, lunæ & astrorum viam spiritus dirigit. Igni enim spiritus nutrimentum præbet, eoque priuatus ignis viuere non potest. Atque adeò perennem solis cursum, aër perennis & tenuis esse facit. Quin & in mari quandam esse spiritus communionem cuiuis est manifestum. Neque enim natantia animantia sine spiritu viuere possent. Quonam autem alio pacto cum illo commercium habeant, si non per aquam & ex aqua spiritum attraherent? Et lunæ in eo sedes est ac fundamentum, hicque terræ vehiculum, neque quicquam spiritu est vacuum. Atque hæc quidem causa, cur in cæteris aër tantum possit, dicta est. Mortalibus autem hic tum vitæ, tum morborũ ægrotis causa est. Tantaq; corporibus omnib. spiritus ineſt necessitas, vt si quidem aliis omnibus & cibis, & potionib. quis abstineat, duos tamẽ & tres, vel plures dies possit vitam ducere. At si quis spiritus in corpus vias intercipiat, vel exigua diei parte, homini pereundum sit. Adeò necessarius est vsus spiritus in corpore.

ἐν δή τι τῶν τοιούτων ἐστί, τόδε. Ἡ ποτε ὃ αἴτιόν ἐστι τῶν νόσων, καὶ τίς ἀρχὴ ἐς πηγὴν ἵζει τὸν ἐν ᾧ σώματι κακόν. εἰ γάρ τις εἰδείη τὸ αἴτιον τὰ νοσήματος, οἷός τ' ἂν εἴη τοῖσι ἐναντίοισι φέρων τὰ ξυμφέροντα τῷ σώματι, ἐκ τῶν ἐναντίων ὑπισχνέεσθαι τὰ νουσήματα. αὕτη γὰρ ἡ ἰητρικὴ, μάλιστα τῇ φύσιν ἐστίν. ἀθύμιη γὰρ λιμός, νοῦσος ἐστίν. ὅ τι γὰρ ἂν λυπέῃ τὸν ἄνθρωπον, τοῦτο καλέεται νοῦσος. Ἡ οὖν λιμοῦ φάρμακον; ὅ, τι παύει λιμόν, τοῦτο δ' ἐστὶ βρῶσις. τούτῳ ἄρα ἐκλύει ἰητέον. αὖθις αὖ δίψει ἔπαυσε πόσις. πάλιν αὖ, πλησμονὴν ἰήται κένωσις. κένωσιν ὀ πλησμονή. πόνον ὄ, ἀπονίη. ἀπονίην δὲ, πόνος. ἑνὶ δὲ ζωτόμῳ λόγῳ, τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἰήματα. ἰητρικὴ γάρ ἐστι, προσθέσις καὶ ἀφαίρεσις· ἀφαίρεσις μὲν τῶν ὑπερβαλλόντων, προσθέσις δὲ τῶν ἐλλειπόντων. ὁ δὲ κάλλιστα τοῦτο ποιέων, ἄριστος ἰητρὸς εἶναι δοκέει πλεῖστα ἁπάντων μορίων, πλεῖστα ἁπάντων ἀποκλίνοντα ἐκ τέχνης. τὰ μὲν οὖν ἐν παρέργῳ τοῦ λόγου τοῦ μέλλοντος ἔρρηθαι. τῶν δὲ νόσων ἁπασέων, ὁ μὲν τρόπος ὁ αὐτός. ὁ δὲ τόπος διαφέρει, δοκέει μὲν οὖν τὰ νοσήματα σφίσιν αὐτοῖσιν ἐοικέναι, διὰ τὴν ἀνομοιότητα καὶ ἀνομοιότητα τῶν τόπων. ἐς μία τῶν νοσέων ἁπασέων καὶ ἰδέη, καὶ αἰτίη ἡ αὐτή. ἧς δ' ἐστὶ αὐτὴ, διὰ τοῦ μέλλοντος λόγου φράσαι πειρήσομαι. τὰ γὰρ σώματα τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζώων, ἀπὸ τεσσάρων τροφῶν τρέφονται. ἐστὶ δὲ τῇσι τροφῇσι ταύτῃσι ταῦτα τὰ ὀνόματα, σῖτα, ποτὰ, πνεύματα. πνεύματα δὲ τὰ μὲν ἐν τοῖσι σώμασι, φύσαι καλέονται, τὰ δ' ἔξω τῶν σωμάτων, ἀήρ. ἔστι δὲ μέγιστος ἐστὶν ἐν ἅπασι τῶν συμπάντων δυνάστης. ἄξιον δὲ αὐτοῦ θεήσασθαι τὴν δύναμιν. ἄνεμος γάρ ἐστιν ἀέρος ῥεῦμα, καὶ χεῦμα. ὅταν οὖν πολὺς ἀὴρ, ἰσχυρὸν ῥεῦμα ποιήσῃ, τότε δένδρεα ἀνασπασὰ τοῦ ῥίζαν ἔχει. καὶ τὴν βίλιον ὃ πνεύματος. τό, τε πέλαγος κυμαίνει. ὀλκάδες τε ἅπειρεσιαι ὧδε μεγέθει, ἐς ὕψος διαρρίπτονται. τοιαύτην μὲν οὖν ἐν τοιούτοισιν ἔχει δύναμιν. ἄλλα μὲν ἐστί γε τὰ μὲν ὀφθῆναι, ἀφανὴς· τοῦ δὲ λογισμῷ, φανερός. Ἡ γὰρ ἂν τοῦτο γένοιτο ἄνευ, ἢ ἑνὸς ἔστ' ἄπεστιν; ἢ ἑνὶ οὐ ξυμπάρεστιν ἅπαν γὰρ τὸ μεταξὺ γῆς τε καὶ οὐρανοῦ, πνεύματος συμπλέον ἐστί. τοῦτο καὶ χειμῶνος καὶ θέρεος αἴτιον. ἐν μὲν τῷ χειμῶνι, πυκνὸν καὶ ψυχρὸν γιγνόμενον. ἐν δὲ τῷ θέρει, τοὐναντίον καὶ γαληνόν. διὰ μέσου ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἄστρων ὁδὸς, διὰ τοῦ πνεύματός ἐστι. τῷ γὰρ πυρὶ, τὸ πνεῦμα τροφή. τοῦ δὲ πνεύματος τὸ πῦρ τρέφει, οὐκ ἄνευ δυνάμεως ζωῆς. ὥστε καὶ τοῦ τοῦ ἡλίου δρόμων ἀέννα ον ἐόντα ὁ ἀὴρ ἀέννα ος καὶ λεπτὸς ἐών, ποιέει. ὃ δ' εἰ μὴ πρέχεται ἄλλα μὲν καὶ τόδε τοῦ πελάγεος ὅλου μέτεξιν ἔχει τοῦ πνεύματος πάμπου δῆλον. ἄνευ γὰρ ἀέρος οὐκ ἄν ποτε τὰ πλωτὰ ζῶα ζώοι ἐν ὑδρώδεϊ, μὴ μετέχοντα πνεύματος· μετέχοιεν δὲ πῶς ἂν ἄλλως, ἀλλ' ἢ διὰ τοῦ ὕδατος καὶ ἐκ τοῦ ὕδατος ἔλκοντα τὸν ἀέρα; καὶ τῇ μὲν ὑπὸ τοῦ βάθρον, ἔστι γε τῆς ὄγκημα, κεινόν τε ἐστὶν ὑπὸ τοῦτο. διὰ μὲν τοῖσιν ἄλλοισιν ὁ ἀὴρ ἔρρωται, ἔρρηθη. τοῖσι δ' αὖ ἐν τοῖσιν ἔστ' αἴτιος τοῦτο ἐστὶ, καὶ τῶν νοσέων τοῖσι νοσέουσι. τοσαύτη μὲν τυγχάνει πᾶσι χρείη τοῖσι σώμασι τὸ πνεύματος ἐοῦσα, ὥστε τῶν μὲν ἄλλων ἀποδύτων ἀποχρώντως ὁ ἄνθρωπος, καὶ σίτων, καὶ ποτῶν δυνατὸν ἂν ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς καὶ πλείονας διαγενέσθαι· δὲ ὅτῳ ἀποκλείοιτο τὰ πνεύματος εἰς τὸ σῶμα διεξόδους, ἐν ὥρῃ καὶ μέρει ἡμέρης, ἀπολλοίατο ἄν. ὡς μεγίστης χρείης ἐούσης τῷ σώματι τὸ πνεύματος

ε

πνέω τε καὶ μὴ ἀεὶ τὰ τοιαῦτα πάθεα ἀφαλείποισιν αὐθεφ ποι
ρήσαντες. [13] ὁ γὰρ βίος μεταβολέων πλέως ἐστί, τῶν δ'
οὐδὲν ἀεὶ ὁμοτελέουσιν ἀπάσμασι τὰ ἔνυπτα ζῶα πρήσσον-
τα, ὁτὲ μὲν ἐμπνέοντα, ποτὲ δὲ, οὐκ πνέοντα. ὅλως μὲν δὴ μεγά-
λη κοινωνία ἅπασι τοῖσι ζώοισι τὸ πνεῦμά ἐστιν, εἰρηται δὲ μοι τοῦ
αὐτοῦ, ὅθεν ῥητέον, ὅλως οὐκ ἀπὸ τοῦδε ἔνεστι γίνε-
σθαι τὰς ἀῤῥωστίας μάλιστα, ἢ οὐκ τεύξεται ὅτεῳ ἔστω ἢ πλέον,
ἢ ἔλασσον, ἢ ἐς ἀῤῥωστότερον, [14] καὶ μεμιασμένον νοσερῆσι
μιάσμασιν, ἐς ὃ σῶμα ἐσέλθῃ. [15] ταῦτα μὲν δὴ ὧν ὅλου τοῦ
πρήγματος, ἀρκεῖ μοι ταῦτα εἰρῆσθαι. μοῦνον δὲ τοῦτο, πρὸς αὐτὰ τὰ
ἔργα τῶν λόγων πορεύσεις, ὅθεν δείξω τὰ νοσήματα τούτου
ὑπάρχοντα τε καὶ ἔκγονα πάντα ἐόντα. πρῶτον δὲ ἀπὸ τοῦ
κοινοῦ τῶν νοσημάτων ἀρξόμεθα πυρετοῦ. πολὺ γὰρ τὸ νόσημα
τοῦτο ἔφεδρον τοῖσιν ἄλλοισιν νουσήμασι, μάλιστα δὲ φλεγ-
μονῇ. [16] δηλοῖ δὲ τὰ γινόμενα πρόσκαιρα. ἅμα γὰρ
τῇ φλεγμονῇ οὐδὺς βουβὼν, καὶ πυρετὸς ἕπεται. ἔστι δὲ διττὰ ἐκ
τοῦ πυρετοῦ, ὡς γε ὧδε διῃρήσθω, ὃ μὲν κοινὸς ἅπασι, καλεό-
μενος λοιμός· ὁ δὲ ἀπὸ πονηρῆς διαίτης ἰδίου, τοῖσι πονηρῶς
διαιτεομένοισι γινόμενος. ἀμφοτέρων δὲ τούτων, ἄριστος ὁ ἀήρ.
ὁ μὲν οὖν κοινὸς πυρετὸς, ἀπὸ τοιοῦδέ ἐστιν, οἷόν τε πνεῦ-
μα ταὐτὸ πάντες ἕλκυσιν. [18] ὁμοίῳ δὲ ὁμοίως τὸ πνεῦμα-
τὸ τῷ σώματι μιγὲν, ὅμοιοι καὶ οἱ πυρετοὶ γίνονται. ἀλλ'
ἵνα φήσει τις. ἀπὸ μὲν οὖν οὐκ ἅπασι τοῖσι ζώοισι, [19] ἀλλ'
ἀπὸ τινὶ αὐτέων ἐμπέπτωκε τοῖσιν αἰεὶ τοιούτοις νόσοι; ἀπόκ-
κριναι αἰεί, ἀπὸ φέρε σῶμα σώματος, καὶ φύσις φύσιος, καὶ τρο-
φὴ τροφῆς. ἀεὶ γὰρ πᾶσι τοῖσιν ἔνεστι τῶν ζώων τοῦτο αὐτὸ αἴ-
τιόν τε, ὅτι δύναμίς ἐστιν, ἀλλ' ἕτερα ἑτέροισι ξύμφο-
ρα. οὐκοῦν τὸν μὲν οὖν ἀέρα τοιούτοισι πλησθῆναι μιάσμασι,
ἔστιν αὐθεμέρην φύσει πολέμια ἐστίν, αὐθρώποισι τότε νο-
σέουσιν. ὅταν δὲ ἑτέρῳ τινὶ ἔθνεϊ ζώων ὁ ἀὴρ ἀνάξιος ᾖ, [20] ὃ δὴ
τοῦτο νόσημα κεῖνα νοσέουσιν. αἱ μὲν οὖν δημόσιαι νοῦσαι τῶν νόσων,
ἐρέωσιν. ἐκ ὅτου, ἐκ ὅκως, ἐκ οἵου, ἐκ ἀφ' ὅτου γίνονται, εἴρηται δέ
μοι πονηρὸν διαίτημα γινόμενον πυρετὸν, δίξειμί σοι. πονηρὴ δὲ
ἔστιν ἡ τοιήνδε διαίτα· τοῦτο μὲν ὧν ὅταν τις πλείονας ξηφὰς
ἢ χρὰς, ἢ ξηρὰς δίδωσι τῷ σώματι ἢ τὸ σῶμα δύναται φέ-
ρειν, [21] καὶ πόνον μηδένα τῷ πλήθει τῆς ξηφῆς αὐτὶ δίδωσι·
τοῦτο δὲ ὅταν ποικίλας καὶ ἀνομοίους ἀλλήλοισιν ἐσπέμπῃ
ξηφας. τὰ γὰρ ἀνόμοια ταράσσει καὶ τὰ μὲν θᾶσσον. τὰ δὲ
βραδύτερον πέσσει. μοῦνον δὲ πολλῶν σιτίων ἀναλοῖσι, καὶ πολ-
λὸν πνεῦμα ἐνίσταται. μοῦνον πάντων γὰρ τῶν ἐδιομένων καὶ
πινομένων ἐνίοισι πνεῦμα ἐς τὸ σῶμα, ἢ πλέον, ἢ ἔλασ-
σον φανερὸν δὲ τοῦτο, τῇδε ἐστίν. ἐρεύγμοι γὰρ γίνονται μοῦ-
νοι πλεῖα καὶ τὰ πολλὰ τοῖσι πλείστοισιν. αἰωρέεται γὰρ ὁ καρ-
παλόθυμος ἀὴρ, ὁκόταν αἰωρηθῇ τὰς στομφόλυγας, ὅτ'
ἂν κρούσηται. ὅτε δὴ τὸ σῶμα σιτίων πλησθῇ, καὶ πνεύ-
ματος πλησμονὴν ὅτι πλέον γίνεται, τῶν σιτίων χωρίζο-
μένων. χωρίζεται δὲ τὰ σιτία, ἅμα πλῆθος [22] τοῦ δυνα-
μένου διεκθλίβειν. ἐμφορηθείσης δὲ τῆς κάτω κοιλίης, ἐς ὅλον
τὸ σῶμα διέδραμον αἱ φύσαι. [23] προσπεσοῦσαι δὲ τοῖσι ὀν-
θρώποισι τοῖσι σώμασιν, ἔψυξαν. [24] τοιούτων δὲ τῶν τόπων
ἐόντων, ὅκου αἱ πηγαὶ καὶ αἱ ῥίζαι τοῦ αἵματος ἔνεισι, ἔρχε-
ται τοῦτο τὸ πνεῦμα τοῦ σώματος ἡ φέρεται διὰ πλήθεος. ἀπόνοος δὲ τοῦ αἵματος
ἐόντος, ἄπονον τὸ σῶμα φέρεται. ἔρχεται τοῦτο μὲν οὖν πρῶ-
τον φέρεται γίνονται πρὸς τὸ πυρετόν. ὅκως δ' ἂν ὁρμήσω-
σιν αἱ φύσαι πλήθει καὶ ψυχρότητι, τοιοῦτον γίνεται καὶ ῥῖγος.

Ad hæc quoq; cùm ab omnibus aliis actionib. homines quiescant, quòd mutationibus innumeris vita sit expolita, ab hac tamen sola actione nunquam desistunt animantia, quin aut spiritum adducãt, aut reddant. Quòd igitur omnibus animantibus cum aëre maxima intercedit cõmunio dictum est. Huic quoq; orationi subiiciendum, morbos vnquam vix aliunde quam ab aëre oriri posse, cùm is aut copiosior, aut paucior aut etiam plenior, aut & morbidis inquinamentis infectus in corpus subierit. De tota re igitur hæc mihi sufficére videntur. Deinceps autẽ ad opera ipsa oratione progressus, morbos omnes istius soboIem esse, & ab hoc oriundos demonstrabo. Ac primùm à febre maximè communi morbo exordium ducam, quæ omnium aliorum morborum, præcipuè verò inflãmationis comes est. Quod indicant ex pedum offensionibus exortæ noxiæ. Mox enim cum inflammatione inguinum tumor & febris consequitur, febrium autem duo sunt genera (vt id quoq; hic attingam) vnum quidem omnib. cõmune, peltis appellatur, alterum verò ob priuatam cuiusq; malam victus rationem cõtingens. Horum autem vtriusq; aër author existit. Communis igitur febris ideò communiter omnes inuadit, quòd eundem omnes spiritum attrahũt, & simili corpori spiritu similiter permixto, similes oriuntur febres. At fortè obiiciat quispiam, cur igitur non omnibus animantibus, sed alicui ipsorum generi eiusmodi morbi contingunt? Cuius rei causam esse dixerim, quòd corpus à corpore, natura à natura, & alimentum ab alimento differt. Neq; enim cuiuis animantium generi eadem sunt cõmoda aut incommoda, sed alia aliis conueniunt. Cùm igitur aër inquinamentis huiusmodi, quę hominum naturę aduersantur, plenus fuerit, tum homines ægrotant. Quando verò alteri cuidam animantium generi aër incommodus fuerit, tunc eo morbo corripitur. Quinam igitur populares sint morbi, & quamnam ob causam, & quanam ratione, ex quibus, & vnde oriantur, dictum est. febrem autem quæ ex praua victus ratione oritur, tibi deinceps exponam. Est autem eiusmodi praua victus ratio, primùm quidẽ cùm quis copiosiores cibos, aut liquidos, aut siccos corpori exhibet, quàm ipsum ferre possit, neque labore aliquo ciborum copiam compensat: Deinde cùm varios & dissimiles inter se cibos immittit. Dissimilia enim seditionẽ excitant, & alia citiùs, alia tardiùs cõcoquuntur. At cum multis cibis multum etiam spiritũ ingeri necesse est. Nam cum omnibus his quæ eduntur, aut bibuntur, spiritus aut copiosior, aut paucior subit. Atque id inde manifestum est, quòd eructationes plærisq; post assumptos cibos & potus accidunt, nimirum cùm incluSus aër recurrat, vbi bullas in quibus latet perfregerit. Quando igitur corpus cibis expletum fuerit, tum spiritus quoque magna copia accedit, diutiùs immorantibus cibis, qui quidem cum præ multitudine exire nequeant, diutiùs immorantur. Obstructo autem inferiore ventre, in vniuersum corpus flatus percurrunt, & ad sanguine refertas corporis partes illapsi, eas refrigerant. At refrigeratis his locis, in quibus fontes & radices sanguinis continentur, per vniuersum corpus horror penetrat. Vniuerso autem sanguine perfrigerato, totum quoque corpus horror occupat. Hanc igitur ob causam primùm horrores antè febres oriuntur, & quò maiore copia & frigiditate flatus irruperint, talis quoque rigor consequitur,

à pluribus quidem & frigidioribus, vehementior, a paucioribus verò minuſq; frigidis, minus quoque vehemens. Cum horroribus autem corporis quoque tremores ad hunc modum contingunt. Sanguis enim præſentem horrorem metuens, per totum corpus perreptat, & ad maximè calidas partes cõcurrit. Atq; hi ſunt eius ſaltus. Deſiliente autem ab extremis corporis partibus ſanguine, & viſcera, & carnes contremiſcunt. Aliæ enim corporis partes copioſo ſanguine refertæ, aliæ exangues exiſtunt. Atq; exangues quidem ob frigus minimè cõquieſcunt, ſed cõcutiuntur, quòd eas calor deſtituerit. Quæ verò ſanguine replentur, ob ſanguinis copiam contremiſcũt, & inflammationes excitant. Neque enim fieri poteſt vt ſanguinis copia conquieſcat. Oſcitationes autem febres præcedunt, cùm magna copia coaceruatus aër fuerit, confertimq; ad ſuperiora erumpens, tanquam machinatione aliqua os diducit, quòd hâc ei facillimus exitus pateat. Quemadmodum enim ab aqua in lebetibus ebulliente, vapor copioſus euehitur, ſic corpore concalefacto, aër coaceruatus & vi quadam delatus, per os erumpit. Articuli quoq; ante febres exoluuntur. Calefacti enim nerui relaxantur. Coacto autem cumulatim plurimo ſanguine, aër ipſe qui ſanguinem refrigerauit, à calore ſuperatur, rurſus incaleſcit, incenſuſque ac velut igneus exiſtens, in toto corpore calorem excitat, ad id etiam ſubſeruiente ipſo ſanguine. Quod enim incenſum eſt liquatur, ex eóq; ſpiritus oritur, quo ad corporis meatus irrumpente, ſudores fiunt. Coactus autem ſpiritus in aquam abit, & per meatus ſubiens, ad eundem modum foras erumpit, quo à feruentibus aquis ſublatus vapor, ſi ad ſolidum quiddam impingat, incraſſeſcit ac condenſatur, guttæque ab his corporibus, in qua vapor impegit, decidunt. Capitis autem dolores vnà cum febre, hanc ob cauſam oriuntur. Sanguinis in capite viis anguſtia contingit, cum aëre replentur, exque repletæ ac diſtentæ capiti dolorem afferunt. Sanguis enim vi pulſus, cùm calidus exiſtat, per anguſtam viam tranſire celeriter nequit, quòd eum multa remorentur quæ impediunt & obſtruunt. Eámque ſanè ob cauſam pulſationes circa tempora contingunt. Ad hunc ergo modum, quem dixi, febres contingunt, & cum febribus dolores & morbi. Aliarum autem ęgritudinum, quales ſunt voluuli, aut inteſtinorum cõuolutiones, aut tormina, aut alij obfirmati & inhærentes morbi, à flatibus cauſam depẽdere cuiuis eſſe manifeſtum exiſtimo. Horum enim omnium ſpiritus traiectio cauſa eſt. Hic enim vbi ad loca tenera, inaſſueta, nec priùs attacta incubuit, ad inſtar ſpiculi infixi carnes ſubit, & interdum quidem ad præcordia, interdum etiam ad laterum inanitates, quandoque verò ad vtranque partem irrumpit. Eam ſanè ob cauſam etiam foris adhibitis calidis fomentis, dolorem lenire conantur. Rarefacta enim cute per fomenti calorem, ſpiritus extra corpus peruadit, ac proinde dolorem quies quædam conſequitur. Ac fortaſſe dixerit quiſpiam. Quanam ergo ratione fluxiones à flatibus contingunt? aut quonam modo ſanguinis eruptionum circa pectus cauſa exiſtunt? Hæc autem iſtis de cauſis fieri me declaraturum exiſtimo. Cùm capitis venæ aëre repletæ fuerint, primùm quidem caput vrgentibus flatibus grauatur. Deinde ſpiritus vnà cum

ἀπὸ μὲν πλεόνων καὶ ψυχροτέρων, ἰσχυροτέρη· ἀπὸ δὲ ὀλ-
λαττόνων, καὶ ἧσσον ψυχρῶν, [21] ἧσσον ἰσχυρή. ὅταν δὲ τὸ αἷ-
μα φεύγῃσι ⟨ὑπὸ⟩ τοῦ σώματος, καὶ τοῦτο γίνονται τῶν ῥί-
πων. ὃ αἷμα φοβεόμενον τὸ πρόσω φεύγειν, σωματοῦχα κι-
δίεσι καὶ πάντοθεν τὸ σῶμα ἐς ⟨τὰ⟩ θερμότατα. αὖται μὲν
οὖν αἱ ἄλλαι. καταλλομένου δὲ τοῦ αἵματος ἐκ τῶν ἀκρωτη-
ρίων τοῦ σώματος, ⟨τὰ⟩ σπλάγχνα ⟨ῥιγέουσι, καὶ αἱ σάρκες.⟩
μένου γὰρ τοῦ σώματος, γίνεται πολύαιμα ⟨τὰ⟩ αἵματα. ⟨τὰ μὲν⟩
οὖν αἵματα, [26] διὰ τὴν ψύξιν οὐκ ἀτρεμέουσιν, ἀλλὰ πο-
λεῦνται. ὃ γὰρ θερμὸν δεῖ αὐτέων ἐκλέλοιπε. ⟨τὰ δὲ⟩ πολύαι-
μα, διὰ δὲ πλῆθος τοῦ αἵματος, τρέμουσι καὶ φλεγμοναὶ
ἐμποιέει. ὑγρὸν γὰρ δυσὶν ⟨πολλὸν γινόμενον⟩ ἀτρεμίζειν. χα-
λεπὸν ⟨δὲ⟩ ὃ τοῦτο τῷ πυρετῷ, ὅτε πολὺς ἢ ὁ ἀὴρ ἀναθροιεῖται
[27] ἀναθέον τε αἶψα διεξιών, δεξαμενὴν ἐχλυσε, καὶ διέξοδος
τόμα. τοιούτη γὰρ ἡ διέξοδός ἐστιν. ὡς γὰρ ἀπὸ τῶν λεβήτων
ἀτμὸς αἴρεται πολὺς ἐφειμένου τοῦ ὕδατος, ὅταν καὶ σώμα-
τος θερμαινομένου, δίεισι διὰ τοῦ σώματος [28] ὁ ἀὴρ ξυνεστραμ-
μένος, καὶ βίῃ φερόμενος. [29] καὶ πάντα ἅμα διαλύων ⟨τὰ⟩ τοῦ
τῷ πυρετῷ. χλιαινόμενα γὰρ τὰ νεῦρα διίσανται. ὁκόταν δὲ
συνωγιοθῇ ἀναθρωσθὲν τὸ πλῆθος τοῦ αἵματος, διαθερμα-
νεῖται πάλιν ὁ ἀὴρ, ὁ ψύξας τὸ αἷμα, καὶ κατηγεῖται ⟨τοῦ τῆς θερ-
μότητος.⟩ [30] διαπυρεῖται δὲ καὶ μύδρος γινόμενος ἐν ὅλῳ τῷ
σώματι τῷ θερμασίῃ ἐναρμόσαντι. συνεργὸν δὲ αὐτῷ
αἷμα ἐστί. [31] τήκεται γὰρ πυρούμενον, καὶ ἐκ τούτου πνεῦμα ἐξ αὐ-
τοῦ· τὸ πνεύματος προσπίπτοντος τοῦ ὕδατος τοῦ πόρους τοῦ σώμα-
τος ἱδρῶτες γίνονται. τὸ δὲ πνεῦμα συνιστάμενον, ἐς ὕδωρ
χεται, καὶ διὰ τῶν πόρων διεξελθὸν, ἔξω πεφοίδηται, τὸ ἀ-
ὕδατος, οὕνεκα ἀπὸ τῶν ἐφειμένων ὑδάτων ὁ ἀτμὸς ἐπεσ-
λιν ἔχη περέωμα τοῦς ὄμμασιν ἐπιπολάζειν, πα-
ται, καὶ πυκνοῦται, καὶ σταγόνες ἀποπίπτουσιν ἀπὸ τοῦ σώ-
οἷσιν αὖ ὁ ἀτμὸς τοῦτο ἐπιπολάζῃ. πόνοι δὲ τῆς κεφαλῆς αἵμα
πυρετῷ γίνονται, διὰ τόδε. στενοχωρίῃσι τῇσι διεξόδοισιν ἡ
κεφαλῇ τοῦ αἵματος ἰσχύς. [32] πεπλήρωνται γὰρ αἱ φλέβες. πλεί-
σαν δὲ θρηνθεῖσαν, τὸν πόνον ἐμποιέουσι τῇ κεφαλῇ· [33]
γὰρ τὸ αἷμα βιαζόμενον διὰ στενῆς ὁδοῦ θερμὸν ἐὸν, οὐ δύ-
ναται περαιοῦσθαι ταχέως. πολλὰ γὰρ ἐμποδὼν ἐστὶν ἐπὶ
κωλύματα, καὶ ἐμφράγματα. διὰ δὴ τοῦτο συφυσμοὶ γί-
ονται ἀμφὶ τοῦ κροτάφους. οἱ μὲν οὖν πυρετοὶ διὰ τοῦτο, ὅτι
φῶν, γίνονται. τὰ δὲ τοῦ πυρετοῦ δηλήματα καὶ νοσή-
τα. τὸ δὲ ἀνίων ἀῤῥωστημάτων ὁκοῖα μὲν αἴτια εἴη, [34] δι-
λήματα, ἢ τροφοί, [35] ἢ ἕτερα ἀποσπεύματα, φύσιν
αἷμα ἅπασιν ἡγέομαι φανερὸν εἶναι. πάντων γὰρ τῶν ποιεόν-
αἰτίη τοῦ πνεύματος [36] ἡ διάδεσις. τοῦτο γὰρ ὁκόταν παρ-
πέσῃ τοῦς τόποις ἀπαλοὺς καὶ ἀπήρεας καὶ ἀθίκτους, οὐδ
τοῦτο ἐγκείμενον διαδυῶν, διὰ τῆς σαρκὸς τοῦ-
τοῦ ποτὲ μὲν τοῦς τὰ ὑποχόνδρια, ποτὲ δὲ τοῦς πλα-
λαπάρας, ποτὲ δὲ ἐς ἀμφότερα. διὰ δὴ καὶ θερμαίνοντες
ἔξωθεν πυελήμασι, πειρῶνται μαλθάσσειν τὸν πόνον. ἀ-
ραιοῦμένου γὰρ ὑπὸ τοῦ θερμασίης τοῦ χροὸς τοῦ πυελή-
ρος, διέρχεται τὸ πνεῦμα διὰ τοῦ σώματος, ὥστε παλ-
πινὰ γίνεσθαι τῶν πόνων. ἴσως δ' ἂν τις ἔποι, πῶς οὖν τὰ
ρύσματα γίνεται διὰ τὰ φύσας, ἢ ὅτινα ἔσπων τὰ ἀμορρήσ-
τοῦ τοῖσι τέρενα ὄντα αἵματα ὄντα; ταῦτα δὲ τάδε δηλώσει,
διὰ τοῦδε γινόμενα. [38] ὅταν τοῦ τοῦ κεφαλῆς αἱ φλέβες

γεμισθῶσιν ἠέρος, τοσοῦτον μὲν ἡ κεφαλὴ βαρύνεται τῶν φυσεων ἐγκειμένων. [39] ἔπειτα συνίσταται τὸ πνεῦμα τῷ

σια διὰ τὴν στενότητα τῶν ὁδῶν. ὃ ὅ̓ λεπτότατον τῶ αἵ-
ματός, διὰ τ̃ φλεβῶν ἐκθλίβεται.[40] τοῦτο δὲ διὸ ὑγρὸν ὄτ̃ον
ἀθροισθῇ, ῥεῖ δι' ἄλλων πόρων. ὅκου δ' ἂν ἀθρόον ἀφίκη-
τ̃ σώματος, ἐνταῦθα ξυίσα) ἡ νόσος. ἐπὶ μὲν οὖν ὀφθαλ-
μοὺς ἐλθῇ, ταύτης ὁ πόνος· ἐὰν δ' ἐς τὰς ἀκοάς, ἐνταῦθ' ἡ
νόσος· ἐὰν δ' ἐς τὰς ῥῖνας, κόρυζα γίγν. ἢν δὲ ἐς τὰ στέρνα, βράγ-
χος καλέεται. τὸ μὲν φλέγμα δ' ἐμέσαι χυμοῖσι μεμιγμένον,
ὅτι αὐτῷ προσπέσῃ ἐς ἀηθέας τόπους ἕλκοι. τῇ δὲ φαρυγγὶ
ἀλγηδὼν ἔσῃ καὶ ἔρυθημα προσπαῖσαν, πρὸς χύτιπα ἐργά-
ζηται. τὸ μὲν πνεῦμα τὸ διὰ πνεύμονος διὰ τ̃ φάρυγγος, ἐς
τὰ στέρνα βαδίζει, καὶ πάλιν ἐπέρχεται διὰ τ̃ ὁδοῦ ταύτης.
ὅταν δὲ ξυμβαλὴ τῷ πνεύματι τὸ ῥεῦμα κάτωθεν τῆς
φάρυγγος, βηχὸς ὄρεξις γίνεται, καὶ ἀναρρίπτεται ἄνω τὸ φλέγμα.
τούτων δ' οὕτως ἐόντων, ἡ φάρυγξ ἕλκωται, καὶ πεπυώ-
κασι καὶ θερμαίνε), καὶ ἕλκει τὸ ἐκ τ̃ κεφαλῆς ὑγρὸν θερμὸν
ὄντα. ἡ δὲ κεφαλὴ πάλιν πρὸς διὰ τ̃ σώματος λαμβά-
νει, ταύτῃ δίδωσιν. ὁκόταν γὰρ ἐπιόν τὸ ῥεῦμα ὥσπερ ῥέῃ
καταδρωθέωσιν οἱ πόροι, διὰ τούτων δίδωσι διὰ τὰ στέρνα.
πυκνὸν δὲ ὂν τὸ φλέγμα προσπαῖσαν τὰ τῆς καρδίης, ἕλκει καὶ
ἀπορηγνύς τὰς φλέβας. ὁκόταν δὲ ἐκχυθῇ τὸ αἷμα εἰς ἀηθέ-
στερον τόπον χερνιζόμενον καὶ σηπόμενον, γίνε) πῦον. ὅταν δὲ ὥσπερ
ἰὼν διὰ τ̃ ὑγρασίη) αἰωρηθεῖν, ὥστε κάτω ὑπελθεῖν. ἄνω γὰρ οὐκ οἷόν
τε ἡ πορείη προσαίτης διὰ τ̃ ὑγροῦ παρηγμένη καὶ
τοῦ πνεύματος βαρὸς ἔχοντι κάτω δὲ κωλύει φλεγμονὴ ὁ τῶν
πόρων.[45] διὰ δὴ ποτὲ τὸ ῥεῦμα τὸ αὖθις πνεύματος ἀν-
ῳγνύμενον, ἀναρρήγνυται τὸ μὲν ἄνθρακα, τὸ δὲ διὰ πο-
λὺ ἄνθρακα μᾶλλον ὅταν, ὅταν μὲν ἄνθρακος ὁ ἀὴρ εἰσελθὼν εἰς
τὰς φλέβας, ξενοπαθείῃ πρὸς ἧσσον τ̃ αἵματος διεξόδοι-
σι. τὸ τε γὰρ πιεζόμενον τὸ αἷμα πολὺ γλυκύμενον, ἀναρρήγνυ
τὰς πόρους,[46] ἢ αὖ ὡς τὰ μάλιστα βέλτιον ὁκόταν ὁ πλῆθος
τ̃ ῥαγέντ̃ καὶ τάχιστα τὰς πόνοι πνεύματος ἐνέπλησαν
τὰς φλέβας (ἀνάγκη γὰρ τὸν πονέοντα τόπον κατέχειν τὸ
πνεῦμα) πάλλα τοῖσιν ἐληλυθόσιν ὅμοια γίνεται.[47] τὰ δ' ῥη-
γνύμενα γίνεται διὰ τάδε. ὁκόταν ὑπὸ βίης διαχωρέωσιν αἱ
σάρκες ἀπ' ἀλλήλων, ἐς δὲ τὸν διάστασιν ὑποδραμὴ πνεῦ-
μα αὐτὸν πόνον παρέχει. ἰὼν δὲ διὰ τ̃ σαρκὸν αἱ φύσαι
ἐοῦσαι τοῦ πόρος τ̃ σώματος ἀραιοὺς ποιήσωσιν ἔπεται
τῇ φύσηι ὑγρασία, ἧς τ̃ ὀδὸν ὁ ἀὴρ ἀπεργάσατο. διὰ
δὲ ὑγρότητα τ̃ σώματος, ὑπεκτήκον) μὲν αἱ σάρκες,
ῥέουσα δὲ ἐς τὰς κνήμας καταβαίνει· καὶ λέγεται τὸ ποιοῦ-
μενον, ὕδρωψ. μέγιστον δὲ σημεῖον, ὅτι φύσαι τ̃ νοσήμα-
τός ἐστιν αἴτιαι, τόδε ἐστίν. ἤδη τινὲς ὀλεθρίως ἔχοντες,[48] ἐκλύ-
θησαν καὶ ἐκενώθησαν τ̃ ὕδατος πρὸς αὐλικὰ μᾶλλον τὸ ἐ-
κτὸς τ̃ κοιλίης ὕδωρ, πολὺ φαίνε). χερνιζόμενον γ', ἔ-
πειτα γίνεται.[49] διὰ δὴ γίγνεται καὶ τοῦτο δῆλον· ὅτι πα-
ρεῖναι μὲν τὸ ὕδωρ, κενὸς πλῆρες ὄντ̃, ὁ γ' ἀὴρ, ὄγκον πρὸς-
τίθησι μέγαν. ἀπιόντος δ' τ̃ πνεύματος, ὑπολείπεται τὸ
ὑγρὸν ὠθ̃. διὰ δὴ φαίνε) μικρὸν ἐόν, ἔστι δὲ ἴσον. σημεῖον δ'
ἐστὶ τόδε σημεῖον. κενωθείσης γὰρ παντελῶς τ̃ κοιλίης,
ἡμέραι διέλθωσι, καὶ πάλιν πλήρης γίνεται. εἰ δὲ ἄ-
τὸ πληρῶσι, ἀλλ' ἢ τὸ πνεῦμα; εἰ γὰρ αὖ ὕστερος ὑγρὸς
ἐσεπλήρωσεν; οὐ γὰρ δήπου ποτὲ ἴσως τοσοῦτον,
ὅσον θεν ἐς τὸ σῶμα. καὶ μᾶλλον ὅταν αἱ σάρκες ὑπὸ ἀφροσύνην
ἀποτακήσωνται. λείπεται γὰρ ὀστέα, καὶ νεῦρα, καὶ
ἅ, ἃ ὧν οὐδενὸς οὐδεμίη δυνατὸν αὖ αὔξησις ὕδατος γενέσθαι. τὸ μὲν οὖν αἴτιον τ̃ ὕδρωπος ἤδη εἴρηται.

sanguine propter viarum angustiam intus conuoluitur, id verò quod in sanguine est tenuissimum, per venas foras eliditur. Hoc sanè humidum vbi copiosum coaceruatum fuerit, per alios meatus effluit, cumq; confertum ad aliquam corporis partem peruenerit, ibi morbus contrahitur. Vbi igitur ad oculos venerit, ij laborant; si ad aures, ibi morbus est, si ad nares, grauedo exoritur, si ad pectus, raucedo appellatur. Pituita nanq; acribus humorib. permixta, vbi in loca minimè assueta irruperit, ea exulcerat. Cùm verò ad fauces teneras etiam fluxio ingruit, eas exasperat. Spiritus enim per fauces respiratione attractus, ad pectus fertur ac rursus per eandem viam effertur. At vbi deorsum delata pituita spiritui ascendenti occurrerit, tussis superuenit, & pituita supernè reiicitur. Quibus ita se habentibus, fauces exulcerantur, exasperantur, & incenduntur, calefactæ verò humorem ex capite attrahunt, caput autẽ rursus à reliquo corpore assumens, iis transmittit. Cùm igitur hunc in modum fluxio effluere consueuerit, meatusq; velut in torrẽtis alueum excauati fuerint, ad pectus quoq; transfundunt. Acris autem existens pituita, & in carnem irrumpens, venas exulcerat & refringit. Sanguis verò in alienum locum effusus, mora computrescens in pus vertitur, neq; sursum conscendere, neq; infra subire potest. Neq; enim naturæ humidæ, vt neque quibusuis aliis rebus quæ in se admixtá grauitatem habent, facilis est sursum via, cùm accliuis existat. Infra autem subire septũ transuersum vetat. Quá sanè ob causam fluxionẽ interdum citra spiritũ perrumpi contingit, & partim sponte quidem, partim verò ob dolores. Ac sponte quidẽ, cum aër vltrò venas subiẽs, sanguinis vias coarctat. Cõpressus enim sanguis, sua copia, qua maximè impressionem fecerit, venas perrumpit. Vbi verò sanguinis copia effusa fuerit, in his etiam dolores spiritu venas complent. Affectũ enim locum spiritum continere necesse est, aliaq; dictis similia contingere. At verò ruptiones has ob causas contingunt, cùm vi quadam à se inuicem carnes discedunt ac diuelluntur, & in ipsam discessionem spiritus dolorem inferens subierit. Quòd si flatus per carnes perrumpentes, corporis meatus rarefecerint, eos humiditas consequitur, cui viam aër antea struxit. Corpore autem madore perfuso, carnes quidem colliquescunt, tumores ad tibias descendunt, & morbus hic hydrops dicitur. Quòd autem huius morbi causa ad flatum referri debeat, id maximo est argumento, quòd iam perniciosè affecti quidam, aqua euacuata planè sunt liberati. Quæ quidem simul atque è ventre erumpit, multa apparet, paulùm autem morata, imminuitur. Cuius rei etiam causa manifesta est, quòd quæ quidem statim erumpit aqua aëre plena est, eoque valdè intumescit. Cùm autem spiritus decesserit, eadem planè aqua relinquitur, quæ sanè quidem pauca apparet. cùm tamen æqualis sit. Est & hoc aliud eius rei indicium, quòd venter penitus vacuatus, intra triduí spatium, rursus impletur. Quidnam igitur aliud quàm spiritus impleat? quidve aliud tam citò implere possit? Neque enim tanta potus copia in corpus ingesta est, ac neq; carnes quæ colliquescent, in causa esse possunt, cùm ossa supersint, & nerui, & fibræ, ex quibus nulla quidem tanta aquæ copia augeri potest. Atq; hydropis quidem causa iam dicta est.

LIBRARY OF THE ... FOUNDED 1813 ... UNIVERSITY ... MARYLAND

At verò etiam syderationes corporis (apoplexiæ dictæ) ex flatibus oriuntur, nimirum quando flatus frigidi & copiosi carnes subierint & inflarint. Hæ enim corporis partes stupidæ redduntur. Et siquidem multi flatus totum corpus permeant, totus homo attonitus redditur, si verò partem aliquam, pars illa. Atque vbi quidem flatus illi discesserint, morbus cessat, vbi verò permanserint, permanet & morbus. Hæc autem ita se habere continuæ oscitationes indicant. Ac mea quidem opinione, hi etiam morbum sacrum vulgò dictum, producere videntur. Quibus autem rationibus adductus sim, iisdem eos qui audire volent, persuadere conabor. Imprimis autem in animum induco, ex ils quæ in corpore insunt, nihil magis ad intelligentiam conferre quàm sanguinem. Is nanque vbi consistente habitu persistit, prudentia etiam constat. Permutato verò sanguine, simul quoque intelligentia concidit. Cuius rei multa sunt testimonia. Ac primùm quidem somnus, qui animantibus omnibus communis est, quæ dicta sunt confirmat. Is enim vbi corpus corripuerit, tum sanguis refrigeratur, cum suapte naturâ somnus refrigerare soleat. Perfrigerato autem sanguine, tardiores sunt eius pertransitus. Id verò inde fit manifestum, quòd corpora sua grauitate inclinentur (cùm grauia omnia ad imum ferri natura soleant) oculi clauduntur, & intelligentia permutatur, opiniones etiam alienæ diutiùs immorantur, quæ certè insomnia appellantur. Rursus verò per ebrietatem aucto repente sanguine, animi functiones, eiusque intellectus concidit, & malorum instantium obliti, futurorum bonorum optimam spem concipiunt. Multa etiam eiusmodi commemorare possem, in quibus sanguinis permutationes, intelligentiam immutant. Perturbato igitur in totum sanguine, prorsus quoque intelligentia deperit. Affectus enim & recognitiones inter consuetudines numerantur. Cùm verò à solita consuetudine discedimus, intelligentia nobis tollitur. At sacrum morbum ad hunc modum fieri censeo, cùm spiritu copioso per totum corpus vniuerso sanguini permixto, obstructiones multæ multis modis circa venas contingunt. Cùm igitur in crassiores & sanguine abundantes venas, copiosus aër prorupit, progressusque immoretur, sanguinis pertransitus prohibetur, atque hîc quidem sistitur, ibi verò tardiùs permeat, alibi autem citiùs. Ex qua per corpus peruadentis sanguinis inæqualitate, variæ inæqualitates contingunt. Totum enim corpus vndique contrahitur, & corporis partes perturbantur, sanguine ipso ad tumultum & conturbationem subministram operam suppeditante, & ex sanguinis peruersione, variæ etiam vndique corporis peruersiones oriuntur. Sub id verò tempus, nihil omninò sentiunt, neque quæ dicuntur audiunt, neque quæ fiunt vident, neque vllos dolores sentiunt. Ad hunc enim modum conturbatus aër, simul quoq; sanguinem conturbauit & infecit. Quinetiam spuma per os non sine causa excurrit. Per iugulares enim venas aër subiens, exit quidem ipse, secumque id quod in sanguine est tenuissimum subuehit, humidum verò simul permixtum, albescit. Aër enim purus per tenues membranas pellucidus apparet, eamque sanè ob causam spumæ omnes albæ conspiciuntur. Qui igitur hoc morbo corripiuntur, quomodo morbo & præsenti tempestate liberentur, ego enarrabo. Cùm laboribus exercitatum

αἱ δὲ ἀποπληξίαι γίνονται ἐξ αὐτῶν διὰ τὰς φύσας. ὅτ-
ὅταν μὲν οὖν φύσαι ψυχραὶ ὕστερον καὶ πολλαὶ διαδύωσι, καὶ ἐμφ-
σήσασαι τὰς σάρκας, ἀναίσθητα ποιοῦσι τὰ τοιαῦτα τοῦ τε σώμα-
τος. ἐὰν μὲν οὖν πολλαὶ φύσαι ὅλῳ τῷ σώματι διέλθω-
χωσιν, ὅλος ὁ ἄνθρωπος ἀπόπληκτος γίνε[ται]. ἐὰν δ' ἐν μέ-
ρινί, τόνδε τὸ μέρος. καὶ ἐὰν μὲν ἐνῶσιν αὗται, παύε-
ται νοῦσος· ἐὰν δὲ παραμένωσι, παραμένει. ὅτι δὲ ταῦτ' ὀπ-
ἐκ τοιούτων συνίστησιν. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ ἱερὸν καλ-
μένον νόσον τοῦτο εἶ[ναι] τὸ προκείμενον. οἷσι δὲ λόγοισιν ἐμ-
τὸν ἔπειτα, τοῖσιν αὐτοῖσι καὶ ἐγὼ ἀκούοντας πείσειν π-
ἐθέλω μεν. ἡγέομαι δὲ ἐμπροσθεν μηδὲν εἶ[ναι] μᾶλλον τῶν
τοῦ σώματος ξυμβαλλομένων φρονῆσαι αὖ, ἢ τὸ αἷμα. ὅ-
τον δὲ ὅταν μὲν ἐν τῷ καθεστηκότι σώματι μένῃ, φρονέει, κ
φρονήσῃ. ἐξαλλαττόντως δὲ τοῦ αἵματος, μεταπίπτει καὶ
φρόνημα. ὅτι δὲ τῶν τοιούτων ἔχει, πολλὰ τὰ μαρτυρέο-
τερον μὲν ὅτι καὶ ἄπασι ζώοισι κοινόν ἐστιν, ὁ ὕπνος, ὡ
μαρτυρεῖ τοῖσιν ἐνθρώποισιν. ὅταν γὰρ ἐπέλθῃ τῷ σώ-
μι ὁ ὕπνος, τότε τὸ αἷμα ψύχε[ται]. φύσει γὰρ πέφυκεν ὁ ὕ-
ψύχειν. ψυχθέντος δὲ τοῦ αἵματος, νωθρότεραι γίνονται
διέξοδοι. δῆλον δέ. ῥέπει γὰρ τὰ σώματα, ἢ βαρύτ[ητα]
τὰ γὰρ τοιαῦτα βάρεα πέφυκεν ἐς βυθὸν φέρεσθ[αι]. καὶ τὰ ὄμ-
τα κλίνεται. καὶ ἡ φρόνησις ἀλλοιοῦται δόξαι δέ τινες ἕτερα
διαπρήσσουσιν, ἃ δὴ ἐνύπνια καλέονται. πάλιν ἐν τῷ ἐ-
θησι, πλέονος ἐξαίφνης γλυκυθύμου τοῦ αἵματος, με-
πλοισιν αἱ ψυχαί. καὶ τὰ ἐν τῇσι ψυχῇσι φρονήματα
γίνονται τῶν μὲν ὄντων κακῶν ἐπιλήσμονες, τῶν δὲ μὴ γ-
βουλέων ἀγαθῶν. ἔχοιμι δ' ἂν πολλὰ τοιαῦτα ἐ-
ἐν οἷς αἵματος ἐξαλλαγαί, τὰ φρονήσιν ἐξαλλα-
σιν. ἐὰν μὲν οὖν πανταπασιν ἀπὸ παντελέος ἀναταραχθῇ τὸ αἷμα
τελέως ἡ φρόνησις ἐξαπόλλυ[ται]. τὰ γὰρ παρόντα καὶ ἀ-
ναγνωρίσματα, ἐθισματά ἐστιν. ὅταν δ' ἐθισθῶσιν ἔτι μ-
παστάσωσιν, ἀναίρεται ἡμῶν ἡ φρόνησις. φημὶ δὲ τὸ ἱερὸν
ὧδε γίνεσθ[αι]. ὅταν πολὺ πνεῦμα καὶ πρῶτον τὸ σῶμα
τοῦ αἵματος μιχθῇ, πολλὰ ἐμφυσήματα γίνονται, τὰ
χῇ ἀνὰ τὰς φλέβας. ἐπειδὰν οὖν ἐς τὰς παχείας κ
λυσμοὺς τῶν φλεβέων πολὺς ἀὴρ βιάσῃ, βιάζας δὲ
χωλύεται τὸ αἷμα διεξιέναι. τῇ μὲν οὖν ἔσηκε, τῇ μ-
θεῖς διεξέρχεται, τῇ δ' ἧσσον. ἀνομοίης δὲ τῆς πορ-
αἵματος ἀπὸ τοῦ σώματος γλυκυθύμης. πανταχοῦ
τητες. πανταχοῦ γὰρ τὸ σῶμα πανταχόθεν ἕλκεται ὑπὸ τε
ται τὰ μέρη τοῦ σώματος, ὑπαναγκαζόντων τῶν θορύβ
ἐόντων τοῦ αἵματος. ὑπὸ δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ σώματος
αἱ ἀπὸ τοῦ σώματος πανταχόθεν γίνονται. ἔτι
τοῦτον καιρόν, αἰσθάνει πάντων ἐόντ[ων] κωφοτέ
λεγομένων, καὶ τυφλὸς τῶν γινομένων, ἀπαλ-
τοιούτους τοὺς πόνους. οὕτω γὰρ ὁ ἀὴρ ταραχθείς, ἀπε
καὶ τὸ αἷμα καὶ ἐμίωσε. καὶ ἀφροὶ ἀπὸ τοῦ στόμα
πρόσθεν ἐόντος. ἀπὸ γὰρ τῶν σφαγιδίων φλεβῶν
ἀπαδυόμενος ἀὴρ, ἔρχεται μὲν αὐτὸς· ἀπάγει δὲ μ
τὸ λεπτότατον τοῦ αἵματος. τὸ δὲ ὑγρὸν τὸ παχύμισ
λύεται. ἀπὸ λεπτῶν γὰρ ὑμένων καθαρ
ἀὴρ ἀπαφαίνεται. δι' ὧν δὴ λύεται φαίνονται πάντες
ἀφροί. ποτὲ μὲν οὖν παύονται τῆς νόσου
παρεόντος χειμῶνος, ἢ ὑπὸ τοῦ νοσήματος
μένοι, ἐγὼ φράσω. ὁκόταν γυμνασθῶσι ὑπὸ τ

σῶμα θερμανθῇ, θερμαίνεται καὶ τὸ αἷμα· τὸ δὲ αἷμα θερμανθέν, ἐξεθέρμηνε τὰς φύσας. [18] αὗται δὲ θερμανθεῖσαι, διαλύονται, καὶ διαλύουσι τὸν ξύσασιν τὸ αἷμα· αἱ μὲν οὖν ἀφρῷ ἐξῆλθουσαι μετὰ τοῦ πνεύματος, αἱ δὲ μετὰ τοῦ φλέγματος. ἀποζέσαντος δὲ τοῦ ἀφροῦ, καὶ καταστάντος τοῦ αἵματος, καὶ γαλήνης ἐν τῷ σώματι γενομένης, πέπαυται τὸ νόσημα. φαίνονται οὖν αἱ φύσαι [19] διὰ πάντων τούτων, μάλιστα δὲ πρηστῆραι αἰτίαι οὖσαι· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα, σὺν αἵματι καὶ μετάπτα ὄντα αἴτιον τῶν νούσων ἐόν, τοῦτο ὑποδέδειγμαι. [20] ὑποτίθεμαι δὲ τὸ αἴτιον τῇ νούσῳ φέρουσαν. ἐπέδειξα δὲ τὸ πνεῦμα καὶ ἐν τοῖσι ἄλλοισι πολλαχοῦ, καὶ ἐν τοῖσι σώμασι τῶν ζώων. ἤγαγον δὲ καὶ ἐς τὴν τῶν ἀνθρώπων γνῶσιν καὶ τὴν νοσημάτων, καὶ τὴν ἀρρωστημάτων, τὸ οἷόν μοι δοκεῖ ἐστὶν εἶναι. [21] ἀμφὶ δὲ τῶν ἀρρωστημάτων εἰ λέγοιμι, μακρότερος μοι ὁ λόγος γένοιτο ἄν. ἀτρεκέστερος δὲ οὐδὲν ἧσσον, οὐδὲ πιστότερος.

corpus incaluerit, incalescit etiam sanguis, qui calefactus, flatus quoque calefacit. Ij verò calefacti dissoluuntur, & sanguinem coactum simul dissoluunt, partimque cum spiritu, partim cum pituita foras prodeunt. At vbi deferbuit spuma, & sanguis conquieuit, tranquillitasq; in corpore oborta est, morbus cessat. Horum igitur sanè omnium multis modis flatus causæ esse videntur, cætera verò omnia vel adiuuantis, vel consequentis causæ rationem habere. Hæc verò esse morborum causa nobis est demonstrata, quod me declaraturum receperat. Spiritum autem cùm in aliis rebus, tum vel maximè in animantium corporibus plurimum posse demonstraui. Orationem verò ad morborum & ægritudinum cognitionem perduxi, in quibus hoc argumentum verum esse apparuit: Quod si reliquas ægritudines oratione persequi velim, prolixior sane foret oratio, nihilotamen minus aut veritatis aut fidei habitura.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΙΗΡΗΣ ΝΟΣΟΥ.

HIPPOCRATIS DE MORBO SACRO, LIBER.

ΠΕΡΙ μὲν τῆς ἱερῆς νούσου καλεομένης, ὧδε ἔχει. οὐδὲν τι μᾶλλον δοκέει τῶν ἄλλων θειοτέρη εἶναι νούσων, οὐδὲ ἱερωτέρη, ἀλλὰ φύσιν μὲν ἔχει, ἣν καὶ τὰ λοιπὰ νοσήματα, ὅθεν γίνεται. φύσιν δὲ αὐτὴν καὶ τοιῆνδε ἔφασιν οἱ ἄνθρωποι νομίσαντες θεῖόν εἶναι, ὑπὸ ἀπειρίης καὶ θαυμασιότητος, ὅτι οὐδὲν ἔοικεν ἑτέρῃσι νούσοισι. [2] καὶ τῷ μὲν τὸν ἀπορέειν αὐτοῖσι τὰς μὴ γινώσκειν, τὸ θεῖον αὐτῇ περιποιέεται. καὶ τῷ δὲ τὸν εὐπορέειν τῆς ἴσης, λύονται. ἀπολούονται γὰρ ἢ καθαρμοῖσιν, ἢ ἐπαοιδῇσιν. εἰ δὲ τὸ θαυμάσιον, θεῖον νομιεῖται, πολλὰ τὰ ἱερὰ νουσήματα ἔσται, καὶ οὐχὶ ἕν. ὡς ἐγὼ ἀποδείξω ἕτερα οὐδὲν ἧσσον ἐόντα θαυμάσια, οὐδὲ τερατώδεα, οὐδενὸς νομίζοντα ἱερὰ εἶναι. τοῦτο μὲν γὰρ τὰς πυρετοὺς τὰς ἀφημερινοὺς, καὶ τὰς τριταίους, καὶ τὰς τεταρταίους, οὐδὲν ἧσσον μοι δοκέουσιν ἱεροὶ εἶναι, καὶ ὑπὸ θεοῦ γίνεσθαι τούτων τὴν φύσιν, καὶ οὐ θαυμασίως ἔχουσι. τοῦτο δὲ ὁρέω μαινομένους ἀφρώνους, καὶ παραφρονέοντας, ἀπὸ μηδεμιῆς προφάσιος ἐμφανέος. καὶ πολλά γε ἄμα καὶ ἀκαιρα πρήσσοντας. ἔνιοι γοῦν ὑπνῳ οἶδα πολλοὺς οἰμώζοντας καὶ βοῶντας. οὓς δὲ καὶ πνιγμοὶ ἔχουσι. οὓς δὲ καὶ ἀναΐσσοντα καὶ φεύγοντας ἔξω, καὶ παραφρονέοντας· μέχρις οὗ ἐξεγειρέωνται. ἔπειτα δὲ καὶ ὑγιέας ἐόντας καὶ φρονέοντας ὥσπερ πρότερον. εἰσὶ τὰς αὐτοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀσθενέας. καὶ τοῦτων οὐκ ἄπαξ, ἀλλὰ πολλάκις. ἀλλά γε πολλὰ ἔστι καὶ πρηγμάτα, ὧν ἔκαστον λέγειν, πολὺς ἂν εἴη λόγος. ἐμοὶ δὲ δοκέουσι οἱ ἄνθρωποι τοῦτο τὸ νόσημα ἀφιερώσαντες, θειότεροι εἶναι ἂν δόξειαν. οἷοι καὶ νῦν εἰσὶ μάγοι τε καὶ καθάρται, καὶ ἀγύρται, ἀλαζόνες, ἐοικότι δὴ τοιούτῳ σοφόν τι καὶ θεῖον εἶναι), καὶ πλέον οὐδὲν ἐπίστανται. οὗτοι δὲ οὕτω περιπλεκόμενοι καὶ περιδούμενοι τὸ θεῖον τὸ ἀμηχανίης τὸ μὴ ἔχειν ὅ, τι προτείνωσιν ἀφελήσουσιν, ὡς μὴ καταδηλοι ἔωσιν, οὐδὲν ὑπισχνούμενοι. ἱερὸν νομίσαντες τοῦτο τὸ πάθος εἶναι,

DE Morbo sacro vulgo appellato sic se res habet; neque quicquam aliis morbis diuinius aut sacratius, sed eandem ex qua reliqui morbi oriuntur naturam habere mihi videtur. Homines vero ex imperitia & admiratione ei naturam quandá & causam diuinam inesse censuerunt, quòd nulla in re reliquorum morborum similis esset. Et per consilij inopiam quod morbũ non cognoscũt, illi diuinitatẽ asseruant, per facilè parabilem verò curationis modum, ei medentur, cùm expiationibus & incantationibus ab eo liberentur. Quòd si ideo diuinus esse censeatur, quòd admirabilitatem quandam habeat, multi morbi sacri futuri sunt, & non vnus, quos ego diuersos esse demõstrabo, neq; minùs admirabiles, neq; minùs prodigiosos, eos tamẽ nemo sacros esse existimat. Ac primum quidem febres quotidianæ & tertianæ, & quartanæ, neq; minùs sacræ esse, neq; minùs quàm hic morbus à Deo fieri mihi videntur, quamuis admirationẽ nullam habeant. Deinde verò furore correptos ac desipientes multos ex nulla manifesta causa, cùm multa, tum simul etiam intempestiua facere videmus. Quinetiam multos in somno lugentes & vociferãtes vidi, quosdam etiã suffocatos, quosdam exilientes & fugientes, ac desipientes quoad excitarentur, postea verò sanitati restitutos, & vt antea resipiscentes, quãuis pallidos & debiles. Idq; non semel sed sæpius cõtingere vidimus. Quin & multa sunt & varia, quę si sigillatim enumerare velimus, prolixa foret oratio. Ac mihi certè qui primi hũc morbũ ad deos retulerunt, tales esse vidẽtur, quales sunt Magi, expiatores, circulatores, ac arrogãtes ostentatores, qui se valde pios esse plurimumq; scire simulãt. Hi quippe diuinitatis obtẽtu ac prætextu, cũ nulla ope prodesse posset, ne inscitiã suã proderẽt, sacrã hanc esse affectionẽ cõfuerunt,

& additis idoneis rationibus, tutam ſibi curationis viam propoſuerunt, oblatis expiationibus & incantationibus, balneiſque interdictis, & multis cibis ad laborantium vſum minimè accommodatis. Ac marinis quidem, mullo, melanuro, mugile & anguilla, qui piſces præcipuè vitandi ſunt. Carnibus verò, caprina, ceruina, ſuilla & canina. Nam & eiuſmodi carnes ventriculum maximè conturbant. Ex volucribus, gallo, turture & otide, prætereáque ab his quæ valentiſſima eſſe cenſentur. Ex oleribus autem, mentha, allio, & cæpa. Acrimonia enim ægrotanti nullo modo conducit. Veſtimento etiam nigro vti prohibent, quòd niger color mortem ſignificet, aut in pelle caprina decumbere, aut eam geſtare, ac ne pedem pedi, aut manum manui ſuperimponere. Hæc enim omnia curationem impedire. Quæ omnia diuinitatis gratia addunt, velut amplius quiddam ſcientes, & alia in ſpecie prætexentes, vti ſi conualeſcat æger, iſtud eorum gloriæ & ſolertiæ attribuatur, ſin verò moriatur, tutam ſibi proponant defenſionem, & occaſionem nanciſcantur, quominus ij in cauſa, ſed dij eſſe videantur, cùm nullum quidem medicamentum edendum aut bibendum exhibuerint, neque balneis excoxerint, vt in eos cauſa reiici poſſit. Ac mea quidem opinione, ex iis qui Africæ mediterranea incolunt, nullus ab hoc morbo ſanus euadet, quòd in pellibus caprinis recumbant, & caprinis carnibus vtantur, cùm ne ſtragulum quidem neque veſtimentum, neque calceamentum aliud habeant quàm caprinum. Neque enim aliam vllam habent pecudem, quàm capras & boues. Quod ſi iſta oblata & cibo ſumpta morbum augent, & cibo minimè ſumpta medentur, nullius ſanè Deus author eſt, neque expiationes iuuant, ſed quæ eduntur medentur & nocent, numiniſque vim obſcurant. Quare qui hoc modo ad iſtorum morborum curationem aggrediuntur, hos neque ſacros, neque diuinos reputare mihi videntur. Si enim huiuſmodi expiationibus talique curatione tolluntur, quid prohibet quominus ex ſimilibus artibus ab hominibus remoueantur, aut in eoſdem incidant? Adeò vt non ampliùs diuinum, ſed humanum quiddam in cauſa mihi eſſe videatur. Quiſquis enim luſtrationibus & magicis artibus huiuſmodi affectionem abigere valuerit, is etiam aliis artibus abiget, iſtaq; ratione diuinitatis opinio prorſus deperditur. Hac oratione & molitione multam ſcientiam præ ſe ferunt, hominesq; decipiũt, his luſtrationes & purificationes proponendo, cùm multum faciant de diuinitate & numine ſermonem. Quanquam mihi quidem non de pietate (vt rentur) verum de impietate potius verba facere videntur, & Deos non eſſe profiteri, eorumq; pietas & diuinitas, ſicuti docebo, in impietatem & nefarium ſcelus vertitur. Si enim lunam deducere, & ſolem obſcurare, tempeſtatemq; ac ſerenitatem inducere, & imbres ac ſiccitates, mareq; ſterile & terram facere, cæteraq; id genus ſe ſcire profitentur, ſiue ex ſacrorum myſteriis, ſiue ex alio quouis conſilio aut cura hanc ſibi potentiam vendicent, qui his rebus operam nauant, mihi quidem impij eſſe videntur, neque deos eſſe exiſtimare, neque ſi ſint, quicquam poſſe, neq; aliquod ſummum malum propulſare poſſe. Cuius rei gratia, cur non ipſis infeſti ſint? Si quis enim magicis artibus & ſacrificiis lunam deducet & ſolem obſcurabit, tempeſtatemque & ſerenitatem inducet, non equidem horum quicquam diuinum,

καὶ λόγοις ὑποπλέξαντες ὑποτιθέασιν, τὴν ἴησιν κατεσήσαντο ἐς δὲ ἀσφαλὲς σφίσιν ἑωυτοῖσι, καθαρμοὺς προσφέροντες καὶ ἐπαοιδάς. λουτρῶν τε ἀπέχεσθαι κελεύουσι, καὶ ἐδεσμῶν πολλῶν, καὶ ἀνεπιτηδείων ἀνθρώποισι νοσέουσιν ἐσθίειν. θαλασσαίων μὲν τρίγλης. καὶ μελανούρου. κεστρέως. ἐγχέλυος. ὅτι γὰρ ① ἰξυῶες εἰσὶν ὑπερχολεῦσαι. κρεῶν αἰγείων καὶ ἐλαφείων. καὶ χοιρείων καὶ κυνείων. τοῦ γὰρ κρεῶν ταραχικώτατά ὅτι τὴν κοιλίην. ὀρνίθων δ' ἀλεκτρυόνος καὶ πτυγχός. ὠτίδος. ἔτι δ' ὅσα νομίζεται ἱρευσάμενα εἶ). λαχάνων δ' μίνθης. σκορόδου καὶ κρομύου. δριμὺ γὰρ ἀθερέον σφέων ξυμφέρει. ἱμάτιον δὲ μέλαν μὴ ἔχειν, θανατῶδες γὰρ μέλαν. μηδὲ ἐν αἰγείῃ καταχέεσθαι δέρματι, μηδὲ φορέειν μηδὲ πόδα ὑπὲρ πόδα ἔχειν. μηδὲ χεῖρα ὑπὲρ χεῖρα. τοῦτο γὰρ πάντα. κωλύματα εἶ). τοῦτο δὲ πρόφασιν τοῦ θείου εἶναι προσποιέεται. ὡς πλέον τι εἰδότες ἢ ἄλλοι πρόφασιν προσλέγοντες. ὅκως εἰ μὲν ὑγιὴς γένοιτο, αὐτοῦ ἡ δόξα εἴη καὶ δεξιότης. εἰ δ' ἀποθάνοι, ἐν ἀσφαλεῖ καθίστανται αὐτοῖσι ἀπολογίαν. καὶ ἔχοιεν προφάσιν, ὡς οὐκ αὐτοὶ εἰσὶν αἴτιοι ἀλλ' οἱ θεοί. ὅτε γὰρ φαγέειν ὅτε πιέειν ἔδοσαν φάρμακον οὐδὲν ὅτε λοῦσαι κατέψυξαν, ὥστε δοκέειν αἴτιον εἶ). ἐγὼ δ' δοκέω Λιβύων τῶν τὸ μεσόγαιον οἰκεόντων, οὐδένα ὑγιαίνειν, ὅτι οὐκ ἐλαίοισι δέρμασι καταχέονται, καὶ κρέασι αἰγείοισι χρέωνται ἐπεὶ οὐκ ἔχουσιν ὅτε ῥῶμα ὅτε ἱμάτιον, ὅτε ὑπόδημα, ἢ μὴ αἴγειόν ἐστιν. ὁ γὰρ ἔστιν αὐτοῖς μοῦνον κτῆνος βάτιον οὐδὲ ἢ αἶγες καὶ βόες. εἰ δ' ταῦτα προσφερόμενα καὶ ἐσθιόμενα τὸν νοῦσον αὔξει, καὶ μὴ ἐσθιόμενα ἰῆται, οὐκ ἔστιν ἀρα ὁ θεὸς αἴτιος οὐδενός, οὐδὲ ② καθαρμοὶ ὠφελέουσιν, ἀλλὰ ταῦτα δεσμὰ καὶ ἰώματά τε καὶ βλάπτοντα. τὴν δὲ θείην ἀφαιρέεται ἡ δυνάμις. ὅτῳ γὰρ ἐμοί γε δοκέουσι οἱ λίνες τοῦτο ὧδε ἔχειν ῥέουσιν ἰῆσθαι ταῦτα τὰ νοσήματα, ὅτε ἱερὰ νομίζειν εἶ), θεῖα. ὅκου γὰρ τοιοῦτο καθαρμῷ τοιούτων μετάσχῃ γίνεται τοιοῦτο θεραπείης τοιῆσδε, τί κωλύει καὶ ὑφ' ἑτέρων τεχνημάτων ὁμοίων τούτοισιν, ἀπογίνεσθαι τοῖσιν αἰνθρώποισι καὶ προσπίπτειν; ὥστε μηκέτι τὸ θεῖον αἴτιον εἶ) ἀλλά τι αἰνθρώπου. ὅστις γὰρ οἷός τε ὢν εἰκαθαίρων καὶ μαγεύων ἀπάγειν τοιοῦτον πάθος. ἢν καὶ ἐπάγῃ ἕτερα τεχνησάμενος, πάντως τούτῳ τῷ λόγῳ τὸ θεῖον ἀπόλλυται. τοιαῦτα λέγοντες καὶ μηχανώμενοι προσαιτέονται πλέον τι εἰδέναι. καὶ αἰνθρώποις ἀξιοπαθέουσι, προσπίπτοντες τούτοισιν ἀγνεία καὶ καθαρτῆσι, ὅτε πουλὺ αὖ τοῖσι τοῦ λόγου ἐς τὸ ἀφήκει, καὶ τὸ δαιμόνιον. καὶ τοι ἐμοί γε ὁ τοιοῦτος δοκέουσι τοὺς λόγους ποιέεσθαι, ὡς οἴονται, ἀλλὰ τοιούτοισι σεβείης μᾶλλον. καὶ ὡς ② θεοὶ οὐκ εἰσί. τό, τε δυσεβὲς καὶ θεῖον αὐτῶν ἀσεβὲς καὶ αἰνόσιόν ἐστιν, ὡς ἐγὼ διδάξω. ἢν γὰρ σελήνην τε καθαιρῇ. καὶ ἥλιον ἀφανίζῃ. χειμῶνά τε καὶ εὐδίην ποιέῃ. καὶ ὄμβρους καὶ αὐχμούς, καὶ θάλασσαν ἄφορον, καὶ γῆν, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα πάντα, ὑπισχνῆται ὑπίσασθαι, εἴτε καὶ ὂν τελετέων. εἴτε καὶ ἀπὸ γνώμης τινὸς ἢ μελέτης φασὶν οἷοί τε εἶ), ② ὡς ὑποτιθέμενοι, δυσεβέα ἔμοί γε δοκέουσι, καὶ θεοὺς τε εἶ) νομίζειν, οὔτε ὄντας, ἰσχύειν τε οὐδέν. οὔτε ἐπιχειρεῖσθαι ἀνδρὸς τῶν ἐχάτων [12] ποιεόντες ἕνεκά γε, πῶς δεινὰ ἀνθρώποισιν εἰσίν; εἰ δὲ αἰνθρωπος μαγεύων τε καὶ θύων σελήνην καθαιρήσει. καὶ ἥλιον ἀφανίσει. καὶ χειμῶνα καὶ εὐδίην ποιήσει, οὐκ αἰνθρώπινόν τι θεῖον νομίσαιμι τοῦτο εἶ) ἀλλ'

ἀλλ' αὖ θεφπινον. Εἰ δὲ τῷ θείῳ ἡ δυνάμις ὑπὸ αὖ θεφ-
της γνώμης κρατέε) καὶ δεδούλωται. ἴσως ὁ ἀκ ὅτως ἔχει
ᾧ, ἀλλ' αὖ θεφποι βίᾳ δεδμθμοι, πολλὰ καὶ πθμτοῖα
τμέον) καὶ ποικίλλουσιν, ἔς τε τ' ἀλλα πθμτα καὶ ἐς τὴν νοθσον
ἑκάτερον ἑκάστῳ εἶδει τῷ παθεος θεῷ τ' αἰτίαν προσγιθέν-
τες. ἀ γὰ καθαπαξ. ἀλλὰ πλεονάκις τ' αὐτὰ μέ-
μιμηται. κὠὶ μὲν γὰ αἶγα μιμθνται, κὠὶ βρύχωνται,
κὠὶ τὰ δεξιὰ σπῶνται, μητέρα θεῶν φασὶ αἰτίαν εἶ). ὠὶ
δὲ ξύτερον καὶ θὐτονώτερον φθέγξηται, ἵππῳ εἰκάζουσι. καὶ
φασὶ, Ποσειδῶνα αἴτιον εἶ). ὠὶ δ' καὶ τ' κόπρου τι παείη,
ὁπολλάκις ὑσὶ γίγ ὑπὸ τ' νόσου βιαζομθμοισιν, Ἐνο-
δὶς προσκειται ἡ προσωνυμίη. ὠὶ δὲ λεπτότερον καὶ
σκληότερον, οἷ ὄρνιθες, Ἀπόλλων νόμιος. ὠὶ δ' ἀφεὶν ἐκ
τ' στόματος ἀφίη, καὶ τοῖσι ποσὶ λακτίζη, Ἄρης τ' αἰτίαν
ἔχ. ὁκόσοι δ' δείματα νυκτὸς παρίσα), καὶ φόβοι καὶ παρά-
νοιαι, καὶ ἀναπηδήσιες ἐκ τ' κλίνης, καὶ φοβητρα, καὶ φθύζιες
ἔσω, Ἑκάτης φασὶν εἶ) ἐπιβθλάς, καὶ ἡρώων ἐφόδους. καὶ
ἐνθρμοῖσι τε χρέον) καὶ ἐπαοιδῇσι, καὶ ἀνοσιώτατόν γε καὶ ἀ-
θεώτατον ποιέουσιν, ὡς ἔμοιγε δοκέει τὸ θεῖον. καθαίρθσι γὰ
τοὺ ἐχομθμους τῇ νόσῳ, αἵμασι καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοῖσι μιά-
σμασιν ἔχοντας, ἢ ἀλφήσαντας, ἢ πεφαρμαγμθμους ὑπὸ
ἀνθρώπων, ἢ τι ἔργον αἰόσιον ἐργασμθμους, οἷς ἐχρῆν
τὰναντία τούτοισι ποιέειν. θύειν τε καὶ εὔχεσθαι, καὶ ἐς τὰ ἱε-
ρὰ φέροντας ἱκετεύειν τοὺς θεούς. νεῖν ὁ τούτων μὲν ποιέοντα
οὐδέν, καθαίρεσθαι δέ. καὶ τὰ μὲν τῶν καθαρμῶν, γῆ κρύ-
πτουσι. τὰ ὁ ἐς θάλασσαν ἐμβάλλουσι. τὰ ὁ ἐς τὰ ὄρεα
ἀποφέρουσιν, ὅπη μηδεὶς ἅψη), μηδὲ ὑπατήσῃ). τὰ δὴ
ἔρχῆν ἐς τὰ ἱερὰ φέροντας τῷ θεῷ ἀποδοῦναι, εἰ δή θεός
ἐστιν αἴτιος. ἀ μὲν γοι ἔγωγε ἀξιῶ ὑπὸ θεοῦ, αὖ θρώ-
που σῶμα μιαίνεσθαι, ὃ ὑποκηφάτατον ὑπὸ τοῦ ἀγνο-
τάτου. ἀλλὰ κὠὶ τυγχάνῃ ὑπὸ ἑτέρου μεμιασμθμον, ἢ
ὑπὸ πονθος, ἐθέλει αὖ ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθαίρεσθαι, καὶ ἁ-
γνίζεσθαι μᾶλλον ἢ μιαίνεσθαι. τὰ γοῦν μέγιστα τῶν ἁ-
μαρτημάτων καὶ ἀνοσιώτατα, τὸ θεῖόν ἐστι, τὸ καθαῖρον
καὶ ἁγνίζον, καὶ ἔρυμα γιγνόμενον ἡμῖν. αὐτί τε ὅρκοις
τοῖσι θείοισι τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν τεμενέων ἀποδειχνύμθμοι,
οἷς αὖ μηδεὶς ὑποβαίνοι, εἰ μὴ ἁγνοί, εἰσόντες τε
περῥαινόμεθα, οὐχ ὡς μιαινόμθμοι, ἀλλ' εἴ τι καὶ προσ-
θεσαν ἔχομθ μοῦσος, τοῦτο ἀπαγνίσμθμοι. τὸ μὲν μὴ τῶν
καθαρμῶν, οὕτω μοι δοκέει ἔχειν. τὸ δὲ νούσημα τοῦτο,
οὐδὲν τι μοι δοκέει θειότερον εἶ) τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ φύσιν
μὲν ἔχει, ὡς καὶ τὰ ἄλλα νουσήματα. καὶ προφασιν, ὅθεν
γίνεται. φύσιν δὲ τοῦτο καὶ προφασιν, ἀπὸ ταὐτοῦ
θεῖον γίνεσθαι, ἀφ' ὅτου καὶ τ' ἄλλα πθμτα. καὶ ἰητὸν εἶ).
ἡ οὐδὲν ἧσσον ἑτέρων, ὅτι μὴ ἤδη ὑπὸ χρόνου πολλοῦ
καταβεβιασμθμον ἐστί, ὥς τε ἤδη εἶ) ἰσχυρότερον τῶν φαρ-
μάκων τῶν προσφερομθμων. ἄρχεται δὲ ὥσπερ καὶ τ'
ἄλλα νουσήματα κ τῆ ἥλιος. Εἰ γὰ ὁκ τῷ φλεγματώδεος,
φλεγματώδης. καὶ ὁκ χολώδεος, χολώδης γίνεται. καὶ ὁκ
φθινώδεος, φθινώδης. καὶ ὁκ αὐλιωώδεος, αὐλιωώδης,
ἀ κωλύει ὅτου πατὴρ καὶ μήτηρ ἔτυχον τοιούτῳ νοσήματι,
τούτῳ καὶ τῶν ἐγγονίων ἔχεσθαι; ὡς ὁ γόνος ἔρχε) πάν-
τοθεν τοῦ σώματος, ἀπὸ τε τῶν ὑγιηρῶν, ὑγιηρός, ἀπό τε
τῶν νοσερῶν, νοσερός. ἕτερον δὲ μέγα τεκμήριον, ὅτι οὐδὲν
θειότερον ἐστι τῶν λοιπῶν νουσημάτων. τοῖσι γὰ φλεγματώδεσι, φύσει γίνεται. τοῖσι ὁ χολώδεσιν, οὐ προσπίπτει

sed humanum esse censuerim, si vtique diuina potentia humano consilio superatur, & in seruitutem asseritur. Ac fortassis hæc aliter se habent; sed homines in vitæ inopia multa & varia moliuntur, & tum ad reliqua omnia, tum etiam ad hunc morbum variè se habent, in vnaquaque affectionis specie Deo causam attribuentes. Neque enim semel sed sæpiùs eadem meminerunt. Siquidem nanque capram imitentur, & balatum edant, dextramq; in partem conuellantur, deorum matrem in causa esse asserunt. Si verò acutiorem & vehementiorem vocem edat æger, equo simile esse dicunt, & ad Neptunum causam referunt. Quòd si stercoris aliquid emittat (quod nonnullis morbo pressis contingit) Hecates Enodiæ appellatio adhibetur. Sin autem tenuius & crebrius deiiciat, velut aues, Apollo Nomius. Si verò spumam ex ore demittat, & pedibus calcitret, Mars author est. Pauores verò qui noctu adsunt, timores, deliria, & terriculamenta, cùm ægri è cubili exiliunt & fugiunt, Hecates insidias, & Heroum inuasiones esse affirmant, expiationibusq; & incantationibus vtuntur, ac meo quidem iudicio, sceleratissimum & maximè impium diuinum numen faciunt. Morbo enim detentos expiant, & sanguine aliisq; quibusdam sceleribus inquinatos ac facinorosos & sceleratos, aut quibus ab hominibus est exhibitum venenum, aut eos qui nefarium aliquod facinus perpetrarunt, quos contra facere decuerat, sacra facere nimirum & precari, ad templa deducere, & diis supplicare. Nunc verò horum quidem nihil faciunt, sed expiant, & partim quidem expiationes in terra recondunt, partim in mare proiiciunt, partim etiam in montes deportant, vbi eas nemo attingat aut conculcet. Has autem oportuerat, si quidem Deus author est, ad templa delatas, Deo reddere. Neque tamen hominis corpus à Deo inquinari existimo, impurissimum à purissimo. Quin si fortè contingat vt ab alio coinquinetur, aut quid patiatur, à Deo expiari ac purificari magis quàm inquinari cupiat. Maxima ergo & sceleratissima peccata Deus expiat & purificat, tutelaq; nostra existit, nosq; Diis ipsis templorum ac delubrorum terminos constituimus, quos nemo nisi purus transcendat, & ingressi, non tanquam inquinati, respergimur, sed vt si quod etiam antea scelus contraximus, illud expiemus. Ac de expiationibus quidem ad hunc modum se res habere mihi videtur. At verò hic morbus nihil mihi reliquis diuinius, sed eandem etiam quam alij morbi naturam, & originis causam habere videtur, eiusq; natura & causa', vt aliorum omnium diuina existimanda est, nihiloq; minùs quàm cæteri curationem recipit, nisi ex longo temporis spatio vrgeat atque adeò inualescat, vt oblata medicamenta superet. Initium autem ducit, veluti alij morbi, secundum cognationem. Si enim ex pituitoso pituitosus, & ex bilioso biliosus oritur, & ex tabido tabidus, & ex lienoso lienosus, quid vetat vt cuius parentes hoc morbo detineantur, eo quoque & posterorum aliquis corripiatur? Cùm nempe genitura ab omnibus corporis partibus procedat, à sanis sana, & à morbosis morbosa. Est præterea magnum aliud argumentum, hunc morbum reliquis nihilò diuiniorem esse, quòd natura pituitosis oboriatur, biliosis verò minimè contingat.

Quanquam si reliquis diuinior esset, omnibus ex æquo morbum hunc contingere oporteret, neque bilioſorum & pituitoſorum diſcrimen facere. Sed enim ipſis huius affectionis cerebrum, velut etiam aliorum magnorum morborum in cauſa eſt. Quod quónam modo & quánam ex cauſa contingat, apertè enarrabo. Cerebrum homini, vt reliquis omnibus animantibus duplex eſt. Cuius medium tenuis membrana diuidit. Ideò non ſemper eadem capitis pars dolet, ſed ſigillatim vtraque, interdum verò totum. Quinetiam venæ multæ & tenues ex vniuerſo corpore ad ipſum feruntur, duæ verò craſſæ, vna quidem ab iecore, altera autem à liene. Et quæ ex iecore ducitur, ad hunc ſe habet modum. Vna quidum venæ pars ad dexteram, iuxta ipſum renem & lumbum, ad internam femoris partem, deorſum fertur, & ad pedem pertingit, vocaturque vena caua. Altera verò per venas dextras & pulmonem ſurſum tendit, & in cor & brachium dextrum diſcinditur. Reliqua autem parte per iugulum ad dextram ceruicis partem ſurſum tendit in ipſam cutem, quò conſpicua fiat. Iuxta aurem autem conditur, ibique ſcinditur, & craſſiſſima, maxima & ampliſſima ſua parte, in cerebrum deſinit, altera verò parte, quæ vena tenuis eſt, ad aurem dextram fertur, altera ad oculum dextrum, altera ad naſum. Atque hoc modo venæ ab iecore ſe habent. A liene autem vena etiam ad ſiniſtram deorſum & ſurſum contendit, non ſecus quàm ab hepate, tenuior tamen & imbecillior. Per has verò venas plurimum ſpiritum adducimus. Hæc enim corporis noſtri ſunt ſpiracula, cùm aërem ad ſe trahant, & in reliquum corpus deducant, ac per venulas refrigerent, rurſuſque emittant. Neque enim fieri poteſt vt ſpiritus conſiſtat, ſed eum ſurſum ac deorſum ferri neceſſe eſt. Vbi enim ſiſtitur & intercipitur, pars ea ad motionem impotens redditur. Cui rei hoc eſt indicio, cùm ſedenti aut iacenti venulæ ita comprimuntur, vt ſpiritus à vena non irrumpat, ſtatim torpor occupat. At reliquæ venæ hoc modo ſe habent. Hic autem morbus pituitoſis contingit, bilioſis verò minimè. Ac originis initium ſumit, cùm adhuc fœtus in vtero exiſtit. Purgatur enim & adoleſcit etiam cerebrum, velut aliæ partes, priùs quàm in lucem edantur. Quæ purgatio ſi rectè & moderatè proceſſerit, neque plus minúſve quàm oporteat defluxerit, hoc modo maximè ſanum caput fœtus habet. Sin verò à toto cerebro copioſior colliquatio facta fuerit, cùm adoleuerit, morbis obnoxium & ſonitus plenum caput habebit, neque ſolem, neque frigus perferet. Sin verò vnius cuiuſdam partis colliquatio facta fuerit, nimirum oculi, aut auris, aut vna aliqua gracilis reddita fuerit, ſic ille malè afficitur, prout ſanè ex colliquatione ſe habebit. Quòd ſi purgatio non acceſſerit, ſed in cerebro collecta fuerit, hoc modo pituitoſum fœtum eſſe neceſſe eſt. Ac quibus quidem in puerili ætate vlcera in caput, in aures, & reliquum corpus erumpunt, ſi ſaliuoſi mucoſíque extiterint, ij procedente quidem ætate facillimè degent. Tunc enim pituita, quam in vtero repurgari oportuerat, emittitur & purgatur, quíque ſic purgati fuerint, ferè hoc morbo comitiali minimè corripiuntur. Qui verò puri fuerint, vt neque

χήν. εἰ γὰρ ἰσοτερέον ἦσι τῶν ἀνθρώπων, τοῖσιν ἅπασιν ὁμοίως ἐπιγίνεσθαι τὴν νοῦσον ταύτην. καὶ μὴν διαχρίνειν μήτε χολώδεα, μήτε φλεγματώδεα. δηλα γὰρ αὐτοῖσιν αἴτιος ἐγκέφαλος τούτου τοῦ πάθεος, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων μεγίστων νουσημάτων τῶν μεγίστων. ὁτέῳ δὲ τρόπῳ καὶ ὁκόθεν οἷός τε ἐγένετο, ἐγὼ φράσω σαφέως. Ὁ ἐγκέφαλος τῷ ἀνθρώπου, ἐστὶ δίπλοος, ὥσπερ καὶ τοῖσιν ἄλλοισι ζώοισιν ἅπασι. Τούτου μέσον αὐτοῦ διαιρέει μήνιγξ λεπτή. διὸπερ οὐκ ἀεὶ τὸ αὐτὸ τοῦ κεφαλῆς ἀλγέει, ἀλλ' ἐν μέρει ἑκάτερον. ὁ τε ἄλλος ἅπασα. καὶ φλέβες τε ἐξ ἁπάντων τείνουσιν ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος, πολλαὶ καὶ λεπταί. δύο δὲ παχεῖαι μοῦναι ἀπὸ τῶν ἥπατος. ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ σπλῆνος. καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τοῦ ἥπατος, ὧδε ἔχει. Τὸ μὲν ἕτερον τῆς φλεβὸς, κάτω τείνει, διὰ τοῦ ἰσχίου πρὸς αὐτὸν τὸν νεφρὸν καὶ τὸν ψοΐτην, ἐς τὸ ἔσω τοῦ μηροῦ, καὶ καθήκει ἐς τὸν πόδα, καὶ καλέεται κοίλη φλέψ. ἡ δὲ ἑτέρη, ἄνω τείνει διὰ φλεβῶν τῶν δεξιῶν καὶ τοῦ πνεύμονος. ἀπέρχεται δὲ καὶ ἐς τὸν καρδίην, καὶ ἐς τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν. Τὸ δὲ λοιπὸν, ἄνω φέρει διὰ τῆς κλησίδος ἐς τὸν δεξιὸν τοῦ αὐχένος, ἐς αὐτὸ τὸ δέρμα, ὥστε καταδήλης εἶναι τῷδε ἐστὶ τὸ οὐρύπτειν). καὶ ἐν τούτῳ ῥίζει). καὶ τὸ μὲν παχύτατον καὶ μέγιστον καὶ κοιλότατον, ἐς τὸν ἐγκέφαλον τελευτᾷ. Τὸ δὲ ἐς τὸ οὖς τὸ δεξιὸν, φλέβιον λεπτόν. Τὸ δὲ ἐς τὸν ὀφθαλμὸν τὸν δεξιόν. Τὸ δὲ ἐς τὴν μυκτῆρα. ἀπὸ μὲν τοῦ ἥπατος, ὅτιος ἔχει τὴν φλεβῶν. διὰ τεσσάρων δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς φλέψ, ἐς τὰ ἀριστερὰ καὶ κάτω καὶ ἄνω, ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ ἥπατος. λεπτοτέρη δὲ καὶ ἀσθενεστέρη. χρῶνται δὲ τῇσι φλέβας καὶ ἐσαγόμεθα τὸ πολὺ τὸ πνεῦμα. αὗται γὰρ ἡμέων ἐίσιν αἰεὶ πνοαὶ τοῦ σώματος, τὴν πέρασιν σφᾶς ἔχουσαι. καὶ ἐς τὸ σῶμα τὸ λοιπὸν ὀχετεύουσαι. καὶ τὰ φλέβια καὶ αἰεὶ ψύχοισι καὶ πάλιν ἀφιᾶσιν. οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ πνεῦμα στῆσαι, ἀλλὰ χωρέει ἄνω καὶ κάτω. ἢν μὲν οὖν στῇ που καὶ ἐπιληφθῇ, ἀχρωτὲς γίγνεται ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὅταν αὖ στῇ. τεκμήριον δὲ, ὁκόταν γὰρ καθήμενόν τινα ἢ καταχρῶνται φλέβια πιεσθῇ, ὥστε τὸ πνεῦμα μὴ διεξιέναι ἀπὸ τοῦ φλεβὸς, εὐθὺς ναρκᾶ ἔχει. τοιοῦτον μὲν τῶν φλεβῶν τῶν λοιπῶν, οὕτως ἔχει. Ἡ δὲ νοῦσος αὕτη γίγνεται, τοῖσι μὲν φλεγματίῃσιν, τοῖσι δὲ χολώδεσιν, οὐκ ἀρξεται φύεσθαι ὅτι τὸ ἔμβρυον ἔτι ἐν τῇ μήτρῃ ἐόντος. καθαίρεται γὰρ καὶ αὐθέει, ὥσπερ τἄλλα μέρεα τοῦ γινέται, καὶ ὁ ἐγκέφαλος. ἐν τούτῃ δὲ τῇ καθάρσει, ἢν μὲν καλῶς καὶ μετρίως καθαρθῇ, καὶ μήτε πλεῖον μήτε ἔλασσον τοῦ δέοντος ἀπορρυῇ, ὅτιος ὑγιεινότατον τὸν κεφαλὸν ἔχει. ἢν πλείων ἀπὸ πάντος τοῦ ἐγκεφάλου γένηται) ἡ ἀπότηξις νοσώδεά τε τὸν κεφαλὸν ἔξει αὐξόμενος καὶ ἤλου πλέον καὶ οὔτε ἥλιον, οὔτε ψῦχος ἀνέξεται. ἢν δὲ ἀπὸ ἑνὸς ἢ γένηται), ἢ ἀπὸ ὀφθαλμοῦ, ἢ οὔατος, ἢ φλεγμονῆς σκληθῇ, ἐκεῖνος κακοῦται οὕτως, ὁκοίως ἂν καὶ ἡ ἀπότηξις ἔχῃ. ἢν δὲ καθάρσις μὴ ἐπιγένηται, ἀλλὰ ξυμφῇ τῷ ἐγκεφάλῳ, οὕτως ἀνάγκη φλεγματώδεα εἶναι). οἱ ὁκόσοισι μὲν παιδίοισιν ἐοῦσιν ἕλκεα ἐς τὸν κεφαλὸν, καὶ ἐς τὰ οὔατα, καὶ ἐς τὸν ἄλλον χρῶτα, ἐξανθέα γένηται καὶ μυξόῤῥοα, τούτων μὲν ῥηϊστα διαφεύγουσιν τὴν ἡλικίην. ἐν τούτῳ γὰρ ἀφίει καὶ καθαίρεται τὸ φλέγμα, ὃ ἐχρῆν ἐς τὸν μήτρεον καθαρθῆναι. οἱ δὲ καθαροὶ ἐόντες καὶ μὴ

τοῦτο καθαρθέντα, οὐκ ἐπίληπτα γίνεται ταύτῃ τῇ νούσῳ ὡς ἐπιπολύ. ὁκόσοι δὲ καθαροὶ ἐόντες καὶ μὴ

ἕλκος

λκος μηδὲν, μήτε μύξα, μήτε σίαλον προσέρχεται μη-
δὲν, μήτε ἐν τῇσι μήτρῃσι πεπόηται τιὼ κάθαρσιν, τοῖσι τοι-
οῦτοισιν ὀπτικὴν δυσὸν ὄντων ὀφίσκεσθαι ὑπὸ ταύτης τ νόσου.
ὧδ' ὅταν τιὼ καρδίαν ποιήσηται ὁ καταῤῥοος τιὼ πορείαν,
παλμὸς ὀπτιλαμβάνει καὶ ἄδηματα, καὶ τὰ σκέλεα ἀφα-
ιρέεται, ἔνιοι δ' καὶ κυφοὶ γίνονται. ὁκόταν γὰρ ὀπτικατέλ-
θῃ τὸ φλέγμα ψυχρὸν ὀπτὶ ⟨♈⟩ πνεύμονα, ἢ ὀπτὶ τ καρδίην,
ἀποψύχεται τὸ αἷμα. αἱ δ' φλέβες πρὸς βίην ψυχόμε-
ναι, πρὸς τὰ πνεύμονι καὶ τῇ καρδίῃ πηδῶσι. καὶ ἡ καρδίη
ἀλλεται, ὥστε ὑπὸ τῆς αὐτάγχνης ταύτης τὰ ἄδηματα
ὀπιπίπτειν, καὶ τιὼ ὀρθοπνοίαν. ὅ γὰρ δέχεσθαι τὸ πνεῦμα
τέλεα[21] μέζεως αὐτῇ γενομένη ὑπὸ τ φλέγματος τὸ ὀπιρ-
ρέον, καὶ ἀφεθερμανθὲν ἀφεχυθῇ ἐς τὰς φλέβας. ἔπειτα
παύεται τὸ παλμοῦ καὶ τ ἀδήματος. παύεται δ' ὅκως αὐτῇ
πλήθεος ἔχῃ. ἢν μὲν γὰρ πλέον ὀπικαταῤῥυῇ, ὀχλαίτερον.
ὧδ' ἐλάσσων, ῥᾷον. ἢν μὲν πυκνότεροι ἔωσιν ⟨♊⟩ καταῤ-
ροι, πυκνότερα ὀπάληπτος γίνεται. ἢν δ' μὴ, ἀραιότερα
ἔχῃ μὲν οὖν πάσχει, ἢν ὅτι ⟨♈⟩ πνεύμονα καὶ τ καρδίην
ἢν δ' ἐς τιὼ κοιλίην, ἀφάῤῥοιαι λαμβάνουσιν. ἢν δ' τὰ-
τέων μὲν τ ὁδῶν ἀποκλεισθῇ, ἐὰν δ' ἐς τὰς φλέβας ἀὴρ προσ-
ρήγνυται ⟨♈⟩ καταῤῥοον ποιήσηται, ἄφωνός τε γίγνεται καὶ πί-
πτει. καὶ ἀφεὶς ἐκ τὸ σώματος κρέει.[22] καὶ ⟨♊⟩ ὀδόντες
συμπήγνυσι. καὶ αἱ χεῖρες συσπῶνται. καὶ τὰ ὄμματα ἀφα-
ρέφονται, καὶ οὐδὲν φρονέουσιν. οἷσι καὶ ὑποχωρέει ἡ
πρόοδος κάτω. καὶ τὰ μὲν γίγνεται, ὁτὲ μὲν ἐπ' ἀριστερὰ ὁ τὲ
ἐς τὰ δεξιὰ, ὁτὲ δ' ἐς ἀμφότερα. Ὅκως δ' τούτων ἔκα-
στον πάσχῃ, ἐγὼ φράσω. ἄφωνος μὲν ὅταν, ὀκόταν ἄξαφνης
τὸ φλέγμα ὀπικατελθὸν ἐς τὰς φλέβας, ἀποκλείσῃ
⟨♈⟩ ἀέρα, καὶ μὴ προσδεχηται, μήτε ἐς ⟨♈⟩ ἐγκέφαλον,
μήτε ἐς τὰς φλέβας τὰς κοίλας, μήτε ἐς τὰς κοιλίας.
ἀλλ' ὀπιλάβῃ τιὼ ἀναπνοήν. ὅταν γὰρ ὀπιλάβῃ αὐτὸν τ
τὸ σώμα καὶ σὺν μυκτῆρας, τὸ πνεῦμα προσῶτον
μὲν ἐς ⟨♈⟩ ἐγκέφαλον ἔρχεται. ἔπειτα δ' ἐς τιὼ κοιλίην
τὸ πλεῖστον μέρος. τὸ δ' ὅτι ⟨♈⟩ πνεύμονα· τὸ δ' ὅτι τὰς
φλέβας. ἐκ τούτων δ' σκίδναται ἐς τὰ λοιπὰ μέρεα κατὰ τὰς
φλέβας. καὶ ὅσον ἐς μὲν τιὼ κοιλίην, ἀφανίζει καὶ ἀ-
πὸ προσῶτον ξυμβάλλεται. τοῦτο δ' ἐς ⟨♈⟩ πνεύμονα. ὁ δ' ἐς
τὰς φλέβας ἀὴρ, ξυμβάλλεται ἐς τὰς κοιλίας εἰσιὼν καὶ ἐς τ
ἐγκέφαλον. ἐὰν οὕτω τ φρένησιν καὶ τ κίνησιν οἷσι μέλεσι
παρέχῃ. ὥστε ἐπειδὴ ἀποκλεισθῶσιν αἱ φλέβες τὰ πέρεα
ὑπὸ τ φλέγματος, καὶ μὴ προσδεχωνται, ἄφωνον καθιστᾶ-
σι καὶ ἄφρενα τ ἀνθρωπον. αἱ δ' χεῖρες ἀκρατέες γίνονται
καὶ συσπῶνται, τ αἵματος ἀτρεμίσαντος καὶ μὴ διαχεομένου
ὥσπερ εἰώθει. καὶ ⟨♊⟩ ὀφθαλμοὶ διαστρέφονται τῶν φλε-
βίων ἀποκλειομένων τὰ πέρεα,[23] καὶ σφύζονται[24] ἀφεὶς
δὲ ἐκ τὸ σώματος προσέρχεται, ἐκ τὸ πνεύμονος. ὅταν γὰρ
τὸ πνεῦμα μὴ εἰσίῃ ἐς ἑωυτὸν, ἀφρέει καὶ ἀναβλύει, ὥσ-
περ ἀποθνήσκων. ἢ δὲ κάτοδος ὑπερέρχεται ὑπὸ βίης
πιεζομένου. πιέζεται δ' τὰ ἥπατος καὶ τ κοιλίης ἄνω προσ-
τὰς φρένας προσαναπνοιόντων.[25] καὶ τὰ στόμαχος τ γαστρὸς
ἀπειλημμένου. προσαπίνει δὲ ὁκόταν τὸ πνεῦμα μὴ
εἰσίῃ ἐς τὸ σῶμα ὅσον εἰώθει. λακτίζει δὲ οἷσι ποσὶν,[26] ὁκό-
ταν ὁ ἀὴρ ἀποκλεισθῇ ἐν οἷσι μέλεσι, καὶ μὴ οἷός τε ἐὴ διεκδυῆναι ἔξω, ὑπὸ τὰ φλέγματος. ἀΐσσων δὲ τὰ αἵμα-
τος, ἄνω καὶ κάτω ἀσασμὸν ἐμποιέει καὶ ὀδυνᾶται, διὰ λακτίζει. ταῦτα μὲν πάσχα πρῶτα, ὁκόταν τὸ φλέγμα ψυχρὸν
προῤῥυῇ, ἐς τὸ αἷμα θερμὸν ἐόν. ἀποψύχει γὰρ τὸ αἷμα καὶ μᾶλλον τὸ ῥεῦμα πολὺ ἐὴ καὶ παχύ, αὐτίκα ἀποκτείνει

vlcus vllum habuerint, neque mucus aut saliua vlla prodierit, neque in vtero repurgati fuerint, periculum est, ne ij hoc morbo corripiantur. Quòd si defluxio ad cor viam affectarit, cordis palpitatio & anhelationes præhendunt, pectus corrumpitur, quidam etiam incuruantur. Vbi enim pituita ad pulmonem & cor deuenerit, refrigescit sanguis, venæq; per vim refrigeratæ ad pulmonem & cor resiliunt, corque palpitat, indeque necessariò anhelatio & spiratio quę erecta ceruice trahitur, incidit. Neque enim spiritum suscipere potest, donec quod influxit à pituita superatum, & calefactum per venas diffusum fuerit. Deinde palpitatio & anhelatio cessat, idq; prout eius copia se habuerit. Si enim magna copia defluxerit, tardiùs, si pauciore, citiùs. Et siquidem crebriores defluxiones fuerint, frequentior morbi insultus fit, sin minùs, rarior. Atque hoc modo afficiuntur, cùm pulmonem & cor defluxio petierit. Quòd si ad ventrem feratur, alui profluuia corripiunt. Sin verò his quidem viis excludatur, sed ad commemoratas venas defluxionem fecerit, tum voce deficitur, tum suffocatur, spumáque ore effluit, & dentes inter se cohærent, manus contrahuntur, & oculi peruertuntur, ac nihil intelligunt, nonnullis etiam stercus per inferiora demittitur. Atque hæc quidem interdum sinistra, interdum dextra, quandoque etiam vtraque parte contingunt. Quanam autem ratione in singulis afficiatur, enarrabo. Vox quidem deficit, vbi pituita derepentè in venas subiens, spiratione intercepta aërem excluserit, neque in cerebrum, neque in venas cauas, neque in ventriculos receperit. Cùm enim spiritum ore & naribus homo accipiat, primùm quidem cerebrum petit, deinde magna ex parte in ventriculum fertur, pars quidem ad pulmonem, pars etiam ad venas, indeq; per venas ad reliquas partes dispergitur. Quique ad ventriculum fertur refrigerat, nihilq; aliud confert, quod etiam ad pulmonem delatus præstat. Aër verò qui ad venas peruenit, cerebrum subiens ad ventriculos accedit, sicq; intelligentiam & motionem membris præbet. Quare vbi pituita à venis aërem excluserit, eumq; minimè admiserint, voce defectum & minimè intelligentem hominem efficiunt. Manus autem ad motionem impotentes redduntur, & contrahuntur, sanguine conquiescente, neque, vt consueuit, diffuso. Oculi peruertuntur cùm venæ aëre excluduntur & contorquentur. Spuma autem ex pulmone per os prodit. Cùm enim spiritus in ipsum minimè subit, velut moriens spumescit & ebullit. Stercus verò submittitur, dum violenter suffocatur. Quod fit cùm hepar & ventriculus ad septum transuersum irrumpit, & os ventris occluditur. Irrumpit verò, cùm spiritus non quantus solebat in os ingreditur. Pedibus autem calcitrat, cùm aër in membris intercluſus, foras præ pituita emergere non valet, & cum sanguine sursum ac deorsum impetu delatus, conuulsionem & dolorem infert, ideoque calcitrat. Atque hæc quidem omnia patitur, cùm pituita frigida in sanguinem calidum defluens, eum sistit & refrigerat. Et si quidem fluxio copiosa & crassa fuerit, statim necat.

Sanguinem enim frigore ſuperat & congelat. Sin verò paucior extiterit, in præſentia quidem ſuperat & reſpirationem intercipit. Deinde temporis ſpatio cùm per venas diſperſa, & copioſo ſanguini ac calido permixta fuerit, ſi hoc modo ſuperetur, venæ aërem ſuſcipiunt, ægriq; ad intelligentiam redeunt. Qui ætate paruula hoc morbo corripiuntur, plærunque intereunt, ſi copioſa & humida fluxio contingat. Venæ nanque cùm tenues exiſtant, pituitam craſſam & copioſam recipere nequeunt, ſed refrigeratur & condenſatur ſanguis, hócque modo pereunt. Quòd ſi pauca fuerit & in vtraſque, aut alterius partis defluxionem fecerit, ſuperſtites euadunt, nota ex morbo impreſſa relicta. Aut enim os contrahitur, aut oculus, aut ceruix, aut manus, quacunque parte venula pituita repleta, ſuperata & extenuata fuerit. Hanc igitur venulam debiliorem eſſe, iſtámque corporis partem læſam viribus deficere neceſſe eſt. At verò in longius tempus plærunque iuuat. Neque enim ſi ſemel notam ex morbo impreſſam habuerit, ampliùs morbo corripitur Eam ob cauſam venæ reliquæ neceſſariò malè afficiuntur, ſimúlque quadam ex parte graciles efficiuntur, ita vt aërem quidem ſuſcipiant, & pituitæ defluxio non ampliùs ſimiliter affluat. Venis tamen malè affectis membra ſimili modo debilia eſſe par eſt. Quibus autem grandiori ætate & valdè etiam pauca pituita, & in dextram partem affluxerit, ij citra notam ex morbo relictam ſuperſunt, periculum tamen eſt ne morbus familiaris reddatur, & ſimul increſcat, niſi accommodata curatio adhibeatur. Pueris igitur iſta, aut his proxima contingunt, grandiores verò natu, cùm ſuperuenerit, neque interficit, neque contorquet. Nam & venæ amplam habent cauitatem, & ſanguine calido refertæ ſunt, ideóque neque ſuperare pituita poteſt, neque ſanguinem refrigeratum cogere, ſed ipſa ſuperatur, & celeriter ſanguini permiſcetur, hócque modo venæ aërem ſuſcipiunt, & intelligentia permanet, & propter virium robur, ſigna priùs commemorata minùs prehendunt. Valdè ſenes autem, cùm ſuperuenerit hic morbus, ideò interficit, aut parte aliqua reſolutos reddit, quòd venæ iam vacuæ redditæ, paucum ſanguinem, tenuem & aquoſum continent. Siquidem igitur copioſa fluxio fuerit, & hyems inſtet, interficit. Suffocando enim ſpirationem intercipit, & ſanguinem congelat, ſi in vtranque partem defluxio contingat, ſin verò in alteram partem tantùm, parte quadam ſyderatum reddit. Neque enim ſanguis, tenuis cùm ſit, frigidus & paucus, pituitam ſuperare poteſt, ſed ſuperatus ipſe congelatur, vt proinde partes illæ in quibus corruptus ſanguis fuerit, ad motionem impotentes euadant. In partem autem dextram magis quàm in ſiniſtram defluxio fit, quia venæ ampliores ſunt & plures quàm in ſiniſtris, cùm de iecore & liene tendant. Pueris autem maximè defluxio fit & eliquatur, quibus ſanè ſiue ex ſole, ſiue ex igne caput concaluerit, ſiue etiam derepente cerebrum inhorruerit, tum etiam pituita excernetur. Colliqueſcit ſiquidem calore & cerebri diffuſione, frigore autem & concretione excernitur, ſicque defluxio fit. Et hæc quidem quibuſdam cauſa eſt, quibuſdam etiam cùm poſt aquilonares ventos auſter mutationem fecerit, concretum ac debile cerebrum derepente ſoluitur & laxatur, ita vt pituita exundet, ſicque defluxionem

κρατέει γὰρ τὸ αἷμα τὸν ψυχρὸν καὶ πήγνισιν. ἢν δ' ἐλάσσων ἔῃ, τὸ μὲν παραυτίκα κρατέει, ἀποφράξας τὸν ἀναπνοήν. ἔπειτα τῷ χρόνῳ, ὁκόταν σκιδνάμενος καὶ τῷ φλεβέων, καὶ μιγῇ τῷ αἵματι πολλῷ ἐόντι καὶ θερμῷ, ἢν κρατηθῇ ὕστερος, ἐδέξαντο αἱ φλέβες, καὶ ἐφρόνησαν. καὶ ὁκόσοι μὲν παιδία σμικρὰ κατάληπτα γίνεται τῇ νόσῳ ταύτῃ, τὰ πολλὰ ἀποθνήσκει, ἢν πολὺ τὸ ῥεῦμα ἐπιγένηται, καὶ νάπυον ἔῃ. τὰ γὰρ φλέβια λεπτὰ ἐόντα, καὶ δεύματος ἀδεέστερα τὸ φλέγμα ὑπὸ πάχεος καὶ πλήθεος, ἀλλ' ἀποφύχει καὶ πήγνυσι τὸ αἷμα, καὶ ὕστερος ἀποθνήσκει. ἢν δ' ὀλίγον ἐόν ἐς ἀμφοτέρας τὰς φλέβας καταῤῥέον ποιήσῃ, ἢ ἐς τὰ ἑτέρωθι θατέρα, τὰ δὲ ἰνίζει, ἕτερον μέρος ἐόντα. ἢ γὰρ στόμα παρασπᾶται, ἢ ὀφθαλμός, ἢ αὐχήν, ἢ χεὶρ, ὁκόθεν αἱ τὸ φλέβιον πλῆρωσιν τὸ φλέγμα τὸ κρατηθὲν καὶ ἀπισχνωθέν. τῦτο δὲ ἐν τῷ φλεβίῳ, ἀναγκαῖον ἀδενέστερον εἶναι καὶ ἀνδρεέστερον τῦτο τοῦ σώματος τὸ λελαβέν. ἐς ὃν δὲ πλείονα χρόνον, ὡς φελέτως ἔοικε πολύ. ἢν δ' ἐπὶ ἕλαττον γίνηται, ἢν ἅπαξ ἐπισημανθῇ, διὰ τόδε οὐκέτι τὴν ἀναγκαίην ταύτης αἱ φλέβες αἱ λοιπαὶ κακοῦνται, καὶ μέρος τι σμικρὸν ἀπισχναίνονται. ὡς τὸ μὲν πλεῖστον δέχεται, ἐν τῷ φλέγματος καταῤῥέοντος, μηκέτι ὁμοίως καταῤῥέειν. ἀδενέστερα μέντοι ὁμοίως τὰ μέλεα εἰκὸς εἶναι, τῶν φλεβέων κακωθεισέων. ὁκόσοισι δ' αὖ τελείοισί τε, καὶ πάνυ ὀλίγον καταῤῥυῇ, καὶ ἐς τὰ δεξιὰ, ἀσήμως ἀδεινόνηται. κίνδυνος ἔξωθεν φαίνεσθαι καὶ ξυναυξηθῆναι, ἢν μὴ θεραπεύωσι τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι. τοῖσι μὲν δὴ παιδίοισιν ὕστερον γίνεται, ἢ ὅσοι τούτων ἐλάσσονες. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι ὁκόταν ἐπιγένηται ὀλίγον καταῤῥυῇ, καὶ ἐς τὰ δεξιὰ, διὰ τὸ ἀδενέστερα εἶναι τὰ μέλεα, διὰ τὸ ἀσθενέστερον τὸ φλέγμα, διὰ τὸ ἐλάσσω τὴν ἀναγκαίην. ἢν δὲ πλείονα καταῤῥυῇ, ἐς τὰ ἀριστερὰ μᾶλλον καταῤῥέει, ἢ ἐς τὰ δεξιά, ὅτι αἱ φλέβες εἰσὶ κοιλότεραι καὶ πλείονες, ἢ ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσιν. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἥπατος τείνουσι, καὶ ἀπὸ τοῦ σπλῆνος. ὁκόταν δὲ καταῤῥέῃ καὶ ἀποτήκεται, τοῖσι μὲν παιδίοισι, μάλιστα, οἷσι δὴ αἰεὶ διαθερμαίνεται ἡ κεφαλὴ, ὥστε ὑπὸ ἡλίου, ὥστε ὑπὸ πυρός. ὥστε καὶ ὀξαπίνης φρίξῃ ὁ ἐγκέφαλος, καὶ ὅτε ἀποκρίνεται τὸ φλέγμα. ἀποτήκεται μὲν γὰρ ὑπὸ θερμης, καὶ διαχύσιος τοῦ ἐγκεφάλου. ἀποκρίνεται δ' ὑπὸ τοῦ ψύξιος τε καὶ ξυστάσιος. καὶ οὕτως ὁκόταν καταῤῥέῃ. τοῖς μὲν οὖν ἡ φορὰ γίνεται. τοῖσι δὲ καὶ ἐπειδὴ ὀξαπίνης μετὰ βορέα πνεύματα νότος μεταβάλῃ, ξυνεχέοντα τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἀδενέοντα ἔλυσεν καὶ ἐχάλασεν ὀξαφνης, ὥστε πλημμυρεῖν τὸ φλέγμα, καὶ οὕτω καταῤῥοον

ποιέεται

τοιέεται. ὁπόταν παρρέῃ δὲ καὶ ἐξ ἀδήλου φόβου γινόμενος, ὡς δείσαντος μοὶ δοκέει τινὸς, ἢ καὶ μεταξὺ κλαίοντος, καὶ οἷός τε ἐὼν ὁ πνεῦμα ταχέως ἀναλαβεῖν, οἷα γίνεται παιδίοισι πολλάκις. ὅ, τι δ' ἂν τούτων αὐτῷ γένηται, βύθιος ῥεῖξε τὸ σῶμα. καὶ ἄφωνος ἐμπίπλαται· τὸ πνεῦμα οὐκ ἤλκυσεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἠρέμισε, καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἠρέμησε, καὶ τὸ αἷμα ἔστη, καὶ οὕτως ἀπεκρίθη καὶ ὑπαπερρύη τὸ φλέγμα. τοῖσι μὲν παιδίοισιν, αὖται αἱ προφάσιες τῆς ἐπιλήψιός εἰσι τὼ ἀρχώ. τοῖσι δ' ὡρεσιτρόφοισι, χειμὼν πολεμιώτατός ἐστιν. ὅταν γὰρ τῷ ψυχρῷ πολλῷ θερμὸν θερμανθῇ καὶ ἐς κεφαλὴν, ἔπειτα ὁ ψυχρὸς ἐς θερμὸν ἐλθὼν, καὶ τῷ πῦρ καθίσῃ, καὶ αὖθις τοῦτο πάσχῃ. καὶ οὕτως ἐπιλήπτου γίνεται καὶ παραφρημία. χείμωνος δὲ πολὺς καὶ ἥκιστα παθεῖν, ὃ αὖ τοῦτο ἐν ἡλιοθῇ κεφαλῇ. τῷ δὲ θέρεος, ἥκιστα. οὐ γὰρ γίνονται μεταβολαὶ ἐξαπίνης. Ὁκόταν δὲ ἔκπυσιν ἔτεα πρέλθῃ, ὀκτὼ ἐλάχιστα νοῦσος αὕτη ἐπιλαμβάνει, ἐν μὴ ὑπὸ παιδίου σινῶδεος ἔῃ, ἀλλ' ἢ ὀλίγοις, ἢ οὐδενί. αἱ γὰρ φλέβες μεσταὶ εἰσὶν αἵματος. καὶ ὁ ἐγκέφαλος σινώδεστος, καὶ ἔστι ῥυφώδης, ὥστε οὐκ ἐπικαταῤῥέει ἐπὶ τὰς φλέβας. ἐν δ' ἐπικαταῤῥύῃ, τὸ αἷματος οὐκ ἐπικρατέει, πολλοῦ καὶ θερμοῦ ἐόντος. ᾧ δὲ ἀπὸ παιδίου σινώδεος, καὶ σιωπηρὸς ἐστιν, ἔστι πεπόνηκεν ὑπὸ τῆσι μεταβολῆσι τῶν πνευμάτων τὸ παχύ, καὶ ἐπίληπτον ὡς τὰ πολλὰ γίνεσθαι, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῆσι νούσοισιν, ἢν τε ἀπαλλαξις χαλεπὴ γένηται. ὁ γὰρ ἐγκέφαλος ὑγρότερος γίνεται ἢ φύσις, καὶ πλημμυρὴς ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ὥστε εὐρὺ μὲν καὶ ξηρὸν, ψυχρότερος γίνεσθαι, ἐκκρίθωσι δὲ μηκέτι τὸ φλέγμα, μὴ δὲ ἀναζηραινθῶσι ὑπὸ ἐγκέφαλον, ἀλλὰ διαβρέχεσθαι, καὶ εἶναι ὑγρόν. γοῦν αἱ ἂν ὗς τόδε μάλιστα, τοῖσι προβάτοισι, τοῖσι καταπώτοισι γινομένοισιν ὑπὸ τοῦ νόσου ταύτης, καὶ μάλιστα τῶν αἰξίν. αὗται γὰρ πυκνότατα καταβαίνουσι. ὑπὸ ἡμιόνου τὸν κεφαλὸν, ὑρήσεις ἐγκέφαλον ὑγρὸν ἐόντα, καὶ ἱδρῶτος πολλοῦ πλέων, καὶ κακὴν ὀζόνην. ἐν δὲ τούτῳ δηλοῖ μάλιστα γνώμη, ὅτι οὐχ ὁ θεὸς τὸ σῶμα καταμαίνεται, ἀλλ' ἡ νόσος. οὕτω δὲ ἔχει καὶ τῷ ἀνθρώπῳ. ὁκόταν γὰρ ὁ χειμὼν γένηται τῇ νούσῳ, ὀκτὼ ἐλάχιστα ἐπὶ τοῦτον ἔρχεται. διαδίεται γὰρ ὁ ἐγκέφαλος ὑπὸ τοῦ φλέγματος καὶ τήκεται. τὸ δὲ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν, ὕδωρ γίνεται. ὁ παρὰ τὸν ἐγκέφαλον ἐκτὸς καὶ παρὰ κλύζει. ὁ δὲ παρὰ τοῦτο ἐπιλήπτοισι γίνονται καὶ ῥᾷον. δι' ὃ δὴ πολυχρονιώτερον ἡ νόσος, ὅτι ὁ ὑπερρέων λεπτὸς ὑπὸ τοῦ πλήθεος. καὶ βύθιος κρατέεται ὑπὸ τοῦ αἵματος καὶ διαθερμαίνεται. Ὁκόσοι δὲ ἤδη ἐφάδες εἰσὶ τῇ νούσῳ προγινώσκειν ὁκόταν μέλλωσι λήψεσθαι, καὶ φεύγουσι τὸν ἀνθρώπων. ἐν μὲν ἐγγὺς αὐτῷ ὁ οἶκος ἔῃ, κατὰ δὲ μὴ, ἐς ὃ ἐρημώσωσι, ὅπη μὴ γόοισιν ὄψεται αὐτὸν ἐλάχιστοι πεσόντα, βύθιος τε ἐγκαλύπτεται. τὸ δὲ ποιέει ὑπ' ἀσθενείης τοῦ παθέος, καὶ οὐχ ὑπὸ θεοῦ, ὡς μοι πολλοὶ νομίζουσι, τῷ δαιμονίου. τὰ δὲ παιδία τὸ μὲν πρῶτον πάσχουσιν ὅπερ αὐτὸς ὑπὸ ἀνήκης. ὅταν δὲ πλεονάκις καταλαμβάνωνται γένωνται, ἐπεὶ εὖ προσαισθάνονται φοβέονται τοὺς τοιούτους, ἢ τοὺς μητέρας, ἢ τοὺς ἄλλους οὓς μάλιστα γινώσκουσιν ὑπὸ δέους καὶ φόβου τῆς πάθης. τὸ γὰρ ἀσθενέεσθαι παῖδες ὄντες, οὔπω γινώσκουσιν. Ἐν δὲ τῇσι μεταβολῇσι τῶν πνευμάτων,

faciat. Insuper etiam defluit, si obscurus aliquis metus contingat, si vociferante quidem aliquo terreatur, aut etiam cùm plorat, si spiritum quidem citò recipere nequeat, qualia frequenter pueris contingunt. Ex quibus sanè totum corpus inhorrescit, vox ægrum deficit, & spiritum non attrahit, sed spiritus conquiescit, & cerebrum concrescit, sanguisq; sistitur, sicque pituita excernitur & defluit. Ac pueris quidē hæ per initia comitialis morbi causæ sunt. Grandioribus autem natu hyems maximè est infensa. Cùm enim ad multum ignem caput & cerebrū concalefecerit, deinde ex frigore rigore correptus fuerit, & ex frigore ad locum tepidum accesserit, & iuxta ignem sederit, hoc idem etiam patitur. Atque hoc morbo, velut antè est commemoratum, ad hunc modum corripitur. Multùm autem periclitatur, ne idem perverpatiatur, si caput ad solem exponatur, per æstatem verò minimè, cùm tunc repentinæ mutationes non contingant. Cum verò vigesimum annum præterierit, non ampliùs prehendit hic morbus, aut certè paucos, aut nullum, nisi pueritiæ fuerit familiaris. Venæ enim sanguine refertæ sunt, & cerebrum compactum est & rigidum, ita vt non defluat in venas. Quòd si defluxerit, sanguinem copiosum & calidum minimè superat. In quo vero vnà à puero increuit & adoleuit, is per ventorum mutationes id pati consueuit, & plærumque hoc morbo corripi, præcipueq; australi temporis conditione difficilis eius liberatio contingit. Cerebrum enim humidius quàm pro natura existit, & pituita exundat, ita vt crebriores defluxiones contingant, neque ampliùs fieri possit vt pituita excernatur, neque vt cerebrum reficcetur, sed irriguum & humidum esse necesse est. Id ipsum autem præcipuè ex ouibus hoc morbo correptis, quis cognoscere queat, ac præsertim capris, quæ frequentissimè hoc morbo prehenduntur. Harum si caput secueris, cerebrum humidum, & sudore redundans, & malè olens deprehendes. Ex quo certè cognosces morbum, non Deum, corpus infestare. Sic etiam in homine se res habet. Cùm enim inueterauerit morbus, ampliùs curari non potest. Cerebrum enim à pituita eroditur & colliquescit. Quod colliquatum est, in aquam vertitur, foris cerebrum ambit & circumcirca alluit. Ideóque frequentiùs & facilius hoc morbo corripiuntur. Diuturnus verò ob id morbus est, quoniam quod affluit præ copia tenue est, & statim à sanguine superatur & incalescit. Quibus verò morbus iam in consuetudinem venit, ij se correptum iri præsentiunt, & hominum conspectum fugiunt, domúmque, si propè sit, se conferunt, sin minùs, in solitudinem, quò quàm pauciſſimi eos cadentes videant, statimque se contegunt. Quod faciunt propter affectionis verecundiam; non (vt plærique existimant) propter numinis metum. At verò pueri primum quidem propter insuetam nouitatem, quocunque loco fors obtigerit, concidunt. Cùm autem sæpiùs prehendantur, vbi præsenserint, ad matres, aut alium quemuis maximè sibi notum, propter affectionis timorem ac metum confugiunt. Neq; enim, cùm pueri sint, verecundiam adhuc sentiunt. In ventorum autem mutationibus

has ob cauſas morbo corripi cenſeo, ac præcipuè auſtrinis tempeſtatibus, deinde etiam borealibus, poſtea verò reliquis etiam flantibus ventis, ex iiſque qui ſunt valentiſſimi, & inter ſe, tum ſitu, tum viribus, maximè aduerſi. Aquilo ſiquidem aëra cogit, turbulentum ac nubiloſum ſecernit, limpidum & lucidum reddit. Ad eundem verò modum reliqui etiam omnes venti ex mari & aliis aquis venientes. Ex omnibus enim atque ex ipſis hominibus humiditatem & caliginem expurgant. Ideóque ventorum ſaluberrimus eſt aquilo. Huic autem contraria auſter efficit. Primum ſiquidem concretum aëra liquare & diffundere incipit, ex quo etiam non confeſtim vehemens eſt, ſed primò leniter ſpirat, cùm aërem priùs denſum & coactum ſtatim ſuperare non poſſit, quem tamen temporis ſpatio diſſoluit. Idem etiam ipſum per terram efficit, per mare, per flumina, per fontes & puteos, & ea quæ ex terra naſcuntur, ac in quibus humidum ineſt. Id autem quauis in re, modò plus, modò minus ineſt. Hæc verò omnia iſtius venti vim ſentiunt, & ex lucidis caliginoſa, ex frigidis calida, & ſiccis humida redduntur. Quæque in domibus vaſa fictilia in terra ſita ſunt, vino aut alio quouis liquore plena, ea omnia auſtrũ ſentiunt, formamq; aliam in ſpeciem tranſmutant. Solem autem & lunam, & ſydera, longè quàm ſint naturâ hebetiora facit. Cùm igitur in hæc tam magna & valida tantum poſſit, corpúſque ſenſu afficiat, & in horũ ventorum permutationibus tranſmutet, ab auſtris quidem cerebrum diſſolui & humeſcere, venaſque magis elaxari neceſſe eſt, ab aquilonibus autem, quod in cerebro maximè ſanum eſt, cogi, quod verò maximè morboſum eſt & humidum ſecerni, & foris circumcirca alluere, eáque ratione defluxiones in horum ventorum mutationibus contingere. Sic morbus hic oritur & pullulat, tum ab his quæ adſunt, tum ab his quæ decedunt, nihiloque eius curatio aut cognitio reliquis eſt difficilior, neque magis quàm cæteri diuinus eſt. Ac noſſe homines conuenit, non aliunde nobis voluptates, lætitias, riſus, & iocos, quàm hinc contingere, itemq; dolores, moleſtias, triſtitias, & eiulatus. Hácque parte præcipuè ſapimus & intelligimus, & videmus, & audimus & turpia & honeſta cognoſcimus, maláque & bona, itemque quæ iucunda ſunt & iniucunda, partim quidem conſuetudine diſcernimus, partim verò vtilitate percipimus. Hac etiam parte voluptates & moleſtias temporibus dignoſcimus, neque eadem nobis placent. Eademque ipſa parte & inſanimus & deliramus, terroreſq; & metus, partim quidem noctu, partim etiam interdiu nos circumſtant, inſomniaque & errores intempeſtiui, & curæ non conuenientes, indeque rerum præſentium ignoratio, deſuetudo & imperitia nobis prouenit. Atque hæc omnia ex cerebro nobis contingunt, cùm minimè ſanum, ſed natura calidius extiterit, aut frigidius, aut humidius, aut ſiccius, aut aliam quandam præter naturam & conſuetudinem affectionem ſenſerit. Ac inſania quidem nobis ab humiditate contingit. Cùm enim natura humidius fuerit, agitari neceſſe eſt, atq; vbi mouetur affectio, neque viſionem, neque auditionem

διὰ τάδε φημὶ ὀπιλήπτους γίνεσθαι, καὶ μάλιστα τοῖσι νοτίοισιν. ἔπειτα καὶ τοῖσι βορείοισιν. ἔπειτα καὶ τοῖσι λοιποῖσι πνεύμασι. τάδε δέ ἐστιν, ὅτι τῶν πνευμάτων ἰσχυρότατά ἐστι, καὶ ἀλλήλοισιν ἐναντιώτατα κατὰ τὴν φύσιν καὶ κατὰ τὴν δύναμιν. ὁ μὲν γὰρ βορέης, ξυνίστησι τὸν ἠέρα. καὶ ὁ θολερόν τε καὶ ὁ νεφώδεα ἐξικνέεται, καὶ λαμπρότερον καὶ διαφανέα ποιέει. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τἄλλα πάντα τὰ ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναξαίνει, καὶ τῶν ἀνέων ὑδάτων. ἐξικνέεται γὰρ ὀξὺ ἀπάντων τὴν νοτίδα καὶ τὸ δυσφορέειν, καὶ ὀξὺ αὐτῶν τῶν αὐθρώπων, διὸ καὶ ὑγιεινότατός ἐστι τῶν αἰέμεν. ὁ δὲ νότος, τοὐμβαλία τούτῳ ἐργάζεται. πρῶτον μὲν γὰρ ἀρχεται τὸν ἠέρα ξυνιστάναι τάχιστα καὶ διαχέειν. καθόλου καὶ ὀκτὼ πνεῦμά μέγας, ἀλλὰ λαμβάνει πρῶτον, ὅτι οὐ δύναται ὑπερβαλέσθαι τὸ πέρος αὐτίκα, τὸ πρόσθεν πυκνοῦ τε ἐόντος, καὶ ξυνεχέος, ἀλλὰ τὸν χρόνῳ διαλύει. τὸ δὲ αὖ ὕδωρ καὶ τὴν γῆν ἐργάζεται, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ τοὺς ποταμούς καὶ τὰς κρήνας, καὶ τὰ φρέατα, καὶ ὅσα φύεται, καὶ ἐν οἷσιν ὑγρὸν ἔνεστιν. ἔστι δὲ ἐν πηλῷ ἐν μὲν ᾧ, πλέον. ἐν δὲ ᾧ, ἔλασσον. ἄπαντα δὲ ταῦτα, αἰσθάνεται τὸ πνεύματος τούτου. καὶ ὅτε μὲν λαμπρόν, δυσφορώδεα γίγνεται. ἔκ τε ψυχροῦ, θερμὰ καὶ ἐκ ξηροῦ, νοτιώδεα ὁκόσα τε ἐν οἰκήμασι κεραμικὰ γῆς ἐστι μὴ οἴνου ἢ ἄλλου τινὸς ὑγροῦ, πάντα ταῦτα αἰσθάνεται τὸν νότου, καὶ διαλλάσσει τὴν μορφὴν ἐς ἕτερον εἶδος. ὁ ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐς τὰ ἄρκτου μᾶλλον πρὸς τὴν φύσιν. ὅτε οὖν τοιούτων οὕτω μεγάλων ἐόντων ἐς ἰσχυρὸν τοσοῦτον ἐπικρατέει, ἐς τὸ σῶμα ποιέει αἰσθάνεσθαι, καὶ μεταβάλλει ἐκ τῶν αἰέμεν τούτων ἐν τῇσι μεταλλαγῇσιν, αἰεὶ καὶ τοῖσι μὲν νοτίοισι λύεσθαί τε ἐς φλεγμονὴν ὁ ἐγκέφαλον, ἐς τὰς φλέβας χαλαρωτέρας εἶναι, τοῖσι δὲ βορείοισι, ξυίστασθαι τὸ ὑγιεινότατον τὸ ἐγκεφάλου. τὸ νοσερώτατον ἐς ὑγρότατον, ἐκκλίνεσθαι ἐς περικλύζειν ξυνθεν. ἐς ὅτω οὖν καταῤῥοος ἐπιγίνεσθαι ἐν τῇσι μελαγχολῇσι τῶν πνευμάτων τούτων. ὅτως ἡ νοῦσος αὕτη γίγνεται καὶ ἀπὸ τῶν πρεσβυτάτων τε ἐς ἀπαίδων. ἐς τοῦτο δὲ ἀπορωτέρη τῶν ἀνέων, ὅτε ἴσασθαι, ὅτε γνώναι. ὅτε θέσιν ἢ ὡς ἄλλως. εἰδέναι δὲ χρὴ ἀνθρώπους, ὅτι ὅθεν ἡδοναὶ ἡμῖν αἱ ἡδοναὶ γίνονται, ἐς αἱ εὐφροσύναι, ἐς γέλωτες παιδιαὶ, ἢ ἐντεῦθεν. ἐς λῦπαι, ἐς ἀνίαι, ἐς δυσφορίαι, ἐς κλαυθμοί. ἐς τοῦτο φρονέομεν μάλιστα ἐς νοεόμεν. βλέπομεν. ἐς ἀκούομεν. ἐς γινώσκομεν τἄτε αἰσχρὰ ἐς καλὰ ἐς τἀγαθὰ ἐς κακὰ ἐς ἄλαθέα. ἐς ἀνδέα ἐς ἀνδέα. τὰ μὲν, νομίζοντες. τὰ δὲ, τῷ συμφέροντι αἰσθανόμενοι. ὧν δὲ ἡδονὰς ἐς τὰς ἀνδίας, τοῖσι καμοῦσι διαγινώσκοντες. καὶ τοῦτο ἀρέσκει ἡμῖν, τῷ δὲ αὐτῷ τούτῳ ἐς μαινόμεθα καὶ διαφρονέομεν. καὶ δείματα καὶ φόβοι παρίστανται ἡμῖν. τὰ μὲν, νύκτωρ· τὰ δὲ, μὲν ἡμέρην. ἐς ἐνύπνια καὶ πλανοὶ ἀκαιρίαι. καὶ φροντίδες οὐκ ἐπιτυγχάνουσαι καὶ ἀγνωσίη καθεστεώτων. ἐς ἀηδίη. ἐς ἀπειρίη. καὶ τοῦτα πάσχομεν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου πρῶτα, ὅταν ἐκ μὴ ὑγιαίνῃ, ἀλλ' ἢ θερμότερος τῆς φύσιος γένηται, ἢ ψυχρότερος, ἢ ὑγρότερος, ἢ ξηρότερος, ἢ εἴ ἄλλο πεπόνθη πάθος τοιοῦτο τὸν φύσιν, ὁ μὴ ἐχρῆν. καὶ μαινόμεθα μὲν ὑπὸ τοῦ ὑγροτέρου τε καὶ θερμοτέρου τοῦ ἐόντος. ὁκόταν γὰρ ὑγρότερος τῆς φύσιος ἐόν, ἀνάγκη κινέεσθαι. κινεομένου δὲ τοῦ πάθεος, μήτε τὸν ὄψιν ἀτρεμίζειν, μήτε

μήτε τῷ ἀκούειν, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο ὁρᾶν καὶ ἀκούειν. τῷ τε γλώσσῃ ταὐτὰ διαλέγεσθαι, οἷα αἰεὶ βλέπει τε καὶ ἀκούει ἑκάστοτε. ὀκόταν δὴ αἰεὶ ἀτρεμήσῃ ὁ ἐγκέφαλος χρήσιμον, ξυνίησίν τε καὶ φρονέει ὁ ἄνθρωπος. γίνεται δὲ ἡ διαφθορὴ τοῦ ἐγκεφάλου, ὑπὸ φλέγματος καὶ χολῆς. γνώσῃ δὲ ἑκάτερα, ὧδε. ⓐ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ φλέγματος μαινόμενοι, ἥσυχοί τέ εἰσι, καὶ οὐ βοῶσιν, οὐδὲ θορυβέουσιν. ⓑ δὲ ὑπὸ χολῆς, κεκραγότες καὶ κακοῦργοι, καὶ οὐκ ἀτρεμέοντες, ἀεί τι ἀκαιρίην δρῶντες. ἰὼ μὲν οὖν ξυνεχέως μαίνονται, αὗται αἰτίαι εἰσὶν αἱ τοιαῦσαι. ἰὼ δὲ δείματα καὶ φόβοι παραίτιοί εἰσιν, ὑπὸ μεταβάσιος τοῦ ἐγκεφάλου. μεθίσταται δ', θερμαινόμενος. θερμαίνεται δ' ὑπὸ τῆς χολῆς, ὀκόταν ὁρμήσῃ ὅκη ⓦ ἐγκέφαλον, κατὰ τὰς φλέβας τὰς αἱμοφόρους τὰς διὰ τοῦ σώματος. καὶ φόβος παρέσχηκε, μέχρις ἀπέλθῃ πάλιν ὅκη τὰς φλέβας καὶ τὸ σῶμα. ἔπειτα πέπαυται. αἰτίη δ' καὶ ἀρχὴ παρὰ καιρὸν, ψυχροῦ τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ ξυνισταμένου πολλὸν τὸ ἔσω. τοῦτο δὲ ὑπὸ φλέγματος πάσχει. ὑπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ πάθεος καὶ ὑπολήθεται. ὀκόταν δὲ βοᾷ καὶ κέκραγε, ὀκότ' ἂν ξανθύνῃ ὁ ἐγκέφαλος διαθερμαίνεται. τοῦτο δὲ πάσχουσι ⓐ χολώδεες. ⓐ φλεγματώδεες δὲ, οὐ διαθερμαίνονται. ἐπὶ δὲ τὸ αἷμα ἐπέλθῃ πολὺ ὅκη ⓦ ἐγκέφαλον καὶ ὅκη ζέσῃ. ἔρχεται δὲ κατὰ τὰς φλέβας πολὺ τὰς περιφερομένας. ὀκόταν τυγχάνῃ ὁ ἄνθρωπος ὁρέων εὐθύμιον φοβερὸν, καὶ ἐν τῷ φόβῳ ἔῃ, ὥσπερ δεῖ καὶ εἰ ἐγκηδρεῖ, τότε μᾶλλον τὸ πρόσωπον φλογιᾷ. καὶ ⓐ ὀφθαλμοὶ ἐρεύθονται, ὀκόταν φοβῆται. καὶ ἡ γνώμη ὅτιπερ ἂν κακὸν ἐργάζεσθαι, οὕτω καὶ ἐν τῷ ὕπνῳ πάσχει. ὀκόταν δὲ ἐπέχηται, καὶ καταφρήσῃσι, καὶ τὸ αἷμα πάλιν ἀποσκεδασθῇ ἐς τὰς φλέβας τὰς περιφερομένας, πέπαυται. καὶ ταῦτα νομίζω ⓦ ἐγκέφαλον δύναμιν πλείστην ἔχειν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. ἔστι γὰρ ἡμῖν ὅστι τὴν ἀπὸ τοῦ ἠέρος γινομένων ἐρεθισμὸς, καὶ ὑγιαίνων τυγχάνῃ. τῷ δὲ φρονέειν αὐτῷ ὁ ἀὴρ παρέχεται. ⓐ μὲν ὀφθαλμοὶ, καὶ τὰ ὦτα, καὶ ἡ γλῶσσα, καὶ αἱ χεῖρες, καὶ ⓐ πόδες, οἷα ἂν ὁ ἐγκέφαλος γνώσκῃ διαιτᾶσθαι ὑπηρετέουσι. γίνεται γὰρ πρὸς τὰ σώματα τῆς φρονήσιος, ὡς ἂν μετέχῃ τοῦ ἠέρος. ἐς δὲ τὸν σωτῆρα, ὁ ἐγκέφαλος ἐστὶν ὁ διαγγέλλων. ὀκόταν γὰρ παύσῃ τὸ πνεῦμα ὁ ἄνθρωπος ἐς ἑωυτὸν, ἐς ⓦ ἐγκέφαλον πρῶτον ἀφικνέεται. καὶ οὕτως ἐς τὸ λοιπὸν σῶμα σκίδναται ὁ ἀὴρ, καταλιπὼν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἑωυτοῦ τὸν ἀχλὺν, καὶ ὅτι αἰεὶ ἔῃ φρονίμων τε καὶ γνώμων ἔχον. εἰ γὰρ ἐς τὸ σῶμα πρῶτον ἀφικνέεται, καὶ ὕστερον ἐς ⓦ ἐγκέφαλον, ἐν τῇσι ῥηξὶ καὶ ἐν τῇσι φλεψὶ, καταλελοιπὼς τὸν διάγνωσιν ἐς ⓦ ἐγκέφαλον αἰεὶ ἔῃ θερμὸς ἔλθῃ ἐών. καὶ οὐκὶ ἀκραιφνὴς, ἀλλ' ὑπομεμιγμένος τῇ ἰκμάδι τῇ ἀπὸ τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ αἵματος, ὥστε μηκέτι εἶναι ἀκοινώνητος. διότι φημὶ ⓦ ἐγκέφαλον εἶ ⓦ ἐοικέναι τῷ ξυνιέναι. αἱ δὲ φρένες ἄλλως νομα ἔχουσι τῇ τύχῃ κεκτημένον. καὶ τῷ νόμῳ, τῷ δὲ οἴῃ οὐκ, οὐδὲ τῇ φύσει, οὐδὲ οἶδα ἔγωγε, ἵνα δύναμιν ἔχουσιν αἱ φρένες, ὥστε φρονέειν τε καὶ νοεῖν. πολλῷ εἴπερ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ χαρᾶς ἢ ἀδικήματος, ἢ ἀπὸ ἄλγεος, πλάζεται ἢ ἀσφαλὲς παρέχεται ὑπὸ λεπτότητος. καὶ οἴῃ ἀκρατέστατα μάλιστα ἐν τῷ σώματι. καὶ χειμῶνι οὐκ ἔχουσι πρὸς ἐνέχουσαν ἢ ἀγαθὸν ἢ κακὸν προσπεσόν, ἀλλ' ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων, ταράσσονται διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσιος.

conquiescere, sed aliud interdum cernere & audire necesse est, linguamque eadem quæ singulis momentis videt & audit effari. Quoque tempore cerebrum conquiescit, eo etiam hòmo sapit. Ac cerebri corruptio ex pituita & bile oritur, vtrumq; autem hoc modo dignosces. Qui ex pituita quidem insaniunt, quieti sunt, neq; vociferantur, neq; tumultuantur, qui verò ex bile, clamosi & maligni, & minimè quieti, semper aliquid intempestiuum faciunt. Ex his igitur causis continuò insaniunt. Quòd si terrores & metus adsunt, ex cerebri transmutatione contingit, quod fit, dum à bile cerebrum incalescit, vbi per venas sanguinem deferentes in cerebrum ex corpore impetu delata fuerit. Metus autem circumstat, donec rursus in venas & corpus redierit, deinde sedatur. Intempestiuè autem tristatur & angitur, dum cerebrum perfrigescit, & præter consuetudinem cogitur. Id verò ex pituita contingit, ex eaque affectione obliuiosus euadit. At vbi cerebrum derepente percalescit, nocte clamat & vociferatur (idq; biliosis contingit, minimè verò pituitosis, cùm hi non percalefiant) postquam copiosus sanguis cerebrum inuaserit, in eoque ebullierit. Is autem multus subit per venas prædictas. Cùm fortè contingit vt quis horrendum insomnium videat, & in metu sit, non secus certè ac si vigilaret, tunc magis facies exardescit cum rubore, & oculi rubescunt, cùm timuerit, mensque aliquod malum perpetrare cogitat, sicque ei etiam per somnum contingit. Ac vbi experrectus fuerit & ad se redierit, sanguisque rursus in venas commemoratas dispersus fuerit, cessat. In hæc ipsa plurimam vim hominis cerebrum habere existimo. Hoc enim si sanum esse contigerit, nobis quæ ab aëre fiũt indicat. Prudentiam verò ei aër subministrat. Oculi autem, aures, lingua, manus & pedes, ea quæ cerebrum cognoscit administrant. Quantum enim aëre communicarit, tantùm vniuerso corpori prudentiæ accedit. Intelligentiæ autem cerebrum internuncius est. Cùm enim quis ad se spiritum attraxerit, primò in cerebrum defertur, itaque in reliquum corpus aër dispergitur, in cerebro suum relinquens vigorem, & quicquid habuit prudentiæ & mentis. Quòd si primùm ad corpus deueniret, posteaque ad cerebrum, relicto in carnibus & venis iudicio, in cerebrum calidus adhuc, & minimè sincerus, sed carnium & sanguinis humori permixtus subiret, proindeque neque ampliùs exactè purus esset. Quocirca cerebrum intelligentiæ indicem & nuncium esse censeo. At septum transuersum (φρένες Græcis dictum) temerè ac fortuitò sortitum nomen videtur, & ex instituto, non re vera, neque à natura. Neque sanè video quamnam vim ad prudentiam & intelligentiam septum transuersum habeat, præter quàm si quis ex inspirato nimio gaudio aut tristitia affectus fuerit, salit & anxietatem præ tenuitate exhibet, & quòd in corpore vehementer distenditur, neque ventriculum habet in quem bonum vel malum illapsum suscipiat, sed ab eorum vtroque propter natiuam imbecillitatem perturbatur.

Siquidem nihilo peius quàm cætera quæ in corpore insunt, sentit, sed frustra hoc nomen & causam habet, non secus ac quæ cordi annexæ sunt aures appellatæ, cùm nihil ad auditionem conferant. Quidá autem nos corde sapere dicunt, quodq; ipsum tristitiam & curam sentit. Verùm non ita se res habet, sed contrahitur quidem velut septum transuersum, atq; etiam magis eadem ob causas. Ex toto enim corpore ad ipsum venæ tendunt, illicéq; clauduntur, vt sentiat cùm quis dolore aut molesto aliquo sensu contrahitur. Cum enim molestiam sentit corpus inhorrescere & distendi necesse est, idemq; contingere si quis summo gaudio afficiatur. Quamobrem cor præcipuè & septum transuersum sentiunt, neutrum tamen prudentiæ ius habet, sed horum omnium cerebrum author est. Quemadmodum igitur ex omnibus quæ in corpore insunt, cerebrum primum intelligentiam & aërem percipit, ita si quæ vehementior mutatio per anni tempora in aëre contingat, ipsum etiam in aëre sibi dissentit. Hanc enim ob causam primum sentit cerebrum, quia in ipsum (vt censeo) grauissimi, maximi, præcipueq; lethales morbi incidunt, quiéque apud inexpertos difficilimum habent iudicium. Hic verò morbus qui sacer appellatur, ex iisdem causis ex quibus etiam reliqui originem trahit, ex his nempe quæ accedunt & decedunt, velut frigore, sole, ventis, & mutationibus nunquam conquiescentibus. Atque hæc diuina sunt, vt nihil opus sit existimare hunc morbum reliquis diuinitate præstare, sed omnes diuini, omnésque humani reputandi. Naturam autem & vim in se quisque habet, & nullus est qui remedium aut auxilium respuat, & plærique ab iisdem, à quibus oriuntur, sanantur. Alterum enim alteri alimentum est, alteri verò pernicies. Hoc igitur Medicum, cuiusque captata temporis occasione, nosse conuenit, quodque huic quidem per alimentum incrementum dabit, illum verò detrahet & imminuet. Oportet autem tum in hoc, tum in reliquis omnibus morbis, non augere morbos, sed properanter profligare, id quod cuiq; morbo est maximè aduersum, non amicum aut familiare exhibendo. Ab eo enim quod est consuetum viget, & augetur, ab eo verò quod est inimicum, extenuatur & retunditur. Quisquis autem huiusmodi mutationem in hominibus adhibere nouerit, & per victus rationem hominem humidum & siccum, calidum item & frigidum reddere poterit, is sanè hunc morbum citra expiationes & magicas artes, citraq; omnem sordidam huiusmodi & illiberalem professionem, si eorum quæ conferunt opportunitatem dignoscat, curare poterit.

ἐπεὶ αἰσθάνονται γε σφόδρα τοῦτο τὸ σῶμα τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνόντων, ἀλλὰ μάτην τοῦτο ὄνομα ἔχουσιν. καὶ τὸν αὐλίσκον, ὥσπερ τὰ πρὸς τῇ καρδίῃ ἄτρα καλέεται, οὕτω ἐς τὸ ἀκριβὲς ξυμβαλόμενα.[44] λέγουσι δέ τινες ὡς φρονέοιμεν τῇ καρδίῃ, καὶ τοῦτο αἴτιώτατον τοῦ τοιούτου καὶ τοῦ φρονίζειν. ἔστι δὲ οὐκ ὅπως ἔχει, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ μυῶδεος ὥσπερ αἱ φρένες. καὶ μᾶλλον δι' αὐτὰς αὐλίας. ἐπὶ ἄπαντας γὰρ τοῦ σώματος, φλέβες ἐς αὐτὸν σωτείνουσι καὶ συγκλείσας ἔχει ὥστε αἰσθάνεσθαι, ἢν τις πόνος[45] ἢ σύστασις γένηται· ὧν ἀνάγκη μὲν καὶ ἀτιώτατον φρίσσειν τοῦ σῶμα. καὶ σωτείνεσθαι. καὶ ὑπερχαίρουσα τοῦ αὖ τοῦτο πάσχειν. διὸ τὴ καρδίη, αἰσθάνεται τε μάλιστα καὶ αἱ φρένες. τῆς μὲν τοι φρονήσιος, οὐδέτερα μέτεστιν. ἀλλὰ πάντων τούτων ὁ ἐγκέφαλος αἴτιός ἐστιν. ὥσπερ οὖν καὶ τὸ φρονήσιος καὶ τοῦ ἀέρος πρῶτος αἰσθάνεται ὁ ἐγκέφαλος τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνόντων. ὅταν καὶ μὴν τις μεταβολὴ ἰσχυροτέρη γίνηται ἐν τῷ ἀέρι, ἐκπλήττει τῶν ὡρέων, καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ διαφορέεται γίνηται ἐν τῷ ἀέρι. ὁ γὰρ ἐγκέφαλος διὰ τοῦτο πρῶτος αἰσθάνεται, διότι καὶ τὰ νουσήματα[46] ἐς αὐτὸν ἐμπίπτει μάλιστα φημὶ ὀξύτατα, καὶ μέγιστα, καὶ θανατωδέστατα δυσκριτώτατα τοῖσι ἀπείρησι. Αὕτη ἡ νοῦσος ἡ ἱερὴ καλεομένη, ἐκ τῶν αὐτῶν πρόσθασίων γίνεται, ἀφ' ὧν καὶ αἱ λοιπαὶ, ἀπὸ τῶν προσιόντων καὶ ἀπιόντων, οἷον ψύξιος. ἡλίου. πνευμάτων,[47] μεταβαλλομένων τε, καὶ μηδέποτε ἀτρεμιζόντων. ταῦτα μὲν ἔστι θεῖα, ὥστε μηδὲν διαφέρειν τὸ νόσημα, τῶν λοιπῶν νοσημάτων νομίζειν, ἀλλὰ πάντα θεῖα, καὶ ἀνθρώπινα πάντα. φύσιν δ' ἕκαστος ἔχει ἔνφυτον καὶ δύναμιν ἐν ἑωυτῷ. καὶ οὐδὲν ἄπορόν ἐστιν οὐδὲ ἀμήχανον.[48] ἀκέσματα γὰρ πλάσματά ἐστιν αὐτοῖσι τούτοισιν, ἀφ' ὅτων καὶ γίνεται. ἕτερον γὰρ ἑτέρῳ, ξυμφέρεται.[49] τῷ δὲ, καὶ κακωσις. τοῦτο οὖν διδοὺς τῷ ἀνθρώπῳ ἐν ξυνηθείῃσι, καὶ τῷ καιρῷ διαγινώσκειν ἑκάστου,[50] ὡς ἂν τὸ μὲν, ἐπιδιδοὺς ξυμφῇ, καὶ αὐξήσῃ· τὸ δὲ ἀφαιρέσῃ καὶ μειώσῃ.[51] χρὴ δὲ καὶ ἐν τούτῃ τῇ νόσῳ καὶ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ἁπάσῃσι, μὴ αὔξειν τὰ νοσήματα, ἀλλὰ σπεύδειν τύχῃ πρόσφορον τὰς τῇ νόσῳ τὸ πολεμιώτατον ἑκάστῃ, μὴ τὸ φίλιον καὶ σιωπῆς. ὑπὸ μὲν γὰρ τοῦ σιωπηλοῦ ἄλλα καὶ αὔξεται. ὑπὸ δὲ τοῦ πολεμίου,[52] φθίνει καὶ ἀμαυροῦται.[53] ὅστις δὲ ἐπίσταται ἐν ἀνθρώποισι τὴν τοιαύτην μεταβολὴν, καὶ δύναται ὑγρὸν καὶ ξηρὸν ποιέειν, καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν· ὑπὸ ἀνθρώπου ἀνθρωπον, οὗτος καὶ τοῦτο τὸ νόσον, ἰήσεται ἄν, εἰ μὴ δεῦρο καιρὸς διαγινώσκειν τὰ ξυμφέροντα, ἄνευ καθαρμῶν καὶ μαγμάτων, καὶ πάσης δεισιδαιμονίης βαναύσου τοιαύτης.

Finis Sectionis tertiæ.

IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE NATVRA HOMINIS,

BREVES NOTÆ.

ΣΤΙΣ μὴν ἐστὶν] De huius fœtus origine minime laborandum videtur, cũ Galenus ipse tot testimoniis,& ex ipso Platonis Phædro,ad Hippocratem referat,& ad Asclepiadarum familiam liberali asserat causamanu. Quod etiam ex libro de Elementis satis constat, in quo cùm plæraque ex hoc libello excutiantur, tum verò hoc initium fusissimè explicatur. Exemplaria verò manu scripta in collocationis ordine minimè consentiunt,& quædam longo postea interuallo cum collocãt, vt etiam ex Caluo satis apparet. Nos tamen inter φυσικὰ aut αἰτιολογικὰ ex Erotiano eum reponimus, & iure quodam, velut à natura exordium sumentes, primum ei locum in hoc ordine concedimus.Constat autem hos de Natura humana libros, antiquis ad libros περὶ διαίτης adiunctos fuisse,ex his quæ de Venis Hippocrati adscripta sunt,quę Galenus lib.6.de plac. Hippocr. & Plat.ad librum de Natura humana,& lib.2. περὶ διαίτης, adiecta fuisse scribit.

οὔτε γὰρ τὸ πάμπαν] Galenus lib. 1. de Elementis hunc locum subnotat, fusissimeq; explicat,& τὸ πάμπαν ἴσον λέγω τῷ ἀνθρώπῳ ὄντι, τοῦτ' ἔστιν ὡς τοιαυτὸς ἐν, ὅπερ ὧδε exponit.

ὅπερ μὲν φανερὸν ἔστιν ἐν τούτῳ] Gal. lib. 1. de Elementis disertissimis verbis hic dictis (syllabis ἐν τούτῳ legendum esse monet, vt & hoc Commentario,cum esset plæraque habituri exemplaria.

ἀλλὰ τὸ μὴ γράμμασι τοῦτο σημαίνειν] δεῖ δὲ ἡμᾶς τοῦτον συλλογισμὸν ex Galeno libr.1. de Elementis expono,hoc est ratiocinationẽ & eam rationem quæ ex mutua elementorum mutatione orta est,quáque ij vtuntur qui vnum quodlibet esse elementum statuebant, alij conclusionem vertunt.

φασὶ γὰρ ἓν τι εἶναι] Gal.lib.1.de Elementis hic legit, φασὶ γὰρ ἕν τι εἶναι, & κατὰ τὰ ὀνόματα ἀγνόους ὑμᾶς ὁμολογήσειν.

λέγω δ' ἐγὼ αὐτῶν] Rursus Gal.hoc sic legit. λέγω δ' ἐγὼ αὐτῶν ὁ μὲν πῦρ ἐστὶ, τοῦτο τὸ ἓν τι καὶ πάντων ὑδωρ, ὁ δὲ γῆν, ὁ δὲ πνεῦμα.

μαρτύρια τε καὶ τεκμήρια] Hæc testimonia εἰκαιότατα vocat Galenus,& nugacia ac fallacia, & quæ potius suas rationes euertant,quam aliquid conficiant, ideoque nullius sunt momenti, nempe cùm de diuersis ac pugnantibus rebus eandem inferre demonstrationem conentur.

ὅτι μὲν γὰρ τῇ αὐτῇ γνώμῃ] Eorum inscitiam damnat Galen. lib. 1.de Elementis,his verbis,οἱ δὲ αἰσθανόμενοι διαφόρων τινῶν καὶ μαχομένων ἐπιχειρούντων δεῖξαι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐν χειροῖν τοῖς λέγειν,hunc que locum explicat, vbi χειροῖν legit, & ὅτι δὲ γινώσκουσιν.

περὶ δὲ ἕλκεων]ἕλκεων hic vocat Galenus ἀπεπλύτων διαλυτὰ πᾶσιν αὐτοῖς ὁρῶν ἐκ εἰδότων, ὅτι τοῦτ' ἔστιν ἀπόδειξις. libr. 1. de Elementis, vbi etiam ἀφελοῦ τῇ λόγῳ legisse videtur.

ἀλλ' ἐμοὶ γε δοκέουσιν] Sic leg.Gal.lib.1.de Elementis , ἀλλ' ἐμοὶ μὲν δοκέουσιν οἱ τοιοῦτοι αὐτοῖς ἑαυτοὺς κατακόπτειν τοῖς ὀνόμασι τῇ λόγῳ αὐτῇ ὑπὸ ἀξιωσάσης. τὸν δὲ μελίσσου λόγον ὠφελοῦσιν, vbi etiam quanam ratione Melissi opinionem confirment,aut restituant, fusissimè docet.

τῇ δὲ ἑνὸς] Hunc etiam locum aliter legit Galenus lib. de Elementis.

ἀνὴ γὰρ αὖ λευκὸν] Hunc quoque locum fusissimè exponit Galen. lib.1.de Elementis,vbi etiam ὑφ' ὅτου legit.

ἀνὴ δ' ὀρθὸν πικρὸ] Et locum istum Gal.adducit lib. de Elementis,vbi istud paulò aliter legit hoc modo, ἀλλ' ἡ ὀρθὸν πικρὸ τῷ ἑαυτοῦ ἢ ὀξὺ ἢ ἁλυκὸν ἢ τῷ αἵματι,ὃς ἂν ἐν τῷ φαίνῃ αὐτὸ,ὃν ἑαυτοῦ πᾶν ὄν, ἢ ὃν τὸ αὐτὸ δὴ λέγω ἢ σοὶ ἢ φάσκοντας φλέγμα εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἢ σοὶ τὸ φαινόμενος χολώδη. Quæ vltima verba etsi meliore loco sunt,quàm quæ in codicibus nostris scribuntur, pluralitatem tamen maximè secutus sum.Et si quædam exemplaria legunt, σοὶ φάσκοντας φλέγμα εἶναι τὸν ἄνθρωπον, facili & aperta lectione. Quibus in verbis Cornarius φλέγμα μόνον legisse videtur,aut ex sensu addidisse cum cæteris Interpretibus.Sunt etiam quædam exemplaria quæ ἄλλου ὀρθὸν πικρὸ τοῦ ἑαυτοῦ legunt , & μόνον γὰρ πικρὸν ὃς ἂν φαίνῃ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ ἓν ὄν.Quædam etiam legunt , ὃν δ' ἂν ἓν ἐν τῷ φαίνῃ μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος. Cæterùm monendum quoque videtur quædam exemplaria manu scripta hic μεταλλάσσοντα τὸ ναὶ λέγω legere , negatione prætermissa. Hunc verò etiam locum adducit & explicat Gal.lib.2.de Elementis.

ἢ κατὰ φύσιν ἢ κατὰ νόσον ἢ κατὰ τὸν φύσιν] κατὰ φύσιν καὶ κατὰ νόσον quid significaret apud Hippocratem fusissimè exposuimus in nostra Œconomia, simulq; hunc locum subnotauimus. Exemplaria verò quædam pro ἢ κατὰ νόσον: ἢ κατὰ τοῦτο legunt,& ὁμοίως.

ὀφθὸν μὲν ἐοικὸς] Hunc locum aliis paulo verbis, sed longè apertioribus,legit Galenus lib.1.de Elementis hunc in modum : ὀφθὸν μὲν δὴ ἀνάγκη τὸ ὑγρὸν ὑγρὸς ὡς ἀεὶ ἐνός. πᾶν γὰρ ἀεὶ ἓν γε ὄν, ἄλλο τι ὑγρότερον, εἰ μὴ πῃ μιχθὲν ἄλλῳ. Quædam etiam exemplaria ἢ ὑγρὸν ἀεὶ τὸν legunt,& πᾶν γὰρ ἓν γε ὂν πῃ, ὑγρότερον ἄλλο. εἰ μὴ πῃ μιχθέν; Exemplaria etiã quædam pro μίσγω ὑγρὸν legunt.

ἢ καὶ] Hunc etiam locum profert & expon... Gal. lib.1.de Elementis.

ἔστι πῶς εἰκὸς]Hunc quoque locum profert Galenus lib.1. de Elementis,vbi hunc in modum legit,ἔστι πῶς εἰκὸς λέγειν ἐνός τι ἓν γεγονέναι ἅπαν γε ὑγρὸν ἀεὶ τὸν πλέον γίνεσθαι,ὡς μὴ τύχῃ καλοῦ ἔχοντα τὸν ὁρισμὸν ἄλλην κοινωνίαν.

ἀνάγκη δήπου] Et hunc quoq; locum profert ibidem Galenus,vbi ἐνός pro ἀπαρχούσης bis legit.

ἢ πάλιν γε ἀνάγκη] Galenus lib.1.de Elementis hoc producto loco confirmat Hippocratem elementa vocare substantias ipsas, in quibus summæ qualitates insunt, non solas qualitates, quod hæ vita animali functo, intereant quidem, non tamen ad propriam naturam redeant aut secedant. Vbi tamen πλεῖστος ἀνθρώπου legit,non vt hic, πλεῖστος τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου. Cæterum exemplaria manu scripta, πῖπτε ὑγρὸν ἀεὶ συγχωρεῖσθαι ἀφὲς τὸ ὑγρὸν legunt, quædam etiam ἀναχωρεῖσθαι.

διαιοῦται] Galenus quoque hunc locum profert lib.1.de Elementis , vt confirmet Hippocratem non solùm hominis, sed etiam rerum omnium hæc quatuor elementa statuere, vbi dictionem istam [πάντων] quater hic vsurpari disertissimis verbis scribit,& ipsius orationis clausulam paulo aliter legit , ἢ πλεῖστα τῇ κρᾶσι τὰ εἰρημένα ἐς τὸ πᾶν, ὅθεν δὲ συνίστανται ἕκαστα, ὁπόταν διὰ τῆς ἀπαχθώσιν.

τὸ δὲ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου]Hunc locum integrum adfert Galenus lib. περὶ μελαίνης χολῆς,& lib.8.de placitis Hippocr. & Plat.vbi eũ exponit, & paulò aliter legit,mutuamque inter se temperationem omittit.

ἀμηχὲς δ'] Apud Galenum legitur,ἀμηχὲς δ' ἐστὶν ὁπόταν τὸ ἐναντίον ὑπερβάλλον πλείονι δέῃ κρασιδῆ ἐν τῷ σώματι μεμιγμένον ἢ ἔστι πάλιν. Verùm vitiosam esse lectionem satis apparet,& μὴ μεμιγμένον pro μὴ κεκραμένον legendum,velut legitur lib.8.de plac.Hipp.& Plat. vbi legitur ἢ πλέον κρασιδῆ τῷ σώματι, ἢ μὴ κεκραμένον ἢ ἔστι πάλιν.

ἀνάγκη γὰρ]Hoc sic legit Galenus,ἀνάγκη γὰρ ὅταν τὸ ποσὸν κρασιδῆ, ἢ ἐφ' ἑκάτερα ἴσῃ ἢ ὡς ἐν τοῖς τὸ χωρίον, ἐνθεν ἀρξόμενον ἢ ἀλλ' ἢ ἔνθεν ἂν ἔσῃ ἢ ἔνθα κρᾶσι ὑπερβαλλόμενον, ἐδωλίου τὸ ἢ πόνον παρέχειν. πάρεξις tamen & παρέχῃ malim , vt legitur etiam lib.8. de plac.Hipp.& Plat.etsi alias vitiosa est lectio.

ἢ γὰρ ὅπῃ τι τοιοῦτον] Istud aliter legitur lib.8. de plac.Hipp.& Plat. ἢ γὰρ ὅπῃ τι τοῦτον ἔξω τοῦ σώματος ἐκρυῇ πλέον τοῦ ὅπῃ πολλαχοῦ ἔσῃ, ἐδωλίου παρέχειν ἢ νόσον.

ὡς πῶπα πάλιν] Sic leg.Gal.ὡς τ' αὖ πάλιν οὕτω πάσχειν ἢ τὰ κίνησιν ἢ τὰ μεταβάσεις καὶ τὰ ἀλλοίωσιν καὶ τὰ ἄλλων, παλιν αὐτὰ ἐναλλὰξ διαλυὼ τὰ ἐδωλίου παρέχειν κρᾶ τὰ εἰρημένα ἔνθεν τὸ ἐξίεσθαι καὶ ἔνθεν ἐσιέναι. At lib.8.de plac.Hipp.& Plat.sic legitur, ὡς τ' αὖθις ἔσω πάσχοντα τὰ κίνησιν & ἔνθεν τὸ ἐξίεσθαι καὶ ἔνθεν ἐσιέναι.

ὁπόταν δὲ ἃ ἐν φύσει] Hunc etiam integrum locum adfert Gal. lib.8.de plac.Hipp.& Plat.& legit,ὁπόταν δὲ ἃ ἐν φύσει τὸ ἀνθρώπου ἔῃ ἀπρεπῶς αὖ πῶπα τὰ ἔνθα.

τὰ ἀνώνυμα διαιρεῖσθαί φημι] τὰ ἀνώνυμα διαιρεῖς legit Galenus.

ὅτι τῇ χλοὶ φαινίκῃ] τῇ χλοὶ φαινίκῃ legit Galenus. Alia exemplaria φανίμβρια legunt.

καὶ ὡς τρόπος αὐτίκα] Gal.lib.8.de plac.Hipp.& Plat. legit. καὶ ὡς τρόπος ἀῦ τὸ σώματος μίσγει τι ὥστε ἕλκος γίνεσθαι Idem vero libr. 2.de Elementis legit,καὶ ὡς τρόπος ἀυτὸν τὸ σώματος. ὡς τὸ ἕλκος γίνεσθαι. Quædam etiam exemplaria habent,καὶ ὡς τρόπος αὐτόν.

καὶ χλιμῦδες, καὶ δίψος] Pro δίψος ὄψις ibidem legit Galenus. At idem postea, καὶ χλιμῦδα καὶ δίψος legit. Idem etiam libr.2. de Elementis legit, καὶ πόσα ὑπνον καὶ νυκτὸς, καὶ χλιμῦδος καὶ δίψος. Adscribendum quoque videtur exemplaria quædam manu scripta pro μὴ διψῆν ὠθίζειν legere.

δυνατὸν δ' ἐστὶ] Hæc verba quædam exemplaria prætermittunt.Galenus autem,καὶ δυνατὸς ἐστὶ.ἐς' ἂν πύον,&c. legit.

πρῶτον μὲν ἀνηρὸς ἔστι] ἀνηρὸς ἔστιν ἄνθρωπος legit Gal. πρῶτον μὲν δὴ legunt alia exemplaria.Idem lib. 2. de Elementis, πρῶτον ἔστιν ὁ ἄνθρωπος rectè legit,& ὁπόθεν συνίστη.

εἰ δ' ἐλέγετο] Huius loci meminit Galen.lib.1.de Elementis, eumque integrum profert lib.8.de plac.Hippocrat. & Plat. vbi

legit, ὁρῶντες τοὺς πίνοντας αὐθρώπους τὰ φαρμακὰ διαλυμαίνεσθαι ἐν τῇσι καθάρσεσι.

34 καὶ τὸ αἷμα ῥέον ἐκ τῶν σώματος] καὶ τὸ αἷμα καταῤῥέον legit Galen. & πλεῖ ψυχλὸν ἢ αὐθρώπων, & μαρτυρέουσι τοῦτοισι χολῶντες. vbi πάντες omittitur.

35 καὶ δι' ὀφθαλμῶν] Gal. lib. 1. de Elementis hoc producto loco, χολὴ μόνη καθαρθεῖσα legit. Exemplaria etiam quædam manu scripta, & Aldina θερμότερον pro θερμῶν legunt.

36 ἔπειτα ὅταν] Idem lib. 2. de Elementis hunc etiam locum explicat, vbi legit, ἔπειτα ὅταν τύχοις χολὴν ἐμέοισι μέλαιναν. πολλοὶ δὲ αἷμα καθαίρει. vbi ἀναγκαζόμενοι omittitur.

37 τὸ γὰρ φάρμακον] Hanc integram clausulam præteriit Caluus.

38 ὥσπερ τὰ φυόμενά τε] Hunc etiam locum profert Gal. in fine lib. 2. de Elementis, vbi legit, ὡς γὰρ τὰ ἀσαρόμενά τε καὶ φυόμενα, & εἰς τὴν γῆν εἰσέλθοι, & ἕλκοι ἔχοιεν τὸν κατὰ φύσιν ἑαυτῶν ὁδὸν ἐν τῇ γῇ.

39 πρῶτον μὲν οὖν] legit Gal. πρῶτον μὲν οὖν καὶ πλεῖστον ἕλκωσιν εἰς ἑαυτὰ, ὅπερ αὖ ἥδιστα αὐτῷ κατὰ φύσιν μάλιστα. Quam lectionem secuti sunt omnes interpretes. Quædam etiam exemplaria legunt, ὅπερ αὖ ἥδιστα αὐτὸ κατὰ φύσιν μάλιστα.

40 διοῦπερ δὴ τὰ] διοῦπερ δὴ τὰ] legit Gal.

41 αὔξεται γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ] Hunc integrum locum profert Gal. lib. 8. de plac. Hipp. & Plat. vbi etiam τὸ χλιμῶδος legit vt cætera etiam exemplaria.

42 τοῦτο γὰρ τῷ χλιμῶδι] Id sic legit Gal. τοῦτο γὰρ τῷ χλιμῶδι κατὰ φύσιν μάλιστα τῷ ἐν τῷ σώματι ἐνόντων, ψυχρότατόν ὄντι.

43 ἐκόλα ὅ εἶη ἔρχεται] ὃ ὦλα ὅ εἶη ἔρχει) legit Gal. ἄγει) verò pro ἔρχει) legunt exemplaria quædam. ἕλκεται videtur leg. Cornarius cum aliis Interpretibus.

44 καὶ ἀποπύσεσιν] ἐκπύσεσιν) legunt Galeni exemplaria. Idem tamen ἀποπύσεσιν) retinet loco supra adducto.

45 καὶ τὰ οἰδήματα λάβρα γίνεται] καὶ τὰ οἰδήματα λάβρα γίνεται legit Galenus. καὶ τὰ οἰδήματα ἀνθρώπου λάβρα γίνει) legunt exemplaria quædam, &, κατὰ παῦλαν τοῦ ὥρου vt etiam Gal. Hîc verò per οἰδήματα λάβρα, tumores laxi & molles, albiúe (propriè οἰδήματα recentioribus dicti) subintelligi videntur, quod in nostra OEconomia subnotauimus.

46 τὸ φλέγμα ἔστι μὲν ἰχυρότερον] ἔστι μὲν ἰχυρὸν τὸ φλέγμα ὄντων leg. Gal. Alia exemplaria habẽt, τὸ φλέγμα ἔστι μᾶλλον ἰχυρὸν ἐν τῷ σώματι.

47 τὸ δὲ αἷμα] τὸ δ' αἷμα legunt exemplaria manu scripta, Gal. δὲ αἷμα αὔξει) ὑπό τε τοῦ ὄμβρων, καὶ ὑπὸ τοῦ θερμαίνειν.

48 καὶ φύσιν γὰρ ἀνθρώπων] Hîc codicum manu scriptorum pluralitatem secutus sum. Galenus tamen ἀνθρώπῳ legit, vt multa exemplaria. Quam lectionem sequuntur omnes Interpretes, & ad sanguinem referunt.

49 ἐκ τῶν ῥινέων αἷμα ῥεῖ] ἐκ τῶν ῥινῶν τὰ αἵματα ῥεῖ ἀνθρώποισι legit Galenus. Qua dictione copiosum ex naribus sanguinis profluuium indicatur. Idem ἐρυθρὸν habet, reliqua exemplaria ἐρυθρότατον.

50 καὶ ἡ χολὴ ἀείρεται] αἴρει) legit Galenus loco præscripto, vt & Erotianus, qui ἐπαίρει) exponit ex hoc loco, vt subnotauimus in nostra OEconomia, simulque hunc locum aperuimus. ἀείρεται autem bilis ætate, hoc est, eleuatur, erigitur, efferuescit, effertur superiora petens, ac μετεωρίζει), Galenus αὔξεται exponit, increscit, suppullulat.

51 ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ] Hæc quidem verba redundare quidam arbitrati, sustulerunt, nos autem ex omnibus exemplaribus adscripsimus, cum publicatis, tum manu scriptis, & Vaticanis, vt patet ex Caluo, tum etiam ex Galeno, qui ea legit loco à nobis adscripto.

52 ἐναντίον γὰρ αὐτέου] ἀνθρώπῳ legunt plæraque exemplaria. ἀνθρώπῳ τῇ φύσῃ legit Gal. & pro τῷ θέρμῳ, τὸ θέρος idem legit.

53 τὸ δὲ φλέγμα] τὸ θέρος ἀσθενέστατον legit Galenus, vt & antea χολώδεστατα. Reliqua exemplaria ἀσθενέστερον legunt.

54 ξηρή τε γάρ ἐστι] ξηρή τε ὦλα καὶ θέρμη legit Galenus.

55 ἐλάχιστον γίνεται)] ἐλάχιστόν ἐστιν legit Galenus.

56 ὦλα πάντα αἰεὶ] ἀεὶ ὅλα legit Galenus, cum ὅλα παντὸς τοῦ βίου exponit. Idem etiam ἀεὶ legit lib. 8. de plac. Hipp. & Plat. & ἕκαστα κατὰ μέρος τε καὶ κατὰ φύσιν, quemadmodum etiam plurima exemplaria quæ secuti sumus.

57 ὥσπερ ὁ ἐνιαυτὸς] ὡς γὰρ legit Galen. plæraque etiam exemplaria ὥσπερ γάρ. Idem etiam Gal. μετέχει μὲν πάσι πάντων legit.

58 ἀλλ' οὐκ ἔν τι ἐκλείποι] ἀλλ' οὐδέν τι γε ἐκλείποι legit Gal. Ita etiam paulò post ἐκλείποι legit.

59 ἔπειτα δὲ ἡ μέλαινα καλεομένη]Sic meliores codices & Galenus legunt. Alia exemplaria καλεομένη prætermittunt. Deinde μέν τι ἀφέστηκεν legit Gal. vt & exemplaria quædam.

60 ὀφθαλμοῶν] φιλεῖ γοῶν agnoscit Galenus. Quædam etiam exemplaria θέρεος φθίνει legunt.

61 τοῦ ἀπαλλαγὴν] τοῦ ἀπάλλαξιν ἕστιος αὐτέων legunt exemplaria quædam.

62 καὶ τὰ ἐντὸς οὕτω χρὴ ἐνθεῖναι τὰ νοσήματα] οὕτω χρὴ ἐς ἕδρας πρὸς τὰ νοσήματα legunt exemplaria Galeni, & κατὰ τοῦ ὥρου τοῦ ἑωυτῆς κατὰ φύσιν ἐοῦσαν μάλιστα.

63 αἱ δὲ νοῦσοι γίνονται] Hunc locum integrum adscribit Galenus Com. 1. in lib. 1. Epid.

64 φανερὸν γὰρ δή] Hoc sic legit Galenus, φανερὸν γὰρ δή, ὅτι τὰ δέοντα ἕκαστα ἡμέων ἐκ ἀπατᾶται, ὧν τότε ἅπτεται ἡ τῦφος πάντων ἰσχύς, καὶ τοῦ νεωτέρου, καὶ τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ τοῦ ὑγιαίνοντος, & αὖθις ὁμοίως, καὶ τοῦ σαρκασμώδους, καὶ τοῦ ὑδεροπικόντων, καὶ τοῦ μάζαν ἐσθιόντων, καὶ τοῦ ἀρτον σιτεύοντων, καὶ τοῦ ἐλίγα βαλανηφαγέοντος καὶ τοῦ πολλὰ καμόντος. Etsi Com. ad aph. 21. lib. 2. paulò aliter legit, & exemplaria nostra ferè sequitur.

65 ἐν τε τῇσι φαρμακίῃσι] Hic φορτείπαδος Galenus sumi scribit, ἀπὸ τοῦ φορτίζειν τοῖς νοσήμασιν ὅ ἐστιν ἐναντία, quod est contraria morbis admouere, aut per contraria cum morbis agere, vt non malè mihi videatur, ἐν δὲ τῇ γλώσσῃ hoc loco subindicato, φορτείπαδος μεταδιαιτᾶν exposuisse, consecutionis potius notione quam verbi notatione expressa, vt indicauimus in nostra OEconomia, vbi hunc locum expressimus, simulque admonuimus Galenum τῇ φαρμακίῃ φορτείπαδος καὶ τοῖσι ἑψητήμασιν legisse, cùm alia omnia exemplaria ἐν τῇσι φαρμακίῃσι, aut ἐν τῇ φαρμακείῃ habeant, & ἐν τοῖσι ἑψητήμασι. Potest & hîc φορτείπαδος consilium Medici, tam in medicamentorum quàm in victus ratione instituenda respicere, vt habita cuiusque ætatis, naturæ, anni, temporis, & morbi generis ratione, ad id tam in medicamentis, quàm in victus ratione consilium suum dirigat & adhibeat, quomodo mihi ferè sumpsisse videntur omnes Interpretes.

66 κατειλέω πῦα διὰ κένεσιν ἔχον] κένεσιν excretionem diximus, simulque quid sit aperuimus in nostra OEconomia. Exhalationem alij vertunt Interpretes, quòd Galenus hîc exponat ἀναθυμίασιν, ἰδιότητι μᾶλλον ὅλης τῆς οὐσίας, οὐχ ἁπλῇ ποιότητι λυμαινομένην τοῖς σώμασι.

67 τὸ δὲ σῶμα ὁρᾶν] ἀσκόπατον σῶμα hîc quid sit exposuimus in nostra OEconomia.

68 ὑπὸ γὰρ τοῦ ἰσχνοῦ ἀπαλλοίνεται] Hunc locum satis expressisse & exposuisse nobis videmur in nostra OEconomia, in dictione ἀποπάλλησις, vbi ἀποπαλύνεται) Galenum legisse in Exegesi indicauimus.

69 αἱ παχύται) τοῦ φλεβῶν] Hanc venarum ex capite originem exagitat etiam Galenus lib. 6. de plac. Hippocr. & Plat. Repetitur quoque iisdem verbis libello περὶ ὀστέων φύσιος, & ab Aristotele libr. 3. hist. animal. cap. 3. Polybo tribuitur, contra tamen Galeni mentem.

70 ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἅπαντα] ἡμορραγεῖν videtur legisse Gaza apud Aristotelem, cùm à sincipite dixerit, contra omnium codicum fidem.

71 εἴωθεν πρὸς τὸν ῥάχιν] Sic legunt omnia ferè exemplaria quæ secuti sumus, etsi quædam habent, εἴωθεν ἀπὸ τῆς κοιλίης πρὸς τὸν ῥάχιν. Quam lectionem esse vitiosam ex Galeni Commentario satis apparet, qui venæ cauæ nullam esse factam mentionem diserti ssimis verbis indicat & reprehendit. Apud Aristot. legitur ἔνδοθεν πρὸς τὸν ῥάχιν ἐφέρηται φέρεται. lib. περὶ ὀστέων φύσ. φέρουσι pro φέρουσαι.

72 ἡ μὲν ἀπὸ τῆς δεξιῆς] Hoc membrum non legitur lib. περὶ ὀστέων φύσ. neque apud Aristotelem.

73 καὶ ἐς τὸ ἧπαρ, & ἐς τὰ νεφρὰ] Caluus hîc pro νεφρὰ ἀπαλλᾶται legit

74 τελευτῶσι δὲ ἐς τὰ ἄρχια]ἐς τὰ ἔρχια legit Aristoteles.

75 ἔπειτα ἀπὸ τῆς βραχιόνων] Libro περὶ ὀστέων φύσ. legitur, ἔπειτα ἀπὸ τῆς βραχιόνων αἴωθεν, quemadmodum in Galeni exemplaribus nisi quod ἔπειτα δὲ scribitur. Apud Arist. autem legitur, ἐντεῦθεν δὲ τείνουσι διὰ τῆς βραχιόνων αἴωθεν εἰς τοὺς καμπούς.

76 διὰ τῆς πηχέων] ἔπειτα δὲ διὰ τῆς πηχέων καὶ ὀπὶ τοὺς καρποὺς καὶ τοὺς δακτύλους lego, ex pluralitate codicum, & Galeni exemplaribus & Aldinis codicibus, quodque legitur lib. περὶ ὀστέων φύσ. ἔπειτα διὰ τῆς πηχέων εἰς τοὺς καρποὺς καὶ τοὺς δακτύλους. Apud Aristot. scribitur, ἔπειτα διὰ τῆς πηχέων ὀπὶ τοὺς καρποὺς.

77 ἔπειτα ἀπὸ τῶν δακτύλων πάλιν] Istud paulò aliter legitur lib. περὶ ὀστέων φύσ. & apud Aristot.

78 εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κοιλίης] Sic legunt omnia quæ licuit videre exemplaria, & sic quoque legitur lib. περὶ ὀστέων φύσ. Galeni tamen exemplaria ἀπὸ τῆς κοιλίης vitiosè legunt, quæ lectio ex vitiosè descripto Galeni Commentario pendet, quam tamen malè mihi secuti videntur quidam Interpretes.

79 εἰς τὸν κοιλίαν]Hic rursus quidam εἰς τὸν κοιλίαν legunt, quam lectionem ex Galeni Commentario hauriunt, omnia tamen quæ adhuc videre licuit exemplaria, κοιλίαν legunt, sicque legitur libello περὶ ὀστέων φύσ.

80 καὶ ἀπὸ τῆς ὀξυτάτης, καὶ ἀπὸ τῆς ἔσω] καὶ ἀπὸ τῆς ὀξυτάτης ἐς τὸ ἔσω legunt Galeni exemplaria. Lib. περὶ ὀστέων φύσ. καὶ ἀπὸ τῆς ὀξυτάτης καὶ ἀπὸ τῆς ἐσωτάτης legitur.

κ) ζωτικὸς τοῦ λόγου] κ) ζωτικὸν τοῦ τρόπου legitur libr. περὶ ἀέρων φύσ.

ἀπὸ τῶ αὐτῶ τὸ πνεύματα μίνῃ] ἀπὸ τῶ πνεύματος legit Galenus.

ἐν χρόνῳ ἐναυλιζόμενον πολύν] Ex hoc loco ἐναυλιζόμενον ἰμμένον nihi exposuisse videtur Erotianus, vt scripsimus in nostra OEconomia, huncque locum subnotauimus & aperuimus. Pomus dicere seruata dictionis translatione, quod cùm diutis in pectore stabuletur, illic compurrescat & purulentum e dat.

ὑπὸ τ θερμότητος τῶ χωρίου] Sic legunt omnia exemplaria. At Genus legit. ὑπὸ τ θερμότητος τινὸς τῶ χωρίου λευκὸν μίνῃ.

καταῤῥέον εἰς εὐπάτειαν] Hic quid sit εὐπάτεια aptissimè mihi videmur explicasse in nostra OEconomia, vt sit καταῤῥέον εἰς εὐπάτειαν, inclinata iam esse ætate, & ad exitum iam præcipitata & remante. ἡβήσιον verò exponit Galenus, quòd ei opponitur βίῳ χωρίων.

ἐκβῆσι φλεγμονικὰ ὑφίσῃ] Hunc locum profert Galenus Comm. in aph. 5. libr. 6. Epid. sect. 1. vbi legit, ῥαγίσιν τῆ φυμάτων ἐπιφανείαν ἐκ τῶ πύου. Ibidem quoque πρὸ ἡβήσιο legit, quod multi omiserunt Interpretes.

ὑματώδεα δὲ τὰ οὐρήματα] μόνον pro δὲ legunt Galeni exemplaria, quam lectionem videtur secutus in Commentario Gale-

καὶον ἢ πίτυρα ὑπορίπτα] ἢ γε πίτυρα ἐκτίρει legit Gale-

ἔτι ἐπικαιριδύησιν] Ex hoc loco ἐπικαιριδύησιν καχεκτικὰς exponit Galenus in Exegesi, vt scripsimus in nostra OEconomia, dolores eximios & selectos exprimens, qui febres symptomaticas & ex insignis alicuius partis inflammatione comitatur. Caluus & Cornarius ἐπικαιρυμιδύησιν legisse videntur, hic occultos, ille latentes dixerit, hoc est ex latentibus & nis inflammationibus exortos. ἐπικαιριμδύησιν tamen legisse num constat.

ἐφυγίσπτει ἢ αὐτόσιν] Istud ad frigus quartanæ ob atræ bis superantis copiam, referunt omnes Interpretes, ego ad ilem quartanæ discessionem eiusque longitudinem, πὶ δυσκλεκτον, rectè mihi retulisse videor, ob rationem statim consentem. Potui tamen dicere ex mente Interpretum (quòd atra bile tam cumulatè accedit, vt non nisi ægrè depelli ot.)

ἐν τ ἀλκλὶν αὖτο] In Galeni exemplaribus sic legitur. ἀλλ' ἀπὸ τοῦτο μελαίνης χολῆς κατέχει μάλιστα πάσιν τῆ ἡλικιῶν, ἔτι δὲ παιδικὰ ὧρα μάλιστα πάσιν τῆ ὡρέων.

IN LIBRVM DE GENITVRA.

Ic libellus etsi ab Erotiano tacitus prætermittitur in prœmio, inter ἀποδεικτικὰ tamen & φυσικὰ reponi rectè mihi videtur. Cuius origo quanquam ad Polybum passim refertur, magnam tamen cum eo qui sequitur, & argumenti, & ctionis, & styli cognationem habet, ex eóque à summis arbitris dicæ dictatoribus locupletissima adferuntur testimonia, mi vnus & idem vtriusque author penè esse videatur.

ὑπὸ πατὸς τῶ ὑγροῦ] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit ri l. tum manu scripta, tum publicata, huicq; lectioni consentiunt, quæ paulò post hoc in libello scribuntur, & quæ libello περὶ ἑβδομάδων dicere, loc. & aq. & quæ libello περὶ ἱερῆς νούσου. Hieronymus nc Mercurialis pro ὑγροῦ ὑγιοῦς legit cap. 6. lib. 4. variarum l. vetustissimo Vaticano exemplari. Caluus certè vtranque ionem ex iisdem codicibus adhibuit.

ἡδονὰ πασῶν ἡδονῶν] Voluptatis huius in coitu causa afferli. περὶ ἑπτάμηνα φύσ. ex ipso Hippocrate.

πάντα γὰρ ἐς τῶτον] Libello περὶ ἑπτάμηνα φύσ. ex reliquis corporis tus semen plurimum in spinalem medullam defertur, & in eo gitur, vt huius loci mentio illic mihi iniici videatur.

ἐν ἑβδόμῳ ἔτι] Sic legunt omnia ferè exemplaria, præterquam scripta quædam quæ ἑπτὰ pro ἑβδόμῳ habent.

ἐκ τῶν τόπων ὑπεξιόντες] Hunc locum in nostra OEconomia exposuimus.

πάντα ἢ χρόνον ὁ αὐτὸς] Sic legunt quotquot adhuc mihi videre licuit exemplaria, tum manu scripta, tum publicata. Mercurialis men ex membranis manu scriptis Vaticanis. πὶ αὐτὸ, legendum contendit, cap. 16. lib. 4. variarum lect.

ἐν τ ἐξοδίῃ ἔτει] ἐν ξηρῇ ἔτει lego, cum Interpretibus omnibus, nisi tamen exemplarium fidem.

ἔτι παραδύντος τῶ σώματος] Exemplaria quædam παραδύντος simpliciter legunt. Regia etiam manu scripta πλανταδύντος: alia ἐκπαδύντος. Galenus certè libr. 1. περὶ σπέρματος, πρὸ μήτρας ἅπασαν τὴν σπέρμα συμπαταγῶν dicit.

ἐκπίπτει πὶ ἀδυνάτους] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria, eamque lectionem exigit rationis collatio. Verùm pro ἀδυνάτους, ἰσχυροὺς legitur in vno exemplari Regio manu scripto, vitiosè tamen, vt apparet, etsi ἰσχυροὺς intelligi potest fœmineum semen quod copia superabat.

ἀπὸ τῶ αὐτοῦ αἵδρος ἰσχυροῦ] ἰσχυρὸν legunt exemplaria quædam & ad τῶτο referunt, itemque ἀδυνάτους, & ἀλλοῖον.

ἐν τ γωναικὸς] Sic legunt omnia exemplaria, sed Regia manu scripta τῆ γωναικὸς habent.

ἐν ξύσπτῃσιν] κήμασιν legunt exemplaria quædam, istamque clausulam aliter distinguunt. Caluus πὶ δὲ γονὴς δύλοις sequenti clausulæ adiungit. Cornarius verò ἐν αὐτῇσι τῆ μητρὶ ὀξέρχεται legit. Nos codicum pluralitatem cum Gorræo secuti sumus.

ἐς ἑκάστην ἀπὸ τῶ σώματος] ἐν ἑκάστῃ ἀπὸ τῶ σώματος legunt exemplaria quædam.

ἀπὸ τ γωναικὸς τῶ σώματος] Quædam exemplaria, vt Vaticana, post ἀπὸ τ γωναικὸς distinguunt, deinde legunt, ἐκπίπτο τῶ σώματος κάλλιον &c. Quam lectionem secutus est Caluus.

ἢ πὸ ἑκατέρου τούτου] Exemplaria manu scripta Regia, ἢ πὸ ἑκατέρου τούτου, ἢ δ' ἑτέρῳ ἑκατέρᾳ μοίρᾳ, legunt.

ὅπερ ἀπ' ἀμφοτέρων] ὅπερ ἄρα ἀπ' ἀμφοτέρων legunt Exemplaria Regia manu scripta.

τεσσάρων ἡμερῶν] παιδίων τεσσάρων legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana, quæ secutus est Caluus & Gorræus, vt id de multis iam susceptis crassis & robustis liberis intelligatur. Cui etiam lectioni sequens postea ratio suffragatur.

ἐς ἀπὸ τ μητρὸς] Sic legunt omnia exemplaria quæ secuti sumus. Caluus, Cornarius & Gorræus ἀπὸ τῆ μήτρας legisse videntur. Deinde μητρὸς π τῆς αἰδοίης legunt exemplaria quædam manu scripta.

διὰ τῆς αἰδοίης] Hanc dictionem in nostra OEconomia exposuimus, simulque locum indicauimus.

ὅπ ἐς ὑπερκείσεται τῶν σίτων χάδδων] χάδδον legunt exemplaria Regia quædam manu scripta.

ἰὼ ἢ φλασθῇ] ἢ ἢ φλασθῇ legunt exemplaria quædam manu scripta. Caluus & Cornarius istud ad matris collisionem referunt. Malui tamen ad puerum cum Gorræo & Zuinggero referre, propter ea quæ sequuntur.

ἢ τῇ μὲ παχὺ] τῇ μὲ παχὺ legũt exẽplaria manu scripta Regia.

ἐν τῇ παιδίῳ γίνεσθαι] κὰτ τῇ παιδίῳ legunt exẽplaria M.S. Regia.

ἐν τῶ ὑγροῦ ὠοῦ] αὐτῷ legunt exempl. quædam manu scripta, sed ὠοῦ malim. Caluus πῇ ὑγρῷ ὠοῦ legisse videtur. Cornarius πῇ ὑγρῷ αὐτῷ.

ἀδυνάτους ἢ πὶ πεπαιωμένους] Quædam exemplaria habent, ἀδυνάτους ἢ κ πὶ πεπαιωμένους. Regia verò manu scripta, ἀδυνάτους ἢ πὶ κ πὶ πεπαιωμένους.

IN LIBRVM DE NATVRA PVERI.

Hν ἡ γονὴ μείνῃ] Hic liber in omnibus exemplaribus hanc habet inscriptionem. Galenus tamen in Exegesi vocum Hippoc. περὶ παίδων φύσιος vocat, cùm alibi passim περὶ φύσεως παιδίου inscribat. At lib. 1. περὶ γωναικείων, φησὶ τὸ παιδίον τῶ ἐν πόρῳ bis vocatur, & semel γένεσις τῶ παιδίου ἐν πόρῳ. Author verò vulgò censetur esse Hippocrates, etsi Galenus initio lib. περὶ κυοφορίων ἑβδομάδων, incertus esse videtur, num Hippocrati, num verò Polybo eius discipulo tribuendus sit, cùm tamen sæpius aliàs ad Hippocratem ipsum referat, vt Com. ad aph. 37. lib. 5. & libris de Semine, & lib. 2. de fac. natur. Erotianus quoq; Hippocrati tribuit, & inter ἀποδεικτικὰ & φυσικὰ recenset, vt mihi sub istius nomine superiorem etiam libellum comprehendisse videatur, cùm iste superioris pars esse quædam videatur, vt ex superioris extremo satis constat, tum etiam quòd exemplaria quædam manu scripta, istius principium superioris fini adscribunt. Addendum quoq; videtur, quòd quæ hoc libro de Eunuchis scribuntur, ad ea quæ de iis superiore libro scripta sunt, referenda sint, vt mihi idem amborum author, & librorum περὶ γωναικείων esse satis probè constet. παιδίον autem cum fœtum in vtero adhuc contentum Hippocrati indicet, libello περὶ ἑπταμήνου, rectissimè de fœtus natura inscribi potest. Hunc autem locum adducit Galenus initio lib. 2. περὶ σπέρματος, & Definit. Medicarum author, vbi διαπαιτιμένων, non διαπαιτιμένων legitur.

ἔστιν τῆς μητρὸς πτύσις] τὸ μήτρας legisse videtur Caluus.

ἐξῆς τῆς ῥαγὸς] ῥαπὸς scribunt exemplaria Regia manu scripta; quæ etiam margini adscribunt, ῥαπὸ, ἐκμὸ, βία, ὠμὸ, quæ videtur illius dictionis explicatio quædam. Quod etiam in nostra OEconomia adscripsimus, vbi huius loci admonuimus.

πᾶν γὰρ τὸ θερμὸν] Calidum omne quomodo frigido moderato nutriatur, explicat Gal. lib. περὶ μίγνυσθαι ἢ πέψεως.

[5] ἢ τὸ εἰ ἀπολῶ ποιέεται] εἰς πνολῶ ποιέ᾽ται legunt exemplaria quædam, quæ mihi secutus videtur Gorræus.

[6] ἢ δ᾽ αὖ φυσᾶται, κείνη τὸ ὑμῶν δ᾽ δὲς γίνεται] Sic legunt ferè omnia exemplaria & omnes Interpretes, quos secutus sum. Quidam verò codices, ἢ δ᾽ αὖ φυσᾶ κείνη distinguunt, vt ad genituram referant. Exemplaria etiam Regia manu scripta quædam, ἄῤῥᾳ pro ἄῤῥᾳ legunt.

[7] γυναικὸς οἰκείης ιωυσερχὸς] Hunc locum percelebrem multis locis adducit Galenus: præcipuè verò lib. de fœtuum formatione & initio lib. 1. de Semine, vbi οἰκείης non οἰκείης legitur. Erotianum tamen οἰκεῖος hoc loco legisse apparet, qui δουλείας exponit vt scripsimus in nostra OEconomia. Sed nos δούλης legendum existimamus, & si mutanda est lectio, pro οἰκείης, οἰκείης legimus, quemadmodum legisse videtur Caluus, qui & Mou soergen proprium ancillæ nomen vertit, cum quibusdam aliis. οἰκείης autem legunt omnia quæ videre licuit exemplaria, quæ familiarem mulierem, aut vxorem propriam indicat. Quod etiam velle videntur Erotiani verba, οἱ ᾧ βίας, vitiosè scripta, pro οἱ ᾧ ἰδίας, vt etiam monuimus. Meminit etiam huius loci Galenus lib. 2. de facult. Natur. & lib. aduersus Lycum, & Macrobius lib. 1. in Somnium Scipionis.

[8] καί πως ὡς ἤδετο] καὶ περ ὡς ἤδετο legunt exemplaria Regia manu scripta. ἢ ὡς ἤδετο legit libr. de fœtuum formatione. Lib. verò 1. de Semine vulgatam scriptionem sequitur.

[9] ἓξ ἑπτὰ ἤδη] Quædam exemplaria manu scripta Vaticana: ἕπτα ἤδη ἐπεὶ ἐπεπήδητο legunt, & sic Aldini codices legunt. Galenus verò lib. de fœtuum format. ἐπεὶ ἑπτάκις ἀπεπήδητο. Lib. autem de Semine, ἢ ἑπτακαίδεκα ἑπτάκις ἐπεπήδητο. Caluus vero ἑπτάμ ad diem septimum refert, vt fecisse etiam videtur Macrobius, cùm septimo die saltu eiectum conceptum dixit, & si quædam exemplaria saltum septimum ciiciendo legunt, vt mihi vtranque lectionem tueri Macrobius videatur. Istud autem numero septenario tribuit Macrobius, quale quiddam genituræ die septimo tribuitur ab Hippocrate extremo libr. περὶ σαρκῶν vulgò inscripto, quam partem περὶ αἰδοίου inscribi quidam volunt. Animaduertendum autem est Macrobium septimo post conceptum die grauidam mulierem dixisse, cum ἐκπαλαι γονὴν Hippocrates & Galenus passim locis à nobis antea adductis perpetuò vocent, vt ἑπτάλαι hîc mihi legisse videatur, aut ad septenarij numeri dignitatem respexisse.

[10] κακείνη ᾧ ἰδεῖα, ἐτεῦπο] Gal. libr. de fœtuum formatione, κακείνη ἐθεᾶτο, ᾧ ἰθαύμαζεν legit. Lib. verò de semine κακείνη ᾧ ἰδεῖα ἐθεᾶτο αὐτὸν ᾧ, ἐθαύμαζεν.

[11] ὁκοῖον ᾧ ἐωῦ] ὁκοῖόν legit Gal. libr. de fœtuum formatione, & περιελὴ aut περιέλοι, vt lib. de Semine. Lib. quoque de fœtuum formatione legit Gal. ἐν δὲ τῷ ἔνδον ὑμῆνι, τὸ ἔτι ὑγρὸν διεφαίνετο. Lib. de Semine, τὸ ἔνδον ὑγρὸν διεραίνετο.

[12] εἰλημμῆαι ξυὼ ἰχῶεε] Sic legunt omnia exemplaria, tum scripta, tum publicata, & Gal. lib. de fœtuum formatione. εἰλημμῆαι tamen, aut ἑλημμῆαι cum spiritu aspero videntur mihi legere Interpretes, ab εἰλέομαι, aut εἰλυμῆαι, cùm obuoluere & implicare dixerunt. Hunc verò locum explicat Galenus lib. de fœtuum formatione, de chorio membrana fibris illis pleno, quæ sunt venarum & arteriarum rudimenta quædam, & veluti prima delineatio.

[13] αἱμάλωπες] Hunc locum in nostra OEconomia expressimus & exposuimus, simulque indicauimus à Galeno explicari libello aduersus Lycum.

[14] ὀλίγον ὅτι τούτῳ ὕστερον ἐκφανέα] Sic legit & distinguit codicum magna pars, eamque lectionem secutus videtur Cornarius. ἐν ὀλίγῳ τούτῳ ὕστερον ἐκφανέα, legunt quædam exemplaria. ἐκφανέα verò sequentibus iungo cum reliquis Interpretibus.

[15] τὰ γὰ καταμήνια] Vide aph. 64. lib. 5. & Gal. Commentarium.

[16] βύζλιον ἀπὸν] Exemplaria Regia manu scripta ῥύδλιον & ῥύσδλιον legunt, vt annotauimus in nostra OEconomia, vbi etiam istam dictionem exposuimus.

[17] ταύτῃ ᾗ ἢ πνοὴ] Sic legunt quotquot vidimus exemplaria. Cornarius αὕτη legisse videtur, Caluus ταύτῃ.

[18] ᾗ πῶς τοῦτο ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ φύσει] Istud de reditu ad statum naturalem sumunt omnes Interpretes, sed mihi ad naturæ primam & insitam motionem aptissimè referri videtur. Scio aliam esse mentem Cordæo suis in lib. περὶ γυναικείων Commentariis, eumque hunc locum de periodica mensium permotione intelligere. Verùm is aliter hunc locum legit, quem constantissimè omnia exemplaria retinent, & mihi immutare magna religio est. Exemplaria tamen scripta quædam, pro ἓ παῖς, ἑ παῖς legunt.

[19] αἱ γυναῖκες λαμβάνουσι ἐν γαστρὶ] μᾶλιστα λαμβάνουσιν legunt exemplaria Vaticana, & χαλῶσι paulo post pro χάνουσι.

[20] ᾗ κρύπτουσι τὴν κύστιν] Sic legunt omnia quæ vidimus exemplaria. Caluus tamen & Cornarius κλείουσι legunt.

[21] ἓ χρηστὸν ἴῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia quæ videre licuit. εἴῃ tamen legunt omnes Interpretes. Cornarius verò ᾗ ἢ χρηστὸν legisse videtur.

[22] ἐπαίρεσθ] Sic quidem legunt omnia ferè exemplaria. ἐλίσσεται tamen quædam Vaticana habent, vt patet ex Caluo, quod etiam annotauit Mercurialis, vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi hunc locum expressimus & exposuimus.

[23] αὐτοσωλῆ] Istud ad fœtum retulimus cum cæteris interpretibus. Gorræus ad articulorum cauitatem.

[24] ᾗ ἀμαλδύνει] Hunc locum exponimus in nostra OEconomia, simulque indicauimus ἀμαλδύνειν significare, consumere, conficere, tabefacere & delere, quòd illius nullum indicium appareat. Ex hoc verò loco Galenus lib. an animal sit quod vtero continetur, quem alij de vteri conceptu vocant, fœtum non tantum spiritum attrahere, sed & alimentum ore sugere, secernere, apponere, & superfluum expellere confirmat, vbi paulò aliter hic locus scribitur, & pro κῇ τὸ αὐωδες, δοὺς τὸ δῆλε σώματος ἐιαπνοῆς legitur. Simile verò quiddam etiam scribitur lib. περὶ σαρκῶν vulgò inscripto.

[25] ἐς τὸ κύσταφον] κύσταεσν hic τὸ ἀρχὸν, hoc est podicem aut rectum intestinum, ex Galeno exposuimus in nostra OEconomia simulq; κύσταεσν scribi apud Erotianum admonuimus, & κυσὶν pro κιστὸν reposuimus.

[26] ᾗ εἶπε αὐτὰ αἰαδῆναι ἰάσιν] Sic legunt Germanica exemplaria reliqua omnia ἀναδῆναι. Quam lectionem cum Interpretibus secuti sumus. Est autem αὔανσις in stirpibus, idem quod in animantibus τὸ γῆρας, vt scribit Galenus.

[27] ᾗ γὰ ἀ κάθαρσις γίνε] Eadem omnino scribuntur lib. 1. περὶ γυναικείων. Caluus certè hîc ἓκ ἀκίνδυνως pro ἀκίνδυνως vtrobique legisse videtur, contra tamen omnium codicum fidem, & veritatem, cùm tamen lib. περὶ γυναικείων ἀκίνδυνως scribatur.

[28] μᾶ ᾗ τὸ παιδίον] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, quam lectionem veluti popularem secuti sumus. Caluus & Cornarius ante hæc verba ἔπειτα τὸ παιδίον addidisse videntur, deinde μᾶ τὸ παιδίον ἰχῶρ παχὺς &c.

[29] πλῆθος ἀτλικὼ κοτύλη] Eadem scribuntur lib. περὶ γυναικείων.

[30] ἐν τῇ λοχίῳ καθάρσει ἐπάλλυ] μὴ συγγενὲς ἐὸν τῇ λοχίῳ καθάρσει lubenter amplecterer ex lectione Mercurialis.

[31] τὸ αἱμάλωπος τὸ πάντων] Hic αἱμαλωψ totum sanguinem in confusum ac permixtum significat, totamque sanguinis massam, ac veluti sanguinis concrementum, vt indicauimus in nostra OEconomia, vbi istum locum expressimus. Quædam vero exemplaria manu scripta, pro αἱμάλωπος αἱμάσῃ legunt.

[32] αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ] Sic legunt exemplaria Germanica, quæ secutus est Cornarius & Caluus. Reliqua ᾗ ἐν τῇ κεφαλῇ habent, quæ lubenter amplector cum Gorræo.

[33] ἀπίχων τῶν ἐδέων] ἀπίχον legunt ferè omnia exemplaria, quæ secuti sunt Interpretes, & ad ἥμισυ referunt. Zuinggerus ἀπίχ legit, eiq; ἑ χρόνος iungit, etsi in sua versione ἀπίχων ad ἥμισυ retulit. ἀπίχοιτο non malè legi posse mihi videtur, vt πρὸ ὑγρῶν recondeat.

[34] ὅτι πρὸ ξύμπαντα ῥίζματα] Sic omnia exemplaria legunt, quædam tamen σώματα habent, quæ amplecti mauult Gorræus.

[35] οὗτοι δὴ φλεγματώδεις εἰσί] Hunc locum in nostra OEconomia exposuimus.

[36] αἱ ᾧ πύλαι] Vide Alexandrum lib. 1. problematum, & Accennam secunda primi Doctr. 3. cap. 3.

[37] εἰς τὸ ὀπόλειπες] ὀπόλειπες legunt exempl. manu scripta Reg

[38] δι᾽ αἰάγκλω ᾧ ἔοικε] Hîc locus de lactis generatione adduc tur lib. 1. περὶ γυναικείων, vt idem vtriusque author esse videat & simile quid scribitur libello extremo περὶ ἀδένων.

[39] διαπνοὰ τὸ πάρ] πάρ τὸ λιπαρώτατον ᾗ νοσιμώτατον apud Hippocr. ex hoc loco exponit Erotianus, vt expressimus in nostra OEconomia.

[40] ἓ τὸ παιδίον ἀπ᾽ ὠμᾶ] fœtus in vtero lacte vt alimento quo pauco fruitur, vt etiam paulò post scribitur, & libello περὶ ἑβδομάδων, fœtus compressis labris sugit. Exemplaria autem manu scripta sic legunt, ᾗ ὁκόταν ἀφίκη ᾗ εἰς τὰς ὠτῖδας τὸ χάλακτος, τὸ παιδίον ἐπ᾽ ἀσθὲ ἐπαυρίσκε ᾗ ὀλίγον. Quam lectionem habent Vaticana exemplaria, eamq; sequuntur Cornarius & Caluus.

[41] μᾶλλον ἐπάγει τῶν λαγνείων] λαγνείων semen reddidi, quòd hoc loco τὸ σπέρμα significare diserris verbis testetur Galenus in Exegesi. Et Gorræus λαγνείων γονὴν hic accipit. Istum cum in OEconomia nostra expressimus.

[42] ὁκόταν ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἔῃ] Sic legunt ferè omnia exemplaria quædam etiam εἴῃ habent.

[43] τὰ δ᾽ ἐκ φυτευτηρίων] Hunc locum mihi subindicare videtur Galenus in Exegesi, cum φυτευτηρίων, τῷ ὡς τῶν γῆν φυτευομένων ξύλων exponit, quod etiam animaduertit Gorræus, & nostra OEconomia expressimus.

44 αὐξῆται ὃ δὲ πάντα] Hæc tota tractatio quæ παρέργως inseritur, aliena ab hoc loco videtur Hieronymo Mercuriali, & libro de aere, loc. & aq. assuenda. Verùm quantumuis longa sit hæc ὑπόθεσις, non tamen ab authoris mente alienam esse ex his quę posteà sequuntur apparet.

45 ἕκαστος κνησμῶν] Sic legunt exemplaria omnia, quæ adhuc videre licuit, vitiosè tamen, pro quo ἰῶνα κεκμῶτα rectè reponit Gorræus. Quædam etiam ὑπνωμένων legunt, quæ lectio non improbatur, & à νάσσω venit, πνασμένων tamen malim, quemadmodum ἀμφορεῖς πνασμένοι dicuntur Aristophani, amphoræ ad summum vsque plenæ & pressæ. Sic fimum confertum & densè pressam, ac constiparum non malè intelligitur, quod coactum est & densè cumularum ac compactum, cui rectè τὸ ἀραιὸν hic opponitur, vt τὸ παχὺ χεῖον ἢ ἀραιὸν apud Hippocratem, vt scripsimus in nostra OEconomia.

46 διαπεπάσθαι] Sic legunt omnia exemplaria, Cornarius tamen & Zuinggerus διαπεπάχθαι legisse videntur.

47 ἰχῶρος ἁθρόος] ἁθροὰ legunt omnia quæ vidimus exemplaria, eaque secuti sumus, etsi ἁθροὰ legerit Caluus & Gorræus, & Doricas vestes intelligere mauult Mercurialis cap. 5. lib. 5. variarum lectionum, quod ἁθρόοις ἱματίοις meminerit Herodotus lib. 5. quæ similima erat Corinthiæ, eaque vtebantur mulieres Atticæ. An verò ex materia ad incendium parata fieret, non satis constat.

48 πάντα ὅσα πτίσεως ἔσω σαρὸν ἀνθεῖ] Sic publicata exemplaria distinguunt, scripta verò, ἔσω σ' ἂν ἀνθῇ διαμίσγεσθαι εὑρόντα habent, quæ secuti sumus cum Caluo & Gorræo, etsi quæ sequuntur superioribus magis consentiant. Quædam etiam exemplaria πτίσσεται habent, scripta πεπτιωμένα, quædam etiam πεπυκνωμένα.

49 ὑγρὰ γὰρ ἔστι καὶ ἀξαπινὰ] ἀξάπινος νόσος legunt alia exemplaria, aut ἀξαπινὰ νόσηματα legendum videtur.

50 ἡμισφαιρίῳ μείζονι] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria, Gorræus tamen μικρῷ μείονι legisse videtur.

51 ἀξὶ πάλι δίπτυα] Sic legunt exemplaria Germanica, alia δίπτυα habent.

52 ἐς ἀυτὸ ἀέρματα ἐς ἑωυτὸ τὸ πνεῦμα]Ista subobscura verba malui ad aquam referre quàm ad spiritum, hoc sensu. Terra cùm rara sit, aeris perspirationi locum dat, qui ab aqua excitatus vndiquaque perflans, eam ipsam simulque terram refrigerat, ita tamen vt aqua ipsa sit frigidior, cum in sese & in terram spiritum immittat. Gorræus & Caluus istud de spiritu in sese excitato & in aquam immisso intelligunt.

53 ἀναδιαβαίνῃ ἐς τὴν ἐρέαν] ἐπὶ τὴν ἐρέαν legunt exemplaria quædam.

54 ἢ πάλιν] Istud membrum non videtur legisse Caluus, aut certè omisisse.

55 τὸ χεῖρα ἔχει πρὸς τὴν ἡμύσει] πρὸς ταῖσι ἡμύσεσι habent exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit. Quod facit vt ταῖσι γόνυσι aut γόνυσι cum Caluo & Gorræo legere malim, aut certè τῇσι ἡμύσεσι legendum. Cæterùm libello περὶ ἑπταμήνου scribit Hippoc. fœtus capite sursum nasci, & in caput in lucem prodire.

56 ἔσω κῦ ἰσχνὸν] Sic legunt exemplaria Germanica, reliqua omnia & manu scripta Regia: ἢ κῦ μέσον.

57 ὧδε ἔχουσαι εὐρύτεραι πάντα] Sic legunt omnia exemplaria. Cornarius tamen εὐρύτερα legisse videtur.

58 ἐκίνησε ὃ τῇ γναφικῇ] Hunc locum profert Gal. Comment. in primam sent. libr. 6. Epid. vbi sic legit. συμβαίνει πολλὰ τῶν σκληρῶν κινεῖσθαι ἢ ἀσχετίζοντα, ἢ χρονὸν ἢ πολὺ μᾶλλον ἢ τὰ ὑμέτερα ἢ ἑκάτερα, ῥαγδαῖα ἐνίοις, οἱ λοιποὶ ἀκιδυνότερον διάκαμα ἴσχουσι. ἢ ῥήγνυται σφόδρα μὲν ὁ ἐκεῖνα ἐχόμενος. Sed pro ἀκιδυνότερον, ἀσινδωπότερον vitiosè exemplaria legunt. Adscribendum etiam videtur exemplaria Regia manu scripta ἀναλέζονται pro ἀναφέζονται legere.

59 πᾶσαι διαλύσασαι] Sic legunt ferè omnia exemplaria, quædam etiam διαδιαλύσασαι, alia quoque διαλύσασαι vitiosè.

60 ἢ περαφὴ ἢ ἡ αὔξησις] Hunc locum profert Gal. Commen. ad aph. 37. lib. 5. paulóque aliter legit.

61 ἢ τοῦ ὑμένος ῥήγνυται] Gal. loco supra adducto legit, ἢ τοῦ ὑμένος ῥηγνύμενον, αἰχλὼ δέπουσιν παρίσχει τῷ ὑστερῖ. Quod & reliqui annotarunt. Hancq; lectionem secutus est Cornarius, contra tamen omnium aliorum exemplarium fidem.

62 μυτρῶνα ὀρίζει ἔστι] Quid hic μυτρῶνα significet in nostra OEconomia aperuimus.

63 ἢ σαρκίον τῷ διαμνιοειδεῖ ὑπόκειται] Sic legunt exemplaria Germanica publicata, & scripta Regia & Vaticana, vt patet ex Caluo. Quædam tamen ὑπόκειται non legunt, vt Aldina, quæ secutus est Gorræus.

64 ἰῶ μέτα αὖτο βίηφι πᾶσμα σφηκοῦται] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria. Cornarius tamen κἰῶ μέτα legisse videtur. Quidam etiam codices αὖτο non αὖτῳ habent.

65 πρὸς ὃ ἢ αὔξησιν ἴσχει] Sic legunt exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit. Gorræus tamen πρὸς legisse videtur. Quod facit vt quidam legant, πρὸς ὃ ἢ αὔξησις ἔξω ἀπὸ τοῦ ἐνεοῦ τὰ ὀστᾶ πρὸ ὠοῦ ἔντος. Verùm ἴσχει pro παρίσχει hic positum videtur, vt paulò post, τὰ μὲ ἐλάσσω προφὼ ὠὸν ἔξω ἐμβρύοισιν ἴσχοντα.

66 ὧν ἴσχον ἀμύσσου] ἔσχον & ζεῖον legunt quotquot videre licuit exemplaria, & ad τὸ ὄρνιον referunt, sed malim ἴσχον & ζῶιον legere, vt ad ἢ ὀνείου referatur, quod faciunt omnes Interpretes. Hæc verò de re lege Aristot. cap. 3. libr. 6. de hist. animal. & Plinium cap. 53. lib. 10.

67 ἰῶ μὲ δὲ ἁπλεκτότερη] ἰῶ μὲ δὲ κρατέρη simpliciter legunt exemplaria quædam manu scripta & publicata.

68 ἰῶ ὅπως ἢ ῥοιτὸ τύχῃ, ἐξυμιδῶν ἢ ὑπὸ] Sic legit codicum magna pars, quædam etiam ἰῶ ὅπως ἢ ῥοιτὸ τύχῃ ἐξυμιδῶν.

69 τὸ χωρίον πεπαμένον ἔστι] πεπαγμένον legunt exemplaria quædam manu scripta & publicata, quæ secutus videtur Caluus. χωρίον etiam scribunt codices quidam pro χωρίον, & vtraque scriptura recepta est.

70 ὕδρωψ ἀρχῇ αἱματάδης] Hic ὕδρωψ αἱματάδης humorē aqucū cruentū indicat, quē Arist. lib. 7. hist. anim. ἰχῶρα ὑδατῶδες ὑποχέει, ἢ αἱματώδη in partu profluere scribit, & hoc loco etiam ἰχῶρα vocat, neq; malè saniem dici in OEconomia nostra scribimus.

71 ἢ οὔτε ναζὶ] Hic locus adducitur ab Hippocrate initio libr. 1. περὶ γυναικείων his verbis. ἢ ἰῶ κεκαθάρθαι, τὸ σῶμα τῷ πλατεάζοντα, μάλιστα δ' τι κοιλίης, ἢ τῇσι μαζῇσι κεκαθάρθαι τυ). κεκαθάρθαι) ὃ δ' ἄλλο σῶμα. ὑπάτου ὃ γάνει), ὅρα τοι μὴ ἐν τῇ φύσῃ τὸ παιδίον τὸ ἐν πόνῳ. Vt satis appareat eundem & istius & illorum librorum esse authorem. κεκαθάρθαι verò de effusa & confertim erumpente vacuatione intelligimus, ex Hippocratis phrasi, vt annotauimus in nostra OEconomia, qua copiosiùs prodeunte, mammæ & partes humidiores concidunt, flaccescunt, venæ etiam fluidiores fiunt, vt scribitur initio lib. 1. περὶ γυναικείων.

72 δίδυμα ὃ γίνεται] Hunc locum profert Galenus libello qui inscribitur εἰ ζῷόν τι κῦ γαστὴρ, ex coq; probat animal esse quod vtero continetur. Sed aliter paulò legitur, & pro γαμψὸς γόμφος vitiosè scribitur.

73 περὶ ἅπερον χαλάσῃ] χανόν videtur legisse Cornarius, aut vtranque scripturam complexus. Quidam etiam hic negationem tollunt, quæ tamen in omnibus exemplaribus legitur.

74 ἢ ὑμῆν ἔστι] ἢ ὑμῆν ἔστι πυι legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.

75 ἀλλὰ ἢ ἐς δὲς ἢ τρὶς ἀποβράσσεται] Hunc locum in nostra OEconomia apposuimus, & ἀποβράσσεσθαι indicare scripsimus velut per æstum eiici ac expui, & de maris spuma dici, rectéque ad feminis eiaculationem ac emissionem referri, quod non vnico impetu effunditur, sed secunda ac tertia agitatione & eiaculatione emittitur, ac velut iterum tertióque ebullit, neque vnico æstu, sed secundo ac tertio, veluti efferuescendo aut ebulliendo expellitur.

IN LIBRVM DE CARNIBVS.

ΕΤΩ τὸ μέχρι τοῦ λόμου] Hic libellus in omnibus exemplaribus περὶ σαρκῶν inscribitur, etsi nonnulli περὶ αἵματος inscribi velint, quod ibi de corporis humani principiis, non vulgaribus quidem, & ex communi philosophorum opinione petitis agatur, sed veluti proprius, & secundum Hippocratis opinionem. Caro verò cùm musculosam corporis substantiam indicet, quæ oculis subiicitur, & reliquis totius corporis humani partibus velut fulcrum supponitur, inter præcipuas partes nominis prærogatiuam accepit. Atque omnem totius indicaturæ rationem rectè mihi explicare videtur Zuinggerus. Cæterùm hic libellus mihi ad Physiologiam spectare videtur, etsi ab Erotiano inter συνώνυμα reticetur.

1 ἀκίνητον δέ μοι ὁ καλούμενον θερμόν] Hoc calidum quoad originem immortale, animorum nostrorum diuinitatem attestatur, vnde hausimus, aut acceptos, aut libatos eos omnes habemus. Huius officium & naturam etiam satis indicat, quòd omnia quæ alantur & crescant (vt scribit M. Tullius libr. 2. de Nat. Deorum) contineant in se vim caloris, sine qua neque ali possent, neque crescere. Nam omne quod est calidum & igneum, cietur & agitur motu suo, quod autem alitur & crescit, motu quodam vtitur certo & æquabili, qui quandiu remanet in nobis, tandiu sensus & vita remanet: refrigerato autem & extincto calore, occidimus ipsi, & extinguimur. Idem quoque. Omne quod viuit, siue animal, siue terra editum, id viuit propter inclusum in eo calorem. Ex quo intelligi debet, eam caloris naturam, vim in se habere vitalem, per omnem mundū pertinentem. Rursusque intelligi debet calidum illud atque igneum ita in omni fusum esse natura, vt in eo insit procreandi vis, & causa gignendi, à quo &

animantia omnia,& ea quorum ſtirpes terra continentur,& naſci ſit neceſſe & augeſcere.

3 ᾗ ὁμολογεῖται μοι αὐτὸ δοκέειν] Idem M.Tullius libr.1. de Nat. Deorum. vltimum & altiſſimum, atque vndique circunfuſum & extremum, omnia complexum atque cingentem ardorem, æthera vocat. Et lib.2.ardorem cœleſtem & cœlum ἀπὸ τοῦ αἴθειν, licet & aliam notationem alij adferant.Idem ex Euripidis Theſeo, vocat ſublime fuſum immoderatum æthera, qui terram tenero circumiectu amplectitur. Vt non male hîc τὸν αὐωτάτω περιφορὸν, ſupremum circumiectum, aut ſupernum ambitum exponas, quo aerem immenſus æther complectitur, qui conſtat ex altiſſimis ignibus (vt idem loquitur) & irrequieto motu cietur.

4 κάτωθεν αὐτῆς] Sic legunt exemplaria omnia publicata & ſcripta, αὐτὴ tamen malim.

5 θερμὸν π ὂν] θερμὸν π ὲν ᾗ ὑγρὸν legiſſe videntur Caluus & Cornarius.Hac quoque parte vitioſiſſimus eſt Aldinus codex,& aliquot verba omittit.

6 πλῆθος πολλὰ] Sic legunt omnia exemplaria. Sed Cornarius legiſſe videtur, τὸ δ' πλῆθος πολλὰ, & ἀπελείφθη pro ἀπελείφθη.

7 ὅσα ἔτι χθόνα] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, hoc ſenſu,vt terra temporis ſucceſſu à calore reſiccata, quæ in ea continentur circum ſe velut circum membranas quaſdam putredines excitant. Calor enim internus terræ cauernis concluſus, & in craſſiores terræ partes agens, putredinem concipit,cùm expirare nequeat.Sed οἷόν περ χιτῶνας, & καπακλῄσθεντα legiſſe videtur Cornarius. Caluus καπαλφθέντα. ἔσω χιτῶνας etiam vna dictione legi poſſe aliquando exiſtimaui.

8 ἐπὶ μᾶλλον τῆ ὑγροῦ ψυχθείσῃ] Sic legunt omnia exemplaria, ὑγρᾷ tamen cum Cornario legimus,quod etiam Zuinggerus annotauit, qui hunc locum ex Codice Romano alioqui per ſe ſubobſcurum explicauit. Aliam tamen lectionem mihi videtur ſecutus Caluus, & pro his verbis, ἐπὶ μᾶλλον τῆ ὑγρῇ ψυχείσῃ, ἐπὶ ὀλίγῃ τῆ ψυχροῦ ψύχεσθαι legiſſe.

9 ἐπὶ γὰρ ἐνὸν τὸ ψυχρὸν αὐτῷ] αὐτὸ legunt exemplaria quædam vitioſè (vt opinor) πολὺ τὸ ψυχρὸν tamen videtur legiſſe Caluus, quem omnes Interpretes ſecuti ſunt.

10 τὸ δ' ψυχρὸν εἶεν] ἐνὸν habent exemplaria quædam manu ſcripta, vt frigidi pars interior intelligatur, quæ vi caloris diſſoluta & colliquata eſt. Id τὸ ἐντὸς τοῦ ψυχροῦ paulò poſt dicitur.

11 τὸ δ' ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ] Sic legunt quotquot vidimus exemplaria. Sed Cornarius, & Zuinggerus τοῦ ψυχροῦ rectè mihi legiſſe videntur, quæ ſecuti ſumus.

12 τὸ πέριξ αὖτε] Sic legunt exemplaria omnia, quidam tamen τὸ πέριξ omittunt,quod de interiore frigido hîc agatur.Sed interioris frigidi ambiens ſuperficies intelligitur, non ea quæ omnino exterior eſt, de qua quod ſequitur accipitur. ἀπακλῄσθεν etiam,non ἀπολειφθὲν videtur legiſſe Cornarius.

13 ᾗ σριφνότατα] Sic legunt omnia exemplaria, cum tamen σρυφνότατα legere malim, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia, hoc ſubindicato loco. Quod tamen etiam per ι ſcribitur. Et σριφνὸς Heſychio σριγγνὸς, πυκνὸς, στερεὸς, exponitur.

14 ἐν δ' πολλῷ] ἐπὶ τῷ πολλῷ legunt exemplaria quædam.

15 ἔστι μητρόπολις] μητρόπολις hîc arcem, ſedem & matricem ſignificat, hoc eſt, originem, velut μητροπόλεις dicuntur Latinis matrices vrbes, ex quibus coloniæ in alias vrbes deductæ ſunt, velut parentes vrbes & matres. Sic matricem dixit Suetonius Auguſto, eam arborem ex qua ſtolones ſunt propagati, & ex tranſlatione Plut.Symp.8. ex † Chilone Geometria dicitur ἀρχὴ & μητρόπολις ἁπάσῃ τῇ ἄλλων, origo & matrix cæterarum diſciplinarum,hoc eſt mater & ex qua reliquæ deducuntur. † *probl.*2.

16 ᾗ αὐτῷ ἐπὶ μυελὸς ἥκουσα] αὐτὶ pro ἐωυτῷ legunt exemplaria quædam.

17 τὸ δ' πώτατον] παχύτατον legiſſe videtur Caluus. πώτατον autem dulciſſimum diximus. Id enim πῶν ſignificat quod in ſanguine aut alimento dulce eſt & iucundum, pingue aut ſuaue, & quod in calidioribus naturis promptiſſimè incenditur, pinguiſſimum dixerunt Interpretes, & λιπαρὸν vnguinoſum.

18 ἐνῇ τῇσι φλεψὶν] ἐνῇ ἐν τῇσι φλεψὶν legunt exemplaria quædam, velut paulò poſt legitur.

19 πόρεῖ πις θέλει κρίνειν] Hunc locum longè aliter Caluus,& ſine negatione legiſſe videtur.

20 ᾗ λυχνὸς] ᾗ αὐχμὸς legunt exemplaria quædam manu ſcripta & publicata, vitioſè tamen vt apparet.

21 τὸ δ' παιδίον] Quod lib.de Natura pueri,& libro de Octimeſtri partu, alimentum per vmbilicum fœtui ſubminiſtrari dixit, hoc loco, ad ſpiritus calidi attractionem, compreſſis labris ex vtero ſugere vult.

22 πάσῃ αὐτῷ ἔδει ἀποκρίνεσθαι] πάσῃ αὐτὴν ἔδει legunt exemplaria quædam.

23 καίπερ ἐν αἷ ἐχε κάτωθεν] κάτωθεν legunt exemplaria quædam. Iſtud verò totum prætermiſiſſe videtur Caluus.

24 πουλὺ τῆ ὑγροῦ ἀπολειφθὲν] ἀπελειφθὲν pro ἀπολειφθὲν videtur legiſſe Cornarius.

25 ἐν δ' τῇσι περιόλοισι] Sic quidem legunt omnia exemplaria, ſed τῇσι περιολλῇσι malim.

26 πλεῖσον δ' τῷ σώματι] Hîc vulgatam lectionem eámq; omnibus quæ videre licuit exemplaribus conteſtatam ſecutus ſum. Cornarius verò,πλεῖσον δ' τῆ ὑγροῦ ἐν τῷ σώματι legiſſe videtur,vt ad duo principia naturalia reſpexiſſe videatur.

27 & τῆ ψυχροῦ πουλὺ ἐν τῷ ὑγρῷ] Iſtud videtur omiſiſſe Caluus.

28 ἐκόσῃ διώατο πᾶξαι τὸ ὑγρὸν] ὁ διώατο) legunt exemplaria quædam, quod in corpore frigidum à calore ſuperatum, vires ſuas exercere nequeat,eiq; eliquanti cedere cogatur, ideóq; humidum cogi aut concreſcere minimè ſit neceſſe.

29 τῆ κεκαμμένῃ ξηραινομένῃ] Sic legunt quotquot vidimus exemplaria.Interpretes tamen omnes ᾗ ξηραινομένῃ legunt,quos ſecuti ſumus,etſi lubenter cum Zuinggero,ξηραινόμενον ὑπὸ θερμοῦ lego.

30 τὸ ὑγρότατον αὐτέων] Sic legunt omnia exemplaria. Cornarius autem ἀυτῶν legiſſe videtur, & ad oſſa & articulos retuliſſe, ego verò ad glutinoſum. Vnguium enim materia eſt humidum glutinoſum à calore exiccatum & arefactum, ad extremas partes emiſſum.

31 θύεσζε εἰς ὄνυχας] θύεσζε ὄνυχες vitioſè legunt exemplaria quædam.

32 τῆ λιπαροῦ τὸ ἐνεὸν] & τῆ λιπαροῦ τὸ ἐνεὸν, videtur legiſſe Cornarius. Exemplaria tamen omnia ſic legunt, ἡ αὔξησις γίνεται τῆ κολλώδους τῆ λιπαροῦ. τὸ ἐνεὸν. Pingue glutinoſum propter pinguedinem cùm facilè exuratur, & ob lentorem promptè à calido exiccetur, cùm frigidi nihil inſit, dentes facit oſſe duriores, vt ſcribit Celſus c.1.l.8.

33 ᾗ ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ] ἐν τῇ κάτω κοιλίης legit Cornarius, quę ſecuti ſumus,quanquam ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ legunt omnia exemplaria.

34 ᾗ γὰρ αἱ φλέβιες αἱ ἐκ τοῦ νηδύος τῆσι ἑτέρων] Sic legunt ferè omnia exemplaria. Cornarius verò legiſſe videtur, ᾗ γὰρ αἱ φλέβιες ἐκ τοῦ νηδύος & τῆσι ἑτέρων, quæ lectio valde popularis eſt. Nos etiam ᾗ τῆσι ἑτέρων (vt paulò poſt) legimus.

35 τὸ παχύτατον αὐτέου καταλείπῃ] Sic legunt omnia exemplaria, etſi καταπίπῃ videtur legiſſe Cornarius, cùm computreſcit dixit,& vtranq; lectionem complexus eſt.

36 ᾗ τῆσι ἑτέρων τῆσι ἄνωθεν τοῦ νέσ ιος] Iſtud ita accipiendum vt τὰ ἄνωθεν ſuperiorem & inferiorę inteſtinorum partę,hoc eſt, hinc & hinc ſignificet, nempe duodenum & tenue inteſtinum, quod item vulgò dicitur, ita vt chyli diſtributionem quæ fit in tenuibus inteſtinis per venas intelligat.' Hic verò præcipuè ieiuni inteſtini mentionem facit, quòd potiſſimum ipſius chyli diſtributionem iuuet & faciat, cum numeroſa ſobole arboris radicum modo, in ipſius ramum ex meſenterio venæ implententur,hocque ſit veluti meſenterij centrum, ac propter proximam hepati poſitionem, breuiſſimo ductu ad venæ portæ ramos alimentum deferat, in quos plurima & citiſſima eius fit diſtributio. Quanquam ᾗ τὰ ἄνωθεν τοῦ νηδύος legiſſe videtur Caluus, & ea quæ in ſuperiore ventriculo ſunt attrahi intelligat. Sed iſta lectio in omnibus quotquot videre licuit exemplaribus eſt conſtantiſſima. Aut certè τῆσι ἄνωθεν τοῦ νέσ ιος θερμαινομένων τῆσι στιπῶν, ſimul iungendum,tuncq; per τὰ ἔντερα ventriculus & ἔκτασις intelligentur.

37 & πλέονα πέρι τροχιὸν ἔχοντα] Iſtud ad maxillas retulit Cornarius,cùm in vniuerſum de ſingulis corporis partibus dicatur.

38 ἐνῇ νεηνίσκος γίνεται] νεηνίσκον hic adoleſcentem dixi cum reliquis interpretibus, quòd adoleſcentia anno decimo quarto ac decimo octauo ad vigeſimum quintum vſque comprehendatur, vt ſcribit Gal.Com.ad aph.9.lib.5. Etſi iuuenis intelligi poteſt, quòd iuuentus à vigeſimo quinto anno ad trigeſimum quintum extendatur,vt ſcribit ibid.Gal.& Com.ad aph.30.lib.3.νεηνίσκος autem adoleſcentem & iuuenem comprehendit Celſo cap.1. lib.2.vbi Hippocr.aph.29.lib.3. Latinum facit. Et hoc loco iuuentutem Caluus poſuit.

39 ὅτοι καλέονται σωφρονισῆρες] Hoc eodem nomine σωφρονισῆρας appellat Rufus Epheſius ἐν τῷ περὶ ἀνθρώπου μοελίων quod ἡνίκα αἱ ἡλικαὶ σωφρονεῖν ἄρχονται. Eos moderatores ideo dicimus,quod eo tempore quo moderatos aut temperatos eſſe oportet, enaſcantur. Sunt hi ex genere molarium, duo in ſuperiore maxilla intimi atque vltimi, & ab vtraque parte vnus. Quibuſdam à decimo octauo anno ad vigeſimum ſextum enaſcuntur, quibuſdam etiam anno octogeſimo exorti ſunt. Intimi & genuini dicuntur † M.Tullio & "Plinio. Vnde genuinum frangere dixit Perſius, pro clanculum alicui obtrectare,& immodeſtiùs aliquem morſu appetere.

† *lib.2.de Nat. Deorum.* " *lib.7.cap.37.*

40 ᾗ ἐν τῇ ὀπισθίῳ] ὀπιχίῳ habent exemplaria quædam pro ὀπισθίῳ

ἠίῳ quod pubem & pectinem significat, & ἰσχίῳ & ἄλλῳ alio nomine dicitur.

41 ἔστιν ὅτε λόγος περὶ τυπίου] Sic legit magna codicum pars, quod sonat. Quibus ea de re hac ratione satisfactum velim. Quidam etiam, ὅτε λόγος περὶ τυπέος simpliciter habent.

42 ὅσα πρὸ βραχέων ξηρὰν ἐόντων] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, tum publicata, tum manu scripta, & Varicana quoque, vt apparet ex Caluo. At Cornarius illud ξηρὰν ἐόντων omisit, quod processus illi mammillares aut papillares dicti, qui ab anterioribus cerebri ventriculis ad nares pertingunt, nõ extra crassam membranam proferantur, † sed ab ea, foraminulentum operculum accipiunt ad nares productum, ideóq; mollissimæ sint substantiæ, quo odores facillimè admittant & diiudicent, vel ad cerebrum transmittant. Quod cùm præcipuum sit odoratus instrumentum, χρηδέϊον μαλακὸν Galeno dicitur, & libro de loc. in nomine σαμφὸν οἷς σπογγιὰ laxum quiddam & molle velut spongia. Et certè propagines illæ cauæ, ab anterioribus cerebri ventriculis erumpentes, & ad colatoria ossa desinentes, in quibus odorandi facultas constituitur, neruorum ferè sunt similes, molliores tamen, ad odoris sensum mouendum. Quod facit vt verba ista [ξηρὰν ἐόντων] superflua videantur Cornario & Zuinggero. At verò vt ad perfectum odorandi sensum mollities requiritur, sic obstructis iis propaginibus, aut excrementis diffluentibus, odorandi vis vitiatur, vt in grauedine apparet, vt ideo cauitatibus illis siccioribus, exquisitior odorandi facultas percipiatur. Appositissimè autem additur ξὺν πρὸ ὀίεσι. Cùm enim odoris materia sit vapor ex rebus odoratis promanans, hunc ab iis efferri, & aëri ambienti permisceri, & per nares in cerebrum attrahi, ad odoratum ciendum oportet. Ac multis argumentis probat Galenus lib. περὶ ἀσφρήσεως ἐργάνου, odoratum non nisi attracto in cerebrum spiritu fieri posse, quod hic quoque paulò post refertur. Quædam autem exemplaria sic hunc locum legunt, ἀσφραίνεται ὃ ἐγκέφαλος ὑγρὸς ἐὼν αὐτὸς πρὸ ξηρῶν, ἄλλων &c. περιττῶν etiam legunt exemplaria quædam, quæ secutus videtur Cornarius & Zuinggerus, reliqua περιττὰ.

† *lib.8.& 9. de vsu part.*

43 ὃ δωάσπα ἀσφραίνεσθαι] Sic legunt meliora exemplaria quæ secutus sum, & ad cerebrum retuli. Reliqui interpretes ad nares applicant, vt & Caluus, qui aëris attractionem naribus etiam attribuit, & δωάσπα legunt cum aliis exemplaribus.

44 ἢν ὅταν ἀποπέπτῃ ὁ ἐγκέφαλος] ἀποπέπτῃ vitiosè pro ἀποπέσῃ legunt exemplaria publicata, cùm plurima materia à calore præter naturam cliquata intelligatur, & à cerebro in palatum aut fauces & pulmones demissa, aut à cerebro colliquefacta.

45 ἢν ἴσῃ πρότερον πρὸ θερμῷ] Sic legunt exemplaria omnia quæ videre licuit, quod mihi indicare videtur istud cũ calore quodam contingere, & modo quodam calido fieri, & materiam illam à calore præter naturam cliquari, quemadmodum libr. περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς in grauedine contingere scripsit, tuncq; destillationem calidam sentiri, & catarrhum calidum vocari, qui febrem habeat comitem, vt mihi se ad popularem vsum accommodasse, aut populari voce vsus Hippocrates videatur, quod illi sæpe aliàs solenne est. Cornarius tamen, ἢν ἴσῃ πρὸ πρότερον θερμὸς legisse videtur, eadem tamen prope notione. Caluus, ἢν ἴσῃ πρότερον πρὸ θερμῷ legit, aut πρωΐ, aut certè πρόσθεν πρόσθεν intellexit.

46 ὅσα τὰ ὀστέα ἐκ πέσῃ] ἐκπέσῃ videtur legisse Caluus, aut illud κύπτειν ad vtriusque oculi os retulisse, nos alios interpretes & valde popularem lectionem secuti sumus.

47 ἢν ὅσα τέτρα] Hunc locum breuissimis & nimium circuncisis verbis planè confudit Caluus. Cornarius αὐτὰ περὶ αὐτὸν λῆμα legisse videtur. Sensus est, ex glutinoso quod est tenuissimum à cerebro in oculum propulsum, aëris externi frigidi occursu in membranam fuisse densatum, eadem planè ratione quam de reliquis membranis paulò supra attulit. Hic autem variant exemplaria. Quædam enim οἷόντερ περὶ αὐτὸ ὄζει τὸ ὑγρασὺς τὸ ὑπαλλαμβ legunt, alia, οἷόντερ αὐτό ἐστι, τὸ ὑγρασὺς habent. Indicat autem membranam corneam factam esse maximè pellucidam, ac similem oculi interno lucidissimo, hoc est humori crystallino. Quare existimaui aliquando non malè legi posse, οἷόντερ περὶ αὐτὸ ὄζει τὸ ὑγρασὺς, hac notione, vt corneam membranam sic pellucidam fieri intelligas, qualis est humor crystallinus, toto suo ambitu & circumferentia. Iam verò illud τὸ περὶ τῷ κέρᾳ, si ad proximum referas (quod fecit Cornarius) de membrana cornea accipiendum, non de pellucido interno, quòd hìc ὑγρασὺς & ὑάλιον dicitur. Sunt etiam quædam exemplaria, quæ hunc locum sic legunt, ἢν ὅσα τέτρα αὐτὸ λῆμα ποιῇ θολερόν.

48 περὶ τὰ ὁρίοντος ὑγρασίᾳ] ὑγρασία legunt alia exemplaria quę secuti sunt Cornarius & Caluus. Siue igitur de multis tunicis, quæ crystallino humori prætenduntur, accipiatur, siue de cornea tunica, quæ in multas veluti lamminas secatur, ex omnes sunt pellucidæ ἀκοιδέϊόν πρ ἀυτό ὄζει, quale pellucidum ipsam existit; quanquam illud ad oculos refert Cornarius. ἀκοιδέϊον πρ ἀυτό ὄζει etiam habent exemplaria quædam.

49 μὴ ὃ αὐταυγῆ] Sic legunt quotquot videre licuit exẽplaria, sed αὐταυγέϊ lego, vel αὐταυγεῖ. Caluus τέτρα pro τυπίῳ legisse videtur.

50 ἓ ἰῶ πε ἐγκρίσῃ] Procul omni dubio hic locus corruptus est, quod restatur asteriscus exemplaribus præfixus, nec nisi meliorum codicum ope restitui potest, cum quotquot ad hunc vsque diẽ exemplaria videre licuit, in hoc vitium conspirẽt, nisi quod quædam pro ἐγκρίσῃ ἐγκρισῃ legũt. Sensus autem & explicatio facilis eaq; esse videtur, quam appositissimè adscripsit Zuinggerus. Cæterùm pro ἐγκρίσει ἰρατικὴν legisse videtur Cornarius.

51 ὅσα τὰ πνεύματα ἕλκων] Sic legunt ferè omnia exemplaria, & ad hominem referunt qui in vniuersum corpus spiritum attrahit, quò etiam respicit ἀυτὸς ἑαυτῷ. Quædam etiam ἕλκειν legunt, alia quoque ἕλκειν.

52 οἱ κωφοὶ οἱ ἐκ γλώσσης] Hìc κωφοὶ ἐντεοὶ & mutos significant, quòd qui à primo ortu surdi sunt, ij quoq; muti. Quod indicat Aristot. lib. 4. histor. animal. his verbis. ὅσοι ὃ κωφοὶ γίνοντ' ἐκ γλώσσης πάντες καὶ ἐντεοὶ γίνονται. φανερὸν μὲν οὖν ἀφίησι, ὅταν ἐκπεσὼν ὁ ὀδούτας. Quod mihi videtur ex hoc loco in suũ vsũ trãstulisse Aristoteles.

53 ἀλλ' εἴ πε τὸ πνεῦμα] Istud mihi indicare videtur, ad sermonem non solùm spiritum, siue intrò attractum, siue foras redditum sufficere, sed eum oportere in faucibus conceptum, à lingua suo ad dentes & palatum appulsu, formari & fingi. Etsi aliam esse Zuinggero mentem mihi optimè conscius sum.

54 πυκνὴ ἐκτάσιος πρὸς ἐκφορὰν] ἐκφορὰ hìc spiritus emissio ac foras elatio in edenda voce ac intendenda dicitur. Cæterùm Caluus pro αὐτόχῳ αὐτοχῇ legisse videtur, & pro αὐτόχωσι αὐτοχθόσι.

55 ἀπὸ παμπαν ἐς φάρυγγα] Hic φάρυγξ summum guttur significat; idcóque exemplaria quædam ἐς λάρυγγα habent.

56 ὅσα τὸ πνεῦμα οὐ δωάσπα] δωάσπα videntur legisse Interpretes; aut ἕλκειν.

57 ὀλιγαὶν] Hìc secuti sumus exemplaria omnia, quæ hanc partem huic libello adscribunt, à quo non omnino aliena videtur, etsi propria magis tractatio ad septimestrem & octimestrem partum referatur Zuinggero. αἰὼν autem vitam aut ætatem significat, nimirum id omne spatium quo hominis vitam metimur, à primo ortu ad interitum vsque circumscribens, vt in OEconomia nostra scripsimus.

58 ἐς τὰς μήτρας ἕλθῃ ὁ γόνος] ἐς τὰς ἡμέρας legunt exemplaria quædam.

59 τελέϊον πρὸς σάρκα] Arist. hist. animal. lib. 7. cap. 3. istud abortui masculo quadraginta dierum in aquam frigidam coniecto tribuit, in coq; discreta & distincta omnia membra conspicua esse scribit.

60 ἢν ἀσαμὲς ἔχει τὸ ἄρθρον] τὸ ἄρθρον hic κατ' ἐξοχὴν, coxæ articulum indicat. Caluus tamen & Cornarius ad totius corporis articulos extenderunt, præter Hippocratis mentem, vt scripsimus in nostra OEconomia. Cæterum pro ὁκόταν καθαρὰ εἴσι. ὁκόταν καθαρά εἰσι legunt exemplaria quædam. Quædam etiam, ὁκόταν καθαραὶ ὦσι, ἢν μὴ ὑγραὶ legunt, quæ secutus videtur Caluus, & χολώδεις addidisse.

61 πέντε καὶ δεκάδες ἑβδομάδων] ἑβδομήκοντα legunt exemplaria Vaticana & Aldina, quæ secutus videtur Caluus, qui numerus exactè nouem menses conficit, & partum perfectè nouimestrem facit. ἑβδόμηκοντα tamen cum Gorræo & aliis legimus, cùm nouem mensium & decem dierum partum hìc faciat, & quatuor septimanarum decuriæ dies constituant ducentos & octoginta.

62 ἡμερέων παρελθουσέων] ἢ ἡμῶν ἑβδομάδ & ἢ μᾶς addit Cornarius, contra omnium quos videre licuit codicum fidem.

63 ἢ τεσσαρακοστοῖσι ἐν δυσὶν ἑβδομάσιν] ἐνδεκὰς ἑβδομάσιν legisse videtur Caluus. Locus autem perobscurus est, neque satis constat quomodo quartana quarta periodo, aut duabus hebdomadis iudicetur, vt neque quintana quinta periodo, aut duabus hebdomadis & dimidia.

64 ἐν δυσὶν δέουσι] δεούσῃσιν legunt exemplaria quædam manu scripta, quam lectionem secuti sunt omnes interpretes.

65 δυοῖν δεούσῃσιν] Sic legunt publicata omnia exemplaria, quædam verò scripta, ἓξ ἐν εἴκοσιν δυοῖν δεούσῃσιν legunt, quæ secutus sum cum omnibus interpretibus.

66 ἰὼ Νῆπ αἰακὸς σπαραπύει] αἰακὸς, σπιμελὸς, ἓ σκεπτυλακτικὸς exponit Erotianus, additq; dictionem esse Doricam: Galenus φυλακτικὸς, vt scripsimus in nostra OEconomia: eaq; vtitur Herodotus Vrania, ἢ κατόρυξ αἰακῶς ἔχῃ, & sementis diligentem curam habeat, aut sementem diligenter & sedulò curet. Est enim αἰακὸς ἔχειν, φροντίζειν, σπιμελῶς ἔχειν.

67 δεκάδες ἑβδομάδων ἑξήκοντα] Interpretes omnes ἑβδομάδες ἑξήκοντα legũt. Sed cum annus Hippocrati quinquaginta hebdomadum

das, aut quinque hebdomadarum decurias contineat, septem annos trecentæ & quinquaginta hebdomades conficiunt, & hebdomadarum decuriæ quinque & triginta exeunt. Aut igitur ἑβδομάδες πεντήκοντα ἐν τεσσάρσι legendum, aut δεκάδες ἑβδομάδων πέντε & τριάκοντα, vt rectè reposuit Allemantius.

IN LIBRVM DE SEPTIMESTRI PARTV.

[1] Οἱ ὑπ' ἐπάμφω.] Hic fœtus verè est Hippocratis germanus, & ab omni antiquitate in Asclepiadarum familiam receptus inter physica numerandus, etsi in censum Hippocraticorum scriptorum Erotiano non venit. Galenus certè Com. ad sent. 27. lib. 6. Epid. sect. 7. se in hunc librum Commentarium scripsisse testatur, qui is esse videtur, qui Galeni libellis adscribitur, quo & fusissimè huius libelli initium explicatur.

[2] & ὀγδώκοντα, ἐν δύο] ἐν ἡμίσει & addidit Cornarius, ad anni dimidiū habita ratione, quod diebus centū & octoginta duobus ac dimidio cōstat, addita dici parte octaua, id quod tamē per πρόσθεσιν intelligi potest, etsi paulò post minutiùs explicatur, ἐν ὁ ἡμέρης τῷ μέσῳ πρὸ μέρεϊ πρὸς τῷ γινομένῳ. Cæterùm istud apertissimè explicatur libello de septimestri partu Galeno attributo.

[3] ἐν ὀξύλλαξε τ' μητρὸς πρόσθεν κυήσης] Sic legūt publicata exempl. Cornarius autē ὀξύλλαξε pro ὀξύλλαξε legit, & exempl. scripta pro κυήσης γεγενήσης legūt. Deinde pro ἅ τε ἐν τῷ ὀγδόῳ μηνὶ legunt, quædā etiam ὅτι. Sensus autē mihi is expeditus esse videtur, quòd septimestres partus rarò viuūt, permutationē sentientes à matre priùs in lucē emissi, quàm octauo mense in vtero ægrotent, in quo si permansissent, alioqui erant ægrotaturi. Quidam autem hic scriptorum codicum lectionem sequuntur, & pro μητρὸς, μήτρας legunt. Quæ etsi magis est explanata, tamen præter Hippocratis mentem esse videtur.

[4] ἐν αὐτῇ τῇ ὀμφαλοῦ ἕστασε] Sic legunt publicata omnia exemplaria: scripta tamen quædam ἀμφὶ pro αὐτῇ legunt, vt sit hæc notio. fœtus alterationem sentiunt, ob loci in quo nutriebantur permutationem, tum quia alio migrantes, circa vmbilicum vellicantur, tum etiam propter matris labores.

[5] χαίνεται ὃ πᾶσιν ἐν ὀλίγῳ ἀμφὶ τούτῳ] Sic legunt exemplaria omnia publicata. Caluus ἀμφὶ τούτῳ legisse videtur. Cornarius pro χαίνεται ἀχθόμενον aut aliud quid tale legit. In totum verò suspecta mihi est lectio, & si hic sensus ferri possit, vt omnes mulieres paucis diebus febre vexentur, qua intra dies paucos cum fœtu interimuntur, aut partu expediuntur.

[6] ἀλλὰ ἐν ἡμέρῃσι πρόσθεν] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria. sed ἡμέρῃσι πρόσθεν cum interpretibus lego.

[7] ὁτὲ ὃ ἀπὸ τῶν ἐνιαυτῶν] ὁτὲ ὃ ἀπὸ τῶν ἐνιαυτῶν, his addidisse videtur Caluus.

[8] τότε γὰρ αὐξάνεται γίνεται] Quædam exemplaria ὥστε legunt, quæ secuti sumus cum Zuinggero. Sed pro γίνεται γινώσκειν videtur legisse Caluus.

[9] αὐαμφισβήτητός ἐστι] Caluus ἀμφισβήτητός ἐστι legit.

[10] ὥστε δυσκρίτως ἔχειν] εὐκρίτως ἔχειν habent quædam exemplaria manu scripta, vt & Vaticana, quod ad mensis octaui facilem cognitionem ex prægnantium laboribus, referri potest, vt & δυσκρίτως ad difficilem & prauam iudicationem. Vulgatam autem lectionem secutus est Caluus. Mercurialis Vaticana exemplaria secutus, iudicationem facilem existere dixit.

[11] κατ' ἐμὲ ἐν τοῖσι] Hic locus propter codicum varietatem admodum perplexus est. Vulgatam lectionem & publicatam secutus sum, vt pars vndecimi mensis, in quam partio incidit, mensis rationem inire debeat, etsi id rarò accidat, idcóque vix commemoratu dignum sit, vt & hîc mihi de mensis vndecimi partu, vt paulò post, agere videatur. Quod si ὑπομένουσι legas (quod fecisse Cornarium & Caluum apparet) istud ad partionem vndecimi mensis confirmandam valeat, quæ sic satis memorabilis existat, & cuius ratio facilè & indubitatè inire possit. Partum autem in mensem vndecimum cadere vult Hippocrates hoc libro, & ἀμφὶ ἑπτάμηνα, vt & Aristot. cap. 4. lib. 7. hist. animal. quemadmodum etiam scribit Gal. Comment. in sentent. 27. sect. 7. lib. 6. Epid. Caluus rectè hic ἐν τοῖς δέκα μησὶ, pro ἔνδεκα legisse videtur, & decem mensium partum intellexisse. Qui verò δώδεκα legunt, partem duodecim mensium, hoc est anni, mensem solarem constituere volunt, itaque mensem octauum solarem efficiunt, qui lunarem die vno cum triginta minutiis superat, quod tamen tam exigui est momenti, vt commemorari haud debeat. Quidam etiam adscribunt in quibusdam codicibus, pro κατ' ἐμὲ, ἓν ὃ legi, & pro ὑπομένουσι, εὐμοίρησε.

[12] χρὴ ὃ ἐν ἀπιστίῃ] Caluus negationem non adscribit, aut πιστὸν pro ἀπιστὸν legit.

[13] λέγεσι γὰρ πάντα ἐν αἰὲ λέγουσι] πάντα ἅπερ εἰρήκασι legunt Vaticana exemplaria, quæ secutus est Caluus.

[14] ἀλλ' ὅ, τι γινῶνται] ἄλλο τι γινῶνται quædam exemplaria legunt.

[15] τοῦ ὃ βυλομένου] In quibusdam exemplaribus legitur, τῷ ὃ βυλομένῳ.

[16] & δικάμωνα] Quædam exemplaria ἐνδικάμωνα omittunt, quædam etiam δικάμηνα, sed vtrunq; legitur in codicibus manu scriptis, & vtrunque adhibuerunt Caluus & Cornarius.

[17] τὰ ὀκτάμωνα ἐξηκριβώσθω] τὰ ὃ ἄλλα ἀφιγνίσθω addunt exemplaria Vaticana, quæ secutus est Caluus & Mercurialis.

[18] γλαυκολεύκυμοι] ἰογλαυκολευκιμοῦν habent codices scripti, & ad octauum mensem referunt.

[19] ὥστε γὰρ μαλαχθῆ] ἅτε γὰρ ἐμαλάχθη legūt exēplaria quædā.

[20] & ὁ ὄγκος ὑποκατάδηλος] Sic legunt omnia exemplaria, quædam etiam ὑποκαταλείδηλος. Quædam quoque ὑποκατίδηλος, quæ ἅτε γὰρ legunt.

[21] ἐς εὐπερίπλεα τὰ δὴ πού τίκτει τροφαλοῦ] τὰ δὴ τοῦ τοιαῦτα τρέφει legunt quædam exemplaria scripta.

[22] ὑστεύδειν δὴ τὸ ἀλεῖσον] ὑσταῖα pro ὑστεύδειν legunt exemplaria quædam.

[23] Τοῦτος αἱ γυναῖκες φέρουσι] Τοῦτος legunt exemplaria quædam, & ad præcedentia referunt.

[24] ἐς αὖ ἀμόνην] ἐμόνην legunt exemplaria quædā manu scripta.

[25] αἵ τε ὠδῖνες εἰσὶ] Pro εἰσὶ exemplaria quædam manu scripta legunt ἴσπ τε & οἱ πόνοι &c.

[26] φήσουσιν δὴ τῷ Τυτίων τὸ παιδίῳ ὃ ὄγδοον μῆνα] δὴ τυτίῳ τῷ παιδίῳ videtur legisse Cornarius & Zuinggerus. Quædam etiam exemplaria δὴ Τυτίων τῷ παιδίων habent.

[27] ἰσχυρῶς ὑπέστησεν] ὑπέστην legūt exēplaria quædā manu scripta.

[28] ὥστε ἐν ὀπόστασιν ὑπίστασι τὸ νεῦρος] ὀπόστασιν ποιεῖν morbus hîc dicitur, cùm humorum impetu & illapsu in aliquam partem secessionem facit, eamque mutilat aut vitalitate priuat, vt scripsimus in nostra OEconomia.

[29] ὲν ἄλλῳ χρόνῳ] ὲν ὀλίγῳ χρόνῳ legunt exemplaria quædam manu scripta.

[30] ἀλλὰ καὶ ἔστι ὲκ τῆ μεθίδρυ κακοπαθίης] Hîc μέθεδον digressionem dicimus aut migrationem, quam facit fœtus laxatis membranis, cùm suo pondere in inferiorem vteri partem procumbit, ibiq; quadraginta diebus permanet, cum Cornario, μετεχώρησιν aut ἀποδολὴν intelligentes. Caluus naturalē mensis octaui malignitatem accepit, qua pro natura sua ac more solito fœtum affligit, viam ac rationem communem dicere possumus.

[31] ἀφιγίνεται. ἀφιγίνεται μέ] Sic quidem legunt ferè omnia exemplaria. Quædam vero ἀφιγίνεται μέ semel tantum legunt. Verùm eiusmodi repetitiones huic authori (vt omnibus Ionibus) sunt admodum familiares. Cæterùm illud (ὀλίγα ὃ ἐν Τυτίων) de septimestribus fœtibus accipit Caluus, cùm de his qui ad nonum mensem perueniūt, illiusq; initio editi sunt, accipi debeat.

[32] ὅτε πόνοι] Sic omnia legunt exemplaria, verùm οἵ τε πόνοι lego cum Interpretibus.

[33] ἐν πλεῖστον ἀπίχει τῶν γνωρίμων παιδίων] γνώριμα τὰ παιδία hîc dicuntur maximè vsitati & cogniti fœtus, hoc est communes & maximè familiares, qui maximè communi & vsitato partionis tempore, eduntur, hoc est, nono mense, vt scripsimus in nostra OEconomia. Hanc autem dictionem prætermisit Caluus. Vitiosa autem sunt exemplaria quæ hic ὅπ pro ὅπ legunt.

[34] κῆ τὸ πλῆθος τῆ χρόνου ἐγκύει κῆ τὸ μέγεθος] ἐγκύει ἐν τὸ μέγεθος legunt exemplaria manu scripta. Ista autem male distinguuntur in codicibus publicatis.

[35] ὲκ νέσων κακοπαθίης ἀφιγμένων] ἀφιγμένοισιν legunt exempl. quædam, quæ secutus est Cornarius, præteriit Caluus, qui aliter hunc locum accipit, & quæ septimestribus debentur, nouimestribus fœtibus attribuit.

[36] ὀνομάζεται ὃ τὰ πλακοῦντα] Hunc locum mutuatus est Arist. lib. 7. hist. animal. cap. 3.

[37] ὁκοίας ἔλιξας] Sic legunt omnia exemplaria, sed ὁκοῖα ἔλιξε lego. Quædam etiam exemplaria εἰρήσω pro εἰρήσθω habent.

[38] θεωρεῖσθαι μὴ ἀφὲ τοῦ πάρος] ἀφιτοῦ πάρος legunt exemplaria quædam, vt de imparibus accipiatur.

[39] δύο μὴν ἀφεῖ δύο σωματμένοις] Sic legant quotquot mihi licuit exemplaria videre, tum manu scripta, tum publicata, quæ certè immutare magna mihi est religio. Scio tamen Zuinggerum & Allemantiū propter ταυτολογίαν hic ἀσωματμένοις legere, & Cornarium prius tantum membrum adhibuisse. Verùm aliud mihi videtur esse σωμάτιον & aliud συζύγιον. vt σωματμένοι dicantur τετράδες, quæ inter se copulatæ communi vinculo cōiunctas faciunt septimanas. συζεύγματα verò sunt tātum coniugatæ neq; sunt inter se communi vinculo aut partium similitudine connexæ aut coniunctæ, sed secūdum quid, vt cum trias suæ triadi iuncta est, in vna tantùm aut in duabus simul septimanis. Sic enim σωζεύγματα dici videntur, quòd vno tantum veluti iugo contineantur, aliæ verò velut coniunctæ & vnitæ.

[40] ὅτο-

40 ἀποφύσεις μείζων ἴσχυσε] ἀποφύσεις, ἴσχας exponit Hesychius, fortè hoc subindicaro loco, vt scripsimus in nostra OEconomia. Sunt etiam excrescentiæ quæ 'am carneæin massa carnea apparentes,quasi protuberantiæ quædam,non rectæ & exactæ membrorum distinctiones.

41 ἢ γὰρ πάντ' ἀυτοὺς ὁρᾷ] Sic legunt omnia exemplaria quæ etiam secutus est Caluus,& ad dies referunt, vt his diebus clariùs videant ac intueantur.αὐγὰς tamen quædam habent, quemadmodum legere videtur Cornarius.

42 οὐδὲ γὰρ] οὐδὲ καλῶς videtur addere Caluus,contra tamen omnium codicum fidem. Quod efficit vt ψαυόμενα de titillatione acceperit Cornarius.Ea autem de re scribit Arist.cap.10.lib. 7.histor.animal.Quædam etiam exemplaria hic οὕτως pro οἵτινες legunt.

43 δεῖ τὴν μοιρίλλων] Sic legunt exemplaria omnia publicata;quædam verò scripta μοίρλων habent,quædam etiam μοιρίνων.

44 Τῶν ἑβδόμων] Istud Caluus & Cornarius sequentibus iungũt, exemplaria tamen omnia ad præcedentia referunt, quæ non immutauimus,& secuti sumus cum Zuinggero, vt sit, κατὰ λόγον τὸν χρόνου, καιρὸς τοῦ μιλῶσι τὲ παῖδας ἡμέρας ἑκάστας τῶν ἑβδόμων, pro tẽporis ratione,& iudicationis facultate,quam habent menses & dies singuli ad septenarios collati,vel quæ est ad menses & dies singulos per septenarios numeratos.

IN LIBRVM DE OCTIMESTRI PARTV.

1 Περὶ ὀκταμήνου] Hic libellus minimè à superiore disiungi debet,cùm vtriusque idem esse author videatur,vt & vsus & rerum tractatio satis indicant.

2 καιρὸς τῶν πόνων γινέσθων] Sic Germanica legunt exemplaria, alia καιρὸ τῶν πόνων, velut legit Caluus cum Cornario.Ego receptam lectionem non habeo cur mutem,si χρόνον subaudias,phrasi planè Græca.

3 πάντα τοῦ πολλὰ] πάντας τὸ πολλὰ legunt exemplaria quædam.

4 ἢ οἱ ὀμφαλοὶ] ἢ οἱ ὀφθαλμοὶ legit Caluus, pudendo mendo.

5 ἰὼ γὰρ κατὰ τὸ μέσον ὀτόμενον] Hoc sensu expeditior mihi lectio esse videtur,vt τὸ ὀμφαλοῦ στρεφομένου legatur,etsi στρεφόμενον legũt exemplaria omnia,& ad fœtus inuersionem referunt Interpretes. Cornar. πλὴν ἀδιαγωγὶ τὸ ὀμφαλοῦ legit,& ἀπὸ κεφαλῆς omisit. Caluus contrà, τὸ κατὰ λῆς ἀδιαγωγὶ παίσεται legit,omissis his verbis, τὸ ὀμφαλῶ στρεφόμενον.Zuinggerus alium sensum secutus, vult hac magis capitis parte vmbilici circumactionem,dum puer vertitur,fieri,hoc est, iugulum aut ceruicem vmbilico intercipi & implicari.

6 ἰὼ δὲ κατὰ τὸ ὦμον]Sic legunt omnia exemplaria, & ἀναπίπτειν,vt πάχη repetatur. Sed ἀναπίπτῃ legisse videtur Cornarius.

7 ἔξω τε μὴ ἀπόλλῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ἔξω; tamen lego cum Caluo.

8 ὥστε θρέψαι] εἴ τε τρέφαι legunt exemplaria quædam M.S.

9 ἰὼ γὰρ τοσοῦτον ἐπίχρωτα] ἰὼ γὰρ τοσοῦτον ἢ legunt exemplaria quædam manu scripta.

10 ἤδη δὲ ὧδε] τάδε τὰ μὲ legunt exemplaria manu scripta,& κατὰ τὸ σῶμα τὸ κατὰ μέρος,quæ lubenter amplector cum Interpretibus omnibus. Deinde etiam πρωῒ ὄζῃ pro πρεῦδῃ lego.

11 ἢ ἀπὸ πλευράων] Hũc locum aliter distinguo cum Cornario, & pro ἔξω,ἔξ ὧν lego cum scriptis quibusdam membranis.Quę sanè effecerunt, vt longè aliter hunc locum sumat Caluus, & ἔξω de pueris in lucem prodeuntibus intellexerit, & superiora verba de iis qui diutius in vteris permanserunt, perplexa admodum notione.

12 πὰς τοῖς πιέσουσιν]Sic legunt omnia exemplaria. Caluus tamen ἀφαιρέσειν legisse videtur,aut etiam vtranq; lectionem adhibuisse.

13 μειῶσι τὸ σώματος] παιδίοισι μείοσι legunt exemplaria quædam Regia manu scripta, & προσέρχονται. Quædam etiam exemplaria manu scripta μάστῃ pro μαστοὶ habent, quæ secutus videtur Cornarius.

14 κατὰ τὸν ὄζον τοῦτον] Hic ὄζος intestitium significat ac pediculum quo fructus arbori inhæresci t, ex eaque dependet, qua parte connatus est,quod quidem vmbilico in fœtu respondet, vt scripsimus in nostra OEconomia.

15 κατὰ τὰς συλλοχίας]Sic legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria,sed συλλοχίας legit Galenus in Exegesi, & ἀθροίσματα exponit,ex hoc loco,vt scripsimus in nostra OEconomia.Significatur autem pueris in lucem editis,apertas esse vias, per quas alimenta susciptuntur,& excrementa repurgantur, quæ sensim irrepentia colliguntur, & in modum cohortis agminatim coaceruantur.Huc enim respicit quod scribit Galenus, translationem esse ductam ἀπὸ τῶν εἰς τὸν λόχμην συνιόντων ἰδίων. Pueris enim iam recèns editis in lucem,sensim alimenta ingeruntur, & excrementa veluti repentia coaceruantur.vt illud κατὰ τὰς συλλοχίας pro coaceruationis & collectionis ratione rectè dici possit qua notione ἀθροίσματα exponit Galenus. Quam Galeni explicationem mihi etiam Cornarius animaduertisse videtur, cùm dixit[iuxta modum quo agmina congregantur repentia]Siue igitur de excrementis in vtero collectis,siue de his quæ extra vterum & iam editis pueris colliguntur,accipiatur,eadem erit vtrobique notio. Scio alium esse sensum Zuinggero qui κατὰ τὰς συλλοχίας,pro puerperij purgamentorum ratione sumpsit, συλλοχίας etiam Caluus συλλήψεις & conceptus accepit.Sed mihi potior est Galeni explicatio & lectio.

16 κεφαλῆς δὲ] Ista ad fœtus cum Zuinggero refero,vt validissimi fœtus videantur ad iniurias ferendas, tum externi aëris, tum peregrini victus, tum etiam ad eas quas in vtero pati coguntur affectiones, qui sole ad nos accedente in lucem prodierunt, aut qui sole connutriti sunt,hoc est, aëre ipso confirmati & corroborati.Possunt quoque de corporis partibus aut meatibus intelligi, qui iuxta partum molles & laxi,in seque subsident, aëre autem paulò post confirmantur & corroborantur, aut tumefiunt.

17 ἰὼ ἢν ἡ λύσις] Variant admodum hîc exemplaria. Sic enim quædam legunt,alia post ἢν distinguunt, & ἡ λύσις sequentibus adscribunt,quædam etiam ἰὼ οὗν ἡ λύσις legunt,vt sit,post menstruas purgationes conceptum mulieribus fieri, cùm iis liberatæ & absolutæ fuerint, hoc est,finita purgatione menstrua, vt dixit Caluus, quemadmodum etiam liberis studendum desinentibus aut incipientibus mensibus, monet Hippocrates libris περὶ γυναικείων. Vaticana exemplaria ἰὼ ἢν simpliciter legũt, & ἡ λύσις omittunt,hoc sensu, post menstruas purgationes, si fluant, quoniam mulieres quædam, licet menstruas purgationes non experiantur,concipiunt tamen,in quibus purgationis ipsius tempus ad conceptum numerandum, aut ad partus dies conficiendos nullum adfert adiumentum.

18 Τῶνω τῇ γυναικὶ] Hic quoque admodum variant exemplaria. Τῶνω δὲ τῇ γυναικὶ Aldina legunt,Germanica δὲ omittunt,Vaticana δὲ Τῶνω τῇ γυναικὶ. Regia verò recentiora Τῶνω omittunt,& δὲ τῇ γυναικὶ habent. Quædam etiam Regia δυοῖν prætermittunt. Rursus quædam exemplaria ἀνακάμψεσι legunt,quæ secuti sumus cum Interpretibus.

19 ἢ τοῖς αἰδοίοισιν] τῶνι γυναικὶ ἢ τῶνι legunt exemplaria quædam manu scripta. Caluus vtranq; lectionem adhibuit, & τῶνι γυναικὶ ἢ τοῖς αἰδοίοισι legisse videtur.

20 ἔπ' ἀνωμαλίῃ] Codices Regij manu scripti vitiosè legunt,ἰὼ οὐ μείνῃ, ἀμὴν ἐμέῃ μὴν. Cuius tamen lectionis vestigia retinere videtur Caluus.

21 ἐπιγαστρεῖ λαζόμεναι] λαβούσας legit Zuinggerus,exemplaria vero quædam manu scripta λαμβάνειν quæ secuti sumus cum Interpretibus,& illud περίστασιν,ad id quod posteriùs scribitur retulimus.Quo etiam respiciunt exemplaria quædam manu scripta,quæ pro ἀδιχμαλίῃσι,ἀπὸ διχμαλίῃσι legunt.

22 τὰς δὲ διόκοντας ἢ ἑβδομάσι] Post ἑβδομάσι,ἡμέρας addunt exemplaria quædam manu scripta.

23 ἔπ γὰρ ἰὼ ἔξω]pro ἰὼ ἴξω,ἀὶ ἴξω leg. exemplaria quædam manu scripta.

24 ὑπερὶς τὴν πλευρίτιδα] Exemplaria quædam manu scripta hæc extrema verba sic legunt, ἰώπερ ἴχῃ πλευρίτιδα ἀδιόδου ἐκφύσιν.Quam lectionem secutus videtur Caluus, nisi quod ἐκφυσᾷ pro ἐκφύσιν legisse videtur.Quædam etiam exemplaria habent, ἰὼ παρὰ τὴν πλευρίτιδα ἀδιόδου ἐκφύσιν.

IN LIBRVM DE SVPERFOETATIONE.

1 Ὁκοτὰν ὑπεκκύσηται] Hic libellus περὶ ὑπερκυήσεως in omnibus exemplaribus inscribitur,hoc est,de superfœtato, aut altero conceptu,etsi περὶ κύησις ἢ ὑπερκύησις, de fœtatione & superfœtatione indicaturam adscribat Hieronymus Mercurialis,quod in eo de vtraque copiosè agatur, & ea quæ puerperis & prægnantibus accidunt,tractentur. Superfœtationis nobile exemplũ scribitur lib.5.Epid.in muliere Larissæa, cui quadragesimo post partum die, præposterè conceptus fœtus ejectus est. Superfœtationem etiam luculentè probant,vno abortu duodecim egesta puerperia, & alia exempla quæ recensẽt Plinius lib.7. cap.11.Qui etiam vtrunque fœtum perferri scribit,vbi paululũ temporis inter duos conceptus intercessit. Nobilis quoq; Alcmenæ partus superfœtationẽ testatur, & quod scribit Plautus Amphytruone.Hodie illa pariet filios geminos duos.Alter decimo post mense nascetur puer quam seminauit ille

alter mense septimo. Eorum Amphytruonis alter est, alter Iouis. Hic verò libellus, etsi ab Erotiano prætermissus est, inter περὶ παρθενίης recenseri potest, & ad libros περὶ γυναικείων annumerati, quia tamen de primis hominis exordiis & conceptione agitur, quæq; ad prægnantes pertinent amplissimè exponuntur, ad reliquos physicorum libellos nō temerè aggregari posse videtur.

[2] ὡῦ ὃν τῷ κέντρῳ] Hic quædam de primo conceptu in altero contento addit Caluus, contra omnium codicum fidem.

[3] τὸ γονίμως ἀπολυθῆναι] Istud ad mulierem retulit Cornarius, quod mihi aptissimè ad vterum referri videtur, qui vitali fœtu priore liberatus, indeq; laxatus & humectus, superfœtatum & præposterè conceptum postea etiam eiicit. Hîc verò γόνιμον vitalem & maturum primum fœtum vocat.

[4] ὡῦ ὃ μὴ ἀυτίκα] ὄγκωμα pro κατάκλυσμα lego cum Interpretibus, vt de superfœtato non de concepto intelligatur. Quod si diutius in vtero moretur, nec confestim exeat, graues dolores, febrem, & profluuium album ac graueolens excitat, faciem, tibias & pedes tumor præhendit, vt in muliere Lariſſæa lib. 5. Epid.

[5] ἢ ὡῦ διάλυται] Sic legunt quotquot vidimus exemplaria, verum non sine mendi suspicione. ἢ ὡῦ ἀπόλυται legisse videtur Cornarius, & ad alterum conceptum retulit, qui si pereat, cibum auersatur mulier donec excidat. Caluus, si intus permaneat, dixit eodem referens, vt ἢ ὡῦ μὴ διάλυται, aut aliud quid, legisse videatur. Quòd si ἢ ὡῦ διαλύηται legas, ad tumorem pedum & faciei referri potest, qui etiamsi dissoluatur, cibum tamen auersatur mulier, quoad exciderit quod præposterè conceptum fuit.

[6] ἐκπυίσκεται ὃ] Hic locus procul omni dubio corruptus est in omnibus exemplaribus, ξυμμεμύκηι ὃ κάρτα lego cum interpretibus omnibus. εὖ ξυμμεμύκηι legi potest, deinde κάρτα ὑπεφαινομβρίων ἢ σημείων, aut vt in exemplaribus manu scriptis legitur, additis verbis, ἢ μὴ ὑπεφαινομβρίων quam lectionem etiam secutus est Caluus. Quod sequitur legit Cornarius, συμμεμύκηι ὃ μὴ τὰ ὑπερκύηματα ἢ ὑπερκύμβια ὕστερον, &c. Legi etiam potest, κάρτα ὑπεφαινομβρίων τῷ σημείων, ἢ μὴ ὑπεφαινομβρίων. ὡῦ συμμεμύκηι. ἢ ὃ ἐπικύεται, &c.

[7] μᾶλλον ἢ ὑπεινδυωσι] ὑπεκινδυνώσει legisse videtur Cornarius.

[8] ἢ τὸ μὲ παιδίον] ἢ ὡῦ τὸ παιδίον legit Cornarius, pro ῥύμφη autem ῥίμφα legunt exemplaria quædam manu scripta. Quam lectionem secutus videtur Caluus ex Vaticanis codicibus, cùm dixit, nec partus facilè prodit. ῥίμφα enim εὐχερῶς significat & ῥᾳδίως.

[9] ὁκόταν γόνιμον γλύπται] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria, istamque lectionem secutus est Caluus. Cornarius tamen ἢ γόνιμον rectè legit, quem secuti sumus. Vngues enim cum sint neruorum clausulæ summæ, firmitatis & soliditatis gratia à natura dati sunt, qui si deficiant, imbecillitatem summam indicant.

[10] ἢ ὁκόταν τὸ μὲ] τὸ μὲ ἐν τῇσι μήτρῃσι τῶ σώματος ἢ, legunt exemplaria manu scripta.

[11] ἐλατηρίῳ παχεῖ] Hunc locum expressimus in nostra OEconomia, & hîc ἐλατήριον intelligi diximus medicamentum aliquod fœtum exagitans & expellens, potius quàm elaterium ex cucumeris agrestis succo expressum, quod fœtum perdit, vt testatur Dioscorides. Crassum autem medicamentum aqua dilui vult, quo faciliùs illinatur, quam ad rem galbanum cum myrrha est conuenientissimum. Possunt autem multa eiusmodi medicamenta fœtus agitantia accommodari. Velut artemisias in muliebres defessus conuenienter adiici ad partus secundasque detrahendas, scribit Dioscorides. Idem anagyris folia difficulter parientibus adalligari testatur.

[12] ξηροτέρῃ ἔῃ] Sic legunt exemplaria omnia, sed ξηρότερα lego, & ad τὰ αἰδοῖα refero.

[13] διαβύσας εἰς τὸ σῶμα] διαβύβας lego. cùm tamen διαβύβας legant exemplaria omnia.

[14] ἢ ὄνυχα] Hic ὄνυξ vncum aut vncinum ferreum significat, instrumentum quo veteres ἐκ ταῖς ἐμβρυουλκίαις ἢ ἐμβρυοτομίαις vtebantur, τὸν σιδηροῦν ὄνυχα vocat Galenus, quod ad volucrium aduncos vngues accedat. Alio nomine ἑλκυστὴρ ἢ ἐμβρυουλκὸς dicitur, vt scripsimus in nostra OEconomia, eumq; ad fœtus immortui extractionem adhibet Hippocrates lib. 1. περὶ γυναικείων, vt ἰχθυΐδιον libello περὶ ἐγκατακλισίης ἐμβρύου.

[15] ἔπειτα πάλιν ἐγχειρᾶται] Sic legunt omnia exemplaria, eamq; lectionem vt constantem, retinui, vt sit, rursus excitato opere, quod intermissum videbatur, ad ventris aut abdominis sectionem veniendum esse. Caluus in vnum cogens dixit, vt quasi distractum & diuisum sectione humerorum & capitis contusione corpusculum, rursum in se cogi debeat. Cornarius rursus immissa manu dixit, vt πάλιν ἐνείρξαντα aut εἴρξαντα legisse videatur. Cæterùm lib. 1. περὶ γυναικείων, ea cautione fœtum extrahit, vt ne ventrem quidem discindi velit, alioqui operosam nimis extractionem futuram.

[16] ἢ τὰῦ λέχω περιστάσεις] περιστάσεις legunt exemplaria quædam manu scripta.

[17] ὥσπερ ὅτε λασάνια] Hunc locum expressimus in nostra OEconomia, vbi lasanum retinuimus ex Horatio, qui pueros lasanū portantes dixit, λασανοφόρους exprimens. Videtur autem sumi pro sella familiari, aut exonerandæ aluo idonea, aut pro tripode ollario, quemadmodum sumit Caluus.

[18] ὅκως μὴ ἀπασαδὸν ᾗσι φύσιν] ἀπασαδέν τι legunt exemplaria manu scripta quædam, quæ lectio minimè aspernanda est, etsi sic quoq; rectè constat, vt ad χοεῖον referatur, vt fecimus cum Interpretibus.

[19] ἐπ' ἀκλιντῦ δίφρου] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, sed ἀκλίτου legimus, huncque locum bis expressimus in nostra OEconomia. Est autem hic ἀκλισὸς δίφρος, idem ferè quod ἀκλισμὸς Hippocrati lib. de artic. ἀκλιντῆρ aut ἀκλιντήριον exponunt. δίφρος simpliciter dicitur lib. περὶ γυναικείης φύσιος sella ad fotum adhibendum perforata, quæ hîc ἀκλιτὸς δίφρος, κλισμοὺς vocat Homerus Iliad. θ, & ι. καθέδρας ἀκλίσιας ἐχούσας, sellas recubitorias.

[20] ὡς μάλιστα ξωσιπασᾶσι] ἢ ξωσιπασᾶται legunt exemplaria manu scripta. Sic verò libr. 1. περὶ γυναικείων ad partum accelerandum & concussionem puerperæ moliendam, lectum à capite maximè excitatum & erectum machinatur Hippocrates.

[21] ὅσαι τῷ λέχω] τῷ δὲ λέχω habent exemplaria manu scripta quædam.

[22] ἢ τὰ δίδυμα κύουσι, οὐ πάντ] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, verùm negationem rectè mihi videntur sustulisse Interpretes. Sensus autem est, gemellos velut eodem die concipiuntur, eodem etiam in lucem edi, cùm vno contineantur inuolucro. Quod tamen non ita semper contingit, sed persæpe cuique suum est inuolucrum, idq; interdum eonspicitur, vt res ipsa satis indicat, ipseque Hippocrates attestari videtur extremo lib. περὶ φύσιος παιδίου.

[23] τάδε τὰ παιδία ἀφίζωα] ἀφίζωα ὀλιγοχρόνια exponit Galenus in Exegesi, hunc nimirum locum subindicans, vt scripsimus in nostra OEconomia, quam explicationem etiam Hesychius est secutus. Cùm primùm editos fœtus non male intelligit Caluus, quibus non antè secandus sit vmbilicus, quàm moueri aut respirare senserimus. Cæterùm pro ἴσχηται ἐνίσχηται legunt exemplaria quædam manu scripta, vt sit ἐν τῇσι γονῇσιν ἐνίσχηται, in partibus naturalibus hæreat, aut locellis, vt dixit Caluus. γονεῖ namque Hippocrati, τὰ γλυφίδια μέρεα, ἢ ἢ αὐτῷ τῷ μήτρεα significant interprete Galeno, vt scribimus in nostra OEconomia.

[24] βιώσεται] Sic legunt exemplaria omnia. Caluus tamen ἢ βιώσεται, non temerè legisse videtur.

[25] κινέυσιν γιγνῶσιν] Ista repetuntur lib. περὶ ἀφόρων iisdem penè verbis.

[26] ἢ τὰ χείλεα πελιδνὰ αὐτέη] Sic distingunt omnia exemplaria, sed αὐτέη τιθηνικὰ φέρῃ, legunt Caluus & Cornarius. Idem Cornarius ἃ πέξῃ legisse videtur: προέτικεν autem malo cum Cornario, quàm προέτικον, etsi ταύτῃσι postea legitur, sed ταύτῃ legit Cornarius.

[27] ἢ πίονι σύῳδεα] Post hæc verba Vaticanæ membranæ adscribunt, ἢ σιπύοισι ἀκατεύθυν. Quorum tamen non meminit Caluus.

[28] ὡῦ πρὶν κινῆσαι] Codices quidam manu scripti legunt ὡῦ πρὶν κινησομένη γλῶ ὑπεκυμένη ἐστίον. Quam lectionem secutus videtur Cornarius.

[29] ὡῦ πρὶν ἢ ὀπὸ προσδέπων] Exemplaria manu scripta ἢ πρὶν legunt, & σκοτοδινῇ. Eadem quoque repetuntur lib. περὶ ἀφόρων, penè iisdem verbis, vbi tamen σκοτοδινῇ & χασμᾶται legitur. Caluus etiam ἢ εἴ τι ἀὐ τουτέων μηδὲν legisse videtur.

[30] γυνὴ ἢ πρ] Huc spectat aph. 46. lib. 5. vbi tamen Galenus περὶ φύσιν τὸ ὑστεραλλόπους sumi vult, cùm præter mulieris naturā hîc accipi videatur. Caluus pro φλέγματος, πτώματος legit, & vtranque lectionem secutus est.

[31] ὁ σώματος αὐτὸς] αὐτῷ legunt exemplaria quædam manu scripta, quam lectionem etiam Caluus agnoscit ex Codicibus Vaticanis, etsi vtranque apposuit.

[32] ἀρικύμων] ἐρεικύμων exponitur Galeno in Exegesi ἢ παχέως ἐρικύμων μυρμήκων. Erotiano verò μεγαλοκύμων, ex hoc loco aut libro περὶ ἀφόρων: istumq; locū expressimus in nostra OEconomia.

[33] ὡῦ πρὶν ὀδυνᾶται] ἢ πρὶν ὀδυνᾶται legunt exemplaria manuscripta quædam. Caluus etiam τὰ δ' ὠδύνεα ἐστὶ ἢ πρίν legisse videtur.

[34] μὴ διαψάσθω] ἢ μὴ διαψάσθω legunt exemplaria quædam manu scripta. Hæc autem eadem repetuntur lib. περὶ ἀφόρων.

[35] ὡῦ ἢ μὴ, κακῶς.] ὡῦ ἢ μὴ, ἢν σῴζεσθαι κακῶς, legunt exemplaria quædam manu scripta. velut lib. περὶ ἀφόρων.

35 λῶ μὴ ϖεριθῆς] λιῶ μὴ ϖεριθῆς legisse videtur Cornarius.fortè verò λῶ ϖεριθῆς, μηδὲ καθάρας legendum videtur,vt libr. ϖερὶ ἀφόρων.Hanc verò clausulam non videtur legisse Caluus.

37 ὁ δ' αὖϑρ ἀϑάρακτος|ἀϑάρακτος ὁ ὠὸν μεθύων exponitur Galeno apud Hippocratem,hoc subindicato loco,aut ex lib. ϖερὶ ἀφόρων, vt scripsimus in nostra OEconomia.

38 ἢ γλῶττα ὑγρὴ] Sic legunt exemplaria omnia, vt & lib. ϖερὶ ἀφόρων,vt ad mulierem referatur.Caluus verò & Cornarius ὑγρὰ legisse videntur,& ad pudenda retulisse.

39 γυνὴ ὑπ κυΐσκεται ΜΣ] Hæc eadem repetuntur lib. ϖερὶ ἀφόρων, eaq; de re agitur lib.1.ϖερὶ γυναικείων.& lib. ϖερὶ γυναικείης φύσ. & aph.44.& 45. lib.5. Sic quoque antea lib. ϖερὶ γονῆς, fœtuum imbecillitatis & tenuitatis causam,locellorum & vteri angustiam posuit,cùm in ampliorem magnitudinem dilatari non possent.Hîc porrò codices Regij manu scripti adscribunt veluti indicaturam quandam, ϖερὶ γυναικὸς φθαερίσιος δίμηνα

40 ἢ τῶϑ πάϑη δὶς ἢ τρὶς] Post hæc verba, quædam exemplaria manu scripta addunt,ἢ παῦτα ἢ πλέονα.Sed apparet istam lectionem desumptam esse ex lib. ϖερὶ ἀφόρων,vbi tamen longè meliùs legitur.

41 πώτησιν αἱ μῆτραι] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria. Sed lib. ϖερὶ ἀφόρων meliùs,παύτης αἱ μῆτραι, legitur.

42 λῶ ποτε εἰ ἄνοστε] λῶ ποτι λῶ legunt exemplaria quædam manu scripta.Sed longè meliùs lib. ϖερὶ ἀφόρων.

43 ταύτῃ χρὴ σικύῳ ἐμποιῆσαι]Locus hic procul omni dubio mihi valde suspectus est.Exemplaria quædam manu scripta legũt, ταύτῃ χρὴ ἐψῆσαι σικύῳ ἐμποιῆσαι ἐς τὸν μήτρην. Qua certè occasione Cornarius σικύῳ hic de medicamento ex cucumere agresti (cucumerarium vocat)sumere videtur. Quædam etiam exemplaria manu scripta σικυῶζαι ποιῆσαι legunt,quemadmodum etiam Aldina.At lib. ϖερὶ ἀφόρων,vbi ista repetuntur, σικύης nulla fit mentio,verum sic legitur.ταυτὶλῳ χρὴ κλύσαι τὸν μήτρην δίχα φαρμάκων ὡς μάλιστα προσϑέοισι,ἢ φαρμάκοισι ϑέσϑαι. Quæ lectio cùm rectè ferri possit,istam maximè suspectam reddit. Verum locus iste de cucurbita Medica lata,ad vterum apponenda, quò ampliùs distendatur,& latior fiat,rectè accipi posse videtur, quomodo etiam Caluus sumpsisse intelligitur.Deinde illud ἐκποιῆζαι valdè suspectum est, etsi de cucurbita summouenda accepimus. Pro quo κλύσαι legitur lib. ϖερὶ ἀφόρων. Quod tamen non legit Cornarius,sed pro ἐκποιῆζαι,δίχα πίνειν aut aliud quid adhibuisse videtur. Nos certè aliquando existimauimus ἐμπλῆζαι legi posse, aut πνεῦζαι,vt de fotu per cucurbitulam , emolliendo & dilatando vtero accommodato,accipiatur,de quo agitur lib. ϖερὶ ἀφόρων, ἐμφῆσαι etiam legi posse aliquando suspicatus sum, vt sit ἐμφύσημα ποιῆσαι, & idem quod δίχα φυσῆσαι.

44 ὁκόϑι προσίῃ]ὁκόϑι αὖ προσίσται legunt exemplaria quædam manu scripta,& lib. ϖερὶ ἀφόρων,ὅκως αὖ προσίῃται.

45 ὁκόταν ὄ ξηρὸν ἢ] Sic habent omnia exemplaria, ὁκόταν ὄ ξηρὸν ἢ malim,vt libro ϖερὶ ἀφόρων. Hîc verò Cornarius legisse videtur, μὴ τὸ ὀπτιλλῖον ὀπιμύα,& ὀπιμύασαν omisisse, Libr.verò ϖερὶ ἀφόρων.ἢ φανῇ τὰ ὀπιμύα legitur,& ὀπιμύαζα melius ὀπταίνοζ verò aliàs Hippocrati de menstruis apparentibus effertur, vt & τὰ ὀπταινόμενα dicuntur sine addito lib.2.Epid.

46 λῶ πνι αἷ ἡμέρῃσι] ἢ πνι legunt exemplaria manu scripta quædam, & μὴ ϑ τόκον. Quædam etiam δίχα φορῆς pro δίχα φορῆς , vitiosè,vt tacuisse præstiterit.

47 ἢ μὴ ἐν τάχει ἐπίρως] Sic legunt quotquot licuit videre exemplaria,sed ἐπίρῳ legit Cornarius. ἢ μὴ ἐπιτύχῃ ἐπίρως videtur legisse Caluus,vt nec aliter causam consequi possis. Nos verò peruulgatam lectionem secuti sumus,quæ etsi hoc sensu constare possit,non parum tamen mihi suspecta est. Quidam hanc lectionem adscribunt ex vetustis membranis.ἢ μὴ ἐπιτύχῃ ἐπίρῳ ἢ χιτῶνι. &c. quæ ad nostram accedit. Deinde vbi παύτως μάλλον passim legitur, παύτη legunt omnes Interpretes.

48 ἥκιστα γὰρ δοκήσιται καύσιος]δοκὴν καύσιος leg.exemplaria Vaticana & Aldina,quæ secutus est Caluus. κλύσιος etiam exemplaria quædam manu scripta.Quæ lectio non omnino aspernanda videtur.Vsus enim non temerè vtero adhibenda.Alia etiam exemplaria καῦσις pro καῦσιος vitiosè legunt.

49 ὅσα δ' ἢ κόνισα ἔχουσιν] ὅϑι ἢ legunt exemplaria quædam manu scripta.Deinde pro ὠυτὸ, ὠυτὰ lego cum interpretibus omnibus.

50 ἔπιτα χρίβειν] λειοτριβίειν legunt exemplaria quædam manu scripta.

51 κυήσι ἢ ἢ πεδοποίης] Hæc repetuntur libr. ϖερὶ ἀφόρων, sed pro πικνὰ ἀτεμνὰ illic legitur,& σκληρὸς pro ξηρός.

52 ἄκαρπος] ἀκροπόδ legunt exempl.quædam manu scripta.

53 ἢ ἐς ϑ αἰχὶν κεκῦφη] κεκῦφη rectè legitur lib. ϖερὶ ἀφόρων , de vteri oscylo in anum procumbente & demisso.

54 ὕ τ' χάλ ὀπτάνει] ὀπιβάλῃ τὰ σαμάχου ὑ φ' ἑωυτὸ lego, deinde ὁκόϑεν ουὖ ἢ τρηχιὴ,ex lib. ϖερὶ ἀφόρων. Cornarius legit, τὰ σαμάχου ὁκόϑεν ουὖ ὑφ' ἑωυτὴν.

55 ἢ ἐλάσσονα] ἢ πλέονα videtur addidisse Caluus.Exemplaria verò manu scripta quædam ἢ πλέονα addunt. Sed aliter πολλῷ ἐλάσσονα legitur lib. ϖερὶ ἀφόρων.

56 ἢ τὴν ελάβλω] δίχα τὴν βλάβλω , ἢ πς αὖ κωλύῃ videtur legisse Cornarius,vt scribitur lib. ϖερὶ ἀφόρων , quæ lectio est purior,eamq; sequimur.Caluus verò aliter distinxit & legit, minimeq; sensum assecutus videtur.

57 μὴ πνευλῶ ἢ καθάρσιος] φρόπερον ἢ καθάρσιος legunt exemplaria quædam manu scripta,velut lib. ϖερὶ ἀφόρων,quam lectionem secuti sumus cum interpretibus. Eadem etiam exemplaria μὴ πίανας legunt, sed μεταπίσαι leg.lib. ϖερὶ ἀφόρων.

58 αὖ δοκὴν ξυμφέρειν] λῶ οὕτω δοκὴν ξυμφέρειν videtur legisse Cornarius λῶ ὅτῳ leg.lib. ϖερὶ ἀφόρων.

59 ὑῶα παχυπέρης Sic legunt exemplaria omnia. παχυπέρη tamen malim,vt lib. ϖερὶ ἀφορων ἢ ωλυβδίνη.

60 ἢ ἐδιὸπο σκυλάκια ἑφθά] σκυλάκια σαλαύδεα δίεφϑα scribitur lib. ϖερὶ αφόρων,quæ κωφα κρία λιπαρὰ exponit Erotianus apud Hippocr.Catellorum autem lactentium carnes pro cibo veteribus fuisse testatur Plin.lib.29.cap.4.& Oribasius Collect.1.ex Mnesitthei Athenienſis sententia eas collaudauit.Hipp.quoque pluribus locis in variis affectibus in cibo non parum commendauit.Catulinam carnem esitauisse Romanos Plaut.inSaturione refert,vt scribit Festus.

61 ἢ πολύποδα ἐν οἴνῳ ἑφϑῷ] Sic legunt exemplaria omnia ἑφϑὸν tamen malim, vt leg.lib. ϖερὶ ἀφόρων , & adscribitur ex quibusdam membranis manu scriptis.

62 ἢ μεγάλου] ἢ μαλδακοῦ legitur lib. ϖερὶ ἀφόρων,vt & in quibusdam membranis.

63 λεῦ δίχη) ϑερμὸν]λῶ δίχη) legit Caluus.

64 ἢ φύσαι ἐμποιέειν] Hæc non leguntur in quibusdam codicibus manu scriptis vt nec lib. ϖερὶ ἀφόρων.

65 ἀφίσι κυήσι)] ἀφίσι μὴ κυείσῃ κυήσι) legunt exemplaria quædam manu scripta, quæ secutus videtur Caluus. & aliud quid addidisse. Libro verò ϖερὶ ἀφόρων vbi ista repetuntur,κραπίσι pro ἀφίσι legitur.

66 ἕως ἂν ἐκμαίνηται] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia,vbi & ἐκμαίνηται hîc legendum esse admonuimus ex Galeno in Exegesi,qui ἐκμαίνεται legisse videtur, quod exponit ἀποκρίνει τὸ σπέρμα.Quam tamen lectionem Hieronymo Mercuriali acceptam referimus, & si vulgata lectio ἐκμαίνηται quodammodo ferri possit,vt per translationem desæuire dicatur,post seminis emissionem veneris impetus repressus ac remissus.

67 ἢ ἔπ δεύτων]ἢ ἔπ ἔντων,aut ἰόντων cum Interpretibus lego & quibusdam codicibus manu scriptis,vt lib.1.ϖερὶ γυναικείων.Id autem in Hippiatrina à rusticis aliquando obseruatũ animaduertitur , vt si quando marem generari cuperent,sinistrum admissarij equi testiculum obligarent.

68 σύλλα τ ὠυτ] τ ἀκπ. legunt exemplaria quædam manu scripta,sambuci folia,quorum crebra fit mentio ad suffitus in γυναικείων ϖεσσαταία.

69 κάστορος ὄρχιν] Sic castoreum dicimus, quod scribit " Plinius, Castoreum dici Medicis, eas partes, quas fibri Pontici sibi amputant periculo vrgente,ob hoc se peti gnari. † Idem castoris testes castora dici scribit. Galenus etiam καστόριον vocari scribit ϖοὺ ὄρχεις τὸ κάστορος.

" *Cap.30.lib.8.* † *Cap.3,lib.32.*

70 ἐπὸν σικύης] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria,sed ὀπὸν συκῆς legunt omnes Interpretes,quos etiam secuti sumus, vt fici succum vel lac intelligamus,alioqui etiam cucumeris agrestis succus sumi potest.

71 καρδαμώμου καρπόν] καρδάμου legunt exemplaria quædam manu scripta.

72 κάστορος ὄρχιν] Post hæc verba κράδιλα,ἔξος addunt exemplaria quædam manu scripta.

73 σύλλης τὸν ἐκ τῆς μίδυ] Istud non legit Caluus.

74 ἢ πισίνῃ ϖερὶ δυ χυλὸν] φρασίου χυλὸν legit Caluus,ϖερὶ δυ tamen habent omnia exemplaria.

75 ῥητίνῃ μέλι] ῥητίνην secundo loco positum delent Interpretes, & cætera simul iungunt. Sic tamen stare possunt vt in exemplaribus omnibus leguntur,vt ea in subdititio aut pesso adhibeantur. Deinde resina & mel lana excepta per dies quatuor in subdititio apponantur.

76 ἢ λιβανωτὸν πυρίτας]Hunc mihi locum disertis verbis indicare videtur Gal.in Exegesi , cum πυρίτας χόνδρους exponit & addit,οἷον ὄ δὴ λιβανωτὸν,thuris enim globulos , nucleos, aut granula,hîc indicari significat,vt expressimus in nostra OEconomia,etsi πυείνας vitiosè legunt Gal.exemplaria.

77 κολοκυνθώδες ἀχρίνης] Sic legunt omnia exemplaria, sed πλὴν ὀπισθοτονώδες, aut τὸ ἔνδον addunt Interpretes.

78 ἢ σμύρναν πρόπαλιν] Myrrham primariam, hoc est probatam & Minæam, quam Troglodyticam vocant, quæ primæ est notæ, boniquè odoris, & maximè ad Antidotos expetitur, intelligendam esse expressimus in nostra OEconomia. Hæc eadem ἄκρητος dicitur lib. 2. περὶ γυναικείων, & καλαμίνη lib. περὶ γυναικείης φύσιος.

79 μέγεθος ἢ πάχος] ἢ παλάτης pro πάχος legunt exemplaria quædam manu scripta.

80 ἢ κραδίης ἀθρόαν μιγνυμένην φλοιὸν ξύων] Hanc lectionem vt minimè interruptam & valde popularem secuti sumus cum Interpretibus, etsi Aldina exemplaria post ἀθρόαν μιγνυμένην ἴσχειν addunt, & lectionem disiungunt.

81 ἀφεδετὰ λάδνα] Sic legunt exemplaria omnia, sed Interpretes ἀφ' ἑστὰ λάδνα καθαίρεσθαι legerunt. Alioqui προπάτα λάδνα dici possunt, vt πανοὶ μέλανες lib. περὶ γυναικείης φύσιος, & lib. 2. περὶ γυναικῶν & καθαρὰς ἀρτεμισίης, artemisia pura & impermixta, hoc est, sola per se sumta, vt καθαρὰ τραγήλιον, nuclei pinei per se sumpti & repurgati, Dioscoridi.

82 ὅταν δὲ χαλάσιν αἱ μῆτραι] χάνωσιν videtur legisse Cornarius.

83 φλοιῷ τι πάλαις] Sic legunt exemplaria omnia, vt sit cortice obducta, sed Interpretes omnes ἐφθῷ μέλιτι legisse videntur.

84 πλὴν λάδνῳ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed Cornarius λάδνῳ οἴνῳ legit.

85 ὑπίαλος πυρετὸς] πάλαι πυρετὸς legunt exemplaria quædam. πάλαι etiam alia manu scripta. Hunc autem locum in nostra OEconomia expressimus.

86 χρὴ ταύτῃ γε ἀρναικίδας] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia, & ἀρναικίδας pelles agninas cũ villis & lana significare diximus. Galen. in Exegesi vocum Hippocratis ἀρναικίδας ῥιώνας exponit, hoc nimirum subindicato loco.

87 τῶν μίξεως ἢ ζύθου, ἐρικεγμένα ὑμοῦ δαμάλῃ] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, tum scripta, tum publicata. Quod effecit vt publicatam lectionem secutus sim, & ἐρικεγμένα & παῦτα legerim. Sed certè mihi valde probatur Cornarij lectio, qui ζειαὶ ἐρικεγμένα mihi legisse videtur, cum (ammixta etiam zea fresa) dixerit. Ac fortè hunc mihi locum subindicare videtur Galenus in Exegesi, cum ζειαὶ ὀλύρας exponit, nisi quod ὄλυραν potiùs legendum existimo. Zeam autem (quæ frumenti genus est, & siligo Latinis dicitur) cum corticibus confractam, aut fresam, ad veteri fomenta adhibet Hippocrat. lib. 2. περὶ γυναικείων. Istud autem totum omisisse videtur Caluus.

88 σύκον μέλαν] Ante hæc verba καθαφήσιον pro indicatura quędam exemplaria adscribunt, quæ secutus videtur Cornarius.

89 καθαρήσιον προσθετὸν] Hanc indicaturam non videtur legisse Caluus.

90 ὡς τὰ ὀπτιμόλοια πολλὰ ἠμῶν] ὑ ἠμῶν] legit Caluus.

91 ὡς ἢ μὴ καθαρὴ τὸ ὑστερον] λειάνειν εἰνῶ legunt quotquot hactenus videre licuit exẽplaria, quæ mendosa esse & corrupta satis apparet. ἐλατήριον ἐν οἴνῳ cum Cornario lego, cùm ad secundarum deturbationem elaterium sæpe adhibeat Hippocrates in muliebrium morborum tractatione, idemque oboli pondere ad puerperiorum repurgationem exhibeat, lib. περὶ γυναικείης φύσιος. Codices autem mendosos esse ex Caluo satis apparet, qui τὸ ὕστερον non legit.

IN LIBRVM DE DENTITIONE.

1 ΤΑ φύσει] Hunc περὶ ὀδοντοφυΐης libellum ad cæteros Physicos aggregauimus, quod pueri primordia & naturę veluti incrementa ac incunabula contineat, & ad ea referatur.

2 ἢ οὖπας ὀλιγάκις] Sic legunt exemplaria omnia, quæ propter pluralitatem secuti sumus. Interpretes autem ἢ οἷον ὀλιγάκις legisse videntur. οὖπας autem ad dentium eruptionem refertur.

3 ἢ ἐκπατὰς διακαιμένων] Sic legunt quotquot huc vsque videre licuit exemplaria. Caluus ὀξυκεκαιμένων aut ὀξυκεκαιμένα legisse videtur. Sed διακαιμένων lego & ἀναλαμβάνει, vt mihi legisse videntur Interpretes.

4 ἐπὶ πολλάκις παραθεωῦται] παραθεωῦται lego, cùm tamen παραθεωῦται habeant omnia exemplaria.

5 καὶ ἐρίσαν]] ὑρίσαν] legit Cornarius, quæ lectio mihi arridet, etsi vulgatam secuti sumus.

6 ἐπὶ παλινδρομήσασθαι] παλινδρομήσαντα ἐν ἐκτρίσιν, distinguunt omnia exemplaria, sed post παλινδρομήσασθαι distinguit Cornarius, & pro ὁμοίσιν ὑπείσιν videtur legisse. Caluus ἐπὶ παλινδρομήσασθαι initium sententiæ facit, & ὁμοῖσι pro ὁμοίσιν legit, etsi vtranque lectionem adiunxit.

7 πολὺ τὸ χολῶδες αἰνιεῖσι] Exemplaria Aldina sic legunt hunc locum, πολὺ τὸ χολῶδες τ' ἐόν, καὶ ἀγαθόν. ἐν οἷσιν παιδομένοισιν ἕλκεσιν ἀφαχρώδες ἦκεν, μὴ τοῦ φερέβου χρόνος &c. Sed vitiosa esse apparet.

8 ὡς τὸ πολὺ] ὥς τι πολὺ malè legitur in Aldino exemplari.

IN LIBRVM DE CORDE.

1 ΚΑΡΔΙΗ] Hic libellus cordis substantiam & naturam perbelle exprimens, annectendus videtur libello περὶ ἑβδομάδων, cuius pars quædam esse videtur, eamq; ob causam inter φυσικὰ reponendus videtur, aut certè his quæ de partium corporis structura superiore libello περὶ ἀνατομῆς dicta sunt adiungendus. Qui etsi videtur lectus Galeno, nullam tamen eius mentionem facit, vt nec Erotianus in librorum Hippocratis recensione. Vt minimè ad Hippocratem referendus videatur, præcipuè cùm neruorum originem & animi præcipuam facultatem in corde constituat. Nobilem tamen & antiquam de potu per arteriæ parietes velut irrorando in pulmones delabente opinionem continet; quam rectè inde mutuatus videtur Plato. Proinde mirum subit quomodo præteritum hunc relinquat Galenus libro 8. de plac. Hipp. & Plat. Cùm verò hic libellus maximè abstrusam obscuritatem contineat, ampliore omnino explicatione mihi indigere visus est.

2 ὁκοῖον χαῦνος] Sic quidem legunt omnia exemplaria quæ videre licuit. Sed χαύνῳ legendum esse, ex χάνῳ crasi facta, in OEconomia nostra scripsimus. Codices verò scripti quidam pro χαῦνος, βόθυνος adscribunt. Verùm glossamentũ esse quoddam apparet. χαύνῳ enim Hesychio δόθιονῳ exponitur, & scrobem ac foueam significat. Hîc autem πάσσει potus copiam cum Cornario diximus, cùm corũ quæ assumuntur, hoc est, tam cibi quàm potus copiam intelligere possemus. Id verò quod statim subsequitur, per summum guttur sensim ac velut per rimam & latenter in arteriam aliquid potionis illabi, ad id nos induxit. Quod certe à Galeno rectè exprimitur & explicatur extremo lib. 8. de plac. Hipp. & Plat. Vetus autem & multis argumentis agitata fuit apud antiquos quæstio Platoniq; assimulata, de potu ad pulmones peruadente. Cuius certè quæstionis authorem facit Hippocratem Plutarchus libr. περὶ Στοϊκῶν ἐναντιωμάτων, Philistionem Locrensem, & Dioxippum celeberrimos Medicos, eamque agitat probl. 1. lib. 7. τῶν συμποσιακῶν, ex quo desumpsit Macrobius cap. 15. lib. 7. Saturnaliorum, eaq; de re scripsit A. Gellius cap. 11. lib. 17. Noct. Attic. Author verò lib. 4. de Morbis potum ad pulmones deferri omnino negat. Istam autẽ de potu in pulmones sensim ac veluti per rorem illabente opinionem, videtur ex hoc Hippocratis loco mutuatus Plato, quã optime explicat Galenus in fine lib. 8. de placit. Hippocrat. & Platon.

3 πτόον ἢ οἶσι] Hæc vulgata lectio omnibus exemplaribus contestata, hunc mihi sensum habere videtur, vt potus per guttur aut summam arteriam, eius parietes irrorando illabens, velut ex mamma exugi videatur, atq; adeò sensim & pauca quantitate extillet, vt eius impetus paulatim influẽdo latere possit. Qui verò, magna copia & auiditate ebibitur, in gulam & ventriculum demittitur. Eamque lectionem hac ratione secutus sum. Mihi tamen etiam amplectenda videtur Cornarij * lectio, qui πῶον ἢ, & ἐς ἐμὲ ῥέοντα legisse videtur, hoc sensu, vt minùs quidem in guttur feratur, & quantum per rimam illabendo fallere possit. Caluus verò aliter mihi sumpsisse videtur, & illud πτόον οἶσι de exigendi voracium puerorum auiditate, ad potionem deriuasse, deinde, ἢ ἐκ τοῦ καὶ ἐκ τοῦ πάλαι ἐς ἐμὲ ῥέοντα ἐσρυὲν legisse, cùm dixit quod molestat tussiculamque mouet, πτόον autem Hesychio & Polluci πάσσον significat.

* *Quam & Æ. Portus sequi maluit.*

4 πῶμα γὰρ ἀσχεκὲς] Hic οὕτως πολυπαθῶς ὀπτιμόλοισι & vsus vt loquitur Plutarchus (explicatur Galeno libro 7. de vsitat. partium, & Plutarch. quæst. 1. lib. 7. Sympos. & Macrobio lib. 7. Saturnaliorum, & A. Gellio, lib. 17. cap. 11. De ea verò sic Rufus Ephesius. ἡ ὀπτιμόλοις τὸ μὲ τραχείας ἀρτηρίας πῶμα γίγνεται, τὸ δὲ ὀισοφάγου τῆς ὀπισθίου κοιλότητος ὑπό. Et Rursus, ὀπτιμόλοις δὲ, τὸ ἄνωθεν ὀπὶ τὸ βρόγχου, πῶμα γινόμενον τῆς ἀρτηρίας, ὅταν τι καταπίνωμεν, ὑπὸ τῶ μαλὶν ἐμπίπτον εἰς τὸν πνεύμονα. ἀναπίπτουσι δὲ μετ' ὀλίγον ὅσον, ὡς μὴ ὀπτικωλύειν πρὸς τὸ πνεῦμα ἀναπνεῖν. Quod adhuc repetitur eidem. Author verò Isagoges Galeno attributæ, hunc istius vsum his verbis exprimit. ἡ δὲ ὀπτιμόλοις οὐ μόνον τὸ πῶμα ὀπτιμαπίζει. ἀμφὶ δὲ πρὸς τῷ ἡφαιῷ πρὸς ὀπὶ τὰς γλώττας οἶσι ὑπὸ πλοῦ αἰμάτων λιχμωμένων οἶσι τραθμάτ. ὥσπερ γάρ φησι, ὀπὶ τὸν στόμαχον ὑπὸ τὸ πνεῦμα τὸ βρόγχ

τῶ βρόχω ὑποπεπτωκέναι αὐτέω. Quæ quidem elegantia verba, cùm plurimùm hanc ad rem faciant, & vitiosè scripta sint nostris in codicibus, hunc in modum adscribenda fuerunt. At verò vitiosè in quibusdam exemplaribus πνεῦμα pro πῶμα legitur, quæ tamen secutus est Caluus, vt etiam vitiosè in omnibus codicibus καὶν διάτρησι pro ἢ ὑ διάτρησιν legitur.

5 ἐκ ἔστι ὕπνωλις] Hic ὕπνωλις actiuè sumi potest, vt quod curam nullam adhibeat, aut de victu parum sit solicitum. Et passiuè quoque, vt de quo cura parua sit, aut de cuius victu parua cura habeatur, velut sunt immunda animalia, quæ quouis victu vtuntur.

6 ἔοικε δ'] Hoc de secto iugulo exemplum mihi videtur hinc transcripsisse Galenus in fine lib. 8. de plac. Hippoc. & Plat. Cuius verba sunt, ἀλλ' ἡ ἢ ζάλον ὅ, τι ἀπ' ἐσχάτης ὀξύτητος πνεύσεις, ὡς καχρωσμένον ὕδωρ ἐκπνεῖσθαι πᾶν ἢ δίνας, οἵτε κυκλοῦ χρώματι χρώτας, οἵτε μίλτῳ, οἵ τ' ἀδίνος ὀφλῆς ἀναπίμπλασι, ἀφρώδεις καχρωσμένον ἢ πεύματα. ἄλλον οὖν ἔστιν ὅπ φέρεται π τὸ πόμα ἐς ἀυτὴν Quod effecit vt hic λαιμὸς ἢ φάρυγξ ἢ βρόγχον, hoc est guttur & arteriæ summũ significare videatur, cùm propriè de gula dicatur, vt aliàs scripsimus. Ideoq; λαιμὸν ἀναπίμπλασι, iugulare indicat, Quinctiã Plutarchus sectæ arteriæ exemplum sumit, per quam veluti per fistulam humor ebibitus, canali rupto erumpit, neq; amplius deglutitur. Quod etiam assumit Macrobius.

7 εἰ εὐπορεῖται πῶ σύεσγξα] De potu quod arteriam apparet aut instruat, ad verbum dici potest, hoc est, viam quandam pulmoni ad recipiendum potum instruat, propter id quod paulò post sequitur. ἀμφὶ γὰρ ἢ λείῳ ἐδὲν οἱ παρέχει ἢ ὑπὸπτωξις. Quod non nisi potu ad arteriam conuerso aut vergente fieri potest.

8 ὕδωρ αἰμάδες ἔνεσγε] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, sed ἐνεῆν legendum esse diximus in nostra OEconomia, vbi hunc locum subnotauimus, & istam dictionem αἰμάδες exposuimus. Sic autem legisse Cornarium apparet, etsi ἐνέσγε ὕδωρ, incidens aqua legi potest. Sic enim meliùs quàm quod ἔνεσγε ὄφλον quidam ex hoc loco molestiam in vrina annotant. Cæterum pro ἐσείχε, παρέχε legendum videtur, sicq; legisse videntur Interpretes, etsi vulgata lectio ferri potest.

9 τὸ γὰρ δέξῳ ἢ ὀξυῶδες] Sic quidem legunt exemplaria ferè omnia, quædam etiam δέξῳ ἢ ῥύσει, vt antea. Sed Cornarius δέξῳ ἢ ῥωγμῆς legisse videtur, quem secutus sum. Caluus pro ὑπόπτωξις ὑπόπτωξις legisse videtur.

10 ἀσπαστῶς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, verum ἀσπαστέον legisse videntur Interpretes, deinde pro χαρίεν ἢ, χαρίεν, vt habent exemplaria quædam.

11 παύτῃ γὰ διαίρει] ἐς παύτῃ legunt exemplaria quædam. Hîc mihi verò fuliginosorum excrementorum per os progressum innuere videtur. Aër autem in pulmones attractus, cordis æstum mitigat, vt & aqua in eius inuolucro contenta, eius immoderato calori moderatur, efficitque vt ipsum continuò madeat, & ne vehementer aut assiduè exiccetur prohibet, faciliorémque illi & liberiorem motum præstat. Quare eleganter πῶ ξυγγλοίος πάσης πνοείλω vocat vt quæ connatæ & ingenitæ affectioni auxilium ferant.

12 ἢ καρδία μάλις ἔστιν] Libr. 4. de Morb. ἢ καρδία στερεὸν π χρῆμα γ πυκνόν ἔστιν, γ δέξῳ ἔοικε τοῦτο εἶ πυρεῖν. Rursus, ἢ καρδία στερεὰ γ πυκνή ἔστιν, ὥστε μὰ ῥᾳδίως ἐκπυεῖν ἐκπὸ ἢ ἰκμάδος. Est cordis caro densa & dura, fibrarum quibus intexitur spissitudine compressa, solida & firma, ad robur & iniurias ferendas accommodata, vt scribit *Galen. quod hic πίλημα βραχὺ dicitur, carnis duritatem, spissamentum, crassamentum ac spissamentum denotans. καρδία Rufo, πῶ σύγκειται μυώδης τε γ ἀνδρώδης, παλαμώδη σαρκὸς σύγμαπ κεκράμενη. Cùm autem cordis caro musculosa esse videatur, in quo à musculo differat, rectè scribitur Galeno cap. 8. lib. 6. de vsu part. curque multiplices fibras nactum sit, vt & lib. 7. de Anatom. administr. vbi musculi corditque substantiam negligentius inspicienti, nihil differre scribit, neque tamen musculum esse vult, sed illi actionis præstantiam, & motum ex tota sua substantia inesse.

* *Cap. 8. lib. 6. de vsil. part.*

13 ὁμιλοῦσα τῇ ἰτέᾳ φλεβὶ] Insignem illam venæ cauæ propaginem intelligit, quæ septo superato, ad cordis basim dextram procedens, sinistro ipsius latere adaperitur, & in dextrum eius ventriculum, ad humiliorem basis sedem, amplo patentique ad modum orificio inseritur.

14 ἢ δ' ἐξιὼν φυμὶ] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria, atque hunc mihi sensum habere videntur. Et hic dexter, inquam, ventriculus in sinistris, vt de dextro ventriculo se sermonem facere innuat, quem dextrum in sinistris vocat, quod etsi cordis situs medium thoracem occupet, dextra tamen mucronis pars in sinistrum magis ipso basis centro protenditur, vt videatur totum cor in sinistris sedem firmasse. Cornarius tamen ἢ δ' ἐν λαιοῖς legit, & de altero, nempe sinistro, cordis ventriculo accipit. Istud verò omisit Caluus.

15 ἢ λαγαροπέρα πολλῶ] Sic legunt exemplaria omnia, quod effecit vt λαγαρωτέρω laxiorem hoc est, molliorem dextrum ventriculum esse dixerimus. Cornarius magis inanem dixit, hoc est, nõ ita distentum ac durum. Dexter enim ventriculus cùm pulmonis gratia conditus sit, & sanguinem contineat, mollior est sinistro & laxior, ideoque sanguineus ab Anatomicis dicitur, quod etiam scribitur Gal. cap. 11. & 16. lib. 6. de vsu part. Molliorem etiam dixit Caluus, vt λαπαρωτέρα legisse videatur. Dexter autem ventriculus sinistrum amplitudine & capacitate superat, vnde πάμπαν εὐρυκοίλιος dicitur.

16 ἀλλ' ἐγκαπαλείπῃ ἢ ὀξυχὲς] Hunc locum in nostra OEconomia exposuimus, simulq; indicauimus ὀξυχὲς hic sumi pro extremo cordis mucrone, nonnulloq; εὐειδέστερον non malè legere, mihi verò τὸ ὠρᾴτερον videri rectè scribi posse, quod ὀξύτερον exponit Hesychius, vt summus cordis mucro accipiatur, caudam dixit Cornarius, vt istam etiam lectionem secutus videatur, nisi quòd pro ἐγκαπαλείπῃ ἐγκαπαλείβει, aut ἐγκαπαλαμβάνῃ legisse videtur. Innuitur autem his verbis, dextrum cordis ventriculum, etsi sinistro sit capacior, deorsumq; magis vergat, extremum tamen mucronem non comprehendere. Sed cùm hanc formam à basi ad mucronem vsque cor retineat, rectè ἐγκαπαλαμβάνῃ mihi legisse videtur Cornarius.

17 ἀριστερὸν δ' ἴσχῃ] Sinistri ventriculi septem mihi intelligere videtur, quod parem crassitiem & texturam cum cordis substantia sinistrum latus constituente nactum est. Ea verò dextri ventriculi substantiam crassitie multis modis superat, & vndique æquè crassa visitur, præter quam in basi, vt satis constat. Septum verò illud concauum, non vt dextro latere gibbum & extuberans esse conspicitur, ideoq; in scrobem excauatum esse dicitur, etsi pro ἐμβεβοθρωμ, ἐμβέβρωμ legisse mihi videtur Caluus, nisi si vtranque lectionem habuit.

18 ἀφὰ γὰ ὕδη] His verbis arteriæ venosæ ductum in pulmones & vsum mihi intelligere videtur, quæ ex sinistri ventriculi demissiore parte enascitur, & in duos truncos diuisa, dextro in dextram pulmonis sedem dispergitur, sinistro etiam in sinistrã pulmonis regionẽ protenso. μὴ φορτικὸς autem ad viæ promptitudinem aut facilitatem referri cùm possit, æquiùs tamen visum est ad vsum respicere, vt blandam caloris moderationem ac castigationem indicet. Aëris enim attracti & mitificati excrementa fuliginosa in cordis systole, promptè per arteriam venosam expelluntur. Atq; ex hoc loco πωεῖν paulò antea, castigationem & pœnam significare potest, cùm innatæ affectionis moderationem, medelam, & auxilium indicaret.

19 ἄμφω γε μὲν δεκτέαι] Vtriusque cordis ventriculi superficies etsi perquam inæqualis est, multisque quasi foueis in carneam substantiam fusculptis obsita, ea tamen inæqualitas in sinistro ventriculo longè maior est, magisque insignis.

20 παύτῃ γὰ παχεῖα] Innuit sinistrum ventriculum crassiori substantia esse constructum ad calidi innati robur custodiendum. Sinister nanque cordis ventriculus, tanto crassiore substantia quàm dexter ventriculus constituitur, quanto materia quam continet leuior, rarior, velocior & transpiratu promtior est, quàm quæ dextro ventriculo continetur. Ita quoque hic sinister cordis ventriculus, aërem ex pulmone per arteriam venosam attractum, ad se dilatato corde allicit, eoque ad calidi innati temperationem, & spiritus vitalis substantiam vtitur, hunc aërem concoquens & præparans, vt vna cum sanguine in totum corpus distribuatur. * Galenus certè sinistrum ventriculum ex crassiore & densiore substantia cõditum esse vult, quòd spiritũ leuem contineat, dextrum verò ex tenuiore & molliore, quod sanguinem grauem quidem suo pondere complectatur, idque ad cordis æquilibrium, & ne in alterutram partem propenderet. Mirum autem subit, hic tam appositè internam sinistri ventriculi constructionem crassam & asperam ad calidi innati robur conseruandum à natura esse conditam adscribi, simulque ventriculorum superficiei inæqualitatem quibusdam cauis, veluti foueis multis obsitam, huc tam eleganter depingi cùm huius rei ne vlla quidem apud Galenum libris de vsu partium, sed leuis tantum libr. 7. de Anatom. administrat. ac velut perfunctoria fiat mentio, cum ἐοικότως vocet. Porrò cùm in omnibus exemplaribus ὥστε ῥᾳδίως ἐκπνεῖν scribatur, eam lectionem hoc sensu retinuimus, mirum esse, cùm in sinistro cordis ventriculo non nisi aër & spiritus contineatur, eum esse à natura crassiorem & asperiorem conditum, cui tamen continendo leuis quædam substantia longè accommodatior esse videatur: Cùm tamen non parua sit suspicio, ἐκπνεῖν ἐκπνεῖσθαι legendum esse, vt nemini mirum videri debeat, ad aërem inspiratum & intemperatum continendum & concoquendum, intus aspe-

rum & multis insignibus cauitatibus inæqualem, crassáque substantia à natura fuisse conditum, ne aër facilè dissiparetur aut expiraret. Atque illius rei causa subiicitur πώτη καὶ παχεῖα, &c. Sic enim Galenus cap. 10. lib. 6. de vsu part. spiritus vasa crassis & densis tunicis constare, sanguinem verò continentia, tenuibus & raris probat.

* *Cap. 16. Lib. 6. de vsu part.*

21 αὖπα πηγαὶ φύσιος] Huic loco aptissimè conueniunt quæ scribuntur à Galeno in fine cap. 7. lib. 6. de vsu part. his verbis: ἐπεὶ δ' οἶνω ἡ καρδία τὸ ἐμφύτου θερμασίης ἢ διοικεῖται τὸ ζῶον, οὗ ἐστία πέλει ἐστὶ καὶ πηγή, πᾶσι μὲν αὐτοῖσι μέγιστον αὐτῆς εἶναι κύριον, ἀμφὶ μᾶλλον δ' ἔστιν ἡ καρδία τοῖσι πᾶσιν ζώοις ἀφ' ἧς φυλάσσεται τὸ ζωικόν. ἔστι δὲ δὴ καὶ δυοῖν ἀγγείοιν σώματα, καὶ τὸν αἰσθητικὸν αὐτῆς κοιλίαν, ὃν δὴ τοῖς ἰατροῖς ἔθος ὀνομάζειν ὀρθῶς πυθμενικόν. ἀφ' ἧς δὴ καὶ πύλαι τῶν σωμάτων ὑπὸ καρδίας, ἀφ' ἧς μὲν τὸ μικρότερον, ταῖς καὶ τὸ πνεῦμονα, ἀφ' ἧς δὲ τὸ μέγιστον ἁπάσαις ταῖς καὶ τὸ ζῶον ἔστιν αἱματείαις συνεχής.

22 ἀγχοῦ δὲ τοῦ ἐκφύσιος] Vide Galenum capit. 15. lib. 6. de vsu part. vbi auricularum cordis vsum & positum describit, eíque dicuntur τὰ ὦτα καρδίης τὰ ἐγγὺς κοῖλα φρὸ τῆς σωμάτων ἐκφύσεως ὑπάρχοντα, χαλαρὰ μέν. Rufus ἐν τῷ περὶ ἀνθρώπου μερῶν, τὰ ὦτα τῆς καρδίας dici scribit, τὰ ἐκ περάτων τῆς καρδίας ὡς ἂν περύγια κοῖλα, καὶ μαλακά, καὶ κινητὰ, ἐν ᾧ πάσα συνέχεται ἡ καρδία.

23 τρήματα δ' ἐκ ἔστιν] Gal. cap. 15. lib. 6. de vsu part. ἔκοιλα μᾶλλον τὰ τῆς καρδίας ὦτα γέροντα, ἀλλ' ἐνώμασαι μᾶλλον. ἐ γὰρ σμικρά τις ἔοικεν αὐτῶν ἡ χρεία τοῖς ζώοις ὑπάρχειν. Et rursus, ἐνόμασαι δ' οὕτως, ἀπὸ τῆς χρείας, ἣ ἐνεργείας τινός, ἀλλ' ἀπὸ μικρᾶς ὁμοιότητος, ὅτι τῆς καρδίας ἐκπίπτωσιν, ὥσπερ τῆς καλπίδος τὰ ζώου προκεῖται τὰ ὦτα. Eadem quoq; scribuntur Galeno lib. 7. de Anatom. administrat. vbi eas esse scribit ἀποφύσεις πλατυτέρας καὶ σπιρωειδεστέρας. Rufus quoque, οὐρίας παρ' ἑκάτερα πλατείας ὠτοειδεῖς vocat, ἀφ' ἃ τὸ ὠτὸ αὐτῶν (τὴν καρδίαν) ὠτοειδῶς ἐκπίπτει.

24 ἀφ' ἧς τὸ πλατικὸν] Sic legunt omnia exemplaria, ideoque hanc lectionem retinuimus, etsi πλατικὸν legisse videntur interpretes. Significat autem effusum extra venas sanguinem & distentum, viscera soliditatem exhibuisse, πλατικὸν tamen malim.

25 παρέδωκεν αὐτῷ φύσις] Hanc etiam follium similitudinem vsurpauit Gal. sed non eodem modo ad aures transtulit.

26 ἀλομελῆ] Illud ἀλομελῆ tam naturæ cordis propriam, quàm continuam aut perpetuam motus agitationem, quæ illi ex tota viscerum substantia inest, significat, vt καθ' ἰδίαν propriam cuique auri insitam, & peculiarem naturam, ex qua colligit auriculas cordi flabelli loco aut ventilabri esse attributas. Cor autem actionis suæ præstantiam, hoc est motionem, ex sua viscerum natura, & toto ipsius corpore habere ostendit Gal. libr. 7. de Anatom. administrat. ideoque thorace exemptum etiam diu moueri. Cæterùm ἴδιον αὖ, pro ἴδιος αὖ legendum.

27 ἀφ' ἃ τοῦτο δέ φημι] Hic mihi huius subobscuri loci sensus esse videtur, vt velit cordis substantiam internam, per vasa quæ ventriculos subeunt, refrigerari, externam autem per aures veluti ventilari, cùm tamen scribat * Galenus, magnæ arterię propaginem cum vena quæ circa cordis ipsius caput obuoluitur, & in omnes ipsius partes, ad deferendum alimentum dispergitur, circumferri, & in omnes partes distribui, quæ & ipsius arteriæ magnæ tanta etiam ipsa est propago, quanta prædictam venam maximè sit refrigeratura, caloriscq; natiui externarum cordis partium temperiem probam conseruatura. Cæterùm φλεβία dicuntur, quæ ex ventriculo sinistro subeunt, ex corporis substantia quam nacta est arteria venosa, vt & αἱτηείδη vocat, quæ ex dextro oritur, quæ est vena arteriosa, quòd arteriæ corpus nactum sit. Quam appellationem veteribus vsurpatam fuisse scribit Gal. libr. 7. de Anatom. administr. qui sine appendicibus ea vasa vocarent, cùm tamen appendicibus adiectis appellare præstaret, his verbis τὸ δ' αὖδ παρασθήκης ὀνομασάντων αὐτό, πινὲς μὲν τῇ σώματος παρεσέχον οὐσίᾳ μόνῃ, πινὲς δὲ τῇ χρείᾳ. καὶ μὲ οὖν ἡ σωματικὴ οὐσία. αἱτηείδη μέν ἐστι τὸ τῆς δεξιᾶς κοιλίας ἐκφυόμενον ἀγγεῖον. φλὲψ δὲ τὸ τῆς ἀριστερᾶς. καὶ δὲ ἡ χρεία ἔμπαλιν αἱτηείδη μὲ τὸ τῆς ἀριστερᾶς, φλὲψ δὲ τὸ τῆς δεξιᾶς. Ac ibi quoq; Galenus variam & dissentientem inter se horum vasorum appellationem apud veteres fuisse adscribit.

* *Cap. 17. Lib. 6. de vsu part.*

28 ἔστι γὰρ τὸ θερμὸν] Sic legunt exemplaria omnia quæ vidimus. Interpretes tamen omnes negationem addiderunt, quod sinister cordis ventriculus calidi natiui fons ac sedes esse dictus sit. θερμὸν tamen in dextro ventriculo inesse dicitur, hoc est, calidus humor, nempe sanguis, vnde sanguineus dicitur, vt & sinister spirituosus.

29 ὥστε ἀφ' ἧς τῷ πάθῳ] Id videtur de vena arteriosa dici, quæ ex dextro cordis ventriculo oritur, multò minori quam caua orificio, quæ huic etiam inseritur. Minùs amplam autem habet capacitatem, quod corpus habeat arteriosum, sufficiens tamen ad ipsius ventriculi refrigerationem, ne amplior aëris ingressu euinceretur. πάθῳ autem vocat calidam cordis naturam sibi insitam (vt antea) quæ tamen non eadem est quæ in sinistro, propter affluentem ex vena caua sanguinem.

30 κτηδόνας ἐμβάλλουσιν] Hunc locum expressimus in nostra OEconomia, vbi κτηδόνας villos & filamenta dici scripsimus. Cæterùm mihi fibras illas intelligere videtur, quæ ex inferiore sede trium illorum membraneorum processuum frequenti serie enascuntur, & per ventriculi amplitudinem deorsum ductæ, eiusdem lateribus iuxta ipsius mucronem adnascuntur, & in cordis solidam substantiam inseruntur. Hæque membranarum extremitates, Herophilo neruosa corpuscula dicuntur, vt scribit Gal. cap. 6. lib. 1. de plac. Hippocr. & Plat. Ex quo fortasse effectum est, vt huius loci authoritate ductus * Aristoteles, has fibras & neruosa corpora, neruos esse existimarit, & cor neruorum principium esse affirmarit. Porrò in quibusdam exemplaribus, ἀορτῆρσιν pro ἀορτῆσιν legitur, vt aliàs apud "Hippocratem, ambigua sanè lectione.

* *Cap. 4. lib. 3. de part. animal.*

" *Lib. de locis in homine.*

31 ἔστι δὲ ὠνὴ ζώδη.] Has membranas intelligit quæ cordis vasorum radicibus, ipsorumque exortibus adnatæ sunt, ac præcipuè eas quæ σιγμοειδεῖς dicuntur, quod dimidiati circuli imaginem repræsentent, quæ arteriæ magnæ & venæ arteriosæ orificia claudunt. Cùm autem par vnum dicit, membranarum illum arteriæ venosæ circulum intelligit, ex cordis substantia enatum, qui in duos processus dirimitur, quas duas membranulas vasis orificium claudentes dicunt Anatomici, idque non omnino exquisitè, ne fuliginosis excrementis exitum præpediant. De quibus omnibus aptissimè scribit † Galen. libr. de vsu part. & libr. de Anatom. administrat. & lib. de plac. Hippocr. & Plat. adeò vt earum compositionem & structuram, tum etiam vsum, non sine admiratione contemplari possis, quod hic etiam apertè innuit. Cæterùm ἀειφερὲς cùm legant exemplaria omnia, ἀειφερὲς tamen malo cum Cornario, & δυρῆσι lego, etsi δύμεσι passim legitur, & ἀυτῆς pro αὐτῶν.

† *Cap. 14. lib. 6. Lib. 7. Cap. 5. lib. 6.*

32 ἢ τὴν καρδίαν] Istud antiquum sacrificiorum ritum respicit, in quo cor eximebatur & aris imponebatur, vt de rerum euentu certior diuinatio institueretur, cuius meminit Galen. cap. 7. lib. 2. de plac. Hippocr. & Plat.

33 δοξὰ γὰρ ἐμπεσοῦσαι] τὸ γὰρ fortè pro παύτῃσι. Quod verò sequitur ad eam opinionem refertur, quæ præcipuam animę vim, eiusq; principatum in corde constituit, quam secuti sunt multi nobiles philosophi, imprimisque Chrysippus, & ex parte Praxagoras, ac Aristoteles, aliiq; magni nominis viri, vt scribat Galen. lib. de plac. Hippocr. & Plat. 1. 2. & 3.

34 εὐπορέῃ δὲ πὰν τροφὴν] Videtur innuere cor nutriri ex spirituoso illo defæcato sanguine, quem ex dextro ventriculo in sinistrum per latentia & cauernosa septi foramina haurit, & in totũ corpus per arterias cum vitali spiritu defertur, vt scribit " Galenus. Est tamen alia, cor ipsum nutriens vena, quæ in id variè dispergitur, & cordis basim coronæ modo cingit, quæ ex vena caua, non à corde oritur, nec ab eo sanguinem accipit, vt testatur etiam † Galenus. Quod autem ἀφαλλουσι τὰς ἀκτῖνας dicit, id ad facultatem cordis pulsantem, aut ad spiritus vitalitatem, quam cor per arterias in totum corpus distribuit, referri debet.

" *Lib. 3. de fac. natur.* † *Ibidem.*

35 ἐκ ὧν καὶ φύσιν] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, tum scripta, tum publicata. Quod accipi hac notione potest, vt arteria magna ex ea quæ ad spinam perreptat in totũ ventrẽ distributa, eas partes depascitur, & vt per totum corpus, ita ad eas etiam partes alimentum non naturale distribuit. non naturale autem alimentum vocat, vitalem spiritum & halituosum illum sanguinem, qui in totum corpus defertur, cùm membra corporis non puro & tenui, sed crasso & turbido sanguine nutriri constet, vt scribit † Galenus. Qui quidem sanguis crassus, naturale alimentum dici potest, vt sanguis alens vocatur Galeno lib. 6. de plac. Hippocr. & Platon. vti purus ille & tenuis, spirituale alimentum rectè vocari potest, vt innuere videtur Galenus lib. 2 de placit. Hippocr. & Plat. cap. 15. Caluus tamen καὶ τοῦτο καὶ φύσιν longe aliter legisse videtur.

† *Lib. 3. de Natur. fac.*

36 ὅκως δὲ μὴ ἀνακοπῇ] Hunc locum expressimus in nostra OEconomia. Videtur autem mihi significare membranas illas tres σιγμοειδεῖς dictas ad orificium arteriæ magnæ adnatas, prohibere ne ea quæ in arteria continentur, suo exitu sanguinis ad eam delationem remorentur aut retardent, cùm eis exitum occluserit. Earum autem membranarum causa, plus à corde accipiunt arteriæ, & reddunt quidem minùs, etsi non ita ad vnguem os magnæ arteriæ obstruere videntur, vt nihil per eam reddatur

reddatur, vt ſcribit Galenus libello de vſu pulſuum. Alimentum autem in fluctuatione conſtitutum vocat, quod in motu eſt, & in arteriam defertur. ἀνακωχὴν autem lego, non vt exemplaria quædam ἀνακωχὰ, & ἀποκείσ.

37 πρωτὸς ὐχ ἡγεμονικὸς] πρωτολὼ ἡγεμονικολὼ hîc vocat alimentum primarium ac præcipuum, naturale, & quem antea alentem ſanguinem ex Galeno diximus, hîc βλιτόμενον αἷμα vocatur aut βλιτομένη πρωτή. Arteria autem ſpirituoſo & tenui ſanguine redundat, eumque cum vitali ſpiritu in reliquum corpus diſtribuit.

38 ἀποπαγῆτος τὸ ζῶν] ἀπὸ παγῆτος legiſſe videtur Caluus, congelato animali, hoc eſt, mortuo.

39 τυτίῳ τῷ ἐκὸς τῷ ἄγγει] Sic maxima pars codicum legit, etſi quidam τῷ ἀγγέῳ habent.

40 ἐς πεύμονος αἷμα] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius ἐς πέλμονος ἀγγεῖα legiſſe videtur, & ἀφεψάχθη.

41 τὸ αἷμα γὸ] Sanguis plurimum habet aqueæ terreæque ſubſtantiæ (vt ſcribit Galen. lib. 1. Salub.) Ideoque ſua natura frigidus videtur, per accidens autem calidus, per ſpiritum & calidum innatum, quorum ſedes eſſe videtur. Alioqui iſta ex comparatione dici poſſunt dextri ventriculi cum ſiniſtro, qui calidi innati ſedes & fons rectè nominatur, quique ſpiritu magis quàm ſanguine abundat. Aut certè intelligendum ſanguinem à corde calorem ſortiri & habere, vt ſcribit" Galenus, quod ſpirituum beneficio adeo incaleſcat, vt dum viuit homo eſt feruentiſſimus. At natura eſſe calidum ſanguinem non frigidum, teſtatur Galenus lib. de Tumor. præter naturam. Hanc autem de ſanguine opinionem ex hoc loco mutuatus videtur Ariſtoteles cap. 3. lib. 2. de part. animal.

" *Lib. 1. de Temper.*

IN LIBRVM DE GLANDVLIS.

ΠΕΡΙ ἀδένων ὁλομελέος] Huius libelli inſcriptio περὶ ἀδένων in omnibus exemplaribus ſcribitur, etſi libro de Artic. promittit Hippoc. ſe περὶ ἀδένων ὁλοσχερέως ἰὴς ſcripturum, vbi tamen Galenus quamuis eam eſſe iſtius libelli indicaturam teſtatur, Hippocratis eſſe negat, & iuniori cuidam attribuit, in eoque dictionem & Hippocratis mentem requirit. Illic quoque Galenus σύλλογον τῶν ὁλόκληρον φύσιν τῶν ὅλων ἀδένων φύσεως exponit, & Erotianus apud Hippocratem ὁλομελέος ὅλης φύσεως, etſi ὁλομελέος apud eum vitioſè legitur, vt in Oeconomia noſtra admonuimus. Hic ergo integra & abſoluta glandularum natura, per omnia corporis membra exponitur, quam ὁλομελίαν vocat. Quo nomine, etſi ab Erotiano inter Hippocratis libros in proœmio non accenſetur, quia tamen ad corporis compoſitionem & ſtructuram ſpectat, ad φυσικὰ referri debet. Neque tamen in dictionum explicatione ab eo eſſe præteritum, liquido conſtat. Glandularum autem in corpore vſum duplicem exponit Gal. lib. 2. περὶ σπέρματος.

2 σπογγώδης] Glandularum genus ſcribit* Galenus ἀμφότερον ἔχῃ τὸ σπογγῶδες ὑγρότητός τινος, ἀέρος σπογγιὰ δέχεσθαι, εἰς τὸν γε τοῦ γάλακτος καὶ ὀφθείας καὶ φλέβας ἐκφύσεις. * *Lib. 2. de Semine.*

3 ἢ ἔστιν ὅτε σαρκία] Sic legunt omnes codices. Caluus tamen ἢ ἔστιν ὅτε legiſſe videtur.

4 τὸ ἄδες λευκὸ] Sanguinem ſpecie album dixi, Interpretes ſecutus, etſi ad glandularum carnem ſpecie albam referri malim, & ad tactum ad inſtar lanæ mollem. Ex quo quædam exemplaria λευκαὶ pro λευκὸ legunt.

5 ἓ αὐτὸ] Iſtud ad ὑγρὸν retuli, Cornarium ſecutus & exemplaria omnia, etſi ad τὸ σῶμα τῶν ἀδένων referri malim, ideóq; quidam codices αὐτὸ legunt.

6 ἐπὶ ὑγρασίης πλαρωθῶσι] Quidam codices ſic legunt, ἐπὶ ὑγρασίης πλαρωθῶσι τῶν ἐπὶ τῷ ἄλλῳ σώματος ὀφθῇ τῇ φλεβῶν, αἱ δ' αὖτῆς πίπτουσι. Quos mihi ſecutus videtur Caluus. Secutus tamen ſum codicum pluralitatem, & alioqui crebræ ſunt huiuſmodi repetitiones huic ſcriptori & Hippocrati.

7 ξυντείνουσι αἱ ἀδένες] Sic codicum magna pars legit, quidam etiam οἱ ἀδένες, & paulò poſt. Etſi ſolenne eſt huic ſcriptori ἀδένα fœminino genere efferre, cùm Galenus & reliqui ſcriptores maſculino ſcribant.

8 ὑπὸ τῆς πίνων ὑγρασίης] ὑγρασίλως lego, & ὧν πνα μεθίσιν τὰ ἄφρα.

9 κατασασμῶσι γὸ] Hunc locum mihi ſubnotare videtur Galenus in Exegeſi, cum κατασασμῶσι κατασαλίσκεται exponit, ex quo hoc loco κατασασμῶσι legendum eſſe in noſtra Oeconomia admonuimus. Sic quoque apud Erotianum κατασασμῶσι pro κατασασμῶσι vitioſè legi ſcripſimus, quod κατασαλίσκῃ exponitur, hoc eſt, expenditur, inſumitur, abſumitur, etſi Cornarius κατασασμῶσι reflectitur dixit, & Caluus recurſatur. Vterque tamen mihi videtur vtranque lectionem ſecutus, cùm [illegible]umitur & abſumitur appoſuit. Eſt autem κατασασμῶσι aut ἀνασασμῶσι reſimum fieri & recurſuari.

10 προφὴ ξωϊτεροφορ] προφλὼ ξωϊτεροφορ alimentum familiare, aſſuetum & accommodatum dico cum Zuinggero, quemadmodum ξωϊτεροφορ οἰκεῖον Galeno exponitur.

11 ὅτε ὅκω πλατάδια] Hunc locum expoſuimus in noſtra OEconomia, ſimulque indicauimus cur πλατάδια vliginoſæ corporis partes dicerentur, nimirum quæ ſuperfluam humorum redundantiam reciperent, ſumta ab vliginoſis & humectis terræ locis tranſlatione.

12 ἄμφω χρέος ὡς ὑπολαμβάνει] ἄμφω χρέος ὡς ὑπολαμβάνει legunt exemplaria quædam, & ὡς τὸ ὑπερβάλλον.

13 ἢ ἐκθερμαινόμενον] ἐκθρασυνόμενον quod cum impetu eiicitur ſignificat, ac velut ebulliendo & æſtuando reiicitur, efferueſcit ac effunditur, quemadmodum expoſuimus in noſtra Oeconomia, hoc ſubnotato loco.

14 ὅτ' ἐπίλειπει ἀναζώσῃ τὸν αἷμα] Sic legunt ferè omnia exemplaria, quædam etiam τὸν χρῶτα αἷμα habent, alia ἀναζώσειεν ἐς αἷμα.

15 ἢ ὡς αἱ φύσεις τρέχας] Sic legunt exemplaria omnia, ſed ὡς ἐφ' cum Interpretibus lego.

16 ἐξαλλάσσ τῆσι ἢ ἀδένησιν] τῆσιν ἀδένησιν legunt exempl. quædam.

17 τὰ μέρεα αὐτῶν] κ τὰ μέρεα αὐτῶ legunt exemplaria quædam. χρείη etiam lego, non χρείῃ, vt omnia vitioſè.

18 ἢ ἐπὶ τῷδε αὐτῷ] Videtur defecta eſſe lectio, ideóque quædam exemplaria ſic legunt, ἓ πλήρης τῶν τῷδε αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ἄλλου σώματος ὑγρασίης. Quod etiam annotauit Zuinggerus.

19 ἐπὶ ὧν αὖ τῷ ἰλιγγ] Hac parte defecta ſunt & vitioſa Aldina exemplaria & aſteriſcum apponunt.

20 αὖτῳ χείρας] Sic legunt exemplaria Germanica. Aldina verò hîc quoque vitioſa ſunt, & αὖτῳ χρεών αἱ τοῖσι πρηχίλοι legunt, & aſteriſcum apponunt, vt in ſuſpecta lectione. Exemplaria etiam quædam manu ſcripta χρεώσας legunt nullo ſenſu. Pro quo quidam χείρων reponunt, vt nominis notatione circunſpecta, χειρίδες χείρων αἱ νῶσοι dicantur, quod etiã annotauit Zuinggerus. Vitij autem ſuſpicionem auget hoc loco Caluus, qui longè aliam lectionem mihi ſecutus videtur, cùm longè cruciſ peculiare vitium dixit.

21 αὖτε πάσα ἀπωσαμένη] ἀπωσαμένη hîc vt antea κατασασμένη lego in noſtra Oeconomia.

22 ὁδὶ μὴν τότε πάντες] ὁδὶ μάλω legunt exemplaria quædam vitioſè.

23 ἔχῃ δ' ἐγκέφαλον ἧκιστον ἀδένι] Sic magna pars cõdicum legit, quidam etiam, ἔχῃ δ' ἐγκέφαλον ἧκιστα ἢ ἀδένι.

24 ἐόσαν ὀξὺ τὴν ἐρημίην] Hic mihi ſenſus eſſe videtur, vt cerebrum ea humiditate, quæ ob prædictas cauſas capiti ineſt, velut auxilium adferens, illud defraudet, & in extremitates per fluxiones foras amandet.

25 ἴων ἀποκρίσῃ] ἴων ἀπὸ κρίσῃ legunt exemplaria quædam, quæ ſecutus mihi videtur Caluus, vbi ἴων pro ὡς Ionicè poni videtur, vt tanquam per criſim aut iudicationem natura humores ſecernente, fluxiones fiant. Alioqui ἴων ἀποκρίσις, velut ſecretione fluxiones fieri dicuntur, de iis quæ per humoris effluuium & emiſſionem deponuntur, vt ἴων ἀποκρίσις, idem quod κατ' ἔκκρισιν indicet, velut ἀποστάσεις κατ' ἔκκρισιν ἢ κατ' ἐκεῖνο Hippocrati dicuntur in Epidemiis. Alij ἴων ἀπὸ κρίσις de humoribus intelligunt, qui cum ſecretione permeatus quoſdam conſpicuos & patentes effluunt, quibus alios minimè patentes opponunt.

26 ὧν ἐς τὰ ἔνδον ἀπίωσι] Sic legunt exemplaria Germanica quæ ſecuti ſumus. Alia & Vaticana, ἔπου ἢ ἐς τὰ ἄλλῳ σώματι πῃσι τὰ ἔνδον ἀπίωσι legunt, quæ ſecutus videtur Caluus.

27 ἢ ἀυτοῖς ὄχλῳ] Hic locus procul omni dubio in omnibus codicibus corruptus eſt, quem ſic lego, ἢ αὖθις ὄχλος πολὺς χανδὸν ἴλκῃ, ἢ δεινὰ μὴν εἰ σφίσιν ὁ ἐγκέφαλος βεῦμα ὅπως ἐπίῤῥοας ἐσθίσῃ ἢ ἕλκει. ἢ τὸ μὴν ὅπισθ' ὧν ἢ πάλιν, καπὺν πόλος ἐκ αὖ ἴχει ὁ ῥόος, ἐς' αὖ ὀξαφύῃ) πάλιν πάλιθεν τὸ καπύπος. Scio aliam eſſe huius loci notionem Zuinggero, verùm mihi hæc lectio probabilis videtur. Legi etiam poteſt, ἢ ἀδεμὰ μὴν ἐ σφίσιν ὁ ἐγκέφαλος βεῦμα. *Æ. P.* χαὶ δ' ἔστιν ἕλκη, ἢ δεμὰ μὴν *legendum autumat.*

28 ἄμφω ἢ] κατ' ἢ lego, vt in noſtra Oeconomia ſcripſimus, hoc ſubindicato loco, etſi κατ' ἢ habent exemplaria omnia. Rurſus, ἢ ὧν πάσι δίεσιν κρέα lego.

29 ἢ ὁ νέος ἀ τροπὴ] ἀορτὴ habent exemplaria quædam.

30 ἐν ἰωῶπῳ δ' ἢ φωνῇ] ὀρωπῇ videtur legiſſe Caluus.

31 στεφέσι μεδήμασι] Sic legunt exemplaria omnia, ſed μεδήμασι legendum eſſe apparet. Sunt enim στεφέσι μεδήματα, effuſi riſus, quique diductis labris fiunt, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia, hoc ſubindicato loco. Quædam exemplaria pro στεφέσι ἐστρέσι vitioſè legunt. Cornarius ἐπάμασι legiſſe videtur.

32 ἢ τὸ ἐπὶ ἀπὸ τῆς πυκνῆς] ἀείρεται legunt exemplaria omnia, hoc ſenſu, vt auris ſucceſſu temporis a creb. a nuxione circum-

ſcribatur, ac veluti ſuis limitibus & terminis definiatur, materia illic moram trahente & ſuppurante. Sed certè pro ὦειται, fortè ὤρυκται legendum, vt auris crebra fluxione fodiatur & perforetur, à pure foras manante.

33 ὅπως ἐς τὰ ἔξω δ' ὦλοι] fluxiones externas intelligit & oculis conſpicuas, quales καταφαγὰς tres facit, in aures, nares, & oculos, lib. de loc. in homine.

34 ἀναμιμνόντος κάτω] Exemplaria manu ſcripta Regia, ἀναμιμνόντος ἢ κάτω legunt.

35 ἢ γίνεται τὸ πόον τοῦτο] Sic legunt exemplaria Germanica, deinde, διεξίει τοὺ πνεύμονας. Alia, ἢ γίνεται τὸ πόον. τοῦτο διεξίει &c. Quædam etiam, ἐς γίνεται τὸ πίον τοῦτο, ὁ διεξίει. Exemplaria verò Regia manu ſcripta, ὑπ διεξίῃ legunt.

36 ἀλλ' ἢ νοῦσος] Sic legunt exemplaria omnia, ſed ἄλλη νοῦσος lego cum Interpretibus.

37 ἐς ἐναπέθετο τῇσι κοτύλῃσι] Poſt hæc verba vitioſè ἰχία adſcribunt Aldini codices, niſi ſi iſta dictio ad ſequentia referatur, πυέεσι φθίσιν, & ὥδε ἐς ὦδε vtrunque modum quo homo contabeſcit, indicet, nempe cùm per ſpinam delapſa in pectus tabem facit, aut cùm in coxendices, eam etiam per conſenſum inducit, etſi ὅδε ἢ ὦδε legunt exemplaria quædam.

38 ἢ οὔτε ἀπολώλεκε] ἢ ὅπως ἀπολώλεκε legiſſe videtur Cornarius, eamque lectionem ex vitioſa quorundam codicum ſcriptione hauſiſſe, qui ἀπολώλεκε pro ἀπόλλυκε legunt. Hunc autem locum in OEconomia noſtra expreſſimus & expoſuimus, vbi de intabeſcentibus qui ſenſim colliqueſcunt, & integris viribus, ſenſu ac ratione conſtantes, moriuntur, intelligi diximus.

39 ἔχει γὰ ἐς πόνον] Sic legunt omnia quæ videre licuit exemplaria. Cornarius tamen πόνον legiſſe videtur. Hunc autem locum pulcherrimè explicat Zuinggerus, & in OEconomia noſtra attigimus, vt nihil neceſſe ſit nos eſſe longiores.

40 ἢ διείρουσι] διήειρουσι legunt exemplaria quædam, alia διὰ αἰείρουσαι.

41 κατὰ τὸν ἀδένων] Sic plæraq; legunt exemplaria, quædam κάρτα pro κατὰ habent, quædam etiam ἡ φύσις τοῦ ἀδένων ſimpliciter. ὥσπερ ἢ τὸ ἄλλο σῶμα etiam legunt quidam codices.

42 εἰ ἢ ὑπερβάλλει τὸ ὑπάλυσον] Sic legunt ferè omnia exemplaria, quædam etiam ἡ ἐς, quæ lectio eſt apertior, & quam ſecuti ſumus cum Interpretibus. Etſi non ignoro vulgatam lectionem arridere Cordæo ſuis in lib. 1. περὶ γυναικείων Commentariis, hoc ſenſu, maximè ſi epiploon redundabit ad partes ſuperiores, in anguſtiam à puello coactum. Similia verò de lactis generatione antea ſcripta ſunt lib. περὶ φύσ. παιδίου, vbi & iſtius loci meminimus.

43 μεταυμβάλλει] μέγα συμβάλλει habent quædam exemplaria manu ſcripta, tam bene, quàm vitioſè poſtea ἀεὶν pro ναεὶν legunt, quòd & facit Aldinus codex, qui huic loco aſteriſcum apponit.

44 ἢ ἀστεμὲς] Sic legunt omnia exemplaria, eamque lectionem cum Interpretibus ſecutus ſum, cùm humiditatem non deſiderare dixi, hoc eſt, humoris parum amicum, quod pro duro, & compacto, aut denſo ponitur, mollique & laxo aduerſatur, vt monuimus in noſtra OEconomia, hoc ſubnotato loco & expreſſo. Vbi etiam ſcripſimus nos ἄστεγον lubenter legere, quod ſit humorem non continens, vt ἄστεγον σῶμα dicitur. Etſi ἀστερὲς quidam legunt, eamque lectionem Caluus & Cornarius ſecuti videntur.

45 ἀναγκάζει ὁ ἢ λόγος] ὅπως ἀναγκάζει ὁδὲ λόγος lego cum Interpretibus.

46 πολέουσιν ἢ μαζοὶ] Hæc omittuntur apud Caluum, qui longè aliter hunc locum legiſſe videtur.

47 ἐς ἡ φωνὴ θρασεῖα] Sic legunt omnia exemplaria, quæ vocem ferocem & grauem ex molli & arguta indicant. Cornarius τραχεῖα legiſſe videtur, cùm aſperam dixit.

48 τὸ γὰ κάτω τῆ μηροῦ] Sic legunt exemplaria Germanica & Aldina. ſcripta verò quædam μήτρας, alia μήτρης habent.

IN LIBRVM DE OSSIVM NATVRA.

ΟΣΤΕΑ χλοὸς] Hic libellus περὶ ὀστέων φύσιος paſſim inſcribitur, eiuſque idem eſſe author videtur, qui & libri περὶ γονῆς, & libri περὶ φύσιος παιδίου. In quibuſdam verò membranis manu ſcriptis ſub hac περὶ ὀστέων φύσιος inſcriptione, Mochlicus etiam continetur & deſcribitur, quod etiam fecit Cornarius, qui nullum alium Hippocratis Mochlicum agnouit, etſi longè alium eſſe & iudicari à Galeno, fuſiſſimè in χειρουργουμένοις poſtea indicabimus. Neque enim hunc per Mochlicum ſignificari Galeno Comment. in lib. de fract. & Prorrhetico, multis iiſque firmiſſimis argumentis conteſtatum aſſerimus. Et tamen à Galeno & Erotiano lectum eſſe, multarum dictionum explicationes teſtantur, etſi nulla illius ab Erotiano facta mentione. At Galenus in Exegeſi (in dictione κοτυλίδα) iſtud ſub nomine τῆς περικειμένης τῷ μοχλικῷ comprehendit, vt & ea quæ hîc de venis adſcribuntur, in dictione ἀφεδρῶνες. Quod certè effecit, vt in quibuſdam membranis pro Mochlico haberetur. Quonam verò pertineat libellus iſte, non ſatis conſtitutum videtur. Mihi certè cum corporis ſtructuram & compoſitionem reſpiciat, vel ſolo inſcriptionis nomine, ad naturæ crepundia reliquoſque phyſicos libros referri videtur. Quòd ſi ὀστολογίαν attendas, venarumque in corpus diſtributionem, meritò inter χειρουργούμενα recenſeri poterit, & ex Galeni mente Mochlico adiungi.

2 ὀστέα χλοὸς] Interpretes Caluus & Cornarius aliud habent huius libelli exordium quod etiam Mochlico eſt præpoſitum, illicque à nobis Latinè expreſſum. Quod quia oſſium naturam exponit, non abs re etiam in membranis ſcriptis Vaticanis, huc adſcribi videtur, quemadmodum ante annos quadraginta Romæ in Bibliotheca Vaticana vidimus, in Hippocrate Græco manu ſcripto, qui ſub num. 216. habetur, vbi hic libellus cum alio exordio poſt librum περὶ Φυσῶν adſcribitur. Quod ideo à me dictum eſt, quia per mihi mirum videtur, à quibuſdam ſcriptum eſſe, hoc exordium ab Interpretibus huc adſcriptum, in Vaticanis membranis deſiderari. Cuius certè rei vel teſtimonium præbet Calui verſio, qui membranis Vaticanis maximè vſus videtur, & illum quem vidimus codicem ſua etiam manu annotaſſe. Cæterùm manus ſummæ oſſa ponuntur à Galeno 27. libro 2. de vſu part. & lib. de Oſſibus, præter os nonum carpi, & oſſa ſeſamoidea de Anatomicis non enumerata.

3 ξύμπασα ρκά] Sic legunt exemplaria quædam, quæ nonaginta & vnum numerata eſſe oſſa indicant. Alia ρ̄ρ̄ habent, quæ centum & vnum faciunt. Ac rurſus pro εικά, Caluus ρ̄ legiſſe videtur, cùm centum & octo poſuerit. Cùm verò varius neque vnus ſit oſſium corporis apud Anatomicos numerus, non eſt quod quis hîc à me ὀστολογίαν expectet. Galenus certè lib. 9. de plac. Hippocrat. & Plato. corporis humani ſtructuram plus quam ducentis (aut vt alij volunt trecentis) oſſibus conſtare vult. Qui verò ea de re accuratius ſcripſerunt, oſſium numerum ad 245. extendunt, præter os hyoeides, & cordis os cartilagineum. Alij cumulatum in vnum oſſium numerum, vniuerſa faciunt trecenta & tria, & ſi Galenum in oſſis pectoris diuiſione, imitari velis, trecenta & ſeptem. Verùm iſta Medicinæ pars, non adeo exactè à veteribus fuit exculta aut exornata.

4 ἐκ δ' αὐτῆς φλίβες] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria. Cornarius verò ἐκ δ' αὐτῆς νεφρῶν, legiſſe videtur. Videntur autem venæ ſpermaticæ indicari, quæ in teſtes demiſſæ, ſanguinem ſeminis materiam ad eas deferunt.

5 ὑπόκειται] ὑποκεῖται habent exemplaria manu ſcripta. Quæ etiam ἡ pro ἢ.

6 τὰ κῶλα ἰχεῖ] Hæc ſententia repetitur aph. 6. lib. 6. Epid. ſect. 4. ideóque κωλὰς vt illic cum Cornario lego. Et hic totus locus adeo vitioſè deſcribitur in omnibus exemplaribus, vt Aldini codices aſteriſcum vitij indicem hîc apponant. Lego autem cum Cornario, ἀπειρίης καρδίην πηγὴν ξυγγόμης.

7 ὅτι τὸν ἄρσενα] Sic legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria, ideóq; ſummam manum cum Cornario dixi, vt ἀπὸ τῶ μεταμφιέσαι ἄρσενος accipiatur. Sic enim Galeno in Exegeſi vocum Hippocratis, ἄρσενος πᾶν τὸ πεπλατυσμένον ſignificat. Niſi ſi ὅτι καρπὸν pro ἄρσενα legiſſe mihi videtur Cornarius.

8 κοτυληδόνα] Sic legunt exemplaria omnia, κοτυλίδα tamen legiſſe Galenum in Exegeſi hoc loco ſatis apparet, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia. κοτυληδόνα verò etiam pro acetabulo ſumi ibidem indicauimus.

9 ἐντεῦθεν γοιῦαν ξωπαθὲν] ἐντεῦθεν γὰ legunt exemplaria quædam.

10 ἢ εἵλκετο τὸ ποτὸν] Galenus lib. 1. de facult. natur. contra Aſclepiadem diſputat renes potum attrahere, non autem per eos velut per qualum excolari, & de renum ſitu veriſſimam habet ſententiam.

11 διὸ ἢ ἐρυθρόν ὄζει] διὸ δὴ ἢ legunt exemplaria Regia manu ſcripta.

12 ἀπὸ ἢ τῆς παχείης] Hic vena ἄζυγος intelligi videtur, quæ à venæ cauæ ramo inſigni ſupra cor exoritur, & ad inferiores nouem thoracis coſtas defertur. Hæc autem cum dextra feratur, factum eſt, vt pro ἐς τὰ ἀριστερὰ, ἐς τὰ δέξια legerit Caluus. Verùm ad ſiniſtram etiam partem tendit, interdumque pro multis illis propaginibus inſignem aliquem ramum emittit, in inferiores coſtas ſimiliter diſtribuendum, ac nonnunquam etiam nomi-

nis

nis ἀζυγίου rationem amittit. Hæc verò sæpe supra quintam thoracis vertebram ascendit, ibiq; contorquetur, & decliuis secundum dextrum vertebrarum latus porrigitur.

[33] ἀλλ' ἴδιος μέν] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, hoc quidem sensu, vt licet non æqualis magnitudinis suas sectiones dextris ac sinistris partibus distribuat, æquas tamen, hoc est, totidem sinistris quot dextris transmittat, & ad inferiorum nouem costarum spatia intermedia vtrinque transfundat. Cornarius tamen ἄλλη ἴδιος μέν legit.

[34] ἀεὶς ἀυχένος μᾶλ'] ἰσαὶ ἀεὶς ἀυχένος legunt exemplaria quædam.

[35] ἡ ἢ αἱμόῤῥους] Hic αἱμόῤῥους φλὲψ intelligitur, vena quæ sanguinem magna copia effundit, quæ & παχεῖα dicitur aliàs etiam Hippocrati, & pro vena caua accipi videtur.

[36] ἀεὶ ῥάχιν πλινθρομὴ] Exemplaria Regia manu scripta quædam, ἡ πλινθρομὴ ἰσ μᾶλ' τὸ ἄνω πέρας τῶ σώματος legunt, quam lectionem mihi secutus videtur Caluus.

[37] ἄχρι σπόνδυος σιωοκωχῆς] Hunc locum expressimus in nostra Oeconomia, & ab Erotiano subindicatum & expositum admonuimus, si modo apud eum rectè scribatur.

[38] ἢ ὁ δ' ἀφικείης πόρος] Sic legunt omnes interpretes, exemplaria tamen quædam legunt, ἢ ὁ δ' ἀφικείης πόρος.

[39] ἐσ' ἕτερος ὁ ἄνωθε καρδίαν] ἢ ὁ δ' ἀφικείης ἕτερος ὁ ἄνωθε καρδίαν legisse videtur Cornarius. Ex hoc verò loco περαιοῦσθαι mihi videtur Erotianus exponere εἰς ἀλλήλας συνάξασι, εἰς ἐκατέρην λαβὴν πόλος, vt indicauimus in nostra Oeconomia.

[40] ὁ μὲ ὃκ τῶ διξοῦ] Hoc membrum à Caluo prætermissum videtur.

[41] πίσσαρα ζεύγεα] Hunc de venis locum, πὶν ἀφὲ φλιβῶν ὁ φρένες τῶ μαχλικῶ vocat Galenus in Exegesi, eademque repetuntur lib. ἀφὲ φύσ. αἰσθήσ. antea, & ab Aristot. lib. 3. histor. animal. Polybo tribuuntur.

[42] ἢ ἐγκύων ὃκ τῶ ὄζωσιν μέρεσ] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria. Sed εἴσωσιν lego cum Cornario, quemadmodum legitur lib. ἀφὲ φύσ. αἰσθήσ. vbi etiam ὀφὲ ἐγκύων legitur, sicque legit Cornarius, & αἱ ἢ ἕτεραι, pro αἱ δ' ἑτέραι.

[43] ὀφὲ τῶ σπόνδυον] ὀφὲ τῶ πυελέων καὶ τῶ χειρῶν ἄνωθεν legitur lib. de Nat. humana σπόνδυα χειρῶν autem hîc manuum volas carnosas & torulos significant vt indicauimus in nostra Oeconomia.

[44] ἐκπυόσεων ἢ ὀφὲ] Ea de re vide Celsum cap. 10. lib. 2.

[45] ἡ ἢ ὑπόπυος] Hæc repetuntur libro 2. Epidemior. sect. 4. & à Galen. adscribitur lib. 6. de placit. Hippocrat. & Platon. & à nobis sunt excussa in Commentariis nostris ad libr. 2. Epidemiorum.

[46] ἐκπυόσεις μετάφορος] μετάφορος δὲ ὑπόπυος hîc legit Cornarius, quemadmodum lib. 2. Epid.

[47] ὅπη αὐτῆς χωρίον] Sic legitur in omnibus exemplaribus quæ secutus sum. lib. 2. Epid. αὐτῇ pro αὐτῆς legitur. Galenus lib. 6. de plac. Hippocr. & Plat. ταύτης legit. Cornarius verò αὐτῶν legisse videtur.

[48] ἄλλη ἢ ἐκπύησιν] Illud aliter & vitiosè admodum legitur libr. 2. Epid. vt illic ostendimus. Aliter quoque legit Galenus lib. 6. de plac. Hippocr. & Plat.

[49] ἢ ἐνδυσ ἤρξατο μετεωρίζεσθαι] ἔστ' ἂν ἀφίκηται ὅσον ἤρξατο μετεωρίζεσθαι, lego ex Galeno & Caluo velut reposuimus libro 2. Epidemiorum.

[50] ἢ τῶσιν ὑπολοίποις ἀπόσης] πρὸ ὑπόλοιπον ἀπόσης legunt exemplaria quædam manu scripta ex Galeno.

[51] ἓσ' ἂν κρυπταλωθῇ] ἓσ' ἂν κρυπταλυθῇ ἢ ἔλθῃ ὅσον legunt exemplaria quædam manu scripta, idque ex Galeno & libr. 2. Epid. eamque lectionem secuti sumus cum Cornario.

[52] κάτωθεν τὸ ἀφικείης] Hic secuti sumus lectionem lib. 2. Epid. cum Cornario & vetustissimis membranis.

[53] ἐξῆς ἀφορμὰ κ' ὡς σμικρὸν] ἐξῆς ἀφορμᾶ σμικρὸν κάτωθεν φρενῶν lego ex Galeno & lib. 2. Epid.

[54] κῇ τὸ πάσυλον τὸ κῇ τῶ πλευρέων] τὸ κάτω τῶ πλευρέων legunt exemplaria manu scripta ex Galeno & lib. 2. Epid.

[55] ἀμφιεζώκασι] ἀμφιεζῶκασι lego ex lib. 2. Epid. Caluus ἀφικείης ταύτης legisse videtur.

[56] πρίσιν ἔχουσι] πόνον ἔχουσαι lego cum Cornario ex Galeno lib. 2. Epidemiorum. etsi illic mendosa quoque est lectio, vt monuimus.

[57] ἕπεται οἱ πάσυλοι] Vulgatam hîc lectionem secuti sumus, de qua diximus lib. 2. Epid. vbi & hunc de neruis locum ex Galeno probauimus.

[58] ὀκ πλαγίου πασυδύλου] ὀκ πλαγίου πασυδύλων lego, vt lib. 2. Epid. cum Cornario, ad neruorum securitatem, vt illic diximus, vbi etiam hunc locum exposuimus.

[59] ὥσπερ αἱ φλέβες αὗται] ὥσπερ αἱ φλέβες αὗται ὅπως lego ex lib. 2. Epid. etsi illic pro ἀφὲ ὅπως legitur. Quædam exemplaria legunt, ὥσπερ αἱ φλέβες ὅπως quam lectionem sequuntur Caluus & Cornarius.

[60] ὅσον ἢ ἀφὲ ἐξέλιπον] Aliter legitur libr. 2. Epid. Hic autem hanc lectionem secutus sum, & ἀπὸ τούτου lego, & ἀπισθίωσ ex lib. 2. Epid.

[61] ξυνάπτον ἢ ξυνάψιν] Sic lego ex codicum pluralitate, quanquam exemplaria quædam manu scripta ξυνάψεσι legunt, quæ secutus videtur Caluus. ξυνάξιν verò intelligo connexionem, copulationem, compositionem & coagmentationem.

[62] ὅσον ἤρξ] Sic legunt omnia exemplaria: ἤρξ tamen lego cum Interpretibus.

[63] ἐν ὀπίσσοις πόροις πέφυκ] Sic legunt exemplaria omnia. πόροις autem mihi legisse videtur Cornarius.

[64] ἐκπαραίρου] Hunc locum mihi indicare videntur Erotianus & Galenus, cum πεπάρου, πετάλου & ἐκπέφυ exponunt, etsi Galenus in Exegesi πετάρεσθαι, pro πεπάρου legisse videtur. Ex quo ἐκπετάρου, legendum existimo, vt scripsimus in nostra Oeconomia, istumque locum exposuimus.

[65] αὐτὰ ἢ ἀπόθωνται] Sic legunt omnia exemplaria, ἀποθώνται tamen lego cum Interpretibus.

[66] ἴζωσιν ἴσιον παχεῖαν] Sic habent omnia exemplaria. Cornarius tamen τένει legisse videtur.

[67] ἢ ἐπωμιαίης ὀνομαζομένης] ἡ ἐπωμιαίη ὀνομαζομένη legit Cornarius. Codices tamen Regij manu scripti quidam pro ἐπωμιαίης ἐπωμίδης legunt.

[68] τὴ μὲ γὰ αὐτὴν] αὐτὴν videsis ἀφίκηται legit Cornarius.

[69] τὸ ἢ μεταξὺ αὐτῆ] τῆ pro αὐτῆ vitiosè legunt exemplaria quædam. Cæterum hic videtur spumosam pelliculam vocare, carneam illam membranam, qua humeraria sub cute fulcitur, cùm internum latus musculi brachium attollentis, & validum tendinem musculi brachium ad pectus adducentis, perreptat, quem neruum venam appellare mihi videtur.

[70] νεῦρ παρίχει] νεῦρον ἢ πόνον παρίχει legunt exemplaria quædam manu scripta & publicata, quæ secuti sumus cum aliis interpretibus. Codices manu scripti Regij quidam legunt, νεῦρ παρίχει ἢ πόνον δίδωσι.

[71] ἀυτὴ νέρθεν ὑπονεμομένη] αὐτὴν νέρθεν ὑπονεμομένη legunt exemplaria quædam, quæ mihi secutus videtur Cornarius.

[72] διὸ δὴ ἢ ὡ π] Hic locus quodammodo defectus videtur ideoq; subobscurus. Sensus autem est. Si quid non consuetum in huiusmodi spiritus vias illabatur, cum pulmo sua natura spongiosus & rarus, susciepiendis humoribus sit comparatus, istud si non educatur, concretionem quandam callosam efficere, spirationemque difficilem inducere. Illud autem, τῆ τὸ εἰσόντων ὑγρῶν νόμος κατάστησιν, significat hanc legem ingredientibus humoribus à natura constituram ac præfixam, vt facilè in locum spacioſum ac rarum subeant, quales sunt sua natura pulmones. Vitiosa sunt autem exemplaria, quæ ὡ πε legunt, & τ' ἐξιόντων ὑγρῶν.

[73] ἔξεσ ἢ ἀπολύῃ] οὕτως lego cum Cornario, qui etiam ταύτῃ non ταύτης legit.

[74] πὼ φύσιν] πὼ φύσιν lego cum Interpretibus, & οὐδ' ἐυπόρως.

[75] ἐγκισσύσθαι] Hunc locum subindicauimus & expositum in nostra OEconomia, vbi ἐγκισσύσθαι esse diximus, ἐλίσσεσθαι δίκην κισσοῦ, instar hederæ implicari, & inuolui. At certè si coniectura nostra valet, existimo hoc loco Erotianum & Galenum, pro ἐγκισσύσθαι ἐγκίρνασθαι legisse, quod Galenus ἐγκαταπλέκεται Erotianus verò, ἀγκιστροειδῶς συμπίπτειν exponit. Hæc enim expositio huic loco optimè mihi quadrare videtur. Exemplaria autem omnia ἔσπασε ἢ legunt, quæ lectio firmiter & cum robore in spinalem medullam inuolui & inseri significat. Sed pro ἔσπασε ἐντεῦθεν legit Cornarius, quem lubenter sequor, etsi vulgaris lectio plurimum mihi etiam arridet.

[76] αὖτη ἢ ὑπόπτυσμένη] Sic legunt plæraque exemplaria, quædam etiam ὑπόπτυγμένη, quæ secuti sumus in nostra OEconomia, vbi hunc locum expressimus ex Galeno, qui hic πλέκεσθαι, πλεγμάτων, ἢ ἀπαρτήσεσθαι ἐμπλεκομένη exponit in Exegesi, plexus aut circumplectentes appendices intelligens, quibus vicinas partes apprehendit & implicat. ξυνάψ autem pro ξυνάγει cum interpretibus lego.

[77] ἢ πρὸ ἐσθήσεσθαι] ἐσθήσεσθαι τοῖ ὑπερδυμίσι ex hoc loco exponit Galenus in Exegesi, vt scripsimus in nostra Oeconomia, testium tunicas proprias & intimas, duras illas & crassas, iis omni ex parte contiguas intelligens, in quas vasa spermatica multis anfractuosis circumuolutionibus delata inseruntur.

[78] ἁρμόσεσι] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria. ἄρμασι tamen lego cum Caluo, aut ἄρμοσι.

[79] ἐπεφύκασι] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia, vbi subindicauimus ἐπεφύκασι sumi posse pro

in ſpiram colligi & contrahi, aut ſpiras & volumina facere, hoc eſt circum teſtes conuolui. Secuti tamen ſumus interpretum fidem.

60 τὰ δ' μὴ βιαζόμενα] Sic legunt exemplaria omnia. Cornarius verò τὰ δ' βιαζόμενα legit.

61 ἀπὸ τῦ μυελοῦ τύπο] ἀπὸ τῦ μυελῦ τύπον videtur legiſſe Cornarius. Hic vero locus mihi reſpondere videtur his quæ ſcribuntur lib. περὶ γονῆς, vt mihi ferè vtriuſque idem eſſe author videatur. Hos autem locos in OEconomia noſtra expreſſimus & expoſuimus.

62 τῇ κοτυληδόνι] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria. Sed quemadmodum antea κοτυλίδα pro κοτυληδόνα repoſuimus, ſic hoc loco κοτυλίδι aut κοτυλίδα legimus ex Galeno in Exegeſi.

63 δυσράπτων] Exemplaria quædam vitioſè δυσρώπτων legunt. Cornarius ægrè tranſeuntem dixit, Caluus tractatu difficilem. Nos, quæ ægrè flectatur aut vertatur intelligimus. τραπλῶσαι enim ſραφλῶσαι, πειθῆναι exponit Heſychius.

64 μεμύρηκεν] Haud dubiè hunc locum exprimit Galenus in Exegeſi, cum μεμύρηκεν σωρείλκηκεν exponit, ὑπὸ τῦ μηρυομένων ἰείων. Sed cum μηρύειν & μηρύσασθαι, & μήρυμα dicatur, non dubium eſt vitiatam lectionem, & μεμήρυκεν legendum eſſe, & apud Galenum μηρυομένων ἰείων, quemadmodum emendauimus in noſtra OEconomia.

65 εἰς σφενδόνας] Hic σφενδόνας in OEconomia noſtra diximus ſumi pro quodam venarum ductu fundam ſimilitudine referente, anguſtis extremis, & medio latiore. Ideóque permirum videri debet, quod hanc dictionem Galenus in Exegeſi ex hoc loco non explicarit, cùm alias eius dictionis notiones, ex aliis libris appoſuerit, & plurimas alias dictiones ex hoc libro expreſſerit.

66 τῆς ὑπερωαπάδος] τῆς ὑπερωαπάδος ὑπόκοιλον, ſimul iunximus cum Interpretibus. Caluus tamen ὑπὸ κοῖλον legiſſe videtur.

67 ἀποκεκάρπωκε] Hunc locum ab Erotiano expreſſum ſignificauimus in noſtra OEconomia, cùm ἀποκεκάρπωκεν, ἀποβεβλάστηκεν & ἀπογεγώνησεν expoſuit, ſimulque Galeni lectionem in Exegeſi huc reduximus.

68 ἐπὶ τὸ γονάτος τὸ ἐντὸς] τὸ ἐντὸς κοῖλον videtur legiſſe Cornarius. αὐτέτμι verò lego pro αὐτῦμι.

69 αὖθις ὤρεκται πρὸς τὸ ἦπαρ] Sic legunt omnia exemplaria. Caluus tamen ἐρεύγεται pro ὤρεκται legiſſe videtur.

70 ἢ δ' ἀκαρέϊλω ἐκφύσα] Sic legunt exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit, ſed apparet ſuſpectam eſſe lectionem. δ' ἀκραίλω legit Cornarius quem ſecuti ſumus, cùm aliter non liqueat.

71 ἢ δ' ἀποκαυθεῖσα] Sic legunt plæraq; exemplaria, præterquam quod quædam ἰὼ δ' ἀποκαυθεῖσα legunt, quam lectionem ſecutus eſt Caluus. Cornarius verò ἢ δ' ἀποχιοθεῖσα legit. ἢ δ' ἀποκαμφθεῖσα lego.

72 ὠχετεύεται] Sic legunt exemplaria omnia: ὠχέτευται tamen lego ex Galeno in Exegeſi, iſtumq; ab eo locum ſubindicatum exiſtimo, cùm ὠχέτευται exponit, ἐκρύσῃς ἢ διεξόδους κίκτῃ). Quod etiam expreſſimus in noſtra Oeconomia. Vitioſa autem ſunt exemplaria quæ δὲ ἢ ἐντὸς ἀωῆ δ' legunt pro ἀωῆ.

73 ἠγκυροβόλη] Hunc locum à Galeno exprimi ſcripſimus in noſtra Oeconomia, cùm ἠγκυροβόλη exponit in Exegeſi, ἐγκαταπήρυκεν ἀγκύρᾳ ὁμοίως. Eundemque Erotianum indicaſſe, ſed ἠγκυροβόλησε legiſſe, & actiuè vſurpaſſe, cùm καταπώτησεν expoſuit. Quam lectionem mihi ſecutus videtur Caluus. Vitioſè autem legitur in publicatis exemplaribus, ἰὼ κυεσβόλη pro ἠγκυροβόλη, vt in quibuſdam ἰὼ κυεσβόλη).

74 ἐνεκείκωσε] Hunc etiam locum in noſtra Oeconomia expreſſimus, & ex Erotiano expoſuimus, ſimulq; Erotiani lectionem reſtituimus, vbi vitioſè ἐνεφίκωσεν pro ἐνεκρίκωσεν, & ἐνέδησεν, aut ἐνέδυσεν, pro ἐνέδησεν legitur. Sic enim apud Heſychium ἐνεκρίκωσεν, ἐνέδησεν exponitur, nimirum hoc Hippocratis (vt opinor) ſubindicato loco. Annotatur quoque ex Corintho Ionas ἐνεκρίκωσε pro ἐνέδησε efferre.

75 ἐνεφλεβοτόμησε] Hunc quoque locum ſubindicat Erotianus, cum ἐνεφλεβοτόμησε expoſuit apud Hippocratem ex Bacchij ſententia διδόναι εἰς πλεῖους τόπους & φλέβας, & δι' ἐμέσεων. Quod etiam in Oeconomia noſtra appoſuimus.

76 ἐπαμεξάμενοι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed ἐπαμεξάμενοι lego ex Galeno in Exegeſi, qui (hunc nimirum locum ſubindicans) ἐπικτᾶσθαι exponit, hoc eſt, extenſæ & exporrectæ. Illud verò καταπλάκησαν in Oeconomia noſtra, à καταπλάκω aoriſto ſecundo paſſiuo deduximus, etſi ad καταπλακέω, quod eſt diuagor aut deerro referunt interpretes, & καταπλακῆν Heſychio exponitur ἁμαρτῆν qui deerrauit aut aberrauit, vt tranſlatitiè ſumatur, & dilatari venæ dicantur, quæ latè vagantur aut deerrant, & καταπλάκησαν καταπλατυνθῆναι exponitur, quemadmodum mihi ſumpſiſſe videtur Caluus.

77 ὅπως εἰγγιώσεται τὸν χρόνον] Hunc locum ipſiſſimis verbis exponit Erotianus cum ſcribit, ὅπως εἰγγιώσεται τὸν χρόνον, ὅτι ἐπεφυσήκασι, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

78 ἢ ἠραχνίωκε] Hunc quoque locum diſertis verbis exponit Galenus in Exegeſi ἠραχνίωκεν explicans, λεπτοῖς ἅμα & πολλοῖς φλεβίοις, ὥσπερ ἀράχνης ὑφάσματα ἐξυπόπλοκα. Quod etiam indicauimus in noſtra Oeconomia. Vitioſa ſunt autem exemplaria, quæ ἠράχνων pro ἠραχνίωκε legunt.

79 ἐναιματώσεται] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria, ἐναιματώσας tamen lego cum Interpretibus, ad lienem referens.

80 ἐγχείπλωσι] Hunc locum in noſtra Oeconomia expreſſimus, vbi quid ſit ἐγχείπλη, expoſuimus. Ac mihi videtur hunc locum expreſſiſſe Erotianus, ſi pro ἐγχείπλωσιν & πιλάζωσιν, ἐγχείμπλωσι & πιλάζωσι legatur, vt ſit quæ ad ſpinam accedunt, aut feruntur, appellunt, aut impingunt.

81 ἐξαθηλόμενοι] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Erotianus tamen hoc loco ἐξαμελγόμενοι legiſſe videtur, & ἐκθηλαζόμενοι exponit, quod eſt, exuctæ, emunctæ, emulctæ aut excolatæ.

82 ἐγκεχαλίνωνται περὶ τὰ ὦτα] Ex hoc loco Galeni Exegeſim in Oeconomia noſtra emendauimus, iſtumque expreſſimus & expoſuimus. Cornarius verò, ἐς πλεῦ καρδίαν ἐγκεχαλίνωνται ſimul iunxiſſe videtur.

83 τὰς ἰνίας ἰχνεύει] Sic quidem legunt omnia exemplaria, ſed ἶνας lego cum Caluo, aut ἰνία, fibras intelligens. Et Erotiano apud Hippocratem ἶνες quibuſdam τὰ νεῦρα ſignificant, alij etiam τὰς σωδεπικὰς τόνων κτησίνας accipiunt, (ſic enim apud eum lego) Quod ex eorum opinione pendet, qui neruorum originem ex corde petunt, velut antea author libelli περὶ καρδίης. Cornarius tamen ἰωίας legit, & cor ex omni corpore habenas habere dixit, cum vitæ humanæ fons antea dictum ſit.

84 ἢ χαλάσῃς] ἐξχαλάσῃς legunt exemplaria quædam Regia manu ſcripta. Hoc verò membrum vitioſè prætermittitur in codice Aldino.

85 ἐρυθρὰ τὰ χρώματα] Hic certè facilè iis aſſentior qui σώματα pro χρώματα legunt, etſi hæc eſt omnium codicum lectio, & εὖχροα χρώματα, viuidi colores dici poſſunt.

IN LIBRVM DE AERE LOCIS ET AQVIS.

ΙΗΤΡΙΚΗΝ ὅτις βούλεται] Varia eſt huius libri inſcriptio apud authores Medicos, etſi haud dubiè ad Hippocratem refertur. Galenus ſiquidem libro de libris propriis ſe hunc in librum Commentarios ſcripſiſſe fatetur, & περὶ οἰκήσεων, ὑδάτων, & ἀέρων καὶ χωρέων inſcribit. Idem in Exegeſi in dictione (γρίφος) hanc vulgatam indicaturam agnoſcit, vt & aliàs ſæpe, etſi plærunque inuerſam & commutatam. Erotianus vero περὶ τόπων καὶ ὡρέων vocat, vt περὶ ὡρέων καὶ τόπων, in dictione, (ἐμπλίν.) Athenæus autem, περὶ ὑδάτων, & περὶ τόπων. Quidam etiam περὶ ἀέρων, τόπων, ὑδάτων, χωρέων, αὐέμων, ἀσίρων, ex quibuſdam codicibus manu ſcriptis, legiſſe aſſerunt. Alij etiam περὶ ὁρίων, ἀέρων, ὑδάτων, τόπων. Ad ſanitatis autem tuendæ artem hunc librum ſpectare, & ad Gymnaſticen referri, quæ illius artis pars eſt, ſcribit Galenus libro ad Thraſybulum. Erotianus verò inter αἰτιολογικὰ καὶ φυσικὰ refert, eumque hac in parte ſecuti ſumus.

2 ἢ σκληροῖσί τι] καὶ ὠμοῖσι videtur addidiſſe Caluus, aut ἀτιρήμοισι. ἀτερήμοις autem paulò poſt δυσμικοκλήτοις exponit Erotianus, iſtumq; locum mihi ſubindicare videtur, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia, ideóque coctu difficiles & quæ immutari nequeant diximus.

3 & ἐδωδὴ] Caluus καὶ ἐδωδὴ καὶ ἄποτοι legiſſe videtur.

4 μέλλῃ πάγκοινα] Hunc locum adducit Galenus initio Com. 1. in lib. 1. Epid. & paulò aliter legit.

5 καὶ ἐλάχιστον μέρος] Hunc locum mihi innuere videtur Galenus initio libelli ὅπ ἀρίστης ἰητρὸς καὶ φιλόσοφος.

6 μὴ μετέωρα] Sic quidem legunt omnia exemplaria & omnes interpretes. Caluus non altas aut profundas dixit, quæ ſublimes ſunt, vt mihi μετέωρα, abſque negatione legiſſe videatur, eamq; lectionem in codice Auguſtini Guadaldini reperiri audio. Zuinggerus pro μὴ μετέωρα, κάρτα μετέωρα legit, vt in fine libri.

7 καὶ ὁκόσαι μὲν ἦσι πόλεων] Hac parte exemplaria omnia Græca mirum in modum vitiata ſunt. Codices Germanici omnes aſteriſcum velut vitij notam apponunt, quod non faciunt Aſulani, etſi

etsi pari vitio coniuncti. Huc tamen ab Interpretibus reponuntur quæ in librum de Capitis vulneribus irrepserunt, quæ omnia huc probè consentiunt, & ex Galeni testimonio ad ista referri debēt. Hæc autem lacuna multis occasionem dedit, pro animi sententia multa reponendi & immutandi, quæ cuiuis, vt volet, æstimanda & recensenda relinquam, popularem maxime & ab Interpretibus receptam lectionem secutus.

[8] ἐγ φαγεδαίνας κειρὰς ἐγγίνεσθ] Sic quidem legunt plurima exemplaria, & Caluus, qui communem causam comprehendit. Cornarius vero εἰκὸς legit, quem lubenter sequor. Quæ verò paulò post sequuntur, τῷ ὃ χειμῶνι ψυχρῷ, valde suspecta sunt, & huc videntur irrepsisse ex superioribus verbis, τὸ ὃ χειμῶνος ψυχρὸ, neque leguntur in Augustini Guadaldini codice.

[9] ἃ νομίζουσι τὸ παιδίον πιαίνειν] Sic legunt omnia exemplaria quæ adhuc videre licuit, eamq; lectionem ex Galeno ipso retinuimus, qui eam agnoscit Com. in sent. 4. lib. 6. Epid. sect. 1. his verbis: τὸ δὲ ὑπολιπόμενον πάθος· ὅτι μὲν τῶν φυσικῶν γίνεται δυσεκβάσιον ὅταν ὑγρὸς εἰς κεφαλὴν ἰκανῶς ᾖ, καὶ πλουσιώτατά γε καὶ παιδίον ὀνομάζεται, τὸ νόσημα, καθάπερ αὐτὸς ἐδήλωσεν ἐν τῷ περὶ ὑδάτων, καὶ ἀέρων, καὶ τόπων, ὡλόπως γράψας τοῖς παιδίοις συμπίπτειν ἀσαρκίας τε καὶ ἀσθματικὰ νοσήματα· νομίζουσι τὸ παιδίον πιαίνειν, καὶ ἱερὰν νόσον εἶναι· καὶ ταύτην τὴν φύσιν ἀδύνατον ἐστι θεραπεύσαι δεῖ τὸ παιδίον πάσης ὡς εἶναι τῆς λέξεως ταύτης, ἃ νομίζουσι τὸ παιδίον πάσχειν πιαίνειν, καὶ ἱερὰν νόσον εἶναι. Istamq; vulgatam & Galeni lectionem mihi etiam secutus videtur Caluus. Codices Asulani asteriscum vt vitij suspicionem apponunt, & vitiosè ἃ νομίζουσι legunt. Scio quosdam ex membranis scriptis alteram lectionem adscribere, τὸ παιδίον πιαίνειν, vel τὸν παῖδα πιαίνειν. Sed cum istius lectionis Galenum testem idoneum habeam, non est cur in alia inuestiganda anxiè nimis distorqueamur. Idem quoque Com. 5. in lib. 6. Epid. Comitialem morbum παιδίον πάθος vocari scribit, huc fortè alludens. At certè nisi me Gal. authoritas moueret, παιδικὸν πάθος lubentiùs, aut παιδὸς quàm παιδίου legerem.

[10] Εἰσὶ ὃ αὖ ἀέρων δυσπεψίαι] Hic videtur esse locus quem ex hoc libro adducit Galenus Com. ad aph. 2. lib. 6.

[11] ὑγιεῖόν τε] Hunc locum ex hoc libro adducit Galen. Com. ad aph. 33. lib. 6. his verbis. ἔλεγε ὃ αὖτὸς ἐν τῷ περὶ ὑδάτων τε καὶ τόπων, καὶ ἀέρων, ἅπασα πλευρίτιδι καὶ τοῖς ἄλλοις νοσήμασιν ὑγιεινὴ, πολὺ ὑγρὰν ἔχοντας σύστασιν.

[12] Τοῦ μὲν τὰ νοσήματα] Hunc etiam locum ex hoc libro adducit Galenus initio Comment. 1. in librum 1. Epid. sed paulò aliter legit.

[13] ἐγ σκιληρούς] Hunc locum mihi subindicare videtur Erotianus, cum σκιληρούς τοὺς λεπτοὺς καὶ σκληπόδεις exponit, sed σκληρούς vitiosè apud eum legitur. σκληρὸς autem exponitur Galeno ξηρὸς, ἀφεστεγανωμένος. Sic enim dicuntur sicci, aridi, & exucci, aut emaciati, ac graciles.

[14] ἐγ κοιλίας ἀπράμονας] Hic ἀπράμονας κοιλίας indomitos ventres dicimus, eos qui non facilè solūtantur, aut in lubricos mutentur intelligentes, aut qui ab emollientibus minimè euincantur, sed qui semper contenti ac sicci manent, velut exposuimus in nostra OEconomia, quibus εὐρωῶσι opponuntur.

[15] ὑπόδημα πλευρίτιδι] Sic quidē plæraq; legunt exemplaria, meliora verò ὑπόδημα πλευρίτιδος. Alij verò legunt, νοσήματα ὃ αὖτ' εἶναι ὑπόδημα, πλευρίτιδος τε πολλαί. & hic multa immutant, sed receptam lectionem innouare magna mihi est religio.

[16] τὰ τε ἤθεα ἀχριώτερα] Hunc locum de vrbibus quæ ad Aquilones obuersæ sunt, adducit Galenus libello, Quod animi mores corporis temperaturam sequantur.

[17] Εἰσὶ μὲν αὐθράσι τὰ νοσήματα] Sic quidem legunt omnes quos vidimus codices, quidam tamen τῷ μὲν πρώτῳ legi annotant, quod etiam fecit Cornarius.

[18] ἐγ τὰ μεταξὺ θερινοῦ καὶ ἁπλοῦ] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria. Mihi tamen valde probatur ista codicis Augustini Guadaldini lectio, quam mihi perhumanissimè communicauit Iacobus Santalbinus Collega noster amicissimus & doctissimus. φαυλότατα ὃ τὰ ὑγρὰ φθόπυρα, καὶ τὰ μεταξὺ χειμερινοῦ καὶ ἁπλοῦ καὶ ὕδατος. vt ea aquæ maximè improbentur, quæ inter ortum hybernum & occasum scaturiginem habent.

[19] ἐγ τὰ καυσούμενα] Sic legunt vulgati codices, vitiosè tamen, quidam etiam manu scripti πεπτόμενα, alij πεπτούμενα legunt. Ex quibus aquæ quæ promptè & facilè liquescunt, intelliguntur, hoc est, emolliuntur, resoluuntur ac concoquuntur, neque ne etiam στερραὶ dici possunt, sicuti legisse Galenum existimo. Eiusmodi autem naturas ad conceptum esse ineptas, feréque steriles indicat aph. 59. & 62. lib. 5.

† *Com. in lib.* περὶ ὑγιεινῶν διαίτης.

[19] Θᾶττον ὡς ὅτι τὰ πολύ] Sic legunt omnia exemplaria, hac notione, vt ipse aër semper matutinum frigus affundat, quod radiis solaribus dispergitur & discutitur, ideoque sole illustratæ aquæ salubres redduntur. κατὰ tamen aut ἐπὶ videtur legisse Cornarius, vt postea. ἐνθεῖν autem substantiuè accipi mihi videtur. Hic autem quidam codices manu scripti legunt, τάδε ἔνδια τῷ αὐθράπων εὐχροά τε καὶ αὐτὰ δεῖ μᾶλλον ἢ ἄλλα ὧν μὴ τις νοσεῖ &c.

λαμπρότητι τε καὶ αὐθρώπου] Hunc locum ex isto libro adfert Galenus libello, Quod animi mores &c. vbi τῷ ἀρχῇ βορέᾳ legit.

[20] ἐπὶ τὰ δὲ ἑσπέρης] Locus parum integer mihi videtur in vulgatis exemplaribus, hicque mihi sensus esse videtur. Siue ventos ab occasu spirantes spectes, qui ferè autumnum referunt, siue huius ciuitatis situm, quò ad diei mutationes, consideres, qui ferè similis est ei quod plurimum inter maturinum & vespertinum tempus intercedit. Ideoque probanda videtur codicum manu scriptorum lectio, quæ habet, ἢπερ τὰ δὲ πρὸς ἑσπέρης πνεύματα ἔστιν τῷ ἡμερινῷ μάλιστα, οὕτω καὶ ὅπως καὶ ταύτῃ τὸ πέλαγος. Probatur etiam mihi ista quorundam manu scriptorum codicum lectio, ἐπὶ ταύτῃ τὰ δὲ πρὸς ἑσπέρης πνεύματα ἔστιν τῷ ἡμερινῷ μάλιστα καὶ ὅπως καὶ ταύτῃ τὸ πέλαγος.

[21] ἐκάστῳ μὲν οὖν ἔστιν ἰλύσθαι] Vide Athenæum lib. 2. vbi hunc locum ex hoc libro adducit.

[22] ἀλλὰ τὸ πεπιεῖν ὕδατος ὀλιγοφθόρου] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, vt eas velut nouo accedēte semper imbre refici aut augeri velit. Cornarius ὀλιγοσυφῆ legisse videtur, cùm nouam semper aquam pluuiam inferri dixit.

[23] Ἐπθολωμένα] Vitiosa sunt exemplaria quæ πεθολωμένα pro πεθολωσμένα legunt.

[24] ἐγ βραγχαλέσταις] Istud non legunt quædam exemplaria, legit tamen Caluus.

[25] ἐγ μεμυωμένους] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, plenos dixit Cornarius, molestos Caluus, haud scio qua ratione. Ego μεμυωμένους σπλῆνας velut μεμυκότας dici existimo & πεπυκνωμένους, aut σεσιφριγμένους, compressos, conclusos, ac condensatos, ac velut induratos, ab aquis niualibus & glacialibus: Qua ratione μεμυωμένων, μεμυκότων, & πεπυκνωμένων, ac σεσιφριγμένων exponitur Hesychio. At certè si quid augurari mihi liceat, existimo hunc locum subindicari & explicari à Galeno, cùm μεμωλυσμένους exponit, scribitque quosdam τοὺς κατεψυγμένους, quosdam etiam τοὺς ὑπερῤῥωγότας καὶ λιθώδεις accipere. Sed certè pro μεμωλυσμένους, μεμυωμένους legendum apud Galenum censeo, vt lienes velut ab aquis niualibus ac glacialibus refrigeratos, aut indurato ac lapideos indicet. Istaque à μύω mihi deducta videntur. Cornarius autem & Zuinggerus à μῦς deduxerunt, cùm in tumorem rotundum elatos ac plenos acceperunt. Paulo post verò pro καθελκυσθῆναι, quædam exemplaria manu scripta καθελκυσθῆς legunt.

[26] παῦ τι κοιλίας ξηροτάτας] Sic legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen στερροτάτας legisse videtur.

[27] τῶν μὲν τὰ νοσήματα] ξυμφορὰ νόσημα hîc accipio velut Gal. Com. 5. in lib. 6. Epid. ξυμφόρους νόσους exponit τοὺς ἐκ παλαιοῦ χρόνου καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων ἐξεθισθέντας, velut vna nobiscum educatos ac connutritos, hoc est, assuetos, familiares ac diuturnos, velut scripsimus in nostra Oeconomia.

[28] τῶν ὃ γίνεσθαι ὑπὸ ὕδατος] Sic quidem legunt publicata omnia exemplaria. Sed quidam codices manu scripti hanc habent lectionem, τῶν ὃ γίνεσθαι ἐκ τῶν ὑδροπότων αἰτίαν.

[29] ἑκατὸν εἶη] εἶη pro ἐστὶν habent exemplaria omnia, vt & paulò post, ἀγαθοὶ εἶεν pro εἰσὶ.

[30] ἄριστα ὃ] Hunc locum adducit Athenæus lib. 2. ex libro περὶ πότων & λόγων ξηρῶν legit, paulòque aliter.

[31] παῦ μὲν πάντα πίνειν] Sic quidem legunt omnes quos vidimus codices, quidam tamen τῷ μὲν πρώτῳ legi annotant, quod etiam fecit Cornarius.

[32] ἐγ τὰ μεταξὺ θερινοῦ καὶ ἁπλοῦ] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria. Mihi tamen valde probatur ista codicis Augustini Guadaldini lectio, quam mihi perhumanissimè communicauit Iacobus Santalbinus Collega noster amicissimus & doctissimus. φαυλότατα ὃ τὰ ὑγρὰ φθόπυρα, καὶ τὰ μεταξὺ χειμερινοῦ καὶ ἁπλοῦ καὶ ὕδατος. vt eæ aquæ maximè improbentur, quæ inter ortum hybernum & occasum scaturiginem habent.

[33] ἐγ τὰ καυσούμενα] Sic legunt vulgati codices, vitiosè tamen, quidam etiam manu scripti πεπτόμενα, alij πεπτούμενα legunt. Ex quibus aquæ quæ promptè & facilè liquescunt, intelliguntur, hoc est, emolliuntur, resoluuntur ac concoquuntur, neque ne

hypochondriis hærent. Zuinggerus tamen ista actiuè sumere mauult, vt aquas ad eliquandum & coquendum maximè opportunas intelligat. Verùm nobis esse suspectam illam lectionem in nostra Oeconomia indicauimus, & ϑερμότατα legendum esse monuimus, vt aquæ maxime molles, ac velut coctione eliquatæ & emollitæ, ac delicatæ accipiantur, hoc est, quæ facilè coquantur ac resoluantur. Quibus τὰ ἀπέφθεγματα καὶ σκληρὰ statim opponit. Cornarius certè τὸ πίνειν ϑερμότατα mihi legisse videtur. Caluus vero ἔφην αἴσιον καὶ ϑερμότατα.

34 τὰ μὲν οὖν ὄμβρια] Hunc de aquis pluuiis locum affert Paulus Ægineta, & exponit. † *Cap.50.lib.1.*

35 πρὸς τε γὰρ ἀφυὴν] Illud πρὸς ἀφυὴν fortè ad Platonica elementorum principia referendũ videtur, vt τῶν πυρὸς ἀφυὴν dicit Theophrastus lib. περὶ πυρὸς, & Caluus aquæ principium dixit. Paulus verò vbi hunc locum explicat, τὸ λεπτότατον καὶ καθαρώτατον simpliciter extulit.

36 ϑερμὰ μὲν οὖν εἶναι αἴσια] Sic quidem legunt vulgata omnia exemplaria, quidam tamen ex codicibus manu scriptis, ἀγαθὰ εἶναι legunt. Verùm aquas pluuias optimæ notæ esse scribit Paulus cap.50. lib.1.& Gal. ex Hippocr. Com.4. in lib.6.Epid.

37 καὶ ἀποσήπεται] ἀποσήπεται lego cum Corn. aut ἀπαθαίνεται, etsi ἀποσήπεται legunt omnia exemplaria, quod à putredine vindicari indicare potest. ἀπὸ enim in compositione interdum priuationem significat, vt in ἀπαυδᾶν, & in ἀποκναίστερον (quod ἀφροντιστότερον exponit Gal.in Exegesi) item ἀπολαγχάνω & ἀπολείχω.

38 ὁκόταν γὰρ ἅπαξ παγῇ] Hac de re vide Plinium cap.3. lib.31. & Paulum cap.50.lib.1.

39 ὅτι ὑπὸ τῆς πήξεως ἀφανίζεται] ἀφανίζεται τὸ κυφότατον legunt exemplaria Aldina, Germanica verò καὶ καταξηραίνει addunt, quod non legit Caluus.

40 μὴ ἡ ὑσμαχος τῆ κύστει ξυμπέφρακται λίθῳ] Sic quidem legunt publicata exempl. Germanica, reliqua ξυμπέπρακται & asteriscum apponunt, suspectæ lectionis notam. Nec dubium est quin ξυμπίμπρασϑαι legerit Cornarius, vt vesicæ & vnà cum vesica ardescens aut igneum intelligat. Quem in sensum vnà cum ea conspirans diximus, quod per ξυμπέφρακται indicatur, quod paulò post πωϑὶ πάσχειν dicit, etsi de aperto ac minimè obturato, sed amplo, vesicæ osculo accipi potest. Quam in notionem valde placet codicis Augustini Guadaldini lectio, quæ ξυμπέφεκε habet, vt minimè occlusus sit vesicæ stomachus.

41 καὶ συμφέρει] Sic quidem legunt omnia exemplaria, quæ lectio valde est popularis, significatq; in vesica manere ac colligi, coaceruari, & concrescere quod in vrina est maximè crassum & returbidum ad calculum generandum. Sed Galenus in Exegesi φέρει legisse videtur, cum ex hoc libro adducit, & τὸ οἷς οἰκεῖ exponit, velut inhabitat, aut versatur, vt indicauimus & expressimus in nostra Oeconomia. Quod facit vt ista quæ in vulgatis codicibus libro de Capitis vulneribus annectuntur, rectè ab interpretibus ad hunc locum sint restituta. Hic autem παχύτατον καὶ ϑολωδέστατον, vt antea lego, pro χολωδέστατον, quod etiam in codice Augustini Guadaldini legi audio.

42 ϑᾶσσον ἢ ἥλικον αἰδοίοις] Istud longè aliter mihi videtur legisse Caluus. Codex verò Augustini Guadaldini legit, ϑᾶσσον ἢ ἥλικον λίϑοι καὶ γόνῃ ὁμοίως.

43 ἐς γὰρ τὰ αἰδοῖα ξυωτέρω] ξυωτέρω legit codex Augustini Guadaldini, & subiungit, οἱ ἢ αἴδρεις καὶ οὐ ϑύτεροι, & διὸ οἱ ὀρνιϑίαι καὶ ἀρσὲς, καὶ πίονες πολεῖοι, καὶ οἱ παῖδες. Quidam tamen pro πίονες ὑρεῖοι legunt, sed postea, οἱ ὀρνιϑίαι εἰσὶν εὐρεῖς legunt.

44 ὅϑεν αὖτις ἐνδυμεύμενος] ὅταν δ' αὖτις ἐνδυμεύμενος legunt exemplaria quædam manu scripta. In Regio verò vno manu scripto codice sic legitur hoc principium, ὅταν ὁ αὖτις ἐνδυμεύμενος διαγινώσκῃ. Hic verò vbi ϑεὶ δ' ἐπὶ legitur, codex Augustini Guadaldini ϑεὶ δ' ὑρέων legit.

45 ὡὸ μὲν γὰρ κῦ λέγον] Hunc locum ex hoc libro adducit Gal. ad aph.8.lib.3. & paulò aliter legit. Quid autem sit ἄλλος χεμὼν, in nostra OEconomia aperuimus.

46 ὡὸ ἢ ὁ μὲν χειμὼν] Hunc locum integrum adducit Gal.ex hoc lib.Com.ad aph.11. lib.3. & paulò aliter legit. Pro ὐχμηρὸς autem ξηρὸς habent exemplaria manu scripta.

47 καὶ ὀφϑαλμίας ἐμποιεῖν] αἰέγκυπτα διὰ ϑέρος πυρετώδεα ἔῃ, καὶ ὀφϑαλμίας, καὶ δυσεντερίας ἐγγίνεϑαι, legisse videtur Galenus, vt rectè reponunt interpretes. Exemplaria verò manu scripta legunt, καὶ τὰ ϑέρεα ὀφϑαλμίαι γίνονται ἰσχυραὶ, ϑᾶσσι τε πισὶ καὶ γυναιξὶ πυρετοί.

48 αἰέγκυπτα διπλοῦν τε καῦμα ἔῃ] Sic legunt exemplaria publicata vitiosè pro διπλόον. Galenus verò διπλοῦν legit.

49 τῆ τε κοιλιῶν μὴ ξυεσκυκότων] μὴ ξυεσκυκυῶν legit Galenus, etsi satis mihi conscius sum, Mercurialem & Zuinggerum summos in arte Medica viros, ista verba, alium in locum reiicere.

50 μὴ δὲ πλαδᾶν] pro πλαδᾶν, σωτήκεσϑαι legit Galen. & σωτιμπῆναι, pro ϑατήκεσϑαι. Sunt verò qui pro πλαδᾶν, φλυδᾶν aut μυδᾶν legũt,

51 καὶ ϑῆσιν οὔλοισι ϑῆς ὑγροτάτοις] καὶ ϑῆσιν αἰδρόοισι ϑῆσιν ὑγροτέροισι legit Galenus, vt & exemplaria quædam manu scripta.

52 καὶ ὡὸ μὲν ϑηλυκοὺς] Istis etiam verbis hunc locum attribuit Galenus Com.ad aph.11. lib.3. etsi vitiosè paulò leguntur nostris in codicibus.

53 ὡὸ ἢ ὁ μὲν χειμὼν] Vide aph.12. lib.3.

54 πρὸς τὸ ἦει ἐκπεζότικεν] Sic distinguunt omnia exemplaria, sed lego, καὶ ὁ τόκος αὐτέοισιν ἢ πρὸς τὸ ἦει, cum Interpretibus.

55 ϑῆσι μὲν οὖν φλεγματίῃσι] Hæc verba ex hoc libro adducit Galenus Com. ad aph.12.lib.3.

56 ὀφϑαλμίαι ξηραὶ] ὀφϑαλμίας ξηρὰς legit Galenus.

57 ϑῆσι ἢ παρισβύτῃσι] Galenus legit, ϑῆσι ἢ ἄγαν παρισβυτέῃσι, & πρὸ ἐκπύων τοῦ φλιαροῦ. Quam lectionem sequitur Cornarius. Reliquum etiam sic legit Galenus, ὥς τε ἐξαπίνης ὑπόλυσις, πρὸ ἢ παραπλήσιος γίνεται τὰ δεξιὰ, ἢ τὰ ἀριστερά. Quam lectionem partim secuti sumus, quòd eam bis repetat Galenus, nec horum verborum [ὑπὸ φρενίτιδος] meminerit. Vitiosa autem sunt exemplaria, quæ πρὸ ἀμείνονα pro ἀμείνονα scribunt.

58 ὁκόταν γὰρ τῷ χειμῶνος ἔωσιν νοτίῃ καὶ ὑπομβρίῃ καὶ ϑερμῇ legit. Quædam exemplaria νοτίῃ & διαβρόχῳ καὶ ϑερμῇ, habent. τὸ σῶμα verò lego, pro τῷ πώματι cum omnibus interpretibus, & ἕδει pro ἴλῃ vt legitur in Augustini Guadalini codice manu scripto, etsi Cornarius ξυνίῃ legisse videtur, & πλωικαῦμα ἅμα πρὸ ἦει πήγνυϑ' cum Caluo. At verò in his quæ sequuntur Corn. secuti sumus, & illud, καὶ λειοψυχίαι καὶ ὕδρωπες ad hunc locum retulimus. Etsi exemplaria quædam manu scripta sic hunc locum legunt, vt post ϑατήκεται hæc addantur, ἄσσα πολίμια αἰϑρώποισιν ἐόντα νόσους ποικίλους ἐπιφορέει. & γὰρ λειοψυχίαι καὶ ὕδρωπες ἀπαγίγνουϑ', καὶ τελευτῶσι ϑῖσι νοσεύμασι.

59 ὡὸ ἢ τὸ ϑέρος ἐπομβρεῖν] Huius loci meminit Galenus Com. ad aph.13.lib.3.istóq; ordine collocat, sed vitiosè legitur nostris in codicibus Græcis.

60 καὶ τὸ μεσόπωρον] καὶ φθινόπωρον αὐξάνοις legit Galenus, quam lectionem cum omnibus Interpretibus secuti sumus. Quod sequitur, καὶ ϑῆς φλεγματίῃσιν, aliquantum suspectum videtur, quòd horum nihil omnino adscribat Galenus, tum quòd pluuiosæ & austrinæ tempestati non admodum familiares aut congruentes, hi morbi videantur.

61 ὡὸ ἢ τὸ ϑέρος αὐχμηρὸν γλῳῆ] Vide aph.13.lib.3. vbi istius loci meminit Galenus, & ϑέρος αὐχμηρὸν & βόρειον, & τὸ φθινόπωρον ὑπόμβριον καὶ νότιον legit, quam lectionem cum Interpretibus secuti sumus. Vitiosa quoque sunt exemplaria quæ φύσας pro φθίσας legunt, quæ tamen secutus est Caluus.

62 ὡὸ ἢ βόρειόν τι ἦ] Vide aph.14.lib.3.vbi huius etiam loci meminit Galenus.

63 ὀφϑαλμίαι ξηραὶ] Pro ξηραὶ ἰσχυραὶ legunt exemplaria quædam manu scripta, sed ξηραὶ bis legit Galenus.

64 τῆς γὰρ χολῆς] Istud sic legit Galenus, τῆς γὰρ χολῆς τὸ μὲν ὑγρότατον καὶ ὑδαρέστατον ἀποξηραίνῃ καὶ αἰαλίσκῃ, τὸ ἢ παχύτατον & δεινότατον λείπῃ καὶ τῷ αἵματος κῦ τ' αὐτὸν λόγον, ἀφ' ὧν ϑῶν τὰ ὀσφήματα ἀπῆς γίνεϑ' Quædam etiam exemplaria manu scripta, pro ἄφνω, ἐφ' ᾧ legunt.

65 ἀποξηραίνουϑ' γὰρ] Hunc locum sic legit Galenus, αὐαξηραίνουϑ' γὰρ & εἰς τὰ χειμῶνα ἀφικνούμενα ὑπὸ πλαδῶντες, ἀλλὰ αὐαξηρανόμενοι, hoc sensu. Resiccantur enim & ad hyemem superflua humiditate minimè diffluentes, sed reliccati perueniunt. Quam lectionem sequuntur Interpretes. Eodem tamen recidit vulgata lectio, vt similium temporum successione reliccati, ad hyemem perducantur.

66 κῦ ϑῶν πὸς] Quæ ante hæc leguntur, ὡὸ ἢ ὁ χειμὼν βόρειος, suspecta sunt, cùm paulò ante iam scripta sint, ideóq; cum Interpretibus ea reiecimus. ὀνοσεύμβρους autem exemplaria quædam manu scripta legunt, pro ὁ νοσεύμβρους.

67 ϑᾶ ἢ λήγῃ] λύῃ pro λήγῃ legunt exemplaria quædam manu scripta.

68 πρὸ ἀσίλου πλεῖον] Hunc locum adducit ex hoc libro Galenus libro, Quòd animi mores corporis temperamentum sequuntur.

69 καὶ ϑᾶ' ἔϑνεα τοῦ ἀνϑρώπου] καὶ ϑᾶ' ἤϑεα τοῦ ἀνϑρώπου ἀμείνονα legit Galenus. Exemplaria quædam manu scripta ἐυεργότερα legunt, pro ἐπεργότερα.

70 ὅτι ὑπὸ ψύχεος βιαιόμενα] Sic legunt omnia exemplaria. Sed Galenus lib. Quòd animi mores &c. ὑπὸ ψύχεος πάϑῃ legit, si modò vera est lectio.

71 τὸ ἢ αἰδρεῖον] Hunc locum producit Galenus lib. Quòd animi mores &c. sed ϑαλάττωρον legit, & ἄμπυον omittit. Certum autem est interpretes omnes ϑαλάττωρον legisse, cũ ἀπαλάττωρον habeant omnia quæ videre licuit exemplaria. Et certè ἄμπυον & ϑαλάττωρον rectè iungũtur, & Asiaticorum imbellis & delicata natura malorum ærumnarum & laborum tolerantiam refugit.

72 κὰτὰ

72 μὴ τε ὁμόφυλον] οὔτε ὁμοφύλου, οὔτε ἀλλοφύλου legitur apud Galenum, vitiosè tamen. Idem quoque, ἀλλὰ πάνυ ἰδιολῶν ἀνάγκη χρᾶσθαι, legit. Etsi verò ea notione quam adscripsimus sensus rectè constare potest, hic tamen totus locus non parum suspectus habetur.

73 τῶν ὑλίου τῆς ἀναπολῆς τῆς χειμερινῆς] pro χειμερινῆς, θερινῆς legit Augustini Guadaldini codex manu scriptus, quòd constet ad æstiuum Solis ortum positam esse Mæotidem paludem, non ad hybernum. Nam ortus hybernus ad Capricorni Tropicum infra Æquinoctialem, versus polum Antarticum situs est. Mæotis autem palus ad ortum æstiuum versus Tropicum Cancri, & versus Arcticum polum, ab omnibus est posita, vt cuiuis vel in Geographia mediocriter versato manifestũ esse potest. Quod non mediocriter Cardanum torsit, qui tamen vulgatam lectionem retinuit.

74 εἰσὶ γὰρ φύσεις] ἀνδρώδεσί πῃ καὶ ἀφύδρεσιν legunt vulgata exemplaria, quæ secuti sumus cum Cornario. ἐφύδρεσιν tamẽ habent exemplaria quædam manu scripta, quæ secuti sumus cum Cornario, ἀνύδροις autem habent exemplaria quædam manu scripta, quæ secutus videtur Caluus, quædam etiam ἀφύδροις. Quæ sanè lectio non improbatur.

75 αἱ δὲ λειμακεστέρσις] λειμακέστερσι exponuntur Erotiano λιμακώδεσι, nẽpe hoc subindicato loco, qui etiã addit λέγουσι δὲ οἱ λιμώδεις, καὶ κατάυχοι, καὶ ὀμαλοὶ τόποι. Ac certè existimo λιμακιστέρσις & λιμακώδεσι apud Erotianum legendum esse, & huc referendum.

76 ἐ γὰρ γόνῳ-] Hunc locum innuere videtur Gal. libello, Quod animal sit quod vtero continetur, aut certè alium huic similem, velut lib. περὶ γονῆς. aut libr. περὶ ἐμβρύου, qua de re antea scripsimus.

77 ὡς ἐπ γόνου ὡς πρόπερσιν] ἢ πρότερσιν legunt exemplaria quædã.

78 ἀλλὰ μονοξύλοις] hunc locum in OEconomia nostra expressimus.

79 ἀναλθέες εἰσὶν] Sic quidem legunt quæ omnia vidimus exemplaria, sed nos ex Erotiano & Galeno ἀναλεῖς legimus, & ἀναλθῆ, ἀτόφορα explicamus, vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi etiam monuimus quosdam hîc ἀναλκέας legere.

80 ἠέρ τε πυκνὸς] Aërem caliginosum dicimus, cùm nomine aëris hîc qualitas indicetur, constetq; Græcis sic sæpè aëris vocem sumi, deinde quòd ex paludibus aër caliginosus nascatur, quodque totus Euxinus Pontus nubilosus sit.

81 καὶ διερῷ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed pro διερῷ Erotianum λιερῷ hîc legisse scripsimus in nostra Oeconomia, & σποδυνῷ καὶ αὐανῇ exponere.

82 περὶ μὲν ἡ φύσιος] ἢ περὶ μὲν ἡ φύσιος legunt exempl. manu scripta, Quod verò sequitur ἐν τῇ Ασίῃ καὶ τῇ Εὐρώπῃ, quidam vltima verba expungenda existimant, quòd nondum de Europæis verba fecerit, & Phasiani ab omnibus inter Asiaticos annumerentur, & nominatim à Xenoph. lib. 4. περὶ ἀναβάσεως: tum etiã quòd paulò pòst cùm ad Europæos accedit, περὶ δὲ τὴν ἐν τῇ Ασίῃ solùm scribat. Deinde harum dictionum περὶ μὲν, & περὶ δὲ, vis inspicienda & coniungenda videtur.

83 περὶ δὲ ἡ ἀθυμίης] Hunc quoq; locum adfert Gal. libello, Quòd animi mores, &c. Sed longè aliter legitur & vitiosè nostris in codicibus. ἀπολεμώτεροι etiam quædam exemplaria legunt, pro ἀπολεμώτεροι.

84 αἰεί τε ἐγείρουσι] αἰ τε ἐγείρεσι legunt codices quidam manu scripti, & ἐῶσαι pro ἐῶσι, vt & Aldina exemplaria.

85 ἄναλκες ἔᾳ] ἄναλκες hîc ἀβοήθητον mauult significare Erotianus, quã ἄνανδρον aut ἀδύνατον. Quod effecit vt omni ope aut auxilio destitutum dixerim hoc est auxiliaribus aut militaribus copiis, etsi imbelle rectè dixerint omnes interpretes, quod ἄνανδρον & ἀδυνὲς exponunt, vt scripsimus in nostra OEconomia.

86 ἠπιωδέας τοῦ γένους] Sic quidem legunt quæ adhuc videre nobis licuit exemplaria, hoc quidem sensu, vt cogantur regionem deserere propter rei militaris imperitiã ac otium, sed ἀπολιμίων ἢ ἀγύνις lego, vt habent plæraque exemplaria & Aldina, etsi vtramq; lectionem videtur secutus Caluus. Mihi tamen valdè probatur Zuinggeri lectio, ἡμεροδέας τοῦ ὀργίου, vt necesse sit huiusmodi hominibus mitiores esse animos, propter rei bellicæ inertiam. Quam quidem lectionem desumptam audio ex codice Augustini Guadaldini & Octauiani Ferrarij.

87 ἀρίστεσσι δ'] Hunc locum adducit Galen. libello. Quòd animi mores, &c.

88 ὑπὲρ τὰ ἱερὰ θύουσαι] Θύωσι legunt exemplaria Regia manu scripta. Caluus etiam παρὰ Νομίῳ legisse videtur.

89 ἢ ἐπ' ἀυτῇ ζυτέῳ] ἢ ἐπ' ἀυτῷ, pro ἢ ἐπ' αὐτῷ legunt exemplaria quædam.

90 ἢ λιμακώδης] λιμακώδης legunt Erotianus & Gal. vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi istum locum expressimus, & ad Galeni expositionem adduximus.

91 ἢ ψιλὴ] Sic legunt ferè omnia exemplaria, quæ nudam & arboribus carentem solitudinem significant. Quædam verò exemplaria vt Aldina ὑψηλὴ legunt, quam lectionem Caluus & Cornarius secuti sunt.

92 αὖ δὲ ἢ πλοῖς ἐφειρεσμένοις] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus & Cornarius πλοῦ legisse videntur. Erotianus autem πλοίοισι legit, additq́ue, πλοῖ κελεοῦ δὲ λέγουσι τὰ σκαπτόμενα σκαφίδια χάριν πεποιημένα. Istamque lectionem secuti sumus, & πλοῖς legimus, cùm coactilibus & lana crassa compactis obductos currus duximus, etsi πλοῖς adiectiuè ferri potest, quod πλωτοῖς exponit Hesychius. Qua de re susiùs in nostra OEconomia.

93 τοῦτο δὲ ἢ γενὰ] Sic quidem omnes codices legunt, eamq; lectionem secutus sum. Cornarius tamen δένη mihi legisse videtur, quasi δένδρα.

94 ἢ τὰ πρόβατα εἰρητῇ] Hîc τὰ πρόβατα pecorum possessionẽ & armentorum gregem mihi significare videntur, non oues tantum. Eoq; respexisse videtur Erotianus cùm scribit, πρόβατα, οὕτω καλεῖ κοινῶς πάντα τὰ τετράποδα νῦν. Hanc enim dictionem proximè post (πλοῖσι) subiungit. Quod significauit Caluus, cùm vaccarum, & equarum & ouium armenta dixit.

95 ἢ ἐπακτὸν τρώγουσι] Hac de re abundè scripsimus in nostra OEconomia, simulq; hunc locum exposuimus. Exemplaria autem scripta hîc μετέρχονται pro ἔρχονται legunt.

96 ἀλλ' ἀνάντη ὑπὸ τῆς ἄρκτου αὐτόθι.] Sic quidem legunt exemplaria Germanica, quæ secuti sumus cum Caluo, Cornario & reliquis Interpretibus. Qua de re vide Arist. cap. 1. lib. 2. Μετεωρολογ. Codices manuscripti ἀλλ' ἢ αὐτῇ legunt. Asulanus codex ἀλλ' ἢ ὑπὸ τῇ, & asteriscum apponit suspectum locum faciens.

97 ἢ ἁβρὰ καὶ ὑγρά] Sic legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria ἁραβρα tamen lubenter lego, vt præ humiditate ac crailitie minimè articuli ac iuncturæ conspiciantur aut appareant, quod antea dixit ἄβρον κατάδηλον οὐδέν. Annotauit autem quidam codices quosdam ἰωβρὰ habere. ἄδενα verò, eneruatos eorum habitus & sine robore propter mollitiem indicat.

98 ἐν τῇ τοῦ γόνου ξυμπύξῃ] ξυμπήξῃ aut ξυμμίξῃ legisse videtur Cornarius, & vtramq; lectionem adscripsisse. Caluus verò ἐν τῇ τοῦ σώματος ξυμπήξει legit. Vitium autem redolent exemplaria, quæ ῥωμὸ pro γόνῳ legunt. Quod sequitur etiam codices sic scribunt: ἰῶ μὰ πᾶσι ἀνάγκης διαὶ τύχῃ ἂν, ἢ τόγου, ac fortè melius, εἰ τύχῃ ἂν.

99 ῥοϊκὰ δ' γάπ'] ῥοϊκὰ lego cum interpretibus omnibus, vt fluida, laxa, fluxa, & mollia Scytharũ corpora significet, etsi ῥοϊκὰ legisse Galenum existimo in Exegesi, cùm καμπύλα exposuerit, vt scripsimus in nostra OEconomia. Quo sensu distorta & incurua vertit Caluus, quod accidit ob corporis proceritatem, longitudinem, & articulorum mollitiem ac laxitatem.

100 ἐδὲ νομίζεσι] Istud de instituto patrio, aut lege ac consuetudine sumo, vt minimè illis consuetum sit pueros in cunis fasciis inuoluere, vt corpora vastiora, crassiora & carnosiora euadant & ad insidendum aptiora & firmiora. Scio aliam esse Cornario & Caluo notionem, ista tamen ad Hippocratis mentem mihi probè accedere videtur. Codices autem manu scripti quidam, εὐίδρους pro ἐνέδρους legunt.

101 πυῤῥὸν δ' τὸ χρῶς] Id testatur Galenus libro 2. de Temperamentis.

102 ἐ γὰρ φθάνουσι] Caluus longè aliter hunc locum legit, & pro φθάνουσι, χαίρουσι legere videtur, quod secutus videtur Cornarius, qui negationem tamen non apposuit.

103 ἀνανδρείης] ἀνδρίης legunt exemplaria Aldina, vitiosè vt patet, sed pro hac voce ἐναίης ex Herodoto reponit Mercurialis, vt scripsimus in nostra OEconomia. Ac fortè corrupta illa vox ex hoc loco restituenda, quòd ἐναίης bellicosi Ionibus dici quibusdam existimentur.

104 κίδματα λαμβάνει] Hunc locum expressimus in nostra OEconomia, cùm dictionem istam explicaremus. κρεμαμφὼν autem lego: non κρεμαμφῶν, vt habent exemplaria omnia.

105 οἱ ἂν σφόδρα νοσήσωσι] Sic quidem legunt quotquot mihi videre exemplaria licuit, eo sensu quem expressimus. Caluus tamen ista sequentibus iungit, cum quibus aptiùs cohærent. At Codex Aldinus huic loco asteriscum apponit, vt vitij notam indicet, quod certè mihi vero est simile.

106 εἰσὶ γὰρ οἳ δὴ τὰ ὦτα φλύζεις] Huic loco respondet quod antea scriptũ est lib. περὶ γονῆς. ὁκόσοι δ' παρ' ὃν πλημμύρεσι εἰσὶν, ὥστε λαγνίουσι μὲν καὶ ἀφίασιν, ἐλίγον δ', καὶ ἀδενὲς, καὶ ἀγονον. χαρίεν δὲ τὸ πεῖσον τὸ γόνου, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς· φθάνει δὲ τὰ ὦτα, εἰς τὸ παπαῖον μυελόν. Ex hac autẽ venarũ sectione nimia sanguinis profusione cerebrũ imbecillius redditũ, & spirituum vitalium influxu priuatũ, ad reliquas obeundas actiones, & generationẽ præcipuè minus est idoneum. Etsi istud quidam neruis præfectis tribuunt, quos post aures ex-

sexta neruorum coniugatione, in testes & seminaria vasa deferri asserit Vesalius.

107 ἢ ἅπαξ ἀλεξησίδας] Sic quidem legunt exemplaria publicata, scripta verò ἀλεξυσίδας, quomodo alij omnes, & ratio etymi apud Eustathium indicat, ἐκ τῆς ἀλασύρεσθαι, quam dictionem in OEconomia nostra exposuimus, simulque hunc locum expressimus.

108 ἢ ἀναδρωθῶσι] Istum quoque locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia. At Caluus ἀνδρωθῶσι mihi legisse videtur.

109 ὅσα τετίων εἰκὸς αἰσχυντίας πλέω φύσιν] εἰκὸς ἔστι γίνεσθαι legunt exemplaria manu scripta quædam.

110 δίοπ τε ἕδρα διαλάχθαι νομίζω] διαλάχθαι legunt exemplaria quædam.

111 αἱ γὰρ φθοραὶ πλείονες ἐγγίγνονται] τῶ πίνω pro τῶ γένει legunt exemplaria quædam, quæ secutus videtur Caluus, cùm debilitari & vires perdere dixit.

112 καὶ τὸ ἀμίαντον] Sic quidem legunt omnia exemplaria, quod morum integritatem, fidem, ac constantiam & pertinaciam significat. Sed ἄμικτον lego ex Galeni libello, Quòd animi mores &c. (etsi illic ἄμυκτον vitiosè legitur) quod minimè sociabile significat, aut non coibile (vt loquitur Gellius) quodq; hominum societatem & communionem auersatur, quales sunt natura agrestes & feri, solitarios & sæuos dixit Caluus. Sunt tamen qui ἀμίλικτον pro ἀμίαντον legunt, quod durum & implacabile significat, cui τὸ ἥπιον opponit, vt & τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον.

113 διὸπ εὐψυχοτέρους] Sic lego potiùs quàm καὶ ὅτι εὐψυχοτέρους, quod legunt exemplaria Aldina vitiosè.

114 ἐν ᾧ τῷ μεταβαλλομένῳ] Eadem exemplaria vitiosè legunt, ἐν ᾧ τῷ καταβαλλομένῳ.

115 ὁκόθι μὲν χώλου] Hunc locum adducit Galenus libello, Quòd animi mores, & paulò aliter legit, ὑγιαλοῦ καὶ αὔυδρον cum Galeno lego, etsi ψιλοῦ καὶ ἔνυδρον legunt exemplaria plæraque.

116 ἠδὲ κρηνίαι] Sic legunt omnia exemplaria, etsi Aldina asteriscum apponunt, cuius dictionis vim & explicationem in nostra OEconomia adscripsimus, & Galeni & Erotiani expositionem secuti sumus. Galen. libello, Quòd animi mores, &c. ἠδὲ ἀμικτίαι legit, quæ videtur esse istius dictionis explicatio.

117 ἢν αὖ ὁμοίως ἐνεῖη] ἢν αὖ ὁμοίως ἔχοιεν legit Galenus, & νόμῳ ᾧ πρὸς ἡγεμόνας ὑπεφάπτει. Vbi νόμων exprimit, πῶς νέμειν ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ τὸν βίον διαγωγὴν, λυδὸν δὲ καὶ τροφὴν, καὶ παιδείαν, καὶ σωφροσύνην ὀνομάζομεν, vitæ institutum, educationem, viuendi modum, mores vernaculos, & patriam consuetudinem.

118 τὸ γαστρὸς ἀτιμία εἶη] Sic legit exemplarium magna pars, quædam etiam πρὸς γαστρὸς ἅπαν εἶη καὶ ἀπολλύσα. Cornarius verò φρεατία, pro κρίσεσι mihi legisse videtur. Zuuingerus autè λιμνάδα. Vitiosè etiam quædam exemplaria, ἐδώδια pro ὀδώδια habent. Istam verò dictionem exposuimus in nostra OEconomia, simulque locum istum expressimus.

119 καὶ λείου] καὶ λιαροῦ legit Galenus & quædam exemplaria manu scripta, quòd læuem, planam, æquabilem, quasi λίαν ἴσου significat vt τραχέῖ opponatur. Quod sequitur sic legit Galenus, εἴων αἱ ἕδρα μεγάλοι, καὶ εὐθέσι ῥᾳδιουργίαι καὶ αὐανδρότεραι καὶ ἡμερώτεροι τύποι αἰγνωμαι.

120 ὁκόθι δὲ λεπτά τε] Pro λεπτὰ λυσσὰ legisse Galenum existimo in Exegesi, cùm λυσσὰ φιλαὶ & ξηραὶ χοιρεία exponit, vt scripsimus in nostra OEconomia, hoc subnotato loco.

121 ταῖς δὲ μελαβολαῖς] Sic legit magna codicum pars, quam lectionem cum Caluo retineo, quam etiam in Augustini Guadaldini codice scriptam esse audio, etsi quædam exemplaria ὁ κέχριγκε legunt, Galenus autem ὀκ ἄκριτα ἔχοι legisse videtur, cum ἄκριτα vitiosè scribant nostra exemplaria.

122 καὶ τὰς ὀργὰς αὐθάδεις τε] καὶ τὰς ὁρμὰς αὐθαδείας τε legit Galenus, vt mores & animi impetus arrogantes, & nimium cõfidenter sibi placentes intelligas. Quòd si vulgatam lectionem retineas, mores rigidos, & animum implacabilem ac contumacem significat. Has autem dictiones exposuimus in nostra OEconomia.

123 καὶ ἡ χώρη ἐν ᾗ αὖ πε τρέφει] Sic legunt plæraque exemplaria quæ secutus sum cum Interpretibus. Quædam etiam ἐν ᾗ ἀνατρέφει legunt, minus rectè (vt opinor) quæ secutus videtur Caluus.

124 ῥήσεις γὰρ ὅτι τὸ πλῆθος] ὅτι τὸ πολὺ legit Galenus, & ἕδρα.

125 ἢ γὰρ πυθρὰ] Sic quidem legunt omnia ferè exemplaria, quædam etiam πικρὰ, quam dictionem sæpè vsurpat lib. περὶ φύσιος παιδίου. Apud Galenum πικρὰ vitiosè legitur. Quidam etiam τικρὰ legunt, quod Ionicum est, pro τικρὰ, ad quod accedit Galeni lectio, facilis enim lapsus est à τικρὸ in πικρά.

126 καὶ ἅ ὕδατα καθαρὰ μετέωρα] καθαρὰ μετέωρα ἔχειν legit Galenus.

127 ὡς ὅτι τὸ πολὺ] Istud subsequentibus iungit Galenus, sicque legit, ὥς τι ὅτι τὸ πολὺ τὸν χρόνον καὶ τὴν ὑγιηρὴν ὕπνον ἐν αὐτοῖς ἰδεῖν. Vitiosè autem in nostris Galeni codicibus παλαιπυρεῖ pro ἀλαλαιπορεῖ legitur.

128 ἢν ἀνώχυρος] ἀνώχυρος regionem non munitam aut defensam syluis significat, vt diximus in nostra OEconomia. Cornarius natura munitam dixit, quòd esset accessu difficilis, vt vertit Caluus. Sic autem legit Galenus. ὅτου δ' ἔστιν ἡ χώρη ψιλὴ, καὶ χίονι ὑπὸ τοῦ χειμῶνος πιεζομένη, ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου κεκαυμένη.

129 καὶ ἰσχνοὺς] ἰσχυροὺς legit Galenus, quam lectionem secutus est Cornarius. Idem δ' πόνους καὶ δυσκίνητα ἤθεα legit.

130 τὸ τε ἐργαστικὸν] Galenus legit τὸ τε ἐργαστικὸν οἷόν τ' ἐνεῖον ἐν τῇ φύσει τῇ τοιαύτῃ καὶ τὸ ἄχρυπνον.

131 καὶ τὰ πολέμια] τὰ πολέμου, legit Galenus..

IN LIBRM DE FLATIBVS.

EISI τινες] Hic libellus qui περὶ φυσῶν passim inscribitur, ab Erotiano inter ἀπολογικὰ & φυσικὰ meritissimè recensetur, φῦσα autem hic & lib. περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς. ex Erotiani mente, τὰ ἐν ἡμῖν πνεύματα indicat, & flatum aut spiritum crassiorem qui in corpora nostra subit, significat, & τὸ πνεύματος nomine sæpe effertur, vt & aër qui corpora nostra ambit. Hic autem libellus etsi à multis Hippocratis authoritate diminutus censetur, plurimis tamen de causis ab artis nostræ dictatoribus, Erotiano præcipuè & Galeno inter Hippocratis fœtus non ingratiis reponitur.

2 ὁ μὲν γὰρ ἰητρὸς] Hanc quidem sententiam Hippocrati tribuit Gregorius Nazianzenus in Apologetico, & in Epitaphio Cæsarij, quod etiam annotauit Hieronymus Mercurialis.

3 καὶ τὰ μὲν φλαῦρα τῶν ἰητρῶν]Post hæc verba, μούνοισι τοῦ ἰδίου addunt exemplaria quædam Regia manu scripta, quæ etiam legisse videtur Caluus.

4 ὃ μὲν χλωρηΐδι δεῖ] Hunc quidem locum subindicare videtur Galenus lib. 8. de Administ. Anatom. & paulò aliter legere his verbis: σὺν ᾗ τρισὶ καὶ τέτρασιν ὀπτολαῖς τὸ σκέλος ὁμαλίζεις, ὃ καὶ τῶν βελτίονος ἐλπίδος δοκιμώσκειν ἐπὶ ἀκμικοῦσι σε λέγοντες Ἱπποκράτες, ὁκόσα χλωρηΐδι δεῖ σωφρονεῖσθαι καὶ πάρος.

5 κάλλιστον διδασκαλεῖον]μέγιστον διδασκαλεῖον legũt exemplaria quędam manu scripta Regia. Est autem elegans sententia, qua vsus optimus dicendi ludus ac magister esse significatur, non secus ac stylus optimus & præstantissimus dicendi perfector ac magister dicitur M. Tullio Oratorio primo.

6 εἰ γάρ τις εἰδείη] πῶν τὰ πάθεα τῶν σωμάτων legunt exemplaria quędã manu scripta Regia, vt & Aldina, vitiosè tamen vt opinor. Quæ etiam sequitur lectio in exemplaribus Aldinis magis est explicata hoc modo, οἵῃς τ' ἂν εἴη προσφέρειν τὰ ξυμφέροντα τῷ σώματι, ὅτι τῶν ἐναντίων ὀπισάμενος τὰ νοσήματα, vt ex morborum per contraria cognitione, is facilè possit exhibere quæ corpori sunt accommodata. Publicata tamen lectio quam hîc secuti sumus, longè implicitum, eundem tamen habet sensum.

7 τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων]Huius præcepti Hippocratici multis in locis meminit Galenus in libr. Methodi medendi, & libr. 1. salubrium, Com. etiam 2. in lib. 6. Epid. & Com. 5. Com. quoq; ad aph. 34. lib. 2. & lib. 6. de Comp. Med. κῇ τόπους & lib. de Const. artis Medicæ.

8 ἰητρικὴ γάρ ὅστι] Hunc quoque locum ex Hippocrate adducit Galenus in Isagoge, & lib. 11. Meth. med. Sed illic legit, πρόνοιαι μὲν τῶν ἐλλιπόντων, αἱ δ' αἱρέσεις τῶν πλεοναζόντων. Similis quoque locus legitur in his quæ addita sunt ad lib. περὶ φύσιος ἀνθρώπου.

9 τὰ γὰρ σώματα τῶν ἀνθρώπων] Hunc locum mihi sic expressisse videtur M. Tullius lib. 2. de Nat. Deorum. Nam cum tribus rebus animantium vita teneatur cibo, potione, spiritu, ad hæc omnia percipienda os est aptissimum, quod adiunctis naribus spiritu augetur.

10 Τὸ εἶῃ παρίχει] Aliter hunc locum legit Zuuingerus, sed nos contestatam omnibus codicibus lectionem secuti sumus.

11 καὶ τὴν μίλιν ὅτι τετεύν] καὶ μὴν ἥ γε τετεύν ἕδρον, legunt exemplaria Regia quædam manu scripta, vt terra aëris sit sedes ac fundamentum. Hunc autem locum suspectum facit asteriscus Aldino codici præfixus.

12 ὡς μεγίστης χρείης ἐούσης] ἐνεούσης legunt exemplaria Regia manu scripta quædam.

13 ὁ γὰρ βίος μεταβολέων πλέως ὅστι] ἀναπλέως ὅστι legunt exemplaria Regia manu scripta.

14 καὶ μεμιασμένον] ἢ μεμιασμένον legunt exemplaria manuscripta Regia. Hunc verò mihi locum conceptis verbis exprimere videtur Erotianus, & μεμιασμένον legisse, cùm μεμιασμένον exponit λοιμώδες γεγονὸς, vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi & hunc locum expressimus, & quænam hîc μιάσματα intelligantur indicauimus.

15 ὧδε

15 ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὅλου τῷ φλέγματος] ὅλου τοῦτο τῷ φλέγματος legunt exemplaria Regia manu scripta.

16 ἄλλοῖ δὲ τὰ γινόμενα προσκόμματα] Hîc προσκόμματα mihi propriè dici videntur pedum offensiones, cùm in aliquem obicem pedes impingunt aut incurrunt, vnde phlegmone consequitur, inguium tumor ac febris. Etsi translatitiè sumi possunt consequentes offensiones, & quæ phlegmoni succedunt, velut sumsisse videntur Interpretes.

17 ὁ μὲν οὖν κοινὸς πυρετὸς] Hanc communem de peste opinionem per contagionem seminariorum ortam (quæ hîc μιάσματα vocat Hippocrat.) multi scriptis celebrarunt & Hieronymus Mercurialis cap. 6. lib. 3. Variarum lectionum ex Lucretio lib. 6. optimè expressit.

18 ὁμοίως δὲ ὁμοίων] ὁμοίου δὲ ὁμοίῳ legunt exemplaria quædam.

19 ἀλλ' εἴσῃ πὶ ἀυτῶν ὑμᾶς πίπτουσιν] ἐμπίπτουσιν legunt exemplaria quædam.

20 τὸ γὰρ νόσημα κάτω κατέρχεται] Exemplaria Aldina τὸ νόσημα κάτωθεν κατέρχεται legunt, quam lectionem sequitur Mercurialis. κάτω tamen malim.

21 ἢ πίνει ὑπάνω τοῦ πλάθους τοῦ τροφοῦ αἰλιπόδας] εἰσπίπτει legunt exemplaria Regia manu scripta.

22 ὁ δὲ ἀναθυμίης διαχωρεῖ] ὁ δὲ ἀναθυμίης τῆς πλάνης διέξοδος legunt exemplaria Regia manu scripta.

23 προσαισθάνεσθαι δὲ τὰ ἐσαιμάτα] πρὸς τὰ ἐσαιμάτα legunt exemplaria Regia manu scripta.

24 τοιοῦτον δὲ τοῦτο τέρπειν ψυχθέντων] Hunc certè totum locum de rigore optimè mihi explicare videtur Laurentius Ioubertus vir doctiss. Paradox. 4. Decad. 2.

25 ἧσσον ἰχῶρος] αἰχμηρότερον legunt codices Regij manu scripti. Similis verò locus de rigore legitur lib. 1. de Morb. vbi rigorē magis explicat, & apertiùs ab horrore distinguit Hippocrates.

26 ἐξῆς τὰς διόξεις ἀπὸ τῶν τρεμώνων] Hanc quidem lectionem omnibus exemplaribus contestatam secuti sumus. At Interpretes omnes ὁ τρεμώνων legunt.

27 ἀθρόον τι αὔωθεν] Exemplaria Regia manu scripta legunt ἔπειτα ἀθρόως τε αὔωθεν διέξιον αἰειμύχλωστον ἢ διίσασα τὸ σῶμα. Elegans est autem oscitationis descriptio, qua crassus ex viscerum internorum incendio conceptus aut coaceruatus vapor, vi sursum erumpens, tanquam vectibus adhibitis, os diducit ac emouet, cùm per accessiones febrium os hiare faciat.

28 ὁ δὲ ἔμπυος] His verbis elegantissimis optimè exprimitur vapor crassus & multa exhalatio à crudiore materia, & multa aquea humiditate, vi caloris expressa, coaceruata & condensata, ad instar turbinis comoluta, & ad superiora erumpens, non secus ac ex virentibus lignis, igne suppositio, multus & crassus fumus, antequàm flamma erumpat, sursum subuehitur.

29 ἢ τὰ τὰ ἄρθρα] Hanc articulorum exolutionem pro pandiculatione ac musculorum extensione sumimus.

30 διήκουσι δὲ ἢ μάλιστα ἡδόμενοι] Pro μάλιστα ἥδεσι legunt exemplaria Regia manu scripta. De calore autem febrili post rigorē succenso, eadem ferè scribuntur libr. 1. de Morb. his verbis: ὅτι δὲ μὴ τὸ ῥῖγος αὐξάνει πυρετὸν ὀπλαθεῖν, ἔπειτα, ἢ ἐλάσσω, δῆλον ἔχει. ὑπὸτου τὸ αἷμα διῆθερμάνηται τε καὶ ἀναζέσῃ ἢ ἀπὸ πάλιν ἐς φύσιν τὴν φύσιν, σωθερμάνῃ ἢ τὸ φλέγματος, ἢ τὸ χολῆς καὶ ἐν τῷ αἵματι συμμιγείσῃ, καὶ γένῃ τὸ αἷμα θερμότερον αὐτῆς ἑωυτῆς πολλαπλασίως, ὑπὸταν δὲ διῆθερμασμένον, αὐξάνει πυρετὸν ἀναζέσας τὸ θερμασίης τὸ αἵματος. μὴ ῥῖγος.

31 πάλιν δὲ πυρούμενον] Quod incensum fuit & ab incendio in vaporem conuersum & colliquarum, sudoribus materiam præbet, & per corporis meatus foras protensum, erumpit. Eadem ferè de sudoribus in febribus scribuntur lib. 1. de Morbis.

32 πιαίνων δὲ αἵεσις] αἱ φλέβες addunt exemplaria Regia manu scripta. Sic enim vaporoso spiritu impleta ac distenta vasa capitis dolorem inferunt. Et hoc loco φλεβίζει ἐμπυεσθῆναι mihi dici videntur, inflatæ & distentæ venæ, quod φλέβες συρίγγες Hesychio exponatur, & πεφυσημένοι οἱ ἐμπυοκοιλίαι dicantur, inflati ac distenti. Etsi φλέβας pro φλεῦσαι vitiosè apud eū scribitur. Vitiosa autem sunt Aldina exemplaria, quæ pro φλεῦσαι φλεβῦσαι legunt. Incensas tamen & concalefactas venas aut arterias alij sumunt, quòd φλεῦσαι φλέβας etiam significet. Aliud tamen quidam mihi legisse videtur Cornarius.

33 διὰ γὰρ τοῦ αἵματος διαχεόμενον] ἀθρόον δὲ διαχεόμενον legunt exemplaria Regia manu scripta. Eadem pro ἐμφυσήματα ἐφύματα vitiosè legunt.

34 ἀνιλήματα] ἀνιλήματα legunt exemplaria Aldina vitiosè. Regia manu scripta ἀνελίματα legunt, velut αἰνιλίματα dicuntur lib. περὶ αἰχμῆς ἰσχυρῆς, quæ τὰς στροφὰς exponit Gal. in Exeg. Sic autem dicuntur intestinorum conuolutiones & inuolucra, aut dolores in ventris partibus inuoluti, intestinorum agitationes dixit Cornarius.

35 ὃ ἔπειτα ὑποπεφύσηται] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia, simulq; quemadmodum suspectum haberemus scripsimus.

36 ὁ διόδυσις] ὁ διέξοδος legitur vitiosè in codicibus Regiis manu scriptis, fortè pro διόγκωσις. διόδυσις legunt exemplaria Aldina, fortè pro διέξοδος, quæ transmissionem aut distributionem significat. διόδυσις autem dicitur, quemadmodum antea πύλαις διόξεσι & αὐλαῖς.

37 ἀραιωμένου γὰρ] ἀραιώμενον malè legunt exemplaria Aldina. Interpretes verò perperam locum mihi distinxisse videntur, & τῷ πνεύματος τὸ πνῦμα simul iunxisse.

38 ὅταν δὲ πάνυ κεφαλαλγῶ] ὅτι legunt exemplaria Vaticana & Aldina.

39 ἔσπασται ἐνειλεῖ] ἐνειλῇ legunt exemplaria Regia manu scripta, & ad caput referunt, quod flatibus grauatum, spiritus vna cum sanguine intus conuoluit & agitat. Quædam etiam exemplaria, pro μὴ τὸ αἷμα ἢ τὸ αἷμα legunt.

40 τοῦδε δὲ τὸ ὑγρὸν ὅταν ἀθροισθῇ] ἀθροισθῇ πολὺ legunt exemplaria Regia manu scripta.

41 ὅταν δὲ ξυμβαίνῃ] Pro τῷ αὐτῷ, κάτωθεν legunt Vaticana & Aldina exemplaria, quæ secutus est Caluus. Cornarius legisse videtur τὸ πνῦμα κατὰ τῷ ῥεύματι κάτωθεν ἰὸν τι. Codices verò manu scripti Regij, τὸ ῥεῦμα κάτωθεν ἰὸν legunt, vt τῷ αὐτῷ πνῦματι descendens pituita occurrat, quę tussim gignat & optima mihi videtur ea lectio, cùm descendens pituita ascendenti spiritui occursarit, & in eum inciderit. Eadem etiam exemplaria Regia manu scripta legunt, ἐξ ὑπαρχῆς ὑπηγέτω, ἢ ἀναχρίμπτει αὖθις τὸ φλέγμα.

42 ἢ δὲ κεφαλὴ] Codices Regij manu scripti pro κεφαλὴ ἰσχνὴ vitiosè legunt, vt ne meminisse quidem præstiterit.

43 ἢ καταθραδύνωσι οἱ πόροι] καταθραδύνωσιν hoc loco mihi videtur legisse Galenus in Exegesi, istumq; locum expressisse, cùm καταθραδύνωσι διάκρυν ἔχωσι exponit. Sic enim potiùs lego, quàm διάκρυα ἔχωσι, quomodo legunt nostra ferè omnia exemplaria, quam tamen expositionem quibusdam hîc arridere video. Hūc verò locū aptissimè mihi videor exposuisse & expressisse in dictione χαλάδρα in nostra OEconomia. καταθραδύνωσιν autem vitiosè mihi legere videntur exemplaria Aldina.

44 ὑγρὰ φλέγματα] ὑγρὰ φλέγματα πάνυ legunt exemplaria Regia manu scripta, quam lectionem secutus etiā videtur Cornarius. ὑγρὸν φλέγμα autem vocat naturam humidam, velut sanguinem, & quicquid est humidum, vt φρενῖτις ἢ φρενῶν διάφραγμα ipsum, velut præcordiorum septum ac sepimentum quoddam, spiritus instrumenta à ventre discernens. Qua ratione Aureliano thoracis & ventris discrimen sæpe dicitur & discretorium.

45 διὰ τί δήποτε] Hunc locum velut perobscurum sic legit Zvinggerus. διὰ τί δήποτε τὸ πνῦμα τὸ διὰ ῥεύματος ἀναβρήγνυσι; vt quæstionem eam proponat Hippocrates. Nos verò in tanta codicū constantia vulgatam lectionem secuti sumus. Est autem satis Hippocrati familiaris phrasis, τὸ ῥεῦμα ἀναβρηγνύμενον, qua per vim erumpens fluxio, & violento quodam impetu foras educta significatur.

46 ἢ ἂν ὡς τὰ μάλιστα κεῖται] ὡς τὰ μάλιστα βαρυῶσι legunt exemplaria Vaticana & Aldina, quæ videtur esse quædam alterius dictionis explicatio, qua maximè incubuerit, inclinarit, propenderit, aut suo momento procubuerit. Ex eoq; loco & eo qui posteà sequitur, βαρεῖαι ῥωμαί, apud Hippocratem mihi videtur exponere Erotianus. Istumq; locum in nostra Oeconomia expressimus & exposuimus in dictione βαρέως. Zvvingerus autem quod hic sanguini tribuitur, spiritui qui in sanguine est, eumq; agitat attribuit, vt legisse videatur τὸ πρὸ πεζίμβιον τὸ πνῦμα πολὺ ῥοιζοῦν.

47 τὰ δὲ ῥήγματα] τὰ δὲ ῥήγματα πάντα legunt exemplaria Vaticana & Aldina, Quænam autem hic ῥήγματα dicantur, exponitur lib. 1. de Morb. his verbis: ἐνίοτε δὲ ὑπὸ τὰ ἀκόνια ῥηγνῦ τὰ σαρκώματα ἐν τῇσι σάρξι, ἢ ἐν τῷ φλεβίῳ, ἢ ἐπανεστηκότα. ἀλλὰ γίνῃ ἐγκάμματα πολυχρόνια, ἢ καλέονται ῥήγματα.

48 ἐκλύσιος] Istud potius ad morbi absolutionem & liberationem referendum mihi videtur, quàm ad exolutionem & virium defectionem, quæ vacuata affatim aqua hydropicos consequitur.

49 ἀφεστὼς δὲ γίνῃ ἢ πάλιν] ἀφεστὼς ὡσαύτως γίνῃ legunt exempl. Vaticana & Aldina.

50 ἐσέλθῃ ἐς τὸ σῶμα] ἢ ἐς τὸ σῶμα legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana quæ mihi etiam secutus videtur Caluus, & pro ὑποτακυσμῶμαι ὑποταξάμενα. Sed huic dictioni tanquam suspectæ asteriscum adscribunt exemplaria Aldina.

51 ὅταν γὰρ ἐμπλῆσθῃ τὸ σῶμα ὁ ὕδρωψ] Sic quidē rectè legūt vulgata exemplaria. Aldina verò vitiosè legunt ἐσέλθῃ τῷ σώματι ὑδρωπικόν,

52 ἢ τὰ ἐξερεθισθέντα κρέα] συνεχῶς leg. exemplaria Regia MS.

53 τὰ γὰρ παθήματα] μαθήματα legunt exemplaria Regia manu scripta, vt cognitionem quæ per disciplinam & doctrinam excipiuntur, intelligant.

54 τῇ μὲν οὖν ἔσηκε] ἐνέσηκε legunt exemplaria Vaticana & Aldina. Cornarius pro θᾶσσον μᾶλλον legisse videtur.

55 ὑπερετέντος τῷ θορύβῳ] Hunc quidem sensum vulgatorum & Germanicorum exemplarium secutus sum, vt sanguinis inæqualis motus ad corporis perturbationem & corporis partium peruersionem opem suggerat. Cornarius verò aliter distinguit, & τὰ σώματος ὑπερτέντος legit, quæ est Vaticanorum & Aldinorum codicum lectio. Membranæ etiam Regiæ manu scriptæ legunt, ἢ τὸ πέρας] τὰ μέρη τὰ σώματος τὰ ὑπερτέντα τῷ θορύβῳ ἢ περάχῳ τῷ αἵματος.

56 ὑπὸ ὃ τῆ δ' ἀγεροφῆς] τῆ ταραχῆς legunt exemplaria Regia M.S.

57 ἢ τὸ παρόντος χειμῶνος] Præsentem tempestatem morbi agitationem, aut accessionem accipio cum cæteris Interpretibus, etsi Corn. accedentem hyemem dixit. Sed in translatione persistere mihi author videtur, cùm paulò pòst morbi cessationem χαλιώσιν vocat.

58 αὖ πω ὃ θερμανθεῖσαι] ἀλλὰ θερμανθεῖσαι legũt exempl. Regia M.S.

59 ἀλλὰ πάντων τέτων] δὲ πάντων τέτων lego cũ Cornario. Exẽplaria verò Regia manu scripta, πάντων τέτων τῶν νοσημάτων legunt.

60 ὑπερχόμενα ὃ] τῶν νοσημάτων φράσαι ἁπασέων legunt exemplaria Regia manu scripta.

61 ἀμεινὸν ὃ τῶν ἀῤῥωστημάτων] τῶν ἄλλων ἀῤῥωστημάτων legunt exemplaria Vaticana & Regia manu scripta, & ἀτρεκέστερος ὃ ὕδιν αὖ ἔτι, ὑδὲ πιστότερος, vt nihilò maiorem aut veritatem, aut fidem habitura sit oratio.

IN LIBRVM DE MORBO SACRO.

1 Περὶ τῆ ἱερῆς νόσου] Hic liber περὶ ἱερῆς νόσου omnibus exemplaribus inscribitur, istamq; inscriptionẽ agnoscere mihi videtur Cælius Aurelianus cap. 4. lib. 1. Ta. pass. cùm Hippocratem de Epilepsia communiter scribere dicit. Sic enim τὸν περὶ ἱερῆς νόσου καλουμένου mihi vertere videtur, simulque ibidem multas rationes adscribere cur Epilepsia ἱερὰ νόσος dicatur antiquis. Quibus etiã addendũ videtur Aristotelem probl. 1. sect. 30. Epilepsiam morbum sacrum dictum esse ab Hercule censuisse, quemadmodũ & Gal. Com. 5. in lib. 6. Epid. Herculeũ morbum antiquis dictũ scribit, non quòd Hercules eo morbo laborarit, sed vt hac appellatione morbi magnitudinem indicarent. Vbi huius libelli meminit Gal. vt & Comm. 1. in Prognost. simulq; hanc opinionem confirmat, neq; sacrum morbum quòd à diis immittatur, dici probat. Morbum tamen Comitialem ἱερὰν νόσον antiquorum more sæpe vocat Hippoc. lib. de aëre loc. & aq. & lib. περὶ φυσῶν. Hunc quoq; libellum περὶ ἱερῆς νόσου agnoscit Erotianus, & inter ἀπολογικὰ καὶ φυσικὰ reponit, eumq; sua expositione sæpiùs commendauit. Hanc quoq; περὶ ἱερῆς νόσου inscriptionem agnoscit Gal. Comment. 1. in lib. de Artic.

2 καὶ κῦ μὲ τὸν ἀποείλιον] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus tamẽ ἀπιείην mihi legisse videtur, vt cognitionis imperitiam aut inscitiam intelligat. Sed ἀποείλιον & ἀπειλίον pulcherrimè inter se sunt opposita. Ἀποειλίη autem hìc mentis & consilij inopiam significare videtur, & animi consternationem aut anxietatem, propter morbi difficultatem & desperationem, quòd eum minimè cognitum habeant, quam ἀμηχανίην paulò pòst vocat, ideoq; ἀπιείη rectè dicatur.

3 μέχεις αὖ ἐξεγερίων)] ἐξεχείων) legunt Aldina exemplaria & Vaticana, quæ etiam paulò pòst ἄλλα & πολλὰ ὅτι habent. Hunc verò totum locum subindicare mihi videtur Erotianus, cum ἀναίσσοντας ἀορμῶντας exponit, hoc est, assilientes, aut sursum cum impetu irruentes. Sic enim apud eum lego.

4 καὶ ἀγαζόνες] Hunc locum in nostra OEconomia exposuimus, iisdemque dispersis verbis indicare mihi videtur Erotianus, cùm ἀγαζόνες exponit diciq; scribit περὶ τὸ ἄγαν ζῶν, quòd vagando victum quæriterent. Sic enim deducunt Grammatici. ἄγαν ὁ πλάνη, & ἀγύρτης ὁ πλανήτης. Inde etiam impostores, vaniloqui & mendaces dicuntur, & ci ψεῦσαι.

5 ἔξω τοίνυν περιαμπεχόμενοι] Hunc certè locũ mihi videtur exprimere Erotianus, cùm apud Hippocratem περιαμπεχόμενοι περικαλυπτόμενοι exponit, hoc est, obducentes, obuoluentes, obtegentes. Additq; idem ὑπηρῶς περὶ τὸν ἀμπεχόνιον, ἥτις ἐστὶν περικατάληψις. In quo certè mihi vitium esse videtur in nostris exemplaribus, ac lubenter περικαλύψις pro περικατάληψις legerem, vt sit obuolutio aut obductio, quomodo capitis obductionem dixit M. Tullius Orat. pro C. Rabirio. Etsi tamen περικατάληψις pro obuelamento aut indumento, ac amictu quo quis circumdatur accipi potest, quod ἡ ἀμπεχόνη significat. Hic autem mihi sensus esse videtur, vt huiusmodi homines diuinitatẽ obuoluentes, obducentes, ac prætendentes, cùm in summa rerum inopia, non haberent quo prodesse possent, ne inscitiam suam proderent, hanc affectionem sacram esse censuisse, hoc est, diuinitatis obtentu ac prætextu, suam imperitiam aut inscitiam obduxisse & celasse, vt etiam in nostra OEconomia exposuimus, etsi paulò aliter cum Cornario legimus.

6 ἔξω γὰρ ἰχθύες] Hic ὀπίσω εἰσὶ ἰχθύες mihi dici videntur, imprimis animaduertendi aut præcipuè vitandi, tanquam primarij aut insigniter notabiles, & ad inferendum noxiam valde opportuni, quomodo ὀπίσω πρῶμα & ὀπίσω ἕλκος dicitur Hippocrati, & ὀπίσω εἰσὶ τὰ ὀπίσω ὠώματα exponit Suidas. Quod etiam animaduertisse videtur Hieronymus Mercurialis, qui periculosissimos esse pisces dixit, in eoque à Cornarij interpretatione discessit, qui pisces qui opportunè haberi possent dixit. Hanc autem clausulam omisit Caluus.

7 πᾶσα γὰρ χρεών] Istam quoq; clausulam præteriit Caluus, credo quòd vitiatam in suis codicibus lectionem haberet. Nam pro πρακτικώτατα πρασικώτατα legunt exemplaria Aldina, & asteriscum apponunt, vitij notam.

8 ὠτίδα.] ὀτίδα. legit Galenus in Exegesi. & τὸ ὀρτίον exponit, scribitq; ab Aristot ele ὠτίδα dici, & Xenophonti ὀτίδα Quamuis Athenæus lib. 9. eundem Xenophontis locum adscribens ὠτίδας scribat. Erotianus etiam vtramque scripturam mihi agnoscere videtur, sed apud eum vitiosè ὠτίδα καὶ ὠτίδας scribitur, pro ὀτίδος καὶ ὠτίδος, cui adiungitur ἑκάτερος γὰρ χρᾶται. ἔστι ὃ ὄρνεα ὦτος, ὃ πλεῖστα μάλιστα ἐν Θρᾴκῃ καὶ Μακεδονίᾳ δ' εἰσκεται Otidas vel Auritas vocant huiusmodi volucres, Plinius aues tardas libr. 10. cap. 22. affini cum vulgo appellatione. De his agit Aristot. hist. animal. lib. 6. & 9. nosque huius loci meminimus in nostra OEconomia.

9 ἄγχω σφυράπον ὑδὲν] Galen. Comm. 1. in lib. de artic. σφύραπον hìc non σφυράπον legit, vt scripsimus in nostra OEconomia. Et σφυράπον aut πρόσαπον hic quamuis pecudem significat generali nomine.

10 πὰν νῦν αὖξῃ] πάντα τὰ αὖξῃ legunt exemplaria Vaticana.

11 εἰ γὰρ σελιώσιν τὸ καθαιρεῖν] Hunc locum exposuimus & expressimus in nostra OEconomia, vbi quid sit lunam deducere, aut cœlo deturbare indicauimus.

12 ποιέοντες ἕνεκά γε] Sic quidem legunt Germanica exemplaria. Reliqua omnia ποιέοντες ad superiora referunt. Sed ποιέοντας lego, hoc sensu, vt nec dij facere possint, quin homines summa mala committant, aut vt homines à summis malis abstineant, quam lectionem mihi etiam Caluus secutus videtur. Suspectam tamẽ lectionem faciunt Aldina exemplaria, quæ huic loco asteriscum apponunt. Vaticanæ membranæ pòst ποιέοντες distinguunt, vt & reliqua exemplaria, deinde ὧν ἕνεκά γε legunt.

13 κλῶ βρύχωνται] βλιχάονται) legendum existimo, vt scripsimus in nostra OEconomia, quòd βλιχάασθαι sit ouium & caprarum balantium. Quam lectionem mihi secuti videntur omnes interpretes. βρέχωνται) legunt Aldina exemplaria facili lapsu. Alioqui βρυχᾶσθαι est dentibus frendere ac fremere, leonibusque tribuitur, quod est rugire, & βρυχᾶται) legendum esset. Cornarius certè vtramque lectionem retinuit.

14 Ἐνοδίῃ φρόσκει)] Hunc locum exposuimus in nostra OEconomia, simulq; indicauimus hoc esse Dianæ aut Proserpinæ epitheton, quæ Triuia aut Compitalis dicitur. Exemplaria verò Vaticana & Aldina ἐν ὁδοῖς προσκεῖ) legunt, & asteriscum, vt vitii notam, apponunt. Quam lectionem etiam secutus videtur Caluus.

15 λῷ ὃ λεπτοτέρην] Istud ad tenuiorem & densiorem vocem retulit Cornarius, nos cum Caluo ad tenuiorem & crebriorem alui deiectionem, quòd eam propiùs respiciat. Quòd verò morbi ab antiquis ad Deos relati fuerint testatur Celsus initio lib. 1. de Æsculapio scribens. Eodemq; authore dici potest, morbos tum ad iram Deorum immortalium relatos esse, & ab iisdem opem posci solitam.

16 καὶ ἀθεώτατον] αὐτοένδιον pro ἀθεώτατον hoc loco legisse Erotianum existimo, quem locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia, αὐτοένδιον autem velut Deo oppositum & aduersarium intelligit, velut αὐτὰς θεοῦ, etsi τὸ ἀλάδης ὑπονοούμενον αὐτὸν ὕσεως αὖ θρώπου exponit Erotianus.

17 ἢ ἀμάσσοντας] Hunc locum expressimus in nostra OEconomia, & ex Erotiano & Galen. exposuimus. In quo secuti sumus vulgatam omnibus codicibus lectionem, αἵμασι δὲ τοῖσιν ἄλλοισι μασμασιν ἔχοντας, cædibus aut quibusdam aliis sceleribus inuolutos & contaminatos intelligentes, quos φονῆς exponit Erotianus. etsi exemplaria Vaticana & Aldina, καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοῖσι θυσίοισι ὥσπερ μιάσμασιν ἔχοντας legunt. Cornarius tamen expiatos sanguine ægros accipit, & αἵμασι superioribus iungit.

18 Ὃ ὑπο-

18 Τὸ ἀπακμάζον Hunc locum in noſtra OEconomia expreſſimus & expoſuimus.

19 ἢ ἔρυμα ἡμάων] Aldina exemplaria vitioſè ἔρημα pro ἔρυμα legunt,& hunc locum in noſtra OEconomia indicauimus. ἔρυμα autem pro ἔρμα legendum,quod fulcrum & ſtabilimentum, & ἀσφάλισμα aut ἀσφάλεια exponitur Sudæ.

20 ὡς ὁ γόνος ἔρχεται] Similis locus legitur lib.de aëre locis & aquis,& adducitur à Galeno libello,Quòd animal ſit quod vtero continetur,& in Definit.Med.Exemplaria verò Vaticana legunt,ἰὼ μὲ ουὶ ἀπό τε σφὶ ὑγιηρῶν,ὑγιηρός,οἱ ὃ ἀπὸ τε σφὶ νοσερῶν,νοσερός.

21 μίχεις αὖ κρατηθὴ ὑπὸ τῶ φλέγματος]Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen αἵματος pro φλέγματος legit.

22 ἢ οἱ ὀδόντες σιωπήσασι] σιωπήσασι pro σιωπείκασι poſitum diximus in noſtra OEconomia,etſi à σιωπάω aptiſſimè deduci poteſt, quod cohærere dentes rectè dixit Caluus. Hunc autem locum expreſſimus in dictione ξυνέρεισις ὀδόντων.

23 ἢ σφύζονται] Sic quidem legitur in omnibus codicibus, ſed Caluus πίεσις τῶ σφύζοντος legit,ac fortè σφίγγονται legendum.

24 ἀφρὸς ᾧ ὁκοῖ τῶ σώματος] Galenus tamen Comm.ad aph.43. lib. 2.vaporem quendam exhalationi ſimilem,ex pulmone, nõ ſpumam, prodire contendit, quo quidem concitato & agitato, ſpuma gignitur.

25 ἢ τὸ στόμαχος τ' γαστρὸς] Hîc στόμαχος γαστρὸς mihi ventriculi oſculum accipi videtur,etſi hoc nomine fiſtula illa & anguſta ceruix ventriculi cauo præfixa accipi poteſt,pro veteri τῶ στομάχου ſignificatione.

26 ἐκίζων ὁ ἀὴρ ὀπτελειοῦ ἢ ἐν τοῖσι μέλεσι]Pro μέλεσι,σκέλεσι vitioſè legunt exemplaria Aldina & Vaticana.

27 ὡῶ ᾧ ὀλίγον ἐὼν] Iſtud ad φλέγμα referunt Interpretes,mihi tamen aptiſſimè ῥεῦμα reſpicere poſſe videtur. Hunc autem locum in OEconomia noſtra expreſſimus.

28 δὲ πάλι] Quædam exemplaria iſta ſuperioribus adiungunt, nos pluralitatem & Interpretes ſecuti , ſuperioribus copulauimus.

29 ἐκίθεσι δ' αὖ τελείοισί τε] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria,quæ ſecuti ſumus.Cornarius tamen & Galenus ἀτελείοισί τε legerunt. Sed πέλεσι dici videntur,qui ſunt extra pubertatem , & ad annum vigeſimum quintum peruenerunt,aph.7.lib.5.

30 ἢ ἔστι ἐγκέφαλος] Hîc ἐγκέφαλος dicitur per tranſlationẽ cerebrum auſterum, rigidum, minimè molle , non diffluens , ſed compreſſum & conſtrictum,cui ὑγρὸν poſtea opponit , vt ſcripſimus in noſtra OEconomia.

31 ὥστε ἂν ὑπὸ παρρέῃ] ἂν ὑπὸ παρρέῃ τὸ φλέγμα legiſſe videtur Caluus.

32 γοῦν δ' ἄνθρ] Ariſt.ſect.31.Probl.27. hominem ſolum morbo comitiali tentari ſcribit.

33 ἀμαλαμίζει τοιοῦτον] Hunc locum in OEconomia noſtra expreſſimus & expoſuimus.

34 μὴ οἷνος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ locutio etſi popularis eſt & optimè quadrat, μετὰ οἴνου tamen lego.

35 ἐν τῆσι μεταλλαγῆσιν] ἐν τῆσι μεταβολῆσι legunt exemplaria Vaticana.

36 ἢ φλοιδᾶν]Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria ſed φλυδᾶν lego, exiſtimoq; iſtum locum à Galeno explicari ac ſubnotari in Exegeſi, cùm φλυδᾶν, ὑγρώσεως,μυδᾶν, explicat, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia, Sic etiam φλυδᾶν apud Erotianum legendum exiſtimo, & ὑγρώσεως ac ὑγροῦσθαι ſcribendum.

37 ἢ ἐὰν ἢ ὀπορωτήρη]Sic quidem legunt exemplaria vulgata, melius quidem.ὀπορῥωτήρη tamen legunt exemplaria Aldina & Vaticana,vt nihilò reliquis ſit inuentu aut explicatu difficilior, magiſque dubius aut periculoſus.

38 ἢ μανόμενοι] Eadem omninò ſcribuntur ἐν τῷ μανίης λόγῳ.

39 οἱ ᾧ ὑπὸ χολῆς κεκράκται] Hîc mihi locus ab Erotiano indicari videtur,cùm κεκράκται φωνητικοὶ explicantur,clamoſi & vociferatores, cui ὑ βουλεται, antea opponitur, pro quo ὑ βουται legitur ἐν τῷ μανίης λόγῳ,vbi etiam πλῆκται pro κεκράκται legitur.

40 ἢ τὰς φλέβας τὰς αἱματίτιδας] Hîc αἱματίτιδας φλέβας dici venas ſanguinarias ac ſanguinem deferentes , ſcripſimus in noſtra OEconomia,vt ab arteriis diſcernantur.

41 ἢ ἀσθμα ποιῆσαι κατὰ καιρὸν] Hunc locum expoſuimus ex Galeno in noſtra OEconomia , & ad Galeni trutinam examinauimus.

42 φλογιᾷ] Hunc locum mihi exprimere videtur Galenus in Exegeſi,cùm φλογιᾷ exponit πυρέττει μὴ ἐρυθήματος.

43 ἢ ἄσθμα παρέχεται]Ἄσθμα habent Vaticana exemplaria, quod ſaltum & palpitationem indicat. Aliam tamen lectionem adhibuiſſe videtur Caluus, cum calorem dixit, vt ἀλίζω legiſſe videatur. Oppreſſum autem ſeptum tranſuerſum, magnam anxietatem,inquietamq; corporis iactationem facit.

44 λέγουσι δέ τινες] Quoſdam animi principatum & intelligentiam cordi tribuiſſe ſatis teſtatur Galenus lib.2. de plac. Hipp. & Plat.

45 ἢ σύσασις γίνηται] σύστασις quid hîc ſignificet expoſuimus in noſtra OEconomia , hoc expreſſo & ſubindicato loco.

46 ἐς ὠπὴν ἐμπίπτειν φυμὶ] ἐμπίπτει φυμὶ legunt exemplaria Vaticana & Aldina.

47 μεταβαλλομένων τί] Iſtud ad πνεύματων mutationes retulit Caluus,nos ad omnes tranſmutationes vehementes non interquieſcentes,vt & Cornarius, pro vulgarium exemplarium lectione.

48 ἀκεσά τε ἰᾶται πλεῖστα] ἀκεσὰ ἰᾶται ἰατὰ exponit Galenus in Exegeſi, τὰ ἰάσιμα Erotianus,curabiles aut ſanabiles morbos.

49 τῷ ᾧ κάκωσις] τὸ ᾧ, κάκωσις legunt Exemplaria Vaticana & Aldina.

50 ὡς αὖ τὸ μὲ ἀποδώσῃ τροφῆ] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria. Cornarius autem ἀπολύσῃ pro ἀποδώσῃ legiſſe videtur.

51 χρὴ ᾧ ἢ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ] Vt optimi & prudentis oratoris omni ratione prodeſſe reo,imprudentis verò & præuaricatoris cauſa nocere (quemadmodum ſcribit Antonius apud M. Tullium)ita circumſpecti eſt Medici , omni ratione ægrum iuuare,aut ſaltem non nocere, & imperitiſſimi nimis multa moliẽdo morbos augere,non profligare aut retundere. Quod etiam ſcribit Hippocrates lib.1.Epid.ſect.2.

52 φθίνει ἢ ἀμαυροῦται]φθίνει exponit Gal.in Exeg.σωπάσει,ἰσχναίνει,μειοῦται, cui hîc θάλλει ἢ αὔξει opponitur. Vt enim quod morbo familiare & conſuetum, & vigorem dat & incrementum,ita ab eo quod eſt aduerſum corrumpitur & perit,retunditur & obſcuratur.

53 ἔστι ᾧ ὑπίσατα] Hunc locum mihi videtur exagitare Cælius Aurelianus cap.4.lib.1.Tard.Paſſionum.

HIPPOCRATIS COI
MEDICORVM PRINCIPIS
OPERVM OMNIVM,

Sectio IV.

Τὰ Δημιλικὰ hoc est, quæ ad victus rationem pertinent, LIB. VII. comprehendens.

Omnia Latina interpretatione & breuibus notis illustrata,

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Medico authore.

Hac Sectione continentur

Περὶ Διαίτης ὑγιεινῆς, *De salubri victus ratione.*
Περὶ Διαίτης, *De victus ratione*, Lib. III.
Περὶ ἐνυπνίων, *De insomniis.*
Περὶ Τροφῆς, *De alimento.*
Περὶ Διαίτης ὀξέων, *De victus ratione in morbis acutis.*
Περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον, *De locis in homine.*
Περὶ ὑγρῶν χρήσιος, *De liquidorum usu.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ.

HIPPOCRATIS LIBER, DE SALVBRI VICTVS RATIONE.

ΤΟΥΣ ἰδιώτας, ὧδε χρὴ διαιτᾶσθαι. τοῦ μὲν χειμῶνος ἐλαχίστου ὡς πλεῖστα. πίνειν δ' ὡς ἐλαχίστου. εἰ δὲ μή, οἶνον ὡς ἀκρητέστατον. τὰ δὲ σιτία, ἄρτον. καὶ τὰ ὄψα, ὁπόσα πέπονα. λαχάνοισι δὲ ὡς ἐλαχίστοισι χρῆσθαι καὶ τούτων τοῖς ὠμοτάτοις. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸ σῶμα ξηρόν τε εἴη καὶ θερμόν. ὁκόταν δὲ ἔαρ ἐπιλαμβάνῃ, τότε χρὴ πόμα πλέον πίνειν οἶνον ὑδαρέστερον καὶ κατ' ὀλίγον. καὶ τοῖσι σιτίοισι μαλακωτέροισι χρέεσθαι καὶ ἐλάσσοσι. καὶ ἄρτον ἀφαιρέοντα, μάζαν προσιθέναι. καὶ τὰ ὄψα καὶ τοῦτον λόγον ἀφαιρέειν. καὶ ὅκως τῶν ὀπίσω, πόματα ἔφθὰ ποιέεσθαι. καὶ λαχάνοισι ἤδη χρέεσθαι τοῖς ἥκιστα ὀλίγοισι, ὅκως ἐς τὸν θερεινὸν καταστήσεται ὁ ἄνθρωπος τοῖσι τε σιτίοισι μαλακωτέροισι χρεώμενος, καὶ τοῖσιν ὄψοισιν ἑφθοῖσι. καὶ λαχάνοισιν ἑφθοῖσι καὶ ὠμοῖσιν. ὡσαύτως καὶ τοῖσι πόμασιν ὡς ὑδαρεστάτοισι, καὶ πλείστοισιν. καὶ ὅκως μὴ μεγάλη ἡ μεταβολὴ ἔσται, καὶ μικρὸν μὴ ἐξαπίνης χρεωμένῳ. τὸν δὲ θέρεος, τῆτε μάζῃ μαλακῇ τρέφεσθαι. καὶ τὰ ποτὰ ὑδαρέι καὶ πολλῷ. καὶ τοῖσιν ὄψοισι πᾶσιν ἑφθοῖσι. καὶ ὅτῳ δὴ χρέεσθαι τουτέοισιν ὁκόταν δὲ θέρος ἢ, ὅκως ψυχρὸν εἶη τὸ σῶμα καὶ μαλακόν. καὶ γὰρ ἡ ὥρη, θερμή τε καὶ ξηρή. καὶ ποιέει τὰ σώματα καυματώδεα, καὶ αὐχμηρά. δὴ οὖν τοῖσιν ὑπεναντίως χρεωμένοισι τουτέοισιν, ἐξέσται. καὶ δὲ καὶ αὐτοῖσι λέγειν, ὥσπερ ἐν τῷ χειμῶνος εἰς τὸ ἦρ, οὕτω καὶ ἐν τῷ ἦρος εἰς τὸ θέρος καταστήσεται. τὴν μὲν σιτίων, ἀφαιρέων, τὰ δὲ ποτὰ προσιθείς. καὶ οὕτω τὰ ἐναντία ποιέοντα, καταστήσαι ἐν τῷ θέρεος εἰς τὸν χειμῶνα. ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ πάλιν, τὰ μὲν σιτία, πλείω ποιεύμενον καὶ ξηρότερα, καὶ τὰ ὄψα καὶ λόγον. τὰ δὲ ποτά, ἐλάσσω τε καὶ ἀκρητέστερα. ὅκως ὅτε χειμὼν ἀναδὸς ἔσται καὶ αὖθις ὁ ἄνθρωπος προχρήσεται τοῖσι τε πόμασιν ἀκρητεστέροισι καὶ ὀλίγοισι, καὶ τοῖσι σιτίοισιν ὡς πλείστοισί τε καὶ ξηροτάτοισιν. οὕτω γὰρ ἂν καὶ ὑγιαίνοι μάλιστα καὶ ῥιγώσῃ ἥκιστα. ἡ μὲν γὰρ ὥρη, λίαν ψυχρή τε καὶ ὑγρή. τοῖς δὲ ἐνδεσι τοῖσι ἁρκώδεσι καὶ μαλθακοῖσι καὶ ἐρυθροῖσι, ξυμφέρει δὲ καὶ πλείονα χρόνον τὸν αὐτὸν, ξηροτέροισι διαιτήμασι χρέεσθαι, ὑγρὴ γὰρ ἡ φύσις τῶν ἐνδεόντων τυτέων. τοῖσι δὲ ξυροφοιὶς καὶ λευκοῖσι καὶ πυρροῖς καὶ μέλανας, τῇ ὑγροτέρῃ διαίτῃ χρὴ τὸ πλεῖον τοῦ χρόνου ἐνδιαιτᾶσθαι. τὰ γὰρ σώματα τοιαῦτα, ὑπὸ ἀρχὴ ξηρὰ ἐόντα,

HAc victus ratione priuati homines vti debent, vt hyeme quidem quàm plurimum edant, bibant quàm minimum. Potus sit vinum quàm meraciſſimum; cibus, panis; obſonium, aſſa omnia. Oleribus autẽ quàm pauciſſimis hac tempeſtate vtendum. Hac ſiquidẽ ratione potiſſimùm corpus tum calidũ, tum ſiccũ fuerit. At verò cum ver inſtat, tunc copioſius & dilutius, paulatimq; vinum bibendum, cibiſq; mollioribus & paucioribus vtendum, panis ſubtrahẽdus, & maza offerenda, eademq; ratione opſonia detrahenda, & aſſa omnia cum elixis commutanda. Oleribus etiam paucis vere vtendum, donec ad æſtatem homo deueniat, tum molliores omnes cibos, tum opſonia cocta ſumendo, & olera cocta & cruda, ſimiliterq; potus plurimos & quàm dilutiſſimos, idq; ſenſim, vt ne magna mutatio derepente vtenti contingat. Æſtate autem tum molli maza, tum potu copioſo & diluto, opſoniiſq; omnibus elixis nutriri oportet, iiſq; ita vtendũ dum æſtas fuerit, quò corpus molle ſit & frigidum. Siquidem hæc tempeſtas calida eſt & ſicca, & corpora æſtuoſa & ſqualida reddit. Hac igitur inſtituta victus ratione iis ſuccurrendum eſt. Eadem verò ratione, quemadmodum ex hyeme ad ver, ſic etiam ex vere ad æſtatem deueniendum, cibos quidem demendo, potum verò augendo, ad eumq; modum contraria adhibendo ex æſtate ad hyemem perueniendum. In autumno cõtra, cibi quidem maiore copia & ſicciores exhibendi, & obſonia ad eundem modum, potus etiam pauciores & meraciores, vt homo commodam degat hyemẽ, & potibus vtatur meracioribus & paucis, cibiſq; quamplurimis & ſiccisſimis. Ita enim cùm vel maximè valebit, tum minimè frigus ſentiet, cùm hæc anni tempeſtas admodum ſit frigida & humida. At, corporis habitus carnoſos, molles & rubros, maiorem anni partem ſicciore victus ratione vti conuenit, quod eorũ natura ſit humida. Duri vero graciles fuluí & nigri, humidiore victus ratione toto ferè tempore vti debent, cùm eorum corpora ſicca exiſtant.

I unioribus corporibus mollior & humidior victus ratio vtilis est. Hæc enim ætas sicca est, & eorum compacta sunt corpora. Senes verò sicciore victus modo plurimam temporis partẽ degere oportet, quòd ea ætate corpora sint humida, mollia & frigida. Quare pro ætate, anni tempore, cõsuetudine, regione, loco, corporũ habitu, victus ratio sic est ineunda, vt instantibus & caloribus & frigoribus nos opponamus. Nam ita demum optima valetudo consequetur. Quinetiá per hyemem quidẽ celeriter, & per æstatem leniter iter faciendum, nisi per solis ardorẽ viá sit facienda. Corpulentos autẽ celeriùs, graciles verò leniùs iter facere conuenit. Balneis etiam multis per æstatẽ, at per hyemem paucis vtendũ. Duris verò quàm corpulentis lauari magis expedit. Et hyeme quidẽ vestes puras inducere conuenit, æstate vero oleo imbutas. At crassi, quiq; tenues fieri cupiũt, ij ieiuni omnes exercitationes subire, & adhuc ex labore anhelátes, necdum refrigerati, cibos aggredi debent, priusq; vinum bibere dilutũ, non admodum frigidũ. Opsonia quoq; ex sesamis, aut viridibus & siccis condimentis, aliisq; id genus apparata assumere. Sint etiá pinguia, quæ admouentur opsonia, ita enim quàm paucissimis impleantur. Quin & semel cibus capiendus, & balneo abstinendum, duriter cubandũ, & nuda deambulatione, quoad eius fieri possit, vtendum. Qui verò attenuato cùm sint corpore, crassiores effici volunt, tum his cõtraria facere, tum ieiuni nullam exercitationem subire debẽt. Vomitionibus autẽ & infusis aluum eluẽtibus, vtendũ hunc in modum. Sex hybernis mẽsibus vomitus ciendus, quòd tempus hoc æstiuo plus pituitæ gignat, & morbi circũ caput & regionem eã, quæ est supra septum transuersum excitantur. At vbi æstas viguerit, infusis vtendum. Hæc enim anni tempestas æstuosa est, & corpus bile magis abundat, grauitates etiam lumbos & genua infestant, calores oboriuntur, & venter torminibus torquetur. Corpus igitur refrigerádum, & quæ sursum attolluntur, deorsum ex istis locis deducenda. At corpulentis & humidioribus, infusa quidẽ salsa magis ac tenuia, siccioribus verò, gracilibus & imbecillioribus, pinguiora & crassiora conueniunt. Sunt autem infusa pinguia & crassa, quæ ex lacte parantur, & cicerum decoctum, cæteraq; id genus. Tenuia verò & salsa, muria, aqua marina, & quæ sunt eiusmodi. Vomitiones autem hunc in modum faciendæ. Obesi ac minimè tenues, ieiuni vomant à cursu, aut celeri deambulatione circa meridiẽ, Hyssopi hemina dimidia in aquæ congio contriti potu exhibeatur, affuso aceto & addito sale, quò fiat iucundissima. Ac primũ quidem sensim, deinde verò celeriùs ebibatur. Graciliores autem & imbecilliores à cibis vomitũ cieant hunc in modum. Post balneũ calidum præbibant vini meri heminam mox cibos cuiusuis generis assumant, neq; inter cibos aut post eos bibant, sed se contineant quanto tẽpore quis quatuor stadia percurrat. Deinde triplex illis vinũ in potũ permiscebis, austerũ, dulce & acidum, primùm quidem meracius, sensim & ex magno interuallo, deinde verò dilutius, celeriùs & affatim. At verò qui singulis mensibus bis vomere cõsueuit, hũc præstat duobus ex ordine diebus vomitũ ciere, quàm decimo quinto die.

καὶ τοῖσι νέοισι τῶν ζωμῶν ξυμφέρει, μαλακωτέρησί τε καὶ ὑγροτέρησι χρέεσθαι τοῖσι διαιτήμασιν· ἡ γὰρ ἡλικίη ξηρή, καὶ τὰ σώματα πέπηγε. τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, τῷ ξηροτέρῳ χρῆσθαι σίτῳ, ὃ πλῆθον τῶν χρηίων ἀφαιρέει. τὰ γὰρ σώματα ἐν τούτῃ τῇ ἡλικίῃ, ὑγρὰ καὶ μαλθακὰ, καὶ ψυχρά. δεῖ δὲ τοὺς τε τὴν ἡλικίην, καὶ τὸν ὥρην, καὶ τὸ ἔθος, καὶ τὸν χώρον, καὶ τὰ ἐπιτήδεα, τὰ διαιτήματα ποιέεσθαι, ἀναντίμυθον τοῖσι καύμασι καὶ ψύχεσι, καὶ θάλπεσι καὶ χειμῶσι. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ὑγιαίνοιεν. καὶ ὁδοιπορέειν, τὸ μὲν χειμῶνος, τὰχέως χρή· τὸ δὲ θέρεος, ἡσυχῇ, ἵνα μὴ ἀφαίματος ὁδοιπορέῃ. δεῖ δὲ καὶ τοὺς σαρκώδεας. θᾶσσον ὁδοιπορέειν. τοὺς δὲ ἰσχνοὺς, ἡσυχαίτερον, λοῦσθαι δὲ χρὴ πολλοῖσι χρηάσθαι, τὸ θέρεος· τὸ δὲ χειμῶνος, ἐλαίοισι. χρὴ δὲ τοὺς τρυφῶντας μηδὲν λούεσθαι τῶν σαρκωδέων· ἠμφιέσθαι δὲ χρὴ τὸ χειμῶνος, καθαρὰ ἱμάτια· τὸ δὲ θέρεος, ἐλαιοπινέα. τοὺς δὲ παχέας χρὴ, καὶ ὅσοι βούλονται λεπτοὶ γενέσθαι, τὰς ἁλαπωσίας ἀπάσας, νήστιας ποιέεσθαι. καὶ τοῖσι σιτίοισιν ὀπτοῖσι χρέεσθαι, ἔτι ἀναθυμιῶντας ἐκ τοῦ κάτω, καὶ μὴ αὐανθυμένους, καὶ παρεσπεπτωκότας οἴνου κεκραμμένου καὶ μὴ σφόδρα ψυχροῦ καὶ τὰ ὄψα σκυβάζειν σησάμοισιν, ἢ ἡδύσμασι, καὶ τοῖσιν ἀγρίοισι τοῖσι τοιούτοισι. καὶ πόνα ἔστω τὰ παρεσκευάσματα ὄψα. οὕτω γὰρ ἂν ἀπὸ ἐλαχίστων ἐμπίμπλαιντο. ἀλλὰ καὶ μονοσιτέειν, καὶ ἀλουτέειν, καὶ σκληραγωγητέειν, καὶ γυμνὸν παρεῖπατέειν, ὅσον οἵ τε μάλιστα ἡ. οἱόσοι δὲ βούλονται λεπτοὶ ἐόντες παχέες γίνεσθαι, τάδε ἀμφὶ ποιέειν τῶν ἐναντίων κείνοισιν οἷσιν ἔφην. καὶ νήστιας μηδεμίην ἁλαπωσίην ποιέεσθαι. τοῖσι δὲ ἐμέουσι χρὴ καὶ τοῖσι καταχλύσμασι τοῖσι τὰ χειλίης, ὧδε χρέεσθαι. ἐξ μιλύας δὲ χειμερινοὺς ἐμέειν. δοκέει γὰρ ὁ χειμὼν, φλεγματωδέστερος τοῦ θερινοῦ, καὶ τὰ νοσήματα γίνεσθαι τὰ περὶ τὴν κεφαλήν· καὶ περὶ δὲ χωρίον τοῦτο, ὃ ὑπὲρ τῶν φρενῶν· ὅταν δὲ ἡ θάλπος, τοῖσι καταχλύσμασι χρέεσθαι. ἡ γὰρ ὥρη καυματώδης· καὶ τὸ ζῶμα, χολωδέστερον ἐστὶ, καὶ βαρύτητες ἐν τῇ ὀσφύϊ καὶ τοῖς γόνασι, καὶ θέρμαι γίνονται. καὶ ἐν γαστρὶ τροφοὶ γίνονται. δεῖ δὲ τὸ ζῶμα ψύχειν, καὶ τὰ μετεωριζόμενα κάτω ἐπάγειν ἐκ τῶν χωρίων τούτων. ἔστω δὲ τὰ καταχλύσματα τοῖσι μὲν παχυτέρησι καὶ ὑγροτέρησιν, δριμυτέρα καὶ λεπτότερα. τοῖσι δὲ ξηροτέρησι, καὶ τοῖσι ἁλμυρίοισι, καὶ ἀσθενεστέρησι, λιπαρώτερα καὶ παχύτερα, ἔστι δὲ τῶν καταχλυσμάτων τὰ λιπαρὰ καὶ παχέα, τὰ ἀπὸ τῶν γαλάκτων, καὶ ἀπὸ ἐρεβίνθων ὕδωρ ἑφθῶν, καὶ τῶν ἀλῶν τοιούτων. τὰ δὲ λεπτὰ καὶ δριμέα, δριμὺ καὶ θάλασσα, καὶ τὰ τοιαῦτα. τοὺς δὲ ἐμέτους ὧδε χρὴ ποιέεσθαι. ὅσοι μὲν τῶν ἀνθρώπων παχέες εἰσὶ, καὶ μὴ ἰσχνοὶ, νήστεις ἐμοιοῦντων δραμόντες ἢ ὁδοιπορήσαντες θᾶσσον τὰχέως, καὶ τὰ μέσον τῆς ἡμέρης. ἔστω δὲ ἡμικοτύλιον οἴνου πυρίνου τετριμμένου ἐν ὕδατος χοεῖ, καὶ τοῦτο ἐκπιέτω, ὄξος τοῦ ἀχέων, καὶ ἅλας τοῦ ἁλὸς, ὅκως ἂν μέλλῃ ἥδιστον ἔσεσθαι. πινέτω δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ἡσυχαίτερον, ἔστ' ἂν δοκῇ ὀπτὸν εἶναι. οἱ δὲ λεπτότεροι καὶ ἀσθενέστεροι, ἀπὸ σίτων ποιέεσθω οἱ ἔμετον, ὧδε τοιόνδε. λουσάμενος θερμῷ, πρεσπιέτω ἀκρήτου κοτυλίου. ἔπειτα σιτία πρωτοδαπὰ ἐσθιέτω. καὶ μὴ πινέτω ὀπτὸν τῶν σιτίων, μὴ δὲ ἀπὸ τοῦ σιτίου. ἀλλ' ὀπτέτω ὅσον δέκα σάλπας διελθεῖν. ἔπειτα δὲ συμμίξας οἴνους τρεῖς, πινέτω διδόναι· αὐστηρὸν, γλυκὺν καὶ ὀξύν. πρῶτον μὲν ἀκρητέστερον καὶ κατ' ὀλίγον καὶ ἀφαί· πολλοῦ χρόνου· ἔπειτα δὲ ὑδαρέστερον καὶ θᾶσσον καὶ πολλόν. ὅστις δὲ ἑβδόμῃ τοῦ μηνὸς δὶς ἐξεμέτω, ἄμεινον ἐφεξῆς ποιέεσθαι τοὺς ἐμέτους, ἢ δυσὶν ἡμέρῃσι μᾶλλον, ἢ ἀφαί πεντεκαίδεκα.

Ⓓ δὲ

ⓐ ὁ πᾶν ζωώδυτον ποιέουσιν.[17] ὁκόσοισι ὁ ὀπισθόφορον ἀπεμέειν τὰ σιτία, ἢ ὁκόσοισιν αἱ χειλίαι οὐκ εὐδιέξοδοι, τούτοισι πᾶσι ξυμφέρει πολλάκις τ' ἡμέρης ἐσθίειν. καὶ πανταδαποῖσι βρώμασι χρέεσθαι, καὶ ὄψοισι παντοίοις ἐσκευασμένοισιν· οἴνοις τε πίνειν διαυγέσι καὶ τελαυτεῖ. ὁκόσοι ὁ μὴ ἀπεμέουσι τὰ σιτία, ἢ καὶ χειλίας ἔχουσιν ὑγράς. τοῦτοισι πᾶσι ζωώδεστον τοῦτο τοῦ βρώτου ξυμφέρει ποιέειν. τὰ ὁ παιδία χρὴ πάνυ πολλὸν χρόνον ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι λούειν πολλὸν χρόνον. καὶ πίνειν διδόναι ὑδαρέα ⓦ οἶνον, καὶ μὴ ψυχρὸν παντάπασι. τοῦτον ὁ διδόναι, ὃς ἥκιστα τὴν γαστέρα μετεωρέει καὶ φῦσαν παρέχει. ταῦτα ὁ ποιέειν, ὅκως εἴτε σπασμοὶ ἦσιν ὑπολάβωσι, καὶ μείζονα γίνηται, καὶ βυσσοδυνώτερα. τὰς ὁ γυναῖκας ὧδε χρὴ διαιτᾶσθαι, τῷ ξηροτέρῳ τῶν βρωτῶν· καὶ γὰρ τὰ σιτία τὰ ξηρὰ, ὑπτιηδειότερα πρὸς τὴν μαλθακότητα τῶν γυναικείων σαρκῶν· καὶ τὰ ἀκρητέστερα πώματα ἀμείνω πρὸς τὰς ὑστέρας,[18] καὶ τὰς κυοφορίας. τοὺς γυμναζομένους χρὴ τῷ χειμῶνος καὶ τέχνῃ καὶ παλαίειν· τῷ ὁ θέρεος, παλαίειν μὲν ὀλίγα· τρέχειν ὁ μὴ πολλὰ καὶ ψύχεος. ὁκόσοι κοπιῶσιν ἐν τῷ δρόμῳ, τούτους παλαίειν χρή· ὁκόσοι ὁ παλαίοντες κοπιῶσι, τούτους χρὴ τρέχειν· οὕτω γὰρ ἂν ἑλαφρότερα τὰ κοπιῶντι τὰ σώματα ἀφέροιτο καὶ σαινοῖτο καὶ διαναπαύοιτο μάλιστα. ὁκόσους γυμναζομένους διαῤῥοίαι λαμβάνουσι, καὶ τὰ ὑποχωρήματα σιτώδεα καὶ ἄπεπτα, τούτοισι τῶν τε γυμνασίων ἀφαιρέειν μὴ ἐλάσσω τοῦ τετάρτου μέρεος, καὶ τῶν σιτίων τοῖσι ἡμίσεσι χρέεσθαι.[19] δῆλον γὰρ δὴ ὅτι ἡ χειλὶη ξυνθλίπτειν οὐ δύναται ὥστε πέσσεσθαι τὸ πλῆθος τῶν σιτίων. ἔστω ὁ τούτοισι τὰ σιτία, ἄρτος ὡς ὀξυπύρτατος,[20] ἐν οἴνῳ ἐντεθρυμμένος· καὶ ποτὰ, ὡς ἐλάχιστα καὶ ἀκρητέστατα. καὶ ταῖσιπάροισι μὴ χρεέσθωσαν ἀπὸ τοῦ σιτίου μονοσιτέειν δὲ χρὴ, ἐπὶ τὸν ⓦ χρόνον· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ξυνθλίπτοιτο ἡ χειλίη, καὶ τῶν ἐσιόντων ὑπικρατήσῃ· γίνεται δὲ ὁ τοῦτος ἐπὶ τῆς διαῤῥοίης τῶν ξηρῶν τοῖσι πυκνοσάρκοισι μάλιστα, ὁκόταν αἰαγκάζηται ὁ ἀνθρωπος χρηναγέειν, ἢ φύσιος ὑπερεχούσης τοιαύτης. αἱ γὰρ φλέβες πυκνωθεῖσαι, οὐκ ἀναπλαμβάνονται τῶν σιτίων τῶν ἐσιόντων. ἔστι ὁ αὖτη μὲν ὀξείη ἡ φύσις καὶ πέπτει ἐφ' ἑκάτερα ἐς ἀκμάζει ὀλίγον χρόνον ἡ δυσκρίη, ἐν τοῖσι τοιουτοτρόποισι τῶν σωμάτων.[21] τὰ ὁ ἀραιότερα τῶν εἰδέων καὶ διασύτερα, καὶ τῷ χρηναγέειν δέχεται, καὶ τὰς ταλαιπωρείας μᾶλλον ὑπομένει, καὶ χρονιώτερα γίνονται αὐτοῖσιν αἱ δυσκρίαι· καὶ ὀκόσοι τὰ σιτία ἀναβύζηνται τῇ ὑστερέῃ καὶ τὰ ἀναγώγια μετεωρίζει αὐτοῖσιν, ὡς ἀπέπτων τῶν σιτίων ἐόντων, τούτοισι καθυδλῆν μὲν πλείονα χρόνον ξυμφέρει. τὴν ὁ δίψαν ταλαιπωρείη αἰαγκάζει καὶ αὐτῶν τὰ σώματα.[22] καὶ ⓦ οἶνον ἀκρητέστερον πινόντων ἐς πλείω καὶ τοῖσι σιτίοισιν ἐλάσσοσι χρέεσθαι ἐπὶ τὸν ⓦ χρόνον. δῆλον γὰρ ὅτι ἡ χειλὶη ὑπὸ ἀδυνείης ἐς ψυχρότητος, οὐ δύναται τὸ πλῆθος τῶν σιτίων καταπέσαι. ὁκόσοις ὁ δίψαι λαμβάνουσι, τούτοισι τῶν τε σιτίων καὶ ταλαιπωρειῶν ἀφαιρέειν. καὶ ⓦ οἶνον πινόντων ὑδαρέα τε καὶ ὅτι ψυχρότατον. ὁκόσοισι ὁ ὀδυνέαι γίνονται ἐκ τῶν ἀναλάγκων, ἢ ἐκ γυμνασίης, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς ταλαιπωρίης, τούτοισι ξυμφέρει ἀναπαύεσθαι ἀσιτίσι. πώματι ὁ χρέεσθαι, ὅ, τι ἐλάχιστον ἐς τὸ σῶμα ἐσελθόν, πλεῖστον οὖρον ποιέῃ. ὅπως αἱ φλέβες αἱ ἀπὸ τῶν ἀναλάγκων πεφυκυῖαι, μὴ καταπίνωνται πληρούμεναι. ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων τὰ τε φύματα γίνονται, καὶ ⓐ πυρετοί,

Sed alij contrarium planè faciũt. Qui autem ad cibos vomitione reiiciendos minimè sunt accommodati, quibusq; alui non facilè prodeunt, iis omnibus crebrò die cibum sumere, & omnis generis cibariis vti conducit, ac opsoniis variè apparatis, vinumq; duorum aut trium generum bibere. Qui verò cibos vomitione reiiciunt, & aluos habent humidas, iis omnibus ex vsu est vt huic contrariam incant vitæ rationem. At pueri infantes per multum tempus aqua calida lauandi sunt, vinumq; iis aquosum in potu exhibendum, nec prorsus frigidum, idq; offerendum quod minimè ventrem attollat & flatum creet. Quæ facienda sunt, quò minùs conuulsionibus tententur, magisq; adolescant, & coloratiores euadant. Mulieres autem sic victus ratione sicciore victitare oportet. Nam & sicciores cibi ad muliebrem mollitiem magis sunt accommodati, & meraciores potus ad veteros & fœtus nutritionem magis valent. Qui exercentur, per hyemem eos currere & luctari conuenit, & æstate parum quidem luctari, currere verò minimè, sed multum in frigore deambulare. Qui cursibus defatigantur, ij luctari debent, qui verò lucta defatigantur, iis currendum est. Ita enim qui laborat, corporis parte defatigationi obnoxia calefiat, componatur, & maximè quiescat. Qui, cùm exercentur, alui profluuiis corripiuntur, & alui excrementa cibos referentia & incocta demittunt, ij de exercitationibus tertiam partem vt minimùm, & de cibis dimidium subtrahant. Constat enim sanè ventriculum ciborum copiam vt concoquat concalefacere non posse. Cibus esto panis quàm maximè tostus in vino intritus, & potus quàm pauciſſimi & meraciſſimi, neq; deambulationibus à cibo vtantur. Sub hoc verò tempus semel duntaxat cibum sumere eos conuenit. Sic enim vel maximè concalefiat ventriculus, & ingestos cibos superauerit. Hoc autem alui profluuij genus corporum habitus densiore carne præditos potissimum exercet, quando ita natura comparatum est, vt quis ad carnium esum compellatur. Venæ siquidem condensatæ cibos ingestos non recipiunt. Et hęc quidem natura est lubrica & ad vtramque partem vertitur, & in eiusmodi naturis paruo tempore viget bona corporis habitudo. At rariores & hirsuti magis corporis habitus, carnium esum admittunt, laboréſque magis sustinent, diutiúsque in bona corporis habitudine perseuerant. Qui postridie cibos eructant, & quibus præcordia, nimirum cibis non concoctis, attolluntur, iis longior somnus confert. Quin etiam ad alios corporis labores cogi debent, vinumque meracius & copiosius bibere, & sub id tempus paucioribus vti cibariis. Constat enim sanè ventriculum, præ imbecillitate & frigiditate, ciborum multitudinem concoquere non posse. At quos sitis occupat, iis cibi & labores subtrahendi, & vinum tum aquosum, tum quàm maximè frigidum propinandum. Quibus verò viscerum dolores, aut ab exercitatione, aut ex alio aliquo itinere subóriuntur, his quiescere & cibis abstinere confert. Potu autem vtantur, qui quàm pauciſſima copia plurimam vrinam ducat, vt ne venæ, natura viscéribus insitæ, copia distendantur. Ex his etenim casibus tubercula & febres contingunt,

Quibus morbi ex cerebro oriuntur, eos primùm capitis ſtupor detinet, & frequentem vrinam reddunt, eadémque quæ in vrinæ ſtillicidio accidunt, iſtáque ad dies nouem perſeuerant. Et ſiquidem per nares aut aures aqua vel mucus erumpat, morbo liberantur, & ſedatur vrinæ ſtillicidium. Vrinam autem copioſam citra dolorem & albam reddunt, ad vigeſimum vſque diem, dum capitis dolor hominem deſerit, ſed huic oculorum aciem intendenti ſplendor clam ſubducitur. Qui verò intelligentia valet, is bene ſubducta ratione ſecum reputare debet, quàm plurimùm æſtimanda ſit ſanitas, & ex vtilitate ſui conſilij fructum in morbis rectè percipere.

23 Ὀχόσοισι ὑ νοῦσοι ἀπὸ τῦ ἐγκεφάλυ γίνον). καρκη πρῶτον ἴσχ τὴν κεφαλὴν, κὴ ὀρέφ θαμινὰ, ℭ τ' ἀηρ πάχ ἐκέχ'θαι φραγλουείη. ℭσι ἐφ' ἡμέρας ἐννέα τῦτο παχ. ℭ ἢν μὴ ῥαγῇ κτ' ἀκρίνας ἢ κτ' ὦτα ὕδωρ, ἢ βλέννα, ἀπαλλάσσε) τ νόσου, ℭ τ φραγλουείης παύε). οὐρέ ὑ πολὺ, κὴ ἀπόνως, ℭ λευκὸν. ἔστ' ἂν ἐίκοσιν ἡμέρας πρέλθη κὴ ὀν τ κεφαλῆς ἡ ὀδυὴ ἐκλείπει τῷ ἀνθρώπῳ, ἐσορέοντι ὑ 24 βλέπε) ⓐ ἡ αὐγή. 25 ἀνδρα ὑ χρὴ ὅς ὅστι σωετὸς λογισάμενον ὅτι τοῖσιν ἀνθρώποισι πλείσου ἄξιον ὅστιν ἡ ὑγιείη, ὑπίσχεσθαι ὀν τ ἑωυτῦ γνώμης ὀν τῆσι νούσοισιν ὠφελέειν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ

Διαίτης ὀ πρῶτον.

HIPPOCRATIS DE VICTVS RATIONE, LIB. I.

SI quis ex his, qui antea de hominis victus ratione, quæ ad ſanitatem ſpectat, ſcripſerunt, omnia in totum rectè cognouiſſe, & quantum humanus animus complecti poteſt, ſcriptis comprehendiſſe mihi videretur, ſatis eſſe putarem, ſi aliorum labores, quos rectè ſuſceptos eſſe exiſtimarem, ad eorum cuiuſque vtilitatem accommodarem. At verò cùm multi iam ea de re ſcripſerint, nullus tamen quid ſcribendum fuerit rectè mihi nouiſſe videtur. Alij quidem aliud attigerunt, totum verò ne vnus quidem adhuc ex his, qui ante extiterunt. Neq; tamen eorum quiſquam reprehendendus, quod inuenire nõ potuerint, quin potius laudandi omnes, quòd quædam inueſtigatione aggreſſi ſunt. Neque ergo quæ rectè dicta non ſunt, arguere decreui, ſed his quæ abundè ſunt cognita aſſentiri in animo habeo. Quæ igitur ab iis, qui ante nos fuerunt, rectè dicta ſunt, de his fieri non poteſt, ſi aliter ſcribatur, vt rectè ſcribam. Quæ verò non rectè dixerunt, ſi ea quidem quod ita non habeant redarguero, nihil profecero. At eorum quodque quomodo rectè habere videatur exponere & declarare eſt animus. Hanc autem orationem ideo præponendam duxi, quòd plærique vbi aliquem priùs de re aliqua diſſerentem audierint, eum qui poſteriùs his de rebus diſceptat, non approbant, neſcientes eiuſdem mentis eſſe de his, quæ rectè dicta ſunt, cognoſcere. His ergo quæ rectè dicta ſunt, velut dixi, aſſentior, quænam verò ſint, quæ non rectè fuerint cognita, aperiam. Quinetiam quæ eorum nullus, qui ante me fuerunt, explicare aggreſſus eſt, qualia fuerint, demonſtrabo. Qui de hominis victus ratione rectè ſcripturus eſt, eum meo quidem iudicio, primùm totius hominis naturam noſſe ac dignoſcere oportet. Ac noſſe quidem, ex quibus ab initio conſtet, dignoſcere verò, quænam in eo partes ſupereut. Niſi enim primam conſtitutionem nouerit, quodque in corpore ſuperet, ea, quæ homini conducant, minimè offerre poterit. Hæc igitur, qui ſcripturus eſt, cognoſcere debet, deinde verò ciborum omnium ac potionum, ex quibus victus ratio conſtat.

1 Εἰ μὲν μοι ὡς ἐδόκεε τῶν προτέρεν ξυγγραφάντων περὶ διαίτης ἀνθρωπίνης τ πρὸς ὑγείην, ὀρθῶς ἐγνωκὼς ξυγγεγραφέναι πάντα ἂν ἐμοὶ πάντος, ὁκόσα δυνατὸν ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ προειληφθῆναι, ἱκανῶς ἂν ἔίχε μοι δηλῶν ἐκπονησάντων, γνῶναι ὀρθῶς ἔχοντα, τούτοισι χρέεσθαι, καθότι ἕκαστον αὐτῶν ἐδόκεε χρήσιμον εἶ). νυνὶ ὑ πολλοὶ μὲ, ἤδη ξυνέγραψαν. ὥστε ὑ ἔγνω ὀρθῶς, καθότι αὐ αὐτῶν ξυγραπτέον. ἁπλοῖ ὑ ἁπλῶ ἐπέτυχον τὸ ὑ ὅλον, ὥστε πω τῶν προτέρων. μεμφθῆναι μὲ οὖν ὥστε νεν αὐτῶν ἄξιόν ὅστιν, εἰ μὴ ἐδυνήθησαν ἀξυρεῖν. ἐπαινέσαι ὑ μᾶλλον πάντας, ὅτι ἀλλ' ἐπεχείρησαν ζητῆσαι. ἐλέγχειν μὲ οὖν τὰ μὴ ὀρθῶς εἰρημένα, οὐ προσκοπέομαι. προσομολογέω ὑ τοῖς ἱκανῶς ἐγνωσμένοισι, χρεωνέομαι. ὁκόσα μὲ οὖν ὀρθῶς ὑπὸ τῶν προτέρων εἴρηται, οὐχ οἷόν τε ἁπλῶς ἔχειν ἐμὲ ξυγγράψαντα, ὀρθῶς συγγεγράφαι. ὁκόσα ὑ μὴ ὀρθῶς εἰρήκασιν, ἐλέγχων μόνῳ τοῦτο δήπου οὐχ ὕτως ἔχει, ὥστε φανῶ. ἐξηγεύμενος ὑ καθότι, αὐτῶν μοι δοκέει ἕκαστον ὀρθῶς ἔχειν, δηλῶσαι βούλομαι. διὰ τῦτο ὑ ⓦ λόγον τῦτον προσκατατίθεμαι, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὁκόταν ἑνὸς προτέρου ἀκούσωσι περί ἑνος ἐξηγευμένου, οὐκ ἀποδέχονται ⓦ ὕστερον περὶ τούτων διαλεγόμενον, οὐ γινώσκοντες ὅτι τῆς αὐτῆς διανοίας ὄντι γνῶναι τὰ ὀρθῶς εἰρημένα. ἐγὼ γοῦν ὡσαύτως ἐρέω, τοῖσι μὲ ὀρθῶς εἰρημένοισι, προσομολογήσω τὰ ὑ μὴ ὀρθῶς ἐγνωσμένα, δηλώσω ὁκοῖα ἕνα ὅστιν. ὁκόσα ὑ μὴ ὑ ἐπεχείρησε μηδεὶς τῶν προτέρων δηλῶσαι, ἐγὼ ὑποδείξω καὶ τοῦτα ὁκοῖα ὅστι. φημὶ ὑ δὴ ⓦ μέλλοντα ὀρθῶς ξυγγεγράφθαι περὶ διαίτης ἀνθρωπίνης, πρῶτον μὲ, πάντος φύσιν ἀνθρώπου γνῶναι καὶ διαγνῶναι. γνῶναι μὲν, ἀπὸ τίνων συνέστηκεν ἐξ ἀρχῆς· διαγνῶναι ὑ, 4 ἀπὸ τίνων μερῶν κεκράτηται. εἰ μὴ γὰρ τὸν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν ὑπογνώσεται, ὁ ὑπικρατέον ἐν τῷ σώματι, οὐχ οἷός τε ἔσται τὰ ξυμφέροντα τῷ ἀνθρώπῳ προσφέρειν.

Ταῦτα μὲν οὖν χρὴ γινώσκειν ⓦ ξυγγεγράφοντα. μετὰ δὲ ταῦτα, σίτων καὶ ποτῶν ἀποδίδωμι, οἷσι διαιτώμεθα, δυνάμιν

δυνάμιν ἑκάστα ἔχει, καὶ τὴν κτῆ φύσιν, καὶ τὴν δι' ἀνάγκην, καὶ τέχνῃ αἱ ἀνθρωπίνη. δεῖ γὰρ ὁπόσα θαι τῶν τε ἰσχυρῶν φύσει, ὡς χρὴ τὴν δύναμιν ἀφαιρέεθαι. ταῦτα δ' ἀσθενέσιν, ὅκως χρὴ ἰσχνὸ παρεσκευάσθαι ἀφ' τέχνης, ὅκου αὖ ὁ καιρὸς ἑκάστων παρδηλοῖται. γνόντας δὲ τὰ ἐπιτήδεια, οὐκω αὐτάρκης ἡ θεραπείη τῦ ἀνθρώπου. δεῖται οὐ δύναται ἑαδίων αὖ ἄνθρωπος ὑγιαίνειν, ἢν μὴ καὶ πονέῃ. ἀπαναστάσις μὲν γὰρ ἀλλήλοισιν ἔχει τὰς δυνάμεις, σίτα καὶ πόνοι. ξυμφέρονται δὲ ἀλλήλοισι παρὸς ὑγείην. πόνοι μὲν γὰρ, πεφύκασιν αἰὰ λῶσαι τὰ ὑπάρχοντα· σῖτα δὲ καὶ ποτὰ, ἀναπληρῶσαι τὰ κενωθέντα. δεῖ δ', ὡς ἔοικε, τὴν πόνων ξυμγινώσκειν τὴν δύναμιν, καὶ τὴν κτῆ φύσιν, καὶ τὴν ξυμβαινόντων. ἢ ἴσως αὐτῆν ἐς αὔξησιν παρασκευάζουσι ῥῆχας καὶ ἴσως ἐς ἔλλειψιν. καὶ οὐ μόνον παῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς συμμετρίας τὰς ἡμετέρας τῆν πόνων τὴν βίλν παρὸς τὸ πλῆθος τῆν σιτίων, καὶ τὴν φύσιν τῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰς ἡλικίας τῆν ῥωμάτων, καὶ παρὸς τὰς ὥρας τῦ ἐνιαυτῦ, καὶ παρὸς τὰς μεταβολὰς τῆν πνευμάτων, καὶ παρὸς τὰς θέσεις τῆν χωρίων ἐν οἷσι διαιτέονται, παρὸς τε τὴν κατάσασιν τῦ ἐνιαυτῦ. ἄστρων τε ὁπόταν ὀλὰς καὶ δύσιας γινώσκειν δεῖ, ὅκως ὁπόταν τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιβολὰς φυλάσσῃ καὶ σίτων, καὶ ποτῆν, καὶ πνευμάτων, καὶ τῦ ὅλου κόσμου. ἐξ ὧν παρ' αἰ νοῦσοι τοῖσιν ἀνθρώποισι φύονται, ταῦ δ' πάντα ξυγνῶντι, οὐκω αὐτάρκες τὸ βῆμά ἐστι. ἰὼ μὲν δὲ ἰὼ βρετὸν ὁπὶ τὰ τοῖς παρὸς ἑκάστῳ φύσιν, σίτα μέζω, καὶ πόνων ἀρίθμιος, μὴ ἔχον ἐπιβολήν, μήτε ὁπὶ τὸ πλέον, μήτε ὁπὶ τὸ ἔλασσον, βέλτιστο αἰ ὑγιὴ τοῖσι ἀνθρώποισιν ἀκριβῶς. νῦν δ' τὰ μὲν παρεσκευασμένα πάντα βῆται ὁκοῖόν ἐστι· τοῦτο δ', ἀδύνατον βῆναι. εἰ μὲν οὖν πρόεισι καὶ ὁρᾶν. γινώσκει αἰ ⟨ω⟩ ἄνθρωπον, ἐκδύνοντά τε καὶ ἐν τοῖσι γυμνασίοισι γυμναζόμενον, ὥστε φυλάσσειν ὑγιαίνοντα, τῆν μὲν ἀφαιρέων, τοῖσι δὲ παρεστηκώς. μὴ πρέοντι δὲ, ἀδύνατον ἐπιθέεθαι ἐς ἀκριβείην σίτα καὶ πόνους. ἐπεὶ ὁκόσον γε δυνατὸν βῆναι, ἐμοὶ ἤδη εἴρηται. ἀλλὰ γὰρ εἰ τὸ πρῦν σμικρὸν ἐνδεέστερα τῶν ἑτέρων γένοιτο αἰ, ἐν πολλῷ χρόνῳ αἰάγκη κρατηθῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς ὑπερβολῆς, ἢ ἐς νοῦσον ἀφικέεθαι. τοῖσι μὲν οὖν ἀνθρώποισι, μέχρι τούτου ἐπιχειρέονται ζητεῖσθαι. εἴρηται δὲ, οὐδὲ ταῦ· ἐμοὶ δ' ταῦ ἐξῄρηται παρὸ τὸ κάμνον ⟨ω⟩ ἄνθρωπον, ἀπὸ τ' ὑπερβολῆς ἐφ' ὁκάτερον ἰὼ γλῶνται παρεσκέψασθαι. οὐ γὰρ βῆναι αἰ νοῦσοι τοῖσι ἀνθρώποισι παρεστήκασιν, ἀλλὰ τῇ μικρὸν συλλεγόμενα, ἀθρόως ἐκφαίνονται. πρὶν οὖν κρατέεθαι ὑπ' τῶν ἀνθρώπων τὸ ὑγιὲς ὑπὸ τῦ νοσεροῦ, ἃ πάρεισιν ἐξῄρηταί μοι, καὶ ὅκως χρὴ ταῦ καθιστάναι ἐς τὴν ὑγείην. τούτου δὲ παρεσκευασμένου παρὸς τοῖσι γεγυμνασμένοισι τελέεται τὸ ἐπιχείρημα τῆν ξυνοικημάτων. ξυνίσταται μὲν οὖν τὰ ζῶα ταῦτε ἀπὸ πάντα ἢ ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ δυοῖν. ἀλλοφόρεις μὲν, τὴν δύναμιν. ξυμφόρεις δὲ τὴν χρῆσιν, πυρὸς λέγω ἢ ὕδατος. ταῦ δ' ξυναμφότερα αὐτάρκεα ἐστι, τοῖσι τε ἀνθρώποισι πᾶσι, ἢ ἀνθρώποισιν. ἑκάτερον δ' χωρεῖ, οὔτε αὐτῷ ἑωυτῷ, οὔτε ἀνθρώπῳ οὐδενί. τὴν μὲν οὖν δύναμιν αὐτῆν ἑκάτερον ἔχει τοιήνδε· τὸ μὲν γὰρ πῦρ, δύναται πάντα ἀφ' πάντος χωρῆσαι.

quam singula facultatem, tum ex natura, tum ex necessitate & arte humana obtineant. Scire namq; conuenit, quanam ratione ex valentibus naturâ, vis detrahatur, & quomodo imbecillis, vt cuiusque occasio se obtulerit, vim ex arte adhibere oporteat. Neque commemoratorum cognitio ad hominis curationem satis esse videtur, quandoquidem qui comedit, nisi etiam laboribus vtatur, sanus esse non potest. Cibi enim & labores aduersas inter se facultates, mutuò tamen ad sanitatem conferentes, obtinent. Labores namq; ea, quæ adsunt consumere solent, cibi verò & potiones, quæ vacuata sunt, explent. Laborum autem quantum par est, facultas, tum eorum qui à natura, tum eorum, qui per vim contingunt, dignoscenda est, & quinam ex ipsis carnes ad incrementum, & qui ad defectum præparent. Neque ista tantum, verùm etiã conueniens laborum modus, qui à nobis adhibetur, pro ciborum copia, hominis natura & corporum ætate, pro anni temporibus, & ventorum mutationibus, pro locorum situ, in quibus vitam agunt, & pro anni constitutione. Quinetiam syderum ortus & occasus noscendi sunt, vt mutationes & ciborum ac potionum redundantias, ventorumq; & totius mundi, ex quibus sanè morbi hominibus proueniunt, obseruare sciat. Neq; tamẽ cùm hęc omnia cognouerit, satis inuenisse existimandus est. Nam si præter hæc inuentus fuerit, cuiusq; naturæ conueniens cibi modus, & laborum numerus, qui neque supra, neque infra modum excedat, sanitas sane hominibus exactè inuenta fuerit. At nunc prædicta quidem omnia quænam sint, inuenta sunt, hoc verò inueniri non potest. Si igitur quis præsens adsit, & inspiciat hominem exuentem se & in gymnasiis exercentem, is vtiq; nouerit, hæc quidem detrahendo, illa verò adiiciendo, vt sanum seruare oporteat. Qui verò minimè præsens adfuerit, is exactè cibos & labores præscribere non poterit, cum quantum quidem quis inuenire possit, à me iam relatum sit. Nam etsi à cæteris non multum deficiunt, temporis tamen spatio corpus ab excessu superari, & in morbum incidere necesse est. Ab aliis igitur, vt hucusque inuestigatione prouenirent, tentatum est, neque verò hæc dicta sunt. A me autem inuenta est morbi prænotio, antequam quis ab excessu ægrotet, vtramuis in partem fiat. Neque enim morbi derepente hominibus contingunt, sed paulatim collecti aceruatim se produnt. Prius ergo quàm quod sanum est à morboso superetur, à quibus homines afficiantur, & quomodo sanitati restitui debeant, à me inuenta sunt. Quod vbi ad ea, quæ scripsimus, accesserit, ad exitum perductum est, quod cogitatione aggressi sumus. Omnia igitur tum animantia, tum homo ipse, ex duobus facultate quidem diuersis, vsu verò consentientibus, constant, igne inquam & aqua. Quæ duo simul iuncta, tum aliis omnibus, tum sibi inuicem satis sunt: vtrunque verò seorsim, neque sibi ipsi, neque cuiquam alteri satis esse potest. Horum igitur vtrunque hanc obtinet facultatem. Ignis siquidem omnia semper mouere, aqua verò omnia semper nutrire potest. At secundum partes vtrunque superat & superatur, si ad summum ac minimum, quoad eius fieri potest, consideretur. Neutrum enim hanc ob causam prorsus superare potest. Ignis siquidem in extremam aquam irruens, alimento deficitur, auertitur igitur vnde ali debuerat.

Aqua verò in extremum ignem irrumpens, motu deficitur, qui in ea sistitur, & cùm constiterit, non ampliùs superior existit, sed sanè ab irruente igne in alimentum consumitur, easque ob causas neutrum penitus superare potest. Quòd si alterutrum aliquando etiam superaretur, nihil eorum, quæ nunc existunt, velut nunc se habet, permaneret. Cùm autem ita semper se habeant, eadem erunt & neutra, neque simul deficient. Ignis igitur & aqua quemadmodum à me dictum est, in summo ac minimo similiter considerata, omnibus in vniuersum satis sunt. Horum autem vtrique hæc adiacent, igni quidem calidum & siccum, aquæ vero frigidum & humidum. Habent autem à se inuicem, ignis quidem ab aqua humiditatẽ, ineſt enim ab aqua humiditas, aqua verò ab igne siccitatem. Ineſt enim in aqua ab igne siccitas. Quibus sic se habentibus, multas cuiusuis generis tum seminum, tum animalium formas, nihil inter se, neq; visu, neque facultate similes, à se inuicem secernunt. Cùm enim nunquam eodem statu permaneãt, sed perpetuò permutentur, temporis tandem successu, quæ etiam ab his prodeũt, dissimilia oriri necesse est. Nihil quidem omninò perit, neq; oritur quod priùs non erat, verùm inuicem commixta & discreta alterantur. At homines existimant, id quidem quod ex orco in lucem augetur, oriri, quod verò ex luce ad orcum imminuitur, perire, magisq; oculis quàm rationi fidem esse adhibendam. Ego verò ista ratione exponam. Animantia namque sunt, & illa & ista, neque animal interire potest, quin omnia intereant, neq; quod non est, generari, cùm non sit vnde generetur. Verùm augentur omnia & imminuuntur, ad summum, & ad minimum, quoad eius fieri potest. Quid autem generari & interire vocem, multorum gratia explicandum videtur, eaq; commisceri, & discerni, significare declaro. Habet autem se res ad hunc modum. Generari & interire, idem, commisceri & discerni, idem. Generari idem quod commisceri. Interire, imminui, idem quod discerni. Vnumquodque ad omnia, & omnia ad vnumquodque idem sunt. Lex enim naturæ in his aduersatur, seorsum verò omnia & diuina & humana sursum & deorsum vicissim rependens. Dies & nox ad summum & minimum considerantur, velut lunæ summum ac minimum accedit. Igni suus est impetus, & aquæ item suus. Sol ad longissimum & breuissimum accedit. Rursus hæc, & non hæc. Lux Ioui, tenebræ orco. Lux orco, tenebræ Ioui. Commeant & transmouentur illa huc, & hæc illuc, & omni quidẽ tempore, illa horum, hæc verò illorum res peragunt, & quæ quidem faciunt, nesciunt, quæ verò faciunt, scire videntur, & quæ quidem vident non cognoscunt. Et tamen his omnia necessitate diuina cõtingunt, & quæ volunt, & quæ nolunt. Illis autẽ huc, his verò illuc commeantibus, & inuicem commixtis, fatalem suam sortem quodq; complet, & ad maius, & ad minus. Interitus autem est omnib. mutuus, & maiori à minore, & minori à maiore. Quin etiam maius à minore augetur, tum reliqua omnia, tũ hominis animus, & corp⁹ velut anim⁹ certo ordine describitur.

Τὸ δὲ ὕδωρ, πρήσσα ἀφ' πυρὸς θρέψαι· ἐν μέρᾳ δὲ ἑκάτερον κρατέῃ καὶ κρατέεται, ἐς τὸ μήκιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον, ὡς αὐτέων. Οὐδέτερον γὰρ κρατῆσαι πρήσσει τελέως δύναται, ἀφ' τάδε· τὸ μὲν πῦρ ἐπέξιόν ἐστι τὸ ἔσχατον τῦ ὕδατος, ἐπιλείπῃ τῇ ζοφῇ. ἀπὸ τέτου οὖν οὐκέτι μέλλᾳ πρέφεσθαι. τὸ δ' ὕδωρ ἐπέξιόν ἐστι τὸ ἔσχατον τῦ πυρὸς, ἐπιλείπῃ ἡ κίνησις. ἴσατον οὖν ἐν τούτῳ· οὐκέτι δ' ἔτι ἐγκρατὲς ἔστιν, ἀλλὰ δὴ τῷ ἐμπίπτοντι πυρὶ ἐς τὴν ζοφὼ κατακαίσκεται. Οὐδέτερον δ' ἀφ' ἑαῦ, δύναται κρατῆσαι πρήσσει τελῶς· ἐνίοτε κρατηθείη, καὶ ὁκότερον, οὐδὲν αὖ ἐν τῇ νῦν ἐόντων ὥσαῤ ἔχει νῦν. οὕτω δ' ἐόντων αἰεί, ἔσται τὰ αὐτά, καὶ οὐδὲ ἅμα ἐπιλείψει. τὸ μὲν οὖν πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ὥσαῤ ἐπίρρεταί μοι, αὐτάρκεα ἐστὶ πᾶσι ἀφ' πρήσσειν ἐς τὸ μήκιστον, καὶ τἀλάχιστον ὡσαύτως, τούτων δ' πρόσκειται ἑκατέρῳ τάδε· τῷ μὲν πυρὶ, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ξηρόν· τῷ δὲ ὕδατι, τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρόν· ἔχει δ' ἀπ' ἀλλήλων· τὸ μὲν πῦρ, ἀπὸ τῦ ὕδατος τὸ ὑγρόν. ἐνὶ γὰρ ἀπὸ τῦ ὕδατος ὑγρότης· τὸ δ' ὕδωρ ἀπὸ τῦ πυρὸς, τὸ ξηρόν. ἐνὶ γὰρ ἐν ὕδατι ἀπὸ τῦ πυρὸς ξηρόν. οὕτω δὲ τούτων ἐόντων, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἰδέας ἀποκρίνον) ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀσπερμίῃ, καὶ ζώων, οὐδὲν ὁμοίους ἀλλήλοισιν, οὔτε τὴν ὄψιν, οὔτε τὴν δύναμιν. οὔτε γὰρ οὔποτε κατὰ τὸ αὐτὸ ἰσαρθμίων, ἀλλ' αἰεὶ ἀλλοιουρθμίων, ἔπειτα καὶ ἔπειτα ἀνόμοια ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι, καὶ τὰ ἀπὸ τούτων ἀποκρινόρθμια· ἀπόλλυται μὲν οὐδὲν ἀπάντων χρημάτων, οὐδὲ γίνεται, ὅτι μὴ καὶ πρόσθεν ἐών. ξυμμισγόρθμια δ' καὶ ἀφακρινόρθμια, ἀλλοιοῦται· νομίζεται δ' πολλὰ τῶν ἀνθρώπων, τὸ μὲν ἐξ ἀΐδου ἐς φῶς αὐξηθέν, γίνεσθαι· τὸ δὲ ἐκ τοῦ φάεος ἐς ἀΐδιν μειωθέν, ἀπολέσθαι. ὀφθαλμοῖσι δὲ δεῖ πιστεύεσθαι μᾶλλον, ἢ γνώμῃσιν. ἐγὼ δ' τάδε γνώμῃ ἐξηγέομαι. ζῶα γὰρ καὶ ἄνθρωπον, καὶ τάδε· ἐς οὔτε τὸ ζῶον ἀποθανὸν οἷόν τε μὴ μὴ πρόσθεν. καὶ γὰρ ἀποθανεῖται. οὔτε τὸ μὴ ὂν γίνεσθαι μὴ ὄντος ὅτου πρόσθεν γενήσεται. ἀλλ' αὐξήσει πρόσθεν καὶ μειοῦται ἐς τὸ μήκιστον καὶ ἐς τὸ ἐλάχιστον, τῷ γε δυνατῷ. ὃ, ἢ δὴ ἀν ἀφαλέγωμαι γίνεσθαι, καὶ τὸ ἀπολέσθαι τῶν πολλῶν ἕνεκεν ἑρμηνεύω. τοῖσι δὲ καὶ ξυμμίσγεσθαι καὶ ἀφακρίνεσθαι δηλῶ· ἔχει δὲ ὧδε γίνεσθαι καὶ ἀπολέσθαι τ' αὐτό. ξυμμιγνῦσαι καὶ ἀφακριθῆσαι τ' αὐτό, γίνεσθαι ξυμμιγῆναι τ' αὐτό. ἀπολέσθαι, μειωθῆναι, ἀφακριθῆναι τ' αὐτὸ ἕκαστον πρὸς πόντα, καὶ πόντα πρὸς ἕκαστον τ' αὐτό. ὁ νόμος γὰρ τῇ φύσῃ πρὶ τούτων σταθμός. χωρεῖ δὲ πόντα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα ἄνω καὶ κάτω ἀμειβόμενος. ἡμέρη καὶ νὺξ ἐπὶ τὸ μήκιστον καὶ ἐλάχιστον· ὡς καὶ τῇ σελήνῃ, τὸ μήκιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον· πυρὸς ἔφοδος καὶ ὕδατος ἥλιος· ἐπὶ τὸ μακρότατον καὶ βραχύτατον, πάλιν ταῦτα, καὶ οὐ ταῦτα. φάος ζωὴ, σκότος ἀΐδη, φάος ἀΐδη, σκότος ζωὴ φοιτᾷ καὶ μεταχινεῖται, κεῖνα ὧδε· καὶ τάδε κεῖσε πάσιν ὥρῃσι ἀφαρπαστέα· κεῖνα τε τὰ, τῷδε· τὰ δὲ ταῦτα, κείνων. καὶ θ' ἃ μὲν πρήσσουσιν, οὐκ οἴδασιν. ἃ δὲ πρήσσουσι, δοκέουσιν εἰδέναι· καὶ θ' ἃ μὲν ὁρῶσι, οὐ γινώσκουσιν. ἀλλ' ὅμως ἀνάγκῃσι πόντα γίνεται, δι' ἀνάγκην θείην, καὶ ἃ βούλονται καὶ μὴ βούλονται. φοιτεόντων δ' ἐκείνων ὧδε· τῷ δὲ τε κεῖσε· συμμισγομένων πρὸς ἄλληλα τὸ πεπρωμένον μοῖραν ἕκαστον ἐκπληροῖ. καὶ ὅτι τὸ μέζον, καὶ ὅτι τὸ μεῖον. φθορὴ δὲ πᾶσιν ἀπ' ἀλλήλων, τῷ μείζονι ἀπὸ τῦ μείονος, καὶ τῷ μείονι, ἀπὸ τῦ μέζονος· αὐξάνεται δὲ τὸ μέζον, ἀπὸ τῦ ἐλάσσονος. τὰ δ' ἄλλα πόντα καὶ ψυχὴ ἀνθρώπου καὶ σῶμα, ἐκείων ἡ ψυχὴ ἀφακοσμέει).

ἐσέρπει

ἐσέρπει ἐς ἄνθρωπον, μέρεα μερέων, ὅλα ὅλων ἔχοντα σύγκρησιν πυρὸς καὶ ὕδατος. τὰ μὲν λαμβάνοντα, τὰ δὲ, δώσοντα. καὶ τὰ μὲν λαμβάνοντα, πλέον ποιέει· τὰ δὲ διδόντα, μεῖον· τρίζουσιν ἄνθρωποι ξύλον. ὁ μὲν, ἕλκει, ὁ δὲ, ὠθέει. ὅ τι δ' αὖ τῶν ποιέουσι. μεῖον δὲ ποιέοντες, [21] πλέον ποιέουσι. [22] ὅ τι δ' αὖ καὶ φύσις ἀνθρώπων. ὁ μὲν, ὠθέει. ὁ δὲ, ἕλκει· ὁ μὲν, δίδωσι. ὁ δὲ, λαμβάνει· καὶ τῷ μὲν, δίδωσι τοσούτῳ πλέον, τῷ δὲ, λαμβάνει τοσούτῳ μεῖον. [23] χώρῃσι δὲ ἕκαστον φυλάσσει τὴν ἑωυτοῦ. καὶ τὰ μὲν ὅπῃ τὸ μεῖον ἴοντα, διακείνεται εἰς τὴν ἐλάσσονα χώρην· τὰ δὲ ὅπῃ τὸ μέζον πορευόμενα, συμμισγόμενα ἐξισοῦται εἰς τὴν μείζω τάξιν τὰ δ' ξένια μὴ ὁμόζηπα, ὠθέεται ἐκ χώρης ἀνοτείης. [24] ἑκάστῳ δὲ, τύχη μέζω καὶ ἐλάσσω ἔχουσα περιφοιτᾷ τὰ μόρια τὰ ἑωυτῆς, οὐ προσθέτου τοῦδε ἀφαιρέτου δεομένων τῶν μερέων. χρῄζει δὲ αὔξησιν καὶ μείωσιν τῶν ὑπ' ἀρχόντων δεομένων. [25] χώρην δὲ ἕκαστα διακρῑνάτω εἰς ἰὼν τινα ἐσέλθῃ γὰρ δέξεται τὰ προσπίπτοντα. οὐ γὰρ δυνάται τὸ μὴ ὁμόζηπον ἐν τοῖσιν ἀσυμφορῃσι χωρίοισιν ἐμμένειν. πλανᾶται μὲν γὰρ ἀγνοούμενα. ξυμμισγόμενα δὲ ἀλλήλοισι, συνγινώσκεται. προσπίπτει γὰρ τὸ σύμφορον τῷ συμφόρῳ. τὸ δὲ ἀσύμφορον, πολεμᾷ καὶ μάχεται καὶ διαλλάσσει ἀπ' ἀλλήλων. διὰ ταῦτα καὶ ἀνθρώπου ψυχὴ, ἐν ἀνθρώπῳ αὐξάνεται· ἐν μείζονι δὲ σώματι. ἐκ τῶν μείζων ζώων τῶν μεγάλων ὡσαύτως. [26] ἐκ δὲ μείζονος ἀπὸ μείζων, ἐπὶ τὸ βίης ἀποκλίνεται. πρὸς μὲν οὖν τῶν μείζων ζώων, ἐάσω. πρὸς δὲ ἄνθρωπον, δηλώσω. Ἐσέρπει δὲ ἐς ἄνθρωπον, ψυχὴ πυρὸς καὶ ὕδατος ξύγκρησιν ἔχουσα· μοῖραν σώματος ἀνθρώπου. τοῦτο δὲ τὰ θήλεα καὶ ἄρσενα καὶ πολλὰ καὶ πανταχῆ τρέφεται. τρέφεται δὲ καὶ αὔξεται διὰ τῆ πρὸς ἄνθρωπον. ἀνάγκη δὲ τὰ μέρεα ἔχειν πάντα τὰ ἐνίσιοντα· οὐδένος γὰρ μὴ ἐνεῖη μοῖρα ἐξ ἀρχῆς, οὐκ ἂν αὐξηθείη· ὥστε πολλῆς ἐπιούσης τροφῆς, οὔτε ὀλίγης, οὐ γὰρ ἔχει τὸ προσαυξόμενον. ἔχει δὲ πάντα, αὔξεται) ἐν χώρῃ τῇ ἑωυτῆ ἕκαστον. τροφῆς ἐπιούσης ἀπὸ ὕδατος ξηροῦ, καὶ πυρὸς ὑγροῦ. τὰ μὲν, ἔσω βιαζόμενα, τὰ δ', ἔξω. ὥσπερ οἱ τέκτονες τὸ ξύλον τρίζουσι. καὶ ὁ μὲν, ἕλκει, ὁ δὲ, ὠθέει. τὸ αὖ τὸ ποιέοντες. κάτω δὲ πίεζω, [27] ἀνω ἔρωτᾷ. οὐ γὰρ ἂν κατάδηλα δέχοιτο, κάτω ἰέναι. ἰὼν δὲ βιάζωνται, πάντως ἁμαρτήσονται. πρώτιστον τροφὴ ἀνθρώπου· τὸ μὲν, ἕλκει· τὸ δὲ, ὠθέει. ἔσω δὲ βιαζόμενον, ἔξω ἔρωτᾷ. ἰὼν δὲ βιῆται κατὰ καιρὸν. πάντως ἀποθλίξεται. χρόνον δὲ τοσοῦτον ἕκαστα τὴν αὐτὴν ἕλξιν τάξιν, ἄχρι μηκέτι δέχηται ἡ χώρη, μηδ' τροφὴν ἰσχυρὴν ἔχη [28] ἐς τὸ μήκιστον τῶν ὑδάτων. ἐπὰν δ' ἐναμείβῃ ἐς τὴν ἔξω χώρην, θήλεα καὶ ἄρσενα, [29] ἀνω ἑωυτοῦ τρέπον ἐπὶ τὸ βίης καὶ ἀνάγκης διωκόμενα. ὁκότερα δ' ἂν ἐμπλήσῃ τὴν προσφυομένην μοῖραν, τοῦτο διακείνεται πρῶτα, καὶ ἅμα συμμίσγεται. ἕκαστον μὲν γὰρ διακείνεται. πάντα δὲ τοῦτο ξυμμίσγεται. χώρην δὲ ἀμείψαντα καὶ τυχόντα ἁρμονίης ὀρθῶς ἐχούσης συμφωνίας τρεῖς, [30] ξυλλήβδην διεξιόν διὰ πασέων, ζωὴ δὲ αὔξει) τοῖσιν αὐτοῖσιν, οἷσι καὶ πρόσθεν. [31] ἰὼν δὲ μὴ τύχῃ τῆς ἁρμονίης, μὴ δὲ ξύμφωνα βαρέα τοῖσιν ὀξέσι γένηται) ἢ πρῶτη συμφωνίη. [32] ἰὼν δὲ δευτέρη γένεσις ἢ, τὸ διὰ πάντων ἑνὸς ἀποληφθέντος, πᾶς ὁ τόνος μάταιος. οὐ γὰρ ἂν πρόσθειεν.

Irrepunt autem in hominem partes partium, tota totorum, quæ ignis & aquæ commixtionem habent, & partim quidem accipiunt, partim etiam exhibent. Et quæ quidem accipiunt, plus faciunt, quæ verò exhibent, minus. Lignũ homines serra secant, & hic quidem trahit, alter verò trudit, idem tamen faciunt, & minus facientes, plus faciunt. Idem & hominis natura, partim quidem propellit, partim verò trahit, partim dat, partim etiã accipit, & alij quidem dat, ab alio verò accipit, & alij quidem tantò plus dat, hic verò tantò minùs accipit. Locum autẽ suum quodq; tuetur, & quæ quidem ad minus tendunt, in minorẽ locũ secedunt, quæ verò ad maius proficiscuntur, commixta in maiorẽ classem trãseunt. Externa verò neq; eiusdẽ generis, ex aliena regione pelluntur. In vnoquoq; autẽ animus maiora & minora habens, suas ipsius partes circũmeat, quæ nec appositione, nec detractione indigent, cùm tamen eorũ, quæ adsunt accretione & imminutionẽ opus habent. Locum verò singula cõficiunt, in quem ingrediãtur, & ea, quæ incidunt suscipiant. Neq; enim potest quod nõ est eiusdem generis, in loco minimè sibi cõueniente permanere. Vagantur siquidẽ non agnita, inuicẽ verò permixta simul cognoscuntur. Cõueniens enim cũ cõueniente cohæret, quod autẽ minimè cõuenit, dissidet & pugnat, & à se inuicẽ discrepat. Quam ob causam hominis animus in homine, neq; in vllo alio incrementũ accipit, eodemq; modo de magnis animalib. Quæ verò aliter habent, ea per vim ab aliis secernuntur. Ac vt reliqua animantia prætereã, de homine tamẽ differam. Irrepit autẽ in hominẽ animus, ignis & aquæ temperationẽ sortitus, corporis humani portionẽ. Hæc autem fœminea & masculà, multa & cuiusvis generis nutriuntur. Victus autẽ ratione qua homo vtitur, nutriũtur, & incrementũ accipiũt. Quę verò ingrediuntur, ea omnia partes habere necesse est. Nã cuiuscunq; pars non inerit à principio, nullo vnquã modo augeri poterit, neq; copioso, neq; pauco accedente alimento, cũ non habeat, quod incremẽtum accipiat. Augetur autẽ quodq; in suo loco, quod omnia habet. Superueniente verò alimento, ab aqua sicco, ab igne verò humido, alia quidẽ intrò, alia verò foras vi adiguntur. Nõ secus ac fabri lignarij, cùm lignum serra secant, & alter quidem trahit, alter verò trudit, idem sanè facientes, & qui deorsum vrget, eũ qui supra est, trahit, neq; enim aliàs deorsum, descenderet, sin per vim agant, penitus aberrabunt. Tale quid circa hominis alimentum contingit, aliud quidem trahit, aliud verò trudit, intrò verò vi actũ, foras repit. Quòd si alieno tempore per vim abigatur, prorsus successu frustrabitur. Eodẽ autem ordine singula tanto tempore procedunt, quoad locus non amplius suscipiat, neq; satis aliməti ad summas aquas habeãt. Postea ad externam regionẽ transeunt, tũ fœminea, tũ mascula, eodẽ modo vi & necessitate coacta. Quęcunque verò fatalem sortem impleuerint, hæc primũ secernuntur, & simul commiscentur. Vnumquodq; siquidem secernitur, hæc autem omnia commiscentur. Quæ vbi regionem permutauerint, & concentũ tres consonantias rectè habentem nacta fuerint, denique per omnia penetrans, iisdem quibus etiam antea viuit, & incrementũ accipit. Quòd si prima consonantia cõcentum non assequatur, & grauia acutis minimè consona fuerint, & si secunda generatio adfuerit, quod per totum est, vno decedente, totus tenor vanus est. Neque enim consonantiam habent,

ſed à maiore ad minus,ante deſtinatam ſortem tráſitio fit,eo quod neſciunt quid faciunt. At verò cur vtriq;,tum maſculus,tum fœmella generentur,procedente oratione oſtendam.Horũ autẽ quodcunq; cõcentum ſortitum, cùm humidũ exiſtat, ab igne mouetur: motum verò viuiſcit,& alimentũ ad ſe ab iis, quæ in mulierẽ ingrediuntur,cibo & ſpiritu attrahit, imprimis quidẽ vndiquaq; æqualiter,cùm primũ rarum eſt, motu verò & igne ſicceſcit & ſolideſcit,& ſolidum redditũ circumquaq;denſatur.Igniſq; incluſus non ampliùs ſufficiens alimentũ attrahere valet, neq; ſpiritum propter ambientis corporis denſitatẽ expellit. Abſumit enim quicquid intus humoris ineſt.Quæ igitur naturâ ſolida ſunt,in compacto & ſicco,nõ abſumuntur ab igne in alimentum, ſed valida redduntur,& humore deficiente compinguntur,quę quidem oſſa & nerui nominantur.Ignis autem ex cõmixto humore cõmoto,corpus ſecundam naturam propter hanc neceſſitatẽ componit. Neq; enim per ſolidum & ſiccũ diutiùs permeare poteſt, cùm alimentũ non habeat. At per humida & mollia poteſt, quòd hæc ipſius ſint alimentũ. In his autem etiã ſiccitas ab igne nõ conſumpta ineſt. Hæc verò mutuo inter ſe cõſiſtunt.Ignis igitur penitiſſimè cõcluſus,& plurimus eſt,& maximũ exitum fecit, cùm plurimus hoc in loco humor ineſſet,qui venter appellatur, indeq; excidit,cùm alimentũ non habeat,foraſq; exitũ ſibi parauit,quòd plurimus illic humor ineſſet,ad alimentũ conuehendum & concoquendũ. Qui verò ad reliquũ corpus excluſus eſt ignis, triplices circuitus fecit.Quod erat in igne humidiſſimũ, in iis locis remanſit,quæ venæ cauæ appellantur. In medio verò harũ quod reliquum eſt aquæ denſatum conſtitit, & carnes vocantur.Ad ſummá,ignis omnia quæ ſunt in corpore ſuo modo,ad vniuerſi imitationẽ, parua cũ magnis,& magna cum paruis diſpoſuit. Ventrẽ quidem maximũ,ſicci & humidi promptuarium, qui omnibus daret,& ab omnibus acciperet,maris habẽs facultatẽ,quod animalia in eo enutrita fouet, aliena verò perimit. Circum hunc eſt aquæ frigidæ & humidæ coagmentatio,tranſitus ſpiritus frigidi & calidi,ad terræ imitationem,quæ omnia, quæ in eam illabuntur,alterat.Conſumens verò & augens aquę tenuis,& ignis diſperſionem fecit,ad nõ obſcuri & apparentis à compacto ſecretionẽ,in quo delata omnia ſingula pro fatali ſorte in apertum veniũt.In hoc autẽ triplices ignis circuitus fecit,in ſe inuicẽ intrò ac foras tendentes,alios quidẽ ad humorum cauitates, lunæ facultate,alios verò ad exteriorem ſuperficiem, ad ambientem conſiſtentiam, ſyderum facultate, medios autem intrò & foras tendentes, calidiſſimũ & validiſſimum ignem continentes, qui cunctis dominatur, omniaque ſecundum naturam moderatur, ſine ſtrepitu,tum viſu,tum tactu.In quo animus,mẽs, prudentia, incrementum, motus,imminutio, permutatio,ſomnus,vigilia.Hic omnia in totum gubernat,& hæc & illa, neque vnquam quieſcit. At verò homines ex manifeſtis obſcura in conſiderationem adhibere non nouerunt. Ignorant enim quod artibus vtantur naturæ humanæ ſimilibus. Diuina namque mens edocuit ſua opera imitari, cognoſcentes, quæ faciunt, & ignorantes, quæ imitantur.

ἀλλ' ἀμείβη ἐκ τ̃ μέζονος ἐὶς τ̃ μεῖον, πρὶν μοίρης δέξασθαι οὐ γινώσκουσιν ὅ, τι ποιέουσιν. ἁπασέων μὲν οὖν καὶ ἀπείρων δέδηλα ἑκατέρα γίγνεται, προϊόντι τ̃ λόγῳ δηλώσω. τ̃των δὲ ὁκότερον ἰὼν τύχῃ τ̃ς ἁρμονίης ὑγρὸν ἐὸν, κινέεται ὑπὸ τ̃ πυρός. κινεόμενον δ', ζωπυρῆται, καὶ προσπάγε[2] τὴν ψυχὴν ἀπὸ τ̃ ἐσιόντων ἐς τὸν γαστέρα σίτων, καὶ πνεύματος. τὰ μὲν προσφέρεται, πρώτη ὁμοίως[33] ἕως ἀρὴν ἀραιὸν ἔστιν. ὑπὸ δὲ τ̃ κινήσιος καὶ τ̃ πυρὸς, ξηραίνη[2], καὶ τρέφεται. τρεφόμενον δὲ, πυκνοῦται προσίζ. καὶ ὃ πῦρ ἐγκλειόμενον, οὐκ ἔλαττον τ̃ ψυχροῦ ἰσχανέει ἔχειν ἐπάγεσθαι. οὐδὲ ὃ πνεῦμα ἐξωθέει, ἀλλὰ τὴν πυκνότητα τ̃ προσιέχοντος. ἀναγίσκει γὰρ ὃ ὑπάρχον ὑγρὸν ἐν τ̃ῳ. τὰ μὲν οὖν στερεὰ τὴν φύσιν ἐν τ̃ῳ ξυνεστηκότι καὶ ξηρῷ, οὐκ ἀναλίσκεται ὑπὸ τ̃ πυρὸς ἐς τὸν ψυχρόν. ἀλλ' ἐγκρατέα γίγνεται, καὶ ξυνίσταται τὸ ὑγρὸν ἐκλείποντος, ἅπερ ὀστέα καὶ νεῦρα ἐπωνομάζεται. ὃ δὲ πῦρ ἐκ τ̃ συμμιγνύντος κινουμένου τὸ ὑγρὸν, διαχωρέεται ὃ σῶμα κατὰ φύσιν, διὰ τοιήνδε αἰτίην. διὰ μὲν τὸ στερεὸν καὶ ξηρὸν, οὐ δυνατὰ ἐστὶ διεξόδους χωρίας ποιέεσθαι, διότι οὐκ ἔχει ψυχρόν. διὰ δὲ τὸ ὑγρὸν καὶ μαλακὸν, δυνατά. τοιοῦτον γάρ ἐστιν αὐτῷ ψυχρόν. ἔνι δὲ καὶ ἐν τ̃σι πόροισι, ξηρότητος οὐκ ἀναλισκομένου ὑπὸ τ̃ πυρός. τοιοῦτον δὲ ξυνίσταται πρὸς δηλα. ὃ μὲν οὖν ἐσωτάτω καταφερὲς ἔδεν πῦρ, καὶ πλεῖστον ἐστὶ, καὶ μεγίστην τὴν διέξοδον ἐποιήσατο. πλεῖστον γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐνταῦθα ἐνῆν, ὅπερ κοιλίη καλέεται. καὶ ἐξέπεσεν ὑπεδέξατο, ἐπεὶ οὐκ ἔχει ψυχρὸν ἔξω, καὶ ἐποιήσατο, πλεῖστον γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐνταῦθα ἐνῆν, καὶ ψυχρὸς ἐπαγωγὴν καὶ ἀναπνοήν. τὸ δὲ ἀποκλειόμενον ἐὶς δηλο σῶμα, τριπλόους ἐποιήσατο τελευτάς. ὅπερ ἐν ὑγρότατον τ̃ πυρὸς, ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισιν, αἵ τινες φλέβες καλέονται κοῖλαι. ἐς δὲ τὰ μέσα τούτων, τὸ ὑπολειπόμενον τ̃ ὕδατος ξυνισταμένου πήγνυται, ὅπερ καλέεται σάρκες. ἔνι δὲ λόγῳ πρώτα διεκρίθη χρ̃ τρόπον αὐτῷ ἑαυτῷ, τὰ μὲν σώματα τὸ πῦρ, ἀπομίμησιν τ̃ ὅλου, μικρὰ πρὸς μεγάλα, καὶ μεγάλα πρὸς μικρά. κοιλίῃ μὲν τὴν μεγίστην, ξηρῷ καὶ ὑγρῷ ταμιεῖον, δοῦναι πᾶσι, καὶ λαβεῖν πάντων, θαλάσσης δύναμιν ζώων ἐν σφίσι, σφίσιν. ἀσυμφόρων δὲ, φθορέν. πρὸς δὲ τοῦτο τὸ ὕδατος ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ, σύστασις· διέξοδος, πνεύματος ψυχροῦ καὶ θερμοῦ, ἀπομίμησιν τ̃ς γ̃ς, τὰ ἐπιπολαίοτατα πάντα ἀλλοιούσης.[35] καταθαλάσσιον δὲ αὖξον, σπέδασιν ὕδατος λεπτοῦ καὶ πυρὸς ἐποιήσατο, πρὸς ὃν ἀφανέος καὶ φανεροῦ, ἀπὸ τ̃ ξυνεστηκότος ἀπόκρισιν. ἐν ᾧ φερόμενα πάντα ἐς τὸ φανερὸν, ἀφικνέεται ἕκαστα μοίρῃ πεπρωμένῃ. ἐν δὲ τούτῳ ἐποίησαν, πυρὸς πρόσοδος τελευτάς, θερμαινούσας πρὸς ἄλληλας καὶ ἐὶς τὸ ἔξω. αἱ μὲν πρὸς τὰ κοῖλα τ̃ ὑγρ̃, σελίνιος δύναμιν. αἱ δὲ ἐς τὸν ἔξω πρόσω φορέν, πρὸς (Ⓐ) πρόσω ἐχόντα πάντα, ἄστρων δύναμιν. αἱ δὲ μέσαι καὶ ἐὶς τὸ ἔξω καὶ ἔξω θερμαίουσαι, τὸ θερμόταλον καὶ ἰσχυρότατον πῦρ, ὅπερ πάντων ὑπερκρατέεται, δίκτον ἅπαντα κατὰ φύσιν· ἄψυφον καὶ ὄψει καὶ ψαύσει, ἐν τούτῳ, ψυχὴ, νοὸς, φρόνησις, αὔξησις, κίνησις, μείωσις,[38] διάλλαξις, ὕπνος, ἐγρήγορσις. τοῦτο πάντα διὰ πάντος κυβερνᾷ καὶ πάντα καὶ ἔνεστι καὶ ἐσόμενα, τοῦτ' ἔστι ἀπρεμίζον. (Ⓑ) ὁ ἄνθρωπος ἐκ τ̃ φανερῶν, τὰ ἀφανῆ σκέπτεσθαι οὐκ ὑπέστησαν. τέχνησιν γὰρ χρεόμενοι, ὁμοίησιν ἀνθρωπίνην φύσει, οὐ γινώσκουσι. θεῶν γὰρ νόος ἐδίδαξε μιμέεσθαι τὰ ἑωυτ̃ν, γινώσκοντας ἃ ποιέουσι, καὶ οὐ γινώσκοντας ἃ μιμέονται.

πάντα

πάντα γὰρ ὅμοια, ἀνόμοια ἐόντα. καὶ σύμφορα πάντα, καὶ διάφορα ἐόντα διαλεγόμενα δ' διαλεγόμενα[37] γνώμην ἔχοντα, ἀγνώμονα· ὅτεῳ αἱ νόμοι ὁ τρόπος ἑκάστῳ[38] ὁμολογούμενος. νόμος γὰρ καὶ φύσις, οἷσι πάντα διάκειται νενομισμένα[39] οὐκ ὁμολογέεται ὁμολογεόμενα. νόμοι γὰρ ἔθεσαν ἄνθρωποι αὐτοῖσι ἑωυτοῖσιν, οὐ γινώσκοντες περὶ ὧν ἔθεσθαι. φύσιν δὲ πάντες θεοὶ διεκόσμησαν. τὰ μὲν οὖν ἄνθρωποι ἔθεσθαι, οὐδέποτε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔχει οὔτε ὀρθῶς, οὔτε μὴ ὀρθῶς. ὅσα δὲ θεοὶ ἔθεσθαι, ἀεὶ ὀρθῶς ἔχει. καὶ τὰ ὀρθὰ καὶ τὰ μὴ ὀρθά, τοσοῦτον διαφέρει. ἐγὼ δηλώσω τέχνας φανερὰς ἀνθρώπου, παντοίησιν ὁμοίας ἐούσας καὶ φανερῆσι καὶ ἀφανέσι, μιμεύμενος τοῖσι φανερῆσι μέν, τὰ ἀφανέα γινώσκειν· τοῖσι ἀφανέσι, τὰ φανερά. καὶ τοῖσι ἐοῦσι, τὰ μέλλοντα· τοῖσι ἀποθανοῦσι, τὰ ζώοντα. καὶ τὴν ἀσωμάτων σωμάτων. ὁ μὲν, εἰδὼς, ἀεὶ ὀρθῶς· ὁ δὲ, μὴ εἰδὼς ὁκόταν ὁκοῖός φύσιν ἀνθρώπου, καὶ οὐ τοῦτο μιμέεται. αἰνὸς γυναικὶ ξυγγινόμενος, παιδίον ἐποίεε τῷ φανερῷ τὸ ἀδηλον γνῶσις, ὃν οὕτως ἔσται. γνώμη ἀνθρώπου ἀφανὴς, γινώσκουσα τὰ φανερά, ἐκ παιδὸς εἰς ἀνδρα μεθίσταται. τὸ ἐόντι, τὸ ἰδόντι γινώσκει. οὐκ ὁμοίον ἀποθανόντος ζώοντι τὸ τεθνηκὸς τὸ ζῶον οἶδε ἀσωμάτου. γαστὴρ ζώοντι σιτεύεται, καὶ διψᾷ καὶ πεινᾷ. τοῦτο μαλακῆς τέχνης καὶ φύσιος ἀνθρωπίνης πάθεα. τοῖσι μὲν γινώσκουσι ἀεὶ, ὀρθῶς· τοῖσι δὲ μὴ γινώσκουσιν ἀεὶ, ὁκόταν ὁκῶς. σιδήρου σφύρημα τέχνης σιδηρεῖα τήκουσι, πυρὶ μαλάσσοντες, καὶ ζοπτὸς τὸ πῦρ, τοῦ ὑπαίροντος ἕλκοντες, ἀφαιρέοντες, ἀφαιρέοντες δὲ πυκνοῦντες, πάντοσε καὶ σιμελαίνουσιν. ὕδατος δὲ ὁκόταν ἰσχὺς ἰσχυρὴ γίνεται. τοῦτα πάσχει ἄνθρωπος ὑπὸ παιδοτρίβου· τοῦ ὑπαίροντος ἕλκοντος, πυρὶ ἀφαιρεόμενα, ὑπὸ πόνου ἀναγκαίου ξηραίνεται, καταπλεόμενος δὲ, κοιλαίνεται, τείνεται, καθαίρεται. ὑδάτων δὲ ὑπαγωγὴ ὁκόταν ἰσχυρὴ γίνεται. καὶ σιταφίες, τὸ αὐτὸ διαφέρουσι. λαχανίζουσι, παισὶ λυμαινόμενοι, καὶ τοῖσι, ἕλκουσι λυμαινόμενοι, ἰσχυρότερα τοιέουσι χείροντες τὰ ὑπερέχοντα· καὶ καθαπλέκοντες καλλίω τοιέουσι. τοῦτα πάσχει ὁ ἄνθρωπος. σκυτέες τὰ ὅλα κατὰ μέρεα διαιρέοντες· τείνοντες δὲ καὶ κεντέοντες, τὰ διαφορώτερα τοιέουσιν. καὶ ἄνθρωπος δὲ, τὸ αὐτὸ πάσχει· ἐκ τῶν ὅλων, μέρεα διαιρέεται. καὶ ἐκ τῶν μερέων σιωπηθέντων, ὅλα γίνεται· κεντεομένοι τε καὶ τειναμένοι, τὰ διαφορώτερα ὑπὸ τῶν ἐντεχνέων γίνονται καὶ ζωή· ἐντελεχὴ τὸ λυπέον ἀπαλλάσσει. καὶ ὑφ' οὗ πονέει[44] ἀφαιρέονται, ὑγιέα τοιεῖ, ἡ φύσις αὐτοματίη τοῦτα ὁπόταν. καὶ θηλυς, ποιέει ἀνδρας ὧδε. καὶ ἀνδρωθεὶς, ποιέει ἀνάπαλιν αὖτε. καὶ δηλα δὲ ἔχει ἡ φύσις ἐντεχνῶς. τέκτονες τορνεύοντες, ὁ μὲν, ἕλκει· ὁ δὲ, ὠθέει· ὁ δὲ, ἕλκει τὸ αὐτὸ ποιέει, ἀμφοτέρωσε φέρει. τρυπῶσι, ὁ μὲν, ἕλκει· ὁ δὲ, ὠθέει[45] πιέζοντων ἄνω ἔρπει. τὸ δὲ κάτω, μείουσι· οἱ μὲν ἐόντες, πλείω ποιέουσι, φύσιν τε ἀνθρώπου μιμέονται. πνεῦμα τὸ μὲν, ἕλκει· τὸ δὲ, ὠθέει. πολλὰ δὲ ποιέει ἀμφοτέρωσε φέρει. σπᾶν, τὰ μὲν, κάτω πιέζεται· τὰ δὲ, ἄνω ἔρπει. ἀπὸ μιῆς ψυχῆς διαιρεομένης, πολλοὺς καὶ μείους, καὶ μείζονας καὶ ἐλάσσονας. οἰκοδόμοι ὁκόταν διαφόρων σύμφορα ἐργάζονται, τὰ μὲν ξηρὰ, ἐργαίνοντες, τὰ δὲ ὑγρὰ, ξηραίνοντες. τὰ μὲν ὅλα, διαιρέοντες. τὰ δὲ διηρημένα, σιωπῶντες.

Omnia enim similia, quæ dissimilia existunt, & conuenientia, quæ sunt differentia, loquentia, non loquentia, rationem habentia, ratione carentia. Singulorũ modus, qui in confesso est aliquãtulum aduertsatur. Lex enim & natura, quibus omnia conficiuntur, de his quæ in confesso sunt, non consentiunt. Legem siquidẽ ipsũ sibi ipsis homines statuerũt, ignorãtes de quibus statuerunt. Naturã verò Dij omnes certo ordine cõstituerunt. Quæ igitur homines statuerunt, ea nunquã eodem modo se habent, siue recta, siue non recta sint. Quæ verò dij statuerunt, ea semper rectè habent. Atq; recta & nõ recta, in tantum inter se differre videntur. At hominis artes manifestas, affectionibus tum manifestis, tũ obscuris simules esse demonstrabo. Diuinationis hoc munus est, vt ex manifestis obscura quidẽ cognoscat, ex obscuris manifesta, & ex præsentibus, quæ futura sunt, ex mortuis viuentia. Ea quoq; , quæ intelligentia carent, intelligunt, semper quidẽ rectè, qui doctus est, indoctus verò, alias aliter. Hominis naturã hæc quoad fieri potest, imitantur. Viri cũ muliere congressus facit, vt ex re manifesta obscura cognoscatur, quod sic puer futurus est. Mẽs humana obscura, manifesta cognoscẽs, ex puero in virũ transit, ex præsenti quod futurũ est cognoscit. Non est simile mortuũ viuenti, ex mortuo animal nouit. Venter cùm intelligẽtia careat, ex eo intelligimus, quòd sitit aut esurit. Quæ artis diuinandi, & humanæ naturæ affectiones, his quidem, qui agnoscunt semper rectè, ignorantibus verò aliàs aliter se habent. Artis ferrariæ instrumenta ferrum colliquefaciunt, dum fabri igne vi flatus impulsi, alimentum, quod adest, detrahunt, cumq; rarefecerint, feriunt & cogunt, aquæ autem alterius alimento roboratur. Eadem homini à pædotriba cõtingunt, dum alimentum quod adest, igne detrahitur, & vi spiritus impellitur, rarefactus verò tũditur, fricatur, extenuatur, aquis autẽ aliunde inductis robustus euadit. Fullones quoq; idem conficiunt, pedibus calcant, feriũt, inficiendo tundunt, trahunt, detrahendo robustiora reddunt, quæ supereminent deradendo, & adiiciẽdo pulchriora efficiunt. Eadem etiã homini contingunt. Sutores totis in partes diuisis, secando & pungendo, lacera integra reddunt. Idem etiam in homine contingit, tota in partes diuiduntur, & partium appositione tota fiunt, pungendo & secãdo, marcida a Medicis ad vitam sanitati restituuntur. Ars Medica ab eo, quod molestum est, liberat, & id, ex quo quis ægrotat auferendo, sanitatem reddit. Idem & natura per se facere nouit. Qui sedet, exurgere conatur, & qui mouetur, quiescere, multaq; eiusmodi quæ sunt artis Medicæ, natura sibi vendicat, Fabri lignarij dum serra secant, hic quidem trudit, alter verò trahit, & vt idem efficiãt vterq; intendit. Dum terebrant, vnus quidẽ trahit, alter verò impellit. Premendo alterũ sursum repit, alterum deorsum, & quantũ in se est minuentes, plura faciunt, humanamq; naturam imitantur. Spiritus hic quidem trahit, ille verò pellit, & vt idem efficiat, vterq; intendit. Cibi partim quidem deorsum vrgentur, partim verò sursum repunt. Ab vno animo in partes secto, plures, maiores, minores & pauciores fiunt. Qui domos cõstruunt ex rebus differentibus vnam cõuenientem efficientes, sicca quidem humectant, humida verò siccant, & tota quidem in partes secant, secta verò coniungunt.

Nisi enim ita contingeret nihil vnquam priuatum constitui posset. In quo victus rationis, quæ homini debetur, quædam imitatio est, dum sicca quidem humectant, humida verò siccant, tota in partes secant, secta verò cõiungunt. Hæc omnia cùm differentia existant, natura conueniunt. In Musica primum organum subsistere oportet, in quo concentus, quæ vult, declarat. Compositiones ex iisdem non eædem, ex acuto, ex graui, nomine quidem similibus, sono vero non similibus. Quæ plurimùm differunt, maximè cõueniunt, quæ minimùm differunt, minimè conueniunt. Quòd si quis omnia similia faciat, nulla aderit delectatio. Plurimę & variæ mutationes maximè delectant. Coqui obsonia hominibus dum apparant, cuiusuis generis differentia, non eadem ex iisdem ad hominum cibum ac potum conferunt. Quòd si omnia similia faciant, nullam habeant delectationem, neq; si eodem omnia connectant, ea vtiq; rectè se habeant. Pulsatis instrumentis musicis tum supernè, tũ infernè, soni quidam eduntur. Lingua Musicam imitatur, & ex his, quæ illabuntur, quod dulce est & acidum dignoscit, & quæ sunt dissonantia. Pulsat autem sonos supra & infra, neq; quæ supra, si infra pulsentur, neq; quæ infra, si supra, rectè habent. Quòd si lingua probè composita fuerit, concentus delectat, sin verò inconcinna fuerit, molestia afficit. Qui pelles subigunt, radunt, terunt, pectunt, lauant. Eadem est, quæ circa pueros adhibetur cura. Qui nectunt aut texunt, fila in orbem ducendo plicant, à principio in principium desinunt. Quod est circuitus in corpore, vnde incipit, eodem desinat. Qui aurum ad opus adhibent, tundunt, lauant, blando igne liquant (neque enim vehementi coit) quod vbi elaborauerunt, ad omnia vtuntur. Triticum homo tundit, lauat, molit, eoq; igne subacto vtitur, neq; vehementi quidem igne in corpore conficitur, sed leni. Statuarij corporis imitationem sectantur, animo excepto (neque enim mentem habentia fingunt) ex aqua & terra, dum quę sunt humida, siccant, & quæ superant, demunt, & ad ea, quæ deficiunt, adiiciunt, ex minimo ad maximũ incrementum perueniendo. Eadem homini contingunt, ex minimo ad maximum incrementum deducitur, dum quæ superant, detrahit, & quæ deficiunt, apponit, sicca humectando, & humida siccando. Qui figlinam exercent, rotam versant, quæ neque retrorsum, neq; antrorsum procedit, sed vtranq; in partẽ simul vniuersi imitationẽ in orbem fertur. In ea autẽ cuiusuis generis opera, neq; inter se similia, circumagendo efficiunt. Ex iisdem eadẽ hominibus eueniũt, reliquaq; animantia in eodem circumactu omnia operantur, ex iisdem nihil simile, iisdem instrumentis ex humidis sicca, & ex siccis humida efficiendo. In Grammatica tale quid inest, figurarũ cõpositio, quæ sunt humanæ vocis notæ, facultas, quæ præterierunt in memoriam reuocandi, & quæ facienda sunt demonstrandi. Per septẽ figuras cognitio habetur. Hæc omnia homo tum literarũ gnarus, tum earum rudis conficit. Per septem figuras sensatio homini contingit, auditione soni percipiũtur, visione manifesta cernuntur, nasus odores, lingua suauia & insuauia discernit, os sermonem format, corpore calidi & frigidi tactus percipitur. Spiritus intrò & foras permeat. Et per hæc hominibus cognitio contingit. Ars palęstrica, & qui puerorum curam habẽt, tale quid docent, ex instituto leges violare, iure iniuriam inferre, decipere, furari, rapere, vim pulcherrimis ac turpissimis inferre,

μὴ οὕτω δὲ ἐχόντων, οὐκ ἂν ἔχοι ἰδίως [46] διαιτᾶσθαι ἀνθρωπίνων μιμέεται, τὰ μὲν ξηρὰ, ὑγραίνοντες. τὰ δὲ ὑγρὰ, ξηραίνοντες. τὰ μὲν ὅλα, διαιρέοντες· τὰ δὲ διηρημένα, συναλλάσσοντες. τοῦτο πάντα διάφορα ἐόντα, ξυμφέρεται τῇ φύσει. μουσικῆς ὄργανον, ἐν τῷ ἀρξαι δεῖ πρῶτον ὑπάρχειν ὃ δηλώσει ἃ βούλεται, ἁρμονίη. συμφωνίαι γὰρ τῶν αὐτῶν, οὐχ αἱ αὐταί. οὐκ τοῦ ὀξέος· οὐκ τοῦ βαρέος. ὀνόματι μὲν, ὁμοίων. φθόγγῳ δὲ, οὐχ ὁμοίων. τὰ πλεῖστα διάφορα, μάλιστα ξυμφέρεται· καὶ τὰ ἐλάχιστα διάφορα, ἥκιστα ξυμφέρεται, εἰ δὲ ὅμοια πάντα. ποίησις, οὐκ ἔνι τέρψις. αἱ πλεῖσται μεταβολαὶ καὶ πολυειδέσταται, μάλιστα τέρπουσι. μάγειροι ὅσα σκευάζουσιν ἀνθρώποισι, οὐ διαφόρων πάντα διαπαντὸς ξυγκείνοντες, οὐ τῶν αὐτῶν οὐ τὰ αὐτὰ βρώσιν, καὶ πόσιν ἀνθρώποις. [47] εἰ δὲ πάντα ὅμοια ποιήσειν, οὐκ ἔχει τέρψιν. οὐ γὰρ εἰ καὶ αὐτῷ πάντα ξυντάξειεν, οὐκ ἂν ἔχοι ἐρᾳδῶς. κρούεται δὲ κρούματα ἐν μουσικῇ, τὰ μὲν, αἰῶ· τὰ δὲ, κάτω. γλαφυρὰ μουσικῶν μιμέεται, διαγινώσκουσα μόνη, τὸ γλυκύ. καὶ τὸ ὀξύ· τῶν προσπιπτόντων, καὶ τὰ διάφωνα· κρούεται δὲ τοῦ φθόγγους, αἰῶ καὶ κάτω. καὶ οὔτε τὰ αἰῶ κάτω κρουόμενα, ὀρθῶς ἔχει, οὔτε τὰ κάτω, αἰῶ. καλῶς δὲ ἁρμοσμένης γλώττης, τῆς ξυμφωνίης τέρψις. αἰ ἁρμόσου δὲ, λύπη· σκυτοδέψαι, τείνουσι, τείβουσι, κτενίζουσι, πλύνουσι. τοῦτο παιδίων θεραπηίη. πλοκέες ἄρχοντες, κύκλῳ πλέκουσιν, ἀπὸ τ' ἀρχῆς εἰς τὸ ἀρχὸν τελευτῶσι. τὸ περίοδος ἐν ᾧ σώματι, ὁκόθεν ἄρχεται, ὅτι κοὐ τελευτᾷ χρυσίον ἐργάζονται, κάτοισι, πλύουσι, τήκουσι πυρὶ μαλακῷ, ἰσχυρῷ δὲ οὐ ξυίσαντα. ἀνδρὰς ἀσθμοὶ, πρὸς πάντα χρῶνται. ἄνθρωπος σῖτον κάτοισι, πλύσι, ἀλήσι, πυρώσας, χρῆται, ἰσχυρῷ μὲν πυρὶ, οὐ τῷ σώματι οὐ ξυίσαντι, μαλθακῷ δὲ. ἀνδριαντοποιοὶ, μίμησιν σώματος ποιέονται, πλὴν ψυχῆς. γνώμιον δ' ἔχοντα, οὐ ποιέονται ἐξ ὕδατος καὶ γῆς, [48] τὰ ὑγρὰ ξηραίνοντες ἀφαιρέονται ἀπὸ τῶν ὑπερεχόντων καὶ προστιθέασι πρὸς τὰ ἐλλείποντα, οὐκ τοῦ ἐλαχίστου πρὸς τὸ μέγιστον αὔξοντες. τοῦτο πάσχει ὁ ἄνθρωπος. αὔξει) ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἐς τὸ μέγιστον. οὐκ τῶν ὑπερεχόντων ἀφαιρήσιος, τοῖσιν ἐλλείπουσι προστιθείς. τὰ ξηρὰ ὑγραίνων, καὶ τὰ ὑγρὰ ξηραίνων. κεραμέες τὸν τροχὸν κινέουσι, καὶ ὅτε ὀπίσω, ὅτε πρόσω χωρῇ, καὶ ἀμφοτέρωσε ἅμα· τὸ ὅλον μιμητικὸν προφερές. ἐν τῷ ταὐτὰ ἐργάζονται), [49] εἴδεα προφερεσμένων πολλαπλάσια, οὐδὲν ὅμοιον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. οὐκ τῶν αὐτῶν ἀνθρώποι τοῦτο πάσχουσι, καὶ τἄλλα ζῶα ἐν τῇ αὐτῇ προφορῇ πάντα ἐργάζονται). οὐκ τῶν αὐτῶν ὅμοιον τοῦτο, τοῖσι αὐλοῖσι ὀργάνοισιν. ἐξυγραίνω, ξηρὰ ποιέοντες, καὶ οὐκ τὰ ξηρὰ, ὑγρά. γραμματικὴ, τοιόνδε σημεῖον· σημεῖα φωνῆς ἀνθρωπίνης· δυνάμεις, τὰ παρεληλυθότα μνημονεύουσα τὰ ποιητέα, δηλοῦσα· δι' ἃ τὰ σημεῖα· ἡ γνῶσις. τοῦτο πάντα ἀνθρωπος λαμβάνεται, καὶ ὁ ὀπισαλθμος γράμματα, καὶ ὁ μὴ ὀπισαλθμος. δι' ἃ τὰ σημεῖα, καὶ ἡ ἀίσθησις ἡ ἀνθρώπων. ἀκοὴ, φάων· ὄψις, φανερῶν· ῥὶν, ὀδμῆς· γλῶσσα, ἡδονῆς, καὶ ἀηδίης· στόμα, διαλήκτου· σῶμα, ψαύοιος θερμοῦ ἢ ψυχροῦ· πνεύματος διέξοδοι, ἔσω καὶ ἔξω· διαφυτῶν, γνῶσις ἀνθρώποισιν, [50] ἀγωνίη· παιδοτρίβαι, οἷον διδάσκουσι. παρανομέειν καὶ νόμον· ἀδικέειν δικαίως· ἁρπάζειν, βιάζεσθαι τὰ κάλλιστα καὶ ἄριστα.

μὴ

ὁ μὴ ταῦτα ποιέων, κακός. ὁ δὲ ταῦτα ποιέων, ἀγαθός. ὅτι δ' ἁξις τῶν πολλῶν ἀφροσύνης, δηλοῖ ταῦτα. καὶ κεύθουσιν ἕνα ἕκαστον ἀπόντων ἀγαθόν. σὺν γὰρ μόνοις κακοῖς, πολλοὶ θαυμάζουσιν. ὀλίγοι γινώσκουσιν· ἐς ἀγορὴν ἐλθόντες ἄνθρωποι, ταῦτα διαπρήσσονται. ἕκαστα πατοῦσι πωλέοντες καὶ ὠνεόμενοι. ὁ πλάσας ἕκαστα ἐξαπατήσας, οὗτος θαυμάζεται· πίνοντες καὶ μαινόμενοι, ταῦτα διαπρήσσονται· τρέχουσι, παλαίουσι, μάχονται, κλέπτουσιν, ἕκαστα πατοῦσιν, ἐξαπατῶσιν, ἐς ὃν ἂν πάντων κείνε) ὑστατον εἰπεῖν καὶ ἕκαστα πᾶσι. πρὸς ἐνίους λέγουσιν ἄλλα, καὶ φρονέουσιν ἕτερα. ⓐ αὐλοὶ ἀξέουσι δὲ ἐνίοτε ἀξουσιν, οὐκ ⓐ αὐλοί. ἔνι δὲ ἀνθρώπῳ, ἄλλα μὲν, λέγειν· ἄλλα δὲ, ποιέειν. καὶ τ' αὐτὸν, μὴ εἶ) τ' αὐτὸν. ὃ ποτε μὲν ἄλλον ἔχειν γνώμην. ὁ τε δὲ, ἄλλον. οὕτω μὲν αἱ τέχναι πᾶσαι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐπικοινωνέουσιν· ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὥσπερ μοι καὶ πρόσθεν εἴρηται, σύγκρησιν ἔχουσα πυρὸς καὶ ὕδατος, μέρος δὲ ἀνθρώπου ἑκάτερον ἐς ἄπαν ζῶον, ὅλῳ γε ἀνθρώπῳ. καὶ δὴ καὶ ἐς ἄνθρωπον πάντα, καὶ νεώτερον καὶ πρεσβύτερον. αὐξεται δὲ οὐκ ἐν πᾶσιν ὁμοίως. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖσι νέοισι τῶν σωμάτων, ἅτε ταχείης ἐούσης τῆς περιφορῆς, καὶ τοῦ σώματος ὄγκου ἀξιμου ἐκπλεονάζοντα καὶ λεπτομερέα κατατήκεται ἐς τὸν αὔξησιν τοῦ σώματος. ἐν δὲ τοῖσι πρεσβυτέροισιν, ἅτε βραδείης ἐούσης τῆς κινήσιος, καὶ δὴ ψυχροῦ τοῦ σώματος, κατατηκόμενα ἐς τὸν μείωσιν τοῦ ἀνθρώπου. ἐκάστῳ δ' τῶν σωμάτων ἀκμάζοντά ἐστι, καὶ ἐν τῆσιν ἡλικίῃσι τῆσι γενίμῃσι, δυνατα τρέφειν καὶ αὔξειν. δυνατὰ μὲν δὲ ἀνθρωποι. ὅσῃς δυνατα πλείστους ἀνθρώπους τρέφειν, τοσοῦτοι ἰσχυρότατοι. ἀποπλειόντων δὲ τῶν περὶ αὐτὸν τρεφομένων, τοσοῦτο ἀσθενέστερος. τοιοῦτον δὲ ἔχοντα τῶν σωμάτων πλάσαι, οἷοῖα πλάσαι δυνατα) ψυχὰς τρέφειν, τοιοῦτα ἰσχυρότερα. ἀποπλεόντων δὲ τούτων, ἀσθενέστερα. ὃ, τι μὲν ἔθεσι μὴ ἔσται ἐστέλθη, οὐκ αὔξεται. ὃ, τι δὲ ἐς τὸν γναμπτὰ, αὔξεται ἐπὶ τύχῃ τῶν προσπιπτόντων. διακρίνεται δὲ τὰ μὲν θερμὰ, ἅμα πυρὶ καὶ αὔξεται. καὶ οὔτε πρότερον οὐδὲν ἕτερον ἑτέρου, οὐθ' ὕστερον· τὰ δὲ μέζω, φύσῃ πρότερα φαίνεται τῶν ἐλασσόνων, οὐδὲν πρότερα γινόμενα. οὐκ ἐν ἴσῳ δὲ χρόνῳ πάντα διακρίνεται. ἀλλὰ τὰ μὲν, ταχέως, τὰ δὲ, βραδύτερον, ὅκως ἂν καὶ τὸ πυρὸς ἕκαστα τύχῃ, καὶ τ' ὄμφης τὰ μὲν ὀπῶν, ἐν τεσσαρακόντα καὶ τεσσὶν ἡμέρῃσιν ἴσῃ τὰ δ' ἐν τετραμήνῳ. ὡσαύτως καὶ γόνιμα γίνεται. τὰ μὲν, θᾶσσον ἐπὶ ἑπτάμηνα τελείως. τὰ δ' βραδύτερον, ὀγδόατα μησὶ τελείως ἐς φάος ἀναδείκνυται ἔχοντα τὴν σύγκρισιν ὡς περ καὶ ἡ ἡλικὴ πάντας ἔζῃ. ἄρρενα μὲν ὀπῶν καὶ θήλεα ἐν παρ' ἄλληλα ὅπως γίνοιτ' ἂν ὡς αὐτόν. τὰ δ' θήλεα, πρὸς ὕδατος μᾶλλον, ἀπὸ τῶν ψυχρῶν καὶ ὑγρῶν ἐς μαλθακὴν αὔξεται, ἐς σίτων, καὶ ποτῶν, ἐς ὁπότερα διαιτᾶται. τὰ δ' ἄρσενα, πρὸς πυρὸς μᾶλλον, ἀπὸ τῶν ξηρῶν καὶ ἁλμυρῶν καὶ θερμῶν, σίτων τε καὶ λοιπῆς διαίτης. ὡς ὀπῶν ἄλλο τεκεῖν βούλοιτο, τῇ πρὸς ὕδατος διαιτήσῃ χρηστέον. ὡς δὲ ἄρσενα, τῇ πρὸς πυρὸς ὁπότερα διαιτητέον. ἐς οὐ μάν ἀλλ' ἄνδρα δεῖ τοῦτο διαπρήσσεσθαι, ἀλλὰ ἐς τὸν γυναῖκα χρή. γὰρ ὃ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς μόνον αὔξιμόν ἐστιν ἀποκρῖναι, ἀλλὰ καὶ ὃ ἀπὸ τῆς γυναικός, δεῖ. ταῦτα, ἑκάτερον μὲν ὃ μέρος, οὐκ ἔχει ἐπαμῶσαι τὸν κίνησιν τῆς πλήξης τοῦ ὑγροῦ, ὥστε κατατήκεσθαι ὃ ὑπάρχον. ἐς ξυμίσατε δὲ ἀλλήλοιν τοῦ πυρός. ὁκότερον δὲ τῶν ἀμφότερα ξυμπεσόντα τύχῃ, τοῦτο μὲν τῆς πρὸς ἑωυτὸ πρὸς ἄλληλα. ὃ πῦρ τε πρὸς ὃ πῦρ, καὶ ὃ ὕδωρ ὡσαύτως. ἐν μὲν ὀπῶν ἐν ξηρῇ τῇ χώρῃ πρὸς κινέει)

Quæ qui non facit, malus est, qui verò facit, bonus, hoc vulgi imprudentiâ arguit, hæc spectant & vnum præ omnibus probant, reliquos verò vituperât. Multi admirantur, pauci cognitionẽ habent. Eadem homines in foro perpetrât, dum vendendo & emendo decipiunt. Qui plurimũ decepit, eum admirantur. Qui ex potu insaniunt, eadẽ peragunt, currunt, luctantur, pugnât, furantur, decipiunt, vnus omnibus præfertur. Histriones & deceptores coram spectatoribus alia dicunt, alia sentiunt. Iidem prorepũt & irrepunt minimè iidem. Homini verò licet alia quidem dicere, alia facere, eundemq; non esse eundem, & interdum quidem aliâ habere mentem, interdum verò aliam. Ad hunc sanè modum artes omnes cum natura humana cõmunionem habẽt. At vero hominis animus (velut à me etiam antea dictũ est) ignis & aquæ temperationẽ sortitus, partes autem hominis, in omne animal quod respirationẽ habet, irrepit, & in omnem sanè hominẽ, tum iuniorem, tum seniorem, in omnibus autem non similiter increscit. Verùm in iuuenibus quidẽ corporibus, quòd eum nimirum velox sit circuitus, & corpus ad incrementum aptum, velut aptatis alis euolantes & attenuatæ, in corporis incrementũ absumuntur. At in senioribus, cũ tarda sit motio, corpusq; sanè frigidũ, in hominis imminutionẽ cõsumuntur. Quæ verò corpora ætate sunt florẽte & fœcunda, ea nutrire & augere possunt. Potestate autẽ homines valent, & vt quisq; plurimos homines alere potest, ita viribus valet. Iis verò, quos alit, deficientibus, imbecillior est. Eodem etiâ ferè modo circa singula corpora se habet. Quæ plurimas animas alere possunt ea sunt robustiora, his verò discedentibus, imbecilliora. Quod igitur in aliud corpus ingressum fuerit, non increscit, quod verò in fœminam, increscit, si quæ cõueniunt, nactum fuerit. Membra autẽ simul omnia discernuntur & augentur, neq; alterũ altero prius, neq; posterius. Quæ tamen natura maiora sunt, minoribus priora cõspiciuntur, cùm nihilò priora existant. Neq; verò æquali temporis spatio omnia certo ordine describuntur, verũ alia citiùs, alia tardiùs, prout quæq; ignẽ & alimentum sortita fuerint. Quidâ igitur fœtus tribus ac quadraginta diebus cõfirmationẽ habent, quidâ quatuor mensibus. Eodẽ etiâ modo vitales nascuntur, quidâ citiùs, septimo mẽse perfectè; quidâ tardiùs, nono mense perfectè in lucem prodeunt, ea coagmentatione, quam semper habituri sunt. Mares igitur & fœminæ hoc modo, quoad eius fieri potest, nascuntur. Fœminæ verò ab aqua magis, & ex frigidis humidis, ac mollibus, tum cibis, tum potibus, & vitæ institutis, incrementũ accipiũt. At mares ab igne magis, ex siccis scilicet & calidis cibis, reliquaq; vitæ ratione. Si igitur fœminam procreare est animus, victus ratione ad aquam tendente est vtendum. Si verò marem, victus ratio, quæ ad ignẽ spectet instituenda est. Ac neq; solum hoc viro, sed etiam mulieri peragendum. Neq; enim solum quod à viro excernitur, ad incrementum aptum est, sed etiâ quod à muliere, istam sanè ob causam. Neutrum quidem per se sufficientem habet motionem, vt affluentem humoris copiam absumat, sed ex ignis imbecillitate concrescit. Cùm verò in vnum ambo conuenerint, in sese mutuo incidunt, ignis ad ignem, & aqua eodẽ modo. Si quidẽ igitur in sicco loco circũagitur.

simul illapsam aquam superat, ab eaque ignis incrementum accipit, vt non ab illabente vnda extinguatur, sed & id, quod irruit, excipiat, & quod existit, cogat. Sin in humidũ inciderit, statim ab initio ab illabente vnda extinguitur, & in minorem ordinem dissoluitur. Vno verò cuiusq; mensis die, ea, quæ irruũt, cogere & superare valet, idq; si contigerit, vt quæ ab vtrisq; immittuntur in eundem locum simul conueniant. Coire autem inter se possunt, & mas & fœmina, quandoquidẽ animus in omnibus animatis idem est, cuiusq; verò corpus differt. Semper igitur animus tum in maiore, tum in minore similis est. Neq; enim natura, neque necessitate immutatur. Corpus verò nunquam in vllo, neque natura, neque necessitate, idem est, cùm partim in omnia secernatur, partim per omnia commisceatur. Si igitur contigerit, vt ab vtrisq; mascula corpora secernantur, pro re præsenti increscunt, procreanturque viri animo clari, & corpore validi, nisi à subsequente victus ratione vitium contrahant. Quòd si à viro quidem masculum semẽ secernatur, à muliere verò fœmineum, & masculum superauerit, eo quidem casu ad validiorem aut imbecilliorem genituram commiscetur, cùm nihil ex his, quæ adsunt, habeat ad quod se conferat, & cũ quo meliùs nutriatur. Parua enim maiorem, & maior minorem suscipit, in commune tamen in ea quæ existunt imperium exercent. Et maris quidem corpus increscit, fœminæ verò minuitur, & ad aliam sortem seponitur. Atque hi quidem prioribus minus clari sunt, sed quoniam masculum à viro excretum dominatum obtinuit, vitiles procreantur, & hoc nomen meritò retinent. At si à muliere masculum quidem secretum fuerit, & à viro fœmineũ, masculúmque dominatum obtineat, eodem modo quo priùs incrementum accipit, hoc verò minuitur. Androgyni, hoc est, semiviri procreantur, hocque nomine rectè nuncupantur. Atq, tres hæ quidem hominũ generationes, plus aut minus inter se differunt, ob partium aquæ temperationem, alimenta, educationes & consuetudines, de quibus etiam procedente oratione est agendum. Fœmina verò eodẽ modo procreatur, si quidem ab vtrisq; fœmineum secretum fuerit, maximè ad mollitiem à natura comparatæ nascuntur. Quòd si mulieris quidẽ semen fœmineũ, viri verò masculum fuerit, obtinuerit autem fœmineum, eodem modo increscit, & prioribus audaciores quidem sunt, venustæ tamẽ & ipsæ. At si viri semen fœmineũ fuerit, mulieris verò masculũ, prævalueritq; fœmineũ, eodem modo incrementũ accipit, & prioribus longè audaciores nascuntur, viragineisq; nominantur. Si quis autẽ animũ animo cõmisceri minimè sibi persuadeat, is ratione caret. Quòd si carbones ardẽtes ad ardentes, validos ad debiles adiiciat, & ipsis alimẽtũ exhibeat, eandẽ omnes corporis speciẽ præbebunt, neq; alter ab altero dignoscetur, sed quocunq; in corpore ignẽ suscitauerint, idem in omnib⁹ erit. Vbi verò præsens alimentũ consumpserint, in id quod obscurũ est, secedunt. Idẽ quoq; humano animo cõtingit. At verò gemellorũ procreationem hæc oratio aperiet. Quorũ ferè quidem natura vteri muliebris in causa est. Si enim vtraq; ex parte iuxta osculũ æqualiter à natura comparati fuerint, & æqualiter hiauerint, & à purgatione siccentur, alere possunt, si viri semen conceperint, ita vt statim diuidatur. Sic enim in vtrumq; vterum æqualiter spargi necesse est.

κρατέῃ τῦ ξυνεμπιπτόντος ὕδατος. καὶ ἀπὸ τούτου αὔξεται
τὸ πῦρ, ὡς ἂν μὴ καταδέννυσθαι ὑπὸ τῦ ἐμπίπτοντος
κλύδωνος, [57] ἀλλὰ τό τε ἐπιὸν δέχεσθαι καὶ σωίζειν αὐτὸ
ἀρχόν. ἰῶ δὲ ἐς τὸ ὑγρὸν πίπτῃ, βυθέως ἀπ' ἀρχῆς [58] κα-
ταδέννυταί τε ὑπὸ τῦ ἐμπίπτοντος κλύδωνος, καὶ ἀμ-
λύεται εἰς τὸν μείω τάξιν. ὁκόταν δὲ ἡμέρη τὸ μιῆς ἑ-
κάστου, δυνάταν συσίωσαι καὶ κρατῆσαι τῶν ἐπιόντων, καὶ
τοῦτ' ἰῶ τύχῃ ξυνεμπεσόντα πρὸς ἀμφοτέρων τῦ τόπου.
ξυνίσασθαι δὲ δυνάταν καὶ ὃ ἦλυ καὶ ὃ ἄρσεν τοῖς ἀνη-
λα. διῄρηται μὲν ψυχὴ, καὶ αὖθ' πᾶσι τοῖσι ἐμψύχοισι, ὃ δ' σῶ-
μα, διαφέρει ἑκάστου. ψυχὴ μὲν οὖν αἰεὶ ὁμοίη, καὶ οὐ μείζονι
καὶ ἐλάσσονι. οὐ γὰρ ἀνήκουσα οὔτε διαφορὴν φύσιν, οὔτε δι' ἀνάγ-
κλυ. [59] Σῶμα δὲ, σοφὸν ὁκοτε τ' ὠὸν ὃ σοφὸς οὔτε κατὰ φύ-
σιν, οὔτε ὑπ' ἀνάγκης. τὸ μὲν, διακρίνεται εἰς πολλὰ τὸ
δὲ ξυμμίσγεσθαι πρὸς ἄπαντα. ἰῶ μὲν οὖν ἄρσενα τὰ
σώματα ἀποκριθέντα ἀμφοτέρων τύχῃ, αὔξεται καὶ
ὑπ' ἀρχὴν, καὶ γίνονται οὗτοι ἄνδρες λαμπροὶ τὰς ψυχάς,
καὶ τὸ σῶμα εὐρυσθενὲς, ἰῶ μὴ ἀπὸ δριμίτης ὀλιγῶσι τὸ ἔπειτα.
ἢν δ' τὸ μὲν ἀπὸ τῦ ἀνδρὸς, ἄρσεν ἀποκριθῇ τὸ δ' ἀπὸ τῆ γυνα-
κὸς, θῆλυ. καὶ ὁπόκρατήσῃ τὸ ἄρσεν. ἰῶ μὲν τύχῃ πρὸς μίσ-
γεσθαι πρὸς τὸν ἰσχυρότερον ἢ ἀδενεστερὸν, ὅ γὰρ ἔχει πρὸς
τὸ ὑμοῦ σοφώτερον, ἀποχωρήσας τῶν πρέσντων. πρὸς δὲ ἔχεται
γὰρ ἡ μικρὴ τῶν μείζω, καὶ ἡ μείζω τ' ἐλάσσονα. κοινὴ δὲ τῶν
ἐπ' ἀρχόντων κρατέουσι. τὸ δὲ σῶμα, τὸ μὲν ἄρσεν, αὔξε-
ται. τὸ δὲ θῆλυ, μιοῦται, καὶ διακρίνεται εἰς πολλὰ μοῖρίω. καὶ
ὅτι μὲν ἧσσον τῶν πρότερον λαμπροὶ, ὁμῶς δ' διότι, ἀπὸ
τὸ ἀνδρὸς τὸ ἄρσεν ἐκράτησεν, ἀνδρεῖοι γίνονται. τὸ δὲ σῶμα
τῦτο διὰ μῶς ἔρρωσιν. ἰῶ δὲ ἀπὸ μὲν τῆς γυναικὸς, ἄρσεν
ἀποκριθῇ, ἀπὸ δὲ τ' ἀνδρὸς, θῆλυ, κρατήσῃ τὸ ἄρσεν, αὖ-
ξεται τ' αὐτὸν τρόπον ὥ πρότερον. τὸ δὲ μιοῦται. γίνονται
δ' οἱ ἀνδρόγυνοι καλεόμενοι τῦτο ὀρθῶς. τρῆς μὲν ὄν, αὖ-
λαι γλῶσσαι τ' ἀνθρώπων. διάφοροι δὲ, πρὸς τὸ μᾶλλον καὶ ἧσσον
τὸ πιεῖν εἰ) διὰ τὴν σύγκρησιν τ' ὕδατος τ' μέρεων, καὶ τρο-
φὰς καὶ παιδεύσιας, καὶ σωηθείας. δηλώσω δὲ προσιόντι τῷ
λόγῳ καὶ περὶ τούτων. τὸ δὲ θῆλυ γίνῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.
ἰῶ μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων θῆλυ ἀποκριθῇ, θηλυκώτατα καὶ
βύφυέσατα γίνονται. ἰῶ δ', τὸ μὲν ἀπὸ τ γυναικὸς, θῆλυ· τὸ
δὲ ἀπὸ τ ἀνδρὸς, ἄρσεν, κρατήσῃ δ' τὸ θῆλυ, αὔξεται τ' αὐ-
τὸν τρόπον. καὶ θρασύτεραι μὲν, τ προσθεν. [61] ὁμῶς δ', κοσμίαι
καὶ αὐταί. ἰῶ δ' ἰῶ τὸ μὲν ἀπὸ τ ἀνδρὸς, θῆλυ, τὸ δ' ἀπὸ τ
γυναικὸς ἄρσεν, κρατήσῃ δὲ τὸ θῆλυ, αὔξεται τ' αὐ-
τὸν τρόπον. καὶ γίνονται τὰ μὲν ἐτέραι τ προτέρων, καὶ ἀνδρᾶαι ὀνο-
μάζονται. εἰ δέ τις ἀπιστείη, ψυχὼ μὴ προσμίσγεσθαι ψυ-
χῇ, ἄφρων ὅστις. αἱ θρυχες κεκαυμένους προς κεκαυμέ-
νοις προσπελάσῃσιν, ἰσχνοῖς προς ἀδενέας, ῥᾴδιῶ αὐξῆσι
διδοῦσι, ὅμοιον τὸ σῶμα πάντες παρασκεύονται, καὶ ὁ διαδηλος
ἕτερος ἑτέρου, ἀλλ' ἐν ὑγιείῃ σώματι ζωπυρέονται, διὰ τὸν
ἀπὸ πάντων ἕξιν. ὁκόταν δὲ αὐξηώσωσι τῶν ἐπ' ἀρχούσῃ
ῥᾴδιῶ διακρίνονται ἐς τὸ ἄδηλον. τῦτο καὶ ἀνθρωπίνη ψυχὴ
πάσχει. ῥᾳδίως δὲ τ διδύμων γιγνομένων, ὁ λόγος ὧδε δηλώσει.
τὸ μὲν πλῆσον τ γυναικὸς ἡ φύσις αἴτιή τ μητρέων. ἰῶ γὰρ
ὁμοίως ἀμφοτέρωσε πεφύκασι καὶ τὸ σῶμα, [62] καὶ ἰῶ ἀναχω-
σιν ὁμοίως, καὶ ξηραίνονται ἀπὸ τ καθάρσιος, δυνάμεν πρόσθεν
ἦν τὰ δ' ἀνδρὸς ξυλλαμβάνῃ, ὥστε θύσις ἀποκλῄεσθαι, οὕτω
γὰρ ἀνάγκη σκίδνασθαι ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς μήτρας ὁμοίως.

ἰῶ

ἰῶ μὲν οὖν πολὺ ἐπ' ἀμφοτέρων ὃ σπέρμα καὶ ἰσχυρὸν ἀποκριθῇ, δύναται ἐν ἀμφοτέροισι τοῖσι χώροισιν αὔξεσθαι. κρατέϊ γὰρ τὸ θρῴσκον τὸ ὀπίσω. ἰῶ δὲ κως δίδυμοι γίνονται, γίνονται δίδυμα. ὁκόταν μὲν οὖν ἄρσεν ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποκριθῇ, ἐξ ἀνάγκης ἐν ἀμφοτέροισιν ἄρσενα γίνεσθαι. ὁκόταν δὲ θῆλεα ἀπ' ἀμφοτέρων, θῆλεα γίνεται. ὁκόταν δὲ τὸ μὲν θῆλυ, τὸ δὲ ἄρσεν, ὁκότερον ἂν ἑκατέρῳ κρατήσῃ, τοιοῦτον, ἐπαύξει. ὅμοια δὲ ἀλλήλοισι τὰ δίδυμα. διὰ τόδε δέ. ὅτι τοσοῦτον μὲν ἴσα τὰ χωρία ἐν οἷς αὔξεται. ἔπειτα ὅτι ἅμα ἀπεκρίθη ἔπειτα τῇσιν αὐτῇσι θρῴῃσιν αὔξεται. γένιμα τε ἀνάγεται ἐς φάος. ὀπίσω δέ, διὰ τόδε ὦ τοῖσι δέ. ὁκόταν αὖτε μήτρας θερμῇ καὶ ξηρῇ φύσει ἔωσιν, ἥ τε γυνὴ τοιαύτη, τό, τε σπέρμα ξηρὸν καὶ θερμὸν ἐμπέσῃ, οὐκ ἔτι δέ ἐν τῇσι μήτρῃσιν ὑγρασίη εὐθυμίη, ἥτις ὃ ἐπιφανέστατον σπέρμα κρατήσῃ διὰ τὸν ξηρὸν ἐξικέσθαι δὲ ἀρχῆς καὶ ζῴη. διατελέει δὲ δύνα) ἀλλὰ καὶ ὃ ὑπάρχον τοιοῦτον διαφθείρει. διὰ οὐ τὰ αὐτὰ ξυμφέρει ἀμφοῖν. ὕδατος δὲ ὃ λεπτότατον, καὶ πυρὸς ὃ θερμότατον σύγκρησιν λαβόντα ἐν ἀνθρώπου σώματι, ὑγιεινότατόν ἐστιν ἀποδεικνύει, διὰ τάδε, ὅτι ἐν τῇσι μεταβολῇσι τῶν ὡρέων τῇσι μεγίστῃσιν, οὔτε ὃ ὕδωρ ἐς τὸ πυκνότατον ὅστι τῇσι τῶν ὑδάτων ἐφόδοισιν. οὔτε τὸ πῦρ, ἐν τοῖς τῶν πυρός. ὅτε τῶν μικρέων, ἐν τῇσι μεταβάσεσιν, οὔτε τῶν σιτίων καὶ ποτῶν, ἐν τοῖσι διαιτήμασι. δύναν) δὲ θέρεϊ τε πλείστην δέξασθαι ἀμφότερα καὶ πλησμονήν. χαλκὸς ὁ μαλακώτατός τε καὶ θερμότατος, πλείστῳ χρῆσιν δέχε), ἐν τῷ κάλλιστον. καὶ ὕδατος τὸ λεπτότατον, καὶ πυρὸς τὸ θερμότατον, σύγκρησιν λαμβάνοντα ὡσαύτως. ⓐ μὲν οὖν τοιούτῳ ἔχοντες τὴν φύσιν, ὑγιαίνοντες διατελέουσι ⓦ πολὺν χρόνον, μέχρι τεσσαρακοστέων ἐτέων. ⓐ δὲ καὶ μέχρι μήνως τοῦ ἑξάτου. ὁκόσοι δ' ἂν ληφθῶσιν ὑπὸ νουσημάτων τινῶν, ὑπὸ τεσσαρακοντα ἔτεα, οὐ μάλα διαφυγγάνουσιν. ὁκόσα δὲ τῶν σωμάτων σύγκρησιν λαμβάνῃ πυρὸς τοῦ ἰσχυροτάτου, καὶ ὕδατος τοῦ πυκνοτάτου, ἰσχυρὰ μὲν καὶ ἐρρωμένα τὰ σώματα ἔχει, φυλακῆς δὲ πολλῆς δεόμενα. μεγάλας γὰρ τὰς μεταβολὰς ἔχει ἐπ' ἀμφότερα. καὶ ἐν τῇσι τοῦ ὕδατος ἐφοδοῖσιν, ἐς νουσήματα πίπτουσι. καὶ ἐν τῇσι τοῦ πυρός, ὡσαύτως. τοῖσιν οὖν διαιτήμασι ξυμφέρει χρέεσθαι ⓦ τοιοῦτον τοῖσι τὰς ὥρας τοῦ ἔτεος ἀναστρέφουσι. ὕδατος μὲν ἐφόδου γινομένης, τοῖσι τοῖς ὕδατος χρέεσθαι καὶ μικρὸν μεθιέντα. τὰ μὲν, ἀπὸ τοῦ ὥρης ὕδατος τε τοῦ παχυτάτου καὶ πυρὸς τοῦ λεπτοτάτου ξυγκρηθέντων ἐν τῷ σώματι, τοιαῦτα ξυμβαίνει. ἐξ ὧν διαγινώσκειν χρὴ, ψυχρὸν φύσιν καὶ ὑγρόν. τοῦτο τὰ σώματα ἐν τῷ χειμῶνι, νοσερώτερα ἢ ἐν τῷ θέρει καὶ ἐν τῷ ἦρι, ἢ ἐν τῷ φθινοπώρῳ. τῶν ἡλικιέων ὑγιεινότατοι τῶν τοιούτων ⓐ παῖδες, δεύτεροι νεανίσκοι. νοσερώτατοι δ', ⓐ πρεσβύτατοι καὶ ⓐ ἐλάχιστα. καὶ τὰ ἕως γηράσκουσιν αἱ φύσιες αὗται. διατείνεται δὲ ξυμφέρει τοῖσι τοιούτοισιν, ὁκόσα θερμαίνει καὶ ξηραίνει, καὶ πόνοισι καὶ σιτίοισι. καὶ τοῖς τὰ ἔξω τοῦ σώματος μᾶλλον τοῦ πόνου ποιέεσθαι, ἢ τοῖς τὰ ἔσω. ἰῶ δὲ λάβῃ πυρὸς τὸ ὑγρότατον καὶ ὕδατος τὸ πυκνότατον, ξύγκρησιν ἐν τῷ σώματι, τοῖσι δὲ γινώσκειν ὑγρὸν καὶ θερμὸν φύσιν. κάμνουσι μὲν μάλιστα ⓐ τοιοῦτοι, ἐν τῷ ἦρι. ἥκιστα δέ, ἐν τῷ φθινοπώρῳ. ὅτι ἐν μὲν τῷ ἦρι ὑπερβολὴ τοῦ ὑγροῦ. ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ, συμμιστέον τοῦ ξηροῦ.

Si igitur copiosum ab vtrisq; & validũ semen excretum fuerit, in vtrisq; locis increscere potest, cùm accedens alimentum superet. Quòd si aliter contingat, gemini non nascuntur. Cùm itaq; ab vtrisq; masculũ excretũ fuerit, in vtrisq; masculos generari necesse est. Cùm verò fœmineum ab vtrisque, fœminæ procreantur. Quòd si hoc quidem fœmineum, illud verò masculum fuerit, quodcunq; alterum superauerit, idipsum incrementum accipiet. Similes verò inter se gemelli hanc ob causam existunt. Imprimis quidem quòd æqualia sunt loca, in quibus increscunt, deinde quòd ex eodẽ semine sati sunt, postea quòd iisdem alimentis augescunt, vitalesq; in lucem producuntur. Fœtus autem succidanei hunc in modũ gignuntur. Vbi vteri naturâ calidi & sicci fuerint, & mulier eiusmodi, semenq; calidũ & siccum inciderit, nulla ampliùs in vteris existit humiditas, quæ super illapsum semen superet. Quam ob causam initio coalescit ac viuit, permanere autem non potest, quinetiam quod priùs inest insuper corrumpit, quòd non eadẽ vtrisq; conducant. At corpus humanum vbi temperationem ex tenuissima aqua & rarissimo igne adeptum fuerit, saluberrimum habitũ ideò efficit, quòd neq; in maximis anni tempestatum mutationibus, neq; in ætatum transmutationibus, neq; in ciborum ac potuũ victus ratione, aqua dẽsissima existit in aquæ accessionibus, neq; ignis in ignis incursibus. Possunt etiam ambo tũ generationem, tum repletionem copiosam susc ipere. Æs tum mollissimũ, tum rarissimum, plurimum temperamentum recipit, & optimum redditur. Eadem ratione etiam quod in aqua est tenuissimum, & quod in igne est rarissimum, inter se tẽperata. Qui igitur hac natura sunt præditi, sani omni tempore vsq; ad quadragesimum annum perseuerant, quidam verò etiam vsq; ad extremã senectutẽ. Qui verò supra quadragesimum annũ morbo aliquo correpti fuerint, vix vnquã euadũt. At verò corpora, quæ ignis validissimi & aquæ dẽsissimæ temperationẽ sumpserint, valida quidem & robusta euadunt, verùm multa cura indigent. Magnas enim vtráq; in partẽ mutationes habẽt, & in aquę & ignis accessionib. eodem modo in morbos incurrunt. Huic igitur victus ratione anni tẽporib contraria vti confert. Aquæ quidẽ accessione contingente, iis, quæ aquæ aduersantur vtendũ, sensim quidem pro anni tẽporum ratione trãsmutatione facta. At vbi aquæ crassissimæ & ignis tenuissimi in corpore tẽperatio facta fuerit, talia cõtingunt, ex quibus frigidam & humidam naturam dignoscere cõuenit. Et corpora hyeme quàm æstate, & vere quàm autumno, morbosiora exist unt. Inter hos, quo ad ætates attinet, pueri maxime sani sunt, secundo loco adolescẽtes, morbis verò maximè obnoxij senes, & qui proximè ad eos accedunt, eæq; naturæ citò senescũt. His in victus ratione conferunt quæcunq; calefaciunt & siccant, tum in laboribus, tũ in cibis, & ad exteriores corporis partes labores adhibere magis, quàm ad interiores conuenit. Si verò quod in igne est humidissimum, & in aqua densissimum, tẽperaturã in corpore acceperit, ex his humidam & calidã naturam dignoscere licet. Hi quidẽ vere maximè morbis tentantur, autumno verò minimè, quandoquidem vere humiditatis excessus est, autumno verò siccitatis commoderatio.

Ex ætatibus maximè morbis obnoxiæ, quæ iuniores. Corpora verò celeriter increſcũt,iiq; deſtillationibus obnoxij euadũt. Victus autẽ ratio cõfert,quę ſiccat & refrigerat,tum in cibo,tum in potu,ac laboribus. His quoque partes corporis internas laboribus exercere maximè conducit. At ſi quod in igne eſt validiſſimũ, & in aqua tenuiſſimum,temperaturam adeptũ fuerit, ſicca & calida ea eſt natura,iiq; in ignis acceſſionibus morbo corripiũtur,in aquæ verò acceſſionibus, ſanitate fruuntur. Ætatibus florentibus, quo ad plenioré corporis habitũ comparandum,morboſiſſimi ſunt,ſenes verò,& ad vtroſq; proximè accedentes, admodũ ſani. Victus ratio,quæ refrigeret & humectet,& labores minimè calefacientes & colliquantes, plurimam refrigerationẽ exhibebunt. Eiuſmodi naturæ longiſſimæ ſunt vitæ, & maxima ſanitate fruuntur. Quòd ſi ignis rariſſimi & aquæ ſicciſſimæ temperationé acceperit, ſicca & frigida eiuſmodi eſt natura, autumno quidẽ morbis obnoxia. Vere autẽ & proximis temporibus,ſana. Eodem modo cùm 40. annorum ætaté attigerint,morboſę,pueri maximè ſani,& cùm ad vtraſque ætates accedunt. Victus ratio conueniens, quæ calefaciendo humectat,& labores,qui ſenſim adhibiti leniter calefaciunt,neq; multũ ex his, quæ adſunt, tollũt. Quòd igitur ad naturæ cognitionẽ attinet, ea ſic ex prima corporis conſtitutione dignoſcenda eſt. Ætates autẽ per ſe conſideratæ,hoc ſe habent modo. Puer quidẽ ex humidis & calidis temperationem habet, quandoquidẽ ex his conſtat, & in his incrementum accepit. Quæ igitur ortui ſunt proxima,humidiſſima & calidiſſima,& quàm plurimum increſcũt,eodemq; modo quæ ad hæc accedunt. At adoleſcens calidus quidẽ,quoniã ignis acceſſio aquã ſuperat,ſiccus verò,quia puerile humidũ iam cõſumptũ eſt,partim quidem in corporis incremẽtum, partim verò in ignis motionẽ, partim etiã à laboribus. Vir cùm corpus conſtiterit,ſiccus & frigidus,quoniã calidi quidẽ acceſſio nõ ampliùs ſuperat,ſed ſiſtitur incrementum in corpore quieſcẽs,& perfrigeratur Verùm ex iuuenili ætate ſiccitas adeſt,neq; ab accedẽte ætate, neq; aquæ acceſſione humiditatem habet, ideóq; à ſiccis & frigidis ſuperatur. Senes autem frigidi & humidi, quoniam ignis quidem deceſſio, aquæ autem acceſſio adeſt,& ſiccitatis quidẽ ſummotio,humidorũ verò conſtitutio. At verò inter omnes, mares quidem calidiores ſunt & ſicciores, fæminæ verò humidiores & frigidiores eam ob cauſam, quòd vtriq; per exordia in talib. nati ſunt,& ex talibus increuerũt. Quinetiã in lucẽ producti maſculi, laboriоſiore victus genere vtuntur,quo incaleſcunt ac reſiccantur,fœminę vero humido magis ac otioſo,& ſingulis menſibus calidi purgationem ex corpore habẽt. At de ea quæ dicitur animi prudẽtia vel imprudẽtia, ſic ſe res habet. Si quod in igne eſt maximè humidũ, & in aqua maximè ſiccũ,in corpore temperata fuerint,prudentiſſima efficiuntur, quoniã ignis quidem ab aqua humiditatem,aqua verò ab igne ſiccitatẽ habet. Vtrunque autem hoc modo ſibi maximè ſatis eſſe videtur. Neq; ignis alimenti inopia longè proficiſcitur, neque aqua motionis penuria admodum ſubleuatur. Vtrunque igitur tum hoc modo ſibi ſatis eſt, tũ inter ſe temperata. Quod enim vicinis minimè indiget,id maximè præſentia amplectitur, ignis qui minimè neq; neceſſitate mouetur, & aqua quæ maximè, non per vim.

τῶν ὑ ἡλικιέων, νοσερώτατα ὀκόσαι νεώτεραί εἰσιν. αὔξεται ὑ τὰ σώματα ταχέως. καταῤῥοώδεις τε ⓐ τοιοῦτοι γίνονται. διαιτεῖσθαι ὑ ξυμφέρει, ὀκόσα ξηραίνοντα ψύχει, καὶ σίτων, καὶ ποτῶν, καὶ πόνων. σὺν ὑ πόνοις τοῦτοισιν ἔνεστι τῷ σώματος ποιέεσθαι ξυμφέρεια μάλιστα. εἰ δὲ ξύγκρησιν λάβοι πυρὸς θ, τε ἰσχυρότατον καὶ ὕδατος θ λεπτότατον, καὶ ξηρὴ ἡ φύσις καὶ θερμὴ, νόσος μὲν τοῖσι τοιούτοισιν ἐν τῇσι τῶν πυρὸς ἐφόδοισιν. ὑγιὴς ὑ ἐν τῇσι τῶν ὕδατος. ἡλικίῃσιν, ἀναμαζούσῃσι πρὸς ὀφρὺς ὀξέϊλιν, νοσερώτατοι. ὑγιεινότατοι ὑ ⓐ πρεσβύτατοι, καὶ τὰ ἕλκεα ἑκατέρων. διαιτᾶν ὀκόσαι ψύχουσι καὶ ὑγραίνουσι, καὶ τῶν πόνων ὁκόσοι ἥκιστα ἐκθερμαίνοντες καὶ σεσωτικότες, πλείστιον ψύξιν παρέχησι. αἱ τοιαῦται φύσιες, μακροβιώτατοι καὶ ὑγιεινότατοι γίνονται. ἰσχὺν ὑ σύγκρησιν λάβῃ πυρὸς τῶν ἀραιοτάτου καὶ ὕδατος τῶν ξηροτάτου, ξηρὴ καὶ ψυχρὴ ἡ τοιαύτη φύσις. νοσερὴ μὲν, ἐν τῷ φθινοπώρῳ· ὑγιὴς ὑ, ἐν τῷ ἦρι ⓒ τοῖσιν ἕλκεσι. ὡσαύτως ἡλικίαι πρὸς ἔτεα τεσσαράκοντα, νοσεραί· παῖδες ὑγιεινότατοι, καὶ τὰ πρόσχορτα ἑκατέροισι. διαιτᾶν ὁκόσαι θερμὴ ἐοῦσαι, ὑγραίνουσι· καὶ πόνοι ὀλίγου πρόσω ἀλμυροί, ἡσυχῇ διαθερμαίνοντες, μὴ πολὺ ἀπὸ τῶν ἐσαρχόντων φέροντες. Περὶ μὲν οὖν φύσιος διαγνώσιος, οὕτω χρὴ διαγινώσκειν τῆς δὲ ἀρχῆς ξυγγράσιος. αἱ ὑ ἡλικίαι αὗται πρὸς ἑωυτάς, ὧδε ἔχουσι. παῖς μὲν οὖν κέκραται ὑγροῖσι ⓒ θερμοῖσι, διότι ἐκ τούτων ξυνέστηκε, καὶ ἐν τούτοισιν ηὐξήθη. ὑγρότατα μὲν οὖν καὶ θερμότατα ὀκόσα ἕλκεα γλυκύσιος, καὶ αὔξεται ὡς τάλειστον. καὶ ἐκμύσια ὡσαύτως· νεηνίσκος ὑ θερμὸς μὲν, ὅτι τῶν πυρὸς ὀπτικρατές ἡ ἔφοδος τοῦ ὕδατος· ξηρὸς δὲ, ὅτι τὸ ὑγρὸν ἤδη κατημάλωται τὸ ἐκ τῶν παιδός. τὸ μὲν, ἐς τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος· τὸ δὲ, ἐς τὴν κίνησιν τοῦ πυρός. τὸ ὑ, ἐκ τῶν πόνων. ἀνὴρ, ὁκόταν στῇ τὸ σῶμα, ξηρὸς καὶ ψυχρός. διότι τοῦ μὲν θερμοῦ ἡ ἔφοδος οὐκ ἔτι ὀπτικρατές. ἀλλ' ἔσχηκε ἀτρεμίζον τὸ σῶμα τῆς αὐξήσιος, καὶ κατέψυκται. ἐκ ὑ τ νεωτέρης ἡλικίης, τὸ ξηρὸν ἐνί. ἀπὸ ὑ τ ὀπισθούσης ἡλικίης καὶ τοῦ ὕδατος τ ἐφόδου, οὐχ ὁ ἔχων τὴν ὑγρασίην, ἀλλὰ τοῖσι ξηροῖσι καὶ ὑγροῖσι κρατέεται. ⓐ ὑ πρεσβύται, ψυχροὶ καὶ ὑγροί. διότι πυρὸς μὲν ἀποχώρησις. ὕδατος δὲ, ἔφοδος· καὶ ξηρῶν μὲν, ἀπάλλαξις· ὑγρῶν ὑ, κατάσασις· τῶν δὲ πιόντων, τὰ μὲν ἀρσενα, θερμότερα ⓒ ξηρότερα· τὰ ὑ θήλεα, ὑγρότερα καὶ ψυχρότερα διὰ τόδε. ὅτι τε ἀπ' ἀρχῆς ἐν τοιούτοισιν ἑκάτερα ἐγένετο, καὶ ἐπὶ τοῖσιν αὔξεται· γινόμενά τε τῇσι διαίτῃσι ὀπισθονωτέρῃσι χρέεται, ὥστε ἐκθερμαίνεσθαι καὶ ἀποξηραίνεσθαι. τὰ ὑ θήλεα ὑγροτέρῃσι καὶ ῥαθυμοτέρῃσι τῇσι διαίτῃσι χρέονται· καὶ καθαρσιν τοῦ θερμοῦ ἐκ τοῦ σώματος ἐλάσσω μείους ποιέονται. Περὶ δὲ φρονήσιος ψυχῆς ⓒ ἀφροσύνης ὀνομαζομένης, ὧδε ἔχει. πυρὸς τὸ ὑγρότατον καὶ ὕδατος τὸ ξηρότατον, κρῆσιν λαβόντα ἐν ᾧ σώματι, φρονιμώτατα. διότι τὸ μὲν πῦρ ἔχει, ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ ὑγρόν· τὸ δὲ ὕδωρ, ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ ξηρόν· ἑκάτερον δὲ, οὕτως αὐταρκέσατον. ὅτε τὸ πῦρ, τῆς ὀφθῆς ἀνδεέστερον ὅτι πολὺ φοιτᾷ· ὅτε τὸ ὕδωρ, τ κινήσιος ὅτι πολὺ δεόμενον κουφοῦ ὑ). αὖτά τε οὖν ἑκάτερα, οὕτως αὐταρκέσατον ὅτι, πρὸς ἀλλήλα τε χρηίζεται. ⁷⁰ ὅλιγα ὑ ἐλάσσω τῶν πέλας δέεται, τοῦτο μάλιστα τοῖσι πρεοῦσι πρόσεστι. πυρός τε τὸ ἥκιστα κινδύνου ζ, μὴ ἐπ' ἀνάγκης· τὸ ὕδατος, τὸ μάλιστα μὴ ἐπὶ βίης.

ἐκ

ὧν τούτων ὁ ἡ ψυχὴ συγκριθεῖσα, φρονιμωτάτη καὶ μνημονικωτάτη. Εἰ δέ τινι ἐπαγωγὴ χρεωδὴς τούτων ὁ ὑστερον οὖν αὐξηθείη ἢ μαραίνοι, ἀφρονέστατον αὖ γίνοιτο. ὅλως οὕτως ἔχοντα αὐτάρκεσθαι. Εἰ ὁ πυρὸς τὸ εἰλικρινέστατον καὶ ὕδατος σύγκρησιν λάβοι, ἐνδεέστερον δὲ ὁ πῦρ εἴη τοῦ ὕδατος ὀλίγῳ, φρονιμοι μὲν καὶ οὗτοι· ἐνδεέστεροι δὲ, τῆς πρώτης. ὅλως κρατεόμενον ὁ πῦρ ὑπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ βραδείαν τὴν κίνησιν ποιούμενον, νωθεστέρων ποιοῖ πρὸς τὰς ἀναθήσεις. εὐδαιμονιμοι δ' εἰσὶ ὀπιφλεγεῖς αἱ διαυδαι ψυχαί, ποιός ὅ, τι ἂν προσέχωσιν. Εἰ ὁ ὀρθῶς διαιτᾶται καὶ φρονιμώτεροι καὶ ὀξύτεροι γίνοιντο τοῦδε τοῦ φύσιν.[71] ξυμφέρει ὁ τοῖσι τοιούτοισι, τοῖσι ποιὸς πυρὸς διαιτήμασι μᾶλλον χρέεσθαι, καὶ μὴ πλησμονῆσι, μήτε σιτίων, μήτε πομάτων. δρόμοισιν οὖν χρέεσθαι ὀξέσιν, ὅκως τοῦ τε ὑγροῦ κενωθῇ τὸ σῶμα,[72] καὶ τοῦ ὑγροῦ ὀπτίσηται θᾶσσον. πάλησι ὁ, καὶ πόνοισι, ἐς τοῖσι τοιούτοισι γυμνασίοισιν, οὐ ξυμφέρει χρέεσθαι, ὅκως μὴ κοιλοτέρων τῶν πόρων γινομένων, πλησμονῆς πληρῶνται. βαρύνεσθαι γὰρ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς τὴν κίνησιν ὑπὸ τῶν τοιούτων. τοῖσι τε ποσὶ πάντοισι ξυμφέρει χρέεσθαι, καὶ ἀπὸ δείπνου καὶ ὀρθρίοισι, καὶ ἀπὸ τῶν δρόμων. ἀπὸ δείπνου μὲν, ὅκως τοῦ κοπρώδεος ἐνεστηρίου ἡ ψυχὴ δέχηται ἀπὸ τῶν ἐσιόντων. ὀρθρου ὁ, ὅκως αἱ διέξοδοι κενῶνται τοῦ ὑγροῦ, καὶ μὴ φερόμενον ④ πόρῳ τῆς ψυχῆς. ἀπὸ ὁ τῶν γυμνασίων, ὅκως μὴ ἐλκαπαλείπηται ἐν τῷ σώματι ὃ ἀποκριθὲν ἀπὸ τοῦ δρόμου, μὴ ὁ ξυμμίσγηται τῇ ψυχῇ, μὴ ὁ ἐμφράξῃ τὰς διεξόδους, μὴ ὁ σωτερράξῃ τὴν κοιλίην. ξυμφέρει ὁ καὶ ἐμέτοισι χρέεσθαι, ὅκως ἀποκαθαίρηται τὸ σῶμα, Εἴπερ ἐνδεέστερον[73] ④ πόνοι ἀφανίσωσιν. προσάγειν ὁ ἀπὸ τῶν ἐμέτων, καὶ μικρὸν προσιέντα τὸ σιτίον, ἐς ἡμέρας τέσσαρας τὰς ἐλαχίστας. χρέεσθαι ὁ ξυμφορώτερον ἢ λούεσθαι. λαγνεύειν ὁ, ὕδατος ἐφόδων γινομένων, πλείονα. ἐν δὲ τῇσι τοῦ πυρὸς ἐπιφορῇσι. μείονα. Εἰ δέ τινι ἐνδεεστέρην τὴν δύναμιν τὸ πῦρ λάβοι τοῦ ὕδατος,[74] βραχυτέρην ἀνάληψιν ταύτην ἔχει. καὶ καλέονται ④ ποιοῦσι ἠλίθιοι. ἃ τε γὰρ βραδείης ἐούσης τῆς περιόδου, καὶ βραχὺ προσαπίοισιν αἱ ἀναθήσιες. καὶ ὄξεαι ἐοῦσαι, ἐπ' ὀλίγον ξυμμίσγονταί τε ἀφ' βραδυτῆτα τῆς περιόδου. αἱ γὰρ ἀναθήσιες τῆς ψυχῆς ὀκόσαι μὲν, δι' ὄψιος καὶ ἀκοῆς εἰσὶ, ὀξεῖαι. ὀκόσαι δὲ ἀφ' ἁφῆος,[75] βραδύτεραι καὶ ἀναθητότεραι. τούτων μὲν δὴ ἀναθαίνονται οἱ ποιοῦσι σφέων ἦσαν, οἷσι τὰ ψυχρὰ καὶ θερμὰ καὶ τὰ ποιότων. ὀκόσα δὲ δι' ὄψιος ἢ ἀκοῆς ἀναθεῖται δηλαδὴ μὴ προτέρην ὀπτίσαι ὁ, ἃ διυάνται ἀναθαίνεσθαι. διὰ γὰρ μὴ στιβαρὴ ἡ ψυχὴ ὑπὸ τοῦ πυρὸς πεσόντος οὐκ ἂν ἀναθοιτο οἰκεῖον ὅ τι ἐστίν. αἱ οὖν διαυδαι ψυχαὶ οὐ πάμπαν τοῦτο[76] δηλαδὴ ταχυτῆτα, εἰ δὲ ὀρθῶς διαιτῶντο, βέλτιον γνοῖντο ἂν ἢ ὁ ποιὸς. ξυμφέρει οὖν τὰ διαιτήματα ἀμφω ὧν προτέρω. ξηροτέροισι δὲ χρῆσθαι καὶ ἐλάσσοισι τοῖσι σιτίοισι· τοῖσι δὲ πόνοισι, πλείοσι καὶ ὀξυτέροισι. συμφέρει δὲ καὶ πυκνοῦσθαι. ἐν ἐμέτοισι χρέεσθαι οὐκ τῷ πυκνοτέρῳ· καὶ προσαγωγῇσιν οὐκ τῶν ἐμέτων οὐκ πλείονος χρόνου,[77] ἐὰν ποιεῖ ἐνδεέστερον, καὶ τοῦ ποιέων, ὑγιεινότεροι ἂν καὶ φρονιμώτεροι εἶεν. ἐὰν δὲ κρατηθείη ὑπὸ πλῆθος ὁ πῦρ ὑπὸ τοῦ ἐόντος ὕδατος, τότε ἤδη ④ μὲν, ἄφρονας ὀνομάζουσιν. ④ δὲ, ἐμβροντήτους. ἔστι δὲ ἡ μανίη τοιούτων ὅτι ὁ βραδύτερον. οὗτοι κλαίουσί τε, οὐδενὸς λυποῦντος, ἢ τύπτοντος. δεδίασί τε καὶ μὴ φοβερά. λυπέονται ὑπὸ τοῖς μὴ προσήκουσι, καὶ ἀναθαίνονται, οἷσιν οὐ προσήκει τοῖς φρενήσιν

Ex his autem vbi contemperationem animus habuerit, prudentia & memoria maximè valet. Quod si aliquo super inducto vsus fuerit, & horum quodcunque increuerit aut contabuerit, imprudentissimus euadit; quòd cùm sic se habeant, ipsa sibi maximè satis esse videntur. Quòd si ignis & aquæ purissimæ temperationem acceperit, & ignis aqua paulò inferior fuerit; ij quidem etiam prudentes sunt, plus tamē illis quàm in priore temperatione deest, quoniam ignis ab aquâ superatur; tardamq; motionem efficiens, segniùs in sensus illabitur. Eiusmodi autem ferè stabiles sunt; quamcunque ad rem se applicuerint. Quòd si recta adhibeatur victus ratio, prudētiores & acutiores præter naturam euadant. His autem conducit, vt victus ratione, quæ ad ignem magis accedat, vtantur, & neque cibis, neque potionibus expleantur. Cursibus itaque celeribus vtendum, quò & corpus humore vacuetur, & humor celeriùs sistatur. Lucta autem, frictionibus, & similibus exercitationibus vti non conuenit, vt ne cauiores redditi meatus expleantur. Ab his enim animi motum grauari necesse est. Deambulationibus etiam tum à cœna, tum matutinis, itemq; post cursus, vtendum est. A cœna quidem, quò siccius alimentum ab iis, quæ ingeruntur, animus accipiat. Mane verò, vt viæ humore vacuentur, & animi meatus minimè obstruantur. Ab exercitiis autem, ne quod à cursu excretum est, in corpore remaneat, & animo commixtum, vias obstruat, & alimētum conturbet. Confert etiam, vt vomitionibus vtantur, quò corpus repurgetur, si quid negligentius labores effecerint. A vomitione autem sensim adiiciendo, cibus offerendus, per quatuor, vt minimùm, dies. Vngi verò quàm lauari magis conuenit. Rebus autem venereis in aquę accessionibus magis vtendum, minùs verò, in ignis incursionibus. At si in aliquo inferiorem quam aquæ potentiam ignis sortitus sit, tardiorem eum esse necesse est, appellanturq; eiusmodi stolidi. Nimirum enim cum tardus sit ambitus, paulatim sensationes allabūtur, & quæ acutæ existunt, sensim etiam commiscētur, propter ambitus tarditatem. Acutæ enim sunt animi sensationes, quæ visione & auditione percipiūtur, quæ verò tactu, tardiores & faciliùs sentiuntur. Has igitur non minùs ij sentiunt, quàm quæ sunt frigida & calida, & eius generis. Quę verò visione & auditione percipiēda sunt, quæ non ante sciunt, percipere nequeunt. Nisi enim ab igne illabente commotus animus fuerit, id qualecunq; sit, non percipiat. Id igitur huiusmodi animis ob celeritatem non contingit. Quòd si recta victus ratione vtatur, is etiā melior euadere queat. Eadem igitur, quæ priori victus ratio confert, verùm cibis tum siccioribus, tum pauciorib⁹, laboribus autem pluribus & vehementioribus vtendum: Confert etiam vt fomētis & ab iis vomitionibus vtatur, & post vomitus ex longo interuallo cibos exhibeat, si minor vomitus cōtigerit. Quæ si fecerit, magis valebit, & prudētior euadet. Quòd si magis ab aqua ignis superetur, hos iam alij demētes, alij attonitos appellant. Eorum autē insania tardior existit. Hi plorant cum à nemine vexentur aut verberentur, minimè metuēda metuūt, molestia afficiūtur vbi minimè cōuenit, & sentiūt, quæ prudētes non deceant.

Iis itaque fomenta conducunt, & à fomentis purgationes ex veratro, & victus ratio quam antea dixi, isque pulmonis extenuatione & siccitate opus habet. At si aqua inferiorem quàm ignis facultatem adepta fit, cùm synceram contemperationem habeant, sanitate corporis & prudentia valent. Eiusmodi animus citò, quæ ingruunt, percipit, neq; frequenter ad alia se transfert. Huius igitur animi natura bona est, melior tamen efficiatur, si recta victus ratione vtatur; vt deterior, si praua. Huic verò victus ratio conducit, quæ ad aquam magis spectet, & neq; in cibis, neq; in potionibus, neq; laboribus modum excedat. Cursibus flexis & circensibus, luctis, & reliquis exercitationibus vtatur, dum in nullo modum superent. Si enim corpus bene valuerit, nullaq; re alia perturbetur, hæc animi contemperatio prudens est. Quòd si adhuc magis aquæ vis ab igne superetur, eò acutiorem quidem animum esse necesse est, quò citiùs mouetur, & ad sensationes celeriùs incurrere, verùm priore minus stabilem, quoniam, quæ adsunt, secedunt, & in pulmonem celeri impetu feruntur. Huic conducit, vt ea victus ratione vtatur, quæ magis ad aquã spectat quàm prior & maza potiùs quàm pane, piscibus quàm carnibus, potione etiam dilutiore, & venere rariore, & laboribus, qui secundum naturam maximè obeuntur, & quàm plurimis, iis verò, qui per vim suscipiuntur, non nisi coactus. Vomitionibus autem post ipsas repletiones paucis vtatur, quò corpus quidem euacuetur, quàm minimè verò incalescat. His etiam ad prudentiam confert, vt minimè carnosi euadãt. Ad optimum enim corporis habitum, ardoris inflammationem accedere necesse est. Quod cùm acciderit, eiusmodi animus aqua superata in furorem agitur & adducitur. His verò confert, vt negotia cibo sumpto potiùs quàm ieiuni obeant. Commodo enim alimento ammixto, stabilior longè animus euadit, quàm alimẽti indigens. Quòd si adhũc magis aqua ab igne superetur, eiusmodi animus valde acutus est, eosq; somniis agitari necesse est. Hos autem subfurioſos vocant. Hoc enim insaniæ proximum est, cùm vel à leui & contemnenda inflammatione insaniant, & in vini potionibus, & carnis bona habitudine, & à carnium esu. Sed & hunc ab his quidem omnibus abstinere oportet, & omni alia repletione, & exercitationibus, quæ per vim obeuntur. In victus autem ratione, maza non subacta vtendum, & oleribus coctis, præter quàm purgantibus, & piscículis ex muria. Quinetiam aquam bibere optimum, si fieri possit, sin minus, quod ad hanc proximè accedit, vinum molle & album. Deambulationibus quoque matutinis multis vtatur, à cœna verò exurgat, vt ne cibi quidem à deambulationibus post cœnam resiccentur, corpus autem à matutinis euacuetur. Aqua tepida autem circumaffusa potius perfundatur, quàm vngatur. Confert etiã æstate interdiu somno vti breuiore quàm multo, vti ne corpus ab anni tempore resiccetur. Commodũ etiam est vere, fotibus antea præparatos, potionibus ex veratro purgare, deinde sensim ad victus rationem adducere, neque hunc ieiunum negotia obire oportet. Et hac sanè cura eiusmodi animus prudentissimus euaserit. Prudentis igitur & imprudentis animi, hæc cõtemperatio causa est, velut à me scriptum est,

ξυμφέρ[ει] δὲ καὶ ἐκ τῶν ἡλεβόρων τούτοισι πυρίῃσι, καὶ ἐλλεβόρεσιν ὧν καθήρεσθαι ἐκ τῶν πυρετῶν· καὶ διαίτῃ χρέεσθαι ἣ ἐπὶ τὸν πρόσθεν. [78] ἰσχνασίης δὲ πνεύμονος δεῖται ἕεται, καὶ ξηρασίης. Εἰ δὲ τὸ ὕδωρ ὑπολειπόμενον τὴν δύναμιν λάβοι, τῇ πυρὸς ἐπικρινῇ τε σύνεσιν ἐχέτω, ὑγιαίνοισι σώμασι φρενίμοισι· ἢ δὲ τοιαύτη ψυχὴ ταχέως αἰσθανομένη τῶν προσπιπτόντων, καὶ ἃ μεταπίπτουσα πολλαχῆ ἔστι. φύσις μὲν οὖν ἡ τοιαύτη, ψυχῆς ἀγαθῆς. βελτίων δ' ἂν γένοιτο, ὀρθῶς διαιτώμενος. κὴ κακίων μὴ ὀρθῶς. συμφέρει δὲ τῇ τοιούτῃ, τῇ διαίτῃ χρέεσθαι τῇ πρὸς ὕδατος μᾶλλον, ὑπερβολὰς φυλασσόμενον καὶ σιτίων, καὶ πομάτων, καὶ πόνων. κὴ δρόμοισι καμπτοῖσι κὴ παλαίοισι, καὶ πάλῃσι, καὶ τοῖσιν ἄλλοισι γυμνασίοισιν, ὑπερβολὴν τοιούτων ποιεύμενος. ἐν γὰρ ἔχῃ ὑγιηρῶς τὸ σῶμα κὴ μὴ ὑπὸ ἄλλου τινὸς ξυνταραχθῇ), τὴν ψυχῆς φρενίμης σύνκρισιν. Εἰ δ' ὅτι πλέον κρατυθείη ἢ τοῦ ὕδατος δυνάμιος ὑπὸ τοῦ πυρός, ὀξυτέρην μὲν, τοσοῦτο αἰεὶ ἔσῃ τὴν ψυχὴν, ὅσῳ θᾶσσον κινέεται, κὴ πρὸς τὰς αἰσθήσιας θᾶσσον προσπίπτειν. ἧσσον δὲ μόνιμον τῶν προσπιπτόντων, [79] διότι κρίνεται τὰ προσγινόμενα, κὴ διότι πλεύμονα ὁρμᾶται ταχὺ ταχυτῆτα. συμφέρει δὲ τῇ τοιοῦτῳ διαιτᾶσθαι, τῇ πρὸς ὕδατος διαίτῃ μᾶλλον, ἢ τῇ προτέρῃ· καὶ μάζῃ μᾶλλον, ἢ τοῦ ἄρτου· καὶ ἰχθύσιν, ἢ κρέασι· καὶ ποτοῖ, ὑδαρεστέρῳ· καὶ λαγνείῃσιν ἐλασσόνως χρέεσθαι. καὶ τῶν πόνων τοῖσι κατὰ φύσιν μάλιστα καὶ πλείστοισι. τοῖσι δὲ κατὰ βίης [80] χρέεσθαι μὴ ἀνάγκη. ἐλαφροῖσι δὲ καὶ ἐμέτοισιν ὀλίγα τῶν αὐτῶν πλησμονῶν, ὅκως κενῶται μὴ τὸ σῶμα, θερμαίνηται δὲ ὡς ἥκιστα. Συμφέρει δὲ καὶ ἀφροδίτῃ τοῖσι τοιούτοισι, πρὸς τὸ φρενίμους εἶναι. πρὸς γὰρ σαρκὸς διέξοδον, καύματος φλεγμονὴν ἀνάγκη γίνεσθαι. ὀκότερον δὲ τοιοῦτον πάθῃ ἡ τοιαύτη ψυχὴ, ἐς μανίην καθίσταται, κεκρατηθέντος τοῦ ὕδατος καὶ ὑπεκκαιθεῖσα. ξυμφέρει δὲ τοῖσι τοιούτοισι καὶ τὰς τροφὰς τροφᾶσθαι, βεβρωκόσι μᾶλλον ἢ ἀσίτοισι. ἀσυμφορώτερα γὰρ ἡ ψυχὴ τῇ ἕξει καταμισγομένη συμφόρῳ μᾶλλον, ἢ οὐδενὸς οὔσης ἕξεως. Εἰ δέ τι πλέον ὑπερκρατηθείη τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ πυρός, ὀξεῖα ἡ τοιαύτη ψυχὴ ἄγαν, καὶ τύφου ἐνδρώσασα. καλέουσι δὲ αὐτοὺς ὑπομνημονιδίους. ἔστι γὰρ ἐξίστα μανίης τὸ τοιοῦτον. καὶ γὰρ ἀπὸ βραχείης φλεγμονῆς καὶ ἀσυμφόρου μάλιστα, καὶ ἐν τῇσι μέθῃσι καὶ ἐν τῇσιν ὀλέξῃσι τὴν ἕρκος, καὶ ὑπὸ τῶν κρεπφαλῶν. ἄλλα χρὴ τοιοῦτον, τούτων μὲν πάντων ἀπέχεσθαι, καὶ τὴν δίψης πλησμονῆς, καὶ γυμνασίων τῶν ἀπὸ βίης γινομένων. μάζῃ δὲ ἀτείπῳ διαιτᾶσθαι. καὶ λαχάνοισιν ἑφθοῖσι, πολλῷ τῷ καθαρτικῷ· καὶ ἰχθυδίοισιν ἐν ἅλμῃ. καὶ ὑδροποτέειν βέλτιον, ἢν δύνωμαι. Εἰ δὲ μὴ, οἶ, οἷ ἐκλίσσοντα τούτῳ. ἀπὸ μαλακοῦ οἴνου καὶ λευκοῦ· καὶ τοῖσι πρεπέσι τοῖσι ὀρθρίοισι πολλοῖσι. ἀπὸ δείπνου δὲ ὀκόσον ἑξαναστῶσι, ὅκως τὰ μὲν σίτα μὴ ξηραίνωνται ἀπὸ τοῦ ἀπὸ δείπνου πρεπάτων, τὸ δὲ σῶμα κενῶται ἀπὸ τοῦ ὀρθρίου. λούεσθαι δὲ χλιαρῷ ὕδατι πρεσκλύδην μᾶλλον ἢ χρέεσθαι. ξυμφέρει δὲ καὶ ἐν τῷ θέρει τὴν ἡμέρης, ὕπνοισι χρέεσθαι βραχέσιν [81] ἢ πολλοῖσιν, ὅκως μὴ ἀπὸξηραίνηται τὸ σῶμα ὑπὸ τοῦ ὥρης. ὀπωπήδιον δὲ τῷ ἦρος καὶ ἐλλεβόρεσι καθήρας προπυρεινθέντα. Εἶτα ἐπάγειν πρὸς τὴν διαίτην ἡσυχῇ, καὶ μὴ ἄσιτον τὰς τροφὰς μὴ δὲ τῶνδε ποιέεσθαι. ἐκ ταύτης τῆς ὀπιμελείης ἡ τοιαύτη ψυχὴ φρενίμη τε καὶ εὖ ἔσῃ. πρὸς μὲν οὖν φρενίμου καὶ ἄφρονος ψυχῆς ἡ σύγκρισις αὕτη αὐτὴ, ὥσπερ μοι καὶ γέγραπται.

καὶ

καὶ δυὰ) ἐκ τ δρμίτης ἢ βελτίων ἢ χείρων γίνεσθ. δρόμοισι) πυρὸς ὑπικρατέοντος, τῷ ὑδατι παρεσκευάσθαι τὰ δύνατον αὖ ἴσως, ἢ τ ὕδατος ὑπικρατέοντος, ἐν τῇ συγκρήσει τὸ πῦρ αὐξῆσαι. ἐκ τούτων) φρονιμώτεραι & ἀφρονέστεραι γίνον). τ) τοιούτων οὐκ ὄστιν ἡ σύγκρισις ἔπι· οἷ ὀξύθυμοι, ῥάθυμοι· δόλιοι, ἁπλοῖς· δυσμενὴς, εὔνοις· τ τοιούτων ἁπάντων ἡ φύσις τ πόρων δι' ὧν ἡ ψυχὴ πορεύε), αὐτίη ὄστι· δι' οἰκείων γὰρ ἀγγείων ἀποχωρῆ, ἢ παρ οἰκεία ἕκαστα παραπίπτ, ἢ οἰκοίοις οἷσι καὶ ξυμίσγε), τοιάδε φρονέουσι. δύναται δὲ τοῦτο γε δυνατὸν τὰ τοιαῦτα ἐκ διαίτης μεθιστάναι. φύσιν γὰρ μεταπλάσαι ἀφανέα ἐόν οἷόν τε. ὡσαύτως) ἢ τ φωνῆς· οἰκοίη τις ἂν εἴη, & περὶ αὐτοῖσι τοῦ πνεύματος, δι' οἰκείων γὰρ ἂν ἕκαστα κινέεται ὁ ἀὴρ, ἢ παρὰ οἰκοίοις ἕκαστα παραπίπτη, τοιαύτην ἀνάγκη τινὰ φωνὴν εἶ). καὶ τοῦτο μὲν δυνατὸν ἢ χείρω ἢ βελτίω ποιέειν, δίοτι λεπτοτέρους ἢ βαχυτέρους τοὺς πόρους ὧν πνεύματι δυνατὸν ποιῆσαι, κεῖνο) ἀδύνατον ἐκ διαίτης ἀλλοιῶσαι.

victus tamen ratione melior & deterior fieri potest. Ignis autem incursibus superantibus, forte aquæ aliquid addi non potest, vt neque aqua in contemperatione superante, ignis augeri. Ex his verò prudentiores & imprudentiores animi efficiuntur. At verò istorum nulla ampliùs contemperatio, cuiusmodi est ad iracundiam præceps. lentus, dolosus, simplex, infensus, beneuolus. Horum omnium meatuum natura, per quos animus fertur, causa est. Cuiusmodi enim sunt vasa per quæ secedit, & ad quæ occurrit, & quibuscunque commiscetur, eiusmodi homines sentiunt. Ideoq; ista victus ratione transmoueri possunt, cùm fieri non possit, vt naturam occultam vlla ratione transformes. Eadem vero ratione, & vocis, quæcunque tandem fuerit, spiritus meatus causa sunt. Per quos enim aër mouetur, & ad quoscunque incurrit, talem esse vocem necesse est. Et hæc quidem deteriora & meliora effici possunt, quòd leuiores & asperiores spiritus meatus reddere liceat, illud verò victus ratione permutare non possis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

HIPPOCRATIS DE VICTVS

RATIONE, LIBER. II.

Χωρίων) θέσιν καὶ φύσιν ἑκάστων, ὧδε χρὴ διαγινώσκειν. κ) πρώτους μὲν εἰπεῖν, ὧδε ἔχει. ἡ πρὸς μεσημβρίαν κειμένη, θερμοτέρη ἢ ξηροτέρη τ πρὸς τὰς ἄρκτους κειμένης, δίοτι ἐγγυτέρω τοῦ ἡλίου ὄστιν. ἐν) ταύτῃσι τῇσι χώρῃσιν ἀνάγκη ἢ τὰ ἔθνεα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ φυόμενα ἐκ τ γῆς, ξηρότερα ἢ θερμότερα & ἰσχυρότερα ἔ), ἢ ἐν τῇσιν ἐναντίῃσιν· οἷ & λιβυκὸν ἔθνος πρὸς τὸ ποντικὸν, καὶ τὰ ἔγκλιτα ἑκατέρων. αὗται) καθ' ἑαυτὰς αἱ χῶραι, ὧδε ἔχουσι. τὰ ὑψηλὰ καὶ αὐχμηρὰ & πρὸς μεσημβρίαν κείμενα, ξηρότερα τῶν πεδίων τῶν ὁμοίως κειμένων, δίοτι ἐλάσσονας ἰκμάδας ἔχει. τὰ μὲν γὰρ, οὐκ ἔχει φασὶν ὃ ὁμβρέῃ ὕδατι, τὰ) ἔχει. τὰ) λιμναῖα & ἕλώδεα, ὑγρὰ & θερμά. θερμὰ μὲν, δίοτι κοῖλα & περιεχόμενα, καὶ ὃ ἀναπνέε). ὑγρὰ), δίοτι τὰ φυόμενα ἐκ τ γῆς, ὑγρότερα, οἷσιν ἐκτρέφον) αὐθρωποι. τὸ, τε πνεῦμα ὃ ἀναφέρομεν, παχύτερον ἀπὸ τ ὕδατος ἢ ἀπὸ τ ἀχνοειδέος. τὰ) κοῖλα καὶ μὴ ἔνυδρα, ξηρὰ καὶ θερμά. θερμὰ μὲν, ὅτι κοῖλα καὶ περιέχεται. ξηρὰ δὲ, ἀπὸ τε τῆς θέρμης τοῦ ξηρότητα, καὶ δίοτι τὸ πνεῦμα ὃ ἀναπνέομεν ξηρὸν ἐόν, ἕλκει ἐκ τῶν σωμάτων τὸ ὑγρὸν, ἐς θέρμον ἑωυτῷ, οὐκ ἔχον πρὸς ὅ, τι ἂν ὑγρὸν προσαπίπλον πρέφηται. ὅσον) τοῖσι χωρίοισιν ὄρη πρόσκειται πρὸς νότον, ἐν τούτοισιν ἀχνώδεες & νότοι καὶ νοσεροὶ προσπνέουσιν. ὅσον) βορέαθεν ὄρη πρόσκειται, ἐν τοιούτοισιν & βόρεαι ταραγώδεσι καὶ νόσοις ποιέουσιν. ὅσον) βορέαθεν κοῖλα χωρία εἶσιν ἄγεσι προσκέηται, πρὸς τῶν θερινῶν πνευμάτων, θερμὸν καὶ νοσερὸν τὸ χωρίον· δίοτι οὔτε βορέας διαπνέων καθαρὸν τὸν ἐπαγωγὸν τὸ πνεύματος πρόσεχει, οὔτε ὑπὸ τῶν θερινῶν πνευμάτων διαψύχεται. τῶν) νήσων, αἱ μὲν ἐγγὺς ἠπείρου, δυσχειμερώτεραί εἰσιν. αἱ) πόντιαι, εὐδιεινότεραι & χλιδώδεα. δίοτι αἱ χῶραι καὶ πάγοι, ἐν μὲν τῇσιν ἠπείροισιν ἔχουσι φασὶν, καὶ τὰ πνεύματα ψυχρὰ πέμπουσιν ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους.

AT verò singularum regionum situm & naturam sic dignoscas. In vniuersum quidē res ita se habet. Quæ ad meridiē sita, ea quæ ad septētriones spectat calidior & siccior, quod ad solē magis accedat. In his autē regionibus, homines & quæ è terra producūtur, ficciora, calidiora, & validiora esse necesse est, quàm quæ in cōtrariis, velut Libyca gēs si cùm Pontica cōferatur, & quæ vtrisq; vicina sunt. Per se autē si regiones spectes, ad hūc habent se modum. Alta loca & squalentia, quæq; ad meridiē spectāt, campestribus æqualiter sitis sunt siccIora, quòd pauciores humiditates cōtineant. Illa siquidē aquam pluuiam non retinent, hæc cōtra. Lacustria vero & palustria humectāt & calefaciunt. Calefaciūt quidē, quoniam caua sunt, vndiq; circundata, & ventis minimè perflata. Humectant verò, quod quæ è terra producuntur, & quibus homines aluntur, humidiora sunt, & spiritus, quē attrahimus, propter aquā nō motā crassior est. Caua verò & minimè aquosa, siccāt & calefaciūt. Calefaciunt quidem quòd caua sint & vndiq; circundata. Siccant verò, cùm propter alimēti siccitatē, tum quod spiritus quem attrahimus, cùm siccus existat, attracto ad sui nutritionē è corpore humido, nō habet humorē, quo suo occursu nutriatur. At quibus in locis montes ad austrum vergunt, in his austri squalidi & morbosi spirant. Quibus verò ad aquilones mōtes vergunt, in his aquilones perturbationes & morbos pariunt. Vbi autē ab aquilone caua loca vrbibus adhærēt, ab æstiuis vētis calidus & morbosus hic locus est quoniam neq; spirās boreas purū spiritū inuehit, neq; ab æstiuis vētis perfrigeratur. Quæ autē insulę cōtinenti sunt vicinæ, eę rigidiores habēt hyemes, marinę verò, tepidiores, propterea quòd niues & glacies in cōtinenti perdurant, & ventos frigidos ad vicinas insulas mittunt.

In his verò quæ in alto sitæ sunt per hyemem nõ perdurant. At verò ventorum quam quisq; naturam aut facultatem habeat, ad hunc modum dignoscas. Omnes quidem venti, tum animalium corpora, tum ea, quæ è terra producuntur, suapte natura ideo humectant & refrigerant, quòd ventos omnes à niue, à glacie, à vehementi gelu, à fluminibus & stagnis, & terra humecta & perfrigerata spirare necesse est, & validiores quidem vẽtos à maioribus & validioribus, debiliores verò à minoribus & debilioribus. Non secus enim ac in omnibus animantibus spiritus ineſt, ita in cæteris omnibus, quibusdam minor, quibusdam verò maior pro eorum magnitudine adest. Venti igitur omnes natura quidé refrigerant & humectant. Verùm ex regionum & locorum situ, per quæ ad regiones quasq; obueniunt, inter se differunt, & frigidiores, calidiores, humidiores, sicciores, morbosiores & salubriores exiſtunt. Quorum singulorum causa ad hunc modum cognoscenda est. Boreas quidem frigidus & humidus spirat, quia ab eiusmodi locis fertur, & ad loca permeat, ad quę sol non peruadit, neq; aëre exiccato humorem ebibit. Ideoq; ad terram habitatam sua facultate pollens peruenit, vbi ex regionis situ nõ corrumpitur, & hic proximis quidem incolis frigidissimus est, remotissimis verò minimè. At auster à locis naturâ aquiloni similibus spirat. Cùm enim ab australi axe spiret, & à niue multa, glacieq; & gelu valido prodeat, his quidem, qui illic prope habitant, talis spiret, qualis nobis boreas necesse est. Neque tamen ad totam regionem adhuc similis accedit. Nam cùm per solis accessus in meridiem spirat, exhausta à sole eius humiditate, reficcatus rarescit, ideoq; calidum & siccum ad nos peruenire necesse est. Proindeq; vicinis regionibus eandem vim calidam & siccam ex necessitate impertit. Quod & in Libya facit, cùm quę è terra nascuntur, exarescant, & homines latenter exiccet. Nam cùm neque è mari, neque è fluuio humorem accipere queat, ex animantibus & plantis humidum exugit. At vbi mare transierit, cùm calidus & rarus exiſtat, multa humiditate regionem ad quam occurrit, implet, atque adeò austrum calidum & humidum esse necesse est, nisi regionum situs in causa extiterit. Ad eundem verò modum reliquorum etiam ventorum facultates se habent. Ad singulas autem regiones hoc modo venti se habent. Qui quidem venti ex maris regionibus obueniunt, ij sicciores ferè exiſtunt. Qui verò è niue, aut glacie, aut stagnis, aut fluminibus, ij omnes, tum sata, tum animantia humectant & refrigerant, & corporibus sanitatem præstant, qui frigore modum non excedunt. Hi enim quòd magnas in corporibus caloris & frigoris mutationes faciunt, noxij sunt. Quod sanè iis contingit, qui loca palustria & calida, iuxta magna flumina incolunt. At reliqui venti, qui ex prædictis spirant, vtiles sunt, tum quòd aërem purum & sincerum præbent, tum etiam animi calori humiditatem suggerũt. Qui autẽ venti è terra obueniũt, eos cũ à sole & terra reſiccentur, sicciores esse necesse est. Nam cum non habeant vnde alimentũ trahant, à viuentibus humorẽ exugunt, satáq; & animantia omnia lædunt. Et qui quidem relictis montibus ad vrbes perueniunt, nõ solum siccant, verùm etiam spiritum quem attrahimus, turbant, & humana corpora morbis obnoxia reddũt.

τὰ δ' πελάγια, οὐκ ἔχει τῶσιν ὁμοίως· ἀπὸ δὲ τῶν πνευμάτων ὧν ἕνα φύσιν ἔχει καὶ δύναμιν ἕκαστα, ὧδε χρὴ διαγινώσκειν. φύσιν μὲν ἔχει τὰ πνεύματα πάντα, ὑγραίνειν καὶ ψύχειν τὰ τε σώματα τῶν ζώων, καὶ τὰ φυόμενα ἐκ τῆς γῆς, διὰ πάντα. ἀνάγκη δὲ τὰ πνεύματα τοῦτο πάντα πνέειν, ἀπὸ χιόνος, καὶ κρυστάλλου, καὶ πάγων ἰκμάδων, καὶ ποταμῶν, καὶ λιμνέων, καὶ γῆς ὑγρασθείσης, καὶ ψυχρανθείσης. καὶ τὰ μὲν ἰκμαιότερα τῶν πνευμάτων, ἀπὸ μειζόνων καὶ ἰκμαιοτέρων. τὰ δ' ἀδυνατέστερα, ἀπὸ μειόνων καὶ ἀδυνατεστέρων. ὥσπερ γὰρ καὶ τοῖσι ζώοισι πνεῦμα ἔνεστιν, ὅσσα καὶ τοῖσιν ἄλλοισι πᾶσι. τοῖσι μὲν ἔλαττον πνεῦμα· τοῖσι δὲ μέγεθος. φύσιν μὲν οὖν ἔχει ψύχειν καὶ ὑγραίνειν τὰ πνεύματα πάντα. διαφέρει δὲ ἀπὸ χωρίων καὶ τόπων, δι' ὧν ὁδοποιέεται τὰ πνεύματα ἐς τὰς χώρας ἑκάστας, διαφορὰ πρὸς ἄλληλα· ψυχρότερα, θερμότερα, ὑγρότερα, ξηρότερα, νοσερώτερα, ὑγιεινότερα. τὴν δ' αἰτίην ἑκάστων, ὧδε χρὴ γινώσκειν. ὁ μὲν Βορέας, ψυχρὸς πνέει καὶ ὑγρὸς, ὅτι ἁρπάζει ἀπὸ τοιουτέων χωρίων, παρ' οὗ περᾷ τε διὰ τῶν τοιούτων τόπων, καὶ ὡς ἵνας ὁ ἥλιος οὐκ ἔρχεται, οὐδὲ ἀποξηραίνων τὸν ἀέρα, οὐκ ἐπινέμει τὴν ἰκμάδα. ὥστε ἐς ταύτην πρῶτον μὲν τὴν οἰκουμένην, τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν ἔχων, οὐκ ἀμαυροῖ διὰ τὴν τοῦ χώρης διαφθείρει. καὶ τοῖσι μὲν οἰκέουσιν ἔγγιστα, ψυχρότατος. τοῖσι δὲ πορρωτάτω, ἥκιστα. ὁ δὲ νότος, πνέει μὲν ἀπὸ τῶν ὁμοίων τὴν φύσιν, τῷ Βορέᾳ. ἀπὸ μὲν τοῦ νοτίου πόλου πνέων, ἀπὸ χιόνος πολλῆς, καὶ κρυστάλλου, καὶ πάγων ἰκμάδος ἐρμαίμενος, τοῖσι μὲν ἐγγὺς πλησίον αὐτοῦ οἰκοῦσιν, ἀνάγκη τοῖσιν πνέειν. οἰκοῖον δὲ ἡμῖν ὁ Βορέας· ὅτι δὲ πάρεστι χώρῃ, οὐκ ἔτι ὅμοιος τοῦτο μέν. διὰ μὲν τὴν ἐφόδιον τοῦ ἡλίου καὶ ὅτι τὴν μεσημβρίην πνέων, οὐκ ἐπινέμει ὁ ὑγρὸς ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ἀποξηραίνομενος μὲν, ἁρπάζεται. διὰ ἀνάγκην θερμὸν αὖον καὶ ξηρὸν οὐδαμοῦ γίνεσθαι. ὃν μὲν οὖν τοῖσιν ἔγγιστα χωρίοισιν, ἀνάγκη τοιαύτην δύναμιν ἀποδιδόναι θερμὸν καὶ ξηρὸν, καὶ ποιέειν τοῦτο ἐν τῇ λιβύῃ. τότε φυόμενα ἀξαυαίνεται, καὶ τοὺς ἀνθρώπους λανθάνει ἀποξηραίνων. ἅτε γὰρ οὐκ ἔχων, ὅτεο ἐκ θαλάσσης ἰκμάδα λαβὼν, ὅτεο ἐκ ποταμοῦ, καὶ ἐκ τῶν ζώων καὶ τῶν φυομένων, ἐκπίνει ὁ ὑγρόν. ὁκόταν οὖν ὁ πλάσσῃς παραμείψῃ, ἅτε θερμὸς ὢν καὶ ἀραιὸς, πολλῆς ὑγρασίης ἐμπίπλησι τὸν χῶρον ἐμπίπλων. ἀνάγκη οὖν τὸν νότον, θερμόν τε καὶ ὑγρὸν εἶναι, οὐκ μὴν τῶν χωρέων αἰθησιες αἰτίαι εἰσὶν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἀνέμων πνεύματα αἱ δυνάμιες ἔχουσιν. κατὰ δὲ χώρας ἑκάστας, τὰ πνεύματα ὧδε ἔχει. τὰ μὲν ἐκ θαλάσσης πνεύματα ἐς τὰς χώρας ἐμπίπλοντα. ξηρότερά πως ἐστί. τὰ δὲ ἀπὸ χιόνος καὶ πάγων, καὶ λιμνέων, καὶ ποταμῶν, ἄπνευστα ὑγραίνει καὶ ψύχει, καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα. καὶ ὑγιείην τοῖς σώμασι παρέχει ὁκόσα μὴ ὑπερβάλλῃ ψυχρότητι. τῶν δὲ βλάπτει, διότι μεγάλας τὰς μεταβολὰς ἐν τοῖσι σώμασι ἐμποιεῖ τῷ θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ. τῶν δὲ παρέχουσιν ὅσοι ἐν χωρίοις οἰκέουσιν ἑλώδεσι καὶ θερμοῖς, ἐγγὺς ποταμῶν ἰκμάδων. τὰ δὲ ἄλλα τῶν πνευμάτων ὁκόσα πνέει ἀπὸ τῶν εὐκράτων, ὠφελέει, τόν τε ἀέρα καθαρὸν καὶ εἰλικρινέα παρέχοντα, καὶ τῶν τῆς ψυχῆς θερμῶν, ἰκμάδα διδόντα. ὁκόσα δὲ τῶν πνευμάτων κατὰ μὲν θάλασσαν, ξηρότερα ἀνάγκη εἶναι, ἀπό τε τοῦ ἡλίου ἀποξηραινόμενα, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς. ὅσα ἔχοντα ὄφιν ὁκόθεν ἀπέσπαται, τὰ πνεύματα ἀπὸ τῶν ζώνλιας, οὐ μόνον ξηραίνει, ἀλλὰ καὶ ἀφαιρεῖται τὸ πνεῦμα, ὃ αἰὲν πνέομεν. καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, βλάπτουσα ποιέει.

Φύσιν

φύσιν μὲν οὖν καὶ δύναμιν ἑκάστων, ὅτῳ χρὴ γινώσκειν. ὅκως δὲ χρὴ τοῖς ἔκκαυσι προσφέρεσθαι, τοιόνδε μοι τοῦ λόγου δηλώσω. Σιτίων δὲ καὶ πομάτων δύναμιν ἑκάστων, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὴν ἀπὸ τέχνης, ὧδε χρὴ γινώσκειν. ὁκόσοι μὲν οὖν καὶ πόσος ἐπιχειρήσει εἰπεῖν, ἢ ὡς ἐπὶ τὸ γλυκέων, ἢ λιπαρέων, ἢ ἁλικοῦ, ἢ ὡς ἐπὶ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων τῆς δυνάμεως, οὐκ ὀρθῶς γινώσκουσιν. οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχουσιν, οὔτε τὰ γλυκέα ἀλλήλοισιν, οὔτε τὰ πικρὰ, οὔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων οὐδέν. πολλὰ γὰρ τῶν τοιούτων, ἀφαιρέει, καὶ ἵησι, καὶ ξηραίνει, καὶ ὑγραίνει. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ὑπὸ δὲ ὅλα σύφη καὶ ἀφαιρέεται καὶ οὐρέεται. τὰ δὲ οὐθ' ἕτερα τούτων. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν θερμαντικῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἄλλο ἄλλα δύναμιν ἔχει. ὧδε μὲν οὖν ἁπάντων, οὐχ οἷόντε δηλωθῆναι, ὁκοῖα τινά ἐστι. καθ' ἕκαστα δὲ ἑκάστου τινὰ δύναμιν ἔχει, διδάξω. Κεῖται φύσει μὲν, ψυχρὸν καὶ ξηρόν. ἔνι δὲ ἡ καθαρσιότης, ἀπὸ τοῦ χυλοῦ τοῦ ἀχύρου. τεκμήριον δὲ, ἢν μὲν θέλῃς κεῖται ἀπὸ τίλτου ἐψήσας, καθαρὸν ὁ χυλὸς, ἰσχυρός· ἢν δὲ ἐπιπλοτέρους, ψύξει μᾶλλον ἡ συσπᾷ. ὁκόταν δὲ πυρωθῶσι, τὸ μὲν ὑγρὸν καθαρσιότης, ὑπὸ τοῦ πυρὸς οἴχεται, τὰ δὲ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καταλείπεται. ὁκόταν δὲ δι' ψύξαι καὶ ξηρᾶναι, ἄμφω ἀφαιρήσεται ὧδε. Χρώμεθα μάζῃ πολυδαπῇ, δύναμιν δὲ ἔχει ἡ μάζα αὕτη, τοιήνδε. τὰ ξυγκεκμηκότα ἄλευρα, ξηρὸν μὲν ἔχει ἐλάχιστον. διαχωρέει δὲ μᾶλλον. τὰ δὲ καθαρὰ, ξηρὸν μετρίως. ἧσσον δὲ διαχωρέει. μάζα παχυφυρητέα, ῥαιστή· ἀπεπτοτάτη, κούφη· ἧσσον διαχωρέει, καὶ ψύχει. ψύχει μὲν, ὅτι ψυχρῷ ὕδατι ὑγρὴ ἐλήλυθε. διαχωρέει δὲ ὅτι ταχέως πέπεται. κούφη δὲ, ὅτι πολλῆς ξυφῆς μετὰ τοῦ πνεύματος ἔξω ἀποκρίνει. τενεπώτεροι γὰρ αἱ διέξοδοι τῆς ξυφῆς οὖσαι, ἄλλο ἄλλοσε οὐ δέχονται. καὶ τὸ μὲν ἔξω παρὰ πνεύματι λεπτυνόμενον. ἀποκρίνει ἔξω. τὸ δὲ αὐτοῦ ἐμπνεόμενον, φύσαν ἐμποιέει. καὶ τὸ μὲν, ἄνω ἐρυγαίνεται. τὸ δὲ, κάτω ἐστοχωρέει. πολλὴ δὲ τοῦ ξυφῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀποπνέεται. ἢν δὲ θέλῃς τὴν μάζαν οὕτως φυρήσας διδόναι, ἢ ξηραίνουσαν ξηρὸν καὶ ψυχρὸν. ἅτε γὰρ τὸ ἄμυλον ξηρὸν ἐὸν καὶ ψυχρὸν τοῦ ὕδατος ἁμὰ βεβρεγμένον ὕστερον γεγλυκημένον ἐσπεσὸν ἐς τὴν κοιλίην, ἕλκει ἐξ αὐτῆς τὸ ὑγρὸν, θερμὸν ἐόν. πέφυκε γὰρ τὸ μὲν θερμὸν, ψυχρὸν ἕλκειν. τὸ δὲ ψυχρὸν, θερμόν. ἀναγκαιούμενον ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ ἐκ τῆς κοιλίης, ἀναγκάζει ξηραίνεσθαι. τὸ δὲ ὕδατος, τοῦ σὺν τῇ μάζῃ ἐσελθόντος, ψύχει ἐπαναγκάζει. ὅτα οὖν διαξηρῶσαι ἢ ψύξαι, ἢ ἀφαιρέειν χρὴ μᾶλλον, ἢ ἄλλῃ τινὶ θερμασίῃ τοιαύτῃ, μάζα ἀφαιρήσεται. ἢν δὲ ξηρὴ τελέως, ξηραίνει μὲν οὐχ ὁμοίως, ἀφαιρεῖ τὸ πεπιλῆσθαι ἰσχυρῶς. ξυφὶ δὲ, τῷ σώματι πλείστῳ δίδωσιν, ἅτε δὲ ἡσυχῇ τηκομένης δέχεται ξυφὶ αἱ δόδοι. διαχωρεῖ μὲν οὖν, βραδέως, φύσαν δὲ, οὐκ ἐμποιέει, οὐδὲ ἐρυγαίνεται. ἡ δὲ παχυφυρητέα τελέη, πέφυκε μὲν ἧσσον. διαχωρέει δὲ, ἐς ἐμπνοὴν μᾶλλον φύσαν. κυκεὼν δὲ μόνον, ἐφ' ὕδατι μόνῳ, ψύχει ἐς πέφυκε. ἐὰν οἶνῳ δὲ, θερμαίνει, ἐς πέφυκε, καὶ ἵστησιν. ὅτε μέλιτι δὲ θερμαίνει μὲν ἧσσον, καὶ πέφυκε. διαχωρέει μᾶλλον, ἢν μὴ ἄκρητον ᾖ τὸ μέλι· ἢν δὲ μὴ, ὑπὸ διαχωρέει, ἀλλ' ἵστησιν. ἐπὶ γάλακτος, ξυφίουσι μὲν πάντες, πλεῖστα δὲ τὸ μὲν ὄιον, ἵστησι· τὸ δὲ αἰγεῖον μᾶλλον διαχωρεῖ· τὸ βόειον. ἧσσον· τὸ δ' ἵππειον ἐς τὸ ὄνειον, μᾶλλον διαχωρεῖ.

Horum igitur cuiusq; natura & facultas ad hũc modum cognoscenda est. Quanam autẽ ratione ad singula se accõmodare oporteat, procedente oratione aperiam. At verò cibi & potionis cuiusq; vim, tũ eam quam habet à natura, tum eam, quæ ab arte proficiscitur, ita cognoscere oportet. Qui igitur in vniuersum, vel de dulcium, vel pinguium, vel salsorum, vel alterius cuiusdam eiusmodi facultate dicere conati sunt, ij non rectè sentiunt. Neq; enim eandẽ vim habent, nec dulcia inter se, neq; amara, neq; aliorum eiusmodi quicquam. Horũ enim multa & aluum deiiciunt, & sistunt, & siccant, & humectant. Eodẽ modo in reliquis omnibus, quædam adstringunt, & per alvum secedunt, & vrinas mouent. Sunt quæ horum neutrum faciunt. Ad hunc modũ & ex calefacientibus, ac reliquis omnibus, alia aliam habent facultatẽ. Cùm igitur omnia qualianam sint, declarari nõ possint, quam quæque vim habeant, aperiam. Hordeum naturâ quidem frigidum & siccum. Inest & quiddam quod purget, ex palearum succo. Cuius rei hoc est indicium, quòd si hordeum cortice detracto minimè purgatũ coquere velis, vehementer purgat is succus. Quòd si corticem detraxeris, refrigerabit magis, aluumq; sistet. Vbi verò tostum fuerit, humor qui purgat igne decedit, frigiditas autẽ & siccitas remanet. Quòd si refrigeratione & siccitate opus sit, idipsum in pollinem redactum efficiet. Maza cuiusuis generis sic vtimur, eamque hæc habet facultatem. Farinæ confusaneę minùs quidem nutriunt, magis autem alvum deiiciunt. Puræ verò plus nutriunt, minus autẽ per alvum secedunt. Maza iam pridem subacta, conspersa, minimè intrita, leuis est, alvũ mouet, & refrigerat. Refrigerat quidem, quia frigida madefacta est, alvum verò mouet, quia citò coquitur. Leuis est, quòd multum alimenti cum flatu foras excernitur. Cùm enim alimenti viæ angustiores sint, aliud quod superadditur, non recipiunt, & pars quidem cum spiritu attenuata foras excernitur, pars verò, quæ intus remanet, flatũ inducit, partimque per superiora eructatur, partim etiá per inferiora demittitur. Multum itaq; alimentũ è corpore expirat. Quod si mazá statim vt subacta est, exhibere velis, ea siccandi vim habet, quòd nimirũ farina cũ sicca existat, atq; ita aqua irrigata, in ventriculũ calida incidat, humorẽ ex ipso trahi. Calidũ siquidẽ frigidum, & frigidum calidum trahere solet. Ventriculi autem humore consumpto, vt resiccetur necesse est. Aqua verò quæ simul mazam subiit, inducta, refrigerat. Quæ igitur in alui profluuij, aut alterius eiusmodi caliditatis profusione, siccare aut refrigerare oportet, hæc maza efficiet. At sicca, intrita, exiccat quidem, non æquè tamen, propterea quòd vehementer condensata est, alimentum verò plurimum corpori impertit, cùm nimirum sensim eliquatæ alimentum viæ excipiant. Per aluum igitur modo demittitur, flatum tamen minimè excitat, neque ructus adfert. Quæ autem iampridem subacta & intrita est, nutrit quidem minùs, sed alvum magis mouet & inflat. Cyceon solus aqua temperatus, refrigerat, & nutrit, cum vino autem calefacit & sistit. Cum melle, minùs quidem calefacit & nutrit, magis verò alvum subducit, si mel sincerum non fuerit, alioqui aluum non ciet, sed sistit. Cum lacte autem, omnes benè quidem nutriunt. veruntamen ouillum alvum sistit, caprinum verò magis aluum subducit, bubulum minus, equinum & asininum per alvum magis demittitur,

Triticum hordeo quidē eſt valentius & magis nutrit, minùs autē alvum ſubducit, tum ipſum, tū ſuccus. Panis ex farina integra nec excuſſa, ſiccat & alvum ſubducit. Purus verò, plus quidem nutrit, minùs verò alvum deiicit. Ex panibus autem, fermentatus quidem leuis eſt, & per alvū ſecedit. Ac leuis quidē eſt, quoniā fermenti acore humidum cōſumptum eſt, quod in alimentū tranſit. Secedit autē, quia citò coquitur. At non fermentatus, minùs quidē alvum deiicit, plus verò nutrit. Ex ſucco autem ſubactus, leuior eſt, abūde nutrit, & per alvum demittitur. Nutrit quidē, quia purus. Leuis verò eſt, quòd leuiſſimo ſubactus ſit & ab eodē fermentatus & toſtus. Per alvum autē ſecedit, quod dulci & alvum ſubducenti tritici parti cōmixtus ſit. Ex panibus item maximi plurimū habent alimēti, quòd humidū ab igne minimè exuratur. Et furnacei panes magis nutriunt, quā qui in foco aut veru aſſati ſunt, quòd minùs ab igne exurantur. Teſtuacei verò & ſubcineritij, ſicciſſimi, hi quidem propter cinerem, illi verò propter teſtū, humido exucto. Similaginei autē horum omniū validiſſimi ſunt, multoq; magis qui ex alica parantur, & admodū nutriunt, verùm nō æquè ſubducūt. Farina pura ex aqua pota refrigerat, & lotura farinæ aqua maceratæ & ſubactæ igne cocta. Furfurū ſuccus coctus, leuis, alvum ſubducit. At farinæ ex lacte exhibitæ, propter ſerum magis per alvū ſecedūt, quàm quæ ex aqua, præcipueq; ſi cū alvum deiicientibus miſceantur. Quæ verò cū melle aut oleo incoquuntur aut aſſantur omnes æſtū & ructū excitant. Ructū quidē, quòd cùm multum alimētum exhibeant, per alvum minimè ſecedunt. Æſtum verò, quòd cùm pingues & dulces exiſtant, & inter ſe cōueniāt, neq; eiuſdē coctura indigeāt, in eodē ſunt. Similago & alica cocta, validū & multū alimētū exhibent, non tamē per alvū ſecedunt. Tragus ſiue olyra, tritico leuior, & quæ ex ea cōficiuntur, his ſimiliter quæ ex tritico parantur, magis tamen per alvum ſecedunt. Auena in cibo & ſorbitione ſumpta, humectat & refrigerat. Recentes farinæ craſſiores & tenuiores, vetuſtis ſicciores quòd igni & operationi viciniores exiſtunt. Quæ ibi vetuſtæ ſunt, calor expirat, frigiditas verò inducitur. Panes calidi quidē ſiccant, frigidi verò minùs, gracilitatē tamē quandā inferunt. Fabæ alimentū quoddam alvum ſiſtens & flatuoſum exhibent. Flatuoſum quidē, quoniā meatus aliud ſuperingeſtū alimentum nō excipiunt. Alvum autē ſiſtens, quoniā totam alimenti fecem cōtinet. Piſa minus quidem inflant, magis alvum deiiciunt. Eruilia & phaſeoli his magis alvum deiiciunt, minùs inflant, & probè nutriunt. Cicer album alvum & vrinā mouet, & nutrit. Nutrit quidem quod carnoſum eſt, dulce per vrinā redditur, ſalſuginoſum per alvum demittitur. Milij grana & farinę ſiccant, & alvum ſiſtūt, & cum ficubus vehementibus doloribus ſuccurrunt. Milium autē coctum nutrit, minimè tamen per alvū ſecedit. Lentes æſtuoſæ ſunt & turbant, & neq; alvū deiiciunt, neq; ſiſtunt. Eruum alvum ſiſtit & validum eſt, incraſſat, explet, & bonū colorem homini conciliat. Lini ſemen in cibo ſumptum, alvum ſiſtit & aliquantulum, refrigerat. Hormini ſemen eadem, quæ lini ſemen efficit. Lupini natura validi & calidi, præparatione tamen leuiores & frigidiores euadunt, & per alvum ſecedunt. Irio humectat & alvum deiicit. Cucumeris ſemen, vrinam magis quàm alvum mouet, implet autē & incraſſat. Aluo quidē ſecedit propter exterius putamē, carne verò implet & incraſſat.

πυρεσί, ἰσχυρότερα κειτῶν ⟨ε⟩ ζοφιμώτερα. διαχωρέουσι δ' ἧττον, καὶ αὐλὸν ἧκιστα ὁ χυλός. ἄρτος δὲ ὁ μὴ συγκομισθεὶς ξηραίνει καὶ διαχωρεῖ. ὁ δὲ καθαρὸς, τρέφει μὲν μᾶλλον. διαχωρεῖ δ' ἧττον. αὐτῶν δὲ τῶν ἄρτων ὁ μὲν ζυμίτης, κοῦφος καὶ διαχωρεῖ. ⟨ε⟩ κοῦφος μὲν ὅτι ἐστὶν, ὅτι ἀπὸ τῆς ζύμης τὸ ὀξέος, τὸ ὑγρὸ πεσεῖν ἀναλῶσα, ὃ ταχὺ ἐστὶν ἡ ζυφή. διαχωρεῖ δὲ, ὅτι ταχέως πέπεται. ὁ δὲ ἄζυμος, διαχωρεῖ μὲν ἧττον, τρέφει δὲ μᾶλλον. ὁ δὲ τῷ χυλῷ πεφυρημένῳ, κουφότερος, καὶ ἧττον τρέφει ἱκανῶς, ⟨ε⟩ διαχωρεῖ. τρέφει μὲν, ὅτι καθαρός. κοῦφος δὲ ἐστὶν, ὅτι τῷ πεφύρθαι) καὶ ἐζυμῶσθαι) ὑπὸ τούτου καὶ πεπύρωται). διαχωρεῖ δὲ, ὅτι τῷ γλυκεῖ ⟨ε⟩ διαχωρητικῷ τοῦ πυροῦ συμμέμικται), αὐτῶν δὲ τῶν ἄρτων ④ μέλιτοι, ζοφιμώταται. διὰ τὴν ἧκιστα ἐκκεῖσθαι ὑπὸ τοῦ πυρός. ⁽¹⁶⁾ καὶ ④ ἰπνίται ἄρτοι, ζοφιμώτεροι τῶν ἐσχαρίτων καὶ ὀβελιέων, διὰ τὴν ἧττον ἐκκεῖσθαι ὑπὸ τοῦ πυρός. ④ δὲ κλιβανῖται καὶ οἱ ἐγκρυφίαι, ξηρότατοι. ④ μὲν, διὰ τὸ αὐστηρόν. ④ δὲ, διὰ τὸ ὄξος τὸ ὀπτὸν, ἐκπιπτόμενοι τὸ ὑγρόν. ④ δὲ σεμιδαλίται, ἰσχυρότατοι πάντων τούτων. ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ οἱ ἐκ τοῦ χόνδρου, ⟨ε⟩ ζοφιμοὶ σφόδρα, ⁽¹⁷⁾ πλὴν τοῦ διαχωρέουσιν ὁμοίως. ἄμυλον καθαρὸν πινόμενον ἐν ὕδατι, ψυχῇ. ⁽¹⁸⁾ καὶ πλύμα σίτου ὅτι πυρίτου. χυμὸς ἑφθὸς, κοῦφος, διαχωρεῖ. τὰ δὲ ἐν γάλακτι διδόμενα ἄμυλα, διαχωρεῖ μᾶλλον ἢ ἐν τῷ ὕδατι, διὰ τὸν ὀρρόν. καὶ μάλιστα ἐν τοῖσι διαχωρητικοῖσιν. ὀκτὼ δὲ ξὺν μέλιτι ⟨ε⟩ ἐλαίῳ ἕψαι ἢ ὀπτᾶν ἄμυλα, πτισάνας, καυσώδεα, καὶ ἐρυθρομώδεα. ἐρυθρομώδεα μὲν, ὅτι ζοφιμα ἐόντα, διαχωρητικά ἐστι καυσώδεα δὲ, διὰ τὸ λιπαρὰ ἐόντα ⟨ε⟩ γλυκέα, ⁽¹⁹⁾ καὶ ξύμφορα ἀλλήλοις, διὰ τὸ αὐτὸ καθαψίους δεόμενα ἐν τῷ αὐτῷ ἐστι. σεμίδαλις καὶ χόνδρος ἑφθὸς, ἰσχυρὰ καὶ ζοφιμα, διὰ μὴ τοι διαχωρεῖ. ἡ τύλις, καυσωδεστέρα πυρῶν, ⁽²⁰⁾ καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς γιγνόμενα ὁμοίως, ἐκ τῶν πυρῶν, ⟨ε⟩ διαχωρητικὰ μᾶλλον. ὁ βέρμος, ὑγραίνει καὶ ψύχει ἐαθιόμενος, καὶ ῥόφημα γιγνόμενος. τὰ πεπόσφατα ἄμυλα καὶ ἄμυλα, ξηρότερα τῶν παλαιῶν, ὅτι ἔγλιον τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ἐργασίης ἐγγύς. παλαιούμενα δὲ, ὁ μὲν θερμὸν ἐκπνέει. ὁ δ' ψυχρὸν ἐπάγει). ἀρτίως μὲν θερμὰ ξηραίνασι, ψυχροὶ δ' ἧττον. ἰσχνασίην δὲ ἔνια παρέχουσιν, κύαμοι, ζοφιμώτατοι, καὶ σαλικαὶ, ⟨ε⟩ φυσώδεες. φυσώδεες μὲν, ὅτι οὐ δέχονται ④ πόρον τὸν ζοφὸν ἄμυλον ἐπισσόμενον. σάσιμον δὲ, ὅτι ὅλον ἔχει τὸν ἐπισαθμὸν τοῦ ζοφοῦς. οἱ πιαταὶ, φυσώδεστερα μὲν ἧττον. ἄμυλα διαχωρέουσι δὲ, μᾶλλον. ⁽²¹⁾ ὠχρεῖ δὲ καὶ δολιχοὶ, διαχωρητικώτεροι τούτων. ἧττον δὲ, φυσώδεα. ζοφιμα δὲ. ἐρέβινθοι λευκοὶ, διαχωρέουσι, καὶ οὐρέονται, καὶ τρέφουσι. τρέφει μὲν, ὅτι σαρκώδες. οὐρέεται δὲ, ὅτι γλυκύ. διαχωρέεται δὲ, ὅτι ἄλμυρον. κέγχρος χόνδρος, ⁽²²⁾ κυβηία, ξηρὰ καὶ σάσιμα ⟨ε⟩ μετ' σύκων ἰσχυρὰ τοῖσι πόνοισι. αὐλὸν δὲ ④ κέγχροι ἑφθοὶ ζοφιμοὶ, οὐ μάλιστα διαχωρέουσιν. φακοὶ δ' καυσώδεες ⁽²⁴⁾ καὶ καθαρτικοὶ καὶ οὔτε διαχωρέει, οὔθ' ἵζουσιν. ὄρεβοι, σάσιμον καὶ ἰσχυρὸν, καὶ παχὺ, καὶ πλῆσιν, καὶ δύσπεπτον ποιέει ⟨ε⟩ αὐλὸν. λίνου καρπὸς ἐαθιόμενος, σάσιμον. ἔχει δὲ καὶ ψυχικὸν. ἁρμίνου καρπὸς, τὰ μὲν πλήσια τοῦ λίνου διαφήσεται. θέρμοι, φύσει μὲν ἰσχυρὸν καὶ θερμόν. διὰ δὲ τὴν ἐργασίην, κουφότερον καὶ ψυχικώτερόν ἐστι, καὶ διαχωρεῖ. ῥύσιμον ὑγραίνει καὶ διαχωρεῖ. σικύου σπέρμα, διουρέεται μᾶλλον, ἢ διαχωρεῖ. πλῆσιν δὲ καὶ παχύνει. διαχωρεῖ μὲν, διὰ τὸ ἄχυρον τὸ ἔξω. πλῆσιν δὲ καὶ παχύνει δὲ, διὰ τὴν σαρκ-

πεπλυ-

πεπαλυμένον ὑ ἀφαιρεθέν μᾶλ, ἧσσον δὲ παχυῶδες δὲ καὶ πλη-
θῆ μᾶλλον. [25] ὑγραίνει δὲ καὶ κνῆ ἀφ' ὧ λιπαρὸν καὶ πῖον.
κνίκος ἀφαιρεθέν. μήκων. σάσιμον. μᾶλλον δὲ ἡ μέλαινα μή-
κων, ἀπαρ καὶ ἡ λευκή. ὄφιμον δὲ ἧ ἰσχυρόν. τετρέων δὲ
ἀπεμένων. ⓓ χυμοὶ [26] τῆς ὄρνιθος ἀφαιρητικοί. [27] δι' οὗ
ἐργασίη φυλάσσειν. ὁκόσα μὲν θούλει ξηραίνειν, ἐν χυμοῖς
ἀφαιρεθέντα, τῇ ὄρνιθι χρῆσθαι. ὁκόσα δὲ ἀφαιρέειν, ταῦ μὲν
χυμοῦ, πλείονι. τῇ ὄρνιθι, ἐλάσσονι, καὶ βυχυμοτέρῳ. πάντα
ὑ ζώων τῶν ἐσθιομένων, ὧδε χρὴ γινώσκειν. βόεα κρέα, ἰ-
σχνὰ καὶ σάσιμα, καὶ δύσπεπτα τῆσι κοιλίῃσι. διὰ παχύ-
μιον, καὶ σκληρόν ἐστι τῶν ὁ ζώων. [28] καὶ τὰ κρέα βαρέα
ἐς ὑ σῶμα· καὶ αὐτὰ αἱ ὄρνιθες· καὶ ὁ αἷμα· καὶ ὁ γάλα. ὀλί-
γον δὲ τὸ γάλα λεπτόν, καὶ τὸ αἷμα ὅμοιον, καὶ αἱ ὄρνιθες πα-
χυπλήσιοι. τὰ ὑ αἰγὸς κρέα, κουφότερα τετρέων, καὶ διαχω-
ρέει μᾶλλον· τὰ δὲ ὑὸς, ἰσχνὰ μὲν τῷ σώματι ἐμποιεῖ μᾶλλον
τετρέων. διαχωρέει δὲ ἰκμάδα. διὰ λεπτὰς τὰς φλέβας ἔχει
καὶ ὀλιγαίμους. ὄρνιθα δὲ πολλαχῶ. τὰ δὲ ἀρνὸς, κουφότερα τ'
ὄϊων, καὶ τὰ ἐρίφου. τῶν αἰγείων, διὰ τὸ ἀνομώτερα καὶ ὑ-
γρότερα ξηρὰ γὰρ καὶ ἰσχυρὰ φύσις ἐστὶ τὰ ζῶα. ὁκοτέρῳ
μὲν ἀταλαίπωρα, διαχωρέει· ὁκοτέρῳ δὲ αὖ ξηρὴ, οὐχ ὁμοίως.
καὶ τὰ μοσχεῖα τῶν βοείων ἀσαύτως. τὰ δὲ χοίρεια τῶν συ-
είων, βαρύτερα. φύσις γὰρ οὐ θρεπτικὴ ὁ ζώου, καὶ αἵματος,
[29] ὑπερβολὴν ἐργασίης ἔχει τοιαύτην οἵην νέον ἦ. ὀκοτέρῳ οὖν πό-
τερα μὴ δέῃ πεπονῆσθαι τῷ σώματι ἐπιπόλῃ, ἐμμένουσι θερμαὶ ἐ καὶ
ταραράτει τὴν κοιλίην. τὰ ὑ ὄϊα, διαχωρέει, καὶ τὸ πωλίον ἧσσον
μᾶλλον, καὶ παχύπαυα κουφότερα. κυνία δὲ, θερμὰ ἐ, καὶ
ξηραίνει, καὶ ἰσχνὰ ἐμποιεῖ. οὐ μᾶλλον διαχωρέει· σκυλάκια
δὲ ὑγραίνει καὶ διαχωρέει. συὸς ἀγρίου, ξηραίνει καὶ ἰσχνὰ
ποιέει, καὶ διαχωρέει. ἐλάφου δὲ ξηραίνει. ἧσσον δὲ, διαχω-
ρέει. ὑρύεε ὑ δὲ μᾶλλον. λαγὼς, ξηρὸν καὶ σάσιμα ἔρπων δὲ ὧν
ποιέει. ἀγωπέκων ὑ [30] ὑγρότερα καὶ ἐχίνων χερσαίων, ὀρνι-
θικά. ὑγραίνει δὲ. πάντα δὲ ὀρίθων, ὧδε ἔχει. κρέδυλι πάντα
τὰ ὀρνίθια, ξηρότερα ἢ τὰ τετράποδα. ὁκόσα γὰρ κύστιν
ὀκ ἔχει, οὔτε ὑρέει, οὔτε σιαλοεῖ, πάντως ξηρά. διὰ γὰ
θερμότητα τῆς κοιλίης, ἀναδίσκεται ὑ ὑγρὸν ὑπ' τοῦ σώματος
ἐς τὸν τροφὸν τοῦ θερμοῦ, ὥστε οὔτε οὐρέεται, οὔτε σιαλο-
ρέει. ὅταν ὑ μὴ ἔλθῃσι τοιαύτη ὑγρασία, ξηραίνει ἀνάγκη.
[31] ξηρότατον μὲν ὧν κρέας, φασιανὸς. δεύτερον. πέρδικος.
τέταρτον, τρόχιλος. καὶ ἀλεκτρυόνος, καὶ τετράονος. ὑγρό-
τατον δὲ, χηνός. ὅσα δὲ ἀπερμολογέει, ξηρότερα τῶν
ἀπερμολογεόντων. νήσσης δὲ καὶ τῶν ἀλλων, ὁκόσα ὀ ἔλεσι διαι-
τῶνται, ἢ ὀ ὕδασι, πάντα ὑγρά. τῶν δὲ ἰχθύων, ξηρότατοι
μὲν οὗτοι, σκορπίος. δράκων. καλλιώνυμος. κίτκος. γλαῦ-
κος. πέρκη. θρίσσα. κοσσύφοι δὲ ⓓ πετραῖοι σχεδὸν πάν-
τες. οἷ κίχλη. φυκὶς. ἐλεφίτης. κωβιός. ⓓ τοιοῦτοι δὲ καὶ
ⓓ τερρήτες, κουφότεροι τῶν πλατυστόμων. αὖτε γὰ ἀ-
τρεμίζοντες ὅλοι διαιτῶνται τὸν βρόμον καὶ κοπρίων ἔχονται. ⓓ
δὲ πλατυστόμων καὶ κυκλοτερῆ τε, θρυμμώδεις τὰ πά-
χη, στερεωτέρων τῶν ὄφεων ἔχουσι, ναρκὴν δὲ καὶ ῥίνας, καὶ
ψῆτας, καὶ τὰ σιαῦτα ὡς ἐλαφρότερα. ὁκόσοι δὲ τῶν
ἰχθύων ἐν τοῖσι πηλώδεσι καὶ ὑδρηλοῖσι χωρίοισι τὰς τρο-
φὰς ἔχουσιν. οἷ κέφαλοι. [32] κεστραῖοι. ἐγχέλυες. καὶ ⓓ λοι-
ποὶ τοιοῦτοι, βαρύτεροι, διὰ τὸ ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ τὸ πη-
λοῦ, καὶ τῶν ἐν τούτοισι φυομένων, τὰς τροφὰς ἔχουσιν·
ἀφ' ὅτων καὶ ὁ πυθμὴν. ἐστὶν ἐν ⓦ αὐ. θρώπων βλαβερὴ καὶ βαρεῖα. ⓓ δὲ ποτάμιοι ἧ λιμναῖοι. ἔτι βαρύτεροι τετρέων·

Lotum verò alvum minùs deiicit, incrassat autem & explet magis, humectat verò & vrit, quia pingue & oleosum. Cnicus autem deiicit. Papauer sistit, id q; nigrum præstat magis, quod etiá album facit, potenter autẽ nutrit. Horũ omniũ succus magis, quàm caro alvum mouet. Hæc igitur in præparatione adhibenda cautio, vt in quibus siccare velis, in iis succo detracto carne vtaris, in quib. verò alvum mouere, iucco plurimo, & carne pauciore, ac bene succulenta. De animalibus autẽ, quæ in cibũ veniũr, sic sentiendũ. Carnes bubulæ validæ sunt, & aluũ sistunt, nec facilè in ventriculis concoquuntur, quoniá crassi & multi sanguinis est hoc animal. Et carnes ore sumptæ graues sunt, eædemq;, & sanguis & lac. Quorũ autẽ animalium lac tenue est, & sanguis similiter, eorum quoq; carnes cõsimiles existunt. Caprinæ carnes his leuiores sunt, & magis alvum deiiciunt. Suillæ, his quidem magis corpus roborant, & abundè alvum deiiciunt, propterea quòd tenues, paucumq; sanguinẽ continẽtes venas hoc animal habet, multá verò carnem. Agninæ ouillis sunt leuiores, & hœdinæ caprinis, quia exangues magis & humidæ. Sicca enim & valida natura animantia, cùm quidem tenera sunt, per alvum secedunt, cùm verò adoleuerint, non item. Vitulinæ carnes ad bubulas eodẽ se habent modo. At porcellorũ carnes suillis sunt grauiores. Hoc enim animal natura carnosum & exangue, quandiu teneliũ est superabundantẽ habet humiditatem. Cùm ergo superingestũ alimentũ mearus non suscipiant, id quod remanet, vẽtrem calefacit & turbat. Carnes asininę per alvũ secedunt, sed pullorũ præsertim, & equinæ sunt leuiores. Caninę calefaciunt & siccant, roburq; inferunt, non tamẽ per alvũ secedunt. Catulinæ verò humectãt, & alvũ deiiciũt. Syluestris suis caro siccat, robur affert, & alvũ deiicit. Cerui siccat, & minº alvũ deiicit, magis autẽ vriná prouocat. Leporina sicca est, & alvũ moratur. Vriná tamẽ quodámodo ciet. Vulpina humidior est. Erinaceorũ terrestriũ carnes vriná prouocãt, & humidiores sunt. At verò de volucribº sic se res habet. Omnia ferè volucrũ genera quadrupedib. siccciora existũt. Nã quæ vesicá nõ habent, neq; vriná reddũt, neq; saliuá fundũt prorsus sicca sunt. Ventris enim caliditate, corporis humiditas in caloris alimẽtũ absumitur, atq; iccirco neq; vriná reddũt, neq; saliuá fundunt. Cui autẽ eiusmodi humiditates desunt, id ipsum siccare necesse est. Palúbis igitur caro siccissima, deinde columbę, tertio loco perdicis, & galli, ac turturis, anseris verò, maximè humida. Quæ autẽ semina legũt, prioribus siccciores sunt. Anatis verò carnes, & reliquarũ auium quę in paludibº aut aquis degunt, omnes humidæ existunt. Ex piscibus siccissimi quidẽ scorpius, draco, callionymus, cuculus, glaucus, perca, thrissa. Leues verò, saxatiles ferè omnes, velut turdus, phycis, elephitis, gobio. Hi omnes & prædicti, erronibus leuiores sunt. Cùm enim quiescant, rarâ & leuem carnem habent. Errones autem & vndas verberantes, laboribus attriti, solidiorẽ carnem obtinẽt. Torpedines & squatinæ, ac rhombi, & eiuscemodi, leuiores sunt. Qui verò pisces cœnosis & aquosis locis cibũ capiunt, velut capitones, mugiles, anguillæ, & reliqui id genus, grauiores existunt, quod ab aqua & luto, & his quæ illic producuntur, nutriũtur, ex quib. etiá spiritus hausti hominem lædit & aggrauat. Fluuiatiles autem & lacustres, his etiam grauiores sunt.

Polybi verò & ſepiæ, atq; eiuſmodi, neq; leues ſunt vt videntur, neq; alvum deiiciunt, iccircoq; ſi edantur, oculos grauant, illorũ tamen ius alvum mouet. Conchylia verò velut pinnæ, purpuræ, patellæ, buccinæ, oſtrea, ea quidẽ ſicca ſunt, horum autẽ ſucci alvum mouent. Mytuli, pectines & telinæ, his magis per alvum ſecedũt. Vrticæ & qui cartilaginei ſunt generis, maximè humectant & alvum deiiciunt. Erinaciorũ oua, & locuſtarum humor, muſculi, vrſi, cancri, præſertim fluuiatiles, ſed & marini, alvum mouent, & vrinam prouocant. Sale condîti ſiccant & attenuãt, plęriq; etiá leniter alvum deiiciunt. Ex ſalitis ſiccíſſimi quidẽ marini, deinde fluuiatiles, paluſtres, maximè humidi. Inter ſale condîtos piſces, qui percę nominãtur, potenter ſiccant. Ex cicuratis autẽ animalibus, quæ in ſyluis & agris paſcuntur, iis quæ domi nutriũtur, ſunt ſicciora, quia laborando à Sole & frigore reſiccantur, & ſicciore ſpiritu nutriuntur. Fera etiã animalia manſuetis ſicciora, & crudiuora, quęq; ſyluarũ materia paſcuntur, & quę parũ edunt, multũ edentibus ſicciora, quæq; fœno ad paſtum vtuntur, iis quæ herbis, item quæ fructus edunt, iis quæ minimè fructibus victitãt, quæq; parum bibunt, iis quæ multum, & quę multo ſanguine abundant, exanguibus & paucum ſanguinem habentibus, & quæ in ætatis vigore ſunt cõſtituta, potiùs quàm admodum vetuſta & iuuencula, & maſcula quàm fœminea, & caſtrata, quàm non caſtrata, nigra quàm alba, & hirſuta quàm nuda. His verò cõtraria, humidiora. Animalium autẽ ipſorum carnes validiſſimæ quidẽ, quæ optimè laborant, & ſanguine abundant, & ſupra quas recumbunt. Leuiſſimæ verò, quæ minimè laborant, & in vmbra latent, & in intimis animalis partibus ſitæ ſunt. Exanguium autẽ validiſſimæ, cerebrum & medulla Leuiſſimæ quæ ſunt in ventre inferiore, muſculi, pectines, pedes. Piſciũ ſiccíſſimæ ſunt partes ſuperiores, leuiſſimæ ventris inferioris, & capita humidiora, propter pinguedinẽ & cerebrum. Volucrũ oua validũ quid, & nutriens, & inflans habent. Validum quidẽ, quoniá animalis generationẽ cõtinent. Nutriens verò, quòd hoc in pullo lactis rationẽ habeat. Inflans autem, quia ex parua mole in multã diffundantur. Caſeus validus eſt, æſtuoſus, & alit. Validus quidẽ, quod generationi ſit proximus. Alit verò, quia lactis carnoſa pars in eo remanet. Æſtuoſus eſt, quia pinguis. Alvũ aut ſiſtit, quia ex ſucco & coagulo cõſtat. Aqua refrigerat. Vinũ calidũ & ſiccũ, habet & purgãs quiddá à materia. Vina nigra & auſtera, ſicciora ſunt, neq; per alvũ ſecedunt, neq; vrinã aut ſputũ mouent, ſed corporis humiditatẽ abſumendo, ſiccant & caliditatẽ inferunt. Mollia, nigra, humidiora ſunt, & flatus excitát, alvũque magis deiiciũt. Dulcia nigra, humidiora ſunt, calefaciunt autẽ & inflant, cùm humiditatẽ inducunt. Alba verò & auſtera calefaciunt, magis autem vrinã mouent, quã alvum deiiciant. Vina recentia aluum magis mouent, quòd muſto ſint propiora, & nutriũt, item odora magis quã inodora ciuſdẽ ætatis, quia faciliùs cõcoquuntur, & craſſa quàm tenuia. At tenuia dulcia vrinã magis & alvũ mouent, corpuſq; humectãt, & ſanguinem imbecillum reddunt, cùm aduerſarium corpori ſanguinem augeant. Muſtum flatum mouet, & ſubducit, turbationemq; in ventre ſuo feruore excitat, alvumq; deiicit. Flatum quidem mouet, quod calefaciat, è corpore aũt ſubducit, quia purgat,

πολύποδες δὲ ἧ σηπίαι & τὰ τοιαῦτα, οὔτε κοιλίην ὡς δοκέει ὄντι, οὔτε διαχωρητικά, διὸ ἧ τῶν ὀφθαλμῶν βαρυώδεσιν ἐπιόμβροι, πλὴν ④ ζωμοὶ τουτέων, διαχωρέουσι. τὰ δὲ κογχύλια οἷ πίνναι. πορφύραι. λεπάδες. κήρυκες. ὄστρεα. αὐτὰ μὲν ξηρά. οἱ δὲ χυμοὶ τόπων. διαχωρητικοί. μύες ὄ & κτένες, ἧ τελίναι τουτέων μᾶλλον διαχωρέουσιν. αἱ ὄ κνίδαι μάλιστα & τὰ σελάχεα, ὑγραίνει καὶ διαχωρέει. τῶν δὲ ἐχίνων τὰ ὠά, καὶ ὁ ὑγρὸς καρπός. μύες. καὶ ἀρκοὶ. ἧ καρκῖνοι, μᾶλλον μὲν οἱ ποτάμιοι, ἀτὰρ καὶ ④ θαλάσσιοι διαχωρέει, καὶ οὐρέει). Οἱ τράγοι, ξηραίνουσι. καὶ ἰσχναίνουσι. τὰ ὄ θῆλεα, & διαχωρέει ὀπτὰ κῶς. ξηρότατοι μὲν τῶν τραγίων, ④ θαλάσσιοι. δεύτεροι, ④ ποτάμιοι. ὑγρότατοι ὄ, ④ λιμναῖοι. αὐτέων ὄ τῶν τραγίων, οἱ λεγόμενοι πρῶκαι ἰξύες, ἰσχνρῶς ξηρότεροι. Τῶν ὄ ζώων τῶν ὑδατων, τὰ ἕλειόμενα καὶ ἀγρίομενα τῶν ἔνδον τρεφομένων ξηρότερα. ὅλη πυοειῶτα ξηραίνει), ἧ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἧ ὑπὸ τῆς ψύχης καὶ τῷ πνεύματι ξηρότερα τρέφει). τὰ δὲ ἄγρια τῶν ἡμέρων, ξηρότερα. καὶ τὰ ἀμφάγα & τὰ ὑλεφάγα. ἧ τὰ ὀλιγοφάγα τῶν πολυφάγων [33] καὶ τὰ καρποφάγα, τῶν ποηφάγων. & τὰ καρποφάγα, τῶν μὴ καρποφάγων. ἧ τὰ ὀλιγότροφα, τῶν πολυτρόπων. ἧ τὰ πολύαιμα, τῶν ἀναίμων, ἧ ὀλιγαίμων, & τὰ ἀκμάζοντα μᾶλλον, ἢ τὰ λίην παλαιὰ ἧ τὰ νέα. καὶ τὰ ἄρσενα, τῶν θηλείων. καὶ τὰ ἄορχα, τῶν ὀρχέων. ἧ τὰ μέλανα, τῶν λευκῶν. & τὰ δασέα, τῶν ψιλῶν. τὰ δ' ἐναντία, ὑγρότερα. αὐτῶν δὲ τῶν ζώων, ἰσχυρότερα μὲν αἱ ὀρχεις αἱ κάλλιστα πονοῦσαι καὶ ἐναιμόταται [34] ἐν οἷσι καταπλίνεται. καὶ φύονται δὲ τὰ ὀρχέων, & ἥκιστα πονοῦσαι, ἧ ἐκ τῶν σκιῆς, καὶ ὁσαι, ἐσώπαι) τῶν ζώων. τὰ δὲ αἰδοίων, ἐγκέφαλος & μυελὸς, ἰσχυρότατα. [35] κουφότατα δὲ τὰ ὑπογάστρια. μύες. κτένες. πόδες. τῶν δὲ ἰξύων, ξηρότατα ὄντα τὰ ἄνω. κουφότατα δὲ, τὰ ὑπογάστρια. & κεφαλαὶ ὑγρότεραι, διὰ τὸν πιμελῶν & ④ ἐγκέφαλον. Τὰ ὠὰ δὲ ὀρνίθων, ἰσχυρὸν μὲν ἢ ἔχουσι ἧ ὄφιμον. & φυσώδες ἰσχυρὸν μὲν, ὅλη ἡμέσης ὄντι ζώου. ὄφιμον δὲ, ὅλη γάλακτός ἐστιν τῶν νεοττῶν. φυσώδες δὲ ὅλη ἐκ μικροῦ ὄγκου. ἐὰν πολὺ διαχέηται. ὀπτὰ, ἰσχυρὰ. καὶ καυσώδες. καὶ ὄφιμον. ἰσχυρὸν μὲν ὅλη ἔγκατα ἡμέσης. ὄφιμον δὲ, ὅλη γάλακτός ἐστιν ὑπόλοιπον καυσώδες δὲ, ὅλη λιπαρὸ, σαπρὸν δὲ, ὅλη ὀπῷ, & πιτύῃ ξυνέχεται. Ὕδωρ, ψυκτικόν. Οἶνος, θερμὸν καὶ ξηρόν. ἔχει δὲ τι καὶ καθαρτικὸν ἀπὸ τῆς ὕλης. τῶν δὲ οἴνων οἱ μέλανες, & αὐστηροὶ, ξηρότεροι & οὐ διαχωρέουσιν οὔτε οὐρέουσιν, οὔτε ῥηγνύουσι. ξηραίνουσι δὲ & τῷ θερμαίνειν, ὃ ὑγρὸν ἐκ τοῦ σώματος καταμαλίσκοντες. οἱ δὲ μαλακοὶ μέλανες, ὑγρότεροι, ἧ φυσῶσι, & διαχωρέουσι μᾶλλον. οἱ δὲ γλυκέες μέλανες, ὑγρότεροι. θερμαίνουσι δὲ & φυσῶσιν, ὑγραίνειν ἐμποιεῦντες. οἱ δὲ λευκοὶ & αὐστηροὶ, θερμαίνουσι, οὐρέουσι δὲ μᾶλλον, ἢ διαχωρέουσιν. οἱ νέοι μᾶλλον τῶν οἴνων διαχωρέουσιν, διὰ τὸ ἐλευτέρφ τοῦ γλεύκεος εἶναι καὶ ὄφιμοι. καὶ οἱ ὄζοντες, τῶν αὐτοσμων τῆς αὐτῆς ἡλικίης, διὰ τὸ βαπτότεροί εἶναι. & οἱ παλαιοὶ τῶν λεπτῶν. Οἱ δὲ λεπτοὶ γλυκέες, οὐρέονται μᾶλλον & διαχωρέουσι. καὶ ὑγραίνουσι τὸ σῶμα. ἧ ὃ αἷμα ἀσθενὲς ποιέουσιν. αὐξοντες δὲ [36] τὸ αἰλίπαλον τοῦ σώματος αἷμα ἐν τῷ σώματι. Γλεῦκος φυσᾷ, καὶ ὑποάγει, ἧ ἐκ ταραράττει ζέον ἐν τῇ κοιλίῃ, ἧ διαχωρέει. φυσᾷ μὲν, ὅλη θερμαίνει. ὑποάγει ἐκ τοῦ σώματος, ὅλη καθαίρει.

Ταραττει

παρέσται ὄ, ζέον ἐν τῇ κοιλίῃ καὶ διαχωρέϊ. Οἱ ὀξυμαῖοι οἶνοι, ψύχουσιν ἰσχναίνουσι καὶ ὑγραίνουσι. ψύχουσι μὲν καὶ ἰσχναίνουσι, κένωσιν δ' ὑγρὸν ἀπὸ τῶν σώματος ποιοῦμενοι. ὑγραίνουσι δ', ἀπὸ δ' ἐσόντος ὕδατος σιῶ τῷ οἴνῳ. Ὄξος ψυκτικόν. διόπερ τῶν ὑγιεινῶν ἐν τῷ σώματι κατασβεστικόν. ἴσχνει μὲν οὖν ἢ διαχωρέϊ διὰ τὸ δριμὺ καὶ δακνῶδες. Ἔψημα θερμαίνει, καὶ ὑγραίνει, καὶ ὑπάγει. θερμαίνει μέν, ὅλως οἰνῶδες, ὑγραίνει δ', ὅλως δριμύ. ὑπάγει δ', ὅλως γλυκύ.[37] Αἱ τῆς ὕης τεμφυλίδες, ὑγραίνουσι καὶ ὑπάγουσι καὶ φυσῶσι, διὰ μὲν τὸ γλυκὺπικρος τὸ αὐτὸ ποιεῖ. Μέλι θερμὸν καὶ ξηρόν, ἄκρηστον. σιῶ ὕδατι δ', ὑγραίνει. καὶ διαχωρέϊ τοῖσι χολώδεσι, τοῖσι δ' φλεγματώδεσιν, ἴσχνει, Ὁ δ' γλυκὺς οἶνος, διαχωρέϊ μᾶλλον τοῖσι φλεγματώδεσιν, Περὶ δ' λαχάνων ὧδε ἔχει. σκόροδον, θερμὸν, καὶ διαχωρέϊ καὶ ὀρρέει δ'). καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν οὐκ ἀγαθόν. καθαρσιν γὰρ τοῦ σώματος πολλὴν ποιούμενον, τὴν ὄψιν ἀπαμβλύνει. διαχωρέϊ δὲ καὶ ὀρρέει δ'). διαβρηκτικόν. ἐφθὸν ἀσθενέστερον, ἢ ὠμόν. φύει δ' ἐμποιεῖ, διαχωρέϊ δὲ πνεύμασιν τὴν ἔκπτωσιν. Κρόμυον, τῇ μὲν ὄψει ἀγαθόν. τῷ δ' σώματι, κακόν. διαχωρέϊ δὲ καὶ καυσῶδες ἔστι, καὶ διαχωρέϊ, τῷ φλεγματώδεϊ μὲν ὀδεμίαν δίδωσι τῷ σώματι. ὀδὲ ὠφελίαν. θερμαῖνον δ' ξηραίνει διὰ τὴν ὀπώ. Πράσσον, θερμαίνει μὲν ἧσσον. ὀρρέει δ') δ' δὲ διαχωρέϊ. ἔχει δὲ καὶ καθαρτικόν. ὑγραίνει δ' καὶ ὀξυεγκρίνει παχέα. καλὸν δὲ ὕσταλον τὴν ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἐρωμένην ἐαθῆναι. Ραφανὶς ὑγραίνει, διαχωρέϊ δὲ φλέγμα, τῇ δριμύτητι.[38] τὰ δὲ φύλλα, ἧσσον. πλείω τοῦ χρόνου τοὺς ἀρθριτικοὺς μᾶλλον ἢ ῥίζη. ὀλίγον δὲ δύσπεπτον. Καρδαμον θερμὸν, δὲ τὴν ὀφρὺν τῶν. ἴσχνει δὲ φλέγμα λυκνὸν, ὥστε γαστρὸς ἐμποιεῖν. Νᾶπυ, θερμὸν, διαχωρητικὸν δὲ πλὴν δυσουρεῖ δ') καὶ βῆξ. δριμὺ καὶ τὸ διὰ ζωμοῦ παρεμπλήσια ποιεῖ. Κοριαννον, θερμὸν καὶ ξηρικόν. δὲ τὴν ὀξυρεγμίαν παύει, καὶ ὑπνωτικὸν, ἐὰν ὕσταλον ἐδεσθῇ, Θρίδαξ, ψυχρόταλον, χρὸν τὸν ὀπὸν ἔχει. ἀσθενείην δὲ λίαν ποιεῖ ἐν τῷ σώματι. Ἄνηθον, θερμὸν καὶ ξηρικόν. καὶ πλαρμὸν παύει ὀσφραινόμενος. Σέλινον, ὀρρέει δ') μᾶλλον, ἢ διαχωρέϊ. δὲ αἱ ῥίζαι μᾶλλον ἢ αὐτὸ διαχωρέουσιν. ὤκιμον, ξηρὸν, δὲ θερμὸν, καὶ ξύσιμον. Πήγανον, ὀρρέει δ') μᾶλλον, ἢ διαχωρέϊ,[39] καὶ συστρεπτικόν τι ἔχει, καὶ χρὸς τὰ φάρμακα τὰ ἐλλεβορεῖα, ὠφέλιμον προπινόμενον. Ἀσπάραγος, ξηρὸν καὶ ξύσιμον. Ἐλελίσφακον, ξηρὸν δὲ ξυλικόν. Στοιχάς, ψύχει καὶ ἐξουδαίνει ὅτι ἐᾷ. Ἀνδράχνη, ψύχει[40] ἢ ποταμία. τεταραχυμένη δ', θερμαίνει δὲ καθαίρει. Καλαμίνθη, θερμαίνει καὶ καθαίρει. Μίνθη θερμαίνει δὲ ὀρρέει δ'), δὲ ἐμέτους ἴσχνει. δὲ ἢν πολλάκις ἐαθῇ τὸ σπέρμα αὐτῆς τὴν ὠστέρεον. δὲ ὀνείδη κωλύει. δὲ τὸ σῶμα ἀσθενὲς ποιεῖ. Λάπαθον, θερμαῖνον διαχωρέϊ. Ἀνδράφαξις ὑγρὸν, ὑμῶδες διαχωρέϊ. Βλίτον θερμὸν, διαχωρητικόν. Κράμβη θερμαίνει δὲ διαχωρέϊ, καὶ τὰ χολώδεα ἄγει. Τεύτλιον, ὅλως χυλὸς, διαχωρέϊ. δὲ τὸ λαχανον ἐαθόμενον, ἴσχνει. αἱ δὲ ῥίζαι τοῦ τεύτλου, διαχωρητικώτεραι, Κολικώτερον, ψύχει, δὲ ὑγραίνει, καὶ διαχωρέϊ. Γογγυλὶς, καυσώδης. ὑγραίνει δὲ καὶ παρέσται τὸ σῶμα, οὐ μᾶλλον διαχωρέει, δυσουρέεται δέ. Γλήχων, θερμαίνει καὶ διαχωρέει. Οἰγανον θερμαίνει. ἔστι δὲ καὶ τὰ χολώδεα. Θύμβρη. παρεμπλήσια τῷ οἰγάνῳ διαφορέονται. Θύμον, θερμόν. διαχωρέϊ καὶ οὐρέεται. ἄγει δὲ καὶ φλεγματώδεα. Ὑσσωπον, θερμὸν καὶ[42] φλεγματώδες. τῶν δὲ ἀγρίων λαχάνων, ὀκόσα τοῦ σώματος θερμαντικὰ καὶ ὀδώδεα, τοῦτο θερμαίνει καὶ οὐρέεται μᾶλλον, ἢ διαχωρέϊ.

cum verò in ventriculo feruerat, turbationẽ excitat & aluo fecedit. Vina acida refrigerãt, extenuant, & humectant. Refrigerant quidem & humectãt, quod humidum è corpore educãt. humectãt autẽ, quòd aqua vnà cum vino ingrediatur. Acetum refrigerat, quod corporis humidũ colliquando absumat, magis autẽ alvum sistit, quã deiiciat, quia minimè alit & acre est. Sapa calefacit, humectat & subducit. Calefacit quidẽ quia vinosa. humectat verò, quòd nutriat. subducit aũt, quia dulcis. Feces vinaceæ humectãt, subducunt, & flatum excitãt, quòd etiam mustum idem efficiat. Mel calidum & siccum est, syncerũ, ex aqua verò humectat, & biliosis alvum deiicit, pituitosis verò sistit. At verò vinũ dulce pituitosis magis per alvum secedit. De olerib. autẽ sic se res habet. Allium calidum, vrinã & alvum mouet, oculis minimè bonum. Cùm enim multam corporis purgationẽ faciat, aciem hebetat, alvum autẽ & vrinã ciet, propter vim purgantem, coctum crudo imbecillius, flatũ autẽ parit, propter spiritus vehementiam. Cepa oculorum quidem aciei cõmoda, corpori verò noxia, quòd calida & æstuosa sit, & per alvum secedat. Nullũ enim alimentũ corpori, neq; vtilitatem præbet, calefaciendo autẽ exiccat, propter succũ. Porrum minùs quidẽ calefacit, vrinã verò & alvum mouet, habetq; vim quandã purgantem, humectat autem, & ructũ acidum sedat, ipsumq; post reliquos cibos comedere præstat. Raphanus humectat, pituitã sua acrimonia diffundẽdo, folia verò minùs, nisi in articularibus morbis. Radix vitiosa est, quòd per summa fluitet, & ægrè cõcoquatur. Nasturtiũ calidũ est, & carnẽ liquefacit, pituitã albam sistit, proindeq; stranguriã infert. Sinapi calidũ est, & alvum deiicit, sed & hoc vrinæ difficultatem parit. Quin & eadem eruca facit. Coriandrũ calidũ, alvum sistit, & ructum acidum sedat, somnum conciliat, si postremo loco edatur. Lactuca frigidissima est priùs quàm succum habeat, imbecillitatem autẽ quãdam corpori infert. Anethum calidum, & alvum sistit, odoratumq; sternutamentũ sedat. Apium vrinam magis quã alvũ mouet. radices etiã magis quã ipsum alvum mouent: Ocimum siccum est, calidum & alvũ sistit. Ruta vrinã magis quam alvum mouet. Quandã etiã cogendi vim habet, & præpota aduersus venena valet. Asparagus siccus est, & alvum sistit. Saluia sicca est, & alvum sistit. Solanũ refrigerat, & in somnis veneris ludibria prohibet. Portulaca fluuiatilis refrigerat, & sale cõdita calefacit, & purgat. Calamintha calefacit & purgat. Mentha calefacit, & vrinã ciet, vomitionemq; sistit, ac si quis eã sæpe comedat, eius genitale semen ita colliquefacit, vt effluat, & arrigere prohibet, corpusq; imbecillũ reddit. Rumex calefaciendo alvũ mouet. Atriplex humida est, neq; tamen alvum deiicit. Blitum calidum, neque alvum mouet. Brassica calefacit, per alvum secedit, & biliosa educit. Betæ succus quidem alvũ deiicit, olus autem ipsum cibo sumptũ sistit, radices verò alvum magis mouẽt. Cucurbita refrigerat & humectat, aluoque secedit. Rapum æstuosum est, humectat autem & corpus cõturbat, non tamen per alvum secedit, verùm vrinæ difficultatem adfert. Pulegium calefacit & alvum mouet. Origanum calefacit, biliosa tamen subducit. Thymbra eadem quæ origanum efficit. Thymũ calidum, alvum & vrinam mouet, & pituitosa educit. Hyssopum calidum & pituitam ducit. Ex agrestibus autem oleribus, quæ os calefaciunt & odorata sunt, ea calefaciunt, & vrinam potiùs quã alvum mouent,

Quæ verò humida ſunt natura & frigida,ac inſipida, odoreq; graui, per alvum magis ſecedunt,quàm per vrinam. Quæ acerba & auſtera, alvum ſiſtunt. Quæ acria & odorata,vrinam prouocant.Quæ acria & ſicca ſunt in ore,ea omnia ſiccant,quę acida,refrigerãt. Hi ſucci vrinã mouent,crethmi,apij,allij cremor,cythiſi,fœniculi,porri,adianthi,ſolani,qui &refrigerat. Scolopendrium,mentha,ſeſeli,caucalides,hypericũ, vrticæ,alvum mouent & purgant. Cicer, lens,hordeũ,beta,braſſica,mercurialis,ſambucus,cnicus,hæc omnia alvum potiùs quàm vrinam mouent. At verò de fructibus autumnalibus,habet ſe res ad hunc modum.Qui ſemen quidem incluſum habent, ij aluum magis mouent.Virides item magis quàm ſicci.Horũ autẽ facultas dicta eſt.Mora calefaciũt & humectãt, per alvumq; ſecedunt.Pira matura,alvum deiiciunt, eamq; purgant,cruda verò ſiſtunt. Mala dulcia ægrè concoquũtur,acida autẽ & matura,minùs. Cydonia adſtringunt,neq; alvum deiiciunt. Malorum autem ſuccũs vomitiones ſiſtit & vrinã promouet,quod & odor ante vomitionẽ præſtat.Mala ſylueſtria, alvum ſiſtunt,cocta verò cibo ſumpta,magis alvum deiiciũt. Ad eam autem ſpirandi difficultatem , cùm non niſi erecta ceruice ſpiritus trahitur , tum eorum ſuccus, tum ipſa quoque epota iuuant.Sorba,meſpila, corna, aliiq; id genus fructus , alvum ſiſtunt , & acerbi ſunt. Mali punici dulcis ſuecus,alvum deiicit, verũ æſtuoſum quiddã habet.Mala punica quæ vinoſo ſunt ſucco,minùs ęſtuoſa ſunt.Acida verò,magis refrigerant. At omnium nuclei alvum ſiſtunt. Cucumeres crudi, frigidi,ægreq; concoquuntur. Maturi verò, vrinam & alvum deiiciũt,verùm flatus excitant.Vuarum racemi,calidi & humidi,alvum deiiciũt,præcipuè quidem albi. Dulces igitur potenter calefaciunt, quòd multum iam calidi obtineant.Immaturi verò,minùs calefaciũt,potu autem magis purgant. Ficus & vuæ paſſæ æſtuoſæ ſunt,alvum tamẽ deiiciunt.Ficus viridis humectat,alvum deiicit, & calefacit. Humectat quidẽ,quòd ſucco prægnãs ſit,calefacit verò, propter lac,ſed alvum deiicit,propter eiuſdem dulcedinem. Primæ ficus vitioſiſſimæ,quia lacte pleniſſimæ, optimæ poſtremæ.Ficus aridę æſtuoſæ,alvum tamen deiiciũt.Amygdalæ ęſtuoſæ ſunt & nutriũt his de cauſis. Æſtuoſæ quidem,quia pingues,nutriunt autem, quia carnoſæ.Et nuces rotundę his ſimiliter ſe habẽt. Latæ verò maturæ,nutriunt & alvum deiiciunt. Purgatæ autem etiã flatus pariunt,earum verò tunicæ alvum ſiſtunt.Glandes ilignę,quercinę & fagineę,crudæ & toſtæ alvum ſiſtunt,coctæ verò,minùs. Carnes pingues æſtuoſæ , ſed alvum deiiciunt. Carnes vino conditæ,ſiccant & nutriunt.Siccant quidem,propter vinum,nutriunt verò propter carnem. Aceto autem conditæ,calefaciunt certè,propter acetũ tamen, minus,ſed abundè nutriunt,At ſale cõditæ , minùs quidem nutriunt,humido à ſale ſpoliatæ , extenuant tamen & ſiccant,abundeque alvum deiiciunt. Singulorum autẽ vires ad hunc modum detrahere & adiicere conuenit.Cùm ex igne & aqua conſtent cuncta tum animantia,tũ è terra naſcentia,& ex his concreſcant,ac in eadẽ reſoluantur, valentiũ quidem cibariorum vim coquendo & refrigerãdo, ſæpe detrahere,contraq; adiicere ad hũc modũ oportet.Humidis quidẽ,torrẽdo & aſſando humiditatẽ detrahito,ſicca verò macerato & irrigato.Salſa macerato &coquito.

ὀκόσα δὲ ὑγρὰ, φύσιν ἔχει καὶ ψυχρὴν, καὶ μοχλὸν, καὶ ὀσμὰς βαρείας, κατωχωρέειν μᾶλλον, ἢ οὐρέειν· ὀκόσα δὲ ὄξεα, καὶ στρυφνὰ καὶ αὐστηρὰ, σάσιμα, ὀκόσα δὲ δριμέα καὶ βώδεα οὐρέεται, ὀκόσα δὲ δριμέα καὶ ξηρὰ ἐν τῷ στόματι, ξηραίνει πάντα ξηραίνει. ὀκόσα μὲν ὀξέα. ψυκτικά. ④ δὲ χυμοὶ, διαρρηκτικοί. [43] κρήμνου. στελίνου. σκορόδου ἀποβρέγματα, κυλίσματα. ἀφόρβου. τραγόσου. ἀσφοδέλου. [44] τρύγης, ψυχρὰ. σκληροπέτειον. μίνθη στεγανὰ. καυκαλίδες. ὑοθρικὸν. κνίδαι. [45] διαχωρητικὰ δὲ καθαρτικά. ἐρέβινθοι. φακοὶ. κριθαὶ, τύλοι. κεφάλαι. λινόζωστις. ἀκτὴ. κρίκος. τοῦτων πάντα κατωχωρέεται μᾶλλον ἢ διαρρέεται. Περὶ μὲν ὀπώρης ὧδε ἔχει. τὰ μὲν ἔγκαρπα, διαχωρητικώτερα. τὰ δὲ χλωρὰ, τῆς ξηρῆς. [46] ἡ δὲ δυνάμις εἴρηται αὐτέων. Μόρα. θερμαίνει, καὶ ὑγραίνει καὶ διαχωρέει. Ἄπιοι πάντες, θερμαίνουσι, καὶ ὑγραίνουσι. καὶ διαχωρέουσιν. αἱ δὲ σκληραὶ, σάσιμοι. Ἀχράδες χαμαιζηλοι, πέπτειοι, διαχωρέουσι καὶ τῆς χοιλίης καθαρτικαί. αἱ δὲ ὠμαὶ, σάσιμοι. Μῆλα γλυκέα, δύσπεπτα. τὰ δὲ ὀξέα καὶ πέπονα ἧσσον. Κυδώνια. στυπτικά. καὶ οὐ διαχωρέουσιν, οἱ δὲ χυλοὶ τῶν μήλων πρὸς τὸν ἐμέτους ταλικοὶ, καὶ ὑρηλικοί. καὶ ὀδμὴ πρὸ τῶν ἐμέτων. τὰ δὲ ἄγρια μῆλα. σατικά. ἔφθα δὲ ἐσθιόμενα, μᾶλλον διαχωρητικά. πρὸς δὲ τὴν ὀρθοπνοίην, οἵτε χυλοὶ αὐτῶν, καὶ αὐτὰ πινόμενα ὠφελέει. Οὖα δὲ καὶ μέσπιλα καὶ κράνια, καὶ ὅσα δμοίη τοιαύτη ὀπώρη, ταλικὴ καὶ στρυφνή. καὶ ῥοιῆς γλυκείης ὁ χυλὸς, διαχωρέει. καυσώδεες δέ τι ἔχει. αἱ οἰνώδεες τῶν ῥοιῶν. ἧσσον καυσώδεες. αἱ δὲ ὀξέαι, ψυκτικώτεραι. ④ ὑπὸ πυρίτας πάντων σάσιμοι. Σίκυοι ὠμοὶ ψυχροὶ, καὶ δύσπεπτοι. ④ δὲ πέπονες, ὑρέουσι καὶ διαχωρέουσι, φυσώδεες δέ. Βότρυες, θερμοὶ καὶ ὑγροὶ, καὶ διαχωρητικοὶ, μάλιστα ④ λευκοί. ④ μὲν οὖν γλυκέες, θερμαίνουσιν ἰσχυρῶς, διότι πολὺ ἥδη τὸ θερμὸν ἔχουσιν. οἱ δὲ ὁμφακώδεες, ἧσσον θερμαίνουσι· καθαίρουσι δὲ μᾶλλον, πινόμενοι. Σῦκα καὶ σταφίδες καυσώδεα. διαχωρητικὰ δέ. Σῦκον χλωρὸν, ὑγραίνει, καὶ διαχωρέει, καὶ θερμαίνει. ὑγραίνει μὲν, ὅτι ἔγχυλόν ἐστι. θερμαίνει δὲ, διὰ ⑭ ὀπόν. διαχωρέει δὲ, διὰ τὸ γλυκὺ τὸ ὀπός. τὰ μὲν ἔσω τῶν σύκων. κάκιστα, ὅτι θᾶσσον ὀπωδέστατα. σέλλιστα δὲ, καὶ ὕστατα. τὰ ξηρὰ σύκα καυσώδεα· διαχωρητικὰ δέ. Αἱ ἀμυγδάλαι καυσώδεες, εὔφθιμοι δέ εἰσι διὰ τοῦτο· καυσώδεες μέν, διὰ τὸ λιπαρές. εὔφθιμοι δέ, διὰ τὸ σαρκώδες. Καὶ κάρυα τὰ στρογγύλα, ὡσαύτως πλησίως τούτοις ἔχουσι. τὰ δὲ πλατέα πέπονα, εὔφθιμα καὶ διαχωρητικά. καθαρὰ δὲ ἐόντα, καὶ φύσαν ἐμποιέουσιν. ④ δὲ χιτῶνες αὐτέων σάσιμοι. Ἀκυλοὶ, καὶ βάλανοι, καὶ φηγοὶ, σατικὰ ὠμὰ καὶ ὀπτά. ἔφθα δὲ ἧσσον. Τὰ πίονα τῶν κρεῶν, καυσώδεα, διαχωρητικὰ δέ. κρέα ταριχηρὰ, ἐν οἴνῳ μὲν ὀπτὰ, ξηραίνει καὶ πέφθ. ξηραίνει μὲν, διὰ τὸν οἶνον. πέφθ δέ, διὰ τὴν σάρκα. ἐν ὄξει δὲ τεταριχευμένα θερμαίνει μὲν, ἧσσον δὲ διὰ τὸ ὄξος. πέφθ δὲ ἰσχνῶς. ἐν ἁλὶ δὲ κρέα ταριχηρὰ εὔφθιμα μὲν ἧσσον, διὰ δὲ ὀλίγας, τὰς ὑγρὸν ἀπεστερημένα, ἰσχναίνει δὲ, καὶ ξηραίνει, καὶ διαχωρέει ἰσχνῶς. τὰς δὲ δυνάμιας ἑκάστων ἀφαιρέειν καὶ προστιθέναι ὧδε χρή. Πυρὶ καὶ ὕδατι πάντα ξωΐσματα, καὶ ζῶα καὶ φυτὰ, καὶ ἐκ τούτων αὐξεται, καὶ ἐς ταῦτα διακρίνεται. τῶν μὲν οὖν ἰσχυρῶν σιτίων, ἑψοντα πολλάκις καὶ διαψύχοντα, τὴν δυνάμιν ἀφαιρέειν καὶ προστιθέναι πάλιν ὧδε χρή. τῶν δὲ ὑγρῶν πυρώσαντα καὶ φώζοντα, τὴν ὑγρασίην, ἐξαιρέεσθαι· τῶν δὲ ξηρῶν, βρέχοντα καὶ νοτίζοντα. τῶν δὲ ἁλμυρῶν, βρέχοντα καὶ ἑψοντα.

τῶν δὲ

τὰ δὲ πικρὰ καὶ δριμέων, τοῖσι γλυκέσι δριμυρρόοντα. τὰ δὲ στρυφνῶν, τοῖσι λιπαροῖσι. καὶ ὅσα τῶν ἁλῶν πάντων, ἐκ τῶν προσφιλμάτων χρὴ γινώσκειν, ὁκόσα πυρούμενα ἢ φωζόμενα, σάσιμά ἐστι μᾶλλον τοῦ ὠμοῦ, διότι τὸ ὑγρὸν ἔστω τὸ πυρὸς ἀφήρηται.[47] καὶ τὸ πυρῶδες, καὶ τὸ λιπαρόν. ὁκόταν γοιῶ ἐς τὴν κοιλίην ἐμπέσῃ, ἕλκει τὸ ὑγρὸν ἐκ τῆς κοιλίης, ἔστ' ἂν πυκνώσαντα τὰ σώματα τῶν φλεβίων, ξηραίνοντα καὶ θερμήναντα, ὥστε ἴσησι τὰς διεξόδους τοῦ ὑγροῦ.[48] τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀνύδρων καὶ ξηρῶν, καὶ πυιγηρῶν χωρίων, ἀπόπαντα ξηρότερα καὶ θερμότερα, καὶ ἰσχνὸν πλέον πρόσεστι ἐς τὸ σῶμα. διότι ἐκ τοῦ ἴσου ὄγκου, βαρύτερα καὶ πυκνότερα καὶ πολύγονά ἐστιν, ἢ τὰ ἐκ τῶν ὑγρῶν, καὶ ἁβρομίων καὶ ψυχρῶν. τοῖσι δὲ ὑγρότερα καὶ κουφότερα, καὶ ψυχρότερα. Οὕκουν δεῖ τοῦ δυνάμιν μόνον αὐτέων γνῶναι τότε σίτου καὶ τοῦ πόματος καὶ τῶν ζώων, ἀλλὰ καὶ τὸ πατρίδος ὁπόθεν εἰσίν. ὁκόταν γοιῦν βούλωνται τοῖσιν ἰσχνοῖσιν τῷ σώματι προστενέγκειν, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σίτων, τοῖσι ἐκ τῶν ἀνύδρων χωρίων χρηστέον, καὶ σίτοισι καὶ πόμασι καὶ ζώοισιν. ὁκόταν δὲ κουφοτέρῃ τῇ σαρκὶ καὶ ὑγροτέρῃ, τοῖσιν ἐκ τῶν ἁβρομίων χρηστέον. τὰ γλυκέα, καὶ τὰ δριμέα, καὶ τὰ δριμέα, καὶ τὰ πικρά, καὶ τὰ αὐστηρά, καὶ σφοδρὰ θερμαίνει πέφυκε. καὶ ὅσα ξηρά ἐστι καὶ ὅσα ὑγρά. ὁκόσα μὲν οὖν ξηροῦ μέρεος πλέον ἔχει ἐν αὐτοῖσιν, τοῦτο τὰ μὲν ξηραίνει, καὶ θερμαίνει. ὁκόσα δ' ὑγροῦ μέρεος ἔχει πλέον, τοῦτο πάντα θερμαίνοντα ὑγραίνει, καὶ διαχωρέει μᾶλλον, ἢ τὰ ξηρά. σφόδρα γὰρ μᾶλλον ἐς τὸ σῶμα διδόντα, ἀνάπασιν ποιέεται ἐν τῇ κοιλίῃ, καὶ ὑγραίνοντα διαχωρέει. ὁκόσα δ' διαθερμαίνοντα ξηραίνει, ἢ στύφει, ἢ πέπτει, ἤτε πίνει, ἤτε ἔρπιν, ἤτε διαχώρησιν ποιεῦντα, ξηραίνει τὸ σῶμα, διὰ τόδε. θερμαινόμενον τὸ σῶμα, κενοῦται τοῦ ὑγροῦ. τὸ μὲν, ἐπ' αὐτέων τῶν σιτίων. τὸ δὲ, ἐς σφόδρα, τοῦ τῆς ψυχῆς θερμοῦ καταναλίσκεται. τὸ δὲ διὰ τοῦ χρωτὸς ἐξωθέεται, θερμαινόμενον καὶ λεπτυνόμενον. τὰ γλυκέα καὶ τὰ πίονα καὶ τὰ λιπαρά, πληρωτικά ἐστι, διότι ἐξ ὀλίγου ὄγκου, πολύγονά ἐστι. θερμαινόμενα δὲ διαχεόμενα, πληροῖ τὸ θερμὸν ἐν τῷ σώματι, καὶ γαληνιάζειν ποιεῖ. τὰ δὲ ὀξέα, καὶ δριμέα, καὶ αὐστηρά, καὶ στρυφνά,[49] καὶ συστομιστά, καὶ ξηρά, καὶ πληροῖ. διότι τὰ σώματα τῶν φλεβῶν ἀνέωξέ τε καὶ διεκάθηρε. καὶ τὰ μὲν, ξηραίνοντα. τὰ δὲ, δάκνοντα καὶ σύφοντα φεύξαι καὶ συσπᾶσαι ἐς ὀλίγην ἐποίησεν ὄγκον, τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῇ σαρκί. καὶ τὸ κενόν, πολὺ ἐλλιπὲς ἐν τῷ σώματι. ὁκόταν γοιῦν βούλῃ ἀπ' ὀλίγων πληρῶσαι, ἢ ἀπὸ πλειόνων κενῶσαι, τοῖσι τοιούτοισι χρέεσθαι. τὰ προσφατα πάντα, ἰσχνὸν πλέον πρόσεστι τῶν ἁλῶν διὰ τόδε, ὅτι ἔλαιον τοῦ ζῶντός ἐστι. τὰ δὲ ἑψητὰ καὶ σαπρά, διαχωρέει μᾶλλον τῶν προσφάτων, διότι ἔλαιον τ' σπεπτόδνος ἐστί. τὰ δὲ ἕνωμα τοφώδεα καὶ ἐρυγμώδεά ἐστι, διότι δὴ ὃ πυρὶ κατεργασθῶσι. τοῦτο ἡ κοιλίη διαφορήσεται, ἀθηνεστέρα ἐοῦσα τῶν ἐσιόντων. τὰ δὲ ἐν τοῖσιν ἐπιτεύμασιν ὅλα σκυβαλώδεα, καυσώδεα καὶ ὑγρά, ὅτι λιπαρὰ καὶ πυρώδεα, καὶ θερμὰ καὶ ἀνομοίοις τοῖς δυνάμιας ἀλλήλοισιν ἔχοντα, ἐν ὧ αὐτέω ἴσῃ. τὰ δὲ ἐν ἁλμῃ, βελτίω καὶ οὐ καυσώδεα. τοῦτ' ἔστι λουτρῶν, ὧδε ἔχει. ὕδωρ πόσιμον, ὑγραίνει καὶ ψύχει. δίδωσι γὰρ ὧν σώματι ὑγρασίην. τὸ δὲ ἁλμυρὸν λούσῃ, θερμαίνει καὶ ξηραίνει. φύσει γὰρ ἐὸν θερμὸν, ἕλκει ἀπὸ τοῦ σώματος τὸ ὑγρόν.[50] τὰ δὲ θερμὰ λουτρὰ, νῆσιν μὲν, ἰσχναίνει καὶ ψύχει. φέρει γὰρ ἀπὸ τοῦ σώματος τὸ ὑγρὸν τῇ θερμασίῃ. κενουμένης δὲ τῆς σαρκὸς τοῦ ὑγροῦ,

Amara & acria, dulcium, acerba verò pinguium mixtura temperato. Ac de reliquis omnibus ex prædictis æstimare oportet. Tosta aut assata, crudis magis alui sistunt, quòd humidum igneum & pingue ab igne detractum sit. Cùm igitur in ventriculū ingesta fuerint, humidum ad se è ventre trahunt, & venarum oscula exsiccando & calefaciendo occludunt, proindeq; humoris transitus coarctant. Quæ verò locis minimè aquosis, siccis & æstuosis proueniunt, ea omnia siccciora & calidiora sunt, & robur plurimum corpori exhibent, quòd pari mole & copia grauiora sunt ac densiora, vberioremq; fœtum ferunt, quàm quæ humidis, riguis & frigidis locis nascuntur. Ea autem humidiora, leuiora & frigidiora existunt. Neque igitur solùm ipsius cibi & potus, & animantium ipsarum, sed & patriæ ex qua oriuntur, vim nosse oportet. Cùm ergo ex iisdem etiá cibis validum alimentum corpori offerre voles, his quæ ex locis minimè aquosis prodeunt vtendum; tum cibis, tum potionibus, tū animantibus. Cùm verò leuius atq; humidius, his quæ ex riguis locis nascuntur vtendum. Dulcia, acria, salsa, amara, austera, & carnosa calefacere solent, tum quæ sicca sunt, tum quæ humida. Quæ igitur plus sicci in se habent, ea siccant quidem & calefaciunt. Quæ verò plus humidi, hæc omnia calefaciendo humectant, & magis quàm sicca per aluum secedunt. Nam cùm plus corpus nutriant, in ventriculum attrahunt, & humectando aluum deiiciunt. Quæ verò calefaciendo siccant, tum cibi, tum potus, neque sputum, neq; vrinam, neq; aluum cient, & hanc ob causam corpus siccant. Incalescens corpus humido vacuatur, partimq; ab ipsis cibis, partim etiam à calore animi in alimentum absumitur, partim verò calefactum & attenuatum, per cutim foras propellitur. Dulcia, pinguia, & oleosa iccirco implent, quia ex modica mole multum diffundunt. Calefacta verò & diffusa, calore corpus replent, & tranquillum reddunt. Acida autem, acria, austera, acerba, & ex toto collata, & sicca, non implent, ideo quòd venarum ora tum aperiunt, tum expurgant, & partim quidem siccando, partim verò incidendo & adstringendo horrorem inferunt, & carnis humidum in paruam molem contrahunt, atq; ita vacuum multum in corpore oritur. Cùm igitur paucis implere vel multis vacuare voles, hisce vtitor. Recétia omnia plus cæteris roborant, propterea quòd vitæ sunt propinquiora. At vetustate marcida, quòd ad putredinē magis accedant, recentibus aluum magis deiiciunt. Cruda verò alimentum præbent & ructus excitant, quod quæ igne coqui oporteat, ea vētriculus, his quæ ingeruntur, cùm debilior existat, cōficere cogatur. At verò opsonia ex intritis præparata ideo sunt æstuosa & humida, quòd pinguia, ignea & calida, & inæquales inter se vires sortita, in eodē resident. Quæ verò muria condiuntur, meliora, & minimè æstuosa. Balnea autē ad hunc se habent modum. Aqua potabilis humectat & refrigerat, cùm corpori humiditatē exhibeat. Salsum verò balneū, calefacit & siccat. Naturâ enim calidum, humiditatē è corpore trahit. At balnea calida, ieiunum quidē extenuant & refrigerāt. Caliditate enim humidū è corpore tollunt, eoq; è carne vacuato,

corpus refrigeratur. Post cibũ autem calefaciũt & humectant, cùm ea quæ in corpore supersunt, in maiorẽ molẽ diffundunt Frigida verò balnea, contrà. Vacuo quidem corpori frigidum calorem quendã impertit, at post cibum humiditatẽ præsentem tollit, & sua frigiditate, siccum quod adest, auget. Balnei abstinentia, consumpta humiditate siccat, codẽ sane modo neglecta vnctio. At verò vnctio calefacit, humectat, & emollit. Sol autem & ignis has ob causas siccant, quòd calidà cũ sint & sicca, corporis humiditatem trahunt. Vmbra & frigus, moderatè humectant, plus enim dãt, quàm accipiũt. Sudores omnes exeuntes siccãt & attenuant, cùm corpus humore destituatur. Veneris vsus extenuat, humectat, & calefacit. Calefacit quidẽ ob laborẽ & frigiditatis excretionem, attenuat autem ob vacuationẽ, humectat verò propter id quod ex colliquatione à labore in corpore relictum est. Vomitiones extenuãt, propter alimenti euacuationẽ, neq; tamen siccãt, si quis postridie recta curatione vtatur, sed propter repletionẽ & carnis ex labore colliquationẽ humectant. At si quis hæc postridie in alimentũ à calore cõsumi finat, sensimq; ad victus rationẽ adiiciat, siccant. Aluum autẽ coactam vomitio soluit, & plus æquo fluidam sistit, illã quidem humectando, hãc verò siccando. Cum igitur quis aluum celerrimè sistere volet, deuoratum cibũ priùs quàm humescat & deorsum detrahatur, euomere oportet, & acerbis ac austeris cibariis potius vtitor. Vbi autẽ aluũ soluere volet, diutiùs immorari cibis confert, & acribus ac salsis & pinguibus, dulcibusq;, tum cibariis, tum potionibus vtendum. Somni in ieiuno quidẽ extenuant & refrigerant, nõ nimis longi, eam, quæ adest humiditatem vacuando. Longiores verò, calefaciendo carnẽ colliquefaciũt, corpusq; diffundendo resoluũt, & imbecillum reddũt. Post cibũ autem calefaciẽtes humectãt, alimentũ in corpus diffundẽdo. Somnus post matutinas deambulationes, maxime siccat. Vigilia post cibos noxia, cũ cibum colliquescere non sinat, ieiunos autem extenuat quidẽ, at minus lædit. Ocium humectat & corpus imbecillum reddit. Quiescens enim animus corporis humidum minimè absumit. Labor siccat, corpusq; validum efficit. Semel die sumptus cibus, extenuat & siccat, aluumq; sistit quoniam animi calore ventris & carnis humidũ absumitur. Prandiũ verò contraria efficit. Aquæ potus calidus extenuat, eodemq; modo etiam frigidus At verò plus æquo frigidus tum spiritus, tum cibus, & potus, humidum in corpore congelant, & congelatione ac frigore aluos cogunt, cum animi humiditatem superent. Contraq; etiam caloris excessus in tantum cogit, vt diffundi nequeat. Quæ verò corpus calefaciunt, neque alimentum exhibent, carnem humore vacuant, & cum nihil excedant, frigiditatem homini præbent Humiditate enim, quæ adest, agitata, quod ab ipso spiritu repletur, refrigeratur. At verò de laboribus quam habeant facultatem enarrabo. Sunt enim quidam à natura, quidam violenti. Ex his, qui sunt à natura, visionis labor, auditionis, vocis, curæ. Ac visioni quid ẽ hæc est facultas. Cum animus in id quod videtur intentus est, mouetur & incalescit. Calefactus verò, humido vacuato, exiccatur. Per auditionem autem irrumpente sono, animus concutitur, & laborat, ναιμιν, [64] διηήσομεν. Εἰσὶ γὰρ ἃ μὲν, κατὰ φύσιν· ἃ δὲ, βίης. ἃ μὲν οὖν κατὰ φύσιν εἰσὶν, [65] ὄψις πόνος, ἀκοὴς, φωνῆς, μερίμνης. ὄψιος μὲν οὖν δύναμις τοιαύτη. προσπέσουσα ψυχὴ τῷ ὁρωμένῳ, κινέεται καὶ θερμαίνεται. θερμαινομένη δὲ, ξηραίνεται κενουμένου τοῦ ὑγροῦ. ἀφὰ δὲ τῆς ἀκοῆς ἐσπίπτοντος τοῦ ψόφου, σείεται ἡ ψυχὴ ἐς πονέ-

πονέουσα

ψυχὴ) ὃ σῶμα. θερμοκόπα γὰρ θερμαίνῃ καὶ ὑγραίνῃ, ἐξιχνέοντα τὰ ὑπερέχοντα ἐν τῷ σώματι, ἐὸς πλείονα ὄγκον ψυχρὰ γὰρ λουτρὰ, τοὐναντίον. κενοῖ μὲν τῷ σώματι, δίδωσι θερμὸν καὶ ψυχρόν. βεβρωκότι γὰρ, ἀφαιρέει ὑγρὸν ἐόντος καὶ πληροῖ ψυχρὸν ἐὸν δ' ὑπαρχοντος ξηροῦ. σημεῖόν ξηραίνει, κατάμυσις σκληρὸν δ' ὑγροῦ. ὡσαύτως γὰρ καὶ ἀναλλφίν. λίπη γὰρ, θερμαίνῃ καὶ ὑγραίνῃ, καὶ μαλάσσῃ. ἥλιος γὰρ καὶ πῦρ, ξηραίνῃ μᾶλλον ἅδε. θερμὰ ἐόντα καὶ ξηρὰ, [52] ἕλκῃ τὸ σώματος δ' ὑγρὸν, σκιὰ γὰρ καὶ ψύχεα, [53] ἅμα μέτρια ὑγραίνῃ. δίδωσι γὰρ μᾶλλον, ἢ λαμβάνῃ. ἱδρῶτες πάντες ἀπιόντες, καὶ ξηραίνουσι καὶ ἰσχναίνουσιν, ἐκλείποντες τὸ ὑγροῦ ἐκ τῶ σώματος. λαγνεία, ἰσχναίνῃ, καὶ ὑγραίνῃ, καὶ θερμαίνῃ. θερμαίνῃ μὲν, μᾶλλον τὸ πόνον [54] καὶ τὴ ἀπόκρισιν τοῦ ψυχροῦ. ἰσχναίνῃ γὰρ, διὰ κένωσιν. ὑγραίνῃ γὰρ, διὰ τὸ ἐπιπολάζον ἐν τῷ σώματι τὸ σωτηξιος ἐπὶ τὸ πόνον. ἔμετοι, ἰσχναίνουσι διὰ τὴ κένωσιν τὸ ξυφῆς. ὑ μὴν ξηραίνουσιν, [55] ἢν μήτις τῇ ὑστεραίῃ θεραπεύῃ ὀρθῶς, ἀλλ' ὑγραίνουσι διὰ τὴ πλήρωσιν, καὶ διὰ τὴ σωτηξιν τὸ σαρκὸς [56] τὴ ἀπὸ τὸ πόνου. ὧν δὲ μὴ ἐάσῃ ταῦτ' καταμεμνῆσθαι, τῇ ὑστεραίῃ γὰρ ἐς πλὴν ξυφὼ τῷ θερμῷ καὶ τῇ διαίτῃ ἡσύχως προσαγαγὼν, ξηραίνουσι. κοιλίην γὰρ σωματικὴν, λύει ἔμετος. καὶ διαχωρεῦσαι μᾶλλον τὸ καρποῦ ἴσχουσι. τὴν μὲν διυγραίνων τὸ γὰρ ξηραίνων. [57] ὁκόταν μὲν οὖν ἔσω ἔχῃσι βουλε) τὴν ταχίστην, φαγέντα, χρὴ διεμέειν πρὶν ἂν διυγρανθῶσι τὸ σῖτον, καταπαυθῶσι κάτω, καὶ τοῖσι τρυφοῖσι καὶ τοῖσιν αὐχμηροῖσι σιτίοισι μᾶλλον χρέεσθαι. ὁκόταν γὰρ λύσαι τὴ κοιλίην βουλῃ), ἐνδιατρίβειν ἐν τοῖσι σιτίοισιν ὡς πλεῖστον χρόνον ξυμφέρῃ, καὶ τοῖσι δριμέσι, καὶ ἁλμυροῖσι, καὶ λιπαροῖσι, καὶ γλυκέσι, καὶ τοῖσι σιτίοισι καὶ πώμασι χρέεσθαι. [58] ὕπνοι γὰρ, νῆσιν μὲν ἰσχναίνουσι καὶ ψύχουσιν, ἕως μὴ μακροὶ ἔωσι, κενοῦντες τὸ ὑπαρχοντος ὑγροῦ. ἕως γὰρ μᾶλλον, ἐκθερμαίνοντες, σωτήκουσι τὴν σαρκα. καὶ διαλύουσι, τὸ σῶμα διαχέοντες, [59] καὶ ἀσθενέα ποιέουσι. βεβρωκότα γὰρ, θερμαίνοντες ὑγραίνουσι, τὴν ξυφὼ ἐς τὸ σῶμα διαχέοντες. ἀπὸ γὰρ τῶν ὀρθρίων περιπάτων ὕπνος, μάλιστα ξηραίνῃ. ἀγρυπνίη γὰρ, ἐν μὲν τοῖσι σιτίοισι βλάπτῃ, οὐκ ἐῶσα τὸ σιτίον πήσεσθαι. ἀσίτοισι δὲ, [60] ἰσχναίνῃ μὲν. βλάπτῃ δὲ ἧσσον. ῥαθυμίη, ὑγραίνῃ· καὶ ἀσθενέα τὸ σῶμα ποιέῃ. ἀτρεμίζουσα γὰρ ἡ ψυχὴ, οὐκ ἀναλίσκει τὸ ὑγροῦ ἐκ τῶ σώματος. πόνος γὰρ, ξηραίνῃ, καὶ τὸ σῶμα ἰσχνὸν ποιέῃ. [61] μονοσιτίη, ἰσχναίνῃ, καὶ ξηραίνῃ, καὶ τὴν κοιλίην ἴσχουσι, διότι τῷ τὸ ψυχῆς θερμῷ, τὸ ὑγροῦ ἐκ τὸ κοιλίης ἐς τὸ σαρκὸς καταναλίσκε). ἄριστον γὰρ τοὐναντία διαφαίνατε) τῇ μονοσιτίῃ. ὕδωρ πῶμα θερμὸν, ἰσχναίνῃ. [62] ὡσαύτως δὲ καὶ ψυχρόν. τὸ δὲ ἐμφορέον ψυχρὸν καὶ πνεῦμα, καὶ τὸ σιτίον, ἐς τὸ ποτὸν, πήγνυσι τοῦ ὑγροῦ τὸ ἐν σώματι, καὶ ταῖς κοιλίαις ξυνίσχουσι τῇ πήξῃ καὶ ψύξει. κρατέῃ γὰρ τὸ τὸ ψυχῆς ὑγροῦ, καὶ τὸ θερμοῦ δὲ πάλιν αὖ ἐμφορέα, πηγνύουσι. καὶ ἴσασιν, ὡς μὴ ῥᾳδίως ἔχειν. ὁκόσα δὲ θερμαίνοντα τὸ σῶμα ποιέῃ μὴ διδόντα, κενοῖ τὸ ὑγροῦ τὸ σαρκὸς, μὴ δὲ ἐμφορέα ποιέοντα, ψύξιν παρ' αὐθέπτῳ παραδίδωσι. κινουμένου γὰρ τοῦ ὑπαρχοντος ὑγροῦ, [63] πνεύματος ἐμπαντὸς πληρεύμενον ψυχῆ). ἔστι δὲ τὸ πόνων ἕως ἂν ἔχῃ δύ-

νασθαι, [64] διηήσομεν. Εἰσὶ γὰρ ἃ μὲν, κατὰ φύσιν· ἃ δὲ, βίης. ἃ μὲν οὖν κατὰ φύσιν εἰσὶν, [65] ὄψις πόνος, ἀκοὴς, φωνῆς, μερίμνης. ὄψιος μὲν οὖν δύναμις τοιαύτη. προσπέσουσα ψυχὴ τῷ ὁρωμένῳ, κινέεται καὶ θερμαίνεται. θερμαινομένη δὲ, ξηραίνεται κενουμένου τοῦ ὑγροῦ. ἀφὰ δὲ τῆς ἀκοῆς ἐσπίπτοντος τοῦ ψόφου, σείεται ἡ ψυχὴ ἐς πονέ-

πονέουσα

πονέουσα δὲ, θερμαίνεται καὶ ξηραίνεται. ὁκόσα οὖν μεείμνη ἀνθρώποισι γίγ, ἡ ψυχὴ καὶ ὑπὸ τκτέων θερμαίνεται καὶ ξηραίνεται. καὶ τὸ ὑγρὸν κατδυσιζόμενα, πονέῃ καὶ λεπιοῖ τὰ σάρκας καὶ νευροῖ τὸν ἄνθρωπον. ὀκόσοι δὲ πόνοι φωνῆς, οἷ λέξις, ἡ ἀναγνωσις, ἡ ᾠδὴ, πάντες οὗτοι κινέουσι τὸ ψυχρὸν. κινουμένη δὲ, ξηραίνεται καὶ θερμαίνεται. καὶ τὸ ὑπὸ τῷ σώματι ὑγρὸν κατδυσιζόμενον. ④ ὁ μὲν οὖν περίπατος ξηραίνει τὸν φύσιν μὲν ἐόντα ὑγρὸν οὗτος μάλιστα τῶν λοιπῶν. ἔχοντα δὲ βίαιον. δύναμις δὲ αὐτέων, ὅδε τις ἐστίν. ὁ μὲν ἀπὸ δείπνου περίπατος, ξηραίνει τάχιστα [65] κοιλίῃ καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὴν γαστέρα, καὶ οὐκ ἐᾷ πικρὴν γενέσθαι τὰ σιτία. κινουμένου τοῦ ἀνθρώπου, θερμαίνεται καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὰ σιτία. ἕλκει οὖν τὴν ἰκμάδα ἡ σάρξ, καὶ οὐκ ἐᾷ πικρὴν κοιλίην ξυνίστασθαι. τὸ μὲν οὖν σῶμα, πληροῦται ἡ μὲν κοιλίη, λεπτύνεται. ξηραίνεται δὲ, μᾶλλον τὰ δὲ κινουμένου τοῦ σώματος καὶ θερμαινομένου, τὸ λεπτότατον ξυφοῦς καταναλίσκεται. τὸ μὲν, ἀπὸ τοῦ ξυμφύτου θερμοῦ· τὸ δὲ, σὺν ᾧ πνεύματι ἀποκρίνεται ἔξω. τὸ δὲ καὶ οὐρέεται. ὑπολείπει δὲ τὸ ξηρότατον ἀπὸ τῶν σιτίων, ὥστε τῇ κοιλίῃ ἀποξηραίνεσθαι τὴν σάρκα. καὶ ④ ὀρθριοι περίπατοι ἰσχναίνουσι· καὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν [66] κεφαλάς τε καὶ βύπαλα, καὶ βύπωσα παρασκευάζουσι· καὶ τὴν κοιλίην λύουσιν. ἰσχναίνουσι μὲν, [67] διότι κενοῦσθαι τὸ σῶμα θερμαίνει), καὶ τὸ ὑγρὸν λεπτύνεται καὶ καθαίρει). τὸ μὲν, ὑπὸ τοῦ πνεύματος. [68] τὸ δὲ, μύσεται τε καὶ χρέμπτεται· ὃ ἐς τὴν ξυφοῦν, τοῦ τῆς ψυχῆς θερμοῦ καταναλίσκεται. τὴν δὲ κοιλίην λύουσι, διότι θερμὴ ἐοῦσα, [69] τοῦ θερμοῦ πνεύματος ἐσπίπτοντος ἄνωθεν ὑποχωρεῖ ὃ θερμὸν τοῦ ψυχροῦ. [70] κοῦφα δὲ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ποιεῖ, διὰ τάδε. ὅταν κενωθῇ ἡ κοιλίη, ἕλκει ἐς ἑωυτὴν ἐκ τοῦ ἄνω σώματος καὶ τῆς κεφαλῆς ὃ ὑγρὸν, θερμὴ ἐοῦσα. κενουμένης δὲ τῆς κεφαλῆς, ἀποκαθαίρεται ἥτε ὄψις καὶ ἡ ἀκοή. καὶ γίνονται θυαγλέες οἱ ἄνθρωποι. ④ δὲ ἀπὸ τῶν γυμνασίων περίπατοι, καθαρὰ τὰ σώματα παρασκευάζουσι καὶ ἰσχναίνουσιν, οὐκ ἐῶντες τὴν σωτηξιν τῆς σαρκὸς, τὴν ὑπὸ τοῦ πόνου ξυνίστασθαι, ἀλλ' ἀποκαθαίρουσι. [71] τὰ δὲ ἐκ τῶν δρόμων γίνονται, ④ μὲν μακροὶ καὶ [72] καμπτοὶ, ἐξ ὀλίγου περισπώμενοι, θερμαίνοντες τὴν σάρκα σινεφῆν καὶ ἀφανέα δυνάσται. καὶ τὴν δυνάμιν τῶν σιτίων τὴν ἐν τῇ σαρκὶ καταπέττουσι. [73] βραδύτερά τε καὶ παχύτερα τὰ σώματα παρασκευάζουσι τῶν ἐχθρῶν. ἴσοι δ' αὖ πολλὰ ἐσθίουσι, ξυμφορώτεροι, καὶ χειμῶνος μᾶλλον, ἢ θέρεος. ④ δὲ ἐν ἱματίῳ δρόμοι, τὴν μὲν δύναμιν, τὴν αὐτὴν ἔχουσι. μᾶλλον δὲ ἀφαθερμαίνουσι, καὶ ὑγρότερα τὰ σώματα ποιέουσι, ἀλεροώτερα δ', διότι οὐκ ἀποκαθαίρει τοσοῦτον τὸ πνεῦμα τὸ ἐπιλιχμίνες, ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ γυμνάζεται πνεύματι. συμφέρει δὲ καὶ τοῖσι ξηροῖσι καὶ τοῖσι πολυσάρκοισιν, ὅστις καθαιρεῖν τὴν σάρκα βούλεται· καὶ τοῖσι τρεσβυτέροισι [74] ἀφαψύχειν τὸ σῶμα. ④ δὲ δίζυλοι καὶ ἵππειοι ἵπποι, τὴν μὲν σάρκα ἧσσον ἀφανέουσι. ἰσχναίνουσι δὲ μᾶλλον, διότι τοῖς ἔξω τῆς ψυχῆς μέρεσιν ④ πόνοι ὄντες, [75] ἀπέπασιν ἐκ τῆς σαρκὸς ὃ ὑγρὸν, καὶ τὸ σῶμα λεπτύνουσι καὶ ξηραίνουσιν. ④ δὲ ξυροὶ, τὴν μὲν σάρκα ἥκιστα ἀφανέουσιν. ἰσχναίνουσι δὲ καὶ ἀφαιτέλλουσι τὴν σάρκα, καὶ τὴν κοιλίην μάλιστα, διότι ὀξυτάτου τοῦ πνεύματος χρῶνται, ταχιστα τὸ ὑγρὸν ἕλκουσιν ἐφ' ἑωυτούς. τὰ δὲ περιπατήματα, ξηραίνουσι μὲν ὀξέως. οὐκ ὑπνώδεα δὲ, καὶ ἀξύμφορα.

laborans verò incalescit & resiccatur. Ex his, quę cum cura hominibus contingũt, animus incalescit & exiccatur, humidoq; absumpto laborat & carnes attenuat, hominemq; vacuat. Vocis autem labores, velut sermo, lectio, cantus, ij omnes animum mouent, motus verò exiccatur & incalescit, humidumq; corporis absumit. At deambulationes ipsæ etiam maximè præ reliquis à natura fiunt, habent tamen quid violentum. Earum hæc est facultas. A cœna deambulatio, aluum, corpus, & ventrem exiccat, ipsumq; hanc ob causam amarum euadere non sinit. Cùm homo mouetur, corpus & cibi incalescunt. Humiditatem igitur caro attrahit, neque ventrem amarum euadere sinit. Impletur igitur corpus, venter verò extenuatur. Has autem ob causas exiccatur, quòd agitato & incalescente corpore, alimenti pars tenuissima, partim ab insito calore consumitur, partim cum spiritu foras excernitur, partim etiam per vrinam emittitur, quod verò in cibis est siccissimum, remanet, ita vt cum ventre simul etiam caro resiccetur. Deambulationes matutinæ extenuant, & quæ circa caput sunt, leuia, agilia & prompta efficiunt, aluumq; soluunt. Extenuant quidem quòd agitatum corpus incalescat, & humidum partim quidem à spiritu attenuetur & purgetur, partim verò emungatur & excreetur, partim etiam ab animi calore in alimentum absumatur. Aluum autem soluunt, quòd cùm calida existat, spiritu frigido ex superioribus partibus irruente, frigido calidum cedit. Quæ verò circa corpus sunt ideò leuant, quod euacuata aluus & calida existens, è reliquo corpore & capite humidum ad se attrahit. Vacuato autem capite, repurgatur visio & auditio, & agiles homines redduntur. At deambulationes quæ post exercitationes obeuntur, corpora pura reddunt & emaciant, neque carnis colliquationem, quæ ex labore prouenit, colligunt, sed eam repurgant. Ex cursibus autem hæc contingunt. Longi quidem & flexi, sensim facti, carnem calefaciendo concoquere ac diffundere queũt, & ciborum vim in carnem concoquunt, tardiora tamen & crassiora corpora efficiunt, quàm qui in orbem fiunt. His autem, qui multum comedunt, commodiores sunt, idq; hyeme magis quàm æstate. At qui in veste obeuntur, eadem facultate valent, sed magis calefaciunt, humidioraq; corpora & decoloratiora reddunt, quia purus extrinsecus irruens spiritus ea non repurgat, sed in eodem spiritu exercentur. Siccis igitur & multum carnosis conferunt, cum quis carnem detrahere volet, & senioribus propter corporis frigiditatem. Cursus autem rursus ad carceres redeuntes, & indefiniti equestres, carnem quidem minùs diffundunt, sed magis extenuant, quia cum externis animi partibus hi labores obeantur, humidum ex carne retrahunt, corpusque attenuant & exiccant. Qui verò in orbem fiunt, carnem quidem minimè diffundunt, sed extenuant, carnemque & ventrem maximè deducunt, quòd cùm citissimo spiritu vtantur, humidum ad se promptissimè attrahunt. Concussiones autem derepente quidem siccant, neque tamen accommodæ, neque vtiles sunt.

Conuulsiones enim ideò intus adferunt,quòd calefactum corpus cutem vehementer tenuat, carnẽ verò minùs cogũt,quàm curſus,qui in orbẽ obeuntur,eandemq; humore vacuant.Commotiones & in ſublime eleuationes,carnẽ quidem minimè excalefaciũt, ſed corpus & animum commouent, & ſpiritu vacuant. Lucta & frictio, exterioribus corporis partibus laborem magis præbent, carnem autem calefaciunt, firmant, ideoq; augent, quod quæ natura ſolida ſunt, dum fricantur, in ſe coguntur, caua verò augeſcunt. Quod verò in carne denſum eſt, ſi confricatur, in ſe cogitur, caua verò augeſcunt, & quæcunq; venas habent. Excalefactæ enim & exiccatæ carnes,alimentũ ad ſe per venas trahunt,deinde increſcunt.Volutatio in puluere eadem,quæ lucta, facit, ſed propter puluerem magis exiccat, carnemq; minùs gignit. Lucta, quæ fit conſertis ſummis manibus,extenuat carneſq; ad ſuperiora trahit. Ad corycũ decertatio,& manuũ geſticulatio,eadem efficiũt.Spiritus retentio meatus per vim cogere, cutem tenuare, & humiditatem ad cutẽ propellere valet.Quæ in puluere & oleo exercitationes obeuntur,hoc differũt, quòd puluis quidem frigidus,oleum verò eſt calidum. Oleum per hyemẽ ad corporis incrementum magis eſt accommodatũ, quoniam quid de corpore detrahere frigus non ſinit. Per æſtatem verò caloris exuperantia carnem colliquat, cùm etiam ab anni tempore, & oleo, & labore incaleſcat. Puluis autem per æſtatem ad corporis incrementum magis eſt accommodatus.Cùm enim refrigeret,vltra modum incaleſcere non ſinit, per hyemem verò,frigus & algorem adfert. Poſt exercitationes parua in puluere per æſtatem mora, ad refrigerationem quidem iuuat, multa verò ſupra modũ exiccat,& corpora dura ac lignoſa reddit. Frictio ex oleo & aqua emollit, neq; vehementer incaleſcere ſinit. At de laſſitudinibus, quæ circa corpora contingunt, ad hunc ſe res habet modum.Qui quidem non exercentur,ab omni labore laſſitudinem contrahũt.Nulla enim corporis pars ad vllum aliquẽ laborem ſuſcipiendum eſt accõmodata. Quæ verò exercentur corpora,à minimè conſuetis laboribus laſſantur. Quædá etiam à conſuetis exercitationibus in laſſitudines incidunt, ſi his ſupra modum vtantur. Et ea quidẽ ſunt laſſitudinum genera. Earum verò facultas ſic habet. Qui non exercentur,cùm humidam carnem habeãt, vbi laborauerint, cõcalefacto corpore multam colliquationem dimittũt. Quod igitur cum ſudore emiſſum,aut cum corpore repurgatum fuerit, nõ ampliùs vexat corporis partẽ præter conſuetudinem vacuatã. Quod verò poſt ſecretionẽ intus remanet, huic moleſtiam exhibet, & ei parti, quæ humiditatem ſuſcepit, cùm corpori minimè ſit commodum,ſed infenſum.Neque ſanè in corporum carnes æquabiliter coit,ſed in carnoſas partes,ita vt his quidem,donec exeat,moleſtiam exhibeat. Nempe cùm ambitum non habeat & quieſcat, tum ipſum, tum ea, quæ irrumpunt, incaleſcunt. Cùm igitur copioſum fuerit quod ſecretum eſt,id quidem,quod ſanum eſt, ſuperat, ita vt totum corpus concaleſcat, & vehementem febrem inferat.Sanguine enim calefacto & attracto,ea, quæ in corpore inſunt,celerem ambitum faciunt, & tum reliquum corpus à ſpiritu purgatur, tum quod coaluit,calefactum attenuatur, ſimulque ex carne in cutem foras propellitur,idque ſudor calidus vocatur.

ἀσάρματα γὰρ ἐμποιέεται, ἀφ' ὧν ὧδε. ἀφαιρεθὲν μὲν γὰρ τὸ σῶμα, τὸ μὲν δέρμα, ἰσχυρῶς λεπτύνει. πλεῖον δ' ἔρχεται, ἢ ὅσον σωίζησι τῷ ἔρχον. κενοῖ δὲ πλεῖον ἔρχεται τῶ ὑγροῦ. τὰ δ' ἀναπνεύματα καὶ ἀναπομφίσματα πλεῖον μὲν ἔρχεται ἤκιστα ἀφαιρέουσι. προξυνίει δὲ τὸ σῶμα καὶ πλεῖον ψυχλὸν καὶ τῶ πνεύματος κενοῦσι. πάλιν δ' αὖ καὶ τείνεις ἔσιν ἔξω τῶ σώματος, πλέχει μᾶλλον (Ν) πόνον. θερμαίνει δ' πλεῖον ἔρχεται καὶ στερεοῖ, καὶ αὔξεσθαι ποιέει ἀφ' ὧν ὧδε. τὰ μὲν στερεὰ φύσει τετρόμενα, σωίζησι. τὰ δ' κοῖλα αὔξεται. τὸ γοῦν ἔρχος, τὸ μὲν πυκνὸν τετρόμενον, ξυνίζεται· τὰ δ' κοῖλα, αὔξεται καὶ ὀκόσα φλέβες εἰσί. θερμαινόμεναι γὰρ αἱ ἔρχες καὶ ξηραινόμεναι, ἕλκουσιν ἐφ' ἑαυτὰς πλεῖον ἔρχεται, ἀφ' τῶν φλεβῶν, εἶτα αὔξονται. διήνδηκε, παραπλήσια τῇ πάλιν ἀφαιρήσεται. ξηραίνει δ' μᾶλλον ἀφ' πλεῖον χύσιν καὶ ἔρχει ἢ ὅσον. ἀκροχειρίη ἰσχναίνει καὶ τὰς ἔρχας ἕλκει ἄνω. καὶ κωρυκομαχίη καὶ χειρονομίη τὰ παραπλήσια ἀφαιρήσεται. πνεύματος δ' καταχύσις, δεῖ πέψεως ἀφανιζούσης, καὶ τὸ δέρμα λεπτύναι, καὶ τὸ ὑγρὸν ἔσω τὸ δέρμα ἐξῶσαι διώσεται. ἐν κόνει καὶ ἐλαίῳ γυμνάσια ἀφαφέρει τοσόνδε. κόνις μὲν ψυχρόν· ἔλαιον δ' θερμόν. ἐν μὲν τῷ χειμῶνι τὸ ἔλαιον, ἀυξιμώτερον, διότι τὸ ψύχος κωλύει φέρειν ἀπὸ τὸ σώματος. ἐν δ' τῷ θέρει, ἔλαιον ἐπιβολαίου θερμασίης πεποιθυῖαν, τήκει πλεῖον ἔρχεται. ἐκτὸς καὶ ἔσω τὸ ὥρης θερμαίνεται, καὶ τὸ ἐλαίου καὶ τὸ πόνου. ἡ δὲ κόνις ἐν τῷ θέρει αὐξιμώτερος. ψύχουσα γὰρ τὸ σῶμα, οὐκ ἐᾷ εἰς ἔσω ἐπιβολαίου θερμαίνεσθαι. ἐν δ' τῷ χειμῶνι, ἀφανιστικὸν καὶ χρυμπώδες. ἀμαυτέλφη δ' ἐν τῇ κόνει μετ' ὀλίγον πόνος ἐν τῷ θέρει, ὀλίγον μὲν χρόνον, ὠφελεῖ ψύχουσα· πολλὸν δ' ἐπιξηραίνει, ἐς τὰ σώματα σκληρὰ καὶ ξυλώδεα ἀποδεικνύει. τείνει ἐλαίου σὺν ὕδατι μαλάσσει, καὶ οὐ δίκνῶς ἐᾷ διαθερμαίνεσθαι. ὅσοι δ' κόπων τῶν ἐν τοῖσι σώμασιν ἐγγινομένων, ὧδε ἔχει. (Α) μὲν ἀγύμνασοι τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ παντὸς κεπιῶσι πόνου. οὐδὲν γὰρ τὰ σώματος διαπεπόνηται ἐς οὐδένα πόνον. τὰ δ' γεγυμνασμένα τῶν σωμάτων, ἐπὶ τῶν ἀνεθίστων πόνων κεπιᾷ. τὰ δὲ, καὶ ἀπὸ τῶν σωνήθων γυμνασίων κοπιᾷ, ἐπιβολῇ χρησάμενα. τὰ μὲν οὖν εἴδεα τῶν κόπων, τοιαῦτά ἐστιν. ἡ δ' δύναμις αὐτέων ὧδε ἔχει. (Α) μὲν γὰρ ἀγύμνασοι ὑγρὸν τὸ σῶμα ἔχοντες, ὀκόταν πονῶσι θερμαινόμενοι τὰ σώματος, σιωτῆξιν πολλὸν ἀφιᾶσιν. ὅ, τι μὲν οὖν σιωεξιδρώσῃ, ἢ ξὺν τῷ σώματι ἀποκαθαρθῇ, οὐ πλέχει πόνον μεῖζον ἐν τῷ κενωθέντι τὰ σώματος τοῦδε τὸ ἔθος. ὅ, τι δ' ἂν ἐμμείνῃ τ ἀποκρίσιος, τοῦτο πλέχει (Ν) πόνον, ἀλλὰ καὶ ὃν διζαμένῳ τὸ ὑγρὸν. οὐ γὰρ ὅτι ξυμφορὸν ὃν σώματι ἀλλὰ πολέμιον. ἐὰν μὲν δὴ τὰς ἔρχας τῶν σωμάτων, οὐ ξυνίζεται ὁμοίως, ἐὰν δ' τὰ ἔρκωδεα, ὥστε τουτέοις πόνον πλέχει, ἕως ἂν ἐξέλθῃ. ἅτε δὴ οὐκ ἔχον πλείοδον, ἀτρεμίζον θερμαίνεται ἀνὸ τε τὰ πρεσαπίπονα. ἐὰν μὲν οὖν πολὺ γένηται τὸ ἀποκριθέν, ἐκρατήσε τὸ τῶ ὑγιαίνοντος, ὥστε σιωεκθερμαῦαι ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἐνεποίησε πυρετὸν ἰσχυρόν. θερμανθέντος γὰρ τῶ αἵματος καὶ ὀπταπαθέντος, τὰ σῶμα καθαίρεται ὑπὸ τῶ πνεύματος. καὶ τὸ σωεχὲς θερμαινόμενον, λεπτυνθέν τε, καὶ σιωεξωθέεται ἐκ τῆς ἔρχος ἔξω ὅτι τὸ δέρμα, ὅσῳ ἰδρὼς καλέεται θερμός.

Τούτῳ

τ᾽ ἄπου δ᾽ ἀποκριθέντος, ὕ, τε αἷμα καθίσταται ἐς τὴν ἑαυτῆς φύσιν, σύστασιν· καὶ ὁ πυρετὸς λήγει, καὶ ὁ κόπος παύεται μάλιστα τεταρταῖος. χρὴ δ᾽ ὧδε θεραπεύειν. πυέλοισι μὲν λιθίοισι θερμοῖσι διαλύοντα τὸ ξυνεστηκός. [82] καὶ τοῖς ἐπὶ πόνοισι βιαίοισιν ὡς ἀπὸ καθάρσιος γενομένοις, τὴν ὀλιγοσιτίην, καὶ ἰσχνασίην, σωτηρίην τοῦ σώματος τὴν ἐπὶ πλεῖστον καὶ τοῖσι τοιούτοισι ὑγρὴν ἕξιν τοῦ σώματος ἐπιτηδεύειν, καὶ ἐλαίῳ χρίεσθαι ἁπαλῷ, ἔκκαυμα μὴ βιαίως ἀναθερμήνηται. καὶ ἔστι χρίσμασι καὶ ἔστιν ἱδρωτικοῖσι καὶ μαλακτικοῖσι χρίεσθαι, καὶ μαλακύνοντι ξυμφέρει. τοῖσι δὲ γυμναζομένοισιν ἀπὸ τῶν αὐτέπιστων πόνων, ἀλλὰ τάδε γίνεται. ὀκόταν μὲν πεπονήκῃ τὸ σῶμα, ὑγρὸν αὐάλιπι τὴν σάρκα ἐόν· ἀναγκαῖον γὰρ τοῦτον πεπονῆσθαι, ἐπεὰν μὴ ἐθίσῃ πονέειν. ὥστε καὶ τῶν γυμνασίων, ἀναγκαῖον ἕκαστα. τὴν μὲν οὖν σάρκα, ξυνίστασθαι αὐαλίπι καὶ ἀποκρίνεσθαι καὶ σωίζεσθαι ὥστε τὸ ἀναπέτερον. ξυμφέρει δὲ θεραπεύεσθαι ὧδε. τοῖσι μὲν γυμνασίοισι χρῆσθαι, τοῖσι σωθῆναι, ὅκως τὸ ξυνεστηκὸς θερμαινόμενον λεπτυνθῆναι καὶ ἀποκαθαρθῆναι, καὶ τὸ μὴ σῶμα μὴ ὑγραινθῆναι, μὴ δὲ ἀγύμναστον γενέσθαι. τοῖσι δὲ λουτροῖσι τοῖσι θερμοῖσι ξυμφέρει καὶ τοῦτον χρέεσθαι. καὶ τῇ τελευταίῃ ὁμοίως, ὡς ἐπὶ τὸ ἀναπέτερον. τῆς δὲ πυέλου τοῦτον δέεται. [83] ἢν μὲν γὰρ ἰσχνοὶ θερμαίνοντες, λεπτύνωσιν ἐπὶ ἀποκαθαίρῃ τὸ ξυστάν. [84] ἢν δὲ ἀπὸ τῶν σωθέντων γυμνασίων πόνοι, τοῦτον ἐπὶ τοῦτον γίνονται. ἀπὸ μὲν συμμέτρου πόνου, κόπος ὀλίγος κινέεται. ὀκόταν δὲ πλείων τοῦ κατὰ φύσιν πόνος ᾖ, ὑπερξηράνῃ τὴν σάρκα. κινεόμενος δὲ ὑγρὸς, θερμαίνεται, καὶ ἱδρώει, καὶ φλοιός, ἐς πυρετὸν καθίσταται μακρότερος, ἢν μὴ πρὸς ἐκλεπτύσῃ ὀρθῶς. χρὴ δὲ τοῦτον μὲν αὖτις ἐπὶ λουτρῷ, μὴ σφόδρα πολλῷ, μὴ δὲ θερμῷ ἄγαν λούεσθαι. εἶτα πίνας αὖθις ἐκ τοῦ λιθίου μαλακὸν οἶνον, δειπνῆσαι ὡς πλεῖστα καὶ πεπτότατα σιτία, καὶ ποτῷ ὑδαρεῖ. οἷσι δὲ μαλακῷ χρέεσθαι πολλῷ. [85] εἶτ᾽ ἐντεῦθεν χρόνῳ πλέῳ, μέζεσι αὖ αἱ φλέβες πληρωθῆσαι ἀρξῶσιν. εἶτα δὴ ἐξεμεῖσθαι. καὶ αὐασάντα ὀλίγον, καθεύδειν μαλακῶς. εἶτα τοῦτον ἡσυχῇ, τοῖσι σιτίοισι καὶ τοῖσι πόνοισι τοῖσι σωθεῖσιν ἡμέρας ἑξῆς, ἐπὶ τοιούτοισι δὲ καταστὰς ἐς τὸ σωθὲς καὶ σίτῳ καὶ ποτῷ. δυνάμιν δ᾽ ἔχει ἡ θεραπείη, τοιόνδε ἐξηρασμένον τὸ σῶμα ἐς ὑποχολίην, ἐξυγρῆναι δυνάμενον ἄπιρ ὑποχολὴς. ὧν μὲν οὖν ἡ δύναμις τὴν ὑποχολίην τοῦ πόνου γνῶναι ἐκ τοσῆσδε ὅτι τὸ σῖτον τὴν συμμετρείην ἀκέσασθαι, οὗ αἰεὶ ἔδει τοῦτο. νῦν δὲ τὸ μὲν ἀδύνατον. ὃ δὲ ῥᾴδιον. ἐξηρασμένου γὰρ τοῦ σώματος τὴν ἐμπεσόντων πεπτοδαπῶν, ἀφ᾽ ὧν λαμβάνῃ τὸ ξυμφέρον αὐτὸ ἐν ἑωυτῷ, ἕκαστον τοῦ σώματος ἑκάστου σίτου. πληρωθὲν δὲ καὶ ὑγρανθὲν κενωθείσης τῆς κοιλίης ὑπὸ τοῦ ἐμέτου, ἀφίησι πάλιν τὸ ὑποχολιῶδες. ἢν δὲ κοιλίη κενὴ ἐοῦσα ἀπίῃσι. τὸ μὲν οὖν ὑποχολῶδες ὑγρὸν ἄγει, ἐξερύγεται ἡ σάρξ. τὸ δὲ σύμμετρον, οὐκ ἀφίησιν, ἢν μὴ βίης, ἢ πόνων, ἢ φαρμάκων, ἢ ἄλλης τινὸς αἰπαπαλύσιος. τῇ δὲ προσαγωγῇ χρησάμενος, κατέχηται τοῦ σώματος τὸν διαπνέοντα ἡσυχῇ.

Quo sanè excreto, tum sanguis ad naturalem constitutionem redit, tum febris remittit, & lassitudo sedatur, tertio præsertim die. Hanc autem lassitudinem hunc in modum curare oportet, fomentis & balneis calidis id quod coaluit dissoluendo, & violentis deambulationibus expurgando, ciborumque paucitate & extenuatione carnis vacuationem cogendo, ac oleo leniter, ne vehementer recalescat, confricando. Vnguentis etiam tum sudorem elicientibus, tum emollientibus inungere ac emollire confert. His verò qui exercentur, à minimè consuetis laboribus iccirco lassitudo contingit, quòd cùm corpus laboribus se non exercuerit, ea parte qua laborare non consueuit, carnem humidam esse necesse est, velut ad singulas exercitationes. Carnem igitur colliquefieri & secerni, ac in sese cogi velut in priore necesse est. Hæc autem curatio confert. Exercitationibus quidem assuetis vtendum, vti quod exiit calefactum tenuetur ac detrahatur, reliquumque corpus minimè humectetur, neque sine exercitationibus esse contingat. Huic autem conducit, vt balneis calidis ac frictione, non secus ac prior, vtatur. Fomentis autem nihil opus est, cùm labores calefaciendo, ad id quod coactum est tenuandum & detrahendum satis esse possint. At verò exercitatis exercitationibus labores hoc modo contingunt, Ex moderato quidem labore nulla oritur lassitudo. Cum verò maior quàm par sit fuerit, carnem supra modum exiccat, eáque humore vacuata, incalescit, dolet, horrore concutitur, ac nisi quis rectam curationem adhibeat, ad diuturnam febrem deuenit. Imprimis quidem balneo neque admodum multo, neque nimis calido vtendum, deinde à balneo epoto molli vino, in cœna quàm plurima & cuiusque generis edulia offerenda, & potu aquoso, vino autem molli ac copioso vtendum. Postea diutiùs confricandum, dum venæ oppletæ turgescant. Mox vomendum, & post modicam stationem, molliter dormiendum. Postea per dies sex sensim ad cibos & potiones consuetas redeundum, & in his ad consuetum tum cibum, tum potum deueniendum. Quæ curatio hanc habet facultatem, vt supra modum reliccatum corpus, citra excessum humectare queat. Quòd si quis laboris exuperantia mentis intelligentia comprehensa, huic quantacunque foret cibi commoderatione mederi posset, id bene haberet. Nunc verò vt illud fieri nequit, ita hoc facile. Reliccatum namque corpus, à cuiusuis generis ingestis, sibi quod confert assumit, & vnaquæque corporis pars de singulis cibis, repletum verò & humectatum, vacuato per vomitionem ventriculo, rursus id quod exudat dimittit. Ventriculus autem cùm vacuus existat, vicissim attrahit. Exuperantem igitur humiditatem caro effundit, commoderatam verò, non nisi per vim, aut labores, aut medicamenta, aut aliud quoddam reuulsionis genus dimittit. Qui verò cibi paulatim adiectione vtetur, is corpori leniter pristinam victus rationem restituet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

HIPPOCRATIS DE VICTVS RATIONE, LIBER. III.

AT de victus humani ratione, ita vt ad ciborum copiam laborũ commoderatio adhibeatur, exactè quis scribere nõ potest, quemadmodum etiá antea à me dictum est. Multa enim sunt quæ prohibẽt. Primùm quidẽ differentes inter se hominũ naturæ. Nam & quæ siccæ sunt, ipsæ inter se inuicem, & cum cæteris collatæ, magis & minùs siccæ sunt, & humidæ, ad eundemq; modum de reliquis omnibus dicendum. Deinde etiam ætates, quæ iisdem minimè indigent. Ad hæc verò & regionũ positiones, ventorumq; mutationes, & tẽpestatum transmutationes, anniq; conditiones. Quin & inter cibos ipsos magna est differẽtia. Triticũ enim à tritico, & vinum à vino differt, reliquaq; omnia ex quibus victum trahimus, cũ diuersa existãt, impediũt quò minùs quis ea de re exactè scribere possit. Sed enim inuentæ à me sunt eorũ quæ in corpore superãt prænotiones, siue labores cibos, siue cibi labores superẽt, & quanã ratione singulis mederi oporteat, tum etiá sanis prospicere, vti ne in morbos incidãt, nisi quis valde multũ ac sæpe delinquat. Quę sanè ipsa medicamentis iã indigent, etsi sunt quædã quæ neq; medicamentis sanari possunt. Quoad igitur fieri potuit, inuenta sunt à nobis quæ quàm maximè ad rẽ facerent, exactè verò à nemine. Primùm quidẽ igitur pleriſq; vulgo scribã, ex quibus maximã vtilitatem capiãt, qui cibis quibuslibet & laboribus necessariis, coactisq; profectionibus vtuntur, tum qui maritimis negotiationibus ad victum parãdum repertis distinentur, si plus iustò incalescãt, & magis quàm expediat refrigerentur, reliquaq; victus ratione instabili vtantur. His sanè præsens victus ratio conducit. Annum quidem pleriq; in quatuor partes omnibus ferè notas diuidunt, hyemem, ver, æstatem, & autumnum. Ac hyemem quidem à Vergiliarum occasu, ad Æquinoctium vernum. Ver autem ab Æquinoctio, ad Vergiliarum exortum. Æstatem à Vergiliarum ortu, ad Arcturi exortum. Autumnum verò ab Arcturo, ad Vergiliarum occasum. Per hyemem igitur, vt anni tempori frigido & constricto te opponas, hac victus ratione vti conuenit. Plurimùm quidem semel tantum cibus sumendus, nisi quis aluum valde siccam habeat. Sin minus, parum prandendum. Cibis autem vtendum siccis, austeris, calefacientibus, ex toto collatis & meracis. Pane quoque magis, & obsoniis assis potius quàm elixis vtendum. Potionibus item nigris, meracioribus, ac paucioribus. Oleribus autem quam minimùm, præterquam calefacientibus & siccis. Succis etiam ac sorbitionibus quàm minimum. Laboribus autem plurimis omnibus, cursibusque flexis, sensim accessione facta, & lucta cum oleo, à leuioribus adurgendo. Et deambulationibus quidem post exercitationes celeribus, à cœna verò tardis, in loco tepido. Matutinis etiam multis, ex leui initio, vehementer progrediendo, & leniter desinendo. Duro etiam cubili, & nocturnis itineribus vti, tum etiam per

Πεϱὶ διαίτης ἀνθϱώπινης ὥσπϱ μοι καὶ τὸ πϱότεϱον εἴϱηται, ξυλλαβέσθαι μὲν οὐκ οἷόντε ἐς ἀκϱιβείην, ὥστε πϱὸς ὃ πλῆθος καὶ σίτου, καὶ συμμετϱείως πϱοσφέϱεσθαι τῶν πόνων. πολλὰ γὰϱ ταῦτα κωλύοντα. πϱῶτον μὲν αἱ φύσιες τῶν ἀνθϱώπων, διάφοϱοι ἐοῦσαι. καὶ γὰϱ αἱ ξηϱαὶ αὖ ἑωυτῶν πϱὸς ἑωυτάς, καὶ πϱὸς ὑγϱὰ μᾶλλον καὶ ἧσσον, ξηϱαὶ δὲ ὑγϱαὶ ὡσαύτως δὲ αἱ διαῖται πᾶσαι. ἔπεστι, καὶ αἱ ἡλικίαι, μὴ δεόμεναι τῶν αὐτῶν. ἔτι δὲ καὶ τῶν χωϱείων αἱ θέσιες. καὶ τῶν πνευμάτων αἱ μεταβολαί. τῶν τε ὡϱέων αἱ μεταστάσιες, καὶ ἐνιαυτῶν αἱ καταστάσιες. αὐτῶν τε τῶν σίτων, πολλὴ διαφοϱή. πυϱοί τε γὰϱ, πυϱῶν καὶ οἶνος, οἴνου, καὶ τἆλλα ὅσα διαιτεόμεθα πάντα διάφοϱα ἐόντα, ἀποκωλύει δυνατὸν εἶναι ἐς ἀκϱιβείην ξυλλαβεῖν. διὰ γὰϱ αἱ πϱογνώσιες ἀξύμπτωτοι ἐμοιγε τοῖσι ἐπιχειϱεόντων ἐν τῷ σώματι, ὥστε τὸν πόνον κϱατέειν τοῦ σιτίου, ὥστε τὰ σιτία τοῦ πόνου, καὶ ὡς χϱὴ ἕκαστα ἀξιοῦσθαι. πϱὸς καὶ τοῖσι μανθάνειν τὰ ὑγιέα τὰς φύσιας, μὴ πϱοσαϱμόζειν τε τὰς νόσους, ἐὰν μήτις μεγάλα πάνυ ἁμαϱτάνῃσι, καὶ πολλάκις τοῦτο. τῶν δὲ φαϱμάκων δέ ἐστι ἅπλα. ἔστι δὲ ἃ ἄνευ τῶν φαϱμάκων δύναται ὑγιάζεσθαι. ὡς μὲν οὖν δυνατὸν διϱεθῆναι ἔϱξασα τοῦ ἔϱγου, ἐμοὶ δοκέει. ὃ δὲ ἀκϱιβὲς, οὐδενί. πϱῶτον μὲν οὖν τοῖσι πολλοῖσι τῶν ἀνθϱώπων ξυλλαβέω, ἐξ ὧν μάλιστα ἂν ὠφελοῖντο. οἵτινες σιτίοισι πϱοσχϱόοι χϱέεον. πόνοισί τε τοῖσι αἰσχϱοῖσιν, ὁδοιποϱίῃσί τε τῇσι πϱοσαναγκαίῃσι, θαλασσουϱγίῃσί τε τῇσι πϱὸς τὸ συλλογίλου δϱεπτείσῃσι τοῦ βίου. θαλπόμενοί τε, ὅδε καὶ ὅδε σύμφοϱον. ψυχόμενοί τε, ὅδε καὶ ὅδε ὠφέλιμον, τῇ τε ἀνῇ διαίτῃ ἀκϱοχϱαέστεϱα χϱεόμενοι. τούτοισι δὴ ξύμφοϱα, ἐκ τοῦ ὑπάϱχοντος ὧδε διαιτᾶσθαι. τὸν μὲν ἐνιαυτὸν ἐς τέσσεϱα μέϱεα διαϱέουσιν. ἃ δὴ μάλιστα γινώσκουσιν οἱ πολλοί. χειμῶνα. ἦϱ. θέϱος. φθινόπωϱον. καὶ χειμῶνα μὲν ἀπὸ πλειάδων δύσιος, ἄχϱι ἰσημεϱίης ἐαϱινῆς. ἔαϱ δ' ἀπὸ ἰσημεϱίης μέχϱι πλειάδων ἐπιτολῆς. θέϱος, ἀπὸ πλειάδων μέχϱι ἀϱκτούϱου ἐπιτολῆς. φθινόπωϱον δὲ, ἀπὸ ἀϱκτούϱου μέχϱι πλειάδων δύσιος. ἐν μὲν οὖν τῷ χειμῶνι ξυμφέϱῃ πϱὸς τὸ ὦϱιον, ψυχϱόν τε καὶ ξιωϱεσκιμένον ὑπάϱχειν τοῖσι διαιτήμασιν, ὧδε χϱέεσθαι. πϱῶτον μὲν μονοσιτίῃσι χϱὴ δέχεσθαι, ἢν μὴ πάνυ ξηϱὸν ᾖς τὸ σῶμα καὶ λίπεϊ ἔχει. εἰ δὲ μὴ, μικϱὸν ἄϱιστον. τοῖσι δὲ διαιτήμασι χϱέεσθαι, τοῖσι ξηϱοῖσι καὶ αὐστηϱοῖσι. καὶ θεϱμαντικοῖσι καὶ συγκομιστοῖσι, καὶ ἀκϱήτοισιν. ἀϱτοσιτέειν δὲ μᾶλλον. καὶ τοῖσιν ὀπτοῖσι τῶν ἑφθῶν μᾶλλον, ἢ τοῖσι ἑφθοῖσιν χϱέεσθαι. καὶ τοῖσι πόμασι μέλασιν ἀκϱητεστέϱοισι, καὶ ἐλάσσοσι. λαγχάνοισι δὲ ὡς ἥκιστα, σπάνιν τοῖσι θεϱμαντικοῖσι καὶ ξηϱοῖσι. καὶ χυλοῖσι δὲ ῥοφήμασι ὡς ἥκιστα. τοῖσι δὲ πόνοισι πολλοῖσιν ἅπασι, τοῖσι τε δϱόμοισι καμπτοῖσιν ἐξ ὀλίγου πϱοσάγοντα, καὶ τῇ παλῃ ἐν ἐλαίῳ, μαχϱῇ, ἀπὸ κώφων πϱοσαναλήζοντα. τοῖσι μὲν πϱοπάτοισιν ἀπὸ τῶν γυμνασίων, ὀξέσιν. ἀπὸ δὲ τῶν δϱόμων, βϱαδέσιν ἐν δηλῳ. ὀϱθοῖσί τε πολλοῖσιν ἐξ ὀλίγου ἀϱχόμενον, πϱοσάγοντα σφοδϱόν. ἀποπαύοντα δὲ ἡσύχῃ, καὶ σκληϱοκοιτίῃσι, καὶ νυκτοδϱομίῃσι, καὶ οϱινοδατίῃσι,

καὶ

καὶ χιὼν δ' ἐμίησι· χρέεσθαι συμφέρει πάντα τὸν χρόνον, ἰσχναίνει καὶ θερμαίνει. χρέεσθαι τε πλείω. ὁκόταν δ' ἐθέλῃ λούεσθαι, ἢν μὲν ὀκπονήσῃ ἐν παλαίστρῃ, ψυχρὸν λοῦσθαι, ἢν δὲ ἀνίῃ τινὶ πόνῳ χρήσηται, θερμὸν ξυμφορώτερον. χρέεσθαι δὲ καὶ τοῖσιν ἐμετοῖσι. τοῦ μὲν ὑγροτέροις, τοῖς δ' μινός. τοῦ δὲ ξηροτέροις, δὶς ἀπὸ σιτίων πολυσάρκων. ἐκ δὲ τῶν ἐμέτων, πρὸς σάλην νοσηρὴν πρὸς τὸ εἰθισμένον σιτίον ἐς ἡμέρας τρεῖς. καὶ τοῖσι πόνοισι χρῆσθαι κυφοτέροισι καὶ ἐλαφροτέροισι, τοῦτον τὸν χρόνον, ἀπὸ δὲ βοείων καὶ χοιρείων κρεῶν καὶ τῶν ἄλλων ὅ,τι ἂν ὑπερβάλῃ πλησμονὴν, ἐμέειν, καὶ ἀπὸ πυρωδέων καὶ γλυκέων καὶ λιπηρῶν ἀνέδην πλησμονῆς, ἐμέειν συμφέρει. ἀπὸ μέθης, καὶ σίτων μεταβολῆς. καὶ χωρίων μεταβολῆς, ἐμέειν. διδόναι δὲ καὶ τὰ ψυχρὰ, καθαρὴν ἐοῦσαν, πρὸ τοῦ σιτίου καὶ γυμνασίων, ἀλλ' ἔντερα τοῖσιν ὀρθρίοισι περιπάτοισι, ὁκόταν ἄρξηται τὸ σῶμα διαθερμαίνεσθαι, καὶ τοῖσι δρόμοισι, καὶ ἐν ᾧ ἂν χρόνῳ ὑπερβολὴν φυλάσσωμεν. ἀναδύει γὰρ τὰ σώματα χειμάζεσθαι ἢ γυμνάζεσθαι ἐν τῇ ὥρῃ. οὐ δὲ γὰρ τὰ δένδρεα μὴ χειμαζόμενα ἐν τῇ ὥρῃ δύναται καρπὸν φέρειν, οὐδὲ αὔξεσθαι. χρέεσθαι δὲ καὶ τοῖσι πόνοισι πολλοῖσι τούτῳ τῷ ὥρῃ ἐς ὑπερβολὴν, ἢν μὴ ἀνῶνται. τοῦτο τεκμήριον δίδωσι τοῦ ἰδιώτας. διαθήκας δὲ οὕτως ἔχει, φέρε. τῆς ὥρης οὔσης ψυχρῆς καὶ σηπεδονώδους, πολυπλήσια πόντε καὶ τὰ ζῶα. βραδέως οὖν ἀνάγκη διαθερμαίνεσθαι τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ πόνου. καὶ ὀλίγου μικρόν τι μέρος ἀποκρίνεσθαι τοῦ ὑπαρχόντος. εἶτα ὀλίγου χρόνου οὖν ἔνι μὴ πονέειν, ἀποδέδοται ὀλίγος. οὖν ἔνι ἢ αἴ παύεται, πολύς. ἡ μὲν γὰρ ἡμέρη, βραχεῖα ἢ ἡ νύξ, μακρή. διαθέσιος οὖν οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ὁ χρόνος καὶ ὁ πόνος. χρὴ οὖν διαφέρειν τὸν ὥρῃ τοιῦτον ὅτου διαιτᾶσθαι. ἀπὸ πλειάδων δύσιος μέχρις ἡλίου τροπῶν, ἡμέρας τεσσεράκοντα τέσσερας. τοῦτον τὸν τροπῶν, ἐν φυλακῇ οὖν μάλιστα εἶναι. καὶ ἀπὸ τροπῆς ἡλίου, ἡμέρας τοσαύτας ἡμέρας, τῇ αὐτῇ διαίτῃ χρέεσθαι. ἔστω ἡ ὥρη ἐπιμάλλον τὸ ζέφυρον καὶ μαλακωτέρη γίνεται, διαφέρειν τῇ διαίτῃ μὴ τὸν ὥρης ἔπεσθαι. ἡμέρας πεντεκαίδεκα, ὅτε ἡ ἀρκτοῦρος ἐπιτολὴν καὶ χελιδὼν ἤδη φέρει, τὸν ἐρχόμενον τὸν χρόνον, ποικιλώτερον ἤδη διάγειν μέχρις ἰσημερίης, ἡμέρας τεσσαρακονταδύο. χρὴ οὖν καὶ τοῖσι διαιτήμασι, χρέεσθαι τῇ ὥρῃ, διαποικίλλοντα φαυλοτέροισι καὶ κουφοτέροισι. τοῖσι τε σιτίοισι, καὶ τοῖσι ποτοῖσι, καὶ πόνοισι πρὸς σάρκωσιν ἡσυχῇ πρὸς τὸ ἔαρ. ὁκόταν δ' ἰσημερίη γίνηται ἤδη μαλακωτέρη, καὶ αἱ ἡμέραι μᾶλλον μακρότεραι. αἱ νύκτες δὲ βραχύτεραι. καὶ ἡ ὥρη θερμή τε καὶ ξηρὴ κατάστῃ, καὶ ἡ παρεοῦσα τροφίμους τε καὶ ἄκρητος. διαθήκας οὖν ὥσπερ τὰ δένδρεα πρὸς καρπὸν ἀζόη. ἐν τούτῃ τῇ ὥρῃ, αὐξίσιν ὠφελείου ἐς τὸ θέρος ὁκόσ ἔχοντα γνώμιον, αὔξησίν τε καὶ σκιὴν, οὕτω καὶ ἄνθρωπον. ἐπεὶ γὰρ γνώμιον ἔχει, τὸν χρόνος τὸν αὔξησιν διαφυλάσσοντα πρὸς ὑγιηρὸν αὐτὸν πρόσκυρα ζειν. χρὴ οὖν, ὡς μὴ ὀξέα πάνυ τὸν διαιτήμασι μεταβάλλειν, διελὼν χρόνον ἐς μέρεα ἕξ, τὸν ὀκτὼ ἡμέρας. ἐν μὲν τῇ πρώτῃ μοίρῃ χρὴ τῶν τε πόνων ἀφαιρέειν, καὶ τοῖσι λοιποῖσι ὀξυτέροισι χρέεσθαι, τοῖσι δὲ σιτίοισι, μαλακωτέροισί τε, καὶ πόμασιν ὑδαρεστέροισι, καὶ λευκοτέροισι. καὶ τῇ πάλῃ σιτὸ ἐλαίῳ ἐν τῷ ἡλίῳ χρέεσθαι, ἐν ἑκάστῃ δὲ τῇ ὥρῃ, ἕκαστα τῶν διαιτημάτων μείζω αἰεὶ καὶ μικρόν. καὶ τὰ πρεπάτων ἀφαιρέειν, τῶν ἀπὸ τοῦ δείπνου, τὸν πλείω. τὰ δὲ ὀρθρίων, ἐλάσσω

pulueremingredi ac currere confert. Hæc enim omnia extenuant & calefaciunt, iisque plurimis vtendum. Cum verò quis lauari volet, si quidem in palæstra laborauerit, frigida lauetur. Quòd si alio quopiã labore vsus fuerit, calida magis confert. Vomitionibus autem post cibos cuiusuis generis, humidiores ter in mense vtantur, sicciores verò bis. A vomitionibus sensim per tres dies ad cõsuetum cibum deducendum, & sub id tempus leuioribus & paucioribus laboribus vtendum. A bubula & porcina carne, aut à quibusuis aliis; qui supra modum repletus vomat. Quinetiam ex caseosorũ, & dulcium, & pinguiũ minimè consuetorum repletione vomere confert. Post ebrietatem quoque, & ciborum mutationem, locorumque trãsmutationem vomendum. Parum autem se frigori exponere oportet, præterquàm post cibos & exercitationes. Sed in deambulationibus matutinis, cùm corpus incalescere cœperit, & in cursibus, reliquoque quouis tempore, exuperantia vitanda est. Hac enim tempestate corpori frigus sentire, quam exerceri magis confert. Neq; enim arbores quæ hoc tempore frigora non senserunt, fructum ferre aut satis valere possunt. Hac quoque tempestate laboribus etiam multis vtendum, dum lassitudines minimè contingant. Cuius rei istud dabo plebeiis argumentum, curq; hæc ita se habeant aperiam. Cùm hoc anni tempus frigidum & constrictum existat, similia etiam animalibus contingere solent. Corpora igitur lentè ex labore incalescere, & humidi quod inest paruam quãdam portionem excerni necesse est. Deinde labori quidem temporis parum concessum est, quieti verò multum, cùm dies quidem breuis sit, nox autem longa. Ideoque neque tempus, neque labor modum excedunt. Eam igitur ob causam hoc anni tempore, ista victus ratio instituenda est, à Vergiliarum occasu ad Solstitium vsque, diebus quadraginta quatuor. At circa solstitium, quàm maxima fieri potest custodia vtendum, & à solstitio, aliis totidem diebus eadem victus ratio vsurpanda. Vbi autem tempestas fauonium reduxerit, & mollior extiterit, victus rationem tempestati accommodare conuenit, diebus quindecim, ad Arcturi exortum, & hirundinis aduentum. Quod verò sequitur tempus, variè magis transigere oportet, ad Æquinoctium vsque, diebus duobus & triginta. Victus igitur ratione ad anni temporis varietatem accommodata, molliore & leuiore vtendum, in cibis, potibus & laboribus, sensim ad ver adducendo. Cùm autem Æquinoctium iam mollius euaserit, dieſque longiores, & noctes breuiores, anniq; tempus ad calidum & siccum peruenerit, præsens etiam victus probè nutriens ac meracus esto. Quemadmodum igitur arbores, cùm ratione careant, hac tempestate sibi comparát ad æstatis commoditatem, tum incrementũ, tum vmbram; ita homo, cùm mente sit præditus, carnis incrementum salubre sibi comparare debet. Ne igitur victus ratio derepente immutetur, tempus in sex partes, per octo dies diuidendum. In prima itaq; parte de laboribus detrahendum, reliquisq; acutioribus vtendũ. Cibi quoq; molliores exhibendi, & potiones aquosiores ac calidiores, & lucta cum oleo in sole vtendũ. In singulis autem anni temporibus, vnaquæq; victus ratio paulatim transmutanda, & deambulationes à cœna plures detrahendæ, matutinæ vero paucio-

ſaza quoq; panis loc o app onenda,& olera cocta extibenda, opſoniaq́ue elixa i affis adæquanda. Balneis ziam vtendũ,paruo prand o, & rebus venereis pauis.Vomitiones quoque p r. mùm quidem duobus interpoſitis diebus, deinde lo ngiore interiecto tempore,faciendæ,quò & corpus a d puram carnem reducas,& victus rationẽ h oc te mpore mollem inſtituas, ad Vergiliarum exortum. Tu nciam adeſt æſtas , ad quam victus rationẽ accõmo dare oportet. Vbi ergo Vergiliæ iam exortæ ſunt, ci bis m ollioribus & paucioribus vtendum,deinde pl us maza,quam pane,eaq́ue prius ſubacta,& minimè intrita. Potibus autem mollibus,albis, aquoſis,prandio modico,& ſomnis à prandio breuibus,& ciborum ac potionum repletionibus quàm minimis. In cibo potu quantum ſatis eſt vtendum.Interdiu verò quàm minimũ bibendũ, niſi neceſſaria aliqua ſiccitate corpus detineatur.Olerib. coctis vtendum,eſtuoſis & ſiccantibus exceptis.Crudis quoq; vtendum , calefacientibus & ſiccantibus exceptis.Ac vomitionibus, niſi ſi qua repletio inſit, minimè vtendum, rebuſq; venereis , omnium minimè.Balneis verò tepidis vti licet.Poma verò cum pro natura humana valentiora ſint, ab his abſtinere præſtat.Quod ſi quis cũ cibis vtatur,minimè deliquerit. Laboribus etiã & curſibus exerceri conuenit,iiſq; ad carceres redeuntib.modicis , multo tẽpore,& deambulationib⁹ in vmbra Lucta verò in puluere, quò minimùm incaleſcat:Nam volutatio in puluere curſib⁹ præſtat,qui corpus humidũ vacuando deſiccant. A cœna minimè deambulandũ,ſed tãtum ſtandũ. Mane verò deambulationibus vtendũ. Soles vitandi & frigora tum matutina , tũ veſpertina , quæcunq; à fluminibus,aut ſtaguis,aut niuibus ſpirant.In hac autem victus ratione ad ſolſtitiũ æſtiuum vſq; perſeuerãdũ, vti hoc tempore ſicca omnia & calida , ac nigra, & meraca,ac panes detrahas,niſi ſi paulùm quid voluptatis gratia exhibeas. Tempore verò quod poſtea ſequitur,cibis vtatur mollibus & humidis,refrigerantibus & albis, ad Arcturi exortum & Æquinoctium, diebus 93.Poſt æquinoctiũ autem hoc modo victus rationẽ inſtituere oportet,per autumnũ ad hyemem accedendo,ita vt frigorũ ac teporis mutationes veſtitu craſſo deuites. Hoc verò tẽpore priùs in veſte motu vtendũ,frictioneq; & lucta cum oleo, ſenſim adiiciendo,& loco tepido deambulandũ,calidaq; lauandum,& ſomni diurni detrahendi.Cibi etiã aſſumendi calidiores, minus humidi ,& puri , potus verò nigriores,molles tamen & nõ aquoſi,olera autẽ minùs. Reliquaq; omni victus ratione ita progrediendũ, vt ab æſtiuis demas,hybernis vtaris,non ad ſummũ,quò quàm proximè ad hybernã victus rationẽ deuenias, per dies duodequinquaginta,ad Vergiliarũ occaſum ab Æquinoctio. Atq; iſta quidem pleriſque hominibus ſuadeo,quibus temerè vitam degere neceſſe eſt, neq; licet reliquis poſthabitis ſuæ ipſorum ſanitatis curam habere.Qui verò ita ſunt comparati, ſibiq́ue in animum induxerunt, neque pecuniarum , neque corporis, neque vllius rei vtilitatem,citra ſanitatem æſtimandam eſſe , iis à me inuenta eſt victus ratio, quæ quoad eius fieri poteſt maximè ad veritatẽ accedit , quam procedente oratione demonſtrabo.

κὴ τ μάζης αὖλ τ ἄρτων προσφέρεσθαι. ἔτ τ λαχάνων τ ἑψητῶν προσφάγειν. καὶ τὰ ὄψα αὐτοῖσι τοῖσι ἀθληταῖσι λευκοῖσι τε χρέεσθαι καὶ σταφιδίῳ μικρόν, ἀφροδισίοισί τε ἐλαφροῖσι, καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι. τὰ μὲ προσφάτων ἐκ τ δύο ποιέεσθαι. ἔπειτα δὲ πλείονος χρόνου. ὄφρα αὖ καταπήσῃ τε τὸ σῶμα σεσαρκωμένον καθαρῇ σαρκί. ἔτ τ διαίτημα λαχανώδεϊ ἐντατέῳ ᾧ χρέω, μέχρι πλειάδων ἐπιτολῆς. [15] Ἐν ὕδατι, ἤδη θέρεος, καὶ τ διαίτημα ἤδη χρὴ πρὸς τοῦτο ποιέεσθαι. χρὴ οὖν ἐσφοδρὴν πλεῖας ἐπιτείλαι, τοῖσί τε σιλίοισι μαλακωτέροισι καὶ ἐλάττοσι χρέεσθαι. ἔπειτα τῇ μάζῃ πλέον, ἢ ᾧ ἄρτῳ. τούτῃ δὲ προφυρητῇ ἀτρεμιστοτέρῃ. τοῖσι δὲ πόμασι μαλακοῖσι, λευκοῖσιν ὑδαρέσιν. ἀρίστῳ δ', ὀλίγῳ. καὶ ὑπνοισιν ἀπὸ ἀρίστου, βραχέσι. καὶ πλησμονῆσιν ὡς ἥκιστα, τ σιλίων τε καὶ ποτῶν. ἱκανῶς δοκεῖ ᾧ οἵτῳ χρέεσθαι. δι' ἡμέρης δ' ὡς ἥκιστα πάνυ, ἐὰν μὴ ἀνάγκη τινὶ ξηρασίη δ σῶμα χρήσηται. χρέεσθαι δ' τοῖσι λαχάνοισι τοῖσιν ἑφθοῖσι, πλὴν τῶν καυσωδέων καὶ ξηρῶν. χρέεσθαι δὲ καὶ τοῖσιν ὠμοῖσι, πλὴν τῶν θερμαντικῶν καὶ ξηρῶν. ἐμέτοισι δὲ, ἐὰν μή τις πλησμονὴ ἐγγένηται, μὴ χρέεσθαι. τοῖσι δὲ ἀφεδρισίοισιν, ὡς ἥκιστα. λουτροῖσι δ', χλιεροῖσι χρέεσθαι. Ἡ δὲ ὀπώρη, ἰσχνοτέρην τὴν αἰθοπίνης φύσιος. βέλτιον οὖν, ὀπωρῶν ἀπέχεσθαι. εἰ δὲ χρῷ τις, μὴ τ στίων χρεόμενος, [16] ἥκιστ' ἂν ἁμαρτάνοι. τοιά τε πόνοισι τοῖσί τε ξηροῖσι, χρὴ γυμνάζεσθαι. καὶ ψαύσεσιν ὀλίγῃσι πολλὴν χρόνον. καὶ τοῖσι περιπάτοισιν ἐν σκιᾷ. τῇ τε πάλῃ, ἐν κόνι, ὅκως ἥκιστα ἐκθερμήνηται. ἡ γὰρ ἐλίνδησις βέλτιον, ἢ ἡ ξηρή. [17] ψύχουσι γὰρ τὸ σῶμα, κενοῦντες τ ὑγρόν. ἀπὸ δείπνου τε μὴ περιπατέειν, ἀλλ' ἢ ὅσον ἐξανασιῶναι. πρωὶ δὲ χρέεσθαι τοῖσι περιπάτοισιν. ἡλίους δ' φυλάσσειν καὶ τὰ ψύχεα, ταῦτα ἐν πρωΐ. καὶ τὰ ἐν τῇ ἑσπέρῃ, ὁκόσα πολαμοὶ ἢ λίμναι, ἢ χιόνες ἀποπνέουσι. τούτῃ δὲ τῇ διαίτῃ προσανεχέτω, μέχρις ἡλίου τροπέων. ὅκως δὲ τουτέῳ τῷ χρόνῳ, ἀφαιρήσῃ πάχος, ὁκόσα ξηρά, καὶ θερμά, καὶ μέλανα, καὶ ἄκρητα, καὶ σῦτ ἄρτοις, πλὴν ἐλάχιστα μικρόν τι ἡδυπάθειας πρόσεχε ἕνεκα. τ ἐχόμενον δὲ χρόνον δίαιτήσεται τοῖσι μαλακοῖσι, καὶ ὑγροῖσι, καὶ ψυκτικοῖσι, καὶ λευκοῖσι, μέχρις ἂν τοῦ ὀπτιλῆς καὶ ἰσημερίης, ἡμέρας ἐννενήκοντα τρεῖς. Ἀπὸ δὲ ἰσημερίης, ὧδε χρὴ διαιτᾶσθαι, προσάγοντα πρὸς ⟨ω⟩ χειμῶνα ἐν τῷ φθινοπώρῳ. φυλασσόμενον τὰς μεταβολὰς τῶν ψύχεων, καὶ τῆς ἀλίης ἐαθῆναι παχεῖν. χρέεσθαι δὲ ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ἱματίῳ προσκινδύνοντα τῇ τε τρίψι καὶ τῇ πάλῃ ἐν ἐλαίῳ ἡσυχῇ προσάγοντα. καὶ σῦτ πρόποσις ποιέεσθαι ἐν ἀλέῃ, θερμολουσίῃ τε χρέεσθαι καὶ σῦτ ἡμέρηνοις ὕπνοις ἀφαιρέειν, καὶ τοῖσι σιλίοισι θερμοτέροισι, καὶ ποσὶν ὑγροῖσι καὶ καθαροῖσι. καὶ τοῖσι πτισανοισι μελανωτέροισι, μαλακοῖσι δὲ καὶ μὴ ὑδαρέσι. τοῖσί τε λαχάνοισιν ἥσσον. [18] τῇ τε ἀνῇ διαίτῃ προσάγειν πάσῃ τῶν θερινῶν ἀφαιρέοντα, τοῖσι χειμερίοισι χρέεσθαι μὴ ἐς ἄκρον. ὅκως καταπήσῃ ὡς ἐγγίστα τ χειμερινῆς διαίτης, [19] ἐν ἡμέραις δυοῖν δέουσαν πεντήκοντα, μέχρι πλειάδων δύσιος ἀπὸ ἰσημερίης.

Ταῦτα μὲν προφανέα τῷ λόγῳ τῶν ἀνθρώπων, ὁκόσοισιν ἐξ ἀνάγκης, εἰκῇ ⟨ω⟩ βίον διατελέειν δεῖ, [20] μηδὲ ἐπιμέλειαν αὐτοῖσι τῶν ἐόντων ἀμελήσαντας τ ἑωυτῶν ὑγιείης ἐπιμελέεσθαι. οἷσι δὲ τάδε προσκέεται καὶ διάγνωσις, οὐκ ἀδεὲς ὄφελός ἐστιν, οὔτε χρημάτων, οὔτε σώματος, οὔτε τῶν ἐόντων ἑτέρου, ἄτερ τῆς ὑγιείης, πρὸς τοῦτόν ἐστι μοι διαλογισμὸς ἐξευρημένος, ὡς ἀνυσὸν πρὸς τ ἀληθέστατον τῶν δυνατῶν προσηγμένον. [21] Τούτῳ μὲν οὖν προσοίσω τῷ λόγῳ, δηλώσω.

τάδε

τόδε δὲ ὁ ἐξεύρημα, καλὸν μὲν ἐμοὶ τὴν εὕρεσιν. ὠφέλιμον δὲ, τοῖσι μαθοῦσιν. οὐδεὶς δέ κω τοῦτο πρότερον, οὐδὲ ἐπεχείρησε ξυνθεῖναι, ὁ τοῖς ἄπουσι τὰ σώματα πολλοῦ χρήνω εἶ) ἄξιον. ἔστι τοῖς διάγνωσις μὲν τοῦ τὸ κάμνειν, διάγνωσις δὲ τῶν σωμάτων, ἢ πέπονθε. πότερον ὁ σῖτίον κρατεῖ σὸν πόνους, ἢ ④ πόνοι τὰ σῖτία, ἢ μετρίως ἑκάτερος θάτερος ἀλλήλοις. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ κρατεῖσθαι ὁκότερον ὕδωρ, νοῦσοι ἐγγίνονται. ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσάζειν τοῖς ἀλλήλοις, ὑγιείη τοιοῦτον. ὁκοῖ δὴ τὰ εἴδεα ἐπεξέλθω, καὶ διέξω ὁκοῖα ἕκαστα τοῖσιν ἀνθρώποισιν ὑγιαίνειν δοκέουσι, καὶ ἐσθίουσί τε ἡδέως, ποιεῦσί τε δι' ἡμέρης μάλιστα, καὶ σώματος καὶ χρώματος ἰκνεῦνται ἐχρηστοῦ. αἱ ῥῖνες αὐτέων τοιοῦτος φανερῆς, ἐμπλήσονται ἀπὸ τοῦ δείπνου. καὶ δοκέουσι μὲν πλήρεες εἶ). μύσσονται δὲ οὐδέν. ὁκότε δὲ ἂν πρῶτον ἄρξωνται τοῦ ὄρθρου καὶ γυμνάζεσθαι, τότε μύσσονται καὶ πτύουσι. καὶ τοιοῦτος τοῦ χρόνου, καὶ τὰ βλέφαρα βαρέα ἔχουσι. καὶ ὁ μέτωπον ξυσμὴ λαμβάνει. τῶν τε σίτων ἀπέχονται. καὶ πίνειν οὐκ ἂν δύναιντο, ἀχρόην τε τοιοῦτοι σιν ἡ χρόη γίγ. [22] καὶ ἢν καταῤῥοοι κινέωνται, ἢ πυρετοὶ φρικώδεες, καθ' ὁ, τι ἂν τύχη τοῦ χρόνου ἡ πλησμονὴ κινήσασα. ὁ, τι δ' ἂν τύχη ποιήσας τοῦτον τὸν καιρόν, τοῦτο αἰεὶ πάσχει ἐόν. τοιοῦτο γὰρ κρατεῖ τὰ σῖτία σὸν πόνους, [23] καὶ μᾶλλον ἐὰν ξυλλεγόμενόν ἡ πλησμονὴ, ἐς ὀλίγον ἥκῃ. ἀλλ' οὐ χρὴ τοιοῦσθαι μέχρι τούτου, ἀλλ' ὁκότε γνοῖ τὰ τοιαῦτα τῶν τεκμηρίων, ἐθέλειν οἷά κρατεῖ τὰ σῖτία σὸν πόνους καὶ μᾶλλον ξυλλεγόμενα, πλησμονὴν ὄψει. μύξει γὰρ καὶ σιελᾷ, πλησμονῆς ὄντι σημείοις. ἀτρεμίζοντος μὲν δὴ τοῦ σώματος, φράσουσι σὸν πόρους οἱ πνεύματος, πολλῆς ἐνεούσης τῆς πλησμονῆς. θερμαινόμενον δὲ ὑπὸ τοῦ πόνου, ἀποκεκινεται λεπτυνόμενον. χρὴ δὲ [24] τοιοῦτον ὀκταφαγεῖν ὄντα ὧδε. ἀμύσαντα ἐν τοῖσι γυμνασίοισι τοῖσιν ἐθισμένοισιν ἀκμῆς, θερμῷ λουσάμενον, σῖτίοις πολλοῖσι ποιοῖσι, καὶ ποιήσαντα ἐμέσαι ὧν δὲ ἂν ἐμέτου, κλύσαι τὸ στόμα καὶ τοὺς φάρυγγα οἴνῳ αὐστηρῷ, ὅκως ἂν συσταφῇ τὰ στόματα τῶν φλεβῶν, καὶ μηδὲν ὑπολαπασσάσθω, ὁκοῖα γίνεται ἀπὸ ἐμέτων. ἔπειτα ἀναστὰς, περιπατησάτω ὧν ἡμέρην ὀλίγα, ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην, τοῖσι μὲν περιπάτοισι χρέεσθαι. τοῖσι δὲ γυμνασίοισιν, ἐλάσσοσι καὶ κουφοτέροισιν ἢ προσθεν. καὶ ἀναλείπεσθω ὁμοίως ἔστω ἢ. ὧν δὲ μὴ ἔστω ἢ μικρὸν ὑπερφαγέτω. καὶ τοῦ δείπνου ἀφιέναι τὸ ἧμισυ, [25] οὗ ἤθελε δειπνῆν. τῇ δὲ τρίτῃ σὸν μὲν πόνους ἀποδότω σὸν ἐθισμένους πολλαχῇ τοὺς περιπάτους. τοῖσι δὲ σιτίοισι προσαγέτω κατὰ σχῆ, ὅκως τῇ πέμπτῃ ἀπὸ τοῦ ἐμέτου κομιεῖται τὸ σῖτίον τὸ ἐθισμένον. κατὰ μὲν ἀπὸ τούτου ἰσάζειν ἔχῃ, ὑπερφαγέτω τὰ ὑπολοιπα τοῖσι μὲν σιτίοισιν, ἐλάσσοσι. τοῖσι δὲ πόνοισι, πλείοσιν. ὧν δὲ μὴ καθεστήκῃ τὰ τεκμήρια τῆς πλησμονῆς, ἀναλιπὼν δύο ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐκόμισαν τὰ σῖτία, ἐμεσάτω πάλιν, καὶ προσαγέτω κατὰ αὐτά. ὧν δὲ μὴ καὶ ὧς τελέου, μέχρις ἂν ἀπαλλαγῇ τῆς πλησμονῆς. εἰσὶ δέ τινες τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ὁκότε κρατεῦν-ται ④ πόνοι ὑπὸ τῶν σιτίων, ταῦτα πάσχουσιν. ἐχομένης μὲν τῆς πλησμονῆς, ὕπνοι μακροὶ καὶ ἡδέες αὐτοῖσιν ὑπιγνονται, καὶ ὁκοῖ τῆς ἡμέρης ὑπνοιμῶνται. ὁ δὲ ὕπνος γίνεται [26] τῆς σαρκὸς ὑγραινθείσης, καὶ χεῖται τὸ αἷμα, καὶ γαλήνιζει μᾶλλον τὸ πνεῦμα. ὁκότε δὲ μὴ δέχηται ἔτι τὸ σῶμα τὸν πλησμονὸν, ἀνάγκη ἐστὶν ἀφίσιν εἶναι ἀπὸ βίης τῆς περιόδου, ἥτις ἐναντιουμένη τῇ ξυσῇ, τῇ ἀπὸ τῶν σιτίων, ταράσσει τὸν ὕπνον. οὐδὲ ἔτι καὶ τοῦτον χρόνον ἡδεῖς ④ ὕπνοι, ἀλλ' ἀνάγκη παραυτοῦ ἀνίστασθαι, καὶ δεικέ μαχεσθαι

Atque ista inuentio mihi quidem inuentori pulchra est, vtilis verò iis qui discunt, à nullo adhuc antea tentata, & quam ad alia omnia plurimi æstimo. Est autem & præcognitio ante quàm ægrotent, & affectus corporum cognitio, vtrum cibi labores, an cibos labores superent, an moderatè inter se habeant. Quodcunq; enim superetur, ex eo morbi contingunt, ex mutua verò inter se æquabilitate, sanitas adest. Ad has sanè species aggrediar, & aperiam quænam iis contingant, qui sibi bene valere videntur, & cibis ac laboribus iucundè fruuntur, tum corporis tum colotis habent abundè. Nares à cœna citra causam manifestam implentur, & plenæ esse videntur, nihil tamen emungunt. Cùm verò manè deambulare & exerceri cœperint, tum mucum & sputum reiiciunt, procedenteque tempore palpebras etiam graues habent, frontem pruritus occupat, cibis abstinent, potúmque minùs appetunt, habitus color deperditur, & aut destillationes, aut febres cum horrore excitantur quocunq; tempore repletionem commoueri cõtigerit. Eo autem tempore quicquid fortè fecerit, in id culpam reiicit, cùm minimè in causa sit. In hoc enim sensim collecta repletio morbum inuexit, quòd cibi labores superant. Verùm non est cò vsque differendum, sed cùm primùm signa videris, nosse oportet, quòd cùm cibi labores superant, paulatim collecta repletio existit. Mucus enim & saliua repletionem arguunt, quiescenteque sanè corpore, spiritus meatus opplent cùm multa insit repletio, quod verò labore incalescit, extenuatum excernitur. Huic curationem istam adhibere oportet, vt postquam se consuetis exercitationibus citra defatigationem exercuerit, calidaque lauerit, cibos omnis generis offerat, & vomitionem cieat. Post vomitionem verò os & fauces vino austero colluat, vti venarum oscula constringantur, nihilque conuellatur, velut ex vomitionibus contingere solet. Deinde vbi surrexerit, loco tepido modicè deambulet. Postridie verò deambulationibus quidem vtendum, exercitationibus tamen paucioribus & leuioribus quàm antea, & si æstas fuerit, minimè prandeat, sin minus, parum comedat, & de cœna consueta dimidium detrahat. Tertia autem die ad labores quidem consuetos omnes & deambulationes redeat, sed cibos sensim augeat, vti quinto die post vomitionem consuetus cibus assumatur. Quòd si inde satis erit, de cætero paucioribus quidem cibis, laboribus verò pluribus curetur. Si verò plenitudinis signa minimè quieuerint, duob⁹ post cibos receptos intermissis diebus, rursus vomat, & ad eosdem sensim deducatur. Sin minùs etiam tertio idé repete, quoad plenitudine liberetur. At verò quibusdá, vbi labores à cibis superantur, ista contingunt. Cùm plenitudo quidem incipit, somni longi & suaues ipsis obueniunt, & interdiu etiam dormiunt. Fit autem somnus humectata carne, & funditur sanguis, spiritus diffusus tranquillitatẽ habet. Cùm verò corpus plenitudinem ampliùs capere nõ potest, ambitus vi secretionem intrò iam remittit, quæ alimento à cibis prouenienti obuiã facta, animum perturbat. Túc nõ ampliùs suaues sunt somni, sed hominem perturbari necesse est, sibique pugnas committere videtur.

Quæ enim corpori contingunt, eadem animus cernit, oculis clausis. Cùm igitur eò quis deuenerit, prope iam ægrotat. Affuturum autem morbum admodum est manifestum. Qualis enim secretio ad partē venerit,& quamcunq; superauerit, eam morbo afficiet. Verùm hoc imprudenter minimè est cõtemnēdum, sed cùm primũ signa cognoueris, curationi insistendum. Et hic sanè ve luti prior curandus est, longioris autem temporis et iam inedia opus habet. Sunt autem etiam ista plenitudinis signa. Quibusdam quidem totum corpus dolet, quibusdam verò corporis pars quædam, quæcunq; ea fuerit. Dolor verò est vti lassitudo, & lassitudine teneri sibi videntur, desidiaq; & repletione curationem adhibent, quoad in febrem incidant. Neque tamen adhuc hoc cognoscunt, sed balneis & cibis adhibitis, morbum ad pulmonis inflammationem deducunt,& in extremum periculũ incidunt. Verùm antequam in hos morbos incidãt, consilio prospiciendum, & ad hunc modum curandum, præcipuè quidem mollibus fomentis hominẽ fouendo, sin minùs multa calida lauando, & corpus quàm maximè dissoluendo, & post exhibitos cibos, primùm quidẽ acres ac plurimos, deinde salsos, probè vomitũ ciendo. Postea exurgendum, modicoque tempore loco tepido deambulandũ, deinde dormiẽdum. Mane verò deambulationibus paulatim adiectione facta vtendum, exercitationibusq; leuioribus, & ciborum oblationibus, velut antea. Hoc enim extenuatione plurima & deambulationibus indiget. Quòd si nulla adhibita prouidentia, in febrẽ incidat, per dies tres præter aquã nil offerendũ. Interea igitur si sedetur, benè habet, sin minùs, ptisanæ succo curatio instituẽda & vel quarto, vel septimo die decedet, si sudauerit. Prodest verò sub iudicationis tempus illitionibus sudorem mouentibus vti, cùm ad sudorẽ prouocent. At quibusdam etiam ex plenitudine hæc contingunt. Caput dolore tentatur & grauatur, palpebræq; ipsis à cœna concidunt,& inter dormiendũ turbantur, caloréq; inesse videtur, & alvus interdũ sistitur. Ex rerum venerearum vsu, leuior statim sibi videtur, at postea grauior. In his caput plenitudinem ad se attrahens, tum alvum supprimit, tum ipsum grauatur. Periculum autem imminet, ne quamcunq; in partem plenitudo erumpat, eam ipsam corrumpat. Sed hac ratione prouidendum. Si celerem curationẽ esse voles, veratro purgandum, deinde cibi leues & molles, ad dies decem offerendi, ijq; alvum deiicientes, quò alvus inferior, deorsum reuellendo caput superet. Cursibus tardis & matutinis, ac deambulationibus, quæ satis esse possint, vtendum, luctaq; ex oleo & prandio, somnoq;, non longè à prandio, à cœna verò tantum exurgere satis est. Et partim quidẽ balnea, partim verò inunctiones adhibendæ, balnea autem tepida, à coitu autem abstinendũ. Hæc quidem expeditior est curatio. Quòd si medicamentorũ potiones sumere nolit, post copiosum balneum, à cibis dulcibus & salsis vomat, à vomitu verò exurgat tantùm. Matutinæ autem deambulationes, & exercitationes præscriptæ, ad dies sex sensim augendæ. Die verò septimo addita repletione, ex similibus cibis vomitus mouendus est, & ad eundem modum sensim adiectio facienda. His autem ad quatuor hebdomadas vtendum. Tanto enim ferè tempore restituitur.

ὁκοῖα γὰρ ἅλλα πάσχει τὸ σῶμα, τοιαῦτα ὁρᾷ ἡ ψυχὴ, κρυπτομένης τ' ὄψιος. ὁκόταν οὖν ἐς τοῦτο ἵκηται ὁ ἄνθρωπος, ἐγγὺς ἤδη τοῦ κάμνειν ἐστίν. οὔπω δὲ ἔξεστι τὸ νούσημα, μάλα δῆλον. ὁκοῖα γὰρ ἂν ἔλθῃ ἀπόκρισις, ἢ ὅτου ἂν κρατήσῃ, ἔστιν ὁκότερον. ἀλλ' οὐ χρὴ προσέχειν τὰ ἀφεστεῶτα, ἀλλ' ὁκόταν ὑπιγνῶ τὰ τεκμήρια τὰ προσόντα τῇ θεραπείῃ ἔχειν, καὶ δὴ τὸν ὡσαύτως τὰ πρότερον ἐκθεραπεύειν. πλείονος γὰρ χρόνου καὶ λιμοκτονίης δέει. ὅτοισι δὲ καὶ διὰ δὲ τὰ τεκμήρια πλησμονῆς. ἡγεῖται τὸ σῶμα, οἷς μὲν ἄπαν, οἷς δὲ μέρος τι τοῦ σώματος, ὅ τι ἂν τύχῃ. τὸ δὲ ἡγεῖται ἔστιν, οἷον κόπος, καὶ δοκέουσι κοπιῶν ῥᾳθυμίῃσί τε καὶ πλησμονῇσι θεραπεύοντα μέχρις αὖ ἐς πυρετὸν ἀφικνέωνται. καὶ οὐδέπω οὐδὲ πολλὰ γινώσκουσιν, ἀλλὰ λουτροῖσί τε καὶ σιτίοισι χρησάμενοι, ἐς πλευρίτιδα καὶ πλευμονίην κατίσης τὸ νούσημα. καὶ ἐς κίνδυνον μέγαν ἀφικνέονται. ἀλλὰ χρὴ προμηθέεσθαι πρὶν ἂν ἐς τὰς νούσους ἀφικνέωνται, καὶ θεραπεύεσθαι τῷ δὲ τῷ τρόπῳ. μάλιστα μὲν πυκνοῖσι μαλακῇσι πυκνῇσι τὸν ἄνθρωπον. εἰ δὲ μὴ λουσάμενον πολλῷ καὶ θερμῷ, ἁλύσαντα τὸ σῶμα, ὡς μάλιστα χρὴ λουσάμενον τοῖσι σιτίοισι, πρόσθεν μὲν τοῖσι λεπτοῖσι καὶ πλείστοισιν. εἶτα τοῖσιν ἡμυκοῖσιν, ἐξεμέσαντα δ', καὶ ἐξαναστάντα πρόσπατῆσαι ὀλίγον χρόνον ἐν ἀλέῃ. ἔπειτα καταδαρθεῖν. περὶ δὲ τοῖσι πρόσπασιν ἐξ ὀλίγου προσάγοντα χρέεσθαι, καὶ τοῖσι γυμνασίοισι κύφοισι, καὶ τῇσι προσαγωγῇσι καθαπερ καὶ τὸ πρότερον. ἰσχνασίης δὲ πολλῆς πλείστης δέεται καὶ πρόσπατων. ἢν δὲ μὴ προσγινώσκηται ἐς πυρετὸν ἀφίκηται, προσφέρειν μηδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἢ ὕδωρ ἡμερέων τεσσάρων. ἢν μὲν οὖν ἐν ταύτῃ παύσηται. εἰ δὲ μή, πτισάνῃσι χυλῷ θεραπεύεσθαι, καὶ ἢ τεταρταῖος ἢ ἑβδομαῖος ἐκκρίσεται, εὐιδρώσῳ. ἀγαθὸν δὲ τοῖσι χείσμασι χρέεσθαι τοῖσιν ἱδρωτικοῖσιν. ἐπὶ δὲ τὰς κρίσιας, ἐξαναγκάζουσι γάρ. παύρισι δέ τινες καὶ διὰ δὲ ἀπὸ πλησμονῆς. τὸν κεφαλὴν ἀλγέῃ, καὶ βαρύνεται. καὶ τὰ βλέφαρα πίπτει αὐτοῖσιν ἀπὸ τοῦ δείπνου. ἔνιοτε τοῖς ὕπνοις παρέλκονται, καὶ δοκέῃ θέρμη ἐγγίνεσθαι. ἤτοι κοιλίη ἐφίσταται ἐνίοτε. ὁκόταν δὲ ἀφεδρισάσῃ, δοκέῃ κουφότερος εἶναι ἐς τὰ παραυτίκα. ἐξ ὑστέρου δὲ μᾶλλον βαρύνεται. τοῦτοισιν ἡ κεφαλὴ τὴν πλησμονὴν ἀνίησιν, τὴν τε κοιλίην ἐφίζησι, καὶ αὐτὴ βαρύνεται. κίνδυνοι δὲ ὑποκεῖνται, ὁκοῖ ἂν ῥαγῇ ἡ πλησμονὴ τοῦ διαφθείρῃ, σημεῖα χρὴ προσμηκέεσθαι ὧδε. ἢν βούληται τὴν θεραπείην ταχέως ποιέεσθαι ἐλλέβορῳ καθαρθῆναι. εἶτα προσάγειν τοῖσι σιτίοισι κύφοισι καὶ μαλακοῖσιν, ἡμέρας δέκα. τοῖσι δὲ σιτίοισι διεξοδικοῖσιν, ὁκοῖς κρατήσῃ ἡ κάτω κοιλίη, τὴν κεφαλὴν κάτω ἀνιεμένην. καὶ τοῖσι δεσμοῖσι βραδέσι. καὶ τοῖσιν ὀρθρίοισι, καὶ τοῖσι πρόσπατοισιν ἰσχνοῖσι. τῇσι δὲ ἐλαφρῇ πάλῃ, ἀείρειν τὰ χέεσθαι, καὶ ὕπνῳ ἀπὸ τοῦ ἀείρειν οὐ μακρῷ. ἀπὸ τοῦ δείπνου δέ, ὁκόσον ἐξαναστῶναι ἰσχνόν. καὶ τὸν μὲν λούεσθαι, τὸν δὲ χρίεσθαι. λούεσθαι δὲ χλιερῷ λεπτοῦ δὲ ἀπέχεσθαι. αὐτὴ μὲν ἡ παχυτέρη θεραπείη. εἰ δὲ μὴ βούλοιτο φαρμακοποτέειν λεπτὸν πολλῷ, ἐμέσαι ἐκ σιτίων γλυκέων καὶ δηκτῶν. ἐξ ἐμέτου δὲ, ὁκόσον ἐξαναστῶναι. προσάγειν δὲ, τοῖσι πρόσπατοισι προσαγωγήν. καὶ τοῖσι γυμνασίοισι τοῖσι προσγεγραμμένοισιν, ἐ ἡμέρας ἑξ. τῇ δὲ ἑβδόμῃ πλησμονὴν προσθέντα, ἔμετον ποιήσασθαι, ἀπὸ τῶν ὁμοίων σιτίων. καὶ προσάγειν καθὰ καὶ πρόσθεν. χρέεσθαι δὲ τούτοισιν, ὅτι τέσσαρας ἑβδομάδας. μάλιστα γὰρ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ καθίστανται.

Εἶτα

Εἶτα προσάγειν ὅκως τὸ σῶμα κομίσηται. [30] καὶ ἐσάναι ὀ τὴν ἀρχὴν ἐς τὸ σιτίων τρόπον μικρόν. ἦ δ' ἢ τοιάδε ἀπὸ πλησμονῆς. ὀκόταν μὲν ἡ κοιλίη κατατείνει τὸ σιτίον, αἱ δὲ σάρκες μὴ δέχονται, ἐμμένει ἡ ἔσφη, φύσαν ἐμποιέει. ὀκόταν δὲ ἀφίσηται, κουφότερον ἐγένετο. ἀπὸ μὲν τοῦ ἰσχυροτέρου, τὸ κουφότερον ἐγένετο) καὶ δοκέουσιν ἀπηλλάχθαι. τὸ δὲ πολὺ πλέον, ἐς τὸν ὑστεραίον προσμένει. ὀκόταν δὲ καθ' ἡμέρην ἑκάστην αὐξανόμενον ἰσχυρὸν γένηται, ἐκφέρεται τὸ ὑπάρχον καὶ ἐπεισενεχθέντων, καὶ ἐξεθερμοῖσε καὶ ἐπέφλεξε αὖ τὸ σῶμα καὶ ἐποίησε διαῤῥοίην. τοῦτο μὲν ὀνομάζεται, ἕως αὖ αὐτὴ μοίρη σαπίσα ἡ ἔσφη ἐκπαρέῃ. ὀκόταν δὲ θερμαινομένου τοῦ σώματος καθαρσίη δριμέα γένηται, τὸ, τε ἔντερον ξύεται καὶ ἕλκοῦται, καὶ διαχωρέεται αἵματα τοιάδε, νοῦσος χαλεπή τε καὶ θανασίμη δυσεντερίη καλέεται, νοῦσος χαλεπὴ τε καὶ θανασίμη δυνατόν. ἀλλὰ χρὴ προμηθέεσθαι, καὶ τὸ ἄριστον ἀφαιρέεσθαι. καὶ τοῦ δείπνου τὸ τέταρτον μέρος. τοῖσι δὲ δρόμοισι πλείοσι, καὶ τῇσι πάλῃσι καὶ τοῖσι προπάροισι χρέεσθαι, ἀπό τε τῶν γυμνασίων καὶ ὄρθρου. [31] ἐκτέρῃ δέκα γίνων), προσθεῖναι δ' οἷσι τὸ ἥμισυ τοῦ ἀφαιρεθέντος. καὶ ἔμετον ποιήσασθαι, καὶ προσαγαγεῖν ἐς ἡμέρας τέσσερας. ὀκόταν δὲ μὴ δέκας γένηται, τὸ τε σῖτον τὸ λοιπὸν προσθεῖναι, καὶ ἔμετον ποιήσασθαι, καὶ προσάγων προσ ⟨ιν⟩ σῖτοι, ὑγίεα ποιήσεις ἐν τούτῳ ὃν χρόνῳ. οἷσι δὲ πόνοισι θαῤῥῆσαι τὸ πρόσθεν πιέζων. γίνεται δὲ καὶ διὰ πλησμονήν. ἐς τὸ ὑστεραίον τὸ σῖτον ἐρυγγάνει ὀμόν, ἄτερ ὀξυρεγμίης, [32] ἢν δ' ἡ κοιλίη διαχωρέῃ, ἐλάσσω μέν, ἡ πρὸς τὰ σιτία. ὅμως δὲ ἱκανῶς. πόνος δὲ οὐδεὶς ἐγγίνεται, τοῦτο μὲν ἡ κοιλίη ψυχρὴ ἐοῦσα, οὐ δύναται καταπέσσειν τὰ σιτία ἐν τῇ νυκτί. ὀκόταν μὲν οὖν κινηθῇ, ἐρυγγάνει τὸ σῖτον ὀμόν. διὰ δὲ τοῦτο προδιαπέσσασα τὴν κοιλίη τὴν τροφὴν, ἀπό τε τοῦ δρίμυτος, ἀπό τε τῶν πόνων. καὶ προσθεῖναι μὲν δεῖ χρὴ, ἄρτῳ συγκομιστῷ χρέεσθαι ζυμίτῃ διαφυσιοῦντα δὲ ἐς οἶνον μέλανα, ἢ ζωμοὺς ὑείων κρεῶν. τοῖσι δὲ ἰσχνοῖσιν ἐφθοῖσιν ἐν ὕδατι δριμείῃ. χρέεσθαι μὲν καὶ τοῖσι σαρκώδεσιν, οἷς ἀλεκτορίδεσι τε διεφθοισι, προσίν ὑείοισι πλείοσι. καὶ τοῖσι ὑείοισι ἐφθοῖσι. τοῖσί τε χοιρείοισι μὴν πολλοῖσι, καὶ σκυλάκων, καὶ ἐρίφων. λαχάνοισι δὲ, προσάσισί τε καὶ σκορόδοισιν ἐφθοῖσι καὶ ὠμοῖσι. ἐλίτω τε ἐφθῷ καὶ κολοκυντη. πόμασι τε ἀκρητεστέροισιν. ὕπνοισί τε μακροῖσιν, ἀναριστήσοι τοῦ προσθεν. ὕπνοισί τε ἀπὸ τῶν γυμνασίων. τοῖσι τε δρόμοισι κομιστοῖσιν ἐξ ὀλίγου, προσαγαγὼν τὸ πάλιν μαλακὸν ἐν ἐλαίῳ. λυθεῖσι τε ὀλίγοισι. χείσμασι πλείοσι. τοῖσί τε προσθεν προπάροισι πλείοσιν. ἀπὸ δείπνου τε ὀλίγοισι. καὶ τὸ ὕδωρ μὴ τῶν σιτίων ἀγαθὸν, ἀκρητον τε ἐπ' αὐτῷ. ἐν ᾗ ταύτης τῆς θεραπείης καθίσα. λοῦσι μὲν θαασσον, τοῖσι δὲ βραδύτερον. ἄλλοι δέ εἰσι τοιάδε πάθρισιν, ἀχρόους τὸν ὄψιν. καὶ ὀκόταν φάγωσιν, ἐρυγγάνουσιν ὀλίγου ὕστερον ἐξέω. καὶ ἐς τὰς ῥῖνας αἴσθονται τὸ ὄζου. τοῦτοισι τὰ σώματα οὐ καθαρά ἐστι. ἀπὸ μὲν τοῦ πόνου, πολλὸν τὸ σιτίων ἀναλοῦν τὸ σάρκες, καὶ τὸ ἀπὸ καθαιρόμενον ἀπὸ τοῦ προσόδου. ἐμπλῆσαι δὲ οὐ δύνατο, ὀκόταν λούσηται τῇ ἔσφῃ, καὶ βιάζεται, ἐς ἀπόξυσιν. ἡ μὲν οὖν ἔσφη, ἐσυλλαμβάνεται. αὐτὴ δ' ὑπὸ τοῦ δέρματος ἔξωθεται, καὶ τὴν ἀνθρώπου ἄχροιαν ἐμποιεῖ, καὶ νόσους ὑδρωποδίας ἀπεργάζεται. ἄλλα χρὴ προμηθέεσθαι ὧδε. ἡ μὲν οὖν βελτίστη θεραπείη, ἐλλεβόρου πιόντα προσάγειν, ὡς τὴν γαστέρα μοι. ἡ δὲ ἀσφαλεστέρη, ὑπὸ τοῦ δρίμυτος, ὧδε. πρῶτον μὲν λουσάμενον θερμῷ, ἔμετον ποιήσασθαι,

Deinde cibus sensim adhibendus quò corpus sese reficiat,& consueta victus ratio paulatim reducenda Hæc quoque ex plenitudine cõtingunt, quibus ventriculus cibum quidem concoquit, carnes verò minimè recipiunt. Alimentum intus manens flatum infert,post prandium verò,subsidet. Leuius enim à valentiore expellitur,& ubi liberari videtur, sed postridie multò copiosius adest. Cùm autem in dies increscendo vires acquisierit, id quod adest quæ superingeruntur superat, corpusq; calefacit & perturbat,& alui profluuium infert. Hoc enim nomine donatur, quoad alimentũ solum computrescens per alvum secedit. At vbi calefacto corpore acria purgantur,& intestinũ raditur ac exulceratur, cruentaq; per alvum demittuntur,hoc dysenteria, hoc est intestinorum difficultas appellatur, tum grauis, tum periculosus morbus. Verùm consilio prospiciendũ est, prandiũq; detrahendũ,& cœnę tertia pars, cursibus autem pluribus & luctis vtendum,& deambulationibus ab exercitationibus matutinis. Cùm verò dies decem præterierint,cibi detracti dimidiũ apponendũ, & vomitus ciendus, atq; quatuor diebus cibus sensim offerendus. Vbi verò alij decem dies aduenerint,tum reliquus cibus adiiciendus,tum vomitus faciendus. Et sensim ad cibum adducendo,intra hoc tempus sanitati restitues. Laboribus autem hic audacter vrgendus est. Eiusmodi autem etiam plenitudo contingit. Postridie cibum crudum,citra ructum acidum eructat. Quod si venter deiicit, minùs quidem quàm pro ciborum ratione,satis multa tamen, dolor verò nullus adest. His cùm ventriculus frigidus existat, cibos per noctẽ cõcoquere nequit. Motione igitur accedente,cibũ crudum eructat. In hoc itaq;, tum victꝰ ratione,tum laboribus,ventriculo calorem cõciliare oportet. Ac primùm quidẽ pane confusaneo fermentato,in vino nigro,aut suillæ carnis iusculo intrito vtendũ,piscibus verò in acri muria decoctis. Carnosis etiam vtendum,velut trunculis suillis percoctis pluribus:& carnibus suillis coctis,porcinis verò nõ multũ,neq; catulorũ,nec hœdorũ carnibus. Oleribus autẽ,porro & allio cocto & crudo,blitoq; cocto & cucurbita, tum potionibus meracioribus, tum somnis longis,citra prandiũ primis diebus, tum etiã somnis post exercitationes. Cursibus etiã flexis paulatim increscentibus. Lucta item mollis ex oleo sensim adiicienda. Balneis quoq; paucis, inunctionibus pluribꝰ, deambulationibus etiã matutinis pluribus, à cœna verò modicis vtendũ. Prodest etiã ficus cũ cibis sumpta,& superbibitũ merum. Ex hac quidẽ curatione,hi quidẽ citiùs,illi verò tardiùs ad sanitatẽ reducuntur. Sunt autẽ,quibus ista cõtingant Faciem pallor occupat,& paulò post cibum acida eructant, & odor acidus sursum nares petit. His corpora impura sunt,cùm plus ex carne à labore colliquetur, quàm ex ambitu repurgetur. Quod fanè intus remanens, alimẽto aduersum est,eiq; vim adfert,& acidũ reddit. Alimentũ igitur eructatur, ipsum verò sub cutem propellitur, hominiq; pallorẽ adfert, morbosq; aquam inter cutem referentes parit. Verùm hac ratione prospicere oportet. Celeriori igitur curatio est, post epotũ veratrũ ad cibos deducere,quemadmodũ à me scriptum est. Tutior verò per victus rationem ad hũc modum. Primùm quidem à balneo calido, vomitus ciendus,

deinde ſeptem à vomitu diebus,conſuetus cibus admouendus. Decimo verò poſt vomitum die, rurſus vomitum moueat,& eodem modo cibos aſſumat,idque tertio ſimiliter faciat. Et curſibus vtatur circularibus quidem paucis ac concitatis, & in motionibus,& frictione ac in exercitatione mora lõga,& voluratione in puluere.Deambulationibus quoq; multis poſt exercitationes,quin etiam poſt cœnã, matutinis autem plurimis in puluere. Cùm autem lauare volet,calida lauet,& totũ hoc tempus ſine prandio tranſigat.Et ſiquidem vno menſe ſanitati reſtituitur, de cætero conuenientem curationẽ adhibeat.Quòd ſi quid reliquum fuerit,priore curatione vtatur. Nõnullis autem poſtridie ructus acidi contingunt, quibus per noctem ſecretio fit ex plenitudine. Cùm igitur ex ſomno corpus motum fuerit, & crebriore ſpiritu vſum fuerit,vna cum ſpiritu calidum & acidum foras propellit,indeq; , niſi quis prouidentiam adhibeat,morbi contingunt.His autem confert, velut ſuperiori curationem adhibere,ſed pluribus laboribus vti debent.Nonnullis etiam iſta contingunt. In corporis habitu denſo,cùm cibi concalefiant & diffundantur,tum à primo ſomno,tum à cibis carne calefacta,per ſomnũ ex carne multa humiditas ſecernitur, deinde caro cùm denſa exiſtat, alimentum nõ ſuſcipit.Quod verò à carne ſecernitur,alimento occurrẽs, & foras vi propulſum, hominẽ ſuffocat & calefacit, quoad vomitu eiectum fuerit,ex quo leuior euadit. Dolor autem nullus manifeſtus in corpore ineſt, ſed pallidum redditur. Procedente verò tempore,& dolores,& morbi contingunt. Iis autẽ qui cùm non ſint exercitationibus aſſueti, derepente laborauerunt, & violentam multamq; carnis colliquationẽ paſſi ſunt, ſimilia contingunt. His hæc adhibenda curatio eſt. Cibi pars tertia detrahenda.Vtendum cibis acribus, ſiccis,auſteris, odoratis,& vrinam ducentibus. Curſibus verò,flexis quidem plurimis in veſte.Exutis autem veſtibus,ad metam recurrentibus ac circularibus.Frictione item & lucta modica.Lucta etiam vtẽdum quę ſit ſummis tantũ manibus inter ſe cõſertis, præter quàm quòd ad corycum decertatio commodior eſt.Deambulationibus quoq; multis poſt exercitationes vtendum,iiſq; matutinis.Poſt cœnam verò,vocis exercitatio admodum vtilis eſt. Cùm enim humidi vacuationem faciat,carnẽ rarefacit.Confert quoq; ſine prandio vitã traducere. Cibis vtendũ per dies decem,deinde dimidium ſubtracti cibi adiiciẽdum per dies ſex,& vomitus procurandus. Poſt ſingulas vomitiones,ad quatuor dies, cibus paulatim adiiciendus.Diebus verò decem à vomitu prẽteritis, totum ſubtractum cibum recipiat, & ad labores ac deambulationes animum conuertat,& ſanus euadet. Eiuſmodi autẽ natura copioſiore labore quàm cibo indiget.Altera plenitudo. Quibuſdã etiam iſta contingunt,cibus per alvum ipſis ſecedit liquidus, incoctus,qualis in inteſtinorum læuitate,nullumq; dolorem affert.Hæc autẽ præcipuè ſentiunt alui humidæ & frigidæ,quę propter frigiditatem quidem minimè cõcoquunt,ac propter humiditatem deiiciunt. Corpus igitur conſumitur, cùm alimentum conueniens non aſſumat,aluiq; corrumpuntur, & in morbos incidunt. Verum conſilio proſpiciendum eſt. Huic quidem confert ciborum tertiã partem ſubtrahere.

Εἶτα τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ ἐμέτου ἑπτὰ, ὃ σῖτον ὃν ἐθισμόν, δεκάτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τοῦ ἐμέτου, αὖθις ἐμεῖν. καὶ προσαγέτω τῷ ὠῷ. καὶ ὃ πέμπτον ὡσαύτως ποιησάτω. καὶ δρόμους. ἴσοισι μὲν ξυχοῖσιν ὀλίγοισι, καὶ ὀξέσι. [32] ἐν κινήμασι καὶ ἐν πέψει. [33] καὶ ἐν ἀλοιφῇ πολλῇ χρήσθω ἐν τῷ γυμνασίῳ. καὶ ἀλινδήσει χρέεσθω ἴσοισι τοῖσι παχέσι πολλοῖσιν, ἀπὸ τῶν γυμνασίων, ἀμφὶ μιλὸν καὶ ἀπὸ τοῦ δείπνου. πλείστοισι δὲ ἴσοισιν ὀρθρίοισιν ἐγκεκονιωμένοισι χρέεσθω. ὁκόταν δὲ λούεσθαι θέλῃ, θερμῷ λουέσθω. ἀράσσεσθαι δὲ ἀτελέστῳ πολλῷ χρέεσθω. καὶ ἐν μιλῷ ἐν μιλῷ καθιζόντα, θερμοπαλέσθω ὃ λοιπὸν ἴσοισι τοῖσι προσήκουσιν. ἰῷ δὲ ἐκπόλοιπον ἢ, χρέεσθω τῇ θεραπείῃ. Εἰσὶ δέ τινες οἷσιν ἐς τὴν ὑστεραίην ὀξυρεγμίη γίνονται, τούτοισιν ἐν τῇ νυκτὶ ἢ ἀπόκρισις ἔστω τῆς πλησμονῆς ἧσσον. ἐκτὸς ὅσῳ κινηθῇ ἐκ τοῦ ὕπνου ὃ σῶμα, πυκνοτέρῳ τῷ πνεύματι χρησάμενος, βιάζεται ἔξω σὺν τῷ πνεύματι, θερμόν τε καὶ ὀξὺ καὶ ἐκ τούτου νόσοι γίνονται, [35] ἰῷ μὴ πόνου προσμηδεὶν χρήσθω. ξυμφέρει δὲ καὶ τούτοισιν [36] ὡς ἂν τῷ προτέρῳ τῷ θεραπείῳ ποιήσασθαι. τοῖσι δὲ πόνοισι, σιτίοισι χρὴ τούτοις χρέεσθαι. [37] Γίνεται δὲ ἴσοισι καὶ τοιάδε. ἐν τοῖσι πυκνοσαρκοισι τῶν σωμάτων, ὅταν τὰ σιτία ἀναθερμαίνηται, καὶ διαχέηται, καὶ ἀπὸ προτέρου ὕπνου θερμαινομένης τῆς σαρκὸς, ἔστω τε τῶν σιτίων ἀφ' ὧν ὕπνου ἀπόκρισις ἧσσον ἀπὸ τῆς σαρκὸς πολλὴ ὑγρασίη. Εἶτα τὸ μὲν ξηρὸν ἡ σὰρξ οὐ δέχεται, πυκνὴ οὖσα. ὃ δ' ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἀποκείθει, σκαμβούμενον τῇ ξηρῇ καὶ διαζόμενον ἔξω, πίλῃ ὧν ἀνθρώπου, καὶ θερμὴ ἦν, μέχρις ἂν ἐξεμέσῃ. ἔπειτα κουφότερος ἐγίνετο. πόνος δὲ οὐδεὶς ἐν τῷ σώματι φανερός. [38] ἀσθενίη δὲ αὐτῷ ἔνεστι. προσιόντος δ' τοῦ σίτου, πόνοι τε γίνονται καὶ νόσοι. πάσχουσι δὲ τούτοισι μάλιστα καὶ ἐκ τοῦ γυμνασίου ἰόντες, ἐξαπίνης πονήσαντες, σιτίζειν τῆς σαρκὸς βιάζουσι καὶ πολλὸν ἐποίησαν. χρὴ δὲ τοὺς τοιούτους, ὧδε θεραπεύειν. ἀφελεῖν τῶν σίτων, τὸ τέταρτον μέρος. ἴσοισι δὲ σίτοισι χρέεσθαι, ἴσοισι δὲ μέτροισι. ἐς ξηρασίην, καὶ αὐχμηρασίην. καὶ βαδίσεσι. ἐς οὐρηλιχίην. τοῖσι δὲ δρόμοις, τοῖσι μὲν μακροτέροισι καμπτοῖσιν, ἐν ἱματίῳ, γυμνοῖσι δὲ ἴσοισι ἀμάλλοισι καὶ τοῖσι ξυχοῖσι. πέψασι δὲ καὶ πάλῃ ὀλίγῃ. [39] ἀκροχειρισμοῖσιν, ἀκροχειρίζειν, σκιὰν καὶ πυρὸς μαχίην, ξυμφερώτερον. τοῖσι δὲ προπάτοισιν ἀπὸ τῶν γυμνασίων, πολλοῖσι. καὶ τοῖσι δ' ὄρθρου. ἐς δὲ ἀπὸ δείπνου δὲ ὁ τῆς φωνῆς πόνος, μάλα ὀπτητέος, κέκριται γὰρ τοῦ ὑγροῦ ποιοῦμενος, ξηραίνει τὴν σάρκα. ξυμφέρει δὲ ἀράσσειν ἀτελῆ. χρέεσθαι δὲ τοῖσι σιτίοισιν, ἐν ἡμέρῃσι δέκα. Εἶτα προσθέσθαι ὃ ἥμισυ τῶν ἀφαιρεθέντος ἐς ἡμέρας ἓξ. ἐς ἔμετον ποιήσασθαι, ἐκάστου ἐμέτου προσάγειν ἐς ἡμέρας τέσσαρας ὃ σιτίον. ὅταν δὲ ἡμέραι δέκα γένωνται ἀπὸ τοῦ ἐμέτου, κομισάσθω ὃ ἀφαιρεθὲν σιτίον ἅπαν. τοῖσι δὲ πόνοισι καὶ τοῖσι προπάτοισι προστιθέτω καὶ ὑγιὴς ἔσται. ἡ δὲ τοιαύτη φύσις, πόνου πλείονος δέεται ἢ σίτου. Ἑτέρα πλησμονή. [40] Πάσχουσι δέ τινες καὶ τοιάδε. ἀναχωρεῖ τὸ σιτίον ἀύτεσι ὑγρῇ, ἀπεπτον, οἷ οὐκ λειεντερίης. ἐς πόνον οὐδένα προέρχεται. πάσχουσι δὲ τοῦτο μάλιστα ἀκμαιόταται, ὅσαι ὑγραὶ ἐς ψυχρὰν φύσιν. ἀναμὶξ τῇ ψυχρότητα, ὀξυωπίη. ἀνὰ δὲ τὴν ὑγρότητα, ἀναχωρέει τὸ σιτίον ἀύτεσιν

ἔστω ὁ τὰ σιτία, ἄρτοι ἄζυμοι συγκομιστοί. κλιβανίται. ἢ ἐγχρυφίαι, θερμοὶ ἐς οἶνον αὐστηρὸν ἐμβαπτόμενοι. καὶ τῶν ἰχθύων τὰ νωτιαῖα, καὶ οὐρᾶια. τὰ δὲ κεφάλαια καὶ ὑπογάστρια, ἐᾶν ὡς ὑγρότερα. καὶ σὺν μέλιτι ἑφθοὺς, ἢ ἁλμῃ ἑαθίν. ξὺν ὄξει ἢ ὀπτοὺς ἢ ὄξει. καὶ τοῖσι κρέασι τεταριχευμένοισιν, ἢ ἁλσὶ καὶ ὄξει. καὶ τοῖσι κυνείοισιν ὀπτοῖσι. καὶ ἀπὸ φάττης καὶ τῶν λοιπῶν τοιούτων ὀρνίθων, ὀπτοῖσι καὶ ἑφθοῖσι. λαγῴοισι ὁ ὡς ἥκιστα, οἴνῳ μέλανι, καὶ τοῖσι ἐπιπάνοισιν. [41] ἀπὸ δὲ τοῦ δείπνου, καὶ τοῖσιν ὀρθρίοισιν ἐκ τοῦ περιπάτου, κοιμᾶσθαι. δρόμοισι ὁ καμπτοῖσιν ἐκ προσαγωγῆς. ἔστω δὲ καὶ τρῖψις πολλὴ καὶ πάλη βραδείη, ἐν ἐλαίῳ καὶ ἐν τῇ κόνει, ὅκως ἀφαθερμαινομένη ἡ σὰρξ, ἀποξηραίνηταί τε, καὶ ὁ ὑγρὸς ἐκ τῆς κοιλίης αἱπασᾶς. ἀγείρεσθαι ὁ ξυμφέρει μᾶλλον, ἢ λυέσθαι. ἀναέλτος ὁ ἀφαγέτω. ὅτεῳ δὲ ἡδύωνται ἡμέραι ἑπτὰ, προσαθέσθω ὁ ἥμισυ τοῦ σίτου. [42] καὶ προσαγέσθω ἐς τέσσαρας ἡμέρας τὸ σῖτον. τῇ ὁ ἑβδόμῃ, κομισάσθω ἄπαν ὁ σιτίον. καὶ ἔμετον πάλιν ποιησάμενος, προσαγέσθω κατὰ τὰδε. ἄλλοισι δὲ ἴσα τοῖσδε. ὁ ἀφαιρέων, ἄσηπτον ἀφαιρεέσθω. καὶ ὁ σῶμα τρύχεται τῶν σίτων ὀλίγα ἐπαυξησάσθω. οὗτοι ὁ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐμπίπτουσιν ἐς τὰς νόσους. τούτοισιν αἱ κοιλίαι ψυχραὶ καὶ ξηραί. ὀκότε μὴ γρὴ, μήτε σίτοισι προσήκουσι χρέωντας, μήτε γυμνασίοισι, πάροισι τὰδε. ξυμφέρει δὲ τοῖσι τοιούτοισι, ἄρτοισί τε καθαροῖσιν ἰπνίτῃσι χρέεσθαι. καὶ τοῖσιν ἰχθύσιν ἑφθοῖσιν ὑποτρίμμασι. καὶ κρέασιν ἑφθοῖσιν ὑείοισι. καὶ τοῖσιν ἀκροκωλίοισι διέφθοισι. καὶ τοῖσι πολίοισιν ῥηθοῖσι. καὶ τῶν δρυμέων καὶ τῶν ἡμέρων. τοῖσιν ὑγροῖσι καὶ τοῖσιν ἡμυεροῖσιν. οἴνοισι δὲ, μέλασι μαλθακοῖσι. καὶ τῶν βοτρύων καὶ τῶν σύκων ἐμφορᾶσθαι, ἔντε τοῖσι σιτίοισι. χρὴ δὲ καὶ ὀναρίστιον μικρόν. πῖσι δὲ γυμνασίοισι, πλείοσι χρέεσθαι, δρόμοισι καμπτοῖσιν ἐκ προσαγωγῆς. ὑγιάσι δὲ ἔχουσι. καὶ μὴ ἐν δρόμῳ, πάλῃ σιὼ ἐλαίῳ. περιπάτοισι δὲ μὴ πολλοῖσιν ἀπὸ τῶν γυμνασίων. [43] ἀπὸ δὲ ὕπνου, ὅσον ἐξαναστῆναι. ὀρθρίοισι δὲ πλείοσι περιπάτοισι χρῆσθαι. λουέσθω δὲ θερμῷ. χρεέσθω δὲ πόνοισι καὶ χείσμασιν. ὕπνον δὲ πλείονα διδότω, [44] καὶ μάλα κινείσθω. χρὴ δὲ καὶ ἀφαιρεῖσθαί τι. τῶν δὲ σίτων ἀφελὴν τὸ τέταρτον μέρος, ἐν ἡμέρῃσι δέκα. καὶ προσάγειν αὖθις πρὸς τὰ σιτία. εἰσὶ δέ τινες, οἷσι τὸ ἀφαίρημα ὑγρὸν ἀφαιρεῖ καὶ σεσηπός. τοῖσι δὲ ἀγῶς ὑγιαίνουσι καὶ γυμναζομένοισιν, οὐδὲ πόνον παρέχει. Οἱ δέ τινες, ἀποκλείονται τῶν προσηκόντων, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, τὰς σάρκας ὀπισαίνει τῇ θερμασίῃ ἡ κοιλίη. καὶ πόνον δὴ παρέχει. καὶ τῶν σιτίων ἀποκλείονται. ἤτε κοιλίη ἐξελκοῦται. ἐπῆσαι δὲ χαλεπὸν ἤδη γίνεται αὐτοῖσι. ἀλλὰ χρὴ πρότερον παρεσκευάσθαι γόνατα τῇ κοιλίῃ θερμῷ, καὶ ὑγρῷ πρῶτα ὁ προσῆκον. πόνων τε ὑπερβολὴν, ἀξυμφόρων γεγενημένων. τῇ δὲ διαίτῃ, χρὴ ψύξαι καὶ ξηρᾶναι. καὶ πρῶτον μὲν τὰ κτίσεια γυμνάσια ἀφελεῖν. καὶ τῶν σιτίων, τὸ τέταρτον μέρος. χρὴ δὲ μάζῃ προσφυρτῇ τετρωθῆναι. καὶ τοῖσιν ἰχθύσι, τοῖσι ξηροτάτοισιν ἑφθοῖσι, καὶ μήτε λιπαροῖσι, μήτε ἡμυεροῖσι. χρὴ δὲ ὀπτοῖσι. κρέασι, τοῖσιν ὀρνιθείοισιν. ἑφθοῖσι μὲν, φάττῃσι, τετραόρνι. ὀπτοῖσι δὲ, τρυδίκων καὶ ἡμεκτυόνων, αἰπολιώτισι, λαγῴοισι δὲ, ἑφθοῖσιν ἐν ὕδατι. καὶ τοῖσιν ἀγελαίοισιν ἅπασι. λαγῴοισι δὲ, ὅσα ψυκτικὰ, ἢ τοῖσι τοιούτοισι καὶ ἑφθοῖσιν ὀξυγλυκίσι.

Sint autem cibi, panes non fermentati, ex farina non excussa, clibano cocti, aut subcinericij, calidi, vino austero intincti, & piscium partes quæ ad dorsum & caudam spectant. Quæ verò caput & ventrem inferiorē respiciunt, tāquam humidiores sinendæ. Et cocti quidem pisces cum muria edendi, assati verò cum aceto. Carnibus etiam sale & aceto arefactis vtendum, & catulinis assatis, palumbis autem ac reliquarum huiusmodi volucrum, assatis & elixis, oleribus etiam quàm minimùm. Vino queq; nigro & deambulationibus post cœnam, ac matutinis, & à deambulatione dormiendum. Cursibus autem inflexis vtatur, sensim accessione facta. Frictione etiam multa, & lucta tarda, tum in oleo, tum in puluere, vti concalefacta caro resiccetur, & ex ventriculo humiditatem retrahat. Inunctio magis quàm balneum conducit, & sine prandio transigat. Vbi autem dies septem præterierint, dimidium cibi adiiciendum, & ad dies quatuor cibus sensim adhibendus. Præteritis verò aliis septem diebus, totum cibum reiiciat, & vomitione rursus facta, ad eadem sensim reducatur. Aliis autem quibusdam hæc contingunt, alui recrementum incoctum per aluum secedit, corpusq; consumitur, cùm cibis minimè fruatur. Hi verò procedente tempore in morbos delabuntur. His ventres frigidi & sicci existunt. Proinde cùm neq; cōuenientibus cibis, neq; exercitationibus vtantur, iis talia contingunt. Sic autem affecto, panibus puris, furno coctis vti conducit, & piscibus coctis cū intritis; carnibusq; suillis coctis, & animalium extremitatibus percoctis, plurimisq; assis, & ex acribus ac salsis, his quæ humectant, & salsuginosis. Vinis quoq; nigris & mollibus, & vuis ac ficubus inter reliquos cibos abundè vti cōfert. Modicum verò prādere oportet, & pluribus exercitationibus vti, cursibusq; inflexis, sensim accessione facta, circularibus autem postremis, & post cursum, lucta ex oleo, deambulationibus verò post exercitationes non multis, à cœna verò tantum exurgere. Matutinis autem deambulationibus plurimis vtēndum. Calida lauet, laboribusq; & inunctionibus vtatur, somno longiori indulgeat, & molliter cubet. Rebus autem venereis aliquātulum vtendum, & cibi quarta pars subtrahenda, diebusq; decem ad cibos paulatim reducendus. Sunt verò nonnulli, quibus alui recrementum liquidum & concoctum per aluum secedit, iisq; cùm aliàs exerceantur, res nullam molestiam exhibet. Quibus verò conuenientia desunt, procedente tempore venter ob caliditatē carnes attrahit, saneq; dolorem exhibet, cibos fastidiunt, venter exulceratur, ipsumq; iam sistere molestum est. Verùm consilio malis imminentibus occurrendū est, vbi cognoueris ventrē plùs quàm expediat calidum & humidum, laborumq; minimè conuenientium exuperantiam factam esse. Victus igitur ratione refrigerare & siccare oportet, & primum quidem exercitationes dimidia ex parte detrahere, ciborumq; tertiam partem. Maza ante subacta, intrita vtatur, & piscibus siccissimis, & neque pinguibus, neque salsis. Carnibus verò volucrum vtatur assis, palumbis quidem & columbæ elixis, perdicum verò & gallorum assatis, sine condimento. Leporinis autē in aqua coctis, & ferinis omnibus. Oleribus verò quæ refrigerant, velut beta cocta, aceto condita.

Vino etiam nigro,auſtero.Exerceatur quoq; curſibus circularibus, celeribus. Sed neq; multa frictio adhibeatur,ſed modica,neq; etiam lucta.Concertatio quę fit ſummis manibus inter ſe conſertis,& manuum ad rythmum agitatio, & ad corycum decertatio, ac volutatio in puluere,non multa tamẽ, vtilis eſt. Deambulationibus poſt exercitationes vtatur,pro laborum ratione accommodatis,& à cœna, ad ciborum rationem,pluribus, & matutinis, pro habitus ratione, moderatis.Lauet autem tepida,& quietem agat.Hac victus ratione per decẽ dies adhibita,cibi dimidium,& laboris tertia pars adiiciatur, & poſt cibos ſiccos & acerbos aſſumptos,vomitus cieatur,neq; cibo immoretur,ſed quàm citiſſimè vomat.Poſt vomitum verò, ad quatuor dies cibus partitus ſenſim exhibeatur. Cùm autem dies decem præterierint, reliquus cibus adiiciatur,& vini potio conſueta, ſed labores parciores. Vomitione facta, paulatim ad conſuetam victus rationem, velut ſcriptum eſt, deducito. Semel verò tantùm cibũ capere per hoc tempus confert, quoad malum conquieuerit. Aliis autem quibuſdam ſiccum quodammodo & exuſtum eſt alui recrementum,oſq; ſiccum & progreſſu temporis amarum euadit, aluus vrinaq; ſupprimitur. Cùm enim inteſtinum humiditatem non habeat,ſtercus ambiens intumeſcit,viaſq; obſtruit,& dolorem parit,calor prehẽdit,& quicquid biberit aut comederit,euomit,tandem etiam ſtercus vomitione reiicit. Quò cùm peruenerit, minimè hic viuere poteſt. Verùm conſilio malis imminentibus ante proſpiciendum,vbi cognoueris quod ſiccitas & caliditas in homine dominantur. Hanc igitur victus rationem huic inſtituere oportet, ex maza prius ſubacta, reſperſa,& pane ex tritico ſitanio,furfurum ſucco fermentato. Oleribus quoq; coctis vti, præterquã acribus & ſiccis, piſcibus etiam leuiſſimis coctis, piſciumq; & locuſtarũ capitibus, mitulis, erinaceis, & cancris, & conchyliorum ſuccis, iiſq; liquidiſſimis. Carnibus verò ſuillis,& animalium trunculis anterioribus coctis, hœdorum etiam & agnorum ac catulorum elixis. Piſcibus ſanè fluuialibus & in ſtagnis degentibus, coctis. Vino molli,aquoſo. Laboribus verò non multis,neq; celeribus,ſed quietis. Deambulationibus autem matutinis vtatur, quæ pro corporis habitu ſatis ſint, & poſt exercitij labores moderatis, à cœna verò minimè deambulet. Balneis quoq; vtatur & ſomnis mollibus,& prandio,ſomnoq;à prandio nõ longo,fructibus etiam humectantibus cum cibis vtatur, & cicere viridi ſiccoq; aqua macerato. De prioribus autem laboribus dimidium à principio ſubtrahatur,& poſt dulces, pingues, ſalſos, multoſq; cibos vomitum faciat, plurimoq; tempore in cibis immoretur,quoad vomat.Deinde per tres dies paulatim cibus aſſumatur,neq;impranſus maneat.Cùm vero dies decem præterierint,labores plures ſenſim adiiciat,& ſi quidem plenitudo ac ventriculi à cibo offenſio adſit,vomat,ſin minùs, reliquo tempore in iſta curatione perſeueret.Cõtingunt autem etiam iſta. Horrores à matutinis deambulationibus proueniunt, & caput grauatur.Huic deãbulationes modum excedũt. Corpus enim & caput humore vacuatum, horrore & grauitate vexatur, procedente verò tempore, in febrem cum horroris ſenſu incidit. Verùm ad hoc deueniendum non eſt, ſed hac curatione occurrendum.

οἴνῳ ᾗ μέλανι, αὐστηρῷ. γυμνασίοισι δ', ξηροῖσιν ὀξέσιν, ἀλλὰ τέλεις μὴ πολλὴ προσαγέσθω ἀλλ' ὀλίγη, μηδὲ πάλη. ἀκροχειρισμὸς καὶ χειρονομίη, καὶ κωρυκομαχίη, καὶ ἀμφίδρομος ὁπλιτοδρομία, ἀλλὰ μὴ πολλή. τοῖσι δὲ περιπάτοισι καὶ ἀπὸ τῦ γυμνασίου χρῆσθαι ἰσχνοῖσι τῷ πόνῳ. καὶ ἀπὸ τῦ δείπνου, πλείοσι τῷ σιτίῳ. καὶ περὶ, ξυμμέτρως πρὸς τὸ ἔξιν. λουέσθω δ' χλιερῷ, καὶ ἀγρεμέτω. οὕτω διαιτηθεὶς ἡμέρας δέκα. προσθέσθω τῦ τε σιτίου τὸ ἥμισυ, καὶ τῶν πόνων τὸ τέταρτον μέρος. καὶ ἔμετον ποιησάσθω, ἀπὸ σιλίων ξηρῶν καὶ τρυφερῶν. καὶ μὴ διαιτεύεσθω ἐν τῷ σίτῳ, ἀλλὰ τῷ ταχίστῳ ἐμείτω. ἐκ δὲ τῦ ἐμέτου, προσαγέσθω ἐς ἡμέρας τέσσαρας τὸ σιτίον καὶ τὸν πόνον μείζονα. ὅταν δὲ ἡ δεκὰς τῶν ἡμερέων ᾖ, προσθέσθω τὸν σῖτον λοιπὸν, καὶ τὸν οἴνον τὸ πότιμον, πλείω τῶν πόνων ἐνδιδόντα. καὶ ἔμετον ποιησάμενος, προσαγέτω καθάπερ γέγραπται, μονοσιτέων δὲ τὸν τοῦτον τὸν χρόνον ξυμφέρει μέχρις οὗ κατασήσῃ. Ἄλλοισι δέ τισι, ξηρότητι καὶ διαχεκαυμένον τὸ δι' ἀχρήματον ἔχουσι. καὶ τὸ σῶμα ξηρόν. προσίοντος δὲ τῦ χρόνου, καὶ πικρὸν ἔχουσι. καὶ ἡ κοιλίη ἴσχεται, καὶ ἡ οὖρησις. ὅταν γὰρ μὴ ἔχῃ τὸ ἔντερον ὑγρασίην, προσὶὸν ἀπόπαν προσιοδηξῇ, ἀποφράσσει τὰς διεξόδους. ὀδυνέει τε πρέχει θέρμη λαμβάνει. καὶ ὅ, τι ἂν πίῃ ἢ φάγῃ, ἐξεμεῖ. τελευτῶν δὲ καὶ κάτω ἐμεῖ. οὗτος οὐβιώσιμος, ὅταν ἐς τοῦτο ἔλθῃ. ἀλλὰ χρὴ προσέτι προσμηχέσθαι, γινώσκοντα ὅτι ξηρὴ τῇ θέρμῃ κρατέεται ὁ ἄνθρωπος. διαιτᾶσθαι δὲ χρὴ ἀΰτως, τῇ τε μάζῃ προσφυρτῇ ῥαντῇ, καὶ ἄρτῳ σταδμίων πυρῶν, τῷ χυλῷ τῶν πιτύρων ἐξυμμυδέω. λαχάνοισί τε χρῆσθαι, πλείω τῶν δριμέων καὶ ξηρῶν, καὶ ἑφθοῖσι. καὶ τῶν ἰχθύων τοῖσι κουφοτάτοισιν ἑφθοῖσι. καὶ τοῖσι κεφαλαίοισι τῶν ἰχθύων καὶ καράβων, μυσὶ καὶ ἐχίνοισι, καὶ τοῖσι καρκίνοισι, καὶ τῶν κογχύλων, τοῖσι χυλοῖσι, καὶ αὐτοῖσι, ὑγροτάτοισι. κρέασι δὲ τοῖσιν ὑείοισι ἀκροκωλίοισιν ἐμπροσθίοισιν ἑφθοῖσιν, καὶ ἐρίφων καὶ ἀρνῶν καὶ σκυλάκων ἑφθοῖσιν. ἰχθύων δὴ τοῖσι ποταμίοισι καὶ λιμναίοισιν ἑφθοῖσιν. οἴνῳ μαλακῷ, ὑδαρεῖ. τοῖσι δὲ πόνοισι μὴ πολλοῖσι, μηδὲ παχέσι, ἀλλ' ἡσύχοισι πᾶσι. τοῖσι δὲ περιπάτοισι περὶ μὲν χρῆσθαι, πρὸς τὸ ἔξιν ἰσχνοῖσι, καὶ ἀπὸ γυμνασίου πόνων ξυμμέτροισιν. ἀπὸ δείπνου δὲ, μὴ περιπατείτω. λουτροῖσι δὲ χρῆσθαι, καὶ ὕπνοισι μαλακοῖσι, καὶ ἀρίστῳ. ὕπνῳ τε μὴ ἀρίστου, οὐ μακρῷ. ὀπώρῃ τε τῇ ὑγραινούσῃ, μὴ τῶν σιτίων χρῆσθαι. καὶ τοῖσιν ἐρεβίνθοισι πᾶσι χλωροῖσι καὶ ξηροῖσι βρέξας ἐν ὕδατι. ἀφελέσθω δὲ τῶν πόνων τῶν πρόσθεν τοῦ ἡμίσεως. καὶ οὕτως ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἔμετον ποιησάσθω ἀπὸ γλυκέων καὶ λιπαρῶν καὶ ἁλμυρῶν καὶ πλείονων. διαιτεύεσθω δὲ πέως πλῆσαν χρόνον ἐν τοῖσι σιτίοισι πρὸς τοῦ ἐμέτου. ἔπειτα προσαγέτω τὸ σιτίον ἐς ἡμέρας τρεῖς. καὶ μὴ μεθυέτω ἀνάειστος. ὁκόταν δὲ ἡμέραι δέκα γένωνται τῶν πόνων, προσαγέτω πλείονα. κινεῖ μὲν οὖν ἡ πλησμονὴ αὐτὴ ἐκ ἀπὸ σιτίου ἡ τ κοιλίης πλημμέλεια, ἐμεσάτω. ἰῷ δὲ μὴ οὕτω θεραπεύεσθω τὸν ὑπόλοιπον χρόνον. Γίνεται δὲ καὶ τοιάδε. φέρηται ἀπὸ τ προσιπάτων ἐγκίνου τ τοῦ ὀρθίου. καὶ τὸν κεφαλὸν βαρύνεται. τοῦτο πλείονες ἢ προπατοι τ ξυμμετρίας. κενούμενον γὰρ τὸ σῶμα καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ὑγροῦ, φέρεται καὶ βαρύνεται. προσίοντος δὲ τοῦ χρόνου ἐς πυρετὸν ἀφικνέεται φερικώδεα. ἀλλ' οὐ χρὴ πτοέεσθαι ἐς τοῦτο. ἀλλ' ἐκθεραπεύειν προσθεν ὧδε.

ὅταν

ὅτ᾽ ἂν ἤρξηται ταῦτα τῶν τεκμηρίων γίνεσθαι, χρεὶ ἀναπλάσσοντα, καὶ ἀναπτερώσαντα ὀλίγα, ὅ ἄριστον ποιήσαντα, πλέον δὲ εἰθισμένου. καὶ πιεῖν ἱκανὸν οἶνον μαλακόν. εἶτα ὑπνῳ χρῆσθαι ἀπὸ δὲ δείπνου ἱκανῶς. ἐς τὸ ἑωθινὸν ὑπὸ κύφοισι χρησάμενον γυμνασίοισι θερμῷ τε λουσάμενον, δεῖπνησαι δὲ εἰθισμένον. ὡς ἐπὶ πᾶσι δὲ μὴ χρῆσθαι ἀπὸ δείπνου. διατελέειν δὲ χρόνον. [51] τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀφελέσθω ἐκ τοῦ ὕδατι. ἐν ὑπνοισι τε μαλακοῖσι διαγέσθω. [52] ἡμέρησι δὲ πέντε, ἔδεσι ὡς ἐλαχίστοισι καὶ μικροῖσι. εἰσὶ δέ τινες οἳ φέρουσιν ἐκ τῶν γυμνασίων. καὶ ἐπιδᾶν ἐκδύνῃ) [53] μέζεις αὖ διαγωνίσῃ). ὅταν δὲ ψύχῃ), πάλιν φέρουσι. βρυγμός τε ὃ σῶμα ἔχει. ὑπνώσασί τε. ὅταν δὲ ὀξέγηται, χασμᾶται) πολλάκις. ἐκ δὲ τῶν δείπνων καὶ βλέφαρα βαρέα αὐτοῖσι. ταρσούντων δὲ τῶν χρόνων, καὶ πυρετοὶ ὀπτήνουσι) φαῦλοι. φυλάσσεσθαι οὖν χρή, μὴ ταρσοῦσθαι ἐς τῶνο, [54] ἀλλὰ θεραπεύεσθαι ταρσότερον ὧδε. ταρσὸν μὲν τῶν γυμνασίων ἀφελέσθω πάντων τὰ ἡμίσεια. ἔστω δὲ σιτίοισιν ἅπασι χρῆσθαι ὑγροτέροισι καὶ ψυχροτέροισι. καὶ ποτοῖσι πᾶσι μαλακωτέροισι καὶ ὑδαρεστέροισιν. ὅταν δὲ παρέλθωσιν ἡμέραι πέντε, τῶν πόνων ταρσοῦσθαι τὸ τέταρτον μέρος τῶν ἀφῃρεθέντων, ἔστω δὲ σιτίοισι χρῆσθαι τοῖσιν αὐτοῖσι, πέμπτῃ δὲ ἡμέρῃ ἀνῇ, ἔστω ἡμίσεα τὰ λοιπὰ πόνων ταρσοῦσθαι. αὖθις δὲ πέμπτῃ, μὴ τοῦτο ἀπόδος ἔστω πόνους πολλούς, καὶ κύφοτέρους τε καὶ ἐλαφροτέρους, ὡς μὴ πάλιν ὑπερβολὴ γένηται. τοῖσι γὰρ πάχεσι τοῖσι τοιούτοισι τῶν τεκμηρίων, ⓐ πόνοι χρέονται εἰσὶ τῶν σιτίων. αἰεὶ σταθμᾶσθαι οὖν χρή. ἔνιοι δέ, ὃ τοῖσι πάχεσιν. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα τῶν τοιούτων τῶν τεκμηρίων, ⓐ πόνοι κρατέουσι τῶν σίτων. καὶ ἡ θεραπείη ἡ αὐτή. ξυμφέρει δὲ τούτοισι, θερμολουτέειν, καὶ μαλακῶς διαιτᾶσθαι. μεθυσθῆναι δὲ ἅπαξ ἢ δὶς, πλεῖν ἀλλὰ μὴ ἐς ὑπερβολήν. ἀφεδρίσασά τε ὅταν ὀπτήνηται, ῥαθυμῆσαι τοὺς τοιούτους πόνους. ταρσοῦντας δὲ μὴ ποιῆσαι ὅλως.

Cùm primùm signa aliqua se prodiderint, post inunctionem ac frictionem modicam, plus solito prandẽdum, & vinum molle abundè bibendum, deinde à prandio quod satis sit dormiendum Sub vesperam verò, post leues exercitationes, & calidæ balneum, more solito cœnandum. A cœna deambulationibus non vtendum, sed aliquanto tempore immorandum. Postridie verò foueatur, & in mollibus somnis vitam traducat. Et per dies quinque sensim ad consueta deducatur. Nonnulli autem post exercitationes in horrorem incidunt, & vbi quis exuitur, donec prælium cõserat, cùm verò refrigeratur, rursus inhorrescit, & dẽtium fremitus corpus occupat, somnoque grauatur, cúmque expergiscitur, sæpiùs oscitat. A cœna verò ei palpebræ ingraueſcunt, progressúque temporis malignæ febres succedunt. Cautione igitur vtendum, nec huc vsque res negligenda est, sed ad hunc modum curatione occurrendum. Imprimis quidem exercitationum omnium dimidium detrahatur. Cibis verò omnibus humidioribus & frigidioribus vtatur, potibusq; mollioribus & dilutioribus. Vbi autem dies quinque præterierint, detractorum laborum tertia pars adiiciatur, cibis verò iisdem vtatur. Post alios autem quinque dies, reliquorum laborum dimidium adiiciatur. Rursusq; alio quinto post die, labores omnes sed leuiores paucioresq; restituito, vt ne iterum exuperantia contingat. Iis enim qui signis huiusmodi conflictantur, labores cibos excedunt. Æquales igitur reddere oportet. Ac quibusdam hæc non contingunt, sed partim quædam, partim verò minimè. In omnibus autem istis signis, labores cibos superant, curatioque eadem est. His autem calidæ balneum, & molle cubile conducit, semelque atque iterum inebriari, sed non supra modum. Quod si post hæc rerum venerearum vsus accesserit, à laboribus quiescendum, à deambulationibus verò in totum abstinendum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ.

HIPPOCRATIS DE INSOMNIIS, LIBER.

[1] Περὶ δὲ τῶν τεκμηρίων τῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν, ὅστις ὀρθῶς γινώσκει, μεγάλην ἔχοντα δυνάμιν βρίσκει τοῖς ἀνθρώποις. ἡ γὰρ ψυχὴ ἐγρήγορεν. [2] ὅταν μὲν οὖν σώματι ὑπηρετοῦσα ᾖ, ὅτι πολλὰ μεμέρισται, οὐδὲν γίνεται αὐτῇ ἑωυτῆς, ἀλλ᾽ ἀποδίδωσι τοῖς μέρεσι ἑκάστοις τοῦ σώματος, [3] ἧπερ τοῖσιν αἰσθητηρίοισιν. ἀκοῇ. ὄψει. φαύσει. ὁδοιπορίῃ. ψηλάφῃ. [4] καὶ πᾶσι τοῖς τοῦ σώματος ἐπιστατέει. αὐτὴ δὲ ἑωυτῆς ἡ ἐπιστασίη ἐστί. ὅκοταν δὲ τὸ σῶμα κοιμᾶται, ἡ ψυχὴ κινεῖται, καὶ ἐπεξέρπουσα τοῖς μέρεσι τοῦ σώματος, ἔρχεται ἐς ἑωυτῆς οἶκον. καὶ τοῖς τοῦ σώματος ὑπηρεσίας ἀπάσας, αὐτὴ ἐπιστατέει. τὸ μὲν γὰρ σῶμα καθεῦδον, οὐκ αἰσθάνεται. ἡ δὲ γρηγορέουσα, γινώσκει. καθορᾷ τε τὰ ὁρατὰ, καὶ ἐπακούει τῶν ἀκουστῶν. βαδίζει. ψαύει. λυπέεται. ὀδυμέεται. ἐν ὀλίγῳ, ὁκόσα τοῖς ζώμασι ὑπηρετέει. ἢ τῆς ψυχῆς, τοῦ πάθεα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπιτελέεται. ὅστις οὖν ὀπίσεται κρίνειν τοῦ ὀρθῶς, μέγα μέρος ὀπίσεται σοφίης. ὁκόσα μὲν οὖν τῶν ἐνυπνίων θεῖά ἐστι,

[1] QVi de his quæ per somnos contingunt rectè coniectauerit, is ea per omnia magnam habere vim comperiet. Animus enim vigilat, & cùm quidem corpori subministrat, in multas partes diuisus, sui tantum rationem non habet, sed singulis corporis partibus, partem quandam distribuit, sensibus nimirum; ad audiendum, videndum, tangendum, ambulandum, agendum, denique ad omne corporis obsequium, adeoque ipsa mens sui solum rationem non habet. Cùm verò corpus quiescit, animus mouetur, & in corporis partes subrepens, domum suam regit, omnesque corporis actiones obit. Neque enim corpus dum dormit sentit, ipse verò vigilans cognoscit, quæ sub visionem & auditionem cadunt, videt & audit, vadit, tangit, tristitia afficitur, secum cogitat, ac (vt semel dicam) quæcunque corporis aut animi officia, ea omnia per somnum animus peragit. Quisquis igitur rectè ista diiudicat, is non minimâ sapientiæ partem assequitur. Quæ igitur somnia à Diis immittũtur,

& quædá bona, vel mala, aut vrbibus, aut priuato populo, nulla sua culpa euentura denunciant, quidam de his exquisito artificio diiudicant. Quas verò corporis affectiones animus ante denunciat, quæ scilicet ex repletione, vel inanitione, per rerum à natura infitarum exuperantiam, vel consuetarum mutationem contingunt, de his quidem iudicant, & partim assequuntur, partim aberrant, neq; vtriusq; causam agnoscunt, neq; cur assequantur, neq; cur aberrent. Cúmque præcauendum esse, ne quid detrimenti contingat, adhortantur, neque tamen quomodo cautio adhibenda sit docent, sed Diis vota concipere iubent. Quod quidem etsi decorum est & optimum, oportet tamen & manus admouentem Deorum opem aduocare. De quibus se res habet ad hunc modum. Quæ insomnia de diurnis actionibus mens humana vespere sub noctem in somnis offert, & eodem modo reddit, quo per diem in re iusta, gesta aut consulta sunt, ea bona & sanitatem portendere existimanda sunt, propterea quod animus neque plenitudine vlla, neque euacuatione, neque alia re quauis extrinsecus irruente superatus, in diurnis consiliis perseuerat. At insomnia quæ diurnis actionibus aduersantur, neque de his inter se conuenit, cùm id contigerit, perturbationem in corpore denunciant. Et vehemens quidem, malum vehemens, leuis verò debilius indicat. De actione igitur vtrum reuocanda sit nec ne, nihil statuo, corpus verò vti curetur consulo. Vbi enim plenitudo inciderit, secretio quædam excitatur, quæ animum perturbat. Ac si quidem quod aduersum est vehemens fuerit, vomitum ciere conducit, & cibos leues sensim adhibere ad dies quinque. Deambulationibus quoque multis ac concitatis, sensim adiectione facta vti, & exercitationes pro ciborum adiectione moderatas adhibere. Quòd si quod aduersum est debilius fuerit, dempta vomitione, cibi tertiam partem detrahito, eamq; sensim rursus ad dies quinq; adiicito, & deambulationes vrgeto. Sed & vocis exercitationes adhibeat, & Diis supplicationes decernat, & cõquiescet perturbatio. Sol, Luna, cælum & stellæ, pura quæq; & suo motu agitata, in somnis visa, bona sunt. Sanitatem enim corporis, omniumq; eius partium significant. Atque hunc habitum præsenti victus ratione cõseruare oportet. Quòd si quid contra contingat, aliquem corporis morbum portendit, à vehemẽtibus quidem vehementiorem, à debiliorib. verò leuiorem. Et astris quidẽ exterior corporis ambitus respondet, Soli medius, Lunæ verò qui ad cauitates spectat. Si quod igitur istorum syderum extingui, aut lædi, aut euanescere, aut cursum sustinere videatur, in illa ipsa parte morbum euenturum indicat, & leuiorem quidem si ab aëre aut nube huiusmodi syderibus quid cõtingere videat, si verò ab aqua aut grandine, grauiorẽ. Secretionem enim humidam & pituitosam in corpore factá, & in externum ambitũ incidisse indicat. Huic igitur cõducit, vt vestibus indutus cursibus vtatur multis sensim increscẽtibus, vti quam maximè sudet, & deambulationibus post exercitationem multis, etiam absque prandio, subtractáq; tertia ciborum parte, paulatim ad dies quinq; adiicere.

καὶ τὰ σημήϊα ἅπερ συμβαίνουσιν ἢ πόλεσιν ἢ τῷ ἰδιώτῃ λαῷ, ἢ καλὰ, ἢ ἀγαθὰ, μὴ δι' αὐτῶν ἁμάρτιον, εἰσὶν οἱ κρίνοισι τῶν τοιούτων ἀκρίβειαν τέχνῃ ἔχοντες· ὁκόσα ἢ ψυχὴ τὰ σώματος παθήματα σημαίνει, πλησμονὴν ἢ κενώσιος ὑποβολὴν τῶν ξυμφύτων, ἢ μεταβολὴν τῶν ἀηθέων, κρίνουσι μὲν καὶ τοῦτο· καὶ τὰ μὲν τυγχάνουσι, τὰ δὲ ἁμαρτάνουσι, καὶ οὐδέτερα τούτων γινώσκουσι, διότι οὕτω γίνεται, οὐδ' ὅτι ἂν ὀρθῶς τύχωσιν, οὐδ' ὅτι ἂν ἁμάρτωσι, φυλάσσεσθαι δὲ πραγματεύονται, μήτε κακὸν λάβῃ οὐδὲν διδάσκουσιν ὡς χρὴ φυλάξασθαι, ἀλλὰ θεοῖσιν εὐχὰς κελεύουσι. καὶ τοῦτο μὲν εὔχεσθαι πρέπον, καὶ λίην ἐστὶν ἀγαθόν. δεῖ δὲ καὶ αὐτὸν ξυλλαμβάνοντα, τοὺς θεοὺς ἐπικαλέεσθαι. ἔχει δὲ τῶν περὶ τούτων τοῦτον, ὧδε. ὁκόσα τῶν ἐνυπνίων τὰς ἡμερινὰς πράξιας τοῦ ἀνθρώπου ἡ διάνοια ἐς τὸν ὕπνον ἐνυπνιάζεται· ἑαυτέρῃ, καὶ ἀποδίδωσι κρῖναι τρόπον ὁμοίωμα, ἅτε τῇσιν ἡμέρῃσιν ἐπράχθη, ἢ ἐβουλεύθη ἐν δικαίῳ πρήγματι, τοῦτο τὰ ἀνθρώπῳ ἀγαθά· ὑγείῃ γὰρ σημαίνει· διότι ἡ ψυχὴ τὸ ἑωυτῆς ἐν τοῖσιν ἡμερινοῖσι βουλεύμασιν, ὅτε πλησμονὴ τινὶ κρατηθεῖσα, οὔτε κενώσει, οὔτε ἄλλῳ τρόπῳ ἐξώθεν ἐπαναστάντι. ὅταν δὲ περὶ τὰς ἡμερινὰς πράξιας ἐναντία τὰ ἐνύπνια καὶ ἐχθρὰ τοῦτο αὐτέων ἡ μάχη, ἰώδεα ἀπὸ τοῦ συμβαίνει, ταραχὴν σημαίνει ἐν τῷ σώματι. καὶ ἢν μὲν ἰσχυρὸν ᾖ, ἰσχυρὸν δὲ κακὸν, ἢν δ' ἀσθενὲς, ἀσθενέστερον. τοῦτο μὲν οὖν τῆς πράξιος, εἴτε δεῖ ἀποτρέπειν, εἴτε μὴ δεῖ, οὐ κρίνω. τὸ δ' σῶμα τὸ ἑωυτοῦ θεραπεύεσθαι ξυμβουλεύω. πλησμονῆς μὲν οὖν ἐγγινομένης, ἀπόκρισις ἐγείρεται ὑγρή, ἥτις ἐτάραξε τὸν ψυχικόν. ἢν μὲν οὖν ἰσχυρὸν ᾖ τὸ ἀναπλασθέν, ἔμετον τε ξυμφέρει ποιήσασθαι, καὶ τοῖσι σιτίοισι κούφοισι θεραπεύειν ἐς ἡμέρας πέντε. καὶ τοῖσι περιπάτοισι πολλοῖσι καὶ ὀξέσιν ἐκ παραγωγῆς χρέεσθαι. καὶ τοῖσι γυμνασίοισιν ὀπτιγυμνάζεσθαι συμμέτροισι πρὸς τὸν παραγωγὸν τῶν σιτίων. ἢν δ' ἀσθενέστερον ᾖ τὸ ἀναπλασθέν, χρὴ τοῦτον ἀφελόντα ἔμετον, τὸ τέταρτον μέρος ἀφελεῖν τοῦ σιτίου. καὶ τὸν ὑποχὴν παραγαγεῖν πάλιν ἐς τὰς πέντε ἡμέρας. καὶ τοῖσι περιπάτοισι πιέζειν. καὶ τοῖσι τῆς φωνῆς πόνοισι χρέεσθαι, καὶ τοῖσι θεοῖσι εὐχέσθαι. καὶ καταστήσεται αὐτῷ ἡ ταραχή. ἥλιον δὲ καὶ σελήνην, καὶ οὐρανὸν καὶ ἀστέρας, καθαρά καὶ εὐαγέα, καὶ κατὰ χρῆ τρόπον ὁρώμενα ἔκαστα, ἀγαθά. ὑγείῃ γὰρ τῷ σώματι σημαίνει, ἀπὸ πάντων τῶν ὑποκειμένων. ἀλλὰ χρὴ διαφυλάσσειν τοῦτον τὸν ἔξιν, τῇ προσούσῃ διαίτῃ. εἰ δέ τι τούτων ἐναντίον φαίνοιτο, νοῦσον τινὰ τῷ σώματι σημαίνει. ἀπὸ μὲν τῶν ἰσχυρῶν, ἰσχυροτέρην· ἀπὸ δὲ τῶν ἀσθενεστέρων, κουφοτέρην. καὶ ἀστρων μὲν οὖν ἡ ἔξω περίοδος. ἡλίου δὲ, ἡ μέση. σελήνης δὲ, ἡ πρὸς τὰ κοῖλα. ὅ, τι μὲν οὖν ἀδικοίη τούτων τῶν ἄστρων σβέννυσθαι, ἢ βλάπτεσθαι, ἢ ἀφανίζεσθαι, ἢ ἐπέχεσθαι τῆς περιόδου, κατ' αὐτὸ τὸ μέρος καὶ τὸν νοσον προσημαίνει. καὶ τῷ μὲν ἀέρος ὁρᾶν ἢ νεφέλης τι τῶν ἄστρων τούτων πάσχον, ἀσθενέστερον. τῷ δὲ ὕδατος ἢ χαλάζης, ἰσχυρότερον. σημαίνει δὲ ἀπόκρισιν ἐν τῷ σώματι ὑγρὴν καὶ φλεγματώδεα γενομένην, ἐς τὸν ἔσω περίοδον ἐμπεπλωκέναι. ξυμφέρει τοιαῦτα τοῖσι τε δρόμοισιν τοῖσι ἱματίοισι κεχρῆσθαι πολλοῖσιν δὲ ὀλίγου. προσάγειν δὲ, ὅκως ἐξιδρώσῃ ὡς μάλιστα. καὶ τοῖσι περιπάτοισιν ἀπὸ τοῦ γυμνασίου, πολλοῖσι καὶ ἀραιοῖσι χρῆσθαι, τῶν τε σιτίων ἀφελόμενος τὸ τέταρτον μέρος, προσάγειν ἐς πέντε ἡμέρας.

Εἰ δ'

Εἰ ὃ δοκοίη ἰσχυρὸν εἶναι, ἐκ πυελήσαι. [13] τὴν γὰρ καθαρσιν ἀφ' ὧν χρώματος ξυμφέρει ποιέεσθαι, ὅκωσπερ ἐν τῇ ἔξω παρεφορῇ ὅστι ὁ βλάβος. τοῖσι μὲν οὖν σιτίοισι χρέεσθαι ξηροῖσι. δριμέσιν. αὐστηροῖσιν. [14] ἀκρήτοισι. ἐκ τοῖσι πόνοισι, τοῖσι χειμῶνος μάλιστα. Εἰ πὸ μὲν τούτων ἡ σελήνη πάσχει, εἰ δὲ τὴν αὐτὴν ἀπασιν ποιέεται ξυμφέρειν, ἐμέτῳ χρησάμενον ἀπὸ τῶν δριμέων καὶ ἁλμυρῶν, καὶ μαλακῶν σιτίων. τοῖσι μὲν ἔγχοισιν ὀξέσι, καὶ τοῖσι παρεπάνοισιν ὀξέσι. τοῖσι δὲ τῆς φωνῆς πόνοισι καὶ ἀναισιήσι, καὶ τῷ σίτου τῇ ἀφαιρέσει καὶ παρεισαγωγῇ ὡσαύτως. ἀφ' τούτου δὲ εἰσω αὐτὴν ἀπασασθαι, ὅκωσπερ ἐς τὰ κοίλα τοῦ σώματος βλαβερὴν ἐφαίη. Εἰ δὲ ὁ ἥλιος τοιοῦτό τι πάσχει ἰσχυρότερον τοῦτο ἤδη καὶ δυσεξαγωγότερον. ἀφ' ἀμφοτέρως γὰρ αὐλισασθαι ποιεῖσθαι καὶ τοῖσι δρόμοισι, τοῖσι τε καμπτοῖσι ξυστοῖσι χρῆσθαι, καὶ τοῖσι παρεπάνοισι, καὶ τοῖσιν ἀργοῖσι πόνοισι πᾶσι. τῶν δὲ σίτων τῇ ἀφαιρέσει, καὶ τῇ παρεισαγωγῇ ὡσαύτως. ἔπειτα ἐξεμέσαντα, αὖθις παρεισάγειν παρὰ τὰ πέντε. Εἰ δὲ αἰθρίης ὕσης θλίβεται καὶ ἀσθενέα δοκοίη εἶναι [16] χρὴ δὲ ξηρασίης μὲν παρεισάγειν, σημήνῃ κίνδυνον εἰς νοῦσον πεσεῖν. ἀλλὰ χρὴ τῶν πόνων ἀφαιρέειν, τῇ τε διαίτῃ ὑγρῇ μᾶλλον καὶ μαλακῇ χρέεσθαι. καὶ λουτροῖσι καὶ ῥαθυμίῃ πλείονι. καὶ ὕπνῳ πολλῷ, μέχρις ἂν κεκαρῇσιν. Εἰ δὲ πυρώδεα δοκοίη εἶναι τὰ ἀναπιπτόμενα καὶ θερμὰ, χολῆς ἀπόκρισιν σημήνῃ. Εἰ δὲ καὶ ἀφανίζοιτο τὰ κατιόμενα, κίνδυνος ἐς θάνατον ἐκ τοῦ νόσου ἐλθεῖν. Εἰ δὲ περιφθινίαν δοκοίη, προσιοῦσαν ἐς φυλλοβόλα τὸ ὑπάρχον. φθόγγον δὲ τραχέως, [17] τοῦ δὲ διώκειν, κίνδυνος μανίῃσι ἢ ἀνθρακα, ἐὰν μὴ θεραπεύθῃ. ξυμφέρει δὲ τούτοισι πᾶσι [18] καλλισταμένῳ, ἑλλεβόρῳ κατηρτέναι διαιτᾶσθαι. ἐὰν δὲ μὴ, τῇ πρὸς ὕδατος διαίτῃ χρῆσθαι ξυμφέρει, οἴνου δὲ μὴ πίνειν. [19] Εἰ δ' οὖν, λευκὸν, λεπτὸν, μαλακὸν, ὑδαρῆ· ἀπέχεσθαι δὲ δριμέων, ξηραντικῶν, θερμαντικῶν, ἁλμυρῶν. πόνοισι δὲ τοῖσι κατὰ φύσιν πλείοσισι χρέεσθαι. καὶ δρόμοισιν ὧν ἐλάσσοσι πλείοσιν. τέλμις δὲ μὴ ἔστω. μηδὲ πάλη. μηδὲ ἀλίνδησις. [20] ὕπνοισι μαλακοῖσι δύδεστω. καὶ ῥαθυμείτω, πλεῖστον τῶν κατὰ φύσιν πόνων. ἀπὸ δὲ τοῦ δείπνου περιπατείτω. ἀγαθὸν δὲ καὶ πυελῆσθαι. ἐμέειν δὲ οὐ τῆς πυελῆς. τεσσαρακοντα δὲ ἡμερέων μὴ πληρωθῇ. ὅταν δὲ πληρωθῇ δὶς ἐν τῷ μηνὶ ἐμεσάτω ἀπὸ τῶν γλυκέων, καὶ ὑδαρῶν, καὶ κούφων. ὁκόσα δὲ τούτων πλανᾶται ἐνίοτε ἐνίοτε μὴ ἀπ' ἀνάγκης, ψυχῆς ἕνα τρόπον σημήνῃ ἀπὸ μεσέμβρης. ξυμφέρει δὲ τούτῳ [21] ῥαθυμῆσαί τε καὶ τῷ ψυχρῷ περιωθῆσαι πρὸς θαλάσσας. μάλιστα μὲν [22] πρὸς τὰς φερούσας γέλωτας. Εἰ δὲ μὴ, ὅμως μάλιστα πλησιάσεται θαλάσσης, ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς, καὶ καθεύδησεται. Εἰ δὲ μὴ, κίνδυνος ἐς νοῦσον πίπτειν. ὅ, τι δ' ἂν ἐν τῇ περιφορῇ ἐκπίπτῃ δοκέῃ τῶν ἄκρων, ὁκόσα μὲν καθαρὰ καὶ λαμπρὰ καὶ πρόσω δοκεῖ φέρεσθαι, ὑγείην σημήνῃ. ὅ, τι γὰρ ἂν τῷ σώματι καθαρὸν ἐὸν, ἐκκρίνεται ἐκ τῆς περιόδου κατὰ φύσιν [24] ἀφ' ἑαυτέρας, πρὸς ἢ ὀρθῶς ἔχει. [24] καὶ γὰρ τὰ ἐν τῇ κοιλίῃ ἀποκρινόμενα, καὶ τὰ ἐς τὸν ἄκρα ἀφυσσόμενα, ἔπειτα ἐκ τῆς περιόδου ἐκπίπτῃ. ὅ, τι δ' ἂν τούτων μέλαν καὶ ἀμυδρὸν, καὶ πρὸς ἑσπέριον δοκέῃ φέρεσθαι, ἢ ἐς τὸν θάλασσαν, ἢ ἐς τὸν γῆν, ἢ ἄνω, μοχθηρὸν τῷ σημήνῃ τὰς νόσους. τὰ μὲν ἄνω φερόμενα, [25] ῥεῦμα κεφαλῆς ὅστι δηλοῦντα. ὁκόσα δὲ ἐς θάλασσαν, κοιλίης νουσήματα. ὁκόσα δὲ ἐς γῆν, ἐκφύματα μάλιστα σημήνῃ, τὰ ἐν τῇ ἄκρῃ φυόμενα:

Quòd si vehemens morbus videatur, etiam fomentis vtendũ Nam cùm in externo corporis ambitu offensio existat, purgationem per cutim facere conuenit Cibis verò vtendũ siccis, acribus, austeris, meracis, & laboribus maximè exiccãtibus. At si ex his aliquid Lunæ contingat, ad interna reuulsionem facere vtile est, post acres, salsuginosos & molles cibos, vomitione vtẽdo, cursibus verò circularibus citatis, ac deambulationibus celeribus. Vocis etiã exercitatione vtendũ, & prandij abstin ẽtia, cibiq; subtractione, & vicissim sensim adiectione facta. Ad interiora verò ideò reuellendũ, quoniam in corporis cauitatibus offensio cõspicitur. Si autem quid tale Soli contingat, vehementius vtiq; malum est, & difficiliùs expellitur. Vtranq; verò in partẽ reuulsiones faciendæ, & cursibus, tum flexis, tum circularibus vtẽdum, & deãbulationibus, aliisq; omnis generis laborib. Ciborum etiam subtractione, & sensim facta adiectione eodẽ modo. Deinde vomitu facto, rursus ad dies quinq; paulatim cibos adhibere. Quod si sereno cœlo sydera premantur, & imbecilla esse videatur, ambituq; siccitate detineri, imminentis morbi periculũ denunciat. Sed labores subtrahendi, & victus ratione humidiore & molli vtendum, & balneis, ocioq; copiosiore, & somno multo, quoad malum conquiescat. Si verò igneum & calidũ esse videatur, quod eis aduersatur, bilis secretionẽ arguit. Quòd si etiam euicta dispareant, imminens ex morbo mortis periculũ est. Si verò terga vertisse, & in præsenti in fugam à persequentib. verti, ac celeriter fugere videantur, insaniæ periculum, nisi curetur, imminet. His verò omnibus post veratri purgationẽ, optimè instituta victus ratio cõducit. Alioqui vt victus ratione ad aquã tendente vtantur expedit, neq; vinũ bibãt, nisi albũ, tenue, molle, & dilutum. Acribus, siccantibus, calefacientib. salsuginosis abstineãt, laboribus secundũ naturam plurimis vtantur, & cursibus in veste plurimis. Frictio verò ne adsit, neq; lucta, neque volutatio in puluere. Per somnos molliter recubet, & in ocio degat, laboribus secundũ naturam exceptis; & à cœna obambulet Prodest etiam fomentis vti, & à fomento vomere. Per triginta dies minimè repleatur, vbi verò repletus fuerit, cibariis sumptis dulcibus; aquosis & lenibus, bis in mense vomat. Quæ verò ex his nulla necessitate coacta huc vel illuc oberrãt, animi perturbationẽ quandam ex solicitudine indicant. Huic autẽ cõfert, vt cùm animi relaxationẽ adhibeat, tum animũ ad iucunda maximeq; risum mouẽtia spectacula cõuertat. Sin minùs, per biduum aut triduum ea spectet ex quibus maximã voluptatẽ captet, & malum conquiescet, alioqui periculum est ne in morbũ incidat. Quæ autẽ sydera pura & splẽdida suo ambitu excidere videntur, si prorsum ferãtur, sanitatẽ denunciant. Quod enim in corpore purũ est, cùm secundũ naturam suo ambitu excernitur, à vespera ad auroram fertur, & bene habet. Quæ enim in ventriculo secernuntur, & in carnem reiectantur, ea omnia suo ambitu excidunt. Quod verò horum nigrum & obscurũ, ad vesperam ferri videtur, si mare, aut terram, aut sursum petat, hæc magis morbos portẽdunt. Et quæ quidem sursum feruntur, capitis fluxionẽ denotant, quæ verò in mare, ventris morbos. Quæ autem in terram, tubercula potissimum in carnẽ eruptura significant.

His vtile eſt tertiam cibi partẽ detrahere, & poſt vomitum, ſenſim ad dies quinq; adiicere. In aliis autem quinq; diebus totum cibũ reponere, & vomitu facto, rurſus eodem modo ſenſim adiiciendo exhibere. Ex his verò quodcunque purum & humidum cœlo inſidêre tibi videbitur, ſanitatem denunciat, quoniam ex æthere in hominem venit, tale verò quale ingreſſum eſt, animus etiã cernit. Quod autem nigrũ, impurum, minimè perſpicuum fuerit, morbũ portendit, nõ ob plenitudinem aut euacuationem, ſed ex eo quod extrinſecus inductum eſt. Huic cõfert vt curſibus circularibus concitatis vtatur, quò quàm minima corporis colliquatio contingat & vbi ſpiritu quàm creberrimo vſus fuerit, id quod aduenit excernat. Poſt curſus autem deambulationibus cõcitatis vtatur. Victus autem ratio ad dies quatuor, mollis & leuis adhibeatur. Quicquid verò purum à Deo ſumere ſibi quis videtur, id bonũ eſt ſanitatis augurium. Ea enim quæ in corpus ingeſta ſunt, pura eſſe indicat. At verò quicquid huic contrarium videre quis putat, bonum non eſt. Morbum enim corpori aduenifſe ſignificat. Huic igitur, velut priori, eadem curatio adhibenda eſt. Si quis clementi cœlo, molli pluuia complui, & neque vehementer, neq; cum graui tempeſtate demiſſa madefieri videatur, bonum eſt. Commoderatum enim & purum ſpiritũ ex aëre ingreſſum eſſe ſignificat. Quòd ſi his contraria contingant, vt quis vehementer complui aqua impura, & cũ tempeſtate ac procella videatur, morbum à ſpiritu induẽto ſignificat. Verùm huic quoq; eadem victus ratio obſeruanda eſt, iiſq; omnibus modicus cibus exhibendus. Ac de ſignis quidem ſyderum cœleſtibus, ſic ſtatuere & conſilio prouidere, ad idque victus rationem dirigere oportet, & diis ſupplicationes decernere. Ad res quidem proſperas, Soli, Ioui cœleſti, Ioui Cteſio, Mineruæ Cteſiæ, Mercurio, Apollini. Ad aduerſas vero, diis auerruncatoribus, & Terræ, & Heroibus, vt grauia omnia auertant & auerruncent. At verò hæc quoque ſanitatem portendunt, ea quæ in terra fiunt acutè cernere & audire, firmiter itẽ iter facere, & ſecurè ac ſine metu currere, terram planam ac bene cultam videre, arbores item pullulantes, fructibus onuſtas & ſatiuas. Flumina etiam curſu ſolito labentia, & aqua limpida, neq; copioſiore, neq; pauciore quàm conueniat, fonteſq; & puteos eodem modo. Hæc omnia viſa ſanitatem homini denunciant, corpuſq; & ambitus omnes, ciborumque exhibitiones, & excretiones rectè habere. Quod ſi quid his quodammodo aduerſum videatur, noxiam aliquam in corpore ſignificat. Viſu quidẽ & auditu læſo, capitis morbus indicatur. Matutinis igitur deambulationibus, & poſt cœnam pluribus vtendũ, adiecta priore victus ratione. Cruribus verò læſis, vomitibus reuellendũ, & frequentiore lucta vtendũ, ſeruata etiã priore victus ratione. Terra verò aſpera, carnẽ minimè purã indicat. Plurimæ igitur deãbulationes poſt exercitationes obeũdæ. Arborũ autẽ ſterilitas, feminis humani corruptelã ſignificat. Si igitur ab arboribus folia decidãt, ab humidis & frigidis offenſionẽ denotant. Sin verò frõdoſæ fuerint arbores, at fructu careant, à calidis & ſiccis. Hæc igitur per victus rationem refrigerare atq; humectare oportet, illa verò ſiccare & calefacere, flumina nõ pro more exiſtentia, ſanguinis ambitũ denotant, & plus iuſto quidem fluentia, exuperantiam, minùs verò defectum.

τούτοισι ξυμφέρει, ὃ τέτον μέρος τῦ σίτου ἀφῃρέαθαι. ἐμέξαντα ὃ προσάγειν ἐς ἡμέρας πέντε, ὃν δὲ ἡμέρησι ὃ πέντε, ἡμίσεα θαι τὰ σιτία πάντα. καὶ ἐμέσαντα πάλιν προσφέρεθαι κῦ ⟨ιν⟩ αὖθις ὧδον. ὅ, τι δ' ἂν τούτων ὑγρὸν φαίνοιτο ἐσφέρεσθαι δόξῃ σοι [16] καθαρὸν καὶ ὑγιὲς ἐόν, ὑγιαίνειν σημαίνῃ, διότι ἐκ τῦ αἰθέρος ἐς ⟨ιν⟩ ἄνθρωπον κατελήλυθεν. ὅσιόν τε ὃ καὶ ἡ ψυχὴ ὁρᾷ, οἷον περ ἐστάλθη. ὅ, τι δ' ἂν μέλαν ἢ ὃ μὴ καθαρὸν, [17] μηδὲ ἀφανὲς, νοῦσον σημαίνῃ, ὅτε μὲν πλησμονὴν, ὅτε δὲ κένωσιν, ἀλλ' ἔξωθεν ἐπαγωγῆς. ξυμφέρει δ' τούτῳ τοιῆδε χρέεσθαι, ἕως σώτηξις ὡς ἐλαχίστη τῦ σώματος γίνηται. πνεύματι δ' ὡς πυκνοτάτῳ χρησάμενος, ἀνακρίνει τὸ προσελθόν. ἀπὸ δὲ τῶν ἔργων, ταῖς ἐπιπάτοισιν ὀξέσιν· ἡ δὲ διαίτα, μαλακὴ καὶ κοῦφα προσφερέτω ἐς ἡμέρας τέσσαρας. ὅ, τι δ' ἂν λαμβάνῃ παρὰ θεοῦ δοκῇ καθαρὸν, ἀγαθὸν προσὶς ὑγείην. σημαίνει γὰρ τὰ ἐσιόντα ἐς τὸ σῶμα, εἰς καθαρά. ὅ, τι δ' ἂν τούτου τὸ ἐναντίον δοκῇ ὁρᾶν, κὐκ ἀγαθόν. νόσον γὰρ ἐς τὸ σῶμα σημαίνῃ ἐληλυθέναι. χρὴ οὖν ὡς ⟨ιν⟩ πρότερον, θεραπεύεσθαι καὶ τοῦτον. Εἰ δ' δοκοίη ὕεσθαι, ὕδατι μαλθακῷ ἐν εὐδίῃ καὶ μὴ σφόδρα βρέχεσθαι, μηδὲ δεινῶς χειμάζειν, ἀγαθόν. σημαίνει γὰρ σύμμετρον καθαρὸν τὸ πνεῦμα ἐς τὸ ἥερος ἐσεληλυθέναι. Εἰ δ' τούτων τὰναντία, σφόδρα ὕεσθαι καὶ χειμῶνα καὶ ζάλην εἰς, ὕδατι τε μὴ καθαρῷ, νόσον σημαίνῃ ἀπὸ [18] πνεύματος τῦ ἐπακτῦ. ἀλλὰ χρὴ καὶ τοῦτον ὡσαύτως διαπειρᾶσθαι σιτίοισί τε ὀλίγοισι πάντας τούτοις. τοῖσι μὲν τῶν ὑγιαίνων σημείων ἄστρων, ὅτῳ χρὴ γινώσκοντα προμηθέεσθαι, καὶ ἐκδιαιτᾶσθαι, καὶ θεοῖς εὔχεσθαι. ὅτι μὲν τοῖσιν ἀγαθοῖσιν, ἡλίῳ. Διὶ ὑγιαίνῳ. Διὶ κτησίῳ. Ἀθηνᾷ κτησίῃ. Ἑρμῇ. Ἀπόλλωνι. ὅτι δ' τοῖσιν ἐναντίοισι [19] τοῖσιν ἀπὸ θεῶν, καὶ γῇ, καὶ ἥρωσιν ἀπὸ θύματα γίνεσθαι τὰ χαλεπὰ πάντα. προσημαίνῃ δ' καὶ τὰ δ' προὶς ὑγείην [20] τῶν· ὅτι γῆς ὀξὺ ὁρῶν καὶ ἀκύν. ὁδοιπορέειν τε ἀσφαλῶς, καὶ πρέχειν ἀσφαλῶς καὶ ἄτερ φόβου. καὶ πεδίον γλῶν ὁρῶν λεῖον καὶ καλῶς ἐργασμένον. καὶ τὰ δένδρεα θαλέοντα καὶ πολυκάρπα, καὶ ἥμερα, καὶ ποταμοὺς ῥέοντας καὶ θέων καὶ ὕδατι καθαρῷ μήτε πλείονι μήτε ἐλάσσονι τῦ προσήκοντος. τὰ τε χρώματα, καὶ τὰ φρέατα ὡσαύτως. τὰ δὲ πόντα ὕπτιος ὁρώμενα, σημαίνῃ ὑγείαν τῷ ἀνθρώπῳ. ὃ δὲ σῶμα καὶ θέων. πάσας τε τὰς περιόδους καὶ τὰς προσαγωγὰς καὶ τὰς ἀποκρίσεις εἶ). Εἰ δὲ τούτων τἀναντίον ὁρῷ βλάβος σημαίνῃ ἐν τῷ σώματι. [21] ὄψεως μὲν καὶ ἀκοῆς βλαπομένων, περὶ τὴν κεφαλὴν νόσον σημαίνῃ. τοῖσιν οὖν ὀρθρίοισι περιπάτοισι, καὶ τοῖσιν ἀπὸ δείπνου πρόσθεν χρηστέον, πρὸς τὴ προτέρη διαίτῃ. τῶν σκελέων βλαπομένων, ἐμέτοισι αἰσιμασθέων καὶ τῇ πάλῃ πλείονι χρηστέον πρὸς τὴ προτέρη διαίτῃ. [22] τῇ δὲ ταχείῃ, ὑ καθαρὸν τὴν ὄρεξιν σημαίνῃ. τοῖσιν οὖν ἀπὸ γυμνασίων περιπάτοισι πρόσθεν πονητέον. [23] Δένδρων δ' ἡ ἀκαρπία [24] ἀθερμίης τῦ ἀνθρωπίνου διαφθορὴν δηλοῖ. ἢν μὲν οὖν φύλλορροῦντα ᾖ τὰ δένδρα, ἀπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ ψυχρῶν βλάπτεται. ἢν δ' τεθηλυῖα, ἀκαρπα δ' ᾖ, ἀπὸ τῶν θερμῶν καὶ ξηρῶν. τὰ μὲν οὖν, τοῖσι διαιτήμασι χρὴ ξηραίνειν καὶ θερμαίνειν. τὰ δ', ψύχειν καὶ ὑγραίνειν. Ποταμοὶ δ' μὴ κατὰ ῥοῦν γινόμενοι, αἵματος περίοδον σημαίνουσι. πλέον μὲν ῥέοντες, ἐπιῤῥυσιν. ἔλασσον δ' ῥέοντες, ἔλλειψιν.

δὲ τῇ δρμίτῃ, τὸ μὲν αὔξησαι. τὸ δὲ μειῶσαι. μὴ καθαρσιὸ ῥέοντες, ταραχώδη σημήιοισι. καταίσχυ) ὁ ὑπὸ τὴν ζοχίων καὶ τὴν κύστιν πόνος, πνεύματα πυκνὰ ἀναπνεύματα. κρίνει δὲ καὶ φρέατα θεώματα, πνεύματα κύστεως σημήιον. ἀλλὰ χρὴ τοῖσιν οὐρητικοῖσι ἐκκαθαίρειν. θάλασσα ταραττομένη, κοιλίης νοῦσον σημαίνει. ἀλλὰ χρὴ τοῖσι διαχωρητικοῖσι καὶ κούφοισι καὶ μαλακοῖσιν ἐκκαθαίρειν. Γῆ κινουμένη, θεωμένη, ἢ οἶκος, ὑγιαίνοντι μὲν αὐδενὶ, ἀσθενείας σημήιον. νοσεῦντι δὲ, ὑγείαν ἢ μεταβάσιν τοῦ ἐπάρχοντος. τὰ μὲν οὖν ὑγιαίνοντα, μεταβάσιν τὴν διαιτέων ξυμφέρει. ἐμέσαντα πρῶτον. [35] Εἰ παραδέξει) καὶ ὀλίγα καὶ μικρά. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐπάρχοντος κινέεται ἄπαν τὸ σῶμα. τὰ δ' ἀσθενοῦντι ξυμφέρει χρᾶσθαι τῇ αὐτῇ δρμίτῃ. μεθίσταται γὰρ δὴ τὸ σῶμα, ὅτε τῶν πρεόντων. καταπλυζομένου γὰρ ἀπὸ λίμνης ὕδατος ἢ θαλάσσης ἐρεῖν, νοῦσον σημαίνει, ὑγρασίης πολλῆς ἐνεούσης ἐν τῷ σώματι. ἀλλὰ χρὴ τοῖσι ἐμέτοισι, καὶ αἰθριεῖσθαι, καὶ τοῖσι πόνοισι, καὶ τοῖσι ξηροῖσι δρμίτήμασι χρᾶσθαι. ἔπειτα παρεσάγειν ὀλίγων, καὶ ὀλίγοισιν. [36] Ἀλλ' ὅδε μέλαιναι ὁρᾶν μὲν οὐδὲ καπνεκκαυμένου δοκεῖ ἀγαθὸν, ἀλλὰ κινδυνώδης ἰσχυρότατος αὐτοῦ χεῖν καὶ θανάσιμον. ξηρασίης γὰρ ὑπερβολὴν σημήιόν ἐστι) ἐν τῇ σαρκί. ἀλλὰ χρὴ τούς τε πόνους ἀφελεῖν, τῶν τε σίτου ὀκλάζειν ξηρότερα καὶ θερμὰ καὶ δριμέα καὶ οὐρητικά. [37] Δρμίτᾶσθαι τε τῆς τε αὐτῆς καὶ ἡφθω τῷ χυλῷ. καὶ πᾶσι τοῖς μαλακοῖσι καὶ κούφοισιν ὀλίγοισι. πατεῖν δὲ ὑδαρεῖ λευκῷ πλείοσι. λουτροῖσι πολλοῖσι θερμοῖσιν. ἀλλὰ μὴ ἄκρατος λούεσθαι. μαλακωνέσθω. ῥαδιουργέσθω. ψύχεσι καὶ ἡλίου φυλασσέσθω. διαιτᾶσθαι δὲ γῇ, χέρνιβι καὶ τοῖσιν ἡρῴοισιν. Εἰ δὲ κολυμβοῖεν ἐν λίμνῃ, ἢ ἐν θαλάσσῃ, ἢ ἐν ποταμοῖσι δοκεῖ, οὐκ ἀγαθὸν, ὑπερβολὴν γὰρ ὑγρασίης σημήιόν ἐστι. ξυμφέρει δὲ τοῦτο, [38] τῇ δρμίτῃ τοῖσί τε πόνοισι χρᾶσθαι. πυρέτιον δὲ ἀγαθόν. σβέννυται γὰρ τὸ θερμὸν ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ. ὅ, τι δὲ αὖ λίς τε εἶδε αὐτὸ ὁρᾷ καὶ ζώπυρον γινόμενον πρὸς τὴν φύσιν τὴν ἑωυτοῦ, μήτε μεῖζω, μήτε ἐλάσσω, ἀγαθὸν πρὸς ὑγείην ἐστί. καὶ ἐσθῆτα λευκὴν ἐνδεδύσθαι, καὶ ὑπόδεσιν τὴν καλλίστην, ἀγαθόν. [39] Ὅ, τι δ' αὖ ἐπὶ μεῖζον τῶν μελέων, οὐκ ἀγαθόν. ἀλλ' οὐδ' ὅσῳ αὖ ἐπὶ ἔλασσον, καὶ χρὴ τὸ μὲν αὔξειν τῇ δρμίτῃ. τὸ δὲ μειοῦν τὰ δὲ μέλαινα νοσερώτερά τε καὶ ἐπικίνδυνα. ἀλλὰ χρὴ μαλάσσειν καὶ ὑγραίνειν. καὶ τὰ καινὰ μεταλλάσσειν σημήιά. ἐὸν ἀποθανόντας ὁρᾶν καθαρσιὰς ἐν ἱματίοισι λευκοῖσιν, ἀγαθόν. καὶ λαμβάνειν πρὸ αὐτῶν καθαρσιὰ, ἀγαθόν· ὑγείην γὰρ σημαίνει καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν ἐσιόντων. ἀπὸ γὰρ τῶν ἀποθανόντων, αἱ τροφαὶ καὶ αὐξήσιες καὶ σπέρματα γίνονται. ζῶντα δὲ καθαρὰ εἰσιόντων ἐς τὸ σῶμα, ὑγείην σημαίνει. ἢν δ' τεθνεῶτα ἴδῃς ὁρῶν, γυμνοὺς ἢ μελανειμονας, ἢ μὴ καθαρσιὰς, ἢ λαμβάνοντας τι, ἢ ἐξαγομένας ἐκ τῆς οἰκίας, οὐκ ἐπιτήδειον. σημαίνει γὰρ νοῦσον. ζῶντα δὲ ἐσιόντας τὸ σῶμα βλάπτειν. ἀλλὰ χρὴ τοῖσι ζοχίοισι καὶ τοῖσι κύστεσιν ἀπονα γίνεσθαι. καὶ τῇ ὄψει τῇ μαλακὴν τε καὶ κούφην προσάγειν ἐμέσαντα. ὁκόσα δ' ἄλλομορφα σώματα φαίνεται ἐν τοῖσιν ὕπνοισι καὶ φοβέει τὸν ἀνθρωπον, σπλῆνα ἀσιωπήτων σημαίνει καὶ πλησμονὴν καὶ ἀπόκρισιν. καὶ χολέρην, καὶ νοῦσον καταδυσώδη. ἀλλὰ χρὴ ἔμετον ποιήσαντα, καὶ προσαγαγεῖν ἐς ἡμέρας πέντε, σπλῆνα, ὡς κουφοτέρῃσι μὴ πλείοσι, μηδὲ δριμέσι;

Hunc autem per victus rationem augere, illum verò imminuere oportet. Cùm verò impura defluunt, perturbationem indicant, quæ à curſibus circulatibus ac deambulationibus, per denſi ſpiritus agitationẽ expurgatur. Fontes & putei ſi videantur, flatus circa veſicam ſignificant, qui medicamentis vrinam promouentibus ſunt expurgandi. Mare perturbatum, ventris morbũ ſignificat, ſed alvum deficientibus, & leuibus, & mollibus expurgare oportet. Terra aut domus ſi moueri videatur, ſano quidem imbecillitatẽ, ægro verò ſanitatem, præſentiq; ſtatus immutationem portendit. Sano igitur victus rationem tráſmutare conuenit. Imprimis vomat, ac rurſum paulatim cibum aſſumat, nimirum quòd corpus ex præſenti victus ratione totum moueatur. At ægro eadem victus ratio confert, cùm nimirum corpus ex præſenti ſtatu tranſmutetur. Terra ab aquæ aut maris diluuio inundari ſi videatur, morbum ob multam humiditatem in corpore exiſtentem denunciat. Sed vomitibus, prandij abſtinentia, laboribus, & victus ratione ſicca vtendum, deinde ex paruis interuallis modicus cibus adiiciendus. Sed neq; nigram, neq; exuſtam terram videre bonum cenſetur, contrà verò ne vehemens ac lethalis morbus conſequatur periculum eſt. Siccitatis enim in carne exuperantiam ſignificat. Sed labores & cibos tum ſiccos, tum calidos & acres, vrinaq; cientes detrahere oportet, & in victus ratione ptiſanæ ſuccum decoctum, omniaq; mollia & leuia, ſed pauca exhibere. Potu vtendum diluto, albo, copioſo, balneis calidis, multis, verum ne ieiunus lauet, molliter cubet ac dormiat, in ocio conquieſcat, frigus Solemq; vitet. Terræ autem, Mercurio & Heroibus vota faciat. Quòd ſi in ſtagno, aut mari, aut fluminibus quis natare videatur, bonum non eſt, cum humiditatis exuperantiam indicet. Huic autem victus ratio ſicca & labores conferunt. Ac febricitanti bonũ eſt, quoniam calor ab humoribus extinguitur. Quod autem quis modo conſueto & ad naturam ſuam accómodato circum ſe fieri vider, neque maius, neq; minus, bonę valetudinis indicium eſt. Veſte etiam alba, & calceamento pulcherrimo indutum eſſe, bonum. Quicquid verò horum iuſto maius fuerit, minimè bonũ, ſed neq; quòdcunq; tandem minus fuerit. Et hoc quidem per victus rationem augere, illud verò imminuere oportet. Nigra autem morboſiora ſunt & periculo proxima, verùm emollire & humectare oportet. Noua quoque tranſmutationem ſignificant. Mortuos nitidos & candidatos videre bonũ eſt, bonum quoq; quid purum ab ipſis ſumere. Corporum enim & eorum quæ ingeruntur ſalubritatem indicat, cùm à mortuis alimenta & incrementa & ſemina proueniant. Quæ ſi pura in corpus ingrediuntur, ſanitatem denunciant. Quod ſi contra quis nudos, aut atratos, aut ſordidatos, aut aliquid accipientes, vel ædibus exportantes videat, minimè eſt accommodatum. Morbum enim indicat, quòd quæ in corpus ingerantur noxiæ ſint. Verùm curſibus circularibus & deambulationibus repurgari oportet, & vomitu facto alimentum molle & lene ſenſim adhibere. Quæ verò corpora in ſomnis formam monſtroſam oſtendunt, & hominem perterritant, ciborũ minimè aſſuetorũ repletionem, & ſecretionem, bilioſorumq; per vomitum & feceſſum effuſionẽ, ac periculoſum morbũ indicant. Verùm vomitus procurandus, & ad dies quinq; cibi quàm leuiſſimi, nõ multi neq; acres, ſplenioſi, vt κουφοτέροισι μὴ πλείοσι, μηδὲ δριμέσι;

neque ſicci, neque calidi ſenſim adhibendi, & laboribus maximè ad naturam accõmodatis, vtendum, præterquàm deambulationibus à cœna. Balneis etiá & calidis lauacris vtendum, & in ocio degendum, ſol & frigus vitanda. Per ſomnum verò ſi quis ſolitos cibos aut potus ſibi edere videatur, alimẽti inopiam, animiq; abiectionem indicat. Carnes autem validiſſimæ, maximæ exuperantiæ indices ſunt, debiliſſimę verò, minoris. Quemadmodum enim id quod editur bonum eſt, ita & quod cernitur. Cibos igitur ſubtrahere conuenit, cum alimenti exundantis id ſit indicium. Quin etiam panes ex caſeo & melle confecti, per ſomnum comeſti, eadem indicant. Aquam puram per ſomnum bibere bono eſt indicio, reliqua verò omnia nocent. Quæcunq; ex cõſuetis per quietem quis ſibi cernere videtur, ea animi deſiderium ſignificant. Quæ verò perterritus fugit, ſanguinis repreſſionem præ ſiccitate indicant. Corpus autem refrigerare & humectare conducit. Quòd ſi quis aut pugnare, aut pungi, aut ab aliis vinciri ſibi videtur, ſecretionem ambitui contrariam in corpore factam ſignificat. Vomere igitur confert & attenuare, ac deambulare, cibiſque leuibus vti, & à vomitu per dies quinq;, eos ſenſim adhibere. Quin & errores & aſcenſus in ſomnis apparentes, grauia quædam denuntiant. Fluuiorum tranſitus, hoſtes armati, monſtra difformia, morbum aut furorem præſagiunt. His igitur conducit qui talibus inſõmniis detinentur, vt cibis paucis, leuibus ac mollibus vtantur, & vomitibus factis, ad dies quinq; leniter cibos adhibeant. Laborib⁹ quoq; multis naturæ accommodatis vtendum, præterquàm à cœna. Balnea calida, ocium, frigus & ſol vitanda. Qui his velut conſcripta ſunt vtetur, integrá valetudinem ſibi tota vita comparabit. Atq; hæc victus ratio, quantum humano ingenio conſequi licuit, Diis bene iuuantibus, à me eſt inuenta.

μήτε τοῖσι ξηροῖσι, μήτε τοῖσι θερμοῖσι, καὶ τῶν πόνων τοῖσι κτ' φύσιν μάλιστα, πλὴν τῶν ἀπὸ δείπνου περιπάτων. χρῆσθαι δὲ καὶ λουτροῖσι καὶ θερμολουσίῃσι, καὶ ῥαθυμίῃσιν. ἥλιον δὲ καὶ ψῦχος, φυλάσσεσθαι. Ἢν δὲ ὁ τὸν ὕπνῳ ἐσθίειν δοκῇ, ἢ πίνειν τῶν σιτίων ἢ πομάτων, ἔνδειαν σημαίνει σαφῆ. καὶ ψυχῆς ἀθυμίην. κρέα δὲ λαμβάνειν ἰσχνότατα, μεγίστης ὑπερβολῆς. λαμβάνειν δὲ ἀσθενέστατα, πάντων. ὥσπερ γὰρ ἐσθιόμενον ἀγαθὸν, οὕτω καὶ ὁρώμενον. ἀφαιρέειν δεῖν τῶν σιτίων, ξυμφέρει. σαφὴς γὰρ ὑπερβολὴν τοῦτο σημαίνει. ἄλλα καὶ ἄρτοι τυρῷ καὶ μέλιτι πεποιημένοι καθ' ὕπνους ἐσθιόμενοι, ὡσαύτως σημαίνουσιν. ὕδωρ καθαρὸν πινόμενον, ἀγαθόν. τὰ δὲ ἄλλα πάντα, βλάπτει. Ὀκόσα δὲ δοκέει ἄνθρωπος θεωρεῖν τῶν σιτίων, ψυχῆς ἐπιθυμίην σημαίνει. ὀκόσα δὲ φοβεῖται περιφοβέεται, ἐπίσχεσιν τοῦ αἵματος σημαίνει ὑπὸ ξηρασίης. ξυμφέρει δὲ ψύχειν καὶ ὑγραίνειν τὸ σῶμα. ὀκόσα δὲ ἢ μάχεται, ἢ κεντέεται, ἢ ξυνδέεται, ἢ ἄλλου, ἀπόχεσιν σημαίνει ἐναντίην τῇ προσιούσῃ γεγενημένην τῷ σώματι. Συμφέρει δεῖν ἐμέειν καὶ ἰσχναίνειν καὶ περιπατεῖν. καὶ σιτίοισι χυφοῖσι χρῆσθαι. καὶ προσάγειν ἐκ τοῦ ἐμέτου, ἐς ἡμέρας πέντε. ἄλλα δὲ πλανοῖ καὶ ἀναβάσιες ἐκ φαντασμάτων, χαλεπὰ ταῦτα σημαίνουσι. ποταμῶν διαβάσιες. καὶ ὁπλῖται καὶ πολέμιοι. καὶ τέρατα ἀλλόμορφα, νοῦσον σημαίνει, ἢ μανίην. ξυμφέρει δεῖν τοῖς ἐν τοιούτοισιν ἀνωμάλοισι, σιτίοισιν ὀλίγοισι, κουφοισί τε καὶ μαλακοῖσι χρέεσθαι. καὶ ἐμέτοισι προσάγειν ἡσυχῇ, ἐπὶ ἡμέρας πέντε. καὶ τοῖσι πόνοισι τοῖσι κτ' φύσιν πολλοῖσι χρέεσθαι, πλὴν ἀπὸ δείπνου. θερμολουσίῃσι δὲ ῥαθυμίῃσι, ψύχος, ἥλιον φυλάσσεσθαι. τὸ τοῖσι χρώμενος, ὡς μέγα ὠφελέει, ὑγιαίνει τε βίον καὶ βύρηται μοι δίαιτα, ὡς δυνατὸν ἀνθρώπῳ ἀνθρωπον ἐστὶ ξυνῶν τοῖσι θεοῖσιν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ.

HIPPOCRATIS DE ALIMENTO, LIBER.

ALimentum & alimenti ſpecies, vnum & multę. Vnum quidem, quatenus genus vnum, ſpecies verò humiditate & ſiccitate circumſcribitur, in hiſque formæ & quantitas ineſt, & ad quædam, & ad tanta referuntur. Auget autem & robur infert, carnem gignit, ſimilitudinem & diſſimilitudinem in ſingulis pro cuiuſq; natura inducit, & ea facultate quam habet ab initio. At ſimilitudinẽ pro viribus inducit, cum quæ ſuperuenit ſuperat, quæ verò prius adeſt principatum obtinet. Euaneſcit autẽ interdum quidem prius, tempore dimiſſum aut ſuperappoſitũ, interdum verò poſterius, tempore dimiſſum & ſuperappoſitum. Extrinſecus verò continuò in corpus ſubiens, vtrunque temporis ſpacio & poſt illud tempus abolet, & longo tempore membris omnibus firmiter adnexum, propriam quidem formam producit, priorem autem, interdum etiam priores delet. Alimenti verò vis ad os & omnes illius partes, pertingit, & ad neruum, ad venam, ad arteriam, ad muſculum, ad membranam, ad carnem, pinguedinem, ſanguinem,

Τροφὴ καὶ ξυφῆς εἶδος, μία καὶ πολλαί. μία μὲν, ἢ γένος ἕν. εἶδος δὲ, ὑγρότητι καὶ ξηρότητι. καὶ ἐν τουτέοισιν ἰδέαι, καὶ πόσον ἔστι. καὶ ἐς ἕνα καὶ ἐς πάντα. αὔξει δὲ, καὶ ῥώννυσι, καὶ σάρκοι, καὶ ὁμοιοῖ, καὶ ἀνομοιοῖ τὰ ἐν ἑκάστοισι κτ' φύσιν τὴν ἑκάστου, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς δύναμιν. ὁμοιοῖ δὲ, ἐς δύναμιν. ὁκόταν κρατέῃ μὲν, ἢ ὑπερέχῃ. ὑπερέχει δὲ, ἢ παρεμπεσοῦσα. γίνεται δὲ καὶ ἐξίτηλος. ὅτε μὲν, ἢ πρότερον ἐν χρόνῳ ἀπολυθεῖσα, ἢ ὅτι πρόσθεν. ὅτε δὲ, ἢ ὕστερον ἐν χρόνῳ ἀπολυθεῖσα, ἢ ὅτι πρόσθεν. ἁπάντεσσι δὲ ἑκατέροις ἐν χρόνῳ καὶ μετὰ χρόνον ἢ ἔξωθεν συνεχὴς ἐπισκευὴ εἶσι, καὶ ὅτι πολλὸν χρόνον τερμνίως πᾶσι μέλεσι ἁπλοκή. καὶ τὴν μὲν ἰδίην ἰδέην, ἀξελαύνουσι. τὴν δὲ προτέρην, ἔστιν ὅτε καὶ τὰς προτέρας ἀπεμάξατο. δύναμις δὲ τροφῆς, ἀφικνέεται, καὶ ἐς ὀστέον, καὶ πάντα τὰ μέρεα αὐτοῦ. καὶ ἐς νεῦρον. καὶ ἐς φλέβα καὶ ἐς ἀρτηρίην. καὶ ἐς μυῶν. καὶ ἐς ὑμένα. καὶ σάρκα. καὶ πιμελήν. καὶ αἷμα. καὶ φλέ-

καὶ φλέγμα. καὶ μυελόν. καὶ ἐγκέφαλον. καὶ νωτιαῖον. καὶ τὰ ἐντοσθίδια, καὶ πάντα τὰ μέρεα αὐτῶν. καὶ δὴ καὶ ἐς θερμασίην. καὶ πνεῦμα. καὶ ὑγρασίην. [1] ξυφὴς δὲ ὁ πέφορται τὸ ξυφὴ καὶ ὃ οὐ ξυφὴ, καὶ ὃ μέλλον ξυφή. [2] ἀρχὴ δὲ πάντων μία καὶ τελευτὴ πάντων μία, καὶ ἡ αὐτὴ τελευτὴ καὶ ἀρχή. καὶ ὅσα κατὰ μέρος ἐν ξυφῇ καλῶς καὶ κακῶς διοικέεται, καλῶς μὲν, ὅσα προσέρπει. κακῶς δὲ, ὅσα τάπισι τῆσι εὐανδίαις ἔχει τάξιν. χυλοὶ ποικίλοι καὶ χρώμασι, καὶ δυνάμεσι, καὶ ἐς βλάβην, καὶ ἐς ὠφελείην. καὶ οὔτε βλάπτειν οὔτε ὠφελέειν. καὶ πλήθεϊ καὶ ὑστερήσει. καὶ ἐλλείψει. καὶ ξύμπλοκῃ. ἐν ὑγρῷ, ἐν ξηρῷ. καὶ πάντων ἐς θερμασίην βλάπτει καὶ ὠφελεῖ. ἐς ψύξιν βλάπτει καὶ ὠφελεῖ. ἐς δύναμιν βλάπτει καὶ ὠφελεῖ. δυνάμιος δὲ, ποικίλαι φύσιες. χυλοὶ φθείροντες καὶ ὅλον καὶ μέρεος, καὶ ἔξωθεν καὶ ἔνδοθεν. [3] ἀύξηματι καὶ οὐκ ἀύξηματι. [4] ἡμῖν μὲν, ἀύξηματι. ἀλλὴ δὲ οὐκ ἀύξηματι, ἀλλὴ δὲ ἀΐ. τὰ μὲν δῆλα. τὰ δὲ ἄδηλα καὶ τὰ μὲν δυνατὰ, τὰ δὲ ἀδύνατα. [5] φύσις ἀξαρκέει πάντα πᾶσιν. [6] ἐς δὲ τοῦτον ἔξωθεν μὲν κατάπλασμα. καὶ ἔλειγμα. ἄγκυμα. ἐπίδεσις. [7] καὶ σκέπη ὅλου καὶ μέρεος. θέρμη καὶ ψύξις καὶ ἀύξησις. καὶ σῆψις. καὶ ἕλκωσις. καὶ δῆγμος. καὶ λίπασμα. ἔνδοθεν δὲ, ἅπτά τε τῶν ἐντερμῶν. καὶ ἔστι τοῦτο ἴσιν, ἀλλὴ ἄδηλος, καὶ μέρος καὶ ὅλῳ. ἅπτεται καὶ οὐχί. ὁμοκοίλιες καὶ φύσιν κοιλίης, οὐρων. ἰδρῶτος, σιαλου, μύξης, ὑστέρης. καθ' αἱμορροίδα, [8] ἧμαν, λέπρην, φῦμα. καρκίνωμα. ἐκ ῥινῶν. ἐκ πνεύμονος. ἐκ κοιλίης. ἐξ ἕδρης. ἐκ καυλοῦ. καὶ φύσιν καὶ τοῖσι φύσιν. αἱ διαφοραὶ τούτων, δηλοῖσι πρὸς δηλον λέγειν, δηλοτε καὶ ἀλλοίως. μία φύσις ἐστὶ τοῖσι πάντα, καὶ οὐ μία. πολλαὶ φύσιες ἐνίοισι τοῖσι πάντα, καὶ οὐ μία φαρμακείη ἄνω καὶ κάτω. καὶ οὔτε ἄνω, οὔτε κάτω. [9] ἐν ξυφῇ φαρμακείη, ἄριστον ἐν ξυφῇ φαρμακείη, φλαῦρον. φλαῦρον καὶ ἄριστον πρὸς ἅπαν. ἕλκος. ἐρυσίπελας. αἷμα. πῦον. ἰχὼρ. λέπρη. πίτυρον. ἀχώρ. λέχμη. δηρός. ἔφηλις. ὁ τε μὴ, βλάπτει. ὁ τε δὲ, ὠφελέει. ὁ τε δὲ, οὔτε βλάπτει, οὔτε ὠφελέει. ξυφὴ, οὐ ξυφή. ὃν μὴ οἷόν τε ἦν πεφεύγειν, οὔνομα ξυφή. ἔργον δὲ, οὐχὶ ἔργον ξυφὴ, ὄνομα δὲ οὐχί. ἐς τείχεα ξυφὴ, καὶ ἐς οὐρυχας, καὶ ἐς τὴν ἑκάτερθεν ὑποφανείην ἔνδοθεν ἀφικνέεται. [10] ἔξωθεν ξυφὴ οὐ τῆς ἑκάτερθεν ὑποφαινείης, ἐνδοτέρω ἀφικνέεται. [11] ξύρροια μία. ξύμπνοια μία. ξυμπαθέα πάντα. καὶ τὰ μὲν οὐλομελίῃ πάντα, καὶ τὰ μέρεα δὲ, τὰ ἐνέκαστα μέρεα μέρεα πρὸς τὸ ἔργον. ἀρχὴ μεγάλη, ἐς ἣν ἔκαστον μέρεος ἀφικνέεται. ἐξ ἑκάστου μέρεος ἐς ἀρχὴν μεγάλην ἀφικνέεται. [12] μία φύσις ἐστὶ καὶ μὴ ἐστί. νοῦσων διαφοραὶ, ἐν ξυφῇ, ἐν πνεύμασι. ἐν θερμασίῃ, ἐν αἵματι. ἐν φλέγματι. ἐν χολῇ. ἐν χυμοῖσιν. ἐν ὑγρῷ. ἐν πιμελῇ. ἐν φλεβί. ἐν ἀρτηρίῃ. ἐν νεύρῳ. μυΐ. ὀστέῳ. ἐγκεφάλῳ. νωτιαίῳ μυελῷ, σώματι. γλώσσῃ. σώματι χρῳ. κοιλίῃ. ἐντέρεσι. φρενί. καρδίῃ. ἥπατι. σπληνί. νεφροῖσι. κύστει. μήτρῃ, ἀρμασι. ξυφὴ πάντα καὶ καθ' ἕν καὶ κατὰ μέρος. μεγάθεσι αὐτῶν, μέγα καὶ οὐ μέγα. πυκνήεντα. [13] ἀναλγησίαι. ὀδυνῶν. ῥῆξις. γνώμη. ἱδρώς. οὖρων. ὑποστάσιες ἰσχνὸν χλιαρὸν σιαλος. ὄψις. φαντασίαι. ἕτερος. λυγμός [14], ἐπιληψίη. ἀναπνοαὶ. ὕπνος. καὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ φύσιν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ξυμπαθέα ἐς βλάβην καὶ ἐς ὠφέλειαν ὁρμᾷ.

pituitam, medullam, cerebrum, medullam ſpinalẽ, & interanea, omneſq; illorum partes, quinetiã ad caliditatem, ad ſpiritum, & ad humiditatẽ. In alimẽtorum genere id quod alit alimentum eſt, & quod alimento eſt proximũ, & quod alimentum futurum eſt. Omnium autem vnum eſt principium, vnuſq; omniũ finis, idemq; finis & principium. Quæq; in ſingulas partes proba & vitioſa alimenti fit diſpẽſatio, proba quidem vt prædictum eſt, vitioſa verò, his contrarium habet ordinem. Succi coloribus & viribus variant, & qui noceant, & qui iuuent, & qui neque noceant, neque iuuent, & copia, & exuperantia, & defectu, & horum quidem commixtione, horum verò nõ & omnium. Caliditate lædunt & iuuant, frigore lædunt & iuuant, facultate lædunt & iuuant. Facultatis autem variæ ſunt naturæ. Succi & totum, & partem corrumpentes, & extrinſecus, & intrinſecus, ſpontanei & minimè ſpontanei. Quòd ad nos quidem ſpontanei, quo ad cauſam autem minimè ſpontanei. Cauſæ rurſus aliæ quidem manifeſtæ, aliæ obſcuræ, & aliæ quidem quæ ſciri poſſunt, aliæ nõ poſſunt. Natura omnia omnibus ſufficit. Ad eam extrinſecus quidem accedunt, cataplaſma, illitus, vnctio, nuditas & tegumentum totius & partis, calor & frigus ad eandẽ rationem, & vlceratio, morſus, & quod pinguefacit. Intrinſecus autẽ, & ex prædictis quędam, & adhęc cauſa occulta, & toti & parti, & cuidã etiam, cuidam verò minimè. Excretiones ſecundum naturam, ventris, vrinarum, ſudoris, ſputi, muci, vteri, per ora venarum quæ ſunt in ano (hæmorrhoidas vocant) thymum, lepram, tuberculum in cutem ſponte erumpens (φῦμα dicitur) carcinoma, ex naribus, è pulmonibus, ex ventre, ex ano, ex cole, ſecundum naturam, & præter naturam horum diſtinctiones, aliis iuxta aliam rationẽ, interdum, interdum etiam alio modo. Vna horum omnium eſt natura, & non vna. Multæ horum omnium naturæ, & non vna. Medicamentum purgans ſurſum & deorſum, & neque ſurſum, neq; deorſum. In alimento medicamẽtum purgans, optimum, in alimento medicamentum purgans, malũ. Malum & optimum ad aliud referũtur. Vlcus, cruſta, ſanguis, pus, ſanies, lepra, furfur, vlcera capitis manantia, impetigo, vitiligo, lentigo, interdum quidẽ lædit, interdum verò iuuat, eſt vbi neq; lædit, neq; iuuat. Alimẽtum, minimè alimentũ. Niſi alere queat, nomine eſt alimentum, non re. Re alimentũ, nomine nõ item. Alimentũ in pilos, in vngues, & in extimã ſuperficiem ab internis partibus peruenit. Ab externis partib. alimentũ, ab externa ſuperficie ad intima peruenit. Cõfluxio vna, cõſpiratio vna, cõſentientia omnia. Ad veniuerſam quidẽ totius naturã, omnia, ad particularẽ verò, partis cuiuſq; particulæ ad opus. Principiũ magnũ ad extremã partem peruenit, ex parte extrema ad magnũ principiũ peruenit. Vna natura, eſſe & nõ eſſe. Morborũ differẽtiæ in alimẽto, in ſpiritu, in calore, in ſanguine, in pituita, in bile, in humoribus, in carne, in pinguedine, in vena, in arteria, in neruo, muſculo, mẽbrana, oſſe, cerebro, ſpinali medulla, ore, lingua, gula, vẽtriculo, inteſtinis, ſepto tranſuerſo, abdomine, iecore, liene, renib⁹, veſica, vtero, cute, hęc omnia tũ ſigillatim, tũ per partes. Magnitudo ipſorũ magna & non magna. Indicia, titillatio, dolor, ruptio, mens, ſudor, vrinarũ ſedimẽtũ, quies, iactatio, viſus, imaginationes, morb. regius, ſingultus, morbus comitialis, ſanguis integer, ſomnus. Et ex his, & ex aliis quę insũt à natura, & quęcunq; eiuſmodi ad noxã & vtilitatẽ tendunt.

Labores totius & partis, & magnitudinis signa, alterius quidem ad maius, alterius verò ad minus, & ex vtrisq; ad maius, & ex vtrisq; ad minus. Dulce nõ dulce. Dulce facultate, velut aqua, dulce gustu, velut mel. vtrorumq; signa, vlcera, oculi, & gustus, & in his magis & minùs. Dulce ad aspectum & in coloribus, & in aliis mixturis, dulce magis & minùs. Corporis raritas ad perspirationẽ, quibus ampliùs aufertur, salubrior. Corporis densitas ad perspirationem, quibus minùs aufertur, insalubrior. Quibus corpus probè perspirat, ij imbecilliores & salubriores, existunt, promptéque restituuntur. Quibus malè perspirat, ij priùs quàm ægrotent, robustiores sunt, cùm verò in morbum inciderunt, ægriùs restituuntur. Hęc autem & toti & parti attribuuntur. Pulmo contrarium corpori alimentum trahit, & reliqua omnia idem. Alimenti spiritus principium nares, os, guttur, pulmo, reliquaq; perspiratio. Alimenti tum humidi tum sicci principium os, gula, ventriculus. At antiquius alimentum per abdomen, vmbilicus. Venarum origo tanquam radix, hepar est; & arteriarum, cor. Ex his per omnia sanguis & spiritus peruagatur, calorq; per hæc permeat. Facultas vna & non vna, ex qua hæc omnia, & ab his diuersa administrantur. Alia quidem ad totius & partis vitam, alia verò ad sensum totius & partis. Lac, alimentũ. quibusdã pro natura lac alimentum est, aliis verò minimè. Sunt quibus vinum alimentũ est, sunt quibus non est. Et carnes multæq; aliæ alimenti formæ, & pro regione, & pro cõsuetudine. Aluntur hæc quidem ad incrementũ, & vt subsistant, hæc verò tãtum vt subsistant, veluti senes, alia insuper ad robur. Affectio athletica non est à natura, præstat in omnib. habitus salubris. Quantitatem aptè ad vires accõmodatam recta coniectura consequi, ardua res est. Lac & sanguis, alimenti redundantia. Circuitus ad multa cõsentiunt, ad fœtum, & ad illius alimentum. Rursus autem sursum repit, in lac & in alimentum, & ad infantem. Vitam habent non animantia, vitam habent animantia, & animantiũ partes. Omnium naturæ à nullo edoctæ sunt. Sanguis alienus vtilis, sanguis proprius vtilis. sanguis alienu snoxius, sanguis proprius, noxius. Humores proprij noxij, humores alieni noxij. Humores alieni cõferentes, humores proprij conferentes. Cõsentiens, minimè consentiens. Dissentiens minimè dissentiens. Lac alienũ probum, lac propriũ noxiũ. Lac alienũ noxium, lac propriũ vtile. Cibus iuuenibus leniter coctus, senibus, extremè immutatus, in ętatis vigore cõstitutis minimè immutatus. Ad cõformationẽ, Soles triginta quinq;, ad motionem, septuaginta, ad perfectionẽ, ducenti & decem. Alij tradunt, ad formam, quadraginta quinq;, ad motionem, sex & septuaginta; ad exitũ ducentos & decem, Aliis ad speciẽ, quinquaginta; ad primũ saltum, centum; ad perfectionem trecenti. Ad distinctionẽ quadraginta, ad transitionem, octoginta; ad elapsum, ducenti quadraginta. Non est, & est. In his autem temporibus, & ex toto, & ex parte, plures & pauciores nascuntur, neq; verò multò plures quàm pauciores. At pauciores tot, & quæcunq; alia his similia. Ossium alimentum ex fractura. Naso bis quinq; dies debentur: maxillæ & clauiculæ, & costis, bis totidem: cubito, triplices tibię & brachio, quadruplices: femori, quintuplices, & si quod in his plùs aut minùs potest. Sanguis humidus, & sanguis solidus. Sanguis humidus, probus, sanguis solidus, vitiosus. Proba omnia & vitiosa ad aliquid referri debent. Via sursum deorsum vna

πάντοι ὅλου, καὶ μέρεος. καὶ μεγέθεος σημήια, τὸ μὲν, ἐς τὸ μέζον, τὸ δὲ, ἐς τὸ ἧσσον. καὶ ἀπὸ ἀμφοτέρων ἐς τὸ μέζον, καὶ ἀπὸ ἀμφοτέρων ἐς τὸ ἧσσον. γλυκύ, ἢ γλυκύ. γλυκὺ, ἐς δύναμιν. [19] οἷ μὲν ὕδωρ. γλυκὺ ἐς γλῶσσαν, οἷ μέζι. σημήια ἑκατέρων ἕλκεα, ὀφθαλμοί, καὶ γλῶσσες. καὶ ἐν τούτοισι τὸ μᾶλλον, καὶ τὸ ἧσσον. γλυκὺ ἐς τὴν ὄψιν, καὶ ἐν ῥεύμασι, καὶ ἐν σήψησι μίζεσι γλυκὺ μᾶλλον καὶ ἧσσον. [20] ἀραιότης σώματος ἐς ἀφαπνοὴν, οἷσι πλέον ἀφαιρέεται, ὑγιηνότερον. πυκνότης σώματος ἐς ἀφαπνοὴν, οἷσιν ἔλαττον ἀφαιρέεται, νοσερώτερον. ⓐ ἀφαπνεόμενοι καλῶς, ἀδυνατέστεροι, καὶ ὑγιηνότεροι, καὶ βιαναισφόρητοι. ⓓ ἀφαπνεόμενοι κακῶς, πρὶν ἢ νοσέειν, ἰσχυρότεροι· νοσήσαντες δὲ, δυσαναίσφορητοι. τοῦτο δὲ, καὶ ὅλῳ καὶ μέρει. [21] πνεύμων σιαγόνι σώματι τροφὴν ἕλκει. τὰ δὲ σήψεα πρῶτα τὰ αὐτά. [22] ἀρχὴ τροφῆς πνεύματος, ῥῖνες. στόμα. βρόγχος. πνεύμων. καὶ ἡ σήψη ἀφαπνοή. [23] ἀρχὴ τροφῆς. καὶ ὑγρῆς καὶ ξηρῆς, στόμα. στόμαχος. κοιλίη. [24] ἡ δὲ ἀρχαιοτέρη τροφὴ, ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ, ὀμφαλός. [25] ῥίζωσις φλεβῶν, ἥπαρ. ῥίζωσις ἀρτηριέων, καρδίη. ἐκ τούτων ἀποσταλάσσει ἐς πρῶτα αἷμα καὶ πνεῦμα. καὶ θερμασίη ἀπὸ τούτων φοιτᾷ. [26] δύναμις μία ἐστὶ οὐ μία, ἢ πρῶτα ταῦτα καὶ τὰ ἑτερόια διοικέεται. ἡ μὲν, ἐς ζωὴν ὅλου καὶ μέρεος. ἡ δὲ, ἐς αἴσθησιν ὅλου καὶ μέρεος. γάλα. τροφή. οἷσι γάλα τροφὴ κατὰ φύσιν. ἄλλοισι δὲ οὐχί. ἄλλοισι δὲ οἷσιν, οἶνος τροφή. καὶ οἷσιν οὐχὶ τροφή. καὶ σάρκες. ἐστὶ δὲ καὶ ἰδέαι τροφῆς πολλαὶ. καὶ κατὰ χώρην καὶ ἐθισμόν [27] τρέφεται, τὰ μὲν, ἐς αὔξησιν, καὶ ἐς τὸ εἶναι. τὰ δὲ, ἐς τὸ εἶναι μόνον. οἷ γέροντες. τὰ δὲ πρὸς τούτων, καὶ ἐς ῥώμην. [28] ἀφάτωσις ἀθλητικὴ, οὐ φύσει. ἕξις ὑγιὴς χρείαν ἐν πᾶσι. [29] μέγα δὲ ποσὸν βυσσόχως ἐς δύναμιν ξυναρμοσθέν. γάλα καὶ αἷμα, τροφῆς πλεονασμός. [30] πρόοδοι ἐς πολλὰ σύμφωνοι, ἐς ἔμβρυον καὶ ἐς τὴν τούτου τροφήν. αὖξις δὲ ἄνω ῥέπει ἐς γάλα, καὶ ἐς τροφὴν, καὶ ἐς βρέφος. [31] ζωοδοτᾷ τὰ μὲν ζῶα. ζωοδοτᾷ τὰ ζῶα. ζωοδοτᾷ τὰ μέρεα τῶν ζώων. [32] φύσιες πάντων ἀδίδακτοι. αἷμα ἀλλότριον, ὠφέλιμον. αἷμα ἴδιον, ὠφέλιμον. αἷμα σήψιμον, βλαβερόν. αἷμα ἰδίῃ, βλαβερόν. χυμοὶ ἴδιοι, βλαβεροί. χυμοὶ ἀλλότριοι, βλαβεροί. χυμοὶ ἀλλότριοι, ξυμφέροντες. χυμοὶ ἴδιοι, ξυμφέροντες, ὁ ξυμφωνον, διάφωνον. ὁ διάφωνον, ξύμφωνον. γάλα σήψιμον, ἀγαθόν. γάλα ἴδιον, ὠφέλιμον. γάλα σήψιμον, βλαβερόν. γάλα ἴδιον, βλαβερόν. σιτία νέοισι. [33] ἀκρόσαρκα. γέρουσι ἐς τέλος μεταβεβλημένα. ἀκμαίζουσιν ἀμεταβλήτοις. [34] ἐς τύπωσιν, λεῖα, μέλιοι. ἐς κίνησιν, ὀξέα. ἐς τελειότητα, σιτία πολλοὶ φασὶ ἐς μορφώσιν, μέσα. ἐς κίνησιν, ὀξέα. ἐς ἔξοδον σιτία πολλοὶ, ἐν ἐς ἰδέην ἐς πρόσθεν ἰόντα, ῥέα ἐς τελειότητα, τάχα. [35] ἐς διάκρισιν, μέτρια. ἐς μετάβασιν, πάχεα. ἐς ἔκπωσιν, σμικρά. [36] ὀκτὼ ἔστι καὶ ἑπτὰ ἔστι. [37] γίνεται ἐν τούτοισι καὶ πλέω καὶ ἐλάσσω. καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρεα. οὐ πολλὸν δὲ πλείω ἢ ἐλάσσω. τὰ μὲν ἐλάσσω τοσαῦτα, καὶ ὅσα δύναται τοῦτοισιν ὅμοια. [38] ὀστέων τροφὴ οὐκ ἀτρεκέως ῥινὶ δὶς πέντε. γνάθῳ καὶ κλειδὶ καὶ πλευρῇσι διπλάσιαι. πήχει, τριπλάσιαι. κνήμῃ καὶ βραχίονι, τετραπλάσιαι. μηρῷ, πεμπλάσιαι. καὶ εἴ τι ἐν τούτοισι δύναται πλέον ἢ ἔλασσον. αἷμα ὑγρὸν, καὶ αἷμα στερεόν. αἷμα ὑγρὸν, ἀγαθόν. αἷμα στερεὸν, φλαῦρον. [39] πρὸς μὲν πόντον, φλαῦρα καὶ ἀτεῖα. ὁδὸς ἄνω κάτω μία

δύναμις

δυνάμις ξυμφῆς κρεάτων, ἢ ὄγκος. ὄγκος ξυμφῆς κρεάτων, ἢ δύναμις, καὶ ἐν ὑγιείσι καὶ ἐν ξηροῖσιν ἀφαιρεῖ [40] καὶ προσ-τίθησι τοῦτο αὐτῷ. τὰ μὲν, ἀφαιρεῖ. τὰ δὲ, προστίθησι ὁ αὐτός. φλεβῶν ἅλματα ξυμφύξιες. [41] καὶ αἱ ἀπνοὴ πνεύματος κατ' ἡλικίαν. καὶ ξύμφωνα καὶ διάφωνα. καὶ νόσου καὶ ὑγείης σημήια. καὶ ὑγείης μᾶλλον, ἢ νούσου. καὶ νούσου μᾶλλον, ἢ ὑγείης. ξυμφορὴ γὰρ καὶ πνεῦμα. ὑγρὴ ξυμφορὴ σύμπαντος μᾶλλον, ἢ ξηρή. ξηρὴ ξυμφορὴ σύμπαντος μᾶλλον, ἢ ὑγρή. [42] ἢ δυσαλλοίωτος, δυστεξανάγωτος, ἢ εὐπροσόδευτος, εὐεξανάγωτος. [43] καὶ ὀκέοι ταχείης προσθέσιος δέονται, ὑγρὸν ἴημα εἰς ἀνάληψιν δυνάμιος κράτιστον. ὀκέοι δὲ ἐν ταχυτέρης, δι' ὀσφρήσιος. ὀκέοσι δὲ βραδυτέρης προσθέσιος δέονται, στερεῆ ξυμφῆ. μύες στερεώτεροι, δυσεκτηκότι τῶν ἰσχίων, παρὰ τὸ ὀστέου καὶ νεύρου. δυσμετάβλητα τὰ γεγυμνασμένα, καὶ ἦλιος αὐτὰ αὐτῶν ἰσχυρότερα τὸ ὄντος. διὰ τοῦτο αὐτὰ ἑαυτῶν δυσηκέστερα. πῦον ὃ ἐκ σαρκός. πυώδες ὃ ἐξ αἵματος, καὶ ἐξ ἄλλης ὑγρασίης. πῦον, ξυμφὴ ἕλκεος. πῦον, ξυμφὴ φλεβός. ἀρτηρίης. μυελὸς, ξυμφὴ ὀστέου, διὰ τοῦτο ἐπιπωρώδεται. δυνάμις πάντα αὔξει, καὶ τρέφει, καὶ βλαστάνει. [44] ὑγρασίη, ξυμφῆς ὄγκος.

Alimenti facultas mole præstantior, alimenti moles facultate præstantior, & in humidis, & in siccis. Detrahit & apponit idem, huic quidem detrahit, illi verò apponit idem. Venarum pulsationes & spiritus respiratio, pro ætate consentiunt & dissentiunt, & morbi & sanitatis sunt indicia, magisque sanitatis quàm morbi, & morbi magis quàm sanitatis. spiritus enim etiam alimentum est. Humidius alimentum faciliùs quàm siccum immutatur. Siccum alimentũ faciliùs quàm humidum immutatur. Quod ægrè immutatur, ægrè consumitur. Quod facilè apponitur, facilè consumitur. Qui celeri appositione indigent, iis humidum medicamentum ad resumendas vires optimum. Qui verò adhuc celeriore, per odoratum. At qui tardiore appositione opus habent, iis solidus cibus exhibendus. Musculi solidiores ægriùs reliquis colliquescunt, excepto osse & neruo. Quæ exercitata sunt ægrè immutantur, ipsaq; in suo genere se ipsis, quàm pro natura, valentiora sunt, ideò ipsa inter se ægriùs colliquescunt. Pus ex carne, purulentum ex sanguine, & ex reliquo humore. Pus vlceris alimentum. Pus venæ & arteriæ alimentum. Medulla ossis alimentum, ideò callo firmatur. Facultas omnia auget, & alit, ac propagat. Humiditas alimento vehiculum præbet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ ΟΞΕΩΝ.

HIPPOCRATIS DE RATIONE VICTVS IN MORBIS ACVTIS, LIBER.

Οἱ ξυγγράψαντες τὰς κνιδίας καλεομένας γνώμας, οἷσιν μὲν πάσχουσιν οἱ κάμνοντες ἐν ἑκάστοισι τῶν νουσημάτων, ὀρθῶς ἐγράψαν, καὶ ὀκοῖα ἕνια ἀπέβαινεν αὐτέων, καὶ ἄλλα μὲν τοιαῦτα, καὶ μὴν ἐν τοῖς αὐτοῖσι δυνατὸς ὀρθῶς ξυγγράψαι, εἰ οὗτος πρὸς τὰ κάμνοντα ἑκάστου πυθοίατο, ὁκοῖα πάσχουσιν. [2] ὀκόσα δὲ προσκαταμαθεῖν χρὴ τὸν ἰητρὸν μὴ λέγοντος τοῦ κάμνοντος, ταῦτα τὰ πολλὰ παρῆται, ἅτινα ἐν ἡλικίοισι, καὶ ὑπὸ καύματα ἕνια ἐόντα, ἐς τέκμαρσιν. ὁκότε δὲ ἐς τέκμαρσιν λέγω, ὡς χρὴ ἔκαστα ἐπισκοπεῖν, ἐν τοιούτοισι πολλὰ ἑτεροίως γινώσκω, ἢ ὡς οἱ πολλοὶ ἐπέξεισι. καὶ οὐ μόνον διὰ τοῦτο οὐκ ἐπαινέω. ἀλλ' ὀλίγα καὶ ὀλίγοισι τῶν ἀριθμὸν τοῖσιν ἀκέεσιν ἐχρέωντο, τὰ δὲ πλεῖστα, αὐτοῖσιν ἑρπετὰ λέγουσι τῶν ἐξαλνῶν, φάρμακα ἐλατήρια διδόναι, καὶ ὄρρον, καὶ γάλα, ἐς τὸν ὥρην πιπίσκειν. ἐμοὶ μὲν οὖν τοῦτο ἀγαθὰ μὲν καὶ ἁρμόζοντα τοῖσι νοσήμασιν. ἐφ' οἷσι προσήκειν διδόναι, πολὺ ἂν ἀξιώτερα ἐπαίνου ἐμοὶ δοκέει, ὀλίγα ὀλίγα ἐόντα αὐτάρκεα ἔστιν. νῦν δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. καὶ μὲν καὶ ὑστέρων ὑπισχνεόμενοι, ἐντελεστέρων δὴ καὶ ἐπιπλέον τοῦ τῶν παρεοντέων ἑκάστοισιν, ἀταρ οὐδὲ τοῦ παρόντος οἱ ἀρχαῖοι ξυνέγραψαν ἱκανῶς ἄξιον λόγου, καίτοι μέγα τοῦτο προσῆκον. ἐγὼ μὲν καὶ πολυτροπίας τὰς ἐν ἑκάστῃσι τῶν νόσων, καὶ τὴν πολυχροΐην αὐτέων, οὐκ ἠγνόουν ἔνιοι. [3] οὐδὲ δὲ ἀριθμοὺς ἑκάστου τῶν νουσημάτων σαφέως ἐθέλοντες, οὐκ ὀρθῶς ἐγράψαν. μὴν οὐδὲ καὶ οὐκ εὐαρίθμητον εἶη, εἴ τις τοῦτο ἐς σημανῶ τὸν τῶν κάμνοντων νοῦσον, ὃ, ἕτερον τὸ ἕτερου διαφέρῃ καὶ μὴ τὠὐτὸν γνώσεσθαι δοκέῃ εἶναι, ἵνα μὴ τὠὐτὸ ὄνομα ἔχῃ. ἐμοὶ δ' ἀνδρὶ μόνῳ ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ προσέχειν τὸν νοῦν,

QVI Cnidias appellatas sententias scriptis tradiderunt, ij sanè quę in singulis morbis ęgri patiũtur, & quomodo eorũ nonnulla ipsis eueniunt, rectè conscripserunt, & huc vsq; quidem quæ quiuis etiam Medicinæ ignarus, rectè scribere potuerit, si probè ex vnoquoq; ægro quæ patiatur intellexerit. At quæcũque Medicũ non referente ęgro prædixisse oportuit, ea magna ex parte prætermissa sunt, quidam in quibusdam, nonnullaq; ad coniecturalem cognitionem valde accommodata. Cùm verò ad coniecturalem cognitionem referatur, quomodo singula curare oporteat, in iis multò aliter quàm illi differuerint sentio. Ac neq; solùm ob id non laudo, sed quod paucis etiam numero remediis vsi sunt. Nam & plurima ab ipsis relata sunt (præterquam in morbis acutis) medicamenta deorsum purgantia exhibenda, & serum & lac tempestiuè propinandum. Hæc igitur si bona essent, & morbis quibus exhibenda monent conuenientia, longè maiore laude digna essent quòd pauca sufficerent. Nunc verò res aliter se habet. Qui tamẽ posteà recognouerũt, ij medicè magis, quæ singulis exhibenda sunt, percurrerunt. Sed neq; de victus ratione quicquam effatu dignũ veteres scriptis tradiderunt, eamq;, quamuis magna res sit, omiserunt. Varia tamẽ morborum singulorum genera, multiplicemq; eorum diuisionem non ignorarunt quidam. At numeros morborum singulorũ planè declarare studentes, non rectè scripserunt. Neq; enim quis facilè numeret, si quis ex eo ægrotantiũ morbũ æstimet, quòd ab altero re quadã differat, neq; eundẽ esse morbum reputet, nisi eodem nomine nuncupetur. Mihi autẽ placet vt ad omnem artem animum attendamus,

Nam quæ rectè proceduntur opera, ea rectè singula facere oportet: quæ item celeritate opus habent, celeriter, quæ etiam munditiem desiderant, mundè, & quæ citra dolorem tractari postulant, ea quàm maximè fieri possit sine dolore facere, cæteraq; omnia id genus multò aliter quàm proximi meliorem in formam commutare conuenit. Sed maximè cum Medicum probauerim, qui in morbis acutis, quorum vi plerunq; homines intereunt, longè melius cæteris se gerat. Sunt autem hi, quantum nominibus veteres complexi sunt, pleuritis, peripneumonia, phrenitis, lethargus, febris ardens, & quicunque alij morbi ad hos consequuntur, quorum febres omnino continuę interficiunt. Cùm enim nullũ pestilentis morbi cõmune genus populariter grassatum fuerit, sed dispersi morbi & nõ similes fuerint, ab his plures quam ab aliis omnibus moriuntur. Populares igitur nõ satis discernũt eos, qui in his longè proximis excellunt, aliarumq; curationũ potius aut laudatores, aut vituperatores existunt. Deinde id magno est argumẽto, quod populares huiusmodi morborum nullam prorsus habeant intelligentiam, cũ ad eam non nisi studio peruenire possit. Nam & qui medicinæ non profitentur scientiam. Medici maximè in eiusmodi morbis esse vidẽtur. facile est enim nomina, quæ circa huiusmodi ægrotantes proferri solent, edisscere. Nempe si quis ptisanæ cremorem nominauerit, hocq; vel illud vinum, aut etiã mulsum, eadẽ omnia videntur plebeiis dicere Medici tum meliores, tum deteriores. At non ita se res habet, verùm in his sanè vel maximè aliis præstant. Videntur autem mihi dignissima esse quæ scribantur, quæcunq; Medicis ignorantur, quamuis scitu commoda existant, queq; magnas vtilitates, aut magnas noxias inferunt. Quæ igitur ignorantur hæc sunt. Quanam de causa in morbis acutis quidam Medici toto vitæ tempore in ptisana non colata exhibenda persecerent, & rectè se curare existiment. Quidam etiam omni ratione contendant, ne vllo modo hordeum æger deuoret, quod inde magnum secuturum detrimentum existiment. Verùm per linteum excolatos, eius succũ porrigunt. Horum etiã nonnulli neq; ptisanam crassam, neq; succum exhibeant. Et hi quidem dum septimum diem æger attigerit, alij verò dum in totum morbus iudicatus fuerit. Huiusmodi itaq; quæstiones non admodum proponere Medici consueuerunt, ac neq; fortè si proponant, inueniuntar. At verò ars tota magnam quidem apud vulgum calumniam sustinet, adeò vt nullam omnino Medicinam esse existiment. Siquidem in acutis morbis in tantum inter se dissentiunt artifices, vt quæ alter exhibet veluti optima reputans, ea iam mala alter existimet, fereque ob id ars ipsa diuinationi similis esse videatur. Quoniam augures eundem alitem, siquidem sinister apparet bonum esse existimant, si verò dexter, malum. Et in Aruspicina huiusmodi quoque alia videntur in aliis. Sed & vaticinantium nonnulli contraria his sentiunt. Hanc autem speculationẽ tum pulcherrimam, tum quamplurimis in arte maximè commodis cognatam esse censeo. Etenim omnibus ægris ad sanitatem magnũ quippiam facit, saniq; ad sanitatem tuendam, & iis qui sese exercent, ad bonum habitum comparandũ, tum etiam ad id quod quisque voluerit obtinendum.

καὶ γὰρ ὀκόσα ἔργα διπλῇ καλῶς, ἕκαστα χρὴ ποιέειν καὶ ἐρρῳῶς. καὶ ὀκόσα ταχέως ἔργα, ταχέως. καὶ ὀκόσα καθαρείως, καθαρείως. καὶ ὀκόσα ἀνωδυνίως ἀφαιρείζεσθαι, ὡς ἀνωδυνώτατα ποιέειν. καὶ τ' ἄλλα πάντα τὰ τοιουτότροπα διαφερόντως τῶν πέλας, ὅτι ὃ βέλτιον ποιέειν χρήματα ἢ αὖ ἐπαμέσασθαι ἐν ὄψει, ὡς μὴ ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασιν, ἃ δὴ πλείστους τῶν ἀνθρώπων κτείνει, ἐν τουτέοισι διαφέρῃ τὶ τῶν ἀγνώων εἰ ἢ ὅτι τὸ βέλτιον. ἔστι δὲ τῶν τὰ ὀξέα ὀκτὼ ὀνόμασθαι ἁπάντων, πλευρίτιν. καὶ περιπλευμονίην. καὶ φρενῖτιν. καὶ λήθαργον. καὶ καῦσον. καὶ τ' ἄλλα νουσήματα. ὀκόσα τουτέων ἑπόμενα ἔστιν, ὧν ἁπάντων πυρετοὶ ὀξυτάτου ξυνεχέες ὄντες, κτείνουσιν. ὅταν γὰρ μὴ λοιμώδεος νόσου ἔμπροσθεν ἐπιδημήσῃ, ἀλλὰ σποράδες ἔωσιν αἱ νόσοι, καὶ μὴ πολλαπλήσιοι, ὑπὸ τουτέων τῶν νουσημάτων ἀποθνήσκουσι μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν ξυμπάντων. ἁπάντων μὲν οὖν ἰδιώτας, οὐ χαρτὸν γινώσκειν οὐδ' εἰς ταῦτα διαφέρειν τῶν πέλας, ἑτερσίων τε μᾶλλον ἰημάτων ἐπαΐειν, ἢ ψυκτῆς εἶσιν, ἔπειτα μέγα σημεῖον τόδε, ὅτι ἁπάντων μὲν δημόται, ἀξιωετώτατοι αὐτοὶ ἑωυτῶν περὶ τουτέων τῶν νουσημάτων εἰσὶν, ὥστε μελετητέα εἶ). ἁπάντων γὰρ μὴ ἐν ὄψι, ἐν ὄψι δοκέουσιν εἶ) μάλιστα διαφέρειν ταῦτα νόσος. ῥηϊδίη γὰρ τὰ ὀνόματα ἐκμαθεῖν, οἷσιν νοσέοντες χρέωνται. ἰὼ γὰρ ὀνομάσῃ τις πτισάνης χυλὸν, καὶ οἶνον τοῖον, ἢ τοῖον, ἢ ἐκ μελίκρητον, ἅπαντα τοῖσι δημότῃσι δοκέουσιν ἐν ὄψι ταῦτα λέγειν, οἵ τε βελτίονες, καὶ ἁπλῶς χείρονες. τὰ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ἐν τουτέοισι δὴ, καὶ πάνυ μέγα διαφέρουσιν ἕτεροι ἑτέρων. δοκέει δέ μοι ἄξια γραφῆς εἶ) ταῦτα μάλιστα, ὁκόσα τε ἀκαταμάθητα ἔστι τοῖσιν ἐν ὄψι, ὁπόταν ἐθέλωσιν ἐθέλειν, καὶ ὁκόσα μεγάλας ὠφελείας φέρει, ἢ μεγάλας βλάβας. ἀκαταμάθητα μὲν οὖν, τάδε ἔστι. διαφέρει ἄρα ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισιν, ἁπάντων μὲν τῶν ἐντέων, ἁπάντων δὲ ὀνείων καταπίνειν διηθέοντες χυλὸν, ἢ ὁλόκληρα; ἁπάντων δὲ ὀνείων καταπίνειν διηθέοντες χυλὸν, ἢ ὁλόκληρα; οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἅπαντες διηθέοντες χυλὸν, διδόασιν. οἱ δὲ ὀλίγοι αὐτέων, οὔτ' ἂν διηθέοντα παρείη δοῦναι, οὔτε χυλόν. οἱ μὲν, μέχρις ἂν ἑβδομαίος ἡμέρη ἀγωνίσηται ὁ κάμνων. οἱ δὲ, καὶ διαπέλεος ἄχρις ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος. μάλα μὲν οὖν τόδε προσήκειν τὰ τοιαῦτα ζητήματα ἐπίσκεψιν ἔχειν οἱ ἰητροί ἔχουσιν οἱ ἰητροί. ἴσως δὲ τόδε προσκαλλόμενα διείσεται, καὶ τοι διαβολὴν γε ἔχει ὅλη ἡ τέχνη πρὸς τῶν δημοτέων μεγάλην, ὡς μηδὲ δοκέειν ὅλως ἐπιστήμη εἶναι εἶ), ἔν γε τοῖσιν ὀξέσι τῶν νουσημάτων, πρὸς δὲ διαίσιν ἀλλήλων οἱ χρωνάκται, ὥς τε ἃ ὁ ἕτερος προσφέρει ἡγεμόνος ἄριστα εἶ). ταῦτα νομίζειν ἤδη ἕτερον, καὶ κακὰ εἶ). καὶ χρεὼν αὖ καταγνῶναι τὸ τοιόνδε, τὴν τέχνην φαῦλον ὁμοιοῦσθαι μαντικῇ. ὅτι οἱ μάλιστα ἀὐτὴν ὀρνιθεύειν, εἰ μὴ ἀριστερὸς εἴη, ἀγαθὸν νομίζουσιν εἶ). εἰ δὲ δεξιὸς, κακόν. καὶ ἐν ἱεροσκοπίῃ τὰ τοιάδε σήματα ἐσ' ἀλλοισιν. ἀλλ' ἔνιοι τῶν μαντέων, τἀναντία τουτέων. φημὶ δὲ πάγκαλον εἶ) εἶναι τὸ σκέμμα, καὶ ἀδελφισμὸν τοῖσι πολλοῖσι τῶν ἐν τῇ τέχνῃ, καὶ ὠφελιμώτατον. καὶ γὰρ τοῖσι νοσέουσι πᾶσιν ἐς ὑγείην μεγάλα δυνάμενον, καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσιν ἐς ἀσφαλείην, καὶ τοῖσιν ἀσκέουσιν ἐς δύξιν, καὶ ἐς ὅ, τι ἂν ἕκαστος ἐθέλῃ.

ωισάνη

πτισάνη μὲν οὖν δοκεῖ ὀρθῶς προσκεκρίσθαι τῶν σιτηρῶν γευμάτων, ἐν τοῦτοισι τοῖσι νουσήμασι. καὶ ἐπαινέω γε τοὺς προκρίναντας. ὁ γὰρ γλίσχρωμα αὐτέης, λεῖον, καὶ ξυνεχές, καὶ προσηνές ἐστι, καὶ ὀλισθηρὸν, καὶ πλαδαρὸν μετρίως, καὶ ἄδιψον, καὶ εὐέκπλυτον. εἰ δὲ καὶ τοῦτέου προσδέοι· καὶ οὔτε φύμιν ἔχον, οὔτε ἀφανὸν κακὸν, οὔτε ἀναδίσκεται ἐν τῇ κοιλίῃ, ἀναφθηκε γὰρ ἐν τῇ ἕψησει, ὀκόσον πλεῖστον ἐπιφύκει διεγκοιλαθῆναι. ὁκόσοι μὲν οὖν πτισάνῃσι χρέωνται ἐν τοῦτοισι τοῖσι νοσήμασιν, οὐδεμίῃ ἡμέρῃ κενεαγγητέον ὡς ἔπος εἰρῆσθαι, ἀλλὰ χρηστέον καὶ οὐ διαλειπτέον, ἢν μή τι δέῃ, ἢ διὰ φαρμακίου, ἢ κλύσιος διαλείπειν, τοῖσι μὲν γε εἰθισμένοισι δὶς σιτέεσθαι τῆς ἡμέρης, δὶς δοτέον· τοῖσι δ' ἅπαξ εἰθισμένοισιν, ἅπαξ δοτέον τὴν προσθεν, ὁκόταν προσαγωγὴν δέ. ἐν οὖν δὲ ὀλίγα ἔχηται, τοῦτοισι καὶ δὶς δοτέον, ἐν ᾧ τι δοκῇ προσδεῖν. πλῆθος δ' ἄρκει κατ' ἀρχὰς διδόναι μὴ πολύ, μηδὲ ὑπερπαχύ, ἀλλ' ὀκόσον ἔνεκεν τοῦ ἔτεος ἐσιέναι τι, καὶ κενεαγγίην μὴ ἡμέας πολλήν. ὅσῳ δ' ἂν ὀπιδόσιος ἐς πλῆθος τοῦ ῥοφήματος, ἐν μὲν ξηρότατον ἢ τὸ νούσημα, ἢ ὡς αἴτιος οἷόν, οὐ χρὴ ὀπὶ πλέον διδόναι, ἀλλὰ προπίνειν προσ τοῦ ῥοφήματος, ἢ μελίκρητον, ἢ οἶνον, ἢ ὁκότερον αἰεὶ ἁρμόζῃ. ὃ δ' ἁρμόττον ἑφ' ἑκάστοις τῶν τρόπων εἰρήσεται. ἐν οὖν ὑγραίνηται τὸ στόμα, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ πλεύμονος εἶη ὀχέα δεῖ, ὀπιδιδόναι χρὴ ὡς πλῆθος τοῦ ῥοφήματος, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι. τὰ μὲν γὰρ ταχέα καὶ μᾶλλον πλαδῶντα, τὰ χρόνια κρίσιος σημήϊα. τὰ δὲ βραδύτερα, ἧσσον, βραδυτέρην σημαίνει τὴν κρίσιν. καὶ τὰ μὲν αὐτὰ καθ' αὑτά, διὰδε ὃ ὀπίσω ὅτι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὀπίσω παρεῖται, οἷσι προσσημήνεσθαι δεῖ, ἃ εἰρήσεται ὕστερον. καὶ ὁκόσῳ αἱ πλείους ἡ κάθαρσις γίνηται, τοσῷδε χρὴ πλέον ὀπιδιδόναι ἄχρι κρίσιος· μάλιστα δὲ κρίσιος γινομένης δυοῖν ἡμερέοιν· οἷσι γε ἢ πεμπταίοισιν ἢ ἑβδομαίοισιν, ἢ ἑνδεκαταίοισι δοκέει κρίνεσθαι, ὡς καὶ ὁ ἄρτιος καὶ ὁ περισσὸς προσμηκὴς ἦ. μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ μὲν ῥοφήματος ἐς ὃ προσθεν χρηστέον, ἐς ὃν δὲ δὲ ἐς σιτία μεταβάλλειν. ξυμφέρει δὲ τὰ διάδε ὡς ὀπιτοπολὺ τοῖσιν ὅλοισι πτισάνῃσιν αὐτίκα χρευμένοισι. αἱ τε γὰρ ὀδυναι ἐν τοῖσι πλευρητικοῖσιν αὐτίκα ἀνίσταται παύονται, ὅταν ἄρξωνται πύειν τὸ ἄξιον λόγου, καὶ ἐκκαθαίρεσθαι. αἱ τε καθάρσιες, πολλῷ τελεώτεραι ἐσὶ, καὶ ἔμπυοι ἧσσον γίνονται, ἢ εἰ ὄλλοισιν ὅτεῳ διαιτῷτο. καὶ αἱ κρίσιες ἁπλούστεραι, καὶ ὀξυκρισιέστεραι, καὶ ἧσσον ὑποτροπώδεες. τὰ δὲ πτισάνας χρὴ ὡς κριθίνας τεύς βελτίστας εἶναι, καὶ κάλλιστα ἑψῆσθαι. ἐν δὲ μὴ, ἐν μὴ τοῦ χυλοῦ μᾶλλον μέλλῃς χρέεσθαι. μετὰ γὰρ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τῆς πτισάνης, ὃ ὀλισθηρὸν τὴν κριθὴν καταπινόμενον ποιέει μὴ βλάπτειν. οὐδαμοῦ γὰρ προσίσχεται, οὐδὲ μένει κατὰ τὴν θώρηκος ἴξιν. ὀλισθηρωτάτη δ', καὶ ἀδηλοτάτη καὶ δυπεπτοτάτη, ἐν ἀθενεστάτη ἐστὶ, ἢ κάλλιστα ἑφθῇ· ὧν πάντων δεῖ. ἐν οὖν μὴ προσιμφρήσῃ ὡς ὀκόσων δεῖται, αὐξάνης εἶναι ὁ τρόπος τῆς τοιαύτης πτισανορροφίης, πολλαχῇ βελτιώσεται. ὀκόσοισι γὰρ σῖτος αὐτίκα ἐγκαταλέλειπται, ἐν μήπω κατακενώσας τὸ ῥόφημα δῷη, τὴν ὀδυνην ἐνεοῦσαν προσαπεργάζεται αὖ, καὶ μὴ ὀνεοῦσαν δύνῃς ποιήσειεν,

Ptisana igitur rectè videtur omnibus frumentaceis eduliis præferri in his morbis acutis, cosq; qui eam prætulerunt laudo. Nam & lentorem habet læuem, continuum, & suauem ac lubricum, mediocriter humescentem, sitim minimè inferentem, & si quid elui indiget, probè abluentem, neq; adstringit nec malam turbationem adfert, neq; in ventre intumescit. Nempe inter coquendum, quoad maximè fieri potuit, intumuit. Qui ergo ptisana in huiusmodi morbis vtuntur, ne vna quidem die vasorum inanitionem (vt ita dicam) fieri permittant, sed citra intermissionem ea vtantur, nisi vel propter medicamentum, vel clysterem intermittere expediat. Et his quidem qui bis die cibum sumere consueuerunt, bis danda est, his verò qui semel cibum capere consueuerunt, his primo die semel danda, paulatim autem progrediendo, si fieri possit, iis etiam bis danda, si quid adiiciendum videatur. Verùm inter initia neq; multa copia, neque valde erassa exhibenda, sed vt consuetudinis caussa aliquid ingeratur, & ne multa vasorum inanitio fiat. Quòd autem ad sorbitionis adiiciendæ quantitatem attinet, si quidem siccior quàm quis existimet morbus fuerit, non magna copia exhibenda, sed ante sorbitionem vel mulsa, vel vinum, vel quodcunque magis conueniet, propinandum. In singulis verò generibus quodnam sit accommodatissimum dicetur. Quòd si os humescat, & quæ ex pulmone efferuntur conuenientia fuerint, in summa, sorbitionis quantitatem adiicere conuenit. Quæ namque celeriùs magisque madescunt, iudicationis celeritatem denuntiant, quæ verò tardiùs & minùs, tardiorem iudicationem significant. Atque hæc quidem prorsus hoc modo se habent. Sed & multa quoque alia peropportuna prætermittuntur, ex quibus significationem capere conuenit, quæ deinceps referentur. Quóque copiosior purgatio fuerit, eò maior quantitas ad iudicationem vsque adiicienda, præcipuè verò duobus ab iudicatione diebus, quibus quidem, aut quinto, aut septimo, aut nono iudicatio fieri videatur, vt etiam dierum paritatis & imparitatis ratio habeatur. Post hoc autem mane quidem sorbitione vtendum, vespere verò ad cibos transeundum. Magna autem ex parte hæc iis conferunt, qui statim ptisana integra vtuntur. Nam & pleuriticorum dolores statim sponte desinunt, vbi quid effatu dignum spuere & expurgari cœperint, purgationesque longè perfectiores sunt, & minùs purulenti euadunt, quàm si aliam quis victus rationem instituat; præterea iudicationes simpliciores fiunt, meliusque iudicantur, & minùs reuertuntur. At ptisanam ex hordeo quàm optimo confici & optimè coctam esse oportet, idque præsertim si non solo cremore vti debeas. Ad reliquas enim virtutes istud etiam accedit, quòd ptisanæ lubricitas efficit vt hordeum deuoratum minimè lædat, cùm nusquam adhæresca, neque secundum thoracis rectitudinem immoretur. Est autem maximè lubrica, sitimque minimè infert, & facillimè coquitur, estque infirmissima, si optimè cocta fuerit, quibus omnibus opus habet. Nisi igitur quis quantùm deest contulerit, vt idoneus eiusmodi ptisanæ sorbendæ modus efficiatur, sæpiùs lædetur. Iam primùm enim quibus cibi recrementum intercluſum est, si quis eo non vacuato sorbitionem dederit, dolorem si adest grauiorem reddet, si non adest, statim induxerit,

& ſpiratio crebrior euadet. Quod certè prauum eſt, cùm pulmonem exiccet, & præcordia, tum imum ventrem; tum ſeptum tranſuerſum dolore fatiget. Quinetiam ſi lateris dolore adhuc continuo, neque ad calida fomenta remittente, ſputoque minimè prodeunte; verùm citra concoctionem extremè glutinoſo reddito, niſi quis dolorem, vel ventre emollito, vel ſecta vena ſoluerit, aut vtrum horum conducere videbitur exhibuerit, ptiſanam autem ita affectis dederit, præcipites eos in mortem adducet. Has igitur ob cauſas aliaſque etiam huiuſmodi, qui tota vtuntur ptiſana, ſeptimo die ac citiùs moriuntur, partim quidem mente læſi, partim verò erectæ ceruicis ſpiratione (orthopnœam dicimus) & ſtertore ſuffocati. Quos ſanè veteres ſyderatos vel ob id maximè exiſtimarunt, neque etiam minùs, quòd ipſis mortuis latus liuidum plagæ non abſimile deprehenditur. Cuius rei hæc cauſa eſt, quòd priùs, quàm dolor ſoluatur moriuntur. Breui ſiquidem anhelatores euadunt. Ex multa autem & crebra reſpiratione (vt iam dictum eſt) ſputum ſummè glutinoſum citra coctionem redditum, egreſſum fieri prohibet. Quinetiam cartilaginoſis aſperæ arteriæ corporibus (pulmonis bronchiis dictis) adhæreſcens, ſtertorem inducit, cúmque ad hoc deuenerit, tum plærumque mortem infert. Etenim ipſum ſputum intrò retentum, ſpiritum quidem intrò ferri prohibet, celeriter autem extra ferri cogit, adeò vt ad perniciem mutuas inter ſe operas conferant. Sputum namque adhæreſcens, crebrum ſpiritum facit, hicque creber effectus, ſputum magis glutinoſum reddit & lubricum fieri prohibet. Neque verò ſolùm iſta prehendunt ſi ptiſana intempeſtiuè vtantur, verùm & multò magis, ſi, quid, quòd ptiſana minùs conueniat aut ederint, aut biberint. Magna igitur ex parte ferè ſimilia ſunt auxilia; tum iis qui tota vtuntur ptiſana, tum his qui ipſius cremore. At his qui neutro horum, aut ſolo potu vtuntur, interdúmque aliter auxiliari oportet. Hunc autem in modum omninò facere oportet. Si quem à recenti cibo, aluo nec dum ſubducta, febris ſiue cum dolore, ſiue ſine dolore prehenderit, à ſorbitione exhibenda tantiſper temperandum, dum cibum ad infernam inteſtini partem ſeceſſiſſe conieceris. Quòd ſi dolor affuerit, aceto mulſo in potu vtendum, hyeme quidem calido, æſtate verò frigido. Et ſi multa ſitis aderit, mulſa & aqua exhibenda. Ac deinceps quidem ſi dolor aliquis adſit, aut periculum aliquod impendeat, ſorbitio neque multa, neque craſſa exhibenda, verùm poſt ſeptimum aut nonum diem, ſi validus æger fuerit. At ſi recenter ſumpto cibo, vetuſtus non ſubierit, ſiquidem validus fuerit, & ætate viguerit, infuſum per clyſterem exhibendum: ſin debilior extiterit, glande vtendum, niſi ſponte probè prodierit. Exhibendæ autem ſorbitionis tempus per initia & per totum morbum iſtud præcipuè obſeruari debet, vt cùm frigidi pedes fuerint, tum à ſorbitione exhibenda, tùm vel maximè à potu abſtineamus. Cùm verò calor ad pedes deſcenderit, tunc dare conuenit, reputaréque cum in omnibus morbis, tùm præcipuè in acutis,

καὶ πνεῦμα πυκνότατον γίνοιτ' ἂν. κακὸν ὂ τῶν ὅτι. ξηραντικὸν γὰρ πλεύμονος, καὶ κοπτῶδες ὑποχονδρίων καὶ ἤθεος, καὶ φρενῶν. τῶτο δὲ, ἰὼ ἕλκι τῆς ὀδυνης τῶ πλευρῶ ξυνεχέος ἐούσης, καὶ πρὸς τὰ θερμάσματα μὴ χαλώσης, καὶ τῶ πλεύμονι μὴ αἰσίοντος, ἀλλὰ καταγλιχραινομένου ἀπέπτως, ἰὼ μὴ λύσῃ τις τὴν ὀδύνην, ἢ κοιλίλιν, μαλθάξας ἢ φλέβα τάμνῃ, ἢ ὁκότερον αὖ τουτέων ξυμφέρῃ. τὰς ὂ πλισάνας ἰὼ οὕτως ἔχωσι δίδως, τάχεως ἂν θάνατοι τῶν τοιουτέων γίνονται. Διὰ τοῦτας οὖν τὰς προφάσιας, καὶ ἕτερας τοιαύτας ἔτι μᾶλλον, ἂν ὅλησι τῆσι πλισάνησι χρώμενοι, ἑβδομαῖοι καὶ ὀλιγημερώτεροι θνήσκουσιν· ἂν μὲν τοι καὶ τὴν γνώμην βλαβέντες. ἂν δὲ ὑπὸ τῆς ὀρθοπνοίης τε καὶ τῆς ῥέγχεος ἀποπνιγῶτες. μάλα ὂ τῶν τοιουτέων ἂν ἀρχαῖοι βλητὰς ὑπόμιζον εἶναι, διὰ τόδε μάλιστα· οὐχ ἥκιστα ὂ ὅτι καὶ ἀποθανόντων αὐτέων, ἡ πλευρὴ πελίη διείσκεται, ἴκελόν τι πληγῆ. αἴτιον ὂ τουτέου, τόδε ὅτιν, ὅτι πρὶν λυθῆναι τὴν ὀδυνην, θνήσκουσι. τάχεως γὰρ πνευματίαι γίνονται. ὑπὸ ὂ τῆς πολλοῦ, καὶ πυκνοῦ πνεύματος ὡς ἤδη ἕρπηται καταγλιχραινόμενον τὸ πλεύμονον ἀπέπτως, κωλύει τὴν ἐπάνοδον γίνεσθαι, ἀλλὰ τὴν ῥέγξιν ποιέει ὑπολόμενον ἐν τοῖσιν βρογχίοισι τῆς πλεύμονος. καὶ ὁκόταν ἐς ταυτὸ ἔλθη, θανατώδες ἤδη ὡς ἔπος τοῦλαι ὅτι. καὶ γὰρ αὖ τὸ πλεύμονον ὑπολόμενον, κωλύει μὲν τὸ πνεῦμα ἔσω φέρεσθαι, ἀναγκάζει ὂ τάχεως ἔξω φέρεσθαι. καὶ οὕτως ἐς τὸ κακὸν ἀλλήλοισι ξυμφέρουσι. ὅ, τε γὰρ πλεύμονον ὑπολόμενον πυκνὸν τὸ πνεῦμα ποιέει. ὅ, τε πνεῦμα πυκνὸν ἐὸν, ἐπιγλιχραίνει τὸ πλεύμονον. καὶ κωλύει ἀναπολιοθαίνειν. καταλαμβάνει ὂ τοῦτ' οὐ μόνον ἰὼ πλισάνῃ ἀκαίρως χρέωνται. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, ἰὼ τι σὺν φάγωσιν, ἢ πίωσιν πλισάνης ἀνεπιηδέστερον. μάλα μὲν οὖν τὰ πολλὰ παρασκευάσαι ἐόντι αἰτιωτέα, τοῖσι τε ὅλησι τῆσι πλισάνησι χρεομένοισι, τοῖσί τε ταῦ χυλῶ αὐτέω, τοῖσι τε μετ' ἑτέρω τουτέων, ἀλλὰ ποτῶ μούνων. ἔστι δ' ὅπη καὶ διαφερόντως ὑμφρητέον. χρὴ ὂ τόγε πάμπαν οὕτω ποιέειν. ἰὼ νεοβρῶτι ἐόντι αὐτέω καὶ κοιλίης μήπω ὑποκεχωρηκυίης ἄρξηται ὁ πυρετὸς, ἰὼ τε ξυὼ ὀδυὴ, ἰὼ τε αὖθι ὀδυνης, ὀπτιχεῖν τὴν δόσιν τῶ ῥοφήματος, ἔστ' ἂν οἴηται κεχωρηκέναι ἐς τὸ κάτω μέρος τῶ ἐντέρου τὸ στόμον. χρέεσθαι δὲ ποτῶ, ἰὼ μὲν ἀλγημά τι ἔχῃ, ὀξυμέλιτι χλιηρῶς μὲν, θερμῶ ἤρεος ὄ, ψυχρῶ. ἰὼ ὂ πολλὴ δίψα ἕπῃ, μελικρήτω καὶ ὕδατι. ἔπειτα μὲν τοι, ἰὼ μὲν ἀγλημά τι ἐπῇ, ἢ τῶν ὀπτικινδύνων τι ἐμφαίνηται, διδόναι τὸ ῥόφημα, μήτε πυκνὸν, μήτε παχὺ, μὴ δὲ τὴν ἑβδόμην, ἢ ὀγδόην, ἰὼ ἰσχυρὸν. ἰὼ δὲ μὴ ὑποκελυθῇ ὁ παλαιότερος ὄπος νεοβρῶτι ἐόντι, ἰὼ μὲν ἰσχνή τε, καὶ ἀκμάζῃ τῇ ἡλικίῃ, κλύσαι. ἰὼ δὲ ἀσθενέστερος ἦ, βαλάνῳ χρεσθαι, ἰὼ μὴ ἀθυμαίνῃ διεξίη καλῶς. χειμῶν δὲ τ δόσιος τῶ ῥοφήματος, τόνδε μάλιστα φυλάσσεσθαι, κατ' ἀρχὰς καὶ διὰ παντὸς τῶ νοσήματος. ὅταν μὲν ἂν πόδες ψυχροὶ ἔωσιν, ὀπτιχεῖν χρὴ τῶ ῥοφήματος τὴν δόσιν, μάλιστα ὂ καὶ τῶ ποτῶ ἀπέχεσθαι. ὁκόταν ὂ ἡ θέρμη καταβῇ ἐς τοὺς πόδας, τότε δοῦναι, καὶ νομίζειν μάλα δεῖν ἂν χειμῶν τοῦτον ἐν ἀπάσῃσι τῆσι νούσοισιν. οὐχ ἥκιστα ὂ ἐν τῆσιν ὀξείῃσι.

μάλιστα

μάλιστα ἢ ὲν τῆσι μᾶλλον πυρετώδεσι, καὶ ὁπόσοι δεινοὶ τῆσι. χρῆναι ἢ πρῶτον μάλιστα μὲν, χυλῷ, ἔπειτα ἢ πτισάνῃ, καὶ τὰ τεκμήρια τὰ προγεγραμμένα ἀκριβῶς θεωρῶν. Ὀδυνῆ ἢ πλευρὸν ἢν τε καὶ ἀρχὰς ἔχῃ, ἢν τε ἐς ὕστερον, ἐθέλῃ θερμάσματι μὲν πρῶτον οὐκ ἀπὸ ἕλκους ὅστις χρησάμενον, πφρηθῆναι δυνατὸν τὴν ὀδυνην. θερμασμάτων ἢ χρήσιμον μὲν ὕδωρ θερμὸν ἐν ἀσκῷ, ἢ ἐν κύστει, ἢ ἐν χοιρείῳ ἀγγείῳ, ἢ ἐν ὀστρακίνῳ. προσυποστέναι ἢ χρὴ, μαλθακὸν ἢν τὸ πρὸς τὴν πλευρὴν, προσπιέσαι ἔπειτα. ἀλλὰ δὸν ἢ ἢν ἀσθενὲς μαλθακὸς, μέγας, ἐξ ὕδατος θερμοῦ ἐκπεπιεσμένος προσφέειν. προσιέναι τε ἱματίῳ τῷ θάλψιν χρὴ. πλεῖστον τε χρόνον αἰεὶ διαρκέειν καὶ πολλαχοῦ, καὶ ἅμα ὡς μὴ ἀτμὶς πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ κάμνοντος προσφέρηται, ἵνα ἀρὰ μὴ δύνηται καὶ τοῦτο χρήσιμον πρὸς ἢν εἶ. ἔστι γὰρ ὅτε δεῖ πρὸς ἢν ἐπὶ δὲ καὶ κρίσαι. καὶ ὅσοισι ἐν ὀξεῖ κεχρημένῳ, σμικρῶς ὀξύτερον, ἢ ὡς αὐτὸς πίοι, διέντα καὶ ἀναζέσαντα, ἐς μύρσιπποι τε ἀπορράψαντα, προσθέναι. καὶ πίτυρα ϖ αὖον ξηρὸν. πυέλη δὲ ξηρὴ, ἄλες, κέγχροι πεφρυγμένοι ἐν ἐλαιηρόισι μύρσιπποισιν ὑπτιασθῆναι φόβαροι. καὶ γὰρ κάφον ἢ προσπνέει ὁ κέγχρος. λύει δὲ μαλθακίη ἢ ῥιπίδε, καὶ τὰς πρὸς κλισίδας ἀφαιρούσας ὀδύνας. ζωμὸν μὲν γε οὐχ ὁμοίως λύει ὀδυνῶν, ὡς μὴ πρὸς τὴν κλισίδα ἀφαίρη ἢ ὀδυνῶν. ὡς ἢ μὴ λύῃ πρὸς τὰ θερμάσματα ὁ πόνος, οὐ χρὴ πολὺν χρόνον θερμαίνειν. καὶ γὰρ ξηραντικὸν τὸ πλυνόμενος τοῦτο ἐστι, καὶ ἐμπυητικόν. ἀλλ' ὡς μὲν σημαίνῃ ἢ ὀδυνῶν ἐς τὴν κλισίδα, ἢ ἐς ϖ βραχίονα βάρος, ἢ πρὸς μαζὸν, ἢ ὑπὸ τὴν φρένα, ζώμευειν χρὴ τὴν ὑπὸ ταῖς ἀγκῶσι φλέβα, τὴν ἔξω. καὶ μὴ ὀκνεῖν συχνὸν ἀφαιρέειν τὸ αἷμα, ἕως ἂν ἐρυθρότερον πολλῷ ῥυῇ. ἢ αὐτὴ καθαρσὶς καὶ ἐρυθρὸν, πέλιον. ἀμφοτερογία γὰρ ἔνι. ὡς δὲ ὑπὸ ταῖς φρένας ἢ τὸ ἄγχειν, ἐς ἢ τὴν κλισίδα μὴ σημαίνῃ, μαλθακίαν δεῖ τὴν χοιλίην, ἢ μέλανι ἐλλεβόρῳ, ἢ πεπλίῳ. μέλανι μὲν δαῦκον, ἢ σέσελι, ἢ κύμινον, ἢ ἄνησον, ἢ ἄλλό τι τῶν εὐωδέων μίσγοντα. πεπλίῳ ἢ, ὅπερ σιλφίου. ἀπὰρ καὶ μισγόμενα ἀλλήλοισιν, ὁμοίως ἔχει ταῦτα ὅστις. ἄγει δὲ μέλας μὲν καλλίω, καὶ κρισιμώτερα πεπλίου. πέπλιον δὲ, μέλανος μᾶλλον φυσέων καταῤῥηκτικώτερόν ἐστιν. ἄμφω ἢ ταῦτα, ὀδυνῶν παύει. παύει ἢ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ὑποπλαττόντων. κρᾶσις ἢ ταῦτα ὧν ἐγὼ οἶδα ἐστὶν, ἐπεὶ ἔστι ἃ ἐν τοῖσι ῥοφήμασι διδόμενα ὑποπλάττει, ἀρήγει, ὁκόσα μὴ ἄγαν ἐστὶν ἀηδέα, ἢ ἅμα πικρότητα, ἢ δι' ἡδονῆς τινα ἀηδίην, ἢ ἅμα πολῆτος, ἢ χροιῆς, ἢ ὑποψίην τινά. τὴν μὲν πρώτιστόν ὁκοτέρῳ πίῃ ὁ φάρμακον, ὑπαῤῥοφεῖν αὐτίκα χρὴ διδόναι, μηδὲ ἔλαττον ἀξίως λόγου, ἢ ὁκόσον ἐθίσαι. ἐπεὶ καὶ τοῦ λόγου ἐστὶ, μεσηγὺ τῆς καθάρσιος, μὴ διδόναι ῥοφεῖν. ὁκοτέρου δὲ λήξῃ ἢ κάθαρσις, τότε ἔλασσον ῥοφεέτω, ἢ ὁκόσου ἐθίσαι. μᾶλλον ἢ τοῦτο αἰεὶ ἐστὶ τὸ πλεῖον, ὡς ἤτε ὀδυνῆ πεπαυμένη ἢ, καὶ μηδὲν ἄλλο ἐναντιῶται. ὥστε δέ μοι λόγος ἐστὶ, καὶ ὡς χυλῷ πτισάνης δεῖ χρέεσθαι. φημὶ γὰρ ἄμεινον εἶ αὐτίκα ἄρξασθαι. ῥοφεῖν τὸ ὑπόπλημα μᾶλλον, ἢ προχέαντα γνήσαντα ἄρξασθαι τοῦ ῥοφήματος, ἢ τριταῖον, ἢ τεταρταῖον, ἢ πεμπταῖον, ἢ ἑκταῖον, ἢ ἑβδομαῖον, ὡς γε μὴ προκριθῇ ἡ νοῦσος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ.

potissimumq; in quibus vehementior febris ac maximum periculum subest, tempus hoc magnam habere facultatem. Ac primùm succo maximè vtendum. deinde ptisana, ad præscripta signa diligenti adhibita attentione. Lateris autem dolorem, siue per exordia, siue postea incidat fomentis calidis tentare dissoluere absurdum quidem non est. Quorum quidem optimum est aqua calida in vtre, vel vesica vase æneo aut testaceo adhibita. verum molle quippiam lateri, quò lenior fotus fiat, supponere oportet. vtiliter etiam admouetur spongia mollis & magna ex aqua calida expressa, fomentumq; linteo inuoluendum vt longiore tempore sufficiat & perduret, simulq; ne vapor ad laborantis spiritum efferatur, nisi fortè & id ad aliquid conuenire videatur, quod & interdum vsu venit. Ad hæc autem & hordeum & eruum in aceto ita temperato, vt paulò acidius sit quàm quis bibere queat, macerata & feruefacta facculis consuta apponere oportet, furfuresq; eodem modo. Ad siccum autem fomẽtum, sales & miliũ torrefactum in facculis laneis maximè accommodantur. Lene enim & blandum est milium. Sed & mollia huiusmodi fomenta dolores etiam ad iugulum pertingentes soluunt. At venę sectio non æquè dolorem soluit, nisi dolor ad iugulũ pertingat. Quòd si ad calida fomenta dolor non remittat, non multo tẽpore calefacere conuenit, quòd id pulmonẽ exiccet, & pus intra thoracem colligat. Sed siquidem dolor ad iugulum de se significationem præbeat, ad brachium verò, vel circa mammam, vel supra septũ trãsuersum grauitatis sensus insit, internã in cubiti flexu venam iecare, & quàm citissimè copiosum sanguinem detrahere conuenit, eò vsq; dum multò rubicundior, aut pro puro & rubro liuidus effluat. vtrumque enim vsuuenit. Si verò eas quæ sunt sub septo transuerso partes dolor affligat, nullamq; ad iugulum de se significationem præbeat, aluum veratro nigro aut peplio emollire oportet, ea ratione, vt veratro quidem daucum, aut seseli, aut cuminum, aut anisum, aut aliud quippiam bene olens admisceat, peplio verò laseris succum. Quanquam etiamsi inter se misceantur, vnius sunt generis, neque dissimiliter agunt. Sed veratrum nigrum tum meliùs quàm peplium ventrem soluit, tum etiam ad iudicationem magis valet. Peplium verò flatus magis erumpere facit. Dolorem autem hæc duo sedant. Sedant etiam & alia multa quæ aluum subducunt medicamenta. Sed ex his quæ noui hæc sunt optima. Quandoquidem & quæ in sorbitionibus exhibentur aluum subducentia medicamenta, iuuant, quæcunque vel propter amaritudinem, vel aliam quandã insuauitatem, aut copiam, aut colorem, aut aliam quampiam suspicionem non admodum ingrata existunt. Ptisanam quidem, vbi epotum est medicamentum, insuper sorbendam statim dare oportet, neq; admodum minore quàm consueuerit quantitate. Quandoquidem rationi consentaneum est, media in purgatione sorbitionem non exhibere. At vbi defierit purgatio, tunc minore quàm consueuerit quantitate absumatur, deindè verò paulò maiore semper adducatur copia, si & dolor sedatus fuerit, nihilque aliud aduersetur. Idem etiam mihi dicendum vbi ptisanæ cremore vti opus fuerit. Si quidem melius esse assero statim omninò sorbere incipere potiùs, quàm antea exinanitis vasis, aut tertio, aut quarto, aut quinto, aut sexto, aut septimo die à sorbitione inchoare, nisi quidem intra hoc tempus morbus priùs iudicatus fuerit.

In hiſq; conſimiles præparationes, quales dictæ ſunt, faciendæ. De ſorbitione igitur exhibenda ſic ſentio. Quin & de potu, qualemcumque tandem ex his qui deſcribentur, quis ſumpturus ſit, eadem omnino eſt ratio. At verò noui Medicos, qui contrà omninò quàm oporteat faciunt. Etenim volunt omnes vbi ſub initia morborum homines inedia præmacerarint, aut duos, aut tres, aut plures etiam dies, ita ſorbitiones & potiones exhibere, idque fortaſſis, quòd magnæ corporis mutationi, magnam etiam quandam mutationem contrà obiicere æquum ipſis videatur. Atqui mutatio quidem non parum bene habet, rectè tamen ipſa ſanè transferenda venit. Quin & ciborum exhibitio mutationis rationem etiam magis obtinet. Plurimùm igitur lædentur, niſi rectè mutatio fiat, qui tota Ptiſana vtentur. Lædentur etiam qui ſolo ſucco vtentur, & qui ſolo potu, quanquam ij minimè. Oportet autem & ex hominum adhuc ſanorum victus ratione, quænam conferant addiſcere. Etenim ſi ſanè in beneualentibus cibi inter ſe plurimum differre videntur, cùm in aliis quibuſdam, tum in mutationibus, an non in morbis multùm, maximeque in acutiſſimis different? Atqui quòd vitioſa victus ratio, tum in potu, tum in cibo, ſui ſemper ſimilis, ad ſanitatem omninò ſit tutior, quàm ſi quis ſubitò ad aliam meliorem magnam mutationem faciat, cognitu ſanè eſt facilè. Quandoquidem tum eos qui bis die, tum eos qui ſemel cibum ſumere conſueuerunt, repentinæ mutationes lædunt, & imbecillos reddunt, & qui quidem prandere non conſueti, ſi prandeant, confeſtim ægrè habent, & toto corpore graues, debiles, & pigri efficiuntur, quòd ſi prætèrea cœnauerint, acidum eructant, quibuſdam etiam aluus liquida contingit, nempe quòd præter conſuetudinem pondere grauetur ventriculus, inſuper ſiccari aſſuetus, non bis intumeſcere, neque bis cibos coquere. Iis igitur conuenit mutationem rependere. Dormire ſiquidem oportet, tanquàm noctem à cœna agentes, hyeme certè ſine frigore, æſtate verò citra calorem. Quòd ſi dormire nequeant, vbi multos lenta deambulatione circuitus confecerint, neque ſtent, nihilque, aut pauca & innoxia cœnent, prætereaque minùs, neque aquoſum bibant. Is prætèrea etiam magis afficietur, ſi ter die ad ſatietatem cibum capiat, ac multò magis ſi ſæpiùs. Quanquam multi ſunt qui ter die copioſum cibum facilè ferunt, quòd ita aſſueti ſint. Quin etiam qui bis die cibum ſumere conſueuerunt, niſi pranſi fuerint, debiles & infirmi ſunt, & ad quoduis opus timidi, & oris ventriculi dolore vexantur. Iis enim ſuſpenſa eſſe viſcera videntur, calidam & cum virore pallidam vrinam reddunt, & ſtercus exuritur, nonnullis quoque os amareſcit, oculi grauantur, tempora pulſant, & extrema perfrigerantur. Ac plurimi quidem non pranſi, cœnare nequeunt, qui ſi cœnauerint, ventriculum grauant, & difficiliùs multò decumbunt, quàm ſi pranſi fuiſſent.

αἱ δὲ τοιῇδε ἀσκήσιαι καὶ ὅτι τοῖσι τοιῇδε πλήσιοι ποιητέαι, ἐχέτω τῇδε ἔπεσθαι. τὴν μὲν οὖν ῥόφησιν τοιήνδε γινώσκω. ἀτὰρ καὶ τὴν ποτοῦ ὁκοῖόν κ' τις μέλλῃ πίνειν τῶν ξηραινομένων οὕτως μοι λέγε ὡς ὅτι πλεῖστον ἔστι. οἶδα δὲ καὶ σὺ ἐνθύμιον, τὰ ἐναντιώτατα ἢ ὡς δεῖ ποιοῦντας. βούλονται γὰρ ἅπαντες οὗτοι τοὺς ἀρχαίους τῶν νούσων τοιήνδε ἐπιχύσαντες σὺν αὐλῷ φακῇ, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, ἢ καὶ πλείονας ἡμέρας, οὕτω προσφέρειν τὰ ῥοφήματα, καὶ τὰ ποτά. καὶ ἴσως τι καὶ εἰκὸς δοκέει αὐτοῖσιν εἶναι. μεγάλης τῆς μεταβολῆς γινομένης τῷ σώματι, μεγάλη καὶ χάρτα καὶ αὐτὴν μεταβάλλειν. τὸ δὲ μεταβάλλειν μὴ οὗ ἔχει, μὴ ὀλίγον. ὀρθῶς μὲν τοι γε μεταβιβαζειν καὶ ἡ μεταβολή. καὶ ἔκ γε τῆς μεταβολῆς, ἢ προσφορὴ τῶν γινομένων ἔλαττον. μάλιστα μὲν οὖν βλάπτοιντο ἄν, ἐὰν μὴ ὀρθῶς μεταβάλλοιεν ④ ὅλῃσι τῇσι πλισσάνῃσι χρεόμενοι. βλάπτοιντο δ' ἄν, καὶ ④ μούνῳ τῷ χυλῷ χρεόμενοι. βλάπτοιντο δ' ἄν, καὶ ④ μούνῳ τῷ ποτῷ χρεόμενοι. ἥκιστα δὲ οὗτοι. χρὴ δὲ καὶ τὰ μαθήματα ποιέεσθαι ἐν τῇ διαίτῃ τῶν ἀνθρώπων ἔλαττον ὑγιαινόντων, οἷα ξυμφέρει. εἰ γὰρ δὴ τοῖσι γε ὑγιαίνουσι φαίνεται διαφέροντα μεγάλα, τὰ τοῖα ἢ τοῖσι διαιτήματα, καὶ ἐν δηλῷ τινί που, καὶ ἐν τῇσι μεταβολῇσι, πῶς οὐχὶ καὶ ἔνεστι τῇσι νούσοισι διαφέρῃ μεγάλα, καὶ τουτέων ἐν τῇσιν ὀξυτάτῃσι μάλιστα; δηλά μὲν δικαιοπαθητόν γε ἐστὶν, ὅτι φαύλη διαίτα βρώσιος καὶ πόσιος, αὐτὴ ἑωυτῇ ἐμφερὴς ἀεὶ ἀσφαλεστέρη ἐστὶ τοῦ ὑγιείνου ἐς ὑγιείην, ἢ εἴ τις ὀξαπίνης μεγα μεταβάλλοι ἐς ἄλλο χρεῖπον. ἐπεὶ καὶ τοῖσι δὶς σιτεομένοισι τῆς ἡμέρης, καὶ τοῖσι μονοσιτέοισιν αἱ ἐξαπίναιοι μεταβολαὶ, βλάβας καὶ ἀῤῥωστίας πλεέχοισιν, καὶ σὺν μὲν γε μὴ μεμαθηκόσι ἀρίστην, εἰ ἀρισήσουσιν, ἀθέως ἀῤῥώστους ποιέει. καὶ βαρέας ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἀδυνέας. καὶ ὀκνηρούς. ἢν δ' καὶ ὑπνώσωσιν, ὀξυρεγμιώδεας. οἷοισι δ', καὶ ἀσιτίην γένοιτο ἄν, ὁκόταν τοῦτο τὸ ἔθος ἀμαθορήσῃ ἡ κοιλίη, εἰθισμένη ὑπιξηραίνεσθαι καὶ μὴ δὶς διαγινόσθαι μήτε δὶς ἔψειν τὰ σιτία. ἀρήγει οὖν τοῖσιν, ἀναστηκώσαι τὴν μεταβολήν. ἐγκοιμηθῆναι γὰρ χρὴ, ὡς νύκτα ἀγαθήν. μὴ τὸ δεῖπνον. τὸ μὲν χειμῶνος, ἀρίστεως. τὸ δ' θέρεος, ἀθαλπέως. ἢν δ' μὴ δυνήται καθεύδειν, βραδείην, συχνὴν ἐσιόδον, πλανηθέντα, μὴ ταράξαι, δειπνήσαι μηδέν, ἢ ὀλίγα, καὶ μὴ βλαβερά. ἔλαττον δ' ἔλαφρον πιεῖν καὶ μὴ ὑδαρές. ἔλαττον δ' ἄν μᾶλλον, ποιήσειεν ὁ ζειδωρος, εἰ τρὶς σιτέοιτο τῆς ἡμέρης ἐς χρέος. ἔλαττον δὲ μᾶλλον, εἰ πλεοναίης. καὶ τοι γε πολλοί εἰσιν οἱ δύφορος φέρουσιν τρὶς σιτεόμενοι τῆς ἡμέρης ἐς πλῆθος, οἱ ἂν ἅπαξ ἐληλυθῶσιν. ἀλλὰ μὲν καὶ ④ μεμαθηκότες δὶς σιτέεσθαι τ' ἡμέρης, ἢν μὴ ἀρισήσωσιν, ἀδυνέες καὶ ἀῤῥωστοί εἰσι. καὶ δειλοὶ ἐς πᾶν ἔργον. καὶ καρδιαλγέες. κρεμαδὲς γὰρ δοκέει τὰ σπλάγχνα αὐτοῖσι. καὶ οὐρέουσι θερμὸν καὶ χλωρόν. καὶ ἡ ἄφοδος ξυγκαίεται. ἔστι δ' οἷσι καὶ τὸ στόμα πικραίνεται. καὶ ④ ὀφθαλμοὶ κοιλαίνονται καὶ ④ κρόταφοι πάλλονται. καὶ τὰ ἄκρα διαψύχονται. καὶ ④ μὲν πλείστοι τῶν ἀνηρισηκότων, οὐ δύνανται κατεσθίειν τὸ δεῖπνον. δειπνήσαντες δ' βαρυώδεσι τῇ κοιλίῃ, καὶ δυσκινητέοισι πολὺ μᾶλλον, ἢ εἰ προηριστήκεισαν.

ὁκότε

ὁκότε γοῦν τοιαῦτα ξυμβαίνοι τοῖσιν ὑγιαίνουσιν ἕνεκεν ἡμίσεος ἡμέρης διαίτης μεταβολῆς τοῦ ἔθεος, οὔτε τοσοῦτον λυσιτελέειν φαίνεται, ὅτε ἀφελέειν. εἰ τοίνυν ὅστις ὁ τοῦ ἔθεος μονοσιτήσιος ὅλῃ ἡμέρῃ κενεαγήσας δειπνήσειεν ὁκόσον εἴθιστο, εἰκὸς αὖν εἰ τότε αἰαίσιος ἐών, ἐπόνεε, καὶ ῥηϊδίως, δειπνήσας δὲ τότε βαρὺς ἰοῖ, πολλῷ μᾶλλον βαρύνεσθαι. εἰ δέ γε ὅτι πλείω χρόνον κενεαγήσας, ὀξαπίνης, μεταδειπνήσειεν, ἔτι μᾶλλον αὖ βαρύνοιτο. ⓦ χρὴ τοῦ ἔθεος κενεαγήσαντα [18] ξυμφέρει τοιούτῳ τῷ ἡμέρῃ αὐτισηκῶσαι ὧδε ἀρίστεός καὶ ἀθαλπέος καὶ ἀταλαιπώρου. τοιοῦτον γὰρ ἄπεμπτα βαρέος αὖ ἐόντος καὶ τὸ δειπνον συχνῷ ἔλαττον ποιήσασθαι, ἢ ὅσον εἴθιστο, καὶ μὴ ξηρὸν, ἀλλὰ μᾶλλον πλαδαρωτέρου τοῦ τρόπου. καὶ μὴ τοιοῦτον, οἷον μὴ ὑδαρές, μηδὲ ἔλαιον, ἢ κατὰ λόγον βρώματος. καὶ τῇ ὑστεραίῃ, ὀλίγα ἀρίστησαν, ὡς ἂν τοσαυτογωγὸς ἀφίκηται ἐς τὸ ἔθος. αὐτοὶ γὰρ οἱ σφῶν αὐτῶν δυσφορώτερον δὴ τὰ τοιαῦτα φέρουσιν [19] ⓐ πικρόχολοι τὰ αἴω, τὸ ἧσσον ἀσιτίῃ τοῦ ἔθεος, ⓐ φλεγματίαι τὰ ἄνω δυσφορώτερον φέρουσι δὲ ὀπτήσαντα ὥστε καὶ τοῖσι μονοσιτίοισι, τοῖσι τοῦ ἔθεος, δυσφορώτερον ἂν ὅτι ἀνέγκοιεν. ἰσχνὸν γὰρ δὴ καὶ τοῦτο σημεῖον, ὅτι αἱ μέγισται μεταβολαὶ τῶν τοιῶνδε φύσιας ἡμῖν καὶ ταῖς ἕξιας συμβαινόντων μάλιστα νοσοποιέουσιν. ὅλῃ δὲ οἷόν τε τοῦδε χρέειν, ὅτε σφοδροτάτας κενεαγείας ποιέειν. οὔτε ἀκμαζόντων τῶν νουσημάτων, καὶ ὅτε φλεγμαίνη ἐόντων τοσοῦτον φέρειν. οὔτε ὀξαπίνης οἷόν τε ὅλῳ τῷ ῥήγματι μεταβάλλειν, οὔτε ὅτι τοῦ, οὔτε ὅτι τοῦ. πολλαὶ δὲ αὖτις ἠδελφισμέναι τυγχάνουσι τῶν ἐς κοιλίην καὶ δῆγα ἔϊπομεν, ὡς δυσφόρως μὲν φέρουσι τὰ βρώματα, ἃ εἰθισμένοι ἔασιν, εἰ καὶ μὴ ἀγαθὰ ἡ φύσις. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ποτά. δυσφόρως γὰρ φέρουσι τὰ βρώματα ἃ μὴ εἰθισμένοι ἔασιν, [20] εἰ καὶ καλὰ ἦ. ὡσαύτως δὴ καὶ ποτά. καὶ ὁκόσα μὲν χρεμφαγίη πολλὴ τοῦδε τοῦ ἔθεος βρωθεῖσα ποιέει. ἢ σκόροδα. ἢ σίλφιον. ἢ ὀπός. ἢ καυλός. ἢ δῆγα ὁκόσα τοιοῦτόν τρόπα, μεγάλας δυνάμιας ἔχοντα ἰδίας. ἦσσον ἂν τις θαυμάσειεν, εἰ τὰ τοιαῦτα πόνους ἐμποιέει, τῇσι κοιλίῃσι μᾶλλον τῶν δῆλων. ἀλλ' εἰ καταμάθης ὅκως ἂν μάζα τε ὀχλον, καὶ ὄγκον, καὶ φῦσαν, καὶ τρόφον, τῇ κοιλίῃ παρέχοι τοῦδε τοῦ ἔθεος βρωθεῖσα, τῷ μὴ μαζοφαγέειν εἰθισμένῳ. ἢ ἄρτος θερμὸς βρωθείς. οἷόν δίψαν παρέχει. καὶ ὀξαπιναίως πληθώριον, καὶ τὸ ξηραντικὸν τε καὶ βεβαδύτερον. καὶ [21] ⓐ ἄγμα καταβῆναί τε καὶ ξυσκωμιοῦν τοῦδε τοῦ ἔθεος βρωθέντες, οἷα διαφέροντα ἀλλήλων ποιέουσι. καὶ μάζα τε ξηρὴ τοῦδε τοῦ ἔθεος, ἢ ὑγρὴ, ἢ γλισχρή. καὶ τὰ δῆλα οἷον ἃ ποιέει τὰ ποτάμια, τοῖσι μὴ εἰωθόσι. καὶ τὰ ἕτερα, τοῖσι τὰ ποτάμια εἰωθόσι. καὶ οἰνοποσίη, καὶ ὑδροποσίη τοῦδε τοῦ ἔθεος εἰς θάτερα μεταβληθέντα ὀξαπίνης, ⓒ ὑδαρὴς τε οἶνος, καὶ ἄκρητος τοῦδε τοῦ ἔθεος ὀξαπίνης ποθείς. ὁ μὲν γὰρ πλαδότητα ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ ἐμποιήσει. ⓒ φῦσαν ἐς τὴν κάτω. ὁ δὲ παλμὸν φλεβῶν, καὶ καρηβαρίην καὶ δίψαν. καὶ λευκός τε καὶ μέλας οἶνος τοῦδε τοῦ ἔθεος μεταβάλλων εἰ καὶ ἀμφω οἰνώδεες εἶεν, ὅμως πολλὰ ἂν ἑτερωιώσειαν καὶ τὸ σῶμα. ὡς δὴ γλυκεῖ τε ⓒ οἰνώδεα οἶνον, ἦσσον αὖτις φαίη θαυμαστὸν εἶναι, μὴ τοῦτο δυνάσθαι ἐξαπίνης μεταβληθέντα. [22] ἡμφηρτέον δὲ τοιόνδε τι μέρος, τῷ ἐναντίῳ λόγῳ, ὅτι ἡ μεταβολὴ τοῦ διαίτης,

Cùm igitur talia sanis contingant ob dimidiatæ dietæ victus à consuetudine mutationem, neq; apponere quicquam, neque detrahere vtile esse videtur. Qui ergo præter consuetudinem semel cibum capiens, vbi tota die exinanitis vasis pro consuetudine cœnauerit, hunc par est, si cum impransus fuit doluit & debilis fuit, & cùm cœnauit, grauis fuit, multò magis grauari. Quòd si longiore tempore exinanitis vasis repentè cœnauerit, adhuc vtique magis grauabitur. Qui igitur præter consuetudinem exinanitus fuerit, eum hunc diem sic rependere conuenit, vt inprimis vitet frigus, calorem & laborem; cùm hęc omnia grauiter ferat; & cœnam longè solito minorem capiat, eamq; non siccam, sed quodammodo humentiorem. Deinde minimè aquosum bibat, neque minùs quàm pro cibi ratione, posteroq; die parum prandeat, quò sensim accessione facta ad consuetudinem redeat. Ista tamen eorum quidam molestiùs ferunt, nempe qui supernis partibus copiosam amaram bilem coacerunt. Non consuetam autem cibi abstinentiam, faciliùs in totum ferunt, qui partibus superioribus pituitosi sunt. Quò fit, vt si semel tantùm cibum præter consuetudinem capiant, faciliùs eam ferre possint. Istud igitur euidenti est argumento, quòd eorum quæ circa naturam atque habitum nostrum contingunt, maximæ mutationes, morbos potissimùm pariunt. Neque intempestiuas, neq; vehementissimas vasorum inanitiones moliri fas est, neq; cùm morbi vigent & in inflammatione consistunt, cibum offerre, neque repentè quicquam, in hanc vel illam partem, in toto negotio immutare. Multa verò eorum quæ circa ventrem contingunt, itemque alia his cognata referre quis possit. veluti quòd cibos quidem leuiter ferunt quibus assueuerunt, etiamsi natura boni non sint, eodemque modo potiones. Molestè autem ferunt cibos quibus minimè sunt assueti, quamuis boni sint, similiter & potus. Et quæcunque quidem multus præter consuetudinem carnis esus facit, vel allium, vel laser, aut eius succus, aut caulis, aliaq; id genus peculiaribus quibusdam insignibus viribus prędita, minùs vtique quis miretur, si, quæ sunt huiusmodi, dolores ventriculis magis quàm alia adducant. Verùm [minùs fortasse miraberis] si noueris quantam maza turbationem, & tumorem, & flatum, & tormina præter consuetudinem ingesta ventriculo exhibeat ei qui ea vesci minimè consueuit. vel qualem panis ipse calidus ingestus sitim inducat & repentinam repletionem, tum quòd exiccet, tum etiam quod tardè descendat. Et quàm varia inter se efficiant panes purissimi & confusanei, in cibo præter consuetudinem assumpti. Itemque maza præter morem sicca, aut humida, aut lenta, & quale quid efficiant polentæ recentes in non assuetis, aliæq; iis qui recentibus sunt assueti. Itemq; vini & aquæ potus præter consuetudinem inuicem derepente permutatus, & aquosum vinum & merum præter morem subitò epotum. Illud namque in superiore ventre redundantem humiditatem, & in inferiore flatum inducet, hoc verò venarum palpitationem, capitis grauitatem & sitim. Tum etiam vinum album & nigrum si quis præter consuetudinem immutet etiamsi ambo vinosa fuerint, multa tamen in corpore alterarint, vt minùs quis esse mirum dixerit, dulce & vinosum vinum vbi repente permutata fuerint, non idem posse. At contrario sermoni quadam ex parte fauendum est, nempe cùm his victus

ratio facta sit, corpore neque ad robur, vt cibos adiicere, neq; ad debilitatem, vt cibos demere oporteat, immutato. Insuper in singulis & robur, & morbi genus coniectandum est, tum etiam hominis natura, tum ægri victus consuetudo; neque in cibis solùm, verùm etiam in potionibus. Ad ciborum autem adiectionem multò minùs attendendum est. Nam & subtrahere omninò sæpenumero expedit, dum ægro sufficere posse videatur, donec morbi vigor ad maturitatem perducatur. Quod in quibus faciendum sit, paulò post scribetur. Multa verò etiam alia his quæ dicta sunt similia quis scribere possit. Istud certè efficacius est testimonium. Neque enim rei quæ plurimùm in quæstione versatur cognatum existit, sed res ipsa valdè idoneum præbet documentum. Nam & per acutorum morborum exordia, quandoque quidem eodem quo laborare cœperunt die cibos comederunt, quidam etiam postridie, nonnulli quoque quiduis, alij etiam quendam potionis cinnum (cyceona dictum) sorbendo sumpserunt. Hæc autem omnia deteriora quidem sunt, quàm si quis aliam victus rationem instituat. Multò tamen minùs lædunt quæ hoc tempore peccata committuntur, quàm si primis duobus vel tribus diebus, vasa quis omninò exinanierit, mox quarto vel quinto die talem cibum exhibeat. Quinetiam multò deterius est, si quis totis his diebus vasis antea exinanitis, posterioribus deinceps diebus ita victum instituat, priùs quàm morbus maturus euadat. Hac enim ratione plurimis liquido mortem inferet, nisi mitis omninò morbus extiterit. Quæ verò per initia errata committuntur, his non similiter incurabilia existunt, sed multò faciliùs sanantur. Hoc sanè maximo argumento esse arbitror, nulla sorbitione abstinendum in quibus paulò pòst futurum est vt his aut illis sorbitionibus vti debeant. Prorsus igitur ignorant qui hordeacea vtuntur ptisana, quòd ab ea malè habent, vbi duobus vel tribus, vel etiam pluribus diebus antea exinanitis vasis sorbere cœperint. Neque rursus qui cremore vtuntur, quòd sorbentes lædantur intelligunt, vbi non rectè sorbitionem inchoauerint. Hoc tamen cauent & agnoscunt magnam adferre læsionem, si antequam morbus ad maturitatem peruenerit, æger hordeaceam ptisanam sorbeat, cremore vti assuetus. Hæc igitur omnia magno sunt indicio, quòd Medici non rectè ægrotantes ad cibos adducunt, sed in quibus morbis vasa exinaniri non expedit, & in quibus sorbitione vtendum sit, in iis vasa exinaniant, & in quibus ex vasorum inanitione ad sorbitiones transeundum non sit, in his transeant, idque plerumque exquisitè. Interdum verò eo tempore ex vasorum inanitione in sorbitiones commutant, quo plærumque ex sorbitionibus ad vasorum inanitionem accedere expedit, si ita morbus ingraescens tulerit. Interdum etiam cruda à capite attrahuntur, & à thoracis regione bilios, vigiliæque iis accedunt, ob quas non coquitur morbus, valdéque tristes & amarulenti euadunt, delirio tentantur, & iis oculi vibranti splendore coruscant, aures sono implentur, extrema perfrigescunt, vrinæ incoctæ, sputa tenuia fiunt, falsa, & colore sincero tincta, & pauca,

τουτέοισιν ἐλθέειν, οὐ μεταβαλλόντος τοῦ σώματος, οὐδὲ ὅτι τῷ ῥώμῃ, ὥστε προσθέσθαι δεῖν σιτία, οὔτε ὅτι τῇ ἀῤῥωστίῃ, ὥστε ἀφαιρεθῆναι· προσκεῖται δὲ καὶ ἰσχύς, [23] καὶ ὁ τύπος τῶν νοσημάτων ἐκάστοισι, καὶ ἡ φύσις τοῦ τε ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἔθεος, καὶ ἡ διαίτης τοῦ κάμνοντος, οὐ μόνον σιτίων, ἀλλὰ καὶ ποτῶν. πολλῷ δ' ἧσσον ὅτι τῷ προσθέσιος ἰτέον. ἐπεὶ τῷ γε ἀφαίρεσιν ὅλως ἀφελεῖν πολλαχοῦ λυσιτελέει, ὅκως ἀῤῥωστέειν μέλλει ὁ κάμνων, μέχρις ἂν τῆς νούσου ἡ ἀκμὴ πεπαυθῇ. ἐν οἷσι δ' ὧν τοιόνδε ποιητέον γεγράφθαι. πολλὰ δ' αὖτις καὶ ἄλλα ἠδελφισμένα τοῖσιν εἰρημένοισι γράφοι, τὸ μεμιμῆσθαι κρέσσον μαρτύριον. τὸ γὰρ ἠδελφισμένον ὅτι τοῦ πρήγματος, τοῦτό οὗ μοι ὁ πλείστος λόγος εἴρηται. ἀλλ' αὖτὸ τὸ πρῆγμα, ὅτι καὶ μάλιστα ὅτι διδακτήριον· ⊕ γὰρ ἀῤῥώστοισι τῶν ὀξέων νουσημάτων, ἔστιν ὅτε ⊕ μὲν σῖτα ἔφαγον αὐτημερόν, ἀῤῥωστοῖσι ἤδη. ⊕ δ', καὶ τῇ ὑστεραίῃ. ⊕ δ', καὶ ἐρροφέον δὲ προσευχόν. ⊕ δ', καὶ κυκεῶνα ἐρρόφεον. ἀπόλωλε δ' ὧδε, κακίῃ μὲν ὅτι ἢ ἐς ἑτεροίους ὧς διαιτᾶσθαι. πολλῷ μὲν οἱ ἐλάσσω βλάβεα φέρει, ἐν τοσούτῳ τῷ χρόνῳ ἀῤῥωστῆσαι, ἢ εἴ τις τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς κενεαγήσειε τελείως. τεταρταῖος δ' ὤν, τοιάδε διαιτᾶσθαι, ἢ καὶ πεμπταῖος. ἔτι μᾶλλον κάκιον, εἰ ταύτας πάσας τὰς ἡμέρας προσκενεαγήσας, ἐν τῇσιν ὕστερον ἡμέρῃσιν, οὕτω διαιτᾶσθαι, πρὶν ἢ πέπειρον γενέσθαι τὸν νοῦσον. οὕτω μὲν γὰρ θάνατον φέρει φανερῶς τοῖσι πλείστοισιν, ἢν μὴ πρωτοπαθὴς ἡ νοῦσος εἴη. αἱ δ' κατ' ἀρχὰς ἁμαρτάδες, οὐχ ὁμοίως ταύτησιν ἀνήκεστοί εἰσιν, ἀλλὰ πολλῷ εὐακεστότεραι. τῶνδε δὲ ἡδύμην μέγιστον διδακτήριον, ὅτι οἱ τρηχεῖαι αἱ προῦσαι ἡμέραι τὸ ῥόφημα, ἢ τοῖσι, ἢ τοῖσι, τοῖσι μέλλουσιν ὀλίγον ὕστερον ῥοφήμασιν, ἢ τοῖσι, ἢ τοῖσι χρέεσθαι. [24] πυθμὴν δὲ τῶν οὐκ ἴσασιν, οὐδ' ⊕ τῇσι κριθῇσι. πιεσάνῃσι χρεόμενοι, ὅτι αὐτῇσι κακοιῶνται. ὁκόταν ῥοφέειν ἄρξωνται, ἢν προσκενεαγήσωσι, δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἢ καὶ πλείους· ὅτ' αὖ ⊕ τῷ χυλῷ χρεόμενοι γινώσκουσιν ὅτι αὐτοῖσι βλάπτονται ῥοφέοντες, ὅταν μὴ ὀρθῶς ἄρξωνται τοῦ ῥοφήματος. τότε μὲν φυλάσσουσι καὶ γινώσκουσιν, ὅτι μεγάλῳ τῷ βλάβεϊ φέρῃ, ἢν πρὶν πέπειρον τὸν νόσον γένεσθαι κριθίδεα πιεσάνῃσι ῥοφῆσαι ὁ κάμνων, εἰδόμενος χυλῷ χρέεσθαι. πρῶτα οὖν τοῦτο, μεγάλα μαρτύρια, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἄρχουσιν ἐς τὰ διαιτήματα ⊕ ἐν τοῖσι τοῦ κάμνοντας, ἀλλ' ἐν οἷσιν νούσοισιν οὐ χρὴ κενεαγέειν τοὺς μέλλοντας ῥοφήμασι διαιτᾶσθαι, κενεαγέουσιν. ἐν οἷσι τε οὐ χρὴ μεταβάλλειν ἐκ κενεαγείης ἐς ῥοφήματα, ἐν τούτοισι μεταβάλλουσι, [25] καὶ ὡς ὀλιγοπολὺ ἁμαρτάνουσιν. ἐνίοτε δέ, ἐν τοῖσι κακέοισι μεταβάλλουσιν ἐς τὰ ῥοφήματα ἐκ τῆς κενεαγείης, ἐν εἶσι πολλάκις ἀρήγει ἐκ τῶν ῥοφημάτων πλησιάζειν τῇ κενεαγείῃ, ἢν οὕτως τύχῃ παροξυνομένη ἡ νοῦσος. ἐνίοτε δὲ καὶ ὠμὰ ἐπιπωτῶνται. ἀπὸ τε κεφαλῆς, καὶ τῶν περὶ Ⓗ θώρηκα τόπου χολώδεα. ἀγρυπνίαι τε συνεμπίπτουσιν αὐτοῖσι, δι' ἃς οὐ πέσσεται ἡ νοῦσος. παρίλυποί τε καὶ παρακοὴ γίνονται. καὶ παραφρονέουσι. καὶ μύδρυγώδεα σφέων τὰ ὄμματα. καὶ αἱ ἀκοαὶ ἦχοι μεγάλοι. καὶ τὰ ἀκρωτήρια κατεψυγμένα. καὶ οὖρα ἄπεπτα. καὶ πτύσματα λεπτὰ, καὶ ἁλυκὰ, καὶ κεχρωσμένα ἀκρήτῳ χρώματι σμικρά. καὶ ἱδρῶ-

καὶ ἱδρῶτες περὶ τὸν τράχηλον καὶ ἀγχόνη.[26] καὶ πνεῦμα πρόσφορον ἐν τῇ ἄνω φορῇ. πυκνὸν, καὶ μέγα λίαν. ὀφρύες δεινώσιος μετέχουσαι. λειποψυχώδεα πάντα ἐφ' ἑαυτῷ. καὶ τὰ μάλιστα ἀποῤῥίψιες ἀπὸ τοῦ σήτεος. καὶ χεῖρες τρομώδεες. ἐνίοτε δὲ καὶ χεῖλος ὁ κάτω σείεται. ταῦτα μὲν οὖν ἀρχὴν ἔχοντα φανερώτατα, πρόδηλα φρενοπλανίης δηλωτικὰ ἐστὶ σφοδρῆς. καὶ ὡς ὀπίσω πολὺ, ἀποθανέεσθαι. ⓐ οἱ δὲ ἀφυγόντες μὴ ἀποθανάσιος, ἢ αἵματος ῥύσιος ἐκ τῆς ὀινὸς, ἢ πύου ταχὺ πλύναντες ἀφυγόντες· ἄλλως δὲ ὀ. ὁκόσοι γὰρ τῶν οἰουτέων ὀρέω ἐμπείρως κρίνουσιν ἐν τῇσι νούσοισιν, οἵτε ἀφ' κενεαγγείων ἀπολιποῦσαι, οἵτε δι' ἄλλον τινὰ ἐρεθισμὸν, οἵτε ἀφ' πόνου, καὶ ὁκοσαι ἔξωθεν τοῦ σώματος τὴν νοῦσον ἀπεργάζονται, καὶ ἡ φύσις ἑκάστοισιν ἐντετυκοῖ πάντα καὶ ἕδεα πρηγέα. καὶ ὁκοσιστινὴν ἢ ἀπαίρον φέρῃ, γινωσκόμενα, ἢ ἀγνοούμενα τὰ τοιαῦτα. μέζον δὲ γὰρ κακὸν ἔστιν, ἰὼ ἀφ' τὸ πόνου καὶ τὸ ὀξύτατα τὴν νοῦσον ἀπενέουσι, πρόσφορον ὡς ποτὸν, ἢ ῥόφημα πλεῖον, ἢ σιτίον, ὁμῶς ἀφ' κενεαγγείων ἀπενέγκῃ. ἀφ' ὧν δὲ κενεαγγείων ἀπενέουσα, μὴ γνῶναι καὶ πιέζειν τὴν ἀφορίτιν. φέρεται δὲ καὶ ἄλλα κίνδυνον καὶ αὐτὴν ἢ ἀμαρτάδα. πολλῷ γὰρ ἧσσον, τὸ ἑτέρως. καταγελαστοτέρη δὲ πολλῷ αὐτὴ μᾶλλον ἢ ἀμαρτάδα τῆς ἑτέρης. ἐπὶ γὰρ ἀνδρὸς ἰητροῦ ἢ καὶ ἰδιώτου εἰσελθόντος, καὶ γνοὺς τὰ μεμεδηκότα, δόντα καὶ φαγεῖν, καὶ πιεῖν, ἄλλο δ' ἕτερος ἐκώλυσεν, ὅτι δῆλος αὐτὸ δοκοίη ὠφελήσειν. ταῦτα τοιαῦτα μᾶλλον κομψεύεται τῶν γραϊδίων ἕνεκα τὸ αὐξῆσαι. δόξαι γὰρ αὐτοῖσιν ὁ ἐπιστάμενος ἰητρὸς, ἢ ἰδιώτης, ὡσανεὶ τεθνεῶτα ἀναζῆσαι. γεγράφθω δὲ καὶ τοῦτο, σημήια πρὸς ἕκαστα τῶν ἀφορίτων γινώσκειν. τὰ μὲν πλησία μάλιστα τοῖσι κοιλίοισι καὶ ταῦτα ἐστί. καὶ γὰρ ἰὼ ὅλον τὸ σῶμα ἀπαύστως πολὺ τὰ μάλιστα ἔρρωται, ὧδε μᾶλλον. ἰὼ δὲ ἀφ' ἡσυχίου τελείου χρόνου διελιπύσας ἐξαπίνης τοῦ πόνους ἔλθῃ, φλαῦρόν τι προσδέχεσθαι ὅτι δηλοῖ. οὕτω καὶ ἐν ἑκάστῳ τῶν σώματος. καὶ γὰρ ἰὼ ⓑ πόδες τοιοῦδέ τι πεπόνθασι, καὶ τἆλλα ἄρθρα μὴ ἐθίσαντα πονέειν, ἰὼ ἀφ' ἡσυχίου ἐξαπίνης πρὸς τὸ πονεῖν ἔλθῃ. ταῦτα δ' αὖ καὶ ὀδόντες καὶ ⓒ ὀφθαλμοὶ πάσχοιεν, καὶ πᾶν ὅτιοῦν. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἡ κοίτη ὀλίγον μᾶλλον ἢ ἔθος, σκληρὴ ποιέει. ὁ δὲ σκληρὸν ἔθος, καὶ ὕπαιθρος θύρη κοίτη ὀλίγον μᾶλλον ἢ ἔθος, σκληρὸν ποιέει τὸ σῶμα. ἀπαρκεῖ δὲ καὶ τὰ τοιάδε πρὸς τούτων, ἐξικέσθαι κοίτην ἀπαγορεύσαι. εἰ γάρ τις ἕλκος λαβὼν ἐν κνήμῃ, μήτε σφόδρα ἀπόκαιρον, μήτε λίαν ὄγκης ὂν, μήτε ἄγαν ὀδυνηρὸν, μήτε ἄγαν βύθιος, αὐτίκα ἐξεζάνθη ἐκ τοῦ ἕλκεος καὶ ἐρυσίπελας ἐπῆλθε, καὶ μήτε ἄγαν βαθὺς ἐγένετο, μήτε ἄγαν ἐπίπεδος,[28] ἀφλέγμαντος μὲν αὐτοῦ ἔσται ἕλκεος, καὶ ὑγιὴς πολλῷ μᾶλλον ἂν γένοιτο, ἢ εἰ πλατὺς καὶ βαθὺς ἐν τῷ βυθῷ. εἰ μὲν οὖν τις ἀναπαύσας, ἢ ἑκτάσας, ἢ καὶ ἕλκος αὐτοῦ ἀναξάς, ἐγέλοι ἐφ' ἡμέρας. μᾶλλον ἂν ποιέοι τοῦτο, ἢ εἰ αὖθις ἐξ ἀρχῆς ἀναπαυόμενος ἐν τῷ βυθῷ. εἰ δέ τις καὶ πολλὰ καὶ παλαιὰ πεπονθὼς εἴη πάντα, πολλῷ ἂν μᾶλλον ποιήσειεν, ἢ ὁκοσάνπερ ἐν τῷ βυθῷ ἕλκος ταῦτα παλαιὰ ἐπεποιήσειεν ἐν τάχεϊ τῇσιν ἡμέρῃσι. ἀφ' ὧν τέλεος δεῖν μαρτυρεῖ ταῦτα πάντα ἀλλήλοισιν, οὐ πάντα ἐξαπίνης μέζω πολλῷ τῶν μετέωρα μεταλλοιοῦσθαι ὅτι πάντα, καὶ ὅτι τάχιστα. πολλὰ πλαδαρὰ δεῖν καὶ κοιλίῃ ἢ κλαβὴ ἔστιν, ἰὼ ἐκ πολλῆς ἀργείης, ἐξαπίνης πλέον τῶν μετέων προσοίσηται.

sudores circa ceruicem contingunt, & anxietates, spiritus in ea quæ sursum fit latione offensans, creber & magnus valdè, supercilia quodammodo amplificantur, prauæ animi defectiones, vestium à pectore reiectiones, & manus tremulæ, atq; interdũ labij inferioris concussio. Quæ si initiis compareant, grauis delirij significationem exhibent, & plerunq; moriũtur. Qui verò euadunt, ij cum abscessu, vel sanguinis ex naribus profluuio, vel puris crassi excreatione, neque aliter euadunt. Neq; certè horum ita peritos Medicos video, vt virium infirmitates in morbis dignoscant, quæ vel ex vasorum inanitione perficiuntur, & quæ vel ob aliud quoddam irritamentum, quæq; ob dolorem & morbi vehementiam, quasq; omnis generis affectuum species natura nostra & habitus in singulis pariat, quamuis hæc cognita aut ignorata salutem aut mortem afferunt. Maius siquidem malum est, si ob dolorem aut morbi vehementiam debilitato quis potum aut sorbitionem copiosiorem aut cibum exhibeat, ob vasorum inanitionem debilem esse ratus. Indecorum autem est probroq; vertitur, si quis ex vasorum inanitione ægrè habentẽ non agnoscat, & victus ratione opprimat. Periculum siquidẽ quoddam affert hoc erratum, multò tamen minùs quàm alterum, illoq; longè maiore risu dignius est. Nam si quis alius Medicus aut plebeius accesserit, & quę cõtigerunt cognouerit, cibumq; & potum quem alter prohibuerit exhibuerit, is proculdubio auxilium attulisse videatur. Atq; ista præcipuè artifices apud homines infamant. Hic enim superueniens Medicus vel plebeius, tanquam mortuum suscitasse videtur. Horum igitur etiam signa, ex quibus singula dignoscere oporteat, scribentur. Sed tamen & hæc sunt his quæ circa ventrem contingunt consimilia. Etenim si totum corpus præter solitum multum quieuerit, non confestim robustius euadit. Si verò sanè ex diutino otio repente se ad labores contulerit, manifestum quoddam vitium efficiet. Eodem etiam modo de singulis corporis partibus existimandum. Nam & pedes tale quiddam efficient, & reliqui articuli laborare non assueti, vbi longo post interuallo derepente ad laborem se conuerterint. Eodemque modo dentes, & oculi, & quæuis alia corporis pars afficietur, quandoquidem & lectus præter consuetudinem mollis laborem facit, itemque durus præter solitum. Quin & sub dio præter morem stratus corpus indurat. Sed & horum omnium exempla scribere confert. Si quis enim accepto in tibia vlcere neque admodum insigni, neque valdè contemnendo, isque ad vlcera neque admodum difficulter, neque etiam admodum facilè se habeat, statim ab initio primo die decumbens curetur, & nequaquam crus attollat, hic quidem sine inflammatione erit, multoque citiùs hoc modo sanus euadet, quàm si sensim obambulans curaretur. Si tamen quinto, vel sexto, vel superiore adhuc aliquo die surgens progredi voluerit, magis vtique tunc affligetur, quàm si statim ab initio sensim oberrans curatus fuisset. Quòd si etiam multùm derepente laborauerit, multò magis affligetur, quàm si illo modo curatus, illis diebus ita laborasset. Hæc igitur omnia inter se semper attestantur, quòd omnis subita supra modum in hæc vel illa magna mutatio lædit. Varia itaque in ventre est læsio, vbi ex multa vasorum inanitione plus iusto derepente cibus ingeritur.

Quin & reliquum corpus ſi ex longa quiete ſubitò ad maiorem laborem ſe verterit, multò magis lædetur, quàm ſi ex multo cibo ad vaſorum inanitionem commutetur. His ſanè toto corpore quieſcere cõuenit, atq; ſi ex multa defatigatione derepente ad ocium & ignauiam decidat. His quoq; ventrem à ciborum copia quieſcere oportet. Alioqui corpori dolorem afferet, & totum corpus grauitate afficiet. Plurimus ſanè mihi ſermo habitus eſt de victus rationis in hanc vel illam partem immutatione, nempe quòd iſta nouiſſe valde ſit vtile, cùm ad omnia, tum etiam ad id de quo inſtituta erat oratio, quòd in morbis acutis ex vaſorum inanitione, ad ſorbitiones mutationem faciunt. Mutatio namque velut ego iam iubeo facienda eſt. Deinde ſorbitionibus priùs quàm morbus ad maturitatem peruenerit, minimè eſt vtendum, aut ſignum aliquod aliud circa inteſtina vacuatorium aut proritatorium appareat, vel circa præcordia qualia paulò poſt ſcribentur. Vehemens vigilia potus ciboſque tum crudos, tum incoctiores reddit. Ac rurſus quæ in contraria fit mutatio, corpus diſſoluit, & excoctionem ac capitis grauitatem inducit. At vinum dulce & vinoſum, & album, & nigrum, & aquam mulſam, & aquam, & acetũ mulſum, his notis in morbis acutis diſtinguere oportet. Dulce quidem vinoſo minùs caput grauat, & minùs caput ferit, magiſq; ſanè quàm alterum inteſtinorum deiectiones mouet, viſcerum tamen tumores, hepatis nempe & lienis auget. Neque igitur his qui amaram colligunt bilem conuenit, nempe quòd his ſitim facit. Quinetiam in ſuperiore inteſtino flatum excitat, neque tamen inferiori inteſtino pro flatus ratione eſt aduerſum, & ſi ſanè non valdè penetrat à dulci vino flatus, ſed circa præcordia immoratur. Et certè hoc minùs vrinas prorſus mouet quàm vinoſum album. Sputum tamen potentiùs altero educit quod dulce eſt. Et quibus quidem epotum ſitim facit, iis minùs quàm aliud vinum educit. Quibus verò minimè ſiticuloſum eſt, alio magis educit. At verò vinum album vinoſum plurimùm & maxima ex parte laudatum quidem & vituperatum eſt, in vini dulcis enarratione. Ad veſicam autem altero magis penetrat, & cùm vrinam prouocet, & ſemper perrumpat, multùm in his morbis contulerit. Quamuis enim ad alia altero ſit minùs idoneum, quæ tamẽ ab ipſo fit per veſicam purgatio, liberat, ſi vti debet impellatur. Bonæ hæ ſunt notæ de vini vtilitate & noxa, quæ ſenioribus incognitæ fuerunt. Fuluo vino verò & nigro auſtero in his morbis ad hęc vti poſſis, ſi vtiq; capitis grauitas non inſit, neq; mentis perculſio, neque ſputum ſurſum ferri prohibeatur. neque etiam vrina inhibeatur, ſed alui egeſtiones humentiores & ramentoſiores fuerint. In his ſanè vel maximè ex albo mutationem facere conuenit, & quæcunque iis ſimilia exiſtunt. Iſtud autem inſuper noſſe oportet, ſi dilutius fuerit vinum ſuperiores omnes partes & quæ circa veſicam ſunt, minùs lædere, meracius verò iis quæ circa inteſtina magis prodeſſe. At aqua mulſa per totum morbum in acutis epota, iis prorſus qui bilem amaram coaceruant, & quibus viſcera intumeſcunt, minùs quàm non talibus eſt idonea. Sitim tamen minùs quàm dulce vinum infert. Pulmonem enim emollit, & ſputum mediocriter educit, tuſſimq; ſedat. Habet namque detergens quiddam, quod plus quàm par eſt viſcidum ſputũ reddit.

ἀταρ καὶ χρὴ τὸ σῶμα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐξαίφνης ἐς πλεῖον πόνον ἐλθοι, πολὺ πλείω βλαβερὴν, ἢ εἰ ἐκ πολλῆς ἐδωδῆς ἐς κενεαγείην μεταβάλλοι. δεῖ μὲν οὖν καὶ τὸ σῶμα τοιούτοισιν ἐλιννύειν. ἐκ μὲν ἐκ πολλῆς παλαιπωρίης ἐξαπίνης ἐς ὀρθρίην τε καὶ ῥαθυμίην ἐμπίπτειν, δεῖ καὶ τοιούτοισι τὸν κοιλίην ἐλιννύειν πλήθεος βρώμης. μὲν οὖν μὴ, πόνον ἐν τῷ σώματι ἐμποιήσει, καὶ βαρὺς ὅλου τοῦ σώματος. ὁ δὴ οὖν πλεῖστος μοι λόγος γέγονε, περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς ὅτι τῆς δκαίτης, καὶ ὅτι τοῖα, καὶ ὅτι τοῖα. ἐς πάντα μὲν οὖν, οὗ χρῆσιμον τοῦτο εἰδέναι. ἀτὰρ καὶ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστὶν. ὅτι καὶ ἐν τῆσιν ὀξείῃσι νούσοισιν ἐς τὰ ῥοφήματα μεταβάλλοισι ἐκ τῆς κενεαγείης. μεταβλητέον γὰρ ὡς ἐγὼ κελεύω ἤδη. ἔπειτα οὐ χρηστέον ῥοφήμασι, πρὶν ἡ νοῦσος πεπάνθῃ, ἢ ἄλλου σημείου φανῇ, ἢ κατ' ἔντερον κενεαγίην, ἢ ἐρεθισμὸν, ἢ κατὰ τὰ ὑποχόνδρια ὁκοῖα γεγράψεται σημεῖα. ἀγρυπνίη ἰσχυρὴ, πώματα καὶ σιτία ὠμὰ καὶ ἀπεπτότερα ποιέει. καὶ ἡ ὅτι τοῖα ἕτερα αὖ μεταβολὴ, δυσκολίη σώματος, καὶ ἐφύδρωσις, καὶ καρηβαρίην ἐμποιέει. Γλυκὺ μὲν οἶνον, καὶ οἰνώδεα, καὶ λευκὸν, καὶ μέλανα, καὶ μελίκρητον, καὶ ὕδωρ, καὶ ὀξύμελι, τοῖσι δὲ σημαινόμενον, χρὴ διαιρέειν ἐν τῆσιν ὀξείῃσι νούσοισιν. ὁ μὲν γλυκὺς, ἧσσον ἐστὶ καρηβαρικώτερος τοῦ οἰνώδεος. καὶ ἧσσον φρενῶν ἀπτόμενος. καὶ διαχωρητικώτερος δὴ τοῦ ἑτέρου καὶ ἔντερον. μεγαλοσπλαγχνος δὲ σπλῆνός, καὶ ἥπατος. οὐκ ὀπτικὸς οὖν οὐδὲ τοῖσι πικροχόλοισι. καὶ μὲν οὖν διψώδης τοῖσί γε τοιούτοισιν ἐστὶ. ἀταρ καὶ φυσώδης ἐντέρου τοῦ ἄνω. διὰ μὲν πολέμιος γὰρ αὐτῷ ἐντέρῳ τῷ κάτω, ὡς χρὴ λέγειν τὴν φύσιν, καίτοι γε διὰ παντὸς πρόειμι ἐστὶν, ἢ ἀπὸ τοῦ γλυκέος οἴνου φύσα, ἀλλ' ἐγχρονίζει περὶ ὑποχόνδρια. μὲν γὰρ οὖν ἧσσον ἐστὶ διαρρηκὴς γε τὸ ὀπτικὸν τοῦ οἰνώδεος λευκοῦ. θᾶσσον μὲν οὖν μᾶλλον ἀναγωγὸς ἐστὶ τοῦ ἑτέρου ὁ γλυκύς. οἷσι μὲν διψώδης ἐστὶ πινόμενος ἧσσον ἂν τούτοισιν ἀτάρ, ἢ ὁ ἕτερος οἶνος. οἷσι δὲ μὴ διψώδης, μᾶλλον ἀτάρ ἂν τοῦ ἑτέρου, ὁ δὲ λευκὸς οἰνώδης οἶνος ἐπήνηται μὲν καὶ ἔψεκται, καὶ πλεῖστα καὶ καὶ μέγιστα ἤδη ἐν τοῦ γλυκέος οἴνου διηγήσαι. ἐς ἣν κύστιν μᾶλλον πέμπει ἐκ τοῦ ἑτέρου, καὶ διαρρηκὴς καὶ καταῤῥηκτικὸς, ἀεὶ πολλαπλασίως ὠφελέοι ἂν ἐν τούτοισι τοῖσι νοήμασι. καὶ γὰρ εἰ ποτὲ ἄλλο ἀνεπιτηδειότερος τοῦ ἑτέρου πέφυκεν, ἀλλ' ὅμως ἡ χρὴ κύστιν καθαρσιν ἐπ' αὐτῷ γινομένην, ῥύεται, ὡς ποτὲ τὸ ἐπὶ ὁκοῖον δή. καλὰ δὲ τοῦ τεκμήρια ἐστὶ, τοῦ οἴνου ὠφελίης καὶ βλάβης, ὁκόταν ἀκαταμάθητα ἐῶ, τοῖσιν ἐμπειροτέροισι. χιρρῷ δὲ οἴνῳ καὶ μέλανι αὐστηρῷ ἐν τούτοισι νούσοισιν, ἐς τὰ δὲ αὖ χρήσαιμ', εἰ καρηβαρίη μάλιστ' ἐνείη, μηδὲ φρενῶν ἅψις, μηδὲ τὸ πτύελον κωλύοιτο τὰ ὁδοῦ, μηδὲ τὸ ἔδεσμ' ἴσχοιτο. τὰ διαχωρήματα δὲ πλαδαρώτερα καὶ ξυσματωδέστερα εἴη. ἐν δὴ τοῖσι τοιούτοισι πρέπει αὖ μάλιστα μεταβάλλειν ἐκ τοῦ λευκοῦ. καὶ ὁκόταν τοιοῦτοι ἐμφερέα. προσχωννύναι δὲ δεῖ, ὅτι πάντων μάλιστα καὶ καὶ χρὴ κύστιν, ἧσσον βλάπτει, ὡς ὑδαρέστερος ἦ. τὰ δὲ καὶ ἔντερον, καὶ μᾶλλον ὀνίνησι, ὡς ἀκρατέστερος ἦ. Μίκρηπτον δὲ πάντων μᾶλλον δεῖ πάσης τῆς νούσου ἐν τῆσιν ὀξείῃσι νούσοισι, ὅτ' ὀπτικὸν τοῖσι πικροχόλοισι καὶ μεγαλοσπλάγχνοισιν, ἧσσον ὀπτικὸν, ἢ τοῖσιν οἷσι τοιούτοισιν ἐστὶν. διψώδες γε μὲν, ἧσσον γλυκέος οἴνου. πνεύμονός τε γὰρ, μαλθακίζειν ἐστὶ, καὶ τὸ

λου ἀναγωγὸν μετρίως, καὶ βηχὸς παύσεως. ἔχει γὰρ σμηγματῶδες τι, ὃ μᾶλλον τῆς μετρίης καταγλίσχραίνει τὸ πτύελον

ἔστι δὲ ᾗ ὑρηλικὴν μὴ ἱκανῶς, ὡ μὴν τὴν ἀπὸ
σκιλάγχων κώλυν. [30] ᾗ ἐξαχωρηλικὴν δὲ, κάπω χολωδέων.
ἔστι μὴν ὅτε καλὴν. ἔστι δ' ὅτε καὶ παχυτέρων μᾶλλον τῆ
χολῆ, καὶ ἀφρωδεστέρων. μᾶλλον δ' ὅ τε τοῖς τοῖσι χολώδεσί
τε ᾗ μεγαλοσπλάγχνοισι γίγν. πλυθὺν μὲν οὖν ἀπαγωγὴν,
ᾗ πνεύμονος μάλαξιν, ὅ τε ὑδαρέστερον μελίκρητον ποιεῖ
μᾶλλον. τὰ μὲν δὴ τοῖ ἀφρώδεα ἐξαχωρήματα καὶ μᾶλλον τῆ
χολῆ καπαχρέως χολώδεα. καὶ μᾶλλον θερμά, ὅ τ' ἄχρι
μᾶλλον τῆ ὑδαρέος ἀγγ. ὅ δὲ τοιόνδε ἐξαχώρημα, ἐχ' μὲν
καὶ ἄλλα σίεα μεγάλα. ὅτε γὰρ ἂν ὑποχονδρίων καὶ μα
σθενῶσι, καὶ ὁρμᾷ. δυσφορίαν τε ᾗ ῥιγεδανὸν τῶν με
λέων ποιεῖ. ἑλκώδες τε ἐστὶ ᾗ ἑτέρων ᾗ ἕδρης. ἐξίστησι δ'
ἔστιν ὅτε καὶ ὑπὸ τούτων, γεγράφεται. αἷμα μὲν οὖν ῥοφηθὲν μελικρήτου
χρεώδεος αὖτ' ἀνίου ποτῆ ὠφελεῖ τῆσι νόσοισι, πολ
λαχῆ αἱ ἀτυχίης, ᾗ οὐκ αἱ πολλαὶ ἀτυχίης εἶσι δὲ ἀστέον,
ᾗ οἷσι μὴ ἀστέον, ταῦτα μέγιστα ἐλπὶς, ᾗ δι' ἃ ἀ ἀστέον. κατέ
γνωσται δὲ μελίκρητον ὑπὸ τ' ἀνθρώπων, [31] ὡς καταγμοῖ
σὸν πίνοντας, καὶ διὰ τοῦτο παχυδάνατον εἶ νενόμισται.
σκληθῆναι δὲ ποιεῖ, διὰ τοῦ ἀπὸ καρτερέοντας. ἔνιοι γὰρ μᾶλλ
κρητῷ μᾶλλον χρέον ἢ ποτῷ, ὡς τισὶν δῆλον ἐόντος. ὅ δὲ, οὐ
πᾶσι τὰ πᾶσιν ὧδε ἔχει. ἀλλ' ὕδατος μὲν πολλῷ ἰσχυρότε
ρόν ἐστι πιεῖν μεῖον. [32] ὡ μὴν ὀπταρσίαν τ' χιλίου.
ἀτὰρ καὶ οἴνῳ λευκοῦ, ὃ λεπτῷ, ᾗ ὀλιγοφόρῳ, ᾗ ἀνοσμοῦ,
ἧ μᾶλλον ἰσχυρότερος ἢ ἀδυνατέστερος. μέγα μὲν διαφέρει
ᾗ οἴνου, ὃ μᾶλλον ἀκρητέστης ἐς ἰσχὺν ἀμφοῖν. ὅμως πίνων εἰ
ὃ διπλάσιον μέθυ οἴνου καὶ ἀκρήτου πίνει, ὃς ἂν ὀκίζῃ μέ
λι σκλείζει, πολλῷ ἂν δύναιτο ἰσχυρότερος εἶναι ὑπὸ τοῦ
μᾶλλον μόνου, ἢ μὴ ταραχθείη τὴν κοιλίην. πολλαπλά
σιον γὰρ ᾗ θηκτήριον διεξίοι ἂν αὐτέω. ἢ μὲν τοῖ ῥοφήσαντι
χρέον ἢ πισάνη, ὅταν πίνοι ᾗ μᾶλλον, ἀγδὼ πλησμονώ
δες ἂν εἴη, καὶ φυσώδες. ᾗ τοῖσι κατ' ἀστεργοίδια παλά
σσοισι, ἀξυμφορον. ταῦτα πινόμενον μὲν ὑπὸ ῥοφήματος με
λίκρητον, ᾗ ὀλιγάκις ὅκως μεταπινόμενον, ἀγαθὸν ᾗ ὠφελέει.
ἔφθὸν δ' μᾶλλον ἐστὶν μὲν, πολλῷ κάλλιον τῆ ὠμοῦ.
λαμπρὸν γὰρ καὶ λεπτοῖσι, ᾗ λευκοῖ, καὶ διαφανέα γίνεται.
ἀρετὴν δ' ὡ ἵνα αὐτέω ταῦτα δύναται ἐν τῆ ὠμῆ,
οὐκ ἔχω. ὅτε γὰρ ἥδιόν ἐστι τῆ ὠμῆ. ὡ τυγχάνει γε ὃ μᾶλ
λον καλὸν ἐόν. ἀσθενέστερον μὲν τοῖ γε τῆ ὠμῆ, ᾗ ἀχρηστότερόν
ἐστιν. ὧν δὴ ἕτερον ἐς τιμωρίαν ταῦτα δεῖ μᾶλλον ἐχρη
σθαι. [33] ἀγχίστα δὲ χρηστέον αὐτῷ τοιῶδε ἐόντι, ἐὰν ὃ μᾶλλ τυγ
χάνοι πονηρὸν ἐόν, ᾗ ἀκάθαρτον, ᾗ ὠμὸν, ᾗ μὴ εὐώδες. ἀ
φέλοιτο γὰρ ἂν ἥκιστα τῶν ἀνιηρῶν αὐτέων, τὰ πλείονα
τῆ ἀέρος. τὸ δὲ ὀξύμελι καλούμενον ποῖόν, πολλαχῆ μὲν
ὄνησιν ἂν ταῦτα τὴν νόσοισιν δύναιτο ἐόν. ἐς γὰρ πνευ
μόνα αἰσθάνεται ὅτι, ἐς ὄπτον. καιρὸς μὲν τοι τοιόνδε ἔχει. ὃ
μὲν γὰρ καθαρὸν ὀξὺ, οὐδὲν ἂν μᾶλλον ποιήσειε πρὸς τὰ τοιού
τοις τὰ μὴ ῥηϊδίως ἀπίοντα. εἰ γὰρ αἰσθάνοιτο μὲν τὰ ἐγκείμενα
πτα, ᾗ ὀλισθαίνον ἐμποιήσειεν, ἐς ὥστε διαπερῶσιν τ' βῆχα,
παρηγορήσειεν ἂν τ' πλεύμονα. μᾶλλον γὰρ ἀντέω. [34]
ἐς εἰ μὲν ταῦτα συγκυρήσειεν, μεγάλ' ἂν ὠφελεῖν ποιή
σειεν. ὅτι δ' ὅτε καθαρὸν ὀξὺ, οὐκ ἐκρατίσει τ' αἰσθανῆς τῆ
πνεύμονος, διὰ τοιόνδε συνίστησι μᾶλλον δ' τοῦτο
πάσχουσιν, οἵσιν ᾗ μᾶλλον ὀλέθριοί εἰσι ᾗ ἀδύνατοι πεπτεῖν τε
ἐς ἀποχρέμπτεσθαι τὰ ἐνεχόμενα. ἐς μὲν δὴ τόδε προσεχμήρεσθαι χρὴ τὴν ῥώμην τοῦ κάμνοντος, κἠν ἐλπίδα ἔχῃ διδόναι.

Mulsa quoque vrinas abundè prouocat, nisi quid ex viscerib⁹ prohibeat. Quin & biliosa magis per aluum deiicit, interdum laudabilia quidem, interdum etiam bile sincera plus quàm par est colorata & magis spumantia, idq; biliosis & viscerum alicuius inflammatione laborantibus potius contingit. Mulsa igitur dilutior sputũ magis educit & pulmoné emollit. At spumantes alui egestiones & plus quàm conuenit sincera bile exaturatas calidioresq;, sincera magis quà aquosa demittit. Talis autem deiectio & alias graues quidem habet noxias. Neq; enim præcordiorum ardorem extinguit, sed concitat, implaciditatemq; & incontinentem membrorum iactationem efficit, intestinaq; & sedem exulcerat, quorum medelæ scribentur. In huiusmodi igitur morbis relictis sorbitionibus, si aqua mulsa alterius potionis loco vtaris, vt multa fœliciter cõsequeris, ita non multum successu frustraberis. Quibus ergo danda sit, & quib⁹ aut quas ob causas minimè exhibenda, maxima ex parte dictũ est. Damnata est autem ab hominibus aqua mulsa, quòd epota ad extremã imbecillitatẽ deducat, ideoque breui mortem afferre existimata est. Quod quidem propter eos qui vita per inediã discedunt dictũ est. Sunt enim qui ea sola in potu vtantur, tanquã certè talis existat. Verùm non prorsus ita se res habet, sed sola epota aqua longè valentior existit, nisi aluũ conturbarit. Sed & vino albo, tenui, paucifero & inodoro, quodammodo est validior, quodãmodo etiã debilior. Atqui vini & mellis meracitas, si vtriusque vires conferas, insigne habet discrimen. Nam etsi vini meri bis tantundem ad id mellis quod delingit, quis biberit, is longè certè validiõr à solo melle, vbi ventrem non turbauerit redderur. Multis enim partibus plus stercoris ipsi prodibit. Si tamen post ptisanæ sorbitionem quis aquam mulsam superbibat, valdè replet & inflat præcordiorumq; visceribus est inutilis. Neq; quidem si ante sorbitionem bibatur lædit, vt postea epota, verum etiam quodammodo iuuat. Cocta autem aqua mulsa, aspectu quidem quàm cruda longè est pulchrior. Splendida siquidem & tenuis, alba & pellucida existit. Neq; verò aliquam ei virtutem quæ crudam antecellat, attribuere possum. Non enim cruda est suauior, si mel probum esse contigerit, cruda tamen est imbecillior, & minùs habet stercoris. Quorum neutro vt iuuare possit, aqua mulsa indiget. Præcipuè verò eiusmodi cocta vtendum, si mel prauum fuerit, impurum, nigrum, & mali odoris. Coctura namque huius prauitatis vitium magna ex parte aufertur. Acetum autem mulsum (oxymeli vocatum) epotum, multiplicem quidem in his morbis vtilitatem habere comperies. Nam si sputum sursum educit, & facilem reddit spirationem. Has verò habet vtendi opportunitates. Quod quidem valdè acre est, nihil moderati effecerit ad sputa quæ non facilè exeunt. Nam si ea educeret quæ stridulam in faucibus asperitatem faciunt, & lubricitatem induceret, ac veluti si guttur dilataret, pulmonem vtique leniret, cùm ipsum emolliat: Quæ siquidem contingerent, magnam vtilitatem præstarent. Interdum verò quod valdè acre est, sputum minimè educit, sed magis glutinosum reddit, noxiamque facit. Maximeque ita affecti sunt, qui cùm alioqui perniciosè habent neque tussire, neque ea quæ intus continentur excreare possunt. Ad hoc igitur ægrotantis robur coniicere oportet, & si de eo spem conceperis, exhibere.

Et cùm dare volueris perquam tepidum, paulatimque huiusmodi, neq; affatim exhibebis. Quod autem parum acre est, os quidem & fauces humectat, sputum educit & sitim sedat, præcordiis & visceribus ibi contentis est beneuolum. Nam & mellis noxias inhibet, cùm quod in eo bilio sum est corrigat, flatus etiam perrumpere facit, & vrinas promouet, intestini tamen inferiorem partem plus æquo humentem reddit, & ramenta inducit. Interdum quoque & in acutis morbis hoc prauum est, maximè quidé quod flatum penetrare vetat, quinetiam sursum recurrere facit, præter hæc autem alias debilitat, & extrema refrigerat. Atque hæc sola est ex aceto mulso noxa scriptione certè digna. Exiguum autem eiusmodi potum nocte quidem & ieiuno ante sorbitioné propinare conuenit, quanquam & longo post sorbitionem interuallo nihil vetat bibere. Qui verò solo potu citra sorbitiones in victus ratione vtuntur, iis hoc vti semper & perpetuo ob id non conuenit, & maximè quidem propter intestini abrasionem vel exasperationem. Nam cùm stercore sit vacuum citiùs hæc fient, idque accedente vasorum exinanitione. Postea autem & aqua mulsa vires suas amiserit. Si tamen multum huius potus vsum ad totum morbum conferre posse speraueris, paulùm aceti, vt tantùm agnosci possit, affundere oportet. Ita enim & quæ lædere solet minimè lædet, & proderit quibus prodesse opus est. Vt autem in summa dicatur, aceti aciditas biliosis naturis magis confert quàm melancholicis. Amara enim dissoluuntur & in pituitam transeunt, dum ab ipso in sublime attolluntur. Nigra verò fermentantur, in sublime attolluntur, & multis partibus augentur. Acetum namque nigra sursum educit. Mulieribus autem quàm viris acetum longè magis est aduersum, nempe cùm vterum dolore afficiat. Ad aquam autem præter quàm quòd in morbis acutis bibitur, nullum quidem aliud munus habeo quod conferam. Neq; enim tussim lenit in pulmonum inflammationibus, neque sputum educit, imò cæteris minùs, si quis perpetuò aquæ potione vtatur. Verùm si inter acetum mulsum & aquam mulsam exigua aqua sorbeatur, sputum educit, propter potuum qualitatis transmutationem. Quandam enim intus inundationem facit. Alioqui neque sitim sedat, sed irritat siquidem biliosæ naturæ biliosa est, & præcordiis mala, seipsamque malitia superat, biliosissimaque est, viresque maximè labefactat, vbi in vacuitatem venerit. Lienem etiam & hepar, vbi succensum fuerit, auget, intus fluctuat & innatat. Nempe quòd frigida sit & non cocta, tardè permeat, & neque deiectiones neque vrinas mouet. Nonnihil etiam insuper ob id lædit, quod natura stercoris expers sit. Quòd si pedibus etiam dum frigentibus aliquando ebibatur, multo maiores has noxas faciet, ad quancunque tandem inclinauerit. In eiusmodi tamen morbis, vbi vehementem capitis grauitatem vel mentis læsionem afferre suspicatus fueris, vino omnino est abstinendum, tuncque aqua vtendum, aut vinum aquosum & album, & penitus inodorum prorsus dandum & post illius potionem aquæ exiguum superbibendum. Hac enim ratione vini robur caput mentemque minùs feriet. In quibus autem maximè aquæ potione vtendum, & quando liberaliter, & quando moderatè, & quando frigida, & quando calida partim quidem antea dictum est, partim etiam suo dicetur tempore.

διδόναι δὲ ἰὼ δίδως, ἀκεσχλίαρον. καὶ καὶ ὀλίγον τοιόνδε, καὶ μὴ λάβρως. τὸ μὲν γὰρ ὀλίγον, ἔπτυξε. ὑγραίνει μὲν τὸ στόμα καὶ φάρυγγα. ἀναγωγὸν δ' οὐκ ἔστι τὸ ἄδιψον. στομαχικὸν δέ, καὶ πλαγγνικοῖσι τοῖσι τοιούτοις θυμοῦς. καὶ γὰρ τὰς ἀπὸ μήκιστος βλάβας παύει κωλύει. τὸ γὰρ χολώδες ἐν μήκει κολάζει, ὅτι καὶ φυσέων καταρρηκτικόν. καὶ ἐς οὖρησιν παρατρεπτικόν. ἑτέρωθι μὲν, κάτω μέρει πλαδαρώτερον. καὶ ξύσματα ἐμποιεῖ. ἔστι δ' ὅτε καὶ φλαδερὸν τοῦτο ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισι γίνεται, μάλιστα μὲν ὅτι φύσαν κωλύει παραιρεῖσθαι, ἀλλὰ παλινδρομέειν ποιεῖ. ἔτι δὲ καὶ μὴ ὡς γυροῖ καὶ ἀκρωτήρια ψύχει. ταύτῃ καὶ οἶδα μύωπα δι' ὀξυμέλιτος γινόμενον βλάπτοντα, ἧς καὶ ἀξίη γεφυρῆς. ὀλίγον δὲ τοιόνδε ποτὸν, νυκτὸς μὲν καὶ νήστι πρὸ ῥοφήματος ἐπιτήδειον πρόπινειν. ἀταρ καὶ ὀκόταν πολὺ μετὰ ῥόφημα ᾖ, οὐδὲν κωλύει πίνειν. τοῖσι δὲ ποτὰ μοῦνον διαιτωμένοισι ἄνευ ῥοφημάτων, διὰ τόδε οὐκ ἐπιτήδειόν ἐστιν αἰεί, ἐς διὰ παντὸς χρέεσθαι τούτῳ, μάλιστα μὲν διὰ ξύσιν, ἢ πρηγμὸν τῆς ἐντέρου. ἀκόπρῳ γὰρ ἐόντι, μᾶλλον ἐμπιέειν αἰεὶ καὶ τοῦτο κενεαγγείης πρήσσοντος. ἔπειτα δὲ καὶ τὸ μὴ ἰσχνὸν τῆς ἰχῶρος ἀφαιρέοιτο ἄν. ἰὼ μὲν τοι ἀρχὴν φαίνει πρὸς τὸ ξυμπασάν νόσον, πολλῷ ποτὰ τούτῳ χρέεσθαι, ὀλίγον χρὴ τὸ ὄξος παραχέαι, ὅσον μοῦνον γινώσκεσθαι. ὅπου γὰρ καὶ φιλέῃ βλάπτειν, ἥκιστα ἂν βλάπτοι. καὶ ἀφέλῃσι πρὸς ὅ τι ἐπιτήδειον ἐστὶ, πρὸς ὠφελέῃ, αἱ ἀπὸ ὄξεος ὀξύτητες πικρὸν χόλοισι μᾶλλον, ἢ μελαγχολικῇσι ξυμφέρεσι. τὰ μὲν γὰρ πικρὰ διαλύει, καὶ ἀναφλεγματᾶται, μετεωρίζόμενα ἐπ' αὐτέου. τὰ δὲ μέλανα ζυμοῦται, καὶ μετεωρίζει. καὶ πολλαπλασιᾶται. ἀναγωγὸν γὰρ μέλανος, ὄξος. γυναιξὶ δὲ ὅτι πικρὸν μᾶλλον, πολεμιώτατόν, ἢ ἀνδράσιν, ὄξος. ὑστερόγειές γὰρ ἐστί. ὕδατι δὲ ποτῷ ἐν τῇσιν ὀξείῃσι νούσοισιν οὐδὲν μοι δοκέει ἔχειν ἔργον εἰ μὴ πρὸς τοῦτο. ὅτε γὰρ βηχὸς πρόσηνεικόν ἐστιν ἐν τοῖσι πρὸς πλευμονικοῖσιν, ὅτε πτυέλου ἀναγωγὸν, ἀλλ' ἧσσον τῶν ἄλλων, εἰ μὴ διὰ παντὸς ὕδατι ποτῷ χρέοιτο. μεσηγὺ μὲν τοι ὀξυμέλιτος καὶ μελικράτου ὕδωρ ὀπτὸν ὀλίγον, πτυέλου ἀναγωγὸν ἐστι, διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς ποιότητος τοῦ ποτοῦ. πλημμυρίδα γάρ τινα ἐμποιεῖ, οὐ μὴν ὅτε δίψαν παύει. ἀλλ' ὀπτὸν κάρη. χολώδες γὰρ φύσει χολῶδι, καὶ τὸ στόμαχον κακόν. καὶ κακιστον ἑωυτῷ, καὶ χολωδέστατον, καὶ φλαδιωμώτατον, ὅταν ἐς κενεότητα ἐσέλθῃ. καὶ σπληνὸς οὐ αὐξητικόν, καὶ ἧπατος ἐστίν, ὁκόταν πεπυρωμένον ᾖ. καὶ ἐγκυλιδασικόν τε καὶ ὀπτολαστικόν. βραδύπορόν τε γὰρ ἐστι διὰ τὸ στόμαχον καὶ ἀπεπτον εἶναι καὶ ὅτε διὰ χωρητικόν, ὅτε διὰ ευρητικόν. παρασολάπτει δέ μι καὶ διὰ τόδε, ὅτι ἀκοπρόν ἐστι φύσει. μᾶλλον οὐ δὴ καὶ ποδῶν ψυχρῶν ποτὲ ἐόντων πρόσω, πολλὰ τοῦτο πολλαπλασίως βλάπτει, ἐς ὁτιοῦν ἂν αὐτέων ὁρμήσῃ. στομαχοῦντι μὲν τοι ἐν τούτῃσι τῇσι νούσοισι ἢ καρηβαρείῃσιν ἰσχυρῶς, ἢ φρενῶν ἄψιν, πολλαχόπασιν οἴνου ἀποχρητέον. ὕδατι δὲ ἐν τοιῷδε χρηστέον, ἢ ὑδαρέα καὶ λευκὸν πρωτεύοντα δοτέον οἶνον, καὶ ἄοσμον πολλαχόπασι καὶ μὴ τὴν ποσιν αὐτοῦ, ὕδωρ μεταποτέον ὀλίγον. ὅτε γὰρ ἂν ἧσσον τὸ ἀπὸ τοῦ οἴνου μύωπος ἄπνοιαν τε καὶ φθορῆς καὶ γνώμης. ἐν οἷσι δὲ μάλιστα αὐτοῦ, ὕδατι ποτῷ χρηστέον, καὶ ὁκότε πολλῷ καρῷ, καὶ ὁκόταν μετρίῳ καὶ ὁκόταν ψυχρῷ, καὶ ὁκόταν θερμῷ, τὰ μὲν πρόσθεν εἰρέαται, τὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι τοῖσι χωρίοισι, ῥηθήσεται.

περὶ τῶν ἄλλων ποτῶν, οἷον τῶν κριθίνων. καὶ τῶν ἀπὸ χλοῆς πιθυμίδων, καὶ τῶν ἀπὸ σταφίδος, καὶ τερμύλων, καὶ πυρῶν, καὶ κνίκου, καὶ μύρτων, καὶ ῥοιῆς, καὶ τῶν ἄλλων, ὅτε οὖν αὖ τινος αὐτέων καιρὸς ἢ χρέεσθαι, γεγράψεται περὶ αὐτῶν τῶν νοσημάτων, ὅκως τε καὶ τὰ ἄλλα τῶν σιτίων φαρμάκων. λεκτέον δὲ συχνοῖσι τῶν νοσημάτων ἀρήγει καὶ χρεομένοισιν, ἐς τὰ μὲν ξυνεχέως, ἐς τὰ δὲ οὔ. ἔστι δὲ ὅτε ἧσσον χρηστέον, δι' ἀπειροκαλίην τῶν ἀνθρώπων. ἐν ὀλίγοισι γὰρ οἰκίοισι παρεσκευασμένα τὰ ἁρμόδια, καὶ ὑπηρέται οὐκ ἐπιτήδειοι. καὶ εἰ μὴ παγκάλως λέγοιτο, βλάπτοιτ' ἂν ὀξυκοΐη γὰρ σκέπης ἀκάπνου δεῖται καὶ ὕδατος δαψιλέος, καὶ τοῦ λουτροῦ συχνοῦ, καὶ μὴ λίην λάβρου, ἵνα γε μὴ ὅπως δέοι καὶ μᾶλλον μᾶλλον μὴ σμήχεσθαι. ἵνα δ' σμήχηται, θερμῷ χρέεσθαι αὐτέῳ, καὶ πολλὰ πλασσέῳ, ἢ ὡς νομίζεται, σμήγματι. καὶ τοῦ σώματος τὰ χεῖρε μὴ ὀλίγῳ. καὶ τὰ χεῖρε μετὰ κατὰ χεῖρα θαλπόμενα. δεῖ δὲ καὶ τὴν ὁδὸν βραχείην ἐς τὸν πύελον. καὶ ἐς βύβλινα βάθρα, καὶ ἐς βύβλινα βάζειν. εἰ δὲ καὶ τὰ λουόμενοι κόσμιον, καὶ σιγηλόν. καὶ μηδὲν αὐτὸν παρεξεργάζεσθαι. ἀλλ' ἄλλας καὶ κατὰ χεῖρα, καὶ σμήχειν. καὶ μετὰ τὸ σῶμα πολλὰ ἡδὺ μᾶσθαι, καὶ τὰς ἐπιδρομὰς ποιέεσθαι. καὶ ἀσύγκλοις χρέεσθαι αὐτῇ σκληρίδος, καὶ μὴ ἄγαν ξηρὸν χρέεσθαι τὸ σῶμα. κεφαλὴν μὲν οἱ αὐξηρῆσθαι χρὴ ὡς οἷόν τε μάλιστα, τὰ δὲ ἄλλα σώματα μηδαμῶς. καὶ μὴν ἀφαψύχεσθαι τὰ ἄκρεα, μήτε τὴν κεφαλὴν, μήτε τὸ ἄλλο σῶμα. καὶ μήτε νεόρροφον, μήτε νεόπλυτον λούεσθαι, μηδὲ ῥοφέειν. μηδὲ πίνειν ταχὺ μετὰ τὸ λουτρόν. μέγα μέντοι μέρος χρὴ νέμειν τῷ καμνοντι, ἢν ὑγιαίνων ἢ φιλόλουτρος ἀνὴρ, καὶ ἐθισμένος λούεσθαι. καὶ γὰρ πολλοῖσι μᾶλλον τοιοῖσδε, καὶ ὠφελέονται λουσάμενοι, καὶ βλάπτονται μὴ λουσάμενοι, ἁρμόζει δὲ ἐν τοῖσι πλευμονικοῖσι μᾶλλον, ἢ ἐν καυσώδεσι πρηπίτῃσι, καὶ γὰρ ὀδυνῶντα τὴν πλευρὴν, καὶ φῦσα, καὶ μεταφρένου, παρηγορικὸν ὅτι τὸ λουτρὸν. καὶ πτυέλου πεπτωλικὸν, καὶ ἀναγωγὸν. καὶ εὔπνοον, καὶ ἄκοπον. μαλθακτικὸν γὰρ καὶ ἀρθρέων, καὶ τοῦ ὑποπολαίου δέρματος. καὶ οὐρητικὸν δὲ καὶ καρηβαρίην λύει. καὶ ῥῖνας ὑγραίνει. ἀγαθὰ μὲν οὖν λούτρου τοσαῦτα πάρεστιν, ὧν πάντων δεῖ. ἐὰν μέντοι τοῦ παρεσκευασμένου ἐνδειὰ ᾖς ἢ ἑνὸς ἢ πλεόνων, κίνδυνος μὴ λυσιτελέῃ τὸ λουτρὸν, ἀλλὰ μᾶλλον βλάπτειν. εἰ γὰρ ἕκαστον αὐτέων, μεγάλην φέρει τὴν βλάβην, μὴ παρεσκευασθὲν κατὰ τὸ προσῆκον, ὡς δεῖ. ἤκιστα δὲ λάθῃ καιρὸς, οἷσιν ἡ κοιλίη ὑγροτέρη τοῦ καιροῦ ἐστὶ τῆσι νούσοισιν. ἀτὰρ οὐδὲ οἷσιν ἐπῆλθε μᾶλλον τοῦ καιροῦ, καὶ μὴ προσελήλυθεν. ἀλλ' οὐδὲ τοὺς γεγυμνωμένους χρὴ λούειν, οὐδὲ δὴ τοὺς ἀσωδέας, ἢ ἐμέτικους. οὐδὲ τοὺς ἐπημερυγμώδεας χολώδεας. οὐδὲ τοὺς ὅτε ῥῖνας αἱμορραγέοντας, ἢν μὴ ἔλασσον τοῦ καιροῦ ῥέοι. τοὺς δὲ καιροὺς οἶδας. ἵνα δὲ ἔλασσον τοῦ καιροῦ ῥέοι, λούειν. ἵνα τε ὅλον τὸ σῶμα προὸς τὰ ἄλλα ἀφίκηται, ἵνα τε τὴν κεφαλὴν μᾶσσον. ἵνα δὴν δὲ προσῆκον ἐστὶ λούεσθαι ἑκάστοισι, καὶ ὁ καμνων μὴ δεξιὸς ἔστω τὸ λουτρὸν, λούειν χρὴ ἑκάστης ἡμέρης, τοὺς δὲ φιλλουτρεόντως καὶ δὶς τῆς ἡμέρης ἂν λούοις, τοὺς δὲν ἀμφὶ βίοις. χρέεσθαι δὲ λουτροῖσι, τοῖσι ὁλκῇσι προσάντη χρεομένοισι προπαρασκευὴ μᾶσσον ἐνδέχεται, ἢ τοῖσι χολῶδε μοῦνον χρεομένοισι. ἐνδέχεται δὲ καὶ τοῖσι ἐνίοτε. ἤκιστα δὲ καὶ τοῖσι ποσὶ μοῦνον χρεομένοισι. ἔστι δὲ καὶ οἷσι τοῦτων ἐνδέχε-

At de reliquis potibus qualis est hordeaceus, & qui ex virente herba, & vua passa, & vinaceis, & tritico, & cnico, & myrti baccis, & malo punico, atque ex aliis parantur, tum quando horum aliquo vti tempestiuum fuerit, scribetur in ipso morbo, non secus ac de aliis etiam compositis medicamentis. Balneum verò in plerisque morbis ad vsum contulerit, partim quidem assiduè, partim verò minimè. Interdumque eo minùs vtendum, cùm ad id homines sint imparati. In paucis enim domibus quæ sunt ad agendum necessaria aut accommodata præparata reperiuntur, neque ministri quales decet. At nisi quis perbellè lauetur, non mediocrem incurret noxam. Nam & tecto fumo carente opus est, & aqua liberali, & frequenti balneo, sed non admodum largè affuso, nisi res ita postularit. Et detersione quidem potiùs minimè vtendum. Quòd si detersione opus sit, calido ipso & multò copiosiore quàm fieri soleat detersorio medicamento vtendum. & non pauca aqua affundenda, & celeriter diffundenda. Via ad solium sit breuis, & ad facilem tum ingressum, tum exitum. Qui lauatur moderatè se componat & taceat, nihilque ipse faciat, sed alios perfundere & detergere permittat. Multa etiam medij temperamenti mixtio paranda; & celeres fieri perfusiones debent, spongiisque strigilis loco vtendum, neque valdè siccum corpus inungendum. Caput tamen spongia detersum, quoad eius maximè fieri poterit resiccari oportet, neque extremæ corporis partes, neque caput, neque reliquum corpus refrigerari debet. Et neque post recentem sorbitionem, neque post potum lauandum, neque statim à balneo sorbendum aut bibendum. Magni tamen referre existimandum est, si æger dum valebat balnei valdè cupidus fuerit, & lauari assuetus. Tales enim appetunt magis, & loti vtilitatem sentiunt, & læduntur non loti. In totum autem pulmonum inflammationibus magis quàm febribus ardentibus conuenit. Nam lateris, pectoris & dorsi dolorem balneum mitigat, spurum maturat, educit, & facilem spirationem reddit, & lassitudines tollit, cùm articulos & extimam cutim emolliat, vrinas prouocat, capitis grauitatem soluit, & nares humectat. Atque huiusmodi bona balneo adsunt, quibus omnibus est opus. Sin verò apparatus penuriâ in vno vel pluribus deficiat, verendum est ne magis lædat quàm conferat. Eorum namque singula non conuenienter à ministris præparata, magnam offensionem afferunt. At quibus aluus est in morbis plus æquo humida, iis balneum minimè opportunum est, neque iis quibus plus iusto sistitur, neque priùs soluta est. Sed neque eos qui viribus sunt exolutis lauare oportet, neque stomachi fastidio laborantes, neque vomiturientes, neque biliosum eructantes, neque quibus sanguis ex naribus profluit, nisi parciùs quàm occasio postulet effluat. Occasiones autem nosti. Sin verò parciùs quàm expediat profluxit, lauare conuenit, siue corpus vniuersum in reliquis, siue caput dumtaxat vtilitatem sentiat. Si igitur apparatus conuenientes fuerint, ægerque non grauatè balneum ferre posse videatur, quotidiè lauare expedit. Lauandi autem cupidos, si bis die laueris, nihil peccabis. Cæterùm qui tota ptisana vtuntur, multò tutiùs assumere balnea possunt, quàm qui solo succo, quanquam & ij interdum vti possunt, minimè verò qui solo potu, quibus tamen partim quoque licet.

Ex his autem quæ antea ſcripta ſunt, coniiciendum eſt quibus in ſingulis victus rationis modis profuturũ ſit balneum,& quibus minimè.Quibus namq; eorum aliquid maximè deeſt quę balneum bonum reddere & iuuare poſſunt,eos lauare minimè expedit. Quos autem nihil horum deficit,& quibus præſentia ſunt ſigna in quibus lauari conducit, hos lauare oportet. Fit autem febris ardens cùm reſiccatæ venulæ tempore æſtiuo acres & bilioſos tenues humores ad ſe attraxerint,& febris multa detinet, corpuſq; oſſaria laſſitudine vexatum laborat ac dolet.Fit quoque magna ex parte ex longo itinere & longa ſiti,vbi arefactæ venulæ acres calidaſque fluxiones ad ſe attraxerint.Fit etiam lingua aſpera & ſicca, valdeque nigra, & ob ventris morſum dolor eſt, alui egeſtiones tum valde liquidæ, tum pallidæ fiunt, ſitis adeſt vehemens & vigiliæ, interdumque mentis alienationes. Huic aquæ & mulſæ coctæ & aquoſæ quantum volet potui exhibeto, & ſi os amarum fuerit, vomere conducit & aluum ſubluere. Quòd ſi ad hæc non ſoluatur, lacte aſinino cocto purgato. Salſum autem nihil neq; acre exhibeto,neq; enim feret æger. Sorbitionem verò,niſi iudicationis dies exceſſerit, non dabis.Et ſi ex narib.ſanguis profluxerit, ſoluitur affectio, atque ſi ſudores iudicatorij legitimi obuenerint,cum vrinis albis & craſſis,& leuib.ſedimentis,& ſi abſceſſus aliquis fiat. Sin verò citra hæc ſoluatur, reuertetur morbus,vel coxæ,vel crurum dolor continget,& ſi euaſurus ſit,craſſa expuet. Febris ardentis aliud genus eſt,in quo aluus ſubit, ſitis eſt intenſa, lingua aſpera,ſicca, ſalſa, vrinæ intercipiuntur, vigiliæ torquent, & refrigerantur extrema. Huic iudicatio minimè continget,niſi ſanguis ex naribus profluxerit,aut abſceſſus circa collum, aut crurum dolor oboriatur,& ſputa craſſa expuat (quæ aluo ſuppreſſa contingunt)aut coxæ dolor,aut pudendi liuor obueniat.Teſticuli quoq; contenſio iudicationis ſignificationem facit. Sorbitiones attractorias exhibeto.At in morbis acutis ſanguinẽ detrahes,ſi vehemens fuerit morbus, & qui ægrotant ætate florenti fuerint,& vitium robore valuerint. Si igitur angina, aut aliquis alius lateris morbus ęgrum diuexarit,medicamentis quæ delinguntur repurgato.Sin verò detracto copioſo ſanguine æger debilior videatur, infuſum alui per clyſterem tertio quoq; die exhibebis, donec in tuto æger fuerit,& fame opus habeat. Præcordia in tumorem ſublata,non eſt ſpirituum interceptione,ſepti tranſuerſi cõtenſiones,protenſę ſpirationes,cum erectæ ceruicis ſpiratione ſicca, quibus pus minimè ſubeſt,ſed quib. ex ſpirituũ interceptione iſta contingunt. Potiſſimùm verò iecoris vehementiſſimi dolores,& lienis grauitates, atq; aliæ inflãmationes, & grauiſſimi ſupra ſeptum tranſuerſum dolores,& morborum collectiones ſolui nequeũt, ſi quis eas primũ medicamento purgante aggreſſus fuerit.Verũ in his venæ ſectio præferẽda eſt. Deinde ad infuſa per aluum veniendũ, niſi magnus & vehemẽs morbus fuerit,alioquin etiã poſtea medicamento purgante vtendũ. Quod & poſt venæ ſectionẽ,ſecuritate & moderatione indiget. Quicunq; autem ſtatim per initia morborum inflammationes medicamento purgante ſoluere tentant,ij de contenta quidem atq; inflammata parte nihil detrahunt,cũ nihil cedat quę adhuc cruda eſt affectio, quæ verò morbo reſiſtunt & ſana ſunt cõtrab facium. At debili reddito corpore morbus ſuperior euadit, qui vbi corpus ſuperarit,

τεκμήρεσθαι ὃ χρὴ τοῖσι πρεσγεγραμμένοισιν ὅς τε μὴ λελουμένῳ ὠφελέει, οἷ ἐκάστοισι τ̃ ζητεῦντ̃ ὁ ἰητρὸς, ὅς τε μή. οἷσι μὲν γὰρ πρεσσδέεταί τινος καρπῶν τούτων, οὐδὲν λουτρὸν ἀγαθὸ ποιέει, λοῦσθαι, καὶ ὅσα αὖ λουτρῷ ὠφελέηται. οἷσι δ̃ τούτων μηδενὸς πρεσσδέῃ καὶ πρόσεστιν αὐτοισι τ̃ σημείων, ἐφ' οἷσι λοῦσθαι ξυμφέρει, ταῦτ' ἐξῆν λούεσθαι. [35] Καῦσος δ̃ γίγνεται, ὁκόταν αἱ λεπτοὶ αἱμοφόροι φλέβες ἐν τῇ θερινῇ ὥρῃ, ὅταν πάσῃ) δεομένας καὶ χολώδεας ἰχῶρας ἐς ἑωυτὰς. ἐν πυρετοὶ πολλοὶ ἴσχωσι. ἔστι δὲ, τὸ σῶμα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀξεοχόου ἐχόμενον κοπιᾷ ἐν ὁδῷ. γίγνεται δ̃ ὡς ὅταν πολὺ, ἐν πορείης μακρῆς, καὶ δίψεος μακροῦ, ὁκόταν αἱ λεπταὶ φλέβες, δριμέα ἐν θερμὰ ῥεύματα ἐπισπάσωνται). γίγνεται δ̃ ἡ γλῶσσα τραχεῖα, ἐν ξηρὴ, ἐν μέλαινα καρτὰ. ἐν τὰ περὶ τ̃ νηδὺν δακνόμενος ὀδυνέεται. πάντες δ̃ τοῦτο χρήματα ἐξυγρὰ ἐν ὠχρὰ γίγνεται. καὶ δίψαι σφοδραὶ ἔνεισι. ἐν ἀγρυπνίη. ἐνίοτε δ̃ ἐν παραφροσύναι φρενῶν. ἐν τοιῶδε δ̃ δίδου πιεῖν, ὕδωρ τὸ μὲν λιγὸ χρῆσθαι ἐφ' ἡμέρην, ὑδαρὲς, ὁκόσον ἐθέλει. κριθῆς πτισάνην τὸ σῶμα γίνεται), ἐμέειν ξυμφέρει. ἐν τ̃ κοιλίην ὑποκλύσαι. διδοῦ δ̃ μὴ πρὸς τὴν λύπην), γάλακτος ὄνου ἑψήσας, καὶ χλιαρὸν ἀμέλγων δ̃ μηδὲν μηδὲ δεμὸ πρεσσφέρειν, πρὶν ἂν τὰ ὑποίσει. ῥοφήματα δ̃, ἕως ἂν ἔξω τ̃ χρισίμων γένηται), μὴ διδοῦ. κίνει δ̃ αἷμα ἐκ τ̃ ῥινῶν ῥυῇ, λύεται τὸ πάθος. κίνει δ̃ ἱδρῶτες ὑπερφυέες) χριλιχοὶ γίνηται μετ' ὄρων λευκῶν καὶ παχέων, ἐν λείων ὑφισαμένων, κίνει δ̃ πόσημα πυρρὸν γένηται). διὰ δὲ αὖθι τούτων λυθῇ, ὑποστροφὴ πάλιν ἐς αὐτὸ ἀῤῥωστίης, ἢ ἰχῶρ, ἢ σκληρὸν ὄγκημα ξυμβήσεται). καὶ τοῦτο πάχεα, διὰ μακρὴν ὑγιὴς ἔσται. Καῦσος μέγιστος ὅδε. Ἡ κοιλίη ὑπάρχει, δίψης ὀξείης μετὰ γλῶσσα τραχεῖα, ξηρὴ, ὀδυνώδης, ὄρων ἀπολαμψις, ἀγρυπνίη. ἀκρωτήρια ἐψυγμένα. ὧν τοιούτων διὰ μὴ αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυῇ, ἢ ἀπόσημα πρεὶ τ̃ πάχηνον γένηται, ἢ σκληρὸν ὄγκημα, καὶ πύσματα πάχεα πύση. τοῦτο δ̃ ξυμβαίνει τ̃ κοιλίης γίγνεσθαι, ἢ ἰχὼρ ὀδυνῇ. ἢ αἰδοῖον πελίνεται, ἐν κρίνεται. καὶ ὄρχις ὑπαδὴς, κεφαλικὸν, ῥοφήματα ἐπιτήδεια καὶ δίδου. τὰ δὲ ὀξέα πάντα, φλεβοτομήσας, διὰ ἰσχυρὸν φαίνηται τὸ νόσημα, καὶ οἱ ἔχοντες ἀκμάζωσι τ̃ ἡλικίῃ, καὶ ῥώμην πρὸς ἑωυτοῖσιν. ἢν μὲν δὲ σὺν ἀγχόνῃ ἢ καὶ κλείκτοισιν αἰφνιδίοισι, ἐν τ̃ μελικρήτου. διὰ δὲ ἀσθενέστεροι φαίνωνται, διὰ καὶ πλέον ἐν αἵματος ἀφέλῃς, κλυσμῷ χρῆσθαι διὰ τ̃ κοιλίην, ἀφ' ἑτέρης ἡμέρης, ἕως ἂν ἐν ἀσφαλείῃ γένηται ὁ νοσέων. καὶ λιμὸν χρὴ ἔχειν. φλεγμαίνοντα ὑποχόνδρια μὴ πυθμὴν ἀπολήψῃ, φρενῶν ἐντάσιες, ἢ πνεύμων πρεσσάσιες, ὀρθοπνοίης ξηρῆς, οἷσι μὴ πῦον ὑπεῖσιν, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύμονος ἀπολήψιος τὰ πάθηματα τοῦτο γίνεται. μάλιστα δ̃ πάντες πρεσωδυνίαι. καὶ αὐλιὸς βρέχει, καὶ ἄλλαι φλεγμασίαι τε καὶ ὑπὲρ φρενῶν πρεσωδυνίαι τε καὶ ξυστροφαὶ νοσημάτ̃, ἐν δύναιντ') λύεσθαι διὰ πρεσσόν ὅτι χρὴ φαρμακεύειν. ἀλλὰ φλεβοτομίῃ τ̃ τοιῶνδε μνημονικὸν ὅτι, ἔπειτα δ̃ ὅτι κλυσμοῦ, διὰ μὴ μέγα καὶ ἰσχυρὸν ᾖ νόσημα. ἢ. εἰ δὲ μὴ καὶ ὕστερον φαρμακείης δεῖ, δέεται δὲ ἀσφαλείης καὶ μετριότητος, μὴ φλεβοτομίῃσι φαρμακείῃ. [37] ὁκόσοι δ̃ τὰ φλεγμαίνοντα ἐν ἀρχῇ τ̃ νούσων βούλεσθαι ὅτι χρέεσι λύειν φαρμακείῃ. τ̃ μὲν ξυντεταμένων καὶ φλεγμαίνοντος, οὐδὲν ἀφαιρέουσιν. ἐν γὰρ ἐνδιδοῦ, ὠμὸν ἐὸν τὸ πάθος. τὰ δὲ αὐτέοντα τ̃ νουσήματι καὶ ὑγιεινὰ σωτηρίοισιν. ἀσθενέος δ̃ σώματος γενομένου, ἢ νόσημα ἐπικρατέῃ, ὁκόταν ἡ νόσημα ὑπερφαίνῃ τὸ σώματος,

τοιόνδε

τὸ τοιόνδε αἰὰ τὰς ἔχει. τὸ δ' ἄφωνον ἢν ἀξιόν τι γένηται, φλεβῶν ἀποληψίες λυπέουσιν, ὦν ὑμεῖς οὐδὲν ξυμβῆ αὐτῷ τοιοῦτον, ἢ μὴν αὐτίκα ἰήσεται. φλεβοτομέειν οὖν χρὴ Ⓥ βραχίονα τὸ δεξιόν, ἢν μὲν ἐρεθα, ἢν δὲ φαιρέειν τὸ αἷματος, καὶ τὴν ἕξιν, ἢν τὴν ἀλκὴν δέχηται, μᾶλλον ἢ μᾶλλον τὸ πλεῖον καὶ τὸ ἔλασσον. ξυμπίπτει δὲ τοῖσι πλείστοισιν αὐτέων, τοιάδε. ἐρυθήματα τοῖσι τόνοι. χειρῶν δέρματος ἴσεις. ὀδύνται τεταμοί. σφυγμοὶ σπαγόνων σπασμωγμοὶ καὶ καταψύξις ἀκρωτηρίων. πτύουσι ἀποληψίες αἱμάτων φλέβας. ὀκόταν δὲ μέλαινα χολὴ, καὶ δριμέων ῥευμάτων ἐπιῤῥύσιες γίνονται. ἀγχεῖ δὲ τὰ ἐντὸς διαχρόμενος. διαξεῖσαι δὲ καὶ λίαν ξηρὰ ἀναθυμιᾶται αἱ φλέβες, ἐντείνονταί τε. καὶ φλεγμήνωσιν, ὑπισχνοῦνται τὰ ὑπερέοντα, ὅταν δὲ ἀφροειδὴς τὸ αἷμα ᾖ, καὶ τὸ πνεῦμα δυναμένων ἐν αὐτῷ τῇ φύσει ὁδοὺς βαδίζειν, καταψύξιές τε γίνονται ὑπὸ τῶν ἐσάσεων καὶ σκοτώσεις καὶ ἀφωνίη, καὶ καρηβαρίη. καὶ ἀσπασμοὶ, ἰῶ ἤδη ὅτι τὸ καρδίῃ, ἢ ὃ ἦν ἔμφρ. ἢ ἐπὶ τὸ φλέβα διέλθῃ, εἰ μὲν ὑπόλιπποι γένονται, ἢ ὠδαπλῆγες, ἰῶ ἐς ὃν τρόπον ἐμπέσῃ τὰ ῥεύματα, καὶ ὑπὸ τὸ πνεύματος δυναμένων διεξέρχεται, καταξηραίνῃ. ἀλλὰ χρὴ τοὺς πάντας προπυνθάνεσθαι, φλεβοτομέειν μὲν ἀρχῆσιν ὑγιέως, μετεώρων ἐόντων, πεπόνων τῶν λυπεόντων πνευμάτων, καὶ ῥευμάτων. βέλτιον γὰρ ὄντι, καὶ αἱ ἀλγηδόνες ἧσσον τε, καὶ ἧσσαι ἰσχύσας ὑπαναλωθέντα φαρμακεύειν, ἰῶ μὴ κινδυνεύῃ) ἄνω. τὸ δὲ κάτω κοιλίῃ ἰῶ μὴ ὑποχωρέῃ κλυσμῷ, ὄνου γάλακτος ἕφθου δίδου καὶ πινέτω μὴ ἔλασσον δώδεκα κοτυλέων. ἰῶ δὲ ῥάμνη αὐτῷ προσέχῃ, πλεῖον ἑξκαίδεκα.” Κυνάγχος δὲ γίγνεται, ὁκόταν ὑπὸ τὸ χειμῶνος ἢ ἐαρινοῦ, ἐς τὰς σφαγίτιδας φλέβας ὑπορρυῇ. καὶ ὁ ῥεῦμα πλεῖον, ἀλλὰ δὲ ἐόντα ὑπερπάσσηται. ὀκόταν δὲ λοχέον τε ἐὸν καὶ χαλαὸν ἐμφράξῃ, τῶν τε πνεύματος τὰς διεξόδους, καὶ τῶν αἵματος ἀποφράσσῃ, πήγνυσι τὰ ζωϊκὰ τοῦ αἵματος, καὶ ἀκίνητον καὶ στάσιμον ποιεῖ, φύσει ψυχρὸν ἐὸν καὶ ἐμφερακλικόν. διὰ τοῦτο πίπτει) ἡ γλῶττης ἀποτελισμένης, καὶ στρογγυλωμένης, καὶ αἰφνιδιοπλόκου διὰ τὰς φλέβας τὰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν. ἡ γὰρ ὑποτεινομένη ταφυλῆς ἡ χιονίδα καλέουσι, ἑκατέρωθεν φλεγμαίνει. ὀκόταν γὰρ πλήρεις αἵματος ἔσωσι ἐς τὴν γλῶσσαν ἐναποσημήνωσι) ἀρχαίως ἔδοσαν καὶ ἀσυγχοΐδια, διὰ τὴν ξηρασίην. ἡδὴ) ὑπὸ βίης δὲ οὐκ ἔστι φλεβῶν δεχομένην ὑγρὴ, οὐκ εὐλατείης μᾶλλον, στρογγύλη γίγνεται, ἐξ ὀλίγου δὲ, πελιδνή. οὐκ μαλθακῆς δὲ, σκληρή. ἐξ ὀλίγου δὲ, ἀναπτος. ὥς τε ταχέως ἀποπνίγεται. ἰῶ μὴ ἐς ὀξέως βοηθῇ. φλεβοτομέειν τε ποιδιμέως ἀπὸ βραχίονων, καὶ τὰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν φλέβας ὑποτάμνων. καὶ φαρμακεύων τοῖσι ὀκλείκτοισι. καὶ αἰὰ γαργαρίζων θερμοῖσι. ἢ τὴν κεφαλὴν ὑποξυρῶν. ἢ κήρωμα κεφαλῇ, ἢ τραχήλῳ ἐπιδέειν. ἢ ἐλαίοις ἐπιλείβειν. ἢ ἀσπασμοῖσι μαλθακοῖσι. καὶ ὕδατα θερμῷ ὀκτιζόντα πυρίῃ. πίνειν τε ὕδωρ ἢ μελίκρητον, μὴ ψυχρά. χυλὸν δὲ προσφέρειν, ὁκόταν ὀκ χρῖσις ὑπὸ ἀσφαλείῃ ἤδη ᾖ. ὁκόταν δὲ θερμὴ ἢ μεσοπωνὴ ὥρη ὀκ κεφαλῆς θερμῷ. τὸ ῥεῦμα καταῤῥεῖ. καὶ πτῶσις ἄτε ὑπὸ τῆς ὥρης δριμὺ καὶ θερμὸν ἀναχωρεόντων. δάκρει δὲ ὃ τοιόνδε ἐστὶ, καὶ ἐλκοῖ, καὶ πτύσματος ἐπιπίπτοντος, καὶ [illegible] καὶ ξηρασίη πολλὴ,

curationem non admittit. Cum quæ repente [illegible] defecerit, venarum inter cutiones [illegible] bene valenti citra manifestam occasionem aut valdè alia [illegible] audiunt contingere. Eorum igitur recidere oportet [illegible] & ita quidem detrahere, natura secundum laborum & ætatem pluris aut minoris [illegible] quam plurimis ista accidunt, facies rubores, oculorum immobilitates, & manuum distentiones, & tremitudines, pulsationes, maxillarum adductio, extremorum refrigeratio, & spirituum in venis intercepciones. Cum dolores acceserint, bilis atræ scruinque humorum affluxiones fiunt. Demortua autem partes internæ dolent, demoriæq; & admodum arefactæ venæ, tum intenduntur, tum inflammatione tentatæ ea quæ affluunt attrahunt. Ex quo corrupto sanguine, & spiritibus vias quæ in ipso secundum naturam habent peruadere nequeuntibus, perfrigerationes fiunt ob stabilitatem, vertigines, vocis defectio, capitis grauitas, & conuulsiones, si iam ad cor aut hepar, aut ad venam peruenerint. Hinc morbi comitiales aut partium resolutiones fiunt, si in loca quæ eas partes ambiunt fluxiones inciderint, & spiritibus exire nequeuntibus exaruerint. His sanè prius adhibitis fomentis statim per initia venam secare conuenit, cùm adhuc sublati sunt qui affligunt, tum spiritus, tum humores. Faciliùs enim remedia adhibentur. Et recreatis viribus & ad iudicationes adhibita consideratione, si non leuetur, ventrem superiorem medicamento purgare oportet, ad inferiorem verò aluum, nisi per infusum subducatur, lac asininum coctum exhibeto, nec minus quam duodecim heminas bibat, & si virium robur adfuerit, plus quàm sedecim. Angina fit cùm sub hyemem aut vernum tempus, multa & lenta fluxio ex capite ad iugulares venas defluxerit, exéque propter amplitudinem, copiosiorem fluxionem attraxerint. Frigida autem & viscida existens, obstruit, & spiritus sanguinisque vias occludens, proximum quemq; sanguinem condensat, eumq; immobilem & stabilem reddit, cùm natura sit frigidus & obstruere natus. Ob id suffocantur, lingua liuente & rotunda reddita ac reflexa, propter eas venas quæ linguæ subsunt. Secta namque vna, quam quidam columellam appellant, vtraque ex parte vena crassa apparet. Plenæ igitur ipsæ existentes, in linguam quæ propter siccitatem rara est, & spongiosa, immixæ sunt. Ea verò præ violentia humorem ex venis recipiens ex lata, rotunda efficitur, ex bene colligata, humida, ex molli, dura, ex bene flexibili, flecti contumax. Ex quo citò suffocari contingit, nisi quis breui succurrat, venis in brachiis & sub lingua sectis, & medicamentis, ad delingendum exhibitis, & calidis oris collutionibus. Capite etiam abraso, ceratum tum collo, tum capiti apponi debet, & obuoluti lanis molli spongia ex aqua calida expressa fotus adhiberi. Aqua autem & mulsa minimè frigida potui exhibeatur, & prisanæ cremorem sumat, vbi iam ex iudicatione in tuto versabitur. Cum æstate vel autumno ex capite calida, & nitrosa fluxio defluxerit, vt pote tempore aeris & calida reddita, cum eiusmodi fuerit, mordet, exulcerat, & spiritu impleat, erectæ cervicis spiratio cum siccitate multa accedit, [illegible] καὶ ξηρασίη πολλὴ,

& quæ in ore conſpiciuntur gracilia apparent,& ceruicis tendones poſteriores intenduntur, videnturq; velut neruorum diſtentione corripi, vox eſt abrupta & ſpiratio parua, & ſpiritus retractio crebra eſt & violenta. His arteria exulceratur, pulmo inceditur,neque externum aërem admittere queunt. Quibus niſi ſponte ad exteriores ceruicis partes deferatur, grauior & ineuitabilior fit affectio, tum ob anni tempus, tum quòd à calidis & acribus fit humoribus. Si febris corripuerit veteri ſtercore non ſubeunte, vel recenti cibo accepto, ſiue cum lateris dolore, ſiue non, is quieti permittendus, dum primùm ad inferiorem aluum cibi recrementa deſcenderint. Potu verò aceto mulſo vtendum. At cùm grauitas ad lumbos deuenerit, inferiorem aluum infuſo ſubluere, aut medicamento purgante vti oportet. Poſt purgationem,primùm ex ſorbitione victum inſtituere & aquæ mulſæ potum, deinde cibos & piſces coctos, & vinum aquoſum ad noctem exiguum, interdiu verò mulſam aquoſam. Quòd ſi flatus graueolentes fuerint, vel glans, vel alui infuſum proderit. Alioqui in aceti mulſi potu continere oportet, donec cibi ad inferiorem aluum deſcenderint, tuncque per infuſum aluum ſubducere. At ſi liquidam aluum habenti febris ardens oboriatur, ſi tibi medicamentum purgans idoneum videatur, id tribus primis diebus non exhibendum, ſed vel quarto. Poſt medicamenti purgantis exhibitionem, ſorbitionibus vteris, obſeruatis febrium acceſſionibus, vt neque cùm iam præſentes ſunt, neque cùm mox adfuturæ ſunt, vnquam exhibeantur, ſed cùm vel ceſſant, vel quieuerunt, & quàm longiſſimè à principio receſſerunt. Frigentibus autem adhuc pedibus, neque potum, neque ſorbitionem, neque aliud quippiam eiuſmodi exhibebis. Verùm maximi ponderis eſſe exiſtimato, ſi expectes dum valde incaluerint, tumque quod vtile eſt exhibeas. Siquidem vt plurimùm acceſſionis febrilis ſignum eſt, pedum frigiditas. Quo tempore ſi quid exhibueris, maximè per omnia peccaueris. Morbum namque non parum auxeris. At vbi febris deſinit, pedes vice verſa reliquo corpore calidiores euadunt. Vbi enim pedes refrigerat, augetur, & ex thorace accenſa, flammam ad caput remittit. Toto autem calore confertim ſurſum concurrente, & ad caput exhalante, non immeritò pedes, cùm naturâ excarnes ſint & neruoſi, refrigerantur. Præterea etiam à calidis locis multùm diſtantes refrigerantur, ſeſe colligente ad thoracem calore. Ruſuſque eadem ratione cùm febris ſoluitur, & in minutas partes diſſipatur, ad pedes calor deſcendit. Quo tempore cùm caput ipſorum & thorax refrigeratur, ea de cauſa cibus exhibendus. Cùm namque frigidi pedes fuerint, ventrem calore & multo faſtidio redundare neceſſe eſt, præcordiaque intendi, & corpus variè iactari propter internam turbationem, mentis abalienationem & dolores, æger vellicatur, vomere affectat, & cùm praua vomuerit, dolet. At deſcendente calore ad pedes, vrinaque exeunte, quamuis minimè ſudor erumpat, ſedantur omnia, eoque tempore ſorbitionem exhibere conuenit, alioqui pernicioſa eſt. Quibus per febres aluus perpetuò eſt liquida, vbi pedes eximiè calefeceris, ceratis contexeris, faſciiſque obuolueris, attendere animum oportet, vt ne ſint reliquo corpore frigidiores.

καὶ τὰ θερμότερα ἰσχνὰ φαίνεται. καὶ ὅσον ὀπίσθεν τένοντας ἐν τῷ τραχήλῳ ξυντείνεται. ἢ δοκέῃ ὁ τέτανος ἐπιέναι. καὶ ἡ φωνὴ ἀπέρρωγε. καὶ ὁ πνεῦμα σμικρὸν καὶ ἡ ἀντίπασις τοῦ πνεύματος, πυκνὴ καὶ βιαία τοῦ ἀναγίνεται. ἢ ὁκοῖόν τ' ἀρτηρίαν ἑλκοῦσθαι. καὶ ὦ πνεύμονα πάλλεται; ὁ δυσάμμορος ὁ ἔξωθεν πνεύμα ἐπάγεται. ὅσοι τοιούτοισιν ἰοῦσι μὴ εἰς τὰ ἔξω μέρεα τοῦ τραχήλου ἐκκοπὴ ἀποφέρηται, δεινότερη καὶ ἀφυκτοτέρη ὀφθῆ, ἅτε τ' ὥρεϊ, ὅτι ἀπὸ θερμοῦ καὶ δριμέων. Ἢν πυρετὸς λάβῃ παλαιῆς κόπρου ὄχ' ὑπεόσης, ἢ νεοβρῶτι ἐόντι, ἰοῦ τε ξυὼ ὀδύνη πλευρέος, ἰοῦ τε μή, ἠσυχίω ἄγειν, μέχρις ἂ καταβῇ τὰ στέα πρόσω ἐς τ' κάτω χοιλίην. πόμαλι ὀ χρεόω, ὀξυμέλιτι. ὁκότ' ὀ ἐς τ' ὀσφῦν, βάρος ἴκῃ, κάτω κλύσαι κλυσμῷ, ἢ καθάραι φαρμάκῳ. ὁκότ' ὀ καθαρθῇ, ὄρειτᾶν ῥοφήμαλι πρόσω, καὶ πόμαλι μελικρήτῳ. ἔπειτα σιλλοισι, καὶ ἰχθύσιν ἑφθοῖσι, καὶ οἴνῳ ὑδαρεῖ, ἐς νύκτα ὀλίγῳ, ἡμέρη ὀ, ὑδαρὲς μελίκρητον. ὁκότ' ὀ αἱ φύσαι δυσώδεες ἔωσιν, ὅτως ἢ βαλάνῳ, ἢ κλυσμῷ, εἰ ὀ μή, ὑπιέναι ὀξύμελι πίνοντα, ἕως ἂ καταβῇ ἐς τ' κάτω χοιλίην. Εἰθ' ὅτως κλυσμῷ ὑπαγαγεῖν. ἰοῦ ὀ λαπάρῳ ἑόντι καυδοῦς ὑπτιάζειν), ἢν ᾖ δοκέῃ φαρμακοῦσθαι ὑπτιηδείως ἔχειν, εἶτα πρὸ τριῶν ἡμερῶν μὴ φαρμακοῦσθαι, ἀλλ' ἢ τεταρταῖον. ὁκότ' ὀ φαρμακοῦσθαι, ὅσοι ῥοφήμασι χρεόμενοι, ἅμα φυλάσσειν χρὴ προσιζυσμοὺς τοὺς πυρετῶν, ὅκως μηδέποτε παρεσσόμενοι ἐόντων, μηδὲ μελλόντων ἔσεσθαι, ἀλλὰ λαμβάνοντες, ἢ παυσαμένων, καὶ ὡς παῤῥωτάτω ἀπὸ τ' ἀρχῆς. Ποδῶν ὀ ψυχρῶν ἐόντων, μήτε ποτὸν, μήτε ῥόφημα, μήτ' ἄλλο μηδὲν δίδου τοιόνδε, ἀλλὰ μέλιτον ἡγεῖο τοῦτ' εἶ) ὅκως φυλάσσεσθαι ἕως ἂν ἅμα θερμοὶ σφόδρα ἡλίων). Εἰθ' ὅτῳ τὸ ξυμφέρον παρέσφερε. ὡς γὰρ ὀπιζομένου σημεῖόν ὅτι μέλλοντος προξυήσεσθαι τὸ πυρετῶ, ψῦξις ποδῶν. εἰ δ' ἐν τοιούτῳ καιρῷ παρεσσίσεις ἄπορα, τὰ μέγιστα ἐξαμαρτήσεις. τὸ γὰρ νόσημα αὐξήσεις ὀ μικρῶς. ὁκότ' ὀ ὁ πυρετὸς λήγῃ, τὐναντίον ἢ πόδες θερμότεροι γίνονται τοῦ ἄλλου σώματος. αὔξεται μὰρ γὰρ ψύχων τοὺς πόδας, ἐξαπόμενος τοῦ θώρηκος, ἐς τ' κεφαλὴν ἀναπέμπων τὴν φλόγα. σὺν δὲ θερμασίῃ ὀ ἀγέος τοῦ θερμοῦ ἄπορος ἄνω, ἢ ἀναθυμιωμένου ἐς τ' κεφαλήν, εἰκότως ἢ πόδες ψυχροὶ γίνονται, ἀγχιτες καὶ νοτιώδεες φύσει ἐόντες. ἢν ὀ πολὺ ἀπέχοντες τοῦ θερμοτάτου τόπου, ψύχονται, σὺν δὲ θερμοῦ ἐς τ' θώρηκα. καὶ πάλιν ἀναλογον λυομένου τοῦ πυρετῶ, καὶ καταχερμαδιζομένου, ἐς τοὺς πόδας καταβαίνει. τῇ τοίνδε οὖν ἢ χρόνον, ἢ κεφαλὴ καὶ ὁ θώρηξ κατέψυκται αὐτέων. εἵνεκεν τούτου προσφορτέον. ὁκόταν ἢ πόδες ψυχροὶ ἔωσι, θερμοῦ ἀναγκη τ' κοιλίην εἶ), καὶ πολλῆς ἄσης μεζόνη, καὶ ἐπωγόνδριον ἐντεταμένον, καὶ ῥιγωλασμὸν τοῦ σώματος, ἅμα τ' ἔνδοθεν ταραχῆ. ἢ μετεωρισμὸν γνώμης. ἢ ἀγρύπνια. ἢ ἔλκεται. ἢ ἐμέειν ἐθέλει. καὶ ἰοῦ πονηρὰ ἐμέῃ, ὀδυνᾶται. θέρμης ὀ καταβάσης ἐς τοὺς πόδας, ἢ ὕδρω διιόντος, ἰοῦ μὴ ἱδρώσῃ, πόνια λωφᾷ. τῇ τοίνδε οὖν τ' χρεών, δεῖ τὸ ῥόφημα διδόναι. ὅτε ὀ, ὅλεθρος. ὁκόσοισι ὀ ἅμα τέλεος ἢ κοιλίη ἐν τοῖσιν πυρετοῖσιν ὑγρὴ, τούτοισι ἀξιοφερόντως τοὺς πόδας θερμαίνων καὶ προσιελλων, κηρώμασι καὶ ταινιδίοισι προσιελίσσων προσέχε, ὅκως μὴ ἔσονται ψυχρότεροι τοῦ λοιποῦ σώματος.

θερμοτ.

θερμοῖσι ὕδωρ ὅτι θερμότατον μηδὲν προσφέρε, ἀλλὰ προσκατήρει, ὅκως μὴ ψυχρὸν ἔσται). πόματι δὲ χρέεσθαι, ὡς ἐλαχίστῳ ὕδατι ψυχρῷ, ἢ μελικράτῳ. Ὁκόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι, κοιλίη ὑγρὴ, καὶ γνώμη τεταραγμένη. καὶ οἱ πολλοὶ τῶν ἰητρέων τὰς κροκίδας ἀφαιρέουσι, καὶ τὰς ῥῖνας σκάπτουσι, καὶ κατὰ βραχὺ μὲν ἀποκρίνουσι). ὃ ἐρωτώμενον. αὐτοὶ δὲ ἀφ' ἑωυτῶν οὐδὲν λέγουσι κατηρτημένον. δοκέει δέ μοι τὰ ἰητρεῖα μελαγχολικὰ εἶναι). ὅσων ἰητρῶν δὲ ἐόντων. ἢν μὲν κοιλίη ὑγρὴ ᾖ, καὶ σωματικὴ, δοκέει μοι τὰ ῥοφήματα, ψυχρότερα καὶ παχύτερα προσφέρειν. καὶ τὰ πόματα γαλακτικὰ, καὶ οἰνωδέστερα, ἢ συμπικνότερα. Ὁκόσοισι δὲ τῶν πυρετῶν, δίνοι τε ἀπ' ἀρχῆς, καὶ σφυγμοὶ κεφαλῆς εἰσὶ, καὶ οὖρα λεπτὰ, τουτέοισι προσδέχεσθαι χρὴ τὰς κρίσιας πρὸς ἑξιόμενον πυρετόν. οὐ θαυμάσαιμι δ' ἂν, οὐδ' εἰ παραφρονήσειαν. οἷσιν ἐν ἀρχῇ τὰ ὄμματα ἐρεθισθέα, ἢ καὶ παχέα, δεῖ τοιούσδε ὑποκαθαίρειν, ἢν καὶ τἆλλα ξυμφέρῃ. ὁκόσοισι δ' ἐν ἀρχῇ τὰ οὖρα λεπτὰ, μὴ φαρμάκευε δεῖ τούτους, ἀλλ' ἢν δοκέῃ κλύσαι. τούτοις ξυμφέρει, ὅτως θεραπεύσεις τὰ σώματα ἡσυχίῃ ἄγοντα, ἀγείφοντά τε καὶ προσιζάνοντα, ὁμαλῶς. ποτὰ δὲ χρέεσθαι, μελικράτῳ ὑδαρεῖ. καὶ ῥοφήματα, χυλῷ πτισάνης ἐς ἑσπέρην. κοιλίην δὲ ὑπάγειν καθ' ἁρπαγὴν κλυσμῷ. φάρμακα δὲ μὴ προσφέρε τούτοισιν. ἢν γὰρ ἡ κίνησις κατὰ κοιλίην, ὃ οὖρον οὐ πεπαίνει), ἀλλ' ἀνίδρος τε καὶ ἄκριτος ὁ πυρετὸς ὅτι πολὺ χεῖρον ἔσται. τὰ δὲ ῥοφήματα ὁκόταν ἐκλείπωσιν αἱ κρίσιες, μὴ δίδου ἢν θορυβῆται ἀλλ' ὅταν αἴσθῃ καὶ ὑποδιδῷ ὅτι τὸ βέλτιον. φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ καὶ πρώτων τῶν πυρετῶν τὰς κρίσιας, καὶ ἀφαιρέειν τὰ ῥοφήματα κατὰ τοῦτον καιρόν. μεμαθήκασι δὲ μαχροὶ πυρετοὶ οἵδε γίνεσθαι, καὶ ἀποσκήματα ἴσχειν, ἢν μὲν τὰ κάτω ψυχρὰ ᾖ, πολλὰ ὦτα, καὶ τραχήλου. ἢν δὲ μὴ ψυχρὰ, ἄλλας ἴσχει μεταβολάς. ῥεῖ δὲ καὶ αἷμα ἐκ ῥινῶν. καὶ αἱ κοιλίαι δοῦσι τοιούτοισιν ἐκταράσσουσι). ὁκόσοισι δὲ πυρετοὶ ἀσώδεες εἰσὶ, καὶ παραφρονέουσι σωτεινόσι, καὶ κεκλιμένοι οὐκ ἀνέχουσι) ἐν τῇ αὐτίῃ. καὶ τὰ ἄκρεα ψύχονται πολλὰ, πλείσης ὀπὸς μελείας καὶ φυλακῆς δέονται. δεῖ γὰρ δὴ τούτοισι προσφέρουσι μηδὲν ἀλλο, ἢ ὀξύμελι ὑδαρές. ῥόφημα δὲ μὴ προσφέρε, ἕως ἂν λήξῃ καὶ ὃ θερμὸν πεπονθῇ. καταπλίνειν δὲ ἐς ζοφερὰ οἰκήματα. καὶ καταπλάσσειν ὡς ὀλιγίστοισι στρώμασι πλῆσον χρόνον ὅτι τὰ αὐτὰ καρτερέοντα καὶ ὡς ἥκιστα ῥιπάζειν. μάλιστα γὰρ τοῦτο τοὺς ἰητροὺς ὠφελέει. ὅτι δὲ τὸ πανσπερμίην λίνου καθαρμὰ ἐναγείων ὀλίγιστα πίνει, φυλασσόμενος ὅκως μὴ φείξῃ προσπλύνων. ἔγω δὲ ἀκροχολίαν ἔφην, ἔφθον ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. τεκμαίρεσθαι δὲ ἐκ τῶν οὔρων, ὃ μὴ γόνον ἔσεσθαι. ἢν μὲν παχύτερα καὶ ὠχρότερα ᾖ, βέλτιω· ἢν δὲ λεπτότερα καὶ μελανίτερα, πονηρότερα. ἢν δὲ μεταβολὰς ἔχῃ, χρόνον τε σημαίνει καὶ ἀνάγκην τῷ νοσήματι μεταβάλλειν καὶ ὅτι τὰ χείρω καὶ ὅτι τὰ βέλτιω, τὴν αὐωμυλίην. δεῖ δὲ ἀκροᾶσθαι τῶν πυρετῶν, ἐάν μὲν ἔρις αὖ καταστῶσιν, ὁκότερον δὲ τῶσιν ἀπομιμῆται, διαιτᾶν καὶ θεραπεύειν τῇ προσηκούσῃ, κατὰ φύσιν θεωρέων. εἰσὶ δὲ ὧδε πολλαὶ τῶν καμνόντων, δεῖ προσεκτέον τῷ ἰητρῷ, ὅκως μὴ διαλήσεται αὐτὸν τῶν φαινομένων. μήτε τῷ κατὰ λογισμόν. μήτε ὁκόσα ἐς ἀριθμὸν ἄρτιον, ἢ περισσὸν δεῖ φανῆναι. μάλιστα μὲν οὖν δεῖ περισσὸν ἀριθμὸν βλαβέεσθαι, ὡς αὐτὰς αἱ ἡμέραι ἑτεροτρόπους ποιέουσι τοὺς κάμνοντας.

Quòd si caleant, nihil calidi adhibendum, sed videndum vt ne refrigerentur. Potus sit quam minimus, aqua frigida, aut mulsa. At quibus per febres aluus est liquida, & mens perturbata, & ex his multi floccos vellunt nares fodiunt, & parum quidem ad interrogata respondent, per se vero nihil compositum dicunt, iis sanè talia melancholica esse arbitror. His ita se habentibus si aluus liquida fuerit & colliquescens, sorbitiones frigidiores & crassiores exhibendæ mihi videntur, & potiones quæ aluum sistant, vinosiores potiùs quàm adstringentes. Quibus autem per febres ab initio vertigines & capitis pulsationes adsunt, & vrina tenuis, in his expectandum vt ad indicationes febris ingraueſcat, neq; mirandum si delirent. Quibus per initia vrinæ nebulosæ sunt, aut etiam crassæ existunt, hos, si alia quoque conferant, purgare oportet. Quòd si inter initia vrinæ tenues fuerint, eos minimè purgabis, sed si visum fuerit, per infusum aluum sublues. Hos ita curare conducit, vt æger corpore quiescat, tum inungatur, tum æqualiter contegatur. Potu vtatur mulsa aquosa, & ptisanæ succo in sorbitione ad vesperam. Aluum ab initio per infusa subducito, medicamenta autem purgantia minimè exhibeto. Si quid enim circa ventrem commoueris, vrina non coquitur, sed citra sudorem & iudicationem febris diutius perseuerabit. Sorbitiones autem ne dederis cum propè iudicationes fuerint, & perturbatio adfuerit, verùm vbi remiserit, & res in melius processerit. Omnium verò febrium iudicationes obseruandæ, atque eo tempore sorbitiones detrahendæ. Hæ verò febres protrahi solent, & abscessus habere circa aures & ceruicem, si quidem infernæ partes frigidæ fuerint. Quòd si minimè frigidæ fuerint, alias habent mutationes. Fluit namque sanguis ex naribus & iis alui conturbantur. At quos febres detinent cum anxietudine & præcordiorum contentione, ij iacentes stare loco nesciunt, & extremis omnibus perfrigerantur, magnamque tum curam, tum custodiam requirunt. Hos sic transigere oportet, vt nihil præter acetum mulsum dilutum exhibeas, neque sorbitionem offeras, donec febris desierit, & vrina concocta fuerit. Recumbere autem debent in domo obscura, & stratis quàm mollissimis reclinati, longo tempore eundem decubitum perferre, & quàm minimè incontinenter se iactare. Id enim eos præcipuè iuuat. Ad præcordia lini semen illitum impone ea obseruatione vt ne inhorrescat is cui apponitur, sitque exactè tepidum ex aqua & oleo coctum. Ex vrinis verò quid futurum sit conijciendum. Crassiores namque & pallidiores, meliores, tenuiores, & nigriores, deteriores. Quòd si mutationem habeant, temporis longinquitatem indicant, morbúsque necessariò tum ad peius, tum ad melius inæqualitatem commutat. Inconstantes autem febres, donec consistant, sinere oportet, atque vbi constiterint, victu & conueniente curatione occurrendum, adhibita eorum quæ secundum naturam sunt ratione. Ægrotantium verò facies multæ sunt, ideoq; Medico aduertendum est, vt ne eum manifesta aliqua causa lateat, tum earum quæ ratiocinatione considerantur, tum carum quas die pari aut impari apparere necesse est. Imprimis igitur dies impares verendi sunt, nempe quòd hi dies magnam ægrorum in hanc vel illam partem inclinationem efficiant.

Obſeruare itaque primum diem oportet, quo æger debilis eſſe, & vnde & quando initium morbi cœpit, quod certè præcipuum cognitu exiſtimatur. Poſtquam autem ipſum interrogaueris, omniaque etiam in conſiderationem adhibueris, primùm quidem caput quonam ſe habeat modo, num dolore vacet & nullam in ſe grauitatem ſentiat, deinde præcordia & latera num dolore careant. Circa præcordia ſiquidem ſpectandum num dolorem ſentiant, aut in tumorem attollantur, vel obliquitatem, vel ſatietatem habeant, vel lateris dolor affuerit, ſimulq; cum dolore aut tuſſicula, aut tormina, aut ventris dolor affligant. Vbi namq; horum quicquam in præcordiis adfuerit, præcipuè aluum per infuſa ſoluere conuenit. In potu verò aqua mulſa calida decocta vtatur. Conſiderandum etiam ſi cùm exurgit animo linquatur, aut facilè ſpiritum trahit. Inſpicienda quoque alui egeſtio num vehementer colore nigro tincta fuerit, vel pura, quales ſunt ſanorum deiectiones, vel etiam num febris tertio die ingraueſcat. Vbi autem huiuſmodi tertianos circuitus in his morbis probè admodum inſpexeris, præterea etiam alia conſideranda ſunt, & ſi quartus dies ſimiliter in his ipſis quodammodo ſe habeat, æger in periculo verſatur. Quod verò ad ſigna attinet, nigra alui deiectio mortem ſignificat, quæ autem ſani egeſtioni ſimilis eſt, ſi per omnes dies appareat, ſalutaris. At ſi glande ſubdita aluus non ceſſerit, & facilis ſpiratio adfuerit, ſi vbi ad deſidendum exurrexerit; aut in ipſo lecto animo deficiat, hæc ſi vel ægro vel ægræ inter initia affuerint, delirium affore exiſtima. Attendendum quoque ad manus, quæ ſi tremulæ fuerint, huic ſperandum eſt ſanguinem è naribus profluxurum. Nares quoque inſpiciendæ, num ex vtriſque æqualiter ſpiritus ducatur, & ſi multus ex naribus feratur, conuulſio fieri aſſolet. Quæ ſi contingat, mors huic expectanda eſt, eamque prædicere pulchrum fuerit. At ſi in febre hyberna lingua aſpera fuerit, & animi deliquia incidant, huic etſi febris remiſſio contingere conſueuit, eum tamen in perfecta inedia continere, & aquæ ac mulſæ potione ptiſanæq; cremore conſeruare oportet, neque febris remiſſioni fidendum eſt, quòd eiuſmodi ſigna ægrum de vita periclitari teſtentur. Quæ vbi cognoueris, optimeq; contemplatus fueris, ita ſi lubet prædicere poteris. Cùm verò in febribus quinto die quid formidoloſum contigerit, aut aluus liquida repentè deiecerit, aut animi deliquium inciderit, vel vocis defectio prehenderit, vel conuulſio, vel ſingultus, ex quibus anxietate æger premi conſueuit, ſudoreſque ſub naſo & circa frontem ac ceruicem poſteriore capitis parte ſuboriri. Qui caſibus conflictantur huiuſmodi, ſuſpirioſi non multò poſt moriuntur. Quibus autem per febres tubercula in cruribus oriuntur, tractuque temporis perſeuerante etiam febre, non maturantur, & circa fauces ſuffocatio incidit, nullo tumore in faucibus exiſtente, neque tubercula concoquantur, ſed extincta fuerint, iis ſanguis ex naribus effluere conſueuit. Qui ſi multus quidem fluxerit, morbi ſolutionem portendit; ſin minùs, longitudinem; quoque minùs fluxerit, eò deteriorem & longiorem. Quòd ſi reliqua facilima fuerint, huic dolores ad pedes expectandi ſunt,

φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ τὴν τοιήνδε ἡμέρην, ἐν ᾗ ἤρξατο ἀδενέειν ὁ κάμμων, ἰδόντα τὴν ἀρχήν, ἐξ ὅτου καὶ ὅτε. ἡγέεται γὰρ τῶν πρώτων εἰδῆσαι. ὁκόταν μὲν ἔρῃ αὐτὸν καὶ διασκέψῃ τοῦ πρῶτα πρῶτον μὲν κεφαλὴν, ὅκως ἔχῃ, εἰ ἀνάλγητος, καὶ μὴ βάρος ἔχῃ ἐν ἑωυτῇ. ἔπειτα ὑποχόνδρια καὶ τὰ πλευρά, εἰ ἀνάλγητα ὑποχόνδριον μὲν γὰρ, εἰ ὀδύνηνον ἰὼ, ἢ ἐπήρμενόν, ἢ ἔχῃ τινὰ σκλήρότητα, ἢ κόπον, ἢ πλευρὸν δήγηδὼν ἐπῇ, καὶ ἅμα τῷ δήγματι, ἢ βῆχον, ἢ τρόφος, ἢ πόνος χαλεπός. ὅταν δέ τι τούτων πρῶτον, ἐν ὑποχονδρίῳ μὲν, μάλιστα λύειν τὴν κοιλίην, κλυσμοῖσι. πινέτω δὲ μελίκρητον θερμὸν ἀφεψημένον. καταμανθάνειν δὲ καὶ ἐν τῇσιν ἐξαναστάσεσιν, εἰ λειποθυμέει. καὶ εἰ τὸ πνεύματος βύσσεται αὐτὸν ἔχει. ἰδεῖν τε καὶ διαχώρησιν, μή τι μέλαν διεχώρησεν ἰχῶρος χρῶμα. καὶ εἰ καθαρὸν, ὁκοῖα ὑγιαίνουσι αἱ εἰθισμέναι διαχωρήματα. καὶ ὁ πυρετὸς ἐς τὴν τρίτην ὀξυπαροξυνόμενος. καλιδὼν δὲ μάλα τὸν τοιόνδε ἐν τούτῃσι τῇσι νούσοισι τριταίους, τοὺς τοιούσδε ἤδη καὶ τὰ δίδυμα, σημαίνει. καὶ ἰὼ ἡ τεταρτη τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ὅμοιον ἔχῃ τι τῶν αὐτῶν τούτων, κινδυνώδης ὁ κάμμων γίνεται. τὰ δὲ σημεῖα, ἢ μὲν μέλαινα διαχώρησις θανάτου σημαίνει. ἰὼ δὲ ὁμοίη ᾧ ὑγιαίνοντι, ὁκόταν αὐτὰ πάσας τὰς ἡμέρας φαίνηται, σωτήριον, ὁκόταν δὲ μὴ ὑποκούῃ τῇ βαλάνῳ, ἐπῇ δὲ τὸ πνεύματος βύσσεται, διαναστὰς ὅτι ἦν δεινὸν, ἢ αὖθις ἐν τῇ κλίνῃ ἰὼ ἀψυχίη ἐπῇ. τοῦτο δὲ ὁκόταν τοῦσδε τοὺς κάμμοντι ἢ τῇ καμμούσῃ, καταρχὰς, τοῦδε φρισσώδεα οἷον ἐσμυδύειν. τοῦτο ἔχειν δὲ χρὴ καὶ τῆσι χερσίν. ἰὼ γὰρ ὑμέρεαι ἔσσιν τοῦτο δέχου τοῦδε ἅπασαν αἵματος ἐκ ῥινῶν ἐσμυδύειν. ὁρίω δὲ χρὴ καὶ τοὺς μυκτῆρας ἰὼ ὁμοίως ὁ πνεῦμα δι' ἀμφοτέρων ἕλκηται. καὶ ἰὼ πολὺ φέρηται ἐκ τῶν μυκτήρων, φιλέει γίνεσθαι σπασμός. ἰὼ δὲ σπασμὸς γλύπηται τοῦδε, θάνατος τοῦτο δόκιμος. καὶ καλῶς ἔχει τοῦτο λέγειν. εἰ δὲ ἐν πυρετῷ χειμερινῷ ἡ γλῶσσα τραχείη γλύπηται, καὶ ἀψυχίη ἐπέσῃ, φιλέει τῷ τοιῷδε καὶ ἐπήμεσις εἶναι τῷ πυρετῷ. ἀλλ' ὅμως ἢν τοιόνδε τοῦδε φυλάσσειν τὴν λιμοκτονίην. καὶ τὴν ὕδατοποσίην. καὶ μελίκρητον πόσει. καὶ χυλοῖσι τοῦδε φύλασσε, μηδὲν πιστεύων τῇ αἰέσει τῶν πυρετῶν. ὅσοι δὲ τοιάδε ἔχουσι σημεῖα, ὑποκινδυνοί εἰσι θνήσκειν. ὁκόταν δὲ τοῦδε σιωπηδὸν, οὕτω τοῦτο λέγειν ἰὼ σοι ἀρέσκῃ θεωρήσας δὲ μάλα. ὁκόταν δὲ πυρετοῖσι φοβερόν τι γλύπηται πεπτάφοισιν ἐοῦσιν, ἢ κοιλίη τε ὀξαφνης ὑγρὰ διαχώρησιν καὶ ἀψυχίη γλύπηται, ἢ ἀφωνίη ὑποπλαθὴς, ἢ ἀσπασμώδης γλύπηται, ἢ λυγμώδης, ὑπὸ τούτοισι καὶ ἀσώδης φιλέει γλωέλν. χὴ τοῦτο ὑποφαίνιον καὶ μέτωπον ἱδρῶντες, καὶ αὐχένα ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς. ἢν δὲ τοῦδε πάροντες, θνήσκουσιν οὐκ εἰς μακρὸν πνευματώδεες. ὁκόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι τὰ σκέλεα γλύφῃ φυματώδεα, καὶ ἐγχεζόμενα, μὴ σκιρτέωνται ἐπὶ ἑόντων ἐν πυρετοῖσι, καὶ τοῦτο πυγμὸς ἐν φάρυγι, ἰσχνῶν ἑόντων τῶν τοῦτο φάρυγα, καὶ μὴ σβεσθῇ, φιλέει τῷ τοιῷδε, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥέειν. καὶ ἰὼ μὲν πολὺ ῥυῇ, λύσιν σημαίνει τῆς νούσου. ἰὼ δὲ μὴ, μακρώ. ὁκόσῳ δ' ἂν ἔλασσον ῥυῇ, τοσῷδε χεῖρον καὶ μῆκος. ἰὼ δὲ τ' ἄλλα ῥήϊστα γλύπηται, τοῦτο δέχεσθαι τῷ τοιῷδε, ἐς πόδας δήγματα.

ἰὼ ὁ

ἰὼ δὲ ἅψηται τὼ ποδός, ϗ ἐπώδυνος γλύμβος τ̃ ἄρθρ πυελφλεγὴς γλύφωδης, ϗ μὴ λυθῇ, ϗ̃ ἰκχὼρ ἤξει ϗ ἐς ἀυχένα ἀγήματα, ϗ ἐς κληῖδα, ϗ ἐς ὦμον, ϗ ἐς στῆθος, ϗ ἐς ἀρθρον. ϗ τοῦτο δεήσει φυματώδες γενέσθ. σφεννυμένων δὲ τούτων ἰὼ αἱ χεῖρες ἐφέλκων̃), ἢ ξυμφορὴ γίνεται, σπασμὸς ⓜ τοιοῦσδε ὑπολαμβανέτω, ϗ παραφροσύνη. ἅπαρ ϗ φλυζάκια ὑπὸ τ̃ ὀφρύ. ϗ ἐρυθήματα ἴσχ. ϗ βλέφαρον ὁ ἕτερον πρὸς ὁ ἕτερον παραβλεψάνει. ϗ σκληρὴ φλεγμονὴ κατέχει. ϗ οἰδέει ἰσχυρῶς ὁ ὀφθαλμός. ϗ παραφροσύνη μέγα ὑπιδιδοῖ. αἱ δὲ νύκτες μᾶλλον σημαίνουσιν ἢ αἱ ἡμέραι, τὰ πολλὰ τ̃ παραφροσύνων. τὰ δὲ σημεῖα μάλιστα γίγν πολλὰ ὑπὸ ⓜ πλείστων ἀριθμὸς, ἢ ὑπὸ ⓜ ἀρτίων. ὁκοτέρῳ δ' ἂν τούτων τ̃ ἀριθμῶν̃ γένη̃), ὀλέθριοι ὑπογίνον̃). δὲν διάτας δὲ ἰὼ μὴ ἐξ ἀρχῆς φαρμακεύειν πρόσαρη̃, πρὸς τ̃ πέμπτης ἰὼ βορβορύζῃ ἢ χολίν. εἰ δὲ μή, ἐᾶν ἀφαρμάκευτον εἶ̃). ἰὼ δὲ ἢν βορβορύζῃ, ϗ τὰ ἐπιχωρήματα χολώδεα ᾖ, σκαμμωνίῳ ἐπικάθαιρε μετρίως. τῇ δὲ ἑβδόμῃ προσαπείη, ὡς ἐλάχιστα προσφέρειν πόματα ϗ ῥοφήματα, ἵνα βελτίονας ἔχῃ, ἰὼ μὴ ἐπιῤῥῶσι τὼ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ, ἐπιμένοντες. ὀκτωκαιδεκάτῳ τεσσαρεσκαιδεκατάῳ ἑώλῳ ἀφωνίη προσγένηται, ἢ φιλέει ἧκειν λύσις ταχείη, ἢ δὲ ἀπαλλαγὴ τ̃ νουσήματος γίνεται, ἀλλὰ χρόνου τοῦτο σημαίνει. ὀκτωκαιδεκάτῃ δὲ φανῇ ὑπὸ τῇ ἡμέρῃ ταύτῃ μακρότερον ξυμπίπτει. ὀκτωκαιδεκάτῳ δὲ πυρέσσοντι τεταρταίῳ, ἢ γλῶσσα ὀκνοτεραφρήσσηται, ϗ ἡ κοιλίη χολώδεα ἐπιχωρέῃ ὑγρά, φιλέει προσληρεῖν ὁ τοιόσδε. ἀλλὰ χρὴ προφυλάσσειν πρεπόμενον τοῖσιν ἀποβαίνουσι. θερινῆς ϗ μετοπωρινῆς ὥρης ὑπὸ πολλῶν ὀξέων, αἵματος ἀπόσταξις ὀξυτάτης, σωτηρίη δὲ πολλῷ φλεγμασίῃ κατὰ τὰς φλέβας δηλοῖ. ἐς δὲ ὑστεραίαν λεπτῶν ὕδατος ἐπιφάσιος. ἐὰν μὲν ἀκμάζῃ τῇ ἡλικίῃ, ϗ τὸ σῶμα ὀκ γυμνασίων ἢ βαθυκοίτιος ἔχῃ. ἢ μελαγχολικός. ἢ ὀκ πόσιος χεῖρες θερμαὶ, καλῶς ἔχει προσφροσύνῃ προσειπεῖν, ἢ ἀσασμόν. κἢν μὲν ἐν ἄρτιν ὑπολάβητε, βέλτιον. ὀκ χρισίμους δὲ ὀλέθριον, ἰὼ μὴ πολὺ ὄμβρ ἀποσυδὲν αἷμα ὀξόδους ποιήσηται τῆς πλεονεξίης ϗ̃ ῥῖνας, ἢ ϗ̃ ἕδρῃσι ἢ ἐμπυήσεις, ἢ μεταστάσεις, ἢ ἀποστάσεις, ἢ πόνους ἐν τ̃ ὑποχονδρίῳ, ἢ ἐς ὄρχεας, ἢ ἐς σκέλεα. λυθέντων δὲ τούτων, ἔξοδοι γίνονται. πτυσμοί. παχέων ὕδρων. λείων. λευκῶν. ἔξοδοι. πυρετῷ λυγίζει, ὀπὸν σιλφίου. ὀξύμελι, δ' αὖκον τετρίφας, πτεῖν δίδου. ϗ χαλβάνῃ ἐν μέλιτι. ϗ κύμινον ὀκλεικμένον. ϗ χυλὸν πτισάνης, ὑπὸ τοῦτο ποιεῖσι ῥοφεῖν. ἄφυκτος ὁ τοιοῦτος. ἰὼ μὴ ἱδρῶτες ψυχροὶ ϗ ὕπνοι ὁμαλοὶ ὑπολάβητε. ϗ ἔδεσι παχέσι ϗ δριμέσι καταδράμῃ, ἢ ἐς ἀπόστασιν σπείσῃ. κόκκαλος ϗ σμύρνα, ὀκλεικτόν. πίνειν ὁ τοῦτοισι διδόναι, ὀξύμελι ὡς ἐλάχιστον. ἰὼ ὁ διψώδεες ἔωσι σφόδρα, τὸ ψυχρὸν ὕδατος. τὰ ὁ πλευμονικὰ ϗ πλευριτικὰ ὧδε χρὴ σκέπτεσθαι, ἰὼ ὀξύς τε ὁ πυρετὸς ᾖ. ϗ τὰ ὀδυνήματα ἔτερα πλευρῶν. ἢ ἀμφοτέρων. ϗ τὸ πνεύματος ὁ ἀναφερόμενον, ἰὼ πονέῃ. ϗ βῆχες ἐπέωσι, ϗ πτύσματα αἱματώδεα, ἢ πάλια, ἢ ϗ λεπτὰ, ϗ ἀφρώδεα, ϗ αἰθαλώδεα, ϗ εἴ τι ἄλλο διαφορὴν ἔχοι, πρὸς τὰ μεμαθηκότα τούτοισιν, ὅτῳ χρὴ διαγινώσκειν. ἰὼ μὲν ὀδυνῇ ἄνω προφανὴς πρὸς κληῖδα, ἢ πρὸς μαζὸν, ἢ πρὸς βραχίονα. πάντως χρὴ τ̃ ἐν ᾧ βραχίονι φλέβα τ̃ εἴσω, ἐφ' ὁκότερον αἰεὶ ἢ τ̃ μερέων, ϗ̃ τόδε ἀφαιρέειν ὁ ϗ̃ τ̃

qui si pedem attigerint, diuturnoq; dolore afficerint, & inflammatio circum oborta paulatim non leuetur, ad ceruicem dolores perueniet, & ad iugulum, humerum, pectus & articulum, hunc q; tuberculosum fieri necesse est. His verò extinctis, si manus contrahantur, vel tremulæ euadant, cum conuulsio & desipientia prehendit. Quinetiam in supercilijs pustulas & rubores habet, & vna ex palpebris iuxta alteram repullulat, dura inflammatio detinet, oculus vehementer intumescit, & delirium valde increscit. At noctes magis quàm dies delirij significationem præbent. Multa autem signa maximè contingunt ad numerum imparem potius quàm parem. Vtrouis tamen numero contingant, lethales morbi succedunt. Hos si quidem ab initio medicamentis purgare volueris, id ante quintum diem faciendum, si venter murmurauerit, alioqui à medicamentis abstinendi. Quòd si murmurauerit, aluiq; egestiones biliosæ fuerint, scămonio exhibito moderatè purgandum. Quod autem ad reliquam curationem attinet, quàm parcissimi potus & sorbitiones, quò meliùs se res habeat, exhibendæ, donec remissione facta decimumquartum exegerint diem. Febricitanti sub decimumquartum diem si vox defecerit, huic neque cita morbi solutio, neque liberatio venire assolet, sed temporis longinquitas indicatur. Cùm verò hoc die apparuerit, longior morbus incidit. Febricitanti vbi quarto die lingua perturbatè loquitur, & aluus biliosa liquida deiicit, is delirare assueuit. Sed ex euentis quid consequatur obseruandum. In acutis morbis æstiua & autumnali tempestate, repentina sanguinis stillatio, contentionem & multum circa venas feruorẽ significat, & postero die vrinas tenues futuras. Ac si ætate viguerit æger, fueritq; corpore exercitato, bene carnoso & melancholico, aut ex potatione manus tremulæ fuerint, delirium aut conuulsionem rectè prædixeris. Et si quidem paribus diebus accesserint, melius, iudicatoriis verò diebus perniciosum, nisi multus irruens sanguis viam redundantię per nares aperuerit, aut per sedem fecerit, aut abscessus, aut humorum transpositus, aut præcordiorum dolores, aut ad testes, aut ad crura attulerit. Quibus concoctis viæ sunt sputis, & vrinæ excernuntur crassæ, læues, albæ. In febre singultuosa laseris succum, acetum mulsum, daucum tritum potui exhibeto, & galbanum ex melle cum cumino delingendum, posteaq; ptisanæ cremorem sorbendum dato. Neque is euadere potest, nisi iudicatorij sudores & somni æquales accesserint, vrinæq; crassa & acres percurrerint, aut ad abscessum morbus se conuerterit. Nux pinea cum myrrha in ecligmate detur. His verò acetum mulsum quàm minimum potui exhibeatur, sed si admodum siticulosi fuerint, aqua hordei. Circa pulmonum & laterum inflammationes istud considerandum, num febris adsit acuta, & dolores alterius lateris aut vtriusque affligant, & num laboret dum spiritus sursum fertur, tusses adsint, & sputa educantur rufa aut liuida, vel etiam tenuia & spumosa, & florida, atque si quid discrepet ab iis quæ illis contingere consueuerunt. His hæc instituenda curatio. Si quidem dolor sursum ad iugulum tendat, vel ad mammam & brachium, internam brachij venam secare oportet, ea parte qua dolor affligit, & sanguinem detrahere pro

corporis habitu,anni tempore,ætate, & colore, pluſque & cum maiore fiducia, ſi dolor acutus fuerit, ad animi vſque deliquium ducere, poſtea alui infuſum per clyſterem exhibere. Quòd ſi ſub thorace dolor valdè vrgeat, lateris morbo affecto aluum medicamento purgabis. At medio purgationis tempore nihil dandum, poſt purgationem autem acetum mulſum exhibendum. Quarto die medicamentum purgans propinato, tribuſque primis diebus aluum per infuſum ſubluito, atque ſi ſic non leuetur, aliquantulum purgato. Cuſtodia deinde opus eſt, dum æger febris ſit expers & ad ſeptimum diem peruenerit. Deinde ſi in tuto verſari videatur, ſic primùm tenuem modicumque ſuccum ex melle exhibeto. Quòd ſi facilè ſputum educatur, bene ſpiret, & circa latera dolore careat, paulò craſſiorem & copioſiorem, biſq; die dato. Si vero non facilè liberetur, minorem potionem & paucam ſorbitionem, cremorem tenuem & ſemel exhibeto, eo quo meliùs degit tempore, quod ex vrinis deprehendes. Sorbitionem autem his in morbis non priùs offerre oportet, quàm vrinas & ſputa concocta videris. At ſi ex medicamento purgante frequenter deiecerit, minorem quidem & tenuiorem exhibere neceſſe eſt. Neque enim dormire ob vaſorum inanitionem, neque concoquere ſimiliter, neque iudicationes ſuſtinere poterit. Verùm vbi crudorum colliquationes extiterint, & quæ renituntur reiecerit, nihil repugnabit. Concocta autem ſputa quidem ſunt, vbi puri ſimilia extiterint, vrinæ verò, vbi ſedimenta habuerint eruo ſimilia. At ad cæteros laterum dolores tepefactoria & ceromata apponere nihil prohibet, crura etiam & lumbos oleo calido inungere, & pinguedine illinere. Ad præcordia autem lini ſemen cataplaſmate ad mammas vſque imponere. Pulmonis inflammatio vbi ſtatim attigerit, niſi repurgetur, remedium non admittit, prauaque eſt ſi æger difficulter ſpiret, vrinæ tenues ſint & acres, ſudoreſque circa ceruicem & caput oborti ſint. Hi enim ſudores mali ſunt ex ſuffocatione, impetu, & violentia vbi ſuperior morbus euadit contingentes, niſi vrinæ multæ & craſſæ proruperint, & ſputa cocta prodierint. Quicquid autem ex his ſponte euenerit, morbi ſolutionem adferat. Ad pulmonis inflammationem medicamentum in ecligmate, nux pinea & galbanum ex melle Attico. Abrotanum in aceto mulſo, piper, veratrum nigrum vbi decoxeris, lateris dolore affecto etiam inter initia, vbi dolor vrget, exhibeto. Confert etiam panacem ex aceto mulſo decoctum & percolatum propinare, tum hepaticis, tum ſepti tranſuerſi dolore plurimùm affectis. Et quæcunq; per aluum aut per vrinas deducere voles, ex melle & vino exhibeto. Verùm quę per aluum, cum aquoſa mulſa copioſiore propinato. Inteſtinorum difficultas ſi ceſſauit, vel abſceſſum, vel tumorem aliquem pariet, niſi in febres vel ſudores vertatur, & vrinæ craſſæ, albæ & læues apparuerint, vel in tertianas, vel varicẽ, vel teſtem, vel crura, vel in coxẽdices dolor obfirmetur. In bilioſa febre, morbus regius, ante diem ſeptimum cum rigore ſuccedens, febrem ſoluit, citra rigorem verò intempeſtiuè obortus, lethalis. Neruorũ diſtentio circa lumbos, & ex atrabilariis humorib. per venas ſpiritũ interceptiones ſi adfuerint, venæ ſectione ſoluuntur. Cùm autem per tendones vehementer anteriore parte reuelluntur, ſudoreſque circa ceruicem & faciem oboriuntur,

σώματος ἕξιν, καὶ ὥρῃσι. καὶ ἡλικίῃσι. καὶ χροιῇ, πλεῖον καὶ θαρσέων. κἢν ὀξὺ ᾖ τὸ ἄγγημα ἢ, ἀγειν τοὺς λειποψυχίῃσι. ἔπειτα ἐπισκλύζειν μὴ τῶν. ἢν δὲ ἐπικάτω τῶ θώρηκος ἢ τὸ ἄγγημα, καὶ σωτείνῃ λίην, τῷ πλευρικῷ τιὼ κοιλίῃ ἐπισκάθαιρε. μεσηγὺ δὲ τ καθάρσιος, μηδὲν δίδου. μὴ κάθαρσιν ᾖ ὀξυμελι. φαρμακεύειν ᾖ τεταρταῖον. ταῦ ᾖ ἀρχῆς τρεῖς ἐπισκλύζειν. καὶ ἢν μὴ κουφίζῃ οὕτως, ἐπισκάθαιρε. φυλακὴ δὲ ἔστω, ἕως ἀπυρέτῳ ᾖ ἑβδόμης. ἔπειτα ἢν ἀσφαλὴς ᾖ πλύνειν ἐών, οὕτω. χυλῷ ὀλίγῳ καὶ λεπτῷ τὸ τοῦτον, σιὼ μέλιτι μίσγων, δίδου. ἢν ᾖ ἀνάγηται ῥηϊδίως, καὶ βῆσσος ᾖ, ᾖ αὐώδωσι τὰ πλευρά, ᾖ σμικρὸν παχυτέρω τε καὶ πλείονι, καὶ δὶς τῆς ἡμέρης. ἢν ᾖ μὴ ῥηϊδίως ἀπαλλάσσῃ, ἐλάσσονά τε τὸ πόμα, καὶ τὸ ῥόφημα ὀλίγον, χυλὸν λεπτὸν καὶ ἄπαχ. καὶ ἐν ὁποτέρῃ αὖ ὥρῃ, βέλτιον διαφέρει. γνώσῃ ᾖ ἐκ τῶν οὔρων. δεῖ ᾖ ῥόφημα τοῦτο φέρειν τοῖσιν ἐκ τῶν νουσημάτων μὴ τοιοῦτον ᾖ πέπονα τὰ οὖρα, ᾖ πύσματα ἴδῃς γεγυμνωμένα. ἢν ᾖ φαρμακευθεὶς συχνὰ καθαρθῇ, ἀναγκαῖον διδόναι ἔλασσον τε λεπτότερον. ὃ γὰρ διψῆσεται ὑπὸ κενεαγγείης ὑπονόσιν. οὐδὲ πέσσειν ὁμοίως. οὐδὲ τὰς κρίσιας ὑπομένειν. ἀλλ' ἐπειδὰν ξυντήκεσθαι ὠμὰ γίνηται, καὶ τὰ αὐτέχοντα ἀποβάλλῃ, αὐθέξει οὐδέν. πέπονα δὲ ὅσα τὰ μετέωρα, ὁκόταν γίνηται ὅμοια τῷ πύῳ. τὰ δὲ οὖρα τὰς ὑποστάσιας ὑπερύθρους ἔχοντα, ὁκοῖον ὄρεβος. οὐδὲν ᾖ κωλύει καὶ τοὺς τὰ ἀγὰ ἀγγήματα τῶν πλευρέων, καὶ χλιάσματα προσιδέναι, καὶ κηρώματα. ἐλαίῳ ᾖ τὰ σκέλεα καὶ ὀσφῦν, θερμῷ. ᾖ λίπος ἐγκαταλείφειν. ὅπῃ ᾖ ὑποχόνδρια λίνῳ σπέρμα καταπλάσσειν ἕως μαζῶν. ἀκμαζόσης ᾖ τῆς περιπλευμονίης. ἀβοήθητον μὴ ἀναθαλερσμόν, καὶ πονηρὸν ἢν δύσπνοος ᾖ, ᾖ τὰ ὕδατα λευκὰ καὶ δριμέα, καὶ ① ἱδρῶτες περὶ τραχήλου καὶ κεφαλὴν γίνονται. ① ἰοῦσι γὰρ ἱδρῶτες πονηροὶ, ὑπὸ πνιγμοῦ καὶ ῥωγμῆς καὶ βίης ἐπιγιγνομένων τῶν νουσημάτων. ἢν μὴ ὕδατα πολλὰ, ᾖ παχέα ὁρμήσῃ, καὶ πύσματα πέπονα ἔλθῃ, ὅ, τι δ' ἂν τούτων ἀθρόα τίσῃ, λύει τὸ νόσημα. Περιπλευμονίης ἐκλειχτὸν, χαλβάνη ᾖ κάρυα λεπτὰ, ἐν μέλιτι ἀττικῷ. ἀβρότονον ἐν ὀξυμέλι. πέπερι, ἑλλέβορος μέλας, ἀποζέσας, ᾖ πλευριτικῷ ἐν ἀρχῇ πρόσω δίδου. ἀγαθὸν ᾖ ᾖ τὸ πάνακες ἐν ὀξυμέλιτι ἀναζέσαντα καὶ διηθήσαντα, διδόναι πίνειν. καὶ ἡπατικοῖσι, καὶ τῆσιν ἀπὸ τῶν φρενῶν προσπεσούσησι. καὶ ὁκόσα. δεῖ ἐς χολὴν ἢ ἐς οὖρησιν, ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι. τὰ δὲ ἐς χολὴν, σιὼ ὑδαρεῖ μελικρήτῳ πίνειν πλεῖον δίδου. δυσεντερίη, ἀπόσημα, ἢ ἐπιμέλι, παυσαμένη ποιήσει, ἢν μὴ ἐς πυρετοὺς, ἢ ἱδρῶτας, καὶ οὖρα παχέα, καὶ λευκὰ καὶ λίαν ὑπόφαιν, ἢ ἐς τεταίους, ἢ ἐς χρυσὸν, ἢ ἐς ὄρχιν, ἢ ἐς σκέλεα, ἢ ἐς ἰσχία φερόμενα ἢ ὀδυνῶν. ἐν πυρετῷ χολώδει περὶ τ ἑβδόμης μεταῤῥίγεος ἴκτερος ὑπογινόμενος, λύει ⓦ πυρετόν. αὐθις δὲ ῥίγεος ἢν ὑπογένηται, ἔξω τῶν χωρῶν, ὀλέθριον. Τέτανοι δὲ ὀσφύος, καὶ ἀπὸ μελαγχολικῶν ἀφὰ φλεβῶν, πνευμάτων ἀποληψίες ὁκότεμ ἕωσι, φλεβοτομίη λύει. ὁκότεμ ᾖ ἀπὸ τῶν τενόντων σφοδρῶς ἔμπροσθεν ἀνιαπῶνται, καὶ ἱδρῶτες περὶ τραχήλου καὶ προσώπου,

ὑποῦ

ὑπὸ τῶ πόνου διακορηθέων, καὶ ξηραινόμενων τῶν τενόντων, [43] καὶ τῶν οὐρωδέων, ④ παχύτερα τὰ ῥάχιν ξυνέχοντα, ἢ ④ μέγιστοι σιώδεσμοι καταπεφυκότες, ἕως ἐς πόδας ἀποτελευτῶσι, τῷ τοιῶδε, ἰὼ μὴ πυρετὸς καὶ ὕπνος ἐπιγίνηται καὶ τὰ ἐπόρθια οὖρα πεφὶν ἔχοντα ἔλθῃ, καὶ ἱδρῶτες χειλικοὶ. πίνειν οἶνον χρηστὸν οἰνώδεα. καὶ ἄλητον ἑφθὸν ἐσθίειν. καὶ χηρωτῇ ἀλείφειν, καὶ ἐγχρίειν. τὰ τε σκέλεα περιελίσσειν, ἕως τῶν ποδῶν, θερμῷ περιστρέφων ἐν σκάφῃ. καὶ βραχίονας ἕως δακτύλων καταλίσσειν. καὶ ὀσφὺν ἀπὸ τῶ τραχήλου ἕως τῶν ἰσχίων. σίαλον ἐγκηρώσας μαλακῷ δέρματι, ὅκως καὶ τὰ ἔξωθεν περιέξει. καὶ ζμηλίπων πυρία τοῖσιν ἀσκίοισι, θερμὸν ὕδωρ ἐγχέων, καὶ περιστείνων σινδόνιον, ἐπιμάκλινε αὐτόν. κοιλίην δὲ μὴ λίην λύσης, ἰὼ μὴ βαλφίῃ, ἰὼ πολὺς ὁ χυμὸς ᾖ, καθ' ὃν ἀσφαλὴς μάθῃ. καὶ ἰὼ ὅτι διὰ σῶν γίνεται τὸ βέλτιον. Εἰ δὲ μὴ, [44] τοῦ μόδιου τῆς ῥίζης τρίβων ἐν οἴνῳ θύωδι, καὶ ἄλευρον, πίνειν δίδου πρωΐης, πρὸ τῆς βρέχης. καὶ τὰ χθιζὰ τοῖσι, τὸ ἄλευρον ἑφθὸν χλιαρὸν, ἐσθιέτω ὡς πλεῖστον, καὶ οἶνον ὁκόσου βούληται θύκρητον ὑποπινέτω. καὶ ἰὼ μὴ σοι ὑποδιδῷ τὰ ὑποδιδόμενα τὸ βέλτιον. Εἰ δὲ μὴ προσλέγῃ. τὰ δὲ νουσήματα πρῶτα, λύεται ἢ καθ' ὅλα σώματα, ἢ κατὰ κοιλίην, ἢ καθ' οὖσιν, ἢ ὑπὸ τινος ἄλλου τοιούτου ἀρθρου. ἡ δὲ τῆς ἱδρῶτος ἰδέη, κοινὴ ἁπάντων. Ἐλλεβορίζειν δὲ χρὴ, οἷσιν ἀπὸ κεφαλῆς φέρεται ῥεῦμα, ὁκόσοι δὲ ἐξ ἀποσημάτων, ἢ φλεβορραγίης, ἢ δι' ἀκρησίην, ἢ δι' ἄλλην τινὰ ἰχωρίην αἰτίην ἔμπυοι γίνονται, μὴ δίδου ἐλλέβορον τοῖσι τοιούτοισιν, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσῃ. καὶ ἰὼ τι πάθῃ, αἴτιον δόξῃ εἶναι ἐλλέβορος. ἰὼ δὲ ζμηλύνηται τὸ σῶμα, ἢ πόνος ἐν κεφαλῇ, ἢ ἐμπεπλασμένα τὰ οὐατα, ἢ ῥὶς, ἢ τὠφθαλμοὶ, ἢ χειρῶν βάρος, ἢ σώματος ὄγκος πρῶτα τὸ ἔθος, ὅτι ἂν συμβαίνῃ μήτε ὑπὸ ποτῶν, μήθ' ὑπὸ ἀφροδισίων, μήτε ὑπὸ λύπης, μήτε ὑπὸ φροντίδων, μήτε ἀχρυπνιῶν. κ' ἰὼ μὲν τι τούτεων ἔχῃ αἴτιον, τοῦτο τοῦτο ποιέεσθαι τὴν θεραπείην. τὰ δὲ ἐκ πορείης ἀλγήματα, πλευρέων, νότου, ὀσφύος, ἰσχίων, καὶ ὁκόσα αἰεπαίροντες ἀλγέουσι τοῖσιν ἔχουτες, πολλάκις γὰρ μεμάθηκε φοιτέων, ἐκ κραιπαλέων, καὶ βρωμάτων φυσωδέων, ἀλγήματα ἐς ὀσφὺν καὶ ἐς ἰσχία, οἷσι δ' αὖ αὐτέων ἢ τοιάδε δυσουρέεται. τούτων δὲ πορείη αἴτιη, καὶ κορυζέων καὶ βεφίγχων. Ὁκόσα δὲ ἀπὸ ζμηιτημάτων, τὰ μὲν πολλὰ ἕκαστος ὡς αὐτὰ ἐρεῖ ὃ ἔθος ζμηιτηθῇ, μάλιστα ὑποσημήνει. [45] καὶ γὰρ ὁκόσοι αὖ μὴ μεμαθήκοτες ἀρίστεον, ἰὼ ἀρίστησαν, ὄγκος πολὺς αὐτοῖσι τῆς γαστρὸς, καὶ νυσταλμὸς, καὶ πλησμονὴ. ἰὼ δὲ ὑποδιφθήσωσι, κοιλίη ἐκταράσσεται. ξυμφέρῃ δὲ τουτέοισιν ἐκλουσαμένοισιν κλινδέειν κοιμηθέντας δὲ περιπατῆσαι βραδέως συχνὸν περίοδον. κ' ἰὼ μὲν λαπαχθῇ, δειπνῆσαι καὶ πιεῖν οἶνον ἐλάσσονα ἀκρητέστερον. ἰὼ δὲ μὴ λαπαχθῇ, ὑποζώσασθαι τὸ σῶμα θερμῷ. καὶ ὑδαρέα οἶνον λευκὸν, ἢ γλυκὺν, ἰὼ διψῇ ὑποπίνειν καὶ ἀναπαύεσθαι. ἰὼ δὲ μὴ ἐγκοιμηθῇ, πολλαὶ ἀναπαύεσθαι. τὰ δὲ ἄλλα ὁμοίως τοῖσιν ἐκ κραιπάλης ζμηιτέσθω. Τὰ δὲ ἀπὸ ποτμάτων, ὁκόσα μὲν ὑδαρέα, βραδυπορώτερά ἐστι. καὶ ἐγκυκλέα·

præ dolore vellicatis & resiccatis iis qui ad ossis sacri extremum pertinent tendonibus, qui crassissimi spinam continent, qua parte maxima exoriuntur ligamenta & ad pedes vsque desinunt. Huic nisi febris & somnus accesserit, & quæ consequuntur vrinæ concoctæ, sudoresque iudicatorij prodierint, vinum Creticum vinosum bibendum, & farinam coctam edendam exhibeto. Cerato quoque inungere atque illinere conuenit, cruraque in pelui calida madefacta ad pedes vsque velamentis inuoluere, & brachia ad digitos vsque contegere, lumbosque à collo ad coxas molli pelle pinguedine & cera illita, ita vt anteriora etiam contineat, circumdare. Ex interuallis etiam fomentis per vtriculos vtitor, calidaque affusa, & obuoluto linteo, ipsum in conclaui decumbere iubeto. Aluum verò ne nimiùm, nisi glande soluito, si ex longo tempore non deiecerit, & si quid in meliùs tibi processerit bene se res habet. Alioqui modi radicem ex vino odorato tritam, & daucum mane ieiuno ante perfusionem propinato, & post hæc citò farinam coctam tepidam quàm plurimam edat, vinumque bene temperatum, cùm volet, superbibat. Et si quidem tibi in meliùs processerit, bene res habet, alioqui prædictione vtendum. At morbi omnes soluuntur aut per os, aut per aluum, aut per vesicam, aut alium quendam eiusmodi articulum. Sudor verò omnibus communis est. Veratrum autem exhibendum quibus à capite fluxio fertur. At iis qui ex abscessibus, aut ex venæ ruptione, aut ob intemperantiam, aut aliam validam quandam ob causam suppurati fiunt, veratrum minimè dandum, cùm nihil iuuet, & si quid æger patiatur, veratrũ in causa esse videatur. Si verò exoluto fuerit corpore, vel caput doluerit, aut aures, aut nares oppleãtur, aut sputatio, aut genuũ grauitas malè vexet, aut corpus præter consuetudinem intumescat, quicquid horum contigerit, exhibebis, dum neque ex potibus, neque ex rebus venereis, neque ex mœrore, aut curis, neque ex vigiliis ista contingant. Et si quidem horum aliquid in causa fuerit, ad id curationem instituere oportet. Dolores laterum, dorsi, lumborum, coxarum, ex itinere contingunt, & quæcunque inter respirandum ex occasione manifesta dolorem faciunt. Plærumque namque ex crapulis cibisque flatulentis ad lumbos & coxas dolores venire consueuerunt. Atque ex his casibus vrinæ difficultas accedit. Horum verò ex via defatigatio causa est, itemque grauedinis & raucedinis. Quæ autem ex victus ratione contingunt, horum quidem magnam partem vnusquisque pro mutata præter consuetudinem victus forma, præcipuè significationem præbet. Qui enim prandere minimè soliti, pransi sunt, his magnus ventris tumor adest, & dormitatio, & plenitudo. Si verò insuper cœnauerint, aluus exturbatur. His à balneo dormire confert, & à somno lenta deambulatione multos conficere circuitus, & si quidem venter emollitus fuerit, cœnare, & paucum vinum, sed meracius bibere. Quòd si aluum non exonerarint, corpus oleo calido inungere, & si sitis adfuerit, epoto vino aquoso albo dulci quiescere, & si non dormierint, ampliùs quiescere. In reliquis similis ijs victus ratio qualis crapula grauatis institui debet. Ex potionibus autem quæ quidem aquosiores sunt, tardiùs permeant,

& velut in orbem actæ circum præcordia fluitant, neque ad mixtionem decurrunt. Quibus si quis repletus fuerit, is nullum opus ex his celeriter conficiet, quæ corporis contentionem, robur, aut celeritatem ad laborem requirunt. Quàm plurimum autem quiescat, donec vnà cum cibis concoctæ fuerint. At verò meraciores & austeriores potiones, in corpore palpitationem, & in capite pulsationem efficiunt. Hi benè habent si insuper dormiant, & calidum aliquid ex his quæ ipsis sunt suauissima sorbeant. Ieiunium autem ad capitis dolorem & crapulam malum est. Qui semel tantùm die cibum capiunt, ij & imbecilli euadunt, & calidam vrinam reddunt præter consuetudinem vasis exinanitis, os salsum & amarum redditur, in quouis opere sunt tremuli, tempora ipsis distenduntur, neque cœnam perinde coquere possunt ac si pransi essent. Hos minùs quàm pro consuetudine bibere conuenit, mazamque liquidiorem panis loco assumere, & inter olera lapathum, aut maluam, aut ptisanam & betas. In cibo vinum bibant quantum videatur esse moderatum & dilutius, & à cœna parum deambulent, donec vrina decurrat, eamque reddiderint, piscibus coctis etiam vtantur. Cibi autem de se maximè indicia præbent. Allium flatum & caliditatem circa thoracem facit, capitis grauitatem & anxietudinem parit, & si quis alius dolor fieri consueuerit, eum grauiorem reddit. Vrinam autem ciet, eaque dote est præditum. Optimè autem editur ei qui se ad compotationem comparare volet, aut iam ebrius est. Caseus flatum & adstrictionem parit, cibos incendit, crudum & incoctum edulium existit, eiusq; esus inter potandum repletis deterrimus. Legumina omnia flatuosa sunt, & cruda, & elixa, & frixa, tum etiá macerata, tum viridia. Neque his nisi cum aliis cibis vtendum. Sed horum vnumquodque sua habet vitia. Cicer flatum quidem tum crudum, tum frictum, & dolorem parit. Lens adstringit & turbationem inducit, si cum cortice fuerit. Ex his lupinus minimùm horum malorum habet. Laserpitium tum caule, tum succo, quibusdam quidem maximè, inexpertis verò per aluum minimè descendit, & choleram aridam nominatam parit, idque præcipuè si cum multo caseo, aut bubularum carnium esu misceatur. Nam & melancholicæ affectiones carnium bubularum esu ingraueſcunt, quòd earum natura minimè superari queat, neque quilibet ventriculus eas concoquere possit. Quo periculo optimè defungentur, qui iis percoctis & perquam vetustis vtentur. Caprinæ carnes omnia quæ bubulis insunt vitia habent, & cruditatem, flatusque & ructus magis mouent, & choleram gignunt. Sunt autem quæ odoratissimæ, solidæ & suauissimæ, eæque optimæ percoctæ & frigidæ. Quæ verò insuauissimæ graueolentes & duræ, eæ pessimæ, quinetiam recentes. Optimæ etiam sunt æstate, autumno verò pessimæ. Porcelli carnes prauæ sunt, cùm crudiores aut perambustæ fuerint. Nempe tum choleram magis gignent, & turbationem facient. Suillæ autem carnium optimæ sunt, præstantissimæ verò, quæ neque vehementer pingues, neque contrà vehementer graciles, neque veteris victimæ ætatem assecutæ, edendæque sine pelle & subfrigidæ. In cholera sicca venter inflatur,

καὶ ὑποπολάζει περὶ τὰ χόνδρια. καὶ ἐς οὔρησιν οὐ καταπέπτει. τοιούτου δὲ πόματος πληρωθεὶς, μηδὲν ἔργον ὀξέως διαφορήσῃ, ὀχθήσει τῷ σώματι ξυμπαντὶ, βίη, ἢ τάχα πονέσει ξυμβαίνει. ὡς μάλιστα δὲ ἡσυχάζητω, ἕως ἂν καταπεφθῶσι μὴ τῶν σιτίων. ὀχθήσει δὲ τῶν πομάτων ἀκρητέστερά ἐστιν ἢ αὐστηρότερα, παλμὸν ἐν τῷ σώματι καὶ σφυγμὸν ἐν τῇ κεφαλῇ ἐμποιέει, τοῦσι κακῶς ἔχουσι ὑπνοιμάσθαι, καὶ θερμόν τι ῥοφέειν, ὡς ὤφελε μάλιστα ἡδέως ἔχοντα. νηστεῖν δὲ πονηρὸν τοῖς τὴν κεφαλαλγίην, καὶ κραιπάλην. [46] ὀκόσοι δὲ μονοσιτέουσι, κενοὶ καὶ ἀδυνατοί εἰσι, καὶ οὐρέουσι θερμὸν παρὰ τὸ ἔθος κενεαγέοντες. γίνεται δὲ καὶ τὸ σῶμα ἀλικόν, καὶ πικρόν. καὶ τρέμουσιν ἐν πόλλῳ ἔργῳ. καὶ κροτάφοις ὑπέξωτείνονται. καὶ τὸ δεῖπνον οὐ δύνανται πέσσειν, ὅκως ὤφελε μὴ ἐνισχήτες ἔωσι. τοῦσι δὲ χρὴ πίνειν ἔλαττον ἢ μεμαθήκασι. καὶ ὑγροτέρην μάζαν αἰρῆσθαι ἀντὶ ἄρτου. καὶ λαχάνων λάπαθα, ἢ μαλάχην ἢ τευτλίων, ἢ σφόνδυλα. πίνειν δὲ κατὰ τὸ σιτίον, οἶνον, ὀκόσον ξύμμετρον καὶ ὑδαρέστερον. καὶ ἀπὸ δείπνου περιπατῆσαι ὀλίγον, ἕως οὗ ἕρα καταδράμῃ καὶ οὐρήσῃ. χρήσθω δὲ καὶ ἰχθύσιν ἑφθοῖσιν. Βρώματα δὲ μάλιστα ὑποσημαίνει. Σκόροδον φύσαν, καὶ θερμὸν τῷ ⟨ῳ⟩ θώρηκα. καὶ κεφαλῆς βάρος. καὶ ἄσιτον. καὶ ἐὰν μὲν ἄλλο ἄλγημα ἐὴν μεμαθηκὼς τοιόνδε παροξύνειεν αὐτό. οὐρητικὸν δὲ καὶ ὀδὸν ἔχει ἀγαθόν. ἄριστον δὲ αὐτὸ φαγέμεν, εἰ μέλλοι τις ἐς πόσιν ἰέναι, ἢ μεθύειν. Τυρὸς δὲ φύσαν ἐμποιέει. καὶ στρόφον. καὶ σιτίων ἔξαψιν ποιέει. τὸ, τ' ὠμὸν, καὶ ἀπεπτότατον. κάκιστον δὲ ἐν ποτῷ φαγεῖν πεπληρωμένοισιν. Ὅσα δὲ πόλλα φυσώδεα, καὶ ὠμὰ, καὶ ἑφθὰ, καὶ πεφρυγμένα, καὶ βεβρεγμένα, καὶ χλωρά. τοῦσι δὲ μὴ χρέεσθαι, ἢν μὴ μετ' ἄλλων σιτίων. ἔχει δὲ καὶ ἰδίας μοχθηρίας ἕκαστον αὐτέων. Ἐρέβινθος μὲν φύσαν, ὠμὸς καὶ πεφρυγμένος, καὶ πόνον ἐμποιέει. Φακὸς δὲ ξύφει, καὶ ἀρανδον ἐμποιέει, ἢν μὴ τοῦ φλοιοῦ ᾖ. Θέρμος δὲ ἥκιστα τουτέων κακὰ ἔχει. Σιλφίου δὲ καυλὸς ἢ ὀπὸς, ἔστι μὲν οἷσι μάλιστα. τοῖσι δὲ ἀπείρεσιν οὐ διέρχεται ἡ χυλίη. ἀλλὰ καλέεται ξηρὴ χολέρη. μάλιστα δὲ γίνεται, ἢν μὴ πολλοῦ τυροῦ μιχθῇ ἢ χρεοφαγίης βοείων χρεῶν. Τὰ μὲν γὰρ μελαγχολικὰ πάθηματα καὶ παροξυνθείη ἂν ὑπὸ βοείων χρεῶν. αὐτοτρόλλητος γὰρ ἡ φύσις αὐτέων, καὶ οὐ τῆς τυχούσης χυλίης καταπέψαι. βέλτιστα δ' ἂν καὶ ἀπαλλάσσοιεν, εἰ διέφθοισί τε ἔρεοιεν, καὶ ὡς παλαιοτάτοισι. [47] Αἴγεα δὲ κρέα, συμφορώτερα. πλεῖστα δὲ τε βοείοισιν ἔνι κακὰ πάσχει ἔχει. ἥκιστα τῶν τε ἀπεφθίνων, καὶ φυσωδέστερα, καὶ ἐρυσιματώδεα. καὶ χολέρης γλωχινά. ἔστι δὲ τὰ ὑώδεστατα, στερεά, καὶ ἥδιστα, τοῦτα κρίνει δι' ἐφθὰ καὶ ψυχρά. τὰ δὲ ἀνδρώδεστατα, καὶ δυσώδεα καὶ σκληρά, τοῦτα κάκιστα. ἄλλα δὴ καὶ τὰ τοιάδε. βέλτιστα δ' ἐστὶν ἐν θήλεος καιρῷ. ἐν δὲ μετοπώρου καιρῷ, κάκιστα. Χοῖρος ὃ πονηρὸς, ὀκόταν ἢ ἐναμέτερα, ἢ τοῦ καὶ χολερώτερα δὴ αὖ εἴη, ἢ ἐκπαρασκίνια. Ὑεία δὲ βέλτιστα, μήτε πάλιν ἰχῶρος λεπτά. [48] μήτε πλιῶσα τῶν κρεῶν ἀπόντων. κρίνουσι δὲ τὰ μήτε ἰχῶρος, κίνου φέρουσα παλαιοῦ ἱερείου. ἐσθιειν δὲ αὖθι τῆς φοινῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ψυχρά. Χολέρης δὲ ξηρῆς ἡ γαστὴρ πεφύσηται.

ἑ ψυχροὶ

καὶ ψόφοι ἔνεισι. καὶ ὀδυνὴ πλευρέων, καὶ ὀσφύος. διαχωρέει δὲ οὐδὲν κάτω, ἀλλ' ἀπεστέγνωται. ⟨ω⟩ τοιόνδε χρὴ φυλάξαι, ὅκως μὴ ἐμέσηται. ἀλλ' ἡ κοιλίη ὑποτεταλθύσηται. κλύσαι δεῖ ὅ τι τάχος θερμῷ, καὶ ὡς λιπαρωτάτῳ. καὶ ἐς ὕδωρ ἀλείφωνος πλεῖστον κάθιζε θερμὸν, ἐν σκάφῃ καταγκλίνων. καὶ τὸ θερμὸν τοῦ ὕδατος κατάχεε κατὰ μικρόν. καὶ ἐπὴν θερμαινομένῳ αὐτέῳ ἡ κοιλίη ὑποάγῃ, λέλυται. ξυμφέρει δὲ καὶ ἐγκοιμᾶσθαι τῷ τοιῷδε. καὶ πίνειν οἶνον λευκὸν, καὶ παλαιὸν, καὶ ἀκρητέστερον. καὶ ἔλαιον δίδου, ὥστε ἡσυχίην, καὶ ἡ κοιλίη ὑποστῇ, καὶ λέλυται. σιλίου δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀπεχέσθω. ἐπὴν δὲ μὴ αἰνῇ ὁ πόνος, ὄνου γάλα δίδου πίνειν, ἕως ἂν καθαρθῇ. ἐπὴν δὲ ὑγρὴ ἡ κοιλίη ᾖ, καὶ χολὴ ὑποχωρέῃ, καὶ στέφοι, καὶ ἐμέσῃ, καὶ πνιγμοὶ, πάντοιον κρεῖσσον ἀτρεμίζειν. πίνειν δὲ μηκέτι θῦον, καὶ μὴ ἐξεμέειν. Ὑδρώπων δύο φύσιες, ὧν ὁ μὲν ὑποσφακίδιος ἐγκρεῶν λέγεται, ἄφυκτος. ὁ δὲ μετ' ἐμφυσημάτων, πολλῆς δυτυχίης δεόμενος. μάλιστα δὲ ὑπὸ ταλαιπωρίης καὶ πυρίης, καὶ ἐγκεφαλίτιδος, ξηρὰ καὶ δριμέα ἐσθιέτω. οὕτω γὰρ οὐρηκικώτατος αὖ ἔσῃ, καὶ ἰσχυρὸς μάλιστα. ἐὰν δὲ δύσπνοος ᾖ καὶ ἡ ὥρη ἐαρινὴ ἐοῦσα τύχῃ, καὶ ἡλικίη ἅμα ἀκμάζῃ, καὶ ῥώμη ᾖ, ἀπὸ τοῦ βραχίονος αἷμα ἀφαιρέειν, ἔπειτα θερμοὺς ἄρτους ἐξ οἴνου μέλανος, καὶ ἐλαίου ἀποβάπτων, ἐσθιέτω. καὶ ὡς ἐλαχίστῳ πίνων, καὶ ὡς πλείστῳ πονεέσθω. καὶ κρέα ὕεια ὠμὰ ἐσθιέτω μετ' ὄξους ἕψητὰ, ὅκως μὴ τοὺς σὺν τοῖσι παίδας αὐτέχῃ. Ὁκόσοι κοιλίας ἢ κάτω θερμὰς ἔχουσι καὶ δριμέα ἢ ὑποχωρήματα, καὶ αἰώματα διέρχεται. ὑπὸ σιωπηλίου αὐτέοισιν. ἐὰν μὲν δυνατοὶ ἔωσιν, ἐλλεβόρῳ τῷ λευκῷ αἱλιασάσθω· ἐὰν δὲ μὴ, ὁ χυλὸς τῶν σιτηρίων πυρῶν, παχύς. ψυχρός. καὶ ὃ φάκιον ἔτνος. καὶ ἀρτοι ἐγκρυφίαι. καὶ ἰχθύες, πυρέσσουσι μὲν ἕψητοί. ἀπυρέτῳ δὲ ἑψοῦ, ὀπτοί. καὶ οἶνος μέλας ἀπυρέτῳ. ἐὰν δὲ μὴ, ὕδωρ ἀπὸ μεσπίλων, ἢ μύρτων, ἢ μήλων, ἢ οὔων. ἢ φοινικοβαλάνων. ἢ οἰναν θης ἀμπελικῆς. ἐὰν δὲ πυρέσσῃ μὴ ἔχῃ, καὶ στέφοι ἔωσι, γάλα βόδον θερμὸν ὀλίγον ὃ πρῶτον. ἔπειτα ὠμὴ πρόσφορος πλεῖον. καὶ λίνου σπέρμα. καὶ πύελνα ἀλφίτα. καὶ τῶν ἀγυιτίων χυλὸν ἔξελὼν ταῖς πίκρῃ, καταλήσας καὶ ὀπταπάτων, πινέτω. καὶ ὠὰ ἡμιπαγέα ἐσθιέτω ὀπτὰ, καὶ σεμίδαλιν. καὶ κέγχρον. καὶ χόνδρον ἑφθὸν ἐν γάλακτι, ἑφθὰ ψυχρὰ ἐσθίειν. καὶ ταῦτα σιτία ὅμοια καὶ ποτὰ καὶ ἐδέσματα προσφερέσθω. τῆς διαιτητικῆς ὅτι μέγιστον, προσκατηρεῖν καὶ φυλάσσειν, ὥσπερ ἐν τοῖς ὄξεσι καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσι ἀρρωστήμασι. καὶ ταῖς ὀπτήσεσι τῶν πυρετῶν, καὶ ταῖς ἀνέσεσι, ὥστε τοὺς καιροὺς διαφυλάσσειν, ὁκότε μὴ δεῖ ταῦτα προσενέγκειν. καὶ ἀσφαλέως ὁκότε δεῖ προσενέγκειν, εἰδέναι. ἐὰν δὲ ὁκότερα πλεῖον ἀπέχωσι τῆς ὀπτήσιος. εἰδέναι δὲ τοὺς κεφαλαλγέας, ἐν γυμνασίοις ἢ ἐν ἐξέδροις. ἢ περιπάτοις. ἢ κυνηγεσίοις. ἢ ἄλλου τινὸς πόνου ἀχθομένους. ἢ ἐξ ἀφροδισίων. τοὺς ἀχθομένους. τοὺς βραγχαλέους. τοὺς παλιωδέας. τοὺς λειφαίμους. τοὺς πνευματώδεας. τοὺς ξηρὰ βήσσοντας. καὶ διψώδεας. τοὺς ὑποπαχυσωμάτους. φλεβῶν ἀποληψίας. ὀφθαλμοὺς ὑποχόνδρια καὶ πλευρά. καὶ μεταφρένου. τοὺς ἀποναρκωμένους. καὶ ἀμαυρὰ βλέποντας. καὶ οἷσιν [illegible] ὠάτων ἐμπίπτουσι. καὶ τῆς οὐρήθρης ἀγρυπνίαι ἐμπεσοῦσαι

& ſtrepitus inſunt, & laterum ac lumborum dolor, nihilque infra deiicit aluus, ſed adſtringitur. Ita affectus ne vomat videto, verùm vt aluus ſubducatur. Infuſo igitur per clyſterem calido & perquam pingui quàm citiſſimè vtitor, perunctumq; in calidâ quamplurimam, in ſolio collocatum, calida ſenſim affuſa, demittito. Et ſi cùm calefactus fuerit, aluus ſubducatur, morbus ſolutus eſt. Huic etiam dormire confert, & vinum tenue, vetus ac meracius bibere. Oleum quoq; exhibeto, vt quieſcat, & aluus ſubeat, ac ſoluitur morbus. Ac cibis atque omnibus aliis abſtineat. Quòd ſi dolor minimè remiſerit, lac aſininum donec purgatus fuerit propinato. At ſi aluus liquida fuerit, & bilis ſubducatur, torminaque vexent, vomitiones & ſuffocationes, iis optimum eſt quieſcere, aquam mulſam bibere, ac minimè vomere. Hydropum cùm duæ ſint naturæ, hic quidem qui hypoſarcidios (velut ſub carne) dicitur, vbi hominem aggreditur euitari non poteſt. Alter verò cum flatibus, multam fœlicitatem ad curationem requirit, præcipueq; inultos labores, fotum & temperantiam. Sicca edat & acria, nempe cùm hac ratione plurimam vrinam reddat, & maximè viribus valeat. Quòd ſi difficultate ſpirandi teneatur, anni tempus æſtiuũ fuerit, ætas vigeat, & virium robur adſit, ſanguinem ex brachio detrahere conuenit. Deinde panes calidos vino nigro & oleo intinctos edat, quàm pauciſſimo potu vtatur, quàm plurimum laboret, ſuillaq; ex aceto cocta veſcatur. vt aſperis obambulationibus reluctari poſſit. Qui ventres inferiores calidos habent, & acres inæqualeſq; deiectiones prodeunt, id iis ex colliquatione contingit. Quibus quidem ſi validæ vires fuerint, veratrum album ad reuulſionem exhibendum. Alioqui ſuccus tritici Sitanij craſſus & frigidus exhibendus, & lentis freſum, paneſque ſubcinericei, ac piſces, febricitanti quidem elixi, ſine febre autem, aſſi. Vinum etiam nigrum non febricitanti dandum, alioqui aqua ex meſpilis, aut myrti baccis, aut malis, aut ſorbis, aut palmulis, aut vitium œnanthe. Quòd ſi febris non detineat, adſintque tormina, lac aſininum calidum, modicum primùm, deinde ſenſim progreſſu facto ampliùs, & lini ſemen, ac triticeam polentam ammixta hordeacea, vel fabam Ægyptiam detracto cortice amaro, inſpergés potui exhibeto, aut oua edat ſemiconcreta aſſa & ſimilam & milium, & alicam ex lacte coctam. Eaq; cocta frigida edenda, hiſque ſimilia tum potu tum cibo aſſumenda. In victus ratione maximum eſt operæ pretium animaduertere & obſeruare tum febrium intenſiones, tum remiſſiones, non modò in acutis morbis, verùm etiam in longis, quò temporum occaſiones caueas, quibus cibi minimè offerri debent, & quando tutò offerendi ſunt cognoſcas, atque etiam quando plurimùm ab intenſione abfuerint. Animaduertere autem eos oportet quibus caput vel ob exercitationes, vel curſus, vel iter, vel venationem, vel alium aliquem intempeſtiuum laborem dolet, vel ex rebus venereis. Decolores etiam, raucedinoſos, lienoſos, ſanguine defectos, ſpirituoſos, ficca tuſſi laborantes, ſiticuloſos, flatuoſos, & venarum interceptiones: intenta quoque habentes præcordia, latera & dorſum, ac ſtupore detentos, obſcurè videntes eoſque quibus aures tinniunt, & qui vrinariâ fiſtulam incontinentem habent,

auriginoſos & quorum alui cruda deiiciunt, quiſque ſanguinem copioſum ex naribus aut ſede profundunt, aut qui inflationibus detinentur, ſi eos vehemens dolor vexet, neque ſuperiores exiſtant. Horum quidem nullos medicamento purgante vacuaueris. Neq; enim res periculo caret, nihilq; profeceris, tum etiã ſpontaneas liberationes & iudicationes auferes. At ſi cui ſanguinem detrahere confert, aluũ firmam reddere atq; hoc modo detrahere oportet, & inediam imperare, vinumq; ei demere. Deinde in reliquo conuenientem victus rationem inſtituere, & fomentis humidis curare. Quòd ſi condenſata tibi aluus videatur, molli infuſo aluum ſublues. At ſi medicamentum purgans tibi exhibendum viſum fuerit, per veratrũ ſupra cum ſecuritate purgabis, at deorſum eorum neminem. Optimum eſt autem ſi ad vrinas, ſudores & deambulationes ægrũ adducas, & leui frictione vtaris, vt ne habitum denſiorem efficias. Quòd ſi in lecto decumbat, eum alij perfricent. Ac ſi quidem in thorace ſupra ſeptum trãſuerſum affectus fuerit, eum vt plurimùm deſidere conuenit, & quàm minimùm reclinari, dum vires valeant, ſedentemq; longo tempore oleo multo calido perfricari. At ſi in inferiore aluo ſub ſepto tranſuerſo dolores teneant, iacêre conducit, nulloq; modo corpus moueri, præter quàm frictione. Quæ verò ex inferiore aluo per vrinas & ſudores ſoluuntur, ſi mediocriter delabantur, ſua ſponte ſoluuntur quæ parua ſunt, ſed vehementia praua exiſtunt. Qui enim ſic habent, aut intereunt aut non ſine aliis malis cõſaneſcunt, ſed quæ ſunt eiuſcemodi aliquò firmari ſolent. Potionem aquæ ſubter cutem laboranti cõcinnabis, ſi cantharidum trium, ablato cuiuſq; capite, pedibus & alis, corpora ex tribus aquæ cyathis contrita exhibueris. Vbi verò ex epoto medicamẽto laborarit, calida perfundatur, ex oleo tamen priùs inunctus, ieiunus bibat, edatq; panes calidos ex oleo. Sanguinẽ ſiſtes fici ſucco lana excepto intrò ad venam appoſito. Aut coagulo intorto in nares immiſſo, vel ſi chalcitidẽ priùs extenſam digito apprimas, & cartilagines vtraque ex parte foris comprimas, aluumque lacte aſinino cocto ſoluas, & capiti raſo refrigerantia adhibeas, ſi anni tempeſtas calida fuerit. Seſamoides ſurſum purgat, ſeſquidrachmæ pondere ex aceto mulſo tritum potu exhibitum. Admiſcetur etiam veratris tertia potionis parte, & ita minùs ſuffocat. Pilos in palpebris enaſcentes (trichoſin vocant) curaueris, ſi ſubiectum acui foramen filum habenti, in ſuperiore palpebræ parte acuminata & tenſa perpunctione facta deorſum tranſmiſeris, aliudque ſub hoc interiore parte traieceris, fila extenſa cõſueris & deligaris quoad decidant. Ac ſi hæc quidem ſufficiant, benè ſe res habet, aliôqui, ſi quid deficit, rurſus eadem facienda. Eodem quoque modo ora venarum in ano ſanguinẽ fundere ſolita (hæmorrhoidas vocant) intruſo in acum quàm craſſiſſimo & maximo lanæ ſuccido filo, deligabis. Securior enim euadit hæc curatio. Deinde compreſſas medicamento putrefacies, neque perfundes donec deciderint, vnamque perpetuò relinques. Poſt hæc etiam vbi vires reſumpſerit, medicamentum purgans ex veratro propinabis. Deinde exercitatione vtatur, & exudet, pro exercitatione ſit frictio multa matutina, curſu abſtineat, ebrietate, & acribus, præter quàm origano. Vomat autem ſeptimo quoque die, aut ter in menſe. Hoc enim pacto corpus optimè habebit.

ἐσθ' ἱκτερικώδεας, καὶ ὧν αἱ κοιλίαι ὠμὰ ἐκβάλλουσι· ἢ αἱμορραγέοντας ἐκ ῥινὸς ἢ καθ' ἕδρην σφοδρῶς. ἢ ἐν ἐμφυσήμασιν ἐόντας ἰῶ πόνος ἀὐλῶσιν ὑπιτρέχῃ. σφοδρὸς, καὶ μὴ ὑπακουσάτω. τοῖσιν δὲ μηδένα φαρμακεύειν. κίνδυνόν τε γὰρ ἔξεστι καὶ ὠφελέειν πολλά. ἀπὸ τε τοῦ σώματος ἀποδιδράσκειν καὶ κείσιας ἀφαιρήσεις. ἰῷ δὲ αἵματος ξυμφέρει ἀφαιρέειν, πρεσβύτερον ποιέοντι τὴν κοιλίην, καὶ ὅταν ἀφαιρέῃ καὶ λιμοκτονέῃ, καὶ οἶνον ἀφαιρέειν αὐτέων. ἔπειτα τῇ ὑγιείῃ τῇ προσηκούσῃ, καὶ ὑπόλοιπα αὐτέων, καὶ πυελήσιν ἐπικλισιν θεραπεύειν. ἰῷ δὲ σοι κατάπτυκτος ἡ κοιλίη δοκέῃ εἶναι, μυθακῷ χλίσμασι χρὴ ὑποκλύζειν. ἰῷ δὲ φαρμακεύσαι δόξῃ, ἐλλεβόρῳ ἀσφαλέως αὖτε καθαίρειν. καὶ τοῦτο δὲ μηδενὶ τῶν τοιῶνδε κρατύνεσθαι δὲ ἐς οὖρησιν, καὶ ἐς ἱδρῶτας, καὶ ἐς περιπάτους ἀγαθούς. καὶ τρίβῃ ἡσύχῳ χρέεσθαι, ἵνα μὴ πυκνώσῃς τὴν ἕξιν. ἰῷ δὲ κλινοπετὴς ᾖ, ἄλλοι τριβέτωσαν αὐτόν. κλιθῆναι δὲ ἐν τῷ θώρηκι ὑπὲρ τῶν φρενῶν λυπέει τὸ πάθος, αὐτὸν ἀναπαύεσθαι ὡς πλεισταχοῦ. καὶ ὡς ἥκιστα προσκλινέεσθαι, ἐς ὅτε δυνατοί εἰσι. καὶ καθίζοντας ἀνατείνειν μὲν πολλὸν χρόνον, πολλῷ θερμῷ. ἰῷ δὲ ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ ὑπὸ φρένας ἴσχῃ τὰ πάθεα, ἀνακεῖσθαι ξυμφέρει, καὶ μηδεμίαν κίνησιν κινέεσθαι τῷ τοιῷδε σώματι ξυμφέρει, ἔξω τῆς ἀναπνοίης. τὰ δὲ ἐν τῇ κάτω κοιλίης λυόμενα δι' οὔρων καὶ ἱδρώτων, ἰῷ ὀλιγάκις μετείῃ, ὑπὸ αὐτοματισμοῦ λύεται, τὰ σμικρά. τὰ σφόδρα δὲ πονηρά. ἀποθνήσκουσι γὰρ ἢ ἀπόλλυνται, ἢ αὖθις ἄλλων κακῶν, οὐ γίνονται ὑγιεῖς, ἀλλ' ἀποτηκείζει τὰ τοιοῦτα. Πόμα ὑδρωπιῶντι. χαμαιπίτυος τρῖψαι, ἀφελὼν τὴν κεφαλὴν ἑκάστης, καὶ πόδας καὶ τρέφαι, τρίψας ἐν τρισὶ κυάθοις ὕδατος τὰ σώματα, ἑκάστην δὲ πονηρὰ ὀπιῶν, θερμῷ βρεχέσθω. ὑπαλειφάσθω δὲ τροχίσκον, νῆσις πινέτω, ἐσθιέτω δὲ ἄρτους θερμοὺς ἐξ ἀλείφατος. Ἰσχαιμον. ὁπὸν συκῆς ἐν ἐλαίῳ τρῖψαι ἔπειτα ἐπὶ τὸ φλέβα, ἢ πιτύϊνα συρραφάντα ἐμβῆσαι ἐς τὴν μυκτῆρα. ἢ χαλκίτιδος τῷ δακτύλῳ τρῖψαι σπιτάσαι σάμψυχος, πιέζειν. καὶ τὸν χόνδρους ἔξωθεν τρῖψαι πιέζειν ἑκατέρωθεν. καὶ τὴν κοιλίην λύσαι, ὄνου γάλακτι ἑφθῷ. καὶ τὴν κεφαλὴν ξυρῶν, ψυκτικὰ τρῖψαι ἐπιτιθέναι, ἐπὴν ἐν ὥρῃ θερμῇ γίνηται. σησαμοειδὲς ἄνω καθαίρει, ἡ πόσις ἡμιόλιον δραχμῆς ὁ σταθμός, ἐν ὀξυμέλιτι τετριμμένον. ξυμμίσγεται δὲ καὶ τοῖσιν ἐλλεβόροισι, καὶ ἧσσον πήγνυται, ὁ τέταρτον μέρος τῆς πόσιος. Τειχώσιος ὑποθεὶς τὸ ῥάμμα, τῇ βελόνῃ τῇ ὀπὴν ἐχούσῃ, καὶ τὸ ἐξω τῆς ἄνω χάσιος τοῦ βλεφάρου ἐς τὸ κάτω διαχεντήσας, δίες καὶ ἄλλο ὑποκάτω τούτου. ἀνατείνας δὲ τὰ ῥάμματα, ῥάψιν καὶ καθαίρει, ἕως ἂν ὑποπέσῃ. κἀπὸ μιῆς ἱκανῶς ἔχει, ἰῷ δὲ μὴ, ἐὰν ἐλλείπῃ ὀπίσω ποιέειν τὰ αὐτά. καὶ τοὺς αἱμορροΐδας τὸν αὐτὸν τρόπον διώσεις. τῇ βελόνῃ ὡς παχύτατον εἰρίου οἰσυπηροῦ ῥάμμα, καὶ ὡς μέγιστον ἀποδήσας, ἀσφαλέστερη γὰρ γίνεται ἡ θεραπείη. εἶτα ἀποπιέσας τὸν σπῶτα, χρέο. καὶ μὴ βρέχε πρὶν ἀποπέσῃ. καὶ αἰεὶ μᾶλλον καταλίμπανε. καὶ μετὰ ταῦτα ἀναλαβὼν ἐλλεβορίσαι. εἶτα γυμνάζεσθω καὶ διϊδρούτω. γυμνασίου δὲ πλῆθος ἀπὸ ὄρθρου. δρόμου δὲ ἀπτέσθω, καὶ μέθης. καὶ τῶν δριμέων ἔξω ὀρίγανου. ἐμείτω δὲ δι' ἑπτὰ ἡμερέων, ἢ τρὶς ἐν τῷ μηνί. οὕτω γὰρ ἂν ἔχοι ἄριστα τὸ σῶμα.

οἶνον

οἶνον ὃ χιρρὸν αὐστηρὸν, ὑδαρέα τε καὶ ἁλίγην πινέτω. Τοῖσι δ' ἐμπύοισι, σκύλλης καταταμὼν κυκλίσκους, ἑψεῖν ὕδατι. καὶ ἀποζέσας ὑμᾶλα ἀπόχεον. καὶ ὑπιχέας ὑγρὸν, ἕψε, ἕως αὖ ἁπαλυνθῇ διέφθορε καὶ μαλθακὸν φαίνῃ. Εἶτα τείλας λιφὸν, σύμμισγε κύμινον πεφρυγμένον. καὶ λιβανωτὸν σίγαμα. Ἐς ἀμυγδάλας νέας τείλας ὑπὸ μέλιτι, ἐκλειχέτω δίδου. Ἐς ὅπισθε τόδε τῷ, οἶνον γλυκὺν. ῥοφήματα δὲ μηκώνος τῆς λευκῆς ὑπὸ τείλας ὀλίγον λευκόκιον ὕδατι διεὶς, σίγανίου πλύματι ἀδύρεσι ἐψήσας, μέλι ὑπιχέας, χλιερὸν ὑπαφρόφεον, ὅτεω διαχέτω τὴν ἡμέρην, ἔπειτα ἐς δεῖπνον τὰ λογιζόμενος, ὃ δεῖπνον δίδου. Δυσεντερίης. Κυάμων καθαρῶν, τεταρτημόριον. καὶ ἐρυσίβης δύο καὶ δέκα καρφία λεπτὰ συμμίξαντα, καὶ ἑψήσαντα, λιπαρὸν δὲ δίδοναι ἐκλείχειν. Ὀφθαλμῶν. Σποδὸς πεπληθυσμένη, λιπαρῶς πεφυρημένη, ὡς μέγα μὴ ὑγρὸν λεπτὸν τείλας, ὁμοφακίῳ τῷ τῆς πίχρης ὁμοφάκου αὐγρώσας, ἐν ἡλίῳ τε ἀναξηράνας, ὑγραίνειν ὡς ἀνάλφιτον. ἐπιτιθεὶς δὲ ξηρὸν χλιηνὰς, τείλας λεπτὸν ξηρὸν, ἐπιπάσσε τοῖσι ὀφθαλμοῖς. καὶ ἐπιδαπανᾶτε τοῖσι κνησμοῖσι. Ὑγρῶν. Εὐέκτου δ' ἐσαχμέα. χαλκοῦ κεκαυμένου σπόδιον βοὸς ἐπ' ἀγέλης τρίβων. κεράσιον τερόμενον. ταῦτα τείλας λεπτὰ, καὶ ἐπιχέας οἴνου γλυκέος κοτύλιον ἀττικὸν. καὶ ἐπειτα ἐς ἥλιον θεὶς, κατακαλύπτας ὀκοτὲ σαινεφθῇ, οὕτω χρέο. Πρὸς τὰ ταπεινώδεα. Χαλκίτιδος δραχμὴν. σὺν φυλλῖς, ὀκοτὲ μὲν δύο μέρεα λυθῇ, ὀκτώσας. σμύρνα δὲ, καὶ κρόκου τείλας, συμμίξας ὑγρὸν, ἔψησον ὀκτωβολίου. ὑγρὸν οὕτω χρέο ἀλλοιοδυνέοντας. ἔστω δὲ ὀξυχαλκῷ ἀγγείῳ. Ὑπὸ ὑστερικῶν πνιγμῶν γνῶσις. πέσσειν τοῖσι δακτύλοισι. καὶ ἐὰν ἀέθηται, τὰ ὑστερικά ἐστιν. ἐὰν δὲ μὴ, ἀσπασμώδεα. Τοῖσι ὑδροπικοῖσι, μηκώνιον. λεκίσιον ἀττικὸν ἐς ὄξυγάλον. Πόσις. λεπίδος, μηλαίης τρεῖς τῶν πλάτει. καὶ ἀλήτου σπερμίου κολλήσαντα. ταῦτα λεπτὰ τείλας καταπόσια δίδου. Κάτω ὕδωρ καθαίρει. καὶ κοιλίῃ ἀκοσώρησες ἰσχάδας, ὑποδὺς τὸ ὑγιαῖνον ἀποζέσας ἐκάστην ἐν ὕδατι. Εἶτα ἐς χοινικὸν ἄγλος σωθεὶς ταμιεύεσθαι, δίδου τῶν ἐφημέρων τοῦ τῶν σίλλων. Καὶ ὑπὸ μηκώνιον τρίβων, ὕδωρ ὑπιχέων, καὶ διηθέων, ἄγγιον φυρῶν, ἰητρίον ὀπτῶν, μέλι τοῦ σαχέων, τοῖσι ὑδρωπικοῖσι, πρώην δίδου καὶ ὑπιπάν οἶνον γλυκὺν, ὑδαρέα, ἢ μέλιχρητον ὑδαρές. Ὃ δὲ ἀπὸ τῶν κοπρίων μηκώνιον ξυλλέγων, ταμιεύου, καὶ θεράπευε.

Vinum bibat fuluum, austerum, aquosum & paucum, purulentis dissectos scyllæ orbiculos ex aqua coquito, & vbi optimè deferbuerit, diffundito, aliaq; affusa coquito, dum tactui percocti & molles apparent. Deinde vbi læuigatum trieris, cuminū pertrictū, alba sesama & amygdalas recentes tritas admisce, eaq; melle excepta in ecligmate exhibito, postea vinū dulce bibat. Sorbitiones sumat peplum album tritum acetabuli patui mensura, aqua loturæ farinæ setaniæ maceratum & coctum, melleq; affuso tepidum sorbeat, eoq; modo diem transigat. Deinde adhibi consequentium ratione cœnam exhibeto. Aestinorum difficultatem, fabarum puratum quatem, & duodecim rubiæ furculos tritos admitteto & coquito, & ex pingui aliquo delingendum porrigito. Oculis medeberis si spodium lotum velut farinæ massam probè subactum, non liquidum, leuiter teras, acerbo vuæ immaturæ & amatæ succo humectatum, ac in sole resiccatum, ita vt illum possit humectaueris. Vbi verò siccum extiterit, læuiter tritum siccum oculis illine, eorumque angulis inspergo. Humentibus iisdem medetur. Ebeni drachmam, æris vsti obolos nouem, in eote terito, croci obolos tres. His tritis & lætigatis vini dulcis heminam Atticam affundito. Deinde soli exposito, & contecto, vbi concoctum fuerit, eo vtitor. Ad vehementes eorum dolores. Chalcitidis drachmam, vuæ expressæ partes duas, myrrham & crocum terito, musto admixto in sole excoquito, eoq; intensos oculorum dolores illinito. Sit autem in vase æneo. Vteri strangulatum vt dignoscas, duobus digitis comprimito, & si sentit, vteri strangulatio est, alioqui, conuulsio. Ad aqua inter cutem laborantes. Pepli rotundi (quod meconium dicitur) acetabulum patuum Atticum potui exhibeto. Squamæ æris quantum specilla lata tria capiunt, cum setaniæ farinæ tenui pollme agglutina. Hæc leuiter trita in catapotia dato. Aquam deorsum purgant, & ex aluo stercus deturbant. In caricas singulas succi tithymalli guttas septem instilla. Deinde nouo vase repositum medicamentum & reconditum, prædicto ante cibos exhibeto. Peplum meconium dictum terito, aqua affusa excolato, & farina subactum in placentam coque, mel coctum infundens, aqua inter cutem laborantibus edendum præbeto, & vinum dulce aquosum, aut mulsam aquosam superbibendam. At quod ab excrementis meconium collegeris, recondito, ac curato.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΟΠΩΝ ΤΩΙ ΚΤ' ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

HIPPOCRATIS DE LOCIS IN HOMINE, LIBER.

Ἐμοὶ δοκέει ἀρχὴ μὲν οὐδεμία εἶναι τοῦ σώματος, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως ἀρχὴ καὶ πάντα τελευτή. κύκλου γὰρ γεγραμμένου ἀρχὴ οὐχ εὑρίσκεται. Τῶν δὲ νοσημάτων ὅτι πάντῃ ὁμοίως τὸ σῶμα νοσέει. Τὸ μὲν ξηρότερον, πρὸς νόσους μᾶλλον ἐστὶ, καὶ μᾶλλον πονέει. Τὸ δὲ ὑγρὸν, ἧσσον. Τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ ξηρῷ νόσημα πήγνυται τε καὶ διαφανές. Τὸ δὲ ἐν τῷ ὑγρῷ. διαῤῥεῖ καὶ τὸ σώματος ἄλλοτ' ἄλλο μᾶλλον ἔχει, καὶ ἀεὶ μεταλλάσσον,

NVLLVM mea quidem opinione corporis est principium, sed omnes partes ex æquo & principium & finis esse videntur. Descripto namque circulo, principium non inuenitur. Eademque ratio membrorum in toto corpore. Quod enim siccius est, morbis obnoxium esse, magisque dolere solet, humidum verò minùs. Morbus namque qui in parte sicca est fixus est, neq; interquiescit. Qui verò in humida, diffluit, & aliàs aliam præcipuè corporis partem occupat, & semper commutando

quietem facit, citiuſque conquieſcit, cùm fixus non ſit. Vnaquæque verò corporis pars altera alteri, cùm hinc vel illinc perruperit, ſtatim morbum facit, venter capiti, & caput carnibus ac ventri, & reliquæ omnes eadem ratione, quemadmodum venter capiti, & caput carnibus ac ventri. Niſi enim venter moderatè ſubducatur, & ſi in eum cibus immittatur, ingeſtorum ciborum humiditate corpus irrigat, ipſa verò humiditas à ventre interſepta, magna copia ad caput viam affectat. Quò cùm peruenerit, à capitis vaſis minimè contenta, quocunque datur effluit, & in capitis ambitum, & in cerebrum, per os tenue, & partim quidem os ſubit, partim verò circum cerebrum per os tenue fertur. Quòd ſi ad ventrem rurſus quidem peruenerit, ventri morbum inducit. Si verò in aliam quampiam partem inciderit, ei ipſi morbum facit. Ad eundem etiam modum reliquæ partes altera alteri morbum inducit. Hacque ratione optimum fuerit ægrotantes partes, per eas, quæ morbos faciunt ad curationem accommodare. Sic enim quàm optimè quis eius quod ægrotat principium ſanauerit. Corpus autem ipſum ſibiipſi idem eſt, & ex eiſdem conſtat. Non eodem tamen modo ſe habent eius partes magnæ & paruæ, itemque infernæ & ſupernæ. Ac ſi vel minima corporis pars malo aliquo afficiatur, eam affectionem, qualiſcunque tandem fuerit, totum corpus ſentiet, quòd minima corporis pars eadem omnia habeat, quæ & maxima. Eaque minima pars quicquid tandem pertulerit, ad cognationem & gentilitatem refert, quæque ad ſuam, ſiue bonum, ſiue malum id fuerit. Ac propterea corpus ob minimæ partis cognationem dolorem aut voluptatem percipit, quòd in minima partes omnes inſunt, eæque ad ea quæ ſui ſunt generis ſingula referunt, & omnia denunciant. At verò corporis natura principium in artis Medicæ ſpeculatione obtinet, eaque primùm quâ parte audimus perforata eſt. Vacua enim circa aures loca, nil aliud præter ſtrepitum & clamorem inaudiunt. Quicquid verò per membranam ad cerebrum peruenerit, id planè hac parte auditur, vbi vnicum foramen per membranam circumuoluentem penetrat. Ad nares autem foramen quidem non tendit, ſed laxum quiddam velut ſpongia, eamque ob cauſam per longius interuallum audit quàm olfacit. Longè enim ab olfactu odor diſpergitur. Ad oculos etiam venulæ tenues ad viſionem ex cerebro per ambientem membranam tendunt. Hæ venulæ humore puriſſimo de cerebro viſionem alunt, in quo etiam rerum ſpecies in oculis apparent. Eædem quoque vbi reſiccatæ fuerint, viſionem extinguunt. Membranæ verò tres ſunt oculos ipſos cuſtodientes, ſuperna quidem craſſior, media verò tenuior, & tertia tenuis, quæ humorem conſeruat. Ex his ſuperior quidem & craſſiſſima, ſi læſa fuerit, morbum facit. Media verò, ipſa etiam periculi plena eſt, & vbi rupta fuerit, foras velut veſica prominet. Tertia tenuiſſima, omninò periculoſa, quæ humorem conſeruat. Cerebri autem membranæ duæ ſunt, ſuperna quidem vna craſſior, altera, quæ cerebrum contingit, tenuis, neque vbi vulnerata fuerit coaleſcit.

ἀνάπαυσιν ποιέει καὶ ἧσσον παύεται, ὥστε οὐ πεπηγός. τῶ δὲ σώματος τὰ μόρια ἔχοντα τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ὁπότερον ἔνθα, ἢ ἔνθα ὁρμήσῃ, νοῦσον ἐμφυλίην ποιέει. ἢ χειλίη τῇ κεφαλῇ, καὶ ἡ κεφαλὴ τῇσι τε χερσὶ καὶ τῇ κοιλίῃ. καὶ τἆλλα πάντα οὕτω κατὰ λόγον, ὥσπερ ἡ χειλίη τῇ κεφαλῇ, καὶ ἡ κεφαλὴ τῇσί τε χερσὶ καὶ τῇ χειλίῃ. ἡ γὰρ κοιλίη ὑποδέκεται μὲν ἐκχώρησιν μὴ ποιέουσα τοῦ μετεόντος, καὶ ἐοῦσα ἐς αὐτὸ ἀρδὴ τῇ ὑγρότητι τὸ σῶμα τῇ ἀπὸ τῶν σιτίων τῶν προσφερομένων. αὐτὴ δὲ ἡ ὑγρότης ἀπὸ τῆς κοιλίης ἀποφερομένη, ἐς τοῦ κεφαλοῦ ὠδοιπόρησεν ἀθρόη· καὶ ἐς τοῦ κεφαλοῦ ἐπῶν ἀφίκηται, οὐ χωρεῖ μοῦνον τῶν θυρέων τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ, ῥεῖ ἢ αὖ τύχῃ καὶ πέριξ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐς ⟨Ν⟩ ἐγκέφαλον διὰ λεπτοῦ τοῦ ὀστέου. καὶ ἢ μὲν ἐν τῷ ὀστέῳ ἐνδίδυκεν· ἡ δὲ τοῦ ⟨Ν⟩ ἐγκέφαλον διὰ λεπτοῦ τοῦ ὀστέου. καὶ ἢ μὲν ἐς τοῦ κοιλίου πάλιν ἀφίκηται, τῇ κοιλίῃ νοῦσον ἐποίησεν· ἢ δ' ἄλλῃ ἢ τῇ τύχῃ, ἄλλην νοῦσον ποιέει. καὶ τἆλλα οὕτως ὥσπερ τοῦτο τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου νοῦσον ποιέει. καὶ κάλλιστ' οὕτως διηκρίζειν τὰ νοσήματα, διὰ τῶν τοιούτων νούσων ποιεύντων. οὕτω γὰρ αἱ κάλλιστα τοῦ ἀρχικοῦ τοῦ νοσεομένου ἰῶνται. τὸ δὲ σῶμα ὅλον ἑωυτοῦ πάντων ἐστί, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν σύγκειται. ὁμοίως δὲ οὐκ ἔχοντες καὶ τὰ σμικρὰ αὐτοῦ, τὰ μεγάλα, τὰ κάτω καὶ τὰ ἄνω. καὶ εἴ τις βούλεται τοῦ σώματος ἀπολαβὼν μέρος κακῶς ποιέειν τὸ σμικρότατον, πῶς τὸ σῶμα αἰσθήσεται τοῦ πεῖσιν ὁποίη αὖ τις ἦ, διὰ τοῦτο, ὅτι τοῦ σώματος τὸ σμικρότατον πάντα ἔχει, ὅσα καὶ τὸ μέγιστον. τοῦτο δ' ὁποῖον αὖ τι πάθῃ τὸ σμικρότατον ἑπάντα φέρει πρὸς τοῦ ὁμοεθνίου, ἕκαστον πρὸς τοῦ ἑωυτοῦ, ἤν τε κακόν, ἤν τε ἀγαθὸν ἦ. τὰ διὰ ταῦτα καὶ ὀδυνέει καὶ ἥδεται κατὰ ἔθνεος τοῦ σμικροτάτου τὸ σῶμα· ὅτι ἐν τῷ σμικροτάτῳ πάντ' ἔνι τὰ μέρεα. καὶ ταῦτα ἐπφαφέρουσιν ἐς τὰ σφῶν αὐτῶν ἔκαστα, καὶ διαγγέλλουσιν πάντα. φύσις δὲ τοῦ σώματος, ἀρχὴ τοῦ ἐν ἰητρικῇ λόγου, πρῶτον διατέτραται ἢ ἐσακουόμεθα. τὰ μὲν γὰρ πρὸς τὰ ὦτα πέριξ κενεά, οὐκ εἰς ἀκοὴν ἄλλο ἢ φόρον καὶ ἰαχμόν. ὅτι δ' αὖ διὰ τῆς μήνιγγος ἐς ⟨Ν⟩ ἐγκέφαλον ἐσέλθῃ, τοῦτο διαφερδέως ἀκούεται ταύτῃ. καὶ μόνη πέπυσται διὰ τῆς μήνιγγός ἐστι πρὸς ⟨Ν⟩ ἐγκέφαλον πρόσιτος. τὴν δὲ ῥῖνας πέπυσται μὲν οὐκ ἔνεστιν, σμικρὸν δέ, οἷον ἀσαφία. τὸ διὰ τοῦτο διὰ πλέονος ἀκούει ἢ ὀσφραίνεται. κατὰ πολὺ γὰρ σκίδναται ἡ ὀδμὴ τῆς ὀσφρήσιος, καὶ ἐς τοὺς ὀφθαλμοὺς φλέβια λεπτὰ ἐς τοῦ ὄψιν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τοῦ μηνίγγος τῆς πρόσθεν ἐχούσης φέρονται. ταῦτα δὲ τὰ φλέβια τοῦ ὄψιν πέφυκεν τοῦ ὑγροῦ τοῦ καθαρωτάτου τοῦ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, ἐς ὃ καὶ ἐμφαίνεται ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν. ταῦτα δὲ τὰ φλέβια διὰ ἀποσβεννύσι τὰς ὄψις ὅταν ξηρανθῶσιν. μήνιγγες δὲ τρεῖς εἰσιν αἱ τοὺς ὀφθαλμοὺς φυλάσσουσαι. ἡ μὲν ἐπάνω, παχυτέρη· ἡ δὲ διὰ μέσου, λεπτοτέρη. ἡ δὲ τρίτη, λεπτή, ἡ τὸ ὑγρὸν φυλάσσουσα. τούτων ἡ μὲν ἐπάνω καὶ παχυτάτη νοῦσος οὐκ ἀνάφωθη. ἡ δὲ διὰ μέσου ὀπικίνδυνος· αὕτη, καὶ ὅταν ῥαγῇ, ἐξίσχει οἷον κύστις. ἡ δὲ τρίτη ἡ λεπτοτάτη πάμπαν ὀπικίνδυνος, ἡ τὸ ὑγρὸν φυλάσσουσα, μήνιγγες δὲ δύο εἰσὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ μὲν ἐπάνω παχυτέρη, ἡ δὲ λεπτὴ τοῦ ἐγκεφάλου ἀπτομένη, οὐκέτι ἡ αὐτὴ, ἑτέρη ἐστίν.

φλέβες

φλέβες ἢ περαίνουσι μὲν ἐς τὸν χρυφιὼ διὰ τῆς κεφαλῆς ἔχουσαι πορείας δὲ ὀστέον. φέρονται ἢ διὰ τῆς κεφαλῆς, δύο μὲν ἐκ τῆς κορυφῆς κατ' ἰθὺ ἡ αἱ ὀφρύες συγκλείονται καὶ τελευτῶσιν ἐς τοὺς κανθοὺς τῶν ὀφθαλμῶν. μία δὲ ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐς τὸν ῥῖνα φέρεται, καὶ σχίζεται ἐς ⟨Ψ⟩ χόνδρον τῆς ῥινὸς ἑκάτερον. ἄλλαι δύο φλέβες παρὰ τοὺς κροτάφους φέρονται, ἐν μέσῳ τῶν κροτάφων καὶ τῶν ὤτων, αἳ πλέονσι διὰ ὀλίγης καὶ σφύζουσιν ἀεί. μόναι γὰρ αὗται οὐκ ἀρύδιοι τῶν φλεβῶν, ἀλλ' ἀποτρέπεται ἐξ αὐτῶν τὸ αἷμα. τὸ δ' ἀποτρεπόμενον ἀποσυμβουλεύει τοῖς ὑπολοίποις. καὶ τὸ μὲν ἀποτρεπόμενον βουλόμενον ἀποχωρεῖν. τὸ δ' αὖ ὑπολοιπὸν βουλόμενον κατὰ χωρεῖν ἐναλλὰξ ἀθρόα τε καὶ ἀναχεόμενα ποιεῖ ἄλληλα καὶ κυκλούμενα, σφυγμὸν παρέχουσιν τοῖσι φλεβίοισιν. ἡ δὲ ὄψις τοῖς ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ὑγρῷ τρέφεται. ὅταν δέπι τὸ ἀπὸ τῶν φλεβῶν λάβῃ, τῇ ῥύσει παρέπεται, καὶ οὐκ ἐμφαίνεται ἐς αὐτό, καὶ ποιεῖσθαι δοκεῖ ἐν αὐτῷ ὅτε μὲν οἷ ἐδόλωλεν ὁρᾶσθαι, ὅτε δὲ οἷ φασὶ μέλανες καὶ τἆλλα οὐδὲν ἀπεικέως κατ' ἀμφότερα δύνασθαι ὁρᾶν. ἄλλαι δύο φλέβες ἐν μέσῳ τῶν τε ὤτων καὶ τῶν ἄλλων φλεβῶν, αἳ φέρονται ἐς τὰ ὦτα, καὶ πλέουσι τὰ ὦτα. ἄλλαι δύο φλέβες ἐκ τῆς συγκλείστεως τοῦ ὀστέου ἐς τὰς ἀκοὰς φέρονται. αἱ δὲ κάτω τοῦ σώματος τετραμμέναι. δύο μὲν φλέβες παρὰ τοὺς τένοντας τοὺς τραχήλου, φέρονται ἢ καὶ παρὰ τοὺς σπονδύλους. καὶ τελευτῶσιν ἐς τοὺς νεφροὺς. αὗται ἢ καὶ ἐς τοὺς ὄρχεας διαφύσιον. καὶ ὅταν αὗται πονέσωσιν, αἷμα οὐρεῖ ἄνθρωπος. ἄλλαι δύο φλέβες ἀπὸ τῆς κορυφῆς φέρονται ἐς τοὺς ὦμους. καὶ δὴ καὶ ὠμικαὶ καλέονται ἄλλαι δύο φλέβες ἀπὸ τῆς κορυφῆς παρὰ τὰ ὦτα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τοῦ τραχήλου ἑκατέρωθεν ἐς τὸν κοίλιον φλέβα, καλεομένην φέρονται. ἡ ἢ κοίλη φλὲψ διαφανὴς μὲν ὡς ὁ οἰσοφάγος, πέφυκε δὲ μεταξὺ τοῦ τε βρόγχου καὶ τοῦ οἰσοφάγου. φέρεται ἢ διὰ τῶν φρενῶν. καὶ διὰ τῆς καρδίης. καὶ μεταξὺ τῶν φρενῶν, ἢ σχίζεται ἐς τοὺς βραγχίονας, καὶ ἐς τοὺς μηροὺς ἑκάτερος καὶ ἐς τοὺς μηροῖσι ποιεῖται, καὶ ἐς τὰς κνήμας φέρεται ἑκάτερος παρὰ τὰ σφυρά. αὗται καὶ ἀκαρπὸν ποιέουσι ⟨Ψ⟩ ἄνθρωπον ὅταν ἀποκοπῶσιν, αἳ καὶ ἐς τοὺς μεγάλους δακτύλους τελευτῶσιν. ἐκ δὲ τῆς κοίλης φλεβὸς ἀποπέφυκεν ἐς τὸ χέρα τὸν ἀριστερόν. φέρεται δὲ κατὰ τὸν ἀορτῆρα τοῦ αὐλιοῦ ἐς τὸν παρὰ τὸν ἀριστερὸν ὄμον ὃν ὁ αὐλιὸς ἀποπέφυκεν διὰ τοῦ ὑποπλόου. καὶ τὸν ἀποτελεύτησιν ἴσχει ⟨Ψ⟩ ἐς ⟨Ψ⟩ κίναδον. ἀποπέφυκε δὲ καὶ ταῖς φρέσιν, καὶ ξυμβάλλει τῇ ὠμοπλάτῃ κάτω τοῦ ἀρθρου τοῦ ἀγκῶνος, καὶ τοῦ αὐλιοῦ τέμνεται αὐτῇ. καὶ δὴ ἐς τὸν δεξιὸν, τὸν αὖθις βράχιον ἀποπέφυκεν ἀπὸ τῆς κοιλίης. κοινωνέουσι ἢ πᾶσαι αἱ φλέβες καὶ διαρρέουσιν ἐς ἑωυτάς. αἱ μὲν γὰρ σφίσιν ἑωυτῶν ξυμβάλλουσιν. αἱ ἢ διὰ τῶν φλεβίων τῶν διατεταμμένων ἀπὸ τῶν φλεβῶν, αἳ πέφυκεν ταῖς κεφαλῆς ταύτῃ διαρρέουσι ποιεῖς ἑωυτάς. καὶ ἀπὸ τῶν φλεβῶν ὅτι αἱ νόσημα γίνονται, ῥᾴιον ἐστιν ἢ ἀπὸ τῶν νεύρων. διαρρεῖ γὰρ σιὼ τοῦ ὑγροῦ τοῦ ὀστέου ἐν τῇσι φλεψί, καὶ οὐκ ἀτρεμίζει. καὶ ἡ φύσις τῇσι φλεψὶν ἐν ὑγρῷ ὅτιν ἐν τῇσι κεφαλῇ. τὰ ἢ νεῦρα ξηρά τε ὅτι καὶ ἀκίνητα καὶ ποιεῖς τοῦ ὀστέου πέφυκασιν, καὶ τρέφονται ὃ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ ὀστέου. τρέφονται ἢ καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ τῶν χορδῶν καὶ τῶν ἰσχίων μεταξὺ τοῦ ὀστέου καὶ τῆς κεφαλῆς πέφυκασιν.

Venæ autem ad verticem quidem per carnem permeant, & ossi cohærescunt. Ex vertice verò, duæ quidem rectà per carnem feruntur, qua parte supercilia clauduntur, & ad oculorum angulos desinunt. Vna autem de vertice ad nares fertur, & in vtramque narium cartilaginem scinditur. Aliæ duæ venæ iuxta tempora feruntur, inter tempora & aures, quæ oculos premunt, semperque pulsant. Ex venis enim hæ solæ sanguine minimè rigantur, sed auertitur ab ipsis sanguis. Qui verò auertitur, ei qui influit motum habet contrarium, & qui quidem auertitur, cùm discedere cupiat: qui autem ex superioribus partibus affluit, infra procedere, hîc mutuò inter se propulsa ac diffusa, & in orbem agitata, venulis pulsum præbent. Cùm autem visio ex cerebri humore nutriatur, si quid humoris à venis acceperit, fluxione turbatur, neque in eo apparent rerum species, sed obuersari videntur interdum quidem velut auicularum imagines, interdum verò vt lentes nigræ, nihilq; de cætero exactè te vera cernere potest. Aliæ duæ venæ per medium aurium & reliquarum venarum; ad aures tendunt iisque incumbunt. Aliæ duæ venæ ex ossis coniunctione, ad aures feruntur. Ex his autem quæ ad inferiorem corporis partem connectuntur, duæ quidem venæ iuxta ceruicis tendines, & iuxta vertebras feruntur, ac in renes desinunt, eædemque etiam ad testes permeant, cumque hæ malè affectæ fuerint, homo cruentum lotium reddit. Aliæ duæ venæ ex vertice ad humeros tendunt, & eæ sanè humerales appellantur. Aliæ duæ venæ ex vertice iuxta aures, per anteriorem ceruicis partem, vtrinque in cauam appellatam venam deferuntur. At verò vena caua velut gula quidem producitur, mediaq; inter guttur & gulam existens, per septum transuersum fertur, & per cor, & inter septum. Ad inguina autem & femora interiore parte scinditur, & disparationes in cruribus facit, & ad tibiarum interiorem partem iuxta malleolos fertur. Eæ si sectæ fuerint, hominem infœcundum reddunt, quæ & in magnos digitos desinunt. Ex vena autem caua propago in manum sinistram deducitur, & subter lienem fertur, ad sinistri lateris inanitatem, vnde lien per omentum emergit, & ad thoracem desinit. Exoritur autem iuxta septum transuersum, & cum humerali committitur, infra cubiti articulum, ipsaq; lienis gratia secatur. Alia etiam ad dextram manum eodem modo à caua propaginem emittit. Hæ autem omnes venæ inter se communicant & mutuò confluunt. Aliæ siquidem sibi inuicem committuntur, aliæ verò per venulas, quæ à venis distenduntur, & carnes nutriunt, ea parte inter se confluunt. Quicunque autem à venis morbus oritur, is leuior est, quàm qui à neruis. Diffluit enim vnà cum humore in venis contento, neq; quiescit, venarumq; ea natura est, vt humorem contineant, & carnibus distribuant. Nerui verò cùm sicci sunt, tum cauitatibus carent, & ossi adhæreſcunt, maximamq; partem ab osse nutriuntur, & si quoque ex carnibus alimentum habent, coloremque & robur inter os & carnem medium naturâ sortiti sunt,

& humidiorem quidem carnoſioremq; quàm os, ſicciorem verò & ad os magis accedentem quàm carnes naturam obtinent. Quicunq; autem morbus ad eos acceſſerit, eodem loco firmatur & conſiſtit, nec niſi ægrè expellitur. Præcipuè verò cor appetunt diſtentiones, aliiq; morbi ex quib. tremor corpus prehendit, quiq; tremorem inducunt. Nerui autem articulos conſtringunt, per totum corpus diſtenti, potiſſimumque validi & ſemper maximè craſſi ſunt, in his corporis partibus, in quibus pauciſſimæ carnes ſunt, totumque corpus neruorum plenum eſt. At circa faciem & caput non ſunt nerui, ſed fibræ neruorum nõ abſimiles, inter os & carnem, tenuiores & ſolidiores, partim etiam nerui cauitatem habentes. Capita futuras habent, alia quidem tres, alia quatuor. Quæ quidem quatuor habent, his ſunt iuxta aures vtraq; ex parte, & vna futura anteriore, altera poſteriore capitis parte. Et ſic quidem ſe habet caput quod quatuor futuras habet. Quod verò tres ad aures vtrinque, & anteriore parte. At velut in eo quod quatuor habet, hac parte [poſteriore ſcilicet] nulla futura enaſcitur. Qui plures futuras habent, hi capite meliùs valent. Inter ſupercilia os intercedit & maxillarum coniunctio in medio mento, & ſuperiore parte ad caput eſt. Vertebras hi quidem plures, hi verò pauciores habent. Quibus pauciores, his ſunt duodeuiginti, quarum aliæ quidem ſurſum ad caput, aliæ verò deorſum ad ſedem feruntur. Coſtæ ſeptem partim quidem poſteriore corporis parte ad vertebras, partim verò anteriore in pectore inter ſe committuntur. Clauiculæ articulos habent, partim quidem in medio pectore iuxta guttur, eaq; parte articulis connectuntur, partim verò ad humeros ad ſcapulas reclinatos, quæ humeris ſemper adhæreſcunt. At ſcapulæ ad membra articulis connectuntur, ſuper os quod in membro eſt incumbentes. Ab hoc oſſe appendices duæ protenduntur, vna quidem interiore parte, altera exteriore, quæ ad ſcapulas oſſi cohæreſcentes, inferiore ex parte articulis coniunguntur. Quæ verò ſunt in cubiti flexu, infra quidem radio in articulum coniunguntur, iuxta os naturâ ſua cauum, paulum autem ſupra radium in cubiti gibbum, tum os, tum radius in eundem locum committuntur, & articulationem in cubiti gibbo efficiunt. Ad vlnam verò appendices protenduntur valdè tenues quatuor, duæ quidem ſuperiore parte, duæ verò inferiore, & ad cubiti quidem gibbum duæ appendices adnatæ, ſuperiore parte ex oſſe exoriuntur. Hæ cum oſſe cohæreſcentes, ad oſſis articulum, in cubiti gibbum articulo committuntur. Quæ verò infra ſitæ ſunt, & introrò reclinatæ, eæ vtræque ad radium qui ſuperiore parte ad membrum defertur, concurrentes, interiore membri parte articulo committuntur, eæq; inter ſe interiore cubiti parte commiſſæ, radium appellatum efficiunt. Inferiore verò parte ad manum, os articulum habet. Cùm autem hac parte appendices teneræ exiſtant, duæ quidem in articulum non tendunt, ſuperior verò & inferior cum oſſe ad manum articulo committuntur. Manus multos habent articulos. Quæ enim oſſa inter ſe connectuntur, omnia articulos faciunt. Digiti multos habent articulos, tres vnuſquiſque. Vnum quidem ſub vngue, inter vnguem & tuberculum, alterum in ipſo tuberculo, quâ parte etiam digitos inflectunt, tertium, quâ parte digitus ex manu emergit. In coxendicibus autem duo ſunt articuli, acetabula appellata, & iis femora articulo connexa.

κὴ ὑγρότερα μὲν εἰσὶ τὰ ὀστέα κὴ σαρκωδέστερα ξηρότερα δ' εἰσὶν ἡ αἱ σάρκες κὴ ὀστωδέστερα. νόσημα δ' ὅτι ἂν ἐς αὐτὰ ἔλθῃ, ῥώννυταί τε κὴ ἀτρεμίζει ἐν τῷ αὐτῷ, κὴ χαλεπῶς ἔστιν ἐξελάσαι. μάλιστα δ' ἐστέρχονται, τέτανοί τε κὴ ἄλλα ἀφ' ὧν τρόμος τὸ σῶμα λαμβάνει, κὴ τρέμειν ποιέει. τὰ δ' νεῦρα πλείστοισι τὰ ἄρθρα, καὶ τεταμένα τε ἴσχει πρὸς ὅλον τὸ σῶμα. ἰσχύουσι δ' μάλιστα ἐν ἐκείνοισιν ἔνι σώματος, κὴ ἀεὶ παχύτατά ἐστιν, ἐν οἷσι τοῦ σώματος αἱ σάρκες ἐλάχισταί εἰσι. κὴ τὸ μὲν σῶμα πᾶν ἔμπλεον νεύρων. τοῦ δὲ πρόσωπον κὴ τὴν κεφαλὴν, ὀκ ἔστι νεῦρα, ἀλλὰ ἶνες παρόμοιαι νεύροις, μεταξὺ τοῦ τε ὀστέου κὴ τῆς σαρκὸς, λεπτότεραι κὴ τερετώτεραι. αἱ δὲ νεῦροι κοίλιοι. αἱ κεφαλαὶ ῥαφὰς ἔχουσιν. αἱ μὲν, τρεῖς· αἱ δὲ, τέτταρας. αἱ μὲν τέτταρας ἔχουσαι, κατὰ ὦτα ἑκατέρωθεν, ῥαφὴ ἄλλη ἔμπροσθεν, ἄλλη ὀπίσθεν τῆς κεφαλῆς, ὥστε μὲν αἱ τρεῖς τέτταρας ἔχουσαι. αἱ δὲ τρεῖς κατὰ ὦτα, ἑκατέρωθεν κὴ ἔμπροσθεν. ὥσπερ δὲ αἱ τέτταρας ἔχουσαι, ὑγιὲς παρέφυκεν οὐδὲν τοῦτο τὴ ῥαφή. ὑγιηνότεροι δ' εἰσὶ τὴν κεφαλὴν, οἱ πλέονας ῥαφὰς ἔχοντες. ἐν τῇσιν ὀφρύσι διῆλθον τὰ ὀστέα, κὴ ἡ σύμφυσις τῶν γνάθων ἔν τε τῷ γνάθῳ μέσῳ, κὴ ἄνω πρὸς τῇ κεφαλῇ. σπόνδυλοι οἱ μὲν, πλέονας, οἱ δ' ἐλάσσονας ἔχουσιν. κὴ οἱ μὲν πλέονας ἔχοντες, δυοῖν δεόντοιν εἴκοσί εἰσιν, ὧν οἱ μὲν ἄνω πρὸς τὴ κεφαλὴ, οἱ δὲ κάτω πρὸς τὴ ἕδρη. πλευραὶ ἑπτά. τὰ μὲν, ὀπίσθεν τοῦ σώματος πρὸς τοὺς σπονδύλους. τὰ δ' ἔμπροσθεν ἐν τῷ στέρνῳ πρὸς ἑωυτά. κλεῖδες ἄρθρα ἔχουσιν, τὰ μὲν ἐν μέσῳ τῷ στέρνῳ κὴ τῆ βρόγχου, κὴ τοῦ ἤρθρωνται· τὰ δὲ πρὸς τοὺς ὤμους κεκλιμένα πρὸς τὰς πλάτας, αἰεὶ ὅπῃ τοῖς ὤμοις ἀεὶ πέφυκασιν. αἱ δὲ πλάται πρὸς τὰ γῦα ἤρθρωνται, ὅπῃ δοκέουσαι ὅπῃ τὸ ὀστέον τὸ ἐν τῷ γύῳ. τοῦτο δὲ τὸ ὀστέον ἀπόφυσιν δύο πήχεως ἔχουσιν, ἡ μὲν, ἐνδοθεν· ἡ δὲ, ἐκτός. αἱ πρὸς τὰς πλάτας τῷ ὀστέῳ πρόσπεφυκυῖαι, ἤρθρωνται κάτω. αἱ δὲ ἐν τῷ ἀγκῶνι, κάτω μὲν ἀφόρμη ἤρθρωνται, κάτω πέφυκυῖαι, ἄνω δὲ σμικρῷ τι ἀφόρμης ἐς τὸν ἀγκῶνα. ὅτε ὀστέον κὴ ἡ ἀφόρμη ἐς τὸ αὐτὸ συμβάλλοντα. ἄρθρον ἐν τῷ κυβίτῳ ποιέουσι. τοῦτο δὲ τὸ πῆχυ ἀφόρμαι πρὸς πήχεσι λεπταὶ πάνυ, τέτταρες, αἱ μὲν δύο, ἄνω· αἱ δὲ δύο, κάτω. κὴ πρὸς μὲν τὸν ἀγκῶνα δύο ἀφόρμαι πέφυκυῖαι, ἄνω ἐκ τοῦ ὀστέου πέφυκασιν. αὗται σὺν τῷ ὀστέῳ πέφυκυῖαι, τοῦτο τὸ τοῦ ὀστέου ἄρθρον ἤρθρωνται· ἐς τὸ κύβιτον. αἱ δὲ κάτω κεκλιμέναι κὴ ἐντὸς κεκλιμέναι, αὗται ἀμφότεραι ξυμβάλλουσαι πρὸς τὴ ἀφόρμιον τὴν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ γύου φερομένην, ἐντὸς τοῦ γύου ἤρθρωνται, κὴ παρόμιον κεκλιμένον ποιέουσιν, αὗται ἑωυταῖς ξυμβάλλουσαι ἐν τῷ κυβίτῳ ἐντός. κάτω δὲ πρὸς τὴν χεῖρα τὸ ὀστέον ἄρθρον ἔχει. αἱ δὲ ἀφόρμαι τούτῃ ἀπαλαὶ ἐοῦσαι, αἱ μὲν δύο ὀκ ἐξικνέονται ἐς τὸ ἄρθρον, ἡ δ' ἄνω κὴ ἡ κάτω, σὺν τῷ ὀστέῳ ἤρθρωνται πρὸς τὴν χεῖρα. αἱ δὲ χεῖρες ἄρθρα ἔχουσι πολλά. ὅσα γὰρ ὀστέα πρὸς ἑωυτὰ συμβάλλουσιν, πάντα ἄρθρα ποιέουσιν. δάκτυλοι ἄρθρα ἔχουσιν πολλά, ἕκαστος τρία. ἓν μὲν ὑπὸ τῷ ὄνυχι ἐν μέσῳ τῷτε ὄνυχος κὴ τοῦ κονδύλου. ἄλλο ἐν τῷ κονδύλῳ, ἢ κὴ ξυγκάμπτουσιν τοὺς δακτύλους. ἄλλο τρίτον, ἢ ὁ δάκτυλος ἀπὸ τῆς χειρὸς ἀποπέφυκεν. ἐν δὲ τοῖσιν ἰσχίοισιν ἄρθρα δύο εἰσὶν αἱ κοτύλαι κεκλιμέναι, κὴ οἱ μηροὶ ἐς τοῦτο ἐνήρθρωνται.

τοῦδε

[26] πρὸς δὲ τῷ μηρῷ φῦσαι δύο προΐκασιν, ἡ μὲν ἐντὸς, ἡ δ' ἐκτὸς, καὶ ἐς ὃ ἀρθρον ὁδέτερη ὀξήκει, οὐδ' ἑτέρωθεν, ἀλλὰ πρὸς τῷ ὀστέῳ προσαπέφυκασιν πρὸς τῷ μηρῷ. ὁ δὲ μηρὸς, ἄνωθεν μὲν ἡ ἐς τὸν κοτύλιον ἐμβάλλει, διχαῖος ὅστι τοιῆδε διχαιότητι. ὅπῃ μὲν τῷ ἐντὸς κεκλιμένου [27] τῷ διχαίων ὅπῃ τὸ ἄκρον ὑπερέφυκεν στρογγύλον καὶ λεῖον, ὃ καὶ ἐς τὸν κοτύλιον ἐμβάλλει, τὸ δ' ἕτερον τὸ ἔλασσον τῶν διχαίων τὸ ἐκτὸς μᾶλλον ἔξω ὀξέχει, καὶ φαίνεται ὂν τῷ πυγαίῳ κάτω, καὶ ἰσχίον καλέεται. πρὸς δὲ τὸ γόνυ τὸ ὀστέον τῷ μηρῷ τοιόν δ' ὅστι διχαιον. τῷ δὲ διχαίῳ τούτῳ τὸ ὀστέον ἡ κνήμη καλεομένη οὖσ' ὀν γιγλύμῳ ἐπήρμοσται. [28] ἄνωθεν δὲ τῷ ἐπηρμοσμένου, ἡ μύλη ἐπίκειται, ἡ ἀποκωλύει ἐς τὸ ἄρθρον αἰεὶ ἀπεπιλμῶδες ἐσβύσαι τὴν ὑγρότητα, τὴν ἀπὸ τῆς σαρκός. πρὸς δὲ τὴν κνήμην φῦσαι δύο παρήκασιν, αἱ κάτωθεν μὲν, πρὸς τῷ ποδὸς τὰ σφυρὰ τελευτῶσιν. ἄνωθεν δὲ πρὸς τῷ γόνατος, οὐκ ἐξήκασι πρὸς τὸ ἄρθρον. πρὸς δὲ [29] τοῖσι ποσὶν ἄρθρα πολλὰ, ὥσπερ καὶ ἐν τῇσι χερσίν. ὅσα γὰρ τὰ ὀστέα, τοσαῦτα καὶ ἄρθρα, καὶ ἐν τοῖσι δακτύλοισι τῶν ποδῶν, ⟨ν⟩ ἀριθμὸν ἴσα τοῖσι χερσίν. ἄρθρα δὲ πολλὰ ἐν τῷ σώματι σμικρὰ, οὐχ ὁμοίως πᾶσιν, ἀλλὰ ἄλλα ἄλλοις. τοῦτο δὲ τὰ γεγραμμένα πᾶσιν ὁμοίως ἐόντα, ἄλλα τε φλέβια ἐόντα ἄλλοις. ἀλλ' ὀκὶ ἄξια λόγου. μυξα πᾶσιν ὅστι φύσει. καὶ ὅταν αὕτη καθαρὴ ᾖ, ὑγιαίνουσι τὰ ἄρθρα, καὶ διὰ τοῦτο βίκιπτά ὅστιν, ὥστε ὀλισθαίνοντα πρὸς ἑωυτά. πόνος δὲ καὶ ὀδυνὴ γίνεται, ὅταν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ὑγρασίη ῥυῇ πονηρὴ. τὸ πρῶτον μὲν πήγνυται τὸ ἄρθρον. οὐ γὰρ ὀλισθηρὴ ἡ ὑγρότης ἡ ἐκῤῥυηκυῖα ἀπὸ τῆς σαρκός. ἔπειτα ὥστε πολλὴ λίπη νεμομένη, καὶ ὀκ ἀρδομένη ὀκ τῆς σαρκὸς, ἀεὶ ξηραίνεται. καὶ ὥστε πολλὴ ἐοῦσα, καὶ οὐ χωρεούσης τῆς ἄρθρου ὀχεῖ, κακῶς τε πεπηγὸς μετεωρίζει τὰ νεῦρα, οἷσι τὸ ἄρθρον σιωδέεται, καὶ ἄδηλα ποιέει καὶ διαλελυμένα, καὶ διὰ τοῦτο χαλᾶσι γίνονται. καὶ ὅταν μὲν τοῦτο μᾶλλον γίνεται, μᾶλλον, ὅταν ᾖ ἧσσον. ἐς ᾗ τὴν κοιλίην καὶ τὰ ἐδάσματα καὶ τὰ πιόμενα χωρέουσιν. ὀκ ᾗ τῆς κοιλίης, ἵνες ἐς τὴν κοῦην, ἢ δίηξιν τὸ ὑγρὸν τεταμέναι εἰσίν. ῥόοι δὲ γίνονται καὶ διαψυχομένης τῆς σαρκὸς λίπῃ, καὶ διαθερμαινομένης, καὶ ὑπαφλεγμαινούσης. [31] ῥόοι ᾗ διὰ μὲν τὸ ψῦχος γίνονται, ὅταν ἡ σὰρξ ἡ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν καὶ αἱ φλέβες τεταμέναι ἔωσιν. αὗται φειξάσης τῆς σαρκὸς καὶ ἐς μικρὸν ἀφικνουμένης καὶ ὀκθλιβάσης ὀκθλίβουσι τὴν ὑγρότητα· καὶ αἱ σάρκες ἅμα αὗται, αὐτεκθλίβουσιν ἐς μικρὸν ἀφικνούμεναι. καὶ αἱ τρίχες αὖω ὀρθαὶ γίνονται, ὥστε πολύτοδον ἅμα ἰσχυρῶς πιεζόμεναι. ἐντεῦθεν ὅτι αἱ ὀκφλιβῶσι, ῥεῖ ἡ αἰὲν τύχῃ. ῥεῖ ᾗ καὶ διὰ τὴν θερμότητα, ὅταν αἱ σάρκες ἀραιαὶ γινόμεναι δέξοος ποιήσωσιν, ᾗ τὸ ὑγρὸν θερμαθὲν λεπτότερον γίνηται. πολὺ γὰρ τὸ ὑγρὸν θερμαινόμενον, λεπτότερον γίνεται· καὶ πολὺ τὸ ὑπεῖχον, ῥεῖ, μάλιστα δ' ὅταν λίπῃ ὑπαφλεγμαίνῃ, διὰ τόδε ῥεῖ. αἱ σάρκες λίπῃ ἔμπλεαι γίνομέναι ὅτι αἰὲν μὴ δυνάμεναι χωρέειν, ῥεῖ τὸ ὑγρὸν τὸ μὴ δυνάμενον χωρέεσθαι. ῥεῖ ᾗ, ἢ αἰὲν τύχῃ. ἐπὶ τοῖ ᾗ ἅπαξ βύσει αἱ ῥοίαι γίνονται, ῥεῖ καὶ ὃ χωρέον ἢ αἰὲν τύχῃ, ἔστ' ἂν συμπεσὼν σιν αἱ δύο δαὶ τὸ ῥόου, δι' ἰσχνότητα [32] ὅταν τὸ σῶμα ξηρανθῇ.

Ad femora duæ appendices porriguntur, vna quidem intus, altera foris, neutraque in articulum tendit, neque ex altera parte, sed offi in ipso femore annexæ sunt. femur autem superiore quidem parte, quâ in acetabulum immittitur, hoc modo bifidum est. In ea quidem bicipitij parte, quæ intrò inclinat, in summo adnatum est rotundum ac læue, quod in acetabulum ingreditur. Altera verò pars minor quæ in bifurculo protuberat, foras magis prominet, & inferiore parte ad nates apparet, coxendixq; nominatur. Ad genu autem femoris os hoc modo bifidum est. Huic verò bicipitio, os quod tibia appellatur, velut in cardine adaptatur. Supra id quod adaptatum est mola incumbit; quæ ad articulum dum extenditur humiditatem à carne descendere prohibet. Ad tibiam autem pertingunt appendices duæ, quæ inferiore quidem parte ad pedis malleolos desinunt, superiore verò ad genu, non perueniunt ad artículum. Ad pedem autem tibia iuxta malleolos articulum habet, aliumq; infra malleolos. In pedibus articuli multi quemadmodum etiam in manibus sunt. Quot enim ossa, tot sunt articuli, & in pedum digitis pari numero & eodem se habent modo. Multi quoque in corpore articuli parui sunt, non simili tamen modo in omnibus, sed aliis alij, hi autem à nobis enumerati, in omnibus similiter se habent. Aliæ quinetiam sunt aliis venæ, nec tamen effatu dignæ. Mucus omnibus à natura ineſt, & cùm purus fuerit, bene valent articuli, ideoq; facilè mouentur, cùm sint inter se lubrici. Oboritur autem labor & dolor, vbi vexauerit quæ à carne fluit humiditas. Imprimis quidem rigidus fit articulus. Neque enim lubrica est quæ ex carne affluxit humiditas. Deinde sua copia valde dispersa, neque à carne irrigata, semper reficcatur, cumq; eam ob multitudinem articulus capere non possit, effluit, maleq; concrescens, neruos quibus articulus connectitur, attollit, elaxat, & dissoluit. Eamque ob causam vel magis, vel minùs claudi fiunt. At verò quæ eduntur aut bibuntur in ventrem feruntur, & ex ventre fibræ in vesicam extenduntur, quâ parte humorem transmittit. Fluxiones autem contingunt, & perfrigerata valde carne, & supertumefacta. Propter frigus quidem fluxiones fiunt, cùm capitis caro & venæ distentæ fuerint, exque carne propter horrorem in angustum coacta & elidente, humorem exprimunt, simul etiam carnes ipsæ in angustum contractæ, vicissim exprimunt, & capilli velut vndique simul vehementer compressi eriguntur. Hinc quod expressum fuerit, quocunque fors tulerit, fluit. Quin & ob caliditatem fluit, cùm carnes rarefactæ transitus præbuerint, humorque calefactus tenuior euaserit. Quicquid enim humidum concalfactum fuerit, tenuius euadit, & quicquid cedit, fluit. Potissimùm autem vbi quid valde supertumefactum fuerit, hanc ob causam fluit. Carnes admodum repletæ, cùm copiam capere nequeant, humor qui contineri non potuit effluit, fluitque quocunque datum fuerit. Omninò autem fluidis factis fluxionibus, fluidus etiam fit locus in quem fertur, quoad fluxionis viæ præ gracilitate compressæ fuerint, cùm corpus reficcatum fuerit.

Cùm enim corpus ſibi ipſi communicet, quancunq; in partem humor obtigerit, ſiccitatem in ſe ſuſcipit ac deducit. Neque verò ipſam deducere eſt difficile, cùm corpus vacuum exiſtat, minimeq; præ gracilitate intumeſcat. Cùm autem inferiores partes ſiccæ euaſerint, ſuperiores verò humidæ (ſuperiora enim vaſa magis humida ſunt, cùm plures venæ ſint parte ſuperiore quàm inferiore, & capitis carnes minore indigeant humiditate) tùm ſanè ſicca corporis pars humorē ex capite ducit, ſimulq; meatus ei, quæ ducit magis parent, quàm ei à qua ducitur. Cùm enim ipſi ſiccī exiſtant, ex eo ſibi quæſtum parant, ſimulq; humores natura deorſum ferri ſolent, vel ſi vis modica cōtingat. At verò fluxiones ex capite ſeptē ſunt. Quædam ſi quidem in nares, quædam in aures, quædam etiam in oculos decumbit. Atq; hæ quidem ex capite fluxiones, oculis ſunt conſpicuæ. Vbi verò in thoracem ob frigus defluxerit bilis exiſtit. Quod ideò ferè contingit, quod ad guttur facilè defluat, cùm minimè ſit contectum. Eos verò qui à frigore bile vexantur laſſitudo eam ob cauſam detinet, quòd carnes bene habitæ minimè quieſcunt, ſed cōcutiuntur, concuſſæq; moleſtia & laſſitudine tentantur, non ſecus ac ex via concuſſæ. Quinetiam cū in thoracem fluxio decubuerit, ſuppurati & tabidi fiunt. Cùm verò in medullam fluxio contigerit, tabes cœca oritur. Quòd ſi verò in vertebras & carnes defluxerit, aqua inter cutem ſuboritur. Inde verò dignoſcas licet, quòd anteriores partes ſiccæ ſunt, caput ſcilicet, nares & oculi. Quin & oculorum caligo accedit, & vnà cū reliquo corpore ex virore palleſcunt, neq; quicquam expuitur, ne ſi multum quidem defluat. Fluxio enim per mediam carnem poſteriore parte delapſa, & ab anteriore auerſa, anteriores partes ſiccas reddit, carnēq; in poſteriora irrigat, eamq; magis quæ ad interiora eſt, ad ventrē, quàm quæ ad exteriora, ad nares. Eamq; ob cauſam corpus exteriore parte magis quàm interiore ſolidum exiſtit, & foramina habet anguſtiora. Quæ cū tenuia ſint, conſtipantur, ipſaq; ſibi ipſis medentur, nullaq; hac parte fluxio ferri poteſt. Intra autē cùm latiora ſunt, tum intermedia tenuiora habent, fluxio verò cùm ex altioribus delabatur, & tenuia contra ſe obiecta habeat, defluit, & carnes humiditate replet. Quin & humiditas quæ ex cibis eodē defertur, corrumpitur ipſaq; ex commixtione corrupta, & quod cū ea ex capite defluit, corpus nutriunt. Plurimo verò humore carnes nutritæ, & morboſo turgidæ, aqua inter cutē replentur. Quòd ſi parū defluxerit, coxarium morbum & diuturnos articulorum affectus (κέδματα dicuntur) facit, ſi fluere ceſſauerit. Nam cū exiguum ſit quod affluit, & vndiquaq; à potentioribus partibus depulſum, ad articulos ſe recipit. Diuturni quoque articulorum affectus. κέδματα dicti, & coxendicum morbi, iis qui ab eiuſmodi morbis conualuerunt, cōtingunt, quando quod morbum facit, ſanum euaſerit, in carne verò quid remanſerit, cui cùm neq; intrò denuò, neq; foras exitus pateat, ſed in cute tuberculum creet, in ipſo exitu confugit ad id quod cedere poteſt, articulos nimirum, & aut articulorū diuturnos affectus (κέδματα vocant) aut coxendicum morbum parit. Quòd ſi nares intumuerint, & pituita eaq; concreta repleantur, ea vbi concreuerit, aut fomentis, aut medicamentis extenuanda, miniméque auertenda eſt. Etenim ſi auerſa alio feratur, omninò fluxio maiorem morbum efficiet. Cùm verò ad aures fluxerit, primùm dolorem exhibet,

ὥστε γὰρ τὸ σῶμα κοινωνέον αὐτῷ ἑωυτῷ ὑγρασίης μεταλαμβάνει καὶ ἀπάγει, καθ' ὅτι ἂν ὑγρὸν ἐπιτύχῃ, ἐς ἑωυτὸ ξηρόν, ἀπάγειν δὲ οὐ χαλεπὸν αὐτό ἐστιν· ὥστε τῷ σώματος κενουμένῳ καὶ οὐ σιτεομένου ἐπὶ ἰσχνότητος· ὅταν δὲ τὰ κάτω, ξηρὰ γιγνόμενα, τὰ δὲ ἄνω, ὑγρά· (μᾶλλον δὲ τὰ ἄνω ὑγρὰ ἐστὶ τύχῃ· αἱ γὰρ φλέβες ἄνω πλέονες εἰσὶν ἢ κάτω, καὶ αἱ σάρκες ἐλάσσονες ὑγρότητος δέονται ἢ ἐν τῇ κεφαλῇ,) ἀπάγει δὴ τὸ ξηρὸν τοῦ σώματος τὸ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑγρόν. καὶ ἅμα καὶ ὁδοί εἰσιν τῷ ἀγομένῳ μᾶλλον, ἢ τῷ ἀγομένῳ. καὶ γὰρ αὗται κερδαίνουσιν ὥστε ξηραὶ ἐοῦσαι· καὶ ἅμα καὶ τὰ ὑγρὰ πέφυκε κάτω χωρέειν, καὶ ἐὰν βραχείη τις ἀνάγκη ᾖ μήτε. ῥέει δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἑπτά. ὁ μὲν ἐς τοὺς ῥῖνας. ὁ δὲ, ἐς τὰ ὦτα· ὁ δὲ ἐς τοὺς ὀφθαλμούς. οὗτοι μὲν ῥέουσι καταφανέες ὅτι τῆς κεφαλῆς εἰσὶν ὀφθαλμοῖσιν. ἐπὶ δὲ ἐς κύστιν ῥυῇ ἀπὸ ψύχους χολή ἐστιν. μᾶλλον δὲ ῥεῖ ἐς κύστιν ἀπὸ ψύχους, ὅταν θέρος, οὗ θᾶσσον ἐστὶν ἐς βοῆγμον. ὥστε ὅταν ξυγκεκαυμένον ἀπὸ οἴνου ᾖ ψύχος καὶ κέπος ἔχῃ. ὅταν τοῦτο ἀπὸ τῆς χολῆς ἐκκαίηται, ὅτι αἱ σάρκες, ὅταν θυμοειδὴς ᾖ, οὐκ ἀτρεμίζουσιν, ἀλλὰ σείουσιν· καὶ σφόδρα μαζόμεναι, καὶ κοπιῶσιν, ὥστε, σφόδρα ὥσπερ ὑπὸ τῆσιν ὁδοιπορίσιν. καὶ ἔμπυοι γίνονται· ὅταν ἐς κύστιν ῥέῃ, καὶ φλεγμαίνουσαι. ὅταν δὲ ἐς μυελὸν ῥοος γένηται, φθίσις ἀνὴρ ἐστί. ὅταν δὲ ὀπίσω ἐς τοὺς ἀστραγάλους, καὶ ἐς τὰς σάρκας ῥυῇ, ὑδρωψ ἐστί. καὶ ταῦτα δὲ ὧδε γιγνώσκειν. ἐὰν ξηραὶ τὰ ἔμπροσθεν ᾖ, καὶ κεφαλὴ καὶ αἱ ῥῖνες καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ἐστὶν ἀμβλυώσσειν, καὶ χλωροὶ γίνονται· καὶ τὸ ἄλλο σῶμα καὶ οὐκ ἀποπίπτει, ὅδε ἐὰν πολὺ ῥέῃ ὅδε γὰρ ὁ ῥοος ξηρὰ τὰ σάρκας μέσης ῥέων τὰ ὄπισθεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν ἀπέρχεται μιμνύων, ξηρὰ τὰ ἔμπροσθεν ποιέει, τὰ δὲ ὄπισθεν ἁδρὰ σάρκα. καὶ τὰ ἐντὸς μᾶλλον τοῦ τε κοιλίου, καὶ ἐντὸς τοῦ τε ῥῖνα. ὅτῳ τοῦτο ἐντὸς μᾶλλον ἢ ἐντὸς στερεώτερον τὸ σῶμα, καὶ στενωτέρας ἔχῃ τὰς πόρους. ὥστε ἂν λεπταὶ ἐοῦσαι συμπίλεον· καὶ ἀκέεσιν αὗται σφίσιν ἑωυτῇσι, καὶ ῥοος οὐδεὶς ἐνεὼν ἐνδύεται. αἱ δὲ βύρσαι τε εἰσὶν αἱ ἐντὸς, καὶ λεπτότεραι τὰ μεταξὺ ἔχουσαι. ὁ δὲ ῥοος, ὥστε ἀφ' ὑγιεστέρων, καὶ λεπτὰ τὰ ἀγγεῖα κωλύοντα ἔχων, ῥεῖ καὶ πίμπλησιν ὑγρότητος τὰς σάρκας· καὶ ἀπὸ τῶν σιτίων ἐς τὸ αὖθις χωρέειν ἡ ὑγρότης, διέφθαρται διεφθαρμένη δ' αὐτὴ ἀπὸ τοῦ συμμίξιος, καὶ τὸ ῥέον σὺν αὐτῇ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τρέφουσι τὸ σῶμα. λίην δὲ πολλῷ ὑγρῷ αἱ σάρκες τρεφόμεναι, καὶ νοσηλῷ θαλλόμεναι, ὕδρωπος ἔμπλεαι εἰσίν. ἐὰν δ' ὀλίγην ῥύσιν, ἰχαλάδα καὶ κέδματα ἐποίησεν, ἐπὶ ὀλίγον ῥέον παύσηται. ὥστε γὰρ ὀλίγην ἐρρυηκὼς, καὶ πρώτην ὠθούμενον ἀπὸ πρώτου χρέοντος ἐόντος, ἐς τὰ ἄρθρα ἀποφυγὼν ποιέεται. γίνεται δὲ κέδματα καὶ ἰχαλάδες καὶ ἀπὸ τοιούτων νοσημάτων ὑγιῶν γιγνομένων· ὅταν τὸ μὲν νόσημα τὸ ποιέον ὑγιὲς γένηται, καταλειφθῇ δέ τι ἐν τῇ σαρκὶ καὶ μὴ ἔξω αὐτῷ ἢ ἔξοδος. μήτε αὖ ἔσω, μήτε ἔξω, ἀλλ' ἐς τὸ δέρμα φῦμα ποιήσῃ, ὀξὺ φεύγει ἐς τὸ ἔσω δῆλον ἐς τὰ ἄρθρα, καὶ ἢ κέδματα, ἢ ἰχαλάδα ἐποίησεν. ἐὰν δὲ σιωδίνωσιν αἱ ῥῖνες, καὶ φλέγματος ἔμπλεαι ἔωσιν συμπεπηγότος τοῦτο, χρὴ τὸ φλέγμα τὸ συμπεπηγὸς λεπτύνειν ἢ πυείησιν, ἢ φαρμάκῳ, καὶ μὴ ἀποτρέπειν. ἐὰν γὰρ ἀποτραφὲν ἀπῇ πορρώσω, πρώτῃ τὸ ῥέεθρον μείζονα νόσον ποιέει. ὁπόταν δὲ ἐς τὰ ὦτα ῥέῃ, τὸ πρῶτον ὀδύνην παρέχει.

Βίη

ϐ.ή γὰρ χωρέῃ. πόνον ὃ πιέζει, [37] ἔστ' ἂν ἀποσυριγχωθῇ. ἐπὶ τὸν ὃ μαθήσῃ, ὁκόταν πόνον ποιέει, παῦσαι τὸ ὀδυνῶν ὑγρὸν φάρμακον θερμὸν φύσει, χλιαρὸν ποιήσαντα, [38] ἔπειτα μετώπῳ ἐγχεῖν. ἢν ὄπισθεν σκιρρώδης ἐμπέσῃ. ὦν δὲ ἀριστερὸν ἀχήῃ, ἐς δὲ δεξιόν. ἢν δὲ ὦν δεξιόν, ἐς δὲ σκαιόν. μὴ καταχρᾶν δ', ἀλλ' ὡς ἂν ἔλαχιστα μᾶλλον. ὦν δὲ μὴ ποιέῃ τὰ παυτὰ δ', ψυχροτέρῃσι φύσι ψυχρὰ, ἢ φάρμακον πίναι, ὅ, τι ἂν κατὰ τοῦτο χρῆσιν ποιέῃ. αὖθις δὲ μᾶλλον, ὡς ἂν ὀδύνῃ ἐμέῃ, ἢ γὰρ ἀνίησι ψυχρὰ. ἢν δὲ αὖτε ὑγιὲς μὴ ποιέῃ τοῦτο θᾶσσον μεταλλάσσῃ. ἢν δὲ μᾶλλον κάκιον ποιέῃ, ἔχε ἐς δὲ τοὐναντίον. ὦν δὲ ῥέοντα ἐς δὲ ὑγιὲς, δὲ πάμπαν μὴ ἀφελῇ, ἢ τὸ τοιοῦτον ἐσωθῶσαι, μὴ δὲ ἀποζῆσαι μὴ δὲ τοιοῦτον ἀνίῃ. ὦν δὲ ἐσυριγχωμένον ἤδη τε πεπυωμένος ῥέῃ ἰχὼρ παχὺς, ἢ κακὴν ὀζοῦσαν, [39] ἔτι τόδε ποιέειν. ἀποζῆσαι δύναται ξηραίνοντα ὧδε φαρμάκῳ ξηρῷ, τοιοῦτον δὲ ἀνθρώπῳ ὡς πελάσαι τῷ τοιοῦτον. ἢν τοῖς ῥισὶ καθαρτήριον, ὅπως τὸ ἐς ἐκεῖνα ῥέον ᾖσσον, τοιοῦτον ἐς ἐκεῖνα φέρηται, ἢ μὴ ἐς τὸ κεφαλὴν πάλιν ἀποχωρέῃ, νοσηλεύειν. ὅταν δ' ἐς ὀφθαλμοὺς ῥεῦμα ἴῃ, φλεγμαίνουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἢ οἰδέουσιν. ὅτου χρὴ φάρμακῳ ἢ ᾧ ὑγρῷ ἢ ᾧ ξηρῷ ἐπάσσειν ἰᾶσθαι. ὦν δ' ἐύτροφα φλεγμαίνωσιν μὴ ἔτι μᾶλλον μηδὲ, [40] ἀλλ' ἢ κατὰ ταῦτα καταπάττειν ἰσχνοτάτῳ, ἢ ἄλλῳ τῳ ἀποχῆναι τοιοῦτον ξηρῷ φαρμάκῳ, φυλασσόμενος μὴ ἔμετον ποιήσῃς. ὦν δ' οἷον λίθοι τοιοῦτοι ἐόντες, φάρμακον ἐγχεῖν, ὅ, τι πλῆξιν ἀχθῆναι δάκρυον μέλλῃ. ἢν δὲ ἀπὸ σῶμα ὑγραίνοντα ἢ φλεγμαῖνον ποιέοντα, ὡς ὑγρότερον ἢ ὀφθαλμοὶ ἦσιν [41] ἢ ἐπικεκλυσμένοι, ὡς δὲ δάκρυον συμπεπτωκὸς τοιοῦτον ἔχῃ ποιεῖν. ὅταν δ' ἐς τὸν ὀφθαλμὸν ἢ σμικρὸν ᾖσι, [42] ἢ κνησμὸν πρὸς ἔχῃ, τοῦτον ἐγχρίειν μαλθακώτερόν, ὅ, τι μέλλῃ ξηραίνειν ἅμα ἢ δάκρυον ὀλίγον ἄγειν. ἢ τοῖς ῥισὶν φάρμακον τοιοῦτον φέρειν ἢ ἑκάστης ἡμέρης, ἢ ὅτῳ τρίτης τε καὶ αὖτις ἡμέρης. ἔστω δὲ φάρμακον, ὅ, τι μὴ πλῆξιν ἢ ἐμβάσιον ἀπαγέειν μέλλῃ τοῖς ῥισὶν. ἀπάγειν δ' ἢ σμικρὸν, δὲ δ' ἂν τὸν ὀφθαλμοὺς ἀποξηραίνειν. ὡς ὅτι αἱ δὲ τε ὀφθαλμῷ φάρμακον ἀποξηρέωσι ἢ ἀποφέρῃ, ἢ τοῖς ῥισὶν ἀποτέτταρα). τὰ δ' φάρμακα τὰ τε κεφαλῆς καθαρτήρια, ἃ μὲν αὐτῆς ἰσχυρά ἐστιν, ἀπὸ τε κεφαλῆς ἄγουσιν ὅλης. ἃ δὲ ἀσθενέα, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν. ἢ αὖθεν ἀπὸ τῶν πέλας τε ῥινὸς. ὦν δ' ἀπὸ τε ὀμφακὸς καὶ τε ὀξέος μύξης ἐόντος ἀσθενέος μεταξὺ δὲ ὀξέος καὶ τε ὀμφακὸς ῥεῦμα ἐς δὲ ὀφθαλμοὺς ἐγκύπτει, τάδε δῆλόν ἐστιν, [43] ὅτι ἐντεῦθεν ῥεῖ τὸ ῥεῦμα τὸ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ φλιδόρριθμον ἢ ἐστέκει, ἢ ἕλκεα ἐς τὸν κεφαλὸν ἐκθύουσιν, [44] καὶ τοῖς δὲ ὀφθαλμοὺς δακρύουσιν, καὶ οὐκ βλωθῶνται τὰ βλέφαρα, δὲ δὲ δάκνει, οὐδὲ ἀμβλυώττειν ποιέει, ἀλλ' ὀξὺ ὁρᾶν γίνεται. δὲ γὰρ ῥεῦμα ἀπὸ ἐγκεφάλου ἐστὶν, ὡς ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλὰ μυξώδες μᾶλλον. τοῦτον ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι. φαρμάκῳ καθαίρειν χρὴ τὸ κεφαλὸν μὴ ἰσχυρῷ. καὶ δὲ σῶμα ἰσχναίνειν, ἢ σιτίοισι ἢ φαρμάκοισι κάτω ἰοῦσιν, ὡς ἀπὸ ξηρανθῇ ἰσχναινομένου τοῦ σώματος, [45] ἢ ἐκπεφθῇ τῷ τοῖς ῥισὶν τοιοῦτον ἐσταλμένῳ φαρμάκῳ. τοῖς δὲ ὀφθαλμοὺς ἐκτὸς ἢ φάρμακον τοιοῦτον φέρειν. ὦν δὲ μηδ' ὅπως ὑγιὲς γένῃ), τὸν κεφαλὸν καταπαμφλέγειν αὖ τοῖς δὲ ὀστέον ἔτι, μὴ μεθιέντας, μηδ' ὑπερῳδοῦντας τοῖς τομαῖς ποιέειν.

vi enim fertur. Dolorem autem exhibet, quoad fistula contracta fuerit. Vbi autem fluere consueuerit, non amplius infestat. At verò ei quem dolor detinet, medicamentum naturâ calidum tepefactum, & Metopio subactum infundendum, & retrò cucurbitula admouenda, ad dextram, si sinistra auris doluerit, ad sinistram verò, si dextra. Nec verò scalpello cutis pertundenda, sed vt trahat tantùm. Quòd si per hæc dolor minimè sedetur, ea quæ naturâ refrigerant, frigida infundito, & medicamentum quod infra deiectionem moueat propinato. supra autem minimè, cùm vomitus nihil conferat, & in reliquo refrigerantibus vtendum. Semperq; modus, qui sanitatem non inducit permutandus est. Quòd si grauius quidem malum reddiderit, contrariam viam amplectitor. Sin verò ad sanitatem vergat, nihil omninò ex his quæ adhibentur auferendum, neque aliud quicquam adiungendum aut apponendum. At vbi iam contracta fistula fuerit, multaq; sanies purulenta & graueolens effluxerit, istud ita faciendum. Spongiam sicco quodam medicamento siccandi facultate prædito imbutam, quàm penitissimè, in aurem indito, & medicamentum purgans naribus admoueto, vt quod priùs ad aures defluebat, in nares feratur, neque id cùm morbosum existat, ad caput rursus redeat. At verò cùm ad oculos fluxio decubuerit, oculi inflammatione & tumore vexantur. Sic affectus medicamento aut liquido, aut sicco aspersò curandus est. Quòd si subitò inflammationem concipiant, nihil omninò illinito, sed vel fortissimo aliquo medicamento quàm maximè infernas partes vrito, vel alio quopiam aluum subducito & attenuato, cautione adhibita ne vomitum prouoces. Quòd si velut lapilli decurrant, medicamentum quod plurimam lachrymam cieat illinito, & reliquum corpus humectum & tumidum reddito, quò oculi humidiores euadant, ac coliuantur, vt concretam lachrymam decurrere facias. Cùm autem paulatim in oculos fluxerit, pruritúmque exhibuerit, sic affectum molli medicamento, quod siccare simulque modicam lachrymam ciere possit, illinito, naribusque medicamentum admoueto, aut singulis diebus, aut tertio quoque die eodem vtens. Sit autem medicamentum eius generis, quod non ampliùs quàm acetabulum per nares educat, idque paulatim. Quod verò oculis admouetur, siccandi facultate valeat, vti quod oculorum medicamentum resiccarit & obturarit, etiam per nares deducatur. At medicamenta caput purgantia, quæ quidem sunt valentia à toto capite deducunt, quæ verò imbecillia, ab oculis, & inde à vicinis naso partibus. Quòd si muco inter os & carnem subsistente, ex carne & osse in oculos fluxio decumbat, ex eo cognoscès, quòd his ex locis defluat. Quod in capite comprimitur, cedit, & vlcera in capite erumpunt, oculiq; illachrymantur, palpebræ non exulcerantur, neque mordet fluxio, neque oculorum aciem hebetat, sed æger acutiùs cernit. Siquidem fluxio minimè falsa est, cùm de cerebro non procedat, verùm mucosa magis. Sic affectus hac ratione curandus est. Caput medicamento non valenti purgandum, & corpus tum cibis, tum medicamentis infra subduocentibus attenuandum, quò attenuato corpore fluxus resiccetur, aut per medicamentum naribus admotum diuertatur. Quòd si ne sic quidem conualescat, caput ad os vsq; secandum, non sublimibus, neq; transuersis secturis,

sed ad os ipsum pertingentibus, & crebris quidem, quo collectus humor citiùs per vlcera effluat, simulque crebræ scissuræ efficiant. vti caro ad os insistat. Eaq; curatio huiusmodi successum est habitura. Sin minùs hæc commodè præparata fuerint, non est elotus oculus, vt ista elotione acutiùs cernere possit, sempérque potiùs ab incumbente humore splendescens redditur, hominisq; acies extinguitur. Quòd si in ipsius visus humorem purum cruentus aliquis humor inciderit, huic pupilla intus in oculo minimè esse rotunda ob eam causam apparet, quòd in quo cruentum illud inest, visionem non recepit, huicque quod cernitur desinit rotundum esse, & ante oculos ei quædam obuersari videntur, nihilq; quicquam, re vera vt est, cernit. Huic venas adurito, quæ videndi aciem premunt, quæq; semper pulsant, & inter aurem & tempora à naturâ sitæ sunt, easq; vbi occluseris, medicamenta quæ humectant oculis adhibeto, lachrymamq; quamplurimam educito, vti quod in oculis consistit & morbum facit, colluatur. Quòd si rumpatur oculus, mollibus & acerbis medicamentis vtendum, vt constrictum vlcus in angustum rèdigatur, cicatrixq; tenuis fiat. Cùm verò albugo fuerit, lachrymæ oculo conferunt. At cùm in thoracem fluxio decubuerit, bilisq; fuerit, quod hinc manifestum est, dolor lateris mollitudinem prehendit, & clauiculam quæ ei è regione respondet, febris adest, linguáque superiore parte ex viridi pallescit, & concreta excreantur. In hoc morbo periculum septimo aut nono die instat. Vbi vtraque latera doluerint, reliquáque similiter vt in priore se habuerint, hæc quidem pulmonis inflammatio est, illa verò pleuritis: eámque ob causam oriuntur. Cùm de capite per guttur & arterias asperas in pulmonem fluxio incubuerit, is nimirum sua naturâ rarus & siccus cùm existat, quicquid humoris potest in se attrahit, & vbi influxerit, maior redditur, & si quidem in totum fluxerit, fibræ maiores redditæ vtrumque latus attingunt, pulmonísque inflammationem faciunt; cùm verò alterum tantùm lateralis fit morbus, pleuritis dictus. Pulmonis inflammatio longè periculi plenior est, & dolores ad laterum mollitudinem & clauiculas multò vehementiores habet, linguáque longè est pallidior, fauces ex fluxione dolor occupat, vehemens lassitudo detinet & spirandi difficultas sexto aut septimo die prehendit. Hunc nisi febris septimo die dimiserit, moritur aut suffocatur, aut vtrumque contingit. Quòd si nono die, duobus interpositis diebus corripiat, hic etiam vt plurimùm aut moritur, aut suppuratus euadit. Si verò duodecimo die, suppuratus fit; si decimoquarto, conualescit. Et qui ex pulmonis inflammatione, aut morbo laterali pus intrò colligunt, minimè moriuntur, sed conualescunt. Purulenti verò, vt plurimum, fiunt, cùm fluxio ad eundem locum, velut in bilis fluxionibus, decubuerit: sed in bilis quidem fluxionibus multum defluit, & vbi defluxit, sedatur, purulentis verò, tum minùs defluit, tum minimè sedatur. Purulenti quinetiam fiunt, cùm minùs excreant, quàm ad pulmonem defluat. Quod enim in pulmone colligitur & defluit, in pus vertitur.

Τάμνειν ὁ ἄγει τοῦτο ἄγχεις αὐτὸ τοῦ ὀστέου θήγης. Τάμνειν ὁ πυκνά, ὡς αὐ τὸ σωεχηκὸς ἐξέλθῃ θᾶσσον ἀφ᾽ ὧν ἑλκέων ἀπορρέον. ἅμα ὁ αἱ ὕμαι πυκναὶ ἔσται [46] ποιέουσιν τῇ σαρκὶ πρὸς τὸ ὀστέον. ὅπως ἰᾶσθαι δύῃ, εἰ τοῦτο διάδεσις ἡ ἀποτελούτησις γίγ. ἰὼ μὴ τοῦτ᾽ ἀύτεπῆ ἐῖη ὅκ ἐκκέκλυσαι, ὥς᾽ ἐκκλυσωλέω ὀξὺ ὁρᾶν ποιέειν, [47] αἰεὶ τῷ ἐφιστάμθῳ μᾶλλον γίνεται, ἢ τὸ ὀξὺ ὁρῶν τὸ ἀνθρώπου ἀποβέννυται. ἰὼ δ᾽ ἐς τὸ ὄψιν ἐς τὸ ὑγρὸν καθαρὸν, αἱματώδες δὲ ἐσέλθῃ ὑγρὸν, τοῦτο ἡ ὄψις ἔνδον ἐμβαίνεται τὸ ὀφθαλμοῦ, ὑγρὸν γύλον ἐὸν ἀφ᾽ ὅλου. ἐν ᾧ αὖ τὰ αἱματώδες ἐῇ, τοῦτο ὁκ ἐμφαίνεται, τοῦτο δὲ ἐλλείπει τὸ φαινόμθνον περιφερὲς εἶ. καὶ προκινέεσθαι αὐτῷ δοκέει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ὁκόλν κατ᾽ ἀλήθειαν ὁρᾷ. [48] τοῦτον χρὴ τὰς φλέβας ἀποκαίειν, τὰς πιέζουσας τὰς ὄψις, αἳ σφύζουσιν αἰεὶ καὶ μεταξὺ τοῦτο ὠτὸς, καὶ τὸ χροτάφου περφύκασι. καὶ ἐπειδὴ τὰς ἀποφλάξῃς, πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς φάρμακα ὅσα ὑγραίνει προσφερε. καὶ δάκρυον ἄπαγε ὡς πλεῖστον, ὅπως τὸ σωεχηκὸς ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ἐκκλυθῇ, τὸ πλὴν νοῦσον πρέχει. ἰὼ δ᾽ ὀφθαλμὸς ῥαγῇ, μαλθακοῖσι φαρμάκοισιν χρῆσθαι, καὶ στρυφνοῖσιν. ὡς τυφόμθνοι τὸ ἕλκος ἐς μικρὸν σωίῃ, καὶ ἡ οὐλὴ λεπτὴ ᾖ. [49] ὅταν δ᾽ ἀῤ ἐπηγέμον δάκρυειν τῷ ὀφθαλμῷ ἀρήγῃ. ὁπόταν ὁ ἐς Ⓦ κίβδηλον ῥέῃ καὶ χολὴ ᾖ, τῷδε δῆλον ἐστίν. ὀδυνὴ ἔχει ἐς τὸν λαπάριον. καὶ ἐς τὸν κληίδα [50] πρὸς τὸν ἐς τὸν λαπάριον, καὶ πυρετὸς, καὶ ἡ γλῶσσα τὰ ἄνω χλωρὴ γίνεται. καὶ ἀποχρέμπτεται ξυμπεπηγότα. ταύτης τῆς νούσου, ἑβδομαίῳ ὁ κίνδυνός ἐστιν ἢ ἀναταίῳ. [51] Ὁκόταν ἀμφότερα τὰ πλευρὰ ἀγάγῃ. τὰ δ᾽ ἀγα ὅμοια ἢ τῇ ἑτέρῃ. αὕτη μὲν πλευρίτις ἐστίν. ἡ δ᾽ ἑτέρη πλευρίτις. αὕτη ὁ γίνον) ἀφ᾽ ὅδε. ὅταν ἐς Ⓦ πλεύμονα ῥύσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς [52] ἀφ᾽ τοῦ βεγχου καὶ τῶν ἀρτηριῶν, ὁ πνεύμων ἅτε φαφαρὸς ἐὼν καὶ ξηρὸς φύσει, ἕλκει ἐφ᾽ ἑωυτὸν τὸ ὑγρὸν ὅ, τι ἂν δύνηται. καὶ ἐπὴν ἐπίσυρσιν, μείζων γίνεται, καὶ ὅταν μὲν ἐς ὅλον ῥύσιν, μείζων ὁ λέβος γλωμώδης, ἀμφοτέρων ἔψαυσεν τῶν πλευρέων, καὶ περιπλευμονίην ἐποίησεν. ὅταν δ᾽ ἐς τῆς ἑτέρης μοιῶν, πλευρίτις ἡ. ἡ περιπνευμονίη πολὺ ὀπισινδυνοτέρη ἐστὶ, καὶ ὀδυνᾶται πολὺ ἰσχυρότερα ἐόσιν αἱ ἐς τὰ λαπάρας καὶ ἐς τὰς κληίδας· καὶ ἡ γλῶσσα πολὺ ὠχροτέρη. καὶ τὸν φάρυγα ἀλγέει κάτω τῶν ῥεύματος, καὶ κῶπος ἔχει ἰσχυρὸς, καὶ πνεῦμα ἐκπαίον ἡ ἑβδομαῖον λαζεται. τοῦτον ἰὼ μὴ ἑβδομαῖον ὁ πυρετὸς ἀφῇ, ἀποθνήσκει καὶ ἀποπνίγεται, ἢ ἀμφότερον. ἰὼ δ᾽ ἀναταῖον δύο ἡμέρας διαλιπὼν λαζηται ὡς τὰ πολλὰ, καὶ οὗτος ἢ ἀποθνήσκει, ἢ ἔμπυος διαφθύγ. ἰὼ δὲ δωδεκαταῖον, ἔμπυος γίνηται. ἰὼ δὲ τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ὑγιὴς γίνεται. καὶ ἔμπυοι ὅσοι κατὰ περιπλευμονίης ἢ πλευρίτιδος γίνονται, [53] ὁκ ἀποθνήσκουσιν, ἀλλ᾽ ὑγιέες γίνονται. ὡς τὰ πολλὰ ἔμπυοι γίνονται, ὅταν ῥεῦμα ἐς ὃ αὖθι ὥσπερ ὅτι τῆσι χολῆσιν γίνηται. ἀλλὰ τῆσι μὲν χολῆσι, πολὺ ἀπορρεῖ, καὶ ἀπορρύδσαν παύεται. τοῖσι δ᾽ ἐμπύοισιν ἔλασσόν τε ῥεῖ καὶ οὐ παύε). καὶ ἔμπυοι γίνονται, ὅταν ἔλασσον ἀποχρεμπτῶνται) ἢ ὑπορρεῖ ἐς Ⓦ πλεύμονα. τοῦτο γὰρ ὃ ὃ ἂν τῷ πλεύμονι σωισταμθνόν τε καὶ ὑπορρέον, πῦον γίνεται.

Ὃ δὲ

Ὁ δὲ πῦον συνιστάμενον ἐν τῷ πλεύμονι καὶ ἐν τῷ κιθάρῳ, ἕλκοι καὶ σήπει. καὶ ἐπὴν ἕλκωθῇ, ἀπὸ τοῦ ἡλκωμένου ὑπορρεῖ, καὶ ἐπὴν καθαρθῇ μᾶλλον ῥεῖ συνεμένου. ἅμα μὲν ἡ κεφαλὴ μᾶλλον ῥεῖ συνεμένη. ἅμα δ' ἐκ τοῦ ἡλκωμένου ἐν τῷ κιθάρῳ καὶ τῷ πλεύμονι μᾶλλον ῥεῖ. καὶ τὰ ἕλκεα κινεύμενα ἐπὴν ἀρρήγνυται. ὥς τε καὶ ἐὰν παύσαιτο τὸ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέον. τὰ μὲν ἀπ' αὐτέων τῶν ἑλκέων ἱκανὸν ἔσεσθαι νοῦσον παρασχεῖν. γίνεται δ' ἢ ἀπὸ ἕλκεος ἔμπυος καὶ ῥᾳδίη αὕτη ἡ νοῦσος. γίνεται δ' ἢ ἐκτὸς τοῦ πλεύμονος, μάλιστα μὲν ἀπὸ ῥήγματος, καὶ ὅταν ἡ σὰρξ φλασθῇ. ἐν τούτῳ γὰρ πῦον ξυνίσταται καὶ συνισταμένου ἐάν τις σείῃ τὸ σῶμα, κλυδάζεται, καὶ ψόφον παρέχει. καὶ κάονται τοῦτο. φλύσις δὲ γίνεται, ὅταν ἐς τὸ αὐτὸ. ὥσπερ τῷ ἐμπύῳ, ὁ ῥόος γίνεται διὰ τοῦ βρόγχου. καὶ τῶν ἀορτέων αἱ ξυνέχουσι τὸν πλεύμονα καὶ τὸν βρόγχον. ἐς δὲ τὸν πλεύμονα ῥέει θαμινὰ καὶ ὀλίγον, καὶ ὑγρότητα ἐν τῷ πλεύμονι μὴ ποιεῖ πολλήν. ξηραινόμενον γὰρ τὸ ὑπορρέον ἐν τῷ βρόγχῳ πεπηγὸς, ὥστε οὐκ ἐκκλυζόμενον, ἀλλὰ καὶ ὀλίγον ὑπορρέον καὶ ἐνεχόμενον, βῆχα ποιέει. ἔν τε τῇσιν ἀορτῇσιν ἐνεχόμενον ῥέον, ὥστε φλεβὰς διαπεπόνας ἐφυσῶσας τὰς ἀορτὰς, φενακοπείλιον τὸ πνεύμα πρέχει, καὶ τοῦτο ποιέει πνεῦμα ἔχειν. ὥστε γὰρ ἀναλιπόμενον ἀεὶ ὀπιθυμέει ἀναπνεῖν. καὶ ἐν τῷ πλεύμονι, ὥστε οὐκ ἰχῶρος ὑγρὸν ἐόντα, ξυσμὸς ἐγγίνεται. ὅταν δὲ πολὺ ἀπορρέῃ τῆς κεφαλῆς οὐτ' ἐν τῷ πλεύμονι ξυσμὸς γίνεται. πολὺ γὰρ αὐτέῳ τὸ ὑπορρέον ἐστὶ, καὶ ἔμπυοι ἐκ τῶν φλύσιων τούτων γίνονται, ὅταν ὑγρότερον τὸ σῶμα γένηται. καὶ ὅταν ξηρότερον γένηται, οὐκ ἐκ τῶν ἐμπύων φλυσιοῦνται. ἔμπυοι τῷδε δῆλοι γίνονται. τὴν λαπάρην ἀχθομένων πόνος ἔχει. ἐπὴν δὲ πῦον ξυνεστήκει ἤδη, ὅ τε πόνος ὁμοίως ἔχει, βῆξ τε γίνεται, καὶ ἐπὴν μὲν ἀποκαθαίρεται πῦον, καὶ πνεῦμα ἔχει. ἢν δὲ μή πω ἐξορύσῃ ἐν τῇ λαπάρῃ, στέατα καὶ φοφέει εἰς ἐν ἀσκῷ. ἢν δὲ τούτων μηδὲν παρῇσι, ἔμπυος δὲ ᾖ, τῇσιδε χρὴ τεκμαίρεσθαι. πνεῦμα πουλὺ ἔχει, φθίνεται τε ὑπὸ βραχυτέρου. καὶ αἱ πόδες οἰδέουσι καὶ τὰ γόνατα. μᾶλλον δὲ ἢν τὴν λαπάρην ἐν ᾗ τὸ πῦον ἐστί. καὶ ὁ κίθαρος συγκεκαμμένος ἐστί. καὶ λισγὸς γίνεται καὶ ἱδρὼς παρέχεται ὅλον τὸ σῶμα. καὶ τοτὲ μὲν δοκέει θερμὸς αὐτὸς ἑαυτῷ εἶναι, τοτὲ δὲ, ψυχρός. αἱ δὲ ὄνυχες περιτεταμμένοι εἰσί. καὶ ἡ κοιλίη θερμὴ γίνεται, τοῦτο δὲ μάλιστα γινώσκειν τοὺς ἐμπύους. ὅταν μὲν ὀπισθεν ῥήσῃ ἐς τὴν ῥαχιν φλύσις γίνεται τοιάδε. τὴν ὀσφὺν ἀλγέει καὶ τὰ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς κενὰ δοκέουσιν αὐτῷ εἶναι. χολὴ δέ. τὰ δ' ἐστὶν ὑπόκινδυνα, ἢν τερος μὲν ὑπηλγηκὼς ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν, καὶ ἐν τοῖσιν ὄνυξιν πελιδνὰ ὅταν ᾖ γένηται. καὶ ἐς τὸ σῶμα ὅταν ἔχῃ ἕλκεα, καὶ τὰ τοιαῦτα ἕλκεα, πελιδνὰ ᾖ. καὶ ὁ ἱδρὼς ὁκόταν μὴ κατὰ ὅλον τὸ σῶμα ᾖκῃ, ἀλλὰ κατ' ἔν μέρος τοῦ σώματος. καὶ ὅταν τοῦ πυρετοῦ ἐόντος ἐπὴν χρέμψῃται χλωρόν. ἢν ἐνεόντος ἐν τῷ πλεύμονι ἐόντος τοῦ χλωροῦ, ἢ ἐπὴν χρεμψίς παύσηται. τοῦτο δὲ δεῖ γινώσκει ὅταν ἐνῇ καὶ ὅταν μὴ ἐνῇ. ὅταν ἐνῇ ἐμφοφεῖ ἐν τῇ φαρυγγὶ αἰεὶ πρέοντος, καὶ πνεῦμα ὑπόκινδυνον καὶ λυγξ, καὶ ὁ πυρετὸς ἀπιὼν, ἀποχρέμψαντος ἐόντος ἐν τῷ πλεύμονι ἐόντος. καὶ ἡ κοιλίη ἀσθενὴς ἤδη ἐόντος ὑποχωρέουσα.

Pus autem in pulmone & thorace collectum, vlcerat & putrefacit. Et vbi vlcus exiccatum fuerit, ab vlcerata parte, & ab eo quod per ſputum repurgatur defluit. Ac ſimul quidem caput concuſſum magis fluit, ſimulque ex vlcerato thorace & pulmone magis fluit, & vlcera motu ipſo reſerantur, vt etiamſi quod à capite defluit, ceſſet, id tamen quod ab ipſis vlceribus procedit, ad morbum faciendum ſatis eſſe poſſit. Fit etiam ab vlcere purulentus, & leuior hic morbus eſt. Fit verò etiam extra pulmonem; potiſſimùm quidem ex rupto, & vbi caro contuſa fuerit, circa quam pus colligitur, collectumque, ſi quis corpus concutiat, fluctuat, & ſtrepitum facit. Et hæc quidem inuſtione curantur. At verò tabes fit, cùm ad eundem locum, velut in purulento, fluxio fertur, per guttur & aſperas arterias aortas appellatas, quæ pulmonem & guttur coniungunt. Defluit autem in pulmonem ſenſim aſſiduè, nec copioſam in pulmone humiditatem facit. Dum enim reſiccatur quod defluit in gutture concreſcens, nimirum cùm non eluitur, ſed ſenſim influit ac detinetur, tuſſim inducit, & in aſperis arteriis (aortis dictis) detentum quod influit, cùm hæ anguſta foramina habeant, anguſtiam ſpiritui exhibet, eamque ſpirandi difficultatem facit, vt ea velut deficiente, ſemper reſpirare deſideret. Quinetiam in pulmone, cùm non admodum humidus exiſtat, pruritus exoritur. Cùm verò multum ex capite defluxerit, pruritus in pulmone non fit, cùm ſi quidem copioſum ſit quod in ipſum defluit, & ſuppurati ex tabidis huiuſmodi fiunt, vbi humidius corpus redditum fuerit, contraque vbi ſiccius, ex ſuppuratis tabidi. Suppuratos hac ratione dignoſcas. Lateris mollitudinem ab initio dolor detinet, vbi verò iam pus collectum eſt, & dolor ſimiliter vexat, cùm tuſſis ſuboritur tum pus excreatur, & difficultas ſpirandi occupat. Quòd ſi nondum pus eruperit; in lateris mollitudine concuſſum, velut in vtre ſtrepitum edit. At ſi horum nihil adfuerit, ſuppuratio tamen adſit, ex his ſignis coniectutam facias. Magna ſpirandi difficultas adeſt; ſubraucum loquitur, pedes & genua intumeſcunt; magis verò ex ea lateris mollitudine in qua pus ineſt, thorax incuruatur, & membrorum ſolutio oritur; ſudore etiam totum corpus perfunditur, interdum quidem ſibi calidus; interdum etiam frigidus videtur, vngues circumtenduntur, & venter incaleſcit. Atque ex his ſuppurati dignoſcendi ſunt. Cùm verò poſteriore ex parte fluxio in ſpinam decubuerit, huic tabes eiuſmodi ſuboritur. Lumbos dolor occupat, & anteriores capitis partes ipſi vacuæ videntur. At verò bilis hoc modo periculi plena eſt, ſi in oculis regius morbus oboriatur, in vnguibus liuores ſuborti fuerint, corpus vlcera habeat, parteſque circa vlcera liuidæ fuerint, cùm ſudor non toto corpore, ſed aliqua tantùm corporis parte erumpit, & cùm febre remanente ex pallido vireſcens excreatur, aut ſi excreatio ceſſet, cùm adhuc in pulmone remanet ex pallido vireſcens. Quod ipſum contineatur nécne dignoſcendum. Cùm remanet, in faucibus reſpirantis ſtrepitum edit, difficultas ſpirandi periculi plena adeſt, & ſingultus febriſque diſcedit excreatione adhuc in pulmone exiſtente, & debili iam ægro aluus ſecedit.

Iſta ſunt pulmonum inflammationis & lateralis morbi periculoſa indicia. Lateris morbi hæc inſtituenda curatio eſt. Febrem per ſeptem dies ne ſedato, potione verò aut aceto mulſo aut aceto & aqua vtendum, eaque quàm plurima offerenda, vt quæ inde contingit madefactio, excreationem faciat. Dolor medicamentis calefacientibus, ſedandus, & ſorbitione exhibendum quicquid excreationē mouere poſſit. Balneis etiam quarto die vtendum, quinto autem & ſexto oleo illinendum. Septimo lauandum, niſi febris dimiſerit, vti ex balneo ſudor obortiatur. Quinto inſuper & ſexto validiſſimis vtendum excreationem promouentibus medicamentis, quò quàm facillimè ſeptimum tranſigat diem. Quòd ſi neque ſeptimo die deſierit, nono deſinet, niſi aliud quiddam periculum contingat. At vbi febris dimiſerit, ſorbitiones quàm debiliſſimæ offerantur. Si verò vacuatio obortiatur, ſiquidem corpus adhuc iuuenile exiſtat, potum ſubducito. Quòd ſi febris deceſſerit, triticeis ſorbitionibus vtitor. Eodemque modo pulmonis inflammationem curato. Suppuratis, caput minimè validis medicamentis purgandum, ſed ſenſim ad nares auertendum, cibiſque ventrem ſubducentibus vtendum. Et vbi morbi principium non ampliùs fuerit, ſed fluxus diuertitur, excreatio promouenda, & tuſſis excitanda, & tum medicamentis quæ infunduntur, tum cibis vtendum. Cùm autem excreatio mouenda eſt, pluribus etiam cibis, tum ſalſis, tum pinguibus, vinoque auſtero vtendum, & cùm hoc modo habuerit, tuſſis excitanda. Tabidos quinetiam quo ad reliqua curabis ad eundem modum, præter quàm quòd cibaria non multa ſimul exhibenda, neque opſonia plura quàm cibaria, & vino diluto inter cibos, ne calefaciat, vtendum, & in corpore debili calorem exhibeat, & vtraque ſimul eodem tempore calefaciant, & calore multam fluxionem inducant. Vbi per gulam in ventrem fluxio decubuerit, infra accumulatio interdumque ſupra fit. Huic quidem ſi dolor in ventre adfuerit, is primùm medicamento aut ſucco ſubducendus, deinde medicamento valentiore vtendum, cibis verò aluum ſubducentibus, quamdiu dolor detinuerit. At vbi dolor ſedatus fuerit, cibis roborantibus vtendum. Ad eundem verò modum etiam vbi per multos dies accumulatio detinuerit curato. Quòd ſi imbecillus fuerit, & præ imbecillitate iſta offerri nequeant, primùm quidem ptiſanæ ſucco aluus per infuſum eluēda, deinde vbi per hunc purgaris, adſtringente aliquo vtendum. Cùm autem in carnem poſteriore parte iuxta vertebras illapſa fluxio aquam inter cutem excitarit, hunc in modum curato. Ceruicis carnem, quæ in medio eſt venarum, tribus cruſtis inurito, inuſtum conſtringito, & quàm tenuiſſimas cicatrices facito. Et vbi viam intercluſeris, medicamentum ad nares admoueto, vt eò diuertatur, & imbecillum rurſus, donec aliò auertatur, ac anteriores quidem capitis partes calefacito, poſteriores verò refrigerato. Et poſtquam partibus capitis anterioribus excalfactus tibi videbitur, cibos edat qui corpus maximè tumefaciunt, & minimè ventrem ſubducunt; quò fluxionis meatus anteriore capitis parte quàm maximè dilatentur. Poſteaquam verò viam intercluſeris, & id quod affluit auerteris, ſi quid priùs quàm fluxionem ad curationem accommodaris, ad corpus peruenerit, hoc modo curare oportet,

ταῦτα πλευρίτιδος καὶ περιπλευμονίης σημεῖα, πλευρίτιν ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι. ⟨W⟩ πυρέσσοντα μὴ παύειν ἐπὶ ἡμέρας. ποτὰ δὲ χρὴ διδόναι, ἢ ὄξυμελι ἢ κριθῆς, ἢ ὄξος, καὶ ὕδατι. ταῦτα δὲ χρὴ προσφέρειν ὡς πλεῖστα, ὡς ὑπόστασις γίνηται καὶ ἀπόθεσις ἐπιμελὴς ποιέῃ. καὶ τὸν ὀδυνέοντα παύειν θερμοτηρίοισι φαρμάκοισιν, καὶ καταῤῥοφεῖν διδόναι, ὅτι ἐπιμελέστατα ποιῇ. καὶ λούεσθαι χρὴ τετραταίοισιν. τῇ δὲ πέμπτῃ καὶ τῇ ἕκτῃ χρίειν ἐλαίῳ. τῇ δὲ ἑβδόμῃ λούειν, ἢν μὴ ὁ πυρετὸς μένῃ ἀφίεναι, ὡς ἂν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ ὁ ἱδρὼς ἐγγένηται. καὶ ἢν τῇ πέμπτῃ καὶ τῇ ἕκτῃ ἰσχυροτάτοισι χρῆσθαι τοῖσιν ἐπιμελεστάτοισι φαρμάκοισι, ὡς τὴν ἑβδόμην ὅτι μάλιστα ἡμέρην ἀγάγῃ. ἢν δὲ μηδὲ τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρῃ παύσηται, τῇ ἐναντίῃ παύσεται, ἢν μή τι ἄλλο τῶν ὑπολοίπων γένηται. ἐπὶ δὲ ὁ πυρετὸς ἀφῇ, ῥοφήματα ὡς ἀδυνέστατα ποιέων προσφέρειν. ἢν δὲ ἰσθμὸς ἐγγένηται, ἢν μὴ ἔτι νεαρὸν τὸ σῶμα τυγχάνῃ ἐόν, τὸν ποτὸν ἀφαιρέειν. ἢν δὲ τὸ πυρετὸν ἀφίκηται, πυκνοῖσι τοῖς ῥοφήμασι χρᾶν. καὶ τὴν περιπλευμονίην ⟨W⟩ αὖον τρόπον ἰᾶν. τὸν ἐμπύους καθαίρειν τὴν κεφαλήν, μὴ ἰσχνοῖσι φαρμάκοισιν, ἀλλὰ χρὴ μικρὸν ἀποτρέπειν ἐς τὰς ῥῖνας, καὶ αἷμα διαχωρητικοῖσιν σιτίοισι χρῆσθαι. καὶ ἐπὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ νοσήματος μηκίστη, ὅλως ἐκτρέπεται ὁ ῥόος ἐπιμελέστατα ποιέεσθαι. καὶ βῆχα ποιέειν. καὶ ἐγχύτοισι φαρμάκοισι χρῆσθαι. καὶ σιτίοισιν αἷμα. ὁπότε δὲ δὴ ἀπόχρεμψιν ποιέεσθαι, καὶ πλέοσι σιτίοισι καὶ ὑγιεινοῖσι χρῆσθαι καὶ λιπαροῖσι. καὶ οἴνῳ αὐστηρῷ. καὶ βῆχα ποιέειν ὅτεῳ ὧδε ἔχει. καὶ τὸν ὑπὸ τῆς φλέγματος ⟨W⟩ αὖον τρόπον ἰᾶσθαι, τοῖσι σιτία μὴ πολλὰ ἅμα. καὶ τὰ ὄψα μὴ πλέονα ἢ τὰ σιτία, καὶ τὸν οἶνον ὑδαρέα χρὴ ὅτι τοῖσι σιτίοισι, ὡς μὴ θερμαίνῃ, καὶ τὸν σώματι ἀδυνέα ἐόντι θερμότητα παρέχῃ, καὶ αἷμα ἀμφότερα θερμαίνωσιν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, καὶ θερμὴν ποιέοισιν ῥοῦμα πολύ. ὁπότε μὲν διὰ τὸ οἰσοφάγου ἐς τὴν κοιλίην ῥύσιν ⟨W⟩ νῆσις γίγνεται κάτω. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄνω. τοῦτο μὲν ἢν μὲν ὀδυνῇ ἐν τῇ γαστρὶ, τὸν ἐξαγέειν προσφέρειν φαρμάκῳ ἢ χυλῷ. ἔπειτα φαρμάκῳ ἰσχυροτέρῳ χρῆσθαι. τοῖσι δὲ σιτίοισι διαχωρητικοῖσιν ἕως ἂν ἡ ὀδυνη ἔχῃ. ἐπὶν δὲ παύσηται ἡ ὀδυνη, καὶ τοῖσι σιτίοισιν ἰσχυροτέροισι χρῆσθαι. ⟨W⟩ αὖον δὲ τρόπον ἢν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἡ νῆσις ἔχῃ, ἰᾶσθαι. ἢν δὲ ἀδυνέης ἢ καὶ μὴ δυνήσηται προσφέρεσθαι τὸν ἀδυνείης, χλιαροῦ προσφέρειν μὲν χυλὸν χρὴ χυλῷ τοιούτῳ. ἔπειτα ἐπὶ [illegible] καθήρῃς. τὴν γυφόντων ῥινί. ὁπότε δὲ ἐς τὴν φάρυγγα τῶν ἐσω ἀσθενέσι ῥύσιν γένῃς ὕδρωπα ποιήσῃ, ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι, καίειν τὴν φάρυγα τὴν ἐν τῷ τραχήλῳ μεταξὺ τῶν φλεβῶν, ἐξάρας τρίξ, καὶ ἐπὶ μὴ καύσῃς, ξυράγχην καὶ ποιέειν ὡς ἰσχνοτάτας ὀλάς. καὶ ἐπὶ ἀποφλέξῃς προσφέρειν ἐς τὰς ῥῖνας φάρμακον προσφερέ, ὡς ἐκτρέπηται καὶ ἀδενὲς αὖῃς, ἕως ἂν ἀποτρεφθῇ. καὶ τὰ μὲν ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς, θερμαίνε· τὰ δ' ὄπισθεν, ψύχε. καὶ ἐπὶ οἱ ἐκτεθερμασμένος ἢ τὰ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς, σιτία ἔδειν τὰ φλεγματωδέστατα, καὶ ἥκιστα διαχωρητικά, ὡς ὅτι μάλιστα διυρωθῶσιν αἱ ῥοιαὶ αἱ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς. ἔπειτα δ' ἐπὶ ἀποφλέξῃς καὶ ἀποτρέψῃς τὸν ὑπάρχοντα, ἢν μὲν τὸ ἢ ὀπτρέπηται τὸ ῥεῦμα. ἐς τὸ σῶμα ἔλθῃ, ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι.

ἢν μὲν

ἰῶ μᾶλ᾽ μᾶλλον πρὸς τὸ δέρμα ἐκκεχωρηκὸς, ἢ τὰ ἔξωθεν πυριοῦν. ἰῶ δὲ ἔνδον πρὸς τὴν κοιλίην, ἔξωθεν δὲ μὴ δῆλον ᾖ, [70] φάρμακον πιπίσκειν. ἰῶ δὲ ἐπ᾽ ἀμφότερα, ἀμφοτέρων ἀφαιρέειν. ὅπῃ τιθᾶσιν δὲ χρὴ ἐξυγιέστατον ἔξοδον ποιέειν, ἰῶ τε κάτω, ἰῶ τε ἄνω, ἰῶ τε ἄλλῃ ὅπῃ τῶ σώματος ἔξοδοί εἰσιν. ὁπότ᾽ ἂν ἰσχὰς ἀπὸ ῥοῶ γένηται, σικύῃσι χρὴ προσοδοῦν, καὶ ἕλκειν ἔξω, καὶ μὴ καταχρᾶν, καὶ ἔνδοθεν θερμαίνειν. φάρμακα πιπίσκειν καὶ δίαιταν θερμαίνειν, ὅπως ἔξοδος ᾖ καὶ ἔξω ἐς τὸ δέρμα ὑπὸ τῆ ἑλκύσιος τῆ σικύης, καὶ ἐς τὸ πρὸς τὴν κοιλίην ὑπὸ τῆ θερμα- 10
σίης. ὁπότ᾽ ἂν γὰρ ἀποφραχθῇ, καὶ μὴ ἔχῃ ὅπῃ ὁδοιπορέῃ, ὁδοιπορέουσα ἐς τὰ ἄρθρα ἐς τὸ ὑπολειπόμενον, καὶ ἰσχιάδα ποιέει [71] ἢ ὅπισθεν φθίσιν. τούτῳ τῷ κεφαλῇ καθαρτέον ἀπὸ τῆ φαρμάκου, ἕως ἂν ἀποτεφθῇ ὁ ῥόος. ἐπὶ τῇ δίαιτῃ, ὡς πρόσθεν ἐμπροσθεν χρῶ. [72] φάρμακον δὲ πίων ἐλατήριον, καὶ κάτω γάλακτι κλύζειν. τὰ δὲ ἀνὰ πυρίησιν ἰσῶ. ἐπὶ τοῦτο ὁ σπλὴν ὑπὸ πυρετῶ μέγας γίνεται. ἢν δ᾽ ὅταν τὸ σῶμα λεπτυνθῇ. τοῖσι γὰρ αὐξῆσιν ὅ, τε σπλὴν θάλλει [73] καὶ τὸ σῶμα φθίνει. ὅταν δὲ τὸ σῶμα λεπτὸν ᾖ καὶ ὁ σπλὴν θάλλῃ καὶ τὸ ὑπιπλοον ἅμα τῷ σώματι λεπτυνθῇ, ἢ πιμελὴ ἢ ἐν τῷ ὑπιπλόῳ ἐκτήκεται. ἐπὶ τοῦτο δὲ τοῖσι κενὰ πιμελῆς γίνεται, καὶ ἀπὸ τῆ σπληνὸς θάλλοντος ἀπορρέει ἐς τὸ ὑπιπλοον, ὡς ἐκδύεται ἐὸν τὸ ὑπιπλοον, ὥστε τρύχεα ἔχον, [74] καὶ τοῖσι κενεὰ ἐσδέχεται. καὶ ὑπὸ τὸ νοσῆμα ἅπαξ ἐν τῷ σώματι γένηται, ἐς τὸ νοσέον τρέπεται, ἰῶ μὴ ἰὸς βυτρεπίζῃ. ὡς [75] καὶ τὸ βυτρεπιζόμενον ὅτι κινδυνῶδες. τοῦτον ὧδε ἰᾶσθαι. φάρμακα πιπίσκειν ὑφ᾽ ὧν ὕδωρ καθαιρεῖται καὶ σιάλια τὰ φλέγματα τὰ δεῦρο ἅπτα διδόναι. ἰῶ δὲ μὴ σῖτα οὕτω ῥᾴων γένηται, καὶ εἶν ὡς λεπτότατα καὶ ὡς ὑπολαμπότατα, [76] ὅπως τὸ ὕδωρ ἴσχειν δυνῇ πρὸς τὸ ὀμφαλοῦ κύκλον καὶ ἐς (ν) ὀμφαλὸν μίαν, καὶ ἀφιέναι ἑκάστης ἡμέρης. τῶν νοσημάτων, ὅ, τι αὖ ὑπερκινδυνώτατόν ἐστιν, ἐν τούτοισι προσκινδυνεύειν χρή. ὑπερτυχὸν μὲν γὰρ ὑγιᾶ ποιῆσαι. ἀτυχήσας δ᾽ ὅπερ καὶ ὡς ἔμελλε γίνεσθαι, τοῦτ᾽ ἔπαθε. παιδίῳ δὲ χρὴ ὕδρωπα ὧδε ἰᾶσθαι. τὰ οἰδέοντα καὶ ὑδατώδεα ἔμπαλιν ἀξοΐγειν μαχαιρίῳ, [77] πυκνὰ καὶ σμικρὰ ἀξοΐγοντα, ἀξοΐγειν δὲ ὀλίγα μέρει ἑκάστῳ τῶ σώματος. καὶ πυρῆσι χρῆσθαι. καὶ ἀεὶ τὸ ἀξοιγόμενον χείειν θερμαντηρίῳ φαρμάκῳ. πλυθείσης ξηρὴ αὐθαίρετον γίνεται ὅταν ὁ πλυθεὶς μὴν λίπῃ ξηρανθῇ ὑπὸ δίψεως αἰανγχάης. ὁ γὰρ πλυθεὶς, ἅτε ξηρὸς ἐὼν, ἐπὴν μᾶλλον ξηρανθῇ τῆς φύσιος, ἰσχνὸς γίνεται καὶ ἀκρατὴς γιγνόμενος. [78] καὶ κλινὴς ἐς τὸ πλυθὲν ὑπ᾽ ἀκρασίης, φαίνει τῷ πλυθεῖ. καὶ ἐπὴν ὑγρὸν ὑγρὸ ἐόντος ἄπεται, καὶ πλυθεῖν ποιέει. ὅτε δὲ καὶ ὀδυνᾶ ἢν ἐς τὸ πλυθὲν καὶ ἐς τὴν κλινίδα. καὶ πυρετὸς. καὶ ἐπὴν μὲν χρεμπτόμενος λευκὸν. τοῦτον χρὴ πολλοῖσι πόνοισιν ἰᾶσθαι. καὶ λεῦκον. καὶ τὸ ὀδυνᾶν φάρμακον διδόναι. καὶ τἄλλα τὰ ἀνάχρεμψιν ποιεῦντα. ὅστις δὲ ἡμέρην ἐπτὰ ὑγιὴς γίνεται. καὶ τὸ νόσημα ἀκίνδυνον ἐστιν. καὶ σιάλια οὐ χρὴ διδόναι. πυρετοὶ δ᾽ αὖ δεῦρο γίνονται ὅταν τοῦ σώματος ὑπερφλεγμαίνοντος αἱ σάρκες ἀναδιδῶσιν καὶ τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολὴ καταχρεῶσθαι ἀτρεμίζωσι. καὶ μὴ ἀναψύχηται μηδὲν μήτ᾽ ἔξιον, μήτε πινθάνηται, μήτ᾽ ἄλλου ὑπνοῦντος. ὁπότ᾽ ἂν κόπος ἔχῃ καὶ πυρετὸς καὶ πλησμονὴ λύειν χρὴ πολλῷ.

Siquidem ad cutem magis processerit, externis partibus fomentum adhibendo, si verò intrò ad ventrem, neque foris conspicuum sit, medicamentum propinando, sin vtramque in partem, vtrimque detrahendo. Diligentia autem adhibenda est, vt quàm proximum exitum facias, siue suprà, siue infra, siue alia quauis corporis parte exitus detur. Cùm coxendicum morbus ex fluxione oritur, cucurbitula admota foras attrahere oportet, neque cutem scalpello pertundere & calefacientia propinando intus calefacere, vt exitus pateat tum extra ad cutē per cucurbitulæ tractionem tum intra ad ventrem, per caliditatem. Vbi nanque fluxioni via intercluſa fuerit, neque habuerit quo procedat, via ad articulos facta, in id quod cedit defluit, & coxendicum morbum inducit, aut posteriorum partium tabem. Sic affecto caput medicamento imbecillo purgandum, donec aliò auertatur fluxio & victus ratione, velut antea, vtendum. Medicamentum autem potui exhibeto deorsum purgans, & aluum inferiorem lacte infuso subluito, cætera fomentis curato. Cùm lien ex febre tumidus extiterit, quod fit cùm corpus extenuatur. Ex iisdem enim & lien augescit, & corpus contabescit. Cū autem corpus extenuatur, & lien turgescit, vnà etiā cùm corpore omentum extenuatum fuerit eius pinguedo colliquescit. Vbi verò partes istæ pinguedine vacuæ fuerint, & ex liene turgescente in omentum defluxerit, quod cùm nimirum valde vicinum existat, & vasa vacua habeat, id excipit, atque vbi semel in corpore morbus exortus fuerit, ad id quod morbosum est vertitur, nisi quis rectè tractet, vt etiamsi bene tractetur, periculo non careat. Hunc sic curato. Medicamenta per quæ aqua purgetur potui exhibenda, & cibi maximè tumefacientes offerendi. Quòd si ne sic quidem leuius habeat, quàm tenuissimis & leuissimis crustis, quò aquam emittere possis, in vmbilici ambitu inurito, & supra vmbilicum vnam, singulisque diebus emittito. Cumque morbus inter alios maximè periculi plenus sit, in his periclitari oportet. Nam si quidem successerit, sanum reddes, sin verò frustratus fueris, nihil grauius quàm quod euenturum erat perpetietur. At in puero aquam inter cutem sic curato. Tumidas & aquæ plenas partes gladiolo aperito, crebroque ac parum, & à singulis corporis partibus educito, fomentisque vtitor, & semper quod apertum est calefaciente medicamento illinito. Lateralis morbus siccus citra fluxionem oritur, cùm ex vehementi siti pulmo admodum resiccatus fuerit. Pulmo enim cùm siccus existat, vbi amplius quàm pro natura resiccatus fuerit, gracilis euadit, & impotens redditus, ad latus præ impotentia inclinatur, ipsumque contingit, eoque contacto, cùm humidum existat, ei adhæresit, & morbum lateralem facit. Tunc verò dolor ad latus & iugulum oboritur, & febris, & album excreat. Hic multis potionibus curandus est & lauandus, eique medicamentum quod dolorem sedet exhibendum, aliaque quæ excreationem faciunt. Hic intra septimum diem conualescit, neque morbus periculosus est, neque cibos exhibere oportet. At verò febres hanc ob causam oriuntur. Cum corpore tumidiore reddito carnes intumuerint, pituita bilisque concluſæ conquieuerint, nihilque refrigeretur, neque exeat, neque moueatur, neque aliud quid subeat. Cum lassitudo febris & plenitudo detinuerit, multa aqua lauandum,

& liquido illinendum,& quàm maximè calefaciendum, quò calor aperto per ſudorem corpore exeat, hæcq; conſequenter tribus aut quatuor diebus faciẽda. Quòd ſi non ſedetur,medicamentum quod bilẽ educat propinato, & febrẽ perfrigerato,priùs quàm ad quartanam deueniat. Neq; tamẽ dum corpus turgeſcit medicamentum potui exhibendũ. Non enim iudicationem niſi paruam ſubeunt, nimirũ corpore intumeſcente.Cùm autem gracilis fuerit, propinandum,& expurgabitur.In febre cibus minimè offerendus,neq; ſorbitionib aluus ſubducenda.In potu exhibenda calida,aqua mulſa,& acetum cum aqua ; eaq; quàm plurima propinanda. Potus enim minimè frigidus in corpus ingeſtus, cùm calidus exiſtat & maneat,ex ægro corpore detrahit, ſiue vrinas deducat, ſiue ſudorem eliciat.Vndiq; enim apertũ corpus & reſpirans ac motum,quod conducat faciet. Quòd ſi gracilem febris vrat,manifeſtum quod non ob corporis tumorem febris detinet,ac ſi non ceſſet,nutrire & tumidum reddere oportet. Quòd ſi ne ſic quidem conducat,manifeſtum non oportuiſſe per oblatos cibos febrem inducere. Huic medicamentum propinandum quod educat qua parte magis febris detinet, ſiue ſuperiore,ſiue inferiore. Et ſi ſuperiore quidem ſupra,ſi inferiore,infra. Nihilo verò minùs etiã debilibus medicamenta valentia ſunt propinanda, ſed ſimiliter, aut hoc modo tantùm,robuſtis quidem vt valens, debilibus verò debile exhibeatur.Ardores autem potionibus & ſorbitionibus,veluti febrem refrigerante medicamento exoluito, aut alio quopiam id genus. Ac vbi ex refrigerante ad nauſeam deuenerit, calefacientibus deinceps vtitor. Quòd ſi non ceſſet,refrigerantibus rurſus vtendum. Morbum regium ad hunc modum curare oportet. Vbi in manus ſumpſeris, nutrito, lauato,& pinguefacientibus,tum potibus,tum cibis,tribus aut quatuor diebus humectato. Vbi verò corpus humectatum fuerit, purgato, ipſumque exiccato,pinguiaq; confeſtim ſubmoueto,& vndiq; admoto medicamento ſi fieri poſſit, humiditatem educito , ad caput imbecillo purgatorio vtitor,& quæ vrinas ducant propinato,& ante cibos eo tempore quo turbatam humiditatem repurgaris,potui exhibeto,ne poſt hoc tempus corpus nutriatur. Cùm verò extenuatum fuerit, balneis purgato,& cucumeris agreſtis radicem contuſam & in aquam coniectam,inde balneũ parato. Medicamenta bilẽ educentia ne propinato,ne corpus ipſum magis conturbent.Vbi verò ſiccum fuerit quod conturbatum fuit, nutrito , nullo admixto aluum ſubducente, aut vrinas ciente medicamento, ſed vino generoſo, & his quæ rubicundiorem reddant. Quòd ſi colore ſit ex viridi palleſcente, rurſus exhaurito, neque vllo modo reſiccato, ne color ille defixus inhæreſcat. Vlcus ferinum hanc ob cauſam corpus inuadit. Vbi caro circumcirca inflammationem conceperit , & vlceris labra intumuerint, vlcuſque humidum & in vlcere ſanies reſiccata inerit,aut vlcus cõpactũ fuerit,putris ab vlcere ſanies defluens , à compacto vlcere foras ad carnẽ prodire prohibetur,caro autem ſuſcipit , cùm nimirum ex inflammatione ſublimis exiſtit , cumque eò peruenerit ſubterfluens ſanies , putrefacit & attollit. Hunc medicamentis humectãtes, vlcus ipſum illinere oportet , vti ex humectato vlcere foras fluxio neque ſubter carnem effluat.Et quæ ad vlcus affluunt, refrigerantibus medicamentis illinenda , vti caro frigore condenſata coëat , & minimè diffracta rurſus fluxionem immittat.

καὶ χλιαίνειν ὑγρά. καὶ θερμαίνειν ὡς μάλιστα, [79] ὡς ἡ θερμασία ἐκ τοῦ ἔνδοθεν τὸ σῶμα ἔκτὸ τῆ ἱδρῶτος ἐξέλθῃ· ἔξης δ' ἤδη αὐτὰ ποιέειν καὶ τρεῖς καὶ τέσσερας ἡμέρας. καὶ ἐὰν μὴ πάυηται, φάρμακον πίσαι χολαγωγόν. καὶ ψύχειν πυρέσσον, σείειν δὲ τετάρταιος ἢ. [80] μὴ δὲ ὡς ἂν τὸ σῶμα θᾶσσον πιπίσκῃ φάρμακον. οὐ γὰρ κείνονται εἰ μὴ σμικρόν, ὥστε σωσιδέοντος τοῦ σώματος. ἐπὶ ὧ ἰσχνός ἢ, πιπίσκειν, [81] καὶ ἐνίοτε πυρετῶ. σιτίον μὴ προσφέρειν, μηδὲ ῥοφήμασιν ἐπέχειν. καὶ πιὸν ὕδωρ θερμὸν καὶ μελίκρατον, καὶ ὄξος σὺν ὕδατι. ταῦτα δὲ πιπίσκειν ὡς πλεῖστα, [82] ἕως γὰρ μὴ ψυχρὸν ἐσίῃ τὸ πολὺν, θερμὸν ἐὸν, καὶ μόνον, ἐκ τοῦ σώματος τὸ νοσέοντος ἀφαιρέει, ἕως τε ἂν ἱδρώσῃ ἕως τε ἂν διϊδρώσῃ. πρώτη δὲ αἰσιωτάτη τε καὶ ἀσφαλέστατη, καὶ κινδύνου τὸ σῶμα συμφέρουσα ποιήσῃ. ἐπὶ ὧ δὲ ἰσχνὸν ἐόντα καὶ ἀσθενὲς δηλοῖ ὅτι ἀδύνατον τὸ φλεγμαίνειν ὁ πυρετὸς ἔχει. καὶ ἕως μὴ παύηται πέσσειν, καὶ φλεγμαίνειν ποιέῃ, καὶ ἢν μηδὲν ἄλλο ξυμφέρῃ, δῆλον ὅτι οὐκ ἐᾷ τὸ πυρετὸν πρέχειν, τὸν χρὴ φάρμακον πίσαι, ὡς ὑπεξάγῃ, ὅπῃ αὐτῷ μᾶλλον ὁ πυρετὸς ἔχῃ, ἕως τε κάτω, ἕως τε ἄνω. ἕως μὲν ἄνω, ἄνω, ἕως δὲ κάτω, κάτω, ὁππόθεν δὲ ἧσσον δοκῇ τὸν ἀσθενέοντα τὰ ἰσχυρὰ φάρμακα πιπίσκειν. ἀλλ' ὁμοίως ἢ μόνον ὕδωρ, τοῖσι μὲν ἰσχνοῖς, ἰσχνόν. τοῖσι δὲ ἀσθενέσιν, ἀσθενές. ταῖς δὲ πυρώσιας ποτοῖσι καὶ ῥοφήμασιν, ὥσπερ τὸ πυρετὸν ψυκτικῷ φαρμάκῳ ἐκλύσῃ, [83] καμμάρῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ. καὶ [84] ἐπὴν ναυλώσῃ τὸ ψυκτικοῦ, θερμαντικοῖσι χρῶ ἐξῆς. ἐπὴν δὲ μὴ πάυηται, ψυκτικοῖσι πάλιν χρῆσθαι. ἵκτερον δὲ τόνδε χρὴ ἰᾶσθαι. ἐπὴν μὲν ἀναλάβῃς πέσσε καὶ λαβροῖσι καὶ ποντικοῖς. καὶ ποτοῖσι καὶ σιτίοισι καθυγραίνουσι πρὸς ἡμέρας τεσσάρας ἢ πέντε. ἐπὴν δὲ ὑγρανθῇ τὸ σῶμα, καθαίρειν καὶ ξηραίνειν τὸ σῶμα. λιπαρά τε ἐξαίφνης ἀφαύσαντα. πρώτη τε προσφέρων φάρμακον, εἰ δοκοῖ ἡ ὑγρότητα ἐξάγειν. πρὸς ὃ τὴν κεφαλὴν καθαρτικῷ ἀσθενεῖ. ἔπειτα ὀρθρινὰ πιπίσκειν. καὶ πρὸ τοῦ σιτίων τὸν τὸ χρόνον ἕως καθάρῃς τὸν τεταραγμένον ὑγρότητα [85] καὶ πολὺν δίδου, ὡς μὴ πρόσφατα ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου τὸ σῶμα. ὅταν δὲ ἰσχναίνηται καὶ λαμπρύνεσθαι καὶ καθαίρειν. τὰ δὲ σικυώδεα τὴν ἀγρίαν τὴν ῥίζαν κόψας, ἐς ὕδωρ ἐμβαλὼν, ἀπὸ τούτου λοῦε. χολαγωγὰ δὲ φάρμακα μὴ πίπισκε, ὡς μὴ ταράσσῃ μᾶλλον τὸ σῶμα πονέειν. ἐπὶ ὧ δὲ ξηρὸν ἢ τὸ τεταραγμένον, πρόσφερε μηδενὶ τρόπῳ χωρητικῷ φαρμάκῳ, μηδὲ δριμυτικῷ, [86] ἀλλ' οἴνῳ οἰνώδει καὶ ἄκρατα ἐρυθρότερον ποιέει. ἐὰν δὲ ἧσσον τούτοισιν. ἐὰν δὲ χλωρὸς ἢ, πάλιν ἐξαρδόσας, ξηραίνειν ὑπομυδαμᾶ, ὡς μὴ παχὺ χλωρὸς ἐών. [87] σημεῖον ἐπὰν χρῄζῃ ὅτι τὸ σῶμα δεῖται τοῦδε. ἐπὶ ὧ φλεγμαίνῃ ἡ σὰρξ ἡ πέριξ, [88] καὶ οἱ χρημνοὶ μεγάλοι ἔωσιν τὰ ἕλκεος, καὶ τὸ ἕλκος ὑγρὸν, καὶ ὅτι τὰ ἕλκεος ὀξυθερμασμένος ἐστὴ ἰχὼρ, ἢ τὸ ἕλκος συμπεπτωκὸς ἢ, ξυνεστεῶτος ὁ ἰχὼρ ὁ ἀπὸ τὰ ἕλκεος ἀπορρέων, κωλύεται ἔξω χωρέειν ἔκτὸ τὰ ὑπεπτηχότος ἔκτὸ τὰ ἕλκεος πρὸς τὴν σάρκα. ἡ δὲ σὰρξ ἔκτοδέχεται, ὥστε μετέωρος ἐοῦσα ἔκτὸ φλεγμασίης. [89] καὶ ὅτ' ἂν ἀφίκηται ὁ ἰχὼρ ἔκτορρέων σήπει καὶ μετεωρίζει. τῶν φαρμάκοισιν ὑγραίνουσα αὐτὸ τὸ ἕλκος χρὴ, ὡς ὑγρανομένου ἔξω τὸ ῥεῦμα ῥέῃ ἐκ τὰ ἕλκεος, καὶ μὴ ἔκτο πρὸς σάρκα. καὶ τὰ καθαίροα τοῦ ἕλκεος ψύχουσι φαρμάκοισιν, [90] ὡς χειμιοῦσα συμπέλῃται ἡ σὰρξ, καὶ μὴ διαῤῥαγεῖσα ἀντεπιῤῥέῃ,

καὶ

καὶ τἆλλα δὲ ἕλκεα ψύχουσι προσηκόντως, καὶ ἐπ' αὐτοῖς τὰ ὑγραίνοντα ἐπιτιθέναι. Κυνάγχης ἀπὸ αἵματος ἢν γίγνηται, ὅταν τὸ αἷμα πάγῃ τὸ ἐν τῇσι φλεψί, τῇσιν ἐν τῷ τραχήλῳ, τούτων ἀπὸ τῶν ἐν τοῖσι γυίοισι φλεβῶν αἷμα ἀφαιρέειν, καὶ ἅμα κάτω ἕλκειν ἐξάγοντα, ὡς τὸ πλεῦνον ἀποσπᾶν τοῦτο καταπαντὸς τοῦ σώματος. καὶ γλαυκώματα ὁπόταν ἕλκεα μεγάλα γῇ ὡσαύτως θεραπευτέον. τὰ νοσήματα ταῦτα ἐν ἀρχῆς ἰᾶσθαι· ὅσα μὲν ἀπὸ τῶν ῥοέων γίνεται, τοὺς ῥόους παύειν πρῶτον. ὅσα δ' ἀπ' ἄλλου. παύειν τὸ πρῶτον τοῦ νοσήματος, καὶ θεραπεύειν· ἔπειτα τὸ συνεῤῥυηκός, ἢν μὲν πολὺ ᾖ, ἐξάγειν· ἢν δὲ ὀλίγον, ἀφαιρεῖν καθιστάναι. [21] Κεφαλῆς κατάγματα. ἢν μὲν τὸ ὀστέον καταγῇ καὶ ξυντριβῇ, ἀκίνδυνον. καὶ ἰᾶσθαι χρὴ τοῦτον ὑγροῖσιν φαρμάκοισιν. ἢν δὲ ῥαγῇ, καὶ ῥωγμὴ ἐγγένηται, ὀπισθίνδυνον. τοῦτον περιέναι ὡς μὴ κατὰ τὴν ῥωγμὴν τοῦ ὀστέου ἰχὼρ ῥέων τὴν μήνιγγα σήπῃ. ὥστε καὶ κατὰ στενὸν θύρην μᾶλλον, εὐρυτέρην δὲ οὔ, λυπεῖ καὶ μᾶλλον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. τοῦτον χρὴ περιέναι ὡς ἔξοδος ἡ τοῦ ἰχῶρος μὴ μείων ἔσται διάμετρος τοῦ τρήματος, καὶ φαρμάκοισι χρῆσθαι, ἅσσα ἐφ' ἕλκεσι τοῖς ὑγροῖσιν ἕλκουσιν, [22] καὶ λούειν. πυρετανόντι κεφαλὴν μὴ καθαίρειν, ὡς μὴ μανῇ. ἀνομένοισι γὰρ τὴν κεφαλὴν καθαίρουσα φάρμακα. προσίσταται δὲ ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ θερμὸν, τὸ ἀπὸ τῶν φαρμάκων προσῆκον μᾶλλον ποιεῖ. [23] Θανάσιμα τρώματα, ἐφ' ὧν ἂν τις κακῶς ἔχῃ χολὴν μέλαιναν ἀποπτύσας, ἀποθνήσκει· [24] ὁ τὸ τραῦμα ἔχων, καὶ ὁ ἔσω ἰνθμὸς ὁ ἐκχολοῦμενος, τὸ ἔχον ἀδυνέως, καὶ λεπτὸς ἐὼν ὀξαπίνης ξηρὸς καθίζει, ἀποθνήσκει. ἐπὴν ἔσω θερμῶν ἐχουσῶν ἑλκέων ἐκθύωσιν ἀδυνῆ ἐόντα, πέριξ πελιδνά, ἀποθνήσκει. ἐπὴν ἔσω λυγρὸς νοσήματος ἐχομένου ἀδυνῆ ἤδη ἐόντα, πελιδνὰ ἐκθύῃ, θανάσιμον. ἐπὴν φαρμάκου τις πιὼν ἔσω ᾖ, καὶ κάτω καὶ ἄνω ἔσω ἐκχωρέῃ, εἶδον καταῤῥοφεῖν, τὸ μὲν πρῶτον κεκρημένον. ἔπειτα ἄκρητον θαμινὰ διδόναι καὶ παύειν. φάρμακον δὲ μήτ' ἰνθμῶδες μήτ' ἐμετήριον. χολὴ δ' ἐπὴν ἀθρόα τι ῥαγῇ ἢ κάτω ἢ ἄνω, χαλεπώτερα παύειν. ἢ γὰρ ἀθρόα τι ἔσω βίης γενομένης τοῦ σώματος βιᾶται. ἢν δὲ ἔσω φαρμάκου ῥέῃ, οὐκ ἔσω συγγενέος βιᾶται. [25] ἐπὴν προσδοκᾶσθαι οἰνάνθην τε καὶ ἔμετον, μὴ παύειν (V) ἔμετον. ὁ γὰρ ἔμετος (V) ἰνθμὸν παύει. ῥᾴιον δὲ ὁ ἔμετος ὕστερον παύσαι. ἢν δ' αὖ ἀσθενὴς ᾖ ὁ πάσχων, ὕπνου φάρμακον ἐμετηρίσας διδόναι. τὸ μὲν αἷμα ὁπόταν νοῦσον ποιεῖ, ὀδυνέει πρῶτον. τὸ δὲ φλέγμα, βάρος, ὡς τὰ πολλά. [26] τῶν νοσημάτων ὧν μὴ ὑπόκειται· ὧν φάρμακον πίσαι μὴ ἰσχυρόν. ἢν δὲ ῥάον γένηται, δέδεικται ὁδός, ὑπερπιτέον ὅτιν ἰσχυρότατα. ἢν δὲ μὴ ῥᾴονι, ἀλλὰ χαλεπώτερον ἔχῃ, τοὐναντία. ἢν μὲν ἰσχνύνειν ξυμφέρῃ, φλεγμαίνειν σφοδρὸν καὶ θαμινὰ μᾶλλον ἐθέλοντα, ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρώμενος. τῶν δὲ νοσημάτων ἢν μὲν ἰσχύοντος μὲν τοῦ ἀλγέοντος προσδοκᾶται, τοῦ δὲ νοσήματος ἀσθενέος, ἐνταῦθα μὲν ἰσχυρότερα θαρσεῦντα τοῖς φαρμάκοις τοῦ νοσήματος χρῆσθαι. ὥστε καὶ ἢν ἡ τοῦ ὑγιαίνοντος ἢν ἀπάγῃ σὺν τοῖς ἀσθενέσιν, οὐδὲν βλαβερὸν ὅτιν. ἐπὶ δὲ τοῦ νόσημα ἰσχυρότερον, τὸ δ' ὑγιαῖνον ἀσθενέα λάβῃς, ἀσθενέσι τοῖσι φαρμάκοισιν ὑπερπιτέειν, ἅσσα αὐτοῦ τοῦ νοσήματος προσήκει, καὶ ἀπάγουσιν, ἀσθενέστερον δὲ μηδὲν ποιήσουσιν τὸ ὑγιαῖνον.

Quin & reliqua vlcera refrigerantibus medicamentis oblinenda sunt, iisque humectantia adhibenda, Angina à sanguine oritur, cùm sanguis in venis quæ in collo sunt concrescit. Sic affectis à venis quæ in brachiis sunt sanguinem detrahito, simulque aluum subducito, vt id quod morbũ exhibet, auellatur. Linguá quoq; cùm magna vlcera habuerit similiter tractato. Morbi quidem circa initia curandi sunt, & in his quidẽ qui à fluxionibus oriuntur, primùm fluxiones sedandę. Qui verò alia ex causa, in his morbi principium sedandum & curandum. Deinde quod influxit, si quidem copiosum est, educendum, sin modicũ, victus ratione compescendum. In capitis fracturis, si os quidem fractum sit & contritum, periculo vacat; & medicamentis humectantibus curandum. Quod si fissum fuerit, & fissura intro procedat, periculi plenum est. Huic ferram adhibere oportet, ne sanies per ossis fissuram affluens, membranam putrefaciat. Nam cùm per angustum quidem subeat, nec tamen exeat, molestia afficit, hominemque ad insaniam adigit. Huic terebram adhibere oportet, vt latè terebrato osse, saniei exitus, neq; solùm ingressus pateat, & medicamentis quæ humorem ad se attrahant vtendum ac lauandum. Febricitanti caput ne purgato, vt ne ad insaniam agatur. Caput siquidem medicamenta purgantia calefaciunt, saneque ad febrilem calorem medicamenti calor accedens, insaniam excitat. Lethalium vulnerum hæc signa sunt. Si quis quauis ex causa malè affectus, bilem atram vomitione refuderit, moritur qui vulnus habet, quique euacuatione detentus, imbecillus ac extenuatus, derepente siccus considet, moritur. Vbi caliditate detento, vlcuscula in ambitu liuida, imbecillo existenti eruperint, moritur. Cùm quopiam morbo detento, imbecillo iam existenti, liuores eruperint, lethale. Cùm quis ex medicamenti potione malè affectus fuerit, & infrà supraque demittit, vinum primò quidem dilutum, deinde meracum frequenter sorbendum exhibeto, & sedabitur. Medicamentum autem neque purgans, neque vomitum excitans dato. Sibilis sua sponte, aut infra, aut supra proruperit, difficiliùs sedatur. Quæ enim sponte fertur, vi corpori illata propellitur. Quod si ex medicamento effluat, à nulla re cognata cogitur. Cùm euacuatum & vomentem curandum susceperis, vomitum ne sedato. Vomitus siquidem euacuationem sedat, faciliùs autem postea vomitus sedabitur. Quod si ita affectus debilis fuerit, à vomitu medicamentum somnum concilians exhibeto. Sanguis quidem cùm morbum facit, dolorem inducit, pituita verò, vt plurimùm grauitatem. In morbis quos quis minimè cognoscit, medicamẽtum minimè vehemens potui exhibendum. Quòd si inde leuior æger euadat, demonstrata via est, & extenuando curatio instituenda est. Sin verò, minimè leuiùs, sed ægriùs habeat, contraria facienda. Si extenuare minimè conducit, tumidum reddere contulerit, crebroque permutare, hoc consilio vsus. Quibus in morbis robusto ægro, quis permutatione vtetur, morbo verò debili, tunc quidem audacter valentiore quàm morbus est medicamento vtendum, vt quamuis quod sanum est vna cum ægroto educatur, nulla inde sit noxia. At vbi morbum valentiorem, ægrum verò debilem nactus fueris, debilibus medicamentis curatio instituenda est, quæ morbo superiora sint, ipsumque abducant, ægrum autem nihilo debiliorem efficiant.

Ars corporum exercitatrix, quæ Gymnastica dicitur, & Medicina, contrariæ inter se esse solent. Siquidem quæ exercitationibus præest, nullis eget permutationibus, velut Medicina. Sano namq; præsentem statum permutare nihil prodest, sed ægroto. Morbi quicunque vlcerum genere continentur, & reliquo corpore supereminēt, vnà cum medicamentis etiam fame curandi sunt. Fluxione ex capite manante vomitus confert. Morbi vetusti difficiliùs quā recentes curantur, verùm vetustos morbos primùm recentes facito. Vlcus callosum, vbi quod durum est medicamento putrefaciente expuleris, demùm constringito. Medicamenta quæ tumorem facere maximè solent, ea pura constringunt, quæ verò extenuant, ea purgant. Quòd si quis quæ nondum matura sunt constringat, corpus morbosum nutrit quod vlcus habuerit. Et siquidem vlcus constringere ac implere opus sit, tumefacere iuuat, vel si carnem in capite producere velis. Cibis enim connutrita caro, eam quæ à medicamento computruit, propellit, & debellat. Elatam verò in tumorem & læuē cibis extenuare oportet. Mœrore confectis & malè habentibus, mortemque laqueo sibi consciscere volentibus, mandragoræ radicem manè propinato, minore tamen pondere quàm quod furorem excitet. Conuulsionem hoc modo curare oportet. Ex vtraque lecti parte ignem succendito, & mandragoræ radicem propinato, minore quàm quod insaniā excitet pondere, & ad posteriores tendones sacculos calidos admoueto. A conuulsione si febris prehendit eodem die cessat, aut postero, aut etiam tertio. Ex rupto febris non vltra tres aut quatuor dies prehendit. Quòd si prehendat, ratus quis ex rupto ea detineri, alia quapiam ex causa corripuit, neq; ea veluti ex rupto tractanda Cùm homo distortis pedibus aut manibus fuerit insaniam sibi inducit. Venam autem sic inurere oportet, vt morbo quocunque quis ægrotarit, conueniat. Si inustus quis fuerit, fluat autem sanguis, vt ne ipsi periculum afferat, ambo hæc facere licet. Si inusseris qua parte dolor est, cuius gratia vrebatur, non coalescit, verùm ad fluxum contulit. Si enim perusta fuerit, minimè effluit. Tunc enim vtcunque venæ extremum qua parte perustum est recurrit, simulque exiccatur. Quod si quid relictum fuerit, ab ea parte quæ relicta est profluente, humectatur. At si sanguis ex vena effluit, eam obliquam perurito. Quòd si non cesset, ad hæc superiore & inferiore parte vtrimque incidito, quò sanguinis fluxus auertatur. Interceptus enim faciliùs quàm confertus, medicamento sedatur. In capitis dolore sanguinem ex venis detrahito. Quòd si non cesset, sed diuturnus sit, venas inurito, & conualescit. Si verò caput purgaueris, magis affliges. Ars Medica vt citò addiscatur fieri nequit, propterea quòd in ea firma aliqua doctrina tradi non potest. Verbi gratia, qui vno modo quem docent pingere didicit, omnia nouit, & qui sciunt omnes eodem modo, ideò quod idem est, & eodem modo fit, & nunc & non nunc, neque contrario modo fieri potest, sed semper meritò simile est, neque temporis occasione opus est. Ars verò Medica, & nunc, & paulò post, non idem facit, & sibi contraria facit, eaque sibi ipsis contraria. Primùm aluum subducentia nō semper hoc faciunt, eaque vtrumque faciunt. Neque fortè sic se habent aluum subducentia, vt aluum sistentibus sint contraria. Aluo suppressa, ob vehementem suppressionē

γυμναστικὴ δὲ ἡ ἰητικὴ οὐδεναυλία πέφυκεν, ἡ μὲν γὰρ γυμναστικὴ οὐδὲν ἄλλο μεταλλαγὰς ποιέειν, ἀλλ' ἡ ἰητικὴ, τῷ μὲν γὰρ ὑγιαίνοντι, οὐκ ἀρήγει οὐκ τὸ παρεόντος μεταλλάσσειν. τῷ δὲ νοσέοντι. τῶν δὲ νοσημάτων ὅσα μὲν ἕλκεα ἐόντα ὑποφέροντα τὴν σάρκα τοῖς ἔθισιν. ἅμα τοῖσι φαρμάκοισιν καὶ λιμῷ χρὴ ἰᾶσθαι. ῥοὸς ξυμφέρεσθαι οὐκ κεφαλῆς ῥέοντος, ἔμετος. τὰ παλαιὰ νοσήματα χαλεπώτερον ἰᾶσθαι τῶν νέων. λέγω δὲ νοσήματα τὰ παλαιά, νέα ποιῆσαι ποιέειν, ἕλκος πεπωρωμένον, οὐκ βαθέον τὸ σκληρὸν σπασμένῳ φαρμάκῳ, ἔπειτα σαίνειν. τῶν φαρμάκων ὅσα φλεγμαίνειν ποιέει μάλιστα, ταῦτα σαίνουσι τὰ καθαρὰ τὰ διϊσχναίνοντα. ταῦτα δὲ καθαίρουσιν. ἰῶ δέ τις σαίνειν τὰ μήπω ὠραῖα ἐόντα, τὸ νοσέον τρέφει σῶμα ὃ αὖ ἕλκος ἔχει. χρὴ ἰῶ μὲν σαίνειν δεῖ τὸ ἕλκος, καὶ ἐμπλῆσαι, φλεγμαίνειν ποιῆσαι. καὶ ἰῶ σὺν κεφαλῇ σάρκα βάλλει. ἐπιφορτιζομένη γὰρ ἡ σὰρξ ὑπὸ τῶν σιτίων, ὠθέει τε καὶ ἀπωθέει τὸ φάρμακον σποδούμενον χρὴ ξυμμαχεῖν. τῷ δὲ μετεώρων ἢ λείων ἰσχναίνειν τοῖσι σιτίοισι. τοὺς αἰωρεομένους, καὶ νοσέοντας, καὶ ἀπαγχομένους βουλομένους, μανδραγόρης ῥίζαν ποτὶ πιπίσκειν ἔλασσον, ἢ ὡς μαίνεσθαι. Σπασμὸν ὧδε χρὴ ἰᾶσθαι, πῦρ παραιθύσσειν ἑκατέρωθεν τῆς κλίνης. καὶ μανδραγόρης ῥίζαν πιπίσκειν ἔλασσον ἢ ὡς μαίνεσθαι, καὶ ποτὶ τοὺς τένοντας τοὺς ὀπισθίους θυλάκια ποιεῖν θερμά. ἀπὸ σπασμοῦ πυρετὸς ἰὼν ὑπολάβῃ παύεται αὐθημερόν, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ. ἀπὸ ῥήγματος πυρετὸς δὲ λάζεται πλέον ἢ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας. ἰὼν δὲ λάζηται, οὐ πολλὸς ἀπὸ ῥήγματος ἔχει, ἀτὰρ ἄλλου τινὸς λάζοιτο ἄν, καὶ δοκέει ὡς οὐκ ἀπὸ ῥήγματος βύσεπιζεν. ὁκόταν ἄνθρωπος στραφῇ τὰ μυῶν τοὺς πόδας, καὶ τὰς χεῖρας, μανίῃ ἑωυτὸν ποιεῖ. φλέβα δὲ ὧδε χρὴ καίειν ὑπιόντειον, ὥστε τὸ νόσημα ὃ ἂν καὶ ᾖ νοσέων. ἰὼν κεκαυμένος ἢ ἄνθρωπος, ῥεῖν ἢ τὸ αἷμα, ὡς μὴ ὑποκίνδυνον ἢ τῷδε αὐτῷ, ἀμφότερα ταῦτα ἔστι ποιέειν. ἰὼν δάκνηται ταύτῃ ὅκου πόνῳ δ' εἵνεκα ἐκαίετο, δ' ξυμφέρει. ὠφέλησε ἢ ταῦρος. ἰὼν δὲ δάκνηται δ' ῥεῖ. ἐπὴν δὲ δάκνηται τὸ ἄκρον, ἑκάτερον αὐαντέχει τὸ φλεβὸς ἢ δάκνηται, καὶ σινα αἰνεται. ἰὼν ἢ κατελελειμμένον ἢ, ὑπὸ τῶν κατελελειμμένων δάκρρέοντος ῥεύματος, ὑγραίνεται. ἰὼν ἢ αἷμα ῥεῖ οὐκ φλεβὸς δάκηται, ὑποκαρσίως. ἰὼν ἢ μὴ παύηται ποτὶ τοῦτο, αὖθι χρὴ κάτω ἑκατέρωθεν δάκταμνειν ὡς ἀποτρεφθῇ τὸ αἷμα ῥέον. ἀπολελειμμένον γὰρ φαρμάκῳ ῥᾷον παύεται ἢ τὸ ἀναγόν. ὀδύνης οὐ κεφαλῆς τὸ αἵματος ἀφαιρέειν ἀπὸ τῶν φλεβέων, ἰὼν δὲ μὴ παύηται, σὺν πολυχρόνιον ἢ δάκνειν τὰς φλέβας, καὶ ὑγιὴς γίνεται. ἰὼν ἢ κεφαλὴν καθαρὴς, μᾶλλον πονέεται, ἰητικὴν οὐ δυνατόν ἐστι τὰ χρὴ μαθεῖν ἀπὸ τόδε, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι καθεστηκότι ἐν αὐτῇ σόφισμα γενέσθαι. οἷς ὁ τὸ γεγραφὼς ἕνα τρόπον μαθὼν οἷς διδάσκει, πάντα ἐπίστανται. καὶ οἱ ἐπιστάμενοι πάντες ὁμοίως δικαίως, ὅτι δὲ αἰεὶ καὶ ὁμοίως ποιοῦσιν νεῶν τε καὶ οὐ νεῶν, οὐκ ἂν δὲ ἐναύλιον γένοιτο. ἀλλ' αἰεὶ ἐνδεχέως ὅμοιον ἐστιν. καὶ δ' δικαιοσύνη. ἡ δὲ ἰητικὴ, νεῶν τε καὶ αὐλικὰ οὐ τὰ αὐτὰ ποιέει, καὶ τοῖς αὐτοῖς αὖθις ἐναύλια ποιέει. καὶ ταῦτα ἐναύλια σφίσιν ἑωυτοῖσιν. τρόπον ἐκχωρητικὰ οὐκ αἰεὶ ποιέουσιν, καὶ τὰ ἐκχωρητικὰ ἀμφότερα ποιέουσιν. ταῦτα γὰρ δ' ὅτως ἔχουσιν τὰ ἐκχωρητικὰ τοῖσι σώμασιν ὡς ἐναύλια.

[104] ὑπόστασις τῆς κοιλίης δικὴ τὴν λίθον φασὶν φλεγμαίνειν τὸ σῶμα

τὸ σῶμα, ἐς τ̓ χειλίω φλέγματος ἀφικομένου. ὅπως ἡ κάθαρσις ὑπεκχώρησιν ἐποίησεν. ἐπὶω γὰρ τὸ φλέγμα ἐς τ̓ κοιλίω ἐσελθὴν ἐνθυμιᾷ γ̄ζ̄. ὃν τρόπον δὲ τὰ ὑπεκχωρητικὰ φύσει φάσιμον ποιέουσιν ὑπὸ τῆ κοιλίη. [105] ὧν μὲν μὴ ὑπεκχωρητικὰ ποιέῃς, ἐκλύπτας δὲ τὸ νοσῆν ποιέει ᾗ ὑγραίνεται, [106] ἐπὴν ἐκκλυσθῇ, γ̄ζ̄ ὑγιής. ᾗ ὅπως τὰ τε κάσιμα τοῖσιν ὑπεκχωρητικοῖσιν φάσιν ποιέηται τ̓ κοιλίης, ᾗ τοῖσι φασίμοισι τὰ ὑπεκχωρητικά. τ̓ αὐτ̓ δὲ τρόπον ᾗ τὸν ἐρυθροὺς ᾗ τὸν χλωρούς. ᾗ τὰ φλεγματώδεα χλωρὰς ποιέῃ [107] ᾗ ἀχρόας, ᾗ τὰ ἰσχναινόμενα μελάγρους. ἑκατέρω δ̓ ὅτι φάρμακον τὰ ὑπεναντία τῷ ὑπεναντίῳ. αὐτίκα ὅτ̓ αἱ φλεγμαίνῃ χλωρὸς ἐὼν ἐκλύεται, [108] ὧν μή τι ἰσχναίνῃ φάρμακον προσενείκῃς, ἐνθάδε ᾧ φλεγμαίνοντι τὸ ἰσχναῖνον ὠφέλησεν. τὸν δὲ τὸ ποτὲ ὠφελοῦντα ὃν ὠφελοῦντι νῦν ὠφελεῖν ἐστὶν, ὁπόταν αἱ ὑπὸ ἰσχνότητος ἀχρόος ᾗ χλωρὸς ᾖ. ὧν γάρ τις φλεγματώδης προσφέρῃ, παύεται τὸ χλωρόν. [109] ὁδυνᾶται γ̄ζ̄ ᾗ ἀχρὸς τὸ ψυχρὸν ᾗ ἀχρὸς τὸ θερμὸν ᾗ ἀχρὸς τὸ πλέον λίω ᾗ ἀχρὸς τὸ ἔλασσον. [110] ᾗ ὅσ μὲν τοῖσιν ἐψυγμένοισι φύσῃ τοῖσιν ὑπὸ τῶ σώματος πρὸς τὸ δέρμα, ἀχρὸς τὸ θερμαινόμενον λίω ὀδυνᾶ γ̄ζ̄. ὅσ δὲ τοῖσι θερμοῖσι φύσῃ, ἀχρὸς τὸ ψυχρόν. ᾗ ὅσ μὲν τοῖσι ξηροῖσι, φύσῃ ὑγραινομένοισι. ὅσ δὲ τοῖσι ὑγροῖσι, φύσει ξηραινομένοισι. [111] τ̓ γὰρ φύσιν ἀχρὰ λλασσομένοις ἑκάστοισι καὶ ἀχρεῖ ρουμένοις αἱ ὀδυνᾶι γίνονται· ὑγραίνονταί τε αἱ ὀδυνᾶι τοῖσιν ὑπεναντίοισιν. ἴδιον ἑκάστῳ νοσήμα τί ὅστι. τοῖσι θερμοῖσι φύσει, ἀχρὰ τάδε τὸ ψυχρὸν νοσέουσι. [112] θερμαίνονται καὶ πάλλα τούτων χῆ λόγον. Ἄλλος ὅδε τρόπος. Διὰ τὰ ὅμοια νοῦσος γ̄ζ̄. καὶ ἀχρὰ τὰ ὅμοια προσφερόμενα ἐκ νοσεύντων, ὑγιαίνον). οἷ τραγλεύειν ὃ αὐτὸ ποιέῃ ὅκ ἐοῦσαν, ᾗ ἐοῦσαν ὃ αὐτὸ παύῃ. ᾗ βηξ χῆ ὃ αὐτὸ ὥσπερ καὶ τραγλεύειν ὑπὸ τ̓ αὐτ̓ γ̄ζ̄ καὶ παύει). Ἄλλος ὅδε τρόπος. Πυρετὸς ὁ ἀχρὰ φλεγμασίου γινόμενος. ὅτε μὲν ὑπὸ τῶν αὐτ̓ γ̄ζ̄ ᾗ παύει), τότε ᾗ τοῖσιν ὑπενδυτίοισιν ἐλθέτω. ὅτε μὲν γὰρ ἐ῀τις βούλει) λάβῃ ὕδατι θερμῷ ᾗ ποτὰ πολλὰ διδόναι, ὑγιὴς γ̄ζ̄ ἀχρὰ τὸ φλεγμαῖνον τοῖσι φλεγμαίνῃ ποιέουσιν προσφερομένοισιν, ὁ ὧν πυρετὸς γίνει) ὑγιής. ᾗ εἴ τις βούλει) φάρμακον πῖσαι ὑποχωρητικὸν ᾗ ἐμετικὸν, τ̓ αὐτὸν ὄντα τοῖσί τε ποιέουσι παύει), καὶ τοῖσι παυομένοις γ̄ζ̄. τοῦτο μὲν γὰρ ἐ῀τις βούλει αὐ ἀφεψέτω βάλει) ὕδωρ δοῦναι πιεῖν πολύ, ἐκκλυσθήσει) δι᾽ ἃ ἐμεῖ σιν τῶν ἐμέτων. οὕτω μὲν ἀχρὸ τὸ ἐμέειν ὁ ἔμετος παύεται. [113] ὧν ᾗ ἀχρὸ τὸ παντὸς ὅλου κάτω πάντα αὖτις ἥκειν, ἐξ ἐκείνου ὁ ὀνέων ἔμετον ποιεῖ ἀμφοτέροισι τοῖσι ὑπεναντίοισι ἄνθρωποις, ὑγιὴς γ̄ζ̄. ᾗ εἰ μὲν ὅτως ἐ῀ιε πᾶσι καθεψῆσθαι ἄν. ὅτω δὲ μὴ τοῖς ὑπεναντίοισιν, δύσεπίζεσθαι οἷά τε ὅστι ᾗ ἀφ᾽ ὅτου ἐλθέτω. τὰ ᾗ τοῖσιν ὁμοίοισιν οἷά τε ὅστι καὶ ἀφ᾽ ὅτου ἐλθέτω. τούτου δ᾽ αἴτιόν ὅστιν ἡ τῶ σώματος ἀναθεσίη. τὸ γὰρ σῶμα ὑπὸ μὲν τῶν σιτίων ἴσον, ἴσως πέφυται. ὑπὸ ᾗ τῶ σώματος, δὲ σιτία κρατέεται. ἐσῴω ᾗ πλέον ἢ ἔλασσον προσενέγκηται, ἢ ὡς δηῶ μεταλλάξας κρατέεται. κρατέεται ᾗ καὶ δὲ σιτία. [114] καὶ ὁπόταν κρατέηται τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν προσισμάτων, πάλλα ποιεῖ τοῦ καὶ κρατεῖ ἅμα τῶ σώματος τὰ τε ὑπεναντία ποιέουσιν αὐτίκα. τὸ λούεσθαι θερμῷ, ἕως μὲν ἂν τὸ σῶμα κρατῇ τῶ προσίσματος, πάλλ᾽ ἐπὴν ᾗ κρατηθῇ ἰσχὺν ποιεῖ τὸ σῶμα. καὶ τὸ διαχέεσθαι ὁμοίως τῶ λούεσθαι ποιεῖ. τοῦ μὲν γὰρ ἕως μὲν ἂν κρατέωνται, πάλλ᾽ ποιέουσι. ἐπὶω καὶ

corpus tumidum redditur, pituita ad ventrem perueniente, sic suppressio alui subductionem facit. Vbi enim pituita ad ventrem peruenerit, euacuatio contingit. Hoc verò modo quæ natura aluum subducunt, aluum remorantur. Siquidem aluum minimè subducentia reddideris, exoluatur autem id quod morbum facit & humectetur, postquam exolutum fuerit, sanus euadit. Eaque ratione quæ sistunt subducentibus aluum remorantur, vicissimq; aluum subducentia sistentibus. Eodem modo se res habet circa rubicundos & ex viridi pallescentes. Quæ tumorem corporis faciunt, ex viridi pallescentes & decolores reddunt, & quæ extenuant, bene coloratos. Vtriusque verò remedium est contrarium contrario adhibitum. Verbi gratia, cùm intumuerit qui ex viridi pallescit, is exoluitur, nisi attenuans aliquod medicamentum adhibitum fuerit, hicq; intumescenti attenuans profuit. Ex his autem quod aliquando vtilitatem percepit, nunc ei qui profuit hic prodest, si quando ex attenuatione decolor, & ex viridi pallescens extiterit. Si quis enim tumorem inducens medicamentum adhibuerit, color ille ex viridi pallescens sedatur. Dolor etiá oritur ob frigus & ob caloré, & propter nimiam copiam, & propter paucitatem. Et in natura perfrigeratis ad cutem corporis partibus, ob nimium caloré dolor suboritur, & in calidis natura, ob frigus. Et in siccis quidem natura, dum humectãtur, & in humidis natura, dum reficcantur. Cùm enim cuiusq; natura immutatur & corrumpitur, dolores fiunt, & sanantur contrariis, idq; proprium est cuiq; morbo. Velut in natura calidis, ob ipsam frigiditaté malè habentibus, calefiunt dolores & curantur, reliquaq; eadem ratione se habent. Alio modo per similia morbus oritur, & per similia oblata ex morbis sanantur. Veluti stranguriam cùm non adest, idem facit, & si adsit, sedat. Tussiq; eodé modo vt vrinæ stillicidium, ab iisdem fit & sedatur, interdum verò à cõtrariis. Etenim si quis interdũ calida lauet, & copiosum potum exhibeat, sanus euadit, & propter tumefactionem exorta febris, oblatis tumorem inducentibus sanescit. Ac si quis medicamentum aluum subducens aut vomitum mouens propinare velit, ad eundé modum ab iis quæ excitant sedatur, & à sedantibus excitatur. Etenim si quis vomenti copiosam aquá potui exhibeat, vna cum vomitu eluentur ea quæ vomitus causa sunt. Huic quidem per vomitũ vomitus sedatur, illi verò per ea quę sedant, quoniam ipsi per inferiora demittunt quod intus vomitum facit. Sicque vtriq; contrariis modis homo conualescit. Ac siquidem in omnibus hoc modo se habeat, constitutum quidem sic fuerit, hæc quidem cõtrariis curari, quæcunque sint, & quacunque ex causa fiant; illa verò similibus, quæcunque tandem sint, & à quacunq; causa fiant. Cuius rei causa existit corporis debilitas. Corpus enim à cibis æqualibus æqualiter nutritur, à corpore verò cibi superantur. Vbi verò plùs aut minùs ingefferit, aut alioqui immutatus fuerit, superatur, & cibi superantur, cumq; superantur, vt corpus ab oblatis vigorem accipiat efficiunt, iisque simul corpus superant, ac statim contraria efficiunt. Calida lauari, dum quidem corpus calidam admotá superat, vigere corpus facit, sin superatum fuerit, gracile reddit. Et comessatio idem quod balneum efficiet. Hęc siquidé dum superantur, corporis vigorem faciunt, vbi verò

superauerint,tum alui deiectiones,tum varia vitia adferũt. Quãdo verò id cui offertur immutatur, id quod offertur immutari necesse est.Immutatũ enim corpus cùm euictũ sit parum est efficax, & ex quouis offensiones renouat. Hoc autẽ efficiunt quæ aluum subducunt,& quæ vigorẽ inducunt, hæc corpus extenuatũ reddunt,& reliqua omnia quæ his cõtrario modo afficiuntur. At verò ars Medica breuẽ habet occasionẽ, & qui hoc nouit, illud constitutũ habet, & nouit quæ sint rerũ species,vel nõ, ad quas cognoscendas occasio non est in arte Medica, nẽpe quòd alui subductiones per aluum non secedũt, & reliqua quòd cõtrario modo se habent, & quòd maximè cõtraria, non sunt maximè cõtraria. Hæc est autẽ ciborum offerendorũ occasio,vt ea copia exhibeantur,quã corpus superare valeat.Quod si contingat cibũ aluũ subducentẽ oblatum,aluũ subducere,& corpus tumefacientẽ,tumefacere omnino necesse est. Si igitur cibos corpus superauerit,neq; morbus,neq; ex his quæ offerũtur cõtrarietas oritur, eaq; est occasio quam Medicus cognitã habere debet.Vbi verò occasionẽ prætergressus fuerit contrariũ accidit, & antequam eò deueniãt, se incalescere existimant.Quandiu enim quod offertur corpus superauerit,id nutritur.Vbi verò hãc occasionem prætergressum fuerit,contrariũ contingit,siquidẽ extenuatur.Quin & reliqua omnia,& quæ tumefaciunt quoad ea corpus superauerit,prętereaq; pro occasione oblata fuerint,etiã in singulis,suam naturã seruant, & tumorẽ excitant.At vbi occasionẽ excesserint,cõtraria contingunt.Omnia medicamẽta sunt,quę prẽsentẽ statum dimouent, valẽtiora autẽ omnia immutant. Licet autẽ,siquidem velis, medicamento transmouere,sin minùs, cibo. Ægrotãti verò omnia è præsenti statu dimouens opẽ fert.Nisi enim quod morbũ facit dimoueris, augetur. In morbis debilibus medicamẽta natura valentia minimè sunt exhibenda,neq; imbecillitas medicamẽti paucitate metienda est.Sed in valentibus natura,valentibus medicamentis vtendũ, debilibus verò non valentia medicamẽta danda. Neq; medicamentũ transmutandũ est,sed singulis secundũ suam naturã exhibendũ, ita vt debilibus quidẽ,debilia natura medicamenta,valẽtibus verò morbis,valentia natura medicamenta exhibeãtur. Morbi autẽ per eam partẽ cui maximè vicini esse solẽt, educendi.Per eã autẽ partẽ qua singulis quàm proximus est exitus,educi debẽt. Hæc aluũ subducũt,quæcunq; lubricant & incidũt, & quæcunq; in calidis attenuãtur. Vẽter enim calidus est,& reliqua quę falsa sunt,& quæ ex his plurimũ habent. Minimè autẽ aluum subducunt,sed sistunt,quæcunq;flatum exhibẽt.Humida enim resiccata flatũ pariunt,quæq; adstringũt,& quæ calore cõcrescunt,friabilia sunt & sicca. Quæcũq;autẽ foris extenuant, ea omnia intro assumpta tumefaciũt,eademq; roborant & tumorẽ inducũt, quæq; aluum subducẽtia extenuãt,eadem calefaciũt. Ad hæc verò etiã acida pituitosa sunt. Quæcunq; autẽ ventrẽ refrigerãt,eadẽ aluũ subducũt, & quæ frigida sunt,& humida,cùm verò aluũ minimè subducũt,calefaciũt. Calida autẽ in ventrem assumpta,citò etiam refrigerant. Quæ verò aluũ non mouẽt,in ventre calida existunt.Ex his quę plenitudinem inducunt,maximè tumefaciunt. Quæ verò plurima ingesta plenitudinem non faciunt, ea aluum deiiciunt. Ars sanè Medica iam mihi tota inuenta esse videtur, quæ sic comparata est, vt singulas & consuetudines, & temporum

χρατέουσιν, ὑπαναχωρήσας τὲ ποιέοισιν ἢ ἀηδίας ἡκιστα· [115] ὁπότε δὲ ὁ παρεσφερὲς τῶν μεταλλάσσεται, ἀναίσχυντ ἢ τὸ παρεσφερόμενον μετατρέπεται. τὸ γὰρ σῶμα μεταπεπτόμενον νικώμενον καὶ ὀλιγοεργὲς ἐστιν. καὶ ὑπὸ πάντος τοῦ παλιγκοτίας πρόσεχει. τῶν δὲ ποιεόντων ἢ τὰ ὑπαναχωρητικά. ἢ τἆλλα ποιεόντα, ἰσχναίνον τοῦτο τὸ σῶμα ποιέουσιν. καὶ τἆλλα πάντα [116] τὰ ὑπεναντία τούτοισι πάρεχονται. ἡ δὲ ἐντερικὴ ὀλιγοχρονιὴς ἐστιν. ἢ ὃς τῶν ἐπίσχα ὀξὺς ἐστὶ καθέζηκεν. ἢ ἐπίσχα [117] τὰ ἕδεα, καὶ τὰ μὴ ἕδεα, ἃ μή ἐστιν ὑπ ἐντερικὴ ὀλιγοχρονιὴς γιγνώσκει. [118] ὅτι τὰ ὑποχωρήματα οὐχ ὑπαναχωρητικὰ τοῖς. ἢ τἆλλα ὅλως ὑπεναντία ἐστίν. ἢ τὰ ὑπεναντιώτατα ἀεὶ ὑπεναντιώτατα. ὁ δὲ χρηὸς οὐδ'' ἐστί. τὰ σιτία παρεσφέρειν, ὅσων μέλλει τὸ σῶμα παρεσφερόμενον τὸ πλῆθος κρατέειν. ὥστ' ἐπὶ μὲν ὅτῳ ποιεῖν, πᾶσα ἀνάγκη τὸ ὑποχωρητικὸν σιτίον παρεσφερόμενον ὑπαναχωρητικὸν εἶναι. ἢ ὁ φλεγματώδεις, φλεγματώδεις. ἐπὶ μὲν κρατεῖν ἂν τὸ σῶμα τῶν σιτίων, ὅτε νοῦσος, ὅτε ὑπεναντιώσεις τοῖς παρεσφερομένων. ἢ αὐτὸς ὁ χρηὸς ἐστὶν οὐ δεῖ τ' ἐντεῦθεν εἰδέναι. ἐπὴν δ' τ' χρηὸν ὑπερβάλλῃ, τὸ ὑπεναντίον τοῖς. [119] ἢ ἐν ὧρῃσι ὑπερπέσειν οἴονται ἔχειν ἢ τὸ θερμαίνεσθαι. ἕως μὲν γὰρ ἂν τὸ σῶμα τὸ παρεσσίσματος κρατέῃ, τρέφει τὸ σῶμα. [120] ὅπῃ δ' τοῦτον ὑπὸν χρηὸν ὑπερβάλλῃ, τὸ ὑπεναντίον τοῖς, ἰσχναίνει· γὰρ, καὶ τἆλλα πάντα ὅσα φλεγματώδεα ποιεῦντα, ἕως μὲν ἂν κρατέῃ τὸ σῶμα, ἔπι τὲ παρεὸς τ' χρηὸν, ἢ τὰ κατὰ φύσιν ποιέουσιν ἑκάστων. τὰ φλεγματώδεα φλεγματαίνει. ἐπὴν δὲ ὑπερβάλλῃ τ' χρηὸν, τὰ ὑπεναντία τοῖς. πάντα φάρμακα εἴωθε τὰ μεθαρσύνοντα τὸ περίεον. πάντα δὲ τὰ ἰσχυρότερα μεταχινέουσιν. ἔξεστι δ', ἢν μὴ βούλῃ, φάρμακῳ μεταχινέειν. [121] ἢν δὲ μὴ βούλῃ, σιτίῳ. ἄπαντα δὲ νοσέοντι μεταχινέει ἐκ τὸ περίοντος ἀφῃρῆσθαι. ἢν γὰρ μὴ μεταχινήσῃς τὸ νοσέον, αὔξει. φάρμακα δὲ χρὴ τὰ ἰσχυρὰ φύσει ὄντι τ' ἀσθενέων νοσημάτων διδόναι, ὀλιγότητι τῶν φαρμάκων ἀσθενέα ποιεῦντα. σπάνια τοῖσι μὲν ἰσχυροῖσι φύσει, φαρμάκοις ἰσχυροῖσι χρῆσθαι, τοῖς δ' ἀσθενέσι, φαρμάκοις μὴ ἰσχυροῖσι. [122] μηδὲ τὰ ποιεῦντα τὸ φαρμακὸν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν ἑκάστοισιν. τοῖσι μὲν ἀσθενέσι, ἀσθενῆ φάρμακα φύσει. τοῖσι ἰσχυροῖσι νοσήμασιν, ἰσχυρὰ φύσει τὰ φάρμακα. τὰ δὲ νοσήματα [123] ἢ πελάσαι τῶ φύσεων ὀξάγειν. τούτῳ δ' ὀξάγειν ἢ ἑκάστῳ ἐξόδος ἐγγυτάτω. Τὰ ὑποχωρητικὰ διάδε ἐστίν· ὅσα ὀλισθρὰ καὶ τμηματώδεα. καὶ ὅσα ὑπὸ τοῖσι θερμοῖσιν λεπιοῦνται. ἢ γὰρ κοιλίη θερμὴ ἐστι. καὶ τἆλλα τὰ δημώδεα καὶ ὅσα τῶν τοιούτων πλῆθος ἔχουσι, τὰ δ' ὑπ ἐντερικά, ἀλλὰ σάσιμα, ὅσα φύσαν παρέχουσιν. τὰ γὰρ ὑγρὰ ξηραινόμενα φύσαν ποιέουσι. καὶ τὰ σύφοντα. καὶ τὰ ὑπὸ θερμῶ πηγνύμενα, καὶ τὰ ψαθυρά, καὶ τὰ ξηρά. πάντα δὲ τὰ ἐντὸς φλεγμαίνειν ποιέοντα παρεσφερόμενα, ὅσα τὰ ἐκτὸς ἰσχναίνουσιν. ταῦτα δὲ καὶ ἰσχυτικά ἐστι καὶ φλεγματώδεα. καὶ τὰ ὑποχωρητικὰ ἰσχναίνοντα θερμαίνουσι τὰ διαῶντα. ἔτι δὲ τὰ ὀξέα καὶ φλεγματώδεα. πάντα δὲ τὰ ψύχοντα τὰ ἐντῆ κοιλίη. τὰ δὲ διαῶντα ὑποχωρητικά ἐστι. καὶ τὰ ψυχρὰ καὶ τὰ ὑγρά. ὁπότ' ἂν δὲ μὴ ὑποχωρητικὰ ἔωσι θερμαίνουσιν. ψύχουσι δὲ καὶ τὰ θερμὰ ἐς τ' κοιλίην παρεσφερόμενα [124] καὶ ταχύ, διαχώρησιν δὲ μὴ ποιοῦντα θερμά ἐστιν ἐν τῆ κοιλίη. τούτων ὅσα πλησμονὴν ποιεῖ, μάλιστα φλεγματώδεά ἐστιν. ἃ δὲ πλῆσται παρεσφερόμενα, ὀλίγα ποιεῖ πλησμονὴν, διαχωρητικά. ἐντερικὴ δή μοι δοκεῖ πάντα εὑρῆσθαι ὅλη, ἥτις ἔστιν ἔχει. ἥτις διδάσκει ἔνεστι καὶ τὰ ἔθεα, καὶ τοῦ-

καὶ τοῦ καιροῦ. ὃς γὰρ ἂν τὰς ἰητρικὰς ἐπίστα), ἐλάχιστα τῇ τύχῃ ἐπιτρέπει. ἀλλὰ καὶ αὕτη τύχη, καὶ ξυὶ τύχῃ εὖ ποιῆσαι ἔστι. βέβηκε γὰρ ἰητρικὴ τέχνη, καὶ φαίνεται τὰ σφίσι αὐτοῖς καλλίστα ἐν αὐτῇ συγκείμενα, ἐλάχιστα τύχης δεῖται, ἡ γὰρ τύχη αὐθαίρετός ἐστι καὶ οὐκ ἀρχή. ἀεὶ δ' ἐστὶ δύσκολος τῇ ὅστις αὐτῇ ἐλθεῖν. ἡ δὲ ἐπιστήμη ἀρχή τε καὶ εὐτυχής ἐστιν, ὁπότε μεταβάλοι ὁ ἐπιστάμενος χρῆσθαι. ἔπειτα τί μὴ καὶ δεῖ ἰητρικὴ τύχης; Εἰ μὲν ἔστι τὰ νοσήματα φάρμακα σβεστά, οἷμαι, οὐκ ἐπιτρέπω τῇ τύχῃ, τὰ φάρμακα ὑγιᾶ ποιῆσαι τὰ νοσήματα. εἰ δὲ δεῖ τὰ φάρμακα. εἰ δὴ σὺν τῇ τύχῃ διδόναι ὠφελεῖ, οὐδὲν μᾶλλον τὰ φάρμακα ἢ ἐκ τοῦ μὴ φάρμακα σώζει γε τῇ τύχῃ ὑγιᾶ ποιεῖσθαι προσφερόμενα τοῖσι νοσήμασιν ὧς μὴ τῷ τύχῳ δοξῇ ἰητρικῆς, ἢ οὗ δεῖ μηδὲ λιμὸς ἐξελαύνει. φάρμακος γὰρ καλῶς μὲν θεραπεύσαντος ἐπίσταται χρῆσθαι τύχῃ, ὃ ὑπεναντίον δοκεῖ μοι γιγνώσκειν. ἐμοὶ γὰρ δοκέουσι μειοῦσι καὶ ἐπιτυγχάνειν καὶ ἀτυχεῖν καλῶς μὲν καὶ κακῶς θεραπεύσαι ἐπισταμένοις. ἐπιτυγχάνει τε γὰρ τούτοις, ὃ καλῶς ποιέειν. τοῦτο δὲ ἐπισταμένοις ποιέουσιν. ἀτυχεῖν δέ, τοῦτ' ἔστιν, ὁ μὴ ὅς μὴ ἐπίσταται), τοῦτο μὴ καλῶς ποιεῖν. ἁμαρτὴς δ' ἐὼν, πῶς ἂν ἐπιτύχοι; ἐπεὶ γὰρ μὲν ἐπιτύχοι. οὐκ ἂν ἀξίως λόγου τοῦ ἐπιτυχεῖν ποιήσαιμι. ὁ γὰρ μὴ καλῶς ποιέων οὐκ ἂν ἐπιτύχοι, πάλαι τὰ ἐκ τοῦ μὴ ἐπιτυχεῖν. Τὰ γὰρ ἀρχαῖα νοσήματα καὶ ἐμπεδώτατα αἰεί ἐστι πάντων τῶν νοσημάτων αἴτια εἰσιν. ὧν) γὰρ ὅπη αἱ ὀκρῖδες μεταστήσωσι φύσιος νοῦσος προσέρχεται, ἢν τε προσέλθωσιν, ἢν τε προσχωρήσωσιν. ἐπὰν μὲν μὴ βοηθήσασαι τὸ σῶμα αἱ μῆτραι, ἢ μὴ φαύσασαι τῶν χρημάτων μεταστῆναι ἔασιν ἔξω, σμικροτάτη νοῦσός ἐστιν. ἐπεὶ δὲ προσκινηθέωσιν ἐς τὸ ἔμπροσθεν ἢ ἐμβοήσωσι τὸ σῶμα ἐς τὰ χρήματα. προσῆκεν μὲν φαύσασα, πόνον παρέχειν. ἅτε δὲ ἁπτομένη ἡ μήτρη ἢ ἐπιστομωθεῖσα ἡ ὑπὸ τοῦ ἐμβολήσεως, τὸ ἐς τὰ χρήματα ῥόος τὰ καταμήνια. τοῦτο δὲ σωιζόμενον οἰδός τε καὶ ὀδυνέων παρέχει. ἐὰν μὲν κάτω καταλειφθῇ καὶ ἀποστραφῇ ἐς τὰ βουβῶνα, ὀδυνέων παρέξει. ἐὰν δ' αὖ ἐπιμαχωρήσασα ἀποστραφῇ καὶ ἀπόφραξθῇ, καὶ οὕτω δέχεται ἀφαίρετα νοῦσον παρέχει. ὁπότε μὲν οὖν δέχεται τοῦτο νοσέειν, ἐς πάχεα καὶ τὴν κεφαλὴν ὀδυνέων ποιεῖ. ὁπότε μὲν οὖν ἀμήτρης πλησθεῖσα σιωσιδήσωσιν ὑγρῆς οὔσης, καὶ πλέαι γένωνται. ἐπὶν δὲ πλέαι γένωνται), φαύσασα δὲ τὰ ἰσχία ὀδυνᾶς παρέχουσι καὶ ἐς τὰ ἰσχία καὶ τὰ βουβῶνα. καὶ οἷς σφάραι ἀπὸ τῆς μαστροῦ ἐπιστρέφουσι. καὶ τὴν κεφαλὴν πονέουσιν. ὁτὲ μὲν, ἐς ὃ ἕτερον μέρος, ὁτὲ δὲ ὅλην. οἷσι γὰρ καὶ ἡ νοῦσος. ὧδε δὴ τοῦτο βουτερέσιον. ἐὰν μὲν προσέλθῃ μειοῦσι καὶ ἡ ὀξαχρίη, χρὴ ᾧ ἂν βούλῃ τῶν κακοδμέων, ἢ κέδρῳ, ἢ μυσεωτῇ, ἢ σμήγματι τῷ βαρυτέρων καὶ κακὴν ὀζόντων, καὶ κάπνιζε, καὶ μὴ πυέλῃ, μηδὲ σπόγγῳ, μηδὲ πόκῳ οὐρήσιμον χρὴ τούτου τοῦ χρόνου, μηδὲ λουέσθω θερμῷ. ἐὰν δ' αὖ ἀναχωρήσῃ μὴ ἀποστραμμένη ἡ ὁδὸς μισγέσθω προσθετοῖσι χρῶ, οἷσι αἱ ἀθρμήνσεσιν ἅμα. ἔστω δὲ ἐναίδε ἐόντα. σμύρνη, ἢ μύρῳ, ἔνθ' ἐνὶ σμῆγμα ὁδὸς μὴ θερμαίνοντι ἅμα. ξυνούσησι προσθετοῖσι χρῶ. καὶ πυέλῃ οἴνῳ κατώδει, καὶ θερμῷ ὕδατι λευκῷ, καὶ διαρρήξασι χρῶ. ὃ δὲ δῆλόν ἐστι, ἐὰν μὴ ἀποστραφῇ αἱ ἀναχωρήσιμα ῥοῦσα γένηται). ἐὰν δ' ἀποστραμμένη ᾖ, ὅ γίνεται) ῥοῦς τὰ καταμήνια καλεόμενα. τοῦτο δὲ νόσημα πυέλῃ προῶτον ξυνὸν χρὴ ἰᾶσθαι, ἐς οἷον ἐμέλλεν ἐμβαλλόντα θερμαίνοντα τοῦτο προσήκοντα σιωσιδίου,

occasiones doceat. Qui enim hoc pacto artis Medicę cognitionem habet, is minimum ex fortuna pendet, sed & citra fortunam, & cum fortuna, rectè eam administrabit. Firma enim est ars tota Medica, eiusque præceptiones ex quibus cõstat pulcherrimæ, fortuna minimùm indigere videntur. Sui enim iuris est fortuna, nullius imperio paret, neq; fœlici successu caret, si quis ea instructus vti volet. Deinde quanã in re Medicina fortunæ indiget? Si quidẽ explorata sunt morborum medicamenta, quemadmodũ reor, ea vt morbis sanitatem adferant, minimè fortunã morantur, si quidem medicamẽta sunt. Quòd si cum fortuna ea exhibere iuuat, non magis medicamenta, quàm quæ talia non sunt, vna quidem cum fortuna morbis oblata sanitatem restituunt. At verò quisquis fortunã ex arte Medica, aut quouis alio negotio penitus eiicit, negátque eos qui probè aliquid nouerũt, fortuna vti, is mihi cõtra quàm debet sentire videtur. Ij enim soli vel successu potiri, vel eo frustrari vidẽtur, qui rectè quid vel malè facere nouerũt. Est enim prosperè succedere rectè facere, quod faciũt, qui sciunt. At verò successu frustrari, est cùm quis quod minimè sciat, id nõ rectè faciat. Ignaro enim quomodo prosperè succedere queat? Quod si quid etiam ex animi sententia succedat, nõ magni certè faciendũ successum habebit. Nã qui nõ rectè facit, huic ex animi sententia succedere non poterit, cùm reliqua quæ sunt cõsentanea nõ faciat. Morborum omnium, qui muliebres vocantur, vteri in causã sunt. Hi enim quocunq; è sede naturali moti fuerint, morbos afferunt, siue foras processerint, siue intrò cesserint. Et quando quidem vteri non demisso suo osculo, neque muliebris pudendi labra attingẽtes, foras emoti fuerint, leuissimus est morbus. Vbi autem demisso in pudendi labra osculo, in anteriora processerint, primùm quidem ipso contactu dolorem exhibet, deinde obturato vtero & obducto, ex eo quod in pudendi labra se immittit, profluuium menstruum non contingit, quod vbi collectum fuerit, tumorem & dolorem præbet. Ac siquidem inferiora petat, & auersus ad inguina incumbat, dolorem afferet. Quòd si sursum se recipiens, auersus & occlusus fuerit, sic quoque propter raritatem morbum adfert, & vbi ex eo ægrotarit, ad coxendices & caput dolorem immittit. Cùm verò repleti vteri in tumorem sublati fuerint, nihil effluit, & pleni euadunt. Quod vbi euenit, coxendices contingunt, & ad coxendices & inguina dolorem adferunt, ac tanquam pilæ in ventre discurrunt, caputq; dolore afficiunt, modò quidem altera parte, modò verò totũ, qualis etiam morbus contingit. Hæc sanè hoc modo curanda sunt. Siquidẽ solũ foras processerit, vt inungere liceat, quocunq, voles ex graueolentiũ genere vtitor, aut cedro, aut pulmẽto ex allij aut cepæ intrito (quod μυσεωτὸν dicitur) aut alio quodam ex grauiter & malè olentibus, & suffito, minimèq; foueto, neq; cibũ aut potum vrinam clientem hoc tempore exhibeto, neq; calida lauato. Quòd si retrò cesserit minimèq; auersus fuerit, bene olentibus subditi tiis medicamentis, quæ vna calefaciant, vtitor, veluti myrrha, aut vnguento, aut alio quodam odorato simulq; calefaciẽte. His ad vuluam appositis vtitor, subtertq; ex vino fomentum adhibeto, & calida lauato, vrinamq; ducentia adhibeto. Inde autem constat si auersus non fuerit cùm se sursum receperit, fluxus cõtingit. Quod si auersus fuerit, fluxus non sit menstruus appellatus. Hic morbus primùm huiusmodi fomento curandus. Immissis in vinũ ficubus immaturis, ipsum calefacito, cucurbita

ad os vasis in quo calefit, ad hunc modum apposita. Cucurbita media dissecta & repurgata, summaq; eius parte parũ rescissa, velut in vtriculis fieri assolet, ipsum veluti cooperculo circumtegito, quò odor per angustum immissus, ad vterum pertingat, & calida perfundito medicamentisq; calidis subditiciis vtitor. Ex his autem quæ supra relata sunt, calefaciunt quæ educũt, & quæ sunt huiusmodi, stercus bubulum, fel bubulũ, myrrha, alumen, galbanum, & si quid aliud id genus. Harum quamplurimis aluum etiam medicamentis deorsum purgãtibus subducito, debilibus quæ vomitum faciunt, vt ne ex immodica purgatione euacuatio contingat. Pessos autẽ subditicios si valentes desideras, sic conficito. In mel semicoctũ ex medicamentis appositiciis præscriptis immitte quæ educere possunt, & cùm immiseris, glandulas ad earum instar quę in sedem immittuntur effformato, easq; longas & tenues fingito. Deinde mulieri supinæ, in lectulũ à pedibus altiùs instratum reclinatæ, glandulá apponito, & panniculo illigatam aut alia re consimili calefacito, dum colliquescat. Quòd si debiliorẽ glandulá apponere voles, in tenue linteum obligato. At si humore plenis vteris osculum intumescat, & mensium suppressionem præbeant, fluxum medicamentis subditicijs procurando curare oportet, & fomentis (vt dictũ est) sic adhibitis, vt in priore fluxus suppressione. Quinetiam si anteriorem in partẽ progressus vterus auersus fuerit, fluxionẽ cõcitare, velut in superiore mẽsium suppressione oportet. Cùm verò profluuiũ nimiũ fuerit, neq; calida, neq; alio quopiá calefacere oportet, neq; vrinam mouentibus, neq; aluũ ducentibus cibis vtendũ. Lectus à pedibus altior sternendus, vt ne declinatio profluuio facilioré viam præbeat, simulq; adstringentibus pessis subditicijs vtitor. Profluuia verò, si quidem subito purgatio processerit, confestim subcruenta fiunt, si verò tardiùs prodierit, purulenta. Ex iunioribus ferè subcruenta prodeunt, seniores autem, mucosos magis appellatos menses habent.

ῥεῖ ὁ σῶμα ἢ τὸ ὑγρὸν ἐν ᾧ ἂν θερμάνηται ὧδε ποιῆσαι. [133] σικυωνίῳ μέσην διατεμὼν ἐκκενώσας, τὸ ἄκρον ἀποτάμνειν σμικρόν, ὡς ἐπ' ἀσκίων τῶν ῥοφητωμάσαι ὅπως αὐτὴ ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ γενοδιείσα ῥεῖς τὴν μήτρην ἀφίκηται, καὶ θερμῷ ὕδατι αἰωνᾶν, καὶ φαρμάκοισιν θερμαίνουσι χρῆσθαι ῥεῖ θετηρίοις. [134] θερμαίνοντα δ' ἐστὶ τὰ ἄγοντα τὴν ῥεῖθεν. τὰ δ' ἐστὶ διάδετ. βόλβιτον, χολὴ βοός. σμύρνα. συμπετάλχανη. καὶ ἄλλα, ὁποῖόν ἐστι. τούτων ὡς πλείστοισι καὶ ἐπεξάγειν ἐλαφροτέροισιν φαρμάκοισι κάτω ἕως ἂν ἔμετον ποιέουσι, ἀσθενέουσιν, ὅπως μὴ ἐνθυμὸς γένηται [135] ἐκ τῆς ὑπερβολῆς. τὰ δ' ῥεῖθετά, ὧδε χρὴ ποιέειν. ἢν βούλῃ ἁμυδρὰ ποιέειν. μέλι ἡμίεφθον ποιέων ἐμβαλλέων λεπτὰ μύλλια ῥεῖθετῶν τῶν ἄγειν ποιούντων. καὶ ἐπὴν ἐμβάλλῃς ποίησον ὥσπερ τὰ βαλάνους τὰ ῥεῖς τὴν ἕδρην ῥεσιδημούας. μακρὰς δὲ ποιέειν καὶ λεπτὰς τούτους. τὴν δὲ γυναῖκα ὑπολίσαι κατακλίνας ἄνω τοῦ πέδας ποιήσας τὴν κλίνης τοῦ ῥεῖς ποδῶν. ἔπειτα ῥεῖθε καὶ θερμὰ [136] ἐν ἀκμῇ μᾶλλον ἕως ἂν καταπαγῇ. ἐᾶν δὲ ἀσθενέστερον βούλῃ τὸ ῥεῖθετον ῥεῖστάναι, [137] ἐς ὀθόνιον ἐνδέων. καὶ ἐᾶν ὑγρότητος ἔμπλεα οὖσαι αἱ μῆτραι τὸ σῶμα σινοιδήσωσιν, [138] καὶ ἀῤῥοίσιν παρέχωσι, ῥοὸν χρὴ ποιέοντα ἰᾶσθαι ῥεῖθετοῖσι φαρμάκοισιν, καὶ πυελοῦντα ὡς γλυκαπίην οὕτω ποιεῦντα, ὥσπερ καὶ τὸ ῥεῖθεν ἀῤῥοίσιν. καὶ ἐς ἐς ὃ ῥεῖθεν ῥεῖχωρέουσα ἀσπραφὴ ῥοὸν χρὴ ποιέειν [139] ὥσπερ ὅτε τὸ ῥεῖτερον ἀῤῥοίσις. ὅταν δὲ ῥοὸς ἢ λίθος, [140] οὔτε θερμαίνειν χρὴ θερμῷ ὕδατι, οὔτ' ἄλλῃ σθένει. οὔτε οὐρητικοῖσι χρῆσθαι. ὅτε στάσιοι διαχωρητικοῖσι. τῆς γε κλίνης τὰ ῥεῖς ποδῶν ὑψηλότερα εἶ), ὡς μὴ ἡ καταίκλισις βύθιος ᾖ. καὶ ῥεῖθετοῖσιν ἅμα τοῖς σύφοισι χρῶ. ⓓ ὁ ῥοὸς ὁπόταν μὲν βάθεως ἴκηται ἡ κάθαρσις, βάθεως ὑφαίμονες γίνον). ὁπόταν δὲ ἧσσον ἴῃ, πυώδεες. καὶ τῆσι νεωτέρῃσιν ὕφαιμα μᾶλλον. αἱ δὲ πρεσβύτεραι, μυξώδεα μᾶλλον ἔχουσιν τὰ καταμήνια καλούμενα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΥΓΡΩΝ ΧΡΗΣΙΟΣ.

HIPPOCRATIS DE LIQVIDORVM VSV, LIBER.

AQVA ad potum accommodata, salsa, mare. Potui quidem apta, ad officinam Medicam optima. Ad ferramenta enim & æramenta optima, & ad plurima inueterata medicamenta conuenientissima. At corpori admota, aut humectat, aut refrigerat, aut calefacit. Potu verò ad nullum alium vsum vtilis est aut noxia. Si potabili modica cum spongia vtaris, ad oculos est optima. Calidæ aspersione ipsa summa cuticula exulceratur. Fotus corporis totius, aut partis. Cutis duræ emollitio, intensæ relaxatio, neruorum, carniũ, succorum effusio, sudoris discessus, prolutione humectare, velut nares, vesicam, flatus, carne implere, tenerum reddere, liquefacere, imminuere, colorẽ reuocare, colorẽ dissipare. Somnum conciliat capiti affusa & aliis partibus. Conuulsiones, distẽtiones lenit, auris, oculorũ dolores obtundit, & quæ sunt eiusce modi. Frigida calefacere, velut pix, vlcerib. præterquá ex quib. sanguis effluit, aut effluxurus videtur, fractis, luxatis, reliquis quib. per lintea Medicus medetur, capitis grauitati. In vnoquoq; quod moderatũ, ne vltra

[1] ΥΔΩΡ ποτὸν. ἁμυρὸν, θάλασσα. ποτὸν μὲν, καὶ ἰητρεῖον κρίνειν, καὶ δὲ σιδηρείοισι, καὶ χαλκείοισι κρᾶτιστον. καὶ φαρμάκοισι τοῖσι πλείστοισι παλαιουμένοισι κοινότατον. ἐς ὃ χρῶτα γνῶναι δεῖ, ὅ τι τοῦτο ἢ τέγξει, ἢ ψύξει, ἢ θερμάνει, ἢ ὠφελέει, ἢ βλάψει ποτέ. ὅσα ὀλίγα ποτὰ σπόγγῳ χρῆσθαι ἄριστον ὀφθαλμοῖσιν. αὐτὸ δὲ δέρμα ἐφίλκουσα, θερμὰ αἰωνήσει. πυρὶ δὲ σώματος ἅπαντος ἢ μέρεος, [2] δέρματος σκληρὸν, μάλθαξις. σικυοπαιμφίξ, χάλασις. νεύρων, σαρκῶν [3] ἐκχύμωσις. ἱδρῶτος ἄφοδος, ὑγραίνειν [4] ῥεῖ σκληρύνει οἷ ῥῖνας, κύειν, [5] φύσας. σαρκῶσαι. [6] ἀπαλύνειν. τῆξαι. μινυθύσαι χροιὴν ἀναπαλέσαι, χροιὴν ἀνασκεδάσαι. [7] ὑπνωτικὸν κατὰ κεφαλῆς καὶ ἀνίων. σπασμῶν, τετάνων πρηκτικόν. [8] ὀδυνῶσι κωφοῖς, ὠδῖς, ὀφθαλμῶν. ὅσα τοιαῦτα. τὰ ψυχρὰ, θερμαίνει, [9] οἷ πίνοσα ἕλκεσιν, πλὴν τοῖσιν αἱμορραγείσιν, ἢ μέλλουσι. καταπλάσιν. ἐκπλώσιμα. [10] τοῖσιν ἀνίοισι, οἷσιν αὐ ὀδύνια ἰκτῖνος. χαρισαρίη. τὸ μέτρον ἐκάστῳ μὴ ῥεῖσθαι,

[11] οἷσι

[11] οἴδαμεν βασανίζοντες, εἰ ὁ θερμὸς τοῦ χρωτὸς δεῖται ὑπερβολῆς ἐφ' ἑκάτερα, ὡς ἀμφοῖν μὴ ἀμάρτωμεν, σημαινόμενος τοῖς βλάβας, ἢ οὐκ ὠφελείας. εἰ χλιαρὸν δ' ἐστὶν τῶν βλαβόντων, ἢ τῶν ὠφελούντων καὶ ὅσον, χρῆσθαι μέχρι τοῦ ὠφελοῦντος ἢ μέχρι τοῦ βλάπτοντος. τοῖς μὲν οὖν, ἀσθενέσι. ψύξις γὰρ καὶ θάλψις ἰσχυροί, ὡς ἐξ ἡλίου. ὃ μὲν ψυχρὸν, θερμὸν ἐὸν ὡς ποτὸν ἀσθενοῦντι. ἀλλὰ δὲ μὴ θερμὸν, μὴ πρόσω κεῖσθαι, κρίνει δ' αὐτὸς, πλὴν τοῖσιν ἀφώνοισιν, ἢ παρεσπληγικόσιν, ἢ νεαρκωμένοισιν, ἢ οἷα ὅτι τρώματα, κατεψυγμένοισιν, ἢ ὑπερωδυνοῦσι. τούτοισι γὰρ αἰσθητὰ. λάθοις δ' ἂν κατακαύσας. καὶ τὰ ὀκρώματα γὰρ καὶ βαθέα, καὶ τὰ μεγάλα. ἤδη καὶ πόδες ἀπέπεσον καταψυχθέντες, ὀκ καταχύσιος θερμοῦ. ἀλλὰ τούτοισιν [12] ὁ τοῦ καταχέοντος χρώς, κριτής· καὶ ψυχροῦ γὰρ ὡσαύτως. τούτων δ' αὐτῷ ὁ ὀλίγον ἑκατέρου, ἀσθενές· ὁ γὰρ πολὺ, ἰσχυρόν. [13] ἀλλὰ μὴν ἐὰν μέχρι ἡδονῆς οὗ ἕνεκα ποιέεται· ὃ ἔσχατον προσπαύειν, πρὶν ἡδέσθαι. τούτων γὰρ ἑκατέρων βλάπτει. [14] βλάπτει γὰρ τοῦ θερμοῦ πλέον χρῆσθαι ὀρθῶς ὀκτὼ ὧδε· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἥλιον ἀπὸ τοῦ πυρὸς, ἀκρήτεια, γυμνασίης ἀφορίη, ἀφροδισίης, λειποθυμίας τοῦ ἐς θάνατον· [15] τὸ γὰρ ψυχρὸν, σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς, ῥίγεα πυρετώδεα· ἀμφὶ μὲν τούτων ὀκ τούτων· τὰ δ' ἀμφὶ βλάπτει καὶ ὠφελέει τάδε ἑρμηνεύω, ἡδονῆσι, καὶ ὑφορίῃσι, καὶ ἀχθηδόσι, καὶ δυσφορίῃσιν, [16] οἷσι καθ' ἕν ἕκαστον αὐτῶν ὁμολογήσομεν ὑγιέες. σῶμα μὲν οὖν σκέπτεσθαι δεῖ πρῶτον, ὅτι ἄπτεσθαι, ἢ μὴ προσάπτεται τοῦ οἰκείου θάλπεος. ἐγίνεται δὲ τοῦ ἀλλοτρίου ψύχεος, ἀφὸ τούτου ἄρα τοῦ θερμοῦ ἥδεται, καὶ φέρειν δύναται. [17] ἐγκέφαλος καὶ ὅσα ἀπὸ τούτου, ψυχρῷ μᾶλλον ἄχθεται. θερμῷ δ' ἥδεται. καὶ ἰὼ ἄρα ἢ ψυχρότερον καὶ στερεώτερον φύσει. [18] καὶ πρὸς ὅτι οἰκείῳ θάλπεος. καὶ πλῆσαι αὐτόν. ἀφὸ τοῦ ὀστέου, ὀδόντι, νεύρῳ, τῷ ψυχρὸν πολέμιον. τὸ δὲ θερμὸν φίλιον. ὅτι ἀπὸ τούτου. ἀσφυκτικοί. τέτανοι. ῥίγεα πυρετώδεα. ἀλλὰ τὸ μὲν ψυχρὸν, πρὸς τὸ θερμὸν, παύει. ἀφὸ τοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ, ἥδονται [19] καὶ προσκλίσεις ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ ἀγχόνες, καὶ ἀπορρέψιες. ἀφὸ τούτου ὀσφὺς ἕλκος. νώτου, ὑποχόνδρια, μᾶλλον ψυχροῦ ἄχθεται. θερμῷ δ' ἥδεται καὶ φέρειν δύναται, ἀφὸ τοῦ ἄρα ὀσφὺς νώτου. ἕλκος. ὑποχόνδρια, πάντα ἀναλία πέπονθεν, ὅτι ἀναλίσκεται. ἀφὸ τοῦ ἄρα τούτου τοῦ χρείου. ἀσῶδες ἀν' ἕκαστα χρωμένοισι τῷ θερμῷ. τὸ δὲ ψυχρὸν παύει. ἀφὸ τοῦ ἄρα ποτῷ ψυχρῷ ἥδεται. ἀφὸ τοῦ ἄρα βρώμασι τοῖσι θερμοῖσιν ἥδεται. ἀφὸ τοῦ ἄρα ἐκ τῆς ἀκρείας ἀν λειποθυμίας, τὸ ψυχρὸν καταχέασθαι, ὠφελεῖ. ὅτι δὲ τὰ ὀπίσθια τῶν ἐμπροσθίων τὸ θερμὸν μᾶλλον αἰρεῖται, τὰ ἐναντία αἴτια. [20] ὅτι δὲ καὶ τὰ ψυχρὰ οὕτως. τὰ πρὸς ἀκρεα ἔτι προσάπτει καὶ ὀκ ἀν σάρκα ἢ εἰσιοῦσα. [21] ὡσπερ τὸ ἔνδον τοῦ ἔξω. μᾶλλον δὲ καὶ ὅτι ἑκατέρου ἐφ' ἑκατέρου τοῦ σώματος χρέος τοῦ δέρματος τοῦ ἔξω, ὅτι συνεχές τε ἐόντα [22] καὶ νεύρῳ ἀναλοῦν ἀφὸ τοῦ ἔξω τοῦ οἰκείου θερμοῦ. ἀν τοῦ ἔξω ψυχρὰ εἴη, ἐπ' ἀμφοῖν πυκνὰ κρατέει, καὶ ἐκτάσεων πυκνὰ δέεται. πυκνὰ δὲ μᾶλλον ἥδεται μοῦσι ἡδονῆς. [23] πάσχει δὲ καὶ ἄκρεα τοιόνδε, ὥστε ταχέως ἀναχωρέειν πολλῶν. βραδέως δὲ προσίεσθαι ἐπείρεσι καὶ φλεγμῶν δῆλον ἀφ' ὑστέρου καὶ ὕστερον. ὅτιος πάντα φαίνεται, ὀκόταν τε ψύχεσι ἄκρεα, ὀκόταν τε θερμαίνεται. ἀν κενεαγγηίῃσι. ἀν λειποθυμίῃσι. [24] ἐπὶ καὶ λόγοισι ἐκ τοῦ φλέβας, καὶ

exploremus, velut calidum corpori adhibitũ, excessu in vtramq; partem vitato, vt vtraq; ex parte minimè aberret, qui coniecturâ ex eo quod nocet, aut non iuuat sumpserit, velut in tepida. Iis enim quæ lædunt aut iuuant, & si sunt eiusmodi, eousque vti conuenit, quoad iuuare vel lædere videantur. Madefactio igitur debile quid est, refrigeratio verò & calefactio validũ quid, velut ex Sole. At quæ calida est, frigida videtur, velut potabilis aqua ægrotanti. Verùm calida ne vlteriùs procedat, vt vrat. De his autem ipsi ægroto iudiciũ permittendum, præter quàm in voce defectis, aut leuiter syderatis, aut stupore affectis, aut velut in vulneribus perfrigeratis, aut vehemẽti dolore conflictatis. Iis verò hæc non sentiuntur. Neque enim si aduras sentiunt, vt nec profundas ac magnas luxationes. Iam verò etiam quibusdam pedes perfrigerati deciderunt ex calidę affusione. Verùm in his eius qui affundit cutis iudex esto, ac similiter in frigida. Harũ vtraq; modicè adhibita, debilis, copiosè verò, valida est. Verùm finere oportet, donec id cõtingat cuius gratia fiunt, priùs tamen desistendũ quàm extremũ succedat. Harum autem vtraq; noxiam adfert. Et calidæ copiosiot vsus hæc parit incõmoda, carnium effœminationem neruorum impotentiam, mentis torporem, sanguinis profusiones, animi deliquia, ex quibus mors contingit. Frigida verò conuulsiones, distensiones, nigrores, rigores febriles affert. Ac moderatus quidem horum vsus iuuat. Reliqua autem prædicta omnia lædere vel prodesse conspiciuntur, ex voluptate & tolerandi facilitate, ex dolore etiam & ferendi molestia, quæ singula pro cuiusq; confessione ad salubritatem consentire videntur. Corpus quidem tegi solitum, quicquid minimè est assuetum & longissimè à familiari calore abest, alieno verò frigori est proximum, auersatur, ideoq; calida delectatur & ferre potest. Cerebrũ queq; ex eo oriuntur, frigida quidẽ offenduntur, calida verò delectantur, etiamsi natura sit frigidius & solidius. Eã ob causam ossibus, dentibus, neruis, frigida aduersa est, calida verò grata, quoniã conuulsiones, distensiones, rigores febriles, quos frigida creat, calida sedat. Propterea etiam calida voluptates & illecebras facit, frigida verò dolores & auersationes. Ob id lumbi, pectus, dorsum, præcordia, magis offenduntur frigida, calida verò gaudent, eamq; perferunt. Eam sanè ob causam, lumbi, dorsum, pectus, præcordia, contraria perpetiuntur, quòd sint cõtraria. Iccirco sanè anxietatem hæc in parte a calida obortã, frigida sedat. Ideoq; etiam frigidæ põtũ gaudet, & cibariis calidis delectatur. Ideoq; sanè in animi defectionibus, frigida summis partibus affusa prodest. Quæ autem dicta sunt, in causa sunt, cur partes posteriores calidam magis ferant quàm anteriores, quodq; etiam frigida rectè ferant. Extremæ etiam partes anteriores sunt, & frigori externo assuetæ, neq; tegi solitæ, vt internæ. Sciendũ autem quod vtrumq; in vtraque corporis parte cutem externam superat, quæ cùm sibi ipsi & neruo sanguineo sit continua, eò quòd extra proprium calorem in frigore externo versatur, ab vtrisque frequenter superatur, & vtrorumq; frequenter indiget, frequẽtiùs tamen calido ad voluptatem. Tale quiddam etiam partibus extremis contingit, ideoq; citò multa sentiunt, tarde autem primum attolluntur. Ex venis etiã alias priùs, alias posteriùs affici constat. Sic conspiciuntur omnia vbi tum refrigerãtur extremæ partes, tum calefiunt, in vasorũ euacuationibus, in animi defectionibus. Neque citra rationem sanè venas sequuntur

quæ ex illis dependent, eaq; primum calida calefacit, velut internas manus. At verò vlcera calida delectari, quod tegi sint solita, omnium opinione constat. Neque sanè iniuria ab altera molestia afficiuntur. Iure sanè ipsæ etiam venæ, quòd sint in calido. Iure sanè ipse etiam thorax, ipseq; ventriculus à frigida superatus vehementer ægrè fert, & lethaliter afficitur, ob maximam insolentiam. Verùm plurimum abest ab eo vt patiatur, cùm ipsa indigentia huic sit maximè propinqua. Iure itaque frigidæ potu gaudet. Sicq; omnia ista inter se consentiunt. Iam verò valde consentaneum est, vt omnia in superficie desquamata & ambusta, non admodum tegi solita, frigidam ægerrimè ferant, cùm citissimè superentur. Quæque valde in profundo sunt posita, si superentur, maxima vtique molestia afficientur. idque sanè si natura netuosa constent. Quòd autem imus venter calida delectari videatur, considerandus locus est. Quinetiam partes extremæ, & vesicæ, & vterus, & aliæ partes genitales denudatæ, suapte natura frigidiores sunt quàm quis existimet. Sursum enim non deorsum caliditas prorumpit. Iccirco calida delectatur, quòd post calidæ vsum corpus perfrigeratum magis frigescit, & post frigidæ vsum contractum magis recalescit. Velut aquam cùm refrigerare volumus calefacere oportet, vt ei tenuitatem conciliemus, cùm post calidi vsum magis indurescat ac resiccetur, non aliter quàm oculi post frigidæ vsum. Illud enim aeri ambienti est simile, hoc verò minimè. Aqua marina his qui pruritum sentiunt, & ab actibus humoribus mordentur, tum lotione, tum fotu calida prodest, his quidem qui minimè assueti sunt, molestiam quandam exhibet. Vlceribus autem ex ambustione & abrasione, & reliquis huiusmodi aduersatur. Puris verò est accommodata, & valet ad probè extenuandum, & ad piscatorum vlcera, vt quæ neque suppurent, nisi attigeris, & ad prima fracturarum subligamina. Quinetiam depascentia vlcera sedat ac sistit, non secus ac sal, salsugo, & nitrum. Hæc autem omnia parciore quidem vsu, adhibita, irritant, liberaliore verò, prosunt. Præstat autem ad plurima calida. Acetum cuti & articulis admotum eandem habet cum aqua marina facultatem, potentiorem tamen perfusione & fotu obtinet. Valet etiam ad vlcera recens vulneratis, & ad sanguinis grumos, vbi nigredines sunt in pudendis, & aurium ac dentium ardor adest. Calidum autem hæc & alia præstat. Sed & ex anni tempore coniectura facienda est. Ex eliquatione salis, etiam ad alia quæcunque impetiginibus, lepris, & vitiliginibus conducunt, & in sole calido inspissatum, præcipuè verò vnguibus scabris confert, quos temporis progressu superat, verrucas formicarias attenuat, aurium sordibus medetur, cutem etiam emollit. Multis quoque aliis modis valeret, nisi odore, præcipueq; mulieribus noceret. Valeret etiam ad pedum dolorem, nisi cutem vulneraret. Eadem aceti fæx præstat. Vinum dulce diuturnis vulneribus assiduo vsu idoneũ, quinetiam ad medicamentorum purgantium potiones est accommodatum. At austerum vinum, tum album, tum nigrum, frigidum ad vlcera adhibetur, frigidum propter caliditatem. Lanæ quæ refrigerationis quidem gratia, aut perfunduntur, aut induntur, aut imbuuntur, velut aqua frigidissima adhibendæ. Quæ verò adstrictionis gratia, ea vino nigro cũ lana irrigato, velut etiã betarũ folia, aut linteola, in plurimis quę adstrictione valent, intincta adhibẽtur, qualia sunt hederæ albæ folia, aut si quæ sunt magis acerba ac friabilia, velut hedera & rubus, rhus coriarius, saluia. At ea etiã quæ emollitione indigent, quale quid farina cocta facit.

καὶ τὰ ἀπὸ τραυμάτων ἕπεται), καὶ θερμότητος. πρῶτον τὸ θερμὸν, οἷς τῶν χειρῶν τὰ ἔσω. τὰ δὲ ἕλκεα θερμῷ ἥδονται ὁμολογουμένως ὅτι ἂν σκέπῃ ἕλκεται. εἰκότως ἄρα τοῦ ἑτέρου ἀγάλλεται. εἰκότως ἄρα καὶ αὐτοῖς αἱ φλέβες, ὅτι ἂν θερμῷ ἔσιν, εἰκότως ἄρα καὶ αὐτὸς ὁ θώραξ. καὶ αὐτὴ ἡ κοιλίη πρὸς τοὐναντίον τοῦ ψυχροῦ μάλιστα ἀγανακτεῖ καὶ θανατᾷ, ὅτι μάλιστα ἀπέχει τοῦ παθεῖν. τούτου γὰρ ἐγγύτατα τῆς τοῦ ἀνθρώπου. εἰκότως ἄρα ποτῷ ψυχρῷ ἥδεται). ὅτῳ ὁμολογέεται πάντα, ὅτι δὲ μάλιστα πάντα τὰ ἀποσύρματα καὶ τὰ ὀπτικαύματα ὀπτοπολῆς, ὅ μάλιστα εἰθισμένα ἂν σκέπῃ, μάλιστα ἂν ψυχρῷ ἀγανακτοῖ. εἰκότως. τάχιστα γὰρ κρατέεται. καὶ τὰ βαθύτατα εἰκαιρότερα, μάλιστ' ἂν ἄνθοιτο. ἔπειτα καὶ ἡ φύσις ἡ νυρώδεος μετέχει. ὅτι τὸ κατώτατον ἥδεται, δοκέει θερμῷ, σκεπτέον τὸ χωρίον καὶ μετέχει, τὰ ἄκρεα. καὶ κύστις, καὶ γονή. καὶ ὅλως γένος ὁ γυμνὸς ἔστι τε φύσει ψυχρότερος, ἢ ὡς ἂν οἴεται. ἄνω γὰρ ὁ κάτω θερμὸν ἀίσσει. διὰ τοῦτο ἥδεται), ὅτι μὴ τὸ θερμὸν ψύχεται τὸ σῶμα διὰ ψυχροῦ μᾶλλον. μὴ δὲ τὸ ψυχρὸν, ἀναθερμαίνεται) μᾶλλον συσταλέν. οἷς γὰρ τὰ ὕδατα ψυκτέα θερμαντέα διὰ λεπτότητα. ὅτι μὴ τὸ θερμὸν σκληρύνεται μᾶλλον ὀπτιζηραινθέν. οἷς ἀφθημιὴ μὴ τὸ ψυχρόν. τὸ μὲν γὰρ ὅμοιον τῷ πάθεϊ. τὸ δὲ ὑ. Θάλασσα οἷσι κνησμώδεσι. καὶ δακνώδεσιν. καὶ λύει καὶ πυελῶν θερμή. τοῖσι μὲν ἀήθεσιν ὑπολυπαίνοντας. τοῖς ἕλκεα ἢ πυέεσιν ἢ ἀποσύρματα, ἢ ὅσα τοιαῦτα, πολέμιον. ὀπτικὸν φόνου, τοῖσι καθαρσίοις, ἀγαθὸν καὶ ἰσχναίνειν δὲ ὡς τὰ τῶν ἡγιέων ἕλκεα. τοῖς γὰρ ὑδρωπικοῖς, ἵν' μὴ φύῃ. καὶ τοῖς ὑποδεσμίδας. καὶ τὰ ἐπιμήνια παύει καὶ ἵζησιν. ὡς ἡγέες καὶ ἡμιειδέες καὶ λιπόσαρκοι. παύει γὰρ τοῖς σμικρῷ μὲν χρωτὶ, ἐρεθιστικὰ δὲ τοῖσι νικῶν δὲ, ἀγαθά. βέλτιον δὲ θερμὴ τοῖς τὰ πλέονα. ὄξος ὀξὺ χρωτὶ μὲν, καὶ ἀρθρίοισι, καταπλάσιον θαλάσσῃ. καὶ δυνατώτερον. καθαρτικόν. καὶ πυελῶν καὶ ἑλκέσι τοῖσι νεοτρώτοισι θερμοῖσιν δὲ μέλασμα ἀγδόων. καῦσις ἀάτων, ἢ καὶ ὀδόντων. θερμῷ ἢ τοῖς, τάτε ἄλλα καὶ τῇ ὥρῃ σωτεκμήρεσθαι ἐκ πήξεως ἡγέες καὶ τοῖς ἡμιηγέα ἢ ὅσα λιχῆσιν. λέπρῃσιν. ἀμφοῖσι. σωτείνει παχυσθὲν ἐν ἡλίῳ θερμῷ. μάλιστα ἢ ὀνυξὶ λεπροῖσι. κρατεῖ γὰρ μὴ χρόνον. μυρμηκίας ἀποδιώκει. καὶ ὀδόντων ἐν ὠσὶν ἰάται ῥύπους μαλάσσει ἢ καὶ χρῶτα. πολλαχῇ ἢ καὶ ἡμῖν, εἰ μὴ ὀδμὴ ἐβλαπτε καὶ μάλιστα γυναῖκας. ἐδυνάτο δ' ἂν ἢ ὠὸν ποδαγρεῖν, εἰ μὴ ὁ χρὼς ἐλυπεῖτο. τοῦτο καὶ τεύξ ὄξους ποιεῖ. Οἶνος ἢ γλυκὺς ὅσα χρόνια τρώματα σωτηρίως χρωματίζει ἀνταρκὴς, ἀταρ καὶ ἐς φαρμακοποσίην. αὐστηρὸς ἢ ὁ λευκὸς καὶ μέλας οἶνος, ψυχρὸς ἐστὶ τὰ ἕλκεα σταλτέεται, ψυχρὸς διὰ τὸ θερμόν. εἰαὶ ἢ ὅσα μὴ ψύχει ἥκαθαρτα, ἢ καθαίρει, ἢ σύνιε), ἢ ἐμβάπτεται ὡς ὕδωρ ψυχρόταται. ὅτα δὲ ψύχει, ὁ μέλας οἶνος καὶ εἰαὶ καθαρσίου. οἷς καὶ φύλλα τοὐτλίων. ἢ ὀδόντια βάπτεται ὀπτὰ τὰ πλέονα. Ὅσα δ' ἐνι σύμφυτος. οἷς κισσοῦ φύλλα, ὁ λευκὸς. καὶ ὅτα στρυφνότερα, ἢ παχυρώτερα οἷς κισσὸς τε καὶ βάτος ῥοιὴ σκυτοδεψική. ἐλελίσφακος. καὶ ὅτα μαλθάσσει δι', οἷς ἄλευρον ἕφθόν, ὃ ψυχρὸν

τὸ ψυχρὸν ὠφελέῃ. τὰ ἐρυθρὰ οἷα ἄλλη καὶ ἄλλη ἐκθύει ὑπὸ πλάτη. οἷα ⓐ [35] δὲ παλλῶας ὀλκηρούς αἱρήσιον. βυθρώδεσιν δ', καὶ ἀπαλοθρίξιν [37] ὑπὸ ἐρύθρα μέλασι δὲ καὶ οἷαι στεφυλαὶ ἐοῦσαι, [38] θηλυκὰς λέγουσι, καὶ ἐν αὐτῇσι τῇσι θερμολουσίῃσιν αἱρέσεται ῥυόμενα. ἐκ χυμαρείων [39] ἐκ χυμαρείων αἱ ἀδρομὴ ὑπὸ χρῶτα ἐκ ὑπὸ ἐρεθισμὸν δέρματος, ἢ ἱμαλίων τρηχείων ἀπήφορήσῃ. καὶ ἐξ ἱδρώτων ἐξόδου. ἢ ἐκ ψύχεος. ἐξαίφνης τοῦ πρὸς πῦρ ἐλθόντι ἢ λουτρὰ θερμά, ταῦτ' ἰὼν ὕστερον ποιήσει, ἐὰν ὀδάμῃς ἐκθύῃ. ἐπεὶ ὅταγε ἐκ ψύχεος ᾖ, [40] ἢ ὁκόταν τρηχυνόμενα, κεζρῶδεα. εἰ τ' ἐφελκῦται, τὸ μὲν ψυχρὸν, βλάπτει. τὸ δὲ θερμὸν, ὠφελέῃ. [42] Α δ', ἄμφω ὠφελέῃ. τὰ ἐν ἀρθρίοισιν οἰδήματα. καὶ αὐθ' ἕλκεος ποδαγρικά, [42] καὶ σώματα πλέῃσα, τὸ ψυχρὸν πολλὸν καταχόμενος ἰδρῶσιν, ἰσχναίῃ. ἐκ ὀδυνᾷ ναρκοῖ, νάρκη δὲ μετείη, ὀδύνης λυσικόν. ἐκ τὸ θερμὸν ἰσχναίῃ ἐκ μαλθάσσει. [43] τοῖσι δὲ ποδαγρικοῖσι. πρέπει. τετάνοισι. σπασμοῖσι. καὶ διαπασι. σπασμοῖσι. ἔμοι, οἰδήματα. καὶ διαπασι. χαλᾶσι. ἢ χαλάσιες. νάρκη. ἀναισθησίαι καὶ διαπασι. κατόπιν ἀπολήμψιες. φυλάσσεσθαι δ' ἐν τῇ ψυχρᾷ χρήσῃ, ψυχροῖσι χρόμενος μηδὲν, ἢ πανυκία. τὰ δ' ἐς τὰ ἄρθρα. ἐσκληρυσμένα. ἢ ὑπὸ φλεγμονῆς. ὁκότε ῥηγμὸς ἢ ἀγκύλης, σπάργ' ἰᾶται ἐς ἀσπίον [44] θερμὰ ἐγχέοντας, τὴ χεῖρα ἐνα πόδησαι, καὶ ὄμματα, δακρύα. παρηγορικὸν. καταλείφοντα. τοῖς τὰ δερμέα λίπος τοῖσι νέοις. ὡς τε μὴ ἄπεαν ὃ ἀμῶδες. [45] ἐκ τοῖσι βοηθήσασι δέ γνῶσις. καὶ πλήρωσις ἐς φύσιν ἄγουσα. ὀφθαλμοῖσι θερμὸν ὀδυνῆσιν. ἐμπυήσεσιν. δακρύων δακνωδέων ξηρότησιν ἅπασι. ὃ ψυχρὸν, ἀνωδυνοῖσιν. ἐξερυθροῖσι. τοῖσι δ' ἐξορμῶσι σι συσροφὰς καὶ φλέβας ποιέῃ, [46] οἷα ἀχυρώδεα, καὶ θώρηκα καὶ ἄλλα σκληρά. ἀρχὼ δ' καὶ ὑστέρησιν ὁ πρὸ ὀδὲ χεται. αἷμα ὃν ψυχρὸν ῥέουσιν. [47] ἕλκεσι δὲ μὲν ψυχρὸν δακνωδες. δέρμα ἐσκληρωῖ. ὀδυνώδεα. ἀνεκπύητα ποιέῃ. πελιαίνῃ. μελαίνῃ. ῥίγεα πυρετώδεα, σπασμούς. τετάνους. ἔστι δ' ὅκου ὅτι τετμῶ αὐθ ἕλκεος, νέῳ βυθρίῳ θέρεος μέσου ψυχροῦ πολλοῦ καὶ χίονος, θέρμης ἐπιμαίνουσιν ποιέῃ. θέρμη δ' [48] ταῦτ' ῥέεται. τὰ δ' ὃν κεφαλῇ ἐκ καρηβαρίας. δ' θερμὸν ἐκπυητικὸν, ὅτι πρὸ ἕλκῃ. μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφάλειαν. δέρμα μαλθάσσει, ἰσχναίῃ. αἰῶδυνον. ῥιδέων. σπασμῷ. τετμῶν πρηγορικὸν. ὃ δ' ὃν κεφαλῇ ἐκ καρηβαρίαν λύῃ. κάλλιστον δὲ ἀφαιρεῖ ὀστέων κατάγμασι. μηδὲν δὲ τοῖσιν ἐμιλωμένοισι. τούτων δὲ μάλιστα τῷ ὃν κεφαλῇ τρώμασιν [49] ἐκοισίοισι καὶ ἀκοισίοισι. καὶ ὅτα ὑπὸ ψύχεος ἢ θήκης ἢ ἑλκοῦται. εἰ ἑλκώμασι δ' ἐκοισίοισιν τε καὶ ἀκοισίοισιν. [50] οἷσιν ἀποσύρματα ἔρπησιν ἐαθισμένοισιν. μολυνομένοισιν [51] ἢ ὀνύσσιν. ἢ ὃν ἀκοῇ ἢ ὃν ἕδρῃ. ἢ ὑστέρῃ, τούτοισι πᾶσι ὃ θερμὸν φίλιον καὶ κενόν. τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτεῖνον. πλὴν ὁκόσα αἱμορραγέοντα ἕλκεα, ὅτω καταχύσεσιν ὑγρῶν. ὅπισθεν ἐπιχείσεσιν ἀλείφασιν. ὅπισθεν σι φύλλων. ἢ σπονίων [52] καταπλάσῃς. ὁκόσα ἢ ψύξις ἢ θέρμη ὠφελέῃ, ἢ βλάπτῃ.

Frigida pustulis rubicundis prodest, quales latiusculę alia atq; alia parte irrumpunt, velut in iis qui lienes habent tumidos, exoriuntur. In opimo autem corporis habitu & molli carne præditis, admodum rubræ existunt, in nigris verò, veluti rotundæ (χοιράδας vocant) & quales in calidis lauacris excitatæ, oboriuntur, ac mulieribus ex menstruorũ sub cutem recursu fiunt, & ex cutis irritatione, aut insolita asperorũ vestimentorum gestatione, & ob sudoris exitum, aut cũ quis ex frigore derepente ad ignem, aut calida lauacra accesserit. Quòd si posteriùs hæc fecerit, neutiquam ampliùs erumpunt. Quandoquidẽ quæ ex frigore oriuntur, aut ad instar milij exasperantur, dein exulcerantur, iis quidem nocet frigida, calida verò prodest. Quibusdam autem vtraq; prodest, velut sunt articulorum tumores, & pedum sine vlcere dolores, & conuulsa plæraq;. Hoc constat frigidam copiosam sudoribus affusam, extenuare, & dolorem stupefacere. Moderatus autem stupor, dolorem tollit. Calida autem attenuat & emollit. Pedum doloribus, resolutis, distentis, conuulsis hæc conferunt. Distentiones, tremores, leues syderationes, eiusmodiq; affectiones remittunt, aut claudicationes, torpores, vocis defectiones, atq; alia eiusmodi, & inferiores suppressiones. In frigidæ tamen vsu potiùs quàm calidæ, quatenus ea vtaris attendendum. At articulis induratis aut ob inflammationem quandoq; obortam, aut ob contractionem, ante omnia mederi cõuenit, calida in vtriculum infusa, & manu adalligatum immissa. Oculorum lachrymas lenit, si quis acrimoniá leni aliquo vnguento illinat, ne eas salsus humor attingat. Fossulis quoq; (quæ sunt corneæ profunda vlcera) ablutio confert, & repletio ad naturalem habitum adducẽs. Calida oculis prodest, doloribus, suppurationibus ex lachrymis mordacibus, & quibusuis aliis ex siccitate ortis. Frigida dolore carentibus, valde rubicundis, humorum collectiones in venis facere solitis, qualia sunt aceroſa circa thoracem & festucis similia, aliáq; dura. Recto verò intestino & vteris non admodum confert, neq; sanguinẽ in frigore cum vrina reddentibus. Vlceribus frigida quidẽ mordax est, cutem obdurat, tumorum dolentiũ suppurationem impedit, liuorẽ & nigredinem inducit, rigores febriles, conuulsiones itẽ ac distentiones. Interdum quoq; in distentione absq; vlcere, ætate iuuenili, corporis habitu carnoso, æstate media, frigidæ larga profusio, calorem reuocat. Calore autẽ hæc soluitur. Calida, etsi non in omni vlcere suppurationem promouet, maximo tamen est securitatis indicio, cutem emollit, attenuat, dolorem tollit, rigores, conuulsiones, distentiones mitigat, ipsa quoq; capitis grauitatem soluit. Plurimũ autem ossium fracturis confert, præcipuè verò denudatis, ex hisq; maximè capitis vulneribus, & iis quæ à frigore aut moriuntur, aut vlcerantur. Vlcerationib⁹ itidem tum voluntariis, tum inuoluntariis, & quibus cutis abrasa est, herpetibus exedentibus, denigratis, siue in gingiuis, siue in aure, siue in ano, siue in vtero. his omnibus calida grata est, & ad iudicationem cõfert, frigida verò aduersa est, & interimit, præterquam in quibus sanguinis profluuium metuimus. Atque ad hunc modum adhibendæ sunt liquidorum perfusiones, vnguentorum illitus, foliorum aut linteorum impositiones, & quæcunque in cataplasmate adhibita refrigeratione & caliditate prodesse aut nocere posse videntur.

IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE SALVBRI VICTVS RATIONE.

ΤΟΥΣ ἰδιώτας] Hic libellus in omnibus exemplaribus quæ adhuc videre licuit, adiicitur ad ea quę adscribuntur ad Librum de natura hominis, idq; etiã vel Galeno teste, vt mirum sobeat quomodo Caluus quibusdam codicibus fretus, ista quæ hic scribuntur ad extremum lib. 1. περὶ διαίτης apposuerit, nisi quòd constat ex Gal. lib. 6. de Plac. Hipp. & Plat. hunc librum de natura humana, ad libros περὶ διαίτης additum fuisse. Inscribitur autem vulgo περὶ ὑγιεινῆς διαίτης, etsi Gal. Com. 1. ad lib. de natura humana ὑγιεινὸν διαιτῶν πρὸς τοὺς ἰδιώτας γεγραμμένον vocat.

[2] οἶνον ὡς ἀκρητέστερον] οἶνον ἀκρητίστερον legunt exemplaria quædã manu scripta, vt paulò post ὑδαρίστερον. ἐς ἀκρητέστερον tamen magis probo cum Galeno, quod ὑδαρέστερον æstati attribuatur.

[3] πότε χρὴ πόμα πλέον πίνειν οἶνον ὑδαρίστερον] Sic legunt pleraque exemplaria quæ secuti sumus, reliqua, πότε πόμα χρὴ πλέον πίνειν ἢ ὑδαρίστερον. Quam lectionem secuti sunt Interpretes. Et Galenus πόμα πλέον agnoscit.

[4] ἢ λαχάνοισιν ἥδη χρέεσθαι τῷ ἤρεος] ἢ λαχάνοισι διαχρᾶσθαι habent exemplaria manu scripta. ἑως etiam pro ὅκως legunt pleraq; exemplaria, tum publicata, tum scripta, quæ secuti sumus cum interpretibus. Quædam etiam ἐς τ' ἄρλιον pro ἀρείλιον legunt. Hunc autem locum longè aliter Caluus legit, & multa prætermittit.

[5] ἐς τὸ θέρος κατεσθίειν] κατέσθεσθαι legunt Galeni exemplaria, vt etiam paulò post.

[6] ἢ ὅταν τὰ ὀπανίσια ποιέωνται] τὰ ὀπαύσια ποιέωνται legunt manu scripti codices quidam & Galeni exemplaria, quam lectionem sequuntur interpretes quidam & Caluus, hac notione, vt anni tẽporibus instituta adhibeatur victus ratio, & velut anniuersaria fiat, ad eamque præscriptam iuxta anni tempora viuendi rationem, annus compleatur. Verùm Caluus mihi hic legisse videtur, κατεσθίειν ἐκ τοῦ θέρεος εἰς τὸ φθινόπωρον.

[7] ἢ μαλθακοῖσι] πλέω μαλθακοῖσι legunt alia exemplaria.

[8] τὸν ὃ στρυφνοὺς] στεῖφος hoc loco mihi videtur legisse Erotianus quos πυκνοὺς exponit, vt scripsimus in nostra OEconomia.

[9] τὸ δ' ἤρεος ἡσυχῇ] ἡσυχῇ ἔχειν habent alia exemplaria.

[10] χρὴ δ' τοὺς στρυφνοὺς] Sic legunt omnia ferè exemplaria, quæ tamen ἰχρώδεις habent, quæ secuti sunt omnes interpretes. στρυφνὸς Galenus ξηρὸς exponit, quos Erotianus πυκνοὺς vocare ex hoc loco etiam potest. στρυφνὸς autem & περιεσταλμένους (quos ἰχρώδεις exponit Galenus) τοῖς σαρκώδεσι paulò ante opposuit.

[11] ἔπ' ἀδημαίνοντας ἐν τῷ κόπῳ] ἔπ' ἀδημαίνοντας simpliciter legunt exemplaria quædam.

[12] ἢ ἡδύσμασι] ἡδύσμασι τοῖς χλωροῖς καὶ ξηροῖς ἀρτύμασιν mihi videtur exponere ex hoc loco Erotianus, ideoq; nostra interpretatione expressimus, quod etiam Cornario suboluit, qui hortensibus condimentis præparata, dixit. Possunt etiam aromatibus cõdita intelligi, aut aliis dulcibus aut suauibus condimentis apparata.

[13] ὅπου γὰρ αὖ δοκῇ ὀλιγίστων ἐμπιμπλαῖτο] Sic ferè legunt omnia exemplaria, quædam etiam, ὅπου γὰρ αὖ δοκεῖ ὀλιγίστων πιμελῶν ἐμπίμπλασθαι] habent, quæ mihi videntur ἡδύσματα, & ea quæ ex sesamis apparãtur, intelligere, quæ parcissima copia implent, facileq; subeunt. Gal. tamen legit, ὅπου γὰρ δοκῇ ὀλιγίστων ἐνεμπίμπλασθαι].

[14] Τοῖσι δ' ἐμέουσι] Hic exemplaria quædam manu scripta. περὶ ἐμέτων, indicaturam adscribunt.

[15] τὰ δ' λεπτὰ ἢ ὑγρὰ] Sic codicum maxima pars scribit. Sed Regij manu scripti quidam pro ὑγρὰ κράμβη habent, vt & Vaticani, quos secutus est Caluus. At ἄλλως legisse Galenum cõstat.

[16] λευκάνθρῳ θερμῷ προτιθέτω] Sic legunt meliora exemplaria in singulari, quædam etiam in plurali προτιθέσθωσαν, πινέτωσαν & ἐπιχεέτωσαν, quę etiam secutus videtur Caluus, sed tunc λευκάνθρα legendum. Deinde δίκα πάλης legunt exemplaria ferè omnia, quæ Caluus quoque secutus est. Nos Galenum secuti πίτυρα cum Cornario scribimus, quædam etiam exemplaria δικατίτυρα adscribunt, vitiosè vt opinor.

[17] ὁκόσοισι ὃ ὀπτιδέστερον] Plurimùm hic variant codices tum publicati, tum manu scripti. Quidam ὁκόσοισι ἀνεπτιδέστερον ἀπεύχεσθαι τὸ σῖτα legunt, quibus etiam Vaticani & Aldini cõsentiunt, vt patet ex Caluo. Quidam etiam ὁκόσοι μὴ ἀνεπτίδεστον habent. Quibus omnibus procurandi vomitus consilium est. At certè Galenus ὁκόσοι ὃ ὀπτίδειον legisse videtur, quemadmodum habent Germanici codices, vt συμβολικῶς istud legatur, & eos quibus vomitus conducat ad corporis repurgationem intelligas. At in eo quod sequitur difficilior est explicatio, vbi omnia ferè exemplaria ὁκόσοισι ὃ αἰεμέουσι legunt, vt de his qui facilè vomunt intelligantur, & superioribus qui minimè ad vomitum idonei aut accommodati videntur, opponantur. Exemplaria verò Germanica negationem addunt, & ὁκόσοι μὴ αἰεμέουσι legunt, vt eos quibus non expedit vomitus intelligas, & quibus ex Galeni consilio ciborum retentio & concoctio procuranda est, non satis explicata phrasi. Quod cum videret Cornarius, mihi consultò videtur (etsi Germanicis codicibus perpetuò vsus est) ex reliquis exemplaribus negationem prætermisisse. Ac certè præstiterat superioribus ista opponere, & de iis qui facilè vomunt intelligere, & non promptè vomentibus aduersantur, vt nos ex codicum pluralitate fecimus. Vbi quædam etiam exemplaria κοιλίας ἔχουσιν ὑγιὰς pro ὑγρὰς legunt.

[18] πρὸς τὰς κυνοτροφίας] In aliis κυνηγεσίας scribitur, sed manu scripti codices quidam σκιατροφίας legunt, vt & Vaticani, quos secutus est Caluus. Id autem vmbratilem mulierum vitam indicat, easque in vmbraculis vitam degentes.

[19] ὅλον γὰρ δὴ ὅπ' ἡ κοιλίη] Hic codicum pluralitatem secutus sum. Galenus tamen legisse videtur, ὅλον γὰρ ὅπ' ἡ κοιλίη ξωθαλπῖν ἢ δικῶν τὸ πλῆθος τῷ εἰσόντων σπίνι. Quę lectio plurimùm mihi arridet, eamq; secuti sumus in nostra OEconomia, vt ξωθαλπῖν dicatur de ventriculo cibos moderato suo calore confouente & conficiente. Vt vitiosa videantur exemplaria Aldina quæ ξωθαλπεῖ habẽt, ξωθάλπειν habent reliqua exemplaria, sed ξωθαλπῖν pro ξωθαλπεῖν legisse Galenum apparet.

[20] ἐν οἴνῳ ἐντριθρυμμένους] Sic legunt meliora exemplaria, quædam etiam ἐντετριμμένους. Vtramque lectionem complexus probè videor per panem in vino intritum, crusta panis in vino intincta significans, aut panem in vino fractum. Θρύμμα enim peculiari significatione κλάσμα ἄρτου, aut ἄρτος μίεγς Hesychio & Sudæ exponitur.

[21] ἢ πλεῦ κριφαλίου δίκῃ] Exemplaria quædam Regia manu scripta πλεῦ ἀδδηφαγίου ἢ ἀσαγκεφαγίου legunt, quod & Vaticanis contigisse ex Caluo patet, qui (cibum necessariũ magis suscipiunt) dixit. Istud verò ad id spectat quod supra dictum est, ὁκόταν ἀναγκάζῃ ὁ ἄνθρωπος κριφαγίην. Cæterùm quædam exemplaria hic ὑπομνήμ non legunt, sed ἢ πλεῦ κριφαγίου δίκῃσι, ἢ παλαιοτέρης μᾶζαν, qui mihi secutus videtur Galenus, & αἰτίκῃ pro δίκῃ legisse.

[22] ἢ τὸν οἶνον ἀκρητέστερον πινόντων] Sic legunt omnia ferè exemplaria, πίνειν tamen habent manu scripta quædam Regia.

[23] ὁκόσοισι ὃ νοῦσοι ὀδὸς καταλῆς] Ista repetuntur libr. 2. de Morbis, in morbis capitis, vbi ἐλαίνεα quod hic ἐλίννα scribitur, vt notauimus in nostra OEconomia.

[24] ἐλλιπεστέοι ἢ ἀυχὴ] κλιπλεταὶ οἱ ἢ ἀυχὴ legunt meliores codices, vt & libr. 2. de Morb. quam phrasim subnotauimus & aperuimus in nostra OEconomia, vt manifesto vitio βλέπεται legatur in quibusdam manu scriptis codicibus, quos Germanica exemplaria sequuntur. Et Caluus vtramque lectionem adhibuisse mihi videtur.

[25] αὐδὲ σὺ χρὴ ὃς ἔστι σωτὸς] Hæc γνώμη repetitur initio libri περὶ παθῶν. Simile est autem Euripideum illud μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός, cuius meminit M. Tullius lib. 3. epist. & sic vertit, Qui ipse sibi sapiens prodesse nequit, nequaquam sapit. Quędam autem exemplaria leg. ἐς ὅστις δυνατὸς συλλογισμοὺς. Hoc verò præceptum prudenter, priuatum quemque admonet (cùm nihil æquè æstimandũ sit ac sanitas) vt sibi diligenter in morbis caueat, vt suæ prudentiæ fructum ipse sentiat, aut sibi prodesse queat.

IN LIBRVM PRIMVM HIPPOCRATIS περὶ διαίτης.

ΕΝ μὲν μοι] Hi libri passim in omnibus exemplaribus hac inscriptione περὶ διαίτης insigniuntur, quos tamen Gal. Com. 1. in lib. de rat. vict. in morb. acut. περὶ διαίτης ὑγιεινῆς vocat, & ad Hippocr. refert, etsi quosdam Euryphonti, alios Phaonti, aut Philistioni, aut Aristoni, aut alteri cuidam ex veteribus attribuere scribit. Idem quoque Com. ad aphor. 1. lib. 6. hos libros ὑγιεινὸν διαιτητικὸν vocat. At lib. 1. de aliment. fac. ex professo hac de re scribens, περὶ διαίτης vocat, & quosdam Hippocrati adscribere innuit, quosdam etiam Philistioni, Aristoni, Euryphonti, aut Philetæ. Idem quoque hos libros in tres distingui à quibusdam innuit, tuncque περὶ διαίτης inscribi, & secundum Hippocr. authoritate dignum sibi videri, primum verò hoc censu omnino abdicat. Quod si in vnum corpus conferantur ac per se consideron-

derentur, περὶ φύσεως ἀνθρώπου ἢ ἰητρῶν inscribi. Libro quoq; ad Thrasybulum, num sanitatis tuendæ ars ad Medicum, &c. videtur horum librorum authorem Hippocratem agnoscere, eoſque ad sanitatis tuendæ artem spectare, & ad Gymnasticen referri vult, & cum libello de aëre loc. & aq. coniungit. in quo maxima pars causarum salubrium tractatur, vt aëris, aquarum, locorum, ventorum, anni temporum natura, in his verò libris reliqua sanitatis tuendæ materia absoluitur, in quibus de cibis, potibus, vitæ institutis, & exercitationibus perfectissimè agitur. Qua ratione mihi videntur qui Hippocratis libros in ordinem compoſuerunt, hos libros statim poſt librum de aëre locis & aquis collocasse. His autem libris omnis victus ratio ad generalem quandam methodum reuocari videtur, vt scribit Gal. lib. 1. de alimentis, quam à veteribus non rectè descriptam fuisse statim initio reprehendit.

[2] πάθοισι χρῆσις] ἢ πάθοισι χρῆσις legunt exemplaria quædam.

[3] τὴν ὕστερον αὖθις τούτων δίαλειχθήσομεν] τὴν ὕστερον αὖθις τούτων διαλειχθησομένων legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.

[4] ἐσοπτικὸν μᾶλλον κακράτητα] κίκιννον legunt exemplaria quædam manu scripta.

[5] ὃ σπαρατέον] ἢ τὸ θᾶττον ἐκτέον lego cum Interpretibus omnibus.

[6] ξυμφέρονται ἢ ἀλλήλοισι πρὸς ὑγιείην] Exemplaria Regia manuscripta legunt, ξυμφέρονται δέ πως ἄλληλα πρὸς ὑγιείην, quædam etiam πρὸς ἄλληλα, vt & Asulanus codex.

[7] τὰς συμμετρίας τὰς ὁμοίους τῷ πόνῳ τῷδε βίῳ] Sic legunt exemplaria Germanica, vt non solum ista cognoscere oporteat, verum etiam iustam laborum mensuram & vim, quam pro ciborum copia, hominis natura, corporis ætate adhibemus. Interpretes tamen omnes illud [τῷδε βίῳ] omiserunt, quod redundare videatur, neque legatur in codicibus Vaticanis, neque Aldinis, & pro τὰς ὁμοίους, τότε μέτρα τῷ πόνῳ legisse videntur.

[8] πρὸς τὰς διατροφὰς τῶν χρεῶν] ἢ πρὸς τὰς διατροφὰς lego cum omnibus Interpretibus.

[9] ἢ σίτων ἢ ποσῶν] Quædam exemplaria manu scripta pro ποσῶν πόνων legunt, alia pro ποθωάτων.

[10] ἢ πόνων πρὸς θᾶσσον] ἀριθμῶν vitiosè legunt exemplaria quædam.

[11] ἀλλὰ καὶ μᾶλλον συλλογίζομαι] Etsi ista de morbis aut eorum causis intelliguntur, sic legunt tamen omnia exemplaria. Interpretes autem συνεπιλογίζομαι legisse videntur.

[12] ὅτι αὐτοῦ ἑωυτοῦ ὅτι αὐτοῦ ἑωυτοῦ] legunt exemplaria quædam.

[13] πολλοὶ ἢ τῶν ξυμπάντων] οἱ πολλοὶ ἢ παντοδαποὶ legunt exemplaria quædam manu scripta. Deinde etiam ὑπὸ ἑωυτοῦ lego cum Interpretibus.

[14] ἔπειτα ἢ γίνεται] Sic legunt omnia ferè exemplaria, quibus verbis successiuo temporis ad rerum naturalium generationem significatur. Quædam etiam exemplaria manuscripta ἔπειτα αὖθις μετὰ legunt, & γίνεται.

[15] ὀφθαλμοῖσιν ἢ δι᾽] δι᾽ὧν lego cum Zuinggero, etsi δι᾽ὧν habent exemplaria omnia.

[16] ἢ γὰρ ἀποθανεῖται] ἦν γὰρ legisse videtur Cornarius.

[17] μὴ ὄντος ἑωυτοῦ ἐξεγχώσει] ἢ οἷος τέ ἐστιν ἑωυτοῦ ἐξεγχώσει legunt exemplaria Vaticana & Aldina, quæ secutus videtur Caluus.

[18] αὖθις ἢ κέτι ἀμείβεται] ἀμείβεται legisse videtur Cornarius, contra tamen omnium codicum fidem.

[19] ἀλλ᾽ ὁμοίως] ἀλλ᾽ ἴσως legunt exemplaria Vaticana & Aldina, quæ secutus est Caluus.

[20] φύσιν ἢ κατὰ] Istud longè aliter legisse videtur Caluus.

[21] πολὺν πυρίωσιν] πυρίωσιν legunt Aldini codices, & vtramque lectionem secutus est Cornarius.

[22] τὸ δ᾽ αὖτε ἢ φύσις ἀνθρώπου] πάλιν ἢ legunt exemplaria Regia manu scripta.

[23] ὁ, ἢ λαμβάνῃ τοῦτο μᾶλλον] Sic legunt exemplaria Germanica. Cornarius legisse videtur, τῷδε λαμβάνῃ ἀλλὰ μᾶλλον. Aldina exemplaria habent, ὃ δὲ λαμβάνῃ τοῦτο μᾶλλον. Legendum tamen videtur τῷδε λαμβάνῃ τοῦτο μᾶλλον, vt legit Zuinggerus.

[24] ἐκκαυθῇ ἢ τύχῃ] συχῇ lego cum Cornario. Idem etiam, ὃ ἀφθίτους ἀεὶ ἀφαιρέοντες διαμένει τῷ πυρὶ legit. διαμένει verò Aldina exemplaria.

[25] χώλου ἢ ἐκπεσὸν ἀφανίσῃ] Sic legunt omnia exemplaria. Cornarius tamen & Zuinggerus, ἀφανίσῃ legunt.

[26] ἐκεῖσε ἢ ἥκων ἀπ᾽ ἄκρων] ἀπ᾽ ἀλλήλων τῶν ἄκρων ἀποκείνεται legunt exemplaria Regia manu scripta.

[27] τὸν αὐτὸν ἱρηκ] Sic legunt omnia exemplaria & Vaticana etiam, quod dixit Caluus placidè tradit, cui postea διαζῆξις opponitur. ἴλεως tamen codices Regij manu scripti habent, vt & paulò post.

[28] ἐς τὸ μᾶλλον τῷ ὑπάτῳ] Eundem naturæ ordinem in attrahendo alimento in vnaquaque corporis parte seruari ait, quoad locus non ampliùs suscipiat, atempe pars alimento satiata nihil ampliùs attrahere queat, & copia alimenti à partis calore concoqui non possit. Id τὸ μᾶλλον ὑπάτῳ dicitur, velut antea πίσσῃ τῷ ὕδατος ἢ τῷ πυρός, Scio aliam esse mentem interpretibus omnibus, sed hic mihi sensus facilis videtur. Cornarius & Caluus alimentū & aquæ & ignis accipiunt, & πυρὸς addidisse videntur, hoc sensu, donec pars nihil ampliùs alimenti suscipiat, & alimentum aquæ & ignis deficiat, neque ampliùs supperat.

[29] τὴν ἑωυτῆς τροφὴν] τὴν αὐτὴν τροφὴν legunt exemplaria quædam, alia τῇ ἑωυτῆς. Vim autem & naturæ necessitatem intelligę, qua alterum attrahitur, alterum pellitur ad nutritionem & accretionem aut fatalem cuiq; pro suo modulo innatam moriendi necessitatem, quam παραμυθίαν μοίρης hic vocat.

[30] ξυναύξῃ διηνεκῶς] Istud ad hominem eiusque ortum & generationem ac nutritionem referri videtur, vt ex iisdem ex quibus antea constitit augeatur & nutriatur, vbi corpus rectā partium conuenientiam & compagem nactum fuerit. Quæ sit autem ista partium corporis conuenientia aut harmonia, & quinam concentus aut consonantiæ intelligantur, mihi rectè explicasse videtur Zuinggerus.

[31] ἢ μὴ ἢ μὴ τύχῃ] Locus est valde obscurus, quem tamen valde appositè mihi videtur explicare Zuinggerus de tribus corporis symphoniis & concoctionibus. Cornarius ἢ ἀφ᾽ ἑτέρου συμφωνίου ἀφ᾽ ἑτέρου] legisse videtur.

[32] ἢ ἢ δ᾽ ἑτέρῃ ἡβώσῃ, ἢ] Sic legunt omnia quæ videre licuit exemplaria. Zuinggerus legit, ἢ ἢ δ᾽ ἑτέρῃ ἡβώσῃ, ἢ τὸ δὴ πᾶν τὸ, Caluus istud omnino subticuit, Cornarius πρὸ δὴ παντὸς legisse videtur.

[33] ἴσως αὖτε αἰεὶ ἔστι] ἔτι ἀρχὴ ἔστι legunt exemplaria quædam manu scripta.

[34] ἀναξέσασα ἐστὶ δεῖ] Hic locus valde est obscurus, ac vereor vt parum integer. Hic mihi facilis esse sensus videtur, vt ignis inde excidens, velut alimento destitutus, sibi exitum paret ad alimentum conuehendum ac importandum & concoquendum. Hæc verò verba [πάντων γὰρ τούτων ἐπιπόνως ἐκλύω] etsi in omnibus codicibus reperiuntur, eoque sensu quem apposuimus rectè constare possint, mihi tamen non parum suspecta sunt, quòd eorum hic non meminerit Caluus, ac videantur in suis codicibus desiderari.

[35] κατεπαλέσασα ἢ αὖξον] κατεπαλέσασα ἢ ἐς αὖξον lego cum Cornario & Zuinggero, quanquam mihi videntur legere, τὰ μὲν κατεπαλέσασα, τὰ ἢ αὖξον, Istud autem de igne mihi intelligi videtur, qui in hominis conformatione, aquæ & ignis portionem à cōpacto secreuerit, & partes ipsas corporis in apertum produxerit & efformarit suas cuique pro modulo fatali sorti destinatas. Atq; hoc modo vulgata lectio mihi constare videtur, quæ περὶ ἀνθρώπου φύσιος habet. Quam lectionem secuti sunt omnes Interpretes præter Zuinggerum, qui τῷ ἀνθρώπου legit & τὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἐς φανερὸν constituit, quod de partium conformatione quæ in lucem prodeunt, & à natura in apertum producuntur, intelligi videtur.

[36] ἀγκλαξις] ἀγκλᾶξις habent exemplaria quædam manu scripta.

[37] γνώμας ἔχοντα] Cornarius legisse videtur, νόμιμον ἔχοντα, ὡὐμμιμα.

[38] ἐμπειρίης ἀρχῆς] τὰ ἐμπλεγκτέα legere videtur Cornarius.

[39] ἢ ἐμπλέκεται ἐμπλεγκτέα] De his quæ arte aut natura fiunt, non idem est hominum iudicium, sed suum cuique & varium pro cuiusque opinione. Cornarius autem διαφανεσθαι pro διαφανεῖσθαι legisse videtur. φύσις etiam cum omnibus Interpretibus lego, cum αὐτῷ habeant exemplaria omnia.

[40] φύσιν ἢ πάντες ἀεὶ αὐτὸν ἢ πᾶν τὸ legisse videtur Caluus.

[41] ἢ ἴμασιν] Hæc adeo sunt obscura vt varie accipiantur & distinguantur ab Interpretibus. Nos Zuinggerum hac in parte secuti sumus, qui hæc velut mysteria, ex abyssis in apertum, satis feliciter mihi proferre videtur.

[42] ὑπάτων ἢ ἀναγωγὸν] Hic ὑπάτων nomine alimentum intelligi satis patet, ex Hippocratis hypothesi. ἀναγωγὸν autem legunt exemplaria quædam manu scripta, quæ secutus videtur Cornarius & Zuinggerus.

[43] λυσιτελεῖν ἢ ἐργάζεται πάντα] τὰ ὠφελοῦντα legunt quidam, verùm λυσιτελοῦντα habent omnia exemplaria.

[44] ἀδυνατέουσα] ἀδυνατοῦσα & πᾶσι videtur legisse Cornarius.

[45] πιέζοντα] Sic legunt omnia exemplaria. Cornarius autem πιέζων τὸν ἄνω κάτω ἴσχει legisse videtur, & μᾶλλον πιέζοντα. Nos nihil immutauimus, & illud, ἕλκει ἴσχει sic accipimus, vt qui premunt & vrgent partim sursum impellant, partim deorsum trahant, & quantum in se est minuentes & magnitudini detrahentes, numerum augeant.

[46] ἄνωθεν ἀφροντίλῳ μιμεῖται] ἀμιμοῦνται legisse videntur Interpretes.

47 ὧν ἢ παῖτα ὅμοια ποιήσῃ] ποιήσωσι legunt omnes Interpretes,& ξυμπάξεται.

48 τὰ ὑγρὰ ξηραίνοντες] Quidam codices manu scripti hîc addunt, τὰ ξηρὰ ὑγραίνοντες, vt paulò post.

49 οὐδὲν διαφερομένων παντοδαπῶν] οὐδὲν διαφερομένων legunt exemplaria Aldina,quæ mihi secutus videtur Cornarius,etsi διαφερομένῳ potius legisse videtur.

50 ἀγωνίη πυθοκτίβια] Istud simul iungunt Interpretes, eosque secutus sum.Sed Caluus ἢ ἀγωνίη legisse videtur,& superioribus iunxisse.

51 ἐνὶ ἢ ἀνθρώπῳ] Sic quidem legunt omnia exemplaria & Caluus,quæ sanè lectio etiam ferri potest. Sed Cornarius ἐν legit quem secuti sumus.

52 ἐκπλερώματα] Sic quidem legunt quotquot mihi adhuc videre licuit exemplaria. Quam lectionem mihi etiam secutus videtur Caluus,cum [deuolantia] dixit. Cornarius ἐκπλερώματα sumpsisse videtur, de iis quæ velut expassis alis in altum subuehuntur & euolant, ac disparent, aut certe ἐκπτερώματα legisse. Nos eadem certè notione, aptatis aut velut additis alis euolantes & in altum sublatas partes diximus, quæ iuuenilis corporis vigore & alacritate in corporis alimentum,absumuntur,isthmq; locum abundè expressimus & aperuimus in nostra Oeconomia.Quidam etiam πτερώματα ex veteribus membranis legi posse annotant.

53 ἤ, τι μὲν οὖν ἄλλοσε ἐσέλθῃ]ἄλλος ἐσέλθῃ legunt exemplaria Vaticana & Aldina,quam lectionem secutus est Caluus.

54 ἴσχοντα πρὸς σύγκεισιν] Hic σύγκεισις membrorum conformationem,compagem,coagmentationem ac velut concretionem significare mihi videtur,non secus ac συγκείσεως de maris conformatione ac concretione dicitur aph.39.sect.2.lib.6.Epid.vbi σωμεκείση ἐπύγη exponit Galenus. σύγκρισιν tamen Cornarius & Zuinggerus legisse mihi videntur.

55 ἢ ξωίσηται] Sic legunt quotquot adhuc vidimus exemplaria, quæ propter pluralitatem secuti sumus,hac notione, vt neutrum satis habeat motionis ad absumendam affluentem humoris copiam, quæ in molem coit aut concrescit ob ignis imbecillitatem. Caluus verò ἢ ξωίσασης legisse videtur,hoc sensu, vt neutrum possit affluentem humoris copiam absumere,aut efficere vt coeat aut coalescat,ob ignis impotentiam. Cornarius autem ξωίσαν legit.

56 ἀδεκιτέη] ἀδεκιτέη τὸ πῦρ, legisse videtur Cornarius.

57 ἀλλὰ πότε ὅπῃ ἀέχεσθ] Sic legunt Germanica exemplaria, quæ secuti sumus. Reliqua legunt, ἄλλοτε ὅπῃ ἀέχεσθ quæ secuti sunt Cornarius & Caluus. Exemplaria verò Regia manu scripta legunt, ἄλλοτ' ὅπῃ ἀέχεσθ, ἢ σωισταίη πρὸς τὸ ὑπάρχον. Quæ lectio non omnino aspernanda videtur, hac notione, vt id quod accedit, siue ignem accipias(vt Cornarius) siue alimentum intelligas,excipiat,& ad id quod intus est congreget aut cogat,& simul vt calescat efficiat.Cornarius tamen & Caluus illud[ὑπάρχον]legisse mihi non videntur.

58 καὶ σβέννυται τὸ ὑπὸ τῶν ἐμπίπτοντος καύσωνος] Exemplaria manu scripta Regia legunt,καὶ σβέννυται τε ἢ ἀβλύπτει, &c. quam lectionem secutus videtur Caluus.

59 σῶμα ἢ ἐδέκοτε] Istud omisse videtur Caluus. Cornarius verò,πρὶν μὲν ἀβλαβείσθ, & πρὶν ἢ ξυμμίσγεσθ legisse videtur.

60 θηλυκώτατα ἢ εὐφυέστατα]Sic mihi dici videntur fœtus ad mollitiem maximè à natura comparati aut accommodati, hoc est, mulierosissimæ, maximè molles & venustæ fœminæ. εὐφυὴς enim apposita & habilis natura dicitur.

61 ὅμως ἢ κοσμίαι]Hic κοσμίαι dici videntur,quæ modestiam,venustatem,comitatem,& decorem muliebrem retineant, vt viraginibus opponantur.

62 ἢ ἰὼ ἀνάχωσιν ὁμοίως]Sic quidem legunt omnia exemplaria, quæ quidem sonant,& similiter se habeant. Verùm cum Interpretibus omnibus,ἀνάχασιν,aut χανδὸν lego.

63 γίνονται δίδυμα] Sic quidem legunt omnia quæ videre licuit exemplaria.Interpretes tamen omnes ἃ γίνονθ legunt, quos secuti sumus.

64 ἔστι πῇ μικρὸν ἐν τῇσι μεταστάσεσιν] Sic quidem legunt omnia exemplaria,sed ἥλικιον lubens lego cum Zuinggero, aut χαλεῖον cum Cornario.Alioqui valde obscurus est locus ac non parum suspectus.

65 δυνάμῃ γὰρ ἡγήσασθαί τι πλείστῳ] Zuinggerus κίνησιν non ἡγήσιν legit,quod κίνησις igni ab Hippocrate propriè tribuatur.

66 ἢ ἐν τῇσι τῶν ὑδάτος ἐφοδίοισ]ἐπωδοῖσι legunt exemplaria Regia manu scripta,ἐπωδοῖσι Aldina.

67 ἢ μικρὸν μεθισταμένῳ, τὰ μὲν ἄλλα τὰ ἄνω]Locus hic procul omni dubio corruptus est,& legendum videtur, ἢ μικρὸν μεθισάντα τὰ ἄλλα τὰ ἄνω,hoc sensu, vt in aquæ incursionibus aut accessionibus,iis vtatur quæ aduersa sunt,paulatim pro anni temporum ratione & moderatè ad contrarium inclinatione facta, μεθισάντα μὲν, τὰ δὲ τὰ ὄπισθ legunt alia exemplaria, vitiosè quoque.

68 τὰ πίνα ποιέοντ]τὰς πόας ποιέοντ malim,vt postea.

69 ξυμπίπτῃ μᾶλλον] μᾶλλον legunt exemplaria Regia manuscripta.

70 ἐπὶ δὲ ἐλάχιστα] ἔ, π δὲ] lego cum Cornario, etsi omnia exemplaria consentiant,quæ secutus est Caluus.

71 ξυμφέρῃ ἢ τοῖσι τοιούτοισι,τοῖς πρὸς πυρὸς] Exemplaria Regia manu scripta legunt, ξυμφέρῃ ἢ πῇ τοιούτῳ, τοῖσι τοιούτοισι πρὸς πυρὸς ἀβληθήμασι, &c.

72 ἢ τὸ ὑγρὸν ὀπίσω ἢ ἄσσον]ἰσχεῖ ἢ malim quemadmodum mihi legisse videntur Interpretes.

73 οἱ πόνοι ἀβρήκτου ἢ ἀβρήκτου] ἀβρήκτου vitiosè legunt exemplaria Regia,manu scripta,vt & Aldina ἀβρήκτου.

74 βεχυτέρῳ ἀνάγκη] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria : βραδυτέρῳ tamen lego cum Interpretibus.

75 βραδύτεραι ἢ ἀκαθαρτότεραι] ἀκαθαρτότεραι in quibusdam exemplaribus manu scriptis legitur.

76 ἀβρῆ ταχυτῆτα] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria. ταχύτητα tamen Caluus legisse videtur.

77 ὧν ποιῇ εὐδιάστατον] Sic legunt exemplaria Germanica. Cornarius ὧν ποιῇ εὐδιάστατον ἐμοῦν,legisse videtur, quem secutus sum, hoc sensu, vt si minor aut parcior vomitus contigerit, vt pluries etiam vomitus contingat, non nisi longo post vomitiones tempore, cibus exhibeatur,aut si minus ex vomitione successerit, quo sensu ὧν ποιῇ εὐδιάστατον sumi potest. Suspecta tamen non parum mihi videtur ista lectio, tum quod Regia exemplaria manu scripta ἕτερον pro εὐδιάστατον legunt,tum quod Aldus ὧν ποιῇ ἐμοῦν legat & asteriscum apponat. Scio tamen aliam esse Zuinggero mentem,quam ex suis schematibus perspicere quiuis poterit.

78 ἰσχνασίης ἢ πνεύμονθ] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria,πνεύμαθος tamen legit Mercurialis cap. 2. lib.4. Variarum lect.& suis Annotat.Sicciores enim & tenuiores spiritus ad prudentiam requiruntur. ἀνὴρ δὲ ξηρὰ ψυχὴ σοφωτάτη καὶ ἀρίστη, vt scribit Galen.lib. Quod animi mores,&c. ἰσχνασίης πλείονθ legunt quidam non malè.

79 διὸ κρίνῃ τὰ ἀβεβαιούμενα] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria,eamque lectionem ex pluralitate secuti sumus cum Interpretibus. Sed κρίνῃ pro ἐκκρίνῃ sumimus. Zuinggerus autem κινῆται legere maluit. Caluus etiam ταχύτητα non ταχυτῆτα legisse videtur.

80 χρέους μὲν φάγκη] Hic quoque pluralitatem codicum secutus sum.Cornarius χρέως μὴ ἀνάγκη legisse videtur. Caluus verò,τοῖσι δ' ὑπὸ σίνις χρέως εἰ μὴ ἀνάγκη,ἐλάσσοισι ἢ,vt laborib⁹,qui per vim suscipiuntur,non nisi necessariò vtatur, iisque paucis. Eamq; lectionem etiam secutus videtur Zuinggerus.

81 ἢ πολλοῖσιν] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria. Cornarius tamen ἢ πολλοῖσιν legit.

82 ἀβρῆ τῶν χρωῶ δ ιωατῶν] Sic etiam legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria.Cornarius tamē & Zuinggerus ἀδυνάτων legunt.Sed non video cur eiusmodi animi affectiones victus ratione immutari nequeant. Quibus videtur τὰ οὐσιν ἀφανέα opponere, per quā animi actiones ab animi substantia per se, non ex partium symmetria aut moderatione dependentes, intelligit.

83 λειοτέρεις ἢ βραχυτέρες τὰς πίρας] Sic quidem legunt omnia exemplaria,sed πραχυτέρες legendum censeo facili lapsu.

IN LIBRVM SECVNDVM, DE VICTVS RATIONE.

Χωρίων] Huius libri duplex agnoscit principium Galenus lib.1.de alim.facult. isthmq; librum velut germanum esse Hippocratis fœtum asserit,ex eoque mihi multa mutuatus Celsus videtur. χωρίων autem etsi legunt exemplaria omnia,eamq; secutus lectionem videatur Caluus,χωρέων tamen aut χωρῶν mihi legisse videntur Interpretes,quos etiam secutus sum,etsi χωρίων retineri potest. ἰκνέῳ etiam pro ἰκνέων legit Galenus.

2 ἢ χῆς ὑγρανθείσης ἢ ψυχανθείσης]ἢ ψυχθείσης legunt exemplaria Regia manu scripta quædam.

3 ὧς τινες ὁ ἅλιος] ὅς τινας lego cum exemplaribus manuscriptis.

4 ὁκοῖον ἐν ἡμῖν] ὁκοῖόν φ ἡμῖν legunt exemplaria quædam manu scripta Regia,quædam etiam ὁκοῖόν περ ἡμῖν.Hac verò de re lege Arist.probl.48.sect.26.& Macrobium cap.5.lib.2.in Somnium Scipionis.Itemq Arist.cap.7.lib.1.Meteorologic.

5 ὑπνων] Hoc alterum huius libri principium agnoscit Galenus lib.1.de Alim.facult.vbi ὑπνου legit.

[6] ἢ ἀπὸ τῆς γλυκέων] ἢ πικρῶν, videtur addidisse Caluus.

[7] τὸ δὲ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν κατακλᾶται] Codices Regij manu scripti legunt, ὃ δὲ κατακλᾷ μᾶλλον ὅτι ψυχρὸν καὶ ξηρόν.

[8] ἄλφιτα δέχεσθαι φάσκουσι ὧδε] Sic legit codicum magna pars, eámque lectionem sequuntur Caluus & Zuinggerus. Cornarius verò ὧδε χώμενα legit, quemadmodum Aldina exemplaria, quâ lectionem etiam sequimur. ἄλφιτα verò hic hordei tosti aut fricti farinam significant, vt exponuntur ab antiquo Critico, καυθὲν πρόμυλον. Polentam Latinè vocant, præcipuè quæ humore aliquo subacta est.

[9] ὅτι πολλὰς τροφὰς] ὅτι πολλὴ τροφὴ lego cum Interpretibus, aut πολλῆς τροφῆς.

[10] ὄμφακα ἰόν] Istud ad mazam ἀλφίτων φυρηθέντα & adhuc calentem referendum mihi videtur, non ad ὑγρὸν, quod tamen fecit Cornarius & Zuinggerus. Sic enim calore quem ab igne accepit, humiditatem ventriculi attrahit & exiccat.

[11] τὸ δὲ ὑδατῶδες] Sic mihi videor illud ἐπαμύλωμον non potuisse meliùs exprimere, hoc sensu, vt maza ipsa, aqua, qua farina fuit subacta addita aut inducta, refrigeret. Aliòqui si ἐπαμύλωμον ἄφτον intelligas, oblatam aut ingestam farinam, vi aquæ refrigerare intelliges.

[12] ἢ ἀδιαφόρου χύματος] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria. Quæ lectio etsi de alui profluuij profusione ferri potest, mihi tamen ἐχώρων magis arridet, vt alui profluuio, aut alia quapiam caliditate detentum aut vexatum intelligas.

[13] ἰῶδες ὂν ξηρὸν] ἢ ὂν ξηρὸ legisse videtur Cornarius meliore sensu. ξηρὸν verò τῇ ῥαντῇ ὑγρῷ & ὑπὸ ὑδατῶδες ἀδιαθέτῳ opponitur. τρυπτὸν verò dicitur Philotimo & Athenienſibus vino dulci aut sapa macerata apud Galenum lib. 1. de fac. aliment.

[14] ἀπὸ δυσεύπτου τυροῦ] ἄπτου γὰρ legunt exemplaria Regia manu scripta.

[15] κυκεὼν ὄν] Cyceon quid sit in OEconomia nostra satis apertiùs, simulque hunc locum expressimus.

[16] ἐν οἷς ἐπίπαν ἄρτοις] De his omnibus panis generibus abundè scripsimus in nostra OEconomia.

[17] πολλὰ δ' ἀδιαχώρητα] πολλὰ δὲ μᾶλλον ἀδιαχώρητα legũt exemplaria Regia manu scripta. Istum verò locum mihi subnotare videtur Galenus lib. 1. de alim. facult. cùm panes ex alica πεφυρωμένους δεῖ ἀδιαχώρητον ἧττον scribit. Hunc quoq; locum mihi subindicare videtur Galenus Com. 1. in lib. de rat. vict. in morb. ac. cùm χόνδρου meminisse vult Hippocratem lib. περὶ διαίτης ὑγιείνης.

[18] ἐν πύτῳ σαπὶς ὕδατι πυρῷ] Sic quidem legunt omnia exemplaria, vt lotura farinæ aqua maceratæ, & manibus in massam subactæ, ad ignem cocta mihi intelligi videatur, quæ ex flore farinæ fit. Cornarius σαπὶς πυρῶ legisse videtur, cùm loturam pollinis tritici dixerit.

[19] ἐν ξύμφορα λαγάνοις] Sic legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria. Zuinggerus tamen ἐν ξύμφορα legit, quod non similiter coquantur.

[20] ἐν τοῖς ἐξ αὐτῆς γλυκύμυρα ἰσχίοις] ὅμοια legunt exemplaria quædam manu scripta, quam lectionem Caluum esse secutum apparet.

[21] ἀλφοὶ δὲ ἐν δολιχοῖς] Hunc locum adducit Galenus lib. 1. de fac. alim. sed pro φυσώδεα, hic legit, ἧσσον δὲ φυσώδεις, προφιμώτερον δὲ.

[22] κυδέοια] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, sed κυρέβια legendum monuimus in nostra OEconomia, quod κυρέβια exponat Hesychius πρὸς κόγχαν δηρίβδ, quam etiam lectionem mihi secutus videtur Caluus. Alij κυρόδια legunt quòd κυρέβια exponat Galenus apud Hippocratem τὰ ἄκυρα ἐν τῷ πύρῳ.

[23] μὴ σύκινα ἰσχυρὰν] ἰσχυρὰς habent exemplaria quædam, quem admodũ legit Caluus. Cornarius ἰσχνείην legisse videtur, quem secuti sumus.

[24] ἐν καπρήκοισι] Sic legunt exemplaria omnia, sed ἐκπεπρηκόσι legisse videtur Cornarius, καπρήκοισι Caluus.

[25] ὑγρότητα ὂν ἐν καρδίᾳ] Sic ferè legunt omnia exemplaria, sed manu scripta quædam κακὸν pro κακὸν habent.

[26] τὰ ἑρπετὰ δέχεται πικρὰ] Sic quidem legunt exemplaria omnia publicata; quædam manu scripta τὰ χερσαῖα δέχεται πικρὰ habent. Sed τὰ ἑρπετὰ δέχεται πικρότερα, aut μᾶλλον δέχεται πικρὰ legendum videtur.

[27] δὲ καὶ οἷον ἐρυσίπελας φυλάττεσθαι] τὸν ἐρυσίπελαν φυλάττειν legũt exemplaria manu scripta Regia & Aldina. τὰς χυλὰς ἀφαιρεῖσθαι etiam legunt exemplaria manuscripta.

[28] ἐν τοῖς κρέασι θερμοῖς τοῖς κρέασι mihi videntur accipi carnes sua soliditate & siccitate subſtantia consideratæ, & sic ore sumptæ & in os ingestæ graues sunt & duræ. Eædem liquidiore & succulentiore sui parte πέπονες dicuntur, velut quæ humore cõmeant, sicq; graues sunt velut sanguis & lac. Zuinggerus τὰ πέπονα carnes animalis mortui accipit: quod ferè τὸ κρέας apud Homerum de carne animalis mortui dicatur, & quæ in cibum veniat, quod mihi etiam illud ἐς τὸ σῶμα indicare videtur, vt carnes in os ingestas aut sumptas intelligas. At idem ille pro ἐς τὸ σῶμα. ἐν τῷ σώματι legere mauult, vt sit ad rectitudinem aut libram appendi. Sed nos omnibus codicibus constellatam lectionem secuti sumus. κρέας verò eidem carnes viui animalis accipiuntur. Caluus & Cornarius illud ἐς τὸ σῶμα, silentio præterierunt.

[29] ὑφ' ἑλκῶν ἰχωρώδη ἔχει] Sic quidem legunt publicata exemplaria omnia, sed ἰχωρώδεις lego cum Interpretibus omnibus.

[30] ὑγρότερα] Post hæc verba, καὶ ἧττον, addunt Aldina exemplaria, quæ mihi secutus videtur Cornarius, illa tamen exemplaria silent, neque legisse videtur Caluus.

[31] ξηρότερον δὲ καὶ κρέας] σαπὶς κρέας legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.

[32] κεγχρᾶσι] κιγχρὰς legunt exemplaria quædam Regia manuscripta. Sed hic κεγχρᾶσι videtur dici, qui κεγχρὶς aliis scriptoribus.

[33] ἐν τοῖς καρποῖσι τοῖς πυροῖσιν] Sic quidẽ legunt exemplaria omnia, sed χονδροῖσι lego cum Zuinggero potius quàm καρποῖσι.

[34] ἐν οἷσι κατακλᾷ] ἐν οἷσι κατακλίνει, lego cum Cornario & Zuinggero. Caluus verò aliud quiddam mihi legisse videtur.

[35] καὶ οὐσιώδεσι τῇ τῶν ὑποχονδρίων] Sic legunt exemplaria Germanica & scripta quædam quæ secuti sumus. Alia legunt, καὶ οὐσιώδη τῇ τῶν ἐγκεφάλων κεφαλῇ τε ὑποχόνδρια, quam lectionem mihi secutus videtur Cornarius. Caluus verò τε ὑποχόνδρια non legisse. Sunt autem debilissimæ & pauci alimenti partes capitales, ventris inferioris, & sumen, & pedes, & musculi.

[36] τὸ αἱματῶδες τῶν σωμάτων αἷμα] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria, hac notione, vt vina tenuia dulcia sanguinem imbecillum efficiant & minuant, quod corpori aduersarium sanguinem, hoc est, aquosum & tenuem augeant. Zuinggerus verò, τὸ αἱματῶδες τῶν αἱμάτων legit, aduersarium sanguini humorem intelligens.

[37] αἱ τῶν ὀξέων στεμφυλίδες] Fæces vinaceas dixi cum Caluo, siue loram & vinum secundarium intelligas, aqua vuarum vinaceis iam expressis affusa, quod fecit Zuinggerus, siue vinum recens torculari ex vinaceis expressum, necdum colatum, vt Cornarius.

[38] τὰ δὲ φύλλα ἧσσον] Videtur innuere folia minus acria esse, quòd & res ipsa & experientia declarat. Quod sequitur de articularibus morbis. Caluus ad radicem refert, quibus noxiã esse vult, propter cruditatem. ὑπερπλάζει verò lego cum Interpretibus, quod ὑπερπλάζῃ dicatur cibus in ventriculo redundans, & per summa fluitans, aut innatans, cruditatis comes.

[39] ἐν συγκριτικὸν τι ἔχει] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria, quod vim cogendi aut condensandi habere significat, velut τὸ ψυχρὸν τοῦ συγκριτικοῦ dicitur aph. 10. sect. 3. lib. 6. Epid. Caluus verò ψυκτικὸν τι legisse videtur. Idem quoq;, ὡς δὲ φάσκειν ἐν ὀφθαλμοῖς ὠφέλιμον legisse videtur. Quædam etiam exemplaria manu scripta, pro ὠφέλιμον, ἀρωγὸν habent.

[40] ἁπαλὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed πιπτὸν lubentiùs lego, quod Doricum est, & recentem rutam significat, cui opponitur πεπειγυμένον.

[41] τὸ σπέρμα αὐτῆς πάχει] Hunc locum in OEconomia nostra subnotauimus, & de eius qui mentham comedit genitali semine intelligendum, non de menthæ semine, dixi, vt fecit Cornarius, eamque in rem Aristotelis & Plinij testimonium adduximus. Adscribendum etiam videtur exemplaria quædam Regia manu scripta, pro τὸ σπέρμα, τὸν γονὸν habere, quod mihi videtur interpretamentum quoddam esse.

[42] ἁλισμάτιδες] ἁλισματώδεια ἀγεῖ legunt exemplaria Regia quædam manu scripta, quam lectionem mihi secuti videntur Interpretes.

[43] κρεμνοὶ] Sic legunt exemplaria omnia, sed κάθυμα legunt Interpretes. Sic pro ἐφέστιοι, ἑστίοις legisse videtur Caluus.

[44] σφύρα ὑγιεῖ] Interpretes omnes legunt, σφύρα ἔτι ὑγιεῖ. Exemplaria Regia manu scripta, σφύρα, ἢ αὖλα ὑγιεῖ Aldus, σφύρα τάδε ὑγιεῖ. Quæ ad sequentia referri videntur.

[45] διαχωρητικὰ ἢ κάθαρτικὰ] Hic secutus sum exẽplaria omnia & vulgatã lectionem cum Caluo, qui tamẽ huic ordini εὐπεπτότατα adiicit. Aliter tamẽ legunt Cornarius & Zuinggerus.

[46] ἢ δυσκίνητος ἄρτος ὢν πίνων] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria, quædam etiam ἐμπλεῖν pro ἄρτον habent.

[47] ἢ πυρώδεις] Sic quidem legunt omnia exemplaria quæ propter consensum secuti sumus, vt humidũ igneum & pingue ad inflammationẽ aptum intelligas. Alij pro πυρώδεις πιμελώδεις legũt, vt humidum dulce & suaue, quodq; in alimento est leue & aëreum se ciperatur, & pingue aut oleosum per κρεμνὸν intelligatur. Cornarius verò πυρώδεις aliud, nihil præterea mihi videtur.

48 τὰ ἐν τῷ πλατάνῳ] Celsus inter siccantia reponit cibum ex siccis & æstuosis locis venientem,& inter humectantia ea escæ genera quæ veniunt ex locis frigidis, pluuiis,& irriguis, cap. 3. lib. 1.

49 ἢ συγκομιστά]Hic συγκομιστὰ mihi dici videntur, quæ ex toto conferuntur,& confusaneè ingeruntur ac administrantur, hoc est cum succis ipsis,& à quibus nihil detractum est,quibus sicca opponi videntur,vt scripsimus in nostra OEconomia.

50 τὰ ἐν θερμῷ λουτρῷ] Celsus in ieiuno balneum extenuare dixit,cap.3.lib.1.

51 θερμὸν πνικνὸν] Sic quidem legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, etsi non parum suspecta sunt, vt satis indicat asteriscus Aldino codici appositus, ideoque ψυχρὸν non legit Cornarius. Hac tamen notione lectio ista ferri potest, vt frigidum caliditatem quandam impertiat, cutis potis, frigore constrictis,ideoque aucto calore intus concluso. Quædam exemplaria ὑγρὸν πνικνὸν legunt, vt balnea frigida ieiuno humiditatem quandam frigidam impertiant, cibo verò sumpto exiccent.

52 ἴλλει τὰ σώματος τὸ ὑγρὸν] ἐκ τῶ σώματος legunt exemplaria Vaticana & Aldina,quæ secutus est etiam Caluus.

53 τὰ μίτρια ὑγραίνει] Sic legunt omnia exemplaria,quædam tamen,ἢ ψυχρὰ τὰ μίτρια habent.Et Celsus cap.3.libr.1.modicum frigus hyeme implere dixit.

54 ἢ πρὸ ὀπώρισιν τῶ ψυχρῶ]Sic quidem legunt exemplaria omnia,quædam tamen ὑγρῷ pro ψυχρῷ habent.

55 ἰῶ μή πως τὴν ὑστεραίην διεξαπλώσῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia,sed ἰῶ πως cum Cornario lego.

56 πρὸ ὀλίγου τὸ πόνου] ὑπὸ τῶ πόνου legunt exemplaria quædam Regia manu scripta,quædam etiam ὀλίγῳ τῷ πόνῳ.

57 ὁκόταν μὲν οὖν ϛῆσαι βούλῃ πρὸ ταχέως] Illud ταχέως ad aluũ referendum est,quæ promptissimè ac celerrimè sistatur. Cornarius ad auidè & expeditissimè deuoratum cibum retulit, propterea quòd paulò post in soluenda aluo, plurimo tempore in cibis immorari consulat. Celsus verò cap.3.lib.1.vomitum cõstringere dixit,qui statim post cibum est,soluere eum qui tardè superuenit. Vbi in alui solutione, cibos in ventre diutiùs vult immorari.

58 ὕπνοι ἢ νῆσιν μὲ] Celso extenuat somnus nimium vel breuis vel longus. Eidem refrigerat in ieiunio & balneum & somnus, si nimis longus est.

59 ἢ ἀθρόως πιέσῃ]πιέσαντες legunt exemplaria Vaticana.

60 ἰσχναίνῃ μὲ] ἰσχνασίλου μὴν πνα ἐξαδίδωσι legunt exemplaria Regia quædam manu scripta.

61 μονοσιτίη] *Celsus inter extenuantia semel die assumptas epulas reponit.Additq; idem semel die assumptum cibum, ab eo qui bis solet,aluum adstringere. *Cap.3.lib.1.

62 ὡσαύτως ἢ ἢ ψυχρὸν] Pro ὡσαύτως, παύτως legunt exemplaria quædam Regia manu scripta. Quædam etiam, ἰσχναίνει ἢ παύτῃ ἢ ψυχρὸν ὡσαύτως,legunt.

63 πνεύματος ἐπ' αὐτῷ πληρέμνου] πνέματος ἐπικτῆ πληρέμνων legunt exemplaria Vaticana,quæ secutus est Caluus & Zuinggerus vt superueniente & aduentitio flatu in humoris agitatione, refrigeratio inducatur. Alioqui humidum agitatum, in flatum conuersum,corpus inflat & refrigerat.

64 διαψύξεται] Pro διαψύξεται, ὥδε χρὴ γινώσκειν legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.

65 πικρὸν κοιλίην ὀχυέσῃ] Sic quidem legunt quotquot mihi adhuc videre licuit exemplaria, quæ propter pluralitatem secuti sumus. περὶ χολὴν tamen legit Zuinggerus.

66 κῦρα τε ἢ εὐπαγία] Sic quidem legunt omnia exemplaria. ἀπαγία tamen lego,cum Cornario, vt paulò post. κοῦφα τὰ εὐπαγία legunt Aldina exemplaria.

67 διὸπ κινούμενον τὸ σῶμα] Sic quidem etiam legunt omnia exemplaria,sed κινούμενον cum Interpretibus lego.

68 τὸ ἢ μύλητα] διὰ πιτῶν legunt exemplaria Vaticana, quæ secutus est Caluus.

69 τῶ θερμῶ πνεύματος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed Interpretes omnes ψυχροῦ legunt.

70 κοῦφα ἢ τὰ ἀπὸ τῶν κεφαλαίων πιεῖ]Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria,sed πιέσῃ legendum videtur, vt ad illud [οἱ ὄρθριοι ἀπόπαθοι]referatur, quomodo etiam Interpretes omnes legisse apparet.

71 τὰ ἢ ἐν τῷ θρόμων γίνονται]Sic quidem ferè omnia leguntexemplaria,quædam etiam,τῷ ἢ θρόμων γίνονται, quæ secuti sunt Cornarius & Caluus.

72 ἢ κάμπτοι]Sic quidem legunt exemplaria omnia.ἀνάμπτοι tamen legunt quidam.

73 ϛραδύτερά τι] ϛαφύτερα pro βραδύτερα videtur legisse Caluus, & pro τῷ πεχέων,οἱ πεχροὶ,sequentibusque adiunxisse.Idem verò πεχοὺς,cursus rectos aut directos vocat. Quædam etiam exemplaria hic πέχων pro πεχοὺς adscribunt.

74 ἀπὸ ψύχεων τὰ σώματος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, at ἀπὸ ψύξεως lego cum Cornario.

75 αἰσθησόμενον ἐν τῇ ϛαρκὸς]εἰσθησόμενον legunt exemplaria quædam.

76 ἀναχωρεῖν] ἀναχωρεῖς legunt exemplaria Vaticana & Aldina, quædam etiam manu scripta ἀναχωρείεσθε. Est autem lucta quæ consertis aut cõmissis summis tantũ manibus & digitis obitur.

77 πνεύματος ἢ κατοχίσεως]Spiritus detentio quomodo inter corporis violentas exercitationes accenseatur, rectè docet Hieronymus Mercurialis libris suis de arte Gymnastica, de eaq; multa scribit cap.4.lib.3.

78 ἢ ἢ κένις ἐν τῷ πρὸ ἀξιμώτεως]Sic quidem ferè omnia legunt exemplaria,quę etiam secuti sumus.Vaticana verò legunt,ἢ ἢ κένις ἐγγυμνάζῃ),ἀν ἢ πρὸ ἀξιμώτεως, &c. Quæ secuti sunt Cornarius & Caluus.Quædam etiam ἀξιμώτεων legunt.

79 τῶ παρίχῃ πόνον] Sic legunt exemplaria omnia publicata. Quæ lectio satis est popularis, etsi Aldina exemplaria suspectum locum faciunt,cùm asteriscum apponunt.Vaticana exemplaria, ἢ τῶ πόνον παρίχῃ legunt,quæ secutus est Caluus. Cornarius legit ἢ τῶ μόνον.

80 ἅπερ ἢ ἐν ἔχῃ σχῆσιν]Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria. σχῆσιν autem intelligit,statum corporis ambitum, quo natura quod putredine aut alia qualitate molestum est conatur expellere. πάχυσιν tamen annotat Mercurialis ex codicibus M.s. hic legi,vt & paulo post,transitum & viam,facili & optima ratione.

81 ταχείλω ἐπόπνοτε πρὸ σχῆσιν] Ταχείλω ἢ ἐπόπνοτε legunt exemplaria Aldina.

82 ἢ διεπέψιοι διαίσιον ὡς ὀπταθαίρωται] Sic quidem legunt Germanica exemplaria. Aldina verò, διεπέψιοι διαίσιον ὡς ὀπταθαίρων.Regia verò manu scripta,ὀπταθαίρωται. In reliquo,popularem magis & codicum pluralitate contestatam lectionem sequimur.

83 οἱ ἢ ὑπὸ πρὸ σωμάτων γυμνασίων πόνοι[πόποι pro πόνοι legisse videntur interpretes.Sed πόνος hîc tristem ac molestum ex laboribus sensum ac corporis offensionem significat, quæ lassitudo dicitur.

84 ἢ τ' ἐντρέφεται χρόνῳ πλέῳ] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria.Sed ἀπατρέφεται lego cum Interpretibus. Cornarius verò de diutina in cibis mora sumpsit.

85 πρὸ ὑποζυγίων τῶ πόνῳ γοήτων] γοήτων legunt exemplaria Regia manu scripta.

IN LIBRVM TERTIVM
DE VICTVS RATIONE.

1 Περὶ διαίτης ἀνθρωπίνης] Hunc quoque librum tertium quodammodo agnoscere videtur Galenus lib.de alim.fac. cùm istam de victus ratione tractationem in tres partes diuidi scribit.Atq; idem Com.ad aphoris.1.lib.6. hunc librum διαιτητικὸν ἢ ὑγιεινὸν vocat. Et Celsus sanè multa ex hoc libro in vsum suum transtulit. Neque verò τὰ σφυγμικήματα πρὸ τῆς διαίτης Gal. adscripta in dictione (ἀκόνη)hunc librum magis suspectum reddunt,cùm illa indubitata confessione de his quæ adiecta videntur ad librum de rat.vict.morb.ac. intelligi debeant, vt scripsimus in nostra Oeconomia.& ἀκόνης testimonium satis indicat. Etsi lib.6.de plac.Hippocr.& Plat. quæ de venis scripta inueniuntur apud Hippocratem,ad lib.de natura humana & lib. secundum πρὸ διαίτης adiecta fuisse fatetur. Et certè librum de Natura humana,ad libros πρὸ διαίτης ab antiquis adiũctos fuisse testari videtur Gal.cap.1.lib.1.de alim.facult.quod etiam veteres membranæ retinent.

2 μᾶλλον ἢ ἧσσον ξηραὶ ἢ ὑγραί] Sic quidem legunt ferè omnia exemplaria,quæ secuti sumus,cum Interpretibus. Aldina verò, ἢ πρὸς ἄλλα,μᾶλλον ἢ ἧσσον ὑγραί legunt.

3 ἴσχισα τῶ ὕπνω] τῶ ὕπνῳ legunt Ald.exemplaria,τῷ ὕπνῳ Regia M. s.quædam vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi istum locum expressimus & aperuimus.

4 ἢ χλιμῶσι μὲ]Hoc quidem modo diuidit annum Galenus initio Comm.1.in lib.1.epid.& Commentariis in lib.3. πρὶ χυμῶν.

5 ὑπὸ κούφων σφυγμικίζονται] Sic quidem legunt exemplar. omnia publicata.Regia verò manu scripta σφυγμικίζει. Eamque vulgatam lectionem cum Caluo secuti sumus.Cornarius autem σφυγμίζοντα legisse videtur.

6 ὀρθοῖσί τι πολλοῖσιν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vitiosè vt opinor,vt alias sæpe.ὀρθοῖσι enim aut ὀρθρίοισι legendum cum interpretibus censeo.

7 σκληροκοιτίῃσι] Pro σκληροκοιτίῃσι σκληροστιβέσι legunt exempl. M.s.Regia.Est autẽ σκληροκοιτίη,duro strato aut cubili vti,quod

corpus

corpus fatigat, corrumpit, & emaciat, eoque vtitur Hipp. in extenuandis corporibus lib. περὶ ὑγιεινῆς διαίτης.

6 ἢ χοινοβατοῦσι καταπίπτει legunt Aldina exemplaria, & asteriscum suspicionis notam apponunt. Caluus δ' ἐπιτρέχουσ' ἀήσει aut aliud quidpiam esse videtur. Lego autem κονιζάμενοι, & κονιδρόμοισι χρῆσθαι, vt per puluerē incedere aut currere conferat, sic enim corpus magis resiccatur, calefit, ac fatigatur. Mercurialis autem hæc duo simul iungit, & κονιζάμενοι δρόμοισι, legit, vt cursibus per altum puluerem vti velit. Cornarius verò χοινοδρομίοισι legit. Caluus etiam κωνοδρομίοισι, velut legunt exemplaria omnia publicata, quod de curlibus in venatione intelligi potest. κονοδρομίοισι autem legunt exemplaria Regia manu scripta.

9 χλιδᾶσθαί τε πλείω] Sic quidem legunt publicata exemplaria, quæ cum Zuinggero secuti sumus. Caluus autem & Cornarius πλοίῳ aut πλίῳ legisse videntur.

10 ἢ πυρώσιον] πυρωσίων lego cum Vaticanis & aliis exemplaribus, Interpretibusq; omnibus.

11 ἡμέρας τεσσαρεσκαιτεσσαράκοντα] ἡμέρας πεντεκαίδεκα videtur legisse Caluus.

12 ἐπιὼν ἢ ὥρη] ἡ ὥρη legunt Vaticana & Aldina exemplaria.

13 φαυλοτέροισι ἢ κακοτέροισι] μαλακωτέροισι pro φαυλοτέροισι legunt Interpretes, quos secuti sumus.

14 ἢ ἡ ὥρη θερμότε] ἡ ὥρη θέρεσι legunt exemplaria Regia manu scripta.

15 ἐν τούτῳ ἥλιος θέρεος] ἐν τούτῳ θέρεϊ simpliciter legunt Vaticana & Aldina exemplaria.

16 ἧκιστα αὐξομένοισι] ἢ θαλάσσῃ ἢ ἧκιστα αὐξομένοισι, legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus.

17 ψύχουσι γὰρ τὸ σῶμα] ξηραίνουσι γὰρ lego cum Caluo, & ad cursus refero, qui humidum è corpore vacuando deficcant. Cornarius & Zuinggerus ad πάλιν & ἀλίνδησιν referunt, & volutationes in puluere, quæ propter puluerem refrigerant.

18 τῇ πόνῳ διαίτῃ σφοδρῇ τάσει] σφοδρὸν legunt Aldina exemplaria, quæ secutus est Cornarius. Cum dixit diætam omnem sic consonam adhiberi oportere. Nos communem lectionem secuti, nihil immutauimus.

19 ἐν ἡμέραισι δυσὶν δέουσι] Sic Vergiliarum occasum ab Æquinoctio autumnali diebus circiter quinquaginta constituit Galenus Comment. 1. in lib. 1. epid.

20 μὴ δ' ἐπαφῇ] ἐπαφῇ vitiosè legunt Vaticana & Aldina exemplaria, quæ quidem mihi secutus videtur Caluus.

21 ταύτῃ μὲ οὖν] ταυτὶ cum omnibus Interpretibus lego.

22 ἢ ἢ κατάρροοι κινοῦσι] εἰ κατάρροοι legunt exemplaria quædam.

23 καὶ μικρὸν ξυλλεγόμενον] Sic quidem legunt omnia exemplaria, sed cum Interpretibus, καὶ μικρὸν ξυλλεγομένῳ πλησμονὴν ὅτι lego.

24 ἢ ὑπόστασιν ποιεῖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ὑποπαχύνῃ legisse videtur Caluus, quam lectionem amplectimur. Solet enim plærunque ex vomitionibus conuulsio contingere. Etsi retineri potest Mercurialis lectio, ὑπὸ κατασταθῇ, vt nihil ampliùs diuellatur.

25 ἢ ἥλιος] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Sed omnes Interpretes εἴωθε pro ἥλιος legisse videntur. Caluus verò illam clausulam prætermisisse videtur, ἢ αἰδοίοις, &c.

26 ἢ ἕρπης ὑγραίνεται] Sic quidem legunt exemplaria Germanica. Aldina verò ἢ ἕρπης simpliciter legunt, quæ secutus videtur Cornarius. Caluus ἢ ἕρπης αὐξηθείσης legisse videtur.

27 ὡς μάλιστα χρησάμενον] Sic quidem legunt fere omnia exemplaria. Vaticana tamen ἀβλαβέντα τὸ σῶμα ὡς μάλιστα legunt, quæ secuti sumus cum Caluo.

28 ἐξ ὑστέρου ὄν] ὕστερον ὄν legunt Vaticana exemplaria manu scripta.

29 πλὴν κατὰ λύπην αἰσθάνεται] Sic quidem legunt ferè omnia exemplaria. Quædam tamen manu scripta, πλὴν ἀπὸ κατὰ λύπην αἰσθάνεται habent, quæ secutus videtur Caluus.

30 καθιζάνων ὄν πλὴν αἰσθάνεται] Sic quidem legunt omnia exemplaria, sed πλὴν διαίτῃ lego cum Cornario.

31 ὁκόταν δέκα ἢ ἡμέραι γένωνται] ὁκόταν δὲ πρὸ αἱ δέκα γένωνται, legunt exemplaria Vaticana manu scripta & Aldina.

32 ἐν ὄν ἢ κοιλίη ἀξιοχρείη] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen ἢ ὄν κοιλίη legisse videtur.

33 ἐν ἐν κινήσεσι,] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Zuinggerus tamen pro ἐν κινήσεσι σαλεύσιμα legit, quorum antea meminit lib. 2. & parum carnes calefaciens, corpus autem & animum acuere scripsit.

34 ἢ ἐν ἀξιοχρέῳ πολλῷ χρόνῳ] χρόνῳ legit Zuinggerus, & de infunctionibus accipi vult.

35 διὰ μίσου σφυγμοῦ χρόνου] Aldina & Vaticana exemplaria legunt, ἢ διὰ μίσου σφυγμοῦ.

36 ὡς ἢ τῇ τριτέῃ πλὴν διαπαύει πάσῃ] Sic legunt Germanica exemplaria & publicata. Aldina verò, ὡς ἢ τῇ τριτέῃ πλὴν ἑβδόῃ, simpliciter legunt, quæ secutus est Cornarius.

37 γίνεται ὄν ποτὲ ἢ ἰσχνὴ] πλὴν legunt Aldina exemplaria, vt ad πλησμονὴν referatur.

38 ἄχρηστα ὄντα ὑπάρχει] Sic quidem legunt publicata omnia exemplaria. Regia verò manu scripta habent, ἄχρηστα ἢ ὄντα τῷ σώματι.

39 ἀκροχειρισμοῖσιν, ἀκροχειρίοις] Hæc est Germanicorum codicum publicatorum lectio. Aldina verò & Vaticana exemplaria ἀκροχείρισι legunt, vt vtrunque ἀκροχειρίοις & κυνηγεσιοχείρισι coniunctè legantur, vt fecit Caluus. Cornarius verò κυνηγεσιοχείρισι legisse videtur, aut ἢ κυνηγεσιοχείρισι.

40 πάσχουσι δέ τινες] Hunc locum adducit Galenus Comment. ad aphor. 1. 1. lib. 6. atque ita legit, πάσχουσι δέ τινες ἢ ξυντόμως. δέδοικε γὰρ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος ὀχλῶδες, ἀπίθανον. ἢ δέδοικε νόσημα, ὃ λιποψυχίαν, ἢ δέος εἶναι ἐδόκει παρέχει.

41 δεῖ δὲ τὸ δείπνου] δεῖ δὲ τὸ δείπνου κοιμᾶσθαι, legunt exemplaria manu scripta Regia.

42 ἢ φοβερὸν ἰδεῖν ὡς τάχιστα ἡμᾶς τὸν ὕπνον] ἢ ἐμέτου addit Cornarius, propter ea quæ sequuntur, contra tamen omnium codicum fidem.

43 δεῖ δὲ ὅσον, ὅσον ἐξαναστῆναι] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, tum publicata, tum manu scripta. δεῖ δείπνου autem lego cum Interpretibus omnibus, quod ἐξαναστῆναι verbum sæpius vsurpet Hippocrates, in his qui à cœna surgunt, quòd recumbentes & iacentes in stratis cœnarent antiqui.

44 ἢ ἁλῶσι κινεῖται] Hæc est Germanicorum codicum lectio. Aldina verò exemplaria μαλακιεῖται legunt. Sed μαλακιωθῆται legendum videtur, velut legisse videtur Cornarius.

45 ξηρὸν τι ἢ ὑγρότητα ἔχειν] σωφρονικωτέρην legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.

46 ἀφὶ ἢ δεῖπνον ἀφιεῖναι] ἀφιεῖσθαι legunt Vaticana exemplaria & Aldina.

47 ὅτι ξηρὸν τὸ δέρμα] ξηρὸν ἢ θέρμη lego cum Cornario, etsi Caluus ξηρὸν καῦσον ἢ θέρμη legisse videtur, vt ficcitate potius quam calore vexetur æger. Ad quam lectionem accedunt exemplaria Aldina, quæ ὅτι ξηρὸν ἢ θέρμη legunt, & asteriscum apponunt, vt vitium indicent.

48 μὴ ὄν παχέα] παχέα lego cum interpretibus omnibus, etsi παχέα legunt exemplaria omnia.

49 ἢ μὴ μίσητο αἰφνίσης] μηδ' αἰφνίσης ἴσῃ. legunt exemplaria quædam manu scripta.

50 ἢ δὲ σιτίων ἢ ἡ κοιλίη πλησμόλεα] Sic quidē lego cum Zuinggero & Germanicis exemplaribus. Cornarius vero legit, καὶ μὲ οὖν πλησμονὴ δὲ δὲ σιτίων, ἢ ἡ κοιλίη πλησμόλεα. Aldina vero exemplaria & Vaticana, καὶ μὲ οὖν πλησμονὴ δὲ δὲ σιτίων, ἢ τῆς κοιλίης πλησμόλεα. Caluus tamen πλημμυρεῖ aut πλημμυρέα legisse videtur, cùm redundantiam dixit.

51 τὸ ὄν ὑστεραίῃ ἀσιτίῃσιν ἐστὶ τὸ ὕδατι] Sic quidem legunt exemplaria omnia vitiosè, sed ἀπολιθοῦν lego cum omnibus interpretibus.

52 ἡμέρην ὄν πάντα τὸν φοβερὸν ἰδεῖν] Sic legunt exemplaria omnia publicata, scripta vero Regia & Vaticana, πάντας φοβερὸν ἰδεῖν. Videtur verò ad τὸν φοβερὸν πάντες referendum, vt sensim ad deambulationes & exercitationes reducantur. Quædam etiam exemplaria οὕτως φοβερὸν ἰδεῖν legunt, quædam etiam τὸν φοβερὸν ἰδεῖν. Sed hæc mihi in loco tubobscuro hominum commenta videntur.

53 μίσχεις αὖ ὀξυγονίσῃ] Sic quidem legunt publicata exemplaria, manu verò scripta Regia, μίσχεις αὖ ὀξυπνοῦσι, quædam etiam ὀξυγονοῦσι legunt.

54 ἀλλὰ διαπονεῖσθαι] Pro διαπονεῖσθαι quædam exemplaria ἐκδιαπονεῖσθαι legunt.

IN LIBRVM DE INSOMNIIS.

1 ΠΕΡΙ ὕπνου τοιοῦτον] hic liber de insomniis videtur parùm esse quædam librorum de Dieta, vt satis testatur hoc principium in codicibus antiquis Vaticanis & Aldinis exemplaribus, libri tertij extremo adscriptum. Ideoq; mihi rite atq; ordine illos sequi videtur in omnibus fere exemplaribus, vt eos parum ad Hippocratis mentem facere, neq; vero multum ad huius libri authoritatē, qui eum longè relegant, cum tractatione & styli genere prope sit similis. Ad Artis autem τοιοῦτον ac διαπονεῖσθαι pertinere videtur, non malè tamen ad ὀξυγονίσῃ referatur.

2 ὅταν μὲ οὖν πᾶσαν ὑπερέσῃ] ὅταν μὲ τὸ πᾶσαν ὑπερέσῃ ἢ legunt exemplaria Vaticana & Aldina, eamq; lectionem secutus est Caluus.

ἥρεων ὅσιν αἰδοιοτεκείοισιν] ἢ ὅσιν legunt Vaticana exemplaria & Aldina.

4 ἢ πίσῃ τῇ τοῦ πάματος δέρκοιν] δέρκεσθαι ex melioribus codicibus lege, etsi δέρκειν legunt publicata & Vaticana exemplaria, quæ secutus est Caluus. Cornarius δυνάμει legisse videtur.

5 ἢ διδάσκουσιν ὡς χρὴ φυλάσσειν] Varicana & Aldina exemplaria legunt, οἱ ὃν ὡς διδάσκουσιν.

6 ἐπείρῳ] Sic quidem legunt publicata exemplaria & Vaticana, quæ secutus est Caluus. Quædam tamen manu scripta, ἄσπερ ὧν, vt pro ἄπερ ὥσπερ.

7 ἅπερ ἐπάρξει τῷ ψυχρῷ] Sic quidem meliora legunt exemplaria. Quædam etiam ἔπραξε pro ἐπάρξει habent.

8 ἢ ἐπίχεσις ἢ ἀφοίδου] Sic quidem legunt exemplaria omnia publicata, itemque Vaticana quæ secutus est Caluus. Quædam verò manu scripta, ἀπίχεσις ἢ ἀφοίδου habent, quomodo legit Zuinggerus, quod exorbitare, aut à cursu deflectere, aut absistere significat. Motum igitur syderis vitiosum, aut planè deficientem ac quiescentem istud indicat.

9 ἢ ὡῷ μὲν ὑπὸ αἴεος ὁρᾷ] Sic legunt publicata omnia exemplaria, quæ secuti sumus. Vaticana verò & manu scripta quædam ὁρᾶται legunt, quæ secuti sunt Caluus & Zuinggerus.

10 ὡῷ ἢ ὑπὸ ὕδατος] Sic meliora legunt exemplaria, quædam etiam simpliciter legunt, ὡῷ ὑδατος ἢ χαλάζης.

11 ἐς τὸν ἴσω ἀφορῳῷ] Hæc est exemplarium omnium lectio, sed τὸν ἔξω ἀφορῳῷ lego cum interpretib. omnibus, quod syderibus exteriorem corporis ambitum, hoc est circunferentiam ipsam paulò antea attribuerit, qua sensus & motus ab animali facultate per neruos ad exteriora confertur. Cui etiam consentit quod postea dicitur, vitium in externo corporis ambitu residere.

12 ἐν ὅσιν ἰωπόοισι] Sic legunt Germanici codices. Aldini verò ἐν πᾶσιν ἰωπόοισι, habent, quos secuti sunt Caluus & Zuinggerus.

13 τὸν γὰρ χάρτον ἐξὲ τοῦ χρώματος] Sic quidem legunt exemplaria omnia publicata, ideoque hîc χρῶμα pro cutis superficie diximus sumi in nostra Oeconomia, vt χρῶμα δ' ἄχροον de corporis colore laudabili effertur lib. 4. epidem. quòd is in externa corporis superficie & cute appareat. Sed χρωτὸς legisse mihi videtur Caluus ex Vaticanis exemplaribus manu scriptis. Quidam etiam annotant χρώματος hîc sumi αἰτὶ τοῦ δέρματος.

14 ἀκρήτοισι] Caluus hîc πίδιον addidisse videtur. Verùm cibi meraci intelliguntur, qui sine condimento, aut citra præparationem aliquam assumuntur.

15 ὑπὸ τῆς ξηρασίης τῆς ἀφοίδου κρατίδος] Sic quidem legunt publicata omnia exemplaria. Vaticana verò, ἢ αὐονία δοκοίη εἶη ὑπὸ τῆς ξηρασίης, ἢ τῆς ἀφοίδου κρατίδος.

16 τραπῆναι ἐς ψυχρὸν τὸ ὑπάρχον] Istud ad præsentis status immutationem, eamque per astrorum fugam portendi vult Cornarius. Mihi sanè ea omnia astrorum fugam respicere videntur, vt violentioré astrorum motum & magis coactum indicent, cùm iam terga vertisse, & à potentioribus in fugam celeriter verti necessariò videantur.

17 τοὺ ἢ διώκειν] ἀείρας ἢ διώκειν legunt exemplaria quædam manu scripta, sed explicatio quædam esse videtur.

18 κάλλιστα μὲν, ἐλλεβόρῳ κραθέντας διαπάσῃ] Hæc est publicatorum omnium codicum lectio. Verùm Vaticanæ membranæ leg. μάλιστα μὲν. ἐλλεβόρῳ καθαρθέντας διαπάσῃ. Quam lectionem secuti sunt Caluus & Cornarius. Zuinggerus verò pro κάλλιστα πάχεα legit, quod lib. 3. περὶ διαίτης, ἰσχυτέρῳ θεραπείῃ per veratrum, ἀσφαλεστέρῳ verò per victus rationem esse dixerit.

19 εἰ δ' ὠιὸν, λευκὸν] εἰ ἢ μὴ, λευκὸν, legunt exemplaria Regia manu scripta.

20 ὕπνοισι μαλακοῖσι εὐδεῖν τε] Sic quidem legunt exemplaria Germanica. Aldina verò, ὕπνοισι μαλακιεῖν τε. Sed μαλακευτέον legendum existimo, vt molle cubile & stratum per somnos suadeatur. At exemplaria Regia manu scripta, ὕπνοισι μαλακοῖσι δεῖν τε, ἢ μαλακευτέον legunt, quibus verbis & molle stratum, & lenis motus imperatur. Sed μαλακευτέον magis probo, quòd eam dictionem sæpiùs vsurpet Hippoc. videaturq; superiorum verborum esse interpretatio quædam.

21 ῥαδιώσασι τε] Sic legunt Germanica exemplaria & Vaticana, Aldina verò ῥαδιῶσαι, ἢ τὸν ψυχρὸν τραπῆναι. Sed pro τραπῆναι, θρέψαι legunt Vaticana exemplaria, vitiosè pro πέψαι.

22 ἐς τὰς φορίδας γλώσσας] Sic habent exemplaria omnia. Sed Regia quædam manu scripta pro γλώσσας γλοιὸν habent, & pro ὅσα μάλιστα ἀδήσασι, ὅ,τι legunt.

23 ἀφ' ἑσπέρας ἐς ἢ] ἐς τὸ ὄρθρου ἴσχει, legunt exemplaria quædam manu scripta Regia, pro ὀρθρου ἴσχει, sed videtur vocis τὸ esse explicatio quædam. πρὸς ἢ autem, aut πρὸς τὸ, idem quod πρὸς ἕω significat, & ad auroram aut ortum ferri & spectari significat, cui ἀφ' ἑσπέρας opponitur, quod est ad vesperam aut occasem, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

24 ἢ γὰ τὸ ἐν τῇ κοιλίῃ ἀποκεινόμενα] Hæc est publicatorum omnium codicum lectio. Vaticana verò exemplaria, ἐς τὸν κοιλίαν legunt, qua de lectione scripsit Zuinggerus.

25 ῥέυμα κεφαλῆς ἐξὶ ἀνιόντα] ἀνιοῦντα legunt Vaticana exemplaria. Aldina verò ἄνιον ἢ ἐς φύματα, pro ἀναφύματα vitiosè.

26 κεφαλὴν ἢ ὑγρὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornar. verò pro ὑγρὸν λευκὸν legisse videtur propter μίλαν quod sequitur.

27 μὴ ἢ ἀφασίας] ἢ ἀφωνίας lego cum Interpretibus.

28 πνεύματος τῷ ἐπακτῷ] Sic quidem legunt exemplaria Germanica publicata, quam lectionem secuti sumus, vt à spiritu in corpus inuecto aut inducto, hoc est extra ascito, & in corpus recepto morbus contractus esse indicetur. Aldina verò exemplaria, ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπ' ὠμῷ legunt, quam lectionem secutus videtur Cornarius. Caluus autem ὡς ἐπ' ὠμοῦ legit.

29 ὅσιν ἀποχεσπάσιοι] ἀποχεσπάσιοι potius esse legendum scripsimus in nostra Oeconomia vbi quinam essent ἀποχεσπάδες Dij diximus, hoc subnotato & explicato loco.

30 τῷ ὅτι γὰς ἐξὺ ὑρῶ] ὅσιος pro ὅτι γὰς legunt manu scripta exemplaria Regia quædam, vitiosè vt opinor.

31 ὄψεως ἐ ἀκοῆς] ἐπ ὄψεως μὲ ἢ ἀκοῆς legunt exemplaria Regia manu scripta.

32 τῇ ἢ ταχείῃ] Sic quidem legunt publicata exemplaria, pro γῇ ἢ ταχείῃ, vt τῇ λείῃ opponatur, quemadmodum rectè vidit Cornarius.

33 ὑδρωπὶ ἢ ἀσφαίᾳ] Sic exemplaria Germanica rectè legunt, Aldina verò, ἢ ἀσφαίας vitiosè.

34 σπέρματος τὸ αἰθρωπείου] Sic ferè omnia legunt exemplaria, quædam verò manu scripta σώματος pro σπέρματος legunt.

35 τὸ σεσηδίχθαι αὖθις] Istud subobscurum est. Caluus & Cornarius de repetito vomitu sumunt, malo tamen ad repetitum & sensim assumptum cibum referre, quod σεσηδίχθαι significat.

36 ἀλλ' ὑδὶ μέλανα ὁρᾷν χλὼ] ὁρᾷν desideratur in Aldinis exemplaribus, vitiosè vt apparet.

37 διαπεσεῖ τι τῶν τι πίσυρα] διαπεσεῖ τι legunt Aldina exemplaria & Vaticana.

38 τῇ διαίτῃ πίσι τε πίνουσι χρέως] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed τῇ διαίτῃ ξηρῇ cum interpretibus lego. Quædam verò exemplaria πίνουσι pro πίνουσι legunt, vitiosè tamen.

39 ὅ, τι δ' ἂν ἕν μᾶζον τοῦ μιλοῦ] Aldina exemplaria & Vaticana sic legunt hoc membrum ὅ τι δ' ἂν ἕν μείζω τοῦ μιλοῦ, ἢ ἔλασσον, ὡς ἀμφὶν. ἀλλ' ὑδὶ ὅπερ ἂν ἕν ἐλάσσω. Et Caluus de membris maioribus aut minorib. accepit. Sed vulgata lectio magis probatur.

40 ἢ φέροντας ἐκ τῆς οἰκίας] Vitiosè legitur in Aldinis exemplaribus, ἢ φέροντας τῆς οἰκίας.

41 ὑπίσασις τῷ αἵματος] ὑπίσασις τῷ αἵματος hîc sanguinis repressionem significat, cum sanguis reprimitur, cohibetur ac sistitur, & præ siccitate ad motum ineptus redditur, quem locum in nostra Oeconomia subnotauimus.

IN LIBRVM DE ALIMENTO.

1 ΤΡΟΦΗ ἢ τροφῆς εἶδος] Hic libellus περὶ τροφῆς nomine passim inscribitur, & ab Erotiano inter eos qui ad victus rationem pertinent reponitur, in quo eum sequimur. A Galeno quoque multis locis Hippocrati tribuitur, etsi veteres ac primi librorum Hippocratis censores, huius libelli authorem Thessalum, aut Herophilum, quidam etiam Philistionem & Pherecydem ex Galeno faciunt. Sed certè etsi genere, & tractationis breuitate aut obscuritate, at sententiarum pondere aut authoritate, à germanis Hippocratis fœtibus non dissidet, adeò vt multas ex eo sententias suis scriptis passim asperserit Galenus, qui etiam Commentarios in eum se scripsisse fatetur.

2 ἐκάστῃ κρατίῃ μὲ] Istud ad facultatem aliunde influentem refero cum Zuinggero, vt id quod sequitur ad insitam & vnicuique parti propriam, etsi alij ad alimentum, velut Cornarius, qui etiam κρατίσει pro κρατίῃ legere videtur.

3 γίνεῖ ἢ ἢ ἐξίτηλος] ἐξίτηλος ἀδενὴς exponitur Erotiano, hoc subnotato loco. Est autem ἐξίτηλος ἢ τροφὴ alimentum euanescens aut exolescens, quodq; nullum augmentum parti confert, ex alimenti vitio aut errore, vnde pars gracilescit aut atrophia laborat, vel quia ante tempus, hoc est, ante perfectam coctionem emittitur, aut excernitur, quod est ἀπαλυίδες aut ἀποκείδες, aut vbi appositum consumitur ac dissipatur, quod est ἀποσεσηδίδες. Sic ἢ σεσηπὼς hic dicitur de sanguinis in hepate concoctione, quæ est ordine secunda, & ἢ ὑστέρη de tertia quæ fit in singulis membris, etsi scio alios id aliter accipere.

[4] ἴσιν ὅτι δὲ καὶ αἱ πέπτεις] καὶ αἱ πέπτεις pluralitatis numero mihi dicere videtur, quod primas secundæ & tertiæ concoctionis formas corrumpat circa alimentum error, vel cibi, vel facultatis vitio contingens, alienasque inducat, aut quòd singulis membris sua quæque sit propria. Etsi pro αἱ πέπτεις ὑστέραι legere mauult Zuinggerus, qui etiam variam huius loci lectionem adfert, ex Commentariis qui Galeni nomine circumferuntur.

[5] πρῶτος δὲ τὸ τρέφον] Hunc insignem locum multis locis ex Hippocrate scriptis suis celebrat Galenus, vt Comment. ad aph. 39. lib. 5. & in fine lib. 1. de sanit. tuenda. Præcipuè vero explicat libro primo de fac. Natur. & lib. 3. de Temperamentis, vbi propriè alimentum τὸ τρέφον dici scribit τὸ ὁμοιομερὲς, & primo generi attribuit, vt secundo, τὸ ἀφομοιούμενον καὶ ἀφομοιοῦν, tertio verò τὸ πᾶν ὅσον ἐν τοῖς φλεψὶ καὶ τῇ καρδίᾳ περιέχεται, quodque foris assumitur. Quibus ex locis aliter etiam hunc locum Galenum legisse comperies.

[6] καὶ πάντων] Istud ad succorum omnium facultatis commixtionem refero cum Zuinggero, cùm quorundam facultates inter se proportione contemperantur, vel facultatibus commiscentur, quæ vel inter se omnes concurrunt, vel quædam tantùm, etsi multò aliter sumunt interpretes quidam, & ista sequentibus iungunt omnes codices.

[7] ἀναπίμπλησι] Quinam dicantur hîc succi ἀναπίμπλησι aperuimus in nostra Oeconomia.

[8] ἡμῖν δὲ ἀναπίμπλησι] Hunc mihi locum subindicare videtur Galenus lib. 4. de placit. Hippocrat. & Platon. cùm scribit contra Chrysippum, nihil re vera temerè & casu fieri, sed ad cognitionem nostram, his verbis: πᾶν ὅ, τι περ ἂν εἰκῇ καὶ δοκῇ ἀναπίμπλησι γίνεσθαι λέγειν καὶ πρὸς ὡς πρὸς ἡμᾶς γινόμενον ὅπως προσφερεῖν, πολὺς δ' ἀμαθείας ἐστὶν ἀνεξῆ ἅπαντα γίγνεσθαι καθάπερ καὶ ὁ θεόπαρος Ἱπποκράτης εἶπεν. ἡμῖν δὲ αὐτόματον, αἰτία δὲ οὐκ αὐτόματον. Vbi aliam fuisse Galeni lectionem agnoscis.

[9] φύσις ἐξαρκεῖ] Vt Naturæ sapientiam ac prudentiam nunquam satis admiratus est Hippocrates, ita & eius potestatem semper summis laudibus extulit. Quam ad rem hanc sententiam multis locis celebrat Galenus, potissimumque lib. 1. de diebus decretoriis, & lib. 1. de facult. Natur. & lib. ad Thrasybulum, & lib. quod animal est quod vtero continetur. Quibus in locis παντάπασιν legit Galenus, vt & Commentariis qui in hunc librum eius nomine circumferuntur. At lib. de facult. natural. οὐκ ἅπαντα ἐξαρκεῖν τοῖς ζώοις dicit.

[10] εἰς ἃ ταῦτα ἔξωθεν] Hæc in causis naturam impedientibus, tam internis, quàm externis, ex Medicorum erratis accensent Gal. Commentarij. Alij in causis velut instrumentalibus naturam vel adiuuantibus, vel impedientibus annumerant. Hunc autem locum sic legit Galenus libr. 1. de dieb. decret. εἰς ἃ ταῦτα, ἔξωθεν μὴ κατάπλασμα, κατάχρισμα. ὁμοίως δὲ ὅλως τι καὶ μέρους. Vbi ista in erratis quæ statos naturæ cursus ad crisim impediunt enumerat Galenus, velut in suis Commentariis ad Medicorum aut ægrorum errata refert, quæ prædictionem euariant ac præpediunt.

[11] καὶ σκεπτέον ὅλου] Sic quidem legunt Germanica exemplaria. Aldina verò & Vaticana reliquaque omnia omittunt, & legunt, γυμνότητος καὶ ὅλου καὶ μέρους. Quam lectionem etiam secutus videtur Gal. in Comm. & Caluus.

[12] Σύμμετρον] Σύμμετρον hîc legere videtur Galenus, & inter cutis eminentias & abscessus reponere, veluti formicas, clauos & tofos, vnde verrucam & verruculam quidam exponunt. Nos tamen Græcam appellationem retinere maluimus.

[13] ἐν προφῇ φαρμακείᾳ] Id intelligitur de cibis qui qualitatē quandam habent medicamentosam, velut lens, brassica, & serum lactis, & marina ferè omnia, aut de his quibus medicamentosa quædam admiscentur, vt cùm ptisanæ mel aut scammonium permiscetur. Vtrisque enim hanc sententiam accommodat Galenus lib. 1. de alim. facult. Aëtius etiam cap. 57. lib. 3. tetrab. 1. istam sententiam cibis quibus medicamenta permiscentur attribuit, vt vinis & potionibus medicatis, & conditis cæterisq; id genus. Aretæus verò sæpe ad cibos medicamentosos refert, vt in pleuriticorum curatione cap. 10. lib. 1. de cur. ac. cùm scribit ἐν προφῇ καὶ κείσεται τὰ φάρμακα. ἀτὰρ καὶ τὰ φάρμακα ἐν προφῇ Et rursus ibidem, διαιτείσθω δὲ τὰ πτύσματα καὶ ἔσω, μελίκρατον ξυὺ πολλῷ πεπανθὲν, καὶ χυλῷ πτισάνης ἰσχνῆς ξυνιχὲς βύσαν, ὡς ἐν προφῇ φάρμακον Idem quoque cap. 2. lib. 2. cur. acut. προφαὶ ποιεῦσι καὶ τὰ ἐπίλυσι ἐκεῖα τὰ φάρμακα. ἀτὰρ καὶ φάρμακα ἐν προφῇ. Celsus * medicamentis stomachum lædi scribit, ideóque catharticis omnibus aloën admiscendam censet, neque iis vti consulit, nisi morbus sine febre sit. At vbi febres sunt, satius esse dicit, eius rei causa cibos potionesque assumere, qui simul & alant, & ventrem molliant.

* *cap. 12. lib. 2.*

[14] ἔξωθεν προφὴ] Hunc locum mihi innuere videtur Galenus lib. 3. de fac. natur. cùm scribit per easdē vias ab exterioribus partibus intrò ferri alimentum, per quas priùs delatum fuerat, his verbis: τί δὴ θαυμαστὸν, εἰ καὶ τὰ ἐκ τῆς ὀπτασείας τῆς κοίλης μέχρι τῶν ἐντέρων τε καὶ τοῦ γαστρὸς ἀφικνεῖται μεταλαμβανόμενον, ὡς καὶ τοῦτο Ἱπποκράτης ἡμῖν ἐδίδαξεν, ἡ πνεύμασιν ἢ ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ τάχους, ἀφ' οὗ τὸ ἐκ τῆς ὀπτασείας, αὖθις ὅτι τὰ ἐγκλὼ ὄντα ἀπολυόμενα καταφέρεται. Quæ ferè omnia videntur in Commentarios qui in hunc librum Galeni nomine circumferuntur esse translata.

[15] ξύρροια μία] Multis locis ista adducit Galenus indubitata ex Hippocrate, præcipuéq; lib. 1. de facult. natur. & lib. 3. vbi & alimenti delationi per easdem vias per quas priùs delatū fuerat, vt hîc quoque tribuitur, & corporis attractrici aut expultrici facultati. Libro quoque 2. de differ. febrium. & lib. 1. de vsu pulsuum. Lib. etiam de rigore palp. & tremore, & lib. 1. de vsu partium, vbi legit, καὶ μὲ ὁμολογίαν πάντα ξυμπαθέα. καὶ ἡ τῶν μέρεα, τῶν μέρεα ἑκάστου πρὸς τὸ ἔργον. Et lib. 2. de causis pulsuum, vbi legitur, πάντα πᾶσι συμπαθέα, φύσις κοινή. Hunc etiā locum ex Hippocrate adfert Alexander Trallianus libro primo. cap. de Melancholia.

[16] μία φύσις] Hoc ad calorem vitæ fontem & principium refert Gal. quo præsente omnia ad vitam administrantur, eóque absente omnia deficiunt.

[17] παρηλισμὸς] παρηλισμὸς est pruritus ac titillatio totius corporis. πάρηλον & παρήλλω ἐρεθισμὸν dici scribit Erotianus, à mulieribus libidine pturientibus deducto nomine, vt scripsimus in nostra OEconomia, hoc subindicato loco, quem etiam ab Erotiano denotari diximus.

[18] ὀπληφίη] Sic quidem legunt omnia quæ vidimus exemplaria, sed Caluus λειποψυχίη legisse videtur.

[19] ὀφθῶρ] Sic legunt publicata omnia exemplaria. Vaticana vero scripta, ὀφθγλυκύὕδωρ legunt, quam lectionem secutus est Caluus. Eadem quoque paulò post legunt, ἐν ὁτέροισι ἢ τὸ μᾶλλον, ὁτέροισι ἢ τὸ ἧσσον, quam etiam lectionem sequitur Caluus.

[20] ἀφελίπτῳ πάματῳ] Hic locus adducitur à Galeno libro primo & sexto salubrium, vbi etiam paulò aliter legitur. Ex quibus locis magna pars eorum quæ in Commentariis hisce scribuntur, desumpta videtur. Et libello quoque de optima corporis constitutione, & Comment. 3. in librum sextum epidemiōn. Hunc etiam locum mihi subindicare videtur Galenus lib. de Caus. pulsuum, cum scribit: ὁρίσεται δὲ τὸ ὀξυπνοῦς ἕτοιμον, ἢ μικρὸν ἀγαθὸν εἰς ἐπανόρθωσιν νοσημάτων, ὡς δὲ πρὸς Ἱπποκράτους εἴρηται.

[21] πνεύμων ἐναντίῳ σώματι] Galenus in Commentariis hanc alimenti contrarietatem ad pulmonis primam constitutionem & vasorum in eo formam refert, qua leuissimum, tenuissimum & valde spirituosum sanguinem, quo alitur, attrahit, cùm reliquæ partes crasso & optimo sanguine nutriantur. Alij ad alimenti motionem contrarietatem istam referunt, cùm aër qui spiritus est alimentum, per corporis ambitum in pulmones & cor attrahatur, sanguis verò ab hepate veluti ex penu interiore, in extremos corporis artus & omnia membra suppeditetur.

[22] ἀφικνεῖται προσθῆς πνεύματος] Istum locum ex Hippocrate adfert Galenus lib. περὶ χρείας ἀναπνοῆς, vbi pro ὀξυπνοῆ, ἀναπνοῆ legit. Libro quoque secundo de plac. Hippocrat. & Plat. istam sententiam explicat, vbi & eadem ferè à Gal. scribuntur, quæ in Commentariis in hanc sententiam.

[23] ἀρχὴ καὶ ὑγρῆς] Hanc quoque sententiam Hippocrati adscribit Galenus libro 2. de plac. Hippocrat. & Platon. loco supra adducto.

[24] ἡ δὲ ἀφικνουμένη] Hunc locum adducit Galenus ex Hippocrate libello de Vteri conceptu, quo probat animal esse quod vtero continetur, vbi δι' ὀμφαλοῦ legitur, ibique factum non solum per vmbilicum nutriri vult, sed ore etiam alimentum sugere ex Hippocrate lib. περὶ φύσιος παιδίου probat. Quod etiam ante nos annotauit Mercurialis.

[25] ῥίζωσις φλεβῶν] Hæc verba sæpius adfert Galenus ex Hippocrate lib. 6. de plac. Hippocr. & Plat. vbi hepar venarum originem, vt cor arteriarum esse ex Hippocrate confirmat. Vbi etiam cur ῥίζωσιν à plantis ad animalia transtulerit indicat, & ῥίζωσιν velut originem tum venarum tum arteriarum ex hepate & corde tanquam ex radice pendere. Et quemadmodum ex plantis, radicationes deorsum aguntur, & stirps sursum exoritur, ita è corde arteriæ, & è iecinore etiam venæ in vniuersum corpus distribuuntur. Atque illæ venæ radicibus sunt similes, quæ in ventrem pertingunt, vt ex Hippocrate lib. περὶ χυμῶν confirmat. In hisque omnibus (vt ibidem eleganter scribit Galenus) ἡ ῥίζωσις ἀρχὴ τῶν πάντων ἐστὶν, ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἡγούμενα μένει, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ διοικήσεως. Hunc etiam locum adfert Aretæus, vt grauissimus ita & vetustissimus author, cap. 7. lib. 1. περὶ ἐξίων & cap. 13. lib. 1. περὶ χρείων.

[26] δυώδεκα μὲν] Hunc locum ex Hippocrate adducit Galenus Comment. ad aphorif. 16. libri ſecundi, his verbis: περέφηκε δ' ἐν μεγάλῳ ὁ Ἱπποκράτης τῷ φυλάττειν ἐρίφοις τὸν τὰ ζῶα διοικεῖν δυνάμιν. ἐπεὶ τε ἔν τε τῷ ἐνικὸν ἀριθμὸν εἰρῆσθαι δυώδεκα δυνάμιν, αὖ τε καὶ τὸν πληθυντικὸν δυνάμεις, ἐνδείκνυται καὶ τοῦτο τὸ ῥῆμα τὸ περὶ ὧν αὐτὸς εἶπε, δυνάμις μὲν ἑνικῶς, καὶ μία· καὶ πάλιν τὸν ἑξῆς ὅλον ἐπιφέρων ὧν μίαν ἕκαστον τῶν δυνάμεων, ἰδίας ἂν πλείους ἔχειν. Quam eandem expoſitionem adhibet in Commentariis qui eius nomine circunferuntur.

[27] περίφεται τὰ μέ] Sic lego cum Galeno, cùm tamen exemplaria omnia περέφεται ſuperioribus iungant.

[28] ὀστέων σύνταξις] Hunc locum multis libris ex Hippocrate celebrat Galenus, vt ἐν τῷ περὶ ἀρθρικῷ λόγῳ ποιεῖ τὰ τέγγα, & lib. περὶ ἐνταξίας. Item lib. ad Thraſybulum num ars ſanit. tuendæ ad Medicinam pertineat, vbi duobus locis hunc in modum legitur ὀστέων σύνταξιν ἀνθρωπείαν ἡ φύσις, ἕξις ὑγιεινὴ κρέασιν. Eadem etiam quæ in Commentariis ad hunc locum circunferuntur, illic adſcribuntur, nominatimq; Platonis locus ex lib. 3. de Repub. Hîc vero iure quodam ἕξιν τῇ ὀστέων ſyſ opponit, quod τῆς ἕξεως nomen ad corporis mediocritatem & ſymmetriam naturæ referatur, & ab antiquis verè ſano corpori attributum ſit, cum ſit ἕξις, ἔμμενές τι καὶ δυσαλλοίωτος σύστασις. Bonus autem athletarum ad ſummum habitus, & facilè mutabilis eſt, & periculoſus. Nam cum neque incrementi capax ſit, ſiquidem ad ſummum peruenit, neque poſſit in eodem conſiſtere, neque quieſcere, reliquum eſt, vt in deterius ruat, vt ſcribit Galenus in orat. ſuaſoria ad artes. In quibus etiam omnibus locis animaduertendum eſt Galenum ἐν πᾶσι non addere, ſed ſequentibus adſcripſiſſe, contra tamen omnium codicum fidem.

[29] μέγα τὸ πυόν] Quod hîc de alimentorum quantitate effertur, ad auxiliorum medicorum quantitatem transfert Galenus, initio libri ad Glauconem his verbis: ἐμοὶ δὲ καὶ ὅτι μέγα τὸ πυὸν ἐυσύχως συμφαμοδεῖ ἐς δυώδεκα, ὁ αὐτὸς αὐὴρ ἔγραψεν.

[30] φορόδοι] φορόδους naturales intelligit, velut ſanguinis & alimenti circuitus & motus, quibus à natura ad vterum, deinde ab vtero in mammas ad fœtus nutritionẽ defertur. Quæ tamen Galenus in Commentariis ad quatuor fœtus tempora retulit.

[31] ζωῶσι τὰ μὲν ζῶα] γίνεσθαι pro ζωῶσι legit Gal. in Comm. quemadmodum etiam libello de vteri conceptu γίνεσθαι τὰ μέρεα legit, ex iſtoq; loco probat quod vtero continetur animal eſſe, etſi longè aliter mihi legiſſe videtur.

[32] φύσιες πάντων] Hanc ſententiam multis locis celebrat & miris laudibus extollit Galenus, vt lib. 1. de vſu part. & lib. 6. de loc. aff. vbi hædi ſtatim in lucem editi naturalem induſtriam in obeundis naturæ muniis pro exemplo affert, cuius etiam meminit Comment. 5. in lib. 6. epid. Quibus duobus in locis φύσιες ζώων ἀδίδακτοι legit Galenus. At libello de vteri conceptu φύσιες πάντων ἀδίδακτοι legit. Quod etiam ſcriptum eſt ab Hippocrate aph. 2. ſect. 5. lib. 6. epid. ἀπαίδευτος ἡ φύσις ἐοῦσα, καὶ ἀμαθὴς ἐοῦσα, τὰ δέοντα ποιεῖ. Quod eſt huc à Galeno adſcriptum.

[33] ἀκρόσιτος] ἀκρόσιτος ex hoc loco exponitur πρὸ τοῦ βεκχυ μεταβολικὸς Galen. in Exegeſi, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia. Indicat enim hunc locũ Gal. lib. περὶ ἀφίξ. ἀφίστου, vbi aliter legitur his verbis: ἡ τῶν ποιότητα ὅτι δ' ἂν δυνάμιν διαφορᾶς λαμβάνῃ, δῆλος ἔστιν. φησὶ γάρ που. σῖτος νέοισι μὲν ἄκρως ἀκμάζουσιν ἀμεταβλήτοις. γέροισι δ' ἐς τέλος μεταβεβλημένοις. Quibus in verbis poſt ἄκρως diſtinguendum cenſeo, vt ἄκρως μεταβεβλημένως intelligatur ex mente Hippocratis, idem qui ἀκρόσιτος, cibus leuiter ac parum immutatus. Alioqui ſi ἄκρως ἀκμάζουσι iungas (quod fecit interpres) ætates tantum duas includas contra Hippocratis mentem. Quod etiam mihi animaduertiſſe videtur Hieronymus Mercurialis cap. 7. lib. 2. variarum lectionum.

[34] ἐς τύπωσιν] Omnibus eſt notum iſta de fœtus conformatione, motione, & editionis tempore accipi, vt motionis tempus duplum conformationi reſpondeat, & editionis in lucem tempus triplum ſit, ad id quo fœtus mouetur. Quod ex Galeni Commentariis ad hunc locum Arabum doctrina in medium protulit, & ex fragmentis Galeni à Rabi Moſe Collectis ex hoc loco adſcribitur.

[35] ἐς δέκεσιν] Vaticana exemplaria manuſcripta legunt, ἄλλοι, ἐς δέκεσιν. Quam etiam lectionem ſecuti ſunt Caluus & Cornarius.

[36] ἢ ἔστι ἢ ὄχι] Hunc locum aliter legiſſe Gellium apparet cap. 4. lib. 3. Noct. Attic. Ex quo reponendum quidam cenſent, ἔστι ἢ οὐκ ὄχι ἀκταμίλιος γίγνεται. Ad idque interpretationem ex Sabino quam adſcribit Gellius apponunt, quæ etiam cum ea quam ex Sabino hoc loco adfert Galenus planè conuenit. Verùm iſta mihi accipi videntur de non ſatis determinato ac Medicorum reſcriptis ſtato geſtationis fœtuum aut partus tempore, ac de varia menſium partus numerandi ratione.

[37] γίνεσθαι δ' ἐν πύτισι] Hunc locum certè longè aliter legit Gellius, hoc modo, γίνεσθαι δὲ τὸ τύωσις ἢ πλείω ἢ ἐλάσσω. ἢ ὅλον, ἢ μέρος, ἢ ὑπερβολῇ ἢ πλείω πλείονι, ἢ ἐλάσσω ἐλασσόνων. (Sic enim apud eum legendum cenſeo.) Quem locum etiam de velociore ac tardiore fœtuum editione exponit. Quam certè lectionem Galenum in ſuos Commentarios tranſtuliſſe apparet. Nos tamen codicibus omnibus vulgatam lectionem ſecuti ſumus, & de longiore aut breuiore fœtuum tempore cum Interpretibus accipimus, neque tamen multò productiore aut contractiore, quod tamen neque tam certum eſt, quin interdum euariet.

[38] ὀστέων τροφαί] Id de oſſium conformatione, aut quibus diebus conſolidentur explicat Galenus. Cui conuenit quod in Rabi Moſis fragmentis collectis ſcribitur, & Galeni Comment. 4. in lib. de alimento. Naſi oſſa fracta, diebus decem ſanantur, maxillæ, clauiculæ, pectoris, & frontis diebus viginti, humeri diebus triginta, pedis verò & brachij diebus quadraginta, coxæ, diebus quinquaginta. Eundem ſanè dierum numerum his oſſibus conformandis aſſignat Hippocrates lib. de fractur. & artic.

[39] σφὶς τὰ πάντα] Hunc librum verè Hippocraticum agnoſcit Galenus lib. 1. de Compoſ. med. καὶ γλύκη, his verbis: ἐνίοις δὲ λόγῳ μεμνῆσθαι χρὴ τῶν ὑπ' Ἱπποκράτους γεγραμμένων καὶ τὸ περὶ τροφῆς, ὡς ἐν τῷ σφὶς τὰ, τὰ φαῦλον, καὶ τὸ φαῦλον λέγει, καὶ δυλοιὸν τὸ βλαβερὸν τε καὶ ὠφέλιμον. Rurſuſque libro ſexto Compoſ. pharm. καὶ πῶσις, cùm ſcribit, ἅπαντα γὰρ ἐν τῷ περὶ τὸ γε ὠφελεῖν ἔχει, καὶ τὸ βλάπτειν, καὶ τοῦτο Ἱπποκράτης ἐποίησε ὧν οἶδα πρώτος πάντων, οἱ μετ' αὐτὸν ἠκολούθησαν.

[40] καὶ περισσόν τοῦτο αὐτό] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria. Interpretes tamen omnes τὸ αὐτὸ legiſſe videntur. Quam lectionem etiam retinuit Gal. Commentarius. Zuinggerus tamen ἐν τὸ αὐτὸ legere mauult.

[41] ἐς αἵματος πλύσιος] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Sed πλύμενος legiſſe videtur Caluus.

[42] ἢ δυσαλλοίωτος] Hunc locum ex Hippocrate adducit & explicat Gal. Com. ad aph. 18. lib. 2.

[43] καὶ ἐκίσιν ταχείης φορδίνος] Hunc etiam locum exponit Galenus Comment. ad aphoriſ. 11. lib. 2. vt & in Commentariis in hunc locum, aphoriſmum illum apponit. Et libro tertio de Cauſ. pulſuum. Sed in aphoriſmis legitur, ἐκίσιν ταχίσης φορδίνος δίδου), ὑγρὸν ἔτημα εἰς ἀπάλυψιν δυνάμιος αἴτιον. ἔστιν δ' ἔτι ταχυτέρης, δεῖ ὀσφρήσεως.

[44] ὑγρασίη τροφῆς ἔτημα] Hunc locum ex Hippocrate adfert Galenus lib. 4. de Vſu partium, & Comm. 3. in lib. de rat. vict. in morbis acutis. Vbi eadem ferè quæ in Commentariis in hunc locum ſcribuntur. Eundem etiam locum ex Hippocrate vſurpat Alexander Trallianus capite primo libro ſexto. eóque etiam alludit Aetius cap. 165. ſerm. 3. Tetrab. 1. cum ὕδωρ τροφῆς ὄχημα vocat.

IN LIBRVM DE RAT. VICT. IN MORBIS ACVTIS.

[1] Οἱ ξυγγράψαντες] Variam eſſe & multiplicem huius libri inſcriptionem omnes palam fatentur, & diuerſa authorum ſcripta clamant. Interdum nanque περὶ πτισάνης indicaturam præ ſe fert, quòd ptiſanæ, quæ ex hordeo fit, laudes vno volumine condiderit Hippocrates, quæ omnes in alicam tranſierunt. Quam denominationem agnoſcit * Plinius, & * * * Cælius Aurelianus, eam tamen ſæpius conuellit Galenus. Sunt etiam qui πρὸς τὰς κνιδίας γνώμας inſcribi velint, quod Cnidiorum Medicorum placita hic inſectetur Hippocrates, ideóque ad Cnidias ſententias ſcriptum hunc librum dicit Cælius Aurelianus lib. 2. Eamq; inſcriptionem agnoſcit Galenus lib. 3. περὶ δύσπν. & Comment. 2. in lib. περὶ ἀρ. μοῦ. & Pollux in dictione ὀζύβαφον, & Rufus Epheſius ἐν τῷ περὶ αὐθρώπ. μορίων. Sunt quoque qui περὶ διαίτης dici velint, quod hîc præcipuè victus ratio intendatur. Alij etiam περὶ ἐξίων νοσημάτων, quod præter victus rationem, reliqua etiam morborum acutorum curatio non minimùm hic inſtituatur. Quas certè omnes inſcriptiones agnoſcit Athenæus libro ſecundo, qui etiam huius libri dimidium nothum & illegitimum eſſe ſcribit, non ſecus ac multa hoc in libro paſſim habet ſuſpecta Galenus. At huius libri authorem Hippocratem Heraclidæ filium agnoſcit Galenus Commentar. in hunc librum, & libro tertio περὶ δυσεντερίας. & lib. 3. de aliment. facult. Erotianus certè in librorum Hippocrat. recenſione inter διαιτητικὰ reponit, & ἐς δίαιταν refert, etſi περὶ πτισάνης vocat. Ex quo non malè διαιτητικὸν ab Hippocrate vocari ſcribit Cælius Aurelianus cap. 29. lib. 2. acut. etſi alioqui non parum in hunc librum animatus apparet, in eoq; ſæpius exagitando animi

nimi morbum prodere videtur. At verò Cnidiorum Medicorum placita commemorantur à Galeno lib.1. Meth. med. eiusque familiæ princeps Euryphon clarui sse.

* cap.7. lib.28. & cap.25. lib.22.

** cap.12. lib.1. acut. & lib.2. cap.19.

[2] ἀκίνδ᾽ ἂν προσπαθῶν χρὴ] Quænam prætermissa sint à Cnidiis Medicis, variè à multis accipiuntur, verùm ea refert Galenus ad scopos in ratione victus ægrorum animaduertendos, quos negligenter & nimium supinè omiserant Cnidij, quales sunt, morbi natura, morbi concoctio, excrementorum vacuatio, doloris lenitio, cibi ingesti ad intestina descensus, ægri virtus & vires, consuetudo, corporis natura & temperies, morbi vigor, cæteraque id genus, quæ ad victus rationem ægris instituendam maximum habent momentum, & ad artis dignitatem plurimùm valent, funtq; ad artificialem coniecturam peropportuna, quæ posteà explicat Galenus.

[3] ὡς χρὴ ἕκαστα ἐπιτρέπειν] ἢ ὡς χρὴ ἕκαστα ἐπιτρέπειν habent membranæ Vaticanę, vt satis patet ex Caluo, cuius lectionis etiam meminit Galenus.

[4] φάρυγγος ἑλκώσεις δεδῶσι] Ex hoc loco proprio quodam modo mihi videtur Erot. ἑλκώσεις apud Hipp. exponere κοινῶς τὰ τῶν κάτω κοιλίων καθαίροντα.

[5] τοὺς δ᾽ ἀριθμοὺς ἐνίσου] Hunc locum mihi disertè exprimere videtur Erot. cùm scribit, ἀριθμοὺς, τὰ ὀνόματα ὅπου κεῖται. morborum nanque nomina intelligit, quibus in indiuiduis morbos distinguebant & numerabant Cnidij Medici.

[6] δεκέξ δέ μοι ἄξια γραφῆς εἶη] Hunc totum locum fusissimè exponit Gal. lib.9. de plac. Hipp. & Plat.

[7] οἱ δ᾽ ἂν τινες αὐτῶν] οἱ δ᾽ αὖ τινὲς αὐτῶν legunt scripta quædam exemplaria Regia.

[8] ἴσως ἂν ἐπ᾽ ἐλάττω προσκαλέμβοια εὐεξίστου] ἀρίστου pro ἐλάττω legunt exemplaria quædam manu scripta, satis probabili lectione, hoc sensu, fortè etiam neque si proponuntur, soluuntur aut decernuntur, hoc est, de quibus nihil statuatur aut decernatur.

[9] πίσσαν μὲν οἶδ᾽] Hunc locum mihi expressisse videtur Plin. cap. 25. lib. 22. Aretæus etiam imprimis vetus & grauis author in Curat. pleuritidis, eundem sic imitari videtur, de ptisana sermonem faciens, ἰσχνὴ μὲν ὑγρότητι καὶ θερμότητι, δύναται δὲ λύσαι φλέγματα καὶ σπάσαι. εὖτε δὲ ἀάγειν μὲν ἰσχνῶς, ἀκίδα ἀνάγκης χρὴ, ἀνάγειν δὲ ῥᾳδίως τῶν κοιλίων. προσλαβὼν δὲ τὸ λεῖον αὐτῆ, ἐς κατάπαυσιν εὔκολον. ἀτὰρ καὶ τὸ γλίσχρασμα θερμασίας φαύνει, ὑμένας καθαίρει, πτύσεις βήσσας, πάντα μαλθάσσει.

[10] ἀυτὴν ἐγκαταλείψει] ἀυτὴν ἀϋτὴ significare ex Galeno scripsimus in nostra OEconomia, istumque locum expressimus, cuius etiam multis in locis meminit Galenus, nempe lib.3. περὶ δυσπ. lib.1. περὶ κρίσεων, & Comm.2. in Prorrh. & Com.3. in lib.6. epid.

[11] καταγλισχραινομένου ἀπέπτως] ἀζεπτως legisse Galenum apparet, exemplaria tamen publicata ἀπέπτως habent, quædam etiam manu scripta ἀσαφῶς, quam lectionem ex membranis Vaticanis secutus videtur Caluus. Sed pro ἀζεπτως positum apparet, quam lectionem vt germanam probauimus in nostra Oeconomia.

[12] πνεύματα γίνονται] πνευπάει dicuntur ex hoc loco Galeno lib.3. περὶ δυσπ. οἱ ὑπὸ τοῦ στόματος ἀπνέοντες, & Com.3. in Prorrh. vt scripsimus in nostra Oeconomia, anhelatores & anheloſos vocamus.

[13] ἀλλὰ τῷ ῥίγει πᾶσι] In quibusdam exemplaribus hæc clausula desideratur, eam tamen adscribit Galenus lib.3. περὶ δυσπ. & meliores codices scripti, tum etiam Vaticanæ membranæ, vt patet ex Caluo. Quem etiam locum mihi subnotare videtur Galen. in Explicatione vocum Hippocratis, cum ῥίγος & ῥίγος pro eodem agnoscit.

[14] θερμάσματα μὲν ἀσθενῆ] χλιάσματα legunt exemplaria quædam Regia manu scripta, vt tepefacientia fomenta intelligant. Sed θερμάτματα legisse Galenum apparet.

[15] ὁμοιότροπα τοῦτο ἔστιν] ὁμοίτροπα ex hoc loco sibi similigena vertit Cælius Aurelian. lib.2. acut. cap.19.

[16] ἐς ἀσαφῆ γίνοιτ᾽ ἄν] ἀσαφὲς ὄγκωμα exponitur Galeno in Exegesi, ex hoc loco. Vnde etiam apud Erotianum ἀσαφάλη vitiosè, pro ἀσαφῆ τῇ ἄπαξ εἰρημένῃ scribitur, καθὼς ὅτι ὀγκώδεις.

[17] ἀσυνηθέσι τῷ μεταβολῇ] Hic ἀσυνηθέσι τῷ μεταβολῇ mutationem rependere diximus, quod est mutationem ipsam alia quadam mutatione aut vicissitudine retaliare & compensare, ac veluti exæquare. Quod in nostra Oeconomia abundè expositum esse nobis videmur.

[18] ξυμφέρει τοῦτο ἡμέρῃ ἀσυνηθέσι] ἀσυνηθέσι ταύτῃ τῷ ἡμέρᾳ, hanc diem rependere diximus, quod est veluti exæquare & compensare, figuratè tamen pro reficere, ac noxam acceptam reponere & veluti resarcire, velut in nostra Oeconomia exposuimus.

[19] οἱ περίχολοι τὰ αὖω] Ex hoc loco οἱ περίχολοι τὰ αὖω. ἀπὸ τοῦ οἱ καχέκτοι pronuntur Erotiano, ὅτι τῶν ὀξέων οἱ τύφοντες, οἱ δὲ χολώδεις ἔχοντες τὸ ὠμοειδὲς, βλαπτόμενοι ὑπὸ τῶν ἀσσίτων & σίτων. Quæ verba in Oeconomia nostra satis expositisse nobis videmur.

[20] εἰ μὴ καλὰ ἦ] Hic securus sum codicum pluralitatem, etsi quædam exemplaria, ὦ μὴ ἢ καλὰ ἦ legunt. Malim tamen ὦ μὴ καλὰ ἦ legere. Quæ certè lectio non parum mihi animaduertenda videtur. velut etiam antea, ὦ μὴ ἀγαθὰ ἦ φύσει.

[21] ἢ συμκομιστὰ] Ex hoc loco συγκομιστὰ ἄρτια exponuntur Galeno in Exegesi ἁπλᾶ, ὅτι τὰ πάντα ὅμοια τὰ ἄλλοις συγκομίζοντος ἐς μὴ ὀγκοειδὲς, vt scripsimus in nostra Oeconomia. Etsi ferè vbique ξυγκομιστὰ scribitur.

[22] πμωρητέον ἢ πόνῳ δὲ παιστέον] Huius loci hæc videtur esse notio, vt contrario sermoni quodammodo patrocinium adhibendum esse videatur, & contraria sententia vera sit existimanda. Quem in sensum accommodat Galenus libro secundo de vtil. part. corp. humani, etsi illic ἀνεπιμωρητέον legit. Nam cùm in sanis etiam in victus ratione permutatio periculosa sit, non ideo tamen prohibenda est in ægris mutatio, sed contrarium potiùs verum existimandum, quòd in sanis nulla insit mutatio, quæ aut ciborum adiectionem, aut imminutionem indicet, vt in ægris fieri videmus. In quibus mutatio quidem ritè & ordine facta & cum magna cautione etiam iuuat.

[23] ἢ ὁ τρόπος τῶν νοσημάτων ἑκάστοις] Sic legunt plæraque exemplaria, τὰ νοσήματα ἑκάστου quædam tamen habent.

[24] πυθμενίσειν μᾶλλον οὖν] Hanc dictionem ex hoc loco explicat Galenus in Exegesi & Erotianus, vt docuimus in nostra Oeconomia.

[25] ἢ ὡς δεῖ τὸ πολὺ ἀπαρτὶ] Sic legunt exemplaria meliora manu scripta, quæ secuti sumus cum Galeno, etsi idem ἀπαρτὶ legit in Exegesi, hunc etiam locum subindicans & paulò aliter scribens. Vbi & ἀπαρτὶ, temerè, inconsultè significare potest, vt scripsimus in nostra Oeconomia, aut non conuenienter, quemadmodum apud Galenum sumere videtur Dioscorides. Vulgata tamen exemplaria, ἢ ὡς δεῖ τὸ πολὺ ἁμαρτάνειν habent. Quæ lectio valdè est popularis, camq; agnoscunt membranæ Vaticanæ, vt satis constat ex Caluo.

[26] ἢ πνεῦμα προσπλῆον] Huius loci sæpius meminit Galenus, vt lib.3. περὶ δυσπ. & Comm. ad aph.68. lib.4. vbi ἐν τῷ ἐξω φορᾷ legit.

[27] ἀσκὸς ὄν] ἀσκὸς ex hoc loco Erotianus apud Hippocr. αἰχρὸν, καταγέλαστον exponit.

[28] ἀφλίγματος ὡς αἱ ὗπες εἶσι] ἀφλίγματον αἱ ὗπο μὴ legunt exemplaria quædam, & ad ἕλκος referunt, & προσκαταύρωσ. κατεύρωσ. tamen legisse videtur Galenus.

[29] δεῖ μὴ δοκεῖν τι ἢ τὸ σῶμα] Hic certè locus adeo obscurus apparet, vt multis ansam dederit literam immutandi, quod & fecit Cornarius. Caluus sanè aliud quid ex Vaticanis membranis mihi subaugurari videtur. Quotquot tamen adhuc mihi videre licuit exemplaria, in hac lectione sibi constant, quam profectò immutare mihi magna religio est, quamq; secutum esse Galenum optimè mihi conscius sum, etsi valde est implicata.

[30] ἐς ὀξυχωρητικὸν ὄν] ὀξυχωρητικώτερον cum Galeno lego, etsi plæraque exemplaria, tum publicata, tum scripta, ὀξυχωρητικὸν legunt.

[31] ὡς καθέψουσι] Hunc certè locum mihi disertis verbis subodorari videtur Galenus in Exeg. καθέψουσι exponens, ὡς ἱκανὰ ἀφεψῆσαι ἢ διαπεπάναι αὐτά.

[32] ὦ μὴ ἐκθερμάνῃ τῇ κοιλίᾳ] εἰ μὴ ἐκθερμάνῃ legisse videtur Galenus, ὦ μὴ ἐκθερμάνῃ tamen legunt omnia ferè exemplaria, quædam etiam εἰ μὴ ἐκθερμάνει.

[33] ἄγχιστα ἂν χρησίμων] Hunc certè referri potest quod Erotianus ἄγχιστα ἀπὸ τοῦ μάλιστα ab Hippocrate poni testatur, quod est, præcipuè, maximè, etsi frequenter etiam aut ferè non malè significat.

[34] ἢ μιτάκισμα πολλὸν] Hunc certè locum subindicare videtur Galenus in Exegesi, cum μιτάκισμα ex hoc libro, τὸ μαλακτὸν σύγκριμα exponit, vt satis docuisse videmur in nostra Oeconomia.

[35] καιρὸς ἢ γίνοιτο] Hoc loco magna est scriptarum membranarum varietas. Exemplaria quædam Regia reconditæ vetustatis nihil eorum quæ sequuntur adscribunt, quædam etiam ἀρχὴ τῆς νόσου apponunt, nonnulla etiam ἀρχὴ τῆς νόσου. Sed tamen constat ex Caluo ea membranas Vaticanas adscripsisse, in quo Gal. iudicium & pluralitatem sequimur. Et certè τὸ προσκύνημα τοῦ περὶ διαίτης, non ideo pro testimonio adducuntur à Galeno in Exegesi.

30 ὑ πνευμάτων περιστάσεις] Sic legunt vulgata omnia exemplaria, sed περιτάσεις legunt Galeni exemplaria, idemq; lib.3. περὶ δυσεντ. πνευμάτων περιστάσεις ex hoc loco adducit, & τὸν διηκεκομμένον εἰρηκέναι indicari scribit, velut hic quoque τὰ περιεστραμμένα πνεύματα, τὰ δὴ ἐγκεπόμενα exponit. Etsi περιεστραμμένα passim legunt omnia exemplaria, quæ περιστάσεις etiam ferri posse declarant.

37 ἐκόθισ ὃ τὰ φλεγμαίνοντα] Hic locus in tota medicandi ratione valdè communis celebratur Galeno lib.1. περὶ κρισ cap.9. & Comm.ad aphorism.1. lib.4. & Aëtio cap.33. lib.3. qui paulò etiam aliter legit. Repetitur etiam postea lib. περὶ ἐλκ. ἐξοισμοῦ & ex hoc loco περὶ πλ. ἀσθ. adducitur, paulùm immutata lectione.

38 φλεβῶν ἀποπλήσεις λυπήσουσι] Sic quidem legunt publicata exemplaria, sed φλεβῶν ἀποπλήσεις ποιήσει habent vetustissima exemplaria manu scripta, & Vaticana quoque, vt patet ex Caluo. Quinetiam Cælius Aurelianus huius libri assiduus exagitator, suffragari huic lectioni videtur cap.10. lib.2. Acut. Galenus tamen lib.2. de Caus. morb. & in fine libelli περὶ ἐυεξίας, φλεβῶν ἀποπλήσεις τὸ σῶμα λυπήσει legit.

39 κωλαγρας γίνεται] Hunc locum exagitat Cælius Aurelianus cap.4.lib.3. acut.

40 μεμαθήκασι ὃ] Hîc variant membranæ scriptæ. Quædam enim ὡς μεμαθήκασι scribunt,& superiorib. adscribunt,deinde, εἰ ὃ μακροὶ οἱ πυρετοὶ οἱ ποιῶτοι γίνονται. Quam lectionem videtur secutus Caluus ex codicibus Vaticanis. Vulgatam tamen lectionem secutus sum, quòd ea phrasis huic libro valde sit familiaris,vt multis exemplis probauimus in nostra Oeconomia. ἀποτήκεται quoque habent meliora exemplaria manu scripta.

41 ἀποσυδὴν αἷμα] Hic ἀποσυδὴν αἷμα irruens sanguis dicitur & ad eruptionem incitatus,quę est lectio vulgaris & omnibus exemplaribus contestata. Quædam tamen exemplaria ἐπασυδὴν habent, quæ lectio cum impetu irruentem sanguinem, & contentione quadam erumpentem significat. Quo in loco animaduertenda quoque est membranarum varietas, quæ sic hunc locum legunt, ὧν μὴ πολὺ ἅλις ἐπασυδὴν αἷμα ἐξόδους ποιήσηται τῆς πλευρεξίης κ) ῥίνας, ὃ καὶ ἕδρῃσιν ἐμποιήσει, ἢ μετ. ἀσεις, ἢ ἀποστάσεις. Ibidem quoque ἔξοδοι γίνονται πύουσιν legitur. Quædam etiam membranæ λυθέντων pro πεφθέντων habent,quædam quoque μετ. ἀσεις omittunt.

42 ἢ ὑέρα παχέα] Sic legunt quotquot adhuc mihi videre licuit exemplaria, tum manu scripta, tum publicata. Quod etsi de crassis, albis, & valde perspicuis vrinis accipit Cornarius, mihi tamen non leuem scrupulum iniicit, quod huiusmodi vrinæ vix simul consistere videantur, etsi perspicuæ vrinæ aliò humori impetum conuersum esse significant. Reliqui omnes interpretes de læuibus vrinarum sedimentis accipiunt, vt λεῖα legisse videantur. Cui etiam lectioni Vaticanas membranas suffragari, ex Caluo satis patet. Quam lectionem etsi satis probabilem duxi, neque tamen in ea mihi satisfacio. Et si quid coniectura valet, ἢ ὑέρα παχέα ἢ λευκὰ λίαν ὑπῆραν legendum existimo,vt ad vrinas valde crassas & albas referatur, quæ ab abscessu liberare consueuerunt ex aphorism.74. libro 4. Alioqui ἢ λίαν vrinarum copiam & multitudinem significare poterit, quæ cum vrinarum crassitudine & albedine, solutionis spem ampliorem facit.Ad hunc porro locum optimè facit quod scribitur in Coac. Prænot. δυσεντερίῃ ἀκώρως ὑπερ. ἀθ, λεπτασιν δὲ πλευρεσίοισι, ἢ ἁπλάγχνοισι, ἢ ὃν ἀφρισιν ποιέει. ἄρρ μὲν χολώδης, ὃν ἀφρισιν, ἢ ὃ αἱματώδης ἐν πλευρεσίοισι, ἢ ἁπλάγχνοισιν.

43 ἢ τῆ ὑραδίων] Apparet Galenum hunc locum in Exegesi subindicare,cum ἐῤῥωδίων explicat, τῆ ἄχρι τῆ ὀῤῥὼ ἐκτεινομένων, quem hîc etiam secuti sumus, istumque locum in nostra Oeconomia adduximus. Omnia tamen exemplaria, tum scripta, tum publicata ὑρωδίων habent, & ferè omnia ἢ τῆ ὑρωδίων. Quam lectionem ex Vaticanis membranis Caluum secutum esse apparet,cùm tamen Galenus in Commentario τῆ πενόντων τῆ ὑρωδίων legat, eamque lectionem vt maximè popularem secuti sumus. Ibi quoque ferè omnia exemplaria οἱ παχύτεροι legunt, sed nos cum Caluo οἱ πεχύτατοι legimus.

44 τῆ μάδη τῆς ῥίζης] Potiones ex radice bryoniæ & dauco atque vino confectas, vertit Cælius Aurelianus cap.7. lib.3. acut. vbi huius loci meminit.

45 ἢ γὰ ὀκόσοι αὖ] Eadem ferè elegantissimis verbis scribuntur lib. περὶ ἀφ. ἀφορ. ἐπιστολῆς. εἰ ὠὴ γὰ ὠὴ ἄεισ. ὑπνοι μὴ ξυμφέροντος αὐτέοισιν, εὐθὺς βαρέες, ἢ νωθρὴ τὸ σῶμα, ἢ πρὸ γναμπτοῦ, χάσμαι τε ἢ τυ. γμοὶ & δίψαι πλέονες. ὠὴ ὃ ὑπόδειπνήσωσι, ἢ φύσα, ἢ τρόφος, ἢ ἡ κοιλίη καταῤῥήγνυται.

46 ὁκόσοι ὃ μονοσιτέουσι] Lib. περὶ ἀφ. ἀφορ. ἐπιστολῆς eandem in rem scribitur. τῶτο ὃ ἢ ἄεισ. ἂν μεμαθηκώς τις, ἢ ὕτως αὐτῶ ξυμφέρον μὴ ἀρίστησι, ὅταν πάχιστα παρέλθη ὥρη, εὐθὺς ἀδυναμίη δεινὴ, πτόμος, ἀψυχίη. ὑπὸ τύποισι ὀφθαλμῶν χλωρότησι, ὕρον παχὺ ἢ θερμὸν. στόμα ἐηρὸν. ἢ τὰ σπλάγχνα οἱ δοκέει καιόμενα. στοτοδύνη. δυσεντερίη. δυσθυμίη.

47 ἀῆγια κρία] Hîc Galeni lectionem secuti sumus cum omnibus interpretibus,quod melior sit & longè plausibilior,etsi dissentiunt vulgata exemplaria.

48 μή τε ὑλικίλου φέροντος] De iuuenilis aut veteris victimæ porcorum ætate vide Ioannis Langij doctissimam Epist. 61. lib.1. vbi etiam hunc locum explicat.

49 μάλισ. ὃ ὑπὸ βλαισωσίος] Cælius Aurelianus in his quæ malè adscribuntur capiti 1. lib.5. Tard.Pass. & in finem libri 3. reiicienda sunt,huius loci meminit, eumq; sic vertit. Hippocrates verò libris quos ad sententias Cnidias scripsit, magis vtendum dicit egestate atque vaporatione, & continentia, & danda sicca vel arida quæque, & acriora mandenda. In reliquis certè non parum mihi deprauatus videtur.

50 ὡὶ ὃ μὴ, ὀχυλὸς τῆ σταφίδων πυρὸν] Hunc etiam locum exagitare mihi videtur Cælius Aurelianus cap.3.lib.5. Tard.Pass. vbi φάκιον ἔτνος, quod lenticulæ fresum, aut lenticulæ fresæ decoctum significat, pulentum vertere videtur, nisi potius pulmentum simpliciter scribendum videatur, quod paulò antea lenticulæ pulmentum dixit.

51 πόμα ἰσχνωτικὸν] Hunc locum subindicat Cælius Aurelianus cap.1. lib.5. Tard. Pass. & cantharidas tres detracto capite, & pedibus, & pinnis, in tribus cyathis aquæ contritas exponit. facetè autem dictionis obscuritatem & amphibologiam, tum etiam medicamenti vim suspectam ridet Galenus in Commentario.

IN LIBRVM DE LOCIS IN HOMINE.

Ἐμοὶ δοκέει] Hic liber passim hac inscriptione inscribitur ab Erotiano, Galeno,& Rufo Ephesio : & ab Erotiano inter διαπυητικὰ διαιτητικὰ reponitur. τόποι verò cùm corporis humani partes dicantur (vt scripsimus in nostra Oeconomia) non infœliciter mihi videtur partium corporis humani indicaturam præ se ferre, quòd earum tum secundum naturam, tum præter naturam affectiones contineat, vt etiam ad φυσιολογίαν & παθολογίαν, aut ἀιτιολογίαν, aut etiam διαπυητικὴν non immeritò referri possit.Atque hunc librũ ab antiquis inter Hippocraticos fœtus esse numeratum, id testatur quod Cælius Aurelianus ischiadis curationem quæ hoc libro continetur vellicat lib.5. Tard. Pass. prætereáque quæ à Galeno ex hoc libro explicantur, & quod de splene ab eo ex Hippocrate adducitur lib.2. de facult. Natur. Quod certè hinc esse desumptum minimè est ambiguum.

1 κύκλω γὰ γραφέντος] Sic lib. περὶ ἑπτὰ φύσιος. κύκλω γὰ μορφυμένω ἀρχὴ οὐχ εὑρέθη,

3 ὁμοίως ὃ ἐκ ἐχόντος] Sic legunt quotquot vidimus exemplaria. Cornarius tamen, ὁμοίως ὃ ἔχοντος legisse videtur.

4 ἐκ τῶ ὁμοεθνίου] ὁμοεθνίου esse diximus in nostra Oeconomia, gentilitatem & cognationem, mutuamque partium corporis consensionem, qua altera alteri affectum communicat & quadam inter se communione conspirant. In quibusdam manu scriptis Regiis codicibus ex Scholio quodam ὁμοεθνία explicatur ἢ τῶ σώματος συμμετρία ἢ ὁμοτονία.

5 φύσις ὃ τῶ σώματος] Hunc locum adducit Rufus Ephesius libro primo. περὶ ὀνομασιῶν τῆ κατ' ἄῤῥωστον, & Galenus initio libelli, ὅτι ἄεισ. ἰατρὸς ἢ φιλόσοφος, sed τῶ κατ' ἰατρικὸν λόγον σπανὶς legit.

6 τῶτο διαφερόντως ἀκούεται] Hunc locum subindicauimus in nostra Oeconomia, simulque scripsimus Erotianum hîc nobis videri διαφορὰς legisse, quod Galenus exposuit. Secutus verò sum publicatos codices & vulgatam lectionem, quæ ἀκούεται τοῦτο habet,etsi aliter legunt Interpretes.

7 ὁμφὸν, ὃ, τῆ ἀσογγιᾶ] Lib. περὶ ἑρκῶν antea χόνδειον μαλακὸν ὥσπερ ἀσόγγος dixit. ὁμφὸν verò Erotianus τὸ χαῦνον exponit,fortè hoc subindicato loco.

8 ὡὶ κωφωθῇ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed κωφωθῇ hic mihi videtur legere Erotianus, quod ἐκλάβη, παρεμποδισθῇ exponit, quod est, si læsa aut impedita fuerit. Ac fortè κωφωθῇ apud Erotianum melius legatur,vt & idem κώφωσιν ὀφθαλμῶν, ὅτι παρεμποδισμὸν apud Hippocratem annotat.

9 ἀποσυμβολαῖ τῶ ὑπῆρέοντι] Hîc ἀποσυμβολαῖ occurrere vertunt Interpretes, quod est contrario motu ferri, aut motum habere contrarium,vt mihi ἀποσυμβολαῖ pro ἀποσυμβολᾶν sumere videantur, quod Hesychius σωωστᾶν exponit. Quod verò motus ille sit contrarius, quidam pro ἀποχωρίῃ, αὖω χωρίῃ legunt, cui κάτω χωρίῃ opponitur.

10 καὶ πάλλα ὑδὲν ἀτρεκέως] Hunc locum mihi videtur subindicare Erotianus,cum ἀτρεκέως αὐτῆ τῆ ἀληθῶς apud Hippocratem hoc

hoc libro adducit,etsi ἀκριβῶς rectè significare videatur, præsertim cùm κατ' ἀλήθειαν addatur.

31 ἐν τοῖς ὀξυφωνίαις] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia.

32 ἐς τὸ κίδαρον] Hunc etiam locum ex Galeno in OEconomia nostra indicauimus & exposuimus.

33 κόπτο τὸ ἀφαρ τῷ ὀγκώδες] Aliter hunc locum legit Caluus, cùm tamen iisdem lectionem habeant exemplaria omnia.

34 ἀπὸ τῆς κοιλίας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἀπὸ τῆς κοιλίης lego, cum Interpretibus.

35 αἱ ὑπερκείλιοι] Istud omittunt Interpretes Caluus & Cornarius,cùm tamen in omnibus codicibus legatur, idque propter neruos opticos positum videatur.

36 ἐν τῇσιν ἑρμῖσι] Ante hæc verba in quibusdam codicibus manu scriptis & Vaticanis hæc dictio ἄφαρ adscribitur,quæ velut indicaturam præ se fert,monetque se deinceps de ossium coniunctionibus ac commissuris inter se,sermonem habiturum. Quam lectionem etiam secutus est Caluus.

37 ἡμοὶ δὲ πλείστας ἔχοντες] Sic legunt exemplaria omnia. ὀλιγίστας ἔχοντες tamen lego cùm Cornario. Quod sequitur variè legitur in quibusdam codicibus. Nos pluralitatem secuti sumus cum Cornario. Vaticanę membranæ legũt,ἂν ὁ μὲν εἷς ὁρὸς τὸ ὕδρυ τὸ κεφαλῆς. ὁ δὲ ἕτερος τὸ ὕδρυ. Quam lectionem secutus videtur Caluus.Exemplaria Aldina,εἰ δὲ legunt.

38 ὁρὸς τοὺ πλάτους] Ex hoc loco πλάτος τοὺ ὠμοπλάτος exponere mihi videtur Erotianus. Quòd verò scribitur,αἱ ἐπὶ τῆς ὤμοις αἱ περίκεινται,id mihi dictum videtur, propter σύζδεξιν aut firmissimam connexionem,quam facit ἀκρώμιον clauiculæ cum scapulis,ideoq; ad clauiculas mihi referri videtur, etsi Interpretes ad articulos referunt,vt ἃ non αἷ mihi legisse existimentur.

39 ὑπερβάλλουσαι]Hoc sic legunt Vaticana exemplaria manu scripta, ἃ δὲ ὁρὸς τοὺ ὤμους ὑπερβάλλουσαι, quam lectionem secutus est Caluus.χεῖρα verò cum τὰ κῶλα significent,& crassiora membra, hîc pro brachio accipiuntur, etsi corporis alueum indicare possunt,qua notione sumpsit Caluus.

40 περίκεινται δύο παρίκεσιν] Ex hoc loco παρίκεσιν exponit Erotianus παραπίπτουσιν. περιέλω etiam hic ὑπέχουσι τὸ ὀστοῦν (ex Galeno in Exegesi)sumo, vt scripsimus in nostra OEconomia.

41 κόπτο πτέρυγα]Exemplaria Vaticana pro his verbis κόπτο τὸ πτερυκὸς κοιλεωνάδες legunt,quæ secuti sumus cum Interpretibus.

42 ἄφαρ ἐν τοῖ κυβίτῳ πίπτει] Hic mihi videtur locus,aut qui paulò post sequitur,ex quo κυβίτῳ τῷ ἀγκῶνι apud Hippocratem exponit Erotianus,etsi apud eum κωβιτῷ legitur, quemadmodum Hesychius κωβιτὴν.

43 ἄφαρ] ἐς τὸ κώβιτον]Hunc mihi locum subindicare videtur Galenus,cum κώβιτον in Exegesi exponit τὸ ὀλίσθημον, ὅπερ ἐς ἀγκῶνα. Idemq; scribit à Dioscoride sic vocari τὸ κόνδυλον τῦ βραχίονος medium & minimum,vbi cauitas est trochleæ similis, circa quam cubitus mouetur. τὸ πτερυκὸς κοιλεωνάδες paulò antea dictum est,vt & lib.de fract.& lib.de artic.τὸ κοῖλον τῦ βραχίονος.

44 αἱ ὀχεῖραι] Hunc locum adducit Erotianus, vbi ἄφαρα exponit τοὺ συμβολὰς τῶν ὀστῶν,sicque legit. ἀκίδι γὰρ ἰσίοισι ξυμβάλλουσι, πάντα ἄφαρα πιέζουσι.

45 ἐν ᾧ δέδεται ἰσχίοισιν]Hunc etiam locum ibidem profert Erotianus,vbi ἄφαρ impropriè accipi vult pro altera ossis parte quæ committi debet.

46 ἔνθεν ὁ τοῦ μηροῦ] Hunc etiam locum mihi subindicare videtur Erotianus,cum περόνας exponit τοὺ κατυλώδεις τῶν ὀστῶν ἐπανεστώσας.Sic enim nodosæ ac tuberculosæ illæ femoris prominentiæ mihi intelligi videntur,quæ sunt duæ apophyses , in superiore femoris coruice,θυρεῶνες dictæ.

47 τῷ δικρέϊον]Pro δικρέϊον his locis δίκρανον mihi videtur legisse Erotianus,qui ex hoc loco δίκρανα,ἃ διηρημένα εἰς δύο,ἢ τῷ δίχηλα ἢ δικόρυφα exponit.

48 ἄνωθεν ὁ τὸ ἐντερικὸν ῥόον ἡ μύλη δέχεται]μύλη patella Celso dicitur,os femoris & tibiæ commissuram cogens , & quod supra genu incubet,θηγωνὶ dicitur vt scribit Galenus Com.3.in lib. de fract.& lib.de Ossibus. θήγωνες verò Hippocrati lib. περὶ ὀστέων φύσιος,& θήμωνες in Mochlico. Rufus verò Ephesius θημωλίδα Hippocrati & μύλαν dici testatur,vt hunc mihi locum, aut librum κατ' ἰητρεῖον subindicare videatur. Toti autem genu superponitur,vt accessum firmiorem faciat, quod hic dicit , vt humiditatem à carne prohibeat.

49 ἢ ἄνω κατώτερον τῆς σφυρᾶς]Astragalum intelligit , qui ab imis tibiæ & peronæ finibus (qui malleolos constituunt) vtrinque comprehenditur,& sic vndiquaq; contegitur, vt ne ipsum quidem tangere pollis,ac minimè appareat,ideoque multi non paruo errore malleolos astragalos vocant,quod scribunt. Galenus lib.de ossibus,& Rufus Ephesius.

50 ἢ ὑπερφλεγμαινόντος] Hic supertumefactam carnem diximus, propter ea quæ sequuntur, cum φλεγμαίνειν non solum inflammare aut incendere apud Hippocratem significet,sed etiam intumescere & in mollem crescere,quòd quæ inflammantur tumidiora redduntur,& in molem attolluntur , quemadmodum scripsimus in nostra OEconomia , eaque notione hoc toto libro sæpius sumi probauimus.

51 ῥέει ὃ δὴ καὶ τὸ φύσας γίνεται] Post hæc verba quædam exemplaria adscribunt ἐπὶ ὃν πόδ' ἡμῖν , quæ certè redundare videntur.

52 ὅταν τὸ σῶμα ξηρωθῇ] Hæc superioribus iunxi secutus codicum pluralitatem.Cornarius tamen & Caluus,ὅταν ὃ τὸ σῶμα legisse videntur.

53 ἔστι τῦ σώματος] ὃς γε legunt exemplaria quædam,quæ secutus est Cornarius.

54 ὅταν ἀχυμίη ᾖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia , vt significent humorem copia magis quàm qualitate molestum esse.Verùm Cornarius ὅταν χολὴ ᾖ aut ὅταν legisse videtur. Caluus verò lõgè aliam lectionem secutus,& ὅταν ἐκεῖ μόνη legisse, cum ὅταν ἴσχῃ μόνη, legunt Vaticani codices,vt annotauit etiam Hieronymus Mercurialis.

55 φθίσις ἄλλη γίνεται] Sic sanè legunt quotquot adhuc mihi videre exemplaria licuit. Nemini tamen dubium videri debet, quin hûc locum subindicet Galenus in Exegesi,cum ἀλαὰς φθίσεις ei exponitur, ἃ δὴ τυφλὰ ἢ ἀόρατος , velut cœca & inconspicua.Quem certè locum rectè mihi subolfecisse videtur Cornarius.ἀμαύρωσις autem velut ἀμαυρὰ dicitur & τυφλὰς exponitur.Quod etiam in nostra OEconomia adscripsimus.

56 ἢ λεπτὰ δὲ ἀπεκλύσῃ] Hunc mihi sanè locum subindicare videtur Galenus in Exegesi,cùm λεπτὰ δὲ ἀραιὰ ex hoc libro significare adscribit.Tenuia igitur & rara obiecta impedimenta, hoc est leuia,habere fluxionem significat, cùm interiore parte foramina sint ampliora quàm exteriore , ideoque facilè carnes humiditate repleri.

57 ἐς' αὖ δύσευεγκαθῇ] Hunc locum in OEconomia nostra expressimus & exposuimus monuimusque Erotianum δυσευεγγάθη hic legisse,& ἀπευκάθη exposuisse,ἡθάπερ αἱ πλυματώμεναι σίειγγες. Quod ad τὰ ὦτα mihi retulisse videtur,& aures flatu distentas,velut inflatas fistulas intellexisse,hoc est in fistulas versas.

58 δίκτυα μετέπειτα ἐγχεῖν] μετέπειτα legendum censeo cum Mercuriali cap.19.lib.2.variarum lectionum , aut νιτρῶ quemadmodum legunt Caluus & Cornarius. Quod etiam monuimus in nostra OEconomia,vbi Metopium vnguentum Ægyptium esse calidum diximus,& pro νιτρῷ sumi apud Hippocratem , quod etiam ab eodem ad surditatem adhibetur lib.5.Epid.Metopium autem cur dicatur,illic etiam adscripsimus.

59 ἢ τοῦδε ὧδε πείθῃ] Sic legunt omnia quidem exemplaria. Caluus verò τούτῳ legisse mihi videtur.

60 ἀλλ' ἑκὼν εἶναι κατὰ πάντα ἐχυροτάτῳ]Etsi hîc lubenter amplector Hieronymi Mercurialis lectionem quam ex manu scripto codice adhibet cap.8.lib.2.variarum lectionum,& in suis ad hunc locum annotat. exemplarium tamen fidem & Interpretum omnium consensum secutus sum,tum quod satis sit vsu cognitũ & experientia contestatum, in oculorum morbis inferioribus partibus pyrotica admoueri,tum verò quod etiam nominatim hîc aluum subducens medicamentum apponatur. Quod verò in vulgatis codicibus legitur,ἐν δ' αὐτῷσι φλεγμαίνουσι,ἐνθάδε legunt exemplaria Aldina,quæ cum Interpretibus secuti sumus. Zuinggerus tamen ἀνθρῷ legit.

61 ἢ ἐκκλυσμῷσι] Sic quidem legunt omnia exemplaria. Caluus tamen λιπαρυσμῷσι legisse videtur.

62 ἢ κατάπαν παρίχῃ]κατάπαν τε κωμῳδῶν exponit Galenus in Exegesi ex hoc loco,additq; ὅτι ὃ πᾶν ξηροκλυσμὸν ἔλεγεν. Quibus verbis Erotianum subintelligere videtur,qui κατάπαντες ξηρασμίαν exponit,vt scripsimus in nostra OEconomia. Videtur autẽ hæc dictio esse ἐκ τῆς ὅπλης ὁρμωμένη (vt loquitur Erotianus) neque enim aliàs apud Hippocr.legitur.

63 ἐπ ἐνταῦθα ῥῦ ἢ τὸ ῥέον] Sic ferè legunt exemplaria omnia , quædam etiam , ἢ τὸ ῥέον πρὸς τὴν κεφαλὴν φλεβόσωμα, habent. Alia quoque , ἢ ὅπερ ἐστὶ τὴν κεφαλὴν φλεβόσωμα legunt , quam lectionem secutus videtur Cornarius. Quædam etiam ἢ non habent. Sed hæ omnes lectiones eodem recidunt.

64 ἢ κῶλ τὰς ἐξωλενὰς διεκβάσῃ]Sic legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria: negationem tamen addit Caluus , vt fluxio minimè ad oculos feratur,ideoq; paulò post oculis nullum medicamentum adhiberi vult.

65 ὃ δὲ ἀναφορὸν] ἀναφορὸν legunt exemplaria quædam,velut antea dixi,ἢ κῶλ τὰς ῥῖνας ἀποστάσῃ), vt fluxio per nares deducatur & auertatur. Quo etiam respicit vulgata lectio,cùm ad nares

diuertit aut deflectit, quasi à via abducatur aut decedat, quod per ἐκπίπτειν indicatur.

[46] στέγασιν πιέσσιν] Hunc locum exposuimus in nostra OEconomia, simulque indicauimus στέγασιν veluti πρόσπτυξιν accipi, & contactum ossis à carne intelligi, quò vacuatis per secturas superfluis humoribus, & muco qui intermedius existit, caro naturali habitu ad ossa insistat aut adhærescat. Cornarius verò carnis ad os extensionem dixit, vt à προτείνειν aut προπίπτειν deducere videatur.

[47] αἰεὶ τῷ ἐφεστηκότι] Sic legunt ferè omnia exemplaria, pro αἰεὶ tamen quædam ἀεὶ ἀεὶ adscribunt, & alioqui non parum mihi suspectus locus videtur, & illud τῷ ἐφεστηκότι non satis est explicatum. Etsi hoc sensu intelligi potest, vt si minùs ista commodè præparata fuerint, neq; rectè processerit curatio, ipso lachrymarū fluxu non eluitur oculus, quò acutiùs cernere queat, sed ab infestante humore fulgores ei potius obuersantur, sensimq; videndi acies hebescit & extinguitur. Fluxum tamen nō oculum elotum dicit Cornarius, hoc est lachrymarum effluxu mitigatum & depositum. Caluus verò longè aliter locum istum mihi accepisse videtur.

[48] τύπτε χρὴ τοὺς φλέβας] Vide Aristot. probl. 5. sect. 31. vbi scribit in oculorum fluxionibus venas temporum ferro ardente Medicos inurere, πυκνοῦσθαι τοὺς πόρους ὑγρῶν. Ideoq; hic τοὺς ἀποφράξας dicit, quod aliter sumpsit Zuinggerus.

[49] ὅταν δ' ἀρ' ἐπιγένωμαι] Hic locus in omnibus exemplaribus vitium suboler, ideoque asteriscō subnotatur. Zuinggerus vt lacunam suppleat legit, ὅταν ἀρ' ἐπιγένωμαι, quædam etiam exemplaria manu scripta, ἐπιγένωμαι, nullo sensu, omnesque Interpretes locum de oculo humoribus pleno & turgente accipiunt. Nos in nostra OEconomia legimus, ὅταν δ' ἄρχωμαι ἥ, & huius lectionis ex Erotiani authoritate rationem reddidimus, locumque περὶ ἀργίου, & de albugine intelligendum scripsimus, quæ ex oculi ruptione contingit. Aliam etiam illic lectionem adscripsimus.

[50] πρὸς τὴν ἐς τὴν λαπάρην] πρὸς τὴν λαπάρην lego, aut τὴν ἐς τὴν λαπάρην vt in Aldino codice.

[51] ἐπόταν ἀμφότερα τὰ πλευρά] Cornarius ante hæc verba ὄφελε χολὴ, pro indicatura adscribit, vt aliam à bile fluxionem indicet, quod tamen in nullis exemplaribus comperi. Neque verò ista cum Prognostico aut Coacis Prænot. aut cum libris de Morbis consentiunt, vbi peripneumoniam altera pulmonis parte inflammata facit Hippocrates.

[52] ἀλλὰ τὰ ξηρότερα ἐν τῷ ἀρτηριώδει] Sic quidem legunt exemplaria quæ huc vsque videre licuit, sed τῷ ἀ ρτηριώδει cum Cornario lego, vt & paulò post, & aortas dictas intelligo, ipsas asperas arterias pulmonem constituentes, velut amplissimè scripsimus in nostra OEconomia, istumque locum ab Erotiano indicari significauimus, si modò rectè legatur. Quidam verò ἀορτικὸν legisse Cornarium existimant, sed nos ἀορτῶν aut ἀορτέων legisse censemus, velut & apud Erotianum legendum esse monemus, pro ἀρτίων.

[53] ἂν ξυνθήσκουσιν] Caluus legisse videtur ἢν ἂν ξυνθήσκωσιν, ὑγιὴς γίνοιτο, quemadmodum etiam habent codices quidam manu scripti, sed ἀεὶ addunt.

[54] ἢν τῷ ἀορτέων] Hunc etiam locum in nostra OEconomia expressimus & exposuimus. Quidam verò codices ἀορτείων etiam legunt.

[55] ἢν ὑγρότητα ἐν τῷ πιλώματι μὴ ποιεῖ] ἢ ποιεῖ malunt legere codices quidam scripti.

[56] ἢν ἐνεχόμενον] ἐπιχόμενον legunt exemplaria quædam manu scripta.

[57] ἔντε τῶν ἀορτέων] ἀορτῶν legunt exemplaria quædam manu scripta & Aldina, quædam etiam ἀορτέων.

[58] ἢν τοῦτο πιεῖ πολὺ ἔχῃ] Τοῦτο videtur legisse Cornarius vt & quædam Exemplaria.

[59] ἢν δ' ὑπὸν ὑπὸν φορέῃ] φορήσῃ legunt exemplaria quædam pro φορέῃ.

[60] τοῦτο δ' ἢν γινώσκῃ] τοῦτο habent exemplaria quædam. Cornarius verò ὕπνῳ legisse videtur.

[61] ἢν λύξ] Sic ferè legunt omnia exemplaria, quædam etiam ἢν λύγξ. ἀποχρίσματος autem ex hoc loco ἀποπλύσματος mihi exponere viderur Hesychius, etsi ἀποχρίματος vitiosè legunt exemplaria quædam.

[62] ἐπιλὺ ὁ πυρετὸς ἀφῇ] ἀφῇ lego cum Interpretibus omnibus, quandoquidem de pleuritide iam inclinante & diem septimum superante agere videtur.

[63] ἢν ὑπὸ ἐνθυμὸς ἐγχύπτῃ] ἐνθυμὸς, ξηρότερος καὶ λίπος exponitur Erotiano ex hoc libro, & Galeno κίνωσι in Exegesi. Est autem alui fluor pleuritidi & peripneumoniæ succedens, periculosum alioqui symptoma, ex aph. 16. lib. 8. ideoque potus subducendus. Variant tamen hîc exemplaria, quædam enim ἐνθυμὲς vitiosè pro ἐνθυμὸς legunt Vaticana πυγμὲς. pro quo λυγμὸς legisse videtur Caluus. Vulgatam tamen lectionem malo, etsi Vaticanam quidam præferunt.

[64] ἢ ἐγχύλοισι φαρμάκοισι] Sic legunt ferè omnia exemplaria, quædam verò ἐγχύλοισι habent.

[65] νοῦσις γίνεται κάτω] Istum locum expressimus in OEconomia nostra, & per νοῦσιν morbum ex humorum collectione aut coaceruatione in intestinis aut ventre per fluxionem ortum intelligi diximus. Caluus verò νύσσειν legisse videtur, & Cornarius τοὺς ὦρος.

[66] ἔπειτα φαρμάκῳ ἰσχυροτέρῳ] ἰσχυτηρίῳ pro ἰσχυροτέρῳ legunt Aldina exemplaria & manu scripta, vt medicamento corroborante aut vires confirmante vti velint, post alui deturbationem. Interpretes tamen omnes secutus sum cum peruulgata lectione.

[67] τῆσι συφόρτοισι πυρί] Post hæc verba membranæ quædam scriptæ hæc adscribunt ὕστερον τάτερα κλυσθῆναι aut κλύσαι.

[68] ἢν κάθησις κάθηται] Sic legunt vulgata exemplaria. Cornarius verò ἄλλο καθῆσθαι legit. Manu verò scripti codices κάθησις ὕστερον habent. Iubet autem primò vehementius medicamentum adhiberi, ad fluxionem repellendam à partibus posterioribus, deinde verò leuius, quo consuescat eò fluere, vt diuertatur, & demum omnino auertatur.

[69] σπόνδυλοι ἐσθίουσι τὰ φλεγματοδέστατα] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia, ciboſq; corpus maximè tumefacientes, hoc est implentes & nutrientes intelligi potius quàm maximè pituitosos diximus.

[70] φάρμακον πιπάσκοντα] πιπάσκοντα, πυρίζοντα exponit Erotianus inter dictiones ex hoc libro expressas.

[71] ἢ ὀπισθεν φθίσιν] Sic legunt meliora exemplaria, vt ex fluxione in articulos aut in posteriora, tabes oriatur, aut coxendicum morbus. Interpretes ἢ ὀπισθεν φθίσις legunt, cuius curatio sequitur. Istam autem Ischiadis curationem exagitat Cælius Aurelianus cap. 1. lib. 5. Tard. Pass.

[72] φάρμακον ὃ πλέον ἰλαπίνων] Hîc incertum est num ἰλαπίνων τὸ τλὺ κάτω κοιλίαν καθαίρειν simpliciter significet, quemadmodum exponit Galenus apud Hippocratem, num verò ex cucumeris agrestis succo paratum, Elaterium dictum, cùm alvum inferiorem lactis infuso eluat. Sic enim mihi vtraque significatio conuenire videtur.

[73] ἢ τὸ σῶμα φθίνῃ] Hunc certè mihi locum ἰδίως subindicare videtur Galenus, cum φθίνῃ exponit σωπικῇ ἰσχναίνῃ μεῖον, ἀτροφῆ. Huic nanq; loco notiones istæ omnes proprio quodam modo conueniunt, quibus τὸ θάλπειν optimè opponitur. Hunc quoque locum disertissimis verbis subindicare mihi videtur Galenus in fine lib. 2. de fac. natural. cùm de liene agit contra Erasistratum. Verum aliter legisse Galenum apparet, vt rectè annotauit Hieronymus Mercurialis.

[74] ἢ ἓξ κενεὰ] ἓξ τὰ κενὰ legunt exemplaria quædam, vt pro ἓξ τεύχεα legisse videtur Cornarius.

[75] ἢ τὸ ὑστερεπιζέμενον ἐπικινδύνως] ἐπικίνδυνον habent exemplaria manu scripta.

[76] ὅπως τὸ ὕδωρ ἰσχνὸν δύῃ] Hic ἰσχνὸν idem quod αἰόλον significare scripsimus in nostra Oeconomia, & accipi pro emittere aut scatebram facere, quam notionem etiam ex Budæo adscripsimus. Etsi Cornarij explicationem non aspernor, cùm tenuissimis & maximè superficialibus crustis, ideoq; minimè profundis, aquam contineri vult ne affatim effluat, sicque ægro periculum adferat. Zuinggerus certè hic κύκλον μέγαν de cucurbitula admouenda intelligit circa vmbilicum ex libello περὶ ἑπτεδ, & circa vmbilicum & ad vmbilicum magnam cucurbitam admouet, & pro ἐς τὸ ὀμφαλὸν μέγαν, μέγαν legit, non contemnendo sensu. Neque enim incidendus est vmbilicus, sed circa vmbilicum incisuras faciendas aut retro, præcipit Hippocrates lib. περὶ πεσῶν, in hydropicorum sectione. Ideoque quidam ἢ ἐς τὸ ὀμφαλὸν μὴ legunt.

[77] πυκνὰ ἢ σμικρὰ ἐξείροντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia & ἐξείρειν vt crebrò & parum, & in vnaquaque corporis parte aperire velint. Sed Interpretes secutus ἐξάροντα & ἐξάρειν lego.

[78] ἢ κλιδὸς ἐς τὸ πλάγιον] κλιδὸς etiam legunt exemplaria manu scripta.

[79] ὡς ὑπερωλὴ] ὑπερωλὴ πυρετὸς exponitur Erotiano, hoc propriè (vt opinor) expresso loco. Addit autem, μή ποτε ἢ πᾶσα θερμασία ἐπ' αὐτὸ θερμωλὴ λέγῃ. Annotatur ex Corintho θερμωλὼ πυρετὸν apud Ionas indicare. Quam notionem secutus est Caluus.

[80] μὴ δ' ὡς αὖ τὸ σῶμα θάλπῃ] ἕως pro ὡς legisse videtur Cornarius, aut ὡς pro ἕως sumsisse, idemq; κινῆται pro κείνονται legisse.

Sed

Sed κενοῦς interdum ſolui, terminari & vacuari ſignificat, quòd eiuſmodi vacuationes in iudicationes incidant.

81 ἢ ἰνίστ῀] Hunc mihi locum ἰδίως ob oculos ponere videtur Erotianus, eùm ἰνίστ῀ καθαρθήσ῀ exponit. Exemplaria tamen omnia ἰνίστασι πυρετῷ coniungunt. Sed Interpretes ſecutus ſum.

82 ὦ γὰρ μὴ ψυχρὸν] ὦ γὰρ ψυχρὸν legiſſe videtur Caluus, & negationem omiſiſſe.

83 κεκμώρῳ] Sic legunt quotquot adhuc mihi videre licuit exemplaria. Erotianus tamen & Galenus hic κεκμήρῳ legunt vt abundè ſcripſimus in noſtra OEconomia, vbi hunc locum expreſſimus & expoſuimus. Apparet autem Erotianum πυρίας pro πυρώσας legiſſe & ὦ κεκμήρῳ, Cornarium verò ὦ κεκμάρῳ, πυρώσας autem hic καύματα, febrium ardores ac feruores exponit Galenus.

84 ἐπὶ ὦ κατοπτο] Erotianum ſic legiſſe apparet, ἢ ἐπὶ ὦ μὴ λύσῃς τῷ ψυκτείῳ φαρμάκῳ, θερμαντείῳ χρῷ. Quam lectionem etiam bis inculcat.

85 ἢ ποτὲ δὶς λε] ἅπαξ legunt exemplaria Vaticana manu ſcripta, vt patet ex Caluo, quam lectionẽ ſequitur & exponit Mercurialis. Nos publicatam non immutauimus.

86 ἢ ὑπ' οἴνῳ οἰνώδει] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed Caluus οἴνῳ ὑδατώδει legiſſe videtur, aut οἰνώδη οἶον ſumpſiſſe ἀπαλὸν, quemadmodum quoſdam apud Hippocr. accepiſſe teſtatur Erotianus, quibus tamen ipſe refragatur, & οἷον potiùs intelligit, & Galenus ἰσχυρὸν Com. in lib. de rat. vict. in Morb. acutis, vt abundè ſcripſimus in noſtra OEconomia, vbi hunc etiam locum ſubnotauimus.

87 θνητὸν ὑπόρχ῀] Hunc locum diſertiſſimis verbis profert Galenus in vocum explicatione apud Hippocrat. & θνητὸν τὸ ἄγχιον ἕλκος hic exponit.

88 ἢ εἰ χρηστοὶ] Ex hoc loco χρηστοὶ exponuntur Galeno in Exeg. τῶν χείλεα ἢ ἰνὰς, vlceris margines & labra, à ſimilitudine quã habent cum riparum aut foſſarum marginibus, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia, vbi etiam ſubnotauimus vitiosè ſcribi apud Erotianum χριστὰ pro χρηστοί.

89 ἢ, ὁ τ' αὖ ἀρίστ῀] Hæc verba adducit Galenus in Exegeſi in dictione θνητὸν, ſed legit, ὑπόταν ἀρίκῃ ὁ ἰχὰρ διαῤῥέων.

90 ὡς χειμῶδες συμπίλη῀ ἡ σὰρξ] Sic legunt omnia ferè exemplaria, præter quam in manu ſcriptis codicibus συμπίλη῀ legi annotat quidam. Et nos ex hoc loco hunc ſenſum expreſſimus in noſtra OEconomia, vt caro frigore condenſata coëat, aut perfrigerata conſtringatur, cogatur, aut conſtipetur, & legimus ὡς χείμωδες συμπιλῆται ἡ σὰρξ, à verbo συμπιλοῦμαι quo antea vſus eſt hoc libro. χείμωδες verò ψυχρὸν, ῥιγῶδες exponitur Galeno in Exegeſi ex hoc loco. (Sic enim potiùs quàm χείμωδες apud Galenum lego.) Caluus certè longè aliam mihi lectionem ſecutus videtur, & κάμνοντα συμπιλοῦσθαι῀, aut aliud quid eiuſmodi legiſſe. Cornarius verò συμπιλῆται pro πίλησι ſumpſit. Ac συμπιλᾶ῀ aut συμπεπίλη῀ aut συμπίλη῀, vt ex manu ſcriptis codicibus adſcribitur, legendum cenſemus.

91 κεφαλῆς κατάγματα] Hæc verba quæ veluti pro indicatura habentur, in Aldinis exemplaribus deſiderantur, quæ nec Caluus legiſſe videtur, qui etiam τῶν pro τῶν priore loco legit, ad eos referens.

92 ἢ λύειν] Iſtud mihi de medicamentis detergentibus & ſaniẽ à membrana abluentibus intelligendum videtur, quæ poſſint (vt loquitur * Gal.) ἀποπλύνειν ἢ ἀποκλύζειν ἀπὸ τῶ μᾶλλον τοῦ ἰχῶρος. Sic quoque dum humectantia hîc medicamenta præcipiuntur, dolores mitigantia, inflammationem ſedantia, & emollientia mihi accipi videntur quo faciliùs os eximatur.

* *in fine lib. 6. Meth. med.*

93 διανάπλημα τραύματος] Hæc quoque indicatura deſideratur in Aldino exemplari. Caluus autem ad capitis lethalia vulnera retulit, quæ alioqui in vniuerſum ad quotuis etiam vulnera referri poſſunt, iſthucque mihi reſpondere videtur aph. 25. lib. 4. Codices verò manu ſcripti ἐφ' ᾧ ἂν πνι legunt.

94 ὁ τὸ τραῦμα ἔχων] Iſtud variè diſtinguunt exemplaria, quædam enim ſuperioribus iungunt, quod fecimus cum Cornario: quædam hoc ſententiæ initium ſumunt, & reliquis iungunt. Caluus κῦμα pro τραῦμα legiſſe videtur, idemq; ἰνυλμὸν, λυγμὸν (vt antea quoque) accepit. Quod verò poſtea ſcribitur, ξηρὸν καὶ διζῇ, valde obſcurum eſt, ac vereor vt parum integrum, etſi in eo mirè cõſentiunt exemplaria. ξηρὸν καὶ διζῇ legiſſe videtur Cornarius, & de corporis mole, ac ſucculentia, ſiccitate derepente ſubidente accipi poteſt, quod valde pernicioſum eſt, aut καὶ διζῇν naturaliter ſumi, pro conſidere aut ſidere.

95 ἐπὶ δὲ γαλάζης σπώμενόν τι ἢ ἱμείρετα] Sic legunt quotquot adhuc mihi videre licuit exemplaria, quod de vinolento accipiunt Interpretes. Sed hic de vacuatione ſiue ſponte, ſiue per medicamentum agitur, vt ſatis indicat, ἐκεῖ ἰνυλμὸν ὁ ἐνεγκάμενος, & φάμακον ἢ μὴ τ' ἰνυλμὸν. deinde bilis ſponte effuſa euacuationem promouet. Ideoque lubenter ἰνύλμου aut ἰνυλμὸν lego, vt euacuatum aut purgatum, aut eum qui cum vomitu purgationem aut euacuationem habet coniunctam intelligas, vt ſæpe in bilis refuſione cõtingit. Eſt enim ἰνύλμος Heſychio ἐκκενώματος, καθάρσεως. Vnde ἐκκενωμένῳ Erotiano exponitur ἐκκαθαιρόμενος, aut potius ἐκκαθαιρομένῳ, idemq; quod ἐκκενουμένῳ ſignificat, τὸν κατακαθαιρόμενον ἢ ἐκκενούμενον ἀνθρώπου ex Galeno. Cuius dictionis vim rectè mihi aperire videtur Pollux, cum ἐκβίνου ἐξινυλμὸν exponit his verbis, τὸ δὲ κινῆσαι δεῖ τὴν διάστασιν, ἢ ἐξελῶσαι λίγνιν. ἢ ἐξινυλμένον ἀκμαιότατα κινηθέν φησι, ὡς ἐκ τῆς ἰνύλης φερομένης τὸ χολῶδες. τὸ δ' αὐτὸν ἢ ἐξινυλμένον φησὶ καὶ ἐκκενωμένον. Scio hic aliam eſſe Mercuriali mentem, qui pro ἰνυθλῶν μέλλω legit, ſed inter ſe tam arctè conſpirantia exemplaria temerè immutare magna mihi eſt religio. Certè tale quid ſuſpicatum eſſe Caluum auguror, qui ſic affectum vertit, hoc eſt, per bilis refuſionem, aut per medicamentum perpurgatum & euacuatum, niſi ſi ὅπου ἀλινυλμένον cum legiſſe ſuſpicamur, qui & ῥέων ὁ ἴμελος, pro ῥεῖν poſtea etiam legiſſe videtur, cùm defluentem vomitum dixerit. † *Cap. 35. lib. 4.*

96 τῶν ὑ ποσημάτων] Ea intelligere videtur quæ in cutem aut ſuperficiem corporis erumpunt, iterumq; ad eorum alludere opinionem qui morbos in vlcera & alios morbos diuidebant, cuius etiam meminit Hippocrates lib. de fract.

97 νέα σεσ῀θεν βούλ῀] Vetuſti morbi vt faciliùs curentur interdum nouandi & recentes faciendi. Cuius rei exemplum in vlcere calloſo proponitur. Id imitatus videtur Celſus † eum ſcribit, circumſpecti eſſe hominis, & nouare interdum, & augere morbum, & febres accendere, quia curationem vbi id quod eſt non recipit, poteſt recipere id quod futurum eſt.

† *Cap. 9. lib. 2.*

98 ἢ ξυμμαχεῖ] τῇ φύσει ξυμμαχεῖ videtur legiſſe Caluus, vt vna cum natura ad debellandum conſpiret, aut in propellendo adiuuet.

99 Ἀπὸ σπασμῶν πυρετὸς] Hæc conuulſionis medela repetitur lib. περὶ κρισίων, & in Coac. Prænot. & aphor. 26. libr. 2. & 57. libr. 4.

100 ὑπόταν ἀνθρώπου] Iſtud videtur de conuulſione intelligendum, velut eidem adſcribitur libello περὶ κρισίων, etſi parum integrum videtur, ac incertum eſt an huic venarum inuſtionem pro curatione apponat, vt volunt quidam codices & Interpretes.

101 ῥέῃ ὃ πρὸ τοῦ αἵματος] ῥέῃ ὃ πρὸ τοῦ αἵματος legit Caluus, qui etiam aliud quid adſcripſiſſe videtur ex aliis codicibus, quod ἀμφότερα τοῦ explicet, vt ſanguis inuſtione aut alia quapiam ratione, nempe ſectione detrahatur.

102 διαλελειμμένον γὰρ] διαλελαμμένον legunt exemplaria quædã, idq; Ionicè magis. Cæterùm conſtat ex Caluo Vaticanos codices pro ἀνθρώου ἀνθρου legere, quod tamen non placet.

103 διάκρισις τοῦ φλέγ] Venarum temporum inuſtio veteribus celebrata, ad inueteratos capitis dolores, cuius etiam ad oculorum fluxiones, compeſcendas meminit Ariſt. ſect. 15. probl. 35. Hanc tamen damnat Aëtius. Huius etiam meminit Galenus in fine libri de Curat. per ſanguinis miſſionem.

104 ὑπόσισις, τὸ κοιλιῶ.] Sic legunt meliora exemplaria, quædam etiam ὑπόσασις habent.

105 ἰὼ μὲ μὴ ὑπαχθρηπῇ] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Zuinggerus ἰὼ ᾗ μὴ legit.

106 ἐπὶ ὦ ἐκλυσθ῀] Quædam exemplaria ἐκλυσθ῀ habent, quod ad alui lubricitatem, ablutionem, & humectationem refertur, qua quod morbum facit eluitur, ac velati lotione abſoluitur, ſed nos ἐκλυσθ῀ legimus. ἐκλύσθ῀ verò legiſſe videtur Caluus.

107 ᾗ ἀχρὼς] Cornarius videtur legiſſe ἢ ἀχρὼς, ἢ τὸ ἰχῶρ ὑπόμυα. Secuti tamen ſumus codicum pluralitatem.

108 ἰὼ μὴ τι ἰχῶρ ἀνῇ] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria. Interpretes tamen ἰὼ τι ἰχῶρ ἀνῇ legunt.

109 ὁδυνῶν τῶν ἔνεστιν] Hunc locum diſertis verbis adducit Galenus lib. 7. de placitis Hippocr. & Plat. paulùm alioqui immutata lectione, vbi ὁδυνῶν χόλος) legitur, vt & codices quidam manu ſcripti χόλος). ὀδὺν τὸν πόνον ſimpliciter etiam legit Galenus.

110 ἢ ἐν μὲν πάσῃ τῇ ψυχμώδει φύσ῀] Sic legit Galenus ἢ ἐν μὲν τοῖσιν ἐψυχμώδεσι τοῦ σώματος, ὀδὺν τὸ σημεῖον μέ, ἐν δὲ τοῖς πεπεμασμένοις ὀδὺν τὸ ψυχρόν. Cornarius verò ἐν πᾶσι σώμασι pro ἐν τῷ σώματος legiſſe videtur.

111 πολὺ γὰρ θύων ὀδυνᾶται συμβάντα] Hic locus de doloris cauſis celebratur multis locis apud Galenum, ex quibus etiam explicatur, vt lib. de ſympt. cauſ. lib. 7. de Plac. Hippocr. & Plat. lib. de tremore & palpit. Comment. 6. in librum 6. Epidem. vbi tamen vitiosè legitur in noſtris exemplaribus, & lib. de Inæquali intemperie, nullibi tamen ἐμβάντα legitur.

112 θερμαίνονται] Sic ferè legunt exemplaria omnia, quædam tamen θερμαῖνόν π habent, non malè.

113 ὧν ὃ δεῖ τὸ πεῦσιν] ὧν ὃ legō vt in manu ſcriptis legitur & Aſulanis codicibus. Locus autem etſi ſubobſcurus videtur, ſic mihi accipiendus eſt, vt interdum per vomitum mouentia, vomitus curetur, interdum verò per ea medicamenta quæ vomitum ſedant, & materiam quæ vomitum facit deturbant, atq; vtroque modo, licet contrario, ſanus quis euadit. Neque tamen ideo diluitur aut euertitur præceptio illa Medica, curationem per cõtraria procedere, vt ſcribitur à Galen. 11. Meth. med. vbi multa ſunt huic loco conuenientia. Atque adeo quomodo ὀδυώδη ὀδυώδει πάθει, ex aphor. 2. ſect. 2. lib. 6. Epidem. & per ſimilia curatio fiat, explicat Galen. Comment. in illam ſentẽtiam, vbi docet primo & per ſe contraria contrariorum eſſe remedia, planius edocturus ſi extaret libellus quem ea de re inſtituerat.

114 ἢ ὁπόταν κρατῆται τὸ σῶμα] Hæc ſic leguntur in exemplaribus omnibus publicatis, ſed ea ita diſtinguo, ἢ ὁκόταν κρατῆται [τὸ σπέρμα] τὸ σῶμα ὑπὸ τοῦ περισσώματος θάλψῃ ποιέῃ. ὧν μὲν κρατέῃ, &c. Sic enim de cibis hæc mihi intelligi videntur, qui cum euincuntur à corpore, efficiunt vt id bene habitum repleatur aut turgeat, cutiſq; viuido colore floreſcat ac vigeat. Etſi non improbo iſtam quorundam codicum lectionem, qui ſic legunt, poſt μεταλλάξας, κρατέῃται τὸ σῶμα ὑπὸ τοῦ περισσώματος. κρατέῃται ὃ ἢ τὸ σπέρμα, ἢ ὁπόταν κρατέηται, θάλψιν ποιέῃ ὧν. Iſtamque lectionem approbat Zuinggerus. Caluus certè longè aliam ſecutus lectionem videtur.

115 ὁπότε ὃ περιφέρεται] Sic legunt omnia quidem exemplaria, ſed ex Caluo ᾧ περιφέρεται lego. Cornarius verò pro τὸ περιφερόμενον, ᾧ περιφέρεται legiſſe videtur. Cui lectioni quod ſequitur propiùs reſponder.

116 τὰ ὑπερεχόντα τοῦτοισι πάσχοντα] Sic quidem legunt omnia exemplaria. ποιέοντα tamen legunt Interpretes.

117 τὰ εἴδεα, ἢ τὰ μὴ εἴδεα] τὰ εἴδεα indicare mihi videntur rerum ſpecies, & res ipſas natura ſubſiſtentes, quæ per ſe & ſecundum naturam aliquid efficiunt, contra verò, quæ non per ſe, ſed per accidens, τὰ μὴ εἴδεα. Horum autem omnium cognoſcendorum in arte Medica occaſio non datur, niſi valde lubrica & anceps. Cornarius τὰ ἤδεα ἢ τὰ μὴ ἤδεα legiſſe videtur. Caluus quæ bona ſunt & cõtra dixit. Zuinggerus verò ſimilia & diſſimilia rectè mihi dixiſſe videtur & explicaſſe. Illud verò ὁκοῖόν κε δόκησις. Cornarius & Zuinggerus ὁκοίνῳ legunt, & ἃ δὴ ὅστιν, pro ἃ μὴ ἔστιν legit Zuinggerus.

118 ὅπη τὰ ὑποχωρήματα] Sic legunt exemplaria omnia, ſed Interpretes τὰ ὑποχωρέοντα legiſſe videntur. Quidam codices etiam τὰ ὑποχωρητικὰ habent.

119 ἢ οἱ πρὶν ὑφῆσειν] Sic legunt publicata omnia exemplaria, ex quibus hic mihi elici poſſe ſenſus videtur, vt antequam ad contrarium delabantur, ſe incaleſcere exiſtiment, nimirum ex eruditate ſuborta febre. Exemplaria tamen quædam manu ſcripta ὑπερπίοντες legunt, quod eſt ſupra modum coquere. Vnde aliam amplectitur lectionem Zuinggerus, quæ mihi quoq; arridet, ἢ οἱ πρὶν ὑπερπίονες, οἵοιτ' ἔντες, νῦν δὲ θερμαίνεσθαι, vt qui antea cibum ſupra modũ coquere poterant, vix nunc ſentiant ſe incaleſcere. Caluus in totum iſtud omiſit, vt quod vitium ſuboleat. Illud verò ἐπὶ τὴν χαρὴν ὑπέβαλλεν, ad corpus mihi referri videtur, etiam paulò poſt.

120 ὅτι ὃ τοῦτον τὸν χαρὴν ὑπέβαλλεν] ἐπὶ ὃ legunt manu ſcripta exemplaria & Aldina, aut ἐπὶ legendum.

121 ὦν ὃ μὴ ὕλῃ] Sic legunt omnia exemplaria. Cornarius autem ἢ αὖθις ἢ ὕλῃ legiſſe videtur.

122 μηδὲ τὰ ποιεῦντα τὸ φάρμακον] Sic legunt exemplaria omnia, quæ adhuc videre licuit, in quo mihi tamen vitium ſubolere videntur, quod etiam aſteriſcus atteſtatur Aldino codici præfixus. Lego igitur, μηδὲ μεταποιεῦντα τὸ φάρμακον vt ne medicamenti quidem naturam immutari velit, ſed pro ſua natura cuique exhiberi, ita vt neque mixtura, neq; medicamenti paucitate, validum medicamentum imbecillum reddas, aut contra, quod antea dixit. ἐλαττοῦντα τὰ φαρμάκα ἀδυνέες ποιεῦντα. Cornarius tamen de partiendo medicamento intellexit.

123 ἢ πλασσάτω πέφυκεν] ἢ πλασσάτω lego cum Cornario, huicq; loco reſpondet aphoriſmus 21. lib. 1. & 21. ſect. 2. lib. 6. Epid.

124 ἢ ταχὺ] ἢ ταχὺ ὀλισθαίνουσιν ποιέουσι legit Cornarius, non malè. Nos tamen exemplaria omnia ſecuti ſumus.

125 ἐπὶ μὲν ἔστι σημάτων] ἐπὶ μὲν δὲ legunt exemplaria manu ſcripta.

126 ὧν τε προσελθῶσιν] Sic quidem legunt vulgata exemplaria, manu verò ſcripta Regia προσελθῶσιν, quæ quidem amplector.

127 ἐς μὲν φαίνεσθαι δεῖ κρημνοῦσθαι] Ex his locis κρημνοὶ exponuntur Galeno in Exegeſi vocum Hippocratis, τὰ περιγράμματα τῆς γυναικείης αἰδοίης, vt docuimus in noſtra OEconomia.

128 τοῦτο ὃ σωισάμενον] Sic quidem legunt meliora exemplaria, quod de menſtrua ſanguinis collectione, & ad deſcenſum coaceruatione intelligi debet, vt vitium mihi Aldini codices ſubolere videantur, qui ἐ σωισάμενον habent, niſi effuſione minimè coaceruatum aut collectum intelligas, quod retentum dixit Caluus.

129 ἢ ὅτι δεῖ τὴν ἀραιότητα] Sic quidem legunt quotquot mihi ad hunc vſque diem videre exemplaria licuit. Interpretes verò στενότητα aut πυκνότητα addiderunt, & anguſtiam ac coarctationẽ dixerunt, compreſſionem quam facit vterus, ſeſe velut ſurſum recipiens, intelligentes. Apud Erotianum ἀραιόν Bacchius τὸ λεπτὸν exponit: quidam etiam πυκνὸν ἢ στενὸν, & de tenui aut anguſto ingreſſu dici Homerico teſtimonio confirmat. Alioqui hîc ἀραιότης vteri leuitatem qua ſurſum ferri ac repere videtur, indicare poteſt, velut ἀραιὰ τὰ σώματα, ἃ μάλακα dicuntur libro περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς, corporis partes raræ, laxæ & molles, quæ plurimis in ſuperficie meatibus ac cauernulis refertæ ſunt, ideoque ſpongioſæ etiam dicuntur, quemadmodum τὰ ἐσχαραιὰ Hippocrati, quæ τὰ διεξῳτα ἀμόλων exponit Erotianus. Cæterũ Cornarius πόνον pro τόνον legiſſe videtur, contra tamen omnium codicum fidem.

130 φαύσῃ ὃ δεῖ ἰσχίων] Quidam poſt hæc verba, ex codicibus Vaticanis iſta adſcribũt, ἐπὶω ὃ πανδεῖται αἱ μῆτραι ὑγρότητος. καὶ διαρυώμεναι ἃ χωρέωνται, φαύσῃ ὃ δεῖ ἰσχίων. Verùm iſtorum non meminit Caluus, neque admodum neceſſaria videntur.

131 ἢ οἷς σφᾶραι] Iſtud omiſit Caluus, quod permirum mihi videtur, cùm id in dies ſe mulieres experiri teſtentur, & omnibus ſit exemplaribus conteſtatum. Lego autem ἢ ἐπὶ κεφαλὴν πεσέωσιν, non πίεσιν, quemadmodum habent exemplaria Germanica.

132 ἢ μυσεωτῷ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, tum manu ſcripta, tum publicata. Sed nos μυσωτῷ, aut μυλωτῷ legendum eſſe in noſtra Oeconomia docuimus, vbi quid ſit μυτωτὸν ex Galeno & Erotiano aliiſque primæ notæ authoribus abundè aperuimus. Caluus tamen μυσατῷ pro μυσωτῷ legiſſe videtur.

133 σπωνίῃ μίσῃ] Huiuſmodi fomento vtitur lib. περὶ γυναικ. φυσ. ad ſtranguriam, quàm pleniſſimè in pudendum muliebre immiſſa cucurbitæ ſumma parte reſciſſa & pertuſa, quò fumus eò perueniat. ἐμβάλλοιτο verò vitiosè pro ἐμβάλλοντο legunt codices quidam.

134 θερμαίνονται δή] Hoc loco aſteriſcum apponit Aldinus codex, qui locum ſuſpectum facit vt parum integrum. Quòd autem hic βάλβιδι pro βόλβιδι quidam reponunt, hoc cum ſit cõtra omnium codicum fidem, nos publicatam lectionem retinuimus, præſertim cùm alias etiam non rarò ad vteri fotum βόλβιδι adhibeatur apud Hippocratem veluti in vteri hydrope libro περὶ γυναικ. φυσ. & libro primo. περὶ γυναικείων. Itemque libro περὶ γυναικ φύσ. & libr. 1. & 2. περὶ γυναικείων cum ex ſtercore bubulo in acetabuli aut alueoli formã effecto, ſuffitum paret. Quin & † Dioſcorides ſcribit βόλβιθον, hoc eſt ſtercus bubulum, bouis præcipuè maſculi, procidentes vuluas comprimere. † *Lib. 2. cap. 98.*

135 ἐκ τῆς ὑπερκηώσιος] ὑπερκήωσις ὑπερκάθαρσις exponitur Galeno, quem locum ſubindicauimus in noſtra Oeconomia. Hîc autem Cornarium ſecutus ſum, vt quamplurimis mulieribus medicamenta deorſum purgantia adhiberi velit, debilibus verò quæ vomitum moueant, etſi mihi legiſſe videtur, ἢ ὕθισιν. Caluus tamen aliter ſumpſit.

136 ἐν ἀκμῇσι] Sic quidem legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria. Sed locum ſuſpectum eſſe in noſtra OEconomia indicaui, & ἐν ῥάκεϊ δέων ὕδατος πολλοῦ legendum exiſtimaui, quod in tota γυναικείων tractatione ἐν ῥάκεϊ ἢ εἰρίῳ illigata medicamenta ad vuluas apponantur.

137 ἐς ὀθόνιον ἐνδέων] ἐνδέων pro ἐνδέων vitiosè legere mihi videntur exemplaria quædam.

138 ἢ ἀῤῥοιλοῦ πωλοῦσιν] ἀῤῥοιλοῦ & ἀῤῥοιλῆς legunt quidem exemplaria omnia vt ſatis apparet. Hîc autẽ ἀῤῥοιλοῦ ὑποχολὴ ἐμμήνων, ſuppreſſam menſium fluxionem ex Galeno intelligimus, ſimulque hunc totum locum apertiſſimè in noſtra OEconomia explicaſſe nobis videmur, & ad Galeni & Erotiani mentem & locos accommodaſſe. Quod autem in omnibus exemplaribus ſcribitur, ὥσπερ ἢ τοῦ περιόδου ἀῤῥοιλοῦ ὥσπερ καὶ τοῦ πρώτου ἀῤῥοίλου lego, eamq; paulò ſupraſcriptam fluxus menſtrui ſuppreſſionem accipio, ex vteri auerſione & ſurſum progreſſione, in qua fomentis & ſuffitu, & ſubditiiis medicamentis curationem fieri præcepit.

139 ὥσπερ ὑπὸ τῆς πρώτεως ἀῤῥοιδὴς] Hunc certè mihi locum ſubindicare videtur Erotianus, cum ἀῤῥοίλου ἀῤῥωστίαν exponit, ſi modò ἀῤῥοίης & ἀῤῥωστίης apud eum legatur. Hæc enim dictio inter

eas

eas quæ illi ex hoc libro explicantur, reponitur. Superiorem autem affectionem accipe veteri auersionem & sursum progressionem, cuius paulò ante meminit. Hoc verò totum omisisse Caluus videtur, & aliter legisse.

[14] ὅτι θερμαίνῃ] Vitiosa sunt exemplaria, quæ ὅτι θερμαίνῃ legunt, pro ὅτι aut ὅπως.

IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE LIQVIDORVM VSV.

ΥΔΩΡ πολύ] Hic libellus valde est mutilus, in quibusdam exemplaribus manu scriptis Vaticanis omnino desideratur, & in his quæ secutus est Caluus principium tantum adscribitur. Et licet ex eo dictiones quasdam & testimonia depromant Galenus & Erotianus, nusquam tamen illius nomen aut inscriptionem expresserunt. Videtur autem ex multis membranis consarcinatus, inter aduersaria & ὑπομνήματα reponendus. Nobis autem hoc loco inter θέσεως recensetur quod liquidorum materia præcipuum quoddam in victus ratione momentum habeat.

[2] θερμαίνει σκληρὸν μαλάττει] Hanc sententiam ex Hippocrate multis in locis adducit Galenus, vt lib. 3. Salub. & lib. 5. de simpl. med. facult. & lib. 7. Comp. medic. κτλ. ἡβῶν, Comm. etiam secundo in librum de natur. hum. vbi ex libro 6. Epid. profert Galenus, vt & Com. primo in librum sexto Epid. Quibus in locis τὸ σκληρὸν μαλακὸν, & τὸ σαπρὸν ξηρὸν opponit Galenus, vt & Com. 1. in lib. 6. Epid.

[3] ἐκχύσεως] ἐκχύσεως χυμοῦ ἔκχυσις exponitur Galeno in Exegesi ex hoc loco, ideoq; vniuersalem succorum ex vasis refusionem mihi indicare videtur, vt ἐκχυμώσεις aliàs Hippocr. πὶ ἐπὶ τῷ ἀγγείων ἐκχύσεις ἢ κενώσεις vocat, sent. 6. sect. 2. lib. 6. Epid.

[4] φοιτικὸν] Sic legunt exemplaria omnia, sed φοιτικὸν lego cum Cornario, vt calida proluendo humectare dicatur, & veluti fluidum reddere quod erat densatum ac congelatum, velut pituitam. In eoq; non leuiter suspectum locum facit asteriscus Germanico codici præfixus.

[5] φύσας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed φύσας lego cum Cornario, vt calida calefaciendo flatus soluat ac dissipet. Sunt qui φύσας ἕρπειν legunt & ad corporis habitum carnosum referunt.

[6] ἁπαλωτὰς] ἁπαλωτὰς hic molle, turgidum, ac tenerum reddere mihi significare videtur, vt ad ἕρπειν referatur, & ad corpus quod carne molli & tenera impleatur, calidæ prolutione, vt ἁπαλωτὴν τὸ σπλὴν dicitur lib. de artic. & ἁπαλωτὸν in mochlico, cui πῆξαι & πυκνῶσαι opponit.

[7] ὑποτιθὲν ἢ κρ κεφαλῇ] Istud ad τὸ θερμὸν refero, vt capiti aliisq; partibus affusa calida, somnum humectatione conciliet.

[8] ἰδιώσας κεφοῖ ὁποῖς] Hic mihi videtur locus quem subindicat Galen. in Exeg. cum scribit in dictione [κεφοῖ] πρὸς κρ τὰ πρῶτα συζυγίαν ἔχοντα φησὶν ὑπὸ τοῦ κεφοῖ, ὁμωνυμῶ ἢ ἀμβλυωπίᾳ δηλοῖ. Pro quo κεφοῖ mihi legisse videtur Erotianus, cum ἰδιώσας κεφοῖ, λύσει, παῦσαι πάθη ἰδιώσας exponit. Quod etiam in nostra OEconomia adscripsimus.

[9] ἅπαντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed locum suspectum reddit asteriscus Aldino codici ad hunc locum adscriptus. Sunt qui φύσας legere malint, vt calida flatus suo calore tenuet & dissipet.

[10] βίπτουσιν] Ea intelligit quibus per lintea Medicus curationem adhibet, velut vulnera, vomicæ ac tumores quibus manum admouet, quibus etiam omnibus calida leniendo & mitigando, aut resoluendo confert.

[11] οἰδήσαν ἐκσαπίζειν] Hunc locum aperuimus & expressimus in nostra OEconomia.

[12] ὁ τῶ κατεχόντος χρὼς] Hîc Medici qui affundit iudicium requiritur, vbi æger sensu aut mente caret. Sed Cornarius ὁ τῶ κατεχομένου χρὼς legisse videtur.

[13] ἀλλὰ μὴν ἰσχὺν] Sic quidem legunt Aldina & Germanica exemplaria & Vaticana. Quædam tamen manu scripta μὴν ἴσον legunt, vt non sit desistendum in vtraq; adhibenda, donec id quod volumus consequamur, priùs tamen quam summum succedat, cessandum esse.

[14] ὀλιγοστὴν ἕξιν] Eadem scribuntur aph. decimosexto lib. 5.

[15] πρὸς ψυχρὸν] Eadem repetuntur aphor. 17. & 20. lib. 5.

[16] αἱ κατ' ἰσχὺν ἕξεις] ὁμολογούμενα φαίνεται ὑγιεῖ legunt exemplaria Vaticana & Aldina. ὑγιεῖ verò Germanica minùs rectè, hoc sensu quæ in singulis pro ægrorum confessione, ad sanitatem conferre videntur, vt hæc quoque pro ægrorum sensu lædere vel iuuare dicantur.

[17] ἰσχίαλος] Quædam exemplaria istud ad præcedentia referunt, & ἢ φύσει σώματι ἰσχίαλος legunt, quam lectionem secutus videtur Zuinggerus, cum tamen hanc loquendi formulam non ferat Græcus sermo, sed ἰσχιφαλὲς scribendum videatur. Nos maximè popularem lectionem secuti sumus cum Cornario.

[18] ἐν οἷς ἐστι ἰσχνὰ σάλπιγξ] Hæc etsi in codicibus omnibus adscribuntur, mihi tamen non leuiter suspecta sunt, tum quòd à Cornario sint præterita, tum quod in codice Aldino sint asteriscо norata. Id autem sonant, & ad quemcunque familiarem calorem admoueantur etiam horum plæraque. Vt præcedentia verba ἢ ὡὸς ὄφις ἢ ψυχρότητι ἢ θερμότητι φύσει, velut parenthesi includantur. Quidam verò pro φρὴν ἐστι, πρόσω τῶ legunt, vt Zuinggerus.

[19] ἢ φρενῖτις] Hunc locum expressimus & indicauimus in nostra OEconomia. φρενῖτις etiam legunt exemplaria quædam manu scripta.

[20] ὅτι δὲ ἢ πὸ ψυχρὰ ἐρεῖ] Sic lego cum exemplaribus omnibus, & ad frigidi tolerantiam refero. Alij post ψυχρὸ distinguunt, & ἐρεῖ per se accipiunt. Cornarius etiam τὰ ψυχρὰ ad partes posteriores frigidas retulit.

[21] ὥσπερ τὰ ἔνδον τῶ ἔξω] Hæc verba valde sunt obscura. Mihi tamẽ significari videtur, extremas partes minimè tegi solitas, vt internas quæ neque aëri externo sunt assuetæ. Cornarius aliter, πρὸς τὸ ἔξω mihi legisse videtur.

[22] ἢ νάρκη ἐναιμον] Hic νάρκη ἔναιμον dici panniculum carnosum, qui per subiectam carnem ab extremitatibus vasorum cuti subtenditur, eamq; constituit, adeoque illi cohæret, vt non nisi ægrè ab ea diuelli possit, in OEconomia nostra scripsimus, istumque locum aperuimus, vbi ab Erotiano etiam indicari admonuimus. Verùm hic vulgatam lectionem secuti sumus, quæ habet, ὅτι ἰσχνότητι ἢ ἰσχνότητα τῶ σώματος κρίσιν τῶ δέρματος τῶ ἔξω. Zuinggerus verò aliter accipit & legit. Nam post κρίσιν distinguit, & τῶ δέρματος τὸ ἔξω, ὅπ σωματικὸν τὸ ἐνὸν πῦ, scribit. ἰσχνότητι verò calidum & frigidum intelligo, à quo cutis externa alteratur & superatur, vt & ἄμφω paulò post. Sed ἢ ἰσχνότητα τῶ σώματος, de vtriusq; corporis partibus, anterioribus & posterioribus, internis & externis accipitur, etsi pro ἢ ἰσχνότητα, ἢ ἰσχνὸν, legisse videntur Interpretes, & ὃ τὸ ἔξω ψυχρῶ ἐστι, pro ψυχρὰ.

[23] μᾶλλον ὃ ἢ ἄκρα τοῦτο] Hic mihi sensus esse videtur, vt extremæ partes corporis, propter consensionem facilè internarum partium affectionem sentiant, etsi primùm tardè attolluntur, hoc est, priores neque reliquo affecto corpore, ægrè vehementem alterationem subeunt, quòd externo aëri sint assuetæ. Eaq; notione hunc locum expressimus in nostra OEconomia, in dictione ἐκπύησις. Pro πολλῶ autem ἄλλως legere mauult Zuinggerus.

[24] ἢ κρ λοιπὸν] ἢ κρ λοιπῶν mauult legere Zuinggerus, vt ad alias leuiores affectiones referatur in quibus idem sit consensus, idemque iudicium. Sed ego nihil muto, & vulgatam lectionem cum interpretibus secutus sum, & de venarum consensione cum his quæ ab iis dependent aut oriuntur, intelligo.

[25] ἀγαθὸν σῶσαι ἀπίχῃ] Hic certè locus mihi deploratus videtur, cùm nullam opem adferant quæ adhuc videre licuit exemplaria. Scio Zuinggerum pro sua virili opem afferre voluisse, & locum quantum fieri potuit suo sensui accommodasse. Sed eum sanè malo intactum relinquere, quàm nugas in re seria commentari. Suspectum locum facit etiam asteriscus Aldino codici appositus. Etsi hoc sensu ista accipi possunt, vt ventriculus & thorax plurimum absint, vt aliquid noxæ ab aëre frigido externo perpetiantur, cùm contra is sit illis vel maximè familiaris, eoque veluti indigeant ac delectentur, longeque illis sit familiarissima aëris externi indigentia, quod de thorace potissimùm intelligitur, idque frigidæ exemplo ostendit. Verùm neque in hoc mihi ipse satisfacio.

[26] σκεπτέον τὸ χωρίον] Siue id de considerandæ loci natura intelligatur, siue de tegendo loco & muniendo à frigore, velut accepit Zuinggerus, non magni refert. Quod verò sequitur, ἢ μετέχῃ, mihi omnino depraua tum & suspectum videtur, præsertim cum disparatè admodum legatur in Aldino codice, asteriscо etiam præfixo, ac parum huic loco quadret. Zuinggerus quidem ἢ μετέχῃ τὸ ἐνδοθὲν φύσιος ex superiori repetit, & ad imi ventris naturam refert. Potest etiam intelligi, ἢ μετέχῃ τῶ θερμῶ. Sed neq; ista satis congruere videntur, & planè conclamatus mihi locus videtur. Cornarius certè vt locum suspectum habuit, ita pro μετέχῃ μὴ ἔχῃ, aut aliud quid legisse videtur.

[27] ἢ ἄκρα] Mihi hic totus locus vt suspectus, ita valde obscurus videtur. Sed certè mihi sic accipi posse videtur, vt intelligendus veniat de corporis partibus quę in alto sunt positæ & velut in abscondito, atq; à caloris fonte nempe thorace remotissimę, vt quæ in inferiore ventre sitæ sunt, & quæ inter genitales partes immorantur. Quæ quidem cùm neruosæ sint naturâ, calido delectantur & gaudent, eoq; ad ventrem & ad obeunda sua mu-

nia excitantur. Scio aliam esse Zuinggero notionem, qui hunc locum totum longe aliter legit, quàm habeant vulgata exemplaria. μονὴ verò hic mihi non malè pro vtero sumi videtur, præsertim cùm ἀνδρὸς γένος ὀχυμένης addatur, quibus verbis pudendum virile, velut denudatum ac propendulum indicatur, etsi iis verbis vitilis pudendi detectam glandem intellexit Cornarius.

[28] ὅπη μὴ τὸ θερμὸν σκληρώσεται] Istud de corpore post calidæ vsum resiccato ac indurato intelligit Cornarius. Potest etiam de aqua accipi, quæ post caliditatē tenuioribus & aëreis partibus resolutis, terrestres & crassiores retinuerit, ad conseruandam frigiditatem aptiores, à quibus incrassata ac velut resiccata, indurescit, nō secus ac oculi frigidæ vsu constrictis poris robur acquirunt. Ista autem ex aph. 21. & 26. lib. 5. dependent.

[29] ὑπολιπαίνονται] Sic quidem legunt omnia exemplaria, sed valde mihi est suspecta lectio, etsi quidam ὑπολιπαίνονται αἱ σάρκες subintelligūt, vt minimè assueris aqua marina carnes atterat, corrodat, & attenuet. Mercurialis etiam ὑπολιπαίνει τε aut ὑπολαπάξει τε legere mauult. Alij etiam ὑπολιπῶν τι substituunt, quod aqua marina humores attenuet & vacuet. Quidam etiam ὑπολυπόν τι scribunt, velut Zuinggerus, hoc est molestiam quandam adfert. Quam lectionem mihi secutus videtur Cornarius, nisi pro ὑπολιπαίνονται λυμαίνεται legisse videatur. Ac fortè pro ὑπολιπαίνον, δὲ πλυμαίνε legi potest, vt sordes & excrementa deponat, aut etiam humores corrumpat, vt sit δὲ πλυμαίνεται idē quod τὰ λύματα καὶ καθάρσια ἐκβάλλῃ, aut idem quod καθαιρῇ.

[30] καὶ ἐς ὑποδησμίδας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quibus verbis fasciæ primùm membris fractis iniectæ intelliguntur, quæ marina aqua imbutæ exiccare & abstergere possunt, maiusq; robur addere. Sed suspectam facit lectionem Cornarius, qui πρὸς ὑποφορὰς, aut πρὸς ὕπτηλα, aut aliud quid legisse videtur, cùm cuniculosa vlcera verterit.

[31] καυῶνος κάτων] Sic quidem legunt quotquot videre nobis exemplaria licuit, κλύσις tamen legit Cornarius, vt ad dentium & aurium collutionem valeat.

[32] ἐκ τήξεως ὄξεος] Salem aceto liquatum mihi intelligere videtur, & sub Sole incrassatum aut inspissatum, impetiginibus, lepris, ac vitiliginibus deterendis adhibendum. Verùm Cornarius ἔκπηξις ὡς ὄξεος, aut ἐκπῆξαι legisse videtur, & pro παχυνθὲν, ἐκχυθὲν, etsi πλυνθὲν, non malè legi videatur, vt ad Solem aspersum aut mixtum acetum accipiatur.

[33] εἰεία δ'] Hic locus etsi sic quidem stare potest, non parum tamen suspectus est, vt indicant asteriscī codicibus publicatis præfixi. Ideoq; hanc dictionem εἰεία in contextum irrepsisse quidam existimant.

[34] ἕως δ' ὑγιὴς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed suspecta esse asteriscus appositus indicat. ὑγιὴς igitur cum Cornario lego, in coque Cornarij lectionem secutus sum, quòd ad vulgatorum codicum lectionem mihi magis accedere videatur, etsi non parum Zuinggeri lectio mihi probatur.

[35] καὶ ὅλα μαλθάσσων δεῖ] Hic mihi videtur esse sensus, vt vinum dulce cum farina cocta, iis quæ emollitione indigent adhibeatur.

[36] τοὺς ἀπλῶδας ὀλκηρούς] Sic quidem legunt exemplaria Germanica, & ἀπλῶδας ὀλκηρὰς splenia attractoria medicamētis attrahentibus illita accipiunt Interpretes, sed οἷα δηλῶ τοὺς ἀπλῶδας ὀλκηρεῖς αἰτίχουσιν legit Cornarius, pustulas quæ per splenia attractoria exurgunt ac exoriuntur accipiens. At Aldina exemplaria habent, οἷα οἱ τὰς ἀπλῶδας ὀλκηρὰς αἰτίχουσιν, hoc est, quales sustinent qui lienes habent tumidos, quam lectionem secuti sumus.

[37] ὑπερῤῥυφα] Sic quidem omnia exemplaria, Cornarius verò ὑποῤῥυφα legit.

[38] θολικὰς λίχμοισι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed αἰθολίκας lego ex Erotiano, Galeno & Hesychio, vt in nostra OEconomia scripsimus, vbi hunc locum emendauimus & expressimus. Cornarius verò δοθιώδας legit.

[39] ἐκ γυναικείων αἰδοίων] αἰδοίων lego & ἐρεθισμῶ.

[40] ἢ ἰκτίδα τρηχύνεται κεγχρώδεα] καρχνώδεα legunt Aldina exemplaria, Germanica verò κεγχρώδεα, quæ miliaceas cutis aspredines, & ad instar milij exasperatæ in cute increscunt, comprehendunt, ad quas etiam τὰ καρχνώδεα translatione quadam accommodari possunt. Hìc verò exemplaria vtraque, tum Aldinana, tum Germanica, vt in suspecto loco asteriscum apponunt, & valdè disparatè ista legunt.

[41] ἃ δ' ἄμφω] Hìc secuti sumus vulgata exemplaria, etsi non parum mihi suspecta sunt. Cornarius verò ex aph. 29. lib. 5. hunc totum locum emendat, eiq; illam totam lectionem non malè mihi accommodare videtur.

[42] ἐν σώματι πλῆσαι] σαθάσματα pro σώματα cum Interpretibus lego, & καταχόμβυον pro καταχόμενος, etsi καθαχόμβυος subsistere potest, vt qui hanc frigidam copiosam sudantibus affuderit, corpora extenuauerit, & dolorem stupore inducto, sustulerit.

[43] τοῖσι δ' ποδαγρικοῖσι] Hæc sanè parum integra mihi videntur, eaq; suspecta facit asteriscus codici Aldino præfixus. Cornarius certè aliter ea mihi legisse videtur.

[44] θερμὰ ἐγχίσαντας] Hic locus omnino suspectus est, & vitium redolet asteriscus huic dictioni in Aldino codice appositus.

[45] ἐν τοῖσι ἐρυθρίοισι] Hunc certè locum ab Erotiano expressum in nostra OEconomia indicauimus, simulq; locum exposuimus, & Erotiani lectionem emendauimus. δίγιψις verò legendum, cùm δίγιννις legant exemplaria omnia.

[46] οἷα ἀχυράδεα] Sic codices Germanici legunt, neque leuiter suspectus est locus. ἀχαρώδεα legit Cornarius, χυσώδεα Aldinus codex. In OEconomia nostra significari diximus tumores circa thoracem erumpentes, in superficie furfuraceam scabritiem & inæqualitatem habentes, velut aceroſa quædam & festucis similia, quibus an velit frigidam conferre, an verò eos gignere valde est arbitrarium, quemadmodum an velit humorū in venis collectionibus frigidam vtilem esse, an verò eas procreare, valde est incertum, cùm sit τὸ ψυχρὸν πάνυ συστρεπτικὸν, vt scribitur aph. 10. sect. 3. lib. 6. Epid.

[47] ἕλκεσι τὸ μὲ ψυχρὸν] Eadem scribuntur aph. 20. lib. 5. θέρμα πρὸ ἐσκληρώσει lego, etsi θερμὰ legunt Vaticana Exemplaria, vt calidi tumores intelligantur.

[48] τοῦ ῥέεται] Sic legunt exemplaria omnia asteriſco annotato, qui locum suspectum facit. ῥύε autem lego cum Interpretibus ex aph. 21. lib. 5. Quæ verò sequuntur, τὰ δ' ἐς κεφαλὴν καὶ παρακάρας, cum Interpretibus aliena putamus, etsi ex omnibus codicibus adscribuntur, & ad calidam referri possunt, quæ capitis grauitates creat.

[49] ἐκκοίσεσι καὶ ἀκκοίσεσι] Hæc verba etsi adscribuntur in omnibus exemplaribus, ego primo loco cum Interpretibus deleo.

[50] οἷον δοσύρματα] οἷον ἀποσύρματα videtur legisse Cornarius, vt exulcerationes aut excoriationes voluntarias declarare videatur, alioqui litera eos indicat quibus cutis desquamationes aut abrasiones adsunt.

[51] ἢ ἐν νέβρισιν] ἢ ἐν ἕλεσιν lego cum Interpretibus omnibus. Aliter tamen habetur aph. 22. lib. 5.

[52] καταπλάσῃς] καθαπλάσεσιν lego. Cornarius ἢ ὀθονίοις καταπλάσεσιν legisse videtur.

HIPPOCRATIS COI MEDICORVM PRINCIPIS OPERVM OMNIVM,

Sectio V.

τὰ θεραπευτικὰ, hoc est, quæ ad curationem pertinent, octo libris continens.

Omnia nunc recens Latina interpretatione donata, & breuibus notis illustrata,

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Medico authore.

Hæc Sectio continet,

Περὶ νούσων, *De Morbis, Lib.* IIII.
Περὶ παθῶν, *De affectionibus, Lib.* I.
Περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, *De internis affectionibus, Lib.* I.
Περὶ παρθενίων, *De his quæ ad virgines spectant, Lib.* I.
Περὶ γυναικείης φύσιος, *De natura muliebri, Lib.* I.
Περὶ γυναικείων, *De mulierum morbis, Lib.* II.
Περὶ ἀφόρων, *De his quæ vterum non gerunt, Lib.* I.
Περὶ ὄψιος, *De videndi acie, Lib.* I.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

HIPPOCRATIS
DE MORBIS,
LIBER PRIMVS.

QVi de morborum curatione tum scitè interrogare, tum ad quæsita respondere volet, & commodè obiecta refutare, hæc secum reputare conuenit. Primùm quidem ex quibus morbi omnibus hominibus oriuntur. Deinde verò, qui morbi cùm necessarias causas habeát, aut longi sunt, aut breues, aut lethales, aut minimè lethales, num pars aliqua corporis mutila reddatur, nécne. Et qui vbi exorti sunt, cuenta habent dubia, aut mala, aut bona, & ex quibus in quosnam transitiones fiant, quæq; Medicis in ægrorum curatione prosperè succedunt, & quæ ægrotantibus in morbis mala aut bona contingunt, quæq; intempestiuè dicúntur aut fiunt à Medico erga ægrum, aut ab ægro erga Medicum, quæ etiam in arte exactè fiunt aut dicuntur, & quæ in ea recta, vel quæ non recta, quodq; eius principiũ, vel finis, vel medium, aut aliud quid ex his, quòd in ea rectè se habere, vel nõ habere demonstretur, & quæ parua, quæ magna, quæq; copiosa & pauca. Quodq; totum in ea vnum est, & omnia quicquid vnum. Et quæ effici posse constat cùm intelligere, tum dicere, & si opus est, neq; nosse, neq; dicere, neq; facere. Et quicquid in ea promptitudinem habet, aut non habet, & quicquid opportunum, & inopportunũ. Quibusq; aliis artibus similis sit, & quibus nihil simile. Corpusq; quodnam calidum, aut frigidum, aut siccum, aut humidum, & quodnam robustum aut debile, aut densum, aut rarum. Et quæ ex multis pauca fiũt, aut in peius, aut melius vertunt. Quodq; honestè vel turpiter, vel tardè, vel citò, vel rectè, vel non rectè, & quodnam malum malo succedere necesse est. Quæ animo secum reputantem in oratione obseruare oportet, & in quo quis aut dicendo, aut vestigando, aut respondendo, ab his aberret, an quæ multa sunt, pauca, & quæ fieri non possunt, ea fieri posse asserat, & quicquid aliud dicendo peccarit, hoc modo obseruando, contraria oratione insectari. Morbi igitur omnes oriuntur partim quidem ex his quæ in corpore insunt, pituita & bile, partim verò ex his quæ extra obueniunt, laboribus & vulneribus, quin & à calido supra modum calefaciente, & frigido supra modum refrigerante, & ficco plus æquo resiccante, & humido etiam plus æquo humectante.

1 ΟΣ αὐ τοὺς ἰητροὺς ἐθέλῃ ἐρωτᾶν τε ὀρθῶς, καὶ ἐρωτῶν καὶ ἀποκρίνεσθαι, καὶ αὖ λέγειν ὀρθῶς, καὶ ὑμνέεσθαι, χρὴ τάδε. πρῶτον μέν, ἀφ' ὧν αἱ νοῦσοι γίνονται πᾶσαι τοῖσιν ἀνθρώποισιν. πρῶτα γὰρ ὅκόσα ἀνάσχεσιν ἔχει τῆ νοσεούσῃ, ὡς ὅτεω ἡλικίη, εἴτε μακρή, εἴτε βραχέα, εἴτε θανάσιμα, εἴτε μὴ θανάσιμα. εἰ ἔμπροσθεν τι τοῦ σώματος ἠλέσθη, εἴτε μὴ ἔμπροσθεν. καὶ ὁκόσα ἐπιγίνεται, ἢν μὴ ἐπιγένηται, εἰς διαφθορὴν ἢ κακὸν ἀπ' αὐτέων ἀποβαίνει, ἢ ἀγαθόν. καὶ ἀφ' οἵων νοσημάτων, ἐφ' οἷα μεταπίπτει. καὶ ὁκόσα ἐπιτυχίη ποιέουσιν ἐν τοῖσι θεραπευθεῖσιν τοῦ ἀσθενέος. καὶ ὁκόσα ἀγαθὰ ἢ κακὰ νοσέοντι ἐν τῆσι νούσοισι πάρεστι. καὶ ὁκόσα ἀκριβείη ἢ λέγειν ἢ ποιέειν ἐστὶν ἰητρῷ τοῖσι νοσέουσι, ἢ ὁκόσα νοσέοντος τοῖσι ἰητροῖσιν. καὶ ὁκόσα ἀκριβέως ποιέειν ἐν τῇ τέχνῃ καὶ λέγειν, καὶ ἅττε ὀρθὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἅττε μὴ ὀρθά. καὶ ὅ, τι αὐτῆς ἀρχή, ἢ τελευτή, ἢ μέσον, ἢ ἄλλο τι ἀποδεδειγμένον τοιούτων, ὅ, τι καὶ ὀρθῶς ἐστιν ἐν αὐτῇ εἶναι, ἢ μὴ εἶναι. καὶ τὰ σμικρὰ καὶ τὰ μεγάλα. καὶ τὰ πολλὰ καὶ τὰ ὀλίγα. καὶ ὅ, τι ἄπορόν ἐστιν ἐν αὐτῇ ἔνι. καὶ πόρος, καὶ ὅ, τι ἔνι. καὶ τὰ αὐτὰ νοῆσαι τε καὶ εἰπεῖν. καὶ εἰδέναι, μήτε νοῆσαι, μήτε εἰπεῖν, μήτε ποιῆσαι. καὶ ὅ, τι θυχειείη ἐν αὐτῇ. καὶ ὅ, τι ἀχειείη. καὶ ὅ, τι χαιρὸς, καὶ ὅ, τι ἀκμή. καὶ τἄλλ' τιμέων τἄλλων ἧσι τε ἔοικε, καὶ οἷσιν οὐδὲν ἔοικε. καὶ τοῦ σώματος, ὅ, τι θερμὸν ἢ ψυχρὸν, ἢ ξηρὸν, ἢ ὑγρόν. καὶ ὅ, τι ἰσχυρὸν ἢ ἀσθενές, ἢ πυκνὸν, ἢ ἀραιόν. καὶ ὁκόσα τῶν πολλῶν ὀλίγα χρῄζει, ἢ ὅτι ὂν κακὸν, ἢ ὅτι ὂν ἄμεινον. καὶ ὅ, τι καλῶς ἢ αἰσχρῶς, ἢ βεβαίως ἢ ταχέως, ἢ ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς. καὶ ὅ, τι κακὸν ὅτι κακῷ, ἀνάγκη γίνεται, ταῦτα ὑμνηθέντα φυλάσσειν δεῖ ἐν τοῖσι λόγοισιν, ὅ, τι αὖ δή τις τούτων ἁμαρτάνῃ ἢ λέγων, ἢ ἐρωτῶν, ἢ ἀποκρινόμενος. καὶ ὡς πολλὰ ἐόντα σμικρά. καὶ ὡς ἀδυνάτου ἐόντα, δυνατὰ φῆ εἶναι. ἢ ὅ, τι αὖ ἄλλο ἁμαρτάνῃ λέγων, ταύτῃ φυλάσσοντα χρὴ ὑπιστάσθαι ἐν τῇ αὐτοψίῃ. αἱ μὲν οὖν νοῦσοι γίνονται πᾶσαι, τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων, ἀπό τε χολῆς καὶ φλέγματος. τὰ δ' ἔξωθεν, ἀπὸ πόνων καὶ τραυμάτων. ἀλλὰ καὶ τοῦ θερμοῦ καὶ καταθερμαίνοντος, καὶ τοῦ ψυχροῦ καὶ καταψύχοντος. καὶ τοῦ ξηροῦ, καὶ καταξηραίνοντος. καὶ τοῦ ὑγροῦ καὶ καταυγραίνοντος.

καὶ

χολὴ καὶ φλέγμα, γινομένοισί τε συγγίνεται, καὶ ἔστιν ἐν τῷ σώματι, ἢ πλέον, ἢ ἔλαττον. ταῦτα δὲ νόσους παρέχεται, τὰ μὲν, ἀπὸ σιτίων καὶ ποτῶν. τὰ δὲ, ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ὑπερθερμαίνοντος. καὶ ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ ὑπερψύχοντος. ἀνάγκη δὲ τὰ τοιάδε ἔχει, ὥστε γίνεσθαι ὁκόταν γίνηται, ἐν μὲν τοῖσι τρώμασι, νεῦρα τὰ παχέα διατεθρωσμένους, ἀνάγκη χωλεύεσθαι. καὶ τῶν μυῶν τὰς κεφαλὰς, μάλιστα τῶν ἐν τοῖσι μηροῖσι. ἀποθνήσκει δ', ἢν ὡς ἐγκέφαλον τρωθῇ. ἢ ῥαχίτιν μυελοῦ. ἢ ἧπαρ. ἢ φρένας. ἢ κύστιν. ἢ φλέβα αἱμορρόον. ἢ καρδίην. μὴ ἀποθνήσκοι δ' ἂν διατεθρωσμένον, ἐν οἷσι τοῦ τῶν μελέων μὴ ἔσεσθαι, ἀλλὰ τούτων πορρωτάτω ἔσῃ. τῶν δ' νοσημάτων τὰ τοιάδε, ἔχει ἀνάγκας ὥστε ἐκ τούτων ἀπόλλυσθαι ὅταν γλίσχηται. φθίσις. ὕδρωψ ἐκ τοῦ σπληνός, καὶ γαστρὸς ὁκόταν ἔμβρυον ἔχουσαν τρώσῃ πνευμονίη, ἢ καῦσος λαβὴ, ἢ πλευρῖτις, ἢ φρενῖτις, ἢ ἐρυσίπελας ἐν τῇσιν ὑστέρῃσι γένηται. ἐνδέησις δὲ τοῦ τοιούτου ἀπολλύναί τε καὶ μὴ. τρῶσις πνεύμονος. καῦσος. φρενῖτις. πλευρίτις. κυνάγχη. σφακελισμὸς. ἀπαπὴς. ἀσκίτης. νεφρῖτις. δυσεντερίη. γυναικὸς ῥοὴ αἱματώδης. τὰ δὲ τοιάδε, οὐθανάσιμα, ἐὰν μή τι αὐτοῖσι προσγένηται. κέδματα. μελαγχολίη. ποδάγρη. ἰσχιὰς τεινεσμός. τεταρταῖος. τριταῖος. σπασμὸς ὀφθαλμίη. λέπρη. λειχὼν. ἀργὸς. ἔμπυος. ὃ πολλάκις ἀπὸ τῶνδε γίνονται πολλοί. ἀπὸ πληγέντος μὲν χεῖρας καὶ πόδας. καὶ φωνῆς ἀφαιρετέες. καὶ παραπληγες ὑπὸ μελαίνης χολῆς. χωλοὶ δ' ὑπὸ ἰσχιάδων. ὄμμασι δ' προσπαγῶσι καὶ ἀχθὼ ὑπὸ φλέγματος καταστηλίξαντος. μακρὴ δὲ τοῖσδε ἀνάγκη ἐστὶ φθίσιν. δυσεντερίῃ. ποδάγρῃ. κέδματα. φλέγμα λευκόν. ἰσχιάδα. σπασμὸν ὀφθαλμίῃ. λέπραισί τε, νεφρῖτιν. γυναιξὶ δ', ῥοὴν αἱματώδη, αἱμορροΐδας, σύριγγας καῦσος. φρενῖτις. πνευμονίη. κυνάγχη. σφακελισμὸς. πλευρῖτις τὰ χέως κτείνει. μεταπίπτει δὲ πάθος. ἐκ πλευρίτιδος, ἐς καῦσον. καὶ ἐκ φρενίτιδος ἐς πνευμονίην ἐκ δὲ πνευμονίης, καῦσος οὐκ αὖ γένοιτο. ἐς δυσεντερίην, τεινεσμός. ἀπὸ δὲ δυσεντερίης, λειεντερίη. ἐκ δὲ λειεντερίης, ἐς ὕδρωπα. καὶ ἐκ λευκοῦ φλέγματος, ἐς ὕδρωπα. καὶ ἐκ πνευμονίης καὶ πλευρίτιδος, ἐς ἔμπυον. τὰ δὲ ὅτι κακοῖσιν, ἀνάγκη κακὰ γίνεσθαι. ῥίγεος λαβὸν, πῦρ ὅτι λαμβάνει. καὶ νεῦρον ὑπὸ σφακοῦ, ἀσπασμὸν ποιεῖ καὶ μήτε συμφῶναι σφακοῦται, φλεγμαίνει τε ἰσχυρῶς. καὶ ὑπὸ ἐγκέφαλος σεισθῇ τε καὶ πονέσῃ, πληγῆτος, ἄφωνον παραχρῆμα γίνεσθαι ἀνάγκη, καὶ μήτε ὁρᾶν, μήτε ἀκούειν. ὑπὸ δὲ τρωθῇ, πυρετὸν τε ὅτι γίνεσθαι, καὶ χολῆς ἔμεσιν. καὶ ἀπὸ πληκτὸν μὴ τοῦ σώματος γίνεσθαι, καὶ ἀπολέσθαι. ὅτι σπλοον δὲ ὑπὸ σκέπτεσθαι, ἀνάγκη τοῦτο ἀποσαπῆναι. καὶ ὑπὸ αἷμα, ἐκ τρώματος ἢ φλεβὸς ῥυῇ, ἐς τὰ κοιλίην, ἀνάγκη τοῦτο πύον γίνεσθαι. Καιροὶ δὲ ὁ μὲν καθάπαξ εἰπεῖν, πολλοί τε εἰσὶ ὅτι τῇ τέχνῃ καὶ πομπίμοισι, ὥσπερ καὶ τοῖσι νοσήμασι καὶ τοῖσι παθήμασι καὶ τούτων θεραπείαι. εἰσὶ δὲ οὐδὲ τοῖσι μὲν, ὅσοις ἢ ἐκλιποθυμέουσι δεῖ τι ὠφελῆσαι. ἢ οὐρῆσαι, ἢ ἀποπατῆσαι μὴ δυναμένοισιν, ἢ πνιγομένοισιν. ἢ γυναῖκα ὑπτιάσαι, ἢ ὅσα τοιαῦτα ὅτι.

Ac bilis quidem & pituita vnà oriuntur cum his quæ in nobis naſcuntur, & in corpore modò plus, modò minùs inſunt. Morbos autem exhibent, partim quidē ex cibis & potibus, partim verò ex calido ſupra modum calefaciente, & frigido ſupra modum refrigerante. Hæc autem cùm fiunt ex neceſſitate contingũt, in vulneribus quidem, ſi craſſi nerui & muſculorũ capita, in femoribus præſertim vulnus acceperint, neceſſaria eſt claudicatio. Moritur etiam ſi quis vulneratũ habet cerebrũ, aut ſpinalem medullã, aut iecur, aut ſeptum tranſuerſum, aut veſicam, aut venam aliquam multum ſanguinem effundentem, aut cor. Ex vulnere autem minimè mori contingit, ſi his partibus vulnus acceptum non fuerit, ſed ab his quã longiſſimè abſit. At hi morbi ex neceſſitate cùm adſunt mortem afferũt, tabes, aqua ſubter cutem, mulierem vtero gerentem ſi pulmonis inflammatio, aut febris ardens, aut morbus lateralis, aut phrenitis prehendit, aut ſi eryſipelas in vtero oriatur. Hi verò morbi dubium habent vitæ exitum, pulmonis inflammatio, febris ardens, phrenitis, lateris dolor, angina, vua, hepaticus & ſplenicus affectus, renum morbus, inteſtinorum difficultas, in muliere ſanguinis fluor. Iſti verò minimè lethales, niſi quid ipſis accedat, diuturnæ in articulos fluxiones (κέδματα dictæ) melancholia, podagra, coxendicũ affectus, crebra & inanis deſidendi voluntas quartana, tertiana, ſtranguria, lippitudo, lepra, impetigo, morbus articularis. Multi autem plærumq; ab his parte aliqua corporis mutilantur, manuum quidem & pedum reſolutione tentantur, vocis impotentia tenentur, & ab atra bile leuiter reſoluuntur, claudi ex coxendicum morbo euadunt, oculis & aũditione priuantur, pituita illuc incumbente. Lõgos autem hos eſſe neceſſe eſt, tabem inteſtinorũ difficultatẽ, podagram, diuturnas in articulos fluxiones (κέδματα dictas) pituitam albam, morbum coxariũ, ſtranguriam: ſenibus verò renum dolorem, mulieribus fluorem ſanguineum, venarum quæ in ano ſunt profluuium (hæmorrhoidas vocant) fiſtulas. Febris ardens, phrenitis, pulmonũ inflammatio, angina, vua, lateris dolor, citò ad iudicationem perueniunt. Hi autem in alios tranſeunt, morbus lateralis in febrem ardentem, & phrenitis in pulmonum inflammationem, ex pulmonis autẽ inflammatione febris ardens non fit. Crebra & inanis egerendi voluntas (τεινεσμὸς dicitur) in inteſtinorum difficultatem tranſit, & ad inteſtinorum difficultatem inteſtinorum læuitas ſiue lienteria cõſequitur. Ex inteſtinorum læuitate & pituita alba, in aquam intercutẽ tranſitus fit, & ex pulmonis inflammatione & morbo laterali in thoracis ſuppurationẽ. Hæc verò mala malis ſuperuenire neceſſe eſt. Si rigor corripuerit, calor igneus ſuccedit, & neruus præciſus conuulſionem facit, & vt minimè coaleſcit, ita vehementer inflammatur. Et ſi cerebrũ tum concuſſum fuerit, tum alicui ex plaga doluerit, eum illico voce deficere, neque videre, neq; audire neceſſe eſt. Sin verò vulneratum fuerit, febrem & bilis vomitionem ſuccedere, corporiſq; partem aliquam reſolutam fieri ac perire. Omentum ſi procidat, vt putrefiat neceſſe eſt. Quòd ſi ſanguis ex vulnere aut vena in ſuperiorem ventrem fluxerit, id in pus verti neceſſe eſt. Opportunitates autem (vt ſemel dicam) multæ ſunt, in arte & variæ, velut & morbi & affectiones, eorumq; curationes. Ac celerrimæ quidem ſunt, quibus aut animo deficientibus opitulari licet, aut qui neque vrinam neque ſtercus reddere poſſunt, aut qui ſuffocantur, aut mulierem prægnantem aut vulneratam liberare, aut quæ ſunt eiuſmodi.

Et hæc quidem celeres, neq; confert paulò post, cùm plærique paulò postea moriantur. Opportunitas tamẽ est, cùm quid tale homini contingit, si quis ante quàm animam emittat iuuetur, id vbi tempore opportuno sumpserit, succurret. Est igitur hæc ferè opportunitas etiam in aliis morbis. Semper enim quocunq; tempore quis auxilium attulerit, opportuno tempore auxilium attulisse dicitur. Qui verò morbi aut vulnera minimè mortem afferunt, sed periculo sunt obnoxia, & dolores habent, possunt tamen si quis rectè curauerit, sedari. His non conferunt adhibita à Medico remedia, vbi admouentur. Etenim etiam nõ præsente Medico cessare possunt. Sunt autem alij morbi, qui opportunè matutino diei tempore curantur, nihilq; refert, an summo mane, an paulò posteriùs. Alij verò morbi semel die opportunè curantur, neq; refert quando id fiat. Quidam etiam tertio quoq; aut quarto die, quidam etiam semel mense, & alij quidem tertio quoq; mense, neq; refert an tertio ineunte aut desinente id fiat. Atq; eiusmodi sunt temporum opportunitates, in quibus non aliam quàm istam exquisitam diligentiam inuenias. Temporis autem inopportunitatem habent, quæ quidem mane curanda sunt, si meridie curentur. Intempestiuè autem hac ratione fiunt, quandoquidem ad peius inclinant, ob minimè opportunam curationem. Quæ verò celerem curationem postulant, siue meridie, siue vesperi, siue noctu curentur, intempestiuè curantur, & si quæ vere curari debeant, hyeme curentur, aut quæ hyeme, æstate curentur, aut si quod iam curari oporteat, id ipsum differatur, aut quod differri oportuit, si iam curetur, hæcq; omnia intempestiuam curationem habent. In arte autem ista rectè vel non rectè fiunt. Non rectè quidem fit, si cùm alius morbus existat, alium apparere dicas, si cùm magnus sit, paruum, & si cùm paruus sit, magnum pronuncies, & eum qui superstes futurus est, superstitem futurum non affirmare, neque eum qui periturus est, periturum dicere, & eum qui suppuratus est non cognoscere, neque nosse si magnus in corpore morbus increscat, & si quis medicamento aut potione indigeat, vtro opus sit nescire, & quæ sanari possunt, minimè sanari posse, & quæ non possunt, sanari posse affirmare. Atq; hæc quidem non recto mentis consilio fiunt. Ista verò malam habent manuum tractationem, vlceris aut tuberculi pus non cognoscere, ossa fracta, & vbi suis sedibus excesserunt, non nosse, capitis os specillo admoto fractum ne sit non dignoscere, & fistulam in vesicam immissam demittere non posse, neq; lapidem in vesica, neq; pus thorace collectũ ex concussione nosse, & secando aut vrendo fundum aut latitudinem non attingere, & vrere aut secare quæ non oportet. Et hæc quidem non rectè fiunt, ista autem rectè, si quis morbos quinam sint & ex quibus oriantur cognoscat, & quinam ex his longi, quinam breues, & qui lethales, & qui minimè lethales, qui in alios transeunt, qui increscunt, quinam emarcescunt, qui magni, qui parui, & inter curandum hos quidem curari posse, hos verò non posse, & nosse quamobrem non possint, & dum curantur, qui ita se habent, curatione quoad eius fieri potest prodesse. At quæ ægrotantibus offeruntur, ea sic obseruare oportet, recténe an non rectè fiant, si quis quæ siccari oportet humectet, aut si quæ incrassare conuenit, ea non exhibeat ex quibus incrassare oportet, aut quæ attenuanda, non attenuet, aut refrigeranda, non refrigeret,

καὶ ὅτοι μὴν ὀξέες καὶ οὐκ ἀρκέει ὀλίγῳ ὕστερον. ἀπόλλυνται γὰρ ⓐ πολλοὶ ὀλίγῳ ὕστερον. ὁ μὴν τοι καιρὸς ὅδ' ἐστὶν ἑκάστου πάθεος τούτων ὁ αὐτάρκης ὅς, ἢν ἐν τῷ πρώτῳ ψυχῇ μεθέηκε, τοῦτο ἐπὴν ἐν καιρῷ λάβῃ ὠφελεῖται. ἔστι μὴν οἷσιν καὶ ἑκὼν ὁ καιρὸς, καὶ οὐ τοῖσιν ἄλλοισι νοσήμασιν. ἀεὶ γὰρ ἐν ᾧ ἄν τις ὠφελήσῃ, ἐν καιρῷ ὠφέλησεν. ὁκόσα γ' ἂν νοσημάτων ἢ τραυμάτων μὴ ἐς θάνατον φέρει, ἀλλὰ καιρίά ἐστιν, ὁ δυνατὰ τε γίνονται ἐν αὐτέοισιν, ἀλλ' οἷά τε ἐστὶν, ἢν τις ὀρθῶς θεραπεύσῃ, πάντα ταῦτα τοῖσι γ' οὐκ ἀρκέουσι γινόμενα ὠφέλεια ἀπὸ τοῦ ἰητροῦ παρεόντος). καὶ γὰρ μὴ παρεόντος ἰητροῦ, ἐπαύσαντο ἂν. ἕτερα γ' νοσήματά ἐστιν, οἷσι καιρὸς ἐστὶ θεραπεύεσθαι τὸ πρωΐ τῆς ἡμέρης. διαφέρει γ' οὐδὲν ἢ πρώιον, ἢ ὀλίγῳ ὕστερον. ἕτερα γ' νοσήματά ἐστιν, οἷσι καιρὸς θεραπεύεσθαι, ἅπαξ τῆς ἡμέρης, καὶ ὁπηνίκα γε οὐδὲν διαφέρει. ἕτερα γ', διὰ τρίτης ἢ τετάρτης ἡμέρης. καὶ ἕτερα ἅπαξ τοῦ μηνός. καὶ ἕτερα γε διὰ τριῶν μηνῶν. καὶ τοῦτο ἰσαμβὺς ἢ φθίνοντος, οὐδὲν διαφέρει. τοιαῦτα γ' ⓐ καιροί εἰσιν, ἐν οἷσι καὶ ἀκριβείῃ οὐκ ἔχουσιν ἄλλως, ἢ ταύτῃ. ἀκμὴν δὲ ἔχει τὰ τοιάδε. ὅσα μὴν περὶ δεῖ θεραπεύεσθαι, ἢν μεσημβρίῃ θεραπεύῃ). ἀκαίρως γ' ταύτῃ ἐπεὶ ῥοπὴν ἴσχει ἐς τὸ κάκιον, διὰ τὸ μὴ ἐν καιρῷ θεραπεύειν. ὅσα γ' ἐς τὰ λοιὰ τε μεσημβρίης, ἢν τε ὀψὲ, ἢν τε καὶ νυκτὸς θεραπεύηται, ἀκαίρως θεραπεύεται. καὶ ἢν τὰ ἧσσον δέοι θεραπεύεσθαι, θεραπεύοιτο γ' ἂν μᾶλλος. ἢ τὰ μὴ χειμῶνος δέοι, τὰ θέρεος γ' θεραπεύηται. ἢ ὅ, τι ἤδη δεῖ θεραπεύεσθαι, τοῦτο γ' ἀναβάλληται. ἢ ὅ, τι ἀναβάλλεσθαι δεῖ, τοῦτ' ἤδη θεραπεύῃ). τὰ τοιαῦτα ἀκαίρως θεραπεύε). Ὀρθῶς γ' ἂν αὐτῇ, καὶ οὐκ ὀρθῶς τὰ τοιάδε. οὐκ ὀρθῶς μὲν, τὸ τε νοῦσον ἑτέρῳ ἐοῦσαν, ἑτέρῳ φανέειν, καὶ μεγάλῳ ἐοῦσαν, μικρῷ φανέειν, καὶ σμικρὴν ἐοῦσαν, μεγάλῳ. καὶ τὸ μέλλοντα ἀπολεῖσθαι, μὴ φάναι ἀπολεῖσθαι. καὶ ἔμπυον ἐόντα, μὴ γινώσκειν. μηδὲ νόσον μεγάλης τεφρομάδος ἐν τῷ σώματι, γινώσκειν. καὶ φαρμάκου δεόμενον ἢ πότου, τὸ δεῖ, μὴ γινώσκειν. καὶ τὰ δυσὰ ἄπτα, μὴ ἁπτῶς. καὶ τὰ ἀδυσὰ ἄπτα, φάναι ἁπτέον. Ταῦτα μὲν οὖν ἐστὶ καὶ γνώμῃ οὐκ ὀρθῶς. καὶ ὅ χειρουργίαν, τάδε. πῦον ἐν ἕλκει ἐνεὸν ἢ ἐν φύματι, μὴ γινώσκειν. καὶ τὰ κατάγματα καὶ τὰ σκιδώματα μὴ γινώσκειν. καὶ μηλώνην κεφαλὴν μὴ γινώσκειν, εἰ τὸ ὀστέον κατέαγε. μήτ' εἰς κύστιν αὐλίσκον καθιέντα, δυσὰ ἄδατα καθιέναι. μηδὲ λίθου ἐν κύστει ἐνεόντος, γινώσκειν. μήτ' ἔμπυον ἐόντα, διαστέλλεσθαι γινώσκειν. καὶ τὰ μὴ ἐόντα ἢ καιόντα ἐκλείπειν, ἢ τοῦ βάθεος, ἢ τοῦ μήκεος. ἢ καίειν τε καὶ τάμνειν, ἃ οὐ χρή. καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ὀρθῶς. ὀρθῶς δ', τά τε νουσήματα γινώσκειν ἃ τέ ἐστι καὶ ἀφ' ὅτων. καὶ τὰ μακρὰ αὐτῶν, καὶ τὰ βραχέα, καὶ τὰ θανάσιμα, καὶ τὰ μὴ θανάσιμα. καὶ τὰ μεταπίπτοντα. καὶ τὰ αὐξανόμενα. καὶ τὰ μαραινόμενα, καὶ τὰ μεγάλα, καὶ τὰ σμικρὰ καὶ θεραπεύοντα, τὰ μὲν, αὐτὰ ἐκ θεραπεύειν, τὰ δ', μὴ αὐτὰ ἐδύνατο, διότι οὐκ αὐτὰ καὶ θεραπεύοντα οὕτω τὰ τοιαῦτα ἔχοντας, ὠφελέειν ἀπὸ τῆς θεραπείης ἐς τὸ αὐτὸν, τὰ δὲ παρεσφερόμενα τοῖσι νοσέουσιν ὧδε χρὴ φυλάσσειν, τά τε ὀρθῶς καὶ τὰ μὴ ὀρθῶς. ἐν ὅτι ἃ δεῖ ξηραίνειν, ὑγραίνῃ. ἢ παχύνειν δέῃ, μὴ παρεσφέρῃ ἀφ' ὧν δεῖ παχύνειν. ἢ ἃ δεῖ λεπτύνειν, μὴ λεπτύνῃ. ἢ ψύχειν,

ἢ ψύχειν, μὴ ψύχῃ. ἢ θερμήνειν, μὴ θερμάνῃ. ἢ σήπειν, μὴ σήπῃ, καὶ τὰ λοιπὰ κτ᾽ ⟨ν⟩ αὐτὸν λόγον τούτοισι. Ταῦτα δὲ τοιάδε αὐτοῖσιν ἀπὸ τῶν αὐτομάτων ἐν τῇσι νούσοισι γίνονται, τάδε κακὰ καὶ τὰ ἀγαθά. πυρέσσοντι μὲν καὶ χολῶντι, ἐν καιρῷ σκεδασθεῖσα ἔξω ἡ χολὴ, ἀγαθόν. ὑπὸ δὲ δέρμα ἢ κεχυμένη καὶ ἐσκεδασμένη, διπετέστερα ἔχειν τὰ τῷ ἐχοντι, καὶ τῷ ἰωμένῳ ἰᾶσθαι. κεχυμένη ἢ καὶ ἐσκεδασμένη, τοῖσὲν τῷ σώματος τοῖσαπεσοῦσα, κακόν. [23] κοιλίῃ ταραχθεῖσα ὑπὸ πλευρίτιδος ἐχομένῳ ἢ καρδιτικομονίης, ἢ ἐμπύῳ ἐόντι κακόν. πυρέσσοντι ἢ. ἢ τρῶμα τετρωμένῳ κοιλίη ἀποξηρανθεῖσα, κακόν. ὑφύδρῳ καὶ σαλιωώδει [24] ὑ- 10
πὸ λευκῆς φλέγματος ἐχομένῳ, ταραχθεῖσα ἡ κοιλίη ἰσχυρῶς, ἀγαθόν. [25] ἐρυσιπελας ἐὼν ἔξω καταχεχυμένον, ἔσω τραπῇ, κακόν. ἐὼν δὴ ἔσω καταχεχυμένον ἔξω τραπῇ, ἀγαθόν. [26] δυσεντερίῃ ἢ ἐχομένῳ ἰσχυρῇ, ὁ ἔμετος γλυκάζων, ἀγαθόν. [27] γυναικὶ αἷμα ἐμέσῃ ταῖς καταμηνίοις ἀραιώσαι, ἀγαθόν. ὑπὸ ῥόου ἢ πεζομένῳ, ἐς ταῖς ῥῆνας ἢ ἐς τὸ σῶμα μεταπεσεῖν ⟨ν⟩ ῥόον. ἀγαθόν. γυναικὶ ὑπὸ ἀσασμοῦ πεζομένῃ ἐν τόκῳ, πυρετὸν ἐπιγενέσθαι ἀγαθόν. [28] καὶ τετάρτου ἔμετος καὶ ἀσασμός, πῦρ ἐπιγενέσθαι ἀγαθόν. Ταῦτα μὲν τοιαῦτα δι᾽ ἐπιστήμην ὅτε ἀ καλῶν ὅτε σοφίῃ ἰητρῶν, γίνεταί τε καὶ οὐ γίνεται, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου καὶ ἐπιτυχίης χρόνῳ τε ὠφελέει καὶ βλάπτει κτ᾽ ⟨ν⟩ αὐτὸν λόγον. ἐπιτυχίῃ δὲ ταῦτα τοιάδε ⟨ι⟩ ἐν ὑγιὶ παιδίοισιν ἐν τῇ θεραπείῃ ἀγαθά. ἄνω φάρμακον δόντες, καθαίρουσι, καὶ ἄνω καὶ κάτω καλῶς. καὶ γυναικὶ φάρμακον δόντες κάτω χολῆς ἢ φλέγματος, ἐπιμηνία οὐ γινόμενα κατέρρηξαν. καὶ σαλῆνα ἔμπυον ἔχοντι, κάτω φάρμακον δόντες ὥστε χολὴν καὶ φλέγμα καθῆραι, πύος κάτω ἐκάθηραν ἀπὸ τοῦ σαλῆνος καὶ ἀπήλλαξαν τῆς νούσου. καὶ λιθῶντι φάρμακον, δόντες, τὸ λίθον ἐς τὸ ὑρητῆρα προσέωσαν ὑπὸ βίης τοῦ φαρμάκου, ὥστε ἔξω ῥῖψαι. καὶ πύον ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ ἐν φύμαθι, οὐκ εἰδότες ὅ, τι ἔχει, δόντες ἄνω φάρμακον, ὅ, τι φλέγμα καθαίρει, ἤμεσε τὸ πύον καὶ ἐγένετο ὑγιής. καὶ ἐν φαρμάκου ὑποκαθαιρόμενον ἄνω θεραπεύοντες, καταῤῥᾳγίσης τὴν κοιλίης ἀπὸ ταυτομάτου τοῦ ἑαυτοῦ, ὑγιᾶ ἐποίησαν. κακὰ δὲ τάδε ἀποργάζονται ἀπὸ αὐτυχίης. φάρμακον δόντες ἄνω χολῆς ἢ φλέγματος, φλέβα ἐν τοῖσι σήθεσιν ἔρρηξαν ὑπὸ τοῦ ἐμέτου, ὅθεν ἔχοντες πρόσθεν ὄγκημα ἐν τῷ σήθεϊ φανερόν, καὶ ἐγένετο νοῦσος. καὶ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἄνω φάρμακον δόντες, κάτω ῥαγεῖσα ἡ κοιλίη, ἔξέτρωσε τὸ ἔμβρυον. καὶ ἔμπυον θεραπεύοντι ἡ κοιλίη ῥυῆσα, διαφθείρει. καὶ ὀφθαλμοὺς θεραπεύοντι καὶ ὑπαλείφαντι, ὀδυναι ἐνέπεσον ὀξύτεραι, καὶ ὥστε τύχῃ, ῥήγνυσι οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀμαυροῦσι, καὶ αἰτιῶνται τὸν ἰητρὸν, ὅτι ὑπέλειψε. καὶ λεχοῖ ὑπὸ γαστρὸς ὀδυνωμένῃ, ἵνα δόλῳ τοῦ ἰητροῦ καὶ κακῶς σχῇ, ἢ καὶ ἀπόλλυται, ὁ ἰητρὸς αἴτιος. ὡδὲ γὰρ ἔστι καὶ ἀνάγκας ἔχει ὥστε γίνεσθαι ἐν τοῖσι νοσήμασι καὶ τρώμασι, κακὰ ἐπὶ κακοῖσι, τὸν ἰητροῦ αἰτιῶνται τῶν γινομένων. καὶ τὴν ἀνάγκην τὰ τοιαῦτα ἀναγκάζουσιν γίνεσθαι νομίσασιν. καὶ ἵνα ὅπως πυρέσσοντι ἢ τρῶμα ἔχοντι, ἐπελθὼν καὶ προσενέγκας ὃ προσῆκον μὴ ὠφέλησεν, ἀλλὰ τῇ ὑστεραίῃ κάκιον ἔχῃ, τὸν ἰητροῦ αἰτιῶνται. ἢν δὲ ὠφέλησῃ, [29] τοῦτο δὲ οὐχ ὁμαλῶς ἐπαινέουσι, χρὴ γὰρ πεπονθέναι αὐτὸν, δοκέουσι. Ταῦτα δὲ ἕξεα φλεγμονῇ, καὶ ἐν τῇσι νούσοισιν, ἔστιν ὁδύνας ἢσι χρὴ γίνεσθαι αὐτοῖσιν, ἃς δὲ τὰ τοιάδε ὥστε μὴ γίνεσθαι.

aut calefacienda, nõ calefaciat, aut putrefacienda nõ putrefaciat, & reliqua secundum rationem. Hæc autem in morbis tum bona tum mala sua sponte hominibus contingunt. Febricitanti quidem & bilioso, si bilis suo tempore, extra dispersa fuerit, bono est. Sub cutem verò effusa ac dispersa, ægroto toleratu facilior, & Medico curatu promptior. Effusa autẽ ac dissipata, & in vnam aliquam corporis partem incumbens, malo est. In morbo laterali aut pulmonis inflammatione detento, aut suppuratum thoracem habenti, aluus perturbata, malo est. Febricitanti vero aut accepto vulnere aluus resiccata, malum denunciat. Sub aquoso & lienoso, albaq; pituita detento, aluus vehementer perturbata, bono est. Si erysipelas foras diffusum intrò vertatur, malum, si verò intus effusum, foras vertatur, bonum. Vehementi alui profluuio detento, succedens vomitus bono est. Mulieri sanguinẽ vomenti, profluuium menstruum erumpere, bonum. Ei autem quæ fluore muliebri vrgetur, ad nares aut os fluorem transire, bono est. Mulieri ex partu conuulsione infestatæ, si febris succedat, bono est. Si distentio aut conuulsio detineat, febrem superuenire bonum. Hæc enim eiusmodi ex nulla Medicorum inscitia, neq; scientia contingunt, sed cùm sponte fœliciter succedant, eadem ratione tum iuuant, tum nocẽt. Hæc autem Medicis inter curandũ benè fœliciterq; succedunt, si medicamento purgante exhibito, purgatio per superiora & inferiora rectè procedat. Et si mulieri exhibito medicamẽto, quod bilem aut pituitam deorsum educat, menses retardati erumpãt. Et si cui lienem suppuratum habenti medicamento exhibito quòd bilem & pituitam deorsum educat, pus ex lienẽ per inferiora expurgarunt, & morbo liberarunt. Si q; calculum habenti exhibito medicamento purgante, calculum in meatum vrinarium medicamenti vi protruserunt, ita vt cum vrina exeat. Et si ei qui pus in superiore ventre ex tuberculo collectum habet, id ipsum ignorantes, medicamentum quod pituitam sursum educat exhibuerint, isq; pus vomitione reiecerit, sanusq; euaserit. Et cùm curando eum qui ex medicamento per superiora purgante supra modum purgatur, aluo sponte erumpente, à vomitu sanum reddunt. At mala hæc aduersa fortuna perpetrant Medici, si exhibito quod pituitam sursum educat, venam in pectore præ vomitione ruperint, cùm nullus antea ibi manifestus dolor exuteret, & morbus contrahatur. Si mulieri vtero gerenti exhibito medicamento sursum purgante, aluus affatim deorsum erumpens, fœtum abortione eiecit. Si suppuratum dum curatur aluus profluens perdit. Siq; dum oculos curat & inungit, vehementiores dolores incidunt, ac fortè fortuna oculi rumpuntur & obscurantur, idq; Medico crimini dant, qui oculos subleuerit. Et si puerperæ in ventris dolore quid Medicus exhibuerit, & malè habeat, aut etiam pereat, Medicus in culpa esse dicitur. Ac ferè in morbis & vulneribus, vbi mala malis ex causis necessariis succedunt, cùm ista contingunt in Medicum causam conferunt, neq; talia ex necessitate fieri agnoscunt. Et si ad febricitantem aut vulneratum ingressus, & oblatum quàm primùm remedium non iuuet, sed postridie æger peiùs habeat, in Medicum culpam reiiciunt. Quòd si prosit, id tamen non perinde laudant, cùm id ei contingere oportere existimant. Vlcera verò inflammantur in morbis, & in quibusdam dolores fieri oportet, neq; aliter contingere potest:

Neruus præcisus non coalescit, neque vesica, neque aliquod ex tenuibus intestinis, neque vena multum effundens sanguinem, neque tenuis genæ pars, neque præputium. Principium autem medicationis nullum est demonstratione quidem constans, quod vniuersæ artis rectè principium sit, nec secundum aliquod, nec medium, nec finis, sed quandoque in ea à verbis, quandoque ab opere initium sumimus, eodemque modo definimus. Ad eandem rationem in opere, neque ab iisdem operibus initium sumimus, neque in eadem definimus. Apta verò manuum tractatio in his est, si quis secando aut vrendo, neque venam, neque neruum attingat, & in purulento vrendo, si ad pus deueniat, & in secando eadem ratione. Si fracturas rectè componat, & corporis particulam quæ naturali loco exciderit, si rectè in suum locum compellat. Quæ vehementer apprehendere oportet, ea si apprehendendo premat, & quæ leuiter apprehendenda sunt, apprehendendo non premat. Quæ recta sunt deligando, si minimè detorqueat, neque premat quæ premenda non sunt. Et quicquid attigerit, in contactu si nullum superuacaneum dolorem exhibeat. Atque hæc quidem ad aptam manuum tractationem pertinent. At digitis decenter, aut probè, aut non probè, aut longis, aut breuibus aliquid apprehendere, aut probè deligare, & cuiusquemodi deligaturas facere, non in arte ad promptam manuum tractationem pertinere iudicandum, sed separatim tractandum. Qui pulmone, aut superiore, aut inferiore ventre pus colligunt, aut tubercula, siue superiore, siue inferiore ventre, aut pulmone habent, aut vlceribus interioribus laborant, aut sanguinem vomitione vel sputo reiiciunt, aut dolore aliquo aut in pectore, aut dorso conflictantur, hæc omnia illis contingunt, ex his quidem quæ in corpore insunt, à bile & pituita, ex his verò quæ corpus extra afficiunt, ab aëre insito calori commixto, quinetiam à laboribus & vulneribus. Atque ex his quidem causis pus in pulmone colligitur. Si pulmonis inflammatione detentus, diebus qui talia decernere creduntur non purgetur, sed sputum & pituita in pulmone remaneat, suppuratus fit. Qui si confestim curetur, plærunque euadit, sin verò neglectus fuerit, pulmo ab eo quod inhæret putrescente tum corrumpitur, tum vlceratur, & pus colligit, neque ampliùs introrsum ad se effatu memorabile alimentum attrahit, neque ab eo quicquam per superiora repurgatur, sed cùm suffocatur, tum semper maiore spirandi difficultate premitur, & inter respirandum stertit, indeque superiore pectore respirat, tandem verò obturatis à sputo meatibus, perit. Fit quoque suppuratus, si ipsi pituita ex capite in pulmonem defluxerit, ac primùm quidem vt plurimùm latenter defluit, tenuémque tussim exhibet, sputúmque paulò solito amarius existit, calórque tenuis adest. Progressu verò temporis, tum pulmo exasperatur, tum intus à pituita inhærescente & putrescente exulceratur, pondúsque in pectore, & dolorem acutum antè & retrò exhibet, corpus vehementer incalescit, pulmo à calore ad se pituitam ex toto corpore, præcipuéque ex capite trahit. Caput verò calefactum ex corpore, eámque putrescentem subcrassam expuit. Quantò verò longiùs tempus processerit, tantò sincerum magis pus expuit,

νδῦσον δύσκοπον, ὃ συμφύει. σὺν δὲ κύστις. σὺν δὲ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν. σὺν δὲ φλεψὶ αἱμόῤῥους. σὺν δὲ γναθου τὸ λεπτόν. σὺν δὲ ὅτι τοῦ αἰδοίου δέρμα. ἀρχὴ μὲν οὖν ἰήσιος ἀποδεδειγμένη μηδὲν ἔστιν ἥτις ὀρθῶς ἀρχὴ ὑπάρχει τῆς τέχνης. σὺν δὲ δεύτερον σὺν δὲν. σὺν δὲ μέσον. σὺν δὲ τελευτή. ἀλλὰ ἀρχόμεθά τε αὐτῆς, ἄλλοτε λέγοντες, ἄλλοτε ἐργαζόμενοι. καὶ τελευτῶμεν ὡσαύτως. καὶ ὅτε λέγοντες ἀρχόμεθα οὐκ ἀπὸ τῶν αὐτῶν λόγων, ὅθεν δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν λέγομεν, σὺν δὲ εἰς τοὺς αὐτοὺς τελευτῶμεν. καὶ ἐργαζόμενοι καὶ τὸν αὐτὸν λόγον, ὅτε ἀρχόμεθα οὐκ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔργων, ὅτε τελευτῶμεν ἐς τὰ αὐτά. βυχεῖν δὲ ὅτι τὰ τοιάδε. ὅταν μὲν ἐμπύων ἢ κενεόν τι ἔμπυον ἢ κένωσιν, μήτε νεῦρον τέμνῃ ἢ καύσῃ, μήτε φλέβα. καὶ ἐὰν ἔμπυον κρύψῃ, ὑποτυγχάνῃ τὸ πύον. καὶ πάμπονται ὁκόσοι ἂν τὸν αὐτὸν λόγον. καὶ κατήγματα στηρίζεσθαι ὀρθῶς. καὶ ὅ, τι ἂν τοῦ σώματος ἐκπέσῃ ἐκ τῆς φύσιος, ὀρθῶς ἐς τὴν φύσιν τοῦτο ἀποστέγειν. λαβεῖν τε ἃ δεῖ ἐρρωμένως, καὶ λαμβάνοντα μὴ πιέζειν, καὶ ὅσα ἀπτέα λαβεῖν τε δεῖ, καὶ λαβόντα μὴ πιέζειν. καὶ ὑποδεούμενα ἐπιδεσμεῖν μὴ ποιέειν δεξιῶν. μηδὲ πιέζειν ἃ μὴ δεῖ. καὶ ἁπτόμενα ὅκως αὖ ἁπτῇ, μὴ ὀδυνώδεα παρέχειν ὁκοιόσιν. τοῦτο μὲν οὖν ὅτι βυχεῖν. ὃ δ' ἐν τοῖσι δακτύλοισιν εὐχρήστως λαμβάνειν. ἢ κεκλῶσι, ἢ μὴ κεκλῶσι, ἢ μακροῖσιν, ἢ βραχέσιν. ἢ κόμψως ὑποδῆσαι, καὶ ὑποδέσεις παντοίας, καὶ πρὸς τὴν τέχνην χρῆναι βυχείης πέρι, ἀλλὰ χωρίς. ὁκόσοι ἔμπυοι γίνονται ἢ πλεύμονα, ἢ τοῦ ἄνω ἢ τοῦ κάτω κοιλίου, ἢ φύματα ἴσχουσιν ἔντοσθεν τῆς ἄνω κοιλίης ἔντοσθεν τῆς κάτω, ἢ ἐν τῷ πλεύμονι, ἢ ἕλκεα ἔνδοθεν, ἢ αἷμα ἐμέουσιν ἢ πτύουσιν, ἢ ἄγημά τι ἔχουσιν, ἢ ἐν τοῖσι σήμασιν ἢ ἐν τῷ νώτῳ, τούτοισι πάντα ἴσχουσι. τῶν μὲν ἐν τῷ σώματι ἐόντων, ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, τῶν δ' ἔξωθεν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἠέρος ὑπομιγνυμένου τῷ συμφύτῳ θερμῷ. ἀπὸ δὲ πόνων καὶ τρωμάτων. καὶ ὁκόσοι μὲν πλεύμονα ἔμπυοι γίνονται, ἀπὸ τῶν δὲ γίνονται. ἐὰν περιπλευμονίη ληφθεὶς μὴ καθαρθῇ, ἐν τῇσι συεμῇσιν ἡμέρῃσιν, ἀλλ' ὑπολειφθῇ ἐν τῷ πλεύμονι πύαλόν τε καὶ φλέγμα, ἔμπυος γίνεται, καὶ ἐὰν μὲν αὐτίκα διαπυθῇ, διαφθορὴ ὡς τὰ πολλά. ἐὰν δὲ ἀμεληθῇ ἐν τῷ πλεύμονι, διαφθείρει, ὑποταμνύσι τε τὸ σπόμενον, ἑλκοῦται τε ὁ πλεύμων, καὶ διάπυος γίνεται. καὶ οὐκ ἐλαύνει ἕλκει ἐς ἑωυτόν, ὅ, τι καὶ ἄξιον λόγου τῆς ξυφῆς, ὅτε τι ἀποκαθαίρει ἀπ' αὐτοῦ αὖτις οὐδέν, ἀλλὰ πνίγεταί τε καὶ δυσπνοιεῖ ἀεὶ ὅτι μᾶλλον. καὶ ῥέγχει ἀναπνέων, καὶ ἀναπνέει ἀνόθεν αὖθεν ἐκ τῶν ἡθέων, τέλος δ', ἀποφεσάσεται ὑπὸ τοῦ πύσματος, καὶ ἀποθνήσκει. γίνεται δὲ καὶ ἔμπυος, καὶ ἐὰν ἐκ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταῤῥυῇ ἐς τὸν πλεύμονα. καὶ ὃ μὲν πρῶτον ὡς τὰ πολλὰ λανθάνει καταῤῥέον. καὶ βῆχα τε παρέχει λεπτήν. καὶ ὃ πτύελον πικρότερον ὀλίγῳ τοῦ εἰωθότος. καὶ ἄλλοτε θερμὴ λεπτή. ὁκόταν δὲ ὁ χρόνος προΐῃ, τρηχύνεταί τε ὁ πλεύμων καὶ ἑλκοῦται ἔνδοθεν ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ὑπισχναίνου καὶ σπομένου. καὶ βάρος παρέχει τοῖσι ἤθεσι. καὶ ὀδυνᾶται ὀξείως, πρόσω καὶ ὀπίσω. θερμὴ τὲ ὀξυτέρη ἐμπίπτουσιν ἐς τὸ σῶμα. καὶ πλεύμων ἀπὸ τῆς θερμασίης ἄγει ἐς ἑωυτὸν ἐκ πάντος σώματος φλέγμα, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς κεφαλῆς. ἡ γὰρ κεφαλὴ θερμαινομένη ἐκ τοῦ σώματος. καὶ τοῦτο σπόμενον, πτύει ὑπόπαχυ. ὅσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος προΐῃ, εἰλικρινέστερον πτύει πύος.

καὶ

καὶ ⓓ πυρετοὶ ὀξύτεροι γίνονται. καὶ ἡ βὴξ πυκνὴ καὶ ἰχμυρή. [35] καὶ ἡ ἀσιτίη μᾶλλον αἴρει. καὶ τέλος, ἡ κοιλίη ἡ κάτω ταραχθήσεται. ταραχθήσεται δὲ ὑπὸ τῦ φλέγματος. Τὸ δὲ φλέγμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταβαίνει. ἔστ' ὅταν ἐς πολλὸ ἀφίκηται, ἀπόλλυται καθαρθὲν ἔρηται ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν, ἀμφιτύου τῦ πλεύμονος καὶ καταγέλ γλωμεύου. [34] ἢ τῆς γαστρὸς ῥυείσης τῆς κάτω. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῦδε ἔμπυος ὁ πλεύμων. ὀχθήσαντος τῦ ἐν αὐτῷ φλεβίου ῥαγῇ. ῥήγνυται δὲ ὑπὸ πόνων. καὶ ὅταν ῥαγῇ, αἱμορροεῖ τὸ φλέβιον. κἠν μὲ παχύτερον ἐῇ, μᾶλλον· ἢν δὲ λεπτότερον, ἧσσον. ⓒ τὸ μὲν, καταγέλικα τὸ αἵματος πλύει. τὸ δὲ, ἢν μὴ γένωθῇ ἡ φλὲψ, χεῖται εἰς ⓜ πλεύμονα καὶ σήπεται ἐν αὐτῷ. καὶ ὅταν καθαρῇ, πῦον ποιεῖ. πεφθέντος δὲ τῦ χεύνου, ἀμφότερα πῦον εἱλικρινές. ἀμφότερα πῦον ὕφαιμον. ἀμφότερα τὸ αἷμα. καὶ ἢν μᾶλλον πληρωθῇ τὸ φλέβιον, ἀπεμεῖ τὸ πλήρωμα ἀφ' ἑωυτῦ ἄνευ τοῦ αἵματος. ὅ, τε πῦον πλύεται παχὺ ὑπὸ τοῦ πεπτομένου καὶ εὐσηπομένου φλέγματος. ἔστ' ἢν καθαληφθῇ ἀρχομένου τῦ νουσήματος πρὶν ἢ τὰ φλέβα αἱμορροεῖν καὶ χαλᾶν ἰχμυρὰς, πρίν τε λεπτὴν θιῦαι καὶ κλινοπετέα γένεσθαι, καὶ τὰ κεφαλὴν ἀρξάσθαι φθίνειν, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα τήκεσθαι, ἴσχαντος τὸ τοιῆσδε νούσου γίνεται. ἢν δ' ἀμεληθῇ καὶ ταῦτα καταλάβῃ, ὥστε παθεῖν ἢ πρὶν τὰ ἢ τὰ πλείσια, ἀπόλλυται. ἀπόλλυται δὲ οὗτος ἢ ὑπὸ τῦ αὐτῦ ἃ εἴρηκα ἔμπροσθεν, ἢ ὑπὸ ἐμέτου, αἵματος πολλοῦ πολλάκις ἐμεσαμένου. ἢν δὲ τὸ φλέβιον πρωτάπασι μὴ ἀμφιῤῥαγῇ, [35] ἀπάδων δ' ὧν αὐτῷ ἐγγίνεται, γίνεται δὲ μάλιστα οἷς κιρσός. ὃ καὶ καταγέλικα μὴ ὅταν γένηται, ὀδυνίην τινὰ παρέχῃ λεπτὴν, καὶ βῆχα ξηρήν. ἢν δὲ χεονίσῃ τε καὶ ἀμεληθῇ, ἀμφιδιδοῖ αἵματος μὴ πρῶτον ὀλίγον καὶ ὑπομέλαν. ἔπειτα δὲ ὅτι πλεῖον τε καὶ εἱλικρινέστερον. εἶτα πῦον. καὶ πάλιν τὸ ὅλον ὡσαύτως ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν ἔρηται. συμφέρει δὲ τοῖσι τοιούτοισιν ἢν καταρχὰς λάβῃς θεραπεύειν. [36] ὥστε αἵτε φλέβες ἐξιέμεναι ἐκ τῶν χειρῶν. ⓝ αἵδε δὲ ὅπου τυγχάνουσι, καὶ τὰ ἐν τῷ πλευρῷ φλέβια πάλιν. [37] ὅλως δὲ ἀκέστρια εἰσίν. ὀχθήσασαι δὲ πονήσῃ, κιρσώδεα τε γίνεται, καὶ μετέωρα ἔρρει. καὶ ἢν μὲν ἀμεληθῇ, ταῦτα πάλιν. ἐκρήγνυταί τε καὶ πλύουσί τε ὑπὸ σφέων, αἷμα. καὶ σίοτε μὲν ἐμέουσι, μὲν ἔμπυοι γίνονται καὶ ὡς τὰ πολλὰ διεφθάρησαν. ἢν δὲ θεραπεύωσιν ἀρχομένου τῦ νουσήματος, αὖθις μὲν χωρὶς ἵζανόουσιν εἰς τὸ πλυθὲν τὰ φλέβια, ⓒ μὲν ταπεινά. ⓒ ὁ μὲν πλυθεὶς πλύσμων ὑπὸ τῦτων ἔμπυος γίνεται, ⓒ τὰ ἀπ' αὐτῦ πάντοσί τε τὰ τοιαῦτα, μὲν τελευτῶσιν ὕστερον. τὸν δὲ ἄνω κοιλίην, ἔμπυοι γίνονται πολλαχῶς. ⓒ γὰρ ὅταν φλέγμα ῥυῇ ἔκτε κεφαλῆς, ὁδὸν ἀνωφερῆ ἐς τὸν ἄνω κοιλίην σήπεταί τε ⓒ γίνεται πύος. σήπεται δὲ, [38] ἐν ἡμέρῃσι μάλιστα, μιῇ ⓒ εἴκοσι ἧσσον. τοῦτο δὴ ἀμφιτείνεται ⓒ ἐγκλυδάζεται, τὸ πύος εἰς τὰ πλυτὰ πεφυκότα. ἔστ' ἢν καυθῇ ἡ τρηθῇ, πρὶν χεονίσαι τὸ πύος, ὑγιὴς γίνεται ὡς τὰ πολλά. γίνονται δὲ καὶ τὰ τῶν ἄνω κοιλίων, ἔμπυοι, ⓒ ὅταν πλυθείλιδος ὀχθήσασα ἰχμυρὴ γένηται. ⓒ ὅταν τῆσι κενεῶσιν ἡμέρῃσι μήτε σαπῇ μήτε πλυνθῇ, ἀλλ' ἑλκωθῇ τὸ πλυθὲν ὑπὸ τῦ πεφυσεπηγότος φλέγματος, ⓒ χολῆς. ⓒ ὁκόταν ἕλκος γένηται, ἀναδιδοῖ ἀπ' ἑωυτῦ πύος. καὶ ὅταν τῶν πλησίον χωρίων ὑπὸ θερμασίης ἄλλη ἐφ' ἑωυτὴν φλέγμα·

& febres acutiores fiunt, tussisque crebra & vehemens, inedia vexat, & ad extremum inferior aluus turbatur. Turbatur autem à pituita quæ ex capite descendit. Hic cùm eo peruenerit, perit quemadmodum in superioribus dictum est, vbi pulmo purulentus & putridus extiterit, aut venter deorsum effluxerit. Ex his quoque purulentus pulmo existit. cùm quædam in eo parua vena rupta fuerit, quæ ex laboribus rumpitur. Et cùm rupta fuerit, crassior quidem plus fundit sanguinis, tenuior verò minùs, partimque confestim quidem sanguinem expuit, partim verò, nisi adstricta vena fuerit, in pulmonem effunditur, in eoque putrescit; cumque putruerit, pus facit. Procedente verò tempore, interdum pus sincerum, interdum subcruentum; quandoque etiam sanguinem, & si vena copia magna redundarit, ipsum copiosum sanguinem confertim à se vomitione reiicit, pusque crassum ab accedente pituita intus putrefacta expuitur. Hic si per morbi initia, antè quàm vena sanguinem effundere & vehementer laxari cœperit, curatione præoccupetur, & priùs quàm extenuetur ac lecto decumbat, & priùs quàm caput corrumpi reliquumque corpus tabescere incipiat, incolumis ab eiusmodi morbo euadit. Quòd si neglectus fuerit, istaque prehenderint, ita vt his omnibus aut plærisque affectus sit, perit. Hic autem perit ex iis quæ antè dixi, aut ex vomitu, copioso sanguine vomitione reiecto. At si vena quidem non omninò rupta fuerit, sed ea præcipuè velut varix distenditur, quod etiam confestim quidem vbi factum fuerit, dolorem quendam tenuem & tussim siccam exhibet. Si verò diutiùs traxerit & neglecta fuerit, primùm quidem paucum & subatrum sanguinem transmittit, mox etiam copiosiorem & maximè sincerum, deinde pus, & patitur quæ in superioribus dicta sunt. His confert, si circa exordia curandos susceperis, vt manuum venæ relaxentur, & victus ratione vtatur ex qua siccissimus & maximè exanguis euadat. Ad hunc verò eundem modum etiam venis in latere, quæ intus in summo innatant, accidit. Cùm igitur ex labore varicum modo intus eleuatæ fuerint, siquidem neglectæ fuerint, hæc perpetiuntur, & sponte sanguis erumpit ac expuitur, eúmque interdum vomitione reiiciunt, & suppurari fiunt, ac plærumque pereunt. Quòd si inter initia morbi curationem adhibeant, rursus venulæ suo loco ad latus subsidunt, & humiles fiunt. Et pulmo quidem ab his suppuratus redditur, & ab ipso talia perpetiuntur, sicq; moriuntur. At verò multis modis superiore ventre pus colligunt. Nam cùm pituita multa è capite confertim in superiorem ventrem confluxerit, putrescit & pus euadit. Putrescit autem maximè diebus vno & viginti. Pus igitur ad latera illabens, commouetur & intus fluctuat. Hic si antequàm pus diutiùs permaneat, vratur aut secetur, plærumque sanus euadit. Ex morbo quoque laterali superiore ventre purulenti fiùt, cùm vehemens fuerit, neque diebus iudicare solitis computruerit, neq; per sputum reiectus fuerit, sed adhærescente ad latus pituita & bile ipsum vlceratum fuerit, cumque vlcus factum fuerit, ex se pus effundit, & de vicinis locis calore pituitam ad se adducit,

quæ vbi computruit, pus expuitur. Interdum verò etiam ex venis sanguis se ad vlcus transfundit, qui putrefactus in pus vertitur. Hic si confestim curandus suscipiatur, plærumque sanus euadit, si verò negligatur, perit. Purulenti quoque etiam fiunt, si pituita è capite in latus defluat, illicque adhærescens putrescat. Tum enim plærumque latus ipsum incenditur, eademque perpetitur, quæ qui ex morbo laterali purulentus euadit. Fiunt etiam cùm ex immoderato labore aut exercitatione, aut quauis alia ratione parte anteriore aut posteriore ruptio ita facta fuerit, vt non confestim sanguis expuatur, sed vulsum in carne contingit, quæ diuulsa paucam humiditatem attrahit, & subliuida euadit. Quod quidem qui ita affectus est præ robore aut bono corporis habitu non statim sentit, aut si sentit, pro nihilo reputat. Hic cùm perceperit se sic febribus detineri vt extenuetur, aut ex potionibus, aut venere, aut quauis alia re, caro vulnerata, aliquantulum reficcatur & incalescit, & ex vicinis, tum venis, tum carnibus, humiditatem ad se trahit, cumque attraxerit intumescit & inflammatur, doloremque tenuem inducit, & tussim raram & siccam primum, deinde magis ad se adhuc attrahit, vehementioremque dolorem, & tussim crebriorem infert, & primùm quidem aliquãtum purulentum expuit, interdum verò subliuidum & subcruentum. Quóque plus temporis interceserit, eò magis ad se trahit & putrefacit, & quicquid in carne circa initia liuidum erat, in pus vertitur, doloremque excitat acutum & febrem, & tussim, tum multam, tum crebram, & pus sincerum per sputum reiicit. Quòd si pus in ventre diu traxerit, ab eo totum corpus, præcipueq; partes maximè vicinæ incalescunt, incalescente autem corpore, humidum maximè colliquescit. Et partim quidem à superioribus partibus in superiorem ventrem præcipuè confluit, & in pus vertitur, ad id quod iam intus est accedẽs. Partim verò ad inferiorem ventrem defluit, ab eoq; interdum aluus turbatur, & hominem perimit. Cibi enim ingesti per aluum secedunt, nullumq; corpori ab his alimentum accedit, neque sputi per superiora æquabilis fit expurgatio, cùm nimirum incalescens aluus deorsum omnia ad se deducat. Et à sputo quidem suffocatur, & non repurgatus stertit, ab aluo autem fluente debilis euadit, & plærumque perit. In huiusmodi autem morbis hanc fluxionem caput excitat, nimirum cùm cauum existat, & superiore parte locatum. Cùm enim ab aluo concalefactum fuerit, tenuissimam pituitam è corpore ad se trahit, quam in se coaceruatam, rursus confertam & crassam velut dictum est reddit, partimque in superiorem ventrem, partim verò in inferiorem defluit. Vbi igitur caput fluere, corpusque reliquum non ampliùs æquabiliter colliquescere cœperit, ne vstione quidem superstites euadunt. Ad pus enim influentia mala accedunt, quæ exuperant ea quæ defluunt, carnésque magis à malis colliquescunt, quàm ab ingestis cibis nutriantur. Qui morbis huiusmodi detinentur, ab his quidem intra breue tempus pereunt, quidam etiam diutiùs trahunt. Præstat enim corpus corpori,

καὶ τοῦτο ὁκόταν σαπῇ, τοῦται πύος. ὁκόταν δὲ ἐκ τῶν φλεβίων διαδιδοῖ ἐς τὸ ἕλκος, αἷμα. καὶ γίνεται σπόμβιον πύος. ἔστ' ἢν μὲν τὸ διαχρῆμα ὑποληφθῇ, ὑγιὴς γίνεται ὡς τὰ πολλά. ἢν δὲ ἀμεληθῇ, διαφθείρεται. γίνονται δὲ ἔμπυοι, καὶ ἢν φλέγμα ἔκτε κεφαλῆς ῥυῇ, πρὸς τὸ πλευρὸν προσαναγῇ καὶ σαπῇ. τότε γὰρ τὸ πλευρὸν ὡς τὰ πολλὰ καίεται καὶ πάσχει, ὅκωσπερ ἐκ πλευρίτιδος ὅταν ἔμπυος γένηται. γίνονται δὲ καὶ ὁκόταν ὑπὸ καλαπωσίης, ἢ ἐκ γυμνασίης, ἢ ἄλλως πως ῥαγῇ, ἢ ἔμπροσθεν ἢ ὀπίσθεν. ῥαγῇ δὲ, ὥστε μὴ παραυτίκα πίπτουσαι αἱμα, ἀλλ' ἐν τῇ σαρκὶ σπάδων ἴσχηται. καὶ ἡ σὰρξ σπασθεῖσα, ἐρύσῃ ἰκμάδα ὀλίγην, καὶ ἴσχηται ὑποπέλιδνος. καὶ παραυτίκα μὲν μὴ αἰσθάνηται ὑπὸ ῥώμης καὶ θυμοῦ. εἰ δὲ καὶ αἰσθάνεται, μηδὲν προσάγματα ἡγήσεται. ἔστ' ὅταν καταλάβῃ ὥστε αὐτὸν ὑπὸ πυρετῶν λιφαρὰ λεπτὰ κυδοιῶν, ἢ ποσίων, ἢ ἀφροδισίων, ἢ ἀνύσσου, ἢ σαρκὸς ἢ τετρωμένου, ὑποξηραίνεταί τε καὶ ὑποθερμαίνεται, καὶ ἕλκει ἰκμάδα ἐς ἑωυτόν, ἀπὸ τῶν πλησίον καὶ φλεβῶν, ἐκ σαρκῶν. ὅταν δὲ ἐρύσῃ, οἰδισκεταί τε καὶ φλεγμαίνῃ, καὶ ὀδυνίῃ πρόσχῃ λεπτῇ. καὶ βῆχα ἀφαιρέῃ τε καὶ ξηρὴν τὸ πρῶτον. ἔπειτα ὅτι μᾶλλον ἕλκει τὰ ἐς ἑωυτόν, καὶ ὀδυνίῃ παρέχῃ ἰσχυροτέρῃ, καὶ βῆχα πυκνοτέρην. καὶ πτύει τὸ μὲν πρῶτον, ὑποπύον. εἰ δὲ, ὑποπελιδνον καὶ ὕφαιμον. ὅσῳ δὲ αἰ ὀχετοὶ πρησθῶσιν, ἕλκει τε μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν καὶ σήπει. καὶ αὐτῆς τῆς σαρκὸς, ὅσον πελιδνὸν ἐλάμβανε τὸν ἀρχέων, τοῦτο πύος γίνεται. καὶ ὀδυνίῃ πρόσχῃ ὀξείῃ. καὶ πυρετόν. καὶ βῆχα, πολλήν τε καὶ πυκνήν. καὶ τὸ πτύσμα ἐλικώδεες πτύει πύος. ἢν δὲ χρονίσῃ τὸ πύος ἐν τῇ κοιλίῃ, διαθερμαίνεται ὑπ' αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν, μάλιστα δὲ τὰ ἐγκατα. θερμαινομένου δὲ τοῦ σώματος, μάλιστα ἐκτήκεται τὸ ὑγρόν. καὶ τὸ μὲν ἀπὸ τῶν ἄνω, ἐς τὴν ἄνω κοιλίην μάλιστα συρρεῖ, καὶ γίνεται πύος, πρὸς τὰ ἐντός. τὸ δὲ καὶ ἐς τὴν κάτω κοιλίην ῥεῖ. καὶ ὁκόταν παραίσεται ἡ κοιλίη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ διέφθειρε τὸν ἀνθρωπον. τὰ γὰρ ἐσιόντα τῶν σιτίων, διαχωρέει ἄπεπτα. καὶ ξυφὴ ἀπ' αὐτῶν οὐ γίνεται τῷ σώματι. καὶ ἡ τοῦ πτύσματος ἄνω κάθαρσις, οὐχ ὁμαλὴ γίνεται. ἄτε διατεθερμασμένης τῆς κοιλίης καὶ ἀζύσης πολλὰ κάτω, ἐφ' ἑωυτήν. καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ πτύσματος, πίπτεταί τε καὶ ῥέγχει ὁ καθαιρόμενος. ὑπὸ δὲ τῆς γαστρὸς ῥεούσης, ἀζαθενέϊ, καὶ ὡς τὰ πολλὰ διαφθείρει. μάλιστα μὲν ἐν τῇσι διαυτήσι τῶν νόσων ὁ ῥοῦμα τοῦτο ἡ κεφαλὴ πρόσχῃ, ἄτε κοίλη ἐοῦσα, καὶ αὖω ὑποχωρέουσιν. ὁκόταν γὰρ διαθερμανθῇ ὑπὸ τῆς κοιλίης, ἕλκῃ ἐς ἑωυτὴν ὁκοῖόν τι σῶμα ὁ λεπτότατον τοῦ φλέγματος. ὅταν μὲν οὖν διαδῇσι ἐν αὐτῇ, ἀποδιδοῖ πάλιν ὀλίγον τὸ παχὺ, ὥσπερ εἴρηται. τὸ αὐτὸ μὲν, ἐς τὴν ἄνω κοιλίην καταῤῥεῖ. τὸ δὲ, ἐς τὴν κάτω. ὁκόταν οὖν ἀρξήται ἡ κεφαλὴ ῥεῖν, καὶ τὸ ἀνω σῶμα τήκεσθαι, οὐκ ἔτι ὁμαλῶς, οὐδὲ καυθέντες ἀπαλλάσσονται. κρατέει γὰρ πρὸς μὲν τοῦ πύος τὰ ὑπορρέοντα καὶ ἡ τὰ ἀπορρέοντα. αἱ μὲν σὰρκες τηκόμεναι μᾶλλον ὑπὸ τῶν κάτω, ἢ περιόμεναι ὑπὸ τῶν ἐνόντων. ὅτοι δὲ τοιοῦτοι τοῖσι τοιούτοισι νουσήματα ὁρίσι. καὶ ἀπὸ τούτων ἔνιοι μὲν, διʼ ὀλίγου ἀπόλλυνται. ἔνιοι δὲ πολλῷ χρόνον ἔλκουσι, διαφέρει γὰρ σῶμα σώματος. καὶ ἥλι-

ἡλικίῃ ἡλικίης. καὶ πάθημα πάθηματος, καὶ ὥρη ὥρης· ἐν ᾗ ἂν νοσέωσι. καὶ ⓐ μᾶλλον χαλαπωτέρῃσί ἐστιν ἐν τῇσι νούσοισιν. ⓐ ὅ, τι μὴν τὰ πάντα παλαπωρέειν ἀδύνατον. ὅκως δ' ἔστι τὸ ἀκριβὲς ἢ χρόνου ἐν ᾧ ἀπόλλυσι, ἢ ὅτε ἢν πολλοὶ, ἢ ὅτ' ἐν ὀλίγοι. ἢ τε γὰρ τοῦ χρόνου ἀκριβὴς οὐ ἔνεστι λέγειν, ὡς τὰ πολλὰ, οὐδὲ αὖ τῶν ἐκπυέων. διαφέρει γὰρ ⓒ ἕτερος ἑτέρου. καὶ ὥρη ὥρης, ἀλλ' ἰὼν ὅς τις ἐπιστήσεται αὐτῶν ὀρθῶς γινώσκειν ⓒ λέγειν, γνώσεται ὧδε πᾶσαν ὥρην, καὶ ἀπολλυμένους καὶ διαφευγομένους καὶ πάσχοντας ἅττ' ἂν πάσχωσι. τὰ δὲ κάτω κοιλίης, ἔμπυοι γίνονται. μάλιστα μὲν, ὅταν φλέγμα, ἢ χολὴ συστῇ ἐν ὑγιέσι μεσηγὺ τοῦ σαρκὸς καὶ τοῦ δέρματος γένοιτ') δὲ καὶ ἀπὸ αἱμορροΐδων. ⓒ ὅταν φλεβίον αἱμαθὲν ῥαγῇ, ⓒ αἷμα ἐκχυθὲν, σήπηται') καὶ ἔμπυον. ἰὼν δ' ἡ σὰρξ αἱμαθῇ, ἢ φλαισθῇ, ἢν τε ἐκ τοῦ παρ' ἑωυτῇ φλεβίων αἷμα, ⓒ τοῦτο σήπηται') ⓒ ἔμπυον. τὸ μὲν ἰὼν μὴ ἔξω ἀποσηπαίνῃ, καὶ πύον ἐξέλθῃ, ὑγιέες γίνονται'). ἰὼν δ' ἐκκαρῇ αὐτόματον ἔξω, ἀπόλλυται. κεκρυμμένον δὲ πύον ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ, ὥσπερ ἐν τῇ ἄνω εἴρηται') ἐγγίνεται, οὐκ ἂν δύναιτο ἐκφύεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ μοι εἴρηται ἐν χιτῶσί τε καὶ ἐν φύμασιν ἐγγίνεται'). ⓒ ἰὼν μὲν ἔνδον ἀποσηπαίνῃ, δυσαπεπτότερα γίνεται. οὔτε γὰρ διαφανίσαντά ἐστιν ἐνδέκεσθαι. γίνωσκε') δὲ μάλιστα τῇ ὀδυνῇ ἔνθα ἔσῃ. καὶ ἰὼν καταπλάσῃς τῇ κεραμίδι, ἢ σμήχῃ τῷ διάτρῳ, ἀποξηραίνει δ' ὀλίγον. Ἐρυσιπέλας') ὅταν ᾖ πλεύμονι γίνεται, ὅταν ὑπερξηρανθῇ ὁ πλεύμων. ὑπερξηραίνεται') καὶ ὑπὸ καύματος, καὶ ὑπὸ πυρετῶν, ⓒ ὑπὸ παλαπωσίης καὶ ἀκρασίης. καὶ ὁκόταν ὑπερξηρανθῇ ἕλκει τὸ αἷματος πλῆσιον ἐφ' ἑωυτόν. μάλιστα μὲν ⓒ πλεῖστον ἐκ τῶν μεγάλων φλεβῶν. αὗται γὰρ αὐτῷ ἐγγύτατά εἰσι, ⓒ ὑπάρχειν') ἐπ' αὐτῷ. ἕλκει δ' ⓒ ἐκ τῶν ἐγγὺς τὸ πλησίον. ἕλκει δ' ὃ λεπτότατον ⓒ ἀσθενέστατον. ὁκόταν δὲ ῥύσῃ, πυρετὸς ἀπ' αὐτοῦ γίνεται ὀξύς. καὶ βῆξ ξηρή. καὶ πλησμονὴ ἐν τοῖσι σπλῆσι. ⓒ ὀδυνὴ ὀξείη ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν ⓒ ὀπίσθεν. μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ῥάχιν, ἅτε τῶν φλεβῶν τῶν μεγάλων διαθερμαινομένων. ⓒ ἐμέουσιν, ἄλλοτε μὲν, ὕφαιμον. ἄλλοτε δ', πελιδνόν. ἐμέουσι δὲ ⓒ φλέγμα καὶ χολήν. καὶ ἀναψυχόσι πυκνά. ἀναψυχόσι δ', διὰ τὸ αἷματος τὴν μεταβασιν ὀξαπίνης γινομένην. καὶ μάλιστα διασημαίνει τοῦτο, ὅταν ὑπὸ τοῦ πλεύμονος ὑπαιθήσηται ἐρυσίπελας. ⓒ τοῦ πυρετοῦ ἐπὶ συνεχὴς λῆψις. τούτῳ ἐν μὲν δύο ἢ τρισὶν ἢ τετράφροις τὸ πλεῖστον ἡμερέων διαχωρεῖ καὶ μεταστῇ ὃ ἔνδον ἐς τὸ ἔξω, ὑγιὴς γίνεται ὡς τὰ πολλά. ἰὼν δὲ μὴ διαχωρεῖ καὶ μεταστῇ, ἀναπέπταταί τε ⓒ ἔμπυος γίνεται καὶ ἀπόλλυται. ἀπόλλυσι') δὲ ὀλίγῳ, ἅτε τὸ πλεύμονος ἔμπυον ἐόντος ὅλου καὶ διαπεπυημένου, ἰὼν δ' ἔξω καθαιρεθῇ, ἐνίοτε τρέφεται') ⓒ λαθόντα τὸν πλεύμονος, τοῦτο δοκέειν ἐλπὶς παρεγγυᾶσθαι. ὅταν γὰρ παραπεπτηκὼς ὁ πλεύμων, ἐπιρύσῃ ἐς ἑωυτόν, οὐκ ἂν ἔτι μεταβαίη, ἀλλὰ παραμένημα ὑπὸ τοῦ καύματος καὶ τῆς ξηρασίης, οὐκ ἔτι δέχεται οὐδέν, οὔτε αἷμα ἀναδιδοῖ οὐδέν, ἀλλὰ διέφθειρε. φῦμα δὲ γίνεται ἐν τῷ πλεύμονι ὧδε. ὁκόταν φλέγμα ἢ χολὴ συστραφῇ, σήπεται. καὶ ἕως μὲν ἂν ἔτι ὠμότερον ἔῃ, ὀδυνέει τε παρέχει λεπτόν. ⓒ βῆχα ξηρόν. ὁκόταν δὲ πεπαίνηται, ὀδυνὴ γίνεται ⓒ παρόδιον καὶ ὀπίσθιον ὀξείη. ⓒ θερμὴ κατάβασις καὶ βῆξ ἰσχυρή. καὶ ἰὼν μὲν ὅλον πεπαίνηται, ⓒ ῥαγῇ καὶ ἄνω τραπόμενον ἐπὶ τὸν

ætas ætati, & affectio affectioni, & anni tempestas tempestati, in qua ægrotarint. Quidam enim morbos faciliùs tolerant, quidam verò omninò tolerare nequeunt. Non igitur certum tempus in quo pereunt dari potest, neque si longum, neque si breue futurum sit. Neque enim certum tempus est, quod quidam prædicunt, cum plærumque neque hoc ipsum suppuret. Annus namque inter se & anni tempora differunt. Verùm qui volet rectè de his decernere ac prædicere, sic iudicabit, quouis anni tempore & perite & superesse, & quæ patiuntur euenire. At verò inferiore ventre suppurati euadunt, præcipuè quidem cùm pituita & bilis inter carnem & cutim affatim collecta fuerit. fiunt etiam & ex conuulsionibus, cumque vena diuulsa rupta fuerit, & sanguis effusus putrescit, & pus intus gignit. Quòd si caro diuulsa aut contusa fuerit, sanguinem ex venis quæ sunt in eius ambitu attrahit, isque putrescit & pus intus gignit. His si quidem de se foras significationem præbuerit, & pus exierit, sani euadunt, si verò sponte intus erumpat, pereunt. Effusum autem pus in inferiore ventre generari haudquaquam poterit, velut in superiore ventre fieri dictum est, sed in tunicis & tuberculis innascitur, velut à me dictum est. Et si quidem internas de se notas præbuerit, non facilè deprehenditur, cùm nec concutiendo cognoscere liceat. Ex dolore tamen præcipuè vbi fuerit, dignoscitur, & si argillam, aut aliud quid eiuscemodi illeueris, breui id resiccat. At verò erysipelas in pulmone gignitur, cùm supra modum is resiccatus fuerit, quod vel ab ardore, vel febribus, vel nimio labore, vel intemperie contingit. Qui cùm maximè resiccatus fuerit, plurimum sanguinem in sese trahit, eumque præcipuè ex magnis venis, quæ ei maximè vicinæ sunt, ipsique superincumbunt. Trahit autem etiam ex aliis vicinis magis tenuem & debilem. Cùm autem traxerit, febris acuta oritur, & tussis sicca, plenitudo in pectore, dolor vehemens in anterioribus & posterioribus partibus, præcipuè vero ad spinam, cùm nimirum magnæ venæ incalescant, & interdum quidem subcruentum, interdum verò liuidum vomunt, pituitam verò & bilem etiam vomunt, crebróque animo linquuntur, quòd ob repentinam sanguinis transmutationem contingit. Idque præcipuè obortum esse in pulmone erysipelas indicat, sique febris assidua prehenderit. Huic siquidem duobus, aut tribus, aut quatuor ad summum diebus diffusum fuerit, & quod intus est foras transierit, plærumque sanus euadit. Si verò neque diffusum, neque transmutatum fuerit, intus putrescit & suppuratus euadit, ac breui perit, cùm nimirum totus pulmo purulentus ac putridus existat. Quòd si extra diffusum intrò vertatur, pulmonemq; prehendat, hunc superesse posse nulla spes est. Cùm enim antea resiccatus pulmo ad sese traxerit, non ampliùs transmittit, sed confestim præ ardore ac siccitate neq; quicquam amplius suscipit aut sursum distribuit, sed corrumpit. Pulmonis verò tuberculum ad hunc modum oritur. Cùm pituita aut bilis collecta fuerit, putrescit, & quamdiu quidem adhuc crudum fuerit, tum dolorem tenuè, tum tussim siccam exhibet. Vbi verò maturuerit, anteriore & posteriore parte grauis dolor oritur, calores inuadunt & tussis vehemens. Et si quidem pus quam citissimè maturuerit, eruperit, sursum vergat,

& totum expuatur, ventérque in quo pus erat considat ac resiccetur, prorsus sanus euadit. Si verò quàm citissimè ruptum fuerit, maturuerit, ac repurgatum fuerit: neque tamen penitus resiccari possit, sed ipsum tuberculum ex se pus effundat, perniciosum id est, & ex capite reliquóque corpore pituita ad tuberculum defluens, putrescit, in pus vertitur ac expuitur, ex quo corruptus perit. Perit autem ex ventris profluuio ex his quæ antea dicta sunt, ipsóque confabulante & omnia æquè vt priùs intelligente resiccatur ac refrigeratur, omnésque corporis venæ contrahuntur, cùm nimirum ipsarum sanguis à febre exustus sit, interdum verò tum ex temporis longitudine, & morbi magnitudine, tum etiam ex instantibus ac superuenientibus malis. Quòd si neque sponte, neq; à medicamentis multo tempore rumpi possit, dolorum vehementia, inedia, tussi, ac febribus qui laborat consumitur, ac plærumque perit. Si verò extenuato & lecto decumbenti pus eruperit, neq; sic admodum sustinent, sed eo modo perimuntur. Quòd si quàm citissimè ruptum quidem & maturatum fuerit, magnaque sui parte ad septum transuersum effundatur, confestim quidem leuiùs habere videtur, progressu tamen temporis, si quidem totum per sputum reiiciat, & venter in quo pus inerat considat ac resiccetur, sanus euadit. Verùm si tum tempus longius, tum ipse debilior fuerit, neque expuere possit, sed per vstionem aut sectionem pus exeat, cõfestim quidem hoc sanè etiam modo leuiùs habere videtur, progressu tamen temporis, ab his quæ in priore dicta sunt, perimitur. In latere autem tubercula quidem oriuntur, tum à pituita, tum à bile, non aliter quàm in pulmone. Ex laboribus quoque etiam oriuntur, cùm vena aliqua diuulsa rupta fuerit, neque tamen penitus rupta fuerit, sed ita vt in ipsa conuulsio facta sit. Si quidem igitur rupta fuerit, confestim sanguis ex vena effusus putrescit & in pus vertitur. Quòd si conuulsio in vena facta sit, hæc quidem per exordia dolorem excitat & pulsat, progressu vero temporis sanguinem ad carnem transmittit, qui in carne putrescens, in pus vertitur. Ad eandem verò rationem etiam caro si quidem plus laborarit, plurimùm ad se sanguinem ex maximè vicinis venis trahit, & confestim in pus vertit. Si verò minùs laborarit, & tardiùs trahit, & pus efficit. Quibusdam autem cùm imbecilla in carnibus ac venis conuulsa facta fuerint, non suppurant, sed diuturni fiunt dolores, & ruptiones vocantur. Et quæ quidem in carne fiunt, ad hunc modum fiunt. Cum caro aut diuulsa, aut ex plaga, aut aliquo modo affecta, dolorem aliquem habuerit, liuida, velut antea dixi, euadit, non sincero sanguine, sed tenui & aquoso, eoque pauco. Vbi verò plus solito resiccata fuerit, tum incalescit, tum dolorem exhibet, & ad se ex venis & carnibus propinquis humiditatem trahit, ac vbi supra modum humectata fuerit, eaque humiditas à carne admodum incaluerit, per totum corpus, qualis attracta est dispergitur. Et magis sanè in venas quàm in carnes spargitur, cum hæ magis quàm carnes trahant, quanquam etiam carnes trahunt.

καὶ ἀναπυοῦσθαι πρῶ, [43] καὶ κοιλίη ὀν ἡ ὃ πῦον ποιέουσα καὶ ἀναξηραινθῇ, ὑγιὴς γίνεται πρωτέλως. ἢν δ' ῥαγῇ μὲν ὅλη τάχιστα καὶ πεπάνθῃ καὶ ἀναχωρήσῃ, ἀποξηραινθῇ δὲ πρωτάπασι μὴ δυνῆται, ἀλλ' αὖθ' ἀφ' ἑωυτῆ ὃ φῦμα ἀναδιδοῖ ὃ πῦον. [44] ὀλεθριον τῆσι. καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς δὲ καὶ τῆ ἄλλου σώματος φλέγμα καταῤῥέον ἐς ὃ φῦμα, σήπεταί τε καὶ πῦον γίνεται καὶ ῥωϊέται, δι' οὐ ἐφθάρη. ἁλίσκεται δὲ ὑπὸ χαστρὸς ῥυείσης, ἀφ' ὧν τε καὶ ἁπὸ τῶν πρόσθεν εἴρηται. [45] λεχμώδεα μὲν οὖν τε αὐτὰ καὶ φευγέοντες, πάντα χρήματα ὁμαλῶς ὡς καὶ ἐν τῆσι πρὶν χεῖνα, ἀποξηραίνεται τε καὶ ἀποψύχεται, καὶ συμμύει τὰ φλέβια καὶ ἐν τῆ σώματι πάντα, ἅτε τοῦ αἵματος ἐξ αὐτέων ἐκκεκαυμένου ὑπὸ πυρετῶ. ὁκόταν δὲ ὑπὸ χεῖνου τε πλήθεος, καὶ μεγέθεος τῆ νούσου, καὶ τῶν ἐνεόντων κακῶν, καὶ τῶν προσεπιγινομένων. ἢν δὲ μὴ δυνῆται πολλοῦ χεῖνου ῥαγῆναι, μήτε ἀπὸ ταυτομάτου, μήτε ὑπὸ φαρμάκων, τήκεται ὁ ἀνθρωπος ὑπὸ ἐδωδέων ἰχωρῶν, καὶ ἀσιτίης, καὶ βηχὸς, καὶ πυρετῶ, καὶ ὡς τὰ πολλὰ ἀπόλλυται. ἢν δὲ ἤδη λελεπτισμένῳ ἐκ κλινοπετεῖ ἐὸν ῥαγῇ ὃ πῦον, οὐδὲ οὕτω μάλα ἀναφέρουσιν, ἀλλὰ διαφθείρονται τρόπῳ τοιῷδε. ἢν δὲ ῥαγῇ μὲν ὅλη τάχιστα καὶ πεπάνθῃ, πεπάνθαι δὲ οὐ χρὴ ὅτι ταχέως ὃ πολὺν αὐτὸν, ὃ τραῦλιξα δοκέει μᾶλλον ῥάων εἶναι). προσίοντος δὲ τοῦ χεῖνου, ἢν μὲν ἀναπύσῃ πρῶ, ἐὰν ἡ κοιλίη ὀν ἡ ὃ πῦος οἷη, προσπέσῃ τε καὶ ἀναξηραινθῇ, ὑγιὴς γίνεται. ἢν δὲ ὅ, τε χεῖνος πλείων γένηται, καὶ αὖθις ἀσθενέστερος, καὶ ἀναπύσας μὴ δυνάται, ἀλλὰ καυθῇ ἡ τμηθῇ καὶ ὃ πῦος ἐξέλθῃ, τραῦλιξα μᾶλλον καὶ οὕτω δῆλα δοκέει ῥάων γενησόμενα. προσίοντος δὲ τοῦ χεῖνου, διαφθείρεται ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ὑφ' ὧνπερ καὶ ἐν τῆ πρόσθεν εἴρηται. ἐν δὲ τῆ πλευρῆ, γίνεται μὲν φύματα, καὶ ἀπὸ φλέγματος καὶ ἀπὸ χολῆς κατὰ (Ν) αὖθιν λέγειν τῖσιν ἐν τῆ πλεύμονι. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν πόνων, ὁκόταν μὲν τῶν φλεβίων ἀπαλῶν ῥαγῇ. μὴ ῥαγῇ δὲ πρωτιλῶς, ἀλλὰ ἀπαλῶν ἐν αὐτῆ γένηται. ἢν μὲν οὖν ῥαγῇ, τραῦλιξα μὲν τὸ αἷμα τὸ ἐκχυθὲν ἐκ τῶν φλεβίου, σήπεταί τε καὶ ἐκπύει. ἐὰν δὲ ἀπαλῶν ἐν τῆ φλεβίῳ γένηται, τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν ὀδυνέων τε πρέχει καὶ σφύζει. προσιόντος δὲ τοῦ χεῖνου, διαδιδοῖ ἡ φλὲψ τῶν αἵματος ἐς τὴν σάρκα, καὶ τοῦτο σηπόμενον ἐν τῆ σαρκὶ, πῦος γίνεται. χρὴ (Ν) αὖθιν δὲ λέγειν ἢν σαρξὶ ὦ μᾶλλον πονέσῃ, πλέον τε τῶν αἵματος ἕλκει ἑωυτὸν, ἐκ τῶν ἐκπυΐσκεται φλεβῶν, [46] καὶ τραῦλιξα ἐκπύει. ἢν δὲ ἧσσον πονέσῃ, χολαίτερόν τε τὸ ἕλκει καὶ ἐκπύῃ. οἵοισι δ' ὁκόταν ἀσθενέα γένηται τὰ ἀπάσματα ἐν τῆσι σαρξὶν, ἢ ἐν τῆσι φλεψὶν, οὐκ ἐκπυΐσκεται, ἀλλὰ ψυχῆς δηγήματα πολυχεύνια, [47] καὶ καλέουσι ῥήγματα. καὶ ὁκόταν μὲν ἐν τῆ σαρκὶ γίνεται, ὧδε ψύχῃ. ὁκόταν ἡ σαρξ πονέσῃ μὲν, ἢ ἀπαθείᾳ, ἢ πληγεῖσα, ἢ ἄλλου παθοῦσα, ψύχῃ, ὡς ἂν προεῖπον, πελιδνὴ, οὐκ ἐθέλει ἀῖμα μὲν, ἀλλὰ λεπτῶ τε καὶ ὑδαρέι, καὶ τούτῳ ὀλίγῳ. ὅταν δὲ ὑπερξηραινθῇ μᾶλλον τῶν ἐῶντος, διαθερμαίνεταί τε καὶ ὀδυνᾶται παρέχει, καὶ ἕλκει ἐς ἑωυτὸν ἀπὸ τῶν φλεβίων καὶ σαρκῶν τῶν πλησίον ὃ ὑγρὸν, καὶ ὁκόταν ὑπερθερμανθῇ, καὶ τοῦτο αὖ ὃ ὑγρὸν ὑπερθερμανθῇ ὑπ' αὐτῆς τῆς σαρκὸς, σήπεται αὐτὸ ὃ σῶμα πρῶ, οἷον περ εἴρηται. καὶ μᾶλλον δὲ ἢν σήπεται ἐς τὰς φλέβας, ἢ ἐς τὰς σάρκας. ἔλκουσι γὰρ αἱ φλέβες μᾶλλον τῶν σαρκῶν. ἔλκουσι δὲ καὶ αἱ σάρκες.

ὁκόταν

ὁκότ᾽αν δὲ ἐς πολλὸν ὑγρὸν, τὸ ὂν τοῦ σώματος, ὀλίγον τὸ ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἑλκωθῇ, ἄδηλον γίνεται καὶ αὐώδυνον. καὶ αὖ ὑπὸ νοσημάτων, γίνεται ὑγιὲς τοῦ χρόνου. ἰὼ δὲ διαθερμανθῇ τε μᾶλλον ἡ σὰρξ, καὶ ἐρύσῃ πλέον τὸ ὑγρὸν, ὀδυνώδεα παρέχει. καὶ ὅπῃ αὖ τὸ σῶμα ἐς αὐτὸ ὑπὸ τῆς ὁρμῆσῃ καὶ καταπεσεῖται, ὀδυνώδεα παρέξηται ἐξιέναι. καὶ δοκέουσιν ἔνιοι αὐτοῖσι τὸ ῥῆγμα μεδίσασθαι. τὸ δ᾽, οὐκ αὐτό. ἐγγυτάτω δὲ ἕλκεός ἐστιν ἐκτὸς τοιοῦτα καὶ ἄλλα. τὸ ἀπὸ τῆς σαρκὸς ὑγρὸν, αἴρουσι διὰ τῶν φλεβίων. ὅταν δὲ διαθερμανθῇ τε καὶ παχυνθῇ, καὶ πλήσηται πλέον, καὶ ὀδυνώδεα παρέχῃ, ἔστ᾽ αὖ πλήσηται ὅμοιον τοῦ ἄλλου ὑγροῦ καὶ λεπτότητα καὶ ψυχρότητα.[48] ὁκόσα δὲ ὑπὸ φλεβίοισι γίνεται, αὐτοῦ μᾶλλον τὸ φλέβιον. ὁκόσον ἐπάρας ᾖ, καὶ χώρίον μᾶλλον ὅταν δὲ ἀπαλυνθῇ,[49] ἀπᾶται δὲ ὑπὸ πόνου καὶ βάσιος, γίνεται οἷον κιρσός. διαθερμήνεται δὲ τὸ ἕλκει ἐσεούσῃ, νοῦσα μᾶλλα ὑγρόν. ἡ δὲ νοῦσος ἐστὶν ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος. καὶ ὁκόταν μιχθῇ τὸ, τε αἷμα καὶ τὸ ὑγρὸν, τὸ ἀπὸ τῆς σαρκὸς, παχύνεται τὸ αἷμα καὶ πολλαπλασίως αὐτὸ ἑωυτῷ ἔοικεν, ἢ αὖ ἡ φλὲψ τυγχάνῃ ἐσαναπλήσασα, καὶ ὑποδεέστερον γίνεται καὶ σαπρότερον τὸ ὑπὸ πλέον. καὶ ὁκόταν πλέον ὑγρὸν γένηται, μετοικέῃ τὸ φλέγμα, ἢ αὖ τύχῃ. καὶ ὀδύνην παρέχει ὄξειαν, ὥστε δοκέειν τὸ ῥῆγμα ἑωυτῷσι μεδίσασθαι. καὶ ἰὼ τύχῃ ὥστε ἐς [51] ἰέναι μεδίσασθαι. βαρὺς τε ἐν τῇ χειρὶ παρέχει, καὶ ναρκώδεα καὶ νωθρίην.[50] καὶ ἰὼ μὲν ἐς τὴν φλέβα σκιμφθῇ, ἢ ἐς [52] αἷμά τε καὶ [53] ἰχῶρα τοιοῦτον, τὰ νεται ἡ ὀδύνη παραπλήσιον. γίνεται δὲ ἀπὸ πτώματα καὶ ἀπὸ πόνων καὶ ἀπὸ τραυμάτων, καὶ ἀπὸ πληγῆς, καὶ ἰὼ ἧς ἄνθρωπος μέζον αἴρηται, καὶ ἀπὸ δρόμων καὶ πόλης, καὶ τῶν τοιούτων πάντων. ὁκόσοι δὲ ἀπὸ τραυμάτων ἔμπυοι γίνονται, ἢ ὑστερικοὶ, ἢ ἐγχειρίδιον, ἢ τοξεύματος ἔνδον πεσόντος, τέως μὲν ἰὼ ἔχῃ τὸ ἕλκος ἔξω ἀναπνοὴν, αὐτὸ δὲ ἀρχᾶν τρῶμα, τοῦτο τε τὸ ψυχρὸν ἐπάγεται ἐφ᾽ ἑωυτοῦ.[51] καὶ τὸ θερμὸν ἀφ᾽ ἑωυτῆς τοῦτο ἀφίησι, καὶ ἀποκαθαίρεται εὐκόλως τὸ πῦον.[52] ἢν δὲ ἰὼ μὴ ὑγιάνῃ, τό, τε ἔνδον καὶ τὸ ἔξω ὁμοῦ, ὑγιὲς γίνεται πρωτέλεος. ἰὼ δὲ τὸ μὲν ἔξω ὑγιάνῃ, τὸ δὲ ἔνδον μὴ ὑγιάνῃ, ἔμπυος γίνεται, ἢν ἰὼ ὑγιαίνῃ μὴ ὁμοῦ τὸ ἔνδον καὶ τὸ ἔξω, ἡ δὲ οὐλὴ ἔνδον ἀσθενὴς γίνηται καὶ τρηχεῖα καὶ πελιδνὴ, ἀπέλκουται ἐνίοτε, καὶ ὧδε ἔμπυος γίνεται. ἀπέλκουται δὲ καὶ ἰὼ πονέσῃ πλέον, καὶ ἰὼ λεπτυνθῇ, ἢν ἰὼ φλέγμα ἡ χολὴ πρὸς τὴν οὐλὴν προσπαγῇ καὶ ἰὼ νούσῳ ἑτέρῃ ληφθεὶς λεπτυνθῇ. ὅταν δὲ γένηται ἕλκος, ἰὼ τε οὕτως, ἰὼ τε προσυμφυῇ τὸ ἔξω τοῦ ἔνδον, ὀδύνην τε παρέχει ὄξειαν, καὶ βῆχα, καὶ πυρετόν. καὶ τοῦ τε ψύξιν ἐπάγεται ἀπὸ ἑωυτοῦ τὸ ἕλκος, μᾶλλόν τε πλέον τε θερμότερον εἶναι. ἐκ δὲ ἀφ᾽ ἑωυτοῦ ἀποπνεῖ τὸ θερμὸν, καὶ τὸ πῦον ἀποκαθαίρεται. καὶ προσηπτεύεται τε μᾶλλον πλείονος, καὶ σκληρότερον ὑγιαίνεται. ἐνίοτε δὲ, οὐδ᾽ ὑγιαίνεται. ἢν γὰρ σὰρξ, τό, τε ἕλκος ὑπὸ τοῦ καύματος τοῦ ἐνεὸν ἐπιφλοιωθῇ, καὶ ὑποσυρρᾴσηται, ὥστε μὴ δύνασθαι μήτε ξηραίνεσθαι, μήτε σαρκοῦσθαι, μήτε ὑγιαίνεσθαι. ἀλλ᾽ ὁκότ᾽ ὁ χρόνος προσῇ, τελευτᾷ πάσχων τοιαῦτα, ἃ καὶ ἐν τῇ προσθεν εἴρηται· ἰὼ δὲ τύχῃ ὥστε τρωθῆναι τὸν ὀλεθρίων τῶν τρωτήρων, καὶ ἔξω μὲν τὸ αἷμα καὶ σαπρὸν, ἔμπυον γίνεται·

Cùm verò ad copiosam corporis humiditatem pauca à carne attracta fuerit, obscura & doloris expers euadit, & pro morbosa temporis tractu sanescit. Quòd si caro tum magis incaluerit, tum copiosam humiditatem traxerit, dolorem exhibet, & ad quamcunque corporis partem ab ipsa cum impetu delata fuerit ac incubuerit, dolorem grauem excitat, & quibusdam videtur ruptum transmutatum esse, quod tamen fieri non potest. Sed quæ sunt eiusmodi & alia propè ad vlcus accedunt. Humiditas autem de carne per venas prorumpit, cumque incaluerit, & crassior copiosiorque euaserit, dolorem exhibet, donec reliquo humori tenuitate & frigiditate similis extiterit. Quòd autem attinet ad ea quæ in venis fiunt, ipsa quidem vena in quantum conuellitur, loco manet, cùm verò conuulsa fuerit (quod contentione & vi accidit) similis fit varici. Incalescit autem & ad se vaporem quendam humidum attrahit, qui ex bile & pituita prouenit, cúmque sanguis & humiditas de carne permixta fuerint, incrassescit sanguis, ipséque multis modis, qua parte venam conuelli contingit, se ipso morbosior & longè stabilior euadit, cumque copiosior extiterit, plenitudo quolibet transfertur, doloremque grauem adfert, ita vt quibusdam ruptum loco migrasse videatur. Quòd si fortè ad humerum transierit, grauitatem in manu & stuporem ac torporem inducit. Et si in venam incubuerit, aut ad humerum & dorsum tendat confestim plærumque dolor sedatur. Fiunt etiam conuulsiones ex laboribus, ex calibus, ex plaga, & si quis onus maius tollat, & ex cursibus, ac lucta, & omnibus id genus. Qui autem ex vulneribus purulenti fiunt, aut hasta, aut pugione, aut iaculo intrò vulnus acceperint, quamdiu quidem vlcus per antiquum vulnus foris aërem attraxerit, ea parte frigidum ad se inducit, & calidum à se emittit, & pus facilè aut sanè si quid aliud expurgatur. Et si quidem tum interna parte, tum externa simul sanescat, penitus sanus euadit. Sin autem externa quidem parte sanescat, interna verò minimè, purulentus fit. At si simul quidem tum interna, tum externa parte sanescat, cicatrix autem intus debilis, aspera & liuida existat, quandoque refricatur, eoque modo purulentus euadit. Iterum verò etiam exulceratur, si quid plùs iustò laborarit & extenuatus fuerit, pituitáq; & bilis ad cicatricem affigatur, & si morbo alio detentus extenuatus fuerit. Cùm autem vlcus extiterit, aut hoc modo, vel si pars externa priùs quàm interna coalescat, dolorem vehementé & tussim, & febrem affert, ipsumque vlcus, cùm amplius calidum existat, sibi ipsi refrigerationem inducit, & à se caliditatem exhalat, pusque expurgatur, & longiore tempore curatur, tardiusq; sanescit, quandoque verò minimè sanescit. Caro etenim vlcusque ab ardore corporis coquitur, & supra modum humectatur, vt neque resiccari, neque carnem producere, neque sanescere queat. Verùm procedente tempore, qui hoc modo velut etiam antea dictum est afficitur, perit. Quòd si fortè fortuna contigerit, vt ex crassioribus venis aliqua vulneretur, sanguisque intrò fluat & putrescat, in pus vertitur.

Ac ſiquidem totum hoc pus expuatur, & vulnerata vena conſtringatur, vlcuſque intus & foris ſanescat, prorſus conualeſcit. Quòd ſi neque vlcus intus coaleſcere poſſit, neque vena conſolidetur, ſed ſubinde ſanguinem effundat, & ſi confeſtim vomitione aut ſputo refundatur, aut etiam putreſcat, & pus expuatur, plerumque perit, aut confeſtim ſanguinem vomitione reiiciens, vel poſtea, ab iiſdem cauſis quæ priùs dictæ ſunt conſumptus. At ſæpè quibus vena aliqua ex vulneribus, laboribus, aut exercitationibus, aut alia re quauis ſauciatur, cùm coaluerit aut ſana eſſe videbitur, iterum alio tempore vena perrumpitur, idque ex iiſdem cauſis à quibus priùs affectus erat. Qua iterum rupta ſanguinem effundunt, confeſtimque copioſo & crebro ſanguine vomitione reddito pereunt, aut ſubinde recentem ſanguinem vomunt, multum autem & craſſum pus per totum diem ſpuentes, eodem aut conſimili modo conſumuntur, velut in aliis morbis dictum eſt. At verò in his qui eiuſmodi aut ſimilibus morbis detinentur, multùm ad faciliorem aut difficiliorem à morbo liberationem intereſt vírne ſit an mulier, iuuenis an ſenex, & mulier iuuencula, an vetula. Inſuper quoque quo anni tempore, & num ex alio morbo ægrotent nécne. Præſtat etiam affectus affectui, maior minori, corpus corpori, & curatio curationi. Quæ cùm ita ſe habeant, tempus etiam differre neceſſe eſt, & alios quidem longiore tempore, alios verò breuiore perire, aut non, & aliis quidem mala perdurare & maiora eſſe, aliis verò minora & breuioris temporis, alios quoque ad ſenectutem vſque comitari, & cum illis mori, alios verò ab ipſis intra breue tempus interire. Et quibus quidem iunioribus, quæ ex laboribus affectiones fieri dictæ ſunt, contingunt, ij magis & vehementiùs afficiuntur, pluſque cæteris dolent, & confeſtim iis manifeſtæ fiunt, ita vt ſanguinem aut ſputo, aut vomitione reiiciant. Quaſdam etiam propter bonam corporis habitudinem fieri non ſentiunt. Seniores verò rarò quidem & debiliùs afficiuntur, cùm debiliores exiſtunt, iiſque leuiores ſunt affectiones, earumque maiorem curam habent. Seniori igitur hæc per initia minùs contingunt, quàm iuniori cumque fiunt, ſeniori quidem debiliores, iuniori verò vehementiores exiſtunt. Et iuniori quidem ob corporis intentas vires & ſiccitatem, carnemque denſam & validam, ad oſſa adhæreſcentem, & cutem ei vndique obtentam, ſi quid plus ſolitò laborarit, vehementes conuulſiones magis & derepentè contingunt, multæque & variæ venarum & carnium ruptiones. Atque horum partim quidem manifeſta fiunt, partim verò poſtea comparent. Senioribus autem valida corporis firmitas non inest, carnéſque circum oſſa diffluunt, cutíſque carnes ambiens, & ipſa rara eſt ac debilis, & neque ſenior eiuſcemodi aut ſimiliter vt iunior afficitur, ſed leuiùs afficitur, ſtatimque manifeſtum redditur.

καὶ ἰὼ μὴν τοῦτο τὸ πῦον ἐκπυοῦται πᾶν, καὶ ἡ φλὲψ ἡ τετρωμένη τετρωμένη γίγνηται, καὶ τὸ ἕλκος ὑγιὲς γένηται καὶ τὸ ἔσω καὶ τὸ ἔξω, ὑγιὲς γίνεται πάντελέως. ἰὼ δὲ μὴ δύνηται μήτε τὸ ἕλκος συμφυῆναι τὸ ἔνδον, μήτε ἡ φλὲψ τετρωμένη γίγνωται ἡ τετρωμένη, ἀλλ' ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἀναδιδοῖ αἷμα, καὶ ἰὼ πᾶν πύον ἐμέηται, καὶ πίνεται, ἢ καὶ σπήπτας, καὶ πῦον πίνηται, διαφθείρεται ὡς τὰ πολλά, ἢ πᾶν αἷμα ἐμέων αἷμα, ἢ ὑστέρῳ χρόνῳ ὑφ' ὧν καὶ ἐν τῇ πρόσθεν ἔῤῥηται διαφθείρεται. πολλάκις δὲ ὅσοι ἂν τῶν φλεβίων ἔσω ῥηγνύωνται ὑπὸ τρωμάτων, ἢ ὑπὸ ἰσχνῶν πόνων, ἢ γυμνασίων, ἢ ὑπ' ἄλλευτου, ὁκόταν συμφυῇ καὶ δοκέῃ ὑγιὲς εἶ τὸ φλέβιον, αὖ ἀῤῥήγνυται ἑτέρῳ χρόνῳ. ἀναῤῥήγνυται δὲ ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ὑφ' ὧν πρὶν καὶ πρόσθεν πάσχειν. ὁκόταν δὲ αὖ ἀραγῇ, αἱμορῥοεῖ. καὶ πᾶν αἷμα ἀπόλλυται ἐμέοντες αἷμα πολλόν τε καὶ πολλάκις. ἢ ἄλλοτε μὴν καὶ ἄλλοτε αἷμα ἐμέουσι πρόσθεν. πῦον δὲ πίνοντες αὖ τὰ πάσιν ἡμέρην πολλόν τε καὶ παχύ, διεφθάρησαν ὅτῳ τρόπῳ τοιούτῳ, ἢ πᾶν πλησίῳ, ὡς καὶ ἐν τῇσιν ἀνῇσι νούσοισιν ἔῤῥηται. τοῖσι δὲ ταῦτα τὰ νουσήματα ἔχουσι, καὶ ὅσα τοιαῦτα, διαφέρει ἐς τὸ ὑπερτερέως τε ἀπαλλάσσειν καὶ διεπερτερέως. αἴτιον δὲ τοῦτο, γυναικός. νεώτερος, γεραιτέρου, καὶ γυνὴ νεωτέρη, παλαιοτέρης. καὶ πρὸς τούτοισιν, ἢ τε ὥρη τοῦ ἔτεος, ἐν ᾗ αἱ νοσέουσι. ἔστι δὲ ὅτε ἐξ ἑτέρης νούσου νοσήσασιν· ἢ μὴ ἐξ ἑτέρης. διαφέρει δὲ καὶ παθήματα παθήματος, μεῖζον τε καὶ ἔλασσον. καὶ χρὼς χρῶτος. καὶ θεραπεὶη θεραπείης. τούτων δὲ οὕτω διαφερόντων, ἀνάγκη διαφέρειν καὶ Ⓦ χρόνον. καὶ τοῖσι μὲν, πλέω γίνεσθαι, τοῖσι δὲ ἐλάσσω τε καὶ ἀπόλλυσθαι, ἢ μή. καὶ τοῖσι μὲν, παραμενιμά τε εἶναι καὶ μέζω. τοῖσι δὲ, ἐλάσσω τε καὶ ὀλιγοχρόνια. τοῖσι δὲ, παραμένειν ἐς τὸ γῆρας τὰ νουσήματα, καὶ σὺν αὐτοῖσι ἀποθνήσκειν. τοῖσι δὲ ἀπόλλυσθαι δι' ὀλίγου ὑπ' αὐτῶν. καὶ ὁκόσοι μὲν νεώτεροι πάσχουσι, τούτων ὅσα, ἔῤῥηται ἀπὸ πόνων παθήματα γίνεσθαι, πάσχουσι πλέωτε καὶ ἰσχυρότερα, καὶ ἀλγέουσιν οὗτοι μᾶλλον τῶν ἄλλων, καὶ παραυτίκα ἔκδηλα αὐτοῖσιν. ὥστε καὶ αἷμα ἐμέσαι. τὰ δὲ καὶ γινόμενα λανθάνει αὐτούς, ὑπὸ βυζίης τοῦ σώματος. ὁκόσοι δὲ γεραίτεροι, πάσχουσι μὲν ὀλιγάκις. ὅταν δὲ πάθωσιν, ἀσθενέστερα πάσχουσιν, ἅτε ἀσθενέστεροι ἐόντες, καὶ ἐπανίοισι μᾶλλον, καὶ ἐπιμελέονται μᾶλλον τῶν παθημάτων. γίνεται οὖν τὸ ἀρχαῖον πρόσθεν ἧσσον τῷ γεραιτέρῳ ἢ νεωτέρῳ. καὶ ὁκόταν γίνηται, τῷ μὲν γεραιτέρῳ, ἀσθενέστερα γίνεται. τῷ δὲ νεωτέρῳ, ἰσχυρότερα, καὶ τῷ μὲν νεωτέρῳ, ἅτε τὸ σῶμα τοῦτο ἔχοντες, καὶ ξηρασίῃ. καὶ τὸ σάρκα πυκνὸν τὸ ἰσχυρὸν, καὶ πρὸς τοῖσιν ὀστέοισι πρόσκαθήμενον. καὶ πρὸς αὖ τὸ δέρμα τὸ πάχος ὑπερτεταμένον, ὁκόταν μὴ πονήσῃ πλέον τοῦ εἰωθότος μᾶλλον τὸ ἐξαίφνης, ἀποσμή τε γίνεται ἰσχυρὴ, καὶ ῥήγματα πολλά τε καὶ παντοῖα τῶν φλεβῶν καὶ τῶν σαρκῶν. καὶ τούτων τὰ μὲν, παραυτίκα ἔκδηλα γίνονται. τὰ δ' ὑστέρῳ χρόνῳ ἀναφαίνεται. τοῖσι δὲ γεραιτέροισι, τὸ ἰσχυρὸν ὀλίγον ἔνι. αἵ τε σάρκες πρὸς τὰ ὀστέα πρὸς ῥέουσι. καὶ τὸ δέρμα πρὸς τὰς σάρκας. καὶ αὐτὴ ἡ σὰρξ, ἀραιή τε καὶ ἀσθενής. καὶ οὔτε τὶ αὖ πάσχοι τοιοῦτον ὁμοίως ὡς καὶ ὁ νεώτερος. καὶ ἰὼ τι πάθῃ, πάσχει ἀσθενέα τε καὶ παραυτίκα ἔκδηλα γίγνεται.

τοσοῦτο

τοσούτῳ μὲν οὖν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν παθημάτων, δυσκριτώτερον ἀπαλλάττουσιν ④ νεώτεροι τῶν γεραιτέρων. ἐκπυεῖ δὲ ἢ νοῦσος ἐμφανὴς γίνηται, καὶ ἢ πύος, ἢ αἷμα πίνουσιν, ἢ ἀμφότερα, ὅσοι μὴ νεώτεροί εἰσιν, ἀπὸ τοῦ παχέος καὶ πυκνοῦ τε ὄντος καὶ πυκνοῦ, καὶ ἐπειδὰν ἀναπαύσεται ὁμαλῶς, ἀπὸ τῶν ἐλκέων ὧν ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ ὁ πύος. ὅ, τε γὰρ πλεύμων οὐ κάρτα ἕλκει ἐς τὰς ἀρτηρίας, πυκνότερος ἐών. αἵ τε ἀρτηρίαι λεπταὶ καὶ στεγαὶ οὖσαι, οὐκ ἐπιδέχονται ὁ πύος, εἰ μὴ ὀλίγον τε καὶ ὀλιγάκις. ὥστε ἀναίνεται ὁ πύος ὑπό τε τοῦ θώρακός τε καὶ ὅτι τῶν ἐλκέων, ἀνέχεσθαί τε καὶ παχύνεσθαι. τῷ δὲ ἀφλεγμαντέρῳ, ὅ, τε πλεύμων ἀραιότερος καὶ κουφότερος. καὶ αἱ ἀρτηρίαι εὐρύτεραι, ὥστε μὴ ἐγχρονίζειν ὁ πύος ἐν τῇ κοιλίῃ, καὶ ὅτι τῶν ἐλκέων. καὶ ὅ, τι ἂν ἐπιγένηται, τοῦτο ἀναγκάζει πρὸς ἀναπαύεσθαι ἄνω ὑπὸ τοῦ πλεύμονος ἐς τὰς ἀρτηρίας, καὶ προσέχυμα ἐκπύησαι. τοῖσι μὲν οὖν νεωτέροισι, ἅτε τῶν παθημάτων ἐλαφρῶν ἐόντων, ἡ διάκρισις οὐ γινομένη οὐδὲ λήγει τὸ πύημα, οὐ τε πυρετοὶ ὀξύτεροι καὶ πυκνότεροι γίνονται. καὶ ὀδυναι ἐμπίπτουσιν ὀξεῖαι αὐτοῖσί τε τῶν παθημάτων, καὶ τῶν ἀνὰ σώματος, ἅτε τῶν φλεβῶν εὐαίσθητον τὸ ἐὸν ἐχόντων καὶ ἀραιόν. ὅταν δὲ ῥῶπα διαφθαρῇ, ὑφ' ἑωυτῶν ὀδυναι διαίνουσιν ἄλλοτε ἄλλου τοῦ σώματος. καὶ οὔπω μὲν διαφθείρεται ὡς ἔτι πολλὸν ὀλίγον. ἔνιοι δὲ τῶν γεροντέρων, ἅτε τῶν παθημάτων ἀσθενεστέρων ἐόντων, καὶ τοῦ πύσματος ἀπ' αὐτῶν καθαιρομένου. οἵτε πυρετοὶ λεπτότεροι καὶ ὀλίγοι γίνονται. καὶ ὀδυναι ἔνεισι μέν. ἔνεισι δέ, λεπταί. καὶ τὰ πλεῖστα μὲν τῶν παθημάτων τῶν ζώντων οὐκ ἀπαλλάσσονται οὐδὲ ④ γεραίτεροι, ἀλλ' ἐγκείμενα αὐτὰ τοῦλαιὸν χρόνον, καταφθείρεται. καὶ ἐνίοτε τῶν πύουσιν. ἐνίοτε δὲ καὶ ἑτέρων. τέλος δὲ σωματοφθορήσει αὐτοῖσιν. ἀπὸ φθίσιος δὲ οὕτως, ὅταν μὲν αἵματος γίνηται τούτῳ, ᾧ αἱ ἔχουσι, καταπλήσῃ καὶ καταλάβῃ, ὥστε ἐκλείπειν καὶ τοῦτο καὶ ὃ αἱ ἔχουσι νοῦσημα ἰσχυρότερον γίνεται, καὶ ὡς τάχιστα διαφθείρεται. ῥῶπα δέ ἐστι τὰ μάλιστα ὀξυγαζούμενα τῶν νουσημάτων, πλεονεξίης τε καὶ ἀδιαπλήμονίη. πύεσις δὲ ἀπὸ τῶνδε γίνεται. ὁκόταν χολὴ ἢ φλέγμα θερμανθῇ, θερμαίνεται δὲ ὑπὸ τοῦ σώματος ἀπὸ τούτων. καὶ καλέεται τοῦτο πύεσις. θερμαίνεται δέ, ἢ χολὴ καὶ τὸ φλέγμα, ἐνδύτι μὲν ἀπὸ σιτίων καὶ ποτῶν, ἀφ' ὧν καὶ τρέφεται καὶ αὔξεται. ἔξωθεν δέ, ἀπὸ πόνων καὶ τραυμάτων. καὶ ὅταν τὸ θερμὸν ὑποφευγόντος, καὶ ὅταν τὸ ψυχρὸν ὑποφύσαντος. θερμαίνεται δὲ καὶ ἀπὸ ὕπνου καὶ ἀκηδίης. ἐλαχίστη δὲ ἀπὸ τούτων. τὸ δὲ πλεῖστον ἀπὸ τῶν ἐσθιομένων γίνεται μάλιστα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐξωθεν αἰέρων, καὶ ὑδάτων, καὶ αἰγιαλίης, καὶ ἑτέρων τοιούτων. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἐσθιομένων σιτίων καὶ ποτῶν. μάλιστα δὲ καὶ ἰσχυρότερον γίνεται, ὅταν χολὴ καὶ φλέγμα συναμφοῖν ἐόντοιν ἀπὸ αἵματος, ἢ ὁκοτέρου, ἢ ἀμφοτέρω. μᾶλλον δὲ ὧν ὁ φλέγμα μανῇσι ξυμμιγῇ. ψυχρότατον μὲν οὖν, ὁ φλέγμα. θερμότατον δέ. ὁ αἷμα. ψυχρότερον δὲ καὶ ἡ χολὴ τοῦ αἵματος. ὅταν οὖν τοῦτο συμμιγῇ, ἢ ἀμφότερα, ἢ ὁκοτέρω ἐκ τοῦ ἑτέρου ἐὸν ὠμὸν, πήγνυσι τὸ αἷμα. οὐ πάντα δέ, ἀλλὰ μόνα ζώντος. ἐπὴν δὲ αἷμα πυκνότερον γένηται τοῦ ὑγροῦ, τότε ἀναγκάζεται ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ πολλαχόθεν ἀθεόμενον ἐς ἑαυτό. [54] ψυχρωθὲν οὖν τὸ αἵματος, ἀνάγκη ψύχεσθαι καὶ τὸ σῶμα πᾶν.

Adeò quidem per affectionum exordia difficilius iuniores quam seniores liberantur. At verò quibus morbus conspicuus redditur, quique pus aut sanguinem, aut vtrumque expuunt, si quidem iuniores fuerint, cum nimirum firmum & densum corpus habeant, non æ qualiter alijs vlceribus, quæ pus in superiore ventre habent, repurgari possunt. Neque enim pulmo, cum densior existat, admodum ad arterias trahit, arteriæque tenues & angustæ, pus nisi paucum & rarò non excipiunt, vt proinde pus in thorace & vlceribus colligi & crassescere necesse sit. Ei vero qui iam florentem ætatem exegit, pulmo rarior & magis cauus est, arteriæque ampliores, adeo vt pus in ventre & vlceribus diutius non immoretur, & quicquid insuper acciderit, id totum à pulmone in arterias sursum attrahi, confestimque expui necesse sit. In iuniore igitur cum affectiones sint vehementiores, & purgatio pro sputi ratione non procedat, febres acutiores & crebriores oriuntur, doloresque graues tum ipsius affectus, tum reliqui corporis incidunt, cùm nimirum venæ contentæ sint & sanguine refertæ. Vbi verò hæ incaluerint, ex ipsis dolores aliàs ad aliam corporis partem peruadunt, & hi quidem plærumque intra breue tempus pereunt. Senioribus verò cum debiliores sint affectiones, & ab his sputum repurgetur, tum febres leniores paucæque oriuntur, tum dolores adsunt quidem sed exiles. Et ab huiusmodi quidem affectionibus nec senes quidem prorsus liberantur, sed multo tempore morbum trahentes, consumuntur, interdumque pus spuunt, interdum sanguinem, quandoque verò neutrum, tandem etiam vnà cum his moriuntur. Sic autem moriuntur, cùm aliquis morbus huic quem habent similis eos prehenderit, ita vt hoc detineantur, & is quem prius habuerint, vehementior existat, & vt plurimum consumpti pereunt. At morbi qui hæc potissimùm efficiunt, sunt morbus lateralis & pulmonum inflammatio. Ex his autem febris gignitur. Cùm bilis aut pituita incaluerit, ab his reliquum totum corpus calescit, & hoc appellatur febris. Calescit autem bilis & pituita, intra quidem, à cibis & potibus ex quibus & nutritur & increscit, extra verò à laboribus & vulneribus, & à calido supra modum calefaciente, & a frigido plus æquo refrigerante. Incalescit quoque etiam a visu & auditu, ab his autem minimum. At verò rigor in morbis fit quidem etiam ab externis, ventis, aqua, & aëre fereno, & alijs id genus. Fit quoque & ab ingestis cibarijs & potibus. Præcipue autem vehementior fit, cum bilis & pituita, aut ex his alterum, aut vtrumque sanguini permixtum fuerit. Magis tamen si sola pituita permixta fuerit. Pituita enim natura frigidissima est, sanguis verò calidissimus, bilis autem aliquanto sanguine frigidior. Vbi igitur hæc vna cum sanguine permixta fuerit, aut vtraque, aut eorum alterum, sanguinem condensant, non penitus tamen. Neq; enim viuere homo possit, si sanguis multò densior & frigidior scripto euaderet. Vbi igitur sanguis refrigeratur, totum corpus refrigerari necesse est,

idque cùm euenit rigor appellatur, & si quidem vehemens rigor extiterit, vehementior etiam est tremor. Sanguine enim in se coëunte & condensato, dum venæ contrahuntur, corpus contrahunt & tremorem excitant. Quòd si minùs in se coëat sanguis, hoc modo rigor appellatur, horror autem dicitur quod est debilissimum. At verò quòd post rigorem necessariò maior aut minor febris prehendit, sic se res habet. Cùm sanguis per vim quandam incaluerit, rursusque in suam naturam abierit, quod pituitæ & bilis sanguini permixtum est, simul incalescit, sanguisque se ipso multò calidior euadit. His igitur percalefactis, post rigorem, ad sanguinis caliditatem, febrem superuenire necesse est. Sudor verò istam ob causam suboritur. Morbi qui præcipuis ad iudicationem diebus iudicantur, & ignis dimittit, in his quicquid est in sanguine pituitæ & bilis tenuissimum eliquatur & secernitur, partimque foras prodit, partim verò intus in corpore remanet, quod autem à calore attenuatum est, in vaporem vertitur, & cum spiritu mixtum foras prodit. Hæc igitur sunt eiusmodi, & ex his sudor oritur. Cur autem interdum quidem calidus, interdum verò frigidus sit, hac ratione contingit. Calidus certè ex percalefacto malo & exusto, attenuatóque ac debili, neque admodum multo secernitur, eumque ex corpore calidiorem excerni necesse est. frigidus autem ex malo copiosior secretus, ex cóque quod remanet adhuc inualescente, necdum putrefacto, neque attenuato, neque exusto, frigidior, crassior & graueolentior prodit. Quod inde manifestum fit. Qui frigidum sudorem emittunt, plærumque longis morbis conflictantur, inualescente malo quod in corpore remanet. Qui verò calidum sudorem emittunt, celeriùs morbis defunguntur. At verò morbus lateralis & pulmonum inflammatio, ad hunc modum oriuntur. Lateris quidem morbus, qui pleuritis dicitur, cùm cumulatæ & validæ potiones admodum occuparint. Ex vino enim incalescit, totum corpus & humectatur, potissimum verò bilis & pituita. Quibus sanè agitatis & humectatis, temulentum siue sobrium rigore corripi continget, præsertim cùm latus ex reliquo corpore præcipuè naturâ carne nudatum sit, neque quicquam intus habeat quod renitatur, præter ventriculum: ideoque maximè rigorem sentit. Cúmque rigorem & perfrigerationem senserit, tum caro quæ est in latere, tum venulæ contrahuntur & conuelluntur, & quicquid in ipsa carne, aut in eius venulis, bilis & pituitæ inest, id magna ex parte, aut totum intrò ad caliditatem propulsum, carne extra condensata secernitur, & ad latus impingitur, doloremq; vehementem excitat & incalescit, propterq; calorem ad se ex proximis venis & carnibus pituitam & bilem trahit. Id igitur hoc modo contingit. Cùm verò quæ ad latus impacta sunt putruerint & per sputum reddita fuerint, conualescunt. Quòd si & antiquum multum ad latus impingatur, & aliud insuper accedat, statim moriuntur,

καλέεται ῥίγος, ὁκόταν τοῦτο τὸ ἴδιόν σφιν ἦ καὶ μᾶλλον ἰσχυρὸν ἦ καὶ ῥίγος, ἰσχυρότερός ἐστι καὶ ὁ τρόμος. αἱ γὰρ φλέβες συναιρόμεναι καὶ σμικρύνουσι καὶ σπαργανοῦσι τὸ αἷμα, συνασπῶσί τε τὸ σῶμα καὶ τρόμον ποιέουσι. ἐὰν δ' ἧσσον ἡ σμικρὸς τὸ αἷμα σφίσι ἦ, τοῦτο δὲ καλέεται ῥίγος. φρίκη δὲ λέγεται τὸ ἀσθενέστατον. Ὅτι δὲ μὴ τὸ ῥίγος ἀνάγκη πυρετὸν ἐπιλαβεῖν ἢ πλέω ἢ ἐλάσσω, ὧδε ἔχει, ὁκόταν τὸ αἷμα διαθερμαίνεταί τε καὶ ἀποβίπτα, καὶ ἀπὶν πάλιν ἐς τὠὐτοῦ φύσιν, σιωπαθερμαίνεται καὶ τοῦ φλέγματος καὶ τῆς χολῆς, ὃ ἐν τῷ αἵματι συμμεμιγμένον. καὶ γίνεται τὸ αἷμα θερμότερον αὖθ' ἑωυτοῦ, πολλαπλασίως. τούτων οὖν διαθερμασμένων, ἀνάγκη πυρετὸν ἐπιλυέσθαι, ὑπὸ τῆς θερμασίης τοῦ αἵματος, μὴ ῥίγεος. ἰδρὼς δὲ γίνεται, διὰ τόδε. ὁκόσαι αἱ νοῦσοι κρίνονται ἐν τῇσι κυρίῃσι τῶν ἡμερέων. καὶ τὸ πῦρ μαθὸν, ἐκτήκεται ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ αἵματι φλέγματος, καὶ τῆς χολῆς τὸ λεπτότατον, καὶ ἀποκρίνεται. καὶ χωρέει, τὸ μὲν, ἔξω τοῦ σώματος. τὸ δὲ, ἔνδον καὶ αὖτ' ἐν τῷ σώματι ὑπολείπεται. τὸ γὰρ ὑπὸ θερμασίης λεπτυνόμενον, ἀτμὸς γίνεται. καὶ συὶ τῷ πνεύματι μισγόμενον ἔξω χωρέει. ἔστι μὲν τοιαῦτα, τοιαῦτα. καὶ ἀπὸ τούτων ἀποφαίνεται ὁ ἱδρώς. διότι δὲ ὁ τὲ μὲν θερμὸς, ὁτὲ δὲ ψυχρός ἐστιν οὕτως. θερμὸς μὲν, ἀπὸ διαθερμασμένου τε τοῦ κακοῦ, καὶ ἐκκεκαυμένου, καὶ λελεπτυσμένου, καὶ ἀσθενέος, καὶ οὐ λίαν πολλῷ ἀποκρίνεται καὶ ἀνάγκη θερμότερον αὖθις ἐκκρίνεσθαι ἐκ τοῦ σώματος. ὁ δὲ ψυχρὸς, ἀπὸ πλέονος τοῦ κακοῦ, ἀποκρινόμενος τότε ὑπολειπομένου καὶ ἔτι ἰσχύοντος, καὶ οὔπω σεσηπότος, οὐδὲ λελεπτυσμένου, οὐδὲ ἐκκεκαυμένου, ψυχρότερος καὶ παχύτερος καὶ κακωδέστερος ἐκχωρέει. δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τῶνδε. ⓐ ψυχρῷ ἱδρῶτι ἱδρῳῶντες, μακρὰς νόσους νοσέουσιν ὡς ἐπιπολύ, ἐπιλύοντος τοῦ κακοῦ, τοῦ ἐν τῷ σώματι ὑπολειπομένου. ⓐ δὲ θερμῷ ἱδρῶτι ἱδρῳῶντες, ταχύτερον ἀπαλλάσσονται τῶν νουσημάτων. Πλευρῖτις δὲ καὶ περιπλευμονίη, γίνονται ὧδε. ἡ μὲν πλευρῖτις, ὁκόταν πόσιες ἀθρόαι τε καὶ ἰσχυραὶ, κάρτα λάβωσι. διαθερμαίνεται γὰρ τὸ σῶμα ἅπαν ὑπὸ τοῦ οἴνου καὶ ὑγραίνεται. μάλιστα δὲ ἥτε χολὴ καὶ τὸ φλέγμα, διαθερμαίνεταί τε καὶ ὑγραίνεται. καὶ δὴ τούτων κεχυμένων τε καὶ ὑγρασμένων, συγκυρήσει ὥστε ῥιγῶσαι μεγάλως τε καὶ νιφόντα, ἅτε ἐὸν τὸ πλευρὸν φιλόψυχον φύσει σαρκὸς, μάλιστα τοῦ σώματος, καὶ οὐκ ἐόντος αὐτῷ ἔσωθεν τοῦ ἀντιξυνίζοντος, οὐδενὸς, ἀλλὰ κοιλίης, ἀναθάλπεται μάλιστα τοῦ ῥίγεος. καὶ ὁκόταν ῥιγώσῃ τε καὶ ψυχθῇ, συνέλκεταί τε καὶ συνάπτεται ἥτε σὰρξ. ἡ δὲ ὑπὸ τῷ πλευρῷ, καὶ τὰ φλέβια. καὶ ὅσον τε ἐν αὐτῇ τῇ σαρκὶ ἔνι χολῆς καὶ φλέγματος, ἢ ἐν τοῖσιν ἐν αὐτῇ φλεβίοισι, τοῦτο πολλὸν, ἢ πρὸς ἀποκρίνεται ἔξω σκωθόμενον πρὸς τὸ θερμὸν, πυκνουμένης τῆς σαρκὸς ἔξωθεν· καὶ συναπάγονται πρὸς τὸ πλευρόν, καὶ ὀδυνέει πλεκτὸν ἰσχυρὸν καὶ διαθερμαίνεται. καὶ διὰ τῆς θερμότητος ἄγει ἐφ' ἑωυτὸ, καὶ ἀπὸ τῶν πλησίον φλεβῶν καὶ σαρκῶν, φλέγμα τε καὶ χολήν. γίνεται μὲν οὖν τούτῳ τῷ τρόπῳ. ὁκόταν δὲ τὸ πρὸς τὸ πλευρὸν προσαγθὲν σαπῇ καὶ πυοειδὴς, ὑγιέες γίνονται. ἐὰν δὲ τό, τε ἀρχαῖον πολλὸν προσαγῇ πρὸς τὸ πλευρὸν, καὶ ἄλλο προσεπιθῆται. αὐτίκα ἀπόλλυνται. οὐ δυνά-

οὐ δυνάμενοι ἀναπύειν ὑπὸ πλήθους τῦ σιάλου, ἢ ἔμπυοι γίνονται. καὶ ⊕ μὲν, ἀπόλλυνται· ⊕ δ', διαφθείρεται. Διαδηλοῖ δὲ ταῦτα ἐν τῇσιν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢ ἐνέα, ἢ ἕνδεκα, ἢ τεσσαρεσκαίδεκα. ὀδυνέει τε παρέχει, ἐς ⊛ ὦμον, καὶ ἐς τὴν κληῖδα, καὶ ἐς τὴν μασχάλην, διὰ τόδε. Ἡ φλὲψ ἡ σπληνῖτις καλεομένη, τείνει ἀπὸ τῦ σπληνὸς ἐς τὸ πλευρόν. ὑπὸ δὲ τῦ πλευροῦ ἐς ⊛ ὦμον, καὶ ἐς τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερήν. ἡ δὲ ἡπατῖτις ἐὶς τὰ δεξιὰ ὡσαύτως. καὶ ὁκόταν ταύτης τὸ ὅπισθε τῦ πλευροῦ σωληνωδὴς ὑπὸ τῦ ῥίγεος καὶ φλέγῃ τὸ αἷμα τὸ ἐν αὐτῇ, ἔστε τὴν μασχάλην, καὶ τὴν κληῖδα, καὶ ⊛ ὦμον, σωλήνεται τε καὶ ἀπᾴ, καὶ ὀδυνέει παρέχει. ⊛ δὲ ⊛ αὖθις λόγον, καὶ τὰ περὶ ⊛ νῶτον χωρία, διαθερμαίνεται ὑπὸ τῦ περιεστηκότος ὑγροῦ περὶ τὴν πλευρήν, φλέγματός τε καὶ χολῆς. παρέχει δὲ ὀδυνέων σπότε μὲν τοῖσι τῦ πλευροῦ κάτωθεν χωρίοισι. πολλάκις δὲ καὶ ἐς τὰ κάτω πάπτηται, ὀδυνέων διαδιδοῖ ἐς τὴν κύστιν διὰ τῶν φλεβίων, καὶ οὐρέει πολλὸν τε καὶ χολώδες. νομίζουσι δὲ ταύτης τῆς νούσου τὸ ῥίγος ἄπορον εἶναι καὶ ἀρχικόν. Ἡ δὲ περιπλευμονίη γίνεται, ὁκόταν κενεηθέντος καὶ ὑγιαινομένου τῦ φλέγματος καὶ τῆ χολῆς, ξηρὸν ὁ πλεύμων ὑπὸ θερμασίης ἐφ' ἑωυτὸν, ἀπὸ τῶν πλησίον χωρίων πρὸς τοῖσιν ὑπαρχῦσιν ἐν ἑωυτῷ, διαθερμαίνῃ μᾶλλον πρὸς τὸ σῶμα καὶ ὀδυνέων παρέχει, μάλιστα μὲν τῶν τε νώτων, καὶ τῆσι πλευρῆσι καὶ τοῖσιν ὤμοισι, καὶ τῇ ῥάχει· ἅτε ἀπὸ τούτων ἕλκων ἐς ἑωυτὸν τὴν ἰκμάδα τὴν πλείστην, καὶ ὑπαρξηραίνοντα ταῦτα καὶ ὑπαθερμαίνοντα. ὁκόταν δὲ ἐρύσῃ ἐς ἑωυτὸν καὶ ἕδρην λάβῃ, ἤτε χολὴ καὶ τὸ φλέγμα ἐς ⊛ πλεύμονα σήπεται, καὶ ἐμπυοῦται. καὶ ἰὼ μᾶλλον ἐν τῆσι κυσὶ τῶν ἡμερέων ἁπάντων πυοῦται, περιλήγεται. ἰὼ δὲ ταῦτα ἐπελθόντα τὴν ἀρχὴν δέχηται, καὶ προσεπιλήγηται ἕτερα, καὶ μήτε πύων, μήτε σήπων κρατῇ, ὑπὸ πλήθεος τῶν ἐπαγινομένων, ἀποθνήσκουσιν ὡς τὰ πολλά. ἰὼ δ' οἱ πρὸς τὰς ἡμέρας διαγινώσκοντα τὰς δύο καὶ εἴκοσι, καὶ ὃ πῦρ μεθῇ, καὶ ἐν ταύτῃσι μὴ ἐκπυοῦται, ἔμπυοι γίνον]. γίνονται δὲ μάλιστα ἐκ τούτων οἵσιν ἰκμαίνεται, ἤτε πλευρῖτις καὶ ἡ περιπλευμονίη. γίνεται δὲ καὶ ἄπυος περιπλευμονίη καὶ πλευρῖτις, ἄμφω ὑπὸ τῦ αὐτῦ, ὑπὸ ξηρασίης. ξηραίνει δ' καὶ τὰ θερμὰ, ὅταν ὑπαθερμήνῃ. καὶ τὰ ψυχρὰ, ὅταν ὑπαψύχῃ. πήγνυται δ' ὃ πλευρὸν, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ τῷ πλευρῷ φλέβια καὶ συναπᾶται. καὶ ὁκόταν ἐν αὐτῷ ἐνὶ φλέγματος καὶ χολῆς, τοῦτο ὑπὸ τῆς θερμασίης ἀνέσκληκέ τε καὶ ὀδυνέων παρέχει, καὶ ὑπὸ τῆς ὀδυνέων πυρετόν. τοῦτο ξυμφέρει τὴν φλέβα ἀποθραύσαι τὴν ἐν τῇ χειρὶ, τὴν σπληνῖτιν καλεομένην, ἢ τὴν ἡπατῖτιν, καθ' ὁποτέρων αἰεὶ ἂν ᾖ τὸ νούσημα. καὶ οὕτως ἡ ὀδυνέων μαλακωτέρη γίνεται τῦ πλευροῦ τε καὶ τῶν ὠμῶν. ἡ γὰρ φλὲψ, ὅσον ἔνι ἐν αὐτῇ χολῆς καὶ φλέγματος, αὐτὴ τῦ αἵματος νενοσηκότος, αὐτῇ τούτων μεθίει τὸ πλεῖστον ἔξω. τὸ δ' ἐν τῷ σώματι ὑπό τε φαρμάκων, καὶ ποτῶν διαχέεται, καὶ ὑπὸ χλιασμάτων προσπιπτόντων ἔξωθεν, ὥστε τὴν νοῦσον σπάνια δύνασθαι διὰ παντὸς τοῦ σώματος. καλέεται δ' αὕτη πλευρῖτις ἄπυος. ἡ δὲ περιπλευμονίη, ὁκόταν ὁ πλεύμων ὑπερξηράνθη καὶ αὖθις, καὶ ὁκόταν ἐν αὐτῷ ἐνέον ᾖ χολῆς ἢ φλέγματος, οὔτε σήπει ὁμαλῶς, οὔτε τὸ σίαλον ἀναδίδωσι

cùm saliuæ copiam expuere nequeant, aut p̃ rulenti euadunt, & alij quidem intereunt, alij verò euadunt. Hæc autem septem, aut nouem, aut vndecim, aut quatuordecim diebus, de se significationem exhibent, doloremq; ad humerum & iugulum hanc ob causam excitant. Vena quæ splenitis nominatur, à liene ad latus fertur, ex latere verò ad humerum & ad manum sinistram. Iecoraria autem in dextram partem ad eundem modum. Cumque eius pars quæ in latere est, à rigore contracta fuerit, sanguisque qui in ea continetur inhorruerit, alam & iugulum humerumque petit, & conuellit, & dolore afficit. Ad eandem quoque rationem loca quæ circa dorsum sunt incalescunt, ab impacto lateri pituitæ & bilis humore, & lateris locis inferioribus quandoque dolorem exhibet, & plærumque, si ad inferiores partes conuertatur, dolorem per venulas ad vesicam transmittit, copiosaq; & bilios vrina redditur, huiusq; morbi causam & principium rigorem esse existimant. At verò pulmonis inflammatio fit, cùm commotam & humectatam pituitam & bilem, propter calorem ex vicinis locis pulmo ad se traxerit, super ea quæ iam in ipso existunt. Totum quidem corpus percalefacit, doloremque præcipuè dorso, lateribus, humeris, ac spinæ exhibet, cùm nimirum ab his plurimam ad se humiditatem attrahat, hæq; partes supra modum resiccantur, nimiumque incalescunt. Cùm verò ad se traxerit, tumq; bilis, tum pituita sedem in pulmone fixerit, putrescit & in pus vertitur. Et siquidem præcipuis ad iudicationem diebus, putrefacta per sputum reddita fuerint, superstes euadit æger. Si verò susceperit quæ per initia obuenerunt, aliaq; præterea accesserint, & neque putrefacta per sputum reiiciat, præ copia superuenientium plærumque moriuntur. Quòd si ad duos & viginti dies peruenerint, febrisq; dimittit, neque in his per sputum repurgati fuerint, purulenti euadunt. At verò ex his maximè quibus vehementissimus laterum morbus, aut pulmonis inflammatio contingit. Pulmonis autem inflammatio & morbus lateralis sine sputo, ambo ex eadem causa, ex siccitate contingunt. Siccant verò calida etiam, vbi supra modum calefaciunt & frigida quoque si supra modum refrigerant. Induratur autem latus & conuellitur, quæque in eo insunt venulæ, & quantum in eo est pituitæ & bilis, id à caliditate intus crescit, doloremq; infert, & ex dolore febrem. Huic confert venam pertundere in brachio splenitidem appellatam, aut iecorariam, ad vtram sanè morbus vergit. Sicq; lateris & aliarum partium dolor leuior contingit. Vena enim quicquid in ea inest pituitæ & bilis, & sanguinis morbosi, vnà cum his magna ex parte foras emittit. Pars verò ex carne per medicamenta & potiones diffunditur, & per calefactoria extrinsecus admota, adeò vt morbus per totũ corpus spargatur. Et hic morbus lateralis sine sputo appellatur, pulmonis verò inflammatio, cùm ipse etiam pulmo supra modum exiccatur, cumq; quod in eo bilis aut pituitæ inest, neque æquabiliter putrefacit, neq; per saliuam sursum reiicit,

& quicquid in eo eſt humiditatis, aut ex potione, aut ſorbitione, aut ex proximis locis, id totum nimia ſiccitate & caliditate exurit. Huic confert potiones bibere ex quibus pulmo humectatur & expuit. Niſi enim expuat, & durior pulmo euadit, ſimulq; areſcit, & hominem perimit. At verò febris ardens ferè bilioſos prehendit, corripit etiam pituitoſos, hoc modo. Vbi bilis toto corpore commota fuerit, & fortè euenerit, vt venæ & ſanguis magnam bilis copiam ex carnibus & ventriculo trahant. Qui verò priùs ineſt, vtpote naturâ calidiſſimus in corpore ſanguis exiſtens, cùm ex carnibus & ventriculo incaluerit, ſupra eum qui iam ineſt, amplius adhuc à bile, reliquum etiam omne corpus calefacit. Et quædam quidem partes ob copioſam humiditatem penitus reſiccari nequeunt. Quòd ſi reſiccatæ fuerint, homo perit. Quædam verò in ſummis corporis partibus cùm naturâ ſiccæ ſint, reſiccantur, plurimumq; ex ipſis humidum exuritur. Quas ſi attingere velis, frigidas ipſas & ſiccas comperias. Eamq; ob cauſam qui febre ardente corripiuntur, internis quidem partibus à febre vruntur, externis verò frigidi ſunt, linguaq; & fauces ex interno ſpiritu & caliditate exaſperantur & areſiunt. Quicquid autem bilis in ventriculo & veſica gignitur, quod quidem in ventriculo eſt, interdum quidem per inferiora exturbatur, plærumque verò primis diebus, aut quatuor, aut quinque, hanc ob cauſam euomitur. Cùm ſuperior ventriculus ſupra modum incaluerit, ad ſe trahit, & vomitus excitatur. Eamq; ipſam ob cauſam ex febre ardente & morbo laterali, in pulmonis inflammationem potiſſimùm morbi tranſeunt. Vbi enim ſuperior ventriculus ſupra modum incaluerit, ad ſeſe trahit, pulmoq; excipit, fitq; pulmonis inflammatio, ac plærumq; pereunt, cùm nimirum debiles exiſtant, alioq; ſuborto nouo morbo, dies ſuperare nequeant, dum ſputum in pulmone concoctum fuerit, ſed vt plurimùm debilitate pereunt, quidam verò ſuperſunt. Quibus autem ad veſicam bilis aliquid confluit, iis vrina craſſa, idq; à pituita; redditur, bilioſum verò deorſum ſecedit, eò quòd exuſta ſunt quæ in ventre inſunt. Phrenitis autem (quæ eſt perpetuum cum febre delirium) ad hunc ſe habet modum. Sanguis qui in homine exiſtit, magnam partem ad prudentiam confert, vt quidam verò dicunt, totam. Vbi igitur bilis commota venas & ſanguinem ſubierit, ex ſolita compage & motione ſanguinem dimouet & ſero diluit, & percalefacit. Qui percalefactus totum etiam reliquum corpus calefacit, & homini mens alienatur, neque apud ſe eſt, propter febris copiam, & ſanguinis non conſuetam dilutionem & agitationem. Qui verò phrenitide detinentur, quòd ad mentis alienationem, his qui atra bile laborant ſunt aſſimiles. Atra enim bile vexati, cùm à bile & pituita ſanguis corruptus fuerit, morbo corripiuntur, & mente alienantur, quidam etiam inſaniunt. Et in phrenitide ſimiliter contingit. Quò verò bilis pituita eſt imbecillior, eò minor tum inſania, tum mentis alienatio contingit. At in morbo laterali & pulmonis inflammatione, hanc ob cauſam ſubcruentum & liuidum ſputum expuunt.

Ὅταν τε ἐν αὐτῷ ἔστιν ἰκμάδος, ἢ ἀπὸ ποτοῦ, ἢ ἀπὸ βορῆ-
ματος, ἢ ἀπὸ τῶν πλησίον χωρίων, τοῦτο πᾶν ἐκκαίει,
ὑπὸ τῆς ὑπερξηραίνης τε καὶ θερμασίης. Διὸ τοιῦτον ξυμ-
φέρει πόματα πίνειν, ὑφ' ὧν ὑγραίνεται ὁ πλεύμων,
καὶ ἀναπνέεται. Ἢν γὰρ μὴ πνεύσῃ πλεῖστόν τε γέ-
ηται ὁ πλεύμων, καὶ σκληρύνεται, καὶ ἀναίσθητον
ἀπόλλυσι. Καῦσος δ' λαμβάνει μᾶλλον, ὃν χολώ-
δεας. λαμβάνει δ', καὶ ὃν φλεγματίας. λαμβάνει δ',
ὧδε. ὁκόταν χολὴ κινηθῇ αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ συγκυρήσῃ,
ὥστε τὰς φλέβας καὶ τὸ αἷμα ἐπίπλεον τὴν χολῆς. Ἐπίπλεον
δ' τὸ πλεῖστον, ἐκ τῶν σαρκῶν καὶ τῆς κοιλίης. Τὸ δ' ὑπερ-
θεν ἀνεόν, ἅτε καὶ τῇ φύσει θερμότατον ἐὸν ἐν τῷ σώματι
τὸ αἷμα. ὁκόταν γοῦν ἀναθερμανθῇ ἐκ τῶν σαρκῶν καὶ
τῆς κοιλίης, ταχὺς τῷ ἀνεόνι μᾶλλον ἔτι ὑπὸ τῆς
χολῆς, ἀναθερμαίνει καὶ τὸ ἄλλο σῶμα πᾶν. καὶ τὰ
μὲν ὑπὸ τῆς πολλῆς ἰκμάδος, ἃ δύναται ἀποξηραίνε-
σθαι πάμπαν πάντα. Ἢν δ' ἀποξηρανθῇ, ἀποθνήσκει ὁ ἄν-
θρωπος. τὰ δὲ ἐν τοῖσιν ἀκρωτηρίοισι τοῦ σώματος, ἅτε
ξηρὰ ἐόντα φύσει, ἀποξηραίνεται τε καὶ ἐκκαίεται ἐξ αὐ-
τῶν τοῦ ὑγροῦ τὸ πλεῖστον. καὶ ἐπὶ θέλοις ἀπαύειν, ψυχρά τε
βύρήσεις αὐτὰ καὶ ξηρά. Ἀναφέρεται δὲ ὁκόσοι ὑπὸ καύσου
ἀπέθανον, τὰ μὲν ἔσω, καίονται ὑπὸ τοῦ πυρός. τὰ δ'
ἔξω, ψυχροί εἰσιν. ἥ τε γλῶσσα καὶ ὁ φάρυγξ τρηχύνε-
ται τε καὶ αὐαίνεται ὑπὸ τοῦ ἔσω πνεύματος καὶ τῆς θερ-
μότητος. Ὅταν δ' αὖ ἐν τῇ κοιλίῃ καὶ ἐν τῇ κύστει ἐγκύπτῃ
χολῆς. τὸ μὲν ἐν τῇ κοιλίῃ, σπίδεα μὲν ἀχόλα φαίνε) κάπτει.
τὰ δ' πολλά, ἐμέει) ἐν τῇσι τεσσάρῃσιν ἡμέρῃσιν, ἢ ἐν τέσ-
σαρσιν, ἢ ἐν πέντε. ἐμέεται δὲ ἀναφέρεται δὲ ὧδε. ὁκόταν ἡ ἄνω κοι-
λίη ὑπερθερμανθῇ, ἕλκει ἐφ' ἑωυτὴν, καὶ γίνεται ἔμε-
τος. Ἀναφέρεται δ' αὖτε καὶ ἐς παραπνευμονίην, ἐκ καύ-
σου τε καὶ ἐκ πλευρίτιδος μάλιστα μεθίσταται τὰ νουσήματα. ὁκόταν γὰρ ἡ ἄνω κοιλίη ὑπερθερμανθῇ, ἕλ-
κει ἐφ' ἑωυτὴν, καὶ ὑποδέχεται ὁ πλεύμων, καὶ γίνεται
παραπλευμονίη. καὶ ὡς τὰ πολλὰ ἀπόλλυνται, ἅτε ἀ-
σθενέες πάνυ ἐόντες. καὶ ἕτερης νούσου χρονίης ὑπολειφθείσης,
ἃ δυνάμενοι τὰς ἡμέρας ἀναφέρειν, ἀγρίως δ' τὸ σπλὴν
πεπονθὼς ἐν τῷ πλεύμονι. Ἀλλ' ὡς τὰ πολλὰ ἀπόλ-
λυνται ὑπὸ ἀσθενείης. ἔνιοι δ' παραγίνονται. Ὁκόσοισι
δ' ἐς πολὺ κύσιν συρρεῖ ἡ χολῆς ὑρέεται παχύ. παχὺ δ'
ὑπὸ φλέγματος. χολώδεες δὲ ἀναχωρέει, ὑπὸ τοῦ
συγκεκαῦθαι ἐν τῇ κοιλίῃ τὰ ἐνεόντα. Φρενῖτις τε ὧδε ἔ-
χει. Τὸ αἷμα τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πλεῖστον ξυμβάλλεται
μέρος σοφίσιος. ἔνιοι δ' λέγουσι, τὸ πᾶν. ὁκόταν οὖν
χολὴ κινηθεῖσα ἐς τὰς φλέβας καὶ ἐς τὸ αἷμα ἐσέρχθη. δι-
κίνησε καὶ διεθόρυβησε τὸ αἷμα ἐκ τῆς εἰωθυίης συστάσιος
τε καὶ κινήσιος, καὶ διεθέρμηνε. Ἀναθερμανθὲν δὲ ἀνα-
θερμαίνει καὶ τὸ ἄλλο σῶμα πᾶν καὶ παραινοῖται ὁ ἄν-
θρωπος, καὶ ὅτι ἐν ἑωυτῷ ἐστιν, ὑπό τε τοῦ πλή-
θεος, τοῦ πυρετοῦ, καὶ τοῦ αἵματος, τῆς θορυβώδεός
τε καὶ κινήσιος γινομένης οὐ τῆς εἰωθυίης. προσοικέα-
σι δὲ μάλιστα ὑπὸ τῆς φρενίτιδος ἐγκύμονι, τοῖσι
μελαγχολῶσι κατὰ τὴν παρουσίην. οὔτε γὰρ μελαγ-

χολώδεες ὁκόταν φθαρῇ τὸ αἷμα ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, τῇ νοῦσον ἴσχουσι καὶ παραφρόνοι γίνονται. ἔνιοι δὲ καὶ μαίνονται. καὶ ἐν τῇ φρενίτιδι ὡσαύτως. οὕτω δ' ἧσσον ἡ μανίη τε καὶ ἡ παραφρόνησις γίνεται, ὅσῳπερ ἡ χολὴ τοῦ φλέγματός ἐστιν ἀσθενεστέρη. ἐρυθρὸν δ' καὶ πελιδνὸν ἐν τῇ πλευρίτιδι καὶ παραπνευμονίῃ τὸ πτύαλον, διὰ τόδε πτύουσι.

καθαρὰς

καταρχὰς μὲν ὡς ὃ πολὺ, οὔτε τερπνὰ πτύουσιν, οὔτε πελιδνὰ, οὔτε ὑφαιμα. Εἶδέναι δὲ χρὴ τὸν νοῦσον, ἰσχυρὴν ἐοῦσαν. ὁκόταν δὲ ὃ σίαλον ὑπόπαχυ ἀφρῶδες πτύῃ, καὶ καθαίρηται μάλιστα ὅτε. πτύεται δὲ ἀπὸ διαπάσιος τῶν φλεβῶν. τὸ μὲν πλευρίτιδος, ὅτι τὸ ὑπὸ τῷ πλευρῷ τὸ δὲ περιπνευμονίης ὑπὸ τῷ πλεύμονι, καὶ θερμασίην ἐπάγει ἐφ' ἑωυτοῦ. Ἡ δὲ ῥηγματίης ἐπὶ τὸν νοῦσον ἔχων, καὶ σταδαιὸς, ἀπὸ τεσσάρων ἡμερέων, αἷμα, καὶ ὑφαιμον πύος καὶ πελιδνὸν σὺν σιάλῳ πτύει. ὃ δὲ πελιδνὸν, ἀπὸ τοῦ αἵματος ἦλθε, ἕως ὀλίγον συμμίσγηται ἐς πολὺ σίαλον, καὶ μὴ παχυτικὸν πτύηται, ἀλλ' ἐμιθρὸν ἡμιτάπες ἐὸν, καὶ ὀκοτὲ θολυσμένον ὑπὸ τῷ σώματι. ἀποθνήσκουσι δὲ ἀπὸ μὲν τῆς πλευρίτιδος, ὁκόταν πολλὸν μὲν τὸ ἀρχικὸν ὑπὸ τῷ πλευρῷ τοιοῦτον γένηται, φλέγμα τε καὶ χολή. πολλὸν δὲ παρεπιῤῥυῇ καὶ ὀκοῖον τοῦ ἄλλου σώματος. καὶ μήτε πτύων κρατέῃ μήτε σίτων. πιμπλῶνται δὲ αἱ ἀρτηρίαι ὑπὸ τοῦ ὑπεόντων, φλέγματός τε καὶ πύου. τὸν δὲ ῥέγχει καὶ ἀναπνοὴ, πυκνόν τε καὶ αὖθις. τέλος δὲ ἀποφεύγουσι πτύσαντα καὶ ἀποθνήσκει. ὧν αὖθις δέ ποτε ὅταν καὶ ὀκοῖον τὸν ἄλλον σῶμα ἀπόλλυται. ὅσοι δὲ ὑπὸ καύσου ἀποθνήσκουσι, πτύουσιν ὑπὸ ξηρασίης ἀποθνήσκουσιν, ἀποξηραίνεται πρῶτον μὲν αὐτῶν τὰ ἀκρωτήρια πόδες τε καὶ χεῖρες. ἔπειτα δὲ τὰ ὀπίσω μέρεα. ὁκόταν δὲ ἐκκαυθῇ καὶ ἀποξηρανθῇ πτύσαντα ὃ ὑγρὸν ὂν τοῦ σώματος, ὃ μὲν αἷμα, πήγνυται τε πρῶτα καὶ ψύχεται. ὃ δὲ ἄλλο σῶμα ἀποξηραίνεται, καὶ οὕτως ἀποθνήσκει. ὑπὸ δὲ τῆς φρενίτιδος ἀπόλλυται ὧδε. παραφρονέουσιν ὑπὸ τῆς νόσου δεινὰ πάντας, ἄτε τοῦ αἵματος ἐφαρμόσαντος τε καὶ ἐκκεκινημένου τοῦ εἰωθότος χίνεσιν. καὶ ἄτε παραφρονέοντες, οὔτε τὴν παρεσκευασμένων λέγονται, οὔ, τι ἄξιον λόγου. ὅταν δὲ παρῇ ὁ χρόνος, μαραίνονταί τε καὶ μινύθουσιν ὑπό τε τοῦ πυρετοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ μηδὲν πέφεσθαι. καὶ παραπαν μὲν τὰ ἐσ τοῖσιν ἀκρωτηρίοισι μινύθει τε, καὶ ψύχεται. ἔπειτα δὲ τὰ ἐγγύτατω. καὶ ψύχος δὲ καὶ πυρετὸς καὶ πόνων, ἀρχὴ αὕτη ἔνεστιν ἴσχει. ὅταν δὲ αἷμα ὃ ἐν τῇσι φλεψὶν ὑπὸ τοῦ φλέγματος ψυχθῇ, μεταπίπτει τε καὶ συναθρόον ἄλλες, ἄλλοτε ἄλλη καὶ τρέμει. τέλος δὲ ψύχει πάντα καὶ ἀποθνήσκει.

Per exordia quidem sæpè neutrum expuunt, neque liuidum, neque subcruentum. Nosse autem oportet morbum vehementem existere. Vbi verò sputum aliquantum crassum spuere cœperint, tum præcipuè purgantur. Expuitur autem ex venarum distensione, in morbo laterali quidem, ex his quæ sunt in latere, in pulmonis verò inflammatione, ex his quæ sunt in pulmone, qui caliditatem ad sese trahit. Quòd si ægro abscessus intrò ruptus fuerit, & purulentus euadat, statim primo die sanguinem & pus subcruentum & liuidum cum saliua expuit. Liuidum autem à sanguine euadit, si pauci sanguinis ad multam saliuam commixtio fiat, neq; confestim spuatur, sed aliquandiu intus remaneat semiputrefactum & in corpore effœminatum. Ex morbo autem laterali intereunt, cùm circa exordia copiosa quidem pituita & bilis ad latus impacta fuerit, multaque ex reliquo corpore præterea affluxerit, quam neque spuendo propter copiam, neque putrefaciendo superare possit. Arteriæ autem implentur ab his quæ intus sunt, pituita & pure, ob idq; stertit, crebroq; inde respirat, ad extremum autem omnia occluduntur, & interit. Ad eundem etiam modum ex pulmonis inflammatione pereunt. At verò qui ex febre ardente intereunt, omnes ex siccitate intereunt. Primùm quidem extremæ eorum partes, pedes & manus, reficcantur, deinde verò sicciores. Cùm autem penitus corporis humor exustus & reliccatus fuerit, sanguis quidem penitus concrescit & perfrigescit, reliquum verò corpus reliccatur, eoque modo interit. Ex phrenitide verò ita perit. In hoc morbo perpetuo delirio vrgentur, cùm nimirum sanguis corruptus, & extra solitam agitationem motus sit, cumque desipiant, neque quicquam effatu dignum eorum quæ offerunt suscipiunt. Procedente verò tempore marcescunt & consumuntur, tum à febre, tum quòd nihil nutriantur. Ac primùm quidem extremæ partes imminuuntur & perfrigerantur, deinde etiam proximæ. At frigoris & febris & dolorum hoc habet principium. Cùm sanguis qui in venis est à pituita refrigeratus fuerit, confestim in aliam atque aliam partem transit, & conuellitur, ac tremit, ad extremum etiam refrigerantur omnia & interit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ
ὃ δεύτερον.

HIPPOCRATIS DE MORBIS,
Liber Secvndvs.

Οὐρέεται πολλὸν ὅταν ὑπόθερμανθῇ ἡ κεφαλή. πήγνυται γὰρ ὃ ἐν αὐτῇ τὸ φλέγμα πηχθὲν δὲ χωρέει ὃ μὲν ἐς τὰς ῥῖνας. ὃ δὲ ἐς τὸ στόμα. ὃ δὲ ἐξ ὃ τῶν φλεβῶν αἱ ἄγουσιν ἐς ὃ αἰδοῖον. ὅταν δὲ ἐς τὸ αἰδοῖον ἀφίκηται, ἀρέες καὶ πάχος οἷα δὴ ὑπὸ φαγέδαινος. ἀμβλυοῦται δὲ ὅταν ἐς τὰ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι φλέβια ἐστάλῃ φλέγμα. ὑδαρέστερη τε γὰρ γίγνεται ἡ ὄψις, καὶ θολερωτέρη. καὶ τὸ λαμπρὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, οὐχ ὁμοίως λαμπρὸν ἔστι, οὐδὲ καταφαίνεται ὃ αὐτὸ, ἐάν ἐθέλῃ ὁρᾶν ὁμοίως, ὡς ὅτε λαμπρὸς καὶ καθαρὸς ἦν. ἴσως δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι μάλιστα ὑγιάζεται.

Cvm caput supra modum percalefactum fuerit, copiosa vrina redditur. Siquidem in eo liquatur pituita, quæ liquata, partim quidem ad nares, partim ad os, partim etiam per venas quæ ad pudendum tendunt, secedit. Quò cùm peruenerit, vrinam reddit, & velut vrinæ stillicidio afficitur. Cùm verò oculorum venas pituita subierit, oculorum caligine vexantur. Visus enim aquosior & turbidior euadit, neque oculorum splendor similiter splendidus est, neque si quis cernere velit, comparet velut cum lucidus & purus erat. Hic quadraginta diebus potissimùm sanus euadit.

Quòd ſi longo poſt tempore morbus redeat, cutis capitis incraſſeſcit, & corpus reliquum tumidum, craſſius, & bene coloratum reddi tur. Hæc pituita ad carnes vertitur, idcóque æger craſſior eſſe videtur. Carnes enim cùm perfactæ tumidiores & rationes extiterint, ex venis ſanguinem trahunt, ac propterea bene colorati eſſe videntur. Alius morbus. Caput vlceribus completur, corpus intumeſcit, & colore eſt auriginoſo, & alia atque alia, corporis parte vlcera erumpunt, febris ſubinde corripit, & ex dorſo aqua defluit. Cùm in huius capite pituita aliquantum bilioſa innutrita fuerit, vlcera quidem oriuntur. Vbi ſinciput pituita & bile madefactum fuerit, pituitáque & bilis rara confertaque extiterit. Hæc enim concreſcit, putreſcit, & exulceratur. Extenuata verò pituita, ad aures tranſmittitur. In reliquo autem corpore ad eandem rationem qua in capite vlcera oriuntur, quacunque in parte putrefactus ſanguis & bilis coaceruata fuerint. Ea enim parte caro putreſcit & vlceratur, prætereáque aduenientem pituitam & bilem putrefacit, puſque gignitur. Alius morbus. Toto capite dolor obtinet, & bilem vomitione reiicit, difficultate vrinæ premitur, & delirat. Huic quidem totum caput dolet, quòd ſupra modum calefactum ſit. Mente autem alienatur, cùm ſanguis qui eſt in capite à bile & pituita calefactus fuerit, & præter conſuetudinem agitatus. Bilem verò vomit, cùm nimirum ipſa in corpore ſit agitata. Et caput propter caliditatem ad ſe trahit, & craſſiſſimum quidem vomit, tenuiſſimum verò ad ſe trahit. Vrinam autem reddit in hoc morbo ex iiſdem cauſis, velut in ſuperiore dictum eſt. Alius morbus. Si circa cerebrum venulæ ſanguinem ſupereffundunt, nomen quidem non rectè morbo impoſitum videtur. Neque enim fieri poteſt vt vena aliqua, neque ex minoribus, neque ex maioribus, ſupereuomat. Superuomitum tamen appellant & dicunt. Quòd ſi quàm maximè ſupereuomat, morbus ab eo fieri minimè videtur. Neque enim ex bono malum oriri poteſt, vt neque ex malo bonum, neque rurſus bonum plus iuſtò fieri poteſt. Verùm ſupereuomere videntur, vbi bilis & pituita venas ſubierit. Venæ enim attolluntur & pulſant, & dolor toto capite oboritur, aureſq; ſonitum percipiunt, & nihil audiunt. Ac ſonitum quidem percipiunt, cùm nimirum venæ pulſent ac palpitent. Tunc enim ſonitus in capite percipitur. Grauiter verò audiunt, partim quidem ob internum ſtrepitum & ſonitum, partim etiam vbi cerebrum & ipſum ambientes venulæ ſuſtolluntur. Nam propter nimiam caliditatem vacuam circa aurem partem cerebrum ex ſe implet, & cùm nimirum par aëris copia non inſit, velut antea, neq; æqualem ſonum exhibeat, ea quę dicuntur nõ æqualiter de ſe ſignificationẽ præbent, indéq; grauis auditus oboritur. Hic ſi quidẽ ei ad nares, aut ad os, aqua & pituita erumpat, ſanus euadit. Sin minùs, ſeptimo ferè die moritur. Quòd ſi in capite venæ ſupereuomuerint, ſupereuomunt autem ab iiſdem quæ antea dicta ſunt, quodque hoc modo fiat, eius rei hoc eſt indicium. Vbi quis aut manum, aut caput, aut aliam corporis partem ita affectam ſecuerit, ſanguis ater & turbidus, ac morboſus effluit,

ἰὼ δὲ χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐπιστρέψῃ ἡ νοῦσος, τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς παχύνεται. καὶ ὁ ἄλλο σῶμα αὔρεται καὶ παχύνεται καὶ βύσσεται. τοῦτο δὲ φλέγμα εἰς ταῖς σάρκας τρέπεται καὶ ἐπὶ τούτου δοκέει παχὺς εἶ). αἱ γὰρ σάρκες ἅτε μᾶλλον μεγάλοι ἐοῦσαι καὶ ἡμιθήκαι καὶ ἁραιότεραι, ἕλκουσιν ἐκ τῶν φλεβῶν αἷμα, καὶ μᾶλλον τοῦτο δοκέουσιν βύσσοοι εἶ). Ἕτερη νοῦσος. Ἡ κεφαλὴ ἑλκέων καταπίμπλαται. καὶ ὁ σῶμα οἰδέει. ἐς ἡ χροιὴ, ἰκτερώδης. καὶ ἄλλοτε ἄλλη τῶ σώματος, ἕλκεα ἐκφύει. καὶ πυρετὸς λαμβάνει, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. καὶ ἐκ τῶ νώτου ὕδωρ ῥεῖ. τούτω ὅταν ἐν τῇ κεφαλῇ φλέγμα ἐπόχλεον ἐντραφῇ, ταῖς μὲν ἕλκεα γίγνεται, ὅταν δὲ βρέγμα μᾶλλον ἢ ἧσσον ἥψηται τῶ φλέγματι καὶ τῇ χολῇ. καὶ ἄφρων ἔῃ καὶ ἄλυς ὁ φλέγμα καὶ ἡ χολή. ἵστανται γὰρ τοῦτο καὶ σήπεται καὶ ἑλκοῦται. ἐς δὲ ταῖς ὦτα λεπτυνόμενον ὁ φλέγμα, μᾶλλον διδοῖ. ἐν δὲ τῶ ἄλλω σώματι, ταύτε ἕλκεα γίνεται ἢ ἀῶν λόγον, οἷσιν ἐν τῇ κεφαλῇ γίγνεται, ἐπεσπεμφθέντος τῶ αἵματος καὶ τῆς χολῆς ἢ αὖ τύχη ἐμιάνθη. ταύτῃ γὰρ ἡ σὰρξ σήπεται καὶ ἑλκοῦται. παρεσκάπασήπει δὲ ἐστελθὸν τῶ φλέγματος καὶ τῆς χολῆς, καὶ γίγνεται πῦον. Ἕτερη νοῦσος. Περιωδυνίη τῶ κεφαλῆ ἴσχει. καὶ ἐμέει χολῶ. καὶ δυσουρέει. καὶ παράφρων ἐέ. ὅτε περιωδυνέει μὲν ὑπὸ τῆς ὑπερθερμασίης τῆς κεφαλῆς. παράφρων ἐέ ὅταν δὲ αἷμα ὁ ἐν τῇ κεφαλῇ ὑπὸ χολῆς ἢ φλέγματος, ὑπερθερμανθῇ, καὶ κινηθῇ μᾶλλον τῶ εἰωθότος. ἐμέει μὲν χολῶ, ἅτε κεκινημένης αὐτῆς ἐν τῶ σώματι. καὶ ἡ κεφαλὴ ὑπὸ τῆς θερμασίης ἕλκει ἐφ' ἑωυτῶ. καὶ ὁ μὲν παχύτατον, ἐμέει. ὁ δὲ λεπτότατον, ἕλκει ἐφ' ἑωυτῶ. ὀρέει δὲ καὶ ἐν ταύτῃ ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐν τῇ πρόσθεν εἴρηται. Ἕτερη νοῦσος. Ἢν πρὸς τὴν ἐγκέφαλον φλέβια ὑπερεμέσῃ, ὁ μὲν οὔνομα οὐκ ὀρθὸν τῇ νούσῳ. οὐδὲ γὰρ αὐτοῦ ὑπερεμέσαι οὐδὲν τῶν φλεβίων. οὔτε τῶν ἐλασσόνων, οὔτε τῶν μειζόνων. ὀνομάζουσι δὲ καὶ φασὶ ὑπερέμειν. Εἰ δὲ ὡς μάλιστα ὑπερεμήσειε, νοῦσος ὑπ' αὐτοῦ οὐκ ἔοικε γίνεσθαι. ἀπ' ἀγαθοῦ γὰρ κακὸν, οὐχ οἷόν τε γενέσθαι. οὐδὲ ἀπὸ κακοῦ ἀγαθὸν γίνοιτο ἄν. οὐδὲ ὡς ἀγαθὸν πλέον τῶ δέοντος οἷόν τε γίνεσθαι. ἀλλ' ὑπερεμεῖν δοκέει, ὅταν ἐς ταῖς φλέβας χολὴ ἢ φλέγμα ἐστέλθη. μετεωρίζονται γὰρ αἱ φλέβες. καὶ σφύζουσι. καὶ ὀδυνῶσι κατὰ πᾶσαν τὴν κεφαλὴν ἐγγίνεται. καὶ τὰ ὦτα ἠχέει καὶ ἀκούει οὐδέν. καὶ ἠχέει μὲν ἅτε τῶν φλεβίων σφυζόντων καὶ παλλομένων, τίνυται γὰρ ἠχὼ ἔνεστιν ἐν τῇ κεφαλῇ. βαρηκοεῖ δὲ ὁ μὲν, ὑπὸ τῶ ἔσωθεν θόρυβον καὶ ἠχὼ. ὁ δὲ ὅταν ὁ ἐγκέφαλος καὶ αἱ φλέβια τὰ περὶ αὐτὸν ἐμπίπλησι ὁ τῆ ὁ οἷς κενὸν ὁ ἐγκέφαλος ἑωυτῶ. καὶ ἅτε οὐκ ἐόντος τῶ πόρος ἰσοπλήθους, ὡς καὶ ἐν τῶ πρὶν χρόνῳ, οὐδὲ ἦχον ἴσαν παρέχοντος, οὐκ ἀναπαμᾶται τὰ λεγόμενα ὁμαλῶς, καὶ ἀπὸ τούτου βαρηκοΐη. ἔστι ἰὼ μὲν. ῥαγῇ αὐτὰ ἐς ταῖς ῥῖνας, ἢ ἐς τὸ στόμα ὕδωρ καὶ φλέγμα, ὑγιὴς γίνεται. ἰὼ δὲ μὴ ῥαγῇ, ἑβδομαῖος μάλιστα ἀποθνήσκει. ἰὼ δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ ὑπερεμέσωσι φλέβες, ὑπερεμήσιον ὁ ὅλι τοιούτῳ τρόπῳ ὑπερεμέουσι τάδε. ὅταν μέσοισι δὲ ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ἃ καὶ ἐν τῇ πρόσθεν εἴρηται. ἢν ἡ χεὶρ τὸν παρυσιν ὑποτάμῃ, ἢ κεφαλὴν, ἢ ἄλλό τι τῶ σώματος, ὁ αἷμα μέλαν ῥεῖ, καὶ θολερὸν καὶ νοσῶδες.

χωρίοι

καὶ τοι σὺν δὲ αἷμα δίκαιον εἶπεῖν κατ' οὖνομα, ἀλλ' ἐρυθρὸν καὶ εἰλικρινὲς ῥεῖν. ὅταν δ' ὑποφλεμάσωσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἴσχει ὀδυνὴν καὶ σκοτοδινίη καὶ βάρος ἔχει τὴν κεφαλήν, ὀδυνᾶται μὲν ὑπὸ τοῦ ὑποθερμασίης τοῦ αἵματος. σκοτοδινίη δὲ ὅταν δόξῃς ὁρᾶν ὅτι τὸ πρόσωπον χωρήσῃ τὸ αἷμα. βάρος δὲ ὅταν τοῦ αἵματος πλείονος ἐόντος ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ χολερώτερον, καὶ νοσωδεστέρου ἢ ἔσωθεν. [1] Σφακελισμὸς ἐγκεφάλου. [2] Ἢν σφακελίσῃ ὁ ἐγκέφαλος, ὀδυνᾶται ἔχει δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὴν ῥάχιν, καὶ ὅτι τὴν καρδίαν φοιτᾷ, ἀψυχίη καὶ ἱδρώς. καὶ αὔπνος τελέθει. καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ πολλάκις ἢ καὶ αἷμα ἐμέει. σφακελίζεται δὲ ὁ ἐγκέφαλος, ὧδε πῃ ἢ ὧδε. ὁκόταν ἢ ὑποθερμανθῇ ἢ ὑποψυχθῇ, ἢ χολώδης ἢ φλεγματώδης γένηται μᾶλλον ἢ ἐωθότος. ὅταν δὲ ἃ τούτων πάθῃ, ὑποθερμαίνῃ καὶ τὸν νωτιαῖον μυελόν. καὶ ὀξυθερμηνόμενος καὶ ξηρὸς, ὀδυνᾶται τῇ ῥάχι πρόσχρ. ἀψυχέει δ' ὅταν προσίσταται πρὸς τὴν καρδίην φλέγμα ἢ χολή. προσίσασθαι δ' ἀνάγκη, κεκινημένων καὶ ὑγρασμένων. ἱδρώς δ' γίνεται πόνου. τὸ αἷμα δ' ἐμέει, ὅταν αἱ φλέβες μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ, ὑποθερμανθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου θερμανθῶσιν. αἱ δὲ πρὸς τὴν ῥάχιν, ὑποθερμανθῶσιν ἀπὸ τῆς ῥάχιος. ἡ δὲ ῥάχις, ὑποθερμανθῇ ὑπὸ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. ὁ δὲ μυελὸς, ὑποθερμανθῇ ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ὀγκωθῇ πέφυκεν. ὅταν οὖν θερμανθῶσιν αἱ φλέβες, καὶ τὸ αἷμα [6] ἐν αὐτῇ συζέσῃ, ὀχετεύουσιν αἷμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἐς τὰς ῥῖνας. αἱ δ' ἀπὸ τῆς ῥάχιος αἱμορροίδες, ἐς τὸ σῶμα. ὅτῳ τελευταῖος ἀπόλλυται, ἢ πεμπταῖος ὡς τὰ πολλά. Ἑτέρη νοῦσος. [7] Ἐξαπίνης ὀδυνᾶται λαμβάνῃ τὴν κεφαλὴν, καὶ παραχρῆμα ἄφωνος γίνεται, καὶ ἀκρατὴς ἑαυτοῦ. ὅτῳ ἀποθνήσκει ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ μιν πῦρ ὀπτήσῃ. ἢν δὲ ὀπτήσῃ, ὑγιαίνει. πάσχει δὲ ταῦτα, ὅταν αὐτῷ μέλαινα χολὴ ἐν τῇ κεφαλῇ κινηθεῖσα ῥυῇ. καὶ μάλιστα καθ' ὁτὰ πλεῖστα ὅστα φλέβια, ἐν τῷ τραχήλῳ φημὶ καὶ τοῖς σήμασιν. ἔπειτα καὶ τὴν ἕξιν ἀπόπληκτος γίνεται καὶ ἀκρατὴς, ὅταν τοῦ αἵματος ἐμπλησθῶσιν. ἢν δὲ κρατήσῃ ὥστε τὸ αἷμα θερμανθῆναι, ἢν τε ὑποθερμανθῶσιν, ἢν τε ὑφ' ἑαυτῶν, μετεωρίζεται τε καὶ διαχέεται καὶ κινέεται. καὶ τὴν πνοιὴν ἐπέχεται τε καὶ ἀφερές, καὶ χωρὶς ἕλαι τῆς χολῆς, καὶ ὑγιὴς γίνεται. ἢν δὲ μὴ κρατήσῃ, ψύχεται μᾶλλον. καὶ ὅτῳ πνεύμασι ψυχθῇ καὶ συλλείπει ἐξ αὐτοῦ τὸ θερμὸν, πήγνυται καὶ κινηθῆναι οὐ δύναται, ἀλλὰ ἀποθνήσκει. [8] ἢν δ' ἐκ θωρηξίων τῶν πάθῃ, καὶ τὸ πάσχει ὑποθερμανθῶσιν καὶ ἀπόλυται. Τερηδών. ὅταν τερηδὼν γένηται ἐν τῷ ὀστέῳ ὀδυνᾶται λαμβάνῃ ἀπὸ τοῦ ὀστέου, χωρὶς δ' ἀφίσταται τὸ δέρμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἄλλη καὶ ἄλλη. ἔστι δὲ τοῦτο πάσχει ὧδε ἐν τῇ διπλόῃ τοῦ ὀστέου, ὅταν φλέγμα ὑπογενόμενον ἀποξηρανθῇ. τοῦτο γὰρ ἀραιὸν γίνεται καὶ ἐκλείπει ἐξ αὐτοῦ ἡ ἰκμὰς πᾶσα. καὶ ἀποξηρανθὲν ἐόντος, ἀφίσταται τὸ δέρμα ἀπ' αὐτοῦ. αὕτη ἡ νοῦσος οὐ θανάσιμός ἐστιν. Ἑτέρη νοῦσος. [9] Ἢν βλητὸς γένηται, ἀλγέει τῆς κεφαλῆς τὸ προσπεσόν. [10] καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι, οὐχ ὁμαλῶς ὁρᾷ. [11] καὶ κωφοῦται. καὶ αἱ φλέβες σφύζουσι. καὶ πυρετὸς ἴσχει βλαγερὸς. καὶ τοῦ σώματος ἀκρασίη. ἔστι ταῦτα πάσχει, ὅταν αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ φλέβες θερμανθῶσιν. καὶ θερμανθεῖσαι, ἐρύσωσι φλέγμα ἐς ἑαυτάς. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῆς νούσου, ἐκ τούτου γίνεται. τὸ δὲ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς, ἧσσον πάσχει. ὅτι αἱ φλέβες ἐν ταύτῃ ἐλάσσονες καὶ παχύτεραι. καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐς τὸ πρόσω μᾶλλον κεῖται τῆς κεφαλῆς, ἢ ἐς τὸ ὀπίσω.

quamuis neq; sanguinem nominare æquum sit, nisi qui ruber & sincerus effluit. Cùm autem ex iisdem causis supervenerint, caput dolor, tenebricosa vertigo & grauitas occupat. Dolor quidē ex sanguinis nimia caliditate. Tenebricosa verò vertigo cum sanguis conferta copia ad faciē processerit. Grauitas autem nimirū cùm sanguis turbidior & morbosior, in capite maiore sit copia quàm intus. Cerebri syderatio. Si cerebrum syderatio occupauerit, dolor ex capite spinam occupat, & ad cor permeat, animo linquitur, sudor adest & insomnia, ex naribus sanguis effluit, & plærunque sanguis vomitione refunditur. Syderatur autem hoc modo cerebrum, cùm aut supra modum calefactum aut refrigeratum fuerit, aut plus solitò biliosum aut pituitosum extiterit. Vbi sanè horum aliquid contigerit, spinalem medullam supra modum calefacit, quæ etiam incalescens, spinæ dolorem exhibet. Animi autem deliquium adest, vbi pituita & bilis ad cor impegerit, quod his agitatis & humectatis fieri necesse est. Sudor verò ex dolore oritur. Sanguinem autem vomitione refundit, cùm capitis quidem venæ à cerebro calefactæ fuerint, quę verò ad spinam sunt, à spina, spina autem à spinali medulla, & spinalis medulla à cerebro, vnde originem ducit. Cùm igitur venæ incaluerint, & sanguis in his efferbuerit, venæ quidem capitis ad nares transmittunt, quæ verò ad spinam sunt sanguinem continentes, ad corpus. Hic tertio aut plerunque quinto die moritur. Alius morbus. Dolor derepente caput prehendit, statimque vox deficit, & sui impotens euadit. Hic intra septem dies, nisi eum febris corripuerit, interit. Quòd si corripuerit, conualescit. Hæc autem affectio contingit, cùm ei bilis atra in capite agitata fluxerit, præcipueq; in partem in qua plurimæ sunt venæ in cervicem nempe & pectus. Deinde postridie resolutione corporis tentatur, & fit ad motionem impotens, sanguine nimirum perfrigerato. Quòd si superior euadat, adeò vt sanguis incalescat, siue ab his quę offerūtur, siue ex sese, eleuatur, diffunditur, ac mouetur, spirationemq; inducit, & spumescit, à bile separatur, & conualescit. Si verò minimè superet, magis refrigeratur, cumque omninò refrigeratus fuerit, eumque calor defecerit, concrescit, neque moueri potest, sed moritur. Quòd si ex ebrietate sic afficiatur (id enim ex ea contingere solet) etiam moritur. Caries in capitis osse. Cùm verò ossis caries contigerit, dolor ex osse inuadit. Spatio autem temporis cutis à capite modò hâc, modò illa parte discedit. Ita autem afficitur, cui ad duplicatam ossis laminam accedens pituita resiccata fuerit. Hac enim parte rarescit, & omnis ab eo humiditas deficit, cumque siccum existat cutis ab eo discedit. Hic morbus minimè lethalis est. Alius morbus. Si derepente velut sydere ictus concidat, anteriore capitis parte dolor inuadit, neque oculis facilè videt, & sopore detinetur, venæ saliunt, & febris lenta detinet, & corporis ad motum impotentia. Hic ita afficitur, vbi capitis venæ calefactæ pituitam ad se attraxerint. Morbi igitur principium inde oritur. Eam verò ob causam anteriorem capitis partem dolor occupat, quòd in ea venæ sunt crassissimæ & cerebrum anteriore magis capitis parte quàm posteriore positum habet.

Propterea̓que oculis non videt, illuc procumbente cerebro ac inflammato. Ad motionem verò impotentiæ ideò corpus detinent. Vbi venæ pituitam ad ſe traxerint, pituitæ frigiditate vti nunc ſanguis magis quàm antea ſiſtatur & refrigeretur neceſſe eſt. At non moto ſanguine, fieri nõ poteſt quin corpus quieſcat, & profundo ſomno veluti alto ſopore detineatur. Et ſiquidem ſanguis reliquumq; corpus ſuperarit, adeò vt caleſcat, æger euadit. Quòd ſi pituita ſuperauerit, ſanguis magis refrigeratur & concreſcit. Et ſi refrigeratio & concretio magis increſcant, homo prorſus congelatus ac refrigeratus perit. Angina. Oritur autem angina, cùm pituita in capite agitata, deorſum confertim fluxerit, & in maxillis ac circa ceruicem conſtiterit. Hic ſaliuam deglutire non poteſt, nec niſi per vim ſpiritum attrahit, ac ſtertit, interdũq; eum febris detinet. Ea igitur eſt morbi origo, & interdũ ſub ipſa lingua, interdum paulò ſupra pectus contingit. Vua curgulionis affectus. Fit autem vua, cũ ad curgulionẽ ex capite pituita delata fuerit, iſq; pendulus & rubicundus euadit, & ſucceſſu temporis ad hunc modum nigreſcit. Curgulio venoſus eſt & craſſus, & vbi inflammationem concepit, incaleſcit, propterq; caliditatẽ ſanguinẽ à quo nigreſcit, ex vena attrahit. Quare niſi turgentẽ ſeces, cõfeſtim ſeſe vibrãdo ſpiritum & animam efflant ægri. Vena enim calefacit, & præcaliditate circunſtantia curgulionẽ loca ſanguine implet, intraq; breuẽ tempus ſuffocantur. Tonſillæ. Tonſillæ autem & partes ſub lingua intumeſcentes, gingiuarũ & linguę tumores, quæq; id genus hoc loco cõtingere ſolent, ex omnes partes ex pituita afficiuntur. Pituita autem ex capite defertur. Caput verò vbi calefactum fuerit, ex corpore trahit. Incaleſcit autem à cibariis, ſole, laboribus & igne. Morbi ex capite orti. Cùm caput repletur, & ex horum aliquo incaleſcere contingit, torpor caput detinet, & crebro vrinam reddit, aliisq; afficitur quæ ex ſtranguria contingere ſolent, eaque nouem diebus patitur. Et ſi quidem per nares aut aures aqua vel mucus erumpat, à morbo vindicatur, ſtranguria ceſſat, vrinamq; multam & albam ad viginti dies citra laborem reddit, capitis dolor deſinit, & intuenti ſplendor ex oculis ipſi clam ſubducitur, & dimidiatas rerum facies ſibi cernere videtur. Hic intra quadrageſimum diem prorſus conualeſcit, multis tamen quandoque morbus ſeptimo, aut decimoquarto anno reuertitur. Capitis cutis ei craſſeſcit, & tactui cedit, ac ex paucis cibariis mollis benéque coloratus appareat, neq; acutè audit. Cùm ſic habentem per morbi initia offenderis, antequam per nares & aures aqua erumpat, eumque intenſus dolor detineat, deraſo capite, circum frontem ſcorteo vtriculo, aqua quàm ferre poterit calidiſſima, pleno alligato, ipſum calefieri ſinito, vbiq; refrixerit alterum adhibeto. Quòd ſi debilis euadat, ceſſato, & intermiſſione facta, rurſus eadem repetito, quoad vehemens dolor remittat. Si verò aluus non ſubducatur, eum ſubluito, & propinatis vrinam ducentibus, aquam mulſam aquoſam ſuperbibendam exhibeto, & quàm maximè foueto, ſuccumq; ptiſanæ tenuem ſorbeat.

χαὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν. Διὰ τοῦτο οὐχ ὁρᾷ τοῦ ἐγκεφάλου ἐμπεφυκότος τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ φλεγμαίνοντος. Τὸ δὲ σῶμα διὰ τόδε, ἀχρᾶσιαι ἴσχουσιν. αἱ φλέβες ἐπὴν ἐς ἑωυτὰς ἕλκυσωσι φλέγμα, ἀνάγκη ἐστὶ τοῦ ψυχρότητος τοῦ φλέγματος, τὸ αἷμα ἐστάναι μᾶλλον νεῶ, ἢ ὅτε πρὶν χεόιτο, καὶ ἐμψύχεσθαι. μὴ κινουμένου δὲ τοῦ αἵματος, οὐκ οἷόν τε μὴ ἠρέμα καὶ τὸ σῶμα ἀτρεμίζειν καὶ κεκωφῶσθαι. καὶ ἰῶ ἰῶ. τὸ αἷμα καὶ τὸ ἄλλο σῶμα κρατήσῃ, ὥστε διαθερμαίνεσθαι, διαφθείρεται. ἰῶ ἰῶ. τὸ φλέγμα κρατήσῃ, ὑπὸ ψυχρῆς μᾶλλον τὸ αἷμα καὶ πήγνυται. καὶ ἰῶ ἰῶ ἐς τοῦτο ὑπιδιδοῖ ψυχόμενον καὶ πηγνύμενον, πήγνυται παντελῶς καὶ ἐμψύχεται. ὁ αὐθέφτος καὶ ἀποθνήσκει. Κυνάγχη. Κυνάγχη γίνεται, ὅταν ἐν τῇ κεφαλῇ φλέγμα κινηθὲν ῥυῇ, κάτω. καὶ ἐς ἢν ἐν τῇσι σιαγόσι, καὶ τοῦτο ἓν τραχηλιῶν. ἔστι ὅτε τὸ σίαλον δύναται καταπίνειν. ἀναπνεῖ δέ τε βιαίως καὶ ῥέγχει. καὶ ἔστιν ὅτε καὶ πυρετὸς αὐτῶν ἴσχει. τὸ μὲν οὖν νούσημα ἀπὸ τούτου γίνεται. καὶ ἐνίοτε μὲν ἐπ' αὐτιὸ τὸ γλωττῆαι, ἐνίοτε δὲ ἔσω τῶν σηθέων, ὀλίγον. Σταφυλή. Σταφυλὴ δὲ γίνεται, ὅταν ἐς τὴν ὑπερῴην καταβῇ φλέγμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ καταφλεγμαίνεται καὶ γίνεται ἐρυθρός. ἰῶ ἰῶ πλείων χρόνος γένηται, μελαίνεται. μελαίνεται δὲ ὧδε. ὑπὸ φλεβὸς ἐστὶ ὁ ὑπερῴης παχέης, καὶ ἐπὶ πολὺ φλεγμαίνει, θερμαίνεται. καὶ ἔστιν ὑπὸ τῆς θερμασίης ἕλκει καὶ ἐκ τῆς φλεβὸς τὸ αἷματος, καὶ μελαίνεται ἔστιν αὐτή. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἰῶ ἰῶ μὴ ὀργῶντα ταῖμης, πολλάκις ἔμπασσάρτα ζοουσιν. ἡ γὰρ φλὲψ διαθερμαίνει, καὶ ἔστιν ὑπὸ τῆς θερμασίης ἐμπίπλει τὰ περὶ τὴν ὑπερῴην αἵματος. καὶ δι' ὀλίγου ἀποπνίγονται. Ἀνθιάδες. Ἀνθιάδες δὲ καὶ ἔστιν ὑπογλωσσίδες. καὶ ὄλλα. καὶ γλῶσσα. καὶ ὅσα ποιῶνται ταύτην πεφυκότα, ταῦτα πάντα νοσέει ἀπὸ τοῦ φλέγματος. τὸ δὲ φλέγμα, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταβαίνει. ἡ δὲ κεφαλὴ, οὐκ ἀπὸ τοῦ σώματος ἕλκει. ἕλκει δὲ, ὅταν διαθερμανθῇ. διαθερμαίνεται δὲ, ἔστιν ὅτε σιάλῳ καὶ ἡλίῳ, καὶ πόνῳ, καὶ πυρετῷ. ὅταν δὲ διαθερμανθῇ, ἕλκει τὸ λεπτότατον ἐωυτῆς οὐκ ἀπὸ τοῦ σώματος. ὅταν δὲ ἐρύσῃ, καταβαίνει καὶ πάλιν ἐς τὸ σῶμα. Νοῦσοι αἱ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς γινόμεναι. Ὅταν πλήρης γένηται ἡ κεφαλὴ, καὶ τύχῃ ἔστι τινὸς τούτων διαθερμανθῆναι, ναρκᾷ ἴσχει τὴν κεφαλήν. καὶ ὀρέει συχνά. καὶ τὰ ἄλλα πάσχει ἅπερ ἔστι τοῦ τραχηλιῶντος. ὁ αὖθις ἡμέρας ἑνδεκα, ταῦτα πάσχει. καὶ ἰῶ μὴ ῥαγῇ κατὰ ῥῖνας, ἢ κατὰ τὰ ὦτα ὕδωρ καὶ βλασφήσῃ, ἀπαλλάσσεται τῆς νόσου. καὶ παύεται τοῦ τραχηλιῶντος. ὀρέει τε ἀπόνως. καὶ πουλὺ καὶ λευκὸν, ἐς ἃς εἴκοσιν ἡμέρας. καὶ ἡ ἐκ τοῦ κεφαλῆς ὀδυνη ἐκλείπει. καὶ ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἑκατέρου κλέπτεται οἱ ἡ αὐγή. καὶ δοκέει τὸ ἥμισυ τῶν προσώπων ὁρᾶν. ἔστι τεσσαρακονταίος, ὑγιὴς παντελῶς κατὰ πάντα. ἐνίοτε δὲ πολλοῖς ἔστι ἀνέστρεψεν ἡ νοῦσος ἐς ὀδδμὸν ἔτος, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ. καὶ τὸ δέρμα ἀπαχμοῦται τῆς κεφαλῆς. καὶ φαινόμενον ἔστι εἰκέ. ἀπὸ ὀλίγων σιλίων. ἀπαλὸς καὶ εὔχροος, φαίνεται, καὶ ἀκμὴ οὐκ ὀξέα. ὅταν δὲ τις ἔχῃ ὑπὸ τύχης ἀρχόμενόν τῆς νόσου προσθεν ἡ ῥαγῆναι κατὰ ῥῖνας τὸ ὕδωρ, καὶ κατὰ τὰ ὦτα, καὶ ἔχῃ αὐτὸν ἡ περιωδυνίη, ἀποξυρήναντα τὰ χρὴ αὐτὸν τὴν κεφαλὴν, περὶ δέοντα περὶ τὸ μέτωπον ὡς ἀσχὸν τῷ σκύλινον, ὕδατος ἐμπιπλῶσα, ὡς ἂν ἀνέχῃ θερμοτάτου, ἐὰν αὐτὸν χλιαίνεσθαι, καὶ ἐπὶ πολὺ ἀποψυχθῇ, ἕτερον ἔχῃ, ἰῶ ἰῶ ἀθενέϊ παύεται. καὶ ἀφελιπὼν, αὖθις ποιέειν ταῦτα ἔστ' ἂν χαλάσῃ ἡ περιωδυνίη. καὶ ἰῶ ἡ κοιλίη μὴ ἐκχωρέῃ, ἐκκλύσας αὐτὸν. καὶ πτισάνην τῷ ὑρηϊκῷ μιγνύναι διδόναι ὑπιπίνειν ὑδαρέα καὶ θαλπτόατα ὡς μάλιστα. ροφάσθω δὲ χυλὸν τῆς πτισάνης, λεπτὸν

ὕ δὲ ἡ γαστὴρ μὴ ἐπισχάρῃ, λινοζώστην ἐφίεσ ἐν ὕδατι
ἑψέων, δικθέων Ⓦ χυλὸν, συμμίσγων ἴσον, [21] τὸ ἀπὸ τῆς
πτισάνης χυλοῦ, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς λινοζώστιος, καὶ μέλι ὀλίγον
ἐπιμίσγων ἐς Ⓦ χυλόν. τοῦτον ῥοφᾶν τρὶς τ' ἡμέρης.
καὶ βιπαίνειν [22] οἶνον μέλιχρων, ὑδαρέα, λευκὸν, ὀλίγον δὲ
ῥόφημα. ἐπὴν δὲ Ⓐ ῥαγῇ τὰς ῥῖνας τὰ βλεννώ-
δεα, καὶ ὑρέει παχὺ, καὶ τ' ὀδυνήσας ἀπαλλαγῇ ὁ κε τῆς
κεφαλῆς, τὰ μὲν ἄκρα μηκέτι χρήσθω, ἀλλὰ λουόμενος πολ-
λῷ θερμῷ, πινέτω τὰ δριμέα καὶ μελίκρητα ὑδαρέα.
καὶ τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας κέγχρον λειχέτω, καὶ κολο- 10
κυνθίνῳ ἐσθιέτω, ἢ τευτλα τρεῖς ἡμέρας. ἔπειτα σιλίοισι
χρήσθω, ὡς μεγίστοισι καὶ δριμυχρηστοτάτοισι,
παρεσθίων ὀλίγον ἀεὶ τῶν σιλίων. ἐπὴν δ' τεσσαράκοντα ἡ-
μέραι διέλθωσι, καθίσαντα γὰρ μάλιστα ἡ νοῦσος ἐν τούτῳ
χρόνῳ, καθήρας αὐτοῦ τ' κεφαλῆς, παρατείνων Ⓐ φάρμα-
κον δοὺς, κάτω κάθηρον, ἕως ὤρη ἐπὶ τῷ ἔτεος. ἔπειτα ὀρρὸν
μεταπίσας ἑπτὰ ἡμέρας. ἕως ἂν ἀσθενήσῃ, ἐλαίοισιν, ἕως δ'
ἂν τρέψῃ ἡ νοῦσος πυελάσας αὖθις ὅλον ἐς αὔριον, δίδου
ἐλλέβορον πίνειν. κἄπειτα διαλείπειν ὅσον αἱ σοι δοκῇ
χρόνον, καὶ τότε τ' κεφαλῆς καθήρας κατατειχὴν δοὺς 20
φάρμακον, καίσαντα τὴν κεφαλὴν, ἐμβάλλειν ὀκτώ. δύο μὲν
ἐς τὰ ὦτα, δύο δὲ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς, ἔνθεν καὶ ἔνθεν
[23] ἐν τῇ κοιλίδι. δύο δὲ ἐν τοῖν ῥινοῖν, ἐς δύο χοάδας. τὰς φλέ-
βας καίειν δὲ τὰς μὲν πρὸς τὰ ὦτα, ἔστ' ἂν παύσωνται
σφύζουσαι. τοῖσι δὲ σιδηρείοισι, σφηνίσκοις ποιησάμενος,
διαχαλᾶν τὰς φλέβας. τοῦτα ποιήσαντι, ὑγιὴς
ἐγίνετο. Ἄλλη νοῦσος. Ἑλκέων καταπίμπλα) τ' κεφα-
λὴν, καὶ τὰ σκέλεα οἰδίσκεται, ὥσπερ ἀπὸ ὑδροποσίης,
ἐν τῇσι κνήμῃσιν ἐμπλάσσεται. καὶ ἕως πίεσις, ἢ χροιὴ
ἐκτερώδης. καὶ ἀκρυφὴ ἕλκεα ἀνίστε ἀνῇ, μάλιστα δὲ 30
περὶ τὰς κνήμας, ἐν φαίνεται πονηρὰ περισιδέειν. ἀποφλε-
γμήναντα) τ' ταχέως ὑγιέα γίνονται. ἐν πυρετῷ, ἀνίστε ἐν ἀ-
λοτε λαμβάνῃ. ἡ δὲ κεφαλὴ, ἀεὶ θερμὴ χρή. ἐν τῶν
ὤτων ὕδωρ ῥέει. ὅταν ὕτως ἔχῃ, φάρμακον Ⓐ δεῦρο, ὑφ'
ὃ φλέγμα ἐν χολὴ καθαίρει) ἄνω. ἕως μὲν ψύχος ἔῃ, περι-
πυελάζων ἐν λιβάδι θερμῷ. ἔπειτα διαλείπων ἡμέρας
τρεῖς, τὴν κεφαλὴν καθήρας. μετὰ δὲ κάτω φάρμακον πί-
σας. ἕως δὲ ὥρη ἔῃ καὶ ὀρρὸν μεταπιέτω, ἐπὶ δὲ μὴ, γάλα ὄ-
νου. μετὰ δὲ τὰς καθάρσιας, σιλίοισιν ὡς ἐλαχίστοισι χρήσθω, καὶ
δριμυχρηστοτάτοισι. ἐν μάλιστα τοῦτο. ἕως δὲ ἡ κεφαλὴ ἥλκω- 40
ται, τρύγα καὶ ταριχῶν οἰνηρὸν, σμῆγμα ποιῶν σύμμισγε
καὶ βαλάνου ἐκλεμμα, λεῖον τρίσας. λίβανον συμμίσγων
ἴσον ἀποσμήξας τούτοισι, λούσθω πολλῷ θερμῷ. χριέσθω
δὲ τὸν κεφαλὸν, δαφνίδας τρίψας κηκίδας. καὶ σμύρ-
ναν. καὶ λιβανωτὸν. καὶ ἄργυρίου ἄνθος. καὶ ἔλαιον ἀλεί-
φα. καὶ δάφνινον ἔλαιον. ταῦτα μίξας χρίειν. Ⓦ δὲ μὴ ταῦτα
χρῆσθαι, [26] ἐμβάλλοισι χρήσθω τρὶς τὸ μηνός. καὶ γυμνάζε-
σθω καὶ θερμολουτρείτω. ἕως δέ σοι τὰ δὲ ποιοῦντι, ἐκ μὲν
τοῦ ἄλλου σώματος ἡ νοῦσος ἐξελήλυθεν. ἐν δὲ τῇ κεφαλῇ 50
ἕλκεα Ⓐ γίνηται, καθάρας τὸν κεφαλὸν αὖθις, φάρ-
μακον κάτω μεταπίσας. ἔπειτα ξυρήσας τὸν κεφαλὸν
καταπλάσσειν τὰς ἀραιὰς καὶ ἐπὶ ἄκρον ῥῆγμα, ἀπα-
τείλημα. ἔπειτα ἐλαίῳ πινόεντα οἴνῳ ῥαίνων, ὀπιδεῖν. καὶ ἐ-
πὶ ἀπολύσῃς τὸ ἐπιστόμιζειν καὶ μὴ βρέχειν. ἔπειτα
κατάλειον ὀπιπάσσειν, ἐλαίῳ ἀκροχείων. ἔνιοι δὲ ἐλαίοισι ὀπιδέσμοισι χρήσθαι, ὅτ' αἱ ὑγιὴς ἥμπτο. Ἄλλη νοῦσος.

Quòd si venter non subducatur, mercurialem aqua coctam tenuato, succum percolato, eiúsque parem portionem cum ptisanæ succo permisceto, & pauco melle succo admixto, hunc ter die sorbeat, vinumq; mulsum, aquosum, album, modicum, post sorbitionem propinato. At postquam ei per nares mucosa eruperint, & vrinam crassam reddiderit, doloréque capitis liberatus fuérit, vtre ne ampliùs vtatur, sed multa calida lotus, vrinam mouentia, & aquam mulsam aquosam bibat. Et primis quidem diebus milium lingat, & cucurbitam aut betas tribus diebus edat, deinde cibis quàm mollissimis, & aluum maximè subducentibus vtatur, pauco semper cibo addito. Diebus verò quadraginta elapsis (tanto enim tempore morbus præcipuè circumscribitur) vbi ipsius caput repurgaueris, primùm medicamentum deorsum purgans exhibebis, si anni tempestas permiserit, deinde serum septem diebus propinabis, aut si debilis existat, paucioribus. Quòd si reuertatur morbus, toti corpori fomento adhibito, postridie veratrum potui exhibeto, deinde quantum videbitur intermissione facta, túncque ad caput repurgandum exhibito medicamento deorsum purgante, caput octo crustis inurito, duabus quidem ad aures, duabus verò ad posteriorem capitis partem, hinc atque hinc ad ceruicis initium, duabus in naribus, iuxta oculorum angulos. Venas autem iuxta aures quoad pulsare cessent, vrito. ferramentis verò quæ cuneolos faciant, eas transuersas perurito. Atq; hæc vbi feceris sanitas continget. Alius morbus. Vlceribus circa caput impletur, & crura intumescunt, velut ex aquæ potu tibiæ vlceribus offarciuntur, ac si premas, color est auriginosus, vlceraque aliàs alia corporis parte, præcipuéque in tibiis pullulant, & maligna aspectu apparent, deposita verò inflammatione celeriter sanantur, febrisque subinde corripit, caput perpetuò calet, & ex auribus aqua effluit. Cùm sic habet, medicamentum ei exhibeto quod pituitam & bilem sursum purget, si quidem frigus fuerit, vbi priùs foueris & calida laueris. Deinde trium dierum intermissione facta caput purgato, posteaq; medicamentum deorsum purgans bibendum dato, & si anni tempus opportunum fuerit, serum deinceps propinato, sin minùs, lac asininum. Post purgationes autem cibis quàm pauciss imis, maximeque aluum subducentibus vtatur, neque lauet. Quòd si caput vlceretur, smegmate ex vini fœce vsta parato, glandis putamen læuiter tritum admisceto, nitri pari portione admixta, quibus defrictus multa calida lauetur. Caput autem inungatur baccis lauri tritis, gallis, myrrha, thure, argenti flore, adipe suillo, & oleo laurino, quibus commixtis illinito. Post hæc autem vomitionibus ter in mense vtatur, exerceat se & calida lauetur. Quòd si cùm hæc fecerit, morbus quidem ex reliquo corpore discesserit, in capite autem adhuc ipsi vlcera oriantur, rursus capite purgato, medicamentum deorsum purgans postea propinato, deinde caput derasum leuibus incisuris incidito. cúmque sanguis effluxerit, confricato, mox lanas succidas vino madidas obuoluito, cumque solueris, spongia detergito, nec madefacito. Deinde insparso cypariss puluere, oleo sublinito. Laneis autem vinculis, quoad sanus euadat, vtatur. Alius morbus.

Caput dolor vehemens prehendit, & vbi quis vel paululùm agitatur, bilem vomit, interdum verò difficulter vrinam reddit, & mente alienatur, cúmque ad septimum diem peruenerit, quandoque moritur. Quòd si hunc transmiserit, etiam nono aut vndecimo die, nisi ei per nares, vel aures effluxerit. Si verò eruperit, euadit. Fluit autem aqua aliquantulum biliosa, deinde successu temporis, putredine in pus vertitur. Cùm igitur ita habuerit, quoad quidem dolor vehemens detinuerit, per initia antequam ex naribus & auribus erumpat, spongias calida madefactas capiti propius admoueto. Si verò his minimè remittat, vtre eo modo quo in priore morbo vtitor. Aquam autē mulsam aquosam bibat, sin minùs post mulsam, aquam in qua farina hordei crassior macerata fuerit. Ptisanæ verò succum sorbeat, & vinū albū aquosum superbibat. Vbi autem per aures eruperit, febrisq; & dolor remiserit, cibis vtatur aluum subducentibus, à paucis initio ducto, semper aliquid addendo. Calida caput lauet, & aures aqua limpida proluat, spongiamq; melle imburam imponat. Quòd si ne sic quidem resiccetur, verùm diuturna fluxio euadat, post collutionem factam, argentiq; florem, sandaracham, cerusam, singula pari portione tenuiter trita immittito, his aures impleto ac refercito, & si quid superfluat, aliquid de medicamento superiniicito. Cū verò auris resiccata fuerit, vbi expurgaueris medicamentū abluito, deinde, cùm primùm auris resiccata obsurdescat, lenibus fomentis aures foueto. Sic enim non nisi ægrè, ac longo tempore conquiescet. Moriuntur quoque si etiam vehemens dolor aurem occupet, neq; intra septem dies eruperit. Hunc calida multa lauato, & spongias aqua calida maceratas, tepidas expressas, ad aurem apponito. Quòd si ne sic quidem rumpatur, ei fomentum ad aurem admoueto. Sorbitionibus autem & potionibus iisdem quibus in superioribus vtitor. Alius morbus. Aqua si in cerebro suborta fuerit, dolor acutus sinciput & tempora, interdumque alia capitis parte detinet, subindeque rigor ac febris, oculorum regiones dolor occupat, iisque caligant, pupilla scinditur, & ex vno duo sibi cernere videtur, & si surrexerit, ipsum tenebricosa vertigo prehendit, neque ventum, neq; solem sustinet, aures tinniunt, auditoque strepitu indignatur, saliuam & pituitā vomitione refundit, quandoq; verò etiam cibos, capitis cutis extenuatur, & contactu gaudet. Cùm ita habeat, primùm quidem medicamentum sursum purgans, quod pituitam educat exhibeto, post hæc caput purgato, deinde intermissione facta medicamentum deorsum purgans propinato, mox eum cibis quàm maximè aluū subducentib. reficito, sensim semper adiiciendo. Vbi verò iam satis ciborū comederit, ieiunus vomitionib. vtatur, lenticulæ decocto melle & aceto admixto, olera comedens, eoq; die quo vomuerit, primùm quidem cyceonem liquidū bibat, deinde sub vesperum paucis cibis vtatur, neq; lauet, post cibos deambulet & mane, ventum & solem deuitans, neq; ad ignē accedat. Quòd si cùm hæc feceris, sanus euadat, satest, sin minus, vbi eum vere primùm quidem veratro ante purgaueris, deinde etiam in nares medicamentum infundito, & paruo tempore intermisso, deorsum purgato. Deinde postquam cibis eum refeceris, demum secto iuxta sinciput capite, ad cerebrum vsque perforato, & velut sectionem per terebram curato. Alius morbus. Rigor, febris, & dolor caput vexat,

Περὶ ὠδωίνη λαμβαίῃ τὴν κεφαλήν, καὶ ἐπὶ πολὺ κινήσῃ ὡς ἤπιον ἐμέῃ χολήν. ἐνίοτε δὲ καὶ δυσουρέῃ καὶ παραφρονέῃ. ἐπὴν δὲ ἑβδομάδος γένηται, ἐνίοτε ἀποθνήσκει.[27] ἢν δὲ τὴν ἑβδόμην διίῃ, καὶ ἐναταῖος ἢ ἑνδεκαταῖος. ἢν μὲν οἱ ῥαγῇ κατὰ ῥῖνας ἢ κατὰ ὦτα. ἢν δὲ ῥαγῇ, ὑπεκφυγαίει. ῥεῖ δὲ ὑπόχολον ὕδωρ. ἔπειτα τὸ χρόνῳ, πῦον γίνεται. ὅταν δὲ ἐκκαπερν. ὅταν μὲν οὖν ὦτος ἔχῃ, ἕως μὲν ἂν ἡ ὠδωίνη ἔχῃ καὶ ἀρχὰς, πρὶν ῥαγῆναι ἐκ τῶν ῥινῶν καὶ τῶν ὤτων, σπόγγους ἐν ὕδατι θερμῷ βρέχων, ἄωον προσιθέναι πρὸς τὴν κεφαλὴν ἢν δὲ μὴ τοιοῦτος, χαλᾶ, πρὸς ἀσκὸν χρῆσθαι ὡς αὐτῷ δοκῇ, ὥσπερ ὅτι τὸ πρότερος. πινέτω δὲ μελίκρητα ὑδαρέα. ἢν δὲ μὴ ἀπὸ τοῦ μελικράτου,[28] ὃ ἀπὸ τῶν κεμμῶν ὕδωρ πινέτω.[29] ῥοφανέτω δὲ τὸ χυλὸν τῆς πτισάνης, καὶ ὅτι πινέτω λευκὸν οἶνον ὑδαρέα.[30] ἐπὴν δὲ ῥαγῇ κατὰ ὦτα, καὶ πυρέσσῃ αὖθ. καὶ ὁ ὠδωίν, σπόγγοισι χρήσθω ἁλμυρηλιχοῖσιν, ἀραξάμενος ἐξ ὀλίγων, προσθεὶς ἀεί. καὶ λουέσθω θερμῷ κατὰ κεφαλῆς. καὶ κατὰ ὦτα ἁλμυρὸν ὕδατι καθαρῷ. καὶ ἐνιέτω στρογγύλον μέλι ἐμβάπτων, ἢν δέ τοι μὴ ξηραίνηται ὕτως, ἀλλὰ χεῖρον ῥέῃ δὲ ῥοῦμα, ἁλμυρίσας, ἐμβαλὼν ἀργύρου ἄνθος. καὶ δαρσάχιν. ψιμμύθιον, ἴσον ἑκάστου, λεῖα τρίψων ἐμπάσσας δὲ οὖς, σάσειν. καὶ ἢν προσῤῥέῃ ἐπεμβαλεῖν τὸ φαρμάκυ. ἐπὴν δὲ ξηρὸν γένηται τὸ οὖς, ἐκκαθήρας, ἐκκλύσας τὸ φάρμακον. ἔπειτα, κωφὸν γὰρ τὸ πρῶτον ἀποξηραινθέν, πυελῶν αὖθι βλητέον πυέσαι τὰ ὦτα. καθαρσίσεται γὰρ ὕτω, μέλις καὶ σὺ χρόνῳ. ἀποθνήσκουσι δὲ καὶ ἢν ἐς τὸ οὖς προσιοῦσα ὠδωίνη μὴ ῥαγῇ ἐν τοῖσιν ἐντὸς ἡμέρησιν. ἢ πολὺν λύειν πολλῷ θερμῷ, καὶ σπόγγους ἐν ὕδατι θερμῷ βρέχων,[31] ἐκμάσσων χλιαρὸν, προσιθέναι πρὸς τὸ οὖς. ἢν δὲ μὴ ὃ ἔλαιον ῥήγνυται, πυελῶν αὐτῷ τὸ οὖς. ῥοφήμασι δὲ καὶ πόμασι, τοῖσι αὐτοῖσι χρῆσθαι, οἷσι καὶ ὅτι τοῖσι πρόσθεν. Ἑτέρη νοῦσος.[32] Ἡ ὕδωρ ὅτι ἂν ἐγκεφάλῳ γένηται, ὀδυνᾶ ὀξεῖα ἴσχει δὲ τὸ κρέμασος καὶ τὸν κροτάφων, ἐνίοτε ἄλλη. καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. καὶ σκότωσις τῶν ὀφθαλμῶν ἀλγεῖ καὶ ἀμβλυώσσει. καὶ ἡ κόρη σχίζεται καὶ δοκεῖ ἐκ ἑνὸς δύο ὁρᾶν. καὶ ἰλιγγιᾷ, σκοτοδινιᾷ μὲν λαμβαίῃ. καὶ τὸ αἴσθεσθαι ἀπέχει, ἀδὲ τὸν ἥλιον. καὶ σκότωσις τίτσεται. καὶ ὑπὸ φόβου ἀρθρίται ἀκόων. καὶ ἐμέει σίαλα καὶ λαπίῃ, ἐνίοτε καὶ σιάλια. καὶ δέρμα λεπιοῦται τὴν κεφαλῆς, καὶ ἥδεται ψαυόμενος, ὅταν ὕτως ἔχῃ, προσθὲν μὲν δὴ οἱ πιεῖν φάρμακον ἄνω, ὃ, τι φλέγμα ἄξει. καὶ μετὰ τοῦτο τὴν κεφαλὴν καθήραι. ἔπειτα ἀφελείπων φάρμακον πῖσαι κάτω. ἐπὴν δὲ σιάλοισιν αὐαινομένην αὖθι, ὡς ἂν προσχωρήσωσι τοῖσιν, ὀλίγα ἀεὶ προσιθεὶς. ἐπὴν δὲ κατάθηται ἤδη τὰ σιάλια ἀρκούντα, ἐμέτοισι χρήσθω νήστις, ὃ φακείῳ συμμίσγων μέλι καὶ ὄξος, λάχανα προτρώγων. καὶ τῇ ἡμέρῃ ταύτῃ αὖ ἐμέσῃ,[33] προσθὲν μὲν κυκεῶνα πινέτω λεπτὸν. ἔπειτα ἐς ἑσπέρην, σιάλοισιν ὀλίγοισι χρήσθω. καὶ ἀλυτέτω. καὶ περιπατείτω ἀπὸ τῶν σιάλων, καὶ ὀρθρίζων φυλασσέσθω ☉ αὔρεμον καὶ ☉ ἥλιον. καὶ προσθὲν πῦρ μὴ προσιέτω. καὶ ἢν μὲν τοιαῦτα ποιήσαι, ὑγιὴς γένηται, εἰ δὲ μὴ προσκαθήσας αὖθι τοῦ ἥσσος προσθὲν μὲν ἐλλεβόρῳ, ἔπειτα καὶ ἐς ταῖς ῥῖνας ἐγχέαι φάρμακον. καὶ ἀφελιπὼν ὀλίγον χρόνον, κάτω καθήραι. ἔπειτα αὐαινομένας σιάλοισιν, εἶτα καταλαμβάνει τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ βρέγμα, τυπῆσαι προσθὲν ☉ ἐγκέφαλον[34] καὶ ἰᾶσθαι ὡς πρόσθεν.

Ἄλλη νοῦσος. Ῥῖγος, ὀδυνὴ καὶ πυρετὸς ἀφὰ τῆς κεφαλῆς,

μάλιστα

μάλιστα ὑ ἐς ὀ ὦς, ⁊ ἐς τὸν κροτάφους, ⁊ ἐς ὀ βρέγμα. καὶ τὰ χώρας τῶν ὀφθαλμῶν ὀδυνέει. καὶ αἱ ὀφρύες δοκέουσι οἱ ὑπικεῖσθαι. καὶ τὴν κεφαλὴν βάρος ἔχει. καὶ ὧδίες μὲν κινήσῃ, ὠρήσῃ. καὶ ὠρέῃ πολὺ ⁊ ῥηϊδίως. ⁊ τὸν ὀδόντας καρηβαρέει. καὶ αἰμωδίη ἔχει, καὶ αἱ φλέβες αἴρονται, καὶ σφύζουσι τῇ κεφαλῇ. καὶ οὐκ ἀνέχεται ἠρεμέων, ἀλλ' ὀδυνᾶται καὶ ἀλλοφρονέει ὑπὸ τῆς ὀδυνης. κάτωθεν μὲν ⁊ τὰς ῥῖνας, ἢν ⁊ τὰ ὦτα ῥαγῇ, ὕδρωψ ῥᾴστου, καὶ ὑγιὴς γίνεται. ὧδε μὲν, ἀποθνήσκει δὲ ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ὡς τὰ πολλά. αὕτη ἡ νοῦσος γίνεται μάλιστα ἐν λιπυρείῃς, ἐπὴν ἀπαλλαγεὶς τῶν πυρετῶν ἀκαθάρτως ἐῶν, ἢ σιτίων ἐμπλησθῇς), ἢ ποτηρίξῃ), ἢ ἐν ἡλίῳ κάμῃ. ὅταν μὲν ὦτως ἔχῃ, τοῦτον μὲν ἀφαιρεῖν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ αἷματος, ὁπόσον ἂν δοκέῃ. ἐπειτὰ δὲ ἀφῆς ⁊ κεφαλὴν ξυρήσας, ψύγματα τοιοῦτοισι προσφέρειν. ἢν μὴ ὑποχωρέῃ ἡ γαστὴρ, ὑποκλύσαι. πίνειν δὲ διδόναι ⓦ ἀπὸ τῆς πτισάνης χυλὸν ψυχρὸν, ἢ ὑδατώδεα. ὧδε δὲ ⓓ προσφέρειν τὰ ψύγματα μὴ χαλᾶν, μεταβάλλειν, τῷ ἀσκῷ χεῖσθαι, καὶ θερμαίνειν. ἐπὴν δὲ παύσηται ἡ ὀδυνη, σιτίοισι χεῖσθαι ὀλιγοχρηνίκοισι, καὶ μὴ ἐμπιπλάσθαι. ἐπὴν δὲ ἥλικος ἄρος πεπαυμένης τῆς ὀδυνης, πυρώσας αὐτὸ τὸν κεφαλὸν προσφέρειν τὰς ῥῖνας φάρμακον προσήκῃ, καὶ ὀλίγας ἡμέρας τρεῖς, φάρμακον πίνειν κάτω. Ἕτερον νοῦσος. Ἢν ὑποθερμήνωνται τὰ φλέβια, τὰ αἵματα τὰ περὶ ⓦ ἐγκέφαλον, θερμὴν ⓦ ἐγκέφαλον, πυρετὸς ἴσχει ἰσχυρὸς καὶ ὀδυνη ἐς τὸν κροτάφους, καὶ ὁ βρέγμα, ἐς τὸ πίσω τῆς κεφαλῆς. καὶ τὰ ὦτα ἠχεῖ, καὶ πνεύματος ἐμπίπλαται), καὶ ἀκοὴ σοβεῖ. καὶ ἀλύει. καὶ ῥιπτάζει ἄλλος ἐπ' ἄλλον κάτω τῆς ὀδυνης. ἔστι ἀποθνήσκειν πεμπταίους, ἢ ἕκτους. ὅταν μὲν ὦτως ἔχῃ, θερμαίνειν αὐτὸ τὸν κεφαλὸν. ἢν γὰρ ῥαγῇ διὰ τῶν ὤτων ἢ τῶν ὀφθαλμῶν ὕδωρ, ἔστι ὅτε ⓦ ὀλεθρίης ὀλεθρίου ἀπαλλάσσει. ἢν δὲ φύγῃ τὰς ἡμέρας τὰς ἑξῆς, ὁμοίτῳ αὖθις ὦσαν τῷ πρότερον. Ἕτερον νοῦσος. Ἢν ὑποθερμήσωσι αἱ φλέβες ἐς τὸν κεφαλὸν, ὀδυνη ἔχει βαρυτέη τὸν κεφαλὴν πᾶσαν, ⁊ ἐς ⓦ τράχηλον. ⁊ μεταβάλῃ, ἠῶτε ἠῶ τῆς κεφαλῆς. ἢν ἐπειδὴ αἰᾶς ᾖ, στρεβλοδινὴ μὲν ἴσχει. πυρετὸς δὲ οὐ λαμβάνει. ὅταν οὖν ὦτως ἔχῃ, ξυρήσας τὸν κεφαλὴν ἢν μὴ ποιῇ χλιάσμασιν ὑποκωφῇ. ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ μέτωπον, ἢ ἀπολήγει τὸ δασύ. ἐπὴν δὲ τάμῃς διαφείλας τὸ δέρμα ὅταν ἀπορρυῇ τὸ αἷμα, ἠσὶ λεπτοῖσι διαπάσας. ἐπὴν δέ σοι τὸ αἷμα ἀπορρυῇ, σιωπῆς τὸν κηρὸν, κηρίνῃ δισπλῇ κατειλίξας πᾶσαν αὐτὸν. ἔπειτα προσχείσας τῇ κηροπίσσῃ καλλιόσιον, ὑπτιάσεις κάτω ὑπὸ τὸν ἕλκει, ἔθειον πινέον ὑποπιάσεις, καταδήσας. ⁊ μὴ λύσας ἄχρις ἑπτὰ ἡμερέων, ἢν μὴ ὀδυνη ἔχῃ. ἢν δ' ἔχῃ, ἀπολύσας ἄσας. διδόναι δὲ ἕως ἂν ὑγιὴς γένηται), πτισάνην μὲν τὸ ἀπὸ τῆς κριθῆς. ῥοφεῖν δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης, ⁊ ὑποπίνειν ὕδωρ. Ἕτερον νοῦσος. Ἢ δὲ χολὰ ὁ ἐγκέφαλος, πυρετὸς ἴσχει βληχρὸς. ⁊ ῥῖγος. ⁊ ὀδυνη ὅλη τῆς κεφαλῆς πᾶσης. μάλιστα ὑ ἐς τὸν κροτάφους, καὶ ἐς τὸ βρέγμα. καὶ ἐς τὰ χώρας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ αἱ ὀφρύες ὑπικρέμασθαι δοκέουσι. ⁊ ἐς τὰ ὦτα, ὀδυνη ἔσφοιτᾷ. ⁊ σιόλοτε καὶ κατὰ τὰς ῥῖνας χολὴ ῥέει. ⁊ ἀμβλυώσσουσι τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι. καὶ τοῖσι μὲν πλείοσιοι, ἐς τὸ ἥμισυ τῆς κεφαλῆς ἡ ὀδυνη ἐσφοιτᾷ. γίνεται δὲ ⁊ ἐν παση τῇ κεφαλῇ. ὅταν οὕτως ἔχῃ, ψύγματα ⓓ προσφέρειν προσὸς τὸν κεφαλὸν. ⁊ ἐπειδὴ ἥτε ὀδυνη καὶ τὸ πνεῦμα παύηται, σιλίνου χυλὸν ἐς τὰς ῥῖνας σταλάζειν.

prǽcipuè verò ad aurem & tempora, ac ſinciput, & oculorum regiones dolet, ſupercilia velut pondus incumbere videntur, & caput grauatur, ac ſi quis eum agitet, vrinam reddit copiosè & facilè, dentes torpor & ſtupor detinet, venæ attolluntur & in capite pulſant, quietem ferre nequit, ſed anxietudine premitur, & præ dolore mente alienatur. Huic ſi quidem per nares aut aures eruperit, aqua effluit aliquantum purulenta, & conualeſcit, ſin minùs, ſeptem diebus ferè moritur. Hic morbus prǽcipuè ex febre lipyria ortum habet, cùm febre liberatus, neque purgatus, aut cibis & vino ſe impleuerit, aut inebriatus fuerit, aut in ſole ſe exercuerit. Cùm ſic habuerit, primùm quidem ſanguinem ex capite quacunque parte viſum fuerit demito, eoque detracto, raſo capite ei refrigerantia admoueto, & ſi venter non ſubducatur, per infuſum ſubluendus. Potui autem ptiſanæ ſuccus frigidus exhibendus, & aqua ſuperbibenda. Quòd ſi ad refrigerantia ei non remittat morbus, mutatione facta, vtre vtitor & calefacito. Vbi verò dolor ſedatus fuerit, cibis aluum ſubducentibus vtatur, neque impleatur. Cùm autem ſedato dolore ad vigeſimum diem peruenerit, fomento capiti adhibito, medicamentum ad nares admoueto, & intermiſſione trium dierum facta, medicamentum deorſum purgans propinato. Alius morbus. Si venulæ copiam ſanguinis circa cerebrum ſupereuomuerint, & cerebrum calefecerint, febris ac dolor vehemens ad tempora, ſinciput, & poſteriorem capitis partem detinet, aures tinniunt, flatibus implentur, nihil audit, æſtuat, & præ dolore ſe ipſe ineontinenter iactat. Hic quinto aut ſexto die moritur. Cùm ſic habuerit, caput calefacito. Etenim ſi per aures aut nares aqua proruperit, periculum effugit. Quòd ſi ſextum diem euaſit, eandem victus rationem quam in priore morbo inſtituito. Alius morbus. Si venæ in caput ſupereuomuerint, dolor leuis totum caput detinet, & ad ceruicem pertingit, interdumque ad alias capitis partes tranſmittit, deinde vbi ſurrexerit, eum tenebricoſa vertigo occupat, febris non prehendit. Cùm ſic habuerit, deraſo capite, niſi calefactoriis ceſſarit, à capite frontem quâ capillus deſinit, ſcindito, ſectam cutim diducito, vbi ſanguis defluxerit, tenuiſſimo ſale conſpergito. Poſtea verò quàm ſanguis defluxerit, totam ſectionem duplici filo inuolutam componito, deinde ſplenium cera & pice illitum, vlceri inferiore parte imponito, lana ſuccida appoſita deligato, & ſinito ad dies ſeptem, niſi dolor detineat, qui ſi detineat, ſoluito. Aquam autem in qua farina hordei craſſior macerata fuerit, quoad conualuerit, ei bibendam exhibeto, ptiſanæ verò ſuccum ſorbendum, aquam etiam ſuperbibendam dato. Alius morbus. Si cerebrum bilis vexet, febris lenis & rigor detinet, doloréque toto capite, prǽcipuè verò ad tempora, ſinciput, & oculorum regiones, ſupercilia ſuſpendi videntur, & ad aures dolor peruadit, quandoque per nares bilis effluit, oculi caligant, & pleriſque quidam ad dimidiam capitis partem dolor peruenit, toto etiam capite oritur. Cùm ita habuerit, refrigerantia ei ad caput admoueto, & vbi dolor & fluxio quieuerit, apijſuccum in nares inſtillato,

neq; lauet quamdiu dolor detinet, & milium liquidum pauco melle affuſo ſorbeat, & aquam bibat. Quòd ſi aluus non ſubducatur, braſſicas edat, & ſuccum ſorbeat, ſin minùs, foliorũ ſambuci ſuccum ad eundem modum. Cumq; tempeſtiuũ tibi videbitur, cibos quàm maximè aluum ſubducentes ei porrigito. Ac ſi propulſata fluxione & dolore, ad ſupercilia iuxta naſum pondus quoddam ei incumbere videatur, mucuſq; craſſus ſit & putridus, fomento ex aceto, aqua & origano adhibito, mox calida loto, æris florẽ & myrrham ad nares admoueto. Hæc vbi feceris, plærunq; ſanum videbis, morbus autem minimè eſt lethalis. Alius morbus. Si ſyderatum cerebrum fuerit, dolor ex occipitio ad ſpinam tendit, & cor frigus permeat, derepente nouus ſudor oritur, & per nares ſanguis fluit, plęriq; etiam vomunt. Hic intra tres dies moritur. Quòd ſi ſeptimum diem ſuperauerit (plęriq; verò minimè ſuperant,) & ſi ſanguinem vomat, aut ex naribus effluat, neq; eum calida lauato, neq; calefactoria admoueto. Acetũ verò album aqua temperatum potui exhibeto, & ſi debilis fuerit ptiſanam ſorbendã dato. Quòd ſi plus æquo ſanguinẽ tibi vomitione refundere, aut ei ex narib. effluere videatur, à vomitu quidem fariną ſetaniam aquæ inſperſã bibat. Si verò ex naribus fluat, brachiorũ & temporũ venas, ſpleniis ſuppoſitis deligato. At ſi horum neutrũ affuerit. occipitium autem, & ſpinã dolor vexet, & ad cor frigus procedat, eruo pectus, dorſum, occipitiũ, & ceruicem calefacito. Hęc cùm feceris maximè iuueris. Pauci verò ex hoc morbo euadũt. Alius morbus. Derepente ſanum capitis dolor prehendit, cõfeſtimq; vox eum deficit, ſtertit, & os apertum eſt, & ſi quis eum vocet aut agitet, ſolùm ingemiſcit, nihil intelligit, vrinã copioſam reddit, eamq; ſe reddere nõ percipit. Hic niſi eum febris corripiat, intra ſeptem dies moritur. Quòd ſi corripuerit, plærunq; ſanus euadit. Huiuſmodi autem morbus ſenioribus ferè cõtingit, magiſq; quàm iunioribus. Hic cùm ſic habeat, multa calida lauãdus eſt, & quàm maximè fouendus, eiq; aqua mulſa tepida in os inſtillanda. Quòd ſi ad ſe redeat & morbum effugiat, cùm eum cibis refeceris, & vires valere videbuntur, immiſſo in nares medicamento, pauciſq; intermiſſis diebus medicamentum deorſum purgans propinato. Niſi enim purgaueris, metus eſt ne rurſus morbus reuertatur. Ferè autem ex priore minimè euadunt. Alius morbus. At ſi quis ex temulentia voce deficiat, ſi quidẽ iam confeſtim eum febris corripiat, cõualeſcit, ſin minùs, intra tertium diem moritur. Cùm ita habentem offenderis, multa calida lauato, & ſpongias calida imbutas ad caput admoueto, & in nares cepas detracto cortice immittito. Hic ſiquidem apertis oculis & voce recuperata ad ſe redeat, neq; nugas loquatur, eo die ſopore detentus iacet, poſtero verò conualeſcit, Quòd ſi erectus bilem vomuerit, in inſaniam agitur, fereq; diebus quinque, niſi dormiat, moritur. Hunc igitur hæc facere oportet, multa calida lauare, donec ad ſe redeat, deinde copioſo oleo illitum, in mollibus ſtratis, veſtimentis contectum recumbere, neque apud eum lucernam ardere, neque loqui.

καὶ μὴ λουέτω ἕως ἂν ἡ ὀδυνη ἔχῃ. [39] χαίροφανέτω κέγχρεον λεπτὸν, μὴ ὀλίγον πεπταχέων. καὶ πινέτω ὕδωρ. ἢν δὲ μὴ ὑποχωρέῃ, κεφάλας ἐσθιέτω ⟨℔⟩ χυλὸν ροφανέτω. ἢν δὲ μὴ, [40] τ αὐτῆς τῶν φύλλων ⟨℔⟩ αὖθις ζωπον. ⟨ἐ⟩πὴν σοι δοκέῃ καιρὸς εἶναι, σιτία προσφέρειν οἷς ὑποχωρητικώτατα. καὶ ἢν ἀπηλλαγμένου τὸ ῥεύματος καὶ τῆς ὀδυνης, [41] ὑπὸ τῆς ὀσφύος αὐτῷ βάρος δοκῇ γίνεσθαι καὶ ⟨℔⟩ μυξωτῆρα, ἢν μὲν παχείη ἡ καὶ σαπρὴ, πυελήσας αὐτὸν ὄξει καὶ ὕδατι καὶ ὀλιγελαίῳ, ἔπειτα λούσας θερμῷ ὕδατι, προσθεῖναι τὸ αὐτὸς τὸ χαλκοῦ, ⟨ἐ⟩πὶ τὴν ὀμφαλὸν προὸς τὰς ῥῖνας. ταῦτα ποιήσας, ὡς τὰ πολλὰ [42] ὑγιῆ δείξεις. ἡ δὲ νοῦσος ὐ θανατώδης. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν σφακελίσῃ ὁ ἐγκέφαλος, ὀδυνη λάζεται ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐς τὴν ῥάχιν. καὶ ὅπῃ τὴν καρδίην καταφοιτᾷ ψύχος. καὶ ἱδρὼς ἐξαπίνης ψυχρὸς τελέθει. καὶ ἀφὶ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ. πολλοὶ δὲ καὶ ἐμέουσιν. οὗτοι ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκει. ὧν δὲ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὑπερφύγῃ, οὐκ ὑπερφεύγουσι δὲ ⟨℔⟩ πολλοί. ὧν οὖν τὸ αἷμα ἐμέῃ ἢ ἐκ τῶν ῥινῶν ῥέῃ, μήτε λούειν αὐτὸν θερμῷ, μήτε χλιάσματα προσφέρειν. πίνειν δὲ διδόναι, ἔξω λύθρου [43] ὑδαρέα χιραλν. καὶ ὧν ἀδυνέῃ, τ πλησίον ροφείτω. ὧν δὲ πλείονός σοι δοκέῃ τὸ διχάμου ἐμέειν τὸ αἷμα, ἢ ἐκ τῶν ῥινῶν ⟨℔⟩ ῥέῃ, ἀπὸ μὲν τὸ ἐμέτου πινέτω [44] ἀγήνου σιτηρίου ὅπῃ ὕδωρ ὑπιπάσων. ὧν δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν ῥέῃ καὶ ἀποδιττώτω τὰς φλέβας τὰς ἐν τοῖσι βραχίοισι, καὶ τὰς ἐν τοῖσι κροτάφοισι, ἀσφιγγὰς ὑποδήσας. ὧν τούτων ⟨℔⟩ μὴ σ ἕτερον ἔῃ, ἀγκὴ δὲ τὸ κοίλα, καὶ ⟨℔⟩ τραχήλων, καὶ τὸν ῥάχιν, ⟨ἐ⟩πὴν ὅπῃ τὴν καρδίην ἵῃ ὁ ψύχος, χλιαίνειν ἐν τοῖσιν ὑπόθεσι τὰ σώματα, ⟨ἐ⟩πὶ ⟨℔⟩ νώτου. καὶ τὸν κοίλα. καὶ ⟨℔⟩ τραχήλων. ταῦτα ποιέων, μάλιστα αὐ ὠφελέοι. ἐκφυγόντι δὲ τ τοιαύτην νοῦσον, ὀλίγοι. Ἑτέρη νοῦσος. [45] Ἐξαπίνης ὑγιαίνοντα ὀδυνη ἔλαβε τὸν κεφαλὸν. καὶ παραληρήματα ἄφωνος γίνεται. καὶ ῥίγος. ⟨ἐ⟩ὸ σῶμα κέχυται. ⟨ἐ⟩ὰν μὲν ὑς αὖθις καλέῃ ἢ κίνησιν, ξενάζῃ μακρὸν. σωιῇ ὃ ὀλίγον. καὶ οὐρέῃ πολύ. [46] ⟨ἐ⟩ὰν ἐπάγῃ οὐρέων. οὗτοι ὧν μὴ πυρετὸς λάβῃ, ἐν τρισὶν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκει. ὧν δὲ λάβῃ, ὡς τὰ πολλὰ ὑγιὴς γίνεται. ἢ ὃ τοιαύτην νοῦσος προσουτέρησι μάλιστα γίνεται, ἢ νεωτέρῃσι. τέκμαρ ὅτῳ οὕτως ἔχῃ, λούειν χρὴ πολλῷ ⟨ἐ⟩ὶ θερμῷ. καὶ θάλπειν ὡς μάλιστα. ⟨ἐ⟩ὶ σιτίζειν μυίκρηστον χλιαίνων ἐς τὸ σῶμα. ὧν δὲ ἔμφρων γίνηται ⟨ἐ⟩ὰ ἐκφύγῃ τὸν νοῦσον, αὐακομίσας αὐτὸν σιτίοισιν, ἐπὴν σοι δοκέῃ ἰσχύειν, ἐς τὰς ῥῖνας ἐνθεὶς αὐτῷ φάρμακον, καὶ ἀγλιπῶν ὀλίγας ἡμέρας, κατωτερικὸν δοὺς πιεῖν. ὧν γὰ μὴ καθήρῃς δεῖμα αὖθις τὸν νοῦσον ἐπιστρέψαι. ἐκφυγγάνουσι δ οὐ μάλα ἐκ τῆς πρώτης. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν ὃ ἐκ παραλύσιος ἄφωνος γίνηται, ὧν μὲν αὐτίκα δὴ καὶ παραχρῆμα λάβῃ μὴ πυρετὸς, ὑγιὴς γίνεται. ὧν δὲ μὴ λάβῃ, τελευτᾷ ἐπὶ τρισὶν ἡμέρῃσιν. [47] ὧν δ μὴ ὕτως ἔχῃ, ὧν δ ἐπιτύχῃς, λούειν πολλῷ ⟨ἐ⟩ὶ θερμῷ. καὶ πρὸς τὸν κεφαλὴν ἀπόζοις ἐν ὕδατι βάπτων θερμῷ, προσιέναι, καὶ ἐς τὰς ῥῖνας κώμμυα ἀπολέπων ἐνιέναι. ⟨ἐ⟩ὰν μὲν αὐαπτείνας ⟨ἐ⟩ὺ ὀφθαλμοὶ καὶ φθεγξάμενος πρὸς ἑωυτὸν γλῶσσαν καὶ μὴ φλυαρῇ, τὸν μὲν ἡμέρην τοῦτον κεῖται κωμῶντα. τῇ δ ὑστεραίῃ ὑγιὴς γίνεται. ἢν δ αὖ ἀναπαύσας χολὴ ἐμέῃ, μᾶλλον καὶ ἀποθνήσκει μάλιστα. ἐν πέντε ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ κατακοιμηθῇ. τέκμαρ οὖν χρὴ τάδε ποιέειν. λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ, ἐς τ αὖ αὖθις ἐς ἑωυτὸν παρῇ. ἔπειτα ἀλείφειν πολλῷ καταπλάσματα ἐς τρώματα μαλθακῶς, καὶ ὑποδήσειν ἱμάτια. καὶ μήτε λύχνον κήδειν παρ αὐτῷ, μήτε φθέγγεσθαι.

ὡς γὰ

ὡς γὰρ ἀπὸ βαλανείου ἰόντι λουτρὸν καταλαμβάνει. καὶ ἐὰν κοιμηθῇ, ὑγιὴς γίγνεται. ἐπὴν δὲ πρὸς ἑωυτὸν ἔλθῃ, τρισὶ τοῖσι πρώτοισιν ἢ τετράσι ἡμέρῃσι τρῖτον ἢ τέταρτον, διδόναι χρὴ λεπτὸν ῥοφητὸν, ἢ πτισάνης χυλόν. καὶ οἶνον μελίτοσδέα πίνειν. ἔπειτα σιτίοισι χρῆσθαι ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ὀλίγοισιν ἐπιφέρειν. Σφάκελος ἐγκεφάλου. Ἢν σφάκελος λάβῃ, ἢ ὀδυνᾶται ἧσσον μᾶλλον τὸ πρόσθεν τοῦ κεφαλῆς ἐκ τοῦ σμικροῦ. καὶ αἰσθάνεται. καὶ πελιδνοῦται καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος καταλαμβάνει. ὅταν δ' ὕπνος ἔχῃ, κάμνειν χρὴ, ἵνα ἐγρηγορὼς ἀναπαύηται. καὶ διαφανίζειν τὸ ὀστέον, ξύοντα ἕως ἂν ἀφίκηται εἰς τὸ διπλοΐδα εἶναι καὶ ἰᾶσθαι ὡς κάτωγμα. Τερηδών. Ὅταν τερηδὼν γένηται ἐν τῷ ὀστέῳ, ὀδυνᾶται ἀπὸ τούτου τὸ ὀστέον. τῷ δὲ χρόνῳ λεπτὸν γίνεται. καὶ ἀναφυσᾶται. καὶ γίνεται ἔσω αὐτῷ κάτωγμα. καὶ ἰοῦται τῷ ἀναπάλιν, ὑρήσεις ἀνατεῖνον ὀστέον καὶ τρηχὺ καὶ πύῤῥον. οἱοῖσι δὲ καὶ διαβεβρωμένον τοῖς τοῦ ἐγκεφάλου. ὅταν μὲν ὕπως ἔχοντα ὑπὸ τύχης, ἰοῦται μὴ ἐν πέρῃ διαβεβρωμένον, ἐᾶν ἄριστον. καὶ ἰᾶται ὡς ἕλκος. ἰοῦται δὲ τετρωμένον μὲν μὴ ἐν τρηχεῖ, ξύσας μέχρι τοῦ διπλοΐδος, ἰᾶται ὥσπερ τὸ πρόσθεν. Ἑτέρη νοῦσος. Ἢν βλητὸς γένηται, καὶ ἀγχέει τὸ πρόσθεν τοῦ κεφαλῆς. καὶ δοκέουσιν ὀφθαλμοῖσιν οὐδὲν ὁρᾶν. ἀλλὰ κῶμα μιν ἔχει. καὶ ἰοῦται αἱ φλέβες ἐν τοῖσι κροτάφοισι σφύζουσι. καὶ πυρετὸς βληχρὸς ἔχει. καὶ τοῦ σώματος πᾶντος ἀκρησίη, καὶ μινύθει. ὅταν μὲν ὕπως ἔχῃ, καὶ λούειν αὐτὸν θερμῷ πολλῷ. καὶ χλιάσματα πρὸς τὴν κεφαλὴν προσιέναι. ἐκ δὲ τοιούτων ἐξαιρέειν ἔνια σμύρναν καὶ ἄλλο χαλκοῦ. ῥοφεῖν δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης. καὶ πίνειν ὕδωρ. καὶ ἰοῦται μὲν τοῦ πολέος ῥαΐων γένηται. Εἰ δὲ μὴ, αὐτίκα μάλα ἴσχει, ἤδη αὐτοῦ τὸ βρέγμα. καὶ ἔστιν ἀποῤῥυῆναι τὸ αἷμα, σπογγιὰς ἐπιθεῖναι, ἵνα σῃ. καὶ καταδῆσαι. ἰοῦται δὲ μὴ ἴσχῃ, ἀποθνήσκει ἐκπνοὴν δεκαταῖος, ἢ ἑβδομαῖος ὡς ἐπὶ πολλά. Κεφαλῆς πόνος. Πυρετὸς λαμβάνει καὶ ῥῖγος καὶ ὀδυνᾶται τὸ κεφάλαιον. καὶ τὰ σιαγόνια οἰδίσκεται. καὶ τὸ πτύαλον χαλεπῶς καταπίνει. ἀποπτύει δὲ καὶ τὰ σιαλώδεα πλεῖστα, κατ' ὀλίγα. καὶ ὅταν τὸ φάρυγγι κάτω ῥέγχει. καὶ ἰοῦται καταλαβὸν τὸ γλωττίδιον σκέπῃ, ὁ μὲν γὰρ ἀρτηριέων ὀλίγας, ἀλλὰ λαπαρός. ἡ δὲ φάρυγξ ἔσωθεν σιάλου γλίσχρου ἔμπλεως, καὶ οὐ δύναται ἐκχέασθαι, καὶ οὐκ ἀνέχεται κεῖσθαι, ἀλλ' ἰοῦται καταπέπτηται πνίγεται. τὸν μὲν οὖν ὕπως ὑπὸ τύχης ἔχοντα, ποιέειν τάδε. τοῦτον μὲν σικύας προσβάλλειν προσθέν Ⓜ ὀπίσθιον Ⓜ ὑπὸ τὸ τραχήλου, τὸ πρῶτον. ἔπειτα τὸν δάκτυρα σὺν τῇ κεφαλῇ καὶ τὸν δάκτυλον τὸ οὖς, ὑπένερθε ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ ἔστιν ἀποφίγξης τὸν σικύον, ἐὰν προσκέεσθαι ὡς πλεῖστον χρόνον. ἔπειτα πυελὸν αὐτῷ ὄξει καὶ λίπει καὶ ὀρίγανον καὶ καρδάμου σπέρματι, πεῖσαι λεῖα, κεράσας τὸ ὄξος ἰσόρροον ὕδατι. καὶ ἀγείρα ὀλίγην ὑπισάξας, δλεῖναι τοῦτο. ἔπειτα ἐς χυτρείδα ἐγχέας ὑπιθεὶς ὑπόθημα, καλαμον ὑπθεῖναι κοῖλον. ἔπειτα ὑπιθεὶς ἐπ' αὐθράκας, αἰνάζεσθαι. καὶ ἔστιν ἀφῇ τὸ αὐλοῦ τὸ καλάμου ἡ ἀτμὶς αἰεὶ προσχάσκον ἔχεται. ἔσω τὸν ἀτμίδα, φυλασσόμενος μὴ καταικαύσῃ τὸν φάρυγα. ἔξωθεν δὲ σπόγγους βάπτων ἐς ὕδωρ θερμὸν, προσιθέσθαι προσθὲν τὰς γνάθους καὶ τὰ σιαγόνια. ἀναλαμβάνειν δὲ αὐτῷ ποιέειν, ὀρίγανον καὶ ζύμωσαι, καὶ σέλινον, καὶ μίνθιον, καὶ λίβανον ὀλίγον. μελίκροτόν τε κεράσας ὑδαρές, ὄξος ὀλίγον ὑπισάξαι. λεῖα τρίψας δὲ φύλλα τῶν προειρημένων βοτανέων, καὶ ὀλίγον τοῦτο δεῖς, χλιαίνας αἰεὶ χρᾶσθαι ἔστω.

A balneo enim ferè somno corripitur, & si dormierit, sanus euadit. At postquam ad se redierit, tribus quatuórve primis diebus, milium liquidum, aut ptisanæ succum sorbendum, & vinum mellitum bibendum exhibeto. deinde cibis molliſſimis primumq; paucis vtatur. Cerebri syderatio. Si syderatio corripit, dolor sensim anteriorem ferè capitis partem detinet, & intumescit, liuescit, febrisq; ac rigor prehendit. Cùm sic habuerit, qua parte tumescit, secare oportet, & os perpurgatum radere, donec ad duplicatam laminam perruperit, deinde non secus ac fracturam curare. Caries. Cùm caries in osse obor-
ta fuerit, ex ea os dolor corripit, successu verò tem-
poris tenue euadit, inflatur, in eoque fractura con-
tingit. Quòd si secueris, os distentum, asperum, & sulcum reperies, quibusdam verò etiam ad cere-
brum vsque corrosum. Cùm ita habentem offende-
ris, siquidem vltra corrosum fuerit, sinere optimum, & quàm citissimè vlcus curare. Si verò perforatum non fuerit, sed asperum, derasum ad duplicatam vs-
que laminam, sicuti præcedens curato. Alius mor-
bus. Si quis sit velut syderatus, & capitis anteriore parte dolet, oculisq; videre non potest, sed sopor ipsum detinet, & si temporum venæ pulsent, & leuis
febris totiúsque corporis ad motum impotentia de-
tineat, & imminuatur: cùm sic habuerit, tum cum multa calida lauato, tum ad caput calefactoria ad-
moueto. A fomento verò myrrham & æris florem in nares infundito. Ptisanæ succum sorbendum & a-
quam bibendam dato. Et siquidem cum hæc feceris melius habeat, sat est, sin minùs (hæc enim vnica spes est) ei synciput diuidito, cúmque sanguis effluxerit labra componito, curato & deligato. Quòd nisi diuiseris, decimooctauo aut vigesimo die ferè moritur. Angina. Febris & rigor corripit, caput dolet, maxillæ intumescunt, ægrè sputum deglutit, sali-
uam duram sensim expuit, & in imis faucibus sterti-
tit. Quòd si apprehensa lingua considéraueris, cur-
culionem quidem non magnum, sed mollem vide-
bis. Fauces interiores saliua viscida implentur, neque excreare potest, neque decubitum sustinet, sed si decumbat suffocatur. Cùm sic affectum offen-
deris, hæc facito. Imprimis quidem cucurbitulas ad primam ceruicis vertebram admoueto, deinde capiti ante raso ad aurem vtraque ex parte apponito, & vbi scarificaueris, cucurbitulam quàm plurimo tempore adhærere sinito. Deinde suffitum illi ex
aceto, nitro, origano, & nasturtij semine parato. Quæ leuiter trita, pari aquæ mensura ad acetum per-
mixta, & pauco oleo instillato, macerato, postea in ollam infusa, operculo apposito, arundine caua indita, mox prunis imposita feruefacito, & vbi per arundinis fistulam sursum vapor ascenderit, eum a-
perto ore intro trahat, ea cautione adhibita ne fau-
ces adurat. Exteriore verò parte spongias aqua ca-
lida imbutas ad genas & maxillas apponat. Oris autem collutionem ei facito ex origano, satu-
reia, apio, mentha, & pauco nitro, aquáque mulsa aquosa admixta, paucum acetum instilla-
to. Prædictarum herbarum foliis læuigatis ac tri-
tis, nitróque in ea macerato, tepido os colluat.

Si verò ſaliua retinetur, læuigato myrti ſurculo, & ſummæ eius parte tenella inflexa molli lana obuoluta, conſpectis faucibus, ſaliuam expurgato, & ſi venter non ſubeat, glandem adhibeto, aut infuſo ſubluito. Ptiſanæ autem ſuccum ſorbeat, & aquam inſuper bibat. Quòd ſi ei tumor rubicundus enaſcatur, & ad pectus intumeſcat, & ardeat, ſalutis maior ſpes eſt. Hæc autem ei facienda ſunt. Vbi foras inflammatio vertitur, betas frigida imbutas admoueto, tepidis autem os colluat, & ne lauet. Quibus factis ferè euadet. Morbus autem lethalis eſt, & omninò pauci euadunt. Alia angina. Febris & dolor caput prehendit, fauces & maxillæ inflammantur, neque ſaliuam deuorare póteſt, ſed craſſum & copioſum expuit, & ægrè loquitur. Cùm ſic habuerit, primùm quidem eò quo ſupra diximus modo cucurbitulam admoueto, deinde ſpongiam calida maceratam ceruici & maxillis apponito, aquam mulſam aquoſam ad os colluendum exhibeto, & ptiſanæ ſuccum ſorbere cogito. Quòd ſi vbi hæc fecerit ſaliua non exeat, ſuffitum eodem modo velut in ſuperiore parato. Quòd ſi ei ad pectus aut ad ceruicem inflammatio vertatur, betis aut cucurbitis conciſis in aquam calidam coniectis, frigidam ſuperſorbeat & bibat, quò faciliùs ſputum excreetur. Cùm verò tumor in pectore extuberat, plures euadunt. At ſi faucibus & tumoribus ſedatis ad pulmonem morbus verſus fuerit, confeſtim febris & lateris dolor inſuper corripit, & vbi hoc contingit, plærunque moritur. Quòd ſi dies quinque effugerit, purulentus euadit, niſi ipſum confeſtim tuſſis corripuerit, quæ ſi corripuerit, excreato & repurgato ſputo conualeſcit. Huic quamdiu dolor lateris detinet, latus calefaciendum, & offerenda quæ pulmonis inflammationi conueniunt. Quòd ſi dies quinque ſuperarit, & febris remiſerit, tuſſis verò detinet, primis quidem diebus ſorbitionibus vtatur. Cùm verò cibos ſumere occœperit, quàm pinguiſſimos & maximè ſalſos edat. At ſi tuſſis non adſit, verùm purulentum fieri cognoſcas, vbi cœnauerit, cumque dormire volet, allia quàm plurima cruda edat, & vinum generoſum meraciùs ſuperbibat. Quòd ſi ſic quidem ei pus eruperit, bene habet; ſin minùs, poſtridie vbi calida laueris, ſuffitum exhibeto, & ſi eruperit, velut purulentum curato. Alia angina. Linguæ pars poſterior inflammatione tentatur, locuſque ſub tonſillis ad guttur (qui Græcis κλειθρον dicitur) neque ſaliuam, neque aliud quicquam deuorare poteſt, ſed ſi cogatur, ei per nares effluit. Cùm ſic habuerit, mentham viridem, apium, origanum, nitrum, & rhois rubri portionem terito, melle ſubigito, iiſque craſſioribus redditis linguam interiore parte qua intumeſcit illinito. Deinde ficus aqua decoquito, rhois triti paruam portionem hoc ficuum decocto macerato, eóque ſi poſſit ad gargariſandum vtatur, ſin minùs, os colluat. Aquam verò in qua craſſiores farinæ hordeaceæ partes maceratæ fuerint, potui exhibeto. Exteriore autem parte collo & maxillis cataplaſma ex farina calida in vino & oleo cocta imponito, & panes calidos admoueto. Vt plurimùm enim locus ſub tonſillis ad guttur ſuppurat. Quòd ſi ſua quidem ſponte eruperit, ſanus euadit, ſin minùs, vbi

ὡὴ ἢ δ' σίαλον ἴσχηται, μύρτου λαβὼν κλάδον λείῳ ποιήσας, καὶ δ' ἄκρου αὐτῆς ὀπτικάμψας δ' ἁπαλόν, κατειλίξας ἀδὲ ἐν ἐλαίῳ μαλθακῷ καθαρῶν ἐς τ' φάρυγγα, δ' σίαλον ἐκκαθαίρειν. καὶ ἰὼ ἡ γαστὴρ μὴ ἐπιχωρέῃ, βάλανον τοῦ συκίδεαν, ἢ ἐπισχλύζειν. ῥοφανέτω ἢ τ' χυλὸν τ' πτισάνης, καὶ ὕδωρ ὀπτιπινέτω. εἰ δὲ ⓐ οἴδημα ἐκφύῃ καὶ οἰδίσκε) τοῦς τὰ σήθεα καὶ ἔρυθρὸν ἔῃ, καὶ κήπτηται, ἐλπίδες πλέονες σωτηρίης. ποιέειν δὲ ⓐ τάδε, ἐπὴν ἔξω τράπε) δ' φλέγμα, τοῦτο ἐμβάπτων ἐς ὕδωρ ψυχρὸν, τοῦσιθέναι. ἀναλαργαρίζέτω ἢ χλιαροῖσι δ' ἡσυχέτω. ἰὼ ποιέων, μάλιστα αὖ ἐκφυσήσῃ. ἡ ἢ νοῦσος θανατώδης, καὶ ἐκφυσήσιον ὀλίγιστοι. Ἑτέρα κυνάγχη. Πυρετὸς καὶ ὀδυνὴ λαμβάνει τ' κεφαλεώ. καὶ ἡ φάρυγξ φλεγμαίνει. καὶ τὰ σιαγόνια. καὶ δ' σίαλον καταπίνειν ὀδυνᾶ). πίνει ἢ παχὺ καὶ πολλόν. καὶ φθέγγεται χαλεπῶς. ὅταν οὕτως ἔχῃ, τοῦτον μὲν σικύῃσι τοῦσοβάλλειν, τ' αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ καὶ αὔωθεν ἐπορμῶν. ἔπειτα τοῦσοίσειν σπόγγον βρέχων ἐν ὕδατι θερμῷ, τοῦς τ' τράχηλον καὶ τὰ σιαγόνια. ἀναλαργαρίζειν ἢ διδόναι μελίκρητον ὑδαρές. ῥοφᾶσθαι ἢ ἀναλαμβάζειν τ' χυλὸν τ' πτισάνης. ἰὼ δὲ ⓐ τὰ τοιαῦτα ποιέοντι δ' σίαλον μὴ ἐξίῃ, πυελίαι ⓦ αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ ἐν τῇ τοῦσθεν. ἰὼ δὲ οἱ ἐς τὰ σήθεα τράπηται, ἢς ἐς τ' τράχηλον δ' φλέγμα, τοῦτο ἢ κολεχύνας καταλαμβάν, ἐμβαλὼν ἐς ὕδωρ χλιαρὸν, ὀπτροφανέτω καὶ πινέτω ψυχρὸν, ὅπως δ' σίαλον διπετέστερον ἀπηχέμπηται. ὅταν ἢ ὀξοιδήσῃ ἐς τὰ σήθεα, ⓐ πλέονες ἐκφύσεσιν. ἰὼ ἢ τ' φάρυγγος καθεψηκυίης, καὶ τῶν οἰδημάτων, τραφῇ ἐς τ' πλεύμονα ἡ νοῦσος, πυρετὸς αὐτῇς ἐπῆλθε καὶ ὀδυνὴ τῶ πλευρῶ, καὶ ὡς ὀπτοπολὺ ἀπέθανε, ἐπῶ τῶτο γίνηται. ἰὼ ἢ ἐκφύγῃ ἡμέρας πέντε, ἔμπυος γίνεται, ἰὼ μὲν μὴν βὴξ ὀπτιλάβῃ αὐτίκα. ἰὼ ἢ ἐπολάβῃ ἐπαχρεμπάμβυος καὶ ἀποκαθαρθεὶς, ὑγιὴς γίνεται. τῶτον ἔστ' ἂν ἡ ὀδυνὴ τὸ πλευρὸν ἔχῃ, χλιαίνειν τὸ πλευρὸν, καὶ τοῦσφέρειν ὅσα τῇ τοῦπλευμονίῃ. ἰὼ ἢ ἐκφύγῃ τὰς πέντε ἡμέρας, καὶ ὁ πυρετὸς αὐτῇ, ἡ ἢ βὴξ ἔχῃ, τὰς μὲν τοσάσας ἡμέρας, ῥοφήμασι δ' χρῆσθαι. ἐπὴν δὲ τ' σιτίων ἄρξηται, ὡς λιπαρώτατα καὶ δ' ἰκώτατα ἐσθίειν. ἰὼ δὲ τοι βὴξ μὴ ἔῃ, ἀλλὰ γινώσκειν ἔμπυον γινόμενον, δειπνήσαντα ἐπὴν μέλλει καθεύδειν, σκόροδα ἐσθιέτω ὠμὰ ὡς πλεῖστα. ἢ ὀπτιπινέτω οἶνον οἰνώδεα ἀκρητέστερον καὶ ἰὼ μὲν ὅτως οἱ ῥαγῇ τὸ πῦον. ἰὼ δὲ μὴ, τῇ ὑστεραίῃ λούσας θερμῷ θυμιάσας καὶ ἰὼ ῥαγῇ, ἵνα θᾶσσον ὡσπερ ἔμπυον. Ἑτέρη κυνάγχη. Φλεγμαίνει τ' ὄπισθεν τ' γλώσσης. καὶ τὸ κλεῖθρον τὸ ὑπὸ τῷ βεβλιχώς. ἢ ὀδυνᾶται καταπίνειν τὸ σίαλον, ὀδὶ' ἄλλο οὐδέν. ἰὼ δ' ἀναγκασθῇ δ' ἀπὸ τ' ῥινῶν ⓐ ῥέει, ὅταν ὅτως ἔχῃ τελέως μὲν ὧδε χλωρὸν. καὶ σέλινον. καὶ ὀρίγανον. καὶ λίβανον. καὶ τ' ῥόα τ' ἐρυθρῆς, μέλιτι δεὶς, παχὺ ποιέων ἐγχρίειν τῷ γλώσσῃ ἔσωθεν δ' αὖ οἰδέη. ἔπειτα αὐαζέσας σῦκα καὶ ἀποζέσας ἐς ὕδωρ, τέλεως τ' ῥόα ὀλίζας, διΐσας τοῦ συκίῳ τῶτῳ καὶ ἀναλαργαρίζειν ἐᾶν δύνηται. ἰὼ δὲ μὴ, δι' ἀγκυλύζειν. πίνειν δὲ δίδοναι τὸ ἀπὸ τ' κρίμνων ὕδωρ. ἔξωθεν δὲ ⓦ αὐχένα καὶ τὰ σιαγόνια καταπλάσσειν ἀπὸ τε οἴνου καὶ ἐλαίου ἕψοντα χλιαρῷ. καὶ ἄρτους τοῦσιθέναι θερμούς. ἀποπυίσκεται γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐν τοῦ κλείθρῳ. καὶ ἰὼ μὲν ῥαγῇ αὐτόματον, ὑγιὴς γίνεται. ἰὼ δὲ μὴ ῥήγνυται, ψηλαφήσας τοῦ

δακτύλῳ

δακτύλῳ ἰῶ μηδαμὴ ἔῃ, σιδήρειον ὀξὺ περόνη προσδησάμενος πρὸς Ⓦ δάκτυλον τρῆσαι. ταῦτα ποιήσαντι, πολλοὶ ὑγιάνουσιν. ἢ ὃ νοῦσος αὕτη, ἥκιστά ἐστι θανατώδης.[67] Σταφυλή. Ἢν σταφυλὶς ἐν τῇ φάρυγγι γένηται, ἐμπίπλαται ἄκρος ὁ βλεφαρεών, ὕδατος. καὶ γὰρ τροχοῦλος ὁ ἄκρον καὶ διαφανής. καὶ ἀποπνίγεται μάλιστα ποιοῦν. καὶ ἰῶ φλεγμαίνη τὰ σιαγόνια ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἀποπνίγεται. ἢν δ' αὖ ὑφ' ἑαυτῶν γένηται, τούτων μὴ φλεγμαινόντων ῥᾷον ἀποθνήσκει. ὅταν οὕτως ἔχῃ, λαβὼν τὰ δακτύλω, τὸ βλεφαρεῶνα ἄνω. ἐς τὸ ὑπερῷον ἀποπιέσας, ἅμα τεμνέειν ἄκρον. ἔπειτα διδόναι ἀναβλύζειν,[68] ὃ ἀπὸ τῶν φύλλων. λείχειν δ' ἄγχιστον ψυχρόν. καὶ ὕδωρ ἐπιπίνειν καὶ μὴ λάβρως.[69] Ἀμυγδάλαι. Ἢν ἀντιάδες γένωνται, πυοειδέα τοῦτο τὸ μέγεθος ἔνθεν καὶ ἔνθεν, τὸ φαυόμενον σκληρὸν ὅσον ἔξωθεν. τὸ δὲ βλεφαρεὼν ὅλος φλεγμαίνει. ὅταν οὕτως ἔχῃ, καθεὶς Ⓐ δάκτυλον, διωθέειν ἅσας αὐτάδας. πρὸς δὲ βλεφαρεῶνα, προσοχλέειν αὖθις χαλκοῦ ξηροῦ. καὶ ἀναβλύζειν[70] ὃ ἀπὸ τῶν φύλλων ἐλίθριον. ἔξωθέν τε καταπλάσσειν, ἢ αὖ ἀποιδέῃ, ὠμήλινον. τὸν οἶνον καὶ ἔλαιον ἑψῶν χλιαρόν. ἐσθιέτω δὲ τὰ δοκέοντα φύματα μαλάσσειν καὶ εἴ),[71] ἔσωθεν ἀφανώμενα, τοῦτο τὰ μαχαιρίῳ. ἔπειτα δὲ τὰ αὐτόματα καθίσαι).[72] Ὑπογλωσσίς. Ἢν ὑπογλωσσὶς γένηται), ἢ γλῶσσα οἰδίσκει). τὸ δὲ ὑποκάτω καὶ τὸ ἔξω φαυόμενον σκληρὸν ὅσον. τὸ δὲ σιαλὸν καταπίνειν οὐ δύναται. ὅταν οὕτως ἔχῃ, σπόγγον ἐς ὕδωρ θερμὸν ἐμβάπτων, προσιθέναι. καὶ τὰ ὠμήλινον ἑψῶν ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, καταπλάσσειν ἔξω ἢ αὖ ἀποιδέῃ. ἀναβλύζειν δὲ τὰ συκίνῳ, καὶ μὴ λούεσθαι. ἐπιὼν δὲ ἅλμυρον γένηται, ἅλυκον. ὁκόταν δὲ αὐξήματα ἐκρήγνυται. καὶ καθίσαται οὐτιμητέον. ἐπὴν δὲ ἔξω ἀποπυήσῃ, ἀφαιρεῦσαι. Φλέγμα συγὰν ἐς τὸν ὑπερῷον. Ἢν δὲ φλέγμα συγῇ ἐς τὸν ὑπερῷον, ἀποιδέει καὶ ἐμπυίσκεται. ὅταν οὕτως ἔχῃ, κρύειν δὲ φῦμα. ἐπιὼν δὲ ὀξίη δὲ πῦον, κλύζειν δὲ λοιπόν. πρῶτον μὲν λίτρῳ, καὶ ὕδατι χλιαρῷ. ἔπειτα οἴνῳ, ἐπὴν δὲ ἐκκλύσῃ, σαφίδα τεύτλου λεπτὴν, ὀξέλαιον δὲ μάλαγμα, ἐντιθέναι ἐς δὲ καῦμα. ἐπὴν δὲ ἐκρυῇ, οἴνῳ ἀκρήτῳ χλιαρῷ ἅλμα κλύζεσθαι. καὶ ἐπιὼν μέλλῃ τι ἐσθίειν ἢ ῥοφᾶσθαι, ἀποχλίον ἐντιθέναι. ταῦτα ποιέειν ἔστ' ἂν ὑγιὴς γένηται.[73] Πώλυπος. Ἢν πώλυπος γένηται ἐν τῇ ῥινὶ, ἐκ μέσου τῶν χόνδρων καταχρήματα, οἷ μάλακοί εἰσι. καὶ ἐπιὼν ὥσπερ τὸν πυοιδέα, προσέρχεται ἔξω, καὶ ἔστι μαλθακοί. καὶ ἐπιὼν ἀναπνεύσῃ, οἴχεται ὀπίσω. καὶ φθέγξεται σαφόν. καὶ ἐπιὼν καταυδᾷ ῥέγχει. ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἀποχλίον καταξήνας σπόγγου καὶ ποιήσας οἷ ἀσείρων,[74] καταλίξαι λίνῳ αἰγυπτίῳ καὶ ποιῆσαι σκληρόν. εἰ δὲ μέγεθος, ὥστε ἐσφρίζειν ἐς τὸν μυκτῆρα. καὶ δῆσαι δὲ ἀποχλίον λίνῳ τετραχοῦ. μῆκος δὲ ἔστω, ὅσον πυγμιαῖον ἕκαστον. ἔπειτα ποιήσας αὐτῶν μίαν ἀρχὴν, ῥάβδον λαβὼν καλαμίνην λεπτὴν[75] ἐν τῷ ἑτέρου κώλῳ ἔχουσαν, διείρειν ἐς δὲ στόμα τὴν ῥάβδον, ὀπὴ δὲ ὀξύ. καὶ ἐπὴν λάβῃ διέρσας ἅμα τῷ κώλῳ τὸν λίνον ἕλκειν, ἔστ' ἂν λάβῃ τὴν ἀρχήν.[76] ἔπειτα χηλὴν ὑποθεὶς ὑπὸ τὸν βλεφαρεῶνα ἀντερείδων ἕλκειν ἔστ' ἂν ἐξείρυσῃς τὸν πώλυπον.

digito immisso contrectaueris an molle sit, acuto ferramento ad digitum alligato, perforato. Quibus factis multi conualescunt. Hic verò morbus minimùm lethalis est. Vua curculionis affectio. Si vua in faucibus oriatur, summus curculio aqua impletur, eiusque extrema pars rotunda & pellucida redditur, respirationemque intercipit. Quod si maxillæ vtraque ex parte inflammatione tentatæ fuerint, strangulatur. Sin verò citra horum inflammationem, hæc affectio per se exoriatur, minùs perit. Cùm sic habuerit, curculionem digito apprehensum, & sursum ad palatum appressum extrema parte præcidito. Deinde herbarum hortensium odoratarum & condimentis vsurpatarum decoctum ad gargarisandum dato, & farinam frigidam delingendam, aquamque superbibendam, neque lauet. Tonsillæ. Si tonsillæ oriantur, sub maxillis ex vtraque parte tumor fit, qui ad contactum foris durus est, & totus curculio inflammatione vexatur. Cùm sic habuerit, immisso digito tonsillas protrudito, ad curculionem verò æris florem siccum illinito & herbarum hortensium odoratarum decoctum insolatum, gargarisandum exhibeto, & extrinsecus, qua parte tumor est, hordeaceam farinam in vino & oleo coctam in cataplasmate tepidam admoueto. Vbi verò tubercula mollia esse videbuntur, intus contrectata, scalpello pertundito. Quædam tamen etiam sua sponte sedantur. Hypoglossis. Si hypoglossis aut tuberculum sub lingua oriatur, lingua intumescit parsque sub ipsa & externa ad contactum dura, est, & saliuam deuorare non potest. Cùm sic habuerit, spongiam calida madefactam apponito, & farinam hordeaceam vino & oleo incoctam, parte exteriore qua intumescit in cataplasmate admoueto, ficuum decoctum ad gargarisandum dato, nec lauato. Vbi verò purulentum fuerit, secato. Quandoque autem sua sponte erumpit, & citra sectionem considit. Cùm verò parte externa suppurauerit, inurito. Inflammatio in palato consistens. Si verò inflammatio in palato contracta fuerit, intumescit & suppurat. Cùm sic habuerit, tuberculum vrito, vbi pus exierit, reliquum eluito, primùm quidem nitro & aqua tepida, deindè vino. Postquam elueris, vuam albam passam detractis acinis tritam in vsturæ locum imponito, cumque effluxerit, vino meraco tepido colluat, & vbi quid edere aut sorbere volet, spongiam immittito, istaque donec conualescat facito. Polypus. Si polypus oriatur in naso, ex mediis cartilaginibus velut curculio dependet, & vbi spiritum expellit, foras mollis progreditur, vbi verò attrahit, regreditur, vocem obscuram, & inter dormiendum stertorem facit. Cùm sic habuerit, spongiam rotundam concisam, & in orbem velut spiram contortam, lino Ægyptio conuoluito, & duram reddito. Sit autem ea magnitudine quæ naribus sit adaptata. Spongiam quadruplici lineo filo, quod cubitali sit longitudine vnumquodque, deligato. Deinde ea in vnum principium coacta, sumptaque tenui virga stannea, quæ altera parte acus foramen habeat, virgam acuta sui parte in os transmittito, & transmisso per acus foramen lineo filo, eam apprehensam trahito, donec filorum principium apprehendas. Deinde specillo ad vngulæ similitudinem bisulco, curculioni subdito, obnixè trahito, donec polypum eduxeris.

Cumque extraxeris,& ſanguis fluere deſierit,ſiccum linamentum ſpecillo conuolutum immittito, & de cætero,æris flore cum melle feruefacto, linamentum illitum in nares imponito. Vlcere iam percurato, plumbum ita efformatum vt ad vlcus pertingat, melle illitum, donec conualeſcat apponito. Alius polypus. Naſus carne impletur, quæ ad contactum dura apparet, neque naribus reſpirare poteſt. Cùm ſic habuerit, immiſſa fiſtula, ferramentis tribus aut quatuor inurere oportet. Poſt vſtionem veratrum nigrum tritum iniicito,& vbi caro computruerit & exciderit, penicillum lineum melle cum æris flore illitum, imponito. Cumque vlcus percuratum fuerit, plumbeas laminas melle illitas indito, donec conualeſcat. Alius polypus. Interiore ex parte caro rotunda ex cartilagine prominet, ad contactum verò mollis eſt. Cùm ſic habuerit, nerueo fune accepto, in eo tenuem laqueum facito, tenui filo conuoluito, deinde alterum initium per laqueum tranſmittito, maiore laqueo facto, mox initium per virgam ſtanneam traiicito. Poſtea immiſſum in nares laqueum,per ſpecillum inciſum circum polypum extendito, quo obducto, virgam per os traiicito, eamq; correptam trahito, ſpecillo inſtar vngulæ biſulco ad eundem mopum ſub curculione obfirmato. Vbi verò extraxeris, velut ſuperiorem curato. Alius polypus. Interiore ex parte circa cartilaginem durum quid aliqua ex cauſa adnaſcitur, quod caro eſſe videtur, ſi verò attigeris ſonat velut lapillus. Cùm ita habuerit, naſum per ſcalpellum diuiſum expurgato, mox inurito, quo facto rurſus naſum conſuito, & penicillo vnguine illito impoſito, vlcus curato, ac vbi circum putruerit, æris florem cum melle illinito,plumbea verò lamina immiſſa percurato. Alius. In cartilaginis ſumma parte ex obliquo velut cancri parui exoriuntur,quos omnes inurere oportet, inuſtos veratro aſpergito. Vbi verò putruerint,æris flore cum melle exterito,plumbea lamina percurato. Morbus regius. Facies nigricat, præcipueq; partes in vmbra latentes, oculi ex virore palleſcunt,lingua inferiore parte venæq; ſub lingua craſſæ ſunt & nigræ, febre caret, & vrinam craſſam bilioſamq; reddit. Cùm ſic habuerit, primùm quidem venas ſub lingna pertundito;deinde vbi multa calida laueris, aſphodeli radices quinque pari portione, repurgatas & vino incoctas apij foliis admixtis quantum manus capere poſſit, ieiuno bibendas exhibeto. Vini dulcis tres dimidias heminas Ægineníes affuſas ad dimidiam heminam coquito, hoc permixtum ex iiſdem propinato. Poſtquam verò vrinam reddiderit, cibis aluum ſubducentibus vtatur, poſt cibum cicer album edat, vinum album, copioſum,aquoſum bibat,apium & porrum in cibo comedat. Hæc ſeptem diebus faciat,& ſi quidem in his color moderatè tibi repurgatus eſſe videatur, ſat eſt, ſin minùs,aliis tribus eadem faciat.Poſtea verò vnius aut alterius diei mora interpoſita,medicamentum ad nares admoueto, deinde medicamentum deorſum purgans,ex quo bilis repurgetur,propinato. Et ſi quidem lienoſus fuerit, lac aſininum aut ſerum poſtea bibendum dato, hiſque factis ſanum reddes. Alius morbus regius. Febris leuis prehendit, caput grauitas detinet, nonnullis etiam febris ceſſat,

ἐπὶω̃ ὁ αὐλὸν ἐκκαύσῃς καὶ πεύσηται τὸ αἷμα ῥέον, πειθεὶς ῥεῖ τὸ μήλινον ξηρὸν ὀθόνιον, μοτώσας. καὶ τὸ λευκὸν ἀναζέσας τῷ ἄνθει ἐν μέλιτι, καὶ χείων τὸ μοτὸν τοιοῦτον ἐς τὴν ῥῖνα. καὶ ἐπὴν ἤδη τὸ ἕλκος ἀνθήνηται, μόλιβδον ποιησάμενος ὥστε καθίκειν τοῖς τὸ ἕλκος, τοῦτον μέλιτι χείων, τοιοῦτόν ἐστ' ἂν ὑγιὴς γένηται. Ἕτερος πώλυπος. Ἐμπίπλατ' ἡ ῥὶς κρέασι. καὶ ψαῦόμενον τὸ κρέας, σκληρὸν φαίνε). καὶ ἀχρεῖον. τὸ δ' ὠὸν ἀχρὲ τὸ ῥίνος. ὅταν δ' ὕτως ἔχῃ, ἐνθένδε χρὴ σύριγγα, καῦσαι σιδηρίοισιν, ἢ τρισὶν, ἢ τέτρασιν. ἐπὴν ὁ καύσῃς, ἐμβάλλειν τὸ ἑλλεβόρου τὸ μέλανος, τρίψας. καὶ ἐπὴν ἐκπεσὸν καὶ ἐκπέσῃ τὸ κρέας, μοτὸν ἐν λιναίοις χείων τῷ μέλιτι, ἐπιτίθεσιν τῷ ἄνθει. ἐπὴν ὁ ἀφαίνῃ), ἐν μολίβδοις χείων τῷ μέλιτι ἐπίθει, ἄχρις ἂν ὑγιὴς γένηται). Ἕτερος πώλυπος. Ἔσωθεν ἐκ τοῦ ῥινὸς, τοιοῦτόν ἐστι κρέας στρογγύλον. ψαῦόμενον ὁ μαλθακὸν ἐστιν. ὅταν δ' ὕτως ἔχῃ χρυσῷ λαβὼν νευρείῳ, βρόχον αὐτῇ σμικρὸν ποιήσας, καταειλίξας λίνῳ λεπτῷ, ἔπειτα τὸ ἀρχὸν τοῦ ἑτέρου διεῖναι διὰ τοῦ βρόχου, μεῖζονα ποιήσας βρόχον. ἔπειτα τοῦ ἀρχοῦ διεξελκύσαι διὰ τοῦ ῥάβδου τοῦ καταειτεινῆς. ἔπειτα ἐνθεὶς βρόχον ἐς τὴν ῥῖνα, τῇ μήλῃ τῇ ἐντετμημένῃ τοιοῦτεινας βρόχον, τοῦτ' πώλυπον, ἐπὴν τοιοῦτον ἐκφήνῃ διαίρειν τοῦ ῥάβδου ἐς ὃ τοῦτο. καὶ λαβὼν ἕλκειν αὐλὸν τρόπον τοῦ χηλῆς ὑποφειδούσης. ἐπὴν δὲ ὀξελκύσῃς, ἰᾶσθαι ὥστερ τοιοῦτόν. Ἕτερος πώλυπος. Ἔσωθεν τοῦδε χόνδρος, ἀπότευτον σκληρὸν φύεται καὶ δοκέει μὲν εἶ κρέας. ἰὼ δὲ ψαύσῃς αὐτό, ψοφέει οἷ λίθος. ὅταν δ' ὕτως ἔχῃ, σίσαντα τὴν ῥῖνα σμίλῃ ἐκκαθῆραι. ἔπειτα ὑπικμᾶσαι. τοῦτο δὲ ποιήσας συρράψαι πάλιν τὴν ῥῖνα, καὶ ἰᾶσθαι ὁ ἕλκος τοῦ χείσμαλι ἀναλείφων, ῥάκος ἐνδιδύναι. καὶ ἐπὴν τοιοῦτον ἐξχείειν δ' αὖθις ὁ ἐν τῷ μέλιτι. ἀλθίσκειν δὲ τῷ μολίβδῳ. Ἄλλως. Φύε) ἐν πλαγίῳ τὸ χόνδρον ἐν ἀκρῳ οἷ καρκίνια. πρῶτα δὲ τοῦτ' χρὴ ειν χρή. ὅταν δὲ καῦσις, ὑπιπάσαι τὸ ἑλλεβόρου. ἐπὴν δὲ σαπῇ καθαίρειν τοῦ αὐθι σιὼ τοῦ μέλιτι. ἀλθίσκειν δὲ τοῦ μολίβδῳ. Ἕτερος. Ἡ χροιὴ μέλαινα γίγ. καὶ τὸ τοιοῦτον. μάλιστα δὲ ἐσκιασμένα. καὶ ὀφθαλμοὶ χλωροί. καὶ ἡ γλῶσσα κάτωθεν. καὶ αἱ φλέβες αἱ ὑπὸ τῇ γλώσσῃ, παχεῖαι καὶ μέλαιναι. καὶ ἄπυρος γίγ. καὶ ὑρέει παχὺ χολώδες. ὅταν δ' ὕτως ἔχῃ, τοιοῦτον μὲν τὰς φλέβας τὰς ὑπὸ τῇ γλώσσῃ ἀποχρᾶν. ἔπειτα λούσαντα πολλῷ τοῦ θερμῷ, διδόναι πίνειν νήστι, τὸ ἀσφοδέλου τὰς ῥίζας, ἀποκαθαίρων ἑφθῶν ἐν οἴνῳ ἴσον πέντε ῥίζας, καὶ σέλινα συμμίξας ὅσον χεῖρα πλήρεα τῶν φύλλων. ὑπιχεῖν δὲ οἴνου γλυκέος, τρία ἡμικοτύλια ἀμίναια. καὶ λείπειν ἡμικοτύλιον. τοῦτο χιρνὰς καὶ τῶν αὐτῶν διδόναι πίνειν. ἐπιὼ δὲ ἄρισον, σιτίοισι χρῆσθαι ἀφεψημένοισι. καὶ μὴ τὸ σιτίον ἐρεβίνθους λευκοὺς τοιοῦτον πτισάνῃ οἴνον λευκὸν, πολιὸν, ὑδαρέα. καὶ σέλινα τοιοῦτον ὑπὸ σιτίῳ καὶ τοιοῦτα. ποιεῖτω δὲ τοῦτ', ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι. καὶ ἰὼ μὴ οἱ δοκέῃ ἐνταῦθα, ἡ χροιὴ κεκαθάρθαι ὑπικῶς. ἰὼ δὲ μὴ, καὶ ἑτέρας τρεῖς τοῦτ' ποιεῖτω. μὴ δὲ ὑπιχῶν μίαν ἢ δύο ἡμέρας, τοιοῦτος φάρμακον τοῖς ῥῖνας. μὴ δὲ φάρμακον πίσον κάτω, ὑφ' οὗ χολὴ καθαρεῖται. καὶ ἰὼ μὴ ἀπλιωώδης ἔῃ, οἷον γάλα, ἢ ὄρρον μετάπισον. τοῦτ' ποιέων, ὑγιὴ ποιέεις. Ἕτερος ἵκτερος. Πυρετὸς λαμβάνει βληχρὸς καὶ τὴν κεφαλὴν βάρος ἔχει. καὶ πυρετοὶ ἐπαύσαντο σὺν οἷσιν.

αὐλὸς

αὐδὲς ὃ χλῶρός, οἵτε ὀφθαλμοὶ μάλιστα. καὶ ἀσθενέει. καὶ ἀχρηίη τοῦ σώματος, καὶ ὑρέει παχὺ καὶ χλωρόν. τοῦτον θερμῷ λύειν, καὶ διδόναι πίνειν δριμυρτικά. ἐπὶω δὲ ὁκοίη καθαρώτερος εἶ), καὶ ἡ χροιὴ βελτίων φήνηται, τοιῆδε φάρμακον τοῖς ῥίνας, ἢ μετάπισον κάτω. σιτίοισι ὡς μαλθακωτάτοισι χρῆσθαι. οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, γλυκὺν, ὑδαρέα. τοιῶδε ποιέων ὑγιὴς ἔσῃ. Πυρετοὶ ἀπὸ χολῆς. Ἢν χολᾶ ὁ ἄνθρωπος, πυρετὸς αὐτὸν λαμβάνει καθημέριον, ἢ ἀφίει. ἔχει δὲ μάλιστα τὸ μέσον τῆς ἡμέρης. καὶ τὸ στόμα πικρόν. καὶ ὅταν ἄσιτος ἦ, λυπεῖ αὐτόν. ἐπὴν δὲ φάγῃ, πίνει). καὶ ὑπὸ ὀλίγων ἢ πολλῶν σιτίων ἐμπίπλα). καὶ βδελύσσεται. καὶ ἐμεσίαι μιν λαμβάνουσιν. καὶ ἐς τὸ ὀσφὺν, βάρος ἐμπίπτει. καὶ ἐς τὰ σκέλεα καὶ ὑπονώθει πολλά. τοῦτον ἢν μὲν τὸ πῦρ ὀξύδρῳ, καὶ ἡ ψυχρὸς καὶ ὠμὴ ἦ, καὶ τὸ πυρετὸ μὴ ἀπαλλάσσῃ), ἢ νοῦσος χρονίη γένῃ. ἢν δὲ μὴ ἰδρῶ, θᾶσσον κρίνει). ὅταν οὖν οὕτως ἔχῃ ἐπ' ἢν ἡμέρην) ὑπνατάῳ, φάρμακον διδόναι. ἢν μὲν οὖν ἀρχομένῳ τοῦ πυρετοῦ διδοῖς, ἐπὴν καθαρθῇ ἐπαύσατο πυρετὸς, καὶ αὖθις φαρμάκου δεῖται. ἐπὴν δὲ ὁ μὲν στόμα μὴ πονῇ, ἐς δὲ νειαίριον γαστέρα τρόφος ἐμπίπτει, φάρμακον πίσσης κάτω. ἢν μεταπίσσης γάλα ὄνου, ἢ ὀρρὸν, ἢ τῶν χυλῶν ἢν. ἢν ἦ ἀσθενὴς ἔῃ, ὑποκλύσας. τοῦ δὲ φαρμάκου τὸ πόσιος ὃς ἂν πυρεταίνῃ, ἕωθεν μὲν διδόναι μελίκρητον ὑδαρές. τὸ δὲ μετ' ἐμὲ ἡμέρην ἐφ' ἢν ὁ πυρετὸς ἔχει, ὕδωρ ὁ πόσον ἂν θέλῃ διδόναι ψυχρὸν πίνει. ἐπὴν δὲ ἀνῇ ὁ πυρετὸς ῥοφᾶν διδόναι, πτισάνης χυλὸν, ἢ χένχρου λεπτὸν καὶ ὀπτὸ πίνειν οἶνον λευκὸν, οἰνώδεα, ὑδαρέα. ἢν δὲ ἔμπυος ἔῃ, καὶ μὴ ἀνῇ μήτε τὴν νυκτὸς μήτε τὴς ἡμέρης. ἁλουόμενος δὲ ἢν μὲν τὰ ἄνωθεν ἔχῃ θερμὰ, ἡ κοιλίη δὲ καὶ οἱ πόδες ὦσι ψυχροὶ καὶ ἡ γλῶσσα τραχεῖα, τοῦτο μὴ δοῦναι φάρμακον, ἀλλ' ὑποκλύζειν μαλθακῷ κλύσματι, καὶ διδόναι ῥοφᾶσθαι τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ψυχρὸν, δὶς τῆς ἡμέρης, καὶ ὀπτὸν πίνειν οἶνον ὑδαρέα. ἢν δὲ λῇον χρόνον, πῖ εἰν ὕδωρ ὡς ψυχρότατον. οὗτος ἢν μὲν ἑβδομαῖος ἐξιδρώσῃ, καὶ τὸ πῦρ αὐτὸν μεθῇ. ἢν δὲ μὴ, τεσσαρεσκαιδεκαταῖος ἀποθνήσκει ὡς τὰ πολλά. Ἄλλος πυρετός. Ἔξωθεν ἀφαυόμενος ὀστέβληχρος, ἔσωθεν δὲ καίεται). καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ τραχεῖα. καὶ πνεῖ ἀπὸ τῶν ῥινῶν καὶ τὸ σώματος θερμὸν. ὅταν δὲ πεμπταῖος φήνηται, τὰ ὑποχόνδρια σκληρά. καὶ ὀδυνᾶται ἔστι, καὶ ἡ χροιὴ, οἵη ὑπὸ ἰκτέρου ἐχόμενον φαίνεται. καὶ οὐρέει παχὺ καὶ χολώδες. τοῦτον ἢν μὲν ἑβδομαῖον ὄντα, ῥῖγος λάβῃ καὶ πυρετὸς ἰσχυρὸς καὶ ἐξιδρώσῃ. ἢν δὲ μὴ, ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος ἢ ὑπνατάῳ. λαμβάνει δὲ μάλιστα, ἢν μὴ τὸ ἔτος αὐχμηρὸν φήνηται αὕτη ἡ νοῦσος. ὅταν οὖν οὕτως ἔχῃ, λούειν θερμῷ ἑκάστης ἡμέρης. καὶ πίνειν διδόναι, μελίκρητον ὑδαρὲς πολλὸν, καὶ ῥοφᾶν τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ψυχρὸν, δὶς τῆς ἡμέρης. ὀπτὸν δὲ τῷ ῥοφήματι, πίνειν οἶνον ὑδαρέα, λευκὸν, ὀλίγον. ἢν δὲ ἡ χαὶρ μὴ ὑποχωρέῃ, ὑποκλύσας, ἢ βάλανον τοιῆδε. σιτίον δὲ μὴ τοιοῦτον φέρειν, ἕως ἂν ὁ πυρετὸς ἀνῇ. ἐπὰν δὲ παύσηται, φάρμακον πίσσης κάτω. ὑποφέρει γὰρ ἔστιν ὅτε ἡ νοῦσος, ἢν ἀκάθαρτος διαφέρηται. Ἡ νοῦσος αὕτη πάλιν λαμβάνει, ἢν ὑποχολήσῃ τὸ αἷμα. ἢν τριταῖος πυρετὸς ἔχῃ. ἢν μὲν οὖν μὴ πρὸς τρεῖς λήψιας τῇ τεταρτῃ λάβῃ, φάρμακον πίσσης κάτω. ἢν δὲ δοκέῃ φαρμάκου μὴ δεῖσθαι,

ipse verò ex virore pallidus euadit, præcipuéq; ie oculi, debilis est, corporis ad motionem impotentia grauatur, & vrinam crassam ac cum virore pallidam reddit. Hunc calida lauato, & quę vrinas ducunt bibēda exhibeto. Vbi verò purior esse, & color tibi melior videbitur, medicamento naribus admoto, etiam medicamentum deorsum purgans postea bibendum dato. Cibis autem quàm mollissimis vratur, vinum album, dulce, aquosum bibat, quib. factis sanum reddes. Febres ex bile. Si quis bile vexetur, febris eum quotidie prehendit & dimittit, potissimùm verò medio die detinet, os amarum est, & cùm sine cibo fuerit, offenditur, vbi verò comederit, strangulatur, & paucis cibis impletur, eos execratur, & vomitionib. tentatur, ad lumbos & crura grauitas decūbit, multumq; dormit. Huic, si post febrem frigido & copioso sudore exudarit, neq; febre liberetur, diuturnus morbus euadit. Si verò minimè exudarit, citiùs iudicatur. Cùm sic habuerit, vbi nonum diem attigerit, medicamentum purgans exhibeto. Si enim statim per febris exordia exhibueris, postquam purgatus fuerit, febris repetit, rursusq; medicamento indiget. Cùm verò os minimè laboret, sed ad imum ventrem tormina decumbant, medicamētum deorsum purgans propinato, posteaq; lac asininum, aut serum, aut succum aliquem bibendum dato. Quòd si debilis fuerit, aluum infuso subluito. At verò ante medicamenti purgantis potionem si quis febre vexetur, mane quidem aquam mulsam aquosam exhibeto, alio verò die quo febris detinet frigidam quantam volet bibendam dato. Cùm verò febris remiserit, ptisanæ succum, aut milium liquidum sorbendum, & vinum album, generosum, aquosum superbibendum dato. Quòd si febre detineatur, neq; de nocte, neq; de die remiserit, & ad contactum superiores quidem partes calidas habeat, venter autē & pedes frigidi sint, & lingua aspera, huic medicamentum purgans minimè exhibeto, sed molli infuso aluum subluito, & ptisanæ succum bis die frigidum sorbendum dato, posteaq; vinum aquosum propinato, reliquo verò tempore aquam quàm frigidissimam bibendam. Hic si quidem septimo die exudarit, & febris eum dimiserit, bene habet, sin minùs, plærumq; decimoquarto die moritur. Alia febris. Exteriore parte ad contactum febris leuis est, intus verò ardet, lingua est aspera, narib. & ore calidum expirat. Vbi verò diem quintum attigerit, præcordia dura sunt, dolentia, & color qualis in ictero detento apparet, vrinamq; crassam ac biliosam reiicit. Hunc si quidem septimo die rigor & vehemens febris prehenderit, ac exudarit, bene habet, sin minùs septimo aut nono die moritur. Corripit autem maximè hic morbus, si anni tempus minimè squalidum fuerit. Cùm sic habuerit, quotidie calida lauato, aquam mulsam aquosam copiosam propinato, & succum ptisanæ frigidum bis die sorbendum dato, & post sorbitionem vinum aquosum, album, modicum bibendum. Quòd si aluus minimè subeat, per infusum subluito, aut glandem apponito. Cibum, quoad febris remiserit, ne exhibeto, vbi verò cessauerit, medicamentum deorsum purgans bibendum dato. Quandoque enim reuertitur morbus, si impurgatus permanserit. Idē morbus rursus prehendit, si sanguis supra modum biliosus fuerit. Si tertiana febris detineat, si quidē post tres accessiones quarta prehendat, medicamentum deorsum purgans propinato. Quòd si medicamento tibi minimè indigere videatur,

pentaphylli radices acetabuli quantitate in aqua tritas, bibendas dato. Si verò ne sic quidem sedetur, vbi multa calida lauerit, trifolium & laseris succum cum vino pari aqua admixta, propinato, reclinatúmque multis vestimentis donec exudet contegito. Post sudorem si sitiat, polentam ex aqua bibendam dato, vesperi verò milium tenue coctum sorbeat, vinúmque superbibat. Cibis verò quàm mollissimis vtatur, donec dimittat. Febris quartana. Cùm febris quartana detinet, si quidem ex alio morbo non purgatum corripiat, medicamentum deorsum purgans propinato, deinde caput repurgato, postea medicamentum deorsum purgans iterum dato. Quòd si nec his factis cesset, interpositis duabus post purgationem per inferiora accessionibus, post multæ calidæ balneum, semen hyoscyami milij magnitudine, mandragoram pari portione, laseris succum trium fabarum quantitate, & trifolij parem modum, ex vino meraco bibendum exhibeto. Si verò robustus esse, & bene sibi valere videatur, & ex lassitudine ac itinere febris in eo contracta ad quartanam perducta sit, post fomenta adhibita, allium melle maceratum ipsi exhibeto, deinde lentis cremorem, melle & aceto admixto superbibat. Vbi cibo expletus fuerit, vomat post calidæ balneum, postquam refrixerit, cyceonem ex aqua bibat, vespere verò cibis mollibus neque multis vtatur. Secunda autem accessione, calida loto, & vestimentis contecto quoad exudet, confestim veratri albi radicum trium digitorum longitudinem, trifolij drachmæ quantitatem, succi laseris duarum fabarum pondus ex vino meraco propinato. Quod si vomitiones ipsum detineant, vomat, sin minùs, eodem modo, post capitis purgationem. Cibis verò quàm mollissimis & acerrimis vtatur. Cùm autem ipsum accessio inuaserit, ne ieiunus medicamentum bibat. Lateris morbus. Lateris morbus vbi prehendit, febris & rigor detinet, dolor per spinam ad pectus peruadit, erectæ ceruicis spiratio (orthopnœam dicunt) & tussis vexat, sputum album, aliquantulum bilioſum, non facilè tussi reiicit, ad inguina dolor est, & vrinam cruentam reddit. Cùm sic habuerit, si quidem febris septimo die remiserit, conualescit. Quòd si non remiserit, morbus ad vndecimum aut decimum quartum diem peruenit. Plærique itaque his diebus intereunt. Si verò decimumquartum diem superet, euadit. Cùm hoc modo dolor detinet, fomenta calida admoueto. Mel autem decoctum pari affusa aceti mensura bibat, deinde ad mellis cocti & aceti mensuram, aquæ vndeuigesimam portionem affusam sensim & crebrò bibendam dato, posteáque pauco affuso aceto aquam admisceto. Milij succum pauco melle instillato frigido, quantum heminæ quadrantem, in singulos cibos sorbeat, & vinum album, generosum, aquosum, paucum bibat. Vinum autem sit quàm mollissimum, & minimè odoratum. Cum verò febris dimiserit, duobus quidem diebus milium bis die sorbeat, & betas suauissimè apparatas comedat. Post hæc catuli aut auiculæ decoctæ ius sorbeat, & paucas carnes edat. Denique verò, præcipuè quamdiu morbo tentabitur, milium in prandio assumat, vesperi autem cibariis quàm pauciſſimis & mollissimis vtatur. Alter lateralis morbus. Febris & tussis detinet, & rigor, & lateris dolor,

τείλφας τῦ πενταφύλλου τῶν ῥιζῶν, ὅσον ὀξύβαφον ἐν ὕδατι, δοὺς πιεῖν. ἰὼ ὃ μηδὲ ἐν τούτῳ παύηται, λούσας αὐτὸν πολλῷ θερμῷ πίσσῃ δὲ τείφυλλον καὶ ὁπὸν σιλφίου ἐν οἴνῳ ἰσοκρατέϊ. καὶ κατακλίνας [33] ἐπιβαλέειν ἱμάτια ἕως ἱδρώσῃ. ἐπὶω ὃ ἱδρώσῃ, ἰὼ διψῇ, δοὺς πιεῖν ἄψιθον καὶ ὕδωρ. ἐς ἑσπέρην δὲ καὶ κέγχρου ἑψήσας λεπτόν, ῥοφησάτω. καὶ οἶνον ἐπιπινέτω. [34] ἕως δ' ἂν ἀφαλείπτῃ, καὶ σιτίοις ὡς μαλθακωτάτοισι χρήσθω. Πυρετὸς τεταρταῖος. Τεταρταῖος πυρετὸς ὅταν ἔχῃ. ἰὼ μὴν ἐξ ἀρχῆς νόσου λαβὼν ἀκαθάρτου, φάρμακον πίσσῃ κάτω. ἔπειτα τῆ κεφαλῆ καὶ θώρᾳ. ἔπειτα φάρμακον πίσσῃ κάτω, ἰὼ δὲ μὴ ταῦτα ποιήσαντι παύηται, ἀφαλείπτων δύο λήψιας, μετὰ τιλὼ κάτω καθάρσιν, λύσας αὐτὸν πολλῷ θερμῷ, πίσσῃ δὲ καρπὸν τῦ ὑοσκυάμου, ὅσον κέγχρου. ἓξ μανδραγόρου ἴσον. [35] καὶ ὀποῦ τρεῖς κυάμους. καὶ τειφύλλου ἴσον ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ πιεῖν. ἰὼ ὃ ἐρρωμένος καὶ ὑγιαίνειν δοκέων ἐν κόπου ἢ ἐξ ὁδοιπορίης πυρετιώσας κατὰς ἢ αὖτις ἐς τεταρταῖον, πυριήσας αὐτὸν, σκόροδα δίδου, ἐς μέλι βάπτων. ἔπειτα ἐπιπινέτω φάκιον, μέλι καὶ ὄξος μίξας. ἐπὶω δὲ πλησθῇ, ἐμεσάτω. ἔπειτα λουσάμενος θερμῷ ἐπὴν ψυχθῇ, πιέτω κυκεῶνα ἐφ' ὕδατι. ἑσπέρης ὃ σιτίοισι μαλθακοῖσι καὶ μὴ πολλοῖσι ἀφαιρείσθω. τῇ δὲ ἑτέρῃ λήψι λούσας θερμῷ πολλῷ, ἱμάτια ἐπιβαλὼν, ἕως ἱδρώσῃ, πίσσῃ τῶν ἀφαιρεῖμα λευκοῦ ἐλλεβόρου τῶν ῥιζέων ὅσον τεττάρων δακτύλων μῆκος. καὶ τὸ τειφύλλου ὅσον δραχμιαῖον μέγεθος, καὶ ὀποῦ δύο κυάμους ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ καὶ ἰὼ ἐμεσίαν μὲν ἔχωσιν, ἐμεσάτω. [36] ἰὼ ὃ μή, ὁμοίως. μετὰ δὲ καὶ θώρᾳ τὴν κεφαλῆ. σιτίοισι ὃ χρήσθω, ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ δριμυτάτοισιν. ὅταν ὃ ἡ λῆψις μὴν ἔχῃ, μὴ νῆσις ἐὼν δὲ φάρμακον πινέτω. Πλευρῖτις. Πλευρῖτις ὅταν λάβῃ, πυρετὸς καὶ ῥῖγος ἔχει. καὶ ὀδυνᾶται ἡ ῥάχις ἐς τὸ στῆθος. καὶ ὀρθοπνοΐη. καὶ βήξ. καὶ τὸ σάλιον λευκὸν, καὶ ἀποχόλιον. καὶ ἀποβήσεται δ' ῥηϊδίως. καὶ ἀφὰ τῶν βηχέων ὀδυνᾶται. καὶ οὐρέει αἱματώδες, ὅταν ὕστερον ἔχῃ. ἰὼ μὲν δὴ πῦρ αὐτῇ ἑβδομαῖον ὄντα, ὑγιὴς γίνεται. ἰὼ ὃ μὴ αὐτῇ ἀφικνέεται ἡ νοῦσος ἐς τὰς ἑνδεκάτας ἡμέρας, ἢ τὰς τεσσαρεσκαιδεκάτας. ἐν μὲν οὖν πολλοὶ ἐν τούτοισιν ἀπόλλυνται. ἰὼ ὃ ὑπερβάλλῃ τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην, ἐκφυγγάνει, ὅταν οὕτως ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ, χλιάσματα τρεφθέντα. πινέτω ὃ καὶ μέλι, ἀναζέσας αὖθι καὶ ὑπιχέας ὄξος, ἴσον τῷ μέτρῳ τῦ μέλιτος. ἔπειτα ὁπόσον ἂν ᾖ μίσυ μέζον τῦ ἑφθοῦ μέλιτος καὶ τῦ ὄξους, ὑπιχέαι ὕδατος ἑνὸς δέοντος τῶν ἓξ ἡμισυ. τοῦτο διδόναι πίνειν κατ' ὀλίγον πυκνά. καὶ μεταμίσγειν ὕδωρ, ὄξος ὀλίγον τρυβλιαῖον. ῥοφείτω ὃ καὶ κέγχρου χυλόν. [37] μέλι ὀλίγον τρυβλιαΐζον ψυχρὸν, ὅσον τεταρτημόριον κοτύλης, ἐφ' ἑκατέρῳ σιτίῳ. καὶ πινέτω οἶνον λευκὸν, οἰνάδεα, ὑδαρέα, ὀλίγον. [38] ὁ δὲ οἶνος ἔστω, ὡς μαλθακώτατος, ὀδμὴν μὴ ἔχων. ὅταν δὲ ὑπερέσῃ ἀφῇ, ἡμέρας μὲν δύο Ⓜ κέγχρου ῥοφείτω δὶς τῆ ἡμέρας. καὶ τευτλα ἡδύσματα ἐσθιέτω. ἔπειτα μετὰ ταῦτα σκύλακα ἢ ὄρνιθα καθεφθὴν ποιήσας, τῦ ζωμοῦ ῥοφείτω. καὶ τῶν κρεῶν φαγέτω ὀλίγα. Ⓜ ὃ λοιπὸν χρόνον μάλιστα ὅσον τοῦ τ' νούσου ἔχῃ, ἀρίστα ζέσθω μὲν Ⓜ κέγχρου. ἐς ἑσπέρην ὃ, σιτίοισιν ὡς ἐλαχίστοισι χρήσθω καὶ μαλθακωτάτοισιν. Ἕτερη πλευρῖτις. Πυρετὸς ἔχει καὶ βήξ. καὶ ῥῖγος καὶ ὀδυνὴ ἐς τὸ πλευρὸν,

καὶ

καὶ ἐς τὴν κληίδα ἐνίοτε, καὶ ὃ σίαλον πτύει, ὑποχολον καὶ ὕφαιμον. ὅταν τύχῃ ῥηγματίας ὤν, οὕτω ἢ αὖ ὀδυνᾶται ἔχῃ, μάλιστα τὰ ἐσχατιὴν χλιάσματα, καὶ λούειν θερμῷ, ἢν μὴ πυρετὸς αὖθις πολὺς ἔχῃ. ἢν δὲ μή, μή. πίνειν δὲ διδόναι, κηρίον ἐν ὕδατι ἀποβρέχων ἀρτι ὑπογλυκυ ποιέων. καὶ μεταμίσγειν ὕδωρ. ῥοφᾶν δὲ τὸν χυλὸν τοῦ κέγχρου, δὶς τῆς ἡμέρης. καὶ ὑπτιάνεται οἶνον λευκὸν ὑδαρέα. καὶ ἢν ὑπόφυγῃ τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας, ὑγιὴς γίνεται. Ἄλλη πλευρίτις. Πυρετὸς ἴσχει, καὶ βρυγμὸς, καὶ βὴξ ξηρή. καὶ ἀκρόπαστα χλωρά. ἔστι δ' ὅτε καὶ πελιδνά καὶ ὃ πλευρὴν ὀδυνᾶται λαμβάνει. καὶ ὃ μεταφρενον ὑπέρυθρον γίνεται. χλιαίνεται δὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ σπέλεα. ποτὲ δὲ τὴν κοιλίην ἐς τοῦτο πόδας καὶ τὰ σκέλεα. ἐς ἀνακαθήμενος, μᾶλλον βήσσει. καὶ ἡ χαλάζη παραίνεται. ἐς ὃ ἀποπάτημα πρῶτον χλωρὸν καὶ κακῶδμον. ἔστ' ὃν εἴκοσιν ἡμέρησι ἀποθνήσκει. ἢν δὲ τοῦτας ὑπόφυγῃ, ὑγιὴς γίνεται. ποῦον ἔστ' αὖ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρησι πρέλθωσι, διδόναι πίνειν ὃ ἀπὸ τοῦ κεμμυος. καὶ μεταπίνειν οἶνον λευκὸν, οἰνώδεα, ὑδαρέα. ῥοφέειν δὲ τὸν χυλὸν τῆς πτισάνης ψυχρὸν, δὶς τῆς ἡμέρης. αὖθι δὲ τοῦ μήλινος ὑπὸ τὸν χυλὸν μίσγει, ῥοιῆς χυλὸν οἰνώδεα, ὅταν ἤδη ὁ χυλὸς ἐφῆς ἢ, καὶ λούειν μὴ πολλῷ. ἐπὴν δὲ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρησι παρέλθωσιν ἔπειτα ἀρίστιζέσθω τὸν κέγχρον. ἐς ἑπτέρην δὲ τοῖσι κρέασι τοῖσιν ὀρνιθίοισι καὶ τοῦ ζωμῷ, καὶ τοῖσι σιλίοισι ὀλίγοισι χρήσθω. τὴν δὲ πιαύτην νοῦσον ὀλίγοι ἐκφυγγάνουσιν. Περιπλευμονίη. Πυρετὸς, ἴσχει ἡμέρας τεσσαρεσκαίδεκα ὃ ἐλάχιστον. ἐς δὲ μακρότατον δύο δεούσας εἴκοσι. καὶ βήσσει τοῦτας τὰς ἡμέρας, ἰχῶρας. καὶ ἀποχρέμπτεται τὸ πρῶτον, σίαλον παχὺ καὶ καθαρὸν, ἑβδόμῃ ἐς ὀγδόῃ. ἐπὴν δὲ ὁ πυρετὸς λάβῃ ἐνάτῃ καὶ δεκάτῃ, ὑπογλυκυ καὶ πυώδες, ἔστ' αἱ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρησι παρέλθωσι. καὶ ἢν μὴ ὀν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρῃ. ξηραίνθῃ ὁ πλεύμων καὶ ἐκβήξῃ, ὑγιάζεται. ἢν δὲ μὴ, δύο δεούσας εἴκοσι παρατείνει. καὶ ἢν μὴ ὀν τούτῃσι παύσηται τοῦ βήγματος, ἐκφεύγει. ἢν δὲ μὴ παύηται, ἔρεσθαι αὖθις, εἰ γλυκύτερον αὖτῳ δοκέει τὸ σίαλον. καὶ ἢν φῇ, ἡ νοῦσος ἐπιπαύεται γίνεται. ὀγδοὸν γὰρ πλεύμων ἔμπυος γίνεται. οὕτω χρὴ τὰς μὴν παρεῖσας ἡμέρας, οἶνον διδόναι γλυκὺν, λευκὸν, ὑδαρέα, κατ' ὀλίγον πίνειν πυκνά. ῥοφᾶν δὲ τῆς πτισάνης ὃν χυλὸν διδόναι, μὴ παραμίσγων τελὸς τῆς ἡμέρης, ἔστ' ἂν αἱ ὀκτωκαίδεκα ἡμέρησι παρέλθωσι, καὶ ὁ πυρετὸς παύσηται. κινδυνεύει δὲ μάλιστα ἐν τῇσιν ἑπτὰ, ἢ ἐν τῇσι τεσσαρεσκαίδεκα. ἐπὴν δὲ τὰς ὀκτωκαίδεκα ἡμέρας ὑπερβάλλῃ, σῶς ἔλπ ἀποθνήσκει, ἀλλὰ πτύῃ πῦον, καὶ τὰ σπέλεα πονέει, καὶ βήσσει. ὅταν οὕτως ἔχῃ, πιπτίσκειν νῆσιν τὸ σιὼ τῶν ἐλελισφάκω. καὶ ῥοφᾶν ἔτεος, σέρι συμμίσγων πλέον, ἢν μὴ θαλπος ἦ. ἢν δ' ἦ, μὴ ῥοφᾶτω ἀλλὰ σιλίοισι χρήσθω ἀλυκοῖσι καὶ λιπαροῖσι. καὶ τοῖσι θαλασσίοισι μᾶλλον ἢ κρέασι. καὶ ἢν σοι δοκέῃ καθαίρεσθαι τὴν λόγχην, ἐγχεῖν καὶ πυελᾶν. ἢν μὲν παχὺ ἦ τὸ πῦον, πυελᾶν. ἢν δὲ λεπτὸν, ἐγχεῖν.

quandoque etiam ad iugulum, ſputum expuit aliquantulum biliosum & ſubcruentum. Quòd ſi contigerit vt ei intro abſceſſus ruptus fuerit, qua parte maximè dolor detinet, fomenta calida admoueto, & niſi multa febris vexet, calida lauato, ſin minùs minimè. In potu verò aquam faui recentis maceratione condulcatam exhibeto, poſtea etiam immixta aqua. Milij autem ſuccum bis die ſorbeat, & vinum album aquoſum ſuperbibat. Qui ſi quatuordecim dies effugerit, ſanus euadit. Alius lateralis morbus. Febris detinet, dentium ſtridor & tuſſis ſicca vexat, cum virore pallida, quandoque etiam liuida tuſſi reiicit, dolor lateris prehendit, & dorſum ſubrubrum euadit, caput & pectus calet, interdumque etiam venter, pedes & crura. Erectus ſedens tuſſi magis vexatur, aluus turbatur, & alui egeſtio ex virore admodum pallida eſt & graueolens. Hic intra dies viginti perit, quos ſi effugerit, conualeſcit. Huic donec quatuordecim dies præterierint, farinæ hordeaceæ craſſioris macerataæ dilutum bibendum exhibeto, & vinum album, generoſum, aquoſum, poſtea propinato, ptiſanæ ſuccum frigidum bis die ſorbendum dato. Cúmque iam ſuccus decoctus fuerit, mellis loco, mali punici ſuccum vinoſum, & ptiſanæ ſuccum admiſceto, neque calida multa lauato. Vbi verò dies quatuordecim præterierint, poſtea milium in prandio aſſumat, veſperi autem auicularum carnibus cum iure, & paucis cibis vtatur. Ex hoc autem morbo pauci euadunt. Pulmonis inflammatio. Febris vt minimùm quatuordecim dies detinet, ad ſummum autem duodeuiginti, quibus diebus vehementer per tuſſim reiicit, & primùm quidem ſputum craſſum & purum ſeptimo & octauo die excreat. Vbi verò febris prehenderit, nono & decimo die ſubdulce & purulentum, quoad quatuordecim dies præterierint. Quòd ſi decimo quidem quinto die pulmo reſiccatus fuerit, & per tuſſim reiiciat, conualeſcit. Sin minùs, ad duos de viginti attendito, quibus quidem ſi ſputum tuſſi reiectum ſedatum fuerit, euadit. At ſi non ceſſet, eum interrogato, num ei ſputum eſſe dulcius videatur. Quòd ſi affirmauerit, morbus annuus euadit, cum pulmo pus intrò colligat. Huic primis quidem diebus vinum dulce, album, aquoſum, paulatim crebrò bibendum exhibeto. Ptiſanæ verò ſuccum melle ammixto ter die ſorbendum, quoad dies decem & octo præterierint, & febris ceſſauerit. Periculum autem præcipuè die ſeptimo & decimoquarto incurrit. Cùm verò octodecim dies ſuperauerit, non ampliùs moritur, ſed pus expuit, pectus dolet, & per tuſſim reiicit. Cùm ſic habuerit, ieiuno lentis decoctum propinato, eiuſque freſum multo adipe admixto ſorbendum dato, ſi æſtus non adfuerit, qui ſi adſit, ne ſorbeat, ſed cibis vtatur ſalſis ac pinguibus, & marinis potiùs quàm carnibus. Quòd ſi tibi ritè purgari videatur, infuſo ac fomento vtitor, ſi quidem pus craſſum fuerit, foueto, ſed ſi tenue, infundito.

Et cibis quàm maximè adhæreat, acribus, carnibus bubulis, ouillis & suillis abstineat. Cùm ex pulmonis inflammatione purulentus extiterit, febris vexat, tussis sicca, difficultas spirandi, pedes intumescunt, & manuum ac pedum vngues contrahuntur. Cùm sic habuerit, decimo pòst die ex quo purulentus fieri cœperit, huic multa calida loto, ari radicem tritam astragali magnitudine, salis granum, & parum mellis, ex aqua & pauco oleo, extracta lingua tepidum infundito, deinde humerum concutito. Quòd si ex eo quidem pus erumpat, sat est, sin minùs, aliud facito. Ciborum acrium & cyclaminis succum expressum, vtriusque acetabulum paruum sumito, deinde laseris succum tritum fabæ quantitate, lactis caprini aut asinini acetabulo dilutum & commixtum, tepidum infundito. Si verò ob id non erumpat, raphani corticem, & æris florem trium fabarum quantitate leuiter tritum, olei heminæ quadrante subactum, tepidum infundito. Sit autem raphani quantitas dupla. Quòd si pus erumpat, cibis, quàm salsissimis & maximè pinguibus vtatur. Sed si pus minimè prodierit, paulatim ad os suffitum adhibeto ex sij succo, vino Tornio, lacte bubulo aut caprino, pari cuiusque admixta mensura, ita vt trium heminarum modum faciat. Deinde furni testas ignitas immittito, hoc per fistulam trahat, ea cautione adhibita, vt ne aduratur. Vbi verò purius sputum fuerit, vrticæ semen, thus, origanum, ex vino albo, melle, & pauco oleo tertio quoque die infundito, postea verò butyrum, resinam, in melle liquefactam, neque ampliùs cibis salsis & pinguibus vtatur. Intermediis autem diebus ex infusis ieiunus bibat saluiam, rutam, satureiam, origanum pari portione, ex vino meraco ac acetabuli mensuram, cum omnibus his aspersis. Quòd si ab his infusis non prorumpat, nil mirandum. Plærumque enim in ventrem erumpit, confestimque meliùs habere videtur, cùm ex angusto in ampliorem locum venerit. Alius morbus. Cùm longiùs tempus progressum fuerit, febris vehemens, & tussis prehendit, latus dolet, neque in sanam quidem partem decubitum ferre potest, sed in dolentem, pedes, & oculorum cauitates intumescunt. Post decimumquintum ab eruptione diem, huic multa calida loto, & in sella stabili collocato, alter manus detineat, tu verò agitato humero quonam in latere affectio strepitum faciat auscultato, votum autem est vt in sinistro. Ad hunc igitur locum sectionem adhibeto, quod minùs lethale est. At si præ crassitudine & copia nullum tibi strepitum edere videatur, quò ipsum deprehendas, quod fit interdum, latus quod intumuerit & magis doluerit, quàm infima parte sub ipsum tumorem potiùs quàm anteriore parte secato, quo facilior puri exitus pateat. Primùm autem inter costas cutem specillo lato excisorio secato, deinde specillo acuto panniculo deligato, cuius extremam partem vnguis pollicis magnitudine relictam intrò adigito.

καὶ τῶν σιλίων ἔχεσθαι ὡς μάλιστα καὶ τῶν δεμμέων ἀπέχεσθαι, καὶ κρεῶν βοείων, καὶ οἰείων καὶ χοιρείων. Ὅταν δὲ περιπλυμονίης ἔμπυος γένηται, πυρετὸς ἴσχει, καὶ βὴξ ξηρή. καὶ δυσπνοίη. καὶ ⟨Ⓐ⟩ πόδες οἰδέουσι. & ⟨Ⓐ⟩ ὄνυχες ἕλκονται τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. ποτὸν ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἑτοῖσι δεκαταίοις γένηται, ἀφ' ἧς ἂν ἄρξηται ἔμπυος γίνεσθαι, λούσας πολλῷ θερμῷ τείλας ἀροῦ ῥίζαν, ὅσον ἀστράγαλον μέγεθος. καὶ ἁλὸς κόνδυον. καὶ μέλι ὀλίγον, καὶ ὕδωρ. καὶ ἄλειφα ὀλίγον. ἐξερύσας τὴν γλῶτταν, ἐγχέαι χλιαρόν. ἔπειτα κινῆσαι ⟨Ⓦ⟩ ὦμον. & ἐὰν μὲν ἀπὸ τούτου τὸ πῦον ῥαγῇ, εἰ δὲ μή, ἕτερον ποιῆσαι. σιλία δεμμέα ἀναχυμῶσαι καὶ κυκλάμινον ὅσον ὀξύβαφον τῶν μικρῶν ἑκατέρων ἕψαι. ἔπειτα ὀπὸν σιλφίου τείλας ὅσον κύαμον, διεῖναι καὶ συμμίξαι γάλακτος ὅσον ὀξύβαφον ἄγλον ἢ οἴνειον, ποτὸν χλιαρὸν ἐγχεῖν. ἐὰν δὲ ἀπὸ τούτου μὴ ῥαγῇ, ῥαφάνου φλοιὸν καὶ αἶδος χαλκοῦ ὅσον τρεῖς κυάμους, τείλας λεῖον, διπλάσιον δὲ ἔσω τῆς ῥαφάνου, ἐλαίῳ διεῖναι, ὅσον τεταρτημορίῳ κοτύλης, ποτὸν ἐγχεῖν χλιαρόν. ἢν ἐὰν ῥαγῇ τὸ πῦον, σιλίοισιν ὡς ἡμυρωτάτοισι & λιπαρωτάτοισι χρῆσθαι. καὶ ἐὰν μὴ ἴῃ τὸ πῦον, καθολίσιν πυελίην καλὰ τὸ σῶμα σίου χυλῷ οἴνῳ τρυΐῳ. χάλκανθι βοείῳ, ἢ αἰγείῳ, ἴσον ἑκάστου συμμίξας. ἕψαι δὲ ὅσον τρεῖς κοτύλαι. ἔπειτα ἐμβάλλειν ἴπνου ὄστρακα ἀμφίωσας, ποτὸν ἑλκέτω ἀφ' ἑστίης αὐλοῦ, φυλακωδμὸς ὅπως μὴ καταχάῃται. ἐπὶν δὲ καθαρώτερον πτύῃ, ἐγχεῖν αὐτῷ κνίκης σπέρμα. λιβανωτόν. ὀείγμον ἐν οἴνῳ λευκῷ. ἢν μέλι. καὶ ἐλαίῳ ὀλίγῳ. ἐγχεῖν δὲ ἀφ' ἑτέρης ἡμέρης. μετὰ δὲ βούτυρον, ῥητίνην, ἐν μέλι ἀφεψητικῶν. καὶ σιλίοισι μικρὴν χρῆσθαι ἡμυρεῖσι μηδὲ λιπαροῖσι. πινέτω δὲ νήστις τὰς ἐν μέσῳ ἡμέρας τῶν ἐγχύτων, ἐλελίσφακον. πήγανον. θύμβραν. ὀείγμον ἴσον ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ ὅσον ὀξύβαφον μετὰ πρώτων ὀπτάπασων. ἐὰν δὲ μὴ ῥαγῇ ἀπὸ τῶν ἐγχύτων, πολλάκις γὰρ ἀκρήγνυται ἐς τὴν κοιλίην, καὶ αὐτίκα δοκέει ῥᾴων εἶναι, ὅταν ἐς γενὸς ἐς ὑπερῳοεῖον ἔλθῃ. Ἄλλη νοῦσος. Ὁκόταν ὁ χεὶν ὡραίων γένηται, ὅ, τε πυρετὸς ἰσχυρὸς, καὶ ἡ βὴξ ὀπτιλαμβάνῃ. καὶ τὸ ὠλθυρὸν ὀδυνᾶται. καὶ ὀπτὶ μὲν τὸ ὑγιὲς οὐκ ἀνέχεται καλαχείλυσις, ὀπτὶ δὲ τὸ ἀλγέον μέσος. ἢν ⟨Ⓐ⟩ πόδες οἰδέωσι & τὰ κοῖλα τῶν ὀμμάτων. ποτὸν ἔταμον ἡμέρῃ πεμπτῇ καὶ δεκάτῃ γένηται ἀπὸ τῆς ἀκρήξιος, λούσας πολλῷ θερμῷ καθίσας ὀπτὶ ἐφέλκεται ὅ, τι μὴ ὑποκινήσει. ἕτερος μὲν τὰς χεῖρας ἐλέτω. σὺ δὲ ⟨Ⓦ⟩ ὦμον σείων, ἀκροάζεσθαι ἐς ὁκότερον αὐτῶν τῶν πλευρέων, τὸ πάθος φοφέῃ. βούλεσθαι γὰρ ἐς τὸ δεξιτερόν. κατ' αὐτὸν οὖν ⟨Ⓦ⟩ τόπον τομέειν. ἥκιστα γὰρ θανατῶδες. ἐὰν δέ σοι ὑποτὸ τὸ πάχος καὶ τὸ πλῆθος μὴ φοφέῃ, ὥστε καταμαθεῖν αὐτό, ποιέει γὰρ τοῦτο σύνοτε, ὁκότερον αὐ ἀποιδέῃ τῶν πλευρέων καὶ ὀδυνᾶται μᾶλλον, ποτὸν τάμνειν ὡς κατωτάτω, ὅπαδεν τοῦ οἰδήματος μᾶλλον ἢ ἔμπροσθεν, ὅκως σοι ἡ ἔξοδος τοῦ πύου εὔροος ἔῃ, τάμνειν δὲ μεταξὺ τῶν πλευρέων, σηροειδέι μαχαιρίδι, τὸ περῶντον δέρμα, ἔπειτα ὀξυβελέϊ ἀποδήσας ῥάκει, τὸ ἄκρον τῆς μαχαιρίδος λιπὼν ὅσον ⟨Ⓦ⟩ ὄνυχα τοῦ δακτύλου τοῦ μεγάλου, καθεῖναι ἔσω.

ὅπειτα

ἔπειτα ἀφεὶς τὸ πῦον οἷον αὖ σοι δοκῇ, [115] μετιὼν ὠμολίνῳ μοτῷ λίνον ἐκδήσας. ἀφεῖναι δὲ τὸ πῦον ἑκάστης ἡμέρης ἅπαξ. [116] ἐπιὼν δὲ δεκάταῖος, ἀφεὶς ἅπαν τὸ πῦον, ὀθονίῳ μοσιῶ. ἔπειτα ἐγχεῖν οἶνον καὶ ἔλαιον χλιαίνων αὐλίσκῳ ὡς μήπω ὁ πλεύμων ἐξαπίνης ἐωθῶς βρέχεσθαι τῷ πύῳ, ἀποξηρανθῇ. ἐξιέναι δὲ τὸ ἔγχυμα, τὸ μὲν ἔωθεν ἐς ἑσπέριον. τὸ δὲ ἐς ἑσπέριον, ἔωθεν. ἐπιὼν δὲ τὸ πῦον λεπτὸν οἷ ὕδατι ἢ, καὶ γλίσχρον τῷ δακτύλῳ ψαυόμενον, καὶ ὀλίγον, ἐνιέναι μοῦν καστιτέρινον κοῖλον. ἐπιὼν δὲ πορτατα- 10 σι ξηρανθῇ ἡ κοιλίη, ἀποτάμνων τὸ μοσιῶ κῆ μικρὸν, συμφύειν τὸ ἕλκος, ἐς αὖ ἐξέλῃς ⟨Ψ⟩ μοῦν σημήιον ἢ ἰὼ μὴ ἐκφύξεσθαι. [117] ἰὼ μὲν τὸ πῦον ἢ λευκὸν καὶ καθαρὸν, καὶ ἰνὲς αἵματος ἐλέσσον, ὡς τὰ πολλὰ ὑγιὴς γίνεται. ἰὼ δὲ οἷ λεκιδοειδὲς ἀποῤῥυὲν τῇ πρώτῃ, ἢ τῇ ὑστεραίῃ ἀποῤῥυὲν παχὺ, ὑποχλωρον, ἰζον, ἀποστήσεσιν ἐπεὶ δὲν ἐκρυὲν τὸ πῦον. Ἕτερα. [118] Ὅταν πλευμιᾷ, τούτου τὸ σιαλον παχὺ ὑποχλωρον γλυκὺ βήσεται καὶ βρυγμὸς καὶ ὀδυνὴες τὸ στέρνον καὶ ἐς τὸ μεσόφρενον. καὶ συρίζει ἐν τῇ φάρυγγι λεπτὸν. καὶ ἡ φάρυγξ ξηρὴ γίνεται. [119] καὶ τὰ σκέλεα ἐρυθρά. ἡ βαρέη ἡ φωνή. καὶ ⟨Ψ⟩ πόδες οἰδίσκονται. καὶ ⟨Ψ⟩ ὄνυχες ἔλκονται. ἐκ καταλεπτύνονται τὰ ἄκρα, ἡ μυῖγμ. [120] καὶ μυζᾷ ἥδεται τὸ σιαλον, ἐπὶν ἀποχρεμψάμενος ἔχῃ ἐν τῷ στόματι. καὶ βήσει ὀδύνη ὀρθρους καὶ μεσονυκτίου μάλιστα. βήσει δὲ καὶ ⟨Ψ⟩ ἀνὴρ χεῖρον. καὶ λαμβανόμενον γυναῖκα νεωτέριον ἢ πρεσβυτέριον. [121] τούτῳ ἰὼ μὲν αἱ τρίχες ἤδη ἐκ τῆς κεφαλῆς ῥέουσι, καὶ ψιλοῦται ἤδη ἡ κεφαλὴ ὡς ἐκνοῦσον. καὶ τούτοισι ἐπ' ἀνθρακος βαρὺ ὄζειν τὸ σιαλον, φαίνεσθαι αὖον ἀποστανὲν ἐκ τοῦ ὀλίγου χρόνου. τὸ δὲ κτεῖνον, ἔστεσθαι διάῤῥοιαν. ἐπιὼν γὰρ ἤδη τὸ πῦον τὸ ἐκ τῆς κεφαλῆς τρίχες πίπτουσι, τοῦτο ὄζει κρίσις ὅτι τοῖσιν αὐθράξι. καὶ ξυμφερομένου ὁ ἔγκεφαλος. ῥᾷ θάνατον, [122] ἢ κινᾷ τὸν κοιλίην. σημήιον δὲ τούτου, ῥέουσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς τρίχες. [123] τὸν μὴ ἰᾶσθαι ὅταν οὕτως ἔχῃ. ἰὼ δὲ καταρχὰς ὁπότ' ἂν τύχῃς τῇ νόσῳ, φάρμακον δοῦναι πιεῖν. ἔπειτα διαλιπὼν μίαν ἡμέρην, ἑλλέβορον δοῦναι κεκραμένον, ὅκως τὸν κάτω κοιλίην μὴ κινήσῃ. καὶ ἐπιὼν ἐς τὸ στόμα τῆς νυκτὸς αὖτον φοινικᾶ ἄλειμμ, τρὸς τὰς ῥῖνας αὖτον τρῖψαι φάρμακα πυκνότερα. ἰὼ δὲ μὴ ῥέει, τρῖψαι μᾶλλον, διὰ πλέονος δὲ χρόνου, καὶ τοῦ μέλιτος ἅπαξ τρῖψαι ἐπιπίσκοντα ἑλλέβορον, ὅσον τοῖσι δακτύλοισιν δύο αἴρει, ἐν οἴνῳ γλυκεῖ κεκραμένον. φάκιον δὲ αὐθήμερα δίδους ὑπτιάζειν. φάρμακα δὲ ὡς ἐλάχιστα πίνετω. ἰὼ μὴ αὐτῷ ⟨Ψ⟩ πυρετοὶ ὀξύτεροι ὑπολαμβάνωσι, [124] τὸν ῥίζαν τὸν λευκὸν καὶ τοῦ ἑλλεβόρου λείχειν. ἐν μέλιτι δὲ οὔ. οὕτω γὰρ ἥκιστα τὸν κοιλίην κινήσει. ἰὼ δὲ ⟨Ψ⟩ σφὸς ἐγγένηται ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ, τρῶγον μὲν κλύσαι ἐκείνῳ, ἐς ὃ κήκις συμμίσγεται. ἰὼ δὲ μηδ' οὕτω παύηται, γάλακτι ὀνείῳ. ἑφθῷ κάθεσι. φάρμακον δὲ μὴ δίδου καττοτεινόν. ἰὼ δὲ τρὸ τοῦ φαρμακίου τρόπιον ⟨Ψ⟩ ἑλλέβορον χλιὸν ἐμέειν, αὐτῷ τῷ φακίῳ ἐπιπιπτόντος δὲ χρόνου, [125] ἰὼ μὲν ⟨Ψ⟩ πυρετοὶ ὀξέες ἔχωσι κρέασι μηλείοισιν ἑφθοῖσι, καὶ ὀρνιθείοισι, καὶ κολοκυνθίῃ, καὶ τευτλοισι.

Postea vbi quantum puris videbitur emiseris, vulnus penicillo ex lino crudo, cui filum alligaris, obducito, quotidie pus semel emittito. Post decimum diem, vbi totum pus emiseris, penicillum ex linteo indito, deinde vinum & oleum tepida per fistulam infundito, ne pulmo pure madescere consuetus, derepente resiccetur. Infusum autem matutinum sub vesperam, at vespertinum mane educito. At vbi pus tenue velut aqua, aut ad digiti contactum glutinosum & paucum fuerit; stanneum penicillum cauum indito. Cùm verò prorsus venter resiccatus fuerit, paulatim resecato penicillo, dum ipsum eximas, vulnus coalescere sinito. Indicio autem est euasurum ægrum, si quidem pus album & purum fuerit, fibræque sanguinis insint, vt plurimùm conualescit. At si primo die oui luteo simile, aut postero die crassum defluat, aliquantulum ex virore pallidum, & graueolens, vbi pus effluxerit, moriuntur. Alius morbus. Cùm quis ex pulmonis vitio tabescit, huic sputum crassum, aliquantulum ex virore pallescens & dulce per tussim reiicitur, dentium stridor est, dolor pectus & dorsum occupat, tenuis sibilus in faucibus editur, eæque siccescunt, cauitates rubent, vox grauis est, pedes intumescunt, vngues contrahuntur, partes superiores extenuantur & imminuuntur, sputum ore contentum excreaturus detestatur, matutino tempore & media nocte maximè tussis vexat, itemque alio tempore, hicque morbus iuuenculam mulierem potiùs quàm vetulam prehendit. Si quidem iam capilli ex capite huic defluant, caputque velut ex morbo nudetur, & super prunas expuenti sputum grauiter oleat, hunc intra breue tempus periturum asserito, & ex alui profluuio periturum. Vbi enim iam pus circa cor computruit, id prunis impositum nidorem exhalat, & vna incalescens cerebrum salsuginem emittit, quæ aluum ciet, cuius rei indicium est quòd capilli ex capite defluunt. Hunc cùm ita habuerit ne curato. At si per initia tibi morbus obtigerit, lenticulæ cremorem propinato; deinde intermisso vno die, veratrum ita temperatum vt ne inferiorem aluum cieat, exhibeto. Cumque noctu ad os salsugo deueniat, crebriora ei medicamenta ad nares admoueto. Sed si non effluat apponito quidem, verum ex maiore interuallo, & semel in mense, veratro quantum duobus digitis tolli potest, ex vino dulci temperato, insuper epoto. Lenticulæ verò decoctum confestim inde bibendum dato. Medicamenta autem purgantia, nisi eum febres acutiores prehendant, quàm pauciſſima bibat. Dracunculi radicem & veratri delingat, non tamen ex melle. Sic enim minimè aluum mouebit. Quod si tormina in aluo inferiore suboriantur, eam primùm quidem ex infuso, in quod coccus cnidius commiscetur, subluito. Quòd si neque sic sedentur lacte asinino cocto purgato, medicamentum autem deorsum purgans ne exhibeto. Si verò ante medicamentum epoto veratro bilem vomat, ipso lentis decocto assumpto vomat. Cibis autem vtatur, si quidem febres acutæ detinent, carnibus ouillis coctis, & volucrium, cucurbita & betis.

Iusculum ne sorbeat, neque ad intinctus vtatur. Piscibus autem vtatur scorpiis, & mollibus aut cartilagineis coctis, neque calidum quicquam comedat, neque lauet, si multa febris detineat, neque oleribus acribus vtatur, excepta satureia aut origino, vinum album bibat. At si febris sit expers, calores autem subinde corripiant, pisces quàm optimos & pinguissimos edat, & pinguia & dulcia, & quàm maximè salsa. Deambulationibus vtatur neq; in vento, neque in Sole, & post cibos, cùm tempestiuum videbitur, vomat, tepidaque lauet, capite excepto. Ex cibariis panis melior, iis qui maza non victitant, his verò vtraque commiscetо. Alius morbus qui tabes vocatur. Tussis vexat, & sputum copiosum & liquidum, interdumque facilè per tussim reiicitur, pusque grandini est simile, & digitis tritum durum & graueolens existit. Vox clara & sine dolore emittitur, neque febres corripiunt, sed quandoque calor, & alioqui debilis est. Huic veratrum & lentis decoctum propinato, & quàm plurimis cibis satiato, dum ab acribus, carnibus bubulis, suillis, & ouillis abstineat. Exercitationibus paucis & deambulationibus vtatur, post illas vomitiones adhibeat, venere abstineat. Morbus hic septem aut nouem annis durat, quod si huic per initia curationem adhibeas, sanus euadit. Alius morbus. Si pulmonis fistula vlcere feruido & superficiario laborarit, febris lenis detinet, medio pectore dolor vexat, & totius corporis pruritus, vox rauceſſit, sputum liquidum ac tenue expuit, interdum etiá crassum, ac velut ptisanę succum. In eius ore grauis odor, qualis ex piscibus crudis cõtingit, suboritur, subindeque in sputo dura quædam velut fungi frustula ex vlcere apparent, superiora, atque adeò totus homo extenuatur, malæ rubent, vngues temporis successu contrahuntur, aridi & ex virore palleſcentes euadunt. Confestim autem perit sanguinem & pus per sputum reiiciẽdo, nisi curetur. Postea etiam vehementes superuenientes febres ipsum interficiunt. At si curatus fuerit, ex hac tabe euadit. Curare autem oportet, vt epoto lenticulæ decocto vomat. Quòd si tempestiuum tibi videatur veratrum per se, si quidem per hominis vires liceat, propinato, sin minùs, dimidium potionis ad lenticulæ decoctum admiscetо, ita vt quinta aut sexta potione desinas. Ventrem autem inferiorem, nisi febres vehementes prehenderint, medicamento purgante ne agitato. Quòd si non prehenderint, lacte asinino per inferiora purgato. Si verò adeò debilis sit, vt bibere nequeat, per infusum subluito, caput autem minùs agitato. Quòd si sputum quidem copiosum & salsum ad os defluat naribus quod bilem minimè ducat apponito. Si verò fluxio ad os non vergat, capiti nihil adhibeto. Cùm autem sputum graueolens fuerit, intermediis inter lenticulæ decoctum diebus, medicamentum in pulmones, per infusum immittito, intermisso verò vno die suffito. Cibis vtatur, carnibus ouillis & volucrium, piscibus mollibus & cartilagineis, & scorpiis coctis. Quarto quoque die salsamentum quàm optimum & maximè pingue comedat, in prandio quidem maza vtatur, in cœna verò huic panem admiscеat, neque quicquam sorbeat, neque cyceonem bibat,

ζωμὸν δὲ μὴ ῥοφεέτω. μηδὲ βαπτεσθαι, ἰχθύσι ὀξέσι χρήσθω, σκορπίοισι καὶ σελάχεσιν ἐφθοῖσι. θερμοὶ δὲ μηδὲ ἐσθιέτω. μὴ δὲ λουέσθω, ἢν ὁ πυρετὸς ἔχῃ πολύς. μηδὲ λαχάνοισι δεδεμένοις χρέσθω, ὅτι μὴ θύμβρῃ ἢ ὀρεγάνῳ. οἶνον δὲ λευκὸν πινέτω. ἢν δὲ ἄπυρος ᾖ, θέρμῃ δὲ λαμβάνωσιν ἄλλοτε κἀ ἄλλοτε, ἐσθιέτω ἰχθύας ὡς ὀξίσους καὶ ποταμίους. καὶ λιπαρὰ καὶ γλυκέα, καὶ ἁλμυρὰ ὡς μάλιστα, καὶ περιπάτοισι χρέσθω, μήτε ἐν αἰθέμῳ, μήτε ἐν ἡλίῳ. ἐξ ἐμέτου δὲ ἀπὸ τῶν σιτίων, ὅταν δοκῇ καιρὸς εἶναι. ἐξ ἀναθαι χλιαρῷ, πλὴν τῆς κεφαλῆς. σιτίων δὲ ἄρτος ἀμείνων, ὅσοι μὴ μαζοφάγοι εἰσί. πύοισι δὲ ἀμφότερα συμμίσγειν. Ἑτέρη νοῦσος ἥτις καλέεται φθίη. Βὴξ ἔχει καὶ τὸ πτύσμα πολλὸν καὶ ὑγρόν. καὶ ἐνίοτε ῥηϊδίως ἀναβήσεται. ἐξ οὗ πῦον οἷον χάλαζα. καὶ ἀφωνοτερὸν ἐν τοῖσι δακτύλοισι, σκληρὸν καὶ κακοδμον γίνεται. ἡ δὲ φωνὴ καθαρὴ καὶ ἀνώδυνος, καὶ πυρετοὶ οὐ λαμβάνουσι. θέρμη δὲ ἐνίοτε, δηλῶς τε ἐξ ἀθενίης. τοῦτον χρὴ ἐλλέβορον πιπίσκειν καὶ φάκιον. καὶ βώχειν ὡς μάλιστα ἀπεχόμενον τῶν δεδεμένων. καὶ κρεῶν βοείων, καὶ χοιρείων, καὶ οἰείων, καὶ γυμνάζεσθαι ὀλίγα καὶ περιπατέειν. καὶ ἀπὸ σιτίων ἐμέτοισι χρῆσθαι. καὶ λαγνείης ἀπέχεσθαι. αὕτη ἡ νοῦσος γίνεται ἑτάλαιπα ἢ ἰνέα. οὗτος ἰῷ ἐξ ἀρχῆς θερμαθῇ, ὑγιὴς γίνεται. Ἢν ἀφθίσῃ ἡ σύριγξ τοῦ πλεύμονος, πυρετὸς ἴσχει βληχρός. ἐξ ὀδυνᾶται μέσον τὸ στῆθος καὶ τοῦ σώματος κνησμός. καὶ ἡ φωνὴ βεγγχώδης. καὶ τὸ σίαλον ὑγρόν. καὶ λεπτὸν πτύει. ἐνίοτε δὲ παχὺ καὶ οἷ πτισάνης χυλόν. καὶ ἐν τῷ στόματι ὀδμὴ ἐγγίνεται βαρεῖα, οἵη ἀπὸ ἰχθύων ὠμῶν καὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐν τῷ σιάλῳ ἐμφαίνεται σκληρά, οἷον μύκης ἀφ' ἕλκεος. καὶ τὰ αἴσω λεπτύνεται, μάλιστα δὲ ἄσας. καὶ κύκλοι τοῦ προσώπου ἐρυθριῶσι. καὶ ὄνυχες τῶν χειρῶν ἔλκονται καὶ ξηροὶ καὶ χλωροὶ γίνονται. τελευτᾷ δὲ αὐλίκα, ἰῷ μὴ θερμαθῇ, αἷμα πτύον καὶ πῦον. ἔπειτα καὶ πυρετοὶ ἰσχυροὶ ὀπτιανόμενοι ὠδῖνα ἔκτειναν. ἰῷ ὃ θερμαθῇ, ἐκφυγάς ἐκ ταύτης τῆς φθίσιος. θερμαίνειν δὲ χρή, φάκια πιπίσκοντα ἐμέειν. ἰῷ δέ σοι καιρὸς δοκῇ εἶναι, ἑλλέβορον πίνειν. ἰῷ μὴ δυνατὸς ἔῃ ὁ ἄνθρωπος, αὐτόθι· ἰῷ δὲ μή, ἐναμίσγειν τῷ φακίῳ, ἥμισυ πόσιος, ἀφελείπων ἐν πέμπτῃ ἢ ἐν ἕκτῃ πόσει. τὸν δὲ κάτω κοιλίην, μὴ κινέειν φαρμάκῳ, ἰῷ μὴ πυρετοὶ λαμβάνωσιν ἰσχυροί. ἰῷ δὲ μὴ λαμβάνωσι, γάλακτι ὄνου ἐκκαθαίρειν. ἰῷ δὲ ἀσθενήσῃ ὥστε πίνειν, ἐκκλύσαι. ἧπαρ δὲ κεφαλήν. καὶ ἰῷ μὴ τὸ σίαλον ἐς τὸ σῶμα ἴῃ πολλὸν καὶ ἁλμυρόν, ἐᾶν τὰς ῥῖνας ἐκκαθαίρειν ὅ, τι χολὴ μὴ ἄξῃ. ἰῷ δὲ μὴ ἴῃ τὸ ῥεῦμα ἐς τὸ σῶμα, μὴ ἐᾶν ἐκκαθαίρειν ἐς τὴν κεφαλήν. ἐπὴν δὲ τὸ σίαλον δυσῶδες ᾖ, ἐᾶν μεταξὺ τῶν φακίων ἐγχεῖν ἐς τὸν πλεύμονα φάρμακον. μίσγε δὲ ἀφαλιπῶν ἐπὴν ἔχῃς ἡμέρην θυμιᾶν. σιτίοισι δὲ χρῆσθαι, κρέασι μηλείοισι καὶ ὀρνιθείοισι. καὶ ἰχθύσι σελάχεσι. καὶ σκορπίοισιν ἐφθοῖσι. ἀφὴ τεταρτίης ἡμέρης, ἐλαίῳ ἐσθιέτω ὡς ἄριστον καὶ πιόεσθον. καὶ ἀρίστατο μὴ μάζῃ. δειπνείτω δὲ ταύτῃ συμμίσγων καὶ ἄρτον, καὶ μήτε ῥοφανέτω μηδέν, μήτε κυκεῶνα πινέτω, ἰῷ

ἰὼ ἐσθίειν δυνασθαι ἢ. τὰ δὲ ὀψὰ ἡδύνειν, καὶ ἐσθίειν σησάμῳ αὐτὰ τοῦ πυροῦ. καὶ κορίαν καὶ ἀνήθῳ. σιλφίῳ δὲ μηδὲν χρῆσθαι, μηδὲ ἄλλῳ λαχάνῳ δριμεῖ, ὅτι μὴ ὀρίγανῳ, ἢ θύμῳ, ἢ πηγάνῳ. περιπάτοισι δὲ χρῆσθω καὶ περὶ τοῦ σιτίου καὶ μετ' ὄψον σιτίον, φυλασσόμενος ♈ ἄνεμον ♀ ♈ ἥλιον. ἀπὸ πορῆς ἀπεχέσθω καὶ ἀφροδισίων. λουέσθω δὲ χλιαρῷ, πλὴν τῆς κεφαλῆς. ταύτην δὲ ὡς ἥδιστα πλείστου χρόνου. Φθίσιος νοῦσαι. Ἡ νοῦσος φθίσις ἀπὸ τοῦ μυελοῦ γίνεται λαμβάνει δὲ μάλιστα νεογάμους, καὶ φιλαφρόδιτους. γίνονται δὲ ἀπείρους. καὶ ἐσθίειν ἀγαθοί. καὶ πίνουσι. καὶ ἰὼ ἐρωτᾷς ἀδὴν φησὶ ♌ αἴρεσθαι ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. [132] μετὰ τοῦτο ῥᾴγιν κατέρχεσθαι δοκεῖν οἷς μύρμηκες. καὶ ἐπὶ οὐρὴν ἢ ἀποπατεῖν, ὡς ἐπέρχεται ♌ θορὸς πολύς καὶ ὑγρός. [133] καὶ θολερὴ ὄψις ἐγγίνεται. καὶ ὀνειρώττει, κἂν συγκοιμηθῇ γυναικί, κἂν μή. ♀ ὅταν ὁδοιπορήσῃ ἢ δρόμῳ, ὡσπερεὶ [134] ♀ ὡς ἔπος ἁλμυρὰ μὲν ♀ ἀθενεῖ λαμβάνει. ♀ τῆς κεφαλῆς βάρος. καὶ τὰ ὦτα ἠχεῖ. τὸν ἐν τῷ χρόνῳ ὅταν ὑπολάβωσιν πυρετοὶ ἰσχυροί, [135] ἀποπλέπει τοῦ λιπυρείου. ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἰὼ ἐξ ἀρχῆς μεταχειρίσῃ πυριάσας ἀδὴν ὅλον, φάρμακον δοῦναι πίνειν αὖω. ♀ μετὰ τοῦτο τῷ κεφαλῷ κατάθηρσι. μετὰ δὲ, πίσσαν κάτω. ἐξυγραίνει δὲ βούλεσθαι μάλιστα ἡμέρας, ♀ μετὰ πίσσαν ὄρρον ἢ γάλα ὄνειον. βόειον δὲ γάλα διδόναι πίνειν πεντεκαίδεκα ἡμέρας. ἐς ἑσπέρην δὲ ἕως ἂν γάλακτοποτέῃ, χόνδρον διδόναι ῥοφῆν. σιτίων δὲ ἀπεχέσθω. ἐπὶ δὲ παύσηται γάλακτοποτέων, σιτίοισι χρᾶσθαι μαλθακοῖσιν ἐξ ὀλίγου ἐρχόμενος. καὶ παχύνειν ὡς μάλιστα. καὶ σιτεῖσθαι ἀπὸ ὠρηξίων ἀπεχέσθω. καὶ ἀφροδισίων. ♀ γαλαπωλείων, ὅτι μὴ περιπάτοισι, φυλασσόμενος τὰ ψύχεα, ♀ ♈ ἥλιον. λουέσθω δὲ χλιαρῷ. Πλεύμονος νοῦσος. Τὸ σίαλον παχὺ καὶ λιγνυώδες βήσσεται. καὶ ἡ χροιὴ μέλαινα, καὶ ὑποσφαλής. καὶ ὀδύναι λεπταὶ ὑπὸ τὸ στῆθος καὶ ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας. [136] καὶ δυσελκέες γίνονται. ἧσσον δὲ ὀπτικὸν δυνατὸν τοῦ ἑτέρου σώζει. καὶ σκοτωδινιῶσι πλέονες. τὸν χρὴ ἐλλέβορον πιπίσκειν, καὶ ἀδὴν καὶ τοῖσι φακίοισι μίσγοντα. καὶ ἐγχέειν εἰς ♈ πλεύμονα καὶ θυμιᾶν, καὶ βοὸς χέειν ἀπεχόμενον χρεὼν βοείων, [137] καὶ οἰείων, καὶ χοιρείων, καὶ λαχάνων δριμέων, ὅτι μὴ ὀρίγανῳ ἢ θύμβρῃ. καὶ περιπάτοισι χρήσθω. [138] ἐξ ὧν δὲ περὶ ἔπος, ὁδοιπορέειν νῆσιν. ἔπειτα πίνειν τὴν φύλλων ἐπ' οἴνῳ ὑποπαστόμενα, κεχρημένῳ. τὰ δὲ λοιπὸν σιτίοισι χρήσθω τοῖσιν εἰρημένοισιν. Ἀρτηρίη τρωθεῖσα. Ἢν τρωθῇ ἡ ἀρτηρίη, βῆξ ἔχει καὶ αἷμα βήσσεται. καὶ λανθάνει ἡ φάρυγξ πιμπλαμένη τοῦ αἵματος. καὶ σκοδάζει θρόμβους. καὶ ὀδυνὴ γίνεται ἐκ τοῦ στήθεος ἐς τὸ μεταφρένον ὀξεῖα. καὶ τὸ σίαλον γλίσχρον καὶ πολύ. καὶ ἡ φάρυγξ ξηρή. καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος ὑπολαμβάνει, [139] καὶ κέρχνεται ἡ φάρυγξ, οἷον ὑπὸ λιπαροῦ. ἔστε μὲν πεντεκαίδεκα ἡμέρας, πάσχει ταῦτα. μετὰ δὲ, πῦον πτύει. [140] ♀ οἷα ἕλκεος κεφτώνες, καὶ αὐτῆς βῆξ, καὶ ἐρράγη δεῦρο τὸ αἷμα. καὶ μετὰ τὸ πῦον, παχύτερον πτύει. ♀ ὁ πυρετὸς ἰσχυρότερος γίνεται. καὶ τελευτᾷ ἐς πλεύμονα. [141] ♀ κελεύεται ῥηγματίας τοὺς πλεύμονας

si comedere possit. Opsonia sesamo pro tritico condita, & coriandro, & anetho comedat. Lasere silphióve ne vtatur, neque vllo alio olere acri, præter quàm origano, aut thymo, aut ruta. Deambulationibus autem ante & post cibum vtatur, vitato vento & sole, à crapula & venere abstineat, tepida lauet, capite excepto, quod quàm rarissimè quidem lauet. Tabes dorsalis. Tabes dorsalis ex spinali medulla oritur, præcipuè verò recentes sponsos & libidinosos corripit. Febris sunt expertes, bene comedunt & colliquantur. Quòd si ita affectum perconteris, asseret sibi videri ex superioribus partibus à capite velut formicas in spinam demitti, cumque vrinam aut stercus reddit, semen genitale copiosum & liquidum ei prodit, neque generatio fit, & inter dormiendum, cum vxore dormiat, nécne, veneris ludibria patitur. Cumque aliàs tum præcipuè per locum arduum iter fecerit aut cucurrerit, anhelosus & imbecillus euadit, caput grauatur, & aures sonant. Hic temporis progressu vehementibus febribus correptus perit ex lipyria febre. Cùm ita habuerit, si per exordia curandum susceperis, fomento toti corpori admoto, medicamentum per superiora purgans bibendum exhibeto. posteaque caput purgato, deinde verò deorsum purgans propinato. Ad curationem autem vere præcipuè aggredi velis, posteaque serum aut lac asininum propinato. Lac verò bubulum per quadraginta dies bibendum exhibeto. Vesperi quamdiu lac bibet, alicam sorbendam dato, à cibis autem abstineat. Cùm verò à lactis potu cessauerit, mollibus cibis à paucis initio ducto. eum reficito, & quàm maximè incrassato. Per annum crapula, venere & immoderatis exercitationibus abstineat, præterquàm deambulationibus, in quibus frigora & solem vitet. Tepida autem lauet. Pulmonis morbus. Sputum crassum & atra fuligine tinctum per tussim reiicitur, color niger est, aliquantulum intumescit, dolores leues sub pectore & scapulis detinent, & vlcera his ægrè sanescunt. Hic morbus superiore minùs periculosus, pluresque euadunt. Huic veratrum per se aut lentis decocto admixtum propinare oportet, in pulmonem autem infusa immittere & suffitibus vti, & liberaliter cibum sumere, dum carnibus bubulis, ouillis & suillis abstineat, & oleribus acribus, præterquàm origano & satureia. Deambulationibus vtatur, & matutino tempore ieiunus ad arduum locum iter faciat. Deinde folia hortensia condimentis vsurpata vino temperato aspersa bibat. De reliquo cibis commemoratis vtatur. Arteria vulnerata. Si arteria vulnerata fuerit, tussis detinet, sanguis tussi expuitur, fauces latenter sanguine implentur, sanguinis grumos reiicit, dolor acutus ex pectore ad dorsum permeat, sputum glutinosum est & copiosum, fauces ficcæ, febris & rigor corripit, fauces creperum & stridulum sonum edunt, velut ex pingui aliquo, & ad dies quindecim hoc modo afficitur. Postea verò pus expuit, ac veluti vlceris frustula ricinis similia, hoc est cartilagineas pulmonis partes, bronchia dicta, ac rursus tussis, & sanè sanguis erumpit, posteaque pus crassum expuit, febris vehementior euadit, & in pulmonem desinit, vocaturque is, cui ex pulmone velut ex rupto abscessu pus erumpit.

Quòd si pòst primum sanguinem pus non expuat, à vehementi labore & exercitatione quiescés, in vehiculum conscendat, vbi cibis abstinuerit salsis, vnguinosis, pinguibus, & acribus oleribus. Cumque corpus optimè habere videbitur, pectus & dorsum, vicissim vtrumque inurito. Vlceribus curatis, per annum ebrietate abstineat, non impleatur supra modum, neque manibus vehementer laboret, neque vehiculam conscendat, sed quàm maximè crassum corpus reddatur. Pulmonis vtrinque dependentes fibræ conuulsæ. Si ex pulmone dependens fibra conuellatur, sputum candidum interdumque cruentum expuit, delirio & febre tenetur, dolor pectus, dorsum & latus occupat, & si se conuertat, tussi & sternutatione corripitur. Huic quâ parte dolor detinet calefactoria admoueto, centaurium, daucum, saluiæ folia trita, melle & aceto affuso, ex aqua antè sorbenda dato. Ptisanæ etiam succum antè sorbeat, & vinũ aquosum superbibat. Cùm verò dolor quieuerit, saluiam tusam & cribratam, hypericum & erysimum læuigata, cum polenta, pari singula portione, vino temperato admixta, ieiuno bibenda exhibeto. At si ieiunus non fuerit, leguminis fresi decoctum salis expers sorbendum dato. Si verò æstus fuerit, cibis quàm mollissimis, insulsis, & minimè nidorosis vtatur, cùm iam moderatè corpus, & pectus & dorsum se habuerit. Quòd si vtrinque dependentes pulmonis fibræ vellicentur, tussis detinet, sputum crassum & album cernitur, dolor vehemens ad pectus, sub scapulis, & ad latus occupat, ardor detinet, & pustulis velut ex igne rubentibus completur, pruritus vexat, neq; sedere, neq; iacere, neq; stare sustinet, sed infirmis est viribus. Hic quarto ferè die perit, quem si effugerit, ne sic quidem spes multa supereſt, cùm & septimo die periculum subeat quem si superauerit, conualescit. Hunc cùm ita habuerit, bis die calida multa lauato, cumq; dolor detinet, calefactoria admoueto, & mel cum aceto propinato, succúmque ptisanæ sorbendum dato, & vinum album generosum superbibendum. Quòd si balneo & tepefactoriis vexetur, neque ea ferat, detriti linei panniculi aqua intincti, ei sunt admouendi, & ad pectus & dorsum adhibendi, fauumque ex aqua maceratum frigidissimum propinato, & ptisanæ succum frigidum, aquamque superbibendam dato. Loco frigido decumbere iubeto, istaque facito, verum morbus lethalis est. Erysipelas in pulmone. Si oriatur in pulmone erysipelas, tussis detinet, & sputum multum ac liquidum expuit, velut ex gutture quod cruentum non est, dolor dorsum & inanes ac molles laterum partes occupat, viscera strepitum edunt, pituitam acidam vomit, dentes obstupescunt, febris, rigor ac sitis corripit, cùm quid comederit, in visceribus strepitus editur, acidum eructat, venter stridet, & corpus torpescit. Cùm vomuerit, meliùs habere videtur, vbi verò minimè vomuerit, decedente die tormina & dolor in ventre suboriuntur, & liquidum stercus demittitur. Hic morbus maximè ex crapula, carnium esu, & aquæ mutatione contingit, atque aliis etiam de causis detinet. Huic medicamentum deorsum purgans propinato, postea q; lac asininum bibat, nisi natura lienosus fuerit.

ἰῶ δὲ μὴ ὃ πεφθὸν αἷμα μὴ πῶυον πῦον· παυσάμενον χρὴ γαλαπωσίης καὶ γυμνασίων, καὶ ἐπ' ὄχημα ἀναβαίνειν, σιτίων ἀπεχόμενον καὶ ἁλμυρῶν. [142] καὶ λιπαρῶν, καὶ πιόνων, καὶ λεχαίνων δεμέων. καὶ ἐπιῶ αὐτὸς ἑαυτῷ δοκέῃ αἴρεσθαι τὸ σῶμα ὡς ἔχιν, καὶ ὅσα γε ξήρα καὶ ὃ μεταφρενον, ἐν μοίρῃ ἑκάτερον. καὶ ἐπιῶ γε ἕλκεα ὑγιὴς γένηται, ἐνιαυτὸν ἀπεχέσθω ξωρηξίων, καὶ μὴ ὑπερπίμπλαθαι. μηδὲ τῇσι χερσὶ γαλαπωρέειν. μηδὲ ἐπ' ὄχημα ἀναβαίνειν, ἀλλὰ παχυνέειν αὐτὸν, ὡς μάλιστα ὃ σῶμα. [143] Ἀρρηξίη τοῦ πλεύμονος ἀπαθέστατα. Ἐπιῶ ἀρρηξίη ἀπαθὴ τοῦ πλεύμονος ὃ πῶυσμα λευκὸν πεπυό. [144] ἐνίοτε δὲ αἱματώδες. ἀφρωδέστερόν τε καὶ πυρετώδεστερόν ἐστι, καὶ ὀδυνᾶται ὃ ἧπαρ καὶ ὃ μεταφρενον, καὶ ὃ πλευρόν. καὶ ἐὰν γραφῇ, βήσσεται καὶ πλαγιάσεται. τοῦτον ἢν μὲν ὀδυνᾶται ἔχῃ, χλιάσματα ποιεῖσθαι. καὶ διδόναι ποιεῖν φανέειν, κενταύριον καὶ δαῦκον. καὶ ἐλελισφάκου φύλλα τρίβων. καὶ μέλι ἐπὶ ὄξος ὀπτιχέων. καὶ ὕδωρ διδόναι καταπίνειν. καὶ πτισάνης χυλὸν ποιεῖν πίνειν. καὶ ὀπτιπινέτω οἶνον ὑδαρέα. ἐπιῶ δὲ τῆς ὀδυνίης παύσονται, ἐλελίσφακον κόψας καὶ σήσας ἐπὶ ὑπόπλοκον ἐπ' ἐρύσιμον λεῖα. ἐπ' ἄλφιτον ἴσον ἑκάστου. ζωμὸν ὀπτιβάλον ὀπτὶ οἴνου κεκραμμένου, διδόναι πίνειν νήστι. ἐπὶ ἰῶ μὴ ἴησις ᾖ, διδόναι δὲ ῥοφανέειν ἔτνος ἄναλτον. ἰῶ δὲ ἁλπος ᾖ, σιτίοισι ξηροῖσι χρᾶσθαι ὡς μεγιστακωτάτοισι ἀνάλτοισι, καὶ ἀκνίσσοισιν. ἐπιῶ ἤδη ὀπτιεικέως ἔχῃ ὃ σῶμα, ἐπὶ ὃ ξῆρος, καὶ ὑγρὸν ναῶν. Ἢν δὲ ἀμφότερα ἀπαθῶσι βηξὶ ἔχῃ. ἐπὶ ὃ σιαλον βλέπεται παχὺ καὶ λευκόν. καὶ ὀδυνᾶται ὀξείη ἴσχῃ ἐς ὃ ξῆρος. ἐπ' ὠτὸ γὰρ ὠμοπλάτας, καὶ ὃ πλευρόν. καὶ κεφαλὴν ἔχῃ. [145] καὶ καταπίμπλαται φωνῶν. ἐπὶ ξυσμὴν ἔχῃ. καὶ οὐκ ἀνέχεται, οὔτε καθήμενος, οὔτε κείμενος, οὔτε ἑστηκώς, [146] ἀλλὰ δυσθενέει. ἐπὶ τεταρταῖος μάλιστα ἀποθνήσκει. ἰῶ δὲ ταύτας ὑπαφύγῃ, ἐλπίδες μοῦ οὐ πολλαί. κινδυνεύει δὲ καὶ ἐν τῇσιν ἑπτά. ἰῶ δὲ καὶ ταύτας διαφύγῃ, ὑγιάζεται. τοῦτον ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν πολλῷ θερμῷ δὶς τῆς ἡμέρης. ἐπὶ ὅταν ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ, χλιάσματα ποιεῖσθαι. καὶ διδόναι πίνειν μοῦ, καὶ ὄξος ῥοφανέειν, καὶ χυλὸν πτισάνης, καὶ ὀπτιπίνειν οἶνον λευκὸν οἰνώδεα. ἰῶ δὲ ποιεῖς ἐπὶ λούσῃ καὶ χλιάσματα, πονέῃ ἐπὶ μὴ ἀνήκηται [147] ποιεῖσθαι ἀπὸ ῥάκια ἡμιτυβίου, καὶ βάπτων ἐς ὕδωρ, ὀπτὶ τὰ ξήρα καὶ ὑγρὸν ναῶν ὀπτιθέναι. ἐπὶ πίνειν διδόναι κηλον, ἐν ὕδατι ἀποβρέχων ὡς ψυχρότατον. ἐπὶ ὑγρὸν χυλὸν ψυχρόν. καὶ ὕδωρ ὀπτιπίνειν. καὶ κεῖσθαι ποιεῖς ἐπὶ ψύχος. ταῦτα ποιέειν. ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης. [148] Ἐρυσίπελας ἐν πλεύμονι. Ἢν ἐρυσίπελας ἐν πλεύμονι γένηται, βηξὶ ἔχῃ. ἐπὶ ὃ σιαλον ἀποπτύει πολὺ καὶ ὑγρόν, οἷ ἀπὸ βοῶγχου. ἔστι δὲ οὐχ αἱματῶδες. ἐπὶ ὀδυνᾶται ὃ μεταφρενον· ἐπὶ ὀδυνᾶται. ἐπὶ ταὶ λαπάρας καὶ ταὶ πλάγια μοῦζά. ἐπὶ ἐμεῖ χάπτων, ἐπὶ οἷ ὄξος. ἐπὶ ὀδύνας αἰμωδιᾷ. καὶ πυρετὸς ἐπὶ ῥῖγος, ἐπὶ δίψα λαμβάνει. καὶ ὅταν λιφαίνῃ, ὀπτὶ κῶσι πλαγγχοισι μοῦζά, καὶ ἐρεύγεται ὀξύ. καὶ ἡ κοιλίη τείζει. καὶ ὃ σῶμα ναρκᾷ. ἐπὶ ὅταν ἐμέσῃ, δοκεῖ ῥᾶον εἶναι. ὅταν δὲ μὴ ἐμέσῃ ἀπιούσης τῆς ἡμέρης, στόφος ἐπὶ ὀδυνᾶται ἐν τῇ γαστρί. καὶ ἀπόπατος ὑγρὸς γινόμενος, διεχώρησεν. ἡ δὲ νοῦσος μάλιστα γίνεται ἐκ τῶν ξωρηξίων, ἐπὶ ἐκ τῶν κρεοφαγέων. ἐπὶ ἐξ ὕδατος μεταβολῆς. ἴσχει δὲ ἐπὶ ἄλλως. τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν κάτω. καὶ μεταπιπίσκειν γάλακτος ὄνου, ἰῶ μὴ πλεωνάζῃ ἡ φύσις.

ἰῶ δὲ

ἐὰν ᾖ ἀσληνώδης ἡ, μὴ καθαίρῃ, μήτε χυλοῖσι, μήτε γάλακτι, μήτε ὀρρῷ, ἀλλ' ὅτι ὀλίγιστον ἐστελθὼν, πολὺ ὄξος ἔχ. ἀποκλύζειν δὲ χρὴ κοιλίας, καὶ βαλανεύειν προσιδέαι, ἐὰν μὴ ἡ κοιλίη ἀποχωρέῃ, ἐν πάσῃσι τῇσι νούσοισι. καὶ ψυχρολουτέειν ἐν ταύτῃ τῇ νούσῳ καὶ γυμνάζεσθαι, ὅταν ⓐ πυρετοὶ ἀνιῶσι, καὶ ἀσκέειν ὑπτιάζειν ἔχοντα τὸ σῶμα. καὶ τὸ ἦρος καὶ τὸ μετοπώρου ἔμετον ἐμποιέειν. σκευάδων δὲ κεφαλὰς, καὶ σελαγὰν δραχμίδα [149] ὅσην δακτύλοισι θρύψαντα, ἐφεῖν ὑπιέντα δύο κοτύλας οἴνου γλυκέος. καὶ κοτύλιον ὄξεος ὡς ὀξυτάτου. καὶ μέλιτος ὅσον τεταρτημόριον. ἐφεῖν ᾗ, ἕως ἂν ἡ τετάρτη μοῖρα λειφθῇ. καπεῖτα γυμνώσας τὸν ἄνθρωπον, καὶ λούσας ὕδατι χλιαρῷ, πίσαι θερμόν. καὶ πιπίσκειν φάκιον, μέλι καὶ ὄξος συμμίσγων ἐς ὃ ἂν ἐμπλησθῇ. ἔπειτα ἐμεέτω. καὶ τὴν ἡμέρην ταύτην πιὼν ἄλφιτον καὶ ὕδωρ, ἀκινησιέτω. ἐς ἑσπέρην ᾗ τυρὸν φαγέτω, καὶ μάζης μικρόν. καὶ πινέτω οἶνον ὑδαρέα. αἰεὶ δ' ⓜ μᾶλλον χρόνον, [150] ἐμεέτω τοῖσι φακίοισι καὶ ἀπὸ σιτίων. καὶ ἢν ἀφίσῃ ἡ ὀδυνὴ ἀπὸ τὰς ὠμοπλάτας, σικύην προσβάλλειν. καὶ τὰς φλέβας ἀποτύπτειν τὰς ἐν τῇσι χερσί. σιτίοισι δὲ χρῆσθαι αὐχμηροῖσι, καὶ μὴ λιπαροῖσι, μηδ' ὀπόσοι. δριμέα δὲ καὶ ὀξέα, ἐσθιέτω, καὶ ψυχρὰ πάμπαν. καὶ προσπάτοισι χρῆσθαι. τοῦ ποιέων ἄριστα αἰεὶ διατελέει, καὶ ἧσσον πλείστῳ χρόνου ἡ νοῦσος γίνοιτο. ἔστι δ' οὐθανατώδης, ἀλλ' ἀπογεμισθεῖσα ἀπολείπει. ἢν δὲ βάλῃσι [151] νεώτερον ἐόντα, θᾶσσον ἀπαλλάξαι τῆς νούσου, καθήσας αὐτὸν, καῦσαι τά τε σήθεα καὶ τὰ μετάφρενα. Νωτιαί. Ῥῖγος καὶ πυρετὸς καὶ βὴξ, καὶ δύσπνοια λαμβάνει. καὶ ὃ σίαλον πτύει χλωρόν. ἔστι δ' ὅτε καὶ ὕφαιμον. καὶ πονέει μάλιστα ὃ μετάφρενον. καὶ τὸν βουβῶνας. καὶ ἡμέρῃ τετάρτῃ ἢ τετάρτῃ οὐρέει αἱματώδες. καὶ ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος. [152] ἐπιὼν δὲ τὰς τεσσαρεσκαίδεκα ἐκφύγῃ, ὑγιὴς γίγν. ἐκφυγὼν δ' ὅ μάλα. τούτῳ διδόναι μελίκρητον αἴρασι ἐν χοινῇ χύτρῃ ψύχων, σελίνου φλοιὸν ἀποτίλων ἢ μύρσινον. τούτῳ διδόναι πίνειν, καὶ πτισάνης χυλὸν δὶς τῆς ἡμέρης. καὶ ὑπιπίνειν οἶνον λευκὸν ὑδαρέα. ἢν δὲ ὀδυνᾶται προσίσχηται χλιαίνειν. καὶ λούειν θερμῷ, ἐὰν μὴ ὁ πυρετὸς πολὺς ἔχῃ. ἐπὶν δὲ αἱ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσιν, ἀρίστιζεσθαι μὲν, ⓜ κέγχρου. ἐς ἑσπέρην δὲ, κρέα σκυλακείου. ἢν ὀρνίθια ἐφθὰ ἐσθιέειν. καὶ τὸ ζωμοῦ ῥοφᾶν. σιτίοισι δὲ, ὡς ἐλαχίστοισι χρῆσθαι τὰς προσβάσιμέρας. Φῦμα ἐν τῷ πλεύμονι. Ἐπιὼν φῦμα φύῃ ἐν τῷ πλεύμονι, βὴξ ἔχει καὶ ὀρθοπνοίη. καὶ ὀδυνᾶται ἐς τὸ ἦτος ὀξέη. καὶ ἐς τὰ πλευρά. καὶ ἕως μὲν τῶν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερῶν πάσχει. τοῖσι γὰρ πλείστοισι τοσαύτας ἡμέρας μάλιστα φλεγμαίνει τὸ πάθος τοῦ φύματος. καὶ τὸν κεφαλὸν δὲ ἀγρέει καὶ τὰ βλέφαρα, καὶ ὁρᾶν οὐ δύναται. καὶ τὸ σῶμα ὑποπύρρον γίγν. [153] καὶ φλεγῶν ἐμπίπλαται. τοῦτον λούειν πολλῷ θερμῷ. καὶ μελίκρητον διδόναι πίνειν ὑδαρές. καὶ τὴν πτισάνης ⓜ χυλὸν ῥοφᾶν. καὶ οἶνον ὑδαρέα ὑπιπίνειν. ἢν δὲ ἡ ὀδυνὴ πιέζῃ, χλιαίνειν. ἐπιὼν δὲ παύσηται, σιτίοισι ὡς μαλθακωτάτοισι χρῆσθαι. ἢν δὲ ἀπαλλαγμένον τῆς νούσου δυσπνοίη λαμβάνῃ, ἐπιὼν πρὸς ὀρθὸν χωρέειν ἴῃ, ἢ σοβοῦσι νιν ἀγῶνες, φάρμακον διδόναι, [154] ὑφ' οὗ ἡ κοιλίη ἡ κάτω μὴ κινέεται. καὶ ἢν ἅμα τῷ ἐμέσματι πῦον ἔπηται, ἢν μὲν τὸ πῦον ἦ λευκὸν, καὶ ἶνες ἐν αὐτῷ ὕφαιμοι ἐῶσιν, ἐκφυγγάνει.

Quòd si sit, nec succis, neque lacte, neque sero purgato, sed eo quod pauca quantitate sumptum plurimum foras educat. In omnibus morbis, vbi aluus non subducitur eam per infusum subluito, aut glandes supponito. Hoc in morbo frigidæ balneo & exercitatione vtendum, vbi febres remiserint, & corpus moderatè habere videbitur. Vere & autumno vomitus excitandus. Alliorum capita & origani pugillum, quantum digitis comprehenditur, vini dulcis duabus heminis affusis; & aceti quàm acerrimi hemina vna, melliſque quarta parte, coquito dum tertia pars remaneat. Deinde post exercitationes & tepidæ balneum, homini calidum bibendum exhibeto, lenticulæque decoctum, melle & aceto admixto, dum expleatur, propinato, deinde vomat, eóque die polenta ex aqua epota iciunus permaneat. Sub vesperum betam & mazæ parum comedat, & vinum aquosum bibat. Reliquo tempore ex lenticulæ decocto post cibos vomat. Quòd si ad scapulas dolor secesserit, cucurbitulam affigito, & manuum venas pertundito. Cibis vtatur non salsis, neque vnguinosis, neque pinguibus, vescatur acribus & acidis, frigidisque omnibus, ac deambulationibus vtatur. Quæ cùm fecerit, optimâ victus ratione sequetur, morbusque in multum tempus protrahetur. Neque verò lethalis est, sed consenescentes deserit. Sed si iuuenem aliquem citiùs à morbo liberare voles, post purgationem ei pectus & dorsum inurito. Dorsalis morbus. Rigor, febris, tussis & spirandi difficultas prehendit, & sputum cum virore pallidum, interdumque aliquantulum cruentum expuit, dolor dorsum præcipuè & inguina vexat, tertio aut quarto die vrinam cruentam reddit, & septimo die moritur, vbi verò decimumquartum effugerit conualescit, quem ferè non effugit. Huic aquam mulsam in olla noua decoctam & refrigeratam, in qua apij aut fœniculi cortex maceratus fuerit, bibendam exhibeto, & ptisanæ succum bis die, vinumque album aquosum superbibendum. Quà dolor instat tepefactoria adhibeto, & nisi multa febris detinet calida lauato. Vbi verò quatuordecim dies præterierint, milium in prandio quidem sumat, sub vesperam autem carnes catulinas, aut volucrium coctas edat, & de iusculo sorbeat, sed cibis quàm pauciſſimis primis diebus vtatur. Pulmonis tuberculum. Si in pulmone tuberculum exortum fuerit, tussis detinet, spirandique difficultas quæ non nisi erecta ceruice obitur, dolor acutus pectus & latera occupat, & ad decimum quidem quartum diem ita afficitur. Plærisque enim tuberculi affectus tot diebus inflammationem concipit. Sed & caput & palpebras dolor vexat, videre nequit, corpus subfuluum euadit, & pustulis velut ex igne rubentibus completur. Hunc calida multa lauato, aquam mulsam aquosam propinato, & ptisanæ succum sorbendum, vinumque aquosum superbibendum dato, & si dolor premat tepefactoria admoueto, vbi verò quieuerit, cibis quàm molliſſimis vtatur. Quòd si morbo liberatum, dum ad locum rectum pergit, vel alioqui festinat, difficultas spirandi inuadat, medicamentum purgans, ex quo aluus inferior minimè moueatur exhibeto. Et si vna cum vomitu pus album, & in quo fibræ sanguinis infint, subsequatur, euadit

si verò lividum, cum virore pallidum, & graveolens, pèrit. Repurgantur autem in quadraginta diebus, ex quo ruptio facta est, multis etiam annuus fit morbus. Huic eadem quæ suppurato facito. Quòd si non eruperit, cum quibusdam procedente tempore ad latus abscessum faciat, & intumescat, vbi hoc contigerit, hunc secato aut inurito. Pulmo repletus. Si pulmo repleatur, tussis, difficultas spirandi quæ fit erecta ceruice, & anhelatio detinet, linguam exerit, pustulis velut exigne rubentibus impletur, pruritus occupat, dolor acutus pectus & scapulas vexat, neque sedere, neque recumbere, neque stare potest, sed infirmis est viribus. Hic quarto fere die moritur, quem si superauerit, spes plærumque supereſt, sæpe tamen etiam septimo die periculum subit, quem si effugerit, conualescit. Hunc cùm sic habeat calida multa bis die lauato, cumq; dolor detinuerit, tepefactoria admoueto, mel cum aceto coctum bibendum, & ptisanæ succum sorbendum, vinumque superbibendum præbeto. Quòd si balneo & tepefactoriis vexetur, neque ea ferat, quod refrigeret ei apponito, & fauum aqua maceratum quàm maximè frigidum bibendum dato, & loco frigido decumbat, istoq; modo curato. Morbus autem ægrè curatur & lethalis est. Pulmo in latus procumbens. Si pulmo in latus incubuerit, tussis & spirandi difficultas qua spiritus erecta ceruice trahitur, detinet, sputum album cum tussi expuitur, dolor pectus & dorsum occupat, pulmo lateri adhærescens propellit, & pondus quoddam lateri incumbere videtur, doloreq; acutus pungit, sanguis velut corium stridet, & respirationem retinet, in latus quidem affectum decubitum sustinet, in sanum verò minimè, verùm ei pondus quoddam ex latere dependere, & per pectus transpirare videtur. Hunc calida multa bis die lauato & aquam mulsam propinato. A balneo vinum album pauco ammixto melle, in quo dauci & centaureæ tritum semen maduerit, his tepidum sorbendum dato, ad latus aquam tepidam in vtriculum aut vesicam bubulam infusam admoueto, & fascia pectus alligato, ac in latus sanum decumbere iubeto, ptisanæ succum tepidum & vinum aquosum superbibendum dato. Quòd si ex vulnere istud contingat, aut cùm quis purulentus factus fuerit (id enim accidere solet) vesicam fistulæ adalligatam & flatu impletam, huic intrò immittito, & penicillum stanneum solidum indito, & penitissimè intrudito. Hac curatione instituta, vori maximè compos fies. Lateris tuberculum. Vbi tuberculum in latere suboritur, tussis dura detinet, & dolor, & febris, pondus in latus incumbit, dolor acutus eundem locum semper occupat, sitis vehemens vexat, & calidum potum reiicit, decubitum in latus affectum non sustinet, sed in sanum. Verùm vbi decumbit velut saxum illi suspensum esse videtur, intumescit ac rubet, pedesque in tumorem sublati sunt. Hunc secato aut inurito, deinde pus ad decimum vsque diem emittito, & penicillum ex lino crudo imponito. Post decimum diem, vbi totum pus exierit, vinum & oleum, ne derepente siccescat, tepida iniicito, & linamento ex linteolo obducito. Vbi quòd infuderis emissum fuerit, aliud infundito, istaq; per dies quinque facito. Cùm autem pus tenue

ἰὼ ἢ πιλιδνὸν, καὶ χλωρὸν, καὶ κακοδμον, ἀποθνήσκει καθαίρονται ἢ ἐν τεσσερακόντε ἡμέρησιν, ἀφ' ἧς ἂν ῥαγῇ, πολλοῖσι ἢ καὶ ἐνιαυσίη γίνεται ἡ νοῦσος. ποιέειν δὲ χρὴ τῶνον, ἅπερ ⟨ιγ⟩ ἔμπυον. ἰὼ δὲ μὴ ῥαγῇ, οἵοισι γὰρ τῷ χρόνῳ ἀφίσταται ὡς ὂ πλυρὸν καὶ ἐξοιδίσκεται. τῶνον χρὴ, ἰὼ τοιοῦτο γίνηται, τάμνειν ἢ καίειν. Πλεύμων πλατεῖς. Ἢν πλατυνθῇ ὁ πλεύμων, βὴξ ἴσχει ξηρὴ ὀρθοπνοίη, καὶ ἄσθμα. καὶ τὴν γλῶσσαν ἐκβάλλει. καὶ πίμπλανται φωνῶν. καὶ ξυσμὸς ἔχει. καὶ ὀδυνὴ ὀξείη ἴσχει ἐς ὂ στῆθος καὶ χεῖρας ὠμοπλάτας. καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε κατήμενος, οὔτ' ἀνακείμενος, οὔθ' ἑστηκώς, ἀλλὰ δυσθενέει. οὗτος τεταρταῖος μάλιστα ἀποθνήσκει. ἰὼ ἢ τοῦτες ὑποφύγῃ, ἐλπίδες ὡς τὰ πολλά. κινδυνεύει δὲ πολλάκις καὶ ἐν τῇσιν ἑπτά. ἰὼ ἢ τοῦτες ὑποφεύγῃ, ὑγιάζεται. τῶνον ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν πολλῷ χλιαρῷ δὶς τῆς ἡμέρης. καὶ ὅταν ὀδυνὴ ἔχῃ, χλιάσματα προστιθέναι. καὶ διπτίνειν διδόναι, μέλι καὶ ὄξος ἐφθόν. καὶ ῥοφᾶνειν χυλὸν πλισάνης. καὶ διπτίνειν οἶνον. ἰὼ ἢ προὸς ὂ λουτρὸν καὶ τὰ χλιάσματα πονέῃ καὶ μὴ ἀνέχηται, προσφέρειν αὐτῷ ψύγμα. καὶ πίνειν διδόναι κνεῖον ἐν ὕδατι ἀποῤῥέχων, ὡς ψυχρότατον. καὶ κεῖσθαι προὸς ὂ ψύχος, τοῦτο ποιέειν. ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ καὶ θανατώδης. Ὁ πλεύμων προσπεσὼν ἐς ὂ πλυρόν. Ἢν ὁ πλεύμων προὸς ὂ πλυρὸν προσπέσῃ, βὴξ ἴσχει καὶ ὀρθοπνοίη. καὶ σίαλον βήσσεται λευκόν. καὶ ὀδυνὴ ὂ στῆθος καὶ ὂ μετάφρενον ἴσχει. καὶ ὠθέει προσκείμενος καὶ δοκέει οἱ ἐγκέεσθαι βαρὺ ἐν τοῖσι στήθεσι. καὶ κεντέουσιν ὀδυναι ὀξεῖαι. καὶ τείζει ὂ αἷμα οἷ μάλιστα. καὶ τὴν πνοιὴν ἐπέχει. καὶ ὅτι μὲν ὂ πονέον, ἀνέχεται κατακείμενος, ὅτι δὲ ὂ ὑγιὲς, οὔ, ἀλλὰ δοκέει οἱ αὐτῷ, οἷ ἐκκρέμασθαι βαρὺ ἀπὸ τᾶ πλυροῦ. καὶ ἀναπνέειν δοκέει ἀφ' ὅ στῆθος. τῶνον λούειν θερμῷ πολλῷ, δὶς τῆς ἡμέρης. καὶ μελίκρητον πιπίσκειν. καὶ ὅκ. τῷ λουτρῷ, οἶνον λευκὸν κεφαννύς, καὶ μέλι ὀλίγον. καὶ δαύκου καρπὸν τρίψας. καὶ τῆς κεντρωνείης διεὶς, τούτοισι διδόναι χλιαρὸν καταποσφαίνειν. καὶ προσιστέναι προὸς ὂ πλυρὸν ἐς ἀσκεῖον, ἢ ἐς βοείην κύστιν ὕδωρ χλιαρὸν ἐγχέων. καὶ ταινίῃ σεσωδεῖν τὸ στῆθος. καὶ κεῖσθαι ὅπη ὂ ὑγιὲς. καὶ ⟨ιγ⟩ χυλὸν διδόναι τῆς πλισάνης χλιαρόν. καὶ διπτίνειν οἶνον ὑδαρέα. ἰὼ ἢ ὀπὸ πρώματος τοῦτο γίνηται, ἢ τμηθέντα ἐμπύῃ, γίνεται γὰρ, τούτῳ κύστιν προὸς σύριγγα προσοδήσας, ἐμπιπλαίειν τῆς φύσης, καὶ ἐπισείειν ἔσω, καὶ μοτὸν φερεοῦν καινοτέρινον ἐπιθέναι, καὶ ἀποπωθεῖν προσω. οὕτω διαιτῶν, τυγχάνοις ἂν μάλιστα. Τοῦ πλυροῦ φύμα. Ἐπὶ πλυρῷ φύμα γίνηται, ἢ βὴξ ἴσχει σκληρή. καὶ ὀδυνη. καὶ πυρετὸς. καὶ ἔγκειται βαρὺ ἐν τῷ πλυρῷ ὂ ὀδυνὴ ὀξείη ἐς ὂ ἀεὶ ὑπερκείμενον λαμβάνει. καὶ δίψα ἰσχυρή. καὶ ἀποῤῥοιβδεῖται ὂ πόμα, θερμόν. καὶ ὅπη μὲν ὂ ὀμφακόεν, οὐκ ἀνέχεται κατακείμενος, ὅτι δὲ ὂ ὑγιὲς. ἀλλ' ἐπὶ τὸ κατακλίνη, δοκεῖ οἱ ὥσπερ λίθος ἐκκρέμασθαι καὶ ὀξοιδέει. καὶ ἐξερυθρεῖ. καὶ ⟨ιδ⟩ πόδες οἰδέουσιν. τῶνον τάμνειν ἢ καίειν. ἐπὶ τὰ ἀφιένται ὂ πῦον, ἐς ἃ ἂν γίνηται δεκαταῖος. καὶ μοτοῦν ὠμολίνῳ. ἐπὶ τὸ πῦον λεπτὸν ἀποῤῥέῃ. οἷ πλι-

ὂ γίνηται δεκαταῖος, ὀξιεὶς ὂ πῦον πᾶν, ἐσπένειν οἶνον καὶ ἔλαιον χλιαίνας, ὡς μὴ ἐξαπίνης ἀποξηρανθῇ. καὶ μοτὸν ὀνίῳ. ὀξιεὶς δὲ ὂ ὀκ κεχυμένον, ἐγχεῖν ἕτερον. ποιέειν δὲ τοῦτο, πέντε ἡμέρας. ἐπὶ τὸ ἢ ὂ πῦον λεπτὸν ἀποῤῥέῃ.

οἷ πτισάνης χυλός. [160] ἢ ὀλίγην ἐπὶ τῇ χλεί φαινόμενον, ἢ καινοτέρινον μοτὸν ἐντιθέναι. ἢ ἐπὴν πάντα πάντα ξηρανθῇ, ἀποτάμνων τὰ τοῦ μοτοῦ ὀλίγον, ἀεὶ ξυμφύῃ τὸ ἕλκος [161] ταχέως ⊛ μοτόν. Ὑδέρος πλεύμονος. Ἢν ὑδέρος ἐν τῷ πλεύμονι γένηται, πυρετὸς ἢ βὴξ ἴσχει. ἢ αἷμα πτύει ἀθρόον. καὶ ⊛ πόδες οἰδέουσι. ἢ οἱ ὄνυχες ψύχονται πάντες, ἢ πάχος οἷον ἐμπύου γίνεται. βλιχρότερον δὲ ἢ πολυχρονιώτερον. ἢ ἰὼ ἐξανίης, ἢ πυρετὸς, ἢ ἱδρῶτες, ἢ χρῶμα ὑπόπυρρον. τοῦτο δὲ ἰὼ γνοίης ὅτι, ἢ πῦον ἀλλὰ ὕδωρ ἐστί. καὶ ἰὼ πολλὸν χρόνον παρεστέχων τὸ οὖς ἀκροάζῃ, περὶ τὰ πλεύρα, [161] ὅκως ἔσωθεν οἷον ὄξος, ἢ ἕως μὲν τινος χωρὶς πάσχει. ἔπειτα δὲ ῥήγνυται πρὸς τὴν χοιλίην. καὶ αὐτίκα μὲν δοκεῖ ὑγιὴς εἶναι ἢ τάχιστα ἀπηλλάχθαι. ὧν δὲ χρόνῳ ἡ κοιλίη ἐμπίπτουσα. καὶ τότε αὐτὰ κνῆμαι πάσχει ἢ μᾶλλον. ἔνιοι δὲ ἢ οἰδίσκουσι τὰ γαστέρα. ἐς τὸ ὄχλημα. ἢ ὃ παράπαν. ἢ ἔνιοι δοκέουσιν εἶναι ἀπὸ τῆς κοιλίης τῆς κάτω, ὁρῶντες τὰ γαστέρα μεγάλα. καὶ ὅταν πόδας οἰδέουσας. οἰδίσκει δὲ καὶ ὑποχονδρίης τὰ κατὰ τὸν ὦμον. τοῦτον χρὴ, [161] ἰὼν μὲν ἀποιδήσῃ, ἔξω τάμνοντα διὰ τῶν πλευρέων, ἐπεὶν ἰὼ μὴ ἀποιδέῃ, λύσαντα πολλῷ θερμῷ καθίσαι ὥσπερ τὸν ἔμπυον. ἢ ὅπη αὐ φοβέῃ, τάμνειν τὰ τάμνῃ. βάλλειν δὲ ὡς κατωτάτω ἔχων τοῦ διέσου ἔνεκα. ἐπὴν δὲ τάμῃς, μοτὸν ὠμολίνου, παχὺν ἢ ἔπαχρον ποιήσαντα τὸν μοτὸν, [164] ἢ ἀφιέναι ἐς ὕδατος φλοιδήσαντος ὡς ἐλάχιστα. ἢ ἰὼ μὲν τοῦ τῷ μοτῷ πῦον ἐκρυήῃ, πεμπταίῳ ἐάσαντα, ὡς τὰ πολλὰ ἐκφυγγάνει. ἰὼ δὲ μὴ ἐκρυήῃ, ἐπὴν ἐξεφόρησε τὸ ὕδωρ, δίψα ἐπιλαμβάνει καὶ βὴξ, καὶ ἀποθνήσκει. Στῆθος ἢ μετάφρενον ῥαγῆν. Ἢν τὸ στῆθος ἢ τὸ μετάφρενον ῥαγῇ, ὀδυνᾶται ἐν τοῖσι τὸ στῆθος, καὶ τὸ μετάφρενον [165] ἅμα μὲν ῥήγνυται. ἢ θερμὸν ἅμα τε καὶ ἅμα τε ὑπολαμβάνει. ἢ τὸ σῆμα οὐ φανερὸν βάπτει. τὸ δ' οἷ θρὶξ ἅμα τε ἔχει καὶ ἅμα τε πονήσῃ. ἢ ἐφ' ἅμαξαν ἐπιβῇ, ἢ ἐφ' ἵππον. τοῦτον χρὴ ἢ ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν [166] μοιρηδὸν ἑκάτερον. τὰ ὕπνος γίνεται. ὑπερεῖν δὲ τὸν πόνον ἑαυτῶν τὰ παχυῶσι τὰ κακῶσις. Πυρετὸς καυσώδης. Πυρετὸς ἴσχει ἢ δίψα ἰσχυρή. ἢ γλῶσσα ἐρυθρή. τὰ μέλαινα. τὰ χλωρή. ἢ ξηρή. ἢ ὀξέρυθρα ἰσχυρῶς. καὶ ⊛ ὀφθαλμοὶ χλωροί. τὰ ἀποπατέει ἐρυθρὰ, τὰ χλωρά. καὶ ὑρέει τοιοῦτο καὶ πολύ πολλάκις δὲ καὶ μεθίσταται ὡς ὅτι περιπλευμονίῃ, καὶ τοιαῦτα πάσχει, τούτῳ αἱ γνοίης ὅτι περιπλευμονίῃ ἔσται. ἐὰν μὲν γένηται περιπλευμονικὸς, καὶ τεσσαρεσκαιδεκάτην ἡμέρην ὑποφύγῃ, ὑγιὴς ἔσται. ἐὰν δὲ γένηται ὀκτωκαιδεκάτην ἡμέρησιν, ἰὼ μὴ ἀκάθαρτος γνόμενος ἔμπυος γένηται, τοῦτον χρὴ πίνειν τὸ ἀπὸ τοῦ χρίμνου. καὶ μεταπίνειν ὄξος, ὡς δυνατὸν ἐστὶν λευκόν. καὶ ῥοφᾶν ⊛ χυλὸν τῆς πτισάνης, διὰ τῆς ἡμέρης. ἐὰν δὲ ἀσθενὴς ᾖ, τότε, καὶ ὁπόταν οἶνον οἰνώδεα, λευκὸν, ὑδαρέα. καὶ λύειν ὡς ἐλάχιστα. ἐὰν δὲ ἔμπυος γένηται, διαιτᾶν ὡς ἔμπυον. [167] πυρετὸς λυγγώδης. [168] πυρετὸς ἴσχει περιπνοὸς. καὶ ῥῖγος, καὶ βὴξ, καὶ λύγξ. καὶ βήσσει ἅμα τῷ σιάλῳ θερμοὺς αἵματας. καὶ ἑβδομαῖος ἀποθνήσκει. ἐὰν δὲ δεκάτην ἡμέρας ὑποφύγῃ, ῥᾴων γίνεται. ἔνιοι δὲ ἡμέρην ἐμπύουσι. καὶ βήσσει τὰς πρώτας ἡμέρας πῦον ὀλίγον. ἔπειτα πλέον. καθαίρεται δὲ οὐ τεσσαρακοστὴν ἡμέρην. τοῦτον τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας, πίπτουσιν τὸ ὄξος καὶ τὸ μέλι ἑφθόν. [169] ἢ μεταμίσγειν ὄξος καὶ ὕδωρ ὑδαρέα πίειν.

velut ptisanæ cremor, & ad manus contactum paucũ defluxerit, penicillum stanneum immittito. Atque vbi prorsus reliccatum fuerit, paulatim resecto penicillo, vlcus ad linamentum semper vt coalescat, finito. Aquæ copia in pulmone collecta. Si aquæ copia in pulmone collecta fuerit, febris & tussis vexat, confertim respirat, pedes intumescunt, vngues omnes contrahuntur, velut suppuratus afficitur, verùm remissiùs ac diutiùs. Quòd si infusum, aut fomentũ, aut suffitum adhibeas, pus non sequitur, indeq; cognoscas, nõ pus, sed aquam intus esse. At si diutiùs aure ad latera admota auscultaueris, intrinsecus velut acetum olet, & aliquantisper ita afficitur, postea in ventrem erumpit, confestimq; sanus & morbo liberatus esse videtur. Procedente autem tempore vẽter incẽditur, eadẽq; illa, maioraq; patitur. Quibusdam etiam venter, & scrotum ac facies intumescit. Et nonnulli istud ab inferiore aluo prouenire existimant, cùm ventrem magnum & pedes intumescere videant. Quæ certè intumescunt, si sectionis tempus præterieris. Hunc quidem si exteriore parte intumescit, inter costas sectione facta curare oportet. Sin verò minimè intumescit post multæ calidæ balneum, velut purulentos in sella collocato, & quà parte strepitum edet, ea secato, votumq; est, quò sanè facilè effluat, vt quàm infimo loco id fiat. Post sectionem autem linamentum ex lino crudo crassum & in summo acutum imponito, & quàm paucissimam aquam emittito. Et si quidem quinto die linamentum pure obductum fuerit, plerumq; euadit, sin verò minimè obductum fuerit, postquam aquam eduxeris, sitis corripit & tussis, ac perit. Pectoris & dorsi ruptio. Si pectus aut dorsum ruptum fuerit, dolores pectus & dorsum per totũ detinẽt, calor subinde inuadit, & sputum subcruentum tussi reiicit, per quod capillus velut cruentus intercurrit. Eaq; maximè contingunt, si manibus laborarit; aut in currum, aut equum conscenderit. Hunc anteriore & posteriore parte inurito, ita vt vtrinque diuidas, sicq; conualescit. Per annum à labore compescito, & ab inustione incrassato. Febris ardens. Febris & sitis vehemens detinet, lingua est aspera, nigra, ex virore pallida, sicca, & valde rubra, oculi ex virore pallescunt, alui excrementum deiicit rubrum & ex virore pallidum, talemque vrinam reddit, & multum spuit. Plerumque etiam velut ad pulmonis inflammationem transmutatur, & delirat. Ex eo nempe pulmonis esse inflammationem cognoscas. Hic si quidem pulmonis inflammatione laborarit, & decimum quartum diem superet, conualescit. Si verò ad decimumoctauum perueniat, nisi impurgatus purulentus euadat, hunc aquam in qua farinæ hordeaceæ crassiora frustula macerata fuerint, bibere oportet, posteaq; acetum album quam odoratissimum bibere, & ptisanæ succum bis die sorbere, ter verò si debilis existat, & vinum generosum, album, dilutum superbibere, & quàm minimum lauare. Si verò purulentus fiat, huic purulenti curationem instituito. Febris singultuosa. Febris vehemens detinet, rigor, tussis & vomitus, sanguinis grumos cum tussi reiicit, ac septimo die moritur. Quòd si decimũ diem superauerit, meliùs habet. Vigesimo autem die suppuratus euadit, primisq; diebus pus paucum cum tussi reiicit, deinde copiosius, & intra quadragesimũ diem expurgatur. Huic primis quidem diebus acetum cum melle coctum propinato, postea commixto aceto & aqua, quò aquosiorem potionem reddas.

Ptisanæ succum pauco admixto melle sorbeat, & vinum album generosum superbibat. Vbi verò decem dies præterierint, si febris cesset, sputumq; purum fuerit, ptisanam integram & milium sorbeat. Si verò vigesimo die pus expuat, saluiam, rutam, satureiam, origanum & hypericum, singula æquis portionibus admixta, tusa & cribrata, omnium quantũ conchæ paruæ testa capit, bibat, & cum pari polentæ modo, ex vino dulci temperato, ieiuno bibenda dato. Sorbitionibus etiam vtatur, si hyems, aut autumnus, aut ver fuerit, æstate verò minimè. Verùm amygdalas tritas, cucumeris semen torrefactum, sesamum, singula æquis portionibus, in totum verò quantum conchæ testa capit, aqua heminæ Æginensis mensura affusa, aspersa farina & fauo, id post potionem sorbeat. Cibis autem vtatur pinguibus & salsis, & piscibus marinis potiùs quàm carnibus. Calida lauet, caput verò minimè. Quæ si feceris, morbo liberatur. In morbo qui Lethargus vocatur, tussis detinet, sputum copiosum & liquidum expuit, & delirat, cumq; delirium quieuerit, dormit, & alui excrementum malè olens deiicit. Huic aquam in qua farina hordeacea crassior macerata fuerit, propinato, posteaq; vinum album generosum bibendum exhibeto, ptisanæ succum etiam, mali punici succo admixto sorbeat, vinumq; album generosum superbibat, neque lauet. Hic intra dies septem moritur, quos si effugerit, sanus euadit. Alius morbus Græcè ἀναντὴ, hoc est, resiccatorius dictus. Non inediam, non cibum sumptum ferre potest, sed ieiuno quidem, viscera rugitum edunt, & ventriculi os mordetur, & aliàs varia vomit, bilem, saliuam, pituitam, & acre, postque vomitionem aliquantisper meliùs habere videtur. Vbi autem cibum sumpsit, ructus ei contingunt, cum rubore incenditur, semper se copiosum alui recrementum deiecturum existimat, cùm verò desederit, flatus infra demittitur, caput dolore vexatur, totum corpus huc & illuc velut acu pungi videtur, crura grauantur, debilitantur, & imminuuntur, debilisque euadit. Huic medicamentum primùm quidem per inferiora purgans, deinde verò per superiora propinato, & caput purgato. Cibis abstineat dulcibus, oleosis & pinguibus, & crapula. Succis post cibos vomitum cieto, & si anni tempus ferat, post exhibitum lac aut serum asininum: medicamentum, vtro tibi magis opus esse videatur insuper propinato. Frigidæ balneo æstate & vere vtatur, autumno verò & hyeme vnguento, & deambulatione, exercitationéque modica. Quòd si debilior sit quàm vt exerceri queat, iter conficiat, cibis frigidis & aluum deiicientibus vtatur, & si venter non infra subeat, molli infuso subluito. Hic morbus diuturnus est, nec nisi consenescentes deserit, alioqui ad mortem vsque comitatur. Febris mortifera dicta. Febris & rigor detinet, supercilia suspensa esse videntur, caput dolor vexat, saliuam calidam & bilem copiosam vomitione reiicit interdumque per inferiora demittit, oculorum loca eos capere nequeunt, dolor ceruicem & inguina occupat, infirmis est viribus, & delirat. Hic intra septem dies aut etiam priùs moritur, quos si superauerit, plærumque conualescit, morbus autem lethalis est. Huic refrigerantia ad viscera & caput admouere oportet, & hordea torrefacta vnà cum paleis confracta bibenda exhibere, & ex aqua in qua macerata fuerint excolata, mulsam conficere eamque dilutam propinare. Cibus autem neque

ῥοφᾶν μὴ χυλὸν πτισάνης μέλι ὀλίγον τοῦ ἁμίσεως. καὶ οἶνον ὑπόπινδν λευκὸν οἰνώδεα. ἐπὶω δὲ δέκα ἡμέραι παρέλθωσιν, ἰὼ δὲ πῦρ παύσηται, καὶ δ πτύελον καθαρὸν ᾖ, τ πτισάνιω ὅλιω ῥοφανέτω, ἢ τ κέγχρον. ἰὼ δ εἰκοσαῖος δ πῦον πτύσῃ, πανέτω, κάψας καὶ σήσας ⟨♃⟩ ἑλελίσφακον. καὶ πήγανον. καὶ θύμβρίω καὶ ὀρίγανον, καὶ ὑσσωπόν. ἴσον ἑκάστου ξυμμίσγων, [170] ὅσον, σκαφίδα σμικρὸν, ξυμπάντων, καὶ δήφιττον δ αὖθ ὅτι οἴνῳ γλυκεῖ κεχρημένῳ, νήστει πίνειν. καὶ ῥοφανέτω ἰὼ χλιαρὸν ᾖ, ἢ μετόπωρον, ἢ ἔαρ. ἰὼ δ θέρεος ᾖ, μή. ἀλλ' ἀμυγδάλια τρίβων καὶ σικύου σπέρμα πεφωσμένον, καὶ σήσαμον ἴσον ἑκάστου, σύμπαν δ ὅσον σκαφίδα, ὑπὸ χέας ὕδατος ὅσον κοτύλιω ἀμίναιαν, δήγνυ ὑπὸ πάντων καὶ κηρίον, ὅπως ῥοφανέτω μὴ δ πόμα σιτίοισι δὲ χρήσθω λιπαροῖσι, καὶ δημυρσίοισι, καὶ θαλασσίοισι μᾶλλον, ἢ κρέασι. λούσθω δ θερμῷ τὴν κεφαλὴν ὡς ἐλάχιστα. ζώει ποιέων, ἀναθηλάσας δ νόσος. Νῆσος ἡ καλεομένη λήθαργος. Βήξ ἴσχει. καὶ δ σίαλον πτύει πολὺν καὶ ὑγρόν. καὶ φλυηρέει καὶ ὅταν παύσηται φλυηρέων, ὕπνος. καὶ ἀποπατέει κἀκ ὑποδρομὴν, ὅταν πιπίσκειν δ ἀπὸ τ κρίμνου. καὶ μεταπιπίσκειν οἶνον λευκὸν οἰνώδεα. καὶ ῥοφᾶν ⟨♃⟩ χυλὸν τ πτισάνης. ξυμμίσγειν δ, αἴθης χυλόν. καὶ οἶνον ὑπόπινδν οἰνώδεα λευκὸν. καὶ μὴ λούειν. οὗτος ὑπὸ ἑπτὰ ἡμέρησιν ἀποθνήσκει. ἰὼ δ ζωὸς ὑπερφύγῃ, ὑγιὴς γίγνεται. Ἑτέρη νόσος ἡ λεγομένη [171] ἀναντή. Οὐκ ἀνέχεται ἄσιτος, οὐδὲ βεβρωκὼς, ἀλλ' ὅταν μὲν ἄσιτος ᾖ, τὰ σπλάγχνα μύζει, καὶ καρδιώσσει, καὶ ἐμεῖ σπλοτε ἄλλοῖα. καὶ χολὴν, καὶ σίαλον. καὶ λάπτειν. καὶ δριμύ. καὶ ἐπὶω ἐμέσῃ. ῥᾷον δοκεῖ εἶ ἐπ' ὀλίγον. ἐπὶω δὲ φάγῃ, ἐρύγματα ⟨♃⟩ γίγνεται, [172] καὶ φλεγμαίνει. καὶ ἀποπατήσῃ ἀεὶ οἷε πτυέλου. ἐπὶω δ καθίζῃ, φῦσα ὑποχωρεῖ. καὶ τ κεφαλὴν ὀδυνᾶται ἔχει. καὶ δ σῶμα πᾶν [173] ὥσπερ ῥαφῖς κεντέειν δοκεῖ, σπλοτε σπλῆν. καὶ τὰ σκέλεα βάρεα καὶ ἀσθενέα. [174] ἐ μινύθει δ ἀσθενὴς γίνεται. τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν. πρῶτον μὲν κάτω, ἔπειτα δ ἄνω, δ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν, δ σιλίφιον ἀπέχεσθαι γλυκέων δ ἐλαιηρῶν ἐ πιόνων. δ ὀρνιθείων. ἐμέειν δ δίδοισι χυλοῖσι, ἐ ἀπὸ σιτίων. δ τὴν ὦρίω ὄνου γάλα ἢ ὀρρὸν πιπίσκειν. φάρμακον πρασσέτω, ὁκοτέρου δοκέῃ μᾶλλον δεῖσθαι. ψυχρολουτέειν δ θέρεος δ ἔαρ. δ φθινοπώρου δ ἐ ⟨♃⟩ χλιερῷ ἀλείμματι χρῆσθαι, ἐ πρηπατέειν δ γυμνάζεσθαι ὀλίγα. ἰὼ δ ἀσθενέστερος ἢ, ὥστε γυμνάζεσθαι, ὁδοιπορείη χρῆσθαι. ἐ σιτίοισι ψυχροῖσι δ ἀφορητικοῖσι χρήσθω. ἐ ἰὼ ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρέῃ, ὑποκλύζειν κλυσματι μηθακῷ. ἢ δ νόσος χρονίη. δ ἀποχρησάσηται, [175] ἰὼ μέλλει ἀπολεῖσθαι. ἰὼ δὲ μὴ, σῶα ποθνήσκει. [176] Πυρετὸς ὁ φονώδης λεγόμενος. Πυρετὸς ἴσχει ἐ ῥῖγος. ἐ αἱ ὀφρύες ὑπερκρεμᾶσθαι δοκέουσι. ἐ τ κεφάλιω δήγεσθαι. ἐ ἐμεῖ σίαλον θερμὸν. ἐ χολὴν πολλὴν. ἐνίοτε ἐ κάτω ὑποχωρεῖ. ἐ οἱ ὀφθαλμοὶ [177] αἱ χῶραι δ χωρέουσι. ἐ ὀδυνᾶται ἐς ⟨♃⟩ αὐχένα, ἐ ἐς τοὺς βουβῶνας ἴσχει. ἐ δυσθενὴς ἐ φλυηρεῖ. ἔστ ἑβδομαῖος, ἢ καὶ πρότερον ἀποθνήσκει. ἢν δὲ ζωὸς ὑπερφύγῃ, ὡς τὰ πολλὰ ὑγιαίνει. ἡ δὲ νοῦσος θανατώδης. τούτῳ ψύγματα χρὴ προσίσχειν, προσὸς τὰ σπλάγχνα καὶ προσὸς τὴν κεφαλήν. καὶ πτύειν δίδοναι [178] ἐρρήξαντα τὰς κάχρις σιτοῖσιν ἀχύροισι, καὶ ἀποβρέξαντα, καὶ ἀπηθέοντα δ ὕδωρ ἐν τούτῳ μελίκρητον ποιέοντα, ὑδαρὲς τοῦτο δίδοναι. σιτίον δὲ μὴ προσφέρειν

φέρειν, μηδὲ ῥόφημα εἰς ἑπτὰ ἡμερέων ἄγειν. ἐὰν μὴ ἀδύνατος σοι δοκέῃ εἶναι. ἐὰν δὲ ἦ, χυλὸν πτισάνης λυχνοῦ καὶ λεπτὸν ὀλίγον διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης, καὶ ὑδατίζειν ὕδωρ. ἐπὴν δὲ ἕπτα ἡμέραι παρέλθωσι καὶ ὁ πυρετὸς μὴ λύηται, κεγχρον λείχειν. ἐς ἑπτέρην δὲ κολικωτέρην, ἢ τοῦτα διδόναι ὀλίγα. καὶ οἶνον λευκὸν ὑδαρέα ὑδατίζειν, ἐς αὖ ἥμισυ τὸν ναπάτιος. ἔπειτα σιτίοισιν ὡς ἐλαχίστοισι χρᾶσθαι, ἀρτιζώμοις κέγχρον. λιτὸν δὲ ὄψεσιν αὖ ἡ ὀδύνη ἔχῃ, καὶ ὁ πυρετὸς, μὴ χρᾶσθαι. ἐπὴν δὲ παύσηται, λούεσθαι πολλῷ. ἐὰν δὲ ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρεῖ, ὑποκλύζειν κλυσμασι μαλθακοῖς, ἢ βαλάνοις πεσσεύειν. ἐπὴν δὲ ἰσχύσῃ, πεσσοῦσιν πεσσὸς ἐκ ῥινὸς φαρμακον μαλθακὸν, τῷ κοιλίῃ κάτω καθήκον. ἔπειτα γάλα ὄνου μεταπίνειν.[179] Πελίνη νοῦσος. πυρετὸς ἴσχει ξηρός. καὶ φρίξ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ τῷ κεφαλῇ ἄγχει. καὶ γὰρ πολλὰ χρὴ ὀδυνᾶται ἔχει. καὶ ἐμεῖ χολὴν. καὶ ὅταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ,[180] καὶ δι' ἀτμοῦ αἴρεται, ἀνίησι βαρυώπεα.[181] καὶ ἡ γαστὴρ, σκληρὴ γίγνεται. καὶ ἡ χροιὴ πελιδνή. καὶ τὰ χείλεα, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ τὰ λευκὰ, πελιδνά.[182] καὶ ὄζορα ὡς ἀληθέως. ἐνίοτε καὶ τὴ χροιῇ μεταβολή. καὶ ὅκ πελιδνᾶται, ὑποχλωρος γίγνεται. τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν καὶ κάτω καὶ ἄνω. καὶ ὑποκλύζειν. καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀποκαθαίρειν. καὶ θερμῷ ὡς ἥκιστα λούειν, ἀνίει καὶ ἐπὴν λούῃ,[183] ἐκλείπειν, καὶ ὄρρον τῷ ὥρῃ καὶ γάλα ὄνου πίπισκειν. καὶ σιτίοισιν ὡς μαλθακωτάτοισι χρᾶσθαι, καὶ ψυχρεῖσιν, ἀπεχόμενον τῶν δριμέων καὶ τῶν ἁλμυρῶν. λιπαρωτέρεσι δὲ καὶ γλυκυτέρεσι καὶ ποτηρίοισι χρᾶσθαι. ἢν δὲ νοῦσος ὡς τάχιστα πυκάσῃ, ἐᾶν κάμνοντα.[184] Νοῦσος ἐρυσιπελώδης. Ὀδυνᾶται ἐξαίφνης. καὶ πονέει ἰσχυρῶς. καὶ ῥιπάζει ἀῶσι ἑωυτόν. καὶ βοᾷ. καὶ ἐρεύγεται χαμαί. καὶ ὦ περυγή, δοκέει ῥάων εἶναι. πολλάκις δὲ καὶ χολὴν ἀπεμεῖ ὀλίγην,[185] ὅσην ἐρέξαι. καὶ ὀδύνη λαμβάνει ἀπὸ τοῦ στόματος ἐς τὸν ἀναπάρτιον καὶ τὸν λαπάρην. καὶ ἐπὴν ὄρρος λύῃ, ῥάων δοκεῖ εἶναι. καὶ ἡ γαστὴρ φυσᾶται. καὶ σκληρὴ γίγνεται. καὶ λοφεῖ. καὶ ἡ φύσα διέρχεται, οὐδὲ ὁ ἀπὸ ταπὸς. τοῦτον ὦν ὀδύνη ἔχῃ, λούειν πολλῷ θερμῷ. καὶ χλιάσματα ποιεῖσθαι. ὅταν δὲ ἐν τῇ γαστρὶ ἡ ὀδύνη ᾖ καὶ ἡ φύσα, ὑποκλύζειν καὶ τὸ λινοζώστου ἑψῶν καὶ χυλὸν, ξυμμίσγειν τὸ πτισάνης ὦν χυλῷ. καὶ ἐπιπίνειν οἶνον γλυκὺν ὑδαρέα. σιτίοισι δὲ μὴ ποιεῖσθαι φέρειν ἐς[186] ἐπὴν δὲ ἡ ὀδύνη ἀφαιρῇ. πινέτω δὲ ἐξ ἡμέρας ὀκτὼ νυκτὸς σεύφυλα βρέχων γλυκέα, ὃ δὲ ὕδωρ ὃ ἀπὸ τούτων. ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ σεύφυλα, μέλι καὶ ὄξος ἑφθόν.[186] ἐπὴν δὲ τὸ ὀδύνης ἀποκινήσῃ, φαρμάκῳ κάτω τὴν κοιλίην καθαίρειν. σιτίοισι δὲ χρᾶσθαι μαλθακοῖσι καὶ ὑποχωρητικοῖσι, καὶ ἁλμασιν ἰσχίοισι μᾶλλον, ἢ κρέασι, κρέασι δὲ ὀρνιθείοισι καὶ ὑηλείοισιν ἑφθοῖσι. καὶ τοῦτα καὶ κολικωτέρῳ τῷ δι' ἡμέρης ἀπέχεσθαι. ἢν δὲ ἰσθμὸς ὅταν μὴ νεάτου χαίρῃ, χρὴ ὡς ὀξύτερον εἶναι. ἐὰν δὲ τρεσβύτερος, συναποθνήσκει. Νοῦσος φλεγματώδης. Λάζεται μὲν, καὶ ἀνδρα. μᾶλλον δὲ γυναῖκα. καὶ παχεῖη μὲν ἐστι, καὶ δύσχρως. ὁδοιπορέουσα δὲ ἀσθενές.[187] μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῦτον τὸν τόπον ἴπῃ. καὶ πυρετὸς λεπτὸς λαμβάνει, ἐνίοτε καὶ πτύελμα. καὶ ἀπεμεῖ μὲν ὅταν ἄπτηται, χολὴν καὶ σίαλα πολλά. πολλάκις δὲ καὶ ὅταν φάγῃ. ἢν δὲ ἐπιδιδοῦ ὑποθῇ. καὶ ὅταν ποιήσῃ ὀδυνᾶται, καὶ ἄλλοτε ἄλλῃ τὸ ἄλγος καὶ τὸ μεταφρένιον.[188] καὶ καταπίπλαται πᾶν τὸ ὠφὸν ὡς ὑπὸ κνίδης. τοῦτον φαρμάσσειν πιπίσκειν. καὶ ὄρρον καὶ γάλα ὄνου πίνειν.

sorbitio ante septimum diem offerenda, nisi tibi debilis videatur. Quòd si sit, ptisanæ succus frigidus & liquidus paucus bis die exhibendus, & aqua superbibenda. At vbi septimus dies præterierit, & febris dimiserit, milium delingendum. Sub vesperum cucurbita & betæ paucæ exhibendæ, vinumq; album aquosum superbibendum, quoad nonam attingat diem. Deinde quàm minimo cibo vtatur, milio in prandio sumpto. Balneo quamdiu dolor & febris detinet, ne vtatur. Vbi verò quieuerit, multa lauet. Quòd si venter non demittat, eum molli infuso subluito, aut glandes subdito. At vbi vires valuerint, molli medicamento ad nares admoto, aluum per inferiora purgato, deinde lac asininum propinato. Liuidus morbus. Febris sicca detinet, subindeq; horror, caput dolet, viscera dolor occupat, bilem vomitione reiicit, cumq; dolor detinet sursum tueri nequit, sed grauatur, venter indurescit, color liuidus redditur, labra & oculorum candida liuescunt, perinde vt qui strangulatur aspicit, interdum etiam colorem mutat, & ex liuido cum virore aliquantulum pallescit. Huic medicamentum, tum supra, tum deorsum purgans propinato, aluum subluito, & ex capite purgato. Calida quàm minimùm lauet, verùm vbi lauerit, insoletur, ferum & lac asininum, si anni tempus ferat, bibat, cibis quàm mollissimis & frigidis vtatur; acribus & salsis abstineat, vnguinosa verò & dulcia pinguiáque assumat. Hic autem morbus ægrum plærumque ad mortem vsque comitatur. Morbus ructus ciens. Dolor acutus prehendit, vehementerque laborat, seipsum difficit, vociferatur, frequenter eructat, ac vbi eructauerit meliùs habere videtur. Plærumque verò paucam bilem vomitione reiicit, quantum poculi parui mensura, dolor ex visceribus ad imum ventrem & laterum mollitudinem pertingit, cumque id contigerit, meliùs habere videtur, venter inflatur & indurescit, sonitum edit, neque flatus neque stercus demittitur. Hunc si dolor detinet, calida multa lauato, & tepefactoria admouento. Cùm verò in ventre dolor & flatus extiterit, per infusum subluito, & mercurialis succum coctum ad ptisanæ succum admisceto, & vinum dulce aquosum superbibendum dato. Cibum quoad dolor remiserit, ne porrigito, aquam autem ex vinaceis dulcibus per noctem maceratis, sex diebus bibat. Quòd si vinacea non habeat, mel cum aceto coctum bibat. At postquam dolore vacuus fuerit, medicamento aluum per inferiora purgato. Cibis vtatur mollibus & aluum subducentibus, & marinis potiùs quàm carnibus. Carnibus autem auicularum & ouium coctis, betas etiam & cucurbitam assumat, reliquis verò abstineat. Hic autem morbus si iuuenem inuaserit, progressu temporis decedit, senem verò ad mortem comitatur. Morbus pituitosus. Virum quidem etiam, mulierem tamen magis inuadit, & hæc quidem crassa est & bene colorata, iter faciens imbecilla est, præsertim verò vbi ad arduum aut accliuem locum contendit. Febris tenuis interdumque suffocatio prehendit, & ieiuna quidem bilem saliuamque copiosam vomitione reiicit, & plerumq; vbi cibum sumpsit, cibi tamen nihil. Cum laborarit, dolor modò pectus, modò dorsum occupat, & tumidis ac rubicundis cutis eminentius velut ab vrtica inustis completur. Huic medicamentum purgans propinato, ferum & lac asininum bibat.

Quòd si serum bibat, multis antè diebus medicamentum per inferiora purgans bibendum exhibeto, cumque serum bibere desierit, lac asininum postea bibat, & vbi biberit, cibis quidem abstineat, vinum autem quàm suauissimum bibat vbi purgari desierit. Cùm verò à potione cessauerit, milium in prandio sumat, sub vesperum autem cibo quàm molliss. & pauciss. vtatur, & pinguibus, dulcibus, ac oleosis abstineat, subindéque, præsertim hyeme, vbi olera ante comederit, ex lenticulæ decocto vomat, calida quàm minimùm lauet, sed ad solem calefiat. Hic verò morbus ad mortem vsque comitatur. Pituita alba. Totum corpus albo tumore intumescit, venter ad contactum crassus est, pedes, coxæ, tibiæ & scrotum intumescunt, respiratio coaceruata est, vultus rubicundus, os aridum, & sitis detinet, cumque comedit, spiratio crebra incidit. Hic eodem die interdum quidem melius, interdum verò peiùs habet. Huic si venter per morbi initia sua quidem sponte conturbatus fuerit, sanitati est proximus. Quòd si non turbetur, medicamentum deorsum purgans ex quo aqua purgetur, exhibeto, calida ne lauet, aëri exponito, & scrotum vbi inflatum fuerit, pertundito. In cibo pane puro, frigido vtatur, & beta, piscibusq; scorpiis coctis, iure autem quàm modico. Frigida omnia sumat, non dulcia, neque pinguia, sed contrita, & acida, & acria, allio excepto, cepa & porro. Origanum autem & satureiam copiosam edat, vinumq; aquosum superbibat, & ante cibum iter faciat. At si à medicamento intumescat, infuso per clysterem vtitor, cibo premito, deambulationibus & illuuie: medicamenta autem purgantia quàm pauciss. exhibeto, minimè verò sursum purgans, priusquàm tumores ad inferiora descenderint. Si verò extenuato iam existente in pectore suffocatio oboriatur, veratrum bibendum dato, caput purgato, deinde medicamentum deorsum purgans propinato. Hic verò morbus nullum ferè deserit. Cura grauis morbus. Viscera veluti spinarum aculeis pungi videntur, anxietudo ipsum inuadit, lucem & homines refugit, tenebras amat, metus corripit, septum transuersum exteriore parte intumescit, ad contactum dolet, expauescit, in somnis terriculamenta & formidanda cernit, quandoque & mortuos. Morbus hic interdum plurimos vere prehendit. Veratrum huic propinato & caput purgato, post capitis purgationem, medicamentum per inferiora purgans bibendum exhibeto; & postea lac asininum. Cibis quàm pauciss., nisi infirmis fuerit viribus, vtatur, & frigidis ac aluum subducentibus, non acribus, non salsis, non pinguibus, neque dulcibus. Calida non lauet, neque vinum bibat, sed aquam quidem maximè, alioqui, vinum dilutum, neque se exerceat, neque deambulet. Quæ cùm feceris, temporis successu morbo liberabitur. At nisi diligentem curam adhibueris, ad mortem vsque comitatur. Morbus niger. Bilem atram tanquam fecem vomit, interdum quidem velut sanguinem, interdum verò velut vinum secundarium, quandoque etiam velut polypi atramentum, quandoq; acidum tanquam acetum, nonnunquam verò saliuam & pituitam tenuem, nonnunquam bilem ex viridi pallidam. Et cùm nigrum quidem cruentum vomuerit, cædem olere videtur, fauces & os ex vomitu incenduntur, dentes obstupescunt, & quod vomitione reiectum est terram attollit, cúmq; vomuerit paulò melius habere videtur,

ἐὰν ὃ ὀρρὸν πότερ. πρὸ πίσας φάρμακον κάτω ὡς πλείστας ἡμέρας. καὶ ἐὰν ἀπολήγῃ τὸ ὀρροποτίης, μεταπιέτω γάλα ὄνδον. ἐπιὼ δὲ πίνῃ, σιτίων μὲν ἀπεχέσθω. οἶνον δ' πινέτω ὡς ἥδιστον, [189] ἐπιὼ παύσηται καθαιρόμενος. ἐπιὼ δ' ἀπολήξῃ τὸ πόσιος. ἀρίστιζέτω μὲν κέγχρον. ἑσπέρην δ' σιτίῳ ὡς μαλθακωτάτῳ χρήσθω, καὶ ἐλαχίστῳ. ἀπεχέσθω δ' πιόνων καὶ γλυκέων, καὶ ἑλκιπρῶν. καὶ σῦκα ἔστω καὶ σῦκα, μάλιστα τὸ χλωρόν. ἀπεμείτω τὰ φακίον λάχανα πρότερον. καὶ θερμῷ ὡς ἥκιστα λουέσθω, [190] ἀλλὰ καὶ ἐλληθρείτω. ἢν δ' νόσος σῶα ποθήσῃ. Φλέγμα λευκόν. Οἰδέει ἄπαν τὸ σῶμα λευκῷ οἰδήματι. καὶ ὁ γαστὴρ παχὺς φαίνεται. καὶ οἱ πόδες καὶ οἱ μηροὶ οἰδέουσι. καὶ αἱ κνῆμαι καὶ ὁ ὄσχη. καὶ ἀναπνοὴ ἀθρόον. καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρὸν, καὶ τὸ σῶμα ξηρόν. καὶ δίψα ἴσχει. καὶ ἐπιὼ φάγῃ, τὸ πνεῦμα πυκνὸν ἐπιπίπτει. ἔστι δ' αὐτῆς ἡμέρης, ὅτε μὲν, ῥᾴων γίνεται ὅτε δ', κάκιον ἴσχει. [191] τούτων μὲν ὁ γαστὴρ ταραχθῇ αὐτομάτη ἀρξαμένης τῆς νούσου, ἐκλυτάτω ὑγιὴς ἔσται. ἐὰν δὲ μὴ ταραχθῇ, φάρμακον διδόναι κάτω, ὑφ' οὗ ὕδωρ καθαρεῖται. καὶ θερμῷ μὴ λούσθω. καὶ πρὸς τὰ αἰγίλωπα κομιζέσθω. καὶ τὸν ὄχλον ἀποτύπτειν, [192] ἐπιὼ πίμπρηται. σιτίοισι δ' χρήσθω. ἄρτῳ καθαρῷ ψυχρῷ. καὶ τευτλίῳ. καὶ ἰχθύσι σκορπίοισιν ἑφθοῖσι. τῷ δ' ζωμῷ, ὡς ἐλαχίστῳ, καὶ ψυχρᾷ πότω. [193] καὶ μὴ γλυκέα, μηδὲ λιπαρά. ἀλλὰ τετεμμένα καὶ ὀξέα καὶ δριμέα, πλὴν σκορόδου, ἢ κρομύου, ἢ πρασίου. δεῖγμον δ' καὶ θύμβρην πολλὴν ἐσθίειν καὶ οἶνον ὑπόπινον οἰνώδεα. καὶ ὁδοιπορέειν πρὸς δ' σιτίῳ. ἐὰν δ' ὑπὸ τῶν φαρμάκων οἰδίσκηται, κλύζειν καὶ ὧν σιτίῳ πιέζειν, καὶ πρόσιπάτοισι δ' χρῆσθαι. φάρμακα δ', ὡς ἐλάχιστα δοῦναι. αὖτις δὲ, μηδ' ἐμπροσθεν, ἢ τὰ οἰδήματα κατέλθοι ἐς τὸ κάτω. ἐὰν δὲ ἰσχνὸν ἥδη ἐόντος πτίσμα ἐν τοῖσι σήθεσιν ἐγγένηται, ἡμίεργον δὸς πιέειν. καὶ τὸν κεφαλὴν καθήραι. καὶ πτίσσε κάτω πίσαι. ἢ δὲ νοῦσος μάλιστα [194] ἀμφορίσῃ ἐν ὀδοῦσι. [195] Φθινὴς νοῦσος χαλεπή. Δοκέει δὲ τοῖσι ἀσκαλήνοισιν εἶναι οἷσι ἄχαρτα, καὶ κεντέειν. καὶ ἄσπρα αὐτὰ λάζεται. καὶ τὸ φῶς φεύγει, καὶ σκότος αἰθέσπιες. καὶ τὸ σκότος φιλέει. καὶ φόβος λάζεται. καὶ αἱ φρένες οἰδέουσιν ἐκτός. καὶ δήγεσι φαυλίμβυος. καὶ φοβέεται. καὶ δείματα ὁρᾷ καὶ ὀνείρατα φοβερά. καὶ τοὺς τεθνηκότας εἰσιόντας. καὶ ἡ νοῦσος εἰσιόντας τοὺς πλείστους λαμβάνει τῶν ἥβης. τῶν πιπίσκειν ἡμέρην. καὶ τὸν κεφαλὴν καθαίρειν. καὶ μὴ τὸν καθάρσιον τῆς κεφαλῆς, κάτω πίσαι φάρμακον. καὶ μὴ σῖτον πίνειν γάλα ὄνου. σιτίοισι δὲ χρῆσθαι ὡς ἐλαχίστοισιν, ἐὰν μὴ ἀσθενὴς ᾖ. καὶ ψυχροῖσι καὶ ἀλφιτώδεσι καὶ μὴ δριμέσι. μηδὲ ὀμυρτοῖσι μηδὲ λιπαροῖσι. μηδὲ γλυκέσι. μηδὲ θερμολουτεῖν, μηδὲ οἶνον πινέτω. ἀλλὰ μάλιστα μὲν, ὕδωρ· εἰ δὲ μή, οἶνον ὑδαρέα. μηδὲ γυμνάζεσθω. μηδὲ περιπατείτω. ἐὰν δὲ ποιέων, ἀπαλλάσσεται τῆς νούσου, χρόνῳ. ἐὰν δὲ μὴ ὑπομείνῃσι, ξυναποθνήσκει. [196] Μέλαινα νοῦσος. Μέλαιναν ἐμεῖ οἷσι πτύελα, ὁτὲ μὲν, αἱματώδεα. ὁτὲ δὲ οἷσι οἶνον ᾧ δύτερον. [197] ὁτὲ δὲ οἷσι πολύπου θολόν. ὁτὲ δὲ, δριμὺ οἷσι ὄξος. ὁτὲ δὲ σίσηον καὶ λαπτόν. ὁτὲ δὲ, χαλκῷ χλωρῷ. καὶ ὁτὲ μὲν τὸ μέλαν τὸ αἱματῶδες ἐμεῖ, [198] δοκέει οἷσι φόνου ὄζειν. καὶ ἡ φάρυγξ καὶ τὸ στόμα καίεται ὑπὸ τοῦ ἐμέσματος. καὶ τοὺς ὀδόντας αἱμωδιᾷ. καὶ ὃ ἔμεσμα πρὸ γῆς αἴρει. καὶ ἐπιὼ ἀπεμέσῃ, δοκέει ῥᾴων ἔσεσθαι ὀλίγον. [199] καὶ οὐκ ἀφίεται.

οὐτ'

οὔτ' ἄσιτος ὢν, οὔτε πλέον βεβρωκώς. ἀλλ' ὁκόταν μὴ ἄσιτος ᾖ, τὰ σπλάγχνα μύζει. καὶ τὰ ὀστᾶ λαγαρόξεα. ὅταν δὲ λιφάγῃ, βάρος ὑπὸ τοῖσι σπλάγχνοισι. καὶ τὸ ἧπαρ καὶ τὸ μεσάφρενον, δοκέει οἱ γραφείοισι κεντᾶσθαι. καὶ τὰ πλευρὰ ἔχει ὀδυνῶν, καὶ πυρετὸς βληχρός. καὶ τὴν κεφαλὴν ἀγρέει. καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ὑγρὸν καὶ σκέλεα βαρέα, καὶ ἡ χροιὴ μέλαινα. καὶ μενύθη. τοῦτον φάρμακον πιπίσκειν θαμά, καὶ ὄρρον καὶ γάλα τὸ ὄνειον, καὶ σιλίου ἀπέχειν γλυκέων, καὶ ἐλαιρωδέων, καὶ πόνων. καὶ χρῆσθαι ὡς ψυχροτάτοισι καὶ ὑποχωρητικωτάτοισι. καὶ τὴν κεφαλὴν καταιρέειν. καὶ μὴ τὰ φαρμακώδεα τὰ αὐτὰ, ἀπὸ τῶν χρωῶν τῶν ἄκμαιος ἀφιέναι, ἐὰν μὴ ἀσθενὴς ᾖ, ἐὰν δὲ ἡ κοιλίη μὴ ὑποχωρέῃ, ὑποκλύζειν μαλθακῷ κλυσμῷ. καὶ θωρηξίων ἀπέχεσθαι, καὶ λαγνείης. ἐὰν δὲ λαγνεύῃ νοῦσις, πυριᾶσθαι. καὶ τὸν ἥλιον ἀπέχεσθαι. μηδὲ γυμνάζεσθαι πολλά. μηδὲ περιπατέειν. μηδὲ θερμολουτέειν. μηδὲ δεδιέναι ἐσθίειν, μηδὲ δίψῃ. ταῦτα ποιέειν, καὶ ἅμα τῇ ἡλικίῃ ἀποφθίσῃ καὶ ἡ νοῦσος, ἢν καταμεθύσκῃσιν αὐτὸν τὸ σῶμα. ἐὰν δὲ μελανθῇ, σημαίνει θάνατον. Ἄλλη μέλαινα νοῦσος. Ὑπόπυρος καὶ ἰκμὸς, καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὑποχλωρος γίνεται. καὶ λεπτόδερμος καὶ ἀσθενὴς τελέθει. ὅσῳ δ' ἂν χρόνος πλείων ᾖ, ἡ νοῦσος μᾶλλον πονέει. καὶ ἐμεῖ πᾶσι ὥρῃσι, οὐ σταλαγμὸν ὀλίγον, καὶ δύο βεβρυθότος. καὶ τὸ σιλίον θαμινά. καὶ σὺν τῷ σιλίῳ, χολὴν καὶ φλέγμα. καὶ μετὰ τὸν ἔμεσιν ἀγρέει τὸ σῶμα πᾶν, ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὶν ἐμέσαι. καὶ φέρεται λεπτὰ καὶ πυρετὸς ἴσχει καὶ πρὸς τὰ γλυκέα καὶ ἐλαιώδη μάλιστα ἐμεῖ. τοῦτον καθαίρειν φαρμάκοισι καὶ κάτω καὶ ἄνω. καὶ μεταπιπίσκειν γάλα ὄνου. καὶ σιλίοισι χρῆσθαι, ὡς μυδαλεωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι. καὶ ἰχθύσιν ἀκταίοισι, καὶ σελαχέσι. καὶ τευτλοισι καὶ κολοκυντηΐσι. καὶ κρέασι τετευμηθίοισιν. οἶνον δὲ πίνειν λευκὸν οἰνώδεα, ὑδαρέστερον. παλαιστρείῃ δ' ἐν μετρίοισι χρῆσθαι καὶ μὴ θερμολουτέειν. καὶ τὸ ἥλιον ἀπέχεσθαι. ταῦτα ποιέειν, ἢν δὲ νοῦσος, θανατώδης μὲν ὅ. ξυγκαταμεθύσκει δέ. Σφακελώδης. Τὰ ἄλλα μὲν τὰ αὐτὰ πάσχει. ἐμεῖ δὲ, ὀθνείους πεπηγότας χολῆς. καὶ κάτω ὁμοίως, ἐπὶν τὰ σιλία ἀποπατήσῃ, δρᾶν δὲ χρὴ τὰ αὐτὰ ἅπερ ὅτι τὸ πρότερον ἐλέχθη, καὶ ὑποκλύζειν.

neque sine cibo esse, neq; copiosiorem cibum ingestum ferre potest. Verùm cùm ieiunus fuerit, viscera strepitum edunt, & saliua acescit. Vbi verò cibum sumpsit, pondus in visceribus percipitur, pectus & dorsum tanquam stylis pungi videntur, latera dolor detinet, febris leuis est, caput dolet, oculis non videt, crura grauantur, color nigricat, & imminuitur. Huic medicamentum purgans crebro propinato, & serum & lac, si anni tempus ferat, & cibis abstineat dulcibus, oleosis & pinguibus, vtaturque quàm maximè frigidis, & aluum subducentibus, caput purgato, & post potiones medicamentorum per superiora purgantium, nisi debilis fuerit; sanguinem ex brachiis detrahito. Quòd si aluus non deiiciat, molli infuso subluito. Crapula & venere abstineat, sed si venere vtatur ieiunus, foueatur, & sole abstineat, neq; multum exerceatur, neque deambulet, calida non lauet; acria non edat, neq; salsa. Quæ cùm feceris, cum ætate etiam morbus fugit, etiamsi corpus ad senectutem comitetur. Si verò denigretur, ad mortem vsq; comitatur. Alius niger morbus. Subfuluo colore, gracilis, & oculis ex virore pallescentibus euadit, tenui est cute, & debilis existit, quoq; diutiùs hic morbus detinet, eò magis affligit, & quouis tempore velut stillam modicam vomit, ad duo parua pocula, cibumque frequenter, & cum cibo bilem ac pituitam. Post vomitum totum corpus dolet, interdumque etiam priùs quàm vomat, horrores leues & febris detinet, sumptisque dulcibus & oleosis præcipuè vomit. Hunc medicamentis per inferiora & superiora purgato, posteaque lac asininum bibendum exhibeto. Cibis vtatur quàm mollissimis & frigidis, piscibusque littoralibus & cartilagineis, betis, cucurbitis, & carnibus contritis. Vinum album, generosum, paulò dilutiùs bibat. Vehementiore autem exercitatione in deambulationibus vtatur, neq; calida lauet, ac sole abstineat. Quibus factis lethalis quidem morbus est, non tamen ad senium vsque comitatur. Morbus syderationem faciens, in reliquis quidem eadem patitur, verùm bilis grumos cõcretos vomit, eodemque modo per inferiora deiicit, vbi ciborum recrementa excreuerit. Eadem autem quæ in superiore morbo commemorata sunt facienda, & aluus per infusum subluenda.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ
Ὃ τρίτον.

HIPPOCRATIS DE MORBIS
Liber tertius.

Περὶ μὲν δὴ πυρετῶν ἀπάντων, εἰρηται μοι. ἀμφὶ τῶν λοιπῶν δὲ ἐρέω νῦν. Οἴδημα ἐγκεφάλου. Ὁκόταν ὁ ἐγκέφαλος οἰδήσῃ ὑπὸ φλεγμασίης, ὀδυνᾶται ἅπασαν τὴν κεφαλὴν. μάλιστα δ', ὅπῃ φλεγμασίη. ἴσχει δ' ἐν ᾧ κροτάφῳ. καὶ τὰ τε ὦτα τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλήρεα ἔχει. καὶ ἀμβλύει ἡ ἀκοή. καὶ φλέβες τένονται, καὶ σφύζουσι. πυρετὸς τε καὶ ῥῖγος ἐνίοτε ἐπιλαμβάνει. ἢν τε ὀδυνᾶν ἐκλείπῃ, οὐδὲ ποτε. ἀλλὰ ποτὲ μὲν, αὐξήσει. ποτὲ δὲ, μᾶλλον πιέζει. βοᾷ τε. καὶ ἀνάγκη ὑποκλύζειν. καὶ ὁκόταν ἀνάσχῃ, αὖθις σπεύδει ὅτι τάχιστα κλίνειν καὶ παπαίνειν. καὶ ῥιγοῖ ἀζει ἐωυτόν.

AC de febribus quidem omnibus, cùm à me dictum sit, de reliquis iam dicam. Cerebri tumor. Cùm cerebrum ex inflammatione intumuerit, dolor totum caput, potissimumque qua parte inflammatio contrahitur, detinet. In auribus autem contrahitur, aures sono implentur, auditio hebescit, venæ intenduntur ac pulsant, febris & rigor interdum inuadit, neque vnquam dolor dimittit, sed quandoque quidem remittit, quandoque etiam magis vrget, præ dolore vociferatur, sursumque prosilit, cúmque surrexerit, confestim rursus ad lectum delabitur, seque disiicit.

Hic quidem lethaliter affligitur, quot verò diebus intereat, iudicari non poteſt. Alij enim alio tempore pereunt, plærunq; autem intra ſeptem dies moriuntur, primum autem & vigeſimum vbi effugerint, cõualeſcunt. Cùm verò dolor vehemens detinuerit, caput potiſſimùm quidem deraſum refrigerare oportet, ex his quæ refrigerant aliquid in veſicam aut inteſtina infuſum, velut ſolani ſuccum, aut cretam figulinam, modò quidem admouere, modò etiá priùs quàm intepeſcat, auferre. Quin & ſanguinem detrahere conuenit, & caput purgare, odoratis ad apij ſuccos admixtis. Vino in totum abſtineat, ptiſanæ ſuccum ſorbeat, & inferiorem aluum ſoluat. Cerebri plenitudo dolorem inferens. Cùm verò caput ex cerebri plenitudine vehementer doluerit, vitioſorum humorum illuuiem indicat, totum caput vehementes dolores occupant, delirat, & intra ſeptimũ diem moritur, neque euadit, niſi humor ad aures ſeptimo die erumpat. Sic enim tum dolor ſedatur, tum ad mentem redit. Copioſus autem & ſine odore effluit. Huius aures ne priùs quidem quàm pus erupiſſe videris curato. Quòd ſi ſuperiorem & inferiorem ventrem purgare voles, ſeorſum vtrunque ſoluito. Deinde capiti præſertim vniuerſo, ſed per aures & nares fomentum admoueto. Ptiſanæ ſuccum ſorbeat, & vino in totum abſtineat. Vbi pus eruperit, quoad fluxionis copia quieuerit, ſubſiſtito. Poſtea vino dulci, aut lacte mulicbri, aut oleo veteri, illíque tepidis, aures colluito. Caput crebrò mollibus fomentis & odoratis, quò cerebrum citiùs purgetur, foueto. Hic primis quidem diebus non audit, procedente verò tempore tum fluxio minuitur, tum ſimul ac fluxio prorſus quieſcit, auditio redit, & ſibi ipſe maximèſimilis redditur. Vitare autem oportet ſolem, ventos, ignem, fumum, ac res odores, aliaque id genus, & quiete ac molli victus ratione vti. Venter inferior ex vaſorum inanitione lubricus eſſe debet. Sydere icti. Qui ſydere icti eſſe dicuntur cùm multa vitioſorum humorum illuuie cerebrum oppletum fuerit, inprimis capitis pars anterior ipſis dolorem exhibet, & aliqui quidem ambobus oculis, aliqui verò altero, intueri nequeunt, ſopor ipſos detinet, mente alienantur, tempora ſaliunt, febris leuis, & corporis ad motum impotentia occupat. Hic intra tertium aut quintum diem moritur, neque ad ſeptimum peruenit, ſed ſi peruenerit, incolumis ſanè euadit. Huic ſi curationem adhibere voles, capiti fomentum admoueto, & vt tranſpiret ſectionem facito. Sed ſi dolor detinuerit, ſternutationes mouere oportet, & caput leuibus ac odoratis, ventremque inferiorem purgare, vino in totum abſtinere, & ptiſanæ ſucco vti. Cerebri ſyderatio. Quòd ſi cerebrum ſyderatum fuerit, caput dolor occupat, & per ceruicem ad ſpinam peruadit, ipſe nihil audit. frigus in caput irruit, totus intumeſcit, ac derepente voce defectus videtur, ex naribus ſanguis fluit, & liuidus euadit. Hunc ſi morbus leuiter corripuerit, cùm ſanguis abierit, meliùs habet. Si verò vehementer correptus fuerit, citò moritur. Huic ſternutationes per odorata mouendæ, & aluus vtraque per vices purganda, aut altera, odoratorum leues odores naribus admouendi, ſorbitioque tenuis & tepida exhibenda, in totum verò vino abſtinendum. Lethargus. Lethargi quidem morbi conſtitutio eadem quæ & inflammationis pulmonis, peri-

ἔστ' ἔστι μὲν θανατώδης. ὀκόσων δὲ ἡμερέων ἀποθανέεται, οὐκ ἔχω εἰσιν. οἱ μὲν γὰρ οἱ μὲν ἀπόλλυσι, ὡς μάλιστα, ἐπὶ πολύ, ἐν τῇσιν ἑπτὰ ἡμέρῃσι τελευτῶσιν. ἐὰν δὲ μίαν καὶ εἰκοστὴν διαφυγόντες, ὑγιέες γίνονται. χρὴ δὲ ὁκόταν περιωδυνέῃ, ψύχειν τὴν κεφαλὴν μάλιστα μὲν ξύσαντα, ἢ τῶν κύστι, ἢ τῶν ἔντερα ἐγχέαντα τῶν ψυκτικῶν ὧν οἷ χυλὸν τρύγης, καὶ γῆν κεφαλίδα. τὸ μὲν προσφέρειν, τὸ δὲ ἀφαιρέειν, πρὶν ἢ χλιαρὸν γένηται. καὶ τὸ αἷμα ἀφαιρέειν. καὶ τὴν κεφαλὴν καθαρὴν στέλλειν χυλοῖσι μιγνυμένοισι βοώδεσι, ἀοινέειν δὲ τὸ πάμπαν. πρόσφορον δὲ πτισάνης χυλὸν, καὶ τὴν κάτω κοιλίην λύειν. Πλήρωμα ὀδυνῶδες ἐγκεφάλου. ὁκόταν ὀδυνῶδες ἡ κεφαλὴ ᾖ ὑπὸ πλήρωσιος τοῦ ἐγκεφάλου, ἀκαθαρσίην σημαίνει. τὴν κεφαλὴν ὅλην περιῳδυνίαι ἴσχουσι. καὶ παραφρονέει. καὶ ἀποθνήσκει ἑβδομαίους. ἢν δὲ μὴ ἀποφύγῃ, ἢν μὴ ῥαγείη τὸ ὑγρὸν ἑβδομαίῳ κατὰ οὖατα. οὕτω τε ἡ ὀδύνη παύεται καὶ ἔμφρων γίνεται. ῥεῖ δὲ πολὺν καὶ ἄοσμον. τοῦτο μᾶλλον μὲν μὴ θεραπεύειν κατὰ ἄκρα πρὶν αἱ ἔρρωγες ἴδῃς τὸ πῶον. ἰοῦν δὲ βάλλειν καθῆκον τὸ ἄνω καὶ τὴν κάτω κοιλίην, λύζον χρεὼν ἑκατέρην. ἔπειτα πυριᾶν μὲν τὴν κεφαλὴν ὡς μάλιστα, ὅλην τε καὶ διχῇ τῶν ὤτεων, καὶ διχῇ τὼ ῥινῶν. ῥοφεῖν δὲ πτισάνης χυλὸν. καὶ ἀοινέειν παμπαν. ἐπὶ πολὺ δὲ ῥεῖν τὸν πῶον, ἕως ἂν, ὁπόταν, ἐς αὐτὸ ἡ πολλὴ τοῦ ῥύσιος παύσῃ. ἔπειτα χλύζειν τὰ ὦτα, οἴνῳ γλυκεῖ, ἢ γάλακτι γυναικείῳ, ἢ ἐλαίῳ παλαιῷ. χλιαροῖσι δὲ κλύζειν. καὶ πυριᾶν τὴν κεφαλὴν θαμὰ, καὶ ἐν μαλθακῇσι πυρίῃσι καὶ βοώδεσιν, ὡς θᾶσσον καθαρθῇ ὁ ἐγκέφαλος. ἢν μὲν ταῦτα ποιέῃς, οὐκ αἰεὶ προσιόντος δὲ τοῦ ῥεύματος, ἢν τε ῥύσις ᾖσσον ᾖσι, καὶ ἡ ἀκοὴ ἅμα τῇ ῥύσει πρωτέλεος παρομοίη, παραγίνεται. καὶ ὁμοιοῦται μάλιστα ἑωυτῷ. φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ ἡλίους, ἀνέμους, πῦρ, καπνὸν, δριμέων ὀδμὰς, καὶ ταῦτα. καὶ ἡσυχάζειν, καὶ ἀκίνητα μαλθακῇ χρῆσθαι. καὶ ὑπὸ κενεαγγέων βῦλυος ἔσω ἡ κοιλίη ἡ κάτω. Βλητοί. Οἱ βλητοὶ λεγόμενοι εἶναι, ὁκόταν ὁ ἐγκέφαλος πλησθῇ πολλῆς ἀκαθαρσίης, ὀδυνῶν πρῶτον ἔχει τὸ πρόσθεν τῆς κεφαλῆς μέρος. καὶ αἰσθάνεται τοῦ ἀνω. καὶ ἀμφοτέρους μὲν, ἀμφοῖν τοῖν ὀφθαλμοῖν. οἱ δὲ, θατέρω. καὶ κῶμα μιν ἔχει. καὶ ἐκφρονέες εἰσὶ. καὶ οἱ κρόταφοι πηδῶσι. καὶ πυρετὸς λεπτὸς ἔχει, καὶ τὰ σώματα ἀκρασίην. οὗτοι ἀποθνήσκει τεταρταίους ἢ πεμπταίους. ἐς δὲ τὰ ἕβδομα, οὐκ ἀφικνέεται. ἰοῦ δὲ ἀφὰ ἀφίκηται, ἐξαίφνης γίνεται. τοῦτον ἰοῦν βάλλειν θεραπεύειν πυριᾶν τὴν κεφαλὴν. καὶ ταμφὼ αἰὰ πνεύσιν ποιέειν. ἰοῦν δὲ ὀδυνῶν ἔχῃ, καὶ παραφρονέῃ ἐμποιέειν χρή. καὶ τὴν κεφαλὴν καθαρὴν κέρσαι καὶ βοώδεσι. καὶ τὴν κάτω κοιλίην καθαρὴν. ἀοινέειν δὲ τὸ πάμπαν. πτισάνης δὲ χυλῷ χρῆσθαι. Σφακελισμὸς ἐγκεφάλου. Ἢν δὲ σφακελίσῃ ὁ ἐγκέφαλος, ὀδυνᾶται ἐξαίφνης τὴν κεφαλὴν. καὶ ἀπὸ τῆς τραχήλου φοιτᾷ ἐς τὴν ῥάχιν. καὶ αὖθις ὑπολαμβάνει αὐτὸν σίνος. καὶ ψυχρὸς ἐπέρχεται ὑπὸ τὴν κεφαλὴν. καὶ οἱ δέος ὅλος καὶ ἐξαίφνης ἄφωνος δείκνυται. καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ. καὶ πελιδνὸς γίνεται. τοῦτον ἰοῦν μὲν ἡ νοῦσος χαλεπῶς λάβῃ, τὸ αἷμα ἀπελθὸν ῥᾴζει. ἰοῦ δὲ σφόδρα ἐλλιμπάνοι ἢ θνήσκει τάχα. τούτῳ θερμὰς τε ἐμποιέειν χρὴ τὸ βοώδεον, καὶ ῥᾳδίας καὶ χιλίας ἀμφὼ καθαίρειν ἐν μέρει ἡ ἑκατέρην. καὶ τῶν βοώδεων, κέφας δὲ ὀδμὰς ἔχοντων, τῇσι ῥισὶν ἀείρειν. ῥόφημα λεπτὸν τε καὶ χλιαρὸν. ἀοινέειν δὲ τὸ πάμπαν. Λήθαργοι. Οἱ δὲ λήθαργοι, σάσις μὲν ἡ αὐτὴ τοῦ καυσοῦ, τῇ περιπλευμονίῃ.

πλθυμονίη. χαλεπώτερη δὲ, καὶ ὁ πάμπαν ἀπάλλαξαι ὑγρῆς ἀπὸ πλθυμονίης. βραδυτέρη δὲ πουλὺ ἡ νοῦσος. παῤ ἀμφ δὲ ταῦτα. βηξ καὶ κῶμα μιν ἔχει. ὃ δ' ὅταν λύγξ ὑγρὴ πολὺ ἀναγκ. καὶ ἀδυνατέῃ σφόδρα. καὶ ὀκτὼ μὴ ἢ ἐπὶ θανάτῳ, κάτω τε ταχὺ χωρέῃ ὅτι πολὺ ὃ ὑγρόν. τοῦτῳ ἐλπὶς μάλ' πάνυ βεβαίη ἀπαλλάξεσθαι. φύσις δὲ, πύῳ τε ποιέῃ ὡς πλεῖστον. καὶ θερμαίνῃ. καὶ ἀποινέῃ. ἰοῦ δὲ ἐκφύγῃ, ἔμπυος γίγν. Καυσώδης. Ἡ γὰρ καυσώδης λεγομένη, δίψα τε ἔχει πολλὴ, καὶ ἡ γλῶσσα πέφυκε. δὲ χρῶμα αὐτῆς (W) μὲν πρῶτον χρόνον, οἷον περ εἰώθει, ξηρὴ ἡ σφόδρα. προϊόντος δὲ χρόνου, σκληραίνεται, καὶ τραχύνεται καὶ παχύνεται. καὶ ὀπιμελαίνει). ἰοῦ μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ ταῦτα πάθῃ, θανάσιμος αἱ κρίσιες γίνον). ἰοῦ δὲ ὕστερον, χρονιώτεραι. τὰ δ' ἀφέσιος, ταῦτ' πάντα ἡ γλῶσσα σημαίνει ἄνευ τῆς πλθυμονίης. καὶ τὰ οὖρα, χλωρὰ λιπὴ ἢ αἱματώδεα ἐόντα, ὅτι πονᾷ. ξανθὰ δὲ, ἀπονώτερα. καὶ τὸ πίνομα ὑπὸ θερμασίης καὶ ξηρασίης, ξυγκεκαυμένον ὃ παχύ ὅτι. πολλάκις τε καὶ ἐς τὸ πλθυμονίην μεθίσταται. ὃ ἰοῦ μεταξὺ, ταχὺ ἀπαθήσκει. τοῦτον δὲ ὧδε χρὴ θεραπεύειν. λύειν θερμῷ δὶς ἢ τρὶς τ' ἡμέρης ἑκάστης, πλέω τῆς κεφαλῆς. καὶ ἐν τῆσι κρίσεσι δὲ χρὴ λύειν. καὶ τὰς μὲν πρώτας τ' ἡμερέων, ὑποκαθαίρειν καὶ ὑδροποτέειν. ὃ γὰρ ἔμετον ἄγει τὸ ὕδωρ ὡς ὅτι πολύ. τὰς δ' ὑστέρας μᾶλλον τ' καθαρσίου ὑγραίνειν, καὶ ῥοφήμασι χρῆσθαι καὶ οἴνοισι γλυκέσιν. ἰοῦ δὲ μὴ ὀξὺς ἀρχῆς πρόσεστιν, ἀλλ' ἤδη τ' ἐν τῇ γλώσσῃ σημείων ἐνεόντων, ἐᾶν χρὴ ἕως ἂν αἱ κρίσιες παρέλθωσιν, καὶ τὰ τ' γλώσσης σημεῖα ἥπιώτερα γένῃ). καὶ μήτε φάρμακον ὅλως, μήτε κλύσιν ἐς κάθαρσιν πρὶν αἱ κρίσιες παρέλθωσιν. ὁ πλθύων οἰδέων ὑπὸ τῆς θερμασίης ὁκόταν ὁ πλθύων οἰδήσῃ ὑπὸ θερμασίης πλησθεὶς, βηξ ἴσχει ἰσχυρὴ, καὶ σκληρή. καὶ ὀρθοπνοίη. καὶ ἀναπνοὴ ἀθρόον. καὶ ἀδημονέῃ πυκνόν. καὶ οἰδέει. καὶ δοκεῖ μυκτῆρας ἀναπετάννυσιν ὥς περ ἵππος ἐκ δρόμου. καὶ τ' γλῶσσαν κάμνει ἐκβάλλειν. καὶ τὰ στήθεα αὐτῷ ἀείδειν δοκέει. καὶ βάρος ἐνεῖναι. δοκεῖ χωρέειν δ' δυνάμενα) τὰ στήθεα, ἀμφὶ δ' ῥηγνυσθαι) καὶ ἀδυνατέει. ἤν τε ὀδυνὴ ὀξείη ἴσχει. καὶ ἤν τε νῶτον καὶ τὰ στήθεα καὶ τὰς πλευρὰς ὡς βελόναι κεντέουσι. καὶ κάεται ταῦτα, ὡς περὶς πῦρ καιόμενος, καὶ ἐρυθήματα ἐκφύει ἐς τὸ στῆθος καὶ τ' νῶτον, ὡς φλογωδέα. καὶ δυσπνοίη ἰσχυρὴ ἐμπίπτει καὶ ἀπορίη, ὥστε μήτε ἑστάναι, μήτε καθῆσθαι, μήτε κατακεῖσθαι οἷός τε ἐστὶν. ἀλλ' ὧδε ἀπορέων βλησρίζει ἑαυτὸν, καὶ δοκεῖ ἤδη ἀποθανεῖσθαι. ἀποθνήσκει δ' μάλιστα τεταρταῖος ἢ ἑβδομαῖος. ἰοῦ δ' ταύτας διαφύγῃ, μάλα θνήσκει. ἔστιν ἰοῦ θεραπεύῃς, χρὴ τ' κάτω χιλίῳ ὡς ταχίστα καθῆσαι κλύσμασι καλῶς. καὶ ἀπὸ τ' ἀγκώνων καὶ τ' γόνυος καὶ τ' γλώττης καὶ πόῤῥω τοῦ σώματος, αἷμα ἀφιέναι. καὶ πόματα διδόναι ψυκτικὰ, καὶ ῥοφήματα τὰ αὐτὰ δυνάμενα. καὶ τῶν ὑρηλικῶν μὴ θερμαρόντων δὲ πολλάκις διδόναι. καὶ ποῦς ἰοῦ ταῦτ' ὀδυνᾶς αὐταῖς, ὁκόταν καταψύχωσι, χλιαίνειν καὶ ὑγραίνειν ὃ τόπον οὗ ἂν ἡ ὀδυνὴ, ποῦς δὲ τὰ ἄλγεα, ψυκτέα ποιέειν. ταῦτα μὲν, ἀφαιρέοντα. τὰ δὲ ποιέοντα, ὃ ὅκου ἂν χαλάσῃ), ψύχος ποιέῃ. ἀοινέειν δὲ τὸ πάντα. Κεφαλῆς ὀδυνὴ. Ὁκόταν δὲ ἀπὸ τ' κεφαλῆς ἀρξάμενόν ἡ ὀδυνὴ ὀξείη, ἄφωνον ποιήσῃ παραχρῆμα, δηλῶσαι τε καὶ ὁκόσοισι μέλλῃ ὅταν γίνηται, ἔστι. ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος.

pneumoniæ dictæ, grauior tamen, neq; omninò liberatur ab humida peripneumonia, sed longè tardior morbus est. In quo hæc ægro contingunt. Tussis & sopor eum detinet, sputum humidum & copiosum reiicit, infirmis admodum est viribus, & morti proximus copiosum & liquidum per inferiora demittit, & huic quidem admodum exigua vitæ spes est. Faciendum tamen vt plurimum spuat, & calefiat, neq; abstineat. Quòd si euaserit purulentus efficitur. Febris ardens. In febre ardente dicta sitis multum detinet, lingua inhorrescit, eiusq; color primo tempore qualis esse consueuit, valde tamen procedente verò tempore induratur, exasperatur, crassescit & tandem nigrescit. Quæ si quidem in principio contingunt, celeres iudicationes fiunt, si verò posterius, diuturniores. Remissionis autem eadem in lingua signa sunt, quæ in pulmonis inflammatione, & vrinæ biliosæ quidē aut sanguineæ, dolorē intensum, flauæ verò remissionem indicant, sputumq; præ caliditate ac siccitate exustum est & crassum. Plærunq; verò in pulmonis inflammationem transit, atq; vbi transierit, celeriter perit. Huic curationem eiusmodi adhibere oportet. Singulis diebus bis aut ter, capite excepto, calida lauato. In iudicationibus autem lauandum non est. Ac primis quidem diebus per inferiora purgandum, & aqua potui exhibenda. Aqua enim vt plurimùm vomitum inducere solet. Postremis à purgatione diebus humectandum, sorbitionib. vinisque dulcibus vtendum. At si per initia curandum non susceperis, sed signis iam in lingua existentibus, sinere oportet, dum iudicationes præterierint, linguæque signa mitiora euaserint, & neq; medicamentum, neque per clysterem infusum, priùs quàm iudicationes præterierint, exhibueris. Pulmonis tumor ex calore. Cùm pulmo caloris plenus intumuerit, vehemens duraque tussis detinet, spiritus erecta ceruice trahitur, confertim respirat, crebra anhelatione vexatur, intumescit, nares expandit non secus ac equus post cursum, & linguā crebrò exerit, pectus ei sonum edere videtur, & grauitas inesse, quā pectus capere nequit, sed disrumpitur, ad obeundas actiones est impotens, dolor acutus occupat, dorsum, pectus & latera velut acus pungunt, eaq; ardent non secus ac si ad ignem sedeat, in pectore & dorso rubores tanquam ex flamma excitantur, adeoque vehemens morsus & anxietudo inuadit, vt neque stare, neque sedere, neque decumbere queat, sed ad hunc modum æstuans seipsum iactat, & iamiam mori videtur. Quarto autem aut septimo die moritur, quos si effugerit, vix perit. Hunc si curandum susceperis, aluum inferiorem quàm citissimè per infusum probè purgare oportet, misso sanguine ex cubitis, nare, lingua & ex quauis corporis parte, & potiones refrigerantes sorbitionesque eiusdem facultatis exhibere. Ex vrinam etiam mouentibus, quæ non calefaciant sæpe danda. Et ad dolores quidem ipsos vbi vehementer irruerint, tepefacientibus leuibus & humidis adhibitis, locum vbicunque dolor fuerit calefacere & humectare oportet. Reliquis verò partibus admotis refrigerantibus, ea quidem modò auferre, modò verò apponere, & quacunque parte ardere videbitur, frigus inducere, & in totum vino abstinere. Capitis dolor. Vbi ex dolore acuto qui ex capite initium duxit, vox derepente defecerit; idq; vel maximè ex ebrietate contigerit, sic affectus septimo die moritur.

Minùs tamen quibus tale quiddam ex ebrietate contingit,& voce defecti permanent,moriuntur. Eodem enim die,aut postero,aut tertio,si vox eruperit, conualescunt. Quod ferè temulentis accidit, neutriq; pereunt. His vehementes sternutationes promoueto,& infuso quod vehementer bilem educat, illum subluito. Quòd si sensum recuperauit, Thapsiæ succum ex multa calida dilutum,vti quàm citissimè reuomat,exhibeto. Deinde extenuato, & septé diebus vino prohibeto,sanguinem ex lingua , si venâ apprehendere possis, detrahito.Phrenitides, seu perpetua mentis cum febre acuta deliria. Phrenitides etiam ex aliis morbis oriuntur. In his septum transuersum adeo dolet, vt ne contingere quidem sinant, febris accedit, mente alienantur, immotis oculis aspiciunt,aliaq; similia efficiunt his qui pulmonis inflammatione laborant,in eáque mente mouentur. Hunc tepefacientibus humidis calefacere oportet,& potionibus,præterquàm vino,& quoad quidem fieri poterit, per superiora purgare. Per tussim etiam & sputum,velut in pulmonis inflammatione, sursum educere oportet. Alioqui aluus inferior , vt deiiciat, præparanda,& potionibus humectanda , quod conducit.Hic autem morbus lethalis est,cùm tertio die, aut quinto,aut septimo moriantur. Si verò mitior fuerit,velut pulmonis inflammatio,decernit. Angina. Ex angina dicta homo suffocatur,& fauces magis occupare videtur , vt neque saliuam , neque aliud quicquam deorsum trahat,oculi affecti sunt,ac velut eis qui strangulantur prominent,& per eos contentè intuetur , neq; eos conuertere potest, crebrò se iactat & exilit, facies & fauces incenduntur, ac etiam collum. His verò qui vident nihil mali habere videtur. & visus & auditus hebescit, nihilq; præ suffocatione intelligit , neque quid dicat , aut audiat aut faciat, sed iacet ore hiante saliuam effundens. Hæc cùm faciat, quinto aut septimo, aut nono die moritur. Leuior angina quæ κυνάγχη dicitur. Cùm verò ex his signis aliquid abfuerit , leuiorem morbum indicat,eumq; κυνάγχλην vocant.Huic vena, præsertim quidem sub mamma,secanda est. Hac enim spiritus de pulmone calidus simul sequitur. Quin & per medicamentum aut infusum deorsum purgare oportet,fistulæque in fauces ad maxillas intrudendæ, quò spiritus in pulmonem trahatur, efficiendumq; vt quàm citissimè spuat, pulmoq; extenuandus.Suffitus quoq; ex hyssopo Cilicio, sulphure & bitumine parandus , & per fistulas attrahendus, pérque nares, vti pituita exeat. Fauces & lingua his quæ pituitam ducant infricanda, venæq; sub lingua secandæ. Sanguis verò ex cubitis mittendus , si vires valeant, vino abstinendum, & ptisanæ succus liquidus sorbendus. Postquam autem morbus dimiserit, ciboq; gustauerit,elaterio recenti , ne in aliud malum incidat,purgandum.Morbus Regius. Huiusmodi morbus regius acutus est,& cito necat , color totus malicorium maximè refert, ex viridi pallescens, & qualis lacerti virides,similiq; ferè corpus est, in vrina quod subsidet velut eruum fuluum est, & febris ac horror leuis detinet.Quandoq; etiam vestes ferre non sustinet,sed ab iis mordetur & pungitur. Ieiuno mane viscera plærunque lacerantur , & si quis eum excitet aut alloquatur , non patitur. Hic ferè intra dies quatuordecim moritur , quos si effugerit, conualescit.Calida lauare oportet , & aquam multam bibere, cum nucibus Thasiis decorticatis

ἥσσον ὃ ④ ὅκ τ μέθης γιγνόμ ἢ παθόντες ἢ ἄφωνοι μείναντες θνήσκουσιν. " ἰῶ γὰρ ῥήξωσι φωνιῶ αὐθημερόν, ἢ τῇ ὑστεραίη. ἢ τῇ τετάρτῃ, ὑγιέες γίνονται. ποιέουσι ὃ οἱ ὅκ τ μέθης ἔνιοι τῶν, καὶ ὁκόσοι ἕτεροι ἀπόλλυνται. τούτοισι παρμυκτῆρας τε ἐμποιέειν ἰσχυρούς. καὶ ὑποκλύσαι, ὅ, τι ἂν χολιῶ ἄξῃ σφόδρα. ἢν μὲν ἐπαύσθη ὃ, ὁπόταν θαμίνης δύνωνται, ὅτι πολλῷ ὕδατι ὑγρῷ ἢ θερμῷ, ἵνα ὡς τάχιστα ἀπεμέσῃ. ἔπειτα ὀπτησάμενον ἢ ἀοινέοισι σιτία ἡμέρας. ἀφαιρέειν δὲ χρὴ ἀπὸ τῆς γλώττης, αἷμα, ἢν δριμὺ λαβόν φλέβα. Φρενῖτιδες. Φρενῖτιδες δὲ γίνονται, ἢ ἀπ ἑτέρων νούσων. πάσχουσι δὲ τάδε, τὰ φρένας ἀγιέουσιν, ὥστε μὴ ἐᾶσαι ἂν ἅπτεσθαι. ἢ πυρῶδες. ἢ ἐκφερεῖς εἰσὶ. καὶ ἀτενέες βλέπουσι. ἢ τ ἀγγεῖα παραπλήσια ποιέουσι, τοῖσιν ἐν τῇ περιπλευμονίῃ, ὁκόταν οἱ ἐν τῇ περιπλευμονίῃ ἐκφερεῖς ἔωσι. ὅταν χλιαίνῃ δέῃ, χλιάσμασιν ὑγροῖσι, ἢ πόμασι πλὴν οἴνου. ἢ ἰῶ μὲ οἷός τε ᾖ, ἀπὸ κεφαλῆς ἄνω, ἔκ τε ἢ πύου ἀναγωγὴ χρὴ, ὥσπερ ἐν τῇ περιπλευμονίῃ. εἰ ὃ μὴ, τ κάτω κοιλίην, παραγωγὰ ζῆν, ὅκως ὑποχωρέῃ. ὑγραίνειν ὃ πόμασι. ἀγαθὸν γάρ. ἢ νοῦσος θανατώδης. ἀποθνήσκουσι δὲ τεταρταῖοι, ἢ πεμπταῖοι, ἢ ἑβδομαῖοι. ἰῶ ὃ ἢπίως ληφθῇ, κρίσ ἢ ὡς περιπλευμονίη. Κυνάγχη. Ὑπὸ ὃ τ κυνάγχης καὶ λοιμώδεος πίπτει ὃ ἄνθρωπος. ἢ ἐν τῇ φάρυγγι μοχθοῦσι οἱ ἀδελφεοί. ἢ ὅτε ὃ σίαλον καταπιάσ, ὅτε δοκέει. ἢ τῶ ὀφθαλμῶ πονέεσθαί τε ἢ ἐξέχεσθαι, ὡς ἀπαγχομένοισι. ἢ ἐλέσθαι αὐχῆσι ἀτενές. ἢ ὑπτιάζει φθόγγ ἐς ὃ τι ἔστιν αὐδῆς. " ἢ λύζῃ, καὶ αἰμάσσει ἁμυνά. καὶ ὃ προσωπον ἢ ἡ φάρυγξ πίμπρασθαι, ἀταρ ἢ ὁ τράχηλος. τοῖσι ὃ ὁρέουσιν, ὀδὸν κακὴν ἔχειν ἀδελφεοί. ἢ ὁρᾶ ἢ ἀκούει ἀμβλύτερον. καὶ ὁκόταν πνιγμὸν ὄκ ἐννοεῖ ὅτι ἐστὶν, ὅτε ἰῶ λέγῃ, ὅτε ἰῶ μ ἀκούῃ, ἢ ποιέῃ, ἀλλὰ κεχλιὼς κέεται σιαλοχέων, τοιάδε ποιέων. ἐστ ἀποθνήσκῃ πεμπταῖος ἢ ἑβδομαῖος, ἢ ἐνναταῖος. Παρακυνάγχη. Ὅταν ὃ τούτων ἀπῇ μ τ σημείων. χαλαρωτέρῃ δηλοῖ τιν νοῦσον. " καὶ καλέουσιν αὐτὴν παρακυνάγχην. " τοῦτον φλεβοτομέειν χρὴ. μέμφεται ὃ ὁκόταν τ ὑγιόν. σωματολυθὲς γὰρ τοῦτο ὄκ τ πολυαίμονος, θερμὸν πνεῦμα. χρὴ ὃ, ἢ τὰ κάτω καθαίρειν φαρμάκῳ, ἢ κλυσμῷ. " ἢ δεῖ αὐλίσκους προσαγαγόντα τ φάρυγγα ἐς τὰς γνάθους, ὡς ἕλκῃ ὃ πνεῦμα ἐς ⓦ πλεύμονα. καὶ ποιέειν ὡς τάχιστα τοῦτο, ἢ ἰσχναίνειν τ πλεύμονα. ἢ ὑποθυμιᾶν δι ὑδάτων χιλίκιον. ἢ θεῖον, ἢ ἀσφάλτου. ἢ ἕλκειν διὰ τ αὐλίσκων, ἢ διὰ τ ῥινῶν, ὡς ἐξίῃ φλέγμα, ἢ τ φάρυγγα ἢ τ γλῶτταν ἀναστέλλειν, τοῖσι φλέγμα ἄγουσι. καὶ τὰς φλέβας τὰς ὑπὸ τῇ γλώσσῃ τάμνειν. ἀφιέναι ὃ αἷμα. ἢ ἀπὸ τ ἀγκώνων, ἰῶ ἰσχύῃ. ἀοίνῳ ὃ, ἢ ῥοφεῖν πτισάνης χυλὸν λεπτὸν, ἐπιδόντα ὃ ἀφῆ ἡ νοῦσος, ἢ σιλφίου γεῦσαι ὃ), ἐλαφηείῳ νέῳ καθῆραι, ἵνα μὴ ἕτερόν κακὸν ἐπεισπέσῃ. Νοῦσος ἴκτερος. Ἴκτερος τοιόσδε ἐστὶν ὁ ὀξύς, ἢ διὰ τάχεος ἀποκτείνων, " ἢ χροιὴ ὅλη, σιδηροειδὴς σφόδρα ἐστὶ χλωρεστέρη, οἵη οἱ σαῦροι οἱ χλωροί. " πρόμοιος ὃ ἢ ὁ χρώς. ἢ ᾧ ἂν ὕδρωψ ὑφίστηται, οἷ ὀρθρίου πυρρόν. ἢ πυρετὸς ἢ φρίκη βληχρὴ ἔχει. ἐνίοτε ὃ, ἢ ὃ ἰμάτιον ὄκ ἀνέχει ὃ ἔχων, δηκὰ δάκνει ὃ) ἢ ξύει ὃ). ἢ ἀσπίδος ἐὼν τὰ ἐώθινα, τὰ πολ. διάγνωσις ἀμυδρεται ὡς ὑπὸ ὑποπτυλ. ἢ ὁκότ ἂν ἐγείρῃ τις αὐτὸν ἢ προσδιαλέγηται, ὄκ ἀνέχεται. ἐστ ὡς ὑπὸ ὑποπτυλ, ἀποθνήσκει ὃ τὸς τεσσαρεσκαιδεκα ἡμερῶν. ταύτας δὲ διαφυγών, ὑγιὴς γίγ. χρὴ δὲ θερμολουτέοντ. καὶ πίνειν μυσίχρηστον, " σὺν καρύοις θασίοις λεπιδωτοῖς.

καὶ

καὶ ἀψινθίου κόμης ἴσον, ἀνίσου στεμμυθίου ἥμισυ πίνειν ὀλκῆς τριώβολον ἑκάστῃ. καὶ πάλιν ἐς κοίτην. Ὃ μελίκρητον τοῦτο. ἢ οἶνον παλαιὸν λεπτόν. ἢ ῥοφήματα. ἀσιτείν δὲ, μή. Τέτανος. Οἱ τέτανοι ὅταν ὑπολάβωσιν, ① γλῶνες πεπήγασιν ὡς ξύλα. καὶ τὸ σῶμα δύσκαμπτον καὶ δυσάγαστον. καὶ ① ὀφθαλμοὶ δακρύουσί τε καὶ ἱλλαίνονται. καὶ τὸ μετάφρενον πέπηγε. καὶ τὰ σκέλεα, καὶ δυσάγαστα σιωπᾷ γάρ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ χεῖρε. καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθρόν. καὶ σφόδρα ὀδυνᾶται καὶ ὀκνεῖ ἀποθνήσκειν ὑπὸ πνίγους, ἀνίεμεν δὲ τὴν ῥῖνα καὶ τὸ πῶμα, καὶ τὸ ῥόφημα, καὶ τὸ φλέγμα. ἐπὶ τρισὶν ἢ τέτρασιν ἢ ἑπτὰ ἢ ἑβδομάσιν, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἀποθνήσκουσι. ταῦτα δὲ ἀφυγών, ὑγιὴς γίγνεται. τούτῳ δίδοναι κατάπλασμα, πέπερι. καὶ ἡλέβορον μέλαν. καὶ ζωμὸν ὀρνιθείων πίονα θερμόν. καὶ καταπλασμὸν ἁρμοὺς ἰσχνοὺς καὶ πολλὸς ἐμποιέειν, καὶ πυριᾶν. ὁκόταν δὲ μὴ πυρίηται, τὰ χλιάσματα τρέσσειν ὑγρὰ καὶ λιπώδεα, ἐν κύστεσι καὶ ἀσκίοισι πάντα χόλον. μάλιστα δὲ τρὸς τὰ ὠτία, καὶ ἐμείφειν θερμῷ καὶ πολλῷ, καὶ πολλάκις. ὀπισθότονος. ὅταν δὲ ὀπισθότονος ἐγγένηται, τὰ αὐτὰ ποιέειν ὡς ἐπὶ τοῦ πρόσθεν τέτανον. ἐπὶ τρισὶν ἢ τέτρασιν ἢ ἑπτὰ ἢ δέκα ἡμέρῃσι. καὶ ὀδυνᾶται ἰσχυρῶς ἰσχυρά. καὶ στενάζων ὁκόταν μὴ ἐᾷ τὰ σκέλεα, οὐδὲ τὰς χεῖρας ἐκτείνει. ξυγκαμπτοὶ γὰρ οἱ ἀγκῶνες γίνονται. καὶ οὐδὲ δακτύλους πυξέχει. ἐς τὰ μέσα δὲ δάκτυλον τοῖσιν ἄλλοισι κατέχει ὡς ἐπὶ τοῦ πρόσθεν. καὶ βοᾷ. ἐς φλυαρίας ὁκόταν. καὶ οὐ δύναται ἑωυτὸν κατέχειν, ἀλλ' αἰωρέει ὁκόταν, ὅταν μὴ ὀδυνῇ ἔχῃ. ὅταν δὲ αὐτὴ ἡ ὀδυνὴ ἡσυχίην ἔχῃ. ὁκόταν δὲ καὶ ἄφωνοι γίνονται ἅμα ἀποκαμνοντες, ἢ μανικοί τε καὶ μελαγχολικοί. ἅπαντι τετάρτῃ ἀποκρίνει, τὴν φωνὴν λυθεῖσαν καὶ αὐτομάτως ἀφεῖσαν. ἐν τούτοισι φυγεῖν τὰς τεσσερεσκαίδεκα, ὑγιέες γίνονται. θερμὰ πάντα δὲ ὡς ⓦ αἴρω. ἰῶ δὲ ὑδρηλὴ καὶ ὧδε ποιέων. ὕδωρ ὡς πλεῖστον ψυχρὸν καὶ καθαρόν, ἔπειτα ἱμάλια λεπτὰ, καὶ καθαρά, καὶ θερμὰ ἐπιβαλὼν. πῦρ δὲ ὅτι μὴ προσφέρειν. ὅτως χρὴ ποιέειν καὶ τοὺς τετάνους, καὶ τοὺς ὀπισθοτόνους. Εἰλεοί. Εἰλεοὶ δὲ γίνονται, τῆς μὲν ἄνω χοιλίης θερμαινομένης. τὴν δὲ κάτω, ψυχομένης. ξυναναίνεται γὰρ τὸ ἔντερον, καὶ ξυμπιλέεται ὑπὸ τῆς φλεγμασίης, ὥστε μήτε τὸ πνεῦμα. μήτε τὰς τροφὰς διεξιέναι. ἀλλὰ τὴν γαστέρα σκληρὴν εἶναι. καὶ ἐμέειν ὁκόταν. προσῆν μὲν φλεγματώδεα. ἔπειτα δὲ χολώδεα. τελευτῶν δὲ, κόπρον. καὶ δίψαν ἔχει, καὶ ὀδυνᾶται μάλιστα μὲν περὶ τὰ ὑποχόνδρια. ἀγρέει δὲ καὶ πᾶσαν τὴν γαστέρα, καὶ πέφυσηται. καὶ λύζει. ἐς πυρετοὶ ἐπιλαμβάνουσι. γίνονται δὲ μάλιστα ἑβδομάσι. τούτους ὧδε χρὴ θεραπεύειν. καθαίρειν τὴν ἄνω χοιλίην ὡς τάχιστα. καὶ αἷμα ἀφαιρέειν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ἀγκώνων, ἵνα παύσῃ ἡ ἄνω κοιλίη θερμαινομένη. καὶ ψύχειν τὰ ἄνω τῶν φρενῶν, πλὴν τῆς καρδίης. τὰ δὲ κάτω θερμαίνειν. ἐν σκάφῃ ὕδατος θερμοῦ καθίζοντα τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔλαιον ἐπιχέοντα θερμὸν καὶ λιπαρὸν ἀεί. καὶ χλιάσματα ὑγρὰ τρέσσειν. καὶ βάλανον μέλιτος μόνον ποιέων, ὡς δεκαδάκτυλον ἐς ἄκρα χολίην τεταμένος ὁ τρόχος ἐνθεὶς ἐπιπλάσσων τρέφειν καὶ διὰ χρόνου, ὡς πλεῖστα ξυμπεκαυμένα ἐκ τῆς κοιλίης ἐξαγαγεῖν. κλύσμα μὲν ὅτως ὑπακτέον, κλύζειν ὑπὸ τούτοισιν. ἰῶ δὲ μὴ, φυσὴ χαλκηΐδι ἐπεῖναι καὶ φῦσαν ἐς τὴν χοιλίην, ἵνα διαστήσῃς τὴν τε καὶ χοιλίην. καὶ τὰ ἑκατέρωσε διατείνωσιν. ἔπειτα πάλιν ὀξέλαιον τιθεὶ φύσαι, κλύσαι, ὀζοῦς δὲ ἕτοιμον ἔστω τὸ κλύσμα, μὴ πρόσθεν τὴν θερμασίην,

& absinthij coma, pari portione, & anisi cribrati dimidio, ita vt triobolum ex his iciunus bibat, rursúsque cùm cubile petit, hanc aquam mulsam, vinumque vetus tenue assumat, & sorbitionibus vtatur, neque cibis abstineat. Corporis distentio πίτανος dicta. Cum inuadunt corporis distentiones Tetani appellati, maxillæ velut ligna configuntur, os aperire nequeunt, oculi illachrymantur ac peruertuntur, dorsum rigidum est, crura neque manus similiter adducere possunt, facies rubescit & vehementer dolet, cumque morti est proximus, potionem, sorbitionem & pituitam per nares reiicit. Hic tertio, aut quinto, aut septimo, aut decimo quarto die perit, quos si effugerit, conualescit. Huic piper & veratrum nigrum ex iure gallinaceo pingui & calido deuoranda dato, sternutamentaque vehementia & multa excitato, & fotus adhibeto. Vbi verò non fouebitur, tepefactoria humida & pinguia in vesicis & vtriculis vndique, præsertimque ad dolentes partes admoueto, & calido oleo copioso, crebroque inungito. Distentio in posteriora. Cùm distentio in posteriora, ὀπισθότονος Græcè dicta detinet. in reliquo ferè eadem sunt, verùm in posteriora conuellitur, interdumque vociferatur, vehementes dolores occupant, neque interdum crura adducere, neque manus extendere sinit. Inflexi enim sunt cubiti, digitos in pugnum contractos habet, & pollicem vt plurimùm aliis digitis continet, vociferatur & quandoque delirat, neque se continere potest, sed cùm dolor detinet, interdum sursum prosilit, vbi verò dolor remiserit, quietem agit. Interdum verò simul vt morbo corripiuntur, vox eos deficit, aut insania & atra bile tentantur. Hi voce soluta, tertio die moriuntur, & per nares reiiciunt. Quòd si contigerit vt decimum quartum effugiant, conualescunt. Vt superiorem curato, & si voles ita facito. Post affusam frigidam plurimam, vestimenta tenuia, pura, & calida superiniicito, tunc que ignem ne adhibeto. Hoc modo tetani & opisthotoni curandi. Voluuli. Oriuntur quidem voluuli ex incalescente ventre superiore, inferiore verò refrigerato. Reiiccatur enim intestinum & constipatur ex inflammatione ita vt neque flatum neque alimenta transmittat, sed venter durus sit, & vomat interdum, inprimis quidem pituitosa, deinde verò biliosa, tandem etiam stercus, sitis & dolor maximeque circa præcordia detinet, totus etiam venter dolet & inflatur, sese iactat, febres inuadunt, præcipuéque septimo die contingunt. His ea curatio instituenda est. Ventet superior quàm citissimè purgandus, sanguis ex capite & cubitis detrahendus, vt aluus superior calescere desinat, partes supra septum transuersum, excepto corde, refrigerandæ. Inferiores autem partes homine in aquæ calidæ solio collocato, & oleo semper illito, calefaciendæ, & calefacientia humida admouendà. Collyrium ex solo melle decem digitorum longitudinis, summa eius parte anteriore felle taurino illitum bis aut ter subiiciendum, vt exusta omnia circa rectum intestinum stercora educas. Quòd si sic succésserit, postea infusum per clysterem iniiciendum. Sin minùs, folle fabrili indito, in ventrem flatus immittendus, vt tum ventrem, tum intestinum cõtractum distendas. Deinde extracto folle, infusum per clysterem iniiciendum. Sit autè statim paratũ infusum, ex his quę non admodũ calefaciant,

sed stercora dissoluant & colliquefaciant. Deinde intrusa in anum spongia, in aqua calida desideat, infusum per clysterem continens. Quod si receperit, rursusque demiserit, conualescit. Priùs autem mel optimum delingat, vinúmque hornum vernaculum bibat. At si remisso voluulo, febris eum prehendat, desperatus est. Fortassis enim etiam soluta aluus inferior interficiet. Pulmonis inflammatio. In pulmonis inflammatione hæc fiunt, febris acuta detinet, respiratio crebra est & calida, anxietudo, impotentia, corporis iactatio, dolor sub scapulis, ad iugulum & mammam, & in pectore grauitas, interdum etiam delirium. Nonnullis verò donec tussire cœperint, sine dolore est, sed illa diuturnior est & grauior. Primis diebus sputum tenue & spumosum expuit, lingua flauescit, procedente verò tempore nigrescit. Si igitur circa initia nigrescat, celeriores sunt liberationes, si verò postea, tardiores. Ad extremum autem lingua dehiscit, & si digitum admoueas, adhæresci. Morbi verò liberationem, nõ secus ac in morbo laterali lingua indicat. Hæc autem contingunt, diebus, vt minimùm, quatuordecim, ad summum verò, vno & viginti. Quo tempore vehementer tussit, simulq; cum tussi, primùm quidem copiosum & spumosum sputum expuit, septimo verò & octauo die, cùm febris in vigore fuerit, humidáque pulmonis inflammatio extiterit, crassius procedit, alioqui minimè. Nono & decimo aliquantum cum virore pallescens & subcruentum. Duodecimo ad decimumquartum vsque, copiosum & purulentum. Atque hæc fiunt quibus naturæ & corporis affectiones humidæ sunt, quinetiam morbus vehementior est. At quibus natura & morbi conditio sicca est, hi minùs conflictantur. Si quidem igitur ad decimumquartum diem resiccatus fuerit, neque purulentum amplius tussi reiecerit, sanus est. Sin minùs, decimum octauum & primum ac vigesimum diem animaduerte. Et si quidem tunc quieuerit, huiusmodi sputum euadit. Sin minùs, an dulcius sputum fuerit interroga. Quòd si affirmauerit, pulmonem purulentum esse scito, morbúmque annuum fore, nisi quadraginta dies pus sursum eduxerit. At si ingratum sputum esse dixerit, hic morbi status lethalis est. Verùm primis potissimum diebus istud in his est conspicuum. Nam si putridum & purulentum sputum duobus & viginti diebus reiecerit, neque exulceratus fuerit, euadit, alioqui verò minimè. Hæc pulmonis inflammatio nihil relinquit in pulmone vitij. Si igitur de his affectibus aliquid abfuerit, nosse oportet quænam ægro sint necessaria, & quænam Medico aggredienda sint. Quòd si pauca ex his signis habeat, non est quod decipiatur, cùm hæc pulmonis inflammatio leuis sit & minimè exitialis. Atque hunc in modum pulmonis inflammationem curare oportet. Neque tamen peccaueris, si morbum lateralem & phrenitidem hoc modo curare aggrediaris. Primùm quidem caput leuius reddito, ne quid ad pectus defluat. Primis autem diebus sorbitiones dulciores esse debent Sic enim maximè quod in se confedit & coiit dilueris & agitaueris. Quarto, quinto & sexto die, ne amplius dulces sint, sed pingues, cùm ad sputum per superiora excreandum conferant. Quòd si iuxta rationem spuere nequeat medicamenta quæ sursum educunt exhibenda. Primis quidem quatuor aut quinque diebus,

ἀπὸ τῶν ἁλυόντων ἢ κάτοχος καὶ τηκόντων. Εἶτα βύσας τὸν ἕδριν σπόγγῳ, καθήσθω ἐν ὕδατι θερμῷ, κατέχων τὸ κλύσμα. καὶ ἢν δέξηται τὸ κλύσμα, καὶ πάλιν μὴν, ὑγιὴς γίγνεται. ἐὰν δὲ τῷ πεσόντι χρόνῳ, μέλι τε ὡς κάλλιστον λειχέτω. [28] καὶ οἶνον αὐστηρότατον πινέτω ἐγχωρέον. ἢν δὲ τὸ ἕλκος ἀφέντος, πυρετὸς αὖθις ἐπιλάβῃ, ἀνέλπιστος. ἴσως γὰρ καὶ ἡ κάτω κοιλίη λυθεῖσα, ἀποκτείνειεν ἄν. Περιπλευμονίη. [29] Ἡ δὲ περιπλευμονίη, τοιάδε ποιεῖ. πυρετός τε ὀξὺς ἔχει. καὶ ὁ πνεῦμα πυκνὸν καὶ θερμὸν ἀναπνέει. ἀποπνοίη. καὶ ἀδυναμίη. καὶ ῥὶ σασμός. ὀδύνη ἀπὸ τῶ ὠμοπλάτου, καὶ εἰς τὴν κληῖδα, καὶ ἐς τὸ ἦτρον. βάρος ἐν τοῖσι σήθεσιν. ἐνίοτε δὲ καὶ παραφρονίη. ἔστι δ' οἵσιν ἀνάδυσις ἔστιν, ἕως ἂν ἄρξωνται βήσσειν. πολυχρονιωτέρη δὲ καὶ χαλεπωτέρη κείνης. [30] τὸ δὲ σίαλον, λεπτὸν καὶ ἀφρῶδες τοῦτο τὸ πρῶτον. ἢν δὲ γλῶσσα, ξανθή. πρησσόντες δ' ἔχουσι μιγνύμενα. ἢν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ μιγνύμενα [31] θάσσους ἂν ἀπαλλαγαί. ἢν δὲ ὕστερον χολώτερα. τελευτῶσι δὲ καὶ ῥήγνυται ἡ γλῶσσα. καὶ ἢν πρασώδης ⟨ἢ⟩ δάκτυλον ἔχεται. τὸν δὲ ἀπάλλαξιν τῆς νόσου σημαίνει ἡ γλῶσσα. ὥσπερ καὶ ἐν τῇ πλευρίτιδι ὁμοίως. τοῦτο δὲ πάσχει ἡμέρῃσι τεσσαρεσκαίδεκα, τὰ λάχιστον· τὸ πλεῖστον δὲ, εἴκοσι ⟨καὶ⟩ μίαν. καὶ ὅταν ὕστον τὸ χρῶμα σφόδρα. ⟨καὶ καθαρὲν⟩ ἅμα τῇ βηχί. τὸ μὲν πρῶτον, πολὺ καὶ ἀφρῶδες σίαλον. ἑβδόμῃ δὲ καὶ ὀγδόῃ, ὁκόταν ὁ πυρετὸς ἀνακαίζῃ, ἢν ὑγρὴ ἐὼν ἡ περιπλευμονίη, [32] ἴη παχύτερον· ἢν δὲ μὴ, ὀλίγον. ἐννάτῃ ⟨καὶ⟩ δεκάτῃ, ὑπόχλωρον ⟨καὶ⟩ ὑφαιμον. δωδεκάτῃ δὲ [33] μέχρι τεσσαρεσκαιδεκάτης πολὺ ⟨καὶ⟩ πρῶσδες. ὧν ⟨καὶ⟩ ὑγραὶ ἐόσαι αἵτε φύσιες ⟨καὶ⟩ διαθέσιες τοῦ σώματος, αὐταὶ ⟨καὶ⟩ ἡ νοῦσος ἐμμένει. ὧν ⟨δ'⟩ αἵτε φύσις ⟨καὶ⟩ ἡ κατάστασις τοῦ νόσου ξηρὴ, ἧσσον δύσι. ἢν μὲν οὖν τῇ τεσσαρτῇ ⟨καὶ⟩ δεκάτῃ ξηρανθῇ, καὶ μηκέτι ἀποβήσσῃ πρῶσδες, ὑγιὴς ἔστιν. ἢν δ' μὲν, παρέσχε ἐς τὰς εἴκοσι, δυοῖν δεούσῶν, καὶ τὰς εἴκοσι καὶ μίαν, τὸν νοῦσον ⟨καὶ⟩ ἢν μὲν σιλαῦται παῦσηται ἀκμάζοντος τοῦ πυέματος. ἢν δ' μὲν, ἔρευ αὐτὸν, εἰ γλυκύτερον τὸ σίαλον ⟨καὶ⟩ ἢν φῇ, ἴσθι ὅτι ὁ περιπλεύμων ἀπαλλάσσεται ⟨καὶ⟩ ἡ νοῦσος καθίσει. σημαίνουσι, μὲν καὶ τῆσι τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι τοιάδε. ἢν δὲ φῇ ἀνδες εἶ τὸ σίαλον, θανατώδης ἡ στάσις τῆς νούσου. ἀλλ' ἐν τῆσι τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι μάλιστα σκοπέειν. ἢν γὰρ ἀκμάσῃ τὸ σαπὲν ⟨καὶ⟩ ⟨τὸ πεπονθὸς⟩ ἐν ἡμέρῃσι δύο καὶ εἴκοσι, ⟨καὶ⟩ μὴ ἑλκωθῇ, ἀποφύγει. ἢν δ' μὲν, αὖτη ἡ περιπλευμονίη οὐδὲν ἀπολείπει τοῦ ἐν τῷ πλεύμονι ἐόντων κακῶν. [34] ἢν οὖν τι τούτων ἀπῇ τῶν, καὶ ἂν εἰδέναι χρὴ ὅσα τε τοῦ κάμνοντος ἔχθει, καὶ τοῦ ἰητροῦ μέλλει χρήσεσθαι. ἢν δ' ὀλίγα ἔχῃ τούτων τῶν σημείων, μὴ θάσσον πανάπαυσιν ἐόντα ὀλεθρίου περιπλευμονίη ἐστὶν, ἀλλ' ἧσσον μεγάλου κινδύνου. χρὴ δὲ χρὴ τὴν περιπλευμονίην, ὧδε τῶν. κεφαλὴν μὲν πρῶτον ἐλαφρὸν καὶ πλευρίτιν ⟨καὶ⟩ φρενῖτιν ὧδε μεταχειρίζεσθαι. ἀρχὴ μὲν τοῦ κεφαλὴν κνᾶφίζειν τὴν κεφαλὴν, ἵνα μηδὲν ἐπιρρέῃ πρὸς τὸ σῆμα. ἔπειτα δὲ τὰς ἡμέρας, τὰ ὀφθήματα ἔσω γλυκύτερα. ὅτῳ γὰρ ἂν μάλιστα τὸ ξυλλαμβανόμενον καὶ τὸ ξυνεστηκὸς, ἀποπλαίοις καὶ κινεῖς. τεταρταίοισι δὲ καὶ πεμπταίοισι καὶ ἑκταίοισι, μηκέτι γλυκύτερα, ἀλλ' ἁλμυρίδα. ἐς γὰρ τὰ αἴω τοῦτον ἐπιρρέοντα ἐσθαι ξυμφέρει. ἢν δὲ μὴ δύνηται κατὰ λόγον τοῦτον, τὰ ἀναλόντων φαρμάκων διδόναι. τὰς δὲ κοιλίας ἐν μὲν τῇσι πρώτῃσιν ἡμέρῃσι τεσσάρσιν ἢ πέντε, ὑποχωρέειν χρὴ,

καὶ

καὶ ὀλίγῳ μᾶλλον, ἵνα εἴτε πυρετοὶ ἀμβλύτεροι ἔωσι, καὶ τὰ ἀγήματα κουφότερον. ὁκόταν δὲ κεκενωμένος ᾖ καὶ ἀδύνατος τὸ σῶμα, τὸ κάτω κοιλίῳ ὀλίγῳ μᾶλλον τείτῃ ἐπιστικτέειν, ἵνα τό, τε σῶμα δυνατὸν ᾖ, καὶ τὰ ἄνω χωρία. ἀνίκμα. ἰὼ γὰρ κάτω ὑγρὸν πολλὸν ἐπιχωρέῃ, ἀπὸ τῆς πέμπτης ἡμέρης, θάνατον ποιέει. κάτω γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐπιχωρέοντος. τὰ ἄνω ξηραίνεται. καὶ ἡ κάθαρσις τοῦ πύσματος οὐ χωρέει ἄνω. δεῖ οὖν καὶ τὸ κάτω κοιλίῳ, μήτε ἐστάναι λίαν, ἵνα μὴ ὀξέες ἔωσιν οἱ πυρετοί. μήτε λίην ἐπιχωρέειν, ἵνα δὲ σάλον ἀνιέναι δυνῇ, καὶ ἰσχνὴ ὁ κάμπων. φάρμακα δὲ τῆς ἀναγωγῆς, ἑκταίοισι καὶ ἑβδομαίοισι καὶ ὀγδοαίοισι καὶ ἔπι πλεῖστον ἐούσι τοῦ νούσου, μᾶλλον δίδου, ὃ δὲ φάρμακον ἔστω, ῥιζέων λευκὸς, θαψίη, ἐλατήριον νέον, ἴσον ἑκάστου. ἰὼ δὲ σάλον μὴ καθαίρηται βίῃ, καὶ τὸ πνεῦμα πυκνὸν ᾖ, καὶ τὸ καθάρσιος μὴ ἐπικρατέῃ, προσδοκᾶν ὅτι ἀνέλπιστός ἐστι τοῦ ζωῆς, ἰὼ μὴ δυνῇ τῇ καθάρσει ἐπουργέειν. ποιέειν δὲ καὶ τὰ ἐπὶ τῇ τοιῇδε πλευμονίῃ, ἰὼ καὶ τὸ κοιλίης τὸ κάτω, καλῶς ἐπουργέῃ. ποιέειν δὲ καὶ δεῖ ὡς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρης ἀρξάμενος, δίδου ἀρνοῦ τοῦ μεγάλου κάρηϊ χρεμμύδια, δαύκου καὶ ἀκαλήφης μίλιν. καὶ νάπυος, καὶ πηγάνου, ὅσον θίσι τρισὶ δακτύλοισι λαβεῖν, καὶ ὀπὸν σιλφίου, ὅσον κύαμον. ταῦτα ἐν ὄξει γλυκεῖ καὶ ὕδατι κεράσας καὶ διηθήσας, δίδου νήστι χλιαρόν. ἐπειδὰν δὲ ἄρχηται καθαρὸν ἐκπτύειν, ἀρνοῦ χρεμμύδια καὶ σήσαμον. καὶ ἀμύγδαλα καθήρας, ἐν ὄξει γλυκεῖ κεχρημένῳ πιεῖν. ἰὼ δὲ μᾶλλον βούλῃ ἀγεῖν, καρπάσεος τὴν ῥίζης φλοιὸν μιγνῦσαι τούτοισιν. Πλευρῖτις. Ὁκόταν δὲ πλευρῖτις λάβῃ, τάδε πάσχει. ὀδυνᾶται πλευρίῳ καὶ πυρετὸς καὶ φρίκη ἴσχει. καὶ ἀναπνοὴ πυκνόν. καὶ ὀρθοπνοίην ἔχει. καὶ ἀναβήσσει ἐπιχολα οἷς ἀπὸ στόμου, ἰὼ μὴ ῥήγματα ἔχῃ. ἰὼ δὲ ἔχῃ καὶ αἷμα ἀπὸ τῶν ῥηγμάτων. ἔστι δὲ καὶ αἱματώδης. ἐν δὲ τῇ αἱματώδει ὕφαιμον. ἔστι δὲ ἡ μὲν χολώδης ἠπιωτέρη, ἰὼ μὴ ῥήγματα ἔχῃ ὁκότερον. εἰ δὲ μή, ὅτι πονωτέρη μὲν, θανατωδεστέρη δὲ οὔ. ἡ δὲ αἱματώδης ἰσχυρὴ καὶ ὅτι πονος καὶ θανατώδης. ὁπότ' ἂν οὖν προσῇ καὶ λύγξ αἷμα καὶ αἵματος θρόμβους ἀποβήσσῃ αἷμα τε σιτέῃ μέλανας. οὗτοι ἀποθνήσκει ἑβδομαῖος. δέκα δὲ ἡμέρας διαφυγών, τὴν μὲν πλευρῖτιν ὑγιὴς γίγνεται. ἐπὶ ἕκτῃ δὲ, ἐκπυίσκεται καὶ ἀποβήσσει πῦον. τελευτᾷ δὲ, ἀπεμέει καὶ πνεῦμα θύλακος οὐ γίγνεται. Ξηραὶ πλευρῖτιδες. Εἰσὶ δὲ καὶ ξηραὶ πλευρῖτιδες ἄπυοι. χαλεπαὶ δὲ αὗται. αἱ δὲ κρίσιες ὁμοίως τῆσιν ἀγήσιν ὑγιασίησι, πλέονος δέονται τοῦ ἀγῶνος ἐν ᾧ ποτε. αἱ δὲ χολώδεες, καὶ αἱματώδεες κρίνουσι ἐναταῖαι καὶ ἑνδεκαταῖαι. καὶ ὅτοι ὑγιέες μᾶλλον γίνονται. ἰὼ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν μαλθακαὶ ἴωσιν ὀδύναι, ἀπὸ τῆς πέμπτης δὲ καὶ ἕκτης ὀξέαι, αὖται δὲ τελευτῶσι μέχρι δυοκαιδεκάτης, καὶ οὐ μάλα ἐκφεύγουσι. κινδυνώδεις δὲ μάλιστα μέχρις ἑβδόμης. ἀτὰρ καὶ ἐς τὴν δυοκαιδεκάτην. καὶ δὲ ταύτας, ὑγιαίνονται. αἱ δὲ ὀξὺ ἀρχῆς μὲν μαλθακαὶ, ἀπὸ δὲ τῆς ἑβδόμης καὶ ὀγδόης ὀξέαι, μέχρις ταὶ τεσσαρεσκαιδεκάτης κρίνουσί τε καὶ ὑγιαίνονται. Πλευρῖτις ἐν νώτῳ. Ἡ δὲ ἐς (ω) νῶτον πλευρῖτις ὧδε διαφέρει τῶν ἄλλων. (ω) νῶτον ὀδυνᾶται ὡς ἐκ πληγῆς. καὶ τείνει. καὶ ἀναπνοὴ ἀθρόον. βῆχες δὲ πλείους ὀλίγα. καὶ κατὰ τὸ σῶμα. τελευτᾷ ἡ τεταρτη, οὐρέει ἰχῶρα ἄφαιμον. ἀποθνήσκει δὲ μάλιστα πεμπταῖος. εἰ δὲ μήγε, ἑβδομαῖος. διαφεύγων δὲ διαφυγὼν ζωός. καὶ ἡ νοῦσος ἧσσον, ἢ ἧσσον θανατώδης.

paulò magis aluũ ſubducere oportet, quo febres retundantur, & dolores leniantur. Cùm verò vacuatus corpuſq; debile fuerit, tertio quoq; die aluus ſubagitanda, tum vt corpus robuſtum euadat, tum ſuperiora loca humoris ſint expertia. Nam ſi multus humor per inferiora ſecedat, poſt quintum diem mortẽ adfert. Secedente enim per inferiora humore, ſuperiora ſiccеſcunt, neq; ſputum per ſuperiora repurgatur. Inferiorem igitur aluum neq; nimis ſiſti oportet, vt ne febres increſcant, neq; nimis demitti, quò ſputum ſurſum emitti poſſit, & æger viribus valeat. Vbi autem ſextum & ſeptimum ac nonum diem attigerint, iamque vlteriùs progreſſo morbo, medicamenta quæ ſurſum educant potiùs exhibeto. Taleq; ſit medicamentum, veratrum album, thapſia, elaterium recens, cuiuſque par portio. Quòd ſi ſputum probè non repurgetur, & ſpiratio crebra fuerit, neq; purgatio ſuperet, deſperatam eſſe ſalutem prædicito, niſi ad purgationem ſufficere poſſit. Facienda verò etiam quæ in pulmonis inflammatione fieri debent, ſi aluus inferior probè officium ſuum præſtet. Aliter autem primis diebus curatio facienda. Dracunculi magni conchá maiorem exhibeto, dauci & vrticæ vnam, ſinapis & rutæ quantum tribus digitis capere poſſis, & laſeris ſuccum fabæ quantitatem. Quæ aceto dulci & aqua temperata & excolata, ieiuno tepida potui præbeto. Poſtquam autem purum eſſe ſputum cœperit, dracúculi concham maiorem, & ſeſamũ, amygdalas purgatas, ex aceto dulci aqua diluto propinato. Quod ſi magis educere voles, radicis capparis corticẽ his admiſceto. Morbus lateralis. Cùm morbus lateralis corripit, hæc contingunt, dolor latus occupat, febris & horror detinet, crebra eſt ſpiratio, ſpiritus nonniſi erecta ceruice trahitur, ſubbilioſa, colore mali punici putamẽ referentia per tuſſim reiicit, niſi quid intus ruptum fuerit. Quòd ſi ſic, etiam ſanguinem poſt ruptiones. Eſt autem cruentus morbus lateralis, in quo ſubcruenta expuit. Et bilioſus quidem mitior eſt, niſi ægro ruptum quid intus fuerit, alioqui grauior quidẽ, ſed non adeo lethalis. Cruentus autem vehemens, & grauis, & lethalis. Cùm igitur vrget, vna ſingultus adeſt, ſimulq; cũ ſputo ſanguinis, grumos nigros tuſſi reiicit. Hic ſeptimo die moritur, & ſi decimum diem ſuperauerit, à morbo quidẽ laterali conualeſcit, ſed vigeſimo ſuppuratur, & pus per tuſſim reiicit, tandem verò euomit, neq; adeò facile curatur. Morbi laterales ſicci. Sunt autem ſicci morbi laterales ſine ſputo, verum hi moleſti ſunt. Iudicationes aliis ſimiles ſunt, copioſiore in potu humectatione quàm alij opus habent. Bilioſi autem & ſanguinei, nono & vndecimo die decernunt, iiq; magis ſaneſcũt. Quòd ſi per initia quidem leues dolores detinuerint, poſt quintum verò & ſextum diem acuti, ij ad duodecimum vſq; protrahuntur, & nunquam ferè euadunt. Periclitantur autẽ maximè ad ſeptimum, ſed etiam ad duodecimũ, poſt quos conualeſcunt. Qui ab initio quidem leues ſunt, poſt ſeptimum autem & octauum ingraueſcunt, ad decimum quartum decernunt & ſaneſcunt. Morbus lateralis in dorſo. Lateralis in dorſo morbus, hoc aliis præſtat, dorſum velut ex plaga dolor occupat, ingemiſcit, confertim reſpirat, confeſtim pauca expuit & corpus laſſitudine vexatur. Tertio aut quarto die vrinam velut ſubcruentam ſaniem reddit, feréque quinto die moritur, ſin minus, ſeptimo, quos ſi effugerit, viuit. Hic morbus mitis eſt, minuſq; lethalis,

Obſeruandus tamen ad decimumquartum, poſt quẽ ſaneſcit. Quibuſdam autem morbo laterali laborantibus, purum ſputum expuitur, vrina cruenta redditur, qualis ſanies ex carnibus aſſatis defluens, dolores verò acuti per ſpinã ad pectus & inguina perueniunt. Hic ſi ſeptimum diem effugerit, ſanus redditur. Cùm verò alicui morbo laterali laboranti dorſum rubeſcere contigerit, & humeros incaleſcere, dumq; deſidet, pondere grauari, ſi venter perturbatus ex virore pallida & graueolentia admodum demittat, hic ex ventris deiectione primo & vigeſimo die moritur, quem ſi effugerit, conualeſcit. At quibus confeſtim expuitiones cuiuſuis ſunt generis, & dolores admodũ acuti, ij tertio die moriuntur, quem ſi effugerint, conualeſcunt. Qui verò ſeptimo, aut nono, aut decimo die, ſanus non fuerit, pus intrò colligere incipit. Præſtat autem ſuppurari, minùs enim lethale eſt, quamuis laborioſum ſit. Præter autem cõmemorata ſigna, in vnoquoq; morbo laterali hęc in lingua ſpectare oportet. Bulla enim aliquãtũ liueſcẽte in lingua ſuborta, qualis ferro candẽte in oleũ intincto fieri aſſolet, ſi quidem per initia aſpera fuit, difficilior morbi liberatio contingit, & diebus quibus oportet, ſanguinem tuſſi reiicere neceſſe eſt. Quòd ſi progreſſo etiam morbo id contingat, iudicationes quidem ad decimumquartum diem procedent, ſed ſanguinẽ expuere neceſſe eſt. De morbi autem liberatione ſic ſe res habet. Si tertio quidem die maturari & expui cœperit, celeriores ſunt liberationes. Si verò poſteriùs matureſcat, poſteriùs etiã iudicationes contingunt, quemadmodum in ſignis capitis. In omnibus autem lateris morbis, dolores ferè interdiu potiùs quã noctu leuiores eſſe ſolent. Curandi autẽ ſunt morbi laterales hũc in modũ, plerunq; velut phrenitis & pulmonis inflãmatio, præter quam quod balneis calidis & vino dulci vtendum. Si quidẽ igitur primo aut poſtero ab acceſſione die ægrũ ſuſceperis, ſi ſtercus quidem ſubiit purum, aut leuiter bilioſum & paucum, ex infuſo thapſiæ aluus ſubluenda. Quòd ſi aluus emota, noctu quidem demittat, poſtero verò die dolore & torminibus detineatur, rurſus ſubluenda. Si verò æger natura bilioſus fuerit, & minimè purgatus morbo correptus ſit, priùs quàm bilioſum ſputum expuat, medicamento etiã bilem probè purgato. Iam verò bilioſa expuenti, medicamentũ ne exhibueris. Si enim exhibueris, ſputum per ſuperiora prodire minimè poterit, ſed ſeptimo aut nono die ſtrangulabitur, idq; magis ſi præcordia doleant. At ſi ad laterum dolores etiam præcordiorum dolor acceſſerit, aluum ſubluere oportet, & ieiuno potui exhibere ariſtolochiam, hyſſopum, cuminum, laſerpitium, peplum album, æris florem & mel ex aceto & aqua. At per medicamenta quidem primis diebus ad hunc modũ procedere curatio debet. Reliqua verò ſic ſe habent. Calida multa virium ægri habita ratione, præter quàm caput, lauato, cúmque iudicationes procedent, partes dolentes humidis fomentis tepefacito, & oleo ſublinito. Vbi verò cum impetu morbi irruunt, tum ægrum, tum Medicum à curationib. quieſcere oportet, vt ne quid mali cõparetur. Ptiſanæ autem ſuccus coctus exhibendus, paulò craſſior admixto melle, redditus. Poſt balnea, vinũ dulce dilutum potui exhibendum, minimè frigidum, paucum, ex anguſti oris poculo. Cumq; tuſſes inuaſerint, ſuperbibendũ & quàm maximè excreandum,

φυλάσσειν δὲ χρὴ μέχρι τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης. μὴ ἧσσον δὲ καὶ ὑγιὴς γίγνεται. τοῖσι δὲ τὸ πλευρητικὸν, ὃ μὲν πτύελον, καὶ παχὺ, καὶ οὖρησις, αἱματώδης, οἷα ἀπὸ κρεῶν ὀπτέων ἰχωρώδεις. ἐδωδαὶ δὲ ὀξέως ἀφ' ἧς ῥάχιος ἐς ὃ ἦδος καὶ ἐς τὼ βουβῶνα τείνουσιν. ἢν δὲ τὸ ἑβδόμιον ἀφαφυγὼν, ὑγιαίνει. ὁκόταν δὲ τῶν τὸ πλευρητίδων ἰνὶ τοῦ σώματος ἐρυθριᾷ, καὶ ἐθέλωσιν ἅμοιες θερμαίνεσθαι, καὶ αἰεὶ καθίζοντα βαρύνεται, καὶ ἡ χαλὴ ἐκταράσσεται χλωρὴ καὶ δυσώδεϊ σφόδρα, ἢν δὲ ἀφὶ τὸ ἔσω χώρησιν τὸ χαλὸς, εἰκὸς ἦν καὶ μὴ ἀποθνήσκειν. τοῦτας δὲ ἀφαφυγὼν, ὑγιαίνει οἷσι δὲ αἱ πύστεις βύβλους πάμπολλας ἔχουσι, καὶ τὰ ὀδύνηματα πάνυ ὀξέα, ἅτε περὶ παῖδα ἀπόστασιν. τούτους δὲ ἀφαφυγόντες, ὑγιαίνουσιν. ὁ μὲν γὰρ ὅμοιος δὲ ὑγιὴς, τῇ ἑβδόμῃ ἢ τῇ ἐννάτῃ, ἢ τῇ δεκάτῃ, ἄρχεται ἐμπυίσκεσθαι. κρεῖσσον δὲ ἐμπύησαι. ἧσσον γὰρ θανατώδες, καὶ ἦπιόν ἐστιν. ἔστι δὲ τοῖσι σημείοισι τοῖσιν ἐν ἑρμηνεύεσιν, ἐν οἷς δεῖ τὸ πλευρητίδων, καὶ τὰ δὲ χρὴ σκοπέεσθαι τὴν γλῶσσαν. πομφόλυγες γὰρ ἐπὶ τοῦ πελίδνου γινόμεναι ὅταν τὴν γλῶσσαν, οἷα σιδηρέου βαφέντος ἐς ἔλαιον, ὧδε μὲν ἐν ἀρχῇ γίνοιτο τρηχέα, χαλεπωτάτη ἡ ἀπαλλαξις τῆς νούσου. καὶ ἀνάγκη αἷμα ἀποπτύσαι ἐν τῇσιν ἡμέρῃσιν, ἐν ἧσι δ' ἂν εἰ μὴ κεχωρηκυίης τῆς νούσου γένοιτο, αἱ μὲν κρίσιες, ἐς τὴν τετάρτην καὶ δεκάτην ἡμέραν, ἀνάγκη δ' ἔσεσθαι αἷμα. ἔχει δὲ οὕτως καὶ ἡ ἀπαλλαξις. ἐὰν μὲν τεταχέως ἄρξηται πέπτεσθαι καὶ πτύεσθαι, ἀσθενέες αἱ ἀπαλλάξιες. ἐὰν δὲ ὕστερον πέπτηται, ὕστερον καὶ αἱ κρίσιες γίνονται. ὡς ἐν τοῖσι τῆς κεφαλῆς σημείοισι. τὰ δὲ ὀδύνηματα τὰ ἐν ἀπάσῃσι τῇσι πλευρίτισιν ὡς ὀπτοπουλύ, κουφίζει μᾶλλον ἡμέρῃ μᾶλλον, ἢ νύκτωρ. θεραπεύειν δὲ χρὴ τοὺς πλευρίτιδας οὕτως. τὰ μὲν πολλὰ ὡς τὴν φρενῖτιν καὶ τὴν πλευμονίην, πλὴν λούεσθαι χρῆσθαι θερμοῖσι, καὶ οἴνοισι γλυκέσιν. ἐὰν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ ἢ τῇ ὀπισύσῃ λάβῃς τὸ ὀπτιλήψιος, ἐὰν μὲν ἐπελελυθὴ ἡ κάτω ἡσις καθαρὴ, ἢ ἀτέρμα χολώδης καὶ ὀλίγη, ἐπικλύσαι θαμέη. ἐὰν δὲ κινηθεῖσα ἡ κοιλίη, τὴν μὲν νύκτα χαλάσῃ, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ὀδυνῇ καὶ τροφὸς ἔχῃ, πάλιν ἐπικλύσαι. ἐὰν δὲ ὁ κάμινος χολώδης ἢ τῇ φύσει, καὶ ληφθῇ τῇ νούσῳ ἀκάθαρτος ἐὼν, πρὶν αἰωρεῖσθαι τὸ σίαλον χολῶδες καὶ τῷ φαρμάκῳ καθῆραι χολὴν πολλὴν δεῖ. ἐκπύοντι δὲ ἤδη χολώδεα, μὴ δίδου τὸ φάρμακον. ἐὰν γὰρ δῶς, τὸ πύσμα οὐ δυνήσεται ἄνω ἀϊέναι, ἀλλ' ἑβδομαῖος ἢ ἐνναταῖος ἀποπνιγήσεται, ἐὰν μᾶλλον καὶ τὰ ὑποχόνδρια ὀδυνῇ. ἐὰν δὲ καὶ τὴν ἐν τῇσι πλευρῇσι ὀδύνην καὶ τὰ ὑποχόνδρια ὀδυνῇ, ἐπικλύσαι δεῖ. καὶ πεῖσαι δοδραγνήσει, ἀριστολοχίαν, καὶ ὕσσωπον, καὶ κύμινον. καὶ σίλφιον. καὶ μήκωνα λευκὴν, καὶ ἄνθος χαλκοῦ, & μέλι, καὶ ὄξος, καὶ ὕδωρ. τοῖσι μὲν τὰ φάρμακα, οὕτω δὴ ποιέεσθαι τὰς θεραπείας τὰς πρώτας. τὰ δ' ὀδύνηματα ὧδε ἔχει. λούειν πολλῷ θερμῷ τοῖσι τὴν δύναμιν τὴν κάμνοντας, πλὴν τῆς κεφαλῆς. καὶ ὁκόταν αἱ κρίσιες ὦσι, τὰ ὀδυνώμενα χλιαίνειν ὑγρῇσι πυρίῃσιν, ἐπαλείφων ἐλαίῳ. ὁκόταν δὲ καταιγίζωσιν αἱ νοῦσοι, ἡσυχάζειν καὶ τὸν κάμνοντα καὶ τὸν ἰητρὸν τῇσι θεραπείῃσιν, ὅκως μὴ κατεργάσηταί τι κακόν. τωλσάνης δὲ χυλὸν κάτεφθον δίδοναι, ὀλίγῳ παχύτερον μελιχροποιέων. μετὰ δὲ τὰ λουτρὰ, καὶ οἶνον γλυκὺν καὶ ὑδαρέα ποτίζειν, μὴ ψυχρὸν, ὀλίγον ἐκ βομβυλίου διπύρου. καὶ ὁκόταν βῆχες ὀπτίωσιν, ὀπτίζειν καὶ ἐκπτύειν ὡς μάλιστα. καὶ

καὶ τὰ ποτὰ ὑγραίνειν, ἵνα ὁ πλεύμων ὑγρότερος ἐὼν, ῥᾷον καὶ θᾶσσον ἀποδιδῷ τὸ πύσμα, καὶ ἡ βῆξ ἧσσον πονέῃ. κεχρῆσθαι δὲ γλυκείῃ οἰνώδει χυλῷ, γάλακτι αἰγείῳ ὀλίγῳ καὶ μέλιτι μιγνύς, τὴν μὲν πολλάκις δίδου. νύκτωρ τε καὶ μὴ ἡμέρῃσι, καὶ ὕπνον ὡς μάλιστα παρασκευάζειν, ἵνα κάθαρσις γίνηται, θᾶσσόν τε καὶ πλέον. τοῦτο δὲ αἱματώδεα πλευρῖτιν, θεραπεύειν χρὴ οὕτως. μετὰ δὲ τὰς κρίσιας, ἀναχωρεῖν σιτίοισι κούφοισι καὶ ἡσυχάζειν. καὶ φυλάσσεσθαι τοὺς ἀτμούς, ἡλίους, ἀνέμους, πλησμονάς, ὀξέα, ἁλυκά, λιπαρά, καπνόν, φύσας τὰς ἐν τῇ κοιλίῃ, πόνους, λαγνείας. ἰὼ γὰρ ἡ νοῦσος ὑπὸ τοιούτων παθέων, θάνατος ἔφαπτα. ἐν δὲ τῇσι πύοισιν, ἰὼ ὀδυνή τε ἔχῃ, καὶ μὴ δύνηται ἀποπτύειν, νήσῃ δίδου αἶγος χαλκοῦ, ὅσον κτεινάδα. καὶ ὀποῦ σιλφίου τοῦτου τὸ ἥμισυ. καὶ τερεφύλλου καρποῦ ὀλίγον, ἐν μέλιτι λείχειν. ἢ πεπέρεος κόκκους πέντε. καὶ ὀποῦ σιλφίου, ὅσον κύαμον. καὶ μέλι. καὶ ὄξος. καὶ ὕδωρ πίνειν χλιερὸν, νήσει δίδου. τοῦτο καὶ τὰς ὀδυνὰς παύει. ἰὼ δὲ μὴ δύνηται πτύειν κατὰ λόγον, ἀλλ' ἐνίσχηται ἐν αὐτῷ, καὶ ῥέγχη ἐν τοῖσι σήθεσιν, ἄρυε τοῦ μεγάλου ῥίζης κνεαμίδα, καὶ ἔλαιον σὺν μέλιτι μίξας. ὑπερέφειν δὲ, ὄξος κεκραμένον δηλονότι ἰσχυρόν. αἴγος χαλκοῦ ὅσον κύαμον. καὶ νίτρου ὀπτοῦ διπλάσιον. καὶ ὕσσωπον, ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι λαβεῖν, μέλιτι μίξας. καὶ ὕδωρ καὶ ἔλαιον μικρὸν ὑπισχάσας, χλιαίνειν ἐν κνεαμίδι ἐγχεῖν ἵνα μὴ ἀποπνιγῇ. καὶ ἐν περιπλευμονίῃ ἰὼ μὴ καθαίρηται, τοῦτο δὴ ποιεῖν. ἰὼ δὲ μήτε ῥέγχη, μήτε πύῃ ὡς δεῖ, καταπάσσειν καρποῦ ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισι λαβεῖν. καὶ πέπερι. καὶ νίτρου ὀλίγον. καὶ μέλι. καὶ ὄξος. καὶ ὕδωρ μίξας, τοῦτο χλιαίνειν ὑπερφέρειν. τὴν δὲ δευτέρην ἡμέρην, ἐν ὄξει καὶ μέλιτι καὶ ὕδατι ἀναζέσας ὑπερφέρειν. τοῦτο καὶ τοῖσι ῥέγχεσι δίδοναι, καὶ μὴ δυναμένοισι καθαίρεσθαι. Εἰ δὲ ἰσχυρότερον βούλοιο ποιεῖν, ὑπερίπνου, καὶ νάπυος, καὶ καρδάμου [44] κόγχην ἢ κνεαμίδα πεῖσας ἐν μέλιτι καὶ ὕδατι, καὶ ἀναζέσας καὶ διηθήσας, ὑπερφέρειν χλιαίνειν δίδου. οὕτω δὴ τὰ νουσήματα θεραπεύεται, ὑγιέα γίνονται, ἰὼ μήτε τὸ πύσματος ὑπολειφθὲν ἐν τῷ πλεύμονι πύος γίνηται, ὑφ' οὗ βήσσησι ξηραὶ βηχία. καὶ πῦρ καὶ φρίκη ἴσχῃ. καὶ ὀρθοπνοίη ἔχῃ. καὶ πυκνὸν καὶ ἀθρόον ἀναπνεῖν. καὶ ἡ φωνὴ βαρυτέρη ὀλίγον. καὶ χροιὴ σὺν τῇ θερμῇ τὸ προσωπον ἴσχῃ. προσίοντος δὲ τοῦ χρόνου, μᾶλλον καὶ ἡ νοῦσος σάφα δηλοῦται. Ἔστιν δὲ ὑπὸ τῶν δέκα ἡμερῶν λαβεῖν, θερμαίνοντα χρὴ διαίτῃ καὶ λουτρῷ θερμῷ, ἐγχεῖν ἐς τὸ πλεύμονα, ὅ, τι πῦον ἄξει. καὶ τοῖσιν ἀγροῖσι χρῆσθαι, τοῖσι τὸ πῦον ἄγουσι, καὶ διαίτᾳ ὧδε ὡς ἔμπυον. καὶ τοῦ κεφαλαίου ἀποξηραίνειν, ἵνα μὴ ὑπορρέῃ. ἰὼ δὲ τὰ ἐγχύτου μὴ ἀνάγηται τὸ πῦον, ῥηγνυμένου αὖθις ἐκ τοῦ πλεύμονος εἰς [45] τὸ χώρημα. καὶ μετὰ τοῦτο ῥῆξιν, δοκέει ὑγιὴς εἶναι, ὅτι ἐκ τοῦ φανεροῦ ἐστὶ τοῦτο ὑπορρυήσεται ἦλθε τὸ πῦον. καὶ τὸ πνεῦμα ὃ ἀναπνέομεν, ἔδριν ἔχειν ἐν τῷ πλεύμονι. προσίοντος δὲ τοῦ χρόνου, τὰ σήματα πολὺ πλεονάσαντα, ἐς βῆχας. καὶ πυρετοὶ, καὶ τὰ ἄλλα σήματα πολὺ μᾶλλον πιέζει αὖθις. καὶ ἡ νοῦσος σάφα δηλοῦται. τοῦτον μετὰ τοῦτο ἔκρηξιν, ἑβδόμῃσι ἡμέρῃσι πεντεκαιδεκάτῃσι, ὀκτὼ πάλιν πεπαυμένη τὸ πῦον. ἀπὸ δὲ τούτου ὑπορρυήσεται τὸ πῦον, καὶ ἐλάσσω τε καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἄρχου ὑγρὸν ἐν τῷ θώρακι προσπίπτον πρὸς ἑωυτὸ, ὥστε μὴ ἡμᾶς ἀπὸ

& potu humectandum, vt pulmo humidior redditus, facilius ac citius ſputum reiiciat, & tuſſis minùs vexet. Et mali punici dulcis vinoſi ſuccum, cum lacte caprino pauco & melle mixtum, noctu & interdiu, ſenſim ac ſæpè exhibeto, ſomnumq; quàm maximè prohibeto, quò celeriot ac copioſior purgatio contingat. At morbum lateralem cruentum hoc modo curare oportet. Poſt iudicationes autem, vires leuibus cibis reficiendæ, & quieſcendum, præcipueq; vitandi ſoles, venti, plenitudines, acida, ſalſa, pinguia, fumus, vētris flatus, labor, venus. Si enim reuerterit morbus, mors ſequetur. Inter ſpuendum verò ſi dolor detinet, neque expuere poſſit, ieiuno æris florem baccæ oleaſtri magnitudine, ſucci laſeris eius dimidium, ſeminis trifolij parum, ex melle delingenda exhibeto. Aut piperis grana quinque, & ſucci laſeris fabæ quantitatem, mel, acetum, & aquam, ieiuno tepida propinato. Hoc etiam dolores ſedat. Quòd ſi pro ratione ſpuere nequeat, ſed in ipſo ſputum retineatur, & in pectore ſtertorem edat, radicis dracunculi magni cōcham maiorem, & oleum cum melle admiſceto, & acetum aqua temperatum inſuper ſorbendum dato. Aliud vehemens. Æris florem fabæ quantitate, nitrum aſſatum dupla portione hyſſopi quantum tribus digitis capitur, melle admixto, aqua & oleo inſtillato, paulatim per concham maiorem, ne ſtranguletur, infundito. Quod etiam in pulmonis inflammationes, ſi non purgetur, faciendum. Si verò neque ſtertat, neque, vt conuenit, ſpuat, capparis ſemen quantum tribus digitis capitur, piper, nitri modicum, cum melle, aceto & aqua admixta, tepidum ſorbendum dato. Poſtridie verò id ex aceto, melle & aqua feruefactum ſorbendum, quod & ſtertentibus, & iis qui expurgari nequeunt exhibendum. At ſi valentius expetis, hyſſopi, ſinapis, & naſturtij quantum conchæ teſta maior capere poteſt, ex melle & aqua tritum, feruefactum, & colatum, tepidum ſorbendum præbeto. Ad hunc modum curati hi morbi ſanantur, niſi ſputi aliquid in pulmone relicti in pus vertatur, ex quo tuſſis ſicca excitatur, febris & horror detinet, ſpiritus erecta ceruice trahitur, frequenti & conferta reſpiratione æger affligitur, vox paulò grauior redditur, & color cū calore vultum occupat. Procedente verò tempore etiam magis apertè hic morbus declaratur. Hunc ſi intra decimum diem curandum ſuſceperis, poſtquam victus ratione & balneo calido calefeceris, per infuſum pus è pulmone educito, & aliis quæ pus ducant vtitor, camq; victus rationem quæ ſuppurato debetur inſtituito, & caput ne quid influat, reſiccato. At ſi per infuſum pus minimè educatur, id ex pulmone in thoracem erumpit, poſtq; ruptionem ſanus eſſe videtur, quòd pus ex angusto in amplioré locum conceſſerit, & ſpiritus quem attrahimus in pulmone ſedem habeat. Sed progreſſu temporis, pure pectus impletur, tuſſes & febres aliique dolores omnes magis vrgent, morbuſq; manifeſtus euadit. Hunc quindecim poſt eruptionem diebus ſinere cōuenit, pus vti rurſus matureſcat, cùm nimirum in ampliorem locum pus veniēs, tum refrixerit, tū adducto ad ſe eo quod in thorace erat humido, ipſum ſemiputridū eſſe neceſſe ſit.

Per hoc tempus igitur si sponte spuere incipiat, bene habet; sin minùs, medicamentis aut potionibus succurrẽdum, vltimis quindecim diebus, ad virium corporis refectionem, antequam magis attritũ sit, insurgendo, & caput vt purum sit propter affluxionem curando. Si verò non spuatur, sed ad latera sui significationem exhibeat, secato aut inurito. At si neque spuatur, neque de se in costis significationem præbeat, ieiunum post copiosæ calidæ balneum, & minimè potum, in sella firma collocato, cumq; alter eum ex humeris apprehenderit, tu ipse eum concutito, aurem costis admouens, vt noscas quanam ex parte sui significationem præbeat. Votum autem est, vt id ad sinistra magis contingat, quòd inustio aut sectio in dextris mortem magis afferat. Quò enim dextra valentiora sunt, eò in ipsis vehementiores morbi apparere solent. Quòd si propter crassitudinem humor non fluctuet, neque strepitus edatur in pectore, crebrum autem spiritum trahat, pedes intumescunt, & tussicula quædam vexat, ne decipiaris videto, sed scito thoracem pure plenum esse. Linteo itaque tenui in rubrica liquida, admodum trita & tepida intincto, thoracem in orbem obtegito, quáque parte primùm resiccatum fuerit, ea sectionem aut vstionem facere oportet, vt quàm proximè ad septum transuersum accedas, ea tamen adhibita cautione ne ipsum attingas. Quòd si voles, vbi rubricam illeueris, eadem velut in linteo spectato. Multi autem simul illinant, ne partes quæ primùm illinuntur, resiccentur. Post sectionem verò aut vstionem, penicillo ex lino crudo vtere, & paulatim pus emittito. Cùm verò secare aut inurere voles, nota impressa fac vt eandem figuram seruent inter secandum aut vrendum, ne te cutis figuram immutando sursum aut deorsum vergens decipiat. Tusses quoque in victus ratione vitandæ, ne rursus in pulmonem (quod malum est) pus reuellant, sed sinendum, vt ad sectionem citissimè resiccetur. Posteaquam verò duodecimum attigerit diẽ, pus reliquum totum emittito, & penicillo ex linteo apposito, bis die pus educito, superioremq; ventrẽ victus ratione quàm maximè resiccato. Ad hunc modum suppurationes, quæ tum ex vulneribus, tum ex pulmonis inflammatione, & ex magnis defluxionibus, incumbente in latera pulmone contingunt, spectare & curare oportet. Has autem potiones refrigerantes febre ardente laborantibus, cùm voles, exhibeto, quæ multarum sunt virium, aliæ siquidem mictionem prouocãt, aliæ alui subductionem, aliæ vtrunque, aliæ neutrum, aliæ tantum refrigerant, non secus ac si quis in vas aquæ feruentis frigidam infundat, vel vento frigido vas ipsum exponat. Alia verò aliis exhibeto. Neque enim omnibus dulcia conferunt, neque acerba, neq; eadem bibere possunt. Fauorum siccorum heminas duas aqua maceratas, & contritas dum aqua gustu subdulcis reddatur, deinde excolatas, iniecto apio, bibendas dato. Seminis lini acetabulum, aquæ decem heminis affusis, in olla noua prunis imposita decoquito, igne depositum vt transpiret finito, quoad succus tactui pinguis euadat. Aquã mulsam aquosam ad dimidias decoquito, deinde apiũ iniicito, hoc frigidum paulatim exhibeto. Hordeũ Achilleũ, hoc est magnũ & optimum resiccatũ, & dempto quod acutũ est, ad heminæ mensuram, & benè lotum, aquæ congio affuso, ad dimidias coquito, refrigeratũ potui exhibeto.

ἰὼ μὴ δῶ ἀΐδιμαντον ἀρξηται πτύειν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἰὼ μὴ φαρμάκοισι ὑμορέξῃ ἢ ποτίοισιν, ἐν τῇσι τελευταίῃσιν ἡμέρῃσι τῶν ἡμερέων τῶν πεντεκαίδεκα, ἀσφαδνὴν ἀναξήνας τοῦ μᾶλλον τρύχεσθαι τὸ σῶμα, φυλάσσων τὴν κεφαλὴν καθαρὴν τῶν ὑπερρόων ἕνεκα. ἰὼ ἢν μὴ πτύηται, ἀποσημαίνηται ἢ ἐς τὰς πλευρὰς, ἢ μέν κε δύσῃ. ἰὼ ἢν μήτε πτύηται, μήτε ἀποσημήνηται ἐς τὰς πλευρὰς, λούσας πολλῷ καὶ θερμῷ νῆσιν, καὶ ἄποτον καθίσας ὅτι ἕδρης ἀκινήτου. ἕτερος ἢν τῶν ὤμων αἰωρεέτω. αὐτὸς ἢν σείῃ τοῦτον, τὸ οὖς προσβαλὼν ἐς τὰς πλευρὰς, ἵν' εἰδῇς ὁκοτέρωθεν ἀποσημαίνῃ. βούλου ἢν μᾶλλον τοῖς τὰ ἀριστερά. θανατωδέστερον γὰρ τοῖς τὰ δεξιὰ κακὸν ἢ τἀμφω. ὁκόσῳ γὰρ αὐτὰ ἰσχυρότερα ὅτι τὰ δεξιά, τόσῳ καὶ τὰ νουσήματα ἐν αὐτοῖσιν ἰσχυρότερα δείκνυται. ἰὼ ἢν ὑπὸ πάχεος τὸ ὑγρὸν μὴ κλυδάζηται, μηδὲ φόφος ᾖ ἐν τῷ στήθει, πυκνὸν ἢν ἕλκῃ τὸ πνεῦμα καὶ ⟨ἡ⟩ πόδες οἰδέωσι. καὶ βήχοντι τοισδεσσῃ, μὴ δέξαπατάτω, ἀλλ' ἢν ἤδη πλήρη ἐόντα τὸν θώρηκα πύου. ἐς τὴν ἐρετειδα χλιῶ ὑγρῷ, καὶ λίνου τετριμμένου καὶ χλιαρῷ, ἐπιβάλλας ὀθόνιον λεπτὸν, περιελίξον κύκλῳ τὸν θώρηκα. καὶ ὅκου αὖ πρόσθεν ξηραίνῃ, τούτῳ χρὴ τἀμφὶ ἢ κηρίον, ὡς ἐλαχίστῳ τῶν φρενῶν, φυλακτέον μέντοι τῶν φρενῶν. ἰὼ ἢν βούλῃ ἀλείφων τῇ ἐρετειάδι, σκόπει ὁμοίως ὡς ἐν τῷ ὀθονίῳ. πολλοὶ ἢ ἅμα ἀμφοῖν, ἵνα μὴ τὰ πρόσθεν ἀμφόμενα ἀποξηραίνηται. μετὰ ἢν τοῦτο τὸ ἔλαιον ἢ τὸν καδσιν, ὃν μετὰ ταῦτα ἐκ τοῦ ὠμολίνου χρῶ. καὶ ὀξίῃ κατ' ὀλίγον τὸ πῦον. ὁκόταν ἢ μήτε τἀμφὶ ἢ κηρίῳ, ὑποσημήνῃ τὸ αὐτὸ σῆμα ἔχοντα, ὅπερ αὖ, ὁκότε μήτε τἀμφὶ ἢ κηρίῳ, ἵνα μὴ ὀξαπατήσῃ αὐτερω ἡμόμυον ἢ κατωτέρω τὸ δέρμα, ἐν τῇ μεταβολῇ τοῦ σήματος. καὶ τὰς βῆχας φυλάσσου ἐκ τῆς διαίτης, ὅκως μὴ ἀντισπάσωσι πάλιν ἐς ⟨τὸ⟩ πλεύμονα τὸ πῦον, κακὸν γὰρ, ἀλλ' ἐᾶν χρὴ τὸ ἕλκος ὡς τάχιστα ὑποξηραίνεσθαι. ἐπὴν δὲ δώδεκατάτος ᾖ, ἄπεμι ἀφίειαν τὸ λοιπὸν πῦον, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀθονίου μετὰ. καὶ ἀφίειαν δὶς τ' ἡμέρης τὸ πῦον. καὶ τὴν αὐτὴν κοιλίην ἐκ τῆς διαίτης ὡς μάλιστα ξηραίνειν. ὧδε χρὴ καὶ τὰς ἐκ τῶν πρωμύων, καὶ τὰς ἐκ τῆς προσπεπτυμονίης, καὶ ἐκ καταῤῥοῶν μεγάλων ἐκπυήσιας, καὶ προσπεσόντος τοῦ πλεύμονος τῇσι πλευρῇσι σκοπεῖν καὶ θεραπεύειν. ψυκτήρια δὲ τάδε δίδου ὅτι τοῖσι καύσοισι πίνειν ὁκόταν βούλῃ. πολλὰ δὲ ἀφελάζεται. τὰ μὲν γὰρ, οὐρησιν ἐμποιεῖ. τὰ δὲ, διαχώρησιν. τὰ δὲ, ἄμφω. τὰ δὲ, οὐδέτερα, ἀλλὰ ψύχει μοῦνον, ὡς ἄγλος ὕδατος ζέον, ἰὼ ὡς ὅταν ἐμβάλῃ ψυχρὸν ὕδωρ, ἢ ψυχρῷ αὐτὸ τὸ ἄγλος πνεύματι προσαγαγεῖν, δίδου δὲ ἀμφὶ ἀμφοῖσιν. ὅτε μὲν τὰ γλυκέα πᾶσι συμφέρει. ὅτε τὰ τρυφερὰ, ὅτε τὰ αὐτὰ πίνειν δυνατά. τοῦτο μὲν, κριθέων ξηρῶν, ὅσον δύο κοτύλας, βρέχων ὕδατι, καὶ αὖα τείβων χυλέσθω. ἕως ἂν ὑπογλυκυ γένηται. ἔπειτα διηθήσας, σέλινα ἐμβαλὼν, δίδου πίνειν. τοῦτο δὲ λίνου καρπὸν ὀξύβαφον, ὕδατος κοτύλας δέκα ὀπτήσας, ἐψεῖν ἐν χαλκῇ χύτρῃ ὀπτὰ ἀφράκων. ἄζεσον, ἵνα ἀναπνέῃ ἕως ἂν ὁ χυλὸς ἀπολυθῷ λιπαρὸς γλυκύ). τοῦτο δὲ μελικράτου ὑδαρέος καθεψήσας, ὃ ἥμισυ λείπειν. ἔπειτα σέλινα ὀπτήσαντα, τοῦτο ψυχρὸν κατ' ὀλίγον δίδου. τοῦτο δὲ κριθὰς ἀχιλληίδας κοτύλῃσι αὐηνὰς, ἀρὰς ⟨τὸ⟩ ἀθέρα καὶ σελινίδας θύ, ὀπτήσας ὕδατος χοᾶ, ἔψει. καὶ ὃ ἥμισυ ἀπολείπειν, ψυχρὸν δίδου πίνειν.

τοῦτο

τῦτο ὃ αἰθιοπικοῦ κυμίνου, κοτύλης δέκατον μέρος, ὄπτιχέας τρία ἡμιχόα ἕψα πηλῷ τριχώδει καταλείψας ἄζεσον, ἕως τρίτον μέρος λείπῃ. καὶ ψύχων, δίδου τῦτο πρὸ πάντα καῦσον καὶ λοιπὸν πυρετόν. τῦτο ὃ ὕδωρ οὐράνιον αὐτὸ καθ' αὑτό. τῦτο ὃ πτισάνης κοτύλη, χρέα ὕδατος ὄπτιχέας, λείωσον δὲ ἡμίσει ἑψῶν. ἔπειτα διηθήσας σέλινα ὄπτιβρόχων, δίδου ψυχρόν. τῦτο ὃ ⓐ σταφίδες λύκοι οἶνοι ὑδαρέες. τῦτο δὲ τρύγες σταφυλίτιδες σταφίδων ὑδαρέες. τῦτο ὃ ἄσπαφις λύκη αὐτῦ γιγάρτων κοτύλη. καὶ πολυφύλλου ῥιζέων χειροπλήθη φλάσας, εἴκοσι κοτύλας ὕδατος ὄπτιχέας, ἀφεψήσας, καὶ ὃ ἡμίσυ λείπων, δίδου ψυχρὸν κατ' ὀλίγον. τῦτο δὲ χρίμνων χριθέων ἀδρῶν ἡμιχοίνικα, ὕδατος χοᾶ ὄπτιχέας, ὀχθήσαν ἤδη αὐοιδὲς καὶ χρίμνα, τρίψαι τῇσι χερσίν, ἕως ἂν λύκον ᾖ ὕδωρ γλήπτα. καὶ ἀδηφάγοντος δραχμίδα ἐμβαλών, ἀπαιθριάσας δίδου. τῦτο δὲ ὠῶν ᾖ λύκον τριῶν ἢ τεττάρων, κατακυκήσας ὑδατος χοῒ πινέτω. τῦτο ὃ ψύχει σφόδρα, καὶ τὸν κοιλίαν ἐσαγεῖ ⓜ νοσέοντα τροφὴν κατακυκᾶ. τῦτο ὃ ἡμιχοίνικον καθεφθὸν ἐν ὕδατος χοῒ, ζέσας δὶς ἢ τρὶς, ψυχρὸν δίδου. τῦτο ὃ πτισάνης χυλὸν, καθεφθὸν λύκον, καὶ οἶνον γλυκὺν δίδου. τῦτο οὐκ ἄγει. τῦτο ὃ σικυοῦ ὑπέπονος, ἄνευ τοῦ δέρματος πάλης, ἐφ' ὕδατι. τῦτο οὐρέεται, καὶ ψύχει, καὶ τὸν δίψαν παύει. τῦτο δὲ ὀρόβους ἐν ὕδατι τροφήσας, εἶτα χύτρην καινὴν ἐν χύτρῃ μείζονι θεὶς, πλέῃ ὕδατος, ὄπτιχέος ἑτέρου ὕδωρ ἔσῃσι ὀρόβοισιν ἕψε ὀλίγον χρόνον. εἶτα ἀπορρύας τοῦ τρίτον μέρος, ἐπειδὴ καθεφθοὶ ἔωσιν ⓐ ὀρόβοι ψύξας δίδου. καὶ κύαθον ὄπταπάσσων τῆς τοῦ σικύου πάλης, τὸν ἐκ τῶν ὀρόβων πάλλει. τῦτο δὲ βεβαίως δίψαν παύει. τῦτο ὃ θάσιον οἶνον παλαιὸν, πέντε καὶ εἴκοσιν ὕδατος καὶ ἕνα οἶνον δίδου. τῦτο δὲ τρίφυλλον ᾖ σικυῶδες, ἐν ὕδατι καὶ χρίμνα χριθέων, βοέῳ δίδου. τῦτο δὲ σέλινα, ὅσον τρὶς τῇ χειρὶ συλλαβεῖν, καὶ ⓒ γλήχος δραχμίδας δύο ἑψῶν, ἐν ὄξεος κοτύλῃσι δέκα ὡς τρίτον μέρος λείπῃς. τῦτο μέλιτι καὶ ὕδατι κεραννὺς ὑδαρὲς, πιέτω, ἀδηφάγοντος δραχμίδα ἐμβαλὼν. τῦτο δὲ οὖρον αἶγὸς καὶ τὸν κοιλίαν λύει. τῦτο ὃ μῆλα βύδεα γλυκέα φλάσας, καὶ ἐν ὕδατι ἀποῤῥέξας, δίδου πίνειν τὸ ὕδωρ. τῦτο ὃ μῆλα κυδώνια ὡσαύτως ἑψῶν ἢ κοιλίην λελυμένην ἢ, ἐν πυρετῷ καυσώδει. ἰκτέρου ὃ ὄπτιβρόχοντος, ἀσταφίδος λύκης αὐτῦ γιγάρτων καὶ ἐρεβίνθων λύκου, ἡμικοτύλιον ἀμφοτέρων, καὶ χριθέων ἀχλλήδων ἴσον καὶ χυλοῦ ἴσον. ὕδατος κοτύλας δέκα. καὶ σέλινα. καὶ μίνθην. καὶ κρεῖνον, ὀλίγον ἑκάστου αἰωρήσας, ἕως αἱ ῥίζαι γλυκανθῶσι. καὶ ἀδηφάγου δραχμίδα ὕστερον ἐμβαλὼν, αἰθριάσας δίδου. τῦτο ὃ καὶ τοῖς τούτοισιν ὁμοίοις μιμεῖσθαι. πρὸς πάντα ὃ τῷ πυρέσσοντι ἡδύσματα δίδου, πλὴν εἴσιν αἷς χειλίαις μᾶλλον τῦ λέοντος ῥοιοῖσιν. τῦτο δὲ γλήχωνος δραχμίδας τρεῖς, σταλίνου διπλάσιον οἴνῳ κεκραμένῳ ἑψῶν, δίδου. τῦτο δὲ ὑρῆται, ⓒ ἅμα τὸν κοιλίην χολὴν ἄγει.

Cumini Æthiopici heminæ decimam partem, tribus aquæ semicongiis affusis decoquito. Lato pilofo olla oblita ad tertias feruefactum & refrigeratum, hoc ad omnem febrem ardentem aliamque febrem exhibeto. Aqua etiam cœlestis per se sola exhibita prodest. Ptisanæ heminam, aquæ congio affuso, ad dimidias coquito, deinde colatum iniecto apio, frigidum potui dato. Vina etiam alba ex vuis passis, aquosa exhiberi possunt. Vuarum passarum feces vinaceæ expressæ, dilutæ, ad idem valent. Vuæ passæ albæ exemptis vinaceis heminam, radicum pentaphylli manipulum contusum, affusis aquæ heminis viginti, ad dimidias decoquito, frigidum paulatim exhibeto. Farinæ hordei pleni crassiores partes ad chœnicem dimidiam, affuso aquæ congio, cùm crassiores farinæ partes iam intumuerint, manibus terito quoad aqua alba reddita fuerit, & adianti pugillo iniecto, nocturno sereno expositum præbeto. Trium aut quatuor ouorum candidum in aquæ congio subactum bibat. Hoc admodum refrigerat, & ægrum ad aluum subducendam etiam concitat. Hordei torrefacti probe loti chœnicem dimidiam, in aquæ congio bis aut ter feruefactam, frigidam exhibeto. Ptisanæ cremorem coctum tenuem, & vinum dulce exhibeto. Hoc non mouet. Cucumeris maturi sine cortice pollinem ex aqua propinato. Hoc vrinam mouet, refrigerat & sitim sedat. Eruum in aqua ante decoctum, deinde ollæ nouæ in maiore olla aqua plena impositum, alia eruo affusa aqua parum coquito, postea effusam tertiam partem, vbi eruum coctum fuerit, refrigeratum præbeto, ad cyathos singulos inspersa cucumeris & erui polline. Hoc indubitanter sitim sedat. Vinum Thasium vetus, aquæ quinque & viginti partibus, ad vnam vini partem admixtis, exhibeto. Trifolium, cucumeris pollinem, ex aqua in qua crassiores hordeaceæ farinæ partes maduerint, præbeto. Apij manipulos tres, pulegij pugillos duos, in aceti heminis decem, ad tertias decoquito, hoc melle & aqua admixta aquosum bibat, adianti pugillo iniecto, quod vrinam mouet & aluum soluit. Mala odorata dulcia contusa, aqua macerata, aquam potui exhibeto. Mala cydonia eodem modo macerata, si aluus in febre ardente soluta fuerit. At si morbus regius insuper inuaserit, vuæ passæ albæ detractis vinaceis, cicerum albo rum, vtrorumque heminam dimidiam, hordei Achillei tantundem, cnici tantundem, aquæ heminæ decem, apium, mentham, coriandrum, cuiusque parum, simul terito, quoad aqua leuiter dealbescat, postremò adianti pugillo iniecto, nocturno sereno expositum exhibeto. His etiam similia imitari poteris. Omnia autem nocturno sereno expositа febricitanti exhibeto, his exceptis quibus aluus plus æquo est fluida. Pulegij pugillos tres, apij duplum, vino aqua temperato decoquito & propinato. Hoc vrinam mouet bilemque per aluum educit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΝΟΥΣΩΝ

ὃ τέταρτον.

HIPPOCRATIS DE MORBIS,

Liber Qvartvs.

SEMEN ex omnibus tum viri, tum mulieris membris, ad hominis generationem veniens, & in mulieris vterum illapsum concrescit, ex eoque tempore accedente natura, humanam formam referens, procreatur. Habet autem tum mulier, tum vir, in corpore quatuor humidi formas ex quibus morbi oriuntur, qui nulla vi contingunt. Hæ verò sunt, pituita, sanguis, bilis & aqua. Ex hisq; non minima neq; debilissima pars ad semen confertur. Et postquam animal ex parentibus procreatum est, tot humoris formas, tum sani, tum morbosi, in se continet. Quæ verò ex vnaquaque forma, tum plura, tum pauciora in corpore contingunt, aperiam, & ex quo ægrotant, quodque morbi diebus imparibus iudicantur, & quænam sunt morborum principia, & quænam horum singula in corpore faciunt, & morbum adducunt, ex quo etiam rigor ipse febrilis contingit, quamq; ob causam post eum febris succedit. Ac primùm quidem quanam ratione bilis, sanguis, aqua, & pituita ex cibariis & potibus copiosiora & pauciora oriantur, demonstrare volo, hoc modo. Ventriculus vbi plenus existit, omnium in corpore fons est, vacuus verò ex corpore tabescente haurit. Sunt autem etiam quatuor alij fontes, ex quibus horum quisq; in corpus procedit. Postquam igitur hi fontes ex vẽtriculo acceperint, ipsiq; vacuati fuerint, ex corpore hauriunt. Trahit quoque ipsum corpus, cùm quid in se ventriculus habuerit. Sanguinis quidem certe fons est cor, pituitæ caput, aquæ lien, bilis locus in iecore. Atque hi sunt quatuor istorum humorum fontes, præter ventriculum. Ex his maximas habent cauitates caput & lien. In eo enim amplissimus locus est. Sed de hoc paulò pòst melius differam. Sic autem se res habet. In his omnibus quæ eduntur aut bibuntur, bilosi aliquid, & aquosi & sanguinis, & pituitosi inest, plus minúsve in hoc vel illo. Quam ob causam quæ comeduntur & bibũtur ad valetudinem inter se differunt. Atq; hæc quidem hactenus. Cùm quis comederit aut biberit, corpus ad se ex ventriculo commemoratam humiditatẽ attrahit, & fontes per venas de ventriculo trahunt, similis humiditas, similem, & in corpus distribuunt, non secus ac in plantis, similis humiditas ex terra similẽ attrahit. Sic enim in se varias & innumeras terra facultates habet. His namq; omnibus quæ in ipsa producuntur, cuique similem humiditatem præbet, velut & id quod producitur, sibi cognatione similem habet, & trahit vnumquodque ex terra alimentum, quale sanè ipsum est. Nam & rosa talem ex terra humiditatem trahit, qualis & ipsa facultate est, & allium talem ex terra humiditatẽ trahit, quale etiam ipsum facultate exiſtit, reliquaq; omnia quæ producuntur,

Τοῦ ἀνθρώπου ἐς τὴν γένεσιν ἀπὸ πάντων τῶν μελέων τῆς ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἐλθὸν τὸ σπέρμα, καὶ ἐς τὴν μήτρας τῆς γυναικὸς πεσὸν, ἐπάγη. χρόνου δ' ἡμερήσιου, φύσις ἀνθρωπηίδης ἐγένετο ἀπ' αὐτέου. ἔχει δὲ καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ, τέσσερας ἰδέας ὑγρὰς ἐν τῷ σώματι, ἀφ' ὧν νοῦσοι γίνονται. ὁκόσαι μὴ ἀπὸ βίης νουσήματα γίνονται. αὗται δὲ αἱ ἰδέαι εἰσὶ, φλέγμα. αἷμα. χολὴ. καὶ ὕδρωψ. καὶ ἀπὸ τούτων ἐς τὸ σπέρμα, οὐκ ἐλάχιστον οὐδὲ ἀσθενέστατον συνέρχεται. καὶ ὅτε τὸ ζῷον ἐγένετο καὶ ἔζω τοκῆας, τοσαύτας ἰδέας ὑγρὰς ὑγιηράς τε καὶ νοσερὰς ἔχει ἐν ἑωυτῷ. ἀποφαίνεω δὲ ὁκόσα ἐν ἑκάστῃ τουτέων τῶν ἰδεῶν ἐστὶ πλείω καὶ ἐλάσσω ἐν τῷ σώματι γίνεται. καὶ ὑπὸ τούτου νοσέουσι. καὶ ὅ, τι αἱ νοῦσοι κρίνονται ἐν τῇσι τριταιωῇσιν ἡμέρῃσι. καὶ αἵνες ἀρχαὶ τῶν νούσων εἰσὶ. καὶ ἑκάστη αὐτέων ἑκάστη ἐν τῷ σώματι ἐργασμένη τὴν νοῦσον ἐπάγει. καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτὸ ῥῖγος πυρετώδες γίνεται, καὶ διὰ τὸ πῦρ ὑποπίπτει μετ' αὐτό. ἐγὼ δὲ ἀποφαίνειν πειρήσομαι, πῶς ἡ χολὴ, καὶ τὸ αἷμα, καὶ ὁ ὕδρωψ, καὶ τὸ φλέγμα, πλείονα καὶ ἐλάσσονα γίνεται, ἀπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῶν πομάτων, ὅκῃσι ἕκαστα. Ἡ κοιλίη τῷ σώματι πάντων πηγή ἐστι πλείη ἐοῦσα. κενεὴ δὲ ἑλκομένη, ἐπαυρίσκεται ἀπὸ τοῦ σώματος τηκομένου. ἔλκει δὲ καὶ αὐτὴ τέσσαρες ἀφ' ὧν χωρέει τούτων ἕκαστον ἐς τὸ σῶμα. ἐστὶν οὖν αὐτῇ ἀπὸ τῆς κοιλίης λαβοῦσι, καὶ αὐτῇ ἐστὶν κενωθῆναι, ἀπὸ τοῦ σώματος ἐπαυρίσκεται. ἕλκει δὲ καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα, ἐστὶν ἡ κοιλίη τι ἔχῃ ἐν ἑωυτῇ. τῷ μὲν δὴ αἵματι ἡ καρδίη, πηγὴ ἐστι. τῷ δὲ φλέγματι, ἡ κεφαλή. τῷ δὲ ὕδατι, ὁ σπλήν. τῇ δὲ χολῇ, τὸ χωλεῖον, τὸ ὑπὸ τῷ ἥπατι. αὗται δὲ αἱ τέσσαρες τουτέοισιν ἔνεισι πηγαὶ, αὐτῇσι τῆς κοιλίης. ἀπὸ τούτων δὲ ἔνεισι κοιλάσματα, ἡ κεφαλὴ, καὶ ὁ σπλήν. βύρυχωδέη γὰρ ἐν αὐτῷ πλείστη ἐστίν. ἄλλα περὶ τούτου, ὀλίγῳ ὕστερον ἀποφαίνεω κάλλιον. ἔχει δὲ καὶ ὧδε οὗτος ἐν τοῖσι βρωτοῖσι καὶ τοῖσι ποτοῖσιν ἔνεστι πᾶσι, καὶ χολώδεός τι, καὶ ὑδρωποειδέος, καὶ αἱματώδεος, καὶ φλεγματώδεος. τῇ μὲν πλέον· τῇ δὲ ἔλασσον. διὸτι καὶ διαφέρει τὰ ἐσθιόμενα καὶ πινόμενα ἄλληλων ἐς τὴν ὑγείην. καὶ ταῦτά μοι ἐς τόνδε εἴρηται. ἐπὴν δὲ φάγῃ ἢ πίῃ ὁ ἄνθρωπος, ἕλκει τὸ σῶμα ἐς ἑωυτὸ ἐκ τῆς κοιλίης ἡ ἰκμάδος τῆς ἐνεούσης· καὶ αἱ πηγαὶ ἕλκουσι μέρος τῶν φλεβῶν ἀπὸ τῆς κοιλίης, ἡ ὁμοίην ἰκμάδα τὴν ὁμοίῃ, καὶ μεταδίδωσι τῷ σώματι, ὥσπερ ὅτι τῶν φυτῶν ἕλκει ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ὁμοίην ἰκμάδα τὴν ὁμοίῃ. ἔχει γὰρ ὧδε ἡ γῆ ἐν ἑωυτῇ δυνάμιας πολυτοίας καὶ ἀναρίθμους. ὁκόσα γὰρ ἐν αὐτῇ φύεται, πᾶσιν ἰκμάδα παρέχει ὁμοίην ἑκάστῳ. ᾗ γὰρ καὶ αὐτὸ ὅ φυόμενον αὐτῇ ὁμοίην τῇ ξυγγενὲς ἔχει. καὶ ἕλκει ἕκαστον ἀπὸ τῆς γῆς ξυφλὸν, οἷον περ καὶ αὐτὸ ὅ ἐστι. τὸ, τε γὰρ ῥόδον ἕλκει ἀπὸ τῆς γῆς ἰκμάδα τοιαύτην, οἷον περ καὶ αὐτὸ δυνάμει ἐστί. καὶ τὸ σκόροδον ἕλκει ἀπὸ τῆς γῆς ἰκμάδα τοιαύτην, οἷον περ καὶ αὐτὸ δυνάμει ἐστὶ, καὶ τ' ἄλλα πάντα τὰ φυόμενα,

ἕλκει

ἕλκει ἐκ τῆς γῆς καθ' ἑωυτὸ ἕκαστον. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο οὕτως ἦν, οὐκ ἂν ἐγένετο τὰ φυόμενα ὅμοια τοῖσι σπέρμασιν. ὅτῳ γὰρ τῶν φυομένων ἐν τῇ γῇ ἰκμὰς, καὶ ζυνῳδείαν, τοῦ δέοντος πολλῷ πλέων ὁτέῳ, νοσέει ἐκείνῳ τὸ φυτόν, ὅτῳ δὲ ἐλάσσων τοῦ χρεοῦ, ἐκείνῳ αὐαίνεται. ἰὼ δὲ ἐξ ἀρχῆς μὴ ἐόντι ἰκμάδος τῷ φυτῷ, ἰὼ ἔλκει καὶ τὸ συγγενές, οὐδὲ αὐξῆσαι δύναιτο. πρὸς ἔχει δὲ νοσηλείην, ὅτι εἰ μὴ ἔχει ἰκμάδα καὶ φύσιν τὸ φυτὸν, οὐ βλαστάνει τὴν ἀρχήν. ἡ γὰρ Ἰωνίη χώρη καὶ ἡ Πελοπόννησος, τοῦ ἡλίου τῶν ὡρέων οὐχ ἥκιστα κρατέει, ὥστε δύνασθαι ἐξαρκεῖν τοῖσι φυομένοισι Ⓦ ἡλίου. ἀλλ' ὅμως οὐ δύναται πολλῶν ἤδη πειρωζομένων, οὔτε ἐν Ἰωνίῃ, οὔτε ἐν Πελοποννήσῳ, σίλφιον φῦσαι· ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ, αὐτόματον φύεται. οὐ γὰρ ὅστις οὔτε ἐν Ἰωνίῃ οὔτε ἐν Πελοποννήσῳ ἰκμὰς τοιαύτη, ὥστε τρέφειν αὐτό. ὅτι δὲ πολλὰ καὶ ἄλλα, ὅσα τοῦ ἡλίου ἐξαρκέοντος αἱ χῶραι οὐ δύανται τὰ θερμαντόμενα τρέφειν, λεκτέον δὲ φύσιν αὐξόμενα, παρέχει καὶ τοῦτο σκέψασθαι ὁ μέλλων ἐρεῖν, ὁκόσοι χώρης χώρῃ κάρτα πλησιάζουσι διαφέρει ἐς τὸν οἶνον τοῦ ἡλίου ὁμοίως ἐξαρκέοντος. ἔνθα μὲν γὰρ τῆς γῆς ἰκμὰς ὅδε Ⓦ οἶνον ἡδὺν παρέξει. ἔνθα δ', οὔ. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα φυόμενα ἐν χωρίῳ ὧδε ὀλίγα. μεταρδέοντα δὲ ὁκόσοι ὀργυιὴν, ὧδε αὐξήσει ἕλκει φυόμενα. οὐ γὰρ ἔχει ἡ γῆ μεταρδέν τοιαύτην ἰκμάδα οἵην τοῖσιν ἀγρίοισι φυτοῖσιν ἐνεῖναι παρέχει. ἔστι γὰρ αὐτοῖσι, τὰ μὲν ἰώδεστερα, τὰ δ' ὑγρότερα, τὰ δ' γλυκύτερα, τὰ δ' ξηρότερα, τὰ δὲ τραχύτερα. ἄλλα δ' μυρία ἄλλως ἔχει. μυρία γὰρ ἐν αὐτῇ δυνάμιες εἰσί. ἐξ ἁπάντων τῶν γένεα ἐν τῆς γῆς τροφὸν ἕκαστον ἑωυτῷ ἕτερον ἑτέρῳ ὅμοιον ἔφυ, οὐδὲ μὴ συγγενές. ἄγρια δέ μοι δοκέει τοῦτο πάντα εἶναι. αὐτόματοι δ' ἡμέρωσαν ἐργαζόμενοι καὶ τροφορέοντες καὶ τὸ σπέρμα ἕκαστον. ἕλκει γὰρ ὁμοίη ἰκμὰς τὸν ὅμοιον. καὶ τρέφουσιν αὔξεται καὶ τρέφεται, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἑτέρῳ ὅμοιον ἔστι τῶν φυομένων, οὔτε ἴσον οὔτε ὅμοιον ἐκ τῆς γῆς ἰκμάδα ἕλκον. ἕλκει δ' ἕκαστον τῶν φυομένων βρωτῶν τε καὶ ποτῶν ἐκ ἑωυτοῦ, πολλὰς δυνάμιας ἀπὸ τῆς γῆς. ἐν πᾶσι δέ ἐστι φλεγματώδεος, καὶ αἱματώδεος. αὐτάγγειον δὲ τῷδε τεκμαιρόμενος, ὅτι ἀπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῶν ποτῶν ἐς τὴν κοιλίην χωρεόντων, ἕλκει τὸ σῶμα, αὐτὰς πηγὰς ὡνόμασα ἡ ὁμοίη ἰκμὰς τὸν ὅμοιον. σημήιον δὲ ἀποφαίνω ἕτερον τόδε· ὅστις ἕλκωσιν ἔχει καὶ ἑρπήματα ἢ ἄμα φέρῃ, ἤν τὸ φλέγμα γένηται ἐν τῷ σώματι. ἐπὴν οὖν φάγῃ τυρὸν, ἢ ὅ, τι ὀστέου, ἢ ἄλλο τι φάγῃ, ἢ πίῃ, ὅ, τι ὀστέου φλεγματώδες, αὐτίκα Ⓓ ὑπενόησα ὅτι τὸ σῶμα καὶ τὰ ῥῖνας. καὶ τῶν οὕτως γινώσκων πάντες ἐωρῶμεν. τοῦτο μὲν ἐλπίδα, ὅθεν ἐγὼ ἤρεα. φημὶ δὲ, ὁκόσοι ἐν τῷ βρώματι ἢ πόματι φλεγματώδες ἐσῆι, κενοῦσθαι τὴν κοιλίην ἐλθόντος, τὸ μὲν σῶμα ἕλκει ἐς ἑωυτό. τὸ δὲ κεφαλὴ κοίλη ἐοῦσα. ὡς δ' ὧδε σικύη ὑποκειμένη, ἕλκει τὸ φλέγμα, ἅτε γλίσχρον ἐόν. ἔπειτα δὲ τοῦτο τὸ ἕτερον ἀφ' ἑτέρου ἐς τὴν κεφαλήν. τὸ μὲν νέον φλέγμα τὸ γινόμενον ἐκ βρώματος, μένει ἐν τῇ κεφαλῇ, τὸ δὲ παλαιὸν ὁκόσῳ πλέων τοῦ νέου, ἐκ τούτου βιαζόμενον ἐξέρχεται. ἢν δὲ τοῦτο ἐπὴν φάγῃ ἢ πίῃ ὅ, τι φλεγματῶδες, ἀποχρήσεται φλέγμα· ἔχει δὲ ἡ τοῦδε οὕτως,

vnumquodque è terra quod sibi cognatum est trahunt. Quod nisi ita esset, quæ producuntur suis seminibus non essent similia. Cùm verò quod ex terra nascitur plus habet cognati humoris quàm conueniat, id ipsum ægrotat, quod verò iusto minus habet, illud marcescit. Ac nisi quod producitur ab initio habuerit, quem sibi humorem cognatum attrahat, ne succrescere quidem poterit. Quod verò id quod producitur, pullulare ab initio nequeat, nisi humorem secundum naturam habeat, id inde intelligitur, quod Ionia & Peloponnesus regio est, quæ pro anni temporibus non minimum à sole vritur, ita vt sol iis quæ è terra nascuntur satis esse possit, neque tamen fieri potest, etsi multi iam tentarint, vt in Ionia aut Peloponneso Laser producatur, cùm in Libya sponte producatur. Neque enim in Ionia, neq; in Peloponneso est huiusmodi humor, qui ipsum nutriat. Quòd verò multa etiam alia medicamenta regiones, etiamsi sol sufficiat, alere non possint, aliæ verò sponte producant, id quod dicturus sum considerandum præbet, quantum locus loco etiam valdè vicino ad vini suauitatem præstet, quamuis sol æqualiter sufficiat, cùm in hoc terræ humor sit qui vinum suaue exhibeat, in illo verò minimè. Sunt quoque agrestia non pauca in loco nascentia, quæ ad vlnæ spatium translata, non amplius produci comperias. Neque enim terra eiusmodi humorem translato accommodatum habet, qualem illa agrestibus plantis suppeditabat. In his enim sunt quædam magis virulenta, quædam magis humida, quædam dulciora, ficciora quædam, asperiora etiam quædam, aliaq; sexcenta aliter se habent. Innumeræ enim sunt in ea facultates. Ac propter eiusmodi genera, primùm nihil ex terra alteri simile producitur, quod cognationem non habeat. Ac mihi sanè hæc omnia agrestia esse videntur. Verùm ea homines cultura mitia reddiderunt, effeceruntq; vt quidque suo semini similem fructum ferret. Humor enim similis similem ex terra trahit, ex eoq; increscit & nutritur, & ex iis quæ ex terra producuntur, alterum alteri simile nihil est, neque æqualem, neq; similem humorem attrahit. Eorum autem singula quæ ad cibos aut potiones è terra producuntur, multas ad se è terra facultates trahunt, & in quoque aliquid pituitosi & sanguinei inest. Hac igitur ex necessitate adductus sum, quòd de cibis ac potibus qui in ventriculum veniant, corpus ad fontes nominatos trahit, similis humor similem per venas. Quòd verò vnumquodque per prædicta trahat, hoc aliud proferam argumentum, simulq; aperiam vnde pituita in corpore gignatur. Cùm quis caseum aut aliquid acre comederit, aut aliud quid pituitosum ederit aut biberit, confestim ei ad os & nares accurrit. Quod omnes ita contingere cernimus, idq; ex eo quod referam credere oportet. Asseuero autem quòd quicquid in cibo aut potu pituitosum inest, id vbi in ventriculum venerit, partim corpus ad se trahit, partim verò caput, quod cauum existit. Quod velut cucurbita corpori incumbens, pituitam attrahit, quæ cum viscosa sit, hanc alia ex alia ad caput sequitur. Et quæ quidem recens pituita ex cibo gignitur in capite manet, vetus autem à recente, cùm sit copiosior, vi illata expellitur. Eamq; ob causam vbi quis aliquid pituitosum ederit aut biberit, pituitam excreat. Habet autem hæc se res ad hunc modum.

Cùm quis quid pituitosum ederit aut biberit, si quod copiosum existit rursus non exeat, neque per os, neque per nares, id in capite manere, vel ex capite in corpus deferri, & ventriculum petere necesse est, & ad ventriculum peruenire. Et optimè quidem cesserit, si ad ventriculum peruenerit: cum stercore enim exierit. Siquidem copiosum & humidum fuerit, & stercus humidum reddiderit. Si verò paucum fuerit, id non fecerit. Quod si in capite permanserit, multum dolorem capiti exhibuerit, cùm in venis fuerit, paucum verò, id non fecerit. Copiosum autem aut paucum sui significationem exhibet. At verò si ad corpus deueniat, illic cum alio humore permiscetur, & si quidem copiosa pituita fuerit, cõfestim corpus grauarit, si verò pauca, non vtiq; grauarit, cùm nimirum corpus magnum sit, nisi aliud ei principium relinquatur. Succedente verò tempore, si quidem altera pituita accesserit, lædat vtique. Quòd si corpus ad vesicam & ventriculum transmittat, & hæc foras deferant, nihil ex ea mali habuerit. In hac igitur oratione demonstratum est, quomodo caput ex ventriculo pituitam trahat, & simile ad simile veniat, simulq; à me commemoratum est, quomodo & quá ob causam copiosior pituita in homine ex cibis & potibus gignitur. Nunc verò de bile dicendum, quomodo & quam ob causam copiosior in homine gignatur, & quomodo locus eius qui est in hepate, ipsam trahat. Ad hunc quidem modum se res habet. Cùm quis aliquid amarum aut alioqui biliosum & leue comederit aut biberit, tum copiosior bilis in hepate gignitur, tum confestim hepar dolet, quod pueri cor vocant, idq; fieri cernimus, & ex cibo ac potu cõtingere nobis apertum est. Siquidem omnem commemoratum humorem ex cibis corpus ad se attrahit. Locus autẽ qui est in hepate quicquid illic biliosi ineſt, ad se trahit. Et si derepente copiosa bilis extiterit, hepar homini dolet, & copiosa ex ventre gignitur. Hoc enim si contingit, vetus bilis propter multitudinem ad ventriculum fertur, & inde tormina in ventriculo oriuntur, & ipsius pars quædam per vesicam quidem, pars verò per ventrem foras procedit, sicq; paucissima in homine existit, & dolores cessant. Si verò horum neutrum contingat, primùm vetus bilis in corpus procedit, si quidem in ipsum transmittitur, & si copiosa fuerit, confestim reliquo humori permixta, de se significationem exhibet, sin pauca, minimè vtique grauarit, nimirum si corpus magnum sit, nisi aliquod aliud principium suboriatur. At successu temporis, si quidem altera bilis accesserit, plurimum hominem lædit. Quòd si minimè accesserit, eã corpus percolauerit, ita vt bilem & quæcunq; biliosa sunt demittat. Quę enim eduntur & bibuntur, alia aliorum sunt medicamenta. Ita sanè etiam quæ lædunt medicamenta, vbi aliud ex alio in ventriculum illapsum est, sua facultate causam habet, vt id quod superatum est foras expellat, ipsumq; lædat. Vbi verò ex his quæ in ventriculũ illabuntur, alia bilis cor-pori accesserit, inde morbus oritur. Hoc ego loco demõstraui, cur bilis & quam ob causam ex cibariis aut potibus copiosior oriatur, quodq; locus hepatis, quod biliosum est, quia simile, ex his quæ comeduntur & bibuntur, ad se attrahat. Nunc verò de aqua mihi dicendũ est qua ratione quamq; ob causam copiosior in corpore oritur, & quomodo eã ad se lien attrahit.

ἰωὼ φαγέντος τ' ἢ πόντος τῦ ἀνθρώπου ὅ, τι ἐστὶ φλεγμα-τώδες, μὴ ἐξέλθοι πάλιν, ἐὰν ὅσῳ πλέον ἐγένετο μήτε κατὰ τὸ σῶμα. μήτε κατ' ῥῖνας, ἀνάγκη ἐστὶ μένειν αὐτὸ ἐν τῇ κε-φαλῇ ἢ ἐς τὸ σῶμα καταλύειν ἀπὸ τ' κεφαλῆς καὶ ἐς τὸν κοιλίην ἀφικέσθαι, καὶ ἄριστον ἂν συμβαίνῃ, ἐὰν ἐς τὸν κοιλίην ἀφίκηται, ἐξέλθοι γὰρ ἂν σὺν τῇ κόπρῳ. Εἰ μὲν πολ-λὸν εἴη τὸ ὑγρὸν, ὑγραίνοι τὸν κόπρον, εἰ δὲ ὀλίγον, οὐκ ἂν ποιήσειεν. Εἰ δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ μένοι, πολλὸν ἂν πόνον παρέχοι τῇ κεφαλῇ, ἐν τῇσι φλεψὶν ἐόν. Εἰ ὀλίγον, οὐκ ἂν ποιήσειε τοῦτο. ὁπότερον μᾶλλον ἢ ἂν, ἢ πλέον ἢ ἔλασσον. ἰωὼ δὲ ἐς τὸ σῶμα ἀφίκηται, κεῖσε μίσγεται τῇ ἐνεούσῃ ἰκμάδι. καὶ μὴν πολλὸν ἐὼν τὸ φλέγμα, ἐσάσφει ἐς τὸ σῶ-μα αὐτίκα. ἰωὼ ὀλίγον, οὐκ ἂν ἐσάσφει, ἅτε μέγα τὸ σῶ-μα ἐὸν, εἰ μὴ ἐξ ἀρχῆς ἐνεπολείποι τὸ νῦν ἐόν. χρόνῳ δ' ἰωὼ μὴν ἕτερον ὁπότερον φλέγμα, σὺν οἷσπερ ἂν. ἰωὼ τὸ σῶ-μα τῇ κύσι καὶ τῇ κοιλίῃ διαφέρῃ, καὶ τοῦτο ἔξω διέσῃ, οὐδὲν ἂν κακὸν ἐξ αὐτέου φοιτῴη. ἐν τούτῳ μὲν οὖν τῷ λόγῳ ἀποπέφανται ὅκως ἡ κεφαλὴ ἕλκει τὸ κοιλίης φλέγμα ἕλκει τε ὅμοιον ἐρχεται πρὸς τὸ ὅμοιον. καὶ ἅμα ἐδηλώθη μοι, ὅ-κως τε ἐξ ἀνθρώπου γίνεται ἀνθρώπῳ, ἀπὸ τῶν ἑρπυζόντων καὶ τῶν ποτῶν. νῦν δ' ἐρέω περὶ χολῆς, ὅκως τε καὶ διὰ τί πλείων γίνεται ἐν τῷ σώματι. καὶ ὅκως ἕλκει τὸ χωρίον αὐτέου, τὸ ὀπὸ τὸ ἧπατος ἔχει δ' οὕτως. Ἐπὴν φάγῃ τε πίῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅ,τι ἐστὶ πικρὸς, καὶ δηλος χολώδης, καὶ κόψον, πλείων καὶ ἡ χολὴ γίνεται ὀπότε τοῦ ἥπατι. καὶ αὐτίκα διήκει τὸ ἧπαρ, ὅ-περ καὶ παῖδες καρδίην καλέουσι. καὶ τοῦτο εἰσιδεῖν μοι γί-νόμενον. καὶ ἐμφανὲς ἡμῖν ἐστιν, ὅτι ἀπὸ τῦ βρώματος ἢ τῦ ποτῦ ἐγίνετο, ἕλκει μὲν γὰρ τὸ σῶμα ἐκ τῶν ἀπὸ τῶν βρωμάτων τὴν πᾶσαν ἰκμάδα τὴν ἐνεμηθέν. ἕλκει δὲ καὶ τὸ χωρίον τὸ ὀπὸ τοῦ ἥπατος ἑαυτό, ὅτι καὶ αὐτὸ καὶ χολώδες ἐστὶν. καὶ ἰωὼ ἐξαπίνης πολλὴ γίνηται ἡ χολὴ, ὀδυνᾶται τὸ ἧπαρ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀπὸ τῆς νηδύος πλέ-ον γίνεται. τούτου γὰρ γινομένου, ἔρχεται ἀπὸ τῆς παλαιᾶς χολῆς μέν τι τὴν πληθὺν ἐς τὴν κοιλίην, καὶ τρέφος ἐκ τούτου τῇ κοιλίῃ γίνεται. καὶ ἐξέρχεται αὐτίκης, τὸ μὲν κατὰ τὴν κύσιν, τὸ δὲ κατὰ τὴν κοιλίην, καὶ οὕτως ἐλάχιστον ἐς τὸν ἄνθρωπον γίνεται. ἐν πάντα δὲ τὰ πόνοι. ἰωὼ τούτων μηδὲν ἕτερον γίνηται, χωρέει τὸ τρέφος ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἐς τὸ σῶμα. διαδίδοται γὰρ ἐς αὐτό. καὶ μὲν πυλὺ ἔῃ, αὐ-τίκα ὁπόταν μεταβάλῃ τὴν μὴν ὑγρῷ. ἰωὼ ὀλίγη, οὐκ ἂν ἐσάσειεν, ἅτε μέγα τὸ σῶμα ἐὸν, ἰωὼ μήλις καὶ μὴν ἀρχὴ ἐπιγίνηται. χρόνῳ δὲ ἰωὼ μὲν ἑτέρη χολὴ ὁπόταν γίνηται, πλείω σίνεται ἄνθρωπον. ἰωὼ δὲ μὴ ὁπόταν γίνηται, δίκη θήσειεν αὐτὸ τὸ σῶμα, ὥστε τὴν χολὴν προσιέναι. ἄλλα δέ ἐστι χολώδεα, ἕτερα γὰρ τῶν ἑτέρων τὰ ἐδώδιμα καὶ πινόμενα φάρμακά ἐστιν, οὕτω δὴ καὶ τὰ μέλα ὀχέα σπερμάτα φάρμακά ἐστιν, ὑφ' ἑτέρου ἕτερον ἐσπεσὸν ἐς τὴν κοιλίην τῇ ἐωυτοῦ δυνάμει, αἰτίην ἔχον τὸ κατηφὲν ἔξω καὶ σπέσθαι τοῦτο. ἐπὴν δὲ ὁπόταν μέλη χολὴ ἐν τῷ σώματι ἀπὸ τῶν ἐς τὴν κοιλίην πιπτόντων, νέος ἐν-τεῦθεν γίνεται. ἐν τούτῳ δὲ ἐγὼ ἐπεσήμηνον, ὅκως ἡ χολὴ, καὶ διὰ πλείων γίνεται ἐν τῷ σώματι ἀπὸ τῶν βρωμάτων καὶ τῶν ποτῶν. καὶ ὅτι ἕλκει ἐς ἑωυτὸ χωρίον τὸ ὀπὸ τοῦ ἥπατι καὶ τὸ ὅμοιον τὸ χολώδες ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν. Νεῦν δὲ ἐρέω περὶ ὕδρωπος, ὥστε καὶ διὰ πλείων γίνεται ἐν τῷ σώματι. καὶ ὅκως ἕλκει ὁ σπλὴν ἐς ἑωυτόν.

Φημὶ

φημὶ ὃ ἐπιὼν ὁ ἀνθρωπος πίνῃ πλέον, ἕλκειν ἐς ἑωυτὸν ἐκ τῆ κοιλίης τὸ ὕδατος, καὶ τὸ σῶμα καὶ τὼ ἀπλιῶα. καὶ ἐὼν πλείον ἕλκυσιν τὸ χωρέοντος πονέειν αὐτίκα τὸν ἄνθρωπον. καὶ τοῦτο ἐσαίοισι γινόμενον, ὁκόσοι ἀπλιώδεες τῶν ἀνθρώπων εἰσίν. ἐπιὼν ὃ ἕλκυσιν ὁ ἀπλιὼ ἀρίστα μὲν[17] εἰ ἐν τῇ κύστι δυηται ἀπὸ τὸ ὕδατος τὸ παλαιὸν τὸ ἐνεόντος ἐν τῷ ἀπλιῶι ἢ τῇ κοιλίῃ, ἐς τοῦτο ἐκδυήσεται. καὶ τὰ αἰῶα γὰρ χωρέα ὀκου ἀποκαθαίρεται τὸ ὕδωρ ἀπὸ τὸ ἀπλιώος, ἐὼν μὴ ὁκόσον δὴ ἐν τοῖς ἀγγείοις ἐνεόν ἐστι τοῖσιν ἀπὸ τὸ ἀπλιώος· ἀλλ' οἷα ἐστὶν ἀποκάθαρσις ἐς τὸν κοιλίαν καὶ ἐς τὸν κύστιν. ἐὼν δὲ τοῦτο μὴ βέρεθρα ᾖ, μὴ δὲ δυηθῇ ἔξω, ἀπὸ τὸ ἀπλιώος ἔρχεται τὸ ὕδωρ ἐς τὰ κάτω. κεῖται μὲν γὰρ τῇ μήτρῃ ἐκμαδί. κἀὼν μὲν ὀλίγον ἔῃ, οὐκ ἂν ἐσάσειεν, μηδ' ἀποδυῇ ἂν ἀπὸ τὸ σώματος ἐς τὸν κύστιν, ἐς δὲ τὸν κοιλίαν ἀφ' φλεβῶν. ἐὼν γὰρ ὁκόταν τοῦ καταστένωσαι πολλαί, αἱ ἕλκουσιν ἐς ἑωυτὰς ἐκ τῶν κάτωθεν χωρέων, ἐπὴν ξηρότεραι γένωνται[18], ἦν μὲν ἢ. ἐὼν δὲ γένηται ἕτερον ὕδωρ, ἐς μὲν κοιλίην καὶ κύστιν ἀποδυῇ ἔξω, ἀείρηται ὁ ἀπλιώ. ἐς δὲ τὰ κάτω τὸ σώματος ὀδυνώδεα γίνεται. τοῦτο δὲ μοι ἐδήλωται, ὁκόσα τε ἐς δίψαν τὸ ὕδωρ πλέον γίνεται ἐν τῷ σώματι ἀπὸ τὸ ποτοῦ. ἐς ὁκόσα ὁ ἀπλιὼ ἕλκει. νῦν δὲ ἐρέω ὁκοῖα αἵματος ὁκόσα τε ἐς δίψαν πλέον γίνεται ἐν τῷ σώματι. ἐπὴν ὃ πίνῃ ἢ φάγῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅσα ἐστὶν αἱματώδεα, ἕλκει μὲν ἐς ἑωυτὸ. ἕλκει δὲ καὶ ἡ καρδίη τὸ αἱματώδεα ἐς ἑωυτήν. ἐς ἐπιὼν πλέον ἐρύσηται, γίνεται οἱ τῇ καρδίῃ πόνος. στερεὸν γὰρ τὸ χρῆμα ἐς πυκνόν ἐστιν ἡ καρδίη, ἐς δὲ τοῦτο ὁ πονέει. ἐς δὲ αὐτῆς παχείαι φλέβες τείνουσιν αἱ σφάγιαι καλεόμεναι, ἐς ἃς ταχέως ἐὼν πλέον προσχύνηται, δύσπνοος τὸ αἱματώδεες. ἐς πιμπλάμεναι κεῖναι, τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ σώματι διδόασιν ἐν τάχει. ἐς ἐπιὼν φάγῃ ἢ πίῃ, ὅσα ἐστὶν αἱματώδεα, αὐτίκα αἱ σφάγιαι φλέβες ἀείρονται. ἐς τὸ προσωπον ἐρυθρὸν. προσχυνομένου δὲ τῇ καρδίῃ ἐς τὸ σώματι τὸ αἵματος πλείονος τὸ ἱκανοῦ, ἀπὸ τῶν χρωτῶν ἐς τῶν ποτῶν, καὶ μισγομένου τοῦ ἀνὼ ὑγροῦ, ἐὼν μὴ ἀπ' αὐτοῦ ἐξέλθῃ καὶ τὴ κοιλίῃ ἢ καὶ τὴ κύστιν, μισγὼ τῇ ἀνὼ ἰκμάδι, ἐν τοῦ σώματι πόνον παρέχει. ἐὼν δ' ὀλίγον προσχύνηται, ὀκνὴ ἐσάσειεν ἂν τὸ σῶμα. χρόνῳ δ' ἀναδίδοται ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὴ κοιλίην ἢ καὶ τὰς ῥῖνας. ταῦτα δ' διηθεῖ ἔξω, ἐς ἀσινέες γίνονται, ἐὼν δ' ἐς ὀλίγον πλέον γλυκὺ, ὀδυνῶδες γίνεται. ὁκοῖα δ' πλέον τὸ αἷμα γίνεται, ἡμιλύθυται μοι. τέσσαρα ἐόντα, τό τε αἷμα καὶ ἡ χολὴ καὶ τὸ φλέγμα καὶ ὁ ὕδρωψ, ἀποπέφανται τοῦτο πάντα ὁκόσα τε ἐς δίψαν πλέον γίνεται ἐν τοῦ σώματι ἀπὸ τῶν χρωτῶν ἐς τῶν ποτῶν. ὅτι δὲ γίνεται ἀπὸ τούτων, σημεῖον τόδε ἐστίν. εἰ ἄνθρωπος ὀλίγα ἐσθίει ἐς ὀλίγα πίνει. σοφιζόμενον τοῦτο νοῦσον ἐπάγει. καὶ τοῦτο μὲν ἐς τοῦτό μοι εἴρηται. πρόσθεν δέ μοι δεδήλωται τῶν σιτίων, ἐς ὁκόσα τοῦτο ἐλάσσονα γίνεται. δηλώσω δὲ καὶ αὖτις κάλλιον ὀλίγῳ ὕστερον. τὰς δὲ πηγὰς ἃς ὠνόμασα, αὗται τοῦ σώματος, ὁκόταν μὲν πλήρεες ἔωσιν, ἀεὶ διαδιδόασιν. ὁκόταν δὲ κενωθῶσιν, ἀναίσασται ἀπ' αὐτῶν. οὕτω δὲ καὶ ἡ κοιλίη ποιέει. ἔχει γὰρ οὕτως, ὥσπερ εἴ τις εἰς χαλκεῖα τρία ἢ πλείονα ὕδωρ ἐγχέας, καὶ σωλῆνας ὡς ὀπτὴ ὁμαλωτάτου χωρίου, καὶ συναρμόσας ὡς κάλλιστα ἀφθίτῳ, αὐλοὺς συναρμόσας ἐς τὰ τρυπήματα. ἐς ἐγχέηι σύριγγι ἐς ἓν τῶν χαλκείων ὕδωρ μέχρις οὗ πλησθῇ ἀπὸ τὸ ὕδατος πάντα. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἑνὸς, ῥέοντα ἐς τὰ λοιπὰ χαλκεῖα μέχρις ὅτου καὶ τὰ ἄλλα πλησθῇ. ἐπὴν δὲ πλήρεα γένηται τὰ χαλκεῖα,

Asseuero autem quod vbi quis ampliùs biberit, corpus & lien aquam ex ventriculo ad se attrahunt, & si plus æquo traxerint, confestim hominem laborare, idque ita contingere sentiunt, quicunque lienosi sunt. At vbi lien traxerit, optimè quidem cesserit, si vetus aqua quæ in liene aut ventriculo inest, ad vesicam percoletur, & isthac veluti per colum effundatur. Neque enim per superiora loca aqua de liene expurgatur, nisi certè quantum in vasis inest, quæ à liene procedunt, sed in ventriculum & vesicam repurgatio fieri potest. Hæc autem nisi fluida fuerint & foras percolentur, aqua de liene ad inferiores partes fertur, illicóque reliquo humori commiscetur. Et siquidem pauca fuerit, minimè vtique grauarit, sed de corpore ad vesicam & ventriculum per venas percolabitur, multæ enim ex eo deferuntur, quæ vbi ficciores quàm antea fuerint, ad se ex inferioribus partibus trahunt. Quòd si altera aqua oriatur, neque ventriculus, neque vesica foras percolet, lien attollitur, & inferiores corporis partes dolore affliguntur. Istaque à me dicta sunt, quomodo & quam ob causam aqua copiosior ex potu in corpore oriatur, & quanam ratione lien trahat. Nunc verò quomodo & quam ob causam sanguis copiosior in corpore gignatur dicendum est. Cùm quis quid sanguineum biberit aut comederit, id totum quidem ad se corpus trahit. Trahit autem etiam cor ad se quod sanguineum est, neque vbi copiosius attraxerit, cor afficitur. Cor enim cùm sit solida quædã res & densa, eam ob causam minimè dolore affligitur, ex eóque venæ crassæ, iugulares dictæ, feruntur, in quas quod sanguineum est confestim transmittitur, si copiosius accesserit, illæque impletæ, capiti & corpori celeriter distribuunt. Cumque quid sanguineum comederit aut biberit, confestim iugulares venæ extolluntur, & facies rubet. Cordi autem & corpori vbi ex cibis ac potibus plùs æquo sufficiens sanguis accesserit, reliquoque humori ammixtus fuerit, nisi per ventrem aut vesicã reliquo humori permixtus exierit, corpori dolorem exhibet. At si paucus accedat, vtique corpus minimè grauarit, procedente verò tempore ab ipso ad ventriculum aut ad nares transmittitur, quæ foras excolant, nihilque lædunt. Si verò paulatim copiosior euadat, morbosus redditur. Quanam autem ratione copiosior sanguis gignitur, à me expositum, cúmque quatuor in corpore existant, sanguis, bilis, pituita, & aqua, hæc omnia quomodo quámque ob causam ex cibis & potibus copiosiora gignerentur, à me est demonstratum. Quòd verò ex his gignantur, hoc constat argumento, quòd si quis pauca edat, & pauca bibat, nullum ei morbum adfert. Atque de his quidem hactenus. In quo etiam intelligenti à me demonstratum est, quomodo hæc pauciora fierent, quod & melius paulò post declarabo. Quos verò appellaui fontes, ij cum pleni fuerint, semper in corpus transmittunt, cùm verò vacui ab ipso vndique obsidentur. Sic etiam & ventriculus facit, habétque se res ad hunc modũ, velut si quis affusa in tria aut plura vasa ænea, aqua, ea quàm planissimo loco statuat, & quàm optimè coaptata disponat, cõiunctis ad foramina fistulis, sensimque in vnum vas aquam donec omnia impleta fuerint affundat. Ex vno enim in reliqua vasa defluet, quoad cetera etiã impleta fuerint. Plenis verò vasis,

si quis ex vno aquam exhauriat, viciſſim contra refluat aqua in vas æneum, & rurſus aqua ex vaſis vacuabitur, quemadmodum eam exceperunt. Ita ſanè & in corpore ſe res habet. Vbi enim cibi & potus in ventriculum deciderint, corpus ex ventriculo hauſit, ſimúlque cum fontibus expletur. At vbi ventriculus vacuatur, rurſus retrò humor redditur, quemadmodum etiam acceperat, non ſecus ac ex aliis vaſis in vnum vas. Venæ enim multæ & crebræ, aliæ quidem tenuiores, aliæ craſſiores, per totum corpus feruntur. Hæ quandiu homo viuit, apertæ ſunt, & nouum humorem excipiunt & emittunt. Eo mortuo conniuent & extenuantur. Quoad igitur homo viuit, corpus quidem ex ventriculo, ſi quid in ſe habuerit, haurit, hauriunt & fontes, & expleti corpori tranſmittunt. Niſi enim corpus humiditatem ex ventriculo attraheret, ſed ſoli fontes, neque ad corpus tranſmitterent, non vtique ſufficiens haberet corpus alimentum, ſed parcius. Neque enim alimentum amplius haberent, quod in corpus fontes diſtribuerent. Ac niſi fontes iſti adeſſent, dum comedimus aut bibimus, non vtique certò dignoſceremus quid in cibo & potu ſuaue eſſet aut inſuaue, hac neceſſitate, quam dicam, coacti. Hæc nimirum loca cùm parua ſint, & intra reliquum corpus collocata, priùs quàm vnumquodque impleatur, ſua ipſius facultate reliquo corpori ſemper denunciat, quid ex his quæ comeduntur & bibuntur, bilioſum, pituitoſum, ſanguineum & aquoſum ſit. Ex his enim ſingulis, quicquid in cibo & potu plus iuſto adfuerit, illos nobis inſuaues reddit, quæ verò maximum ſui deſiderium faciunt, ea ratione ſuauia ſunt. Quod ſi ex fontibus aliquis cibo aut potu indigeat, ea ratione etiam corpus ab his attrahet, donec humor iuſto paucior euadat, túncque quis comedere aut bibere deſiderat, quod portionem illam expleat, & reliquis æqualem faciat. Eamq; ob cauſam cùm multum edimus aut bibimus, interdum cibum aut potum appetimus, nihilque ſuauius ſumimus, quàm quod appetimus. Vbi verò cibum ſumpſerimus, humorq; quoad eius fieri potuerit, in fontibus & corpore adequatus fuerit, tunc in eo appetentia ſedatur. Ac de his quidem hactenus. Quòd verò in loco quidem qui eſt in hepate, ex cibis & potionibus ſola bilis ſecernitur, ita etiã ſe res habet. Venulæ enim cùm debiles & tenues exiſtant, alium humorem craſſiorẽ & grauiorem attrahere nequeunt, ſimulque ea non eſt loci capacitas, vt ibi alius humor conſiſtat, hicq; locus bili natura maximè familiaris eſt. Propterea q; nullus in eo alius oritur morbus, niſi quem καρδιωγμὸν, hoc eſt, cordis morſum vocant. At verò caput, cor, & lien, omnis humoris participes ſunt. Vnumquodque, niſi ægrotet, plurimum eius qui cuique natura ineſſe dictus eſt, particeps fit, caput quidem pituitæ, cor ſanguinis, lien aquæ. Venæ etiam amplæ & craſſæ, & clauicularum in modum intortæ, ad ſe alium humorem attrahunt, ita vt vbi traxerint alium alius ſequatur. Et cordi quidẽ vicinæ ſunt iugulares venæ craſſæ, in quas ſi quid ei plus iuſto acceſſerit, celeriter diſtribuitur, hæ verò reliquo corpori tranſmittunt, ſimulque cor ipſum ſolidum & denſum exiſtit, adeò vt ab humore affligi nequeat,

[19] ὡ῀ς ἀπὸ τ῀ ἑνὸς ἀπῤῥύσῃ τὸ ὕδατος, αὖ πὰ ποδὼσειεν ὀπίσω ῥέον τὸ ὕδωρ ἐς τὸ χαλκεῖον. καὶ χενεὰ ἔσ῀αι τὰ χαλκεῖα πάλιν ὥσ῀ερ καὶ ἐδέξα το. οὕτω δὴ καὶ ἐν τ῵ σώματι ἔχει. ἑπὼ γὰρ ἐς κοιλίην πέσῃ τὰ βρώματα καὶ τὰ ποτὰ, ἐπαυείσκε[1] τὸ σῶμα ἀπὸ τ῀ κοιλίας, καὶ πλήθου[2] σαν τ῅σι πηγ῅σιν. ἐπὼ δ' ἡ κοιλίη κενωθ῅αι, ἀποδίδο[3] αὖ῀ις ὀπίσω ἡ ἰκμὰς, ὥσ῀ερ καὶ ἐπεδέξα το, ὡς ἐκ τ῵ν ἀγγείων ἐς τὸ ἐν χαλκεῖον. φλέβες τε γὰρ εἰσὶ σχεδὸν πάντος τ῀ σώματος πίνουσαι, αἱ μὲν λεπ῀ότεραι. αἱ δὲ πα χύτεραι πολλαὶ καὶ πυκναί. αὗ῀αι δὲ μέχρις οὗ ἂν ζῴη ὁ ἄν῀ρωπος, ἀνεῴγασι, καὶ δέχον῀αι, καὶ ἀφιᾶσί τε καὶ νέον ὑγρόν. ἐπὼ δ' ἀποθάνῃ, συμμύουσι καὶ γίνον[4] λεπ῀αί. μέχρι μὲν δὴ῀ων ζῴη ὁ ἄν῀ρωπος, ἐπαυείσκε[5] μὲν τὸ σῶμα ἀπὸ τ῀ κοιλίης, ἐπὼ δ' ἔχῃ ἐν ἑωυτῇ. ἐπαυείσκον῀αι δ' αἱ πηγαὶ καὶ πιμπλάμεναι σχεδιδόασι τ῵ σώματι. εἰ γὰρ τὸ σῶμα μὴ ἔλκῃ ἀπὸ τ῀ ἰκμάδος τ῀ κοιλίης, ἀλλ' αἱ πηγαὶ μόναι,[20] καὶ ἐς τὸ σῶμα μὴ ἐδίδοσ῀, οὐκ ἂν εἶχε τὸ σῶμα τροφὴν ἐρχέουσ῀, ἀλλὰ ἐλάσσονα. οὐ γὰρ ἂν ἔτι εἶχεν τ῵ σώματι τὴν τροφὴν διεκδιδοῦσαι πηγαί. αἱ δ' πηγαὶ κ῀ῶ῀αι εἰ μὴ ἦσαν, ἐσθίον῀ες ἂν καὶ πίνον῀ες, οὐκ ἂν διεγινώσκομεν ἀτρεκέως, οὔτε ὁ, τι ἡδύ ἐσ῀ι, οὔτε ὁ, τι ἀηδές. καὶ ἀνάγκῃ τοιῇδε, ἐὼ μὴ῀ω ἐρέω. τ῵ῦτα τὰ χωρία ἅ῀ε μικρότερα ἐόν῀α, καὶ ἔνδοθεν τ῅ σ῀ήθεος σώματος,[21] ἀεὶ καὶ πρὸς τὸ ἐσάπαν ἔκαστον καὶ τ῅ι ἑωυτοῦ δυνάμει, ἐμπιμπλᾷ τ῵ν σώματι τ῵ν ἐσθιομένων καὶ πινομένων, ὅ, τι τε χολώδες ἐσ῀ι, καὶ ὅ, τι φλεγματῶδες, καὶ ὅ, τι αἱματῶδες, καὶ ὅ, τι ὑδροπο῀ές. τούτων γὰρ ἡμῖν, ὅ, τι ἂν ἑκάστου πλέον τ῅ χρεὸς ᾖ, καὶ, ὃν τοῖσι ποσὶ καὶ ὃν τοῖσι βρωτοῖσι, κεῖνα οὐδὲ ἡδέα γίνε῀αι. ἄα῀α δὲ χαλίζῃ μάλισ῀α, καὶ τ῅ῦτα κεῖνα ἡδέα ἐσ῀ὶν. ἐὼ δ' βρω῀῵ν καὶ πο῀῵ν ἐνδεήσει τ῵ν πηγέων ὅ, τι, καὶ τὸ σῶμα ἐλκύσῃ ἀπ' αὐτέων, τέως δὲ τοὐγγὺς ἔλασσον τ῅ χρεὸς γλίσ῀ηται, τό῀ε ἱμείρε῀αι ἂν῀ρωπος, καὶ φαγέειν ἢ πιέειν τοιοῦ῀ον, ὅ, τι τὸν μέρεα ἐκεῖνα ὅπι πλήσῃ, καὶ ἰσώσει τ῅σιν ἄλλ῅σιν. καὶ ἅλ῀α τὰ῀α βεβρωκότες πολλὰ ἢ πεπω κό῀ες, ἔσ῀ι ὅ, τι ἱμειρόμεθα ἢ βρω῀ὸ ἢ πο῀ό, καὶ ἄλλο οὐδὲν ἂν ἡδέως φάγοιμεν, ἐὰν μὴ ὅ, τι ἱμειρόμεθα, ἐπὴν ᾖ φάγωμεν καὶ ἰσωθῇ ἰκμὰς τ῅ῦτα αὐξα ὰ ἐν τ῅σι πηγ῅σι καὶ ἐν τ῵ σώματι. ὅ τε[22] πέπαυ ται ὁ ἵμερος. καὶ τ῅ῦτα μὲν ἐς χρεὸς μοι εἴρη ται. ἔχε δ' καὶ τόδε. ὅ τι ἐς μὲν τὸ χωρίον τὸ ὑπὸ τῷ ἤπα ι, ἀπὸ τ῵ν βρω῀῵ν καὶ τ῵ν πο῀῵ν ἀποκρίνε ται ἡ χολὴ μόνον. τὰ γὰρ φλέβια ἀδενέα ἐσ῀ὶ λεπ῀ὰ ἔσ῀ ἀρχό῀α οὐ δυνά[23] ἕλκειν τ῀ σώματος ἰκμάδα παχυτέρῃσι καὶ βα ῦτέρῃσι ἕδρῃσι. καὶ ἅμα θύρη σι οὐκ ἔσ῀ι τ῅ σώματος ἰκμάδι, ὥσ῀ε ἐν τ῅τῳ τ῵ χωρίῳ εἶ). σωφ῀ές τε ἐσ῀ι τ῅ χολ῀ τ῅το τὸ χωρίον καὶ φύσιν μάλισ῀α. καὶ ὅλως τ῅το ἐν αὐτῷ οὐδεμιῇ νό σος γίνε[24] σθαι, ἢ ἐὼ ἂν α καρδιωγμὸν καὶ ἄν῀ρω ποι καλέουσιν. ἡ δὲ κεφαλὴ καὶ ἡ καρδίη ὁ αὐλίω, μετέχουσι τ῅ς ἰκμάδος πάσης ἕκα σον, ἐὼ μήτε νοσέῃ μετέχ῀ πλείσ῀ων καὶ φύσιν τὴν ἑωυτ῀ τ῵ν ἐρχομένων ἢ μὴ κεφαλή, ὃ φλέγματος. ἡ δὲ καρδίη, τ῀ αἵματος. ὁ δὲ αὐλίω, τ῀ ὕδατος. ἕλκουσι δὲ καὶ τ῅ς σ῀ήθεος ἰκμάδος αἱ φλέβες ἑωυτάς, βύρσαι, καὶ παχεῖαι καὶ ἑλικοειδέες ἐοῦσαι. ὥσ῀' ἐπὼ ἕλκωσιν, ἕπε ται ἕτερον ἑτέρῳ τ῅ς σ῀ήθεος ἰκμάδος. καὶ τῇ μὲν καρδίῃ, σπλησιάζουσιν αἱ σφάγιαι φλέβες, παχεῖαι οὖσαι, ἐς ἃς ἐσφύδε ται τὰ χόως, ἐπὼ ἂν πλῆθος τὸ καρδιῇ πρόσ῀ηται. αἱ δὲ τ῵ σ῀ήθεϊ σπλησιάζουσι καὶ ἅμα αὐτῇ ἡ καρδίη φρένες καὶ πυκνή ὑ῀ιν, ὥσ῀ε μὴ νοσέῃ μετὰ τ῅ς ἰκμάδος.

καὶ

καὶ τῶν νόσημα ἐν τῇ καρδίῃ οὐδὲν γίνε). ἡ δὲ κεφαλὴ καὶ ὁ σπλὴν, μάλιστα ὑπονοά ὑστ. νοσεῖ γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν φυσάντων, ὅταν πλείονα προσγένηται τοῦ καιροῦ, νοσεῖ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης ἰκμάδος. φλέβες γὰρ ἐς αὐτὰ παχεῖαί τε καὶ πολλαί εἰσι. καὶ αὐτὰ φλεβώδεα καρτερά ὑστ καὶ ἔγκοιλα, ὥστε βυρυχωείλου καὶ τῇ ἄλλῃ ἰκμάδι ἐν αὐτῇσιν εἰ) χωρεούσῃ κατ' ὀλίγον καὶ μισγομένῃ τῇ φύσει ἐούσῃ. ὥσπερ ἐν ἀγγείῳ μεγάλῳ βυρυχωείη ὑστ πολλῇ, ἢ ἐν μικρῷ. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἢ ἐν σπλῆνι, ἔχει. βυρυχωείη γὰρ τούτων τῶν χωρίων μάλιστα ἐν αὐλοῖσιν ὑστ. ἢν δὲ πληθύωσιν ἰκμάδος αἱ φλέβες αὐλῶν, ἀπ' ἐκείνης ἐν αὐλοῖσι νοῦσοι γίνεται. ταῦτα δέ μοι ἐς τοῦτο εἴρηται νεῦ. ἐθέλω δὲ ἀποφῆναι κάλλιον, ὅκως ἑκάστη ταύτης τῆς ἰκμάδος ἐν τῷ σώματι ἐλάσσων γίνεται. τέσσερα μὲν δὴ ὑγρὰ ἐόντα ἀπέδειξα τὸν ἄνθρωπον συνόλμια. τέσσερες δὲ σφι πηγὰς λέγω εἶ), ἧσιν ἀποκαθαίρεται ὁ ἄνθρωπος τούτων ἕκαστον, ταῦτα δὲ ὑστ, τὸ, τε στόμα, καὶ αἱ ῥῖνες, καὶ ὁ ἀρχὸς, καὶ ἡ οὐρήθρη. ἢν ἐσιόν τις πλείων γένηται τῆς ἰκμάδος τῆς πονεούσης, ἢν ἀποκαθαίρηται ὁ ἄνθρωπος ταύτῃ, ὀλιγίη μὲν νοῦσος πίεζει ἀπὸ ταύτης. ἢν ἢν ἡ κοιλίη πλήρης ᾖ, τηκομένου τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς ἰκμάδος, καταῤῥεῖ ἐς αὐτὴν ἢν ἔξω ἔρχεται κατὰ τὰ τῶν χωρίων ῥοῦτον. καὶ ἀμφὶ ταῦτα δὴ ὑγρὰ ἐλάσσονα γίνεται ἐν τῷ σώματι. τὸ γὰρ σῶμα ὥσπερ μοι καὶ πρόσθεν εἴρηται, τὴν κοιλίην ὑπιδιδοῖ, ἐσιόν κενεὴν ἐᾷ. καὶ ἐπαυξάνεται, ἐπὴν πλήρης ἐᾷ ἀπ' αὐτῆς. ταῦτα δέ μοι εἴρηται, ὅκως τε καὶ ἀμφὶ ὀλιγοσάρκους γίνεται καὶ πονέονται τὸν ἄνθρωπον. ὅκως δὲ καὶ ἀμφὶ ὁ ἄνθρωπος ὑγιαίνῃ, ἐρῶ. ἐπὴν φάγῃ, ἢν πίῃ ἢν ἀφίκηται ἡ ἰκμὰς ἐς τὸ σῶμα, ὅπῃ ὥσπερ εἴρηται, μιγεῖσα καὶ τῇ ἄλλῃ, καὶ τῇ ἐν τῷ σώματι, καὶ τῇ ἐν τῇ πηγῇ ἐούσῃ, τῇ μὲν ἡμέρῃ ἡ προσγένηται, μένει ἐν τῷ σώματι. τῇ ὑστεραίῃ, ἄλλῃ ④ ἰκμὰς προσγίνεται. αὗται δύο μὲν ἡμέρας εἰσί. δύο δὲ ἰκμάδες ἐν τῷ σώματι. τῇ μὲν ἑτέρῃ τῶν ἰκμάδων, δύο ἡμέρας εἰσί. τῇ δὲ ἑτέρῃ, μία. ἡ μὲν δὴ ὑστεραίη αὐτὴ ἐν τῷ σώματι ἅτε παχεῖα ἐοῦσα. ἡ δὲ ἑτέρη περθεῖσα ὑπὸ τῆς θέρμης ἀφανίζεται. ἢν λεπτὴ γένηται, προσγίνεται ἐν τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐς τὴν κοιλίην, ἀφ' ἁπλῶς τοῦ χρόνου ἐξωθουμένη ὑπὸ τῆς νέης. ἐλθοῦσα δὲ ἐς τὴν κοιλίην, πέσσεται καὶ σήπεται ἐν τῷ τόπῳ. καὶ ποιεῖ τὸ αἷμα ἀπ' αὐτῆς ἐν τῷ σώματι. μένουσα ἢ ἐλθοῦσα ὑπὸ τοῦ χρόνου κακοδμος. τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἐξέρχεται σὺν τῇ κόπρῳ καὶ τῷ οὔρῳ. πλῆθος αὐτῆ ἑωυτῆ πάσῃ, ἴσῃ τε καὶ προσφλησιν, καὶ ἰσόρροπος. καὶ ἐν ἑωυτῆς μέρεϊ ἐστὶν, ὅμως ἡ ἰκμὰς μένει ἐν τῷ σώματι κατὰ λόγον ⑭ εἰρημένον. ὑπαῤῥεῖ δὲ καὶ τῇ τετάρτῃ ἡμέρῃ τὸ ἰκμάδος ἀπὸ τοῦ σώματος ὑπὸ τὴν κοιλίην, πλεῖον καὶ κακοδμότερον, ὃ ὑπολειπὲς γίνόμενον ὑπὸ τῆς ἑτέρης, καὶ καταφέρει τὰ βρώματα πεπεμμένα, καὶ ὅ, τι ἐν τῷ σώματι νοσερὸν ὑστ. καὶ αὖθις σωφρονέει. σημήνει δὲ τοῦτον ὅμοιον ἐόν, ὅτι καταφέρει ἀπὸ τοῦ σώματος τὸ νοσερὸν καὶ σιτία. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην, ἀεὶ προχωρέει. ἡ δὲ ἰκμὰς ἐς τὴν τετάρτην, οὕτως ὑγιείη συμβαίνει γίνεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν εἴρηται, ὅκως τε καὶ διότι ὑγιαίνουσι ④ ἄνθρωποι. ἡ δὲ ἰκμὰς αὕτη, ἐὰν [illegible] ἔξω χωρέσι ἐς τὴν ὑστεραίην, τὰ σιτία οὐχ ὁμοίως αὖ σὺν τῇ κοιλίῃ κακοδμα γίνεται, ἔξω χωρέει, ἀλλ' ὥσπερ ἐφθά. καὶ τὸ οὖρον, τῷ ποτῷ παρέμοιον. καὶ τὸ σῶμα ἀνέχεται τὸ ἀεί. καὶ ἔχει ἀφ' ἁπλῶς τοῦ χρόνου ὁ ἄνθρωπος, ἐπὴν ἀπὸ ταύτης καὶ ὑπὸ ταύτης

ideóque nullus in corde morbus ſuboriatur. Caput autem & lien morbis maximè ſunt obnoxia. Afficiuntur enim ab his quæ natura inſunt, cùm plus iuſto acceſſerint, afficiuntur quoque & ab aliis humoribus. Venas enim craſſas & multas in ſe habent, cumque admodum venoſa ſint & caua, amplam capacitatem alteri excipiendo humori exhibent, qui ſenſim ad ea procedit, & ei qui à natura inest permiſcetur. At quemadmodum in magno vaſe amplior eſt capacitas quàm in paruo, ſic & in capite & liene ſe res habet. In his enim præcipuè horum locorum ampla eſt cauitas. Quòd ſi iſthic humore venæ expletæ fuerint, in his ab eo morbus oritur. Atq; de his nunc hactenus. Quomodo autem horum humorũ quiſq; in corpore parcior gignatur, melius demonſtrare volo. Quatuor equidem eſſe humores homini noxios demonſtraui, quatuor etiam ipſorum eſſe fontes aſſeuero, per quos eorum vnumquemq; homo repurget, iique ſunt, os, nares, podex & vrinæ fiſtula. Et vbi copioſior aliquis humor moleſtus fuerit, ſi per hanc viã homo repurgetur, nullus inde eum morbus vexat. Ac ſi ventriculus plenus fuerit, tabeſcente corporis humore, ad eum defluit, & per aliquem ex his locis extra fertur, ideoq; parcior in corpore humor gignitur. Corpus enim, quemadmodum à me antea dictum eſt, ventriculo, vbi vacuus fuerit, diſtribuit, & ex eo haurit, vbi plenus fuerit. Atq; hæc dicta ſint, quomodo & quare humores homini moleſti pauciores fiãt. Quomodo autem & quam ob cauſam homo ſanus degat, mihi dicendum. Vbi comederit & biberit, humorq́ue ad corpus peruenerit, quo dictum eſt modo alteri permixtus, tum ei qui in corpore, tum ei qui in fonte eſt, eo quidem quo acceſſit die in corpore manet, poſtridie verò ei alius humor accedit. Atque hi quidẽ duo dies ſunt, & duo in corpore humores. Humorum quidem alteri duo dies ſunt, alteri verò vnus. Poſterior quidem certè, vt qui craſſus ſit, in corpore manet. Alter verò à calore coctus diffunditur, & vbi tenuis euaſerit, poſtridie ſemper à recenti protruſus, ad ventriculum reuertitur. Quò cùm peruenerit, cibos loci illius coquit, & de ſe ſanguinẽ in corpore facit. Cùm autem permanſerit, tempore graueolens redditur. Tertio verò die, vnà cum ſtercore & vrina, copia ſibi ipſi toti æqualis & ſimilis, æquabiliq́ue momento foras egreditur. Et ſi ſui ipſius portio quædam fuerit, humor tamen iuxta dictam rationem in corpore manet. Tertio autem die ex corpore humoris maior copia & graueolentior ad ventriculum confluit, id quod videlicet ab altero relictum fuit, & cibaria concocta deducit, & quicquid in corpore morboſum eſt, rurſus cum eo defertur. Vrina verò, quæ ſalſa exiſtit, indicat quòd cibaria ex corpore quod morboſum eſt deducunt, & ſemper poſtridie per aluum ſecedunt, humor verò tertio die. Eoq́ue modo contingere ſanitas ſolet. Et iſta quidem dicta ſunt, qua ratione & quam ob cauſam homines ſanitate fruantur. Quòd ſi humor hic ſigillatim poſtridie foras prodeat, cibaria non ſimiliter graueolentia reddita, ſed velut cocta, ex ventriculo foras concedunt, vrináq; potui ſimilis redditur, corpuſque ſemper vtique euacuatur, omniq́ue tempore vbi quis aluum exonerauerit, aut vrinam reddiderit,

ſtatim potu & cibo indiget, pro egeſtionis verò copia validus erit, cùm humoris non ſatis in corpore relinquatur, ſed poſtridie aut eodem die, vnà cum ſtercore foras prodeat. Et ſi quidem quid comedat, nec ne, vbi vacuatus fuerit, debilis ſit, neque humor incraſſari queat, ſi poſtridie foras prodeat, cùm ſufficiens in corpore non relinquatur. At nunc cùm ventrem exoneramus bene valemus, & biduo nihil edẽtes, & eſſe, & aliquid facere ſuſtinemus, neque hoc tempore propter vacuationem prorſus debilitamur. Humor enim in corpore relictus, robur præſtat. Atq; hæc quidem quomodo & quam ob cauſam humor ad corpus accedens, non eodem die, ſed neque poſtridie foras prodire queat, dicta ſunt. Id autem affirmo, quòd ſi plus quá tres dies in corpore humor permaneat, aut alius qui impleat copioſus acceſſerit, vbi venæ incaluerint & conſtiterint, homini maius aut minus malum denunciari, hyeme quidem minus & tardius, æſtate verò maius & celerius. Atq; hæc quidem contingere ſolere, ſi humor in corpore maneat, dicta ſunt. Si verò corpus cibos ſtatim per aluum demittat, non vtiq; quod ſatis ſit humoris nobis ſuppetat, & homines graciles & debiles eſſent. At nunc cùm cibi & potus tanto tempore in corpore permaneant, corpus ex ventriculo attrahens, ſenſim haurit & expletur. Iſtaque à me dicta ſunt, quomodo & quam ob cauſam cibaria eadem die exire nõ poſſint. Quòd ſi cibi in ventriculo plùs quàm conueniat immorentur, aliique ad eos accedant, corpus vtique implebitur, & compreſſis à plenitudine venis, calor ac dolor corpori aderit, æſtate quidem citiùs, hyeme verò tardiùs. Æſtate enim hominem circumſtans aër calidus eſt, calidioremque ad ſe corpus attrahit. Ac ſi calido adhuc ventriculo, iuſto calidior homini ſpiritus adiungatur, minimè mirandum eſt ex eo hominem febricitare. Cùm verò ſpiritum frigidũ hyeme ad ſe attrahat, multò magis corpus plenitudinem perferre queat, homine parum aluum exonerante. Atque hæc ita contingere, ſi cibi in ventriculo diutiùs permaneant, dicta ſunt. Quin etiam leuiter à me demonſtratum eſt, omnem humoris & cibi in tempore, tum longiore, tum breuiore differentiam, in cauſa eſſe cur homines ægrotent, quod etiam procedente tempore pulchriùs declarabo. Ac mihi rurſus vnde digreſſus ſum redeundum eſt, & de ſanitate dicendum, quod hominis corpus ex cibis & potibus humorem haurit, quodque dum valet, tum cibi tum humor, ſecundum commemoratam rationem foras prodeunt, & ſi quidem plus humoris quàm ex cibis & potibus adfuerit, foras prodeat, homo extenuatus redditur. Ob hanc verò cauſam, foras plus prodit quàm adfuerit. Si quidem quis quieſcat neque exerceatur, malè corpus afficitur, verùm quòd alias multa ſanitate fruatur, non admodum grauatur. Eſt autem affectio eiuſmodi. Cùm quid ex his quatuor quæ in corpore gignuntur non ita longè copioſum aduenerit, corpus ſenſim incaleſcit, vt non admodum grauetur, & in ventriculo colliqueſcit, inſuauemque homini cibum reddit. Si verò humor alius alio copioſior fuerit, inde febris homini ſuboritur.

αὐλίκα πόσιος καὶ βρώσιος [31] χῦ ⓦ ἀπὸ παντὸν, πλῆθος ἐμποιεῖ ἰσχύν, ἰκμάδος μὴ ἐπιλειπομένης ἐν τῷ σώματι ἀρχεούσης, ἀλλὰ χωρεούσης σὺν τῇ κόπρῳ ἔξω τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ αὐτῇ ἡμέρῃ. καὶ εἰ μὲν ἐφάγη, εἰ δὲ μὴ κενωθεῖσα [32] ἀκμὴς τελῶ, οὐδ' ἂν δύναιτο παχυνθῆναι ἡ ἰκμὰς τῇ ὑστεραίῃ ἔξω χωρέσῃ. οὐ γὰρ ὑπολιμπάνεται ἐν τῷ σώματι ἀρχεούσα. [33] νῦν δὲ ἐξαποπατέοντες βραδύνομεν χρόνον δύο ἡμερέων μηδὲν φάγοντες, καὶ εἰ τοῦτο ποιήσειεν τὶς ἐπωφελέοιμεν. καὶ οὐκ ἐξαδυνατέομεν τελείως ἐπὶ τοῦτο κενώματος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. ἡ γὰρ ἰκμὰς ἡ ἐν τῷ σώματι μένουσα, τὴν ἰσχὺν παρέχει. καὶ τοῖσι μὲν ἔρηται μοι, ὅκως τε καὶ διὰ τί οὐχ οἷόν τε τὴν ἰκμάδα, τὴν προσγιγνομένην ἐν τῷ σώματι, ἐξελθεῖν ἔξω αὐτημερὸν, ἀλλ' οὐδὲ τῇ ὑστεραίῃ. φημὶ δὲ ἐγὼ τε ἐμπλήσειν πλείονας τῶν τριῶν ἡμερέων ἡ ἰκμὰς ἐν τῷ σώματι, ἢ δεῖ προσγιγνομένην πολλὴ πίμπλαμένην, τῶν φλεβέων θερμαινομένων καὶ ἰσταμένων, ὑποσημαίνειν τὸν ἀνθρώπῳ κακὸν ἢ μεῖζον, ἢ ἔλασσον. χειμῶνος μὲν ἔλασσον καὶ ὕστερον· θέρεος δὲ μεῖζον καὶ πρόσθεν. τοῖσι δέ μοι ἔρηται, ὁ τι συμβαίνει γίνεσθαι, ἐὰν μὴ ἢ ἰκμὰς ἐν τῷ σώματι. Εἰ δὲ βρώματα ἀφαρπάσειε τὸ σῶμα, οὐκ ἂν ἐπανείσκετο ἡμῖν τῆς ἰκμάδος ἐπαρκέον, ἀλλ' ἦσαν ⓐ ἂν ἄνθρωποι λεπτοὶ καὶ ἀσθενέες. νῦν δ' ἐμπιόντων τὰ βρώματα καὶ τῶν ποτῶν, ὑπόγιον κρέον ἀφαιρεῖται, τὸ σῶμα ἐπανείσκεται καθ' ἡσυχίην, ἕλκον ἀπὸ τῆς κοιλίης καὶ πίμπλαται. τοῖσι δέ μοι ἔρηται, ὅκως τε καὶ διὰ τί τὰ βρώματα, οὐχ οἷά τε ἐστὶν αὐτημερὸν ἐξιέναι. ἐὰν δὲ ἐμπλήσῃ τὰ σιτία τὴν κοιλίην πλείονα τοῦ δέοντος κρέος, καὶ ἕτερα ἐπὶ τοῖσι πίπτῃ, τὸ σῶμα πληροῦται αὖ. καὶ πιεζομένων τῶν φλεβέων ὑπὸ τῆς πληθώρης, θερμὴ αὖ καὶ πόνος τῷ σώματι προσγίνεται, θέρεος μὲν ἧσσον· χειμῶνος δὲ ὕστερον. τοῦ μὲν γὰρ θέρεος ⓦ αὖ ἄνθρωπον θερμὸν ἐόντα τὸ περιέχον, καὶ θερμότερον ἕλκῃ τὸ σῶμα ἐς ἑωυτόν. κἢν ἔλῃ θερμῆς τῆς κοιλίης ἐούσης, θερμότερον τοῦ χειμῶνος τὸ πνεῦμα τῷ αὖ ἀνθρώπῳ προσγίνηται, οὐθαυμαστὸν ὅτι ⓦ αὖ ἄνθρωπον ὧδε τοιοῦτον πυρετοῦσθαι. χειμῶνος δ' ψυχρὸν ἕλκοντος τὸ πνεῦμα ἐς ἑωυτὸν, μᾶλλον πολλῷ δύναται αὖ τὴν πληθώρην ἀναφέρειν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ πατέοντος ὀλίγον. Ταῦτα δέ μοι ἔρηται, ὅτι συμβαίνει γίνεσθαι, ἐὰν μὴ μείνῃ τὰ σιτία πλείονα χρέον ἐν τῇ κοιλίῃ, καὶ πρεσβαύσαι μοι ἀποφῦσαι ἄπνοιαν περὶ τῆς ἰκμάδος καὶ τῆς βρώσιος τοῦ χρέους τοῦ πλείονος καὶ τοῦ ἐλάσσονος, τὸ ἀφαιρέειν, διότι νοσέουσιν ⓐ ἄνθρωποι. δηλώσω δ' περὶ τοῦ κάλλιον, τοῦ χρέους περιέντος. ἀναβήσομαι δ' αὖθις ὀπίσω, περὶ τῆς ὑγιείης ἐρέων, ὅτι δὴ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν βρωτῶν καὶ τῶν ποτῶν τῆς ἰκμάδος ἐπανείσκεται. Τὸ χωρὶς ἔξω τοῦ ὑγιέος λέγω, τά τε βρώματα τὴν ἰκμάδα. τὸ μὲν ἔξω χωρὶς τῆς ἰκμάδος πλῆον ἢ ὅσον προσγίνεται ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν, λεπτὸς γίνεται ὁ ἄνθρωπος. πλείω δὲ χωρὶς ἔξω ἦν τῆς προσγιγνομένης, ἀφ' τόδε. Ἢν μὲν δὶ ἡσυχίης ἢ ὁ ἄνθρωπος καὶ μὴ παλαιπωρέῃ, κακὸν μὲν ⓐ ἐν τῷ σώματι ἔνεστιν, ὑπὸ δὲ τῆς δηλῆς ὑγιείης πολλῆς ἐούσης, ὀλίγα ἐσαύσῃ κάρτα. τὸ δὲ κακὸν τοιόνδε ἐστίν. ἐπὶ τούτων μὲν τῶν παρόντων τῷ σώματι, ἐπέλθῃ πλέον μὲν μὴ πολλῷ, τὸ σῶμα θερμαίνεται καθ' ἡσυχίην, ὡς μὴ ἐσαίσθεσθαι κάρτα. καὶ τήκεται ἐν τῇ κοιλίῃ. καὶ τὸ σῖτον ἀηδὲς ἔῃ ἀνθρώπῳ ποιεῖ. ἐὰν δὲ πλέον ἔτι ἢ ἰκμὰς ἢ ἑτέρη τῶν ἑτέρης, πυρετὸς ὀξὺς ἔνεστι τούτῳ ἢ ἀνθρώπῳ ποιεῖ.

ἀλλὰ

ἀλλὰ περὶ τούτου ἀκριβέστερον ὀλίγῳ ὕστερον ἀποφανέω. [34] ἔστι δ' ὅτε καὶ τὸ σῖτον ἐόντες ἥδεος, λεπτὸς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος. αἴτιον δὲ τοῦδε. Τούτων γὰρ γιγνομένων, ἐξέρχεται τὸ ἰχμάδος πλέον, ἢ καταπάσεται. καὶ διὰ ταῦτα τῷ μὴ πολὺ προσαύζοντι συμβαίνει λεπτῷ γίνεσθαι. θαλάμοις πυρεόντων ἢ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ σῶμα θερμαίνει. καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ θαλάμου πυρεσσοῦντος τοῦτου θερμαινομένου, καὶ ἡ ἰχμὰς ἐν αὐτῷ διαχέεται. καὶ γίγνεται ἡ νοῦσος ἥδε λεπτή. ἀγχόθυρος ἢ γιγνομένη, καταῤῥεῖ καὶ ἐς τὴν κοιλίην, καὶ ἐς τὴν κύστιν. [35] ταῦτα μὲν διηθεῖ ἔξω. [36] ὃ δ', διὰ αὐτῆς διαφυσᾷ ἔξω, διὰ τοῦ ἔνδον διαφωνήματος. ὃ δὲ ἔτι καὶ ἐμμένον, ἱδρῶτι γιγνόμενος, ἔξω χωρεῖ κατὰ τὸ σῶμα ὥστε τοὺς γυμνασίοισι τῶν νέων, τοῦδε τῇ θαλάμου παρεστερᾴζεται. ἐν ᾧ δὲ καὶ μὴ ἐν ἐλάσσονι ἡ ἰχμὰς τοῦ παρεστέρου ἐξιούσης, παρασυνομνύῃ τε ἔτι μᾶλλον ἀπὸ τῶν ποδῶν, καὶ παρεσπίπτῃ ἀπὸ τῶν βραχιόνων, λεπτὸς γίγνεται διὰ ταῦτα ὁ ἄνθρωπος. ἐλάσσονι δὲ παρασυλλέγεται, ἐν μὴ μᾶλλον ἢ δυοῖν ἡμοιρίοιν. καὶ παρὰ μὲν τὸ πονέειν κατὰ τὸν παρεστέριον θαλάμου ἢ γυμνασίου [37] μᾶλλόν τι ἔλασσον γίνεται. [38] Ἐπιγίνηται δὲ κατὰ τὰ βρῶσιν διαξύσις, διὰ τοῦδε. ἐπειδὰν αὐαίνηται ἐν ᾧ τὸ ἰχμάδος χρόνῳ, καὶ ἐν τῇ παρεστέρῃ θαλάμου εἴη ἐξέλθη παρεστερον ἑτέρη τοῦ ἑτέρης ἔστιν ὅτε πλείων, καὶ κρατεῖ μὲν ἄλλη τῶν ἄλλων κάρτα, πλῆθος δέ ἐστιν. ἐν μὲν δὴ ἐκ πολλῶν κάρτα κρατεῖ, πύρ ἐν τῷ τοιούτῳ διάπυον γίνεται. ἐν δὲ ἐκ ὀλίγων, ὀλίγα. καὶ τὸ σῶμα δὲ οὕτως ἀναφορὴν δύναται, τὸ ὑγρότητος πλείονος αὐξῆσιν ἐούσης, τὸ θερμὸν ἀπολύει. θερμαίνεται γὰρ τὸ σῶμα τοῦ πυρός. κἀν μὲν ὀλίγον ἔῃ τὸ λυπέον, τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ μεθίησι διὰ τοῦ αὐτοῦ. ταχὺ δὲ δύο ἔχει συνεχέως. [39] ἐν δὲ πλείων, πέμπτῃ ἡμέρῃ. ταχὺ δὲ τέσσαρας ἔχει τὸν λόγον. οὕτω τῶν ἡμερέων αἱ νοῦσοι κρίνονται. ἐν δὲ μεθῇ τὸ πῦρ ἐν τῇσι παρεστῶσι τὸ ἡμερέων. καὶ ὑγιὴς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος, καὶ διήσκει. διὰ δὲ ὀλίγον ὕστερον ἀποφανέω. πῶς δὲ ἑρέω, διὰ τί μεθίησι τὸ πῦρ. φημὶ δὲ εἶναι, [40] ὅ, τι ἂν ἀπὸ τοῦ σώματος πῦρ λάβῃ ⟨ᾧ⟩ ἄνθρωπον. ἀναγκαίη ἐστὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ἐξιέναι τὴν ἰχμάδα τὴν λυπέουσαν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ τῶν παρεστώτων ἡμερέων, τῷ ⟨ᾧ⟩ παρεστερον εἰρημένον λόγον. οὐ γὰρ ἐξέρχεται πρὶν ἡ ⟨ἡ⟩ ἑτέρη παρεσπλήκτῃ ἀπὸ τῆς κοιλίης ἀγαθόν. τῇ γὰρ μέσῃ καὶ τῇ ὑστεραίῃ, ἔλκει τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς κοιλίης, ὅ, τι ἂν αὐτῷ ἐς ἑωυτὸν ἀφῇ, τῇ παρεστέρῃ ἡμέρῃ, ἐν μὴ ἡ κοιλίη διαθήσῃ καὶ ἑτέρων ἀφῇ ἰχμάδα. καὶ τοῦτο πονηρὸν τῷ ἀνθρώπῳ γίγνεται. ἐν δὲ μεθῇ τὸ πῦρ τεταρταῖον, τοῦ αὐτοῦ ἕξεται, μεθίει, ὥσπερ καὶ αὐθημερὸν ὡς εἴρηται. καὶ ὅταν μὲν συμβαίνει τὸ πῦρ χαλεπὸν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ἀπιέναι. φημὶ δὲ καὶ ἐν πέμπτῃ ἡμέρῃ καὶ ἐν ἑβδόμῃ καὶ ἐν ἐνάτῃ μεθῆ, ἕξεται τῷ αὐτῷ μενέναι, ὥσπερ καὶ τὸ τεταρταῖον ἀξέρχεται. καὶ γὰρ ἡ ἕξις τῷ πυρὶ καὶ τὰ χωρία, ἐκεῖα ὀλίγῳ παρεστέρου εἴρηκα. ὑπερκαταστάντος γὰρ μᾶλλον τοῦ ὑγροῦ πλείονος ἐόντος [41] ἀπέδη ὁ ἄνθρωπος. μεθίησι δὲ τὸ πῦρ ἐν τῇσι παρεστώσῃσι, διὰ τόδε· [42] ὅτι ἐν τῇσιν ἀρτίοισι τῶν ἡμερέων, ἕλκει τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς κοιλίης· ἐν δὲ τῇσι παρεστώσῃσιν, ἀφίει. ἡ δὲ κοιλίη, διηθεῖ ἔξω τῷ ὑγρῷ κατ' ἀνάγκην τοιήνδε αἱ νοῦσοι κρίνονται ἐν τῇσι παρεστώσῃσι τῶν ἡμερέων. καὶ ἐν τούτῳ μὲν τῷ λόγῳ ὁ ἄνθρωπος πυρέξας, ὑγιὴς ἐγένετο. φημὶ δὲ καὶ τὸ πονέεσθαι μᾶλλον τοὺς ἀρτίους ἐν τῇσι παρεστώσῃσιν ἡμέρῃσι, διὰ τόδε καὶ κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι. τεταράχθαι μὲν δὴ ὁ ἄνθρωπος, ἀνάγκη· σημεῖον δὲ τούτου, ὅτι φρίκη διαπρὸ διὰ τοῦ σώματος, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἐγίνετο οὕτως ἐὰν μὴ ἐπαράσσοιτο τὸ ὑγρόν·

Sed de his paulò post exactiùs edisseram. Interdũ autem etiáſi cibus ſuauis exiſtat, homo extenuatus redditur, cauſa verò cadẽ eſt. Quæ ſi contingant, plus humoris exit quàm apponatur, eáq; ob cauſam in quiete degentem extenuari cõtingit. Hominum autẽ laborantium corpus incaleſcit. Hoc enim ex labore incaleſcente, & humor in ipſo diffunditur, & morbus hic extenuatorius exoritur. Cùm autẽ inutilis reddatur, ad vẽtriculum & veſicam defluit, quæ foras trãſcolans, & partim ſanè per internam ratitatem foras exhalat, partim verò adhuc intus manens, in ſudorem verſus, foras per corpus procedit. Quin eodem etiam modo iuuenum exercitationes idem quod labor efficiunt. Quòd ſi etiam parcior non fuerit humor quàm qui priùs exiuit, neq; alius adhuc à potibus ac etiam cibis accedat, eá ob cauſam quis extenuatur. Parciori autem adiungitur, ſi quid aliud comedere non poſſit; & ſi pro prioris laboris & exercitationis ratione laborare nequeat, aliis alia pauciora euadunt. At verò bona corporis habitudo per cibos hãc ob cauſam accedit. Vbi tẽpore reſiccatus humor fuerit, & in priore labore alius alio priùs exierit, interdum copioſior, & vnus alius alios admodum ſuperauerit, id plenitudinẽ facit. Et ſi quidem à multis valde ſuperetur, hoc modo febris contingit. Si verò à paucis, parùm; corpuſq; hoc modo perferre poteſt, cùm copioſior in ipſis humiditas inſit, quę calorem diſſoluit. Corpus enim à febre incaleſcit, & ſi modicũ quidẽ fuerit quod moleſtum eſt, tertio die eodem modo dimittit, duobus verò diebus continenter vexat. Sin verò copioſius, quinto die, quatuor autẽ pro ratione habet. Sic morbi per dies iudicantur. Quòd ſi febris dimittat diebus imparibus, & ſanus quis euadit, & moritur. Quam verò ob cauſam, paulò poſt declarabo, nunc autẽ dicendum, cur febris dimittat. Cuius rei cauſam eſſe affirmo, quòd ſi febris hominis corpus prehenderit, tertio die aut alio quodam impari, humorẽ moleſtum è corpore exire ſecundum commemoratã priùs rationem neceſſe ſit. Neq; enim priùs exit, quàm ei bonus alius ex vẽtriculo acceſſerit. Intermedio namq; & poſtero die corpus ex ventriculo trahit, quicquid in ſuum vſum primo die in ipſum demiſerit, niſi ventriculus tranſcolarit, & aliũ humorẽ habuerit, quod certè homini malè ceſſerit. Quòd ſi febris tertio die dimittat, eodem modo quo primo die dimittit, vt dictum eſt. Et ſic quidẽ contingit febrẽ in corpore excitatã tertio die remittere. Aſſero autẽ quòd ſi quinto die, aut ſeptimo, aut nono dimittat, eodem modo dimittere, velut tertio die exit. Eſt enim febris alimentum in locis quos paulò ante commemoraui. Exuperantem enim copioſiorẽ humorem, homo ſuſtinere nõ poteſt. Imparibus autẽ diebus illam ob cauſam febris dimittit, quòd paribus diebus corpus ex ventriculo attrahit, imparibus verò dimittit. Ventriculus autẽ in homine ſano foras tranſmittit. Ac propterea neceſſariò diebus imparibus morbi iudicãtur, iſtaq; ratione cùm quis febre detinetur, ſanus euadit. Iſtamq; ob cauſam ægrotos aſſero diebus imparibus maximè affligi, idq; ex ratione quadam. Conturbatur equidem homo cum febricitat, iſtiuſq; rei indiciũ eſt horror, qui ſubinde per totum corpus impetu quodam fertur. Quod ſanè minimè contingeret, niſi humor conturbaretur,

& ab ipso copiosior aut parcior secerneretur, & alius alium superaret. Maximè verò etiam cõturbatur diebus imparibus, cùm ægrotat, tuncq; horror præcipuè contingit. Sic enim se res habet. Humoris molesti aliquid à recenti humore superatum, extra corpus propellitur, & ad inferiorem aluum defertur, quæ vna cum molesto humore incalescit, in seq; magis quàm antea recipit, quod in morbi iudicatione præcipuè contingit. Quòd si corpus paulatim ad vẽtrem dimittat, neque copiosum fuerit quod homini molestum est, ventriculus calorem perfert, corpusq; ad iudicationem validum est, & homo conualescit, vbi is qui affligit humor exierit, & qui febri alimentum suppeditat consumptus fuerit. Si verò sanus superauerit, hac ratione qui ægrotat, propter commemoratas à me causas, sanus euadit. Nunc verò dicendum est cur moriantur diebus imparibus. Ac mea quidem opinione, si copiosum fuerit quod corpori molestum est, plus iusto conturbatur, copiosumq; ac validum ad ventriculum defertur, eoq; corpus cùm alterum perferre non possit fruitur, graueolentemq; spirationem fieri necesse est. Cumq; corpus præ imbecillitate spiritum, quo quæ in ventriculo sunt refrigerentur, attrahere nequeat, nimirum cùm omnis humor morbosus existat, quicquid in humore vitalitatis inest, foras exhalat, sicq; quis moritur. Neque enim alter humor salubris superat, sed totus à morboso copioso superatus, & à febre consumptus expirauit. Sic sanè diebus imparibus dolor contingit, idq; nemo est qui non nouerit. Quinetiam quòd quidem humor iisdem diebus conturbetur, istud indicio est. Qui iam febre continente detenti, diebus paribus medicamentum purgans sumpserunt, ij sanè supra modum nunquam purgati sunt. Qui verò diebus imparibus vehemens medicamentum sumpserunt, ij purgati sunt, multique etiam supra modum purgati perierunt. Superiores igitur Medici in hoc maximè peccarunt, quòd diebus imparibus medicamenta purgantia exhibebant, & homines interimebant, id ita se habere ignorantes. Humor enim in ægrotãtis corpore magis diebus imparibus conturbatur, nimirum cùm corpus ad ventriculum humiditatem transmittat. Et si quis iam commotũ medicamento iniecto magis commoueat, non mirum est, si quis ex his pereat. Vlcera etiam si quidem curẽtur, his maximè diebus inflammationem concipiunt. Humor enim cùm commouetur in omnes venas fertur, easq; implet. Et vbi morbus ad vlcus deuenit, siquidem curetur, pusq; ab humore in conturbatione veniente, foras propulsum exitum habeat, vlcus foras expurgatur. Quòd si non curetur, neq; exitum pus illic habeat, vnà cum eo qui accessit permanet, doloremq; exhibet, & carnem vlcus ambientem attollit. Ex quo siquidem in cruribus vlcus habuerit, in crurum connexionibus venæ attolluntur, si verò in manibus, venæ quæ sunt in manuũ connexionibus, indeq; glandularum tumores oriuntur. At quibus febris contingit, si nullo alio affectu laborent, ea ex pinguiore quàm par sit humore incidit, venæq; impletæ dolorem & calorem vlceri exhibent.

καὶ ἀπεκρίνετο ἀπ' αὐτοῦ ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον. καὶ ἐνοχλεῖ σφόδρα ἀεί ποτε σφόδρα. μάλιστα δὲ καὶ τεταράχθαι ἐν τῇσι τροπαίῃσι τῶν ἡμερέων, ὁκόταν νοσέῃ. καὶ ἡ φρίκη δὲ μάλιστα τότε γίγν. ἔχει γὰρ ὧδε. ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τοῦ πονέοντος, ἐξωθεόμενόν τι ἐκ τοῦ σώματος, [43] ἅτε δὲ νεωτάτης ἐκμάδος νικώμενον. καὶ χωρεῖ ἐς τὴν κάτω κοιλίην, καὶ ἡ κοιλίη τροφοσιωτερμαίνεται τοῦ πονέοντος, δεχομένη ἐς ἑωυτὴν μᾶλλον, ἢ τὸν πρὶν χρόνον. τοῦτο δὴ γίγν μάλιστα ἐν τῇ κρίσει τῆς νούσου. καὶ ἐὼν κατ' ὀλίγον τὸ σῶμα ἐς τὴν κοιλίην ἀφίῃ, καὶ μὴ πολλὸν ἐὸν τὸ λυποῦν ᾧ αὐθέφτον, [44] ἀναφέρῃ τὴν θερμὴν ἡ κοιλίη, καὶ τὸ σῶμα δύναται ἐν τῇ κρίσει, καὶ γίνεται ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, ἐπὴν ἐξέλθῃ ἡ ἰκμὰς ἡ πονέουσα. καὶ ἐὰν ἡ τροφὴ τὸν πυρὲ ἑούσα, ἐξαναγωθῇ. ἐὰν δὲ ἡ ὑγιηρὴ ἀποκρατήσῃ, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ νοσήσας ὁ ἄνθρωπος, ὑγιὴς ἐγήρετο, διὰ αἰτίας τὰς εἰρημένας. νεῶν δὲ ἐρέω διότι θνήσκουσιν, ἐν τῇσι τροπαίῃσι τῶν ἡμερέων. φημὶ δὲ, ἐὰν πολλὸν ἐὸν τὸ πονέον ἐν τῷ σώματι μᾶλλον τοῦ κενεοῦ τεταράχθαι, καὶ ἄλλες ἰχυρὸν ἐς τὴν κοιλίην καὶ μὴ δυνάμενον ἀναφέρειν τὴν θερμὴν, τὸ ζῶμα ἐπαυξήσεται. καὶ δυσωδίαν δὴ γινέσθαι περὶ τὸ πνεῦμα. καὶ οὐ δυνάμενον τὸ ζῶμα ἔτι ἀπὸ ἀσθενείης, ἅτε τοῦ ὑγροῦ πάντος νοσεροῦ γινομένου, τὴν πνοὴν ἕλκειν, ὡς διαψύχηται τὰ ἐν τῇ κοιλίῃ ὀξύτατα ἔξω τοῦ ὑγροῦ πάντος τὸ ζωτικὸν, καὶ οὕτω θνήσκῃ ὁ ἄνθρωπος. οὐ γὰρ ὁτιοῦν κρατέῃ ἕτερη ἡ ὑγιηρὴ ἰκμὰς, ἀλλὰ πᾶσα ἔτι τῆς νοσερῆς πολλῆς ἐούσης [45] ἐπαιρομένη, ἐξαναγωθῇ ἔτι τοῦ πυρὸς διεξίτμισεν. οὕτω δὴ ἂν ἐν τῇσι τροπαίῃσιν ἡμέρῃσι μάλιστα ὁ πόνος γίνεται. τοῦτο πᾶς οἶδεν ὅς τις πώποτε. καὶ μὴν ὅτι γε τὸ ὑγρὸν τεταράχθαι ἐν αὐτῇσι τῇσιν ἡμέρῃσι σημήιον ὅτι τόδε. ὁκόσοι ἤδη ἔτι τοῦ πυρὸς ξωεχέος ἐχόμενοι ἐφαρμακεύθησαν ἐν τῇσιν ἀρτίῃσι τῶν ἡμερέων, οὗτοι οὐ μὴν ἔτι διεφθάρθησαν. ὁκόσοι δ' ἐν τῇσι τροπαίῃσιν ἐφαρμακεύθησαν ἰσχυρῇ φαρμακείῃ, [46] διεφθάρθησαν. πολλοὶ δὲ καὶ ἀπώλοντο διεφθαρθέντες. ἀλλὰ γὰρ τοιόνδε τι ἐνέδοι, ἐν τούτῳ μάλιστα ἡμάρτηται, ἐφαρμάκευον γὰρ ἐν τῇσι τροπαίῃσιν ἡμέρῃσι, καὶ ἀπώλλυον οὐκ ἀνθρώπους, οὐ γινώσκοντες ὅτι τῶθ' οὕτως ἔχει. τὸ γὰρ ὑγρὸν ἐν τῷ σώματι τὸν νοσέοντος τεταράχθαι μᾶλλον ἐν τῇσι τροπαίῃσι τῶν ἡμερέων. οἷα τοῦ σώματος ἐς τὴν κοιλίην μεθιέντος τῆς ἰκμάδος. καὶ ἐὰν τις ὁτιοῦν τεταραγμένῳ ἐόντι, ἔτι μᾶλλον ταράξῃ, φάρμακον ἐμβάλῃ, οὐ θαῦμά ἐστιν, ἐν τῷ τοιούτῳ ἀπολέσθαι ᾧ ἄνθρωπον. καὶ τὰ ἕλκεα ἐὰν μὴ μελεδαίνηται, φλεγμαίνῃ μάλιστα ἐν τούτῳσι τῇσιν ἡμέρῃσιν. ἔρχεται γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐς ἁπάσας τὰς φλέβας, ὁκόταν ταράσσηται. καὶ πληροῖ, [47] ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὸ ἕλκος ἡ νοῦσος. καὶ ἐὰν μὴ μελεδαίνηται καὶ ἔχῃ ἔξοδον τὸ πύος ἐξωθεόμενον ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τοῦ ἐλθόντος ἐν τῇ ταραχῇ, ἔξω ἀποκαθαίρεται τὸ ἕλκος. [48] ἐὰν δ' μελεδαίνε) οὐκ ἔχον ἔξοδον τὸ πύος, αὐτοῦ καταμένον σὺν τῷ καταλθόντι, πόνον παρέχῃ, καὶ ἀείρῃ τὴν σάρκα τὴν περὶ τὸ ἕλκος. καὶ ἀπ' ἐκείνου κἠν μὴ ἐν τοῖσι σκέλεσιν ἔχῃ τὸ ἕλκος, ἀείρονται αἱ φλέβες αἱ ἐν τῇσι τροφοφύσεσι τῶν σκελέων ἐοῦσαι. ἐὰν δὲ ἐν τῇσι χερσὶν, αἱ τῶν χερῶν τῇσι τροφοφύσεσι ἐοῦσαι, καὶ ἐκ τούτου βουβῶνες γίνονται. ὁκόσοισι δὲ τῶν ἀνθρώπων πῦρ ἐμπίπτῃ, ἄλλο μηδὲν τὸ ἀνθρώπου κακὸν ἔχοντος, ἀπὸ τῆς πιοτέρης ἐούσης τοῦ κενεοῦ ἐμπίπτῃ. καὶ πληρούμεναι αἱ φλέβες πόνον καὶ θερμὸν δὲ ἕλκει παρέχουσι.

τὸ δὲ

ὃ γ' θερμανθῇ, καὶ ὃ ἄλλο σῶμα θερμαίνει. καὶ ἡ θερμασία, οὕτως ἐς τὰ ἕλκεα γίγν. θερμαίνεται γὰρ ὃ ζωμα, καὶ πάσχει τοῦτο τὰ ἕλκεα πονήσεως ὑγροῦ. καὶ ἡ ἀναλαμπὴ τοιοῦτον ἐργάζεται. ἀποφλεγμαίνει γὰρ τὰ ἕλκεα πεμπταῖα. καὶ κατὰ λόγον τούτων τὰ ἡμερέων, ὡς αὖ καὶ τὰ ἕλκεα μέγεθος ἔχει, καὶ τεταρταῖα. καὶ πεμπταῖα. καὶ ἑβδομαῖα. καὶ ἐνατα῀α. καὶ ἑνδεκαταῖα. [1] Ἐπὶ ἀπαρτισμένης δὲ τῆς περιόδου, πάλιν δευτέρας ἀρχῆς τρίτη, ἥτις ἐστὶν ἀπὸ τῆς πρώτης τεσσαρεσκαιδεκάτη. τὰ γὰρ μέγιστα αὐτῶν τεσσαρεσκαιδεκαταῖα ἀποφλεγμαίνει. οὗτος ὁ λόγος ἐρᾷ, τὰ νοσήματα κρίνεσθαι ἐν τοῖσι περιττοῖσι τῶν ἡμερέων. καὶ τὴν ἰκμάδα πάντων, καὶ ταῦτα ἀληθέα ἐστίν. τὰ γὰρ κάτωθεν, δεύτερα ἐόντα, [2] ἱστορέει δηλῆσιν, ὅτι οὕτως ἔχει. ὅτου δὲ μοι ὁ λόγος οὗτος πᾶς ἐκκεκορύφωται. νῦν γὰρ ἔδελω αὐτὸ ἐκφῆναι, διότι νοσέουσιν οἱ ἄνθρωποι. ἐρέω γὰρ σὺν τούτῳ τῷ λόγῳ, καὶ τίνες ἀρχαὶ τῶν νόσων εἰσί. καὶ ὁκοῖα ἑκάστη αὐτέων ἐργάζεται. φημὶ γὰρ, ἢν μὲν ἐμμείνῃ τὰ σιτία πλείονα τοῦ καιροῦ ἤδη πεπεμμένα ἐόντα, καὶ ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀποκαθάρηται, καὶ ἕτερα σιτία ἐπιπίπτῃ, τὸ σῶμα πλησθὲν μᾶλλον κάτω τε ἰκμάδος τε πάντος καὶ τοῦ νέου, θερμαίνεται. καὶ πῦρ ὀξὺ τούτου γίγν τῷ ἀνθρώπῳ. τὸ γὰρ πῦρ ὅταν πλησθῇ μᾶλλον. ὅταν ἄπορον ᾖ ἐξελθεῖν ἔστιν. ἐν ᾧ ἰκμὰς ἰσάζει, καὶ πλῆθος ἡμέας λυπέουσα ὀλίγῳ πλέον. οὕτω γὰρ τοῦτο ἔχει, καὶ ἡ νοῦσος ἡμέας λυπέουσα ὀλίγῳ. καὶ τὰ ἐπιτήδεια προσενέγκῃ, ὑγιὴς γίγν. ἐν γὰρ νόσημα μοῦνον ἀπὸ πάσης τῆς ἰκμάδος γίγνεται, καὶ σημήια ἴσχει ἑπτά. [3] βηξ τε γὰρ ἴσχει μὲν βληχρὴ καὶ ξηρὴ ἐοῦσα. γαστὴρ τε σκληρὴ γίγν, ἄτε τοῦ ἀποπάτου ἐόντος ἐντός. καὶ τὴ κεφαλὴν βαρέεται. καὶ ὀξέρα. καὶ πυρετὸς καὶ οὐδὲν οὐ χρηστῶς διέρχει. ταῦτα δὲ ὅτι τὸ νόσος τοῦτο ἀπὸ πάσης τῆς ἰκμάδος γίγνεται, σημήια ἑπτά. ἢν δὲ τοῦ ἀποπάτου μὴ ἀφαιρέοντος κρατέῃ μία τῶν ἄλλων ἰκμάς, [4] κάλλιον ἐμπολήσει ὁ ἄνθρωπος. ἐν ᾧπερ τῷ πυρετῷ γινομένῳ [5] ἀποστάσης τῆς ἰκμάδος τὰ ἐπιτήδεια μὴ προσενέγκῃ προσοίσεται ἡ νοῦσος, ὅσῳ δὲ αὖ αὐτέη κρατέῃ τῶν ἰκμάδων, τοῦτῳ τοιῷδε. [6] θερμαινομένου τοῦ αἵματος, ξέσματι μάλιστα ἀφομοιοῦται τοῦτου τῷ ὑδροποσίδος, ὃ, ἢ ἔστι τῷ πυρὶ πολεμιώτατον. καταλείπεται γὰρ τὸ λιπαρὸν καὶ κῦφον, ὃ, ἢ ἔστι χολώδες καὶ τῷ πυρὶ ξυφὴ μάλιστά ἐστιν. ἐξατμιᾷ γὰρ τοῦτῳ τοιῷδε. ὥσπερ ἐν ἢ τις ὕδωρ καὶ ὄγκφα ἐς χαλκεῖον ἐγχέας, ξύλα πολλὰ ὑποκαύσῃ πυκνὰ καὶ μέγιστα. τὸ μὲν δὴ ὕδωρ, πολλῷ ἔλαττον ἔσται, ἐξατμισθήσεται γὰρ ἐκ τοῦ χαλκείου. τὸ δὲ ὄγκφα, ὀλίγῳ ἔλαττον. ὅτι τὸ μὲν ὕδωρ, ὑπὸ τοῦ θερμότητος καταλειπόμενον διάτημα ὑπὸ τοῦ πυρός, καὶ κοῦφον γινόμενον ἐξατμιᾷ. τὸ δὲ ὄγκφα, ἅτε σωματῶδες ἐὸν καὶ παχύ, οὐ δύναται καταλειπόμενον, οὐδὲ ἀτμιᾷ ὁμοίως τῷ ὕδατι. οὕτω δὴ καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔχει. ὁ μὲν γὰρ ὑδρωψ θερμαινομένου τοῦ σώματος ἐξατμιᾷ ἔξω. τὸ δὲ χολώδες, ἅτε σωματῶδες ἐὸν καὶ παχύ, οὐ δύναται ἀτμιᾷ καταλειπόμενον ὁμοίως. τὸ δὲ χολώδες καταλειπόμενον, μᾶλλον τοῖς θερμαίνεσθαι τὸ σῶμα. πλείων γὰρ καὶ καλλίων ξυφὴ τῷ πυρὶ γίνεται ἡ χολὴ, [7] καὶ ῥακούμενον ἐν τῷ σώματι ἢ ἐπιξαίνόμενον, τὴν νοῦσον ἐπεκράτυνε μᾶλλον τοῖς καπέθεν. καὶ τοῦτο μὲν εἴρηται, ὅ, τι πάσχει ὁ ἄνθρωπος, ἢν μὴ καθαίρηται καὶ μελεδαίνηται. ἢν δὲ μὴ αὐτῷ πλήθει κρατήσῃ, ἔστε ἐς ἅπαξ πολλὴ γινομένη, ἔστε καὶ κατὰ μικρὸν συλλέγηται, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἀδύνατον τὸν γινόμενον ἐπιῤῥοὴν ἀναφέρῃ, μέχρις οὗ ἀρχὴ ἄλλη ἐπιγένηται. [8] καὶ ἢν τὸ πλῆθος γινόμενον ὑγρὸν, μὴ ἀποκαθαίρηται ὁ ἄνθρωπος,

Quod verò incaluit, etiam reliquum corpus calefacit, eoq; modo calor in vlceribus oritur. Humoris enim agitatione corpus & vlcera incalescunt, & tale quid immoderatus labor efficit. Vlcera autē quinto die inflammatione sedantur, & secundum horū dierum rationem, pro vlcerum magnitudine, etiam tertio die, & quinto, & septimo, & nono, & vndecimo. Deinde exacto primo circuitu, rursus tertio die qui est secundi principium, & à primo decimusquartus. Ex his verò maxima decimoquarto die inflammatione sedantur. Atq; hæc oratio declarat morbos diebus imparibus iudicari, & humorē in fano tertio die exire, stercus verò secundo. Et ista quæ tertio die contingunt, rem ita se habere mutuo inter se attestantur. Ad hunc modum tota hæc oratio summatim & velut à capite est à me ad extremum deducta. At nunc exactiùs quam ob causam homines ægrotent, mihi dicendum est, simulq; exponendum quæ sint morborū principia, & quæ horum quidque efficiat. Mea autem sententia, si cibi quidem plus iusto copiosi iam concocti intus morentur, neq; homo repurgetur, & altera cibaria insuper adiiciantur, corpus priore humore & recēti plenum incalescit, indeq; homini febris cōtingit. Verùm sic oborta febris, neque per se uli plena, neque vehemens est, in qua humor copia æquabilis paulò plus nobis molestus est. Si enim sic se res habet, & quis admodum sit robustus, eaq; quæ conueniunt adhibeat, sanus euadit. Vnus autem hic solus morbus est ab omni humore, & septem signa habet. Tussis enim leuis & sicca detinet, venter durus redditur, cùm nimirum stercus intus retineatur, caput grauatur, & vomit, febricitat, neque lotium probè exit. Istaq; sunt huius morbi ex omni humore orti septem indicia. Quòd si stercore non prodeunte vnus ex reliquis humoribus superet, meliùs homo habebit. Ac si quis in febre ex omni humore orta, quę sunt idonea minimè adhibuerit, circumagetur morbus, quantum ipse humores superauerit, hoc modo. Incalescente corpore, per hoc aquosum quod est febri maximè infensum, præcipuè exhalat, relinquitur verò pingue & leue, quod est biliosum, & præcipuū febris alimentum. Ad hunc autē modum exhalat, non secus ac si quis affusa in vas æneum aqua & oleo, ligna multa diutiùs succendat, aqua certè longè paucior, cum ex vase exhalet, futura est, oleum verò paulùm imminuetur, quòd aqua quidē propter raritatē ab igne extenuari, & leuis reddita exhalare potest, oleum autē cohærens & densum extenuari nequit, neq; vti aqua exhalare. Ita sanè & in homine se res habet. Incalescente namq; corpore aqua foras exhalat, quod verò est biliosum, cum cohærēs & dēsum sit, neq; similiter extenuatur, neq; exhalat. Verùm extenuatus biliosus humor efficit vt corpus magis incalescat. Copiosius enim & melius alimentū febri suppeditat, & in corpore dispersus aut firmatus morbum cum prioribus corroborat. Atque ista quidem homini contingere, nisi purgetur aut curetur, dicta sunt. Quòd si horū copia non superet, siue semel multa, siue paulatim colligatur, & reliquū corpus dolore affligat id dum contingit, præ robore perfert, donec principium quoddam accedat. Sin verò copiosior humor extiterit, neq; homo expurgetur

ex eo morbus ad hũc modũ oritur. Cùm tria sint principia ex quibus morbi oriuntur, vnũ quidẽ iam à me dictum est, quæq; & quanta in corpore efficiat. Oportẽdi enim quomodo & quam ob causam, homo nisi repurgetur, ægrotet. Alterũ est, si quæ ex cœlo pendent, minimè sint cõmoda, & præter victus rationẽ contingant. Tertiũ est, cùm quid violentũ inciderit. Violentum autẽ esse dico, & casum, & vulnus, & percussionẽ, & immoderatũ laborem, & alia id genus. At horum principiũ, vis si magna fuerit, maximũ est; si verò parua, non adeò magnũ. Post hoc verò, si homo nõ expurgetur. Tertium autẽ, si quæ ex cœlo contingunt, non fuerint ad sanitatẽ accommodata. Horũ igitur diligens cura habenda est, cùm horũ quidq;, quod referam, in corpore efficiat. Si quidẽ vulnus factũ sit, carnẽ dissectã esse manifestũ est, vlcusq; existit. Hoc autem morbũ appello. Si verò ex plaga, aut casu, aut alia quapiã affectione contusio facta sit, & tumor oboriatur, sanguis per vim calefactus, & per venas hiantes subiens, cùm præ copia exitũ quo abire possit, non habeat, illic colligitur, eamque ob causam tumor fit, tãdiuq; adest, quoad ex locis eo quo dictum est modo, aut per ipsum tumorem repurgatus fuerit, & sanguini cũ tempore, vel in pus verso, vel non exitus siue per manus operã, siue sine ea, pateat. Quin & immoderatus labor tale quid efficit. Cùm enim homines immoderatè laborauerint, quibus sanguis præcipuè laborarit, illic firmatur & incalescit, indeq; dolor contingit. Quòd si ab his quidẽ superetur, magna autẽ copia immoderatus labor contingat, & aluus ac vesica copiã neutiquã celeriter trãscolarint, ex eo sanè febris suborietur, minimè verò, si prior humor æqualis fuerit. Si verò in immoderato labore horũ copia in corpore permaneat, superat ille. Atq; hæc quidem de vi, quæ nã in corpore cõficiat, dicta sunt. Istaq; duo principia, nẽpe vis & plenitudo, nisi homines repurgentur, corpora calefaciunt. Quod verò ex cœlo depẽdet principiũ, si homini minimè cõmodũ fuerit, aliquid humoris superat, & tanquã ad morbũ viã faciens, calefacit priusq;, si ita cõtigerit, refrigerat. Priùs autem quomodo calefaciat dicendũ. Mea igitur opinione, si in ipso homine morbosum aliquid insit, quale priùs dictũ est, & ea quæ ex cœlo pendent minimè cõmoda fuerint, homoq; incalescat, totus corporis humor incalescens conturbatur, idq; vis præstat. Et siquidem homo repurgatur, de conturbato humore, quantum plus æquo abundat, secernitur. Istud verò similiter se habet vt id quod ex lacte equino Scythæ conficiunt. Lac enim in vasa lignea caua affusum agitãt, conturbatũ verò spumescit ac separatur, & pingue quidem, quod butyrũ vocãt, cùm leue sit, in summo seponitur, graue verò & crassum subsidet, quod etiã separantes siccant. Quod cum concretũ & siccatũ fuerit, Hippacen vocãt. Lactis verò serum mediũ locum habet. Ad hunc verò etiam modũ commoto humore, quicquid in corpore continetur, ab his principiis quæ dixi omnia seponitur, & bilis quidem cùm sit leuissima, in superficiem discedit, secundo loco sanguis, tertio pituita. Ex his autem humoribus maximè grauis est aqua. Cùm autẽ hæc ita se habeant, quicquid in morbo copia abũdat, dum turbatio in principiis cõtingit, ad locum fertur in quo plurimum superat. In turbatione autem amplã capacitatẽ nactum secretum voluitur,

νοσος ἔνθεν γίγ. Τρόπῳ τοιῷδε. Ἀρχαὶ εἰσι τρεῖς, ἀφ' ὧν αἱ νοσοι γίνον). καὶ μία μὲν ἤδη εἴρηται μοι, ὁκοῖα καὶ ὅσα ἐργάζε) ἐν τῷ σώματι. ἀπέδειξα γὰρ, ὅκως τε δεῖ πέπτειν μὴ ἀποκαθαίρε) ὁ ἄνθρωπος, νοσέει. δεύτερα δέ ἐστιν, ἢν συμβῇ τὰ ἐκ τοῦ θερμοῦ ἀνεπιτήδεια, καὶ τοῦδε ἕνεκα εἴ). τρίτη δέ ἐστιν ἢν βίαιος παρασκευή. βιαίους δ' λέγω εἶναι), καὶ πλῶμα, καὶ τραῦμα, καὶ πληγήν, καὶ ταλαιπωρείην, καὶ εἴτι ἄλλο ἐστὶ τοιοῦτον. Τούτων δὲ τῶν ἀρχέων μεγίστη ἐστὶ βίη, ἐὰν μεγάλη ἔῃ. ἐὰν δ' μικρὴ, ἥκιστα μεγίστη. δεύτερον δ', ἐὰν μὴ ἀποκαθαίρη) ὁ ἄνθρωπος. τρίτη δ', ἐὰν τὰ ἐκ τοῦ θερμοῦ ἀνεπιτήδεια ἔῃ πρὸς ὑγείην. Τούτων τοιγαροῦν δεῖ φυλακὴν ἔχειν. ἔκκειται δὲ αὐτῶν τοιοῦτον ἐργάζεται ἐν τῷ σώματι, ὁκοῖον ἐγὼ ἐρέω. ἐὰν μὲν τραῦμα γένηται, δῆλον ὅτι ἕλκος ἐγένετο. τοῦτο δ' νοῦσημα ὀνομάζω εἶναι). ἐὰν δ' φλέγμα γένηται πληθωρὸς, ἢ πεσόντος, ἢ τινὸς ἄλλου τοιούτου παθόντος καὶ οἴδημα γένηται, τὸ αἷμα αὐτίκα θερμανθὲν ὑπὸ τῆς βίης, καὶ ὑποδραμὸν ἐς τὰς φλέβας χωρούσας, ὁκόταν ἔχον ἔξοδον ὑπὸ πλήθεος ἀπελθεῖν, συμπεσράφη. καὶ τὸ οἴδημα διὰ τοῦτο ἐγένετο, καὶ μέχρι τούτου πάρεστι, μέχρις ἀποκαθαρθῇ, καθόπερ ἀπὸ τῶν χωρίων εἴρηται, ἢ κατ' αὐτὸ τὸ οἴδημα. καὶ εἴτε συὼ χειρουργίη, εἴτε καὶ μὴ διόδος γένηται τῷ αἵματι, ἢ πυωθέντι ὑπὸ χρόνου, ἢ τὰ μή. καὶ ἢ ταλαιπωρείη ἦ, τοιοῦτον ἐργάζεται. ὁκόταν γὰρ ἄνθρωποι ταλαιπωρέωσιν, οἷσιν αἱ μάλιστα τὸ αἷμα ταλαιπωρέη ἢ χειρίστη ἐστὶ, καὶ θερμαίνεται. καὶ πόνος ἐκ τοῦ τοιούτου γίγ.[57] ἐὰν δὲ κρατηθῇ μὲν τούτων, κάρτα δ' πλῆθος γένηται ταλαιπωρείη, καὶ ἢ κοιλίη καὶ κύστις μᾶλλον διαθήσει τὸ πλῆθος, πῦρ ὀπτήσει αὖ ἐκ τούτου. ἐὰν μὲν ἢ πρόσθεν ἰσάσῃ ἰκμάς, οὐδαμῶς. ἐὰν δ' ἐκ τῆς ταλαιπωρείης αὐτέων πλείῃ ἐκ τοῦ σώματος καταμείνῃ, κρατέει κείνη. Τοῦτο δέ μοι εἴρηται τοῦ βίης, ὁκοῖα ἐν τῷ σώματι κατεργάζεται. καὶ αὖται μὲν δύο ἀρχαὶ οὖσαι, ἥ τε βίη, καὶ ἡ πληθώρη, ἐὰν μὴ ἀποκαθαίρωνται ὑπὸ ἀνθρώπου, θερμαίνουσι τὰ σώματα. ἡ δ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεπιτήδειος γίνομένη ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἐκκρίνεται μὲν οὐδὲν ὑγρὸν, καὶ θερμαίνει ὡς ἐς νόσον, καὶ ψυχρὸν πρότερον, ἐὰν τύχῃ γινόμενον. ἐρέω δ' πρότερον περὶ τοῦ ὡς θερμαίνει. φημὶ δῆ. ἐὰν ἐν τῷ κοτὲ ἀνθρώπῳ ἐνέῃ τι νοσερὸν ὁκοῖον ἐν τῷ πρότερον εἴρηκα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀνεπιτήδεια γένηται καὶ θερμαίνηται ὁ ἄνθρωπος, ταραχθεὶς ὑγρὸν ἐκκρίνεται πολὺ θερμὸν ἐλθὸν ἐν τῷ σώματι, τοῦτο δ' ποιεῖ βίη.[58] καὶ ἐὰν μὲν ἀποκαθαίρηται ὁ ἄνθρωπος, τοῦ δ' ταραχθέντος. ἀποκρίνεται ὁκόσον ἂν πλέον ἢ τοῦ κακοῦ, ἔοικε δ' τοῦτο, ὥσπερ ἐν Σκύθαι ποιέουσι, ἐκ τοῦ ἱππείου γάλακτος. ἐγχέοντες γὰρ τὸ γάλα ἐς ξύλα κοῖλα, σείουσι. τὸ δ' ταραχθὲν, ἀφεὶς καὶ διακρίνεται. καὶ τὸ μὲν πῖον, ὃ βούτυρον καλέουσιν, ὀπτιπολῆς δίεται, ἐλαφρὸν ἐόν. τὸ δ' βαρὺ καὶ παχὺ, κάτω ἵσταται. ὃ δὴ ἀποκρίναντες ξηραίνουσι. ἐπὶ τῷ δ' παχεῖ καὶ ξηρανθῇ,[59] ἱππάκην μὲν καλέουσιν. ὁ δὲ ὀρρὸς τοῦ γάλακτος, ἐν μέσῳ ἐστὶν. οὕτως δὲ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ταραχθέντος τοῦ ὑγροῦ, πολὺ τὸ ἐν τῷ σώματι, ὑπὸ τῶν ἀρχῶν δίεται ἐπὶ τὰ ἐν ἕκαστα κοῖλα καὶ πόρους. καὶ ὀπτιπολῆς μὲν τὸ τῆς χολῆς δίεται, κουφότατον γάρ ἐστι. δεύτερον δὲ τὸ αἵματος. τρίτον δὲ τὸ φλέγματος.

βαρύτατον δὲ ἐστὶ τὸ ὑγρῶν τούτων, ὁ ὕδρωψ. τούτων δὲ ὄντων, ὅ, τι ἂν ἐν νούσῳ γένηται, ἐν ἀρχῇσι γινομένης τῆς ταραχῆς, ἔρχεται ἐπὶ τὰ κοῖλα, ἵνα ἂν γένηται ἔπι. ἐν δὲ τῇ ταραχῇ βίαιος γινομένης ἐπὶ τὰ ἔσω ἐκλείεται ἀποκεχριμένου, καὶ

καὶ θερμαίνῃ τὸ σῶμα, ἢ τι ἐπιξύσιν ἔχον πρὸς τῷ σώματος σωῷ τοῦ ἀηδοῦ ὑγροῦ τοῦ συνόντος ἐν τῷ ἄλλῳ χωρίῳ, πόνον καὶ θερμότητα παρέχει. τὸ δὲ θερμαινόμενον, ὥσπερ ξυνθερμαίνῃ καὶ τὸ ἀηδὲς σῶμα, κἀκ τούτου ὁ πυρετὸς γίνεται. καὶ γίνεται μᾶλλον ἀπὸ τῆς χολῆς, καὶ τοῦ φλέγματος, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος. θερμότατα γὰρ ταῦτά ἐστι. καὶ ἐὰν μὲν τούτων ἀποχωρήσῃ τι τοῦ σώματος ὡς ἐπιπλεῖστον, ὠνόμασται κεῖθεν τὸ νούσημα, καὶ ἐπωνυμίαν ἔχει. ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδρωπος οὐ γίνεται πυρετὸς ἰσχυρὸς κάρτα, οὐδὲ πολυχρόνιος. τοῦ γὰρ πυρὸς, οὐκ ἀγαθὴ τροφή, ὁ ὕδρωψ ἐστίν. καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτο εἰρήσθω. Περὶ δὲ τοῦ ἀναστομοῦσθαι, οὐκ ἔχει ἀναχωρεῖν τὸ πλεῖον τοῦ ὑγροῦ, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω εἰλίσσεται μεμιγμένον τοῦ ἄλλου ὑγροῦ. πάντα γὰρ πλήρεα ἐστίν. ἐν δὲ τῇ ἀναστομώσει κενοῦται. κενοῦται δὲ οὐ ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον. καὶ τὸ πλέον ἐὸν χωρίον κατέχει. καὶ τὸ μὴ ἀλλότριον, οὐκ ἀποκρίνεται τοῦ ἄλλου, ἕως ἂν ἐπιξυσθείξῃ, πρὶν ἰσωθῆναι ἐς δύναμιν. ἔστι δὲ μὲν ἰσοῦσθαι καὶ ὃ ἐπ' αὐτῷ ἐπιμέλοι ἐξιτήλου νοῦσον, ἕως οὗ ἀπαναλωθῇ τὸ χωρίον, ὁποῖόν ποτ' ἐστὶν. ἐὰν δὲ πολὺν ἔῃ τὸ πονέον, ἐπαυξήσεται καὶ ἀξαναλίσκεται ἐς τὸν νοῦσον καὶ τὸ ἄλλο πρὶν ὑγιὲς ἐὸν. καὶ θνήσκει ὁ ἄνθρωπος ὧδε. ὥσπερ ἐπαυξήσεται γὰρ, ἐὰν μηκέτι τροφὴν ἐπέχουσαν ἔχῃ τὸ νούσημα, ἀλλ' ἀξαναλίσκεται ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ, τοῦ ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ χωρίῳ ἐόντος. ὥσπερ τὸ πλησίον ὥσπερ σῶμα ἐστὶ, εἶτα ὑπερθερμανθῇ, μέχρις ἂν ἀξαναλωθῇ, καὶ μηκέτι ἐνῇ τροφὴ σώματι τροφή. τροφὴ δέ ἐστιν ἀνθρώπῳ, τὸ κοῦφον ὑγρόν. ὥσπερ οὖν καὶ, τὸ παχὺν καὶ μικρὸν σπεδὼν ἐλάμβανε, ἐὰν μάλιστα θερμανθῇ. ἔπειτα ἐπὶ τὸ καὶ ἐπὶ τῇ σπεδόνι τροφὴ μηκέτι ἀρκέῃ, νέμεται ἀπὸ τοῦ ὑγιέος τὸ πλησίον ἀρξάμενον πρὸς τὸ σῶμα, μέχρις ἂν ὅλον τὸ ἀρκτῶδες σήψῃ. ἐπεὶ δ' ὡς ἐπίπαν νέμηται, ἀναλοῦται ἡ τροφὴ τῇ σπεδόνι. οὕτω δὴ καὶ τῇ νούσῳ, ἀπὸ τοῦ χωρίου κενοῦ ἀρξαμένη, ἐπὶ τὸ κεῖθι ἡ τροφὴ μηκέτι ἀρκέουσα ᾖ, νέμεται, ἐς τὸ πρόσω ἀπὸ τοῦ πλησίον ἀρξαμένη. ἐπὶ τὸ γὰρ ἐπιπολὺ ἔλθοι, ἀπαναλωθῇ ἡ τροφὴ τῇ ἰσάσῃ, καὶ ἕτερον ὑγιὲς οὐκ ἐπικρατέῃ. κἀκ τούτου γίνηται, θνήσκει ὁ ἄνθρωπος. ἐὰν δ' ἐν τῇ προσχῇ ἐπὶ τοῦτο πλέονος χωρίου λάβηται καὶ μὴ ἐπιξύσῃ, ἀλλὰ ἐπιλείπῃ, οὐκ ἐπὶ τὸ ἄλλο μίσγεται, ἀλλ' ἀξαναλίσκεται ἐς τὸ ἰσόν, ἕως μὴ ἀποκαθαίρηται. εἶτα αἱ φλέβες ὑπερπίμπλανται. πληθουσαι δὲ κάρτα ἀλαλῶσιν ἀπ' αὐτέων, πρὶν ῥυγχωθῆναι σφίν γίνηται. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἀσκοῦ ἐάν τις πλήσῃ καρτερῶς, ὑπανίσταται ὑπὸ τοῦ πλήθεος αἷμα, ἅτε τῶν φλεβέων κενωθεισέων ὑπὸ τοῦ πλήθους. ἐπὶ τοῦ δὲ αἰσχρὰς πλησθῶσιν ὄκως τάχος, οὐκ ἐθέλουσιν, ἀλλὰ ἔχουσιν ἐν ἑαυτῇσι μέχρις ἂν κενωθῇ τὸ χωρίον ἀπ' αὐτῶν. ἀπολαμβάνει γὰρ ἐπὶ τοῦ ξυλλεχθῆναι τὸ αἷμα τὸ ὁδὸν ὑπὸ πλήθους. ὥσπερ ἐάν τις λήκυθον σκυτίνου γενόσμου ἐμπλήσας ὑγείας, καταιρέψῃ ὅτι τὸ σῶμα κατ' ἴθυ, καὶ ὅτι ποιήσει, ὅ δυνήσεται ἐξ αὐτοῦ χωρεῖν τὸ ἔλαιον. ἔπιξε γὰρ τὸν ὁδὸν τὸ ὑγιὲς σφίν, ἅτε πολλὸν καὶ ὑγιὲς ὑπάρχοντος. ἐὰν δ' ὑπακλίνῃ τις τὴν λήκυθον, κενεὴ ἔσται ἀπὸ τοῦ στόματος πᾶσι, ἢν ῥηϊδίως ἐξ αὐτῆς τὸ ὑγιές. τὸ δὲ αὐτὸ ποιήσει καὶ ὑπὸ τῆς ἀναπλήσεως ὕδωρ. οὕτω δὴ καὶ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος ὑγρὸν ἐν τῷ σώματι ὑπὸ τῆς προσχῆς χωρίου λάβηται καὶ πλήσειε τὰς φλέβας, οὐκ ἐθέλει ἀναχωρεῖν ἐξ αὐτέων, πρὶν ἢ ὅσον ἐστὶ τὸ χωρίον κενεὸν, τῆς τροφῆς ἐξαναλισκομένης τῇ νούσῳ.

& corpus calefacit, aut in aliqua corporis parte adhærescens, vnà cum alio humore qui in alio loco est, dolorem & calorem exhibet. Quod verò incalescit, reliquum corpus etiam calefacit, ex eoq; febris contingit, fereq; ex bile, & pituita, & sanguine oritur, quæ calidissima existunt. Et si quid horum in aliquam corporis partem incubuerit, plerunq; inde morbus nominatur, & appellationem habet. Ex aqua autem neque admodum vehemens, neque diuturna febris oritur, cùm aqua igni minimè idoneum suppeditet alimentum. Ac de his quidem hactenus. Ante turbationem verò non habet quò secedat humor qui copia superat, sed cum alio humore permixtus sursum & deorsum volutatur, cùm omnia plena sint: dum mouentur autem, vacuantur. Atq; alterum altero magis euacuatur, quodq; copia superat, loco continetur, & quod alienum est, cum altero non permiscetur, si circum adhærescat, nisi viribus adæquatum fuerit. Viribus autem adæquatur, & quod ex ipso ad morbum accedit, quoad locus repurgetur, quæcunq; fuerit purgatio. Quod si copiosum est id quod affligit, & aliud quod priùs salubre erat ad morbum exhauritur & absumitur, eoq; modo homo perit. Insuper enim exhauritur, si morbo non satis superfuerit alimenti, sed ab humore qui in loco dolente est absumitur. Primũ quod propinquum est absumit, deinde vlteriora depascitur, donec consumptum fuerit, neque ampliùs superfit corpori alimentum. Leuis autem humor hominis est alimentum. Quemadmodum igitur par est, primùm si maximè incalescat, putredo sensim oboritur, deinde postquam illic alimenti putredini non satis suppetit, in corpus serpit, initio ab eo quod sanũ est & propinquum ducto, quoad quod totum carnosum est putredinem conceperit. Postquam autem in totum depastum est, putredinis alimentum consumitur. Sic sanè etiam in morbo, initio à loco ducto, postquam illic non satis suppetit alimenti, vlteriùs depascitur, ab eo quod vicinum est sumpto exordio. Vbi enim ad totum peruenerit morbi alimentum consumitur, nec aliud quod salubre est superat, idq; dum contingit, homo moritur. Quinetiam vbi hic in conturbatione ampliorem locum acceperit, neque firmatus fuerit, sed volutatur, nõ amplius cum alio permiscetur, sed in morbum insumitur, nisi repurgetur. Deinde venæ supra modũ implentur, valdeq; impletę nihil ante ex se dimittunt, quàm amplam capacitatẽ nactæ sint. Non secus ac si quis vehementer percussus fuerit, sanguis ad vulnus decurrit, venis nimirum per vulnus euacuatis. Vbi verò carnes tanquam spongia oppletę fuerint, nõ ampliùs dimittunt, sed in se retinent, quoad ex ipsis aliquid per locũ vacuetur. Cùm enim in vnũ collectus sanguis fuerit, præ copia viã intercipit. Quemadmodũ si quis ampullã olearíam coriaceá angusti oris, oleo plená rectà in os obuertat, idq; cùm fecerit, ex ea oleũ prodire nõ poterit. Oleũ enim copiosum & confertim incidens, viã coarctauit. Quòd si quis ampullã olearíã paulùm inclinet, tolletur oris obturatio, per quã ex ipsa oleum effluet. Idem etiam in aqua supra mensam effusa experiri licet. Ad hunc sanè modũ vbi plurimus corporis humor in cõturbatione locum occupauerit, & venas impleuerit, non ampliùs ab eis discedit, nisi si locus vacuus fuerit, vnde morbi oriuntur, morbi alimento consumpto.

Atque iſta quidem à me dicta ſunt, vbi quid in corpore fuerit, vnde morbi oriuntur, aliis etiam redundantibus, & quomodo principia humori calorem & turbationem afferant, & ad morbum deducant. Nunc verò dicendum quænam in corpore efficere ſoleant, quæ à cœlo dependent, ſi incommoda fuerint, & cùm corporis humorem ſuperarint. Aſſero autem partem eius humoris qui eſt in homine, cùm colliquatus fuerit, in ſe concreſcere & incraſſari, donec morbum pariat, partem verò dilatari & diſparari. Quæ affectio cum lacte affinitatem habet. Si quis coagulum in lac iniecerit, frigiditas in eo oborta lac incraſſat & in ſe cogit, ſerum autem quod incraſſatum eſt ambit. Ad eum ſanè modum in homine humor refrigeratione in morbo ſuborta concreuit & incraſſatus eſt. At circum ipſum aquoſum humorem alius etiam humor eſt, qui quò copioſior in reliquo corpore fuerit, eò magis commiſceetur. Verùm ſi quidem ad aluum deferatur, ſtercus commouet, & in aluo tormina excitat, foraſq; exit nulla magna illata noxia. At ſi ad aluum non deferatur, ad eam corporis partem adhæreſcit, in qua plurimam capacitatem adeptus fuerit. Locum igitur amplum ſibi nactus, in eo volutatur, & quod quidē aquoſi humoris ex concretione ſecernitur, cùm nimirum in corpore frigidiſſimū & grauiſſimum exiſtat, ad inferiora deſcendit, & circum oſſa & neruos cumulatum, eò maiorem corpori inflammationē inducit, & circa neruos videlicet, præſertimq; circa oſſa aquoſus humor humorem faciens exiſtit. Oſſeæ enim præcipuè corporis partes in homine rigore corripiuntur, piliq; eriguntur, ſumma cute concreſcente & ſicciore quàm antea reddita, deficiente nimirum iſthic aquoſo humore & circum oſſa conuoluto. Hinc ſanè ſolus locus vbi antea erat, humorem facere nequit, vnde rigor oritur. Reliquus verò humor æquabiliter condenſatus, partim in toto corpore eſt, partim verò quo copioſior fuerit, ſi quidem contigerit vt aluus plena exiſtat, & quod moleſtū eſt paucum ſit, interdum ad aluum defertur, neq; magnam noxiam inducit. Et quandoque quidem febrem non infert, quandoq; verò debilem & innoxiam, quodq; dolorem facit vnà cum ſtercore foras prodit. Quòd ſi aluus plena copioſum habeat quod moleſtum eſt, periculum eſt ne ex eo morbus aliquis ſuboriatur, ſi quod noxium eſt aliquā in partem incumbat, vel ad latus, vel ad viſcus, aut aliā quampiam partē ſimul calefaciat, vti primum illum humorē conturbet. Quibus verò nō multum ad calorem acceſſit, id ab aquoſo humore ſuperatum eſt, cùm nimirum circa oſſa & prope medullam cōſiſtat. Procedente verò tempore, magis afficiuntur quæ prope ſunt, ac primùm quidem locus ipſe, deinde quod ipſi vicinum eſt, & ſanè vlteriùs depaſcitur, & aluus cùm calida exiſtat eum ſuſcipit, deinde tum aluus, tum noxius humor hunc magis calefacit. Craſſus autem humor vbi incaluit, primùm is diffunditur qui affligenti vicinus eſt, diffuſus verò affligēti aquoſo humori commiſcetur, deinde in corporis concretione magis vacuatur. Et quouſq; aquoſus humor reliquo humori permiſcetur, tamdiu rigor detinet. Quinetiam febris ad hunc modum oritur. Quæ enim moleſta ſunt, ad locum inhærentia, corpus incaleſcens in ſe febrem contrahere cogunt, & ab eo quod noxium eſt, & ab aluo calefactum, reliquum aquoſum humorem ſuperat. Atque ita quidem poſt frigus fit, ſi copioſus humor in aliquam corporis partē incubuerit. Quod ſi conuoluatur, hoc modo oritur.

Τὰ μὲν δὴ εἰρημένα, ἐστὶν ὧν τῷ σώματι ἢ, ἀφ' ὧν αἱ νοῦσοι γίνονται, πλημυόντων καὶ τῶν ἀνέμων, καὶ ὅκως ἐργάζονται αἱ ἀρχαὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ἀναψυκτικὸν ἐς ὑγρῷ ἐπάγουσαι ἐς νοῦσον. νῦν δ' ἐρέω τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἢν αἰεπιτήδεια γένηται φύσια ἐν τῷ σώματι, ἵνα ἐργάζηται, καὶ ὁκόταν κρατήσῃ ἐν τῷ σώματι τὸ ὑγρόν. φημὶ δὲ δεῖν μᾶλλον ξυρέφεσθαι καὶ παχύνεσθαι τὸ ἐν τῷ αἰθέρι ὑγρὸν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον, ἕως νοῦσον ἀποτέκῃ, ὅτε διδυρώσεται καὶ διακρινέσθαι. ἔοικε δὲ τοῦτο τὸ πάθος γάλακτι. ἐπὴν ὡς ὀπὸν ἐμβάλῃ ἐς τὸ γάλα, ψύξις γινομένη ἐπ' αὐτῷ τῷ γάλακτι, συνεπάγνυσι τὸ γάλα καὶ ὁμοῦ ἐποίησε. τοιοῦτο δὲ παχύνεται, ὁ ὀρρός ἐστιν. οὕτω δὴ καὶ ἐπ' αἰθέρι τὸ ὑγρὸν τὸ ἐπὶ νούσῳ ψύξις γινομένη, ξυνεσταφὴ καὶ ξυνεπαχύνθη. τοιοῦτο δ' αὖ καὶ ὕδρωπα ἐστὶ καὶ τὸ ἀνθρώπου ὑγρὸν, ὁκόσῳ αὖ πλέον ἔῃ ἐν τῷ σώματι ξυμμέμικται. ἀλλ' ἐπὴν μὲν εἰς τὴν κοιλίην ἔλθῃ, διετάραξε τὴν κάτοψιν, καὶ τροφὸν ἐν τῇ κοιλίῃ ἐποίησε, καὶ διεξῆλθεν ἔξω, οὐδὲν μέγα σῖνος παρέσχεν. ἐπὴν δὲ μὴ ἐς τὴν κοιλίην ἔλθῃ, ἐπειζῇ τὸ σώματος πᾶν, ἵνα οἱ βύρυσχοι πλείωσι. ἐλάει δ' ἑωυτὸν βύρυσχον. καὶ τὸ μὲν ὕδρωπος τὸ ἀποκριθὲν ἀπὸ τῆς συντροφῆς ἔρχεται, ἅτε ψυχρότατον καὶ βαρύτατον, ἐὸν ἐν τῷ σώματι, ἐς τὸ κάτω, καὶ περὶ τὰ ὀστέα καὶ περὶ τὰ νεῦρα εἰλούμενα ἐὰν μάλιστα τὸ ζῶμα ἐς φλεγμονὴν ἄγῃ, καὶ δηλοῖ περὶ τὰ νεῦρα καὶ μάλιστα περὶ τὰ ὀστέα ὁ ὕδρωψ ὁ τὸν χυμὸν ποιέων ἐστί. τὰ γὰρ ὀστέα τοῦ σώματος, μάλιστα ῥιγᾷ ὁ ἀνθρωπος. καὶ αἱ τρίχες ὀρθαὶ ἵστανται, ξυστραφείσης τῆς ἐπιδερμίδος, καὶ ξηροτέρης γινομένης, ἢν ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ, ἅτε τοῦ ὕδρωπος ἐκλείποντος ἀπόθεν. καὶ περὶ τὰ ὀστέα ἐλληνίζει. ἐντεῦθεν δὴ μοῦνον τὸ χωρίον ὄχνου ἐστὶ τὸ πρῶτον χρόνον, οὐ δυνάμενον χυμὸν ποιέειν, ὅθεν καὶ τὸ ῥῖγος γίνεται. Τὸ γὰρ ὑγρὸν τὸ ἰσώτατον παχυνθὲν, τὸ ἐν τῷ σώματι πυκνοῖ ἐστί. τὸ δ' ὅσῳ πλέον, ἕως μὲν δὴ τύχῃ ἡ κοιλίη πλέη ἐοῦσα καὶ ὀλίζον ἢ τὸ λυπέον, ἔρχεται ἔστιν ὅτε ἐς τὴν κοιλίην, καὶ σῖνος οὐδὲν μέγα ἐποίησε. καὶ ποτὲ μὲν πῦρ οὐκ ἐπήγαγε, ποτὲ δὲ βληχρὸν καὶ ἀσινές. καὶ ὀξηλθε τὸ πονέον ξὺν τῇ κόπρῳ. ἕως δ' ἡ κοιλίη πλήρης ἐοῦσα πολλὸν ἔχῃ τὸ λυπέον, κίνδυνός ἐστιν ὀξ αὐτέου νοῦσον γενέσθαι, ἕως πῃ ἐπειζῇ τὸ συνεόλμενον, ἢ πρὸς πλευρὴν, ἢ πρὸς σπλάγχνον, ἢ πῃ ἀπῇ ξυνθερμήνῃ, ἵνα ξυμπαράξῃ πρῶτον ἐκεῖνο. ὀκόσοισι δ' οὐχὶ κάρτα πρὸς τῆς θερμῆς ὑπὸ τοῦ ὕδρωπος γενικημένοις, ἅτε περὶ τοῖσιν ὀστέοισιν ἐόντος, καὶ πλησίον τοῦ μυελοῦ. χρόνῳ δ' μᾶλλον ὅσα ἔῃ, πρῶτον μὲν αὖθι τὸ χωρίον. ἔπειτα τὸ πλησίον αὐτοῦ, καὶ δὴ νέμεται ἐς τὸ πρωτέρω, καὶ ἡ κοιλίη τὸ πρόσλαμβάνῃ, θερμὴ ἐοῦσα. ἔπειτα ὅτι μᾶλλον θερμαίνῃ ἡ, τε κοιλίη καὶ τὸ συνόλμενον. τὸ δ' ὑγρὸν παχὺ θερμαινόμενον, ξηραίνεται πρῶτον, τὸ πλησίον τοῦ πονέοντος ἐόν. ξηραινόμενον δὲ, μίσγεται τῷ πονέοντι ὕδρωπι, ἔπειτα κενεώτερον ἐλθὸν τοῦ σώματος ἐν τῇ ξυντροφῇ. τὸ μὲν δὴ τοῦτον ῥῖγος ἔχει, μέχρις οὗ ὁ ὕδρωψ τῷ ἀνθρώπῳ ὑγρῷ, καὶ τὸ πῦρ ὧδε γινόμενον γίνεται. τὰ γὰρ πονέοντα πρὸς τὸ χωρίον ἐπειζήσαντα θερμαινόμενον τὸ σῶμα, ἀναγκάζει ἐς ἑωυτὸ πῦρ γίνεσθαι. καὶ ὑπὸ τοῦ συνεομένου καὶ ὑπὸ τῆς κοιλίης θερμαινόν, ὑπερκρατέει τοῦ ἄλλου ὕδρωπος καὶ οὕτω τὸ μὲν πῦρ μέχρι τοῦ χρυσοῦ, ἐὼν πῃ τοῦ σώματος ἐπειζῇ τοῦ ὑγροῦ τὸ πλέον. ἐὼν δὲ εἰλέηται ὑπὸ τοιῷδε τρόπῳ.

μέχρι τοῦ

μὴ ⓜ χρυμὸν ὃ πῦρ ἐιλέεται μάλιϛα πονέομενος, τοῦτ' ἐϛὶ τὼ κοιλίω καὶ τὼ ἄνω καὶ τὼ κάτω. ἔνθεν γὰρ ἡ βύρυγξ εἰη πλείϛη ἐϛίν. ἐιλεομένου δὲ αὐτοῦ, τοῦτ' ἔϛιν τὰ πλησίον θερμαίνεται, τά τε σπλάγχνα, καὶ τὰ ἐν τῇ κοιλίῃ ἐϛὶ τὼ θερμόν. ἔπειτα ἐπαυρίσκεται τῆϛ θέρμης. ἐϛὶ δὲ ὑγρὸν τὸ ἐν τῇ ϛομάχῳ, μίϛγεται τῷ ὕδρωτι. καὶ ὁ πυρετὸς μὴ ῥῖγος ἐνδαίδε γίνεται, ἐπὶω μὴ ἐιλέεται τὸ πονέον, ἀλλὰ ϛηρίξῃ τοῦϛ τοῦ ϛώματος πῃ. ταῦτα δέ μοι εἴρηται, ὅκως τε ῥῖγος γίνεται τοῖϛ νοϛεῦϛι. καὶ ὁκότε, καὶ ὅκως, καὶ ὁκοίης τινὸϛ ἀνάγκης ὁ πυρετὸς μὴ ποτε ἐπιϛατέῃ. ἐν αἷϛιν αἱ ἀρχαὶ τῶν νούϛων εἰϛί. καὶ ὁκοίῳ ἑκάϛῃ αὐτέων νούϛῳ ἐν τῷ ϛώματι ἐπάγῃ. καὶ ὅκως τε καὶ διὰ τί ἐν τῇϛι τοιϛιῇδε ἡμέρῃϛιν αἱ νούϛοι κρίνονται. καὶ ἐϛὶ τοῦ ὑγιαίνοντοϛ ⓐ ἄνθρωποι. καὶ ἐϛὶ τοῦ νοϛέοντοϛ. καὶ ἢ, τε χολὴ καὶ τὸ φλέγμα, πλέων ἐν ἕκαϛον γίνεται. ἐν τ' ἄλλα ἐν αὐτῷ φύϛει ἐόντα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ, ἀποδείξα πολλὰ, ὁκοίῳ καὶ ἀποδεκτέον ἐϛὶν ὁ λόγοϛ. καὶ ταῦτα μὲν εἰρημένα οὕτωϛ τελεϛέχω. Νῦν δὲ ἐρέω περὶ ἑλμίνθων τῶν πλατειῶν. γίνεϛθαι γὰρ φημὶ ἐν τῷ παιδίῳ, ἐν τῇϛι μήτρῃϛιν ἐόντα. οὐ γὰρ ἔϛιν ἐπὶω ἅπαξ ἐν τῶν μητρέων ἐξέλθῃ χέριος τῇ κάτω ἐν τῇ κοιλίῃ τοϛοῦτοϛ, ὥϛτε ϛαπείϛης καὶ χερνιϛάϛης, ζῶον παχὺν ἐν αὐτῇ, ὅ, τι τοϛοῦτον μεγέθη γίνεται. ἀποπατεῖ γὰρ ἀεὶ τὼ ἑωλον κάτωθεν αἰεὶ πάϛας ἡμέρας, ἵν' μὴ μὴ γαϛτὴρ ὁ ἄνθρωποϛ. γίνοιτο δ' ἂν τοιοῦτο ζῶον, οὐ δ' ἐν πολλῶν ἡμερέων. μὴ ἀποπατήϛῃ ἄνθρωποϛ. πολλὰ γὰρ γίνεται, ἐν τῇϛι μήτρῃϛιν ἐόντα τῷ παιδίῳ, τοῦτῳ τοιῷδε. ἐπὶω γένηται πύος καὶ ϛαφοῦδες ἀπὸ τοῦ γάλακτοϛ καὶ τοῦ αἵματοϛ ϛυναθροιϛθέντοϛ καὶ πλεοναζόντοϛ, ἅτε γλυκέοϛ ἐόντοϛ, ζῶον ἀποφυάεται αὐτόθι. γίνονται δὲ καὶ ϛρογγύλαι ἕλμινθεϛ αὐτοῦ, τοῦτῳ τῷ αὐτῷ ϛημείῳ δὲ ὅτι τοῦθ' οὕτωϛ ἔχει, ἐπὶω τὰ παιδία γένηται, φαμίζουϛιν αὐτὰ αἱ γυναῖκεϛ τὰ αὐτὰ φάρμακα, ὥϛτε αἱ κάτωθεν ἐξέλθῃ ἐν τοῦ ἐντέρου, καὶ μὴ ξυγκαυθῇ, καὶ ἅμα τὸ ἔντερον θύρωθῇ, ἐπὶω φαμίϛωϛι πολλὰ δὴ τῶν παιδίων, καὶ ϛρογγύλαϛ καὶ πλατείαϛ ἕλμινθαϛ ἀπεπάτηϛαν ἅμα τῇ κάρφῳ τῇ τοιῇδε. ἐὰν δὲ μὴ ἀποπατήϛῃ, γίνονται καὶ ἐν τῇϛι γαϛῆρϛι. καὶ αἱ μὲν ϛρογγύλαι, λίκριϛιν· αἱ δὲ πλατεῖαι. οὐκ ἔλμινθαϛ καλέουϛι φαϛὶ λίκτειν αὐτάϛ. ἀποπατέων γὰρ ὁ ἄνθρωποϛ ἔχων τὴν ἕλμινθα τὴν πλατείαν, ὁκοῖον ϛικύου ϛπέρμα, ἀνήοτε καὶ ἀνήοτε ϛὺν τῇ κάρφῳ. καὶ τοῦτο ἐϛὶν ⓐ φήϛαντεϛ τὸν ἀνθρώπων, τὰ ἕλμινθοϛ τέκνα εἶναι. ἐμοὶ δὲ δοκέουϛι λέγειν οὐκ ὀρθῶϛ, οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντεϛ. ὅτε γὰρ ἀφ' ἑνὸϛ ζώου γίνοιτ' ἂν τοϛαῦτα νεόϛια, ὅτ' ὀύρυγξ ἐϛὶν ἐν ᾧ ἐντέρῳ, ὡϛ ἐντερόφυτα τέκνα. ᾧ ὁ παιδίῳ αὐξανομένῳ, αὐξεῖ ἐν ᾧ ἐντέρῳ καὶ ἕλμινϛ, ἀπὸ τοῦ ἐϛ τὴν κοιλίην ἐπόντων. καὶ γὰρ ἴϛον ᾧ ἐντέρῳ. πῖϛι μὲν, ἅμα τῇ ϛόμῳ. ῥῖϛι δ', ὕϛτερον. τοιϛι δὲ πρόϛθεν ὀλίγῳ. καὶ ἐπὶω ἰϛωθῇ ᾧ ἐντέρῳ. ὁμοίωϛ ἐπαυξεῖ. καὶ ὁκόϛῳ ἂν μείζων γένηται. ἀποκρίνεται ἀπὸ τοῦ ἀρχοῦ ϛὺν ᾧ ἀποπάτῳ. καὶ ἐκπίπτει οἷον ϛικύου ϛπέρμα. πολλάκιϛ δ' καὶ μέζω. ἔϛι δ' οἷϛιν ὁδοιπορέουϛιν ἢ παλαιπορέουϛι, καὶ τῆϛ κοιλίηϛ θερμαινομένηϛ, ἔρχεται ἐϛ τὸ κάτω καὶ ἔξω ϛὺν τῷ ἀρχοῦ αὐτοῖϛι τὸ πεφυϛικόϛ. ποτὲ τε ποιεῖ, καὶ ἀποπορίεται ἀπὸ τοῦ ἀρχοῦ, ἢ ὀπίϛω ἔρχεται, ϛημήια δέ ἐϛιν, ὅτι οὐ λίκτει, ἀλλ' ὥϛπερ ἔχει ὡϛ ἐγὼ λέγω. ἐπὶω λύϛιν ἴϛηται ⓐ ἀνθρώπων τὼ ἕλμινθα, καὶ φάρμακον δίδοῖ ἢ πῶϛ

Poſt frigus febris conuoluitur circa aluum tum ſuperiorem, tum inferiorem maximè affligens. Ibi enim maximè ampla eſt capacitas. Cum autem voluitur, primùm incaleſcunt quæ propinqua ſunt, tum viſcera, tum quæ in ventre calida ſunt. Deinde etiam reliquus humor calorem haurit, & diffuſus aquoſo humori admiſcetur, febriſque poſt rigorem hoc loco oritur, cùm quod moleſtum eſt minimè cõuoluitur, ſed ad aliquam corporis partem adhæſerit. Atque iſta à me dicta ſunt quomodo & quando morboſus rigor fiat, & quanam ratione, quódq; poſt hunc febrem incidere neceſſe ſit, & quænam ſint morborum principia, quemq; morbum eorum vnumquodque corpori adferat, quaq; ratione & quam ob cauſam morbi diebus imparibus iudicantur, & ex quo homines ſani ſint, & ex quo ægrotent, tum etiam bilis, tum pituita copioſior & paucior fiat. Multa quoque alia quæ in ipſo & natura humana inſunt, quæq; hæc exigebat oratio demonſtraui. Et hæc quidem hoc modo commemorata ad exitum perducta ſunt. At nunc de lumbricis latis dicendum. Eos enim in puero, dum adhuc in vtero eſt gigni aſſero. Neque enim vbi ſemel vterum egreſſus eſt, tanto tempore ſtercus in aluo manet, vt ex eo putrefacto & diutiùs permanente, tantæ magnitudinis animal in ea concreſcere poſſit. Qui enim ſanus futurus eſt, heſternum ſtercus ſemper quotidie per aluum demittit. Tale autem animal, neq; ſi per multos dies ventrem non exoneret, gigni non poſſit. Multa enim puero in vtero exiſtenti, ad hunc modum gignuntur. Vbi ex lacte & ſanguine computreſcente ac redundante, quòd nimirum dulce exiſtat, pus æſtuoſum factum fuerit, illic animal generatur. Teretes verò lumbrici iſthic eodem modo naſcuntur. Eamq; rem ita ſe habere hoc eſt indicio. Vbi pueri in lucem ſunt editi, iis mulieres hæc medicamenta cibo in os indito offerunt, vt ſtercus ex inteſtino exeat, & minimè aduratur, ſimulq; vt inteſtinũ dilatetur. Quo cibo in os indito, multi ſanè pueri, tũ rotundos, tum latos lumbricos, vnà cum primo ſtercore per aluum demiſerunt. Quòd ſi non egeſſerint, etiam in ventribus gignuntur. Et teretes quidem pariunt, lati verò nõ ampliùs, etſi eos parere dicunt. Qui enim latũ lumbricũ habet, is qualequid cucumeris ſemen ſubinde cum ſtercore per aluum egerit, idq; lumbrici partum eſſe quidá affirmant. Mihi verò iſti haud rectè ſentire videntur. Neq; enim ab vno animali tot pulli naſci poſſint, neq; tanta eſt in inteſtino capacitas, vt partus educare queat. Increſcente autem puero, lumbricus etiam ex his quæ in ventriculum ingeſta ſunt, in inteſtino increſcit, & his quidem cum pubertate, quibuſdá etiã poſteriùs, aliis verò paulò antè, inteſtino æqualis euadit. Et vbi inteſtino adæquatus fuerit, ſimiliter cũ eo increſcit, & quo maior extiterit, per rectũ inteſtinum, vnà cum ſtercore excernitur, & velut cucumeris ſemen excidit, plærunque etiam maior. Nonnullis verò iter facientibus, aut vehementer laborantibus, & ventre incaleſcente deorſum prodit, ipſiſque ex recto inteſtino quid inflatum prominet, idque facit, & exano reſecatur, aut retrocedit. Quòd verò non pariat, reſque velut dico ſe habeat, hoc eſt indicio, quòd ſi quis hominem lumbrico laborantem curet, & medicamentũ aut potionem exhibeat,

ſiquidem homo probè præparatus fuerit, totus rotundus in pilæ formam prodit,& homo conualeſcit. Si verò ex medicamento excidat, rectus lumbricus duorum aut trium cubitorum longitudine abrumpitur,aut etiam longè maior.Quo abrupto multo tempore cum ſtercore ſigna nulla ſe produnt, poſtea verò increſcunt.Atq; hæc argumento ſunt lumbricum non parere,ſed circumcirca abrumpi.Eſt autem eius ſpecies velut album inteſtini ramentum. Hæc verò habet indicia, ex aluo ſubinde quale cucumeris ſemen egerit, & vbi quis ieiunus fuerit,aliàs atq; aliàs ad hepar impetu fertur,& dolorem excitat. Interdũ autem vbi ad hepar irrumpit,ſputa ad os affluunt,interdum verò minimè. Nonnullis quoq; vbi ad hepar vehementer proruperit,vocis defectionem immittit, & ex ore ſputa admodum multa effluunt, quæ paulò poſt ſiſtuntur,ſubindeq; tormina multa in ventre excitantur. Quandoq; etiam ad dorſum dolor fertur, illuc enim etiam incumbit.Interdum verò iſta lumbrici lati ſigna ſunt.Hoc verò etiam contingit.Ei qui hoc animalculum habet,toto quidem tempore nihil horrendum accidit,cùm verò debilis extiterit, ægrè reficitur.Lumbricus enim eorum quæ in ventriculũ ingeruntur partem aliquam aſſumit.Si igitur vt conuenit curatus fuerit,conualeſcit,ſi verò non curetur, ſua ſponte foras non prodit,mortem autem non infert,ſed ad ſenectutem vſq; comitatur. Atq; iſta quidem à me de lumbrico lato dicta ſunt,& de illius ortu,quæq; iſtius morbi ſigna ſint.At verò calculi morbo principium ex lacte oboritur,vbi puer lac impurũ ex mamma ſugit. Lac autem nutricis impurũ redditur, vbi pituitoſis alimentis, tum cibis,tum potibus impuris ea vſa fuerit.Quę enim in ventriculũ immittuntur omnia lacti conferunt.Habet autem ſe res ad hunc modum. Si nutrix minimè ſana fuerit,ſed bile, aquoſo humore,ſanguine aut pituita abundarit, lac quoq; puero prauum redditur. Cõfert enim corpus & ventriculus,plurimum verò ei ad lac confert,quod ipſum plurimum in ſe habuerit. Puerq; ſi de nutrice lac ſugat minimè purum, ſed (velut dixi) bilioſum, morboſus & debilis euadit, & quoad lac prauum & morboſum ſugit,in preſentia maximè affligitur. Atq; vbi lac minimè purum, ſed terrenum ac pituitoſum ſuxerit, venaſque à ventriculo ad veſicam pertinentes amplas & attrahentes puer habuerit, potus autem & lac ex nutrice in pueri ventriculum cõcedit, quale ex ventriculo de lacte trahit, in totum ei ſimile quod venæ in ventriculum detrudere potuerint. Et ſi quid in lacte non purum fuerit,id quo fruitur in veſica,lapis fit eo modo,quo in aqua minimè pura,in calice vel vaſe æneo agitata & depoſita confertim in medio ſedimentum conſiſtit.Ad eundem modum in veſica contingit,cùm vrina impura exiſtit,neq; emittitur,nimirum cùm cauo cõrineatur, & maximè coaceruata,præ dolore per mictionem non redditur,& à pituita cruda concreſcit. Pituita enim ſedimento permixta glutinum euadit.Ac primùm parua lanugo accreſcit, deinde quod accedit arenoſum, adiungitur, cum pituita quæ de lacte in veſica remanet, pro glutine ſit,& increſcit.& quicquid quidem humoris in conglutinatione acceſſerit, per vrinam redditur.

ἰὼ μὴν τύχῃ ὁ ἄνθρωπος κακῶς προεσκυασμένος, ἐξέρχεται ὅλη στρογγύλη γιγνομένη ὡς τὸ σφαῖρα, καὶ ὑγιὴς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος. [76] ἰὼ δὲ ἐς τὸ φαρμακεῖον ἔρχηται, καὶ βάθρα ἀπορρήγνυται ἀπὸ τὸ ἕλμινθος, ὁκόταν δύο ἢ τρεῖς πήχεας, ἢ καὶ πλέω πολλῷ. καὶ ἐπὶ πολὺ ἀπορράγῃ χρόνῳ πολλῷ, οὐ γίγνεται σημεῖα. ὕστερον δὲ αὔξεται. τοῦτο δὲ ἰσχνὸν ἐστιν, ὅλη οὐ λίκνου ἕλμινς, ἀλλὰ παρερρῆγνυται. ἔστι δὲ εἶδος αὐτῆς, οἷον τὸ ἐντέρου ξύσμα λευκόν. σημεῖα δὲ ἴσχει, ἀποπατέῃ τε ὁκόταν καὶ ὁκόταν, οἷσι οἰκίοις ἀπορμα. καὶ ἐπὶ πολὺ νήστις ὁ ἄνθρωπος ᾖ, αἴσιμα τοῖς τὸ ἧπαρ ἀλγέει καὶ ὁκόταν, καὶ πόνον παρέχει. καὶ ἔστι μὲν ὅτε πάνυ λαθὼν ἀπορρέῃ τὸ στόματος, ἐπὶ πολὺ αὖθις πρὸς τὸ ἧπαρ. ὁτὲ δὲ, οὐχί. [77] ἔστι δὲ ἃ οἷσιν ὠὰ ὠμὰ δίδωσι ἐμέσαι, ἐπὶ πολὺ χωρὶς πρόσεσιν πρὸς τὸ ἧπαρ. καὶ πάνυ λαθόντε πολλὰ ῥεῖ ἐκ τοῦ στόματος κάρτα. [78] ὀλίγῳ δὲ ὕστερον αὖ ἵσταται. καὶ τρέφος ἐγγίνεται πολλὸς ἐν τῇ κοιλίᾳ, ὁκόταν καὶ ὁκόταν, ἔστι μὲν ὅτε καὶ ἐς τὸ μεσάφρενον ὀδυνὴν ἐμπιτνᾷ. φυσιοῦται δὲ καὶ σκληρός. ἔστι μὲν ὅτε τοῦτο σημεῖα ἐστὶν, ἕλμινθος πλατείης. γίγνεται δὲ καὶ τόδε. ὃς ἔχει τοῦτο τὸ θηρίον, [79] ἐν μὲν τῷ ξύμπαντι χρόνῳ τεινομένῳ καρτὰ, οὐκ αἰσθάνεται, ἐπειδὴ δὲ ἀσθενήσῃ, μᾶλλον ἀναφέρει. καὶ γὰρ ἡ ἕλμινς, μετέχει τι μοίρης τῶν ἐσιόντων ἐς τὴν κοιλίην. [80] ἰὼ μὴν οὗτοι μελανθῇ τὸ χρῶμα, ὑγιαίνεται. ἰὼ δὲ μὴ μελανθῇ, αὐτομάτη οὐκ ἐξέρχεται. θανάσιμον μὲν οὐκ ἐπάγει, ἀλλὰ ξυγκαταγηράσκει. τοῦτο δέ μοι ἔρρηται περὶ ἕλμινθος πλατείης, ὅθεν γίνεται καὶ τὰ σημεῖα τοῦ νοσήματος αὐτῆς. Περὶ δὲ λιθιάδος, ἀρχὴ μὲν γίνεται ἀπὸ τοῦ γάλακτος τῆ νούσῳ, ἐπειδὴ τὸ παιδίον πηλοῦται γάλα μὴ καθαρόν. [81] τὸ δὲ γάλα γίνεται ἐν τῇ τροφῇ οὐ καθαρόν, ἐπειδὴ φλεγματώδεσι τροφῇσι, καὶ σιλφίοισι, καὶ πορείοισι ξηροῖσι μὴ καθαροῖσιν ἡ τροφὸς ξυμβάλλεται, τὸ πολὺ ἐς τὴν κοιλίην. [82] ἔχει δὲ καὶ τόδε, οὕτως. ἰὼ ἡ τροφὸς μὴ ὑγιηρὴ ᾖ, ἀλλὰ χολώδης, ἢ ὑδροποτώδης, ἢ αἱματώδης, ἢ φλεγματώδης, καὶ γάλα γίγνεται πονηρὸν τῷ παιδίῳ. συμβάλλεται γὰρ τὸ σῶμα καὶ ἡ κοιλίη. [83] πλεῖστον δὲ ἀγγεῖα αὐτοῦ ἐς τὸ γάλα, ὅ, τι ἂν αὐτὸ πλεῖστον ἔχῃ ἐν ἑωυτῷ. καὶ τὸ παιδίον ἰὼ θηλάζῃ ἀπὸ τῆς τροφοῦ γάλα μὴ καθαρὸν ἀλλὰ χολώδες, ὡς ἔλεξα, ὀπίνοον γίνεται καὶ ἀσθενές, καὶ τὸ παιδίον μάλιστα λυπέει, μέζεις αἰεὶ θηλάζῃ γάλα πονηρὸν καὶ ὀπίνοον. καὶ ἐπὶ τοῦ θηλάζῃ γάλα μὴ καθαρὸν, φλεγματώδες καὶ χολώδες καὶ φλεγματῶδες, καὶ ἔχῃ τὸ παιδίον τὰς φλέβας τὰς ἀπὸ τῆς κοιλίης ἐς τὸν κύστιν τεινούσας, βυρείας καὶ ὀλκὰς, χωρέει] ὅ τε τοῦτον καὶ τὸ γάλα ἀπὸ τῆς τροφοῦ ἐς τὴν κοιλίην τοῦ παιδίου, [84] ὀχήνην ἕλκει ἀπὸ τῆς κοιλίης ἀπὸ τοῦ γάλακτος, τοιοῦτον ὁμοίως, ὅ, τι ἂν αἱ φλέβες διωθέωσι δυνῶνται ἐς τὴν κοιλίην. καὶ ἰὼ τι ὀπὶ τῷ γάλακτι μὴ καθαρὸν ᾖ, τὸ ἐπαυξισκόμενον ἐν τῇ κύστει, γίγνεται λίθος, ὅκωσπερ καὶ ἐπὶ τοῖσιν ὕδασι μὴ καθαροῖσι ἐγγινόμενα ἐν κύλιξι, ἢ ἐν χαλκῷ καὶ καταστάντα ὑποστάθμην ἄλις γίγνεται ἐν τῷ μέσῳ. [85] οὕτως καὶ ἐν τῇ κύστει ἀπὸ τοῦ οὐρέου, μὴ καθαροῦ ἐόντος. καὶ οὐκ ἐξουρέεται, ἅτε ἐν τῷ κοίλῳ ἐοῦσα, καὶ μάλιστα ἄλις γινομένη ὑπὸ ὀδυνίης, οὐ διέρχεται ἀπὸ τοῦ οὐρήσιος, πήγνυταί τε ὑπὸ τοῦ φλέγματος ὠμοῦ ἐόντος. κόλλα γὰρ γίνεται τῇ ὑποστάθμῃ τὸ φλέγμα μεμιγμένον. καὶ τὸ πρῶτον μικρὴ ἄγνη ἐπιγίνεται. ἔπειτα τὸ ὀπίον, ψαμμώδες προσγίνεται, κόλλης γινομένης τοῦ φλέγματος τοῦ ἐν τῇ κύστει ἐόντος ἀπὸ τοῦ γάλακτος, καὶ αὔξεται. καὶ ὅ, τι μὴ ἂν ὑγιὲς ἐν τῇ κολλήσει ἐπιγένηται, ἐξουρέεται.

αὖθις

αὖτις δὲ ἡ ὑποστάθμη τρεσθῆται καὶ λιθῶδες γίνεται, ὅταν σίδηρος ὑπὸ τῶν λίθων καὶ τῆς γῆς συγκαυσθῆναι γένηται. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἐμβολῇ, κεκολλῆται τὰ σκωρία λίθοι, καὶ ἡ γῆ πρὸς ἀλλήλα. ἐπὶ δὲ τὸ δεύτερον καὶ τρίτον εἰς τὸ πῦρ ἐμβληθῇ, τὸ μὲν σκωρία ἐξέρχεται, τηκόμενον ὑπὸ τοῦ πυρὸς· αὐτὸς δὲ ὑπὸ τοῦ πυρὸς οὐκ ἀπέρχεται, καὶ ὁμοίως ὁρᾶται τὸ γιγνόμενον ζ. ὁ δὲ πόνος, λιμπάνεται ὑπὸ τοῦ πυρὸς καὶ συμπίπτοντος τοῦ σιδήρου, καὶ γίνεται τρεῖς τε καὶ πυκνός. οὕτω δὴ καὶ ἡ ὑποστάθμη ὑπὸ τῆς ὑγρῆς, κόλλης γιγνομένης τῶν φλεγμάτων, ἐξουρέεται τηκόμενον ὑπὸ τοῦ ὕδατος αὐτῆς συμπίπτει καὶ πυκνὸν γίνεται, καὶ τρεῖται ὡς περ σίδηρος. ἐπὶ δὲ συμπέπτηκε καὶ τρεωθῇ, κλονέεται ὑπὸ τῆς ὑγρῆς ἄνω καὶ κάτω. καὶ πονον παρέχει κόπτουσα τὸ οὖρον. καὶ ἀποβαίνει δι' αὐτῆς ἐπὶ μᾶλλον τὰ ἀπόνδυ ψαμμώδει, συμπήγνυται ἐργάζεται ὁ λίθος. καὶ γίνεται ὅκωσπερ ἐνθάδε ἀπὸ τοῦ γάλακτος ἐς τὸν τυρόν. ἔστι δ' ὅτε γίνεται, καὶ τὸ παιδίον ἐόντος ἔτι νήπιος ἀπὸ τούτου ἤρτηται. ἀπό τε γὰρ ὅτε ἐπὶ μᾶλλον ἀνὴρ ἀναχάσας ἐπιλαμβάνεται τοῦ οὐρήθρης. ἐν δὲ τοῦ παιδίου πάνυ ἀνεξαμυθίου λίθος ἤρτηται ἀπὸ γεωτραγίης, ὁ πόνος δ' οὐδεὶς ἔστιν ἡ ὅσον αὐτὸς ἑωυτῷ ἄρτηται. καὶ ταῦτα μὲν ἐς τοῦτο μοι εἰρήσθω. Σημεῖα δὲ ἡ νοῦσος ἔχει τάδε. ἐπὶ τε οὐρήσαι ἄλγει, πονέεται, καὶ τὸ οὖρον καὶ ὀλίγον οἷόν ὥσπερ σφαγιάζεται. καὶ ἔστιν ὑφαιμον οἷα τῆς κύστιος πληγωθείσης ὑπὸ τοῦ λίθου. καὶ ἡ κύστις φλεγμαίνει. ἄλλα τοῦτο μὲν, ἀφανές. σημεῖον δέ, ἀκόπημα. ἔστιν ὅτε διυρέεται ψαμμώδεα. ὑπὸ τοιούτων δὲ, οἷον ἐγὼ ἑώρεον. διυρέεται δ' ἔστιν ὅτε, λίθες δύο ἢ καὶ πλείονας. ἕτεροι δὲ σμικροὶ, ὥσπερ τοῦ αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ τοῦ μίαν ἔσχηκα. γίνεται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ τοιούτου. ἐπὶ ὁ λίθος συμπαγὴς καὶ βαρὺς ἤρτηται ἐς τὸν κύστιν τῇ ψάμμῳ τῇ ἠρμένῃ χωρὶς. ἐλάσσους δὲ ὁ ψάμμος, ὁ λίθος μὴ προσλάβῃ πρὸς ἑωυτὸν. διὰ βαρυτέρη καὶ πλείων ἤρτηται, ὥστε μὴ πήγνυσθαι αὐτῷ πρὸς ἑωυτόν, καὶ οὕτως δύο λίθοι γίνονται. γίνονται δὲ καὶ πλείονες, ὥσπερ τοῦ αὐτοῦ. καὶ ξυγκρουομένων πρὸς ἀλλήλους τῇ κλονήσει πειρῶνται, καὶ διυρέεται ψαμμώδεα. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὶ μᾶλλον κατέλθῃ ψάμμος πρὸς τὸν κύστιν καὶ μὴ προσαπαγῇ." λέγουσι δέ τινες οὐδὲ ὁ πνεύμων, ἐς τὸν πλεύμονα ἔρχεται, ὅκου δὲ τούτου ἐς τὸ ἄνω στόμα. οὕτω γὰρ λέγουσιν, ὡς ἀδύνατον ἐστὶ, καὶ

Quin & medicamenta ventrẽ ſubducentia vbi potu ſumſerimus, extra ventriculum ferentur. Habetautẽ ſe res hoc modo. Quæ medicamẽta ſurſum aut deorſum, aut vtroq; modo purgant, hæc efficiunt. Omnia valdè vrunt, & ex his quidem valentia ſi fortè mollẽ aliquam corporis partem contigerint, eam vlcerant. Leuiora verò turbationem in corpore excitát, quodcunque vel leuiter attigerint. Quòd ſi aliquod ex his medicamentis ad pulmonem veniat, magnũ aliquod malum mihi excitare poſſe videtur. Pituita enim ex capite veniens, eum paruo admodum tempore exulcerat, cùm tenerum quiddam & rarum ſit pulmo, & ſi exulceratus fuerit, aliquis ſanè multis de cauſis non bene habet. Ventriculus autem à medicamentis non exulceratur, cùm robuſtum quiddam ſit, velut coriũ ſcilicet. Et in Libya plæriq; ex incolis, pecorũ pellib. pro veſtibus, & ventribus pro ſacculis vtuntur. Ventriculus enim robuſtum quiddam eſt. Præterea vbi homines vinum nigrum ingeſſerint, nigra per aluũ egerunt. Hæc quidem omnia argumenta ſunt. Ac vbi allia aut aliud grauis odoris edulium comederimus, vrinam cibi odorem referentem excernimus. Et hæc quidem argumenta, tum ea quæ dicturus ſum ſpectanda ſunt. Si quis cyceonem biberit, aut farinam coctam, aut aliud quid huiuſmodi ſorbitione acceperit, idq; ad pulmonem perueniat, hunc ne minimum quidẽ temporis victurum ſperamus. Vbi enim paulũ quid pituitæ ad pulmonem aut eius fiſtulam venerit, multa & valida tuſſis conuulſioq; oborit. Si igitur vtiq; vixerit qui cyceonem biberit, aut farinam coctã ſorbitione ſumſerit, vbi concocta ſorbitio fuerit, copioſum & vehementem calorem multumque dolorem in corpore excitari cenſeo, vt proinde minimè conueniens ventris egeſtio conſequatur, ſi ad pulmonem veniat. Iſtaq; ſeptem ſunt argumenta. Præterea qua ratione lac pueros enutriret, ſiquidem ad pulmonem concederet. Quod eſt aliud à me adductum argumentum. Ac ne iſta quidem argumenta ad orationem noſtram probandam adduxiſſem, niſi adeò multi potum ad pulmonem concedere exiſtimarẽt. Ac neceſſe eſt eum qui velit auditorẽ à priſtina ſententia deducere, ſuiſq; verbis fidem facere, ad ea quę firmiter in opinione inhærent, multa argumenta adferre. Atque ob eam cauſam potus non ad pulmonem, ſed ventriculum fertur, quòd ei propè adiuncta eſt hominis gula, quæ ſemper hiat, & ad quam tẽdit, ſimulque pulmonis fiſtulæ tanquam hederæ folium ita incumbit, vt ſi ad eum feratur, in deuorando minimè in ſe demittat. Atq; de his hactenus. In ventriculum autem etiam potus fertur, quo cum expletus fuerit, ab eo lien recipit, & ad venas & omentũ trãſmittit, & ad decliue deorſum, ad ſcrotũ, ad crura, & ad pedes demittit. Cumque morbus ſuperuenerit, multæ aquæ acceſſio fit ex ventriculo, vbi quis biberit, & ſemper ad lienem fertur. In hoc autem morbo contingit, vt nõ alia de cauſa in ventriculo febris excitetur, quàm cùm quis ſitierit, veſica verò & ventriculus non rectè tranſmittant, neq; conueniente victus ratione homo vtatur. Lien verò aliquantum ægrotans, potum ex ventriculo trahit, morbus autem ſuboritur, & ſcrotum pellucidum euadit & iugulum, ceruix & pectus extenuatur, cùm ex hoc morbo colliqueſcat, & humor in ventriculum defluat, inferioraq; aquæ plena ſunt, ventriculus cibum refugit,

ἢ τὰ φάρμακα δὲ τὰ ἐσπηλαῖα ἐπὶ τὸ πίνειν, χωρεῖ τ κοιλίης ἔξω. ἐχθὲς ἢ τόδε ἔτεος. ὁκόσα φάρμακα καθαρτικά ἐστιν ἢ ἄνω ἢ κάτω, ἢ ἀμφότερα, ταῦτ ποιεῖ. πάντα κακὰ καρπᾶται. τὰ μὲν ἰσχυρὰ αὐτῶν ἢν τύχη ἅψασθαί τ ἁπαλῶν τ σώματος, ἕλκοῖ. τὰ δ μαλακώτερα, ἀρᾶσθαι ποιεῖ ἢ χεῖρον. ὃ τι δ ἂν διαφθεῖρει ἢ ἔλθοι ἐπὶ τούτων τ φαρμάκων ἐς τ πλεύμονα, δοκεῖ μοι μέγα ποιῆσαι κακόν. τὸ μὲν φλέγμα τὸ ἀπὸ τ κεφαλῆς, ὅτ καρτὰ ὀλίγῳ χρόνῳ ἕλκοῖ. ἁπαλὸν γὰρ καὶ ἀραιὸν χρῆμά ἐστιν ὁ πλεύμων. καὶ ἢν ἕλκωθῇ, ἢ καλῶς ἔχῃ κεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἔτι γε πολλά. ἢ ἢν κοιλίη ὑπὸ τ φαρμάκων οὐχ ἑλκωθῇ, ὅτι χρῆμά ἐστιν ἰσχυρόν, ὥσπερ δηλαδὴ δέρμα. καὶ τ μὲν Λιβύων χρέονται πλῆσαι, τῶν κτηνέων τοῖσι μὲν δέρμασιν ἀντὶ ἱματίων, τῇσι δὲ κοιλίῃσιν, ἀντὶ θυλάκων. ἰσχυρὸν γὰρ χρῆμα ἡ κοιλίη ἐστίν. ἔπειτα ἐπὶ τὸ ὑπὸ οἴνου μέλανος θωρηχθῶσιν ἄνθρωποι, ἔπειτα τοῦτο μέλαν. ταῦτ πάντα ἰσχυρά ἐστι. τὸ ἐπὶ τὸ σκόρδα φάγωσιν, ἢ τι ἄλλο ὀδμαλέον βρῶμα, δῆλον ἐόν τὸ βρώματος. ταῦτ μὲν τὰ ἰσχυρὰ ἔξεστι. σκέψασθαι δὲ χ τόδε ὅ, τι μέλλω ἐρέειν. εἴ τις κυκεῶνα πίνοι, ἢ ἄλφιτον ἐφθὸν ῥοφοίη, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτο, χ ἕλκοι ἐς τ πλεύμονα τάχιστα, δοκέομέν οἱ οὐδὲ ζώειν ὡς ἐπὶ πολὺν χρόνον. ἐπεὶ καὶ μικρόν τι ἔλθῃ ἐς πλεύμονα φλέγμα ἢ ἐς τὰς σύριγγα αὐτοῦ πολλὴ βὴξ τε καὶ ἰσχυρὴ γίνεται καὶ πασμός. εἰ δή τις οὖν ἀρα καὶ ζώοι ὁ ἄνθρωπος πιὼν κυκεῶνα ἢ τὸ ἄλφιτον ῥοφέων. πειστέον γὰρ τοῖσι ῥοφήμασι, θερμὸν αὐτὸ δοκέειν πολλόν τε καὶ ἰσχυρὸν τὸν σῶμα λύειν, καὶ πόνον πολλόν, ὡς τε εἰ ἀποπατοίη χυτὸν ἢ ἐς πλεύμονα ἔλθοι. ταῦτα δὲ ἰσχυρὰ ἐστὶν, ἐπεὶ τὰ τὸ γάλα πῶς αἱ ἔτρεφε τὰ παιδία, εἴπερ χωρεῖ πρὸς πλεύμονα. τοῦτο δὲ ἰσχυρὸν ἄλλο μοι. καὶ ταῦτα οὐκ αὐτὸ ἐπιγαλέω ἐγὼ τὸν λόγον, τοιοῦτο ἰσχυρὸν ἐστὶν, εἰ μὴ ὅτι πολλοὶ καρτὰ τῶν ἀνθρώπων, τὸ ποτὸν δοκέουσιν ἐς πλεύμονα χωρέειν. καὶ ἀνάγκη ἐστὶ πρὸς τὰ ἰσχυρῶς δοκέοντα, τὰ πολλὰ ἰσχυρὰ ἐπάγεσθαι, εἰ μέλλει ἀκίνητα ἐκ τῆς πρὶν γνώμης μεταστρέψαι τοῖς ἑωυτοῦ τε λόγοισι πείσειν. καὶ διὰ τόδε οὐ χωρεῖ τὸ ποτὸν ἐς πλεύμονα, ἀλλ ἐς τὴν κοιλίην, ὅτι προσαφὴς αὐτῷ ἐστιν ὁ στόμαχος τ ἀνθρώπου ἀεὶ χάσκων. καὶ χωρεῖ ἐς ἐκεῖνον. καὶ ἅμα ὑπίκειται τῇ σύριγγι τὸ πλεύμονος, ὥσπερ κισσοῦ φύλλον. ὥστε οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἐν τῇ καταπόσει, εἰ χωρεῖ ἐς ἑωυτόν. καὶ ταῦτα ἐς τοῦτο μοι εἴρηται. χωρεῖ γὰρ καὶ τὸ ποτὸν ἐς τὴν κοιλίην. καὶ ἐπὴν πλησθῇ, ὁ σπλὴν τε ἀπ αὐτῆς δέχεται καὶ διδοῖ ἐς τὰς φλέβας, καὶ ἐς τὸ ὀπίσθιον, καὶ ἐς τὸ κατάντες, ἐς τε τὴν ὀσφὺν, καὶ ἐς τὰ σκέλεα, καὶ ἐς τοὺς πόδας. καὶ ἐπὴν νοῦσος ὑπισχνήται, τὸ ὕδατι πολλῷ χωρεῖ ὑπὸ τῆς κοιλίης. καὶ ἐς πλῆνα ἔρχεται ἀεὶ ἀπὸ τ ποτ. ἐπὴν πίῃ ὁ ἄνθρωπος. γίνεται δ ὑπὸ τῆς νούσου ταύτης, ὥστε μὴ πυρετῆναι ἄλλῃ ἐν τῇ κοιλίῃ, ἢ ὁκόταν ὁ ἄνθρωπος διψῇ, ἢ δὲ κύστις καὶ ἡ κοιλίη μὴ διηθέωσι τὸ ποτόν. μηδὲ ὑπιστιδεῖν δεῖται ὁ ἄνθρωπος χρῆται. ὁ δὲ σπλὴν ὑπονουσέων ἕλκει ἀπὸ τῆς κοιλίης ἀπὸ τ ποτ. ἢ δὲ νοῦσος γίνεται. καὶ ἡ ὄψις διαφανὴς γίνεται. καὶ αἱ κλισίδες. καὶ ὁ τράχηλος. καὶ τὰ φῦσα καταλεπτύνεται, πίνεται γὰρ ὑπὸ τῆς νούσου ταύτης, καὶ καταῤῥεῖ ἐς τὴν κοιλίην. πάντα κάτω, ὕδατος πλέα ἐστί. καὶ ἀσιτεῖ ἡ κοιλίη.

καὶ

καὶ ὁτὲ μὲν καρδιαλγέει. [97] ὁτὲ δὲ καταῤῥέει, ἤτε κύστις ὑπὸ δίψεος κατέῤῥηγεν ὕδωρ. ὡς ὅταν τὸ πλεῦρον φλεγμαίνει τε ὀξέως καὶ ἀπότομα τὸ σῶμα. καὶ πῦρ ἔστιν ὅτε ἐπιλαμβάνει. καὶ τὸ πρόσωπον, τὸ μὲν οἰδαλέον γίνεται, τὸ δὲ ὀλίγον. ἔστι δ' οἷσι καὶ καταῤῥήγνυνται αἱ κνῆμαι. ἐπὶ μὲν χεῖρον τὸ νούσημα ἦλθε, καὶ ῥᾳδίως ὕδωρ. καὶ ἀγρυπνίη ἐπιπίπτει καὶ ἀδυναμίη τὸ σῶμα, καὶ μάλιστα τὸ ὀσφύος. καὶ ἐπὶ μὲν φαγέηι πίηι, καὶ ὀλίγῳ πλέον πονέεται ὁ ἀσθενέων, καὶ τὸ πνεῦμα πυκνὸν ἀεὶ ἀφίησι. τοῦτο μὲν σημεῖα ὕδρωπος ἐόντος. ἔστι δὲ καὶ περὶ τὸν κοιλίην μοῦνον, ἢ καὶ πυρὸς λαβόντος, ἢ καὶ ἄλλη καὶ ἡ μήτηρ μεγάλη γίνεται. καὶ τὰ σκέλεα πίμπλαται ὕδατος. [98] τὰ δὲ ἄνω τοῦ σώματος, λεπτὰ γίνεται, ὥστε οἰκτρὸν ἰδεῖν. τὰ δὲ σημεῖα ἄπονα, βλητικώτερα δὲ ἔστι καὶ ἅμα καὶ ἐν τοῖσι σκέλεσιν ὕδωρ οὐκ ἐπιγίνεται. καὶ ὁ πόνος τοσοῦτον ἐλάσσων. ἔστι δὲ τὸν κοιλίην μοῦνον ἅπαν τοῦτο ὕδρωψ γίνεται. ἐπὶ μὲν γὰρ ἀρχῆς ἐπιγένηται, καὶ οὐδὲν ἐν ἀρχῇσι μηχανᾶται ἔνερθεν, [99] ἀλλ' ἀποκλῄει ἄρας ἐν τοῖσι φλεβίοισιν, ἅτε καὶ ἀναπνοὴν μὴ ἔχον, μήτε ἄνω μήτε κάτω ἀποστροφὴν ἔχει. ὥσπερ ἐάν τις ἄγγος μέγα μικρόστομον ἀπλῶσαι, καταφράξειεν ἐν ταχέι. εἶτα καθ' ἡσυχίην ἀπὸ τοῦ στόματος ἀφέλοι τὸ ἐπικείμενον. καὶ ὣς τότε ποιήσει [100] τὸ ὕδωρ οὐκ ἂν ῥύσιεν ἔξω. οὐδὲ γὰρ ἔχει πόθεν, ἀλλ' ἀποκέκλεισται ἀπὸ τοῦ ἐκτὸς πνεύματος. οἷον γὰρ τὸ πνεῦμα πληροῖ τὸ ἄγγος καὶ ἀντιφερίζει τῷ ἔξω πνεύματι, καὶ οὐκ ἔστι τῷ ὕδατι ἐκδρομὴ ὑπὸ τοῦ πνεύματος, τοῦ ἄγγεος πλεῴοντος τὸ ἄγγος, καὶ ἅμα ἐπικειμένου τοῦ πέους, ὣς δὲ μὴ κλίνοι καθ' ἡσυχίην τὸ ἄγγος, ἢ τις πυθμένα τρήσειεν, ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ ἀγγέος. ἐξιόντος δὲ τοῦ πνεύματος, χωρέει καὶ τὸ ὕδωρ ἔξω. ὥστω δὴ, καὶ τῷ ὕδρωπι. ὣς μὲν τὸ ἔμπροσθεν ἄνω ἢ κάτω ἅπαν τῶν φλεβίων ἕνεκα), ἐν ἀρχῇ τῆς νούσου, ἔρχεται ἐς τὰ σκέλεα καὶ ἐς τοὺς πόδας ὁ ὑδρωψ. ὣς δ' μὴ, αὐτόματον ἐπιλύεται περὶ τὸν κοιλίην. ὣς οὕτω μὲν μοι περὶ τούτων εἴρηται. γίνεται δὲ καὶ τῆσι γυναιξὶν ὁ ὕδρωψ ἐν τῇσι μήτρῃσι, καὶ τὰ ἐν τῇσι κοιλίῃσι, καὶ τὰ ἐν τοῖσι σκέλεσι, [101] καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα τοῦτ' ἴσχει. ἀποπεφανται δὲ μοι ἐν τοῖσι γυναικείοισι νουσήμασι περὶ αὐτοῦ. αὗται αἱ τρεῖς ἰδέαι τῶν νουσημάτων, ἀπὸ τοῦ ὕδρωπος. γίνεται δὲ τὰ νουσήματα πρῶτα ταχέως χαλεπά. καὶ πρῶτα αὔξεται ταχέως. ἓν δὲ χαλεπώτερα γίνεται, ὡς ἂν ἕτερης νούσου τὸ σῶμα τηκέν, ἐς τοῦτο περιέλθῃ. ὡς μὲν οὖν ἐν ταχέι περιλαμβάνεται τὸ νούσημα ⓦ αἰθρωπον, ὀλίγοισι, [102] ἅτε δὲ νούσου χρονιωτάτης γιγνομένης. ἐπὶ δὲ καὶ ἡ κοιλίη ὕδρωπος γίνεται, κέρδεα ὀλίγοισι ταχέως, [103] ἐπαίρων τε καὶ ὀλιγέθυμος. τοῦτο δὲ μοι εἴρηται περὶ ὕδρωπος, ὅθεν τε γίνεται, καὶ ὅτι τὰ σημεῖα αὐτοῦ τοιάδε.

& quandoq; quidem valde ſtringit, quandoq; verò effluit, neque vetica probè tranſmittit, pleruncq; frequens horror corpus peruadit, interdumque febris prehendit, & quibuſdam facies intumeſcit, quibuſdam minimè. Nonnullis verò vbi morbus diuturnus extiterit, tibiæ rumpuntur, indeq; aqua effluit, inſomnia corporiſq; imbecillitas, præcipueque lumborum contingit, & vbi quid comederit aut biberit, etiam paulò plus lien affligitur, crebrumq; ſpiritum ſemper emittit. Atq; iſta aquę inter cutem ſunt indicia, eaq; circa ventriculum ſolùm conſiſtunt, ſiue febris detineat, necne, & venter intumeſcit, cruraq; aquâ implentur, ſuperiores verò corporis partes extenuantur iis qui ita affecti exiſtimantur, ſigna tamen omnia debiliora exiſtunt, ſimulq; in cruribus aqua minimè ſuboritur, & tantò minor labor eſt. At verò circa ventriculum ſolum aqua inter cutem iſtam ob cauſam exoritur. Etenim vbi magna copia acceſſerit, neq; per exordia ad inferiores partes via detur, ſed coacerueta in venis reſideat, nimirum vt quæ reſpirationem non habeat, neq; ſurſum, neq; deorſum firmam ſedem habet. Non ſecus ac ſi quis magnum vas anguſti oris occluſum ſubito conuertat, deinde ſenſim operculum ab ore detrahat, idq; vbi fecerit aqua foras non effluet; cùm perſpirationem non habeat, ſed à ſpiritu qui intus eſt intercludatur. Spiritus enim internus vas opplet, & externo ſpiritui obluctatur, neq; aquæ excurſus datur, cùm ſpiritus vas impleat, ſimulq; aër ſuperincumbat. At ſi quis vas ſenſim inclinet, aut in fundo perforarit, ſpiritus è vaſe efferetur, eoq; egreſſo foras aqua etiam concedit. Ità ſanè in aquâ intercute, ſiquidem ſurſum aut deorſum perſpiratio per venas fiat, per morbi initia, ad crura & pedes aquâ fertur, ſin minùs, iſthic ſolû circa ventriculum volutatur. Ac de his quidem ſic à me dictû eſt. Quinetiam in vtero mulieribus hydrops contingit, & in ventre, & in cruribus, reliquaq; ſigna eadem habet, de quo à me in Morbis Mulieribus dictum eſt. Atque tres hæ ſunt ab hydrope morborum formæ. Hi autem omnes morbi celeriter difficiles fiunt, celeriterq; omnes increſcunt. Longè verò grauiores fiunt, ſi corpus alio modo tabefactum, ad hunc delapſum fuerit. Si igitur ſubitò hominem morbus corripuerit, moritur, cùm nimirùm morbus admodum diuturnus exiſtat. Quòd ſi etiam aluus fluida fuerit, admodum citò, tum ſentiens, tum loquens, moritur. Atq; iſta mihi de hydrope & eius ortu; & quòd ipſius hæc ſigna ſint, dicta ſunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΠΑΘΩΝ.

HIPPOCRATIS DE AFFECTIONIBVS, LIBER.

QVICVNQVE intelligentia valet, is bene ſubducta ſecum ratione reputare debet quàm homini plurimi æſtimanda ſit ſanitas, noſſeque quanàm ratione in morbis ſui conſilij fructum capere poſſit. Noſſe etiam debet quæ & à Medicis dicuntur, & ſuo corpori apponuntur, eaque diiudicare, eorúmque ſingula prout cuiuis ex populo datur, cognoſcenda. Hæc igitur præcipuè percipit, qui in iſtis cognoſcendis ſtudium & operam collocarit. Morbi omnes hominibus ex bile & pituita oriuntur. Bilis autem & pituita morbos excitant cum in corpore ſupra modum vel reſiccantur, vel humectantur, vel incaleſcunt, vel refrigerantur. Hæc verò pituitæ & bili contingunt, ex cibis, & potibus, laboribus, vulneribus, odoratu, auditu, viſu, rebus venereis, calore & frigore. Eueniunt autem cùm ex dictis quæque vel non conueniente tempore corpori admouentur, aut non pro conſuetudine, aut copioſiora & valentiora, aut pauciora & imbecilliora. Ac ex his quidem morbi omnes hominibus oriuntur. Ad hæc autem priuatum noſſe conuenit, quæ quemuis ex populo cognoſcere conſentaneum eſt, ea verò adhibere & pertrectare, quæ artis peritos ſcire æquum eſt. Fieri autem poteſt vt quiuis ex populo eorum quæ dicuntur & fiunt intelligentiam quandam aſſequatur. Iam igitur vnde horum quodque noſſe oporteat, mihi dicendum eſt. Cùm capitis dolores contigerint, in eo caput multæ calidæ lotione calefacere confert, & ſternutamento excitato pituitam & mucos educere. Ex quibus ſi dolor ſoluatur, hæc ſatis ſunt. Sin minùs, caput pituita repurgandum, & ſorbitione in victus ratione vtendum, & in potu aqua. Vinum autē minimè offerendum, quoad dolor ſedetur. Vehementior enim dolor euadit, vbi caput calidum vinum attraxerit. Dolores autē ex pituita ingruunt vbi in capite mota & coaceruata fuerit. Quòd ſi ſubinde dolor & tenebricoſa vertigo in caput incidat, hæc quidem admota proſunt. Iuuat etiam ſanguis ex naribus aut ex vena frontis detractus. At ſi diuturnus & vehemens capitis morbus euadat, neq; capite purgato tollatur, in eo caput pertundere, aut venas circumadurere cōuenit. Hæc enim vnica ſanitatis ſpes relicta eſt. Statim autē per initia cōſtitutionis morborū in ægris ſpectandum, quonam opus habeant, & num medicamentum purgans, aut aliud quodcunque adhibere voles, ferre poſſint. At ſi prætermiſſo principio, ad extremum tendente morbo exhibueris, confecto iam corpore, veritus vehemens quiddam adhibere, periculum eſt ne priùs fruſtreris, quàm aliquid aſſequaris. Si dolor ad aures contingat, multa calida lauare & aures fouere confert, & ſi quidem ab his pituita extenuata è capite deducatur, doloréq; deſinat.

ΑΝΔΡΑ χρὴ ὅτις ὁτὶ σωετός, λογισάμενον ὁ τοῖσιν ἀνθρώποισι πλείστου ἄξιον ὁτὶν ὑγιείη, ὁπόσα ἐστὶ δι' ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ γνώμης ἐν τῇσι νούσοισι ὠφελέεσθαι. ὁπόσα δ', τὰ ἀπὸ τῶν ἰητρῶν καὶ λεγόμενα καὶ προσφερόμενα, προσίεσθαι τῷ σώματι ἑωυτοῦ καὶ ξυμγινώσκειν. ὁπόσα μὲν οὖν ἕκαστα, ὅσον εἰκὸς ἰδιώτῃσι. ταῦτ' δὴ ὁπόσα αὖ μάλιστα εἰδέναι καὶ ὁπόσων τάδε. νουσήματα τοῖσιν ἀνθρώποισι γίνεται ἅπαντα, ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος. ἡ δὲ χολὴ καὶ τὸ φλέγμα ταῖς νούσοις πρόσκειται, ὅταν ἐν τῷ σώματι, ἢ ἐκξηραίνηται, ἢ ἐκδυσχεραίνηται, ἢ ἐκθερμήνηται, ἢ ἐκψύχηται. πάσχει δὲ ταῦτα τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολὴ, καὶ ἀπὸ σιτίων, καὶ ἀπὸ ποτῶν, καὶ ἀπὸ πόνων, καὶ ἀπὸ πρωμάτων, καὶ ὀσμῆς, καὶ ἀκοῆς, καὶ ὄψιος, καὶ λαγνείης. καὶ ἀπὸ τοῦ θερμοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ. πάσχει δὲ ὅταν μὲν τούτων ἕκαστα τῶν εἰρημένων, ἢ μὴ ἐν τῷ δέοντι προσφέρηται τῷ σώματι, ἢ μὴ τὰ εἰωθότα. ἢ πλείω τε καὶ ἰσχυρότερα, ἢ ἐλάσσω τε καὶ ἀσθενέστερα. ταῦτα δὴ οὖν νουσήματα γίνεται τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἅπασιν ἀπὸ τούτων. δεῖ δὲ τοὺς ταῦτα τῷ ἰδιώτῃ ὁπόσα, ὁκόσα εἰκὸς γινώσκειν ἰδιώτῃ. ὅσα δὲ τοῦ χειροτέχνας εἰκὸς ὁπόσα καὶ προσφέρειν καὶ προσφέρει. τοῦσι δὲ τούτων τῶν λεγομένων καὶ τῶν ποιουμένων, οἷόν τε ἐστὶ τῷ ἰδιώτῃ γνώμῃ ἑνὶ ξυμβαλέεσθαι. ἤδη οὖν τούτων ὁπόθεν ἕκαστα δεῖ ὁπόσα ἐστὶ, ἐγὼ φράσω. Ἢν ἐς τὸν κεφαλὴν ὀδύνη ἐμπέσῃσι, τοῦτο τὸν κεφαλὴν ξυμφέρει θερμαίνειν, λούοντα πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ προθερμὸν ποιέοντα, φλέγμα καὶ μύξας ἐκκαίνειν. καὶ ἐν μὲν τοῖσι ταῦτα ἀποδεδάσηται τῆς ὀδύνης, ἄρκεῖ ταῦτα. ἐν δὲ μὴ ἀποδεδάσηται, καθῆραι τὸν κεφαλὴν φλέγμα. σμιτᾶν δὲ, ῥοφήσαι καὶ ποτῷ ὕδατι. οἶνον δὲ μὴ προσφέρειν, ἐς τ' ἂν ἡ βαρεοδυνίη παύσηται. ἦν γὰρ οἶνον ὅταν θερμὴ ἐοῦσα ἡ κεφαλὴ ἀπάσῃ, ἡ βαρεοδυνίη ἰσχυροτέρη γίνεται. Τὰ δὲ δεύματα ἐκπίπτῃ ἐκ τοῦ φλέγματος, ὅταν ἐν τῇ κεφαλῇ κινῆται ἀθρόα. ἐν δὲ δεύσεται καὶ δεύσεται ὀδύνη καὶ σκοτοδινίη ἐμπίπτῃ ἐς τὸν κεφαλὴν, ἀφελέει μὲν καὶ ταῦτα προσφερόμενα. ὠφελέει δὲ, καὶ ἐν αἷμα ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τῶν μυκτήρων, ἢ ἀπὸ τῆς φλεβὸς τῆς ἐν τῷ μετώπῳ. ἐν δὲ πυκνοτέρων καὶ ἰσχυρὸν τὸ νούσημα ἐν τῇ κεφαλῇ γίνεται, καὶ μὴ ἀποδεδάσηται καθαρθείσης τῆς κεφαλῆς, ἢ φάσαι δεῖ τοῦ τὸν κεφαλέων, ἢ τὰς φλέβας κύκλῳ ἀποκαῦσαι. τῶν γὰρ λοιπῶν ἀπὸ τούτων μοιῶν, ἐλπὶς ὑγιέα γενέσθαι. τοῦτο νοσεόντας χρὴ σκοπεῖν, σὺν ὅτῳ ἀρχῇ ῥυθμοῖς ἐν τῇ καταστάσει τῶν νουσημάτων, ὅτου αὖ δέονται. καὶ οἵοις τε ἐόντας, φαρμακεύειν. καὶ μὴ ὅκως αὖ μὴ δηλα προσενέγκαι. ἐν δὲ τὸν ἀρχὸν παρεὶς, τελευτώσης τῆς νούσου προσφέρῃς, ἐν ἀπειρηκότι ἤδη τῷ σώματι, δεινὸν ἰσχυρόν τι προσενέγκαι, κίνδυνος ἀμείνω μᾶλλον, ἢ ἀτυχῆσαι. Ἢν ἐς τὰ ὦτα ὀδύνη ἐμπέσῃ, λούειν ξυμφέρει πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ πυελίζειν τὰ ὦτα. καὶ ἐν μὲν τοῖς ταῦτα προσείσηται τὸ φλέγμα λεπτυνόμενον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἡ ὀδύνη ἀπολείπῃ, ἀρκεῖ

ἀρχέϛ ταῦτ. ἰῶ ϑ' μὴ, τῶν λοιπῶν ἄριϛον φαρμάκων, πῖσαι ἄνω ὅ, τι φλέγμα καθαίρϵ. ἢ τὴν κεφαλὴν καϑῆραι, ᾧ καθαίρεται ὃ τῆς κεφαλῆς φλέγμα. ὃ δ' ὄγκημα καὶ τοῦτο γίνεται, ὅταν ἔϛραφεν πρὸς τὴν ἀκοὴν φλέγμα ἐκ τ κεφαλῆς πορευϑῇ. Ην δ' ταῦτα τὴν φαρυγγα φλεγμαίνῃ, ἀναγκαῖόν ἐϛι χρῆ. γίνεται δ' καὶ ταῦτ, ἀπὸ φλέγματος. ἰῶ δ' ταῦτα, ὅπῃ τῶν ὑπὸ τῇ γλώϖῃ φλεγμαίνῃ, διαμασᾶϑαι χρῆναι. ἀπὸ φλέγματος δ' καὶ ταῦτ γίνεται. Ην δὲ ἡ ϛαφυλὴ καταχρεμαϑῇ καὶ πνίγῃ, ἔνιοι δ' τοῦτο καλέουσι γλαγαρεῶνα, τὸ διαχρῆμα μὴν τοῖσιν ἀναγραλίκτοισι χρῆϖαι, σκυβάζων ὡς λέγϵται ἐν τοῖσι φαρμάκοισιν. ἰῶ δ' πρὸς ταῦτ μὴ ἰσχνὴ γλῶτται, ὅπιϑεν ξυρήσαντα τὴν κεφαλὴν, σικύας προσϑέϑην δύο. καὶ τὸ αἷμα πολὺ ἀφαιρέϑ ὡς πλῆϑος, καὶ ἀναπάσαϖ ὀπίσω τὸ ῥεῦμα τοῦ φλέγματος, ἰῶ δ' μὴ τούτοισι καθίϛηται, χάσαντα μαχαιρίῳ τὸ ὕδωρ ἐξαγαγεῖν. χάζϵϑαι δ', ὅταν δ' ἄκρον ἕτερόϑεν γίνηται. ἰῶ δὲ μὴ τοιοῦτον γλῶσσαν τιμηθῇ, φλεγμαίνῃ τὴν ϑηλὴ. καὶ ἔϛιν ὅτε ὀξὰ πινον ἔπνιξε. γίνεται δ' καὶ τοῦτο ὑπὸ φλέγματος, ὅταν ἐκ τ κεφαλῆς ϑαλφθείϛις, ἀϑρόον καταῤῥυῇ. ὅσα δὲ πρὸς ὀδόντας γίνεται ἀγήματα, ἰῶ μὴν βεβρωϑότος δ' καὶ κινέεται, ἐξαιρέϑ. ἰῶ δὲ μὴ βέβρωται, μηδὲ κινέηται, ὀδυνέει δὲ πρέχϵι, κἀσαντα ἀποξηρῶναι. ὠφελέϵ δὲ, καὶ τὰ διαμασήματα. αἱ δὲ ὀδυναι γίνονται, ὅταν φλέγμα ὑπελθῇ, ὑπὸ ταῦτ ῥίζας τῶν ὀδόντων. ἐλκοῦνται δὲ καὶ βιβρώσκονται. ① μὲν, ἀπὸ φλέγματος. ② δὲ, ἀπὸ σιτίων, ἰῶ φύσϵ ἀσθενέες ἔωσι, καὶ κοιλίῃ ἔχοντες καὶ πεπηγότες ἐν τοῖσιν ἄλλοισι κακῶς. Ην δὲ ἐν τῇ ῥινὶ πόλυπος ἐγγένηται, οἷ ῥῆγμα, πνέϵται τε καὶ ἀποσχέϑ ἐκ τοῦ μυκτῆρος ἐὸς ὃ πλάγιος. ἐξαιρέϵται δὲ βέλτιϛον διηχθέντος ἐς ὃ ϛόμα ἐκ τ ῥινός. ③ δὲ καὶ φαρμάκοισιν ἐκπονέϵται. φύϵται δὲ, ὑπὸ φλέγματος. ταῦτα μὲν ὅσα ἀπὸ τ κεφαλῆς φύονται νουσήματα, πλὴν ὀφθαλμῶν ταῦτ δὲ ἰδίως γεγράψεται. Περὶ δὲ τῶν καὶ τὰ κοιλίῃ νουσημάτων, ἐνθυμέϵϑαι χρὴ. τάδε. πλευρῖτις, περιπνευμονίη, καῦσος, φρενῖτις. αὗται καλέονται ὀξέαι. καὶ γίνονται μὲν μάλιϛα καὶ ἰσχυρόταται τῶν χειμῶνος. γίνονται δὲ, καὶ τῶ θέρεος. ἧσσον δὲ, καὶ μαλακώτεραι. ἰῶ δὲ πρόϑυμοτέρη, ταῦτ ἂν καὶ ποιέων καὶ ξυμβουλεύων πυϑέϖϑαι μάλιϛα. Πλευρῖτις. πυρετὸς ἴσχει, καὶ τὸ πλευρὸν ὀδυνᾶται. καὶ ὀρθοπνοίη. καὶ βήξ. καὶ ὃ σίαλον κατ' ἀρχὰς μὲν, ἐπτόηλον πτύϵ. ἐπιφθὰν δὲ πεμπτάϖος γίνηται ἢ ἑκταῖος, ἢ ἐπτάπυον. τούτῳ τῷ μὲν πλευρὸν τ ὀδύνης διδόναι, ὅ, τι ἀποχήσει ἀπὸ τοῦ πλευρὸν, τὸ, τε φλέγμα καὶ τὴν χολήν. ἡ γὰρ ὀδυνη, οὕτως ἂν ϑᾶττον μαλακωτάτη. τὴν δὲ κοιλίην θερμαντέον ἐπ' ἀγωγῇ καὶ ψύχοντι κλύσματι. οὕτω γὰρ τῇ νούσῳ τῇ ξυμπάσῃ συμφορώτατα. προσφέρϵν δὲ ποτὸν τε καὶ ῥόφημα, ἢ τὰ πόματα διδόναι ὀξύτερα, ὡς ὃ σίαλον ἀναχαίτηται ἀπὸ τοῦ πλευρὸν. ὅταν δὲ καθαίρεσθαι ἄρξηται ὃ πῦον, θερμαίνοντα ξυμφέρϵ ὃ πλευρὸν ἔξωθεν πεπαίνειν τὰ πρὸς ὃ πλευρόν. προσϑεν δὲ, οὐ ξυμφέρϵ. ξηραίνεται γάρ. γίνεται δὲ ἡ νοῦσος αὕτη, μάλιϛα μὲν ἐκ πόσιος, ὅταν ὑγρὰ ζόντος τὸ σώματος, ἢ μεθύων, ἢ ὑπὲρ ῥιγώσῃ. γίνεται δὲ καὶ ἀπ' ὄνου. κρίνεται δὲ ἡ νοῦσος. ἢ μὲν βραχυτάτη, ἑβδόμῃ. ἡ δὲ μακροτάτη, τεταρτῃ καὶ δεκάτῃ. καὶ ἰῶ μὲν ἐν ταύτῃ πυοειδὴς ἢ καθαρθῇ ὃ πῦον ἀπὸ τοῦ πλευρὸν, ὑγιὴς γί-

hæc ſatis ſunt. Sin minùs, præ cęteris optimum fuerit, medicamentum quod ſurſum pituitam purgat propinare aut caput medicamẽto quod pituitam deducat purgare. Hic verò dolor etiã ſuboritur, vbi intrinſecus ad meatum auditoriũ pituita ex capite illapſa fuerit. At ſi fauces inflammatione tententur, oris collutionibus vtendum. Quæ etiam ex pituita contingunt. Si verò gingiuæ, aut pars quædã ſub lingua inflãmatione detineatur, iis quæ manducantur vtendum. Hæc verò ex pituita etiam fiunt. Si vua ſuſpenſa fuerit & ſuffocationem faciat (curculionem nonnulli vocãt) confeſtim quidẽ gargariſmis apparatis, velut in medicamentis ſcriptũ eſt, vtendum. Quòd ſi ex his gracilis non euadat, occipitio deraſo cucurbitulæ duæ admouendæ & ſanguis plurimus detrahẽdus, pituitaq; curſus in poſteriora reuellẽdus. Si verò neq; his ſubſidat, ſcalpello vt aqua educatur, pertundito. Quod faciendum vbi ſumma eius pars ſubrubra extiterit. Ac niſi tunc ſecetur, inflammari conſueuit, interdumq; de repente ſuffocat. Hoc verò etiam ex pituita cõtingit, vbi calefacto capite ex eo confertim defluxerit. In dẽtium autem doloribus, ſi quidẽ dens eroſus fuerit & mobilis, eximendus. Quòd ſi neq; eroſus fuerit, neq; moueatur, ſed dolorem inferat, vſtione reſiccandus. Proſunt etiam quę commanducantur. Dolores quoq; oriuntur, vbi pituita in dentiũ radices ſeſe inſinuarit. Exeduntur autẽ & eroduntur partim quidem à pituita, partim verò à cibis, ſi naturâ debiles fuerint, & cauitatẽ habeant, ac in gingiuis malè infixi ſint. Si polypus in naſo innaſcatur, velut quiddam flatu diſtentũ ex obliqua nare intumeſcit. Eximitur autẽ laqueo ad os pertractus. Quidam etiam medicamentis tabefaciunt. Ex pituita autem gignitur. Atq; hi quidẽ morbi in capite ex pituita producũtur, præter oculorũ morbos, de quibus ſeorſim ſcribetur. At verò in ventris morbis hæc in conſiderationẽ adhibenda. Morbus lateralis, pulmonũ inflammatio, febris ardens, & perpetua in febre inſania (phrenitis dicta) hi quidem acuti vocantur, & maximi quidem & vehementiſſimi hyeme oriuntur. Oriuntur quoq; æſtate, ſed minus, & leuiores. Quòd ſi tibi fortè contigerint, hæc vbi feceris & in conſilium adhibueris, præcipuè voti cõpos fies. Morbus lateralis eſt cùm febris detinet, lateralis dolor, ſpiratio difficilis, nec niſi erecta ceruice trahitur, & tuſſis, ſputum per initia quidẽ aliquantũ bilioſum expuit, vbi verò quintum aut ſextum diem attigerit, etiam aliquantum purulẽtum. Huic in lateris dolore, quod pituitam & bilem à latere inhibeat exhibeto, dolor enim ſic leuiſſimus erit. Ventrem verò ſubducente & refrigerante clyſtere eluere oportet. hoc enim omni morbo conuenientiſſimum exiſtit. Exhibendus etiam potus & ſorbitio, & potiones acidiores propinandæ, vt ſputum de latere per ſuperiora educatur. Vbi verò pus repurgari cœperit, quæ latus calefaciunt conferunt, & exteriore parte lateri admouenda quæ maturent. Prius autem adhibere nõ confert, quòd reſiccetur. Oritur autẽ hic morbus ex potu præcipuè, cùm quis humecto corpore, vel temulentus, vel ſobrius rigore correptus fuerit. fit & aliis ex cauſis. Iudicium autem ſubit hic morbus, cum breuiſſimè quidem ſeptimo die, cum longiſſimè autem decimo quarto. Quo quidem ſi pus ex latere repurgatum & per ſputum reiectum fuerit, ſanus euadit.

Si verò minimè expuatur, purulentus fit, & morbus longiùs protrahitur. Iudicari autem morbi dicuntur, cùm increſcunt, aut exoleſcunt, aut in alium tranſeũt, aut definunt. In pulmonis inflammatione febris detinet & tuſſis, & primùm quidem pituitam craſſam & puram excreat, ſexto verò ac ſeptimo die aliquantulum bilioſum & ſubliuidum, octauo autem & nono pure permixtum. Huic ſi dorſi aut laterum dolor oboriatur, exhibeto quod in morbo laterali ad lateris dolorem facere in medicamẽtorum tractatione ſcriptum eſt. Potibus autem & ſorbitionibus, alui etiam ſubductione & refrigeratione, iiſdem quibus in morbo laterali, curatio facienda eſt. Vt autem ſputum & pus ex pulmonibus ſurſum educatur, exhibenda ſunt in potu medicamenta quibus pulmo humectatur, & pus per ſuperiora repurgatur. Hic autem morbus oritur cùm pituita ex capite confertim ad pulmonem defluxerit. Interdum verò cùm ex morbo laterali in pulmonis inflammationem & febrem ardẽtem tranſitus fit. Iudicatur autem breuiſſimus quidem decimoquarto die: longiſſimus verò duodeuigeſimo. Hũc pauci effugiunt, & ex hoc morbo ſuppurati euadunt, niſi pulmo intra iudicatorios dies repurgatus fuerit. Vbi perpetua cum febre inſania (phrenitis dicta) occupat, primùm leuis febris detinet, & dolor circa præcordia, magis autem dextera ad hepar. Cùm autem quartum aut quintum diem attigerit, tum febris vehementior, tum dolores maiores fiunt, coloráq; aliquantum bilioſus redditur, & mens offenditur. Huic ad dolorem eadem quæ in morbo laterali exhibeto, & qua parte dolor detinet tepefacientia admoueto. Aluus verò curanda, eademq; reliqua, excepto potu facienda. Potu quouis alio, præter quàm vino vtendum, aut acetum & mel & aqua exhibenda. Vinum autem mente offenſa, neque in hoc morbo, neque in quibuſuis aliis confert. In hoc autem morbo caput multa calida lauare confert. Molliore enim reddito corpore, ſudor magis oritur, alvuſq; & vrina excernitur, ipſeq; ſeipſo moderatior euadit. Hic morbus oritur ex bile commota, vbi ad viſcera & ſeptum tranſuerſum reſederit. Iudicatur autem, vt breuiſſimè, ſeptimo, vt longiſſimè verò, vndecimo. Hunc enim pauci effugiunt, ipſeque in pulmonis inflammationem tranſit, ac vbi tranſierit pauci euadunt. In febre ardente, febris & ſitis vehemens detinet, lingua aſpera & nigra ſpiritus ſanè caliditate redditur, color aliquantulum bilioſus fit, & ſputa bilioſa. In ægro partes exteriores frigidæ ſunt, interiora verò admodum calent. Huic refrigerantia & aluo, & exteriore corporis parte admouere conuenit, ea cautione adhibita, vt ne inhorreſcat. Potiones quoque & ſorbitiones crebræ & paulatim quàm frigidiſſimæ exhibendæ. Aluus verò curanda, & ſi quidem quæ in ea continentur non ſubeant, ſubluenda, & per infuſa quàm frigidiſſima, vel quotidie, vel tertio quoque die refrigeranda. Hic morbus oritur ex bile commota, vbi in aliquam interiorem corporis partem incubuerit. Conſueuit etiam in pulmonis inflammationem tranſire. Iudicatur autem, vt breuiſſimè quidem, nono aut decimo die, vt longiſſimè verò, decimoquarto. Et ſiquidem ad pulmonis inflammationem deuenerit, pauci effugiunt, ſi verò non tranſierit, multi euadunt. Atque hi quidem acuti morbi vocantur,

ἰῶ δ' μὴ πῶς ὀδυνᾶῃ, ἔμπυος γίνεται. καὶ ἡ νοῦσος μακρή. κρίνεσθαι δὲ ὅδε ἐν τῇσι νούσοισι, ὅταν αὔξωνται αἱ νοῦσοι, ἢ μαραίνονται, ἢ μεταπίπτωσιν ἐς ἕτερον νούσημα, ἢ τελευτῶσιν. Περιπλευμονίη. πυρετὸς ἴσχει. καὶ βήξ. καὶ ἀποχρέμπεται δὲ μὲν πεπτον, φλέγμα παχὺ καὶ καθαρὸν. τῇ ἕκτῃ δ' καὶ ἑβδόμῃ, ὑποχόλιον καὶ ὑποπελίζ. ὀδδόῃ δ' καὶ ἐνάτῃ, ὑπόπυον. τούτῳ ἰῶ μὲν ὀδυνὴ ἐγίνεται ἢ τὸ νώτου ἢ τῶν πλευρέων, διδόναι ὅκου ἐν τῇ πλευρίτιδι τὸ πλευρὸν τῆς ὀδυνῆς ἐν τῇ φαρμακίτιδι ἐγχεάπλαι. ποτοῖσι δ' καὶ ῥοφήμασι, καὶ τῆς χειλίης ἐς τὸν ὑποχώρησιν καὶ ψύξιν, καὶ ταυτὰ θεραπεύειν τῇ πλευρίτιδι. ὅκως δ' τὸ σίαλον ἐκ τοῦ πλεύμονος ἀναχθήσεται καὶ τὸ πῦον, διδόναι φάρμακα ποτὰ, οἷσιν πλεύμων ὑγραίνεται καὶ καθαίρεται τὸ πῦον ἄνω. ἢν δ' νοῦσος αὕτη γίνεται, ὅταν ἐκ τῆς κεφαλῆς φλέγμα ἀθρόον ῥυῇ ἐς τὸν πλεύμονα. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐκ τῆς πλευρίτιδος μεθίεται ἐς περιπλευμονίην καὶ καῦσον. κρίνεται δ' ἐν ἡμέρῃσιν, ἢ μὲν βραχυτάτη ἐν τεσσαρεσκαιδεκάτῃ· ἡ δὲ μακροτάτη, ἐν δυοῖν δεούσαιν εἴκοσι. διαφθείρουσι δ' ταύτην ὀλίγοι. γίνονται δ' καὶ ἔμπυοι ἐκ ταύτης τῆς νούσου, ἢν μὴ ἐν τῇσι κυρίῃσιν ὁ πλεύμων καθαρθῇ. Φρενῖτις ὅταν λάβῃ, πυρετὸς ἴσχει βληχρὸς δ' περῶτον, καὶ ὀδυνὴ περὶ τὰ ὑποχόνδρια. μᾶλλον δ' περὶ τὰ δεξιά, ἐς δ' ἧπαρ. ὅταν δ' τεταρταῖος γένηται καὶ πεμπταῖος, ὅ, τε πυρετὸς ἰσχυρότερος γίνεται, καὶ αἱ ὀδυναι, καὶ δ' χρῶμα ὑποχόλιον γίνεται. καὶ νοῦσος παραφροσύνη. τούτῳ τῆς μὲν ὀδυνῆς, ἅτε ἐν τῇ πλευρίτιδι διδόναι. καὶ χλιαίνειν, ἵν' ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ. τὸν κοιλίην δ', θεραπεύειν καὶ τἄλλα ποιέοντα τὰ αὐτὰ, πλὴν τοῦ ποτοῦ. ποτῷ δ' χρῆσθαι τῷ ἀνῶν ὅτῳ ἂν ἐθέλῃς, πλὴν οἴνου. ἢ ὄξος καὶ μέλι καὶ ὕδωρ διδόναι. οἶνος δ' οὐ ξυμφέρει τοῦ νοσέοντος, οὔτε ἐν ταύτῃ τῇ νούσῳ, οὔτε ἐν ἑτέρῃσιν ἀνῇσι. λούειν δὲ πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ τὴν κεφαλὴν ἐν ταύτῃ τῇ νούσῳ, ξυμφέρει. μαλακωτέρου γὰρ τοῦ σώματος, καὶ ἱδρὼς μᾶλλον γίνεται, καὶ ἡ χειλίη καὶ δ' οὖρον διαχωρέει. καὶ αὖθις ἑαυτῷ ἐγκρατέστερος γίνεται. ἡ δὲ νοῦσος δι' ὑποχολῆς, ὅταν κινηθεῖσα περὶ τὰ σπλάγχνα καὶ τὰς φρένας περισείῃ. ἢ δὲ νοῦσος κρίνεται, ἡ μὲν βραχυτάτη, ἑβδομαίη. ἡ δὲ μακροτάτη, ἐνδεκαταίη. διαφθείρουσι δὲ καὶ ταύτην, ὀλίγοι. μεθίσταται δὲ καὶ αὕτη ἐς περιπλευμονίην. καὶ ἢν μεταστῇ, ὀλίγοι διαφθείρουσιν. Καῦσος δὲ ὅταν ἔχῃ, πυρετὸς ἴσχει, καὶ δίψα ἰσχυρή. καὶ ἡ γλῶσσα τραχεῖη, καὶ μέλαινα δι', τὸ πυθμένος ὑποπυῤῥη θερμότητος. ἐν δ' χρῶμα ὑπόχολον δι'. καὶ τὰ πτύαλα χλιαρά. καὶ τὰ μὲν ἔξω, ψυχρὸς δι'. τὰ δὲ ἔσω, λίαν θερμός. τούτῳ ξυμφέρει ψύγματα περιφέρειν, καὶ περὶ τὴν κοιλίην, καὶ ἔξωθεν περὶ τὸ σῶμα, φυλασσόμενος μὴ φρίξῃ. καὶ τὰ τε πόματα καὶ τὰ ῥοφήματα διδόναι πυκνά, καὶ κατ' ὀλίγον ὡς ψυχρότατα. τὴν δὲ κοιλίην θεραπεύειν, κλύσμασι μὲν μὴ ὑποχωρεῖν τὰ ἐόντα, κλύσαι. ψύχειν τε κλύσμασιν ὡς ψυχροτάτοισιν, ἢ ὀσπρέαι, ἢ διαπεῖται. ἡ δὲ νοῦσος αὕτη, δι' ὑποχολῆς ὅταν κινηθεῖσα ἐντὸς τοῦ σώματος καταφερήῃ. φιλεῖ δὲ καὶ ἐς περιπλευμονίην μεθίστασθαι. κρίνεται δὲ ἡ μὲν βραχυτάτη, ἐνάτῃ ἢ δεκάτῃ. ἡ δὲ μακροτάτη, τεσσαρεσκαιδεκάτῃ. καὶ ἢν μὲν καταστῇ ἐς περιπλευμονίην, ὀλίγοι διαφθείρουσιν. ἢν δὲ μὴ μεταστῇ, διαφθείρουσι πολλοί. αὕτη μὲν οὖν ὀξεῖα καλέονται.

κὴ δὴ τοὺτους οὕτω θεραπεύειν. Ὁκόσοι δὲ ἀπὸ μὲν χειμῶνος πυρετοὶ γίνονται, εἴτε ἐξ οἴνου, εἴτε ἐκ κόπου, εἴτε ἐξ ἄλλου τινὸς, φυλάσσεσθαι χρὴ. μεθίστανται γὰρ ἔνιοτε ἐς τὰς ὀξείας νούσους. ἡ δὲ μετάστασις αὐτῶν, τοιαύτη γίνεται. ὅταν τῶν δύο κεχυμένων τὸ φλέγματός τε καὶ τῆς χολῆς, μὴ τὰ ξυμφέροντα προσφέρηται τῷ σώματι, συστρεφόμενα αὐτὰ πρὸς ἑαυτὰ, τό, τε φλέγμα καὶ ἡ χολὴ προσαπτῆται τοῦ σώματος ὅπου ἂν τύχῃ. καὶ γίνεται ἡ πλευρῖτις. ἢ φρενῖτις. ἢ περιπλευμονίη. φυλάσσεσθαι οὖν χρὴ τοὺς πυρετοὺς τοὺς ἐν χειμῶνι. ἡ δὲ φυλακὴ αὐτῶν ἔστω, ἡσυχίη, καὶ ἐγκρασίη. καὶ ἡ χειλίνης κένωσις. ῥοφήμασι δὲ τοῖσι μὲν ἀφαίρει, ἕως ἂν ὁ πυρετὸς μεθῇ. τῶν νούσων κρεοδύλη μάλιστα αἱ ὀξεῖαι, καὶ ἀποκτείνουσι καὶ ὀδυνώδεαι εἰσι. καὶ δὴ πρὸς αὐτὰς φυλακῆς τε ἀκριβείης, καὶ θεραπείης ἀκριβεστάτης. καὶ ἀπὸ τῶν θεραπευόντων κακὸν μὴν μηδὲν προσγίνεσθαι, ἀλλ' ἀρκέειν τὰ ἀπ' αὐτῶν τὴν νοῦσον ἰσχυροτάτην. ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ, τὰ αἰεὶ οἷός τε ᾖ. καὶ ἐν μὲν ὀρθῶς θεραπεύοντος τοῦ ἰητροῦ ὑπὸ μεγέθεος τῆς νούσου κρατέεται ὁ κάμνων, οὐκ ἐν αὐτῷ ἡ ἁμαρτία τοῦ ἰητροῦ ἐστίν. ἐὰν δὲ μὴ θεραπεύοντος ὀρθῶς, μηδὲ γινώσκοντος, ὑπὸ τῆς νούσου κρατέηται, τοῦ ἰητροῦ. Τοῖσι δὲ θέρεος τάδε γίνονται. πυρετοὶ ἰσχυροὶ, καὶ δίψαι. καὶ ἐμέσεις ἔνιοι χολώδεις. οἱσίσι δὲ, ἐκ κάτω διαχωρέει. τούτοισι μὲν πίνειν διδόναι καὶ ῥοφεῖν, ὅ, τι ἂν αὐτοῖσι δοκῇ ὀρθότατόν εἶναι. ἐν δὲ τοῖσι πάσχουσι πρὸς τὴν καρδίην χολὴ ἢ φλέγμα, ὀξυπίνοντες ὕδωρ ψυχρὸν, ἢ μελίκρητον, ἐμεῖν. ἐν δὲ ἡ γαστὴρ μὴ ὑποχωρέῃ, κλύσμασι χρῆσθαι, ἢ βαλανίῳ. ἢ δὲ νοῦσος γίνεται ὑπὸ χολῆς. ἀπαλλάσσουσι δὲ μάλιστα ἑβδομαῖοι, ἢ ἐνναταῖοι. ἐν δὲ τὸν πυρετὸν ἔχοντος μὴ καθαίρεσθαι, μήτε κάτω, μήτε ἄνω, πόνος δὲ εἴη καθ' ἅπαν τὸ σῶμα, ὅταν ἢ τεταταῖος, ἢ τεταρταῖος, φαρμάκῳ ὑποκλυσθῆναι ἐλαφρῷ κάτω, ἢ πόμασι. ποιέειν δὲ ῥόφημα ἀπὸ κέγχρου, ἢ ἀλήτου. καὶ πόμασι τοῖσιν αὐτοῖσι θεραπεύειν. πάσχουσι δὲ καὶ ταῦτα ὑπὸ χολῆς. ἐν δὲ τὰ μὲν ἔξω μὴ πυρώδεα ἢ σφόδρα, τὰ δ' ἔσω, καὶ ἡ γλῶσσα τρηχεῖα καὶ μέλαινα γίνεται, καὶ οἱ πόδες, καὶ αἱ χεῖρες ἄκραι ψυχραὶ, τούτῳ φαρμάκου μὲν μὴ διδόναι, θεραπεύειν δὲ προσφέρων ψύγματα, καὶ πρὸς τὸν κοιλίην. καὶ πρὸς τὸ ἄνω σῶμα. κελεύειν δὲ ὁ πυρετὸς καυσώδης ᾖ. κρίνεται δὲ μάλιστα δεκαταῖος, καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταῖος. ἐν δὲ τὸ πῦρ λαμβάνῃ καὶ μεθίῃ, τῶν δὲ σώματος βάρος ἀνῶσι ἔχῃ, τῶν ἕως μὲν αἱ τὸ πῦρ ἔχῃ ῥοφήμασι καὶ πόμασι θεραπεύειν. ὅταν δὲ μὴ ἔχῃ, διδόναι καὶ σιτία. καθῆραι δὲ ὡς τάχιστα φαρμάκῳ ἐν τε ἄνω δοκέῃ δεῖσθαι ἐν τε κάτω. ἐν δὲ πυρετὸς μὲν μὴ ἔχῃ, τὸ δὲ σῶμα πυκνὸν ἔχῃ, καὶ τὸ σῶμα βαρώνηται καὶ ἀσιτίη, φάρμακον διδόναι. πάσχει δὲ ταῦτ ὑπὸ χολῆς ὅταν ἐκ τὰς φλέβας καὶ τὰ ἄρθρα κατασηπέῃ. ὀκόταν δὲ ὀλίγα ὀδυνέωσι ὑπὸ τὴν ἧπαρ καὶ κοιλίην γένωνται. ὀκόταν μὲν πρὸς τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὴν καρδίην, μελίκρητον ὕδατος πιέειν, ὅσον τρεῖς κοτύλας ὄξος προσμίσγειν, δὸς πίνειν χλιαρόν. καὶ ὑπισχνεῖν ὀλίγον χρόνον ξυνθλασθεῖσι πυρὶ καὶ ἱματίοισιν, ἐμεῖν. ἐν δὲ ἀπημώσαντι αὐτὸν προσέσθαι, καὶ πάλιν, ὥστε ἔμεσιν ποιεῖσθαι. ἢ λούσας αὐτὸν πολλῷ, καὶ θερμῷ, ὑποκλύσαι καὶ χλιάσματα προσθέσθαι ἕως ἡ ὀδυνη ἔχῃ. πάσχουσι δὲ ταῦτ μάλιστα ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ὅταν κενεὸν προσπέσῃ πρὸς τὴν καρδίην·

eoſq; hoc modo curare conuenit. Quæ febres aliæ hyeme, ſiue ex vino, ſiue ex laſſitudine, ſiue ex alia quauis re oriuntur, diligenter obſeruandæ ſunt. Interdum enim in acutas tranſeunt, earumq; tranſitio fit eiuſmodi. Agitatis duobus humoribus, tum bile, tum pituita, vbi quæ minimè conueniunt corpori admouentur, ipſi in ſeſe collecti, in eam corporis partem quamcunq; fors obtulerit incidunt, fitq; morbus lateralis, aut phrenitis, aut pulmonis inflammatio. Febres igitur hyeme exortas diligenti cura obſeruare oportet Sit autem earum diligens obſeruatio, vt in his quies, gracilitas, & ventris euacuatio adhibeatur. In ſorbitionibus autē & potionibus perdurandum donec febris imminuta fuerit. Ex omnibus ferè morbis acuti præcipuè & interficiunt, & maximos labores excitant, iiq; plurima obſeruatione & accuratiſſima curatione indigent. Neq; ab eo qui curat malum aliquod inferri debet, ſatis enim ſunt quæ à morbis adſunt, verùm vt boni aliquid præſtet pro viribus curandum eſt. Quòd ſi cùm probè quidē curet Medicus, morbi magnitudine ſuperetur æger, hæc Medici culpa non eſt. Si verò cùm rectè nō curet, neq; morbum cognoſcat, à morbo ſuperetur, Medici culpa eſt. Æſtate hæc contingunt, febris vehemens & ſitis detinet, quidam bilem vomitione reiiciunt, quibuſdam etiam per inferiora ſecedit. Quibus quodcunq; tibi conueniens eſſe videbitur potui vel ſorbendum exhibeto. Quòd ſi bilis vel pituita circa cor vrgeat, aqua frigida aut mulſa epota vomendum & ſi venter infra non ſubeat, infuſo vel glande vtendum. Morbus hic ex bile oritur. Liberantur autem ferè ſeptimo vel nono die. Quòd ſi cùm febris detinet, neq; per inferiora, neque per ſuperiora purgantur, totumq; corpus laboret, tertio vel quarto die leui medicamento vel potione per inferiora purgandum parandæq; ſorbitiones ex milio & farina, iiſdemq; potionibus curandum. Hæc verò etiam ex bile contingunt. Siquidem partes exteriores non admodum igneæ videantur, ſed interiores, linguaq; aſpera & nigra reddatur, & pedes ſummæq; manus frigidæ ſint, huic ne medicamentum quidem exhibueris, ſed curationem per refrigerantia & ventri; & toto corpori adhibita facito. Hæc febris ardēs nominatur, iudicaturq; ferè die vndecimo & decimoquarto. Quòd ſi febris prehenderit & dimiſerit, corporis autem grauitas detinuerit, hunc quidem quandiu febris tenuerit, ſorbitionibus ac potionibus curato. Cùm verò minimè detinuerit, etiam cibos exhibeto, & quàm citiſſimè medicamentum purgans exhibeto, ſiue ſurſum, ſiue deorſum tibi eo opus eſſe videatur. Si verò febris quidem non detineat, os tamen amarum habeat, corporis grauitas adſit, cibumque minimè admittat, medicamentum exhibeto. Hæc autem ex bile contingunt, cùm ad venas & articulos decubuerit. At quicunque alij dolores per æſtatem contingunt, qui quidem ad præcordia & cor foruntur, aquam mulſam aquoſam, aceti tribus affuſis heminis, tepidam propinato, & vbi modico tempore eam continuerit, & igne & veſtibus contectus fuerit, vomat. Quod ſi à vomitu rurſus vrgeant & ſtrangulent, rurſus vomitum cieto, aut multa calida loto aluum ſubluito, & tepefactoria quandiu dolor detinuerit admoueto. Hæc autem præcipuè ex pituita contingunt; cùm commota ad cor irruperit.

His verò qui huiusmodi doloribus conflictantur, etiá ea medicamenta exhibenda, quæ ad huiusmodi morbum sedandum in medicamentorũ tractatione scripta sunt. At si dolor subinde ad aliam ventris partem citra febrẽ transierit, multa calida lauãdum, & ad doloré ea potui exhibenda, quæ in morbo lateralí scripta sunt, aut aliud quodcunq; tibi visum fuerit. Quòd si dolore non liberetur, medicamento per inferiora purgandum, cibis verò quoad dolor tenuerit, abstineat. Huiusmodi autem dolores, qui ita vagantur, ex bile oriuntur. In doloribus qui infra vmbilicum contingunt, aluus molli infuso est subluenda, qui si nõ sedentur, medicamentũ deorsum purgans exhibendũ. Qui verò dolores derepente citra febrẽ corpori accidunt, in his multa calida lauare, & tepefactoriis vti confert. Pituita enim & bilis coacta quidem valida sanè sunt, & quacunq; corporis constiterint, ibi obtinent, vehementemq; tum laborem, tum doloré excitant. Diffusa verò, quacunq; corporis parte se prodãt, imbecilliora sunt. At verò morbi qui per æstatem cõtingunt sic oriri solẽt. Vbi corpus ex sole incaluerit, humectatur, humectatum verò ægrotat, vel totũ, vel ea parte in quam pituita & bilis decubuerint. Eos igitur si quis per initia curauerit, neq; longi, neq; periculosi redduntur. Si verò non cures, aut malè cures, & longiores esse consueuerunt, & plærunq; interficiunt. Quinetiam ex his tertianæ & quartanæ oriri solent. Hæc morborum cõstitutio potissimũ quidẽ per æstatem, interdum autẽ per hyemem cõtingit. Cùm febris tertiana detinuerit, si quidem impurgatus esse tibi videatur, quarto die medicamentum purgans exhibeto. At si medicamento opus esse tibi non videatur, in potu ea medicamenta danda sunt, quibus febris aut transmutetur, aut desinat, quemadmodum in medicamentis scriptum est. Et in accessione quidem sorbitione & potu nutriendum, intermediis autem diebus, cibis aluum subducentibus. Quæ vt plurimum nõ ita sæpe prehendit, nisi verò curetur, in quartanã transire & diuturna esse solet. Si autem quartana prehenderit, siquidem impurgatus fuerit, primùm quidem caput purgandũ, & tribus aut quatuor interiectis diebus, sub ipsam accessionem medicamentum sursum purgans exhibendũ, rursus aliquo interuallo interiecto, aliud medicamẽtum deorsum purgans in ipsa accessione dandum. Quòd si per hæc non sedatur, rursus intermissis aliquot diebus, multa calida loto, medicamenta quæ scripta sunt exhibenda. Potionibus autem & sorbitionibus, reliquaq; victus ratione, velut in tertiana vtendum. Hæc autem febris plurimos quidem longo tempore inuadit, quosdá verò etiam pauco, & oritur quidem tum tertiana, tum quartana ex bile & pituita, quam verò ob causam, de tertiana & quartana alibi à me scriptũ est. Harũ autẽ febriũ epota medicaméta hanc habẽt facultatem, vt corpus in cõsueta caliditate & frigiditate suo loco consistat, neq; præter naturam incalescat, neq; refrigeretur. Exhibẽda verò quemadmodum in medicamẽtorum tractatione scriptum est. Cum pituita alba detinet, totũ corpus tumore albo intumescit, eodemque die alia corporis parte melius, alia deterius habere videtur, tumorque aliàs aliá corporis parte & maior & minor est. Huic medicamenta deorsum purgantia exhibenda, quibus aqua aut pituita purgatur. In victus autem ratione vtendum cibis & potibus, ac laboribus, ex quibus siccissimus & maximè gracilis euadat.

διδόναι· οἷσι δὲ διαδτα δηλήματα δηλέουσι, καὶ τὰ φαρμακῶν ἀνήκεστα παύοντα τὰ τοιαύτην νοῦσον ἐν τῇ φαρμακίτιδι. ἢν δὲ μεθίσταται ἡ ὀδυνὴ δηλοτε δηλη τὰ κοιλίης καὶ ἀπύρετος ἢ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ πίνειν διδόναι, τὰ ὀδύνης εἵνεκα, ἃ ἐν τῇ πλευρίτιδι γέγραπται. ἢν τε δηλον ᾖ, ἢ αὖ σι δοκέῃ. ἢν δὲ μὴ ἀπαλλάσσηται τὰ ὀδύνης, ὑποκαθήραι φαρμάκῳ κάτω. σιτίων δὲ ἀπέχεσθαι, ἕως ἂν ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ. τὰ δὲ τοιαῦτα δηλήματα ὅσα οὕτως πὴ ἀνᾶται, ὑπὸ χολῆς γίγ. ὅσαι δὲ κάτωθεν τὰ ὀμφαλοῦ ὀδυναι γίνονται, ὑποκλύσαι μαλακῷ κλύσματι, ἢν δὲ μὴ παύηται, φάρμακον δοῦναι κάτω. ὁκόσαι δὲ ὀδυναι ὀξαπίνης γίνονται ἐν τῷ σώματι ἄνευ πυρετῶ, ξυμφέρει λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ χλιαίνειν. τὸ γὰρ φλέγμα καὶ ἡ χολὴ, ξυνεστηκότα μᾶλλον ἐστὶν, καὶ κρατέει καθ' ὁκοῖον ἂν τὸ σώματος ςῆ. καὶ πόνον τε καὶ ὀδυνὴν ἰσχυρὴν παρέχει. διὰ κεχυμένα δὲ ἀσθενέστερά ἐστι καθ' ὁ ἂν θύηλα ἢ τὸ σώματος. τὰ δὲ νουσήματα ὁκόσα τοῦ θέρεος γίνονται, εἴωθε γίνεσθαι οὕτως. ὅταν τὸ σῶμα ὑπὸ τοῦ ἡλίου θαλφθῇ, ὑγραίνεται. ὑγραινόμενον δὲ, νοσεῖ, ἢ πᾶν, ἢ ἐς ὃ μέρος ἂν κατασπείσῃ τὸ φλέγμα καὶ ἡ χολή. ἢν μὲν οὖν τις αὐτὰ ἀρχόμενα θεραπεύῃ, οὔτε μακρὰ γίγ, οὔτε ὀπικίνδυνα. ἢν δὲ μὴ θεραπεύῃ, ἢ κακῶς θεραπεύῃ, φιλεῖ καὶ μακρότερα γίνεσθαι, πολλάκις δὲ καὶ κτείνει. καὶ τεταρταῖοι δὲ καὶ τεταρταῖοι πυρετοὶ, ἐκ τῶν τοιούτων γίνεσθαι πεφύκασιν. αὕτη ἡ κατάστασις τῶν νουσημάτων, μάλιστα μὲν τοῦ θέρεος γίγ. οἵοισι δὲ καὶ τὸ χειμῶνος. Τεταῖος δὲ πυρετὸς ὅταν ἔχῃ, ἢν μὲν δοκῇ ἀκάθαρτος εἶ), τῇ τετάρτῃ φάρμακον δοῦναι. ἢν δὲ μὴ δοκῇ φαρμάκου δεῖσθαι, διδόναι φάρμακα ποτὰ, οἷσιν ἡ μεταστήσεται ὁ πυρετὸς, ἢ ἀπολείψει. διδόναι δὲ ὥσπερ γέγραπται ἐν τοῖσι φαρμάκοισι. καὶ τῇ μὲν λήψῃ, ῥοφήματι καὶ ποτῷ διαιτᾶν. τὰ δὲ μεταξὺ, σιτίοισι μαχωρητικοῖσι. λαμβάνειν δ' ὡς ὅτι ὀλίγου, ὡς ὅτι πλεῖστον. ἢν δὲ μὴ θεραπεύηται, ἐθέλει μεθίστασθαι ἐς τεταρταῖον καὶ γίνεσθαι πολυχρόνιος. Ἢν δὲ τεταρταῖος λαμβάνῃ. ἢν μὲν ἀκάθαρτος ᾖ, καθαίρειν πρῶτον μὲν τὴν κεφαλήν. καὶ διαλείπων τρεῖς ἢ τέτταρας ἡμέρας, φάρμακον διδόναι αὖθις κατ' αὐτὴν τὴν λῆψιν. διαλιπὼν δὲ κάτω δοῦναι ἕτερον ἐν αὐτῇ τῇ λήψι. ἢν δὲ πρὸς ταῦτα μὴ παύηται, διαλιπὼν πάλιν, λούσας πολλῷ καὶ θερμῷ, δοῦναι τῶν φαρμάκων ἃ γέγραπται. ποτήσαι δὲ καὶ ῥοφήσαι καὶ τῇ ἀλλῃ διαίτῃ χρῆσθαι, ὥσπερ ὅτι τοῦ τεταίου. λαμβάνει δὲ οὗτος ὁ πυρετὸς, τοῦ μὲν πλείστου, πολλοῦ χρόνου. τοῦ δὲ, καὶ ὀλίγου. καὶ γίνεται μὲν, ὅ, τε τεταῖος καὶ τεταρταῖος ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος. διῄρηται δὲ ὁ τεταῖος καὶ ὁ τεταρταῖος ἑτέρωθί μοι γέγραπται. δύναμιν δὲ ἔχει τῶν πυρετῶν τὰ φάρμακα τούτων, ὡς τὸ πόνημα, τὸ σῶμα κατὰ χώρην εἶναι, ἐν τῇ εἰωθυίῃ θερμότητί τε καὶ ψυχρότητι. καὶ μήτε θερμαίνεσθαι παρὰ φύσιν, μήτε ψύχεσθαι. διδόναι δὲ, ὡς ἐν τῇ φαρμακίτιδι γέγραπται. Φλέγμα λευκὸν ὅταν ἔχῃ, τὸ σῶμα οἰδέει πᾶν, λευκὸν οἰδήματι. καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρης, τὸ μὲν δοκεῖ ῥᾴων εἶναι. τὸ δὲ φλαυρότερον. καὶ τὸ οἴδημα δηλοτε δηλη τὸ σώματος, μεῖζον τε καὶ ἔλασσον γίνεται. Τούτῳ φάρμακα διδόναι κάτω, ὑφ' ὧν ὕδωρ ἢ φλέγμα καθαίρεται, διαιτᾶν δὲ, σιτίοισι καὶ ποτοῖσι καὶ πόνοισιν, ὑφ' ὧν ὡς ξηρότατος ἔσται καὶ ἰσχνότατος.

ἡ δὲ

ἡ ὑ νοῦσος αὕτη γίνεται ἀπὸ φλέγματος. ὅταν δὲ ἐκ πυρετῶν πολυχρονίων φλεγματώδης ὢν, ἀκάθαρτος γένηται, πέπηταί τε τὸ φλέγμα αὐτῷ καὶ σάρκας. [13] καὶ λευκότερον μὲν οὐδὲν τοῦτο τοῦ ἄλλου ἢ φλέγματος. ὁ ὑ χρὼς, φαίνεται λευκότερος. τὸ γὰρ αἷμα ὑπὸ πλήθους τοῦ φλέγματος, ὑδαρέστερον γίνεται. καὶ οὐκ ἔνι ὁμοίως ἐν αὐτῷ τὸ ἐρυθρόν. καὶ διὰ τοῦτο λευκότεροί τε φαίνονται. καὶ καλεῖται ἡ νοῦσος, φλέγμα λευκόν. ἰῶ μὲν δὴ θεραπευθῇ ἀρχομένης τῆς νούσου. ὑγιὴς γίγ. ἰῶ ὑ μή, ἐς ὕδρωπα μεθίσταται ἡ νοῦσος, καὶ διέφθορε ⟨ω⟩ αὖ θᾶττον. Ὁκόσοι ὑ σπλῆνα ἔχουσι μέγα, ὅσοι μὲν ἐύσι χολώδεες, κακόχροοί τε γίνονται καὶ καχεκτικοὶ καὶ δυσώδεες ἐκ τοῦ σώματος καὶ λεπτοί. καὶ ὁ σπλὴν σκληρὸς, καὶ ἀεὶ προσπλήσιος τὸ μέγεθος. καὶ τὰ σιτία οὐ διαχωρέει. ὁκόσοι ὑ φλεγματίαι [14] ἰῶν τε ἧσσον πάσχουσι, καὶ ὁ σπλὴν σμικρότερος γίνεται, σμικρότερος ὑ ἐλάσσων. τούτοισι ξυμφέρει, ἰῶν μὲν ἀκάθαρτοι φαίνονται, καθαίρειν καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σμῆγμα. ἰῶν ὑ μὴ δέωνται φαρμακείης, διαιτᾶν. τοῖσι μὲν φλεγματώδεσι, ξηραίνοντα τὸ σῶμα καὶ ἰσχναίνοντα σιτίοισι καὶ ποτοῖσι, καὶ ἐμέτοισι, καὶ γυμνασίοισιν ὡς πλείστοισι, καὶ περιπάτοισι. καὶ τὸν ἤρος ἐλλεβόρῳ καθαίρειν αὖῳ. ὀχέεσθαι ὑ χολώδεες, ξυμφέρει διυγραίνοντα τὴν διαίτην ἐπάγειν τὴν κοιλίην, καὶ τὴν κύστιν καὶ τὴν φλέβα τὴν σπλανῖτιν, ἀφίεναι πυκνά. καὶ τοῖσι δριμυτικοῖσι φαρμάκοισι χρῆσθαι. ἀ γὰρ σπλὴν μαλθάσσῃ τ σπλῆνα. καὶ καθαίρειν ἔτεος ὥρῃ, ἐς τοῦτο χολή. ἔνιοι ὑ τῶν σπληνιώντων, ὑπὸ μὲν τῶν φαρμάκων πίνοντες οὐκ ὠφελέονται, οὐδὲ ὑπὸ τῆς δίψης θεραπείης [15] οὐδὲν ἰηρότερος γίνεται αὐτῷ ὁ σπλὴν, ἀλλὰ κατατείνει τὰ προσφερόμενα ὑπὸ τοῦ μεγέθους τῆς νούσου. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ἐνίοισι μὲν ἐς ὕδρωπα προεῖσταται ἡ νοῦσος, καὶ διέφθαρησαν. ἐνίοισι ὑ, καὶ πύσχεται. καὶ καυθέντες, ὑγιέες γίνονται. ἐνίοισι ὑ, καὶ ξυγκαταγηράσκει, σκληρός τε ὢν καὶ μέγας. τὸ ὑ νούσημα γίγ, ὅταν ἐκ πυρετῶν καὶ καχεκτεραπείης, χολὴ ἢ φλέγμα ἢ καὶ ἀμφότερα ἐς ⟨ω⟩ σπλῆνα καταφείξῃ. καὶ πολυχρόνιον μὲν ἐστὶ τὸ πάθος· θανατώδες ὑ, οὐ. [16] τῶν ὑ φαρμάκων ὅσα δίδοται τοῦ σπλῆνος, τὰ μὲν καὶ διὰ τ κύστιος καθαίρει, καὶ ποιέει λαπαρώτερον. τὰ δὲ καθαίρει μὲν, οὔτε διὰ τ κύστιος οὐδὲν, ὅ, τι καὶ φανερώτερον, οὔτ' ἄλλῃ οὐδαμῇ· λαπάσσει δὲ ⟨ω⟩ σπλῆνα. Εἰλεὸς ὅταν λάβῃ, ἡ χειρὶ σκληρὴ γίγ καὶ διαχωρέει οὐδέν. καὶ ὀδυνᾶται κάτω πᾶσαν τὴν κοιλίην ἔχει, καὶ πυρετὸς καὶ δίψα. ἐνίοτε δὲ ὑπὸ πόνου ἐμέει καὶ χολήν. τοῦτον χρὴ διυγραίνειν, καὶ ἔσωθεν, καὶ ἔξωθεν. λούειν τε πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ πάντα ὅσα τήν τε κοιλίην κινέει, καὶ τὸ οὖρον ὑπάγει, καὶ ὑποκλύζειν ἰῶν δέχηται. ἰῶν δὲ μὴ δέχηται τὸ κλυσμα, [17] αὐλίσκον προσδήσας πρὸς ποδεῶνα ἀσκίου, φυσήσας, ἐνιέναι τὴν φύσαν πολλήν. καὶ ἐπειδὰν ᾖ θῇ τὸ ἔντερον ὑπὸ τ φύσης καὶ ἡ χειρὶ, ὀζόμενον τ αὐλίσκον, ἐνιέναι πολὺ χρῆμα κλυσμα. καὶ ἢν δέξηται, ὑποχωρήσει καὶ ὑγιὴς ἔσται. ἰῶν δὲ μὴ ἄνω δέξηται τὸ κλυσμά, ἀποθνήσκει μάλιστα ἑβδομαῖος. ἡ δὲ τοιαύτη νοῦσος γίγ, ὅταν τ κάτωθεν ξυλκωθῇ ἀ ἕδρων ἐν τῷ ἐντέρῳ, πρὶν τοῦτο πρῆσαι ὑ φλέγμα. καὶ τὸ ἔντερον ἄτε τούτων ἀ ἕδρων ἀνεσκληκότων, πρὶν διδ. καὶ ὥστε τῶν ἄνωθεν πεπεμένων φασμάτων δίχεται, ἀλλὰ αὐτέμε, οὔτε τῶν κάτωθεν προσφερομένων κλυσμάτων δέχεται. ἔστι δὲ τὸ νούσημα ὀξὺ καὶ θανατώδες.

morbus hic ex pituita oritur, cùm quis ex diuturnis febribus pituita abūdauerit, & minimè purgatus fuerit, & in eius carnes pituita vertitur. Quæ quanquā reliqua pituita nihilo sit albidior, cutis tamen color cādidior apparet. Sanguis enim pituitæ copia aquosior redditur, neq; æquè in eo bonus color ineſt, propterea q; candidiores apparent, morbusq; pituita alba vocatur. Si igitur per morbi initia curatio adhibita fuerit, conualescit; sin minus, in aquam inter cutē morbus tranſit, & hominē perimit. Qui magnū habēt lienem, qui quidem bilioſi ſunt, malè colorati euadunt, praua vlcera cōtrahunt, os grauiter olet, graciles ſunt, lien durus eſt, ſemperq; æqualis magnitudinis, neque ciborum reliquiæ per aluum demittuntur. Qui verò pituitoſi ſunt, hæc iis minùs contingunt, & lien aliàs maior, aliàs minor redditur. His confert ſi quidem minimè purgati videantur, caput & reliquum corpus purgare. Quòd ſi purgatione non indigeant, victus ea ratio inſtituenda, quæ pituitoſis quidem corpus exiccet & extenuet, cibis, potionibus, & vomitionibus, & exercitationibus quàm plurimis; ac deambulationibus. Quinetiam vere per veratrum ſurſum purgandū. Bilioſis verò confert per victus rationem humectantem aluum & veſicam ſubducere, & venam ſplenicā crebrò laxare, medicamentiſq; vrinam cientibus vti, quæ lienem mollire ſcripta ſunt, & pro anni tempore bilem purgare. Ex lienoſis autem nonnulli medicamentis epotis minimè iuuantur, & ex reliqua curatione nihilo gracilior etiam lien redditur, ſed quę admouentur à morbi magnitudine ſuperantur. Progreſſu verò tēporis quibuſdam quidem morbus ad aquā intercutem deuenit, & contabeſcunt, quibuſdam verò purulentus fit, & vſtione conſanеſcunt, quibuſdam etiam durus & magnus ad ſenectutem vſq; perſeuerat. Oritur autem morbus vbi ex febribus & vitioſa curatione, bilis aut pituita, aut vtraq; ad lienem decubuerint. Et diuturnus quidem affectus eſt, minimè tamen lethalis. Ex medicamentis autem quæ ad lienem exhibentur, alia quidem per veſicam purgant & molliorem efficiunt, alia verò purgant quidem, neque tamen per veſicam quicquam quod euidens ſit, neque per aliam vſpiam partem, lienem tamen emolliunt. Cùm voluulus corripuerit, venter durus redditur, nihilque infra demittit, dolorque totam inferiorem aluum detinet, & febris & ſitis. Quandoque etiam præ dolore bilem vomitione reiicit. Hunc & intus & extra humectare oportet, & multa calida lauare, bibereque quæ aluum moueant & vrinam deducant, & per infuſum ſubluere ſi admittat. Quod ſi clyſterem recuſet, fiſtula ad propendulum veſiculæ petiolum adalligata & inflata, multus flatus immittendus, inteſtinoque & ventre per flatum diſtento, detracta fiſtula confeſtim clyſter iniiciendus. Quem ſi admiſerit, aluum demittet & conualeſcet. Si verò ne ſic quidem clyſterem receperit, ſeptimò ferè die moritur. Oritur autem eiuſmodi morbus, vbi copioſè coacteruatum ſtercus in inteſtino pituita circumambiente combuſtum fuerit, inteſtinumque, his nimirum confertim induratis, intumuerit, nullumque ex his medicamentis quæ ſuperbibuntur recipit, ſed vomitione reiicit, neque admota per inferiora infuſa recipit. Eſt autem morbus acutus & periculi plenus.

Aqua inter cutem plærunq; quidem oritur, vbi quis ex morbo longo non purgatus, diu vitam traduxerit. Carnes nanq; corrũpuntur & colliquãtur, in aquamq; vertuntur. Fit etiá hydrops ex liene vbi ægrotarit, & ex hepate, & ex alba pituita, & inteſtinorum difficultate & læuitate. Et ſi quidẽ hydrops ex vitioſorũ humorum purgationis defectu cõtingat, véter aqua impletur, pedes & tibiæ attolluntur, humeri, iugulũ, pectus & coxæ contabeſcũt. Hunc ſi inter initia in manus ſumpſeris, priùs quàm aqua ſupra modum ſuffuſus fuerit, medicamenta propinanda quibus aqua & pituita per inferiora purgetur. Bilis verò minimè mouẽda. Victus ratio inſtituẽda in cibis & potibus, laboribus & deábulationibus, ex quibus gracilis & ſiccus reddatur, carnes verò quàm validiſſimæ. Hic verò morbus cùm alias lethalis eſt, tũ verò præcipuè cùm venter aqua plenus eſſe cœperit. At cùm ex liene, aut hepate, aut alba pituita, aut inteſtinorũ difficultate, in aquam intercutem tranſierit, per eadem quidem curare confert, neq; tamen admodũ euadunt. In morbis enim vbi alter alteri ſuccedit, is plærunq; interficit. Corpus enim ex præſente morbo imbecillum redditum, ſi alter morbus acceſſerit, ex imbecillitate priùs perit quàm alter qui poſterior acceſſit morbus deſinat. Aqua ſanè ſic gignitur. Poſtquam carnes pituita, tempore, morbo, & vitioſorum humorum purgatione non facta, malaq; curatione & febribus corruptæ fuerint, colliqueſcunt & in aquam vertuntur, neq; in ſe quidem venter aquam transfundit, ſed in eius ambitu gignitur. Si igitur ex medicamentis aut reliqua victus ratione auxiliũ ſentiat, eiuſq; venter emolliatur, ſatis eſt. Sin minùs, ſectione facta aquam educito. Fit autẽ ſectio vel iuxta vmbilicum, vel retrò iuxta ilia. Inde verò pauci etiam euadunt. Cùm inteſtinorũ difficultas detinuerit, dolor totum ventrem occupat, & tormina, bilem pituitamq; & ſanguinem aduſtum per aluum demittit. Huius purgato capite, medicamentum quod ſupra pituitam purget propinato, & aluo lacte cocto abluta, reliquum corpus curato. Et ſi quidem febris expers fuerit, aluum vnguinoſis, pinguibus, dulcibus, ac liquidis ſemper ſubducito, & quæ inſunt ſemper educito, & ſi dolor detinet, partes ſub vmbilico calida multa lauato: potiones, ſorbitiones, & cibos prout in medicamentorum tractatione ſcriptum eſt, adhibeto. Oritur hic morbus poſtquã bilis & pituita in venas & aluũ decubuerit. Malè quidem afficitur ſanguis, & corruptus per inferiora emittitur, malè quoq; inteſtinum afficitur, & raditur ac exulceratur. Longus autem hic morbus redditur, laborioſus & lethalis, & ſi quidẽ valido adhuc corpore curatio adhibeatur, hũc effugere poſſe ſpes eſt; ſin verò iã colliquefacto ventreq; penitus exulcerato, vitæ nulla ſpes eſt. Inteſtinorum leuitas cibos demittit minimè putrefactos, liquidos, dolor non adeſt, corpus autem extenuatur. Hunc iiſdem quibus inteſtinorum difficultate detentos curato. Hic verò morbus contingit, cùm ex capite & ſuperiore ventre in inferiorẽ pituitæ defluxus factus fuerit. Ideóque cùm fit, cibi ab eo refrigerantur & humectantur, eorumq; non putrefactorum velox fit per aluum demiſſio, & corpus colliqueſcit, cùm partim quidem cibi non ſufficienti tempore in ventriculo coquantur, partim verò à ventriculo calido præter naturam incaleſcit. Cùm longum

Ὑδρωψ ὃ γίγν. τὰ μὲν πλεῖστα, ὅταν τις ἐκ νόσου μακρῆς ἀκάθαρτος διαφέρηται πουλὺν χρόνον. φθίεται γὰρ αἱ σάρκες, καὶ τήκονται, καὶ γίνονται ὕδωρ. γίγν. δ' ὕδρωψ, καὶ ἀπὸ τοῦ σπλῆνός ὅταν κακωθῇ. καὶ ἀπὸ τοῦ ἥπατος. καὶ ἀπὸ λευκοῦ φλέγματος. καὶ ἀπὸ δυσεντερίης. καὶ λιθιασεως. καὶ λειοτερίης. καὶ ἐὰν μὲν ἐξ ἀκαθαρσίης γένηται ὕδρωψ, ἡ μὲν γαστὴρ, ὕδατος πίμπλαται. ⓐ οἱ πόδες καὶ αἱ κνῆμαι, ἐπαίρονται. ⓐ οἱ ὦμοι καὶ αἱ κλεῖδες καὶ τὰ στήθεα καὶ ⓐ μηροὶ τήκονται. τὸν μὲν οὖν ἀρχόμενον λαβὸν[18] τοῦτο τοῦ ὑστέρου θεραπεύειν γρεών ἐστιν, φάρμακα πιπίσκειν κάτω, ὑφ' ὧν ὕδωρ ἢ φλέγμα καθαίρεται.[19] χολὴ δ' κινέει. σιτίοισι δὲ καὶ ποτοῖσι καὶ πόνοισι καὶ ἀναπαύσισι διαιτᾶν, ὑφ' ὧν ἰσχνὸς καὶ ξηρὸς ἔσται, καὶ αἱ σάρκες ὡς ἰσχυρόταται. ἡ δὲ νοῦσος, θανατώδης, ἥκιστά τε καὶ ἐὰν φθῇ ἡ γαστὴρ μεγωθεῖσα ὕδατος. ὅταν δὲ ἀπὸ σπλῆνός, ἢ ἥπατος, ἢ λευκοῦ φλέγματος, ἢ δυσεντερίης ἐς ὕδρωπα μεταστῇ, θεραπεύειν μὲν τοῖσι αὐτοῖσι ξυμφέρει, διαφθείρεσι δὲ μᾶλλον. τῷ γὰρ νοσημάτων ὁ, τι αἰεὶ ἕτερον ἑτέρῳ γίνηται, ὡς τὰ πολλὰ ἀποκτείνει. ὅταν μὲν γὰρ ἀδυνὴ τὸ σῶμα ἔνι ὑπὸ τῆς προύσης νούσου, ἑτέρη νοῦσος ὑπολάβῃ, τὸ σῶμα πάλλυται ὑπὸ ἀδυνείης, πρὶν ἢ τὴν ἑτέρην νοῦσον, τὴν ὑστέρην γίνεσθαι, τελευτῆσαι.[20] ὃ δὴ ὕδωρ γίγν. οὕτως. ἐπειδὰν αἱ σάρκες ὑπὸ φλέγματος, ἢ χρόνου, ἢ νόσου, καὶ ἀκαθαρσίης, καὶ κακοθεραπείης, καὶ πυρετῶν διαφθαρῶσι, τήκονται καὶ γίνονται ὕδωρ. ἢ μὲν κοιλίη, οὐ μεταδίδοι ὕδωρ ἐς ἑωυτήν. κύκλῳ δ', περὶ αὐτὴν γίγν. καὶ ἐὰν μὲν οὖν ὑπὸ τῶν φαρμάκων καὶ τῆς σίτης διαίτης ὠφελέηται, καὶ ἡ γαστὴρ λαπάσεται αὐτῆ. ἐὰν δ' μή, ταμὼν ἀφίει τὸ ὕδατος. τέμνεται δὲ,[21] ἢ κατὰ τὸ ὀμφαλοῦ, ἢ ὀπίσθεν τὴν λαγόνα. διαφθείρεσι δὲ καὶ ἐντεῦθεν ὀλίγοι. δυσεντερίη ὅταν ἔχῃ, ὀδυνὴ ἔχει τὴν πᾶσαν τὴν κοιλίην, καὶ τρόφος. καὶ διαχωρέει χολήν τε καὶ φλέγμα, καὶ αἷμα ξυγκεκαυμένον. τότε καθήσας τὴν κεφαλήν, φάρμακον πίσαι ἄνω, ὅ, τι φλέγμα καθαίρει. καὶ τὴν κοιλίην γάλακτι ἑφθῷ διαινίσας, τὸ ἄλλο σῶμα θεραπεύειν. καὶ ἐὰν μὲν ἄπυρος ᾖ, τὴν μὲν κοιλίην λιπαρεῖσι, καὶ πίοσι, καὶ γλυκέσι, καὶ ὑγροῖσιν ἐπάγειν αἰεὶ τὰ ἐνεόντα. καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ, τὰ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, ἐὰν ὀδυνὴ ἔχῃ. τὰ δὲ πόματα καὶ τὰ ῥοφήματα καὶ τὰ σιτία προσφέρειν, καθάπερ γεγραμμένα ἐν τῇ φαρμακίτιδι. ἢ δὲ νοῦσος γίγν. ἐπειδὰν χολὴ καὶ φλέγμα καταπείξῃ ἐς τὰ φλέβας καὶ τὴν κοιλίην, νοσέει μὲν τὸ αἷμα καὶ διαχωρέει φθαρμένον. νοσέει δὲ καὶ τὸ ἔντερον, καὶ ξύεται καὶ ἕλκεται. γίγν. δὲ αὕτη ἡ νοῦσος, καὶ μακρὴ, καὶ πολύπονος, καὶ θανατώδης. καὶ ἐὰν μὲν ἐπὶ τῷ σώματος ἰσχύοντος θεραπεύηται, ἐλπὶς διαφυγεῖν. ἐὰν δὲ ἤδη ἐκτετηκὸς καὶ τὸ κοιλίης πάμπαν ἠλκωμένον, ζωῆς εὐθυμίη ἐλπίς.[22] λειοτερίη, τὰ σιτία διαχωρέει ἄσιτα, ὑγρά. ὀδυνὴ δὲ οὐκ ἔνι. λεπτύνεται δὲ, καὶ τὸ σῶμα. τὸν μὲν θεραπεύειν ἐν τοῖσιν αὐτοῖσι, τοῖς ὑπὸ δυσεντερίης ἐχομένοις. ἡ δὲ νοῦσος γίνεται, ὅταν ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ ἄνω κοιλίης καταῤῥοος γένηται τοῦ φλέγματος, ἐς τὴν κάτω κοιλίην. ὅταν δὲ τοῦτο, τὰ σιτία ὑπὸ αὐτοῦ ψύχεται καὶ ὑγραίνεται. καὶ ἡ ἀφοδος αὐτῶν ἀσήπτων ταχεῖη γίνεται. καὶ τὸ σῶμα τήκεται. ἅμα μὲν οὐ πεπαυμένων τῶν σιτίων ἐν τῇ κοιλίῃ χρόνον ἱκανόν. ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς κοιλίης θερμῆς ἐούσης παρὰ φύσιν[23] θερμαινόμενος. Διάῤῥοια δὲ

ἡ μακρὴ

ἢ μαχρὴ ὅταν ἔχῃ, διαχωρεῖ πρῶτον μὲν, τὰ ἐσιόντα ὑγρά. ἔπειτα φλέγμα. ὁ ἐαδίᾳ μὲν ὀπτικῶς, ὅταν ὑ τῆς πολλῆς διαχωρήσιος ἀσθενὴς ὁ λεπτὸς γίνηται. τῶτον αὖ ἀποξηράνῃν, ἐλλέβορον πιπίσκων. καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρων φλέγμα. διαπίνῃ δὲ ὑ τὸ κοιλίαν, γάλακτι ἑφθῷ. ἔπειτα τ' ἄλλα σιτίοισι καὶ ποτοῖσι θεραπεύῃν ὑφ' ὧν ξηρανθῆται ἡ κοιλίη καὶ τὸ σῶμα πᾶν. ἡ δὲ νοῦσος ἀπὸ τῶν αὐτῶν γίνεται, ἀφ' ὧν καὶ ἡ λειεντερίη. αὗται αἱ νοῦσοι ἥτε δυσεντερίη, καὶ ἡ λειεντερίη ὁ διάῤῥοια, ὅμοιαι ἀλλήλῃσιν ὁ ὁ διαφορὰς οὔτως ἴσθαι. ὧν μὲν καθάρρουν ἀπολαμβάνῃν ὧν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ἄνω κοιλίης, ἡ ἀπὸ τρέπειν. τὸ γὰρ νουσήματος ἡ φύσις ἐν τοῦτον γίνεται, καὶ οὐδεὶς οὐδὲν ἁμαρτάνει τὴν διάγνωσιν. ὁκόσοι δ' ὁ τἄλλα νουσήματα, ὧδε διαγνῶναι, ὀχύρον ἔχει τὴν φύσιν ἅπασι. ὁ οὕτω σκοπῶν καὶ λαμβάνων τὴν ἀρχὴν τῆς νουσημάτων ἧκις ἂν ἁμάρτοι. Τεινεσμὸς ὅταν λάβῃ, διαχωρεῖ αἷμα ὁ μύξα. καὶ πόνος ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ γίνεται, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ εἰς ἄφοδον ἴῃ. πολὺν ξυμφέρει τὴν κοιλίαν διυγραίνῃν ὁ λιπαίνῃν, ὁ λεαίνῃν. καὶ ὑποτρέπειν γὰρ ἐνίοτε. καὶ λούειν θερμῷ, πλεῖν τῆς κεφαλῆς. φλέγει δὲ ἡ νοῦσος αὕτη καὶ σιτία πλείω πέπτειν. ἀ γὰρ τροφὴ κενουμένης τῆς κοιλίης ὑποτρῦ αἵματος διεξιόντος ὁ τῆς μύξης, ὁ ταραττομένων πρὸς τὸ ἔντερον, γίνονται, ἐνόντων δὲ τῶν σιτίων, ἧσσον δύνῃ πρέχειν τὸν ὀπτῆρα. καὶ γίνεται μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν, ὧν καὶ ἡ δυσεντερίη. ἀσθενεστέρη δὲ ὁ ὀλιγοχρονίη, καὶ εὐθανατωδης. Ὅταν ὑ ἐξ οἴνου ἡ ὑπὸ βώμης χολέρη λάβῃ ἡ διάῤῥοια, τῇ μὲν διάῤῥοια ξυμφέρει διδόναι ἐσθίειν. ὁ ἰὼ διψῶσιν ἔχῃ, οἶνον διδόναι γλυκύν, ἡ σταφυλὰς γλυκείας. ἐς ἑσπέρην ὑ διδόναι ταῦτα, ἃ ὁ τοῖσιν ὑπὸ φαρμάκου κεχαραγμένοισιν. ἰὼ ὑ μὴ παύῃ χολέρης ὑ παῦσαι, ἐμέειν ἀπὸ σιτίου ἡ φακίου ποιῆσαι. ὁ τὸ διαχρῆμα αἰτιᾶται ἄνω ἡ κάτω ὑποφορὰς ἀφόδου, καὶ ἰὼ διαχλύσῃς χυλῷ φακῆς ἡ ἑρεβίνθου, ὁ οὕτως πρὸ παύσεται. Τῇ ὑ χολέρῃ ξυμφέρει, ἰὼ μὴ ὀδυνὴν ἔχῃ, διδόναι ἀ γέγραπται ὁ τοῖσι φαρμάκοισι, παύοντα τὴν ὀδυνέων. τὴν ὑ κοιλίην θεραπεύειν τὸτε μὲν τὰ κάτω, διυγραίνοντα πέψασι, καὶ μαλάσσοντα τὸ σῶμα λουτροῖσι θερμοῖσι, πλεῖν τῆς κεφαλῆς. ὁ ὅ, τε ἔμετος, οὕτως βούπεπτος ἧσσον. ὁ ἰὼ ἐσιῇ ἡ ὑγρὴ ὁ τὰ πολλὰ κάτω ἀπεμέειν, ὁ ἡ κάτω ὑποχώρησις μᾶλλον διαχωρέῃ. ἰὼ ὑ κενώσῃ, ἐμέειν βιαίως, καὶ ὑποχωρέῃ βιαιότερον. ἐς ἑσπέρην ὑ διδόναι καὶ τοῦτο, ὅσαπερ τοῖσι φαρμακοποτέουσι. ἧσσον ὑ καὶ τοῦτο τὰ δηλήματα, ὅτα ὁκ ποτοῖσιν γίνεται. ἡ ἐξ οἴνου χολέρη, ὅταν τὰ σιτία ὁ τὰ ποτὰ πλέον τῶν ἐωθότων, ἐς τὴν κοιλίην ἐσέλθῃ. καὶ τὰ ἔξωθεν ἐπιθυμοῦντα ὑποθερμαίνῃν τὸ σῶμα; καὶ ἐς χολὴν καὶ φλέγμα. Σπερματοῦσιν, ὅτοισι μὲν πολλοὶ ὁ πεπτοῖσι. ξυμφέρει δὲ ἔξωθεν μὲν τὸ σῶμα μαλάσσειν λουτροῖσι θερμοῖσι. ἔσωθεν δὲ διυγραίνῃν. τὴν μὲν κοιλίην, σιτίοισι ὑφ' ὧν βώσεται ἔσται. τὴν δὲ κύστιν, ποτοῖσιν ὑφ' ὧν τὸ οὖρον ὡς πλεῖστον διεξέρχεται. διδόναι ὑ ὁ τὴν διουρητικὴν φαρμάκων, ἀ γέγραπται ὁ τῇ φαρμακείῃ παύοντα τῆς ὀδυνέων. ἡ δὲ νοῦσος ὑποτρῦ τὸ φλέγματος γίνεται. καὶ ὅταν μὲν ἡ κύστις ξηρανθῇ, ἢ ψυχθῇ, ἢ καυσθῇ, ὀδυνέων παρέχει. ὅταν δὲ ὑγρὴ τε ᾖ καὶ πλήρης, ἢ ὁ κεχυμένη, ἧσσον.

alui profluuium detinet, primum quidem quæ ingeruntur liquida per aluum secedunt, deinde pituita. Et moderatè quidem comedit, verùm ex copiosa alui egestione debilis & gracilis redditur. Hùc veratro in potu exhibito, & capite pituita purgato, supra resiccato, lacte cocto aluum eluito, deinde reliquam curationem per cibos & potiones quibus aluus & totum corpus exiccetur adhibeto. Morbus ex iisdem ex quibus intestinorum læuitas oritur. Hi morbi intestinorum difficultas, læuitas, & alui profluuium inter se sunt simile, eosque sic curare conuenit, vt defluxionem quidem à capite & superiore ventre intercipias & auertas, cum morbi natura inde sit, neque est qui qua in re sententiam tuam coarguat. Ac ferè in reliquis morbis cuiusque naturam vnde sit eodem modo in consideratione adhibere oportet. Quod cum feceris, morborumque principium deprehenderis, minimè aberraueris. Cùm crebra & inanis egerendi voluntas prehenderit (tineſmum dicunt) sanguis & mucus per aluum secedunt, dolorque in inferiore aluo oritur, idque præcipuè vbi ad secessum deuenerit. Huic aluum madefacere, pinguem reddere ac læuigare conuenit; quæ intus sunt subducere, & calida, excepto capite, lauare. Hic autem morbus plures cibos insumere consueuit. Vacuato enim ventre, à sanguine & muco transeunte, dum ad intestinum illabuntur, tormina fiunt. Intus autem existentibus cibis, minorem morsum intestino exhibent. Ac ex iisdem quidem ex quibus etiam intestinorum difficultas, contingit, & imbecillior tamen & breuis, minimeque lethalis. Cùm ex vino aut comessatione cholera prehenderit, aut alui profluuium, ad alui quidem profluuium ieiunium confert & si litis detineat, vinum dulce exhibendum, aut vuarum dulcium retrimenta. Sub vesperam autem eadem danda quæ à medicamento purgatis dantur. Quod si non sedetur, sedare autem velis, vomitum post cibum aut lenticulæ decoctum excitato, confestimque per inferiora secessus sursum reuellitur, sique lentium aut cicerum cremore elueris, sic quoque quodammodo sedabitur. Ad choleram autem confert, si quidem dolor detinet, ea dare quæ in medicamentorũ tractatione dolorem sedare scripta sunt. Venter autem tum superior, tum inferior, potionibus madefacientibus curandus, corpusq; excepto capite, balneis calidis emolliendũ, sicq; facilior vomitus contingit, & si quid humidi subierit, quæ molesta sunt sursum reuomuntur, & per inferiora secessus magis prodit. Quòd si vacuus fuerit, cùm vi euomuntur, & violentiùs secedunt. Sub vesperam autem etiam ei exhibeto, quæ ei qui medicamento purgante vsus est, exhiberi solẽt. At verò dolores qui ex vini potione aut cõmessatione contingunt, oriuntur cùm cibi & potus solito copiosiores in ventriculum subierint, quæq; foris corpus supra modum calefacere solent, bilem & pituitam agitant. Stranguriæ multi quidem & varij sunt modi. Confert verò foris quidẽ corpus balneis calidis emollire, intus verò madefacere, aluum quidem cibis quibus fluida reddatur, vesicam verò potionibus, à quibus vrinæ plurimum profluit. Ex medicamentis autem vrinam cientibus, ea danda sunt, quæ in medicamentorum tractatione dolorem sedare scripta sunt. Morbus verò ex pituita oritur. Et cum quidem vesica resiccata, aut refrigerata, aut vacuata fuerit, dolorem exhibet, cùm verò humida & plena, aut etiam distenta est, minùs.

Hic autem morbus senioribus quidem longior fit, iunioribus verò breuior, neutris tamen lethalis. In coxendicum morbo, dolor coxæ connexionem inuadit, & extremas nates, & protuberantem in summa femoris parte carnem quæ γλουτὸς dicitur. Ad extremum verò per totum etiam crus dolor deerrat. Huic confert, cùm dolor detinet, balneis calidis & fomentis emollire ad quamcunq; cruris partem dolor fortè decubuerit, aluumq; subducere, cumque leuatus dolor fuerit, medicamentum infra purgans exhibere, & post hæc lac asininum coctum potare. Ad dolorem autem danda quæ scripta sunt in medicamentorum tractatione. Oritur hic morbus vbi bilis & pituita ad venam sanguine manantem decubuerit, aut ex alio morbo, aut aliàs cùm quicquid est sanguinis à pituita & bile coactum, malè affectum fuerit. Istud enim toto crure per venam sanguine manãtem vagatur, & vbicunq; constiterit, ibi etiam dolor maximè manifestus & molestus contingit, non tamen lethalis. Quòd si in vno aliquo loco firmiter constiterit dolor, neq; medicamentis expellatur, quocunq; loco dolor fortè extiterit, eum lino crudo inurito. Articularis morbus cùm detinet, corporis articulos ignis & dolor inuadit. Prehendit etiam acutus, & ad alium atq; alium etiam articulum vehementiores & leuiores dolores decumbunt. Huic, qua parte dolor detinet, refrigerantia admouere confert, & quæ in ventre sunt per infusa & glandem subducere, & quicquid tibi profuturum videbitur, sorbendum & bibẽdum exhibere. Cùm verò dolor adfuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, & post hoc serum coctum & lac asininum potui exhibeto. Hic morbus ex bile & pituita oritur, cùm agitata ad articulos decubuerint. Et breuis quidem & acutus euadit, sed minimè lethalis, iunioribusq; magis quam senioribus contingere solet. Pedum dolor his omnibus quæ circa articulos contingunt violentior quidem existit, & maximè diuturnus, quiq; ægerrimè soluitur, estq; hic quidem morbus sanguinis in venis à bile & pituita corrupti. Qui quò magis tenues venulas corporiq; plurimum necessarias neruosq; & ossa multa ac crebra subierit, eò sanè tum stabilior morbus est, tum ægerrimè profligatur. Huic eadem quæ articulari morbo conferunt, & longus quidem hic morbus est & grauis, minimè tamen lethalis. Quòd si in digitis dolor remaneat, venas in digito paulùm supra articuli nodum inurito. Vstio autem per linum crudum fiat. Morbus autem regius hunc in modum curandus est. Corpus quidẽ balneis calidis foris emolliendum, aluus verò & vesica madefacienda, & ex vrinam cientibus danda quæ ante scripta sunt. Quòd si vehemens fuerit, capite purgato, medicamentum quoddam quod bilem per inferiora purget propinato, postea verò vrinam ducentibus vtendum. Hic autem morbus oritur, cùm bilis commota ad cutem se cõuerterit. Quæ si quius ex plebe nouerit, haud similiter in incurabiles morbos incidat. Solẽt enim morbi ex paruis causis externis magni & diuturni fieri. Et quæ quidem ad cibos aut potiones spectant, vel sorbitiones, vel medicamenta quæ doloris gratia exhibentur, ea omnia semper sine periculo admouentur. Si vt scripta sunt admoueas. Quæ verò medicamenta

ἡ δὲ νοῦσος τοῖσι μὲν παλαιοτέροισι, μακροτέρη γίνεται· τοῖσι δὲ νεωτέροισι, βραχυτέρη. θανατώδης δὲ οὐδετέροισιν. Ἰσχιὰς δ' ὅταν γίνηται, ὀδυνῆ λαμβάνει τὴν τοῦ σφυδίου τὴν ἰσχίου, καὶ ἐς ἄκρον τὸ πυγαῖον, καὶ ἐς Ⓥ γλουτόν. τέλος δὲ καὶ διὰ πάσης τῆς σκέλεος πλανᾶται ἡ ὀδυνη. τούτῳ συμφέρει ὅταν ἡ ὀδυνη ἔχῃ, μαλάσσειν καθ' ὑγρὸν αὐτὸν τυγχάνοντα τὸ σκέλεος· ἤν δὲ λωφίζῃσι, καὶ χλιαίνουσι καὶ πυρίῃσι. καὶ τὴν κοιλίην ὑποτρέχειν. ὅταν δὲ λωφήσῃ ἡ ὀδυνη, φάρμακον δοῦναι κάτω. καὶ μετὰ τοῦτο πᾶν γάλα ὄνου ἔφθον. διδόναι δὲ τῆς ὀδυνης ἀνιέρωτα ὧδε τοῖσι φαρμάκοισιν. ἡ δὲ νοῦσος γίνεται, ἐπειδὰν χολὴ καὶ φλέγμα ἐς τὴν αἱμόῤῥοον φλέβα καταχείξῃ, ἢ ἐκ ἑτέρης νούσου, ἢ ὅταν ὀκόταν αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦτο φλέγματος καὶ χολῆς νουσήσῃ ξυνεχικῶς. τοῦτο γὰρ πλανᾶται αὐτὸ τὸ σκέλεος διὰ τῆς φλεβὸς τῆς αἱμορρόου. καὶ ὅκου αὖ στῇ, κατὰ τοῦτο καὶ ἡ ὀδυνη ἐναργὴς γίνεται μάλιστα καὶ ὀπτήσιος· θανατώδης δὲ οὐ. Εἰ δὲ ἐς ἓν χωρίον καταχείξῃ ἡ ὀδυνη καὶ στῇ, καὶ τοῖσι φαρμάκοισι μὴ ἐξελαύνηται, καῦσαι χρὴ ὅκοῖόν αὐτὸ τυγχάνει ἐοῦσα ἡ ὀδυνη. καίειν δὲ χρὴ ὑπολίνῳ. Ἀρθρῖτις νοῦσος ὅταν ἔχῃ, λαμβάνει πῦρ καὶ ὀδυνη τὰ ἄρθρα τοῦ σώματος. λαμβάνει δὲ καὶ ὀξέη. καὶ ἐς δύο τε καὶ δύο τῶν ἄρθρων, ὀξύτεραί τε καὶ μαλακώτεραι καταχείξιοσιν αἱ ὀδυναι. τούτῳ ξυμφέρει τοιῷδε φέρειν ἢ αὖ ἡ ὀδυνη ἔχῃ, ψύγματα. ἐκ τῆς κοιλίης ὑποτρέχειν τὰ ἐνεόντα, κλυσμασιν ἢ βαλάνῳ. καὶ ῥοφᾶν διδόναι καὶ πιεῖν, ὅ,τι ἂν δοκέῃ σοι ξυνοῖσαι. ὅταν δὲ ἡ ὀδυνη ᾖ φάρμακον κάτω πίνειν. καὶ μετὰ τοῦτο πίνειν ὄρρὸν ἔφθον. καὶ ὄνου γάλα. ἡ δὲ νοῦσος γίνεται ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, ὅταν κινηθέντα ἐς τὰ ἄρθρα καταχείξῃ. ἐκ ὀλιγοχρονίη μὲν γίνεται ἐκ ὀξείη· θανατώδης δὲ οὐ. νεωτέροισι μὲν ἐλάττων ἢ γεραιτέροισι γίνεσθαι. Ποδάγρη βιαιότερον μὲν τῶν τοιούτων ἁπάντων ὀκόσα περὶ τὰ ἄρθρα. καὶ πολυχρονιώτατον, καὶ δυσαπολλακτότατον. καὶ ἔστι μὲν ἡ νοῦσος αὕτη, τοῦ αἵματος ἐφθαρμένου, καὶ ὅταν τοῖσι φλεβίοισιν, ὑπὸ χολῆς καὶ φλέγματος. ὅσῳ δ' ἂν λεπτοπάγεσιν ἢ φλεβίοισιν, καὶ ἂν αἰὰν ἡ πεφυκόσι πλείῃ τοῦ σώματος, καὶ ἂν νοῦσησι καὶ ὀξέοισι πολλοῖσι τε, καὶ πυκνοῖσι, τοσούτῳ δὲ τοδαμωνιμώτατον τέ ἐστι τὸ νούσημα καὶ δυσπαλλακτότατον. ξυμφέρει δὲ καὶ ταὐτὰ, ἃ καὶ τῇ ἀρθρίτιδι. καὶ μακρὴ μὲν καὶ αὕτη ἡ νοῦσος καὶ ὀπτήσιος θανατώδης δὲ οὐ. ἰὼ δὲ τοῖσι δακτύλοισιν ἡ ὀδυνη ἐγκαταλείπεται, καίουσα τὰς φλέβας τοῦ δακτύλου ὑπὸ τοῦ κονδύλου ὀλίγον. καίειν δὲ ὠμολίνῳ. Τὸν δ' ἄλλον ὦδε χρὴ θεραπεύειν, ἐξωθεν μὲν τὸ σῶμα μηθαλπτειν λουτροῖσι θερμοῖσι. τὴν δὲ κοιλίην διυγραίνειν, καὶ τὴν κύστιν. καὶ τῶν διουρητικῶν διδόναι, ἃ προεγράφη. ἰὼ δὲ ἰσχυρὸς ἦ, καὶ θήσεις τὴν κεφαλὴν, φάρμακον καὶ πίνειν κάτω, ὃ χολὴν καθαίρει. ἔπειτα δὲ τοῖσι διουρητικοῖσι χρῆσθαι. ἡ δὲ νοῦσος γίνεται, ὅταν χολὴ κινηθεῖσα ὑπὸ τὸ δέρμα πταίσῃ. τοῦτο δ' ὀπτᾶται μάλιστα αὐτῶν ἰδιώτης, ὅτε καὶ ὁμοίως ἐμπίπτουσι ἐς αὐτὴν νοσήματα. καὶ γὰρ νοσήματα εἴωθεν ἀπὸ μικρῶν προφάσιων μεγάλα καὶ πολυχρόνια γίνεσθαι. καὶ ὅσα μὲν σιτίων ἢ ποτῶν ἐχόμενά ἐστιν, ἢ ῥοφημάτων ἢ φαρμάκων ὅσα ὀδυνης ἕνεκα δίδοται, ἀκίνδυνά ἐστιν ἅπαντα προσφέρειν ἀεὶ, ἐὰν χρὴ τὰ ἐναντία μεθύοντα προσφέρῃς. ὅσα δ' κεφαλῆς τῶν φαρμάκων,

χολὴν

χολὴ ἢ φλέγμα, ἐν τούτοισιν ⓐ κίνδυνοι γίνονται), καὶ αἱ ἀρίσται τοῖσι θεραπεύουσι. Φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ τὰ μάλιστα, ταῦτα μὲν ὅσα κατὰ κοιλίην γίνεται νουσήματα, πλὴν ὅσα ἐκ πύου, καὶ φθινώδεα, καὶ τὰ ἐκ μυκτήρων· ταῦτα γὰρ χωρὶς γεγράψεται. Φύματα ὅσα φύεται, πάντα ἐστὶ τὰ φλέγματος, ἢ αἵματος φύεται. [32] ὅταν δ' ἐστὶ τὰ πεπαμένα ἢ πεπαμένα ἀθροιζόμενα, ξυμφέρει δὴ τότε, τὰ μὲν καταπλάσσοντα, καὶ φάρμακα παρέχοντα διαχέειν. Τὰ δὲ καταπλάσσοντα, πεπαύσθω· ὅσα δὲ καταπλασμάτων ὄντα θερμὰ ὄντα ὑγραίνῃ, καὶ μὴ ἀπὸ ἐσεύσῃ, πεπαύσθω· ὅσα θερμαίνοντα ξυνάγει. ὅταν δὲ ἱκανῶς ἔχῃ, ἢ αὐτόματον ῥαγῇ, φαρμάκῳ αἰρέσθαι ἐκ τοῦ ὑγροῦ. ὅταν δ' πυορροοῦντα παύσηται, ὡς ἕλκος ἰᾶσθαι. [33] Λέπρη, καὶ κνησμὸς, καὶ ψώρη, καὶ λέπιδες, καὶ ἀκτῖνες, καὶ ἀθέρωμα, καὶ ἀδροῖδες, καὶ φῦσαι, ὅταν φλέγματος γίνηται. ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα, αἶγες μᾶλλον, ἢ νοσήματα. κηλὶς, καὶ χοιράδες, καὶ φύγεθλα, καὶ δοθιῆνες, καὶ αἴθυιαι, ὅταν φλέγματος φύεται. τούτοισι τοῖσι φαρμάκοισιν ἀποκαθαίρειν, ὧδε χρῆσθαι. ὅσοι μὲν χολώδεες εἰσὶ, διδόναι, τὰ ὑφ' ὧν χολὴ καθαίρεται. ὅσοι δὲ φλεγματώδεες, τὰ ὑφ' ὧν φλέγμα. ὅσοι δὲ μελαγχολικοὶ, τὰ ὑφ' ὧν μέλαινα χολή. τοῖσι δ' ὑδρωπικοῖσι, τὰ ὑφ' ὧν ὕδωρ. ὅσα δ' εἶδος τι φάρμακα πότα [34] καὶ μὴ καθαίρει μήτε χολὴν, μήτε φλέγμα, ὅταν ἐς τὸ σῶμα εἰσέλθῃ, τῇ δυνάμει αὐτὰ προσέχεσθαι δεῖ, ἢ ψύχοντα, ἢ θερμαίνοντα, ἢ ξηραίνοντα, ἢ ὑγραίνοντα, ἢ ξυνάγοντα, ἢ διαχέοντα. οἷσι δ' ὕπνον ποιεῖ, ἀτρεμίζειν δεῖ τὸν ἄρρωστον πρόσχειν τὸ φάρμακον. Ὅταν δὲ ὀρθὴ νοσέουσα ἀφίκηται, ἐπισκεπτέον χρὴ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ, καὶ ἐξ ὅτου, καὶ πόσαις, καὶ τῇσι κοιλίῃσι εἰ διαχωρεῖ, καὶ διαιτᾶν ὡς ἂν ἄριστα διαιτᾶται. καὶ σκοπέεσθαι χρὴ τὰ μὲν τοῦ σώματος πότερον ἀπὸ χολῆς ἢ φλέγματος γεγόνηται, ἢ ἀμφοτέρων. καὶ τοῦτο οὕτω εἰδέναι, ὅτι μάλιστα οἷόν τε· ἐκ τούτων γὰρ ἐτέρου, ἢ ἀμφοτέρων γίνεσθαι. ἔπειτα πότερον ξηρασίης ἢ ὑγρασίης χρῄζει. ἢ τὰ μὲν τοῦ σώματος, ξηρασίης. τὰ δὲ, ὑγρασίης. ἔπειτα τῆς νούσου, εἴτε αὖ διὰ θεραπεύῃ, εἴτε καὶ πάσῃ. εἴτε διὰ τῆς κύστιος. καὶ εἴτε αὔξεται ἡ νόσος, εἴτε μαραίνεται, εἴτε λύεται, εἴτε μεταπίπτει ἐς ἑτέρην νοῦσον. τοὺς τραυματίας, λιμοκτονέειν, καὶ ἐκ τῆς κοιλίης ἐκκαθαίρειν τὰ ἐνεόντα, ἢ ἐκκλύζοντα, ἢ φάρμακον κάτω διδόντα. καὶ πίνειν ὕδωρ ἢ ὄξος, ἢ ῥοφεῖν. Τὰ φλεγμαίνοντα ψύχειν καταπλάσμασι. Τὰ δ' κιρσώδεα καὶ τὰ καταπλάσματα εἰ), ἢ τευτλα ἑφθὰ ἐν ὕδατι, ἢ σέλινον, ἢ ἐλάτης φύλλα, ἢ συκῆς φύλλα, ἢ θάψου, ἢ βαλάνι, ἢ ῥοιῆς γλυκείης. ἐφθοῖσι δὲ τούτοισι χρῆσθαι, ὡμοῖσι δὲ ῥάμνου φύλλοισιν. ἢ ἄγνου. ἢ ἐλελισφάκου, ἢ ὀξυμυρσίνου. ἢ γλήχωνα χλωρὴν. ἢ τραγίου. ἢ σέλινα. ἢ κισσίαν. ἢ ἰσατίδος φύλλα. ἰῶ δὲ μηδὲν ἀπὸ τούτων ἔχῃς, μηδὲ ἀγρῷ μηδὲν καταπλασμα, ἀφίσιον φυρήσας ὕδατι ἢ οἴνῳ καταπλάσσειν, ποσὸν δὲ χρόνον καὶ πλάσσειν [illegible] χρῆσθαι ἢ ὁ ἕλκος. ὅταν δὲ ἢ θερμότερα, ἢ ὁμοίως θερμὰ, βλαπτικά. Τὰ λιπαρὰ τοῖς τὰ φλεγμαίνοντα ἐξ μὲν. οὐδὲ τοῖς τὰ ἀκάθαρτα, οὐδὲ τοῖς τὰ σηπόμενα· μηδ' ἁπλῶς ἰῶ τὰ φλεγμαίνοντα, ξυμφέρει τὰ [illegible], τοῖς ὄν τὰ ἀκάθαρτα, ⓒ τὰ σηπόμενα, τὰ δριμέα, ⓒ ὅσα ἐκκλύζει μᾶλλον πρέχοντα, καθαίρει· ὅταν δὲ ἐφικνῆται βάλῃ, τὰ λιπαρὰ [illegible] τὰ θερμὰ μᾶλλον ξυμφέρει τοῖς ἧσσον ἢ ἧσσον πάλαι

bilem aut pituitam purgant, in iis periculum constituitur, & culpa in eos qui curant confertur. Hæc igitur maximè euitare oportet. Atqui ij quidem morbi qui circa ventrem oriuntur, præter eos qui pus pectore colligunt, & qui tabem inferunt, & qui mulieribus contingunt. De his enim seorsum scribetur. Tubercula quæ oriuntur omnia, ex pituita aut sanguine nascuntur. Cùm verò ex vulnere aut casu collecta fuerint, hæc sanè cõfert partim quidem cataplasmatis inducere, & medicamentis epotis discutere, partim verò cataplasmatis imposítis maturare. Ex cataplasmatis autem discutiunt, quæcunque calida humectant, neq; ad se trahunt. Maturant autem quæ calefaciendo cogunt. Vbi verò quid sectum aut sponte ruptum fuerit, medicamento humorem repurgato, cùm autem pus effluere desierit velut vlcus curato. Lepra, prurigo, scabies, impetigines, vitiligo & alopeciæ ex pituita oriuntur. Sunt autem ista fœditas potiùs quàm morbi, fauus, strumæ, phygethla, furunculi & carbunculus, ex pituita oriuntur. In his vtenda repurges medicamentis ad hunc modum vtendum. Biliosis quidem ea exhibeto, quibus bilis repurgatur, pituitosis verò à quibus pituita, melancholicis autem à quibus bilis atra, hydropicis verò ex quibus aqua. Quæ medicamenta potu exhibentur, neque bilem, neq; pituitam purgare solent, ea cùm corpus subierint, vim suam exhibeant oportet, aut refrigerando, aut calefaciendo, aut siccando, aut humectando, aut cogendo, aut diffundendo. Quæ verò somnum conciliant, ea sanguini quietem per medicamentũ præbere oportet. Cum verò ad ęgrotum peruenieris, quęnam patiatur & quanam ex causa interrogandum, & ex quot iam diebus, an etiá venter demittat, ac quanam victus ratione vtatur. Imprimísq; in considerationem adhibendum, num morbus ex bile aut pituita, vel ab vtrisque ortus sit. Probeq; nosse conuenit, quod ex horum altero, aut vtrisque, originem vt habeat necesse est. Deinde num siccitate vel humectatione indigeat, vel aliæ quidem corporis partes siccitate, aliæ verò humectatione. Postea an morbus per superiora, an per inferiora curandus sit, vel per vesicam, & num morbus increscat, aut imminuatur, num soluatur vel in alium transeat. Eos qui vulnera acceperunt fame conficito, & quæ insunt ex aluo, vel per infusum, vel per medicamentum deorsum purgans exhibitum subducito, aquam vel acetũ potui exhibeto, aut sorbitione dato. Quæ inflammationem sentiunt, per cataplasmata refrigeranda. Sint autem hæc cataplasmata, aut betæ folia aqua cocta, aut apium, aut oleæ folia, aut fici folia, aut rubi, aut quercus, aut mali punici dulcis, quibus coctis vtendũ est. Crudis verò rhamni foliis, vel viticis, vel saluiæ, vel Tithymalli vel polygonum viride, vel porrum, vel apium, vel eorandrum, vel isatidis folia admouebo. Quòd si horũ nihil habeas, neq; vllum aliud cataplasma, polentam aqua aut vino subactá ex cataplasmate imponito. Tamdiu autem cataplasmata hæc iuuant, quamdiu vlcere frigidiora fuerint, calidiora verò aut ęquè calida nocent. Pinguia inflámatis minimè cõferunt, neq; sordidis, neq; putrescentibus. Verùm ad inflammata frigida conferunt, ad sordida verò & putrescentia, acria, & quæ morsum quendam excitando purgant. Cùm verò carnẽ generare voles, pinguia & calida magis cõferũt. Ab his enim caro succrescit.

Quibus cibis aut potionibus per ſanitatem homines in victus ratione vtuntur, his præſentibus ad calorẽ, frigus, humiditatem & ſiccitatem temperatis, erga ægros vti oportet. Ex frigidis quidem calidis, & calidis ex minimè calidis, & ſiccis ex non ſiccis, & reliquis ad eundem modum. Neque verò de præſentium facultate dubitandum, & abſentia inueſtiganda quæ nullam ægro vtilitatem afferre poſſunt. Quòd ſi probè conſideres, cùm ab his diſceſſeris, pauca inuenies quibus circa ægrum vtaris. Sorbitiones autem in omnibus morbis exhibendæ, aut ptiſana, aut milium, aut farina, aut alica. Ex his quæ ad alui deiectionem exhibueris, tenuia & cocta magis dulcioraque dato, quàm ſalſiora aut calidiora. Quæ verò ad robur & virium refectionem, craſſiora, pinguiora, & moderatè cocta. Potionibus autem vtendum, ſiquidem aluum & veſicam ſubducere velis, vino dulci aut aqua mulſa, ſin verò adſtringere, auſtero, albo, tenui aquoſo. Sin roborare, auſtero nigro. Qui vinum timidè bibunt, iis potiones præparatæ & in medicamentorum tractatione ſcriptæ exhibendæ. His qui medicamentum biberunt, poſt purgationem exhibeto, febricitantibus quidem, aut lenticulam, aut milium tenue, aut ptiſanæ remorem. Ptiſana autem danda quidẽ, & miliũ, quæ leuia exiſtunt. Alica vero velut omniũ valentiſſima, & farina velut his valentior. Lenticula autem odorata paranda, & pauca ſecundo loco exhibenda, cùm leuis ſit ſorbitio, & ori ventriculi ſuperiore parte grata. Admiſceatur autẽ aut ſal, aut mel, aut cuminũ, aut oleum. Ad lenticulam verò aut pulegium herbam, aut aceti parũ admiſceto. Febre verò carentibus panis puri medullam iuſculo intritam dato, aut mazam, aut piſcis cocti & ſale conditi fruſtulum, aut ouiculæ tenerrimæ carnem, vel gallinæ, vel catuli coctam. Et febricitantibus, aut betã, aut cucurbitam, aut blitum, & poſt cibum vinũ generoſum, vetus, album quàm dilutum propinato. Quibus lauari non confert eos vino & oleo calido inungito, & tertio quoq; die detergeto. Cùm laborãtis aluũ cibis humectare voles, mazã & opſonia exhibeto, marinorũ quidem piſcium fruſtula cocta ex intrito, ouis quàm tenerrimæ carnes, aut hœdi, aut catelli, aut volucris coctas. & betam, vel blitũ, vel rumicem, aut cucurbitam ſi anni tempus tulerit. Olera verò apium, & mẽtham & ocymum, & vinum mellitum, vetus, albũ aquoſum. Cùm autem corpus exiccare voles, panem exhibeto, & opſonia aſſa & ſicca, eaque omnia calidiora, & carniũ partes carnoſas, piſces ſaxatiles, olera, rutam, aut thymũ, aut origanum. Vinum autem nigrũ auſterum. Opſonia verò ſale & cumino conditò, reliquis verò cõdimentis quàm minimum vtitor. At cùm ex morbo vires reficere voles, alia quidẽ eadem quæ dum aluum humectas exhibeto. Sed lactantium loco carnes validiores, & catulinarum loco, volucriũ & leporinas, & ex his aſſas quaſdam tum carnes, tum piſces, & quàm optimè conditos. Quibus morbis ſiccitas confert, ſemel die cibum capere conducit, & cibos ac potus pauciores quàm vt repleri queant inſumere, eoſque laboribus & deambulatione confice re, & quàm minimum dormire. At quibus humiditas confert, inedia non eſt ferenda, neque cibo aut potu indigere debent, neque laborare, & dormire quantum volent. Quoſcumque cibos, aut opſonia, aut potiones, ægrotantes expetunt, ea ſuppetant,

ὀχόσοισιν ἂν ἄνθρωποι σιτίοισιν ἢ ποτοῖσιν ὑγιαίνοντες ἐς διαίτην χρέωνται, ἐκ τούτων χρὴ τοὺς πρέσβεων χρῆσθαι, τοῖσι τοὺς νοσέοντας σκευάζοντα, θερμὰ καὶ ψυχρὰ, καὶ ὑγρὰ καὶ ξηρὰ. ἐκ μὲν ψυχρῶν, θερμά. ἐκ θερμῶν, ἐκ μὴ θερμῶν. ἐκ ξηρῶν, ἐκ μὴ ξηρῶν. καὶ τἆλλα κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. ἀπορέειν δὲ οὐ χρὴ τοῦδε τοῖσι πρέουσι μὴ δυνάσθαι· τὰ ἀπόντα δὲ ζητεύντα μηδὲν ὠφελέειν τὸν κάμνοντα οἷόν τε ἐστὶ, σκέψεις δὲ χρὴ ὀρθῶς σκοπέειν ἔξω τουτέων, οἵσι χρεὼν νοσέοντα χρῆσθαι, ὁκόσα. ῥοφήματα δὲ ἐν τοῖσι νούσοισι ἀπάσησι διδόναι, ἢ τραγανίνην, ἢ κέγχρον, ἢ ἄγηνον, ἢ χόνδρον. τούτων ὁκόταν μὲν διδῶς ἐς διαχώρησιν, λεπτὰ διδόναι, καὶ διεφθορότερα καὶ γλυκύτερα, ἢ ἁμυκώτερα, ἢ θερμότερα. ὁκόσα δὲ ἐς ἰσχνὸν ἢ ἀνακομιδὴν, παχύτερα, λιπαρώτερα, καὶ μετρίως ἑφθά. ποτοῖσι δὲ χρῆσθαι, ὧν μὲν ὕδατος ἐθέλῃς τὸν χοῦν καὶ τὸν κύσιν, γλυκέι οἴνῳ, ἢ μελίκρητον. ὧν δὲ εὐφθὸν, αὐστηρῷ, λευκῷ, λεπτῷ, ὑδαρέα. ὧν δὲ ἰσχνὸν, αὐστηρὸν, μέλανα. ὁκόσοι δὲ οἶνον πίνουσιν ἀπλεῶς, τούτοισι διδόναι, ἃ λέγεται ἐν τῇ Φαρμακίτιδι ποτὰ σκευάζοντα. τοῖσι φαρμακοποτέουσι διδόναι μετὰ τὸν καθαρσιν, τοῖσι μὲν πυρέσσουσιν, ἢ φακὴν, ἢ κέγχρον λεπτὸν, ἢ τραγανίνης χυλὸν. διδόναι δὲ τραγανίνην μὲν καὶ κέγχρον, ὡς κοῦφα ἐόντα. χόνδρον δὲ, ὡς ἰσχυρότατον πάντων. καὶ ἄγηνον, ὡς ἰσχυρότερον τούτων. φακὴν δὲ διώδεα σκευάσαι. καὶ ὁλίγην δοῦναι διδόναι, ὡς μὲν κοῦφον ὂν ῥόφημα καὶ διαπέρθειν αἴνω. σταμίσασθαι δὲ ἢ ἅλας, ἢ μέλι. καὶ κύμινον, καὶ ἔλαιον. τῷ δὲ φακῷ σταμίσασθαι ἢ χλόης γλήχωνος καὶ ὄξους ὀλίγον. τοῖσι δὲ ἀπύρεσιν ἄρτου καθαροῦ ὃ ἔσωθεν ἐντεύλιξαι ἐν ζωμῷ. ἢ μάζαν μὲν τέμαχος ἑφθὸν, ἢ χρέας οἷος ὡς νεωτάτης, ἢ ὄρνιθος, ἢ σκύλακος ἑφθόν. καὶ τοῖσι πυρέσσουσιν, ἢ τευτλον, ἢ κολοκυντίδιον, ἢ βλίτον, καὶ μετὰ δὲ σιτίον, πίνειν οἶνον οἰνώδεα, παλαιὸν, λευκὸν, ὡς ὑδαρέα. Οἵσι λούεσθαι μὴ ξυμφέρῃ, ἀλείφειν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ θερμῷ. καὶ ἐκμάσσειν ἀλλὰ τρίτης. ὅταν κοιλίην ὑγραίνειν ἀπὸ σιτίων ἀσθενέοντος ἐθέλῃς, διδόναι μάζαν καὶ ὄψα. θαλασσίων μὲν τεμάχια ἑφθὰ ἐν ὑποτεύμματι. κρέα δὲ οἷος ὡς νεωτάτης, ἢ ἐρέφθω, ἢ σκύλακος, ἢ ὄρνιθος ἑφθά. καὶ τευτλα, ἢ βλίτα ἢ λάπαθα ἢ κολοκυντίδιον ἕως ὥρη ᾖ. λάχανα δὲ σέλινα, καὶ ἄνηθα, καὶ ὠκιμα. οἶνον δὲ μελιχρὸν, παλαιὸν, λευκὸν, ὑδαρέα. ὅταν δὲ ξηραίνῃς τὸ σῶμα, διδόναι ἄρτον. καὶ ὄψα ὀπτὰ καὶ ξηρὰ, καὶ θερμότερα τοῦ πότου. καὶ κρεῶν τὰ μηρέα, ὅσα θρεπτικά. ἰχθύων δὲ τοὺς πετραίους. λάχανα πήγανον. ἢ θύμον. ἢ σεἰσυμον. οἶνον δὲ μέλανα αὐστηρὸν. σκευάζειν δὲ τὰ ὄψα ἁλσὶ καὶ κυμίνῳ, καὶ τοῖσιν ἄλλοισιν ἁρτύμασιν ὡς ἐλαχίστοισι χρῆσθαι. ὅταν δὲ ἀνακομίσαι ἐκ νόσου ἐθέλῃς, διδόναι τὰ μὲν ἄλλα τοιαῦτα, ἃ καὶ ὅταν διυγραίνῃς τὴν κοιλίην. τὰ δὲ κρέα αἰεὶ τῶν γαλαθηνῶν ἰσχυρότερα. καὶ αἰεὶ τῶν κωφείων, ὀρνίθεια, καὶ λάγνα. καὶ τούτων ἕνια ὀπτὰ καὶ τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἰχθύων. καὶ ἐσκυασμένα ὡς ἥδιστα. ὁκόσοισι τῶν νουσημάτων ξηραίνειν ξυμφέρῃ, μονοσιτίη ξυμφέρει, καὶ τὰ σιτία καὶ τὰ ποτὰ ἐλάσσω τελέειν ἢ ὥστε πλήρη εἶναι. καὶ τἆλλα ὁκοπονέειν καὶ περιπατεῖν καὶ κοιμᾶσθαι ὡς ἐλάχιστα. ὁκόσοισι δὲ αὖ ὑγραίνειν ξυμφέρῃ, μὴ ἀσιτέειν. καὶ τοῦ σιτίου καὶ τοῦ ποτοῦ, μὴ σπανίζειν. μηδὲ πονέειν. καὶ κοιμᾶσθαι ὁκόσα ἂν ἐθέλῃ. ὁκόσοισι δὲ ὀπτὰ μέλλοντες ἢ σιτίων, ἢ ὄψων, ἢ ποτοῦ, ἐπαρκέειν δεῖ, ἢ μὴ

ἰῶ μὴ μέλλῃ τῷ σώματι βλάβος ἔσεσθαι. ὁκότων ἢ σιτίων ἢ ποτῶν προσθήκας ἀρξῃ, ἢ ἀφαιρέῃ, κατ' ὀλίγον χρὴ καὶ τὰς προσθήκας ποιέεσθαι καὶ τὰς ἀφαιρέσιας. ὁκόσοι σιτία ἰσχνὰ οἷοί τε ἐθέσι τελέειν, ῥοφήματα μὴ διδόναι. ἀποκλείει γὰρ τὸ σιτίον. ὁκόσοι δὲ μὴ οἷοί τε, τούτοισι διδόναι. ἐὰν δέ τι διδόναι θέλῃς κομιδῆς ἕνεκα, διδόναι χόνδρον, ἢ πολίκιον πυείνιον, τοῦτο γὰρ τῶν ῥοφημάτων τὰ ἰσχυρότερα. διδόναι δὲ μὴ δεῖπνον, τὰ φάρμακα ὅσα ποτά, καὶ ὅτι προσὸς τὰ τοῦ σώματος προσφέρεται μανθάνειν χρή, ἄξιον γὰρ ἄπαντος. ὁκόσα ἀπὸ γνώμης τοῦτα βουλεύσεσθαι ἀνθρωποι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ τύχης. οὐδὲ τι τέχνη μᾶλλον ἢ ἰδιώτης. ὅτα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ τῇ ἰητρικῇ γνώμῃ μανθάνεται καὶ βουλεύσεται ἢ περὶ σιτίων ἢ περὶ φαρμάκων, τοιαῦτα τῶν οἷόν τε διαγινώσκειν, τὰ ἐν τῇ τέχνῃ μανθάνειν χρή, ἵνα τι θέλῃς μανθάνειν. μετὰ τὰ ῥοφήματα διδόναι τὸ σιτίον τοῖσιν ἀσθενέουσιν· ὑποπίνειν δὲ οἶνον οἰνώδεα. προσὸς δὲ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν ἢ ῥοφημάτων, καὶ μετὰ ταῦτα ὅ, τι ἂν ᾖσι δοκῇ τοῖσιν ἀσθενέουσιν, ἐσφερῶν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, προσφέρειν καὶ τὸ σιτίον καὶ τὸν ποτόν. μάλιστα γὰρ οὕτως ὠφελέης. τῶν σιτίων ἃ δύναμιν ἔχασα ἔχει, τεκμήρεσθαι χρή, ἀπὸ τῶν φανερῶν τὴν δύναμιν προσφερομένων· ὁκόσα ἢ φύσαν, ἢ δῆξιν, ἢ πλησμονίην, ἢ ἐρυγμὸν παρέχει. ἢ τροφόν. ἢ διαχωρέει, ἢ μὴ διαχωρέει. καὶ φανερὰ ὅ, τι τοῦτα ἐργάζεται. καὶ ἀπὸ τούτων χρή, τά τε δηλα σκοπεῖν. ἔχει γὰρ ἔκαστα τῶν ἐδεσμάτων, διόπερ καὶ ὠφελέει καὶ βλάπτει. ἀλλά τ' ἄλλα καὶ μᾶλλον φανερώτατα ὅσα ἐργαζόμενα ἐργάζεται, τά τε ἀμυδρότερα. τὰ σιτία καὶ τὰ ὄψα σκυβάλου καὶ διδόναι τοῖσιν ἀσθενέουσιν, ὑφ' ὧν μήτε φύσα ἔστω, μήτε ὀξυρυγμίη, μήτε τροφός, μήτε λίην διαχωρέῃ, μήτε λίην ξηραίνεται. τοιαῦτα δὲ γίνεται ὧδε. ὅσα μᾶλλον ἡ χιλὶη κρατέει, καὶ τὸ σῶμα αὐτὰ ἀναδέχεται, τοῦτο μᾶλλον οὔτε φύσαν παρέχεται, οὔτε τροφόν. ἢν δὲ μὴ ἡ χιλὶη κρατέῃ, ἀπὸ τούτων καὶ φύσα, καὶ τροφός, καὶ τὰ δηλα καὶ τοιαῦτα γίνεται. κουφότατα τῶν σιτίων καὶ τῶν ὄψων καὶ τῶν ποτῶν, ὅσα μέτρια ἐσίοντα ἐς τὸ σῶμα, ἢ ὀλίγῳ πλέω τῶν μετρίων, μήτε πλήρωσιν παρέχει, μήτε τροφόν, μήτε φύσαν, μήτε δηλα τῶν τοιούτων μηδέν. καὶ πεπτέται τε ταχίστα. καὶ πεπόρωται διαχωρέει. καὶ αὐτὰ πάσαν τε τὴν ἡμέρην ἐσίοντα ἐς τὴν χιλίην, δηλοῖ τὰ ὀπτὰ καὶ ὅτι, καὶ ὅταν διαλαμπὰς ἐστέλθῃ. βαρέα δέ, ὅτα μέτρια τελέθοντα ἢ ἐλάσσω τῶν μετρίων, πλήρωσιν καὶ πόνον παρέχει, καὶ μὴ τελέῃ, μὴ δὲ οἷόν τε ἐόντα αὐτὰ μηδὲ πάνυ, ἀλλὰ πόνον παρέχει. δηλοῖ χρόνῳ δὲ αὖθις αὐτὰ ἢ πάνυ ἢ ἐάσῃ, ἢ ὕστερον παρέχει, καὶ ὃ διαχωρέει αὐτὰ λόγον. ἐς ὑγιείην ἀρίστα, ὅτα ὀλίγιστα ἐσίοντα, αὐτάρκεα ὄντα, καὶ λιμοῦ καὶ δίψης ἄκρης εἴη). καὶ πλῆσαι χρόνον τὸ σῶμα αὐτὰ δέχεται, καὶ διαχωρέει κατὰ λόγον. ἐς ἰσχνότητα δὲ ἀρίστα, ὅτα ἰσχνὰ φύσει πολείστιον, καὶ πυκνοτάτιον. καὶ τὸ αἷμα παχύνει. καὶ διαχωρέει κατὰ λόγον τῶν ἐσιόντων. καὶ τὸ σῶμα πλῆσαν χρόνον αὐτὰ δέχεται. τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ πίονα, καὶ τὰ τυρώδεα καὶ μυελώδεα, καὶ τὰ σησαμοειδέα ὀξυρυγμίην ὡς μάλιστα παρέχει, καὶ χολέρην, καὶ τροφόν, καὶ φύσαν, καὶ πλησμονήν. ποιεῖ δὲ τοῦτο αὖθις, καὶ ὅταν πλείω τῆς φαγὴν ἢ πίνῃ, ἢ ὅσα οἷά τε πέσσειν ἡ χιλίη. Τοῖσιν ἀσθενέουσι, ἰῶ μὴ κατὰ λόγον τῆς νούσου καὶ τοῦ σώματος δίδως ἃ αὐ δίδως, ἵνα μηδὲν τοῦτο τὸ σῶμα

si nullum corpori nocumentum sit adfuturum. Cùm cibos aut potiones addere vel detrahere cœperis; paulatim & additiones & detractiones faciendæ. Qui sufficientes cibos conficere queunt, iis sorbitiones ne exhibueris, cibum enim prohibet, iis verò qui non possunt, dato. Si quid dare voles virium reficiendarum gratia, alicam & ptisanam triticeã exhibeto. Hæ namq; sorbitiones valentiores sunt, post cœnam autem exhibendæ. Quæ potu exhibentur medicamenta & ad vulnera adhibentur, ea perdiscenda, idq; plurimi æstimandum. Neq; enim hæc homines ex consilio, sed potiùs ex fortuna inueniunt, neq; artifices magis quam plebeij. Quæ verò in arte Medica intelligentia discuntur & inueniuntur, vel circa cibos, vel medicamenta, ab iis qui nosse possunt, quæ in arte sunt perdiscenda, si quid perdiscere voles. Imbecillis post sorbitiones cibum exhibeto, & vinum generosum superbibendum dato. Ante cibos, & potiones, & sorbitiones, & post hos, quicunq; tandem tibi videbitur & cibus & potus imbecillis offerendus, si ad corpus & animum attenderis. Sic enim plurimum iuueris. Quam ciborum quisq; facultatem habeat, ex his qui manifestam facultatem exhibent, coniicere oportet. Qui vel flatum, vel morsum, vel plenitudinẽ; vel ructum excitant, vel tormina, vel per aluum demittuntur, vel non demittuntur, cumq; hæc manifestò efficiant, ex his etiã reliquos considerare oportet. Singula enim edulia quæ iuuent & noceant habent. Sed alia quidem quæ efficiunt apertissimè efficiunt; alia verò obscurius. Imbecillis cibaria & opsonia cõficito & exhibeto, ex quibus neq; flatus sit, neq; ructus acidus, neq; tormina, & quæ neq; admodum per aluum demittantur, neq; admodum exiccentur. Hęc autem ad hunc modum contingunt. Quæ quidẽ ventriculus superat, quæq; corpus recipit, ea neq; flatum; neq; tormina excitant. At si ventriculus non superet; ab his & flatus, & tormina, cæteraq; id genus contingũt. Ex cibis, opsoniis & potibus leuissimi sunt, qui modicè aut paulò supra modum in corpus ingesti, neq; plenitudinem, neq; tormina, neq; flatum; neque horum quicquam excitant, & cùm celerrimè concoquuntur, & concocti per aluum demittuntur, & qui toto die quo ventrem subierint, nullam molestiam exhibent, cumque longè ante ingesti sunt. Graues verò qui modicè aut infra modum insumpti, plenitudinem & laborem exhibent, & quos neque quis perficere, neq; edere, neq; bibere potest, sed laborem faciunt. Perdiu verò si quis eos aut biberit, aut comederit, sic quoq; laborem exhibent, neque pro ratione per aluum secedunt. Ad sanitatem optimi sunt, qui pauciſſimi ingesti, satis sunt vt fami & siti medelam afferant, & longo tempore in corpus recepti, etiam pro ratione per aluum secedunt. Ad robur autẽ cõparandũ optimi, qui plurimam & densissimã carnem gignunt, sanguinem crassiorem reddunt, & pro ingestorum ratione per aluum secedunt, plurimoq; tempore in corpore continentur. Pinguia, vnguinosa, caseosa, melle & sesamo condita, ructum acidum ferè cient, & bilis sursum ac deorsum refusionem, & tormina, & flatum, ac repletionem. Idem etiam euenit cùm quis plura comederit aut biberit, quàm vẽtriculus concoquere queat. Imbecillis quæcunque pro morbi & corporis ratione dederis, ea corp° absumit,

& neque indigum eſt, neq; plenum. Sin verò in temporis occaſione, aut poſtea erraueris, ad vtrunque noxa conſequitur. Cibi opſonia, aut potus quos corpus recipit, ex iis ferè neq; tormina, neq; flatus, neq; ructus acidus contingit. Vbi enim ventrem ſubierint, exeo corpus quod ſibi accõmodatum eſt trahit, & quod relictum eſt, iam imbecillius eſſe neceſſe eſt, ita vt tormina, aut flatũ, aut aliud quid eiuſmodi in ventre excitare nõ poſſit. Vina dulcia & auſtera, & mellita vetera, ventrem ſubducunt, maximeq; vrinã mouent & nutriunt, & neq; flatum, neq; tormina, neque plenitudinem excitant. Carnes excoctę & aſſatæ, imbecilles quidem vtræq; ad robur firmandum. Ad alui ſeceſſum excoctæ quidem accommodatæ, aſſæ verò tardiores. Quæ autem moderatam & coctionem & aſſationem habent, eæ & ad robur, & ad alui ſeceſſionem moderatè ſe habent. Crudiores verò ad robur quidem accõmodatæ, ad ſeceſſum verò minimè. Ex cibis ac potibus qui corpori maximè conueniunt, & maximè ſufficiunt, & ad nutritionem & ad ſanitatem, ex his ipſis, cùm quis non opportunè, aut iuſto pluribus vtitur, tum morbi, tũ ex morbis mortes contingunt. Reliqui autem cibi ac potus qui eiuſmodi facultatem non habent, parum quidem iuuãt, etiamſi quis his opportunè vtatur, parum verò etiam nocent. Imbecilli autem in vtramque partem vergunt, vt & boni aliquid, & mali faciant. At cibi & potus qui hãc vim habẽt hi ſunt, panis, maza, carnes, piſces, vinum, & ex his quidem alij magis, alij minùs. Qui ſiccam victus rationem inſtituunt, his cum cibo potum ne exhibeto, ſed longo poſt cibum interuallo. Et ad hũc quidem motum ſiccus humor ex cibis ſiccis proueniens, corpus ſiccat. Si verò vna cum cibo bibat, alimentum humidius redditum, corpus humidius facit. Panis calidus & carnes calidæ, ſi per ſe edantur, ſiccant. Quòd ſi cum humore aut confeſtim à cibo inſuper potum exhibueris, non ſiccant. Panis purus ex farinis ad robur & virium refectionem magis confert, quàm qui non eſt in cerniculo perpurgatus, & recens quàm heſternus, & ex farinis recentibus, quàm ex vetuſtiſſimis. Polenta ex hordeo decorticato & circumaffuſa aqua reſperſo, valentior eſt, quàm ex macerato, & recens quàm vetuſtior, & maza longè ante ſubacta validior eſt, quàm non longè ante ſubacta. Vinum diffuſum & refrigeratum ac percolatum, tenuius redditur & imbecillius. Carnes coctę, percoctæ quidem, imbecilliores ſunt & leuiores, aſſæ verò ſi exaſſatæ fuerint, & veteres ſale & aceto conditæ, recentibus imbecilliores ſunt & leuiores. Imbecilles cibi & leues, neque ventriculum quidem, neq; corpus moleſtia afficiunt, quia calefacti non intumeſcunt, neq; implent, ſed citò emolliuntur, & cocti per aluum ſecedunt. Humor autem ab ipſis corpori debilis prouenit, neq; auget, neq; vires effatu dignas exhibet. Valentiores autem cibi, cùm ventriculum ſubierint, tum intumeſcunt, tum plenitudinem excitant, & tardiùs quidem concoquuntur, neque per aluum ſecedunt, humor autem ab ipſis valentior & incorruptus proueniens, robur multum corpori & incremẽtum præbet. Carnes corpori leuiſſimæ catulinæ, volucrium & leporinæ coctæ, graues verò bubulæ, & porcinæ moderatiores, coctæ autem & aſſæ ad flatũ accommodatæ. Bene valentibus & imbecillis, ouillę.

καὶ οὔτε ἐνδεές ἐστιν, οὔτε πλῆρες. ἰσῶς δ' ἀμβρτάνῃς τ καιροῦ ἢ ἔπειτα, βλάβος ἔσω ἀμφότερα. ὅ(α τῶν σιλίων ἢ τ ὄψων ἢ τῶν ποτῶν τὸ σῶμα αὐα δέχε), μάλιςα ἀπὸ τύτων, οὔτε τορφος γίγ, ὅτε φύσα, οὔτε ὀξυρυγμίη. ὅταν γὰρ ἐς τὴν κοιλίην ἐσέλθῃ, ἀπ' αὐτ ασα τὸ σῶμα τὸ αὑτῷ, ὑπολιπόμενον δ' ἀσθενέςερον ἤδη τὸ λοιπὸν αἰάγκη ἐί), ὥςτε τορφον, ἢ φύσ, ἢ ἄλλο τι τ τοιύτων ἐν τῇ κοιλίῃ μὴ ποιῆσαι. Τῶν οἴνων δὲ οἱ γλύκεες, καὶ ⓐ αὐςηροὶ, καὶ ⓐ μιγνύμενοι παλαιοὶ, τὴν κοιλίην ἀναλύουσι. μάλιςά τε διαφυρέονται καὶ πέφοισι. καὶ ὅτε φύσαν πρέχουσιν, ὅτε τορφον ὅτε πλησμονήν. Κρεῶν δὲ τὰ διέφθα, καὶ τὰ ἐξοπτα, ἀσθενέα μὲν πρὸς τὴν ἰσχὺν ἀμφότερα. ἐς δὲ τὴν διαχώρησιν, τὰ μὲν διέφθα, ὀπτηδέια. τὰ δ' ὀπτὰ, σασιμώτερα. τὰ δὲ μετρίως ἔχοντα καὶ εὔπεπτος καὶ ὀπτήσιος, μετρίως δὲ ἐς τὴν ἰσχὺν ἔχει, καὶ ἐς τὴν διαχώρησιν. τὰ δ' ὠμώτερα πρὸς μὲν τὴν ἰσχὺν, ὀπτηδέα· πρὸς δὲ τὴν διαχώρησιν. οὐ. Τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν τὰ προσφορώτατα τῷ σώματι, καὶ μάλιςα αὐτάρκεα καὶ ἐς ὑγιείην καὶ ἐς ὑγιείην καὶ ἀπὸ τύτων αὖτ ὅταν μὴ ἐν καιρῷ χρῆ), ἢ πλέοσι τ καιρῷ, αἵ τε νῦσοι καὶ οἱ ἐκ νύσων ⓓ θάνατοι γίνον). τὰ δὲ ἄλλα σιτία καὶ ποτὰ ὅσα μὴ τοιαύτην δύναμιν ἔχει, σμικρὸν μέν τι ὠφελεῖ, ἰσῶς καὶ τὰ πρὸς τὰ ἀσθένειαν ἐν καιρῷ χρῆται. σμικρὰ δ' καὶ βλάπτει. ἐπ' ἀμφότερα δέ ἐστιν ἀσθενέα, ὥςτε ἀγαθὸν μὲν ποιῆσαι καὶ ὥςτε κακόν. ἔστι δὲ τ σιτίων καὶ τ ποτῶν ἃ τ δύναμιν ἔχει τοιάνδε, τάδε, ἄρτος, μάζα, κρέα, ἰχθύες, οἶνος. τούτων μᾶλλον τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧσσον. Ὁκόσοι ξηρὴν δίαιταν διαιτῶν), τούτοισι μὴ ξὺν τῷ σιτίῳ τὸ ποτὸν δίδοναι, ἀλλὰ μετὰ τὸ σιτίον, πολλῶν παλαιὸν χρόνον. καὶ οὕτω μὲν ξηρὴ ἡ ἰκμὰς ἀπὸ ξηρῶν σιτίων γίνεται, τὸ σιτίον ξηραίνει. ἰσῶς δὲ ἅμα τῷ σιτίῳ πίνῃ, νοτερωτέρη ἡ ἕδρη γίνεται, ὑγρότερον τὸ σῶμα ποιεῖ. Ἄρτος ὁ θερμὸς καὶ τὰ κρέα τὰ θερμὰ αὖ τὰ ἐφ' ἑαυτῶν ἐόντα, ξηραίνει. ἰσῶς δὲ ξὺν ὑγρῷ δίδως, ἢ ὑπότιν τοιοῦτο ἐπιδέξημα ὑπὸ τῷ σιτίῳ, οὐ ξηραίνει. Ἄρτος ὁ καθαρὸς τῶν ἀλύρων, ἐς ἰσχὺν καὶ κομιδὴν ξυμφορώτερος ἢ ὁ ἀνέρεκτος, καὶ τορφαλέος ἢ ἔωλος. καὶ τῶν ἀλύρων τορφωτάτων ἢ παλαιοτάτων. Τὰ ἄλφιτα τῶν κεγχρέων ἀποβρέχων τρὶς ὕδατα ἐπιξυσμένων ἰσχυρότερα ἢ βεβρεγμένων. καὶ τορφαλα, ἢ παλαιότερα. καὶ ἡ μάζα τορφεπεφυρημένη ἰσχυροτέρη, ἢ μὴ τορφεπεφυρημένη. Ὁ οἶνος διαχεόμενος καὶ ἀποψυχόμενος καὶ διηθούμενος, λεπτότερος γίγ καὶ ἀσθενέςερος. Τὰ κρέα τὰ μὲν ἕφθα, ἰσῶς μᾶλλον διέφθα ποιήσῃς, ἀσθενέςερα δὲ ἐλαφροτέρα. τὰ δ' ὀπτὰ, ἰσῶς ἐξοπτα ἥκιστα, καὶ τὰ παλαιὰ ἐξ ὑὸς ἢ ἀγῶν, ἀσθενέςερα δὲ ἐλαφροτέρα τ τορφαλέων. Τὰ ἀσθενέα τ σιλίων καὶ τὰ κόφα, τ μὲ κοιλίην ὑλυπέ οὐδὲ τὸ σῶμα, διότι οὐκ αὐοιδέα θερμαινόμενα, οὐδὲ πληρεῖ, ἀλλὰ λαπάσε) ταχύ, καὶ πεπόμενα διαχωρέ. ἡ δὲ ἰκμὰς ἀπ' αὐτῶν τῷ σώματι ἀσθενὴς γίγ, δ' ὅτε αὐξανέ, οὔτε ἰσχὺν ἀξίλογον πρέχει. τὰ δὲ ἰκμαία τῶν σιτίων, αὐοιδέα τε ὅταν ἐς τὴν κοιλίην ἐσέλθῃ. καὶ πλήρωσιν πρέχει. καὶ πέπεται μᾶλλον ὀρθαίτερον, καὶ διαχωρέ. ἡ δὲ ἰκμὰς ἀπ' αὐτῶν ἰσχυροτέρη καὶ ἀκήρατος τορφογινομένη, ἰσχύν τε παρέχει τῷ σώματι πολλὴν, καὶ αὔξιν. Κρεῶν καὶ φύσαν ἐς τὸ σῶμα, κιρσία, καὶ ὀρνίθεια, καὶ λαγώα ἕφθα. βαρέα δὲ τὰ βόεια, καὶ τὰ χοίρεια μετριώτερα, πρὸς δὲ τὴν φύσαν καὶ ἕφθα καὶ ὀπτὰ. ὑγιαίνουσι καὶ ἀσθενέσι τὰ μὴ λφα.

τὰ δὲ

τὰ ὑεια. Εἰς ἢ δεξίωσιν μᾶλλον καὶ ἰσχνῶ πονέουσι καὶ γυμνασαμένοισιν ἀγαθὰ ἀσθενέουσι δὲ ἢ ἰδιώτῃσιν, ἰσχνότερα. καὶ τὰ θήρεια τῶν ἡμέρων, κουφότερά ἐστι, διότι καρπὸν οὐχ ὅμοιον ἐσθίει. Διαφέρει δὲ τὰ κρέα τῶν κτηνέων, καὶ ὁκόσα καρπὸν ἐσθίει ἢ ὁκόσα μὴ ἐσθίει. ἢ ὁ καρπὸς, οὐ τὸ αὐτὸ ἅπασι ποιέει, ἀλλὰ τὸ μὲν πυκνὸν τε τὸ σῖτον σάρκα τῷ ἱερείου παρέχει καὶ ἰσχυρὸν. τὸ δὲ ἁραιὸν τε καὶ ὑγρὸν καὶ ἀσθενέα. Ὡς μὲν ξυμπᾶν εἰρῆσθαι, ἰχθύες κουφον ἔδεσμα, καὶ ἕφθοι καὶ ὀπτοὶ, καὶ αὐτοὶ ἐφ' ἑωυτῶν, καὶ μᾶλλον ἑτέρων σιτίων. αὐτοὶ δὲ ἐφ' ἑωυτῶν, διαφέρουσιν ὧδε. καὶ ① μὲν λιμναῖοι, καὶ πίονες, καὶ ④ ποτάμιοι, βαρύτεροι. ④ δὲ ἀκταῖοι θαλάσσιοι, κουφότεροι, καὶ διέφθοι ὀπτῶν κουφότεροι. ἀπὸ τόπων τὰ μὲν ἰσχνὰ διδόναι, ὅταν ἀναχωρήσαι τινὰ βούλῃ. τὰ δὲ κοῦφα, ὅταν ἰσχνὸν δέῃ καὶ λεπτὸν ποιῆσαι. Τὸ λευκὸν τοῦ θερμοῦ. τὸ μὲν μέτριον, μαλάσσει τὸ σῶμα καὶ αὔξει. τὸ δὲ πλεῖον τοῦ καίειν, τὰ μὲν ξηρὰ τοῦ σώματος, διυγραίνει. τὰ δὲ ὑγρὰ, ἀποξηραίνει. καὶ τὰ μὲν ξηρὰ ὑγραινόμενα, ἀσθενείην καὶ λειποψυχίην παρέχει. τὰ δὲ ὑγρὰ ξηραινόμενα, ξηραπόην καὶ δίψος. Λαχάνων τὰ σκεπτὰ καὶ ἕφθα καὶ ὀπτὰ, καὶ διουρητικὰ καὶ ὑποχωρητικὰ, καὶ πρὸς τὰ γυναικεῖα σύμφορα. Κέγχρος ἐς τὰ οὖρα διαπτήσεια. ὁ γὰρ ὀπὸς, δριμύτητα τινὰ παρέχει, ὥστε διαφορέειν. τούτοισιν ὧδε χρῆσθαι, ἄλλα τοῖσιν ἀσθενέοισι μὴ προσφέρειν. Σέλινα καὶ ἕφθα καὶ ὠμὰ, διουρητικὰ, καὶ μᾶλλον τὰ ἕλεα τῶν ἡμέρων, ἃ καὶ πλέονα ἔχει δυνάμιν. Κορίανον ὠμὸν καὶ διαχωρητικὸν, καὶ ἕφθον καὶ ὠμόν. Ὠμὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, καὶ ὠμὸν καὶ ἕφθον. Πράσα τὰ μὲν ἕφθα, διουρητικὰ καὶ διαχωρητικά. τὰ ὠμὰ δὲ, καυματώδεα καὶ φλεγματώδεα. Ροιὴ κομιστικὴ καὶ φλεγματώδες, καὶ ξυὸν μᾶλλον τῶν πυρίων φάσιμον. αὐτὸ ἢ τὸ πυρίου, διαχωρητικόν. Τὰ θερμὰ τῶν σιτίων, ξηραίνει μᾶλλον ἤπερ. ὃ γὰρ ὑγρὸν ὂν ἐν τῇ κοιλίῃ, αὐχξηραίνει. ὑγρὰ ἢ ὄντα, διυγραίνοντα τὴν θερμότητα, ὑποάγει. Τὰ τριφνὰ ξηραίνει καὶ σιωπᾶσι τὸ σῶμα. Εἰσὶ δὲ φάσιμα. Τὰ ὀξέα λεπτύνει, δάκνει ἐμποιέοντα. Τὰ ἁμυρὰ, διαχωρέα καὶ διουρέεται. Τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ πίονα καὶ τὰ γλυκέα, ὑγρασίην μὲν καὶ φλέγμα παρέχει, κομιστικὰ δὲ κολοκυάντη, καὶ τευτλα, καὶ βλίτα, καὶ λάπαθα, καὶ τῇ ὑγρότητι διαχωρητικά. Κέγχρος δὲ ἔχει τινὰ δριμύτητα ἐς τὸ διαχωρέειν. καὶ ἅμα βύσσιμος. Τυρὸς, καὶ σίγμα, καὶ σαπὶς, κομιστικὰ καὶ φλεγματώδεα. Γλυκὺς οἶνος καὶ μελιτώδης, ἄμφω καὶ κομιστικοὶ, καὶ διουρητικοὶ, καὶ φλεγματώδεες. ④ δὲ αὐστηροὶ, ἐς ἰσχνὸν καὶ ξηραίνειν ὀπτητήδειοι. οὐρητικοὶ δὲ καὶ αὐστηροὶ παλαιοὶ, ὅσοι λυθροί τε καὶ λεπτοὶ τυγχάνουσιν. Ἔλαιον καὶ ὅσα ἐλαιώδη, κομιστικὰ καὶ φλεγματώδεα. Λαχάνων τῶν ἑφθῶν διαχωρέα, ὅσα φύσει ὑγρότερα, ἢ δριμύτατά ἐστιν, ἢ θερμότητα ἔχει. διδόναι δὲ τοῦτο, ξύμφορά ἐστιν εἰς ἄφοδον, χλιαρώτερα καὶ ταχερώτερα. Σίκυος πέπων, καὶ διουρητικὸν, καὶ διαχωρητικὸν, καὶ κοῦφον· ὁ δὲ ἕτερος πέπων, ψῦξιν τινὰ παρέχει, καὶ δίψαν παύει. Βοφὴ δὲ ἀπὸ θατέρου τούτων οὐ χρή, εἰ μὴ λεπτή τις. ἀλλὰ θατέρου φλαύρου ἀπὸ θατέρου θατέρου ἄξιον λόγου. Τὸ μέλι, ξυὸν μὲν ἑτέρως ἐσθιόμενον, καὶ πρὸς καὶ βύσσιον παρέχει. αὐτὸ δὲ ἐφ' ἑωυτῷ, λεπτύνει μᾶλλον ἢ κωλύει. καὶ γὰρ διουρέεται καὶ διαχωρέεται μᾶλλον τοῦ μετρίου.

Suillæ verò & ad bonam quidē corporis habitudinē & robur laborantibus & exercitatis bene conueniūt; imbecillis verò & priuatis valentiores. Et ferinæ cicuratis leuiores sunt, quoniā nō similes fructus edūt. Pecorum autem carnes differunt, & eorum quæ fruges edunt, & eorū quæ nō edunt. Neque fruges idem in omnibus faciunt, sed quædam dēsam & robustam victimæ carnem reddunt, quædam verò, tum raram, tum humidam & imbecillam. Vt omnia comprehendā, pisces & cocti & assati, ipsiq; per se & cum cæteris cibis sumpti, leue sunt edulium. Ipsi verò inter se sic differunt. Et lacustres quidem, & pingues, & fluuiatiles graviores sunt. Littorales verò marini leuiores, percoctiq; assatis leuiores. Ex his cibis cùm aliquem reficere voles, valentes dato, leues verò cum gracilē & tenuem reddere opus erit. Balneum calidum, moderatum quidē, corpus emollit & auget quod verò tēpestiuum modum excedit, siccas quidē corporis partes madefacit, humidas autem reiiccat. Et siccæ quidem humectatæ, imbecillitatē & animi deliquiū inducūt, humidæ vero exiccatæ, siccitatē & sitim. Ex oleribus allia cocta & assata, & vrinā promouēt, & per aluū secedunt, & ad menstrua muliebria conferunt. Cæpæ ad vrinā accommodatæ, succus enim acrimoniam quandā excitat, adeò vt per aluum demittatur. Quibus sic vtitor, vt ne tamen imbecillis exhibeas. Apium & coctum & crudum vrinam ciet; ac palustre magis quàm satiuum, quod etiam facultatē habet maiorem. Coriandrum tum coctum, tum crudū, ori ventriculi gratum est, & aluum mouet. Ocimum humidum & frigidum est, oriq; ventriculi gratum. Porra cocta quidem vrinam & aluum mouent, cruda verò incendium & inflammationem excitant. Malum punicū vires reficit & pituitosum est, & cū nucleo quidem aluum firmat, citra nucleum verò, mouet. Cibi calidi, sicci quidem sistunt, quod enim in ventre est humidum reiiccant, humidi verò & caliditate madefacientes, subducunt. Acerba corpus siccant & cogūt, vimq; sistendi habent. Acida extenuant & morsum faciunt. Salsa aluū & vrinam cient. Pinguia & vnguinosa, ac dulcia, humiditatem quidem ac pituitam excitant. Vires reficiūt cucurbita, beta, blitū, & rumex, & humiditate aluū dēiiciūt. Brassica verò acrimoniā quandam habet, qua aluū mouet, simulq; boni succi est. Caseus & sesama, & vua passa, vires reficiunt & pituitosa sunt. Vina dulcia & mellis colorē referentia, vtraque & vires reficiunt, & vrinas cient, & pituitosa sunt. Austera vero ad robur & siccitatem accommodata. Vrinam verò prouocant etiam austera vetusta, alba & tenuia. Oleum & quæ oleosa vires reficiunt, & pituitosa sunt. Ex oleribus coctis per aluum secedunt, quæ natura sunt humidissima, aut acerrima, aut caliditatem habent. Danda autem hęc vt ad secessum conferant, tepidiora & coctione maximè emollita. Cucumis pepo, & vrinam & aluum mouet, ac leuis est. Alter autem pepo, refrigerationem quandam inducit, & sitim sedat. Ab horum neutro nutritio non nisi tenuis quędam procedit, sed neq; malum aliquod effatu dignum ab horum neutro. Mel cum cæteris sumptum, & nutrit, & coloris bonitatem facit, per se autem magis attenuat, quàm vires reficiat. Nam & per vrinas fertur, & supra modum expurgatur.

Quæ vrinam mouent calefacta in ventre citò calefiunt,& calefacta marcescunt & contabescunt, ideóque celerem habent per aluum deiectionem. Cibi ventrem morantes, & calefiunt, citoq; calefacti resiccantur, & in se coëunt, ideoq; circumcirca obdurati,per aluum minimè secedunt. Quæ per aluum secedunt, succi plena sunt, & natura calida. Quæ verò vrinam cient, sicca & frigida. Frumentum & vinum suapte natura tum robore & imbecillitate, tum leuitate & grauitate inter se differunt. Differt etiam locus à loco ex quo ista proueniunt, aquis ne irrigetur, an aquis careat, & Solíne sit probè expositus, an multum opacus,& bonus,an malus, ita vt hæc omnia ad singulorum ciborum,tum robur, tum imbecillitatem conferre videantur. Qui sanitatis tempore panem edere consueuerunt,his etiam per morbos dandus est. Cùm quis cibos aut potiones plures solitò sumpserit, nisi vt solet perfecerit, statim vomitione reiicere optimum. Fructus autumnales & arborei ideò post cibum,& bene valenti, & debili plus molestiæ exhibent, quòd eius quidem qui cibum sumpsit corpus, ab ipsis humores trahit. Sin verò ieiunus comederit, plures. Cibi qui aut flatum,aut ardorem,aut morsum, aut repletionem excitant, aut tormina, ab eiusmodi liberat vinum merum superbibitum. Corpus enim vino calefactum,calore eximit ea quæ à cibis & potibus, ac similibus insunt. Interdum quidem aluus perturbatur, interdum verò sistitur, interdum etiam pro ratione deiicit. Cùm autem hæc ita se habeant, primùm quidem cùm aluus humidior, cumque siccior cibum susceperit,corrumpit,deinde cùm mutatio contigerit, siue ex frigore ad caliditatem, siue ex caliditate ad frigus, corrumpit, adeò vt aluum ab iisdem cibis propter hæc ipsa molliorem & duriorem fieri necesse sit. Ex cibis & potibus & opsoniis, pane excepto & maza, & carnibus, & piscibus, & vino, & aqua, reliqua omnia ad incrementum, & robur, & ad sanitatem parua & imbecilla auxilia conferunt. Parua etiam & imbecilla ab his mala contingunt. Quoscumque febres non continenter detinent, sed intermittentes inuadunt, his post accessionem cibi exhibendi,coniectura facta ne quando à recenti cibo,sed iam concoctis cibis febris ingruat. Vinum & mel optima hominibus censentur, si pro natura & sanis & debilibus tempestiuè & moderatè exhibeantur. Et bona quidem per sese, & cæteris admixta, tum alia, tum quæcunque effatu dignam vtilitatem exhibent. Quæ sanis conferunt, ægrotis exhibita valentiora sunt, caque vi ipsorum detracta exhibenda, alioqui ea corpus non ferat, sed magis noceant quàm iuuent.

Τὰ διεξιτητικὰ θερμαινόμενα ἐν τῇ κοιλίῃ, θερμαίνεται τε ταχὺ, καὶ θερμαινόμενα μαραίνεται καὶ τήκεται. καὶ τὴν διαχώρησιν διὰ τοῦτο ταχείαν παρέχει. Ὅσα δὲ σάσιμα τῶν σιτίων, καὶ θερμαίνεται καὶ ταχέως θερμαινόμενα ξηραίνεται καὶ πυκνοῦται. καὶ διὰ τοῦτο βραδυκίνητα γινόμενα, οὐ διαχωρεῖ. Τὰ διαχωρητικὰ, ἔγχυλά ἐστι καὶ φύσει θερμά. Τὰ δὲ οὐρητικὰ, ξηρὰ καὶ ψυχρά. Ὁ σῖτος καὶ ὁ οἶνος, διαφέρουσι μὲν καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν φύσει ἐς ἰσχὺν καὶ ἀσθενείην, καὶ λειότητα καὶ βαρύτητα. Διαφέρει δὲ καὶ χώρη χώρης ἐξ ὁκοίης αὐτῆς. καὶ βύθιος ἐοῦσα, καὶ αὐχμηρὸς. καὶ βύθιλος, καὶ πολύσκιος. καὶ ἀγαθὴ, καὶ φλαύρη. ὥστε ἅπαντα ταῦτα ξυμβαίνει ἐς ὃ, ἰσχυρότερά τε ἔχειν τῶν σιτίων εἶ), καὶ ἀσθενέστερα. Ὁκόσοι ὑγιαίνοντες ἀρτοφαγεῖν ἐώθεσαν, ταῦτα διδόναι τούτοισι, καὶ ἐν τῇσι νούσοισιν. ὅταν ἡ σιτία ἡ πολλὰ πλέω τὰ ἐώθοτες τῆς λάβῃ, ἢν μὴ τὰ ἐώθοτα τελέσῃ, ἀπεμέσαι βέλτιστον ἀκεσμα ἄριστον. Ὀπώρη καὶ ἀκρόδρυα, διὰ τάδε μετὰ δὲ σιτίον λυπηρότερά ἐστι καὶ ὑγιαίνοντι καὶ ἀσθενέοντι, ὅτι βεβρωκόσι μὲν ἀπ' αὐτῶν ἱκμάδας ἀπὰ ἔσω σῶμα. ἢν δ' ὑπνῳ ἐάσῃ, πλείω. Ὅσα τῶν σιτίων ἢ φύσαν, ἢ καῦμα, ἢ δῆξιν παρέχει, ἢ πλησμονὴν, ἢ τροφὸν, οἶνος ὑδαρὴς ἄκρητος, ἀπαλλάσσει τῶν τοιούτων. Τὸ γὰρ σῶμα διαθερμαινόμενον ὑπὸ τοῦ οἴνου, ἀπαλλάσσεται τὰ ἐπόντα τῇ θερμότητι. Ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν, καὶ τῶν ὁμοίων, ἐνίοτε μὲν διαπεφύσηται ἡ κοιλίη, ἐνίοτε δ' ἴσχεται, ἐνίοτε δ' καὶ κατὰ λόγον διαχωρεῖ. διότι δ' ταῦτα οὕτως ἔχει. πρῶτον μὲν ἡ κοιλίη ὅταν μὲν ὑγροτέρη ἐοῦσα, καὶ ὅταν ξηροτέρη, ὑποδέχεται τὸ σιτίον, διαφθείρει, ἔπειτα ὅταν μεταβολὴ γένηται, εἴτε ἐκ ψύχεος ἐς θάλπος, εἴτε ἐκ θάλπεος ἐς ψύχος, διαφθείρει. ὥστε αἰτίη τῇ κοιλίῃ, ἀπὸ τῶν σιτίων τῶν αὐτῶν καὶ ποτῶν, δι' αὐτὰ ταῦτα καὶ μαλακωτέρῃ γίνεσθαι καὶ σκληροτέρῃ. Τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν καὶ τῶν ὄψων, πλεῖστα ἄρτου, καὶ μάζης, καὶ κρεῶν, καὶ ἰχθύων, καὶ οἴνου, καὶ ὕδατος, τὰ δίκαια πέπτα, λεπτάς μὲν καὶ ἀσθενέας καὶ ταχὺ ὠφελείας παρέχει ἐς τὴν αὔξησιν, καὶ ἐς τὴν ἰσχὺν, καὶ ἐς τὴν ὑγιείην· λεπτὰ δὲ καὶ ἀσθενέα καὶ τὰ κακὰ ἀπ' αὐτέων γίγνεται. Ὁκόσους τῶν νοσεόντων μὴ ξυνεχέως πυρετὸς ἔχοισιν, ἀλλὰ διαλείποντες χαμβαίνουσι, τούτοισι τὰ σιτία διδόναι μετὰ τὴν λῆψιν, τεκμηριούμενον μήπως ὅτι νεοβρῶτι ὁ πυρετὸς ἐπιπέσηται, ἀλλ' ἤδη πεπεμμένων τῶν σιτίων. οἶνος καὶ μέλι καλλίστα κέκραται ἐν ἀνθρώποισιν, ἢν πρὸς φύσιν καὶ ὑγιαίνουσι καὶ ἀσθενέουσι σὺν καιρῷ καὶ μετριότητι προσφέρηται. καὶ ἀγαθὰ μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν. ἀγαθὰ δὲ καὶ συμμισγόμενα, ταῦτα δίκαια, καὶ ὅσα γε κατὰ λόγον ὠφελίην παρέχει. ὅσα ὑγιαίνουσι ξύμφορα, ταῦτα καὶ νοσέουσι προσφερόμενα, ἰσχυρότερά ἐστι. καὶ δι' αὐτῶν ἀφαιρέοντα τὴν ἀκμὴν, διδόναι. ἢ οὐ φέρει αὐτὸ τὸ σῶμα, ἀλλὰ μᾶλλον βλάπτει, ἢ ὠφελέει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΠΑΘΩΝ.

HIPPOCRATIS DE INTERNIS AFFECTIONIBVS.

Ἢν ἡ τῦ πλεύμονος ἀρτηρίη ἑλκωθῇ, ἢ ῥαγῇ τῶν φλεβίων τῶν λεπτῶν, τῶν καταφερομένων ἐς τὸν πλεύμονα, ἢ τῶν συρίγγων, τῶν διὰ τῦ πλεύμονος τεταμένων καὶ συρραγέωσιν ἐς ἄλληλας, καὶ αἵματος πλησθῶσι, διαφανῶνταί τε καὶ καταῤῥήγνυνται διὰ ταῦτα δὲ τὰ αἴτια μάλιστα· διὰ ταλαιπωρίαν, διὰ δρόμον, διὰ πλώματα, διὰ πληγάς, δι' ἐμέτους βιαίους γινομένους, διὰ πυρετούς. Ταῦτα δὴ πάσχει. Ὃ μὲν πρῶτον, βηξὶν ἴσχει ξηρήν. ἔπειτα ὀλίγῳ ὕστερον, ἀποπτύει ὅ τι ἅλαλον ὕφαιμον. τότε μὲν καθαρόν. οὕτως ἰὼ μὲν ἐνίοτε παύσηται τῆς νούσου· ἰὼ δὲ μή, πρεσβύτερος τῦ χρόνου, ὃ αἷμα πολλὸν χωρέει. ἐνίοτε μὲν καθαρόν. ἔστι δ' ὅτε καὶ ὑποπύησε πολλάκις δὲ καὶ ἡ φάρυγξ λαγδαὶ αἵματος πιμπλαμένη. ἔπειτα θρόμβους αἵματος ἐκβήσσει κατ' ὀλίγον καὶ λαμυρά. ἐνίοτε δὲ καὶ ὀδμὴ βαρεῖα ἀπ' αὐτῶν ἵζει. καὶ ἡ φάρυγξ ἔστιν ὅτε ἰνὸς ἀρχὴν πίμπλαται καὶ ῥίγεα καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει, κατ' ἀρχὰς μὲν τῆς νούσου, σφόδρα. πρεσβύσης δὲ βληχρότερον. καὶ ἐνίοτε καὶ ἐνίοτε ἐπιλαμβάνει. καὶ ὀδυνᾶ ἐνίοτε ἔγκειται ἐν τοῖς ἥπατι. καὶ ἐν τῷ μεταφρένῳ. καὶ ἐν τῇσι πλευρῇσι. καὶ ὁκόταν τὸ αἷμα παύσηται πίνων, σιάλου πολλοῦ ἀποπτύει ὑγρόν. ἐνίοτε δὲ καὶ γλίσχρον, ἰῷ μὲν δὴ οὕτω πάσχει, μέχρι τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι πρόεισιν. μὴ δὲ ἰούσης ἰὼ μὴ παύσηται τὸ νούσημα, λεπίδας ἀποπτύει ἀπὸ τῆς ἀρτηρίης ἀποθνησκόντων ἀπόσσων, οἷας περ ἀπὸ φλυκταινίδων. καὶ ὀδυνᾶ ἐμπίπτει ἐς τὰ ἥπατα. καὶ ἐς τὸ μεταφρενον. καὶ ἐς τὸ πλευρόν. καὶ τῶν ὑποχονδρίων ὡς ἔλκος φαυλότατος δηλέει. οὕτω ξυμφέρει ἥπιστα ὡς μάλιστα τῷ νοσήματι ἔχειν ἔσω, ἰὼ οὕτως ἔχῃ. ἰὼ γὰρ ἡ πονήσῃ, τε πόνος ὀξύτερος, καὶ ἡ βηξὶς μᾶλλον ἢ ὃ προπτύει πιέζει. καὶ τὸ ῥίγος καὶ ὁ πυρετὸς μᾶλλον ἔχει. καὶ ἰὼ πλαρῇ, ἢ ὀδυνᾶ ὀξείη προσπέπτωκεν. δηλέει δὲ καὶ ἐν τῇ βύνῃ, ὁκόταν πρεσπερέφεται. οὕτω χρὴ προσφέρειν, σιτία μὲν τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ τῷ ἐμπυϊ. ποτῷ δὲ οὐ πολλῷ. τῷ δὲ ὄψων τοιούτοισι χρέεσθαι. ἰχθύσι μὲν, ῥίνῃ ἢ φάλαγρον. ἢ γαλαγοῦ τὸ μεγάλου τὸ λευκοῦ. ἢ τῶν δηλῶν τῶν ὁμοίων, πᾶσιν ἐν ῥοῷ καὶ ὀρεγάνῳ ἡρτυμένοισι. κρέας δὲ ἐσθίεται, δηλήτορος, ὀπίσω. αἴγνον. ἢ αἰγὸς ἔφηβον. καὶ οἴνῳ αὐστηρῷ ὡς παλαιοτάτῳ, καὶ ἡδίστῳ μέλανι χρέεσθαι. πρεπάνοισι δὲ μετρίοισι, πλὴν ταῦτα πυρετὸν μὴ ἔχοντες. ἰὼ δὲ πυρετὸς ἔχῃ, ῥοφήμασι δηδόκου ἢ κέγχρου χρέεσθαι. ἰὼ δὲ σιτία προσφέρηται, ὀλίγα προσφέρεσθαι. καὶ ὅλα τὰ δημαρπικὰ. κἠὼ φαρμάκου τοι δοκέῃ χρέεσθαι, ὁκόταν δῦρα αὖθις τῷ κριθίνῳ χύκνῳ, ἢ τῇ ὑγυμαλίδι. καὶ μὴ πὶν καθαρσιν δηδόκου ἑφθοῦ δοῦναι τυρὸν ἐκ προφῦς λιπαρόν. ἔπειτα αἰακομίζειν ὡς μάλιστα, ὅκως αἰῆκισα λεπτὸς ἦ. προὸς γὰρ τὴν τοιαύτην νοῦσον, εὖ ξυμφέρει λεπτὸν εἶναι, καὶ προπάτους ὀλίγους δὲ προσθεν πατέεσθαι, ὡς μὴ κόπος ἐπιλαμβάνῃται. πυρίην δὲ ποτὲ καὶ μὴ ποτε. καὶ ἡ πυρίη ἡμέρῃ, ἄσιτος ἔστω πρὸ δηδόκου ἑφθοῦ· οὐ γὰρ τυρὸν ἐκπροφύσεται. ὕπνος δὲ πολὺς

PVLMONIS arteria si exulcerata, aut quædam ex tenuibus venulis quæ in pulmonem dependent, rupta fuerit, aut fistulæ per pulmonem distentæ, & inter se confringantur, & sanguine compleantur (his verò de causis præcipuè diuelluntur & perrumpuntur, vehementi exercitatione, cursu, casu, per plagas, per violentos vomitus & febres) hæc quidem primùm contingunt. Tussis sicca detinet, deinde non multò pòst sputum suberuentum, interdum verò purum expuit. Quòd si hoc quidem modo morbus desinat, bene habet. Sin minùs procedente tempore, copiosior sanguis, interdum quidem purus, quandoque etiam aliquantum putridus procedit. Plærumque verò fauces etiam latenter sanguine complentur, deinde sanguinis grumos paulatim & subinde velut ebullientes reiiciunt. Quandoque verò etiam ab his grauis odor oritur, & fauces interdum tenui quadam lanugine implentur. Et rigor ac febris circa quidem morbi initia vehemens, eo verò progresso leuior prehendit, subindeq; corripit. Dolor etiam quandoque in pectoribus, dorso & lateribus vrget. Cùm sanguinem spuere desierit, sputum copiosum liquidum, interdum etiam viscidum expuit. Atque hoc modo afficitur donec dies quatuordecim præterierint. Post hos verò nisi morbus sedetur, squamulas, quales ex pustulis, ab arteria reuulsas tussiendo reiicit, & dolor in pectus, dorsum & latus irruit, præcordiaq; ad contactum tanquam ab vlcere dolent. Cùm sic se habeat, huic morbo quàm maximè quies interna conducit. Si quid enim laborarit, tum dolor vehementior, tum tussis magis quàm antea vrget, rigorque ac febris magis detinet. Cumque sternutauerit, dolor acutus adoritur, doletque etiam in lecto cùm circumuertitur. Huic cibos quidem eosdem quos suppurato, sed hos non multos, offerre oportet. Opsoniis verò his vtatur. Piscibus quidem squatina, aut pagro, aut galæo magno albo, aut aliis similibus, omnibus cum rhoe & origano conditis. Galli autem carnem assam sine sale edat, aut capræ coctam, vinóque vtatur austero quàm vetustissimo & suauissimo nigro, deambulationibus autem moderatis, præter quàm quòd hæc dum febris nõ detinet fieri debent. Quòd si febris detinet sorbitione farinæ aut milij vtatur. Si verò cibi exhibeantur, pauci porrigantur, & opsonia per aluum secedentia. Sed si medicamento tibi vtendum esse videatur, eum grano Cnidio, aut tithymalide aliquantulum purgato, & post purgationem, farinæ coctæ pinguis acetabulum exsorbendum dato. Deinde quàm maximè vires reficito, quò minimum gracilis euadat. Gracilem enim esse ad hunc morbum minimè confert. Deambulationes paucæ primum faciendæ, ne lassitudo inuadat. Fomentum autem subinde adhibendum, quáque die exhibebitur, sine cibo permaneat, nisi quòd farinæ coctæ acetabulum exsoibeat, aquam verò bibat.

Postero die minùs quàm pro consuetudine comedat, vinumq; nigrum, suaue, austerum, paucum bibat. De reliquo, bis aut ter die cibos exhibeto, sicq; ei sensim exhibeto, donec ventriculum ad pristinum habitum reuocaris. Per febres enim & inediam, si quidem os expetit, ventriculus verò recipere nolit, si confertim recipiat, inflammatur. Verùm paulatim exhibere oportet. Quòd si confertim dederis, parumq; laborarit, ventriculus deambulationibus minimè perfrigeratur, densatis nimirùm sensim cibariis, ideoq; febris accedere solet. Et per hyemem quidem minùs, per æstatem verò magis delinquitur. Huic quàm maximè vires reficere conuenit, vt maximè crassus euadat, & deambulationibus modicis luctaq; minùs solito vtatur. Primùm parum laboret, deinde paulò plus, nunquam verò multum. Quæ si fecerit, citissimè conualescet. Quod si ex vehementi labore gracilis euadat, de eo remittat & quietem agat. Hic vbi conualuerit, ad ventum ne celeriter currat, neque in equum, neque in currum conscendat. Vitet autem clamorem & excandescentiam. Periculum enim est ne redeat morbus. Verùm hæc omnia vitanda sunt. At si cibum refugiat, orobum tostum cortice repurgato, deinde tribus diebus aqua maceratum, quotidie alia affusa, aquam diffundito. Postea quarto die excolatum & resiccatum, mox tenuissimè molitum, per incerniculum cribrato. Et lini semen tostum, sesamumq; etiam tostum læuissimè tundito, polentamq; insulsam, puram, tenuem admisceto. Sit autem orobi & polentæ vtriusque æqualis portio, sesami verò tertia pars, & lini partis vnius dimidium. Quæ caprino lacte cocta, quàm liquidissima sorbeat. Post hæc autem in prandium cibos puros, & ex opsoniis valentiora ei exhibeto, & vinum idem bibat. Centaurij etiam radices vino intritas ad eiusmodi ruptiones facientes ei exhibeto. Dracontij etiam radices vino intritas dato, & bechij radicem cum melle, & dracontium derasum delingendum. At si quod in lacte decoctum est se sorbere posse neget, lac bubulum quàm plurimum, aquæ mulsæ tertia parte admixta bibat, sicq; citissimè conualescet. Hic autem morbus, cùm sit difficilis, multa curatione indiget. Cùm enim quis curatus & sanus factus fuerit, nisi sui curam habuerit, plærisque reuertẽs morbus, interitus causam attulit. Qui siquidem hac curatione sanatus fuit, satis est. Sin minùs, vbi eum lacte crassiorẽ reddideris, in pectore & dorso inurito. Si enim vstio bene successerit, morbũ euadendi spes est. At verò si arteria aut vena aliqua ex his quæ ad pulmonem tendunt, diuellatur, hæc contingunt. Per morbi quidem exordia tussis acuta, rigor & febris detinet, & sputum tum copiosum, tum album ac spumosum, interdumque subcruentum expuit, dolorque caput & ceruicem occupat. Hic morbus priore est vehementior. Ac decem quidem primis diebus hæc ei contingunt. Deinde plærique vndecimo die pus crassum per vim expuunt. Die verò decimo quarto puriora expuit, si ex eo æger euasurus est, & dolor minus affligit, breuique sanus euadit. Quòd si diuturnus morbus futurus est, & multò plus puris expuit, & reliquus dolor in corpore longè maior est, & calores quàm antea leuiores detinẽt. Hunc si per initia curandum susceperis, scammoniæ succo, si febre careat, per inferiora aliquantulum purgato.

τῇ ὑστεραίῃ, ἔλαττον ἢ ὡς μεμα θηκὼς φαγέτω, καὶ πινέτω οἶνον μέλανα, ἡδύν, αὐστηρὸν, ὀλίγον. Τὰ δ' λοιπὰ, δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρης, τὰ σιτία διδόναι. οὕτω δ' δίδου τοῦτο κατ' ὀλίγον, μέχρι κατασήσης τὸν κοιλίαν. ἐπὶ γὰρ τῶν πυρετῶν καὶ τῆς ἀσιτίης, ἐὰν μὲν τὸ σῶμα ζητῇ, ἢ δ' κοιλίη σὺν ἐθέλει δέχεσθαι, ἀθρόον δέχεται, φλεγμαίνει. ἀλλὰ κατ' ὀλίγον διδόναι χρή. ἐὰν δ' ἀθρόον δῷς καὶ ὀλίγα πονήσῃ, τοῖσι παρεπάτησιν ὁ Σφαφύκης) ἡ κοιλίη, ἅτε ἀτρέμα ξυνεσηκότων τῶν βρωτῶν. διὸ καὶ πυρετὸς φιλεῖ ἐπιγίνεσθαι. καὶ τὸν μὲν χειμῶνος ἧσσον. τὸν δ' θέρεος, κίνδυνος ἐξαμαρτεῖν. τοῦτον ἀνακομίζειν δ' ὡς μάλιστα, ὅκως ἂν ὡς παχύτατος ᾖ. καὶ παρεπάτοισι μετρίοισι χρεέσθω. καὶ παλαιέτω ἥσσον ἑωυτοῦ. καὶ πονεέτω ὀλίγα, ὁ δὲ θέρεος. ἔπειτα δ' πλείω. πολλὰ δὲ μηδέποτε. ταχὺ μὲν ποιέῃ, ὑγιὴς ἔσται τάχιστα, μὲν δὲ λεπτὸς γένηται σφόδρα, ἀνιέτω καὶ ἡσυχίην ἐχέτω. οὔτε μέντοι θεὸς ἄνεμον δράμῃ ὑγιὴς ἐὼν ὀξέως, μήτε ἐφ' ἵππον, μήτε ὀπὶ ζυγοῦ ἀναβῇ. φυλασσέσθω δὲ καὶ βοὸς καὶ ὀξυθυμίην. κίνδυνος γὰρ τὸν νοῦσον πάλιν ἀναλαβεῖν, ἀλλὰ φυλάσσεσθαι χρὴ τοῦτον ἀπάντων. ἐὰν δὲ τὸ σῖτον ἀποκλείσθῃ, ὀρόβους φῶσας, τὰ κέλυφα ἀποκαθήρας. ἔπειτα βρέξας ἀμέας ἐν ὕδατι τρεῖς ἡμέρας. ἐφ' ἑκάστῃ ἐὰν δὲ ἡμέρῃ ἀποχέειν τὸ ὕδωρ, καὶ ἄλλο ἐπεγχέειν. ἔπειτα τῇ τετάρτῃ ἡμέρῃ ἀπεθήσας, καὶ ξηρήνας. ἔπειτα λεπτύνας λεπτότατα ἄλεσον. τὰ λίνου καρπὸν φώσας, κόψας λεῖον. καὶ σήσαμον φώσας, κόψας λεῖον. τὰ ἄμφω καθαρὰ λεπτά. καὶ τῶν μὲν ὀρόβων καὶ ἀμφοτέρων ἴσον ἑκατέρων ἔστω. τὸ δὲ σησάμου, τρίτον μέρος. τὸ δὲ λίνου, ἥμισυ μοίρης μερίδος. ταῦτα ἐν ἀγγείῳ ἐνθέντας, ὡς ὑγρότατα ῥοφεῖν. μὴ δὲ ταῦτα, διδόναι αὐτὰ ἐς ἄριστον, σῖτα καθαρά, καὶ ὄψα ἀπὸ τῶν ἰχθυοτέρων. οἶνον δὲ μὴ αὐτὸν πινέτω. διδόναι δὲ αὐτὰ καὶ τὰ ῥιζέων, τῶν τε ταῦτα τὰ ῥήγματα, τό τε κενταυρείης ἐπὶ οἶνον ὀπτίζουσιν. διδόναι δὲ καὶ τὸ δρακοντίου ἐπὶ οἶνον ὀπτίζουσιν. διδόναι δὲ καὶ τῆς τὸ βηχίου ἐν μέλιτι, καὶ τὸ δρακόντιον ξύσαι, λείχειν. κλύσαι δὲ ἕψημα τὸ ἐν τῷ γαλακτι μὴ φάσκῃ δύνασθαι ῥοφεῖν, γάλα βόειον ὡς πλεῖστον πινέτω, πλέον μέρος τὸ μελικράτου προσμίσγων. καὶ οὕτω τάχιστα ὑγιὴς ἔσται, ἢν δὲ νῶτος θεραπεύσῃς) πολλῆς. χαλεπὴ γάρ. ἐὰν γὰρ θεραπευθεὶς ὑγιὴς τε γένηται, μὴ ἐν φυλακῇ ἔχῃ ἑωυτὸν, τοῖσι πολλοῖσιν ὑπὸ ταύτης ἁλώσας, αὐτὴν ἀπωλείας εἵλετο. οὕτως ἐὰν μὲν ὑπὸ ταύτης θεραπεύσῃ ἰηθῇ, σῴζεις. ἐὰν δὲ μὴ, παχύνας αὐτὸν χαλκῷ, καύσας τά τε σήθεα καὶ τὸ μεταφρένιον. ἢν γὰρ τύχῃς καύσας, ἐλπὶς σωφυγεῖν τὸν νοῦσον. Ἢν δὲ ἀρτηρίη τις ἁλῷ ἢ τῶν φλεβέων τεινουσῶν εἰς τὸν πλεύμονα, τάδε πάσχει. καὶ ἀρχὴν μὲν τὸν νοῦσον, βὴξ ἰσχνὴ ὀξεῖη. καὶ ῥῖγος. καὶ πυρετός. καὶ τὸ σίαλον ἀποπτύει, πολὺ τε καὶ λευκὸν, καὶ ἀφρῶδες. σπάνιον δὲ ὕφαιμον. καὶ ὀδυνᾶται τὸν κεφαλὴν καὶ τὸν τράχηλον ἰσχνῶς. αὕτη ἡ νοῦσος ἰσχυροτέρη τοῦ πρόσθεν. καὶ μέχρι μὲν δέκα ἡμερέων τῶν πρώτων, διαυτὰ πάσχει. ἔπειτα τῇ πολλοὶ τῇ ἑνδεκάτῃ, σῶα ἀποπτύουσι παχέα βιαίως. ἡμέρῃ δὲ καθαρώτερα ἀποπτύει, ἐὰν φύξιμος ᾖ, καὶ τῇ ὀδυνᾶται ἧσσον πονέει, καὶ ἐν τάχει ὑγιὴς γίνεται. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ πολυχρόνιος ἡ νοῦσος ἐσέσθαι, τάτε σῶα πολλῷ πλείονα ἀποπτύει, καὶ ὁ θάνατος πόνος ἐν τοῖσι σώμασι, πολλῷ ἔνι πλείων. αἱ δὲ θέρμαι βληχρότεραι ἔχουσιν, ἢ δὲ ῥιγος. ἔστιν ἐὰν λάβῃς κατ' ἀρχὰς ἐπισκαθήρας κάτω, ὅπως σκαμμωνίης ἐὰν ἀπύρετος ᾖ.

μὴ δὲ

μὴ ὑπὸ τ' καθαρσιν, τοιοσφέρεσθω τοῖσ ἀ καὶ τοῖσθεν. καὶ τ' ἀλλα τὰ αὐτὰ τοιοσφερέσθω, ἡσυχίαν ἔχων ὡς μάλιστα τῷ σώματι, καὶ μαλθακῶς κοιμάσθω. τοῖσ μὲν κατ' ἀρχὰς ποιείτω, μέχρι τ' δέκα ἡμερέων. ἢν δ' ἔμπυος γένηται, τὰ αὐτὰ ἃ καὶ ὁ τοιοῦτος πρόσθεν ποιείτω. ἐὰν δ' ὑγιὴς γένηται, τῆδε χρὴ ἀπέχεσθαι, πτισάνῃ καὶ ποτῷ ὀξέων, καὶ δριμέων, καὶ ἁλυκῶν, καὶ λιπαρῶν. τὰλαιπωρείης δ' ἀπέχεσθαι, καὶ τῷ αὐτῷ ὧν καὶ ὁ τοιοῦτος. τοῖσ ἐὰν ποιέῃ, τὰχιστα τ' νούσου ἀπαλλαγήσεται. ἐὰν δέ τι τουτέων οὐ ποιήσῃ, κινδυνεύσει πάλιν ὑπὸ τοῦ ἐμπύου ἁλῶναι. καὶ ἡ νοῦσος κάκιον ἔχει. καὶ γὰρ οἱ πλεῖστοι πλευμορρωγέες ἐόντες διατελέουσιν, ἕως ἂν ἀποθάνωσι. τοῦτον ἐὰν μὴ τοιοῦτο χρῆμα τύχῃ ἐόν, ὑπὸ τοῦ ἐμπυήματος τῆς νούσου, οὐκ ἂν μὴ τοῖσδε ἔχοις ὠφελῆσαι, ἐὰν μὴ τάδε ποιήσῃς· γάλακτι βοείῳ παχυτάτῳ, καιόμενον τὰ σήθεα καὶ ὃ μεταφρενον. ἐὰν γὰρ τύχῃς καύσας, ὠφελήσῃς, ἢν ὑπὸ τῶν αὐτέων αἱμορραδέων γένῃ, ὧν καὶ ἡ τοιοῦτος. πλευμονὶς ὑπὸ τῶνδε μάλιστα. ὁκόταν ὁ πλεύμων αἷμα ἑλκύσας ἐφ' ἑωυτὸν, ἢ φλέγμα ἀμυχθὲν μὴ ἀπῇ πάλιν, ἀλλ' αὐτοῦ ξυγραφῇ καὶ ξυμπαγῇ, ὑπὸ τουτέων φύματα φιλὴ γίνεσθαι ἐν πλεύμονι καὶ ἐμπυοῦσθαι. οὗτος τὰδε πάσχει. κατ' ἀρχὰς καὶ μάλα πρωτὸς τῷ νουσήματος, βῆξ ὀξείη ξηρὴ ἴσχει, καὶ ῥῖγος, καὶ πυρετὸς, καὶ ὀδυνὴ ἐν τοῖσι στήθεσι καὶ ἐν τῷ μεταφρένῳ ἔσκειται. σὺν τοῖσι δὲ καὶ ἐν τῷ πλευρῷ. καὶ ὀρθοπνοίη σφοδρὴ ἐμπίπτει. οὗτος μέχρι μὲν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερέων, διαυτὰ πάσχων διατελέει. πολλάκις δὲ καὶ πλείονας ἢ δεκατέσσαρας ἡμέρας, ἔπειτα ῥήγνυται πῦα καὶ ἀποπτύει πολλόν. πολλάκις δὲ ἀποπτύει, καὶ οἷ ἀραχνίων χλῶδας. πολλάκις δὲ καὶ ὕφαιμον. κἠν μὲν ἀποκαθαρθῇ καὶ ἀπιχωθῇ ἐν τάχει ὁ πλεύμων, ἐκφυγέει τ' ὄλεθρον. ἐὰν δὲ μὴ τοιοῦτον ἴσχῃ ἡ νοῦσος, καὶ μεταβάλῃ, ἄλλοτε ἄλλοῖα πάσχων. τὸν τρόπον χρὴ κατ' ἀρχὰς μὲν πρῶτα ἢν τὰ πῦα ῥαγίδιον, τοιοῦτον φέρειν τὰδε. ὁκόταν αὖθις ὁ πυρετὸς, λευκὴν πολλῷ θερμῷ, καὶ ῥοφήμασι πολλοῖς χρέεσθαι. πτισάνης χυλῷ κεκεφθῷ μέλι τοῦτον ἐπιχέας ὁκόταν ἕφθον ᾖ, ῥοφείτω. καὶ οἶνον πινέτω γλυκὺν λευκόν. ἢ μελίκρητον ἥδιστον. ὁκόταν δὲ ἀρξηται πῦα ἀποπτύειν, πινέτω τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ ὁ τοιοῦτος ἔμπυος. καὶ σιτίοισι καὶ ποτοῖσι καὶ ὀψοισι τοῖσ αὐτοῖσ χρέεσθω, ἀπεχόμενος ὀξέων, καὶ δριμέων, καὶ ἁλυκῶν, καὶ λιπαρῶν, καὶ λαγνείης, καὶ θωρηξίων, ἐὰν μὴ τῇ νούσῳ τοιοῦτο ᾖ. ἐς χρῶμα δὲ ὀρέων, μελετάτω, ἐπὶ οἷον δὴ ἵππων δοκέει σι δεῖσθαι. τὰ δὲ ἄλλα τὰ αὐτὰ ποιείτω. πινέτω δὲ καὶ γάλα βοὸς καὶ αἰγὸς τ' ὥρῃσι. τοιοῦτον δὲ ὁκόταν θηρεύσθω γάλακτι ὀνείῳ ἑφθῷ. πινέτω δὲ καὶ ὄνειον γάλα. στεισιμένον ἐκείσης ἡμέρης ἕωθεν τετάρτιλον κύλικα, ἐὰν ᾖ δυνατός. ἐὰν μὲν οὕτω μελετῶμενος ῥήϊσῃ, ὑγίης. καὶ ἐὰν μὴ ῥαγῇ τὰ πῦα ἐς τὰ στήθεα, ἀλλὰς ἑωυτὸν θεραπεύετω ἡσυχίαν ἔχων τῷ σώματι ὡς μάλιστα, καὶ τὰ ξύμφορα τοιοσφέρων ἑωυτῷ. ἢν δὲ ῥαγῇ τὰ πῦα ἐς τὰ στήθεα, ὅπῃ ἂν σι δοκέῃ ἀποσημήνειν ἐκφυσεμάλιστα ταμών, ἢ καύσας, ἀφίειν τὸ πύον ὁλίγον ὃ τοιοῦτον. τὰ δὲ ἄλλα ποιέων τὰ αὐτὰ, ἃ καὶ ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔμπυον γενόμενον γεγράφαται. Ἢν δὲ πλεύμονι χιρσὸς ἐγκύψῃ, βῆξ ξηρὴ ὀτιλαμβάνῃ. καὶ ῥῖγος. καὶ πυρετὸς. κατ' ἀρχὰς μὲν τ' νόσου, πάνυ σφόδρα. ἔχει δὲ καὶ ὀρθοπνοίη. καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ σίεσηκε. καὶ αἱ ὀφρύες δοκέουσι ὑπερτέλλειν. καὶ οἴδημα κατέρχεται ἐς ὃ τοιοῦτον, καὶ ἐς τὰ στήθεα, καὶ ἐς τοὺς πόδας. πολλάκις δὲ καὶ ἐς τὸν κεφαλὴν ἐρείδει. καὶ ὑπὸ τῆς ὀδυνῆς ὅταν ὁ πόνος ἴσχῃ, εὐδιάλειπτος ἀκριβῶς

Post purgationem verò eadem quæ prius exhibeantur, & reliqua eadem quieto quàm maximè corpore assumantur, & molliter dormiat. Et hæc quidem decem primis diebus faciat. Quòd si purulentus exiterit, eadem etiam quæ priùs faciat Sin verò sanus euaserit, his cibis & potibus abstineat, acidis, acribus, salsis & pinguibus. Labore etiam vehementiore, & iisdem quibus priùs abstineat. Quæ si fecerit, citissimè hoc morbo liberabitur. Sin verò eorum aliquid non fecerit, periculum est ne morbus reuertatur, & peiot detineat. Pleriq; enim rupto pulmone ad mortem vsque perseuerant. Hunc nisi quis confestim curet, postea vbi morbus reuersionem fecerit, non erit quo iuuare possis, nisi hæc feceris. Lacte bubulo crassiorem redditum in pectore & dorso inurito. Si enim vstio tibi prosperè successerit, iuuabis. Hic autem morbus ex iisdem erratis ex quibus etiam prior oritur. Pulmonis inflammatio ex his ferè fit. Cùm ad sese pulmo sanguinem aut pituitam salsam traxerit, neque rursus dimiserit, sed ibi collecta & coacta fuerint, ex his tubercula in pulmone gigni solent, & pus intrò colligi. Hic hæc patitur, per initia & totum morbum, tussis acuta, & rigor, & febris detinet, dolor in pectore & dorso, interdumq; in latere vrget, vehementsq; erectæ ceruicis spiratio incidit. Hic ad decimumquartum vsque diem in his perseuerat, plærumque etiam pluribus diebus. Deinde pus foras erumpit, multumq; expuit, sæpe verò velut aranearũ tunicas expuit, crebrò etiam subcruentum. Et siquidem pulmo citò repurgetur & gracilis reddatur, perniciem euadit. Sin minùs, perseuerat hic morbus & per annum detinet, & quandoq; in varias affectiones transit. Huic per initia antequam pus foras erumpat, hæc admouere oportet. Cùm febris remiserit multa calida lauet, & sorbitionibus multis vtatur, ptisanæ cremorem coctum, melle affuso & cocto sorbeat, vinum dulce album, aut aquam mulsam coctam bibat. Vbi verò pus expuere cœperit, eadem quæ prior purulentus bibat, iisdemque cibis, potibus, & obsoniis vtatur. acidis abstineat, acribus, salsis, pinguibus, venere & crapula, nisi cùm morbo commodum fuerit. Inspecto autem colore, quorum tibi indigere videatur, curam habeto, reliqua autem eadem faciat. Lac bubulum & caprinum, si anni tempus ferat, bibat, priùs tamen lacte asinino cocto aliquantulum purgetur. Bibat autem quotidie mane lactis equini excolati, poculum trium heminarum mensura, si possit. Si igitur ad hunc modum curatus meliùs habuerit, satis est. At si pus ad pectus non erũpat, ipse corpore quàm maximè quietem agendo, & quæ tibi commoda sunt admouendo, suiipsius curam habeat. Si verò ad pectus pus eruperit, qua parte de se tibi significationem præbere videbitur, illic præcipuè sectione aut vstione facta, pus primùm paucum educito. reliqua eadẽ facito quæ in priore purulento scripta sunt. Si varix in pulmone gignatur, per morbi quidem exordia tussis sicca, rigor & febris vehemens admodum inuadit, erectæ ceruicis spiratio detinet. In capite tumor insistit, & supercilia dependere videntur, tumorq; ad faciẽ, pectus & pedes descendit. sæpe verò in capite fixus est, cúmq; dolor detinet, præ dolore oculos attollere nõ potest,

Corpus eſt ſubpallidum, & venæ per ipſum feruntur, aut rubræ aut nigræ. Huic quidem cùm ſic habeat & dolor maximè vrgeat, primùm quidem ſanguinem detrahito, deinde multa & calida lauato, & cum ſitis detinet, cyceonem ex vino nigro auſtero quàm ſuauiſſimo, æquali aqua temperatũ, potui exhibeto, quẽ maximè frigidum bibere oportet. Ptiſanæ cremore cocto, optimo melle affuſo, pro ſorbitionibus vtatur. Quæ primis quatuordecim diebus offerenda ſunt. Quòd ſi diutiùs morbus detineat, dolorque maior in corpore & virium impotẽtia adſit, huic ſanè ſic habẽti ea exhibeto, quæ ei qui pulmonem purulentum habet, cùm quatuordecim dies præterierint. Oritur hic morbus ex vehementiore labore & bile atra. Cùm venæ cauæ quæ in pulmonem pertingunt, ſanguine aut bile atra refertæ fuerint, venulæ nimirum in anguſtiis interceptæ, inter ſeſe confringũtur, cumq; exitum non habeãt, dolorem & flatum in pulmone excitãt. Hic morbus cùm ſit difficilis multa curatione indiget, alioqui ęgrum non relinquere, fereq; multos ad mortem vſque comitari ſolet. Si inflammatio in pulmone oriatur, oritur autem præcipuè ex vinolẽtia & piſcium capitonum & anguillarum ingluuie, qui pinguedinem hominis naturæ maximè infenſam habẽt. Iam verò ortum habuit hic morbus ex pituita, cùm ſanguini permixta ad pulmonem affluxerit. Incidit etiam ex carnis eſu, & aquæ mutatione. Hæc igitur ei contingunt. Vehementer tuſſit, & ſputum liquidum & copioſum expuit, plærunq; etiam craſſum & albũ, velut ex raucedine. Dolor acutus vexat in pectore, dorſo, laterum inanitatibus & coſtis, acidum eructat, & ex pectore ac pulmonibus velut ex ventre quid murmurat, pituitam acidam vomit, ſiq; quod vomitione reiectum eſt in terram effundas, eam tanquam infuſum acetum radit, & dentes ſtupeſcunt. Rigor, febris, & ſitis vehemens detinet, & ſi quid pingue comedere velit, in viſceribus ſtrepitus editur, vomitus cietur, & totum corpus torpor occupat. Vbi verò euomuerit, paulò melius habere videtur, deinde ſub veſperã diei, venter ſtrepit, contorquetur, & murmur edit. Huic cùm ſic habuerit & tempeſtiuum videbitur, curationem iſtam adhibeto. Mel, lac, acetum, & aquã ſimul mixta & in ollam infuſa tepefacito, & origani capitati ſurculis agitato, tepefactum potui exhibeto, aut apprehenſa lingua ſenſim per fiſtulam infundito, deinde veſtibus conuolutum quietem agere iubeto. Poſtea ſi ei vomitus incidat, promptè vomat, quòd ſi non incidat, ex leui per pennam attrectatione vomat, & ſi quid pituitæ vomuerit, idem per dies quinque facito. Sic enim meliùs habebit. Hoc autem poſt exercitationem ſi poſſit, bibat, & poſt calidæ multæ balneum, ſin minùs ſaltem poſt balneum. Vbi verò dies quinque præterierint, manè ieiunus ex aqua mulſa, aut mulſo, laſeris ſuccum orobi quantitate bibat, & allium ac rãdiculas ieiunus edat, & vinum merum nigrum, aut album auſterum inſuper ſorbeat. Bibat autem cum cibo & poſt cibum. Cibis autem ſiccis & carnibus catulinis coctis vtatur, ſi rigor & febris non prehenderit. Hic ſi ex eiuſmodi in os infuſo aliquantulum purgetur, ſat eſt, ſin minùs eum ſurſum per veratrum purgato. Poſt purgationem verò, farinæ coctæ melle affuſo duo acetabula ſorbenda dato,

τό, τε ζῶμα ὑπωχρός. καὶ αἱ φλέβες δι' αὐτοῦ τείνονται, [13] ἢ φλέγμαι, ἢ μέλαιναι. τὸν οὖν ἀνδρὰ οὕτως ἔχοντα, καὶ ὁ πόνος μάλιστα πιέζῃ, πρῶτον μὲν αἷμα ἀφαιρέειν. ἔπειτα λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ ὅκόταν δίψα ἔχῃ, πτισάνην διδόναι κυκεῶνα ἐκ οἴνου μέλανος αὐστηροῦ, ὡς ἡδίστου ἴσον ἴσῳ κεράσας. ψυχρὸν δὲ χρὴ μάλιστα πιεῖν. ῥοφήμασι χρέεσθαι πτισάνης χυλῷ καθεφθῷ, μέλι χρηστὸν προσχέας. τοῦτο χρὴ προσφέρειν, ἐν τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων τῇσι τεσσαρεσκαίδεκα. ἢν δ' ὅτι πλέον ἡ νοῦσος ἔχῃ, ὁ τε πόνος πλείων ἢ ἐν τῷ σώματι, καὶ ἀδυναμίη ἐνῇ. τότε δὴ οὕτως ἔχοντα, τοῦτο προσφέρειν, ἃ καὶ ἐν τῷ πυοποιῷ πλεύμονα, ὅκόταν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι παρέλθωσιν. αὕτη ἡ νοῦσος γίνεται ἀπὸ τραλαπωρείης καὶ χολῆς μελαίνης. Ὅκόταν τε αἱ κοιλαὶ φλέβια τὰ διέξοδα ἐν τῷ πλεύμονι, πλησθῇ αἵματος ἢ χολῆς μελαίνης, ξυρηξάσης τε φλέβια ἐς ἀγγήλας, ἅτε ἐν γενοῖσιν ἐόντα καὶ ἐπειλημμένα, καὶ ἔξοδον οὐκ ἔχοντα, ὀδυνέῃ παρέχῃ καὶ φῦσαν ἐν τῷ πλεύμονι. αὕτη ἡ νοῦσος χαλεπή. καὶ θερμασίης δεομένη πολλῆς. Εἰ δ' μή, οὐκ ἐθέλει ἐκλιπεῖν τὸν ἄνθρωπον. καὶ ὡς τὰ πολλὰ ἐν τοῖσι πολλοῖσι ξυναποθνήσκει. Ἢν φλέγμονή ἐν τῷ πλεύμονι γένηται, γίνεται ἀπὸ μάλιστα ἀπὸ οἰνοφλυγίης καὶ γαστριμαργίης ἰχθύων κεφαλέων, καὶ ἐγχελύων. τοῦτο γὰρ τὸ πνεῦμα πολεμιώτατόν ἐστι πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. ἤδη δέ τινα νούσημα ἐγένετο ἀπὸ φλέγματος, ὁκόταν μεθῇ τοῦ αἵματος, ὑποῤῥυῇ δὲ τὰ πλεύμονα. προσαπτέει δὲ καὶ ἀπὸ χρεοφαγίης, καὶ ἐξ ὕδατος μεταβολῆς. τάδε οὖν πάσχει. βήσσει ἰσχυρῶς. καὶ τὸ σίαλον ἀποπτύει ὑγρὸν καὶ πολλόν. πολλάκις δὲ παχὺ καὶ λευκόν, [14] οἷον ἀπὸ βεγχους. καὶ ὀδυνᾶται πιέζει ὀξέως ἐς τὰ στήθεα, καὶ τὸ μετάφρενον, καὶ τοὺς πλευρεάς. καὶ ἐρεύγεται ὀξύ καὶ ἀπὸ τῶν στηθέων καὶ τῶν πλευμόνων, [15] οἷον γαστὴρ τετυλίχθαι. καὶ ἐμεῖ λεπτὸν ἐξείλεν. καὶ τὸ ἔμεσμα ἐὼν ἀπὸ χόνης χαμαὶ, ξυέει τὸν χλοῦν ὥστε ὄξος ὑπερχέοντι. καὶ σὺν ὀδύνῃσι αἰμοῤῥοΐης. καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς καὶ δίψα ἔχει ἰσχυρή. καὶ ἐὰν μὲν θέλῃ λιπαρὸν φαγέειν, μύζει πρὸς τὰ ὀσφράγχνα, καὶ ἔμετον ἄγει. τὸ δὲ ζῶμα ἄπεπτον ναρκᾶν ἔχει, ὁκόταν δ' ἀπεπέσῃ, ἐπ' ὀλίγον δοκεῖ ῥᾴων εἶναι. ἔπειτα ἐπειδὰν τῆς ἡμέρης ὀψίτερον γένηται, βρέμει ἡ κοιλίη. καὶ στρέφει. καὶ βορβορύζει. τὸν οὖν ἀνδρὰ οὕτως ἔχοντα καὶ δοκέῃ κακῶς εἶναι, πρῶτον μὲν ὧδε μελέταν. μίξας μέλι, καὶ γάλα, καὶ ὄξος, καὶ ὕδωρ, τοῦτο ἐγχέας ἐς χυτρείδα χλιαίνειν. καὶ ὀρίγανον κλωνίοισι τὴν κεφαλὴν ἐπιστάζειν. ἐπειδὰν δὲ χλιαρὸν ᾖ, δοῦναι πιεῖν. ἢν λαβέσθαι τὴν γλῶττης, ἐγχέειν ἡσυχῇ διὰ σύριγγος. Εἶτα κελεύειν στωμυλιᾶσθαι τὰ πρῶτα ἐν ἡσυχίῃ ἔχειν. ἔπειτα ἐὰν ἔμετος ἐπέλθῃ αὐτῷ, ἐμεῖν προθύμως. ἐὰν δὲ μὴ ἐπέλθῃ, [16] καταμαλθύσσειν πτερῷ, ἐμεέτω· καὶ ἐὰν μὴ φλέγματος ἐμέσῃ, ὅτι πέντε ἡμέρας δὲ αὖθι ποιεέτω. ῥᾴων γὰρ ἔσται οὕτω ποιῶν. πινέτω δὲ τὸν γυμνασάμενος ἐὰν οἷός τε ᾖ, καὶ λαγάνου πολλῷ θερμῷ. ἐὰν δὲ μή, ἀλλὰ λουσάμενος. ὁκόταν δὲ αἱ πέντε ἡμέραι παρέλθωσιν, τροφίοις νήστις πινέτω [17] ἐν μελικράτῳ ἢ οἰνομέλιτι ὀπτοῦ σιλφίου ὁκόσον ὄγδοον. καὶ σκόροδον πρωΐτατα, ἢ ῥαφανίδας νήστις. καὶ ἄκρητον οἶνον ὑπερῥοφάτω μέλανα, ἢ λευκὸν αὐστηρόν. πινέτω δὲ καὶ ὅτι σίτου, καὶ μὴ ὄπτον. σιτίοισι δὲ ξηροῖσι καὶ κρεασὶ κωφοῖσι χρεέσθω ἑφθοῖσιν, ἐὰν δὲ ῥῖγος καὶ ὁ πυρετὸς μὴ ὑπολαμβάνῃ. οὗτος ἐὰν ἀπὸ τοῦδε ἐγχύματος καθαρθῇ μᾶλλον, ἐὰν δὲ μὴ ἄνω αὐτὸν καθαίρειν ἐλλεβόρῳ. μετὰ δὲ τὸν καθαρσιν, ἡμέρῃσι ἑφδομαίοισι δύο πυελία ἐκρεφέειν, μέλι προσχέας.

οἶνον

οἶνον ὃ ἂν αὐτῷ πίνειν ὑδαρέα. [18] ἐὰν δὲ μὴ κατ' ἀρχὰς τοῦτο γένηται θεραπεύσῃ, παχύνας αὐτῷ γάλακτι, καῦσαι καὶ σῆθαι καὶ ὃ μεταφρενιον. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τῆς νούσου ἀπαλλαγείη. ἐὰν δὲ μὴ καθῇ ξυμπαραμένει καὶ οὐ μάλα ἐκλείπει, ἀλλ' ἕως γήρεως παραμένει. πολλάκις δ' ἂν σωθῇ παρὰ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας πρὸς τὰς ἑβδομήκοντα ἀποθνήσκει. ἀλλὰ γένεια πολλῆς ὕλης μάλιστα μιγνύμενα. καὶ ὄρρον καὶ γάλα τιθῶν πινέτω βοὸς, καὶ αἰγὸς, καὶ ὄνειον, καὶ ἱππείου. οὕτω γὰρ ἂν ῥᾷστα διάγοι. ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή. ἐὰν πλεύμονι ἀπὸ ἐρυσιπέλατος οἴδησιν. τόδε δ' οἴδημα μάλιστα ἀπὸ αἵματος γίνεται, ὅταν ἐς ἑαυτὸν ὁ πλεύμων ἑλκύσῃ αἷμα καὶ ἔχῃ αὐαλέον. ὃ δὲ νοῦσημα θέρεος ἐν ὥρῃ μάλιστα γίνεται. τάδε δῆλα ἀπ' αὐτοῦ πάσχει. βὴξ ἐμπίπτει ξηρή. καὶ ῥῖγος. καὶ πυρετὸς, καὶ ὀρθοπνοίη. καὶ ὁ πόνος ἰσχυρὸς ἐν τοῖσι στήθεσι. [19] καὶ τὰς ῥῖνας ἀνοίγει, ὥς ἵππος δρασμόν. καὶ τιθῶν γλῶτταν ἔξαφνα, ὡς κύων, θέρεος ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῷ ἐν τῷ κοιλίᾳ καταμένοντος. καὶ οἴδημα κατέχει τὰ στήθεα, καὶ φλέγεται θερμασίης. καὶ ἐρύθημα ἐν τῇ ὄψει. καὶ καπνιὴν φέρει ἐν τῷ σώματι. καὶ ὑπὸ τῶν πόνων καταπεσεῖσθαι οὐ δύναται, ἀλλ' ἀνάγκη ἑαυτὸν ῥίπτειν ἔνθεν καὶ ἔνθεν. οὗτος ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι θνήσκει. πλεύμονι καταρχὰς ὀκτάτῳ ὧδε ἔχῃ, ἴασθαι. ἐν νούσοισι ψύχοντι μὲν τὸ σῶμα, ἐν ὕδατι ψυχρῷ βάπτων σύτλα καὶ τῷ σώματι ὑπτιάζειν, μάλιστα μὲν πόνον νέον. ἢ ῥάκια βάπτων ἐν ψυχρῷ ὕδατι καὶ σκληρίων μὲν οὕτω ῥίπτειν, ἐᾶν δὲ μὴ, χέραμον ἐν τῇ γῇ ψυχρὴν καταπλάσσειν. καὶ ἐν τῇ αἰθρίῃ κεῖσθαι. [21] οὕτω γὰρ ἂν ὑγιέστατοι, πολλάκις δ' ἂν φυγὴ γένοιτο ἑπτὰ ἡμέρας. ὀκτάτῳ δὲ αἱ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι, καὶ ἡ ὀδύνη παρόσχῃ, χρίειν ἐλαίῳ ὃ ποιέον μέρος ἔσω. καὶ χλιάσματα μάλιστα παρέχειν τὰ αὐτά, ἃ καὶ τῇ πλευρίτιδι. καὶ πίσαν αὐτὸν ἐς ὑποκάθαρσιν τοῦ τοῦ πεπτόλιου, ἐκ τῆς μυρσίνου, καὶ τῶν κόκκου τῶν κνιδίου. καὶ μύττιλον καθαρὸν, φακῆς πτυελίον δοὺς ὄφαι ῥοφῆσαι, πινέτω δὲ ὕδωρ. τῇ δευτεραίῃ, λούσας αὐτὸν πολλῷ ἐκ θερμῷ πλείω τῆς κεφαλῆς. ἔπειτα πίσαν οἰνήμυον ἐν μιγιπρήτῳ ἀποβρέξας. ποτοῖσι δὲ ὡς θερμοτάτοισι χρεέσθω. σιτία δ' προσφερέσθω, τὰ αὐτὰ τοῦτα, ἃ καὶ ὁ ὑπὸ τῆς πλευρίτιδος ἁλωκώς, ἐὰν μὴ πυρέσσῃ προσῇσι. κἤν τι νοῦσος χαλεπὴ καὶ παῦροι ἐκφυγαίουσιν. [22] Ἢν δ' ὀξὺς καὶ ὃ μεταφρενον αἰαφάγῃ. αἰαφρήγνυται δὲ μάλιστα ὑπὸ χαλαπωτέρης, ἐκ τάδε πάσχει. βὴξ ἰσχνὴ ὀξείη. καὶ τὸ σίαλον ἐνίοτε ἀποπτύει ὑφαιμον. ἐκ ῥῖγος ἐκ πυρετὸς ὀπτιλαμβάνει τὰ πολλὰ, καὶ ἐν τῷ στήθει, καὶ ἐν ταῖς μεταφρένοις ὀδυνὴ ὀξείη ἔνεστι. ἐκ ἐν τῷ πλευρῷ ὀδυνὴ οἵη λίθος ἐγκεῖσθαι. [23] ἐκ κενεῶν δ' ὑπὸ τὴν ὀδύνην ὀφθαλμοφλεγμασίης, ὡς εἰ βελόνη διὰ κενεῶν διήκοι. ὅταν ὀκτάτῳ ὧδε ἔχῃ, προσχρῆμα γάλακτι πιεῖν παῦσαι τὰ στήθεα, ἐκ τὸ μεταφρενον. ἐκ ὅταν τάχιστα ὑγιὴς ἔσται. τὸ δὲ λοιπὸν ἡσυχάζων τῷ σώματι μάλιστα ὀφελήσῃ. ἐὰν γὰρ τι πονήσῃ ἢ ὁπωσοῦν ἅμαξαν αἴρας, ἢ ἐφ' ἵππον, ἢ τοῖς ὠμοισιν ὑπαΐξῃ ταλαιπωρήσῃ. κινδυνεύσει πάλιν ὑποδραμεῖσαν ἡ νοῦσος. καὶ ἐὰν γένηται, κίνδυνος ὀφθαλμοῦσαι. τὸ γὰρ νούσημα ὑποστρέφει, μᾶλλον πρόσθεν ἢ καταρχὰς, ἐὰν δὲ μὴ κακωθῇ, τοῖσιν αὐτοῖσιν αὖθις ἰήσῃ οἷσι καὶ τὸ πρῶτον, ῥοφήμασι καὶ ποτήμασι ἐκ σιτίοισι. τὸ δὲ ξύμπαν ἡσυχίην ἔχοντα βιωτέον τοῖσιν ὑπτιηδείοισιν. ἐὰν γὰρ οὕτω μιγεισθῇ, τάχιστα ὑγιὴς ἔσται. ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή. Ἢν ἐν πλευρῷ φῦμα φύηται ἐκ ἔμπυον γένηται, τάδε πάσχει. ῥῖγος ἔχει ἐκ πυρετὸς:

& vinum idem aquosum bibat. Quòd si per initia morbi curationi non adfueris, vbi cum lacte crassiorem reddideris, in pectore & dorso inurito; sic enim præcipuè morbo liberari poterit. At nisi vstus fuerit, permanet, neque ferè deserit, sed ad senium vsq; perseuerat, plerunq; verò ad mortem vsq; comitatur, nisi primis quadraginta diebus intereat. Verùm quàm maxima diligentia opus est, & serum ac lac bubulum, caprinum, asininum & equinum, si tempus ferat, bibat. Sic enim facillimè vitam degere poterit. Hic autem morbus difficilis est. Si pulmo ex erysipelate in tumorem sublatus fuerit, qui tumor potissimũ ex sanguine oritur, cùm pulmo attractum ad se sanguinem receperit ac continuerit. Hic autem morbus potissimum æstatis tempore contingit. Hæc igitur ex eo patitur, tussis sicca accidit, rigor, febris, & erectæ ceruicis spiratio, dolor vehemens in pectore, nares nõ aliter quàm equus ex cursu aperit, linguamq; vti canis æstate animæ ardore incensus exerit; tumor pectus occupat, vox parua, rubor in facie, pruritus totó corpore, præ dolore decubitum ferre non potest, sed præ anxietudine seipsum difficit. Hic intra diem septimum perit. Per initia tamen cùm sic habuerit his curandus est. Betis aqua frigida imbutis & corpori adhibitis, corpus quidem refrigerato, recenti præcipuè dolore, aut lintea aqua frigida intincta & expressa admoueto. Et si quidem sic melius habuerit, satis est. Sin minùs, terram figulinam frigidâ ex cataplasmate imponito, & sub dio dormiat. Hoc enim modo curatus, crebrò septimum diem euadet. Cùm verò septem dies præterierint, & perseuerauerit dolor, dolentem intus partem oleo linito, eademq; præcipuè tepefactoria quæ in morbo laterali adhibeto. Et potionem ei ex peplio, & peplo, & grano cnidio, ad purgationem propinato. A purgatione lenticulæ acetabulum sorbendum dato, & aquam bibat. Postero verò die ipsum multa calida, capite excepto, lauato, deinde origanum aqua mulsa maceratum propinato, potionibusq; quàm calidissimis vtatur. Cibi iidem qui morbo laterali correpto exhibeantur, nisi febris detineat. Hic morbus grauis & ex quo pauci euadunt. Si pectus & dorsum diruptra fuerint, disrumpuntur autem potissimum ex vehementi labore, hæc ei contingunt. Tussis acuta detinet, interdum subcruentum sputum expuit, crebrò rigor & febris inuadit, in pectore & dorso dolor est acutus, lateri lapis incumbere videtur, & à dolore vsque stimulatur, non secus ac si quis acu pungat. Hunc cùm sic habuerit, confestim lacte impinguatum, in pectore & dorso inurito, & sic citissimè sanus erit. In reliquo verò quieto maximè corpore viuat. Si quid enim laborarit, aut in currum, aut in equum adscenderit, aut humeros oneri suppositos fatigarit, periculum erit ne rursus morbus reuertatur. Quod si contingat, periculum est ne corrumpatur. Morbus enim reuersionem faciens magis quàm ab initio vrget. At si vstus non fuerit, iisdem sorbitionibus, potibus & cibis quibus purulentum curato. Ad summum, quietem agens accommodatis cibis vescatur. Sic enim curatus citissimè conualescet. Morbus autem grauis est. Si in latere tuberculum oriatur, & purulentus euadat æger, hæc patitur. Rigor, febris,

& tussis ficca multos dies detinet, latus dolet, dolorque ad mammam, iugulum & scoptula operta impetu fertur. Hic cùm sic habuerit, primis decem diebus sorbitionibus vtatur, ptisanæ cremore percocto, affuso melle, vbi sorbitio cocta fuerit. Vino verò vtatur albo, dulci, aut austero, aut aquoso. Et crebrò vinum sorbentem expuere iubeto, somnumque donec vndecim dies præterierint, prohibeto. Post quos dies cibis quàm maximè paucis vtatur, carnibus catulinis aut gallinaceis calidis ex iusculo probè apparatis, & iusculum sorbeat. Sorbitionibus ante cibum vtatur, neq; sitiat quoad latus suppuratum euaserit. Suppuratur autem ferè diebus quadraginta aut paulò ante. Suppuratum latus dignoscas vbi neq; pus expuerit, neq; vomitione reiecerit. Hunc cum sic habuerit, vbicunq; tumor de se significationem ediderit, secato aut inurito, deinde pus paulatim emittito, & postquam exhauseris, linamentum ex lino crudo imponito, quo postridie rursus educto, pus sensim exhaurito, mox linamento indito, rursus tertio die cæterisque diebus, bis die donec exiccatum fuerit extrahito. Et cibos & opsonia cùm receperit exhibeto, parum non multum, siue vinum, siue aquam, bibat. Origanum verò tenellum quàm plurimum melle intinctum edat. Quòd si tenellum non habeat, sed siccum, tritum & melle admixto læuigatum quàm plurimũ exhibeto. Frigus non sentiat, balneis lauet, & molliter dormiat. Hunc morbum si sic curaueris, citissimè sanaueris. Cùm verò sanus euaserit, frigus, caloré & solem vitet, & modicis deambulationibus vtatur post cibum, vt ne corpus lassitudine teneatur. Quæ cùm fecerit conualescit. Ex his morbis quibus vstionem adhibueris, statim post vstionem porrum multum tritum loco inusto ex cataplasmate imponito, & diem vnum sinito. Tabis tres sunt species. Prima ipsa quidem ex pituita oritur, cùm caput pituita plenum morbo affectum fuerit, & calor intus subortus fuerit, in capite pituita computrescit, vt quæ moueri nequeat, vt secedat. Deinde cùm crassiores venulæ redditæ fuerint, computrefactæ & supra modum impletæ, fluxio in pulmonem contingit, quam vbi pulmo susceperit, confestim morbo afficitur, cùm à pituita salsa & putrida mordeatur. Hæc igitur patitur. Febris lenta initio inuadit, & rigor, & pectoris ac dorsi dolor, interdum verò vehemens tussis vrget, & sputum copiosum, liquidum & salsum expuit. Et hæc quidem per morbi exordia contingunt, in progressu verò totum corpus extenuatur, exceptis cruribus. Hæc autem intumescunt, & pedes vngues; contrahuntur, ab humeris extenuatur & debilitatur, Fauces sono implentur, & velut per arundinem sibilum reddunt, sitis vehemens per totum morbum vexat, multaq; mouendi impotentia corpus occupat. Hic vbi ad hunc habuerit modum, intra annum mala tabe perit. Quàm maxima autem cura adhibenda est, vt vires reficiantur. Primùm quidem veratrum propinandum, & per inferiora purgandum epithymo, aut peplio, aut grano cnidio, aut tithymalide. Eaque quater in anno exhibenda sunt, bis sursum, bis deorsum.

καὶ βηξὶ ξηρῇ, πολλὰς ἡμέρας, καὶ δηχέϊ. ὃ πλευρόν. καὶ ἐς τ' ἰσχίον. καὶ ἐς τὴν κληῖδα, καὶ ἐς τὰς ὠμοπλάτας, ὀδυνᾶται δ' αἰσθάνεται. οὕτως ὅταν οὕτως ἔχῃ ἐν μὲν τῇσι πρώτῃσιν ἡμέρῃσι δέκα, ῥοφήμασι χρεέσθω. πτισάνης χυλῷ καθέψῳ, μέλι προσχέων, ὁκόταν ἑφθὸν ᾖ τὸ ῥόφημα ᾖ. οἶνον δὲ χρεέσθω λευκῷ, γλυκεῖ, ἢ αὐστηρῷ, ἢ ὕδατος. ἐπὶ ῥοφέοντα πλεονάκις μὲν οἴνου, ἐκπτύειν κελεύειν. καὶ τὸ ὕπνου κωλύειν, ἔστ' ἂν αἱ ἑνδεκα ἡμέραι παρέλθωσιν, μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας, σιτίοισιν ὀλίγοισιν ὡς μάλιστα χρεέσθω. κρέασι σκυλακείοισιν, ἢ ἀλεκτρυονίοισι θερμοῖσι. διαζωμοῦσθαι δὲ χρὴ καλῶς, καὶ ⟨Ψ⟩ ζωμὸν ῥοφέτω. καὶ τοῖσι ῥοφήμασι προσθέτην χρεέσθω τὸ σίκυον. καὶ μὴ διψήτω, ἕως ἂν ἔμπυον γένηται τὸ πλευρόν. πύσκεται δὲ μάλιστα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἢ ὀλίγῳ πρόσθεν. τὸν δὲ γνώσῃ, ὁκόταν ἔμπυον γένηται τὸ πλευρόν. πῦον γὰρ οὐκ ἀποπτύεται, οὐδ' ἀνίεται. τὸν δὲ ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ὅκου ἂν ἀποσημήνῃ τὸ οἴδημα, ταμέειν ἢ καίειν. ἔπειτα, ἀφιέναι τὸ πῦον κατ' ὀλίγον, καὶ ἐπειδὰν ἀπορύσῃς, μοῦσαν καθιέναι ὠμολίνου. καὶ αὖθις τῇ ὑστεραίῃ ἑλκῶσαι, ἀπαρύσαι κατ' ὀλίγον τὸ πύον. ἔπειτα, μοτῶσαι. καὶ αὖθις τῇ τρίτῃ, καὶ τῇσιν ἄλλῃσιν ἡμέρῃσι, δὶς τῆς ἡμέρης ἀπαρύειν, ἕως ἂν ξηρανθῇ. διδόναι δὲ καὶ σιτία καὶ ὄψα, ὁκόταν προσθῆται. καὶ πινέτω ὀλίγον μὲν πολλόν, ἐών τε οἶνον, ἐών τε ὕδωρ. προσχέτω δὲ καὶ τῆς ὀρειγάνου τῆς ἀπαλῆς, ὡς πλεῖστον ἐς μέλι ἀποβάπτων. ἐὰν δὲ μὴ ἀπαλὸν ἔχῃ, ἀλλ' αὖον λεπτὸν ποιήσας ἐς τὸ μέλι τρίβειν διδόναι ὡς πλείστῳ. καὶ μὴ ἐρίζειν. καὶ τοῖσι λουτροῖσι λούειν. καὶ μαλθακῶς κοιμᾶσθαι. οὕτω ταύτην τὴν νοῦσον θεραπεύων, ταχέως αὖ ὑγιέα ποιήσας. ὁκόταν δὲ ὑγιὴς γένηται, φυλασσέσθω τὸ ψῦχος, τὸ θάλπος, ⟨Ψ⟩ ἥλιον. καὶ τοῖσι προπάτοισιν ὀλίγοισι χρεέσθω, μετὰ τὸ σῖτον, ὅκως ἂν μὴ κόπος λάβῃ τὸ σῶμα. ταῦτα ποιέων, ὑγιὴς ἔσῃ. τούτων δὲ νούσων αἴ μὲν ἕλκεα ποιέουσαι, ἐκ τοῦ καύματος προσάσαι πέψας πολλὰ καὶ καθαρὰ πάσχειν βύθιος μετὰ τὴν καῦσιν, καὶ καθαλιμπάνει μέλαν ἡμέρῃ. Τροφὴ δὲ ἔστω φλίσιες. πρόσφατον αὖτη μὲν γὰρ ἀπὸ φλέγματος, ἐπειδὴ ἡ κεφαλὴ φλέγματος πλησθεῖσα, νοῦσον ἐνέβαλε θερμὴν ἐγγενέσθαι, συνέπεσε τὸ φλέγμα ἐν τῇ κεφαλῇ, ἅτε οὐ δυνάμενον κινέεσθαι, ὥστε ἐκπυρῆσαι. ἔπειτα ὁκόταν παχυνθῇ καὶ συναπῇ ἐς τὰ φλέβια, ῥοῦμα ποιεῖ ⟨Ψ⟩ πλεῖστον ἐνέγκαν. ἐς ὃ πλεῖστον ὁκόταν ἀναλωθῇ, νοσέει τὸ δάκρυμα, ἅτε δακνόμενος ὑπὸ τοῦ φλέγματος, ὀξὺ κοῦφον ἐόντος καὶ θερμόν, ταῦτα ἐοῦσα πάσχει. πυρετὸς ἄρχεται βληχρὸς ὑπολαμβάνειν, ἐς ῥῖγος, καὶ πόνος τὰ σπλάγχνα, καὶ τὸ μετάφρενον. σίλοτε δὲ βηξὶ πιέζει ὀξείῃ. καὶ ἀποπτύει τὸ σιάλον, παχύν, καὶ ὑγρόν, ἐς ἁλμυρόν. ταῦτα μὲν καταρχὰς τῆς νούσου πάσχει. προϊούσης δὲ τότε γύον λεπτύνεται, πλὴν τῶν σκελέων. ταῦτα δὲ οἰδέει. καὶ ⟨Ψ⟩ πόδες, καὶ ⟨Ψ⟩ ὄνυχες ἕλκονται. ὀκνὸς δὲ τῶν ὤμων λεπτός, καὶ ἀσθενής. ὁ φάρυγξ, ὡς χόου πίμπλαται. καὶ συρίζει ὡς διὰ καλάμου. καὶ διψῇ ἰσχυρῶς διὰ πάντος τοῦ νοσήματος. καὶ ἀκρασίη πολλὴ τὸ σῶμα ἔχει. ὀστᾶ ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ὀνίαυτον φθινήσιμος φαῦλος θνήσκει. μελετᾶν δὲ χρὴ ὡς μάλιστα καὶ ἀνακομίζειν. πρῶτον μὲν πᾶσαι ἑλλέβορον. κάτω δὲ ὁκόσαι θῆραι ὑπάγουσιν. ἢ περὶ λίνου. ἢ ταῖς κάκκῃ ταῖς κνιδίῃ. ἢ τῇ διθυμαλίδι. ταύτῃ χρὴ τετράκις τὸν ὀνίαυτον δοῦναι, ἄνω δὶς, κάτω δὶς.

διδόναι

διδόναι· ἢ καὶ ὄνου γάλα ἐφθὸν ἐς ὑποκάθαρσιν, ἢ βόειον· ἢ αἰγεῖον. πινέτω δὲ καὶ ὠμὸν τὸ βόειον γάλα, τέταρτον μέρος μελικράτου ξυμμίσγων, πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ξυμπαραμίσγων καὶ τὸ ὀρίγανον. τῷ δὲ κεφαλῇ αὐτοῦ πρόσθεν καθαίρειν, πρὸς τὰς ῥῖνας προσπτὰς φάρμακον. σιτία δὲ ᾗ ἂν ὄψα διδόναι μήτε λιπαρά, μήτε κνησώδεα, μήτε λίαν δριμέα. τὸ μὲν ἐσιὸν σῶμα, τοῦτο ποιέειν δεῖ. καὶ περιπάτοισι χρέεσθαι πρὸς τὰ σιτία τὸ μὲν ἐσιὸν μὴ ῥιγοῦν. τὸν δὲ χειμῶνα, παραπυρίδιον οἶνον πίνειν τὸν ὀλιγιστον καὶ ἥδιστον, ὀλίγον δέ. κεφαλὴν δοκέειν δεῖν πρὸς τὸ φάρμακον πυρίσσειν, καὶ οὕτω δοῦναι τὸ φάρμακον. ἐὰν δὲ μὴ βάλῃ δοῦναι, πυρίσας, ἔμετον ἐκ τῶν σιτίων κατὰ μηχανὴν ποιήσασθαι, ὡς πρόσθεν γέγραπται. οὕτω δὲ ξυμφέρουσι, περιπάτοισι χρέεσθαι, ἐὰν δὲ μὴ ξυμφέρωσιν, ἡσυχάζειν ὡς μάλιστα τὸ σῶμα. οὕτω μὲν οὖν μετρίως νοῦσος ῥηϊστα ἂν λήξειε καὶ τὸν νοσήσαντα, ἢ δὲ νοῦσος θανασίμη, ἢν παύσῃσι τοιῷδε διαφυλάσσουσι. Φθίσις δευτέρη. Γίνεται δὲ ἀπὸ παλαιπωρίης. καὶ αὕτη ἡ πάθη ὡς ἐπιπολαιοτέρη, ἢ ὁ πρόσθεν. ἢ δὲ νοῦσος διαπαύει αὖτις μᾶλλον τῆς πρότερης. καὶ τὸ πτέρεος αἴσιον. ὃ δὲ σάλον ἀποπτύει, παχύτερον μὲν τοῦ πρόσθεν. καὶ βηξὶ πιέζει μάλιστα τοὺς πρεσβύτας, καὶ ὁ πόνος ἰσχυρότερος ἐν τοῖσι στήθεσι. καὶ δοκέει οἷον ὥσπερ λίθος ἐν αὐτοῖσιν ἐγκεῖσθαι. πονέει δὲ καὶ τὸ μεταφρένιον. καὶ ἡ χροιὴ διάγρης αὐτέου ἐστί. καὶ ἢν τι ποιήσῃ, φύσιν καὶ ἄδημα ἴσχει. ἔστι δὲ ἐν ταύτῃ τῇ νούσῳ, ἐν τρισὶν ἔτεσι μάλιστα διῆκαι. μελετᾶν δὲ χρὴ τοῖσιν αὐτοῖσιν, οἷσι καὶ τὸν πρόσθεν. αὕτη ἡ νοῦσος προσέχει τοῖσι πολλοῖσι, μέχρι τριῶν ἐτέων, ἀλλ' ἀποθνήσκουσιν. ἡ γὰρ νοῦσος χαλεπή. Φθίσις τρίτη. Ὑπὸ ταύτης, τάδε πάσχει, ὁ μυελὸς αὐτέου ὁ νωτιαῖος, αἵματός τε μεστὸς γίγνεται. φθίνει δὲ ὁμοίως καὶ ἀπὸ τῶν χειλέων φλεβῶν. ὅταν δὲ φλέγματος ὑδρωποειδέος ἐμπίπλανται καὶ χολῆς. πάσχουσι δὲ καὶ αὐτά, ἀφ' ἑκατέρων αἱ φθίνει. καὶ ὁ ἄνθρωπος δίχρους μᾶλλον γίγνεται καὶ ὑποσιδαλέος. καὶ τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπόπυα, ὠχρά. καὶ αἱ φλέβες αἱ ἐν τῷ σώματι, ὠχραὶ διατέτανται. ἔπειτα δὲ σφόδρα ἐρυθραί. μάλιστα δὲ δῆλα, αἱ ὑπὸ τῆσι μασχάλῃσι. καὶ ἀποπτύει ὠχρά, καὶ ὅταν αὐτέῳ ὑπτίῳ, πίνηται, καὶ βῆξαι οὐ δύναται ἐνίοτε βουλόμενος. ἐνίοτε δὲ ὑπὸ τοῦ πτίγματος καὶ τῆς προθυμίης τοῦ βήσσειν, ἀθρόον ἤμεσε χολήν. ποτὲ δὲ λάπτει. πολλάκις δὲ, καὶ τὰ σιτία, ὅταν φάγῃ. καὶ ὁκόταν ἀπεμέσῃ, δοκέει κουφότερος εἶναι. ἔστι δὲ αὖτις ὀλίγον χρόνον διαλιπών, ὑπὸ τοῖσιν αὐτοῖσι πόνοισι κάμνειν. ἔστι καὶ φθέγγεται ὀξύτερον ἢ ὑγιαίνων. καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς διαπαύων ἐπιλαμβάνει ἱδρώσης. τοῦτον ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι, καὶ πόνοισι, καὶ φαρμάκοισι, καὶ τοῖσιν ἄλλοισι πᾶσι μελετᾶν, ὥσπερ τὸν πρόσθεν. ἡ δὲ νοῦσος διαφέρει μάλιστα ὑπὲρ νέα ἔτεα, ἔπειτα διαφέρει φθινερόμυος. παύεται δὲ φυλαξάμενόν τις αὐτήν. χαλεπὴ γὰρ ἡ νοῦσος. ἢν δὲ βούλῃ, τόνδε ἰῆσθαι αὐτόν. πρῶτα μὲν πυρίσαι. καὶ ὁκόταν πυρισθῇ, τῇ ὑστεραίῃ δοῦναι αὐτῷ πιεῖν, μελίκρητον ἡμίχοον καὶ ὄξος προσχέαι ὀλίγον. καὶ κέλευε ἀπιδόντα τοῦτο πιεῖν. ἔπειτα τὴν ἰσχάδων ἀμφίεσαι αὐτόν, πολλὰ καὶ ὡς πλεῖστον χρόνον. ἢν δὲ μὴ ἀνέχηται ἀλλ' ἐξεμέσαι βούληται, ἐξεμέτω. ἢν δὲ μὴ ἔμετος ἔχῃ χρόνου ἤδη ἡμισείου, ὕπτιον ὕδατος χλιαροῦ μεγάλου κώλικα, ἐμέτου καθαρμαθμὸς περὶ

Lac etiam asininum coctum, aut bubulũ; aut caprinum, vt aliquantulum purgentur exhibeto. Lac etiã bubulum crudum, aquæ mulsæ tertia admixta parte bibat, per dies quadraginta quinq;, vnà etiam admixto origano. Eius autem caput, admoto ad nares medicamento, priùs purgato. Cibaria & opsonia neque pinguia, neq; nidorulenta, neq; valde acria exhibeto: Hæc autem morbi cõsideratione adhibita facienda, & ad cibos deambulationibus vtendum, adhibita ratione, ne frigeat. Per hyemem verò iuxta ignem mansionẽ faciat. Vinum bibat austerũ, nigrum quam vetustissimũ & suauissimũ, sed modicum. Quod si tibi videatur, ante medicamentũ fomentum admoueto, & ad hunc modum medicamentũ exhibeto. Si verò exhibere nolis, post adhibitum fomentum, vomitum ex cibis, velut ante scriptum est, promoueto. Deambulationibus, si cõferant, vtatur. Quòd si non contulerint, corpus quàm maximè quiescat. Hic ad hunc modum curatus, per morbũ facillimè deget. Morbus autẽ lethalis est, ab eoq; pauci euadunt. Tabes altera ex vehementi labore oritur. Eadem vt plurimũ quæ prior patitur. Hic verò morb⁹ priore magis intermittit, & per æstatem remittit. Sputum crassius quidem priore expuit, & tussis senes præsertim vrget, & dolor in pectore vehementior, eiq; velut lapis incumbere videtur. Dolor etiã dorsum occupat, eiusq; color nimio humore permadescit, & si quid laborarit, flatus & anhelatio detinet. Hic ex hoc morbo in tribus ferè annis moritur. Iisdem verò quibus etiam priorem curato. Hic morbus multis ad tres annos perseuerat, verùm moriuntur; est enim grauis morbus. Tabes tertia, ex qua hæc contingunt. Eius spinalis medulla sanguine plena existit. Tabescit etiam eodem modo à venis cauis, quæ pituita aquæ speciem referente, & bile implentur. Eadem autem patiuntur ex quibuscunque tabes contingat. Homo confestim niger & subtumidus euadit, partes sub oculis caue (ὑπόπυα dictæ) pallidæ sunt venæq; per corpus distentæ pallidè, quædam verò valde rubræ sunt, præsertim tamẽ manifestæ apparent sub axillis, pallidum expuit, cumq; ei ingruit, suffocatur, interdumq; cùm tussire vult, nõ potest, interdum verò ex strangulatu & tussiendi cupiditate copiosam bilem euomit, quandoq; etiam pituitam, plærunq; verò etiam cibos cùm comederit. Cumq; vomuerit, leuior videtur, deinde rursus pauco interiecto tempore, iisdem affligitur doloribus. Hic acutiùs quàm cùm sanus esset loquitur, rigor & febris cum intermissione & sudore inuadit. Hunc cùm ad hunc modum habuerit, cibis, sorbitionibus, potionibus, medicamentis, cæteris; omnibus quibus priores curato. Hic autẽ morbus ferè annos nouem perdurat, deinde contabescens perfert, pauci verò ex eo euadunt, cùm sit grauis morbus. Quòd si voles eum hunc in modum curato. Primùm quidem fomentum adhibeto, eoq; adhibito, postridie aquæ mulsæ semi congium, pauco aceto affuso potui exhibeto, idq; vnico spiritu bibere iubeto. Deinde multis eum strangulis diutissimè conuoluito. Quòd si nõ perferat, sed vomere velit, euomat. Si verò post aliquod tẽpus vomitus non detineat, aquæ tepidæ magno calice insuper ebibito, ex leui per pennam attrectatione vomat:

A vomitu cùm bene habuerit, per hunc diem quiescat. Cœnæ tempore, mazam paucā in cœna sumat, sallamento & porro pro opsonio vtatur, quæ quàm plurima edat, vinumq; dulce bibat. Reliquo verò tẽpore toto die statim prima luce multa calida lauet, & post balneum frigus vitet, verùm decumbens diutissimè dormiat. Expergefactus à somno, eo die viginti stadia, vt minimum, obambulet. Reliquis autẽ diebus, alia quinq; superiecta stadia ambulet, quotidie addens, donec ad centum stadia peruenerit. Aluum autem in die aliquantulum purgare oportet, betæ & brassicæ succis vtrisque separatim coctis, ita vt vtriusque congio percolato, deinde admixto adipis ex renibus libræ quadrante & simul cocto, amborum coctionem diuidas, & vbi bibere volet, ad brassicæ quidem succum salem adiicias, ad betæ verò succum mel affundas. Licet autem separatim vtrunque bibere, aut melle ad alterum poculum affuso, bibere, ad alterum verò sale iniecto. Totum autem succum ebibere oportet. & hæc quidem triginta diebus facere. Mense autem secundo panem edat, & carnes suillas pingues coctas, aliud verò nihil. Vinum album austerum bibat, & ante cœnam non minùs quàm triginta stadia deambulet. Post cœnam verò, decem, neque frigeat, verùm vestibus cooperiatur. Quæ si fecerit, faciliùs morbum feret. At tertio mense cyceonem florulentum bibat, apij radices, anethum, rutam, mentham, coriandrum, papauer tenerum, ocimum, lentem, & mali punici dulcis ac vinosi succum. Sit autem dulcis duplum, & vtriusque succi simul heminæ dimidium, ac vini nigri suauis, austeri, heminæ dimidium, aquæ etiam hemina dimidia. Deinde flores leuiter tritos hoc permixto diluito, & in calicem infundito, postea iniecto farinæ acetabulo, & polentæ æquali mensura, caseique caprini veteris pari orobis portione, hæc simul commixta ebibat. Postea pauco tempore interiecto, panem in prandio sumat, & pro opsonio torpedinis frustulum, aut squatinæ, aut galei, aut raiæ. Et carnes suillas coctas edat, & quàm maximè quietem agendo crassiorem sese reddat, ac decimo quoque die sibi ipse placidè fomentum adhibeat. Quarto autem mẽse quinto quoque die leuiter foueatur, & quàm plurimum opsonium edat. Pro opsonio vtatur caseis & paucis carnibus ouillis coctis. Stadia velut ante dictum est, deambulet. Primo verò quarti mensis die, decem stadia ambulet, additione quotidie facta, donec ad stadia octoginta perueniat. Et per diem octoginta obambulet, ante cœnam triginta, post cœnam viginti, mane triginta. Reliquo tempore maza & pane victitet, vtraque comedens. Pro opsonio habeat pisces cartilaginei generis, & carnes omnes, præter bubulam & porcinam edat. Piscibus his abstineat, mugile, anguilla, & melanuro. Torpedinem autem edat, squatinam, raiam, galeum, pastinacam & ranas, præterea nullos. Quòd si hæc tibi innoxia videantur, cyceonem etiam bibat, posteaque cùm dormiturus est, vini nigri, suauis & veteris duarum heminarum calicem, & per diem eodem vino in cibo vtatur.

ὀκτάτῳ δὲ ἀπεμέσῃ ὥστε καλῶς ἔχειν, ἡσυχίην ἐχέτω ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι. ὀκτάτῳ δὲ ὥρη δείπνου ἤ, δειπνεέτω μάζῃ ὀλίγῃ. καὶ ὄψον ἐχέτω, τάριχος καὶ τρῶγα. τῷ δὲ ἑβδόμῳ ὡς πλῆσα. οἶνον δὲ πινέτω γλυκύν. τὸ δὲ λοιπὸν χρόνον, λουέσθω πᾶσαν ἡμέρην ἅμα ἕωθεν θερμῷ πολλῷ. καὶ μὴ ὁ λουτρὸν, φυλάσσειν χρὴ ὡς μὴ ῥιγώσῃ, ἀλλὰ καταψυχέτω, ὑδάτεω ὡς πλῆσον χρόνον. ὁκόταν δὲ ἀναξῇ ὕδωρ, πωλείσθω τὰ ἁδύοσμα ἐπ' ἴσοισι τοῖσι τὰ θέρμα καταψύχουσιν, ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ. τῇσι δ' ἑξῆς ἡμέρῃσι, πέντε σταδίους ἐπὶ πλέον τῶν ἑξήκοντα βαδιζέτω. ἑκάστης ἡμέρης προσιθείς, ἄχρις οὗ ἀφίκηται ἐς τοὺς ἑκατὸν σταδίους. τὸν δὲ κοιλίην ὑποκαθαίρῃ δι' ὀξυκράτου, ἢ ἀπὸ κεφαλῆς, χοᾶς ἑκάτερα ἑφύσας, ἀπιέσθω χρέα ἑκατέρου. εἶτα ζυμίξας ἅμα, σωφλεῖν δ' ἑκάτερον, τὸ ἀπὸ τῶν νεφρῶν τεταρτημόριον μιᾶς ἐν ἀμφοτέρησιν ἑψεῖν διελών. ὁκόταν δὲ μέλλῃ πίεσθαι πρὸς μὲν τῆς κεφαλῆς χυλόν, ἅλας προσβαλέσθω· πρὸς δὲ τῶν τευτλίων, μέλι προσχέων. ἕξον δὲ χοᾶς ἑκάτερον πίνειν, ἢ μὴ πλέγχεας πρὸ τοῦ ἑτέρου κύλικας, πίνειν. πρὸ δὲ τοῦ ἑτέρου, ἅλας. ὑπιέναι δὲ χρὴ πάμπαν χυλόν. τοῦτο μὲν ποιέειν χρὴ τεσσεράκοντα ἡμέρας. τῇ δὲ δευτέρῃ μηνί, ἐσθιέτω ἄρτον καὶ κρέα πίονα ὑός, ἑφθά. σήπεσθαι δὲ μηδέν. οἶνον δὲ πινέτω λευκόν, αὐστηρόν. καὶ ὁδὸν ὁδοιπορεέτω, μὴ ἐλάσσω σταδίων τεσσεράκοντα, πρὸ τοῦ δείπνου. μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον, δέκα. καὶ μὴ ῥιγούτω ἀλλ' ἐσκεπάσθω. τοῦτο μὲν ποιέειν, ῥηΐτερον οἵσει τὸν νοῦσον. τῇ δὲ τρίτῳ μηνί. κυκεῶνα ἀνθινὸν πινέτω. σελίνου ῥίζας, καὶ ἄνηθον, καὶ πήγανον, καὶ μίνθην, καὶ κοριάνον, καὶ μήκωνας ἁπαλάς. καὶ ὤκιμον. καὶ φακόν. καὶ ῥοιῆς γλυκείης, καὶ οἰνάδος χυλόν. εἰ δὲ χρὴ τὰς γλυκείας, δίτροπους. εἰ δὲ χρὴ καὶ τὸ χυλοῦ ξυὸν ἀμφοτέρων ἡμικοτύλιον, καὶ οἴνου μέλανος ἡδέος αὐστηροῦ ἡμικοτύλιον, καὶ ὕδατος κοτύλης ἥμισυ. ἔπειτα ἄλευρα τρίψας λεπτὰ, διΐσας οὕτω τῷ κεκραμένῳ, καὶ ἐγχέας ἐς κύλικα. ἔπειτα ὑποβαλὼν ἀλθυσσοῦ ὀρόβων, ὁκόσον ὀξύβαφον. καὶ ἄλφιτον ἴσον. καὶ τυροῦ παλαιοῦ αἰγείου ξέσας ὅσον ὅσον τῶν ὀρόβοισι. τοῦτο ξυγκυκήσας ἐκπίετω. ἔπειτα μελιπήτων ὀλίγην χοῖνον, ἀρισάτω ἄρτον. καὶ ὄψον ἐχέτω, τέμαχος ναρκης. ἢ ῥίνης, ἢ γαλεοῦ. ἢ βαλίδος, καὶ κρέα ὑός ἐσθιέτω ἕφθά. καὶ παχυνέτω ἑωυτὸν, ἡσυχίην ἄγων ὡς μάλιστα. καὶ πυελοῦ ἅλα δεκάτης ἡμέρης ἐς ἑωυτὸν ἡσυχῇ. τῷ δὲ τεταρτῳ μηνὶ, πυελοῦ ἅλα πεμπτάδος ἡμέρης ἀπέμα. καὶ ἐσθιέτω ὄψον ὡς πλῆσον, ὄψα δὲ χρεέσθω, τευθίσι καὶ κρέασιν ὀλίγοισιν, οἷσι ἔφθησιν. ὁδοιπορεέτω δὲ καὶ σταδίους. ὡς πρόσθεν εἴρηται. ἀρξάμενος ὁ τῷ τεταρτου μηνὸς, τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ, ἀπὸ δέκα σταδίων βαδιζέτω, καὶ καθ' ἑκάστην προσιθέτω, μέχρις αὖ αὐτῷ ὀγδοήκοντα γένωνται σταδίοι, καὶ διπατεέτω τῆς ἡμέρης, ὀγδοήκοντα σταδίους, μετὰ δὲ δεῖπνον. ἔστω ὕπνου, τεσσάκοντα. τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ χρόνου σῖτεέσθω, μάζῃ δὲ ἄρτῳ, ἐσθίων ἀμφοτέροισι. καὶ ὄψον ἐχέτω, σελάχια, καὶ κρέα δὲ πρόβεια ἐσθιέτω, πολλὰ βοήια δὲ χοιρήια. ἰητρεύων δὲ τῶν δὲ ἀπεχέσθω, κεστρέος, καὶ ἐγχέλυος καὶ μελανούρου. ἐσθιέτω δὲ ναρκέω, καὶ ῥίνεω, καὶ βαλίδος, καὶ γαλεοῦ, καὶ πτυγέος, καὶ βατεράχων. τῶν δὲ ἄλλων, μηδέν. οἷσι δὲ δοκέῃ ἀσινέα εἶναι, καὶ κυκεῶνα ἐπειδὴν θέλῃ καθευδήσων πινέτω ἀπὸ οἴνου μέλανος, ἡδέος, παλαιοῦ, δικοτύλου κύλικα. καὶ μετ' ἡμέρην, τῷ αὐτῷ οἴνῳ χρεέσθω ὅτι σιτίῳ.

καὶ

καὶ ὁδοι πορεέτω τῆς ἡμέρης, ἑκατὸν πεντήκοντα σταδίους. μετὰ δὲ δεῖπνον, ἑξήκοντα. ὄρθρου ἢ τεσσαρακόντα. οὕτως θεραπευόμενος, γίνεται ἐν ἑνιαυτῷ ὑγιής. Ἀναίνεται μυελὸς ὁ ἐκ τοῦ ῥάχεως μάλιστα, ὁκόταν τὰ φλέβια ἀποφερηχθῇ, τὰ ἐς ♏ μυελὸν τείνοντα, καὶ ἡ ἐγκεφάλου ἔφοδος. Διαφθείρεται δὲ τὸ σώματος, τάδε πάσχει καὶ νοσέει. ἀναίνεται μάλιστα καὶ ἀπὸ λαγωείης. τάδε οὖν πάσχει. ὀδυνᾶται ὀξείη ἐμπεσοῦσα αὐτῷ ἐς τὸν κεφαλέον. καὶ ἐς ♏ τράχηλον· καὶ ἐς τὸν ὀσφύν, καὶ ἐς τοὺς μῦς τῆς ὀσφύος. καὶ ἐς τὰ ἄρθρα τῶν σκελέων, ὥστε ἐνίοτε οὐ δυνᾶται ξυγκάμπτειν. καὶ ἡ κένωσις οὐ διαχωρέει, ἀλλ' ἴσχεται, καὶ δυσουρέεται. ἔστι κατ' ἀρχὰς μὲν τῆς νούσου, ἥσυχίτερον διάγει. ὁκόσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος τῇ νούσῳ ἐπομηκύνηται, πονέει ἀπονώτερα μᾶλλον. καὶ τὰ σκέλεα οἰδέει ὡς ἀπὸ ὑδέρου. καὶ ἕλκεα ἐκφλυσδιμὰ ἀπὸ τῆς ὀσφύος. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὑγιαίνεται. τὰ δὲ ἄλλα φύεται. τῶν μὲν ὁκότερα οὕτως ἔχῃ καθαρτέα τὸν κεφαλέα, τῷ ἱππομαράθου ὀπῷ, ἢ τῷ κριδίῳ κόκκῳ, πυελίζας πρόσθεν τὸ σῶμα, εὖ μάλα. τῆς δὲ ἑτέρης μετὰ τὸν καθαρσιν, πλισαίνης δύο τρυβλία ῥοφείτω μηλίνου ἀλφίτου. οἶνον δὲ λευκὸν πινέτω, μεθυσκόν, τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ὀνείου γάλακτος διδόναι αὐτῷ ἕφθου, μιγνύντα ἀλφίτου ὁκτὼ κοτύλας ὀπτῆς. ἐὰν δὲ μὴ ὄγδοον ἔχῃς, βόδον ἢ ἀμύγδαλον ἕφθον. τρία ἡμιχόα, ἀλφίτου μιγνύς. καὶ τὸν ὥρῃσι γάλακτος ποτέτω. ἐν ὀρθρίῳ καὶ γάλακτι, πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. σιλφίοισι δὲ καὶ ὄψοισι χρεέσθω, ὡς διαχωρητικωτάτοισιν. οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν μαλθακὸν μεθύσιον. ὁκόταν δὲ παχύτερος ᾖ, καυσάσας ἐντὸς ἐς τὸ ὀστέον ἐκκαιέτωσαν τῶν ἀσυνδύλων τέσσαρας ἑκάστης. καὶ ἐς ♏ μετάφρενον, δεκαπέντε ἑκατέρωθεν. καὶ ἐς ♏ αὐχένα δύο, μεταξὺ τῶν τενόντων. ἐὰν γὰρ τύχῃς καύσας, ὑγιέα ποιήσεις. ἢν δὲ νοῦσος χαλεπή. Αἱ τεσσάρες νοῦσοι αἱ ἀπὸ τῶν νεφρῶν γινόμεναι. ἀπὸ τῆς φορβῆς, τάδε πάσχει. ὀδυνᾶται ὀξείη ἐμπεσοῦσα ἐς ♏ νεφρὸν, καὶ ἐς τὸν ὀσφύν, καὶ ἐς ♏ ὄρχιν ♏ τοῦ ♏ νεφροῦ. καὶ οὐρέει πυκνά. καὶ φύσα κατ' ὀλίγον τὸ οὖρον. καὶ ἅμα τῷ οὔρῳ προσέρχεται ψάμμος. καὶ ὁκόταν ὀξὺν διὰ τῆς οὐρήθρης ἡ ψάμμος, ὀδυνᾶται παρέχει ἰσχυρὰ ἐν τῇ οὐρήθρῃ. ὁκόταν δὲ διέξουρήσῃ, ἡ ὀδυνη ἀνίησιν. ἔπειτα αὖθις ἐν τοῖσιν αὐτοῖσιν ἄλγεσι κέεται. ὁκόταν δὲ οὖρον καὶ ♏ καυλὸν ὑπὸ τῆς ὀδυνης τέλος. πολλοὶ δὲ τῶν ἰητρῶν ♎ μὴ σωιέντες τὸν νοῦσον, ὁκόταν ἴδωσι τὸν ψάμμον, δοκέουσι λιθιᾶν τὸν κύστιν. καὶ διότι μὲν οὐ ♏ νεφρὸς, λιθᾶ. αὕτη ἡ νοῦσος γίνεται ἀπὸ φλέγματος, ὁκόταν ὁ νεφρὸς ἐς ἑωυτὸν αἰεὶ λαβὼν φλέγμα, μὴ ἀείρῃ πάλιν· ἀλλ' αὐτοῦ ξυμπαρωθῇ. τοῦτο γίνεται λίθος λευκοὶ, οἷ ψάμμος. τοῦτον ὁκόταν οὕτως ἔχῃ τοῦ ὀπῷ τῆς σκαμμωνίης, ἢ αὐτῇ τῇ ῥίζῃ πυελίσας προσθέν δὲ ἄπαν τὸ σῶμα ὑποκαθαρσι. τῇ δὲ ὑστεραίῃ τῶν ἀπερεβίνθων λευκῶν χυλῷ ὑποκαθαρσι δύο χοᾶσιν, ἄλφι δὲ παρεμβαλὼν, διδόναι πίνειν. μετὰ ἡδέων ποτοῖσι καὶ βρωτοῖσι καὶ λουτροῖσι μελετᾶν, διδοὺς δὲ αὐτὰ ἃ τῶν φαρμακουμένων δίδοται φάρμακα. ὁκόταν δὲ ὁ ὀδυνη πέσῃ, λευκὸν πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ χλιάσματα προσβάλλοντα ὅπῃ πονέει μάλιστα. ὁκόταν δὲ ἀποδύσῃ καὶ ἀναπαύσῃ, ὑποκάτω τοῦτον ♏ χέσαι. ἔστι δὲ ♏ νεφρὸν. καὶ ἀζελικὸν τὸ πῦος, τὴν ψάμμον διουρηθεῖσιν ἴσασιν. ἐὰν μὲν γὰρ τμηθῇ, ἐλπὶς σωθῆναι.

Quotidie centum quinquaginta ſtadiorum iter conficiat, ante cœnam nonaginta, poſt cœnam, viginti, manè quadraginta. Hic ſic curatus per annum conualeſcit. Medulla ſpinalis potiſſimum reſiccatur, cùm venulæ quæ ad eam tendunt obſtructæ fuerint, quiq; à cerebro eſt aditus. Ob corporis autem vitium ita afficitur & ægrotat. Reſiccatur etiam maximè ex actu venereo. Hæc igitur ei contingunt. Dolor acutus in caput irruit, in ceruicem, in lumbos, & lumborum muſculos, crurumque articulos, ita vt flectere nequeat, ſtercus per aluum non demittitur, ſed ſiſtitur, & vrinam non niſi ægrè reddit. Hic per morbi quidem exordia quietiorem vitam degit. Quantò autem longiùs tempus morbo acceſſerit, tantò maior omnia dolor occupat, & crura velut ab aqua intercute intumeſcunt, vlcera ex lumbis erumpunt, & alia quidem ſaneſcunt, alia verò proueniunt. Huic ita habenti hippophaes ſucco, aut grano cnidio caput purgato, primùm probè admodum foto corpore. Veſperi verò poſt purgationem, ptiſanæ duo acetabula, melle affuſo ſorbeat, vinum album, molle bibat. Poſtridie lactis aſinini decocti, melle affuſo, heminas octo ei ebibendas porrigito. Quòd ſi aſininum deſit, bubuli aut caprini decocti tres ſemicongios affuſo melle. Et ſi anni tempus ferat, lactis potu vtatur, per quinque ac quadraginta dies, cum lacte eruum aſſumens. Cibis & opſoniis quàm maximè aluum ſubducentibus vtatur, vinum bibat album, molle,, Mendeſium. Cùm autem craſſulimus euaſerit, ad eius lumbos ex vtraque vertebrarum parte quatuor cruſtas inurito, & ad dorſum vtraque ex parte quindecim, & in ceruice inter magnos neruos, duas. Si enim vſtio probè tibi ceſſerit, ſanum reddes. Eſt autem morbus grauis. Quatuor ex renibus oriuntur morbi. In primo ſic æger affligitur, dolor acutus in renem, lumbos, & teſtem ad renis regionem irgruit, frequenter vrinam reddit, & paulatim vrina ſupprimitur, ſimulque cum ea arena egreditur, & cùm per vrinæ fiſtulam arena exit, vehementem in ea dolorem exhibet. Vbi verò cùm vrina exiit, remittit dolor, deinde rurſus iiſdem vexatur doloribus. Cùm autem vrinam reddit, colem præ dolore confricat. Plerique verò Medici, cùm morbum non noſcant, ſi arenam videant, veſicam calculo laborare exiſtimant. Hæc autem minimè, ſed ren calculo laborat. Hic morbus ex pituita oritur, cùm eam ren in ſe receptam non rurſus dimittit, ſed illic in tofum indureſcit, fiuntque calculi parui, velut arena. Huic cùm ſic habuerit, ſcammoniæ ſucco, aut radice ipſa, totum corpus, prius tamen adhibito fomento, aliquantulum purgato. Poſtridie verò ex cicerum alborum decocto, ſale iniecto, ad duos congios potui exhibito, aliquantulum purgato. Poſt hæc potionibus, eduliis & balneis curato, iiſdem medicamentis quæ in ſtranguria exhibentur. Cùm dolor vrget, multa calida lauato, & qua parte præcipuè dolor eſt, tepefactoria admouento. Vbi verò intumuerit & extuberarit, ſub hoc tempus iuxta renem ſecato, & extracto pure, arenam medicamentis vrinam cientibus curato. Si enim ſectus fuerit, euadendi ſpes eſt,

alioqui morbus hominem ad mortem vsque comitatur. In secundo renum morbo, dolores quidem vehementes, velut in priore, vrgent. Oritur autem morbus, cùm ex vehementiore labore venulæ quæ ad renem feruntur ruptæ fuerint, deinde ren sanguine repleatur. Hoc casu, per initia morbi, sanguinem vnà cum vrina reddit, deinde pus progressu temporis. Hic si corpore quieuerit, citissimè conualescit. Si enim quodammodo laboret, dolores multò magis detinebunt. Vbi igitur ren purulentus fuerit, ad spinam intumescit. Hunc cùm ita habuerit, quâ parte tumor est, altissima quidem sectione ad renem secato. Quòd si quidem sectionem assecutus fueris, confestim sanum reddes. At si aberraueris, periculum est ne vlcus ea quæ fit per linamenta curatione indigeat. Si verò vlcus coaluerit, renis venter intrò pus colligit. Et si quidem pus intrò rumpatur, & ad intestinum rectum feratur, euadendi spes est. Quòd si alterum renem attingat, periculum est ne pereat. Medicamentis autẽ & iisdem omnibus quibus priorẽ curato, eandemq; victus rationem teneat. Hic autem morbus molestus est, ex eoq; plures ad renum tabem deueniunt. In tertio renum morbo, vrina bubularum carnium assaturarum succo similis egreditur. Oritur autem morbus ex atra bile, quæ cùm ad venulas, quæ ad renem feruntur, confluxerit, cumq; constiterit, eas renemq; exulcerat. Ex vlcere igitur tale quid cũ vrina prodit. Dolores autem in lumbis, vesica, interfœmineo, & in rene ipso pauco tempore detinent. Deinde remittit dolor, rursusq; ex breui interuallo acutus inuadit, & in tenuem ventris partem nõnunquam incidit. Huic cùm ita habuerit, ventrem epithymo, aut scammoniæ radice aliquantulum purgato, eadem quæ stranguria laboranti potui exhibeto, cumq; dolor detinuerit tepefactoriis potissimùm loco dolenti admotis, copiosa calida lauato, pro sorbitione farinam coctam affuso melle sumat, reliquaq; victus ratione quá maximè aluum subducente vtatur, vinumq; bibat album Mendæum, melle permixtum, aut aliud album suauissimum probè dilutum. Hic morbus non ferè deserit. Si anni tempestas ferat, serum & lac bibat, serum quidem ad purgationem. Lactis autem potione vtatur quinque & quadraginta diebus, si anni tempus ferat. Quæ cùm sic feceris, morbum meliore statu constitues. Quartus renum morbus, qui ex bile & pituita æstatis potissimum tempore oritur, quinetiam ex venere morbus oritur, atq; hûc in modum afficitur æger. Dolores cum ad lateris mollitudinem & inanitatem vrgent, & ad lumbos lumborumq; musculos, neque secus afficitur quàm mulier partus doloribus conflictata, neque decubitum in sanam partem ferre potest, sed valde laborat: ex lateris inanitate quædam velut abrupta suspensa esse videntur. At si pronus iaceat, non dolet, eius pedes & tibiæ semper frigent. Vrina autem ob pituitæ copiam & crassitudinem vix egreditur. Quòd si quidem depositam quoad resederit, pauco tempore sigueris, quod subsidet crassum velut farinam videbis. Ac si quidem bilis superauerit, ipsum subsuluum videbis. Si verò ex pituita morbus fuerit, album & crassum erit. Ac primùm quidem in annum, aut paulò longius aut breuius tempus talia perseuerant.

ἰῶ ὁ μὴ, ἡ νοῦσος τῷ ἀνθρώπῳ σῶμα ποθηνήσῃ. Δεύτερη νοῦσος νεφρῶν. Αἱ μὲν ὀδυναι, ἰσχυρῶς πιέζουσιν ὡς ἐν τῇ πρόσθεν. γίγνεται δὲ τὸ νούσημα ἀπὸ χαλαπωτέρης. ὁκόταν ῥαγῇ τὰ φλέβια, τὰ ἐς τὸν νεφρὸν τείνοντα, ἔπειτα ὁ νεφρὸς αἵματος ἐμπλησθῇ. δεῖ δὲ ὁκόταν τάδε πάθῃ· ἐξουρέῃ αἷμα τῷ οὔρῳ αἷμα κατ' ἀρχὰς τοῦ νουσήματος. ἔπειτα πῦον προσιόντος τοῦ χρόνου. δεῖ δὲ ἰῶ ἡσυχίην ἔχειν τῷ σώματι, ἦν ἰσχνὴ ὑγιὴς ἔσται, ἰῶ γὰρ μὴ πονήσῃ, αἱ ὀδυναι πολλῷ μᾶλλον ἔξουσιν. ὁκόταν γοῦν ἔμπυος ἡ ὁ νεφρὸς, ἀποιδέειν χρὴ τὴν ῥάχιν, τὸν ὅτεῳ ὕπνος ἔχῃ. ἦν μὲν οὖν ἀποιδέῃ, μάλιστα μὲν βαθείῃ τομῇ χρὴ τὸν νεφρὸν. κἰῶ μὲν τύχῃς τεμὼν, πολλὰ χρῆμα ὑγιέα ποιήσεις. ἰῶ δ' ἁμάρτῃς, κίνδυνος ἕλκος ἔμμονον γενέσθαι. ἰῶ δ' ξυμφυῇ τὸ ἕλκος, ὀκόσον δ' ἂν ἴσωθεν ἡ κοιλίη ἡ ἀπὸ τοῦ νεφροῦ. κἰῶ μὲν ῥαγῇ ἔσωθεν ἐς χωρίον χρὴ τὰ πῦα, ἐλπὶς ὀκφυγέειν. ἰῶ δ' ἔξω τοῦ ἑτέρου νεφροῦ, κινδυνεύει καταφθαρῆναι. μελετᾶν δ' φαρμάκοισι καὶ σιτίοισι πᾶσιν, οἷσι καὶ τὸν πρόσθεν. καὶ τὴν διαίτην τὴν αὐτὴν ἐχέτω. αὕτη δ' ἡ νοῦσος χαλεπὴ. καὶ πολλοὶ ὀκ τῶν τῆς νούσου φθίσιν νεφελίδα καθίστησιν. Τρίτη νοῦσος νεφρῶν. Τὸ μὲν ὕδρον προσέρχεται, οἷ ἀπὸ κρεῶν βοείων ὠμῶν χυλός. γίγνεται δὲ τὸ νούσημα, ἀπὸ χολῆς μελαίνης, ὁκόταν χολὴ ἐς τὰ φλέβια συῤῥῇ τὰ τείνοντα ἐς τὸν νεφρόν. καὶ ὁκόταν σῇ, ἕλκεσι τὰ φλέβια καὶ τὸν νεφρόν. ὁκοῖόν οὖν τὸ ἕλκωσιν, τοιοῦτον ἐπιῤῥεῖ αἷμα τῷ οὔρῳ. αἱ δ' ὀδυναι ἔχουσιν ἐν τῇ ὀσφύι, καὶ ἐν τῇ κύστι, καὶ ἐν τῷ περινέῳ, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ νεφρῷ, ἐπ' ὀλίγον χρόνον. ἔπειτα ἀνῆκεν ὁ πόνος, καὶ αὖθις ἐπέλαβεν ὀξέως δι' ὀλίγου. καὶ ἐς ὃ λεπτὸν τῆς ἡμέρης ἐστὶν ὅτε ὀδυνᾶται ἐμπίπλησι τοῦτον ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ἐπιτήδεια τὰ κοιλίῃ, ὀπτήσιμα. καὶ ἀθήρη

ἰῶ δὲ ὑπομινυώηται ὁ νοῦσος, ποιέῃ τε μᾶλλον καὶ ἐμπυοδηται. καὶ ὀκότ' ἂν ἔμπυος γλυφθῇ, ἔστω αἱ μάλιστα ἀποιδέη, κάμνειν ἐς ♏ νεφρὸν καὶ ἀφίεναι τὰ πύα. καὶ ἰῶ μὲν τύχης σῶσαι, τὸ δὲ χρῆμα ὑγιέα ποιήσεις. τὸν δὲ ὀκότ' ἂν οὕτως ἔχῃ, [49] τοῖσιν αὐτοῖσι πᾶσι θεραπεύειν, οἷσι καὶ τὸ πρόσθεν καὶ κατ' ἀρχὰς τῆς νούσου. δεῖ τε καθῆραι, καὶ πρὸ τῆς ὑποχαλάσεως πυριῆσαι, καὶ τοῖσι λουτροῖσι πυκνοῖσι λούειν. ἀμφέεσθω δὲ καὶ θαλπέσθω μᾶλλον. μὴ ἐῇ ῥιγοῦτο. καὶ τὸ ἡλίου ἀπεχέσθω. καὶ μὴ λαγνευέτω. ταῦτα ἰῶ ποιέοντι καὶ μὴ ταχέως ὑγιαίνῃ, οὐ χαλεπόν. ἡ νοῦσος γὰρ ὡς χαλεπή. ἰῶ δ' βούλεται αὐτὸν φαρμάκων ἰῆσθαι, χρὴ παχὺ ποιῆσαι ἀπὸ διαίτης, ἰῶ τε τούτῳ τὸν νοῦσον κάμψοντα, ἰῶ τε τῶν προτέρων ἕνα, τὰ σιτία δίχα, ἃ μεμαθήκει ἐσθίειν. ἤτω δέκα μοιρίδας. ἔπειτα μίαν ἀφελὼν μοιρίδα, τὰ λοιπὰ καταφαγέτω. ὄψον δὲ ἐχέτω, κρέας ὑὸς τετευμμένον. καὶ πρόπατέτω δέκα σταδίους τούτης τῆς ἡμέρης. τῇ δ' ὑστεραίῃ καὶ τῇ τρίτῃ μέρει τῶν δέκα ἡμερέων [50] προσιτέων μοιρίδα, ἐλάσσω ἐσθιέτω. καὶ προπατέτω δέκα σταδίους ἢ πλείω ἑκάστης ἡμέρης. ὀκότ' ἂν ἐς τὴν ἑβδόμην μοιρίδα ἀφίκηται τὸ σιτίον, καὶ ἐς ἕνδεκα ἑκατὸν σταδίους βαδιζέτω. καὶ ἐσθιέτω τὴν μίαν μοιρίδα μοιρίην. καὶ τούτης τῆς ἡμέρης προπατησάτω ἕνδεκα σταδίους. [51] μὴ δὲ ὄψον, ἐίκοσι. ὀρθέτω δὲ τετραφάκοντα. οἶνον δὲ πινέτω, μέλιτος, λευκὸν, αὐστηρόν. ταῦτα δὲ ποιεέτω, τρῖς μιῆς. ἔπειτα ♏ λοιπὸν χρόνον ὑποβαίνων τῶν προπάτων, καὶ τῶν σιτίων, πλείω ἐσθιέτω. ♏ αὖθις ἔνδον ὥστε ἀφῃρῆ, οὕτω δὲ προσιτέων. ♏ δὲ προπάτων ἀφαιρείτω, μέρει τῶν δέκα ἡμερέων. ἔπειτα πυκνίην ἐχέτω ὡς μάλιστα. καὶ βιωχρέαθω σιτία τε καθαρὰ, καὶ ὄψα ὡς πιοτάτα. καὶ τὰ γλυκέα πάντα, ξύμφορα αὐτῷ. καρδίων δὲ καὶ ὀξέων πάντων, ἀπεχέσθω καὶ τῶν δριμέων. καὶ ὁκόσα φύσαν παρέχει λυέσθω τε πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ μὴ ῥιγοῦτο. ταῦτ' ἰῶν ποιέῃ, τάχιστα ὑγιὴς ἔσται. Ἀπὸ δὲ νεφελίδος ὑπομελαίνῃ. ἡ δὲ νοῦσος μεγάλη τῶν φλεβῶν τῶν κοίλων, αἳ τείνουσιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διὰ τοῦ σφαγίτιδος ἀμφὶ τὸν ῥάχιος, ἐς δὲ σφυρὸν δὲ ἑκατὸς τοῦ ποδὸς, καὶ ἐς δὲ μεταξὺ τοῦ μεγάλου δακτύλου. ὃ δὲ νούσημα γίνεται μὲν ἀπὸ φλέγματος καὶ χολῆς, ὀκόταν ἐς ταύτας φλέβας συρρυῇ. αἱ δὲ φλέβες αὗται, αἵματος εἰσὶ πλήρεες. ἰῶν δὲ μὴ προέλθοι ἄλλοσε ἐς αὐτάς, νοσοῦσι. ταῦτα δὲ πάσχει. ἰῶν ὅτι τὰ δεξιὰ νοσέῃ ἄρξεται τὸν ὀδύνιον πρόσθουσα, ἐν τῷ κατυλησδίνος τοῦ ἰσχίου, κατ' ἀρχάς. ὀκόσῳ δὲ πλείων ὁ χρόνος προσίῃ καὶ ἀποπυκνώσεται, ἤτε ὀδυνὴ ὀξυτέρη κατέρχεται κατωτέρω. ἢν ὀκόταν ἐς δὲ σφυρὸν ἀφίκηται δὲ ἑκατὸς τοῦ ποδὸς καὶ τὸ μεταξὺ τοῦ μεγάλου δακτύλου, ἄρξεται πάλιν ἐς τὸν κεφαλὸν ἔρχεσθαι. καὶ ὀκόταν ἐς αὐτὸν τὸ ἕλκος σῇ, πιέζῃ ἰσχυρῶς. καὶ δοκέῃ ὁ αὐχὴν τοῦ μηροῦ διορύσσεσθαι τὸν κεφαλόν. καὶ ♏ ὀφθαλμοὶ φλέγματος πλησθῶσι, καὶ τὸ πρόσωπον. ἢν μὲν ὅταν οὕτως ἔχῃ, ἐλατήριον πίσαι, ἢ ἀγαλλίδος ῥίζαν, ἢ ἑλλεβόρου, ἢ ὀπὸν σκαμμωνίης. μὴ δὲ τὸν κάθαρσιν ταύτην προσφέρῃ, ἃ καὶ τοῖσι πρόσθεν. ἰῶν δὲ μὴ ὑπὸ τούτων τῶν θεραπείης παύηται, χάλικα παχέα, καῦσαι κάτω τὸν ὠμοπλάτην τὸν δεξιόν. τέσσαρας ἑκάστας. [52] καὶ ἐς τὸν κατυλησδίνα τοῦ ἰσχίου τοῦ δεξιοῦ, πρῆσ. καὶ ὑπὸ ♏ γλουτὸν, δύο. καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μηροῦ, δύο. καὶ ὑπὸ τὸ γονάτος, μίαν. καὶ ὑπὸ τοῦ σφυροῦ, μίαν.

Quòd si producatur morbus, tùm magis laborat; & purulentus euadit. Cumq; purulentus extiterit & intumuerit, qua præcipuè parte intumuerit ad renem secato & pus emittito. Et siquidē sectio prosperè cesserit, confestim sanum reddes. Hunc cùm sic habuerit, iisdem omnibus quibus antea curato. Et per morbi exordia purgare oportet, & ante alui subductionē fomento adhibito, crebris balneis lauare. Inungatur verò & caleat potiùs, neque frigeat, à soleq; & veneris vsu abstineat. Quæ cùm feceris, si non citissimè sanescat, nihil noui accidit, cùm morbus sit admodum difficilis. At si absque medicamentis curari desideret, per victus rationem, crassiorem reddere oportet, siue hoc morbo, siue aliquo ex prioribus laboret, vbi cibos, quos comedere consueuit, in decem partes diuiseris, deinde parte vna subtracta reliquas comedat. Pro opsonio carnem suillam tritam habeat, & eo die decem stadia obambulet. Postero autem die & tertio, parte vna addita minus edat, & vno quoque die decem aut plura stadia obambulet. Cùm verò ad vltimam cibi partem peruenerit, ad centum stadia iter faciat, & vnam solam partem edat, eoq; die centum stadia deambulet. A cœna verò viginti, mane quadraginta. Vinum Mendæum album, austerum bibat, istaque per tres menses faciat. Reliquo deinde tempore subductis deambulationibus plures cibos comedat, additione eodem quo detraxeris modo facta. Deambulationem verò ad decimum vsque diem subducat, deinde quàm maximè quiescat, cibisq; puris vescatur, & quàm maximè pinguibus opsoniis, dulciaq; omnia ei conferunt. Oleribus autem & acidis omnibus abstineat, acribusq; & iis quæ flatum excitant. Calida quoque multa lauet, & frigus vitet. Quæ cum fecerit, citissimè sanus euadet. Ex renum morbo inuadit magnus venarum cauarum morbus, quę à capite iuxta iugulares, per spinam ad talum exteriorem, & intermedium pollicis locum feruntur. Oritur aut hic morbus ex pituita quidem & bile, cùm ad venas confluxerint. Venæ autem cùm sanguine refertæ sint, si quid alieni ad eas peruenerit, malè afficiuntur. Sic igitur afficitur. Si dextra parte morbus est, per exordia ex coxendicis acetabulo dolorem exhibere incipit. Quò autem longius tempus processerit, & productū fuerit, eò grauior dolor ad inferiora descendit, cumque ad malleolum pedis externum, & pollicis intermedium peruenerit, rursus ad caput fertur, vbiq; in eo vlcus constiterit, vehementer vrget, sibiq; caput disrumpi videtur, oculi pituita totumq; corpus implentur. Huic cùm ita habuerit, medicamentum ex cucumeris agrestis succo paratum, aut thapsiæ radicem, aut veratrum, aut scammonij succum propinato. Post purgationem verò eadem quæ superioribus offerto. Quòd si hac curatione non sedetur, vbi lacte crassiorem reddideris, scapulam dextrā inferiorem quatuor crustis inurito, coxendicis dextræ acetabulum tribus, inferiores nates duabus, & mediū femur duabus, genu superius vna, & malleolum superiore parte vna:

Cùm sic vstus fuerit, neq; sursum, neq; deorsum morbum progredi dimittit. Quòd si aliquam in parte dolor affatim & cum impetu irrũpere visus fuerit, siquidẽ priùs, quàm vstus fuerit, in crus decumbat, claudus erit; si in caput surdus aut cæcus. Si verò in vesicã, simul cũ vrina aliquid sanguinis quadraginta ferè diebus progreditur. Sed si in vesicam cum impetu irruperit, eadem medicamẽta quæ in vrinæ stillicidio exhibẽda sunt, & si aliqua in parte dolor coaceruatus fuerit, vstio faciẽda. Vrendę verò sunt carnosę quidẽ partes ferramentis, ossea verò & neruosæ fungis, præterquàm quòd ante hæc ista facienda sunt. Si morbi initio aecesseris, vinum Mendæum albũ dilutius quàm plurimum per diem potui exhibere oportet. Et inebrietur quoad sanguis ex naribus plurimus erumpat. Cùm autẽ fluere cœperit, minimum tredecim diebus fluit: vbi verò hi præterierunt, nõ ampliùs inebrietur, neq; vbi semel fluere cœperit. In cibo tamen paulò plus vini bibat, vt sanguis fluat. Iam verò quibusdam sedato sanguine, ad vesicã cum impetu irrupit, & sanguis cum pure prodiit. Si igitur cũ impetu irruperit, eadẽ medicamenta quæ stranguria laboranti exhibeto, & de eodem vino plus propinato. Hic si hoc modo curetur, ciboſq; per aluũ subeuntes & opsonia assumat, citissimè sanus euadet. Morbus autẽ grauis est. Aliis ex vena sinistra. In reliquis quidem eadẽ multitudine quæ etiam prior patitur, sed in lienẽ cõfestim & per morbi exordia dolor acutus decumbit. Quòd si nõ statim perceperit priùs quàm decũbat, sed ad pulmonẽ feratur, lienis capite apprehenso, quàm citissimè crustis octo inurito, & quocunq; alius dolor decubuerit, vrito, sicq; confestim sanescet. Quòd nisi vstus fuerit, sponte autem sanus euadat, plerisq; post duodecimũ annum rursus morbus reuertitur, & si lienem occuparit, multis aquam intercutẽ facit. Sed cõfestim velut prioré curare, & si videatur sane etiam similiter vt priorem inurere oportet, si dolor in iisdẽ articulis cõstiterit. At nisi hunc in modũ curatus fuerit, de cætero contabescens perit, cùm morbus grauis sit. De pituita autem idem quod de bile sentio, eiusq; multas esse formas assero. Et partim quidẽ vulgaris est, partim verò recentissima, cuius etiam facilis est curatio. Vomitus enim post cibum duobus aut tribus diebus inducere oportet, insuperq; prandere & quiescere, si prioribus diebus semel cibum sumere & vehementibus laboribus vti consueuerit. Alioqui hac victus ratione vtatur. Primùm cùm vomitum inducere volet, multa & calida lauet, & mazam melle & oleo subactam, & panem exassatum hesternũ edat. Hæc enim magis pituitã trahent. Opsoniis & oleribus acribus vtatur, pinguia, dulcia & acida, hæc omnia permixta cõmodè porrigi possunt, & oleribus omnibus viridibus vtatur, in cibo vinum dulce, paucũ crebrò bibat, in fine placentã, mel & ficus comedat, cumq; cœnabit, pocula largè ebibat, cumq; iam oppletus fuerit, paulùm dormiat, deinde vbi experrectus fuerit, vini aqua tepida temperati magno epoto poculo vomat. Magis enim pituitam & humorẽ ex carnibus attrahit, corpusq; magis exiccat. Vocat autem quoad ficus euomuerit, quæ postremæ euomuntur. Atque hæc quidem eo die facienda. Postero vero die, sese ad cœnam vsque contineat, & panem ex furfure à pure farina nõ separato cœnet, pro opsonio valentiora sumat,

δοῦ· ἰὼ οὕτω καυθῇ, ὀὺκ ἀφίσιν οὔτε αὖω οὔτε κάτω τὸν νοῦσον ἀλλὰ χωρέῃ. [53] ἰὼ δέκου ἡ ὀδυὼν ὀφθῇ, ῥαγεῖσα. ἰὼ μὴ ἐπείξῃ ἐς ὃ σκέλος πρὶν ἢ καυθῆναι, χωλὸς ἔσται. ἰὼ ἢ ἐς τὸν κεφαλὸν, κωφὸς ἢ τυφλός. ἰὼ ἢ ἐς τὸν κύστιν καὶ παρχωρέῃ ἅμα τῷ οὔρῳ αἵματος μάλιστα, τεσσαράκοντα ἡμέρας. ἀλλὰ χρὴ ἰὼ ἐς τὸν κύστιν ῥαγῆ, διδόναι τὰ αὐτὰ φάρμακα, ἃ καὶ ὦ στραγγουριάντι. καὶ ἰὼ κου ἡ ὀδυὼν δηλαθῇ, καῦσαι. κἠὴν ἢ χρὴ τὰ μὲν φρενώδεα σιδηρείοισι. τὰ ἢ ὀστώδεα καὶ νευρώδεα, [54] μύκησι. πλεῖω δὲ τούτεσσιν τούτων χρὴ ποιῆσαι. ἰὼ κατ' ἀρχὰς τῇ νούσῳ πολλαχῇ, ἐς μὲν ὃ ποτὸν χρὴ διδόναι, οἶνον λευκὸν μέλαν, ὑδαρέστερον ὡς πλεῖστον μὲν ἡμέρῃ. καὶ μεθυσκέσθω ἄχρις αὖ αἱμορραγήσῃ καὶ τὰς ῥῖνας. ὁκότε ἢ ἄρξηται ῥέειν, ὃ ἐλάχιστον ἡμέρας ῥεῖ δέκα καὶ τρεῖς. ὅτε ἢ αὖται αἱ ἡμέραι διέλθωσι, μηκέτι μεθυσκέσθω, μηδὲ ὅτε ἄρξηται ἄπαξ. ῥεῖν. πινέτω μέντοι ὀλίγῳ πλείονα οἶνον ὅτι σιτίῳ, [55] ὅκως αὖ ῥέῃ τὸ αἷμα. ἤδη δέ τισι παυσαμένου τοῦ αἵματος, ἐρράγη ἐς τὸν κύστιν καὶ ἐχώρησεν αἷμα καὶ πῦα. ἰὼ γοιῶ ῥαγῇ, διδόναι τὰ αὐτὰ φάρμακα, ἃ καὶ ὦ στραγγουριῶντι. καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ οἴνου διδόναι πλέον πᾶν, ὅσῃ οὕτω μελετώμενος, καὶ τὰ σιτία τρεσσοφερέμενος διαχωρητικά, καὶ τὰ ὄψα, τὰ ἥδιστα ὑγιὴς ἔσται. ἡ ἢ νοῦσος χαλεπή. Ἀλλη ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ φλεβός. τὰ μὲν σήματα πλῆθος τὰ αὐτὰ πάσχει, ἃ καὶ ὁ πρόσθεν. ἐς ὃ [56] πολλῶν ὀδυὼν σπείξῃ ὀξεῖα βύβις, ὃ καταρχμὸς τοῦ νουσήματος. καὶ ἢν μὴ ξυνίῃ τὸ διαχρῆμα πρὶν καπασπείξῃ ἀλλ' ἢ ἐς τὸ πυθμένα, μύκησι καῦσαι ὀκτὼ ἐφάμερος, τὰς κεφαλὰς ἀπὸ λαβὼν τοῦ πολλιώσος, ὡς τὰ χίσια. ὃ ὅκου αὖ σήμῃ ὀδυὼν καταχρῆσαι, καῦσαι. καὶ οὕτω διαχρῆμα ὑγιὴς ἔσται. ἰὼ ἢ μὴ καυθῇ, ὑγιὴς ἢ γίνεται ἀπὸ ἑαυτομάτου, τοῖσι πολλοῖσι μὲν δυοκαίδεκα ἔτη, ἡ νοῦσος αὖτις ἐπανέρχεται. καὶ ἰὼ λαβόντα τοῦ πολλιώσος, τοῖσιν πολλοῖσιν ὕστερον ἐποίησεν. ἀλλὰ χρὴ διαχρῆμα θεραπεύειν ὡς τὸ πρόσθεν. καὶ ἰὼ δοκέῃ, καῦσαι ὡσαύτως δὴ καὶ τὸ πρότερον. ἰὼ ἡ ὀδυὼν καθεζήκῃ ἐν τοῖσι αὐτοῖσιν ἀρθρίοισιν. ἰὼ ἢ μὴ οὕτω μελετηθῇ, ὃ λοιπὸν τηκόμενος θνήσκει. ἡ ἢ νοῦσος χαλεπή. Περὶ δὲ τοῦ φλέγματος, τὰς αὐτὰς γνώμας ἔχω, ἃς καὶ πρόσθεν λέγω, καὶ φημὶ τὰς ἰδέας αὐτοῦ πολλὰς εἶναι. καὶ ὃ μὲν ὀπτιδήμιον ὄστι, ὃ δὲ νεώτατον. ὃ καὶ ἡ ἴησις ῥᾴστη. ἐμέτοισι γὰρ δὴ ποιέεσθαι μὴ ὃ σίτιον, ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς πρόσσω ἐσχόντα καὶ κοιμᾶσθαι πρόσθεν ἡμέρας, μονοσιτέοντα καὶ ταλαιπωρέοντα. ἢν δὲ μὴ τοιούτῃ διαίτῃ χρεέσθω. πρῶτον λουέσθω πολλῷ καὶ θερμῷ, ὁκότε μὴ ἔμετον ποιέεσθαι. καὶ ἐσθιέτω [56] μάζαν ψαθυρὴν. καὶ ἄρτον ἔξοπτον ἑωλον. ἕλκει γὰρ αὖ μᾶλλον τοῦτο τὸ φλέγμα. ὄψοισι δὲ χρεέσθω, καὶ λαχάνοισι δριμέσι. καὶ τὰ λιπαρὰ δὲ καὶ τὰ γλυκέα καὶ ὀξέα. τοῦτο πάντα ὀπτιδήια ξυμμεμιγμένα πρόσφορέσθαι, καὶ τοῖσι λαχάνοισι πᾶσι χλωροῖσι χρεέσθω. καὶ πινέτω ὀπὶ τοῦ σιτίου ὀλίγον πυκνὰ, οἶνον γλυκύν. καὶ πλακοῦντας ὀπτοφαγέτω ὀπὶ τελούτης, καὶ μέλι καὶ σῦκα. καὶ ὁκότε δειπνήσῃ, πινέτω λαπάρως τὰς κύλικας. καὶ ὁκότε ἤδη πλήρης ἦ, κατακοιμηθήτω ὀλίγον, εἶτα ἐπεγρθεὶς ἐμεέτω, πιὼν οἴνου μεγάλην κύλικα, [57] καὶ χλιαρῷ ὕδατι κεχρημένον. ἕλκει γὰρ μᾶλλον τὸ φλέγμα ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ χυμὸν, καὶ ξηραίνει μᾶλλον τὸ σῶμα. ὀζεμεέτω δὲ ἕως αὖ τὰ σῦκα ὀζεμέσῃ. ὕστερα γὰρ τοῦτο ὀζεμέεται τοῦτο μὲν πρῶτον. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, σιτεέσθω ἑωυτὸν μέζει δείπνου. καὶ ἀριστεέτω [58] ἄρτον ἀλυπυρίτην, ὃ δὲ ὄψον ἔστω ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων.

οἶνον

οἶνον ὃ πινέτω μέλανα αὐστηρόν. αὕτη μὲν οὖν τῶ ὑπὸ δημίου φλέγματος ἡ ἴησις. ἰῶ δ' ὅταν ἐσθίῃ καὶ πίνῃ, καὶ ἥδεται τοῖσιν σιτίοισιν, εἶτα τὰ σκέλεα βαρύωσιν, καὶν ἡ χροιὴ μετελλαγμένη ᾖ, οὕτω φαίνεται ἐν τῇ κοιλίῃ φλέγμα τὸ λυπέον εἶναι. ἀλλὰ χρὴ ὁκότ' ἂν οὕτως ἔχῃ, μέλιτι καὶ οἴνῳ γλυκεῖ, καὶ ἐλαίῳ, καὶ νίτρου ὁκόσον οἷός τ' ἀφάλαλος ὑγρὸν μίξας, κλύζειν. ταῦτα γὰρ τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτηδειότατα ἐστὶ κλυσμός. μέζον δὲ χρὴ ἑκάστου εἶναι. τὸ μὲν οἴνου κοτύλιον ἥμισυ ἐλαίου. καὶ μέλιτος ἴσον. ἰῶ δ' ὅταν μὴ κλύζειν βούλῃ, διὰ τοῦτο χρὴ τὸν ἄνθρωπον ποιῆσαι, πυρετήσαντα ἐν ὑγρῇ τῇ πυρῇ. ταῦτα γὰρ ἂν καὶ οὕτως ἐπισκενωθῇ ἡ κόπρος. ἐπὶ γὰρ τῇ ἐπιξηράσει τῶν σιτίων, ταῦτα πάσχει. ἰῶ μὲν οὖν ὡς ἐσθίῃ τὰ σιτία λίαν ἔγχυλα, ὅκ ἂν ἴσως πάσχοι ταῦτα οὕτω σφόδρα. ἰῶ δὲ καὶ πάσχοι ποτέ, ὀλίγης ἂν ἰήσεως δέοιτο. τάχιον οὕτως ἰώμενος, ταχέως ἂν ὑγιέα ποιήσῃς. Ἢν δὲ τύχῃ παλαιότερον ἐὸν φλέγμα, λευκὸν δὲ καλέεται τοῦτο δὲ φλέγμα, πάσχει τάδε. βαρυώδη τὸν ἄνθρωπον μᾶλλον, καὶ ἰδέαν ἀνοίκειον ἔχειν τοῦ ὑπὸ δημίου δοκεῖται ὠχρότερον. καὶ οἱ δὲ οἱ δήματα πρῶτον τὸ σῶμα, καὶ ὁ τρόπος ἐρρίφη. καὶ τὸ σῶμα ξηρόν. καὶ δίψα ἐπέχει. καὶ ὁκότ' φάγῃ, τὸ πνεῦμα πυκνὸν ὑπιππίζει αὐτῷ. ταῦτ' τῆς αὐτῆς ἡμέρης, ποτὲ μὲν ἧσσον ῥᾴων, ποτὲ δὲ πονεῖ ἐξαπίνης, καὶ δοκεῖ ἀποθανέεσθαι. τούτῳ ἰῶ μὲν ἡ γαστὴρ αὐχμάζουσα ταραχθῇ, ἐγλυπάτου ὑγιὴς ἔσται. ἰῶ δ' μὴ ταραχθῇ αὐχμάτῃ ἡ κοιλίη, καθαίρειν δὲ δίδοντα τὸ κυκεῶνα, ἢ τὸ ἱπποφαέος ἢ τὸ κνιδίου κόκκου, ἢ τῆς μαγνησίης λίθου. καὶ μετὰ τοῦτο καθαρσίου, φακῆς δοῦναι τρυβλίον ῥοφέειν, ἓν ἢ δύο, σπανίζεσθω δὲ ἐν τῇ φακῇ σκόρδα. καὶ τεύτλου λίπαρον ἀνδρὸς τρυβλίον, ἐπ' ὀφίων τε ἐπιπάσσειν. πινέτω δὲ οἶνον μέλανα αὐστηρόν τε καὶ ἰσχυρόν. τῇ δ' ὑστεραίῃ, περιπατείτω σταδίους ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ὀλίγον. ἐλθὼν δὲ φαγέτω ἄρτον μικρὸν ἔξοπτον, καὶ ὄψον ἐχέτω σκόρδα ἑφθά. καὶ πινέτω τὸν αὐτὸν οἶνον ὀλίγῳ ἀκρητέστερον. εἶτα βαδιζέτω σταδίους τριήκοντα. καὶ ὁκότ' ὥρη ἡ, δειπνεέτω ὁκόσον περ καὶ ἔθιστο ἀριστῶν. ὄψον δ' ἐχέτω μάλιστα μὲν, πόδας συὸς καὶ κεφαλάς. εἰ δὲ μὴ δύναιτο χρέα σὺν, ἢ ὠοῦ τετευμένοισι χρεέσθω. ἰχθύων δὲ, σκορπίῳ, ἢ δρακοντίῳ, ἢ κόκκυγι, ἢ καλλιωνύμῳ. ἢ κωβιῷ, ἢ τῶν ἄλλων ἰχθύων, ὁκόσοι τοῦ ἴσην δύναμιν ἔχουσι. λαχάνοισι δὲ χρεέσθω, σκορόδοισι μόνοις, καὶ ἄλλων τῶν λαχάνων μηδενί. ταῦτα δὲ ὡς πολλὰ ποιείτω, καὶ ὠμὰ, καὶ ὀπτὰ, καὶ ἑφθὰ, αἰεὶ πλείω ἑκάστης ἡμέρης, καὶ βαλαπορεέτω πρὸς τὰ σιτία τετευμένοισι καὶ ὀξὺ ὀλίγου πλέον. τῷ δὲ νούσημα μάλιστα γίνεται θέρεος ὥρῃ ἀπὸ ὑδροποσίης, ἔστι δὲ καὶ ὑπνων πολλῶν. κρίνεται δὲ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν, εἰ θανάσιμον, ἢ οὔ. ταῦτα μὲν ποιεέτω, ὁκότ' ἂν τεσσαράκοντα ἡμέραι παρέλθωσιν. ἐν δὲ τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων, ῥοφήμασι θερμοῖσι χρεέσθω, φακῇ ἑφθῇ, ἐπωξεστέρῃ τοῦ ὀξέος. καὶ πισάνῃ ὀξείῃ. πινέτω δὲ χλιαρὸν μελίκρητον, ὀφίτων ὑπὸ πάντων ὀλίγα, ἵνα μὴ ὠρισμένον τὸ σῶμα ἢ πρὸς τὸν φαρμακοποσίην. καὶ διδότω ἐπ' ἀρίστου ταῦτα τὰς ἡμέρας. καὶ ἰῶ ἢν δοκῇ τὸ αἷμα ἀφεῖν ἀπὸ τοῦ ὀσφύος, σκόλοπα περιθέμενος, καὶ ταῦτα ἐν τῇ ὄσχῃ φλέβας θραύσας ταύτας παχυτάτας. οὕτω θεραπεύομενος, ταχέως ὑγιὴς ἔσται. Πεπαίνεται δὲ τὸ φλέγμα πρὸς μάλιστα ἐς ὕδερον, ἔστιν τοιῶδε. ἢν μὲν ἡ σκωληκίεται, καὶ μὴ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τὸ ἐν τῷ φλέγματι ἐόντος, ὕδαρ

vinum verò nigrum, austerũ bibat. Hæc igitur popularis pituitæ medela est. Quòd si comedere & bibere potest, cibisq; delectatur, deinde crurum grauitatem sentiat, etiamsi color immutatus fuerit, pituitam quæ hunc vexat in ventriculo esse dicendum. Verùm cùm sic habuerit, melle, vino dulci, & oleo, nitroq; ouilis tali magnitudine permixtis, ventrem per infusum subluere oportet. Hæc enim ad alui infusum pro hominis natura mitissima sunt. Cuiusque autem modum esse oportet, vini quidem heminam, olei dimidiam, & mellis tantundem: At si alui infusum nolis, humido fomento admoto; perhumectum hominem reddere oportet. Hac enim fortassis ratione stercus subduci poterit, cùm hæc ex ciborum resiccatione ei contingant. Si quis igitur cibos valde succulentos comedat, ab his fortasse non ita vehementer afficiatur, & si quandoque afficiatur, parua curatione indigeat. Hac vsus curatione citissimè hunc sanum reddideris. At si vetustior pituita ferè contigerit, quæ pituita alba vocatur, si afficitur. Hominem magis grauat, formamq; à vulgari alienam pallidiorem habere videtur, corpus vniuersum laxo tumore intumescit, facies rubet; os resiccatur, sitis detinet, & cùm comederit, crebra ei spiratio contingit. Hic eodem die interdum quidem meliùs habet, interdum verò de repente dolet, & mori videtur. Huic si venter quidem sua sponte commotus fuerit, sanitati erit proximus. At si aluus sponte turbata non fuerit, cneoro dato, vel hippophaes, vel grano cnidio, vel Magnesio lapide, purgare oportet, & post purgationem lenticulæ acetabulum vnum sorbendum vel duo dato. In lenticula autem allium incoquatur. Betæ etiam pinguis non condîtæ acetabulum, polenta super aspersa dandum. Vinum autem bibat nigrum austerum & valens. Postero verò die mane stadia viginti obambulet. Vbi autem redierit, panem exassatum paruum comedat, & pro opsonio allium coctum habeat, viniq; eiusdem meracioris parum bibat, deinde stadia triginta ambulet, cumq; tempestiuum fuerit, quantum prandere consueuerat cœnet, pro opsonio potissimùm quidem pedes suillos, aut capita habeat, sin minùs, gallinaceis carnibus, aut suillis tritis vtatur. Piscibus verò, scorpio, aut dracone, aut cuculo, aut callionymo, aut gobio, aut aliis piscibus qui similem vim habeant. Ex oleribus alliis solis vtatur, neque vllo alio. Hæc autem quàm plurima comedat, tum cruda tum assa, & cocta, in dies semper additione facta, & pro ciborũ ratione ex paruo interuallo plus laboret. Hic morbus potissimum per æstatem oritur ex aquæ potu; ad hæc etiam ex multo somno. Iudicatur autem triginta diebus, lethalis sit nec ne. Quibus transactis hæc quidem faciat. Primis autem diebus sorbitionibus vtatur, lenticula cocta, aceto permixto acidiore reddita, & ptisana acida. Bibat verò aquam mulsam tepidam, modica polenta inspersa, quò sanè corpus emollitum sit ad medicamentorum potionem, & per hosce dies sub dio dormiat. Quòd si visum fuerit sanguinem è lumbis detrahere, cucurbitulam admouento, & venas in scroto crassissimas pertundito. Hic ad hunc modum curatus citissimè sanus euadet. Ex pituita ad aquam intercutem hoc modo deuenitur. Colliquatur pinguedo, & à pituitæ ardore aqua fit.

An verò quis ſanari poſſit, necne, ex hoc cognoſces. Quandiu enim quis in imo ventre pinguedinem habet, curari non poteſt. Pinguedo autem in imo vẽtre inſit, necne his potiſſimùm dignoſces. Si quidẽ febres aduenerint, & erectus ſtare nequeat, & vmbilicus inflatus foris promineat, pinguedinem non amplius ineſſe dicito, eumq; ſanari poſſe. Huic ventrẽ ſiccare confert, pane quidem exhibito ex furfure à pura farina non ſeparato, heſterno, calido. opſonio verò, leporis carne, canis, & ouis ac ſuis maximè aſſata, & galli aſſa & calida. Polypos etiam vino nigro auſtero incoctos edat. Vinum bibat nigrum quàm craſſiſſimum & acerbiſſimum. Piſcibus vtatur gobio, dracone, callionymo, cuculo, ſcorpio, aliiſq; id genus, coctis omnibus, minimè recẽtibus, & frigidis. Hi enim ferè quàm ſicciſſimi ſunt. Nullo iure ad intinctum vtatur, & inſulſi piſces ſint. Oleribus vtatur, radicula & apio. Lenticulam toſtam multo aceto temperatá edat, ſingulis diebus, & à cœna, & mane deábulet, veſperi dormiat, & mane exurgat. Ac ſi quidem ex his in integrũ reſtituatur, ſatis eſt, ſin minùs, ei cneori aut hippophais ſuccum, aut granum cnidium propinato, & poſt purgationẽ duo lenticulæ acetabula inſuper ſorbeat, & paruum panẽ comedat. Vinum autẽ bibat nigrum, acerbum, paucum. Medicamentum autem bis die, donec emollitus ſit, bibat. Quòd ſi in ſcroto & femoribus, ac tibiis tumor laxus exortus fuerit, peracuto ſcalpello multis & crebris vulnuſculis pertundito. Quæ vbi feceris citò ſanũ reddes. Aqua inter cutẽ ex his oritur, vbi æſtatis tẽpore ſiti preſſus copioſam aquam biberis, quandoquidẽ inde ferè gigni ſolet, & pulmo expletus rurſus in pectus dimiſerit, tumq; in pectore extiterit, vehementẽ ardorem excitat, ita vt pinguedinẽ quæ in arteriis ineſt liquefaciat. At ſi ſemel pinguedo liquefieri cœperit, longè citiùs aquam intercutem efficit. Gignitur etiam vbi tubercula in pulmone exorta fuerint, & aqua repleta in pectus eruperint. Aquam autẽ intercutem etiam ex tuberculis oriri, mihi argumento ſunt boues, oues & ſues. In his enim ferè quadrupedibus pulmonis tubercula oriuntur, quæ aquam continent. Sectione namq; facta citiſſimè cognoueris cùm aqua effluet. Talia autem multò magis etiam in homine quàm pecoribus fieri videntur, quantò morboſa magis etiã victus ratione vtimur. Plerique verò exortis tuberculis purulenti etiam extiterunt. Hæc igitur per morbi initia contingunt. Tuſſis ſicca, & fauces ſtridulam quandam aſperitatem habere videntur, rigor & febris, erectæq; ceruicis reſpiratio contingit, corpus & pedes intumeſcunt, vngues contrahuntur, & quandiu quidẽ in ſuperiore ventre aqua intercus extiterit, acutus dolor detinet, cùm verò ad inferiorem ventrem deuenerit, meliùs habere videtur. Deinde progrediente tempore, impleto ventre eadem quæ priùs patitur. Interdum verò ad latus intumeſcit, & quâ parte ſecãdum ſit indicat. Quòd ſi non indicet, multa calida lotum, humeris comprehenſum concutito, deinde quonam latere magis fluctuet auſcultato. Quod cum intellexeris, tertiam ab vltima coſtam ad os vſque ſecato, deinde terebra acuta vlteriùs perforato, cúmque perforata fuerit, paucam aquam educito. Qua educta, penicillum ex lino crudo in vulnus immittito,

γνώσῃ ὁ τῦτο, ὅς τις δυνατός ἐστιν ἰῆσθαι καὶ ὅστις μή. ἕως μὲν αὐτὶς ὑπὸ τῷ ἤτρῳ ἔχῃ πιμελὴν, ἀδύνατόν ἐστιν ἰᾶσθαι. γνῶσις δ' οὗτοισι μάλιστα, εἰ ἔστηκε πιμελὴ ὑπὸ τῷ ἤτρῳ, ἢ οὔ, ἐὰν μὲν πυρετοὶ ὑπολάβωσι καὶ μὴ δύνηται ἀΐσσεσθαι, καὶ ὀμφαλὸς ἔξω ὀξίσχνη πεφυσημένος, φάναι μηκέτι ἐπεῖναι πιμελὴν καὶ ἰήσιμον εἶ). [64] τότῳ ξυμφέρει τὴν κοιλίην ξηραίνειν. διδόναι μὲν ἄρτον ἀδυπνείτην. [65] δίωλον θερμόν. ὄψον δὲ λαγωοῦ κρέας. [66] καὶ κυὸς τελείου. καὶ οἰὸς. καὶ ὑὸς ὡς ὀπτά. καὶ ἀγέλης τυρὸς ὀπτὰ θερμά. καὶ πολὺ ποδας ἐσθιέτω ἑψῶν, ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ. οἶνον δὲ πινέτω μέλανα ὡς παχύτατον καὶ τρυφνότατον. ἰχθύων δὲ χρεέσθω, κωβιῷ, δράκοντι, καλλιωνύμῳ. κόκκυγι. σκορπίῳ. καὶ ἄλλοισι τοῖσι τοιούτοισι, πᾶσι ἑφθοῖσι, ἐώλοισι, καὶ ψυχροῖσιν. ὡς ξηρότατοι γὰρ οὗτοι μάλιστά εἰσι. κριὲς Ⓦ ζωμὸν μὴ ἐμβαπτέσθω. καὶ αὐγητοὶ ἔστωσαν Ⓐ ἰχθύες. λαχάνων δὲ χρεέσθω, ῥαφανίοισι καὶ σελίνοισι· ὀπτήτω δὲ φακὸν τῷ ὀξυδ ἐπωκεσέρῳ, καὶ ἐσθιέτω. καὶ περιπατείτω καθ' ἡμέρην. καὶ μὴ δ' ὄρπον καὶ ὄρθιον καὶ ὄψιας βιβάτω. καὶ περὶ ἀφροδίσια κόπτου μᾶλλον ἀπὸ τούτων καθίσηται, ἢ ἧσσον. ἰῶ δὲ μή, πίσαι ἀδύνατον κνέωρον, ἢ ἱπποφαέος σὺν ὀποῖς. ἢ κριθῆν κόκκον. καὶ μὴ τὴν κάθαρσιν, φακῆς δύο πυελία ὑπορροφείτω. καὶ ἄρτον μικρὸν καταφαγέτω. οἶνον δὲ πινέτω μέλανα, τρυφνὸν ὀλίγον. πινέτω δὲ φάρμακον δὶς τῆς ἡμέρης, ἕως ἂν λαπαρὸς γένηται. ἰῶ δὲ ὃ οἴδημα καθεζόμενον ἐν τῇ ὀσχύῃ, καὶ τοῖσι μηροῖσι, καὶ τῇσι κνήμῃσι [67] καταστρέφειν χρὴ ὀξυτάτῳ μαχαιρίῳ πολλὰ πυκνά. τοῦτο ἰῶ ποιέων, ταχὺ ὑγιέα ποιήσεις. Ὑδερος. Ὁ δὲ ὕδερος ἀπὸ τῶνδε γίγν. ὁκόταν θέρεος ὥρη διψήσας, ὕδωρ πολὺ πίῃς. ἐπεὰν ἐν τῦδε γένεσθαι φιλέῃ μάλιστα. καὶ ὁ πνεύμων ἐμπλησθῇ, ἀφίησιν αὖθις ἐς τὰ σπλάγχνα. καὶ ὁκόταν ἐν τοῖσι σπλάγχνοισι γένηται, καῦμα πρέχει σφόδρα ὥστε τήκειν τὴν πιμελὴν, τ' ὀπίσω τῆσιν ἀρτηρίῃσιν ἀνεοῦσαν. ἐς ἰῶ ἄπαξ ἄρξηται τήκεσθαι τὸ σέαρ πολὺ πλέον, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ Ⓦ ὕδερον ἐποίησε. γίγν δὲ καὶ ἰῶ φύματα ἐν τῷ πλεύμονι ἐμφυῆ, καὶ πλησθῆ ὕδατος, καὶ ῥαγῇς τὰ σπλάγχνα. ὡς δὲ γίγν ἐς ἀπὸ φυμῦ ὕδερος, τόδε μοι μαρτύριον, καὶ ἐν βοὶ, ἐς ἐν κυνὶ, ἐς ἐν ὑΐ. μάλιστα γὰρ τῶνδε τετραπόδων ἐν τούτοισι γίγν φύματα ἐν τῷ πλεύμονι ἄνθρ ἔχουσιν ὕδωρ. ἀμφοτέρων γὰρ, γοίνης ἐάσας. ῥοῦσεται γὰρ ὕδωρ. δοκέει δὲ καὶ αὐθέωτῳ γίνεσθαι τοιαῦτα πολλῷ μᾶλλον ἢ ἐν περιβάτοισιν, ὁκόσῳ καὶ τῇ διαίτῃ ὑπνούσῳ χρεόμεθα μᾶλλον. ἐγένοντο δὲ πολλοὶ καὶ ἔμπυοι φυμάτων ἐγγενομένων. τάδε οὖν κατ' ἀρχὰς τῷ νούσημα ὑπογίνεται, βὴξ ξηρὴ, [68] καὶ ὁ φάρυξ δοκέει κέρχειν καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ὑπογίνεται, ἐς ὀρθόπνοιη. καὶ ὁ χρὼς ἐποιδαλέος. ἐς Ⓐ πόδες οἰδέουσι. καὶ Ⓐ ὄνυχες ἕλκονται, καὶ ἕως μὲν ἢ ἐν τῇ ἄνω κοιλίῃ ὁ ὕδερος, ὀδύνη ὁ πόνος ὀξύς· ἐπειδὴ δὲ ἐς τὴν κάτω κοιλίην ἔλθῃ, δοκέει ῥᾴων εἶ). ἔπειτα πάλιν περιόντος τοῦ χρόνου, οἷσπερ πρόσθεν, πιμπλαμένης τῆς κοιλίης. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀποιδέει πρὸς τὸ πλεῦρον, καὶ δηλοῖ ἡ χρὴ ταμεῖν. ἰῶ δὲ μὴ ἀποδηλοῖ, λούσας πολλῷ καὶ θερμῷ τὸν ὦμον λαβὸν μάλιστα, σείσαι. Εἶτ' ἀκροᾶσθαι ἐν ὁκοτέρῳ αὖ τῶν πλευρέων μᾶλλον κλύζηται. ξυνιεὶς δὲ, ταμεῖν τὴν πλευρὴν τὴν πρὸς τὸ νεάτης μέσῃ τοῦ ὀσέου. Εἶτα τυπήσας αὖθις [69] τυπάνῳ τευγλητείῳ. καὶ ὁκόταν τυπηθῇ, ἀφεῖναι τοῦ ὕδατος ὀλίγον. καὶ ὁκόταν ἀφῇς, μοτῶσαι ὠμολίνῳ.

καὶ ἄνωθεν ὑπιθεῖναι σπόγγον μαλθακόν. Εἶτα καὶ τὰ δῆσαι ὅπως μὴ ὀλισθήσῃ ὁ μοτός. ἀφιέναι δὲ χρὴ δυσκαίδεκα ἡμέρας ὕδρωπα, ἅπαξ τῆς ἡμέρης. μετὰ δὲ τὰς δυοκαίδεκα ἡμέρας, τῇ τεσσαρακαιδεκάτῃ ἅπαν ἀφιέναι δεῖ ὕδωρ. καὶ λοιπὸν χρόνον ἕως ἂν στῇ πίνηται, ὕδατος ἀφιέναι καὶ τὼ χειλίω δεῖσι σιτίοισιν ἀποξηραίνειν. τάδε δὲ δεῖ μετὰ τὴν τμῆσιν διδόναι. σκυβάσας ὀποῦ σιλφίου δραχμῆς σταθμόν. καὶ Ἡρισοτοχίης[70] κνῆσαι ὀκτὼ ἀσφάλαθον ἐλάφου.[71] καὶ φακῆς καὶ ὀρόβων πεφρυγμένων ἀλφίτα καθαρὰ ὀκτὼ ἡμιχοίνικον ἑκατέρων, ξυμφυρῆσαι τοῦτο μέλιτι καὶ ὄξει. Εἶτα πλάσαι[72] κόλλικας ἑξήκοντα, καὶ καθ' ἑκάστης ἡμέρης τρίβων ἕνα, δίδειν οἴνου μέλανος ἡμικοτυλίῳ, αὐστηρῷ ὡς ἥδιστῳ. Εἶτα διδόναι νήστει πίειν. τὼ δὲ ἥλίω διαιτᾶσθαι καὶ τὰ λαπτέα τὼ αὐτὼ κελεύειν διαιτᾶσθαι, ἕως καὶ τὸ πρόσθεν χρόνος. καὶ ἐὰν οἰδήσῃ τὰ αἰδοῖα καὶ τὸν μηρούς, θαρσέως καταχᾶν. τμῆσαι δὲ ἐὰν οὕτω μελετᾷς, τάχιστα ὑγιῆ ποιήσῃς. Ὕδερος ἀπὸ τοῦ ἥπατος. Ὁ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὕδερος γίνεται, ὁκόταν ἐς τὸ ἧπαρ φλέγμα ὑπιγρήσῃται. καὶ αἰ ἀλαβὴν τὸ ἧπαρ καὶ ὑγρανθῇ. ἐξύει δὲ τὸ καῦμα τοῦτο πρόσχει, καὶ φύσαν ἐμποιεῖ. ἔπειτα δὲ χρόνῳ, ὕδατος πίμπλαται. καὶ πίεται δυσμὸς ἐς τὸ ζῶμα ἐμπίπτει. καὶ οἴδημα ἐν τοῖσι κνήμῃσι, καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν ἔνεστι. καὶ τὸ ἧπαρ σκληρὸν καὶ οἰδέει. καὶ αἱ κλινίδες λεπτύνονται. τούτῳ ὁκόταν οὕτως ἴσχῃ, κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος διδόναι ἕως ἀγάγῃ τὸ ἧπαρ, ὀλίγῳ τρίβων. ὁπόν τε σιλφίου, ὁκόσον ὄρόβου, διεὶς ἐν οἴνῳ λευκῷ, ἡμιξυτυλίῳ πίνειν. καὶ γάλα αἰγὸς, τρίτον μέρος μελικράτου πρὸς ἡμίσεων τετραξύτυλον κύλικα. σιτίων δὲ ἀπεχέσθω τὰς πρόσθεν ἡμέρας δέκα. οὕτω γὰρ κρίνοιτο τὸ νούσημα εὐθανάσιμον ἢ οὔ. ῥοφανέτω δὲ πίσσης χυλὸν, κάθεφθον μέλι πρὸς γάλακτος. οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν μόνδαλον, ἢ μέλαν ἥδιστον ὑδαρέα. ὁκόταν δὲ αἱ δέκα ἡμέραι παρέλθωσι, σιτία προσφερέσθω καθαρά,[73] καὶ ὄψον ἐχέτω, ἀγέλης τοῦ νέος χρέα ὀπτὰ θερμά. ἐχέτω δὲ καὶ σκύλαχος ἕφθά. ἰχθύι δὲ γαλαίῳ καὶ ναρκηδονέσθω ὁμοίοισιν. οἶνον δὲ πινέτω αὐθὶς μέλανα. καὶ μὲν δὴ ἀπὸ τούτων παύσηται, ἄμεινον. ἐὰν δὲ μὴ, ἐπεὶ χρὼς αὖτις ἑωυτοῦ παχύτερος ἔῃ, καὶ τὸ ἧπαρ μέζον, καῦσαι μύκησιν. οὕτω γὰρ ἂν τάχιστα ὑγιέα ποιήσαις. καῦσαι δὲ χρὴ ἐφεξῆς ὀκτώ. ἕως δὲ ὁ ὕδερος ἐγκρήσηται, καὶ ῥαγῆες τὼ κοιλίω, τοῖσιν αὐτοῖσιν ἴσθαι, οἷσι καὶ τὰ πρόσθεν φαρμάκοισι καὶ ποτοῖσι, καὶ βρωτοῖσι, καὶ ταλαιπωρίῃσιν. οἶνον δὲ πινέτω μέλανα αὐστηρόν. ἐὰν δέ σε δοκέῃ ἀφίστασθαι τὸ ἧπαρ, καῦσαι ὀκοῦ φανῇ σθένος. καὶ ἀφιέναι τοῦ ὕδατος κατ' ὀλίγον. καὶ ἴσθαι ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πρόσθεν. ἐὰν δὲ μὴ ὑπὸ τούτων ὑγιὴς γένηται, φθίσεσθαι σήπεσθαι χρόνῳ. ἢ γὰρ νοῦσος χαλεπὴ, καὶ παῦροι ταύτῃ διαφυγγάνουσιν. Ὕδερος ἀπὸ τοῦ σπληνός. Ὁ δὲ ὕδερος ὁ ἀπὸ τοῦ σπληνός, γίνεται τρόπον τοιόνδε, ἢν ἀπὸ τοιαύτης πρόφασιος μάλιστα, ὁκόταν φάγῃ σύκων χλωρῶν καὶ μήλων ὀπώρῃσι πολλῇσι. πολλοὶ δὲ ἤδη καὶ ἀπὸ ξυφῆς βοτρύων πολλῶν, καὶ πολλοὶ γλεύκεος, τὸ νοῦσον ἔλαβον. κακὸν μὲν οὖν μέλλει ἐς τὸ νούσημα ἐμπεσεῖσθαι, πολυχρήμα δὲ τοῖσι πόνοισιν ὑπέστη. ὀδυνᾶται γὰρ ὀξέως[74] ἐν τῷ σπληνὶ καθεζόμενα. μεταπίπτουσι δὲ καὶ ἐς τὸν ὦμον, καὶ ἐς τὸ κλίδα, καὶ ἐς τὸ στῆθος, καὶ ἐς τὸ λαγόνα. καὶ πυρετοὶ ἔχουσιν ἰσχυροί. καὶ μικρόν τι καὶ φάγῃ, ἢ γαστὴρ πίμπλαται. καὶ ὁ σπλὴν αἴρεται καὶ ὀδυνᾶται πρόσχει

& mollem ſpongiam ſuperapponito, deinde ne penicillus decidat deligato. Per duodecim autem dies, ſimel die aqua educenda, poſt duodecimum verò die decimotertio die tota aqua educenda, & de cætero, ſi ſuſcitetur aqua emittenda, venterq; cibis ſiccis reſiccandus. Hæc autem poſt ſectionem exhibenda: Succum laſeris drachmæ pondere apparatum, & ariſtolochiæ tali ceruini magnitudine fruſtulum deraſum, & lentium eruiq; torrefactorum polentam, vtriuſq; purgatæ chœnicis dimidium, hæc melle & aceto ſubigito. Deinde ſexaginta paſtillis formatis, vnum tritum quotidie vini nigri auſteri quam ſuauiſſimi heminæ dimidio maceratum, mox ieiuno potui exhibeto. Reliquam verò victus rationem & exercitationem eandem quam priùs habere iubeto. Et ſi pudenda ac femora intumuerint, audacter ſpecillo pertundito. Hunc ſi eo modo curaueris, citiſſimè ſanum reddes. Aqua intercus ab hepate, quæ tunc quidem oritur, cùm ad hepar pituita acceſſerit, eamq; hepar exceperit, & humectum redditum fuerit. Confeſtim igitur ardorem huic præbet, & flatum excitat. Deinde verò procedente tempore aqua impletur, poſteaq; corporis morſus contingit, in tibiis & pedibus tumor eſt laxus, hepar durum redditur ac intumeſcit, & clauiculæ extenuantur. Huic cùm ita habuerit, per morbi exordia, vbi hepar doluerit, origanum tritum cum laſeris ſucco, erui quantitate, in vini albi heminæ dimidia maceratum, potui exhibeto, & lactis caprini poculum quatuor heminarum, tertia aquę mulſæ admixta parte. Primis autem decem diebus cibis abſtineat. Hi namq; morbum, lethalis ſit, necne diiudicant. Piſanæ ſuccum melle affuſo coctum ſorbeat. Vinum verò album Mendæum, aut aliud ſuauiſſimum aquoſum bibat. Vbi autem dies decem præterierint, cibos puros aſſumat, & pro opſonio galli carnes aſſas calidas habeat. Catulinis etiam coctis vtatur: piſce verò, galæo & torpedine aſſatis, vinum autem idem bibat. Ac ſiquidem ex his ſedetur, ſatis eſt. Sin minùs, vbi certe craſſiſſimus euaſerit, & hepar maximum, fungis inurito. Sic enim citiſſimè ſanum reddideris. Octo autem cruſtis inurere oportet. At ſi aqua intercus in ventre ſuboriatur, & in eum erumpat, iiſdem medicamentis & potibus, & cibis, & exercitationibus, quibus priores curato: vinum verò auſterum nigrum bibat. Quòd ſi ab hepate decedere tibi videatur, vbi apparuerit ferramento inurito, & aquam paulatim educito, velutque reliquos priores curato. Si verò ex his non conualeſcat, tandem conſumptus perit. Morbus enim grauis eſt & ex quo pauci euadunt. Aqua intercus ex liene. Aqua verò intercus ex liene ad hunc modum & ex hac potiſſimum cauſa oritur, cùm quis ficus viridis & poma multa comederit. Plærique verò ex multo racemorum cibo & muſto copioſo, in morbum inciderunt. Siquidem igitur in morbum collapſurus eſt, confeſtim doloribus conflictatur. Acuti tum dolores ex liene excitantur, & ad humerum, iugulum, mammam ilia tranſeunt, & febres vehementes detinent, venterque etiamſi parum quid comederit, impletur, lien attollitur, & dolorem præbet.

Hic morbus si inueterauerit, reliquo quidem tempore minùs dolet, cùm verò pomorum tempus aderit, caq; comederit, magis quàm antea dolet. Hûc ita habentem per exordia curato, veratro supra exhibito, infra verò cneoro, hippophaes succo, aut grano cnidio, & lacte asinino ad heminas octo, melle affuso. Quòd siquidem ex his restituatur, satis est. Sin minùs, vbi lien magnus fuerit, & maximè intumuerit, capitibus apprehensis, fungis inurito, aut ferramẽtis, multa cautione & obseruatione adhibita, ne vlteriùs peruras. Hoc per morbi exordia facito, istamq; victus ratione exhibeto. Si febris non detineat, pane quidem vtatur triticeo tosto, aut ex duro tritico, secundo ignem experto. Pro opsonio salsamentum Gaditanum, aut saperdam habeat, & carnem ouillam tritam, acida & salsa omnia comedat, vinumq; austerũ Coum quàm nigerrimum bibat, dulcibus verò abstineat. Quòd si exurgat validusq; sit, summis humeris luctetur, & multos ambitus in die laborando cõficiat, ac ea quæ dicta sunt in cibo sumat. Quòd si aqua intercus fuit, per eadem & iisdem quibus etiam priores curato. Ex his verò aqua intercus oritur, si quis per æstatis tempus ex longo viæ itinere in aquam pluuiam & statariam inciderit, eamq; auidè copiosam biberit. Si igitur carnes aquam combibant & in se contineant, nusquam autem secedat, hæc contingunt. Siquidem in carne fuerit, ardorem ventri & corpori exhibet, proindeq; pingue quod in ventre est colliquefit. Hic quoad iter fecerit, nihil mali habere videtur, cùm autem ab itinere cessarit, solq; occiderit, confestim multum laborem exhibet, progresso verò morbo admodum extenuatur, siq; etiam cibi fastidium contingat, multò magis extenuatur. Quòd si cibos quidem edere possit, exerceri autem nequeat, magis etiam læditur, horum plærisque laxus tumor etiam toto corpore excitatur. Et extenuato quidem color liuidus existit, & venter magnus, sitis vehemens detinet, eiusq; viscera præ calore exiccantur. Temporis verò progressu ad edendum quidem promptus existit, & quicquid quis exhibuerit comedit, & bibit, nihilque dolet. Quòd si tumor laxus detineat, ei color pallidus existit, venæque nigræ crebræ per corpus distenduntur, ex re quauis irascitur & tristitia afficitur, quamuis noui nihil contingat, venter nimio humore perhumescit, intumescit, ac pellucet velut laterna, procedentéque tempore cibos repudiat, sed videntur cucumeris agrestis odorem præ se ferre præ fastidio. Huic cùm sic habuerit, cneorum, aut hippophais succũ, aut granum cnidium exhibeto. Hæc verò medicamenta sic exhibere oportet. Cneorum quidem sexto die, hippophaes verò succum, octauo, & granum cnidium decimo. Eaq; dare oportet quoad expurgetur & exinanitus sit. Intermediis verò diebus eadem quæ prior in cibo sumat. Potissimùm verò eius aquæ ex qua in morbum incidit quàm plurimum propinato, vti eius ventrem commoueat, & multum demittat. Sic enim præcipuè sanum reddes. Quòd si tibi visum fuerit, crebrò aluum infuso subluito, ex cneoro trito ad dimidiã heminam, mellis tertia heminæ parte admixta, & betæ succo ad quartã heminæ partẽ diluto, deinde sic infuso subluito. Et lactis asinini cocti postero die

τῦτο ἰῶ χρονίσῃ τὸ νοῦσημα, τ̀ μὲν ἄλλον χρόνον, ἥσσον πονέῃ. ὁκόταν ᾖ ὀπώρη ἢ καὶ φάγῃ ταῦτα, αὖτις τῦ προσθεν μᾶλλον πονέῃ. τοῦτο ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, κατ' ἀρχὰς μελετᾶν, αἶψα μὲν ἐλλέβορον δοτέον. κάτω δ' ὑπὸ νεώτερον, ἢ ἱππophαέως ὀπὸν, ἢ κνίδιον κόκκον. καὶ γάλα ὄνειον, ἐκτὸ κοτύλας μέλι τριχέων. κλυζᾶν μὲν ἀπὸ τουτέων καθίστημι, σήμερον. ἰῶ δ' ἢν μὲν, ὑγιὴς μέντοι ἢ ὁ κοιλιὼν καὶ οἰδέῃ μάλιστα, καῦσαι μύκητι τὰς κεφαλὰς ἀπολαβόντα. ἢ σιδηρείοισι μὴ φυλακῆς, πολλῆς, καὶ τηρήσιος, ὅκως μὴ ἁφὴν ἀφανίσῃς. τοῦτο δὲ κατ' ἀρχὰς ποιέειν τῦ νοσήματος, καὶ τῶνδε τῶν δίαιταν προσφερέσθω, πυρετῦ μὴ ἐχοντος. ἄρτῳ μὲν χρεέσθω πυρίνῳ ὀπτῷ, ἢ τῶν σκληρῶν πυρῶν, δι πυρίτη. ὄψον δ' ἐχέτω, τάριχος γαδειρικὸν, ἢ σαπρίδιον. καὶ κρέας τετριμμένον οἰός. καὶ τὰ ὀξέα καὶ τὰ ἁλμυρὰ πάντα ἐσθιέτω. καὶ πινέτω οἶνον αὐστηρὸν κῶον ὡς μελάνταιον. τῶν δ' γλυκέων ἀπεχέσθω. ἰῶ δ' ὀξαίσαται καὶ δριμύται, παλαιέτω ἐπ' ἄκρων τῶν ὤμων. καὶ παλαιπωρεέτω ποδώδεσι πολλοῖς δι' ἡμέρης. καὶ βιωχρεέσθω ἄχρι ἱδρῶτος. Ην δ' ὕδερος γένηται, ἰητέον ἐν τοῖσδε καὶ τοῖσιν αὐτοῖσιν, οἷς καὶ πρόσθεν προσέθεν. ὁ δ' ὕδερος ἀπὸ τῶνδε γίνεται. γάλακτος ὥρῃσι, ἰῶ ὁδοιπορέων ὁδὸν μακρὴν, ὁπότ' ἂν τύχῃ ὀμβρέων ὕδατι καὶ καύματι, καὶ πίνῃ αὖτε ὁπόταν δύνῃ, πολλόν. ἰῶ δ' ὅταν αἱ χρόαι ἀναπίωσι καὶ σήκωσιν ἐν ἑωυτῇσι τὸ ὕδωρ, ὑποχώρησις δ' μὴ γένηται μηδαμῇ, τάδε παθέει. ἰῶ μὲν ἡ ἐν τῇ χροΐ, κῦμα παρέχει, ἔντε τῇ κοιλίῃ καὶ ἐν τῷ σώματι. ὥστε τὸ φάρμακον τὸ ὀπτὸν τῇ κοιλίῃ, τήκεται. ἔστι τέως μὲν ἰῶ βαδίζῃ, ῥᾴδιον δοκέει κακὸν ἔχειν. ὁκόταν δ' παύσηται βαδίζων καὶ ὁ ἥλιος δύνῃ, τὸ δὲ χρῆμα πόνον παρέχει πουλὺν προσιόντος δὲ τοῦ νούσου, λεπτύνεται σφόδρα. ἰῶ δ' καὶ ἀσιτίη ὀπιγένηται, πολλῷ πλέον λεπτύνεται. ἰῶ δὲ τὰ σιτία μὲν ἐσθίῃ μὴ δύνηται ταλαιπωρέειν δὲ ἀδυνάτως ἔχῃ, καὶ ὀπτὶ πλέον εἴνεται, τοῖσι πολλοῖσι τουτέων καὶ οἴδημα καθίσεται ἐς ὅλον τὸ σῶμα. καὶ τῶ μὲν λευκῷ ἡ χροιὴ πελίη γίνεται. καὶ ἡ γαστὴρ μεγάλη. καὶ δίψα ἔχει ἰσχυρή. καὶ τὰ παλάγγια αὐτέου ξηραίνεται ὑπὸ τ̀ θέρμης. τὸ δὲ χρόνου προσιόντος ἐς μὲν τὸ ἐσθίειν προθῦμος ἔῃ, καὶ ἐσθίῃ ὅσῳπερ αὖτις διψᾷ. καὶ πίνῃ. καὶ ἡμέρῃ ὧδέν. ἰῶ δὲ τὸ οἴδημα κατέχῃ, ἡ χροιὴ γίνεται τουτέῳ ὠχρή. καὶ ἅμα τὸ σώματος φλέβες ἅμα τείνονται μέλαιναι πυκναί, ὑμφὶ δὲ καὶ λυπέεται ὁπότ' πάντι, ὧδένος νεωτέρου ἐόντος. ἡ δὲ γαστὴρ δίυδρος ἢ μεγάλη ὥσπερ λαμπήρ. καὶ τὸ χρόνου προσιόντος, τὰ σιτία οὐ προσίεται. ἀλλὰ δοκέῃ αὐτὰ ὀζῷν σικύου ἀγρίου ὑπὸ τῆς βδελυείης. τούτῳ ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, διδόναι τὸ κνεώρου, ἢ τὸ ἱππophαέως ὀπὸν, ἢ κνίδιον κόκκον. ταῦτα δὲ τὰ φάρμακα, οὕτω διδόναι χρή. τὸ μὲν κνεώρου δι' ἕκτης ἡμέρης. δὲ τὸ ἱππophαέως ὀπὸν, δι' ὀγδόης. δὲ κνίδιον κόκκον, ἅμα δεκάτης ἡμέρης. διδόναι δὲ τὰ αὐτὰ χρὴ, ἕως ἂν ἐκκαθαρθῇ, καὶ λαπαρὸς γένηται. ταῦτα δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερέων, βδελυσσέτω τοῖσιν αὐτοῖσιν, οἷσι καὶ πρόσθεν. μάλιστα δὲ τὸ ὕδατος τὸ ἀπὸ πόντου διδόναι ὑποπότου καὶ τὸ νούσημα ἐλαφρὸν, ὡς πλεῖστον, ὅκως ταράξῃ αὐτέου τὸν κοιλίην καὶ ὑποχωρήσῃ σφόδρα. οὕτως γὰρ μάλιστα ὑγιέα ποιήσεις. ἰῶ δὲ ξηρὴ δοκέῃ, καὶ κλύζῃν χαμαιτὰ, τὸ κνεώρου τρίψας, ἡμισύ τε ποιήσας, μέλιτος τρίτην μέρεσι κοτύλης δίχα, καὶ τευτλίου τόπαρον κοτύλης. ἔπὸ οὕτω κλύζῃν. καὶ ὀνείου γάλακτος ἑφθοῦ τῇ ὑστεραίῃ δοῦναι,

ὁκοτὲ

ὀκτὼ κοτύλας μέλι. ποσάγειν, ἢ ἅλας προβαλών, πίνειν. καὶ μετ' ἄλλων καθάρσιον, τοῖσιν αὐτοῖσι χρέεσθω, οἷσι καὶ ὁ πρόσθεν. ἐν δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερέων, σιτίοισι καὶ ποτοῖσι τοῖσιν αὐτοῖσι χρέεσθω, καὶ τοῖσιν περιπάτοισιν ὁμοίως. οὕτω γὰρ ἀπαλλάξεται τάχιστα τοῦ νούσου. ἀτὰρ καὶ ἢν μὴ παραχρῆμα ἀπαλλαγῇ, ἢν μὴ ἐπιμελῶς καὶ μὴ παραχρῆμα μελετηθῇ, ἐν τάχει ἀποθνήσκει. καὶ ἢν καταλειπωμένου, τοῖσιν αὐτοῖσι χρῆσθαι πρὸς ἅπασι. προεύχεσθαι δὲ χρὴ πρότερον ἀπὸ τοῦ σώματος πλεῖστα ὅσα καὶ μάλιστα τῶν φαρμάκων ὑπάρχειν. ἀλλὰ χρὴ παραχρῆμα μελετᾶν. ἐν δὲ μὴ, τοῖσι πολλοῖσι ξυμβήσεται ἢ νοῦσος κλύζειν· χρὴ δὲ τοῖσδε, ὁκοτέρῃ ἐν βουλῇ τῇ νούσων. οἴνου λευκοῦ δύο κοτύλας λαβόντα, καὶ μέλιτος ἡμικοτύλιον, καὶ ἐλαίου ἡμικοτύλιον. ὄξους τεταρτημόριον. ἀμύγδαλα πικρὰ ὀπτὰ, σικύου ἀγρίου τῆς φύλλων κόψας, καὶ ὀπτήσας τῷ χυλῷ κοτύλῃ. ταῦτα μίξας πάντα, ἐς ἀγγεῖόν ἐγχέας, καὶ ὑπαλείψας οὕτω κλύζειν. Νοῦσος ἡπατῖτις. Ἡ δὲ νοῦσος γίνεται ἀπὸ χολῆς μελαίνης, ὁκόταν ὑπορρυῇ ἐς τὸ ἧπαρ. προσπίπτει δὲ μάλιστα μεταπώροισι, ἐν τῇσι μεταβολῇσι τῶν ὡρέων. ταύτην δὲ πάσχει ἐς ὃ ἧπαρ ὀδυνῶν ὀξέως ἐπιπίπτει, καὶ ἐς τὸν ὦμον, καὶ ἐς τὴν κλεῖδα, καὶ ἐς τὸν στέρνον. καὶ πνίγει ἔχει ἰσχυρῶς. καὶ ἐνίοτε ἀπεπέες πολλὸν χολῶν. καὶ ῥίγεσι δὲ πυρετὸς ταύτην προσπίπτει ἡμέρας βληχρότερος ἔχει. καὶ φαυόμενος, ἀλγέει ὁ ἧπαρ. ἐν δὲ χρονίῃ γίνεται πέλιδνος αὐτοῦ. καὶ τὰ σιτία ἐπὶ πολὺ ἐνδιατρίβει πρὶν ἀφεῖναι. καὶ προσπίπτοντα, κατέχει καὶ τρέφει πολὺ καιρόν. ταῦτα μὲν πάσχει κατ' ἀρχάς. ἢν δὲ νοῦσος προϊοῦσα, οἵ τε πυρετοὶ ἀφιᾶσι, καὶ ἀπ' ὀλίγων σιτίων πίμπλησι. ἐν ᾧ δ' ἂν πάλιν, ἡ ὀδυνὴ μείων λείπεται. καὶ αὐτὴ ποτὲ μὲν ἐρυθρή, ποτὲ δὲ ἥκιστα ἐρυθραίνεται. ἐνίοτε δὲ ἕλκεα λαμβάνει. καὶ πολλάκις ἔξαπινα ἀφῆκε τὸν ψυχόν. τούτῳ ξυμφέρει ὁκότερα μὲν ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ, ταῦτα δηλα καὶ μέλιτι. τὰ χλιάσματα προσλήψεται ταῦτα, ἃ καὶ τὴν πλευρίτιδα. ὁκότερα δ' ἂν ἡ πόσις, λεύκῃ αὐτῇ πολλῇ, καὶ θερμῷ. μελίκρητόν τε διδόναι πίνειν καὶ οἶνον λευκὸν γλυκέα, ἢ αὐστηρόν, ὁκότερα αἱ ξυμφέρει. καὶ ῥοφήματα ταῦτα, ἃ καὶ τὴν πλευρίτιδα ἐδήλωσεν. ὕδωρ δὲ τὸ ὀδυνῶν ταῦτα δὲ χρὴ διδόναι πίνειν. ἀφέλκουσιν ὠοῦ ἑφθοῦ τὸ ὑγρὸν πέλας παραχέας τε τρίψαντα χυλοῦ ἡμικοτύλιον, καὶ μελίκρητον ἐν ὑδατὶ πεποιημένον, ἥμισυ ἡμικοτύλιον, τρύσεις δύο, διδόναι πίνειν, ἐς παύσῃ τὸν ὀδυνῶν. διδόναι δὲ ἐς ἑκάστης ἡμέρης, ἕως ἂν ἡ ὀδυνὴ παύσηται. πινέτω δὲ ἐς σιλφίου ὀπὸν, ὁκόσον ὄρεσσον. ἐς ὀξύγαλα πρόσω, διδόναι οἶνον λευκόν. ἐς οὕτως πίνειν ἥκιστα ὑπαπινέτω ὄν, ἐς τὰ ἐν τῇ πλευρίτιδι διδόμενα φάρμακα, ἕνεκα τῆς ὀδυνῆς. πινέτω δὲ ἐς γάλα ἀγρίης, πολλοὶ μέρεσ μίσγοντες. πολλοὶ δὲ γάλακτος κεκρατημένου πρόσθεν χυλοῦ. πολλοὶ δὲ ἕνεκα πινέτω ὁκότερα τ' ἀγαθὰ μὴ πίνη. σιτίων δὲ ἀπεχέσθω, ἕως ἂν κενωθῇ ἡ νοῦσος. κρίνεται δὲ μάλιστα ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι. ταύτῃσι γὰρ ἁλώσιμος, ἢ οὐ. ἐὰν δὲ πύημα προσσήπτῃ, ταῦτα δὲ χρὴ διδόναι, ὅκως ἂν ἀπεπέσῃ. ἐὰν δὲ ὑδρωπικὸν ὄζος ἀγαθὸν. ταῦτα μίξας ἐγχέαι ἐς χυτρίδιον καινόν. ἔπειτα χλιήνας ἐν πυρὶ ἀσθενεῖ, ἐπιπάσσειν ἀλεύρου κριθίνου ἢ πυρίνου ἢ ἄλλου τοιούτου ὅτευ ἂν ἐθέλῃ, ἐς ἂν παχυνθῇ ὡς φαλακρὸν ἐκ χαρτίου. ὁκόταν δὲ χλιαίνῃ, ἐπιπάσσειν ἀλεύρου ἐπιμελέως, ἕως ἂν ἐπιστήσῃ μάλιστα, καὶ ὁκότερον μέλιτος ἂν ἐθέλῃ ἐπιμίσγειν, καταματτόμενος ἐπιπάσσειν. ἐν δὲ μὴ ὑδρώπεα ἐπιμίσγειν

affuso melle octo heminas exhibeto, aut addito ſale propinato. Poſt purgationem iiſdem quibus etiam prior vtatur, & interpoſitis diebus, cibis & potionibus iiſdem vtatur, eodemq; modo deambulationibus. Sic curatus breui hoc morbo liberabitur intrà tertium aut ſextum menſem. Quòd ſi negligentia aliqua adfuerit, neq; confeſtim curatus fuerit, citò moritur. Extenuatus quoq; iiſdem ad curationem vti debet. Priùs autem eius corpus fomentis adhibitis præhumectare oportet, medicamentis vt magis obaudiat. Verùm confeſtim curatio adhibenda, alioqui plærisq; morbus ad ſenectutem deducitur. Quem verò voles ex his morbis eiuſmodi infuſo ſubluere oportet. Ad heminas duas vini albi, & mellis heminæ dimidiam, olei heminam dimidiam, adde nitri Ægyptij torrefacti quadrantem, & ſucci foliorum cucumeris agreſtis tuſorum & expreſſorum heminam. His omnibus mixtis, in ollulam quandam infuſis & feruefactis, ſic per infuſum ſubluito. Morbus hepaticus. Hic morbus oritur ex atra bile, cùm ad hepar cófluxerit. Ingruit autem potiſſimùm autumno, in anni mutationibus. Hoc igitur modo afficitur æger. Dolor ei grauis ad hepar irruit, & ad poſtremas coſtas, ad humerum, ad iugulum, & ad mammam vehementq; ſtrangulatus detinet. Interdum etiam bilem liuidam vomitione reiicit, rigor & leuis febris primis diebus tenet, ad contactum hepar dolet, illius color eſt ſubliuidus, eumq; cibi quos antea comedit ſtrangulant, & in ventrem irruentes incendunt & tormina excitant. Hæc quidem per exordia patitur. At procedente morbo tum febres dimittunt, tum à paucis cibis impletur. In hepate verò ſolus dolor remanet: iſque interdum quidem vehemens, interdum etiam minor quieſcit. Quandoque verò morbus inuadit, frequenterq; de repente æger animam efflauit. Huic conferunt cùm dolor detinet, tum alia, tum ea etiam tepefactoria quæ in lateris dolore adhibentur. Vbi dolor remiſerit, multa calida loto, aquam mulſam & vinũ album dulce, aut auſterum, quodcunq; e conducere videbitur, propinato, eaſdemq; ſorbitiones quas lateris dolore correpto. Ad dolorem autem hæc potui exhibenda. Oui gallinacei decocti liquorem tritum tum ſucci ſolani heminę dimidium melle affuſo, tum aquæ mulſæ ſemiheminæ dimidium, hæc aqua commixta & ſubacta potui exhibeto, & dolorem ſedabunt. Quotidie autẽ exhibenda quoad ſedatus fuerit dolor. Lateris etiam ſuccum orobi quantitate, & origanum tritum vino albo dilutum, eodem modo ieiunus bibat. Medicamenta verò etiam quæ in lateris morbo ad dolorem exhibentur, inſuper bibat. Lac quoq; caprinum ad quatuor heminas, tertia melli parte admixta bibat. Hoc mane bibat, cùm alia non biberit. Cibis abſtineat quoad morbus iudicatus fuerit, quod ferè intra dies ſeptem contingit. In his enim lethalis ſit nec ne manifeſtè deprehenditur. Quòd ſi etiam ſtrangulatus vrgeat, hæc vti reuomat exhibere oportet, mel, aquam, acetum & ſales. Hæc permixta in ollulam nouam affuſa, poſtea tepefacta, & origani capitati ramulis cum ſemine agitata, tepida ebibẽda dato. Deinde veſtibus obuolutum donec maximè exudet ſimulq; cum vomitus prehẽderit leui ex pẽna attrectatione alacriter vomat. At ſi vomere nequeat,

aquæ mulſæ tepidæ duarum heminarũ poculo inſuper epoto, ad hunc modum vomat. Et ſi bilem aliquã aut pituitã vomitione reiecerit, rurſus idem poſt horas quatuor faciendum, pofuerit nanq;. Poſt morbi autem iudicationem, paucis cibis puris exhibitis curato. Et ſi quidẽ panem edere conſueuerit, panẽ calidum & quàm maximè purum edat. Si verò mazam, eam quę non trita eſt comedat, antea tamen ſubactã. Pro opſonio carnes catelli coctas habeat, aut columbi, aut pulli gallinacei, iiſq; omnibus elixis vtatur. Piſcibus verò, galæo, torpedine, paſtinaca, & paruulis batidibus coctis. Lauet ſingulis diebus, frigus vitet & parũ obambulet, quoad in tuto ſit. Quę ſanè ſi obſeruentur, verendum non eſt, vt rurſus morbus reuertatur. Huiuſmodi enim morbus difficilis eſt & diuturnus. Alius hepaticꝰ morbus, in quo dolores quidẽ eodẽ modo ad hepar vrgent, & color à priore differt, cùm malicoriũ referat. Cõtingit autẽ repente æſtatis tempore. Oritur verò ex carnis bubulæ eſu, & nimio vini potu. Hæc enim omnia iſto anni tempore iecori ſunt infenſiſſima, & bilẽ maximè ad hepar propellũt. Sic igitur afficitur, dolores acuti ingruunt, neq; hora vlla deſerunt, ſed ſemper magis vrgent. Interdũ etiã bilẽ pallidã vomit, & vbi vomuerit meliuſculè habere videtur. Quòd ſi vomitione non reiecerit, bilis ad oculos decumbit, & admodũ pallidi fiũt, pedeſq; intumeſcunt. Atq; hæc interdũ quidem valde, interdũ verò minùs affligunt. Vbi autẽ dies præterierint, quibus morbus decernit, ſi nihil deliquerit, dolor minùs detinet, eandem quàm priùs victus rationẽ inſtituere oportet. Nam ſi intempeſtiuè inebriatus fuerit, aut rebus venereis vſus fuerit, quídve aliud minimè cõmodum fecerit, cõfeſtim ei hepar durum euadit, intumeſcit, & ex dolore pulſat. Ac ſi qua in re feſtinarit, de repente hepar totumq; corpus dolet. Huic cũ ſic habuerit, primiq; dies præterierint, fomentũ admoueto, deinde ſcammonio, aliquantulum purgato. Quòd ſi venter incenſus fuerit, alui infuſũ quod probè ducat, ex iiſdẽ quæ priùs exhibeto. Poſt alui infuſum, lacte aſinino cocto aliquantulũ purgato, eiuſq; heminas octo melle affuſo propinato. Lactis etiã caprini poculũ quatuor heminarũ menſura, aquæ mulſæ triente commixto, manè exhibeto. Lactis quoque caprini cocti heminas duas dato, aquæ mulſæ tertia parte ammixta, aut ſolo melle affuſo. Lac etiam equinum eodẽ quo aſininũ modo exhibeto. Quòd ſi hac curatione morbus ceſſerit, ſatis eſt. Sin minùs, internam dextri cubiti venam ſecato, & ſanguinẽ emittito. Si verò lacte aſinino tibi purgandus non videatur, lactis bubuli crudi heminas duas, tertia mellis parte admixta, ſingulis diebus ad dies decẽ exhibeto, deinde aliis duodecim diebus aquæ mulſæ ſextante affuſo, potui exhibeto. De cætero verò, lac ipſum ad duas heminas, donec pinguior euadat, exhibendum. At ſi ne ſic quidẽ ſedetur, cùm hepar plurimum intumuerit, maximeq; prominuerit inurere oportet. Per buxeos autem fuſos oleo feruenti intinctos vſtionem facito, eoſque donec rectè habuerit, vſtióque perfecta fuerit, admoueto. Aut per fungos octo cruſtas inurito. Si enim vſtio ſucceſſerit ſanũ reddes, ac deinceps faciliùs deget. At ſi vſtio minimè ſucceſſerit, de cætero niſi per alia remedia cõualeſcat, conſumptus perit. Morbus alius hepaticus in quo cætera quidem multitudine eadem quæ prioribus contingunt, color verò nigricat. Bilis quæ eſt in hepate, pituita & ſanguine referta, velut ratione colligimus, diſrumpitur,

ὑπὸ πάντων ἡ χολὴ, φλέγματος καὶ αἵματος πλησθεῖσα, ὡς λογιζόμεθα, διαῤῥήγνυται.

ὑδροπικῶν μελικρήτου χλιαροῦ κύλικα διακοτύλου, ὕστως ἐμέσῃ. καὶ ὦν ἢ ἀπεμέσῃ χολῆς ἢ φλέγματος, αὖθις ταὐτὰ ποιέειν, ὁκόταν τέσσαρας ὥρας ὑφεθήσῃ. μετὰ δὲ τὸν ὕσον τὸν κρίσιν, μιγετίῳ, σιλίκια ὀλίγα διδοὺς καθαρά. κλυσμὸν μὲν ἄρτον φιλέειν ἐνδίδειν, ἄρτον θερμὸν ὡς μάλιστα καθαρὸν ἐσθιέτω. καὶ ὁκόσῳ μάζην, ἀτριπτον ἐσθιέτω, πρότερον προσφυρήσας. ὄψον δὲ ἐχέτω, κρέα σκυλακίου ἑφθὰ, ἢ πηδάδος, ἢ ἡμεκτοειδὸς νεοσσοῦ, ἑφθοῖσι πᾶσιν, ἰχθύων δὲ, γαλαίῳ. ναρκῇ. τρυγόνι τε, καὶ βατίσι τῇσι μικρῇσι, πᾶσι ἑφθοῖσι. λουέσθω δὲ καθ' ἡμέρης ἑκάστης, καὶ τὸ ψυχος φυλασσέσθω. καὶ περιπατεέτω ὀλίγα, τέως ἂν ἀσφαλείῃ, τοῦτο δὲ καὶ φυλάσσῃ. οὐκ ὑποδῦσαι τὸ νόσον δεῖς πάλιν, καὶ γὰρ ἡ τοιαύτη νοῦσος, χαλεπὴ ἔστι καὶ χρονίη. Ἄλλη ἡπατῖτις. αἱ μὲν ὀδύναι πιέζουσι κατὰ ταὐτὰ ἐς τὸν ἧπαρ. καὶ ἡ χροιὴ διαφέρει τοῦ πρόσθεν. σιδηρώδης γάρ ἐστιν. ἐν ᾧ ἂν χωρῷ θέρεος μάλιστα ἐμπίπλῃ. γίνεται δὲ ἀπὸ κρεοφαγίης βοείων κρεῶν, καὶ ἐξ οἰνοφλυγίης. ταῦτα γὰρ πάντα τὰ τοιαύτην ἔτερος ὥρῃσι, πολεμιώτατα τῷ ἥπατι. ἐς χολὴν μάλιστα τρέπεται πρὸς τὸν ἧπαρ. ταῦτα δὲν πάσχῃ. ὀδύναι ὀξέαι διατείνουσι, καὶ οὐκ ἐκλείπουσιν ὑδὲ μίαν ὥρην, ἀλλ' αἰεὶ μᾶλλον πιέζουσι. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐμέσῃ χολὴν ὠχρὴν. καὶ ὁκόταν ἐμέσῃ, ἐπ' ὀλίγον δοκεῖ φέρειν. καὶ ἢν μὴ ἀπεμέσῃ, ἐς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ χολὴ καθίσασα, καὶ ὠχροὶ γίνονται. σφόδρα. καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. ταῦτα πάσχῃ, ποτὲ μὲν, σφόδρα· ποτὲ δὲ, ἧσσον, ὁκόταν δὲ αἱ ἡμέραι πρὸς ἔλθωσιν ἐν ἧσι κρίνεται νόσημα, ὅτε πόνος ἐλαφρότατος ἔχῃ, τὴν αὐτὰ μαρτίζοις ἢ, δι' ἐλαίου χρὴ τοιαύτῃ διαίτῃ, ἢ καὶ πρόσθεν. καὶ γὰρ μεγάλη κακὸν ἔχει, ἢ λαγνήσῃ, ἢ ἄλλο τι ποιήσῃ μὴ ὑπαίτιον ἔσται, τὸν ἧπαρ πολλαχρῆμα σκληρὸν αὐτέῳ, καὶ οἰδέει, καὶ σφύζει ἐκ τοῦ ὀδύνης, καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἄπαν. τὸν ὁκόταν ὕστως ἔχῃ καὶ αἱ πρῶται ἡμέραι πρὸς ἔλθωσι, πυελήσας, εἶτα ὑποκαθήρας ὧν σκαμμονίῳ. καὶ ἢν ἡ κοιλίη ξυγκεκαυμένη ᾖ, κλύσας ἐν τοῖσιν αὐτοῖσι, οἷσι καὶ τὰς πρόσθεν, ὅλα ἀξέα καλῶς. καὶ μετὰ τὸ κλυσμὸν, ὀνείῳ γάλακτι ἑφθῷ ὑποκαθήρας, ὁκτὼ κοτύλησι μὴ ἐλάσσοσι, δίδοναι πίνειν. δίδοναι δὲ καὶ ἄγαλα γάλακτος, τρίτον μέρος μελικρήτου προσμίσγων ὃ ἑωθινὸν, τεσσαρακοντύλον κύλικα. δίδοναι δὲ καὶ ἑφθοῦ τῶν ἀγελείων δύο κοτύλας, τρίτον μελικρήτου προσμίσγων, ἢ αὐτὸ μοῦνον μὴ προσάγειν. δίδοναι δὲ καὶ τὸ ἵππειον γάλακτος τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ὀνείῳ. κλυσμὸν μὲν ὑποκαθήρας τούτων μελετωμένη ἡ νοῦσος ἐξέλθῃ, δήλη. ἢν δὲ μὴ, τὰς μέσας τοῦ δεξιοῦ ἀγκῶνος τέμνειν φλέβα, καὶ ἀφιέναι τοῦ αἵματος. ἢν δέ σοι μὴ δοκῇ, ὀνείῳ γάλακτι ὑποκαθήρας [89] ἢ βοείῳ. καὶ γάλακτος ὡμοῦ δίδοναι δύο κοτύλας, τρίτον μελικρήτου προσμίσγων ἑκάστης ἡμέρης, ἕως ἡμέρας δέκα. ἔπειτα δῆλας δώδεκα, ἕκτον μέρος τοῦ μελικρήτου προσμίσγειν, πίνειν δίδοναι. τὸ δὲ γάλα αὐτὸ τὸ λοιπὸν δίδοναι ἕως ἂν αὐαπιασθῇ, δύο κοτύλας. ἢν δὲ μηδὲ οὕτω παύηται, καῦσαι χρὴ, ὁκόταν μέγιστον τὸ ἧπαρ φλῦηται, καὶ ὀξύτατα μάλιστα. καῦσαι δὲ ἐν πυξίνοισιν ἀτράκτοισι, βαπτὸν ἐς ἔλαιον ζέον. πρόσθεν δὲ, ἕως ἂν σοι δοκῇ καλῶς ἔχειν, καὶ κέκαυσται. ἢ μύκητα ὀκτὼ ἐφάρεας καῦσαι. ἢν γὰρ τύχῃς καύσας, ὑγιέα ποιήσεις, καὶ τὸ λοιπὸν χρόνον ῥᾴδιον διάξει. ἢν δὲ μὴ τυχὼν καυθεὶς, ὑπὸ τῶν ἀγγείων λοιπὸν ὑγιὴς μὴ γλυκύθυμος, φθισιῶδης ἔσται θανάσιμος. Ἡ παχεῖα ἀνίη. Τὰ μὲν ἄγγεα, πλῆθος τὰ αὐτὰ πάσχει τῇσι πρόσθεν. ἡ δὲ χροιὴ μέλαινα. τὸ δὲ καὶ

καὶ ὀκτάτμῳ ἀφαῤῥηχθῇ, ταλίσια μαίνεται. καὶ ἀγδμακτῆ. καὶ ὀλιγολέγεται ἀσωδέπα. καὶ ὑλακτικὰ ὡς κόων. [90] καὶ ⓐ ὄνυχες, φοινίκεοι ἔωσι. καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν οὐ δυνὴ ὁρᾶν ἐοῦσι ἐν τῇσι κεφαλῇσι, ὀρθαὶ ἵστανται. καὶ πυρετὸς ὀξὺς ὑπολαμβάνῃ. τούτῳ χρὴ παρασφέρειν τὰ αὐτά, ἃ καὶ τοῖσι πρόσθεν. ⓐ ἢ πολλοὶ, ἀπὸ δηκτικοῖσιν ἐν τῇσιν ἑνδεκα ἡμέρῃσι. παῦρος ἢ ἀφαφυσιάσεται. Σπλῆνος νοῦσος παρῆται. ἡ δὲ ἡ ριαὶ τῆ νοῦσος, ἀφὸ θερμασίου ὑ ἡλίου χολῆς κινήσιος, ὀκτάτμῳ ἐλκώσῃ ἐφ' ἑαυτὴ χολέων ὁ σπλήν. τάδε οὖν πάσχ. πυρετὸς ὀξὺς ὑπολήπεται κατ' ἀρχάς. [10] παρισούσης δὲ τ νούσου ἀφίησι, πλῆν κατ' αὖθις τ σπλῆνα. ταύτῃ ἢ ἀεὶ θέρμη ἔχ, καὶ ὀδυνὴ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐμπίπτ ὀξεῖα, καὶ ἐς τὴν λαπάρην, καὶ ἐς τὴν καιλίην. [91] τὰ δὲ σιτία κατ' ἀρχάς, παρίεται μᾶλλ, ἀφαιρεῖ ἢ ὠ μᾶλλα παρισούσης ἢ τ νούσου, ἤπερ χρὴ ὠθεῖν· [92] καὶ ὀδυνὴ ἀμυρὴ ἐμπίπτ. καὶ αἱ κλισίες λεπτύνον). [92] ⓒ τὰ σιτία ὀχ ὁμοίως παρίεται), ὥσπερ κατ' ἀρχάς. ⓒ ἀπὸ ὀλίγου πίμπλα), ὁ σπλὴν μᾶλλοτε καὶ ἄλλοτε μέγας τ αὐτῆς ἡμέρης, καὶ ἄλλοτε ἐλάσσων ἢ. τῶνον ὀκτάτμῳ οὕτως ἔχ, πίσσῃ ἐλλέβορον κάτω, ὕστερον δὲ πᾶσι τὰ τῇ κ. δίῳ κέκκον. ἐς ἑ- [20] πόμενον ἢ μὴ τ καθάρσιν, [93] φακῆς δλιῶαι τρυβλίον ῥοφέτω ὀξυτέρης. καὶ τριπλίων τρυβλίον λιπῶδες, ἄμμα παρεσπάσας. τῇ δ' ὑστεραίῃ ⓒ τῇ τρίτῃ ἄρτον μικρὸν δίδου. ὄψον δὲ φακῆ χρείεσθω. καὶ ὑὸς κρέας ἐν τῇ φακῇ ἑφθὸν τετριμμένον. οἶνον ἢ πινέτω αὐστηρὸν, μέλανα, ἀκρητέστερον καὶ ὀλίγον. καὶ ἡ τυχὸν ἐχέτω ταῦτας τὰς ἡμέρας, πλὴν εἴδοι ὀλίγα περιπατείτω ἐν τῇ σκιῇ. ⓜ ἢ λοιπὸν χρὴν τάδε χρὴ παρασφέρειν. σιτίον μὲ ἄρτον αὐστηρότατον. ὄψον ἢ ἐχέτω, κρέας κωὸς μέζονος. ἢ αἰγὸς. ἢ οἷος τετριμμένον ⓒ ταρίχους ἁλισκόμενος, ἢ ταριχηρόν. ⓒ τὰ ὀξέα ⓒ τὰ ἀμύγδαλα τὰ [30] τα παρασφερέσθω, ⓒ τὰ τρυφνά. πινέτω ἢ οἶνον κῶον ὑποτρυφνον ὡς μελάντατον. τῇ ἢ γλυκέων ⓒ λιπῶδες ἄπτεσθω, ⓒ κνιαστῶδες. ⓒ σίλφιον μὴ παρασφερέσθω. μηδὲ σκόροδα. μηδὲ κρέας χοίρου. μηδὲ χεσρέα, [94] μηδὲ νέαρον, μηδὲ παρίζας, μήτε ἔγχελυ. μήτε λάχανον. μηδὲ ἕφθον αὖθις ὀξύς. πρωΐζειν ἢ, ῥαφανίδι χρέεσθω. καὶ σελίνῳ, ἐς ὄξος βάπτων, ⓒ οἴνῳ ἀμύρτα φυρῶν, ἐσθιέτω. ⓒ ὑ οἶνα ῥοφέτω ἀκρητοτέρῳ ἢ βάλλ), ⓒ τ ἄρτον ἐς τ οἶνον ἐνθυπτομένος, ἐσθιέτω θερμὰν, διδόναι δὲ ⓒ ἰχθύων, σκορπίον, δράκοντα, κέκκον, κωβιὸν, κεφαλὸν μικρὸν ἅπαντας ἑφθούς ⓒ ψυχρὸς διδόναι. [40] διδόναι ἢ καὶ μᾶλλ ⓜ σπλῆνα λεπτύνει ἑκάστης ἡμέρης, ἀσφοδέλου ὑ κραπτοῦ, ἢ ἴξιὸν τὰ φύλλα. [95] ἢ αἶγος κέρας. ἢ ἄγνου καρπὸν. ἢ πτήλεως. ἢ ἡδυόσμου ῥίζην. τούτων τρίβων ὅ, τι ἂν βέλλ, [96] διδόναι ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ, νήστ. ἰὼν ἢ δυνατώτερ, ἀναλαμβάνειν, αὖθις, ἐπὴν ξύλα τρίνυκτα ἡμέρας. ⓒ ἀπ' ἄκρων τῶν ὤμων παλπιέτω. καὶ παρεπατείτω δι' ἡμέρης. καὶ ὀλίγος βιβδέτω, τραφίοις δὲ ἐγκρέεσθω. καὶ θώρηκα ἐσθω τ παρεμπτὸν. ἰὼν δὲ μὴ ὑπὸ τούτων ῥηίσῃ, καῦσαι τ σπλῆνα μύκησι, δέκα ἐλάφας μεγάλας, ὑπὸ μέγιστος ἢ ὁ σπλὴν καὶ ὀξυρρυθμώτατος μάλιστα. ἰὼ γὰρ τύχῃς καύσας ὡς δεῖ, ὑγιέα ποιήσεις, πλὴν οὐχ ὑπὸ παχέ. ἡ δὲ νοῦσος δέει) θεραπεύης. χαλεπὴ γὰρ καὶ χρόνιος, ἰὼ μὴ παραχρῆμα μελετηθῇ. Ἄλλη νοῦσος σπλῆνος. γίν μὲν ἀπὸ τῶν αὐτῶν, ἀφ' ὧν καὶ ἡ παρ-

curmq; disrupta fuerit, citissimè ad insaniam deducitur, indignatur, & imprudenter loquitur, more canis latrat, vngues puniceo sunt colore, oculis cernere nõ potest, pili capitis erecti manent, & febris acuta inuadit. Huic eadem quę prioribus admouere oportet, pleriq; verò intra vndecim dies moriuntur, pauciq; euadunt. Lienis morbus primus. Gignitur autem eiusmodi morbus, ob bilem solis calore commotam; cùm eam ad se lien traxerit. Hunc igitur in modũ affligitur. Febris acuta per initia succedit, progresso verò morbo dimittit, nisi quod lienem ipsum semper calor occupat, dolorq; acutus subinde in lateris mollitudinẽ ad ventrem incidit. Cibos autẽ per exordia expetit quidem, non autem admodum demittit. Procedente verò morbo, color pallidus euadit, dolor vehemens ingruit, & iugula extenuantur, neq; cibum velut per initia facilè admittit, & pauco impletur. Lien subinde eodem die magnus, & interdum minor euadit. Cùm sic habuerit, huic veratrum deorsum purgans propinato, tum grano cnidio subter purgato. Post purgationem autem vesperi lenticulæ acidioris acetabulum sorbendum exhibeto, & betarum pinguium acetabulum, polenta insperſa. Postero verò & tertio die, paruũ panem exhibeto, pro opsonio, lenticula vtatur, & carne suilla trita cum lenticula cocta. Vinum austerum, nigrum, meracius paulatim bibat; & per hosce dies quietẽ agat, nisi quòd intus in vmbra paulùm obambulet. Reliquo verò tempore hæc exhibere oportet, in cibo quidem panem ex furfure à pura farina nõ separato. Pro opsonio carnem canis maiusculi, aut capræ, aut ouiculæ tritã habeat, & salsamentum Gaditanum, aut saperdam, acidaq; & salsa omnia, acerbaq; exhibeantur. Vinum Coum, subadstringens quàm nigerrimum bibat, dulcibus, pinguibus, & nidorosis abstineat. Laser minimè exhibeatur, neq; allium, neq; caro porcina, neq; mugil, neq; recens, neq; sale conditus, neq; anguilla, neque olus vllum coctum sine aceto. Ex his quæ cruda eduntur, radicula & apio aceto intinctis vtatur, polentam edat vino subactam, & vinum meracũ forbeat. Quòd si lubeat, panem etiam in vino comminutum, calidum comedat. Ex piscibus verò scorpium, draconẽ, cuculum, gobium, callionymum, eosq; coctos & frigidos exhibeto. Danda etiã singulis diebus quæ lienem extenuare valent, asphodeli semen, visci folia, aut fœnum græcum, aut viticis semen, aut rutam, aut menthæ radicem. Ex quibus quod voles tritũ ex vino austero ieiunò exhibeto. Quòd si validus fuerit, triginta diebus, vt ligna secet cogito. Summis humeris lucta se exerceat, interdiu obambulet, vesperi dormiat, mane verò surgat, & quæ dicta sunt in cibo sumat. At si ne his quidẽ meliusculè habeat, lienẽ per fungos, cũ maximè tumidus & sublatus fuerit, decẽ crustis inurito. Si enim, vt conuenit, vstio successerit, sanũ reddes, nõ tamẽ breui. Hic autẽ morbus curatione indiget, grauis enim est & diuturnus, nisi cõfestim curatio adhibita fuerit. Alius lienis morbus ab iisdẽ quidem ex quibus & prior oritur, eoque modo hoc morbo afficitur. Venter inflatur, postea verò lien intumescit, durus est eiq; dolores acuti contingunt. Color autem immutatur, & niger cernitur, pallidus & qui malicorium forma referat, ex aure & gingiuis

grauis odor exhalat, exéque à dentibus diſceſſionem faciunt, & in tibiis vlcera qualia puſtulæ nocturnæ erumpunt, membra extenuantur, neq; ſtercus per aluum demittitur. Hunc ita habentem iiſdem medicamẽtis ac eduliis, & potu, exercitatione q́; ac reliquis omnibus curato, cumq́; ſtercus non demittatur, his aluum ſubluito. Mellis heminæ dimidium, & nitri Ægyptij ouilli tali quantitatem, ex betarum coctarũ decocto ad quatuor heminas terito & diluito, deinde hoc infuſo ſubluito. Quòd ſi his morbus non ſedetur, eius lienem velut in priore inurito, & ſi vſtio ſucceſſerit, ſanum reddes. Alius lienis morbus, in anno quidem, veris maximè tempore, ex ſanguine tamen oritur. Cùm enim ſanguine lien refertus fuerit, in ventrẽ erumpit, & in lienem dolores acuti, in mammam, iugulum, humerum & ſub ſcapulam irruunt. Totius corporis color eſt plumbeus, leues cutis laserationes in tibiis habet, ex quibus magna vlcera oriũtur. Quæ primùm per inferiora ſecedunt, cruẽta ſunt & æruginoſa, venter durus obrepit, & tanquam lapis exiſtit. Hic morbus ſuperioribus magis lethalis eſt, ex eoq́; pauci euadunt. Hunc ita habentem iiſdem quibus priorem curato, niſi quòd medicamentum ſurſum purgans minimè dederis. Rurſum verò cocco cnidio purgato. Poſtero die quoq; lactis equini cocti heminas octo melle affuſo exhibeto. Sin minùs, lacti bubulo aut aſinino cocto ad duos congios, mel in altero poculo miſcere, & alternatim bibere oportet. Sub veſperum poſt purgationem eadem quæ priori exhibeto, poſtq́; medicamentum, ſi viſum fuerit, ſanguinẽ ex interiore ſiniſtri cubiti vena detrahito. Per reliquos autẽ dies ieiuno ſingulis diebus lactis bubuli quatuor heminas, tertia muriæ parte ammixta, exhibeto. Cibis, potibus, & reliquis aliis iiſdem quibus priorem curato. Hic, velut ſuperiores, venere & vinolentia abſtineat. Quòd ſi tibi viſum fuerit, etiam cùm craſſiſſimus & maximus lien extiterit, inurito. Et ſi opportunè vſtio ſucceſſerit, ſanũ reddes. At ſi ſub hac curatione non conualeſcat, tandem cõtabeſcens perit, cùm admodum grauis ſit hic morbus. Alius lienis morbus, qui etiã vere potiſſimũ cõtingit, cùm lien in ſe pituitam exceperit, confeſtimq́; tumidus & durus extiterit, deinde rurſus ſubſidit. Et cùm quidem ſublatus fuerit, dolores acuti ingruunt, vbi verò mollis fuerit, ſine dolore eſt. Cumq́; morbus inueterauerit, obſcurior eſſe videtur, & aſſurgit, celeriterq́; reprimitur. Hic cũ ſic habuerit, per morbi exordia cibos aſſumere nõ poteſt, citò extenuatur, magnaq́; intemperãtia corpus affligitur. Morbus verò niſi cõfeſtim curatus, aut ſua ſponte ſedatus fuerit, quinq; aut ſex intermiſſis menſibus rurſus aſſurgit, per hyemẽ autẽ præcipuè intermittit. Hunc ſi per exordia in manus ſumpſeris decem cruſtis ad lienem inurito, ſtatimq́; ſanũ reddes. Quòd ſi nõ vſſeris, iiſdem medicamẽtis, & eduliis, & potibus, ac laboribus, quibus ſuperiores curato. Sic enim celerrimè ſanũ reddideris. Huius autẽ color exalbidus, ſubpallidus, & ſqualidus exiſtit. Alius lienis morbus ex atra bile potiſſimùm autumno oritur. Fit autem ex multo olerum eſu quæ cruda comeduntur, & aquæ potione. Ad hunc igitur modum afficitur. Vbi morbus prehenderit, lien valdè dolet,

ὁκόταν λάβῃ ἡ νοῦσος, ἡ σπλὴν ὀδυνᾶται σφόδρα. καὶ ἐπὶ πολὺ ἀνίσταται, καὶ ἐπὶ πολὺ καθίσταται. καὶ ἐπὶ πολὺ ἐξανίσταται, καὶ ἐπὶ πολὺ ἐξαν

καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνῃ. καὶ ἀστία ἔχῃ αὐτόν. ὅ, τε γοῦν ξυμπίπτῃ τάχεως. ὁ δὲ σπλὴν, μέγας μὲν πολύς τε γίνεται, σκληρὸς δὲ. καὶ ψόφους ποιεῖται ποιέεται δὲ τὰ παλάγχνα, καὶ μυζᾷς παρασκεύασμος. ἢν δὲ ὀκτάτμῳ οὕτως ἔχῃ, τοῖσιν αὐτοῖσιν, ἅπασι καὶ φαρμάκοισι καὶ βρωτοῖσι καὶ ταλαιπωρίῃσιν, οἷσιν αὖ καὶ τὸν πρόσθεν. καὶ ἰὼ σοι πρόσεξη, καυσαν αὐτόν, ὅπου ὄφρ καὶ τοῦτο δηλώσει. αὕτη ἡ νοῦσος τοῖσι πολλοῖσιν ἰὼ ποιήσαι ἐρῆμα μεθετηθῇ, ὀκτὰ ἐξέρχεται. Ἰκτεροὶ τέσσαρες. Ὁ μὲν θήσεος μάλιστα ἐπιλαμβάνῃ χολῆς κινήσεως. ἴσα τὰ οὖν ἡ χολὴ, ἔστω δὲ δέρματι καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ. ὥστ' αὐτοὺς ἀλλοχρόους ὅ σῶμα, καὶ γὰρ ὠχρὸν ὁκοῖόν φασι σέβειν. καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὠχροί. καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ ἔστω τὰς τρίχας, [104] οἷς φλὸς ὑπεστι. καὶ ῥῖγος ἢν πυρετὸς ἐπιλαμβάνῃ. ἢν δρέπῃ ὠχρὸν ὅ οὐρέων ὑφίσα) ἔστω αὐτῷ παχὺ ὑπωχρέον. καὶ ὅ ἔωθεν ἕως αὖ νῆστις ἢ πρὸς τὴν καρδίην [105] καὶ τὰ παλάγχνα μύζῃ. καὶ ὀκτάτμῳ ἢν αὐτῷ προσφθέγξη) ἢ ἐρωτήσῃ. [106] ἄσται τε καὶ λυπέεται. καὶ ἂν αἰέλε) ἀχροώμενος. ὃ δ' ἂν πάθος τοιοῦτον, ὠχρὸν λεῦκος. καὶ κακόδμος. ἔστ' ὀκτάτμῳ ὧδε ἔχῃ, θανάσιμα μάλιστα. ἐν τῇσι τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσιν. ἰὼ δ' ἂν ταύτας διαφύγῃ, ὑγιαίνεται. μετὰ δὲ ταῦτα ἰὼ δὲ αὖθις ἔρχῃ, ὧδε. ὀκτάτμῳ ὁ πυρετὸς αἴῃ, λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ. πίειν τε διδόναι μελίκρητον. καὶ ῥοφήμασι διαχρέεσθαι, τοῖσιν αἰεὶ χυλῷ μὴ παραχέοντα. καὶ μὴ σιτεῖσθαι ὅ μὴ, ἕως αἱ δεκατέσσαρες ἡμέραι παρέλθωσιν. αὖ πάντα γὰρ κρίνονται ἰὼ θανάσιμον ἢ οὔ. μετὰ δὲ ταῦτα, λούειν δὶς τὴν ἡμέρης, καὶ βώσκειν. ὅ τι προσφορὴν ὀλίγησιν ἄσται αὖ μάλιστα προσίηται. ἔπειτα πλείω μὴ δίδοναι. πίνετω δ' οἶνον λευκὸν ὡς πλεῖστον δι' ἡμέρης, καὶ ἰὼ σοι δοκῇ προσιόντος ὕδατος εἶναι, ἔμετον κελεύειν ποιέεσθαι ἀπὸ τῶν σιτίων, ὡς ἂν τῆσιν αὖθις νόσοισιν ἔχῃ. καὶ ἰὼ μὲν ἀπὸ τούτων παύσηται, δῆλος. ἰὼ δὲ μὴ, ἐλλέβορον πιέσας. μετὰ δὲ τὴν κοιλίην καθάρσιν, ἐσαῦριν φαγέτω, μάζαν μὴ θαλίην. ἢ ἄρτον ὅ ὀλύρης. ὄψον δ' ἐσθιέτω, νεοσσὸν ἀγελαίου διεφθορὸν βύζῳ μυρρίνῃ χρομμύῳ, καὶ κοριάνῳ, καὶ τυρῷ, καὶ ᾠῷ, καὶ σησάμῳ, καὶ σταφίδι λευκῇ. οἶνον δὲ πινέτω, λευκὸν, αὐστηρὸν, ὡς παλαιότατον. τὸ δὲ κάτω κοιλίην ἔστω καθαρὴν, τῇ δ' ὑστεραίῃ, χυλῷ ἀπ' ἐρεβίνθων λευκῶν, μὴ δὲ χρὴ ὅ χυλῷ προσφέρειν. τούτῳ δ' χρεέσθω, καὶ ὀκτὼ πιέτω δύο κοτύλας ὅ τοιούτου χυλοῦ. τῇ δὲ τρίτῃ ἀρξάμενος ἀφ' ἑκάστης ἡμέρης πινέτω τόδε τὸ ὕδωρ, ἀπὸ τῶνδε ἑψήσας. ὑραθοῦ ῥίζας λεπτὰς, πλῆθος ὁκόσον τρισὶ δακτύλοισι περιλαβεῖν τὸ δραγμίδα, ἐμβαλὼν καὶ ἕψει, ἐν δυοῖν χοεῖν ὕδατος. ἕψει δὲ ἕως αὖ λειφθῇ ὅ ἥμισυ. καὶ ἐρεβίνθων λευκῶν χοίνικα ἐν δυσὶ χοεῦσι. [107] καὶ τούτου δὲ πιέτω ὅ ἥμισυ, τοῦδ' ὀκτάτμῳ λειφθῇ δι' ἡμέρης ἕξας θρίασας, καὶ ἀμφότερα μίξας τούτῳ τῷ ὕδατι, καὶ ᾧ οἶνον κρήσας, πινέτω. καὶ ἄλλο ὅ ὕδωρ μαιῶν ἰὼ βούληται, πινέτω ὡς πλεῖστον, καὶ ἄλλο ὕδωρ μὴ πινέτω. ἰὼ δὲ τοῦτο ὅ ποιῶν μὴ προσίηται, τόδε σκευάσας οὕτω δίδοναι. ἰρινάδων λευκῶν χοίνικα ἑψήσας ἐν δυσὶ χοεῦσι, δι' ἡμέρης καὶ ἕξας θρίασας, καὶ ἄλλο ὕδωρ τοῦτο πινέτω ἰὼ τε φίλον αὖ βούληται, ἰὼ τε σιτῶ τῷ οἴνῳ χιρνᾶς. πινέτω δὲ μὴ ἀθρόον πολύ, ἀλλὰ κατὰ φορὰν, ἡμικοτύλιον, ὅκως μὴ διαῤῥοίαν αὐτῷ ἐπιθήσει. καὶ ἀλαλιπτὸν χρέων ὀλίγον, πινέτω. ἀγαθὰ δὲ καὶ τάδε δίδοναι πιεῖν, πρὸς ἑκάστην ἡμέρην. τερίβοντα λεῖα καὶ δίεπτα, κοτυλίῳ οἴνου παλαιοῦ λεύκου. σελίνου καρπὸν σκίον σπέρμα. μαράθου καρπὸν. αὐτὰ πάντα κύμινον, ἀδίαντον. κόριον τὸν πᾶν. ἀταφίδας λευκὰς. τοῦτο πιόντα κάκεινα, ὡσαύτως ποιήσαντα, ἢν τάχιστα ὑγιὴς γίνεται)

rigor & febris inuadit, cibi fastidium detinet, totumq; corpus celeriter concidit. Lien autem magnus admodum non euadit, sed durus & ad viscera incumbit, adiacensq; strepitum edit. Hunc ita habentem iisdem tum medicamentis, tum cibis, tum laboribus, quibus etiam superiores curato. Ac si se dederit, eum quo alios modo inurito. Hic morbus in plærisq; si confestim curatio adhibita fuerit, citò decedit. Morbi regij quatuor. Hic quidem præcipuè per æstatem corripit, bile commota. Bilis igitur sub cute & in capite coit, proindeq; statim corporis colorem immutat, pallidumq; non secus ac malicorium euadit, oculi pallidi sunt, & sub pilis capitis velut cortex subest, rigor & febris prehendit, vrinam reddit pallidam, in eaque crassum subpallidum subsidet, mane quamdiu ieiunus fuerit, ad cor & viscera strepitus editur, & si quis eum alloquatur aut interroget, ægrè fert & tristatur, neq; audire sustinet. Stercus autem quod procedit, ex pallido albicat, & grauiter oleat. Hic cùm ita habuerit, ferè intra dies quatuordecim perit, quos si effugerit, conualescit. Eum autè ad hunc modum curare oportet. Vbi febris remiserit, multa calida loto aquam mulsam propinato, & sorbitionibus vtatur, ptisanæ cremore melle affuso. Mel autem vnà ne coquito, quoad quatuordecim dies præterierint. Hi enim lethalis sit nec ne decernunt. Postea autem bis die lauato, & in cibo exhibeto primum pauca quæcunq; maximè expetat, deinde tamẽ plura porrigito. Vinum album quàm plurimum die bibat, & si procedẽte tempore pallidus ac imbecillus tibi videatur, à cibis vomitum fieri, velut in superioribus morbis habetur, iubeto. Quòd si quidem his sedetur, satis est, sin minùs veratrũ propinato. Post eiusmodi verò purgationem, vesperi mazam mollẽ aut panis medullam comedat. Pro opsonio pullum edat gallinaceum percoctũ, cum cæpa, coriandro, caseo, sale, sesamo, & vua passa alba probè elixum. Vinum autẽ album, austerum quàm vetustissimum bibat. Aluum inferiorem subpurgato, posteroq; die cicerum alborum cremore, melle affuso, vtatur, eiusmodique succi heminas duas ebibat. Tertio verò die singulis diebus hanc aquam ex his decoctam bibere incipiat. Fœniculi radices tenues quantum pugillo, aut tribus digitis comprehenditur, in duos aquæ cõgios immittito, & coquito dum dimidium remaneat. Et cicerũ alborum chœnicem in duobus aquæ congiis, de quo dimidiũ bibat. Hæc quę remanserunt colata sub dio exponito, & ambobus permixtis, vinum hac aqua diluat, & aquam solam si velit quàm plurimam, nec aliá bibat. Quòd si potum istũ anersetur, hunc ita paratũ exhibeto. Caricarum albarum chœnicem duobus aquæ congiis decoctum colato, & cœlo sereno noctu exponito. Deinde aquam hãc solam si velit, aut vino mixtum bibat, eamq; non affatim multam, sed dimidiæ heminæ copia, vt nealui profluuium ei superueniat, paucoque interposito tempore, bibat. Conferunt & hæc quotidie, ieiuno, potui exhibita, trita & vini albi veteris hemina diluta, apij semẽ, cucumeris semen, fœniculi semen, cuminum Æthiopicum, adiantum, coriandrum herba, vuæ passæ albæ. Hæc & illa si biberit, iuuabitur, celerrimeque sanus euadet.

Alius morbus regius. Hic ex temulentia & rigore hyemis tempore inuadit. Primùm autem inuadere incipit rigor, deinde etiam febris detinet, & corporis humidum sub cute concrescit. Ex his autem rem se ita habere manifestum est. Eius corpus liuidum est, & aliquantulum durum, & venæ quæ per corpus distenduntur sunt pallidæ, maiores & crassiores quàm antea, quædam etiam subnigræ subtenduntur. Ex his si aliquam quis secet, sanguis defluet pallidus, si pallidæ sint venæ, si nigræ fuerint, niger defluet. Hic vestem corpori adiacentem præ pruritu ferre nō potest, & ad cundum & ambulandum promptus est, sed præ imbecillitate eius crura labascunt, & magna siti premitur. Hic morbus superiore non minùs lethalis est, in longius autem tempus progreditur, nisi mox primis diebus sanescat. Quòd si morbus ad octauum aut nonum diem extendatur, in morbū incidit, morbusque & dolor magis vrget, neq; exurgere potest, & pleriq; intra hoc tempus confestim pereunt. Huic ita habenti, si ad eum initio morbi accesseris, vbi verò septem iam dies præterierint, veratrum propinato. Inferiorem verò aluum per succum, velut in superiore, aliquantulum purgato, aliaq; eadem medicamenta exhibeto. Cantharidas etiam sine alis & capite tritas quatuor, & ex vini albi hemina dimidia dilutas exhibeto. Iam verò etiam pauco melle affuso, mox ita propinato, idq; bis aut ter in die bibat. Procedente autem morbo balneis & fomentis curato. Quæcunque expetit edat, vinum album, austerū bibat, reliquaq; eadem accipiat quæ in priore. Hic morbus nisi proba curatio per initia adhibita fuerit, diuturnus est & molestus. Alius morbus regius. Hic popularis appellatur, quod omni tempore prehendat. Ex repletione autem & temulentia præcipuè oritur, cumq; rigore correptus fuerit, confestim sanè corpus immutatur & pallidum cuadit, & oculi admodum pallidi, sub capillos & vngues progreditur morbus, rigor & febris leuis detinet, corpus debilitatur, caput dolor occupat, pallidamq; & crassam vrinam reddit. Hic morbus regius superioribus minus lethalis est, & diligentia adhibita breui curatur. Huic cùm sic habuerit cubiti venas pertundito, & sanguinem detrahito, deinde fomento admoto veratrum propinato. Tertio verò die asinino lacte rursus deorsum aliquantum purgato. Reliquas autem sorbitiones, potus & cibos eosdem quos priori exhibeto, eius caput crebrò purgato, succatiunculam bibat, eique multa calida loto, carnes tritas ex vino albo propinato, & ad reliqua omnia iisdem vtatur, breuiq; conualescet. Alius morbus regius: ex pituita quidem oritur, præcipueq; per hyemem prehendit, Huius color albus est, eiusq; pectus pituita plenum est, & salīuam expuit, cumq; excreat ei singultus contingit, & vrinā albam & crassam reddit, in qua velut farina subsidet. Hic morbus minimè est lethalis, breuique sanescit. Huic ita habenti granum cnidium propinato, postq; purgationem succi prisanæ quatuor heminas affuso melle sorbendas exhibeto. Ventrem verò superiorē per vomitum, velut in superioribus purgato. Sic enim facillimè pituitam ex pulmone & arteriis deduxerit.

δηλος ἱκτερος. ἔστι δὲ ὅταν μελαμβαιὴς χλωρὸς ἡ ὠχρη, ἀκ μέσης ἡ ῥίγεος. ἀρχεται δὲ τὸ πρῶτον, ῥῖγος ὑπολαμβαίνῃ. ἔπειτα ἡ πυρετὸς καταλαμβάνῃ. τὸ δὲ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι πήγνυται ἐν τῷ δέρματι. ἐν τούτοισι δὲ δείκνυται ὅτι οὕτως ἔχει. πελιδνόν ἐστιν αὐτῶν τὸ σῶμα ἡ ὑποσκληρον. καὶ αἱ φλέβες αἱ διὰ τοῦ σώματος τέτανται ὠχραί. μείζονες δὲ ἡ παχύτεραι ἢ πρόσθεν εἰσί. τέτανται τε ὑπομελαίνεραι ἡ δηλαι φλέβες. καὶ ἐὰν ταμήῃ τις ἁυτῶν, ῥεῖ ἐξελοῦσα τὸ αἷμα ὠχρὸν, ἐὰν δὲ ὠχρὸν ἔωσιν αἱ φλέβες. ἐὰν δὲ μέλαιναι ἔωσι, μέλαν τὸ αἷμα ῥεῖ ἐκτὸς. ἡ τὸ ἱμάτιον πρὸς τῷ χρώματι προσκείμενον, οὐκ ἀνέχεται ὑπὸ τοῦ κνησμοῦ. ἐστὶ πρόθυμος ὀργὴ πρὸς τὸ περιπατεῖν ἡ φοιτᾶν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀσθενείης αὐτῶν [108] ταὶ σκέλεα ὑποφέρει). καὶ δι' ὑπῆ σφόδρα. [109] αὖτη ἡ νοῦσος, ὅπως ἥσσον τὸ πρότερος θανασίμη. προσέρχεται δὲ πλείω χρόνον, ἐὰν μὴ ἐν τῆσι πρώτῃσιν ἡμέρῃσιν ἔσταλα ὑγιὴς γένῃ). ἐὰν δὲ ἡ νῦξ ἐς ἀπομηκύνῃ), ἡ ἡμέρη ὄγδοος ἡ ἔνατος συμπίπτῃ εἰς νῦξ. ἡ νοῦσος, ἡ ἡ ὀργὴ δεινὸν πιέζῃ μᾶλλον. ἡ αἰσία αὖ δύναται. ἡ ⓐ πολλοὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τὰ ζωρότερα φθείρονται. τὸν ὀκτάτον ὕπως ἔχῃ. καὶ ἀρχὰς μὲν ἡ νόσος ἐὰν πρόληψιν), ὀκτάτον ἤδη αἱ ἑπτὰ ἡμέραι προέλθωσιν, ἐλλέβορον πίσας. τὸ δὲ κάτω κοιλίῃ, χυλῷ ὑποκαθήραι, ὡς ἐν τῷ πρόσθεν. ἡ τἆλλα τὰ αὐτὰ δίδοναι φάρμακα. δίδοναι δὲ ἡ καυλαείδας, ἄνθυ πεφρῶν ἡ κεφαλῆς, τίλαι ρας τρίβων, καὶ δίεις οἴνῳ λευκῷ ἡμικοτυλίῳ. ἤδη ὅ ἡ μᾶλλον παραχέαι ὀλίγον. ἔπειτα ὅταν δίδοναι πίῃ. τὸν μὲν πίνεπω δὶς ἡ τρὶς τ' ἡμέρης. προσιόντος ὁ τ' νόσου, λουτροῖσι ἡ πυριήμασι θερμοῖσι χρῆσθαι. ἐσθιέτω ὁ ἄσσα προσιέ). οἶνον ὁ πινέτω, λευκὸν, αὐστηρόν. καὶ τἆλλα τὰ αὐτὰ προσφερέσθω, ἃ ἡ τῇ πρόσθεν. αὕτη ἡ νόσος, χρονίη ἡ χαλεπὴ, ἐὰν μὴ καλ' ἀρχὰς καλῶς μεταστηθῇ. δηλος ἱκτερος. ὑπιδήμιος ἐστὶ καλέεται, διότι πᾶσι ὥρην ὑπολαμβαίνῃ. γίγνεται δὲ ἀπὸ πλησμονῆς μάλιστα ἡ μέθης. ἡ ἐπιδιαιτήσῃ. διὸ χέρσον ἂν τὸ σῶμα δηλοειδέστερὸν ἡ γίγνεται ὠχρόν. ἡ οἱ ὀφθαλμοὶ σφόδρα ὠχροί. ἡ ὑποταὶ τρίχας ἡ ὑπὸ τοὺς ὄνυχας ἡ νῦξ ὑπάρχει). ⊂ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ὁλκηχρόσ ἐστί. ⊂ ἀσθενὲς τὸ σῶμα. ἡ ἐν τῇ κεφαλῇ ὀδυνὴ ἐστί. ἡ ὑρεῖ ὠχρὸν ἡ παχύ. ἐστὶ ὁ ἱκτερος, ἥσσον θανατώδης τῶν πρόσθεν. καὶ θεραπεύεται μελετώμενος ἐν τάχει. τὸν μὲν ὀκτάτον οὕτως ἔχῃ, σχάσαι αὐτοῦ τοῦ ἀγκῶνας καὶ ἀφαιρεῖν τὸ αἷμα ος. ἔπειτα πυρήσας, πίσαι ῥαπτήριον. κάτω δὲ αὖθις ὑποκαθήραι τῇ τρίτῃ, ὀνείῳ γάλακτι. τὰ δὲ δηλα ῥοφήματα τε καὶ πόματα ἡ ἐδέσματα, τἆλλα αὐτὰ δίδοναι, ἃ ἡ τῷ πρόσθεν. καὶ καταιρεῖν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν θαμινά. [110] καὶ ἀπὸ γαλαείου πίνειν, καὶ λούειν αὐτὸν, πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ ξύων τὴν σάρκα, ἐν οἴνῳ λευκῷ διδόναι πῶμα. ἡ ἐς τἆλλα πόματα χρῆσιν αὐτῇσιν χρεέσθω, ⊂ ἐν τάχει ὑγιὴς ἔσται. δηλος ἱκτερος. γίγνεται μὲν ἀπὸ φλέγματος, ὅταν ὁ χειμὼν μάλιστα ὑπολαμβάνῃ. ⊂ ἡ χρὴ αὐτέου λεύκη. ⊂ τἆλλα αὐτέου πλήρεα γίνεται φλέγματος. ἡ πολὺ ὁ σίαλον. ⊂ ὁκόταν ἀποχρέμπτηται, λυγμὸς αὐτῷ γίνεται. καὶ οὖρέῃ λευκὸν ἡ παχύ. καὶ ὑπ' αὐτῷ ὑφίσταται, οἷον ἄλευρον. ἐστὶ ὁ ἱκτερος, οὐκ ἔστι θανατώδης, καὶ ἐν τάχει ὑγιαίνεται. τοῦτον ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, πίσαι κισθην κόκκον. ἡ μὴ τὴν καθαρσιν ποιεῖται, μέλι πεπαχέας, δοῦναι ἐκ ἐφθὴν τέτταρας κοτύλας. τὴν δὲ ἄνω κοιλίην ἐμεῖν ποιεῦντας, κάθαρσιν ποιέεσθαι ὡς ἐν τῇσι πρόσθεν. οὕτω γὰρ ἂν ῥήϊστα τὸ φλέγμα ἀπαγάγοι τοῦ πλεύμονος καὶ τῶν ἀρτηριέων.

καὶ

καὶ ἀναλόρασιν σκυβάλων αὐτῷ γαμιτά. δεῖ δ' ὁπότε καὶ πυρετὸν ἀρῃ βληχρῶ πυρετῷ. καὶ φεύγει λεπτὴ ὀπτήσις. καὶ πάλλα μελετᾶν οἷσι καὶ τοῦτο προσάδει ἰκτέρους. καὶ φαρμάκοισι. καὶ πυριῶσι. καὶ λουτροῖσι, καὶ ἐδέσμασι. καὶ ποτίσμασι. καὶ ῥοφήμασιν. οὕτω γὰρ ὡς μάλιστα ὑγιέα ποιήσεις.[111]

Νοῦσημα ὃ δὴ καλέεται τύφος. Τύφος μὲν τοῦτο δὲ νοῦσημα καλέεται. ὀπτηθεὶς δὲ ἐκ θέρεος ὅτε ὥρη, ὁκόταν ὁ κύων ἄστρον ὀπτέλλῃ, χολῆς κινηθείσης αὐτὸ τὸ σῶμα. βιάζεται οὖν αὖθι πυρετοὶ ἔχουσι ἰσχυροί. καὶ καῦμα ὀξύ. καὶ ἀπὸ τοῦ βαρέος ἀδυνατεῖν. καὶ ἀχρηστεῖν τῶν σκελέων καὶ τῶν χειρῶν. ἀγρυπνίη γὰρ μάλιστα γίνεται.[112] καὶ ἡ γαστὴρ ταραχθήσεται. καὶ τὰ ὑποχωρήσεα δυσώδεα. καὶ τροφὸς ἰσχυρὰς ὀπτᾶται. ταῦτα τε πάσχει. καὶ ὧν ἂν αἰσθήσεται ἅλις αὐτὸν, οὐ δυνάμενα ὀρθοῦσθαι. ὀδὲ δοκεῖ ὀφθαλμοῖσι αὐτὸν δυνάμενα ὑπὸ τοῦ καύματος. καὶ ὧντινα ἐρωτᾷ, ὑπὸ τοῦ πόνου οὐ δύναται ἀποκρίνασθαι. ὁκόταν δὲ μέλλῃ ἀποθνήσκειν, ὀξύτερά τε ὁρᾷ, καὶ φθέγγεται ταραχαλέως. καὶ πιέζει καὶ φαγέδαι αὐτέῳ. καὶ ὧν δῶ τις καταφαγεῖν, ὁ δὲ χεῖρε μεθῇ καὶ τὼν ψυχέων, ὧν μὴ ἀζημίη. οὕτω ἡ νοῦσος αὐτὸν κρίνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἢ δεκατέσσαρσι. πολλοὶ δ' ἀμφιτέρῃσι καὶ ἐς εἰκοστέσσαρας. ὧν μὲν ἀζημίη. ταῦτα μὲν ταῦτα διῄθη, ὑγιὴς ἔσται. καὶ γὰρ ὁ τοιοῦτος τῶν ἡμερῶν διαλυσθεὶς ἐς γυναῖκας, ἢ οὐ. τοῦτον ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, ὧδε ἰητέον. ὁ μὲν τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων, λουτροῦ μὲν, ἀπέχεσθαι. ἐλείφειν δ', οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ χλιαίνων ἐς κοίτην. καὶ σιτίων ἀπέχεσθαι.[113] ῥοφήματα δὲ λεπτὰ καὶ ψυχρὰ διδόναι. οἶνον δὲ πινέτω, μέλαινα, αὐστηρὸν, ὧν ξυμφέρῃ αὐτῷ. ὧν δὲ μὴ, λευκὸν, ὕδατος, αὐστηρὸν. ὧν δὲ ἅλις ἰσχυρὴ πιέζῃ τὸ καύματος, ἀλφίτου διδοὺς πίνειν, κέλευε ἔξεμεῖν, ταῦτ' δὶς ἢ τρὶς ποιήσας. καὶ ὁκόταν τὸ καῦμα ἔχῃ, ῥάκεα βάπτων ὕδατι ψυχρῷ περιτίθεσθαι, ἢ αἰ μάλιστα φῇ κρύεσθαι. ὧν δὲ φλέγμα ἔχῃ τὸ σῶμα, αἰτέειν τὰ ψύγματα. ὀδὲ ὁκόταν πονῇ, μάλιστα ἀπὸ τῆς διαστάσης ὀδύνης, ἄφρητος καὶ ἀνωδύνως καταλιπὼν τὸν ψυχόν. ἀλλὰ διδόναι χρὴ αὐτῷ τῆς ὀδύνης τὰ φάρμακα μετὰ ἀσυδίης. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ τοῦ στόματος τῆς πλευρίτιδος ἐρεθίζω. ὁκόταν δ' ἐξαναστῇ, αἰσχυντέον σιτία, καὶ ποτὰ, ὡς λευκοῖσι ὡς μάλιστα. ἡδὺ γὰρ οὐδὲν γλυκὺ,[114] ἢ παύσει ἀγαθύμησιν. ἀνὴρ τύφος. ὀπτηθεὶς μὲν ὁ νοῦσημα πάσῃσιν ὥρῃσι. γίνεται δ' ἰσχυρότερος τὸ σῶματος, ὁκόταν τὰ στέρνα ὑγρὰ ἐόντα, καὶ ὁ ποτὴρ πολὺς, αἱ φλέβες ἀναπίμπλανται καὶ πλαδαραὶ γίνονται, ἀπὸ τούτων ὁ νοῦσημα γίνεται μάλιστα. αὔξεται δὲ ὁ πυρετὸς τριταῖος ἢ τεταρταῖος κατ' ἀρχὰς μικρούς, καὶ πόνος ἰσχυρὸς ὑπὸ τῇ κεφαλῇ ἐνίσταται. ὁπότε δὲ καὶ τὸ σῶμα λιπαίνεται, καὶ ἐμέει σιάλου. καὶ ἐπόγεται πυκνά. καὶ ἀγρύπνη[115] τὰ μάλιστα τὸν ὀφθαλμὸν,[116] καὶ ὁ παρὼν αὐτῶν ἀφυής. καὶ ἐς τοῦτο πᾶσι οἴδημα κατίσχεται. ὁπότε δὲ καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἀπαιδὲς καὶ ἐς τὰ σήπεα καὶ ἐς τὸ μεταφρενίζ ὁπότε ἡ ὀδὼν πρέχει. καὶ ἡ γαστὴρ τεταράχαται.[117] καὶ ὀφθαλμοῖσι ὀξύτερα ἰσχυρῶς. καὶ ὁ σιάλου ἀπαιδὲς πολλὸν καὶ ἀφρῶδες. καὶ ὁ τὸν φαρυγγὸν δακὲν ὁπέχεσθαι.[118] καὶ κέγχρει αὐτῶν. πολλάκις δὲ καὶ φλεγμαίνει ὁ φάρυγξ.[119] τοῦτο ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, καὶ οὕτως ὁ πόνος πιέζῃ, καὶ ὀρθόπνοια ἰσχυρὴ ἐμπίπτῃ, ἔστιν ὅτε καὶ πολλάκις ἐξαπίνης ὑπὸ τοῦ πόνου τοῦ ψυχέος ἀφῆκεν ὁ ἕβδομος ἢ ἐνάτης ἡμέρῃσιν, ἢ ὁ δεκάτεος ἢ ὁ ἑνδέκατος. πολλοὶ δὲ καὶ ἀμφιέρεσι καὶ ἐς εἰκοστέσσαρας καὶ ἐς τριακοστέσσαρας ἡμέρας. πολλάκις δὲ καὶ ἐξαπίνης ἡ νοῦσος αὐτὸν λύει. καὶ ὀλκὲς ὑγιὴς ἔσῃ. ἀλλὰ φυλακτέον χρὴ, ἀπὸ τοῦ ἐς πάντας καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἐς

Quin & oris collutionem ei frequenter apparato. Hic aliquando leuiter febricitat & horror tenuis contingit. In reliquo, iisdem quibus superiores morbos regios, tũ medicamentis, tũ fomentis, tum balneis, eduliis, potibus ac sorbitionibus curato. Sic enim potissimùm sanũ reddes. Morbus Typhos nomine. Typhos quidem appellatur hic morbus, inuaditq; æstatis tẽpore, cùm canis sydus oritur, bile per corpus agitata. Statim igitur eum febres vehementes corripiunt, & grauis ardor, & cum grauitate imbecillitas, crurumq; ac manuũ impotentia, quæ nullum ei vsum præstant, venter perturbatur, & quæ ex eo demittuntur graviter olent, vehementiaq; tormina accedunt. Hoc etiam modo afficitur, si quis eum erigere velit, rectus stare nequit, neq; oculis suspicere præ ardore. Et si quis eum interroget, præ dolore respondere non potest. Vbi verò periturus est, tum acutiùs cernit, tũ audacter loquitur, & potum & cibũ postulat, quem si quis exhibuerit, breui etiam nisi euomuerit, animo linquitur. Huic hic morbus septimo aut decimoquarto die iudicatur. Multi verò etiam ad vigesimum quartum percurrunt. Hos igitur si præterierit, conualescet, his enim diebus lethalis sit necne declaratur. Hunc ita habentem ad hunc modũ curato. Primis diebus balneo quidẽ abstineat, vino autẽ & oleo tepido in cubili illinito, cibis abstineat, sorbitiones autem tenues & frigidas exhibeto. Vinum, si conferat, nigrum, austerũ bibat, sin minùs, album, aquosum, austerum. Quòd si vehemẽs sitis ex ardore vrgeat, vbi confertim potum multum exhibueris, vomere iubeto, idq; bis aut ter facito. Cumq; ardor tenuerit, lintea frigida intincta quâ præcipuè parte ardere dixerit, admoueto. At si horror corpus detinuerit, refrigerantia remittito. Hic cùm laborauerit, maximè periclitabitur ne ex huiusmodi dolore de repẽte animã emittat. Verùm ei celeriter ad doloré eadẽ medicamenta quæ morbo laterali detento exhibenda sunt. Cùm verò surrexerit, cibo, potu & balneis quàm citissimè vires reficiendæ. Morbus enim grauis est, pauciq; euadunt. Alius Typhos. Morbus quidẽ omni tempore inuadit, ex corporis autẽ humiditate oritur, cùm cibos humidos & copiosum potũ carnes exforbuerint, & flaccidæ extiterint, ex his potissimùm morbus oritur. Per exordia igitur febris tertiana aut quartana exoriri incipit. Dolor vehemẽs capiti aduenit, & interdũ in corpore intermittit; & saliuã euomit, crebro ructat, & oculorũ regiones dolet, vultus exalbescit & apuæ coloré refert ad pedes tumor laxus defertur. Interdũ verò etiã totum corpus intumescit, & ad pectus & dorsum aliquãdo dolor excurrit, vẽter conturbatur, oculis vehementer prospectat, sputum copiosum & spumosum expuit, quod ad fauces adhærescere videtur, eiq; stridulam vocẽ facit, plerunq; verò etiã fauces inflammãtur. Hic cùm sic habuerit, sicq; dolor presserit, eiq; vehemens erectæ ceruicis spiratio contigerit interdũ frequẽterq; de repente intra septẽ aut quatuordecim dies animã emittit. Plæriq; verò etiam ad vigesimum quartum perdurant, sæpè quoq; de repente morbus dimittit & sanus videtur. Verùm diligenter obseruare oportet quoad quatuor & viginti dies præterierint,

quos si effugerit, vix moritur. Huic ita habenti primis diebus pro sorbitione farina decocta tenui melle affuso exhibenda est. Vinum verò nigrum paulatim potui dandum, vt voluerit temperatum. At cibos priusquā hi dies præterierint ne porrigito, Polypos ex vino coctos edendos dato, & ius sorbēdum, radiculæq; multæ comedendæ. Et nasturtij semen tostum, molitum, & tenuiter cribratum, deinde vino nigro acerbo iniecto bibat, polentamq; tenuem, paucam manè bibendam dato. Balneo abstineat quoad hi dies præterierint. Vino & oleo tepefactis in cubili illine & absterge. Pæoniæ seminis grana decem ex vino nigro decocta potui exhibeto, & raporum probè decoctorū iusculum sorbeat, caseo insulso condītum, papauere, sale, oleo, lasere & aceto. Quòd si medicamentum propinare voles, granū cnidiū propinato. Et post purgationem, farinæ coctæ & pinguis duo acetabula sorbenda dato, idemq; vinum bibat. Ac medicamenta sorbitiones & potiones quascunq; dederis, siue singula per se, siue plura simul exhibueris, profuerint, sicq; citissimè sanum reddideris. Morbus autem grauis est, pauciq; euadunt. Alius Typhos. Hic quidem hanc ob causam gignitur, cùm bilis putrefacta cum sanguine per venas & articulos permixta fuerit, sanguisq; coierit, in articulis verò præcipuè consistit, quandoq; etiá in totum corpus decumbit, doloresq; acutos exhibet. Plærique enim ex huiusmodi morbo claudi euadunt, vbi bilis in articulis retenta, in tofum obduruerit, dolor verò intermittens, per tres & quatuor dies inuadit. Hunc ita habentem ad hunc modum curato. Dolore in corpore obtinente, tepefactoria ex oleo illito parare & admouere oportet. Vbi autem remiserit, veratrum exhibeto, fotu priùs vniuerso corpori adhibito. Postero autem die serum lactis caprini decoctum ad duos congios potui exhibeto, ad alterum cōgium melle affuso, ad alterum verò sale iniecto, deinde vicissim alternatis poculis totum ebibat. Sub vesperum verò post purgationem, lenticulæ acetabulum sorbeat, & betarum pinguium acetabulum polenta aspersa bibat. Pulli gallinacei carnem, vel columbæ, vel turturis, vel ouiculæ, vel suis pinguis edat. Veratrum autem sexto quoq; die exhibeto, & sicubi in articulis tumor exoritur, nec discedat, admota cucurbitula sanguinē detrahito, compunctis per acū triangularem genibus in quibus tumor extiterit, nullo tamen alio articulo compuncto. Intermediis autē diebus cibum sumat, panem quidem maximè assatum, mazam autē quàm maximè melle & oleo subactam. Pro opsonio autē quàm maximè assa habeat, volucriū verò carnes insulsas. Sin minùs etiam cum iure coctas, absque caseo tamen, sesamo & sale. At piscibus vtatur maximè carnosis, assis tamen ad eundem modum quo carnes coctis, origano consperſis & oleo subunctis. Vinum, si cōferat, album bibat, quòd si non conferat, nigrū, & obambulationibus de die, post cœnam & mane se exerceat. Serum autē & lac, cùm tēpus feret, semper bibat. Quòd si tibi visum fuerit, etiá asininū lac decoctum exhibeto. Et si sanus euaserit, à frigore & æstu sibi caueat, neq; cibis admodum repleatur. Periculū enim est ne rursus morbus reuertatur. Sic igitur curat⁹ hic morbus, sex mēsibus sanatur.

ἰὼ γὰρ ταύτας ἀφαφύγῃ, οὐ μάλα θνήσκ. τοὐτῳ ὀχέτω δὲ ὧδε ἔχη, ἐν τῇσι πρώτῃσι τῶν ἡμερέων, χρὴ ῥόφημα διδόναι, ἄγητον καθεφθον, μέλι λεπτὸν προσχέοντα. πίνειν δὲ διδόναι, μέλανα οἶνον κατ' ὀλίγον, ὅκως αὐ βούληται κεχρημένον. σιτία δὲ μὴ προσφέρειν, πρὶν ἂν αἱ ἡμέραι πρέλθωσι. πολύποδας δὲ ἐν οἴνῳ ἕψαντας διδόναι ἐσθίειν. καὶ ζωμὸν ῥοφεῖν. καὶ ῥαφανίδας πρώτην πολλάς. καὶ καρδάμου καρπὸν φῶσαι, ἀλέσαι καὶ σῆσαι λεπτά. ἔπειτα πινέτω οἶνον μέλανα, ὀπτεδόνων τρυφνόν. καὶ ἀμφὶ τὰ λεπτὰ ὀλίγα διδόναι πίνειν ἔωθεν. λουέσθω δὲ ἀπεχέσθω, μέχρις ἂν αἱ ἡμέραι πρέλθωσιν. οἴνῳ δὲ καὶ ἐλαίῳ χλιώνας, ἀλείφειν ἐς κοίτην, καὶ ἐκμαίνειν. καὶ γλυκυσίδης καρπὸν δέκα κόκκους ἑψῶν ἐν οἴνῳ μέλανι, διδόναι πίνειν. γεγυλίδας διέφθους ποιέων, ῥοφανέτω τὸ χυλόν, ἀρτύσας τυρῷ αὐστηρῷ, καὶ μύκωνι, καὶ ἁλὶ, ἐλαίῳ, καὶ σιλφίῳ, καὶ ὄξει. ἰὼ δὲ καὶ φάρμακον βουλῇ πίσσαι, τὸ καλούμενον κόκκου πίσσαι. καὶ μετὰ τὴν κάθαρσιν, ἀλθέσθω ἐφθοῦ καὶ λιπαροῦ δοιὼ δύο τυρίδια ἐσφέρειν. οἶνον δὲ πινέτω μέλαν. καὶ τῶν φαρμάκων καὶ ῥοφημάτων καὶ ποτῶν ὅ, τι αὐ δίδως, ὀνήσειν, ἰὼ τε σὺν ἓν, ἰὼ τε σὺν πλείω προσφέρῃς. καὶ οὕτω ταχέως ὑγιέα ποιήσεις. ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή. καὶ παῦρους ἀφαυσταίνουσιν. ἀνὴρ τύφος. γίγνεται μὲν καὶ οὗτος, ἀφ' ὧδε. ὁκόταν ἡ χολὴ ταπεῖσα μιγῇ τῷ αἵματι αἰεὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ ἄρθρα, ὁκόταν δὲ αἷμα σῇ, ἐνίσταται δὲ μάλιστα ἐν τοῖσιν ἄρθροισι. καταπήγνυται δὲ ἐνίοτε καὶ ἐς ὃ ἀνὼ πᾶν σῶμα. καὶ ὀδυνᾶς παρέχει ὀξείας. καὶ πολλοὶ ἐκ τοιούτου νούσου, χωλοὶ γίνονται, ὁκόταν ἀπολειφθεῖσα ἐν τοῖσιν ἄρθροισιν ἡ χολὴ πωρωθῇ. ἡ δὲ ὀδυνὴ ἀφαλείπουσα ὀπτεδόνιος, καὶ ἀφ' ἡμερέων τριῶν ἡμερέων, καὶ ἀφὰ τεσσάρων. τοῦτον ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, μελετᾶν οὕτως. τὴν ὀδυνὴν ὀπτεδόνιος ἐν τῷ σώματι, χλιάσματα χρὴ ποιέειν καὶ προσιδέναι, ἔμπαλιν ἀπαλείψας. ὁκόταν δὲ αὐτὴν, ὀδυνᾶν αὖτις ἐλλέβορον, πυκνώσας πρόσθεν ἄπαν τὸ σῶμα. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ὀρρὸν αἰγὸς ἕψησας, δοιὼ δύο χόας, πρὸς τὸ τέταρτον χόα, μέλι προσχέας. πρὸς δὲ τὸ ἕτερον, ὄξος πρὸς δὲ ὀπτεδόνιον. ἔπειτα κύλικα πρὸς κύλικα πρὸς ἀλλήλοιιν, πινέτω ἕως ἂν ἐκπίῃ ἄπαν. ἐς ἑσπέρην δὲ μὴ τὸ καθαρσιν, φακῆς πυρίλιον ῥοφείτω. καὶ τούτων πυρίλιον λιπρῶν ὄψια προσπάσας, ἐκπιέτω. καὶ νεοσσὸν ἀγελειτοκίδος κρέας, ἢ πρόβατος, ἢ τράγου, ἢ οἰός, ἢ ὑὸς πίων προσφέτω, τὸ δὲ ἐμέσασον, δι' ἐκτης ἡμέρης διδόναι. καὶ ἢν κυ τὰ ἄρθρα ἀποδιδοῖ καὶ μὴ θέλῃ ἀφίσασθαι, σικύην προσσόβων, ἀφαιρεῖν τὸ αἷμα. καταχέειν ἀκίδι πεπυρωμένῃ, ἐς τὰ γεώματα, καὶ ἐν τοῖσι γεώμασιν ἐν οἷς τὸ οἴδημα. τῶν δὲ ὄψων ἄρθρα μηδὲν κεντεύσῃς. ταῦς δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερέων, σιτίων προσφερέσθω. ἄρτον μὴ, ὡς ὀπτόπαγον. μάζαν δὲ, φαγεῖν ὡς μάλιστα. ὄψα δὲ ἐχέτω ὡς μάλιστα μὴ ὀπτά. ὀρνίθεια δὲ, αὐστηρά. εἰ δὲ μή, καὶ ἑφθὰ, ἐζωμυλμένα, πλεῖον αὐτῶν τυροῦ, καὶ σησάμου, καὶ ὄξους. ἰητρεύεσι δὲ χρεέσθω, τοῖσι ἁρκεσθεῖσι. ὁπόσοισι δὲ, τὸν ἴσον τρόπον τοῖς κρέασιν ἑψῶν, δι' ὀρεινάνου πᾶσα, ἐλαίῳ αὐτὰ ἐπαλείσας. οἶνον δὲ πινέτω λευκόν, ἰὼ ξυμφέρῃ. ἰὼ δὲ οὐ ξυμφέρῃ, μέλανα. καὶ ἐν τοιούτοισι ταλαιπωρείτω δι' ἡμέρης. καὶ λιπαρὸν δεῖπνον, καὶ ὀρθριος, ὀρρὸν δὲ καὶ γάλα πλεῖον ὥρῃσι πινέτω αἰεί. ἰὼ δὲ μὴ δοκέῃ, καὶ ὄνειον γάλα διδόναι ἀφεψήσας. καὶ ἰὼ ὑγιὴς γένηται, ἐν φυλακῇ αὐτὸν εἶναι τῷ ψύχεος, καὶ τοῦ πόνου. καὶ τῶν σιτίων, μὴ λίην ἐμπιπλάσθαι. κίνδυνος γὰρ αὖτις ἐπισπάσαι τὸν νοῦσον. αὕτη τοιγαροῦν κατὰ τοῦτο θεραπευθήσεται. ἐν ἓξ μησὶν, ὑγιὴς γίγνεται.

ἐν γὰρ

ἐν γὰρ τῷ τοσούτων μηνῶν τῷ θανάσιμος, ἢν τε μή, ἢν καὶ παρέλθῃ θεραπεύηται, πλεῖόν ἢ νοῦσος χαλεπή. καὶ τοῖσι πλείοισι σώμασι ποθήσκει. ἄλλος τύφος. γίγνεται μὲν ὃ νούσημα ἐν ὀπώρης καιρῷ, ὁκόταν τις πλησθῇ πάντων ὀπώρης. τοῖσι γὰρ πολλοῖσι καὶ ἀπὸ τούτου ἐγγίνεται ἡ τοιάδε νοῦσος. φαγόντες πλακοῦντα καὶ σησάμων καὶ τῶν ἀπίων μελιτωθέντων ἀπλήτως. ὃ γὰρ μέλι ὃ ἕψον, καυματῶδές ἐστι, καὶ ἐπιφλαύσεται τῇ κοιλίῃ. ἔπειτα ὁκόταν κατενεχθῇ ἐς τὴν κοιλίην, αἴρεται. ἐξαπίνης ἡ γαστὴρ ἀείρεται, καὶ πίπτουσα ἀφίσταται. καὶ δοκέει διαῤῥήσσεσθαι. ἔπειτα ἡ ἐξαπίνης διάῤῥοια ἐπεγίνετο. καὶ ὁκόταν ἅπαξ ἄρξηται χωρέειν, πολλὰς ἡμέρας καθαίρεται. καὶ πολλοὶ μὴ τοιούτῳ τρόπῳ καθάρσιν ὑγιέες ἐγένοντο. ὁκόταν οὖν παύσηται αὐτόματος καθαιρόμενος, φακῶν χυμοῦ αἰγείου ἕψον ἑπτὰ κοτύλας, ἄλφιτα παρεψόλιον. μὴ ἡ τοῦ χυμοῦ, ἐς ἑσπέρην, φακῆς τρυβλίον ῥοφείτω ψυχρῆς ἀνήνητον. σίλφιον ἡ ὀβολιζέσθω πυρόν. καὶ τοῦπλουν τρυβλίον, ἀπηδιωτοῦ λιπαροῦ, ἄφθιτα παρασπάσαντα. οἷον ἡ πινέτω, μέλανα αὐστηρὸν κατ' ὀλίγον. ὃ ἡ λοιπὸν τοῦ χρόνου, καὶ αὐτὰ ποιείτω. καὶ ὁκόταν παρασφερέσθω, ἄρτον ἔξω σῖτον, μάζαν τε φαγέτω ὡς μάλιστα. ἐπὶ ἡ παρέλθῃ τὴν ἡμερέων, ἄλφιτα φαγέτω καθεφθὸν, ἀποψύχων, καὶ μέλι παρέχειν. οἶνον ἡ πινέτω μέλανα τρυφνὸν, ἕως ἂν καταστῇ ἡ νοῦσος, ἔπειτα παρασφερέσθω. ἡ τοῦτο τὸ ὀπώρης ληφθεὶς τὴν νόσον, φύσαν παρέχει, καὶ τρόφον, καὶ ὀδύνην. καὶ ἐπὶ σιτία οὐκ ἐθέλει ἀφαιρεῖν. καὶ ἡ γαστὴρ μεγάλη καὶ σκληρὴ αὐτῷ ἐστί. ἐκ ῥιζῶν καὶ πυρετὸς ἔχει. τοῦτῳ ἢν μὲν αὐτόματα ἐκκριθῇ ἡ χολὴ, ἐν ἓξ ἡμέρῃσι τὰ μέρησι τὸ ἐλάχιστον καθαίρεται. καὶ ὁκόταν παύσηται καθαιρόμενος, ὑγιὴς παραχρῆμα ἔσται. ἢν ἡ μὴ καθαρθῇ, καθαιρέτω ἀνθ' ἑσπέρης ἐπὶ ἀπὸ φασήλου ὀπῶν, ἢ πτισάνῃ κέκαρμένῃ. ἐς ἑσπέρην ἡ ἐπὶ διδόναι, καὶ τοῦ αὐτοῦ ποτοῦ καθαιρέσθω. τῇ δ' ὑστεραίῃ, ἢν μὲν πυρετὸς ἔχῃ, ἡσυχίην ἐχέτω. διδόναι ἡ αὐτοῦ πτισάνην τὸν αὐτὸν οἶνον, ὡς ἂν ψυχροτάτῳ ὕδατι. ἢν ἡ μὴ ἔχῃ πυρετὸς, δίαιταν τοιάνδε δίαιτάν μιν ὑγρὴν, ἀλλ' ἰσχνοτέρην. καὶ ἐπιπατείτω πρὸς ἐπὶ σιτία τετραμμένος. ἐπὶ τοῦτου τοῦ νοσήματος, πολλοῖσιν ἤδη ὕδατος ἐξεγένετο. καὶ ἢν δοκέῃ ἐπὶ κλύζειν, τοῖσιν αὐτοῖσι κλύσον, οἷσι καὶ τὸ ὑδατώδεα. ἢν ἡ βούλῃ τοῖσιδε κλύζειν. ἐν μελικράτου κοτύλῃ πόαν θαψίης ἐξύσας, ἔπειτα ὕσσωπον ἐκκλύσας. ὀδὸν ὕσσωπον θεραπεύσας τάχιστα ὑγιὴς ἔσται. ἄλλος τύφος. γίγνεται μὲν ὃ νούσημα, ὁκόταν ὃ ὑγρὸν ὃ ἐν τῷ σώματι ἐπὶ καυθῇ, καὶ αἱ κεφαλαὶ μᾶλλον τοῦ κορμοῦ. γίγνεται οὖν τὸ ἐπίδειμα, ὁκόταν τῶν νοσημάτων ἔχηται, διύγρος, ὑπάχνης. ἀφαφανὴς. κύστις ἔοικεν οὔρου, πλὴν οὐκ οἰδέει. ἀλλὰ λεπτὸς καὶ σκελιφρὸς ἐστι καὶ ἀσθενής. μάλιστα δὲ τοῦ σώματος λεπταίνεται τὰ κνήμιδας. καὶ ὁ προσωπον ἰχῶρας κάτοπτος. καὶ ἡ ὀφθαλμοὶ ἔνεισι σφόδρα. τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ νοσήματος πάσχει. ἢν δὲ ἡ χρὴ τοῦ σώματος μέλανα ἡ, τὰ δὲ αἵματα ἐστίν. ἐς τὰ φλέβια καὶ ἐς ὃ δέρμα, ὁκόταν χολὴ μέλαινα ὑποέλθοι, καὶ ὅτι τούτοισιν ὁκόταν θερμὴν ὑπιγρήσῃ, ἀνάγκη ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ξυλκήσεσθαι τε καὶ αἰωρεῖσθαι τὰ φλέβια, ὥστε ὃ αἷμα ἐκχωρεῖν καὶ τὰ φλέβια. τὰ δὲ οὕτω πάσχει. ὀδὸν λεπτὸς ἐστι καὶ κατηφὴς ἰδεῖν. καὶ τοῖσιν ἐξαλλομοῖσιν ὄναρ σκαρδαμύσσει, καὶ τὰς μύας ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἀπορρίπτει. βάρος τοῦ σιτίων ἐστὶν, ἢ ὑγιαίνων. καὶ λύχνου ἀπεσβεσμένου τὴν ὀσμὴν ἥδεται. καὶ ἐξωκιῶσι θαμινά. πολλάκις δὲ καὶ βαδίζοντι αὐτῷ, ἐξέρχεται ἡ γονὴ

Tot enim mensium interuallis lethalis sit necne iudicatur. Qui etiam si confestim curetur, molestus tamẽ est, & plerosq; ad mortem vsque comitatur. Alius typhos. Oritur quidem hic morbus fructuum autumnalium tempore cùm quis se iis omnis generis expleuerit. Plerisque verò inde etiam eiusmodi morbus oritur, ex inexplebili placentarum ex sesamo aliorumque ex melle dulciariorum esu. Mel enim coctum in ventriculo ardorem excitat, eiq; affigitur, deinde vbi in ventriculo coctum fuerit effervescit, venterq; de repente attollitur, incenditur, & disrumpi videtur. Deinde verò alui profluuium de repente contingit, cumq; semel fluere cœperit, per multos dies purgatur, multiq; ab hac purgatione sani euadunt. Cùm igitur sponte purgatio cessauerit, lentium cremoris, addito sale, tres semicongios vt ebibat cogito. Post succi autem purgationem sub vesperum, lenticulæ frigidæ insulsæ acetabulum multo lasere incocto sorbeat, & betæ non conditæ pinguis, polenta aspersa acetabulum. Vinum nigrum austerum paulatim bibat. Reliquo autem tempore eadem faciat, & cibos assumat, panem exassatum, & mazam quàm maximè melle & oleo subactam. Primis autem diebus farinam coctam & melle affuso refrigeratam comedat. Vinum bibat nigrum, acerbum, & quoad sedatus fuerit morbus hæc assumat. Qui verò sub autumnalium fructuum tempus morbo correptus est, flatum exhibet, tormina & dolorem, neque cibaria demittere solet, venterq; ei magnus & durus est, & rigor febrisq; detinet. Huic siquidem venter commotus fuerit, viginti (vt minimùm) diebus purgatur, cumq; purgatio cessauerit, confestim sanus euadit. At si minimè purgatus fuerit, eũ hippophaes succo, aut grano cnidio purgato. Sub vesperum autem eadem etiam sponte purgato exhibeto. Postridie verò si febris detineat, quietem agat, eiq; vinum idem ex aqua gelidissima bibẽdam dato. Quòd si febris minimè detineat, victus ratione vtatur non humida, sed valentiore & ciborum ratione habita deambulet. Ex hoc morbo plærisq; iam aqua intercus cõtracta est. Et si visum fuerit aluũ per infusum subluere, iisdẽ quibus in aqua intercute aluũ subluito. Quòd si voles ex his infusum parato. Thapsiã herbam in aquæ mulsæ hemina conterito, deinde sic per infusum immittito. Hic hoc modo curatus citissimè sanus euadet. Alius Typhos Gignitur quidẽ hic morbus cùm corporis humidũ putrefactum & plus æquo resiccatũ fuerit. Cùm igitur morbo detentus fuerit, habitu est perhumecto, subpallido, pellucido, & vesicæ vrinæ simili apparet, sed non intumescit, verùm tenuis est, aridus ac debilis. In corpore autẽ præcipuè clauiculæ extenuãtur, & vult⁹ vehemẽter gracilis est, oculiq; admodũ caui, & hæc quidẽ ex morbo cõtingũt. Quòd si corporis color niger extiterit, huius rei causa est. Cùm in venas & cutẽ bilis atra subierit, cũq; his calor superuenerit, venulas à calore exuri & reũccari necesse est, ac proinde sãguinẽ per venas excedere. Sic igitur afficitur, hic tenuis & vehemẽter gracilis euadit, oculis rarò nictatur, & muscas in stragulis sectatur, cibis magis grauatur quã sanus, lychni extincti odore gaudet, frequẽter in sõnis seminis profluuiũ patitur, & plærũq; inter eũdũ ei genitura effunditur.

Huic cùm sic habuerit ventrẽ superiorem videlicet, veratro nigro purgato, inferiorẽ verò scammonij succo. At post purgationem, eadẽ quæ cæteris dato, & serum, lacq; bubulum, aut caprinũ, si anni tempus fuerit, exhibeto. Lac etiá asininũ decoctũ vt aliquantulũ purgetur, dato. Ad hunc modũ curatus, intra bienniũ ferè sanus euadit. Cibos quos velit accipiat, quàm plurimũ comedat, & pro ciborũ ratione obambulet. Hic morbus viginti annis maiorem prehendit, cumq; prehenderit, nisi per exordia curatio adhibita fuerit, non deserit, quin 20. anni præterierint, sed perseuerat, deinde nonnullis dum curatio adhibetur, decedit. Grauis autem morbus est. Tenuioris intestini morbi aut voluuli. Cõuoluuli appellantur hi morbi, ex hisq; præcipuè oriũtur, si quis calida & humida victus ratione per hyemẽ vtatur, neq; ciborũ consideratione facta obambulationibus se exerceat, verùm expletus perpetuò dormiat, deinde de repẽte longum iter per frigus conficere cogatur, postea sub ossibus rigor corripiat. Sic igitur afficitur, flatus vniuerso corpore oboritur, eius color plumbũ refert, & perpetuò riget, adeò vt calida ei affusa, minimè calida sentiatur. Corpus autẽ eius dũ lauatur à calida desquamatur, præsertim verò serotũ, siq; digito corporis partẽ aliquã comprimas, desidêre facies, & tibi vestigiũ apparebit, nõ secus ac in farina aqua subacta. Maximè autem in pedibus desidet. Eius autẽ crura grauãtur, & si deambulet, tremunt, siq; per accliuem locũ iter faciat, crebrò admodũ spirat, vlnæ suspensæ esse videntur, sitis per noctem detinet, ciboſq; quoscunq; comedit, crudos per aluũ demittit. Huic ita habenti, cùm ei fomentũ admoueris, cneorum, aut hippophaes succũ, aut granũ cnidiũ propinato. Post purgationẽ autem eadẽ quę superioribus dato. At postridie lactis asinini cocti congiũ sale iniecto, bis ebibendũ dato. Sub vesperum, panem in cœna sumat, pro opsonio habeat ouiculæ carnes coctas, & polypos ex vino nigro coctos, iusculũq; sorbeat, lenticulá ad hunc modũ apparatá habeat. Lẽtis heminę coctæ, probè tritæ, postea farinã cõmiscето; & laser derasum & salẽ iniicito, acetum infundito, & ad hæc alia simul coquito, deinde aqua affusa bis aut ter feruefacta, simul ipsa rudicula agitato, postea detracta refrigerato. Sit autẽ nõ valde crassa, cuiq; boni odoris gratia pulegiũ simul coctũ iniectum sit. Interiectis autẽ diebus sexto quoq; die vomitus excitet, subinde tamẽ ante vomitũ & medicamẽti potionem fomentũ admouere oportet. Tertio quoq; die balneũ, si conferat, exhibeatur, sin minùs, inungatur, & si possit, pro ciborum ratione deambulationibus vtatur, & sambuci folia, conyzæq; semper tenellæ decocta, edenda dato. Hac enim curatione facillimè deget, morbusq; post annũ deseret. Multis verò iam sanatis, post bienniũ morbus reuersus est, verùm si redeat, eadẽ curatione curare oportet. Quòd si tertio reuertatur, tumor quidem nõ accedit, tenuis tamẽ & gracilis euadit, & facies extenuari incipit, coloreq; exalbido magis quàm priùs existit. Huic interdũ aqua intercus in vẽtre suboritur. Si igitur exorta fuerit, eũ minimè secare oportet. moritur enim, sed iisdẽ remediis curare, quibus ex liene aqua intercute laborãté. Hũc maximè quidẽ vt per initia cures tibi videdũ est, sicq; celeriter sanũ reddes. Morbus autẽ cùm grauis sit, multa cautione indiget. Alius conuoluulus auriginosus.

τῶν ὀκτὼ μῶν οὕτως ἔχῃ, καθαίρω τὸν κοιλίην τῷ μέλανι ἐλλεβόρῳ, τὸν αὖω δηλονότι. τὸν δὲ κάτω, ὡσαύτως καὶ μιμωνίης. μετὰ δὲ τὸ καθαρσιν, τὰ αὐτὰ δίδοναι, ἃ καὶ τοῖσιν ἀνθρώποισι. καὶ ὄρρον. καὶ γάλα βοὸς, ἢ ἀγέλης δίδοναι τὸ ὦρον. δίδοσαν δὲ καὶ οἶνον γάλα ἀφρῶν ἐς ὑποκάθαρσιν. οὕτω μὲν οὖν μεγεταμένος, μάλιστα ἐν δυσὶν ἔτεσιν ὑγιὴς γίγνεται. σιτία δὲ ἃ βούλεται φερέσθω. βωμολοχέσθω δὲ ὡς μάλιστα καὶ ἀναπαυέσθω, πρὸς τὰ σιτία τεκμαιρόμενος. αὕτη ἡ νοῦσος λαμβάνει πρεσβύτερον εἰκοσαέτεος. ὁκόταν δὲ λάβῃ, ἐὰν μὴ κατ' ἀρχὰς τῆς νοσήματος μεγεθυνθῇ, οὐκ ἐκλείπει, εἰ μὴ εἴκοσιν ἔτεα παρέλθῃ, ἀλλὰ παραμένει. ἔστι δὲ οἷσι μελεταμένοισιν ὀξέρχεται. ἡ δὲ νῦσος χαλεπή. εἰλεοί. εἰλεοὶ δὲ τὰδε τὰ νοσήματα καλέεται. γίγνεται δὲ ἀπὸ τῶνδε μάλιστα. ἐὰν δέ τις μόλυβος θερμῇ τῇ διαίτῃ καὶ ὑγρῇ χρέηται, καὶ μήτε περιόδοισι καλαπωρέῃ πρὸς τὰ σιτία τεκμαιρόμενος. πιμπλάμενος δὲ, οὐδεὶ ἀεί, εἶτα ὀξαπίνης ἀναγκαδὴν βαδίσαι μακρὴν ὁδὸν, ψύχεος ἐόντος. ἔπειτα ῥιγώσῃ, τὸν τὰ ὀστέα. τὰδε ἐν πάσῃ. φύεται ἐν γίγνεται ἐν τῷ σώματι πρώτῃ. καὶ ἡ χρωιὴ αὐτέων γίγνεται μολιβδοειδὴς. καὶ ῥιγοῖ αἰεὶ ὥστε οἱ θερμὸν καταχυθὲν, ὑποδρακὲν θερμὸν εἶναι. ὃ δὲ σῶμα λουόμενον αὐτῶν, λεπίζεται ἀπὸ τοῦ θερμοῦ. μάλιστα δὲ ἡ ὀχθη. καὶ ὧν τῶν δακτύλων τὸ σώματος ὑποπιέζῃς, ἀθλάσεις. καὶ σημαίνεται ὁκοῖόν τι. ὥσπερ ἐν σαπῇ. μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι ποσὶν ἀθλᾷται. τὰ δὲ σκέλεα βαρέα αὐτοῖ. καὶ ὧν προϊσχίσῃ τρέμει. καὶ ὧν ποιῇς ἔπος βαδίζῃ, πνῦσις σφοδρὰ. καὶ αἰ ὠλέναι δοκέουσι ἀπιχέμασθαι. καὶ δίψη ἔχει τὰς νύκτας. τὰ δὲ σιτία ὠμὰ μᾶλλον καταφάγῃ. τὸν δὲ ὀκτάμηνον ὅτως ἔχῃ, πυρίσας ἀδὸν, κνεώρου δίδοναι πίνειν, ἢ τοῦ ἱππουριδος ὀπὸς, ἢ ὅτι δὴ κνίδης κόκκους. μετὰ δὲ τὸ καθαρσιν τοῦτο δίδοναι, ἃ καὶ τοῖσι πρόσθεν. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ὠμείου γάλακτος ἑφθοῦ χοᾶ δίδοναι, δὶς ἐκπιεῖν, ὅθεν ἂν βούληται. ἐς ἑσπέρην δὲ, δειπνεέτω ἄρτον. ὄψον δὲ ἐχέτω. ὀΐνος κρέα ἑφθά. καὶ πολύποδας ἑφθοὺς ἐν οἴνῳ μέλανι. καὶ ζωμὸν ῥοφείτω. καὶ φακὸν ἐχέτω, ὧδε ἐσκευασμένον. κοτύλιον φακοῦ ἑψήσας, τέλεια λίπα, ἔπειτα σήθεον πολλαπλάσιον. καὶ ἁλφίου ὀπτήσας, καὶ σῆθος ἐμβαλεῖν. καὶ ὄξος ὀπτᾶν. καὶ σκόρδα πρὸς τύπτεσθαι σμυρνεῖν. ἔπειτα ὕδωρ ὀπτήσας ζέσαι δὶς ἢ τρὶς. καὶ τροφὴν ἄμα αὐτοῖς. ἔπειτα ἀφρῶν, ἐψήσθω. ἔγω δὲ μὴ λίπα παχέα. ἐμβεβλήσθω δὲ καὶ ἡ γλήχων ἐφόλμῃ τῆς βώδιος εἵνεκα. τὰς δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερέων, ἐμέτοις ποιεέσθω δὶ ἕκτης ἡμέρης. πυρίσθαι δὲ χρὴ σῆσι καὶ ὅτε πρὸ τοῦ ἐμέτου καὶ τοῦ φαρμακοποσίης. καὶ ὀγδόῃ τρίτης ἡμέρης. λουέσθω ἢν συμφέρῃ. εἰ δὲ μὴ σῆσθω. καὶ περιπατεέτω ἕως ἂν διαπνοὸς ᾖ, πρὸς τὰ σιτία τεκμαιρόμενος, καὶ ἀκτῆς φύλλα καὶ κονύζης τῆς αἰεὶ ἀπὸ σῆς ἑῶν, διδόναι ἐσθίειν. οὕτω γὰρ ἂν μεγεταμένος, ῥᾷστα σῆσι. καὶ ἡ νοῦσος ἐκλείπει ἂν ἐναυσιαίη, πολλοῖσι δὲ ἤδη ὑγιέσι γινομένοισι, σῆσι δύο ἐτέων ἡ νοῦσος ὑποξυπίασεν. ἀλλὰ χρὴ ἕως ὑποξυπιάσῃ, τοῦτο αὐτέων ἴσιν ἴσα. ἕως δὲ τέλεον ὑποξυπιάσῃ, οἴδημα μὴ ὀφθῇ ἐπιγίνεται. λεπτὸς δὲ γίγνεται καὶ κάτισχνος. ἄρχεται δὲ λεπτύνεσθαι, ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρέων ἐκλυθρὸς γίνεται, μᾶλλον ἢ ὀρθρόθεν. τούτων ὕδερος ἐνίοτε ἐγγίνεται ἐν τῇ κοιλίῃ, ἕως οὗ ἐγχύσῃται, ταμεῖν αὐτὸν οὐ χρή. ἀποθνῄσκεται γὰρ. θεραπεύῃ δὲ τοῖσιν αὐτοῖσιν, οἷσι καὶ τὸ ἀπὸ κοιλίης ὕδερεσιν ὄντα, τοῦτον μάλιστα μὲν κατ' ἀρχὰς βουλεύσασθαι μελετᾶν, καὶ οὕτω ταχέως ὑγιέα ποιήσῃς. ἢ δὲ νοῦσος δεέται μελέτης πολλῆς. χαλεπὴ γὰρ. σημεῖον ἕλκεος ἐντερώδους.

Epilepsia

Επιλαμβάνῃ μάλιστα μὴν θέρεος ὥρῃσι ἐν ἑλώδεσι χωρίοισιν ἔστ. μᾶλλον ἢ ἀπὸ ὑδροποσίης. πολλοὶ ἤδη τῷ τοιούτῳ σιωεχέθησαν καὶ ὑπὸ ☉ ἥλιον ἐιληθέντες, τῷ κεφαλῇ ἀχθησάντες. ἀλλὰ παραπλήσια τοῖσι πρόσθεν πάσχουσι, πλὴν τῆς χροιῆς. καὶ γὰρ ὠχρὸς γίνεται, οἷ σίδηρον. καὶ ☿ ὀφθαλμοὶ ἔστιν ὅτε ἑκατέρου πίμπλανται. τὸν οὖν τοιοῦτον οὕτως ἔχοντα, θεραπεύειν χρὴ τοῖσιν αὐτοῖσιν, οἷσι καὶ ♄ πρόσθεν. διδόναι δὲ ἀπ' ἐρεβίνθων λευκῶν ὕδωρ ἑψῶν πίνειν. καὶ ἐν τῷ οἴνῳ ἀλόη χειρονάκτῳ καὶ διδόναι. καὶ τῷ κεφαλῇ αὐτέου καθαίρειν [136] τῷ τετραγώνῳ. ἔστι δὲ τοῦτον τὸν πρότερον θανατώδης. καλέεται ἢ ἐιλεὸς ἰκτερώδης. [137] Εἰλεὸς αἱματίτης. Τὰ μὲν δὴ ἄλλα πάσχει πλῆθος τὰ αὐτὰ τοῖσι πρόσθεν. ἄρχεται ἢ μὲν πρότερον γίνεσθαι τὸ νούσημα. τάδε ἢ ὅσα τῷ νουσήματι πρόσεστι γίνεται. ὀκνεῖ τὸ σῶμα τοῦ κακὸν ὄζει, ἀπὸ τῶν ὀδόντων καὶ τὰ οὖλα ἀφίσταται. καὶ ἀπὸ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ. ἐνίοτε ἢ καὶ ὀκνεῖ τῶν σκελέων ἕλκεα ὀκφλιωδέα. καὶ τὰ μὲν, ὑγιαίνεται. τὰ ἢ δὴ πρόσθεν γίνεται. καὶ ἡ χροιὴ μέλαινα, καὶ λεπτόδερμος. πρὸς φοιτέων ἢ καὶ ταλαιπωρέειν [138] πρόθυμος. τοῦτον ὀκνεῖ τὸν οὕτως ἔχοντα, τοῦτοισιν ἰῆσθαι, οἷσι καὶ τὸν πρόσθεν, καὶ κλύζειν τοῖσδε. σικύου τὸ ἀγρίου πέντε φύλλα τρίφαλα, καὶ προσμίξαι μέλιτος ἡμικοτύλιον. καὶ δὴν δραχμὴν μήνιος τῇ μὴ χρεί, καὶ ἐλαίου, ἡμικοτύλιον. καὶ ἀπὸ τοὐτλῶν ἑφθῶν τὸ χυλὸν τέταρες κοτύλας. διδόναι ἢ ἐς ὑποκάθαρσιν ὄνειου γάλακτος ἑφθοῦ, κοτύλας ὀκτὼ, μέλι προσχέων. πινέτω ἢ καὶ βόειον τῷ ὥρῃ, τέταρες ἡμέρας. πινέτω ἢ καὶ ὃ ἔωθεν τὸ βοείου γάλακτος δύο κοτύλας, τρίτον μελικρήτου προσμίσγων τρίς. καὶ μεταξὺ τῶν ἡμερέων. αὐτὴν ἡ νοῦσος, δέεται πολλῆς ἰήσιος. εἰ ἢ μὴ, ὀκνεῖ ὀξέρχεται, ἀλλὰ ξυναποθνήσκει τῷ ἀνθρώπῳ. καλέεται ἢ ἐιλεὸς αἱματίτης. Τὰ παλαιὰ καλούμενα νοσήματα. Ἐκ δὲ τῶν παλαιῶν καλουμένων νουσημάτων, τάδε μάλιστα γίνεται. ὀκνεῖ φλέγμα καὶ χολὴ μιχθῆ τῷ σώματι, ῥεῖ ἐς τὴν κοιλίην, καὶ ὀκνεῖ ἐν τῇ κοιλίῃ, ἀείρεται. ἄνω τε καὶ κάτω ἀνατρέχει, ὥσπερ κῦμα. καὶ ῥιγέει, καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει. καὶ ὅταν τῇ κεφαλῇ ἡ ὀδύνη καθέσηκε. καὶ ὀκνεῖ πρὸς τὰ πλάγια ἡ ὀδύνη καταστῇ, πύημα πρέχει. ἐνίοτε δὲ ἐμέει λάβροιον ὀξείην. ἐνίοτε δὲ καὶ δυσουρίην. καὶ ὀκνεῖ ἀπεμέσῃ, πικρὸν τὸ σῶμα δοκεῖ αὐτῷ εἶναι. ὅταν δὲ τῇσι πλευρῇσιν ἐρυθήματα κατέχεται. ἅτε γὰρ τοῦ φλέγματος ὄντος τῇ κοιλίῃ ἐόντος, τὸ αἷμα ὑπὸ θερμασίης δύεται, πρόσπεσεν ἐς τὰ πλευρά. καὶ ἐρυθήματα πρέχει ὅταν τῇσι πλευρῇσι. καὶ θερμασίη ἔχει μάλιστα τὰ πλευρά. καὶ τὸ μεταφρενον αὐτοῦ ἔκπυον γίνεται. καὶ ὀκνεῖ πονῇ μάλιστα, ὅταν αἴρεται φαυόμενος τοῦ σώματος. δύεται γὰρ [139] ὁκοῖον περ ἔλκος. καὶ αἱ ὀρχέες πάλλονται ὑπὸ τῆς δύνης. καὶ ☿ ὄρχιες ἕλκωνται. ☾ ἐς τὴν καθέδρην, καὶ ἐς τὴν κύστιν, θερμή τις καὶ ὀδύνη ἐμπίπτει, καὶ οὐρέει παχὺ [140] ὁκοῖον περ ὕδρωπες. καὶ ὅταν τῆς κεφαλῆς αἱ τρίχες ῥέουσι. καὶ ☿ πόδες ἀεὶ ψυχροί. καὶ ἡ ὀδύνη πίεζει μάλιστα τὰ πλευρά, καὶ τὸ μεταφρενον. ☾ τ' ἐπάχνην. πρὸς δὲ τὸ δέρμα [141] δοκέει οἱ τι προσέρπειν. ἡ δὲ νοῦσος ὁ τε μὴν, πίεζει. ὁ τε δὲ, αὐξησι. προϊούσης δὲ τῆς νούσου, σιωεχέστερον πίεζει. καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλον τὸ δέρμα παχὺ καὶ ἐρυθρὸν ὄντα. ἔστι μέχρι μὲν ἓξ ἐτέων, διαῦτα πάσχων διατελέει. ἔπειτα ἰδρώς τε πουλὺς καταλέπει καὶ κάκοδμος ἔστι. πολλάκις δὲ καὶ ὀνειρώσσει. ὃ δὲ λάγνισμα τούτου, ὕφαιμον προέρχεται ὑποπελιδνόν. τὸν δὲ νούσημα ἔστι διὰ θερμασίην τοῦ ἡλίου καὶ ὑδροποσίην.

Inuadit hic æstatis præcipuè tempore, in paluſtribus locis, ex aquæ autem potione magis. Plerique verò ſub ſole volutati cum capitis dolore, eiuſmodi iam morbo detenti ſunt. Verùm vt priores ſimiliter afficiuntur, colore excepto, pallidus enim exiſtit vt malicorium, & oculi interdum auriginoſo colore implétur. Hunc cùm ſic habuerit, iiſdem quibus ſuperiorem curare oportet. Cicerum etiam alborum decoctum potui exhibendum, & vino permiſcendum, eiuſque caput medicamento tetragono purgandum. Hic ſuperiore minùs lethalis, & conuoluulus auriginoſus nuncupatur. Conuoluulus ſanguineus. Cætera quidē copia eadem quæ prioribus contingunt, morbus autem per autumnum oriri incipit, in eoq; hæc accedunt. Ex ore malus odor expirat, à dentibus gingiuæ abſcedunt, & ex naribus ſanguis effluit. Interdum verò ex cruribus vlcera erumpunt, & hæc quidem ſaneſcunt, alia verò exoriuntur, color niger eſt, cutis tenuis; ad deambulationem & exercitationem alacriter ſe habet. Hunc ita habentem iiſdem quibus ſuperiores curato, & ex his aluum ſubluito. Cucumeris agreſtis foliis quinque tenuiter tritis, mellis heminam dimidiam ammiſceto, & ſalis pugillum, itemq; olei heminam dimidiam, & betarum coctarum ſucci heminas quatuor. Dato etiam ad purgationem per inferiora lactis aſinini cocti heminas octo, melle affuſo, & lac bubulum, ſi tempus ferat, quadraginta diebus bibat. Mane quoque lactis bubuli heminas duas bibat, tertia aquæ mulſæ parte etiam interpoſitis diebus ammixta. Hic morbus multa curatione indiget, alioqui non decedit, ſed hominem ad mortem vſque comitatur. Vocatur autem conuoluulus ſanguineus. Morbi qui craſſi nuncupantur. Ex craſſis morbis nuncupatis, hi præcipuè oriuntur. Cùm pituita & bilis in corpore mixta fuerit, in ventrem defluit, cumq; ibi coaceruata fuerit, attollitur, ſurſumq; ac deorſum velut vnda diſcurrit, rigor & febris prehendit, dolor ad caput decumbit, cumq; ad viſcera peruenerit, ſtrangulatum adfert. Interdum pituitam acidam, quandoque verò etiam ſalſam vomit, cumq; vomitione reiecerit, os ei amarum videtur. Latera rubores occupant, pituita namque in ventre exiſtente, ſanguis calore coaceruatus ad latera fertur, & in iis rubores excitat, eaq; calor maximè vexat, ipſiq; dorſum incuruatur. Cumq; maximè doleat, corporis contactum non ſuſtinet, dolet enim tanquam vlceratum, carnes præ dolore palpitant, teſtes contrahuntur, & ad ſedem ac veſicam calor quidam & dolor irrumpit, craſſamq; vrinam qualem aqua intercute laborantes reddit, capilli ex capite defluunt, pedes ſemper frigidi ſunt, dolor maximè ad latera, dorſum, & ceruicem vrget, eiq; ad cutem aliquid adrepere videtur. Morbus autem interdum quidem vrget, interdum verò remittit. At procedente morbo aſſiduè magis vrget, cutiſque capitis craſſa & rubra eſt. Hic ad ſex quidem annos hoc modo affectus perdurat, deinde ſudor copioſus & graueolens effunditur, crebrò verò per ſomnū veneris ludibriis agitatur, illuſque ſemen genitale ſubcruentū prodit & ſubliuidū. Hic morbus ex ſolis calore & aquæ potione oritur.

Hunc igitur vbi sic habuerit, cneoro exhibito per inferiora aliquantulum purgato, aut grano cnidio, aut hippophaes succo. Lactis etiam asinini cocti octo heminas, melle affuso potui dato. Postero verò die post purgationem eadem quæ aliis porrigito. Primis autẽ diebus eadem quæ aqua intercute detentus in cibo accipiat, & si validus fuerit, obambulationibus se exerceat. Quòd si inualidus propter febres fuerit, neque cibos comedere possit, lenticulæ sorbitione vtatur, & in potu vino nigro quàm austero. Hic morbus autumno præcipuè & autumnalium fructuum tempore inuadit. Hic si quidem intra sex annos curatus fuerit, bene est, sin minùs, ad decimum vsque annum perseuerat; plærosque verò nisi confestim adhibita curatio fuerit, ad mortem vsque comitatur. Crassi autem huiusmodi morbi ex bile oriuntur, cùm bilis ad hepar confluxerit, & in capite sedem habuerit. Sic igitur afficitur, iecur intumescit, tuncq; ad septum transuersum expanditur, statimq; dolor ad caput, præcipuè verò ad tempora ingruit, neque auribus acutè audit, sæpè verò oculis non videt, horrorq; & febris inuadit. Hæc quidem per morbi initia ei contingunt, & interdum valde quidem, interdum etiam minùs intermittunt: quantoq; longiùs morbus processerit, tantò magis corpus dolet, oculorum pupillæ dissi[lu]átur, & cœcutit, siq; digitum ad oculos admoueris, non percipit, quòd non videat. Ex eo autem cognosces quòd non videat, quòd admoto digito non nictatur, & floccos ex veste stragula detrahit, si quos videat, pediculos esse ratus. Cumq; hepar ad septum transuersum magis explicatum fuerit, delirat, eiq; ante oculos reptilia & cuiusuis generis variæ feræ apparere videntur, & homines armati, cum quibus ipse pugnare videtur, & tanquam pugnas & bella geri videat, eiusmodi loquitur, irruit, & nisi quis eum exire sinat minatur, siq; surrexerit, crura attollere non potest, sed decidit, & eius pedes semper sunt frigidi. Cùm dormit per somnum exilit, & terretur cùm insomnia horrenda viderit. Eum autem in somnis exilire & terreri ex eo cognoscimus, quòd ad mentem cùm redierit, insomnia enarrat, quæq; corpore gessit, & quę lingua locutus est. Hæc quidem ad hunc modum patitur, interdum verò per totum diem ac noctem voce defectus iacet, cum multa & conferta respiratione. Cùm delirium quieuit, statim euestigio mentem redit, & si quis eum roget, confestim respondet, & omnia quæ dicũtur intelligit, deinde rursus paulò post, in iisdem doloribus decumbit. Hic morbus maximè per peregrinationem contingit, & sicubi deserta loca peragrans, ex viso spectro terrore correptus fuerit. Quin & aliàs etiam prehendit. Cùm sic habuerit, veratri nigri pondus obolorum quinque ex vino dulci propinato, aut ei ex his infusum iniicito. Nitri Ægyptij tali ouilli quantitatem leuiter terito, & mellis optimi decocti heminã dimidiam in pila ammisceto, & olei tantundem, cum betarum coctarũ decocto ad quatuor heminas, per noctem cœlo sereno expositas. Quod si voles, pro betæ decocto lac asininum coctum admisceto, eaq; permixta, febris detineat nec ne, per infusum immittito. Pro sorbitionib. ptisana decocta melle affuso vtatur. Mel autem, & aquam & acetum simul permixta bibat, quoad morbus iudicatus fuerit.

τῶν ζειμαζούν ὀκότ᾽ αν οὕτως ἔχῃ, τῷ κνεώρου διδοὺς ὀλίγον καθαίρειν, ἢ τῷ κριδίῳ κόκκῳ, ἢ τῷ ἱπποφαέος. δίδου δὲ πιεῖν ἐν γάλακτι ὄνου ἐφίσας ὀκτὼ κοτύλας μέλι τ᾽ ἐπιχέων. τῇ δ᾽ ὑστεραίῃ κατὰ ταὐτὰ τοισοφέρειν, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι. τὰ δὲ τοιαῦτα ἡμέρας, βώσχεσθω τὰ αὐτὰ, καὶ ἐν ὅσοις ὑπνώδεσιν ἐόλκω. ἐν πυρέσσετω τοιούτοισιν ὑδρωπικὸς ἢν δ᾽ ἀδυνατῇ ἢ ὑπνώσσῃ, ἐν ἐλαίῳ μὴ δυνῇ) τὰ σιτία, χρεέσθω ῥοφήμασι φακῆ. ποτῷ δ᾽ οἴνῳ μέλανι ὡς αὐστηροτάτῳ. αὐτὴ ἡ νῦσος ὑπολεμβάνει μάλιστα μετοπώρου, ἐν ὀπώρης ἐούσης. οὗτοι ἰὼν μὲν ἰνθῇ ἐν τοῖς ἓξ ἔτεσιν. ἐὰν δὲ μὴ τοισέχει ἐν ἄχρι τοῦ δεκάτου ἐνιαυτοῦ. πολλοῖσι δὲ καὶ ξυναποθνήσκει, ἰὼν μὴ τοιχρῆμα μελετηθῇ παχέα.[142] τὰ δὲ τοιάδε τῶν νουσημάτων γίνεται ἀπὸ χολῆς. ὁκόταν χολὴ ἐπὶ τὸ ἧπαρ ὑπερρυῇ, ἐν κεφαλὴν τοιῇ κεφαλῇ καπνὸς ἢ τάδε οἷον πάχνη. τὸ ἧπαρ οἰδέει[143] ἐν ἀναπίμπλατο) τοισὸς τὰ φρένας ἀπὸ δὲ οἰδήματος. ἐν βύθυος ἐς τὴν κεφαλὴν ὀδυνὴ ἐμπίπτει. μάλιστα δὲ ἐς τοὺς κροτάφους. ἐν τοῖσιν ὠσὶν οὐκ ὀξὺ ἀκούει. πολλάκις δὲ καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν οὐχ ὁρᾷ. ἐ φέικη ἐν πυρετὸς ὑπολεμβάνῃ. ταῦτα μὲν καταρχὰς δὲ νουσήματος αὐτῷ γίνεται ἀβλεμπόνια. ὁτὲ μὲν, σφόδρα· ὁτὲ δ᾽, ἧσσον. ὀκόσῳ δ᾽ ἂν ὁ χρόνος τῇ νοσέῃ τοιῇ, ὅτε πόνος πλείων ἐν τῷ σώματι. ἐν αἱ χεῖρες σκίδνανται τὼ ὀφθαλμὼ.[144] ἐν σκιαγείῃ, ἐν ἢν τοισφέρῃς ἢν δάκτυλον τοιὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὐκ ἀμύσσεται, ἀβλὰ δὲ μὴ ὁρῶ. τοῦτο δ᾽ ἂν γνοίης ὅτι οὐχ ὁρᾷ. ὅτι οὐ σκαρδαμύσσει τοισφερομένου δακτύλου. καὶ τὰ κροκύδας ἀφαιρέει τοῦ ἱματίου, ἰὼ ἔοικε,[145] δοκέων φθείρας αὐτὰ εἶ). καὶ ὁκόταν, ὃ ἧπαρ[146] μᾶλλον ἀναπίμπλῃ τοιὸς τὰ φρένας, τότε παραφρονέει. καὶ τοισφαίνεται ἢ δοκέει τοιὲν τῶν ὀφθαλμῶν, ἑρπετά. καὶ ἄλλοια πολυτρόπα θηρία, καὶ ὁπλῖται μαχόμενοι. καὶ ἀυτὸς ἐν αὐτοῖς δοκέει μάχεσθαι. ἐν τοιαῦτα λέγει,[147] ὡς ὀρέων μάχας καὶ πολέμους. ἐν ἐκφέρηται. καὶ ἀπειλέει. ἰὼ μήτις αὐτὸν ἐκ ὀξιέναι. κἀκ αἴας τῆ, ἐν δύναται ἀείρειν τὰ σκέλεα.[148] ἀλλὰ καταπίπτει. ἐν ἢ πόδες αὐτῷ αἰεὶ ψυχροί. ἐν ὁκόταν κοιμᾶται, ἀναΐσσει. ἀπὸ τοῦ ὕπνου, καὶ φοβέεται ὁκόταν ἐνύπνια ἴδῃ φοβερά.[149] τοῦδε δὲ γινώσκομεν ὅτι ἀπὸ ἐνυπνίων αἴασι, φοβέεται. καὶ ὁκόταν ἔννοος γίνηται, ἀφηγέεται τὰ ἐνύπνια, ὁκοῖα καὶ τοῦ σώματι ἐποίει, ἢ τῇ γλώσσῃ ἔλεγε. ταῦτα μὲν, οὕτω πάσχει. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ κέεται ἄφωνος ὅλων τῶν ἡμερέων καὶ τῶν νυκτῶν, ἀναπνέων πολλὸν τὸ κυβοῦμα ἀθρόον. ὁκόταν δὲ πτυόσηται τοιφερομένων,[150] βύθυος τοιχρῆμα ἔννοος γίνεται. καὶ ἐὰν ἐρωτᾷ τις αὐτὸν βύθυος ἀποκρίνεται καὶ γινώσκει πάντα τὰ λεχθέντα. ἔστ᾽ αὖθις ὕστερον ὀλίγῳ χρόνῳ, ἐν τοῖσιν αὐτοῖσιν ἄγχεσι κείται. αὐτὴ ἡ νοῦσος τοισαπίπτει μάλιστα[151] ἐν ἀλλοδαπίῃ. ἐν ἢν κου ἐρήμῳ ὁδὸν βαδίζῃ, καὶ ὁ φόβος αὐτὸν λάβῃ ἐκ φάσματος. λαμβάνει δὲ ἐν ἀνόσους. τῶν ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, πίσσης τῆς μέλανος ἐλλεβόρου πέντε ὀβολοὺς τρίψας. δίδοναι δὲ ἐν οἴνῳ γλυκεῖ, ἢ κλύζειν αὐτὸν ἐν τούτοισι. νίτρου ἀφρωδεστέρου, ὁκόσον ἀφαίρεσιν ὄϊος. τῆς τρίψαι λεῖον. καὶ τοιαμίξαι μέλιτος καλλίστου. ἡμικοτύλιον δὲ ἐφίσας[152] ἐν ὑγιείῃ, καὶ ἡμικοτύλιον ἐλαίου, καὶ ἀπὸ τούτων ἑφθῶν ὕδατος τέτταρας κοτύλας ἐξαναψύξαι. ἰὼ δὲ βούλῃ αὐτὶ τούτου ὄνειον γάλακτος ἐφίσας, τοιαμίξαι. τοῦτο μίξας κλύζειν, ἰὼ τε πυρετὸς ἔχῃ, ἰὼ τε μή. ῥοφήμασι δὲ χρεέσθω, πτισσάνῃ καθεφθῷ, μέλι τοιεπιχέων. πινέτω δὲ καὶ μέλι καὶ ὕδωρ καὶ ὄξος συγκεράσας ἅμα. ἕως ἂν κριθῇ ἡ νοῦσος.

κρίνεται

κείνεται ἢ ὲν δεκατέσσαρσιν ἡμέρῃσι ὃ μακρόταλον, ἰὼ τὲ θανάσιμον, ἰὼ τε οὔ. πολλοῖσι ἢ ἤδη ἡ τοιαύτη νοῦσος πεπαυμένη, πάλιν ὑπανέζωπίασεν. ἰὼ οἷσι ὑπανέζωπίασε, κίνδυνος αὖθις ἀμφοτέρωσε. κείνεται ἢ ἡ νοῦσος ὲν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἰὼ θανάσιμος, ἢ οὔ. ἰὼ δὲ ἐκφύγῃ. ὃ μάλα θνήσκει, ἀλλὰ τοῖσι πολλοῖσι μελεδαινόμενον ἐξέρχεται. ὁκόταν δὲ παύσηται ἡ νοῦσος, ὑγιείην χρεὼν εἶναι, ἢ σύριγγος προσιόντος, ὁκόσα ἡ χολὴ προσδέξηται καὶ μὴ ξυγκαυθῇ, μήτε διαῤῥοίην ὑπολιπόντα. ἀμφότερα γὰρ δοκεῖ κινδυνώδεα εἶναι). λουέσθω δὲ ἑκάστης ἡμέρης, καὶ προπατέετω μὴ πολλὰ, ὀλίγα. ἐσθήτα δὲ ἐνειλέσθω κούφῳ, καὶ μαλθακίῳ, καὶ γαλακτοπότεω τῷ ὥρῃ, καὶ ὀρροποτεέτω, πέντε καὶ τεσσεράκοντα ἡμέρας. ταῦτα μὲν ποιέειν, ἄριστα ὑγιὴς ἔσται. ἡ δὲ νοῦσος χαλεπὴ, καὶ δέεται μογέτιος πολλῆς. Ἕτερον παχύ. Γίνεται δὲ ἀπὸ φλέγματος σαπέντος, τῶδε δὲ δῆλον ὅθεν γίνεται, ὅταν προσίῃ ὄγκος, ἐρεύγεται ἀπὸ τοῦ τοιοῦδε ἔχειν τινὰ ὀσμὴν, οἱονεὶ ὑὸς ῥαφανίδας φαγών. ἄρχεται δὲ γίνεσθαι ὃ τοιοῦτον νόσημα, ἀπὸ τῶν σκελέων. ἔπειτ' ἀπὸ τούτων, ἄνεισιν ἐς τὸν κοιλίην. καὶ ὁκόταν ἐν τῇ κοιλίῃ ᾖ, αὖθις ἀναπέσχῃ πρὸς τὰ πλάγια. ἐπὴν δὲ ὁκόταν ὑπὸ πνεύματος ᾖ, μύζει καὶ ἔμετον ἄγει, ἅμα λάτην ἐμοῦ ὀξείην ὑποσαπρὸν. καὶ ὁκόταν ἀπεμέσῃ, οὐκ ἔχει ἑαυτόν. ἔπειτα ἀποείη πρὸς τοῖσι πλάγιοισι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν ὀξυπόνη ὀδυνὴ σπερίζει ὀξείη. ἐπὶ τοῖσιν ὠσὶν ὀξέως ἀκούει οὐ δυνάμενος. σοβεῖ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ὁρῶν, ὑπὸ τοῦ βάρεος. [153] ἰδρώς τε πολλὸς καταχέεται κακόσμιος. καὶ μάλιστα ὅταν ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ, καὶ πονέει λαφαρῶς τῆς νούσου. ἡ δὲ χροιὴ αὐτοῦ, ἰκτεριώδης δείκνυται. αὕτη ἡ νοῦσος τῆς προτέρης ἧσσον μικρῷ θανατώδης. τοῦτον ὁκόταν οὕτως ἔχῃ. καθαίρειν τὴν κοιλίην, κάτω μὲν τῷ ἱπποφέῳ. αὖθις δὲ τῷ ἐλλεβόρῳ. καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν τῷ τετραγώνῳ. καὶ ὁκόταν ὑπὸ τοῦ ἐλλεβόρου κεκαθαρμένος ᾖ, τῇ ὑστεραίῃ οἰείῳ ἑφθῷ γάλακτι ὑποκαθαίρειν. τῇ δὲ τρίτῃ, αἰγείῳ ἑφθῷ. ὡσαύτως δὲ καὶ τῇ τεταρτίῃ καὶ τῇ πέμπτῃ. εἴκοσι δὲ ἡμέρας διδόναι ὠμὸν γάλα βόειον. εἴτε καὶ αἴγειον. τρίτον μέρος μελικράτου προσμίσγων. πινέτω ἢ τοῦ γάλακτος χρέα. μὴ ἢ τὴν κάθαρσιν τὴν κάτω, τῶν φαρμάκων τὰ αὐτὰ προσφέρειν, ἃ καὶ τοῖσιν ὑπὸ ὑδέρου κατεχομένοισι. ὃ δὲ λοιπὸν χρόνον ὁκόταν ὃ γάλα πίνῃ, διπνεέτω ἄρτον ἑζοπύρου. ὄψον δὲ ἐγέτω, ὀστρέων, ἢ ἰχθύσι μὴ σκορπίοισι, ἢ καλλιώνυμοι, ἢ κίχλῃσι, [154] ἢ ῥίνης τε ἁπαλοῦ ἑφθοῦ ἐν ἀρτύμασιν. ἐν κρέασι δὲ οἷς. ἢ ἀγελαίου νεοσσοῦ, ἑφθοῦ ἑφθά. οἶνον δὲ πινέτω λευκὸν, ἰὼ ξυμφέρῃ ἢ δὲ μὴ, μέλαινα αὐστηρὸν. εἶτα προπατεέτω μὴ ὃ φαγὼν, ὅκως ἂν μὴ ῥιγώσῃ. τοῦτο ἰὼ μὲν θᾶσσον ξυμφέρῃ, γάλα διδόναι ἀεὶ ἔτι), ἰὼ δὲ μὴ ξυμφέρῃ, ῥοφήματα διδόναι πλησάσιος ἢ κέγχρου. ταύτῃ τῇ νούσῳ ἰὼ τεσσαράκοντα ἡμέρας παρέλθῃ ὁ νοσέων, ὑγιαίνεται. αὗται γὰρ κείνουσιν ἰὼ θανάσιμος, ἢ μὴ. ἢ ἡ νοῦσος χαλεπή. Ἄλλο παχύ. γίνεται ὃ νόσημα, ὑπὸ φλέγματος λευκοῦ. ξυνίστα δὲ ἐν τῇ κοιλίῃ, ὁκόταν παχυλυχέσιοι καταχωσι τὸ σῶμα πυρετοί. ἄρχεται ἢ ὃ νούσημα ἐκ τοῦ προσώπου γίνεσθαι. καὶ οἰδέει ὃ πρόσωπον, εἶτα καταίσσεται ἐς τὴν κοιλίην. καὶ ὁκόταν ᾖ ἐν αὐτῇ, ἀείρει μεγάλα τὰ ἀφέρα. ἐπὶ δὲ τὸ σῶμα κοπιᾷσι ὑπὸ γαλαπτοείης. καὶ ἐς τὴν κοιλίην βάρος ἐπῇ, καὶ πόνος ἰσχυρὸς. καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. καὶ ἐὰν χθὴν ἐπὶ τὴν γῆν, ἡ κόπος ἀλυσιτελὴς ὄκ ἀείρεται.

Iudicatur autem quatuordecim ad ſummum diebus lethalis ſit, nec ne. Multis verò vbi iam quieuerit hic morbus, rurſus reuertitur, quod vbi contigerit, periculum eſt ne æger conſumptus pereat. Iudicatur autem morbus ſeptem diebus lethalis ſit nec ne, quos ſi effugerit, ferè non moritur, ſed in multis curatus decedit. Cùm verò ceſſauerit morbus, optima victus ratione vtatur, ſenſim adiiciens quæ ventriculus ſuſcipiat, vt non exurantur, neque alui profluuium ſuperueniat. Vtrunque enim cum periculo coniunctum videtur. Balneo quotidie vtatur, & poſt cibos moderatè obambulet, veſtem leuem ac mollem induat, lac & ſerum, ſi anni tempus ferat, per dies quinque & quadraginta bibat. Quæ cùm fecerit, citiſſimè ſanus euadet. Morbus autem difficilis eſt, multáque cura indiget. Alius craſſus morbus. Oritur autem ex pituita putrefacta. Ex eo verò vnde oritur putridum eſſe manifeſtum eſt, quòd inde ructus emittatur cum eiuſmodi odore, qualem habet qui radiculas ederit. Eiuſmodi morbus à cruribus oriri incipit, deinde ab his ad ventrem aſcendit, cumque ad ventrem peruenerit, rurſus ad viſcera recurrit, & vbi in his conſtiterit, ſtrepitum edit, & vomitionem ciet, ſimul pituitam acidam ſubputridam vomitione reiiciens, quam cùm vomuerit, ſibi non conſtat æger, deinde anxietudo eſt circa viſcera, interdumque tam grauis dolor repente capiti adhæreſcit, vt neque acutè audire, neque præ grauitate videre queat, ſudor etiam multus graueolens effunditur, præſertim cùm dolor detinet, morbique remiſſionem facit. Color qualis in morbo regio oſtenditur, hicq; morbus priore paulò minùs lethalis eſt. Huic ita habenti ventrem inferiorem per hippophaes purgato, ſuperiorem verò per veratrum, caputque tetragono purgato, cumque per veratrum purgatus fuerit, poſtridie lacte aſinino cocto aliquantulum purgato. Tertio autem die caprino cocto, eodemque ſanè modo quarto & quinto. At reliquis viginti diebus lac bubulum crudum, ſiue etiam caprinum, tertia aquæ mulſæ parte ammixta, ad congium potui exhibeto. Poſt inferiorem autem purgationem, eadem quæ aqua intercute detentis medicamenta porrigito. Reliquo tempore cùm lac bibit, in cœna panem exaſſatum ſumat, pro opſonio verò habeat, ex piſcibus quidem ſcorpium, aut callionymum, aut cuculum, aut ſquatinæ fruſtum cum condimentis coctum. Ex carnibus verò ouillas, aut pulli gallinacei, eaſque coctas. Vinum bibat album, ſi conferat, ſin minus, nigrum, auſterum, deinde obambulet poſtquã comederit, vt ne frigeat. Huic igitur prædictos cibos, ſi conferant, exhibeto, ſin minus, ſorbitiones ex ptiſana & milio. In hoc morbo ſi triginta dies æger præterierit, ſan' euadit. Hi enim lethalis ſit necne decernunt. Eſt autem difficilis morbus. Alius craſſus morbus. Oritur ex pituita alba, in ventre verò colligitur, vbi febres diuturnæ corpus occuparint. Hic morbus initium ſumit à facie, quæ intumeſcit, deinde ad ventrem defertur, quò cùm peruenerit, ventrem in magnitudinem attollit, corpuſq; velut ab exercitatione laſſitudine laborat, in vẽtre ponderis ſenſus & dolor vehemens ineſt, & pedes intumeſcunt. Quòd ſi pluuia in terram effuſa fuerit, pulueris odorẽ nõ ſuſtinet.

Si verò in pluuia fortè fortuna conſtiterit, & terræ odorem ſenſerit, de repente concidit. Hic morbus cùm intermittit, diutiùs tamen priore occupat, & tardiùs ſoluitur. Eum autem iiſdem quibus aquam intercutem curare oportet, fomentis videlicet, medicamentis, cibariis, & exercitationibus vehemẽtibus. Hic morbus per ſex annos detinet, deinde probè curatus cum tempore decedit, etiamſi per exordia non curetur. Eſt autem moleſtus morbus, multamq; curam poſtulat. De coxario morbo. Coxendicum autem morbus his ex cauſis multis præcipuè oritur, ſi quis per multum tempus in ſole verſatus fuerit, & coxendices incaluerint, humorq; qui in articulis ineſt, ab æſtu reſiccatus fuerit. Quòd autem reſiccetur ac concreſcat, id mihi indicio eſt. Æger enim articulos, præ dolore qui in eis eſt, vertere aut mouere non poteſt, & eò quod digiti conſtricti ſunt. Dolor eſt ad lumbos præcipuè, & ad vertebras quæ ad coxendices obliquæ ſitæ ſunt, & genua. In inguinibus autẽ ſimulq; coxendicibus dolor acutus & æſtuoſus diu inſiſtit, & ſi quis eum erigat aut tranſmoueat, præ dolore quantum poteſt ingemiſcit. Interdum verò etiã conuulſio, & rigor, & febris ſuperuenit. Oritur autem etiam à bile & pituita, oritur quoq; etiam à ſanguine, dolorq; conſimilis eſt, velut ab omnibus morbis, rigorq; & febris leuis interdum prehendit. Sed eum qui hoc morbo ex ſole tentatur hoc modo curare oportet. Corpus eius adhibito fomento humectato, & cibos & potus, aliaq; exhibenda, tepida & humida, eaq; omnia cocta exhibeto. In cibo maza vtatur molli, nullo humore ſubacta, vinum bibat album, aquoſum, & corpore quietem agat, & quamuis exurgere nequeat, parum tamen quotidie obambulet, neque frigeat, neq; multum lauet. Cumq; tibi probè habere, corpuſq; humectum eſſe videbitur, leui adhibito fomento multum foueto. Magis autem relaxat, & quod in articulis compactum eſt perhumectat. Poſtero verò die granum cnidium propinato. Quòd ſi non iuuerit, hoc per infuſum immittere oportet. Cape cumini triti heminam dimidiam, colocynthida, non diſſectam, paruam & rotundam, in pila contuſam, & tenuiſſimè tritam, & nitri Ægyptij rubri, toſti & leuigati minæ quadrantem. Hæc in ollam immittito, & olei heminam affundito, mellis heminam dimidiam, vini albi & ſucci betæ heminam, hæc quoad probam craſſitudinem habere tibi videantur coquito. Deinde his per linteum excolatis, mellis Attici heminam ammiſceto, niſi mel ſimul coquere velis. Quòd ſi Atticum deſit, mellis optimi cocti heminam in pila admiſceto. Si verò infuſum craſſius fuerit, de eodem vino habita craſſitudinis ratione affundito, eoq; infuſo aluũ ſubluito. Deinde finito ad tres dies vſq; vt purgetur. Quòd ſi pluribus diebus purgetur, lactis bubuli aut caprini heminas tres ebibendas dato, poſtea betas pingues inſulſas cõdimentis aſperſis comedendas præbeto. Ex hoc morbo multi claudi euadunt. At verò ſi ex bile morbus hic originẽ ſumpſerit, veratrum, aut ſcammonij ſuccũ, deorſum purgans ei propinato. Poſt eiuſmodi verò purgationem, ſucci ptiſanæ melle affuſo acetabula duo ſorbenda exhibeto. Poſtero autem aut tertio die, admoto fomento, lacte aſinino cocto aliquantulum purgato.

ὦ δὲ ἐσηκὼς τύχῃ ἐν ταῦτῃ καὶ ὀδμηθῇ τῆς γῆς, ἐξαπίνης πίπτει. αὕτη ἡ νοῦσος διαφανεστέρη τε παρεστέρης πλείονα χρόνον ἐπιλαμβάνει. καὶ χρονιωτέρη ἀπαλλάσσεται. μεμετᾶν δὲ χρὴ τούτῳ, ἐν τοῖσιν αὐτοῖσιν, οἷσιπερ καὶ τὸν ὑδερικόν. πόνοισι πυκνοῖσι, καὶ φαρμάκοισι, καὶ ἐδέσμασι, καὶ γαλακτοποσίῃσιν. αὕτη ἡ νοῦσος ἐπιχρονιὴ μάλιστα ἐξ ἔτεα. ἢν δὲ ξυνέρχεται μελετωμένη καλῶς ἐν χρόνῳ, ὦν γε καὶ μὴ καταρχὰς ἰηθῇ. αὕτη ἡ νοῦσος χαλεπή, καὶ δέεται μελέτης πολλῆς. Περὶ ἰσχιάδος. [155] Ἰσχιὰς δὲ ἀπὸ τῶνδε τῶν ἀφορμῶν μάλιστα γίνεται πολλοῖσιν, ὦν ἔλθῃ ἐν ταῦτῃ ἡλίῳ πολλῷ χρόνον, καὶ γε ἰσχία διαθερμανθῇ, καὶ ὑγρὸν αὐαλξηνανθῇ ὑπό τε καύματος ὀστέον ἐν τοῖσιν ἁρθρίοισιν. [156] ὡς δ' ἀναλξηραίνεται καὶ πήγνυται. τόδε δέ μοι τεκμήριον. ὁ γὰρ νοσέων τρέφεται ἢ κινέῃ τὰ ἄρθρα ἀδυνάτως ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖσιν ὀδύνης, καὶ τὴν ξυμπεπτωκυῖαν [157] τοῦ δακτύλους. ὀρθὰ δ' ἂν μάλιστα τὼ ὀσφύω, καὶ τὼ κωνδύλους, τοὺς ἐκ πλαγίων τῶν ἰσχίων, καὶ τὰ γόνατα. ἴσατα δ' ἂν ὀδυνῶν ἐν τοῖσι βουβῶσι πλῆσαι χρόνον ἅμα καὶ τοῖσιν ἰσχίοισιν, ὀξεῖη καὶ καυματώδης, κἠὼς ἂν αὐτὸν αἴασῃ, ἢ μεταλυσῇ, ὑπὸ τῆς ὀδύνης οἰμώζει ὀκόσον αὐ μέγιστον δύνηται. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀσασμὸς ἐπιγίνεται καὶ ῥῖγος καὶ πυρετός. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀπὸ αἵματος, ὀδυνῶν παραπλήσιος ὡς ὑπὸ πυώδων τῶν νουσημάτων. καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐνίοτε ἐπιλαμβάνει ἐλαφρός. ἀλλὰ χρὴ ὧδε μελετᾶν τὸν ἀπὸ τοῦ ἡλίου τοῦτον τὸν νοῦσον λαβόντα. ὑγραίνειν αὐτοῦ τὸ σῶμα τῇ πυέλῳ. καὶ ἀπὸ τῶν σιλίκων, καὶ ἀπὸ τῶν ποτῶν, καὶ τῶν σιτίων τῶν διδομένων, διδόναι χλιαρὰ καὶ ὑγρά. ταῦτα δ' πάντα ἐφ' ἡδὺ σίτῳ δὲ καὶ μάζῃ χρέεσθαι μαλθακῇ ἀτείτῳ. οἶνον δὲ πίνειν, λευκὸν, ὑδαρέα. καὶ τῷ σώματι ἡσυχίην ἔχειν, ὦν καὶ ἀδυνάτως ἢ αὔριον ᾖ, πλὴν ὀλίγα περιπατεῖν ἑκάστης ἡμέρης. καὶ μὴ ῥιγοῦν καὶ λούεσθαι μὴ πολλῷ. καὶ ὁκόταν δοκῇ καλῶς ἔχειν καὶ ὑγρὸς εἶναι τῷ σώματι, πυέλην σφόδρα βλητέην τῇ πυελῷ. μᾶλλον γὰρ αὐτὸς καὶ αὖον ἕλκει τὸ συμπεπτωκὸς ἐκ τῶν ἁρθρίων. ἔπειτα τῇ ὑστεραίῃ πίσαι τὸ κριθίνου χόκκου. ὦν δὲ μὴ ὠφελήσῃ, [158] κλύσαι κύστιν χρὴ αὖον. τρίβειν κυμίνου ἡμιχοτύλιον. [159] σικύου ἄτμητον τῶν μικρῶν καὶ στρογγύλων ξυλόψας ἐν τῷ ὅλμῳ. καὶ σήσας ὡς λεπτότατον νίζειν ἐρυθρὸν ἀγγωνίου τεταρτημόριον μνᾶς, ὀπώρησας. τρίψας τε λεῖον, ταῦτα ἐμβαλεῖν ἐς χυτρίδα, καὶ ἐλαίου ἐλαίου κοτύλιον. μέλιτος ἡμιχοτύλιον. οἴνου λευκοῦ κοτύλιον, [160] καὶ σκυτλίου χυλοῦ. ταῦτα ἑψεῖν ἕως αὖ δοκῇ καλῶς ἔχειν τὸ πάχος. ἔπειτα δὲ ἀποσήσας δ' ὀθονίου, ταραμίξαι αὐτοῖσι μύλικος ἀπίκοῦ κοτύλιον, ὦν μὴ βούλῃ ξυνεψεῖν τὸ μύλι. ὦν δὲ μὴ ἔχῃς ἀπίκον, κοτύλιον τοῦ καλλίστου ταραμίξας, ἐφεῖναι ἐν ῥυείῃ. ὦν δὲ τὸ κλυσμα παχύτερον ᾖ, ταράσσειν οἴνου τοῦ αὐτοῦ ποτὸς τὸ πάχος ὑπομιγέος, ἐν κύτει κλύζειν. [161] ἔπειτα εἶναι χρὴ, μέχρι τεσσάρων ἡμερέων καθαίρεσθαι. ὦν δ' πλείονας ἡμέρας καθαίρηται. τοῦ βοείου ἢ τοῦ αἰγείου γάλακτος ποτὸς κοτύλας δοῦναι ὀκτώ. ἔπειτα τυρὸν λιπαρὸν ποιήσαντα ἐν ἀρτύμασιν αἴσιμα, δοῦναι ἐσθίειν, ἐν ταύτῃσι δοῦν τὸ νοῦσον. [162] πολλοὶ χωλοὶ ἐγένοντο. Ἡν δὲ ἀπὸ χολῆς ἡ νοῦσος γένηται, πίσαι αὖον ἐλλέβορον κάτω, ἢ ὁπὸν σκαμμωνίης. μετὰ δὲ τοῦτον τοιαύτῃσι κάθαρσιν, πτισάνης χυλὸν, μέλι παραμίξαντα, δύο τυβλία δοῦναι ἐκπιεῖν. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἢ τῇ τρίτῃ πυελίσας, γάλακτι ὄνειῳ ἑφθῷ ἐπισκαθῆραι.

ἐς ἔπειτα

ἐς ἐσπέρην ὑπὸ τοῦτλα λιπαρὰ δύο πυελία ἐμφαγέτω, ὑπ-
φιτα πάντα πάσας, οἶνον μὲν πινέτω λευκὸν, ὑδαρέα, γλυκύν,
καὶ νῦν καὶ μετὰ τὸ φάρμακα κάθαρσιν. ἢν δὲ ἀπὸ φλέγμα-
τος νοσέῃ πᾶσαν αὖθις κνίδιν κόκκα, ἢ δὲ ἱπποφέως πυρή-
σας. μετὰ δὲ τὴν κάθαρσιν, καὶ αὖτα χρὴ παρασφάλλειν, καὶ ῥοφή-
ματα καὶ πόματα, καὶ γαλακτοποσίαν. ἔστω δὲ μεταξὺ τῶν ἡμερέων.
διαιτᾶσθαι χρεὼν ὡς κατὰ φθοϊκόν. καὶ ἐν μὲν ἀπὸ τούτων ὠφέλη-
ται, ἐὰν δὲ μὴ καύσαν αὖθις. καὶ μὲν ὀστέα, μύελος. καὶ δὲ σαρ-
κώδεα, σιδηρείοισι πολλὰς ἐξαίρεσις καὶ καθαίρεις. ἐὰν δὲ ὑφ' αἵ-
ματος νοσέῃ, πυρέσσει, καὶ σικύαν παρασβάλλειν, καὶ φλεβοτο-
μέειν καὶ ἐν τῇσιν ἰγνύῃσι φλέβας. ἐὰν δὲ σοι δοκέῃ, καὶ τῷ κνι-
δίν κόκκα πίσαν αὖθις. διαιτᾶσθαι ὡς ξηροπάτην. οἶνον
δὲ μηδὲν μὴ πινέτω. ἐὰν δὲ καὶ πάνυ θέλῃ, ὡς ἐλάχιστον.
καὶ ὑδαρέστερον διδόσθω. καὶ παρεισπατέτω ὀλίγα κέλευε. ἐὰν δὲ δυ-
νατὸς ἢ πλάσσα ξυμφέρει δὲ καὶ ἀπὸ φλέγματος νοσέοντι
καὶ τοιαῦτα ποιέειν. ἐὰν δὲ μὴ δυνῇ. ἴσασι δὲ ἐν τῇ κλίνῃ χρὴ
περιφέρειν ὡς πυκνώτατα. ἀφ' ὧν ἂν νοσέῃ, καὶ ἄπεπτα ὁμοί-
ως, ὅκως ἂν ἐν τοῖς μὴ ξυμφυῇ ὀστέοισι. ἐὰν δὲ ξυμφυῇ καὶ
καὶ ἀρθρα ξυμπαγῇ, πᾶσα ἀνάγκη χωλὸν γίνεσθαι τὸν ἄν-
θρωπον. καὶ ἐὰν βούλῃ κλύσαι τὸ ἀπὸ τῶν αἱμάτων νοσέοντα,
ὥστε αἷμα ἀπάγειν καὶ φλέγμα ἀπὸ τῶν ἰσχίων. τοῖσι δὲ δι-
κλύζειν. δεῖ δὲ δραχμίδα τρίμματος ὠδαμοῦ ἐλαίου κοτύ-
λαις. καὶ ἀπὸ κεφαλῆς ἐφθῶν, δύο κοτύλας. ἔπειτα οὕτω κλύ-
ζειν τὸν τρόπον. οὕτω μελετᾶν, τάχιστα ὑγιέα ποιήσεις. ἡ δὲ νοῦ-
σος χαλεπὴ λίαν ἐστὶ καὶ χρονία. [163] Τέτανοι τρόποι. Ἢν μὲν
ὅτι τρώματι τέτανος γένηται, πάσχει τάδε. αἱ γλῶσσαι πήγ-
νυνται. καὶ τὸ στόμα διαίρειν οὐ δύναται. καὶ ⟨αἱ⟩ ὀφθαλμοὶ
δακρύουσι καὶ ἕλκονται. καὶ τὸ μετάφρενον πέπηγε. καὶ τὰ
σκέλεα οὐ δύναται ξυγκάμπτειν, οὐδὲ τὰς χεῖρας, οὐδὲ
πλὴν ῥάχιν. ὁκόταν δὲ θανατώδης ᾖ, ὃ πίνει, καὶ τὰ βρώματα ἃ πρόσθεν ἐδέδρωκεν, ἀνὰ τὰς ῥῖνας ἀνέρχεται ἐνίοτε. τὸν ὁκότερον οὕτως ἔχῃ, πυρετὸς ἁλίσκει. καὶ ἀλείφαντα
λιπαρῶς, πρὸς τὸ πῦρ ἔχοντα θάλπειν. καὶ χλιάσματα
προσιέναι, ὑπ' ἀλείψας τὸ σῶμα. καὶ ἀμίνθιον, ἢ φύλ-
λα δάφνης, ἢ τὸ ὑοσκυάμου καρπὸν τρίψας, καὶ λιβα-
νωτόν. ἔπειτα οἴνῳ λευκῷ δοὺς, ἐγχέας ἐς χυτρίδα καινήν.
εἶτα ὅπου χέας ἔλαιον ἴσον τῷ οἴνῳ. καὶ θερμήνας ὑφάψας πολ-
λῷ θερμῷ τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν. [164] ἔπειτα καθαλί-
νας ἐμβάτω, ἄνω τὴν κάρηνα ποιήσαντα, [165] καὶ ἀμφίεσαν
ἱμάτια λευκὰ μαλθακὰ καθαρὰ, ὅκως ἂν ἱδρώσῃ
σφόδρα. μηχρὴν δὲ χλιαρὸν διδόναι, ἐὰν μὲν δυνῇ τὸ
πᾶν τοῦ σώματος. ἐὰν δὲ μὴ δυνῇ, ἐγχέας τὰς ῥῖνας. διδόναι
δὲ οἶνον λευκὸν πάνυ, ὡς ἥδιστον καὶ ὡλῶσον. τοῦτο χρὴ ποι-
έειν ἑκάστης ἡμέρης ἕως ἂν ὑγιὴς γένηται. ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή.
καὶ δέεται μηχέτις τῶν ἀχρήστων. Ὀπισθότονος. Ὁ δὲ ὀπι-
σθότονος, τὰ μὲν ἄλλα πάσχει ὡσαύτως καὶ οἱ τέτανοι. πλὴν ὁκό-
ταν τοῦ ἰσχίου τένοντας τοὺς ὀπισθεν νοσήσῃ. νοσέει δὲ
ἢ ὑπὸ κωλικῆς, ἢ ὑπὸ σαφυλῆς, [166] ἢ ὑπὸ τῶν ἀμ-
φιβεβληκότων ἐμπύων ἐμπυημάτων. ὁκόταν δὲ ἀπὸ τῆς κεφα-
λῆς πυρέσσῃ ὀπισθοτόνων. ἀσαφὴς ὁ ὀπισθότονος. [167] ἤδη
δὲ καὶ ὑπὸ τραυμάτων ἔστιν ἕλκεται ἐς τοὐπισθεν καὶ ὑπὸ
τῆς ὀδυνῆς τὸ μετάφρενον καὶ τὰ στήθεα ἕλκεται καὶ οἰμώζει.
ἔστι σφόδρα, ὥστε μόλις μὲν κατέχουσιν ⟨οἱ⟩ πα-
ρόντες, ὡς μὴ ἐκ τῆς κλίνης ἐκπεσῇ. ἔστι πολλά-
κις μὲν τῆς ἡμέρης πονεῖ. πολλάκις δὲ χαυφότερον ἀλγεῖ. τοῦτο οὕτως ἔχον, τοῦτο χρὴ παρασφάλλειν, ἃ καὶ ὧδε ποιητέον.

Sub veſperum betæ pinguis polenta aſperſa acetabula duo comedat. Vinum album, aquoſum, dulce, & nunc, & poſt medicamenti purgationẽ bibat. Si verò ex pituita ęgrotet, ei granũ cnidium, aut hippophaes, poſt admotum fomentum propinato. Poſt purgationem autẽ eaſdem ſorbitiones, & potus, & lactis potionẽ adhibere oportet. Interiectis verò diebus quàm leuiſſima victus ratione vtatur. Et ſi quidem ab his iuuetur, ſat eſt, ſin minùs, ei multas & altas cruſtas, in oſſeis quidẽ partibus per fungos, in carnoſis verò per ferramenta, inurito. Quòd ſi ex ſanguine ægrotarit, poſt adhibitũ fomentũ, & cucurbitulã admoueto, & venas in poplite ſecato. Si verò tibi etiã videatur, granũ quoq; cnidiũ ei propinato, quàm ſiccißima autẽ victus ratione vtatur. Vinum quidem potiùs ne bibat, ſed ſi ſanè bibere velit, quàm minimũ & dilutißimũ exhibeto, & modicum obambulare iubeto, aut ſi poſſit, plurimùm. Ex pituita etiam ægrotanti eadẽ facere cõfert. Quòd ſi ſtare nequeat, eum creberrimè in lecto circumferre oportet, quacunq; ex cauſa ægrotet, & per omnia ſimiliter, vt ne intº cartilago coaleſcat. Sin verò coaluerit, & articuli concreti fuerint, omnino hominẽ claudicare neceſſe eſt. Et ſi ei quí ex ſanguine ægrotat velis per infuſum aluum ſubluere, vt pituitam & ſanguinem à coxẽdicibus deducas, ex his infuſum parare oportet. Salis pugillum tritum ad olei heminã ammiſcero, & hordei decocti heminas duas iniicito, deinde eiuſmodi infuſũ immittito. Hac curatione citißimè ſanum reddideris. Morbus autem difficilis admodum & diuturnus eſt. Neruorũ diſtentiones tres, Tetani vulgò dicti. Siquidem ex vulnere corporis neruorum diſtentio contingat, ſic afficitur. Maxillæ cõſtringuntur, os diducere nequit, oculi lachrymantur & contrahuntur, dorſum rigidũ eſt, neque crura, neq; manus, neq; ſpinam inflectere poteſt. Cùm vero lethalis fuerit, potus & cibi quos ante deuorauit, interdum per nares ſurſum feruntur. Huic cùm ſic habuerit fomenta admouere oportet, & pingui inunctum eminus ad ignem calefacere, & tepefactoria inuncto corpore adhibere. Et abſinthium & lauri folia, aut hyoſcyami ſemen tritum, & thus, deinde vino albo macerata, in ollam nouam infundito, deinde olei quantum vini affundito, quibus calefactis, multùm calidis corpus & caput vngito. Poſtea reclinatum, perfuſione per carnem facta, veſtibus albis, mollibus & puris contegito, vt vehementer exudet. Aquam mulſam tepidam, ſi eam quidẽ bibere poſſit, per os exhibeto, ſi verò non poſſit, per nares infundito. Vinum album, quam ſuauiſſimum & copioſiſſimum potui dato. Quæ quotidie facienda ſunt donec ſanus euadat. Morbus autem difficilis eſt, & confeſtim curatione indiget. Diſtentio in poſteriora opiſthotonos nuncupata. In diſtentione ad poſteriora (opiſthotono dicta) in reliquis eodem vt plurimùm modo afficitur æger. Oritur autẽ cùm circa poſteriores ceruicis tẽdones, aut ex angina, aut vua, aut locis ad tonſillas purulentis affectus fuerit. Interdum verò etiam ex capite cùm febres ſuperuenerint, conuulſio ſuccedit, quinetiam & ex vulneribº. Hic in poſteriora trahitur, & præ dolore, quo circa dorſum & pectus detinetur, lamentatur. Hic vehementer cõuellitur, vt ægrè quidem qui adſunt eum continere poſſint, quin ex cubili excidat. Hic frequenter quidem die dolore afficitur, frequenter etiam leuiùs habet. Cùm ſic habuerit, ei eadem quæ priori ſunt exhibenda.

Hic verò morbus,vt longissimè ad dies quadraginta detinet,quos si effugerit, conualescit. Alia distentio. Hæc distentio minùs quàm priores lethalis est,ab iisdem autem oritur.Plęraque verò ex casu in posteriora, in morbum inciderunt. Sic igitur afficitur æger. Corpus totum conuellitur,interdum verò ad quamcunque corporis partem fortè contigerit, ea conuellitur.Et primum quidem circumobambulat, deinde successu temporis,in lectum decidit,rursusque dolor & conuulsio remittit,cumque surrexerit,si fortè paucos dies huc & illuc oberrarit , postea rursus iisdem conflictatur doloribus. Atque hæc ei contingunt, crebroque mutatur.Si quid comederit,id nonnisi ægrè & exustum per inferiora secedit,sed ad pectus cibus defertur,& suffocationem facit. Hunc si eodem quo priores modo curaueris, citissimè sanum reddideris.Infusum autem ex ptisanæ coctæ cremore cum melle in aluum iniicito.

ἡ δὲ νοῦσος τοιήδε· ὃ μακρότατον, ἀγεῖ τεσσερακοντα ἡμερέων. ἰὼ δὲ ταύτας διαφύγῃ, ὑγιαίνεται, Ἄλλος τέτανος. Ὁ δὲ τέτρωμος ἦλον θανατώδης, ἢ ὃ τοιοῦτον. γίγ δὲ ἀπὸ τῶν αὐτῶν. πολλοὶ δὲ ἢ πεσόντες ἐς τὰ ὀπίσω, ἔλαβον τὸ νούσημα. πάσχει οὕτω τάδε. ἀσθάνεται ὅλον τὸ σῶμα. ἐνίοτε μὲν καὶ ὅπῃ αὐ τύχῃ τὸ σώματος, ἀσθάνεται. καὶ περιφοιτᾷ μᾶλλον τοῦτο. ἔπειτα τῷ χρόνου προϊόντος, ἐς τὴν κλίνην πίπτει, καὶ αὖθις αὖ ἦκεν ὁ πόνος καὶ ὁ ἀσθμός. καὶ αὖ ἀφ' ἁς ἰὼν ἴσως διελθὴ ὀλίγας ἡμέρας, ἔπειτα αὖθις ἐν τοῖσιν αὐτοῖσιν ἄγχεσι κεῖται. ταῦτα πάσχει καὶ μεταβολὴ συχνὸν χρόνον. καὶ ἰὼν μὲν φάγῃ, οὐ διαχωρέει κάτω, ἰὼν μὴ μόλις, ἢ ταῦτα ξυγκεκαυμένα. ἀνὴρ δὲ τοῖσι σιτίοισιν ἔρχεται δὲ σίτων. καὶ πνίγα προέχει. τοῦτον τοῖσιν αὐτοῖσι θεραπεύων, οἷσι ἢ σὺν πρόσθεν, ἰήσεαι ὑγιέα ποιήσεις. κλύζειν δὲ οὐ πιστὸν μὴ ἐφθῇ τῇ λεπτῇ καὶ μελίτι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΠΑΡΘΕΝΙΩΝ.

HIPPOCRATIS DE HIS QVÆ AD VIRGINEM SPECTANT, LIBER.

INITIVM mihi ducendum est in hac tractatione Medica, ab iis quæ perpetuò fiunt.Neq; enim fieri potest, vt quis morborum naturam perspectam habeat,quod quidē artis est disquirere,nisi eam in singularibus,à principio ex qua discreti sunt cognoscat. Imprimis quidem de morbo sacro appellato, de attonitis,de terroribus,ex quibus vehemēter homines perterrentur,adeò vt desipiant, & interdum quidem noctu,quandoque verò interdiu , vtroq; etiam quandoq; tempore,dæmonas sibi infestos videre se existiment. Deinde ex huiusmodi visione iam strangulati sunt multi,at mulieres plures quàm viri,quòd muliebris natura animi magis sit demissi & pusilli. At virgines,quibus prope nuptiarum tempus instat vt viro coniungantur, illud sub mensium descensum magis experiuntur,cùm antea his malis non admodū conflictarentur.Postea enim sanguis in vtero continetur, velut qui effluere debeat.Cùm igitur exitui via minime pateat,copiosior autem sanguis per cibos & corporis incrementum affluat, tunc sanguis effluuio carens, propter copiam ad cor & septum transuersum resilit.Vbi igitur hęc oppleta fuerint,cor obstupescit, indeq; torpor,& ex torpore dementia inuadit. Non secus ac si quis diutiùs sedeat, ex coxis ac femoribus in tibias & pedes depressus sanguis,torporem adfert, ex quo pedes ad ingrediendū impotentes reddūtur, donec sanguis ad sese reuerterit , qui celerrimè recurrit,si steterit in aqua frigida,quæ malleolos superet.Hic igitur torpor facilè repellitur.Citò enim propter venarum rectitudinem recurrit,locusq; hic corporis inter præcipuos non habetur.At ex corde & septo trāsuerso tardè recurrit, cùm venæ obliquæ sint, & locus præcipuus,& ad deliriū ac insaniam opportunus.Cùm autem hæ partes oppletæ fuerint , etiam horror cum febre irruit,febres inerrantes appellant.

ἈΡΧΗ μοι τῆς ξυνθέσιος τῆς ἀειρμένων ἰητρικῆς. ἀναγκαῖον γὰρ δυνατὸν τὸν νοσημάτων τὴν φύσιν γινώσκειν, εἰ τοῦτό γε, τῆς τέχνης ὀξυρροπῆς, ἵνα μὴ γνῶ τὸν ὡς ἀμερῆ, καὶ τὸν ἀρχαῖον ὀξ ἧς διεκρίθη, πρόσθεν μὲν τὸ ἱερῆς νόσου καλεόμενος, ὃ μὲν τὸ ἀποπλήκτων, καὶ μὲν τὸ δειμάτων, οὓς φοβεῦνται οἱ ἄνθρωποι ἰκμαρῶς, ὥστε δαιμονιᾶν ἑωυτῶν δυσμενέας· οὔτε μὲν νυκτὸς, οὔτε δὲ ἡμέρης, οὔτε μὲν ἀμφοτέροισιν τῆσιν ὥρῃσιν. ἔπειτα ἀπὸ τῆς τοιαύτης ὄψιος, πολλοὶ ἤδη ἀπεπνίγησαν. πλέονες μὲν γυναῖκες, ἢ ἄνδρες. ἀθυμότερη γὰρ καὶ ὀλιγωτέρη φύσις ἡ γυναικεία. Αἱ δὲ πλέονες οὐσῃσιν ὥρῃ γάμου παραμένουσαι, τὸ μᾶλλον πάσχουσιν ἅμα τῇ καταβολῇ τῶν ἐπιμηνίων, πρότερον δὲ μᾶλλον τοῦτο καὶ ποτὲ ἔσχον. ὕστερον γὰρ τὸ αἷμα ξυλλέγεται ἐς τὰς μήτρας, ὡς ἐπορυσσόμενον. ὁκόταν μὲν τὸ σῶμα τὸ ἄνω τὸ αὔξηται τὸ σώματος, πλείω καὶ τὰ σὺν ἔχῃ τὸ αἷμα ἔχρων, αἴρεται ὑπὸ πλήθεος ἐς τὴν καρδίην, καὶ ἐς τὸν διάφορον. ὁκόταν οὖν τοῦτο πληρωθέωσιν, ἐμφορῶται ἡ καρδίη. ἔπειτα ὑπὸ τῆς μφρώσιος, νάρκη. ἔπειτ' ὑπὸ τῆς νάρκης, τὸ διάνοια ἔλαβεν. ὥσπερ ὁκόταν καθημένου πολλὼ χρόνον, τὸ ὑπὸ τῶν ἰσχίων καὶ μηρῶν αἷμα, ἀποπιεσθὲν ἐς τὰς κνήμας καὶ τοὺς πόδας, νάρκην παρέχει. ὑπὸ δὲ τῆς νάρκης, ἀκρατέες οἱ πόδες ἐς ὁδοιπορίην γίνονται ἔστ' ἂν ἀναχωρήσῃ τὸ αἷμα ἐς ἑωυτό. ἀναχωρέοντος τάχιστα, ὁκόταν στῇ ἐν ὕδατι ψυχρῷ. τεκμήριον δὲ ἄνω τῶν σφυρῶν. αὕτη μὲν οὖν ἡ νάρκη, βλαβερή. τὸ δὲ παλίρροος, διὰ τὴν ἰσότητα τῶν φλεβῶν. καὶ ὁ τόπος τοῦ σώματος, οὐκ ἐπίκαιρος. ἐν δὲ τῇ καρδίῃ καὶ τῷ φρενῶν, βεβαιότατος παλίρροος. ἐπικαίριαι γὰρ αἱ φλέβες, καὶ ὁ τόπος ἐπίκαιρος, ἔστε μὲν διαφορεόμενον καὶ μανίην

ἔχουσιν. ὁκόταν δὲ πληρωθέωσι τοῦτα τὰ μέρεα, καὶ φρένιτις ξυνίσταται πυρετοῦ αἴροντος· ὁ δὲ πυρετὸς καλέεται.

ἐλάσσονα

ἐχόντων δὲ τουτέων ὧδε, ὑστὸ μὲν τῆς ὀξυφλεγμασίης μαίνεται. ὑστὸ δὲ τ̃ σπεδόνος φωνέῃ, ὑστὸ δὲ τ̃ ζοφερῦ φοβέεται καὶ δέδοικεν, ὑστὸ δὲ τ̃ περὶ τὴν καρδίην πιέζιος ἀζηόνας παρέχοισιν, ὑστὸ δὲ τῆς καχίης τ̃ αἵματος, ἀλλύων, ἐς ἀδημονέων ὁ θυμὸς κακὴν ἐφέλκε). ἕτερον δὲ ἐς φοβερὰ ὀνομάζῃ. ἐς κελθύοισιν ἀγχόλῃ ἐς καταπίπτειν, ἐς τὰ φρέατα, καὶ ἀζηόνας.' ἄτε ἀμείνονά τε ἐόντα καὶ χρείλλω ἐξέχοντα πρωτείλιω· ὀκότε δὲ αὖθι φαντασμάτων, ἡδονή τις ἀφ' ἧς ἐρᾷ τ̃ θανάτου ὡς περ ὕπνος ἀγαθοῦ. φρενησάσης δὲ τ̃ ἀνθρώπου, τῇ Ἀρτέμιδι αἱ γυναῖκες δῶρά τε πολλὰ, δῶρά τε καὶ πολυτελέα πάντα, τῶν ἱματίων καὶ θηρῶν τῶν γυναικείων, κελθυόντων τῶν μάντεων, ἐξαπατεώμεναι. ἡ δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς θεραπεία, ὀκότε μὲν μὴ ἐμποδίζῃ τὸ αἷμα τοῖς πλεῦ ἀποῤῥύπτειν. κελθύου δὲ ἔλαιον καὶ πρόθυμον ποιοῦσιν πάσχουσιν, ὡς ταχίστα ξυνοικῆσαι ἀνδράσιν. ἰῶ γὰρ κυήσουσιν, ὑγιέες γίνον). Εἰ δὲ μὴ ἔν αὐτοῖσιν ἅμα τῇ ἥβῃ, ἢ ὀλίγον ὕστερον ἡμέουσι. Εἰ δὲ μὴ ἰώδρωθῶσι. τῶν δὲ ἰωδρωμένων γυναικῶν αἱ πειραὶ μᾶλλον ταῦτα πάσχουσιν.

Quæ cùm ita ſe habeant, ob acutam quidem inflammationem inſanit, ob putredinem clamat, ob caliginem terretur & timet, ob oppreſſionē verò quæ circa cor eſt, ſuffocationem ſibi parant, ob ſanguinis autem vitium animus anxietudine & impotentia cōflictatur & malum contrahit. Quinetiam aliū horrendum in modū appellat, & in puteos deſilire ac præcipitare, ſeſeq; ſtrangulare iubent, velut hęc præſtantiora ſint, omnemq; vtilitatē exceedant. Interdum verò citra ſpectra, voluptas quædam mortis tanquam boni cuiuſdam expetendæ inceſſit. Redeunte autem ad mentem homine, mulieres cùm alia multa, tum verò etiam pretioſiſſimas veſtes muliebres Dianæ conſecrant, à vatibus id iubentibus deceptæ. Verùm ad huius mali liberationem curatio eſt, ſi nihil ſanguinis effluxum impediat. Equidem virginibus ſuadeo quibus tale quid accidit, vt citiſſimè cum viris coniungantur. Si enim cōceperint, ſanæ euadunt. Quod niſi fiat, vnà cum pubertate, aut non ita multò poſt, his tentabuntur, niſi viro iungantur. Ex mulieribus verò quæ viris iunctæ ſunt, ſterilibus iſta magis cōtingunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ γυναικείης φύσιος.

HIPPOCRATIS DE NATVRA MVLIEBRI, LIBER.

Περὶ τ̃ γυναικείης φύσιος καὶ νοσημάτ̃, τάδε λέγω. μάλιστα μὲν θεῖον ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν ἄριστον εἶ). ἔπειτα αἱ φύσιες τ̃ γυναικ̃ καὶ χροιαί. αἱ μὲν γὰρ λευκότερόν τε καὶ ὑγρότεραί τε καὶ ῥοωδέστεραι. αἱ δὲ μέλαιναι, σκληρότεραί τε καὶ τρυφνότεραι. αἱ δὲ οἰνωπαὶ, μέσον τι ἀμφοτέρων ἔχουσιν. ὅτῳ δὲ καὶ τ̃ ἡλικιῶν ξυμβαίνῃ. αἱ μὲν νέαι, ὑγρότεραί τε καὶ πολύαιμοι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. αἱ δὲ πρεσβύτιδες, ξηρότεραί τε καὶ ὀλίγαιμοι. αἱ δὲ μέσαι, μέσον τι ἀμφοτέρων ἔχουσιν. δεῖ δὲ τ̃ ὀρθῶς ταῦτ̃ χρὴ εἰδέναι, πρῶτον μὲν ἀπὸ τ̃ θείων ἀρξαμένους. ἔπειτα διαγινώσκειν τάς τε φύσιας τ̃ γυναικ̃, καὶ τὰς ἡλικίας, καὶ τὰς ὥρας, καὶ τοὺς τόπους ἐν οἷσιν ἡ. οἱ μὲν γὰρ τ̃ τόπων ψυχροὶ, ῥοώδεες. οἱ δέ γε θερμοὶ, ξηροὶ καὶ καύσιμοί εἰσιν. ἀρξόμεθα δὲ διδάσκειν ἀπὸ τ̃ ὑγροῦ κατὰ φύσιν. ἰῶ ὕδερος ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐγγλυφῇ), ταῦτ' ὀπτιμώτατα ἐλάσσατο καὶ κακκίω γλίσχηται. ἔπειτα ἀζαπίνης ἐκλείπει. καὶ ἡ γαστὴρ ἐπήρωται. καὶ ἡ μαζοὶ ξηροὶ γίνονται, καὶ ταῦτα πονήρως ἔχει. καὶ δοκεῖ ἐν γαστρὶ ἔχειν. καὶ τοῦτοισι γνώσῃ, ὅτι ὑδεραίνει. σημαίνει δὲ καὶ ὧδε τὰ ὑστερέων. φαύουσι γὰρ ἰσχνὸν φαίνεται. καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ αὐτῷ λαμβάνει. ὁκόσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος πλείων γίνηται, ὀδυνᾷ τὸν εἰσαίρων γαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τοὺς κενεῶνας ἴσχει. αὕτη ἡ νοῦσος ἐκ τρωσμοῦ μάλιστα γίνεται. τρωσὶ γὰρ δὲ καὶ ἄλλῳ. ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, λούειν χρὴ θερμῷ, καὶ χλιάσματα προσφέρειν, ἢ ἂν ἡ ὀδυνὴ μὴ ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πίειν κάτω. μίσγειν δὲ τὸ φάρμακον πυελῷ ἐν τῷ βολβίτῳ τῷ ὑστέρᾳ. ἔπειτα προσθεῖναι, τὸ ξυὸν τῇ καυλοειδεῖ, ἁλιπτῶν ἡμέρας τρεῖς, τὸ ξυὸν τῇ γελῇ, μίαν δὲ ἁλιπτῶν, τρεῖς ἡμέρας κλυσάτω ἐν τῷ ὄξει. καὶ ἰῶ μὴν ἡ γαστὴρ γὰρ λαπάρῃ, καὶ τὰ πυρετοὶ πεπαυμένοι ἔωσι, καὶ τὰ ὀπτιμώτατα γλίσχηται, τῷ αὐδεῖ ξυγκοιμᾶσθαι. ἰῶ δὴ μὴ αὖθις ταὐτὰ ποιέῃ, ἔστ' ἂν γλίσχηται τὰ ὀπτιμώτατα. καὶ ἐνίοις προσθετῆς χρῆσθαι. μετὰ ξὺ δὲ ἡμέρας πινέτω τὸ χρηθμοῦ τ̃ φλοιόν. καὶ γλυκυσίδης τοῦ μέλανος κόκκους.

DE natura muliebri & morbis iſta mihi dicenda ſunt. Potiſſimùm quidē in rebus humanis cauſam eſſe diuinū numen, deinde mulierum naturas & colores. Quæ enim admodū albæ ſunt, humidiores & ad fluxionē magis comparatę, nigrę verò duriores & adſtrictiores. Quæ ad vini coloré vergunt, mediū quid inter vtraſq; habent. Ad eundem etiam modum in ætatibus contingit, iuuenes quidem humidiores ſunt, fereq; copioſo ſanguine abundant, ſeniores verò ſicciores, paucoq; ſanguine redundantes. Mediæ, medium quid inter vtraſq; habent. Eum autē qui iſta probè tractare volet, primùm quidē à diuino numine initium ſumere oportet, poſtea tum mulierum naturas dignoſcere. tum ætates, & anni tēpeſtates, locaq; vbicunque fuerint. Frigida enim loca ad fluxionem ſunt comparata, calida verò ſicca & quieta. Doctrinę autem initium à ſuapte natura humido faciendū eſt. Si hydrops in vteris oboriatur, menſes pauciores & deteriores contingunt, deinde de repente deficiunt, venter intumeſcit, mammæ ſiccæ euadunt, & in reliquis malè habet, ſibiq; vtero geſtare videtur, ex quib. eam aqua intercute laborare cognoſcas. Quin & ex vterorū oſculo indiciū ſumitur, ad tactum enim gracile deprehenditur, febriſque & aqua ipſam inuadit, quoq; longius tempus proceſſerit, dolor imum ventrem, lumbos & laterū inanitatem detinet. Hic morbus ex abortione præcipuè oritur, & ex aliis etiam contingit. Cùm ſic habuerit, calida lauare & repefacientia admouere oportet, quoad dolor nō ampliùs detineat, & medicamentum deorſum purgans propinare. Poſt medicamentum verò, vteris fomentū ex oſtercore bubulo admouento, deinde quod ex cantharide paratur in ſubdititio apponito, tribus dieb. intermiſſis, id quod ex felle conficitur. Vno verò die intermiſſo, per tres dies infuſum ex aceto adhibeat. Etſi quidē vēter mollis euadat, & febres ceſſent, ac mēſes ſuboriantur, cum viro coniungatur. Sin minùs, eadem rurſus facito, quod menſes decurrant, & quibuſdam in ſubdititio appoſitis vtatur. Intermediis autem diebus crethmi corticem, & pæoniæ grana nigra,

& ſambuci fructum ex vino ieiuna bibat, eaque plurimam mercurialem, alliaque cocta & cruda edat. Cibis mollibus,& polypis, aliiſque mollibus vtatur. Quòd ſi pepererit,conualeſcit. Si vteri ad hepar proceſſerint,de repente vox deficit,dentes inter ſe collidit, & color niger euadit. Hæc autem de repente cùm ſana eſt contingunt.Hic verò affectus præcipuè virgines vetulas affligit & viduas, quæ iuuenes pepererunt, & viduitatem experiuntur. Cùm ſic habuerit, infra manu propulſione facta, ſub hepate & præcordiis faſcia deligato, oreque diducto vinum odoratiſſimum infundito. Naribus graueolentibus admotis ſuffitum parato,ſubter verò ad vteros odorata apponito. Vbi ad ſe redierit, medicamentum deorſum purgans propinato, poſteaque lac aſininum bibendum dato. Deinde admotis ad vteros fomentis odoratis, medicamenta ex bupreſti in ſubdititio apponito,poſtridie verò netopum. Intermiſſis autem diebus duobus,vteros per odorata infuſa eluito, & poſtero die pulegium ſubdito. Intermiſſo verò die vno, ſuffitum ex aromatibus parato. Atq; hæc viduam facere imperato, virgini verò vt viro iungatur perſuadeto. Vteris verò nihil adhibeto, neque medicamentum bibendum dato, ſed conyzam & caſtorium ex vino ieiunæ exhibeto. Caput odoratis ne vngatur, neque ea olfaciat. Si vteri prociderint & foras prodierint,ignis pudenda præcipuè & ſedem occupat, vrina paulatim ſtillat ac mordet. Hæc contingunt ſi recens à partu cum viro concubuerit. Cùm ſic habuerit, myrti baccis & loti ramẽtis in aqua decoctis, eaque depoſita, imum ventrem, & quàm frigidiſſima pudenda perfundito, & leuiter trita ex cataplaſmate apponito. Deinde vbi aquam biberit,lenticulam, mel & acetum, vomat quoad vteri ſubleuati fuerint. Et lecto à pedibus excitato iaceat, pudendiſque ſuffitum ex graueolentibus admoueat, naribus verò ex odoratis. Cibis autem quàm molliſſimis & frigidis vtatur, & vinum aquoſum album bibat, non lauet, neque cum viro dormiat. At verò ſi penitus extra pudenda prociderint, velut ſcrotum propendent,& dolor imum ventrem & lumbos prehendit, progreſſuq; temporis ad locum ſuum redire nolunt. Morbus autem inuadit, cùm partui vicina vteris laborarit, aut puerperij purgamentis euntibus viro condormieriit. Cùm ſic habuerit, refrigerantibus pudendis admotis, quod foris eſt vino nigro in quo malum punicũ coxerit repurgatum & ablutum, intro retrudito,deinde mel admixta reſina infundito, ſupinaque ſurſum ſublatis & extentis pedibus iaceat, poſtea appoſitas ſpongias ex lumbis religato. Cùm verò ita habuerit, cibis quidem abſtineat,potu autem quàm pauciſſimo vtatur, quoad ſeptem dies præterierint.Et ſi quidem ſic intrò redierint,ſatis eſt, ſin minùs,ſummis vteris deraſis & calefactis, ablutis & illitis, alligataq; ad ſcalam muliere, ſcalam ad caput concutito, & manu vteros intrò trudito,poſtea eius cruribus alternatim ſimul colligatis, ſic per diẽ & noctem ſinito, & paucum ptiſanæ ſuccum frigidum, nihilq; aliud exhibeto. Poſtero autem die reclinatæ coxendici cucurbitulam quàm maximã adhibeto,multoq; tempore trahere ſinito. At poſtquam detraxeris,cutẽ ne pertundito,ſed recumbere ſinito,

καὶ τῆς ἀκτῆς (℣) καρπὸν, ἐν οἴνῳ νήσις. καὶ τῷ λινοζώστιν ἐαθιέτω, ὡς πλείστῳ. καὶ σκόροδα ἑφθά. καὶ ὠμά. [7] καὶ σιλίοισι μαλθακοῖσι. καὶ τοῖσι πολύποσι. καὶ τοῖσιν ὀλίγοισι μαλθακοῖσιν. ἰὼ ὀ τέκνη, ὑγιὴς γίνεται. [8] Ἢν αἱ μῆτραι τοῦς ὄπισθεν ἔλθωσιν, ἄφωνος ἐξαπίνης γίνεται. καὶ ὀδὺν ὀδόντας ξυνερείδει. καὶ ἡ χροιὴ μέλαινα γίνεται. ἐξαπίνης δὲ τοῦτο πάσχει, ὑγιὴς ἐοῦσα. γίνεται δὲ τὸ τοιοῦτον πάθος, παρθένοισι μάλιστα [9] παλαιῇσι ἐούσῃσι. καὶ χήρῃσιν, αἱ νέαι ἐοῦσαι καὶ τεκέουσαι χρηβώσιον. ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, τὴν χρόαν παρώξασα κάτω ὑπὸ τὸ ἧπατος, ἀποδῆσαι ταινίῃ, ἢ ὑπὸ τὰς ὑποχόνδρια, καὶ ὃ τόμα ἀφέλκων οἶνον εὐώδεστον ἐγχεῖν, καὶ προσέχειν τὰς ῥῖνας, ἢ ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα. ὑπὸ δὲ τὰς ὑστέρας, τὰ εὐώδεα. [10] ἐπειὴ δὲ κακοφορήσῃ, πίσαι φάρμακον κάτω. καὶ μεταπίσαι γάλα ὄνου. ἔπειτα πυριήσασαι τὰς ὑστέρας εὐώδεσι καὶ προσιζάνειν τὰ ξυὼ τῇ βουπρήστι. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, νέτωπον. διαλιπὼν δὲ δύο ἡμέρας, [11] κλύσαι τὰς ὑστέρας, εὐώδεσι. τῇ δὲ ὑστεραίῃ προσθεῖναι τῷ γλήχωνα. διαλιπὼν δὲ μίαν ἡμέρην, θυμιῆσαι τοῖσιν ἀφρώμασι. [12] τὰ δὲ ποιέειν. τῷ χήρῃ. τῷ δὲ παρθένον, πείθειν συνοικῆσαι αὐδρί. προσὸς δὲ τὰς ὑστέρας προσφέρειν μηδέν, μηδὲ τὸ φάρμακον πίνειν. κνύζαν δὲ καὶ καστόριον διδόναι ἐν οἴνῳ νήστι, καὶ τῷ κεφαλῇ μὴ ἀλείφεσθαι λιπὸν εὐώδεσι, μηδὲ ὀσφραίνεσθαι. [13] ἰὼ προσέλθωσιν αἱ μῆτραι καὶ ἐξέλθωσιν ἔξω, τοῦρ ἔχει μάλιστα τὰ αἰδοῖα καὶ τῷ ἕδρῃ. καὶ ὃ οὖρον τὰ ζῇ κατ' ὀλίγον, καὶ δάκνεται. ταῦτα πάσχει, ἰὼ ὀκ ἔκυ ἐοῦσα [14] τῷ αὐδρὶ μὴ ξυγκοιμηθῇ. ὁκόταν δὲ οὕτως ἔχῃ μύρτα καὶ λωτοῦ ῥίσματα ἑψήσας, ἐν ὕδατι [15] καταθεὶς, τῷ νειάτῳ προσχείσθω. καὶ ὡς ψυχρότατον προσὸς τὰ αἰδοῖα, καὶ τείνων λεῖα προσπλάσειν. ἔπειτα πίνειν [16] ὕδωρ, φακὴν, καὶ μόλι, καὶ ὄξος. ἕως ἂν μεταρθῶσιν αἱ ὑστέραι, ἐμεῖτω. καὶ τῷ κλίνῃ προσὸς ποδῶν ὑψηλοτέρῃ κεῖσθαι. ℭ ὑποθυμιᾶν [17] ὑπὸ τὰ αἰδοῖα, τὰ εὐώδεα, καὶ ὑπὸ τὰς ῥῖνας, τὰ κακώδεα. σιλίοισι δὲ χρῆσθαι, ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι. [18] καὶ (℣) οἶνον ὑδαρέα πινέτω, μὴ λευκὸν. μὴ λουέσθω δὲ μηδὲ μετ' αὐδρὸς συγκοιμάσθω. ἰὼ δὲ πονῶσι ὀκ τῶν αἰδοίων ὀκπέσωσιν, [19] ὀκκρέματα ὡς τάχιστα. καὶ ὀδυνῇ λαμβάνῃ τῷ νειάτῳ χασέρα, καὶ τὰ ἰξύας. [20] καὶ ὁκόταν ὁ πόνος ἐγγένηται, οὐθέλουσι ἐς χώρῳ ἰέναι. ἢ δὲ νοῦσος λαμβάνῃ [21] ὁκόταν ὀκ ἔκυ ἐοῦσα πονήσῃ τὰς ὑστέρας, ἢ τῷ αὐδρὶ ὀκ τῷ λεχοῖ συγκοιμηθῇ. ὁκόταν ὃ οὕτως ἔχῃ, ψύγματα χρὴ προσιδέαι προσὸς τὰ αἰδοῖα. καὶ ὃ ἔξω ἐὸν ἀποκαθήσας, σιδίῳ ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψήσας οὕτῳ προπλυνάς, ἔπειτα ἀποπλύνειν. ἔπειτα μόλι καὶ ῥητίνην μίξας, ἐγχεῖν. καὶ κατακείσθω οὕτω κλίνῃ, ἀνὼ τοῦ πόδας ἔχουσα ὀκτεινάμενη, ἔπειτα σπόγγους ὑπτιεῖς, αἰαδῆσαι ὀκ τῶν ἰξύων. ὁκόταν δὲ οὕτως ἔχῃ, σίτων μὲν ἀπεχέσθω. ποτῷ δὲ ὡς ἐλαχίστῳ χρήσθω, μέχρις αὖ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι. καὶ ἰὼ μὲν οὕτως ἔπλωσιν ἐπίσειαν. ἰὼ δὲ μή, [22] μαχέσθω προξύσας καὶ θερμοῦσθαι, προπλύνας τε καὶ χρίσας, καὶ δήσας τῷ γνωάκι προσὸς κλίμακα. κεφάλῃ τῷ κλίμακα χρὴ κεφαλῆς. καὶ τῇ χειρὶ ἐσωθεῖν τὰς ὑστέρας. ἔπειτα ξυνδῆσαι αὐτῆς τὰ σκέλεα ἀπαλάξ, καὶ ἐὰν ἡμέρην καὶ νύκτα οὕτω. καὶ διδόναι ὀλίγον χυλὸν πολιάνης ψυχρὸν, σμικρὸν μηδέν. τῇ δὲ αὔριον καταπλίνας, ὅπῃ ὃ ἰχὼρ σικύῃ προσδήσῃ ὡς μεγίστῃ, καὶ ἐὰν χρόνον πουλὺν ἔλκειν. ἐπεὶ δὲ ἀφέλῃς, μὴ ἀποπλύνειν, ἀλλὰ καταπλίνας. ἐὰν.

καὶ

χὴ μὴ προσφερέσθω, ἢ ⟨Ⓥ⟩ χυλὸν, ἕως ἂν ἑπτὰ ἡμέραι πρόσ-
ελθωσιν. ἰὼ δ' διψῇ, ὕδωρ δίδου ψυχρὸν ὡς ἐλάχιστον. ἐπὴν
δ' αἱ ἑπτὰ ἡμέραι προσέλθωσι, σιτίοισιν ὡς μαλθακωτάτοι-
σι καὶ ἐλαχίστοισι χρεέσθω. ἰὼ δ' ἀποπατῆσαι θέλῃ, ἀναχει-
μάζηι ἀποπατείτω, ἕως ἂν τεσσαράκοντα ἡμέραι προσέλ-
θωσιν. ἔπειτα ἀνιστάτω, χὴ περιχωρείτω ὡς ἐλάχιστα. καὶ μὴ
λουέσθω. μηδὲ ⟨ἐπιθυμείσθω⟩ τοῖσι κακώδεσι. χὴ ἐσθιέτω
ὀλίγα. ἰὼ αἱ μῆτραι ἄφλων ⟨γένωνται⟩, προσκάθ⟨ε⟩ζε, χὴ ἢν ἅψῃ, ὄψει
σκληρὸν ὑπὸ τῷ κενεῶνι. χὴ ὀδυνᾶται λαμβάνῃ τὴν νείαιραν γα-
στέρα, χὴ τὸν κενεῶνας, χὴ ⟨τὰς⟩ ἰξύας. καὶ ἐς δὲ σκέλεα ὀδυνᾶται
ἐμπίπτῃ, καὶ ⟨ἀν⟩τείνῃ ⟨δ'⟩ ὀδυνᾶται ⟨γ'⟩. πολλάκις δὲ καὶ ἐκπυίσκον-
ται ἐμμορέες γιγνόμεθα. καὶ ῥεύσεται ἀποθήσκουσιν, ἢν μὴ κα-
ύσῃς ἢ ⟨τάμῃς⟩ ὀκότερον δὲ ὧδε ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πίσαι κά-
τω. καὶ λουτρὸν πολλῷ θερμῷ, χὴ πυελίῳ. καὶ ὁκότ' ἂν νεό-
λουτος ἦι, ἢ νεοπυέλητος κελεύῃ ⟨τὰ⟩ θυμιήματα καταπάσσειν, ἀφέλ-
κειν δὲ τὸ στόμα τῆς ὑστερέων. καὶ ⟨ἐπι⟩θυμιάτω καλωνίῃ σμύρ-
ναν ῥόδινον περιχέων. πιέτω δὲ γλυκυσίδης κόκκους πέντε
σὺν μέλανας, τὰ καστορίου ξυμμίσγων ἐν οἴνῳ βώλῳ.
καὶ παχείάτω ὅπως τὰ ὑγιὲς ἰσχίου καὶ περιαθέτω βάκ-
κασιν ἢ λευκὴν ἔλαιον, περὶ δὲ ὑγιὲς ἰσχίου. καὶ ἐσθιέτω
σκόροδα πλεῖστα. χὴ ὠμὰ, καὶ ἕφθα. χὴ ⟨Ⓥ⟩ χυλὸν ῥοφείτω.
χὴ σιτίοισι μαλθακοῖσι χρήσθω. ἐπὴν δὲ ὀδυνᾶται παύσηται,
ἅπαξ ἑούσης, ὅπως ὁ ὑγιὲς ἰσχίον. ἔπειτα πυελίῳ τῷ σύρῳ.
περιπάσσοντα τῆς δάφνης. καὶ ἐκ τῆς πυελίης περισείσαι
τὸ κυκλάμινος. τῇ δ' ὑστεραίῃ λουσάσθω, ⟨ἐπι⟩θυμιάσθω
τοῖσιν ἀρώμασι. μάλιστα δ' ἐκ τούτης ἄτεκνοι γίνονται.
Ἢν ⟨ἐπι⟩πωλυσῇ τὸ στόμα τῶν μητρέων, τὰ ⟨δ'⟩ ὑπομείωνα ὐκ ἐξ-
γίνε⟨ται⟩. ἰὼ δ' ἐλθὼν⟨τι⟩, ὀλίγα χὴ πονηρά. καὶ τῷ ἀνδρὶ ὁκότ' ἂν
ξυνίῃ, δήγμά. χὴ ὀδυνᾶται τὴν νείαιραν γαστέρα ἴσχει, χὴ τὰς ἰξύας.
χὴ ἰὼ ἀφάσῃ τῶν δακτύλων, χὴ σκέπτ⟨ε⟩ται τὸ στόμα, ὅ δὴ-
λόν ἐστιν. ὁκότ' ἂν ὧδε ἔχῃ, πυελίσθω ὑπ' αὐθρίῳ ὕδατι.
ἐπὴν δὲ πυελίσηται, λουσάσθω ἀπὸ τῶν φακῶν. ἔπειτα λου-
σάμενον, πυελίσθω τῷ ἀγυρτικῷ μύρῳ τὰς ὑστέρας. καὶ ἢν ἐς
τὰς ῥῖνας αὐτέλθῃ ἡ ὀδμὴ, ἐλπὶς αὐτὸν ὑγιέα γενέσθαι. καὶ
ὁκότ' ἂν μέλλῃ καθαίρεσθαι, περιαθέσθω τὸ ἀγύρτικον ἔλαιον
ἐν εἰρίῳ. τῇ δὲ αὔριον σκέπτ⟨ε⟩σθαι, ἰὼ ἢ μηδὲν ὀρθῶς ⟨ἔ⟩χῃ. ἔπει-
τα πυελίῳ βώδεσι, καὶ περισείσαι ἀπὸ μὲν δήξηται καθαρ-
τήρια. καὶ μετακλύζειν μὴ ⟨τὰ⟩ περιαθέτω, ἴσον δ' ὄξος μί-
σγων. ὅταν δὲ τὰ ⟨ὑπ⟩μείωνα ἐγγήρηται ⟨ἐ⟩κνηφιάζα καὶ ἀ-
λουτιάζα, καὶ ξυμπεσαμένη, τῷ ἀνδρὶ σωέσθω. μάλιστα
δὲ ἐκ τούτης τὸ νόσημα ἄφορα γίνονται. Ἢν αἱ μῆτραι περὶς
τὸ ἰσχίον θιγγάνωσι, τότε ἐμμένια ⟨τὸν⟩ ἐγγίνεται. χὴ ὀδυνᾶται
ἐς τὴν νείαιραν γαστέρα φοιτᾷ, χὴ ἐς ⟨Ⓥ⟩ κενεῶνα. καὶ ἰὼ ἀφῇ
τῷ δακτύλῳ, ὄψῃ τὸ στόμα ἐν τῷ ἰσχίῳ. ὁκότ' ἂν ὧδε ἔχῃ, λούσθω
θερμῷ. χὴ σκόροδα διδόναι ἐσθίειν ὡς πλεῖστα. χὴ γάλα ὄϊος
πίνετω ἄκρητον. χὴ ἐσφόδιλον δὲ καταπτῶξαι ἄκρητον, ἔπειτα
πυελίσας δοιῶν φάρμακον κάτω. ἐσφόδιλον δὲ καθαρθῇ,
αὖθις πυελίῳ τὰς ὑστέρας, τὸ μάραθρον καὶ τὸ ἀψίνθιον
συμμίσγοντας. ἐπὴν δὲ νεοπυέλητος ἦι, ἀφέλκειν τὸ στόμα
τῶν δακτύλῳ. ἔπειτα περιαθεῖναι τὴν σκίλλαν. μὴ δὲ
τέτρω ξυὸν τῷ ναρκισσίνῳ ⟨ἐ⟩λαίῳ. ἰὼ δὲ σοι δοκέῃ κε-
καθάρθαι, νέτωπον περιαθέσθαι. τῇ δ' ὑστεραίῃ, ῥόδινον
μύρον. παύσασθαι δὲ τὸν περιαθετεῖν τῇ περιτρὴ τῶν ὑπομείωνων. ἀρξάσθαι δὲ τῇ αὔριον, ἐπὴν ἀπολίπῃ. ὁ
δὲ τοῖσιν ὑπομείωσιν, ἰὼ μὴ τὸ αἷμα καταῤῥαγῇ. Εἰ δὲ μὴ, πινέτω καὶ δαείδας πτισάνας, ἀποκλαδ⟨ε⟩ύσας τοὺς πό-
δας, καὶ τὰ περὶ σφυρὰ, καὶ τὰ κεφάλαιά. χὴ γλυκυσίδης κόκκους πέντε τοὺς μέλανας. χὴ σπέρμα λίνου, ὁ οἴνῳ

nihilq; aliud quàm ſuccum exhibeto, quoad dies ſeptem præterierint. Quòd ſi ſitiuerit, aquam frigidam quàm pauciſſimã dato. At vbi dies ſeptẽ præterierint, cibis quàm molliſſimis & pauciſſimis vtatur. Quòd ſi aluũ deiicere velit, recũbens deiiciat, quoad dies quadraginta præterierint. Deinde ſurgat & quàm minimùm ambulet, neq; lauetur, neq; ſuffitũ ex graueolẽtibus adhibeat, & parũ comedat. Vteri ſi adhæſerint, innituntur, & ſi attigeris duritatem ſub lateris inanitate deprehẽdes, dolor imum ventrẽ inuadit, & laterũ mollitudinẽ, & lũbos, doloráq; ad crus fertur, neq; extẽdere poteſt. Plærunq; verò pus colligunt, & linamentorum curatione indigentes, niſi vras, aut ſeces, fluore pereunt. Vbi ſic habuerit, medicamentũ deorſum purgans propinato, multaq; calida lauato & foueto, cumq; recèns lota, aut fota fuerit, iubeto vt quę ſenſim admota manu eam cõtrectarit, os locellorum detrahat, ſuffitumq; ex myrrha calonia affuſo roſaceo ſubter paret. Bibat autẽ pæoniæ grana nigra quinq;, ex vino odorato, caſtorio admixto, & in ſanam coxã recumbat, eiq; baccarim, aut oleum albũ admoueat, allia plurima, tum cruda, tum cocta edat, ſuccum ſorbeat, cibiſq; mollibus vtatur. Vbi autẽ dolor ſedatus fuerit, in ſanam coxam abduces, deinde ex vrina, lauro aſperſa, fomentũ parato, & à fomento cyclaminũ adhibero. Poſtero verò die lotæ ſuffitum ex aromatis admoueto. Præcipuè autẽ ex hoc morbo infœcundæ reddũtur. Si vterorum os complicatum fuerit, mẽſes non ſuboriuntur. Si verò ſuboriantur, pauci ſunt & vitioſi, & vbi cum viro congreditur, dolet, doloráq; imũ ventrẽ & lumbos detinet. Quòd ſi digito contrectet & perquirat oſculũ, non comparet. Vbi ita habuerit, fomentũ ex vrina humana adhibeto, & à fomento lẽticulę decocto lauetur. Deinde poſt lotionem vnguẽto Ægyptio vteri foueantur. Quòd ſi ad nares odor peruenerit, eã ſanã fore ſpes eſt. Cúmq; dormire volet, oleum Ægyptium ex lana in ſubdititio apponito. Poſtero verò die num magis directi fuerint cõſideranto, poſtea odoratis foueto, & purgantia quæ minimè mordeant ſubter apponito, poſtq; ſubdititia æquali aceti parte admixta eluito. Cùm verò menſes adfuerint, ieiuna & illota, poſt ſuffitum virũ adeat. Ex hoc autem potiſſimùm morbo ſteriles euadunt. Si vteri ad coxendicem emineant, tũ menſes non eunt, & dolor ad imũ ventrem & lateris inanitatẽ peruenit, ac ſi digito contigeris, os in coxendice deprehendes. Cùm ita habuerit, calida lauato, & allia quàm plurima comedenda dato, & lac ouillum impermixtum bibat. Et poſtquam impermixtum comederit, deinde fomẽto adhibito medicamentum deorſum purgans exhibeto. Poſtquam autem purgata fuerit, rurſus vteros ex fœniculo & abſinthio ſimul permixtis foueto. Vbi verò recèns fota fuerit, os digito abſtrahito, poſtea ſcillam in ſubdititio apponito, poſt hoc autem intermiſſione facta, quod cum nareiſſino cõficitur. Quod ſi tibi perpurgata videatur, netopum ſubter apponito, poſteroq; die vnguentum roſaceum. Primo autem menſium die à ſubditiis ceſſato, poſtridie verò vbi defecerint, incipito. In menſibus autem ſi quidem ſanguis erumpat, ſatis eſt, ſin minùs, cantharidas quatuor, reſectis pedibus, alis, & capite bibat, pæoniæq; nigra grana quinq;, & ſepiæ oua, liniq; ſemẽ ex vino.

Quòd si dolor & vrinæ ſtillicidium detinuerit, in calida deſideat, & aquam mulſam aquoſam bibat. Si verò ſub primum diem purgata non fuerit, rurſus bibat quoad purgatio adſit, quæ vbi adfuerit, ieiuna vitum adeat. In purgatione mercurialem edat, & polypos coctos, cibiſq; mollibus vtatur. Morbo autem liberabitur vbi conceperit. Si ex partu minimè purgata fuerit, venter & crura intumeſcunt, rigor & dolor imum ventrem & lumbos occupat, quandoq; etiam ad viſcera progreditur, & animo deficit. His per morbi exordia afficitur, procedente verò tempore, cauæ faciei partes multum rubeſcunt. Cùm igitur ita habuerit, poſt fomentum vteris admotum, cyclaminum in ſubdititio apponito. Bibat autē quod cum tæda conficitur, quoad fluxus emotus fuerit. Vterorū autem ori pingue anſerinum, myrrham & reſinā tepidam illinito & quàm maximè inducito. Ante cibum mercurialem coctam, allia & porrum edat, & braſſicæ ſuccum ſorbeto, cibiſq; mollibus vtatur, marinis autem potius & calida lauet. Pinguibus verò & dulcibus abſtineat, quoad conualeſcat. Si vteri pituita redundantes fuerint, flatus intus oritur, & mēſes albi pituitoſi prodeunt, interdum verò etiam ſanguis tenuis, pelliculis plenus, neq; præ humiditate cum viro vult congredi, pallidaq; & gracilis euadit. Interrogare igitur eam oportet num quod defluit mordeat & exulceret, & ſi non mordeat, ex cerebro defluere aſſerito, ſi verò mordeat ex ventriculo. Sin igitur ex ventriculo fuerit, poſt lenticulæ decoctum vomat, deinde veratro purgato, poſtea in nares indito. Vbi verò ſuperior vēticulus tibi perpurgatus videbitur, medicamentum deorſum purgans propinato. Cibis pinguibus & dulcibus abſtineat, acres verò exhibeto, vt qui conueniāt, niſi pudenda exulcerata fuerint, præſtant autem frigidi. Parum lauet, neque tamen calida, neque caput. Ieiuna verò hypericum, lini ſemen, ſaluiam ex vino diluto bibat. Vbi autem fluxus ceſſarit, groſſorum ſucco eluito, deinde acerbis. Morbus autem grauis eſt. Si vteri inflammatione laborent, menſes prorſus non eunt, vel praui & pauci, cumq; ieiuna fuerit, eam vomitus prehendit, vbi verò quid ederit, cibos vomitione reiicit, dolorq; imum ventrem & lumbos detinet, animiq; deliquium occupat. Venter autem interdum quidem durus, interdum autem mollis eſt, flatu diſtenditur, & magnus euadit, ſeq; vtero geſtare exiſtimat. Quod ſi attrectaris, tumor ille euaneſcit. Huic velut vterum geſtanti, tumor paulatim ad decem vſq; mēſes increſcit. Cùm verò præterierint decem menſes, venter aqua impletur, & vmbilicus extat. Quòd ſi immiſſo digito attrectarit, os vteri gracile in ſeque conſidens deprehendes. Vbi menſes comparent, pauci & praui prodeunt, ceruix & clauiculæ extenuantur, & pedes intumeſcunt. Cùm ſic habuerit, medicamentū deorſum purgans propinato, & ad vteros quæ purgent neq; mordeant in ſubdititio, apponito, poſt quæ vteros æquali aceti acerrimi portione admixta eluito, mercurialē edito, ſuccumq; farina iniecta cùm decocta fuerit ſorbeto. Hic autē morbus periculo proximus eſt. Si eryſipelas in vteris ſuboriatur, tumor à pedibus exorſus, ad crura & lūbos fertur,

καὶ ἰῶ ὀδυνῶν ἔχῃ, καὶ ἰῶ στραγγουρίην ἔχῃ, ἐν ὕδατι θερμῷ καθήσθω. καὶ πινέτω μελίκρητον ὑδαρές. ἰῶ δ' μὴ καθαρθῇ ἐκτὸς τῶ στόματος, αὖθις πινέτω, ἕστ' ἂν γλύπτας. ἐπὶ ἰῶ δ' γλύπτας, ἀσιτήσασα ξυνέστω τῷ ἀνδρί. ἐν δ' τῇ καθάρσει τῶ λινοζώστιδες ἐσθιέτω. καὶ πολυπόδας ἑφθοὺς καὶ σιτίοισι μεθυσκοῖσι χρεέσθω. τῆς δ' νόσου ἀπαλλάσσεται ἐὰν ἐν μαστρὶ ᾖ. [35] Ἢν δὲ τόκου μὴ καθαρθῇ, οἰδέει ἡ μαστὸς καὶ τὰ σκέλεα. καὶ ῥῖγος καὶ ὀδυνῶν τὸν νεφρεῶνα μαστέος, καὶ τὰς ἰξύας ἔχει. ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὸς τὰ σπλάγχνα αἴρεται καὶ λιποψυχέει. τοῦτ' πάσχει ἐρυσιπέλεος τῆς νόσου. ὁκόταν δ' χρόνος ἐγγλύπτας, τὰ κοίλα τῶ προσώπου ὀξέρυθριᾷ. ὁκόταν οὖν ὧδε ἔχῃ, πυελίσας τὰς ὑστέρας, προσθεῖναι τῷ κυκλάμινον. πινέτω δ' ὃ ξανθὴ δαφνὶ, ἔστ' ἂν ὃ ῥῆμα κινηθῇ. ἐσαλείφθω δ' ἐς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων, ἔλαιον χλιῶφον. καὶ σμύρναν. καὶ ῥητίνῃ χλιαρῇ. [36] καὶ ἐμπλαζέσθω ὡς μάλιστα, καὶ προσθέτω σιτίου, ἑαθιέτω ἑφθοῦσα τῷ λινοζώστιν. καὶ σκόροδα. καὶ πρασία. καὶ κεφαλῆνας τ' χυλὸν ῥοφείτω. καὶ σιτίοισι μεθυσκοῖσι χρήσθω. θαλασσίοισι δ' μηδέν. καὶ λουέσθω θερμῷ. τῶν δ' λιπαρῶν καὶ τῶν γλυκέων ἀπεχέσθω, ἕως ἂν ὑγιὴς γλύπτας. [37] Ἢν αἱ μῆτραι φλεγμήνασαι πλησθῶσι, φῦσα ἐγίνεται. καὶ τὰ ὀπισθίδια λευκὰ [38] ἀπέρχεται, φλεγματώδεα. ἔστι δ' ὅτε καὶ αἷμα λεπτὸν, ὑμένων ἔμπλεος. καὶ τὰν ἀνδρὶ ξυνέστω τῆς ὑγρότητος ὅσα ἐθέλῃ μίσγεσθαι. καὶ ὠχρὴ καὶ λεπτὴ γίνεται. ἔρεσθαι οὖν χρὴ αὐτὴν ὃ ῥέον ἰῶ δάκνῃ τε καὶ ἕλκοι. καὶ ἰῶ μὴ δάκνηται, ἀπὸ τῆς ἐγκεφάλου φάναι εἶ ὃ ῥῆμα. [39] Εἰ δ' οὖν, ἀπὸ τῆς κοιλίης. ἰῶ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς κοιλίης ᾖ, ἐμείτω ἀπὸ τῆς φαρίου. ἔπειτα ἐλλεβόρῳ καθήναι. ἔπειτα ἐς τὰς ῥῖνας σύειναι. ἐπὶ δὲ τοισὶ αὖω χυλὸν κεκαθάρθαι δοκῇ, φάρμακον πίσαι κάτω. σιτίων δ' ἀπέχέσθω λιπαρῶν καὶ γλυκέων. τὰ δ' δριμέα προσφέρειν, ὡς σύμφορα, ἰῶ μὴ τὰ αἰδοῖα ἥλκωμένα ᾖ. ψυχρὰ δ' ἀμείνω. καὶ λουέσθω ὀλίγον, πλεῖω μὴ θερμῷ, μηδὲ τῷ κεφαλῇ. πινέτω δ' νῆσις, ὕσσωπον. λίνου σπέρμα. ἐλελίσφακον, ἐν οἴνῳ ὑδαρεῖ. ἐπὶ δ' παύσηται ὃ ῥῆμα, κλύσαι τῷ χυλῷ τῶν ὀλιγάνων καὶ μετακλύζειν τοῖσι τρυφνοῖσιν. ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή. [40] Ἢν αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι, τὰ ἐμμήνια οὐ γίνεται πολυτάπασιν, ἢ πονηρὰ καὶ ὀλίγα. καὶ ὁκόταν νῆσις ᾖ, ἔμετος αὐτὴν λαμβάνει. ὁκόταν δέ τι φάγῃ, ἐμεῖ τὰ σιτία. καὶ ὀδυνῇ ἔχει τὸν νεφρεῶνα μαστέα, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ λιποψυχίη ἴσχει, ἡ δὲ γαστὴρ, ὁτὲ μὲν σκληρή. ὁ τε δὲ μηδαμὴ ὄστι. καὶ φυσᾶται, καὶ μεγάλη γίνεται. καὶ δοκέει ἐν μαστρὶ ἔχειν. [41] ἰῶ δ' ἀφασσήσῃ, κενεὸν γίνεται ὃ πλήρωμα· ταύτῃ μέντοι μὲν τῶν δέκα μηνῶν ὃ οἴδημα κατ' ὀλίγον αὔξεται, οἷον καὶ τῇ ἐν μαστρὶ ἐχούσῃ. ἐπὶ δὲ ⓓ δέκα μῆνες παρέλθωσιν, ἐμπίπλαται ἡ μαστὴρ ὕδατος. καὶ ὁ ὀμφαλὸς ἐξίσχει. καὶ ἰῶ ἐμφάσῃς ⓦ δακτύλῳ, βυήσιες ὃ στόμα ἰσχνὸν καὶ ξυμπεπιλωκὸς τῆς μήτρης. καὶ ὅπου ἐφάψῃ τὰ ὀπισθίδια, ὀλίγα καὶ πονηρά. καὶ τὰς κνήμας καὶ ⓦ τοὺς

χηλὸν λεπτύνεται. ⓒ ⓓ πόδες οἰδέουσιν· ὁκόταν οὖν ὧδε ἔχῃ, φαρμάκων πίσαι κάτω, καὶ προσθεῖναι πρὸς τὰς ὑστέρας, ὁκόσα καθαίρει μὲν δάκνοντα. καὶ μὴ τῷ προσθέσιν, κλύζειν τὰς ὑστέρας, ἴσον ὃ ὄξος μίσγων ὀξύπαχυ. καὶ τῷ λινοζῶσιν ἐσθιέτω. καὶ ⓦ χυλὸν ὀπισθοῦσα δῴην· καὶ ὁκόταν ἑφθὸν ᾖ, ῥοφείτω. ἡ δ' νοῦσος ὀπικίνδυνός ὄστι. [42] Ἢν ἐμπέσῃ δ' ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐρύσιπελας οἴδημα γίνεται ἀπὸ τῶν ποδῶν ἀρξάμενον, καὶ ἐς τὰ σκέλεα καὶ ὀσφῦν

ὅσον δ'

ὅσῳ δ' ἂν πλείων ὁ χρόνος ἐγγίνηται. οἰδεῖ τὸ ὑγρόν. καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς λαμβάνει, καὶ ἀσθένεια. ἐπὰν δ' ἡ ὀδύνη, δ' δυνατὴ ἡσυχάζειν, ἀλλὰ ῥίπτηται ἐωυτήν. ἡ δ' ὀδύνη ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς ὑπαίρης γαστρὸς, ἐς τὰ ἰξύας. ἔπειτα ἄνω ἔρχεται [43] ἐπὰν τὰ ὑποχόνδρια, καὶ τὰ στήθεα, καὶ τὴν κεφαλήν. καὶ δοκεῖ ἀποθανεῖσθαι· ὁκόταν δ' αὖ ἡ, ναρκὴ λαμβάνει τὰ χεῖρας· ἔστι δ' ὅτε καὶ τὸν βουβῶνας, καὶ τὰ σκέλεα, καὶ τὰς ἰγνύας, [44] καὶ πελιὸς γίνεται. καὶ ὀλίγον ποτὲ χρόνον, ῥᾴων δοκεῖ εἶ), ἔπειτα αὖθις τὰ αὐτὰ πάσχει. καὶ ὁ χρὼς φλυκταινῶν καταπίμπλαται. καὶ ὁ πρόσωπον ἐρυθήματα φύει. καὶ δίψαν ἔχει ἰσχυρήν. ὃ ὁ φάρυξ ξηρὸς. [45] αὕτη ἡ νοῦσος ἐὰν ὑπὸ κυοφορούσῃ ἐγγίνεται, ἀποθνήσκει. ὑπὸ μὲν, μελεδαινομένη ὑγιαίνει. ὁκόταν οὕτω ἔχῃ, προσφέρειν δεῖ αὐτῇ ὁ πόνος ἔχῃ, ῥύγματα, καὶ τὴν καρδίαν καρφαίνει. καὶ ὑπὸ μὲν ὃν γαστρὶ ἔχῃ, σιτίοισι καὶ ποτοῖσι χρῆσθαι, [46] ὅκως ὃ ἔμβρυον διαφθείρηται. ὑπὸ μὲν ὑποχωρεῖν, κλύζειν. ὑπὸ μὲν ἔχῃ ὃν γαστρὶ, φάρμακον δοῦναι πιεῖν. καὶ ὡς ἐλαχίστοισι σιτίοισι χρῆσθαι μεμαλακωτάτοισι, καὶ ψυχροῖσι. καὶ τὴν λινοζώστιν ἐᾶν διεῖναι, ὃ τὴν ἀκτήν. καὶ μήτε ἀμυκὰ, μήτε λιπαρὰ, μήτε δριμέα. οἷς ὀσφράδμον, ἢ θύμον, ἢ πήγανον. ἐπὰν δὲ ὃ πῦρ ἀφῇ, καὶ ὃ πνίγμα, καὶ μὴ καταφῇ ὃ οἴδημα, φάρμακον ἰσχνότερον μεταπίσαι κάτω. τὴν δὲ νοῦσον ταύτην ὀλίγαι διαφθείρουσιν. Ἢν δὲ μῆτραι τοιήδε φύσιν σχώσι. καὶ τὰ ὀπίσθια πλέω τῶν δέοντος ἔρχεται ὃ ὑγιεινότερα καὶ πυκνὰ καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐμμένει. καὶ ὑπὸ ἄψῃ τῷ δακτύλῳ εὑρήσεις κεχλιὸς τὸ στόμα. καὶ πῦρ, καὶ ῥῖγος, καὶ ὀδύνη λαμβάνει τὴν νείαιραν γαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας. αὕτη ἡ νοῦσος λαμβάνει, ὀλιγόρροον αἱματώδεος. γίνεται δὲ ὁκόταν τὰ καταμήνια ὀξαπίνης ἰσταμένα ῥαγῇ. καὶ ἡ ὀδύνη μάλιστα ἔχει χλιάσματα προσιέναι, [47] καὶ ὁκόταν ἡ συρικὴν τὰς ὑστέρας, καὶ πίσαι φάρμακον κάτω. ἢ προσιέναι ὁκόσα μὴ δήξῃ). καὶ κλύζειν μὴ τὰ προσαθέα ὑπὸ φρυφνοῖσι. καὶ λύεσθαι ὡς ἥκιστα. σιτίοισι δὲ ὡς ξηροτάτοισι χρέεσθαι. ὑπὸ δὲ τὰ παυσάμενα ὑγιὴς μὴ γένηται, φάρμακον πίσαι, ὑφ' ὃ αὖω καὶ κάτω καθαίρῃ). ὁκόταν τὰ ὀπίσθια κινέῃ). ἢ ὁκόταν παύσηται, [48] διαπᾶν ὧν αὐτὴν δοκοῦσι, ἡ δὲ νοῦσος, θανατώδης. [49] Ἢν αἱ μῆτραι ἐς τὸ μέσον τὴν ἰξύων ὦσιν, ὀδύνη ἴσχῃ τὴν νείαιραν γαστέρα, [50] καὶ τὰ σκέλεα ὑστερεῖν. καὶ ὁκόταν ἀποπατήσῃ, ὀδυνᾶσθαι ἐγγίνονται οἱ ὄρχεις, [51] καὶ ὁ ἀπόπατος προσέρχεται, ὃ τὸ ὄρθιον ταράσσει καὶ λιποψυχέει. ὁκόταν οὕτω ἔχῃ, αὐλίσκον προσδήσας πρὸς κύστιν, φυσῆσαι τὰς ὑστέρας, καὶ πυελῆσαι, ἢ λοῦσαι πολλῷ θερμῷ. καὶ ὑποθυμιᾶν ὑπὸ τὰ αἰδοῖα, τὰ κακώδεα. ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας, τὰ εὐώδεα. ὁκόταν δὲ ἡ ὀδύνη παύσηται, φάκιον προσπάσας, φάρμακον πίσαι αὖω, ὑφ' οὗ ἡ κοιλίη κινηθήσεται. ἐπὰν δὲ αἱ ὑστέραι κατασῶσιν ἐς χώριον, φάρμακον πίσαι κάτω, καὶ γάλα μεταπίσαι. ἔπειτα πυελήσας τὰς ὑστέρας οἴνῳ, τὰ σιὼ τῇ δάφνῃ ἐμβάλλειν. καὶ προσιέναι, ἃ μὴ δήξηται, ξυμμίσγων τὸ ὄξος. ἔπειτα ὑποθυμιᾶν τοῖσιν ἀρώμασιν. ἀποκαὶ δὲ καὶ χολαὶ ὑπὸ ταύτης τῆς νοῦσου γίνονται. Ὁκόταν δὲ λευκὸς ὁ ῥοῦς ἐξίῃται, [52] οἷ οὖρον φαίνεται. καὶ ὀδύνη ἔχει τὴν νείαιραν γαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τὸν κενεῶνας. καὶ οἰδήματα τῶν τε σκελέων καὶ τῶν χειρῶν. καὶ τὰ κοῖλα αἴρεται, καὶ ὁ ὀφθαλμοὶ ὑγροί. καὶ ἡ χροιὴ ἰκτερώδης καὶ λευκὴ γίνεται. καὶ ὁκόταν πορεύηται, ἀδυνασίη

quoq; longius tempus processerit, venter etiam intumescit, rigor, febris, & imbecillitas prehendit, neque præ dolore quiescere potest, sed se ipse disiicit. Dolor verò ab imo ventre ad lumbos sursum fertur, deinde sursum progreditur ad præcordia, pectus & caput, seq; mori putat, cumq; remiserit, manus, interdumq; etiam inguina, crura & poplites inuadit, liuida euadit, & exiguo quandoq; tempore meliusculè habere videtur, deinde rursus iisdem afficitur, corpus pustulis refertum est, in facie rubores exoriuntur, vehemens sitis detinet, & fauces arescunt. Hic morbus si prægnanti oboriatur, perit, alioqui curatione adhibita sanescit. Cùm igitur sic habuerit, si dolor detineat, refrigerantia porrigere ventremq; mouere oportet. Quod si vtero habeat, cibis & potionibus vtatur, quibus fœtus minimè perdatur. Si verò aluus non deiiciat, per infusum subluito. Verùm si vtero nõ habeat, medicamentum purgans potui exhibendum. Cibis quàm pauciſſimis, molliſſimis & frigidis vtatur, mercurialem & sambucum comedat, & neq; salsa, neque pinguia, neque acria, velut origanum, aut thymum, aut rutam. Vbi autem febris & strangulatio dimiserit, tumorq; minimè substiterit, medicamentum valentius deorsum purgans postea propinato. Ex hoc autem morbo paucæ euadunt. Si vteri præter naturam dehiscant, & menses plus iusto copiosi, & glutinosiores, & frequentes eunt, neque genitura intus manet. Quòd si digito contigeris, os dehiscens deprehendes, febris, rigor, & dolor imum ventrem & lumbos corripit. Hic morbus ex fluxu sanguineo prehendit, qui exoritur cùm menses de repente suppressi eruperint. Cùm dolor maximè detinet, tepefactoria in subdititio adhibeto, ex iisq; fomentum vteris admoueto, & medicamentum deorsum purgans propinato, quęq; minimè mordeat subdito, & cũ acerbis post subdititia colluito; minimumq; lauet. Cibis autem quàm maximè siccis vtendum. Quibus factis nisi conualescat, medicamentum ex quo per superiora & inferiora purgetur propinato. Cùm menses commouebuntur, cúmque cessarint, eandem victus rationem adhibeto. Hic autem morbus lethalis est Si vteri ad medios lumbos fuerint, dolor imum ventrem, deinde crura detinet, cúmque ventris onus deponit, acutiores dolores suboriuntur, stercusque non nisi vi progreditur, vrina guttatim fertur, & animo linquitur. Cùm sic habuerit, adalligata vesicæ fistula, flatum in vteros immittito, & fomentum admoueto, aut calida multa lauato, subter pudenda suffitum ex graueolentibus parato, subter nares verò ex bene odoratis. Vbi autem dolor cessarit, lenticulæ decocto priùs potui exhibito, medicamentum sursum purgans, ex quo ventriculus emoueatur, propinato. At postquam vteri ad suam sedem redierint, medicamentum deorsum purgans, postea etiam lac propinato. Deinde fomento ex vino ad vteros admoto, medicamenta quæ ex lauro conficiuntur immittito, & quæ non mordeant, admixto aceto in subdititio apponito, postea suffitum ex aromatis parato. Steriles autem & claudæ ex hoc morbo euadunt. Cùm fluor albus subortus fuerit, vrina qualis asini apparet, & dolor imum ventrem, lumbos ac laterum inanitates detinet, crura ac manus intumescunt, oculorum caua eleuantur, & oculi humescũt, color auriginosus & albus redditur, cúmq; deambulat anhelatione corri-

pitur. Hic morbus oritur, si natura pituita abundans, febricitarit, bilisq; commota minimè purgata fuerit. Si igitur ventriculus coaceſcat, alui profluuia contingunt, quòd si ad vteros vertatur, fluxus oritur. Hanc vbi alui profluuium detinuerit, papaueris albi & rubri æquali portione corticem tritum, & ſpinæ fructum ex vino aqua temperato, polenta recenti immiſſa bibat. Quòd ſi velit, mali punici putamen cinere cõtectum, pari polentæ & farinę portione iniecta, ex vino bibat, quàm minimùm verò lauet. Cibis maximè ſiccis & frigidis vtatur. At vbi fluxus ceſſauerit, medicamentum ex quo ſuperiora purgentur propinato, & lac aſininum bibat. Cùm verò deorſum purgata fuerit, lac bubulum ad quadraginta dies, ſi poſſit, bibat, & impermixtum cœlo ſereno expoſitum, vini quarta portione ad aquam ammixta. Sub veſperam autem vbi ebiberit, ſorbitionem ex alica ſumat. Vbi verò ad diẽ decimum peruenerit, lactis & aquæ decimam partẽ ſubtrahito. Quantam autem ſubduxeris, tantam recenter mulcti tepidi portionem bibat, poſtero verò die duas portiones, vt in decem portionibus pro modico diluto ſit meracum, & ad dies quatuor bibat decima parte ſubtracta, & ampliore ſorbitione adhibita. Cùm autem decimam lactis portionem quatuordecim diebus biberit, tertiam aquæ partem affuſam ad decem dies bibat, & cibis vtatur. Sicq; dies exeũt in totum quadraginta. Vbi quæ natura ſterilis exiſtit partus eiicit, primùm quidem menſes deficiunt, & pauciores contingunt, tempuſq; quo priùs apparebãt ſuperant, deinde de repente copioſi, puri & vehementes decurrunt. Et ſi quidẽ ei ſemel defluxerint, deinceps pro ratione in ventre habet, ſin minùs, primò ſecundò, ac tertiò in menſe decurrunt, poſtea per ſe fluxus deſinet, pallidaq; & gracilis euadit. Medicamentum igitur ſurſum & deorſum purgans propinandum, & lac aſininum, aut ſerum poſtea bibendum, deinde poſt hæc admoto fomento, vteri medicamento quod minimè mordeat purgandi, poſtea aceto colluendi, deinde ſuffitus ex aromatis parandi. Hæc autem facito, vt primo mẽſium die facta ſint, & vt neq; illota, neq; ſine cibo maneat, cyceonẽ inſulſum craſſum vbi biberit, ſuffitũ ex aromatis aſperſo netopo & vnguento roſaceo ſibi paret: deinde virum adeat. Si acetabula pituita referta fuerint, menſes quidem probè eunt, & vtero gerit, fœtum autem vbi validior fuerit corrumpit. Neque enim detinere poteſt, ſed diſrumpitur. Hunc autem in modum noſces. Humida redditur, & mucoſum glutinoſumque defluit, neque mordet. Et vbi à fluxu purgari deſierint, cum menſibus per duos aut tres dies muci ex vteris procedunt. Hanc groſſorum decocto colluere oportet, & vbi bis aut ter acerbis poſtea colluëris, deinceps medicamentum ex quo pituita purgetur in ſubdititio apponito, mollia fomenta admoueto, & poſt ſubdititia pari aceti portione admixta eluito, & euntibus menſibus ſuffitum ex aromatis parato. Deinde à cibo & lotione abſtinens, cum viro dormiat. Cùm menſes latuerint, dolor imum ventrem detinet, eiq; pondus incumbere videtur, lumbi & laterũ inanitãtes dolent. At vbi ad præcordia irruperint, ſuffocant, cúmq; frequenti vomitione acida reiecerint, modico tempore meliùs habet, dolor verò ad caput & ceruicem fertur. καὶ ἀγουτέουσα, [61] σκοτοδινιάζει τῇ κεφαλῇ. [62] Ὁκόταν δὲ ὑπομήνια ῥυφῇ, ὀδυνᾶται ἔχει τὴν ὑστέρην ξηρήν. καὶ δοκεῖ ὑπερεῖδαι ἡ βάρος, καὶ αἱ ἰξύες πονέουσι, καὶ οἱ μηροὶ κενεῶνας. ὁκόταν δὲ πρὸς τὰ ὑποχόνδρια προσπέσωσι, πνίγουσι, καὶ ἐσθίουσι πυκνὰ ὀξέα ἀπεμέσησι, ῥᾴων ἔχει ὁλίγον χρόνον. [63] ἡ δὲ ὀδυνὴ, καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐς τὸ τράχηλον φοιτᾷ.

ἡ ὄγκοδος ἔχει, ἰῶ φύσει ἐοῦσα φλεγματώδης, πυρετῷ ἐνὶ καὶ χολὴ κινηθεῖσα, μὴ καθαρθῇ. ἰῶ μὲν δὴ ἡ κοιλίη ὀξέη, διάῤῥοιαι γίνονται. ἰῶ δ' ὅτι τὰς ὑστέρας τράπηται, ῥόος γίνεται. τοῦτον ἐπὶν διάῤῥοια ἔχῃ, τείνων μήκωνος λευκῆς ὁ λέπυρον, ὁ ἶσον τῆς πυρρᾶς καὶ ἀκανθίνης καρπὸν τείνων ἐν οἴνῳ κεκραμένῳ, ἀφίστω ὀπὸ ἁλῶν, ποτάγια πινέτω. ἰῶ δ' ἥλικα σίδιον ἐς ταυτὸν ἐγκρύψασα, ἐν οἴνῳ πινέτω, καὶ ἀφίστω ἴσον, ὁ ἡμίτριτον ὀπὸ ἐδωδῆς. ὡς ἥκιστα δ' λουέσθω. σιτίοισι δ' χρέσθω ὡς ξηροτάτοισι καὶ ψυχροῖσι. ἐπὶν δ' παύσηται ὁ ῥοῦμα, φάρμακον πίσαι, ὑφ' οὗ τὰ ἄνω καθαίρεται. καὶ γάλα ὄνειον πινέτω. ἐπὶν δ' τὰ κάτω καθαρθῇ, βόειον γάλα πινέτω, ὀπὸ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἰῶ δυσὶ μοίρῃσι, καὶ ἐξαμφιάζας ἄκρητον οἴνου [54] μίσγων ὕδατι ὁ τέταρτον μέρος. ἑσπέρης δ' ἐπὶν δειπνῇ, ῥοφείτω χόνδρον. ἐπὶν δ' ἡμέρας δεκάτας, ἀφαιρέειν τῆς γάλακτος τὴν δεκάτην μοίρην, καὶ τῆς ὕδατος. ὅσον δ' ἀφέλῃς, τοσοῦτον χλιερὸν ἀρτιημελγμένου, πινέτω τὴν μοῖραν. τὴν δ' αὔριον, δύο μοίρας, ὡς ἐν τῇσι δέκα μοίρῃσιν εἶ) αὐτὶ ὀλίγου κεκραμένου ἄκρητον. καὶ ὅτι, τέσσαρας ἡμέρας πίνῃ ἀφαιρέων ὁ δέκατον μέρος. καὶ τῆς ῥοφήματος [55] προσπλέσθαι πλέον. ἐπὴν δ' ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτας πίνουσα τὴν δεκάτην μοῖραν τῆς γάλακτος, ὑποχέων τρίτην ὕδατος μοῖραν, πινέτω δέκα ἡμέρας. καὶ σιτίοισι χρᾶσθω. καὶ οὕτως γίνονται αἱ ξύμπασαι [56] ἡμέραι μ'. [57] Ἐπὴν δ' ἀμβλυώσῃ τὸν τόκον φύσει ἄτοκος ἐοῦσα, ὁ μὴ προσῆκον ὑπολείπῃ τὰ ἐμμήνια, καὶ γίνεται ἐλάσσω, καὶ ὁ χρόνον ὑπορρωγῇ ἐν ᾧ ἐγίνετο προσθεν. ἔπειτα ἑξαπίνης ἐγίνετο πολλὰ, καὶ καθαρὰ, καὶ ἰχυρά. ἐ ἰῶ μὲν ὁ ἅπαξ γιγόμενα εἴη, ὁ λοιπὸν κατὰ λόγον ἐν γαστρὶ ἴσχῃ. ἰῶ δ' μὴ, ὁ προσῆκον γίνεται, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον τὸ μινός. ἔπειτα τελευτήσει ἐξ ἑαυτοῦ ὁ ῥόος. ὠφελέει τε καὶ λεπίη γυνή. [58] Φάρμακον δὲ χρὴ πιπίσκειν, καὶ ἄνω καὶ κάτω. καὶ γάλα μετὰ πιπίσκειν ὄνειον, ἢ ὄρρον. ἔπειτα μετὰ ταῦτα πυκνάσαντα, καὶ θῆραι τὰς ὑστέρας φαρμάκῳ ὁ μὴ δάκνῃ, ἔπειτα κλύσαι σὺν τῷ ὄξει. ἔπειτα ὑποθυμιῆσαι τοῖσιν ἀρώμασι. ποιέειν δ' ταῦτα, ὅκως τῇ προτέρῃ τῶν ὑπομηνίων [59] ἢ πεποιημένα. καὶ μὴ λούσηται ἀλυσιτέα καὶ ἀσιτέα. κυκεῶνα αὐτῇσιν παχὺ πίνειν. καὶ ὑποθυμιέσθω τοῖσιν ἀρώμασι, νέτωπον προσιζέειν, καὶ μύρον ῥόδινον. ἔπειτα τῷ ἀνδρὶ ξυνίτω. [60] Ἢν αἱ κοτυληδόνες φλέγματος πρόπλεαι γένωνται, τὰ μὲν ὑπομήνια καλῶς ὑπιγνόμενα, καὶ ἐν γαστρὶ ἴσχει. διαφθείρει δὲ ἐσθίων ἰσχυρότερον ὁ ἔμβρυον γένῃ) ἐ γὰρ δύναται ἴσχειν, ἀλλ' ἀπορρήγνυ) γοίης δ' ὧδε. ὑγρὴ γυνή, καὶ ἀπορρέει μυξώδεες, καὶ γλίσχρον, καὶ ὀδάκνει. καὶ τοῖσιν ἐμμηνιοῖσιν ἐπὴν παύσηται ῥόμματος καθαρθῇ, καὶ δύο ἡμερέων ἐ τρισὶν μύξαι ἔρχονται, καὶ ἀπὸ τῶν ὑστερέων. τοῦτον διακλύσας, τῷ ἀπὸ τῶν ὀλισθῶν. καὶ δὶς ἢ τρὶς μετακλύσας τρυφοῖσι, ὁ λοιπὸν προσιζάνειν, ὑφ' ὃ καθαίρει) φλέγμα. καὶ τὰ μηδὰκὲ πυελίσσ. καὶ κλύζειν μετὰ τὰ προσθετὰ, ἴσον τὸ ὄξος μίσγων. ἐ ὑποθυμιᾶν ἐν τοῖσιν ὑπομηνιοῖσι τοῖσιν ἀρώμασι. ἔπειτα δὲ ἀσιτέουσα,

ἐπὴν οὖν μὴν ἢν προσεσχήκῃ, χλιάσματα προσιδέναι, καὶ ὑποθυμῖναι καυκώδεα. κάτω δὲ βώδεα. καὶ πίνειν διδόναι τὴ κάσορα, καὶ τὴ κόνυζαν. ἐπὴν δὲ κάτω, ὑποθυμῖναι τὰ καυκώδεα. ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας, τὰ βώδεα. ἐπὴν δὲ παύσωνται αἱ ὀδύναι, φάρμακον δοῦναι πιεῖν. καὶ μεταπιπίσκειν γάλα ὄνου. ἔπειτα διδόναι χυμόν, ἀφ' οὗ ἔμπεται. καὶ προσὸς τὰς ῥῖνας προσιδέναι. ἐπὴν δὲ καθάρηις πυελίσας τὰς ὑστέρας τοῖσι ξυὸ τῆ δάφνη προσθεῖναι, ὃ δὲ ξυὸ τῆ ναρκίσσῳ· πρὸς δὲ ἀλειπτῶν πυελίας προσθεῖναι ὃ δὲ ξυὸ τῆ καυλοειδεῖ. τῆ δὲ ὑστεραίῃ, σέαρ χήνειον. ἔπειτα ἀλειπτῶν πρὸς ἡμέρας, κλύσαι τῷ ξυὸ τῷ ὀξέϊ. ὧν δὲ τοῖσι καθαρμοῖσι, ἐαθιέτω τὴ λινοζώστιν προσὸ τὸ σιτίων. καὶ σιτίοισι μαλθακωτάτοισι χρῆσθω. ὃ δριμέα προσφέρων. καὶ λουέσθω θερμῷ δὶς τὴ ἡμέρης. ὧν δὲ μὴ γίνηται ὑπομνίσματα, ζωῦ ποιήσαντα ἐν ᾧ δέοντι χρόνῳ, πίσαι καυκαλείδας. καὶ ἐπὴν γλύκηται νηστεύσασα, καὶ ἀγρύπνησασα, καὶ ὑποθυμιάσασα, στρωθυνάσθω ὡς αὐδρί. Ὀκόταν δὲ γαστρὶ ἔχηται ἀξιφθείρῃ δὲ ἔμβρυον μείωνα καὶ ἀμείνω, καὶ ἀκφέρειν μὴ δυνῆται, καὶ λεπτὴ πολλὰ φύσιν γένηται, ταύτην χρὴ καθήραντα καὶ τὰς ὑστέρας προσὸ τόμα. ὅταν δὲ δυνήσεται προτέρω διενεχθῆναι, ἔστ' ἂν αὐτὸ παχείας γλώσσας αἱ ὑστέραι, καὶ ἰαύσωσιν. ὧν δὲ παχυνθῆ πολλὰ φύσιν, ὃκ ἔχει ἐν γαστρί. ὃ γὰρ ὀπίπλοον ὀπιχείμενον πουλὺ παχύ, ἀποπιέζει τὰς ὑστέρας, καὶ τὴ γονὴν ὃκ εἰς δέχεται. ταύτην χρὴ λεπτύνασθαι, φάρμακον πίσαι κάτω. καὶ προσὸς τὰς ὑστέρας προσθεῖναι, ὅλα καθαίρεται αὐτὰς, ὃ φύσας ὃκ ἐμποιῇ. ἢν δὲ τόμα τῶν ὑστερέων σκληρὸν γλήνηται ἢ ὁ αὐχήν, τὸν δάκτυλον προσάγων, γνώσῃ. καὶ ἐπὴν προσὸς ὃ ἰσχίον ἔωσιν ἀπεραμιδώδη. ὅταν ὧδε ἔχῃ. μηδὲν προσφέρειν δριμύ. ἢν γὰρ ἐξιμώσῃς τὸ τόμα ἐπὴν φλεγμήνῃ, κίνδυνος ὃ πάμπαν ἄπορον γένεσθαι. ἀλλὰ προσιδέναι ἃ μὴ δάκνει, ὑφ' ὧν καθαίρηται. ἰὼ γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν, ἐτέλης καθῆραι, καὶ ἢ χολώδης ἢ φλεγματώδης. γνώσῃ δὲ τούτων ὁκότερον, ἰὼ ψάμμον ὑποβαλὼν ἐπὶ τὰ ὀπιμίσια γλώσσης, ἐν τῷ πηλίῳ ὀπιτύχῃς τὸ αἷμα, ἐὰν ξηρὸν θῇναι. καὶ ἢν μὲν χολώδης ἢ, ἐπάνω τὸ ψάμμου ἔσται τὸ αἷμα ὠχρόν. ἰὼ δὲ φλεγματώδης, οἷ μύξα. καὶ δι' ὁκότερον αὖ εἴη καθῆραι κάτω. προσὲς τὰς ὑστέρας ὀπιθεῖναι προσθετά. ἢν τὰ ὀπιμήνια ἀποστάσῃσι μὴ γίνων). ἢν μὲν ὑπὸ πόνου ᾖ, προσῆσον μὲν τὸ κοιλίην καθῆραι κάτω. ἔπειτα προσθεῖναι, ὑφ' ὃ αἷμα καθαίρεται ἐκ τῶν ὑστερέων. ἔωσται ἀλειπτῶν ἡμέρην μίην ἢ δύο, ὑφ' ὃ αἷμα καθαίρεται προσθεῖναι. τὸ δὲ ἄλλον χρόνον τὸ φλοιὸν πινέτω ὃ χρηθμοῦ ἐν οἴνῳ πεφλασα. ἰὼ δὲ ὁκότερον ὃ χωρεῖ τὸ τόμα τῶν ὑστερέων ἢ, προσιδέναι τὰ δριμέα, ὅκως δηλῶ. καὶ φλεγμῆναι σκληρὸν λίαν γλήνηται. ἰὼ δὲ σκιρρωθῇ, τὰ δριμέα προσφέρειν. δάκνοντα γὰρ ἀλαχεῖ τὸ ἰχῶρα. ἔωσται μαλθακὰ προσιδέναι. εἰς δὲ πάλλα νοσήματα, ὑχ ἥκιστα προσιδέναι. ἢν δὲ τὸ ἰσχίον λεχοῖ καὶ ἀσπείξωσιν, αἴτε ὑστέραι εἰς (ν) κενεῶνα, προσιδεῖν χρὴ πρὸς τὸ ὑγιὲς ἰσχίον, ἔλαιον αἰγύπτιον λευκὸν, ἢ βακκαρίζ. καὶ ὅτι τὸ ὑγιὲς ἰσχίον καταχεῖσθω. καὶ πινέτω γλυκυσίδης κόκκους τοὺς μέλανας πέντε. καὶ ἀκτῆς καρπὸν ὅσον κηρεμίδα. καὶ κάσορος ὅσον κύαμον ἐν οἴνῳ. ἔωσται λουσαμένη θυμιάσθω. καὶ τοῖσι πόσιοισι καὶ σιτίοισι χρήσθω μαλθακοῖσι. καὶ λινοζώστῃ. καὶ τοῖσι δριμέσι πᾶσι χωρὶς ῥαφάνου καὶ κρομμύων. Ὀκόταν πίνωσιν αἱ ὑστέραι, ὑποθυμιᾶν χρὴ τὰ καυκώδεα πρώτα ἤπερ ἄσφαλτον. θεῖον. κέδρος. ἐλλύχνιον. φώκης ἔλαιον.

Vbi igitur aduenturi sunt, si impetũ fecerint, tepefacientia subter apponito, suffitumq; ex graueolentibus apparato, infra verò ex odoratis, castoriumq; & conyzam potui exhibeto. Cùm autem ad inferiora processerint, suffitũ per inferiora ex graueolẽtibus apparato, ad nares autem ex bene olẽtibus. At vbi dolores quieuerint, medicamentũ potui exhibeto, posteaq; lac asininum propinato, deinde succũ ex quo vomat dato, & naribus admoueto. Vbi verò purgaueris, fomento ad vteros ex his quæ cum lauro conficiuntur admoto, medicamentum ex narcisso apparatũ subter apponito. Tribus autẽ diebus fomentis intermissis, id quod ex cantharide cõficitur in subdititio apponito; postero verò die adipem anserinũ, deinde tribus intermissis diebus, ex eo quod cũ aceto paratur eluito. In purgationibus autem mercurialẽ ante cibos edat, cibisq; mollissimis vtatur, & acria comedat bibq; die calida lauet. Quòd si his factis mẽses suo tempore nõ contingunt, cantharidas propinato, & vbi prodierint, ieiuna illota & suffita cum viro dormiat. Si ea quæ in vtero habet fœtum menstruũ aut bimestrem perdit & perferre nequit, graciliscq; præter naturam euadit; huic vteri oscũlũ purgare oportet. Neq; enim priùs fœtum perferre poterit, quàm ipsius vteri crassi & validi redditi fuerint. Quòd si præter naturam crassior euaserit, vtero non cõcipit. Omentum enim præpingue superincumbens, vteros comprimit, neq; genituram suscipere sinit. Huic, vbi gracilem reddideris, medicamentũ deorsum purgãs propinare oportet, & ad vteros quod eos purget & flatus excitet, subter apponere. At si vterorum oscũlum durum extiterit, aut ceruix, quod immisso digito deprehendes, itemq; si in coxendicẽ obuersi fuerint. Quòd cùm sic habeat, nihil acre exhibeto. Si enim os exulceraris, vbi inflammatione tentatũ fuerit, periculũ est ne penitus sterilis euadat. Verùm quæ nõ mordeãt, ex quibus purgetur, subter apponito. Si eã quæ parere non potest purgare voles, & biliosa aut pituitosa fuerit. Quodnã autẽ ex his sit cognoscis, si suppositæ arenæ, dũ menses eunt, in sole sanguinẽ effusum siccari permittas. Et si quidẽ biliosa fuerit, sanguis pallidus in summa arena extabit, si verò pituitosa, velut mucus. At certè vtrũlibet fuerit, vbi per inferiora purgaueris, ad vteros subdititia adhibeto. Si menses prorsus nõ eant, si quidẽ ex dolore cõtingat, primùm quidẽ ventrẽ deorsum purgato, deinde medicamentũ à quo sanguis ex vteris purgetur subter apponito. Postea intermisso vno aut altero die, medicamẽtũ ex quo sanguis purgetur in subdititio apponito. Reliquo verò tẽpore crethmi corticẽ ex vino tritũ bibat. Si vteri oscũlũ plus iusto humidũ fuerit, acria vti mordeatur, & inflammatũ admodum durũ fiat, subter apponito quòd si indurauerit, acria adhibeto. Quæ enim mordent, sanie diffundunt; postea mollia subter apponito. Quinetiam ad alios morbos nõ minùs apponito. Si puerperæ vteri ad coxẽdicẽ aut ad lateris inanitatẽ incubuerint, ad sanam coxẽdicẽ oleũ Ægyptiũ albũ, aut Baccarinũ vnguentũ admouere oportet, & in sanã coxẽdicẽ decumbat. Pæoniæ grana nigra quinq;, sambuci fructũ ad cõchæ maioris mensurã, & castorij fabę quãtitatẽ ex vino bibat, mox lota suffitũ adhibeat, potib⁹ & cibis mollib⁹ vtatur, mercuriali & acribus omnibus, præter raphanum & cepas. In vteri strangulatu graueolentia omnia in suffitu naribus adhibenda, bitumen scilicet, sulphur, cornu, lucernæ funiculus, vituli marini adeps;

castorium,pudendis verò odorata. At si puerperæ vteri inflammatione laborent, incenditur, & suffocatio detinet. Cùm sic habuerit,algam marinam tritam in linteolo extento ex cataplasmate adhibeto. Deinde farinam hordeaceam crudam,cinerem sarmentitium,& lini semen, aceto & oleo affuso in massæ subactæ formá decoquito, postea quàm calidissimo imũ ventrem ex cataplasmate linito. Quòd si cõpacti fuerint vteri,lentibus cum multa mentha in aceto decoctis,vaporẽ in ós naribus admotis attrahat, & ex graueolentibus suffitum adhibeat,mercurialẽ comedat, & ex succo farinã coctam sorbeat. Quàm citissimè & priùs quàm dolor detineat, medicaméta exhibere oportet quæ vterorũ dolorem sedent, & cibos sumat qui aluum deiiciant. At si venter incalescat,per infusum subluito. Quòd si vteri ex partu inflammatione laborent,solani succum in pudenda infundito, & vbi calidus euaserit,alium affundito. Si verò hic non adfuerit,lẽtisci,aut rhamni,aut betæ,aut cucurbitæ succum expressum infundito, & quod in ipsa est mediũ tenerrimum derasum,in longitudinẽ indito,demum cerusam aqua subactam, lana exceptam subdito, sin horruerit detrahito. Si mulier vterorum debilitatem, & à bile suffocationem sentiat, eamq; leuiter purgare opus sit, doloremq; sedare, peucedani succum ad tres cyathos potui exhibeto. Si in lumbis aut lateris inanitate vteri extiterint,si emouere velis, sulphur & bitumen tritũ affuso melle cocto in glandulam crassam efformato,& in sedem immittito, & si vteri sicci euaserint, hæc quàm celerrimè in subdititio apponito. Cùm mulieri vteri duri euadunt, & ad pudenda prominent,inguinaq; indurantur, & ardor in pudendis inest, cancri initia suspecta sunt. Cùm sic habuerit, cucurbitæ interiorem partem terere oportet, & eum fauo aquæ hemina affusa in sedem immittere,& donec purgetur sinere. Cùm verò mulieri medicamentũ exhibueris,quæ vteros purgant, quæq; impellunt admisceto. Potiones aliæ & subter appositæ,quæ secundas educere & menses detrahere valent. Cantharidas quinq; euulsis alis,pedibus & capite,deinde tribulos mari adiacentes cum radice tritos ad conchæ mensurá,& anthemi lutei interiorẽ partem tritá quantum cõcha capit, feminis apij æqualem portionem,& sepiæ oua quindecim,ex vino dulci temperato potui exhibeto,cumq; dolor detinuerit in aqua calida desideat,& mulsam aquosam bibat. Foliorum ranunculi & floris triti stateris Æginæi pondus ex vino dulci bibat. Et vbi dolor detinuerit, cicer album & vuas passas in aqua decoctas & refrigeratas potui exhibeto, cúmq; stranguria vexauerit, in aqua tepida desideat. Adiantum stateris Æginæi pondere,ex vino albo, æquali aquæ portione temperato, propinato. Violæ albæ semen quantum tribus digitis capere possis,ex vino albo eodem modo temperato, bibendum dato. Violæ nigræ radice ex vino macerata ad eundem modum vtatur. Crinanthemum quod in domibus prouenit, ad eundem modum misceto ac propinato. Anchusæ folia ad pugillos duos in vino pari aqua temperato decocta bibenda dato. Chamæleontis radicem derasam,velut in veratri potione,ex vino aqua temperato decoctã propinato. Brassicæ & porri succum, vtriq; laseris succo ad tres obolos admixto, vini albi æquali admixta portione, bibendum dato.

κυσέων. Ὑπὸ ὀξέων δὲ καὶ αἰδοῖα, καὶ βώδεα. ἰὼν δὲ λεχοῦς αἱ ὑστέραι φλεγμήνωσι [79] πίνωσι σπλῆξ ἔχει. ὁκόταν δὲ ὦδε ἔχῃ, τῶν δαπτεινὰς ὀδόντων, βρύα θαλάσσια λεπτὰ καὶ καταπλάσσειν. ἔπειτα ὠμὴν λύσιν. καὶ σπονδὴν κλυσματίζειν ἐκ λίνου σπέρμα. ὄξος καὶ ἔλαιον ὑπισχνεῖν, ἐψεῖν ἕως ἂν οἷον τε ᾖ σαῖς χύμασι. ἔπειτα καταπλάσσειν ἰὼν θερμοτέρῳ δυνήσεται ἀνέχεσθαι, τὸν νέον ἐσαγέειν χαλκέα. [80] ἰὼν δὲ πεπήγωσι, φακοῦ ἑψήσας ἐν ὄξει καὶ ἡδύσμοισι πολλῷ, ἕλκειν τὸν ἀτμίδα ἐς τὸ σῶμα, καὶ ταῖς ῥῖνας προσισχνᾶν. καὶ κακώδεα ὑποθυμιᾶν. καὶ λινοζωστὴν ἐσθῆτα καὶ ἐν τῷ χυλῷ δῆγμα ἔφθον ῥοφεῖται [81] ὅτ' ἂν ταχίστα, καὶ πρὶν ἢ τὸν ὀδυνέων ἔχειν, προτέρην χρὴ δίδοναι τῶν φαρμάκων, ὥστα ταῖς ὑστεραιαῖς τῆς ὀδυνέων. καὶ σπόνδυλα ἀφεψήματα προσφέρεσθαι. ἰὼν δὲ ἡ γαστὴρ θερμαίνεται, ὑποκλύσαι. ἰὼν δὲ ἐκ τούτου φλεγμαίνωσιν αἱ μῆτραι, σύριγγι χυλὸν ἐλαίης ἐς τὰ αἰδοῖα. καὶ ἐπὶ τοῦτος θερμὸς ἕλκεται ἕτερος ἐλαίης. ἰὼν δὲ μὴ ᾖ, σήσαμον, ἢ ῥάμνου, ἢ τεύτλου, ἢ κολοκυνθίδος χυλὸν ἐκπιέσας ἔλκειν. [82] καὶ αὐτῆς δὲ ἐν μέσῳ δὲ ἀπαλώτατον προσιζύσας μακρὴν ἔνθες. ὕστερον ὕδατι [83] ἡμιμέλιτον πιεῖν ἐπειδὰν ἀναπαύσωνται, προσθάτες. ἵνα δὲ φέλαιον, ἀφαιρέειν. Ἢν γυνὴ ἀσθενέῃ ἀπὸ ὑστέρων. καὶ χολαὶ αὐτῇ πίνωσι. καὶ δὴ αὐτῇ καθῆραι κύφως, καὶ τὴν ὀδυνέων παῦσαι θαι. πτελεδρύου ὀπὸν, ὅσον τρεῖς κυάθους δίδου πίνειν. [84] Ἢν δὲ ἐν τῇ ὀσφύϊ αἱ ὑστέραι ὦσιν ἢ ἐν τῷ κενεῶνι, ἰὼν θέλῃς μετακινῆσαι, τρίψας θεῖον καὶ ἄσφαλτον, μέλι ἐφθὸν προσαχέας, καὶ ποιήσας βάλανον παχείαν, ἐς ἕδρην ἔνθες. [85] καὶ ὅταν τὴν ὑστερέων ἰὼν ξηραὶ γένωνται τοῦτο προσθεῖναι ὡς ταχίστα. [86] (Γυναικὶ ὅταν ὑστέραι σκληραὶ γένωνται, καὶ εἰς τὰ αἰδοῖα ἐξέρχωσι, καὶ ⟨ὑ⟩ βυβῶνες σκληροὶ γίνωνται). καὶ καῦμα ἐν τοῖσιν αἰδοίοισιν ᾖ, [87] κάρκινον θαι ἄρχεται. ὅταν οὕτως ἔχῃ, [88] σικύης χρὴ τὸ ἔσω τεῖναι τὸ ξηρὸν, ὕδατος κοτύλην ὑπισχνεῖν, ἐνιεὶς ἐς τὸν ἕδρην ἐὰν καθαίρεσθαι μέλλῃς αὖ καθαρθῆ. Ὁκόταν δὲ γυναικὶ [89] δῶς φάρμακον, προδίμισγε τῷ φαρμάκῳ, ὅσα ὑστέρας καθαίρει, καὶ ὅσα ἐλαιώδη. [90] Ἕτερα ποτὰ καὶ προσθετὰ, δυνάμενα χωρεῖν ἀξαίνειν καὶ τὰ ὑπομένια καταπαύσαι. Καυλεΐδας ἐκ ποτήλης ταῖς πλευραῖς, καὶ τοὺς πόδας, καὶ τὴν κεφαλήν. ἔπειτα ταῖς τελεόλοις προσθαλασσίοις σὺν τῇ ῥίζῃ τεῖναι ὅσον κόγχιον. καὶ τὸ ἀνήμου [91] ὃ χλωρὸν τὸ ἔσω ξηρὸν τεῖναι ὅσον κόγχιον καὶ σελίνου σπέρμα ἶσον. καὶ σπόγγος ὠμὸς ἐν οἴνῳ γλυκεῖ κεκραμμένῳ, δίδου πιεῖν. καὶ ἐπὶ τὸν ὀδυνέων ἔχῃ, ἐν ὕδατι θερμῷ καθιέναι, καὶ μελίκρητον ὑδαρέα πινέτω. Βατραχίου τὴν φύλλων, καὶ τὸ αὐθεος τετριμμένου ὅσον σατῆρα ἀγκινάου, ἐν οἴνῳ γλυκεῖ πιεῖν. ἐπὴν δὲ ἡ ὀδυνέων ἔχῃ, λευκὸς ἐρεβίνθους καὶ ἀσταφίδας ἑψήσας ἐν ὕδατι, καὶ ψύξας, [92] δίδοναι πιεῖν. καὶ ὁκόταν ἡ στραγγουρίη ἔχῃ, ἐν ὕδατι χλιερῷ καθιζέσθω. Ἀδιάντου ὅσον σατῆρα ἀγκινάου, ἐν οἴνῳ λευκῷ, ἴσον ἴσῳ κεράσας, δίδου πιεῖν. Λευκοίου καρπὸν ὅσον ἐν τοῖς τρισὶ δακτύλοις λαβών, ἐν οἴνῳ λευκῷ ⟨Ϟ⟩ αὐγὸν ἕνα κεράσας, δοῦναι πιεῖν. Λευκοίου ῥίζαν τὴν μέλανος ἐν οἴνῳ δυεῖν ⟨Ϟ⟩ αὐγοῖν ἕνα χρῆσθαι. Κεναύθεμον τὸ ὑπὸ τῶν οἰκιῶν φυόμενον, ⟨Ϟ⟩ αὐγὸν ἕνα μίξας καὶ πιεῖν. Τῆς ἀγχούσης τὰ φύλλα δύο δραχμὰς ἐν οἴνῳ ἑφθῷ κεράσας ὕδατι ἴσῳ πιεῖν. Χαμαιλέοντος τὴν ῥίζαν ξύσας οἷ ἑλλεβόρου πόσιν [93] ἐν οἴνῳ ἑφθῷ κεράσας ὕδατι πιεῖν. Κράμβης καὶ πρασίου χυλὸν ἑκατέρου μίξας ⟨Ϟ⟩ ὀπὸν σιλφίου ὅσον τεσσάρων [94] οἴνῳ ἴσῳ μίξας λευκῷ πιεῖν.

[95] Ελαίης

[95] Ελαίης λευκῆς τοῦ ἄνθεν, ἢ ἔλαιον οἰὴ καπανθήσας, ξήρανον. ἔπειτα χήλας ἢ σήσας ἐν οἴνῳ ὑποβρυχίων, δίδυναι πίνειν. τοῦτο καὶ ὑπομήνια καθαίρει ἢ χωρίον ἐξελαύνει. Δικτάμνου κρητικοῦ ὅσον ὀβολόν, ἐν ὕδατι πίειν, χωρίον ἰὼν μὴ δυνάσαι ἐκβαλεῖν πιπάσκων, [96] πυελήσας τῆς ἀκτῆς ταῖς χυλῷ ἐφθῷ ἐμβαλών, ἐπὶ τοῦ καταπλάσματος τοῦτο, ἐπὶ ὃ ἔμβρυον ἐξελεύσεται. ὀπότε δὲ δάκνει ἀφαιρουμένη ῥόδινον μύρον ἐμβάπτουσα τοῦτο ἐπιτίθεται, [97] ἕως ἂν ἀποφύγῃ. Αἰγείρου κρητικῆς κόκκους σίνεα, τέλας ἐν οἴνῳ δίδυναι πίνειν. τοῦτῳ ἢ ἀπολούσασθαι ἰὼν δυσοχέει. [98] Κονύζης ὅσον χεῖρα λείης δίδυναι τοῦτο σὺν χυλῷ. ἐπὶ νέπτου ξυμμίξας ὅσον χηραμίδα, ταῦτ' ἐν οἴνῳ δίδου πίνειν. Ἐπιμήνια καθαίρει. Πδυχεδάνου [99] ἢ πτάρμικες, ἢ γλυκυσίδης ῥίζαν, ἐν οἴνῳ δίδου πίνειν. Ἔμβρυον ἐκβάλλει τεθνεὸς καὶ τὰ ὕστερα. Τοδίου ἢ τὸ ἀνθερίκης καρπόν, ταῦτα ξηράνας ἢ μίξας, δίδου ἐν οἴνῳ λευκῷ παλαιῷ. Ἐπιμήνια καθαίρει. Λευκοίου ὁ καρπός, ὅσον τρισὶ δακτύλοις ὑπιλαμβάνομενος. ἢ ἀγρὸς σπυρίδιος ὅσον πέντε ἢ ἕξ. ταῦτα ξυμμίξας οἴνῳ βώλῳ ἑσπέρᾳ, τοῦ πρωΐας ἐς ὕδωρ ἢ ἔλαιον τῷ πυελῷ ἐμβάλλων, πυελῶν ὑπὸ δίφρου. ἐπιὼν ὑπνώσῃς, δοῦναι πίειν. ἢ ὡς τάχιστα λούσαντα καταπλίναι. δοῦναι ὑπὸ φαγεῖν κρόμβλου, καὶ τὸ χυλοῦ ῥόφειν. Λευκοίου καρπὸν ὅσον τρεῖς δακτύλοις ἐν οἴνῳ δοῦναι πίειν, ἢ καθίσαι ἐν ὕδατι θερμῷ. ἰὼν ὑμὴ ἔχῃ, μετάθου ῥίζας κλάσας, ἐν μελικρήτῳ χλιερῷ ἀποβρέχων δίδου. Μελίης ὅσον κόκκους δέκα ἐν οἴνῳ δοῦναι πίειν. τοῦτο ἀγαθὸν ὅτι πάντας δηλήματος ὑστερέων. ἢ στρόβου ἀμυριλικόν. Ὅπὰν σιλφίου ὅσον ὄρεβον, ἢ καρδάμου καρπὸν τέλας λεῖα ἢ ξυμμίξας ἐν οἴνῳ, ἢ ἐν κυνὸς γάλακτι, δίδου πίειν. τοῦτο καὶ ἔμβρυον ἐξελαύνει. Ἐκβόλιον. Βατράχῳ ἢ ἐλατηρίου μικρὸν μίξας ἐν ὄξει, δύκεφαλον πίσαι. Ἐπὶ ὃ αὐτό. Κεφάμβης καυλὸν ἀπαλὸν, ἢ ἄκρον χείσας νεταίῳ τέλαι. Ἢν τὰ ὑπομήνια μὴ γένῃ. [100] Τερμίνθου καρπὸν τέλας ἐν οἴνῳ ἢ ὕδατι δεὶς, ἢ δηθήσας, δίδυναι νήστι πίειν. καὶ θερμῷ λούεσθαι. Ἐμμήνια καθαίρει. [101] Φοινικικοῦ κόκκους ἓν οἴνῳ νήστι δίδυναι πίνειν. Λοχεῖα καθαίρει. Μαράθου καρπὸν καὶ τρηθμοῦ τῆ φλοιὸν, ἢ λιβανωτὸν ἐν οἴνῳ δίδυναι πίνειν. [102] Δαῦδα ὡς ποτάτιον ἐν οἴνῳ ἑψήσας, καὶ γλυκυσίδης κόκκους πέντε τέλας ἐν οἴνῳ, ὅσον τεταρτημόριον κοτύλης, δοῦναι πίειν. Λινοζώστου καρπὸν καὶ τὰ φύλλα ἐν οἴνῳ δοῦναι πίειν. Γλυκυσίδης τοῦ μέγαρας κόκκους ὅσον πέντε, καὶ ὠὰ σκιπίων δοῦναι πίειν ἐν οἴνῳ. [103] Λεχεῖ πάσῃ. Εἰς ἐρύσιμον καὶ δηλητέον ἔλαιον τοδαΐκας ἢ ἔφθον ῥοφεῖν. καὶ σιτίοισιν ὡς μαλακωτάτοισι χρηστέον. Σκαμμωνίου τέλας ἐν γάλακτι γυναικείῳ ἐν ἐλαίῳ ἀναπλάσας τοῦτο θεῖναι. Λινοζώστου φύλλα τέλας, ἐν ῥάκει τοῦτο θέναι. Τοῦ ποίου τὴν ἀρτεμισίου τέλας, καὶ μύρῳ ῥοδίνῳ δεύσας, τοῦτο θεῖναι. Τοῦ λευκοῦ ῥίζαν λείην χήλας ῥοδίνῳ μύρῳ δεύσας τοῦτο θεῖναι. Τῆς γλυκυσίδης μέλιτι δεύσας καὶ μύρῳ ῥοδίνῳ [104] καὶ ἀγυπαλίῳ ἐν ἐλαίῳ τοῦτο θεῖναι. Ἄλητον ἄπλυτον τὴν οὖν ζέοντι τοῦτο θεῖναι. Αἶρον δηθέον καὶ πέπερι ἅμα μέλιτι φυήσας ἐν ἐλαίῳ τοῦτο θεῖναι. [105] Καθαρτήριον ὑπομηνίων καὶ λοχείων καὶ ὕδωρ ἀγχ. Στρυχνοῦ ῥίζης λείου κεκομμένης ὅσῃ τρισὶ τρισὶ δακτύλοισι, μέλιτι δεύσας τοῦτο θεῖναι. φύεται δὲ ἐν Ἄνδρῳ ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς.

Oliuas albas priùs quàm oleum insit in tenues partes dissectas siccato, deinde tusas & cribratas in vinũ iniectas, bibendas exhibeto. Hoc & menses detrahit; & secundas eiicit. Dictamnum Creticum oboli pondere ex aqua potui exhibeto. Quo epoto si secundas eiicere non potes, sambuci succum coctum pro fotu iniicito, & cantharidem subter apponito. Hoc etiam fœtum expellit. Vbi verò morsum attulerit, eo ablato, & vnguento rosaceo leuiter intincto, in subdititio apponito quoad liberata fuerit. Populi nigræ Creticæ grana nouem trita, ex vino bibenda dato, eò etiam abluatur, si difficulter pariat. Conyzam quantum manus capit leuiter tritam, porri succo macerato, netopo quantum conchæ maioris testa capit admixto, hæc ex vino bibenda dato. Menses detrahit. Peucedanum & panacem pæoniæque radicem ex vino potui dato. Fœtum mortuum & secundas eiicit. Violæ & portulacæ semen, hæc contusa & mixta ex vino albo vetusto exhibeto: Menses detrahit. Violæ albæ semen quantum tribus digitis comprehenditur, & stercoris caprini globuli quinque aut sex. Hæc vino odoratissimo permisceto, fométo priùs ex aqua & oleo immisso. In sedili autem fomentum admoueto, quo adhibito potui exhibeto, & quam citissimè in cubili reclinato. Brassicam autem edendam, & succum sorbendum dato. Violæ albæ semen quantum tribus digitis capitur, ex vino propinato, & in aqua calida defideat. Quòd si non habeat, fœniculi radices contusas, aqua mulsa tepida maceratas exhibeto. Fraxini pilulas circiter decem, ex vinò propinato. Hoc valet ad omnem vterorum dolorem, & valde vrinam mouet. Laseris succum orobi quãtitate, & nasturtij semen tenuiter trita & permixta ex vino aut lacte canino potui exibeto. Hoc etiam fœtum eiicit. Medicamentum fœtum eiiciens. Ranunculũ & elaterij parum aceto mixtum & bene temperatum propinato. Ad idem. Brassicæ caulẽ tenerum in extremitate netopo illitum, affricato. Si menses nõ eant. Terebinthi fructum tritum, vino & aqua maceratum, & percolatum ieiunæ bibendum dato, & calida lauet. Ad menses mouendos. Purpurea grana ieiunæ ex vino potui exhibeto. Ad puerperij purgamenta. Fœniculi semen, & crethmi corticem, & thus ex vino bibenda dato. Tædam quàm pinguissimam in vino coctam, & pæoniæ grana quinque ex vino trita, in heminę quadrante potui dato. Mercurialis semen & folia ex vino potui exhibeto. Pæonię grana nigra quinque, & fœpiæ oua ex vino propinato. Ad omnẽ puerperam. Oleo ad irionem & polentam affuso aut cocto pro sorbitione vtatur, & cibis quam mollissimis. Scammonium ex lacte muliebri tritum, lana exceptũ, in subdititio apponito. Mercurialis folia trita in linteo subter apponito. Artemisiam herbam tritam & rosaceo vnguento imbutam subdito. Albam radicem tenuiter tusam, vnguento rosaceo subactam, subter apponito. Pæoniæ radicem, melle, vnguento rosaceo & Ægyptio subactam, ex lana subter apponito. Farinam non lotam ad eundem modũ apponito. Lolij & tritici farinam vna melle subactã, ex lana subter apponito. Menses & puerperia purgans, quod etiam aquas educit. Radicem strvthij læuiter tritam quantum tribus digitis capitur, melle subactam in subdititio apponito. Nascitur autem in Andri littoribus:

Vteros repurgant. Mercurialis contusæ & cucumeris agrestis modicum, ex vino tritum, ea melle subacta subter apponito. Leporis pilos vstos, ex vino tritos, melle cocto & aqua subactos potui exhibeto, & calida lauet. Quod partum purgat. Hordeum decorticatum ad dimidij hemichœnicis mensuram in aquę quatuor heminis coquito, vbi ferbuerit bis aut ter sorbendum dato. Puerperij reliquias purgato. Sambuci folia affuso oleo cocta bibenda exhibeto, brassicas etiam coctas & porra edat. Vteros purgãs. Rhois folia & fructum ex vino bibendum dato, & irionem ex vino tritum, polenta iniecta propinato. Misy obolos duos ex vino tritos & subactos in subdititio apponito. Lini semen tritum ex vino subactum subdito. Trifolij semen ex vino propinato. Vbi verò vteri ad lumbos incubuerint, polypos coctos & assos edat, & vinum nigrum odoratum, merum quàm plurimum bibat. Aliæ potiones, medicamenta subdititia & purgantia. Rhoem rubrum & vinacea ex aqua coquito, sitanea farina in aquam iniecta, bibendam dato. Farinam in aquam immissam bibendam exhibeto. Mora rubi ficca, læuiter trita, recenti polenta admixta, quantum amborum acetabulum, ex vino odorato aquoso bibat. Terram nigram Samiam ex aqua tritam, astragali quantitate bibendam porrigito, Hypocystidem ex vino præbeto. Ex malis punicis vinosis succo detracto, eo polentam subactam siccato, deinde tenuiter tritam ex vino bibendam dato. Myrti nigræ fructum tritum aqua maceratum, polenta immissa bibendum exhibeto. Mali punici dulcis assati drachmam tritam ex vino propinato. Triticum & hordea trita & torrefacta, ac in farinam redacta, ex vino nigro bibenda dato. Mali punici dulcis interiorem partem, pari aquę portione admixta, potui exhibeto. Cicutæ quantum tribus digitis capitur, ex aqua bibendum dato. Farinæ sitaniæ & gypsi pares portiones ex aqua mixtas bibendas dato. Mali punici dulcis corticem & malicoria ex vino propinato. Si sanguis ex vteris effluat, viticis folia ex vino nigro potui dato. Ad fluorem & dolorem. Rorismarini radicem ex vino propinato. Vterorum aliæ potiones. Cedri baccas, seseli, cuminum Æthiopicum, casiæ fructum, iuniperi baccas, miliũ, echinos paruos, melanthium, dauci radicem & semen. Ex aromatis verò, thymum, thymbram, ericen, hypericum, papauer album, crethmi radices & semen, maluæ radices, mercurialis semẽ & folia, vrticæ semen, saluiam, populum nigram, dictamnum, pseudodictamnum, amomum, cardamomum, helenium, aristolochiam, castoreum, adiantum, dracontium, peucedanum, rutæ folia & semen, apij semen, fœniculi semen, hipposelini & semen & radices, hippomarathri semẽ & radices, struthij semen & radices, hyssopum Cilicium, erysimum, pæoniam, panacem. Horum quodcunque voles aut cum cæteris mixtum, aut per se ex aqua & vino decoctum, vt voles propinato. Optimè purgant & dolores sedant. Maluæ radicẽ ex aqua dato. Pæoniæ semen & parum cedrini olei admixtum ex vino propinato, & vterorũ dolores sedabit. Ad vteri strangulatum. Castorium & conyzam ex vino albo propinato. Quòd si ad nares prorumpat, grani cnidij interioré partem albam ammixto melle ad nares alline.

Υστέρας ἀποκαθήραι. Λινοζώστιος κεκομμένης [105] ϗ σικύης ὀλίγην τείλας, ἐν οἴνῳ ℈ μέλιτι δβύσας ποτιστέον. Λαγωοῦ τρίχας καταπαύσας, ϗ τρίψας ἐν οἴνῳ ℈ μέλιτι δβύσας ἑφθῷ ϗ ὕδατι δοτέον πιεῖν. ϗ ἐν ὕδατι θερμῷ λουέσθω. Τόκου καθαρτήριον. [107] Κεμμένου ἑξέψεισας, ὅσον ἥμισυ ἡμιχοινικίου ἐφεῖν ἐν ὕδατος κοτύλαις τέτταρσιν. ὁκόταν ὀξέσῃ, δοτέον δὶς ἢ τρὶς ῥοφῆσαι. Λοχεῖα καθήραι. [108] Τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα ἑψήσας, ὑπιχίας ἔλαιον δοτέον πιεῖν, ἐσθιέτω δὲ ϗ κεφάλους ἑφθοὺς ℈ τραγήματα. Καθαρτήριον ὑστερέων. Τοῦ ῥοδωνιᾶ φύλλα [109] ℈ ⟨℥⟩ καρπὸν ἐν οἴνῳ πιεῖν δοτέον. ϗ ἐρύσιμον λεῖον ποιήσας ἐν οἴνῳ, ϗ ὀξυκρᾶτα ὑπιόντων, δοτέον πιεῖν. Μίσυος ὅσον δύο ὀβολοὺς, τρίψας ἐν οἴνῳ ϗ φυρήσας τραγεῖν. Λίνου καρπὸν τρίψας ἐν οἴνῳ φυρήσας τραγεῖν. Τειφύλλου ⟨℥⟩ καρπὸν ἐν οἴνῳ πιεῖν δοτέον. Ἐὰν δὲ ἐς τὸ ὀσφῦν ὑστέραι [110] ἐπείξωσιν, ἐσθιέτω πουλύποδας ἑφθοὺς ϗ ὠτίους. ϗ οἶνον πινέτω μέλανα βιώδεα ἄκρητον ὡς πλεῖστον. Ἕτερα ποτὰ, τραγεῖα, ϗ καθαρτήρια. Ῥοιῶν τὸν ἐρυθρὸν, ϗ γίγαρτα ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἕως σιτηρίου ἐμβολὴν ὅτι δ' ὕδωρ δίδου πιεῖν. Ἄλητον ἐφ' ὕδωρ ἐμβολὴν, δίδου πιεῖν. [111] Μόρα τὰ ἀπὸ βάτου ξηρὰ ὄντα, ℈ τρίψας λεῖα, ϗ ὀξύκρατα ποτάμια ἀναμίξας ὅσον ὀξύβαφον ἀμφοτέρων ἐν οἴνῳ βιώδει ϗ ὕδατι, πινέτω. Τιθύμου μέλανος τῆς ξηρᾶς ἐν ὕδατι τρίψας ὅσον ἀστράγαλον δίδου πιεῖν. Ὑπερικοῦ ἐν οἴνῳ δίδυναι πιεῖν. Σίδας οἰνώδεας ἐκχυλώσας, ὀξύκρατα φυρήσας ϗ χυλῷ ξήρας ζέσας ἔπειτα τρίψας ἐν οἴνῳ λεῖον δίδου πιεῖν. Μύρτων μελαινέων τὸν καρπὸν τρίψας δεῖς ἐν ὕδατι ὀξύκρατα ὑπιόντων, δίδου πιεῖν. Ῥοιῆς γλυκείης ὠμῆσας ὀλκῇ τρίψας ἐν οἴνῳ, δίδου πιεῖν. [112] Πυρὸς ϗ κάκχρυος τρίψας, φρύξας τε, ϗ ὀξύκρατα ποιήσας, ἐν οἴνῳ μέλανι δίδου πιεῖν. Ῥοιῆς γλυκείης τὰ εἴσω ξυμμίξας, ἴσῳ ὕδατι δίδου πιεῖν. Κώνωπος ὅσον τρισὶ δακτύλοισιν ἐν ὕδατι δίδου πιεῖν. Ἀλήτου σιτηρίου ϗ γύψου ὃ ἴσον μίξας ἐν ὕδατι δίδου πιεῖν. Ῥοιῆς γλυκείης τὸν φλοιὸν ϗ σιδία, ἐν οἴνῳ δίδου πιεῖν. Ἡν αἷμα ὀξὺ ὑστερέων ῥέῃ. Ἄγνου φύλλα ἐν οἴνῳ δίδου πιεῖν μέλανι. Ῥόου ϗ ὀδωνίης. [113] Κάκχρυος ῥίζαν ἐν οἴνῳ δίδυναι πιεῖν. Ἕτερα ποτὰ ὑστερέων. Κεδρίδας. σέσελι. κύμινον αἰθιοπικὸν. κασίης καρπὸν. ἀρκευθίδας. [114] κεγχρίδας. [115] ἐχινίδας. μελανθίου. δαύκου ῥίζαν, ϗ τὸν καρπὸν. ἀρώματα ὀθόνιον. θυμβρίου. ἐρείκιον. ὑπερεικὸν, μήκωνα λευκὸν. χρηθμοῦ ῥίζας, ϗ τὸν καρπὸν. μαλάχης ῥίζας. λινοζώστιος καρπὸν, ϗ τὰ φύλλα. κνίδης καρπὸν. ἐλελίσφακον. ἄγλεγον. δικταμνον. ψευδοδικταμνον. ἄμωμον. καρδάμωμον. ἑλένιον. ἀριστολόχιον. κασόριον. ἀδίαντον. δρακόντιον. πευκεδανὸν. πηγάνου φύλλα, ϗ τὸν καρπὸν. σελίνου καρπὸν. ὠρᾶ θρύου καρπὸν. ἱππομολόνης ℈ ⟨℥⟩ καρπὸν ϗ τὰς ῥίζας. ἱππομαράθρου καρπὸν ℈ τὰς ῥίζας. στρουθίου ⟨℥⟩ καρπὸν ϗ τὰς ῥίζας. ὕσσωπον κιλίκιον. ἐρύσιμον. γλυκυσίδην. πομάχες. ὅλα αὐτῶν βούλῃ ϗ ξυμμίσγων, ϗ ἀπὸ ϗαθ' ἑαυτὸ ἀφεψῶν ἐν ὕδατι ἢ ἐν οἴνῳ ὡς αὐ βούλῃ, δίδου πιεῖν. Ἀγαθὰ ϗ καθαρικὰ, ϗ τὰς ὀδύνας παύοντα. Τῆς μαλάχης δίδου [116] ἐν ὕδατι τὴν ῥίζαν. γλυκυσίδης καρπὸν. ϗ κέδρινον ὀλίγον ξυμμίσγων, ϗ δίδου πιεῖν. ἢν δὲ παύσειε ὑστέρων ἕλκωσιν. Ὅταν αἱ ὑστέραι πίνωσιν. Κασόριον ϗ κόνυζαν ἐν οἴνῳ λευκῷ δίδου πιεῖν. ἐὰν δὲ προσεσθίκῃ πρὸς τῇ ῥινὶ, [117] κάκχρυος ὃ ἔλαφος ὃ λευκὸν μέλιτι μίξας ἀλείφειν τὴν ῥῖνα.

Ἕτερον

Ἕτερον παῶν ὀδυώδες. Μαλάχης τ῀ ῥίζαν, καὶ μῶρά δρυ φλοιὸν καὶ κρήθμου ὠν ὕδατι δοῦναι πιεῖν. Ἀστέρας θαλασσίους τοὺς μέλανας καὶ κεφαλώδεις, μίξας ἐν οἴνῳ ὑδρόμελι δοῦναι πιεῖν. Σμύρναν ὅσον τριώβολον. κέλευον ὀλίγον. ῥητίνιον. γλυκυσίδης ῥίζαν. κύμινον αἰθιοπικόν. Τοῦτα τρίψας λεῖα ἐν οἴνῳ λευκῷ διέντα, δίδου πιεῖν [118] ἀκροχλινεῦσι ποιήσας. Ὑπέροχος ἐλαύνει. [119] Τοῦ χρυσοκόλλου τ῀ ῥίζαν, δίδου πιεῖν. Ἢν πρὸς τ῀ καρδίαν προσπεσοῦσα αἱ ὑστέραι πνίγωσι, Ἄγνου τ῀ καρπὸν ἢ γλυκυσίδης, δίδου ἐν οἴνῳ πιεῖν. Προσθεὶς δὲ μέλιτα αἷμα ἀγγέλλει. Καυλοειδὰς πέντε ξυμμίξας τῷ λιβανωτῷ καὶ τῇ σμύρνῃ, ὃ μέγεθος ποιεῖ, ὅσον κηκίδα μακρὴν ποιήσας. καὶ προσθεὶς θείῳ προσελίξας τε ὀθονίῳ λευκῷ, βρέξας μύρῳ ἀγγωτίῳ λευκῷ ἢ ῥοδίνῳ, προσάδει. Βούπρηστιν, ἐὰν μὲν μικρὰν ᾖ, ὅλην. ἐὰν δὲ μεγάλην. ὃ ἥμισυ ξυμμίσγε πρὸς τοῖς ῥηθεῖσι, καὶ ⟨℥⟩ ἀσόν τι ὕδωρ προσβάλλε. ἐὰν δὲ μαλακωτέρῃσιν ἐθέλωσι χρῆσθαι, τὰ βουπρήστιδας ἔμβαλε ἐς οἶνον. κύμινον αἰθιοπικὸν πρεμνοδώλων. καὶ σέσελι. καὶ ἄννησον ἀναζέσας. [120] ἔστω δὲ καὶ βουπρήστιας ξυμμίξας ὀζύβαφον ἐλαιηρὸν τῶν δήλων ἀποδύτων ἴσον ἑκάστου [121] μίξας δὲ σμύρναν, λιβανωτοῦ ὀλίγον. τοῦτο λαβὼν ὅσον δρεπανίδα προσθεῖναι, ὥστε ἐν τῷ προσθέτῳ προσθήκαλα. [122] Τοῦ μελανθίου τρίψας ὠμῷ, δύο τε ἐν οἴνῳ, βάλανον ποιήσας, πρὸς τὸ πρὸ τέρω προσθέτῳ. Φιλίσιον ⟨℥⟩ αὐτὸν ὄπον ποιέων προσβλητέον. Τηλεφίου καρπὸν τ῀ ἴσον ὄπον ποιέων προσπτέον. Ἀνεμώνης φύλλα τρίψας ἐν τῇ ῥάκει, καὶ σμύρνης μικρὸν ξυμμίσγειν, καὶ τ῀ αὐτὸν ὄπον [123] χρῆσθαι. ἀγλαΐα. Βάλανον ἀγυπτίῳ τρίψας. καὶ ζύσινον, [124] ὅ ἐστι γῆ ἀγυπτίη. ὕδατι διείς. Θείῳ ἐλίξας, προσβλητέον. Ἕτερον χολιὼ καταπλάσσειν. Σικύης ἀντιεωΐου λείῳ τρίψας, μέλιτι φυρήσας, βάλανον ποιέων προσβλητέον. Κολοκυντίδος ἀγρίης τὸ ἔσω [125] λεῖον ποιήσας, μέλιτι φυρήσας, ⟨℥⟩ αὐτὸν ὄπον προσπτέον. Ἐλατηρίου πόσιας τέσσαρας, ξυμμίσγων σέσαρ χίου, καὶ αἴγλου, [126] καὶ ἡμισυβάλανον ποιέων, προσβλητέον ἐν τῷ ῥάκει. [127] Θλάσπιος ποιέων, μέλιτι φυρέων προσβλητέον [128] Συκοφυλλίου τὸ πιὸν ξύσας, καὶ ξυμμίξας πόσιας ἐλατηρίου δύο, καὶ νίτρου ὅσον τὸ ἐλατήριον μέλιτι δεύσας, προσβλητέον, Ἢν φλεγμαίνῃ. Νίτρου ἐρυθροῦ, σύκου τὸ ἔσω τὸ πιὸν, ἴσον ἑκάστου τρίψας λεῖα, ὅσον κηκίδα ποιήσας, προσβλητέον. Κυμίνου φύλλα ἐν οἴνῳ τρίψας, ἐν ῥάκει προσβλητέον. Τὴν λευκὴν ῥίζαν, τρίψας λείην, μέλιτι ὀπτῷ ἐπιχέας, καὶ αἰαζέσας, βάλανον ποιήσας προσβλητέον. Ὀπὸν σιλφίου, καὶ σῦκον μίξας, βάλανον ποιέων, προσπτέον. [130] Συκῆς σπέρμα τρίψας ⟨℥⟩ αὐτὸν ὄπον. χολιὼ ταὼ ὄγου. καὶ νίτρου ἐρυθροῦ. νέτωπον. κυκλάμινος. τρίψας τούτων ὅσον κηκίδα. τῷ κυκλαμίνου δὲ πλέον, μέλιτι ξυμμίξας προσπτέον. [131] Τοῦ κεφαλίου τὴν κεφαλὴν καθαρὴν ἐν ὕδατι τρίψας, ἐς ῥάκος ἀποδήσας προσθεῖναι. Σμύρναν. ὄπος. κύμινος. χολιὼ ταὼ ὄγου, μέλιτι ταῦτα φυρήσας, ἐνθέντα προσ ῥάκος προσβλητέον. [132] Κόκκους ἀκανθίνους τεσσαράκοντα, καὶ τρίμματα κισσοῦ φαρμάκου ὃ τῶν ὀφθαλμῶν ὁ καλαθιανὸς ἐπιδεῖ. καὶ τῶν ἐρυγγίων ἕτερα. ταῦτα τὰ τρία τρίψαν ἐν οἴνῳ παλαιῷ, λεῖα διείς, γλυκεῖ ἐλαίῳ ἀπὸ φυρέων προσὶ ὃ ἐλαίον προσβλητέον. προσθετέον, καὶ ζμύρνης ὀλίγον, οὖρῳ. Τιθυμάλου ὀπὸν μέλιτι φυρήσας, ἐς ῥάκος ἐνθεὶς, προσπτέον.

Aliud dolores sedans. Maluæ radicem, & fœniculi & crethmi corticem ex aqua propinato. Stellas marinas nigras & brassicam mixtas, ex vino odorato propinato. Myrrhæ obolos tres, coriandri parum, resinam, pæoniæ radicē, cuminū Æthiopicum. Hæc leuiter trita, vino albo macerata, summè tepida propinato. Quod veteros propellit. Ricini radicem potul exhibeto. Si veteri ad cor irruentes strangularint. Viticis & pæoniæ semen ex vino bibendum dato. Hæc subdita aëria sanguinem cient. Cantharidas quinque thure & myrrha ammixta ad gallæ quantitatem, in longitudinem efformato, & lana circumdatam, alboque linteo conuolutum, vnguentoque Ægyptio albo aut rosaceo imbutum, subdito. Bupresti integram, si parua fuerit, si magna, dimidiam; ad prædicta admiscето, & ad eundem modum subdito. Quòd si mollioribus vti velint, bupresti dibus in vinum iniectis, cuminum Æthiopicum, seseli & anisum addito & feruefacito. Ad decem autem bupresti olei acetabulum admiscето, reliquorum omnium singulorum par sit modus. Myrrham autem admiscето & thuris parum. Ex eo pugillo accepto, velut priùs subdititium supponito. Melanthium cum melle tritum, & ex vino subactum, in glandulam efformato, velut in priore subdititio. Apartem (philistium dictam) ad eundem modum apparatam subter apponito. Telephij semen eodem modo apparatum subdito. Anemones foliis tritis & linteo exceptis, pauca myrrha admixta, ad eundem modum vtitor. Quod sanguinem ducit. Glandem Ægyptiam tritam, & ex liliis confectum quod Susinum dicitur, ex terra Ægyptia, aqua dissolutum, & lana conuolutum subter apponito. Aliud bilem purgans. Cucumeris agrestis medullam leuiter tritam, melle subactam, in glandem efformatam, in subdititio, apponito. Colocynthidis syluestris interiorem partem læuigatam, melle subactam, ad eundem modum subter apponito. Elaterij potiones quatuor, adipe anserino & caprillo admixto, dimidiam glandulam formato, & ex linteo in subdititio apponito. Thlaspi læuigatum, melle subactum, subter apponito. Fici folia pinguiora derasa, admixtis duabus elaterij potionibus, & nitri quantum elaterij, melle subactum subdito. Si vterus pituita laboret. Nitrum rubrum, fici interiorem pinguedinem, singulorum æqualem portionem læuigatam, ad gallæ magnitudinem efformatam, subter apponito. Cumini folia ex vino trita, in linteo subdito. Radicem albam teniter tritam, melle affuso feruefactam, in glandis formam subter apponito. Laseris succum & ficum simul mixta, in glandis formam subdito. Cucumeris agrestis semen tritum ad eundem modum, Fel tauri, nitrum rubrum, nesopum, cyclaminum, horum tritorum quantum gallæ magnitudinem, cyclamini verò maximam portionem, melle admixto in subdititio apponito. Cepæ caput purgatum, ex aqua tritum in linteo ligatum subdito. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, hæc melle subacta, linteo imposita supponito. Grana decorticata ferè triginta, & tria Indici medicamenti oculorum, quod piper vocatur, & de rotundis altera tria, hæc tria tenuiter trita, ex vino veteri macerata, oleo dulci subacta lana excepta subdat, & lotio abluatur. Tithymali succum melle subactum, linteo exceptum, in subdititio apponito.

Scillæ radicem longitudinis ſex digitorum, ad duos digitos lana conuolutam ſubdito. Emollientia alia aquas purgantia, ſanguinem menſeſque niſi diuturni fuerint ducentia, & os emollientia. Narciſſinum, cuminum Æthiopicum, thus, abſinthium, cyperum, aliorum quidem ſingulorum pares portiones, narciſſini autem partes quatuor, ex linteo tenui, mixtas & tritas, in glandulam efformatas ſubter apponito. Cyclaminum tali magnitudine, & æris floré fabę quantitate, trita, melle ſubacta in glandem probè efformata ſubter apponito. Pulegium, myrrham, thus, fel ſuis melle ſubacta in glandis formam redacta ſubdito. Alia acerba. Rhoem vino nigro ſubactum in ſubdititio apponito. Cnicum ad eundem modum apparatum ſubdito. Loti ramenta eodem modo apparato. Rhoem melle ammixto ſubdito. Alia emollientia. Sulphur, adipem, oui vitellum, farinam, melle ſubacta & leuiter calefacta, quod lana exceperis ſubdito. Anſerinam pinguedinem, & adipem ouillum, ceram, albam, reſinam, vnguentum roſaceum tenui concerpto linteo excepta ſubter apponito. Cerui medullam & adipem liquefacta, in vellere ſubdito. Adipem ouillum aut caprinum, & oui candidum vnguento roſaceo ſubactum, vellere exceptum, ſubter apponito. Ad colluendos vteros. Groſſos hybernas in aquam iniectas lento igne coquito, deinde percolato, & affuſo oleo colluito. Poſtea malicorio, galla, & loti ramentis in vino acerbo coctis colluito, percolatum infundito. Fæcem vini vſtam in aquam iniicito, deinde aqua colluito, poſtea verò malicorio, myrti baccis, rhois foliis ex vino decoctis perluito. Lentiſci, ſaluiæ, hyperici foliis in vino nigro decoctis vtitor. Si quid in vteris exulceratum fuerit. Butyrum, thus, myrrham, reſinam paucam, ex his colluere oportet. Porra in aqua vbi decoxeris, aqua percolata vino ammixto colluito. Sambuci fructum, aniſum, thus, myrrham, vinum, horum ſucco colluito, Braſſica in aqua cocta, in eius cremore mercurialem coquito, pauco lini ſemine iniecto, poſtea percolato colluito. Myrrhę acetabuli quantitatem, thus, ſeſeli, aniſum, lini ſemen, netopum, reſinam, mel, anſeris pingue, acetum album, vnguentum Ægyptium, horum ſingulorum parem portionem, vini albi heminis duabus macerato, deinde tepido colluito. Mercurialem vbi in aqua decoxeris, percolaris, myrrhæ acetabulum, thuris, netopi, ſingulorum æqualem portionem admiſceto, tepido colluito. Saluiã & hypericũ ex aqua decoquito, & colluito. Sambuci fructum, lauri baccas, vtriuſque parem portionem in vino coquito, deinde vino ad collutionem vtitor. Pulegium in aqua cum decoxeris, oleo ad aquam affuſo colluito. Anſeris pingui & reſina liquefactis colluito. Butyrum pauco cedrino oleo ammixto, cùm melle liquefeceris, his tepidis colluito. Cyperum, iuncum odoratum, calamum aromaticum, hæc pari portione myrrhæ miſcentur. Siſymbrio in vino cocto colluito. Apij ſemen, aniſi, ſeſelios ſemen, molanthium vino coquito, colluito. Cedrum Creticam vbi vino decoxeris, colluito. Bryoniam albam & myrrham aqua macerato, colluito. Argenti flore vino & aqua diluto, colluito. Elaterij potiones duas aqua macerato, colluito. Cucurbitas agreſtes duas vino aut lacte cocto macerato, ad quatuor heminas percolato, colluito.

[133] Σκίλλης ῥίζαν ὅσον ἑξαδάκτυλον κατελίξας τῷ δύο δακτύλους, ἐείῳ περιόδῳ. Ἕτερα μαλθακικά, ὑφ' ὧν καθαίρεται ὕδωρ, καὶ αἷμα ἐπιμιξία τε ἄγονται, ἢν μὴ πολύχρονα ᾖ, καὶ τὸ σῶμα μαλθάσσεται. [134] Νάρκισσινον. κύμινον αἰθιοπικήν. λιβανωτόν. ἀψίνθιον. κύπειρον. τῶν μὲν ἄλλων ἴσον ἑκάστου. τοῦ δὲ νάρκισσινου, μοίρας τέσσαρας, ἔτι δ' ὀδόνιον ὠμόλινον ξυμμίξας, τρίβει τείλῳ, καὶ ποιήσας βάλανον, περιστίβει. Κυκλαμίνου μέγεθος ὅσον ἀστραγάλου. καὶ ἄνθος χαλκοῦ, ὅσον κύαμον τείλας, καὶ μίξας δύσας, καλῶς ποιήσας βάλανον περιελίσσειν. Γλήχωνα. σμύρναν. λιβανωτόν. ὑὸς χολὴν μέλιτι φυρήσας, καὶ ποιήσας βάλανον περιελίσσειν. Ἕτερα τρυφερά. Ῥοιῶν οἴνῳ μέλανι φυρήσας περιστίβει. Κνίκον ⓦ ἀΐδην ζόπον ποιήσας, περιστίβει. Λωτοῦ ῥίσματα ⓦ ἀΐδην ζόπον ποιέειν. Ῥοιῶν μέλιτι μίξας, περιελίσσειν. Ἕτερα μαλθακτήρια. [135] Θεῖον. στέαρ. ὠοῦ λέκιθον. ἄμμην. μέλιτι φυρήσας. τρίβειν πολλαχλιάνων, ὃ ἀποσάζον ἐείῳ περιόδῳ. Χίωνος ἔλαιον, καὶ στέαρ μήλινον. κηρὸν λευκόν. ῥητίνιον. μύδεον ῥόδινον. [136] ῥάχος καταπίλας λεπτῶν περιστίβει. Ἐλάφου μυελὸν καὶ στέαρ πήξας ἐν ἐείῳ περιόδῳ. Στέαρ ὄϊος ἢ αἰγός. καὶ ὠοῦ τὸ λευκὸν ῥοδίνῳ μύρῳ ἀναφυρήσας ἐείῳ ἀναπαγλίσας περιόδῳ. [137] Κλυσμοί. Ὀλιγόπους τοὺς χαμαιεινοὺς ἐμβαθὲς ἑψεῖν ἐν ὕδατι ἢ ὑποχείοιν ἡσυχῇ, ἔπειτα ἀποχέας, ἔλαιόν τε ἐπιχέων κλύζειν. Μετακλύζειν δὲ σισύροισι, καὶ κηκίδι, καὶ λωτοῦ ῥίσμασιν ἐν οἴνῳ ἑψῶν τρυφερῷ. ἀποχέων δὲ κλύζειν. Τρύγα καταχέων. ἐς ὕδωρ βαθὲς. ἔπειτα τῷ ὕδατι κλύζειν. μετακλύζειν δὲ σισύροις. μύρτοις, ῥοδοφύλλοις. ἀφεψῶν ἐν οἴνῳ. [138] Σκίλλου φύλλα, ἐλελισφάκου, ὑσσωπείου ἑψήσας, ἐν οἴνῳ μέλανι. Ἢν ἕλκωθῇ δέ τι τῶν μητρέων. Βούτυρον. λιβανωτόν. σμύρνιον. ῥητίνιον ὀλίγιον, [139] ῥυτέοισι χρὴ κλύζειν. [140] Πράσα ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἀποχέων δὲ ὕδωρ, οἴνῳ μίξας κλύζε. [141] Ἀκτῆς καρπόν. ἀνήθου. λιβανωτόν. σμύρνιον. οἶνον. τῷ χυμῷ ῥυτῶν κλύζειν. Κρεμβίῳ ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἐν τῷ χυμῷ τῆς χράμβης ἔψειν τὸ λινοζώστιν. πρεμβῶν λίνου σπέρμα μικρόν. ἑωσεῖα ἀποχέας, κλύζε. [142] Σμύρνης ὅζον ὀξύβαφον. λιβανωτόν. σέσελι, ἀνήθου. λίνου σπέρμα. νέτπον. ῥητίνιον, μύρτου. χίωνος ἔλαιον. ὄξος λευκόν. ὃ αἰγύπτιον, τούτων ἑκάστου ὃ ἴσον τείλας. διξὰ αἴνου λευκοῦ κοτύλαις δυσί. ἔπειτα χλιαρῶς κλύζειν. Λινοζώστιν ἐν ὕδατι ἑψήσας, ἀποθήσας. σμύρνης ὀξύβαφον. λιβανωτοῦ, νετπου. ἴσον ἑκάστου μίξας, χλιαρῶς κλύζειν. [144] Ἐλελίσφακον καὶ ὑσσωπείου, ἐν ὕδατι κλύζε. Ἀκτῆς καρπόν, δαφνίδας, ἑκατέρου ὃ ἴσον, ἐν οἴνῳ ἕψε. ἔπειτα τῷ οἴνῳ κλύζε. Γλήχωνα ἐν ὕδατι ἑψήσας, ἔλαιον πειρίας μὲν ὕδατος κλύσον. Χίωνος ἔλαιον ῥητίνιον ξυντήξας, κλύσον. Βούτυρον. κέδριον ἔλαιον παραμίξας ἐλίγον, μύρτου ζματήσας. κλύσαι τούτοις χλιαρῶς. Κύπειρον. ζοῦνον, κάλαμον. [145] Τρῖβε ἴσα τῇ σμύρνῃ μίγνυται. σισύμβριον οἴνῳ ἑψῶν κλύζειν. Σελίνου καρπόν. ἀνήσου. [146] σεσέλιος σπέρμα. μελάνθιον οἴνῳ ἑψήσας. κλύζειν. Κέδρον κρητικὴν ἐν οἴνῳ ἑψήσας κλύζε. Ἐλατηρίου ἀνδὸς ἐν οἴνῳ καὶ ὕδατι κλύσαι. Ἐλατήριον ὅσον δύο πόσιας ὕδατι δισὶ, κλύσαι. Κολοκυντίδας ἀγρίας δύο, ἐν οἴνῳ ἢ γάλακτι ἑφθῷ ἀποβρέξας, ὅζον τέσσαρας κοτύλας ἀποθήσας κλύζε.

Σικύης

Σικύης ἐντερώνιον ὅσον παλαιστιαῖον ἐφίησας ἐν ὕδατος κοτύλαις τέτταρσι, μίσγε καὶ ἔλαιον ὀπτικὸν, κλύσας. Τῆς ἁψίνθου ῥίζης ὅσον δύο πόσεις καὶ μίσγε καὶ ἔλαιον δρὰξ, ὕδατος κοτύλησι δυσὶ, κλύσας. [147] Ἐλλεβόρου ὅσον δύο κοτύλας, κλύσας χλιαρῶς. [148] Θλάσπιον ὅσον ὀξύβαφον μίγνυ καταμείξας, ὕδατος δρὰξ ὅσον δύο κοτύλας, κλύσας χλιαρῶς. Σικύης ὅσον παλαιστὴν ἐφίησας ἐν ὕδατος κοτύλησι πέντε, ἔλαιον καταμείξας, κλύσας. Κόκκους κνιδίους ὅσον ἑξήκοντα, [149] μίγνυ ἔλαιον ἐπιθεῖς κλύσας. Ἢν φύσει φλεγματώδης ᾖ. [150] Κνεώρου ποσὶ τρίβλας δίφρα μελιχρήτου κοτύλῃ ἀγνῇ, τοῦτο κλύσας. Ἢν δὲ χολώδης ᾖ, τῆς θάψης ὅσον ποσὶν [151] τὸ ἐδώδεος, ὅσον δραχμιαῖον. Σκαμμωνίης ὅσον ποσὶν, τρίβλας δίφρα μίγνυ κρόκῃ, ἢ ἀπὸ σταφίδος ὕδατι, ὅσον κοτύλην ἀττικήν. Δαφνοειδέος ποσὶν, καὶ ⟨W⟩ ἀλόην λέγειν. ἰὼ φύσει ᾖ χολώδης, τοῦτο κλύσας. ἰὼ δὲ φλεγματώδης. [152] κόκκους ὀκλελεγμένους, καὶ τὸ λιγυμάλθου ὀποῦ, ὅσον ποσὶ κλύζειν. ὡσαύτως καὶ πτισάνης καὶ μηκωνίου, ὡσαύτως ἐκ τέτταρσι τουτέων χρῆσθαι χρή. [153] κλύζειν ἢ κλυσμᾷ πλέον, ἢ δυσὶ κοτύλῃς. [154] Ὑποθυμιήσεις δὲ ὅτι κεκμηῶτα ταῦτα. Κνίδα θυμιᾶν, καὶ τρίσμασι λωτοῦ. ἐλαίης φύλλοις ξηροῖς, κεκμηῶσι. ῥίζας καὶ φυήσας ἐλαίῃ ἐπιθυμιᾶν. Ἀνθράκων ἐπιθέντων κείθεν ἄχυρα ποτὲ μὲν ὑποβάλλων ἐπιθυμιᾶν. [155] Ἀπ' ἀμφορέως ἐλαιηροῦ ὀπίσθημα τὴν σποδιὴν ἐπιθέμενον. τρίσματος κυπαείρου ἐπιθεῖναι θυμιᾶν. Σκαμμωνίην. σμύρναν. λιβανωτόν. [156] μίσγειν ταῦτα ἐχέως, ἐπιθυμιᾶν. Ἀπὸ ἡθῶν. κείθεν ἄχυρα ξυμίσας, ἐπιθυμιᾶν. Ἔλαιον φώκης ἀναδοῦσαι, ἐπιθυμιᾶν. Μελίλωτον καὶ τρίσματα. κυπάρου ῥίζαν. μίσγειν ῥόδινον δοῦσαι, θυμιᾶν. Κάλαμον. κύπειρον. βρύον. σέλινα σπείσαι. ἀνὰ μίξας, ὁμοῦ τὸ μύρον ῥόδινα δοῦσαι, ἐπιθυμιᾶν. Ῥητίνην ἀδίνα ἐπιθεῖναι ὀπτὸν ἐπιθέμενον. ἐπιθυμιᾶν. Κάλαμον. σμύρναν, κασσίην. ἴσον ἑκάστου. Κόμμι τὸ ἴσον τῷ σταγόνι, σμύρναν, βρύον, ἴσον τοῦ κόμμεως, Κάλαμον [157] κνεώρου. κόμμι. ῥόδων φύλλα ἐρυθρὰ ἁδὺ ὅσον τρίβλας καὶ ξηρίωνας ξυμίσγειν. ὧν κόμμι. καὶ σύμπαντα ἥμισυ τοῦ κόμμεως, ταῦτα λῦσαι ξυμίξαι καὶ ξηρίωνας, μίγνυ ἐφθᾶς, δοῦσαι ὡς ἐλαχίστῃ, τουτέων δὲ πάντων ξυμπάντων ὑθρίαν ἕτοιμον ἡ ξυμίκησις, ἐλεγὶς ἀττικὴς ταμίς. ταῦτα ξυμιᾶν ὑπὸ βολβίτου. [158] Ὃ δὲ βάλβιτον πλάσσειν, οἷς ὀξύβαφον ἐλαιηροῦ. ⟨W⟩ πυθμένα δὲ ἐλέτω λεπτὸν. ἔστω δὲ ξηρόν. Ὃ πῦρ δὲ ἔστω κλιμάτινον, ἔφ' οὗ ὃ βάλβιτον κείσεται. ὑπὸ τοῦτο ὑπεκβάσαι ξυμίκησαι. Χαλβανίου. ῥητίνης. μύρου ῥόδινον δοῦσαι, ἐπιθυμιᾶν. Παιανίου καὶ κυπαείρου τρίσματα δοῦσαι. μύρῳ ἀγνῷ ἢ λευκῷ ξυμιᾶν. Κνίδωμον, καὶ νάρδου καὶ σωσύρου μύρῳ ῥόδινον δοῦσαι ἐπιθυμιᾶν. Λεύκιον ⟨W⟩ καρπὸν, κέδρου τρίσματα. καὶ χαλβανίου μέλιτι ἀναθυμιάσας, ἐπιθυμιᾶν. Αἶγας ἀσυφάτους, καὶ λαγωοῦ πεῖγας ἐλαίῳ φώκης δοῦσαι, ἐπιθυμιᾶν. [159] Φώκης τῆς πιτύος ὃ δέρμα κόλας λῷον, καὶ ἀσπάγιον, καὶ βρύα ὁμοῦ λεῖα μίξας τῷ ἐλαίῳ τῆς φώκης ταθεὶς πόησας, ἐπιθυμιᾶν. Αἶγας ἀσυφάτους καὶ φώκης τοῦ πνεύμονος, καὶ [160] κέδρου τρίσματα ἐπιθυμιᾶν. βολβίτου. κέδρου τρίσματα. καὶ ἀσπάγιον ἐπιθυμιᾶν. Ἀνθέμιδος ἀγνοῦ κάρπου καὶ κέδρου τρίσματα, καὶ μυροβλίτου φύλλα ξηρᾶς. τοῦτο ποιήσας λῷον, [161] μύρῳ τε ὀποβαλσάμῳ δοῦσαι, ἐπιθυμιᾶν.

Cucumeris agrestis medulla interiore ad palmi quantitatē in aquæ heminis quatuor decocta, melle & oleo affuso colluito. Radicis thapsię potiones duas, mel & oleū aquæ duabus heminis macerato, & colluitō. Veratri duas potiones ex duab. aquæ heminis maceratas, tepidum infundito. Thlaspeos acetabulū mellis admixto, duabus aquæ heminis macerato, tepido colluito. Cucumeris agrestis ad palmæ quantitatē, in aquæ heminis quinq; decoctam, oleo admixto colluito. Grana enidia ferè sexaginta, melle aut oleo macerata infundito. Si natura pituitosa fuerit. Cneori potionem tritam in aquæ mulsæ heminæ ⅓ parte mēsura macerato, hoc colluito. Si verò bilioſa fuerit. Daphnes potionem, odoratæ drachmæ quātitatem, scammoniæ potionem tritam aqua mulsa, aut aquæ vuæ passæ hemina Attica macerato. Daphnoidis potionem ad eundem modum accōmodato, & si bilioſa fuerit colluito. Si verò pituitosa fuerit grana selecta, & succi tithymali potionē sumito, eoq; colluito. Ad eundem modum etiā cneorum & peplum adhibeto, & vtrisq; ad eundem modū vti oportet. Colluitionis autē copia amplior non fit quàm duarum heminarū. Suffitum autē hęc contusa faciunt. Gallā suffito, & loti ramenta, oleæ foliis siccis contusis admixta & oleo subacta, ad suffitū adhibeto. In prunas substratas immissis hordei paleis humidis suffitū parato. super olearię amphoræ operculo stœben succendito, & immissis cupressi ramentis suffitum parato. Scammonium, myrrham, thus affuso vnguento ad suffitum adhibeto. Bitumen admixtis hordei paleis ad suffitū admoueto, aut vituli marini pingue admixtū suffito. Fraxinū, cupressi ramenta, cyperi radicem, vnguento rosaceo aspersa ad suffitum adhibeto. Calamū, cyperum, bryoniam, muscum, admixto simul aniso & apij semine, vnguentoq; rosaceo aspersa, ad suffitum admoueto. Resinā siccam in cinerem calidum iniectā suffito. Cinnamo mū, myrrham, casiam, æquis singula portionibus admisceto. Vel crocum admixta myrrha, & muscum æquali croci portione. Calamū, cneorū, crocum, rosarum foliā rubra suaue olentia sicca & trita croco admisceto, & styracē dimidia croci portione. Hæc læuigata, mixta & sicca, melle quàm paucissimo cocto subigenda. Ex his omnibus commixtis suffitus materiā, oboli Attici pōdere cōficito. Hi suffitus in stercore bubulo parentur. Stercus autē bubulum in acetabuli olearij formam effingito, quod fundum tenue habeat siccumque sit. Ignis in quo stercus ponitur sit ex vitium sarmentis, cui insidens murrhina suffitum accipiat. Galbanum, resinam, mannam vnguento rosaceo aspersa suffito. Panacis & cupressi ramenta, vnguento Ægyptio albo madefacta suffito. Cinnamomum, nardum & myrrham, vnguento rosaceo irrigata suffito. Violæ albæ semen, cedri scobē & galbanum melle subacta suffito. Caprini stercoris globulos & leporis pilos, vituli marini pingui aspersos, ad suffitum adhibeto. Coaguli vituli marini pelliculam tenuiter contusam, spongiam, muscū, simul tenuiter tritā & mixtā, vituli marini pingui excepta suffito. Stercoris caprini globulos, vituli marini pulmonem, & cedri ramenta suffito. Stercus bubulum, cedri ramenta, & bitumen suffitui adhibeto. Spinæ Ægyptiæ fructū, cedri ramenta, & myrti ſ. cæ folia. Hæc tenuiter trita & oleo balsamino subacta suffito.

Aromatibus in vnguentum immissis suffitum parato. Vinacea tenuiter contusa,cedri baccas, resinam pineam,simul mixta & passo cocto subacta,suffito. Fotus. Stercus bubulum contusum & cribratum, aceti dimidiâ portionẽ,immissa decocti erui dimidia portione,leuiter foueto.Post adhibitum fotum, lenticulæ decoctum bibendum dato,farinam sorbendam ac reuomendam exhibeto, & vinum superbibendum. Postero verò die granum cnidium deuorandum dato, sequenti die quod vrinam cieat.Ciceris albi partes duas tritas,vuæ passæ tertiam partem,aqua ad dimidias affusa decoquito,deinde percolatum per noctem sub dio reponito,postridie bibẽdum exhibeto. De cætero saluiam,lini semen, polenta his ambobus admixta,bis die ex vini aqua temperati quatuor heminis dato. Olei dimidias heminas tres,sambuci folia quantũ manus plena capit,hæc cocta in craterem calidum effundito, muliere vestibus circumtecta in sedili collocata,testis calidis immissis fomentum adhibeto.Sambuci folia quantum manus plena capit,& myrti æqualem mensuram in aquam iniectam decoquito,& in percolatam aquam hordei paleas immissas,decoctas in linteum immittito, deinde ex eo fomentum quàm maximè calidũ ferre poterit admoueto.Acetũ,oleum,aquam,melle admixto, hæc valde decoquito. Deinde vesica sumpta congiũ capiẽte,aut vtriculo ex tenui corio infundito,& tenui pãno laneo ad fomentũ conuoluito. Cùm verò tepidus pannus fuerit,alium conuoluito.Pini corticẽ & rhois folia in aquam iniecta vehemẽter decoquito,in aqua diffusa hordei paleas oleo affuso coquito, hæc simul cocta,in pannum immissa ad fomentũ adhibeto.Loti arboris & cupressi raméta,affusa aqua & oleo coquito,quoad simul coxerint,deinde in pannum immissa ad fomentum adhibeto. Aromata,in aquæ chœnicẽ iniecta decoquito, & in aqua furfures triticeos coquito.Ad eundẽ modum gallam cõtusam & rhamni corticẽ vehementer decoquito, & triticeos furfures oleo admixto aqua subigito,deinde semiassũ panem duas chœnices pendentem conficito, & in panno ligatum ad fomentum adhibeto. Brassicam & porra decoquito, succum ad eundem modũ adhibeto,hordei paleas oleo affuso simul decoquito,in panno ligatum ad fomentum admoueto. Solani & oleæ folia decoquito,ad eundem modum adhibeto. Atq; hæc quidem si humidis vti volueris, velut scripta sunt fomenta adhibenda. Sin siccis vti volueris,panibus exassatis & semiassatis confectis, ad fomentum vtitor. Sed & per testacea panno inuoluta,& per pannos ipsos calidos,& per lenticulata vasa testacea pedibus adhibita,aqua feruente infusa, fomentum admoueto.Iridis radicem tusam & decoctam,ad eũdem modũ in fotu adhibeto. Si aqua in vteris suborta fuerit. menses pauciores,deteriores & lõgiore tempore fluunt,& interdum duobus mensibus aut paulò plus vtero gerit,quo exacto tempore & fœtum corrumpit, multaq; aqua in ea gignitur.Huic lac & meconij succum propinare oportet, quoad fœtus moueri incipiat. Plærunque tamen ante hoc tempus abortione corrumpitur,& sanguis ex vteris effluit. Hæc autem non magis ex labore quàm aliter ei cõtingunt.Quòd autem hydrops in vteris insit id deprehendes,si leuiter immisso digito cõtrectaris.Os enim ipsorum gracile, & præ humoris copia euanescens comperies.

[162] Ἀρώματα ἐς μύδρον ἐμβαπτόμενα ὑποθυμιᾶν. Γίγγρα κόψας λεῖα. [163] καὶ κεδρίδας. καὶ ῥητίνην πιτυΐνην ὁμοῦ μίξας γλυκεῖ ἐφθῷ δδύσας, ὑποθυμιᾶν. [164] Πυελήσεις. Βολβίζον κεκομμένον, καὶ σεσηπυῖαν, ὀξους δ' ἥμισυ. τῶν ὀρόβου δ' ἥμισυ ἐμβάπτων, πυελῶν, βληχρῶς. ἐπὶ δὲ πυελήσης, φάκιον πίνειν, [165] καὶ ῥοφεῖν καὶ ἀπομεῖν, δρυῶν ἄγηνον. καὶ ὀπὸπανάκος οἶνον. τῇ δ' ὑστεραίῃ, κόκκον δρυῶν κατάπονον. τῇ δὲ ἑτέρῃ δραυρικόν. ἐρεβίνθους λευκοὺς δύο τέλας. τῆς δὲ σαφίδος τρίτον, ὀπτῆς ἥμισυ ὕδατος ἐνεφεῖν. ἔπειτα ὀπτῆς ἐς τὴν αὐθρίλην θεῖναι. καὶ τῇ ὑστεραίῃ δρυῶν πίνειν. ἐπὶ δὲ λοιπὸν ἐλελίσφακον. ἐπὶ τῷ λίνου σπέρμα, τουτέοις ἀμφοτέροις μίξας καὶ ἄλφιτον, διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης ἐν οἴνῳ κεκραμένῳ, κοτύλῃσι τέτρασιν. Ἐλαίου τρία ἡμικοτύλια. ἀκτῆς φύλλα ὅσον χεῖρα πλεῖον. ταῦτα ἑψεῖν ἐγχέας [166] ἐς κρατῆρα θερμὸν πυελῶν ὡς [167] θάκοις θερμοῖς [168] ὅπως διφθοῖ ὀπτήσας τε εἰκαλύψας τε ἱμαλίοις. τῆς ἀκτῆς φύλλα ὅσον χεῖρα πλεῖον. καὶ τ' μυρσίνης ὅσον ἐμβάπτων ἐς ὕδωρ, ἑψήσας καὶ ὀπτῆς τὸ ὕδωρ, ἐμβάπτων κειτῶν ἄχυρα, ἑψήσας ἐμβάπτων ἐς ῥάκος. ἔπειτα τουτέῳ πυελῶν, [169] ὡς ἂν δύνηται θερμότητα ἀνέχεσθαι μάλιστα. Ὄξος. ἔλαιον. ὕδωρ. μίξας κεράσας, ταῦτα αὐάζεσθαι στόδεα. ἔπειτα λαβὼν κύστιν, χωρέουσαν ὡστὲ χοᾶς. ἢ ἀσκίον ὡς λεπτοδέρμαινον ἐγχέας, καὶ εἰσελίξας ῥάκει ἐσίειν, πυελῶν. [169] ὀκτάδυο ὃ χλιαρὸν ὃ ῥάκος ἐκθλίβεται, ἕτερον εἰσελίασσειν. τῆς πίτυος τ' φλοιόν. καὶ τὸ ῥοδ' τὰ φύλλα [170] ἐμβάπτων, ἑψήσας ἰσχυρῶς, ὀπτῆσας τε τὸ ὕδωρ, καὶ κειτῶν ἄχυρα, ἔπειτ' ἔλαιον ὀπτῆσας. ὀκτάδυο ὃ σιωπεφύσης ἐμβάπτων ἐς ῥάκος, πυελία. Λωτὸν ὁρίσματα καὶ κυπαρίσσου, ὕδωρ ὀπτῆσας τὸ ἔλαιον ἕψει, ἕως ἂν ξιωπεφύσῃς. ἔπειτα ἐμβάπτων ἐς ῥάκος, πυελία. Ἀρώματα ἐς τὸ ὕδωρ ἐμβαπτόμενα ἑψήσας ὅσον χοίνικα, καὶ τῷ ὕδατι πίτυρα πύελνα ἑψήσας, ⓦ αὖθις ὄπον κηκίδα κόψας, καὶ ῥάμνου ⓦ φλοιὸν ἐφεψήσας ἰσχυρῶς, πίτυρα πύελνα φύρησον τῷ ὕδατι, καὶ τὸ ἔλαιον. ἔπειτα ἡμίσταθμον ποιήσας ἄρτον ὅσον διχοίνικα, σὺν ἐσ ῥάκος, πυελία. Κράμβην καὶ πράσα ἀφεψῶν τῷ χυμῷ ποίησον ⓦ ἴσον ὄπον. Κειτῶν ἄχυρα σιωπεφύσῃς, ἔλαιον ὀπτῆσας, ἐς ῥάκος σὺν δέον, πυελία. Στρύχνον, καὶ τῆς ἐλάτης τὰ φύλλα ἐφεψῶν. ⓦ αὖθις ποίει ὄπον. καὶ ταῦτα δὴ ἰῶ μὴ βουλῇ ὑγιάσασι χρῆσθαι, πυελία, ὡς γέγραπται. ἰῶ δὲ βουλῇ ξηροῖς, ἄρτοις ποιέων, καὶ ἐξόπλοις, ἢ ἡμιόπλοις, πυελία. πυελία δὲ καὶ ὀπὸ κρανίοις εἰς ῥάκος σὺν δέον, καὶ αὖθις τοῖς ῥάκεσι θερμαίνων. [171] καὶ τοῖς φακοῖς τοῖς ὀστρακίνοις, ὃ ὕδωρ ἐγχέων ζεστὸν. ποιεῖ δὲ ποιεῖ τοῦ πόδας, τῆς ἴριος τὴν ῥίζαν, κόπτων καὶ ἀφεψῶν ⓦ αὖθις ὄπον πυελία. ἰῶ ὕδωρ ἐγχύσῃται ἐν τῆσι μήτρῃσι, ταῦτα ὁπόταν μυελώδεα ἐλάσσω γένηται, καὶ κακίω, καὶ ἀφὰ πλέονος χρόνου. [172] καὶ κυΐσκεται ἑκάστοτε, ἢν δὴ μὴ οὐ μικρῷ πλέον. ἐπὰν δὲ οὗτος ὁ χρόνος γένηται, καὶ ἀμφθείρῃ, καὶ ὕδωρ ἐν αὐτῇ γίγνεται πολύ, ταῦτα δὲ χρὴ, γαλακτοποτέειν. καὶ τὴν μηκωνίου πίνειν, ἕως ἂν κινῆται ἄρξηται τὸ ἔμβρυον. ὡς ὁπόταν πολὺ δὲ ποτὲ τοῦτο ἀμφθείρεται, καὶ ἐξαμβλοῦται. καὶ αἵματος ῥέουσιν αἱ μῆτραι. ταῦτα δὲ πάσχει, οὐδὲν τι μᾶλλον ἐκ πόνου, ἢ ἄλλως. τοῦτο δ' ἂν γνοίης, ὅτι ὕδωρ ἔνεστιν ἀφάτων τῷ δακτύλῳ. ὀφθαλμὸν γὰρ τὸ στόμα αὐτέων ἰσχνὸν καὶ ἀφανιζόμενον εὐπλαστον ὑγιαίνης.

ἰῶ ἢ

ἰὼ ᾗ αὐτῇ μὴ κατ' ἀρχὰς [173] ἀλλ' ἤδη κενούμενον μὴ διαφθείρηται τε καὶ ἀποπνίγηται. ἥτε γαστὴρ ἡ νείατος ἐπῳδοιδέει. καὶ ὀδύνει ἀπολομένη ὥσπερ ἕλκεος. καὶ πυρετὸς αὐτῷ καὶ βρυγμὸς λαμβάνῃ. καὶ ὀδυνᾶν ἔχει ἐς αὐτὰ τε τὰ αἰδοῖα, καὶ τὴν νείαιραν γαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τὸν κενεῶνας, καὶ τὸν ὀσφῦν ὀξεῖά τε καὶ ἀσθενὴς ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, λούειν χρὴ αὐτὸν θερμῷ. καὶ ὅπῃ ἂν ὀδυνᾶν λαμβάνῃ τὴν χλιασμὸν [174] πειρώμενος ὅ, τι μάλιστα ὑποδέχηται ὑποστόρνυναι. καὶ φάρμακον πίσαι καθαρτήριον κάτω. ἀφελιπὼν ᾗ χρόνον ὅσον ἂν δοκέῃ σοι χωρεῖν εἰ [175] καὶ πυριήσας, ὑποστόρνυναι τὸ κυκλαμίνου. ἀποδήσας ὅσον ἁπτὸν, ἔνδες ἐς ῥάκος. καὶ τὴν μέλιτι δοὺς, ὑποστόρνυναι ὑπὸ τὸ σῶμα τὴν ὑστερέων, καὶ τὸ κυπαείρου καταξύσας, καὶ πέψας ἐν ὕδατι, ὑποστόρνυναι ὡσαύτως. ἐλάσσω ᾗ χρόνον καὶ ἀφ' πλείονος τοῦτο ὅσῳ μᾶλλον δάκνει καὶ ὀξέλκοι. καὶ μήλινον ποιησάμενος καταττρίψαι, καθίναι. καὶ τὴν δακτύλῳ ὡσαύτως. [176] καὶ τὴν ποτηρίῳ πειρώμενος ὅ, τι ἂν ὑποδέχηται), πιπίσκειν. καὶ ξυλλιμάσθω ὡς αὐθρί. ὡς μάλιστα τὸ χωρὸν πρίοντων· ἢν γὰρ ξυλλάβῃ τὸ γονὴν, καὶ κύησιν, καὶ τέκνα, ὑποκαθαίρει). [177] ἢν δὲ μὴ ὑποδέχηται ὑπὸ αὐτῷ ξυὼ αὐτῷ. καὶ ὧδε ἂν μάλιστα ὑγιὴς γένοιτο. [178] Ἢν σκιρρώδης ᾖ τὸν ἀμήτρα, τότε τὸ σῶμα τὸν χὼ γίνεται), καὶ τὰ ἐμμηνία κρύπτεται. ὁκόταν δὲ ὑποφαίνῃ ὥσπερ ψάμμος, [179] καὶ ἡ γονὴ δὲ οὐ τυτέκ τῶ χρόνῳ. ἰὼ ᾗ ἐὰν φαύσῃς ⓦ δάκτυλον, τὸν χὼ τὸ σῶμα βυρσώδεις τὴν μητρέων. ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, τὸ κυκλαμίνου χρὴ τρίψαντα καὶ ὄξος, καὶ σύκου ὠμοῦ μίσγοντα καὶ ἀναποιῆσαι μέλιτι, ὑποστόρνυναι. καὶ πυριήσαντα, κλύσαι τοῖσι καθαρτηρίοισιν. ἐσθιέτω ᾗ τὴν λινόζωστιν, καὶ κρόμβας ἑφθούς, καὶ ⓦ χυλὸν ῥοφείτω. καὶ θερμῷ λουέσθω. Ἢν σκιρρωθέωσιν αἱ μῆτραι, τότε τὰ ἐμμηνία κρύπτει), καὶ τὸ σῶμα αὐτέων ξυμμύει. καὶ ὑ κυίσκει). ὅταν ὧδε ἔχῃ, ἰὼ ἐὰν φάωσης τῷ δακτύλῳ, ὀφθῇ τὸ σῶμα τὸν χὼ. καὶ ⓦ δάκτυλον οὐκ ἐάσει. καὶ πυρετὸς αὐτὴν λαμβάνει, καὶ βρυγμὸς καὶ ὀδυνᾶν ἔχει τὴν νείαιραν γαστέρα, καὶ ⓦ κενεῶνα, καὶ τὰς ἰξύας. παρὰ ᾗ τὰ ἰὼ ὀν αὐτῇ διαφθαρὲν ἀπὸ τὸ ἔμβρυον. ἔστι δ' ὅτε καὶ οὐκ ἔκβλ γίνῃ. πολλάκις ᾗ καὶ δῆλως. ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, λούειν χρὴ αὐτὴν, πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ πυριῶ. ὅταν ᾗ νεόλεκτος ἢ νεοπυήστις ᾖ, τὴν μήλινον καθεὶς, ἀναξομοῦ. καὶ αὐθύρωνε τὸ σῶμα αὐτέων. καὶ τῷ δακτύλῳ ὡσαύτως. καὶ ὑποστόρνυναι ὥσπερ ὅτι τὸ ὑποστέρησις λέγεται. καὶ τὴν ποτηρίῳ ὡσαύτως πιπίσκειν. καὶ θεραπεύειν ⓦ αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ καὶ ὑποστέρεον. ἰὼ αἱ μῆτραι ὑποὶ τὰς πλευρὰς ὑποκαθίσωσι, βηξὶ ἔχει καὶ ὀδυνᾶν. ὅταν δὲ πλεύσῃν, οἷ σφάλεα. καὶ ἀπολομένη πονεῖ ὥσπερ ἕλκος. καὶ καταφθίνει. καὶ ὀδυνᾶν ὑπερπλυσμονὴν εἰ). καὶ ἀσθενεῖ. [180] καὶ φυσὴ γίνεται. καὶ τὰ ἐμμηνία ὅλως ὑ ὑποφαίνεται, ὀλίγα δὲ ὑποφανέντα, οἷα τε. ὅτε δὲ ἡμόρμα ἀσθενέα τε καὶ ὀλίγα, ἢ κακίω, ἢ ὑποτὸν, καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίνεται τυτέκ τῷ χρόνῳ. ὅταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πίσαι κάτω ἐλαττήριον, [181] καὶ πίσας αὐτὴν πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ τὸ χλιασμὸν ὅ, τι ἂν μάλιστα ὑποδέχηται, ὑποστόρνυναι καὶ ὑποστέρεον, ὑφ' ὧν καθαίρεται αἷμα. καὶ λίνου σπέρμα ὀλίγας καὶ κόλας, καὶ σπάσας, καὶ τὴν μηκώνων τὴν λευκὴν, [182] καὶ σεμὶν ἀφίσιος λεπτοῖς. καὶ τυρὸν ἀγλεον, ὑποξέσας ⓦ ῥόπον καὶ τὴν ὄμφακα, ὑποὶ μίσγειν τὸ τυρὸν δύο.

Quòd si ei non per initia, sed cùm iam mouetur fœtus corrumpatur & suffocetur, venter imus intumescit, & ad contactum velut ex vlcere dolet, febris & dentium fremitus eam prehendit, dolorque grauis & vehemens ipsa pudenda, imum ventrem, coxendices, laterum inanitates, & lumbos detinet. Cùm sic habuerit, ipsam calida lauare oportet. Et qua parte dolor prehenderit, ex tepefactoriis quod maximè recipiat admouere tentato, & medicamentum deorsum purgans potui exhibeto. Tempore autem quantum satis videbitur interposito, & fomento adhibito, cyclaminis aliquantulum panno inditum & ligatum, melleque subactum ad os vterorum subter apponito. Et cupressi ramenta aqua macerata ad eundem modum subdito. Id autem breuiore aut longiore tempore finendum, quantò magis mordet & vlcerat, & per speculum stanneum paratum, & digitum similiter immittendum. Potiones experimento facto quascunque admiserit propinato, & hoc opportuno præsertim tempore cùm viro dormiat. Nam si genituram continuerit, & prægnans facta fuerit, ac pepererit, expurgabitur, & cum ipso puerperij purgamento quæ priùs in ea suberant. Atque ad hunc modum maximè sana euadet. Si vteri indurati fuerint, os asperum redditur, & menses delitescunt, & cùm apparuerint, arenæ similes sunt, eoque tempore genitura non fit. Quòd si etiam digitum ad contrectandum immiseris, os vterorum asperum deprehendes. Cùm sic habuerit cyclaminum & salem tritum, & ficum crudam permixtam, hæc melle subacta in subditicio apponito, & post fomentum admotum, purgatoriis eluito. Mercurialem autem & brassicas coctas comedat, & succum sorbeat, calidáque lauet. Si vteri tumorem durum senserint, menses absconduntur, & eorum osculum clauditur, neque prægnans fit. Cùm sic habuerit, si digito contrectaris, os asperum deprehendes, neque digitum intromittit, febris & dentium fremitus eam prehendit, dolor imum ventrem detinet, laterum inanitatem & lumbos. Quæ ei contingunt si corruptus in ea fœtus computruerit. Quibusdam verò etiam ex partu, & plærumque aliter contingit. Cùm sic habuerit, ipsam multa calida lauare, eique fomentum admouere oportet. Recèns lotæ & fotæ per speculum immissum os vterorum aperito & dilatato, quod per digitum similiter facito, & subditicia medicamenta, velut in priore scriptum est, adhibeto, potiones eodem modo propinato, eandemque velut in priore curationem facito. Si vteri ad latera incumbant, tussis & dolor detinet, sub costis velut pila sentitur, & ad contactum dolor velut ab vlcere, contabescit, pulmonis inflammatione tentari videtur, conuellitur, & gibbosa euadit, menses in totum non apparent, quibusdam verò priùs apparentes euanescunt, tumque euntes debiliores, & pauciores, aut deteriores sunt quàm antea, neque eo tempore genitura intus oritur. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, & post potionem calida multa lauare, & tepefactoria quæ maximè admittet, admouere, & in subditicio ea quæ sanguinem purgent apponere. Lini semen tostum, tusum & cribratum, papauer album cum tenui polenta, caseum caprinum sorde & muria derasa, hæc miscето, vt casei partes sint duæ,

reliquorum verò vnâ, & cum polenta vetere insulsa in vino ieiunæ bibenda exhibeto. Sub vesperum autem cyceonem crassum melle affuso exhibeto, & ex potibus quem præcipuè admiserit propinato, & crebrò foueto. Calida autem perfundito, & cerato leuiter emolliendo à latere retrudito, latus fascia lata deligato, & lac bubulum quamplurimum ad dies quadraginta potui exhibeto, cibis verò quàm mollissimis vtatur. Hic morbus vehemens est & lethalis, paucæque etiam curatæ eum effugiunt. Si vteri oculum connineat, durum velut captifici fructus euadit, & si digito immisso contrectaris, durum & conuersum comperies, neque digitum intromittit, menses delitescunt, genituram per hoc tempus non recipit, dolor imum ventrem, lumbos & lateris inanitatem detinet, interdum verò ad superiora instat & suffocat. Cùm igitur sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, copiosa calida lauato, & quæ os emolliant in subdititio apponito, immissoque specillo aperito, quod per digitum eodem modo facito, & aqua perfundito. Vbi autem molle fuerit, quæ sanguinem purgant subter apponito, potiones, experimento facto quamcunque admiserit, exhibeto, brassicam comedat, & succum sorbeat. Si vteri transuersi fuerint, eorum quoque os obliquatum redditur, & menses interdum ei delitescunt, interdum verò vbi antea comparuerint euanescunt, neque similes existunt, sed deteriores & quàm antea pauciores, neque per id tempus genitura intus manet, dolor imum ventrem, ilia, lumbos, & coxam detinet, eamque contrahit. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans potui exhibendum, & calida lauandum, fomentúmque admouendum. Cùm autem recens fota & lota fuerit, mulier digito ad contrectandum immisso os vterorum dirigat & emendet, & suffitus ex odoratis adhibeatur. Ex potionibus quam maximè experimento facto admittet exhibeto. Cibis autem mollibus vtatur, & allia cocta & cruda comedat, viro condormiat, & in sanam coxam decumbat, alteri autem fomentum adhibeatur. Morbus autem ægrè expellitur. Si vteri inflati fuerint, venter attollitur & flatu distenditur, pedes & faciei cauæ partes intumescunt, color deformis existit, menses per hoc tempus non eunt, debilis est & anxietate premitur, cúmque surrexerit aut progressa fuerit, erectæ ceruicis spiratio eam detinet, quicquid comederit aut biberit, eam molestia afficit, gemit & animum magis despondet, quàm priùs quàm comederit, plærunque etiam præfocatur. Cùm sic habuerit medicamentum deorsum purgans propinato, calida lauato, & fomentum adhibeto. Interiecto verò tempore aliquo, ex quibus purgetur & mordeatur subter apponito, creberrimè etiam totum corpus foueto, tuncque subter pudenda suffitum ex odoratis, ad nares verò ex graueolentibus admoueto, potiones quæ vteros purgent exhibeto, mercurialem edat, & lac bibat, velut in latus allapsu dictum est. Morbus autem diuturnus est. Alia curatio. Si in vteris sanguinis grumi fuerint, eorum os tanquam orobis plenum existit, & si attrectaris ita se habere comperies, menses non eunt, neque genitura intus manet. Cùm igitur sic habuerit, cyclaminum detracto cortice, allium, sales, ficum & mellis parum,

ἐν ᾧ τῶν ἄλλων. τῶν δ' ἀμφίτων ἑώλων αὐδήτων, νήστει δίδου πίνειν ἐν οἴνῳ. ἐσπέρης δ' κυκεῶνα παχὺ μέλι ὑπιχέων, δίδου καὶ τῶν πομμύκων ὅ, τι ἂν μάλιστα προσδέχηται, πιπίσκειν [181] καὶ πυελίω πυκνά. τὰ θερμὰ δ', ἀμώνας. τῇ κηρωτῇ ἡσυχῇ μαλάσσοντα ἀποθλίβειν ἀπὸ τὰ πλευρά. καὶ ἀναδεῖν τὸ πλευρὸν ταινίῃ πλατείῃ. καὶ γαλακτοποτεῖν, τὸ βόειον γάλα ὅτι πλείστον ἐφ' ἡμέρας τεσσαράκοντα. σιτίοισι δ' χρήσθω, ὡς μαλθακωτάτοισιν. ἢν δ' νοῦσος, ἀπερχή τε καὶ θανατώδης. καὶ ὀλίγας καὶ μελεδαινομένας ἀμφθύρσιον αὐτῷ. ἰὼ τὸ σῶμα ξυμμύσῃ, γίγνεται ἰκμερές, ὥσπερ ἐλαίου καὶ ἰὼ ἐσαφάσῃς τῷ δακτύλῳ, [184] ὄψις σκληρὸν δὲ ξυνεστραμμένον. καὶ δάκτυλον οὐκ ἐσίησι. καὶ τὰ ὑπομήνια ἀποκεκρύφασι. καὶ τὸν γενικὸν δ' δέχεται τρόπον τὸν χρόνον. καὶ ὀδυνᾶται ἔχει τὸν νεφρὸν μᾶλλον δεξιόν, καὶ τὸν ὀσφῦν, καὶ δάκτυλον κενεῶνα. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄνω προσίσασι, καὶ πνίγει. ὁκόταν οὖν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον πίσσης κάτω. καὶ λύειν πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ προσιθέναι ἄφορ μαλθάσσει τὸ σῶμα. καὶ τὸν μήλινον καθιέναι, καὶ ἀναστομοῦν. καὶ δάκτυλον ὡσαύτως, καὶ ἀμνίῳ. ὁκόταν οὖν μὴ θάκον ᾖ, προσιθέναι, ὁκόσα καθαίρει αἷμα. καὶ τῶν ποτημμύκων δίδοιαι πειρώμενος ὅ, τι ἂν προσδέχηται. ἐπὶ τὰ κρόμμυα ἐλαίῳ ἐλαίετω. καὶ δάκτυλον ῥοφείτω. ἰὼ προσλοξαίνονται αἱ μῆτραι, καὶ τὸ σῶμα αὐτέων λοξὸν γίγνεται. καὶ τὰ ὑπομήνια αὐτῇ, ὅτε μὲν κρύπτεται, ὅτε δὲ προφαίνεται οἴχεται. καὶ οὐχ ὁμοίως γίγνεται, ἀλλὰ κακίω τε καὶ ἐλάσσω, ἢ πρὸ τοῦ. καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγίνετο τότε τὸν χρόνον, καὶ ὀδυνᾶται ἴσχει τὸν νεφρὸν μᾶλλον, καὶ τὰ ἰξύος, καὶ τὸν ὀσφῦν, καὶ τὸ ἰσχίον. καὶ ἐφέλκει ἀῶδε. ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πίσσης ἐλατήριον. καὶ λύειν θερμῷ καὶ πυελίω. ὁκόταν δ' νεοτρυφήτης ἢ νεόλουτος ᾖ, [185] δάκτυλον ἐσαφάσασθαι, ἀπερθύτω καὶ περθυμιάσθω τὸ σῶμα τῶν μητρέων. καὶ ὑποθυμιάσθω τὰ ὀδώδεα. καὶ τῶν ποτημμύκων δίδου πειρώμενος, ὅ, τι ἂν μάλιστα προσδέχηται. σιτίοισι δ' χρήσθω μαλθακοῖσι. καὶ κοιμάσθω ἐαθιέτω, ἔφθα καὶ ὠμά. καὶ τῷ ἀνδρὶ συγκοιμάσθω. καὶ ὅπῃ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον κατακείσθω. τὸ δ' ἕτερον πυελιάσθω, ἡ δὲ νοῦσος, δυσαπάλλακτος. [186] ἰὼ φριοῦσιν αἱ μῆτραι, ἢ τε γαστὴρ αἴρεται καὶ φυσᾶται. καὶ ἀπὸ πόδες οἰδέουσι, καὶ τὰ κοῖλα τοῦ προσώπου. ἡ χροιὴ δ' ἀειδὴς γίνεται. [187] καὶ τὰ ὑπομήνια ἀ γίνεται τότε τὸν χρόνον. [188] καὶ ἀθυμέει. καὶ δύσφ. καὶ ὁκόταν ἀνίσηται ἢ προσέλθῃ, [189] ἐς τὸν ὀρθόπνοιαν αὐτῷ ἴσχει. καὶ ὅ, τι ἂν φάγῃ ἢ πίῃ, λυπεῖ αὐτόν. καὶ πένεται [190] καὶ δυσημεῖ μᾶλλον, ἢ πρὶν φαγεῖν. πολλάκις δ' καὶ πνίγεται. ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, φάρμακον πίσσης κάτω, καὶ τῷ θερμῷ λούειν, καὶ πυελίω. ἀλγαλιπὼν δ' χρόνον τινά, προσιθέναι ὑφ' ὧν καθαρθείη, [191] καὶ δηχθήσεται. πυελίω δὲ ὡς πυκνότατα τὸ ὅλον σῶμα. ὅτε δὲ ὑποθυμιάσθω τὰ ὀδώδεα. ὑποθυμιάσθω τὰ ὀδώδεα. ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας, τὰ κακώδεα. καὶ ποτήματα δίδου, [192] ὅσα καθαίρει ὑστέρας. καὶ τὸν λινοζώστην ἐαθιέτω. καὶ τὸ γάλα πινέτω, ὥσπερ ὅτι τὸ πλευρὸν ἔρηται. [193] ἡ δὲ νοῦσος, χρονίη. [194] Ἄλλη θεραπεία. ἰὼ θρομβωθῶσιν αἱ μῆτραι τὸ σῶμα αὐτέων γίνεται οἷ ὀρθὸν μεσόν. καὶ ἰὼ ἐσαφάσῃς, ὄψει ὧδε ἔχον, καὶ τὰ ὑπομήνια οὐ γίνεται. [195] οὐ δὲ ἡ γονὴ κατέχεται. ὁκόταν οὖν ὧδε ἔχῃ, τῆς κυκλαμίνου δ φλοιὸν προσελεπίσαντα, καὶ σκόροδον, καὶ ἄλφας. καὶ σῦκον. καὶ μέλι ὀλίγον.

τοῦτο

τοῦ τείλας καὶ ξυμμίξας ποιήσας βάλανον, περιθεῖναι περὶ τὸ στόμα τῶν μητρέων. καὶ τῶν ἄλλων περιθετῶν τὰ μητρέων τὰ προσήκοντα, ὁκόσα δηλαδὴ δριμέα ἐστί. καὶ ἐσθίειν καὶ ὑφ' ὧν καθαίρεται αἷμα. καὶ τῶν ποτημάτων διδόναι, ὅσα ὑστέρας καθαίρει,[196] καὶ περιξύσας πόμα, καὶ περιειλίξας κώστος δέρμα ἢ ὑμθία, δεχέσθαι τὸ στόμα τῶν μητρέων.[197] Ἢν περιστραφῶσιν αἱ μῆτραι, τά τε ὀπίσθια γίνεται. καὶ ἡ γονὴ ὀκὸς ἐγίνετο. καὶ ὀδυνᾶται ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τὸν κενεῶνας. καὶ ἰὼν ἐσφάσῃ τῷ δακτύλῳ, ὀκὸς ἂν δυνατὸς ᾖ στόματος ἅψεται τῶν μητρέων, ἀλλ' ἀναχεχώρηκεν ἰσχυρῶς. ὁκόταν οὕτως ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πίσαι, ὑφ' οὗ καθαίρεται ἄνω καὶ κάτω, κάτω δὲ μᾶλλον.[198] καὶ πυελίῳ τὸ, τε στόμα καὶ τὰς μήτρας ὡς μάλιστα. καὶ λούειν τῷ θερμῷ, διὰ τῆς ἡμέρης. καὶ τῶν ποτημάτων, ὅ, τι ἂν μάλιστα περιδέχηται, πειρώμενος δίδου. καὶ ξυνευδέτω τῷ ἀνδρὶ, ὡς πυκνότατα. καὶ τὰ ῥαφανίδια ἐσθιέτω. ἰὼν μὴ κατὰ χώρην μένωσι κινηθεῖσαι αἱ μῆτραι, ἔνθα δ' ἂν περιστέωσιν ὀδυνᾶται πλέονα, καὶ ἀφανέες γίνονται. ὁ τε δ' ὄζιχωσιν[199] ὥσπερ ἔδρη. ὁκόταν μὲν ὑπτίη καταχειμθὴ τύχῃ,[200] κατὰ χώρην μένουσιν. ὁκόταν δ' ἀναστῇ ἢ ὀπισθόπτη, ἢ ἄλλοτί κινηθῇ, ὀζέρχεται. πολλάκις δὲ καὶ ἡσυχίην ἔχουσι. Τοιούτου χρὴ ὡς ὅτι μάλιστα, ἡσυχάζειν, καὶ μὴ κινεῖσθαι. καὶ τὰ κλίνιον χειμῶνος πρὸς πόδας ὑψηλότερον. καὶ τοῖσι αὐτέοισι χρῆσθαι, ὥσπερ ὅτε τοῖσιν ἐπάνω. καὶ τοῖς τρυφεροῖσιν ἀμφιεσμασιν. καὶ ἐσθυμιᾶν τὰ κακώδεα. ἐσθὸ δὲ τὰς ῥῖνας, τὰ δυώδεα.[201] καὶ ῥοιὰν δεῖ τὸ ὀμφαλὸν πῆσαν τὰ μέσης, πίσσῃ χλιηρὰν τὰ ὅτι οἴνῳ, ἢ ὅτι μάλιστα ἁρμόζῃ. καὶ μὴ πιέζειν λίαν περιστὰς ὡς περισωτάτω. ὁκόταν δὲ τι περιστῇς ὅτι τὸ ὀσφύος ἐπῳδήσας ταινίῃ πλατείῃ αἰωρέων ὡς ἂν μὴ ἐξολισθάνῃ, ἀλλὰ μένῃ[202] καὶ πιέζῃ τὸ δοκέον. καὶ τῶν μηκώνων[203] ζωμὸν τῷ πυρῷ καὶ τοῖσιν ἀμφίτοισι πιπίσκειν, ὥσπερ ὅτε τῆς πρὸς τὸ πλεῦρον περιπαλώσει γίγνεται. τῶν ποτημάτων πειρώμενος ὅ, τι ἂν μάλιστα περιδέχηται, πιπίσκειν. σιτίοισι δὲ ὡς μαλθακωτάτοισι χρῆσθαι. καὶ μετ' ἀνδρὸς ὡς ὅτι μάλιστα κοιμᾶσθαι.[204] Ἢν αἰωρήσῃ τὸ στόμα τῶν μητρέων μεῖζον ἢ ὡς πέφυκε, τά τε ὀπίσθια γίγνεται πλείω καὶ κακίω. καὶ ὑγρότερα. καὶ ἀμφὶ πλέονος χρόνου. καὶ ἡ γονὴ αὐτῆς οὐκ ἄπεπτος, οὐδὲ ἐμμένει, ἀλλὰ πάλιν ἐκχεῖται ἔξω. καὶ ἢν ἐσαφάσῃς τῷ δακτύλῳ τὸ στόμα τῶν μητρέων διῤῥήσεις αἰωρεόμενον. καὶ ἀδυναμίη αὐτοῦ λαμβάνει ἐσθὸ τῶν ὀπισθίων. καὶ πυρετὸς, καὶ ῥῖγος, καὶ ὀδύνη ἴσχει τὴν νείαιραν γαστέρα, καὶ τὸν κενεῶνας, καὶ τὰς ἰξύας. πάσχει δὲ ταῦτα μάλιστα ὑφ', ὧν τι ἐν αὐτῇ χυθῇ, καὶ διαφθαρέν ἔσωθεν. πάσχουσι δὲ καὶ ἐκ τύχης. αἱ δὲ καὶ ἀμόθεν. ὁκόταν μὲν οὖν ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πιπίσκειν, ὑφ' οὗ ἄνω καθαίρεται. καὶ ὁκόταν ἡ ὀδύνη ἔχῃ, τὰ χλιασμὰ περιστέναι.[205] καὶ τῷ θερμῷ λούειν.[206] καὶ διαλιπὼν κλυζειν, ὥσπερ ὅτε τὰ περὶ τὰς γαστέρας. καὶ τὰ ποτημάτων διδόναι, ὅ, τι ἂν μάλιστα περιδέχηται. καὶ ἐσθυμιᾶν, ὁκόσα ξηραίνει. καὶ τῶν πολυπόδων ἐσθιέτω. καὶ τὰ λινοζώστην.[207] Ἢν λειανθῶσιν αἱ μῆτραι, τά τε ὀπίσθια πλείω γίγνεται, καὶ κακίω. καὶ ὑγρότερα. καὶ πυκνότερα. καὶ ἡ γονὴ ὀκὸς ἐμμένει, ἀλλὰ πάλιν ὀζέρχεται. καὶ ἢν ἐσαφάσῃς τῷ δακτύλῳ, ὅκῃ τὸ στόμα λεῖον. καὶ ἀδυναμίη αὐτοῦ λαμβάνει ὑπὸ τῶν ὀπισθίων. καὶ πυρετὸς. καὶ ῥῖγος. καὶ ὀδύνη ἐς τὴν νείαιραν

hæc trita & simul mixta in glandulam efformato; & ad vterorum os in subdititio apponito, & ex aliis vterorum subditiis, ea quæ conueniunt, hempe quæ acria sunt, rodunt, & ex quibus sanguis purgatur. Potiones quæ vteros purgent exhibeto; & omnibus derasis, conuoluta circa digitum vesicæ cute aut pellicula, os vterorum deradito. Si vteri intorti fuerint, menses non eunt, neque genitura intus gignitur, dolor imum ventrem, lumbos, & laterum inanitates detinet, & si digito immisso contrectarit, os vterorum cùm valde recesserit contingere nequeat. Cùm sic habuerit, medicamentum ex quo sursum ac deorsum; magis tamen deorsum purgetur, exhibendum, oriqúe & vtero præcipuè fomentum admouendum, bisque die calida lauandum, potiones quas maximè recipere expertus fueris, exhibeto, quàm frequentissimè cum viro dormiat, & brassicam comedat. Si vteri moti suo loco minimè maneant, quam verò in partem prolabuntur dolores afferunt, inconspicui existunt, interdum verò velut sedes extra prominent. Cùm quidem supinam decumbere contigerit, suo loco manent, vbi verò exurrexerit, aut prona incubuerit, aut aliquantum mota fuerit, extra feruntur, plærunque etiam quiescunt. Hanc quàm maximè quiescere miniméque moueri oportet, lectumque ad pedes altiorem sternere, & iisdem quibus supra vti, acerbis perfundere, suffitum ex graueolentibus subter adhibere, naribus verò ex odoratis. Et malum punicum in medio per vmbilicum perforatum, & picem quæ maximè conueniat, in vino tepefactam, neque admodum expressam, quàm penitissimè in subdititio apponito. Cùm verò aliquid subter apposueris, fascia lata exceptum, ex lumbis ne clabatur religato, sed vt intus maneat, & quod conuenit efficiat, & peplum cum caseo & polenta propinato, velut in vteri ad latus prolapsu scriptum est. Ex potionibus, expertus quàm maximè susciptat, bibendam exhibeto. Cibis verò quàm mollissimis vtatur, & quàm maximè cum viro dormiat. Si vteri plus solito hiarint, menses tum copiosiores, tum deteriores, & humidiores, & per longius tempus eunt, neque genitura eam attingit, neque intus manet, sed contra foras effunditur, & si digito immisso vterorum os contrectaris, dehiscens deprehendes, & imbecillitas propter menses eam prehendit, febrisque & rigor, dolor imum ventrem, laterum inanitates & lumbos detinet. Hæc autem ei quidem præcipuè contingunt, si quid in ea corruptum computruerit & effusum fuerit, accidit etiam ex partu, & aliis alio modo. Cùm igitur ita habuerit, medicamentum ex quo sursum purgetur propinare oportet, & cùm dolor detinuerit, tepefactoria admouere, & calida lauare, intermissoque aliquo tempore ex infuso colluere, velut in superiore scriptum est, & potiones quas maximè susciptat exhibere, ac in suffitu quæ siccant apponere, polypos etiam & mercurialem edat. Si vteri læues & lubrici extiterint, & menses copiosiores, & deteriores, humidiores & crebriores contingunt, genitura intus non manet, sed contrà extra fertur, siqúe digitum ad contrectandum immiseris, os læue deprehendes, imbecillitas eam propter menses, & febris, & rigor inuadit, & dolor ad imum

ventrem, lumbos, & lateris inanitates, præcipuè quidem si quid in ea corruptum computruerit, & ex partu, aliaque ex causa. Cùm sic habuerit, vbi dolor detinuerit, curare oportet velut in superiore scriptum est. Si vteri ad ventrem vergant, dolor acutus & vehemens, coxendicem, lumbos ac lateris inanitates detinet, crusque claudicat. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans potui exhibendum, postridie verò suffitus admouendus. Hordei chœnices duas, oleæ folia tenuiter concisa, gallam contusam & cribratam, hyosciami tertiam chœnicis partem, hæc mixta & oleo ad dimidiam heminam in olla subacta, per dies quatuor ter die ad suffitum adhibeto. Lac bubulum noctu mel & aquam bibat, & calida lauet. Si vteri ad caput vertant, istud erit indicio. Nasi venas & sub oculis dolere existimat. Hanc multa calida lauare oportet, & lauro & myrto in aqua decocto caput etiam lauare, & vnguento rosaceo illinere, ad suffitum odorata adhibeantur, & brassicam comedat, succumque insuper sorbeat. Si ad crura & pedes vertantur, inde cognosces, pedum pollices sub vnguibus conuelluntur, & crura ac femora dolor detinet. Cùm sic habuerit eam calida multa lauare oportet. Fomentum quod maximè susciperit admouere, graueolentia ad suffitum adhibere, ac vnguento rosaceo illinere. Si mulierem ex vteri dolore cibi fastidium, febris & rigor prehendat, pepli albi quintam dimidiæ chœnicis partem, seminis vrticæ parem portionem, & casei caprini derasi chœnicis dimidium, hæc vino vereri simul emollita, deinde cocta, sorbenda dato. Si ex partu fluxus prehendat, cibique in ventre minimè maneant, vuæ passæ nigræ & mali punici dulcis interiora trita, & hœdi coagulum vino nigro macerato & vtitor, & caseo caprino derasо, triticique polenta torrefacta iniecta & probè temperata potui exhibeto. Si ex partu sanguinem vomitione reiiciat, hepatis fistula perforata est, dolor ad intestina & cor procedit, & conuellitur. Hanc calida copiosa lauare oportet, & ex tepefactoriis quod maximè susciperit admouere, & lac asininum ad dies quinque potui exhibere, post hæc verò lac vaccæ nigræ ieiunæ ad dies quadraginta propinare, sub vesperum autem sesamum tritum. Hic verò morbus cum periculo coniunctus est. Cùm mulier ex longo interuallo non conceperit, menseseque apparuerint, tertio vel quarto die alumen tenuiter tritum, vnguento subactum, lana exceptum subter apponito, & tribus diebus positum teneat. Tertio die fel bubulum derasum & linteo impositum, vbi ramentum oleo madefeceris ac subegeris, in subdititio apponito, & tribus diebus detineat, altero verò die virum adeat. Linum scissum cum calamis ferè pugillum tenuiter tusum, per noctem vino albo suauissimo maceratum, postea excolatum in ollula tepefacito, in eo lanam quàm mollissimam intingito, & partim subter apponito, partimque detrahito. Si vteros purgare voles, primùm quidem ex hordeo oleo madefacto prunis impositо suffitum adhibere oportet, postero verò die carnem ouillam decoquere in hordei decocto per noctem sub dio expositam. Hordei decoctum congij mensuram esse oportet, valdeque decoquere. Cùm decocta fuerint, exactè tepida edat, & iusculum insuper sorbeat.

γαστέρα, & τὰς ἰξύας, καὶ τὸν κενεῶνας. μάλιστα μὲν ἐὰν ἡ ἐν αὐτῇ ὀφθαρεῖσα σαπῇ, & ὀκνῇ, & ἄλλως. ὅταν μὲν οὖν ἐν τούτῳ ἔχῃ, θερμαπτέον χρή, ὅκου αὖ καὶ ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ. ὥσπερ δὲ καὶ τὸ πρότερον γέγραπται. ἐὰν δὲ μὴ πρὸς τὴν γαστέρα νεύσῃ, ὃ μάλιστα ὀδυνᾶται ἔχει, ὀξεῖά τε καὶ ἀσθενὴς, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τὸν κενεῶνας. καὶ ὃ σκέλος βλίσκάζει. ὁκόταν οὖν ἔχῃ, φαρμακον χρὴ πίνειν ἐλατήριον. τῇ ὑστεραίῃ ὑποθυμιᾶν. τῶν τε κριθέων χοίνικας δύο, καὶ ἐλαίης φύλλα [208] καταγνύσας πυκνά. καὶ κνίδα καταψήσας, καὶ σήσας. καὶ ὑὸς ἀμοῦ τριταῖα χοίνικος, τοῦτο μίξας καὶ ἐλαίῳ τοσούτῳ ὅσου ἡμικοτύλιον [209] ἐν χύτρῃ, ὑποθυμιᾶν ὅτι τέσσαρας ἡμέρας, τρὶς τὴν ἡμέρης. τὴν δὲ νύκτος, γάλα βοὸς, & μέλι & ὕδωρ πινέτω. & θερμῷ λουέσθω. Ἢν ἐς τὴν κεφαλὴν τραπῶσιν αἱ ὑστέραι, σημεῖον τόδε. τὰς φλέβας τὰς ἐν ῥινὶ, τάς τε ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς [210] φλεγμαίνειν δοκεῖ. τοῦτον χρὴ λούειν θερμῷ πολλῷ, καὶ τὴν κεφαλὴν. δάφνην τε καὶ μυρσίνην ἐνεψῶν ἐν τῷ ὕδατι. καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ τὴν κεφαλὴν ἐγχρίεσθω. [211] καὶ ὑποθυμιάσθω τὰ αἰδοῖα. καὶ τὴν καμβίην ἐσθιέτω. καὶ ⟨ω⟩ χυλὸν ὑπερεφείτω. [212] ἰὼ ἐς τὰ σκέλεα & τὸν πόδας τρα-πῶσι, γνώσῃ ἐν τῷδε. τὸν μεγάλους δακτύλους τῶν ποδῶν, ἁπάντων ὑποτὸν ὄνυχας. καὶ ὀδυνᾶται τὰ σκέλεα καὶ τὸν μηρούς. ὁκόταν οὖν ἔχῃ, χρὴ λύειν αὐτὴν πολλῷ καὶ θερμῷ. [213] καὶ πυελίζειν, ὅ, τι ἂν μάλιστα προσδέχηται). καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα. καὶ ὦ μύρῳ τῷ ῥοδίνῳ ἀλείφεσθαι. ἰὼ γυνὴ ὑστέρας ἀγέειν αὐτίκα, καὶ πυρετὸς αὐτὴν, καὶ ῥῖγος λαμβάνει, μήκωνος λευκῆς, ὅσον πεμπτημόριον ἡμιχοινίκιον, [214] καὶ κνίδιον καρπὸν ὅσον καὶ τυρὸν αἰγείου ὅσον ἡμιχοίνικα ξύσας, ὁμοῦ τε μαλθάξας σὺν οἴνῳ παλαιῷ, ἔπειτα ἐφήσας, διδόναι ῥοφᾶν. [215] ἢν δὲ μὴ ῥᾷς λαμβάνῃ, καὶ τὰ στέαρ ἐν τῇ γαστρὶ μὴ ἐμμένῃ, ἀσταφίδος χρὴ μελαίνης καὶ ῥοιῆς γλυκείης τὰ ἔνδον τρίψαντα, καὶ ἐπιφυτίσαι πτισάνην διεὶς οἴνῳ μέλανι, χρέον, τυρὸν ὀπτὸν ξύσας αἰγεῖον. & ἧπαρ πυρὸν πεφωσμένα ὀπτὸν ἐνέγκαι, κερασάσθω οἴνῳ αὐστηρῷ, δοὺς πιεῖν. ἢν δὲ αἷμα ἐμεῖν ἐν τούτῳ, [216] τὸ ἥπατος ἡ σύριγξ τέτρωται). καὶ ὀδυνᾶται ἐς τὰ ἀπολάγνια φοιτᾷ, καὶ τὴν καρδίην, καὶ ἀσθενέει). τοῦτον χρὴ λούειν, πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ τὸ χλιάσματος, ὅ, τι ἂν μάλιστα προσδέχηται, προσδιδόναι. & πιπίσκειν οἶνον μέλαν, ὅτι ἡμέρας πέντε μὲν ἢ τοῦ μεταπιπίσκειν βοὸς μελαίνης, [217] ἀσιτέοντα ὅτι ἡμέρας τεσσαράκοντα. ἐς ἣν τὸν ἑσπέριον, σήσαμον τετριμμένον πιπίσκειν. ἡ δὲ νοῦσος ὀπτικὸν δεινός. ἢν γυνὴ λάβῃ. παλαιῷ μὲν κυίσκηται τὴν ὀπτιμνίων ἐμφανομένων ὁκότε ἢ τριταίη ἢ τεταρταίη, ξυσπήλιον λείον τρίψας, διεὶς μύρῳ ἐλαίῳ ἀναστυφίζων προσίστω. καὶ ἐχέτω κείμενον ἡμέρας τρεῖς. τῇ δὲ τρίτῃ [218] ξύσας βοὸς χλόην, καὶ ἐν ῥάκει ὀπτὸν, διεὶς ἐλαίῳ ὃ ξύσμα, καὶ ἀναδήσας προσίστω. καὶ ἐχέτω ἡμέρας τρεῖς. [219] τῇ δὲ ἑτέρῃ ἀνδρὶ ξυνελθέτω. [220] Λίνον δὲ σχιστὸν ταύτης τὴν καλάμης ὅσον δραχμίδα κόψας λεπτὰ καταῤῥέξας τε ἐν οἴνῳ λευκῷ ὡς ἡδίστῳ τὴν νύκτα, ἔπειτα ἀπηθήσας χλιαίνων ἐν χυτριδίῳ, ἐλαίου ὡς μαλθακώτατον ἐμβάπτων ὃ μὴν προσίστω, ὃ δὲ ἀφαιρέειν. ἰὼ βουλῇ ὑστέρας καθῆραι, προεῖπον μὲν χρὴ ὑποθυμιῆσαι κριθὰς ἐν ἐλαίῳ δεδευμένας, ἐπ' ἀνθράκων. τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἶος χρὴ κρέας ἑψεῖν· κριθίδιον ὄζῃ θριαμβύου. [221] ὃ δὲ κριθὴν ἑψῇ). ὅσον χοέα. καὶ καθεψεῖν σφόδρα. ἐπειδὴν δὲ ἑφθὸν ᾖ, ἀκροχλίαζον καταθιέτω. καὶ τὸ ζωμὸν ὑπερροφείτω.

τῇ δὲ

τὴν δ' ὑστεραίην λιβανωτὸν καὶ γλήχωνα λεῖον ποιήσας αἰμαδδύξας, μέλιτι θείῳ ἀναπολίζων, παρατίθη, ὅπως τρεῖς ἡμέρας. ἢν δ' ἐς τὸ ἕδρην τραπῶσι, καὶ τὰ ἀποχωρήματα κωλύωσιν ἀποχωρέειν, ὀδυνάσι δὲ ἰσχουσι τὴν τε ὀσφὺν, καὶ τὸ νεάτερον γαστέρος, ἢ τὰ ἰξύας. ὁκόταν οὖν δὴ ἔχῃ, λύειν χρὴ αὐτίκα, καὶ θερμῷ. καὶ πυελῆν τὴ ὀσφύϊ. καὶ ἀποζυμώσας τὰ κακώδεα. καὶ παροσθένας ὀκόσα καθαίρει τε καὶ ἑλαύνει τὰς ὑστέρας. καὶ πιπίσκειν ὅ, τι ἂν μάλιστα παροσδέχηται. [222] ἢν ἑλκωθῇ τὸ στόμα ἢ φλεγμήνῃ, σμύρναν καὶ στέαρ χίειον, καὶ κηρὸν λευκόν. καὶ λιβανωτὸν ἐν λαγωῶθρίῳ, τῆσιν ἀποτὸ τοῦ γαστέρος μίξας, καὶ λεῖα ποιήσας ἐν θείῳ ὡς μαλθακωτάτῳ παροστρώσαι. ἰὼ τὰ ὑστερικὰ μὴ δυνήσεται ἀποφυγεῖν, παραχρῆμα μὲν χρὴ ἀσιτεῖν. ἄγνου δὲ πέταλα λεῖα τείψαντα ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι, ἔλαιον ὀπτιχέας ἀναχλιήνας, δίδου πιεῖν, ὅσον κοτύλην. [223] ἢν φλεγμήνωσιν αἱ ὑστέραι, τὰ ἀκτῆς καὶ φύλλα ὡς ἀποδρώσαντα ἐν πυρῶν χριμνοῖς ἑψήσας σταφυλίοις ἀκεχλίαρον δίδου ῥοφεῖν. ἢν μεταχινηθῶσιν αἱ μῆτραι, χιτῶνα ὡς ξηρότατον τείψας, καὶ λεπτότατον δήσας ἐς ὀρόβιον [224] παροσφέρειν καὶ παροσφέρειν ἄλλο μηδέν. πιεῖν δὲ διδόναι [225] πυρὸς παρακομιδῆς. [226] καὶ μήκωνα ὀπτὴν. καὶ ἐλελισφάκου. καὶ κύμινον, καὶ ἄνησον. ταῦτα τείψας λεῖα, δοὺς οἴνῳ [227] καὶ τῶν κυρηβίων τὰ ἀπὸ τῶν κριθῶν, [228] διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης ἑφ' ἑκάτερον ἡμικοτύλιον, ἢν τε ὀπισθίνια μηνίῃ ἐν ᾧ καθεσμὸς ᾖ χρόνος, κεφαλῆς πέταλα, καὶ πήγανον τείψας λεῖα, ἔπειτα ἀχυρα ἀπὸ τῶν κριθῶν ὅσον χοίνικα βρέξας ὡς αὐτὰ τέτληκε, ὀξάλμησον. ἔωθεν δὲ [229] ποιήσας ὅσον κοτύλην δοῦναι τὰ κεφαλῆς, καὶ τὸ πήγανον, ἔλαιον αὐτοῖς ὀπτιχέας καὶ ἀναζέσας δοῦναι πιεῖν. ἔπειτα πολυπόδια πλύνας ἐν οἴνῳ λευκῷ, ὀδὸς φαγεῖν, καὶ ⓦ οἶνον ἐκπιεῖν. ἢν δὲ βούλῃ τὰ ἰχθύων ἑψῶν τὰ εὐωδεστάτων, διδόναι ἐσθίειν, καὶ ⓦ ζωμὸν ῥοφᾶν. ἰὼ ἀφῆψαι καὶ αἰδοῖα, [230] μύρτα ἑψήσας ἐν οἴνῳ, ὄζῃ δὲ λυζέσθω αἰδοῖα. ἔπειτα ῥοιῆς γλυκείης σίδια ἑψήσας ἐν οἴνῳ, καὶ σμύρνης καὶ ῥητίνης ὁμοῦ μίξας, δοὺς οἴνῳ, ὀδόντιον ἐμβαλὼν, παρατίθει. ἰὼ φαγέδαιναν λάβοι, [231] τὰ σικύης ἀποταμὼν τὸ στόμα καὶ ⓦ πυθμένα, ὀπτήσας ἀνθρακίῃ, παρείτω τὴν σικύην [232] τὰ σμύρνης ὅπως τὸ πῦρ ὑπεπάσας καὶ παρεκαθίσας ὅτι τὰ σικύην. καὶ ἐπιθέσθω ἐς τὸ αἰδοῖον τὸ ἄκρον τὰ σικύης, ὡς ἐσωτάτω, ὅκως αἰ ἢ ἀτμὶς ὡς πλείστη ἐς τὰ αἰδοῖα ἀποπέμπηται. καὶ τὰ ὑρηνικὸν πολυμὸν διδόναι πιεῖν. [233] ἰὼ δὲ ἐς τὴν καρδίαν παρισάμενα πνίγωσιν αἱ ὑστέραι καὶ μὴ ἀφιεῖσαι, παρατίθει καρπὸν πέπονα καὶ γλήχωνος διεὶς ὕδατος κυάθοις τρισὶ, καὶ ὄξεος λευκοῦ κυάθῳ, καὶ μέλιτος πέπτου μέρος κυάθου, χλιαίνων, νήσας δίδου ῥοφεῖν. ἢν δὲ ἔχῃ ἢ παρωσμὸν ῥίγεος λαμβάνῃ, ἀφεύθω τὰ καρπὸν [234] καὶ ἐλελισφάκου ὁμοῦ πέπονα, δὶς ἐς ὄξος λευκοῦ κύαθον. ὀπτιχέας τε ὅτι οἴνου λευκοῦ κεχρημένου κύλικα, δὰ τελίξας, ἔασον κεῖσθαι. ἔωθεν δὲ ἀπηθήσας, χλιήνας πιεῖν δίδου. [235] ἢν αἰνεμέωσιν αἱ μῆτραι. καὶ ἰὼ ἄνεμος ἐγκλῄῃ τῇ νηδύϊ, καὶ πόνος ᾖ, ἐλελίσφακον καὶ κύμινον κόψας πέπτα τὰ νύκτα, ἔωθεν ἀπηθήσας, δὲ καθαρὸν εἰς χύτρειον ἐγχέας, χρίμνα πύεινα ἐμβαλὼν, καὶ ὄξος λευκοῦ ὅσον κύαθον, [236] ὀπτιχέας ὀπὸς σιλφίου ὅσον κύαθον, ἐμβαλὼν καὶ ἑψήσας σὺν μᾶλλον ἐπιπαχὺ δίδου ῥοφεῖν. Ἢν δὲ ἐν τοῖς αἰδοίοισι δυσοσμίη ᾖ, [237] καὶ κίων ἐγκλῄῃ ᾖ, καὶ ὀδύνη ἔχῃ, τὰ μὲν ὀδύνην παύσει, σελίνου καρπὸς ἐν οἴνῳ διδόμενος νήσει, τὰ δὲ δυσοσμίην, ἄνησον τὰ αὖ τὸ ἔσπον διδόμενον.

Postero verò die thus & pulegium læuiter tritum, melle subactum, vellere exceptum, triduo subter apponito. Quòd si ad sedem vergant, & alui excrementa secedere prohibeant, dolores lumbos, imum ventrem, & ilia detinent. Cùm sic habuerit, eam calida lauare oportet, ad lumbos fomentum admouere, ex graueolentibus suffitum adhibere, quæ veteros purgét & pellant in subdititio apponere, & quod maximè admiserit potui exhibere. Si os vlceratum aut inflammatione tentatum fuerit, myrrham, adipem anserinum, ceram albam, & thus, cum leporis pilis qui sub ventre sunt mixta & trita, in veliere molliſſimo subdito. Si secundæ deuolui nequeant, confestim quidem cibo abstinendum. Viticis autem folia tenuiter trita ex vino & melle, oleo affuso tepefacta, heminæ mensuræ potui exhibeto. Si vteri inflammatione laborauerint, sambuci foliis quàm tenerrimis in tritici setanij farina crassiore decoctis, summè tepidum sorbendum dato. Si vteri transmoti fuerint, hederam quàm ficciſſimam, tenuiſſimè tritam, linteo illigatam admouento, & pingue aliud nihil adhibeto. Potui autem exhibeto triticum tenerum non tostum, pelum assatum, saluiam, cyperum & anisum. Hæc tenuiter trita, vino macerata, cum hordei repurgamentis bis die exhibeto, vtraque vice dimidiæ heminæ mensura. Si menses præstituto tempore non eant, brassicæ folia & rutam tenuiter trita, deinde hordei paleas chœnicis mensura maceratas, quoad emollitæ fuerint, per noctem sub dio exponito. Manè verò in heminæ mensura, brassicam & rutam macerato, oleo affuso & permixto potui exhibeto, deinde polypum in vino albo suffocatum comedendum, & vinum ebibendum dato. Quòd si voles pisces odoratiſſimos coctos comedendos & ius sorbendum exhibeto. Si superficiariæ igneæ caliditatis vlcerationes in pudendis fuerint, myrti baccis in vino decoctis pudenda collue. Deinde mali punici dulcis putamina vino decocta, myrrha & resina simul ammixta, vino macerata, linteum imbutum subter apponito. Si stranguria inuaserit, cucurbitam ore & fundo dissecto, prunis subditis circumpositam, myrrha in ignem inspersa, & muliere super cucurbitam collocata, cucurbitæ summum in pudendum quàm penitissimè immittito, vt plurimus vapor ad pudenda deferatur, & potiones vrinam cientes ieiunæ exhibeto. Quòd si ad cor prorumpentes vteri strangulatum inferant, neque decedant, porri & pulegij semen tribus aquæ cyathis maceratum, aceti albi cyatho addito, & mellis tertia cyathi parte, tepidum ieiunæ sorbendum dato. Si ex partu aut abortione rigor inuadat, iuniperi fructum & saluiam simul trita, aceti albi cyatho macerata, affuso vini albi temperati poculo, inuoluta & residere permissa, manè verò colata & tepida bibenda dato. Si vteri flatu distenti fuerint, & flatus in inferiore ventre gignatur, doloréque fuerit, saluiam & cyperum tusa per noctem macerato, mane percolatum, purum in ollam diffusum, triticea farina crassiore iniecta, & aceti albi cyatho, laseris succo ad cyathi mensuram affuso, mixtum & crudius decoctum sorbendum dato. Si in pudendis grauis odor & columella innata fuerit, doloréque detineat, dolorem quidem sedabit apij semen ex vino ieiunæ exhibitum, grauem autem odorem anisum eodem modo datum

At columellam præcidere oportet. Si vlcera in pudendis innaſcantur, & pruritus corripiat, oleæ, hederæ, rubi, & mali punici dulcis folia trita, vino veteri macerato, deinde carnem recentem foliis obductam in ſubdititio apponito, & per noctem teneat. Ea verò mane exempta, myrto in vino decocto pudenda colluat. Si genituram non recipiat, menſibus ſecundum naturam euntibus, membrana ori vteri prætenditur, quod etiam aliis ex cauſis contingit. Id autem cognoſces, ſi digito ad attrectandum immiſſo obicem attigeris. Hæc in medicamento ſubdititio apponenda, reſinam & æris florem melle ſubigito, & eo linteum conſpurcatum quàm penitiſſimè ſubdito, filo in ſummo alligato, quod cùm exilierit, myrto in vino decocta, eo tepido colluatur. Si mulierem anhelationes inuadunt, ſulphuris fabæ quantitatem, naſturtium pari portione, rutam & cuminum Æthiopicum, hæc tenuiter trita, vino macerata, ieiunæ potui exhibeto. Cibis autem abſtinendum, & non crebrò edendum. Si puerpera flatu diſtenta fuerit, ouillum aut caprinum iecur cinere obrutum edendum dato, meracius ad dies quatuor & vinum vetus bibat. Si lumbis doleat, aniſum & cuminum Æthiopicum bibat, calida lauet, & à balneo bibat. Si menſes non eunt, teſtam craſſiorem vſtam tenuiter tritam, & origanum anſeris pingui decoctum ac læuigatum, teſtæ in linteo commixtum, tepidum ſubter apponito. Si vteri conniueant, neque menſes comparent, colocynthida agreſtem, ſilphij ſemen, cuminum Æthiopicum, nitrum, ſalem Thebaicum, adipem renalem, farinam, myrrham, omnia feruefacta, ſimul mixta trita, in glandem formata, ſubter apponito. Si vteri ad viſcera verſi ſtrangularint, vinum cedrinum & cuminum Æthiopicum bibat, calida lauet, & à balneo bibat. Si menſes non eunt, anſeris adipem, netopum, reſinam, ſimul mixta, vellere excepta mulier ſubter apponat. Si verò plus quàm conueniat prodeant, ſuſinum & raiæ linguam in vellere ſubter apponat. Si commoti vteri aliquam in partem procumbant, hordeum decorticatum tritum cum paleis, in vinum coniectum, cum cornu ceruino vino ſubactum, vtero ad ſuffitum adhibeto. Si ſecundis liberari nequeat, fœniculum ex vino, & oleo, & melle feruefactum potui exhibeto. Si menſes non compareant, eoſq; euellere voles, triticeam farinam craſſius molitam & hordeum oleo affuſo coquito, deinde comedendum dato. Si vteri inflammatione laborarint, vmbilici veneris folia & portum cum triticea farina craſſius molita, oleo affuſo decocta, edenda dato. Si vteri moti aliquam in partem procubuerint, doloremq; exhibuerint, oleæ ſcabiem, lauri & cupreſſi ramenta aqua decocta, linteo excepta, ſubter apponito. Si vterus doleat, doloréque ad veſicam pertingat, porri ſemen, ex aqua tritum, ieiunæ potui exhibeto, & tepefactoria admoueto. Si vteri promineant, eos aqua tepida lotos, oleo & vino illitos, rurſus intromittito, ex lumbis religato, & graueolentium ſuffitum adhibeto. Quòd ſi vrinam reddere nequeat, poſt calidæ balneum & fotum, cupreſſi ramenta ad ſuffitum admoueto, & potiones vrinam ducentes potui exhibeto.

Ⓗ Ὑ κόνα χρὴ ἀποτάμνειν. Ἢν ἕλκεα ἐγγένηται ἐν τοῖσι αἰδοίοισι, [238] καὶ ξυσμὸς λαμβάνῃ, ἐλαίης φύλλα καὶ κισσοῦ, καὶ βάτου, καὶ ῥοιῆς γλυκείης τέιλφας, ἐν οἴνῳ τε διεὶς παλαιῷ, [239] ἔπειτα λαβὼν ζώρκα ποταμίδιον περιθεῖναι καὶ καταπλάσαι τοῖσι φύλλοισι, καὶ ἐχέτω τ' νύκτα. ἔωθεν δ' ἐξελομένη μυρσίνιον ἐν οἴνῳ ἀφεψῆσαι, τῷ οἴνῳ, ἁμαλυζέσθω τὰ αἰδοῖα. [240] Ἢν τ' χοιρίδιον μὴ δέχηται τῶν γυναικείων κατὰ φύσιν γινομένων, ἢ μιαίνῃ ὅτι περιθεν τούτου χρῆ. χρῆ δ' ὧδε ἄλλων. γνώσῃ δὲ ὧδε. ἰὼν ἐς ἀφάσιος τῷ δακτύλῳ, ἅψῃ τοῦ περιβλήματος. τοῦτο χρὴ περιθέμενα ποιήσαντα, ῥητίνιον καὶ ἄνθος χαλκοῦ, μελίτι διείς, ὀδόνιον ἁρδαλώσας περιθεῖναι ὡς ἐσωτάτω, ῥάμμα ἐνδήσας ἀπὸ τοῦ ἄκρου. [241] Οἰκότεον χρὴ τὴν ἐξάλλητα, τὴν μυρσίνιον ἐν οἴνῳ ἀφεψῶν, τῷ οἴνῳ χλιηρῷ κλυζέσθω. Ἢν ἄσθματα λαμβάνῃ γυναῖκα, θεῖον ὅσον κύμινον, καὶ καρδάμου ὅσον, καὶ πήγανον. καὶ κυμίνου αἰθιοπικοῦ, τοῦτο τέιλφας λεῖα. καὶ διεὶς ἐν οἴνῳ πίνειν δῶναι νήστει. δεῖ δὲ καὶ τῶν σιτίων ἀπέχεσθαι, καὶ μὴ πυκνὰ ἐσθίειν. Ἢν πίκτουσα ἀξανεμοθῇ, ἢ περ οἷος ἡ αἰγὸς ἐς τέφρην ἐγκρύψας, διδόναι ἐσθίειν. [242] ζωοτέρην ὅτι τεσσερας ἡμέρας. καὶ οἶνον πινέτω παλαιόν. Ἢν τὰς ἰξυὰς ἀγγεῖ, ἀίνησον, καὶ κύμινον αἰθιοπικὸν πινέτω καὶ θερμῷ λουέσθω. καὶ [243] ἀποθερμον πινέτω. [244] Ἢν τὰ ὀπτιμίδια γίνηται, ὄσρακον παχὺ κατακαύσας, καὶ λεῖον τέιλφας, καὶ σείκλινον ἐφήσας ἐν χυλοῦ ἐλαίῳ λεῖον ποιῆσαι. καὶ ξυμμίξας τῷ ὀσρακίνῳ ἐν ὀθονίῳ, χλιαρὸν περιστιθέσθω. ἰὼν ξυμμύσσωσιν αἱ μῆτραι, καὶ τὰ ὀπτιμίδια μὴ φαίνηται, κολεκυντίδα ἀγρίαν. καὶ [245] φύλλον, κύμινον αἰθιοπικὸν, νίτρον, ἅλας Θηβαϊκὸν, [246] καὶ νέφριν, καὶ ἔγκυον, καὶ σμύρναν, καὶ ῥητίνιον. ἄπωνα ζέσας τοῦτο, ὁμοῦ τε μίξας λεῖα, ποιῶν βάλανον, περιστιθέσθω. ἰὼν περὶ τὰ ὀπλάγχνα τραπείσας πίνῃσιν, οἶνον κέδρινον, καὶ κύμινον αἰθιοπικὸν πινέτω. καὶ θερμῷ λουέσθω. [247] καὶ ἀποθερμον πινέτω. [248] ἰὼν τὰ ὀπτιμίδια μὴ γίνηται, χυλοῦ ἔλαιον, καὶ νέτωπον, καὶ ῥητίνιον ξυμμίσγουσα ἡ γυνὴ, περιθέσθω, ἐλαίῳ ἀναστομίζουσα. ἰὼν ὑμένων τῶν περισχόντων ἔρχονται, ὑσσινον καὶ βάτου γλαδανὸν ἐν ἐλαίῳ περιστιθέσθω. Ἢν μεταχινηθεῖσαι περιπέσωσί που αἱ ὑστέραι, κριθὰς πτίσας λείας ξυὶ τοῖς ἀλφίτοις [249] περιβάλλειν καὶ ἐλάφου κέρας οἴνῳ δδύσας, ὑποθυμιᾶν τὰς ὑστέρας. [250] ἰὼν μὴ δύνηται ἀποφυγεῖν, μαραθρου ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, καὶ μελίτι ἀναζέσαντα δοῦναι πιεῖν. ἰὼν τὰ ὀπτιμίδια μὴ φαίνηται καὶ βούλῃ αὐτὰ καταπασσᾶν, πυρῶν κρίμνα καὶ κριθὰς ἑφθὰ, ἔλαιον ὀπταλέον. Εἶτα διδόναι ἐσθίειν. ἰὼν φλεγμαίνωσιν αἱ μῆτραι, [251] κοτυληδόνος φύλλα καὶ περιβάσα κρίμνοις ἐνεφῶν πυετίοις, ἔλαιον ὀπτιχὸν, δίδου ἐσθίειν. ἰὼν κινηθεῖσαί τω περιπέσωσι, καὶ ὀδυνῶν πλέχωσιν, [252] ἐλαίης φύλλων καὶ δάφνης, καὶ κυπαρίσσου πρίσματα ἑφήσας ἐν ὕδατι ἐς ὀθόνιον ἐμβαλὼν, περιστιθέτω. [253] ἰὼν ὑστέρα ἀγγεῖ, καὶ περὶ τὴν κύστιν ἡ ὀδυνῶν, περιβάσου καρπὸν τέιλφας ἐν ὕδατι, πιεῖν διδόναι νήστει, καὶ χλιάσματα περιστιθέναι. [254] ἰὼν αἱ μῆτραι προσέχωσι, περιτίλλας αὐτὰς ἐν ὕδατι χλιαρῷ, καὶ ἀγείλας ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ, πάλιν ἐνθεῖναι. καὶ ἀναδῆσαι ἐκ τῶν ἰξύων. καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ καυκώδεα. καὶ ἰὼν μὴ δύνηται, οὐρεῖν, λούσας θερμῷ καὶ περιπάσας. ὑποθυμιήσας κυπαρίσσου πρίσματα, καὶ τῶν οὐρητικῶν ποτημάτων διδόναι πιεῖν.

ἰὼ ρ΄ος

ἰὼ ῥόος ῥήγνυται, ὑποζυμήσας τρυφοῖσιν, οἰνίδα τοξεύσας, ἐνδήσας ἐλείῳ τοῦ ῥίνη. ἢ δὲ ὀνὸς ἔστω ξηρή. ἰὼ ὑπὸ τοῖσιν αἰδοίοισιν ἕλκεα ῥήγνυται, βόειον στέαρ ἐπαλείφειν καὶ τοῦ στήθεα. καὶ τῆς μυρσίνης ὑπὸ οἴνῳ ἀφεψῶν, ἀμάλυσαι. ἰὼ ὑπὸ ὄχου ὁ στόμα ἕλκωθῆ, ῥόδων αὐτὸς πέταλα λεῖον, οἴνῳ δύσας ὑπὸ λαγωοῖσι θριξί, τοῦ ῥίνη καὶ ἀμαλυζέσθω τοῖσι τρυφοῖσι. [255] ἰὼ τὰς ὑστέρας ἀλγέῃ, σκόρδων μάλυζαι, καὶ νίτρον ὀπίσω καὶ κύμινον λεῖα ποιήσας, μέλιτι δύσιον, τοῦ ῥίνη. καὶ τῷ θερμῷ λουέσθω. καὶ ἀπὸ τροφῶν πινέτω. ἰὼ ἀν ὕδηση τὰ αἰδοῖα, στέαρ βοὸς, καὶ βούτυρον, καὶ χοίρου ἔλαιον, καὶ στρούθιον μίξας, ἀλαχείειν τὰ αἰδοῖα τουτέοισι. καὶ ἀμαλυζέσθω χλιαρῷ ὕδατι. ἰὼ τοῦ στόμα μύλαι πτίγωσιν, ἐλλύχνιον χλιώσας, ἀποσβέσας, ὑποθύμιη ὑπὸ τὴν ῥῖνα. ὄχους αἱ καπνὸν ἕλκῃ. ἔπειτα σμύρναν διεὶς μύρῳ. [256] ἐλείῳ ἀναδύσας τοῦ ῥίνη. καὶ πρὸ δίδου ῥητίνην ἐλαίῳ διέντα. Ἢν ὁ χοῖρον μὴ ὑποχωρέῃ, κόνιζαι τέλυφας, ὑπὸ ἐλείῳ πτίσας τοῦ ἔσω τοῦ ῥίνη. [257] καὶ τὴν ὑγρὴν οἷσι ἀλατέλυφας δοιάσι πιεῖν. Ἢν τὴν κεφαλὴν ἀλγέῃ, ἢ τὴν νέαισαν γαστέρα, ἢ τὰς ἰξύας. χολὴ ὑπὸ τῆσι μητρέῃσι ἔστι. ταύτῃ γοῦν χρὴ δοῦναι φάρμακον, ὃ καθαίρῃ ἄνω τε καὶ κάτω δυνάμενον. ἢ λούειν θερμῷ. καὶ τοῦ στήθεα, ὅσα χολὴν καθαίρῃ. καὶ ἄπνοα. ἢ μελάνθιον διεὶς οἴνῳ, δίδου πιεῖν. Ἢν ῥόος ἐγκρήσῃ. καρκίνους ποταμίους ἀποπνίξας ὑπὸ οἴνῳ οἴνου δίδουαι πίνειν, καὶ ὑποζυμῶν ὅσα ξηραίνῃ καὶ τοῦ στήθεα. Ἢν ῥοῦς ἐγκρήσῃ, τὴν ποταίνην ὅσα δεσμίδα τέλυφας ὑπὸ οἴνῳ δίδου πιεῖν. καὶ τοῖσι ξηροῖσι καὶ τοῖσι τρυφοῖσι χρέεσθαι. Ἢν ῥοῦς ἐγκρήσῃ, [258] ἡμισείδα καπνοῦ καὶ κόλυφας λείων, ἀμασήσας τε, διεὶς οἴνῳ, πιπισκέτω. τοῖσι δὲ ἄλλοισι ὑγροῖσι δίδου ὅτῳ χρέῃ. Ἢν ῥοῦς ἐγκρήσῃ, ἢ πολυχρόνιος ἤδη ᾖ, [259] σιλφίου καπνοῦ καὶ τέλυφας λεῖον, οἴνῳ διεὶς δίδου πιεῖν. ἢ ὑποζυμήσας, ξήρανε καὶ ποτίσσῃ ὅ, τι αὐ δοκέῃ. Ἢν καθῆραι τὰς ὑστέρας βούλῃ, νίτρου, κύμινον, σκόρδον. καὶ σύκα λεῖα ποιήσας, μέλιτι δύσας ποτίσσῃ. καὶ θερμῷ λουέσθω. [260] καὶ ὑποθέρμον πινέτω. Ἢν ἀλγέῃ τὰς ὑστέρας, κυκλαμίνου τὴν ῥίζαν ὑπὸ οἴνῳ λευκῷ πιπισκέτω νήστις, ἢ θερμῷ λουέσθω καὶ ὑποθέρμον πινέτω. Ἢν γάλα ἀποσβεσθῇ, τὰ μὲν δίψα ὅτῳ χρέῃ. πιπισκέτω δὲ δίδου, ὅτῳ καὶ τὸ μαράθρου. [261] καὶ τὰς ῥίζας ἑψήσας, καὶ βούτυρον ἑψήσας ὁμοῦ. ὀπότερον δὲ ἕψῃ ᾖ, λύζας δὸς πιεῖν. ἀλφοῦν δὲ καὶ τὸ ἱππομάραθρον, καὶ τὸ ἱππομέλινον σὺν ἐλαίῳ. [262] Ἢν γάλα ἀποσβεσθῇ, τρίψας τέλυφας διεὶς ὕδατι, δοῦναι πιεῖν καὶ θερμῷ λουέσθω. καὶ τὸ τρῖψαι καὶ τὴν κεφαλὴν ἐλαίῳ τέτω σὺν ἐλάτης τὰ φύλλα, καὶ τὸ χυλὸν ῥοφείτω. Ἢν γάλα ἀποσβεσθῇ τρίψας τέλυφας, διεὶς ὕδατι δοῦναι πιεῖν. ἢ θερμῷ λουέσθω. ἢν ἐλελίσθακον ἐμβοσα. καὶ τὴν κεδρίνων ἢ τὸ ἀρκευθίδων πτερεμβάλλοντα, ἀποχέουσα ὑγρὸν, καὶ οἶνον ὑποχέουσα, πινέτω ἐς τὰ λοιπὰ ἡδύνοντα ἐμβαλοῦσα. καὶ βάλβον. καὶ ἐλαίου μικρὸν ὑποχέουσα, ἐσθιέτω. καὶ τὴν δεμνίων, καὶ τὴν ὀξέων, καὶ ἁλμυρῶν, καὶ ὠμῶν λαχάνων, πάντων ἀπεχέσθω. ὃ δὲ καθάπαξ ὑπὸ οἴνῳ πινόμενον ἀμάρτῃ. καὶ γὰρ ὃ γάλα καθαίρῃ. καὶ θερμῷ λουέσθω, καὶ ὑποθέρμον πινέτω. Ἢν βάλῃ γυναῖκα κύουσα, καθίζησι αὐτῷ, καὶ τὰς μητρὰς

Si fluor muliebris contingat, ſuffitu ex acerbis adhibito, ſtercus aſininum derauſum, in vellere ligatum ſubter apponito. Sit autem ſtercus aſininum ſiccum. Si in pudendis vlcera exorta ſint, adipem bubulum illinito & apponito, & myrto ex vino decocta colluito. Si ex partu os exulceratum fuerit, roſarum florem tenuiter tritum, vino maceratum, ex leporinis pilis ſubter apponito, & acerbis colluito. Si vteros dolor detineat, allij caput integrum, nitrum toſtum, cuminum, hæc leuiter trita, melle ſubacta, ſubter apponito, calida lauet, & ſubcalidum bibat. Si pudenda ſuperficiario vlcere laborent, adipem bubulum, butyrum, anſerinum adipem, & ſuſinum permiſceto, his pudenda inungito, & aqua tepida colluito. Si ſurſum prorumpentes vteri ſuffocent, funiculum lucernarium accenſum extinctum ad nares admoueto, quò fumum attrahat, & myrrham vnguento, ſubactam, vellere exceptam ſubter apponito, & reſinam oleo dilutam bibendam dato. Si ſecundæ non ſecedant, conyzam tritam in vellere ad ſubditicium exceptam ſubter apponito, & in pila ex vino tritam potui exhibeto. Si caput, venter imus & lumbi doleant, bilis vteros infeſtat. Huic igitur medicamentum quod ſurſum & deorſum purgare poteſt exhibere oportet, calida lauare, & quæ bilem purgent in ſubditicio apponere. Aniſum & melanthium vino maceratum bibendum præbeto. Si fluor muliebris obortus fuerit, cancris fluuialibus ex vino ſuffocatis, vinum potui exhibeto, quæque ſiccant ad ſuffitum & ſubditicium apponito. Ad idem. Porri pugillum ex vino tritum bibendum dato, ſiccis & acerbis vtatur. Ad idem. Muli ſtercus vſtum, tenuiter tuſum & cribratum, ex vino maceratum bibat, reliquis quoque ad eundem modum vtatur. Si fluor muliebris obortus iam diu tenuerit, ſpongiam vſtam, tenuiter tritam, vino odoro maceratam propinato, & ſuffitu adhibito reſiccato, quodque reſtringat in ſubditicio apponito. Si vteros purgare voles, nitrum, cuminum, allium, ficus, hæc tenuiter trita, melle ſubacta ſubter apponito, calida lauet, & à balneo bibat. Si vteri dolor vexet, cyclamini radicem ex vino albo ieiunæ propinato, calida lauet, & à balneo bibat. Si lac extinctum fuerit cætera quidem eodem modo curato, potui autem exhibeto fœniculi ſemen, & radices decorticatas, ſimulque butyrum decoquito, cùm verò decocta fuerint, refrigerata potui exhibeto. Optimum autem hippomarathrum & hippoſelinum ſimul cocta. Ad idem valet porrum tritum aqua maceratum, potui exhibitum, calida lauet, porrum & braſſicam & ſimul decocta cytiſi folia edat, ſuccumque ſorbeat. Ad idem, porrum tritum aqua maceratum bibendum dato, calida lauet, ſaluia decocta, & iniectis cedri & iuniperi baccis, ſucco diffuſo; vinum affundat, bibat, ad reliqua iniectam farinam & bulbum, pauco oleo affuſo edat, acribus, acidis, ſalſis, & omnibus oleribus crudis abſtineat. Naſturtium ex vino potum prodeſt, lac enim purgat, calida lauet, & à balneo bibat. Si voles vt mulier cõcipiat, ipſam & vteros purgato,

deinde anethum iciunæ comedendum dato, vinumque merum ſuperbibendum, & nitrum rubrum, cuminum, reſinam, melle ſubacta in linteo ſubter apponito, cumque aqua defluxerit, peſſos nigros qui emolliant in ſubdititio apponito, & cum viro dormiat. Si velis vt mulier concipiat, vbi ipſam vteroſque purgaueris, linteum detritum quàm tenuiſſimum reſiccatum in peſſo adhibeto, & melle ſubactum in glandulas efformatum, fici ſucco imbutum, quoad os apertum fuerit ſubter apponito, deinde magis intrò pellito. Vbi autem aqua defluxerit, & vino & oleo colluta fuerit, cum viro dormiat, cumq; dormire volet, pulegium ex vino cedrino bibat. Medicamentum fœtum ex vteris eiiciens. Cucumeris agreſtis ſuccum potionis quantitate in mazam efformatum in ſubdititio apponat, cùm antea per duos dies ieiunauerit. Vuæ taminiæ agreſtis pugillos duos aqua mulſa maceratos potui exhibeto. Medicamentũ quo fœcunditatem explores. Allij caput vnicum habens decoctum ad vteros ſubter apponito, poſtero verò die immiſſo ad contrectandum digito conſideret, & ſi quidem os deprehendat, benè ſe res habet, ſin minùs, rurſus ſubter apponat. Aliud ad explorandá fœcunditatem. Netopum parua quantitate vellere inuolutum ſubter apponito, & videto quemnam odorem os redoleat. Medicamenta in ſubdititio appoſita. Scorpij marini fel in vellere conuolutum, & in vmbra ſiccatum ſubdito. Pulegium ſiccum tenuiter tritum, melle ſubactum, in vellere ſubdito. Cucumeris ſemen & teſtam vſtam, vino ſubactam, cum pilis leporinis, in vellere ſubdito. Alumen Ægyptium lana inuolutum ſubdito. Cantharidas vino maceratas in vellere ſubdito. Artemiſiam herbam vino maceratam ſubter apponito. Melanthium ex vino albo tritum, in vellere apponito. Recèns enixæ, vnguentum roſaceum & ceram, in vellere ſubter apponito. Bulbulum in ſegetibus naſcentem, tritum, vino ſubactum, in vellere apponito. Vini albi veteris fæcem vſtam, vino albo reſtinctam & tritam, in vellere apponito. Galbanum, netopum, miſy, vnguento roſaceo excepta in linteo ſubter apponito. Elaterium ferè duarum potionum quantitate, & fauum vino ſubactũ, in linteo ſubdito. Butyrum & alumen, melle ſubacta, in linteo ſupponito. Scammoniæ ſuccum & adipem cum maza permixtum, vino ſubactum, in linteo ſubter apponito. Si mulier concipere nolit, miſyos fabæ, quantitatem aqua maceratam potui exhibeto, & per annum non concipiet. Si periculum facere velis in muliere, prægnans ſit necne, terra erythræa aut rubrica oculos illine, ſique medicamentum intrò ſubierit, prægnans eſt, ſin minùs, minimè. Si puerperæ pudenda vlcere ſuperficiario laborarint, amygdalis tenuiter tritis & medulla bouis aqua decocta, modica farina iniecta pudenda illine, & aqua in qua myrti baccæ decoctæ fuerint collue. Si virgo calculo laborarit, radicis Æthiopicæ folium ex vino vetere drachmæ pondere decem diebus exhibeto, deinde ex aqua percolatum diebus viginti, biſque die multa calida lauet. Cataplaſmata. Allium, portulacam, apium, loti & cedri ramenta, trita ſimul mixta, aqua mulſa macerata, ex cataplaſmate imponito. Rubi folia, myrti folia ſimul trita, aqua mulſa macerata, cum polenta ſubacta, in cataplaſmate admoueto. Sambuci folia, myrti folia, terebinthi tenerrima germina, ad eundem modum ex cataplaſmate imponito.

ἐὰν δὲ παῦται δίδου δ' ἄνηθον ἐσθίειν νήστι. καὶ οἶνον ὅτι πίνειν ἄκρητον. καὶ τροχίσκους ποίει ἐκ τοῦ ἐρυθροῦ κιμωλίου καὶ ῥητίνης μέλιτι δεύσας, ὑπόθες ὀθονίῳ, τρίβε καὶ ὀχέτευε τὸ ὕδωρ ἐπίρρυτον, τὸν μέλανας πεσσοὺς τροχίσκου μαλθακτήριον, καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως. Ἢν βούλῃ ἔχειν ποιήσαι γυναῖκα, καθήρας αὐτὴν, καὶ τὰς μήτρας, τρίβε τήνδε μήτρην ῥάκος, καταξηράνας ὡς λεπτότατον. καὶ μίγνυ δεύσας, καὶ σφαίρας ποιήσας, ἐπιβάλλων ἐς ὀπὸν συκῆς, τρίβε τήνδε, μέχρις ἂν σαμοθῇ. ἔπειτα δὲ μάζον. Εἰσωθεῖν. ἐὰν δὲ δεύσῃ ἐπορρυῇ τὸ ὕδωρ, ἀλφιτίζομένην οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, σιωπᾶν δέτω ὡς ἀνδρί. πινέτω δὲ, καὶ ὀχέτευμα μέλλῃ καθεύδειν, βλίτρωνα ὅτι κεδρίνῳ οἴνῳ. Ἐκβόλιον ἐμβρύου καὶ μητρέων. Σικύου ἀγρίου ὁπὸν, ὅσον πόσιν ἐς μάζαν ἐμπάσας τρίβειν, τρίβοντα δὲ ὅτι δύο ἡμέρας. Σπαθίδος ἀγρίης ὅσον δύο δραχμίδας δίεις ἐν μελικράτῳ, δοῦναι πιεῖν. Πέρυτήριον. Μώλυζαν σκεύεϊ ἐπιξέσας, τρίβειν ἐς τὰς μήτρας. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, τὸ δάκτυλον δίσας καὶ ἐσαφάσσουσα, σκοπείτω, ἐὰν μὲν ὀρῇ τὸ στόμα, οὕτως ἔχει. Εἰ δὲ δ', πάλιν τρίβειν δέτω. Ἕτερον πιερυτήριον. Νέτωπον ὀλίγον ἐν ἐλαίῳ ἑλίξας τρίβειν. καὶ ὁρῶν ὅπως ἂν τὸ στόματος ὄζῃ. τρίβειν δέ. Σκορπίου ἁλμώδεος τὸν χολεὸν ἐς ἔλαιον ἐνελίξας καὶ ξηράνας, ἐν σκιᾷ τρίβειν. Γλήχωνα ξηρὸν λεῖον ποιήσας μέλιτι δεύσας, τρίβειν ἐν ἐλαίῳ. Σικύου σπέρμα καὶ ὀρεγανον καταναύσας, οἴνῳ τε δεύσας ἐν λαγῴοισι θριξὶν, ἐν ἐλαίῳ τρίβειν. Στυπτηρίαν αἰγυπτίαν ἐλαίῳ κατελίξας, τρίβειν. Κανθαρίδας οἴνῳ δεύσας ἐν ἐλαίῳ τρίβειν. Τὴν ἀρτεμισίαν ποίαν, οἴνῳ δεύσας τρίβειν. Μελάνθιον τείλας ἐν οἴνῳ λευκῷ, ἐλαίῳ τρίβειν. Νεοτόκων. Ῥόδινον μύρον καὶ κηρὸν, ἐν ἐλαίῳ τρίβειν. Βολβίτιον δὲ ἐν τῷ πυρῶν τείλας ἐν οἴνῳ δεύσας, ἐν ἐλαίῳ τρίβειν. Οἴνου λευκοῦ παλαιοῦ τὴν τέφρην καταναύσας καὶ καταδεύσας ἐν οἴνῳ λευκῷ, καὶ τείλας, ἐν ἐλαίῳ τρίβειν. Χαλβάνην, καὶ νέτωπον καὶ μίσυ ἐν ῥοδίνῳ μύρῳ. ἐν ὀθονίῳ τρίβειν. Ἐλατήριον ὡς δύο πόσιος καὶ κηρὸν ἐν οἴνῳ, ἐν ὀθονίῳ τρίβειν. Βούτυρον καὶ στυπτηρίαν, μέλιτι δεύσας, ἐν ὀθονίῳ τρίβειν. Ὀπὸν σκαμμωνίης καὶ στέαρ ἐν μάζῃ, σιωπᾶν μίξας οἴνῳ, δεύσας, ἐν ὀθονίῳ τρίβειν. Ἢν μὴ θέλῃ κυΐσκεσθαι, μίσυος ὅσον κύαμον δίεις ὕδατι δίδου πίνειν καὶ σπένδειν ἃ κυΐσκεται. Ἢν βούλῃ γυναικὸς ἐμπειρηθῆναι εἰ ἔστι παῖδα ἔχουσα εἴτε καὶ μή, τῇ ἐρυθρᾷ λίθῳ, τὸν ὀφθαλμοὺς ὑπογράφειν. καὶ ἢν μὲν ἐσέλθῃ τὸ φάρμακον, παῖδα ἕξει. ἢν δὲ μὴ, οὔ. Ἢν παῖδα ἀφθᾶν τὰ αἰδοῖα, ἀμύγδαλα λεπτὰ τείλας, καὶ βοὸς μυελὸν ἐν ὕδατι ἑψῶν, καὶ ἄλφιτον ἐμβάλλων μικρὸν, διαχείρει τὰ αἰδοῖα. καὶ διακλύζειν τῷ ὕδατι τῷ ἀπὸ τῶν μύρτων. Ἢν παρθένος λιθήσῃ, τὸ φύλλα διδόναι τῆς αἰθιοπικῆς ῥίζης ἐν γαθμῷ. ἐν οἴνῳ παλαιῷ, δίδου ὅτι ἡμέρας δέκα, τὸ δ' λοιπὸν διηθῶν ἐν ὕδατι ὅτι εἴκοσιν ἡμέρας. καὶ λούειν δὶς τῆς ἡμέρης, πολλῷ καὶ θερμῷ. Καταπλάσματα. Σκόρδον, αἰδοιοκύλιον, στέλινον, λωτὸν καὶ κέδρου ῥίσματα. λεῖα ὁμοῦ μίξας, δίεις μελικράτῳ, καταπλάσματα ποιέων, καταπλάσσειν. Βάτου φύλλα, μυρσίνης φύλλα. ὁμοῦ λεῖα δίεις, μελικράτῳ ξυμφυρήσας ὀφθίοις καταπλάσσειν. ἀκτὴ φύλλα, μυρσίνης φύλλα. τερμίνθου τὰ ἀπαλώτατα, καὶ ἄλλον τύπον καταπλάσσειν.

Λωτὸν

Λωτοῦ ῥίσματα. συκαμίνου φύλλα ὁμοῦ λεῖα μίξας, δὸς ὕδατι ἀσαφίδος καταπλασας. Ὑποθυμιήσεις.[282] ὄϊος σαῦς. ἢ αἰγὸς ξηρὰς κῶλας, καὶ κεδρὰς πεφωσμένας, καὶ ἐρπυγμένας ἐν ἐλαίῳ δδύσας, ὑποθυμία. Ελάφου κέρας,[283] ᾧ ἐλάας ταῖς μήπω ἐχούσας ἔλαιον, ὁμοῦ λεῖα μίξας, θυμία. Ροιῶν τὴν ἐρυθρὰν καὶ ἄλφιτα πεφωσμένα ἐλαίῳ δδύσας ὑποθυμία. ἄλφιτον καὶ βόλβιτον[284] καὶ ἄχυρα, ἐλαίῳ δδύσας, ὑποθυμία. Λωτοῦ τρίσματα, καὶ ῥοῦ φύλλα, καὶ κυπαρίσσου ξηρᾶς τρίσματα, οἴνῳ μέλανι δδύσας ἀυστηρῷ ὑποθυμιῶ. Χολβάνην. μάνναν. ῥητίνην[285] μύρῳ δδύσας ὑποθυμιῶ. αἰγὸς κέρας, καὶ κηκίδα. καὶ[286] τέαρ ὕος καὶ κεδρία, ὑποθυμία. Ὄνων τὴν ὑπὸ τῶν ποδῶν χλῶ, ξύσας, καὶ ὀνίδας οἴνῳ μέλανι δδύσας, ὑποθυμιῶ.[287] Κλυσμοί. Μυρσίνης φύλλα καὶ δάφνης καὶ κισσοῦ ἐν ὕδατι χλιηρῷ κλύζειν. Ροῦ φύλλα,[288] καὶ ῥοιᾶς, καὶ βάτου, ἐν μελικράτῳ ἀφεψῶν, ἀποχέων κλύζειν. Τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα[289] καὶ τῆς ἐλένου ἀφεψῶν ὕδατι ἀποχέας, ἀκεραχλίηρως κλύζειν. Μαραθρίζειν ῥίζαν κῶλας, ἐν ὕδατι ἀφεψῶν, καὶ κεφαλῆς ὀπτῆχες ἔλαιον. ἔπειτα ἀποχέας κλύζειν. Οἰναίθην καὶ κύπειρον, καὶ ἀσαφίδας ἀφεψῶν ἐν μελικράτῳ, κλύζειν.[290] Μάλαγμα ἐν ὕδατι ζέσας ἀποχέας ὃ ὕδωρ, ἀκεραχλίηρον κλύζειν. Κυπαρίσσου τρίσματα[291] καὶ ἀμάρακον ἐν γλυκεῖ κεκραμένῳ ὕδατι, ἀφεψῶν κλύζειν. Ερπυλλον καὶ λευκοίου τὴν ῥίζαν ἀφεψῶν ἐν μελικράτῳ κλύζειν. Ὑπερικόν. καὶ σχῖνον. καὶ κεδρίδας ἐν ὕδατι ἀφεψῶν, ἀκεραχλίηρον κλύζειν. Κνεῖον, καὶ βούτυρον, καὶ ῥητίνην, καὶ χλοὺς ἔλαιον, ἐν ὕδατι ἀφεψῶν, κλύζειν.[292] Πυελίσεις. ὄρεως φῶξας καὶ καπαλέσας, ἕψει ἐν ὀξυκράτῳ ἀκεραστερῷ. ὀκόταν δὲ ἕψησης ἐνδήσας εἰς ὀθόνιον, πυελίῳ. Φακοῦς φῶξας[293] καὶ ἀσπάλακας, καὶ ποιήσας ἄλευρα χονδρώδη, ὕδατι ἀφέψησας ἐνδήσας εἰς ὀθόνιον πρόσιζε. Ὀρόβους τ' ἄλευρον ζόπον ποιέων, πυελίῳ. ἀγαθὸν ᾗ καὶ ὁ ἐλελίσφακος τ' ἀλεύρου ζόπον γινόμενος. Ἐλελίσφακον καὶ ὑσσωπίτην ἀφεψῶν ἐν ὕδατι, ἐν ᾧ ἀφέψημα ἄλευρα κριθῶν ἕψησας ἐς ὀθόνιον, πυελία. Λωτοῦ τρίσματα καὶ κυπαρίσσου ἀφεψῶν ἐν ἀσαφίδος ἀποβρέγματι, ἐνδήσας ἐς ὀθόνιον, πυελία. Ελάτης φύλλα, καὶ μυρσίνης καὶ κισσοῦ, καὶ δάφνης ἑψῶν ἐν ὕδατι ἀποχέας ὃ ἀφέψημα ἕψε ἐν αὐτῷ ἄλευρα κριθῶν. ἔπειτα ἐνδήσας ἐς ὀθόνιον πυελία. Κυπαρίσσου τρίσματα, καὶ κέδρου, καὶ πίτυρα κριθῶν, ὁμοῦ μίξας ἐν ἀποβρέγματι ἀσαφίδος, φυρήσας καὶ ποιήσας ἄρτον, ὀπτήσας θερμόν,[294] ἐς ῥάκος ἐνδήσας, πυελία. λευκοίου ⓦ καρπὸν ἢ ταῖς ῥίζας ἀφεψήσας ὕδατι, καὶ τῷ ὕδατι φυρήσας[295] πίτυρα πυρῶν ἄρτον ποιήσας θερμόν, ἐς ῥάκος ἐνειλίξας, πυελία. Τὸν ἔρπυλλον ἐν ὕδατι ἀφεψήσας, τῷ ἀφεψήματι πίτυρα πύελον ἐμβαλών, ⓦ ἄλευρον ζόπον πυελία. Σπόγγοις θερμοῖς ἐπιτιθείς. καὶ ἐλείοισι μαλθακοῖσι, καὶ ῥάκεσι ἐλείοισιν, καὶ ὀστρακίοισιν ἀγγείοισιν ὕδωρ ὀπτέων, καὶ φυλακίοισι ⓦ ἄλευρον ζόπον, καὶ τῷ ἀφεψήματων ἐγχέων, πυελίῳ. καθαρτήριον.[296] ἰῷ γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν, κυήσαι θέλης ποιῆσαι, σκέψασθαι χρὴ ἐν τοῖσιν καταμηνίοισιν, ἰῷ τε χολώδης, ἰῷ τε φλεγματώδης ἦ. γνώσῃ δὲ ὧδε πρότερον. λάσιον ἐμβάλλων εἰς ⓦ ἥλιον λεπτὸν, ξηρὸν, ὁκόταν τὰ καταμήνια ῥέωσιν, ἐν τῷ ἡλίῳ ἀποχέας τὸ αἷμα καὶ, ἐὰν ξηρὸν γένηται

Loti ramenta, mori folia trita, simul mixta, vuæ passæ aqua macerata, ex cataplasmate imponito. Suffitus. Ouis aut capræ pingue siccum ac tusum, & hordeum tostum ac confractum, oleo subactum, ad suffitum adhibeto. Cerui cornu & oliuas oleum nondum habentes, trita simul mixta, ad suffitum adhibeto. Rhoën rubrum & polentam tostam oleo subactam suffito. Polentam, stercus bubulum, & hordei paleas, hæc oleo subacta, suffitu adhibeto. Loti ramenta, rhois folia, & cupressi siccæ ramenta, vino nigro austero macerata, ad suffitum adhibeto. Galbanum, mannam, resinam, hæc vnguento subacta suffito. Capræ cornu, gallam, suillam adipem & cedriam suffito. Terram à pedibus asinorum derasam, & stercus asininum, vino nigro macerata suffito. Collutiones. Myrti folia, lauri & hederæ in aqua decoquito, tepido colluito. Rhois, mali punici & rubi folia in aqua mulsa decoquito, colata colluito. Sambuci & lentisci foliis aqua decoctis & percolatis, summè tepido colluito. Fœniculi & brassicæ radice tusa, in aqua decocta, affuso oleo, deinde excolata colluito. OEnanthen, cyperum, & vuas passas in aqua mulsa vbi decoxeris, colluito. Emolliente aliquo in aqua decocto, diffusa aqua, summè tepido colluito. Cupressi ramenta, & amaracum passo aqua temperato vbi decoxeris, colluito. Serpillum & violæ albæ radicem, cùm in aqua mulsa decoxeris, colluito. Hypericum, lentiscum, cedri baccas aqua decoquito, summè tepido colluito. Fauum, butyrum, resinam & anseris adipem, aqua vbi decoxeris, colluito. Fotus. Lolium tostum & molitum in passo meraciore decoquito, decoctum in linteo ligatum fotui adhibeto. Lentem tostam detracto cortice, in farinam crassiorem redactam & in grumos collectam, aqua decoctam, in linteo ligatam apponito. Orobum eodem modo apparatum in fotu admoueto, valet etiam saluia ad eundem modum apparata. Saluiam & hypericum in aqua decoquito, & hordei paleas in decocto coctas, in linteo ad fomentum adhibeto. Loti & cupressi ramenta, vuæ passæ diluto decocta, ex linteo ligata fotui adhibeto. Oleæ, myrti, hederæ & lauri folia, aqua decocta, & in ipso diluto colato hordei paleas decoctas, deinde in linteo ligatas fotui adhibeto. Cupressi & cedri ramenta, ac hordei furfures, simul mixta, & vuæ passæ diluto subacta, in pastillum efformato, hunc assatum, calidum in linteo ligatum, ad fotum admoueto. Violæ albæ semen & radices aqua decoctas, ex qua tritici furfures subactos in pastillum redigito, calidum linteo inuolutum ad fotum adhibeto. Serpillum in aqua decoctum, furfuribus triticeis in dilutum iniectis, eodem modo fotui admoueto. Spongiis calidis admotis, lanis mollibus, pannis laneis, & vasis testaceis aqua infusa, vtriculisque ad eundem modum diluto infuso ad fotum vtitor. Medicamentum purgans. Si mulierem parere nequeuntem conceptui aptam reddere voles ad menses animum intendere oportet, bilioſáne an pituitosa existat. Hoc sic priùs cognoueris. Arenam tenuem & siccam soli exponito, cùm menses iam fluant, in sole sanguinem effusum siccari finito.

Ac si bilioſa fuerit, in arena ſiccatus ſanguis, pallidus redditur, ſin pituitoſa, velut mucus. Vtrum igitur horum contingat, ventrem, ſiue per ſuperiora, ſiue per inferiora purgatione indigere tibi viſum fuerit, purgato, deinde paucis interiectis diebus, vteros. Vteri fotus. Si duri fuerint vteri, neq; concipiat, vini quá ſuauiſſimi pari aqua temperati, tria ſemicongia Attica, radicum feniculi & ſeminis quartam partem, vnguentiq; roſacei dimidiam heminam. Hæc in ollam magnam nouam vino affuſo fundens, ollæ operculum perforato, & arundine impoſita fotum adhibeto, arundinem cum operculo tollito. Niſi enim cũ operculo abſtuleris, exuretur. Poſt adhibitum fotum, ſcillam veluti infra ſcriptum eſt, ſubter apponito, tandiuque apponito, quoad os vteri molle & latum eſſe dicat. Quòd ſi exulceratum fuerit, & puſtulæ in purgatione exortæ fuerint, ſiquidem ſumma labra exulcerentur, aniſum & adipem anſerinum cum oleo roſaceo tritum, lana inuolutum, carnis bubulæ fruſtulum pedis pollice craſſius, & longitudinis ſex digitorum, medicamento illitum, lana conuolutum, medicamento lana excepto, eius extremo quod foras ſpectare debet, filo alligato, quod carnis eſt reliquum in vteros qua parte vlcus eſt immittito. Menſes purgantia. Si purgatio non decurrat, cucumeris agreſtis interiorem partem trium obolorum pondere, artemiſiæ herbæ, thuris obolum tritum, melle ammixto lana inuolutum, ad os vteri per diem quinquies apponito. Vitis pampinũ viridẽ ex melle tritũ, lana inuolutum ad eundẽ modũ ſubter apponito. Cupreſſi fructum, cucumeris agreſtis interiorem partem, & thus ex eodem melle tritum, lana conuolutum, ad eundem modum ſubter apponito. Cupreſſi fructum & thus ex eodem melle tritum, lana conuolutum, ſubter apponito. Abrotanum trium obolorum pondere ex melle tritum, lana conuolutum ſubdito. Elaterij obolum, & myrrhæ tantundem ex melle tritum, lana inuolutum ſubdito. Medicamentum purgans vbi mulier non concipit. Tauri vrinam ad tres heminas collectam ſumito, deinde artemiſiam herbam, aut parthenium, aut adiantum, & laurum viridem, & cedri ramenta, tenuiter contuſa omnia ſimul miſceto. Deinde in effoſſa ſcrobe, & accenſis carbonibus olla impoſita, vrinam tauri infundito, immiſſis iis quæ in pila ſunt cõtuſa. Poſtea circumpoſita ſella, artemiſiam herbam, aut hyſſopum, aut origanum imponito, deinde mulierem collocatam donec ſudet foueto. Vbi ſudarit, balneo calido artemiſia & lauro iniecta lauet. Deinde ſubdititium medicamentum apponito, aut artemiſiam, aut bulbulum ex vino albo tritum, lana conuolutum in ſubdititio apponat. Hęc per tres dies faciat, poſtea cum viro dormiat. Subdititium medicamentum ad conceptum faciens. Ex nitro & thure cum melle glandulam confectam ſubter apponito. Subdititium purgans & emolliens. Caricam coquito donec grana interiora deponat, id expreſſum læuiſſimè tritum in vellere cum vnguento roſaceo ſubdito. Aliud acrius. Braſſicæ, rutæ, æqualibus vtriuſq; portionibus tritis ad eundem modum vtitor. Subdititium aliud tum emolliens, tum purgans. Anſeris medullam, aut bouis, aut cerui, fabæ quantitatẽ, vnguento roſaceo, & lacte muliebri terito, velut medicamentũ emolliens teritur, deinde eo os vteri linito.

καὶ ἰῶ μὴ χολώδης ᾖ, ὅτι τῇ ψάμμῳ ξηραινόμενον τὸ αἷμα, χλωρὸν γίνε). ἰῶ ὑ φλεγματώδες, οἷ μύξα. τοῦτον οὖν ὁκότερον αὖ ἢ καθήρας τ κοιλίαν, ἰῶ τε ἄνω, ἰῶ τε κάτω δοκέῃ σοι δεῖσθαι, ἔπειτα διαλιπὼν ἡμέρας ὀλίγας, τὰς ὑστέρας καθαίρειν. Ὑστερέων πυέλαι. Ἢν σκληραὶ ὦσιν αἱ ὑστέραι, καὶ μὴ κύσκη), οἶνον ὡς ἥδιστον [297] ἴσον κεφάσας, ὡσεὶ τρία ἡμίχοα ἀπίκα. καὶ μύρα. σμύρνης ῥίζας. καὶ τ καρπὸν τ μύρα. σμύρνης τεταρτημόριον. ζ ῥοδίνου διείμματος ἡμικοτύλιον. ζωὸν [298] ἐγχέας ἐς ἐχῖνον κενὸν, καὶ τ οἶνον ὑπολείπειν. τὸν ὑ ἐχῖνον τρυπήσας τὸ ὑπόθεμα, καὶ ἀνέντα κάλαμον πυελοῦ. τὸ ὑ κάλαμον σῶον ὂν ὑπόθεμα ἀφαιρέεσθαι. ἰῶ ὑ αὖθις τ ὑπόθεμα τὸν ἀφαιρεῖσθαι, καθάπερ ἐπιῶν ὑ πυελισπᾶται, τ σκίλλαν προσίθεσθαι, ὡς κάτω γέγραπται. προσίθεσθαι ὑ, ἐσὶ αὖ φῆμι μάλακον εἶ) τὸ σῶμα καὶ βύρσ. [299] καὶ ἰῶ μὴ ἕλκωθῇ, καὶ φλύκταιναι ὦσιν ἐν τῇ καθάρσι. ἰῶ μὴ ἄκρα τὰ χείλεα ἕλκωθῇ, αἴνησον καὶ γλίσχον ἔλαιον ἐν ῥοδίνῳ ἡδαίῳ τρίψας, ἐς εἰείον ἐνελίξας, [300] ὅσον κόος λαβὼν παχυτέρῳ τ μεγάλου δακτύλου ποδὸς, μῆκος ὑ ἐξ δακτύλων, χείσας ὡς φαρμάκῳ, προελίξας ὡς εἰείῳ τὸ φάρμακον, ἀνασπογγίσας, τὸ ἔριον τ ὅσον ὁ μηρὸς ἔξω ἐσί), λίνῳ δήσας, [301] ἔνθες τὸ μηλὸν τ ὅσον, ἐς τὰς μήτρας, ὃ αὖ τὸ ἕλκος. Γυναικεῖα καθαρτήρια. Ἢν μὴ πορεύηται ἡ κάθαρσις, λαβὼν σικύης ἐντερεώνιον, ὅσον τριώβολον, ἀρτεμισίου πόιον, λιβανωτοῦ ὀβολὸν τρίψας, ἐν μηλίῳ μίξας ἐς εἰείον ἐνελίξας, [302] προσθεσπροὸς τὸ σῶμα τ μήτρης, τ ἡμέρης πεντάκις τοῦτο ποιέων. Τὸ ἀμπέλιον τρίβων χλωρὸν ἐν μηλίῳ καὶ ἐς εἰείον ἐνελίξας προσθέναι τ αὐτὸν τρόπον. Τῆς κυπαρίσσου τ καρπὸν, [303] ἀκακίης ἐντερεώνης, καὶ λιβανωτὸν τρίψας, ἐν ᾧ αὐτῷ τε μήλιῳ ἐνελίξας ἐν εἰείῳ, προσθεσπροὸς τὴν αὐτὸν τρόπον. Τῆς κυπαρίσσου τ καρπὸν, καὶ λιβανωτὸν τρίψας, ἐν ᾧ αὐτῷ τε μήλιῳ ἐνελίξας ἐν εἰείῳ προσθέσπροὸς. ἀβρότονον ὅσον τριώβολον τρίψας. ἐν μήλιῳ ἐς εἰείον ἐνελίξας προσθέσπροὸς. Ἐλατηρίου ὀβολὸν, ἀκακίης ὀβολὸν τρίψας. καὶ μέλιτι ἐς εἰείον ἐνελίξας, προσθέσπροὸς. Ἢν γυνὴ μὴ κύσκη) καθαρτήριον. Ταῦρον ὄρον ξυλλέξαι ὅσον πρὸς κοτύλας. ἔπειτα λαβὼν ἀρτεμισίου πόιον, ἢ παρθένιον, ἢ ἀδίαντον, καὶ δάφνιον χλωρὸν καὶ κέδρου προίσματα, [304] κόλον λεῖα ὁμοῦ, ἔπειτα ὀρύξας βόθρον, ἐγκαύσας τε αὐθράκας, καὶ ὑπιδεὶς χύτραν, ἐγχέαι τὸν ὄρον τ ταῦρον καὶ ἐμβαλεῖν κεκομμένα ἐν ὅλμῳ. ἔπειτα προσεδεῖς δίφρον, ἐπίθες τ ἀρτεμισίης ποίης, ἢ ὑσσώπου, ἢ ὀρίγανον ἔπειτα ἐπικαθίσας τ γυναῖκα, πυρίσσειν ἕως αὐ ἱδρώσῃ. ὅταν ὑ ἱδρώσῃ, λοῦσαι θερμῷ. ἐς ὑ τὸ λουτρὸν ἐμβαλεῖν τ ἀρτεμισίου. καὶ δαφνίου. ἔπειτα προέσθειναι ποιῆσαι. ἢ ἀρτεμισίου, ἢ βόλβιον ἐν οἴνῳ λευκῷ τρίψας ἐείῳ ἐνελίξας προσπήσσειν. ζῶν ὑ ποιέειν ἐφ᾽ ἡμέρας πρὸς. ἔπειτα κοιμᾶσθαι παρὰ ἀνδρί. προσθετ κνηστέον. Ἐκνίδης καὶ λιβανωτοῦ βάλανον ποιήσας ἐν μέλιτι, προσθέσπροὸς. προσθεῖναι καθαρτήριον μυρσινικόν. Ἰρὰδα λαβὼν ἐφίκας, ἕως αὖ τὰς κεφαλὰς μίσῃς ἀποδαρῇ, [305] τοῦτο ἀποπιέσας ὡς λιπαρώτατον, προσθέσθαι ἐν εἰείῳ καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ. Ἕτερον δημύτερον. κριμνῶν, πηγάνου, ἑκάτερον ἴσον τρίψας, κεφαλὴν τ αὐτὸν τρόπον. Ἕτερον προσθετ μυρσινικὸν λεῖον καθαρτήριον. Χηνὸς μυελὸν ἢ βοὸς, ἢ ἐλάφου. ὅσον κύαμον προσθέσπροὸς μύρου ῥοδίνου, καὶ γάλακτος γυναικὸς, τρίβειν ὡς μάλιστα τὸ μαλθακὸν φάρμακον τρίβεται. ἔπειτα ὑπαγείφειν ἐν τούτῳ τὸ στόμα τ μήτρης.

Ἕτερον

Ἕτερον χλιαρὸν καθαρτήριον. Χλωὸς μυελὸν [306] ὅσον καρύου. ῥητίνης ἐλαίνης, ἢ τερεβινθίνης, ὅσον καρύου. ταῦτα τήξας ἐν μύρῳ ῥοδίνῳ ὥστε πυρὸς μελιτώδους, καὶ ποιήσας ὡς φαρμακῶδες, ἔπειτα τούτῳ χλιαρῷ ἐπαλείφειν τὸ στόμα τῆς μήτρης, καὶ Ⓦ κτένα καταβρέχειν. καταπασμὸς καθάρσιος καὶ σαλικόν. Γλυκυσίδης κόκκους ταῦτ μέλανας ἢ ἐρυθρὰς τρεῖς ἢ τέσσαρας, τούτους τρίβοντας ἐν οἴνῳ, δοῦναι πιεῖν. ἢν δ' μᾶλλον καταπάσαι γάλης τῶν μελάνων κόκκων τῆς γλυκυσίδης τέλμας, Ⓦ αὐστηροῦ ὀβολὸν δὸς πιεῖν. Ἕτερον καθαρτήριον καὶ καταπασμός. Δαφνίδας ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ταῖς πλείοσι. καὶ στεμφύλιος ἡμισυ ὀξυβάφου, τέλμας μετ' οἴνου, πινέτω, ταύτῃ χρῆσθαι ὅταν τρία ἡμιωβόλια ἀπήνη τέλμας, ἐν οἴνῳ δοῦναι πιεῖν ἡσυχῇ. καὶ ταῦτα πλάστου καταπόλια δίδου. ἄλφιτα στεμφύλιον. σμύρνης ὅσον τεσσάρων. κρόκου ὅσον. καστορίου ὀβολὸν, ταῦτα τρίψαντα, μύρῳ ῥοδίνῳ τροχίσκους. Ἕτερον καθαρτήριον. [307] κρίθινα καρπὸν καὶ μαλάχης χυλὸν ἐν σταλῇ χλωὸς τέλμαντα, τροχίσκους. ἢν μὴ καθαρθῇ ἐν τόκῳ, τῆς πάλης ὅσον τρὶς τοσοῦτον δακτύλοις ἐφάψας, μέλιτι ἐγχέας [308] καὶ συμπλάσας τὼ κηκίδε, καὶ δοῦναι πιεῖν. Ὑσσῶπος ἁπλοῦν καθαρτήριον ὃ αὐτὸ καὶ καθαρτικόν. καυλοὺς τρεῖς πέντε, ὄζος λυκίου τροχίσκους. καὶ μὴ ὑγρὸν ποιεῖ. ἀλλ' [309] ὡς ἐκμάσσεσθαι δακτύλοις. ῥοδῶν δὲ σύκου λυκοῦ πίτυος, αὐτοῦ τῶν κεγχραμίδων καὶ τοῦ δέρματος, διπλάσιον ξυμμίξας μέρος τῆς καθαρτίδος, [310] τριῶν πυρῶν ποιήσας, θείῳ λεπτῷ κατελίξασα τροχίσκους. καθαρτήριον. Ἢν ἐν τόκῳ μὴ καθαρθῇ, τοῦ τερφύλλου [311] ἐν οἴνῳ πιεῖν. τοῦτο δὲ καὶ καταμηνία καθαίρει, καὶ ἔμβρυον ἐκβάλλει. Μητρέων καθαρτήριον. Ὀστοῦ παιδίου ἐκαπόβατοιτος αἷμα ἐμμείνῃ, κολοκυνθίδα ἀγρίαν τέλμας ἐν μέλιτι, λειγέτω, ἢ τροχίσκους, αἵματος καθαρτικόν. Αἷμα ἐξελάσεις ἐκ μητρέων, λυκίου καρπὸν τρίβων λεῖον, οἴνῳ διείς, δίδου πιεῖν. αἷμα ὡσαύτως ἐξελάσεις ἐκ μητρέων. Ροῦ Ⓦ καρπὸν, ὁκόταν ἐρυθρὸς ᾖ, τρίβων κόκκους ὅσον τεσσαράκοντα χλωρούς, καὶ κυάθοις ἐρυθρὰ τροιλέγων, ὃ ἐρυθροῦ [312] δίδου πιεῖν ἐν οἴνῳ. Ὅταν δ' αἷμα ῥαγῇ, [313] τροχίσκους καθαρτήριον. Ἢν δὲ γυναικεῖα μὴ φαίνηται, σύκαμα, καὶ ὀρίγανον τρίψας λεῖα, καὶ ξυμμίξας, ὑπιτχέον ἐν χλωοῦ ἔλαιον, ἔπειτα τροχίσκους. τροχίσκους καθαρτικοὺς, ὥστε μήτρας ἐκκαθαίρειν, καὶ κενοῦν. ἀψινθίου ῥίζαν τρίψας λείως. καὶ τροιμίξας μέλι, [314] τροχίσκους καὶ σμὺ ἐλαίῳ. τροχίσκους ὑστερέων καθαρτικὰ αἰσιμωτήρια ἐν ὕδατι ἄγοντα. Σκίλλης ὅσον ἓξ δακτύλων ὁ μῆκος. παχέος δὲ ὡς ὁ μικρὸς δάκτυλος. τούτου περιξύσας ὅσον δύο δακτύλους, λεῖον ποιήσας, κατειλίξας τὸ λοιπὸν ἐν ἐρίῳ ῥυπαρῷ. καὶ ὃ μὲν ἀπεξεσμένον, τροχὸς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἑαῦν τροσκεῖσθαι ἡμέρας ἐν ὑποθήκῃ. λουπαυθὲν δὲ καὶ ἀφαιρεθὲν, ξηρανθέντα ὕδατι ὀδωδότι. [315] Καθαρτικὸν μαλθακὸν, ἐπὴν ὕδωρ ἄγῃ καὶ φλέγματα· χλωρὰ τε ὕδαμα καπετιλώσια καθαστικά, ἢν μὴ πολυχρόνια ᾖ, ἐν τὸ στόμα μαλθάσει. Μόσχου καρκίνιον. κύμινον ὁ ἑαθιοῦν, σμύρνης τε καὶ λιβανωτὸν, ἀψίνθιον, κυπάρισσον, ἄλας, ῥοδίνου, ἀλόη. τῶν μὲν δύο, χλωοῦ ἑκάτερον. τῶν δὲ καρκινίου, τέσσαρας μοίρας. ἐπὶ ὀθόνιον ὠμόλινον [316] ξυμμίξας ἄπαντα καὶ ποιήσας βαλάντιον, ἢ ἐπὶ τοῦ πέους ἐκτὸς λεπτὸν περιτε-

Aliud tepidum purgatorium. Anſeris medullam nucis quantitate, reſinæ lentiſcinæ aut terebinthinæ tantundem. His lento igne ex vnguento roſaceo liquefactis, velut ceratum conficito, deinde eo tepido vteri os inungito, & pectinem perfundito. Purgationem deorſum detrahens & ſiſtens. Pæoniæ grana nigra aut rubra tria vel quatuor, ex vino trita potui præbeto. Quod ſi magis detrahere voles, pæoniæ grana nigra trita ad eundem modum bibenda exhibeto. Aliud purgans & detrahens. Lauri baccas viginti ad ſummum, & ſeſelios acetabuli dimidium, tritum ex vino bibat. Tauri fel trium dimidiorum obolorum Atticorum pondere, ex vino tritum, ieiunæ bibendum dato, & catapotia efformata exhibeto, farinam ſitaniam, myrrhæ obolos tres, croci tantundem, caſtorij obolum, hæc trita cum vnguento roſato in ſubdititio apponito. Aliud purgans. Vrticæ ſemen & maluæ ſuccum cum anſeris adipe tritum, ſubter apponito. Si non purgetur ex partu, farinæ pollinem quantum tribus digitis apprehenditur, melle affuſo decoctum, ventri ex cataplaſmate imponito, & bibendum exhibeto. Vteros aperiens idem etiam purgans. Cantharidas quinque aceto albo affuſo terito, neque liquidum admodum facito, ſed vt paſtillus effingi poſſit, ficus autem albæ pinguis detractis granulis & pelle, duplum ad cantharidas ammiſceto, tenuiter tritum, & lana tenui conuolutum, ſubter apponat. Purgans. Si ex partu minimè purgata fuerit, trifolium ex vino potui exhibeto, hoc etiam menſes erumpere facit, & fœtum eiicit. Vteros purgans. Si puero immortuo ſanguis remanſerit, colocynthida ſylueſtrem tritam ex melle delingat, aut in ſubdititio apponat. Sanguinem purgans. Sanguinem ex vteris expelles, violæ albæ ſemen tenuiter tritum, vino maceratum, ſi bibendum exhibueris. Sanguinem eodem modo ex vteris expellit. Rhois ſemen cùm rubrum fuerit, ad grana triginta viridia trita, & roſas caninas rubras, eo quod rubrum eſt ſelecto, potui ex vino exhibeto cùm ſanguis eruperit. Subditium medicamentum purgans. Si menſes non appareant, ſtyracem & origanum tenuiter terito, & adipe anſerino affuſo commiſceto, poſtea ſubter apponito. Subditium purgans quod vteros purgat & euacuat. Abſinthij radicem tenuiter tritam melle admixto cum oleo ſubter apponito. Subditia medicamenta vteros purgantia, aperientia & aquam ducentia. Scillæ fruſtum ſex digitorum longitudine ſumito, parui verò digiti craſſitudine, cuius duos digitos circumradito & læuigato, reliquo lana ſordida conuoluto, ea parte quæ deraſa eſt ad os vterorum appoſita, per diem & noctem ſinito. Quòd vbi lauerit & detraxerit, aqua odorata perluatur. Purgans & emolliens quod aquam & pituitam ducit, menſeſque pallidos & ſubcruentos deturbat, niſi diuturni fuerint, & os emollit. Vnguentum narciſſinum, cuminum, quod editur, myrrham, thus, abſinthium, cupreſſum, ſalem, oleum roſaceum, reliquorum quidem ſingulorum congium vnum, narciſſini verò partes quatuor, hæc omnia permixta, tenuiſſimo linteo excepta, in glandulam efformato, aut pennam tenui panno circumdatam

& deligatam,ac oleo albo Ægyptio intinctam, subter apponito, & per totum diem finito. Deinde vbi lauerit & detraxerit,aqua odorata perluatur.

καταδῆσαι τε ἐμβάψαντες ἐλαίῳ λευκῷ αἰγύπτιον, ποιεῖν. καὶ ἐὰν ὅλην ἡμέραν ποιῇσθαι. ἔπειτα λουσάμενον καὶ ἀφαιρεθέντα, διαπλύνεσθαι ἐν ὕδατι εὐώδει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ

πρῶτον.

HIPPOCRATIS DE MVLIERVM

MORBIS LIBER PRIMVS.

AD hunc sanè modum de mulierum morbis sentio. Mulierem quæ nunquam peperit maiore cum molestia & celeriùs ex mensibus profluentibus affici,quàm quæ partum experta est. Vbi enim peperit,venulæ ei ad mensium descensum insunt ampliores. Amplas autem ipsis reddit puerperiorum effluxus,qui purgationis quoddam genus est. Qui cùm vi prorumpit, vicinæ maximè corporis partes, tum ventris tum mammarũ affatim effunduntur.Quinetiam corpus reliquum confertim vacuatur. Quod vnde contingat à nobis est commemoratum in pueri natura, cùm partu in lucem editur. Corpore verò vniuersim effuso , venas magis aperiri & ad mensium profusionem ampliores fieri necesse est , vteroſque magis patere , nimirum puero per eos non sine vi & dolore egresso. Quibus ita constitutis, mulier quæ puerperij purgamenta experta fuerit , cum minore labore purgationem menstruam sustinet. Quòd si mulieri quæ iam peperit affectio aliqua contingat,ita vt procedentes menses probè repurgari nequeant, ea faciliùs quàm si nunquam peperisset, laborem ferat. Assuefacti enim sunt vteri,& corpus ad repletionem accommodatum , velut quæ vterum gestet , simulque magna est in corpore amplitudo. Amplior autem fit sanguinis via vbi peperit , vniuersim nimirum euacuato corpore, cúmque corpus amplam capacitatem habeat, minorem sentit molestiam , nisi venæ supra modum impleantur, & nimio dolore afficiantur. At verò ei quæ nunquam peperit, cùm corpus ad repletionem minimè assuefactum sit , & validius , solidius, & densius existat , cùm puerperij purgamenta nondum experta sit , vterique osculum minimè pateat, maiore cum molestia menses prodeunt, pluresque affectiones incidunt, vt proinde menses intercludantur vbi nunquam pepererit. Atque ad hunc modum se res habet, velut ante à nobis dictum est. Mulierem rariore & molliore carne esse quàm virum censeo. Atque cùm id ita se habeat, mulieris corpus celeriùs & magis humorem ex ventre trahit, quàm viri. Si quis enim aquæ in loco humido per duos dies & duas noctes lanas puras imponat, & vestimentum purum densè contextum , æquali cum lanis pondere, iis sublatis & appensis , longè grauiores lanas quàm vestimentum comperiet. Quòd cùm fit , ab aqua quæ in vase lati oris est , semper sursum aliquid decedit, lanæq; cùm raræ sint & molles , eius quod secedit maiorem partem excipiunt. Vestimentum autem,quòd plenum sit & confertim contextum, explebitur,neque multum eius quod decedit excipiet. Ad hunc sanè modum mulier cùm rarior sit , ampliorem ex ventre in corpus humorem & citiùs quàm vir attrahet, cumque molli carne sit, vbi sanguine corpus expletum fuerit, nisi ab eo aliquid decedat,

Τὰ δὲ ἀμφὶ γυναικείων νόσων, ὧδε φημὶ. γυναῖκα ἄτεκον ἐοῦσαν, ἢ τετοκυῖαν, χαλεπώτερον καὶ θᾶσσον ἀπὸ τῶν καταμηνίων νοσέειν. ὀκότερον γὰρ τέκῃ, εὐρυτέρας μᾶλλον τὰς φλέβας ἐοῦσας τὰς καταμηνίους. ἅμα δὲ σφιν ποιέῃ ἡ λοχία, καθαρσίης τινὸς ἐούσης καὶ ἰῶ καταῤῥαγῆναι σώματος τὰ πλησιάζοντα μάλιστα, τό τε κοιλίης καὶ τῶν μαζῶν καταῤῥήγνυται. καταῤῥήγνυται δὲ καὶ τὰ ἄλλα σῶμα. ἐκ τούτου γίνεται, εἰρηταί μοι ἐν τῇ φύσει τοῦ παιδίου τῇ ἐν ὄγκῳ. καταῤῥαγέντος δὲ τοῦ σώματος, ἀναγκαίη τὰς φλέβας μᾶλλον εὐρυτέρας γίνεσθαι καὶ εὐεκ τὰ καταμήνια. καὶ τὰς μήτρας μᾶλλον εὐρυνθῆναι, οἷα δὴ παιδίου χωρήσαντος διὰ σφέων. καὶ βίῃ καὶ πόνῳ τοῦ βαρέοντος. καὶ τοιούτων ὧδε ἐχόντων, τὰ καταμήνια ἀκαιρατώτερον καθαίρεται ἡ γυνή, ἐπεὶ λοχίων ἔμπειρος γέγονε. εἰ δὲ καὶ τι πάθημα τῇ γυναικὶ γένοιτο τῇ πάλαι τεκούσῃ, ὥστε καταμήνια μὴ δυνάσθαι ἐλθόντα εὖ καθαρθῆναι, ῥηϊτέρως πόνον οἵσει, ἢ εἰ ἄτεκος ἦν. ἡθαίδες γὰρ αἱ μῆτραι, καὶ τὸ σῶμα ὑπιτέλεσον πλησθῆναι, ἅτε ἐν μαλακῇ ἐχούσῃ, καὶ ἅμα εὐρυχωρίη πολλὴ ἔστιν ἐν τῷ σώματι. πλείων δὲ ἡ εὐρυχωρίη γίνεται καὶ τῷ αἵματι, ἐπεὰν τέκῃ, οἷα τοῦ σώματος καταῤῥαγέντος. καὶ ἐν εὐρυχωρίῃ ἐὸν τὸ σῶμα, ἀπονώτερον γίνεται, ἢν μὴ ὑπερπιμπλῶνται αἱ φλέβες καὶ ὑπερπονέωσιν. ἀτόκῳ δ' ἐούσῃ, τοῦ σώματος ὀξυηθέος ἐόντος, ἐπεὰν πληρωθῇ. καὶ ἰσχνοτέρα τε καὶ στερεωτέρου καὶ πυκνοτέρου ἐόντος, ἐπεὰν λοχίων ἔμπειρος γένηται, καὶ τῶν μητρέων αἰεὶ σομφοτέρων ἐόντων, τὰ καταμήνια ὀλιγωνοτέρως χωρεῖ, καὶ τὰ πάθεα πολλαπλάσια, ὥστε διὰ τοῦτο τὰ καταμήνια ἀποφράσσεσθαι ἐπεὰν ἄτεκος ἢ. ἔχει δὲ ὧδε ὡς μοι καὶ πρὸ τοῦ εἴρηται. φημὶ τὴν γυναῖκα ἀραιοτέρην εἶναι, ἢ ἀνδρα, καὶ τούτου δὲ ὧδε ἐχόντος, ἀπὸ τῆς κοιλίης ἕλκει τὸν ἰκμάδα. καὶ ταχὺ καὶ μᾶλλον τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς ἢ τοῦ ἀνδρός. καὶ γὰρ εἰ βύσσου ὑφαντοῦ, καὶ λεπτοῦ χωρίου ὑδρηλοῦ δύο ἡμέρας καὶ δύο νύκτας ἰσχνὰ ἐρίδια καθαρὰ, καὶ εἶμα καθαρὸν καὶ βεβυσμένον βύσσου μάλιστα ἴσα τοῖσιν εἰρίδιοισιν, ἀνελὼν βαρύνοις πολλὸν βαρύτερα τὰ εἰρία ἢ τὸ εἶμα. ὀλίγον δὲ τοῦτο γίνεται, αἰεὶ ἀποχωρέει ἐς τὸν αἰεὶ ἀπὸ ὕδατος ἐν ἀγγείῳ βυρσίνῳ ἐόντος. καὶ τὰ μὲν εἰρία, ἅτε ἀραιὰ ἐόντα καὶ μαλθακὰ ἐόντα, ἀναδέξεται τοῦ ἀποχωρέοντος πλέον. τὸ δὲ εἶμα ἅτε πλῆρες ἐὸν καὶ βεβυσμένον, ἀπὸ πληρώσεται τοῦ πολλοῦ οὐκ ὑπιδεχόμενον τοῦ ἀποχωρέοντος. οὕτω δὴ καὶ ἡ γυνὴ, ἅτε ἀραιοτέρη ἐοῦσα, εἵλκυσε πλείονα ἀπὸ τῆς κοιλίης τῷ σώματι τὴν ἰκμάδα καὶ θᾶσσον, ἢ ὁ ἀνὴρ, καὶ ἅτε ἁπαλοχρόῳ ἐούσῃ τῇ γυναικὶ ἐπεὰν πλησθῇ τὸ αἷματος τὸ σῶμα, ἢν μὴ ὑποχωρήσῃ ἀπ' αὐτέου,

πλησθῇ-

πρὸ πρωϊθρώων τῶν σαρκῶν καὶ θερμαινομένων, πόνος γίγ-
νεται. θερμότερον γὰρ τὸ αἷμα ἔχει ἡ γυνὴ. καὶ διὰ τοῦτο θερμοτέρη ἐστὶ τοῦ ἀνδρός. ὥστ' ὀλίγον ἐπιγινόμενον ἀποχωρεῖ, οὐ γίνεται ὁ πόνος, καὶ ἡ θερμὴ ἕξις τοῦ αἵματος. ὁ δὲ ἀνὴρ στερεοσαρκότερος ἐὼν τῆς γυναικὸς, οὔτε ἐπιπίμπλαται τὸ αἷμα ἐς τὸ ἄνω τῆς κοιλίης ὅσον, ὥστε ὑπὸ μὴ ἀποχωρέῃ ὑπὸ τοῦ αἵματος καθ' ἕκαστον μῆνα, πόνον λυπῆ ἔσεσθαι. ἕλκει τε [12] ὀκόσον ἐς σῶμα τὸ αἷμα ἕξει τὸ, τε σῶμα ⓐ ὀδὰξ ἁπαλὸν ἐὸν, οὐχ ὑπερπονέει, οὐδὲ ὑπερθερμαίνεται ὑπὸ πληθώρης ὡς τῇ γυναικί. μέγα 10
δὲ ξυμβάλλεται ἐς τοῦτο τῷ ἀνδρὶ, ὅτι πολυπονέστερός μᾶλλον τῆς γυναικός. ἡ γὰρ πολυπονίη, ἀπάγει ὑπὸ τῆς ἰκμάδος. Ἐπὶ δὲ τῇ γυναικὶ ἀτόκῳ ἐούσῃ, κρυφθῆναι τὰ ἐπιμήνια, καὶ μὴ δύνασθαι ὁδὸν ἔξω εὑρεῖν, ἢ νοῦσος γίνεται. τοῦτο δὲ ξυμβαίνει ὑπὸ τῶν μητρέων ὃ στόμα μειόνων, [13] ἢ ἰδρωθῇ, ἢ ξυγκαφῇ ὑπὸ τοῦ αἰδοίου. ὑπὸ γὰρ τούτεων ὑπὸ ἦν, οὐ δυνήσεται ἔξοδον εὑρεῖν τὰ ἐπιμήνια, πρὶν ἂν αἱ μῆτραι ἐς τὴν φύσιν τὴν ὑγιεινὴν μεταστέωσι. γίνεται δὲ τὰ νοσήματα τοῦτο μάλιστα τούτοισι, αἳ ἂν [14] γενοχώρεες τὰς μήτρας ἔχωσιν, ἢ ⓥ αὐχένα πρόσω τοῦ αἰδοίου κείμενον. 20
ὑπὸ γὰρ τούτεων θᾶσσον ἦ, καὶ μὴ μίσγηται ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ, καὶ κενωθῇ ἡ κοιλίη μᾶλλον τοῦ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον τοῦ παθήματος, τρέφονται αἱ μῆτραι. [15] οὔτε γὰρ ἰκμαλέαι εἰσὶ χρὴ σφέας οἷα μὴ λαγνευομένης, ὑπερχωρεῖν τε σφίσιν ἔστιν, αὖτε τῆς κοιλίης κενωτέρης ἐούσης ὥστε τρέφεσθαι· αὖτε ξηροτέρη καὶ κουφοτέρη ἐούσης τῆς χώρης. καὶ ἔστιν ὅτε τρεφομένων σφέων τυγχάνῃ τὸ σῶμα τὸ ἀμφιτρέφον αὖτε τῆς αὐχένος πρόσω τοῦ αἰδοίου κειμένου. ὑπὸ γὰρ ἰκμαλέαι ἐόσαι αἱ μῆτραι [16] ἀπὸ λαγνείης καὶ κοιλίαι μὴ κενωθῶσι, οὐ ῥηϊδίως τρέφονται. ὅτ' οὖν αἴτιον γίνεται 30
ὥστε αὐτὰς ξυμμύειν, οἷα μὴ λαγνευομένης τῆς γυναικός. Ἐν δὲ τοῖσι τεταρτίοισιν, ἀρίστη μοὶ πείσεται, ἢν ⓐ κατελθόντα ἐξαγάγῃ τὰ προεξοδιάσαντα. Εἰ δὲ μὴ, πείσεται τάδε ἡ γυνὴ, πυῖξ τε ⓐ δηΐοτε ξυμπεσεῖται. καὶ πῦρ λήψεται δηΐοτε καὶ δηΐοτε, καὶ φρίκη, καὶ ὀσφύος ἄλγημα. τάδε πείσεται ἐν τοῖσι τεταρτίοισιν ἐπιμηνίοισιν, ἢν μὴ ⓐ ὄζῃ. Ἐν δὲ τοῖσι τεπαρταίοισιν, ἢν μὴ ⓐ ὄζῃσιν ὀνται, τοῖσι τε προτέροισιν ἔξοδον ποιήσῃ. καὶ ὅτε μὲν τάχα πονηίσασα πόνῳ μᾶλλον πονήσει, καὶ μάλιστα ἐν τῷ χρόνῳ τῷ καταμηνίων. ἔπειτα πᾶσαν. πολλάκις δὲ [17] καὶ δοκέει ἀπονος εἶναι. ἔσται δὲ ὅπῃ τοῖσι τεπαρταίοισι, καὶ τάδε τὰ σημεῖα. οὐρήσει τε πολὺ παχύ, δηΐοτε καὶ δηΐοτε. καὶ ἡ γαστὴρ αὐτῆς σκληρὴ ἔσται. καὶ μείζων, ἢ τὸ πρόσθεν. καὶ βρύξει τοὺς ὀδόντας. καὶ ἀσιτήσει. καὶ ἀχυπνήσει. τοιαῦτα πείσεται ὅπῃ τοῖσι τεταρταίοισι καταμηνίοισι. μελεδαινομένη δὲ, καὶ ἐν τουτέοισιν ὑγιαίνει. [18] Καὶ ἐν τοῖσι πεμπταίοισιν, ἢν μὴ ⓐ πολλὰ τὰ ἐπιμήνια κατίῃ, καὶ ὁ πόνος ἰσχυρότερος προσπίπτει. Ἐν δὲ τοῖσιν ἑκταίοισιν, ἤδη αἰσίμως ἔσται. καὶ χρὴ μᾶλλον πρότερα σημεῖα μᾶλλον πονήσει. [19]
ἔπεσθαι δὲ ἑπτὰ ἐν τοῖσι καὶ τάδε. [20] ἀλύξει τε ῥιγέουσα ἐοῦσα, δηΐοτε καὶ δηΐοτε. ἀναλιποθυμήσει. ἐμέσῃ φλέγμα. καὶ δι' ἄκρης ἰσχυρὴν λήψεται. ὅτε κατομβρήσῃ τῆς κοιλίης ὑπὸ τῶν μητρέων ἐουσέων πληρέων αἵματος. καὶ φαυλοπόνη δηΐσει. καὶ μάλιστα τὸ ἦτορ. καὶ πυρέξει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ὀξέως. καὶ βορβορύξεται αἱ μῆτραι δηΐοτε καὶ δηΐοτε,

carnibus expletis & concalefactis dolor oboritur. Calidiorem enim sanguinem mulier habet, ideóq; viro calidior est. Quòd si plurimùm ex eo quod accedit secedat, neq; dolor, neque calor à sanguine oritur. Cùm verò vir carnis sit solidioris quàm fœmina, neque superiore ventre ita sanguine supra modum impletur, vt nisi aliquid sanguinis singulis mensibus decedat, dolorem suboriri necesse sit, trahitq; quantum sanguinis satis esse possit ad nutritionem, cumq; corpore non sit molli, neque nimium dolore affligitur; neque vt mulier ex plenitudine supra modum incalescit. Ad id autem multum viro confert, quòd duriter se magis quàm fœmina exerceat. Vehemens enim exercitatio nonnihil humoris deducit. Postquam igitur mulieri quæ nunquam peperit menses delitescunt, neque foras exitum inuenire possunt; hic morbus oritur. Id autem contingit, si vterorum os conclusum aut obtortum fuerit, aut pudendi pars aliqua inuersa. Ex his enim si quid adsit, non ante menses exitum inuenire poterunt, quàm vteri ad pristinam sanitatem redierint. Hic verò morbus iis præcipuè contingit, quæ angustos habent vteros, aut ceruicem extra pudendum sitam. Horum enim alterum si adfuerit, neque mulier viri consuetudine fruatur, venterq; plus iustò vacuetur, ex hac affectione vteri inuertuntur. Neque enim vteri in se madescunt; cùm minimè venerem experiantur, amplumq; spatium habent, vt peruertantur, cùm aluus plus quàm conueniat vacua, sicca & leuis existat. Iisq; peruersis interdum contingit vt eorum osculum distorqueatur, cùm ceruix extra pudenda sita sit. Si enim ex veneris vsu madescant vteri & aluus minimè vacuetur non facilè peruertuntur. Hæc igitur causa est cur ipsi conniueant, cùm nimirum veneris vsum mulier non experiatur. Intra verò trium mensium spatium si ei decurrentes menses ea quæ priùs inerant eduxerint, perbellè quidem affecta erit, alioqui in has affectiones mulier incurret. In suffocationem subinde incidet, febrisque ac horror, & lumborum dolor, sæpe inuadet. Atque in has affectiones veniet si intra trimestre spatium menses ei non prodierint. Intra verò quadrimestre spatium, nisi progressi menses prioribus viam fecerint, etiam tunc trimestres omnes afflictiones eam magis affligent, maximéque quo tempore menses decurrere consueuerunt, postea minùs. Plærumque verò doloris expers videtur. Erunt etiam in quadrimestri spatio hæc indicia. Vrinam copiosam & crassam subinde reddet, ei venter indurescet; maiorque erit quàm antea, dentium stridor aderit, ciborum fastidium & insomnia. Atque ista mulieri contingent, si intra quadrimestre spatium menses non decurrant, curata verò etiam ex his conualescit. Ac intra quintum mensem, nisi ei copiosi menses descenderint, etiam vehementior dolor ingruit. Sexto verò mense iam incurabilis erit, & iuxta quidem priora signa magis affligetur. Deinde verò ad hæc ita accedent, anxietate vexabitur, & subinde seipsam iactabit, animo deficiet, pituitam vomitione reiiciet, vehemens eam sitis corripiet, incenso nimirum ventre ab vteris sanguine redundantibus, ad contactum maximéque circa pubem dolebit, subindéque acutè febricitabit, vteri frequenter murmur edent,

agitato nimirum & permeante in eis ſanguine, neq; pro more venter deiiciet, neq; veſica vrinam percolabit. Cùm mulieri vteri ad ſtomachum qui neruoſus eſt irruerint, & in ventrẽ prociderint, ſpinæ & totius dorſi dolore vexatur, lingua eius frænatur, eamq; obſcuram habet, & animo linquitur. Nonnullis etiam vox deficit, ſtomachus mordetur, bilis flaua foras prodit, ſpiritus offenſans eſt, anxietate premitur, ſeipſam iactat, & incenditur. Poſtea verò quàm tranſmoti fuerint, & veſica tenuem ex vteris ſanguinem trahet, tũc vrina rubra effunditur, & reliquum quidem corpus dolore afficitur, potiſſimúmq; ceruix, ſpina, lumbi & inguina. Cumq; eò deuenerit, tum venter attollitur, tunc crura & tibiæ, ac pedes, plus æquo intumeſcunt, & mors inſtat. Et in ea hunc quidem habent exitum menſes ſex menſium ſpatio deliteſcentes. Quinetiam hæc accidunt. Nonnullis mulieribus cùm copioſi menſes duorum menſium ſpatio in vteris extiterint, vbi intercepti fuerint, ad pulmonem feruntur, eademq; omnia his contingunt, quæ in tabe dicta ſunt, neque inde ſupereſſe poteſt. Sed & iſta contingunt. Sunt quibus menſes purulenti euadunt, vbi duobus aut tribus menſibus moram fecerint, idq; præcipuè accidit, ſi à febre exuſti fuerint. Purulentorum autem hæc ſunt indicia. Dolores enim ad imum ventrem irruunt, & pulſationes vehementes, neque contactum ſuſtinet. Quòd ſi meliùs habitura ſit, menſes ei per pudendum erumpunt, puſque & ſanguis fertur, graueolens autem per ſeptem, aut octo, aut nouem dies fertur. Antea verò quo ſupra dictum eſt modo afficitur. Vbi autem repurgata fuerit, optimum quidem ſi nulla oboriantur vlcera. Quòd ſi vlcera remaneant, maiore opus erit curatione, vt ne vlcera nimio humore diffluant, & grauem odorem contrahant. Infœcunda autem erit, etiamſi meliuſculè habeat, ſi magna in vteris orta vlcera fuerint. Quòd ſi ei per pudendum non prodeant, futurum eſt vt menſes in pus verſi ſupra inguina per lateris mollitudinem ſine tuberculo erumpant, perrupto nimirum hac parte pure, & per eam purulenta grauis odoris procedent. Quod cùm accidit, minimè ſupereſt mulier, & ſi ſuperſit, perpetuò infœcunda futura eſt. Per hanc enim partem via facta in poſterum ei mẽſes foras prodeunt, cùm hunc in locũ vterorũ oſculũ procubuerit. Accidit id quoq;, nonnullis vbi bimeſtres, aut trimeſtres, aut diuturniores mẽſes extiterint, & ad lateris mollitudinẽ irruperint, minimè purulentis mẽſibus, ſupra inguina velut tuberculum exoritur ſine vertice, magnum & rubrum. Quod plæriq; Medici quid eſſet ignorantes, diſſecuerunt, eoq; modo mulieres in periculum cõiecerunt. Quod verò tuberculi ſpeciem refert, hoc modo ſuboritur. Cùm vterorum oſculum ad lateris mollitudinem incumbat, caro ſanguinis fructum percipit, impletur, eoq; oppleta in molem aſſurgit. Quandoq; etiam vbi vterorũ oſculum tranſmotũ fuerit, eoq; in pudendũ conuerſo, per pudendũ menſes prodierint, ſubſidet id quod ad lateris mollitudinẽ in tumorẽ ſublatũ fuerat. In vteros enim transfundit, qui poſtea foras emittunt. Quòd ſi os vterorum in pudendum non conuertatur, circa lateris mollitudinem pus colligit, eaq; parte menſibus via patet,

ἄτε τῦ αἵματος ἐγκλονεομένου, [25] καὶ διαχωρέοντος ἐν αὐτῇσι. καὶ ἡ κοιλίη οὐ διαχωρήσει τῷ ἔμπροσθεν. οὔτε ἡ κύστις διαθήσει ὃ οὖρον. [22] ἐπὶν ἢ μὴν τὰ ἐς τὸ στόμαχον νευρώδεα ἐόντα. καὶ ἐς τὴν κοιλίην ἐμβαθύνωσιν, ὀδυνέει τὸν ῥάχιν, καὶ ὃ νῶτον πᾶν καὶ τὴν γλῶτταν αὐτῆς χαλινοῦται, καὶ ἀσαφῆ τοῦτον ἔχει, καὶ λειποθυμίη. ἔστι δ' ἧσι καὶ ἀφωνίη. καὶ δάκνεται τὸ στόμαχον. καὶ ξανθὴ ἡ χολὴ ἔξεισι. [23] καὶ πνεῦμα τρέσσωλαγον. καὶ ὀδύνει. καὶ ῥίπτει ἐσὐτὴν. καὶ ἐμπίπρεται. ἐπὴν δ' μεταστέωσι καὶ ἔρυσει ἡ κύστις ὃ λεπτὸν τῦ αἵματος τῦ ἀπὸ τῶν μητρέων, ὅτε ὃ οὖρον διουρέεται ἐρυθρὸν, [24] καὶ πονέει μᾶλλον ὃ ἄλλο σῶμα. μάλιστα δ' τὰ σκέλεα, καὶ τὴν ῥάχιν, καὶ τὸν ὀσφῦν, τὰς τε βουβῶνας. καὶ ἐς τάδε ἐλθοῦσι αὐτῇ, ἤτε χαλεπὴ αἵρεται, καὶ τὰ σκέλεα ὑπὸ ὃ χρεὼν διαδίσκεται, καὶ αἱ κνῆμαι, καὶ οἱ πόδες, καὶ ὁ θάνατος ἔπεισι. καὶ τοῖσι μὲν τοῦτο οὕτω τελευτᾷ ἐς ἓξ μηνῶν τὰ ἐπιμήνια ἀθηλήσαντα. γίνεται δ' καὶ τοῖσι. Ἔστιν ἧσι τῶν γυναικῶν ἐπὴν δίμηνα ἢ τὰ καταμήνια ἐν τῇσι μήτρῃσι πολλὰ ἐόντα. ἔρχεται ἐς πλεύμονα, [25] ἐπὴν ἀποληφθῇ, καὶ πάσχει πάντα, ὅσα δ' φλεγματώδεα ἔρρηται. καὶ οὐχ οἵηπερ ἔστι τοῖσιν. γίνεται δ' καὶ τάδε. ἔστιν ἧσι διάφυα γίνονται τὰ ἐπιμήνια χρονίσαντα, ἐπὴν ἁλῶνται δίμηνα ἢ τρίμηνα. τῦτο δ' μάλιστα γίγ, ἐὰν ξυγκαῇ ὑπὸ τὸ πυός. σημεῖα δέ ἐστιν, ἐὰν διάφυα ᾖ, ὀδυνᾶται γὰρ ἐμπίπτουσιν [26] ἰχῶρες καὶ σφύξιες, καὶ ψαυομένη ὀκ ἀνέχεται. καὶ ἐὰν μέλλῃ βελτίονος ἔχειν, ῥήγνυται αὐτῇ τὰ ἐπιμήνια καὶ ὃ αἰδοῖον. καὶ χωρέει πῦον καὶ αἷμα. ὀζόμενον δ', χωρέει, ὅτι ἡμέρας ἑπτὰ, ἢ ὀκτὼ, ἢ ἐννέα. ὅτ' δ' τὰ πρῶτα χρόνῳ, πονέεται ὡς ἔρρηται ἔμπροσθεν. ἐπὴν δ' ἀποκαθαρθῇ, ἄριστον μὲν ἐὰν μὴ ἕλκεα. ἐὰν δ' ὑπολείπηται ἕλκεα, πλείονος δεήσει θεραπείης, ὅκως τὰ ἕλκεα μὴ μυδνῶσι, καὶ κάκοδμα γίνηται. ἀφορος δὲ ἔσται, καὶ ἐὰν ῥαΐσῃ, ἐὰν μεγάλα ᾖ τὰ ἕλκεα γενόμενα ὑπὸ τῇσι μήτρῃσιν. ἐὰν δ' μὴ τὰ κατ' ὃ αἰδοῖον χωρήσῃ, τὰ ἐπιμήνια διάφυα ῥηγνύμενα ἐς τὰ ὑπὸ τῦ βουβῶνος ξυμβάσεσα κατ' τὸν λαπάρην ῥαγίδιον, ἄτερ φύματος. [27] ἄτε τῦ πύου διαῤῥαγέντος, καὶ κεῖνη χωρήσει πυώδεα ὀδμαλέα. καὶ ἐὰν τῦτο ῥήγνηται ὐ μετὰ γίνεται ἡ χυνή. ἐὰν δ' καὶ μετὰ ῥήγνηται, ἀεὶ ἄφορος ἔσται. Ταύτῃ γὰρ τὸ λοιπὸν ἡ ὁδὸς γίνεται, τοῖσιν ἐπιμηνίοισιν ἔξω. τὸ γὰρ στόμα τῶν μητρέων, πρὸς τῦτο τὸ χωρίον πεπτώκει. γίνεται δ' καὶ τόδε. ἔστιν ἧσιν ἐὰν δίμηνα, ἢ τρίμηνα, ἢ χρονιώτερα ἢ τὰ ἐπιμήνια, καὶ πεσόντα πρὸς τὸν λαπάρην, μὴ διαπύων τῶν καταμηνίων ἐόντων, ὡς φῦμα γίνεται ὑπὸ τῦ βυβῶνος, ἀκέφαλον, μέγα, ἐρυθρόν. καὶ τῶν ἰητρῶν πολλοὶ ἤδη σὺν ἐπιδότες τῦτο οἷ ἐστιν, ἔτεμον, καὶ ἐς κίνδυνον ἤγαγον οὕτως. τὸ δ' ὡς φῦμα γινόμενον, γίνεται τῷδε τοιῶδε. ἐπαυείσκεται τῦ αἵματος ἡ ῥὶξ, ἄτε πρὸς κάμνοντος τῦ στόματος τῶν μητρέων, τῇ λαπάρῃ. ἢν πίμπλαται ἀπ' αὐτέου, ἢν σείσηται, ἄτε πλησμονὴν ἔχον αἵματος ἡ ῥὶξ. καὶ ἔστιν ὅτε, ἐὰν μεταξὺ τὸ στόματος τῶν μητρέων, καὶ γίνηται κατ' τὸ αἰδοῖον, ἢν χωρέσῃ διὰ τῦ αἰδοίου τὰ καταμήνια, καθίσαται τὸ ὀξυσπικὸς κατ' τὸν λαπάρην. διαδιδοῖ γὰρ ἐς τὰς μήτρας. αἱ δὲ, ἔξω ἐλάμασαν. ἐὰν δ' μὴ γραφῇ κατ' τὸ αἰδοῖον τὸ στόμα τῶν μητρέων, διαπύει κατ' τὸν λαπάρην, καὶ ταύτῃ ὁδὸς γίγ τοῖσι καταμηνίοισι.

καὶ

καὶ ⓐ κίνδυνοι οἱ αὐτοί εἰσιν, οἵ καὶ πρόσθεν εἰρημένοι. τρέπεται δ' καὶ ἐς ἔμετον. ἔστι ἦσι καὶ κατ' τὸν ἕδριν, ὥσπερ μοι εἴρηται, ἐν τῆσι παρθενίοισι νούσοισι. τὰ σημεῖα δὲ πόνος τοῦ αὐτοῦ δείκνυσι, τοῖσι κεῖθι εἰρημένοισιν. [28] ἥκιστα δ' τῶν τὴν ὁδὸν ποιέεται τὰ ἀποκαθήρια, τῆσι γυναιξίν, ἢν τῆσι παρθένοισιν. ὁκόταν τὰ ἀποκαθήρια κρυφθῇ, ὀδυνᾶν ἔξει τὸν ὑπογάστριον, καὶ δοκέει τι ἐγκεῖσθαι βάρος, καὶ τὰς ἰξύας [29] σκοπάγλως πονέει, καὶ τοὺς κενεῶνας. Ἢν δ' τὰ ἀποκαθήρια πρωτάπασι μὴ ἢ χωρέοντα, γίνεται ὑπὸ νόσου ἢ παχέα, καὶ γλίσχρα, ἢ κολλώδεα. χρὴ δῶν πρῶτον τὸν κοιλίην καθῆραι, ἄνω τε καὶ κάτω. ἔπειτα τὰς ὑστέρας προσθέτῳ, ἀφ' οὗ αἷμα καθαίρεται [30] καὶ ἀμαλείπῃ. καὶ πίσσης ὑφ' οὗ αἷμα ᾖ. πινέτω δ' καὶ κρηθμὸν ἐν οἴνῳ τῷ ἀπὸ δαφνίδος. ἰὼν δὲ ⓐ ῥόος μὴ γίνηται, ἐς ὃ ὥστε δοκέειν ἐγκύμονα εἶναι. καὶ μισγομένῳ ἀνδρὶ, δοκέειν ὥστε δοκέειν ἐγκεῖσθαί οἱ. καὶ βαρέος ἐν τῇ γαστρὶ ἐγγίνηται. καὶ ἡ γαστὴρ προέκειται, [31] καὶ ἱμείρεται ἡδελφισμένως ὡς ἐν γαστρὶ ἐούσα, καὶ καρδιώσῃ, [32] ἐπὶ μὲν ἡμέρῃσι πεντήκοντα μάλιστα ἔωσι. καὶ πόνος ἔχῃ, ἀνήκοτε καὶ ἄλλοτε τῆς γαστρὸς [33] ὁ κατὰ τὸ ὀμφαλὸν, ἔνθα τε τράχηλον, καὶ τοὺς βουβῶνας, καὶ τὸν ὀσφῦν. καὶ ἐπὶν μηνὸς δύο ἢ τρεῖς ἐλθόντα, ἔστιν ὅτε ἐρράγη, ⓐ κατὰ ὀλίγον τὰ καταμήνια ἀθρόα, [34] καὶ δοκέει ὥσπερ ὕδρηκα εἶναι τὰ ἀπιόντα ὡς ἐν διαφθορῇσι, καὶ μέλαινα. ἔστι δ' ἦσι καὶ ἕλκεα γίνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι. καὶ δεήσεται προσοχῆς τῆς μελέτης. πολλῇσι δὲ συμβαίνει, ὥστε δοκέειν ἐξ μηνὸς ἔχειν ἐν γαστρί, ἢ καὶ ὀλίγῳ ἐλάσσονα χρόνον. καὶ ἡ γαστὴρ προέκειται, καὶ τ' ἄλλα ⓐ δοκέει γίνεσθαι ὥστε ἐν γαστρὶ ἔχουσῃ. [35] ἐπὰν δ' ἔστιν ἦσι διαπύονται, ἐρράγη γὰρ τὸ βουβῶνος αἷμα τῷ πέμπτῳ ἢ ἕκτῳ μηνὶ, [36] καὶ ὁδὸν ταύτην ἐποιήσατο. ἔστι δὲ ἦσιν ἕλκεα γίνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι [37] καὶ κάτω γὰρ τοῦ βουβῶνος. καὶ κινδυνοῦσι ἀποθανεῖν, ἰὼν δὲ καὶ προσιζήσηται, ἄφορος ἔσται. ἔστι δ' ἦσι καὶ τὸ ἀιδοῖον ῥήγνυται, καὶ χωρέει αὐτέῃ σεσηπότα καὶ πυώδεα. καὶ ἀπὸ τουτέων ἕλκεα ἐγίνετο ἐν τῇσι μήτρῃσι, καὶ κινδυνοῦσει. καὶ χρὴ, ὅκως μὴ τὰ ἕλκεα παλαιὰ γένηται ἰητρεύειν, προσέχοντα. ἄφορος δ' καὶ αὐτὴ γίνεται, ἰὼν γε καὶ ἰηθῇ. ἰὼν δὲ μὴ ⓐ ῥαγῇ τὰ καταμήνια διενεχθέντα ἐξ μηνῶν, πείσεται πρῶτα μὲν τῇ ἀτόκῳ τὰ καταμήνια ὀδὸν οὐ δυνάμενα ἐφυρεῖν. καὶ ἰὼν μὲν θεραπευθῇ, ὑγιὴς ἔσται. ἰὼν δὲ μὴ, [38] ἀπαρκέσασα καὶ ἐς ὀκτὼ μῆνας, θνήσκει. πολλῇσι δ' γίνεται ἰὼν τὰ καταμήνια [39] φλεγματώδεα χωρέοντα ὀπὶ πολλὸν χρόνον, καὶ ἐλάσσονα ἢ τῶν ὑγιηρῶν. ὑγιὴς δ' ἔσται ἐν κόσμῳ τῷ προσήκοντι ἰηθεῖσα. ἰὼν δὲ τὰ ἀποκαθήρια γυναικὶ χωρέῃ μὲν, ἐλάσσονα δὲ τῶν δεόντων χωρέει, ἄτε τῶν σωμάτων τὸ μητρέων προσεκκλιμένου ὀλίγον τοῦ αἰδοίου, [40] ἢ ἁρμοὶ μεμυκότες ἐς τοῦτο, ὥστε χωρέειν μὲν, ἀποφεύγειν δὲ ἀπ' αὐλέων, καὶ αἱ ὁδοὶ ἀς ἂν ἀγθῶσιν. ἐπὰν καταλθῇ ἐς τὰς μήτρας, τὰ μέτρια τελείως τὸ αἷμα τὸ ἀποκαθαίρον τὸ σώματι ἀεὶ προσέρχεται δὴ καὶ ὀλίγον. καὶ ἐπὰν αἱ ἡμέραι παρέλθωσιν ἦσι καθαρεὰς μεμαθυῖαι, καὶ εἰρχθῇ τὸ αἷμα ἐν τῇσι μήτρῃσι τὸ ἐπισταλφθέν, καὶ ἕτερα [41] ὑποκαίοντα ἀποκαθήρια μὴ ἐξωθῇ τὸ ἐιρχθὲν αἷμα, [42] ἀλλ' αἰεὶ βαρύνῃ καὶ ὀλίγον. ἐς τε τοὺς προτέρους μῆνας, ἢ ὅτι δύο, ἢ ὅτι τρεῖς, μηδὲν σίτει κάρτα.

& in eadem pericula incutrunt, quæ priùs dicta sunt. Vertuntur etiam ad vomitum menses, & quibusdam ad sedem, quemadmodum à me in virginum Morbis dictum est, & signa & labores eosdem habent, qui illic dicti sunt. Hanc autem viam minùs in mulieribus quam virginibus menstrua affectant. Cùm menses in occulto latent, dolor infimum ventrem infestabit, & pondus quoddam incumbere videtur, lumbi & laterum inanitates stupendum in modum dolent. Si verò menses nullo modo prodeunt, ex morbo crassi, lenti & glutinosi redduntur. Imprimis igitur venter sursum ac deorsum repurgandus, deinde vterus medicamento subdititio, ex quo sanguis purgatur, & intermissis aliquot diebus bibendum aliquod medicamentum, ex quo sanguis prodeat. Bibat autem crethmum ex vino tædaceo. Quòd si ne sic quidem ei profluant, continget vt prægnans esse videatur, & in viri congressu doleat, ita vt aliquid incumbere videatur, & pondus aliquod in ventre insit, venter prominet & desideriis tentatur, perinde ac si vterum gestaret, oris ventriculi morsu afficitur, præcipuéque post quinquagesimum diem, ventrem subinde dolor detinet circa vmbilicum, & ceruicem, & inguina, ac lumbos. Interdum etiam post duos aut tres menses exactos, ei per pudendum menstrua confertim erumpunt, quíque prodeunt caruncula referre videntur, velut ex fœtus corruptione, & nigra sunt. Nonnullis verò vlcera quoque in vteris oriuntur, tumque diligenter animum ad curam intendere oportebit. Plærisque etiam contingit, vt se sexto mense, aut etiam paulò breuiore tempore vterum gestare existiment, venter prominet, reliquaque ei euenire videntur, quæ vtero gerenti. Postea quibusdam simul atque quintus aut sextus mensis aduenerit, in pus versi menses eruperunt, eáque sibi viam fecerunt. In quibusdam autem vlcera in vteris oriuntur, inferiore etiam inguinis parte, & de vita periclitantur, ac si euaserint, steriles erunt. Nonnullis verò per pudendum erumpunt, & purulenti ac putrefacti prodeunt, ab iisque vlcera in vteris excitantur, & periculum imminet, oportetque vt ne inueteraſcant diligenti curatione incumbere. Hæc autem etiamsi curata fuerit, sterilis manebit. Quòd si menses superiore inguinis parte ei non erumpant sex mensibus coërciti, vniuersa illi contingent quæ ei quæ nunquam peperit, cùm menses exitum inuenire nequeunt. Ac si quidem curata fuerit, conualescet, sin minùs, ad octauum etiam mensem perdurans moritur. Multis verò contingit, si pituitosi menses diutiùs prodeant, vt pauciores sint quàm sanis. Sana autem euadit, si conuenienti ordine curetur. Quòd si menses mulieri quidem prodeant, verùm pauciores quàm conueniat ferantur, vteri nimirum osculo paulum à pudendo deflectente, aut sensim ad ipsum concidente, adeò vt prodeant quidem, ab ipsis autem transitus quos pertranseunt obturentur, vbi in vteros descenderint, moderati sanè sensim foras feruntur, toto sanguine ad osculum incumbente. At posteaquam dies quibus purgari assueuit præterierint, sanguisque relictus in vteris coërcitus fuerit, neque alij subeuntes menses consulsum sanguinem expulerint, verùm paulatim semper grauant, primisq; duobus aut tribus mensibus non admodum subeunt.

At verò vbi plures mẽſes extiterint, adhuc magis affligetur, neq; quádiu ſic affecta eſt vtero geſtare poteſt, eamq; febris lẽta prehendit, iis potiſſimũ dieb. quibus purgari aſſueuerat. Ipſá autẽ intermedio tẽpore febricitare, & inhorreſcere, & ſtomachi morſu laborare vero eſt ſimile, copiáq; in dies creſcere. Subinde etiá corpus dolor occupat, præcipueq; lũbos & ſpinã, & inguina, manuũq; & pedũ articulos. Neq; hæc ſimul dolẽt, ſed ſubinde alia atq; alia pars, prout ſecretus ſanguis, qui veteris cõtineri nequit, aliquá in partem, ſuo momento inclinarit, quaq; ſe corporis parte firmarit, ea intumeſcet, & articulorũ corporis vehemẽs oboritur cõuulſio, ex aliiſq; antè cõmemoratis indiciis aliud alias ei interdũ apparet. Hęc ſi quidẽ cõuenienti modo curetur, cõualeſcit, alioqui morb. in ſeptimum menſem, aut etiá longiùs protractus lethalis euaſerit, eãq; aliquo articulo mutilauerit, aut aliquas partes ad motionẽ impotentes reddiderit, ſi ſanguis præ rigore & cibi faſtidio quemcũq; in locũ irruperit, circa neruos cõcretionẽ habuerit. Hic verò morbus iis quæ ſine viro ſunt magis cõtingit. At ſi huiuſmodi morbi iá cõmemorati, aut de quibus dicetur, in mulierem iam partũ expertã inciderint, lõgiores erũt minuſq; moleſti. Eadẽ autẽ indicia iidemq; exitus cõtingunt, tum ei quæ nunquá peperit, tũ ei quæ puerperij purgamẽta experta eſt, niſi curentur. Cõfeſtim verò curationẽ inſtituere oportet, alioqui ſtatim ſe morbi produnt. At verò ſi menſes copioſiores quàm par ſit & craſſiores prodeãt, cũ nimirũ corpus naturâ latũ, & vterorũ os prope pudendũ ſitum ſit, adhæc etiá frequenti viri conſuetudine vtatur, & liberaliter epuletur, ſemel omnino aliquando copioſi delati & cumulatè prodeũtes, vterorũ os vi ſua magis dilatant. Quòd ſi adhæc nulla accedat vaſorũ inanitio, ſed rurſus multa & cõferta ferantur, quæ os amplũ reddunt, cumq; mulier nimirũ liberaliter conuiuetur, venerem appetat, viriq; cõſuetudine perfruatur, corpus ad vterũ facile cõfluat, cõfertaq; deferantur, decolor erit quoad ſic affecta fuerit. Et ũ poſtea morb. aut affectio aliqua incidat, qua corpus inficiatur, ſimili modo vteri pro conſuetudine os amplũ & corpus habent, corpuſq; ad eos facile transfluit. Poſteaq; febris detinet, ciborũ faſtidio & anxietate premitur, tenuis eſt & debilis, & lũborũ ex menſium profluuio dolor aderit temporeq; procedente niſi curatio adhibeatur, intermedio tempore omnia eam magis affligent, & periclitabitur vt ſterilis euadat, aut vt temporis longinquitate & morbo confecta, ſi quis alius morbus cõtingat, ex eo moriatur. Prodeunt autẽ menſes craſſiores & copioſiores in intermediis diebus, pauciores verò & tenuiores, cùm incipiunt vel deſinũt. In omni autẽ muliere ſi ſana ſit, eũtes menſes moderata quantitate prodeũt, ad duarum Atticarum heminarũ menſuram, aut paulò plures, aut pauciores, idq; ad biduũ vel triduũ. Lõgius autem tempus aut breuius, morbũ aut ſterilitatem portendit. Inſpecto verò mulieris corpore conſiderare oportet, & coniectura ex ſuperiorib. facta percontari, num morboſa nécne ſemper degat. Si enim paucioribus aut plurib. ſolito diebus aduenerint, aut parciores aut copioſiores fuerint, morboſi ſunt, niſi naturâ morboſa & ſterilis ipſa ſit. Quòd ſi ſic, & mulier ad meliorẽ permutetur valetudinẽ ſatiùs eſt. Prodit autem ſanguis qualis è victima, citoq; concreſcit, ſi modò mulier valet. At quibus à natura ineſt vt pluribus quàm quatuor diebus purgentur, & admodum copioſi menſes ferantur, ex tenues redduntur,

ἐπὶ πλεῖον δ' ἂν μῆνες πλέονες ῥέωνται, ἔτι μᾶλλον πονήσει· καὶ οὐκ ἴσχει ἐν γαστρὶ, μέζονες αἱ ὧραι ἔχῃ, καὶ πῦρ λήψεται μᾶλλον καὶ ἡμέρας ἐν τῇσιν καθαίρεται, μεμαθήκαμεν, ἢ πεδιὸν· εἰκὸς δὲ ὅτι ἐν ᾧ μεσηγὺ χρόνῳ πυρετὸν ἀνήσει καὶ φρίσσειν καὶ καρδιώσσειν, καὶ αὐξήσει ὅτι τὸ πλῆθος αὐτοῦ παῦσαι ἡμέρην καὶ δηλέσει δήλεσι καὶ δηλέσι τὸ σῶμα, καὶ μάλιστα τὸ ὀσφῦν, καὶ τὸ ῥάχιν, ἐν οὐ βαδίσας τάχιστα ἀφίδρα τὰ χρῶν καὶ τὼ ποδῶν. ταῦτ' οὐκ ὀμοῦ δηλέσει, ἀλλὰ δηλέσι τε καὶ δηλέσι, ὅπῃ ἂν βέσῃ τὸ αἷμα τὸ ἀποκεκριμένον, καὶ μὴ δυνάμενον εἶναι ἐν τῇσι μήτρῃσι. καὶ ὅπῃ ἂν σημείξῃ τῷ σώματος, οἴδημά ἐστιν. ὅτε τ' οὖν καὶ ἀσάσμους ἰσχυρὸς τὸ ἄρθρον τὸ σώματος, ἐν τῷ δηλέσι σημείων τὰ προφερομένων, φαίνεται οἱ δηλέσι δηλέσι ἐστὶν ὅτε. αὕτη μὲν θεραπεύθη καιρῷ ὅπως, ὑγιὴς ἔσται. εἰ δὲ μὴ, ἢ νόσος ἐπιλάμνεσι ἢ ἐν χρονιωτέρῃ γενομένη θανατώδης εἶναι ἢ ἀναπηρίαν τῶν μερέων ποιήσειν. μὲν ὑπορρέοντος καὶ ἀσιτίης τὸ αἷμα ἔνθα ἂν ἐπέλθῃ, πῆξιν ἴσχει τοῖσι νεύροισι. ὅταν δὲ νόσημα ἐπὶ μᾶλλον τῇσιν ἀναίδρωσιν. μὲν ἐμπεσόντα τοῖσι νοσήματα ἐμπίπτει καὶ ἔρυσιπέλας, ἢ ἄλλα μέλλει εἰρήσεσθαι, σκληρότερα ἔσται καὶ ἧσσον ὅτι πονήσει. ἀεὶ δὲ σημεῖα τοῖσι καὶ τελευτᾷ αἱ αὖται γίνονται· τῆτε ἀτοκίῃ, καὶ τῇ λοχίων ἐμπείρῃσι, μὴ θεραπεύων). χρὴ δὲ αὐτίκα τὴν θεραπείην ποιέεσθαι, εἰ δὲ μὴ, ὅτι φαίνεται αὐτίκα τὰ νοσήματα. ἢν δὲ τὰ ὅτι μήνια πλείονα καὶ δέοντος χωρέῃ καὶ παχύτερα, οἷα δὲ σώματος φύσεται τοιούτους ἐόντος, καὶ τὸ σώματος τῶν μητρέων σκληρὸν καὶ αὐδέϊ κεκαθάρθαι, καὶ ὅτι τοιούτοισιν ἀνδρί τε ξυνίῃ πολλὰ, καὶ βώμῃσι) ἐσάπαξ ποτὲ, πολλὰ καὶ τελθόντα καὶ χωρέοντα ἐύζην, ἐπὶ πλεῖστον μᾶλλον τὸ στόμα τῶν μητρέων βιαιότερα. καὶ ὅτι τοιούτοισι μὴ ὅτιπερ κενεαγγεῖν, ἀλλ' αὖθις πολλὰ ἴῃ ἔνδεα, καὶ τὸ στόμα βύρσῃ ποιεῖ τὸ σῶμα, ἅτε βώμῃσι ἰμαδρώδης τε καὶ σιμὸς ἀνδρὶ, βύρσον ἢ ὅτι τοῖσι μήτρας, καὶ ἔνδεα ὅτιφερῆ), ἀχρὼς ἔσται μέζεις αἱ ὧραι ἔχῃ. καὶ ἢν ὕστερον τὸ νόσημα ἢ πάθημα ὅτιπερ ὥστε τυχεῖν τὸ σῶμα, ὁμοίως ἅτε μῆτραι καὶ τὸ εἰωθὸς βύρσιμοί εἰσι. καὶ τὸ σῶμα βύρσον ἐπ' αὐτοῖσι ὅτιν καὶ μὴ τοῖσι πῦρ ἔχῃ, καὶ ἀσιτίῃ. καὶ δηλύῃ, τὸ λεπτὴν, καὶ ἀμβλυωπὴν, τὸ τ' ὀσφὺν ἐκ τῶν ὅτιμηνίων πονήσει. τὸ δὲ χρόνον προϊόντος ἢν μὴ θεραπευθῇ, πάλαι μὲν μᾶλλον πονήσει, ἐν ᾧ μεταξὺ χρόνῳ. καὶ οἱ ἐσαναγκάζεται κίνδυνος ἀφορῷ τε ἡλίσκεσθαι, ἢ τευχωθῆναι ὑπὸ κενεῶνος καὶ τὸ νόσου ἢν μὴ οἱ ξυμπέσῃ καὶ δηλῷ νόσημα, ὅτι τυτέῳ θανεῖν αὐτίκα. χωρέει δὲ καὶ καθάρσια παχύτερα. καὶ πλέεται τῶν ἡμερέων τῇσιν ἐν μέσῳ. ἀρχόμενα δὲ καὶ λεπτότερα, ἐλάσσονα καὶ λεπτότερα. Μέτρια δ' ὅτι πάσῃ γυναικὶ χωρέειν ἢν ὑγιαίνῃ τὰ ὅτιμήνια ἐλθόντα, ὅσον κοτύλαι δύο ἀττικαὶ, ἢ ὀλίγῳ πλέονα, ἢ ἐλάσσονα, ταῦτ' ἐφ' ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς. ὃ δὲ πλείων χρόνος ἢ ἐλάσσων, ὅτινος δ' ἄφορός ἐστι. τεκμήρεται δὲ χρὴ τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς ὁρέοντα, καὶ ἐρωτᾶν τὰς τὸ πρότερον ξυμβεβηκόμενον, εἴτε ὅτινος ἀεὶ ζῇ, εἰ τε μὴ. ἢν γὰρ ἐλάσσονας ἢ πλείονας ἡμέρας τῶν συνήθεος φοιτᾷ, ἢ αὐτὰ ἐλάσσονα, ἢ πλείονα εἴη, ὅτινος δ' ἐστὶν, ἢν μὴ ἡ φύσις αὐτὴ νοσερὴ καὶ ἄφορος ᾖ. ἢν δὲ τοῦτο ἢ καὶ μείζων) ὅτι τὸ ὑγιεστέρου ἄμεινον. χωρέει δὲ αἷμα, οἷ ἀπὸ ἱερείου. καὶ ταχὺ πήγνυται, ἢν ὑγιαίνῃ ἡ γυνὴ. ἧσσι δὲ φύσει ἐστὶ πλέονα καθαίρεσθαι τεσσάρων ἡμερέων, καὶ πολλὰ κάρτα χωρέει τὰ ὅτιμήνια, αὖται λεπταὶ γίνονται.

καὶ τὰ

καὶ τὰ ἔμβρυα αὐτέων, λεπτά.[60] Ἢν δὲ ἀμαλδυνέται. ἢν δὲ τριῶν ἡμερέων ἔλασσον ἡ καθαρσις γίνηται, ἢ ὀλίγα χωρέῃ, αὖται παχεῖαι, καὶ εὔχροοι, καὶ ἀνδρικαί τε, καὶ μνησιτοκοί εἰσιν, αἱ δὲ καὶ δὲ κυίσκονται. ἰὼ δὲ πνῖξ τοῖσι τοιούτοισιν ἐξαπίνης. γίνεται δὲ μάλιστα τῆσι μὴ ξυνιούσῃσιν ἀνδράσι. Ἢν τῆσι γηραιτέρῃσι μᾶλλον, ἢ τῆσι νεωτέρῃσι. κουφότεραι γὰρ αἱ μῆτραι σφέων εἰσί.[61] γίνεται δὲ μάλιστα τότε, ἐπὴν κενεαγήσῃ, καὶ τὰ καταπωρήσῃ πλείονα τοῦ μαθήσιος. ἀναπλεῖσαι αἱ μῆτραι ὑπὸ τῆς καταπωρίης, τρέφονται, ἅτε κενεαὶ ἐοῦσαι καὶ κοῦφαι. βύρυωσιν γὰρ σφιν ὅτι ὥστε τρέφεσθαι, ἅτε τῆς κοιλίης κενεῆς ἐούσης. τρεφόμεναι δὲ, ὑπιοῦσι τῷ ἥπατι. καὶ ὁμοῦ γίνονται. καὶ ἐς τὰ ὑποχόνδρια ἐμβάλλουσι. θέουσι γὰρ καὶ ἔρχονται ἄνω πρὸς τὸν ἰκμάδα. ἅτε ὑπὸ τῆς καταπωρίης ξηρανθεῖσαι μᾶλλον τοῦ καιροῦ. ὃ δὲ ἧπαρ ἰκμαλέον ἐστίν. ἐπὴν ὑπιοῦσι τῷ ἥπατι, πνίγα ποιέουσιν, ὀξαπίνης ὑπιλαμβάνουσαι ἀναφέρουσι, πρὸς τὸν κοιλίην. καὶ ἅμα τε ἄρχονται ἔστιν ὅτε προσβάλλειν πρὸς τὸ ἧπαρ, καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καταῤῥεῖ ἐς τὰ ὑποχόνδρια οἷα πνιγμώδης. καὶ ἔστιν ὅτε ἅμα τῇ καταῤῥύσει τοῦ φλέγματος, ἔρχονται ἐς χώρην ἀπὸ τοῦ ἥπατος, καὶ παύεται ἡ πνῖξ. κατέρχονται δὲ καθελκουσαι ἰκμάδα καὶ βαρυνθεῖσαι. τρυσμὸς δὲ ἀπ' αὐτέων γίνεται ἐπὴν χωρέωσιν ἐς ἕδρην τὴν σφῶν αὐτέων. ἐπὴν δὲ ἔλθωσιν ἔστιν ὅτε ἡ γαστὴρ μετ' ὀκλασίης ὑγροτέρη γίνεται, ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. χαλᾷ γὰρ ἤδη ἡ κεφαλὴ τοῦ φλέγματος ἐς τὴν κοιλίην. ἐπὴν δὲ τοῖσι τοῦ ἥπατος ἔσωσιν αἱ μῆτραι, καὶ τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν, πνίγεσι, καὶ τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀναβάλλει, καὶ ψυχρὴ γίνεται. Εἰσὶ δὲ αἳ καὶ πελιδναὶ γίνονται. ἡ δὲ καὶ τὸν ὀδόντας βρύχει. καὶ σίαλα ὑπὸ στόμα ῥεῖ. καὶ ἐοίκασι τοῖσιν ὑπὸ τοῦ ἡρακλείης νόσου συνεχομένοισιν. ἰὼ δὲ χρονίσωσι αἱ μῆτραι πρὸς τῷ ἥπατι καὶ τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν, ἀποπνίγεται ἡ γυνή. ἔστι δ' ὅτε ἐπὴν κενεαγήσῃ ἡ γυνὴ καὶ ὑπιπαλαμπρήσῃ, αἱ μῆτραι τρεφόμεναι πρὸς τῆς κύστιος, καὶ στόμαχον προσπίπτουσι, καὶ στραγγουρίαν ποιέουσιν. ἄλλο δὲ οὐδὲν κακὸν ἴσχει. καὶ ἐν τάχει ὑγιὴς θεραπεύεται. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀδυνάτως. ἔστι δ' ἢν ἐν καταπωρίης ἢ ἀσιτίης, πρὸς ὀσφῦν ἢ πρὸς ἰσχία προσπεσοῦσαι, πόνους παρέχουσιν. ἰὼ δὲ γυνὴ ὃ σῶμα φλαύρως ἔχῃ, καὶ ἐν χολώδεα[62] τὰ καταμήνια, σύγνωτα ὅτι τοιάδε. μέλανα ὅτι καρτα. ἔστι δ' ὅτε μέλανα ἢ λαμπρὰ. καὶ καὶ ὀλίγιστα ἔρχεται, καὶ ταχύτατα πήγνυται. καὶ ὁ γόνος ἀμαλδύνεται ἀμφοῖν τότε ἄῤῥενος καὶ θήλεος, καὶ οὐκ ἴσχει ἐν μητρί. Ἡ δὲ χρονίης μὴ τὴν νόσον, καθαίρεται τὰς ἡμέρας ἃς μεμαθήκεσι, καὶ πλέονας. προϊόντων δὲ τῶν ὀπισθίων, πλείονας ἡμέρας καθαίρεται, καὶ ἐλάσσονα τὰ καταμήνια καθ' ἑκάστην ἡμέρην φαίνεται. πυρετοί τε ὀπιγίνονται πλανῆται ὀξέες, ξὺν φρίκῃ καὶ ἀσιτίῃ δηλότε καὶ δῆλοτε. καὶ καρδιωγμός. καὶ πονήσει μάλιστα ἐπὴν πλησιάζωσι τὰ καταμήνια αὐτῇ. ἐπὴν δὲ ἀποκαθαρθῇ καὶ ῥήσῃ ἐπ' ὀλίγον χρόνον[63] πρὸς τὰ πρόσθεν. ἔπειτα δὲ αὖθις ἐς τὠυτὸ καταστήσεται. μεγεδαιμονίην δὲ ἐν τάχει ὑγιαίνει. ἰὼ δὲ μὴ θεραπεύηται καὶ ὁ χρόνος πολλὸς, πόνους μὲν μάλα πονήσει τὰ πρόσθεν εἰρημένα, καὶ ὀδυνήν λήψεται. τότε μὲν τὴν γαστρὸς τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ. τότε δὲ καὶ βουβῶνας.

earumque fœtus tenues sunt, & languidi tabescunt. Quibus verò parcior quàm tribus diebus purgatio contingit, paucique menses prodeunt, eæ crassæ sunt, bene coloratæ, virilesque, neque partus meminerunt, & ne concipiunt ipsæ quidem. At verò si repente suffocatio vrgeat, quæ iis potissimum contingit, quæ viri consuetudine minimè fruuntur, & senioribus potiùs quàm iunioribus, cùm earum vteri leuiores existant. Id verò tum maximè contingit, vbi magna vasorum inanitio, aut solito vehementior labor accesserit. Vehementi labore reficcati vteri conuertuntur, cùm sint vacui & leues. Amplum enim locum quò conuertantur nacti sunt, vacuo nimirum ventre. Conuersi verò iecur appetunt, ei adhærescunt, & ad præcordia impetum faciunt. Vehementiore enim labore plus quàm par est reficcati, ad humorem qui sursum est concurrunt ac feruntur. Iecur autem humidum est. Vbi autem hepar appetiuerint, strangulatum afferunt, perspirationem quæ circa ventrem est intercipientes. Interdum etiam simul atque vteri hepar appetere cœperint pituita è capite velut suffocato ad præcordia defluit, nonnunquam etiam vnà cum pituitæ defluxu, ab hepate in locum suum feruntur suffocatioque cessat. Descendunt autem humore attracto, eoque grauati. Stridor autem ab ipsis concitatur, vbi ad suam sedem feruntur, quò cùm venerint, post illa interdum venter humidior quàm priùs redditur. Iam enim caput in ventrem pituitæ partem demittit. Vbi verò circa hepar & præcordia vteri fuerint, strangluriam inducunt, oculorum alba sursum conuertit mulier, & frigida redditur, nonnullæ etiam liuescunt, quædam etiam dentibus stridet, saliua in os confluit, & similes iis fiunt qui morbo Herculeo detinentur. Quòd si vteri circa hepar ac præcordia diutiùs immorentur, mulier suffocatur. Interdum etiam vbi mulier vasorum inanitionem passa fuerit, vehementerque laborarit, vteri ad vesicam conuersi, in eius osculum impingunt, & strangulatum inducunt. Nullum autem aliud habet malum, & si curatio adhibeatur breui conualescit, nonnunquam etiam sponte. Quibusdam verò ex nimio labore & inedia, ad lumbos & coxas irruentes, dolores excitant. At si mulier sit corpore malè affecto, & menses bilioſi decurrant, ex hoc facilè dignoscuntur. Admodum nigri sunt, interdum verò nigri aut splendidi, parcissimique feruntur, & citissimè concrescunt, amborumque semen, tum maris, tum fœminæ languidum euanescit, neque vtero concipit. Per morbi quidem exordia, purgatur diebus quibus consueuit, non pluribus. Procedentibus autem mensibus, pluribus diebus purgatur, & singulis diebus minore quantitate menses apparent. Febres quoque errantes acutæ accedunt, cum horrore & cibi fastidio, subindéque oris ventriculi morsus, tuncque maximè vexabitur, vbi ei in propinquo menses fuerint. Postquam autem repurgata fuerit, & paulò meliùs habebit quàm antea, postea rursus ad eundem relabetur statum, breui tamen conualescit, si diligens cura adhibeatur. At nisi curetur, progressu temporis eam commemorata omnia valdè affligent, & dolor modò quidem ventris partem vmbilico inferiorem inuadet, modò verò inguina,

quandoq; etiam lumbos, & coxendicis commissurā quæ est ad sedem, totamq; eam partem, quandoq; verò ceruicem. Interdum quoq; vehemēs cōtinget strāgulatus, eiq; ante oculos caligo obuersabitur & vertigo, velut purgatione sursum missa & resiliente. Corpore enim malè affecto, mulieri pauciores menses cōtingunt, quibus verò corpus plenum fuerit, his copiosiores menses feruntur. Bilioſæ verò cùm menses prodeunt, animi deiectio accidit, & subinde cibi fastidiū, anxietas, insomnia, frequēs ructus, obambulare recusat, animū despondet, neq; videre videtur, & metuit. Quòd si curatio adhibeatur, ex his conualescit, alioqui verò procedente tempore magis semper affligetur. Optimè autem cū ea agetur, si bilioſa accedat vomitio, si aluus nō perturbetur vehementer, & bilioſa subeant, muliebreq; profluuium non tamen vehemēs ei superueniat. Horum enim si quid vehemens in corpus confectū inciderit, in periculo versabitur. Quòd si bilioſi humoris aliquid, aut id totum quod molestū est sensim repurgetur, sanè euadit. Si verò neq; curetur, neq; horū quicquam contingat, mulier moritur. Plærunq; autem ex hoc morbo muliebre profluuium bilioſum consequitur. Quod si eueniat, primis quidē diebus ei pauca apparebunt, per omnes autem dies omninò copiosiora contingunt. Cùm verò tempus processerit, ferè semper grauis morbus euadit, bilioſaq; purgatione prodeunte veteri mordentur & vlcerantur. Ex eo autem etiam adhuc diligenti adhibita curatione conualescit si ei profluuium coërceatur. At si ex vlceribus veteri inflammatione laborarint, longè acutior morbus erit, & copioſa, graueolentia, ac purulenta erunt quæ ab veteris prodibunt, & continenter tanquam à carnibus effluent, omniaq; priùs commemorata eam magis affligent, efferataq; magis vlcera reddentur, donec eam euincant. Quòd si etiam curetur, sterilis erit propter cicatrices. At si mulier malè affecto sit corpore, & pituitosi menses ferantur, id inde dignoscitur. Pelliculosi enim ei apparent, & velut araneorū telæ distenti, aliquantumque subalbicant. Id autem ei contingit, cùm corpus & caput pituita oppleta fuerint, neque ea per nares, neq; per sedem, neq; per vrinæ viam subducatur, sed in mensium decursu, & sanguinis perturbatione, vnà cum purgatione foras exeat. Atque cùm hæc ita se habeant, ad duos aut tres quidem menses nihil ægrotat, longiore autem temporis progressu, nisi diligens cura adhibeatur, magis affligetur, & febris errabunda prehendet, cibi fastidio subinde & oris ventriculi morsu vexabitur, præcipuéque affligetur cùm mensium tempus instabit. Cùm autem repurgata fuerit, pauco tempore habita superiorū ratione, meliusculè habebit, postea ad eundem statum redit. Quòd si minimè curetur, sed temporis progressus fiat, omnia contingent, quæ cui bilioſi menses ferebantur, quoad ei fluxus reprimatur. Ad id verò ferè consequitur profluuium pituitosum, aut alia quæ paulò post explicabo. Quòd si præterea semper accrescat, quotidie decurrunt modò quidem conferta, modò verò pauca. Quandoque verò velut ex carnibus aqua prodit, quandoque velut sanies, in eoque multi sanguinis grumi insunt, & tanquam acetum terram abradit, & quacunque mulierem contigerit mordet, vteroſq; exulcerat. Quò cùm deuenerit, in cæteris quidem velut prior afficitur, minùs tamen quàm illi caput dolebit, neque hinc vlcera contingunt tam turpia, neque tam magna, neque purulenta,

ὅτε δ' ἂν τὸ ἰσχίον τε [64] καὶ κοιλίην. ὅτε δ' ἂν τρέχηται, ὅτε δ' ἂν πνίξ τε σπασθῇ ἰσχυρή. καὶ ὅτε τὸ ὀφθαλμοῦ ζόφος ἔσται ἢ δῖνος οἷα τὸ καθάρσιος αὖω στελλομένης καὶ ἀνιέσης. ἰὼ γὰρ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ, γυναικὶ τὰ καταμήνια ἐλάσσω γίγν. ἢ ἦσιν αὖ τὸ σῶμα ἔμπλεον ᾖ, τὰ καταμήνια τούτῃσι πλείονα ἐστί. τῇ δ' ἂν χολώδει τὰ καταμήνια ἰὼ ἔρχηται, ὀλιγοψυχίη ἐμπίπτει. καὶ ἀποστίη σφέας ποτὲ καὶ σφέας, καὶ σμυσμός. καὶ ἀγρυπνίη. καὶ ἐρυγμὸς θαμινά. καὶ οὐκ ἐθέλει σφεῖς πατεῖν. τὰ δ' ἀνθρώπεια. καὶ ἐμβλέπων ὑπὸ δοκέει. καὶ δέδιεν. καὶ ἰὼ μελεδαίνηται ὑπὸ τουτέων, ὑγιὴς ἔσται. ἰὼ δ' ὁ χρόνος προσίῃ, ἔτι μᾶλλον πονήσει. ξυμβαίνει δ' αἰεὶ ἄλγεα, ἰὼ ἔμετος χολώδης ἐπιγίνηται. ἰὼ ἡ κοιλίη τὰ σφέα ξυνεχὴς μὴ ἰσχνῶς, καὶ ὑποίη χολώδεα, καὶ ῥόος ἐπιγίνηται αὐτῇ μὴ ἰσχνός. ἰὼ μᾶλλον δὲ ὑπὸ τουτέων ἐπιπόνως ἰσχνὸν ἐπὶ σῶμα τετυχωμένον, κινδυνώδες. ἰὼ δ' ἡρεμέως ἀποκαθαίρηται τῶν χολώδεος ὑπὸ πολλῷ τὸ λυπέον, ὑγιὴς γίγν. ἰὼ δ' μήτε μελεδαίνηται, μήτε μηδὲν τουτέων γένηται, θνήσκει ἡ γυνή. ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ ξυμβαίνει ῥόον ἐμπίπτειν χολώδεα ὑπὸ τουτέων νοσήσασαν, [65] ἰὼ ῥόος γίγνηται καὶ μᾶλλον προσῇσι, ὀλίγα [66] τὰ φαινόμενα ἔσται. αἰεὶ πάσας δ' ἂν τὰς ἡμέρας ὡς ἐπὶ πλέον, πλείονα ξυμβαίνει. ὀκόταν δ' ὁ χρόνος προσίῃ ὡς ἐπὶ πολλόν, καὶ ἡ νοῦσος ὀξείη γίγν. καὶ αἱ μῆτραι δάκνουσι) ὑπὸ τὰ καθάρσιος τὰ χολώδεος χωρεούσης καὶ ἑλκωθῶσι. ἔπειτ' ἂν καὶ ὑπὸ τούτῳ ὑγιαίνῃ μελεδαινομένη, ἢν [67] ἐρεθισθῇ ὁ ῥόος. ἰὼ δ' φλεγμήνωσιν αἱ μῆτραι ὑπὸ τῶν ἑλκέων, ἔτι ὀξυτέρη ἡ νοῦσος ἔσται. καὶ πολλά τε καὶ ὀδμαλέα καὶ πυώδεα ἐλεύσεται ἐκ αὐτέων τῶν μητρέων ἤδη ἀπίοντα. καὶ ἐκκαέσει, [67] οἷ ἀπὸ χρεῶν. καὶ τὰ σφέτερα ἐρημώσα ἅπασι μὲν μᾶλλον πονήσῃ. καὶ τὰ ἕλκεα ἔτι μᾶλλον ἀγελαιότερα ἔσται [68] μᾶλλον μὲν ὑπουλωθῇ. ἐνίοι δὲ καὶ ἰνθῇ, ἄφορος ἔσται ἀπὸ τῶν ἑλκέων. [69] ἰὼ δὲ γυνὴ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ, καὶ ἰὼ φλεγματώδεα τὰ ἐπιμήνια χωρήσῃ, γνωσὸν δ' ἐστὶν ἰὼ χωρεῖ φλεγματώδεα. ὑμενώδεα τε γὰρ φαίνεται καὶ ὥσπερ ἀράχια ἁλωτινέ), καὶ ὑπόλευκα ἐστί. τῶν δ' γίγν, ἰὼ τὸ σῶμα καὶ ἡ κεφαλὴ, φλέγματος πεπληρωμένα ᾖ, καὶ τοῦτο μὴ ὑποκαθαίρῃ), μήτε κατὰ ῥῖνας. μήτε κατὰ τὰ ἕδρην μήτε κατ' οὖρήθρην, ἀλλ' ἐν τοῖσι καταμηνίοισι, καὶ ὅταν τὰ σφέα χῃ τὸ αἷμα ὡς σιὼ τῇ καθάρσῃ [70] ἔξω ἥκῃ. καὶ ἰὼ τὰ τοῦ ὧδε ἔχῃ, ὑπὸ μὲν δύο ἢ τρεῖς μῆνας ὀδὲν νοσέει, ἐπὴν δὲ ὁ χρόνος πλείων γένηται, καὶ μὴ μελεδαίνῃ), μᾶλλον πονήσει, καὶ πυρετὸς ἐπιλήψεται πλείονος, καὶ ἀσιτήσει ποτὲ καὶ ποτέ. καὶ καρδιώξει. καὶ πονήσει, μάλιστα [71] ἐπὴν πλησιάζῃ τὰ ἐπιμήνια. ὀκόταν δὲ ἀποκαθαρθῇ [72] ῥηϊδίως ἀπὸ ὀλίγων χρόνων τοῖσι τὰ τοιάδε. ἔπειτα ἐς ὡυτὸ καθίσει). καὶ ἰὼ μὴ μελεδαίνηται, ἀλλὰ χρόνος προσίῃ. γνώσεται πολλὰ, ὅσα τῇ χολώδεα ἐχώρεε τὰ καταμήνια, [73] ἄχεις οὖ ὁ ῥόος ἐκ εἶχεν. [74] ἔπεται δὲ τούτῳ, καὶ ῥόον φλεγματώδεα γίνεσθαι, ἢ ἀμᾶ ἄλλα ἐγὼ ἐρέω ὀλίγῳ ὕστερον. [75] ἐπὶ ἰὼ προσεπιγίνηται αἰεὶ, πορδύεται αὐτὰ πάσας τὰς ἡμέρας, ὁτὲ μὲν ἀθρόα, ὁτὲ δὲ ὀλίγα. καὶ ἔστιν ὅτε, οἷ ἀπὸ χρεῶν ὕδωρ χωρέει. ὁτὲ δὲ οἷ ἰχώρ. καὶ ἐν αὐτέῳ θρόμβοι πολλοὶ αἵματος ἐγίνονται. καὶ ξυὺ τι γλῶ ὡς ὄξος καὶ δάκνει τὰς γυναικὸς ἐκ αὖ ὑπολαύσῃ. καὶ ἑλκοῖ τὰς μήτρας. καὶ ἐλθοῦσα ἐς τοῦτο, [76] τὰ μὲν ἀμᾶ πάσχει τοιαῦτα ὡς ἡ τοιαύτη ἦσον δὲ τι κεφαλῇ ἐκείνης πονήσει, καὶ τὰ ἕλκεα, [77] ὅτε δυσῳδέα, ὅτε μεγάλα, ὅτε πυώδεα,

ὅτε

οὔτε ὀδμαλέα ὁμοίως κείνη γίγ. ἀλλὰ ταύτῃ ἧσσον. ὅτι μελεδαινομένη δὲ ὑγιαίνει καὶ παρελυθείσης τῆς νούσου. καὶ ἡ μάλα ἀποθνήσκει φορὸς δὲ ἡ δυσαπαλλής ἐστιν ὧδε ἔχουσα. ὁκόσαι δὲ ξυνοικέουσαι ἡ δυσαπαλλής ὁμιλέουσιν ἔγκυοι ἔχειν, πυθέσθαι χρή, εἰ σφιν ὅτι μάλιστα ἡ καταμηνία, ἢ ἡ. εἰ γίγ πυώδεα, ἢ ψυχρά. ἰὼν μὲν οὖν φῇ, εἰ αὐλὸς ἀπίοι ἡ γονὴ ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ, ἢ τῇ ἕκτῃ, ἢ τῇ ἑβδόμῃ. ἰὼν μὲν οὖν φῇ αὐλὸς ἀπίειαι ὅταν βύνεσθαι, τὸ στόμα ὀρθὸν ἴσχει τὸ μήτρης. ἀλλ' ἰδυνᾶται, καὶ ἡ λαζυὶ πλὴν γονιμόν. ἰὼν δ' φῇ δευτεραίῃ, ἢ τριταίῃ, ἢ τεταρταίῃ, ἢ ὑστέρῃ ξυγχασμὴν ἔσται. εἰ ἡ γονὴ ἐκπλυνέται. ἰὼν μὲν ἕκταίῃ, εἰ ἑβδομαίῃ, ἡ γονὴ κατασηπεῖ, καταβρεῖ δ' ἀπέρχεται. τὸν μὲν οὖν ἀρχὸν μὴ προσδέχεσθαι πλὴν γονίου, τὴν ὑστέρης δὲ στόμα θερμαντέον προσφόν, ὅκως ὀρθὸν ἔσται. ἢν δ' κατακλύσεσθαι, δευτεραίῃ εἰ τριταίῃ ἡ ὑστέρη καθαρή. τὸν δὲ κατασηπεσθαί τε εἰ ἀπορρεῖν καὶ ἡ ὑστέρη εἰ τὸ σῶμα ἅπαν πλέον ἐνεγκεῖν ὄν. τοιῶνδε ἕνεκα γινώσκειν ὧδε χρή. ὁκοίης δὲ χρὴ ζῆν καθάρσιος, γνώσει δ' ὧδε. ὅταν μὲν ὑγιείη γίγ, ῥάκεος πίλυξας ὅσον ἀσφαλῶς, ὅπως μὴ ὑσθῇ, ὅπως ἀσφαλῶς λεπτὸν καὶ ἁπαλὸν ποιέειν ὅπως τούτῳ ὡς ὅπερρύη τὰ ἀπόνητα. εἶτ' δύο τὰ τυχόντα, χαλὸς ἐφ' ἑκάτερα, τὸ μὲν ἡμέρης τε καὶ νυκτῶν. καὶ τὰ μὲν ἡμερήσια πλυνέσθω χρὴ τῇ ὑστεραίῃ. τὰ δ' νύκτων, ὁκόταν αὐτέοισιν ἡμέρη καὶ νὺξ λωφήσῃ, ὅπως τῆσι ἀσφάλῃσι χειμάρροισιν. ἐν δ' τῇ πλύσει, σκέπτεσθαι ὁκοῖα ἄττα γίγνεται τὰ ῥάκεα τὰ λυθέντα. ὅταν μὲν ἡλίῳ τέρσῃ. κρεῖσσον δ' ἐν σκιερῷ χωρίῳ. τὸ μὲν οὖν φλέγμα ἢ τὸ κωλύον, μυξώδεα τὰ ῥάκεα ἔσται. ἰὼν δ' ὀμφακίου τε καὶ χολίου, πυρρά τε καὶ ὑποπέλιδνα. ταῦτ' οὖν ἐπιδὼν, καὶ γνώμῃ σκέψῃ βασανίσας ὅλον τε τὸ σῶμα ἀθρέειν, ἰὼν τε πολλῆς καθάρσιος δοκεῖ δεῖσθαι, ἰὼν τε καὶ μή. ἀπὸ κεφαλῆς μὲν ἐς τὰ χροιὴν, καὶ τὴν ἡλικίην, καὶ ῥώμην, εἰ ὥρην, καὶ οἵη διαίτη χρέεται. ἰητρεῖη δὲ καὶ τὸ σῶμα ὅκως πρώτιστα προσφυέσθαι, εἰ τὰς ὑστέρας, καὶ τὸ στόμα ἵνα θαι εἰ ἰὼν μεμυκὸς ἦ, ἀνατμῆσαι ἰὼν δὲ λοξωτέρωσιν, ἐξιθύνειν χρή. ἰὼν δὲ ὑγρὴ ἔωσιν, αὐαίνειν. εἰ τ' ἄλλα δρᾶν ἐναντίον. σχεδὸν δὲ πάσῃσιν ἡ πολλὴ θεραπείη ἡ αὐτή ἐστι, πλὴν ἢ καταπάσαι τὰ ἐμμηνία. ὅσῃσι γὰρ γίνεται, τούτοισι δὲ ταύτῃσι καταπάσσειν. ἀλλ' ὀλίγα κακὸν ἐν τοῖσιν ἐπιμηνίοισιν ἔνι, ὅτε ἀφαιρέειν χρὴ, ὅταν φλεγματώδεά τε εἰ ὑμενώδεα εἰ ἰχωρώδεα καὶ λεπτὰ ἢ λευκὰ καὶ θρομβώδεα, καὶ ὅταν μέλανά τε, καὶ αὐθρακώδεα. ἢ ζοφώδεα. ἢ δριμέα. ἁλμυρά. ὀλερά. πυώδεα. αὖ πάσας αἱ προφάσιες, ὑπαρξεξαιρέσιος. κωλύσει γὰρ λαμβάνειν ἐν γαστρὶ. ὁκόταν μὲν ἐν φλεγματώδεα εἰ ὑμενώδεα τὰ ἐπιμηνίων ἔσται, καὶ αὗται ἀρκώδεες εἰσι. εἰ ταύτῃσι τὸ στόμα ἔξυγρον εἰ πίλεον πολύ, εἰ γλίσχρον. καὶ ἰὼν ὀξέος γλίνῃ ἢ δεμνέος, εἰ πίλεον ἐν τῷ στόματι, ὥσπερ δευτεραίῃ τε ἔσται καὶ αὖθις ἀρκώδεες εἰσι. εἰ ταύτῃσι τὸ στόμα ἔξυγρον εἰ πίλεον πολύ, εἰ γλίσχρον. καὶ ἰὼν ὀξέος γλίνῃ ἢ δεμνέος, εἰ πίλεον ἐν τῷ στόματι, ὥσπερ δευτεραίῃ τε ἔσται καὶ αὖθις. καὶ τοῖς πόνῳ ὅ, τι ἂν φάγωσιν ἢ πίωσιν, ὄγκλος. καὶ παροισιν αὐτέοισιν καὶ ἀέρεται καὶ ἡ κοιλίη. καὶ ναυσίη. καὶ δῆγμος πολὺς ἀπὸ τε κεφαλῆς ῥοῦμα καταῤῥέει, εἰ πόνῳ ὑπολάσσεται. καὶ πολλὴν ὑγρασίην ἐπάγεται. καὶ τὰ ὑποθάλασσια πελίδνα καὶ πεφυσημένα. ταύτας χρὴ ὅλας πυελεῖν. καὶ πυκνὰ ἐμεῖν καὶ ἀπὸ σιτίων καὶ ἀπὸ ποτείης. μαλάσσειν δὲ πλὴν κάτω κοιλίην. φαρμάκοισι δὲ πάμπαν κουφοτάτοισιν, ὁκόσα ἥκιστα χολὴν ἀγεῖ. καὶ μονοσιτέειν, καὶ γυμνάζεσθαι συχνά. καὶ ὡς ἐνεστάτῃ δόφῃ διαιτᾶσθαι.

neque tam graueolentia, verùm aliquantò minùs. Diligenti autem cura adhibita conualescit, etiamsi longiùs morbus processerit, neq; ferè moritur. Verùm sic affecta fœcunda esse nequeat. At verò quæ viri consuetudine perfruuntur, & nequeunt vterum gestare, interrogandę sunt an illis menses contingát, nécne, & purulenti sint, aut frigidi. Si quidem igitur ita affirmarit, an protinus genitura effluat, an postridie, an perendie, aut sexto aut septimo die. Itaque si confestim post congressum exire responderit, vteri osculum rectum non est, sed obliquatur, neq; genituram prehendit. Quod si dixerit postero die, aut tertio, aut quarto, vterus nimio humore madet, quo genitura diluitur. Sin sexto & septimo, genitura computrescit, putrefactaq; exilit. Si igitur per initia genitura non excipiatur, imprimis os vteri curandum est vt rectum sit. Si verò postero & tertio die diluatur, vterus & caput curanda sunt: At si computrescat & exiliat, & vterus, & corpus vniuersum nimio humore madens procurandum. Atq; hæc singula adhunc modum dignoscere oportet. Cuiusmodi autē purgatione opus habeat, dignoscetur hoc modo. Cùm menses eunt, linteum attritum palmi parui magnitudine cōplicatum in tenui cinere extendito, deinde vt in hoc defluant, quæ decurrunt, curato. Sint autem lintea duo, seorsim vtraq; diurnum quidem & nocturnum: Et diurna quidem postero die eluere oportet, nocturna verò vbi per diem & noctem in cinere iacuerint. In ablutione autem considerandum qualia sint detrita lintea, vbi in sole resiccata fuerint, quod tamen vmbratili loco fieri optimum fuerit. Si igitur pituita impedimento fuerit, mucosa erunt lintea detrita. Sin propter salsuginem & bilem contingat, tum fulua, tum subliuida erunt. Quibus perspectis & accurata mentis acie exploratis, vniuersum quoq; corpus inspicito, multáne purgatione indigere videatur, nécne, ad colorem intentus, ætatem, virium robur, anni tempestatem, & victus rationem qua vtuntur. Curatio verò rectè instituitur, si vbi vniuerso corpori cōsultum fuerit, vteris etiam & osculo medelam adhibeas. Quòd si conniueat, aperiendum; si vteri in obliquum versi fuerint, dirigendi, si humidi, resiccandi. reliquaq; per contraria præstanda. At verò omnibus propemodum eadem curatio adhibenda, nisi cùm menstrua detrahenda sunt. Quibus enim eunt, iis nihil detrahendū, sed quicquid inest in mensibus vitij id summouēdum, si tū pituitosi, tum pelliculosi sunt, & sanie perfusi, tenues aut albi, si grumosi atq; etiam nigri, ac carbunculosi, aut caliginosi, aut acres, salsi, returbidi, purulenti, hæ omnes causæ, quòd vteri cōceptum impediant, penitus tollendæ. Quibus igitur pituitosi & membranosi menses sunt, eæ carne abundant, os valdè humidum est, sputum copiosum & glutinosum. Si quid vel acidum, vel acre degustarint, oris saliua liquidior & insulsa erit, & ad quoduis cibi aut potionis genus turbatio consequitur; his venter inhibetur & attollitur, nausea adest & multa corporis iactatio, ex capite fluxio demittitur, & omnia obducit, magnamq; adducit humoris copiam, & partes sub oculis liuidæ sunt, & flatu distentæ. His toto corpore fotus adhibendus, & à cibo, & ieiunis frequens vomitus ciendus, quinetiam inferna aluus mollienda, sed leuibus omninò medicamentis, & quæ minimum bilem educant. Semel tantum cibus sumendus; frequentíque exercitatione vtendum, & in victus ratione ficcissimo cibo;

& potu parcissimo meraciore. Præstiterit autem, vt aluus seruetur quæ facilè soluatur. At verò veteros, si huic victus rationi non cesserint, medicamentis subditiciis minimè mordacibus purgare oportet. Semper autem ante purgationes præmittendum fomentum, priore quidem loco fomentum ex fœniculis, deinde quod fit per aromatum suffitum. Fotus autē & medicamenta subditicia admoueto ea consideratione adhibita, vt omnia rectè & conuenienter fiant, quo tempore menses eunt. Si igitur pura, sincera & sanguinea appareant, tum virum adeat ineunte purgatione menstrua, præstat tamen ea desinente, sed tamen adhuc eunte potiùs quàm penitus cessante. Cùm autem ad virum accessura est, suffitum aliquem adhibeat ex odoratis adstringentibus quæ in hanc rem parantur, idque per ollæ operculum & arundinem adhibeat, aspersо in cinerem calidum medicamento. Quo aspersо, operculum & arundinem circumponito, eamq; sedentem suffito. Cumq; suffitum capere opus erit plumbea fistula vtendum, quò adaperto osculo suffitus excipiatur. Deinde postquam surrexerit, rursus in lecto plumbea fistula subdatur, qua deinde subtracta cum viro congrediatur. Quòd si quæ à viro emittuntur, non sint ei manifesta, cruribus distentis & alternatim positis quiescat. Ieiuna autem esse debet eo ipso die, nisi cyceonem insulsum ex aqua sumere velit. Quod certè faciendum cùm suffitum adhibere volet. Post autem viri congressum, si mulier postero die genitura cōtinuerit, neq; altero die exciderit, à cibis & balneis arcenda. Polentam autem insulsam ex aqua bis terque die bibat. Eaque victus ratio sex diebus, aut quod præstiterit septem seruanda: si quæ à viro emittuntur post congressum non exciderint, totoque tempore illota maneat, & studiosè motum vitet. Quòd si deambulare volet, loco adæquato & plano, non acclriui, neque decliui, obambulet. Molliter etiam desideat si conceperit, reliquamq; eandem victus rationem ad dies triginta obseruet. Balneo autem abstineat, aut si quando lotione opus fuerit, pauca eaque non admodum calida vtatur, caput tamen ne madefaciat. In cibo panibus vtatur, & maza, si volet, ex carnibus, palumbo & similibus, marinis, quæ aluum sistunt. Inhibendus autem olerum acrium vsus. Vino vtatur nigro, & carnibus assis potiùs quàm elixis, tum cicuribus, tum ferinis. Atque ista quidem si conceperit ad hunc modum facienda sunt. Si verò non conceperit, sed postero aut tertio die quæ viri sunt nimio humore diffluentia foras prodeant, veteros humidiores esse constat, quos priùs expositо modo curare oportet, dum ficciores euadant. Cùm verò ficci esse videbuntur, hac arte curandi. Optimum est emolliens medicamentum, posteriore & anteriore parte adhibitum, donec ad pristinam naturam redeant. Tum rursus virum adeat, cum non ampliùs multi, sed pauci & benè colorati menses feruntur, & impetu quodam in venerem excitatur. Quinetiam aliis diebus complexu viri frui licet, si vteri benè habeant. Vbi autem prædictis diebus viri complexum experta fuerit, si commodè apparati vteri fuerint, & decem aut duodecim diebus genituram continuerint, tum ne virum adeat. At si non conceperit, vteri autem bene valeant, id enim plerisque contingit, cùm imbecilli vteri ex affectione aliqua alimenti penuria laborant, aut propter frequens

καὶ ποτῷ ἐλαχίστῳ ἀκρητεστέρῳ. κοιλίην δὲ ὕλυσις ἀμείνων διαφυλάσσεσθαι. ταῖς δὲ ὑστέρῃς χρὴ ἰῶ μὴ πρὸς τοῦτο τὸν διαίτῃσι ἐναντιοῦσι, καθαίρειν φαρμάκοισιν, ἀδηκτοισι, πρεσβυτέροισιν. Περιτιθέναι δὲ πρὸς τὰ καθαρσίων αἰεὶ, πρόσθεσιν μὲν τὴν πυρίη τὴν ἐκ τῶν μαιάδων. ἔπειτα τὴν ἐκ τῶν θυμιαμάτων. ταῖς δὲ πυρίαις ποιέεσθαι. καὶ ταῖς προσθέσιος τετιμημένος ὅκως ἂν πρῶτα πεποιήσεται. καὶ κῇ τρόπον ἔσται, ἐν ᾧ χρόνῳ ταῖ ὀπτιμήνια ἔῃσι. ἰὼ μὲν οὖν καθαρά τε καὶ ἀκραιφνέα ἐναίμα ἦμεν, ὅτως ἴτω τοῦδε τὸν ἄνδρα ἐν ἀρχομένοισι τοῖσιν ὀπτιμηνίοισιν. ἄριστον δὲ ἐν ἀπολείποισι, ἐὰν ἰόντων μᾶλλον ἢ ἀφανέων. ὅταν δὲ μὴ ᾖσι ταῦτα ἀνδρὶ ἐπιθυμιάσθω ὑπὸ τὴν ἐπιθυμιάσιν τῶν θυμιαμάτων τῶν φυσικῶν. θυμιάσθω δὲ ὧδε τὸ καλεόμενον ὀπὸ διὸς θερμοῦ ὀπιπάσσουσα τὸ φάρμακον. ὅταν δ' ὀπιπάσσῃ καὶ τὸ καλεῖον τοῦτο, καὶ κάλαμον, καθεζομένῳ πυρίᾶσθαι. ὁκόταν δὲ δέῃ αὐτὸν θυμιᾶσθαι, ὧδε μολυβδίῃ χρῆσθαι. ὡς ἀνεωγμένῳ τὸ στόμα θυμιᾶται. ἔπειτα ὅταν ἀνίσῃ, πάλιν ἐν τῇ κλίνῃ τοῦτο θέσθαι τὸ μολύβδινον. ἔπειτα ὑφελκυσθὲν, τὸν καθαπτὸν ξυμβυνάζεσθω τῷ ἀνδρί. καὶ ἰὼ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς μὴ δῆλα οἱ ᾖ, ἐκτεῖνα τὰ σκέλεα καὶ ἐπαναλάζασθαι ἠρεμέοντα. νηστείη δὲ ὄφελος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ. πλὴν κυκεῶνα ἰὼ ἐθέλῃ ἀνδανόν ἐφ' ὕδατι. τοῦτο μὲν οὖν πίνειν ὅτε, ὁκόταν μέλλῃ θυμιᾶσθαι. ἰὼ δ' ξυλλαμβάνῃ τῷ ἀνδρὶ καθέζεσθαι τὴν ὑστέρην τὸν χρόνον, καὶ μηδὲ ἐς τὸν ἕτερον ἀπιέναι ἡμέρην, σπλῆνα μὲν ἐφέλκεται καὶ λύπας. πίνειν δ' αὐτὴν ἐν ὕδατι ἀνδανόν καὶ δὶς καὶ τρὶς τῆς ἡμέρης. αὕτη δ' ἡ διαίτη, ἕως ἡμέρας ἓξ. ἀμείνων δ' καὶ ἑπτά. ἰὼ μὴ ἀπίῃ ταῖ τὸν ἀνδρὸς ὅταν ξυλλάβῃται. διαιτεῖσθω δὲ πρῶτα μὲν θέρεος. διαιτεῖσθω δὲ ἐν ὁμαλῷ χωρίῳ καὶ λείῳ. πρὸς αὐλοὺς δὲ μηδαμῶς, μηδὲ κάτοπτος. καθέζεσθαι δὲ ὀπὶ μαθακοῦ, ἰὼ ξυλλάβῃ. τὸν δ' ἄλλον διαιτᾶσθαι τὸν αὐτὸν ποιέεσθαι, μέχρις ἡμερέων τεσσάρων. διαιτεέσθω δὲ ἢν καὶ ὅτε δέοι λαθρίων, ὀλίγῳ καὶ μὴ λίην θερμῷ. τὸ δὲ κεφαλὴν μὴ βρέχειν. σιτίοισι δὲ χρεέσθω καὶ ἀρτοισι, καὶ μάζῃ ἰὼ γε βούληται. κρεῶν δὲ φάσσῃ, καὶ τοῖσι παραπλησίοισι. θαλασσίων δὲ ὁκόσα καὶ λίην ἴσχνα. ἐέργεσθαι δὲ λαχάνων δριμέων. οἶνον δὲ μέλανα χρεέσθω, χρέασι δὲ ὀπτοῖσι μᾶλλον ἢ ἑφθοῖσι. καὶ τὴν ἡμερέων καὶ τὴν ἀνηρείων. καὶ ταῦτα μὲν, ἰὼ ξυλλάβῃ, ὅτως χρὴ ποιέειν. ἢν δέ γε μὴ ξυλλάβῃ, ἀλλ' οἰκέτης δευτεραία ἢ τριταῖα τὰ τοῦ ἀνδρὸς ῥεύματα πάμπολλα ὑγρασίης, δῆλον ὅτι ὑγρότεραί εἰσιν αἱ ὑστέραι. θεραπεύειν οὖν χρὴ, κῇ τρόπον μέχρις αἱ ξηραὶ γένωνται ὁκόταν δὲ δοκέωσι ξηραὶ εἶναι, ἐπιβύεσθαι ὅτως. ἄριστον φάρμακον μαθακτήριον μὲν καταπλᾶσθαι τε καὶ ἐς τὸν μηρὸν θέσθαι, ἄχρις οὗ αὖται καὶ φύσιν γένωνται. ἐς αὖθις ἴτω τοῦδε τὸν ἄνδρα, ὅταν τὰ ὀπτιμήνια μηκέτι πολλὰ, ἀλλ' ὀλίγα καὶ βύχεα, καὶ ὀργᾶ. καὶ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ἡμέρῃσιν, ἰμείρεσθαι χρὴ τὸν ἀνδρὸς, ἢν ἄρίστα ἔχωσιν αἱ ὑστέραι. ὅταν δὲ ξυλλάβῃται ἐν τῇσιν ἡμέρῃσιν τῇσιν ἐρημένῃσιν, ἢν βύτερα πιθῶσιν αἱ ὑστέραι, ἢν κατάσχῃ τε τὸν γονὴν ἡμερέων δέκα, ἢ δυοκαίδεκα, μὴ ἰέναι ὡς ἄνδρα. ἢν δὲ μὴ ξυλλάβῃ, ὑγιέες δ' ἔωσιν αἱ μῆτραι. γίνεται γὰρ δὴ καὶ τοῦτο πολλῇσιν, ἐπειδὴ ἀκιδναὶ αἱ μῆτραι ἐοῦσαι ἄζωοι γόνου παθέος γίνονται, ἢ ὑπὸ

φαρμα-

φαρμακείης τε, καὶ πυελίης πολλῆς, οὐ δυνάμενα φέρειν τὸ γονὸν πρὶν ἢ ἐθάδες γένωνται καὶ ἰσχύσωσιν. γνοίης δ' ἂν τοῦτο οὕτως. ὅκόταν μὲν ἀπίῃ ἡμέρῃσι, ἄπεισι δὲ δευτεραίη ἢ καὶ τριταίη, ἐὰν αἰωτέρω, ἀσθενέα δὲ παχέα τε καὶ ξυνεστεῶτα οἷα βλέννα, ἰὼ μὴ κακὸν ᾖ, καὶ δεῖ γονοῦ ἑτέρου ὑστερέων, ἢ γονὴ ἀπαλλάσσηται. ὅταν δὲ ὧν τοιαῦτα φανῇ, θεραπείης μὲν ἀπόχρη, ὑστερέων· τὸ δὲ ἄλλου σώματος, ὅτι μελέτης ἔχει, ὡς καὶ βύξις τοιαύτη ἢ. ὡς ξυνεστάλμενόν τε ἅμα τὸ σῶμα ἔῃ καὶ βύοιγκον. λουτροῖσιν ὀλίγοισιν, πλείοισι δὲ δημίων καὶ ἀμυρῶν ἐπέργεσθαι. ἐμέτοισι χρῆσθαι περὶ τὰς ἡμερέων ἃς μεμαθήκει τὰ ὀπτιμώτατα γίνεσθαι. καὶ αὖθις λιμοκτονέεσθαι. καὶ τἄλλα ὀπιτελεῖν, ἅσα ἐπέρπει. αὕτη μὲν θεραπείη ἀμφὶ τὴν δε. ὅσῃσι δὲ ὅταν ξυγγλίων ἀώλικα ἀμβρέει καὶ ἀπὸ τοῦ αἰδοίου, ζώτησι τὸ σῶμα τῶν ὑστερέων περίφασις. θεραπεύειν δὲ ὧδε οὕτως. ἰὼ μὲν σφόδρα μεμυκὸς ᾖ. αἰσχυμῆσαι χρὴ σισὶ δαυλοῖσι, καὶ τοῖσιν μαλθακοῖσι. πυελοῦν δὲ μαλθακῇ πυελίῃ, τῇ ὀκὼ τὸ μαλάσσεσθαι. καὶ καθαίρειν περὶ αὐτοῖσιν οἷα λεπτύνει τὰς ὑστέρας, καὶ ἐς ὀρθὸν καθίζησι. μετὰ δὲ τὰς καθάρσιας τε καὶ πυελίας κλύζειν τοῖσδε ἄσαντα σκαμμωνίῃ τῇ περιφάσῃ. ὅσῃσι μὲν τὸ σῶμα ἀπεστραμμένον ἐστὶ καὶ περιπεφυκὸς περὶ τὸ ἰσχίον. χρὴ γὰρ καὶ τοιαῦτα ἀμφελίσσοντα τὴν ὑστέρην τὴν γονὴν περιδέχεσθαι. ὅταν μὲν οὖν τοιοῦτον ξυμβῇ, πυελῆν χρὴ, τῇσι ὀνάδεσι πυελίῃσι. μετὰ δὲ τὴν πυέλιον περιβάπτοντα μύρῳ τὸν δακτύλῳ ἀποστρωφᾶν τὸ ἰσχίον. ὅταν δὲ ἀποστήσῃ, ἐξορθοῦν τοῖσι δαυλοῖσι, καὶ ὧδε μαλθάσσοντα τὴν ἔμπροσθεν λύσιν. ἐπὰν δὲ ἐξαρθῇ μάλιστά τε, καὶ αἰσθάνηται μάλιστα γόνου, περιδέτοισι μαλθακοῖσι καθαίρειν, καὶ τὰ δίαιτα ποιέειν, καὶ τὴν ὑφηγημένην λύσιν. ὅταν αἰσθάνηται μᾶλλον τὸ δέον ἐς αὐτὴν ἔωσι, καθάρσιος δεῖται. μετὰ δὲ τὰς καθάρσιας, κλυσμοῦ ἄξιον καὶ ξυμμιγῆναι. ἢν δὲ ἐγγύτερον ἔωσι τοῦ δέοντος, ἐμέτων δεῖται αὐτὴν ἀναγαγεῖν, καὶ πυελῆς δυσώδεος, μέχρις ὅτου ἐς χώρην ἔλθωσι. τὴν δὲ διαίτην τὴν ὑφηγημένην χρῆσθαι. ἢν δὲ ὁ σῖτος πυκνώσῃ ἢ καὶ παχύ, καὶ δεῖ τοῦτον μὴ κοιμᾶσθαι, ἵνα πεφθὸν ἐσθίῃ ἧσσον. καὶ ἄκρητον ἐπιπίνειν. προσθετέον δὲ νίτρου ἐρυθρόν, καὶ κύμινον, καὶ ῥητίνην. ἄριστον δὲ οἶνῳ πίνειν ξυμμίγνυσι. καὶ ῥητίνῃ, ἅμα καὶ κυμίνῳ, καὶ μύρῳ λευκῷ. ἢ ἐλάφου κέρας καῦσαι καὶ μίξαι ὠμοῖσιν διπλοῦν ἐν οἴνῳ. ἰὼ δὲ μὴ ῥαίζῃ, προσφαγεῖν, καὶ ἀμφικαῆναι. ἢ φηγὸν τρίψασα προσπάσαι. σκόροδά τε τρώγειν ἑφθά, καὶ μύσχον ἐπιπίνειν, ἐμέειν. ὅσῃσι δὲ ἐμπέσῃ, καὶ ἐνσήπεται, καὶ ὄχλον ποιέῃ, αἱ δραφάξιος ἀγρίης καρπὸν, ἢ χυλὸν ξὺν μέλιτι, ἢ ξὺν κυμίνῳ ἑλκεῖν διδόναι. ὅταν δὲ δύσοσμα ἐπιπίνειν. αἰδρακίνῳ ὄνῳ, καὶ χλιαρὸν ἔλαιον μίσγειν καὶ προσιέναι. ὅσῃσι δὲ ἐκταῖα καὶ ἑβδομαῖα τὰ ἀπὸ τοῦ αἰδοίου καταπεπτώματα χωρέῃ, τοῦτοισιν ἐνεῖναι γίνεσθαι ἀμφοῖν, ἰὼ ἐπιδόσιος χολῆς καὶ φλέγματος, θεραπεύειν χρὴ ὧδε. ἐλλεβόρῳ ἢ σκαμμωνίῃ καὶ πεπλίῳ. καθαίρουσι γὰρ ταῦτα ἄνω τε, καὶ κάτω φλέγμα, καὶ χολὴν, καὶ φύσας ἀγαθάς. προσδετέον δὲ τοῖσι καθαρσίοισι τῇσι πυελίῃσι χρῆσθαι ὀκὼ τῷ ξυμπάντι. ὅταν δὲ πυελίσῃς, καθαίρειν προσδέτοισι, καὶ ἀδύνατον τρόπον ὡς ἂν τοῖσι προσθετέον. καὶ μετὰ ταῦτα προσδέτοισι καὶ καθάρσιος, τοῖσι μαλθακωτέροισι χρέο. καὶ ὅ ὀκὼ τῆς λινοζώστου προσθετέον.

medicamentum,aut fotum, non priùs genitura ferre queunt,quàm in consuetudinem venerint aut robur acquisierint.Quod quibusdam hoc modo cognoscitur.Cũ mulieri genitura exciderit, quod fit postero die,aut tertio,aut etiá tardiùs, crassa & velut mucus coacta exeunt,nisi vitiũ aliquod subsit,aut propter alium vteri morbum genitura dimittatur. Cum igitur talia visa fuerint,vteros quidem curare non satis est, sed reliqui corporis cura habenda est, quò ei laudabilis huiusmodi habitus comparetur,vt corpus sit cõpactum & iusta mole præditum. Balneis paucis, sed multis & leuib. laboríb. vtatur, ab acribus & salsis arceatur. Vomitionib. vtatur ante dies quibus menses fieri cõsueuerunt, & rursus omnimodam abstinentiá adhibeat,ac reliqua quæ cõmemorata sunt perficiat.Ea quidem his curatio conuenit. At quib. statim à viri complexu effluunt quæ à viro immissa sunt, his vterorum osculũ in causa est.Cui ad hunc modũ curatio adhiberi debet.Si quidẽ admodum cõniueat,fistulis tædaceis aut plumbeis aperiendũ,mollis quoq; fotus ex fœniculo admouendus.Per subdititia etiam medicamenta purgandum,quæ vteros attenuent, & directos constituant.Post purgationes autẽ & fotus; infundenda quæ causam oppugnent. Quibus verò os detortum,in coxendicem prolapsum est(eiusmodi enim quędam cõtingunt quæ vterum impediũt quò minus genituræ suscipiat)cùm igitur tale quippiá cõtigerit,fotus ex odoratis admouendus. Post fotum autem immisso digito leniter contrectata muliere à coxa auellendum. Quod cùm abductum fuerit tædaceis & plumbeis fistulis,iuxta prædictam rationẽ dirigendum, Cùm autem directi & aperti fuerint vteri, per emollientia subdititia medicamenta repurgandi,reliquaq; iuxta præscriptũ modum facienda. Cùm vteri plus æquo aperti fuerint,purgatione indigent. Post purgationes autem operæpretium est colluciones & suffitus ex aromatis adhibere.Si verò propiùs accesserit quàm cõueniat,vomitionibus & suffitib.ex rebus graueolentibus indigent,quoad in suum locũ redeant.Præscripta quoq; victus ratione vtẽdũ: At si osculũ præpingue sit & crassũ,eamq; ob causam non concipit, sinapi coctũ ieiuna edat,& vinum merum superbibat. Nitrum etiam rubrum in subdititio medicamento apponat,cum cumino & resina. Præstiterit autem nitrum vino diluere, vnà cum resina, cumino,& vnguento albo. Aut cornu cerui vstum, & hordeaceæ farinæ crudæ duplum cum vino admisceto. Quod ũ his non leuetur, porris decoctis infũdeat,aut fagum contritam in subdititio apponat, & allia recentia comedat, & aqua mulsa superbibata vomat. Quibus autem genitura in vtero immoratur, ibiq; putrescit,& molestiá excitat, atriplicis agrestis semen,vel succum cum melle vel cumino delingendum dato.Cùm verò grauis odoris fuerint,non concipit.Portulacam igitur cum anserino adipe permisceto, & in subdititio apponito.At quibus quę à viro immissa sunt, sexto vel septimo die putrefacta effluunt,his ab vtrisque conringere est vero simile.Si humor bilioſus & salsuginosus affluat, ad hunc modum curationem,per veratrum aut scammonium,aut peplium adhibere oportet.Hæc enim tum sursum, tum deorsum pituitá bilemq; purgant,flatusq; deducunt. Ante purgationes tamen fotibus ex odoratis vtendũ; & post fotus per subdititia purgato, eodem quo in superioribus modo.At post subdititia & purgationes emollientibus vtitor,& in subdititio mercurialem

artemisiam herbam, & anemonem, veratrumq; album aut nigrum, apponito. Atq; hæc quidem per medicamenta curatio his hoc modo conuenit. Victus verò rationem habita totius corporis muliebris ratione, ad id accommodato, siue illa siccior, siue carnosior videatur. Quæ quidem si aridior fuerit, pluribus balneis, opsoniis omnibus elixis, tùm marinis, tum carnibus, vino etiam aquoso, oleribus coctis, & pinguibus quibusq; ac dulcibus vtatur. Hæc enim ferè humiditatem tum reliquo corpori, tum vteris conciliant. Sin verò humidior fuerit, sic affecti vteri horum nullo indigent, sed contra, neq; hæc attrectare, neq; recenter lauare, neq; suffitum adhibere oportet, cùm hæc quidem periculum creare soleant. Et si humidiores quàm eorum naturæ conueniat extiterint, siccare sanè & suffitum admouere oportebit. Quòd si biliosa ad eos confluant, medicamentũ quod bilem purget exhibendum. Sin autem salsuginosa, lac asininum, & vinum, aliaq; præsidia. Oportet autem consideratis morborum viribus, & explicatis vt decet causis, ex quibus morbi oriuntur, ad reliqua hac via procedere, & eorum quæ sunt in locis curationem iustituere. Et quæ quidem osculorum nimis patentium causa à conceptu prohibentur, in his oscula rectè apparare oportet, vt probè sint explicata. Cùm verò nimia humiditatis copia prohibuerit, in hanc intentum esse oportet, vt ne impediat, mulierũ rebus omnibus diligenter expensis, siue quid ex toto corpore agitari videatur, siue ex ipsis vteris, siue abvtrisque. Vteris autem ea cura adhibenda, vt neque humidi sint, neq; admodum exarescant. Sed sicciores quidem, eo copiosiorem succum bonum habeãt quo aridiores existunt, vt per eiusmodi humorem pingues potiùs quàm macilenti euadant. Humore verò nimis redundantes & madidi, eatenus siccandi, vt aliquis humor relinquatur quo perfundantur, neq; nimis resiccentur cùm nimirum nimia horum exuperantia valdè vitanda sit. Concipiendi autem facultatem habet ea quæ neq; humiditate redundat, neq; etiam exarescit, nisi horum aliquid ex prisca natura insit. Ad virum autem eam accedere oportet, curatione recepta, desinentibus aut incipientibus mensibus, præstiterit tamen etiam vbi desierint. Atq; his potissimùm diebus faciendum est periculum an concipere possit, cùm sint ij maximè opportuni. Quòd si non statim concipiat, cætera belle habeant, nihil vetat quominus aliis etiam diebus cum viro cõgrediatur. Hæc enim exercitatio propensiores quodammodo ad id eas facit, venulæq; laxiores fiunt. Ac si quæ à viro prodeunt vnà cum eo quod à muliere emittitur recta concurrerint, citiùs concipit. Hæc enim ea causa est, quibus vel statim, vel longo post tempore genitura effluit. Ac de iis quidem hæc dicta sint. Si verò humidius vterorum os fuerit, attrahere genitura non possunt. Subter autem appositis acrib. vtendũ. Compunctus enim & incensus stomachus, interdum firmus redditur, quadam verò ex parte cum eo cognationem habet. Quòd si in callum obduruerint. præstiterit acria in subdititio apponere. Mordent enim quæ tenuia sunt & ignea, & callum liquant. At si callus emollitus fuerit, emollientibus curato, quæ minimè mordeant. Quòd si ex longo interuallo non cõcipiat non apparentib. mensibus, tertio aut quarto die alumen tenuiter tritũ, vnguento dilutum, vellere exceptũ subdito, quod per triduum contineat. Quarto verò die fel bubulum aridum, oleo feruefactum,

καὶ ἀρτεμισίης πόης, καὶ ἀνεμώνης, καὶ ἐλλεβόρου λευκοῦ ἢ μέλανος. ταῦτα μὲν τῶν φαρμακείων τούτησιν, ὧδε χρή. τὴν δὲ δίαιταν ἀποσκευαζομένην τῆς ἀνθρωπηίης ὅλον σῶμα ποιέειν, ὥστε αὐχμηροτέρην δοκέειν εἶναι ἢ ὥστε σαρκωδεστέρην. καὶ μὲν αὐχμηροτέρην, λουτροῖσι πλείοισι, καὶ ἑφθοῖσι πᾶσι τοῖς ὄψοισιν, εἴτε θαλασσαίοισιν, εἴτε κρέασιν. οἴνῳ δὲ ὑδαρεῖ. λαχανοισί τε ἑφθοῖσι καὶ λιπαροῖσι πᾶσι καὶ γλυκέσι. τοῦτο γὰρ ὡς ἐπιτροπὴν ποιέει ὑγρηδόνα εἶναι, καὶ ἐν ταῖς ἄλλῳ σώμασι, καὶ ἐν τῇσιν ὑστέρῃσιν. ὥστε δὲ ὑγροτέρην ἢ, δέονται αἱ τοιαῦται ὑστεραι τούτων οὐδέν, ἀλλὰ τἀναντία. οὐ χρὴ λούεσθαι, οὐδὲ κλύζεσθαι νεοχμῷς, οὐδὲ θυμιᾶσθαι. τοῖς γὰρ ὀκνδυνωδέστατον φιλέει ἐέναι. ἐὰν ὥστε ξυναγεσθῶσι μεγάλην τῆς φύσιος, χρὴ δὴ ξηραίνειν καὶ θυμιᾶν. ὥστε δὲ χολώδεα ἴῃ ὅτι στρέαις, ὅτι χολὴν καθαίρῃ, διδόναι. ὥστε δὲ ἁλμυρώδεα, γάλα ὄνειον, καὶ οἶνον. καὶ τἄλλα δηξιτήρια. χρὴ δὲ σκεπάζεσθαι τῶν νοσημάτων τὰς δυνάμιας, καὶ ὑφηγέεσθαι τὰς προφάσιας ὡς χρὴ ὄζ ὧν αἱ νοῦσοι γίνονται, ὅτι τὰ δηλα ἐέναι ὧδε, καὶ τὰ ἀμφὶ τὰ χωρία ἰῆσθαι, ὅσαι μὲν ἀπὸ τῶν σωμάτων προφανέων τὴν αἰτίην κωλύονται μὴ ἴσχειν ἐν μαζῷ, τούτων βιηπεπίζειν τὰ σώματα, ὡς βιηκεινέα ἢ. ὁκότεραι δὲ ἡ ὑγρηδὼν ἐπέργῃ τοῦτο ἐπορᾶν ὡς μὴ ἀμαυροῦται. σκεπαζόμενον ἐς ὅλα τὰ ῥήγματα τῶν γυναικῶν, ὥστε ὀζ ἄπεμπτος τοῦ σώματος δοκέειν εἶναι, ὥστε ἀπ' αὐτέων τῶν ὑστερέων, ὥστε ἀπ' ἀμφω. τὰς δὲ ὑστέρας ὧδε μελεδαίνειν, ὅκως μήτε ὑγραὶ ἔωσι, μήτε λίην αὐαίνουσαι. ἀλλὰ τὰς μὲν ξηροτέρας βυχύλλοισι καὶ αὐχμηροτέρῃσι ἐοῖσι τοιαύτῃ ἰκμάδι, ὡς πιαλέαις μᾶλλον ἔσονται, ἢ ἰκμαλέαις. τὰς δὲ ὀξυγεσιμβώλας καὶ ἀμαθεούσας, ξηραίνειν ὑπολειπόμενον σίκιμους εἶναι, καὶ μὴ λίην αὐξηραίνειν. αἱ γὰρ ὑπερβολαὶ τουτέων πολὺν φθυσικὸν λαμβάνειν δὲ ἐν μαζῷ, ὅτε τὴν ὑγρηδόνα ἔχοι, ἀταρ οὐδὲ τὸ αὐγμῶδες λίην, ὥστε μὴ ἢ ἐν τῇ ἀρχαίῃ φύσῃ τοιέων λίην ἐέναι δὲ χρὴ τὸν ἄνδρα ὅτεόν τὰ ὑπὸ θεραπείης ἔχῃ, λῃθόντων, ἢ ἀρχομένων τὸ ὀπαμυίων. ἄριστον δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖστον παύσῃ). μάλιστα δ' ἐν τούτῃσιν τῇσιν ἡμέρῃσι πρήσσειν, ὥστε δυνήσεσθαι κυίσκεσθαι, αὗται γὰρ κυεμώτατα. ὥστε δὲ μὴ αὐλὸν ἐξυλλάβῃ, τὰ δηλα δὲ καλῶς ἔχῃ, ὧδέν τὸ κωλύον ἐν τῇσιν δηλήσι τῶν ἡμερέων ξυνιέναι ἀνδρί. τοῖσι θυμίην γὰρ σφίσι ποιέειν ἢ μὴ ἐθέτην, καὶ ἀναχαλᾶται τὰ φλέβια. χρὴ ὥστε τὰ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀπίοντα ὁμορρόθως κατ' ἴξιν τὰ ἀπὸ τῆς γυναικὸς ταχύτερον κυῆσαι. χρὴ γὰρ τόδε ἄμεινον ἐστίν, ἢσιν ὥστε αὐτίκα, ὥστε ἐν ὑστέρῳ χρόνῳ ἀπίῃ. τοῦτο μὲν ἀμφὶ τούτων λέλεκται. ὥστε δὲ ὑγροτέρην ἢ ὁ στόμα τῶν ὑστερέων, ἃ δύνανται εἰρύσαι τὸ γόνον. προσθέτησι δὲ χρέεσθαι δεομένοισι. δηχθεὶς γὰρ καὶ φλεγμώδης ὁ στόμαχος τέρπει ὅτεόν ὅτε γάρ. χρὴ δὲ καὶ ἀδελφίσαι. ὥστε δὲ σκυρωθῶσιν, ἀρέων τὰ δεομένα τε προσθήσειν ἃ δήξονται. τὰ γὰρ λευκὰ καὶ πυρώδεα ἐόντα, σκληρὸν σαρκέει. ὥστε δὲ λαπαχθῇ ὁ σύριγξ, μαλθακοῖσιν ἰῆσθαι, ὥστε ὅτι μὴ δήξῃ). ὥστε δὲ ἀμφὶ πολλοῦ μὴ κυίσκηται τῶν καταμηνίων μὴ φαινομένων, ὅταν ἢ τεταρταίη, ἢ τεταρταίη, συπηρὸν λίθου τρίψας δρεῖς μύρῳ, ὥστε ἀναπολίζων προσίθη, καὶ ἐχέτω ἡμέρας τρεῖς. τῇ δὲ τεταρτῇ, χολὴν βοὸς αὐτοῦ ἐνέλαίῳ ἀναζέσας.

καὶ

καὶ ἄχνῃ καὶ ἀλφίτοις, καὶ ἔλαιον. καὶ ἐχέτω ὅτι ἡμέρας τρεῖς. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐξελέσθαι, καὶ παρ' ἀνδρὶ ξυνίτω. [101] ἢν μὲν δέχηται ἡ γυνὴ τὴν γονὴν μὴ δέχηται ἡ γυνὴ τὴν γονὴν τῶν γυναικείων καὶ φύσιν ἐρχομένων, ἢ μείων ἐξ ὅτι προσάντεις ἐστί. [102] γνώσῃ δὲ ἢν μὲν ἐξ ἀνδρὸς, γνώσῃ δὲ παρὰ δακτύλῳ ἅψῃ δ' προσβλήματος. προσάντεια δὲ ποιήσαι. ῥητίνῃ, καὶ αὐτὸς χαλκοῦ, [103] ἐν μέλιτι ἐς ὀθόνιον ἀρδαλώσας, προσάγες ῥάμμα ἐνδήσας ἐκ τοῦ ἄκρου ὡς ἐσωτάτω. ὅταν δὲ ἐξελκύσῃς τὸ μυρσίνῃ ἐν οἴνῳ ἀφεψῶν τῷ οἴνῳ χλιαρῷ ἔξαιρε ζέοντα. [104] προσελεῖν δὲ χρὴ ἀμείνον. ἐνίοι δὲ γυναῖκες αὗαι λαμβάνουσι τὸ ῥιζίδιον ἐν γαστρί. ἐξενεγκεῖν δὲ δυνατὸν, ἀλλὰ σφέων τὰ παιδία ἐξαμβλίσκει· ἢ ἅμα τῷ τρίτῳ μείνῃ, ἢ τῷ τετάρτῳ. ὀλίγη μήν αἰτίη ὅτι ἠλιθιώδης. ὀλίγη δὲ ὀρῆς ἀνεπιτηδείου. [105] καὶ τοῦτο ἔστιν αἴτιον ὃ ἐξευρήσω. ἢν μάλιστα ἐθέλῃ τὸ ἔμβρυον ἀποθανεῖν ἢ αὐξήσεως ἢ ἐμβρύου αἱ μῆτραι, ἢ ἡ ἰχὼρ λίη σφίν ταράσσει· ἀλγήματα δὲ πυρετός σφοδρὸς καὶ ἀσιθία ἐμπίπτει τῷ χρόνῳ τούτῳ, ᾧ αἱ τὰ παιδία φθείρουσιν. ἔστι δὲ τόδε αἴτιον. ἢν αἱ μῆτραι ἔωσι λαβαὶ, ἢ φύσῃ, ἢ ἕλκεσιν ἐν αὐτῇσι ἐξωμολυσμένων. ἢν γὰρ λαβαὶ ἔωσιν ἔστιν ὅτε προσέχηλες αὖαὶ ὑμῆνες ἂν ποτε ἢ ὧν ὀξὺ ἐξέλθοι ἔσω, [106] ἢ τὰ μητρέων ἀγέων ἐόντων. ἐνδέειν δὲ αἱ ἂν τούτων ἔχωσι, ἐνέρωσιν ἀτρεκέως ἔχειν. [107] προσίζει δὲ λιθώδης ἐνίοτε γυναικὶ φαύσειεν τὰ μητρέων κενεὰν ἐόντων, [108] ὃ γὰρ ἀρμόδιος, δῆλον γίνεται. ἢν δ' ἰῶσι τὰ καταμήνια ταύτῃσι, ἀγέα ἔρχεται, ἔστιν αὐτέων ἦσι γίνεται, ὡς τε ἀκριβέα τὰ ἔμβρυα. μελεδαινόμεναι δ' ἐλπίδες εἰσὶ ζώειν. ἀμφὶ δὲ τῷδε, ὧδε ἔχει. [109] Ἢν γυναῖκα μὴ δυναμένῳ ξυνεῖναι ἐτέλης γένηται, χρὴ τοῖσι ὑπομενίοισι σκέδασαι, ἢν τε φλεγματώδεα, ἢν τε χολώδεα ἢ. γνώσῃ δὲ τάδε. φάρμακον ὑποδησάμενον λεπτὸν καὶ ξηρὸν, ὅταν μὲν τὰ ὑπομένια γίνηται, ἐν τῷ ὕδατι ὑπερέχειν τοῦ αἵματος, [110] καὶ ἐᾶν ξηρανθῆναι καὶ ἢν μὲν χολώδης ᾖ, ἐν τῷ φαρμάκῳ ξηραινόμενον τὸ αἷμα χλωρὸν ἔσται. ἢν δὲ φλεγματώδης ᾖ, οἷ ωχρὸν. τούτων ὁκοτέρου αἱ ᾖ, καθῆσθαι τὴν κοιλίην, ἢν τε ἄνω δέῃ, ἢν τε κάτω. ἔστι δὲ ἃς ὑστέρους καθαίρειν. ἢν δὲ ἕλκης ξυλλαβῇ, τὸ κιττοῦ ἔπαλε κόκκους. [111] ἢ τῶν φύλλων τῇ μίξας πίνειν, ἐν οἴνῳ παλαιῷ παυσομένων τῶν ὑπομενίων, [112] ἑψήσας καὶ σίδηρον ἐν οἴνῳ εὐώδει ἀκρήτῳ. καὶ βάλανον ἐκ τούτου ποιήσας, προσθεῖναι ἐς τε μεσημβρίην, ἢ συπηρίην ἀγνπίλην τρίψας λείην ἐς ἔλαιον ἐνδήσας προσίστασθαι. ἥλιος δύῃ, ἔνθα ἀφελκυσθῆναι, ἁλισζέσθω οἴνῳ εὐώδεϊ. ποιέειν δὲ ταῦτα, παυομένων ὑπομενίων. ἔχει δὲ καὶ τόδε, οὕτως. Ἐὰν δὲ ἀποκαθαρθῶσιν αἱ γυναῖκες, μάλιστα ἐν γαστρὶ λαμβάνουσιν, [113] ἡμερούσας, καὶ ὁ γόνος σφίσι ῥᾴων ᾖ, [114] ἢν μισγέωσιν ὅτε χρὴ, καὶ ὁ τῶν ἀνδρῶν ἐς ῥιζίδιον εἰσίηται. ἢν δὲ ὑπερκαθαίρηται τὰ δὲ πολλὰ ἐξαιρεῖται. τότε δὲ μάλιστα τὸ στόμα τῶν μητρέων κεκλῖσθαι, [115] καὶ τότε μάλιστα ἐστὶ καὶ αἱ φλέβες τῶν χρῶν ἀπάσῃσι. ἐν δὲ τῷ πρὸ τοῦ χρόνου, τό, τε στόμα τῶν μητρέων μείωνα. καὶ μᾶλλον αἱ φλέβες πλείαι αἵματος ἐοῦσαι, οὐχ ὁμοίως ἀπάσῃσι τῶν χρῶν. [116] ἢν δὲ γόνος ἀπορρέῃ διὰ πυκνὸς, καὶ ἡ γυνὴ ᾖ αἰδοίου ξυμμίσγεσθαι φιλῇ, καὶ ξυνεοῦσα εὐκίνητος, [117] καὶ ἢν ὀσφὺς καὶ τὰ ἰσχία πόνους παρέχωσι, καὶ μὴ πῦρ ἔχῃ βληχρὸν, καὶ ἀδυναμίη καὶ ἀψυχίη ἐπιπίπτῃ, καὶ ἔστιν ὅτε αἱ ὑστέραι ἐν τῇ σφέων αὐτέων μὴ ἕδραι ἔδρῃ.

eóque tenuem lanuginem imbutam in ſubdititio apponito, quod etiam triduo contineat, quo poſtridie exempto, cum viro congrediatur. Si mulier genituram non recipiat, mentibus ſecundùm naturam euntibus, membrana prætenditur, quòd etiam ex aliis cauſis contingit. Id autem cognoſces, cum digito quod obtenditur contigeris. Subditicium medicamentum confectum ex reſina & æris flore cum melle, eoq; linteolum infectum, quàm maximè intrò apponito, eius extremo filo alligato. Quod cùm eduxeris, tepido vino in quo myrtus decocta ſit mulier abluatur. Præſtiterit autem membranam vndiquáque abſcindere. At verò nonnullæ mulieres facilè concipiunt, fœtus tamen proferre nequeunt, ſed ſtatim ſub tertium aut quartum menſem perduntur, nulla cauſa, neque cibo minimè idoneo accedente. Eiuſque rei prædicta cauſa eſt, idque maximè vbi vteri incrementum fœtui ſubduxerunt, aut ipſis aluus vehementer conturbatur. Eoque tempore quo fœtus perdunt, imbecillitas, febris vehemens, cibique faſtidium accedit. Ad id hæc quoque cauſa accedit, ſi vteri aut à natura, aut ex vlceribus in his ſubortis lubrici fuerint. Si nanque vteri læuore correpti fuerint, interdum fœtum continentes membranæ, minùs quàm conueniat adhæreſcunt, condenſatis nimirum vteris. Quæ ſingula is agnoſcat, qui in hæc ſedulò inquirat. De læuore autem conſtabit, ſi mulier alia (neque enim aliàs deceat) vteros dum vacui ſunt contrectarit. Quod ſi iis menſes eunt, confertim feruntur. Quibuſdam etiam contingit vt fœtus maturos ferant. Diligens verò adhibita cura, ſperabilem partionem facit. Ac de his ſic quidem ſe res habet. Si mulierem, quæ antea non poterat, puerperam fieri voles, menſes ſpectandi, an pituitoſi ſint, an verò bilioſi. Inde autem noſces. Arena tenui & ſicca dum menſes feruntur ſuppoſita, in ſole ſanguinis aliquid infundito, & ſiccari permittito. Quòd ſi quidem bilioſa fuerit, ſiccatus in arena ſanguis pallidus erit; ſi verò pituitoſa, ad inſtar muci. Horum quodcunq; fuerit ventrem purgato, ſiue ſurſum opus erit, ſiue deorſum, poſtea vteros purgato. Si verò voles vt concipiat, hederæ grana ſeptem, aut foliorum ſuccum ſingulis menſibus deſinentibus menſtruis, ex vino veteri potui exhibeto. Ex malicorio etiam in vino odorato meraco cocto glandem efformatam, ad meridiem vſque ſubdito, aut alumen Ægyptium tenuiter tritum in vellere ligatum ſupponito. Quo deinde ſimul vt ſol occiderit detracto vino odorato eluatur. Hæc autem ceſſantibus menſibus facienda. Sed & hæc ſic ſe res habet. Vbi repurgatæ mulieres fuerint, tum potiſſimum concipiunt, viri congreſſu potitæ, & genitura robur acquirit ſi tempeſtiuè liberis operam dederint, virique ſemen facilè commiſcetur, & ſi temperationem acceperit, cum eo germanam init ſocietatem. Tunc enim maximè vterorum os apertum eſt, & diſtentio quædam etiam poſt purgationes manet, venæque genituram attrahunt. At contrà priùs tum os vterorum conniuet, tum ſanguinis copia magis refertæ venæ, genituram non æquè trahunt. Quòd ſi genitura continuo curſu defluat, neque mulier viri complexum appetit, neque eo potita concipit, lumborum & coxendicum dolore vexatur, eamque febris lenta detinet, viriúmque debilitas & animi deliquium accedit, interdúmque vteri ſua ſede non manent.

Si igitur præ copia effluat, eam missam facere optimum. Si verò vterus laxetur, in victus ratione alica vtatur, carne suilla, aut palumbo, aut vino nigro. Potionibus autem his quæ aduersus muliebre profluuium paulò post describentur. Nunc verò de prægnantium morbis dicendum. Mea sententia, si mulieri fœtum duorum aut trium mensium, aut grandiorem vtero gerenti, menses confestim singulis mensibus prodeant, ea vt tum extenuetur, tum debilis reddatur necesse est. Interdum etiam quandiu menses prodeunt, febris corripit, cúmque fluunt, & vbi efflorerint ex virore pallescit, quantumuis parcè fluant. His vteri plùs æquo dehiscunt, & fœtus incrementum effluere sinunt. Vbi enim mulier vterum gerit, sensim à toto corpore sanguis in vteros defertur, & velut in orbem id quod in vteris est circumsistens, ipsum auget. Si autem vteri plus æquo dehiscunt, sanguinem singulis mensibus, sicut prodire consueuit, effluere sinunt, & quod in vteris continetur tenue & debile euadit. Verùm si diligens cura adhibetur, tum mulier, tum fœtus meliùs habet. Si verò nulla adhibeatur, fœtus corrumpitur. Quinetiam ipsa in periculum venit ne diuturno morbo teneatur, si ei longior quàm conueniat purgatio prodeat. Sed & post corruptionem periculum etiam imminet, vteris nimirum magis apertis. Si verò mulieri vtero gerenti caput pituita redundarit, pituita acris in ventrem fertur,& ex capite in ventrem cum impetu decidit, eámque febris leuis inuadit, quibusdam etiam palpitationes quæ aliquantulum exoluuntur, vbi increscunt graues sunt. Quòd si appetentiæ deiectio & imbecillitas detineat, periculum est ne breui fœtus corrumpatur,ipsáque nisi sedulò curetur in periculum vitæ veniet: vbi autem euaserit, nimirum cùm aluus sit fluida,eam confestim comprimere oportet. Multa quoque sunt alia ex quibus fœtui corruptionis periculum impendet. Si enim quæ vtero gerit ægrotarit,inualida sit, & onus vi sustulerit, aut plagam acceperit, aut saltarit, aut inedia laborarit, aut animo defecerit,si copiosius aut parcius alimentum sumpserit, aut metu correpta & cõsternato animo fuerit,aut vociferetur, aut intemperanter viuat. Est enim cibus & potus copiosior corruptionis causa. Quin & ipsi vteri ita sunt à natura comparati vt abortionem faciant, si flatulenti, densi,magni,parui extiterint, aliisq; similibus affectionibus laborarint. Si mulier quæ vterum gestat, ventris aut lumborum dolore conflictetur; metus est ne ruptis membranis fœtum quem vndiq; cingunt, abortione eiiciat. Sunt autem quæ si acre quiddam aut amarũ præter cõsuetudinem ediderint aut biberint,fœtus perdunt,cùm adhuc tenellus puellus intus exístat. Si quid enim puero prætet consuetudinem contingat,idq; si paruulus adhuc fuerit, moritur. Et si (quemadmodum diximus)eiusmodi ederit aut biberit mulier, ex quo tenello adhuc puerulo,ventrem ei exturbari necesse sit.Fluentis enim alui molestiam vteri sentiunt.Quòd si mulier plus æquo laborarit, eiq; venter coarctetur aut dilatetur, sic quoq; fœtus perit,cùm nimirum ex nimio labore incalescat, & à ventre comprimatur.Plærunq; enim cùm admodum sunt exigui, inualidi existunt. Quin & grandiusculi fœtus etiam corrumpuntur, vt proinde mulieres mirari non debeant, si nolentes fœtum corrumpant. Summa enim cura prouidẽtiaq; opus est,vt in vteris fœtũ perferant & enutriant,eoq; in partu liberentur.

ἰὼ μὴ οὖν τοῦτο πλησμονῆς ᾖ, ἐὰν ἄριστον. ἰὼ δὲ ὑγρότερη χολάσῃ, διαῤῥοὰς χόνδρος, κρέας ὕειον, ἢ φάσιος, ἢ οἶνος μέλας. ποτήματα δὲ ὅσα πρὸς ῥοὴν γεγράφεται. Νεῶν ἤδη ἐρέω ἀμφὶ νουσημάτων τῶν ἐν γαστρὶ ἐχουσέων. φημὶ τῇ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ δίμηνον ἢ τρίμηνον καὶ πρεσβυτέρῳ, [118] ἰὼ τὰ ὀπτιμώτατα τρέφεσθαι αὐτέην χρὴ μᾶσσα ἕκαστον, ἀναγκαιότατον τε μὲν γίνεσθαι, καὶ ἀσθενέα. ἔστι δ' ὅτε καὶ πῦρ ὀπτιθαμβαίνει τὰς ἡμέρας ἐούσας αὐτέῃ τὰ ὀπτιμώτατα. καὶ ἐὰν μὲν χορέῃ, καὶ μὴ τὸ χόρτον χλωρὸν γίνεται, καὶ χορέῃ ὀλίγα. τοῦτο μὲν κεχλιάσαι αἱ μῆτραι μᾶλλον τοῦ καιροῦ, [119] τρέφεσθαί τε τὸ αὔξεσθαι ἐμβρύου. κατέρχεται δὲ ἐπὶ τὸν ἐν γαστρὶ ἔχοντα ἡ γυνὴ ἀπὸ πολλοῦ σώματος αἷμα ἐπὶ τὰς μήτρας καὶ ὀλίγον, καὶ περιίσταμενον κύκλῳ περὶ ὃ ἂν τῇσι μήτρῃσιν ἐὸν, αὔξει τοῦτο. ἐὰν δὲ χάσωσιν αἱ μῆτραι μᾶλλον τὸ καιροῦ τρέφεσθαι πολλοῦ αἵματος καὶ μέλιτα, ὥστε ἐᾶσθαι χορέειν. ἢν δὲ ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐὸν λεπτὸν τε καὶ ἀσθενές γίνεται. [120] μελεδαινομένης δὲ τῆς γυναικὸς, ἄμεινον δὲ, τε ἔμβρυον καὶ αὐτὴ ἡ γυνή. ἰὼ δὲ μὴ μελεδαίνηται, φθείρεται δὲ ἔμβρυον. κινδυνεύει δὲ καὶ αὐτὴ, δύσημα κρέον ἔχειν. ἰὼ ἡ κάθαρσις πλέον δέοντος χορέῃ. μὴ τὸ διαφθορὴν, εἶα τῶν μητρέων μᾶλλον ἐσομενέων, καὶ κίνδυνος ἔσται. Ἢν δὲ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἡ κεφαλὴ φλεγματώδης ᾖ, [121] καταβαίνει δὲ φλέγμα δεμνὸς ἐς τὴν κοιλίην, [122] καὶ καθαρῆσαι ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὴν κοιλίην, καὶ πῦρ ὀπτιθαμβαίνει αὐτὴν βλαχερὸν, [123] καὶ παλμοὶ ἔστιν ἧσιν ἀσθενέες ἐόντες ἐκλυόμενοι, ἐπόμενα διδόντες ὀξέες. ἰὼ δὲ καὶ ἀσιτίη ἔχῃ καὶ ἀδυναμίη κίνδυνος ἐν τάχει φθαρῆσαι δὲ ἔμβρυον. καὶ αὐτὴ [124] ἐν κινδυνῷ ἔσται ἀπενεγκαμένη, ἰὼ μὴ μελεδαίνηται, ἐπὴν δὲ ἀποφύγῃ ἅττε τῆς κοιλίης θέρεος ἐούσης αὐλίκα δεῖ καταλαμβαίνειν. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι εἰσὶ κίνδυνοι, ἐν οἷσι τὰ ἔμβρυα φθείρεται. καὶ γὰρ ἰὼ ἡ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα νοσήσῃ, καὶ ἀσθενήσῃ, [125] καὶ ἄλγος βιήσηται, ἢ πληγῇ, ἢ πλησίῃ, ἢ ἀσιτίῃ, ἢ λιποθυμίῃ ἔχῃ, ἢ πλέονα ἢ ὀλίγῳ σῖτον λαμβάνῃ, ἢ διάσηται. [126] καὶ πύρῃ, ἢ κεκράγῃ, ἢ ἀκρατήσῃ. καὶ γὰρ καὶ σῖτος ἀγαθὴ φθορῆς καὶ πόμα πουλύ. ἐν αὗται μῆτραι ἔχουσι φύσιας ἧσιν ἐξαμβλέεται ὅσαι πνευματώδεες πυκναί. μεγάλαι. μικραί. καὶ ἄλλα ὅσα ἔοικεν. Ἢν γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, τὴν κοιλίην, ἢ τὴν ὀσφῦν πονέῃ, ὀρρωδέειν χρὴ τὸ ἔμβρυον ἀμβλώσαι ῥαγέντων τῶν ὑμένων, οἳ αὐτὸ περιέχουσιν. Εἰσὶ δ' αἳ διαφθείρουσι τὰ ἔμβρυα, ἰὼ δεμνὸν ἢ πικρὸν φάγωσι πρὸ τοῦ ἔτος ἢ πίωσι, νηπίου ἔτι παιδίου ἐόντος. ἰὼ γὰρ τῷ παιδίῳ πρὸ τοῦ ἔτος οὐ χρὴ. [127] καὶ ἰὼ σμικρὸν ἔλαιον, ἢ θηρίακη. [128] ἐν ἰὼ τι αὖ τὰ φάγῃ ἢ πίῃ ὥστε ἐπόμενον, ὥστε ἡ αἰτίη παραχθίζεσθαι τὴν κοιλίην, νηπίου ἐόντος τοῦ παιδίου. ἐπαίουσι γὰρ αἱ μῆτραι, τὸ ῥεῦμα τοῦ χωρέοντος ἐν τῇ κοιλίῃ. καὶ ἰὼ ταλαιπωρήσῃ ἡ γυνὴ πλέονα τοῦ καιροῦ, καὶ ἡ κοιλίη ἐρχθῇ ἢ καὶ μεγάλη γλὼξ, ἀποκινέει καὶ ὥστε τὸ παιδίον, οἷα θερμαινόμενον ὑπὸ τῆ ταλαιπωρίης, καὶ πιεζόμενον ὑπὸ τῆ κοιλίης. καρτὰ γὰρ τὰ πολλὰ σμικρὰ ἐόντα, ἐστὶν ἄγυια. τὰ δὲ καὶ μεγάλα φθείρεται παιδία. ὥστε οὐ χρὴ θαυμάζειν τὰς γυναῖκας, [129] ὅτι διαφθείρουσιν ἄκουσαι. φυλακῆς γὰρ καὶ ἐπιστήμης, πολλῆς δεῖ, ἐς τὸ δυνέγκειν, καὶ ἀνατρέφειν τὸ παιδίον ἐν τῇσι μήτρῃσι [130] καὶ ἀποφυγεῖν αὐτὸ ἐν τῷ τόκῳ.

Εἰ δ'

Εἰ δὲ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχοι τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ, καὶ ἐπὶ χολώδης καὶ ὀπίπονος, καὶ πυρετὰμοι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ τὸ σῶμα ἀκτικὲ φλέγοιτο, καὶ χλωρὴ γλαῦσα. ὄμμα ἰκτερῶδεα, ὄνυχες χολώδεες. οὖρον δριμύ. ἄλλως τε καὶ εἰ πυρετὰμη, ἄλλοτε καὶ ἀηδὲς τοῦτο ξυμβήσεται. ἐπὴν δὲ συμβῇ οἱ καὶ τὴ καθαρσιν χολώδεα εἶ) πᾶσα ἐλπὶς, καὶ τὰ παιδία ἀσθενέα ἔσεσθαι. ἰὼ χολώδεα ἀποπατέῃ, καρτα δὲ γίγνεται τοῦτο, ῥᾴτερον δέξεται. καὶ ἰὼ χολώδεα τὰ λοχεῖα ἢ μέλαινα ὄῃσι, καρτα καὶ ὀπιπολὺ λίπος ὀπιγίνεται, καὶ ἕρχεται καὶ ὀλίγον, καὶ ἀ τὰ χυ πήγνυται. καὶ τὴ μὲν πρῶτον χρόνον ῥᾴτερος οἵ- 10
στει, ἔπειτα χαλεπώτερον, καὶ ὀπιχαίρεται ἐλάσσονα τὰ δέοντος. ἰὼ γὰρ τὸ σῶμα φλαύρως ἔχῃ, καὶ τὰ λοχέα ⓓ ἐλάσσονα χωρήσει καὶ πονηρότερα. πείσεται δὲ τῷ πρώτα, καὶ ἰὼ τὰ καταμήνια χωρεῖ) χολώδεα, ἐλάσσονα δὲ χρόνον νοσήσει. καὶ κινδυνώδεες ἐς τοῦτο αἱ ὧραι ἔχει ἡ νοῦσος. καὶ σημήια. καὶ μεταλλαγαί. εἰ γὰρ ἔμετος ξυμπέσοι χολώδης ἢ καὶ τὴ χειλίαι καθάρσις ὀπὶ τοῦτο γένοι). καὶ ἐλκοῦται αἱ μῆτραι. φυλακῆς δὲ πολλῆς δέει) ἡ γυνή. ὅτου δὲ τοιοῦτον τὰ γένηται, ὅκως μὴ γένηται ἄφορος ἔσαι. ἰὼ δὲ μηδὲν τούτεων γένῃ), καὶ μὴ μελεδαίνῃ), ἀλλὰ ⓓ τὰ λοχέα χρυφθῇ, θνήσκει ἐν τελευτῇ καὶ μιῇ ἡμέρῃ ὡς ὀπὶ τοπολύ. τοῦτο φάρμακον πίσαι χολαγωγόν. καὶ ἄνησον ἀρήγει. καὶ ὅσα ἐς ὕρησιν. ἐμέειν δέ, καὶ ἱδρῶσας ἄγειν. καὶ τὸ κοιλίαι κλύζειν χυλῷ πισάνης, καὶ μέλιτι, καὶ ὠοῖσι, καὶ μαλάχης ὕδατι. ὅσαι δὲ γαστρὶ ἔχουσι τοῦτο ⓜ ἑβδόμου, ἢ ὀγδόου μᾶλλα ὀξαπίνης τὸ πλήρωμα τῶν μαζῶν, καὶ τὴ γαστρὸς ξυμπίπτει. καὶ ⓓ μαζοὶ ὀξυχρόοῦται. καὶ τὸ γάλα οὐ φαίνε). φαίαι δὲ παιδίον, ἢ τεθνηκὸς εἶ), ἢ ζώειν τε, καὶ εἶ) ἠπεδήμου. ἰὼ γὰρ ἔχωσιν ἐν γαστρὶ, καὶ ὀπιφαίνεται τὰ ὀπομήνια, καὶ ὑπερώσαι γίνονται, ἢν πολλοὶ ὦσι, καὶ κάκωδμα, νοσώδεα τὰ ἔμβρυα γίγ. ἢν γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχῃ φλεγματώδης ἢ, καὶ τὴ κεφαλὴν ἀλγέει καὶ πυρετὰμει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ ἐπίλεπτα τὸ φλέγμα. καὶ βάρος ἔχει καὶ ψύξιν. καὶ ἐς τὸ σῶμα διαχωρέει, καὶ ἐς τὰς φλέβας ὅταν ἡ κεφαλὴ ἢ πλήρης γένηται ἢ καὶ μολίβῳ τὴ χρῶιν ἴκελος. καὶ ἐμέει φλέγμα. γλῶσα λευκή. καὶ ὕρησις κοινὴ ἐκλευκος. ψυχρὴ παραξις. δυσκινησίη. ἐπὶ πλέον δὲ τέκῃ, χωρήσει ⓓ ἡ κάθαρσις φλεγματώδης. καὶ φανεῖται ὑμένωδες. καὶ ὥσπερ ἀράχνια διατεταμένα ἐν τούτῃσαι. καὶ πείσεται μὲν τοῦτο πρῶτα, καὶ ἡ τὰ καταμήνια ἐχώρεε τὰ φλεγματώδεα. ἐλάσσονα δὲ χρόνον νοσήσει. καὶ κινδυνώδεες ἐς τοῦτο αἱ ὧραι ἔχει ἡ νοῦσος ἔξει. καὶ σημεῖα. καὶ μεταλλαγαί. ξυμβήσεται γὰρ αὐτῇ, ἔμετον γενέσθαι φλεγματώδεα, καὶ παθήματα ὅμοια κείνῃ χωρήσαντα. ὀξήρτηται γὰρ τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὰ λοχεῖα, καὶ τὰ καταμήνια τὰ φλεγματώδεα. ἐλάσσονα δὲ χρόνον μὲν τῶν καταμηνίων, καὶ ἰὼ μὴ μαλῃ αὐτῇ ἡ κάθαρσις χρησθεῖσα, θνήσκει ἐν πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι. καὶ ἰὼ ⓓ φλεγματώδης ἡ λοχὴ κάθαρσις χωρήσει, μελεδαινομένη δὲ ἡ γυνὴ, ὑγιὴς ἔσαι. καὶ φυσηθήσεται δὲ ἀρχῆς ἰὼ ὑγιανθῇ. χαλεπὸν δὲ τοῦτο ἔσαι νόσημα. τοῦτῃ χρὴ διδόναι φάρμακον, ὃ τι φλέγμα ἄγει. καὶ μίσγειν γάλα ἐφ' ὅτου αἴγειον ξὺν μέλιτι. ἰὼ δὲ πολλάκις μὴ ἐσακούῃ. κάρδαμον, ἢ κρῆσσον, ἢ κνέωρον, ἢ πολυπόδιον, ἢ ὄρρον, ἢ τὸ ἀπὸ ἁλῶν ξὺν ὀξυθύμου διδόσαι, καὶ ὅτι φλέγμα χαλᾷ, καὶ ἀπάγει.

Si verò quæ vtero gerit aduersa vtatur corporis valetudine, fueritq; biliosa & doloribus diuexetur, subindeq; febricitet, os amarescat, lingua ex virore sit pallida, oculi velut regio morbo suffusi, vngues biliosi & acris vrina, eaq; tum vel maximè si febriciter, aliàs atque aliàs ei contingent. Vbi verò biliosa ei purgatio obtigerit, omninò metuendum erit fœtus etiam imbecillos fore. Si biliosa per aluum egerat (quod quidem ferè contingit) meliusculè deget. Ac si puerperij purgamenta biliosa, aut atra sunt admodum, fereq; pinguedo accedit, sensimq; feruntur, neque cito concrescunt, tumq; primo quidem tempore facilius feret, postea molestiùs, minorq; quàm conueniat purgatio consequitur. Cùm enim corpus aduersa valetudine fruatur, ei parciora & deteriora puerperij purgamenta prodibunt. Eodem autem omnino modo afficietur ac ea cui menses feruntur biliosi, neque tamen tamdiu ægrotabit, ad eademq; pericula, signa & commutationes morbus deueniet. Aut enim iis vomitio biliosa, aut per aluum purgatio in hoc morbo contingit, vteriq; exulcerantur. Multa autem cura mulier indiget. Cùm igitur tale quid contingit, etsi minimè moritur, infœcunda tamen erit. Si verò nihil horum contingat, nec ipsa sedulò curetur, sed puerperij purgamenta ipsi in occulto delitescant, intra vnum & trigesimum diem ferè perit. Huic medicamentum quod bilem educat propinato. Confert & anisum, & quæcunque vrinam mouent. Prodest quoque vomitionem ciere, & sudores elicere, aluumq; ptisanæ cremore, melle, ouis, & maluæ decocto eluere. Quibus vterum gerentibus ad septimum aut octauum mensem, mammarum ventrisque plenitudo de repente subsidet, mammæque extenuantur, & lac non apparet, puerum aut periisse, aut viuere & debilem esse asserendum. Si enim vterum gestent, & menses appareant, & abortiones fiant, si copiosi & graueolentes fuerint, morbosi fœtus redduntur. Si mulier vtero gerens pituitosa fuerit, caput dolet, subindeque febricitat, pituita in capite voluitur, & grauitatis sensum habet & frigoris, in corpus secedit & venas, cùm caput repletum fuerit. Plumbi etiam colorem refert, & vomitione pituitam reddit, lingua exalbescit, vrina ferè exalbida redditur, frigida est; perturbatio adest, & ægrè mouetur. Vbi autem pepererit, purgatio pituitosa procedet, & in qua membranulæ & velut araneorum telæ distentæ apparebunt, iisdemque quidem omnibus afficietur, quibus ea cui menstrua pituitosa ferebantur, minùs tamen diu ægrotabit, morbúsque eadem pericula, signa & commutationes habebit. Ei enim vomitus pituitæ continget, & procedentes affectiones eædem ac superiori. Eodem namq; modo puerperij purgamenta & menses pituitosi dependent, breuiori tamen quàm menses tempore. Ac nisi ea purgatio quæ diu moram traxit affatim erumpat, intra quinq; & quadraginta dies perit. Quòd si puerperij purgatio pituitosa ei prodierit, diligenti tamen curatione adhibita mulier conualescet, sed per initia flatu distendetur, si sana euaserit, cùm grauis futurus sit hic morbus. Huic medicamentum quod pituitam educat exhibendum, & lac caprinum coctum cum melle mixtũ. Quibus sæpè oblatis si non cedat, nasturtium exhibendum, aut carthamum, aut cneorum, aut polypodium, aut serum, aut ex salibus compositum medicamentũ, & quæcunq; pituitã laxant & foras educunt.

Sed si mulier quæ vtero gerit sub commemoratis affectionibus lienosa fuerit, dum menses fluunt aquæ similia & pituitosa dimittit, & procedent puerperij purgamenta aquas referentia, & interdum quidem copiosa, interdum verò pauca venient, idemque contingit ac si aqua ex carnibus reddatur, non secus ac si quis carnes cruentas abluat, quandoque verò paulò crassiora, neque concrescunt. Eademque patietur omnia quæ illa cui aquosi menses prodeunt, eademque pericula & mutationes morbus habebit. Futurum enim est vt fluor aquosus oboriatur, aut purgatio in occulto delitescat, & ad ventrem & crura, aut ad pectus, aut aliquam ex his partibus conuertatur, eademq; pericula imminebunt, quæ priùs dicta sunt. Si grauida intumescat, vrticæ semen quàm plurimum cum melle & vino odorato temperato bis die in potu exhibendum. Si prægnantem bilis molestia afficiat, ptisanæ succum exhibeto, rhoë rubro aut mori arboris fructu aspersо, frigidum autem sorbendum dato & conquiescet. Si suffocatio de repente in vtero gerentem incidat, quod accidit potissimùm vbi mulier vehementi labore & inedia confecta fuerit, cùm per vehementem exercitationem vteri incalescant, & paucior fœtui suppetit humiditas, cumque vterus nimirum sua cauitate plus æquo inanis existat, fœtus ad hepar & præcordia nimirum humore scatentia rectà fertur, vehementemque de repente suffocationem afferet. Per spirationem enim quæ circa ventrem fit intercipit, & loquendi impotentiam mulierem detinet, oculorum partes albas sursum conuertit, reliquaque vniuersa patitur quæ commemorata sunt, si quæ non prægnans vteri strangulatu laborauerit. Et cùm primùm mulieri vtero habenti suffocatio incipit, pituita etiam in præcordia à capite defluit, corpore nimirum spiritum trahere non valente. Quòd si vnà cum pituitæ descensu, fœtus à pituita delatus, & secum attracta tota humiditate, in suum locum venerit, mulier conualescit, Excitatur autem stridor, dum fœtus locum suum deserit, mulierisque venter ferè fluidus redditur. Sed si breui ad suum locum fœtus non veniat, tum duo fœtui molestiam afferunt, pituita quæ à capite deorsum delata ipsum grauat, & permanens refrigerat; & loci insolentia. Tumque is periclitabitur, & mulier suffocabitur, nisi quis breui magis accommodatam victus rationem adhibuerit. Ac de his quidem sic res habet. Si verò mulieri vterum gerenti iam pariendi tempus instet, ac parturiendi dolores detineant, diuque in enitendo laboret, is transuersus, aut in pedes ferè exit, in caput autem prodire præstiterit. Quòd si transuersus exeat, grauis euadit affectio. Non secus enim ac si quis in ampullam olearium angusti oris, oliuæ nucleum immittat, qui transuersus non facilè educitur, eodem planè modo etiam mulieris grauis est affectio vbi fœtus transuersus descendit, sic enim molestè educitur. Graue verò etiam est si in pedes prodeat, & plærumque aut matres, aut puelli, aut ambo etiam perierunt. Id quoque magnopere in causa est cur non facilè exeat, si mortuus, aut syderatus, aut duplicatus fœtus fuerit. Vbi vterum gestat mulier tota pallida redditur, quoniam qui in ea purus est sanguis semper quotidie è corpore aliquantulum stillat, & ad fœtum fertur, eiq; in alimentum cedit, cumq; paucus

ἰὼ ᾗ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἀσληνώδης ἢ ὑπὸ παθημάτων ἔρηται, ἐν τῇ νούσῳ τὴν καταμηνίων καὶ ὑδροποιείδεα καὶ φλεγματοειδέα ἀφίησι, καὶ τὰ λοχεῖα χωρήσει ὑδροποιείδεα, καὶ ἐλθόντε ᾗ ὁ τὲ μὴν πολλὰ, ὁ τὲ ᾗ ὀλίγα. καὶ γίνεται μὴν ὥσπερ ἀπὸ κρεῶν ὕδωρ, ὡς ἔστ' ἂν κρέα αἱματώδεα ἀποπλύωσι. ὁ τὲ ᾗ ὀλίγῳ παχύτερα καὶ ἀπήνυτα. καὶ πείσετ' ᾗ ταῦτα πάντα, καὶ εἰ τὰ καταμηνία καὶ ὑδατοειδέα χωρέει. καὶ κινδυνώσεις δὲ αὐτὴν ἡ νοῦσος ἕξει, καὶ μεταλλαγὰς ξυμβήσεται γὰρ ἀπόρρουν γλεῶδες ὑδατώδεα. ἢ κρυφθῆναι τὴν κάθαρσιν, καὶ περαπέσθαι τὴν κοιλίην, καὶ τὰ σκέλεα, ἢ ἐς τὸ στέρνον, ἢ τι τούτων. καὶ κίνδυνοι ἔσονται ἀυτῇσι, οἷσι καὶ πρόσθεν εἴρηται. Ἢν κύουσα οἰδέῃ, κνίδης καρπὸν ὡς πλεῖστον καὶ μέλι, καὶ οἶνον κεκραμένον θυώδεα δίδοναι ποτὸν, δὶς τ' ἡμέρης. ἰὼ κύουσαν χολὴ λυπέῃ, πτισάνης χυλὸν δίδου ῥόον ὑπιππάτων τ' ἔρυθρὸν, ἢ τ' ὀπὸν συκαμίνου, ψυχρὸν ᾗ ῥοφεέτω καὶ καταχέσθω. Ἢν ᾗ πνίξ πρόσπεσοῦσα ἐξαπίνης, ἔχουσα ἐν γαστρὶ, γίνεται ᾗ τῶν μάλιστα ἐπὶ τῷ ἡ γυνὴ τὰ λαμπρὰ, καὶ ἀσιτίη, θερμανθεισέων τῶν μητρέων ὑπὸ τ' ἀλαμπρείης. καὶ ἐλάσσονος τ' ἰκμάδος γινομένης τῷ ἐμβρύῳ, καὶ ἄτε τ' μήτρης κενεωτέρης τὸν κοιλίην τὸ καρδὸ ἔουσης, ἰθύει τὸ ἔμβρυον πρὸς τὸ ἧπαρ καὶ τὰ ὑποχόνδρια, ἄτε ἰκμαλέα ἐόντα. καὶ πνίγα ποιήσει ἰσχυρὸν ἐξαπίνης. βιπλαμβάνει γὰρ περὶ τὸν θώρηκα καὶ ἀμφὶ τὴν κοιλίην. καὶ αὐαυδίη ἴσχει τὴν γυναῖκα. καὶ τὰ λευκὰ αἰαβάλλει τῶν ὀφθαλμῶν. καὶ τἄλλα πάντα πάσχει ὅσα περ εἴρηται. ἰὼ ἵνα ἐφείσσα τὰς μήτρας πνιγέῃ, καὶ ἅμα τε ἄρχεται ἡ πνίξ γίνεσθαι τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γυναικί. καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταῤῥεῖ φλέγμα ἐς τὰ ὑποχόνδρια, οἷα τὸ σώματος μὴ δυναμένου τὴν αἰὰ πνοὴν ἕλκειν. καὶ ἰὼ μὴν ἅμα τὸ φλέγματος τῇ καταλυθέντι ἡ ᾗ ὁ ἔμβρυον, ἐς χώρην τ' ἑωυτῆς. ὅλην τὴν ἰκμάδα ἕλκυσαν, καὶ κατιξὺν ὑπὸ τοῦ φλέγματος, γυνὴ γίνεται ἡ γυνή. τρυσμὸς ᾗ γίνεται, λιπόντος δ' ἔμβρυον τ' χώρην τ' ἑωυτῆς. καὶ ἡ γαστὴρ ὑγρὴ γίνεται ὡς ὅτι ὁ πλεῖον τ' γυναικός. ἰὼ ᾗ μὴ ἴῃ ὁ ἔμβρυον ἐν τάχει ἐς χώρην τὴν ἑωυτῆς. δύο γίνεται ἤδη τὰ πονέοντα ὁ ἔμβρυον ὁ φλέγμα ὁ κατελθὸν ἀπὸ τ' κεφαλῆς. βαρύνει τε γὰρ καὶ ψύχει ὅτι μάλιστα, καὶ ἡ ἀηθείη τοῦ χωρίου. ὁ κινδυνώσει, ἰὼ γε μήτις ἐν τάχει ὅτι τηδειοτέρως διαιτᾶν, ἀποπνιγείη γὰρ ἂν ἡ γυνή. καὶ τὰ μὲν ἀμφὶ τούτων ὧδε ἔχει. ἰὼ ᾗ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὁ χρόνος ἤδη τοῦ τόκου πάρῃ, καὶ ὠδὶς ἔχῃ, καὶ ὅτι πολλὸν χρόνον ἀποφυγεῖν ἡ γυνὴ τὸ παιδίον μὴ οἵητε ᾖ, ὡς ἐπίπαν ἔρχεται σκολιὸν, ἢ ὅτι πόδας. χρειώδες δ' ᾗ ὅτι κεφαλὴν χωρέειν. καὶ ἰὼ πλάγιον ᾖ, χαλεπὸν γίνεται τὸ πάθημα. ὡς γὰρ εἴ τις ἐς λήκυθον μικρόστομον πυρῶν ἐμβάλλοι ὀλίγων μυῶν ἐόντων βύβλους ἕλκειν πλαγιάζοντα, οὕτω δὴ καὶ τῇ γυναικὶ χαλεπὸν πάθημα τὸ ἔμβρυον ἐπειδὰν λοξωθῇ, καὶ γὰρ χαλεπὸν ἕλκεσθαι. χαλεπὸν ᾗ καὶ ἰὼ ὅτι πόδας χωρήσῃ καὶ πολλάκις ἤδη μητέρες ἀπώλοντο, ἢ τὰ παιδία, ἢ καὶ ἄμφω. ἔστι ᾗ καὶ ὧδε μέγα αἴτιον τοῦ μὴ ῥηϊδίως ἀπιέναι, ἰὼ νεκρὸν, ἢ ἀστόλητον, ἢ διπλόον ἦ. Ἐπὴν ἐν γαστρὶ ἡ γυνὴ ἔχῃ, χλωρὴ γίνεται πᾶσα, ὅτι αὐτέης τοῦ αἵματος αἰεὶ τὸ ἀκραιφνὲς καθ' ἡμέρην ὑπολείβεται ἐκ τοῦ σώματος, καὶ κατέρχεται ὅτι τὸ ἔμβρυον, καὶ αὔξη γίνεται. καὶ ἐλάσσονος τοῦ αἵματος ἐόντος

ἐν τῷ

ἐν τῷ σώματι αἰ ἄ ἴσχη εἶ) χλωρίω. καὶ ἰμείρεσθαι ἀλλοχ
ότων ἀεὶ βρωμάτων. [151] καὶ ὅτι χειλίῳ αἱματώδεα ἐέ
ναι. καὶ ἀσθενεστέρη γίνε), ὅτι τὸ αἷμα μινύθ. φημὶ γὰρ αἰ
κα ἰῶ ὀπτεύῃ πνεῦμα πυκνὸν ἀφιέναι. καὶ ἰῶ ἡ κά
θαρσις ἀρχῇ), ἡ κοιλίη πλήρης ἔστ. καὶ θέρμη πιέζομέ
νη. μάλιστα δ' αἰ ἀναπνέει πυκνὸν ἐπὴν τάχ πιέζῃ, καὶ τ'
ὀσφῦν τότε μάλιστα πονέε). φλᾶται γὰρ καὶ ἡ ὀσφὺς ὑπὸ
τ' ἐμβρύου. καρδιώσσῃ δ' ἐν τῇ μεταξὺ σύμπτωμα χρόνῳ,
ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. ἄτε τ' κοιλίης παρεστελλομένης ἀμφὶ
τὸ ἔμβρυον. μάλιστα δ' τ' ὑστέρης. [152] καὶ ἰῶ τεκούσης ὑστέρη
δέξασθαι θῆ, ἤπερ ὄϊος, ἢ αἰγὸς, ἐς τέφρῃ κρύψαι. καὶ με
τέπειτα ἐφεῖν, καὶ λαμβάνειν, ᾗ οἶνον ἰῶ μήτι κωλύῃ, πί
νειν ζωρότερον παλαιοῦ, ἕως τέσσερας ἡμέρας, ἰῶ πορρω
τέρω ἢ ἀπὸ τ' τέξιος. ἰῶ δ' ἂς ἰξύας ἀγηᾷ, ἄνησον καὶ κύ
μινον αἰθιοπικὸν πινέτω. καὶ τῷ θερμῷ λουέσθω. ἰῶ δ'
ἂ ἄδημα λάζῃ), θεῖον ὅσον κύαμον, καὶ καρδαμώμου ἴσον,
καὶ πηγάνου, καὶ κυμίνου αἰθιοπικοῦ, ταῦτα τρίψας, καὶ
δοὺς οἴνῳ δίδου πιεῖν νήστ, καὶ σιτίων ἀπεχέσθω πυκνά.
ἰῶ δ' ἂν ἔχω καθάρσιος ἴῃ πολλὴ, [153] ἡ ὑστέρη ξυνέλκε), καὶ ἡ
κύστις, καὶ ἔντερον, καὶ ὅτε ὃ κόπριον κατέχουσι, καὶ ὃ οὖρον,
τοῦτο δέ. [154] ἀλλ' οὔτε ῥοφεῖν δίδω. καὶ ἄρτον ἐγκρυφίου
τρώγειν, καὶ ἄσσα λοιπὰ λέλεκται. ἰῶ δ' ἢ δ' ἂν ἔχω ὕσα,
ξηρὴ καὶ δύσκινος, ἔλαιον πίνειν, καὶ καταιονᾶν τὰ χρόα
ἔλαιον θερμὸν μαλάχης ὕδωρ κηρωτῇ ὑγρῇ ὅμοιον, καὶ
ἔγχυτον χλιὸν ἄλειφα ξυὶ ἐλαίῳ. ἰῶ δ' μὴ δύναιτο ἰ
κνεῖν, ὑποθυμία ῥητίνῃ, ἢ κυμίνου ἢ πίτυος φλοιοῦ.
[155] καὶ τούτῳ ὑποθυμία. ἄσσα δ' οἰδήματα γίνε) ὑστερι
κὰ ἂν ἔχῃ, ἢ ἂν ἔχῃ, οὐ χρὴ τρύφειν οἷα ἐν ἰητροῖ ποιέχ
σι. τὰ δ' φάρμακα ἄριστα προσφέρειν. κύμινον αἰθιοπικὸν,
ὅσον τρισὶ δακτύλοισι, καὶ δ' ἀνήσω. καὶ τῶ σεσέλιος πέν
τε, ἢ ἓξ. γλυκυσίδης χηραμίδες ἥμισυ τ' ῥίζης, ἢ καὶ τῶ
σπέρματος. ταῦτ' ἂν οἴνῳ λευκῷ ἡδυόδμῳ, μάλιστα νήστ
διδόναι. ἢ δαύκου ῥίζαν αἰθιοπικοῦ. σέσελι. γλυκυσίδης ῥί
ζαν ⟨ω⟩ ἀνὴν ζωπον. ἢ ἱπποσελίνου. ἢ δαύκου αἰθιοπικοῦ
καρπὸν ὡσαύτως. ἢ κρηθμοῦ ῥίζαν. ἢ κυμίνου αἰθιοπικοῦ
ἀττικὴν τετρώβολον. ἢ πέπερι. ἄνησον. δαῦκος. ἀκτῆς
γλυκυσίδης ῥίζα. ταῦτ' ἂν οἴνῳ τρίβειν, καὶ δίδοναι πί
νειν, ἢ μυρτιδάμου κλωνία δύο, ἢ τρία. καὶ κύμινον αἰ
θιοπικὸν. γλυκυσίδης ῥίζαν. ἢ καὶ λίνου σπέρμα ὁμοίως.
ὃ καὶ τὰ παιδία βήσσοντα ψωμίζοισι, ξυὶ ὠῷ ἑφθῷ λε
κίθῳ, ξυὶ σησάμῳ πεφρυγμένῳ. [155] ἰῶ παιδίου ἀφθᾶ
τὰ αἰδοῖα, ἀμυγδάλας τρίψας, καὶ βοὸς μυελὸν ἂν
ὕδατι ἑψεῖν. καὶ ὀπὸν ἐμβοδῶν σμικρὸν, ἀφαιρεῖν
τὰ αἰδοῖα. καὶ ἀφαλύζειν τῷ ὕδατι τῷ ἀπὸ τῶν
μύρτων. νεῦ δ' ἐρέω ἀμφὶ λοχείων, καὶ τῶν ὑπ' ⟨ω⟩ τόκον
ἰόντων. ὅτῳ γυνὴ, ἢ τὰ λοχεῖα μὴ καθαρθῇ, ἢ τὰ ἅπτυσ
μα μὴ ἴῃ, ἢ ὑστέρη σκληρὴ ᾖ, ἢ ὀδύνη ἔχει τὸν ὀσφῦν, καὶ
τὸν μηρὼ κενεῶνας, καὶ βουβῶνας, καὶ μηροὺς, καὶ πόδας
ἀλγέῃ πικρῶς, καὶ ἡ γαστὴρ ἐπαίρηται, καὶ φρίκαι ἀφ'
τοῦ σώματος ἀφίστανται, ἐκ δὲ τῶν ὀστέων πυρετοὶ γί
νον) ὀξέες. τούτῳ τ' ὕστως ἔχουσαν, ἢν μὲν ἄπυρος ᾖ, διαι
τᾶν λυσιτελέως. λιπαίνειν δὲ τ' κεφαλὴν, ἐλαίῳ ἀπίνῳ. ἐφεῖν
δὲ μαλάχινον. ἢ ἔλαιον κύπριον ἐς ὕδωρ εἰγχεῖν, καὶ ἐγκα
θίζεσθαι πρηνεϊκῶς. ἐν πάσῃσι δὲ τῇσι νούσοισιν ἐφ' ὧν
πυρίη ὠφελήσει, ἄμεινον ὑστερον χρίεσθαι καὶ λίπα.

in corpore sanguis existat, eã pallidã esse necesse est, semperq; abhorrentes cibos appetere, & ad ventrem sanguinea subire. Debilior etiá redditur, quòd sanguis imminuitur. Mea autẽ sententia mulier vbi partui vicina est, crebrũ spiritum emittit, siq; purgatio incipiat, venter plenus est, & à calore vrgetur. Tum verò potissimùm crebrum spiritum ducit, vbi partui proxima est, tumq; præcipuè lumborum dolore affligitur, cùm siquidem lumbi à fœtu collidantur. Toto verò intermedio tempore oris ventriculi dolore subinde premitur, cùm nimirum venter, ac præcipuè vterus, fœtum vndiq; complectatur & cõprimat. At ũ puerperæ vterus flatu impleatur, ouis aut capræ iecur cinerib. contectum, deinde coctum, in cibum sumendum, & vinum vetus meracius, ſi nihil prohibeat, per dies quatuor bibendum, ſi longiùs abſit à partu. Quòd ſi lumborum dolore conflictetur, aniſum & cuminũ Æthiopicum bibat, & calida lauet. Si verò frequens anhelatio (aſthma vocatur) prehendat, ſulphuris fabæ quantitatem, cardamomi, rutæ, & cumini Æthiopici parem modum, hæc trita, vino macerata, ieiunæ potui exhibeto, & cibis frequentib. abſtineat. Si in partu purgatio copioſa decurrat, vterus contrahitur, & vesica & inteſtinum, neque ſtercus, neque vrinam continent, ſed emittunt. Oua igitur ſorbenda dato, & panem ſubcineritium edendum, & quæ ſcripta ſunt reliqua. Si quæ adhuc in partu eſt, ſicca fuerit, nec niſi ægrè humectetur, oleum bibendum, & loci oleo calido, & maluæ decocto calido perfundendi, & cerato liquidó illinendi, adipe etiam anſerino cũ oleo infuſo. Sin autem parere nequeat, reſinam aut cuminum, aut pini corticem ad ſuffitũ adhibeto. Qui in partu, aut ex partu vteri tumores contingunt, eos, vti Medici faciunt, conſtringere non oportet, verùm præſtantiſſima medicamenta adhibenda, cumini Æthiopici quantum tribus digitis continetur, aniſi & ſeſeleos quantum quinq; aut ſex, radicis pæoniæ, aut etiam ſeminis, cõcham teſtæ maioris dimidiam. Hæc ex vino albo grati odoris ieiunæ præcipuè exhibeto. Aut dauci Æthiopici radicẽ, ſeſeli, pæoniæ radicem, ad eundem modum. Aut hippoſelini, aut dauci Æthiopici ſemen eodem modo, aut crethmi radicem, aut cumini Æthiopici quatuor Atticorum obolorum pondus. Aut piper, aniſum, daucum, pæoniæ Atticæ radicem, hæc ex vino albo trita propinato, aut myrtidani duos aut tres ſurculos, & cuminum Æthiopicum, & pæoniæ radicem, aut etiam lini ſemen ſimiliter, quod etiam tuſſientib. pueris in cibo exhibent, cum oui vitello aſſato, & ſeſamo torrefacto. Si puerperæ pudenda vlcere ſuperficiario laborent, amygdalas tritas & medullam bubulam aqua decoquito, paucaq; farina iniecta pudenda illinito, & myrtillorum decocto eluito. Iam verò de puerperij purgamentis, & his quæ poſt partum prodire ſolent, nobis eſt dicendũ. Vbi mulieri aut puerperij purgamenta non expurgantur, aut menſes non eunt, aut induratur vterus, & lumborum dolor adeſt, & laterum quidem inanitates, inguina, femora & pedes acerbè dolent, venter attollitur, & horrores per corpus cum impetu erumpunt, ex his verò febres acutæ oriuntur. Hanc cùm ſic habuerit, ſi quidem febris expers ſit, balneis curato, caputq; oleo anethino illinito. Maluæ decoctum, aut in id affuſum oleum cyprinum, ad inſeſſum, doloris leniendi gratia adhibeto. In omnibus autem morbis in quibus fotus conducit, præſtiterit poſt fotum pingui aliquo perungi.

At si febris detinet, à balneo abstinendum, fotibus autem & tepefacientibus imus venter & lumbi curandi. Ex medicamentis autem quæ ad vterum faciunt, quædam potui sunt exhibenda, admixtis sepiæ ouis & castorio. Deinde farinam cum ruta coctam, aut ptisanæ succum sorbendum dato. Si verò mulieri vna cum puero in partu humor vt conuenit, non effluat, quinetiam si quidem caput in se humorem calore attractum contineat, in partu & paulò ante caput ei dolebit. Quòd si cumulatus in ventrem veniat, vbi commotus fuerit, ipsum conturbabit, nihilque vlterius. Succurrendum autem, vt ne corpore malè affecto, succedens inde alui profluuium, ipsam affligat. Quòd si ex capite delata fluxio, ad puerperij purgationem se conuertat, multumque commoueatur, meliùs habet. Si verò plus æquo, diligentem curam adhibeto. Sin ad ventrem se conuertat, facilior vtique puello exitus pateat. At si modica purgatio mulieri procedat, vehemens dolor lumbos occupat, omnesque partes pudenda complectentes, & caput intumescunt, femoraque incenduntur, ex ore & naribus pituita valdè aquosa effluit, caput dolet, febris & horror detinet, intumescit, dentes fremunt, venter & vesica ei constringentur, oculos obuertit, & caliginosa cernit. Si mulieri partu liberatæ purgatio non expeditè prodeat, exæstuantibus nimirum vteris, eorumque osculo conniuente. Vteri autem ceruix in sese vndique concidit; simul ac puellus excessit. Si quid enim horum adfuerit, ei purgatio non prodibit. Si verò ei non procedat purgatio, euenit vt eam febris & horror detineat, & vti venter magnus euadat. Quòd si eam attigeris, totum corpus dolet, præcipuéque si quis ventrem attigerit, subindeque oris ventriculi morsu conflictatur, lumborum dolore vexatur, cibi fastidium adest, vigilia & corporis compunctio. Deinde quinto aut septimo die quandoque venter exturbatur, & nigra, subindéque admodum graueolentia demittit, & vrina qualis asinina redditur. Quæ si subeant, meliùs illi esse videtur, curáque adhibita breui conualescit, alioqui in periculum veniet ne ei vehemens alui profluuium succedat, & puerperij purgamenta in occulto deliteſcant. At si venter ei non exturbetur, neque purgatio sponte prodeat, neque ei citò conuenientia adhibeantur remedia, tempus autem procedat, à multis commemoratis affligetur, quibus accedet vt in periculum veniat, ne velut plumbum liuescat, & in aquam intercutem intercidat, eique vmbilicus ab vteris sublatus prominebit & nigrior quàm circumambientes partes euadet. Quæ vbi euenerint, superesse mulier non poterit. Pereunt autem aliæ alio tempore, prout corpus & affectio se habet. Primum tamen ac vigesimum diem non excedunt, itaque ferè vsuuenit. At si illi vel per medicamentum, vel sponte purgatio eruperit (id enim vsuenire solet vbi vteri à sanguine cum impetu de repente confertim delato, os relaxarint) si inquam erumpat, graueolentia & purulenta repurgantur, interdúmque etiam nigra, túmque melius erit, & adhibita cura conualescet. Vlcera autem in vteris etiam oriuntur, putrefactis nimirum puerperij purgamentis. Quæ si oboriantur, maior cura adhibenda erit, ne illi vlcera increscant & computrescant.

ἰῶ ὁ πῦρ ἔχῃ, λουτρῶν ἀπέχεσθαι. πυρίησι ὁ καὶ χλιάσμασι τὴν νεηγενέα γαστέρα, καὶ τὸ ὀσφῦν θερμαντέον. διδόναι ὁ πίνειν τῶν φαρμάκων τῶν ὑγιεινῶν τραγημίσγοντα ἢ τὴν σηπίης τῶν ὠῶν, ἢ τὰς κάστορος. μὴ ὁ τοῦτο ῥοφέειν διδόναι ἀλήτου ξυὺ πεπληρωμένον, ἢ πτισάνης χυλόν. ἰῶ ὁ γυναικὶ μὴ τὰ παιδίου ἐν τῇ ἔχῃ [157] μὴ ἰὴ δὲ ὑγιέην ὡς χρή, ἀλλὰ μᾶλλον ἰῶ μᾶλλον ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχῃ δὲ ὑγιέην ὑπὸ θερμῆς ἐρυσθὲν ἐν ἔχῃ καὶ πάρεστιν, ὀλίζην κεφαλαλγήσει. ἰῶ ὁ ἐς τὴν κοιλίην ἔλθῃ ἀγές, ἐπειδὴ συθῇ, ταράξειν αὐτὴν, καὶ οὐχὶ πάρεστιν. ὠμφρέειν ὁ [158] ὡς μὴ ἐκ τούτου ἀφρώδεα ἐπιγιγνομένη σώματι φλαύρως ἔχοντι, πονήσῃ μὲν. ἰῶ ὁ ἀπὸ κεφαλῆς ἐλθὸν δὲ ῥεῦμα ἐς τὴν λοχείην κάθαρσιν τραπῇ, καὶ πολλὰ συθῇ, ῥιγέζει. ἰῶ ὁ πλεῖον τοῦ μετρίου μελεδαίνει. ἰῶ ὁ ἐς τὴν κοιλίην, ῥηϊτέρη αὖ ἡ ἔξοδος τοῦ παιδίου γίνοιτο. εἰ ὁ ἡ κάθαρσις τῇ γυναικὶ ὀλίγη χωρέοι, πόνος λάζηται ἰσχυρὸς ἰξύας τε, καὶ [159] ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα πάντα χωρέων, καὶ οἰδέει. καὶ [160] μηροὶ πίμπρανται καὶ ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐκ τῶν ῥινέων, ῥέει φλέγμα ἰσχυρῶς ὑδαρές. καὶ ἀγχέει κεφαλήν, καὶ πῦρ ἔχει. καὶ φρίκη. [161] καὶ οἰδέει. [162] καὶ [163] ὀδόντες βρύχοιτο. καὶ ἡ γαστὴρ [164] τεγνὴ ἔσται. καὶ ἡ κύησις καὶ τὰ ὄμματα τὰ αἰα δινέει. καὶ ζοφοειδὲς ὁρᾷ. Γυναικὶ ὁ ἐκ ἔχου ἐούσῃ κάθαρσις ἐπὶ πολὺ ἴῃ, ὅκ βυβλίνεος χωρέει, οἷα τῶν μητρέων ἐν φλεγμῶ γινομένων. καὶ τὸ σώματος σφέων μύσαντος. τοιοῦτον ὅταν ὁ ὁ σώμαχος τοῦ αἰδοίου μὴ ὃ παιδίον ποιήσασθαι τὴν ἐκχώρησιν. [165] ἢ γὰρ τούτων ἓν ἢ, οὐ χωρήσει [166] ἡ κάθαρσις. ἰῶ ὁ μὴ χαρέῃ οἱ κάθαρσις, ξυμβήσεται ὥστε μὲν πυρεταίνειν καὶ φέικιλα ἔχειν. ἐν τὴν γαστέρα μεγάλην [167] εἶ). ἰῶ ὁ ἀυσῃ αὐτὴς, ἀγχέειν πρῶ ὃ σῶμα, μάλιστα ὁ ἰῶ ὡς τῆς γαστρὸς ἀυσῃ, καὶ καρδιώσει ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. καὶ ὀσφῦν πονέει. καὶ ἀσιτίη, καὶ ἀγρυπνίη, ἐν νυγμοὶ, [168] ἔπειτα ἡμέρῃ πεμπτῇ ἢ ἑβδόμῃ. ἔστιν ὅτε ἡ κοιλίη ταράσσε), καὶ ὑποχωρέει μέλανα, καὶ κάκοδμα κάρτα, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, καὶ ὡς ὄνειον οὖρον. καὶ ἰῶ ὑπερέλθοι, δοκέει, [169] ῥηΐτερον ἔσ). καὶ μελεδαινομένη, ὀλίγει ὑγιὴς γίνεται. ἰῶ ὁ μὴ, κινδυνεύσει ἀφρώδεος αὐτῇ ἰσχυρῆς ἐπιπεσούσης, [170] καὶ τὰ λοχεῖα [171] κρύψει). ἰῶ ὁ ἡ κοιλίη [172] μὴ ταράσσηται, μηδὲ ἡ κάθαρσις χωρέῃ αὐτομάτη, μηδὲ [173] τοσοσφέρηται ὑπὸ τὰ ἐπιτήδεια, ὁ δὲ χρόνος τοσοῦτος, πονήσει πολλὰ τὰ τοσειρημένα. [174] καὶ ἐπὶ τοιούτοισι κινδυνεύσει πελιδνὴ γλῶσσα ὡς ὁ μόλιβδος. καὶ ὑδερωθείσῃ. καὶ ὁ ὀμφαλὸς ἐκπήσε) αὐτῇ, ἀειρόμενος ὑπὸ τῶν μητρέων. καὶ ἔσαι μελάντερος τῶν πέριξ. καὶ ἐπὴν τὰ ἕλκεα γλύπται, οὐχ οἵη τε ἔσται τοσοῦτον ἐπιγλύφεσθαι ἡ γλυφή. διήσουσι δὲ ἄλλαι ἄλλως χρόνῳ, ὅκως τε καὶ τὰ τοῦ σώματος ἔχωσι, καὶ τὰ τῆς πάθης. μῆνες δὲ καὶ εἴκοσι ἡμερέων οὐχ ὑπερβάλλουσιν. ὡς ὅτι τὸ πλέον ὅτω ξυμβαίνει. ἰῶ δὲ [175] ῥαγῇ κάθαρσις εἴτε καὶ ὑπὸ φαρμάκων, εἴτε καὶ αὐτομάτη. γίνεται γὰρ ἐκ τοῦτο. ἰῶ χαλάσωσι ὃ σῶμα αἱ μῆτραι [176] ἢ βιασθεῖσαι ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀλέως ἐξαπίνης κατελθόντος, καὶ ἰῶ ῥαγῇ ἀποκαθαίρεται δύσοδμα, καὶ πυώδεα. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ μέλαινα. ἐν ῥηΐτερον ἔσαι. καὶ μελεδωθεῖσα ὑγιαίνεται. γίνεται δὲ καὶ ἕλκεα ἐν τῇσι μήτρῃσιν οἷα τῶν λοχείων ἀπέντων. ἰῶ γὰρ ἐγγλύπται, πλείονος μελεδώνης δεήσεται, ὅκως μὴ [177] τὰ ἕλκεα μεγάλα καὶ σηπεδονώδεα ἔσαι.

κίνδυνος

κίνδυνος δὲ ἢ θανεῖν, ἢ ἄφορον γενέσθαι. σημεῖα δὲ τῶν τοιούτων γίνεται, ἐὰν ἕλκεα ἐν τῇ ἐπὶν χωρέῃ ἡ κάθαρσις,[166] δοκέει ὡς ἄκανθα ἀφὸ τῶν μητρέων ἰέναι. καὶ πῦρ μιν λάζεται[167] μάλιστα τὴν κοιλίην ὑπολαμβάνειν. ὀδυνέει δὲ ἐπαφωμένη ὁ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, ὡς ἕλκεος καθαροῦ νεβρώδεος ἐόντος. ἔπειτα ὀδύναι ἰσχυραὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐμπίπτουσιν ἐς τὰς μήτρας, καὶ πυρετός. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐς χεῖρα βληχρός. καὶ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ὑπὸ κακοήθεα χωρέει τὰ λοχεῖα. πυώδεα. δύσοσμα. τοῦτων σημεῖα ἐστὶν, ἢν ἕλκεα ἐν τῇσι μήτρῃσι ᾖ, καὶ δέεται πολλῆς μελεδώνης. τούτης μὲν νῦν ἀμφὶ τῆς νούσου, ὅσαι τελευταί εἰσιν. ἢν δ' ἡ κάθαρσις ἡ λοχείη, τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας χωρήσῃ. ἔπειτα ἀπόλωλεν ὀξέως πίνης τούτῃ, πάσχει παθήματα τῇ πρωτέρῃ ἀδελφέα. ἧσσον δὲ καὶ ἢν μεταπίπτῃ ἡ νοῦσος, εἰς τωὐτὸ μεταπείσεται. χρονίη δὲ καὶ βληχροτέρη ἔσται τῆς πρωτέρης. διαιτεομένη δὲ ἡ γυνὴ τοιγίνεται,[168] ἢν ἀμοῖ μελεδήμηται ἀμφὶ δὲ τῆς νούσου τοιάδε ἔχει. Ἢν δὲ ὀκνῇ τὸν τόκον μὴ καθαρθῇ, οἰδέει ἡ γαστὴρ, καὶ ὁ πλεύμων, καὶ τὰ σκέλεα. καὶ πῦρ ἔχει. καὶ ῥῖγος λαμβάνει καὶ ὀδύναι αἰσιοισι πρὸς τὰς ἰξύας. ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὸς τὰ πλάγχνα.[169] καὶ ἀποψύχεται. καὶ πῦρ ἔχει. σφυγμοὶ βληχροί. ἔστι δ' ὅτε καὶ ὀξέες, ἄλλοτ' ἀριθμοὶ, ἄλλοτε ἐλλείποντες. τοῦτα πάσχει ἀρχομένης τῆς νούσου, καὶ ὧδε ἔχει. ἐὰν δ' ἐπὶ πλέον τοῦ χρόνου. τὰ κοῖλα τοῦ προσώπου ἐρυθρὰ γίνεται. ὅταν ὧδε ἔχῃ, διδόναι κοδόμια σιτία. κἠὰν ὀργᾷ, φάρμακον πίσαι κάτω. ἐὰν μὲν χολώδης ᾖ, ὅ, τι χολὴν καθαίρει. ἐὰν δ' φλεγματώδης, ὅ, τι φλέγμα. μὴ δ' ἔδωδε, πυρίσθαι τὰς ὑστέρας διὰ σπόγγου. καὶ πρὸς ἀσθένειαν μαλθακτήριον τὴν ἡμέρην. ἐὰν δ' ἐρρῇ ἡ, ὃ σῶμα πυρίσθω ἅπασαν ἡμέρην, καὶ τὰ μαλθακτήρια προσιτέναι. ἔπειτα λοῦσαι θερμῷ ὕδατι,[170] καὶ ὑγιέναι τοὺς μολίβδους. μετέπειτα δὲ ἄλας χόνδρους, καὶ σμύρναν ἐς πυχίον ἀποδήσας[171] καὶ τὴν πίσσαν τὴν ἐφθὴν ἐν ἐλαίῳ, ἡδύσματα ξυμμίξας, ἴσον ἑκάστου ποιέων ἴσον κηκίδι σμικρῇ. προσκείσθω δὲ ἡμέρην καὶ νύφεσιν.[172] μὴ δὲ τοῦτο καταλιπεῖν ἡμέρας τρεῖς. καὶ πυέσθαι τοῖσιν αὐτέοισιν. προσιτέναι δὲ[173] καὶ κόκκους ἐκλέψας ὅσον δύο πόπας, καὶ πετρέος τέλας λεῖα, καταμίξας ἔλαιον ἀγρώτιον λευκὸν, καὶ μέλι ὡς κάλλιστον. τοῦτο ἐμπλάσας ἐν ἐλαίῳ,[174] καὶ προσελίξας περὶ πέρην προσθεῖναι ἡμέρην ἅπασαν καὶ νύφεσιν. καὶ ἐὰν δοκῇ κεκαθάρθαι, ἄμεινον ἐάν. ἐὰν δ' δοκῇ δέεσθαι καθάρσιος, δύο ἡμέρας διαλιπεῖν. καὶ αὖθις τὸ ξυὸ τῇ σικύῃ ἡμέρην καὶ νύφεσιν προσιτέναι. κἀπειτα τὸ νέτωπον. καὶ ῥόδινον ἔλαιον ὡς νύωλέστατον. καὶ ἐλάφου στέαρ τήξας ἐλαίῳ προσιτέναι μίην ἡμέρην. καὶ λούειν πολλῷ τῷ θερμῷ, ὡς οἷόν τε ἦ νύμφης. καθαρτηρίοισι δὲ αὐτῇσι καὶ θερμῷ κεσθῆναι τὰ ἀμφιπερινύμφια χρεία, ἐναλείφεσθαι τὸ σῶμα τῷ μητρέων, χλωρίῳ στέαρι καὶ σμύρνῃ, καὶ ῥητίνῃ χλιαρῇ, καὶ θάλπειν. κλυζέσθω δὲ τὰς ὑστέρας, τῷ οἴνῳ, καὶ τῷ νυρκισσίνῳ ἐλαίῳ, τῇ ὑστεραίῃ. ἢν δὲ μὴ ᾖ νυρκίσσινον, οἴνῳ μόνῳ. τοῦτο ὅκως σοι τοῦ τῶν ὑπερκυσίων ἡμέρῃ μιῇ προσθεῖναι ποιήσεται.

In periculum autem incurrit ne moriatur, aut sterilis reddatur. Si verò vlcera in vteris insint, hæc signa sunt. Cùm procedit purgatio, velut spina vterum peruadere videtur, eam ardor corripit; ventremque potissimùm inuadit. Ad contactum partes infra vmbilicum non secus dolent, quàm si vlcus purum neruosum contigeris. Deinde vehementes in vteros dolores subinde incidunt, interdumque febris ad manum mitis, & quandoque deferuntur puerperij purgamenta maligna, purulenta & grauiter olentia. Iltaque signa se produnt si vlcera in vteris fuerint, magnaque cura indigent. Atque ij quidem sunt huius morbi exitus. Quod si puerperij purgatio primis quidem tribus aut quatuor diebus prodierit, deinde ei derepente perdatur, in similes, sed minores quàm superior affectiones incidit, eandemque subit morbus commutationem; diuturnus tamen & priore lenior erit. Rectè autem instituta victus ratione mulier supereſt, si citò eius cura suscipiatur. Ac de hoc morbo sic se res habet. Si verò ex partu non purgetur, venter intumescit, lien, & crura, febris detinet, rigor corripit, dolores ad lumbos irrumpunt, interdumque etiam ad viscera, & perfrigeratur, febrisque detinet, pulsus debiles sunt; interdum verò etiam acuti, modò elati, modò deficientes. Hæc ineunte morbo patitur, & sic se habet, procedente autem tempore, cauæ faciei partes rubescunt. Quibus ita habentibus, cibos leues exhibeto, & si quidem turgeat, medicamentum per inferiora purgans propinato, si biliosa quidem fuerit, quod bilem purget, sin autem pituitosa, quod pituitam. Post hoc vteris fomentum ex odoratis adhibendum, & interdiu emolliens in subdititio apponendum. At si duro corpore fuerit, osculum per totum diem fouendum, & emollientia supponenda, deinde calida lauandum, & fistulæ plumbeæ imponendæ. Post hæc autem salis grana & myrrham in panniculum lacerum illigatam, & picem coctam, in vellere exceptam admixtis aromatis, ita vt par cuiusque sit modus, & paruæ gallæ magnitudinem æquet, per diem & noctem supponito. Deinde verò intermissis tribus diebus ex iisdem foueto. In subdititio autem grana cnidia dempto cortice apponito, quantum ad duas potiones satis erit, & piperis grana tenuissimè trita, oleo Ægyptio albo & melle quàm optimo admixto. Hoc lana obductum & circum pennam inuolutum toto die ac nocte supponito. Et si tibi purgata videatur, finere præstiterit. Si verò purgatione indigere videatur, duobus intermissis diebus, rursus medicamentum ex cucumere syluestri per diem & noctem supponito. Deinde netopum, rosaceum odoratissimum, & cerui adipem liquatum, per diem vnum in vellere subiicito, & calida copiosa quàm blandissimè fieri poterit lauato. Simulatque verò purgatoriis & calida circum partes affectas expurgata fuerit, anserino adipe & myrrha ac resina tepida, vterorum osculum illinendum & fouendum. Postero verò die, vino & oleo narcissino vteros eluat. Quòd si narcissinum desit, vino solo. Hæc autem vno die ante mensium decursum tibi facienda.

Vbi autem menſes decurrerint, primis quidem dieb. melanthium Cyprium tritum affuſo ſalis grano, hoc lana exceptum in corpore paulùm contineat, & vinum merum odoratum ieiuna inſuper ſorbeat. Vno autem poſt menſium ceſſationem die, ſuppoſito medicamento quod ex pulegio cõficitur, virum adeat, & ſi conceperit, conualeſcit. Cibis autem in purgatione accommodatis vtatur, quib. mercuriale incoquere prodeſt, & porra, allia, & braſſicá admiſcere & granũ. Iuſculum ad tres digitos ſorbeat, opſoniis marinis potiùs quàm carnib. vtatur, dulcib. autem & oleoſis abſtineat. Ieiunæ autem ſemper bibendũ quod ex tæda comparatur, donec expurgetur, idq; profluentibus menſib. multum bibat. At ſi mulieri paulò parciora quàm conueniat puerperij purgamenta ferantur, tanquam anguſtiore vterorũ oſculo, iiſq; peruerſis, aut aliqua pudendi parte ab inflammatione valde conniuente, mulier grauiter febricitat, oris ventriculi morſu, & totius corporis dolore vexatur, & præ angore ſtare loco neſcit, ad brachiorũ, crurum & lumborũ articulos dolor ingruit, iſq; loca quæ ſunt circa ceruicẽ, & ſpinam & inguina infeſtabit, & nonnulla corporis membra ad motum impotentia reddentur. Deinde remiſſa febris & horror admodum manifeſtus. Vomitione autem pituitoſa, amara & acria reiiciunt. Atq; cùm eo ſtatu ſit, continget tamen ſi ei diligens cura adhibeatur, vt ipſa conualeſcat, alioqui claudicat, & corporis partes ad motum impotentes redduntur. Hic autem morbus nõ admodum ſterilem mulierem facit. Si vlcerati quidem vteri fuerint, neq; puerperij purgamenta, vt decet, adfuerint, omnib. partib. dolebit, & niſi magna vlcera fuerint, cura adhibita breui ſanitatem recipit. Vlceribus autem in vteris ſubortis exacta & diligens cura adhibenda eſt, quippe cùm in molli parte, & bene ſenſili exiſtant, & in neruoſa cauitate, multæq; cum ea partes conſenſionẽ habeant, ſinciput, ſtomachus, mens concutitur, deprauatur, nec facilè intelligere ſolet. At ſi mulieri anguſtum vterorum oſculum fuerit, neq; puerperiorum purgationem demiſerint, inflammatione tentantur, quæ niſi breui diligenter curetur, omnia eam magis affligent, & teter odor inde promanat, exitusq; intumeſcit. Quòd ſi vteri inflammatione tentati non fuerint, ſuapte ſponte malum exit graueolens & liuidũ, aut nigrum & grumoſum exiſtit, & mulier à puerperij purgamentis expurgatur. Interdum verò minimè exeunt, verum id mulieri exitium portendit, niſi quis celeriter venam incidat, aut aluum emolliat. Præſtat etiam aluum per infuſum eluere. Quòd ſi promptè vomuerit, etiam vomitus ciendus. Satius etiam vrinam & ſudorem prouocare. Atque horum, cùm res poſtularit, occaſio optima eſt. Quòd ſi mulier à partu paulò ampliùs quàm par ſit purgata fuerit, id enim etiam contingit, ſi vteri lato ore fuerint, aut ex his venis quæ ad vterum tendunt, quædam ex violento fœtus egreſſu perruptæ fuerint, eam leuis febris & rigor prehendit, calorq; toto corpore, nonnunquam etiam horror & cibi faſtidium, & in totum execrabitur, extenuabitur, debilis erit, ex virore palleſcet, intumeſcet, & cibos auerſabitur, ſi quid verò comedat aut bibat, non coquitur. Quibuſdam autem etiam aluus & veſica cum impetu effunditur, & horror magis detinet. Ac de his ſic ſe res habet. Si verò puerperæ pudendum aliqua ex parte obturatum fuerit (quod etiam iam ipſe vidi, vbi os pudendi vlceratum eſt) & vbi in partu per vim egreſſo

ἑωϑὼ ὃ τὰ ὀπιμήνια ἡμῆ), [171] ταὶ μὲν ὸν ἀρχὴν ἡμέρας τελέσασαν μελάνθιον ὃ κύπριον, ϗ ὄλος χάνδρον ὀπτικὸν ἐν ἐρίῳ αἰωρφορήξας τῦτο, [176] ὸν τῷ σώματι ἐχέτω ἐν ὀλίγον. ϗ νῆστις οἶνον ἄκρητον βιβάσθω ὀπτῤῥοφείτω. ἐπὶ ὃ παύσῃ) ταὶ ὀπιμήνια τὸ ἡμέριν ὃ ξυὸν τῇ γλήχωνι ϖεϑεὶς, [177] ϗ ϖρὸς τὸν ἄνδρα ἴτω. κἰὼ ὸν χαίρι ἐμῇ, ὑγιὴς γένεται. σιτίοισι ὃ χρέο ὸν τῇ καθάρσει. [178] ϖρὸς τύτοις ἀρήγει ἔψειν τὸ λινόζωστιν. ϗ συμμίσγειν ϖρόπα. σκόρδα. ϗ κρόμβλιν, [179] κόκκονά τε. ϗ τὸ χυλὸν ῥοφείτω [180] ζωϊσι δακτύλοισι. ϗ ὄψοσι θαλασσίοισι μᾶλλον, ἢ κρέασι χρήϖω. [181] τῶν ὃ γλυκέων ἐξαιρέϖω καὶ ἐλαιηρῶν. πίνειν ὃ αἰεὶ νῆστιν, [182] ὃ ἀπὸ τὸ δαυδὸς, ἔστ' ἂν καθαίρῃ). [183] ὸν ὃ ζωϊσιν ὀπιμηνίοισιν, μάλα πινέτω. ἰὼ ὃ ὀλίγῳ ἐλάσσονα τὸ δέοντος χωρήσῃ γυναικὶ ταὶ λοχεῖα οἷα τῶν μητρέων ϖεφοσῶμεν ἐν ὑστέοις καὶ ϖερεσταμμένων, ἢ τὸ αἰδοῖ ἢ ὑ μεμυκὸς κάρτα ὑπὸ φλεγμασίης, ἢ γυνὴ πυρεταίνει ὀξέως. καὶ καρδιώσει. ϗ δηλέει ὃ σῶμα πᾶν. [184] ϗ σφαδάζει, ϗ ἐς ταὶ ἄρθρα τῶν χειρέων ϗ τῶν σκελέων. ϗ τ' ὀσφύος ἢ ὀδυνὴ φοιτᾷ, ϗ τ' ἀμφὶ τ' δειρὼ τόπον, ϗ ῥάχιν ϗ βυβῶνας δηλήσει, καὶ ἀκρωτέα ἕνα τῶν μελέων τὸ σῶμαν ἐνιήσεται. [185] ἔπειτα πῦρ ἠρέμηον. φέικη πάνυ φανερή. ἐμέοισι ὃ καὶ φλεγματώδεα, πικρά, δριμέα. ϗ ἀμφὶ τῆσδε, ὧδε ἔχει. καὶ Ⓐ ξυμβήσῃ), ἰὼ μελεδαίνη), ὑγιέα γενέαι. ἰὼ ὃ μὴ, [186] χωλὸν, ϗ ἀκρωτέα τῶν μελῶν γένεαι τὸ σώματος. [187] ἀμφοτέρως ὃ ἡ νοῦσος ὑπάνυ. Ἢν μὲν αἱ μῆτραι ἑλκωθῶσι, καὶ ταὶ λοχεῖα μὴ πρῆϊ ὡς χρὴ, πάνυ πονήσει. καὶ ἰὼ μὴ μεγάλα ἢ τὰ ἕλκεα, μελεδαινομένῃ ὸν τάχει, ὑγιαίνει. χρὴ ὃ τὸ μὲν μελέτιον ἀτρεκέως ποιέεαι ἑλκέων τ' ὸν τῇσι μητρῇσιν. ἅτε γὰρ ὸν ἁπαλῷ ἐόντα, καὶ θιγέπαθέϖτῳ. καὶ ὑδαρώδει τῇ κοιλίῃ. πολλὰ ὃ τὰ κοινωνέοντα. βρέγμα. στόμαχος. [188] γνώμη αἰάσεται, καὶ κακῶς ἔχπεσει, καὶ ὑ ῥηϊδίως ἐθέλει ξυνιέναι. ἰὼ δὲ Ⓐ αἱ μῆτραι φθεῖσαι ἰχῶρι ἐλαιηρῷ, καὶ μὴ ϖροσκαλάσωσι τὸν λοχείον κάθαρσιν, φλεγμαίνουσιν. ἰὼ μὴ μελεδαίνεται ὸν τῷ τάχει, πάνυ μὲν μᾶλλον πονήσει. καὶ ὀδμὴ πονηρὴ. καὶ οἱ διέξοδος. καὶ ἰὼ μὴ φλεγμαίνωσιν αἱ μῆτραι, ἀῤῥῶδες ἔξεισι κακὸν ὀζόδμων, καὶ πελιδνὸν ἐὸν, ἢ μέλαν ἐὸν ϑρομβοειδὲς, καὶ ἡ γυνὴ καθαίρεται ταὶ λοχεῖα. ἔστι δ' ὅτε ὀδὲ ἔξεισιν, ἀλλὰ τῇ γυναικὶ θάνατον σημαίνει, ἰὼ μήτις ὸν τάχει φλέβα τέμῃ, ἢ τὸν κοιλίαν μαλθάξειεν. ἄμεινον ὃ καὶ κλύσμα ποιῆσαι. ἰὼ ὃ βέμετος ἢ, καὶ ἐς ἔμετον ἄγειν. κρέασσον δὲ διουρέειν, [189] καὶ ἱδρύειν. [190] τούτων δὲ χαμεὸς ὅτε δὲ Ⓐ ἄνεσος. Ἢν δὲ ὀκ τόκου γυνὴ καθαρθῇ, ὀλίγῳ πλέονα ὧν χρὴ. γίνεται γὰρ καὶ τῦτο, ϗ ἐάν τε μῆτραι θύρυσμοι γένωνται, καὶ τῶν φλεβῶν ἵναι διαῤῥαγέωσιν, αἳ τείνουσιν ὑπὸ ταὶ μήτρας, ὑπὸ βίης τῆς ἐξόδου τὸ ἐμβρύου. πυρετὸς καὶ ῥῖγος ἔξει αὐτίκα λεπτὸς, θέρμη τε ἀνὰ πᾶν τὸ σῶμα, ἔστι δ' ὅτε καὶ φέικη καὶ ἀστίη. [191] καὶ βδελύξεται πάμπαν καὶ λεπτὴ ἔσαι καὶ ἀσθενὴς, καὶ χλωρὴ, καὶ οἰδαλέος, καὶ ἀσιτίη. ἰὼ δέ κι φάγῃ ἢ πίῃ, οὐ πέσεται. ὀνήσει δὲ καὶ κοιλίη, καὶ κύστις καθαῤῥήγνυται. καὶ φέικη ἔχει μᾶλλον. ἀμφὶ δὲ τούτῃς, ὧδε ἔχει. Ἢν δὲ ὀκ τόκου ἐόσης συμφορὴ ϖρόσπεσῃ κι τὸ αἰδοῖον. ἤδη δὲ ϗ τῦτο εἶδον, ἰὼ ἑλκωθῇ ὃ σῶμα τὸ αἰδοίου, ϗ ἐπειδὴ ἑλκωθῇ ὸν τάχῳ βιηθὲν ὑπὸ τῆς ἐξόδου τὸ

παιδίου

παιδίου, ἐλθὸν ἴχελόν τι ἄφθῃ, καὶ ἐφλεγμήνε καὶ πα. καὶ τὰ χείλεα ὑπὸ τοῦ φλεγμώδεος συνέπεσε πρὸς ἀλλήλα, καὶ ἐλάβετο ἀλλήλων, αἵτε ἕλκωμά ἐστα καὶ ψῦξις δὲ γίνεται, καὶ μεμύκασι ἀμφω τὰ χείλεα, [192] ξυνδεδεμένα δὲ τῆς καθάρσιος ἀπολελειμμένης. Εἰ δὲ ἐχώρεεν ἡ κάθαρσις, [193] οὐκ ἂν ἐμυκώθη τὰ ἕλκεα. νιν δ' ὑπορρεῖ καὶ πα χιώεντα ἀλλοκότῳ ὄρχι. καὶ ἰῶδα ἐστὶν ὡς τὰ ἐν τῷ ἀγῶνι σώματι, καὶ ἐς ὠτφλας ἄγλη. Τὸ δὲ χωρίον λῆρον ἔστω, καὶ ὁμόχρουν. [194] Εἰ φρενῖτις. [195] ἔπαρσις δ' ἔσται ἂν πάσχωσι αἱ μῆτραι ἀποκαθαιρόμεναι τὰ λοχία. καὶ ὅτι τοιοῦτοισιν ἤλγηκε τὸ αἰδοῖον. καὶ ψηλαφῶσα ἔγνω, [196] ὅτι ξυνεπέφρακτο. καὶ ἔφρασε. καὶ μεδεδαγμουμένη ἀποκαθαίρεται τε, καὶ ὑγιὴς ἐγένετο, καὶ φορός. [197] Εἰ δὲ μὴ ἐμεδεδάγμην, μηδὲ ἡ κάθαρσις ἐρρᾴδιη αὐτομάτη, τὸ ἕλκος μεῖζον ἐποίησε, καὶ μὴ αὐτίκα ξυνδιώθυσεν ἐς τὸ καρκινωθῆναι τὰ ἕλκεα. εἰ δ' ὀρμηθείη γυναικὶ λοχείη κάθαρσις ὡς ἐς κεφαλὴν, φώνηκά τε, καὶ πλεύμονα. ἦλθε γὰρ τοῦτο, καὶ θνήσκουσι πολλάκις αὐτίκα ἰῶδες ἰχῶρ). Εἰ δὲ χωρέοι τὸ σῶμα, ἡ ῥὶς, καλῶς, [198] ἐξαίρετος γίνεται. Εἰ δ' ὀλίζων ἡ νοῦσος χειμωτέρη γένοιτο, καὶ πάσχοι αὖ ἡ γυνὴ ὁκοῖα ἐν ἴρηται ἀμφὶ τὴν παρθένον, [199] ἢ τὰ ὑπιφαινόμενα πρῶτα ὡρμησεν αὖτις. ἡ δὲ γυνὴ πλέονα χρόνον παρείσας τὴν παρθένον. καὶ βληχρότερα τὰ παθήματα ἔσται, μέχρις οὗ ὁ πνεύμων [200] δηλήσηται ἰῶδες ἰχῶρ). ἰὼ δ' μὴ χωρέοι ἡ λοχείη κάθαρσις τὸ σῶμα, [201] ἀλλ' αὖτις ὁρμηθείη πρὸς τὰ πρόσω. κεκρύψεται τὰ λοχεῖα, καὶ ὁ χωρήσας, κατά γε δίκαιον. καὶ βὴξ ὑπολήψεται, καὶ ἀθυμίαι, καὶ πλησμονὴ τοῦ πλεύμονος ὑπὸ τοῦ αἵματος, πονήσας τὸ πλευρὸν καρτερὸν, καὶ τὸ μεσάφρενον. καὶ ὅταν βήξῃ, ξηρὸν ἀποπτύεται. ἄλλοτε δὲ ἀφρώδες πτύεται. τοῦ δὲ χρόνου προϊόντος, πτύαλον ἐπιφαίνει ὑπόμελαν ἐόν, καὶ θολερόν. καὶ τὰ σπλάγχνα πῦρ ἔχει, [202] τοῦ δὴ σώματος πολλὸν, οἷα αἵματος θερμαίνοντος αὐτό. Καὶ πυρεταίνει ἡ γυνὴ. καὶ ἡ γαστὴρ ἀργὴ ἔσται. καὶ ἀσιτήσει. καὶ ἀλγυπνήσει καὶ ὀδελύξεται. Καὶ ὑποφρενίτης, δηλαδὴ ὅταν μὴ καὶ εἴκοσιν ἡμέρησιν ὡς τὰ πολλά. ἰὼ δὲ ἡ κάθαρσις ἀνορμήσασα τοῦ τόμα μὴ ἔλθῃ, μηδὲ εἰς τὸ πνεύμονα τρέπῃ, πρέψει ἡ ἐς τὸ πρόσωπον τὰ λοχεῖα, καὶ ἔσται ἐρυθρὸν καρτερὸν, καὶ ἡ κεφαλὴ βαρεῖη. ὀδὲ κινῆσαι αὐτὴν ἔσται πόνων ἄτερ. καὶ ἡ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ καρτερὸν ἔσονται, καὶ ἐκ σφῶν αἷμα ῥυήσεται λεπτὸν καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν ἔστιν οἷσιν αἷμα ῥεῖ. καὶ ἰὼ νοσήσῃ, ὧδε χειμωτέρη ἡ νοῦσος γίνεται, τοῖσι τε οὐασὶν, ὀκ ὀξέως ὅστις τὸ ἀκουόμενον ἐν τῇ νούσῳ. Καὶ καρδιώξει. Καὶ ἐρεύξεται. [203] καὶ ἀλλοφρονήσει. καὶ παραφρόνιαι γίνονται μανιώδεες. ἔστι δ' ἧσι θεράπων ὀμμὴ ἰλλωδέων, καὶ τἄλλα πονήσει, ὅκως δὲ ἐς τὸ πλεύμονα ὡς ἐρρήθη, ἰὼ ἡ κάθαρσις τραπῇ, παύσεται πιαίνουσα. ὀδὲ τὸ μεσάφρενον ἀλγήσει ὁμοίως. μελεδαγμουμένη δὲ ὑγιαίνει. οὐ πολλαὶ δ' ἐλπίδες εἰσὶ παρειμένου. ἰὼ δ' ἄρα καὶ παρειμένη, κώφωσις ἔσται, ἢ τύφλωσις τοῦ ὑπαίθρου. ἀμφὶ τῆσδε τῆς νόσου ὧδε τελευτᾷ. [204] Ἢν δὲ ἐκ τόκου ῥοος λαμβάνῃ, καὶ τὰ σιτία ἐν τῇ γαστρὶ μείνῃ, ἀσταφίδα χρὴ μέλανα, καὶ ῥοιῆς γλυκείης τὰ ἔνδον πυρῆνα. [205] οἶνῳ δὲ εἰς ὑμβλαι χρῶ, τυρὸν ὑποξύσας αἰγέον. καὶ ἄλφιτα πύρεινα πεφρυγμένα ὑπόπασον, καὶ ὕδωρ κτον δίδου [206] Ἢν δὲ αἷμα ἐκ τόκου ἐμέσῃ, τοῦ ἥπατος ἡ φλὲψ τέτρωται.

puero exulceratum fuerit, quid contingit superficiario vlceri simile, valdeq; inflammatur, & labra ex inflammatione, cùm nimirum exulcerata sint, in sese concidunt, mutuoq; cohærent. Fit autem refrigeratio, & ambo labra conniuent, quæ purgationis reliquias constringunt. Quòd si purgatio prodeat, vlcera non vtiq; coalescunt. At nunc affluit, & aliena carne incrassescunt. Ea igitur velut quæ in reliquo sunt corpore sananda, & ad cicatricem perducenda. Locus autem lævis sit, & æquabilitatem habens, si adhibetur. Iisdem autem malis affligitur mulie- bus vteri qui à puerperij purgamentis minimè repurgantur, & ad hæc pudendi dolor accedit, quod tactu deprehendit sibi obstructum esse, idq; fatetur, & sedulò curata repurgatur, sanaque & fertilis euadit. Quòd si sedulò nõ curetur, neq; ei sua sponte purgatio erũpat, vlcus maius reddit, cumq; nihil demittat, periculum est ne vlcera in cancrum vertant. Si verò in muliere puerperij purgatio ad caput irruat, thoracemq; & pulmones (id enim contingit) etiam plerũq; confestim moriuntur, si illic detineatur. At si per os & nares probè prodeat, incolumis euadit. Quòd si morbus paulò diuturnior reddatur, eadem vtique mulieri eueniunt, quæ de virgine sunt commemorata,, cui cùm primum menses comparuerint, ad superiora cum impetu prosilierunt. Sed mulier diutiùs supererit quàm virgo, eiq; leuiores erunt affectiones, quoad pulmo purulentus euadat. Si verò per os non prodeat puerperij purgatio, sed cum impetu delata sursum vertatur, puerperia in occulto delitescent, neque pro ratione procedent, tussis & crebræ spirationes (asthmata dicta) eam corripient, oppletoq; à sanguine pulmone, latus & dorsum magno dolore affligetur. Cùm tussit, siccum per tussim reiicitur, alias verò spumosum expuitur, at progressu temporis sputum subnigrum & turbidum apparet. Pectus calor maior quàm reliquum corpus detinet, cùm nimirùm ipsum sanguis calefaciat. Mulier etiam febricitat, eiq; aluus adstringetur, cibum auersabitur, insomnio & fastidio torquebitur, neq; supererit, sed vt plurimùm intra vnum & vigesimũ diem morietur. Quòd si purgatio impetu sursum delata per os non exeat, neq; ad pulmonem vertatur, ei ad faciem puerperia diuertent, quę admodum rubicunda erit, & caput ingraueſcet, neq; id citra dolorem dimouere poterit. Oculi etiam valde rubicũdi erunt, & ex ipsis sanguis tenuis effluet. Est vbi etiam nonnullis sanguis ex naribus profluit, qui si effundatur, hoc modo diuturnior morbus euadit Neq; in hoc morbo acutè audire solent, oris ventriculi morsu tentabitur, eructabit, mente erit alienata, & delirationes furiosæ existunt. Quibusdam verò peruersorum oculorum ferocia adest, eamq; omnia malè habebunt, non secus ac si ad pulmonem (velut dictum est) purgatio diuertat præter quàm quòd minimè tussiet, neq; talia expuentur, neque dorsum consimiliter dolebit. At cura diligenti adhibita conualescit. Neq; verò magna spes est vt superesse queat. Ac si fortè supersit, surditas aut in totum cœcitas succedet. Atque is est huius morbi exitus. Si à partu profluuium corripiat, neque cibaria in ventre maneant, vuam passam nigram, & mali punici dulcis granula terere oportet, iisque ex vino nigro dilutis vtitor, caseo caprino derasso, & polenta triticea torrefacta aspersa, hæc probè temperata exhibeto. Quòd si à partu sanguinem vomitione reiiciat, hepatis fistula proforata est;

& dolor ad viscera pertingit, corque conuellitur. Hanc calida copiosa lauare oportet, & quæ maximè susciperet tepefacientia adhibere, lacque asininum diebus septem aut quinq; propinare. Post hæc autem lac vaccæ nigræ, ieiunæ, si ferre possit, ad dies quadraginta propinandum, vesperi autem sesamum contritum. Hic verò morbus periculo non caret. Quonam autem pacto lac gignatur, à me dictum est in puelli generatione ex partu, aliaque eodem modo. Si lac deficiat porra trita & aqua macerata potui exhibeto, calida lauet, & in cibo porra & brassicam comedat. Cytisi autem folia incoquito, & decoctum sorbeat. Quin & feniculi necnon radicis illius decoctum propinato, & hordeum decorticatum vnà cum butyro coctum & refrigeratum, potui exhibeto. Ad hoc etiam conducit hippomarathrum & Hipposelinum, & cytisus, quæ simul omnia lac copiosum reddunt & augent. Capræ Scyriæ, præcipueque casei, ad id conducunt. Sed & saluiam coquito. Aut ex iuniperi baccis aut cedri fructu expressum succum, vino affuso bibat, & reliqua affuso oleo edat. Ab acribus, acidis, salsis, & omnibus oleribus crudis arceatur. Cardamum etiam ex vino potum ad id valet, lac enim etiam expurgat. Calida lauet, & à balneo bibat. Viticis etiam semen ex vino potui præbeto. Quin & betæ succus propinatus lac copiosum facit. Post eum sesamum, & hordeum trimestre in pilam coniectũ, trita omnia, succo per linteolum transcolato & expresso, melle admixto & amamelidis, deinde ex vino nigro bibenda dato. Cùm mulier peperit, neq; secundis est liberata, ea dare præstiterit ex quibus puerperij purgamenta potissimùm expurgantur, allia cocta, aut assa, ex vino & oleo, cum paruis polypis & sepiolis. In prunis verò quicquid istorum volueris. Castorium autem aut nardum bibat. Ruta etiam ieiunæ ex vino nigro dulci bibenda, aut sine vino. Quòd si vinum dulce desit, mel admiscere commodius. Brassicam vnà cum ruta & mercuriali decoctam assumat, & ex seminibus vtero dicatis aliquod bibat. At si puerperia in grumos concrescant, & dolor in infimo ventre oboriatur, porra cocta exhibeto, quæcunque syluestria & satiua erunt, pinguia autem omnia facito. Tertio verò etiam quoque die clementiore cœlo lauandum. Iis enim frigus est aduersum. Post balneum autem inungere præstat, neque multa calida vti. Si secundæ statim à partu non discesserint, imi ventris dolores in lateris inanitate suboriuntur, & rigores, ac febres. Quòd si secundæ exierint, mulier etiam sanescit. Plærumque verò putrescunt, sexto tamen aut septimo die, aut etiam posterius exeunt. Huic medicamenta quæ præscribam exhibere oportet, & spiritum continere. Omnibus autem præstare nouimus artemisiam herbam, & dictamnum, ac albæ violæ flores. Et laseris succus ad fabæ Græcæ quantitatem ex aqua potus præstantissimè valet. Quòd si his secunda excludi nequeat, cibis abstinendum. Deinde agni casti folia ex vino & melle trita, & affuso oleo tepefacta, ad heminæ mensuram potui exhibeto, & foras prodibunt. At si mulieri in vteris partus inuolucrum relictum fuerit, id hoc modo contingit. Si vi abruptus vmbilicus fuerit, aut si per imprudentiam eius quæ vmbilicum secat, priùs quàm fœtus inuolucrum ex vteris prodierit, sectus fuerit,

καὶ ὀδυνᾶν περὶ τὰ σπλάγχνα φοιτᾷ. καὶ τὴν καρδίαν αὐτᾶς ταύτην χρὴ λούειν πολλῷ θερμῷ. καὶ τῶν χλιασμάτων ἀμάλιστα περιδέχεται, περιστέναι, καὶ πιπίσκειν ὄνον γάλα ἑσπερινὸν ἡμέρας ἢ πέντε. μετὰ δὲ ταῦτα πιπίσκειν βοὸς μελαίνης γάλα ἀσιτοῦσαν ἐς οἴητε ἐπὶ ἡμέρας μ΄. ἐς δὲ τὴν ἑωθινὴν σήσαμον τετριμμένον πιπίσκειν. ἡ δὲ νοῦσος κινδυνώδης. ὅταν δὲ γάλα ὅκως γίνηται, ἐξαρτᾶσθαι ἐν τῇ ὑμένι τῷ παιδίῳ τῇ ἐν ὕδατι καὶ τὰ ἄλλα παραπλησίως. Ἢν γάλα μὴ ἐθέλῃ, περιάγειν τείλας, διείς τε ὕδατι, δίδου πίνειν, καὶ ἐν θερμῷ λούεσθαι. καὶ ἐς βρῶσιν περιφέρειν καὶ χρῆσθαι ἐλαίῳ ἐλαίτεω. σωφρονεῖν δὲ καὶ κύμινον φύλλα. ἐς δὲ χυλὸν ῥοφεῖν. πιπίσκειν δὲ καὶ δι' ὑγροῦ μαράθου. καὶ δι' ἀπίου μαραθρείου ῥιζῶν. ἐς κεφαλὰς ἐπισμήχειν, καὶ βούτυρον ἐφιέναι ὁμοῦ, καὶ ψύλλας, δίδου πίνειν. ἀγαθὸν δὲ καὶ ὁ ἱππομάραθρον. καὶ ὁ ἱππουρίς. καὶ κύμινος. ὁμοῦ ταῦτα πάντα γάλα πουλὺ ποιεῖ, καὶ αὔξει, σκυβάλου ἄγνες, τυρὸς δὲ μάλιστα ἀγαθόν. ἀλλὰ καὶ σάλιον ἑψεῖν. ἢ ἀπὸ τῶν ἀρκυθίδων, ἢ κεδρείδων ἀπιχέοντα χυλόν, καὶ οἶνον ὀπιχέειν, πινέτω. καὶ ἐς τὰ λοιπὰ ἔλαιον ὀπιχέοντα ἑωθέτω, καὶ τῶν δημείων καὶ τῶν δημύρων, καὶ ὀξέων καὶ ὠμῶν λαχάνων πάντων ἐχέσθω. ἓν καρδαμον ἐν οἴνῳ πινόμενον, ἀγαθόν. καὶ γὰρ ὁ γάλα καθαίρει. καὶ τῷ θερμῷ λούεσθω. καὶ ἀπόθερμον πινέτω, καὶ ἄγνα καρπὸν ἐν οἴνῳ δίδοναι πίνειν. καὶ ὁ χυλὸς τῶν τούτων γάλα πουλὺ ποιεῖ πινόμενος. ἐς σπασμοὺς αὖτ'. καὶ κεδρέων τεμαχιαίων ἐμβολὰς ἐς θύρας, τείλας πάντα δι' ὀδόντος χυλὸν ὀπιχέας, καὶ σκυλίσας, ταῦτα μίξας ἓν καὶ μέλι, καὶ ἀμυγδαλίδας, εἶτα ἐπ' οἴνῳ μέλανι δίδοναι πίνειν. Ὅταν μὴ ὠμὴ τέκῃ, καὶ τὸ ὑστέρημὰ ἀπαλλαγῇ, δίδοναι ἄμεινον, ὑφ' ὧν μάλιστα καθαίρεται τὰ λοχεῖα, σκόρδα ἑφθὰ, καὶ ὠμὰ ἐν οἴνῳ, καὶ ἐλαίῳ μὴ πολυποδίων, καὶ σηπιδίων. ἐπ' αὐθημέρου δ' ἂν βούλῃται ψυτέων. κάρφος δ', καὶ ναρδον πινέτω. πίνειν δὲ καὶ πήγανον ἐν οἴνῳ μέλανι γλυκεῖ, νῆστις, καὶ αὖθις οἴνου. ἢν δὲ μὴ γλυκὺς ὁ οἶνος ᾖ, ἄμεινον μέλι προσμίσγειν, χρᾶσθαι ἑφθῷ ὁμοῦ πηγάνῳ. καὶ λινοζώστει. ἐς τὰ ὑστερικὰ πάντα πίνειν τὴν ὑστερικήν. Ἢν δὲ θερμαίνηται, καὶ πόνος ἐν νειαίρῃ τῇ γαστρὶ γίνηται, δίδοναι περιάσαι ἑφθά. καὶ ὀλίγα ἄγεια καὶ ἡμέρας. λιπαρὰ δὲ ποιέειν ἄπαντα, λούεσθαι δὲ ἐς ἡμέρας τέτρας ἡμέρης ἐν θύρῃ. ὅταν δὲ ψύχῃ ταύτην ἐναντίον. καὶ μὴ ὅταν λούσηται ἐπαλείφειν ἄμεινον μὴ πολλῷ θερμῷ χρῆσθαι. Ὅταν δὲ ὑστερον μὴ αὐλὸς ἀπίῃ μὴ ἔχειν, τὴν ὑφάρπης γαστρὸς γίνονται πόνοι ἐν κενεῶσι. καὶ ῥίγεα, καὶ πυρετοί. κλυσὶ ἀπαλλάσσηται ταῦ ὑστερον, ὑγιαίνει καὶ ἡ γυνή. σήπεται δὲ πουλύ. ἀπαλλάσσεται δὲ ἑκταίη, ἢ ἑβδομαίη, ἢ ἐς αὖθις τερον. ὅπῃ τῇ τοιαύτῃ χρὴ δίδοναι φάρμακα, ὧν αὖ ἐγὼ γράφω. καὶ πνεύμα κατέχειν. ἄριστον δὲ πάντων οἶδα, ἀρτεμισίην βοτάνην. ἐς δίκταμνον. λευκοίου ἄνθος. καὶ ὁπὸν σιλφίου, κρίνειν ἐν ὕδατι πινόμενον ὅσον κύαμος ἑλληνικός. καὶ ἢν τὰ ὑστερα μὴ δύνηται ἀποφυγεῖν, ἀσιτεῖν. καὶ πεῖται πέτηλα τῆς ἀγνου τείλας ἐν οἴνῳ, καὶ μύρτα, καὶ ἔλαιον ὀπιχέας χλιαίνας, δίδου πίνειν ὅσον κοτύλιον, καὶ ἔξεισιν. Ἢν δὲ γυναικὶ τὸ χρεῖον ἐλλειφθῇ ἐν τῇσι μήτρῃσι, τῶδε δὲ ὧδε γίνεται. ἢν ῥαγῇ βίῃ ὁ ὀμφαλὸς, ἢ ἀμαθῶς

ἐτάμῃ ἢ ὀμφαλοτόμος, καὶ ὀμφαλὸν τοῦ παιδίου πρόσθεν ταμοῦσα, πρὶν ἢ τὸ χρεῖον ἐξιέναι ἐκ τῶν μητρέων

[212] αἱ μῆτραι τὲ ἀναστῶσιν ὕστερον ἄνω, ἄτε ὀλισθηρὸν ἐὸν, καὶ χόρμιον, καὶ καλιοχθῶσιν ἐνέωυτῆσι. τέλαται γὰρ ὁ χρεὸν, ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ τοῦ παιδίου. καὶ ὕστερος ἔζεισιν ὁ ὀμφαλὸς ἐκ τῶν μητρέων. ἰὼ γὰρ τοιούτερος ἔζιοι, δι' αὐτοῦ οὐκ ἂν διέλθοι τῷ παιδίῳ ἡ τροφή, ὁκόσι ἐξήρτηται ἐξ αὐτέου. Ὅταν δὲ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φθείρῃ ὁ ἔμβρυον μιλτιαῖον, ἢ διμιλτιαῖον, καὶ τὰ ὕστερα ἔζιέναι μὴ δυνῆται. ἢ δὲ λεπτὴ, ταύτης χρὴ τὴν ἰκμάδα τὰ καθήραι τὸ σῶμα καὶ πιαίνειν. ὑγρὰ γὰρ τοιούτερον ἐξόδια τὰ ἔμβρυα σαπέντα, ἰὼ μὴ ἰχῶρες αἱ μῆτραι ἔωσι, καὶ βύπηγέες. Ἢν γυναικὶ τὸ χρεὸν ἐλλείφθῃ, [213] ἰὼ μὴ βύρύσωμοι. αἱ μῆτραι ἔωσιν, χαρὲς ἡ κάθαρσις ἔλασσον τοῦ καιροῦ. ἡ γαστὴρ σκληρὴ γίνεται καὶ μεγάλη. ἡ ψύξις ἔχει. καὶ πυρετὸς ὀξύς. καὶ πόνος καθ' ὅλου τὸ σῶμα, μάλιστα δὲ τὸ κατώτερον τοῦ ὀμφαλοῦ. καὶ δεῖλος γίνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι. [214] καὶ τροφὴ ἔως ἐμβρύου ἐόντος. καὶ μελεδωνεῖσα ἐκβάλῃ τὸ χρεὸν ἐν τάχει σεσηπός, καὶ ὑγιαίνει). [215] Ἢν δὲ ἔχῃ ἡ μήτρη ἑλκωθῇ, ῥόδων ἀνθινῶν ἰητέον. ἀφελκυζέσθω δὲ καὶ τρυφοῖσιν. [216] ἰὼ δ' ἑλκωθῇ τὸ στόμα καὶ φλεγμαίνῃ, σμύρναν καὶ στέαρ χήνειον. καὶ κηρὸν λευκὸν, ἐς λιβανωτὸν, λεπτώσιν ἀριθμῷ τῇσιν ὑπὸ γαστέρα μίσγειν. καὶ τερενθίνην ἐν ἐλαίῳ λεῖα ποιεῦντα. Ἢν δὲ ἔχῃ φλεγμαίνωσιν αἱ ὑστέραι, πυρετὸς ἴσχει τὸ σῶμα βληχρὸς, καὶ ἀχλύς. ἐκ δὲ τῆς κοιλίης οὐδέποτε ἐκλείπει τὸ πῦρ. καὶ δίψη. καὶ τὰ ἰσχία ἀγρέπνα. καὶ οἰδέει τὴν γαστέρα τὴν ὑφαιρέων ἰσχυρῶς. καὶ ἡ κοιλίη παρέστραται, ὑποχώρημα ἰὸν κακὸν, καὶ ὀζόμενον, καὶ λάζεται τὸ πῦρ σφοδρόν. καὶ ἀσιτίη ἔχει. καὶ κεφαλὴ βρέγμα ὀδυνᾶται, καὶ οὐ δύναται ἐπιρρύσαν τῆς κοιλίης ὁ στόμαχος ποτὰ καὶ σιτία. καὶ ἀδυνατέει πέσσειν. καὶ ἢν μὴ θεραπεύωνται θύρεως, αἱ πλεῖσται ἀπόλλυνται. ἡ κοιλίη δὲ αἰτίη. [218] τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα ὡς ἁπαλώτατα ἐν πυρῶν κεμμυοῖσιν ἑψήσας σιτηρίοισιν, ἀνεσχλίαρον ῥοφέειν. διδόναι τε καὶ μυίκρητον, καὶ οἶνον ὑδαρέα. καὶ ὁ ἦδυ καταπλάσσειν τοῖσι ψυκτικοῖσι. σίλιον δ' ὡς ἐλάχιστον ἐσθέειν. καὶ τὴν γαστέρα ἴσασθαι. καὶ τὴν κεφαλὴν ἰῆσθαι, ὑποχόνδριον δὲ καταπλάσσειν καὶ τῶν μητρέων τόπον. Ὁκόταν ἀλγέῃ τὴν ἕδρην, ἢ ἄλλο τι, ἀρκεῖ θύον καρπὸν, [219] ἢ λίνου σπέρμα καὶ κνίδης τρίβειν, καὶ διδόναι πίνειν. ἰὼ ἐν ἔχῃ ὀμφὴν, ῥητίνην τερεβινθίνην, καὶ μέλι. καὶ οἶνον χλιαρὸν διδόναι ῥοφέειν. καὶ ἰὼ φλεγμαίνωσιν αἱ μῆτραι, τάδε ποιεῖν. [220] ἰὼ δὲ μὴ ὀμφὴν τι τῶν μητρέων, πόαν ἀμυγδάλας τρίψας πιπρήσκειν, [221] ἐλάφης τε τὰ ἁπαλὰ φύλλα. καὶ ἄνηθον, καὶ ἐρύσιμον, καὶ ὀρίγανον, καὶ νίτρον, τοῦτο μίξας, καὶ τρίψας λεῖα, κολλύρια ποιέειν μητρέων. ἰὼ φλεγμαίνωσιν καὶ ὀδυνᾶται ἔχῃ ῥόδων φύλλα, κινάμωμον, καὶ κασίην τρίψας ἐν ᾧ αὐτῷ λεῖα θιγεῖ, νέτωπον. [222] καὶ ποιήσας φθίσικους ὄζον δεραχμιαίους, ὀστράκινον χυτρείδιον καινὸν ἀμπυρον ποιήσας, τοῦτο καθίσας, καὶ τοῦτο ἐπιθεὶς ἱματίοισι, ὑμιλεῖν ἐς τὰς μήτρας. τοῦτο ὀδυνᾶς παύσει. ἰὼ δὲ ἐν ἔχῃ αἱ ὑστέραι πονήσωσι βληχρὸν ἔχει τὸ πῦρ. ἔνδοθεν δὲ ἡ κοιλίη ἡ ὑφαίρη πυρὶ φλεγέθεται ὥστε. καὶ ἐς τὸ ἰσχίον ὁκόταν ἀπίδῃ. καὶ ὀδυνᾶται τὴν ὑφαίρεον γαστέρα, καὶ ἐς τοὺς κενεῶνας, καὶ τὰ ὑποχωρήματα χολώδεα καὶ κακόδμα. καὶ ἰὼ μὴ καθῇ ἡ κοιλίη, ἐξαίφνης ἀπόλλυται. Ὅταν οὖν οὕτω ἔχῃ, χρὴ ψύχειν τὴν κοιλίην, φυλασσόμενον ὅκως μὴ φείξῃ

[212] vteriq; secundas nimirum lubricas & madentes sursum attrahunt, & arctissimè complectuntur. Fœtus enim inuolucrum ex puelli vmbilico protenditur, & ex vteris postremus exit vmbilicus. Si enim priore loco exiret, non vtiq; per ipsum ad puellum alimentũ permearet, cùm ex eo propendeat. Cùm verò quæ prægnans est fœtum menstruum aut bimestrem corrumpat, secundæq; foras prodire nequeant, ipsa autẽ extenuata sit, huius corpus sanè purgare & opimum reddere oportet. Neq; enim putrefacti fœtus exeunt; nisi vteri robusti & bene compacti fuerint. Si mulieri fœtus inuolucrum intus remanserit, nisi vteri amplo ore fuerint, parcior quàm conueniat purgatio prodit, venter durus & magnus euadit, frigus detinet & febris acuta, dolor totum corpus, præcipuè verò ventris partem vmbilico inferiorem occupat, ponduſq; in vteris ac tormina non aliter quàm fœtu existente sentiuntur. Diligenti tamen cura adhibita, breui putrefactum fœtus inuolucrum eiicit, sanaque euadit. Si ex partu vlceratus vterus fuerit, rosarum floribus medendum, quinetiam adstringentiam decocto colluendus. At si os vlceratum & inflammatione tentatum fuerit, myrrham, adipem anserinum, ceram albam, thus, cùm pilis leporinis qui sub ventre sunt mixta, & leuiter trita, in vellere subdito. Si ex partu vteri inflammationem conceperint, febris leuis corpus detinet, & oculorum caligo adest. Ventrem verò incendium nunquam deserit, siti & coxendicum dolore vexatur, imus venter vehementer intumescit, & aluus turbatur, deiectio mala est & graueolens, vehemens febris inuadit, cibi fastidium detinet, & ad sinciput dolor pertingit, neque ventriculi stomachus potus & cibos attrahere, neq; etiam coquere potest. Ac nisi confestim curentur, plurimę intereunt, venter autem in causa est. Sambuci folia quàm tenerrima, in farina crassiore tritici sitanij decocta, perquam tepida sorbenda dato, aquam mulsam vinumq; aquosum exhibeto. Ad imum ventrem cataplasmata refrigerantia imponenda, & cibus quàm pauciſſimus sumendus, venter sistendus; & capiti medendum. Ad præcordia quoq; & vterorum sedem cataplasmata adhibenda. Cùm sedes aut alia quædam pars doluerit, iuniperi baccas, aut lini & vrticæ semen terito, & potui exhibeto. Si ex partu dolor est, resinam terebinthinam, mel, & vinum tepidum sorbitione exhibeto. Quod si vteri inflammatione laborent id sedabit. Quòd si nulla vteri parte dolor est, amygdalas amaras terito, & oleæ tenera folia, & anisum, & erysimum, & origanum, ac nitrum. Ex his mixtis & ad lævorem tritis, vterorum collyria conficito. At si inflammatio cum dolore detinuerit, ad rosarum folia, cinnamomum, cassiam, in vnum ad lævorem trita, netopum affundito. Et pastillis drachmæ vnius pondere confectis, ollæ fictili recenti igne candenti, superinsedente muliere & vestimentis contecta, in vterum suffitum immittito. Hoc dolores sedabit. Si verò vteri ex partu laborauerint, febris leuis detinet, interiore autem parte imus venter velut igne accensus est, interdumque ad coxam vsque intumescit, dolor etiam infimum ventrem & laterum inanitates occupat. Quæ per aluum secedunt, biliosa sunt & graueolentia, ac nisi sistatur; de repente perit. Sic igitur affectæ aluum refrigerare oportet, ea cautione adhibita ne perhorrescat:

Bibat autem, si non sistatur, farinæ crassioris decoctum, panis farinam comedat. Mali autem punici vinosi succum aqua temperatum, sorbendum dato, lentium autem lomento aspergito. Quo decocto, lentem, cuminum, salem, oleum, & acetum misceto, hoc frigidum sorbendum dato, & lenticulam aceto conditam, vinum Pramnium generosum superbibendo. Aliis autem omnibus cibis abstinendum, quoad febris soluta videatur. Quòd si visum fuerit, etiam lauet. Si verò imbecilla fuerit, polentam bibendam dato, sique debilior, ex aqua frigida. Cibus offerendus leuis, qui minimè vacuet, vbi febris remiserit. Hic autem morbus acutus est & lethalis. At si recèns enixæ vteri inflammatione laborent, venter incenditur & intumescit, & suffocatio ad præcordia detinet. Sic affectæ muscum marinum, quem in pisces iniiciunt, in pila contusum, farina hordeacea cruda admixta, sarmentitio cinere, & lini semine tosto, ex cataplasmate admouento. His autem agitatis, & aceto oleoque subactis,, mixturam quandam crassam conficito eaque donec velut in farinæ massam coëant coquito. Hoc quàm calidissimum in cataplasmate apponito, & si opus est, ad insessum adhibeto. Si recèns puerperæ, vteri inflammationem conceperint, intumescunt, cumque puerperij purgamenta restiterint, clam distenduntur, quod accidit, cùm frigore densati fuerint. Hos, siquidem perfrigescant, calefacito. At si conflagrarint, & frigus dimiserit, medicamentum subditicium quod inflammationi aduersetur subiiciendum, simúlque lauandum & fotu vtendum, & in medicamenta quæ describam adhibenda, vaporque in os & nares attrahendus. Quòd si strangulatus accesserit, lentes cum aceto, sale, & origano multo decoquito, & vt appositi medicamenti nidorem attrahat facito. Mercurialem etiam comedat, & in eius succo coctam farinam sorbeat. Quàm celerrimè autem, & priusquam dolor detineat, medicamenta exhibeto quæ vterorum dolorem sedent, & cibi aluum subducentes assumendi, & si venter inflammetur, quàm citissimè per infusum subluendus. Si vteri pituita redundent, in iis flatus suboriuntur, & menses prodeunt pauciores, albi, pituitosi, interdúmque sanguis tenuis, purus, membranis plenus, nonnullis etiam conturbatur, terque menses comparet, neque præ nimia humiditate viri congressum expetit, neque ad venerem exercendam incitatur, & extenuatur. Dolor autem imum ventrem, lumbos & inguina occupat. Quòd si quod effluit mordeat, & summas oculi vteri oras vlceret, diuturnam fore fluxionem asserendum. At si minimè copiosa fuerit, lenticulæ decoctum cum veratro, vt vomat exhibeto. Deinde in nares infundito, & medicamentum deorsum purgans propinato, & cibis acribus abstineat. Quòd si grauitate & frigore prematur, & torpor detineat, lac & vinum odoratum exhibeto. Hypericum autem, lini semen, & saluiam, ex vino odorato aquoso ieiuna bibat, & vteros vino vnà cum fæce eluat. Quòd si vlcerati fuerint, duobus aut tribus diebus intermissis, ter ex grani Cnidij decocto colluito, post hæc verò ex adstringentibus. Si verò adhuc vlcerati fuerint, myrti & lauri decocto abluito, medicamento ex argenti flore illinatur. Grauis autem hic morbus est, paucæque ex eo euadunt. Si vteri acetabula pituita oppleta fuerint, menses pauciores contingunt, & si vterum gestet,

πινέτω δὲ ἐὼ μὴ ἴσηται, [223] τὸ ἀπὸ τοῦ κεἰμηνου. τρώγέτω [224] ἄρτον ἄλητον. ῥοφεῖν δὲ σίδης οἰνώδεος (W) χυλὸν, χεράσας ὕδατι. [225] ὑπίπαστε δὲ λεκίθῳ, φακῇ, [226] ἢ τούτῳ ἕψαι, μίσγων φακὴν, καὶ κύμινον, καὶ ἅλας, καὶ ἔλαιον, καὶ ὄξος. τοῦτο δίδοναι ῥόφημα ψυχρόν. καὶ φακὴν ὀξείλιν. [227] καὶ ὑπιπίνων οἶνον οἰνώδεα τερμνιον. τῷ δ' ἄλλων σιτίων ἀπέχεσθαι χρὴ ἕστ' ἂν ὁ πυρετὸς λυθῇ. ἐὼ δὲ δοκέῃ καὶ λούεσθω. ἐὼ δὲ ἀσθενὴς ἔχῃ. [228] πίνειν δίδου τὰ ὑφίζια. ἐὼ δὲ ἀκιδνοτέρη ᾖ, ἐν ὕδατι ψυχρῷ. σιτίον δὲ τερσοφέρεσθαι κοῦφον, [229] ὅ, τι μὴ ἐνίσταται ὅταν τὸ πῦρ μεθῇ. ἡ δὲ νοῦσος, ὀξεῖη τε καὶ θανατώδης. Ἢν ὑφλεγμαίνωσιν αἱ ὑστέραι λεχοῖ, [230] πίμπλαται ἡ κοιλίη, καὶ μεγάλη γίνεται, καὶ τερὶ τὰ ὑποχόνδρια πνιξ ἔχει. ὅταν ὧδε ἔχῃ, καταπλάσσειν βρύῳ τῷ θαλασσίῳ, ὃ ὅτι τάχιστα ἰητρὸς ὑπιβάλλοιτο, κόψαι δὲ ἐν ὅλμῳ καὶ ξυμμίσγειν ὠμήλισιν, καὶ ἀποδιῶ κλημεντίνῳ, καὶ λίνου φάξαντα. βαλὼν δὲ ταῦτα [231] καὶ ἀναφορύξας ὄξει καὶ ἐλαίῳ. ποιῆσαι δὲ οἷον κυκεῶνα παχύν. ταῦτα ἕψειν, [232] ὡς οἷόν τε ἄριστα θερμὰ εἶναι. καὶ οὕτω καταπλάσσειν ὡς θερμότατα, καὶ ἐὼ χρὴ ζῇ [233] ἐγκαθηνδᾶσθαι. Ἢν δὲ λεχοῖ φλεγμαίνωσιν, αἱ ὑστέραι οἰδέουσι. καὶ ὁκόταν τὰ λοχεῖα ἐμμείνῃ, κρύβδην τείνονται. [234] γίνονται δὲ ἐντὸς πυκνωθῶσιν ὑπὸ ψύχεος. ταύτῃσιν ἐὼ μὴ ὑπιψύχωνται, ἀλεαίνειν. [235] ἐὼ δὲ ἀποφλεγέες ἔωσιν, καὶ τὸ ψύχος ἀφῇ, ποιέειν, ὅ, τι φλεγμασίην ἐναντιοῦται, καὶ λούειν ἅμα καὶ πυριῶν, καὶ φάρμακα ποιεῦντα, ὧν αὖ ἐγὼ γράψω. ἕλκειν τε ἀτμίδα ἐς τὸ στόμα, καὶ ἐς τὰς ῥῖνας. [236] ἐὼ δὲ πνίγωσι, φακοὺς ἕψειν ἐν ὄξει, καὶ ἁλὶ, καὶ ὀριγάνῳ πολλῷ. καὶ ὀλκὴν ποιέεσθαι. [237] καὶ τὴν λιποζωσίην ἐναντίωσιν. καὶ ἐν τῷ χυλῷ λεπτὸν ἄλητον ῥοφεέτω. ὅτ' ἂν τάχιστά τε καὶ πρὸ τοῦ ὀδυνίην ἔχῃ, ποτήρια διδόναι τῶν φαρμάκων, ὅσα τὰς ὑστέρας παύει τῆς ὀδυνίης, καὶ σιτία ἀφαιρήσεα ποτοφερέσθω. [238] καὶ ἐὼ ἡ γαστὴρ φλεγμήνῃται, ὑποκλύζειν ὅλῃ τάχει. Ἢν αἱ μῆτραι φλέγματος ἐμπλησθῶσι, φύσαι ἐγγίνονται ἐν τῇσιν ὑστέρῃσι. καὶ τὰ ὑπιμήνια ποτέρχεται ἐλάσσονα, λυκά, φλεγματώδεα. ἔστι δ' ὅτε αἷμα λεπτὸν, ἀχρωφυές, ὑμένων ἀνάπλεον. [239] καὶ ἔστιν ἧσιν κυρκανᾶται. καὶ τοῖς τὸ μίνυος ὑπιφαίνεται. καὶ τῷ ἀνδρὶ ὑποτρύχονται οὐκ ἐθέλει μίσγεσθαι, οὐδὲ ὀργᾶ τὸν δρᾶν. καὶ λεπτὴ γίγνεται. ὀδυνᾶται δὲ τὰ ἀφαίρια χαλεπά. τὰ δ' ἰξύας, καὶ τὸν βουβῶνας. [240] καὶ εἰ δάκνοι τὸ ῥέον, καὶ ἕλκοι [241] τὰ ἀμφίδεα χεῖριον φαίνεται τὸ ῥόῦμα. καὶ ἐὼ μὴ πολὺ εἴη, φάκιον ξηρὸν ἐλλεβόρου δοῦναι ἐμέσαι. ἔπειτα ἐς τὰς ῥῖνας ἐγχέαι, καὶ φάρμακον πίσαι κάτω. [242] σιλφιον δὲ ἐργάσθω δραχμέων, ἐὼ δὲ καρυόπται, καὶ ψύχηται καὶ ναπυὴ ἔχῃ, γάλα διδόναι, καὶ οἶνον βώδεα. πινέτω δὲ νήστις ὑποχώριον, [243] λίνου σπέρμα, ἐλελίσφακον ἐν οἴνῳ βώδεϊ ὕδατος, καὶ κλύσαι τὰς ὑστέρας, [244] τῷ ξηρῷ τῆ τριτάλῃ. καὶ ἐὼ ἑλκωμένα ἔωσι, διαλιπόντα ἡμέρας δύο, ἢ τρεῖς, [245] κλύσαι τρὶς, ξηρῷ δὲ κόκκῳ. μετὰ δὲ τοῦτο, τρυφοῖσι. ἐὼ δ' ἑλκωμένα ἔωσι, νίτρεσθαι δὲ ἀπὸ τε μυρσίνης, καὶ δάφνης ἀφεψήματι. καὶ ἐγχρίεσθαι τῷ ξηρῷ δὲ ἀργύρου ἄνθει, ἡ δὲ νοῦσος χαλεπή. καὶ ὀλίγαι ἀνάρθρωσιν. [246] Ἢν δὲ κοτυληδόνες φλέγματος πλέαι ἔωσι, τὰ ὑπιμήνια γίνονται ἐλάσσονα. καὶ ἐὼ ἐν χαρτὶ ἴσχῃ, ἀφαιρεῖται, ἐὰν δὲ μὴ

ἐπιδῶ ἰχωρότερον τὸ ἔμβρυον γίνηται. ὑγιὲς δὲ οὐ ῥώννυται, ἀλλ' ἀπορρεῖ. γνοίης δ' ἂν τάδε. ὑγρὴ γίνεται. καὶ ὃ ἀπορρέον μυξώδες. καὶ γλίσχρον οἷα ἀπὸ χιλίης φέρεται. καὶ ὑ δάκνει. καὶ ἐν τοῖσιν ὑστερικοῖσιν ἐπὶ πλεῖστον παύσηται τὰ αἵματος καθαιρόμενα, καὶ δύο ἡμέρας ἢ τρεῖς βλέννα ἴασιν ἐκ τῶν ὑστερέων. καὶ φέρεται ἔχει. καὶ θερμὸν ὀξὺ καὶ πικρὸν ἐκλείπει. τοῦτο χλύσαι ἀπὸ τῶν ὀλιγάνων ἀφ' ὧν ὕδωρ ἄπεστι καθαίρεται, δὶς καὶ τρὶς. ἐπὶ πλεῖστον καὶ καθαρθῇ, τρυφνοῖσι δὲ λοιπὸν χρήσθω. τοῖσι δὲ μαλθακοῖσι καὶ ὑφ' ὧν καθαίρεται φλέγμα. καὶ πυελοῦν τοῦ ὑστέρας τοῦ ἔξω τῇ δάφνῃ. καὶ κλύζειν τοῦ ἔξω τοῦ ὀξεῖ. καὶ θυμιᾶν ἐπὶ πλεῖστον παύσηται τὰ ὑστερικὰ τοῖσιν ἀρώμασι. κἄπειτ' ἀσιτέειν χρή. καὶ ἀλουτέειν. ξυνίτω δὲ τοῦ ἀνδρί. καὶ σιλίη, καὶ οἶνον ὀλίγα λαμβάνειν, καὶ ἀλεαίνειν. καὶ ἐρίοισι τὰ ἀμφὶ τὰ σκέλεα ἐλίσσειν, καὶ ἐλαίῳ ἀλείφειν. Ἢν δὲ ὕδερος ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐγγίνηται, τὰ ὑστερικὰ ἐλάσσονα, καὶ πονηρὰ γίνεται, καὶ τὸ ἄφορα πολλάκις. καὶ ἢν ἁμάρτῃ τὸ ἔμβρυον οἰδέει. καὶ ⊕ μαζοὶ τέρροι, καὶ μαλθακοί. καὶ ὁ γάλα πονηρόν. καὶ δοκεῖ ἐν τῇ μήτρῃ ἔχειν. καὶ ἐν τούτοισι γνώσῃ ὅτι ὕδερός ἐστι. σημαίνει δὲ καὶ ἐν τῷ στόματι τῶν ὑστερέων. ἰαύουσι γὰρ ἰχῶρες, καὶ ὑγρὸν φαίνεται, καὶ ῥῖγος, καὶ πῦρ λαμβάνει. ὅσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος πλείω γίνηται, ὀδύνη ἔχει τὸν ὑπάρχοντα, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τοὺς κενεῶνας, καὶ τοὺς βουβῶνας. αὕτη ἡ νόσος ἐκτρωσμοῦ γίνεται. καὶ ἐξ ἡμέρης ἢ τρεῖς φασίων. καὶ ὅταν τὰ ὑστερικὰ κρυφθῇ, λούειν χρὴ πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ χλιάσματα τοῖσιν ὑπάρχουσιν ὀδύνῃσιν ἔχῃ. ἐπὶ πλεῖστον δὲ παύσηται, φάρμακον χρὴ πίνειν κάτω. καὶ πυελοῦν τοῦ ἔξω τοῦ βολίτῳ τὰς ὑστέρας. ἔπειτα τοῦτο θεῖναι τὸ ἔξω τοῦ κνυδαλίδι. καὶ ἀφαλείπειν δύο ἡμέρας ἢ τρεῖς. καὶ ἐπὶ ῥώμην ἴσχῃ, νετάτῳ κλύσαι. καὶ ἐπὶ ἢν μήτρα λαμπρὴ γένηται, καὶ ⊕ πυρετὸν παύσῃ, καὶ τὰ καταμήνια τοῖσι χαρέσι ἔχειν λόγον, καὶ τοῦ ἀνδρὸς ξυγκοιμᾶσθαι. καὶ ἐν τοῖσι τοιούτοισι μύττω, καὶ μεσημβρίης ἡμέρης πινέτω χρηθμοῦ φλοιόν, γλυκυσίδης τοῦ μέλανος κόκκους πέντε καὶ ἀκτῆς καρπὸν ἐν οἴνῳ νήστις. καὶ τὸν λινοζώστην ἐσθιέτω ὡς πλεῖστον. καὶ σκόροδα ὠμὰ καὶ ἕφθά. καὶ τοῖσι μαλθακοῖσι τοῖσι ὕπνον χρήσθω. καὶ πολυπόδιον καὶ τοῖσι ὀστρέοισι μαλθακοῖσι. καὶ ὀψοῖσι θαλασσίοισι μᾶλλον, ἢ κρέασι. καὶ ὦν τέκῃ ὑγιαίνει. Ἢν ὕδρωψ γίνηται ἐν τῇσι μήτρῃσι, τὰ ὑστερικὰ ἐλάσσω γίνεται, καὶ κακίω, καὶ ἀφ' ὧν πλείονος χρόνου. καὶ χαλεπῶς ἐλάσσονα, ἢ μικρῷ τι πλείονα ἴῃ. καὶ οἰδέει ἡ κοιλίη. καὶ τὸ ὑπερτέλιον καὶ αἰκρήμεν, καὶ ἡ ὀσφύς. ἐπιδῶ δὲ συχνὸς χρόνος γίνηται, καὶ ἐν μήτρῃ ἔχῃ, ἀφαφθείσῃ. καὶ ἐκβάλῃ. καὶ ὕδωρ ἔξω αὐτῷ χέεται. καὶ ἡ γυνὴ θνήσκει ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ὃ δὲ αἷμα φθείρεται. καὶ ὑδερώδη). τοῦτο γαλακτοποτέειν, καὶ μηκώνων πίνειν ἔστ' ἂν τὸ ἔμβρυον κινέεσθαι δύνηται. ἢν δὲ τοῖς τοῦτο, ὡς ὑπὸ πολλοῦ ἀφθείρεται, καὶ ἐξαμβλοῖ). καὶ αἵματες, καὶ ὕδατος ῥέοισιν αἱ μῆτραι. τοῦτο δὲ πάσχει οὐδὲν ἧσσον μείζονι. οὐ ποιοῦσι, ἢ ἄλλως. τοῦτο δ' ἂν γνοίης ὅτι ὕδρωψ ἐστίν. ἢν ἀφάσσων τῷ δακτύλῳ ὄψει τὸ στόμα αὐτῆς ἰχῶρος, καὶ πρόσπλεον ὑγρασίης. ἰσχῇ δὲ αὐτῇ τὸ ἔμβρυον μὴ κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἤδη δίμηνον, διαφθείρεται τε, καὶ ἀποπίνεται ἤντε γαστὴρ ἢ νεφρὴ ἐπάνω οἰδέῃ, καὶ ἀναθορυβῇ ἀλγέῃ ὡς ἔλκος.

vbi fœtus robustior euaserit, eum corrumpit. Neque enim confirmatur, sed elabitur. Ex eo autem cognoscas quòd humida redditur, quodque effluit, mucosum & viscidum fit, qualia ex aluo feruntur, nec mordent, & in mensium cursu, vbi sanguis purgari desierit, per duos aut tres dies mucosa ex vtero effluunt, horrorque & calor minimè acutus detinet, præterquam quòd non deserit. Hanc grossorum decocto, à quibus aqua depurgatur, bis vel ter colluito. Vbi autem purgata fuerit, deinceps adstringentibus vtatur. Mollia subditicia medicamenta, ex quibus pituita purgatur supponito, & veteros lauri decocto foueto, decoctoque cum aceto colluito, & cùm menses cessarint, suffitum ex aromatibus adhibeto. Postea cibo & balneo abstinendum. Mulier autem virum adeat, & cibos vinumque parcè assumat, calidè se contineat, laneis tegumentis crura obuoluat, oleoque illinat. Si aqua intercus in vteris innascatur, menses pauciores & praui contingunt, & ante tempus deficiunt. Venter imus intumescit, & mammæ solidæ flaccescunt, & in reliquis malè habet, vteroque gestare videtur. Atque ex his quidem aquam esse intercutem cognoscas. Quin & in vterorum ore sui notas edit Ad contactum enim gracile & humidum apparet, rigorque & febris inuadit. Quoque longiùs tempus processerit, dolor imum ventrem, lumbos, laterum inanitates & inguina occupat. Morbus hic ex abortione contingit & aliis de causis, cúmque menses delituerint. Hanc copiosa calida lauato, & si dolor detineat, tepefacientia admoueto. Vbi autem quieuerit, medicamentum deorsum purgans propinandum, & vteri medicaméto ex stercore bubulo fouendi, deinde medicamentum ex cantharide in subditicio apponendum, & biduum aut triduum intermittendum, & si robur adsit Netopo vteri colluendi. Quòd si venter mollis reddatur, febres cessent, & pro ratione menses procedant, cum viro etiam dormiat, & in subdititiorum vsu persistat, & die intermisso crethmi corticem, & pæoniæ grana nigra quinque, sambucique fructum ex vino ieiuna bibat, mercurialem quamplurimam, alliaque cruda & cocta comedat. Sub somnum mollibus & polypis, cæterisque mollibus vtatur, & opsoniis marinis potiùs quàm carnibus. Quæ si pepererit, conualescit. Si aqua intercus in vteris oriatur, menses pauciores & deteriores contingunt, & diuturniores, iustoque parciores, aut paulò copiosiores eunt, venter, quæque supra pubem sunt, tibiæ & lumbi intumescunt. Vbi autem longum intercesserit temporis interuallum, & vterum gestarit, fœtum perdit, & eiicit, vnáque cum eo aqua effunditur, feréque mulier moritur. Sanguis autem corrumpitur, & aquosus fit. Huic quoad fœtus moueri possit, lac & pepli infusum potui exhibeto. Vt plurimùm autem ante hoc tempus corrumpitur, & abortione reiicitur, vterique sanguine & aqua diffluunt. Hæc autem nihilo frequentiùs ex labore quàm aliis de causis contingunt. Aquam autem esse intercutem dignoscas licet, si digito ad contrectandum immisso, ipsorum os gracile & humore redundans deprehenderis. Quòd si in ipsa fœtus non circa initia, sed iam bimestris, tum corrumpatur, tum suffocetur, venter imus in tumorem attollitur, & ad contactum velut vlcus dolet,

ingensque febris eam & dentium fremitus inuadit, & dolor vehemens pudendum, & imum ventrem, & ilia, idémque acutus & assiduus laterum inanitates & lumbos occupat. Cùm ita affecta fuerit, si dolor adsit, eam calida lauato, & tepefacientia admoueto, periculo facto quodnam maximè ipsa admittat, medicamentumque deorsum purgans exhibeto. Intermissione autem temporis quanta ei satis esse videbitur facta, etiam colluito & foueto, & cyclaminum melle subactum, tenui linteo exceptum vterorum ori subdito, & cupressi ramenta aqua madefacta eodem modo supponito. Idque quò plus mordet aut lacerat breuiore, aut longiore tempore faciendum. Et paratum specillum stanneum digitumque eodem modo intromittito. Potiones etiam quascumque maximè approbat propinato, & opportunitate maximè captata cum viro dormiat. Si enim genituram comprehenderit, & prægnans fuerit, quæ etiam intus inerant, vna cum ipsis delata, per inferiora expurgabuntur eaque præcipuè ratione conualescere poterit. Si verò ex aquoso & magno liene mulier in aquam intercutem labatur, lien aquosus ex eiusmodi affectione euadit. Cùm vehemens febris hominem detinuerit, neque dimiserit, sitisque valida corripuerit, & biberit, neque vomitione quicquam refuderit. Quod enim ad vesicam defertur, per vrinam redditur. Lien verò quod est reliquum, ex ventre ad sese raptum suscipit, cùm sit rarus & spongiæ similis, & prope ventrem situs. Hisque ita se habentibus, si neque exudarit, neque venter demittatur, ex eo splen attollitur, idque magis si aqua epota fuerit. Ac si quis ipsum attrectet, mollis est velut lanæ tomentum, interdúmque etiam durus ac renitens. In tumorem autem sublatus & oppletus, per venas in corpus transmittit, præcipuéque in omentum & partes ventrem ambientes, & crura. In corpore enim vbi in vnaquaque parte plus quàm par sit, aut quàm continere possit affuerit, altera ad alteram transmittit. Ex eo verò semper hydrops subsequitur, vbi lien natura rarus & laxus ad sese trahere consueuerit. Quibusdam verò hoc morbi principium etiam citra febrem contingit, si incendium quoddam internum in ventre adfuerit, velut pituita in ventrem delata, idque si in siti mulier sibi minimè temperet, neque vesica, neque aluus, tum vrinam, tum stercus, vt æquum est, transmiserint, neque idonea vtatur victus ratione. Quòd si hydrope laboret, copiosi menses de repente, quandoque etiam pauci descendunt, & nonnunquam velut aqua ex carnibus fiunt, velut si quis cruentas carnes abluerit, interdum etiam paulò vehementiores, ac neque concrescunt. Eam crebra spiratio (asthma dicta) priùs quàm menses prodeant inuadit, & splenis dolor, idque magis si quid dulce ederit, ventérque in tumorem attollitur, & magnus redditur. Ac vbi plus solito comederit, venter affligitur, & subinde lumbi dolent, ipsámque febris intra paucos dies occupat. Cúmque repurgata fuerit, optimè, pro superiorum ratione, habere videtur, postea in eundem relabitur statum. Quòd si (vt conuenit) diligens cura adhibeatur conualescet. Alioqui & fluor muliebris apparet, & continuò per totum corpus velut sanies quædam sensim profluet, túmque diligentiore cura opus est.

καὶ πυρετὸς μέγας αὐτῷ, καὶ βρυγμὸς λαμβάνῃ, [257] καὶ ὀδυνὴ ἰσχυρὴ τῶν αἰδοίου. καὶ τὸν ἀφαρὸν γαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας. καὶ τὸν κενεῶνας, καὶ τὸν ὀσφὺν ὀξέα τε καὶ αἰεὶ ἀρχμή. ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν τε αὐτὸν θερμῷ, καὶ ὀδυνὴν ἔχῃ, καὶ χλιάσματα προσφέρειν, πειρεόμενον ὅ, τι ἂν μάλιστα προσδέχηται, καὶ φάρμακον καθαρτήριον κάτω. Ἀφαλείπειν δὲ χρόνον, [258] ὅσον αὐτῇ δοκέῃ ἱκανὸς εἶναι. καὶ κλύσαι, καὶ πυελῆσαι. καὶ τὸν κυκλάμινον ἐς ῥάχος μέλιτι δοῦναι, προσδιδόναι πρὸς τὸ στόμα τῶν μητρέων. καὶ τῆς κυπαρίσσου καταξύσας, καὶ τέγξας ἐν ὕδατι, προσδιδόναι ὡσαύτως, ἐλάσσονι δὲ χρόνῳ. καὶ ἀφ' πλείονος ποτοῦ, ὅσῳ μᾶλλον δάκνῃ, [259] καὶ ξαίνῃ. καὶ μήλινα ποιησάμενος καὶ σπερμίνου ἐγκαθιέναι. καὶ τῷ δακτύλῳ ὡσαύτως. καὶ τὰ ποτήματα ὅ, τι ἂν μάλιστα προσίηται, πιπίσκειν. καὶ ξυγκοιμᾶσθαι τῷ ἀνδρὶ ὡς μάλιστα τῶν ὡρέων πρόντων. ἐν γὰρ συλλάβῃ τὸν γονέα. [260] καὶ κοιμᾶσθαι, ἐπεκκαθαίρεται, καὶ τὰ περιόντα ἐπιόντα ξὺν αὐτοῖσι, καὶ οὕτως ἂν μάλιστα ὑγιὴς γένοιτο. Ἢν δὲ γυνὴ ὑδρωπιᾷ, [261] ἡ αὐτοῦ σπλῆνος ὑδατώδεος, καὶ μεγάλου ἐόντος, γίνεται δὲ ὁ σπλὴν ὑδατώδης, ἀπὸ τοῦδε τοῦ παθήματος. ἐπὴν πῦρ ἔχῃ, καὶ μὴ ἀφίῃ [262] ἡ αὐθέφτον. καὶ δίψα μὲν λαμβάνῃ καρτερὴ, καὶ πίνῃ. καὶ μὴ ἀπεμέσῃ. τὸ μὲν γὰρ ἐς τὴν κύστιν διελθὸν, διουρέεται. τὸ λοιπὸν δὲ, [263] ὁ σπλὴν λαμβάνει, ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς κοιλίης πρὸς ἑωυτὸν, ἅτε ἁραιὸς ἐὼν καὶ σπογγοειδὴς, κείμενός τε ἐγγὺς τῆς κοιλίης. καὶ ἐὰν τούτων οὕτως ἐχόντων μὴ ἱδρώσῃ, μηδὲ ἡ κοιλίη χαλᾶται, αἴρεται ὁ σπλὴν ὑπὸ τούτου. καὶ μᾶλλον ἐὰν ὕδωρ ἢ ποτὸν. καὶ μὲν δὴ καὶ ἐπαφήσασθαι μαλθακὸς ὡς χροιὴν ἔστιν, ἔστι δ' ὅτε αὖ πυκνός. ἀέρξεις δὲ καὶ πιμπλάμενος, σκληρὸς καὶ τοῖσι φλέβας τοῦ σώματος. ἢν μάλιστα ἐς τὸ ὑπερπλέον, καὶ τοῖσιν ἀμφὶ τὴν κοιλίην ἐοῦσι χωρίοισι. καὶ τοῖσι σκέλεσι. ἕτερον γὰρ ἑτέρῳ διεκδιδοῖ ἐν τοῦ σώματος, ἐπὴν πλέον ἑκάστῳ τοῦ χωροῦ ᾖ, καὶ μὴ δύνηται κατέχειν. [264] ὑπολύνεται δὲ ἀπὸ τοῦ ὕδρωτος ἀεὶ, ἐπὴν μάθῃ ὁ σπλὴν ἕλκειν ἐς ἑωυτὸν [265] φύσει ἁραιὸς ἐὼν καὶ μανὸς. γίνεται δ' αἷς ἀρχὴ αὕτη τῆς νούσου ἕτερ πυρετοῦ. ἐὰν καῦμα ᾖ τῇ κοιλίῃ ἐνεὸν [266] οἷα φλέγματος ἐς αὐτὸν καταίοντος. καὶ ἐὰν ἡ ἄνθρωπος τὸν δίψαν μὴ κατέχῃ. μηδ' ἡ κύστις μηδ' ἡ κοιλίη διηθέουσιν οὖρον τε καὶ κόπρον καθάπερ δίκαιον. μηδὲ ὑπνηδείη ἀφίκηται ἡ ἀνθρώπος. ἐὰν δὲ ὑδρωπικὴς ἡ, ἔρχεται τὰ καταμήνια πολλὰ ὀξαπίνης. ὁτὲ δὲ ὀλίγα. καὶ γίνονται ὁτὲ μὲν ὡς ἀπὸ κρεῶν ὕδωρ, ὡς ἔθλης αἱματώδεα ἀποπλύνειεν. ὁτὲ δὲ ὀλίγῳ ἰχωρέστερα. καὶ ὑπήνυσ). καὶ ἀσθμα μὲν λαμβάνει, πρὶν ἢ τὰ καταμήνια χωρεῖν. καὶ ὀδυνὴ ἐν τῷ σπλῆνι, καὶ μᾶλλον ἐπὴν ἢ γλυκὺ φάγῃ. καὶ ἡ γαστὴρ ἐξαίρεται, καὶ μεγάλη ἔσται. καὶ ἐπὴν πλέονα τοῦ μάλιστος φάγῃ, πονεῖ τε τὸν γαστέρα. καὶ τὸν ὀσφὺν ὀδυνέῃ μᾶλλον τε μᾶλλον. καὶ πῦρ μὲν ὑπολαμβάνει δι' ὀλίγου. ἐπὴν δὲ ἀποκαθαρθῇ, ῥᾴιστον δοκέει πρὸς τὰ πρόσθεν. ἔστι δὲ ἐς τὸ αὖθις καθίστασθαι. καὶ ἐὰν μελεδωνήσεται, ὡς χρὴ, ὑγιὴς ἔσται. ἐὰν δὲ μὴ, καὶ ὁ ῥόος ὑπιφαίνεται, καὶ ἀφ' πηγὸς τοῦ χρόνου ἀεὶ ῥοῦσται καθ' ὀλίγον οἷ ἰχὼρ, ὑπιμελείης πλείονος δέεται.

ἐὰν δ'

ἰὼ ἢ μὴ ῥοὸς ἐπιγένηται, ἀλλ' αἱ μῆτραι ἔσω τῶν ὠοθέν μὴ χαλάσωσι τὰ ἐπιμήνια, ἤτε γαστὴρ ⓐ μεγάλη ἔσται, [267] καὶ βέλτος εἶναι ὡς τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ. καὶ δοκεῖ ὥσει παιδίον ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς κινέεσθαι. ἅτε τῶν μητρέων ὕδατος οὐσέων πεπληρωμένων, καὶ τοῦ ὕδατος κινουμένου. ἀμοτε γὰρ καὶ ἄλλοτε κλυδάζεται αὐτῇσι τὸ ὕδωρ ὡς ἐν ἀσκῷ, καὶ ἀγγεῖ φαινομένη τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ. καὶ αἱ κλισίδες, καὶ ὁ θώρηξ, καὶ τὸ προσωπον, καὶ τὰ ὄμματα καταλεπαίνεται, καὶ αἱ θηλαὶ αἴρονται. ἔστι δὲ ἦσι μὲν ἤτε κοιλίη καὶ τὰ σκέλεα πλήθη ὕδατος. ἦσι δ' ἐς θάτερον τούτεων. καὶ ἰὼ μὲν ἄμφω πλησθῇ, εὐθυμίη ἐλπὶς σωθήσεσθαι τὴν ταχίστην. ἔστι δ' ἰὼ θάτερον τούτων, ἐλπίδες ὀλίγαι ἰὼ μελεδαίνηται, καὶ μὴ λίαν τετυχωμένῃ ἦ. χρονίη δ' αὕτη ἡ νοῦσος. γίνεται δὲ πρὸς μᾶλλον μὲν τῆσιν ἀτοκίησιν. γίνεται δὲ πολλάκις καὶ τῆσι τετοκυίῃσιν. ἐπικίνδυνα δὲ ἔστιν ὡς εἴρηται, καὶ ζοπουλύολέα, καὶ μεγάλα, καὶ χαλεπὰ ξυνιέναι, διὰ τόδ' ὅτι αἱ γυναῖκες μετέχουσι τῶν νούσων. καὶ ἐὰν ὅτε οὐδὲ αὐταὶ ἴσασιν ὅτι νοσέουσιν, ἐπὴν ἤδη ἔμπειροι νούσων γένωνται, ἀπὸ καταμηνίων, καὶ ἔωσι γεραίτεροι. [268] ὅτε δὲ σφέας ἥ τε ἀνάγκη, καὶ ὁ χρόνος διδάσκει ὅ αἴτιον τῶν νούσων, καὶ ἔστιν ὅτε τῆσι μὴ γινωσκούσῃσιν ὑφ' ὅτου νοσέουσι φθάνει τὰ [269] νοσήματα αἰπὰ γινόμενα, ἐπὴν αὖ διδαχθῶσι ⓦ ἐπέσχον ὀρθῶς ἔσω τὸ νοσεούσης ὑφ' ὅτου νοσέει. καὶ γὰρ αἰδέονται φράζειν, καὶ ἴδιόν, καὶ σφίν δοκέουσι αὐχρὸν εἶναι ἔσω ἀπειρίης, καὶ ἀνεπιστημοσύνης. ἅμα δὲ καὶ ⓐ ἐν ἐνίοισι ἁμαρτάνουσιν οὐκ ἀτρεκέως πιστευόμενοι τὴν τοιαύτην τῆς νούσου. ἀλλ' ὡς τὰ ἀνδρικὰ νοσήματα ἐώμενοι. καὶ πολλὰς ἔγνων διεφθαρμένας ἤδη ἔσω τῶν τοιούτων παθημάτων. ἀλλὰ χρὴ ἀνερωτᾶν αὐτίκα ἀτρεκέως τὸ αἴτιον. διαφέρει γὰρ ἡ ἴησις πολλὸν, τῶν γυναικείων νοσημάτων, καὶ τῶν ἀνδρώων. Ἢν δὲ αἱ μῆτραι ἑλκωθῶσιν, αἷμα καὶ πῦα καθαίρεται. καὶ ὀσμὴ βαρεῖη γίνεται. καὶ ὀδυνὴ ὀξεῖη λαμβάνει ἐς τὰς ἰξύας. καὶ ἐς τοὺς βουβῶνας. καὶ ἐς τὸν νειόμον γαστρός. καὶ ἄνω φοιτᾷ ἡ ὀδυνὴ ἐς τοὺς νεφρεῶνας καὶ ἐς τὰς πλευρὰς, καὶ ἐς τὰς ὠμοπλάτας. ἐνίοτε δὲ καὶ ἐς τὰς κλισίδας ἀφικνέεται. καὶ διήκνεται. καὶ κεφαλὴν ἀλγέει σφοδρῶς. καὶ παραφρονεῖ. ταχὺ δ' ἔρχονται αἰσθάνεται πᾶσα, καὶ ἀσθενείη μιν λαμβάνει. καὶ ἀψυχίη. καὶ πυρετὸς λεπτὸς, καὶ ῥιγώδης. αἰσθάνεται δὲ μάλιστα τὰ σκέλεα. ἡ δὲ νοῦσος λαμβάνει ἐκ τοιῆσδε προφάσιος, ἤτις αὖ διαφθαρεῖσα τὸ παιδίον ἐγκαταλέλοιπεν [270] μὴ ἐκκαθαρθῇ. καὶ τὸ σῶμα πάντα πῦρ ἔχει. λαμβάνει δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥοῶν. [271] καὶ ἰὼ ὅτι σφέας δριμέα αὖ ἦ καὶ χολώδεα, διάγνωσις. ἰὼ οὕτως ἐχούσῃ ὅτι τυγχάνῃς. ἐσθιέτω μὲν αἱ ὀδυνέουσαι ἔχουσι, λούειν τε πολλῷ χλιαρῷ. καὶ χλιάσματα τοιαῦτα ἐνέτω, ὅκου αὖ ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ. καὶ ἰὼ μὲν ἄνω ὀδυνέουσα ἔωσι, καὶ ἰσχυρὴ ὅτιν ἡ γυνὴ, πυρίσθαι ὅλην, καὶ φάρμακον διδόναι κάτω πιεῖν. καὶ ἐπιὼ ὥρη ἦ τοῦ ἔτεος, ὄρρον ἀφεψῶν, διδόναι ἐπιπίνειν ἡμέρας πέντε ἰὼ δυνατὴ ἦ. ἰὼ δ' μὴ ἦ ὄρρος, ὄνου γάλα ἑψεῖν. καὶ διδόναι πίνειν ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας. καὶ σιτίοισιν ἐπιτηδείοισι. κρέασι μηλείοισιν, ἁπαλοῖσι, νέοισι, καὶ ὀρνιθείοισι, καὶ τευτλίῳ, καὶ κολοκύντῃ. ἀπεχέσθω δὲ τῶν ἁλμυρῶν, καὶ δριμέων, καὶ τῶν ἁλμυτῶν πτηνῶν, καὶ κρεῶν χοιρείων. καὶ βοείων. καὶ αἰγείων. αἴτησ δὲ ἐσθιέτω.

Si verò fluor non succedat, sed vteri per hæc quæ priùs inerant menses non relaxarint, & venter ei magnus reddetur, & pondus tanquam prægnanti inerit, & in eius ventre velut pueri motus sentietur, vteris nimirum aqua oppletis, & in iis aqua agitata. Subinde enim in iis aqua tanquàm in vtre fluctuat, & pars sub vmbilico ad contactum dolet, iugulum, thorax, facies atq; adeò oculi extenuantur, & papillæ attolluntur. Nonnullis quidem venter & crura aqua replētur, quibusdam verò horum alterum. Quòd si ambo impleantur, nulla de mulieris vita spes supereſt. Si verò horum alterum, est quoque spes reliqua exigua, si diligenter curetur, neque admodum fuerit affecta. Diuturnus autem est hic morbus. Hæc autem omnia his quæ nondum pepererunt magis contingunt, plærumque etiam his eueniũt quæ partum expertæ sunt. Sunt autem (vt dictum est) periculo proxima, & ferè acuta & grauia, quæque adeò non facilè quis intelligat, quòd cùm mulieres morbo affliguntur, interdum tamen se ęgrotare nesciunt, priusquam seniores effectæ, morbos qui menstruorum ratione proueniunt expertę fuerint. Tum verò & necessitas, & temporis diuturnitas, eis morborum causam declarat. Atque adeò interdum dum non intelligunt quanam ex causa ægrotent, immedicabiles morbi euadunt, priusquàm Medicus ab ægrotante rectè morbi causam ediscat. Eas enim etsi cognoscant, enunciare pudet, turpeq; sibi esse ob imperitiam & inscitiam reputant. Simul etiam Medici falluntur, cùm morbi causam non exactè inuestigant, sed tanquam viriles curent, & multas vidi ab eiusmodi affectionibus consumptas. Verùm confestim exactè morborum causa perueſtiganda est. Multum enim muliebres morbi & viriles curatione discrepant. Si verò vteri vlcerati fuerint, vnà cum pure sanguis expurgatur, grauis odor contingit, & dolor acutus lumbos, inguina & infimum ventrem inuadit, isq; sursum ad laterum inanitates, costas & scapulas peruenit, interdumq; ad iugulum pertinet, morsumq; percipit, & vehementem capitis dolorem, mentq; alienatur. Temporis autem successu tota intumescit, eamq; debilitas, animi deliquium, febris leuis & perfrigeratio occupat. Præcipuè verò crura intumescunt. Morbus hic ex abortu prehendit, si qua corrupto & intus putrescente puello, non expurgata fuerit, totumq; corpus incendium occupat. Inuadit etiam ex fluoribus muliebribus, sique ad eos acria & biliosa confluxerint, mordent. Si ita se habere offendetis, cùm dolores quidem detinent, multa eaq; calida lauare oportet, & tepefacientia qua parte dolor detinet admouere. Quòd si dolor ad superiores partes pertingit, validaque sit mulier, totam foueto, eique medicamentum deorsum purgans bibendum exhibeto. Et si anni tempestas tulerit, serum lactis decoctum quinque diebus, si ferre possit, superbibendum dato. Sin serum desit, lac asininum coctum per tres aut quatuor dies potui præbeto. Post lactis potum, eam aquis & cibis accommodatis reficito, carnibus ouillis tenellis, iuuenibus & auiculis, betaq; & cucurbita. Abstineat autem salsis, acribus, & marinis omnibus, itemque porcinis carnibus, bubulis & caprinis. Panes autem comedat,

Quòd si animi deliquia detineant, neque sit valida, & perfrigeretur, sorbitionem assumat. Nonnulli verò sic capite dolentibus lac propinant, quòd capitis dolore vexentur, quidam verò aquam, quòd animo linquantur. Ego contrà, si capite doleant & mentis læsio adsit, cõuenire aquam existimo, cùm verò morsus & acrimonia inest, his lac bene facit. Cùm verò tibi validior esse videbitur, vteros colluito, primùm quidem medicamento ex fæce, post hæc tribus aut quatuor intermissis diebus, brassicæ decocto tepido colluito, ac rursus tribus intermissis diebus decocto cum butyro. Quòd si his factis vteri sanitati restituantur, medicamento quod ex malicorio paratur colluito. Vlcera autem argenti flore, galla, myrrha, thure, spinæ Ægyptiæ fructu, œnanthe sylvestri, chrysocolla, squama æris, loti ramento, croco & alumine Ægyptio vsto illinito. Quorum singulorum vna sit æqualis portio, alumen autem, & galla, & crocus, omnium portionem æquent. Trita verò & ad læuorem permixta omnia, vino albo dulci diluito, deinde ad mellis crassitudinem decoquito. Hoc vt illinatur bis quotidie exhibendum, vbi priùs aqua tepida lota fuerit, in qua cisthum & saluiam decoxeris. Ex quibus vbi tibi meliùs habere videbitur, die vno lac caprillum coctum propinandum, deinde lac bubulum eodem quo in superioribus modo exhibendum. Post lactis potum, cibis quàm maximè incrassandum, & vt concipiat procurandum, sanitati enim restituetur, ferè autem ex hoc morbo euadunt, & steriles redduntur. Hæc verò sanioribus rarò accidunt. Post ea medicamenta lini semen torrefactum, sesamum, vrticæ semen, pæoniæ radicem amaram tritam, ex vino odorato nigro aqua temperato bibat. Si exulceratis vteris sanguis cum pure & sanie effluat (hic enim morbus ex his putrescentibus oritur) venter imus intumescit, & extenuatur, contactuque velut vlceratus dolet, febris & dentium fremitus eam detinet, dolorque acutus & assiduus ad pudenda, pubem, infimum ventrem, lateris inanitatem, & lumbos vrget. Morbus autem præcipuè quidem ex partu inuadit, si quid in ipsis dilaniatum computruerit, itemq; in abortione, & aliàs sua sponte. Sit affectas vbi nactus fueris, multa calida lauato, & qua parte dolor detinuerit, eiusmodi tepefactoria & spongiam ex aqua calida supponito, acria & acerba vitando eluito, emollientibus admixtis prout opportunũ tibi videbitur. Et ex lini semine & sambuci fructu, cum melle mixto, medicamento comparato, eo vtitor. Calida lauato, & sumpta spongia aut lana molli, aqua calente imbuta, pudenda & vlcera repurgato. Deinde vino meraco rursus imbuta spongia aut lana, ad eundem modum vtitor. Postea hoc medicamẽto quoties opportunum tibi videbitur, inungito. Deinde resina & adipe suillo simul mixtis, hoc medicamento sæpè interdiu & noctu inungito. Post quæ lini semen torrefactum, contusum & cribratum, papaueris albi semen & polentam tusam & cribratam, & casei caprilli tosti, sorde & salsugine derasa, amarum cum polentæ polline permisceto. Deinde vnam medicamenti portionem & casei, & polentæ, sub auroram ieiunæ, ex vino austero temperato propinato,

ἰῶ· ἢ ἀψυχίαι ἔχωσι, ἢ μὴ ἰσχύῃ, ἢ πεπνεύχηται, ῥόφημα λαμβανέιν. εἰσὶ δέ τινες, οἱ τοῦτοισι κεφαλὴν ἀγνεύσοισι, πιπίσκουσι γάλα, ὅτι κεφαλὴν ἀγνᾶσον. ἢ ὕδωρ, ὅτι λυποῦμεν. πάντα δὲ ὄιμαι, εἰ κεφαλὴν ἀγνεύσει, καὶ φρενῶν εἵνεκα ἄμεινον ὕδωρ, ὅτε δάκνεται καὶ δριμέα ἐστὶ, γάλα τοῦτοισιν θυμῶδες. ἐπὴν δὲ σοι δοκέῃ ἰσχύειν, κλύζειν τὰς ὑστέρας. πρῶτα μὲν τῇ ἀπὸ τοῦ τευτλοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα διαλιπὼν ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας, κλύζειν τῇ σιῷ τῇ κεφαλοειδέῃ χλιηρῷ. καὶ αὖθις διαλιπὼν ἡμέρας τρεῖς, κλύσαι τῇ σιῷ τῇ πιχείῃ. καὶ ἐὰν τοῦτο ποιήσαντι ὑγιάζωνται αἱ ὑστέραι, κλύσαι τῷ ξυὺ τῇ σιδίῃ. ὅτι δὲ τὰ ἕλκεα ὀπτεῖν ἀργύρεον αἶθος. καὶ κηκίδα. καὶ σμύρναν. καὶ λιβανωτοῦ, καὶ τοῦ ἀγυπτίου ἀκάνθου τὸν καρπὸν, καὶ οἰναίθιον τὸν ἀγρίου. καὶ χρυσοκόλλιον. καὶ λεπίδα. καὶ λωτοῦ ῥίσματα. καὶ χρόκον. καὶ συμπετάλου ἀγυπτίου καταχεκαυμένου. τούτων ἓν ἕκαστον ἴσον ἑκάστου. τὸν δὲ συμπετάλου, καὶ τὸν κηκίδα, καὶ τὸν χρόκον ποιῆσαι μίαν μοῖραν πάντων. τέλος δὲ καὶ ξυμμίξας, πάντα λεῖα διεῖναι ἐν οἴνῳ λευκῷ γλυκεῖ. ἔπειτα ἐφεῖν, ἔστ' ἂν παχὺ γένηται ὡς τὸ μέλι. τούτῳ δὲ ἐπαλείφειν δὶς τῆς ἡμέρης διδόναι, νηφαμένῳ ὕδατι χλιαρῷ. ἐφεῖν δὲ ἐν τῷ ὕδατι [272] καὶ χυλόν. καὶ ἐλελίσφακον. καὶ ἐπιτιθέναι δοκέῃ τοῦτο ποιέοντι ῥᾷον εἶναι, πεσσὸν γάλα ἕφθον ἀγλαὸν, μίλτῳ ἠμέρῳ. ἔπειτα διδόναι, γάλα βόειον, τὸν αὐτὸν τρόπον οἷς ὅτι τῆσι πρώτῃσι. μετὰ δὲ τὸ γαλακτοποσίην, παχμοῦσαι σιτίοισιν ὡς μάλιστα, καὶ πιέειν ὅκως ἂν τῇ γαστρὶ ἔχῃ. [273] ὑγιὴς γὰρ ἔσται). ὡς δὲ τὰ πολλὰ ἐκ τῶν τοιούτων τοῦτο ἐκφύσησι καὶ ἄτοκοι γίνονται. τῆσι δὲ γεραιτέρῃσιν, ὃ πρῶτον μὲν πίνειν δὲ μετ' αὐτὰ φάρμακα, λίνου σπέρμα ἀμπτεφωσμένον. καὶ σήσαμον. καὶ κρίθινος καρπὸν. καὶ γλυκυσίδης ῥίζαν τῷ πικρῷ τρίτον ἐν οἴνῳ βυθίζει μέλανι [274] κεκρημένῳ. ἔπειτα αἱ μῆτραι ἕλκωθέωσιν, καὶ αἷμα καὶ πῦον ῥέοι καὶ ἰχὼρ. σπουδῶν γὰρ τῶν μητρέων νόσημα ἀπ' αὐτέων τοῦτο καὶ ἡ γαστὴρ ἡ νειαίρη ἐπαίρεται, καὶ λεπτὴ τοῦτο, καὶ ἀγχέει φαυλοτάτη, ὡς ἕλκος. καὶ πῦρ ἔχει [275] καὶ βρυγμὸς αὐτῷ. καὶ ὀδυνὴ ὀξείη καὶ αἰειχὴς, ἐς τε τὰ αἰδοῖα, καὶ ἐς τὸ ὀπίσθιον, καὶ ἐς τὸν γαστέρα τὸν ὑφαίρεον, καὶ ἐς τοὺς κενεῶνας, καὶ ἐς τὰς ἰξύας. ἡ δὲ νοῦσος λαμβάνει μάλιστα μὲν, ὅκου τόκου, [276] ἔπειτα ἂν αὐτῆσι τι διακναισθῇ σαπρὸν. καὶ ὅκ' ἔρωσμός. καὶ ἀμφὶς ἀπὸ τουτουμαίου τοῦτο πρῶτον ἔπειτα τυγχάνῃς, λούειν ἐν ὕδατι πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ ὅκου ἂν ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ, τοιαῦτα τὰ χλιάσματα προσιθέναι, καὶ σπόγγον ἐξ ὕδατος θερμοῦ. καὶ κλύζειν, τὰ δριμέα καὶ τὰ τρυφνὰ ἀπεχομένῳ. τῶν δὲ μαλακωτέρων, διαμισγέτω ὅκως δοκέῃ σοι χαρεὶς εἶναι. τῷ τε λίνου τὸν καρπὸν κόπτας, καὶ τὸν ἀκτὴ, συμμίξας δὲ ἐν μέλιτι καὶ ποιήσας φάρμακον, τούτῳ χρῶ. λοῦσον δὲ ὕδατι θερμῷ. καὶ λαβὼν σπόγγον, ἢ εἴριον μαλθακὸν βάπτων ἐς θερμὸν ὕδωρ διακάθαιρε τὰ αἰδοῖα καὶ τὰ ἕλκεα. ἔπειτα ἐς οἶνον αὐστηρὸν ἐμβάπτων πάλιν τὸν σπόγγον ἢ τὸ εἴριον, τὸν αὐτὸν τρόπον χρῶ. ἔπειτα τῷ φαρμάκῳ τούτῳ ἐπάλειφε, ὁσάκις αὖ δοκέῃ σοι καιρὸς εἶναι. ἔπειτα ῥητίνην καὶ στέαρ ὑείον μίξας ὁμοῦ τῷ φαρμάκῳ [277] διαλείφειν πολλάκις μὲν ἡμέρην, καὶ τῆς νυκτός. μετὰ δὲ τοῦτο λίνου σπέρμα φρύξας καὶ κόψας, καὶ σήσας, μήκωνα λευκὴν κόψας ἐν ἀγγείοισι καὶ σήσας, καὶ τυρεὸν αἰγὸς ὀπτὸν παρεξύσας ὁμοῦ ῥοῦς καὶ τὴν ἀγυιὴν, [278] καὶ ὃ πικρὸν συμμίξας, καὶ πάλιν ἀγγείου, ἔπειτα ἐν τῷ φαρμάκου μέζον, ἢ τοῦ τυροῦ, καὶ τοῦ ἀγγείου διδόναι πίνειν ἐξ ὑδρομέλιτος ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ κεκρημένῳ.

ἐς δὲ

ἐς ὑ τ ἑσπέρην μίσγων χ παχὺ κυκεῶνα διδόναι, [279] καὶ ὃ γυναικεῖον ὄ, ἢ αὖ μάλιστα προσδέχηται, πιπίσκειν. χ μέχρι μὲν ἂν ὃ αἷμα πολὺ ῥέῃ καὶ ὀδυνᾶται ὀξέως ἔχωσι, χ ὀλίγον χρόνον διαλείπωσι ταῦτ ποιέειν. ἐπὴν ὑ ὃ ἕλκος ἔλασσον ᾖ, καὶ ὀδυνᾶται βληχρὰ προσλαμβάνωσι, καὶ διὰ πλέονος χρόνου, φάρμακα πιπίσκειν ὑφ' ὧν μέλλει καθαίρεσθαι κάτω μᾶλλον, ἢ πρόσθεν διαλείπειν χρόνον, ὁκόσον ἂν δοκῇ ἐπιτήδειος εἶ). χ πυελοῦν βληχρῇσι πυελοῦσι, ἀναπαλάζοντα ὑγρά, ἐπὶ δοκῇ ἑκάστοτε χρῆσις εἶ). ταῦτ ποιέοντα ὑγιὴς γίνεται. ἢ ὑ νῦν βληχρότερη καὶ θαλαττώδης, καὶ διαφθείρουσιν αὐτὴν παῦσαι. ἐπὴν ὑ ἕλκωθῶσι σφοδρῶς, αἷμα καὶ πῦον καθαίρεται. καὶ ὀδμὴ γίνεται βαρεῖα. καὶ ὁκόταν ἢ ὀδυνὴ προσλάβῃ ὡς ὑπὸ ὠδῖνος ταῦτ ῥέον γίνεται. χ ὁκόταν ὁ χρόνος ᾖ, τὰ σκέλεα χ οἱ πόδες οἰδέουσι, χ ἰφνιάται τῦτο ⓓ ἐν τοῖσι ὑδρωπικοῖσι. ὃ ὑ οὐκ ἔστι τοιοῦτον. Ταύτην ἐπὴν λαβόντα, λούειν προσῆκε θερμῷ. καὶ χλιαίνειν. καὶ κλύζειν δριμέσι, καὶ μαλθακίσι καὶ στρυφνοῖσιν, ὕδατί τε καὶ οἴνῳ. καὶ πολύκαρπον, καὶ πολύκνημον. καὶ μέλι ἑψῶν ὁμοῦ. ἐπὴν ἑψέσιον εἰς τῦτο βάπτων, διαχρίειν τὰ αἰδοῖα. χ ῥητίνην χ μέλι, χ συὸς ἔλαιον ἐγχρίειν. ἐπιτήδειον λίνου καρπὸν. καὶ σήσαμον φῶξαι. καὶ βύτυρον, καὶ τυρὸν αἰγέιον. [281] χ ὄψιτον δὲ ἅπασι πιπίσκειν δὲ οἴνῳ νηστιν. ἐφ' ἑσπέρην ὑ μέλιτι ἐπιχέων πολύ. καὶ ἕως μὲν ἂν ὃ αἷμα καθαίρηται. χ ὀδυνᾶται ὀξέως ἔχωσι, καὶ ὀλίγον χρόνον διαλείπωσι, τῦτο ποιεῖν. ὅταν δὲ ⓓ ἔλασσον ᾖ, χ ὀδυνᾶται βληχρότερα ἴσχωσι διὰ πλέονος χρόνου, φάρμακον πιπίσκειν κάτω, χ διαλιπεῖν. ταῦτ ποιέοντα, ὑγιὴς γίνεται. γλυκὺ ὑ οὐκ ἔτι. Ὅσα ὑ ἕλκωμάτα γίγνεται ἐν τῇσιν ὑστέρῃσιν ἀπὸ τρωσμοῦ, ἢ ὑπ' ἄλλου ἰητρῦ, ταῦτ χρὴ ἀποσκεπτόμενον ἐκ ὅλου σῶμα θεραπεύειν πάντα, [282] ὁκόθεν αὖ δοκῇ δεῖσθαι θεραπείης. ἰῶντε γὰρ δοκέει ὀρθῶς τῦ σώματος ἢ αὖ θεραπεύεσθαι ἐκ). ἰῶντε ἀπ' αὐτέων. γνώσῃ ὑ ἐκ ἀπ' αὐτέων τῶν ὑστερέων ἐστί. τὰ μὲν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἑλκωμάτων τὴν κάθαρσιν παρέχει πυοειδέα τε καὶ ξυνεστηκυῖαν. τὰ δὲ μὴ ἀπ' αὐτέων, λεπτήν τε καὶ ἰχωρώδεα. ὅσα μὲν οὖν ἐστὶ λεπτὰ τῶν ῥευμάτων, [283] ταῦτα μὲν χρὴ θεραπεύειν ἐν φαρμάκῳ. καὶ διδόναι κάτω καὶ ἄνω. προσῆκον δὲ ἄνω. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ φαρμακείῃ τὰ ῥεύματα ἐλάσσω γίγνεται, [284] καὶ βραδύτερα ἢ διαλείπουσα αὐτῆς φαρμακὴν ⓦ αὖθις δοῦναι. μετὰ ὑ τὴν φαρμακείην διαιτᾶν, διαίτῃ τοιαύτῃ, ὅκοίη ἂν εἴη μάλιστα ξηροτάτη ἢ ἄνθρωπος ἔσται ὑπὸ αὐτῆ πυελοῦ δι' ἡμέρης τρίτης ἢ τετάρτης, ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἐμέτους ποιέειν ὀλίγῳ πυελοῦ βάθος. μετὰ δὲ τοῦτ ἐμέτους καὶ τὰς πυέλους, διαμένοντα ἐν τῷ ἤθει οἷσί τε χ ὕδρωποποίησι, καὶ ἀφροποτίῃσιν. ὄψῳ δὲ μιδενὶ, ἀλλ' ἢ οἴνῳ ἀκρήτῳ μέλανι. λαχάνῳ δὲ μιδενί. ὅταν τ ἔμετον προσκυβάζῃς, ὅτε χρείων ἔχῃς λαχάνων πολλῶν καὶ δριμέων ἐμπιπλάναι. καὶ ὀπτίων πολλῶν, χ ὄψῳ ὁκοίῳ ἂν βάλωνται. καὶ οἴνου πολλοῦ ἐμπιπλάναι ὑδαρέος. καὶ λούειν ὀλίγῳ τ πυελοῦ, πολλῷ θερμῷ, αὖθις μὲν θεραπεύειν τ διὰ τοῦτο ῥευμάτων. ἀμείνων δὲ ἀμφοῖν φαρμακὴν. καὶ ἐμέειν, χ ἄνω ἕλκειν. διαίτα δὲ ξηραντικὴ χρεών, καὶ λιγνύσιν. χρὴ δὲ ὑστέρας χρὴ θεραπεύειν ὧδε. πρῶτα μὲν πυελοῖσι ὕδατι ἀκτῆς ἀφεψήσαντα τὰ φύλλα. ἔπειτα ὑπὸ τὴν πυελὸν κλύζειν ὀλίγῳ τ ἰλύος ᾧ σμήγματι.

vesperi verò admixtũ cyceonẽ crassũ exhibeto & ex muliebrib. potionib, quãcunq; lubẽs admiserit, propinato. Et ista quidẽ tantisper dũ copiosior sanguis effluet, & acuti dolores detinuerint, paulũq; intermiserint, facito. Vbi autẽ vlcus imminutũ fuerit, & dolores leues longioreq; tempore occupãt, medicamenta ex quib. per inferiora potiùs quàm per superiora repurgari debeat propinato, intermisso tanto tẽpore, quantũ necessariũ videatur. Mulierq; in alta sella reclinata, lenibus fomentis fouenda est, si occasio crebrò postulare videatur. Quibus factis sana euadit. Hic autẽ morbus lentior est & lethalis, & ex quo paucæ euadunt. At si vehementer vlcerati fuerint, sanguis cum pure expurgatur, & grauis odor adest. Cumq; dolor prehenderit, quæ circa profluuium contingunt, velut partus dolores affligunt, temporisq; successu crura & pedes intumescunt. Ac huic tanquam hydropi Medici medelam adhibent, cùm tamen non sit eiusmodi. Huius curam cùm susceperis, imprimis calida lauato & calefacito, acribusq; & emollientibus, ac adstringentibus ex aqua & vino colluito. Tum Cratæogoni & polycnemi cum melle decocto, lana imbuta pudẽda perlinenda, & resina cum melle & adipe suillo illinenda. Propinandum etiam lini semen & sesamum torrefactum, cum caseo caprillo, & polenta omnibus admixta. Hæc autem iciunæ ex vino propinanda. Ad vesperum autem magna mellis copia affundenda, istaq; quoad sanguis purgabitur, & dolores acuti detinuerint vsurpanda. Cùm verò parciùs prodierit, & dolores leuiores diutiùs detinuerint, aut aliquantulum intermiserint, medicamentum deorsum purgans ex intermissione propinandum. Quibus factis conualescit, generationis tamen spes nulla adest. Quæ in veteris exulcerationes, ex abortione, aut alia de causa oriuntur, eæ omnes quocunq; curationis genere opus esse videatur, habita totius corporis ratione curandæ sunt, siue ex toto mulieris corpore petendã esse curationem existimaueris, siue ex ipsis veteris. An verò ab ipsis veteris, hoc pacto dignosces. Quæ quidem ab ipsis vlcerationes fiunt, purulentam & consistentem purgationem reddunt, quæ verò non ab ipsis, tenuem & sanie permixtam. In quibus igitur fluxiones sunt tenues, eas quidem medicamento curare oportet, & exhibere quod sursum ac deorsum purget, imprimis verò sursum. Quòd si quidem post medicationem fluxiones pauciores & mitiores fuerint, aut intermittant rursus ad eundẽ modũ medicamentum purgans exhibeto. Post medicationẽ autem eam victus rationem præscribito, ex qua maximè ficca mulier euadat. Quod continget, si tertio vel quarto quoq; die tori corpori fotus adhibeueris, & ab iis confestim vomitiones citaueris. Post vomitiones autem & fotus, victus rationem instituito, vt illota permaneat, aquæ potu & pane in cibo vtatur, opsonio verò nullo, præterquam vino nigro meraciore, olere etiam nullo. Cum verò vomitionem paras, tum vsus est vt multis & acribus olerib. impleas, multis etiam cibis & opsonio quodcunque libuerit, necnon etiam vino aquoso copioso impleas, & à fotu multa calida lauet. Atq; hac curatione ad huiusmodi fluxiones vtendum. Præstat tamen in vtrisque medicamenti purgantis potione vti, vomitiones ciere & sursum trahere. Melior quoq; desiccans victus ratio, sine vllo balnei vsu. Ad veteros verò hanc curationem adhibeto. Primùm quidem aqua in qua sambuci folia incoxeris foueto, deinde post fotum smegmate ex vini fæce colluito.

Si quidē putredo in vlcerib. adfuerit, & quæ prodeūt graueolentia sint, smegmate meraciore, sin autem nihil tale adsit, dilutiore. Post fotum autem aqua, in qua myrtū & saluiam incoquito. Post hoc, vino mero, albo, tepido colluito. Cùm verò à collutionibus mordetur, tum pura reddita iam sunt vlcera. Fæce igitur vini dilutiore, & vino nigro colluere oportet. Post vinum, adipem suillū recentem liquefacito, anseris pinguedinē, si adsit, admiscero, sin minùs, aliā quandam, præcipueq; gallinaceā. Quæ si non adfuerit, vetustā aliquam pinguedinē sumito, eaq; tepida colluito. Post hæc autē vinū per alterā collutionē ad os vteri infundito. Quòd si vlceratū fuerit, penicillos ex emollientib. factos subdito. At si admoti ardorem excitarint, mulieri detrahere iussæ, ei vt aqua tepida lauet quali colluebatur imperato. At si ad hāc victus rationē fluxiones minimè decedāt, minores tamē sint & vehementer mordeāt, queq; effluūt biliosa fuerint & salsa, neq; interiora tantū, sed exteriora vlcerent, commutata victus ratione, toto corpore humectāda erit, quò fluxiones quàm dilutissimæ & quàm minimū mordaces euadāt, balneis multis calidis, maza, olerib. coctis pinguibus omnibus, piscibus cartilaginei generis, cum cepa & coriandro in muria dulci coctis vtatur. Cum pinguedine autem multa coquēdi sunt. Carnibus omnis generis, excepta bubula & caprina. His enim cum acero & fœniculo decoctis vti licet. Vino mellito, fuluo, aquoso, liberaliore lactis potione cum vino dulci. In reliquo, quæ ad collutiones spectāt, iuxta cōmemoratam rationē facienda. Atq; ea quidē nūc est exposita huiusmodi fluxionum curatio. In quibus autem purulenta & compacta defluunt, in his quidē totum corpus nullo modo mouere oportet, sed collutionibus vti, & ex his totam curationē instituere. Ex collutionib. autem eadē quæ antea dictæ sunt, nunc perficiendæ, eodemq; modo. Describentur verò etiā à nobis aliæ paulò pòst. Hæc etiā vlceribus medentur. Ceruinus adeps recens in subdititio appositus. Colluere tamē quàm primū sapa oportet. Optimū etiam ceruſam affundere, si vlcera adsint, & narcissinum oleū. Cibis etiam mollissimis & minimè acribus vtendū. Quòd si sordida fuerint & serpant, proximumq; locum mordeant, purgato, carnemq; nouam producito, eamq; ad cicatricē perducito. (facilè enim relaxantur, & ad malignitatem deueniūt) crebroq; lauato. At si mulier ex abortione vulnus accipiat, aut ex acribus subditis medicamentis exulcerentur vteri, (qualia multa mulieres semper dum sibi medentur sentiunt) fœtusq; corruptus fuerit, neq; mulier expurgetur, verū ei vteri vehemēti inflāmatione laborent, & conniueant, neq; purgationē, nisi priùs emisso sanguine qui est in fœtu, effluere sinant. Hæc si quidē curetur, breui conualescit, sterilis tamen est. Quòd si ei spōte puerperij purgamēta eruperint, vlceraq; curata fuerint, sic quoq; sterilis erit. Si verò ei quidem purgatio contingat, vlcera verò minimè sedulò curentur, periculum est ne pūtredinosa existant. At si ei iā morbo attritæ purgatio continenter eat, moritur. Quòd si in partu fœtu non secundum naturā prodeunte, vteri etiā vehementer exulcerati fuerint, eadem patientur quæ illa cui ex fœtus corruptione vteri vlcerati fuerint. Siq; ex fœtus corruptione aut ex partu vteri vlcerati fuerint, easdem cōmutationes eosdemq; exitus morbus habet. Ac si omnia puerperij purgamenta emiserint, minor labor erit, nisi grandia vlcera fuerint. Quæ si diligenter curetur, breui conu[illegible]

ἰῶ μὴν σπεδών· ἐν τοῖς ἕλκεσι δὲ, καὶ τὰ ἀπίοντα δυσώδεα, ἀκριτοτέρῳ ῥῖῳ σμήγματι· ἰῶ δ' ὑμηδὲν τοιοῦτον, ὑδαρεστέρῳ. μὴ δὲ τὸ ἰλυῶ, ὕδατι. ἐν δὲ τῷ ὕδατι, ἐναφεψεῖν μυρσίνῳ καὶ ἐλελίσφακον. μὴ δὲ τοῦτο, οἴνῳ κλύζειν [286] ἀκρήτῳ λευκῷ χλιαρῷ. ὁκόταν δὲ δάκνηται ἤδη ὑπὸ τῶν κλυσμάτων, τότε ἤδη καθαρά ἐστι τὰ ἕλκεα. κλύζειν οἴνῳ ἐρυθρῷ, ὑδαρεστέρῃ τῇ ἰλύι, καὶ οἴνῳ μελανι. μὴ δὲ τὸν οἶνον, πιμελεῖ ὑὸς τήξαντα νεηρεῖ ἔλαιον τοῦ ἁμίξαντα, ἰῶ μὴν ἢ, χηνός, ἰῶ δὲ μή, ἀλλ' ὅτου, μάλιστα ὀρνίθος. εἰ δὲ μὴ [287] ὃ ἂν τῶν ἐλαφείων παλαιόν, τούτῳ χλιαρῷ κλύζειν, μὴ δὲ τὸν οἶνον ἑτέρην κλυσῆρα ἐγχέαντα ἐς ὃ σῶμα, [288] καὶ ἰῶ μὴ ἕλκεα λάθρα, μοτὸς ποιεῖσθαι τῶν μαλθακτηρίων τοιοῦτον. καὶ ἰῶ καῦμα προέχωσι τοιοῦτοι ἀφελεῖν τὴν γυναῖκα κελεύειν αὐτὴν νίτρου ὕδατι χλιαρῷ, τοιούτῳ οἵῳπερ ἐκλύζειν. ἰῶ δὲ τοῖς δι' ὑγιεινὸν τὸν δὲ τοιοῦτον ῥύμασι μὴ ἀπαλλάσσηται, ἑλκώσει δὲ ἢ ῥύηται καὶ δάκνηται σφοδρῶς, καὶ τὰ ἀπορρέοντα χολή τε ᾖ καὶ ἅλμη, καὶ μὴ μόνον τὰ ἔνδον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔξω ἕλκοι, μεταβάλλειν χρὴ τὴν δίαιταν, καὶ ὄξυγαλεῖν πᾶσαν, ὅκως τὰ ῥύματα ὡς ὑδαρέστατα ἔσται. καὶ ἥκιστα δηκτικά, λουτροῖσι θερμοῖσι πολλοῖσι, μάζῃ λαχανώδεσιν ἑφθοῖσι πᾶσι λιπαροῖσιν. ἰχθύσι τοῖσι σελάχεσιν, ἐν κρομύοισι καὶ κηδείοισιν ἕψοντα [289] ἐν ἅλμῃ γλυκείῃ. ἐλαίῳ δὲ λιπαρῷ χρέασιν ἑφθοῖσι πᾶσι, ἢν ἰῶ βοὸς καὶ αἰγός. τούτοισι γὰρ διέφθισιν ἐν ἀνήθοισι καὶ μύρτοισιν. οἴνῳ μελιχρόῳ, κιρρῷ. ὑδαρεῖ. πλείονι γαλακτοποσίῃ μεῖζον οἴνου γλυκέος. τὰ δ' ἅλμα ὡς τῶν κλυσμάτων ποιεῖν χρὴ τὰ ὑφηγημένα λόγοι. αὖτη μὲν οὖν ὡς τῶν τοιούτων ἡ θεραπείη. ὅσα δὲ πυοφόρα τε καὶ ξυνεστῶτα, ἀνωφελῆ τούτων δὲ μὲν ὅλον σῶμα σαλεύειν δι' ἡσυχίης. κλύζειν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων τὴν θεραπείην πᾶσαν ποιέεσθαι. κλύζειν δὲ τοῖσιν αὐτοῖσι κλύσμασιν, οἷς πρόσθεν εἴρηται) τὸν αὐτὸν τρόπον. γεγράφθαι δὲ καὶ ἅλμα κλύσματα. Ἑλκῶν ἴησις. Ἐλαφοῦ στέαρ χλιερὸν προσθετέον. κλύζειν δὲ χρὴ αὐτίκα [290] οἴνῳ σταφιδίτῃ κράτιστον δὲ ψιμυθίῳ ἰῶ ἕλκεα ἢ. καὶ ἐλαίῳ ναρκιστίνῳ. σιτίοισι δὲ μαλθακωτάτοισι χρῆσθαι, καὶ μὴ δριμέσιν. ἰῶ δὲ ῥέρυπωμένα ἢ καὶ πεπυωμένα). [291] καὶ τὸν πελανὸν τὸν χόρτον δακνάμη, καθαίρειν, καὶ νέαν σάρκα φύειν, καὶ ἐς ὠτειλὰς ἀγεῖν τὴν σάρκα. [292] ῥηϊδίως γὰρ ἀναχαλᾶται, καὶ κακοήθεα γίνεται. καὶ λοιμὴν συμβαίνει. Ἢν δὲ γυνὴ ἐν τρωσμῷ τραῦμα λαμβάνῃ, ἢ τοιοῦδε τοῖσι δριμέσιν ἑλκωθῇ τὰς μήτρας, οἷα πολλὰ γυναῖκες ἀεὶ δρῶσί τε, [293] καὶ ἐντεῦθεν, καὶ ὃ ἔμβρυον φθαρῇ, καὶ μὴ καθαίρηται ἡ γυνή, ἀλλὰ ④ αἱ μῆτραι φλεγμαίνουσιν ἰσχυρῶς, καὶ μενίκωσι, καὶ τὸν καθαρσιν ὄχ οἷά τε ὦσι προσδέχεσθαι, εἰ μὴ ὀλίγον αἷμα ὃ ἐν τῷ ἐμβρύῳ. αὖτη ἰῶ μὴν ἐντεῦθεν, ἐν τάχει ὑγιὴς ἔσται. ἄφορος δέ. ἰῶ δὲ ④ ῥαγῇ αὐτόματα τὰ λοχεῖα, καὶ τὰ ἕλκεα ὑγιανθῇ, καὶ ὧδε ἄφορος ἔσται. ἰῶ δὲ ④ ἢν μὴ κάθαρσις γένηται, τὰ δὲ ἕλκεα μὴ μελεδαίνηται, κίνδυνος σπεδονώδεα εἶναι. ἰῶ δὲ ④ κάθαρσις ἐν τετευχωμένη, θνήσκει. κἢν ἐν τάχει κάθαρσις ἐλκωθῶσι καὶ αἱ μῆτραι τὸ ἔμβρυον μὴ κατὰ φύσιν ἔχοντος, πείσονται τὰ αὐτὰ τῇ ἐκ διαφθορῆς ἑλκωθείσῃ τὰς μήτρας. καὶ μεταλλαγαί, καὶ τελευτὰ τὰς αὐτὰς ἡ νόσος ἴσχει· ἰῶ τε ἐκ διαφθορῆς, ἰῶ τε ἐκ τόκου αἱ μῆτραι ἑλκωθῶσι. καὶ εἰ τὰ λοχεῖα πρῶτα παρείησαν, ἧσσον πονήσει, ἰῶ μὴ μεγάλα ἕλκεα ᾖ, καὶ μελεδαινομένη, ἐν τάχει ὑγιαίνει.

χεῖ

χρὴ δ' τὸν μελεδῶνα τοῦτον ἐνθυμεῖσθαι ὅκως ἔχει, [294] ἢν ἕλκεα ἐν τῇ μήτρῃ ἐόντα. ἅτε γὰρ ἐόντα ἐν ἁπαλῷ, ταχὺ αὔξεται, καὶ ταχὺ σήπεται. ἰητέον δ' ὡς τὰ ἕλκεα, ὡς καὶ τὰ ἐν ἄλλῳ σώματι, ἀφλέγμαντα χρὴ ποιέειν, καὶ ἀναξηραίνειν, καὶ ἀναπιμπλάναι, καὶ ἐς ὀρθλὰς ἄγειν. διδόναι δ' ὕδωρ εἰς πόσιν. οἶνον δὲ μή. σιτία παῦρα. πολλὰ δὲ μή. Ὁκόσα δ' πρόσθεν μὲν γονιμώων, μὴ ἀπαλλάσσεται δ' ὧδε, μέζονων ὅλων τε καὶ τῶν μελέων τῶν ἐμβρύων ἐόντων, καὶ ἐλεφαντίων καὶ πλαγίων καὶ ἀδυνάτων τὰ τοιαῦτα, ἢν μὲν κατὰ φύσιν ἔῃ, διδόναι τῶν φαρμάκων τὰ, ὧν ἐγὼ φράσω, τρόπον τοῦτον θερμῷ παμπόλλῳ. κἢν ἐθέλωσι τρίνεαν μὴ βύλυτος ἀπίης, κατὰ φύσιν ἐόντα, τῇσι τοιαύτῃσι τῶν πταρμικῶν προσφέρειν. ὑπολαμβάνειν δ' ὦν μυκτῆρα, καὶ πλαγίους καὶ σῶμα πιέζειν, ὅκως ὁ πταρμὸς ὡς ὀπὶ μάλιστα ἐνεργήσῃ. χρῆσθαι δὲ καὶ σφυμοῖσι. στείοις δ' αὖ ὧδε. Κλίνειν λαβεῖν ὑψηλὴν ῥωμαλέην, καὶ ὑποστορέσαντα ἀναπλίνειν τὴν γυναῖκα ὑπτίην. τὰ δὲ γε σκέλεα καὶ τὰς μασχάλας, καὶ τὰς χεῖρας, προσκαταλαμβάνειν ταινίῃ, ἢ ἱμάντι πλατεῖ μαλθακῷ προσδῆσαι τὴν κλίνην, καὶ ζωννύειν. καὶ τὰ σκέλεα ξυγκάμψαι καὶ κατέχειν τοῖν σφυροῖν. ὅταν δ' ὑποπέσῃσι φρυγάνων φάκελον μαλθακῶν, ἢ τι τοῦδε ἐοικὸς ὑποπέσειν ὅσον τὴν κλίνην ὑπερέχειν τοῦ γλουτοῦ, ὥστε φαῦσαι τοῖσι ποσὶ τὴν γῆν. καὶ κελεύειν αὐτὴν λαβέσθαι τῇσι χερσὶ τὴν κλίνην καὶ μετεωρεῖν τὴν κλίνην ἔχειν, ὡς κατάρροπος ἢ ὀπίσω πόδας, φυλασσόμενος ὅκως μὴ προπετὴς ἔσται ἢ ἀνάθορος. ὅταν δὲ ταῦτα ἐνεργήσῃ, καὶ μετάρσιος ἢ ἡ κλίνη, ἐκ τοῦ ὄπισθεν ὑποθεῖναι τὰ φρύγανα. καταρρόδως δ' ὡς μάλιστα. [296] ὅκως δ' τὰ πόδες μὴ ψαύωσι τῆς γῆς, ῥιπτουμένης τῆς κλίνης, καὶ τῶν φρυγάνων ἔσωθεν ἐόντων. ἄρειν δὲ ἐξ ἑκατέρου τὼ ποδὸς ἄνδρα, τῇδε καὶ τῇδε, ὡς κατ' ἰθὺ πεσῆται ἡ κλίνη, ὁμαλῶς καὶ ἴσως, καὶ μὴ ἀποσμὸς ᾖ. σείειν δὲ ἅμα τῇ ὠδῖνι μάλιστα. καὶ ἢν μὲν ἀποφλάσῃ τὰ παιδία αὐτίκα πεπαῦσθαι. εἰ δὲ μή, σείειν μάλιστα. καὶ ἀμφοτέρωθι κλίνης φερομένης. ταῦτα μὲν ὧν ὧδε ποιέεσθαι, ἢν ὀρθῶς τε καὶ φύσιν ἀποφλάσῃ. χρὴ δὲ χλιαρῷ τῇ ὑγρῇ προχεῖν. ὅτι πολλῶν δὲ τῶν ἀμφὶ τὴν ὑστέρην τοιουτέων παθέων, ἄριστον τόδε. ἐς μεγάλην ὕδωρ καταιονᾶν, [297] καὶ βάκκαρις ἢ πίτυος πτερίνης μάλλοι χλιαροί. χρὴ δὲ ἀγχιβαθέος ἕδρην καὶ ἀμβλὺν πυελέων. καὶ σπίζεσθαι δέ, ὅταν αἱ ὠδῖνες σφόδρα ὀχλέωσι μάλιστα, [298] καὶ μηδὲν ἐν νόῳ ἕτερον ἔχειν. τὰ δὲ ἐπιτιθέουσαν τὰ στόματα μαλθακοῖσιν ἀλείφειν. καὶ ῥηϊδίως τοῦτο δρᾶν. ὁμαλὸν δὲ ξυμφέρεσθαι τὸ ἔμβρυον. ὅσα δὲ δίπτυχα πίπτει καὶ ἐγκεῖται ἐν τῷ στόματι τῶν ὑστερέων. ταῦτα δὲ ἢν τε ζώοντα, ἢν τε τεθνεῶτα ᾖ, προσώσαντα ὀπίσω πάλιν τρέφειν. ὅκως χρὴ φύσιν ἴσχειν ὀρθὴν κεφαλήν. ὅταν δὲ ἀποθρέειν βούλῃ ἢ τρέφειν, ἀνακλίναντα χρὴ ὑπτίην ὑποστορέσαντα δὲ μαλθακήν. καὶ ὑποτὸν τοῦ ποδὸς τὴν κλίνης, ὅκως ὑψηλότεροι ἔσονται προσποδῶν πόδες, συχνῷ ὑποθέναι χρὴ καὶ ἀνωτέρω δὲ τὰ ἰσχία τῆς κεφαλῆς ἔσω. προσκεφάλαιον δὲ μηδὲν ὑποτίθεσθαι τῇ κεφαλῇ, προμηδόμενος τοῦτο. ὅταν δὲ ἀποσῇ ἔμβρυον, καὶ προσελθεῖν ἴητρον, καὶ τῆδε, [299] χρὴ φύσιν καθίσαντα καὶ τὴν κλίνην καὶ τὰ ἰσχία ὑποξελὼν τὰ ὑποτοῦ ποδὸς τῆς κλίνης καὶ τοῦ λίθους, καὶ ὃ ὑπὸ τῶν ἰσχίων.

Ad curationem autem citò animũ attendere oportet, si vlcera in vtero fuerint. Nimirum enim cùm tenello loco existant, celeriter increscunt, breuiq; putrescunt. Vlcera verò curato non secus ac ea quæ in reliquo corpore exoriuntur, studendo vt inflammatio arceatur, repurgentur, impleantur, & ad cicatricem perducantur. Aqua autem non vinum potui dandum, cibiq; pauci non multi exhibendi. Qui verò fœtus per abortiones liberari nequeunt, quòd nimirum ij toti, aut eorum partes maiores existant, aut minores, sed transuersi & imbecilles, siquidem eiusmodi sint secundum naturam, vbi priùs calida multa laueris, ex his quæ recensebo medicamentum aliquod exhibeto. Quòd si exitu affectato non facilè discedant, cùm sint secundum naturam, iis sic habentibus sternutatorium aliquod adhibeto. Naribus autem apprehensis, & ore compresso sternutandum, quò quàm maximè fieri poterit, efficax sternutatio reddatur. Concussionibus etiam vtendum quas hoc modo parare possis. Lecto alto, firmo & substrato, mulierem supinam reclinato. Pectus autem & axillas, & brachia, fascia aut loro lato & molli velut cingulo comprehensa, ad lectum alligato, & crura recuruata malleolis vinculis iniectis contineto. Quæ cùm adornaueris, mollium virgultorum aridorum fascem, aut aliquid huius persimile, tam bellè disponito, vt lectum in terram proiectum, non sinat pedibus qui ad caput sunt terram attingere. Tum eam manibus lectum apprehendere iubeto, & lectum à capite sublimem habere, vt in pedes propendeat, ea cautione adhibita, vt ne mulier præceps feratur. Hæc autem dum ita parata fuerint, & lectus in sublime erectus, à posteriore parte virgulta arida ponenda, & quàm maximè dirigenda, vt dum lectus proiicitur, pedes terram minimè attingant, sed intra virgulta arida contineantur. Ab vtroq; verò pede hinc & illinc vir vnus eam attollat, vt lectus recta decidat, plano & æquabili momento, ne quid in eo diuellatur. Concutiendum autem maximè simul ac partionis dolores vrgent. Quòd si fœtus quidem decesserint, confestim cessandum, alioqui per interualla concutienda, & suspensa in lecto continenda. Hæc igitur ad hunc modum facienda, vbi rectè & secundum naturam decedunt. Cerato autem liquido priùs illinere oportet. Id autem in omnibus eiusmodi circa vterum affectionibus est optimum, & maluæ ac fœnigræci decoctum ad perfundendum, aut potiùs ptisanæ triticeæ cremor, fouere etiam sedem & pudendum ad inguina vsq; oportet, & insessus parandi, idque tum vel maximè, cùm vehementes parturiendi dolores vrgebunt, nihilque aliud animo agitandum. Eam verò quæ manus medicas adhibet, oscula emollientibus dilatare oportet, idque sensim facere, vmbilicum verò vnà cum fœtu extrahere. Qui verò conduplicantur fœtus & in vterorum osculum incumbunt, eos siue viuos, siue mortuos, retrò protrusos iterum vertere oportet, vt in caput prodeant secundum naturam. Cùm autem retrò protrudere aut vertere voles, supinæ reclinatæ molle quiddam coxis substernere oportet, atque etiam lecti pedibus aliquid supponere, quò altiores à pedibus decumbentis esse queant. Quinetiam vt coxæ capite sint altiores, nullum verò capiti ceruical subsit, ad ea prospiciendum. Cùm verò retro protrusus fœtus huc & illuc circumagatur, sublatis lapidibus pedibus lecti suppositis, & eo quod coxis subditum fuerat, & lectum & coxas in pristinum statum restituito,

capitique puluinar ſupponito, ſitaq; ad hunc modum curato. At verò qui brachium, aut crus, aut vtrumq; viui fœtus foras emittunt, eos oportet ſimul ac de exitu ſignificationem fecerint, priùs commemorato modo intrò retrudere, in caput obuertere, & in viam adducere. Nec non eos fœtus qui complicati in partu, in lateris inanitatem, aut in coxam illapſi ſunt, dirigere ac conuertere oportet, prætereaq; in aquam calidam ſedentem collocare, donec perfundatur. Quibus verò mortuis aut crus, aut brachium foras prominet, hæc quidem optimum fuerit, intro ſi fieri poſſit retrudere, & vtraque in caput conuertere. Sin minùs hoc fieri poſſit, ſed intumeſcant, ad hunc modum ſecato. Caput gladiolo diſſectum, inſtrumento quod confringat (πίεσεν dicitur) comminuito, & oſſicula per oſſium volſellam, extrahito, aut vnco attractorio ad clauiculam vti firmiter adhæreat immiſſo, non confeſtim, ſed paulatim remittendo, & rurſus adurgendo extrahito. Vbi hæc foras extraxeris, & in humeris hæſerit, vtraq; brachia cum humeris ad ipſos articulos ſecato. Cúmque ea abſtuleris, ſi fieri quidem poſſit vt exeant, reliqua etiam promptè extrahito. Quòd ſi nihil cedit, pectus totum ad iugulum vſque diſſecato, ea tamen cautione, vt ne ad ventrem ſectione penetres, & aliquam in fœtu eius partem denudes. Excidit enim venter & inteſtina, atque etiam ſtercus. Et ſi quid horum excidat, magis negotium faceſſit. Coſtas autem contundito, & ſcapulas conducito, poſteáque reliquus fœtus facilè prodibit, niſi iam circa ventrem intumeſcat. Si quid enim eiuſmodi euenerit, fœtus ventrem leuiter perforare præſtiterit. Flatus enim tantùm ex ventre erumpit, atque ita facilè prodibit. At ſi mortui fœtus brachium aut crus foras exciderit, vtraque ſi fieri quidem poſſit, intrò retrudito, & fœtum rectè conſtituito, idq; mihi videtur optimum. Si verò id fieri nequeat, quicquid foris prominet, quàm penitiſſimè fieri poterit reſecato, & reliquum manu altè immiſſa protrudito, & fœtum in caput vertito. Cùm autem puellum inuertere aut excindere voles, vngues è tuis manibus reſecato. Gladiolus autem quo excindes incuruus ſit potiùs quàm rectus. Cuius caput circumtegito, digito indice leniter pertractando, eumq; præmittendo, veritus ne vterum attingas. At molæ conceptus hæc cauſa eſt. Vbi copioſi menſes extiterint, & paucum ac morboſum ſemen conceperint, & minimè genuinus conceptus gignitur, & venter tanquam vtero gerentis impletur. Nihil autem in ventre mouetur, neque in mammis lac innaſcitur, pectus verò turgeſcit. Hæc igitur biennium, ſæpe etiam triennium ſic affecta eſt. Et ſi quidem vna caro naſcatur, mulier perit. Neque enim ſupereſſe poteſt. Sin verò multæ, copioſus ei ſanguis & carnoſus per pudendum erumpit. Quòd ſi id moderatè fiat, ſeruatur, aliôqui profluuio correpta perit. Atque ea quidem eſt huius morbi conditio. Diſcernere autem oportet plenitudine, quodq; in ventre non moueatur. Mas enim tertio menſe, fœmina verò quarto motionem habere conſueuit. Vbi igitur elapſo tempore non mouetur, profectò morbus eſt. Eſt & huius rei magnum argumentum, quòd lac in mammis non gignitur. Hanc potiſſimùm quidem curato,

τοῦ κεφαλίου ἢ τὸ τοῦ ἴνιον τὸ τοῦ κεφάλαιον, τὰ τοιαῦτα τούτῳ τῷ τρόπῳ διαπρήσσειν. ὅσα μὲν ζῶντα τῶν ἐμβρύων, τὴν χεῖρα ἢ τὸ σκέλος ἔξω προβεβηκέτα ἢ καὶ ἀμφω, τοῦτο χρὴ ὅταν τάχιστα προσημήνῃ τὴν ἔξοδον, ἐπίσω ἀπωθεῖν τῷ προειρημένῳ τρόπῳ. καὶ τρέφειν ὅπως κεφαλικὸν. καὶ ἐς ὁδὸν ἄγειν. καὶ ὅσα πύονται τῶν ἐμβρύων προπεπόται, ἢ ἐς ⟨Ⓐ⟩ κενεῶνα, ἢ ἐς ἰσχίον ἐν τῇ γαστρὶ, χρὴ τοῦτο ἀπορρυῆναι, καὶ τρέφειν. καὶ προσκαθίζνυσθαι ἐς ὕδωρ θερμὸν, ἄχρις ἂν ἰήσηται. Ὁκόσα δ' ἐπὶ τεθνεῶτα τῶν ἐμβρύων, ἢ τὸ σκέλος, ἢ τὴν χεῖρα ἔξω ἔχει, τοῦτο ἄριστον μὲν ἐὼν οἷόν τε ἀπώσασθαι ἐπίσω. καὶ ἄμφω τοῦτο ὅτι κεφαλικὸν τρέφειν. Εἰ δ' μὴ οἷόν τε ἦν ἀποδιαστῆναι δ', τάμνειν τῷδε τῷ τρόπῳ, σχίσαντα τὸν κεφαλικὸν μαχαιρίῳ ξυμφλάσαι, ἵνα μὴ θραύσῃ τῷ πιέστρῳ. καὶ τὰ ὀστέα ἕλκειν. ὥστε ὀλίγῳ ἢ τῷ ἕλκυστρον τοῦτο τὸν κλῖδα καταθέντα ὡς αὐ ἔχηται ἕλκειν, μὴ κατὰ πουλύ, ἀλλὰ καθ' ὀλίγον ὀξανιέντα, καὶ αὖθις βιώμενον. ὅταν δὲ τοῦτο ἔξω ἐρύσῃς, ἐὰν δὲ τοῖσιν ὤμοισιν ᾖ, τάμνειν τὰς χεῖρας ἄμφω ἐν τοῖσιν ἁρθρίοισι κατὰ τοὺς ὤμους. καὶ ὅταν τοῦτο κομίσῃς, ἢν μὲν οἱόντε ᾖ ἰέναι καὶ τἄλλα βύπετῶς ἕλκειν. ἢν δ' μηδὲν ἀκούσῃ, τὸ ῥῆγος πρῶτον μέζειν τῶν σφαγέων ῥάζειν. φυλάσσεσθαι δὲ ὡς μὴ κατὰ τὴν γαστέρα τάμῃς, καὶ ψιλώσῃς, τὰ τοῦ ἐμβρύου. ἔξεισι γὰρ ἡ γαστὴρ, καὶ τὰ ἔντερα, καὶ κόπρος. ἢν δέ τι τούτων σκληρὸν προσαγματοειδέστερον ἤδη γίνεται. ξυμφλάσαι δ' τὰ πλευρὰ, καὶ τὰ ὦμοπλάτας ξυαλίν. καὶ ῥηϊδίως κατὰ τοῦτο χωρήσει τὸ λοιπὸν ἔμβρυον, ἢν μὴ ἤδη οἰδαλέον ᾖ τὴν κοιλίην. ἢν γὰρ ᾖ τι τοιοῦτον, ἄμεινον τὴν γαστέρα τοῦ ἐμβρύου τρῆσαι πρηέως. ἔξεισι γὰρ φῦσα μόνον ἀπὸ τῆς γαστρὸς, καὶ βύπετέως οὕτω χωρήσει. ἢν δ' σκληρωθῇ ἡ χὴρ, ἢ τὸ σκέλος τεθνεῶτος τοῦ ἐμβρύου, ἢν μὲν δυνατὸν ᾖ, ἐπίσω ἀπῶσαι ἄμφω, καὶ βυσεπίσαι τὸ ἔμβρυον, τοῦτο ἄριστα. Εἰ δὲ μὴ οἷόν τε ᾖ τοῦτο ποιῆσαι, ἀποτάμνειν ὅ, τι ἂν ἔξω ᾖ, ὡς αὐ δυνῆται ἀνωτάτω, καὶ τὸ πίλοιπον ἐσμασάμενος προσῶσαι καὶ τρέψαι τὸ ἔμβρυον ὅτι κεφαλικόν. ὅταν δὲ τρέφειν, ἢ κατατέμνειν μέλλῃς τὸ παιδίον, τὰς ἰδίας χεῖρας χρὴ ἀπονυχίσασθαι, τὸ δὲ μαχαίριον ᾧ αὐ κατατάμνῃς, κεμπυλώτερον ἔστω, ἢ βυθύτερον. καὶ τοῦτο χρὴ κεφαλικὸν ἀμφικαλύπτειν, τῷ λιχμῷ δακτύλῳ ἐσματεύοντα, καὶ ὁδηγεῦντα, καὶ ὀρρωδέοντα, ὅπως μὴ ψαύσῃς τῆς ὑστέρης. Περὶ δὲ μύλης κυήσιος, τόδε αἴτιον. ἐστὶν ὅτε πολλὰ τὰ ὀπτιμώτατα ἐόντα γονὴν ὀλίγην καὶ νοσώδη ξυλλάβωσιν, ὥστε κύημα ἰδαγμὲς γίνεται. καὶ ἡ γαστὴρ πλήρης ὥσπερ κυούσης. κινέεται δὲ οὐδὲν ἐν τῇ γαστρὶ, οὐδὲ γάλα ἐν τοῖσι πίδυσι ἐγγίνεται. σφυρὰ δὲ τὸ ῥῆγος. αὕτη οὖν δύο ἔτεα, πολλάκις δὲ καὶ τρία, οὕτως ἔχει. καὶ ἐν μὲν μιᾷ ἕξει γένηται, ἢ μιὴ ἀπόλλυται. οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ὅδε γε διαμένεσθαι. ἐν δὲ πολλαῖς, ῥήγνυται αὐτὴν τὸ ὠμὸν αἷμα τε πολὺ, καὶ σαρκώδες. καὶ ἐν μετρίᾳ ζῇ, σώζεται. ἐν δὲ μὴ, ὑπὸ ῥόου ἀλέσασα ἀπόλλυται. τὸ μὲν νούσημα τοιοῦτόν ἐστι. κρίνεσθαι δὲ χρὴ τῷ πληρώματι, καὶ ὅτι οὐ κινέε⟨ται⟩ ἐν τῇ γαστρί. τὸ μὲν γὰρ ἄρσεν, τελείουν. τὸ δὲ θῆλυ, τετραετίζουν τὴν κίνησιν ἔχει. ἐπὶ τοῦτο τοῦ χρόνου προελθόντος μὴ κινέεται, δηλοῖ τοῦτο ὅτι, ὅτι δὲ τόδε τεκμήριον μέγα. ἐν τοῖσι πίδυσι γάλα οὐκ ἐγγίνε⟨ται⟩. Τούτην μοῦσα μὲν ἴσθαι. καὶ

καὶ πρῶτα μὲν πιεῖσιν ὅλων τὸ σῶμα, ἔπειτα καὶ τὸν ἕδρον κλύζειν, ὅκως αἷμα καταῤῥαγῇ πουλύ. καὶ γὰρ ἴσως ἂν κινήσας τὸ ἔμβρυον, δόκεῦ εἶ τὸ ξυνεστηκός, διαθερμαίνεις τὴν γυναῖκα, ἐκ τοῦ φαρμάκου. κλύζει δὲ καὶ ἐς τὰς μήτρας, ἔκως ἂν αἷμα ἀγάγῃς. Εἰ δὲ μή, πρὸς ἀδύνατοισι χρῆσθαι τοῖσιν ἀπὸ τοῦ βουπρήστιος ἰσχυροτάτοισι. καὶ πιπάσκειν τὸ δίκταμνον τὸ κρητικὸν ἐν οἴνῳ. Εἰ δὲ μή καὶ Ⓥ καστόρειον ὄρχιν. Ἐς ὄπισθεν αὐτῆς σικύην προσοδμῆν πρὸς τοῦ κενεῶνας, καὶ ἀφαιρέειν ὅτι πλεῖστον αἷμα προσβάλλειν δὲ καὶ ὅτι μάλιστα τεκμηριούμενος τὰ κατ' αὐτάς. Καὶ τὰ μὲν πλεῖστα τῶν νοσημάτων τῶν ἀπὸ λοχείων γινομένων εἴρηται. Εἰσὶ δὲ αἱ χίδωνοι ἐν αὐτοῖσιν οὐ σμικροί. ἔξεα γάρ ἐστι καὶ ταχὺ μεταλλάσσοντα, καὶ μηδὲν πονοῦντα αἱ προτερόκοποι, ἢ αἳ λίνες εἰσὶν ἔμπειροι τόκων. χωρέει δὲ τὰ λοχεῖα τῇ ὑγιηρῇ γυναικὶ, ἰχθυώδεα ὅσον ἀπὸ ἡμικοτυλίου, καὶ ἡμίσεια ὅσα προτερόκοπος, ἢ ὀλίγῳ πλέονα. ἔστ' ἂν ὅτου ἕλκοντα ἀπὸ λόχευ πρώτου, μέχρις αὖ παύσωνται. χωρέει δὲ καὶ αἷμα ἀπὸ ἱερείων, ὡς ὑγιηρῇ, ὡς ἔφην, ἢ γυνὴ ἢ, καὶ ὑγιὴς ὑγιαίνῃ. καὶ ταχὺ πήγνυ), καὶ καθαίρει). καὶ μὴ Ⓥ ἔχων, ὡς ὅτι ὁ πλέων τῇ ὑγιηρῇ ξυμβαίνῃ. ὅτι μὲν τῇ κύρῃ, ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ δύο, τὸν χρονιώτατον καθαρσιν. ἀκινδύνως δὲ ὅσι, καὶ ἔχουσιν πρὸς τὰς πέντε καὶ εἰκοστὰς ἡμέρας. ὅτι δὲ τῶν κύρου ἡμέρας τελέουσα ἡ καθαρσις γίνε) ἢ χρονιωτέρη. ἀκινδύνως δὲ ὅσι καὶ ἔχουσιν ἡμέρας γινομένη. καὶ τῶν ἀμφιβρεστῶν τὰ ἔμβρυα καὶ λόχευ ἡ καθαρσις γίνε) τούτων τὰς ἡμέρας. καὶ ὅτι τῶν νεωτέρων φθαρέντων ἐλάσσω ἀς ἡμέρας. ὅτι δὲ τῶν γεραιτέρων πλέονας. παθήματα δὲ ταῦτ' ὅσι περὶ λοχείων φθαρείσης τε τὸ ἔμβρυον, καὶ τεκούσης, ὡς μᾶλλον ἢ φθείρῃ τὸ παιδίον. καὶ κινδυνεύουσιν αἱ φθείρουσαι μᾶλλον. αἱ γὰρ φθοραὶ τῶν ἕλκων, χαλεπώτεραί εἰσιν. ὃ γὰρ ὅσι ὃ βιαίως φθαρῶσαι τὸ ἔμβρυον, ἢ φαρμάκῳ, ἢ ποτῷ, ἢ βρώσει, ἢ προσθέτοισιν, ἢ ἄλλῳ τινί. βίη δὲ πονηρὴ ὅσιν. ἐν γὰρ τοιούτῳ κίνδυνος ὅσι καὶ μήτρας ἕλκωθῆναι, ἢ φλεγμῆναι. τοῦτο δὲ ὅσιν ὅτι κίνδυνον. Τὸ δὲ γάλα ὅκως γίνεται, εἴρηταί μοι ἐν τῇ φύσει τοῦ παιδίου, τῷ ἐν ἕλκῳ. ἐστὶν ὅτ' κωλύσει) ἡ γυνὴ, καταμηλιώσασα μάλα χαρέῃ, πολλὸν ὅσι ἦσιν ὀλίγα. πέπεται γὰρ ἐς τοῦτο μᾶλλον ὃ γλυκύτατον τῆς ὑγροῦ, ἀπότε τοῦ σιτίων καὶ τοῦ ποτοῦ, καὶ ἐκ θηλάζει). καὶ ἀνάγκη ὅσι καὶ ὃ λοιπὸν σῶμα κενοῦσθαι μᾶλλον, καὶ ἧσσον πλήρες γίνεται τοῦ αἵματος, τοῦτο ὕστερος γίνεται. Εἰσὶ δ' αἳ λίνες φύσει ἀγάλακτοι εἰσὶ, καὶ σφέας ὅτι λείπει ὃ γάλα πρὸ τοῦ κυήσιος. αἱ δὲ φύσει τοιαῦται εἰσὶ, καὶ πυκνόσαρκοι. καὶ διὰ τοῦτο οὐ διέρχεται ὅτι τὸν μαζοὺς ἀρκούσης ἰκμάδος ἀπὸ τῆς κοιλίης, πυκνῆς τὴν ὁδὸν ἐούσης. Ἐπιμήλια καταπάσσειν. ἐλατηρίου δύο πόσιας. ξυμμίσγε) δὲ καὶ σέρριον ἀπὸ τῶν νεφρῶν, ὅσον ὃ ἐλατήριον μὴ διαφορήσασθαι. ποιέειν δὲ δύο προσθέτας. ἢ μελάνθιον, ὃ ἐκ τῶν πυρῶν τελέσας, ὕδατι φορύξας καὶ προσθεὶς δύο ποιῆσαι. προστίθεσθαι δὲ ταῦτα, πρὸ τῶν ἡμερῶν ἧσι μὴ ἐσφοιτᾶν. ποιέειν δὲ μὴ ἐξερεθίζοντα, ῥίζα καὶ πυρετώδεα. Μίσγειν δὲ ὧν καθαίρεται ὕδωρ καὶ ψάμμος. καὶ ἄλλα ἐπιμήλια, ἢν μὴ πολυχρόνια ᾖ, καὶ ὃ στόμα μαλθάσσει. Νάρκισσον. σμύρναν. κύμινον, καὶ λιβανωτὸν, ἀψίνθιον, κύπερον, ἴσον ἑκάστου. νάρκισσου δὲ, μόνον μοίρας τέσσαρας, ὑπὸ τούτοισιν ὡμῷ

imprimisq; totius corporis fotibus deinde per infusum sedem eluito, quo copiosus sanguis erumpit: Fortassis enim muliere à medicamento concalefacta, fœtum ipsum commoueris, cùm quid concretũ esse putetur. Quin etiam per infusum vteros eluito, quò sanguinem educas. Sin minùs, subdititiis medicamentis vehementissimis ex bupresti vtitor, & dictamnum Creticum ex vino propinato, alioqui verò castoris etiam testem. Eiq; cucurbitulam parte postica ad laterum inanitatẽ admouento, copiosumq; sanguinem detrahito. Idq; facito quàm maximè adhibita illarũ conditionis ratione. Atq; hæc quidem de morbis ex puerperiorũ purgamentis obortis dicta sunt. In quibus nõ parua insunt pericula. Acuti enim sunt, & qui citò transmutantur, grauiusq; affliguntur quæ primùm pariunt, quàm quæ iam partionem expertæ sunt. Feruntur autẽ puerperij purgamenta mulieri quæ prospera fruitur valetudine satis abundè; primùm Atticæ heminæ & dimidiæ mensura, aut paulò copiosiora, deinde ad huius rationem pauciora quoad desinant. Feruntur autem velut sanguis è victima, si sana est mulier (vt diximus) & sana futura est, citoq; concrescit & expurgatur. Post partionem quoq; mulieri sanæ plærunq; cõtingit, vt puella edita longissima purgatio fiat per duos & quadragiata dies. Periculi tamen expers est, quæ diebus quinq; & viginti purgatur. Puero autẽ edito, diebus triginta, vt longissima fit purgatio, etsi extra periculũ est quæ fit diebus viginti. Ac in his quæ fœtus corrumpunt, prohorum dierũ ratione purgatio cõtingit, & iunioribus quæ abortionẽ faciunt, paucioribus diebus, seniorib. verò pluribus. Eędem autẽ sunt puerperij purgamentorũ affectiones, tũ ei quæ fœtus corrupit, tum ei quæ peperit, si menstruũ fœtum corruperit, periclitantur tamen magis quæ fœtum corrumpunt. Abortiones enim maiorem molestiam quàm partiones afferre solent. Neq; enim citra violentiam abortio cõtingit, siue ex medicamento, siue potione, vel cibo, vel subdititiis medicamentis, vel ex re alia quapiam cõtingat. Vis autem mala est. Hoc enim casu periculum est ne vterus vlceretur, aut inflãmationẽ contrahat, quod est periculi plenissimum. Lac autem quomodo gignatur à nobis dictum in puelli natura qui partu editur. Vbi autem prægnans est mulier, ei menses ferè prodire non solent, præterquàm nonnullis pauci. Quod enim ex cibo ac potione in sanguine est dulcissimum, ad mammas vertitur, & velut exugendo trahitur. Reliquumq; corpus magis vacuari, minusque sanguine redundare necesse est. Quod hoc modo contingit. Sunt autem quædam quæ natura lac non habent, easq; lac ante tempus deficit. Exque à natura solidam & densam carnem habent, ideoque cùm via densa sit, neque ex ventre ad mammas satis humoris defertur. Quod menses detrahit. Elaterij quantum ad duas potiones satis sit sumito, cui ouiculæ adeps ex renibus, admiscetur, pari cum elaterio copia, minimè conterito, duas glandes subditicias parato. Aut melanthium ex tritico terito, aqua subigito, & glandes duas subditicias conficito. Has autem paucis ante diebus quàm prodire debeãt supponito. Cùm verò non prodeunt, rigores & febres excitant. Emollientia ex quibus aqua & arena purgatur, menses etiam, nisi diutiùs restiterint, educunt, & vteri osculum emolliunt. Narcissi, myrrhæ, cumini, thuris, absinthij, cyperi, singulorum æquales portiones, narcissi verò solùm quadruplum sumito, cui

lini crudi lanuginem pectini insidentem ammisceto, hæc cum origani decocto terito, glandem effingito & supponito. Aut etiam cyclaminũ ad astragali magnitudinem admisceto,& æris florem ad fabæ quantitatem tritum melle excipito, glandem efformato & supponito. Aut pulegium,vel myrrham,thus, suillum fel & bubulum cum melle agitatum, glandulam effingito. Si menses non eant,anseris adipem, netopum,resinam,simul permixta & lana excepta,mulier in subdititio apponat. Medicamentum subditititium purgans & emolliens.Caricas probè percoctas & expressas læuissimè terito, deinde in vellere cum vnguento rosaceo subdito. Acrius efficies si brassicæ & rutæ vtriusq; dimidio trito,ad eundem modum vtaris. Purgans. Anseris,aut bouis,aut cerui medullæ ad fabæ magnitudinem,vnguentũ rosaceum & lac muliebre affundito, in medicamenti formam terito, vteri osculum inungito. Aliud subditititium emolliens. Anseris medullam nucis quantitate,ceram fabæ magnitudine, resinæ lentiscinæ & terebinthinæ fabæ magnitudinem. His cum vnguento rosaceo lento igne liquatis, velut ceratum conficito, deinde ex eo tepido os vteri inungito, pubem perfundito. Aliud purgans. Farinam sitaniam, myrrhæ obolos tres, croci tantundem, castorij obolum, hæc ex vnguento irino trita in subdititio apponito.Aut vrticæ semẽ, & maluæ succum cum adipe anserino simul permixta supponito. Aliud subditititium purgans si mẽses nõ appareant. Ad styracem & origanum tenuiter trita & permixta anseris adipem affundito, & supponito. Aliud subditititium purgans,quod tum vteros purgat, tum sanguinem vacuat. Absinthij radicem tenuiter tritam,cum melle & anserino adipe admixtam, in pesso apponito. Aliud subditititium purgans.Detractis à bupresti capite, pedibus & alis, quod est reliquum terito,& ficus interiorem partem admisceto. Sit autem duplum quod in ficu pingue est. Hoc vteros inflat, & viribus defectis est optimum. Aut mercurialis folia ad læuorem trita in pesso supponito. Hoc tenuem biliosam purgationem educit. Idem etiam artemisia quod mercurialis præstat, & efficaciùs purgat. Veratrum nigrum ex aqua tenuiter tritum, etiam aquam velut à carnibus educit. Et verò alumen & resina hoc idem efficit. Cyperus, absinthium,aristolochia, cuminum, sal,mel, hæc omnia simul trita in pesso subdito. Veratrum etiam ex vino dulci,cum farina lolij & tritici melle subactum, in vellere subiicito. Medicamenta subditititia vbi quæ deuorantur minimè purgarint. Mercurialem , myrrham , violam albam,cepam acerrimam,melanthium,& mentham (si ferre possit) simul mixta in pesso apponito. Subditititia medicamenta acria sanguinem ducentia. Cantharidas quinque exceptis pedibus & capite, & myrrham & thus simul commisceto , melle addito. Deinde oleo rosaceo aut Ægyptio intinctum per diem supponat, & vbi morsum senserit detrahendum , rursusque in lac muliebre & vnguentum Ægyptium immergendum. Hoc autem per noctem supponendum , & aqua odorata perluendum , & adeps supponendus. Conuenit & bupresti si parua fuerit , detractis alis, pedibus & capite, si verò magna , non erunt hæc admiscenda , quæ cum cantharidibus , sed per se ponenda , & similiter in pesso admouenda. Quòd si leuiore opus fuerit, ad bupresti vinum admisceto, & cuminum Æthiopicum , tum vuam passam,

λίνα,ξυμμίξας τῷ ῾, τείδειν ὀεισάμου ἐφικῶν σὺν ὕδατι,καὶ ποιεῖν βάλανον, καὶ τροχίσκειν. ἢ καὶ κυκλαμίνου μίσυος ὅσον ἀστράγαλον. καὶ ἄνθος χαλκοῦ, [319] ὅσον κύαμον τείνας, μέλιτι δεύσας καὶ ποιῆσαι βάλανον. καὶ τροχίσκειν. ἢ γλήχωνα. ἢ σμύρναν. λιβανωτόν. ὑὸς χολὴν τε,καὶ βοὸς ἐν μέλιτι ἀναταράσσειν, καὶ ἀναπλάττειν βάλανον. Ἢν δὲ ὀπτιμιλίαι μὴ γίνηται. Χιὸς ἔλαιον, καὶ νέτωπον, καὶ ῥητίνην [320] ξυμμίσγειν, τροχίσκῳ εἰείῳ ἀναλαμβάνειν. Περιθετὸν καθαρτικὸν μαλθακόν. Ἰχάδα λαβών, [321] διεφθορυῖαν ποιεῖν. Καὶ ἀποπιέσας, τείδειν ὡς λιπαρώτατον. Εἶτα τροχίσκους ἐν εἰείῳ. καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ, ὃ δὲ μὴ χάμαι πηγνύῃ ἑκατέρου ἥμισυ τείνας, καὶ αὖθις ὄπον χρέος. Καθαρτικόν. Χιὸς μυελὸν, [322] ἢ βοὸς, ἢ ἐλάφου ὅσον κύαμον τριβόμενον μύρου ῥόδινον. καὶ γάλα γυναικός, τείδειν ὡς φαρμακον τείνεται. Εἶτα ἐν τούτῳ διείφειν τὸ στόμα τῆς μήτρης. Ἕτερον περιθετὸν [323] μαλθακόν. Χιὸς μυελὸν, ὅσον κάρυον, κηρὸν ὅσον κύαμον. ῥητίνης σχινίνης, ἢ τερεβινθίνης ὅσον κύαμον, τούτων τήξας σὺν μύρῳ ῥοδίνῳ, ὅτι πυρὸς μαλθακοῦ, ποίησον ὡς χρωτινόν. Εἶτα τούτῳ χλιαρῷ ἐνδιείφειν τὸ στόμα τῆς μήτρης. καὶ ᾧ κτένα καταβρέχειν. Ἕτερον καθαρτικόν. Ἄλφιτον σιτήμιον. σμύρνης τριώβολον. κρόκου τὸ ἴσον. καστορίου ὀβολόν. τούτων τείνας μύρῳ ἰείνῳ περιτίθουν. ἢ κνίδης καρπὸν, καὶ μαλάχης χυλὸν, ἢ χιὸς στέαρ [324] αἷμα συμμίξαντα περιθεῖναι. [325] Περιθετὸν δεύτερον καθαρτικόν, ἵν᾽ τὰ γυναικεῖα μὴ φαίνωνται. Στύρακα καὶ ὀρίγανον, τείνας λεῖον, καὶ συμμίξας ὀπτίχεα χιὸς ἔλαιον, καὶ περιτίθει. Ἕτερον καθαρτικὸν προσθετὸν, ὡς τε μήτρας σκληραίνειν, καὶ αἷμα σκληρὸν. ἀνθινίου ῥίζαν τείνας λείως, μέλιτι καὶ ἐλαίῳ χιὸς μίξας, προσίθει. Ἕτερον περιθετὸν καθαρτικόν. [326] Βατράχιος ἀφεψήσας κεφαλὴν, καὶ πόδας, καὶ πτερά. τὰ δ᾽ ἄλλα αὖθις τείνειν, καὶ ξυμμίσγειν, ὃ σύκα τὰ ἔνδον. διπλάσιον ᾧ ὃ σύκα, ὃ πίων ἔστω. τοῦτο φυσᾷ τὰς ὑστέρας. τοῦτο καὶ τὸ ἀπαυδήσας ἄριστον, ἢ λινοζώστιος τὰ φύλλα λεῖα περιθεῖναι ποιεῖν. οὗτο λεπτίλιον ἄγαν χολώδεα καθαίρειν. καὶ ἡ ἀρτεμισία ποιεῖ ὡς ἡ λινοζῶστις, καὶ καθαίρει χρᾶσθαι. ἐλλέβορος μέλας ἐν ὕδατι λεῖος, ἄγαν καὶ [illegible], οἷ ἀπὸ χρεὼν ὕδωρ. καὶ συμπηγεῖν ᾧ καὶ ῥητίνην, ὃ αὐτὸ δρᾷ. κύπερος. ἀψίνθιον. ἀριστολοχία. κύμινον. ἅλες. μέλι. τούτων πάντα [328] ἐν τῷ αὐτῷ τείνειν, καὶ περιτίθειν. καὶ ἑλλέβορος ἐν οἴνῳ γλυκεῖ μετὰ ἡδύοσμου ἀρῶν, καὶ πυρίνων μέλιτι φυρηθεὶς ἐν εἰείῳ περιτίθει. Περιθετὰ [329] ἵν᾽ μὴ τὰ καλούμενα καθαίρῃ. Λινοζώστιν, σμύρναν, λευκόιον, κρόμμυον ὡς δεμύτατον. καὶ μῆλον ἄγριον, καὶ τὸ ἡδύοσμον ἢν ὑποφέρῃ, συμμίξας περιτίθει. Περιθετὰ δεμέα ἄγοντα αἷμα. Κανθαρίδας πέντε πλὴν τῶν ποδῶν, καὶ τῆς κεφαλῆς· καὶ σμύρναν, καὶ λιβανωτὸν ἅμα συμμίσγειν. καὶ μύρῳ μετ᾽ αὐτῶν. ἔπειτα βάλλειν ἐς ἄλφα ῥόδινον, ἢ ἀγρίωτιον, περιθεῖναι τὴν ἡμέραν, καὶ ἑσπέρης δάκνῃ), ἀφαιρεῖσθαι. καὶ βαπτίζειν πάλιν ἐς γάλα γυναικὸς, καὶ μύρου ἀγρίωτιον. περιτίθεσθαι δὲ τοῦτο, ἐς νύκτα, καὶ δρόσιζεσθαι ἐν ὕδατι εὐώδει. περιτίθειν δὲ στέαρ, ἁρμόζοι δὲ καὶ βατράχιος. ἐὰν μὲν σμικρὴ ᾖ, ἀνθυ πτερῶν, καὶ ποδῶν, καὶ κεφαλῆς. [330] ἐὰν δὲ μεγάλη ᾖ, μὴ συμμίσγειν τούτῳ ἀλλὰ τῆσι καθαιρούσι, ἀλλὰ μόνον λιθέναι, καὶ περιτίθειναι ὁμοίως. ἐὰν δὲ μαλθακωτέρῃ δέηται, τῇ βατράχει μίξαι οἶνον καὶ κύμινον αἰθιοπικόν. ἀσταφίδα τε καὶ πάλιν σεσελίος, καὶ ἀν-

καὶ αὐτήσας, ἢ αἰωζέσας ℥ οἴνου, ἀπόχρεως ℈, τεύλας λῆσον.
331 καὶ πλάσας φθοΐσκους ὅσον δραχμιαίους. τούτων τιθεῖσι θήκας σμύρναν καὶ λιβανωτὸν μίσγοντα. ποιεῖν δὲ ℥ αὐτὸν τρόπον, ὃν καὶ ὑπὲρ τῶν κάμβαρίσι, μελάνθιον δὲ ἐκ πυρῶν τρίβοντα λῆσον μέλιτι θυμιᾶται καὶ ἀλοῖ τὸ μελάνθιον τρίβοντα μετὰ τοῦ μέλιτος ποιεῖν οἷον βάλανον. πέριξ δὲ περιπλάσαντα. Περιάγειν ὑπέρυθρον. Ὁ πόα μανδραγόρου, καὶ κολοκύντης ἀγρίας ξυὸν γάλακτι γυναικείῳ καταθεῖναι, ἢ τρίβα ξηρὸν ἕλξ, οἴνου παλαιοῦ λευκοῦ, καὶ ὀλίγῳ ὄξους. καὶ κολοκυντίδων ἀγρίων, λιπόζωστον. ἢ ἕλξ, καὶ ἐρύσιμον, θαῦσον καταπλᾶ. καὶ μανδραγόρου ῥίζα, καντα-
ρὶς. ἕρπυλλος, δάφνης καρπός. μύρον. ἴτεινον, δαφνινον λιπαίνει τὸ ὀπὸν μίσγει, καὶ ἀνακινεῖν, καὶ τὸ ἰξὸν ἀφαιρέειν. καὶ διδόναι ὅσον ὄρεβον. καὶ καταθεῖναι ποιῆσαι, ἄριστον. Εἰ δὲ πλεῖον ἴοι, οἶνῳ καταχλυζέσθω. ἢ ὀπὸς χαλκοῦ ὀκτὼ ἰς, χλιηρὸν ἀναλαμβάνειν ἐλείῳ, καὶ καταστέγειν. Κυπτήριον. Κεδρίνης ἐμβάφιον, στέατος βοείου δραχμὰς τέσσαρας, λῆα τρίβας, καὶ ἐς ταὐτὸ τρίβας πεπονὶς ποιέων, καταστήσας ἐς ὑπόθυμον, σκιῇ ἐάσας τὸ πυέλου. καταστέξαι δὲ δεῖς, καταμήνιος καὶ δείλης, μὴ τὰ καταμήνια, καὶ μὴ δεῖπνον λουέσθαι, καὶ κοιμᾶσθαι σὺν τῷ ἀνδρί. ἢ μελάνθιον φλέψαι. καὶ ἐς ῥάκος ἐνδῆσαι, καὶ χλιοὺς ἔλαιον ἐμβῆξαι, καὶ δοῦναι καταθέσθαι. Ἕτερον κυπτήριον. Γυναῖκα θερα-
πεῦσαι, ὥστε ξυλλαβεῖν ὅταν χρεὼ ᾖ, ὕδατι λαβοῦσαν παρθενίῳ, καὶ σιδήρῳ σκωρίαν ὀστέου διαχρῆ ἐς τὰ θρύμματα. ἔπειτα καθήσας τὴν γυναῖκα ὅπως διέρχοι, συγκαλύπτειν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν κεφαλὴν ὑποθεῖσα ἐς πόδας ἱππήρεα, ἐμβαλεῖν καὶ τρία θραύσματα τὰ σκωρίης θρύμματα, ἔπειτα δὲ τὸ παλαιὸν τοῦτο οὖρον, ὅσον χοῦς καὶ ὀστράκινος πυελὸν αὐτὸν, ὅσον 333 τριάκοντα πυέλους. ἔπειτα ἢ πυελίσης, σμῆχε τὸν κεφαλὴν τῷ οὔρῳ, ἕως ἂν πυελὸν ἀναποδείσῃς πάλιν ἐν λίτρῳ, καὶ τὸν πυελὸν πάλιν. 334 θερμαίνας ἢ μὴ τοῦτο, λοῦε καὶ κεφαλὴν ὡς τάχιστα. ἕλκων δὲ ἐν τῷ ὕδατι πολλὸν. καὶ τὰ ἄγνα ὡς τάχιστα. τοῦτο δὲ ποιέειν ἡμέρας ἑπτά. τρὶς δὲ ὑποθυμιᾶν. τούτων ἑκάστῳ πυελῷ τρεῖς κοτύλας ξυρέσθω δὲ ὀκτὼ λουσάμενος, ἔλαιον δάφνινον. μὴ δὲ ὀδεῖπνον, φαγέτω κρόμμυα ἐμπάσσων ἐς μέλι, καὶ μελίκρητον χλιηρὸν, ὅσον κοτύλας τέσσαρας πιοῦσα. ἔπειτα ἐπὶν σκιερὴ ὀπτερόεσσα, ἀπεμέτω, καὶ ἀναπλησάτω, ἔπειτα, ὃ πηγάνου ἐγέτω, ἐς οὖς τοῖσιν ὠσὶ καὶ ὀφθαλμοῖσι καὶ ἄκρον ζωμίτω, ὅταν ἔκτου μέρος χοινικος, ἐς ζωμὸν ὀρνιθος, ἔχοντα σελίνου ὅσον χάμελιν προσφερέσθω. καὶ πάλιν δίδου ὃ ἔστιν ὑπὸ τοῦ δείπνου. ὃ ὠὸν δὲ ποιέειν ἡμέρας ἑπτά. ἔπειτα δὲ τὸν κοιλίαν κλύζειν ἡμέρας ἑπτά. ἔστω ἢ κλυσμα, ῥητίνης δραχμὴ τέσσαρες. μέλιτος ὀξυβάφου. 335 ἢ πλατέων ἐλαίου ἕστω. 336 πιτύρων σπερμάτων χυλός. ἢ ζυμὸν ἀφεψέσθω. ὠὰ λεπτά. ἔστω δὲ ὃ κλυσμα, κοτύλαι ὀκτώ. τούτων αἱ τρεῖς πίτυρα σπερμάτων χυλοῦ. κλυζέτω ἢ πλαγίῳ. καὶ λοῦσθαι ὀλίγον. καταστέξασθαι ἢ ἐς βαλάνους ἑπτὰ τὴν ἡμέρης. κατεχέτω ἢ ἕως αὖ καταπαγῇ. ἔστωσαν ἢ λιβανωτὸν. χαλβάνης, μέλιτος ἑφθοῦ. σίτῳ δὲ χρήσθω τῷ αὐτῷ. ὑποθυμία ἢ, ὅταν τρίχας λευκοῦ, καὶ λύκου κόπρου. ὑπόθαλλε δὲ ὡς ὀλίγον ὑπὸ αἰθρηλοῦ. καὶ καθεκάστας αὐτῷ, καὶ καθεστέλλας, θυμία *, φυλακτέον μὴ καταικίσῃς.

tum aniſi & ſeſeleos pollinem, ex vino feruefacto affuſoq; tenuiter tritum in paſtillos drachmæ vnius pondere effingito, & his myrrha & thure admixtis, ſubditicia medicamenta ſupponito. Eodem autem modo quo cum cantharidibus faciendum. Melanthium ex tritico tenuiter tritum, ac melle ſubactum, in peſſo apponito. Aut hoc ipſum melanthium cum melle tritum in glandem effingito, circum pennam verò obducito. Medicamentum ſubditicium efficax. Mandragoræ & cucurbitæ agreſtis ſuccum cum lacte muliebri in peſſo ſubiicito, aut vini albi veteris fæcem ſiccam vitam & vino reſtinctam Cae- ſtam etiam agreſtem, mercurialem, nitrum & eryſimum. Citiùs detrahit & mandragoræ radix, cantharis, ſerpillum, lauri baccæ, vnguentum irinum, laurinum. Tithymali ſuccum permiſceto & agitato, & viſco detracto ad orobi magnitudinem exhibeto. Ex his ſubditicium medicamentum conficito optimum. Quòd ſi copioſius profluat, vino per ſe proluat, aut æris vſti aliquid dilutum, tepidum lana exceptum, in peſſo ſubdito. Conceptum iuuans. Cedriæ acetabulũ, adipis bubuli tenuiter triti drachmas quatuor, hiſ- ſimul contritis peſſos effingito, ieiunæ ſubdito, & decubẽs ieiuna toto die permaneat. Bis autem ſupponantur, mane & veſperi, poſt menſium curſum, & poſt cœnã lauet, & cum viro dormiat. Aut melanthium contuſum in linteo ligatum, anſerino adipe iniecto, ſupponendum dato. Aliud conceptum iuuans, quod mulieri ad curationem adhibeto vt concipiat. Vrinam veterem ſumito, & ferri ſcoriam, quæ in duo fragmenta diuidi poſſit. Poſtea muliere in ſella collocata, toto corpore & capite circumtecto, & pelui ad pedes ſubiecta, tria circiter ſcoriæ fragmenta candentia iniicito. Sit autem hæc vetus vrina ferè congii menſura. Et in his eam foueto, triginta ferè immiſſis in fomentum candentibus ſcoriæ fruſtulis. Poſtquam fomentum adnibueris, vrina caput confricato, tantiſper dum fotus adhibetur lapidib. ignitis iterum extinctis, iterumque calefacto fomento: Poſt hæc autem caput plurimùm lauato, aqua in qua polium & viticis multa folia decoxeris, idq; diebus ſeptem facito. Ter autem in ſingula hæc fomenta ſuffitus admouendus priùs quàm caput detergeatur. A balneo verò inungatur oleo laurino. Poſt cœnam autem vbi cepas melle intinctas comederit, & mulſam tepidam ad quatuor heminas biberit, deinde vbi comederit, paulumq; continuerit, vomitione reiiciat, ſupinaq; reclinata rutam in auribus & naribus contineat. Panem quoq; fermentatũ ad ſextam chœnicis partem, ex iure galli gallinacei, quod apii chemam habeat contritum in cibum offerto, & rurſus tantundem in cœna dato, idemque per ſeptem dies facito. Deinde verò aluum ex infuſo per dies ſeptem eluito. Conſtet autem infuſum ex drachmis quatuor reſinæ, mellis acetabulo, Platæenſium oleo pari menſura, furfurum tritici ſitanij cremore, nitri ſpuma, & ouis tenuibus. Infuſi autem cremor heminæ octo, ex his tres cremoris ptiſanæ. In latus autem decumbenti infuſum adhibeto, parumque lauato. Septem verò glandes die ſubdito, eáſque quoad colliqueſcant contineat. Conſtent autem thure, nitro, galbano, & melle cocto. Cibo verò eodem vtatur. Suffitum autem ex aſini albi pilis & lupi ſtercore adhibeto. Ex quibus magnam copiam in prunas iniicito, & muliere in ſella collocata & circumtecta ſuffitum adhibeto, ex cautione vt ne aduras:

Si quæ priùs peperit parere nequeat, nitrum, resinam, myrrham, cuminum Æthiopicum, & vnguentum simul trita in pesso supponito. Aut pulegium siccum in linteo supponito. Sed & pulegium bibat, cùm dormire volet. Aliud conceptum iuuans. Mulieri quæ conceptionis indiget, victus ratio præscribenda, facta eius cibi & potus potestate quam lubenter admittet. Mulieris autem viro alia quæque exhibeto, præter allia, cepas, legumina fresa, laseris succum, & ea quæ flatum gignunt. Ab his verò abstineat. Infusum similiter conceptum iuuans, si non concipiat. Lac mulieris marem lactantis, mali punici recentis grana trita & expressum succum, & testudinis marinæ perineum adustum, tritum, in pudendum infundito. Aliud quod similiter infunditur non concipienti. Lac, resinam, & dulcis mali punici succum, hæc cum melle permixta omnia infundito. Ad conceptum faciens. Bulbi albi semen aut florem ex melle tritum, vellere conuolutum per triduum supponat. Quarto verò die maluam agrestem quæ lato est folio, cum lacte muliebri tritam & lana conuolutam supponat, deinde cum viro dormiat. Ante autem pulegium cum farina coctum sorbeat, & pulegium tenue ex vino bibat. Quòd si hæc refugiat, conyzæ odoratæ contusæ succum expressum, & vino mixtum ieiuna bibat. Aliud conceptum iuuans. Asparagi semen eodem modo ex vino bibat. Aliud ad conceptum. Chorion mulieris, & vermium qui in carne gignuntur capita contrita, & alumen Ægyptium anserino adipe dilutum, in vellere ad vteri osculum supponat. Aliud ad idem. Æruginem, æris florem, vtriusque semiobolum, thuris masculi, aluminis scissilis, fructus vitis agrestis, gallæ, myrrhæ, malicorij, resinæ, polij, singulorum obolum ex melle tritum per triduum bis die supponat. Quòd si fortè acrius fuerit, anserinum adipem, & nitrum tostum admisceto, vinumque eius robore vitato exhibeto. Aliud conceptum iuuans. Vermis ex carnibus qui caudam habeat tres aut quatuor partes sumito, & origanum ex rosaceo vnguento læuissimè tritum, penitiùs ad vteri os apponito. Aliud ad conceptum. Portulacam tritam cum adipe anserino, myrrha, porri semine, & felle bubulo, lana conuolutam ad vteri os apponito. Si menses quidem copiosi eant, neque tamen concipiat, floris æris obolos duos, & aluminis scissilis tantundem, ex melle læuissimè trita, deinde lana excepta, vbi mulier lanam in linteo filo deligarit, sibi interea penitissimè subdat, sic tamen vt filum foras emineat. Deinde vbi probè purgata fuerit, abstrahat, & vino odorato in quo myrti folia decoxerint, proluatur, & virum adeat. Subditium ad conceptum. Mel, myrrham, myricæ fructum, resinam liquidam, anserinum adipem, omnia simul trita in vellere conuoluta subiicito. Subditium ad conceptum, quod vterum, si quando conniueat, neque concipere queat, valde dilatare potest & aquas expurgare. Anchusam paruam sumito, lentiscum, cuminum, cyperum, cucumerem agrestem, nitrum rubrum, sal Ægyptium, & anchusam magnam. Hæc omnia læuissimè trita, linteo cernito. Mel sumito,

ἰῶ δὲ γυνὴ μὴ δυνήται πίκτειν πρόσθεν πίκτουσα, νίτρον καὶ ῥητίνιον. καὶ σμύρναν. καὶ κύμινον αἰθιοπικόν. καὶ μύρον τρίβειν ἐν τούτῳ, καὶ προσίθεσθαι. ἢ γλήχωνα ξηρὸν, ἐν ὀθονίῳ προσιθέσθω, πίνειν δὲ τὴν γλήχωνα, ἐσθίειν δὲ μέλλη. Ἕτερον κυητήιον. Διαιτᾶν δεῖ τὴν γυναῖκα ἥτις δίεται κυήσιος. καὶ διδόναι αὐτῇ ἄωρ δέχοιτο, καὶ ἐσθίειν καὶ πίνειν. τῷ δ' αὐδεῖ ἡ γυναικὸς, τ' ἀνδρὸς πλέον συνεσθίειν, καὶ κρομμύων, καὶ ἑτνος, καὶ ὀπὸς σιλφίου. καὶ ὅσα φυσητικά. τούτων δὲ ἀπεχέσθω. Ὁμοίως ἔγχυτον κυητήιον εἰ μὴ κύοιτο. Γάλα γυναικὸς κούρης θήλεος. σίδης νεαρῆς τοῦ κόκκυς πέταλα. καὶ ὀκτὼ σπέρματος τῆς χυλόν, καὶ χελώνης θαλασσίης τὸ πρόσθιον καταυάσας πέταλα, ἐγχεαι εἰς τὸ αἰδοῖον. Ὁμοίως ἔγχυτον κυητήιον μὴ κυῦσαι. Γάλα καὶ ῥητίνην, καὶ σίδης γλυκείης χυλόν. τοῦτο ξυνθεὶς μήλου μίξας ἐγχεῖν πρόπαν. Κυητήιον. Βολβοῦ τὸ λευκοῦ καρπὸν, ἢ τὸ ἄνθος πέταλα ξυνθεὶς μέλιτι, ἐν ἐλαίῳ ἐλίξασα, προσθέσθω πρὸς τὴν μήτρην ἡμέρας τρεῖς. τῇ δὲ τετάρτῃ, μαλάχην ἀγρίην τὸ πλατύφυλλον πέταλα, μίξαι γυναικὸς γάλακτι. ἔπειτα ἐν ἐλαίῳ ἐλίξασα, προσθέσθω. εἶτα κοιμάσθω μετ' ἀνδρός. προσθέσθω δὲ γλήχωνα ἐπ' ἀλφίτοισιν ἑφθοῦ. καὶ πινέτω γλήχωνα[337] ἐν οἴνῳ λεπτῷ.[338] ἰῶ δὲ τούτου μὴ ἐσακοῦσαι λαβὼν κόνυζαν βοὸς μόνου ξυλίνῃσι, καὶ ἀνθελίνῃσι χυλὸν, καὶ μίξας οἴνῳ, πινέτω νήστις. Ἕτερον κυητήιον. Ἀσπαράγου καρπὸν, πινέτω ὁμοίως ἐν οἴνῳ. Ἕτερον κυητήιον. Χορίον γυναικὸς καὶ τῶν θηλέων ταῖς κεφαλὰς πέταλα. θεὶς συῶπηλείῳ ἀγγυπτίῳ ἐν χηνὸς στέατι, ἐν ἐλαίῳ προσθέσθω πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης. Ἕτερον ὅπως τὸ αὐτό. Ἰὸν χαλκοῦ, ἄνθος ἡμιωβόλιον ἑκατέρου, λιβανωτοῦ ἄρσενος. συῶπηλείης ῥίζης. οἰναν θης ἀμπέλου, κηκίδα, σμύρναν, σίδην, ῥητίνιον. πόλιον ἀνὰ ὀβολὸν ἑκάστου ἐν μήλου πέταλα, προσθέσθω, ὅπως πεισιν ἡμέρας[339] δὶς τῆς ἡμέρας. ἰῶ δ' ἴσως δριμύτερον ἢ, τῷ δαμίσσην χηνὸς στέαρ. καὶ νίτρον ὀπτόν. διδόναι δὲ οἶνον, φύλλα δ' ἐν αὐτῷ μύρου. Ἕτερον κυητήιον. βούλῃ ἥλιος ἔχῃ τὴν κάρηνα λαβὼν ἀπ' αὐτῆς τρεῖς ἢ τέτταρας μοίρας, καὶ ὀείδιον λεπτὸν πέταλα ἐν ῥοδίνῳ, μύρῳ, προσθέτω[340] πρὸς τὸ στόμα, τῆς μήτρης. Ἕτερον κυητήιον. ἀνδρόχιον πέταλα μετὰ στέατος χηνὸς καὶ σμύρνης, καὶ προσόσου σπέρματος. καὶ βοὸς χελώνης ἐν ἐλαίῳ ἐλίξας, θῆσαι πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης. Ἢν δὲ μὴ καταμήνια γίνονται πολλά, οὐ συλλαμβάνει δὲ, χαλκοῦ ἄνθος ὀβολοὺς δύο, καὶ συῶπηλείης ῥίζης ὡσαύτως πέταλα λεῖα ἐν μέλιτι, εἶτα ἐν ἐλαίῳ ἀναστρίσας, ἐνδήσασα ἡ γυνὴ τὸ ἐλαίου[341] ἐς ὀθόνιον λίνεον, προσθέτω ἕως ἔσω αὐτῆς. τὸ δὲ λίνον ὑπαφελέτω. ἔπειθ' ὅταν καλῶς καθαρθῇ, ἀφελέτω. καὶ οἶνον ἀναζέσας δύώδεα, μυρσίνης φύλλα ἐμβαλὼν, τούτῳ προσκλυσάσθω. καὶ ἴτω πρὸς τὸν ἄνδρα. κυητήιον προσθετόν. σφόδρα ἀνασωθῆσαι μήτρην δυνάμενον ὅταν μεμυκὴ, καὶ μὴ δύηται κυῆσαι, καὶ ὕδωρ ἐκκαθῆραι. Λαβὼν σκελίδα τοῦ μικροῦ, καὶ ξύον, κύμινον, καὶ κύπειρον. καὶ ἀγγείῳ κεκασιτέρῳ νίτρον ἐρυθρὸν καὶ ἅλας αἰγύπτιον, καὶ σκελίδα τοῦ μεγάλου. ταῦτα πάντα λεῖα ποιήσας, δι' ὀθονίου διηθήσας. λαβὼν δὲ μέλι.

ἕψησον

ἕψησον ὀπὶ πυρὶ μαλθακῷ. ἐπειδὴ δὲ ζέσῃ, τῷ ἁλεύρῳ κηροῦ ῥητίνῃ. ἔπειτα ξυμμίξας πάντα ἔλαιον ὀπίζεας καὶ ἀφελών, χλιλιόνας [342] ἐλαίου ἐγκυλίδωνος ἐπελίξας· προσχέει τὴν μήτρην, μέχρις ἂν καθαρθῇ. Ἕτερον κυπτήριον. Ἢν γυνὴ ἄκαρπος ᾖ καὶ κύῃσαι, καὶ τίσι καθαρτηρίοισιν ἥλις χρῆται, καὶ ὅσ' ἂν πρὸς ἄνδρα ἴέναι, καὶ δαφνίδας μέλανας δέκα. λιβανωτοῦ δὲ δραχμίδας τρεῖς. καὶ κύμινον ὀλίγον τρίψας τρίλιτρα ἐν μέλιτι, ἐς ἔλαιον παιδὸς ἐγκυλίων ἅπαξ τῆς ἡμέρης, τῇ αὐτῇ προσχέων. καὶ ἀφαιρείσθω ἅπαξ ἕως ἡμερῶν τεσσάρων, καὶ ἔπειτα ἀπιτέτω [343] τὰς αὐτὰς ἡμέρας. [344] ἄλλο. Ἢ μὴ δέκυ κύσκεσθαι, μίσυος ὅσον κύαμον δοὺς ὕδατι, πίνειν διδόναι. καὶ σμαύσει ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐ κυήσεται. Ὠχύτοκια δυστοκούσῃ. Δάφνης ῥίζαν ξύσας, ἢ τοῦ κέγκρου ὅσον ἥμισυ ὀξυβάφου ἐφ' ὕδατι δοὺς πιεῖν θερμόν. Ὠχύτοκιον. Δικτάμνου ὅσον δύο ὀβολοὺς τρίψας ἐν ὕδατι θερμῷ, πινέτω. ἢ ἀψινθίου δραχμήν, [345] καὶ κεδρίδας, καὶ ἄνησον ἐπτρίψας ἐν γλυκέος οἴνου κυάθῳ, ἐπιχέας ὕδατος παλαιοῦ κύαθον, δοὺς πιεῖν πρὸ καλοῦ δίδου. ἰὼ πρὸ τοῦ ἐδωδῆς, ἐὰν δικτάμνου ὀβολόν. σμύρνης ὀβολόν. ἀνίσου δύο ὀβολοὺς νίτρου ὀβολόν. ταῦτα τρίψας ἅμα γλυκέος οἴνου, ἐπιχέας κύαθον, [346] καὶ ὕδατος θερμοῦ κυάθους δύο, δοὺς πιεῖν. εἶτα λοῦσον θερμῷ. Ὠχυτόκιον. Ῥητίνην τερμινθίνην μέλι. ἔλαιον διπλάσιον τούτων, οἶνον δυνάμει ἡδύτατον. ταῦτα συμμίξας, χλιλιόνας. διδόναι ἐκπιεῖν πλείοσιν ἀκμαῖς. [347] καταξήσας δὲ χρῆ, καὶ ταῖς μήτρας ἰῶ φλεγμαίνουσαν. Ἕτερον ὠχυτόκιον. Τοῦ σικύου τὸ ἀγρίου ὅστις αὖ ἡ λευκὸς τὸν καρπὸν ἐμπλάσας κηρῷ. εἶτα ἐλαίῳ ἐπελίξας φοινικῷ, τὸ ἔλαιον τὸ ὀσφύι. ἰὼ ἢ κύσθα πολλὰ χρόνον ἐπέχει, καὶ μὴ δυνάμενα τεκεῖν, ἀλλ' ὠδίνη πλείστας ἡμέρας. ἐὰν δὲ ἡ καὶ ἀκμαίζῃ, καὶ τὸ λύμασμος, ταύτῃ χρὴ ταῖς ἐν τίτθοισι φλέβας, καὶ ἀφαιρεῖν τὸ αἷμα ὅσον, τὸ δυνάμιν ὁρᾶν. καὶ μίξαι ταῦτα λοῦσαι θερμῷ, ἔμβαλε φλοιὸν δάφνης. πίνει δὲ δυνάμει ἄγρου καρπὸν, καὶ δικτάμνου χριθῆς ἴσον ἑκάτερα ἐν οἴνῳ λευκῷ ἢ ἐν ὕδατι πρόσθεν δὲ ποιήσας πρόσθες χαλβάνιον, καὶ δαφνίδας, καὶ ῥοδίνου ἔλαιον, ἐν ἐλαίῳ ἐγκλίξας. Ὠχυτόκιον. Τῆς δρυοπτέριος τὴν ῥίζαν τρίψας ἐν οἴνῳ, δοὺς πιεῖν. καὶ ἀδίανθον τρίψας, ἐν ἐλαίῳ δοὺς ἀλεῖψαι [349] ἐν οἴνῳ ἀχρήτῳ. Λεγοῦσι δὲ λογεῖα καθαίρειν ἄμεινον. Χελώνης θαλασσίης ἧπαρ χλωρὸν ἐὰν ζώσης, ἐν χαλκῷ γυναικείῳ πρίσαι. καὶ ἰέναι μύρῳ. καὶ οἱ ἀναδοῦσαι καὶ προσχέναι. ἢ λινοζώστῃ πιπρὼ ἐν ἐλαίῳ τρώδει. ἢ δρεπανοειδῶν τρίβων ὁμοίως ἐν ἐλαίῳ προσχέαι. [350] καὶ λινοζώστου καὶ σικύης ὀλίγον τρίψας, ἐν οἴνῳ τε καὶ μέλιτι δοῦσα προσχέαι. Ἐκ τόκου καθαρτήριον λογεῖον. [351] Πυρὸν τριμηνιαίου ἐρίκινον ὅσον ἥμισυ χοίνικος ἕψησαι ἐν ὕδατι χύτλῃσι τέτταρσι. ὅταν δὲ ζέσῃ, δὶς ἢ τρὶς δοῦναι ῥοφῆσαι ἕτερον. Τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα ἕψησας ἐν ὕδατι ἐπιχέαι, καὶ πιεῖν. προσέτω δὲ καὶ κραμβὰς ἑφθάς. καὶ προσχύμασι χρῆσθαι. ἐὰν ἄπνουν. ἐὰν πολύποδας. [352] ἐὰν καρδοῦς, ἢ τὸ ῥόδου τὰ φύλλα. καὶ ἐρύσιμον ἐν οἴνῳ. [353] ἀλφίτου ἀπαλοῦ, δοῦναι πιεῖν [354] ἥμισυ, ὅσον δύο ὀβολοὺς τρίψας ἐν οἴνῳ φρύξας προσχέαι. Καθαρτήριον ὀπιμυσίου, ἐὰν λογεῖον. μάλιστα ἐὰν ὕδωρ ἄγῃ. [355] καὶ τὰ σπλάγ-

lento igne decoquito, & vbi deferbuerit, ceram & resinam admisceto. Deinde commixtis omnibus oleum affundito, & ab igne detractum, tepidum lana in orbem conuoluta exceptum, quoad purgata fuerit, in vterum subdito. Aliud conceptum iuuans. Si velis vt mulier concipiat, præter ea purgatoria quibus vtitur etiam ad virum accedere oportet. Et decem lauri baccas nigras, thuris pugillos tres, & cumini pusillum, ex melle trita, lana succida conuoluta, semel die ei subdito, semel autem auferat per quatuor dies, & postea per eos dies cibo sibi temperet. Conceptum præpediens. Si concipere non cõueniat, misy fabæ quantitatem aqua dilutam potui exhibeto, & per annum (penè dixerim) non concipiet. Quæ ægrè parienti partionem accelerant. Lauri radicem derasam, aut baccas ad dimidium acetabulum concalefactas ex aqua potui exhibeto. Partionem accelerat. Dictamnum ad duos obolos tritum ex aqua calida bibat. Aut abrotoni drachmam, & cedri baccas, & anisum, ex vini dulcis veteris cyatho trita, affuso aquæ cyatho, potui exhibeto. Hoc prodest ante partus dolores exhibitum. Aut dictamni obolum, myrrhæ obolum, anisi obolos duos, nitri obolum. Hæc ex vino dulci trita, affuso cyatho, & aquæ calidæ cyathis duobus, potui exhibeto, deinde calida lauato. Partum facilem reddens. Resinam terebinthinam, mel, oleum ad duplam horum portionẽ, vinum odoratũ quàm suauissimũ. Hęc simul mixta tepida crebrò bibenda dato. Quinetiã vteri si inflammati fuerint, sibi restituendi sunt. Aliud facilem partum faciens. Cucumeris agrestis albi fructũ cera obductum, deinde lana punicea conuolutũ, ad lumbos alligato. Quòd si prægnans diutiùs immoretur & parere non possit, sed pluribus diebus partus doloribus discrucietur, sit autem iuuenis & ætate florens, multoq; sanguine redundet, venas in malleolis secare oportet, & virium habita ratione sanguinem detrahere. Post hæc calente corticis lauri decocto lauare. Viticis autem semen & dictamni Cretici, vtrunque pari portione, ex vino albo aut aqua potui exhibeto. Subditirium verò medicamentum parato galbanum, lauri baccas, & oleum rosaceum, lana inuoluta in pesso subdito. Partum accelerans. Filicis quernæ radicem ex vino tritam propinato, & adiantum tritum oleo dilutum cum vino mero inungendum. Quod puerperæ puerperij purgamenta probè repurgat. Testudinis marinæ adhuc viuentis iecur recens, in lacte muliebri tritum, vnguento irino & vino subactum, in subdititio apponito. Aut mercurialem tritam in vellere subdito, aut artemisiam tritam similiter ex lana supponito. Aut mercurialis & cucumeris agrestis modicum tritum, vino & melle subactum, in pesso admouero. Puerperij purgamenta ex partu expurgans. Triticum trimestre detracto cortice fractum ad dimidiam chœnicem, in aquæ heminis quatuor decoquito, cùm autem deferbuerit, bis aut ter in sorbitione exhibeto. Aliud. Sambuci folijs in aqua decoctis, aquam in potum fundito. Brassicas autem coctas edat, porra, fœniculum, anisum, polypos & carabos. Aut rhois folia & erysimum ex vino polenta aspersa, in potum dato. Aut misy duorum obolorum pondus tritum, ex vino maceratum, in pesso subdito. Quo menses & puerperij purgamenta præcipuè expurgat, aquam etiam & alia educit.

Struthij radicem leuiter contusam, ad pugillum vnum, melle subactam in pesso supponito. Producitur autem præcipuè in Andri insulæ littoribus. Aliud quod similiter purgat. Eryssimum in aqua decoquito, & vbi efferbuerit oleum affundito & refrigerato, ex eoque suffitum adhibeto. Conducit etiam succum adhibere, & mollibus cibis vti. Hoc puerperij purgamenta expurgat. Eryssimum leniter terito, & corticem flatu expellito, cùm autem purum reddideris, ad læuorem terito, & instillata aqua salem & oleum ammiscето, & farina aspersa decoquito, & sorbendum exhibeto. Si menstrua purgatio deorsum non feratur, aut puerperialis substiterit. Cucumeris agrestis interiorem partem ad tres obolos sumito, artemisiæ herbæ & thuris obolum, hæc trita & melle admixto, lana inuoluta in subdititio ad vteri osculum apponito, idque noctu semper & interdiu dierum quinque spatio facito. Aut vitis pampinum recentem tritum, cum melle mixtum lana inuolutum, ad eundem modum, in pesso supponito. Au cupressi fructum & thus tritum, simulque rosaceo & melle subactum, lana conuolutum in subdititio apponat. Aut abrotoni drachmam, & cucumeris agrestis interiorem partem oboli pondere trita, & thus cum melle, lana conuoluta in pesso subiicito. Aut elaterij obolum, & myrrhæ tantundem, ex melle trita, lana conuoluta in subdititio apponat. Aut cupressi fructum, & cucumeris agrestis interiorem partem, & thus cum melle mixta, lana obuoluta, in pesso subiiciat. Medicamentum purgans si ex partu non purgetur. Trifolium ex vino albo potui exhibendum. Idem etiam in subdititio appositum menses vt erumpant efficit, & fœtum expellit. Vteros purgans cum extincto puero sanguis intus remãserit. Cucumerem agrestem tritum ex melle delingat, aut in subdititio apponat. Ad omnem puerperij purgationem si non probè respondeat. Eryssimum affusa polenta & oleo decoquito, vbi decoctum fuerit sorbitione accipiat, & cibis quàm mollissimis vtatur. Aut scammonium ex lacte muliebri tritum, vellere exceptum, in pesso subdito. Aut glycyrrhizam melle subactam cum vnguento rosaceo aut Ægyptio in vellere supponat. Aut farinã lotam similiter in subdititio apponat. Bibat autem crethmi semen & seseleos, ac rutæ semen, aut succum, ita vt vtriusque obolos duos simul tritos ex vino meraco exhibeas, si non febricitet. Subdititium medicamentum secundas relictas eiiciens. Priùs autem ex decocto foliorum sambuci fomentum admoueto, & subdititium ex cãtharide subiicito. Hoc debilibus medetur. Quòd si vellicet & mordeat, eo confestim ablato, lanam rosaceo intinctam subiiciat. Subdititium quod secundas educere valet, menses fœtumque syderatum detrahere. Cantharidas quinque alis auulsis, cruribus & capite, deinde tribulum marinum cum radice & foliis contusum, ad conchæ mensuram, & chamomeli & seminis apij æquales portiones, & sepiæ ouã quindecim, ex vino dulci diluto in pesso subdito. Cumque dolor detinuerit, in aquæ calidæ solio desideat, & aquam mulsam aquosam & vinum dulce bibat. Quinetiam eius contriti staterem Æginensem ex vino dulci propinato. Quòd si dolor detinuerit, cicera alba & vuas passas in aqua coquito. refrigeratum decoctum potui exhibeto, vbi stranguria vexarit, etiam in aqua tepida desideat. Hoc secundas expellit. Cucumeris agrestis succum in

Σθουθίου ῥίζαν λείου κεκμηκότος ὅσον τοῖσι τρισὶ δακτύλοισιν ἐν μέλιτι δδύσας, προσθεῖναι. φύεται δὲ, οὗ θ' ἐν Ανδρῳ ἐν τοῖσιν ἀγκαλοῖσιν. ἕτερον καθαρτήριον ὁμοίως. Ερύσιμον ἑψεῖν ἐν ὕδατι. καὶ ὅταν ἑψήσῃ ἔλαιον ὅταν ἀναβλύῃ, καὶ ψύχειν, καὶ ὑποθυμιᾶν. ἀγαθὸν δὲ καὶ ἐν χυλῷ. καὶ σιλφίοισι μαλθακοῖσι χρῆσθαι. Λοχεῖα καθαίρει. ἐρύσιμον τρίβειν ἀσύγχως, καὶ ἀναφυσᾶν ψῆλε δὲ κέλυφος. ὅταν δὲ καθαρὸν ποιήσῃς, τρίβειν λείως. καὶ ὕδωρ προσβάλλειν. καὶ ἅλας, καὶ ἔλαιον μίσγειν. ὅταν ἀποπάσῃς ἀλήθια, ἕψειν, καὶ ῥοφεῖν. Ην μὴ καλῶς καθαρσις, ἢ λοχεία μὴ ἤμπαυσε, λαβὼν σικύης ἀντιεμόνης ὅσον τριωβόλου, καὶ ἀρτεμισίου πόιου, καὶ λιβανωτοῦ ὅσον ὀβολόν, τρίψας καὶ ἐν μέλιτι μίξας, ἐς ἐλείου ἐνειλίξας, προσθεσ προσθὲ σῶμα τῆς μήτρης, νυκτὸς ἀεὶ, καὶ ἡμέρης, ἄχρις ἡμερῶν πέντε τοῦτο ποιέειν. ἢ δ' ἀμπέλιον τρίβειν χλωρὸν, καὶ μέλιτι μίσγων ἐς ἐλείου ἐνειλίξας, προσιθέναι ἄλλον τρόπον. ἢ τῆς κυπαείσσου καρπὸν, καὶ λιβανωτὸν τρίψας ἐν τῷ αὐτῷ ῥοδίνῳ δοὺς, καὶ μέλιτι ἐς ἐλείου ἐνειλίξας, προσιθέσθω. ἢ ἀβρότονον ὅσον δραχμὴν, καὶ σικύης ἀντιεμόνης ὅσον ὀβολὸν τρίψας, & λίβανον ἐν μέλιτι, ἐς ἐλείου ἐνειλίξας προσιθέναι. ἢ ἐλατηρίου ὀβολὸν, καὶ σμύρνης, τρίψας ἐν μέλιτι ἐς ἐλείου ἐνειλίξας προσιθέσθω. ἢ κυπαείσσου καρπὸν καὶ σικύης ἀντιεμόνης, καὶ λιβανωτὸν μέλιτι μίξας, ἐν ἐλείῳ προσιθέσθω. Καθαρτήριον, ἐὰν ἐν τόκου μὴ καθαρθῇ. Τοῦ τριφύλλου ἐν οἴνῳ λευκῷ πίνειν. καὶ τὰ καταμήνια καταῤῥήγνυσι τ' ὠὸν καὶ προσθετὸν, καὶ ἔμβρυον ἐκβάλλει. Μητρέων καθαρτικὸν, ὅταν τὸ παιδίον ἀποθανόντος αἷμα ἐμμείνῃ. Κολοκυντίδιον ἀγρίδιον τρίψας ἐν μέλιτι λιχέτω. ἢ προσιθέσθω. Λοχείης πάσης, ἐὰν μὴ καλῶς ἴῃ. ἐρύσιμον ἑψεῖν, καὶ ἄλφιτα, καὶ ἔλαιον ἐπιχέας, ὅταν ἡ ἑφθὸν ῥοφείτω. καὶ σιλφίοισιν ὡς μαλθακωτάτοισι χρείσθω. ἢ σκαμμωνίου τρίψας ἐν γάλακτι γυναικείῳ, ἐλείῳ ἀναστοιβάσας, προσθεῖναι. ἢ τῆς γλυκυρίζης μῆλον δδύσας καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ ἢ αἰγυπτίῳ, ἐν ἐλείῳ προσθέσθω ἢ σήσαμον πλυτὸν ὁμοίως προσιθέσθω. πινέτω δὲ κρηθμοῦ καρπὸν, καὶ σισέλιος. πηγάνου καρπὸν. ὀπὸν, ἑκάστου ὀβολοὺς δύο τρίβειν ὁμοῦ, & ἐν ἀκρήτῳ ἰῷ μὴ πυρετὰίνῃ διδόναι. Προσθετὸν ἐκβάλλον χρεῖον ἀπολελειμμένον. Τῆς ἀκτῆς ὁ φύλλον, προσπυελῶ δὲ & προσιθέναι ξὺν τῇ καυθαρίδι. τοῦτο καὶ οἷς ἀπεδύμια ἰᾶται. ἰῷ δὲ ἀμύσσηται, & δάκνῃ, αὐλὸν ἀφαιρέειν. καὶ ἐς ῥόδινον ἐλείου ἀποβάπτουσα προσθέσθω. Προσθετὸν δυναμένον χρεῖον ἐξαγαγεῖν. καὶ ὑπομείωσα καταπάσαι, καὶ ἔμβρυον ἀποπλήκειν. Καντηρίδας πέντε ἀπολύσας τὰ πτερὰ, & τὰ σκέλεα, καὶ τ' κεφάλιον. Εἶτα τρίβολον πόντιον ἁλάσιμον κόψας σὺν τῇ ῥίζῃ, καὶ τοῖσι φύλλοισιν ὅσον κόγχιλιον, & ὃ βάπτημον, καὶ σελίνου σπέρμα ὅσον, καὶ σηπίης ὠὰ πεντεκαίδεκα ἐν οἴνῳ γλυκεῖ κεκρημένῳ προσθεῖναι. καὶ ἐν ἰῷ ὀδύνη ἔχῃ, ἐν ὕδατι θερμῷ καθιζάνειν, & μελίκρητον ὑδαρὲς πινέτω. καὶ οἶνον γλυκύ. καὶ τὸ τετριμμένον ὅσον σατήρεσ ἀργυραῖον ἐν οἴνῳ πίνειν γλυκεῖ. ἐπὴν ὁ ὀδύνη ἔχῃ, λευκὸν ἐρεβίνθους, καὶ σταφίδας ἑψήσας ἐν ὕδατι πλύνειν, & διδόναι πίνειν, ὅταν ἡ στραγγουρίη ἔχῃ, καὶ ἐν ὕδατι χλιαρῷ ἑζεσθαι. Εκβόλιον ὑστέρων. Σικύου ἀγρίου τὸ ὀπὸν ὡς

μαζίον

μαζίον ἐμπλάσσα προσδῆναι προσπυέσσα ὑπὸ δύο ἡμέρας, ὅκα ἂν βόσις τοῦτο ἄμεινον. πειρητήριον. Μώλυζαν σκευάδιον ἀποζέσας προσθεῖναι ὥριον. Ἕτερον πειρητήριον. Νέτωπον ὀλίγην ἐλαίῳ ἀνελίξας προσθεῖναι. ἢν ὀρῇν, εἰ ἅψεται τῆς ὀσμῆς ὄζῃ). προσθετά. Σκορπίου θαλασσίου τὸ χολάδιον ἐν ἐλαίῳ λιπεῖς, καὶ ξηράνας ἐν σκιῇ προσίστη. ἢ χλήχωνα ξηράνας, καὶ ἐν μέλιτι δύσας, ἐν ἐλαίῳ προσδῆναι. ἢ ἄνθος χαλκοῦ ἐν μέλιτι ἐς ὀθόνιον ἐνδήσας, προσθεῖναι. ἢ σικύου σπέρμα, καὶ ὄξυκρον καταχλύσας, ἐν οἴνῳ τε δύσας, ἐν λαγωῷ ὄριξιν, καὶ ἐλαίῳ προσδῆναι. δηλο προσθετόν. Στυπτηρίου ἀγυπτίου ἐν ἐλαίῳ κατελίξας προσθεῖναι. ἢ καντηρίδας τρίψας, οἴνῳ τε δύσας, προσίστη. ἢ τὴν ἀρτεμισίαν πόῳ, οἴνῳ δύσας προσίστη. ἢ μελάνθιον τρίψας ἐν οἴνῳ, ἐν ἐλαίῳ προσίστη. ἢ βόλβιον ὃ ὅκα τὴν πυρὰν τρίψας, ἐν οἴνῳ τε δύσας προσίστη. ἢ οἴνου παλαιοῦ λύκου τὴν τρύγα καταχύσας, καὶ κατασβέσας οἴνῳ λευκῷ, καὶ τρίψας, καὶ προσθεῖναι ἐν ὀθονίῳ. ἢ χαλβάνην καὶ νέτωπον, καὶ μίσυ, ῥοδίνῳ μύρῳ ἐν ὀθονίῳ. ἄλλο προσθετόν. Ἐλατηρίου δύο πόπας, καὶ κηπίου ἐν οἴνῳ δι' ὀθονίου προσίστη. ἢ βούτυρον, καὶ στυπτηρίου μέλιτι δύσας ὁμοίως. ἢ ὁπὸν σκαμμωνίης, καὶ τέαρ ἐν μάζῃ ξυμμίξας, οἴνῳ τε δύσας, δι' ὀθονίου προστάξαι. ποτὰ δυνάμενα χρεῖον ἐξαγαγεῖν. κολοκυνθίδος ἀγρίης τρίψας. ὃ ἔνδον ἐν γαλακτίῳ γυναικείῳ, ἐν ὀθονίῳ προσίστημι. ὅπως τὸ αὐτό. Σίλφιον ὅσον κύαμον ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν. ἕτερον ἐκβόλιον. Ὑπὸ τὰς μασχάλας λαβόν, σείειν ἰσχυρῶς. ποτὰ ἢ διδόναι, ἄγνου τὸ φύλλα ἐν οἴνῳ, ἢ δίκταμνον. χρητικόν, ὅσον ὀβολὸν ἐν ὕδατι τρίψαν, καὶ διδόναι. ἢ κονύζης τὸ δυσόσμου, ὅσον χεῖρα πλείω δραχμῆς. προπότου χυλῷ. καὶ νέτωπον, ὅσον χήνιον ἀδρόν. ταῦτ' ἐν οἴνῳ δοῦναι πιεῖν, τρίψαντα λεῖα. ἢ δάδα πιοτάτην ξυλύγλυκεῖ οἴνῳ ἕψειν, ὀπτήσας ὅσον τρεῖς κυάθους. καὶ χαλβάνην ὅσον τεττάρων. καὶ σμύρναν ἕψησας, ἐπειδὴ παχυνθῇ), δοὺς πιεῖν χλιερόν. ἢ προπότου χυλὸν, καὶ σμύρναν, καὶ οἶνον γλυκὺν ὁμοῦ. ἢ ἀνδράχνης καρπὸν λέκιθον. δίδου ὃ ἐν οἴνῳ λευκῷ παλαιῷ. ἢ ἀγγείου χηλίνης κόκκους ἑνδεκα τρίψας ἐν οἴνῳ πινέτω. ἢ βατραχίου βοτάνης ἐν τῷ φύλλου, καὶ τῶν ἄνθος τετριμμένου, ὅσον δραχμὴν ἀγγυαίου, ἐν οἴνῳ πίνειν γλυκεῖ. ἵνα ὃ ἔλκι σχίζηται ὃ χρεῖον, λεπιδος ὅσον ὀβολὸν τρίβειν ἐν οἴνῳ, καὶ πίνειν. ἢ σελίνου ῥίζαν, καὶ μύρτα ἕψαντα, πίνειν ἡμέρας τέσσαρας. ἢ κύμινον αἰθιοπικὸν. καὶ ὃ καστόριον, ὀκτὼ ὀβολὸν. καὶ καντηρίδος μικρόν. ταῦτ' ἐν οἴνῳ διδόναι πίνειν. ἢ μαράθου ῥίζαν ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καὶ μέλιτι ἀναζέσαντα πιπίσκειν. ἵνα ὃ χρεῖον μὴ ὑποχωρεῖ, κόνυζαν τρίψας ἐν ἐλαίῳ προσθέτες. πίνειν ἢ ἄμεινον. ἢ κονύζης ὅσον χερμάδα, ταῦτ' ἐν οἴνῳ πιέτω. Χοιρεῖον ἄζαγει. ἢ ὀπτιλωτία καταπασᾷ. καὶ ὃ ἔμβρυον ἢ μιερηγὸν ἕλκει, καντηρίδας πέντε, ἀσπάλακας τὰ πέρα, καὶ σκέλεα, καὶ τὴν κεφαλήν, εἶτα τρίβολον ὃ πολυθαλάσσιον, κόψας ξὺν τῇ ῥίζῃ, καὶ ἴσιν φύλλοισι, ὅσον κόγχιλον. καὶ τὸ διανθεμον τὸ χλωρὸν τρίψον, ἶσον πλῆθος καὶ σελίνου σπέρμα. καὶ σπίνης ὠὰ πεντεκαίδεκα ἐν οἴνῳ

mazam ſubactum in ſubdititio apponito, vbi prius per biduum cibo abſtinuerit. Hoc nullum inueniat præſtantius. Medicamentum ad explorandam fœcunditatem. Allium caput habes vnicum decoctum, per horam in ſubdititio apponito. Aliud fœcunditatem explorans. Netopi modicum lana conuolutum in peſſo ſubiicito, & videto num eius odor ad os perueniat. Subdititia medicamenta. Fel ſcorpij marini lana exceptum, & in vmbra ſiccatum, in peſſo ſubdito. Aut pulegium ſiccatum & melle ſubactum; in vellere ſubiicito. Aut æris florem cum melle linteo illigarum in ſubdititio apponito. Aut cucumeris agreſtis ſemen, & teſtam combuſtam, ex vino & pilis leporis ſubactam, in vellere ſupponito. Aliud ſubditicium. Alumen Ægyptium lana exceptum, in ſubdititio apponito. Aut cantharidas tritas, vinoq; ſubactas ſupponito. Aut artemiſiam herbam vino maceratam, in ſubdititio apponito. Aut melanthium ex vino contritum in vellere ſubdito. Aut bulbulum ex tritico tritum, vinoq; maceratum ſupponito. Aut viui albi veteris fæcem combuſtam, vinoq; albo reſtinctam & tritam, in linteo ſupponito. Aut galbanum & netopum, & miſy ex vnguento roſaceo in linteo ſubdito. Aliud ſubdititium. Elaterij quantum duæ potiones, & ſauum ex vino in linteo ſubdito. Aut butyrum & alumen melle ſubactum, eodem modo. Aut ſcammonij ſuccum & adipem in mazam commixta, vinoque ſubacta, ex linteo introducito. Potiones quæ ſecundas vtero detentas educendi vim habent. Colocynthidis agreſtis partem interiorem ex lacte muliebri tritam, in linteo ſubdito. Ad idem. Silphium fabæ quantitate ex vino propinato. Aliud fœtum etiam excludens. Mulierem ex axillis comprehenſam vehementer concutito. In potu verò agni caſti folia ex vino dato, aut dictamni Cretici obolum ex aqua tritum exhibeto. Aut conyzæ fœtidæ manipulum porri ſucco dilutum, netopo ad plenæ chemæ menſuram addito, hæc leuiter trita ex vino propinato. Aut tædam pinguiſſimam vino dulci aſperites cyathos affuſo decoquito, addito galbano ac tres obolos & myrrha. Decoctum vbi craſſitudinem acceperit, tepidum potui exhibeto. At porri ſuccum & myrrham, cum vino dulci ſimul. Aut portulacæ ſemen ad læuorem terito, ex vino autem albo veteri exhibeto. Aut populi nigræ Creticæ grana nouem ex vino nigro bibat. Aut ranunculi herbæ folia, & floris triti drachmæ Æginenſis pondus, ex vino dulci bibendum. Quòd ſi ſecunda adhuc intus adhæſerit, membranæ vernationis anguinæ obolum ex vino tritum propinato. Aut apij radicem, & myrti baccas decoctas per dies quatuor in potu aſſumat. Aut cuminum Æthiopicum & caſtorium oboli pondere, & cantharidis parum, hæc ex vino bibenda exhibeto. Aut fœniculi radicem ex vino cum oleo & melle feruefactam propinato. Si ſecunda non decedat, conyzam tritam in vellere ſubiicito, bibere autem præſtat. Aut conyzæ quantum manus capit, porri ſucco & netopo conchæ maioris quantitate admixto hæc ex vino bibat. Hoc ſecundam educit, menſes deturbat, & fœtum imperfectum extrahit. Cantharidas quinque, alis, cruribus, & capite auulſis, deinde tribuli marini cum radice & foliis contuſi conchæ quantitatem, & chamæmelum recens tritum æquali copia, apij ſemen, & oua ſæpiæ quindecim, hæc omnia ex vino

dulci diluto permixta, cùm primùm dolor detinuerit potui exhibenda. Quinetiam in aqua calida desideat, aquam verò mulsam dilutam, & vinum dulce album bibat. Secundam expellere valet holoconitidos dulcis radix, quæ bulbum refert, & parua est velut oliua, hanc ex vino tritam potui exhibeto. Quæ si exigua quidem fuerit, duæ exhibendæ, sin maiuscula, vna satis est. Ex seminibus autem cuminum Æthiopicum & seseli Massilienſe admiſceto. Aut folium Libycum siccum ad dimidiam chœnicem ex vini cyathis tribus decoquito, ex eo ad dimidias decocto bibat. Aliud. Viticis semen, seselios æqualem portionem & myrrham simul trita ex aqua potui exhibeto. Quæ fœtus expellunt. Agnum album recentem acetabuli quantitate, ex vino albo grati odoris læuiter tritum potui exhibeto. Aliud. Castorij aut sagapeni obolum, bituminis drachmam vnam, nitri duas, hæc omnia ex vino dulci trita, & olei hemina dimidia, ieiunæ ad duos obolos bibenda exhibeto, & calida probè lauato. Aliud quod eadem habet vires. Echinos marinos tres integros ex vino grati odoris læuiter tritos, potui exhibeto. Aliud. Menthæ paruum fasciculum, rutæ, coriandri, & cedri aut cupressi semen, ex vino odorato potui exhibeto. Et ex echinis, si adsint, sæpiusculè sorbitionem accipiat, ad eundem deinde modum calida lauet. Aliud eodem modo. Anisum, cedri baccas, apij semen, cuminum Æthiopicum, seselī, cuiusque acetabuli dimidium ex vino albo læuiter tritum bibendum dato. Aliud similiter faciens. Dictamni fasciculum, seminis dauci drachmas duas, & melanthij tantundem, ex vino albo læuiter tritum in potum exhibeto, & calida multa lauato. Danda autem hæc ad vim morbi respectu habito. Aliud. Galbanum oliuæ magnitudine ex oleo cedrino tritum in subdititio supponat. Hoc etiam fœtum perdere, & secundam morantem detrahere valet. Aliud quod infusum secundas eiicit. Cùm fœtus ex frigore mortuus computruerit, si ventus frigidus fuerit, crocum læuiter trium drachmæ pondere, ex anserino adipe in vterum infundito, ibique diutissimè finito. Potio ad id probè conducens. Conyzam grati odoris læuiter tritam, ex vino odorato aut syrmæa potui exhibeto, & calida lauato. Alia similis potio ad puerum & vitia quæ intus sunt. Æruginem tritam cum melle & syrmæa potui exhibeto. Aliud subditicium fœtum mortuum expellens. Æris limatam scobem molli linteo exceptam, ad os vteri apponito, & iuuabis. Testam recentem cum adipe anserino tritam sibi supponat. Aliud subditicium. Nitrum cum resina decoctum, in glandem efformatum, gallinaceo adipe intinctum, in subditicio apponito. Aliud subditicium. χάειεν vulgò est nuncupata herba, huius radicem non longo tempore ad vmbilicum admoueto. Aliud. Cucurbitam agrestem, & murium stercus læuiter contrita, in subditicio apponito. Aliud quod alligatur. Resinam & gallinaceum adipem simul trita & mixta ad vmbilicum & ventrem alliget. Aliud subditicium. Hederæ albæ fructum & cedri scobem tritam & in glandulas efformatam sibi supponat. Aliud. Testudinis marinæ cerebrum cum croco Ægyptio, & sale Ægyptio tritum & commixtum, in glandes formatum sibi supponat. Suffitus fœtum eiicere & ventris sanguinem educere valens.

γλυκεῖ κεχρημένῳ ζωῷ ὁμοῦ, καὶ ἐπειδὴ ὀδυνᾶται ἔχπίνειν. καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ ἐγκαθιζέσθω. πινέτω ὑ μελίκρητον ὑδαρές. καὶ γλυκὺν οἶον ληθυρόν. Ὑστερον δυώδατα ἐκβάλλειν. [382] Ὁλοκωνίτιδος τῆς γλυκείης ῥίζα. ἔστι ὑ, ὡς βολβός. σμικρὸν ὑ ὡς ἐλαΐη. ζωτίλῳ τρίβειν ἐν οἴνῳ καὶ διδόναι πίνειν. ἰῷ μὲν ἢ σμικρά, δύο. ἰῷ ὑ μείζω, μία ἀρκεῖ. πρόσμισγειν ὑ τῷ σπερμάτων, κύμινον αἰθιοπικὸν. καὶ σέσελι μασσαλιωτικόν. [383] ἢ φύλλον ὃ λιβυκὸν, ξηρὸν ἡμιχοίνικον σὺν οἴνῳ κοτύλῃσι τρισὶν, ἕψειν καὶ ἄγειν ἐς ἥμισυ. καὶ ἀπὸ τούτου πινέτω. ἄλλο. Λύγου καρπὸν, σεσέλιος ἴσον. [384] σμύρνης τρίβειν ὁμοῦ καὶ σὺν ὕδατι διδόναι πίνειν. Ἐκβόλια· ἄγνου λευκῆς νέης ὄζῳ ὀξυβάφου. ἐν οἴνῳ λευκῷ βιώδει δὸς πιεῖν, τρίψας λεῖον. ἕτερον. κασσείου, ἢ σαγαπηνίου ὀβολὸν. ἀσφάλτου δραχμὴν μίαν. νίτρου δύο. πρώτα τρίψας ἐν γλυκεῖ οἴνῳ, καὶ ἐλαίου ὅσον ἡμικοτύλιον, δὸς πιεῖν νήστει, ὀβολοῖς δύο. καὶ λεῖσον θερμῷ, καλῶς. δεῖπνο ὁμοίως ἔχον. ἐχίνους θαλασσίους τρεῖς τρίψας ὅλοις λείοις ἐν οἴνῳ βιώδει, δὸς πιεῖν. ἄλλο. Μίνθης δεσμίδα μικρὴν, καὶ πηγάνου, ϗ κορι-ανίου. ϗ κέδρου, ἢ κυπαρίσσου σπέρμα, ἐν οἴνῳ βιώδει δὸς πιεῖν. [385] καὶ τῶν ἐχίνων, ἢν ἔχῃ, ῥοφείτω ὅτι ὃ πλεῖστον. ὡσαύτως ἔπειτα λεῖσον θερμῷ. δεῖπνο ὁμοίως. αἴνησον, κεδρίδας, σελίνου καρπὸν, αἰθιοπικὸν κύμινον, σέσελι, ἑκάστου ἥμισυ ὀξυβάφου δὸς ἐκπιεῖν οἴνῳ λευκῷ τρίψας λεῖον. δεῖπνο ὁμοίως. Δικταμνου δεσμίδα, καὶ δαύκου καρποῦ δραχμὰς δύο. καὶ μελάνθιον ἴσον ἐν οἴνῳ λευκῷ, τρίψας λεῖον, δὸς πιεῖν. καὶ λεῖσον θερμῷ πολλῷ. διδόναι ὑ [386] πρὸς τὴν ἰσχυρὰν τῶν νοσημάτων. δεῖπνο. Χονδρίλλου ὄζῳ ἐλαίῳ τρίψας ἐν κεδρίνῳ ἐλαίῳ, προσθέσθω. τοῦτο δυώδατα ἀμφιθείρειν καὶ ἐκβάλλειν [387] ὃ νεκρόν. δεῖπνο ἐκβόλιον ἔγχυτον ὑστέρων. [388] Ὅταν σαπῇ νεκρωθὲν ἔσω ψύχους, ὅταν αἴεμος ψυχρὸς ᾖ, κρόκου τρίψας λεῖον, ὅσον δραχμὴν, ὀλκῇ ἐν χηνὸς χιονὸς ἐγχέας, ϗ ἐᾶν ὡς πλεῖστον χρόνον. Ποτὸν συμβάλλον προὸς τόδε καλῶς. [389] κόνυζαν τὴν ἡδύοσμον τρίψας λείῳ ἐν οἴνῳ βιώδει, ἢ ἐν συρμαίῃ, δοῦναι πιεῖν, καὶ λούειν θερμῷ. δεῖπνο, ὁμοίως ποτὸν, τῷ παιδίου, καὶ τῶν ἐνόντων κακῶν, ἰὸν χαλκοῦ ξυντρίψας ξυὼ μέλιτι, καὶ συρμαίῃ, δὸς πιεῖν. [390] ἄλλο προσθετέον ἐκβόλιον ἐὼν ἀποθνήσκῃ. Χαλκοῦ ῥινήματα ὠτὶς ἐς ὀθόνιον μαλθακὸν, προσθέτω προὸς τὸ στόμα τῆς μητρέων, καὶ ὠφελήσεις. Ὄστρακον νέον. καὶ χάειον χλωρὸν τρίψας προσθέσθω. ἄλλο προσθετέον. Νίτρου ἐφθοῦ ξυὼ ῥητίνην, ϗ ποιήσας βάλανον, βάπτων ἐς ὄρνιθος στέαρ προσίστη. ἄλλο προσθετέον. χάειον ὃ ἐπονομαζόμενον, τούτου ῥίζαν προὸς ⟨ϕ⟩ ὀμφαλὸν προσθέσθω μὴ πολλὸν χρόνον. ἄλλο. ἀγλεῖνι χολικωτέῳ, ϗ μυῶν ἀποπατον τρίψας, λεῖα προσίστη. δεῖπνο ὀπτέον. Ῥητίνην ϗ στέαρ ὄρνιθος τρίψας ἅμα, ϗ μίξας, ὀπτησάσθω ὅτι τὸ ὀμφαλὸν ϗ τὸ γαστέρα. ἄλλο προσθετέον. τῶν χιονὸς τοῦ λευκοῦ ⟨ϕ⟩ καρπὸν, καὶ κέδρου πρίσμα τρίψας, καὶ βαλάνια ποιήσας, προσιστάσθω. δεῖπνο, χελώνης θαλασσίης ⟨ϕ⟩ ἐγκέφαλον, καὶ αἰγὸς ὠτίου χόρτον, ϗ ἅλας αἰγὸς ὠτίου τρίψας, ϗ ξυμμίξας ποιέειν βαλάνους, ϗ προσιστάσθω. ἐκβόλιον θυμίαμα, δυωδέμβυον καὶ ἅμα γαστρὸς ἐξελάσαι.

Itēm

Ιτέης φύλλα ὅπου πῦρ ὀπιθεὶς θυμιῶν, καὶ περικαθίσας τ γυναῖκα ἐᾶν ἄχρις ἂν ὁ καπνὸς ἐς τ μήτρην ἔλθοι. περὶ ἐκτρώσιος. Ὅταν ἡ γυνὴ ἐκτρώσῃ, καὶ τὸ παιδίον μὴ ὀξίῃ, ἰῶ τε ἕλκῃ, καὶ οἰδήσῃ, ἢ ἄλλο τι πάθη τοιοῦτον, τοῦ πράσου καὶ σέλινα ἐκθλίψας τ χυλὸν λαβὼν ῥαφάνεος ἀμφοτέρων ὅπου πωλάξας, καὶ κοτύλιον ῥοδίνου ἐλαίου, καὶ στέαρ χήνιον ὅσον τεταρτημόριον, ῥητίνης τε ὀβολοὺς τρεῖς καταντίξας ἐν ἐλαίῳ, καὶ ποιήσας πρὸς ποδῶν ὑψηλοτέρην, ἔγχεον ἐς τὰς μήτρας. καὶ ἐκεῖνο χειμῶνι χρόνον ὅτι πλεῖστον. ἔπειτα καθίσαι ἡμέρας τέσσαρας. καὶ ἐξέρχεται ὁ ἀποβαλὼν παιδίον. ἰῶ ἢν μὴ, λαβὼν ἅλας αἰγυπτίους, καὶ κολοκύντιον ἀγρίου χλωρὸν, μέλιτι μίξας, καὶ τεῖλαι δοῦναι φαγεῖν. καὶ ἐπὴν φάγῃ, κινείσθω τῇδε καὶ τῇδε. ἅλας αἰγυπτίους. καὶ μυόκρομα. καὶ ἀγρίου κολοκυντίου. ℈ μέλιτος ὅσον τεταρτημόριον ὀπιχεῖν ἡμίεφθον. λαβὼν ῥητίνης δραχμὴν μίαν, ἐμβαλὲ ἐς τὸ μέλι. καὶ τ κολοκυντίου ℈ τὰ μυόκρομα, σωτείλασα πάντα καλῶς, καὶ ποιήσασα βαλάνους. προσκείσθω τῷ μήτρᾳ προσθείσα, ἕως ἂν δοκῇ χωρεῖν εἰ. ἕτερον ἐκβόλιον, ὃ τὸ παιδίον βλαπτὸν ἠρέμα, ἐκβάλλει. ἐλξίνου ἐν οἴνῳ τείλας πιεῖν. ἕτερον ποτὸν ἐκβολῆς, ὃ τὸ παιδίον ἐκβάλλει πελιδνόν.

Τοῦ ἐκπεσόντος ῥίζας τείλας λεπάς, καὶ ὄνησι τοῖσι δακτύλοισι, ℈ σμύρνης ὅσον κύαμον ἅρας ἐν οἴνῳ γλυκεῖ πίπτοντι. ἐκβόλιον. Κρεῖσσον σὺν τῇ ῥίζῃ, καὶ νέτωπον προσθεμένην, προπατείτω. ἕλκυστρον ἐμβρύου ἰῶ ἀποθανόντος παιδίον ὥστε ἐκβάλλειν. κρόκον τείλας, ὀπίσσω χλιοῦ ἔλαιον καὶ διηθήσας, ἔγχεε ἐς τὰς μήτρας. καὶ καταλίμπανε ὡς πλεῖστον χρόνον. ἔμβρυον ἀκίνητον φθεῖραι καὶ ἐκβαλεῖν. Στυπτηρίης ξηρῆς δραχμὴν μίαν. σμύρνης ἴσον. ἑλλεβόρου μέλανος τριώβολον τείλας λεῖα ἐν οἴνῳ μέλανι, βαλάνια ποιέειν. καὶ προσιτέναι ἀνάγκη, ἄχρις ἂν κατ' ὀλίγον ἀπολυθῇ. Κλυσμοὶ καθαρτικοὶ μητρέων, ἰῶ ἐκ τοίου ἑλκωθῶσι, ἢ φλεγμασίης. Ὀλιγοθερμους χειμερινοὺς ὕδωρ ὀπιχέας ℈ ζέσας, ἀφεῖναι ℈ καταξῆναι. Εἶτα ἔλαιον ὀπιχέαι χλιηρὸν καὶ μίξαι. κλύσαι δὲ δύο χοτύλῃσι τὸ πλεῖστον. πάντα δὲ τὰ κλύσματα μὴ πλέω τούτων κλύζειν. καὶ σιδίοισι καὶ μαννῃ. ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ ἑψημένῃ. Εἶτα ἀποχέας ⟨℥⟩ οἴνου, τούτῳ κλύζε. Ἄλλος κλυσμός. Τρύγα οἴνου καταξήνας, τῆξον. καὶ ὑδάτιον κλύσον. Εἶτα σίδια μύρτα. ὄρτυγον βώδεα. φακοὺς ἑψήσας ἐν οἴνῳ, ἀποχέας ⟨℥⟩ οἴνου, κλύζε. Ἄλλος κλυσμός. Βούτυρον. λιβανωτὸν. ῥητίνην. μέλιτι τήξας ἐν τῷ αὐτῷ, οἴνου τε ὀπιχέας, κλύζε χλιηρῷ. ἢ ἀκτῆς καρπὸν ἑψήσας ἐν ὕδατι ἀποχέας ὃ ὕδωρ, τείλας ἐν τῷ αὐτῷ, σέλινον, σμύρναν, ἄνησον, λιβανωτὸν. ὀπιχέας τε καὶ οἴνου ὡς βώδεα, ἴσον τῷ ὕδατι. διηθήσας τε δι' ὀθονίου χλιήνας, κλύσαι. Ἄλλο. Κράμβου. ℈ λινοζώστου. καὶ λίνου σπέρμα. καὶ χλωρὸν τὸ λίνον ἑψήσας, ἐν ὕδατι ἀποθήσας, κλύσαι ᾧ ὕδατι. μυρσίνης τῶν φύλλων ὀξύβαφον, σμύρνης, ἀνήσου, μέλι, ῥητίνην, μῶρον ἀγρίου πλῆν, τείλας πάντα, καὶ ἐνώσας, ὀπιχέας τε, καὶ οἴνου λευκοῦ ὡς βώδεα τέτταρα κοτύλας δύο, διηθήσας, χλιήνας, κλύζου αὐτῷ. ἢ δάφνης καρπὸν, καὶ γλήχωνα ἑψήσας ἐν ὕδατι, μόρον τε ῥόδινον ὀπιχέας τούτῳ κλύζε χλιήνας. ἢ χλωὸς στέαρ τῇ ῥητίνῃ μίξας, ὀπιχέας τε τοῦτο οἴνου, καὶ χλιήνας κλύσαι.

Salicis foliis in ignem conjectis suffitum parato; & circumlocatam mulierem tantisper finito, dum fumus ad vterum penetrarit. De abortionis curatione. Vbi mulier abortionem fecerit, neque puer exierit, siue computruerit ac intumuerit, siue aliud quid tale contigerit, porri & apij succum ex vtrisque collectum, & per linteum expressum, olei rosacei heminam, adipis anserini quadrantem, resinæ obolos tres in oleo liquatos, hæc omnia, muliere à pedibus excitata, in vterum infundito, & vt decumbens quàm diutissimè detineat iubeto, deinde per quatuor dies in sella collocato, & puer putrefactus foras prodit. Sin minùs salem Ægyptium sumito, & cucurbitam agrestem viridem, ex melle commixtam & tritam edendam præbeto, qua sumpta in hanc & illam partem commoueatur. Salem Ægyptium & muscerdam, cucurbitam agrestem, mellis semicocti quadrante affuso, resinæ drachmam vnam in mel immitte, & cucurbitam & muscerdam, omnibusque vt decet contritis, glandes efformatas ad vterum quandiu tempestiuum videbitur apponito. Aliud fœtum excutiens, quod etiam puerum veluti sidere tactum eiicit. Helxinem ex vino tritam propinato. Alia potio eiectoria, quæ puellum sugillatum extrudit. Radicum veratri nigri tenuiter tritarum pugillum vnum, & myrrhæ fabæ quantitatem, ex vino dulci propinato. Aliud quod expellit. Coriandrum cum radice & netopum vbi in subditicio apposuerit, deambulet. Infusum ad fœtum, quod puellum immortuum eiicit. Crocum tritum affuso adipe anserino, & excolatum in vterum infundito, & quàm diutissimè relinquito. Ad fœtum immotum corrumpendum & eiiciendum. Aluminis scissilis drachmam vnam, myrrhæ tantundem, veratri nigri obolos tres, ex vino nigro tenuiter trita in glandulas efformato, & propiùs supponito quoad sensim dissoluatur. Collutiones vteros purgantes si ex partu aut inflammatione exulcerati fuerint. Grossos hybernas affusa aqua decoctas, excolato & depònito, deinde oleum tepidum affundito & permisceto. Duabus autem ad summum heminis colluito. Omnes verò collutiones ex quibus infusa parantur, mensuram istam non excedant. Malicorium & mannam in vino nigro austero decoquito, deinde vino diffuso, ex eo colluito. Alia collutio. Vstam vini fæcem aqua liquefacito, ex ea colluito. Deinde malicorium, myrti baccas, iuncum odoratum & lentes in vino decoquito, vino diffuso, eo colluito. Alia collutio. Butyrum, thus, resinam, cum melle simul liquefacito, vinoque affuso, repido colluito. Aut sambuci fructum in aqua decoquito, eaque percolata, apium, myrrham, anisum thus simul terito, vinoque odorato pari cum aqua mensura affuso, & per linteum excolato, tepido eluito. Aliud. Brassicam, mercurialem, lini semen, & ipsum linum viride in aqua decoquito, eaque percolata eluito. Foliorum myrti acetabulum, myrrham, anisum, mel, resinam, vnguentum Ægyptium, tritis omnibus & vnitis, vinique albi quàm odoratissimi heminis duabus affusis, percolato tepido eluito. Aut lauri baccis & pulegio in aqua decocto, & vnguento rosaceo affuso, eo tepido eluito. Aut anserino adipe resinæ permixto, & ad hoc affuso vino, tepido colluito.

Aliud. Butyrum & oleum cedrinum, cum pauco melle tepefacito, ex eo eluito. Aut lauri baccis, aut melle, butyro, iunco & calamo odorato, muſcoque marino in vinum coniectis & decoctis, deinde percolatis, ſic quoque eluito. Aut apij ſemen, ſeſeli, myrrham, aniſum, melanthium, in vino coquito, vinum percolatum per infuſum immittito. Aut cedro in vino decocto, vino eluito. Aut hedera in aqua decocta, decocto eluito. Aut elaterij, aut betonicæ quantum ad duas potiones ſatis eſt, in aqua decoquito, & decocti tepentis duabus heminis colluito. Aut cucumeris agreſtis interiore parte ad digiti magnitudinem in aquæ duabus heminis decocta, affuſo ad aquam melle & oleo, ex eo colluito. Aut radicis thapſiæ quantum ad duas potiones ſatis eſt, leuiter trita, & affuſo melle ac oleo aquæ duabus heminis diluto, tepido colluito. Aut veratro nigro quantum ad duas potiones ſatis ſit, vino dulci & aqua diſſoluto, colluito. Aut granis cnidiis circiter ſexaginta læuiter tritis, affuſo melle, oleo, & aqua colluito. Collutio corroborans ſi vlcera pura fuerint. Groſſos hybernas terito, & affuſa aqua per diem totam macerato, & oleo affuſo colluito. Aut malicorio & loti arboris ramentis in vino nigro decoctis. Cùm autem impura fuerint, ex iiſque ſordes ferentur, fæce vini vſta ex vino & aqua colluito. Aut malicorio, rhoë coriaria, myrti & rubi foliis in vino nigro decoctis colluito. Collutiones ad inueterata vlcera. Braſſicæ ſucco decocto eluito. Et mercurialem itidem, & paucum nitrum rubrum ammiſceto, myrrhæ acetabulum, thus, ſeſeli, aniſum, apij ſemen, netopum, reſinam, mel, adipem anſerinum, acetum album, & vnguentum Ægyptium. Hæc omnia ſimul læuiter terito, deinde vini albi duabus heminis diluito, tepido colluito. Aut mercurialem in aqua decoquito & percolato, aut myrrhæ, acetabulum, thus, ſeſeli, netopum, cuiuſque pari portione addita, tepido colluito. Aut ſaluia & hyperico in aqua decoctis, ex ea colluito. Aut ſambuci fructum & lauri baccas, vtrorumque pares portiones in vino decoquito, deinde cum vino colluito. Aut pulegij decocto eluito, aut adipe anſerino cum reſina liquato, ſimiliterque cedrini olei modico affuſo, & cum melle diſſoluto, tepido colluito. Aut argenti florem, vino, melle & cera liquatum, cyperum, iuncum odoratum, & calamum (quæ ſanè etiam vnguento admiſcentur) & iridem, ac muſcum in vino decoquito, & colluito. Aut apij ſemen, aniſum, ſeſeli, myrrham, melanthium in vino decoquito. Aut Creticam cedrum in vino decoquito, decocto abluito. Aut hederam Creticam in aqua decoquito. Hæc facienda ſi vulnus adfuerit, & myrrha aqua diſſoluta colluito. Aut elaterij potiones duas ex aqua infundito. Aut cucurbitas agreſtes duas in vino aut laſte cocto, ad quatuor heminas maceratas, percolatas infundito. Aut cucumeris agreſtis parte interiore, palmæ magnitudine in aquæ heminis quatuor decocta, melle & oleo affuſo, opus iſtud efficito. Aut thapſiæ radice quantum ad duas potiones ſatis ſit, vino dulci cum aquæ duabus heminis macerata, tepidè colluito. Aut veratri quantum ad duas potiones ſatis ſit, in vini dulcis heminis duabus diluito. Aut Thlaſpios acetabulo vnà cum melle ammixto, ex aquæ heminis duabus diluito, tepido vtitor. Aut cucumeris agreſtis palmi magnitudine,

ἀνῷ. Βύτυρον, ᾗ κέδρινον ἔλαιον, ἐν μέλιτι ὀλίγῳ χλιήνας κλύσον αὐτῷ. [399] ἢ δάφνης καρπόν. ἢ βαλεῖν μέλι. βούτυρον. σχοῖνον. κάλαμον ὐώδεα, βρύον θαλάσσιον, καὶ ἑψήσας ἐν οἴνῳ. Εἶτα ἀπηθήσας, καὶ οὕτω κλύσας. ἢ σελίνου καρπόν. σεσέλιος. σμύρναν. ἄνησον. μελάνθιον. ἐν οἴνῳ ἀπηθήσας τὸ οἶνον κλύσας. ἢ κέδρον ἑψήσας ἐν οἴνῳ, κλύσας τῷ οἴνῳ. ἢ κισσὸν ἑψήσας ἐν ὕδατι κλύσας τῷ ὕδατι. [400] ἢ ἐλατήριον, ἢ κέγχρον δύο πόσιας, ἑψεῖν ἐν ὕδατι, καὶ ὅσον δύο κοτυλῶν κλύσας χλιηρῶς. ἢ σικύης ἐντερεώνης ὅσον δάκτυλον ἑψήσας, ἐν κοτύλῃσι δύο ὕδατος, ἕως τὸ ὕδωρ ἐπιχέας μέλι καὶ ἔλαιον τούτῳ κλύσας. ἢ θαψίης ῥίζης ὅσον δύο πόσιας τείψας λεῖον, ἐπιχέας τὲ μέλι καὶ ἔλαιον, διεὶς ὕδατι χλιηρῷ ὅσον δυσὶ κοτύλῃσι κλύσας. ἢ ἐλλεβόρου μέλανος, ὅσον δύο πόσιας διεὶς οἴνῳ γλυκεῖ καὶ ὕδατι, κλύζειν. ἢ κόκκους κνιδίους ὅσους ἑξήκοντα τείψας λείους, ἐπιχέας τὲ μέλι, καὶ ἔλαιον, καὶ ὕδωρ κλύσας. κλυσμὸς κρατιστήριος, ἢν ἕλκη ᾖ καθαρά. ὀλιγίστους χειμερινοὺς τρίβειν. καὶ ἐπιχέειν ὕδωρ. βρέχειν ὅ ὅλην ἡμέρην, καὶ ἔλαιον ἐπιχέειν καὶ κλύσαι. ἢ σισύροισι καὶ λωτῷ τρίσμασιν ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψεῖν. ὅταν δ' ἀκάθαρτα ᾖ, καὶ φέρηται, τέφρα καίειν οἴνῳ ᾗ ὕδατι κλύζειν. ἢ σισύρῳ, ῥοῇ βυρσοδεψικῇ, μυρσίνης φύλλοισι καὶ βάτου, ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψεῖν καὶ κλύζειν. [401] κλύσματα πρὸς τὰ παλαιὰ ἕλκη. χυλῷ κεφαλῆς ἐφημέρου κλύζειν, καὶ λινοζώστιν ὁμοίως. καὶ νίτρον τρῖψαι ἐρυθρὸν ὀλίγον. σμύρνης ὀξύθαφον. λιβανωτόν. σέσελι. ἄνησον. σελίνου σπέρμα. νέτωπον. ῥητίνην. μέλι. χήνειον στέαρ. ὄξος ὃ λευκόν. μύρον ὃ λευκὸν αἰγύπτιον. τρῖψαι πάντα ὁμοῦ τρίβειν λεῖα. Εἶτα οἴνῳ διεὶς λευκῷ κοτύλῃσι δυσὶ χλιηρῶς κλύζειν. ἢ λινοζώστην ἑψεῖν ἐν ὕδατι καὶ ἀπηθεῖν, ἢ σμύρνης ὀξύθαφον. λιβανωτόν. σέσελι. νέτωπον. ἴσον ἑκάστου χλιηρῶς κλύζειν. ἢ ἐλχίσφακον, καὶ ὑσσώπιον, ἐν ὕδατι ἑψήσας, κλύζειν τῷ ὕδατι. ἢ ἀκτῆς καρπὸν καὶ δαφνίδας ἑκατέρων ἕξ ἴσου ἕψε ἐν οἴνῳ. Εἶτα τῷ οἴνῳ κλύζε. ἢ γλήχωνος τῷ ὕδατι κλύσον, ἢ χίου ἔλαιον ἐν ῥητίνῃ τήξας, ὁμοίως κέδρινον ἔλαιον τρίβειν ὀλίγον, καὶ μέλιτι ξηρὸν τῆξας, κλύζειν χλιηρῶς. ἢ ἀργύρου ἄνθος ἐν οἴνῳ καὶ μέλιτι καὶ κηρῷ τηκτόν. καὶ κύπειρον, καὶ σχοῖνον, καὶ κάλαμον, [402] ἄπινα δὲ καὶ ἐς μύρον μίσγεται. [403] καὶ ἴριν, βρύον, ἐν οἴνῳ ἑψῶν, κλύζειν, ἢ σελίνου καρπὸν. ἄνησον. σέσελι. σμύρναν. μελάνθιον [404] ἐν οἴνῳ ἑψῆσαι. ἢ κέδρον χρηστικὸν ἐν οἴνῳ ἑψεῖν. [405] καὶ κλύζειν ἐν ὕδατι, καὶ κισσὸν χρηστικὸν ἐν ὕδατι. [406] τρῶσι δρᾶν εἰ ἔχει τρῶσιν, καὶ σμύρναν διεὶς ἐν ὕδατι κλύσαι. ἢ ἐλατηρίου ὅσον δύο πόσιας ἐν ὕδατι κλύσαι. ἢ κεγχρωνίδας ἀγρίας δύο ἐν οἴνῳ ἢ ἐν γάλακτι ἑφθῷ, ἀποβρέξας ὅσον τέσσαρας κοτύλας, καὶ ἀπηθεῖν, καὶ κλύζειν. ἢ σικύης ἐντερεώνιον ὅσον παλαιστιαῖον ἑψήσας ἐν ὕδατι κοτύλῃσι τέσσαρσι, μέλι τὲ καὶ ἔλαιον ἐπιχέαντα, [407] ἐνεργεῖν. [408] ἢ τῆς θαψίης ῥίζης ὅσον δύο πόσιας ἐν οἴνῳ γλυκεῖ διεὶς σὺν ὕδατος κοτύλῃσι δύο, κλύσαι χλιηρῶς. ἢ ἐλλεβόρου ὅσον δύο πόσιας ἐν οἴνῳ γλυκεῖ διεὶς ὥστε δύο κοτύλησιν, ἢ θλάσπιος ὅσον ὀξύθαφον μέλιτι ξηρᾷ μίξας ὕδατι διεὶς ὅσον δύο κοτύλῃσι, χρῶ χλιηρῷ. ἢ σικύης ὅσον παλαιστιαῖον.

καὶ

καὶ κνεώρου ὅσον μίαν πόσιν· ἐφίσας ὕδατος κοτύλησι πέντε μέλι παλαχέας καὶ ἔλαιον, κλύσας. ἢ κόκκους κνιδίους ὅσον ἑξήκοντα εἰς μέλι, ἢ εἰς ἔλαιον σὺν ὕδατι δοὺς, κλύσας. Ἢν ἐκ τόκου διαῤῥοίῃ λαφθῇ. πινέτω ἀσταφίδα μέλαιναν. καὶ σίδη γλυκείης ῥοιῆς, ὃ ἔνδοθεν. καὶ πιτύϊνα ἐείφου, ζωῷ δοὺς οἴνῳ μέλανι. καὶ τυρὸν ἄγλειον καὶ ἄλφιτα πύελνα ὑπιπλάσσειν, καὶ διδόναι πίνειν. ὃς τυρὸς ἢ ἐπ' ὀλίγον φάσγα. ὦ ἢ ἐκ τόκου ἅιμα ἐμέῃ, ταύτῃ ἡ σύριγξ τοῦ ἤπατος τέρωται. αὐτὴ πινέτω γάλα ὄνου. ἔπειτα βοὸς, μόσχου τεσσαράκοντα ἡμέρας. καὶ σήσαμον τετριμμένον, ἄλλως αὖ ὃ ἔχῃ, πινέτω ὃ γάλα νήστις. ὦ ἐκ τόκου τὴν ἕδρην ἀγρίῃ, ἀρχεύθου καρπὸν, λίνου ῥίζαν ἑψεῖν, καὶ πίνειν ἡμέρας τέσσαρας. καὶ σφόδρακος σπέρμα τρίψας σὺν χλωρῷ ἀγρίφακι ἐαθίειν. ὦ ἢ ἐκ τόκου αἱμῆται φλεγμαίνωσιν, τρόχνα χυλὸν ἐγχεῖν ἢ πίτυλα, ἢ ῥάμνα. ὦ ἐκ τόκου ὃ σκέλος ὕστερον ὑστερέων χωλωθῇ, ἀνίσασθαι ἢ μὴ δυνῇ, πίνειν ὑοσκυάμου καρπὸν, ὅσον χερσὶν ἁρπάσαι ἐν οἴνῳ μέλανι ἡμέρας τρεῖς. φέρε ἢ ὁ πίνων. λύσις γάλακτος ὀνείου πίσσης ὅσον κύλικα. ἔπειτα τὸ φαρμακὸν, ὑφ' ᾧ ὃ φλέγμα καθαίρει. σανδαράκην ἢ ἐς πυρὸν, ἐς λαγῶ θρίξι, θυμιᾶσθαι τρεῖς ἡμέρας. ἢν φλεγμονῆς ἐκ τόκου. ὦ ἐκ τόκου φλεγμαίνωσιν αἰδοῖα ἔσω, ἢ σελίνου, ἢ ῥάμνου, ἢ τευτλίου, ἢ κολοκυνθίδος, χυλὸν ἐκπιέσας αὐτῶν. ἢ ἀκτῆς ὃ μέσον τῇ ἁπαλώτατον τρίξας μακρὸν, ἔνθες. ἢ ἀφανθίου ἐν ὕδατι πιεῖν. εἰείῳ ἢ ἀναστήσας. ὦ ἢ φελίξῃ, ἀφαιρεῖν. ἢ κοτυληδόνος φύλλα, ἢ τρίψασα ἕψειν ἐν πυρῶν κρίμνοισιν, ἔλαιον ἐπ' αὐτοῖς χέας διδόναι. χολῆς καθαρικὰ ἐκ μήτρης. σικύης τὸν ἐντεριώνιον λείῳ τρίψας, καὶ μέλιτι φυρήσας, βάλανον ποιέων, τρῖβε. φάρμακον ἢ χρὴ διδόναι, ἐς αὖθις ἐς κάτω καθαίρειν. καὶ λούειν τὰ θερμά. τρῖβε ἢ ἄνησον, ἢ μελάνθιον, ἢ κολοκυνθίδος ἀγρίης ὃ ἔνδον λεῖον ποιέειν. καὶ μέλιτι φυρῶν. καὶ τρῖβε ἐλατηρίου, ὅσον πόσιος τέσσαρας. ξυμμίξας στέαρ χλιερὸν, ἢ ἄγλειον, βάλανον θυμηκεστέρην τρῖβε ἢ νίζειν, ἢ κύμινον, ἢ σκόροδον, ἐς σῦκον, λεῖα πάντα ποιήσας, ἢ μέλιτι δοὺς, τρῖβε. θερμὸν ἢ λοῦσθαι. ἢ ἀπὸ λουτροῦ πινέτω. ἢ θλάσπιν λείῳ ποιέων, καὶ μέλιτι φυρῶν τρῖβε ἢ σύκου παλαιοῦ ὃ πῖον ξύσας ξυμμίσγειν πόσιος ἐλατηρίου δύο, ἐς νίζειν ὅσον ὃ ἐλατήριον μέλιτι δοὺς, τρῖβε, ἢ πευκεδανῷ ὀκτὼ τρεῖς κυάθους, δοὺς πιεῖν. ἢ ἄνησον. ἢ μελάνθιον δοὺς ἐν οἴνῳ διδόναι πιεῖν. ἐλατηρίου πόσιος τέσσαρας, μίξας στέατι μηλείῳ. ἀφελόμενον ἢ ἀφανιζέσθω ὕδατι ἀνθοῦντι, ῥέμα σύφωνι. ἢ ἐλατηρίου πόσιος τρεῖς, ξὺν μηλείῳ στέατι, βάλανον τρίπλεθρον ποιέειν. ὦ ἢ ἀφέλωνται, ἀφανιζέσθω ὕδατι ἀνθοῦντι ἱκανῷ. ἢ θλάσπιος ὅσον πόσιν ξὺν μέλιτι δοῦναι. κλυσμὸς ὦ χολώδης ἢ. ἐλατηρίου ὅσον δύο πόσιος ὕδατι δοὺς ὑπόχυα ἔλαιον νάρκισσινον. ἢ κλύζειν χλιηρῷ. ἢ κολοκυνθίδας ἀγρίας δύο ἀποβρέξας ἐν οἰνογάλακτι ἑφθῷ ὅσον τέσσαρας κοτύλας, τὸν μὲν μίαν ἀποπιεῖν, καὶ ξυμμίσγειν ἔλαιον νάρκισσινον, ἢ κλύζειν. μῆλος κλυσμὸς ὦ χολώδης ἢ φλεγματώδης. σικύης ἐντεριώνης ὅσον παλαιὴν ἐφίσας ἐν ὕδατι ποτῷ τέσσαροι κοτύλῃσι,

& cneori quantũ vnica potione satis sit, in aquæ heminis quinq; decoctis, melle & oleo affuso colluito Aut granis cnidiis circiter sexaginta, ex melle & oleo cum aqua dilutis, perluito. Si ex partu alui profluuio correpta fuerit, vuá passam nigrá bibat, & mali punici dulcis interiorẽ partem, hœdiq; coagulum. Hęc vino nigro diluta, & caseo caprino polenta q; triticea consperſa, potui exhibeto. Triticum autem leuiter torrefacito. At si ex partu sanguinem vomitione reddat, huic hepatis fistula vulnerata est. Hæc lac asininũ bibat, deinde bubulũ (quod facilè fit) per dies quadraginta, etiamq; sesamum tritũ, quoad bene habeat. Lac autem ieiuna bibat. Si ex partu sedis dolor adsit, iuniperi baccas & lini radicem decoquito, decoctũ quatuor dieb. bibendum dato. Lactucæ etiam semen cũ anserino adipe tritũ comedat. Si ex partu vteri inflámationem conceperint, solani succum, aut betæ, aut rhamni per infusum immittito. Si ex partu crus claudum ab vteris redditũ fuerit, neq; recta stare queat, hyosciami semen conchæ maioris mensurá, ex vino nigro tribus dieb. bibat. Leuẽ autem mentis emotionem, quæ ex eius potu cõtingit, soluit lactis asinini calix in potum exhibitus, deinde medicamentũ ex quo pituita purgatur. Suffitus autem per triduũ paretur ex sandaracha, cerato, & pilis leporis. De inflammatione ex partu. Si ex partu vteri inflámationẽ conceperint, solani succum intra pudenda per infusum immittito, aut apij, aut rhamni, aut betę, aut cucurbitæ succum ipsum expressum. Aut sambuci partẽ mediá tenerrimam in longitudinẽ derasam, indito. Aut absinthium ex aqua tritum & lana exceptum, si verò inhorresçat, auferto. Aut vmbilici veneris folia, & porra, ex crassiore tritici farina decoquito, oleoque insuper affuso exhibeto. Quæ bilem ex vtero purgant. Cucumeris agrestis partẽ internã læuiter tritam, melle subactam, & in glandem efformatã subdito. Medicamento autem exhibito sursum & deorsum purgare oportet, & calida lauare. Anisum verò & melanthiũ in subdititio apponito. Aut colocynthidos agrestis interiorem partẽ læuigatá & melle subactá, in pesso apponito. Elaterij quantũ ad quatuor potiones satis sit, adipe anserino aut caprillo admixto, in oblongiorẽ glandem efformatũ supponito. Aut nitrũ, cuminũ, alliũ, ficum, omnia læuiter trita & melle subacta in subdititio apponito. Calida autem lauet, & à balneo bibat. Aut thlaspim læuiter tritã, melle subactá in pesso apponito. Aut veteris ficus abrasam pinguedinẽ, cum elaterio quantũ ad duas potiones satis sit admisceto, & pari cum elaterio nitri portione, melle subactũ in subdititio apponito. Aut peucedanũ ad tres cyathos potui exhibeto. Et anisum & melanthium vino macerata bibenda dato. Aut elateriũ quantum ad potiones quatuor satis sit, ouillo adipe ammixto sibi supponat, quod vbi detraxerit, aqua odorãta eluatur, quæ leuiter adstringat. Aut elateriũ quantũ ad tres potiones satis sit, cũ adipe ouillo, circũ pennã in glandem cõponito, eaq; detracta aqua sufficienti eluatur. Aut thlaspis quantũ potione datur, cum melle exhibeto. Collutio si bilioſa fuerit. Elaterio quantum ad duas potiones satis sit aqua macerato, oleum narcissinum affundito, & tepido colluito. Aut colocynthidas agrestes duas vbi œnogalacte cocto ad quatuor circiter heminas maceraueris, vnã quidem percolato, & ammixto oleo narcissino colluito. Alia collutio bilioſa & pituitoſa. Cucumeris interiore parte palmi magnitudine aquæ potabilis quatuor heminis decocta,

melle & oleo anthino ammixto,ex ea colluito.Pituitam & bilem purgans. Grana cnidia ſexaginta in aqua decoquito,melle & oleo anthino admixto, ex ea colluito. Aut cneſtro in quinque aquæ potabilis heminis decocto, duabus percolatis, melle & oleo anthino cum narciſſino ammixto,colluito. Collutiones purgantes. Groſſis hybernis vſtis & aqua maceratis, ad aquam excolatam oleo ammixto colluito. Poſtea malicorio, galla, loti ramentis perluito, quæ in vino nigro decoquere oportet. Aut vini fæce vſta & aqua vtitor. Deinde his colluito, myrti foliis,& rhoë coriaria in vino nigro odorato decoctis. Poſtea etiam lentiſci foliis, hyperico, ſaluia, in vino nigro odorato decoctis colluito. Aut braſſicam aqua decoquito, in eaque mercurialem, & nitri rubri exiguum decoquito, ex aqua perluito. Elaterium quantum ad vnam potionem ſit ſatis, cum oleo narciſſino aut anthino tepidum per infuſum immittito. Quòd ſi bilioſa fuerit, colocynthidas duas in lactis aſinini decocti quatuor heminis macerato, deinde oleo narciſſino & anthino ammixto colluito. Aut cucumeris agreſtis interiorem partem palmi magnitudine, aquæ potabilis heminis quatuor decoquito, mel & oleum anthinum affundito. Hæc collutio pituitoſæ & bilioſæ contulerit. Collutio pituitam detrahens. Granum cnidium cum mandragoræ decocto terito, ex eo enim copioſa & varia fit purgatio. Allij caput vnicum, nitrum, ficus interiorem partem pinguem, hæc æquis portionibus læuiter trita, in glandem gallæ magnitudine efformata, ſupponito. Aut cumini folia ex vino trita in vellere ſubdito. Aut terræ albæ quantum ad vnam potionem ſatis ſit. Aut radicem albam læuiter tritam, & melle affuſo feruefactam, in glandemque efformatam ſupponito. Aut laſeris ſucco ficus emollitas, & in glandem efformatas. Profuerit etiam cucumeris agreſtis ſemen eodem modo tritum. Aut fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum, horum gallæ magnitudinem, cyclamini vero maiorem portionem, hæc melle ammixto quæ curatur ſibi ſupponat. Subditium. Cyclamini caput purgatum ex aqua terito, tenui lanugine exceptum ſubdito. Aut myrrham, ſalem, cuminum, fel tauri cum melle eodem modo. Aut grana tria decorticata Indici medicamenti oculorum, quod piper vocatur, & rotundi tria, hæc leuiter trita, & vino veteri tepido diluta, circum volucris pennam in glandis formam obducito, huncque in modum intromittito. Aut tithymalli ſuccum melle ſubactum. Aut ſcillæ radicem longitudine ſex digitorum, duorum digitorum craſſitudine,lana conuolutam ſubdito Aut ipſam ſcillam ſine radice tritam, eodemq; modo lana conuoluito, deinde ſupponito. Collutio vbi mulier pituitoſa fuerit. Veratrum quantum ad duas potiones ſatis ſit, vini dulcis duab. heminis diſſoluito, & permixto colluito. Si purgatione opus habere videatur, porrum incoquere oportet,aut ſambuci fructum, aut aniſum, thus,myrrham,vinum.His omnib.tritis,ex eorum decocto colluito. Aut braſſica in aqua decocta, in eius decocto mercurialem incoquito, & pauco percolato eluito. Aut cneſtri quantum ad vnam potionem ſatis ſit, melle diſſolutum immittito. Spectandi autem menſes ſunt, num bilioſi, aut pituitoſi fuerint. Aut arenam, tenuem, ſiccam,loco ſoli expoſito ſubſternito, & vbi menſes defluēt, ſanguinem affundito,

καὶ μέλι μίξας καὶ ἔλαιον ἄνθινον, κλύζειν. Φλέγμα καὶ χολὴν καθαίρει μᾶλλον. κόκκους κνιδίους ἑξήκοντα, μέλιτι καὶ ἐλαίῳ ἀνθίνῳ μίξας, κλύζειν ἐν ὕδατι. [425] ἢ κηπῆρον ἑφθὸν ἐν ὕδατι ποτῷ. ἐν πέντε κοτύλῃσιν ἀποχρᾷ δύο κοτύλας, συμμίξαι μέλιτι καὶ ἐλαίῳ ἀνθίνῳ σὺν ναρκισσίνῳ & κλύσαι. κλυσμοὶ καθαρτήριοι. ὀλίγου χειμερινοὶ καυθέντες, καὶ βραχέντες ἐν ὕδατι· ἀποχύσαντα τὸ ὕδωρ, ἔλαιον ξυμμίσγειν, καὶ κλύζειν, καὶ μετακλύζειν σιδίοισι κηκίδι. λοτῆ ῥίσματι. ἐν οἴνῳ ᾧ μέλανι χρὴ ἑφθεῖν. ἢ τρύγα καίειν, χρῆσθαι σὺν ὕδατι. μετακλύζειν δὲ τύχῃσι, ᾗσι τὰ μυρσίνης φύλλοισι, καὶ ῥοῇ τῇ βυρσοδεψικῇ. ἑφθεῖν ᾧ οἴνῳ μέλανι θυώδει. [426] μετακλύζειν ᾧ σχοίνου φύλλα, καὶ ὑπερικὸν, καὶ ἐλελίσφακον ἑφθάντα, σὺν οἴνῳ μέλανι θυώδει, ἢ κεφάλης ὕδατι, καὶ ταῦτα ἑφθεῖν, λινοζωστὶν νίζειν ἔρυθρὸν ὀλίγον. καὶ κλύζειν· [427] ἐλατηρίου ὅσον πόσις, σὺν ναρκισσίνῳ ἐλαίῳ, ἢ ἀνθίνῳ, καὶ κλύσαι χλιαρῶς. ἢν ᾖ χολώδης ἡ, κολοκυντίδας δύο ἀποῤῥέξαι ἐν γάλακτι ὄνειῳ ἕφθῳ ὅσον τέταρσι κοτύλῃσι. [428] καὶ ἀποῤῥέξαντα κλύσαι. ξυμμίξαι τε ἔλαιον ναρκίσσινον, ἢ ἀνθινον, ἢ ὃ ἄμφω τὸ σικύης ἐντερώνης ὅσον ὠφελήσειν, ἑφθεῖν ἐν ὕδατι ποτῷ τέταρσι κοτύλῃσι, καὶ μέλι τοῦτο χέαι. καὶ ἔλαιον ἄνθινον. οὗτος ὁ κλυσμὸς φλεγματώδει καὶ χολώδει ξυμφέρει. κλύσμα ἕλκων φλέγμα. [429] Κόκκων τρίβειν τὸ μανδραγόρου ξὺν ὕδατι. καθαρσις γὰρ παμπόλλη τε καὶ ποικίλη γίνεται τούτου. [430] σκορόδου μύλυζαν νίζειν. σύκου τὸ ἔνδον τὸ πῖον. ἴσον τρίψας λεῖα ὀκόσην κηκίδα ποιέειν τὸ μέγεθος, καὶ τορεύειν. ἢ κυμίνου φύλλα ἐν οἴνῳ τρίψας, θιλείῳ τορεύειν, [431] ἢ γῆς λευκῆς ὅσον πόσιν. [432] ἢ λευκοῦ ῥίζαν τρίβειν λείῳ, καὶ μέλι ὀπτήσας, καὶ ἀναζέσας, βάλανόν τε ποιήσας τορεύειν. ἢ ὁπὸν σιλφίου μὴ σύκων μάλιστα. καὶ βάλανον ποιέειν. ἄλαπτον ᾧ σικύης σπέρμα, τρίβειν ὁμοίως. ἢ χολὴν ταύρου, καὶ νίζειν ἐρυθρόν. καὶ νέτωπον, κυκλάμινον. τούτων ὅσον κηκίδα. τὸ ᾧ κυκλαμίνου τὸ λεῖον μοῖραν μέλιτι ξυμμίξαι ἢ θρέψαντα μύλην. τορεύειν τορεῦσαι. [433] κυκλαμίνου τὸ κεφάλαιον καθαίρειν ὕδατι τρίψαι. ἐς λῆνον ἀναφορύξαντα τορεύειν. ἢ σμύρναν, ὄλας, κύμινον. χολὴν ταύρου ξὺν μέλιτι ὁμοίως. [434] ἢ κόκκους σκληφαν ὅσον τρεῖς ἰνδικοῦ φαρμάκου, ὃ τὴν ὀφθαλμῶν, ὃ καλέουσι πέπερι. καὶ τροχίσκους τρία. τοῦτο ᾧ λεῖα τρίβειν, καὶ οἴνῳ παλαιῷ χλιαρῷ διεὶς. βαλάνιον περὶ πτερὸν ὄρνιθος ἑλίσσειν. ἐς ὧδε τορεύειν, ἢ θυμαλλὺς ὁπὸν μέλιτι ἀναδεύσας, ἢ σκίλλης ῥίζαν ὅσην ἑξαδάκτυλον, ἐλίξας οὗτω δύο δακτύλους ἐν ἐρίῳ τορεύειν. ἢ αὐτὴν τὴν σκίλλαν ἄνευ ῥίζης τρίβειν, καὶ ὡσαύτως ἐλίσσειν ἐρίῳ. εἶτα τορεῦσαι. κλυσμὸς ἢν φλεγματώδης γυνὴ ᾖ. ἑλλεβόρου δύο πόσιας, ἐν οἴνῳ διένεγκε γλυκεῖ, ὅσον δύο κοτύλας. καὶ κλύζειν μίσγοντα. ἢν καθάρσιος δέηται, [435] τορεύειν δεῖ ἕψειν, ἢ ἀκτῆς καρπὸν, ἢ ἄννησον. λιβανωτὸν. σμύρναν. οἶνον. ταῦτα πάντα τρίβειν, καὶ τῷ χυλῷ τούτων κλύζειν. ἢ κεφάλαιον ἑφθὸν ἐν ὕδατι, ἐν τῷ χυλῷ ταύτης ἕψειν τὴν λινοζωστῖνα. καὶ [436] σμικρὸν ἀποχρᾷ, ἀπόκλυζε. ἢ κηπῆρον πόσιν, ἐν μέλιτι διεὶς, σπένειν. σκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὰ ὀπτήσια, ἢν τε χολώδεα ἢν τε φλεγματώδεα ᾖ. ἢ φάρμακον ἐς τὸ ἦλιον, ἐσορῶν ἄλλῃ λεπτῇ, ξηρῇ. καὶ ὅταν τὰ καθάρσια ᾖ, τὸ αἷματος ὀπτέχειν,

καὶ

& ἐὰν ξηραν θῶσι. & ἰῶ μὴ χλώδεα ᾖ, ὅπως τῇ φάρμακῳ ξηραινόμενον τὸ αἷμα χλωρὸν γένηται. ἰῶ δὲ φλεγματώδεα, οἷς μύξαι ὁρῶνται. ἰῶ δὲ φλεγματώδεα ᾖ, κνήκου ὅσον ποσὶν διένας, & σιῶ μελιχρήτου κοτύλῃ κλύσας. καθαρτικὸν μαλθακόν. [438] ὕδωρ ἄγε καὶ δέρματα. καὶ ἰχῶρα ὕφαιμον. καὶ καταμήνια κατασπᾷ ἰῶ καὶ μὴ πολυχρόνια ᾖ. & ὑστέρων σῶμα μαλθάσσει. μύρραν ναρκίσσινον καὶ κύμινον ὁ ἑλάτηρ. σμύρναν τε καὶ λιβανωτόν. [439] ἀψίνθιον κύπριον. ῥόδινον ἄλφα [440] ὀφθαλμικὸν τούτων δὲ ἴσον τῷ ὀπῷ ἑκάστου, τὸ δὲ ναρκισσίνου τέσσαρας μερίδας, ὅπως κτένιον ὁμοιόλινον ξυμμίξας, πρῶτα τείφον. & ποίησον βάλανον ὡς τερῶ, ῥάκος λεπτὸν περιθεὶς, καταδῆσαι. καὶ ἐμβάψας ἐς ὀξύφα λευκὸν αἰγύπτιον, καὶ προσιτέναι, καὶ ἐὰν ὅλιον τὸν ἡμέρην. λουσαμένῃ δὲ καὶ ἀφελομένῃ, ὀξυμελίτῳ τῷ ὕδατι τῷ βώλῳ. ἕτερον καθαρτικόν. ὕδωρ ἄγε, καὶ δέρματα. καὶ μύξας. & ἰχῶρα ὕφαιμον. Σμύρναν. ὀπὸς. κύμινον. χολὴν ταύρου. ταῦτα συμμίξας, καὶ μέλιτι φυρήσας, καὶ ἐς ῥάκος ἐνθεὶς, προσθεῖναι. ἡμέρην ὅλον ἐνιέναι. Εἶτα λουσαμένῃ καὶ ἀφελομένῃ, ὀξυμελίτῳ ὕδατι τῷ βώλῳ. ὀπός. Ἄλες. κύμινον. χολὴν ταύρου, μέλιτι ἀναφυρέν, καὶ προσιέναι, καὶ σίλφιον τῷ σύκῳ μίξαι, καὶ προσιέναι. Εἶτα ὀξυμίλτῳ μύρρῃ ῥοδίνῳ. ἢ κέγκρος ἐκλέψαντα. [441] ποσὶ τε τείψαντα, καὶ βάλανον ποιέειν. ἢ σκόρδιον. καὶ νίτρον ἐρυθρὸν καὶ σῦκον. τούτων ἑκάστου ἴσον μίξας μέλιτι, δοῦναι προσιέναι καὶ τειδὼ ἀφέλητα, ἐλάφου τέαρ προσλιπαίνειν, τήξας ἐν οἴνῳ. ἢ πετρέως κόγκρος πέντε, σὺν ἐλατηρίῳ ὀλίγῳ. ὀδαξάζειν δὲ γυναικὸς γάλακτι, ἐν ἐλαίῳ, [442] ἐς μύρον ἐμβάλλας. προσιέναι δὲ & ἀφελόντα ὡσαύτως. ἢ σύκου δὲ πόπαλον ξὺν ἐλατηρίῳ πόσει. καὶ νίτρου ἐρυθροῦ ἴσον. καὶ μέλιτος ἴσον ὡσαύτως. ἢ χλωρὸν ταύρου, καὶ νίτρον ἐρυθρὸν. νέτωπον. κυκλάμινον ἴσον ὡσαύτως [443] κηκίδα ἐν μέλιτι. ἢ χλωρὸν ταύρου, ἐς αἰγύπτιον ἔλαιον βάψαι, προσλιπαίνω. καὶ ἀφελόντα ῥοδίνῳ, ἢ σικύης τὴν μαχρῆς τὴν ἐντερώνιον, & σπέρμα ἀζελὸν σὺν γάλακτι γυναικὸς κνεόφθορον [444] καὶ σμύρναν ἄχρηον, καὶ μέλι ὀλίγον, καὶ μύρον αἰγύπτιον, πεῖδον καὶ προσιέναι. ἢ τὴν ἐντερώνιον σικύης αὐλῶνα. κόψαι ὑπὸ τὸ σπέρματος, καὶ μέλι ἐμβάλλειν, καὶ ἀναζέσαι. καὶ βάλανον ποιέειν ὑμήκεα. καὶ βάπτειν ἐς ἔλαιον λευκόν. ἢ τὴν ἀγελαίην κολοκυνθίδα τὴν ὡσαύτως [445] καὶ ἐλαφηρὸν τρῖψαι πόσει σὺν σαπὶ πεῖδον, καὶ βάλανον ποιέειν. [446] ὀμοίως. κόγκρος ἐκλέψαι τρῖψαι, [447] ἔσον ποσὶν ἑφθὸν, καὶ μέλι καὶ ἐγχέαι καὶ προσθεῖναι. [448] ἢ ῥόδινον ὀξύφα. ὅταν δὲ βάλανον προσιέντα ἐμπήξαντα χρὴ πρότερον ἐς τὸ βάλανον, ἔπειτα ῥάκος περιθεῖναι λεπτὸν ἐν ἐλαίῳ βάψαι ὀξύφα αἰγύπτιον προσιέναι. ἄγε δὲ μάλιστα [449] καὶ δέρματα ἀφαιρεῖ. προσθεῖα καθαρτικὰ ἰσχυρά, [450] ὕδωρ ἄγε δυνάμενα, καὶ μύξας, καὶ δέρματα μᾶλλον τὰ πρόσθεν. τὰ πεπέρεος κόγκρος τέσσαρας τὰ μείζονα, ἢ καὶ τὰ μικρὰ ὀλίδροι, ἐλατηρίου πόσει συμμίξας, πεῖδε λάφα, ὀδαξάζων γυναικὸς γάλακτι καὶ μάλ' ὀλίγον ἀναφυρήσας, ὅτε ἐς εἴριον μαλθακὸν καθαρὸν περὶ πτερὸν περιελίξας ῥάκεα, καὶ καταλαβὼν προσιέναι ἐς λευκὸν ὀξύφα αἰγύπτιον βάπτων. προσκείσθω δὲ ἡμέρην. καὶ ἐπειδὴ ἀφέληται, προσιέσθω τὸ τέαρ τὸ ἐλάφου. [451] προσθεῖα καθαρτικὰ, ἐὰν μὴ πάνυ καθαίρῃ.

& reficcari sinito. Et si quidem bilioſi fuerint, ſanguis in arena ſiccatus pallidus redditur, ſin pituitoſi, velut mucoſa conſpiciuntur. Si igitur pituitoſi fuerint, cneſtrum quantum ad potionem vnam ſatis ſit, aquæ mulſæ hemina diſſoluito, ex eo colluito. Hoc emolliens medicamentũ purgat, aquam & pelliculas educit, & ſubcruentam ſaniem. Menſes etiam detrahit, niſi diuturniores fuerint, & vterorum oſculum emollit. Vnguentum narciſſinum, cuminum eſculẽtum, myrrham, thus, abſinthium, cyperum, vnguentũ roſaceum, polentam, horum cuiuſq; pares portiones, narciſſini verò quadruplum. Hæc omnia terito admixta tenui lini crudi lanugine, quæ pectini adhæreſcit, & tenui linteo circum pennam inuoluto, deligato in glandem effingito, & in oleum album Ægyptiũ intinctum ſupponito, & tota die ſinito. Vbi verò lauerit & detraxerit, aqua grati odoris perluatur. Aliud purgãs medicamentũ, aquam educit, & pelliculas, mucos, & ſubcruẽtam ſaniem. Myrrhã, ſalem, cuminũ, fel tauri, hæc ſimul mixta & melle ſubacta, tenui linteo impoſita, ſubiicito, totumq; diem intus ſinito, deinde vbi lauerit, eo ablato aqua odorata perluatur. Aliud. Salem, cuminum, fel tauri melle ſubigito & ſubiicito. Et ſilphiũ cum ficu miſceto & ſupponito, deinde vnguento roſaceo perfundito. Aut grana cnidia cortice purgata, & quantum vna potione ſatis ſit trita, in glandẽ fingito. Aut allium, nitrum rubrum & ficũ, cuiuſq; pares portiones, melle admixto in peſſo ſubiicienda dato. Et vbi detraxerit, ceruinum adipẽ vino liquatũ ſupponito. Aut piperis grana quinq;, cum pauco elaterio, muliebri lacte paulatim inſtillato, in vellere vnguento intincto ſubiicito, eodemq; modo detrahito. Aut quod in ficu eſt pinguiſſimũ, & elateriũ ad potionẽ vnam, & nitri rubri cum melle æqualẽ portionẽ, ad eundem modũ. Aut fel tauri, nitrũ rubrũ, netopum, cyclaminũ, æqualibus portionibus, ex melle velut gallæ magnitudinẽ fingito. Aut fel tauri oleo Ægyptio intinctũ ſupponat, quo detracto roſaceo illinatur. Aut cucumeris agreſtis longi exempto ſemine interiorẽ partẽ, ex lacte mulieris maſculũ alentis, & myrrham puram, mellis exiguũ, & vnguentum Ægyptiũ, terito & ſupponito. Aut cucumeris agreſtis partẽ interiorem deſiccatam, abſque ſemine contundito, & iniecto melle decoquito, & glandem oblongam effingito, oleoq; albo intingito. Aut cucurbitam agreſtem ad eundem modum, & elaterij quantum ad tres potiones ſatis ſit, cum farina aqua ſubacta terito, & in glandem efformato. Aliud ſimiliter. Tria grana cnidia detracto cortice ad potionem vnam, decocta affuſo melle ſupponito, aut vnguento roſaceo perfundito. Quæcunque autem ſibi glandem ſupponunt, cùm priùs omnia in glandem coacta fuerint, deinde tenue linteum lanæ obducere oportet, & vnguento Ægyptio glandem intinctam ſubdere. Hæc autem præcipuè pelliculas educunt & auferunt. Medicamenta ſubditicia vehementer purgantia, quæ magis quam ſuperiora aquas, mucoſa, & pelliculas educere queunt. Piperis grana maiuſcula quatuor, aut parua, ſi opus videatur, ad elaterij potionem admixta, læuiter terito, & lacte muliebri inſtillato, cum pauco melle ſubactum, id ex lana molli pura circum pennam linteo tenui conuolutum, vnguento albo Ægyptio intinctum ſupponito. Per diem autem adhæreat, deinde vbi detractum fuerit, ceruinum adipem ſubdat. Subditicia medicamenta purgantia, ſi potiones non purgent.

Mercurialem cum myrrha tritam in peſſo ſupponito. Medicamenta ſubdititia quæ ſimiliter purgant, ſecundas eiicere valent, menſes detrahere, & fœtũ ſyderatum foras propellere. Cantharidas quinque alis auulſis, cruribus & capite, deinde tribulum iuxta mare naſcentem, cum radicibus & foliis tundito, & euanthemi viridis interiorem partem, cum pari ſeminis apij mole terito, additis ſepiæ ouis quindecim, ex vino dulci dilutis. In aqua calida deſideat, & aquam mulſam aquoſam bibat, vinumque dulce. Et intriti ſtateris Æginenſis pondus ex vino dulci bibat. Vbi verò dolor detinuerit, cicerum alborum, & paſſularum ex aqua decoctum, refrigeratum propinato. Cùm ſtrãguria prehenderit, in aqua calida deſideat, & vinum dulce bibat. Quod in omni morbo aperire & purgare potens eſt. Myrrha modica, ſaluia & aniſo contritis vtitor. Purgans medicamentum quod infœcundam purgare valet. Si vteri oſculum rectè habuerit, fotum ex ſtercore bubulo ſicco, tuſo & excuſſo ad quatuor chœnicas exhibeto. Aceti autem heminas decem addito, & vrinæ bubulæ tantundem, & marinæ ſalſuginis heminas viginti. Hoc diutiùs leniter foueto. Deinde vbi elota fuerit, ex lenticulæ decocto epoto, & melle cum aceto mixto ebibito, vomat. Et pro ſorbitione farinam exhibendo, vinumq; vetus ſereno cœlo per noctem expoſitũ inſuper bibendum. Cibo verò eo die abſtineat. Poſtero autem die granum cnidium deuorandum exhibeto, & tertio die medicamentum quod vrinam ciet, paſſulas & cicera alba ad duas chœnices, affuſis aquæ tribus ſemicongiis. Deinde percolatum ſereno cœlo per noctem exponito, & poſtero die bibendum dato. Quinetiam ſubditiis medicamentis vtitor. Medicamentum quod infuſum menſes purgat. Stercus bubulum in conchæ maioris formam effingito, cupreſſi ramenta ſubigito & commiſceto in ſole ſiccato, in id ſuffimenta iniicito. Ad ſimilem affectionem. Si menſes non eunt, ſpinæ albæ contrita folia & percolata, ac tepida infundito. Linimentum purgans, quod vteros expurgare poteſt. Porri & cardamomi ſemen tritum, vino & lacte cocto maceratum, imo ventri illinito. Emolliens linimentum. Aquam autem mucos & pelliculas educit, & puerperij purgamenta deturbat, nec exulcerat. Myrrhæ optimæ partem dimidiam, & ſalis granum ſimiliter, & picem aromatibus conditam, hæc leuiter contuſa commiſceto. Sit autem myrrha ad ſalem & picem dimidia. Hanc contuſam in tenue linteum ad gallæ magnæ quantitatem iniicito. Sint autem duo lintea, vti vnum interdiu, alterum noctu contineat, quoad colliqueſcat. Calida autem lauetur, deinde vbi detraxerit, perluatur aqua odorata. Medicamentum infœcundam purgans, ſi os bene habeat. Si infœcundam cures, ſtercus bubulum ſole exiccatum, & excuſſum ad quatuor chœnicas Atticas, adiectis aceti heminis decem, erui farinæ chœnice, & aquæ marinæ heminis viginti, hæc tepida diu in fotu adhibeto, deinde lenticulæ decocto propinato, & melle ac aceto admixto vomat, farinam ſorbitione ſumat, & vinum odoratum inſuper bibat. Cibo autẽ eo die abſtineat, poſtero autem die grana cnidia deuoranda dato, tertio verò die medicamentum vrinam ciens. Si verò voles, vinum album & cicera alba ad duas chœnices, affuſis tribus aquæ ſemicongiis.

λινοζωστιν τείψας καὶ σμύρναν ποεσθιθέναι. ποεσθιτὰ ὁμοίως καθαρτικά, χρεία δωυάμενα ἐκβαλῆν, καὶ καταμηνία καταστᾶν, καὶ ἔμβρυον ἀποπλῆξον ἐκ τῆς ἐξαγαγεῖν. [452] καυθαρείδας πέντε, ἀποτίλας καὶ τὰ πτερὰ καὶ τὰ σκέλεα, καὶ τίλω κεφαλῆ. ἔπτα τείβολον τοῦ θαλασσίου κόψας τῆσι ῥίζῃσι, καὶ τοῖσι φύλλοισι τὸ δυάμυον ὃ χλωρὸν ὃ ἔξω τείψας ἴσον ὄγκον καὶ στελίνου σπέρματος, καὶ σπίτης, ὡὰ πεντεκαίδεκα ἐν οἴνῳ γλυκεῖ κεκραμένῳ. [453] ἐν ὕδατι θερμῷ καθημένου. καὶ μελίκρητον ὑδαρὲς πινέτω, καὶ οἶνον γλυκύν, [454] καὶ τῶ τετριμμένου, ὅσον σατῆρα ἀγγειῶν ἐν οἴνῳ γλυκεῖ πίνειν. ἐπὶ τῷ ὁ ὀδυνῶν ἔχῃ, λευκοὺς ἐρεβίνθους, καὶ ἀσαφίδας ἑψήσας ἐν ὕδατι, καὶ ψύξας, διδόναι πίνειν. ὅταν ἡ στραγγουρίη ἔχῃ, ἐν ὕδατι χλιερῷ καθιζάνειν, καὶ οἶνον πίνειν γλυκύν. [455] Πάσης νόσου δυωδυνίου καὶ ἀναστομοῦσθαι καὶ καθαίρει. σμύρναν ὀλίγην καὶ ἐλελίσφακον καὶ ἄνησον τείψας, χρῶ. [456] καθαρτικὸν δυωδυνίου ἄλοκον καθαίρει. [457] ἰῶ ὃ στόμα τῆς μήτρης ὀρθῶς ἔχῃ, πυελῷ βόλβιτον ξηρὸν κόψας, καὶ ψιάσας τέτταρας χοίνικας. ὄξους δὲ κοτύλας δέκα. καὶ ὕδατος βοείου ἕτερον τοσοῦτον. καὶ θαλάσσης ὑγρὸς κοτύλας ἑπτὰ εἴκοσι. [458] πυελῷ ὃ βληχροῖσι πουλιῷ χεῖνον. ἔπειτα λουσαμένῃ φάκιον ποιοῦσα, καὶ μύρῳ τὸ ὄξος μεμιγμένον ποιοῦσα, ἐμεσάτω, καὶ ῥοφείτω ἄλυσον, δοιῶας καὶ ὀπτισάτω οἶνον βώδεα παλαιὸν ἑξηνθριασμένον. σίτου δὲ μὴ γεύεσθω τῇ πρώτῃ τῇ ἡμέρῃ τῇ δὲ δευτέρῃ, κόκκον δοιῶας καταπόσιον. τῇ δὲ τρίτῃ, δοιῶας δρυμυρηκίνην, ἀσαφίδας καὶ ἐρεβίνθους λευκοὺς, [459] δύο χοίνικας καὶ ὀπτισάτω ὕδατος τρία ἡμιχόεα. ἔπειτα ἀποχέας, ποεσθιτὰ ἀνθρίλλου ἐσθιέτω. τῇ δὲ ὑστεραίῃ πινέτω. καὶ τοῖσι ποεσθιτέοισι χρέεσθαι. [460] ἔγχυσιν καθαρτικὸν καταμηνίων. [461] κόλλιβον πτρίσας ὅσον σαφίδα. φυρῶ δὲ, καὶ ξυμμίσγω τῆς κυπαρίσσου τὰ πρίσματα. ξηραίνω δὲ ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἐς τοῦτο τὰ θυμιήματα ἐμβάλλω, ἐς ὅμοιον πάθος. [462] ἰῶ τὰ καταμηνία ἰῆν, ἀκάνθης λευκῆς τὰ φύλλα τείψας, καὶ ὀξηνθήσας, καὶ ὀπτιχλίνας ἐγχεῖν. κατάχυσιν καθαρτικὴν ὡς τε μήτρας καθαίρειν. ποεσθιτὸν σπέρμα καὶ καρδαμώμου τείψας, ἐν οἴνῳ τε δυεῖς καὶ γάλακτι ἑφθῷ, ψιάχειν τῷ νειαίρῳ γαστέρα. [463] κατάχυσιν μαλθακτήριον. ὕδωρ ὃ ἀγχῦ καὶ μύξας τὰ δέρματα. καὶ λοχεία φέρει. καὶ οὐχ ἑλκεῖ. σμύρνης ὡς ἀρίστης ἥμισυ. καὶ ἄλλος χυλὸν ὁμοίως, πίσσης ἡδυωτέρου φλάσας, μίξας τέλεα. ἔστω δὲ τὸ τῆς σμύρνης τὸ ἥμισυ τοῦ ἄλλου, καὶ τῆς πίσσης ἐμβεβλῆν ἐς ῥάκος τῆς περιστερίδος, μέγεθος ὅσον κηκίδα μεγάλην. δύο δὲ ἔστω. ὡς τὸ μὲν ἡμέρας ἔχῃ, τὸ δὲ δύο ἡμερῶν ἔστ' ἂν καταπακῇ. λουέσθω δὲ θερμῷ, ἔπειτα ἀφαιρεθεῖσα ψυχέσθω ὕδατι δυώδει. [464] καθαρτικὸν ἄλοκον καθαίρει, ἰῶ τὸ στόμα ὀρθῶς ἔχῃ. ἰῶ ἄλοκον θεραπεύῃς, κόλλιβον αὖον ἡλίου, ψιάσας ὅσον τέσσαρας χοίνικας ἀπτικάς. ὄξους δὲ κοτύλας δέκα. καὶ ὀρυβίου χοίνικα. καὶ θαλάσσης κοτύλας ἑπτὰ εἴκοσι, πυελῷσας ἀλέα πουλιῷ χεῖνον. [465] ἔπειτα φάκιον ποιῆσαι. καὶ μέλι καὶ ὄξος μίξαι. καὶ ἐμεέτω. καὶ ῥοφείτω ἄλητον. καὶ ὀπιπινέτω οἶνον βώδεα. σίτου δὲ μὴ ἀπογεύεσθω ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ. τῇ δ' ὑστεραίῃ, κόκκον δοιῶας καταπότιον. τῇ δὲ τρίτῃ δρυμυρηκίνην. χὴν. ἐὰν δὲ βούλῃ, λευκοὺς σαφίδα καὶ ἐρεβίνθους λευκοὺς δύο χοίνικας, ὀπτιχίας ὕδατος τρία ἡμιχόεα.

ἀφελὼν

ἀφελεῖν δὲ ὃ ἥμισυ. ἐξυπνᾶς τὴν αὐθρίαν θεῖναι. καὶ τῇ ὑστεραίῃ πίνειν ἐκ τούτου καὶ ὀλίγον, καὶ τοῖσι παραδέχεσθαι χρέεσθαι.[466] ἢν βούλῃ γονιμωτέρην κυῆσαι, καθῆραι αὐτὴν καὶ ἀφεδρίσαι.[467] ἔπειτα δίδου ἄλητον ἐσθίειν νήστει καὶ οἶνον ὅτι πίνειν ἄκρατον. καὶ παραδιδόναι νίτρον ἐρυθρόν. καὶ κύμινον. καὶ ῥητίνην μέλιτι δοῦσαι, ἐν ὀθονίῳ παρέχειν. καὶ ὅταν τὸ ὕδωρ ἀπορρυῇ τοῦ μέλανος πεσσοῦ, παραβάλλειν μαλθακτήριον. καὶ τὸν ἄνδρα συνδυάζειν.[468] ἢν δὲ τὸ στόμα μεμύκῃ, παραβάλλειν καὶ ὅπου συκῆς, μέχρι ἂν ἀναστομωθῇ. καὶ ὕδατι αὐτίκα ἐπανίζειν ἵρηκος δὲ ἄφοδον πρίβειν ἐν οἴνῳ γλυκεῖ, καὶ πίνειν νῆστιν. καὶ τὴν γαστέρα συνδυάζειν τὸν ἄνδρα. ἢν ὀχετὸν καὶ καταμηνια παύηται, χλωὸς ἢ ἀγώπεκος ἄφοδον ἐν ῥοδίνῳ μύρῳ πρίειν. καὶ τὸ αἰδοῖον χρίεσθαι καὶ συνδυάζεσθαι. ἢν ἕλκεα ᾖ δεινά, καὶ ἢν φλεγμαίνῃ, χρῆν τοῦδε χλυσμῷ. χλωὸς ἔλαιον. καὶ ῥητίνην μίσγειν. καὶ δοῦναι ὕδατι χλιηρῷ, χλύσαι. ἢν μέλιτι βούτυρον μίξας, τῆξαι καὶ χλύσαι. ἢν ἐχετρώσιος ξύσαι, ὅσον σκαφίδα μικρήν, καὶ σμύρνης, καὶ μέλιτος ὁμοίως. ταῦτα δοῦναι ἐν οἴνῳ μέλανι βυώδει, καὶ χλύζειν χλιηρῷ.[469] ἢν ἕλκωθῇ ἢ φλυκταινῶν ἀνάπλεα ᾖ ἐν τῇ καθάρσει ἄκρεα καὶ χείλεα. σάρκα βοὸς, ἢ πικέιον, ἢ χλωὸν ἄλειφα. καὶ ἀννησσον. ἢ κόκκον, ἢ σανδὸν χυτρίδιον, τρίψαι ταῦτα πρόσφορα. καὶ ἀλειφαλεῖψαι τὸν σάρκα. παραβάλλεσθαι. ἢν ἕλκεα γράπται καὶ ὀδαξᾶται. βοὸς σάρκα, σέαρ ἐπαλείφειν. καὶ τὸν σάρκα παραβάλλειν. καὶ ἐγχλύζειν ἢν ῥυπαίνηται,[470] καὶ πυελίῳ συκῆς ἀποῤῥίζης, καὶ μετέπειτα καὶ πίνειν, ἐν γλυκεῖ πινέτω.[471] ἢν ἐν τοῖσιν αἰδοίοισι ταῦτα ἕλκεα γράπται. βόειον σέαρ ἐπαλείφειν καὶ μυρσίνεον ἐν οἴνῳ καθεψῶν, ἀφαλύζεσθαι τοῦ οἴνου, καὶ ἐλαίας φύλλα, καὶ βάτου καὶ ῥοιῆς, καὶ ὁ οἶνος ἥπερ παραμύνιος. ταῦτα δὲ οὕτως ποιέειν, ἀψίνθιον φύλλα ποδὸς δένδρεου δηλαδὴ, λεῖα τρίψαι, καὶ παραβάλλειν τὰ αἰδοῖα διηθέναι, καὶ ἀννήσου καρπὸν καὶ σελίνου τρίψαι, ὀπίσχειν. ἢν ἀφιῇσι τὰ αἰδοῖα πῶς δεῖ ἰᾶσθαι, σάρκα βοὸς ὡσεὶ δύο παλαιστῶν τὸ μῆκος,[472] πάχος δὲ ὡσεὶ σφηκίου παραβάλλεσθαι μέχρις ἑσπέρης. τὸν δὲ νύκτα αἴρειν. τῇ δ' ὑστεραίῃ πάλιν παραβάλλεσθαι μέχρι μεσημβρίης. καὶ ὀπίπινέτω οἶνον γλυκὺν, μέλιτι ⟨ἢ⟩ οἶνον ξυμμίσγουσα. χλύσμα ἢν ἀκαθαίρωσιν αἱ μῆτραι, καὶ ἢν φαγλουρίη ὀπιλάβῃ.[473] παράβαλε. ἀκτῆς καρπὸν. σέσελι. ἀννησσον. λιβανωτὸν. σμύρναν. καὶ οἶνον ἴσον τοῦ χυλοῦ τούτων, μίξας τοῦδε καὶ ἀναζέσας, ψύχειν, καὶ μετρίως χλύζειν. ἢ μέλι. βούτυρον.[474] μυελὸν. καὶ κηρὸν ἐπέναι καὶ χρῆσθαι. Λοιπὸν ἐν αἰδοίῳ ἕλκεα ἔνι καὶ φύεται.[475] φύλλα ἐλάας, ⟨καὶ⟩ βάτου ⟨καὶ⟩ κισσοῦ, ⟨καὶ⟩ ῥοιῆς γλυκείης, τρίβειν λεῖα. δοῦναι δὲ οἴνῳ παλαιῷ, ἐλαίῳ παραβάλλεσθαι τὴν νύκτα παρὰ τὰ αἰδοῖα. καὶ καταπλάσσειν ἐν τούτοισιν. ὅταν δὲ ἡμέρη γένηται, ἐξαίρεσθαι. ἀφεψεῖν δὲ μύρτα ἐν οἴνῳ, ⟨καὶ⟩ ἀφαλύζεσθαι. ἢ χλωὸς ἔλαιον, ⟨καὶ⟩ ῥητίνην τῆξαι, καὶ χλύσαι. ἢ βούτυρον. ⟨καὶ⟩ κέδρινον ἔλαιον μέλιτι παραμίσγειν μικρὸν, καὶ χλύζειν.[476] ἕλκεα ἐν μέλιτι ἀποξηραίνει. ἀρχεῖον αὐτὸς ἐν οἴνῳ τρίψαι ⟨καὶ⟩ χλύσαι. ἢ βούτυρον μὲν μέλιτος χλύσαι. ἢ ἐλάτεως, ⟨καὶ⟩ σμύρναν, ⟨καὶ⟩ μέλι οἴνῳ διέναι. οἴνῳ δὲ μύρτα χλιαρῷ, ⟨καὶ⟩ χλύζειν τῇ ὑστεραίῃ. ἢ χόνου φύλλα ἑψήσας ἐν ὕδατι, πυτίῃ μετὰ χλύζειν.

Ex eo detracto dimidio, reliquum cœlo sereno noctu exponendum, & sequenti die paulatim bibendum, & subditiis medicamentis vtendum. Si voles vt mulier concipiat, ipsam & vteros purgato, deinde ieiunæ farinam edendam, & vinum meracum insuper bibendum exhibeto, nitrumque rubrum in subdititio admoueto. Et cuminum ac resinam melle subactam ex linteo supponito. Cumque aqua effluxerit, subdititios talos nigros ad emolliendum subiicito, & viro condormiat. Quòd si os conniueat, fici quoque succum in subdititio sibi supponat, quoad reseratum fuerit, & protinus aqua eluatur. Accipitris verò stercus ex vino dulci tritum ieiuna bibat, tumque viro condormiat. Aut vbi menstrua desierint, anseris aut vulpis stercore, & rosaceo vnguento trito, pudendum illinat, & viro condormiat. Si vlcera acria fuerint, & inflammatione laborent, hac collutione vtitor. Anserinum adipem & resinam misce, iis aqua tepida dilutis colluito. Aut bryoniæ albæ radicis derasæ conchæ minoris quantitatem, cùm myrrha & melle ad eundem modum admiscето, his ex vino nigro odorato solutis, & tepidis colluito. Si dum purgatio fertur summa labra exulcerata & pustulis referta fuerint, carnis bubulæ frustum sumito, butyrum aut anserinum adipem, anisum, aut granum cnidium, aut spodium Cyprium, his omnibus tritis carnem obductam in pesso subdito. Si vlcera oriantur & mordeant, carnem bubulam adipe oblitam supponito. Ac si sordida fuerint, infusum & fomentum ex mori radice adhibeto, deinde etiam pinguedinis aliquid ex vino dulci bibat. Si in pudendis vlcera oriantur, bubulo adipe linito, aut myrto in vino decocta, vino colluat, aut oleæ, & rubi, & mali punici foliis decoctis. Sit autem vinum Pramnium. Atque hæc quidem ad hunc modum facienda. Et Perseæ arboris videlicet folia læuiter terito, & pudendis in subdititio admoueto. Aut anethi & apij semen contritum illinito. Si pudenda superficiariis vlceribus laborarint, ad hunc modum curare oportet. Carnem bubulam longitudinis ferè duorum palmorum, & crassitudinis manubrij ad vesperam vsque in pesso subdito, sub noctem tollito. Postero verò die rursus ad meridiem vsque subdito, & vinum dulce cui mel admixtum sit insuper bibat. Collutio ad vlceratos vteros, & si stranguria prehenderit. Porrum, sambuci fructum, seseli, anisum, thus, myrrha, & vinum æquali ad horum decoctum mensura. His mixtis & feruefactis, ac modicè refrigeratis colluito. Aut mel, butyrum, medullam & ceram intromittito, & illinito. Ad vlcera quæ in pudendis sunt & pullulant, oleæ, rubi, hederæ, & mali punici dulcis folia, læuiter trita, vino veteri diluta, in vellere noctu pudendis apponito, & cataplasmate admoueto. Cùm verò dies illuxerit, detrahito, & myrti baccis vino decoctis colluat. Aut anserino adipe & resina liquefactis colluito. Aut butyro & cedrino oleo cum pauco melle admixto colluito. Hæc vterorum vlcera exiccant. Argenti florem ex vino terito, & colluito, aut butyro cum melle. Aut bryoniam albam & myrrham, cum vino melle macerato: vino verò nigro tepido postero die colluito. Aut lentisci foliis in aqua decoctis, ex ea postea colluito.

Aliud ad vterorum os vlceratum. Butyrum, thus, myrrha, rèsina, medulla cerui, ex his colluito. Aut lenticulam in aqua decoquito, & cum ea percolata colluito. Cùm verò aqua ex vteris fluxerit, & vlcera morsum intulerint, anserino adipe & ouo illinito. Aut ouillum adipem & suillum, & lentem ex vino coquito, & ex eo pari aqua temperato colluito. Hoc etiam vlcera in pudendo perfundenda. Mánam thuris, rubum, & pini corticem apponito, & horum decocto perluatur. Medicamentum fœtum mortuum eiiciens. Galbanum oliuæ magnitudine, linteo conuolutum, oleo cedrino intinctum, ad os vteri in subditicio apponito. Aliud. Calamum odoratum & cucumeris agrestis interiorem partem ex adipe anserino terito, vmbilicum verò & imum ventrem obligato, & ex eo exiguo in lanâ instillato, ad vterorum os in subditicio apponat, & ab eo paulatim detrahitur. Aliud. Rubiam tusam & cedri ramenta, aqua affusa cœlo sereno nocte exponito, deinde sub aurorâ ad dolores exhibeto. Aliud. Laseris drachmæ vnius quantitatem, & succi porri acetabulum, cedrini olei dimidio cyatho paruo admixto potui exhibeto. Aliud. Fel tauri oboli aut dimidij oboli pondere, ex vino tritum exhibeto, aut farina aqua macerata obductum deuorandum dato. Aliud. Cancros fluuiatiles quinq;, lapathi & rutæ radicem, & furni fuliginẽ omnia simul trita, & aqua mulsa permixta, & cœlo sereno per noctem exposita, ieiuna tertio quoq; die bibat. Aliud. Cucumeris agrestis partem interiorem leuiter tritam, cedrina pice subactam, lana conuolutam, filo circum pennam deligatam, intro sibi subdat. Pars autem pennæ crassiuscula, foris ex lana paulum extet, vbi verò sanguis apparuerit, detrahatur. Veratri nigri surculum, sex digitos longum, lana obuolutum, ita vt eius extremum nudum relinquatur, deinde intrò quàm penitissimè sibi supponat, cùm verò extremum sanguine infectum fuerit, detrahatur. Aliud. Veratrum nigrum, cantharidas & conyzam ex aqua terito, & in glandem mollem sex ferè digitos longá efformatam exiccato, & vbi induruerit lana obuolutam supponat, extremum verò cedria illinatur, & nudum maneat, cumq; sanguis apparuerit, detrahatur. Fœtum eiiciens. Fœtum intus mortuum aut syderatum eiicit ranunculus & elaterij exiguum, ex aceto meraciore commixtum, & potui exhibitum. Aut brassicæ tener cauliculus, extrema parte netopo illitus, intromittatur.

Ἄλλο, ἰῶ ἑλκωθῆ τὸ στόμα τ̃ μητρέων. βάτυρον, λιβανωτὸς, σμύρνη, ῥητίνη μυελὸς ἐλάφειος. τατοῖσι, κλύζειν. ἢ φακὸν ἑψεῖν ἐν ὕδατι, καὶ ἀποχύσας τὸ ὕδωρ ἐν τούτῳ κλύζειν. ὅταν δ' ὕδωρ ἐκ τ̃ ὑστερέων ῥέῃ, καὶ ἕλκεα ᾖ, καὶ δάκνῃ δ', χλωὸς τέρα, καὶ ὠὸν δι' αχείεσθαι. ἢ οἶος τέρα, ἢ συός. καὶ φακὸν ἐν οἴνῳ ἑψεῖν. καὶ κεχρημένον ἴσον τῷ ὕδατι τούτῳ κλύζειν. τὰ δ' ἐν τῷ ἀιδοίῳ ἕλκεα ἐντούτῳ καταιωνᾶν. ἐπιπάσσειν δ' μαίναν. βάλανον. πίτυος φλοιόν. ἐν τῷ ὕδατι τούτων ἡψῆσθαι. διεκπόλιον ἰῶ ἀποθάπτῃ τὸ ἔμβρυον. χαλβάνης ὅσον ἐλαίου σίκλιξας ἐς ὀθόνιον, κἄδεινον ἐμβάψας, προσστιθέσθω πρὸς τὸ στόμα τ̃ μήτρης. ἕτερον. κάλαμον εὐώδεα, καὶ σικύης ἐντερώνην τρίψας ἐν χλωείῳ σταλιδοπίδησον δ' τ̃ ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἦδον καὶ σμικρὸν ἀπ' αὐτέων ἐσαύξας ἐς εἰείον προσστιθέσθω πρὸς τὸ στόμα τ̃ μήτρης. καὶ ἐκ τούτου καθ' ὀλίγον ἕλκε δ'. ῥίζ. Ἐρυθροδάνων κόψας, καὶ κέδρου ῥίσματα. ὕδωρ τε ὀπτιχέας πίσσῃ ἐς τ̃ ἀνθρίλιν. εἶτα προσὶ δὸς πρὸς τὰς ὀδύνας. ῥίζ. Σιλφίου ἐκτὸς δραχμὴν μίαν, καὶ πρασίου χυλὸν ὀκτὼ ὀξύβαφον, ψιμμύου κεδρινον ἔλαιον ἥμισυ κυάθου μικρ̃ δὸς πίειν. ἄλλο. ζωύρου χαλκοῦ ὅσον ὀβολὸν, ἢ ἡμιωβόλιον τρίβων ἐν οἴνῳ, δὸς. ἢ σαπὶ προσπλάσας ὧν πάλιν καταπίειν δίδου. ῥίζ. καρκίνους ποταμίους πέντε καὶ λαπάθου καὶ πηγανου ῥίζαν. καὶ ἄθαλον ἀπὸ ἵππου τρίψας ὁμοῦ πότιμα, καὶ ἐνώσας ἐν μελικράτῳ, ὕσσωπον ἄβριον θρῖσαι, πινέτω νήστις ἐκ τρίτου. ῥίζ. σικύης ἐντερώνιον τρίψας λείου ἐν κεδρίνῃ πίσσῃ ἐς εἰείον ἐνελίξας, προσδήσας πρὸς τὸ πλεῖον λίνῳ, προσθέτω ἴσον, ᾧ δ' πλεῖον τὸ σκληρὸν, προσεχέτω μικρὸν ἔξω ἐκ τ̃ εἰείου. ὅταν δ' αἷμα φαίνῃ, ἀφαιρείσθω. ῥίζ. Ἑλλεβόρου μέλανος λαβὼν ῥαβδίον ὅσον ἐξ δακτύλων, προσειλιξον ἐν εἰείῳ. τὸ δ' ἄκρον ἔα ψιλὸν εἶ). εἶτα προσθέσθω εἴσω ὅ τι μάλιστα. ὅταν δ' αἷμα χθῇ τὸ ἄκρον, ἀφαιρείσθω. ῥίζ. Ἑλλέβορον μέλανα. καὶ κανθαρίδας. τὸ κόνυζαν τρίψας ἐν ὕδατι, τὸ ποιήσας βάλανον μεγάλην, ὅσον ἐξαδάκτυλον, ξήρανον καπφλὸν σκληρὸν γλίνῃ), εἰείῳ προσειλίξασα προσθέσθω. τὸ δ' ἄκρον κέδρῃ χειρέτω, τὸ ἔσω ψιλόν. ὅταν δ' αἷμα φαίνῃ), ἀφελέσθω. ἐκ βόλιον. ἰῶ ἔμβρυον τεθνεὸς ἔνδον ᾖ, ἢ ἀποπλῆξον, βατράχιον καὶ ἑλατήριον μικρὸν μίξας ἐν ὀξυμέλιτι, καὶ δοὺς πίειν. ἢ κράμβης ἄπαλὸς καυλὸς, κατὰ τὸ ἄκρον νεοτώπῳ χειρόμενος ἐμβαλέσθω.

40

Notha quædam ad calcem lib. I. *de morbis Mulierum adiuncta.*

Νόθα, τῇ τελευτῇ τ̃ πρώτου περὶ γυναικείων βιβλίου προσκείμενα.

TVSSIS infantuli remedium, Thapsia cum polenta in os indita. Aliud. Oui assati exemptum vitellum, cum sesamo albo tosto, sale & melle delingendum præbeto. Ad pueri aluum soluendam. Lanam succidam melle intinctã indito. Quod si adultior iam fuerit, ceparum interiores partes ex melle tritas indito. Si lac deficiat, farinam sitaniam elotam, melle & oleo ammixto tepidam infundito. Puerorum crebram spirationem (ἆσθμα dictam) sedat thus ex vino dulci, & balnei abstinentia. Medicamentum quod purget. Glandulas conficito ex mellis hemina, anisi acetabulo, bituminis drachmis duabus, felle bubulo, myrrhæ drachmis tribus, elaterio quantum ad potionem satis sit. Hæc admixto anserino adipe, æneo vase coquito. Vbi vti voles, glandes adipe anserino molli illinito,

[483] ΒΗχὸς παιδίῳ. θαψίην ἐπ' ἀφίστις ψωμίζειν. ἕτερον. [484] ὠὸν ὀπτήσαντα, τ̃ λεκίθου ἐξελόντα τέλαι. καὶ σπόγγου λευκοῦ πεφρυγμένου, καὶ ἀγρὲς, καὶ μέλι καὶ λείχειν, τ̃ κοιλίην λύσαι τ̃ παιδίου. εἰείου ἀπλυτου ἐς μέλι βάλλας, ἐνθῆναι. ἐὰν δ' ῥᾴτερον ᾖ, [485] κρομμύων τὰ ἔξωθεν τρίψας, ἐνθεῖναι. ἐὰν δ' χαλαμὴ ᾖ, σπτὸν ἀγρὸν ἐκπλύνας, μέλι καὶ ἔλαιον μίξας χλιηρῷ [486] κλύσαι. ἀσθμαίνοντα παιδίῳ λιβανωτὸν ἐν οἴνῳ γλυκεῖ. [487] ἀγκόπη. καθαρτήριον. βδελλίδας ποιέειν κοτύλιον μέλιτος. ἀνίσου ὀξυβάφου, ἀσφάλτου δύο δραχμὰς, χολὴν βοὸς, σμύρνης τρεῖς δραχμὰς. πόσιν ἐλατηρίου. ἑψῆσαι ἐν χαλκῷ, μίσυος ἔλαιον χλιὸς. τὸ ὅταν μέλι χρῆσθαι, ἀλείφειν τὰς βδέλλας [488] τῷ χλωείῳ μέλιτι.

Εἰείῳ

ἐλαίῳ δὲ χρῆσθαι, ταῦ οἴνῳ. [483] ἐλαίῳ δὲ, σχινίνῳ πρότερον μίσυι κινναβάρι. Ἔμετον λύει. Ὠχύμου χυλὸς ἐν οἴνῳ λευκῷ. Ἕτερον. Ἀλήτου σπερμίου κεχυλισμένου τὸ ὕδωρ. ἢ ῥοιᾶς γλυκείας καὶ ὀξείας ἀποχυλώσας. Εἶτα μέλιτι μίξας. [490] Τὸ σπαστικὸν ὧδε ποιέεται. ἐλλέβορος μέλας. σανδαράκη. λεπὶς χαλκοῦ, ἴσον ἑκάστου τρίβειν χωρίς. ὅταν δὲ λεῖον ᾖ, τὰ δύο μίξαι μιᾶς μερίδος διπλάσιον λίτρου, καὶ ἀλαβάστου κεδρίνῳ, χρίειν. [491] ὅπλον φάρμακον ὧδε ποιέεται, αὖος κεκαυμένος καθαρός. ἄχεως ὄπου φοινικοῦ ἐμπαν, τρίψας λείου, τοὐτέῳ χρῶ. Τὸ μέλαν φάρμακον. Λεπίς. αὖος. χωρὶς τρίβειν ἑκάτερον. ὅταν δὲ λεῖον τρίβῃς, οὕτω μίσγε. πρέπει δύο ἢ τρία εἴδη τῦ φαρμάκου. Τὸ μὲν ἰσχυρότατον, τὸ αὖος, τεταρτημόριον τῆς λεπίδος. Τὸ δὲ δεύτερον, τεταρτημόριον. τὸ δὲ τρίτον, πεντημόριον. τούτῳ τῷ φαρμάκῳ ἅπαντι ἁρμόζει. Διαλειπόντως τρῖε τὸ σκεύαγχος. κάχρυα. σαρὶς ἀγρία,, ἀψίνθιον, ἑλατήριον, μέλι. Ἐν τοῖς ποδαλγικοῖς ὀδυνήμασιν τὰ ἀφισάρθμα καταπλάσσειν. [492] ὕδατι φύσσης λεῖον. καὶ μὴ λούειν τρισὶν ἡμέραις. ὅταν δὲ λούσῃς, αὖθις νίτρῳ ἀμὰ τοῦ ἐρυθροῦ τρίψαντα. καὶ μέλι ὀλίγον. τοὐτέῳ ὥσπερ ἀεὶ χρέεσθαι. [493] καὶ ὠὸν ἴσον χοΐνικος εἰς κύαθον ἐμοδιάζειν λείοις. Εἶτα φυσητήριον. Εἶτα καταλείψας στοχεῖν, ἰσχνὰ καὶ ἡμέρας τὸν ἕδρον ἐμβαλεῖν ἀσαφίδι λείῃ, τετριμμένῃ, ξηρῇ, σταλείσῃ τὸν ἕδρον. τὰ πεπυρωμένα ἀφιχνεῖ. αἰθιοπικὸν [494] ἐν σαλῷ. Ἀφίδακος τῆς ἐρυθρῆς, ὁπόσον ὀλκῷ, λύει πᾶσαν ἐν ὕδατι. σαθμός. ἡμιοβόλιον ἀττικόν. Ὀφθαλμικά. [495] Χάλκος. ὄϊος χολή, ἀλόη, σμύρνα, ταῦτα λύειν. πρῶτα ὁμοῦ τρίψας λεῖα, οἴνῳ διεκῇ λευκῷ. ἔπειτα ἐς κάλαμον ἐμβαλών, ξηρῷ χρῆσθαι. [496] Ἔμπλαστρον. Μίσυ καταπυρώσας, τρίβε ἐν ὑγδῃ. ξυμμίσγειν δὲ αὐτῷ ἀσποδὸν χρισῖτιν πεπλυμένην. ἔστω δὲ τῆς ἀσποδοῦ, τρία. τοῦ μίσυος, ἕν. Ὃ μίσυ καταπάσαι ἐς μάζαν, φυλλαπύθμενος, ὅκως μὴ σπαρῇ. ὀπὸ ἀμύθμου γὰρ ἐξυγραίνεται. ὅταν δὲ καλὰς ὀπτὸν ᾖ, φοινίκεον γίνεται. Ἔμπλαστρον. Ψιμύθιον ὠὸν ἕψον μισγέμενον τῷ μίσυι ὠπτημένῳ, ὥσπερ ἐν τῇ χρισῖτι ἀσποδῷ, ὃ μίσυ γίνεται. Ἕτερον ἔμπλαστρον ἰσχυρότερον τούτου. Σποδὸς κυπρία ἐν τῷ ἀσβόλου πεπλυμένου. καὶ ψιμύθιον. καὶ μίσυ ὀπτόν. ἓξ δὲ δύο μέρεα τῆς ἀσποδοῦ [497] τοῦ ψιμυθίου. ἐν τούτῳ μίσυος ὑγρόν. ἀνεμώνης τὰ φύλλα κόλαπτα, ἐκπιέσαι. καὶ ἐς τὸ ἥλιον θεῖναι ἐν χαλκῷ ἐρυθρῷ καταχαλκήσαντα, ὅκως μηδὲν ἐμπεσῆται. ὅταν δὲ παχὺ ᾖ, [498] ἀλφιτώσαι φῦσας. Εἶτα ξηράναι. ὅταν δὲ ξηρανθῇ, καθαίρειν ὡς δυνατὸν μάλιστα. Εἶτα ἐπάδειν ὑγρῷ, τρίβειν λεῖα. καὶ μίσγειν ἀσποδῷ πεπλυμένῃ τῇ ἐν τῷ ἀσβόλου ἴσον. Εἶτα τρίβοντα λείην νέτωτον, μικρὸν τρίβειν. Εἶτα μέλιτι διεῖναι. Εἶτα ξυοῦσαι [499] ἐς χαλκεῖα κνησίδα τοὐτέῳ χρῶ. Ξηρὸν μαλακόν. Σποδὸς κυπρία, χαλκῖτις ἄπλυτος, λεῖα τετριμμένα. καὶ αὖτις χαλκ. [500] ταῦτα ἴσα μίσγε, καὶ τρίβειν λεῖα. Ἕτερον ξηρόν. Σποδὸς κυπρία. χαλκῖτις ἀφανὴς τετριμμένη. καὶ ἀσποδὸς χρισῖτις ἄπλυτος [501] ἀναφυσήσασα ὃ χρισῖτις ταύτας ἀλλήλας ἀφανίζειν. Ἕτερον ξηρόν. Σποδὸς πεπλυμένη. [502] χρισῖτις, καὶ ἀφρὸς χαλκοῦ ἴσα λεῖα. Ἕτερον. Ὀμφακὸς χυλός. Ἐ ἀσποδὸς κυπρία:

lana verò ouilla vtitor, oleo autem lentiſcino, cui cinnabarim admiſcere poteris. Vomitum tollit ocymi ſuccus ex vino albo. Aliud. Farinæ ſtanex percolatum decoctum, aut malici punici dulcis & acidi expreſſus ſuccus, poſtea melle ammixto. Medicamentum quod exedit ſic conficitur. Veratrum nigrum, ſyndaracham, æris ſquamam, ſingula æquali portione ſeorſum terito. Vbi autem læuiter tritum fuerit, ad vnam partem dupla calce admixta, cedrino oleo ſubacta illinito. Exurens medicamentum ad hunc modum paratur. Æris flos ſincerè combuſtus quoad ruber euadat, eo læuiter trito vtitor. Nigrum medicamentum. Squamam, æris florem, vtrumque ſeorſim terito, læuiter tritum ſic permiſceto. Duo aut tria medicamenti genera conficito. Vnum quidem vehementiſſimum, quod æris florem ad ſquamam tertiam habet partem. Alterum quod quartam habet partem, tertium verò quod quintam. Hoc medicamentum ad omnia adaptatur. Medicamentum quod illinitur ad anginam, roris marini ſemen, ſtaphis, agria, abſinthium, elaterium, mel. In podagricis doloribus tumores nitro læuiter trito aqua ſubacto, velut cataplaſmate obducito, tribus diebus ne lauato. Cum verò laueris, rurſus nitro caudo rubro, cum pauco melle trito, eo velut ſemper vtendum. Igne ambuſta illine portulaca cum farinæ maſſa aqua ſubacta, & lactuca rubra ad drachmam vnam. Id dolorem omnem tollit ex aqua ſemioboli Attici pondere. Ophthalmica medicamenta. Ærugo, fel capræ, myrrha, hæc omnia ſoluuntur, ſimul trita, læuigata, vino albo diluito, deinde in arundinem coniecta, ſicca ad vſum adhibeto. Quod puluere inſpergitur. Miſy præparatum in pila terito, chryſitidis cinerem lotum admiſceto. Sint enim cineris partes tres, & miſyos vna. Miſy in maza comburito, ea cautione ne effluat. Liqueſcit enim dum torretur. Probè verò vſtum punicei fit coloris. Aliud. Ceruſa ad eundem modum cum miſy vſto admiſcetur, velut fit in chryſitidis cinere, & in miſy tranſit. Aliud iſto vehementius. Spodium Cyprium ex fuligine lotum, ceruſa, & miſy vſtum. Spodij autem ad ceruſam duas partes eſſe oportet, & miſyos vnam, foliorum anemones contuſorum ſuccum exprimito, & ad ſolem in æris rubri vaſe cooperto, ne quid incidat, exponito. Cùm verò craſſum euaſerit, paſtillos formato, deinde ſiccato. Cùm verò deſiccatum fuerit, quàm maximè poteris vrito, deinde refrigeratum læuiter terito, & ad parem ſpodij ex fuligine loti portionem admiſceto, deinde netopo inſtillato paulùm terito, mox melle diluito, poſtea reſiccatum in capſula ærea, ad vſum reponito. Aridum molle. Spodium Cyprium, chalcitis illota læuiter trita, flos æris, hæc æquali portione miſceto, & læuiter terito. Aridum aliud. Spodium Cyprium, chalcitis læuiter trita, & cinis chryſitidis illotus, hæc inter ſe diligenter terito. Aliud aridum. Spodium vſtum, chryſitis, & æris ſpuma æqualibus portionibus læuigata. Aliud. Vuæ immaturæ ſuccus, & ſpodium Cyprium.

Vuæ immaturæ grandioris ſuccum, ex linteo in vaſe æris rubri exprimito, aceti albi acerrimi tertia parte admixta, ſicque in ſole decoquito, & quinquies die verſato. Cùm verò craſſus ſuccus euaſerit, chalcitidis Cypriæ cinerem læuiter tritum iniicito & permiſceto. Cumq; ſex vel ſeptẽ diebus ſuccus in Sole poſitus fuerit, ad ſucci heminam Atticam, cineris drachmas octo iniicito. Quòd ſi acrius voles, cineris minùs, ſin lenius, plus adiicito. Poſt hæc reſiccato, quoad paſtilli formari queant. Deinde ad fumum intus ſuſpenſum, tamdiu reſiccato quoad teſtaceum euadat, ne cùm teritur in ſeſe coeat, mox ſic vtitor, & loco minimè humido reponito. Aliud aridum. Spodium, chalcitis aceto albo ſubacta, deinde paſtillos confectos reſiccato, cumq; reſiccatum fuerit læuiter terito, eo quidem oculum illinere optimum, vinumq; vetus dulce ſimul incoquito. Ad albuginem Populi nigræ lachrymam, lac muliebre, his permixtis vtitor. Ad oculi lachrymam & dolorem. Mali punici dulcis expreſſum ſuccum in vaſe æreo coquito, & nigrum velut picem reddito, æſtate Soli exponito, deinde liquido ſublinito. Si lachrymabundus ac lippus oculus fuerit. Cùm vua alba, valde matura & gracilis in vite fuerit, decerptam excolato, deinde in Sole ſiccato. Cùm ſiccum fuerit deradito, æruginis ſemioboli Attici pondus admiſceto, poſtea eo ſublinito. Hoc oculis inſpergitur. Plumbum & ſpodium æquis portionibus, myrrhæ decima pars, papaueris ſucci exiguum, vinum vetus, aridis tritis vtitor. Scillæ, ſpodij, ceruſæ, chartæ combuſtæ pars tertia, myrrhæ pars decima. Si voles piloſè corpore euellere, vitis lachryma cum oleo inungito. Quòd ſi oculum depilare voles, vbi decerpſeris inungito, & cum tenui cuticula diſcedet, ruberque & boni coloris erit. Ad læuitatem inteſtinorum, lentes & triticum ſetanium ad duas chœnices aqua macerato, deinde cùm hæc mollia euaſerint, vt edi poſſint, in pila aut mortario læuigato, poſtea, aquæ heminis ſex affuſis vehementer agitato. Quod à rutro diſcedet in ollam effundito, melle pauco affuſo coquito, vbi vehementer coctum fuerit, torrefactum edendum dato. Quòd ſi ſitiat, vinum quàm vetuſtiſſimum bibat, eo vtatur quoad conualeſcat. Si quis grauedine detineatur, myrrham læuiter tritam melle admixto linteo excipito, nares confricato. Alui infuſum pituitam educens. Thapſiæ quantum potione vna ſatis ſit, aut vuæ paſſæ grana quadraginta, aut grani cnidij, aut cneſtri quantum ad vnam potionem ſatis ſit, mellis autem ſemiheminam admiſceto, aut olei tantundem aqua marina diluito, in qua furfures aut ptiſana decocta fuerit, quoad pinguis euaſerit. Aut adipem betæ ſucco liquato, & nitri drachmas decem admiſceto, aut ſalis acetabulum plenum in aquam marinam immittito. Quòd ſi bilem educere voles, ſucci laſeris quantum vna potione ſatis ſit, elaterij ſeſquidrachmam, colocynthidis agreſtis drachmæ pondus terito, & iiſdem quibus priùs diluito. Si verò vehementiùs ducere voles, cucumeris agreſtis interiorem partem, ad drachmæ quadrantem, aquæ dimidia hemina maceratam in aluum infundito, & ſi in exitu mordeat, poſtea ptiſanæ cremore colluito. Aliud. In lacte aſinino cocto, aut in ſucco betæ ad tres heminas, cucumeris agreſtis interiorem partem macerato, ſale admixto, melle & oleo, poſtea verò ptiſanæ cremore colluito.

τὴν ὀμφακα ἀκμάζουσαν χρὴ ἐκπιέσαι ⟨ω⟩ χυλὸν δι' ὀθονίου ἐς χαλκεῖον ἐρυθρὸν, καὶ μίξαι ὄξεος τρίτον μέρος λευκοῦ ὡς ὀξυτάτου. καὶ οὕτως καθιέναι ἐν τῷ ἡλίῳ. καὶ ἀναταράσσειν πεντάκις τῆς ἡμέρης. ὅταν δὲ παχὺς γένηται ὁ χυλὸς, [503] ἀποδοὺς τῆς κωτορίης τῆς χαλκίτιδος λείην ἐμβάλλειν καὶ αἴρειν μίξας. ὅταν δὲ ἕκτος ἢ ἑβδομος ἢ ὁ χυλὸς ἐν τῷ ἡλίῳ κείμενος, ἐς κοτύλιον ἀττικὸν τοῦ χυλοῦ τῆς ἀποδοῦ δραχμὰς ὀκτώ. ἐὰν δὲ βούλῃ δὲ μὺτεκον εἶναι, ἐλάσσω τὴν ἀποδοῦν. ἐὰν δὲ μαλθακώτερον, πλέω. μὴ δὲ τοῦτο ξηραίνειν, ἀλλὰ χρεὼν ἔστω δίυγρον διαπλάσαι φθοῆς. Εἶτα ἐγξηραίνειν, χρεμάσας ἄνω ἐπὶ καπνοῦ. καὶ οὕτως ξηραίνειν, μέχρις οὗ ὀρακώδες γένηται, ὥστε τρίβόμενον, [504] μὴ ξωστερέφεσθαι ἔτι οὕτως χρῶ. κέσθω δὲ, ὅκου ἀκμάζει μὴ ἔξω. ἕτερον ξηρόν. Σποδὸς. χαλκῖτις ὄξει πεφυρμένη λευκῷ εἶτα φθοῆς ποιήσας. ξήραινε δὲ. ὅταν δὲ ξηρανθῇ, λῶον τρίβειν, ἵνα μὴ λείφῃ ὀφθαλμὸν μηδὲ ὡς κάλλιστον, ⟨ὲ⟩ οἶνον παλαιὸν γλυκὺν, ἐφιέναι ὁμοῦ. [505] Πρὸς ἄργεμον. αἰγείου δάκρυον. γάλα γυναικείου μίξας χρῶ. ἐὰν ὀφθαλμὸς δακρύῃ καὶ ὀδυνᾶται ἔχῃ. Ροιᾶς γλυκείης τὸν χυλὸν ἐκπιέσας, ἐν χαλκέῳ ἑψεῖν. καὶ μέλαν ὥστε πίσσαν ἐὰν θέρος ᾖ, ἐς τὸ ἥλιον ἀθέναι. Εἶτα ὑγρῷ ὑπαλείφειν. Ἐὰν δὲ δακρύῃ [506] καὶ γλαμυρὸς ᾖ ὁ ὀφθαλμὸς. ὅταν ἡ σαφυλὴ ᾖ λευκὴ, πεπαφέσθω ἰσχνὰς, καὶ ἰσχνὴ ὁπόταν τὴν ἀμπέλῳ ᾖ. [507] δρέπας ἔξω θῆσαι ⟨ὲ⟩ εἶτα ξηραίνειν ἐν ᾧ ἡλίῳ. ὅταν δὲ ξηρὸν ᾖ, ἀποξύσας μίξαι ἴσα ἡμισβόλιον ἀττικὸν σαθμῷ. Εἶτα τούτῳ ὑπαλείφειν. ⟨ω⟩ δάκρυον. Μόλιβος καὶ ἀποδοῦς ἴσα. σμύρνης δέκατον μέρος. ὀποῦ μήκωνος σμικρόν. κίνος παλαιὸς ξηρὰ τρίψας, χρῶ. [508] Σκίλλα καὶ ἀποδοῦ τρίτον μέρος καὶ ψιμυθίου τρίτον μέρος χάρτου κεκαυμένου, μέρος δέκατον σμύρνης. [509] Εἰ βούλῃ ἐκ τοῦ σώματος τρίχας ἀπελάσαι. δάκρυον ἀμπέλου ἀλείφειν ἐλαίῳ. ἐὰν δὲ τὸ ὀφθαλμοῦ ὀδύνη, ἀποδρέψας σῦκον λεπτὸν δέρμα. καὶ ἔτ' ἂν ἔρυθρος ᾖ, καὶ οὖλος. Λφεντερίης. Φακοὺς. πυρὸς σιτηρίους ὅσον δύο χοίνικας βρέξας ἐν ὕδατι μαλθακοὶ ὦσιν [510] ὄξεος ὠμοῦ ἰσχνῶς ποιῆσαι λείους ἐν ὄλμῳ, ἢ ἐν θύᾳ. ἔπειτα ὀπτήσας ὕδατος κοτύλας ἕξ. καὶ ἀναπνῆσαι ἰσχνῶς. [511] ὅλη δὲ αὖ ἀπέλθῃ, ἐς χύτραν ἐνέψειν, μηδὲ ὀλίγον πάνυ ἀφιέναι. ἐπειδὰν ἐφθὸν ἰσχνῶς γένηται, φρύξας δίδοναι ἐσθίειν τοῦτο. ἐὰν δὲ διψῇ, οἶνον πινέτω ὡς παλαιότατον. κυτίῳ χρήσθω, ἄχεις αὐτοῦ ὑγιὴς γένηται. Ἐὰν δὲ χόρυζαν ἔχῃ, σμύρναν τείλας λεῖα καὶ μέλι μίξας. ὀθόνιον ποιήσας ταῖς ῥισὶν τρίβειν. Κλυσμὸς φλέγμα ἄγων. Θαψίης πόσιν. ἢ ἀσταφίδος ὅσον τεσσαρακοντα κόκκους. ἢ κνιδίου πόσιν. ἢ κνήκου. μίσγειν δὲ μέλιτος ἡμικοτύλιον, ἐλαίου ἴσον, διέναι θαλάσσῃ πίτυρα ἀναφέψησας. ἢ ὡπισανίου μέχρις οὗ λιπαρὸν γένηται. ἢ σταφὶς. ἢ τοῦτλου χυλῷ. ⟨ω⟩ δαμίσγειν δὲ νίτρου ὅσον δέκα δραχμὰς. ἢ ὀξὺς τρυβλίον ⟨ω⟩ ἀφιέναι θαλάσσαν. Ἐὰν δὲ θέλῃς χολὴν ἄγειν. Οπὸς πόσιν. ἐλατηρίου, ὁλκὴν ἡμίσυ. κολοκυνθίδος τείλαι δραχμὴν σαθμόν. διέναι τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ πρότερον. ἐὰν δὲ σφοδρότερον θέλῃς ἄγειν. σικύης ἀγρίης ἀμόρβεας ἐν ὕδατος ἡμικοτυλίῳ, τετάρτου δραχμῆς ἀποβρέξας ἐν ὕδατος ἡμικοτυλίῳ, τούτῳ χλύσαι. καὶ ἐὰν ὀξυθυμῶν δάκνῃ, μετακλύσαι πισάνης χυλῷ. ἕτερον. Γάλακτι ἐφθῷ ὀνείῳ. ἢ ἐν τούτῳ χυλῷ τοιούτοις, εἶτα ποβρέχειν τὸν ὀπτηείου, ⟨ω⟩ δαμίσγειν ἅλας, καὶ μέλι, καὶ ἔλαιον. μετακλύζειν δὲ πισάνης χυλῷ.

Κολοκυν-

Κολοκυνθίδος δραχμὴν τρίψας, καὶ προσβρέξας ὄνου γάλακτι ὀνείῳ, μίσγειν τὰ αὐτά. ἐντερομύκης δραχμή. ἐλατηρίου πόσις. [512] σολόμης ὅσον τοῖς τρισὶ δακτύλοις, μέλι. ἔλαιον, διέναι θαλάσσης. ἐὰν δὲ κάθαρσιν θέλῃς ἀγαγεῖν, μηδὲν πίνειν φάρμακον. τοῖσι δὲ ἀγρίοισι χρέος. Δυσεντερίης χυλισμός. ἐν οἴνῳ σίδῃ ῥοιῆς γλυκείης ἑψήσας ὡς πλείσα, ἑψεῖν δέ, μέχρις οὗ ἥμισυ λάφθῃ. μίσγειν δὲ ἔλαιον τεταρτημόριον κοτύλης, [513] ἑκατέρης δὲ τὸ ἑτέρου. λιβανωτοῦ τέταρτον δραχμῆς μύρτα ῥοδίνα ἡμικοτύλιον. πτισάνης χυλός. θάλασσα ἐφ. θη. ἑλλεβόρου δύο πόσιας τρίψας. ὕδατος διεὶς ἡμικοτύλιον, ἐλαίου ἴσον, [514] κλύζειν χυλῷ, εἰσχέας ἐς σκαφίδα. μῆλα κυδώνια καταπάσσειν, καὶ ἐᾶν ἐμβρέχεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὸ ὕδωρ τοῦ ὀσμοῦ ἔχῃ, διδόναι πίνειν. πτισάνης λέκυθον ἐμβάλων ἐς χρέα ὕδατος ἕψε μέχρι λιπαρὸς γλύκηται. [515] ψύξας δὲ τὰ μῆλα λίην καταβάπτειν. κηρίον, καταβρέξας δὲ ἐν ὕδατι καὶ ἅμα τρίβειν, ὅτεω ὑπόγλυκυ ᾖ, καὶ διηθήσας, ἐμβάλλειν σελίνου φύλλα. ἕτερον. ἀσταφίδα λευκὴν ἐς ὕδωρ ἐμβάλλων. καλαμίνθην, ἢ κοπίον, ἀνατρίβειν ἐς ὕδωρ ὑπόγλυκυ.

Cucurbitæ agrestis drachmam tritam, & priùs lacte asinino maceratam, hæc eadem misceto. Cucumeris agrestis interioris partis drachmam, elaterij quantum vna potione satis sit, salis pugillum, mel, oleum, aqua marina diluito. At si stercus educere voles, nullum medicamentum propinato, verùm aliis vtitor. Ad intestinorum difficultatem infusum. Mali punici dulcis cortices in vino plurimum decoquito, quòad dimidium remaneat, olei heminæ, quadrante admixto, & thuris drachmæ quadrante. Vnguenti rosacei heminæ dimidium, ptisanæ cremor, aqua marina cocta. Veratri quantum ad duas potiones satis sit terito, aquæ hemina dimidia diluito, olei æquali portione admixta, decocto in scaphulam effuso colluito. Mala cydonia dissecta aqua macerari finito, cumque aqua odorem habuerit, potui exhibeto. Ptisanæ lomentum in aquæ congium immissum decoquito, dum pingue euadat. Mala dissecta decoquito, fauum mellis aqua macerato, simul terito, vbi subdulcis fuerit percolato, apij folia immittito. Aliud. Vuam passam albam in aquam immissam, calamintham, aut fauum mellis in aqua subdulci conterito.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ

Β΄ δεύτερον.

HIPPOCRATIS DE MVLIERVM MORBIS, LIBER SECVNDVS.

ΡΟΟΣ λευκὸς ἐν τῇσι πρεσβυτέρῃσι τῶν γυναικῶν μᾶλλον γίνεται, ἢ ἐν τῇσι νεωτέρῃσι. ῥόος πυῤῥὸς ἐν ἀμφοτέρῃσι. ῥόος ἐρυθρὸς ἐν τῇσι νεωτέρῃσι, ὁ ῥόος ἐρυθρὸς μᾶλλον γίνεται, οὐκ πυρετῶδ. μᾶλλον δὲ οὐκ τρωσμοῦ. γίνεται δὲ καὶ ὀξὺ ἀπολήψεως ὑστερικῶν, ὅτεω ἀποκλεισθέντα ὀξυπόνης καταῤῥαγῇ. γίνεται δὲ καὶ οὐ λίαν καὶ οὐκ πυρετῶδες, αἷμα τε ῥεῖ πάμπολυ. καὶ θρόμβοι ἐκπίπτουσι. καὶ ὀδυνὴ γίνεται τῶν κληίδων, καὶ τῶν τενόντων. καὶ ναρκὴ τοῦ σώματος. ἀποψυξίς τε τῶν σκελέων. ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ ῥὶς ἐκχεῖ ἐς τοὐδὸν ὀδόντας, ἰὼ ὠλέον ἢ τὸ αἷμα ἀπιόν. καὶ ἱδρὼς καταχεῖται πουλὺς περὶ δὲ τὸ-τοις, καρδιωγμοί τε γίνονται. καὶ ῥιγώδεες. καὶ πυρετοὶ ἀκρητόχολοι, καὶ κνησμώδεες. καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρης πολλάκις ῥιγέουσι. καὶ αὖθις ἱδροῦσι. καὶ ἄλλοτε μὲν ἀπὸ τοῦ ἄνω χωρίου ἀσασμοὶ γίνονται σφίσιν. ἄλλοτε δὲ ἀπὸ τῶν κάτω. καὶ ἐς τοὐδὸν βουβῶνας ὀδυναὶ αἱ ὀξεῖαι ἐμπίπτουσι καὶ ἰσχυραὶ, φοιτέουσαι ὥσπερ ὠδῖνες. ἐνίοτε δὲ καὶ τραυλίζειν. καὶ ὁ στόμα ξηρόν. καὶ δίψα πιέζει. καὶ ἡ γλῶσσα, τρηχεῖα. καὶ ⓐ δάκτυλοι ξυμπέλκονται τῶν ποδῶν, ⓐ μεγάλοι. καὶ ἐς τὰ μαστροκνημίας αἰεὶ τοῦ μηροῦ ξυμπίπτουσι. καὶ τὸ ὀσφύος πρόσω ὀδυνώδεες. καὶ τῶν χειρέων ἀκρασίη. ὁκόταν δὲ τοιαῦτα γίνηται. τότε καὶ τετόσθαι φιλέουσι γίνεσθαι, ἀπὸ τῶν κληίδων καὶ τὰ σφαγὰς ἐς τὰ γνάθους, καὶ τὸν γλῶσσαν. οὐκ δὲ τῶν τοιούτων ὀλίγῳ ὕστερον ὀπισθοτονικοὶ ἀπὸ τῶν τενόντων καὶ τοῦ ῥάχιν ἐς ὀσφῦν, καὶ ὧδε ἀπόλλυνται καὶ βίῃ. πρὸ δὲ τούτου ἀλφαρρυθμίων τῶν ῥοῶν, διὰ τῆνδε τὴν ὄψιν. πρῶτα μὲν διδόναι πρὸς τοὺς ῥόους φάρμακον πίνειν, ὧν αὖ ἐγὼ γράφω, ὃ δὲ ἂν δοκῇ ἀλφοῦν, μάλιστα. διδόναι δὲ καὶ τρὶς καὶ τετράκις. καὶ ἰὼ πολὺ ἀπὸ τοῦ αἷμα, διὰ τῆν οὖν.

FLVOR albus senioribus magis quàm iunioribus contingit, fuluus vtrisque, ruber iunioribus. Et fluor quidem ruber ex febre quidem oritur, magis verò ex abortione. Quinetiam ex mensium suppressione contingit, cùm retenti subitò magna copia proruperint. Contingit verò etiam ex partu, & ex febribus, & sanguis magna copia affluit, grumi sanguinis excidunt, dolor iuguli & ceruicis tendonum suboritur, & corporis torpor, crurum perfrictio. Interdum verò si copiosior sanguis effluxerit, nasus etiam in dentes effundit, sudorque multus effluit. Ad hæc quoque oris ventriculi morsus & perfrictiones contingunt, & febres bilem sinceram effundentes & pruriginosæ, crebroque eodem die rigore corripiuntur, rursusque sudoribus diffluunt. Quandoque etiam ex superioribus locis, quandoque verò ex inferioribus, eis conuulsiones suboriuntur, doloresque acuti & vehementes, parturientibus non absimiles, ad inguina veniunt. Interdum verò stranguria detinet, os siccum est, sitis vrget, lingua aspera, pedum pollices contrahuntur, & ad suras femora contendit, lumborum ingentes dolores adsunt, & manuum ad motum impotentia. His ita contingentibus, tum à clauiculis ad iugula, ad malas & linguam neruorum distentiones fieri consueuerunt. Et ex his paulò post in posteriora à tendinibus iuxta spinam & lumbos tendunt, sicq; morbi violentia pereunt. Inchoantibus igitur fluoribus ad hunc modum victus rationem denunciare oportet. Sub diluculum quidem medicamentum aliquod ex his quæ describam, quo potissimùm opus esse videatur, ad fluores potui exhibeto, idque ter aut quater. Et si copiosus sanguis feratur victus rationem instituito,

si quidem sine febre fuerint, ex cibariis, si verò febricitarint, ex sorbitionibus. Ex sorbitionibus autẽ maximè conueniunt panicum, lenticula, farina setania cocta, alica decocta sorbilis, zea percocta. Ex potionibus verò polentæ pollen tenuissimus ex aqua, & cõtusa ex panibus decerpta frãgmenta, & tenuis ex hordeo recenti farina aqua macerata, quæ etiam insulsa delingenda. Ex cibariis verò panis exassatus in cinere, pro opsonio autem leporis caro, columbi & palũbis, tum elixa, tum assata, hœdina caro assata, absque vllo condimento, aceto intincta, capræ aut bouis hepar in cinere assatum, oui tenue aut vitellus, caseus sine sale. Olus nullum neq; coctum, neq; crudum gustandum, balneis abstinendũ, manus ambæ vinculis ex lana succida intorta deligandæ, ita vt laqueum ad superiores cubitorũ & poplitũ partes supra genua iniicias. Et sublatis mammis cucurbitulas modò quidẽ dextra, modò etiam sinistra parte adhibeto. Quòd si admotis cucurbitulis suboriatur spirandi difficultas, eas detrahito, sanguinemq; ne educito. Medicamentis verò subdititiis iis vtitor, quæ describã ad sanguinem sistẽdum accommodatis. Si quidem ex his fluoribus supersit, copioso abeunte sanguine, tum color apuæ similis, tum facies subtumida est, oculi intumescunt, crura turgescunt, vterus humidus est, semperq; præter modũ apertus est, & aquosa effluũt, velut carnium crudarum succus. In his si vires validæ fuerint ieiunis vomitiones ciere oportet, & à vomitionibus prandium exhibere. His paucus potus confert, vinum nigrum meracius, balnei abstinentia, aut frigidæ balneum, deambulationes, semel die cibus, omnia siccãtia. Quod si per hæc non restituantur vteri, nec confidant, neq; à fluxionibus vindicentur, adhibita virium corporis ratione, si quidem robusta sit, elleborum dare oportet. Si verò dicto non paruerit, caput purgandum, & post purgationem reliquam victus rationem ad eundem modum adhibeto, velut in his quæ non pariunt. Adhibendæ verò in considerationem etiam sunt mulierum tum naturæ, tum colores, tum ætates, & anni tempestates, & loca, & venti. Aliæ quidem frigidæ, aliæ humidæ & fluidæ. Aliæ verò calidæ quidem, sed sicciores & stabiles sunt. Nam quæ supra modum albæ sunt, humidiores & fluxionibus opportuniores existunt, nigræ verò sicciores & adstrictiores. Quæ verò colore sunt subfusco, & vinoso, medium quiddam inter vtrasque obtinent. Ad eundem etiam modum circa ætates contingit. Iuuenculæ enim humidiores sunt, fereq; similiter copioso sanguine abundant. Vetulæ verò sicciores paucum habent sanguinem. Quæ autem in medio sunt positæ, medium quiddam inter vtrasque habent, in ætatis æquilibrio constitutæ. Eum autem qui hæc rectè tractare volet, mulierum naturas, & temporum opportunitates, & ætates, & anni tempestates, & loca, & ventos, semper dignoscere oportet. Si fluor in vteris gignatur, copiosus sanguis fluit, & grumi concreti excidunt, dolor ad lumbos, laterum inanitates, & imum ventrem detinet, qui durus est & contractus dolet, rigor & febris acuta prehendit, imbecillitas innascitur, omnia præter humeros & scoptula operta dolent, calor & rubor detinet, venæq; duræ sunt ac renitentes. Hic morbus ex abortionibus præcipuè oritur. Quinetiam contingit cùm menses diu retenti de repente affatim proruperint. Huic ita habenti grossum siccam, contusam & cribratam, in linteo ligatam, in subdititio apponito,

ἢν μὴ ἀπύρετοι ἔωσι, σιτίοισιν. ἰῶ δ' ὅ πυρεταίνουσι ῥοφήμασιν· ἔστι δ' τ μὴ ῥοφημ, ἃ δὲ ὀπτὰ ἐσθίεται. ἕλυμος φακή. ἄλητον ἑφθόν. σιτάμιον. χόνδρος καὶ ἕψεμα, ῥοφητός. ζέα καὶ ἕψεμα. τ δ' πομάτων, πάλη δ' φίτα, ἐφ' ὕδατι. καὶ τὰ κλύσματα ἀπὸ τ ἄρτων κεκομμένα. καὶ δ' φίτα τραγικνία λεπτὰ βεβρεγμένα ἐν ὕδατι, ἃ καὶ ἐλλείχειν αὐθήματα. τ δ' σιτίων, ἄρτος ἔξοπτος ἐν ἀποδιῇ. ὄψον δ', λαγωὸς κρέας. πελειάδος. φάσιος. καὶ ἕφθα δ' ὀπτά. ἐλαφρὸ τὲ κρέας ὀπτόν. μηδενὶ πέσσει πεποιημένον ἐς ὄξος ἐμβαπτῶν. ὑπὲρ τὲ ἐν ἀποδιῇ ὀπτόν, αἰγὸς ἢ βοός. ὠὸν δ' λεπτόν. ἢ ὁ λέκιθος. τυρὸς ἀδρός. λαχάνων δ' μηδὲν ὄλως γεύεσθαι, μήτε ἑφθῶν, μήτε ὠμῶν καὶ λαπτῶν ἀπέχεσθαι. καὶ ἐπιδῆσαι τὼ χεῖρε, εἰρίῳ ῥερυπωμένῳ τρέφαντα, δ' παχέτων ποιήσαντα ὑπὲρ τ ἀγκώνων καὶ τ γονάτων. καὶ σικύας ἀείρειν, ἐπάρας μαζοὺς ὑπ' αὐτέας μηδὲ μὴ ἐς τὰ δεξιά. μηδὲ δ' ἐς τὰ λαιά. ἰὼ δ' δύσπνοια, γλῶσ). τοὺς τ τραύμασι τ σικύης, ἀφαιρεῖν τ σικύην. αἷμα δ' μὴ ἀπάγειν, τραυλότεροι δ' χρῆσθαι. οἷσιν αὖ ἐγὼ χρέφω, τ σταίμονα τ αἵματος τρέσθαι ποιέοντα τῇσι γυναιξὶν. ἰὼ μὴ τρεῖγλῶσθαι ἐκ τ ῥοῶν, ἀπίοντες πολλὸ αἵματος, τ δ' τε χρῶμα ἀφυῶδες. καὶ δ' τράσωπον μεταῖρσιον. καὶ ὀφθαλμοισιν οἰδήματα. δ' τὰ σκέλεα ἐπιρρέφα, καὶ ἡ ὑστέρη ὑγρή. δ' ἀεὶ ἐστόμωται) τοῦδε λέγειν, καὶ τὰ ἀπιόντα ὑδαρέα, οἷ ἀπὸ χρεῶν ὠμῶν χυμός. τῇσι γυναιξὶν χρή, ὅταν ἰσχνὴ. καὶ ἐμέτους ποιέειν, καὶ νηστείας. καὶ μ' δὲ ἐμέτους, ἄριστον δίδοναι. ταύτῃσι συμφέρει ὀλιγοσίτοισιν. οἶνος ἀκρητέστερος. ἀλουσίοις, ἢ ψυχρολουσίοις. τρίβειν μουσοῖτιν. πᾶσα ξηραισίν. ἰὼ δὲ τρὸς τοῦ μὴ καθεζέσθαι, μηδὲ ξυμπίπτωσιν αἱ ὑστέραι, μηδὲ τ ῥυμ' ἀπαλλαττόντων, ἀποσκεπτέον χρὴ τὸν δυνάμενον σώματος. καὶ ἢν ἢ δυνατὴ, ἐλλεβορίζειν. ἰὼ δ' μὴ ἀκούσῃ, τ κεφαλὴν καθαίρειν. καὶ θήρειν δ' τὰ λοιπὰ διαίτῃ θεραπεύειν τ αὐτ τρόπον καὶ τρὸς τὰς ἀτέκνους. σκεπτέον δ' καὶ τὰς φύσιας τ γυναικῶν, καὶ τὰς χρόας, τὰς ἡλικίας, καὶ τὰς ὥρας. καὶ τοὺς τόπους, καὶ τὰ πνεύματα. αἱ μὲν δ' ψυχραί. αἱ δ' ὑγραί. καὶ ῥοώδεες. αἱ δ' θερμαὶ μᾶλλον, ξηρότεραι δ', καὶ τὰ σιμοί εἰσιν, αἱ μᾶλλον δ' ὑπέρλευκοι, ὑγρότεραί τε, καὶ ῥοωδέστεραι. αἱ δ' μέλαιναι, ξηρότεραί τε, καὶ στρυφνότεραι. αἱ δ' οἰνωποὶ, μεσηγὺ ἀμφοῖν ἔχουσι. καὶ ἀμφὶ τ ἡλικιῶν ὡσαύτως ξυμβαίνει. αἱ μὲν γὰρ νέαι ὑγρότεραι καὶ πολύαιμοι, ὁμοίως ἅπασαι πολύ. αἱ δὲ πρεσβύτεραι, ξηρότεραι καὶ ὀλίγαιμοι. αἱ δὲ μέσαι, μέσον τι ἀμφοῖν ἔχουσιν, ἴσαι νεῶν ἐούσαι. δεῖ δὲ τ ὀρθῶς τοῦ μέλλοντος μαίνεσθαι γινώσκειν ἑκάστοτε τὰς φύσιας τ γυναικῶν, καὶ τοὺς καιρούς, καὶ τὰς ἡλικίας, καὶ τὰς ὥρας δ' τοὺς τόπους, καὶ τὰ πνεύματα. Ἡ ῥόος ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐγγίνηται. αἷμα ῥέει πολλόν. καὶ θρόμβοι πεπηγότες ἐκπίπτουσι. καὶ ἡ ὀδυνὴ ἴσχει ἐς τὰς ἰξύας. καὶ τοὺς νεφροῦς, καὶ τὸν νεαίρην γαστέρα. καὶ σκληρή ἐστι. καὶ διχαυχμὸν ἐγγίνεται. καὶ ῥῖγος, δ' πυρετὸς ὀξὺς λαμβάνει. καὶ ἀσθενείη ἐγγίνεται, καὶ πάντα πλὴν ὤμων καὶ ὠμοπλατέων ἐγγίνεται. καὶ θερμὴ ἔχει. δ' ἐρυθρίᾳ. καὶ τὰ φλέβια σκληρὰ ἀντιτυπόμενα. ἡ δὲ νοῦσος γίνεται μάλιστα ἐκ τρωσμῶν. γίνεται δὲ καὶ ὁκόταν τὰ ἐπιμήνια μὴ γένηται ἀπὸ πολλοῦ χρόνου, ὀξαπίνης καταῤῥαγῇ. ταύτῃ ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, ὅλιγον ξηρὸν κάτω, καὶ ἀγασήσας ἐς ὀθόνιον ἐνδῆσαι, καὶ τρηθέσθαι.

καὶ

καὶ ὅπῃ τῷ νειάτῳ γαστέρι ψύγματα ὑπιστήναι, φυλασσόμενος μὴ φείξῃ. ἐπειδὰν δὲ ὃ ῥοῦς στῇ, ἀγλεκλαίης φύλλα ἑψήσας ἐν ὄξει ὀξυτάτῳ, ἐκμασσέτω καὶ αἰδοῖα. πινέτω δὲ γλήχωνα. [10] ἢν δὲ ῥοιὴν τῷ ἐρυθρῷ ἑψήσας ἐν ὕδατι ὡς ὀξυτάτῳ, ἀλφιτέτω καὶ αἰδοῖα, ὅσον ἡμιχοτύλιον. ἢν μόρα καὶ ἀπὸ τοῦ βάτου καὶ ἐρυθρὰ ξηρὰ νας. καὶ τρίψας λεῖα μιᾷ ἀλήτου σπερμίου μίσγων ἴσον ἴσῳ, νήστι δίδοναι πίνειν. [11] ἰὼ δὲ θέλῃς ἰσχυρότερον, [11] ῥιτθμοῦ ξυμμίξας δύο μοίρας δήπου ὑπιβαλιὼν, πίνειν. καὶ μὴ λουέσθω. στέροισι δὲ χρήσθω ξηροῖσι. [12] καὶ οἴνῳ μέλανι οἰνώδει. ἰὼ δὲ οἰδὴν πεπαυμένου ἤδη τοῦ ῥοῦ, [13] φάρμακον πίνειν κάτω. μιᾷ δὲ τὸ φάρμακον, ταῖς ὑστέραις κλύσαι, ταῖ ἀπὸ τῶν ὀλισθώνων. καὶ μεπακλύζειν ῥυφοῖσιν. [14] ἰὼ δὲ τοῦτο παθοῦσα ὑγιάσθη, ξυμπάσθω ἕως ἂν ἀποξηραίνῃ ῥοῦς ἐρυθρός. ῥεῖ δὲ ὁκοῖσι δὴ αἷμα νεοσφαγές, [15] καὶ θρόμβοισι ξαλείπουσα. ὅταν τε δὲ καὶ ῥόον ἐρυθρὸν [16] ἀναβρέξασα καὶ γαστὴρ ἀναφαίνῃ ἐπαίρεται. καὶ λεπτύεται. [17] τὸ δὲ νίωσιμον καὶ σκληρύνει. καὶ ὀμφὴ φαυλοῦται ὡς ἔλκεος. καὶ πῦον ἔχει. καὶ βρυγμὸς ὀδόντων τὸ ἐς τοῦτο καὶ αἰδοῖα. καὶ ὃ ὑπόστεον. καὶ ἐς [ϟ] κενεῶνα καὶ ταῖς ἰξύσι. [18] καὶ τείνοντα. καὶ κοιλίῃσι. καὶ σῆψος. καὶ ταῖς ὠμοπλάταις, καὶ ἄλλα πάντα ὀμφὴ. καὶ ἀδυναμίη. καὶ ὀλιγοψυχίη ἔχει. [19] καὶ ὁ χρὼς τρέφεται. καταοχαὶ τῆς νούσου ταύτης ὑπολαμβάνει. ἰὼ δὲ μηκιστὴν τοῦτο πάντα, ὅτι μᾶλλον ἀσθενέει. καὶ δῆλος ἡ νοῦσος. καὶ τὰ κοίλα ἐπήμισα ται. καὶ [ϟ] πόδες οἰδέουσιν. ἢ δὲ νοῦσος λάζεται ἐν τούτοισι μάλιστα. ἰὼ δὲ ἐν αὐτῇ ὀλισθήσειν μὴ ἴῃ, ἀλλ' ἐνσάπῃται καὶ τρηχυνθῇ ὃ ἔμβρυον. ταύτῃ κατ' ἀρχὰς ἰὼ ὑπιστυγνώσῃς, ἀσπόγον κατατίλλοντα τοιῆσιδέναι ὁκότερα ἢ ὀδυνᾷ. καὶ ὄγκιον λεῖον μαλθακὸν [20] καταψῶν, ὕδατι τίλλοντα ψυχρῷ, ὅτι γαστέρα ὑπιβαλεῖν. καὶ ὕδατι ψυχρῷ καταχεῖν. καὶ τῷ κλίνει ἀπὸ ποδῶν ὑψηλοτέρῳ εἶ). καὶ τοιῆσαι ὧδε. ἐς τὸν γυναικείων πειρώμενος, [21] ὅ, τι ἂν μᾶλλον τοιῆσαι), πιπίσκειν. τὸ σελίνου [ϟ] καρπὸν φῦσαι. καὶ σῆσαι. καὶ κάψαι καὶ ἐρύσιμον ὡσαύτως. καὶ μήκωνος καρπὸν σὺν ὀμφίτοισι σῆσαι. καὶ κρίθης καρποὺ ὡσαύτως καὶ τῆς φώρας ἀγλεκλαίης καὶ κνικίδα. καὶ πήγανον. καὶ ὀρίγανον. καὶ γλήχωνα ἐν ὀμφίτοις σῆσαι, καὶ φυρῆσαι. [22] καὶ κρίμνα ἐπ' ὀμφίτων ἀδρὰ, φῶξαι, καὶ πύελνα καταλέξας. καὶ τυρὸν ἀϊγὸν τοιξέσαντα ὃ αἰγὸς. καὶ τῷ μὲν ἄλλων ἴσον ἑκάστου μίσγε. ὀρίγανον δὲ καὶ πήγανον, καὶ φώρας καὶ κνικίδος ἥμισυ, ταῦτα πάντα ἥκιστα τοιῆσαι πρὸ τῆς κινήσιος. κιρνάναι δὲ χρὴ καὶ ἐς χρῆσιν. ἰὼ δριμέα ἴοι, καὶ κυκεῶνα διδόναι. ἐν μὲν τῷ φαρμάκου μέρος ἔστω. ἐν δὲ τῷ τυροῦ. ἐν δὲ τῷ ὀμφίτων. ἐς ἑτέρην δὲ τῷ μέλιτος ξυμμίσγοντα πιπίσκειν. καὶ ἄχρι μὲν αἱ ἀρχὴς ἔχηται τὴν νοῦσον, καὶ ὃ αἷμα συχνὸν ἴῃ, [23] καὶ ξαλείπων ὀλίγον χρόνον, καὶ ὀδυναὶ ὀξεῖαι ἴσχωσι, τοῦτο χρὴ ποιέειν. ἰὼ δὲ ὃ αἷμα ἔλασσον ῥυῇ, καὶ δι' ἐλάσσονος χρόνου, πιπίσκειν ἃ δὴ κάτω διαχωρέει, ἢ ἄνω. καὶ πυελῶ τὰ αἰδοῖα βλητέον πυελικοῖσι, ὡς αὖ δοκῇ ἑκάστοτε χρηστὸς εἶ). καὶ ζειὰς ἐρύσαντα ξυὼ τοῖσι κελύφεσι. καὶ ὀλισθοῦσι ἑψέειν αὐτὰ καὶ γλαφ. καὶ σῆσαι. καὶ ἐλάφου φύλλα ὁμοίως ἴσον ἑκάστου καταπλάσσειν, καὶ γάλα πιπίσκειν βόειον, ἢ ἔφθον. ἢ ὠμόν. καὶ τροφὸς ὃ [illegible]

& imo ventri refrigerantia admoueto, ea cautione ne inhorreſcat. Poſtquàm autem fluor conſtiterit, oleæ agreſtis foliis in acerrimo aceto decoctis, pudenda perluat. Bibat autem vinacea, aut rhoë rubro in aceti acerrimi hemina dimidia decocto, pudenda abluat. Aut mora rubi rubra, ſiccata & tenuiter trita cum farina ſetanea, æquali portione mixta ieiunæ potui exhibeto. Quòd ſi vehementius voles, ſetaneæ farinæ duas partes iniectas & ammixtas propinato, neque lauet. Cibis autem vtatur ſiccis, & vino nigro generoſo. Si verò intumuerit, ſedato iam fluore, medicamentum deorſum purgans propinato. A medicamenti potione vteros groſſorum decocto, poſtea etiam acerbis colluito. Si ſic affecta adhuc humecta fuerit, ſuffitum quoad exſiccet adhibeto. In fluore rubro ſanguis qualis recenter iugulatæ victimæ fluit, & per interualla ſanguinis grumi; quandoque verò etiam fluorem rubrum eiicit, venter imus attollitur, extenuatur, inflatur, induratur, ad contactum velut vlceratus indoleſcit, febris & dentium fremitus detinet, dolor eſt ad ipſa pudenda, pubem, lateris inanitatem, lumbos, tendinem, ventrem, pectus, & ſcapulas, reliquáque omnia dolent, impotentia & animi demiſſio detinet, & color vertitur. Hæc circa morbi initia inuadunt. Quod ſi hæc omnia producantur, longè magis debilitatur, & manifeſtus eſt morbus, cauitates ſub oculis aſſurgunt, & pedes intumeſcunt. Hic autem morbus ex partu præcipuè prehendit, ſi quid in ipſa vellicatum non exierit, ſed intus computruerit, fœtuſque exaſperatus fuerit. In hanc ſi circa initia incideris, cùm dolor adfuerit, ſpongiam madefactam admoueto, & linteum rarum, molle deraſum, aqua frigida imbutum ventri iniicito, frigidáque perfundito, lectumque à pedibus excitatum ſic ſternito, medicamentumque aliquod ex his quæ mulieribus debentur, facto eius periculo quodnam lubentiùs aſſumat, propinato. Apij ſemen toſtum contundito & cribrato, & irionem eodem modo, & peplij ſemen cum polenta cribratum, & vrticæ ſemen ſimiliter, & oleaſtri ſcabiem, gallam, rutam, origanum, pulegium cum polenta cribratum ac ſubactum, & farinæ hordeaceæ craſſiores partes toſtas, & farinam triticeam commolitam, caſeumque caprinum abraſis ſordibus, aliorum quidem ſingulorum parem portionem miſceto, origani verò & rutæ, & ſcabiei & gallæ dimidium, hæc manè ieiunæ antequam moueatur potui exhibeto. Miſcenda autem ſunt ad vſum, ſi acria prodeant, & in Cyceone danda. Sit autem medicamenti pars vna, caſei vna, polentæ vna. Sub veſperam autem melle ammixto potui exhibenda. Et hæc quidem facienda quoad morbi exordia fuerint, & multus ſanguis pauco intermiſſo tempore fluxerit, graueſque dolores tenuerint. Sin verò parcior ſanguis & breuiore tempore fluxerit, quæ ſanè deorſum aut ſurſum ſecedunt propinato, pudendáque lenibus fomentis, vt ſemper occaſio tulerit, foueto. Et zeam vnà cum cortice contuſam, & caprifici groſſos ſiccatas, tuſas & cribratas, & oleæ folia ſimiliter, ſingulorum æquales partes ex cataplaſmate admoueto. Lacéque bubulum, aut coctum, aut crudum propinato, vt opportunum eſſe videbitur, ad id quod probè habet attendendo.

Nam languidus & lethalis hic morbus esse videtur, paucæq; ex eo euadunt. Cùm mulieri sanguis fluit ex locis sub articulis, hæc ex partu aut labore corrupta est. Hoc fluorem esse muliebrem quidam Medici existimãt, est verò aliud quiddam. Hoc quidem ex articulis aliud quiddam est, & ex lumbis, & ex coxendice glutinosum simul cum sanguine defluit. Illud verò ex vteris & cauitate venarum, purus sanguis. Huic per inferiora suffitus parandus. Zeæ contusæ semisextarium pauco aceto subigito, vt ne penitus vteros humectes, etiam sulphuris semiobolum ad zeas contritas admixtum, & aceto subactum per noctem ponito. Manè verò accẽso multo igne, ea quæ dolia olearia obturant, admixtis fulloniis sordibus, & serpentis semine imponito. Ablato verò multo igne, excitato potissimùm fumo vrito. Sellam autem pertusam esse oportet, in qua mulier circumtecta, ne quid perspiret, consideat. Medicamentum verò cum aceto paratum, & serpentis semen, in ignem inspargito. Quinetiam myrrha admixta efficax est, quæ etiam suffitu cruorem ex pudendis abstergit. Quod si satis esse videatur, erysimi semen torrefactum, tritum ex vino exhibeto. In fuluo fluore copiosum & graueolens tanquam ex ouo aspectu inuiso effluit, vteri inflammatione laborant, dolor ex lumbis & inguinibus erumpit, quæ prodeunt copiosa sunt, & niſi liberetur, celeriter fluentia. Quin etsi tempus accedat, quæ restant quàm maximè putrefacit. Rigor eam prehendit, & tanquam carnium assatarum succus effluit, & vnà cum his febres vehementes & rigores corripiunt. Ex huiusmodi fluoribus multæ pereunt, paucæ verò euadunt. Et si quidem initio in manus sumpseris, ad hunc modum curare oportet. Si quidem febre careant & viribus valeant, veratrum exhibendum. Ex quo intermissis tribus aut quatuor diebus, medicamentum deorsum purgans exhibendum. Post purgationem autem hæc victus ratio instituì debet, vt quæ fluunt aquosa sint & leuia. Manè quidem ieiunæ medicamentum aliquod ex his quæ ad fluorem describam exhibendum, aut vino inspersum bibendum. Post autem exhibitum medicamentum, alia ad curationem victus ratio instituenda, vteri verò ad hunc modum curandi. Si quidem inflammatione laborent aut conniueant, fomento emollientia quoad vterorum os molle euadat, admouere oportet. A fomentis, collutiones quibus opus esse videbitur, siue magis purgantibus, siue magis emollientibus, infundendæ. Post collutiones, emollientia in subdititio apponenda. Quòd si os non facilè soluatur, fomentis & subdititiis quæ ego describam emolliendum, quoad apertum sit. Quòd si ex his fluxiones minimè sedentur, caput purgandum, sicque victus ratio instituenda. Si quidem febris expers sit, lac asininum bibendum, oleribus coctis & domesticis & agrestibus vtendum, allio excepto, porro, brassica & raphano longo. Ex marinis autem raia læui, scorpio, congro, torpedine, anguilla, passere, gobio. Incoquendi autem sunt cum cepis & coriandro, in muria dulci & pingui, & probè cocti assumendi. Carnibus autem vtendum suillis maximè, deinde verò agninis aut ouillis, elixis potiùs cum iure, quàm assis. Vino albo, mellito, aut aquoso. Balneis excepto capite, non admodum calidis, neque multis. Quòd si sub hac victus ratione vteri humecti fuerint, & ab vlceratione quidem & inflammatione liberentur, pro balneis, his abstinendum,

ϗ ἡ νόσος δοκέῃ βληχρὴ εἶ) ϗ θανατώδης. ὀλίγαι δ' τῶν τοιαύτης νόσου διαφθείρουσιν. ὁκόταν γυναικὶ αἷμα ῥέῃ, [24] ἔστ' τῶν ἀρθρων ἔστ' τοῦ ἴσχιου διαφορέμα, ἢ ἀπὸ τ πόνου οἷον ταῦ ἢ ἔνιοι τ ἰητρῶν, ῥόον εἶ). ὃ δ' ἐστὶν ἕτερον, ὃ τ μὲν ἀπ' τῶν ἀρθρων ἐστὶν ἕτερον, καὶ τ σφυὸς καὶ ἰσχίου, κολλῶδες ὁμοῦ τῷ αἵματι. κεῖνο δ' ἀπὸ ὑστερέων καὶ κοίλων φλεβῶν, καθαρὸν αἷμα. ταύτῃσι χρὴ ὑποθυμιῶ, [25] ζέσας καταῤῥήξαντα, ὅσσον ἡμίεκτον, ὀξέϊ φυρήσαντα ὀλίγῳ, ὅκως μὴ κατὰ πολὺ ὑγρώσῃς τὰς μήτρας. ἐς δ' θεῖον ὁκόσον ἡμιωβόλιον μίξας τοῖσι τὰς ζέσας τετεμυιδίας, ϗ ἐς ὀξέϊ φυρήσας, τ νύκτα ἰάσῃ. τοῖσι δὲ πῦρ πολὺν καταικάυσας, ὑπερθύειν [26] βύσματα ἀπὸ ἐλαιηρῶν κεραμίων. ϗ ἀπὸ τ κεφαλ τῶν καθαρέων ξύμμισγε καθάρσεων, ἐς δ' καρπὸν τ ὄφιος. ἀφυρέειν δὲ πολλὸν δ' πυρὸς, [27] ϗ καῦσον. καπνιῶν δὲ μάλιστα. δίφρον δὲ χρὴ ὀπήνια εἶ), ἐς ἀμφίζεσθαι τὴν γυναῖκα τοιοῦτον ἐξ ἁλμυρίου ἱμασιν, ὡς μὴ τοῦ καπνέῃ. ὅταν δὲ τὸ πῦρ ὅταν παύσῃ τὸ ξυλ τοῦ ὀξέϊ. ἐς τὸ καρπὸν τὸ ὄφιος. ϗ σμύρνα δὲ μισγέσθω, σπερμὸν. ϗ παύσῃ τὰ αἰδοῖα τὸ ξυμπαν αἱμαίνεσθαι. ἐὼν δ' ἄλις ἔχῃ, ἐρυσίμου καρπὸν πεφωσμένων τείνας, καὶ ἐν οἴνῳ δίδοναι. ῥόος πυῤῥὸς ῥέῃ, οἷ ἐξ ὧν ἐδεδήεις τοιοῦτός τε ϗ δύσοσμον. ϗ φλεγμήνωσιν αἱ ὑστέραι. ϗ ὀδυνῶν ἐκ τ ὀσφύος ϗ τῶν βωβώνων. καὶ ταῦ ἐφορμήματα πολλά. ϗ ἐὼν μὴ ἀποπαύσῃ δ'), ταχὺ ῥέοντα. ἀλλ' εἰ ϗ χρόνος ἐγγίνηται, καὶ λεῖπον καὶ σήπει, ὡς οἷόν τε μάλιστα. ῥιγέει γὰρ, ἐς οἷ ἀπὸ κρεῶν ὀπῶν, χυμὸς ὑπορρέει. αἷμα δ' τοιοῦτοισι, πυρετοὶ ἰσχυροὶ, ἐς ῥῖγεα. ὁκόταν δὲ τῶν τοιούτων ῥόων, αἱ μὲν πολλαὶ, ἀπόλλυνται. ὀλίγαι δὲ διαφθείρουσι. κεἰ μὲν ἐν ἀρχῇ τοιαύτῃσι, θεραπεύειν ὧδε χρή. ἐὰν μὲν ἀπύρετοι ἔωσι, ϗ ἰσχύωσιν, ἐλλεβορίζειν. ὅταν δ' ἡμέρ) διαλιπόντα ἡμέρας τρεῖς ἢ τέσσαρας, καθαίρειν φαρμακῳ. μετὰ δὲ τ καθάρσιν, διαιτᾶν ὡφελίης ὧδε. ὅκως τὰ ῥεύματα ὑδαρέα ἔσται, [28] ϗ λιτοῖσι, τοῖσι μὲν νήστι δίδοναι τ φαρμάκων, ἢ πίνειν ἐπ' οἴνου ὅταν πάσασιν, ὧν αὐτὸς ἐγὼ γράφω, τοῖσι ῥόον. μετὰ δὲ τὸ φάρμακον ἐν τῇ ἡμέρῃ διαίτῃ θεραπεύειν. τὰς δὲ ὑστέρας, θεραπεύειν ὧδε ἐὰν μὲν φλεγμήνωσι, ϗ ξυμμεμύκωσι, πυελίῳ χρὴ, μαλθακῇσι τῇσι πυελίῃσι, μέχρις ἂν τὸ στόμα τῶν μητρέων μαλθακὸν γένηται) μετὰ δὲ τὰς πυελίας. κλύζειν τ κλυσμάτων ὁκοίοισιν αὐτὴ δοκέῃ δῆλος. ἐὰν τε καθαρτικωτέροισι, ἐάν τε μαλθακωτέροισι. μετὰ δὲ τοὺς κλυσμοὺς, μαλθακτήρια τοιαῦτα. [29] ἐὰν δὲ μὴ βούλυτον τὸ στόμα γίνηται, πυελίῳ ϗ μαλθάσσειν τοιοῦτοισιν, ὧν αὐτὸς ἐγὼ γράφω, μέχρις αὖ ἀνασωμάτωθῃ. ἐὰν δὲ μὴ τοῖς τὰ παύηται τὰ ῥεύματα, καθαίρειν τ κεφαλίῃ, ϗ οὕτως διαιτᾶν. ἐὰν μὲν ἄπυρος ἦ, ὄνου γάλα πίνειν. λαχάνοισιν ἑφθοῖσι ϗ ἡμέροισι ϗ ἀγρίοισι, πλὴν σκορόδων, ϗ τοιούτων, ϗ κεφάλων, ϗ ῥαφάνου τῆς μακρῆς. θαλασσίων δὲ, βάτῳ τῷ λείῳ. σκορπίῳ. γλάνῳ. ναρκῇ. ἐγχέλυϊ. φάτνῃ. κωβιῷ. ἑψεῖν δὲ χρὴ ἐν χρομμύοισι, ϗ κοριάννοισιν. ἐν ἅλμῃ γλυκείῃ ϗ λιπαρῇ, διέφθαι. κρεῶν δὲ, μάλιστα μὲν συός. δεύτερον δὲ, [30] ἔρνου, ἢ οἷος ἑφθοῖσι μᾶλλον ἢ ὀπτοῖσι. ϗ τοῖσι ζωμοῖσιν, οἴνῳ λευκῷ [31] μελιτοῦτι, ἢ ὑδαρεῖ. λουτροῖσιν αὖθι τῆς κεφαλῆς, μὴ λίαν θερμοῖσι μηδὲ πολλοῖσιν. ἐὰν δὲ τοῖς ταύτῃ τῇ διαίτῃ, τῆς μὲν ἑλκώσιος ϗ τ φλεγμασίης ἀπαλλαγέντα, ὑγρὰ δὲ ὦσιν αἱ μῆτραι, ἀντὶ μὲν λουτρῶν ἀλοισήσιν

[31] αὖτ

[31] αὐτὶ ὶ χιρρῶν οἴνων, μέλφσιν. αὐτὶ ὶ ὑδαρεςέρων, ἀχρηςεςέροισιν. αὐτὶ ὶ ἡφίτων, ἀρ᾽τοισι. αὐτὶ ὶ ἰξύων, χρέασιν ὁ᾽ωλοῖσι, ⟨ὶ σιτοισι πᾶσι τοῖσι ξηραντικοῖσιν, οἷσι ὡρ᾽ ὅτι τῆσι ἀλφαρρόησι χρεόμεθα. κλυσμῶν ἀπαλλάξθαι πρώτων, πλὴν οἴνου ὴ ὕδατος. ξυμπᾶν ὶ τοῖσι φυσικοῖσιν. ἀρίσον ὶ ὲν γαςρὶ ἔχῃ. ὡ᾽ δὲ ὡς νεαῖς ἢ, ἐμέτους ἡηξείας, πυκνὰ ὶ ἐπεμεῖν. ὴ μετέπειτα ἀρίςιζεν μικρόν. αὐτηρόων τῶνδε τυλ-μέλι δίαιτα. Ῥόος λευκὸς ῥεῖ λευκόν, ὡς οὖρ᾽ ὄρεγν. καὶ ὲν τῷ προσώπῳ οἰδήματα. καὶ τὰ ὑποφθάλμια οἰδέει ἄμφω. ὑδρωποδέα τε καὶ ὑπόπυα οἰδέα τὰ πρὸ ὀφθαλμῶν. καὶ ὁ λαμπρὸν ἄπεςι. [33] καὶ γλαμυροὶ ⟨ὶ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀμβλυώσσοντες. καὶ ὁ χρῶμα ἀφυάδες, καὶ φλυκταινοειδὲς, καὶ ἡ γαςὴρ ἐπήμοι δέουσα ἡ νειαίρη. καὶ ὲν τῇσι γναθοισι κὴ μικρὸν, ἐρυθροειδέα τε ὴ σμικρὰ ὴ ὑδαρέα καὶ πονηρά. καὶ ὲν τοῖσι σκέλεσιν οἰδήματα. καὶ ὡ᾽ πλέζης τὰ δακτύλω, [34] ἐμπλάσσεται ὥσπερ ὲν ςαιτί. καὶ ὁ ςόμα σέλευ ἐμπέπλαται. καρδιωγμοί τε ὀχέτου νήστες ἔωσιν, ἢ καὶ ἐμέσωσιν ὕδωρ οἷ᾽ ὀξύ. καὶ ὡ᾽ προσαντες παρθυθῇ θᾶσσον ἄδημα ἔχῃ. καὶ πνίξ. ὴ σκελέων ἀποψυξις. ὴ γονάτων ἀκρωσίη. καὶ ὲν τῷ ςόματι ἄφθαι. καὶ ὑςέρη ⟨ὶ δὲ λόγον αἰεςόμφαι. καὶ ἐμπεπλωκεν ὲν τῷ ςόματι βαρείη ὥσπερ μόλιβδος. καὶ ἀφὶ τὴν μηρῶν ἀκατέσιοσιν ὀδυνέων. καὶ ἀποπλύχεται πόνα τὰ κάτω, τὰ ἀπὸ νειαίρης γαςρὸς ἀρξάμενα, ἄχρει ποδῶν. καὶ τὰ ἕνεκα ναρκῶσι. ὅτι βαίνῃ οὐ δύναται. ⟨ὶ δὲ διαύξας χαλεποὶ ἀπαλλάσσῃ τῶν νοσημάτων. ὅτε γὶ ἡλικίαι προβεβήκασιν οὔτε κάματοι ξυγκατιηφάσκουσιν, ἵνα μήτι ὀυτύχημα τῶν αὐτομάτων λύσῃ ἠμύρμυον. τοῦτοισι χρὴ ἀπαρύσαι, ὅτῳ πλεονάζῃ, φάρμακοισιν ἄσσα χολὴν ξανθὴν μὴ καθαίρει. ἐνία τὰ οὐρητικὰ τοῦτοισι ξυμφέρει πινόμενα. καὶ κεφαλῆς καθάρσιες. ⟨ὶ ἀγωγίαι. ὴ ὃ λευκὸν ὑπόξυμον πίνειν. ὴ περίπατοι. ὴ πᾶσα ξηρασίη ὲν τῇ διαίτῃ. τοῖσι ὀρῶσι, ὑγιέες μὲν πρωτελῶς ὀ γίνονται, ὀπτετέτεσται ὶ ἀφάνισοι. Ῥόος λευκὸς θερμαπείη. καθαίρει] λευκὸν ὑποχλωρον. ὴ ὅτῳ ὀρέῃ δάκνει ὴ ἀμύσσει. ὴ ἕλκοι τ᾽ ὑςέρῳ ὴ πυρετὸς ἔχει ὀξύς. ⟨ὶ θέρμη πολλή. δίψα. ἀγρυπνίη. καὶ ἔκφρονες γίνονται. καὶ ὅταν ἀσσυδάσῃ, ἄδημά μιν ἔχει. καὶ τὰ γύα λύονται. τοῦτον δεῖν μίκωνα πιπίσκειν λευκὸν, καὶ κνίδης καρπὸν, ἀμείνον ὴ ῥοιῆς γλυκείης ῥίζαν, καὶ φύλλα, καὶ ῥοὸν, καὶ κνικίδα. τοῦτ᾽ ὲν οἴνῳ τρυφερῷ διδόναι πιπίσκειν. καὶ ῥοιῆς χυλὸν. καὶ ξυμμείσγειν τυρὸν αἰγέον. ὑποκαπνίζειν ὶ ζέας, καὶ ὀλυρίτους χλαεινοὺς. καὶ ἐλάτης πίτυλα. καὶ φύλλα τῆς αὐτῆς. [35] καὶ σικύης λέπυρα τρίτον μέρος. τὰ δὲ ἄλλα ἴσα, ὴ τῶν ἐλαίων ῥοφεῖν. καὶ τὰ δὲ ἀμυγδάλων. καὶ σησάμου ῥοφήματα. ⟨ὶ ἀωρέεσθαι, καὶ χρίεσθαι, ⟨ὶ μὴ ἀρεμεῖν. Ῥόος ἄλλος. Καθαρρέεται ἀθρόον προσβάτου οὖρον πολὺ, χροιὴ λευκὴ, ⟨ὶ οἰδέει τὰ ⟨ῶ. [36] καὶ ὲν τῇσι κνήμῃσι πομφοὶ αἴφνανται. ⟨ὶ ὡ᾽ ταφήσῃ τῷ δακτύλω, τῇσι κνήμῃσι καὶ τοῖσι ποσὶν ἐμπλάσσεται βοθροειδέα. καὶ ὡ᾽ὴ φάγῃ, ἐμπίπλαται ὴ φλεγμαίνει, καὶ ἐπιόδυνον ὁδοιπορίη καὶ ἔργον ὴ δράῃ, ἄδημά μιν λαμβάνῃ ὴ πόνος. ὴ ὴ χροιὴ λευκὴ ἐνίοτε ὑποχλωρος. τοῦτο ὡ᾽ ἰσχνὴ, ὴ ὡ᾽ νέη ὴ τ᾽ ἄλλα φαίνηται, καθαρσίας δίδου αὖθις φαρμακων ⟨ὶ κάτω.

pro vinis fuluis, nigris vtendum, & pro dilutioribus meracioribus, pro polenta, panibus, pro piscibus, carnibus assatis, cibisq; omnibus desiccantibus, quibus in alui profluuiis vtimur. Collutionibus omnibus praeterquam vino & aqua abstinendum. Suffitus autem ex adstringentibus paretur. Optimum est vt concipiat. Quòd si iuuencula fuerit, frequentes vomitus ieiunæ prouocandi, deinde paulum prandendum. Atque ista victus ratio his fluoribus est accommodata. In fluore albo effluit quid album velut asini vrina, facies intumescit, & partes sub oculis vtrisque, oculi quales hydrope laborantibus, & aspectu deformes, à quibus splendor abest, gramiosi & caligantes, corpus colore apuam referens & pustulosum, venter imus in tumorem sublatus, in maxillis senim excitantur rubores parui, aquosi & maligni, & in cruribus tumores, quos si digito presseris, nota affigitur, non secus ac in farinæ massa aqua subacta, os saliua plenum est, cùm ieiunæ fuerint, aut veluti aquam acidam vomitione reiecerint, oris ventriculi morsus sentiuntur. Quòd si ad accliuem locum processerint, frequens spiratio & suffocatio celeriùs corripit, crurum perfrictio, & genuum impotentia, in ore superficiaria vlcera (ἀφθαὶ dictæ) suboriuntur, vterus præter modum dehiscit, & in osculum grauis velut plumbum decumbit. Dolores ad femora se extendunt, & inferiores omnes partes, ab imo ventre inchoando, ad pedes vsque, perfrigerantur, plantæ torpescunt, neque incedere possunt. Has ab his morbis vindicare difficilè. Nam & cùm ætate longiùs progrediuntur, & labores consenescunt, nisi secunda aliqua fortuna sponte contingat, quæ solutionem afferat. In his quidem quod redundat, medicamentis quæ bilem non purgant est exhauriendum. Quin & quæ vrinas mouent potui exhibita his conducunt, & capitis purgationes, balnei abstinétia, epithymum album epotum, obambulationes, & omnis victus ratio desiccans. Quæ cùm fecerint, non prorsus quidem conualescunt, faciliùs tamen degunt. Fluoris albi curatio. Album & subpallidum expurgatur, cumq; vrinam reddit, morsum & lancinationem percipit, vterus exulceratur, febris acuta detinet, calor multus, sitis & insomnia, & mente alienantur. Cùm quid festinanter egerit, ipsam crebra spiratio (ἄδημα dicta) detinet, & membra soluuntur. Huic peplum album propinare conuenit, & vrticæ semen, præstat etiam mali punici dulcis radicem & folia, & rhoëm, & gallam. Hæc ex vino acerbo propinanda, & mali punici succum admixto caseo caprino, zeas & grossos hybernas, oleæ folia, & eiusdem scabiem ad suffitum subter apponito, cum cortice cucumeris agrestis ad tertiam partem addito, reliquis verò æquali portione. Sorbitiones ex oleribus coctis, amygdalis & sesamo assumat, pensilibus gestationibus & vehiculis vtatur, neque quiescat. Alius fluor. Copiosum effluit quale ouillum lotium, colore album, totaque intumescit, in tibiis tumidæ quædam laxæ & rubicundæ cutis eminentiæ exurgunt, siique digito contrectaris, in tibiis & pedibus fossularum vestigia infiguntur, si quid ederit, impletur ac intenditur, cumque in viam se dederit, & opus aliquod confecerit, crebra & frequens spiratio dolorque ipsam prehendit, colorque interdum albus & subpallidus. Huic si vires valeant, iuuenis fit, cæteraque compareant per initia medicamentum sursum & deorsum purgans exhibeto,

caputque per ea quæ pituitam purgant, si pituita redundarit, purgato, si verò bile, per ea quæ bilem. Et si anni tempus ferat, neque natura lienosa fuerit, sique aliquid ex supra dictis affuerit, serum decoctum quamplurimo tempore potui exhibeto, sub vesperam autem vinum dulce aquosum, si opus sit, cibum verò ne attingat. Si verò imbecilla fuerit, pauciſſimam sorbitionem assumat, neque lauet. Vbi autem tibi opportunum esse videbitur, à potu cesset, & post purgationem cibis vtatur, à pinguibus sibi temperans, acribus, dulcibus, salsis, & oleribus acribus. Piscibus vtatur saxatilibus, & carnibus ouillis, gallinaceis, & leporinis, pane fermentato, aut hordeo freso. Oleribus etiam coctis vtatur, & agrestibus esui aptis, & domesticis, acribus exceptis, maneque & à cibo obambulet. Ex quibus si tibi fortior esse videatur, veteros ex fæce vini colluito, tribusque aut quatuor intermissis diebus, postea acerbis eluito, & mora iniecta, si quidem sicca fuerit, quiescito. Quòd si natura biliosa aut pituitosa fuerit, ex victus verò ratione & potione medicamentorum emaciata, vires colligere nequeat, lac bubulum per quadraginta dies, calidum ex vacca assumat. Pituitosam tamen præstiterit cibis quàm pauciſſimis vti, quamdiu lac biberit cuius mensura sit sex heminarum Atticarum. Initium autem à duabus faciendum, & singulis diebus vnam addat, donec ad sex perueniat, paulatimque ad minorem quantitatem descendat, & post lactis potum, cibis & victus ratione reficito. At post lactis potionem, mane ieiuno stomacho adiantum siccum, contusum, per cribrum excussorium transmissum bibat, ex vino nigro odorato temperato exhibitum. At si morbus reuertatur, hanc totam foueto, rursusque medicamentis per inferiora purgato, posteaque veteros colluito, si quidem natura pituitosa fuerit, per granum cnidium, aut thapsiæ radicem. Si verò biliosa, per scammoniæ succum, & colocynthidem agrestem. Hanc enim in vas coniectam, duabus aquæ heminis affusis decoquito. Huius decocti dimidio, mel, & oleum narciſſinum, vel anthinum ammiſceto. Sit autem mellis heminæ quadrans, olei verò mensura ad mel sesquialtera. Postea autem, melle & vino, & oleo solo colluito; suffitumque adhibeto, & trium aut quatuor dierum mora interposita, adiantum bibat. Quòd si vtero conceperit, morbus reuertitur, quo casu mulier perit. Cùm autem seniores hic morbus inuaserit, veteri computrescunt, paucæque admodum euadunt. Fluor alius in quo expurgatur quale quid ex ouo crudo pallidum subalbidum, vlcusque in pudendis excitat, pedes & tibiæ intumescunt, cauæ sub oculis partes in tumorem attolluntur, oculi humidi sunt & gramiosi, sique incedat, crebra anhelatio eam inuadit, & imbecillitas contingit. Quòd si euaserit, morbus pituitosus fuerit, nisique repurgata fuerit, bile vehementer commota febricitat. Seniores autem hic morbus quàm iuniores magis inuadit. Cùm autem sic habuerit, si quidem admodum intumescat, medicamentum deorsum purgans potui exhibeto, quod pituitæ & bili medeatur. At si non valde intumescat, eamq; pituita vrgeat, medicamentum sursum purgans exhibeto,

καὶ τὸν κεφαλὸν καθαιρε, ἐὰν φλεγματώδης ᾖσι, δι' ὧν φλέγμα καθαίρεται. ἐὰν ᾖ χολώδης, δι' ὧν χολή. καὶ ἐὰν ὥρη ᾖ τοῦ ἔτεος, καὶ μὴ φύσει ᾖσι σπληνώδης, [37] καὶ ἐὰν τι τῶν ἐπιτηδείων, ἢ ὄρρον διδόναι ἀφεψεῖν ὀ, καὶ πίνειν ὡς πλεῖστον χρόνον. καὶ ἐς ἑσπέρην οἶνον γλυκὺν ὑδαρέα. ἐὰν δὲ μὴ ἀσθενέα. ἐὰν ᾖ ἀσθενὴς ἢ, ῥοφήματι ὡς ἐλαχίστῳ. καὶ ἀλουτείτω. ἐπειδὰν δὲ (ᾖ κρεὼς δοκέῃ εἶ), τῆς πόσιος παυέσθω. καὶ μετὰ τὸν καθαρσιν σιτίοισι χρεέσθω. ἀπεχέσθω λιπαρῶν, καὶ δριμέων, καὶ γλυκέων, καὶ ὀξυμύρων, καὶ λαχάνων δριμέων. χρῆσθαι ὀ ἰχθύσι πετραίοισι. καὶ κρέασι μηλείοισιν, ἢ ὀρνιθείοισιν, ἢ λαγωοῖσιν. ἀρτῳ σιτώδει, [38] ἢ ἐρικτοῖσι. καὶ λαχάνοισιν ἑφθοῖσι χρεέσθω. καὶ ἀγελαίοισι [39] τρωκτοῖσι, καὶ ἡμέρσιον ἄτερ δριμέων. καὶ περιπατείτω πρωΐ, καὶ ἀπὸ τοῦ σίτου. ἐπὶν δὲ (ᾖ δοκέῃ τῷ ποιέοντι [40] ξηρότερη εἶ), κλύζειν τὰς ὑστέρας τῇ πυελί. πρῆξι ὀ ἢ τετάρτας ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐλείπτο μετέπειτα τρυφνοῖσι κλύσαι. καὶ ὀπίσχοντα, ἐὰν μὲν ἢ ξηρὴ, ἡσυχίαν ἄγειν. καὶ ἐὰν φύσει ἢ χολώδης ἢ φλεγματώδης. ὑπὸ ὀ τῆς ἀφαίτης καὶ τῆς φαρμακοποσίης λεπτυνθεῖσα, ἐὰν μὴ δύνηται ἀναλαμβάνειν, γάλα πινέτω. πεντεκαίδεκα ἡμέρας βόειον, θερμὸν ἀπὸ βοός. τὸν δέ γε φλεγματώδεα ἀμείνων σιτίοισιν ὡς ἐλαχίστοισι χρέεσθαι, ἕως ἂν γαλακτοποτέῃ. ἔστω ὀ μέζων, ὅσον ἐξ κοτύλας ἀπίσω. ἄρχεσθαι ὀ ἀπὸ δύο. καὶ προσθέτω κοτύλιον ἑκάστης ἡμέρης, ἄχρις ἂν ἓξ γένωνται. κἀκ τοῦ κατ' ὀλίγον ὀπίσω ὀ ἔλασσον. καὶ μετὰ τὸν γαλακτοποσίην, ἀνακόμιζε σιτίοισιν. καὶ ἀφαίτην. καὶ μετὰ τὸ γαλακτοποσίην, πινέτω πρωΐ νῆστις, ἀδίαντον ξηρὸν καθαρὸν καὶ [41] ἀφανίσας δι' ἀκρης ἀρης τοῦτο διδόναι ἐν οἴνῳ μέλανι βώδει κεκραμένῳ. ἐὰν ὀ ὑποστρέφῃ ἡ νοῦσος, πυείσαν αὐτὸν ὄλισθον. καὶ αὖθις φαρμάκοισι καθαίρειν κάτω. καὶ μετὰ τοῦτο κλύσαι τὰς ὑστέρας. ἐὰν μὲν φύσιν φλεγματώδης, τῷ κόκκῳ τοῦ κνιδίου, ἢ τῇ ῥίζῃ τῆς θαψίης. ἐὰν ὀ χολώδης ἢ, τῆς σκαμμωνίης τῷ ὀπῷ, ἢ κεχλακωμένῃ τῇ ἀγρίῃ. ἐμβαλὼν γὰρ ἀτὸ αὐτέης καὶ δύο κοτύλας ὕδατος ὑπισχνέας, ἀφεψεῖν. καὶ ὃ ἥμισυ τούτου συμμίσγειν μέλι καὶ ἔλαιον ναρκίσσινον ἢ ἀνήθινον. ἔστω ὀ τὸ μὲν μέλιτος, τεταρτημόριον κοτύλης τὸ δὲ ἐλαίου, μέζον ἡμιόλιον καὶ τὸ μέλιτος. μεπακλύζειν δὲ τῷ μέλιτι καὶ τῷ οἴνῳ καὶ τῷ ἐλαίῳ μοιώῳ, ἢ θυμιᾶσθαι. καὶ ὑπισχνεῖν ἡμέρας τρεῖς ἢ τέτταρας. ἀδίαντον δὲ πινέτω. [42] καὶ ἐὰν μὲν ἐν γαστρὶ λάβηται, ὑποστρέφει, καὶ ὑποστρέφομένης τῆς νούσου, ἀπόλλυται. [43] ὁκόταν γεραιτέρας λαμβάνῃ ἡ νοῦσος αὕτη, καὶ κατασήπονται αἱ ὑστέραι, ἐκφύσησι δὲ πολὺ ὀλίγαι. Ῥοὸς ὠμὸς. Καθαίρεται οἷ τὰρ ὀξὺ ὡς ὠμοῦ, χλωρὸν ὑπόλυκον. καὶ ἕλκοῖ ὃ αἰδοῖον. καὶ οἰδίσκεται τὼ τε πόδας, καὶ τὰς κνήμας. καὶ τὰ κοῖλα τῶν ὀφθαλμῶν ἐπήρμοι δέει. καὶ ἡ ὀφθαλμοὶ ὑγροὶ, γλαμυροί. καὶ ἐὰν βαδίζῃ, ἀΰσθμα μιν λαμβάνει. καὶ ἀσθενὴς γίνεται. ἐὰν δὲ φύγῃ ἡ νοῦσος φλεγματώδης ἢ. καὶ ἐὰν μὴ καθαρθῇ, πυρεταίει λαύρως χολῆς κινηθείσης. γεραιτέρας δὲ ἡ νοῦσος αὕτη λαμβάνει μᾶλλον, ἢ νεωτέρας. ὁκόταν δὲ ὦδε ἔχῃ, ἐὰν μὲν αἰσιδίην σφόδρα, διδόναι κάτω φάρμακον πίειν, ὅ, τι φλέγμα καὶ χολὴν ἴηται. ἐὰν δὲ μὴ ἰχυρῶς οἰδέῃ, καὶ τὸ φλέγμα αὖτιον πιέζῃ, ἄνω δοῦναι φάρμακον

καὶ ἐὰν μὲν ἡ δύναται, ἐλλεβόρῳ καθαιρέσθω. ἐὰν δὲ μή, ὀ, τι χολὴν καὶ φλέγμα ἄγῃ. μετὰ δὲ φάρμακα ὄρρον ἑφθὸν δίδοναι πίνειν ὡς πλείστας ἡμέρας, ξυὸν ἀλλ' ὀλίγον. ὅπως δὲ τροφὴν τὸ δύσομον. ἐσπέρην δὲ σίτου μὴ ἅπτεσθω. φορείτω δὲ ὀλίγην καὶ ὄψιν πινέτω οἶνον γλυκὺν ἐὰν χρήζῃ. ἐὰν δὲ μὴ παρῇ, ὄρρον, γάλα τε ὄνειον ἀφεψήσας, καὶ δίδοναι τέσσαρας ἡμέρας. ἐσπέρην δὲ ταῦτα ποιεῖν, ἐὰν μὴ πῦρ ἔχῃ νύκτωρ. ἐὰν δὲ ἡ φύσις ἀσθενὴς ᾖ, ἢ πνευματώδης λείφαιμος, μήτε ὄρρον, μήτε γάλα πινέτω. ἐὰν δὲ μὴ κατωτερικοῖσι καθαίρῃ. ἐὰν ἐσφόδελον σοι δοκῇ χαμαιὸν εἶναι, κλύσας ταῖς μήτρας. τοιοῦτον μὲν τὰ ἀπὸ τῆς τυρὸς δίς, ἢ τρὶς. μετὰ δὲ τοῦτο, τὸ ὀπὸς τὸ σκαμμωνίης. οἷον δὲ ὄψιχέαι γλυκὺν, ὅσον κοτύλιον ἀττικιόν. καὶ ἐλαίου τέταρτον μέρος κοτύλης, μάλιστα μὲν ναρκισσίνου. μεταλύσας δὲ τῇ ὑστεραίῃ, οἴνῳ κοτύλῃ. καὶ μέλιτι τεταρτῳ κοτύλης. καὶ ῥητίνης τρίτιον μοῖραν μέλιτος. ἔλαιον δὲ ἴσον μέλιτι λύειν δὲ τὰ ἀπὸ τοῦ χυσμοῦ ἀποχωρήσαντα ἢ φλεγματώδεα, κλύσας. καὶ αὖθις ὅταν ἡμέρας τρεῖς ἢ τέτταρας. ἐσφόδελα ἐκλέψαι τοῦ κόκκου δύο ποσίας. κλύζειν δὲ τοῖσιν αὐτοῖσιν. ἐὰν δὲ μὴ πάρῃ κόκκος, τῇ ῥίζῃ τῆς θαψίης, ποσὶν μίαν. καὶ μεταλύζειν τοῖσιν αὐτοῖσιν. ἐὰν δὲ καθαρθῇ τὰ ἀποχωρεόμενα τοῖς τοιούτοις τοῦ χυσμοῦ. καὶ ἐὰν γίνηται αἱματώδεα, οἷον ἀφ' ἕλκεος, μεταλύζειν τοῖσι τρυφοῖσι. καὶ ἐὰν μὲν ταῦτα αὐτὰ ἐρωτηθεῖσα φῇ, ὃ σῶμα τῆς ὑστερέων σκληρὸν εἶναι, καὶ ὀδυνᾶν ἔχειν, κλύζειν ὧν δεῖ τοιοῦτον, τοιῷδε τοιῷδε τῶν πικρῶν, ἔστ' ἂν ἀποξηρανθῶσιν αἱ ὑστέραι, καὶ δοκῇ ὑγιὴς εἶναι. ταῖς δὲ μεταξὺ ἡμέρας τῶν κλυσμῶν, πινέτω ἀκτῆς καρπὸν, καὶ λαγωοῦ πιτύλιον. καὶ μήκωνος ὁ κέλυφος, καὶ κηδίου καρπὸν. ῥοιῆς τε γλυκείης φλοιὸν. τέλβινθον ἴσον ἑκάστου. ἀλφὸν δὲ ξυμμίσγειν, καὶ ἀδιάντου, ἐν οἴνῳ μέλανι ἡδύσαντα, ἰητοῖσι δὲ χρεόσθω, μαλθακοῖσι μὴ ὑγροῖσι, μηδὲ δεμνοῖσι. κρέα δὲ ἀμείνω ἰχθύων. ἤτοι ὀρίθια, ἢ λαγῶα. καὶ λουέσθω θερμῷ μὴ πολλῷ. ἐὰν δὲ μὴ λωφήσῃ ὁ ῥόος, ἀλλ' ὑπολείπηται, καὶ ὑγραίζωνται αἱ ὑστέραι. θυμιῆσαι τῷ ξυῷ τῷ σιδίῳ. καὶ ἐσφόδελα τοῦδε. αἶδοια ἴτω. κἠὼν δὲ γαστρὶ ἕλκη, ὑγιὴς γίνεται. αἱ δὲ γεραίτεραι, οὐ δύνανται ἀναφέρειν, ἀλλ' ἀπόλλυνται ὑπὸ ἀσθενείης. Ῥοὴς ἄλλος. Ῥεῖ ὑποχλωρὸν οἷον ξέον ὠοῦ. καὶ γλίσχρον. καὶ ἡ γαστὴρ ἀνίσταται ἡ νειαίρη. καὶ σκληρὴ γίνεται, καὶ ἐὰν ψαύσῃς, ἀλγεῖ. καὶ βρύχει. καὶ πῦρ ἔχει. καὶ ὀδυνᾶται ἐς τὸ ὀπίσθιον. καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα. καὶ ἐς τὸν ἀναίρην κατέρχεται. καὶ ἐς τὰς ἰξύας. καὶ λιποθυμίη. ἀλυσμοί τε καὶ ἀθυμίαι, καὶ ἱδρὼς πουλύς. σφυγμοὶ παρὰ χεῖρα φαίνονται. βληχροὶ σκληρύνοντες. καὶ αὐλὸς ὀλλυται. ἐὰν δὲ ἀθρόη, καὶ ἡ χροιὴ ἐρεπτεται, καὶ γλύπτεται οἷον κηρίον, καὶ ὁ χρὼς τοῦ δακτύλου πιεζόμενος μαλθάσσεται, καὶ ἐμπαλάσσεται, οἷον ἐν σταλῷ. καὶ οἰδέουσιν αἱ πόδες, καὶ τὰ σκέλεα. ἡ δὲ νοῦσος γίνεται μάλιστα. ἐὰν ἐν αὐτῇσι λοχεύσασθαι, ἢ ἐν σαπῇ ἐν ᾧ τόκῳ. αἱ δ' ἀφηλικέστεραι μᾶλλον πάσχουσιν. οὐ πάνυ γὰρ ἡ τοιαύτη νοῦσος ἔστιν εὐήθης. Ἄλλος ῥόος. Καθαίρεται οἷον ἀπὸ κρεῶν ὀπτῶν χυμὸς, καὶ ἕλκωται τὸ αἰδοῖον. ἐὰν ὅπῃ αὖ ἄλλῃ τὸ χρὼς ἐρεθίσῃ. καὶ ῥῖγος, καὶ πῦρ ὀξὺ πυκινὸν, μέγα. καὶ φόβος ὁμοῦ. λάζεται.

& si quidem valida fuerit, veratro purgetur, sin minùs, medicamentum quod bilem & pituitam educat exhibendum. Post medicamenta autem plurimis diebus serum coctum cum pauco sale potui exhibeto, & mentham insuper edat. Vesperi verò cibum ne attingat, paucam autem sorbitionem assumat, & vinum dulce, si opus sit, superbibat. Quòd si serum non adfuerit, lac asininum decoquito, & quatuor diebus exhibeto. Vesperi verò eadem facito, si febris per noctem non detineat. At si natura lienosa, aut flatuosa sanguine defecta fuerit, neque serum, neque lac bibat, alioqui per medicamenta deorsum purgato, & vbi opportunum tibi fore videbitur, vteros colluito, primum quidem bis aut ter medicamento ex vini fœce parato. Post hoc autem scammoniæ succo, dulci vino ad heminam Atticam affuso, & olei heminæ quadrante, maximè quidem narcissini. Postero verò die vini hemina colluito, adiecto mellis quadrante, & resinæ tertia mellis parte, olei verò & mellis æquales sint portiones. Quòd si quæ à collutione secedunt, pituitosa feruntur, rursus colluito, trium aut quatuor dierum mora interposita. Postea granum cnidium detracto cortice, quantum ad duas potiones satis sit infundito, & isdem colluito. At si granum cnidium non adfuerit, thapsiæ radice, quantum potione vnà satis sit infusa, postea ex isdem colluito. Postquam autem quæ secedunt his collutionibus expurgata fuerint, & si quid cruenti velut ab vlcere, contigerit, acerbis deinde colluito. Posteaque si ipsa interrogata, os vterorum durum esse, ac dolore detineri dixerit, ad eundem modum ex eo quod cum butyro paratur colluito, quoad vteri reficcati fuerint, & sana esse videatur. Intermediis autem collutionum diebus, sambuci fructum bibat, & leporis coagulum, pepli corticem, vrticæ semen, mali punici dulcis corticem tritis cuiusque æqualibus partibus. Polenta autè ammixta & adianto, ex vino odorato ieiuna bibat. Cibis vtatur mollibus, neque salsis; neq; acribus. Carnes piscibus meliores, volucrum videlicet aut leporinæ, & calida non multa lauet. Quòd nisi fluor leuamentum faciat, sed relinquatur, & vteri humectentur, medicamento ex malicorio suffitum admoueto, posteaque virum adeat, & si vtero conceperit, conualescit. At seniores se recolligere non possunt, sed præ virium imbecillitate pereunt. Alius fluor. Fluit subpallidum & glutinosum quale quid ex ouo, venterque imus in tumorem exurgit, durumque euadit, & ad contactum dolet, dentibus stridet, febris detinet, dolor pubem occupat, pudenda, imum ventrem & lumbos, animi deliquium adest, anxietudines, perfrictiones, & sudor copiosus, pulsus ad manum leniter ferientes, languidi, deficientes, confestimque pereunt. Quòd si superstes euadat, color ei immutatur, & velut fauus existit, cutisque corporis digito pressa emollitur, in eaque nota infigitur, velut in farinæ massa aqua subacta, pedesque & crura in tumorem attolluntur. Morbus autem contingit præcipuè, si quid his in partu vellicatum fuerit, aut intus computruerit. Is verò quæ prouectæ iam sunt ætatis magis contingit, neque huiusmodi morbus admodum mitis est. Alius fluor. Qualis ex assatis carnibus humor purgatur; & pudendum vlceratur, & quamcunque aliam corporis partem stillando attigerit. Et rigor, febris acuta, crebra, magna, simulque horror corripit.

Dolores autem in omnibus fluoribus ſimiles. Hæc tota intumeſcit, & partibus vmbilico inferioribus, & cruribus, colorque auriginoſus euadit. Huiuſmodi autem fluor ex eo contingit, cùm ſanguis exturbatus aliquantum bilioſus extiterit, neque purgatus fuerit. Cùm ſic habuerit, medicamentum bibendum exhibendum, ſi quidem valida fuerit, ex veratro, ſi verò debilis fuerit, ex radice & elaterio, & poſtremò lac caprinum, aut medicamentum quod deorſum bilem & pituitam purget exhibeto. Vteros autem medicamento ex braſſicæ ſucco colluito. Mentham autem bibat, hypericum, lini ſemen, ſingula ex vino nigro auſtero, hæc ieiunæ bibenda præbeto. Si verò vlceratum pudendum fuerit, poſtea butyro colluito, deinde medicamentum purgans potui exhibeto, vlceráque butyro, reſina, myrrha, & argenti flore linito, myrti autem & ſaluiæ ex aqua decocto tepido perluatur. Cibis autem vtatur neque ſalſis, neque acribus, vt ne mordax vrina reddatur, & marinis abſtineat carnibus bubulis, ouillis, porcinis, reliquis verò carnibus coctis vtatur. In cibo panem aſſumat, & vinum odoratum, vetus, nigrum bibat. Quibus factis ſi non conualeſcat, totam foueto, & poſtero die medicamentum ſurſum purgans exhibeto, deinde ex intermiſſione, rurſus deorſum purgans. Et ſi quidem fluor perſeueret, poſt medicamẽta decoctum ſerum quotidie potui præbeto, ſub veſperam verò ſorbitionibus vtatur, vino verò dulci, albo. Quòd ſi ſerum deſit, lac aſininum coctum diebus quatuor bibat, veſperi autem iiſdem vtatur. Poſt hæc autem lac bubulum calidum per dies quadraginta bibat, & per diem nihil (vt ita dicam) edat. Id enim eſt optimum cùm ab huiuſmodi lacte purgetur, nutriatur, fluorque obtundatur. Veſperi in cœna auicularum carnem aſſam paucam ſumat, & panis ſubcinericij parum. Vinum verò nigrum, vetus, generoſum inſuper bibat, quoad lac biberit, ſi copioſa eant, & acre aliquid commoueatur. Quòd ſi his factis concipiat, conualeſcit. Quæ verò ſeniores ſunt, his quandoque morbus reuertitur, ac pereunt, iuuenculis autem minimè lethalis eſt. Diuturna autem eſt ſanioſi fluoris curatio, in quo tale quid ſubcruentum fluit, qualis ex aſſatis carnibus ſuccus, ac velut muria mordet, pudenda rodit & exulcerat, vterus in ambitu exulceratur, & circum femora aliaſque partes. Si in veſtimenta deſtillarit, ea inficiuntur, nec niſi ægrè eluuntur, venter attollitur & durus euadit, contactus dolet, calor pudenda occupat, ad ſedem dolor eſt, ad imum ventrem & laterum inanitates, coxendices & lumbos, debilitas adeſt, & color velut auriginoſus mutatur. Quòd ſi cum tempore morbus progreſſum faciat, hæc omnia multò magis inuadunt, oculorum cauitates attolluntur, pedes & crura à lumbis intumeſcunt. Hic autem morbus corripit, cùm quid in abortione aut partu de fœtu dilaceratum fuerit. Fomenta autem admouenda, & ſuffitus adhibendi, propinandáque omnia quæ fluxum reprimunt, & lac aſininum aliáque porrigenda, & vomitus ſi opus ſit ciendus. Si verò febris expers fuerit, aut debilis detinuerit, fotus ſiccus melior eſt. Cùm vteri ad caput conuerſi fuerint, eaq; in parte ſuffocatio definit, caput grauitate afficit, aliis verò alia quapiam parte finis continetur. Hoc autem indicio eſt.

ὀδυνᾶσθαι δὲ ἐν πᾶσι τοῖσι ῥόοισιν οἷαι. αὐτὴ πᾶσα αἰσθάνεται καὶ τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ. καὶ τὰ σκέλεα. καὶ ἡ χροιὴ ἰκτεριώδης γίνεται. ὁ δὲ τοιοῦτος ῥόος γίνεται ἀπὸ τοῦδε. ἐπειδὰν τὸ αἷμα ἐξαραθὲν ὑπόχλοον γένηται, καὶ μὴ καθαρθῇ. ὁκόταν μὲν ἔχῃ, φάρμακον διδόναι πίνειν. ἢν μὲν ἰσχυρὴ ᾖ, ἐξ ἑλλεβόρου. ἢν δὲ ἀσθενὴς, ῥίζαν τε καὶ ἑλατήριον. καὶ ὑστέρῃ χεόντων, γάλα αἰγός. ἢ κάτω φαρμακοῦν, ὃ, τι χολὴν καὶ φλέγμα καθαίρῃ, κλύσαι δὲ καὶ ὑστέρας, τῷ ξυῷ τοῦ κραμβίου. πίνειν δὲ ἑλελίσφακον, ὑσσωπικόν. λίνου σπέρμα. ἑκάστου ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ. νήστει δὲ διδόναι πίνειν. ἢν δὲ ἠλκωμένον ᾖ τὸ αἰδοῖον, μετὰ κλύσαι τῷ πικρείῳ. ἔπειτα φάρμακον πίσαι. καὶ ὑπιχρίειν τὰ ἕλκεα πικρείῳ. ῥητίνῃ, σμύρνῃ. ἀργύρου ἄνθος. ξηραίνεσθαι δὲ ὕδατι ἀπὸ μυρσίνης, καὶ ἐλελισφάκου χλιηρῷ. σιτίοισι δὲ χρῆσθαι, μηθ' ἁλμυροῖσι, μήτε δριμέσιν. ὡς μὴ δακνώδες τὸ οὖρον γένηται. καὶ τῶν θαλασσίων ἐσθίεσθαι. καὶ κρεῶν βοείων. καὶ οἴων καὶ χοιρείων. τοῖς δὲ ἄλλοισι κρέασι χρέεσθαι ἐφθοῖσι. καὶ σιτείσθω ἄρτον, καὶ οἶνον βύβλινον παλαιὸν πινέτω μέλανα. ἢν δὲ ταῦτα ποιέῃ, καὶ μὴ ὑγιὴς γίνηται, πυελοῦσθαι ὅλον, καὶ φάρμακον διδοῦναι τὴν ὑστεραίην ἄνω. ἔπειτα διαλιπὼν αὖθις, κάτω. καὶ ἢν μὲν μείνῃ ὁ ῥόος, μὴ διδόναι φάρμακα. ἀφεψήσας ὄρρον, νέμειν ἑκάστης ἡμέρης πίνειν. ἐπαύριον δὲ ῥοφήσασιν. οἴνῳ δὲ γλυκεῖ λευκῷ. ἢν δὲ μὴ ᾖ ὄρρος, γάλα ὄνου ἕφθον πινέτω, ὅτι πλεῖστα ἡμέρας. ἐπαύριον δὲ τοῖσιν αὐτοῖσι χρῆσθαι. μετέπειτα δὲ πινέτω ὅτι πλεῖστα ἡμέρας, γάλα βοὸς θερμόν. καὶ τὴν ἡμέρης μηδὲν ἐσθιέτω, ὡς ἔπος εἰπεῖν. ἄριστον δὲ τοῦτο. καὶ ἢν καθαίρεται καὶ τρέφεται καὶ ἀμβλύνεται ὑπὸ τοῦ ποιοῦντος γάλακτος. ἐπαύριον δὲ δειπνείτω, κρέας ὄρνιθος ὀπτὸν ὀλίγον. καὶ ἄρτον μικρὸν ἐγκρυφίου. ὕστατα δὲ οἶνον μέλανα παλαιὸν οἰνώδεα. ἔστ' ἂν δὲ γάλα πίνῃ, ἢν πολλὰ ἐσθίῃ, καὶ ταριχήσιμα δὲ μή. καὶ ἢν ταῦτα ποιήσασα ἐν γαστρὶ ἴσχῃ, ὑγιὴς γίνεται. ὅσαι δὲ γεραίτεραί εἰσιν εἰώθασι ὑποφερέστερον νοῦσον, καὶ ἀπόλλυνται. τῆσι δὲ νέῃσιν, οὐ θανατώδης. χροιὴ δὲ τοῦ ἰχωρώδους ῥόου ἡ θεραπείη. τὸ δὲ τοιοῦτον, ῥεῖ ὕφαιμον, οἷον ὥσπερ ἀπὸ κρεῶν ὠμῶν. χυμὸς καὶ δάκνει ὡς ἅλμη. καὶ ἐσθίει καὶ ἐξελκοῖ τὰ αἰδοῖα. καὶ ἡ ὑστέρη αἱμορροεῖται καὶ τὰ πέριξ. καὶ τοὺς μηροὺς, καὶ τἆλλα. ἐπειδὰν ὅταν ἀρξῃ ὅτι τὰ ἱμάτια βάπτεται. καὶ δύσοσμα ἐμπίπτῃ καὶ ἡ γαστὴρ ἐπαίρεται, καὶ σκληρὴ γίνεται. καὶ ἀλγέει ἢν φαύσῃ. καὶ θέρμη ἔχει ἐς τὰ αἰδοῖα, καὶ ἐς τὴν ἕδρην, καὶ ἐς τὴν νειαίρην γαστέρα, καὶ νεφροῦνας, καὶ ἰσχία, καὶ ἰξύας, ἀδυναμίη. καὶ ἡ χροιὴ τρέπεται ὡς ἰκτεριώδης. ἢν δὲ ὁ χρόνος μηκύνῃ καὶ ἡ νοῦσος, ταῦτα πάντα πολὺ μᾶλλον ὑπολαμβάνει. καὶ τὰ κοῖλα ἐπαμίσηται. καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι. καὶ τὰ σκέλεα ἀπὸ τῶν ἰξύων. ἡ δὲ νοῦσος λάζεται ἐπὶ ἢν διαναισθήσῃ τὸ ἔμβρυον, ἢ ἐκτρώσῃ ἐν τάχει. χρὴ δὲ πυελοῦν, καὶ θυμιᾶν καὶ πιπίσκειν, τοῦτο πάντα καὶ ἴσχειν ῥόον. καὶ ὄνειον γάλα καὶ τἆλλα ποιέοντα, καὶ ἐμεῖν, ἢν δέῃ, ἢν δ' ἄπυος ᾖ, καὶ βληχρὸς ἔχῃ, ἄμεινον ξηρὴν πυεῖν. ὁκόταν ἐς τὴν κεφαλὴν τραπῶσιν αἱ ὑστέραι, καὶ τῇδε λήγει ὁ πνιγμός. κεφαλὴν βαρεῖ. ἄλλῃσι δ' ἄλλῃ πῇ τέκμαρ ἴσχεται. σημεῖον δὲ τόδε

τοῦ

καὶ φλέβας καὶ ὑπὸ τῇ ῥινὶ, καὶ τὰ ὑπὸ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν, ὀδυνέειν φασὶ. καὶ κῶμα ἴσχει. [11] καὶ ἀφρίζει ὅταν ῥαίσῃ. ταύτῃσι χρὴ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ. ἢν δὲ μὴ ἀκούσῃ, ψυχρῷ. καὶ ἢν κεφάλῃς δάφνῃσι τε καὶ μυρσίνῃσι ἐψήσας ὑπὸ τοῦ ὕδατος. καὶ ψύχων καὶ ῥοδίνῳ μύρῳ [12] τὴν κεφαλὴν χρίεσθαι. καὶ ὑποθυμιᾶσθαι τὰ εὐώδεα. τὰ δὲ κακώδεα, ὑπὸ τὰς ῥῖνας. καὶ τὴν κεφάλὴν ἐλαίῳ ἐλαίνῳ· καὶ ⟨ψ⟩ χυλὸν ῥοφεέτω. ἢν δ' ὑπὸ τὴν καρδίην προσισταμένη πνίγωσιν αἱ ὑστέραι, [13] καὶ αἰφνίδιος ἡ ὁ ἀὴρ βιᾶται. [14] ἀλιταδὴς καὶ ἐμέει. καὶ ἔστιν ἧσιν αὐτέων ἐλκωδεῖα κάτω χωρέει, καὶ φύσα ἔξεισιν. ἡ μὲν ἐμέει, ἀφρώδεα. ἡ δὲ παύεται γίνεται. ἧσι δὲ οὐκ ἀφίσταται, πρόσταυ ⟨ψ⟩ καρπὸν, καὶ μήκωνα τείψας, δεῖν ὕδατος κυάθοις τρισὶ δίδου πίνειν. καὶ ὄξους λευκοῦ ἀρήγει πόσις κύαθος. ἢ ἀρκεύθου καρπὸν, ἢ ἐλελίσφακον, ὄξος σὺν τοῖς ἐδέσιν, ἢ οἶνον. ἀλεαίνεσθαι χρὴ ἢ ὀμφακίνῳ χυλοῦ, κηρωτείῳ ἐρρίνωνι μίξαντα. καὶ πίνειν ἐν αὐτέῳ τῷ ξύλῳ. καὶ προσθετὰ ποιέειν. ὅταν δὲ ὡς πρὸς τὰ ὑπογόνδεια προσαύσῃσι, πήγνισι. [15] ἐπὶ τοῦτο ἐλήλυθε τὸ τρέμειν ἢ τοῖς πάθεσι, καὶ ἐπιλαμβάνῃ ἔμετος πυρώδης δεμνιεῖ, καὶ ῥᾷον γίνεται ὀλίγον χρόνον. ἢν ἐς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐς ⟨ψ⟩ τραχύλον ὀδύνη ἁλμυρὴ, χλιάσματα προσφέρειν ἢν ἄνω πνίγωσιν. ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας θυμιᾶν τὰ κακόδμια ὅκως προσαγωγῆς. [16] ἢν γὰρ ἀληθέως ἐστῶσαι αἱ ὑστέραι, ἐς τὰ κάτω, καὶ ὄγκος γίνεται. εὐώδμια δὲ κάτω. καὶ πιεῖν διδόναι τὸ καστόριον. ἢν τὴν κύησιν. ἐπὶ δὲ κάτω ἐλκωθῶσιν, ὑποθυμιᾶν τὰ εὐώδεα. ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας, τὰ εὐώδεα. ἢν δὲ ἀδῦναι παύσῃ, φάρμακον πίνειν κάτω. ἢν μεταπίπτωσιν ἀλγήματα οὖσι, ἢ ὀρρωδήσῃ, ἢν μὴ παλιωδὴς ἢ ἀπὸ γλυκέος, ἢ λείφανος, ἢ ἄχρους. ἢ τὰ οὐλὰ ἠρώδεα ἔχῃ, διὰ συνήθειαν [17] ἧσιν ἐθάδες ἀπὸ νεότητος αἱ νοῦσαι. τὴν δ' ἄνω κοιλίην μὴ κινέειν. [18] ἀμβλυώττουσι γὰρ, ἢ ἀμφὶ τὴν φάρυγγα ὄγκοι, καὶ τἄλλα. διδόναι δ' ἀσταφίνης χυλὸν. ἢν σφοδρὰ ᾖ καὶ δυσεμὴς ἢ, ἢ ἐμέειν. κλυσμὸς δ' ἄριστος, ὁ διὰ ναρκίσσου. προσαγέσθω, ὁ διὰ καανθαρίδων. ἢν προσγένωνται αἱ ὑστέραι πρὸς τὰ ὑπογόνδεια, πνίγεται ὡς ὑπὸ ἐλλεβόρου. καὶ ὀρθόπνοος γίνεται. καὶ καρδιωγμοὶ ἀτάρβεοι. αἱ δὲ καὶ ἐμέουσιν ὀλίγα, σίελον ὀξύν. καὶ τὸ στόμα ὕδατος ἐμπίπλησι. καὶ τὰ σκέλεα ἀποψύχονται. αἱ τοιαῦται καὶ μὴ τὰ χρὼ ἀφιστῶνται ἀπὸ τῶν ὑπογονδείων, ἀναυδοι γίνονται. καὶ τὰ ἀμφὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὴν γλῶσσαν νάρκη ἔχει. πρὸς μὲν τὰς ὑστέρας, προσθετέον ἐλαίου πρὸς ⟨ψ⟩ αὐλόν, ὡς ἔπι μάλιστα τὸ περὶ τὸ πέος ἐπελίξας βάλλειν, ἢ λευκῷ, ἢ ἀγυπτίῳ, [19] ἢ μυρσίνῳ, ἢ βακχαρείῳ, ἢ ἀμαρακίνῳ. ἐς δὲ τὰς ῥῖνας, τῷ φαρμάκου, τῷ μέλανος, τῷ τῆς κεφαλῆς λαβόντα τὴν μήλην ἐμπλάσαι. ἢν δὲ μὴ ἢ τοῦτο, ταρίχου ἀφαλείψαι τὰς ῥῖνας. ἢ προέσῃ ὄξος βάλλειν. [20] ἐπὶ καθῆσθαι. ἀφαλείψαι δὲ τὰς ῥῖνας, ἢ τῷ φαρμακοῦ προσθεῖναι. [21] ὅταν δὲ κλυσθῇ τὸ στόμα, καὶ ἡ ἀναυλίη, δοῦναι πιεῖν τοῦ καστορίου σὺν οἴνῳ. τὰς δὲ ῥῖνας ἀφαλεῖψαι ἔλαιον φύκιος. ὅ δὲ ἐλαίου ἐὰν προσείσθαι, μέχρι οὗ καθέσωσιν. [22] ὅταν δὲ παύσηται, ἀφελέσθαι χρή. ἢν δὲ ἀφαιρεθέντος αὖθις αἰωρήσωσι, τὸ ἐλαίου αὖθις προσθεῖναι ⟨ψ⟩ αὐτὸν ὄπιθεν, ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας θυμιᾶν,

Narium venas & quæ ſub oculis ſunt ſibi dolere cõqueruntur, & ſopor detinet, & ſpumeſcit cùm meliuſculè habet. Hæc copioſa calida lauanda, ſi verò non auſcultet, frigida, & circa caput lauri & myrti ex aqua decoctum refrigeratum apponendum, caputque vnguento roſaceo illinatur, & ſubter ſuffitus ex odoratis admoueatur, naribus verò ex graueolentibus, braſſicam edat, ſuccumque ſorbeat. Si verò vteri ad cor procedentes ſtrangulatum inducant, & ſurſum impulſus aër violenter feratur, anxietate vexatur, & vomit. Quibuſdam autem ſtatim tractus vterus deorſum procedit, & flatus extra fertur Hæc quidem ſpumoſa vomit, huic verò quies cõtingit. At quibus non abſcedit, porri ſemen & peplum tritum tribus aquæ cyathis dilutum potui exhibeto. Prodeſt etiam aceti albi cyathus potui exhibitus. Aut iuniperi ſemen, & ſaluia, aceto aut vino ad res huiuſmodi ammixto. Calefieri autem oportet; aut anſerinum adipem, ceratum reſinatum, & picem ſimul calefacere, & glandes ſubditicias cõficere. Cùm autem ad præcordia allapſi fuerint, ſtrangulatum inducunt. Tunc cùm morbus in ſummo fuerit, & vomitus feruidus acris prehendit, & pauco tempore leuius habet, doloréq; caput & collum in totum occupat, tepefactoria admoueto, ſi ſupra ſtrangularint, ſub naribus verò, ſenſim progrediendo, graueolentia in ſuffitu adhibeto, (ſi enim vteri confertim ad inferiora conſiſtunt, etiam turbatio oritur) infra verò quæ ſunt grati odoris, & caſtorium ac conyzam potui dato. Vbi autem ad inferiora tracti fuerint, inuiſa in ſuffitu ſubter adhibeto, naribus verò odorata. Ac ſi dolores ceſſarint, medicamentum deorſum purgans propinato, poſteaque lac aſininum, aut ſerum bibẽdum præbeto, niſi ab ortu lienis affectibus obnoxia fuerit, aut ſanguine defecta, aut decolor, aut aures tinnientes habuerit, quibus cognatione quadam à iuuentute morbi in conſuetudinem venerint. Superiorem autem ventrem ne moueto, oculorum enim caliginem ſentient, aut circa fauces moleſtia aliáque aderunt, ptiſanæ verò ſuccum exhibeto. Quòd ſi prompta ſit ad vomitionem, etiam vomat. Collutio autem ex narciſſo optima, ſubditicium verò ex cantharidibus paratum. Si vteri ad præcordia inſtiterint, ſtrangulatur velut ſumpto veratro, & non niſi erecta ceruice ſpirat; & vehementes oris ventriculi morſus fiunt, quædam etiam ſaliuam acidam interdum vomitione reiiciunt, & os aqua impletur, cruráque perfrigeſcunt. Ex niſi breui vteri à præcordiis diſceſſerint, voce deficiunt, parteſque circa caput & linguam torpor detinet. Ad vteros quidem ſubditicium ex lana quàm penitiſſimè in fiſtulam intruſa apponito, eamque pennæ circumuolutam, aut vnguento albo, aut Ægyptio, aut myrteo, aut baccarino; aut amaracino intingito. Naribus verò medicamentum nigrum, ad caput paratum; ſpecillo exceptum obducito. Quod ſi deſit, laſeris ſucco nares linito. Aut penna aceto intincta, nares purgato, eaſque illinito, aut excitato ſtermutamento apponito. Cùm autem oſculum & interior via occluſa fuerit, caſtorium ex vino potui præbeto, nares verò phocæ adipe linito. Lanam in ſubditicio appoſitam quoad vteri ſibi reſtituti fuerint ſinito, vbi autem dolor quieuerit, detrahere oportet. Quòd ſi ea detracta rurſus reuerterit, eodem rurſus modo lanam apponito, naribus verò ſuffitum adhibeto,

capræ nigro,aut ceruino cornu deraſo cineri calido inſperſo,vt fumo potiſſimùm excitato, nidorem per nares ſurſum quoad eius fieri maximè poterit attrahat.Suffitum etiam admoueto ex phocæ adipe in teſta prunis impoſita, capite obuelato & ſuperimminente,vt odor penitiſſimè penetret,& inſtillato adipe ipſa occluſo ore ſurſum nidorem maximè attrahat.Atq; hæc facienda ſi vteri ad ſuperiora ferantur. Si vteri ad hepar vertantur, de repente mulier voce deficit,& dentes conſertos habet, & color liuidus euadit.De repente autẽ ſic afficitur cùm ſana exiſtit. Contingit autẽ præcipuè vetulis virginibus & viduis, quæ etiam partum expertæ viduæ permanent. Contingit verò maximè infœcundis omnino, & iis quæ ex partu ſteriles exiſtũt. Neq; enim puerperij purgatio fertur,neq; intumeſcit vterus, neq; mollis redditur,neq; vomunt.Cùm ſic habuerit, tumorem ab hepate manu leuiter ad inferiora repellito, faſcia præcordia deligato,& vteri oſculum aperito.Vinum autẽ quàm odoratiſſimũ dilutum infundito,cùm oportuerit etiam naribus fœtida ſuffitu admoueto, ad vteros verò odorata,& quæ ad ſuffitũ ſunt accõmodata. Ac vbi ſanaueris, medicamentũ deorſum purgans potui exhibendũ,quod bilem purget,ſi quidem bilioſa fuerit,ſi verò pituitoſa,quod pituitam. Deinde lac aſininum decoctũ propinandũ,vterus odoratis fouendus, & medicamentum quod cum bupreſti conficitur in ſubdititio apponendum,poſtero verò die Netopum, ac rurſus duobus intermiſſis diebus, vterus odoratis colluendus,deinde vnius diei intermiſſione facta, aromata ad ſuffitum adhibenda.Hæc viduæ facienda, optimum eſt autem ſi concipiat. Virgini verò vt viro iungatur perſuadeto.Naribus nihil adhibendum, neque medicamentum ieiunæ bibendum. Caſtorium & conyzam ex vino quàm odoratiſſimo diebus viginti bibat, neque caput odorato inungat, neque odorati aliquid olfaciat. Si vteri ad latus inflammatione laborent, tangenti durum apparet, & cùm præcordia attigerint, ſtrangulant, pituitam acidam vomit, quæ dentes ſtupore afficit. Poſtquàm vomuerit, meliuſculè habere videtur. Cùm verò ad inferiora impetu feruntur, interdum ad alias ventris partes diſcedunt, præcipuè verò quandoque ad laterum inanitates feruntur, & ad veſicam, ſtranguriáque prehendit, & ad ſedem, ventríſque onus deponere videtur, menſéſque ſolito citiùs aut tardiùs contingunt, aut huic non confeſtim apparent. In hoc morbo ſi ad ſuperiora ſtrangulatus inducatur, tepefacientia admouenda, & naribus ſuffitus ex grauceolentibus adhibendus, vtero verò ex odoratis, & conyza fœmina cum caſtorio ex vino ieiunæ bibenda. Vbi autem ad priſtinam naturam redierint placidè ſuffitus adhibendi. Bibat quæ vrinam ducunt, eáque faciat quoad dolores detinuerint. Vbi autem ceſſarint, totam foueto, deinde ſi quidem bilioſa fuerit, medicamentum deorſum purgans, quod bilem ducat, potui dato, ſi verò pituitoſa, quod pituitam, & lac aſininum, aut ſerum caprinum decoctum propinato. At ſi lienoſa fuerit, neque lac, neque ſerum propinato. Et in purgationibus cibis mollibus & aluum deiicientibus vtatur. Piſces autem carnibus ſunt meliores, vteriſque fomentum admoueto, eoſque per ſubdititia purgato & colluito, & poſtquam ſuffitum admouerit, virum adeat. Soluitur autem morbus vbi vtero conceperit.

χέρας μέλαν αἶγος, ἢ ἐλάφου, κνήσας ὕστερον ὅπως ἂν τὸ δέρμα θερμὸν, ὅκως μάλιστα θυμιήσηται. ⸫ ἐπὶ θυσάτω τῷ ὀδμῷ ἄνω δι' ἀρχῆς τῶν ῥινῶν, ὡς ἂν δυνατὸν μάλιστα. θυμιῶ φώκης ἔλαιον ἐπ' ὀστράκου ὑπὸ λεπτὸν θέντα, ἀνθρακας θέντα καλύψαι. καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπισκέπειν, ὡς μάλιστα ἡ ὀσμὴ ἐσίη. καὶ ὑπὸ στάζειν τὸ λίπος. καὶ ἄνω ἑλκέτω τὸ ὀδμῶν. ὅταν δὲ σῶμα ξυμμεμυκέναι. ἰὼ ἄνω τρεφαπόπωσι, ταῦτα χρὴ ποιέειν. [63]Ἢν ἀμήτηρα πρὸς τὸ ἧπαρ τραπῶσιν, ἄφωνος ἡ γυνὴ ἐξαπίνης γίνεται. [64]καὶ τὸν ὀδόντας ξυνερείσασθαι. καὶ ἡ χρὼς πελιδνὴ γίνεται. ἐξαπίνης δὲ ταῦτα πάσχει, ὑγιὴς ἐοῦσα. ταῦτα μάλιστα, παρθένοισι παλαιῇσι, καὶ χήρῃσιν ὀκτὼ καὶ ἑκκαίδεκα χρόνοισι. γίνεται δὲ μάλιστα τῶν ἀφόρων πάμπαν, καὶ στείρῃσιν αὖ ἐκ τοκέων εἰσίν. ἢ γὰρ γίνεται ἡ λοχείη κάθαρσις. καὶ ὀδὺνη ἀνοίδισκε ἡ ὑστέρη. οὐδὲ μαλθάσσεται. οὐδὲ ἐμέουσιν. ὅταν μὲν ὧδε ἔχῃ, τῇ χερὶ ἀπτόμενον ἀπὸ τοῦ ἥπατος παρηγμένως τὸ οἴδημα ἐς τὸ κάτω, καὶ ἀποδῆσαι ταινίῃ τὰ ἱστοχόνδεια, καὶ τὸ στόμα ὀμφαλοτόμει. οἶνον δὲ ὡς βυώδεστον κεκραμμένον ἐγχέαι, ὅταν χρὴ καὶ προσέχειν πρὸς τὰς ῥῖνας τὰ κάτοδμα, καὶ ὑποθυμιῶ. πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας, τὰ βυώδεα, καὶ ὅσα θυμιᾶται. καὶ ἐπειὴν ἴσῃ, φάρμακον πῖσαι κάτω χρή. ἰὼ μὲν χολώδης ἢ, ὅ, τι χολὴν καθαίρει. ἰὼ δὲ φλεγματώδης, ὅ, τι φλέγμα. κάπρειον πιπίσκειν γάλα ὄνου ἔφθόν. καὶ τὰς ὑστέρας πυριῶσαι βυώδεσι. ⸫ προσεπιτεθεῖναι τὸ ξυὸν τῇ βοτάνῃ, τῇ δὲ ὑστεραίῃ, νέπτοπον. διαλιπὼν δὲ πάλιν ἡμέρας δύο, λούσαι τὰς ὑστέρας βυώδεσιν. ἔπειτα διαλιπὼν μίαν ἡμέρην, θυμιῆσαι τοῖσι ἀρώμασιν. ταῦτα ποιέειν τὴν χήρην. ἄριστον δὲ ἐν γαστρὶ ἔχειν. τὴν δὲ παρθένον. πείθειν ξυνοικέειν ἀνδρί. [65]πρὸς δὲ τὰς ῥῖνας, ἀείρειν, μηδὲ τὸ φάρμακον πίνειν νήστιν ⟨ν⟩ καρδίης. ⸫ κνύζαν δὲ οἴνῳ ὡς βυώδεστάτῳ πίνειν ἐς εἴκοσιν ἡμέρας. καὶ τὴν κεφαλὴν μὴ ἀλείφεσθαι βυώδεϊ. μηδ' ὀσφραίνεσθαι μύρου τοῦ βυώδεος. ἰὼ δὲ ἀμήτηρα φλεγμαίνουσα ταῦτα δὲ πλευρὴν, ἰὼ γαύσης σκληρὴν φαίνει. καὶ ὅταν μὲν ταῦτα πάσχουσι τὰ ἱστοχόνδεια, πνίγουσι. καὶ ἐμεῖ φλέγμα ὀξύ. [66]⸫ τὸν ὀδόντας ἀμφοδὸν ποιεῖ. ἐπὶ φόβῳ ἐμέσῃ, ῥᾷον ἔχει δοκεῖ. ὅταν μὲν κάτω ὁρμήσωσιν, ἀφίσανται ἀπὸ τῆς γαστρὸς, σμῆνος μάλιστα δὲ ἐς τὸν κενεῶνας ἔστιν ὅτε ἐμπίπτουσι. καὶ ἐς τὴν κύστιν, καὶ στραγγουρίην ἐπιλαμβάνει. καὶ ἐς τὸν ἕδρην, καὶ δοκεῖ ἀποπατεῖν. καὶ τὰ ὑπομιλύα τοῦτερον ἢ ὕστερον τοῦ μεταθήκοτος γίνεται. ἢ ὅταν ὑπαφανέσῃ ταύτῃ αὐλίκα. ταύτης τῆς νόσου, ἰὼ τὰ ἄνω πίνουσι, χλιάσματα προσπιτέναι, καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κάτοδμα πρὸς τὰς ῥῖνας. πρὸς δὲ τὰς ὑστέρας, τὰ βυώδεα. καὶ πρὶν κόπτειν τὴν θηλείην καὶ κάσορα ἐν οἴνῳ νῆσιν. ἐπὶ δὲ τῇ φύσῃ καθιζῆσι θυμιῆσαι ἠρεμέως. πινέτω δὲ ὑγρηλικά. ταῦτα ποιέειν, ἕως ἂν αἱ ὀδύναι ἔχωσιν. ἐπὶ δὲ παύσωνται, πυριῆσαι ὅλην, ἔπειτα πῖσαι φάρμακον κάτω, ἰὼ μὲν χολώδης ἢ, ὅ, τι χολὴν καθαίρει. ἰὼ δὲ φλεγματώδης, ὅ, τι φλέγμα ἀγεῖ. καὶ πιπίσκειν γάλα ὄνειον, ἢ ὀρρὸν ἀγρίου ἐφεψῶν. ἰὼ δὲ σπληνώδης ἢ, μὴ πιπίσκειν δὲ γάλα. μηδὲ τὸν ὀρρὸν καὶ ἐν τοῖσι καθαρμοῖσι, σιτίοισι χρέεσθαι μαλθακοῖσι, ⸫ ὑποχωρητικοῖσιν. ἰχθύες δὲ ἀμείνους κρεῶν. ⸫ πυριῶν τὰς ὑστέρας, ἢ καθαίρειν τοῦσδε τοῖσι. καὶ λούσαι αὐτάς. καὶ ὑποθυμιᾶσθαι, τοῦδε ⟨ν⟩ αὖθις ἄνω. λύσις δὲ τοῦδε, ἐπὴν λάβῃ ἐν γαστρί.

[67]Ἢν

[67] Ἢν αἱ μῆτραι πρὸς τὰς πλευρὰς προσπέσωσιν, βῆξ ἴσχει. καὶ ὀδυνᾶται τὸ πλευρόν, καὶ προσίσταται σκληρὸν ὡς σφύρισμα, καὶ ἀπολυμένη πονεῖ, ὡς ἀπὸ ἕλκεως. ⟨καθαρθῆναι⟩ καὶ δοκεῖ οἷς περιπλευμονίη εἶναι, καὶ θερμὴ γίνεται. καὶ κυφὴ γίνεται. καὶ τὰ ὀπίσω ὀλιγωρέεται. σάπισις καὶ ἀπόλλυσι φαίνεται. ὅτε δὲ ἡμόμβια ἀσθενέα καὶ ὀλίγα κακίονα. καὶ ἡ γονὴ οὐ γίνεται τοῦτον τὸν χρόνον. ὅταν οὖν ἔχῃ φάρμακον χρὴ πίσαι κάτω ἐλατήριον, καὶ λουέσθω πολλῷ θερμῷ. καὶ τῶν χλιασμάτων, ἃ αὖ προσδέχηται, προσιέναι καὶ προσίζειν, ὑφ' ὧν καθαίρεται τὸ αἷμα. καὶ λίνου σπέρμα φῶσαι, κόψαι, καὶ σῆσαι, καὶ μήκωνος λευκῆς, ὠφελέουσι, καὶ ἐλελίσφακος σὺν ἀλφίτοισι λεπτοῖσι. καὶ τυρὸν αἰγεῖον, ὀπτήσας τοῦ ἁλμυροῦ. ⟨καὶ⟩ μίσγε. [68] μίαν μοῖραν τυροῦ, καὶ τῶν ἀσάλτων ἀλφίτων μοίρας, καὶ νήστει πῖσαι δίδου, ἐν οἴνῳ. ὅταν δὲ ἑσπέρη ᾖ, κυκεῶνα παχὺν, μέλι ὀπτήσαντα, δίδου πῖσαι. [69] καὶ τῶν ποτημάτων, ἃ δεῖται πίπτοντα, καὶ πυελοῦν πυκνὰ καὶ τῷ θερμῷ καταιονᾶν. καὶ τὴν κροσσοτὴν ἡσύχως, καὶ μαλθακῶς, καὶ ὁμαλῶς ἀποψῆν ἀπὸ τοῦ πλευροῦ ἐς μήτρας. καὶ ἀναδεῖν τὰ πλευρὰ τοιήν περ ἀλφιτεῖν. καὶ γαλακτοποτεῖν βόειον γάλα ὡς πολεῖσιν, ὅτι ἡμέρας τεσσαράκοντα. σιτίοισι δὲ χρῆσθαι, ὡς μαλθακωτάτοισιν. ἡ δὲ νοῦσος, ἀσπερχὴς τε, καὶ θανατώδης. καὶ ὀλίγαι φύσεισιν ὧδε μελεδαινόμεναι. [70] Ἢν δὲ ὀπτὴ ἐσφύῃ αἰδοῖα ἐκῶσιν, ἢ ὀπὸ τῶν κενεῶνι, καὶ ᾖ πνεῦμα μεταφρενον καὶ πίεσις ἔχῃ. καὶ ἄδυμά μιν λάζηται πυκινὸν, [71] ⟨καὶ⟩ οὐκ ἐθέλῃ κινέεσθαι. τεύλας ἠῖον, ἢ ἄσφαλτον, ἢ κάνειον, ἢ σμύρναν, μίξαι ἐφθὸν ῥοδάκεος, ποιέειν δὲ βάλανον μακρὴν. παχέϊν. καὶ ἐνιθέναι ἐς τὸν ἕδρινεῶν αἰμῆτραι ἐλέωσι σφέας ἐς ὃ μεσηγὺ τῆς ἰξύος ὀδυνᾶται ἔχῃ, καὶ τὸν νεαίρην γαστέρα, ⟨καὶ⟩ τὰ σκέλεα ἐρύει. ⟨καὶ⟩ τὰς κοιλίας ἀλγέει. καὶ ὁκόταν ἀποπατήσῃ. ὀδυνᾶται ἰσχίον ὀξείαις. ⟨καὶ⟩ ὁ ἀπόπατος προσέρχεται τοῦ βίης σμικρός. [72] ⟨καὶ⟩ ὃ θέσιν τρύζῃ τε, [73] καὶ ὀλιγοψυχίη λαμβάνῃ, ὁκόταν ὧδε ἔχῃ, χρὴ προσδῆσαι τῇ κύστι αὐλίσκον. ⟨καὶ⟩ ἐγκλύζειν ἔλαιον θερμὸν ἐς τὰς ὑστέρας. καὶ πυελοῦν, ἢ λοῦσαι πολλῷ, καὶ θερμῷ ὕδατι. ⟨καὶ⟩ ἐς ἔλαιον καὶ ἐς ὕδωρ καθίζειν. ὑποθυμιᾶν δὲ ὑπὸ τὰ αἰδοῖα, κακώδεα. ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας, εὐώδεα. ἐπὶν δὲ ἡ ὀδυνὴ παύσηται, [74] φάρμακον διδόναι ἄνω. τὸν δὲ κάτω κοιλίην, οὐ χρὴ ταράσσειν. ἐπὴν μὲν αἱ ὑστέραι καταστέωσι, φάρμακον πίσαι κάτω, γάλα ὄνου, ἢν μὴ ἀπολιωώδης ᾖ. ἔπειτα πυελοῦν, καὶ καταιονᾶν τὰς ὑστέρας, [75] ὁ ξυὸν τῇ δάφνῃ προσιόντι, προσαθεῖν καθαρτήριον ὁ μὴ δήξεται). κἀπειτα θυμιωμένῃ τοῖσι ἀρώμασι, ⟨καὶ⟩ ἀνδρα ἰτω. καὶ ἢν μὲν ἐγκυμονήσῃ, ὑγιὴς γίνεται. ἄτοκοι δὲ πολλαὶ καὶ πρηεῖαι τὰ σκέλεα πολλάκις γίνονται. ὀκόταν δὲ τὸ σῶμα κλίνεται ἑτέρωσε, καὶ προσπίπτῃ ἰσχίῳ, γίνεται γὰρ καὶ διαῦλα ξυμκολούντα τὴν ὑστέρην καθαίρεσθαι, καὶ τὸν γονὸν δέχεσθαι, καὶ μὴ παιδοποιέειν. ταῦτα τοῖσι πυελοῦν χρὴ, τοῖσιν δώδεσι. καὶ ὑπὸ τὸν πυελοῦν [76] ⟨καὶ⟩ θυμιᾶν τὴν δακτύλῳ, ἀποψῆσαι ἀπὸ τοῦ ἰσχίου. κἀπειτα ἐξιθυντῆρι τοῖσι δαφοίνικί τε, καὶ τῷ μολίβδῳ. οὐ γὰρ βιήσεται τοσοῦτος ὡς ἐθέλῃται. ὅταν δὲ κατὰ φύσιν ᾖ, καὶ ἀνεστομωμένη γένηται, προσθετέον μαλθακοῖσι καθαίρειν, καὶ τἄλλα προσηκόντως ποιέειν.

Si vteri in latera [illegible] tussis & ad latus dolor detinet; [illegible] tanquam pila insistit, & contactus dolet vehe[illegible] vlceratus & contabescit; videturque affectus ille similis pulmonum inflammationi, in gibbum contrahitur, menses non comparent, quibusdam etiam vbi comparuerint disperduntur. Tunc autem prodeunt imbecilli, pauci & praui, neque per hoc tempus fit generatio. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinato, raulta calida lauet, tepefacientia quæ lubens susscipit admoueto, eaque ex quibus sanguis purgetur in subdititio apponito. Lini semen torrefactum, tusum, cribratum, papauer album prosunt, & saluia cum tenui polenta, & caseus caprinus muria derasa. Hæc permixta, vt casei pars sit vna, & polentæ insulsæ pars vna, ieiunæ ex vino potui præbeto. Cùm autem vespera aduenerit, cyceona crassum affuso melle potui exhibeto, & potiones quibus opus erit propinato, crebrò foueto, calida perfundito, per ceratum vteros leniter, molliter & æqualiter à latere depellito, latus fascia lata religato, & lac bubulum magna copia per dies quadraginta potui exhibeto. Cibis autem quam mollissimis vtatur. Morbus autem vehemens est & lethalis, paucæque sic curatæ euadunt. At si vteri in lumbos & lateris inanitatem decubuerint, sitque sublimis spiratio, suffocatio detineat; crebraque eam anhelatio corripiat, neque moueri vult, thus tritum, aut bitumen, aut cicutam, aut myrrham, melle affuso excipito; glandulam longam ac crassam effingito, & in sedem indito. Si vteri ad medios lumbos sese conuoluerint, imum ventrem dolor detinet, crura contrahuntur, coxendicum iuncturæ ad sedem dolent, cumque ventris onus deponit, dolores acuti detinent, præ violentia exiguum stercus prodit, vrina stridet, & animi abiectio inuadit. Cùm sic habuerit, alligata ad vesicam fistula, oleum calidum in vteros infundere oportet; fomentum admouere, aut multa calida lauare, in oleum & aquam desidere, & suffitum ex graueolentibus ad pudenda adhibere; naribus verò ex odoratis. Postquam autem dolor quieuerit, medicamentum sursum purgans exhibendum, inferiorem verò aluum agitare non oportet. Cùm autem vteri ad suum locum redierint, medicamentum deorsum purgans bibendum dato, & lac asininum; si minimè lienosa fuerit. Deinde fomento admoto vteros medicamento, quod cum lauro paratur perfundito, & subditicium medicamentum purgans quod non mordeat in pesso apponito. Deinde suffitu ex aromatis susceptu, virum adeat. Quòd si concipiat conualescit. Verùm plæræque infœcundæ & cruribus captæ plærunque redduntur. At quibus osculum alio inclinat, & in coxendicem incumbit (hæc enim dum fiunt vterum purgari, & genituram liberosque susscipere prohibent) hanc odoratis fouere oportet, & post fomentum leuiter digito immisso contrectata, muliere à coxendice abducere; posteaque cædulis & plumbea fistula dirigere. Neque enim celeriter cogetur, vt dictum est. Cùm autem ad naturalem statum redierit, & vteri aperti fuerint; per subditicia mollia purgato, reliquaque conuenientia facito.

Quibus vteri in coxam incidunt, nisi celeriter decedant, rursusque suo loco restituantur, coxæ adhærescentes reficcantur. Os autem obuersum esse & in superioribus detineri necesse est, cúmque obuersum fuerit, conniuere, ex auersione autem & conclusione durum effici, vterique os conniuere & læsum esse. At concluſi vteri menses ad mammas remittunt, & ad pectus ascendere cogunt, venter imus attollitur, & inexpertæ vterum gestare sibi videntur, cùm iis eadem qualia prægnantibus ad septimũ aut octauum vsque mensem contingant, venteréque pro temporis ratione increscat, pectus attollatur, lácque gigni videatur. Hoc autem tempore elapso mammæ extenuantur, & minores redduntur, idemque ventri contingit, & lac conspectum effugit, cumque ad tempus peruenerit in quo se parituram existimabat, ventris moles euanescit & subsidit. Quæ cùm eueniunt, vteri paruo tempore vehementer contrahuntur, eorumque oſculum deprehendi non potest, adeò omnia in se contrahuntur ac reficcantur, & in mammis tubercula dura exoriuntur, quædam quidem maiora, quædam verò minora. Hęc autem minimè suppurant, sed semper duriora fiunt, ex his deinde occulti cancri pullulant. Aduenientibus autem cancris, priùs os amarescit & quæ comederit omnia amara esse videntur. Ac si quis plura exhibuerit, sumere recusant, & cohibenda faciunt, mente alienantur, oculi duri sunt, neque acutè cernunt, ex mammis dolores ad iugulum & scapulas perrumpunt, sitis detinet, papillæ aridæ sunt, ipsaque toto corpore extenuatæ sunt, nares siccæ & obductæ, neque eleuantur, spiratio est imminuta, & nihil odorantur, in auribus dolor quidem nullus, sed interdum calloſa concretio innascitur. Cùm igitur huc vsque processerint, conualescere nequeunt, verùm ex eiusmodi morbis pereunt. Sin autem priùs quàm huc peruenerit curetur, & menses soluantur, sanescit. Eas autem ad hunc modum curare oportet. Ante omnia quidem si adhuc validam curandam susceperis, habita reliqui totius corporis consideratione, quacunque tandem purgatione indigere videatur, medicamentum purgans exhibeto. Sic autem constituto corpore, ad vterorum curationem accedito. Quòd si totum corpus minimè agitandum videatur neque causæ inde moueri, sed vteri per se morbosi sint, ad hunc modum curam auspicari oportet. Imprimis vteri sic fouendi. Ollam duas sextulas capientem sumito, operculum imponito, & ne quid expiret accommodato, deinde operculi fundo pertuso & foramine facto, in foramen arundinem cubitali longitudine indito. Probè autem operculo adaptatam esse arundinem oportet, vt nihil omninò transpiret. His præparatis, operculum luto obductum ollæ imponito. Quibus factis scrobem duorum pedum altitudine, ea verò magnitudine quæ ollam capiat effodito. Deinde ligna incendere oportet, quoad fossam ignitam totam reddideris. Qua ignita reddita, ligna & prunas videlicet crassissimas & accensas subducere oportet, cinerem autem & suppositam cineri calido fauillam in scrobe relinquere.

ὀχέσησιν ὑστέρας τοῖσι τοιούτοισι τρόποις ὃ ἰχὼρ, ἢν μὴ ταχέως ἀφιστέωνται, καὶ πάλιν ἐς χώρην καθιστέωνται, τρόπος αὐαίνων) τοῖς τοιούτοις. ἀναγκαῖον δὲ τὸ σῶμα ἀπεστράφθαι τὴν αἰδοῖα ὑπερέχειν. ὅταν δὲ ἀποστραφῇ, ξυμμύσαι. ὀκνεῖ δὲ τὰ ἀπέρεισμα φεύγειν τε καὶ ξυμμύσαι, σκληρὴν γενέσθαι. καὶ ξυμμύσῃ καὶ πεπληρωμένον τὸ σῶμα τῶν ὑστερέων ᾖ). ἀποκλεισθέντων δὲ ἐπιμελὲς πέμπειν τὰ ὀπτιμώτατα ἐς τὸν μαζὸν, καὶ βεβοηθέας τῷ σήματος ποιεῖ. καὶ ἡ γαστὴρ ἡ ὑφαιρεθεῖσα ἐπήρται. καὶ δοκέουσιν αἱ ἀνθρωποι, ὑπογαστρίου ἔχειν, παχύνεσθαι τὰ περὶ αὐτὰ, οἷα δὴ αἱ κύουσαι, μέχρι μηνῶν ἑπτὰ, ἢ ὀκτώ. ἤν τε κοιλίη ὀπτιδιδοῖ τὴν λόγον τοῦ χρόνου. καὶ τὰ σήματα ἐπαίρεται καὶ γάλα δοκεῖ ἐγγίνεσθαι. ὁκόταν δὲ ὁ χρόνος ὑποχωρήσῃ, οἵτε μαστοὶ σμικρύνονται, καὶ ἐλάσσονες γίνονται. καὶ ἡ κοιλίη, ὃ οὐδὲν πάσχει. καὶ τὸ γάλα ἀποδέδρηκεν ἀδηλον. ἐὰν ἡ κοιλίη ἐπ' ὀκτὼ μῆνας χρόνον ἐν ᾧ ἐδόκεε ὀκτεῖν, ἐπαφθὰν ἔληθεν. ἀποδέδρηκε τε, καὶ ξυμπέπτωκε. τοιοῦτον δὲ γινόμενον, αἱ ὑστέραι ἰχωρώδεες ἐς ὀλίγον χρόνον συνέρχονται. καὶ τὸ σῶμα αὐτέων ὀξύρρειν οὐκ οἷόν τε. ὅτων πρῶτα ξυναφρύονται τε καὶ ξυναυαίνονται. καὶ ἐν τοῖσι πτυάλοισι, φυμάλια γίνονται σκληρά. τὰ μὲν μέζω, τὰ δ' ἐλάσσω. ταῦτα δὲ οὐ γίνονται ἕμπυα, ἀλλ' ἀεὶ σκληρότερα γίνονται. ἔπειτα ἀπ' αὐτέων φύονται, καρκίνοι χρυσαλοί. μελλόντων δὲ καρκίνων ἔσεσθαι, τρόπτερον τὰ σώματα ἀκροκεραίνον). ἔστι δ', ἢν αὐ φάγωσι, πρῶτα δοκοῦσι πικρὰ εἶναι). ἔστι δὲ οἷς πλείω δρῶ, αὐαίνονται λαβρῶς. καὶ ἀφαγίαι δρῶσι. παραφορεῖ δὲ τῇ γνώμῃ. καὶ ὀφθαλμοὶ σκληροί. καὶ βλέπουσιν οὐκ ὀξέα. καὶ ἐκ τῶν ὑπτίων εἰς τὰς σφαγὰς ὀδυναι ἀξιάστοισι, καὶ ἐπὶ τὰς ὠμοπλάτας. καὶ δίψα ἰσχύ. καὶ αἱ ἀκοαὶ κατρωδέες. καὶ αὐτῇσι πρῶτον τὸ σῶμα λελεπτυσμένον εἶσι. καὶ αἱ ῥῖνες ξηραί τε καὶ ἐμπεπλασμέναι εἰσὶν, οὐκ ἀφεδμέναι. τὸ δὲ μινυθῶδες. καὶ οὐκ ὀδμῶνται οὐδέν. καὶ ἐν τοῖσι οὔασι, πόνος μὲν οὐκ ἐγγίνεται). πῶς δὲ χρὴ ὁκότε. ὀκόταν οὖν ἐς τοσοῦτον προήκωσι τὸ κακὸν, ὑδρωπικὰ γίνεσθαι, ἀλλ' ἀπόλλυνται οὐκ πυθέων τὴν νόσημα. ἢν δ' ἔτι μᾶλλον ἢ ἐς τοσοῦτον ἀφίκηται θεραπευθῇ, ἐὰν λυθῇ τὰ ὀπτιμώτατα, ὑγιὴς γίνεται). θεραπεύειν δὲ τὰς τοιάσδε ὧδε χρή. πρῶτον μὲν ἀπόντων ἢν ἔτι ἰχωρίου ἐούσαν λαμβάνῃς, ἀποσκευάμενος εἰς ὃ ἄλλο σῶμα, φαρμακεύειν, οἷσίνς αὖ νῦν δοκέει δεῖσθαι καθάρσιος. ὁκόταν δὲ καταστήσῃς τὸ σῶμα, ὅτως ἴσον ἐς τὴν τῶν ὑστερέων θεραπείην. ἢν δὲ μηδὲν δοκῇ τὸ πρῶτον σῶμα κινητέον εἶναι), μηδὲ αἱ πρόσθεν εἰρημέναι, ἀλλ' αἱ ὑστεραι ἐφ' ἑωυτῶν τὸ νόσημα ἔχωσι, τὰ θεραπείης δεόμενα ὧδε. πυελὸν πρῶτον τὰς ὑστέρας ὧδε. χύτρινον ὅσον δύο ἑκτάας χωρέοντα, κοῖλον ὀπισθεινὰ καὶ ξυναρτῆσαι, ὅκως μὴ καταπνεύσηται μηδέν. ἔστω δὲ κόλπος τοῦ χοανείου πυθμένα, καὶ ποιῆσαι ὀπὴν. ἐς δὲ τὴν ὀπὴν, σίφειναι κάλαμον, μῆκος ὅσον πηχυαῖον, σιφμὸν δὲ χρὴ κάλαμον τῷ χοανείῳ καλῶς, ὅκως μὴ καταπνεύσηται μηδαμῶς. ὁκόταν δὲ ταῦτα σκευάσῃς, ὀπίσω τοῦ κοίλου ὀπὶ χύτρινον, πρόσωπα σας πηλῷ. ὅταν δὲ ταῦτα ποιήσῃς, βόθρον, ὄρυξον, ὅσον δύο ποδῶν βάθος. μῆκος δὲ, ὅσον χωρέειν χύτρινον. ἔστω χρὴ ἐγκαῦσαι ξύλοις, ἕως βόθρον διάπυρον ποιήσῃς. ὅταν δὲ διάπυρος γένηται, ἐξελὼν χρὴ τὰ ξύλα. καὶ τὸν ἀνθράκων ἢν δὲ ἀδρόταται ἔσονται, καὶ διάπυροι. τὸν δὲ κατοδιλὸν, καὶ τὸν μαείλιον ἐν τῷ βόθρῳ καταλιπεῖν.

ὀκόταν

ἐχέτω ὃ κύτεινος ζέσιν, καὶ ἡ ἀτμὶς ἐπιφωῖ. ἰὼν μὲν ἢ λίαν θερμὴ ἡ πυρὴ, ὑπισχεῖν. εἰ δὲ μὴ, καθιζεῖν ὑπὸ τὸ ἄκρον τῦ καλάμυ, καὶ ἐπιθεῖν ἐς τὴν ὀμφαλόν. ἔπειτα πυελήσας. ἰὼν δὲ ψύχῃ, ἀνθρακας διαπύρυς ἐπιβαλὼν, φυλακὰ ποιῆσθαι, ἵνα μὴ ὀξείαν ποιήσῃς τὴν πυέλιν. ἰὼν δὲ ἐπιβαλὼν ὀλίγων τῶν ἀνθράκων ὀξεῖα γένηται ἡ πυελὶς μᾶλλον δ' δέοντος, ἀφαιρεῖν τῶν ἀνθράκων. τὴν δὲ πυέλιν χρὴ κατασκευάζειν ἐν εὐδιήσιν, ὅκυ ἄνεμος μὴ ἐπιφυσᾷ, μὴ δὲ ἐπισφύζῃ. ἀμφιέσασθαι δὲ χρὴ, καὶ ἀμφιέσασθαι. ἐς δὲ τὸ κύτεινον χρὴ βάλλειν σκεύεσθαι τῶν αὖων. καὶ πλείονα μὲν καταῤῥιπεῖν τῶν καταχεομένων. καὶ ὕδωρ ἐπιχέαι, ὡς τε αὐτὰ καταβρέξει. καὶ ἐπέχειν ὕδωρ τετέων, οἷς τρεῖς δακτύλους. καὶ ἐπιχεῖν φώκης ἔλαιον. καὶ ἔτως θερμαίνειν. πυελοῦν δὲ χρὴ, πλυνὸν χρόνον. μετὰ δὲ τὴν πυέλιν, ἢν ἡ δυνατὴ, λούσασθαι. ὃ μὲν ἔν ὅλον σῶμα πρὸς ἡδονήν. τὰ δὲ ὀσφῦν καὶ τὰ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, πλέον. δειπνεῖν δὲ δεῖναι μάζαν, ἄρτον, καὶ σκεύεσθαι ἑφθά. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἢν μὲν ὀλίγα λυμαίνηται ἡ πρὸς τὴν πυέλιν, ὀλιγαλιπεῖν τὴν ἡμέρην ταύτην. ἢν δὲ μὴ, πυελῶν ὀπίσω. πυελωμένῃ δὲ ἢν δυνῆται σκέλασθαι, κελεύειν φαῦσαι τὸ σώμα ὡς. ἢν ἡ πυελὶς αὐτὴν φύσης ἐμπιπλᾷ καὶ ὑστέρας. ἐμπιπλάμεναι δὲ φύσης, τὸ σῶμα οὐκ ἐᾷ λίαν ἀπερράφθαι, καὶ προσαπωθοῦνται πρὸς τὸ ἰσχίον, ὡς ὀρθὸν μᾶλλον καθεζῆσθαι, καὶ ἀναστομοῦνται. ὡς οὖν τοιούτης ἐούσης τῆς πυελίος, καὶ τοῦτο ποιεῖν δυναμένης, ὅπως πυελοῦν δεῖ, ὅταν δὲ πυελήσῃς, ἐμβάλλειν χρὴ τὰ σκεύεα, καὶ τὸ φώκης τὸ ἔλαιον ὑπιχέειν. δρῶν δὲ τοῦτο ἄμεινον ἂν δοκῶσιν αἱ ὑστέραι πεφυσῆσθαι, καὶ τὸ σῶμα ἄνω εἰλκῶσθαι ἰσχυρῶς. πρὸς γὰρ τὴν πυέλιν τοιάδε ἔσται. διαιτᾶν δὲ μὴ τοιαύτας, ὡς ὅτε τὸ πρότερον πυελῶν. ὁκόταν δὲ ἀνακινηθῶσιν αἱ ὑστέραι, καὶ βόλυτοι γένωνται, πυελοῦν μαράθρου ῥίζησιν. ἕτερόν τε χύτεινον καταασκευάσαι τὰ αὐτὰ ζωμόν. τοιαύτας δὲ ῥίζας τῶν μαράθρων ἀμφιτιλώσαντα φλοιόν, καὶ ἐς τὸ χύτεινον ἐμβαλεῖν. καὶ ὑπιχέας ὕδωρ, τὸν αὐτὸν ζωμὸν πυελοῦν. μὴ δὲ τοῦτο, λούειν. καὶ ἐς ἑσπέρην, δειπνεῖν μάζαν. ἰὼν δὲ ἄρτον βούληται, καὶ βολβίδιά καὶ σκιλλίδια καὶ τῶν σμικρῶν, ἐν οἴνῳ ἑφεῖν καὶ ἐν ἐλαίῳ, καὶ παρέχειν ἐσθεῖν. ἐν δὲ τῇ πυελίῃ, πειρᾶσθαι δὲ τοῦτο φαύειν, ἢ πυελὶς ἄγειν τὰς ὑστέρας ἀνάγκασα. τοῦτο χρὴ πυελοῦν, ἐφ' ἡμέρας πέντε ἢ ἕξ, σκεπόμενον ἐς τὸν αὐθεσπον. κλυσμὸν δὲ διαλύσαντα, καὶ ἀθενὲς γένηται, διαλαμβάνειν ἐς ὅσον δεῖ χρόνον. ἰὼν δὲ μὴ διαλύσῃ, πυελοῦν αἰεὶ πᾶσαν ἡμέρην. μὴν δὲ τὰς πυελίας πειρᾶσθαι προσιέναι τῶν προσθέτων, τὰ παλαιὰ δαιδὸς ποιητὰ τὰ λιπαρώτατα. χείρω δὲ, λίπα ἔτω. ποιέειν δὲ μῆκος ἑλκὸς, δακτύλων ἕξ, τὸ πλῆθος δὲ, πέντε ἢ ἕξ. εἶδος δὲ, ἔξυρον. εἰ δὲ τὸ τετρον τὸ τέτρου, σμικρῷ βραχύτερον. τὸ δὲ παχύτερον, εἰ ὀκτὼ δακτύλους ὁ λιχμός. καὶ τὸ εἶδος ὅμοιον τῷ δακτύλῳ ἐξ ἄκρου λεπτότατον. ἀγκύλον δὲ παχύτερον. ποιέειν δὲ, ὡς λειότατόν τε καὶ στρογγυλώτατον. φυλασσόμενον δὲ, ὄκως σκανδαλμὸς μηδεὶς ἔσται. προσιέναι δὲ πρῶτον τὸ λεπτότατον. ὅταν δὲ προσθῆται, αἰεὶ παύεσθαι, ὄκως μὴ ἐκπέσῃ φυλάσσεσθαι. προσιέτω δὲ πρῶτον τὸ ἄκρον. εἶτα τὸ αἰεὶ μᾶλλον ὁμῶς τε ὑπιτρέφειν καὶ ἀποθλίβειν κυκλόσε τὸ δαιδίον. καὶ ὁκότ' ἂν σμικρὸν προσδέξηται, ὑπερῶν ἐν τῷ σμικρῷ τοιούτῳ, φυλάσσεσθαι ὡς μὴ ἐκπέσηται. εἶτα αὖθις ἀποθλίβειν ἐς τὸν αὐτὸν ζωμὸν, ἄχρις ἂν τεσσάρων

Vbi olla efferbuerit, vaporq; sursum delatus fuerit, si quidem admodum calidus sit, subsistendum; sin minùs, summa arundinis parte in vteri osculum indita, ei insidendum, postea fomentum admouendum. Quòd si refrixerit, prunas accensas admoueto, ea cautione adhibita, vt ne acutum fomentum reddas. Sin verò admotis prunis plùs æquo acutum fomentum reddatur, prunas detrahito, fomentum autem sereno cœlo apparare oportet, vbi ventus non spiret, neque refrigeret, & vestimentis vndique contectam esse. In ollam autem allia sicca iniicienda, eaque minutatim magis fracta, quàm quæ contusa sunt, & aqua quæ tribus digitis excedat, vt macerentur, affundenda, vitulique marini adeps infundendus. Sicque calefacere & fomentum longo tempore admouere oportet. Post fomentum autem, si valida fuerit, totum quidem corpus voluptatis gratia lauet, plurimùm autem lumbos & partes vmbilico inferiores. In cœna autem maza, panis & allia cocta exhibenda. Postero verò die si quidem à fomento exoluta fuerit, is dies intermittendus, alioqui rursus fomentum adhibendum. Adhibito fotu osculum contingere iubeto, vt considerare possit num fomentum ipsum vteros flatu compleuerit. Impleti enim flatu vteri, osculum valdè obuersum & in coxam incumbens, velut directum magis restituunt, & aperiuntur. Cùm igitur eiusmodi fomentum id efficere possit, in hunc modum adhibendum. Vbi autem fomentum admouebis, allia immittenda, & vituli marini adeps affundendus, idque faciendum quoad vteri inflati, osculumque sursum validè tractum esse videatur. Ex hoc enim fotu hæc contingent. Post fomenta eadem quæ priùs quàm foueretur adhibenda. Cùm autem emoti & facilè solubiles vteri fuerint, fomentum ex fœniculi radicibus adhibendum. Alia olla ad eundem modum apparanda, radices fœniculi probè lotæ, contusæ in ollam immittendæ, & aqua affusa fomentum eodem modo admouendum. Post hæc lauandum, & sub vesperam in cœna maza sumenda. Quòd si panem volet, bulbulos & sepiolas paruas, hæc vino & oleo incoquenda, & esui præbenda. Inter fouendum osculum contingere tentandum, aut per fomentum vteri proximè adducendi. His ad dies quinque vel sex fomentum admouendum, hominis habita ratione. Et si quidem exoluatur aut debilis reddatur, quantum opus est temporis interponere, alioqui si non exoluatur, per totum diem fomentum adhibere. Post fomenta verò talos subditicios ex læda pinguissima supponere tentandum. Sint autem oleo illiti, & sex digitorum longitudine facti, quinque vel sex numero, forma in acutum tendente. Ex his alius alio sit paulò breuior, crassitudo verò quantum digiti indicis, forma autem digito simili in summo tenuissima, sensim ad crassitudinem ducta. Læuissimi autem & rotundissimi conficiendi, animaduersione facta vt ne vllum fissum adsit.

Supponendus autem primùm tenuissimus, quo subdito quiescat, obseruatione facta ne excidat. Ac primùm summam partem supponito, deinde semper magis simulque tædulam obtorquendo, etiam intrò trudito. Cumque paruam partem admiserit, in ea parua parte subsistendum, cautione adhibita ne excidat, deinde rursus eodem modo protrudendum, quoad vterorum osculum ad quatuor

digitos intrò ſubierit. Quem cùm admiſerit, alter poſt hunc, ſimul ac priùs appoſitum abſtulerit, velut oſculo adhuc recto & aperto, antequam ſubſidat apponatur. Quod continget, ſi hic quidem detrahatur, alter verò ſupponatur. Plumbum autem oportet in ſimilem formá craſſiſſimi peſſi tædacei ducere, quod cauum ſit, vt quid contineat, & plumbi capacitatem eo modo fabricatam eſſe, quali ad vlcera fabricatur, vt penicilli os læue ſit ac minimè vulneret. Hæc autem velut tædaceos peſſos formato. Hoc modo efformatum penicillum plumbeum, adipe ouillo trito impleto, atque vbi præparatus fuerit, tædaceam quidem glandulam ſubducito, plumbeam autem imponito. Quòd ſi ſubditus plumbeus peſſus ardorem exhibeat, is eximendus, tædaceus verò rurſus apponendus, & plumbeus in aquam frigidam intinctus, deinde rurſus apponendus, & tædaceus detrahendus. Semper autem aliquid adhærere oportet, & interdiu quidem tædam continere præſtat, noctu verò plumbum. At ſi ſurgere velit, id faciat ea obſeruatione adhibita, vt penicillus quieſcat, alioqui ſtatim pòſt ſupponendus. Si verò ex peſſulis tædaceis qui apponuntur nullum admittat, tenuiorem quoad admittat efficito, & ex his ad illa reducito, & vt obediant efficito. Quòd ſi neque oſculum aperiri poſſit, neque vteri propè accedant, rurſus ad priſtinam curationem reuertendum, à prima ad ſecundam, quoad emolliantur, & proximè accedant. Atque vbi aperti fuerint, ſubditicia medicamenta confecta apponito. Sint autem oliuæ magnitudine, atque horum alterum apponendum, quoad colliquefiat, deinde alterum ſupponendum. Cùm verò ſubdere voles, ſubdititium ex reſina paratum, oleo roſaceo aut irino intingito. Diſcedit enim ab ore vterorum. At priùs plumbeum peſſum apponi oportet, vt recto ore in interiorem eius partem attrahatur. Deinde emollientia in ſubdititio admouenda. Ante ſubdititia autem poſteaque calida lauet. In cœna autem aliquid ex commemoratis piſcibus marinis exhibendum. Exhibendum autem duobus aut tribus poſt appoſita ſubdititia diebus, conſideratione adhibita an vterorum oſculum bene habeat, purumque ſit. Tumque ab huiuſmodi ſubdititio quieſcendum, poſt hoc verò emollientia admouenda. Vbi autem os vterorum inflammatione laborant, rurſus eodem modo medicamenta in ſubdititio apponenda, reliquaque eodem quo dictum eſt modo facienda. Cùm corpus benè habuerit, velut dictum eſt flatus intermittendus. Quinetiam os & vteros ad hunc modum inflare oportet. Subdititium medicamentum ex ficu confectum apponito. Duo autem eadem facito, & antequam ſubdas, fomentum ex fœniculo priùs commemoratum admoueto. Poſt fomentum poſtero die medicamentum ſupponito. Cùm ſupponere voles, poſtquàm ante omnia ſubdititia lauerit, ſic ſupponito. Poſtero autem die emollientia conferunt, quandiu inflammati fuerint. Poſt inflammationem autem reliqua prædicta ratione facito, eademq; ex hoc ſubdititio, quæ de priore facito. Quod ſemel ſubditum maneat, abundè vteros inflaſſe videatur, & quieſcendum. Sed ſi quædam opus habuerit, rurſus eodem quo priùs modo ſupponendum. Poſt hæc autem cùm rectè tibi habere & tempeſtiuum eſſe videbitur, fomentum ex aromatis præparato. Apparatur autem hoc modo.

δακτύλων. ὃ εἰσῶ δ' σύμπας τ' ὑστερέων ἠμῖν). ὁτάν γ' τῶτο πεπόνθῃ), ὃ μὴ τῶτο πεφυκέναι ὁμοῦ ὃ πεφυκὸς μῶνον ἀφαιρέουσα, ὅκως ταχὺ ξυμπεσεῖν ὃ σῶμα, πεπονθὸς ἐπ' ὀρθοῦ ἐόντος, καὶ αὐτοῦ μῶνου. ὅτως γ' τῶτο ἔσαι, ἰῶ ὃ μῶνον ἀξαιρέῃ), τὸ πεφυκὸς θῆ). χρὴ γ' καὶ μολυβδὸν ἰσχνὸν ἀξελάσαντα ποιῆσαι τὸ εἶδος τῷ δακτύλῳ τῷ παχυτάτῳ, κοῖλον γ' ὅκως ξυνέξῃ. τῷ γ' μολύβδῳ δ' εἰ) τὸ βύσος ἐλλελασμένον οἷ ὅτι τὰ ἕλκεα ἀξελαύνει). ὅκως τὸ σῶμα τ' μοτὸν λεῖον ἔσαι, καὶ μὴ τρώσῃ. ποιέει γ' ταῦτα, ὡς καὶ τῶν δακτύλων. ὁκόταν γ' ποιηθῇ ὁ μοτὸς ὁ μολύβδινος, σέατος αὐτὸν ἐμπλήσας οἷος πεπεμμένου. ὁκότ' δὲ προσθυασμὸς ᾖ, τὸ μῶνον δακτύλιον, ὑφελεῖν τὸ γ' μολύβδινον, ἀνθεῖναι, ἰῶ γ' τὸ μολύβδινον κλύσμα πρόσεχη προσφέρει, τὸ μῶνον μολύβδινον ἀφαιρέειν, πάλιν γ' δάκτυλα ὀπίσω προσθεῖναι. καὶ τὸ μολύβδινον ἀποβάψαι ἐς ὕδωρ ψυχρόν. ἔπειτα ὀπίσω προσθεῖναι, τὸ γ' δακτύλιον ἀφελεῖν. προσκεῖσθαι γ' χρὴ ἀεὶ πρὸ τ' ἡμέρεω ἀμείνω τ' δακτύλιον ἔχειν. νύκτωρ γ' τὸ μολύβδινον. ἰῶ δ' αἰσθάνηται θέλῃ, φυλασσομένῳ ὅπῃ δράτω, ὅκως ὁ μοτὸς ἀτρεμέῃ. ἰῶ γ' μὴ, αὐτίκα κατόπιν προσθεῖναι. ἰῶ γ' τ' δακτυλίων ὧν προσκεῖ) μηδὲν προσδέχη), λεπτότερον ποιέειν, μέχρις δ' προσδέχῃ), ἐκ τούτων εἰς ὀκτὼ καθεστάναι καὶ σύμπιπτον. ἰῶ γ' τὸ σῶμα μηδὲν δυνῇ) αἰσθάνεσθαι, μηδὲ ὑστεραίῃ ἀγχοῦ προσόντων, αὖθις ἐπὶ πλέον χωρεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον ἰητήριον. ἀπὸ γ' τ' προτέρης, ὅτι τ' δευτέρην. μέχρις ὅτ' μαλθακωθῶσι, καὶ πελάσαι τὰ προσόντα. καὶ πειδὴ αἰσθάνωνται, προσθεῖναι προσθετὰ ποιήσαντα. εἰ) γ' τὸ μέγεθος, ὅσον ἐλαίη. τούτων γ' τὸ ἕτερον προσκεῖσθαι, μέχρις ὅτ' σκληρὴ. καπειτα θάτερον προσθεῖναι ὀκέτην γ' προσθεῖσθαι μέλλῃς, ἄλφι τὸ προσθετὸν τὸ ἐκ τ' ῥητίνης. ἀφίσπει γὰρ ἀπὸ τ' σώματος τῶν ὑστερέων, ἐς ἔλαιον ῥόδινον, ἢ ἴρινον. πρὶν γ' τὸ μολύβδινον προσκεῖσθαι χρὴ, ὅκως ἂν ὀρθῷ τῷ σώματι ἐνείσηται ἐς τὸ ἔσω τ' σώματος. ἔπειτα μηλοβακτήρια προσθεῖναι. λύειν γ' θερμῷ, καὶ πρὸ τ' προσθετῶν, καὶ ὕστερον. καὶ δεῖπνον διδόναι τῶν ἁλιέων τῶν τ' εἰρημένων. διδόναι γ' ὅταν ἡμέρας γένωνται δύο ἢ τρεῖς ἀπὸ προσθέσιος, σκεψάμενος, ἰῶ μῶνον τὸ σῶμα καλῶς ἔχῃ τῶν ὑστερέων, καὶ καθαρὸν ᾖ. παύειν τότε δ' προσθετ. μὴ γ' θερμὸν μηλοβακτήρια. ὅταν γ' ἀποφλεγμαίνῃ, τὸ σῶμα τῶν ὑστερέων, αὖθις προσθεῖναι τ' αὐτὸν τρόπον καὶ φάρμακα, καὶ τ' ἄλλα ποιέειν καθ' τ' ὑφηγημένον τρόπον. ὅταν δὲ καλῶς ἔχῃ τὸ σῶμα, ἀναφυσᾶν ὡς εἴρηται. καὶ τὸ σῶμα δὲ ἀναφυσᾶν δεῖ καὶ τὰς ὑστέρας ὧδε προσθετὸν ποιήσαντα ξυν τῷ σύκῳ, προσθεῖναι. ποιέειν δὲ δύο καὶ τρία. προσθὲν δ' προσθεῖναι, πυείπτων. καὶ τῇ πυείῃ τῇ ἐκ τ' μαθὼν τῇ προσθὲν εἰρημένῃ. μὴ δὲ τ' πυείῃ τῇ ὑστεραίῃ προσθεῖναι τὸ φάρμακον. ὅταν δὲ μέλλῃ προσθεῖναι πρὸ πάντων τ' προσθετ λύσαντα, ὅτω προσθεῖναι. τῇ δ' ὑστεραίῃ ἡμέρῃ, μηλοβακτήρια αἰεὶ, ἄχρις αἱ φλεγμοναὶ. μὴ δὲ τ' φλεγμασίην, ποιέειν τὰ αὐτὰ καὶ τ' ἔμπροσθεν λόγον. ποιέειν δὲ καὶ τ' προσθετ τοῦτο διαπτα, οἷα περ τὸ πρότερον. κἠν μὲν μείνῃ ἅπαξ προσφερὲν, ἀρκέοντος δοκεῖ εἶ). φυσῆσαι τὰς ὑστέρας, καὶ πεπαῦσθαι. ἰῶ δὲ μὴ χρήζῃ, αὖθις προσθεῖναι τ' αὐτὸν τρόπον, ὃν περ καὶ πρότερον. μὴ δὲ τοῦτο ὅταν καλῶς δοκῇ σοι, καὶ καιρὸς εἶ), τ' πυείῃ καθαρὸν ἐκ τ' θυμιᾶν. σκυδάζειν δὲ τὸν τ' τρόπον.

κατὰ τὸν

κύπερου κύαθον καταξῆσαι ὅσον σκαφίδα. ἢ κάλαμον μυρεψικήν, ἕτερον τοσοῦτον. καὶ σχοίνου τ̀ μυρεψικῆς ἴσον. καρδάμω τε ἴσον. ℈ κυμίνου αἰθιοπικοῦ. καὶ ἀνήσου. καὶ πηγάνου ξηροῦ. καὶ ὑπερικοῦ. ἢ μαράθου σπέρμα. ὅταν δ' ταῦτα καταπτυάσῃς, ἐγχέας εἰς τ̀ χύτρειον οἶνα αὐστηροῦ κοτύλας ἕξ, ὡς εὐωδεστάτου λευκοῦ, ἐπιπάσσου τ̀ κεκομμένων ὅσον τεταρτημόριον, ἢ αἰλάφαξαν. ℈ ἔπειτα ἐπιχέας, ὅσον περιόλοι ὀλκὴν μύρου ἀγχοτίου ὡς βέλτιστον, ἢ ἀμαρακίνου. ἢ ἴριδος ἀκροτάτου. ὅταν δ' ἐπιχύσῃς. ἀναταράξας πυελίῳ μιδγακίῳ τῇ πυελικῇ, πλείστῃ χρῶνται λουτρῷ δ' τοῦτ' τ̀ πυέτου, ἢ πυελίῳ ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς. ὅταν δ' παύσῃ πυρεύων, ἐπιτιμᾶ ἡ χρὴ στοιχείῳ ἐπὶ τῇ πυέλῃ, ὅπως μὴ ἀποπτέῃ. μὴ δ' ᾖσιν δασύδιοισι καὶ ᾖσι μολυβδύδισι, χρέος. ὅταν δ' πυέτησις ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς, ἑτέρας ἀφαλιπεῖν, δύο ἢ τρεῖς. ταύς δ' μεταξὺ ἡμέρας, λούειν δὶς τ̀ ἡμέρης. ἐσθίειν δ' τοιαῦτα ἕψητα, ἢ ὠμά. ἢ ὀψοφαγίδας. καὶ κάρδαμα. καὶ σίνηπυ ὀπτὰ ἢ ἕψητα, ἢ ℈ πόμα ἀκρητέστερον. καὶ ᾖσιν γαλαθαπόσιν, ᾖσιν προειρημένοισι χρέεσθαι. ὅταν δ' ἡμέρας ἀφαλιπόωσιν πρὸς ἤδη, πυελίῳ χρὴ ὑπὸ παντὸς τ̀ κεκομμένου καὶ εἰς τ̀ ὕδωρ ἀρξάσας πυέλου. καὶ οἶνον ἐπιχέαι. ὡς δοκεῖ δεῖσθαι ἢ ἔλαιον, ἢ τούτῳ πυρεύειν. ὁκότ' δὲ ℈ δοκεῖ καλῶς ἔχειν τ̀ πυέλου, ἢ ℈ σῶμα μιδγακίου εἴη, ℈ ἀνεσταμένου ὡς χρή. ἢ αὖθις αὖ ὑστέραν ἔλυσιν, μὴ τ̀ πυελίου τ̀ ὑστερίου ἡμερίου, προσίεται ℈ φάρμακον ℈ ξυὸν τῇ σμυρνῃ. προσθετὰ δ' εἰς δύο. μὴ δ' τ̀ κάτωθεν τῶν ὑστεραίων ἡμέων, τὰ μιδγακτήρια προσίεται. καὶ μέχρις ὅτου ἀποφλεγμαίνωσιν αἱ ὑστέραι. μὴ δ' τοῦτο ᾖσιν δασύδιοισι καὶ μολυβδύδιοισι χρῆσθαι. μὴ δ' ταῦτα δίχα λιπεῖν ἡμέρας ὡς αὖ δοκῇ εἶναι ταῖς φλεγμασίας ἀποπεπαῦσθαι τὴν ὑστερέων. καὶ τιλὸν δυσὶν μυτηφορίδιον ἀπὸ σώματος, αὖθις αὖ πυελὸν ὡς χρὴ καπίαι. ἐν μὲν δοκεῖ ἐπὶ ὕδατι ἀρξάσῃ πυελὸν ἐπιχαίνειν εἰ). ἐς ταύτην ἐμβάλλειν τὴν γυμασμὸν ὥσπερ ℈ πρὸ πολλοῦ. καὶ οἶνον ἐπιχέαν καὶ ἔλαιον. ἐν δοκεῖ ℈ αὐτὴ ἀρχῆσθαι εἶναι τ̀ πυέλου, ἐπὶ τούτῳ δὴ ἀφεῖσθαι καὶ καταπαύεσθαι. δεῖ δὲ νεοχμοὶ ποιέειν ℈ φάρμακον ἐφ' ἑκάστῃ προσθέσει μέχρις ὅτου ὕφαιμα καθαίρῃ). ἢν δ' ᾖσι ταῦτα καθαρθῇ πεπαῦσθαι. δίαιτέω δ' τῷδε τῷ τρόπῳ. ἀείρωται δὲ ὀλοίην ἡμέρην αὐτῇ ἐγλύσει τὰ καταμήνια ἀπὸ τῶν ἀρξαμένων ἀφιστέω τῇδε τῇ διαίτῃ. προσίει μὲν λουέσθω πολλῷ ζεστῷ, πλείστῳ τ̀ κεφαλῆς. ἔπειτα δὲ παύσῃ). δοῦναι τυρὸν δριμύν, καὶ πόπανον οἷσι δίεται μέλανι, ἴσον ἑστῶ κεκριμένοι. ἔπειτα αὖθις, δᾷδια ὀπτὰ πάντα, δοῦναι πιεῖν ὀξύμελι τοῦ δύνεω. ἔπειτα ἄριστον δοῦναι ὀπτὰ κρέα. ἐσθίειν δὲ μαζὸν ἢ ἄρτον. καὶ ποτήρια ἕψητα, ἢ ὠμά. καὶ τῇ ἡμέρῃ ταύτῃ δριμέων πάντων τῶν προσηκόντων. καὶ ἔτερος ἄλλοτε. τ̀ δὲ ἀφεῖσθαι μὴ ἀφαιρεῖν. ℈ πλῆθος πολλὸν ῥινᾶται. ἢ σάρκες δὲ ἐγκαθέλκονται πολλαί. ἔνιοισι δὲ χρῆσθαι τῇ ἐξουσίῃ ᾖσι στελλόμενοι πᾶσι ἐφ' ἑνὶ ὀξυγλυκεῖ βολὸν διδοῖσι, παλύπας διδοῖσιν ὀλίγῳ καὶ ἐλαίῳ, φύλλον ὀπὸ τετριμμένον πίνειν. καὶ ἑαυτοῖς ὡς πλεῖστα καὶ ἐπ' ἀριστερῷ, καὶ ὀπὸ δεξιτεροῦ. λουέσθω δὲ μὴ ὁ αὐτὸς, ὅταν μέλλῃ ἀναπαύεσθαι. ταύτην τὴν διαίτην μέχρι ἡμερῶν πέντε ἢ ἑξ χρέεσθαι. μὴ δὲ ᾖσι ταῖς ἡμέραις προσίει μὴ δίδυμα πάσχει, ἀκτὶς κεφαλῆς, ὅσοι πυρετοὶ ἑξ, ὁ εἷς ἀκρίτου. καὶ σπόνδυλοι ὠά, ὅσοι δέκα, ἢ δυοκαίδεκα.

Cyperum tusum quantum conchæ testa capit, mi odorati tantundem, iunci odorati parem portionem, cardamomi tantundem, & cumini Æthiopici, anisi, rutæ siccæ, hyperici, & seminis fœniculi. His apparatis vini austeri albi odoratissimi heminas sex in ollam effundito, contusorum quadrantem aspergito ac permiscero. Deinde vnguentum Ægyptium quam optimum ad trium obolorum pondus affundito, aut amaracinum, aut irinum exquisitum. Quo affuso, agitato, & molle fomentum plurimo tempore adhibeto. Ante fomentum autem lauet, & duobus aut tribus diebus foueto. Cum fouerit desierit, operculum aliquod fomento imponere oportet, vt ne transpiret, postea verò tædaceis & plumbeis pessulis vtitor. Cum autem duobus aut tribus diebus fomentum admoueris, duobus aut tribus aliis intermittito. Intermedijs verò diebus bis die lauato. Porrum coctum edat & crudum, raphanos, nasturtium, allia assa & cocta, potus sit meracior, & priùs commemoratis piscibus marinis vtatur. Vbi intermissi dies præterierint, fomentum adhibere oportet, modica de singulis contusis quantitate ad prius fomentum insperta, & vino si opus esse videatur, ac oleo affuso, hoc fotu vti. At postquam a fomentis bene habere videatur, & osculum molle, ac vt conuenit apertum esse, vteríque prope accedere, post fomentum postero die medicamentum ex myrrha confectum supponendum. Duo autem subdititia esse oportet, post purgationem verò postero die emollientia subter apponere, quoad vteri inflammatione liberati fuerint, post hoc autem tædaceis & plumbeis pessulis vtendum. Postea autem dierum intermissione, vt videbitur, facta, inflammationis vterorum ratione, & virium corporis coniectura adhibita, rursus velut scriptum est, fomentum adhibendum, si quidem prius fomentum adhuc satis esse videatur, in id immissa, vt prius, ad sufficitum accommodata materia, vinoque & oleo affuso. Sin verò illud inutile esse videatur, aliud denuò apparandum. Oportet autem in vnaquaque subdititi medicamenti appositione, recentissimum medicamentum adhibere, quoad suberuenta purgentur, quæ cùm purgata fuerint, quiescendum. Victus ratio hoc modo instituenda. Interroganda est quibus diebus ei menses profluant, à quibus initio ducto, hæc victus ratio præscribenda. Primùm quidem copiosa calida lauet, capite excepto. Cum cessauerit, caseum acrem & rutam vino nigro æquali aquæ portione temperato dissoluito, deinde polenta aspersa, confestim à balneo potui exhibeto, postea prandium suo tempore præbeto. Mazam aut panem edat, & porra cocta aut cruda, & priùs descripta omnia id genus acria, interdumque leguminis frem decoctum spuma non detracta, cum multa laseris scobe, & aliis multis incoctis. Pro opsonio vtendum piscibus cartilaginei generis omnibus coctis, cum aceto mulso apparatis, bolbidiis & paruis polypis, ex vino & oleo coctis. Laseris semen contritum bibendum, & quamplurimùm in prandio & cœna edendum. Post cœnam cùm quiescere volet lauandum. Hac victus ratione vtatur ad dies quinque vel sex, post quos manè quidem ieiunæ, sambuci fructum ad baccas sex ex vino meraco exhibeto, & sepiæ oua decem aut duodecim.

Hæc ſimul læuiter trita, mane ieiunæ potui præbeto. Poſt hoc medicamentum, potionem exhibeto, & intermiſſione aliqua facta lauet. Ruram bibat & caſeũ, ſic eo quo præſcriptum eo modo prandeat, tardius verò cœnet, ſemperq; bis die ipſo lauetur. Hæc autem victus ratio ad dies tredecim vel quatuordecim obſeruetur. Quibus elapſis, medicamenta deuoranda ex laſeris ſucco fabæ magnitudine conficito, eaq; primùm exhibeto, poſteaque reliqua quæ præſcripta ſunt facito. Poſt hanc autem dierum quinque & viginti victus rationem, cætera quidem eodem modo facito. At ante prandium cùm prandere volet, quatuor ferè allij nucleos, & caſeum acrem aſtragali magnitudine ante terito, & modica polenta ammixtâ maſſam conficito, eamq; primùm comedendam exhibeto, ante cœnam verò meracum ſorbeat, ſicque cibum capiat. In reliquis eandem victus rationem ſeruet. Nouem autem diebus ante menſium tempus, hoc primùm exhibeto, & cum ouis & ſambuco, cuminum Æthiopicum & caſtorij obolum addito. Cùm verò duo reliqui dies fuerint, ab his quidem omnibus potionibus & deglutiendis medicamentis liberanda, medicamentum verò ex tæda præparatum lotæ ieiunæ exhibendum. Poſt autem medicamenti potionem, mercurialem & braſſicam ſimul ex aqua cocta exhibeto, aceto mulſo, ſale, laſere & oleo condita. Hæc in prandio edenda præbeto, & ſuccos ſorbitione ſumendos, & potum meraciorem bibendum. Pro opſoniis polypodio cocto aut ſepiolis vtendum, & hæc quidem prandeat. In cœna verò carnem caprillam, aut ouillam, aut agninam coctam, & porra, aliaq; acria quæcunq; volet aſſumat. A cœna autem lauet, iſtaq; victus ratione poſtremis duobus diebus vtatur. Quòd ſi iſta victus ratione menſes detracti non fuerint, menſe ſequenti eadem victus ratio ab initio ad duos vſq; poſtremos dies inſtituenda. Quorum duorum poſteriorem dierum priore, ſubdititia iuxta ſuperiorem rationem parata ſupponenda, medicamento ex aqua confecto, priùs tamen lota ſupponat. Attendendum autem ad vteros quomodo ſe habeant, & vt ſemper omni tempore bene habeant, & oſculum rectum apertumq; ſit, & ſi ita viſum fuerit, ante ſubdititiorum appoſitionem fomentum admouendum. Quòd ſi menſes affatim effluxerint, ſi quidem copioſi fuerint, balneis paucioribus, reliquaq; victus ratione ac curatione vtendum. Si verò pauciores, pluribus. Quòd ſi paruam de ſe ſignificationem præbeant, eadem rurſus victus ratione & curatione vtendum, quoad menſes appareant. Cùm verò ſemel proceſſerint, his vtero concipere optimum. Atque hæc eſt omnium huiuſmodi morborum curatio. Si vteri coxam contingant in eamque procumbant, dura ad lateris inanitatem euadit, imi ventris dolor eſt, & ad ipſam lateris inanitatem, lumbos & crura ingruit ac extenditur, pus colligunt, & ea quæ per concerpta fit linamenta curatione indigent pereuntque niſi quid ſeces aut vras. Vbi ſic habuerit, medicamentum deorſum purgans propinandum, & copioſa calida lauandum, & veteris fomentum adhibendum, vrinaque vetus infundenda & feruefacienda, & ſupra peluis cauitatem mulier veſtibus, vt ne quid exhalet, collocanda. Vbi autem vrina refrixerit, maſſæ ignitæ in vrinam iniiciendæ, & fomentum adhibendum, quoad ſe obtusè cernere, & animo deficere dicat.

ταῦτ᾽ τείφαντα ὁμοῦ λεῖα, πρωὶ διδόναι νήστει πίνειν. μετ᾽ ὃ τοῦτο δὲ φάρμακον διδόναι τὴν πόσιν. ὑπερχόσαν δὲ λύειν. πιεῖν δὲ πήγανον. καὶ ὑπ᾽ τυρὸν, ὅτως ἀείσ᾽ ἂν, τὸ πρωϊζεχαραγμένον ζῆπον. δειπνεῖν δ᾽ ὀψιαίτερον, λύεσθαι δ᾽ ἀεὶ τὸ ἡμέρης δὶς αὐτίκα. ἡ δὲ δίαιτα ἴτω μέχρις ἡμερῶν τεσσαράδεκα, ἢ τεσσαρεσκαίδεκα. ὅταν δ᾽ αὗται αἱ ἡμέραι παρέλθωσι, καταπότια ποιέειν ὡς δ᾽ ὅτι τὰ σιλφίου, ὅσον κύαμον. καὶ διδόναι τοῦτο πρῶτον. μετ᾽ δὲ τοῦτο, ἄλλα τὰ προζεχαραγμένα ποιέειν. ὅταν δ᾽ ἡμέραι γλυκεῖαι πέντε καὶ εἴκοσιν ὑπὸ ταύτῃ τῇ δίαιτῃ, τὰ μὲν ἄλλα ποιέειν κατὰ ταὐτά. πρὸ δὲ τοῦ ἀείστου, ὅταν μέλλῃ ἀείσασθαι, πρωτείφαν[103] σκεφάλου ἀγλίθας οἷ τέσσαρας. καὶ τυρὸν δριμὺν, ὅσον ἀστράγαλον. καὶ ἄλφιτα πρόσμιξαι ὀλίγα,[104] καὶ ποιέειν μαλίδα, καὶ ταύτην πρῶτον καταφαγεῖν. πρὸ δὲ τοῦ δείπνου, ἄκρητον ὑπορροφέειν. καὶ ὕστερον σιτεῖσθαι. τὰ δὲ ἄλλα τὴν αὐτὴν δίαιτην διαιτᾶν. ὅταν δ᾽ ἐννέα ἡμέραι γλυκεῖαι,[105] καὶ δρμαλίποι ἐς τὸ χρόνον, διδόναι τοῦτο πρῶτον. καὶ μετὰ τοῦτο ὠὸν καὶ τὰ ἀκτῆς, κύμινον αἰθιοπικὸν. καὶ τοῦτο κάστορος ὅσον ὀβολόν. ὅταν δ᾽ ἡμέραι λοιπαὶ δύο ἔωσι, τούτων μὲν ἀποσπογγίσαι πάντων τὸ μετ᾽, καὶ τῶν καταποτίων. ὃ δ᾽ ξυὸν τῷ δαφνίῳ φάρμακον διδόναι λελουμένῃ νήστει. μετ᾽ δὲ τὴν πόσιν τὸ φάρμακον, διδόναι λινοζωστὸν. καὶ κεφαλὴν ὁμοῦ ἐψῶντα ἐν ὕδατι,[106] ἡδυόσμου πολὺ ἐν ὀξυλύκει καὶ θύμου, καὶ σιλφίου καὶ ἐλαίου ὅτι ὠμοτάτου. ταῦτ᾽ δίδου πρώϊον. καὶ τὰ χυλὰ ῥοφέειν. καὶ ὃ πόμα ἀκρητέστερον πίνειν. ὄψισι δ᾽ χρῆσθαι πολυποδίῳ ἑφθῷ, ἢ σηπιδίοισι. ταῦτ᾽ μὲν ὅτι ὠμοτάτου. ὅτι δ᾽ ὠμοτάτου δείπνου, κρέας αἰγὸς, ἢ οἰὸς, ἢ ἀρνὸς ἑφθὸν. καὶ πρασίσας. καὶ τὰ ἄλλων δριμέων, ὅ, τι ἂν βούλῃ. λουσάσθω δ᾽ ἀπὸ τοῦ δείπνου. αὕτη μὲν δίαιτα τὰς δύο ἡμέρας, τὰς ὑστέρας. ἰὼν δὲ πρὸς τὴν δίαιτὴν ταύτην μὴ καταπαυσθῇ. τὰ δ᾽ ὀπτιμήνια, τὰ ὀπτώκοντα μῆνα τοῦ αὐτοῦ δίαιτᾶν ὧδε ἀρχῆς δ᾽ αἰτέω, ἀπὸ τοῦ ὑστάτου δύο ἡμερέων. ταύτας δὲ τὰς δύο τῇ πρότερον ἡμέρῃ τὸ ὑστάτης προσθετὰ ποιήσας, προσθεῖναι δὲ τὸ ἔμπροσθεν λάγυν, φαρμάκου τοῦ ἐν ὕδατι ποιοῦ μέτρου. προσπλύνειν δὲ προλύσας. σκέπασμα δὲ χρὴ, καὶ τὸ ὑστερέων ὄγκος ἔχησι. καὶ αἰεὶ τῶν πρώτων ἡμερέων χρόνον ὄγκος καλῶς ἔχοισι. τὸ δὲ σῶμα ὀρθόν τε καὶ ἐσομφυλοῦν εἶη.[107] καὶ μὴν δοκέοσι προσθέσιος, προσπυεινθῆναι. μὴν δὲ καταῤῥαγῆναι τὰ ὀπτιμήνια. μὴν μὲν συχνὰ, ἐλάσσοσι λύσεσι χρῆσθαι, καὶ τῇ ἄλλῃ διαίτῃ τε καὶ θεραπείῃ. μὴν δὲ ἐλάσσω, πλείοσιν. μὴν δὲ προσμηνάνται ᾖ, αὖθις διαίτῃ τῇ αὐτῇ χρῆσθαι. καὶ θεραπεύειν, ἄχρις οὗ τὰ ὀπτιμήνια. ὅταν δὲ ἅπαξ ἔλθῃ τῆσι τοιαύτῃσιν, ἄριστον ὑγιαίνειν λαμβάνειν. αὕτη πασέων τῶν ὁμοίων ζῆπτων νόσων ἡ θεραπείη. μὴν αἱμῆραι φλύσωσι τὸ ἰσχίον καὶ προσπεσεῖν,[108] πέρσον γίνεται ὅτι τὸ κενεῶνα. καὶ ὀδυνᾶται φαίνεται γαστρός. καὶ ἐς αὐλὸν τὸ κενεῶνα, καὶ ἐς τὰ ἰξύας, καὶ ἐς τὰ σκέλεα ἡ ὀδυνη ἐμπίπτει.[109] καὶ ὑπαίνεται. καὶ σκυβάλου ται, καὶ ἔμμοσχοι γίνονται,[110] καὶ ὄλλυται,[111] μὴν μὴ τὰ ταμίης, ἢ καύσης. ὅταν δ᾽ οὕτως ἔχῃ, φάρμακον πίσσης κύτος. καὶ λύειν πολλῷ θερμῷ. καὶ πυελῆν τὰς ὑστέρας. ἐγχέαι τε καὶ ὕδωρ παλαιὸν, καὶ ἀναζέσαι. καὶ ἐς τὰ κοῖλα τοῦ πύελος[112] αὐτικαθίζεσθαι, πρὸς καλύπτας ἑτέρῃ τὴν γυναῖκα, ὡς μὴ διαπνέῃ. ἐπειδὴ δὲ ἀποψύχηται τὸ ὕδωρ,[113] ἐμβάλλειν μύδρους διαπύρους ἐς τὸ ὕδωρ. καὶ πυελοῦν μέχρις οὗ φῇ ἀμαυρὰ βλέπειν, καὶ λιποθυμέειν.

λοῦσαι

λῦσαι ὑ θερμῷ ὕδατι. κἀπειτα ἀφαμμὴν τῷ δακτύλῳ, ἕλκειν δὲ σῶμα τῶν ὑστερέων πρὸς δὲ ὑγιὲς ἰσχίον. καὶ ταῖς νύκτας πρόσθεσθαι μαλθακτήρια. ἐπὶ δὲ φῇ κατ' ἰθὺ εἶ). προπυριήσας τοῖσιν βδώδεσιν, αὖθις προσθέναι καὶ μαλθακτήρια. ἄλλα καὶ σὺν μολύβδοις ἡμέρας τρεῖς, ἕνα καθ' ἑκάστην ἡμέραν. μεθ' ὑ ταῦτας, τὸ ἐγκέφαλον, ἢ τὸ σκίλλην, τρεῖς ἡμέρας. μετὰ δὲ τοῦτο σκεψάμενος ἐν τοῖσιν ὑπομιλυώδεσι μανθάνειν, ἢν τε χολώδεα ᾖ, ἢν τε φλεγματώδεα, ἢν τε αἷμα διεφθορὸς ᾖ. ἐς ἰῶ δὴ αὐτῷ αἷμα καθῆραι, προσθέναι, ὅτου ἂν δοκέῃ μάλιστα δεῖσθαι. καὶ μεταχλύζειν τοιούτοισι προσθέναι δ' ὑποτίτθια, ἐφ' ᾧ αἷμα καθαρὸν αἰάγηται. καὶ ταῦτα ἐνεργεῖν τρεῖς ἡμέρας. ἐλαφρὸν δ' ἦαρ προσθέσθαι τὴν τοῦ ἐμβάπτων μαλθακὸν εἰεῖον. ἔπειτα λήκυθον τῇ ἡμέρην θυμιαμένην τοῖσιν ἀρώμασι. καὶ ὅταν παρὰ τὸν ἄνδρα ἴῃσι. ἢν δ' ἐκ τούτου ἡ νοῦσος ῥηϊδίη, καὶ καθαρμένης πολλὰ ἐκ τῆς πυέος τὸ ὕδωρ, αὐτίκα ἰέναι ἐς τὰ βδώδεα. κἀπειτα λευκομύρινον, ἐλαφρὸν λευκὸν αἰγύπτιον προσθέσθαι πρὸς δὲ ὑγιὲς ἰσχίον. καὶ κατακείσθω ὅπῃ τοῦτο, ἐὰν δ' μηδὲ πρὸς ταῦτα μεταστέωσιν αἱ ὑστέρεαι, πινέτω νήστις, τὴν κυκνοσίδης κόκκους τοῦ μέλανας πέντε, ἐν οἴνῳ βδώδει. ἔπειτα ὅπῃ τῶν σίτων προσήκοντα ὠμὰ καὶ ὀπτὰ καὶ ἑφθά. ὀψοποιοῖσι δὲ χρήσθω ὡς ἐλαχίστοισιν, ἢν μὴ λύπηται ὑγιής. ὡσαύτως καὶ καθαίρειν αὐτίκα ὡς ὅπῃ τὰ προσήκοντα. ὅπῃ δ' ἂν ταύτης τῆς νόσου ἐὰν μὴ αὐτίκα ἀρίσιν ἐν γαστρὶ, ἄτοκοι γίνονται. ἐὰν δ' ὧδε ἔχωσι, τὰ ὑπομιλυώδια μὴ γίνηται, μηδὲ πῦρ ὑπολάβῃ, φαρμάκοισι προσθέτον καθαίρειν, ἄνω μάλιστα. ἐὰν δ' ἀσθενὴς ᾖ, κάτω. καὶ μετὰ τὰ φαρμακοποσίην. ἢν σοι δοκέῃ φλεγματώδης εἶναι, ἐμεέτω, νήστις τε καὶ ξυὼ τῷ σιτίῳ. καὶ ὡς πολλὰ ὑγιὴς ἔσται, ἢν δ' ἀπὸ μῆτραν προσθῆς δ' ἰσχίον βδαυθῶσι, τὰ ὑπομιλυώδια παχέα ἐόντα, ὑπὸ δὲ ὀδυνῆται ἐς τὰ φαρμακοποσίην ἐσελθόντα ἐς τὰ γαστέρα ἀφικνέεται. ἀφικνεῖται δ' ἐς τὰ κενεῶνα, καὶ διάκνηται. ὅταν ὧδε ἔχῃ, λύειν πολλῷ καὶ θερμῷ. καὶ διδόναι σκέπτεσθαι πρῶτον ὡς πλεῖστα. καὶ γάλα πίνειν ἀκμεοῦντος. ἔπειτα οἶνον ἀκρητον. ἐς πυείσας ὅλην. καὶ φάρμακον δοῦναι αὖτις. ἢν δ' ἀσθενεστέρη ᾖ, κάτω. ἐὰν δ' ἐπιθῇ, πυεῖν ἐᾶν ὑστέρας, μαραίνεσθαι. ξυμμίσγεται δ' ἐν ἀψινθίον. ἐπὴν δὲ νεοπυέητος ᾖ, ἀφέλκειν τὸ σῶμα τῷ δακτύλῳ ἠρέμα τῶν ὑστερέων, πρὸς δὲ ὑγιὲς ἰσχίον. προσηγεμένως μαλθάσσοντα τὸ σῶμα τε ἐς τὰ ἀμφιπονεόμενα. καὶ προσθεῖναί τι μαλθακτήριον. μετὰ δὲ, μολύβδους. ἐς αὐτὴν σκίλλαν, εἴτε νάρκισσινον μίαν ἡμέρην διαλιπών. ἐπὴν δὲ δοκέῃ καθαρὴ εἶναι, τὸ νέτπον προσθέσθαι ἐν εἰείῳ. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ἔλαιον ῥόδινον. τὸ ὑπομνίων δὲ ἰόντων, ἄμφνον μὴ προσίεσθαι. ἢν δὲ μὴ ἴωσι, καυθαρίδας τέσσαρας, ἀπέρους ἐς ἀπόδας, ἄτερ κεφαλῆς, καὶ γλυκυσίδης κόκκους πέντε τοῦ μέλανας, καὶ σπίνης ὠά. ἐς σελίνῳ σπέρμα ὀλίγον ἐν οἴνῳ. ἐς ἢν ὀδυνῇ σπῇ, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, ἐν ὕδατι θερμῷ εἴκαθήσθω. καὶ πινέτω μελίκρητον ὑδαρές. ἢν δὲ μὴ καθαίρηται, αὖθις δὲ φάρμακον πινέτω. ἢν δ' εἰσὶν ἀσιτήσασα, πινέτω καὶ ξυὼ τῷ σιτίῳ ἐὰν δρί. ἢν δὲ μὴ γίνῃ), διδόναι ὅ, τι καταπάσει, ὀρέων πρὸς τὴν δυσμενῆ τὴν γυναικὸς, καὶ ὅτε ἀσφαλὲς φοιτᾶν πρὸς τὸν ἄνδρα. ἢν γὰρ ἴσχῃ ἐν γαστρὶ, ὑγιὴς ἔσται. ἐν δὲ τῇ καθαίρσει ἢν ἴῃ πολλὴ, λινοῦσθαι ἐσθῆτα. καὶ πόδας ὄιος ἕφθους ἀπαλούς. ἐς σιτίοισι μαλθακτοῖσι χρέεσθαι. ἢν ἐς ὃ ἰσχίον αἱ ὑστεραι, ἢ εἰς τὸ κενεῶνα καταστρέψωσιν λεχοῖ, προσθέναι ἐς θάτερον ἰσχίον αἰγύπτιον ἔλαιον

Calida autem lauandum, posteaque digito immisso contactum osculum in sanam coxam attrahendum, & noctu emollientia subter apponenda. Vbi autem directum esse dixerit, suffitu ex odoratis priùs adhibito, rursus emollientia quædam supponito, quinetiam per tres diès pessulos plumbeos, quotidie vnum, post quos bryoniam albam, aut scillam per tres dies. Deinde verò adhibitis in consideratione mensibus, perpende num bilios sint, num verò pituitosi, num etiam sanguis corruptus sit. Quòd si sanguis ei purgandus sit, quodcunque maximè tibi opus esse videbitur supponendum, posteaq; cum his colluendum. Subdititia autem apponenda quoad purus sanguis educatur, eaque triduo peragenda. Ceruinum autem adipem liquatum, molli lana eo imbuta in subdititio apponat, deinde pulegium per diem post adhibitum ex odoratis suffitum, sic virum adeat. Quòd si ex partu morbus contingat, postquam ex vrinæ fomento prorsus purgata fuerit, confestim ad odorata veniendum, deinde cùm lota fuerit, oleum album Ægyptium, ad sanam coxendicem apponat, & in eam decumbat. At si ne his quidem vteri transmutentur, ieiuna pæoniæ grana nigra quinque ex vino odorato bibat, & in cibo allia cruda, & assata, & cocta comedat, opsoniis verò quàm pauciſſimis vtatur. Quòd nisi conualescat, ea sicuti de priore dictum est, purganda. Ex hoc morbo nisi statim concipiant, infœcundæ redduntur. Sed si ad hunc modum habeant, menses non contingant, neque febris succedat medicamentis primùm per superiora maximè purganda, si verò debilis sit, per inferiora. Et si post medicamenti potionem tibi pituitosa esse videatur, ieiuna, & cum cibo vomat, & vt plurimùm conualescet. Si vteri ad coxendicem decurrant, menses cùm crassi sint, non eunt, dolor ad imum ventrem permeat, & ad lateris inanitatem, morsumque percipit. Cùm sic habuerit, copiosa & calida lauanda, eique allia plurima comedenda danda, & lac abundè bibendum, deinde vinum merum, tota fouenda, & medicamentum sursum purgans exhibendum, si verò debilis sit, infra. Quòd si curata fuerit, vteris fomentum ex fœniculo cui absinthium ammixtum sit admoueto. Post recens adhibitum fomentum os vterorum placidè digito in sanam coxam retrahito, tum corpus, tum in ambitu affectas partes emollientibus leniendo, & subditicium aliquod emolliens apponito, postea verò plumbeos pessos, confestimque scillam, deinde intermisso vno die narcissinum. Vbi tibi pura videbitur, netopum in lana supponat, postero verò die oleum rosaceum. At euntibus mensibus, non subdere præstiterit. Si non eant, cantharidas quatuor, sine alis, pedibus & capite, pæoniæ grana nigra quinque, sæpiæ oua, & seminis apij parum ex vino propinato. Et si dolor adfuerit stranguriaque detinuerit, in aqua calida desideat, aquamque mulsam aquosam bibat. Quòd si non purgetur, rursus medicamentum bibat. Si verò prodeat, ieiuna virum adeat. Sed si non prodeat, mulieris vires spectando, dato quod detrahat, tuncque ad virum accedere tutum est. Si enim concipiat, conualescit. Si verò multa purgatio prodeat, mercurialem edat & polypos teneros coctos, cibisque mollibus vtatur. Si vteri puerperæ ad coxendicem aut ad lateris inanitatem adhæserint, ad alterum coxendicem oleum Ægyptium

album aut roſaceum apponendum, in ſanam autem coxendicem decumbere præſtat. Bibat etiam pæoniæ grana nigra quatuor, & ſambuci fructum in tædis, conchæ teſtæ maioris quantitatem, & caſtorium fabæ magnitudine, cibisque mollibus vtatur. Ante cibum conueniet mercurialis cocta velut braſſica, ius autem ſorbeat, & acria comedat, exceptis raphano, cepa & naſturtio. Optima etiam eſt lactuca. At quicunque ab vteris morbi contingunt, hoc eſt cùm vteri locomoti fuerint, ij aliàs aliò irruunt. Quocunque autem irruerint, eò vehementes dolores feruntur. Quòd ſi quis veſicam contingat, dolorem excitant, neque vrinam recipiunt, neque ad ſe genituram trahunt, vtraque dolent, ac niſi celeres ſolutiones contingant, tandem vteri in locis ad quæ decübuerint, ſuppurant. Quod contingit in laterum inanitatibus, & in inguinibus, & ſupra pectinem. Sic autem per initia cùm dolor detinuerit, curare oportet, & tepefacientia admouere, & in calida morari. In ea enim deſidere bonum eſt, aut per ſpongias ex aqua calida expreſſas fomentum adhibere, aut medicamentum aliquod ex his quæ vtero conueniunt in potu ſumere. Quòd ſi his non ſoluatur, medicamentum deorſum aut ſurſum purgans ſi opus fuerit, vtro tandem indigere contigerit, exhibendum. Iſtud autem ad hunc modum dignoſces. Si quidem ad inguina, pectinem & veſicam vterus impegerit, ex medicamento per ſuperiora purgante indigent. Si verò ad lateris inanitates & præcordia, medicamento per inferiora purgante. Huiuſmodi autem morbi ſenioribus potius quàm iunioribus, in menſium defectibus contingunt. Accidunt etiam iuuenculis, vbi diutiùs viduæ permanſerint. Quòd ſi ad ſedem vteri vertant, alui deiectiones prohibentur, & dolores lumbos, & imum ventrem, ac rectum inteſtinum detinent. Cùm ſic habuerit, ipſa lauari calida debet, & lumbis fomentum admoueri, poſteaque ſubter ſuffitus ex graueolentibus adhiberi. In ſubdititio quæ vteros purgant & pellunt apponenda, & ex iis quæ conducunt, quæ potiſſimùm admiſerit propinanda. At ſi ad inguina & vrinæ vias decumbant, dolores vehementes contingunt, crura torpeſcunt, & vrinæ via obſtruitur, neque vrinam emittit. Ad hunc autem modum curanda eſt. Naribus quidem bene olentia & vnguenta adhibenda, graueolentia autem ad vteros in ſuffitu admouenda. Quælibet autem occaſio ad commouendos vteros ſatis eſt, ſi quid vitij habeant. Id enim vel ex pedum & lumborum frigore contingit, & ex ſaltatione, animi conſternatione, lignorum ſectione, curſu ad accliuem vel decliuem locum, & ex aliis plurimis. Hæc igitur ſpectanda ſunt, ad totum corpus proſpiciendo, vbi præſentes morbi ſolutionem acceperint. Eiuſmodi enim omnia magis aut minus affligere neceſſe eſt. Et poſtquam eminuerint, hac maximè parte de repente morbi ſe produnt. Cùm igitur hæc ſoluta fuerint, altiùs ex toto homine coniectura capienda eſt. Quæ crurum perfrictiones aut torpores ex refrigeratione in vterorum morbis contingunt, eæ omnes vteros in altum ſubleuant. In his vbi prolapſi fuerint calidam ad vteros & ambientia loca affundere, eoſque ac crura excalefacere oportet. Si ex partu vteri in dextram obuerſi fuerint, puerperij purgamenta non eunt, dolor imum

λευκὸν ἢ ῥόδινον. ὅτι δ' ὃ ὑγιὲς ἰσχύει ἄμεινον καθαιρεῖσθαι. πίνειν δ' γλυκυσίδης κόκκους τέσσαρας σὺν μέλανι, καὶ ἀκτῆς καρπὸν ἐν τοῖσι δαγίν ὅσον χηραμίδα, καὶ κάστορος ὡς κύαμον. καὶ σιτίοισι χρῶτο μαλθακοῖσι. λινοζωστις δ' αὖ ἁρμόζοι τοῦ τὰ σιτίου ἐφθὴ ὡς κρύμβη. ῥοφείτω δ' καὶ ὕδατος. καὶ τὰ δριμέα πρωγέτω, πλὴν ῥαφανίδος. καὶ κρομμύου. καὶ καρδάμου. ἄειστον δ' ἠριδακίνη. ὁκόσα δ' ἀπὸ τῶν ὑστερέων ξυμβαίνει γίνεσθαι νοσήματα, λέγω δ' ὁκόταν αἱ ὑστέραι ἐκ χώρης κινηθῶσι, τοῦτο παθοῦσαι ἄλλοτε ἄλλη, ἔκου δ' αὖ τοῦτο πάθωσιν, ὀδυνήματα καταιρέζουσιν ὀδυνηρά. καὶ ἰὼ ἅψηται ἧς τὸ κύστις, ὀδυρίην παρέχουσι. καὶ ὃ οὖρον οὐ δέχονται. οὐδὲ τὸ γόνον ὅτι σφέας ἕλκουσι. καὶ ἄμφω διήκει. κἠὼ μὴ ταχεῖαι λύσιες γίνωνται, διαπυίσκονται αἱ ὑστέραι ὕστερον χρῷ τὰ αὐτὰ χωρία, ἰὼ τοῦτο αὐτὰ ἀθρόα. γίνεται δ' χρῷ κενεῶνας τε καὶ βουβῶνας, καὶ ὑπὸ τὸ κτενός. χρὴ δ' ὃν ἄρχῃσιν ὅταν ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ, ὧδε θεραπεύειν. καὶ χλιάσματα τοῦτο ποιέοντα. καὶ ἐν ὕδατι θερμῷ εἶναι. ἀγαθὸν γὰρ καὶ ἐν τούτῳ. ἢ ἀποκλίσιον ἐν ὕδατι θερμῷ ἐκπιέζοντα τοῖσι πυελοῦ. καὶ πίνειν τῶν ὑστερικῶν φαρμάκων. ἰὼ δ' μὴ τοῦτο τοῦ λύπῃ, φαρμακεύειν κάτω, καὶ ἄνω ἰὼ δέῃ. ὁκοτέρω δ' ἂν χρὴ δεῖν. τόνδε δ' διαγνώσῃ τῷδε τῷ τρόπῳ. ἰὼ μὲν ἐς τοὺς βουβῶνας, καὶ κτένα, καὶ κύστιν ἐληλύθῃ, αὖται χρῄζουσιν ἄνω φαρμακείης. ἰὼ δ' ἐς τοὺς κενεῶνας τε καὶ τὰ ὑποχόνδρια, αὖται δέονται κατωτερικοῦ φαρμάκου. τὰ δ' νοσήματα τὰ πρῶτα τοιοῦτόν τρόπον, γίνεται δ' καὶ νέῳσιν ἐόσῃσιν, ὁκόταν χηρεύσωσι πολλὸν χρόνον. ἰὼ δ' ἐς τὸν ἕδρην τρέπων, τὰ ὑποχωρήματα κωλύουσι καὶ ὀδυνᾶται ἰσχίον δ' τοῦ τε ὀσφῦος, καὶ τοῦ νειαίρου γαστέρος, καὶ ⟨ν⟩ ἔρχον. ὅταν ὧδε ἔχῃ, λούειν χρὴ μὲν τῷ θερμῷ. καὶ πυελοῦ τοῦ ὀσφῦος καὶ ὑποθυμιᾶν δ' κατόπιν καρκάδεσι. καὶ τοῦτο σιτίων ἄσαι καθαίρει τε καὶ ἐλαφροῖ τὰς ὑστέρας. καὶ πιπίσκειν ὅ,τι ἂν τοῦτο δέχηται τῶν ξυμφερόντων μάλιστα. ἰὼ δ' καθεύδοντας, ἐς τοὺ βουβῶνας τε, καὶ ὀρχητῆρας, ὀδυνᾶται γίνονται ἰσχυραί. καὶ ναρκὴ ἐν τοῖσι σκέλεσι, καὶ ὁ ὀρχητὴρ ἀποφθείνεται. καὶ ὃ οὖρον οὐ μέθησι. θεραπεύειν δ' χρὴ ὧδε. τοῦτο μὲν τὰς ῥῖνας τοῦτο σπᾶν τὰ βώδεα καὶ μύρα. τοῦτο δὲ τὰς ὑστέρας, τὰ δύσοδμα θυμιᾶν. ἅπασι δ' τοῦτο φάσις ἰσχνὴ τὰς ὑστέρας παρίζειν, ἰὼ ἔχωσί τι φλαῦρον. καὶ γὰρ ἀπὸ ῥίγεος τῶν ποδῶν καὶ ὀσφύος. καὶ ἀπὸ τοῦ ὀρχεῖσθαι, καὶ πλῆσαι, καὶ κεάσαι, καὶ δραμεῖν τοῦτο πάντες χωλόν, ἢ τοῦτο κάτοντες. καὶ ἀπ' ἄλλων ἰσχνῶν. ταῦτ' χρὴ σκέπτεσθαι ἐς ὅλον τὸ σῶμα καθορέοντα, ὅταν πρέσβυτα λυθῇ νοσήματα. τὰ γὰρ τοιάδε πάντα, ἀναίσκει τοῦτ τῷ πλέονι, ἢ τῷ ἐλάσσονι νοσεῖν. καὶ ἐπειδὰν σκληρύνῃ μάλιστα ταύτῃ τὰ ἄξαπινάγα δῆλα τῶν νοσημάτων. ὁκόταν οὖν ταῦτα λυθῇ, ἀνωτέρω χρὴ λαμβάνεσθαι ἐκ τοῦ πάντος αὖ θεράπου, ὁκόσαι, ἀποψύξιες σκελέων ἢ ναρκώσιες ψύξει γίνονται, καὶ ἐν τοῖσιν ὑστερικοῖσι. ταῦτα πάντα μεπάρσιοι τὰς ὑστέρας ἐν τοῖσι τοιούτοισι καθαίρειν χρή. θερμὸν ὕδωρ, χρῷ τὰς ὑστέρας τῶν περιξώων. καὶ ἐκθερμήνῃ αὐτὰς, καὶ τὰ σκέλεα, ὅταν τοῦτο ποιέωσιν ἱδρῶτα ἔωσιν. ἰὼ τρήσιος ἀναφαίνωσιν αἱ μῆτραι ἐκ τοῦ χρῷ δεξιαί, τὰ τε λοχεῖα οὐ γίνονται. καὶ ὀδυνᾶται ἔχει τοῦ νειαίρου

γαστέρος

γαστέρα καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τὸν κενεῶνας. καὶ ὁ δεξιὸν σκέλος βαρυόεται, καὶ ναρκᾶ ἔχει. [134] ἢ οὐ τετραμμένη, καὶ οὐκ ἂν δυνάιτο τῷ στόματος ἅπτεσθαι τῶν μητρέων, ἀλλ' ὀφθαλείας τε καὶ ὁμαλὰς ἰσχυρῶς. ὅταν δὲ ὧδε ἔχῃ, φάρμακον πίσαι ὑφ' οὗ καθαίρεται καὶ ἄνω καὶ κάτω. κάτω δὲ μᾶλλον. καὶ πυελοῦν ὅλον ὃ σῶμα, καὶ τὰς ὑστέρας μάλιστα τοῖσιδε. καὶ λούειν τῷ θερμῷ, δὶς τ' ἡμέρης. [135] καὶ τῶν ποτημάτων ὅ, τι μάλιστα ἂν τοῖσδε δέχηται πειρώμενος. καὶ τὰ ἀνδρεῖα ξυνδυδέτω θαμινά. καὶ τὸν κεφαλὸν ἐαθιέτω. [136] Ἢν αἱ ὑστέραι κατὰ τὰ ἀριστερὰ κλιθῶσιν, ἡ δὲ ἰσχίον ὀδυνᾶται ἔχει, ὀξεῖα τε καὶ ἀπερμὴ, τάς τε ἰξύας, καὶ τὸν κενεῶνας, καὶ ὁ σκέλος, καὶ ὑπισκάζει. ὅταν οὖτως ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πίσαι ἐλατήριον, τῇ ὑστεραίῃ, ὑποθυμιῶ. τῶν ὑπὸ χριθέων χοίνικας δύο. καὶ ἐλαίης φύλλα κατακόψαι σμικρὰ καὶ κηκίδα καὶ κάψαι, καὶ κατασῆσαι. καὶ ὑοσκυάμου τρίτον χοίνικος. τοῦτο μίξας ἐν ἐλαίῳ ὡς ποιήσας ὅσον ἡμικοτύλιον ἐν χύτρῃ καινῇ, ὑποθυμία τέσσαρας ἡμέρας. τῆς δὲ νυκτὸς γάλα βοὸς, καὶ μέλι, ἐν ὕδωρ πινέτω. καὶ τῷ θερμῷ λουέσθω. [137] Ἢν παραλοξαίνωνται αἱ μῆτραι, [138] ἐν δοχμοὶ ἔωσι, [139] καὶ τὸ στόμα ἐφ' ὧν τὰ μυλία αὐτῆ τὰ μὴ κρύπτονται, τὰ δὲ ὡς φύσεα οἴγνυται, ἐν οὐχ ὁμοῖα γίνονται, ἀλλὰ κακήθεα, καὶ ἐλάσσονα ἢ ὡς τὸ πρὶν. καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίνεται τούτου τοῦ χρόνου. ἐν ἡ ὀδυνᾶται ἔχει τὸν ἀριστερὸν γαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τὸ ἰσχίον, καὶ ἐφέλκεται αὐτό. ὅταν οὕτως ἔχῃ, [140] φάρμακον χρὴ πίνειν, ἐν λούειν θερμῷ. καὶ πυελοῦν. ὁκόταν δὲ νεοπυείητος ἢ ἐν νεάλουτος, [141] Ⓦ δάκτυλον παραφερέξασα, ἀπορρυέτω. ἐν πρόβυνέτω τὸ στόμα τῶν μητρέων. καὶ ὑποθυμιάσθω τὰ βώδεα. ἐν τῶν ποτημάτων δίδου, ὅ, τι ἂν μάλιστα τοῖσδε δέχηται πειρώμενος. σιλίοισι ἢ χρὴ σθαι μαλθακοῖσι. ἐν σκέπεσθαι ἐαθιέτω. καὶ ὠμὰ, ἐν ἑφθὰ καὶ τὰ ἀνδρεῖα ξυνδυδέτω. καὶ ὅπῃ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον κατακείσθω. ὅπῃ δ' ἂτερον ἐν πυειάσθω. ἡ δὲ νοῦσος δυσαπάλακτος. ἰῶ δὲ ἀγγίσαι ἔωσιν, ἐμέειν θαμινά. τὰς δὲ ὑστέρας πυειῆσαι, τοῖσι δυσώδμοισι, μέχρι ἂν ἐς χώριν ἱδρυθῶσιν. διαίτησι δὲ χρὴ σθαι μὴ λαπαχλακῆσιν. [142] Ἢν αἱ μῆτραι τοῖσδε πάσχωσιν ἔξωτέρω τῆς φύσιος, πυρετὸς ἔχει τὸ αἰδοῖον, ἐν τὸν ἀριστερὸν γαστέρα. ἐν τὸ οὖρον γλίζει θαμινά, καὶ ὀλίγον. καὶ διάκνηται σφοδρῶς τὸ αἰδοῖον. πάσχει δ', ἰῶ ὀκόσου ἔοδε, τὰς ἀνδρεῖα συνδυάζηται. ὅταν οὖν ὧδε ἔχῃ, μύρτα ἐν λωτὸν ξύσματα ἑφθὰ σὺν ὕδατι, ἐν γῆναι τὸ ὕδωρ ἐς τὸν ἀβρίλιον. τοῖσδε σαίνειν δὲ ὧδε, ὡς ψυχρότατον ἢ τὸ αἰδοῖον ἐν τείνων λείως τοῖσδε. ἔπειτα πίνειν ὕδωρ φακοῦ σὺν μέλιτι ἐν ὄξει, ἐμέετω. ἐς ὃ ἂν αἱ ὑστέραι [143] ἀνελκυσθῶσι [144] ἐν τὸν κλισίῳ, ἀνεχὰς χρὴ ποιέειν τὰ ἀπὸ τῶν ποδῶν. ἐν τὸ αἰδοῖον ὑποθυμιᾶν τὰ καχώδεα. τὰς δὲ ἐρῖνας, τὰ βώδεα. σιλίοισι δὲ χρεόσθω, ὡς μὴ σθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι. ἐν Ⓦ οἶνον ὑδαρέα λευκὸν πινέτω. ἐν μὴ λουέσθω. [145] ταῖς δὲ ἀνδρεῖα ξυνερχέσθω. Ἢν πολλαπασιν ἐκ τοῦ αἰδοίου ἐκπέσωσιν αἱ μῆτραι, ἐκκρέμανται οἷόν τε ὄγκῳ. καὶ ὀδυνᾶται λάζεται ἐς τὸν ἀριστερὸν γαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας, καὶ τὸν βουβῶνας. ἐν ὁκόταν ὑπερώνηται χρόνος, οὐκ ἐθέλουσιν ἐς τὸν ἑαυτῶν χώριον ἰέναι. ἡ δὲ νοῦσος λαμβάνει. ὁκόταν ἐκ τόκου ἐοδε πονήσῃ, ἢ τὰ λαπτορήσῃ, [146] ὥστε ψαῦσαι τὰς ὑστέρας. ἢ ταῖς ἀνδρεῖα σωίῃ ἐν τῇ λοχίῃ καθάρσι. ὅταν οὖν ὧδε ἔχῃ, ψύγματα χρὴ τοῖσδε παρηγορικὰ τοῖς τὸ αἰδοῖον:

ventrem, lumbos, & laterum inanitates detinet, crus dextrum grauitas & torpor occupat, neque etiam inclinata mulier vterorum os contingere poterit, sed læues & vehementer planos deprehendet. Cùm ita habuerit, medicamentum ex quo sursum & deorsum, magis tamen deorsum purgetur propinato, totique corpori ac præsertim vteris lene fomentum adhibeto, bis die calida lauato, potiones periculo facto quas lubens admittat exhibeto, frequenter cum viro dormiat, & brassicam edat. Si vteri in sinistram partem aut coxam inclinarint, dolor acutus & vehemés lumbos, ac laterum inanitates, crusq; detinet, & claudicat. Cùm ita habuerit, medicamentum infra agitans potui exhibere oportet, posteroq; die subter suffitum admouere. Hordei chœnices duas, & oleæ folia minutim concisa, gallam contusam & cribratam, hyoscyami tertiam chœnicis partem. Hęc mixta & cum olei hemina dimidia in olla noua agitata per dies quatuor ad suffitum subter adhibeto, noctu verò lac bubulum, mel, & aquam bibat, & calida lauet. Si vteri transuersi & obliquati fuerint, eorúmque osculum, huic menses partim quidem delitescunt, partim etiam antea comparentes discedũt, nec similes inter se eunt, sed praui, & pauciores quàm antea, neque hoc tempore genitura intus manet, dolórque imum ventrem, lumbos & coxam detinet, eáque detrahitur. Cùm sic habuerit, medicamentum bibere oportet, calida lauare, & fotum adhibere, státimque à fotu & balneo digito ad leuiter contrectandum immisso, mulier os vterorum corrigat & dirigat, & suffitum ex odoratis adhibeat. Potionem quoque exhibeto, quancumque maximè admittere experientia cognoueris. Cibis autem vtatur mollibus, alliáque edat & cruda, & cocta, viro condormiat, & in sanam coxam decumbat, ad alteram fomentum admoueat. Hic autem morbus ægrè discedit. Quòd si vteri proximè accedant, crebrò vomendum, vteris verò suffitus ex graueolentibus adhibendus, donec in pristinum locum collocati fuerint. Victus autem ratione minimè emolliente vtatur. Si vteri extra naturam processerint, pudendum imumq; ventrem igneus calor detinet, vrina crebrò sentímq; stillat, pudendumq; vehementer mordetur. Hoc autem accidit, vbi recenter à partu cum viro dormierit. Cùm igitur ita habuerit, myrti baccas & loti ramenta in aqua decoquito, decoctumq; cœlo sereno per noctem exponito, sicq; quàm frigidissimo pudendum perfundito, & læuiter trita propiùs admoueto. Deinde lentium decocto cum melle & aceto epoto vomat quoad vteri sursum retrahantur. Lectum autem à pedibus excitare oportet, & suffitum pudendo ex graueolentibus adhibere, naribus verò ex odoratis. Cibis vtatur quàm mollissimis & frigidis, vinumq; album aquosum bibat, neq; lauet, neq; cum viro congrediatur. Si vteri prorsus extra pudenda procidant, penduli sunt velut scrotum, dolorq; imum ventrem, lumbos & inguina prehendit, progressuq; temporis in pristinum locum reuerti nolunt. Prehendit autem morbus cùm recens à partu laborarit, aut adeò defatigata fuerit, vt vteros leniter attigerit, aut in puerperij purgatione cum viro coierit. Cùm ita habuerit, refrigerantia lenientia pudendis admouere oportet;

& quod extra eſt repurgatum, malicorio in vino nigro decocto abluere & intrò retrudere, deinde mel & reſinam liquefactam, pari cuiuſque portione, in pudendum infundere. Supina etiam pedibus altioribus extentis decumbat, poſtea admotas ſpongias ex lumbis religato. Quamdiu autem ſic habuerit, cibis quidem abſtineat, potu verò vtatur, quàm pauciſſimo, donec ſeptem dies præterierint. Ac ſi ſic quidem obaudire ac redire conſenſerint, abundè eſt. Sin minus, extremas vteri oras derafas & ablutas, picato illinito. Deinde pedibus ad ſcalam alligatis, capite deorſum collocato, manu intrò retrudito, poſtea lauato, eiuſque cruribus alternatim colligatis, ſic per noctem & diem finito, & paucum ptiſanæ ſuccum frigidum, aliúdque nihil exhibeto. Poſtero die reclinatæ ad coxam cucurbitam quàm maximam affigito, diutiùs trahere ſinito, & vbi detraxeris, cutem ne pertundito, ſed reclinatam finito, nihilque præter ptiſanæ ſuccum exhibeto, donec ſeptem dies præterierint. Quòd ſi ſitis detineat, pauciſſimam aquam bibat. Vbi autem dies ſeptem præterierint, cibis quàm molliſſimis & pauciſſimis vtatur. Cùm verò aluum exonerare volet, id recumbens facito, dum dies quatuordecim præterierint. Poſtea tepidis fomentis colluatur, præſtat autem vt calida velut ex ſole vtatur, & quam minimùm ambulet, neque lauet. Aluum ne ſolueris, cibis autem pauciſſimis vtatur, neque acribus, neque ſalſis, & pudendis ſuffitum ex graueolentibus admoueat, cumque obambulare cœperit, ſubligaculum geſtet. At ſi vterorum os extra pudenda procidat, cùm nimirum vterorum ceruix prope pudenda ſita & ampla ſit, quod magis infœcundis contingit, præcipuéque ex defatigatione vbi plurimùm laborarit mulier, & vteri calefacti exudarint, ipſorum os per ceruicem euertitur, quòd nimirùm loco magis humido, lubrico & calido quàm antea exiſtat. Quod cùm contingat, vteri extra recta ad frigus feruntur, eorumque os inuerſum exit. Siquidem breui curata fuerit, conualeſcit, ſed penitus infœcunda remanet. Sin minùs, os ei durum ſemper extra erit, indeque ſubinde ſanies glutinoſa & graueolens fluet. Quòd ſi menſes prodeant, & adhuc ea ætate ſit, lecto decumbendum. Huiuſmodi autem morbus temporis progreſſu incurabilis redditur, & foras pendulis vteris ad ſenectutem perueniunt. At ſi vteri extra promineant, eos aqua tepida ablutos, & oleo ac vino illitos, rurſus intrò reponito ac religato, ſuffitum ex graueolentibus ſubter adhibeto, ad nares verò ex odoratis. Sed ſi diutiùs foras promineant, & cum ſtupore perfrigeſcant, copioſam calidam vt refoueantur affundito. Quòd ſi iam fiatu diſtendantur, etiam aceto ad aquam ammixto, aut lauri aut myrti decocto foueto, placidéque retrudito, & ſi obaudierit cerato vnguento linito, ſin minùs, aqua perluito, pauco aceto tepido affuſo, deinde inungito. Vbi contabuerint, ablutos, vt dictũ eſt, intrò reponito, reliquaque priùs commemorata facito. Oleum autem neque aliud quid pingue, neque quod pinguedinem habeat adhibendum.

καὶ ὃ ἔξω ἐὸν ἀποκαθάρας, σιδίῳ ὀξέῃ μέλανι ἐφήσας, πυτέῃ τοιούτῳ. καὶ ἔσω ἀποπλύναι. ἔπειτα καὶ μέλι καὶ ῥητίνιον ξυντῆξαι ἴσον ἑκατέρου. καὶ ἐγχέειν ἐς ὃ αἰδοῖον. καὶ κατακείσθω ὑποπλίη, ἄνω τοῦ πόδας ἔχουσα ὑπτιαμβύη. καὶ ἄπτεσθαι ἀσύλλους τοιαδεῖσα ἀναδῆσαι ὑπὸ τὴν ἰξύν. ἐς ὃ ἂν δὴ οὕτως ἔχῃ. σιτίων μὲν ἀπέχεσθω. ποτῷ δὲ, ὡς ἐλαχίστῳ χρήσθω, μέχρις ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι. καὶ ἢν μὲν οὕτως ἐθέλωσιν ὑπακούειν καὶ ἀπίέναι, ἄλις ἔστω. ἢν δὲ μὴ, ἄγειν τοιῇδε· [147] τὰ λέγνα τὰ ὑστέρης, καὶ ἀμφιπλύνας, χείσας τῇ πισσηρῇ. ἔπειτα τοῖς κλίμαξι δῆσαι τοὺς πόδας. τὴν δὲ κεφαλὴν κάτω ἔχειν. καὶ τῇ χειρὶ ἔσω ἀπωθεῖν. ἔπειτα λούειν. καὶ ξυνδῆσαι αὐτῆς τὰ σκέλεα ὑπαλλάξ. καὶ εἶναι νύκτα καὶ ἡμέρην οὕτως. καὶ διδόναι ὀλίγην χυλὸν τιλισαίνης, ψυχρόν. ἄλλο δὲ μηδέν. τῇδε δὲ ὑστεραίῃ καταλύειν ὅπῃ τὸ ἰσχίον, σικύην τοιοῦσθαι ὡς μεγίστην, καὶ ἐᾶν ἑλκεῖν πουλὺν χρόνον, καὶ ἐᾶν ἀφέλῃς, [148] μὴ ἀποξύσῃς, ἀλλὰ καταλύειν, ἔα, καὶ μὴ προσφέρειν μηδέν, ἀλλ' ἢ χυλὸν, ἕως ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσιν. ἢν δὲ δίψα ἔχῃ, ὕδωρ ἐλάχιστον πινέτω. ἐᾶν δὲ αἱ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι, σιτίοισιν ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ἐλαχίστοισι χρέεσθω. ὁκόταν δὲ ἀποπατῆσαι θέλῃ, ἀναχειμβύη ἀποπατείτω, ἕως ἂν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι γένωνται, ἔπειτα κλυζέσθω χλιηροῖσι πυέλῃσιν. ἄμεινον δὲ θερμῷ, ὡς ἐκ ἡλίου. καὶ προαποπατείτω ὡς ἐλάχιστα. καὶ μὴ λουέσθω. κοιλίην δὲ μὴ λύσῃς. σιτίοισι δὲ, ὀλιγίστοισι χρέεσθω, μήτε δριμέσι, μήτε ἁλμυροῖσι. καὶ θυμιάσθω ὃ αἰδοῖον, τοῖσι κακώδεσι. καὶ ἐπειδὰν ἄρξηται προαποπατεῖν, [149] τῇ σφενδόνῃ φορείτω. Ἢν δὲ ἔξω τὸ αἰδοίου τὸ στόμα τῶν μητρέων ἐκπέσῃ, οἷα τὸ αὐχένος τῶν μητρέων πλησίον τὸ αἰδοίου κειμένου, καὶ βύρεος ἐόντος. γίνεται δὲ τοῦτο μᾶλλον τῇσιν ἀτόκοισι. μάλιστα δὲ γίνεται ἐκ παλαιπωρίης, ἐπὴν παλαιπωρήσῃ ἡ γυνή. καὶ αἱ μῆτραι θερμανθῶσι, καὶ ἱδρώσωσιν, ἐκτρέπεται τὸ στόμα αὐτέων ἀπὸ τοῦ αὐχένος, ἅτε ἐν τῷ ὑγροτέρῳ, καὶ ὀλισθηροτέρῳ, καὶ θερμοτέρῳ χωρίῳ γιγνόμενον, ἢ ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. καὶ ἐπὴν πολλὸν γένηται, ἰθύουσιν ἔξω πρὸς τὸ ψυχρόν. ἢν σφέων τὸ στόμα ἕρπεται ἐκτός. ἢν μὲν ἐν ταχέϊ θεραπευθῇ, ὑγιὴς γίνεται. ἄφορος δὲ πολλῶν καταλιμπάνεται. ἢν δὲ μὴ ἐν τάχει, ἔξω ἀεὶ ἐόντα [150] σκληρὸν τὸ στόμα. ῥύσεται αὖθεν ἰχὼρ ἄλλοτε ἢ μετὰ γλίσχρου καὶ κακώδεος. καὶ ἢν ταπεινώσια χωρήσῃ, ἢν ἔτι ἐν τῇ ἡλικίῃ ᾖ, ἐνθύνῃ εἰ). χρόνου δὲ γενομένου ἡ τοιήδε νοῦσος, ἀνίητος γίνεται. ἢν ξυγκαταγηράσκωσιν ἔξω αἱ μῆτραι ἔχουσαι. [151] Ἢν δὲ αἱ μῆτραι ἐξίσχωσι, θειείνῃσι αὐτὰς ὕδατι χλιηρῷ, καὶ ἐλαίῃσι ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ, πάλιν ἐνθεῖναι, καὶ ἀναδῆσαι. καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα. ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας, τὰ εὐώδεα. ἢν δὲ πλείονα χρόνον αἱ ὑστεραι ἐξίσχωσι, καὶ ψύχωνται ναρκώδεως. [152] καταχεῖν ὕδωρ θερμὸν πουλύ, ὄκως ἂν [153] πυελοθῶσιν, ἢν δὲ ἤδη φυσέωνται, καὶ ὄξεος μίσγοντες ξὺν ὕδατι, πυελῶν, ἢ δάφνης, ἢ μυρσίνης, καὶ ἡρέμα προσωθεῖν, καὶ κηρωτῇ μύρῳ χρίειν ἢν ἐξακούῃ. ἢν δὲ μὴ, προεκλύσαι τῷ ὕδατι, καὶ ὄξεος ὀλίγην χλιηρὰν καταχέαι. [153] Ἔπειτα ἀλφάϊδι. ὁκόταν ξὺν τάχεϊ, προεκλύσας ὡς λέλεκται ἀνθρώπῳ. καὶ τὰ ἄγγεα ποιέειν τὰ προσφερόμενα. ἔλαιον δὲ μὴ προσφέρειν μηδὲ ἄγγος πίον, μηδὲ λίπα ἔχον.

[154] Ἢν

154 Ἢν ἀποπυχθῇ ἡ τῶν σωμάτων τὸ ὑστέρης, τὰ ἐπιμήνια ὀλίγα γίνονται. ἢ ὀλίγα καὶ πονηρά. καὶ ἀλγέει. ὅκόταν δὲ ἀνδρὶ ξυνεύδῃ, ἀλγέει. καὶ ὃ, ἢν ὁ ἀνὴρ μεθύῃ, οὐκ οὐδυασμὸν ἔξεσι, καὶ ὃ θέλει φαγεῖν, οὐδ' ἑλκύει τὸν ἰνιόν. καὶ ὀδύνη ἴσχει τὸν ἀφαρὸν χαστέρα, καὶ τὰς ἰξύας. καὶ τὸ σῶμα τὸ ὑστερέων, 155 δῆλον ψηλαφήσει. ὅταν οὖν μέλλῃ ὧδε ἔχειν, πυελήσας ὕδωρ παλαιὸν. ἔπειτα ἐμέσατω δὲ φακίῳ συμμίξασα μέλι, καὶ ὄξος. ἔπειτα λουέσθω, ὕδατι θερμῷ. ἔπειτα ἐγχέασα ἐς φιάλην ἀργυρέην, ἢ χαλκέην, ἔλαιον λευκὸν αἰγύπτιον. καὶ ἀγάσθω, καλυψαμένη ἡ καθέζεσθαι ἀμφὶ τὴν φιάλην. κἢν μὲν ἡ ὀδμὴ αὐτὴν ἀγάγῃ τὸ σώματος ἔλαιον, φάναι αὐτὴν τέξεσθαι, 156 καὶ τὴν ὑστεραίην ὑγιῆ εἶναι. 157 ἢν δὲ μὴ ἡ ὀδμὴ διαδύσεται, καὶ πρόσθεν μὴ δοῦναι, πρὶν ἂν ἐπιστήσεται ὃ αἰγύπτιον ἔλαιον ἐν θερμῷ. τῇ δὲ ὑστεραίῃ σκεψάσθω ἢν μᾶλλον καθ' ὁδὸν ἢν τὸ σῶμα τὸ ὑστερέων. καὶ ἢν φῇ εἶναι, πυελήσας δυώδεσιν ἡμέρας τρεῖς. καὶ προσλιπάνας προσάγειν ὁποῖα μὴ ἀναδήξηται. καθαίρειν δὲ καὶ μετακλύζειν δυώδεσι καὶ μαλθακοῖσιν, ἴσας ἡμέρας τοῖσι πρόσθεν. ὅκόταν δὲ τὰ ἐπιμήνια γένηται, νηστεύσας. καὶ ἀλουτήσας, πρόσθε ἀνδρὶ ἴτω, θυμιησάμενον τοῖσιν ἀρώμασιν. ἀνέχεσι δὲ πολλαὶ καὶ οὐκ ἐκ τούτου τὰ νόσου γίνονται, ἢν μὴ μελεδωνῆται. Ἢν ἑλκωθῶσιν αἱ μῆτραι, καὶ πρόσω χωρήσωσιν ἔξω τοῦτο, ἐλαίῳ χεῖον λίπα τὰς χεῖρας ἐναλείφεσθαι. καὶ δίδου καταπόσιον σμύρνης ἀκρήτου, τρεῖς κατάπυξιν σὺν ῥοιδίοις. καὶ πινέτω δαφνίου γλωρίου τετριμμένου, οἷον δίεις. καὶ ὑγιὴς ἔσται. 158 Ἢν ἔξω ἔρχηται τὰ αἰδοῖα, πρόσθεν ἰέναι. αὐτὴ σπόγγου καρπὸν καὶ σελίνου τρίψασα λεῖα, πρόσθες πρὸς τὰ αἰδοῖα, ἢν μὴ χωρῇ μᾶλλον. ἀλλ' ὅτε μὲν ἔνθα, ὅτε δ' ἔνθα ἴασιν ὡς ὀδυνῶσα πρέχειν. αἱ δὲ ἀφανεῖς γίνονται. ὅτε δὲ ἐξίασιν ὡς ἔδρη. καὶ ὅκόταν μὲν ὑπτίη ᾖ, κατὰ χωρίον μένουσιν. ὅκόταν δὲ ἀναστῇ, ἢ δὲ ὕπνου ἔρχηται, ἢ βηχικὴ 159 ἢ ἄλλο τι ποιήσῃ κίνημα, ἐξέρχονται. πολλάκις δὲ καὶ ἡσυχίαν ἐχούσῃ. τοῦτον χρὴ ὡς μάλιστα, ἠρεμέειν τε καὶ ἀτρεμέειν, καὶ μὴ κινέεσθαι. ἐς δὲ κλισμὸν κεῖσθαι πρὸς ποδῶν ὑψηλότερον. καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι χρέεσθαι. χρὴ γὰρ αἰεὶ καθαίρουσαν αἰεκαὶ. καὶ τοῖσι δὲ φρυφνοῖσιν ἀπαγορεύειν, καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα. ὑπὸ δὲ τὰς ῥῖνας, τὰ δυώδεα. καὶ τῶν ῥοιδίων λαβὲ τὸ ὀμφαλοειδὲς, πρῆσαι τὰ μέσα, ἐν οἴνῳ χλιήναντα, 160 ἢ ὅτις ἂν ἁρμόζῃ μάλιστα. καὶ μὴ ἐᾶν κωλύειν, πρόσθεν ὡς ἐσωτάτω. ἔπειτ' ἀναδήσαι ταινίῃ πλατείῃ, καὶ ἀναλαβόντα ὡς μὴ ὀλισθάνοι. ἀλλὰ μένοι. καὶ ποιέειν τὸ δέον. καὶ τῶν μηκώνων 161 ἔξω τοῦ πυροῦ, καὶ τοῖσιν ἀφίτοισι πιπίσκειν καθάπερ ἐν τῇ προσπιόσῃ γέγραπται. καὶ τῶν ποτημάτων πειρώμενος ὅ, τι ἂν μάλιστα προσδέχηται πιπίσκειν. σιτίοισι δὲ, ὡς μαλθακωτάτοισι χρήσθω. καὶ μὴ ἀνδρὸς μὴ συνευδέτω, 162 ἄχρις οὗ κατὰ χωρίον οἰκήσῃ 163 Ἢν αἱ μῆτραι ἐκπέσωσι, κιστοῦ ὡς ξηροτάτου λεῖα, ἐνδήσας τε εἰς ὀθόνιον, προσιέναι. καὶ λιπαρὸν προσφέρειν μηδέν. πίειν δὲ δίδοναι 164 πυρῶν προσόλας. καὶ μήκωνα λεπτήν. καὶ ἐλελίσφακον. καὶ κύπρον. καὶ ἄνηθον, τοῦ τρεῖς λίβα, δίεις οἴνου, καὶ τῶν χυρηβίων τῶν ἀπὸ τῶν χοιράδων, δίδοναι δὶς τὴν ἡμέρης 165 ἐφ' ἑκάτερον ἡμικοτύλιον. 166 ἢν ἐς τὰ σκέλεα τῶν ποδὶ τρέπωνται, γνώσεις ὧδε. ⊕ μεγάλοι δάκτυλοι τῶν ποδῶν ὠδῶνται ὑπὸ τοῦ ὄνυχας. καὶ ὀδυνῆ ἔχει τὰ σκέλεα, καὶ τὼ μηρὼ. καὶ ἔγκειται καὶ θλίβει τὰ ἀμφὶ ⊕ μηδὲν ἰόντα·

Si vterorum oſculi pars quædam in rugas ſinuata fuerit, menſes non eunt, aut pauci, & praui, nec ſine dolore, cumque cum viro dormit, dolet, & quicquid ex congreſſu vir emiſerit, exit, neque attingi patitur, neque genituram attrahit. Dolor imum ventrem & lumbos detinet, neque vterorum os contrectatum apparet. Cùm igitur ita habuerit, fomentum ex veteri vrina adhibeto, deinde ex lenticulæ decocto admixto melle & aceto vomat, mox calida lauet. Poſtea in phialam argenteam aut æneam oleo albo Ægyptio & ſale infuſo, obuelata mulier circum phialam conſideat. Et ſiquidem olei odor per os ſubierit, ipſam parituram affirmato, poſteroque die ſanam fore, tuncque bono animo eſſe iubeto, ac vbi dormire volet oleum Ægyptium ex vellere in ſubdititio ſupponat. Poſtero verò die proſpiciat ſi quid vterorum os magis directum ſit, quòd ſi affirmet, per tres dies fomentum ex odoratis adhibeto, & ſubdititia quæ minimè mordeant ſupponito, purgatoq;, & poſtea ex odoratis & emollientibus totidem quot antea diebus colluito. Cùm autem menſes ierint, ieiuna & illota virum adeat, ſuffitu ex aromatis adhibito. At pleræque ex huiuſmodi morbo, niſi cura adhibeatur, infœcundæ redduntur. Si vteri exulcerati fuerint, & quàm maximè foras prodeant, manibus oleo pingui illitis intrò reponito, & myrrhæ ſinceræ tres pilulas deuorandas exhibeto, & laurum viridem tritam vino diſſolutam bibat, ſicque ſanitati redditur. Si pudenda in anguſtum coarctata fuerint, ſubditicium imponito. Aniſi & apij ſemen, læuiter tritum, ad pudenda in ſubditicio apponito. Si ſuo loco non maneant vteri, ſed modò quidam hanc in partem, modò in illam eant, ita vt dolores excitent, neq; verò comparent, interdum autem velut ſedes extra procidunt, & vbi quidem ſupina fuerit, loco manet, vbi verò ſteterit, aut ex ſomno ſurrexerit, aut prona incubuerit, aut alio quodam modo ſe mouerit, exiliunt, plærumque verò etiam quietem agenti. Hanc quàm maximè quietam ac placidam eſſe, minimeque moueri oportet, lectumque à pedibus excitatum eſſe & vomitionibus vti. Surſum enim reuellendi ſunt, & acerbis perfundendi graueolentiaque in ſuffitu ſubter adhibenda, naribus verò odorata, & malum punicum medium ex vmbilico perforatum, quodcunque maximè conuenire videatur, vino tepefactum, ſi nihil prohibuerit, quàm penitiſſimè ſubdendum, deinde lata faſcia excipiendum, & ne elabatur religandum, ſed intus maneat, & quod opus eſt efficiat, & peplium cum caſeo & polenta propinandum, quemadmodum in procidentia ſcriptum eſt. Potiones etiam, periculo facto quaſcunque maximè admittat, potui exhibendæ. Cibis autem quàm molliſſimis vtatur, neque viro condormiat, quoad ſe in locum ſuum receperint, Si vteri loco ſuo excidant, hederam ſiccißimam tenuiter tritam, in linteo ligatam propiùs admoueto, & neque pingue quicquam adhibeto. Potui verò exhibeto triticum priùs tuſum, & papauer album, ſaluiam, cyperum & aniſum, hæc læuiter trita, ex vino macerata, cum hordei purgamentis, bis die potui exhibeto, vtraq; potione dimidiam heminam. Si ad crura & pedes ſe vertat, ſic noſces. Pedum magni digiti ſub vnguibus conuelluntur, & dolor crura ac femora detinet, & in femoris neruos incumbit & premit.

Cùm sic habuerit copiosa calida crebrò lauanda, & si ferre possit fouenda, & suffitus ex graueolentibus subter adhibendus, femoraq; oleo rosaceo inungat. Quòd si de repente voce deficiat, crura, genua, & manus frigidas deprehendes, & si vterum attrectaris, suo loco non est, cor palpitat, dentibus fremit, sudor copiosus erumpit, & alia quæ morbo comitiali correpti patiuntur, & auribus exudant. His copiosa frigida cruribus affundenda, reliquaq; velut priùs dictum est facienda. Si commoti vteri aliquam in partem irrumpant, & dolorem excitent, oleæ scabiem, lauri & cupressi scobem in aqua coctam, vellere exceptam, in subdititio apponito. Vbi verò mulier statim à partu onus viribus maius sustulerit, aut consternata fuerit, aut ligna secuerit, aut cucurrerit, aut alia quædam eiusmodi fecerit, vteri ob hęc plærumque excidunt, interdum verò ad sternutationem, præcipuéque si per vim excitata sternutatione nares apprehenderit. Vterosaqua tepida proluere oportet, postea betæ succo feruefacto eodem modo, deinde vino meraco nigro. At si his non cedunt, emollientia facere oportet, eaq; priùs quàm refrigerentur facere, & leniter intrò reponere, cruráque inter se alternata extendere, & iis molle aliquid subdere. Eæ à potu præcipuè arcendæ, cauendúmque ne venter exturbetur & naribus odorata exhibēda. Postea si nō quiescant, sed moueantur, has veratro purgare oportet, ac nisi satis sit, vomitiones ciere, minimè lauare, silere & quiescere. Si vteri inflati fuerint, venter inflatur, attollitur, resonat, pedes & faciei cauitates intumescunt, color deformis redditur, menses delitescunt, neque eo tempore genitura intro suscipitur, crebra spiratione laborat, os spumat, & anxietudine premitur, cùm ex somno expergiscitur, spiratio quæ erecta ceruice obitur, ipsam detinet, quicquid comederit aut biberit, eam molestia afficit, gemit, & magis animum abiicit quàm priùs quā edat & suffocatur, nerui contrahuntur, vteri & vesicæ dolent, neque manus contactum admittunt, neque vrinam profundunt, neque genituram recipiunt. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, calida lauare, crebroque toto corpore insidere, interdúmque ad vmbilicum vsque fomentum admouere, intermissione verò facta, ea à quibus repurgetur, neque mordeatur, in subdititio apponere. Suffitus ex odoratis pudendis adhibeatur, naribus verò ex graueolentibus. Potiones exhibeto quæ vteros purgant, eosque in locum suum pellunt, mercurialem comedat, posteaque lac bibat, velut de latere scriptum est. Morbus autem diuturnus non est. Si in callum induruerint vteri, tum os asperum redditur, tum menses delitescunt, cùm verò eunt, asperi tanquam arena apparent. Quòd si etiam digito attingatur, vteri os asperum deprehendes, velut callus semper adhæresci. Cùm sic habuerit, cyclaminum tritum, salem, ficum, simul misceto, cum melle glandulæ conficiendæ, & fomento adhibito purgantibus colluendum. Metcurialem autem & brassicam coctam edat, & succum forbeat ac porrum, calidáque lauet. Si vteri in callum indurescant, tum menses occultantur, tum eorum os conniuet, neq; concipit, & aliud quid esse videtur. Quòd si attigeris, tanquam saxum illic esse videtur,

ὅταν οὕτως ἔχῃ, λούειν χρὴ πολλῷ καὶ θερμῷ, θαμιὰ· καὶ πυελίῳ ἂν δύνηται. καὶ ὑποθυμιᾶν τὰ κακώδεα, καὶ τὸν μηρὸν τῷ ῥοδίνῳ ἀλειφέσθω λίπα. ἰὼ δὲ ἄναυδος ᾖ ὁκόταν, ἔξαπίνης τὰ σκέλεα ψυχρὰ θύρεις αὖ, καὶ τὰ γοῦνα τὰ ἐς τὰς χεῖρας. καὶ ἰὼ φώσης τῆς ὑστέρης, ὧδε ἐν κόσμῳ ὀδύνη καὶ ἡ καρδίη πάλλεται, καὶ βρύχει. καὶ ἱδρῶς πουλύς. καὶ τ' ἄλλα ὅσα ὑποκίεται νόσῳ ἐπιλήπτοισι πάσχουσι. καὶ ἄσαι ἀπὸ οὐάτων δρόσοι. τούτῃσι καταχεῖν ὕδωρ ψυχρὸν χρὴ πουλὺ κατ' οἶν σκελοῖν τε. καὶ ὡς τ' ἄλλα ποιέειν, καθάπερ πρόσθεν εἴρηται. ἰὼ κινηθεῖσαι πᾶσαι προσπίπτουσι καὶ ὀδυνῶσι πρέχουσιν, ἐλαίῃς ψώδεα καὶ δάφνης, καὶ κυπαρίσσου πρίσματα ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἐς εἰρίον ἐμβαλὼν προσίζει. ὁκόταν δὲ γυνὴ ἐν τόκῳ ἐοῦσα φορβιὸν ἄρηται, μείζονα τῆς φύσιος. ἢ πίσαν, ἢ κεάσας ξύλα, ἢ δρέμυ. ἢ δρόμον τινὰ ποιάδε δράσας, αἰ ὑστέραι ἐκπίπτουσι πρὸς τὰ μάλιστα. ὁκόταν μὲν πρόπαρον. ὁ δὲ βιᾶται, ἰὼ βίη τὸ παρυφύσῃ, μὴ ἐπιλάβῃ τὸ ῥινός. προπλύνειν χρὴ τὰς ὑστέρας ὕδατι χλιαρῷ. ἔπειτα τούτου χυλῷ ἀποζέσαντα ὁμοίως. εἶτα ἀκρήτῳ οἴνῳ μέλανι. ἰὼ δὲ μὴ ἐξακούῃ, μηδαμῇ τὴν ποιέειν χρή. τὰ δὲ ποιεῖν χρὴ πρότερον, ἢ ψυχθῶσι καὶ ἀνιέναι ἐάσω πρηνέως. εἶτα ἐκτείνειν τὰ σκέλεα, καὶ ὑποδήσασθαι. καὶ ὑποτὰ αὐτὰ ὑποδήσεα ἁπαλὰ, ἐλλεβορίζειν. ἰὼ ἢ μὴ ἐξαρκέωσι. καὶ ἐμέτους ποιέειν. καὶ δρόσειν. σιγᾶν τε, καὶ ἡρεμέειν. ἰὼ ἀγρυπνέωσιν αἱ μῆτραι, ἢ γαστὴρ αἴρεται, καὶ φυσᾶ καὶ σμαραγεῖ. καὶ πόδες οἰδέουσι. καὶ τὰ κοῖλα τοῦ προσώπου. καὶ ἡ χροιὴ ἀνδὸς ἔοικε. καὶ τὰ ὀπτιλώια κρύπτεται. καὶ ἡ γονὴ οὐκ ἐγγίνεται ἐν τῷ τόπῳ τῷ χρεών. ἢν ἀδυμῇ ᾖ, ἀφείζει τε, καὶ ἀλύει. καὶ ὅταν ἔχηται ὀξυώδεα, ὀρθοπνοίη μιν ἔχει, καὶ οὐ δύναται φαγεῖν ἢ πιεῖν, λυπέει αὐτέων, καὶ φθείρει. καὶ ἀδυμέα μάλλον, ἢ παρὰ φαγεῖν. καὶ πιέζεται. καὶ τὰ νέα ἔρεα ἕλκεται. καὶ αἱ μῆτραι. καὶ αἱ κύστιες φλέγουσι. καὶ οὐκ ἔστι φαῦσαι τῇ χρεί. οὐδὲ ὕδωρ προσίεται. οὐδὲ τὸν γονὸν δέχονται. ὅταν μὲν ὑπτίως ἔχῃ, φάρμακον χρὴ πίσαι κάτω. θερμῷ λούειν, καὶ καθίζειν θαμιὰ ὅλον τὸ σῶμα. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄχεις ὀμφῷ πυελῶ. διδόναι, καὶ ὑποτιθέναι τὰ ὑφ' ὧν καθαρθήσεται. καὶ μὴ ὀδαξήσεται. ὑποθυμιᾶσθαι τὰ βδώδεα ὑποτὰ αἰδοῖα. ὑποτὸ δὲ τὰ ῥῖνας, τὰ κάκοδμα καὶ ποτήματα δίδου, ἃ καθαίρει ὑστέρας, καὶ ἐλαύνουσιν ἐς χώρην. καὶ τὸν λινοζώστην ἐᾶν ἐσθίειν. καὶ ἢν γάλα μεταπίνειν. ὡς ὅταν τὸ πλευρὸν γέρρα πάσσηται. ἢ ὅταν ὀδὸς ὁ χερνίψ. ἰὼ σκυρρώδεα σιν αἱ μῆτραι, καὶ τὸ σῶμα τὸν χρόα, καὶ τὰ ὀπτιλώια κρύπτει, ὁκόταν δὲ ἴῃ, ὡς ψάμμος φαίνεται τὸ χειρία. ἰὼ δὲ καθάπτῃ ὡς δακτύλῳ, πρὸς ὃ τὸ σῶμα θύρεις τὸ μήτρης, ὡς πρὸς τὸ πρόσφυσιν αἰεί. ὅταν μὲν ἔχῃ, τῆς κυκλαμίνου χρὴ τρίψαντα. καὶ ἅλας. καὶ σύκον ὁμοῦ μίσγειν. καὶ ἀναποιεῖν μήλῃ βαλανίδας. καὶ πυελίσκους κλύσαι, τοῖσι καθαίρουσιν. ἐᾶν δὲ τὸν λινοζώστην, καὶ κριμνῶν ἐφθῶν. καὶ ὠὸν χυλὸν ῥοφεέτω. καὶ πρόσω. καὶ θερμῷ λουέσθω. ἰὼ αἱ μῆτραι σκιρρώσωσι, τότε ὀπτιλώια ὀπτιλυγίζονται. καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν ξυμμύει. καὶ οὐ κυίσκεται. καὶ ὡς ἕτερόν ἐστι. καὶ ἰὼ φώσης, ὡς λίθος δοκεῖ κεῖσθαι ἔνδον,

καὶ

καὶ ὃ στόμα τραχύ, καὶ πολύῤῥιζον, καὶ ἄλφον ἐοικέν. [179] καὶ ἡ δακτυλὸν οὐκ εἰσίει. ὃς μὲν καθαρὸν. ἢ πῦρ λαμβάνει ταχὺ ψύχον. ἢ ὀρυγμὸς. καὶ ἄκρας ὀδύνη ἔχει, καὶ τὴν ἡφαίρου γαστέρα, καὶ τὸν κενεῶνας, ἢ ἄκρας ἰξύας. πάσχει δὲ ταῦτα, ὡς ἀφαρέντα τὰ ὀπίσθια σαπῆ ἔσι. ἢ ὅτε καὶ ὀκνᾷ, καὶ ψύχεος, ἢ πονηρᾶς δρήτιος, καὶ ἄλλως. φάρμακον δὲ χρὴ πιπίσκειν. καὶ λοῦν θερμῷ πολλῷ τε ὕδατι καὶ ἐλαίῳ χρέων. καὶ πυελίζειν. ὁκότου δὲ νεόλουτος, ἢ νεοπυέητος ἢ, τὸ μύλιον καθεὶς, ἀνασπομίζειν. καὶ ἀνδρίζειν δὲ στόμα αὐτέων, καὶ τὸν δακτύλῳ ὁμοίως. ἢ προσθήκας μαλθακτήρια ὡς εἴρηται ἢ τῶν ποτημάτων ὡσαύτως πιπίσκειν ἢ θεραπεύειν. ἢν δὲ σκληρωθῶσιν αἱ μήτραι, ὃ στόμα σκληρὸν γίνεται τῶν ὑστερέων, καὶ ξυμφύεται. καὶ τὰ ὀπίσθια οὐ γίνεται, ἀλλ' ἐλάσσω καὶ κακίω. ἢ ὀδύνη ἐμπίπτει ἢ πῦρ, καὶ ῥῖγος λαμβάνει ἀμφὶ τὴν ἡφαίρου γαστέρα, καὶ τὸν ὀσφύν, ἢ τὸν κενεῶνας. ὅταν δὲ ὧδε ἔχῃ. λοῦν πολλῷ καὶ θερμῷ καὶ χλιάσματα προσθήναι, ἢν ὀδύνη ἔχῃ, καὶ πυελίζειν ταῖς ὑστέραις ὁλκὰς πολλὰ χεόμενον, τῷ ἀπὸ τοῦ σικύου τοῦ ἀγρίου ὕδατι. ἔπειτα προσθέτω μαλθακτήρια τρεῖς ἡμέρας, ταῦτα ποιέων. καὶ αὖσαι αὐτῆς, μαλθάσσει δὲ στόμα τῶν ὑστερέων φάρμακον ὠμολίνῳ καὶ τερετίῳ, τὸν ἐμπυησιοῦντες τρεῖς. ὧν μὲν οὖν τοῦτα, λεπτύνειν. τὸν δὲ δεύτερα, ὀλίζον παχύτερα. ὁ δὲ παχύτατος ἔστω τῷ μεγέθει, ὅσος ὁ σμικρὸς δακτύλου. μῆκος δὲ πέντε δακτύλων. χρίειν μύρῳ ἀλείφατι. προσθήναι δὲ, προπυείσας τοῖσιν ὀδύνῃσι καὶ ὀλίγον μαλθακτικώ. [181] ἢ λίτρῳ ὅσον ἐπαλείφειν, ὡς μὴ τρώσῃ. ἢν δὲ κελεύσῃ, καὶ προσκείσθω δύο ἡμέρας. ἀφιέναι δὲ λοπὸς ἢ δέρμα παχύ. ἔπειτα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, τὸ κυκλάμινον [182] ὃ ξυὸν ταῖς ναρκισσίνῳ. ὧν δὲ ταῦτα μὴ καθήρῃ, καὶ νόον ποιῆται [183] προσθήναι τῷ ὠὸν ξυὸν ταῖς ναρκισσίνῳ. προσκείσθω δὲ τὴν ἡμέραν. καὶ ἐπιὼν δακτυλιοχμῶς. ἕλκειν τὸ βδέλλιον καὶ ἔπειτα ζεσταῖς τῷ αὐτοῖσι, ὕδατι θερμῷ, [184] καὶ ἐν ἐλαίῳ δὶ ζεσταῖς. τῇ δὲ ὑστεραίῃ λαβόντα μήθυν, ἐλαφρὰ τῇ χεῖρα, ἢ ἐς ἔλαιον μαλθακὸν ἀναφυσήσαντα, προσθέτω. ἢ ὧν σοι δοκέῃ ἔλαι καθάρσιος δραχμῆς, ἔπειτα παλιπόν τρεῖς ἡμέρας, προσθήναι τῷ ξυὸν τῷ ναρκισσίνῳ. τῇ δὲ ὑστεραίῃ τῷ νέτωπον. ἔπειτα πάλιν ἔπειτα παλιπόν τρεῖς ἡμέρας, κλύσαι ταῖς ὑστέραις διώσεσι καὶ λιπαροῖσι. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, τὸ γλήχωνα προσθήναι μίλτου ἡμέρῳ τῇ δὲ ἐπιούσῃ, πυελίζειν τοῖσιν ἀρώμασι. σιτίοισι δὲ δριμέσι χρᾶσθαι, ἢ τοῖσι θαλασσίοισιν, ἢ κρέασιν. ἐν δὲ τοῖσιν ὀπισθίοισιν, πιέτω [185] κάστορα. καὶ ἀσπιδίζειν ἀλυσιτέλῳ θυμιήματι. ἢ [186] κυκεῶνα πίνειν, ποιέειν τὸν ἄνδρα ἡκέτην. εἰ δὲ μὴ ἐνδέχηται τὸ στόμα τῶν ὑστερέων πλησιάζειν. [187] ἀλλὰ σφῶδες ἢ, καὶ συμμεμυκὸς, προσθέτω μολύβδινον, ὡς εἴρηται, τρεῖς ἡμέρας λοσανθίνῳ θερμῷ. ἢ μαλθακτηρίοισι χρεέσθω. καὶ ἀνακείσθω ὑπτίη. [188] καὶ ἐφ' ὕδωρ θερμὸν νιζέσθω, ἢ ἔλαιον ἐς μέσον ἀποβάπτειν, προσθήσθω. ἢ τὴν νύκτα προσθήναι δὲ μᾶλλον. προβαλέσθαι δὲ ταῖς ἰσχίοις ἔλαια ἐρινέα, ἢ μαλθακὰ λίνεα. [189] ὡς μὴ ἀπορρῆδες ἢ τὸ σῶμα προσδέχεσι μαλθακοῖσι. σμύρναν πιστάτην, ἢ πίσσης, ἢ κηρὸν, καὶ τρεῖς μοίρας. ἔστω δὲ σμύρνης μοῖρ' ἡμίσεα. τὸ δὲ λοιπὸν διπλάσιον. ἐν ἔλαίῳ δὲ προσθήσθαι. ἔστω δὲ δύο. προσκείσθω δὲ λοσανθίνῳ, τὴν ἡμέρην ἕν. τὸ δὲ ἕτερον, [188] ἐς τὴν νύκτα ἑσαίαν μαλθακὸν. καὶ ἐπὴν λύσῃ ὅτι ὑφέλκῃ, τότε δὴ ὕδατι θερμῷ ἀπονιζέσθω.

os asperum est, & multas habet radices, non laue aspectu, neque digitum admittit, si quis ipsum penitus inspiciat. Febris cum perfrictione inuadit, & dentiũ fremitus, dolórque vteros, imum ventrem, laterum inanitates & lumbos detinet. Hæc autem ei contingunt, si corrupti menses computrescant, interdum verò ex partu, frigore, aut praua victus ratione, & alio modo. Medicamentum igitur propinandum: multáque calida lauandum, & oleo vtendum, fomentúmque admouendum. Post recens balneum aut fotum, immisso specillo eorum os aperiendum & diducendum, quod & digito similiter faciendum, emollientiaque velut dictum est in subdititio apponenda, & potiones similiter propinandæ, eodémque modo curandum. At si vteri tumore duro obduruerint, eorum os durum redditur, & conclusum est, neque menses eunt, sed pauciores & deteriores sunt, febris & rigor inuadit, dolor ad imum vétrem, lumbos & laterum inanitates irruit. Cùm sic habuerit copiosa calida lauato, & tepefactoria apponito, si dolor detineat, vteris diutius leniter ex decocto cucumeris agrestis fomentum adhibeto, deinde emollientia in subdititio apponito, idque tribus diebus facito. Quòd si ad contactum vteri os molle appareat, tribus suppuratoriis lihamentis confectis, intortum ex lino crudo linamentum immittito, primum quidem tenue, alterũ verò paulò crassius, crassissimum autem parui digiti crassitudine, at digitorum quinque longitudine, quæ adipe anserino illita supponito, & glandem emollientem indito, fomento prius ex odoratis adhibito. Aut nitri tantillo illinito, vt ne vulneret, (neque enim pungere oportet) & per duos dies apponatur, decedit autem velut cortex & cutis crassa. Tribus autem interpositis diebus, cyclaminum cum narcissino subdito. Quòd si ista non purgarint, tum cum multa mentis reputatione, medicamentum quod cum bupresti paratur supponito, & per diem apponatur, & si vehementer mordeat, glandem extrahito, pudendum aqua calida perluito, & in oleo infidere facito. Postridie verò à balneo, cerui adeps liquatus, cũ molli lana subactus, in subdititio apponatur, & si tibi adhuc purgatione indigere videatur, tribus intermissis diebus, supponito quod cum narcissino paratur, postridie verò neropum. Deinde rursus tribus intermissis diebus, vteros odoratis & pinguibus colluito, postridie verò pulegium vno die subdito, & sequenti die ex aromatis fomentum adhibeto. Cibis autem acribus vtatur, & marinis piscibus, aut carnibus. Euntibus autem mensibus castorium bibat, & ieiuna, illota, post adhibitum suffitum & ebibitum cyceonem ad virum veniat. At si vterorum os genituram minimè suscipiat, sed sterile fuerit & clausum, post calidæ balneum, per tres dies glandulam plumbeam, vt dictum est, subdat, emollientibus vtatur, supina recumbat, in aquam calidam infideat, & lanam vnguento imbutam in subdititio apponat, quæ noctu potius apponenda est. Ad coxas vestes laneas aut molles lineas apponito, ne corpus in alterutram partem defluat. In mollib. subdititiis, myrrham pinguissimã, picem, ceram & adipem anserinum apponat. Et myrrhæ quidem pars sit dimidia, reliquorum verò dupla, in vellere autem supponito. Duo verò parentur subdititia, ex quibus vnum per diem post balneum lotæ apponatur, alterum verò per noctem, quoad emollitũ sit, quod vbi subduxerit, aqua odorata circumluat.

Vel grana cnidia quindecim cortice detracto ſumito. Sit & Indici medicamenti aliquantulum, in lacte mulieris maſculum lactantis, ſi ita viſum fuerit, tritum. Admiſcenda autem cerui medulla, & quæ dicta ſunt cum pauco melle. Sit etiam lana mollis pura, & per diem ſupponatur. Quòd ſi vehementius parare voles, myrrhæ puſillum quid admiſceto. Optimum autem oui candidum, adeps caprinus, mel & oleum roſaceum his permiſcendum. Oleum autem ad ignem tepefacito, quod deſtillat vellere exceptum ſupponito. Aut anſerinum adipem rubrum ſuauiter conditum, & vnguentum roſaceum, hæc permixta vellere excepta ſupponito. Optimus autem eſt anſerinus adeps & ouillus, cera alba, reſina, netopum, oleum roſaceum, hæc ſimul liquato & miſceto. A balneo autem tepida intrò ad vterorum os apponat. Aut cerui medullam, anſerinum adipem liquatum, roſaceo aut irino oleo ſubactum, ex vellere autem admodum molli ſupponito. Mulieri cùm vteri duri extiterint, & ad pudenda proceſſerint, inguina indureſcunt, in pudendis ardor eſt, omniaque ad cancrum vergunt. Vbi ſic habuerit, cucumeris agreſtis interiorem partem & fauum terere oportet, & affuſa aquæ hemina, in ſedem immittere, vt purgetur. Si vterorum os ex ficcitate induruerit, aut ceruix, vbi digito contrectaris cognoſces. Ac ſi ad coxam volutentur, acre nihil adhibeto. Periculum enim eſt, ſi vlceretur, aut inflammatione laboret, ne penitus infœcunda reddatur. Et verò quæ non mordét, ex quibus purgetur, in ſubdititio apponito. Cùm autem duri fuerint vteri, eaque parte dolor adfuerit, in ſubdititio apponito, velut cerui medullam, aut anſerinum adipem, aut ſuillum, & vnguentum irinum cum melle, aut oui luteum ex cera alba emollitum ex cataplaſmate imponito, & hordeaceam aut triticeam farinam cum aqua & ruta coquito. Si vteri clauſi fuerint, ipſorum ora dura euadunt, neque ampliùs genituram recipiunt, ſed inde vbi cum viro concubuerit ac crura mouerit ſecedit, dolores imum ventrem, lumbos & inguina detinent, menſes nullo modo profluunt, aut pauci, praui & decolores. Cùm ſic habuerit, multa calida lauato. Poſt balneum verò caſtorium admixta pæoniæ radice ex vino nigro odorato exhibere oportet. In cibis victus rationem qualem puerpera adhibeat. Quòd ſi menſes conſpicui fiunt, diei vnius mora interiecta, totam foueto, & medicamentum potui exhibeto, ſi verò aſſuefactæ fuerint, ſurſum aut deorſum purgans, ſi indigere videatur. Lac igitur aſininum aut ferum exhibeto, leniter foueto, emollientia vtero, cyclaminũ & narciſſinum adhibeto. Cucumerum autem agreſtium paruorum medullam, ſemine detracto conciſam, lacte mulieris maſculum lactantis affuſo terito, myrrha ſincera ammixta, & melle quàm optimo, & oleo albo Ægyptio. Hoc medicamento non liquido, ſed ſicco confecto, lanam mollem puram obducito, & oleo albo Ægyptio intinctam poſt balneum ſubter apponat. Subligaculum autem adhibeat, & ſub tecto maneat cùm purgabitur. Vbi autem tibi ſatis eſſe videbitur, quieſcito, alioqui aliud rurſus impo-
nito. Poſt hoc verò lanam mollem in rotundum cõuolutam, netopo iniecto, die vna ſubter apponito,

ἢ ὀκλέψας κύκνους πεντεκαίδεκα. ἔστω καὶ ἰνδικοῦ ποσόν, ὡς δοκεῖ εἶναι ὁ γάλακτι γυναικὸς κουροτρόφου, καὶ τρίβειν. προσμίσγειν δὲ καὶ ἐλάφου μυελόν, καὶ τἄλλα ὁκόσα εἴρηται. καὶ μέλιτι ὀλίγῳ μίσγειν. ὅ δὲ ἔριον μαλθακὸν καθαρὸν ἔστω, καὶ τοῖς πρὸ ἡμέρης προστιθέσθω. ὡς δὲ βούλῃ ἰσχυρότερον ποιέειν, σμύρνης σμικρόν προσμίσγειν. ἄριστον δὲ ὠοῦ τὸ λευκόν, καὶ αἰγὸς στέαρ, καὶ μέλι, καὶ ἔλαιον ῥόδινον τουτέοισιν ἀναφυρέω. ἔλαιον δὲ προσχλιαίνων προσφέρειν τῷ πύῳ, καὶ τὸ ἔριον ἐπισταίζον ἐλαίῳ ξυλλέγειν, καὶ προστιθέναι. ἢ στέαρ ἐρυθρὸν χοὸς τὸ ἡδύ, καὶ μύρον ῥόδινον, ταῦτα ξυμμίσγειν, καὶ προστιθέναι ἐς ἔλαιον ἀναδύσασα. ἄμεινον δὲ χοὸς ἔλαιον. ὄιος στέαρ. κηρὸς λευκός. ῥητίνη. νέτωπον. ἔλαιον ῥόδινον, ταῦτα ὁμοῦ τήξας, καὶ μίξας. λουσαμένῃ δὲ προσφέρειν χλιερὰ ἔξω πρὸς τὸ στόμα τῶν ὑστερέων. ἢ ἐλάφου μυελόν, καὶ στέαρ χοὸς τήξας ῥόδινῳ, ἢ ἐλαίνῳ ἐλαίῳ ἀναφυρέω. ἔλαιον δὲ μαλθακὸν ἄγειν προσφέρειν. Γυναικὶ ὁκόταν αἱ ὑστέραι σκληραὶ γένωνται, καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα ἕλκωσι, καὶ οἱ βουβῶνες σκληροὶ γίνονται. καὶ καῦμα ἐν τοῖσιν αἰδοίοισιν ἐνῇ καὶ καρκινῶδες πάθῃ. ὅταν οὖν ὧδε ἔχῃ, σικύου χρὴ τὸ ἔνδον τέλαφι καὶ κηρίου, ὕδατος κοτύλῃ ὑπερχέων ἀνεῖναι ἐς τὴν ἕδρην, καὶ καθαίρεται. ἐὰν τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρὸν γένηται ὥσπερ ξηραίνης, ἢ ἐν σήματι γένοιτο ἢ, ὁ αὐχήν, ᾧ δακτύλῳ γνώσῃ προσψαύσας. καὶ ἐὰν μὲν ἐς τὸ ἰσχίον ἐλάσσωσι, μὴ προσφέρειν δημὸν μηδένα, ἐὰν δὲ ἐλκωθῇ, ἢ φλεγμήνῃ, κίνδυνος τὸ παράπαν ἄσχον γενέσθαι. προστιθέναι δ', ἅτε μὴ ὀδάξεται, ὑφ' ὧν καθαρθῇ, ὅταν δὲ σκληραὶ ἔωσιν αἱ ὑστέραι, ἐς τῆδε ἐγχέοντα προσθεραπεύειν, ἐλαίου μυελὸν, ἢ χοὸν στέαρ, ἢ ὕφον. ἐς ἔλαιον μέσον ξυμμίσγειν. καὶ μηθαλάττειν ὥσπερ τὸ πυρρὸν καὶ κηροῦ λευκοῦ ὡς ὁμοίωμα, ἐς κέλινον, ἢ πύελον ἐγχέοντα ξυὺ ὕδατι καὶ πηγάνῳ ἕψειν. Ἢν αἱμάξας ξυμμύσῃ, τὰ στόματα σκληρὰ γίνονται σφῶν. καὶ τὴν γονὴν οὐκ ἐθέλει δέχονται, ἀλλ' ἄνωθεν ἐπιὼν ξυνουσιάσῃ ὥσπερ ἀνδρὶ, κινέουσα τὰ σκέλεα χαρέν. καὶ ὀδυνᾶται τὴν νεηνίην γαστέρα, ἐς τὰ ἰξύας, καὶ τοὺς βουβῶνας ἔρχεται. ἐς τὰ ὑπερώια πάντα οὐ γίνεται. ἐὰν δὲ γίνηται, ὀλίγα καὶ ποινὴ ἐς ἄχρηα. ὅταν ὧδε ἔχῃ, λούειν πολλῷ θερμῷ. μετὰ δὲ τὸ λούσασαν, διδόναι τὸν κάστορος ξὺν τῇ γλυκυσίδῃ τῆς ῥίζης. ξυμμίσγειν χρὴ ἐν οἴνῳ μέλανι βαρέϊ. σιλίοισι διδόναι, ὡς ἔπος εἰπεῖν. καὶ ἐὰν δῆλα ᾖ τὰ ὑπερώια, ὑπέχειν μίαν ἡμέρην, καὶ πυέλῳ ὅλην. καὶ φάρμακον διδόναι ποτέον. ἐὰν δὲ ἐθάδες ἔωσιν, αἴρω, ἐὰν δοκῇ δεῖσθαι, ἢ κάτω. γάλα ὄνου, ἢ ὄρρὸν προσφέρειν. καὶ πυελοῦσθαι βληχρῶς καὶ μαλθακτήρια ὑστερῇ προσφέρειν. καὶ κυκλάμινον, καὶ νάρκισσον. σικύου ἢ τῶν σμικρῶν λαβόντα τὸν ἐντερώνην. καὶ καταπτήσας ὀξελαίῳ τὸ σπέρμα, προσάζειν γάλα γυναικὸς κουροτρόφου, πιέειν, προσμιγνύων σμύρνην ἄκρητον. καὶ μέλι ὡς κάλλιστον. καὶ ἔλαιον λευκὸν αἰγύπτιον. καὶ ποιεῖν μὴ ὑγρὸν, ἀλλὰ ξηρόν. τοῦτ' ἐμπλάσαι ἐς ἔλαιον μαλθακὸν καθαρὸν, ἐμβαπτάσαι ἐν λευκῷ ἐλαίῳ αἰγυπτίῳ, καὶ λουσαμένῃ προσφέρειν. ὑποδεῖσθαι ἢ καὶ σκέπην ἤτω, ὅταν καθαίρηται. ἐπὶ δὲ τοῖσι δοκέῃ ἀρκεῖν τοῖσιν ἔχειν. παύσασθαι. ἐπὶ δὲ μή, αὖθις λύειν ἕτερον. μετὰ δὲ τοῦτο ἀμφιελίσσας ἐς ἔλαιον μαλθακὸν, στρογγύλον δὲ ποιέειν. καὶ νέτωπον ἐμβάλλειν, καὶ προστιθέναι μίαν ἡμέρην.

τῇ δὲ

τῇ δ' ὑστεραίῃ, ἔλαιον ῥόδινον ἐν ἐρίῳ. εἶτα πάλιν ἐλάφου στέαρ τήξας καὶ αὖθις ἐν ἐρίῳ. λουέσθω δ' ἐν θερμῷ ὕδατι, αἰεὶ τοῦ πρόσθεν τοῦ προσθετῆν.[195] καὶ πυελίσθω βιώδεσι μοισι βληχρὸς πρόσθεν χρόνον. μετὰ δὲ μίαν ἁλιπτὸν ἡμέρην, κλύσαι, διὰ μὲν φλεγματώδης, τοῦ ξυλοῦ τοῦ κόκκου. διὰ δὲ χολώδης, τοῦ ἀπὸ τῆς σκαμμωνίης. μετακλύζειν δ' ἢν ὀπτί τοιοῦσιν ἀμφοτέρῃσιν τῇ ὑστεραίῃ, ᾧ ναρκισσίνῳ σὺν οἴνῳ γλυκεῖ. διὰ δὴ μὴ ἔσῃ ναρκίσσινον,[196] ἀνθίνῳ, ἢ ἰρίνῳ, ὡς καλλίστῳ. ἔστω δ' τοῦ ἐλαίου τρίτη μοῖρα τοῦ οἴνου. ἔπειτα ἁλιπτῶσα δύο ἡμέρας, προσθέτω τὸ ξυλοῦ τῇ γλήχωνι ἡμέρην μίαν. διὰ δ' ἡμερῶν τριῶν διὰ ὀπτιλώια, πινέτω νῆστις καστορέου τρῆς ἡμέρας. σὺν οἴνῳ διώδει λευκῷ. ἐπὴν δ' ἀπολήγῃ τὰ ἐμμήνια ἢ παραμόνιμα ἦ, λουέσθω. καὶ ἁγνίζουσιν ὕδατι ψυχρῷ, κυκεῶνα πινέτω ἄνηστον. σίτου δ' μὴ ἁπτέσθω. ξυμβουλεύετω δ' τοῦ ἀνδρὶ, δύο ἡμέρας ἢ τρῆς. ὁκόταν δὲ ἀπὸ χρόνον καθαίρηται, τῷ λινοζώστιν ἐφόδια ὅτι ὕδατι, καὶ πεισθὴν ἐφ' ἡμέρην, ὑγιὴς ἔσται. ὑποτείθειν δ' σίτεσθαι καὶ κύμινον καὶ ἄλας. καὶ ἔλαιον ἀφειδῶς ὅτι τοιοῦσι. καὶ ὀλίγον ὀπτιζόμενα τῷ χυλοῦ αἰᾶζέσαι. τοῦτο τοῦ τῶν σπίων ἑαδίειν. σίτεσθαι δ' ἐφθὰ καὶ ὀπτὰ λαμβάνειν ὡς πλεῖστα. διὰ δ' ἢ λινοζώστις μὴ ἀπαλὴ ἦ, λείῳ ξυνελεῖν χρὴ καμόνῃ, καὶ ἡδύνειν, καὶ προσιέναι δ' καὶ διὰ ὀνειατρικὴ λεβὴς ὑγιὴς ἔσῃ. καὶ πρῶτα μὲν κάθαρσιν ἴσῃ. Ἢν δ' τὸ σῶμα τῆς μητρέως ξυμμύσῃ, ἔσῃ ἰσχυρὴ ὡς ἐρεγνέον. διὰ δ' ἐπαφήσῃ τῶν δακτύλων, ὀλίγα πελεσίτε.[197] καὶ ξυνηρεθισμένον. καὶ ἢν δακτύλων ὀδὸς ἐόντος, καὶ τὰ ὀπτιλώια κεκρόφαται, καὶ τῷ γονέϊ οὐ δέχεται τοιοῦτον τὸ χρόνου. καὶ ὀδυνὴ ἔχῃ τῷ ἡφαίρῳ γαστρὸς, καὶ τὸ ὀσφῦος, καὶ σὺν κενεῶνας. ἔστι δ' ὅτε καὶ αὖθις προσίσταται, καὶ πίνῃ. ὅταν ὕδατος κενεῶνας. ἔστι δ' ὅτε καὶ αὖθις προσίσταται, καὶ πίνῃ. ὅταν ὕδατος πλῆθος ἔχῃ, φαρμακεῖν χρὴ πίσσῃ κάτω. καὶ λούειν πολλῷ θερμῷ. καὶ προσιέναι ἄσσα μαλθακοῖ τὸ σῶμα.[198] ἐν δ' ἀλίπτῳ καθέναι, καὶ ἀλοιφὴν τὴν τε δακτύλων,[199] καὶ ὡσαύτως λαβεῖν. ὅταν δ' μαλθακὴν ἦ, προσιέναι ἄσσα καθαίρῃ αἷμα. καὶ τῶν ποτηρίων διδόναι, καὶ πειρᾶσθαι προσέχειν καὶ ὅ, τι ἂν ἄλλο προσδέχηται). τὸ καμόνιον δ' ἐναθέτω, ἐν ᾧ καὶ χυλὸν ῥοφείτω. Ἢν δ' μὴ προσιέναι ξυμμύσῃ, καὶ τὰ ὀπτιλώια μὴ φαίνηται, κολοκυνθίδα ἀγρίην,[200] καὶ κύμινον αἰθιοπικὸν. καὶ νίτρον, καὶ ἄλας ξηραίνει,[201] καὶ νεφελίδιον, καὶ σίδιον, καὶ σμύρναν, καὶ ῥητίνην, ζέσας πάντα ὁμοῦ, καὶ μίξας λεῖα. καὶ ποιήσας βάλανον προσίστη. Ἢν δ' ἐξεμωθῶσιν αἱ μῆτραι, τὸ σῶμα αὐτῶν ἔσῃ, οἷ ἐρεθέων μεσέον. καὶ διὰ ἐπαφήσῃ, ὅπῃ ὄπτας ἔχει. καὶ τὰ ὀπτιλώια ὑγίεντα, ὀσφὺς ἡ γονὴ ἐμμένῃ.[202] πῶς ἂν ὧδε ἔχῃ. τὸ κυκλαμῖνον φλοιὸν προσελέφας. καὶ σέσεσθαι. καὶ σῦκα. καὶ σῦκον. καὶ μέλι ὀλίγον. ταῦτα πέψας καὶ συμμίξας καὶ ποιήσας βάλανον, τοῦ προσθιάσας προσὸς τὸ σῶμα τῶν μητρέων. καὶ τὰ ἀνίων προσθετῆν, ὅσα δριμέα τέ ἐστι καὶ καταπλῆ, καὶ ὑφ' ὧν καθαίρεται αἷμα.[203] καὶ τῶν πομάτων ἄσσα ὑστέρας καθαίρῃ. Ἢν δὲ φύσει αἱ μῆτραι χαλῶσι, τὰ ὀπτιλώια χορέῃ πλείονα. καὶ ὑλίκρα. καὶ θαλασσία. καὶ ἡ γονὴ ὀσφὺς ἐμμένῃ. τὸ δὲ σῶμα κεχηνός ἐστι. καὶ ὀχ οἷόν τε ἐφ' ὑγιὲς τὸ γονέϊ. καὶ πῦρ τὸ οἴσεις λαμβάνειν τὸ κάτω κοιλίῃ, καὶ τὰ ἰξύας.[204] ἢ δὲ νοῦσος λάζηται ἐκ ῥόου αἱματώδεος. γίνονται δὲ καὶ ὀκότῳ τὰ ὀπτιλώια ἑξαπίνης ἰσταμένα ῥαγῇ. ἢ διαπαρῇ γονὴ προσθετέον ἔνδηται. χρὴ δὲ προσθετοῖσι χρᾶσθαι πρῶτα μὲν, καθαρτικοῖσιν αἷμα καὶ μαλθακοῖσι. ἔπειτα ἤδη σύνθεσιν

postero autem die, oleum rosaceum in vellere, deinde rursus ceruinum adipem, liquatum etiam ipsum in vellere. Semper autem ante subdititia calida lauet, & longo tempore odoratis leuiter foueatur. Postea verò die vno, si quidem pituitosa fuerit, medicamento quod cum grano cnidio conficitur, colluito. si verò bilios a, cum scammonia parato. Post hæc autem vtraque, postridie narcissino cum vino dulci colluito. Quòd si narcissinum desit, anthino aut irino præstantissimo. Sit aurem olei pars ad vinum tertia. Deinde duobus intermissis diebus, medicamentum cum pulegio apparatum, vno die supponat. Si verò menses profluant, ieiuna tribus diebus castorium cum vino albo odorato bibat. Vbi autem menses desierint ac diu constiterint, lauet, & aqua frigida perfusa, cyceonem insulsum bibat. Cibum non attingat, cum viro duobus aut tribus diebus dormiat. Quo autem tempore purgatur, mercurialem aqua decoquito, decoctum exprimito, allium, cuminum, & salem leuiter tritum, & oleum cum his permisceto, & pauco affuso decocto feruefacito, hoc ante cibos edat. Allia cocta & assata quàm plurima sumat. Quòd si mercurialis minimè tenera fuerit, læuiter trita, cum brassica, vt miteſcat, coquenda & condienda, & si concipiat, conualescit, omniaque ritè & ordine procedunt. At si vterorum os conniueat, durum velut caprificus euadit, & si digito contrectaris, durum ac conuolutum deprehendes, digitum non intromittit, menses delitescunt, neque hoc tempore genituram recipit, dolor imum ventrem, lumbos & laterum inanitates detinet, interdum verò sursum instat & suffocat. Cùm sic habuerit, medicamentum deorsum purgans propinare oportet, copiosa calida lauare, quæ os emolliunt in subdititio apponere, & demisso specillo linitorio aperire, digitoque similiter læue reddere. Cùm verò molle fuerit, quæ sanguinem purgant in subdititio apponito, potiones & quodcunque aliud lubenter admittat, exhibere tentato, brassicam edat & succum sorbeat. Si vteri conniueant, & menses non appareant, colocynthidem agrestem, cuminum Æthiopicum, nitrum, salem Thebaicum, renum adipem, farinam, myrrham, resinam, hæc omnia simul feruefacta, læuigata, permixta, & in glandem efformata supponito. Si in vteris sanguinis grumi fuerint, eorum os velut orobis plenum existit, & si contigeris ita se habere deprehendes, menses non eunt, neque quoad ita habuerit genitura intus manet. Cyclaminum cortice detracto, allia, salem, ficum, mel paucum, hæc trita & simul mixta in glandem efformato, & ad os vterorum apponito, aliáque subdititia, quæ acria sunt & rodunt, quibusque sanguis purgatur, & potiones, quæ vteros purgent exhibeto. Si præter naturam vteri dehiscant, menses copiosi, glutinosi & crebri feruntur, genitura intus non manet, os dehiscit, neq; genituram attrahere valet, & febris & rigor inferiorem ventrem & lumbos inuadit. Morbus autem ex profluuio sanguineo prehendit, contingit etiam vbi menses suppressi de repente affatim eruperint, victus igitur ratio antea dicta est. Curatio autem per subdititia instituenda, per initia quidem purgantia simul & emollientia; deinde pauiatim adstringentia,

partesq; infra vmbilicum per ſpongias ex myrti aut rubi aqua fouendæ, aut oleæ foliorũ decocto, aut roſarum, aut cœnãthes, aut vitis. Si vterorũ os plùs quàm in menſibus conſueuit, dehiſcat, hoc modo menſes omnes copioſiores & deteriores, liquidiores & diutiùs eunt, neq; genitura attingit, neq; manet, ſed contrà foras exit, & ſi permaneat, os diductum comperit, & imbecillitas propter menſes occupat, leuis eſt & inualida, & vltra procedit. Vires autem exoluũtur, & febris lenta & rigor, dolorq; imum ventrem, laterum inanitates & lumbos occupat. His autẽ præcipuè afficitur, ſi quid in ea corruptũ computruerit, & condenſatum fuerit, quædam etiam ex partu afficiũntur, aliæ etiam alio modo. Cùm igitur ſic habuerit, medicamentum potui exhibere oportet, & faciliùs iudicatione ſoluetur, & ſi dolor detineat, tepefacientia admouere, frigida lauare, & intermiſſione facta colluere, potioneſq; quaſcunque præcipuè admiſerit exhibere, & quæcunque ſiccant in ſuffitu admouere. Polypos & mercurialẽ edat. At niſi vteri velut conuenit claudantur, in aqua myrti, lẽtiſci, vitis aut oleæ foliorum, aut roſarum decocto deſidendum. Victus autem ratio quæ dicta eſt in fluore rubro imperãda. Optimè autem ei auxiliantur ſitis, frequentes vomitiones, & balneorum abſtinentia. Cùm plus æquo aperti & minimè occluſi fuerint, & purgatione indigent, & collutionibus, & ſuffitibus. Quòd ſi læues ac lubrici fuerint, mẽſes copioſiores, deteriores, liquidiores & crebriores decurrunt, genitura intus nõ manet, ſed cùm effluxerit, diſcedit, & ſi digito os attrectaris, læue deprehendes. Imbecillitas eam propter menſes inuadit, & febris & rigor detinet, dolor etiam imum ventrem, lumbos, & laterum inanitates occupat, idq; prẽſertim ſi quid in ea corruptũ computruerit, & ex partu, atq; alio modo. Cùm igitur ita habuerit, curatio quacunq; parte dolor detinet, quæ in ſuperioribus ſcripta eſt adhibenda. Si vteri inflãmatione laborarint, menſes occultãtur, & ceruix tenuibus veluti araneorum telis implicatur, febris acuta eſt & mentem tentans, menſes ei pauci & praui comparent, ieiunæ vomitus quidam ei aduenit: cùm autem comederit, ea cuomit, dolor imum ventrem & lumbos detinet, animo deficit, & toto corpore perfrigeratur. Venter autem partim quidem durus, partim verò mollis eſt, & inflatur ac attollitur, vteróque geſtare ſe exiſtimat. Quandoque verò ventris moles inanis videtur, venterque aqua impletur, vmbilicus prominulus extat, os extenuatur, de repente menſes cum ſtridore pauci & praui comparent, circa iugulum & ceruicem extenuatur, & pedes præſertimque plantæ intumeſcunt. Cùm ſic habuerit, medicamentum deorſum purgans propinandum, ſubdititia & grati odoris fomenta vtero admouenda. Per diem peſſuli plumbei ſupponendi, & antè appoſitionem decocto calido minimè mordente lauandum, & poſt appoſitionem hac collutione vtendum. Cneſtri potiones duas aquæ hemina decoquito, decocto percolato admixta olei narciſſini aut anthini hemina colluito. Poſt hæc tribus diebus intermiſſis, deinde eo quod cum aceto paratur colluito, & ante cibum mercurialem cum pauco vino decoctã velut braſſicam, comedat, & ſuccum ſorbeat. Quòd ſi perſeueret, medicamenta ex quibus aqua ex vteris purgetur potui exhibenda. Cibis vtatur panibus & oleribus coctis,

καὶ ἀσύλοισι τὰ κάτω τ᾽ ὀμφαλὸ πυελῶ, μυρσίνης ὕδατι, ἢ βάτε, ἢ ἐλάων φύλλοις ἀναφεψῶν. ἢ ῥόδων, ἢ οἰναν[θ]ης, ἢ ἀμπέλε. [205] ἰὼ δ᾽ ὁμα τῶ μητρέων αἰαχμὴν, ἢ ὡς πέφυκεν ἐν τοῖς ὀπιμελιοίοις, [206] οὕτω γίνηται τὰ ὀπιμελιώα, πλείω καὶ κακίω πάντα. καὶ ὑγρότερα. καὶ ἀφ᾽ πλείονος χρόνε. καὶ ἡ γονὴ ἐκ ἅπεται, οὐδὲ μένει, ἀλλὰ πάλιν ἔξεισιν. κἰὼ ὀπιμείνῃ, [207] ὁ ὁμα οὐρήσῃ ἀφαπεπληχός. καὶ ἀδυναμίη ἴσχει ἀπὸ τῶ ἐμμηνίων. καὶ κύφη ἐστὶ καὶ ἄτονος, καὶ τοσοῦτο χωρέει. τὰ δ᾽ κάτεια χαλᾶται. καὶ πῦρ βλησχρόν. καὶ ῥῖγος. καὶ ὀδυνὴ ἔχει τ᾽ νειαίρω γαστέρα, καὶ τὸν κενεῶνας, καὶ τὰς ἰξύας. πάσχει δ᾽ τᾶδε μάλισα, ἰὼ ἢ ἐν αὐτῇ ἀμφθαρέν, ἀπῇ καὶ παγῇ. πάσχουσι δ᾽ καὶ ἐκ τοκωνένιαι. αἱ δ᾽ καὶ ἄλλως. ὅτᾳ γοῦν ὧδε ἔχῃ; φάρμακον χρὴ πιπίσκειν. καὶ κρισιμώτερη ἔσαι. κἰὼ ὀδυνὴ ἔχῃ, τῶν χλιασμῶν τοσοῦτον. [208] καὶ τῶ ψυχρῶ λύειν. καὶ ἀμέλει πάντα κλύζειν. καὶ τῶν ποτημῶν διδόναι, ὅ, ἢ αὖ μάλισα τοσοῦτον δέχηται). ἢ ἐπιθυμιῶν, ὁκόσα ξηραίνει. ἐς πουλύποδας ἐλθέτω. ἢ τὸ λινοζώστιν. ἰὼ δ᾽ μὴ μεμύκωσιν αἱ μῆτραι ὡς χρὴ, καθίννυσθαι ἐν ὕδατι, μυρσίνης ἀναφεψημένης, ἢ σχίνε, ἢ ἀμπέλε, ἢ ἐλαίης φύλλοισιν, ἢ ῥόδων. δίαιτα δ᾽, ἢ λέλεκται ὅτι τῶ ἐρυθροῦ ῥόε. ἄρισον δ᾽ οἱ βοήθημα, δίψα. ἔμετοι θαμέες. καὶ λύπησιν εἴρξις, ὁκότ᾽ ἂν αἰσθωμεθῶσι. μᾶλλον τῶ δέοντος αἱ ὑστέραι, καὶ μὴ μεμύκωσι. [209] ἢ καθάρσιος δέων), καὶ κλυσμῶν. ἢ θυμιᾶν. [210] ἰὼ δ᾽ ἀνθῶσι τὰ ὀπιμήνια, πλείω δὲ καὶ κακίω καὶ ὑγρότερα καὶ πυκνά. καὶ ἡ γονὴ ἐκ ἐμμένει, [211] ἀλλ᾽ ἠνίκα ἴῃ, εἶχε). ἢ τὸ ὁμα ἐπαφώμενος τῇ δακτύλῳ ἐνίησι λῆον. καὶ ἀδυναμίη αὐτέων λαμβάνει ἀπὸ τῶ ἐμμηνίων. καὶ πυρετὸς καὶ ῥῖγος ἴσχει. ὀδυνὴ τε ἐς τ᾽ νειαίρω γαστέρα. ἢ τὰς ἰξύας, καὶ τὸν κενεῶνας. μάλισα δ᾽ ἰὼ ἢ ἐν ἐωυτῇ ἀμφθαρέν ἀπῇ καὶ ἐκ τοκε, καὶ ἀηδὼς. ὁτᾳ γοῦν ὕπτιος ἔχῃ κεφαλὴν χρὴ, ὅκως αἰ ἡ ὀδυνὴ ἔχῃ. ὡς ὀπίσω τῶ σώματος γίγραπται. ἰὼ αἱ μῆτραι φλεγμήνωσι. [212] τὰ ὀπιμελιώα ὀπιλυγίζονται, καὶ ὁ τραχήλος [213] ξυναραχνᾶται. ἢ πυρετὸς ὀξύς. καὶ γνώμης ἀπολόμενος, καὶ πονηρὰ καὶ ὀλίγα οἱ ὀπιφαίνε). καὶ ὁκότ᾽ ἂν νῆσις ἢ, ἔμετός τις αὐτέῃ ἐπέρχεται. ὁκότ᾽ ἂν τέ μιν φάγῃ, τᾶδε ἐμέει. καὶ ὀδυνὴ τ᾽ νειαίρω γαστέρα ἴσχει, καὶ τὰς ἰξύας. καὶ ἀποψυχέει. καὶ τοσοῦτο ψύξις δ᾽ ὅλε τ᾽ σώματος. [214] ἡ δ᾽ γαστὴρ τοτὲ μὲν σκληρή, τοτὲ δ᾽ μαλθακή. [215] ἢ ἐμπίπτουσα. καὶ αἴρεται. καὶ δοκέει ἐν γαστρὶ ἔχειν. ἔστι δ᾽ ὅτε κενεὸν φαίνεται τὸ πλήρωμα τ᾽ γαστρός. καὶ ἐμπίπλαται ἡ κοιλίη ὕδατος. καὶ ὁ ὀμφαλὸς ἐξίσχει. καὶ τὸ σῶμα ἰσχνόν. καὶ ἐξαπίνης ἐφάνη τὰ ὀπιμελιώα τεύζοντα. καὶ ὀλίγα τε πονηρά. καὶ λεπτύνεται τὰς κνήμας, καὶ τὸν ἄφρυν. καὶ οἱ πόδες οἰδίσκονται, [216] καὶ αἱ πέζαι μάλισα. ὅτᾳ γοῦν ὧδε ἔχῃ φάρμακον πίσσης, κάτω. καὶ τοσοῦτοισι πυελῶσθαι τὰς ὑστέρας, ὡς δι᾽ ὠδίνων τὰς ἡμέρας τοῖσι μολυβδίοισι ἢ λοῦσαι θερμῷ ὕδατι τοσοῦτο τῆς τοσοῦτοισι μὴ δάκνουσι. καὶ μετὰ τῶν τοσοῦτον κλύζειν δύο πόσιας. κυήσιον ἐφῆσαι. [217] κοτύλιον ὕδατος, καὶ ἀποχέασα τὸ ὕδωρ, κλύσαι κοτύλιον ὕδατος, ξυμμίξασα καὶ ἐλαίου ναρκισσίνου ἢ ἀνθίνου. μετὰ δὲ τᾶδε διαλιπεῖν ἡμέρας τρεῖς. ἔπειτα κλύσαι τῷ ξυὸ τῷ ὄξει. καὶ τοσοῦτο τῶ αὐτοῦ τ᾽ λινοζώστιν ἐνδῦσαι σὺν οἴνῳ ποσῷ, ἐλθέτω ὡς χαλκίδιον καὶ ⟨illegible⟩ χυλὸν ῥοφείτω. ἰὼ δὲ ὀπιμελιοι, φάρμακα πιπίσκειν, ὑφ᾽ ὧν ὕδωρ καθαίρεται τὰς ὑστέρας. σιτίοισι δὲ χρεέσθω ἄρτοισι καὶ λαχανώδεσιν, ἑφθοῖσι,

χανεροῖσι.

ζωμεῖσι θαλασσαίοισι ἢ μᾶλλον, ἢ κρέασιν, ἢ ἀκροκωλίοισιν ἐφθοῖσι ζωμεῖσι. καὶ παλαιπωρέην ὡς πλεῖστα, καὶ πρὸ τοῦ σίτου. καὶ μετ' ὄψον οἶνον. καὶ λυέειν ὡς ἐλάχιστα ψυχρῷ. καὶ γλυκέων καὶ λιπαρῶν πομπίων ἐπέργεσθαι. ζωμὸν δὲ λάβρον μεσηγὺ τῶν καθαρσίων, ἀδίαντον πινέτω, ἐς ὃν ξηρὴν μάζαν ἐπίσεις. ἢν δὲ νόσος θανατώδης. ἐκφυγεῖν δὲ ὀλίγαι δυνατοί. ὧν μὴ ἐν γαστρὶ ἔχωσι φλεγμασίης μητρέων, ἃ δ' ὀπίσω ἕλκεα ἕλκυζον. καὶ ὁκόταν ἀσιτέωσι, ἐμέσῃ. ὁκόταν δὲ βεβρώκωσι, ὀδυνᾶται ἔχει τὴν ἡφαίστου γαστέρα, καὶ ζωμὸν ἰξύας. καὶ ὅλην τὴν κοιλίην, ὁτὲ μὲν σκληροτέρη, ὁτὲ δὲ μαλθακὴ γίνεται καὶ καθίσασα δὲ μᾶλλον ἢ πρόσθεν. κοιλίη μεγάλη γίνεται, καὶ οὐ καθαίρεται. καὶ οὐ δοκέει κύειν. καὶ πάχεϊ ὁκόσαι ὦσι καὶ αἱ ἐγκύμονες. καὶ ἢν διζάνῃς τῆς κοίλιης, κύφον δὲ οἴδημα γνοίης ὡς ἀσκοῦ. καὶ ὁκόταν δοκέῃ ἔχειν ὥρην εἶναι αἱ μῆτραι ξυμπίπτουσι. καὶ ἃ δ' ὀπίσω ἕλκεα ὀλίσθανε, καὶ καυόμενα. ζωμὸν μὲν φάρμακον χρὴ πιπίσκειν κάτω. καὶ πεσσοῖσιν τὰ καθαρτικῶν. καθαρθεῖσα δέ, ὑγιὴς γίνεται. ὧν φλεγμαίνῃ ἢ μήτρη, φλαύη. ὧν δὲ ὑσφακελίζῃ καὶ παλιγκοτέῃ, πῦρ ἔχει ὀξὺ καὶ μέγα, καὶ φέρηται σκληρῶς, καὶ ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα. ὀκνηρῶς τε αἴρεται. καὶ δάκνει καὶ ἑρμᾷ καὶ ἕλκεσι ἐπαφήσῃ τῶν δακτύλων, καὶ αὖθις κάκιον ἴσχει καὶ ἀδάξει. καὶ τὴν κεφαλὴν ἀγρέῃ, καὶ ὁ βρέγμα. καὶ ἀχλὺς, καὶ ἱδρὼς μετωπιδαῖος. καὶ ἄκρεα ψύχει, καὶ τετρεμέουσι. καὶ κῶμα ἔχει ἀηδέα. καὶ ἐσακούειν οὐκ ἐθέλει. ὧδε ἡ ὑστέρη ἐνεργεῖ. ἀσιτίη πολλὴ. καὶ σίμαιξ ἀναμπὼ εἰρόα τὴν ζοφὴν, καὶ ἡ κοιλίη. καὶ βοᾷ, καὶ αἰάζει καὶ ὀδυνᾶται τὸ, λεπτὸν, καὶ σὺν βυβῶνας, καὶ καὶ ἰξύας καὶ παραφύσιας. καὶ ταχὺ ἀπήκουσιν. ἢν δὲ αἱ ὀδύναι καταγνῶσιν ὡς σποδιῇσι θερμοῖσιν ὀξυ ὕδατος καὶ ἐλαίου ἐκπεπιεσμένοισι πυριῆσαι. καὶ πεσσοῖσι μαλθακοῖσι, μυελὸν ἐλάφου, καὶ χήνιος δημάτια. καὶ κηρὸν λευκὸν, καὶ ὠὸν ὀπυρρόν ἢ κηρωτοῦ πισσηρὸν πεσσεῖσαι ξὺν ῥητίνῃ. καταμάσσειν δὲ οἴνῳ. ἢ γάλακτι αἰγείῳ, ἢ ζωμῷ ὄρνιθος. οἶνον δὲ μὴ πίνειν. καὶ πτισάνης χυλὸν ῥοφεέτω. μητρέων ὀδύνης εἴ τινος. ὧν ὀδύνη μοῦνον ἢ ἀσηχὴ καὶ βίαιος, ἀχλὺς ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἔνι. καὶ οὐκ ἐξέρχεται τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ἀΐδηλόν κακόν. διαφθείρεται ὅτως θεραπεύῃ. αὐδραφάξιος ἀγρίης καρπὸν, καὶ τεύτλα τρίψας ὁμοῦ λάβρα χλιαίνας τε ἔγχεον ἐς τὰς μήτρας. ὑστεραίων ὀδυνέων παῦον οἶνον ὡς ἥδιστον ἴσον ἴσῳ χέρσαντας, τρία ἡμίχοα ἀπλικὰ, ὑράθου ῥίζας, καὶ κάρτα τριτημόριον. καὶ ῥοδίνου ἐλαίου ἡμικοτύλιον. ταῦτα ἐμβάψαι ἐς ἕλκνον χαλκοῦν, καὶ οἶνον ὀπιπτεύσαι, εἶτα πυριῆσαι, πεσσεῖσαι δὲ καὶ σκίλλῃ, ἔστ' ἂν τὸ στόμα μαλθακὸν ᾖ, καὶ φοραικώδες. καὶ ὁκόταν δὲ καθάρσῃ φλύκταιναι αἱ τὸ στόμα τὴν ὑστέρης φύσωσιν, ὅτῳ θεραπεύει. ἔρικα βοός, ἢ πτισάνης. χνοῦν σέσαπται καὶ αὐτήσας, τρίψαι λείως τῷ ἔρικι, καὶ ἐς τὸ αἰδοῖον ἐντίθεναι. ὧν ἐρυσίπελας ἔχῃ τὰς μήτρας, οἰδέῃ τοῦ ποδὸς καὶ τοῦ μαζοῦ καὶ τοῦ σώματος. καὶ πόνος αὐτῷ κατέχῃ. καὶ ὀρθόπνοια γίνεται. καὶ ἡγρέῃ τοῦ κενεῶνος, καὶ τοῦ σπληνίου, καὶ τὰ στέρνα, καὶ τὴν κεφαλὴν. ῥῖγος τε ἔχῃ. καὶ τὰς χεῖρας ναρκᾷ, καὶ τοῦ βυβῶνας. καὶ τὰς ἰγνύας τρέμει. σπείσαι δὲ καὶ σπῆσαι ἰγνύῃσι καὶ πελιδναὶ γίνονται. καὶ κυφίζῃ ὀλίγον χρόνον. καὶ ἡ χροιὴ, μᾶλλον δὲ καὶ μαζοὶ ἀείρονται καὶ τὸ ὁμοεθνὲς. ἄλλα γὰρ ὀδύνη τὰ ὀμφαλοῦ. καὶ πῦρ καὶ ῥῖγος λαμβάνει. καὶ ἐρυθρὸν τὸ πρόσωπον γίνεται. καὶ δίψα ἰσχυρὴ. καὶ τὸ ἧπαρ ξηραίνεται. ταῦτα ὧν ἐγκύμονι πρήσσῃ, θανάσιμα. καὶ οὐκ ἂν δυνήσεται διαφυγεῖν.

mollibus, marinis potiùs quàm carnibus, vel animalium trunculis, coctis, mollibus, vehementibus exercitationibus ante & post cibum vt plurimùm vtendū: Frigida quàm minimùm lauetur, & à dulcibus & pinguibus quibusq; abstineat. Diebus autē inter purgationes mediis, adiantum ex aceto aqua temperato ieiuna bibat. Morbus autem lethalis est, paucæq; ex eo liberari possunt. Si ex vteri inflammatione nō cōcipiant, menses occultantur, cumq; ieiuna fuerit, vomit, cùm verò comederit, dolor imū ventrē & lumbos detinet, totus venter modò quidē durior, modò verò mollior redditur, neq; ferè sibi restituitur. Venter magnus euadit, neq; purgatur, sibiq; prægnans esse videtur, & eodem modo quo prægnantes afficitur; & si ventrē attigeris, leuem tumorem velut vtris deprehendes, cumq; partionis tēpus instare visum fuerit, vteri consident, & menses pauci & praui decurrunt. Huic medicamentum deorsum purgans propinandum, & quę purgēt in subdititio apponenda, purgata verò sanitati restituitur. Si inflammationē senserit vterus, contrahitur, quòd si quid corruptum fuerit & recruduerit, febris acuta & magna, horrorq; detinet, partes circa pudenda durę sunt, stupendum in modum afficitur mordetur, & impetu fertur. Ac si quis immisso digito contrectet, rursus peius habet, & mordetur, caput & sinciput dolore afficitur, caligo & frōtis sudor adest, extrema perfrigerantur & tremūt, interdū sopor occupat, audire nō solet, neque aliquid vterus efficit, multum est cibi fastidium, neq; stomachus, neq; ventriculus omnino cibum attrahit, vociferatur, cum impetu prosilit, dolor est ad pubē, inguina, lumbos, & occulta muliebris pudendi loca, celeriterq; moriuntur. Quòd si dolores summam debilitatem inducant, velut spongiis calidis ex aqua & oleo expressis fotus adhibēdi, & mollia subdititia supponenda, ex medulla ceruina, adipe anserino, cera alba, & oui luteo, aut ceratum picatum cum resina subdendū. Vino autem aut lacte caprino purgandum, aut iure gallinaceo. Vinum autem non bibat & ptisanæ cremorem forbeat. Hoc ad vterorum dolores infunditur. Si dolor solùm vrgens & violentus fuerit, caligo quædam in vteris inest, neque spiritus exit, sed illic vitium manet. Ad hunc igitur modum curare oportet, atriplicis agrestis semen, & betas simul tritas, læuigatas, tepidas, in vteros infundito. Quod vterorum dolores sedat. Vini suauissimi æquali aqua temperati, tres semicongios Atticos, radicum fœniculi & seminis trientem, olei rosacei heminam dimidiam. His in ollam nouam iniectis, & vino affuso, postea fotum admoueto. Scillam autem etiam in subdititio apponito, quoad os molle & apertum fuerit. Cumq; in purgatione pustulæ circa os vteri innatæ fuerint, sic curato. Carnem bubulam aut butyro, aut adipe anserino & aniso læuiter tritis illitam, in pudendum indito. Si erysipelas vteros occupet, pedes, mammæ & corpus intumescunt, dolor ipsam detinet, erectæ ceruicis spiratio contingit, ad laterum mollitudinem dolor est, ad ventris partem inferiorē, pectus & caput, tremor & torpor manus detinet, inguina & poplites tremunt. Quandoque verò in inguinibus liuidæ euadunt, & pauco tempore etiam alleuat hic color. Præcipuè verò mammæ cognatione quadam attolluntur. Verumtamen non admodum dolet, febris & rigor inuadit, vultus rubet, sitis vehemens vrget, & hepar reficcatur. Hæc ſi in prægnantem incidant, perit, neque liberari poterit.

Si erysipelas in vteris oriatur, tumores maximè liuidi à pedibus exoriuntur, & ad crura tota & lumbos perueniunt. Quò autem longius tempus processerit, etiam thorax affectionẽ sentit & intumescit, tota perfrigeratur, febris magna detinet, rigor, densaq; spiratio inuadit, animi deliquium, imbecillitas, totius corporis dolor, animum despondet, & mens vacillat. Affectio ex inferiore ventre sursum fertur ad lumbos, dorsum, præcordia, pectus, ceruicem, caput, stomachum, & mori videtur. Cùm verò dolor solutus fuerit, torpor lumbos, inguina & crura occupat, liuores in poplitibus contingunt, & paruo tempore meliùs habere videtur, deinde rursus affligitur, corpus pustulis impletur, faciem apparentes & manifesti rubores inuadunt, fauces resiccantur, & lingua exasperatur. Hic morbus si prægnantes detineat, interficit. Alioqui medelam adhibere, & lac asininum propinare purgareq; oportet. Si verò neque sic soluatur, ventrem mollibus refrigerantibus medicamentis refrigerato, & subdititiis minimè grauibus & leuibus paulatim purgato, & vomitum cieto. Confert autem sambuci folia cocta cum origano, aut thymo, aut ruta sumere, si verò febris dimiserit, etiam vinum & cibos dulces exhibere, paucæ tamen curantur. Aqua intercus si in vteris oriatur, menses cum anxietate, aquosi, neque admodum cruenti prodeunt, vterus etiam intumescit, & venæ, & maximè vicinæ partes, prægnans euadit, deinde suffocatur, mammæ defluunt, imus venter durus est, cumq; eo totus circumambiens locus intumescit, doletq; si quis eum attigerit, febris & dentium stridor detinet, dolorq; vehemens lateris inanitates & lumbos occupat, in somnis semen effundit, & peius habet. Hanc calida lauare & tepefactoria apponere oportet, medicamentum autem potui exhibere, & lenibus fouere. Cyclamini obolos tres in linteo deligatos in subdititio apponat, & cupressi aqua macerati succum, & cantharidas tritas modico tempore supponat, id per multum tempus efficax est. Subditicium medicamentum. Cumini chemæ mensura, & vua passa alba. Aliud. Vrticæ semen, ari radix, horum quod lubet leniter subdito. Vbi expurgaris, colluatur, eoq; detracto pudenda colluito, simulque viro condormiat. Quòd si fœtum maturum perferat, tota expurgatur & sana redditur. Est & alia similis vterorum aqua intercus, in qua sanies quædam subcruenta defluit & purgatur, pudendaq; ac circumambientes partes vehementer mordet, & tanquam muria vlcerat, quamcunque in partem distillarit, eam vlcerat, & color est qualis in morbo regio. In reliquis autem magna copia velut in aliis profluuiis muliebribus expurgatur. Morbus autem lentus est, & alioqui lethalis euadit. Si vteri exeant, hanc velut quæ fluore albo detinetur curato, lac asininum propinato, gracilem reddito, & per priùs commemorata medicamenti medelam adhibeto. Quæ delinguntur in aqua intercute. Si aqua ex vteris effluat, sulphur & anserinum adipem delingat. Si ventus intra vteros fuerit, flatus exit cum stridore, tota intumescit, & febris ardorq; detinet. Ad hæc præ dolore vehementi impetu fertur neque viri congressum admittit, & coitum valdè auersatur neque se erigere potest, eiq; velut pondus quoddam vteris incumbit, caput dolet, anxia & voce defecta est.

ἰὼ ἐρυσίπελας ἐν τῇσι μήτρῃσι γίνηται, οἰδήματα γίνεται πελιώδεα ἀπὸ τῶν ποδῶν ἀρξάμενα. ⟨ἐς⟩ τὰ σκέλεα πρῶτα, καὶ ἐς τὸν ὀσφῦν. ὅσῳ δ' ἂν ὁ χρόνος πλείων γένηται. καὶ ὁ θώρηξ ἐπαίρῃ. καὶ οἰδίσκεται καὶ ῥιγοῦται πᾶσα. καὶ πῦρ ὀξὺ μέγα, καὶ ῥίγεος ἰσχυροῦ. ⟨καὶ⟩ πνεῦμα πυκνὸν. καὶ λιποθυμίη. καὶ ἀσθένεια. καὶ ὀδύνη πρῶτος τῦ σώματος. δυσθυμέει τε καὶ ἀπολαστίῃ τῇ γνώμῃ. καὶ ὁ πάγος ἀέρχεται ἐκ τῆς κάτω κοιλίης ἐς τὰς ἰξύας, καὶ ἐς τὰ νῶτα, καὶ τὰ ὑποχόνδρια, καὶ τὰ στέρνα καὶ τ' ἀράχνιον, ⟨καὶ⟩ τ' κεφαλίω, καὶ Ⓜ στόμαχον. καὶ δοκέῃ θανεῖσθαι, ὁκόταν λύηται ἡ ὀδύνη, ναρκὴ ἔχῃ τὰς ἰξύας, καὶ τοὺς βουβῶνας, καὶ τὰ σκέλεα. καὶ ἐν τῇσιν ἰγνύῃσι πέλια γίνεται καὶ ὀλίγον χρόνον δοκέῃ ῥᾴων εἶναι. ἔπειτα αὖθις πονέεται. καὶ ὁ χρὼς, φλυκταινῶν καταπίμπλαται. καὶ ὁ στόματον ἐρυθήματα λάζεται στεφανέα, καὶ δηλεύματα. καὶ ὁ φάρυγξ αὖος. ἡ γλῶσσα τραχύνεται. αὐτὴ ἡ νοῦσος, ⟨καὶ⟩ ἐξικόμενα ὧδε, κτείνει. ἰὼ ⟨ἰὼ⟩ μὴ ἰητεικὸν χρὴ προσάγειν. ὄνου γάλα πιπίσκειν καὶ καθαίρειν. ἰὼ ⟨ἰὼ⟩ μὴ λύηται ὧδε, ψύχειν τὴν κοιλίην, ἐν μυδρακοῖσι ψύγμασι. καὶ προσθέρεσι μὴ προσκελέσι. καὶ καθῆσθαι κούφοις, ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον, καὶ ἐμέειν. ἀγαθὸν ⟨ἰὼ⟩ ἀκτῆς φύλλα λαμβάνειν ἑφθὰ, ξὺν ὀρίγανῳ ἢ θύμῳ ἢ πηγάνῳ. ἰὼ ⟨ἰὼ⟩ τὸ πῦρ μέλιτα, καὶ οἶνον καὶ σῖτα διδόναι γλυκέα. πλεῖω οἴων, ἀλλὰ παύεσθαι θεραπεύοντα. Ὑδρωπες δὲ γίνεται, ἐν τῇσι μήτρῃσι τὰ ὑπερώια χαρέῃ ἀσώδεα, καὶ ὑδατώδεα. ⟨καὶ⟩ ὑπὸ πόνου αἱματώδεα. οἰδέει καὶ ἡ ὑστέρη, καὶ φλέβες καὶ ὅσα ἄγχιστα. καὶ κνίσκεται, ἔπειτα πνίγεται. Ⓐ μαζοὶ ῥέουσι. καὶ ἡ νειὸς χαλεπὴ σκληρή ἐστι καὶ οἰδέει. καὶ πᾶς ὁ ἀμφὶ πέλιξ χῶρος, καὶ ἀλγέει. ἰὼ ⟨ἰὼ⟩ ἰς αὐτὸ ἰλαύσειε πυρετός τε καὶ βρίγμος ἴσχει. καὶ ὀδυνὴ ἀσπερχὴς ἐς τοὺς κενεῶνας, καὶ ἐς τὰς ἰξύας. καὶ ὀξυθεγὴς καὶ κάκιον ἴσχει. Τοῦτο λύειν δὴ θερμῷ καὶ χλιαίνειν. Φάρμακον δὲ πιπίσκειν ἐς πυελιῶ βληχροῖσι. καὶ κυκλάμινον τριώβολον ἐν ὀθονίῳ προσδεδέσθω ἀποδησάσα. ⟨ἐς⟩ κυπαρίσσου χυλὸν βρέχειν ἐν ὕδατι. καὶ καθαρίδας τρίβουσα, προστιθέναι ὀλίγον χρόνον. καὶ ξηρὸ πολλοῦ ὄντος ἐνεργεῖ. Προσθετόν. ὄζον χημίου κύμινον, ἀσαφὶς λευκή. Ἄλλο. Κνίδης καρπὸς, ἄρευ ῥίζα. τούτεων ὁ βάλει ὑπερεικέως προστιθέναι. ἐπειδὴ ἂν καθαρὴς κλυζέσθω, καὶ ἀφαιρέειν καὶ ἐγκλύζειν τὰ αἰδοῖα. καὶ ξυγκοιμάσθω ἄμα. καὶ ἰὼ διενέγκῃ τὸ ἔμβρυον, ἐκκαθαίρεται πᾶσα καὶ ὑγιὴς γίνεται. Ἄλλο ὁμοίως ὑδέρῳ μητρέων. Ὑφαμμον λεπτὸν ῥέει ἰσχνοσάδες, καὶ καθαίρεται. ⟨ἐς⟩ δάκνῃ σφόδρα ⟨ἐς⟩ ἕλκεϊ ὥσαρ δῆμα τὰ αἰδοῖα. ⟨ἐς⟩ τὰ πέλιξ. ⟨ἐς⟩ ὅκου αἱ ὑπερσάξῃ, ἕλκοι. ⟨ἐς⟩ ἡ χροιὴ ἰκτερώδης. τὰ δὲ δῆμα καθαίρεται πλῆθος, ὥσαρ ἐν ἰχθυσι δημοσιν ῥόοισιν. ἡ δὲ νοῦσος βληχροτέρη τε ⟨ἐς⟩ θάνατόνδε γίνεται. ἰὼ ⟨ἰὼ⟩ ἐξελθοῦσαι αἱ μῆτραι, τούτῳ θεραπεύῃ, ὡς τ' ὑποπολιὸν ῥόον ἐκκριθῆναι. ⟨ἐς⟩ γάλα ὄνδον πιπίσκειν. καὶ ἰσχαίνειν. καὶ ἰπποβοσκοῖσι φαρμάκοισι, τοῖσι προσφορηθοῖσι. ὑδέρα ἐκλικτά. ἰὼ ὕδωρ ἐκ τῶν μητρέων ῥέῃ, θῆλυ, χνοῦς δῆθεν λείχειν. ἢν αὔεμος ἐν τῇσι μήτρῃσιν ᾖ, φῦσα ἔξεισι ⟨ἐς⟩ τρύζῃ ⟨ἐς⟩ οἰδέει πᾶσα. ⟨ἐς⟩ πῦρ ἔχει καὶ κῶμα προσῆς τοῖσδε, αἴματος σφόδρα ὑποπολιὸν ὀδυνῶν. ⟨ἐς⟩ Ⓜ ἄνδρα δ' προσοίσει. καὶ σφόδρα ἀρθεται τ' θύνειν. καὶ ὀρθοδόξῃ ἀδυνατεῖ. καὶ ὡς βαρέα μιν κέαται ἐν τῇσι μήτρῃσι. ⟨ἐς⟩ κεφαλίω δῆγεῖ. ⟨ἐς⟩ δῆγει. ⟨ἐς⟩ αὖωδές ἐστιν, ἰὼ δὲ

ἐὰν δὲ ἡ ὀδύνη πρήσσῃ, βοᾷ τε καὶ ἀγχέῃ πάντα, καὶ ἰξύας, [247] καὶ ὀπίσθιον, καὶ τὴν ἕδρην. καὶ ὃ ἂν φάγῃ ἐπάργει). καὶ ἡ κοιλίη πνίγεται. καὶ θανὴν ἐρᾷται. καὶ στομαχέει δακνέεται καὶ τὸ στόμα πικρόν. [248] καὶ ἐμέει ὀξέα καὶ ἄκρητα. καὶ ἐρεύγεται θαμινά. καὶ ῥαΐζει. ἐὰν δὲ μὴ ἀνοιδίσκεται, καὶ ἐὰν ἐπαφήσῃ, καὶ ἀντιτυπέῃ, καὶ ἀλγέῃ. χλύζειν οὖν χρὴ τὴν μήτραν μελικρήτῳ, καὶ ὀξυμέλιτι, καὶ ἐλαίῳ κύμινόν τε τρίψαι, καὶ ἄνησον. καὶ λίνα πέταλα τρίβειν. [249] καὶ ὄρνιθος ἀπόπατον ξυὺ ὠοῖς καὶ ἐν ὕδατι ἐνίειν. τοῖσδε δὲ οἷς ἂν ἐγὼ γράφω. καὶ ποτήμασι χρεόω. [250] καθίζουσαν δὲ ἐν ἐλαίῳ θερμῷ, καὶ ἀρώματα ἐμβάλλειν. σχοῖνον ἄνθος ἢ ἐν ὕδατι δάφνης ἢ θαλάσσης. ἄριστον δὲ καθαίρειν χλυσμοῖσι μελιθακοῖσι τὴν κοιλίην. ἢ βάλανον τρῖψαι, [251] ὡς πτισάνῃ κοιλίην λύεται. θεῖον ἄπλυτον ξυὺν μέλιτι. [252] ἐὰν δὲ ἁβρότερον ᾖ, χρόμμυον ἐς ἔλαιον, ἢ ἐς μέλι καὶ τρῖψαι τρίψαι. ἢ σαῦρα χολὴν, ἢ νίτρον ξυὺν μέλιτι, [253] ἢ ῥοιῆς ὀξείης γένικα ξυὺν μέλιτι καὶ ἀλήτῳ κριθίνῳ. [254] εἰ δὲ μύλη ἐμφύεται ἐκ παχέος γονῆς ἐπεχομένης, βύμβεσαν λιπώσας ἐν ὄξει καὶ ὕδατι, τοῦτο δίδου πίνειν ἔνυδρον. ἢ ὑοσκυάμου καρπὸν λιπόν, καὶ κλύζειν δίμνῃ καὶ ὀπῷ καὶ ὄξει. ἐὰν δὲ ξυὺν ὕδατι κρίθινον μελίκρητον ἐνίειν ξυὺν ὕδατι φακῶν, ἢ ὀρόβων, ἢ ἴου ἄνθεος. ἐὰν δὲ καθαρθῇ, οἷα δὴ πυελοφλεγέα, μυρσίνῃσι ἕψειν, καὶ ἀναζίζεσθαι, σμύρναν καὶ νέτωσαν σὺν θείῳ τρῖψαι. ἐὰν δὲ ἄεμος ἐνῇ ἐν τῇσι μήτρῃσι, καὶ δάκνῃ. καὶ τῇδε διέξιθι πῦρ ποιέει. καὶ οἱ δέος καὶ κάματοι καὶ ὀδυναί. ἐν δὲ ἀνδρὶ ἀπέπνιγε). καὶ ἀναθέεται σφόδρα τῇ στενοσίῃ. καὶ τείνεται. καὶ οἱ δέος ὃ ἦζον. καὶ ὀδυνᾶται ὀρθὴ, ἢ ἰθυέη ὅταν δοῦρες, γνῶθι ὅτι ἄεμος καὶ γονὴ ἔστιν ἐν τῇσι μήτρῃσι. [256] καὶ ἡ γονὴ δῆλα τοῦ νιῶ κάμνει. λαβὼν κέλι. κνῆον. καὶ λίνα πέταλα τρίψας λεῖα, ὄρνιθος στέαρ οἴνῳ βοώδει χλιαίνας, ἔγχεον ἐς ἃς μήτρας κλυσῆσι. [257] πινέτω δὲ λίνα πέταλα, ἢ καρπὸν τρίψαι, καὶ ἐς θεῖον ἀνελίξαι τρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης. [258] εἰ δὲ μὴ ἐνεργεῖ, ξεῆς ἴριον καὶ κρόκον, καὶ λίνα πέταλα, ὄρνιθος στέαρ τρίψας λεῖα, δηΐς τε γαλακτὶ γυναικείῳ ἀποσαπήσας ἄχνῃ ἀπὸ ὀθονίων λεπτῶν ἐνδῆσαι. τρὸς τὸ στόμα τῆς ὑστέρης. [259] κἀὼ ἀποφύπτειν πιμελὴ χοιρείη δεξιτερὴ τηκεδόνα ἐνιείναι. καὶ λεπτύνει μέσως. αἱ γὰρ λίαν λεπτυνόμεναι, ἀραιαίσι τὰ ἐκλιτρώσκουσιν. εἰ δὲ δέχεται ἡ ὑστέρη, ἀλλὰ ἀφίησι, καὶ θερμὸν οὐκ ἔχει ἐν ἑωυτῇ, ὄργανον χρὴ μηχανήσασθαι, ἐφ' ᾧ ἐὰν ἐμβάσῃ ἐπίσειθρον ἄτμος ἐς τὰς μήτρας. ἀμφὶ δὲ τοῦτο εἱμάσθω κυκλόσε ἐσθής. ὑποθυμιᾶν δὲ κασίῃ. κιννάμωμον. σμύρναν. ἴσον ἑκάστου, ἐν οἴνῳ τῷ φυρῶν στραφὶς τούτων τὰ ὀπτὰ ἄλλων. ὀλίζον τε λύειν. ὀλίζα σιτέειν. ἀρήγει δὲ τρόσθετον τοιόνδε. σμύρναν ἀπαλὴν ξυὺν μέλιτι. ἔστω δὲ τρομήκης ὡς βάλανος. καὶ τρὸς τὸ ποιέειν πλησίον τρὸς τὴν δύναμιν ὁρέων. καὶ ἐν σίτῳ πελεκῖνοι τρίποι ξυὺν σμύρνῃ ὠφελέουσιν. ἕψειν δὲ μέλι σὺν τῇσι δαῖσιν ἀνακυκᾶν. τὸ ὅσον αἰγὸς ὠτίον κύαμον τρεσπίτειναι. τὸ σαῦρα χολὴν. τὸ ῥοᾶς ἐρυθρῆς ἴσον κονύζῃ ποίῃ. ὅμοιον δὲ ὅτι σελίνῳ ἁλῶν. φύεται δὲ ἄγχιστα θαλάσσης ἐν χοιρίοισι ψαμμώδεσιν. ὀσμὴ δὲ τούτου, δύσοιστος. τοῦτο σὺν μέλιτι καὶ οἴνῳ τρόσθες, [260] ἢ βόλβιον, ἐν πυρῆς δὲ θεωρέεται, αἰγυπτίοισι δὲ μάλιστα, δριμὺ, ὅμοιον κυμίνῳ αἰθιοπικῷ. τοῦτο σκόροδον νίτρον ἐν τῷ αὐτῷ τρεσσίψαι.

Quòd si dolor vrgeat, vociferatur, omniaque dolor occupat; & lumbos, & pubem, & sedem, lotium supprimitur, venter suffocatur, mori exoptat, præcordia contenduntur, stomachus mordetur, os amarescit, acida & sincera vomitione reiicit, frequenter eructat, & meliùs habet, alioqui intumescit, & si contrectaris, & renititur, & dolet. Vterum igitur aqua mulsa, aceto mulso, & oleo colluere oportet, cuminumq; tritum aut anisum, & lini folia trita, & gallinaceum stercus cum ouis, ex aqua infundere. Subdititiis autem & potionibus quas describam vtitor. Insidendum autem in oleo calido, iniectis aromatis, iunci odorati flore, aut in lauri decocto, aut aqua marina. Optimum autem mollibus collutionibus ventrem purgare, aut glandem ex lana illota cum melle supponere, velut infanti venter soluitur. Qui si adultior fuerit, cepam oleo aut melle intinctam supponito, aut tauri fel, aut nitrum cum melle, aut mali punici acidi nucleum, melle & hordeacea farina ammixta. Si mola ex crassa genitura intus adhærescente generatur, satureiam ex aceto & aqua tenuiter tritam, id liquidum potui exhibeto, aut hyoscyami semen læuigatum, & muria, laseris succo ex aceto colluito, aut si opus sit ex aqua. Optimum autem aquam mulsam & lentium, aut erui, aut violæ floris decocto immittere. Si verò qualia igne perusta purgata fuerint, myrtum decoquito ac perluito, myrrham & netopum in vellere subter apponito. Si ventus in vteris fuerit, & mordeat, & qua penetrat calorem igneum excitet, ex ardore intumescit, dolet, viri congressum respuit, & coitu admodum grauatur, imus venter distenditur ac intumescit, & neque stare recta, neque erigi potest. Cùm ita laborantem deprehenderis, ventum & genituram in vteris esse scito, eamque ob causam mulierem nunc ægrotare. Mel, ceram, lini folia tenuiter trita, & adipem gallinaceum, hæc ex vino odorato tepefacta, in vteros per infusum iniicito. Lini folia bibat, aut semen tritum lana inuolutum ad os vteri apponat. Quòd si non satis efficax fuerit, irinum cum croco illinito, lini folia, adipem gallinaceum, tenuiter trita, lacte muliebri diluta, derasa ex tenuibus linteis lanugine excepta & illigata ad os vterorum apponito. Quòd si carnosior pinguedo exoriatur, quod tabefaciat imponito, & modicè extenuato. Quæ enim admodum extenuantur, raræ sunt & abortionem faciunt. At si vterus semen non recipit, sed emittit, neque calorem in se habet, instrumentum aliquod fabricandum, cui cum insederit, vapor in vterum ingrediatur, circum quod in ambitu vestes imponendæ. Suffitus autem ex casia parandus, cinnamomo, myrrha, æquali horum cuiusq; portione iniecta & sapa subacta, parum etiam lauandum, parumq; cibi sumendum. Conducit etiam subditititium eiusmodi. Myrrham tenellam cum melle in glandulam oblongam ducito, idque sæpiùs virium ratione habita facito. Iuuant etiam pelecini in tritico nascentes, cum myrrha triti. Mel coctum cum tædis agitatum ad fabæ Ægyptiæ quantitatem subter apponito, & fel tauri, & rhoës rubrî parem portionem. Conyza herba apio crispo similis est, ad mare in locis arenosis nascens, cuius odor intolerabilis, hanc cum melle & vino in subditititio apponito. Aut bolbium, quod in triticis præcipuè Ægyptiis cernitur, acre, cumino Æthiopico simile, hoc & allium & nitrum simul permixta, supponito,

priùs tamen lauet. Vbi mulierem capitis, ſincipitis & ceruicis dolor infeſtat, & vertigo circum oculos obuerſatur, terretur, ſi mæſta fuerit & vrinæ nigræ, ſimiliaq; ex vtero ferantur, anxietas & animi mœror detineat, bilis atra in vteris ineſt. Curato autem, cucumeris agreſtis partem interiorem vetuſtam & anniculam, fel taurinum, æris florem cum bacchare terito, ſubditicia conficito, medicamentum propinato & lauato. At vbi mulieri vteri cum dolore morſum ſentiunt, & cum pruritu pungitur, bilem flauam cum vrina reddit, vterus dehiſcit, & oculi quales morbo regio affectis ſunt, bilem in vteris ineſſe ſcito. Totum igitur corpus, tum etiam ipſos vteros ſubditiis medicamentis quæ bilem educant expurgare optimum. Vbi perfrigeratur vterus, & pondus incumbere videtur, color minimè ſplendeſcit, condenſatus eſt vterus, cùm ſic habuerit, eo quod pituitam ducit purgare & extenuare oportet, crebroq; vomere. Cùm mulieri os malè oluerit, gingiuæque nigræ & prauæ fuerint, leporis caput & mures tres ſeorſim vrito, duorum murium ventrem eximito, iecur & renes minimè, & in pila lapidea marmor aut lapidem album terito & cribrato, deinde cuiuſque parem portionem miſceto, & dentes confricato. Oris autem partes etiam confricare oportet, deinde quoque lana maximè ſuccida & aqua colluere. Lana verò ſuccida melle imbuta, dentes & gingiuas, partesque internas & externas confricet. Aniſum autem tritum & anethi ſemen, & myrrham duorum obolorum pondere, vini albi meri dimidia hemina diluito, hoc colluat, & diutiùs ore contineat, hoc autem crebrò faciendum, ieiunæque & à cibo os colluendum. Optimum eſt pauco cibo vti, & valentiſſimos cibos ſumere oportet. Hoc medicamentum dentes purgat, eoſque bene olentes reddit, Vocatur autem Indicum medicamentum. Cùm mulieri mamma aſpera redditur, ſtybis ſemen aut rubi ex aqua & oleo coctum, mammis in cataplaſmate obducito, & betæ folia iniicito, deinde ex linteo in pilei acuti aut tiaræ formam conficito, tanta magnitudine vt mammam capiat, ſic mammam immittito. Si verò ſuppuret, incidito, & curationem per linamenta ex lana ſuccida adhibeto, eandemque ſuperponito. Poſtea lenticulam coctam cum polenta mixtam ex cataplaſmate admoueto. Vbi in mulieris pudendo aut recto inteſtino tenues ac minuti lumbrici aſcarides dicti ſuboriuntur, viticis ſemen aut folia cum fellis bubuli obolo permiſceatur. Cedrino verò oleo ſubacta, & lana ſuccida bene carminata excepta, tertio quoq; die per noctem & diè imponat. Poſtero verò die vbi detraxerit, calida lauet, & alliis coctis & crudis veſcatur, & aſcarides exeunt ac moriuntur. Muria autem colluere oportet. Hæc faciem decoram reddunt. Hepar tauri cum oleo terito, cum vino autem mero illinito. Fel autem recens corrumpit. Quinetiam ptiſanæ cremor ſimiliter faciem emundat, & ouorum candidum, & lupinorum & orobi farina, cum ficubus in cataplaſmate impoſita. Braſſicæ etiam radix & ſemen. Hæc etiam lentigines tollunt, itemq; alcyonium. Quòd ſi ex pulueres facere doluerit, cerato liquido ex roſaceo, aqua frigida affuſa inungito. Hoc facilè erugat. Plumbaginè in pila lapidea terito, & affuſa aqua menſtrua paſtillos conficito, & vbi ſiccati fuerint, & oleo diſſoluti, facilè rugas ferentè inungito. At ſi capilli defluant, ladanum cum roſaceo, aut anthino vnguento terito,

προσλουέσθω δέ. ὅταν γυνὴ τὴν κεφαλὴν ἀλγέῃ, ὃ βρέγμα τε καὶ τὰ περὶ τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ ἰλιγγιᾷ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ φοβῆται καὶ συγκαὶ ἦ, καὶ ὄρεξ. μέλαινα, καὶ δι' ὑστέρης ὁμοία. καὶ ἄσπ ἔχῃ, καὶ δυσθυμίη. μέλαινα χολὴ ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἔνι. θεραπεύεσθω ὧδε. ἐντερεώνιον παλαιὸν σὺν οἴνῳ. ταῦρου χολὴν, αἶγος χαλκοῦ τρίβων ξυὺ βάκχαρι καὶ προσοδετὰ ποιέων. καὶ φάρμακον πιπίσκειν καὶ λούειν. ὁκόταν δὲ δάκνηται τὰς μήτρας γυνὴ καὶ ἀγχόνη. καὶ ἀσθάξηται. καὶ χολὴν οὐρέῃ ξανθὴν. καὶ ἡ μήτρη ψυχρὴ, οἷα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἰκτερώδεες, ἴσθι ὅτι χολὴ ἐν τῇσιν μήτρῃσιν ἔνι. ἄριστον μὲν ἐκκαθαίρειν, τὸ, τε πρῶτον σῶμα, καὶ αὖθις προσοδέτοισιν, ἃ χολὴν ἄγει. ὁκόταν δὲ ψύχεται ὑστέρη. καὶ βάρος δοκέῃ ἐγκεῖσθαι. καὶ ὁ χρῶμα ὑπολαμπέειν, καὶ πέπηγε ἡ ὑστέρη, ὅταν ὕπως ἔχῃ, καθαίρειν ὅ, τι φλέγμα ἄγει. καὶ λεπίδα χρὴ, καὶ πυκνὰ ἐμέειν. ὅταν γυναικὶ ὄζῃ κακὸν ἐκ τοῦ σώματος, καὶ τὰ ὄλφ μέλαινα ᾖ, καὶ πονηρὰ, κεφαλὴν λαγῶ καὶ μῦς τρεῖς, καὶ κατακαῦσαι χρεὼν, καὶ τὴν δύο μυῶν ὀξελεῖν πλὴν νεφρίων. ἔπειτα ὁ καὶ νεφρούς, μή. καὶ σὺν ὕδατι λιθίνῃ τρίβειν μάρμαρον, ἢ λίθον λευκὸν, καὶ διαστῆσαι. εἶτα μίσχειν ἴσον ἑκάστου. καὶ τοὺς ὀδόντας τρίβειν. χρὴ δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ στόματι χοιλα καθαίρειν πινωδέσατον τρίβειν, καὶ διακλύζεσθαι ὕδατι. βάπτουσα δὲ ὃ πινώδεσ εἰρίον ἐν μέλιτι, καθαιρείσθω τοὺς ὀδόντας καὶ τὰ ὄλφ, καὶ τὰ ἔνδον καὶ τὰ ἔξω. τρίβειν τε ἄνησον. καὶ ἀνήθου καρπὸν. καὶ σμύρνης ὀλκῆς ὀβολὸς δύο, διέναι οἴνῳ λευκῷ ἀκράτῳ ἡμικοτυλίῳ, ἐν τούτῳ διακλύζεσθω. ἐὰν ἐν τῷ στόματι πουλὺ κατέχῃσι χρόνον. διαμινάθει τοῦτο δρᾶν, καὶ ἀναγαργαλίζεσθαι νῆστιν, καὶ μὴ πρὸ ἕωθεν. ἄριστον δὲ ὀλιγοσιτίη. κρατίσαι χρὴ προσφέρεσθαι. τοῦτο δὲ φάρμακον, ὀδόντας καθαίρει, καὶ βδώδεας ποιέει. καλεῖται δὲ ἰνδικὸν φάρμακον.

ὁκόταν γυναικὶ ὁ μαζὸς τραχὺς γένηται, ψυθῆς καρπὸν, ἢ βάτος ἐν ὕδατι σὺν ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. καὶ τοῦτο μαζοὺς καταπλάσσειν. καὶ τοῦτλου φύλλα ἐπιβρίπτειν. ἔπειτα ῥάψαι ἐς ῥάκος, ὡς κυρβασίου, τοιοῦτον μέγεθος ἔσον μαζὸν ἐκχωρῆσαι, καὶ ὅτως ἐπιτιθέναι τὸ λιτρὸν. ἢν δὲ διαπύῃ, τάμνειν, καὶ ἐλαίῳ ῥεροπωλικῷ μοτῶσαι. καὶ ὑπιδεῖν τὸ αὐτό. μετέπειτα φακῷ ἐφθῷ ξὺν ἀλφίτῳ μίξαι, καὶ καταπλάσσειν. ἐπὴν γυναικὸς ἐν τῷ αἰδοίῳ, ἢ ἐν τῷ ἄρχῳ ἀσκαρίδες γένωνται, λύγου καρπὸς μίσγεται ἢ φύλλα, καὶ βοὸς χολὴ ὠβολὸν μίσγεται ὅσον ὀβολὸς. κεδρίνῳ δὲ ἐλαίῳ φυρῶν, καὶ ἐλαίῳ πινόεντι βδιρωτάτῳ αἰθυσσέειν. ἐπιθέτω δὲ ἀφ' ἑσπέρης, νύκτα καὶ ἡμέρην. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀφελόμενον, λουέσθω θερμῷ. ἐὰν σκόροδα ἔφθαι, ἐὰν ὠμὰ ἐσθιέτω. καὶ αἱ ἀσκαρίδες ὀξίασι, καὶ θνήσκουσιν. ἁλμὴ δὲ κλύζειν χρή. προσωπον ἀγλαΐζει. ὅπως ταῦρου τρίβειν ξὺν ἐλαίῳ. ἀλείφειν δὲ σὺν ἀκράτῳ οἴνῳ. χολὴ δὲ χλωρὸν φθείρει μᾶλλον καὶ ὁ χυλὸς τῆς πισσάσης, ὁμοίως λαμπρωτικὸν. καὶ ὠὸν δὲ λευκόν. ἐὰν δήπου θέρμον, καὶ ὀρόβων καὶ σύκων καταπλασσόμενα. καὶ κράμβης ῥίζα καὶ σπέρμα. ταῦτα καὶ φακὸς ἄγρι. καὶ δρυοφόνιον. καὶ κονιορτὸς ἂν λυπῇ τὸ πρόσωπον, κηρωτῇ ὑγρῇ, ἀλφοδίνῳ ὑποχρίειν. καὶ ὕδωρ ψυχρὸν προσχέειν καὶ ῥυτίδας σκυτεύειν. ἐν θυείῃ λιθίνῃ μολίβδαιναν τρίβειν μηνιαῖον ὕδωρ προσχέοντα πλάσαι κυκλίσκους. κἀπειδὴ ξηρανθῶσιν, ἐλαίῳ διεὶς χρίειν τὰς ῥυτίδας φέρον πρόσωπον. εὖ δὲ ῥέουσιν αἱ τρίχες. λαύδανον μὴ ῥοδίνῳ ἢ ἀνθίνῳ μύρῳ τρίβειν.

καὶ μετ'

χαὶ μετ' οἴνου ἐγχειέτω [272] ἢ τ' σμηκτείδα γλῦ, ξυὸ οἴνῳ ἢ ῥοδίνῳ, ἢ ὀμφακίνῳ, ἢ ἀκακίᾳ. χὴ ἐὼ μαδίσῃ, κύμινον ἐμπλάσσε, ἢ πελιάδων χόπρον, ἢ ῥάφανον τεῖλαι ξὺν [273] ἢ κρομμύῳ τειπεῖν, ἢ τευτλῳ, ἢ κιδῃ. ἢν δ' ἐφηλίδας λεπτὰς ἀφῇ, ὀρόβιον τοῦτο τε χυλὸς, ὠὸν τὸ λευκὸν. πίσσαν, ἢ σικύου ἀγρίου ῥίζῃ ξηρῇ, μετ' οἴνου τυχὸς τεῖφθαι, ἐπὶ τῆς δορυφόρου, ἢ συκῆς φύλλα τεσσεράκοντα. σπόδιον λειοτριπτῷ σμήγματι, ἢ ἀμυγδάλαις πικραῖς. κρίθης τε ἄνθερμα, σκορόδων κέλυφος, ὀπὸς τερμίνθου λεπίδιον. λιθάργυρος ἐξαίρετος πόωσι. ὄξος. μήκωνα. κισσηρίς. θεῖον μετ' ὄξους. καρδαμον ἄγριον καὶ ἡμερον καὶ ἀποδωτέον. ἐχίνης λεβηρίδος. καὶ λεπάδου ἀγρίου ῥίζα. τείοδν ὃ μετ' ὄξους οἰνώδεος. ἐὼ ὃ φλυκταινᾶται. ἐς λιθαργύρου χρέος. ῥόα ἐρυθροδοδ πόον ἀγαθόν. ἐλαφου κέρας κατακαύσας ὠμηλύσῃ κριθῶν ξυμμίξαι δίκα λεπίδι, ὅπερ οἶνον τραγίνιον ὅπερ πάσσουσι πινέτω, χὴ ἴσα). ἕτερον ὁμοίως πόον. ἀδιάντου ῥίζαν τρίψας, χὴ ἐρεβίνθους φῶξαι, [274] ἐς λέκιθον, πίνειν ἐν μέλιτι, ὡς πόον διδόναι. ἢ ὀμφακα σπερμίου ὀξυβάφου. κέμμεως λευκοῦ ἥμισυ, μανδραγόρου τρίτον μέρος, χὴ χρίνου ὀλίγον. ἢ πίτυος, ἢ κυπαρίσσου διὰς ὕδατι, δίδου πιεῖν. πίνειν ὃ τ' ἡμέρης, ἢ ἐλάφου κέρας καταχαίειν, τείοδν τε χὴ ὠμηλύσαι σιτῷ κεδρίοις πέντε. οἶνος σὺν τῇσι δαφνίνῃσι ἀφεψηθεὶς μέλας μίγνυται. ἢ ῥοιᾶν γλυκείᾳν, ὀπτήσας ⟨ℳ⟩ χυλὸν, ξυὸ οἴνῳ μέλανι πίνειν. ἢ κυπαρίσσου καρπὸν ὀβολὸν τρία, ἢ τέρμινθος. ἐς μύρτα μέλανα, χὴ ὁμοῦ ἐς αὐχμὰ καθ' ἑωυτὰ, ἀφεψεῖν ἰσχνοῦ δ' σώματος ὀρέων τ' γυναικός. ξυὸ οἴνῳ ὃ ἢ πόπις ἡδυσθῇ, ἢ κασσίης ὀβολὸν, ἐν οἴνῳ τείοδν αὐστηρῷ μέλανι, χὴ πιπίσκειν. ῥόα χὴ πάσης νόσου πόον, ὅσαι ἀπὸ τῆς ὑστερέων γίνονται. γλυκυσίδης καρπὸν. [275] χὴ τ' ῥόα ἁβρᾶς ῥίζας. κύμινον αἰθιοπικὸν. ἐς μελάνθιον ἐν οἴνῳ λευκῷ διδόναι. ἢ ναρδήκα. ξύσας, ὅσον ὀξυβάφου. [276] χὴ πρασίου χυλὸν, ἐν οἴνῳ λευκῷ κεκραμένῳ, τοῦτο ἐς ἐν ῥινὶ αἷμα ῥέον παύει. ἢ σίδης ἕψησαι ἐν οἴνῳ μέλανι. καὶ πρασίου φύλλα χὴ ἔνδον τείοδν ἐν οἴνῳ μέλανι ξυὸ πάλιν ἀφῃρῆσθαι πίειν. ἢ λίνου, ἢ ἐρεσίμου. φῶξαι. χὴ ἐλάτης φύλλα χλωρῆς. [277] χὴ μελάνιον ῥίζαν, μήκωνα ἀδρᾶ. ἢν δ' τείναι, ἐν τῷ αὐτῷ οἴνῳ κεκραμένῳ δίδου πίειν. [278] ἢ τὸ μίσον ὄνειον, χὴ σίδης γλυκείης ῥίζαν, ἐς κιδῃ ἐξ ἴσου πόωσι, καὶ ῥοιῆς γλυκείης χυλὸν ξυὸ οἴνῳ πίνειν. ἢ λαπάθου καρπὸν, ξυὸ τῷ κιδῃ ἔξω τοῦ ἐξυσμῆσαι, τοῦτο τείοδν ἅμα, χὴ μετέπειτα κυκεῶνα. [279] ἐὼ αἷμα ῥέῃ λαθεῖν ἐξ ὑστερέων, ἄγνου φύλλα ξυὸ οἴνῳ μέλανι. ἐς τρυφνὰ, ῥόον ἴσχειν, οἴνῳ μέλανι μιγνύμενα. [280] ῥόα ἐς ὀδωὶς. κάρυος ῥίζαν ἐν οἴνῳ μέλανι πίνειν. ἐὼ ὃ τλῆον ἢ, τερμίνθου καρπὸς τείοδμος. χρὴ ὃ οἴνῳ χὕδατι διϊέναι, χὴ πίνειν, ἐὼ ῥοος ἴσχηται, καρκίνους ποταμίους ἀποπνίξας ἐν οἴνῳ, πίνειν διδόναι τῇ γυναικὶ οἶνον, μὴ ὕδατος. ἐὼ δὲ μὴ φέρηται ὁ ῥόος. [281] προμαλὸν φῶξαι ἐς τρίψας ἐν οἴνῳ, διδοῦναι. ἢ προσάτου χυλὸν. [282] ἐὼ δὲ πουλὺς κατέρχηται ὁ ῥόος, ἡμιόνου ὄνιδα καταχαίειν, χὴ λεῶσαι, ἐς ξυὸ οἴνῳ διδόναι. ἐὼ δὲ πολυχρόνιος ὁ ῥόος ἴσχηται, σπόγγος καταικεὶς ἐρίοις, τείοδν δὲ λαθεῖν ⟨ℳ⟩ σπόγγον, χὴ σὺν οἴνῳ διδόναι βυώδη. [283] καπνὸν πλασμα ῥόων. σκορόδια, ἐς ἀνδράχνῃ, χὴ σέλινον, ἐς λωτοῦ πρίσματα, ἐς κέδρου λᾶα ὁμοῦ μίξαι. διεὶς ὃ ἐν μελικρήτῳ, καταπλασσόμενα τοιοῦτον ἢ βάτου φύλλα χαίτης ἐς ἐλάτης, ὁμοῦ λᾶα μίξαι, χὴ διεῖναι ἐν μελικρήτῳ.

& cum vino illinat, aut cretam cimoliam cum vino, aut roſaceo, aut omphacino, aut acacia. Quòd ſi cum cutis glabritie decidant, cuminum, aut ſtercus columbinum, aut raphanum tritum inducito, aut cum cepa confricet, aut beta, aut vrtica. Faciei maculas ephelidas dictas erui decoctum tollit, betæ ius, ouorum candidum, ptiſana, aut cucumeris agreſtis radix ſicca, cum vini fæce trita & illita, aut mori folia admota. Aut ſeſamo trito, aut amygdalis amaris defricari. Aut vrticę ſemen, aut allii cortex illigatus, & lepidium. Quod impetigines omnes aufert. Acetum, thuris pollen, pumex, ſulphur cum aceto, cardamum agreſte vſtum & in cinerem redactum, viperæ exuuium, rumicis agreſtis radix, hæc cum aceto vinoſo terito. Quòd ſi puſtulæ adiint, etiam lithargyro vtitor. Potio ad fluorem muliebrem rubrum faciens. Cornu cerui vſtum, duplo farinæ hordeaceæ crudæ commiſceto, eamq; ad vinum pramnium aſperſam bibat, & ſiſtitur. Alia ſimilis potio. Adianti radicem tritam, & cicer toſtum, ac lentium lomentũ ex melle bibendum, & potui exhibendum. Aut farinæ ſetaneæ acetabulum, gummi albi dimidiam partem, thuris pollinis tertiam. iunci odorati modicum aut pini, aut cupreſſi parum, hæc aqua diluta potui exhibeto, de die autem bibat. Aut cornu cerui vrito, & cum farina hordeacea cruda & cedri baccis quinq; terito, vinum nigrum auſterum tædaceum ammiſcetur. Aut mali punici dulcis aſſati ſuccus cum vino nigro potui exhibendus. Aut cupreſſi baccæ tres aut quatuor, myrti baccæ nigræ, aut ſimul, aut per ſeſe, conſiderato corporis muliebris robore, cum vino autem propinandæ. Aut caſtorij obolus cum vino auſtero tritus propinandus. Potio ad fluorem muliebrem & quemuis vteri morbum. Pæoniæ ſemen, rhoïs radices, cuminũ Æthiopicum, & melanthiũ ex vino albo exhibeto, aut ferulá deraſam acetabuli quãtitate, & porri ſuccum ex vino albo aqua temperato, quod etiam fluentem ex naribus ſanguinem ſedat. Aut malũ punicum in vino nigro decoquito, & detracto cortice, quod intus eſt tritum cum polentæ polline ex vino nigro potui exhibeto. Aut linum aut eryſimũ toſtũ, oleę viridis folia, nigram radicem, peplum plenum, hæc ſimul trita ex vino aqua temperato bibenda dato. Aut coagulum aſininum, mali punici dulcis radicem, gallam, æquis portionibus omnia, & mali punici dulcis ſuccũ ex vino bibendũ dato, aut lapathi ſemen cum gallæ parte exteriore circumraſa. Hæc ſimul terito, deinde cyceonem confectum porrigito. Si ſanguis copioſ⁹ ex vteris effluat, viticis folia ex vino nigro exhibeto. Acerba vino nigro cõmixta, profluuium ſiſtunt. Ad fluorem muliebrem & dolorem. Cachryos radicem ex vino nigro bibendam dato. Quòd ſi copioſior fuerit, terebinthi fructum tritum ex vino & aqua dilutum bibere oportet, Si fluor muliebris contingat, cancris fluuialibus ex vino ſuffocatis, vinum cum aqua potui exhibeto. Quòd ſi adhuc fluxus feratur, promalum torrefactum & tritum ex vino, aut porri ſuccum exhibeto. Si verò multus fluor decurrat, muli ſtercus vſtum & læuigatum ex vino exhibeto. At ſi diu fluor detinuerit, ſpõgia vſta cõfert, quam tenuiter tritam ex vino odorato exhibeto. Quæ ad fluores ex cataplaſmate adhibentur. Alia, portulacam, apiũ, loti & cedri ramenta, læuigata ſimul admiſceto, ex his aqua mulſa diſſolutis cataplaſma efficito. Aut rubi, rhamni & oleæ folia tenuiter trita ſimul miſceto, aqua mulſa diluito,

& cum polenta ex cataplasmate admoueto. Aut sambuci & myrti folia ex cataplasmate adhibeto. Aut loti ramenta, mori & rosæ folia cum vua passa, Fotus ad fluores muliebres. Loliaceam farinam tostam, posca meraciore decoctam, & linteo illitam in fotu adhibeto. At lentem coctam, & detracto cortice in farinam crassiorem & in grumos redigito, & in aqua decoquito, eodemque modo ex cataplasmate adhibeto. Aut eruum ad eundem modum admoueto. Confert etiam saluiam aut hordei paleas in saluiæ aut hyperici decocto coquere, & ex cataplasmate imponere. Loti & cupressi ramenta, ex vuæ passæ infuso decocta, linteo inducta, in fomento adhibeto. Aut oleæ, aut hederæ, aut myrti folia ex decocto admoueto, & cum his hordei paleas coquito. Aut in aromatum decocto simul furfures triticeos coquito. Aut vuæ passæ infuso triticeos furfures decoquito. Aut violæ albæ semen & radices decoquito, in decoctum furfures triticeos iniicito. Aut ex decocto furfurum triticeorum calido lana conuoluta calida foueatur. Aut in serpilli decoctum furfuribus ad eundem modum iniectis. Fotus verò si dolor vrgeat etiam ex spongiis calidis & lanis mollibus adhibendus, aut ex vasis testaceis & veficis aqua affusa & oleo calido plenis. Collutiones ad fluores muliebres. Myrti, lauri & hederæ folia in aqua decoquito, tepida colluito. Sambuci & lentisci folia aqua decoquito, percolata summè tepida colluito. Aut œnanthen, cyperum, vuam passam aqua mulsa decoquito, & colluito, aut fœnigræci aqua. Vel rubi decoctum, vel oleæ viridis, vel cupressi, vel serpilli, vel mali punici, vel radicis violæ albæ, vel lentisci, summè tepidum infundito. Vel id quod ex butyro, resina & adipe anserino paratur. Aut quod ex suilla medulla & adipe est paratum. Suffitus ad fluores muliebres. Hordeum tostum prunis impositum ad suffitum adhibeto. Aut cerui cornu cum oliuis immaturis. Aut rhoëm rubrum, & polentam torrefactam, cum oleo & vino ad duplam portionem. Aut paleas hordei & stercus bubulum eodem modo adhibeto. Aut loti ramenta, rhoëm, cupressum, succum, ex vino nigro austero, in suffitu admoueto. Aut galbanum, aut thuris pollinem, aut resinam vino macerato, aut ceruinum cornu, aut gallam, & sistitur fluor. Alia ad suffitum materia. Scrobem effodere oportet, & vinaceorum duas circiter chœnices Atticas torrefacere, cinerem in scrobem inicere, & vino odorato asperso irrigare, & mulier sese vestibus conuoluens, circumsedeat & suffitum adhibeat. Aut capræ œsypum dictum (hoc est sordem ad nates adhærescentem) siccam, tusam & tostam, cum hordeo freso oleo subactam, in suffitu adhibeto. Aut hordeum multum, aut eius paleas in prunas iniectas, aut cupressi ramenta vnguento respersa, suffitu adhibeto. Aut cicutam, aut myrrham, aut thus affuso vnguento suffito. Aut bitumen & hordei paleas eodem modo. Aut cupressi radicem oleo rosaceo aspersam suffito. Aut calamo, iunco odorato, cypero, apij semine, aniso, oleum rosaceum affusum suffitu adhibeto. Ad eundem autem modum resinam subiicito, cinnamomum, myrrham, cũ rubi aut rosarum foliis suaueolentibus, pusillo croco addito & styrace. Hæc omnia simul terito, & oboli Attici pondere in cinere sarmentitio, aut in stercore bubulo ad instar acetabuli efformato, suffitu admoueto. Sit autem ignis ex vitis sarmentis succensis.

καὶ σὺν ἀλφίτοισι καταπλάσσειν. ἢ ἀκτῆς καὶ μυρσίνης φύλλα καταπλάσσειν, ἢ λωτοῦ ῥίσματα, καὶ συκαμίνου φύλλα, καὶ ῥόδου σὺν ἀσαφίδι. πυελίσκοις ῥόων. ἄμορον ἄλθυσα πεφωσμένα ἔψει ἐν ὀξυκράτῳ ἀκριτεστέρῳ, καὶ ἐς ὀδόνιον ἐγχείων πυέλη. ἢ φακοὺς φύξας καὶ τριβήσας ποιέειν ἄλθυσα χονδρώτερα. καὶ ἐν ὕδατι ἕψειν. καὶ ὁμοίως καταπλάσσειν. ἢ ὀρόβοις ὡσαύτως. ἀγαθὸν δὲ καὶ ἐλελίσφακον, ἢ ἄχυρα κριθῶν, ἐν ἀφεψήματι ἐλελισφάκου, καὶ ὑσσώπου ἕψειν, καὶ καταπλάσσειν. λωτοῦ ῥίσματα, καὶ κυπαείρου ἀναφεψῶν ἐν ἀσαφίδος ἀποβρέγματι ἐς ὀδόνιον ἐγχείων πυελίῳ. ἢ ἐλάτης φύλλα, ἢ κιστοῦ, ἢ μυρσίνης, ἐν ἀφεψήματι. καὶ μὴ τούτων, κειθῶν ἄχυρα ἕψειν. ἢ ἀρωμάτων ὕδατι σινεφῆ, πίτυρα πύελνα. ἢ ἀσαφίδος ἀποβρέγματι πίτυρα πυρῶν ἕψειν, ἢ λυκοίου καρπὸν, ἢ ῥίζας ἀφεψεῖν, καὶ τῷ ὕδατι ξυὸ πιτύρεσι πυελίνοισιν ὑπορρίπτειν, ἢ τῷ ἀφεψήματι πίτυρα πυρῶν. τὸν ποικίλον θερμῷ ἐλελιξαμένῃ ἐλαίῳ, πυελίσσειν. ἢ τῷ τ' ἑρπύλλου ἐφήματι, καὶ πίτυρα ὦν αὐτὸν ζέσον. πυελίῳ δὲ καὶ σπόγγοισι θερμοῖσι, καὶ ἐλαίοισι μαλθακοῖσιν, ἰῷ τρηχυδερίῃ καὶ τοῖσιν ὀστεοχίνοισιν ἀγκείοισιν, ὕδατος ἐγχέων. ἢ ἐν κύστεσιν ἐλαίῳ θερμῷ. κλυσμοὶ ῥόων. μυρσίνης φύλλα καὶ δάφνης καὶ κιστοῦ, ἐν ὕδατι ἀφεψεῖν. τούτῳ κλύζειν χλιηρῷ ἀκτῆς φύλλα, καὶ σχοίνου ἀφεψεῖν ἐν ὕδατι ἀποχέας ἀκροχλιηρῷ κλύζειν. ἢ οἰνάνθῃ καὶ κύπερον καὶ ἀσαφίδα ἀφεψεῖν ἐν μελικράτῳ, καὶ κλύζειν. ἢ τήλεος ὕδατι, ἢ βάτου ἀφέψημα, ἢ ἐλάτης χλωρῆς, ἢ κυπαείρου, ἢ ἑρπύλλου, ἢ ῥοιῆς, ἢ λυκοίου ῥίζης, ἢ σχοίνου ἀκροχλίηρον. ἢ ὃ ἀλφὰ βουτύρου καὶ ῥητίνης, καὶ στέατος ὑείου. ἢ ὃ ἀλφὰ μυελοῦ καὶ στέατος ὑείου. ὑποθυμιήσεις ῥόων. κειθὰς πεφωσμένας ἐς ἀνθρακιὰς ὑποθυμιῶ, ἢ ἐλάφου κέρας σὺν ἐλάτῃσιν ὀμφακίδιον, ἢ ῥόον τὸν ἐρυθρίου. καὶ ἄλφιτα πεφωσμένα ξὺν ἐλαίῳ, καὶ οἴνῳ διπλασίῳ. ἢ ἄχυρα κειθῶν, καὶ βόλβιτον ὁμοίως, ἢ λωτοῦ σείσματα, ἢ ῥόον, ἢ κυπάειρον, σὺν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ, ξηρίῳ ὑποθυμιῶ. ἢ χαλβάνιον, ἢ μαάνην, ἢ ῥητίνιον, οἴνῳ δοῦσα. ἢ ἀγρὸς κέρας ἢ κηκίδα. χὴ ὁ ῥόος ἴσος). ἕτερα θυμιήματα. ὀρύξαι χρὴ βόθρον, καὶ φῶξαι ὅσον δύο χοίνικας ἀτθικὰς μάλιστα τῆς ποσιῆς, ὑπεδρέων ὑπὸ τ' βόθρον. οἴνῳ τε ὑπερκάσσαι βώδει. καὶ ἀμφικαθεζομένη, κατειλίξασα ἑαυτὴν, θυμιάσθω. ἢ ὃ λεγόμενον οἰσύπη αἰγὸς ξηρὰ κόψαι καὶ φῶξαι σὺν κριθέων ἐείσμασι ἐλαίῳ φυρήσασα θυμιᾶν. ἢ ἀνθρακιὰς πλείους κειθέων, ἢ ἄχυρα ὑποδρύων, ἢ σείσματα κυπαείρου, μύρῳ δδοῦσι, θυμιᾶν. ἢ κώνειον, ἢ σμύρναν, ἢ λιβανωτὸν ὃ μέδιον σείσμασιν, θυμιᾶν. ἢ ἄσφαλτον καὶ κειθῶν ἄχυρα ὁμοίως. ἢ κυπαείρου ῥίζαν ἐν ἀλείφατι ῥοδίνῳ σείσμασι. θυμιᾶν. ἢ καλάμῳ, σχοίνῳ, κυπέρῳ, σελίνου σπέρματι, ἀνήσῳ, ῥοδινοῦ ἐλαίου σείσμασι. ὁμοίως δὲ καὶ ῥητίνιον ὑποδησάμενον, καὶ κιννάμωμον, καὶ σμύρναν ξὺν βάτων φύλλοις, ἢ ῥόδων φύλλοις, ἢ ἡδυόσμοις, ξὺν ποσῷ κρόκῳ καὶ στύρακι. τοῦτο πάντα ἐν τῷ αὐτῷ τείβειν, καὶ θυμιᾶν, ὀβολῷ ἀτθικῷ σταθμῷ, ὑπὸ ποσθίῳ οἰναρέῳ. ἢ ὑπὸ βολβίτου πλατοῦς ἐμβάφιον. ὃ δ' πῦρ κλημάτινον ἔστω.

ὑπολιθέναι

βαλεῖν ἢ ἡδη πρότερον ὡς μὴ ὀδμὴν ἢ. ἐπεὶ εἰ ὀδμὴ ἔσται, ἀμεινον μὴ ὑπομένειν. ῥόδα ἐρυθρὰ πρόσθετα. σμύρνα καὶ βολβίον ξὺν μέλιτι τριφθέν, πρόσθετον ἄριστον. ἢ ῥόδα ἐψήσας ἐν ὕδατι, ἄνθος δὲ καὶ τρίψας λεῖα ἐν μύρῳ ῥοδίνῳ, ἐν ἐλαίῳ ἐλίξας πρόσθει. ἢ τὸ λωτοῦ ἄνθος ἑψήσας ἐν ὕδατι, καὶ πρίσας τρίβειν ἐν ῥοδίνῳ μύρῳ, καὶ ἐν ἐλαίῳ πρὸς τὸ στόμα τῆς ὑστέρης προσάγειν. ἢ κύπερον, καὶ ἴριν, καὶ ἄνισον ἴσον ἑκάστου ἐν μύρῳ ῥοδίνῳ λεῖον. [294] βαλὲς τὸ στόμα ἔσω. ἢ μυρσίνης φύλλα μελαίνης, ἐν οἴνῳ λευκῷ πίτυος φλοιὸν προσμείσγειν, καὶ ὁμοίως ποιεῖν. ἢ κυπαρίσσου καρπὸν, καὶ λιβανωτὸν, ἴσον ἑκατέρου τρίβειν ὁμοῦ ἐν μύρῳ, καὶ πρόσθειναι. λεῖα ξηρὰ ἄνθη ῥόου. καλαμίνθην ἐν οἴνῳ μέλανι ἕψειν, [295] καὶ ἐς ὀθόνιον βρέξαντα, ὑπτίαν ἀθεναι. ἢ ὑοσκυάμου τῶν φύλλων, καὶ κώνειον ἅμα ἑψεῖν. [296] ὡσαύτως πρόσθετα. καὶ μαλάχην, καὶ κηπεὶν, καὶ γλυκὺς ἄλφα μίξαι. εἶτα χλιερὸν πρόσθειναι πρὸς τὰ αἰδοῖα. ἢ οἶνον ἄκρητον ξὺν ῥητίνῃ καὶ σιδίῳ ἑφθῷ τρίβειν, καὶ πρόσθειναι ὁμοίως. ἢ κρίκον σὺν οἴνῳ τρίβων πρόσθες. ἢ λωτοῦ ἄνθος ὁμοίως. ἢ χύνα φύλλα. ἢ ῥόου μέλιτι καθέφθῳ μίξας, πρόσθες. [297] ἢν δὲ μὴ λήγῃ, σήσινον, ἢ βλίτον τὴν βοτάνην ὡς γλωσσόκομον, ἐν ἐλαίῳ ποιεῖν πρόσθετον. [298] ῥόα ὕδατος, πρόσθετον καὶ ἔγχυτον. ἢν γυναικὶ ὕδωρ ῥέῃ ἐκ τῶν αἰδοίων, λαβὼν ῥητίνην ξηρὰν, καὶ μυρίκης πέταλα, καὶ λίνου καρπὸν, τρίψας ἐν οἴνῳ. καὶ μίξας ἐν ἔριθος σέλῃ. καὶ ἐγχρίσας τὰ αἰδοῖα, κλυσσῆναι ἄλθουσα χρὴ σμίδα ὡς καθαρώτατα. [299] ἢ ἀμύλιον ἐν ἐλαίῳ πρόσθεσθαι πρὸς τὸ στόμαχον. Ἄλλο ἔγχυτον ὁμοίως. ὀχετὸν ὕδωρ ἐκ τῶν αἰδοίων ῥέῃ, μυρίκης πέταλα, [300] καὶ λιβανωτοῦ καρπὸν ἐν χλωρῷ σέλινῳ τρίψας καὶ ῥητίνην, ἐς τὰ αἰδοῖα κλυσσῆναι ἐκέλευε. ἢν τοῦ ῥόου ὕδατώδους ᾖ ἦν ὀδύνη. ἄνηθον καρπὸν τρίψας ἐν μέλιτι, καὶ καταπλάσσειν ὃ ἦν καλῶς. ἢν ῥόος αἱματώδης, ἢ λευκὸς, ἢ ὁποῖος. Θῦον [301] καὶ μανδραγόρου ὃ ἄκρητον, ἀνὰ λεβόνδα, ἐλαίῳ πρόσθειναι καὶ κώνειον βύδητον. καὶ ἀκίνητος κοιμᾶτο. ἢ σίδης ξηρὰ τρίβειν ἐν οἴνῳ πρόσμιξαι, καὶ διδόναι πίνειν. ῥόα λευκοῦ πόσιν. κισσοῦ λευκοῦ ὃ σπέρμα, καὶ πίτυος φλοιὸν ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ πρόσχειν. ἢ ἐλάφου κέρας κατακαῦσαι μοῖραν. ὠμηλύσιος ἢ δύο μοίρας, καὶ κεδρίδας πέντε, τρίβειν ὕδατι, καὶ πίειν. ὅταν πνίγῃ ἢ κατὰ ὑστέρων. κάστορα καὶ κόνυζαν ἐν οἴνῳ χρεὼν καὶ ἐν ἑαυτῷ πίνειν ἑκάτερον. ἀσφάλτου ὅσον πεντώβολον. ἢ φώκης στέαρ ὅσον δὶς τῷ δακτύλῳ λαβεῖν. ῥίζης γλυκυσίδης ὅσον ἥμισυ πίσσης ἐν οἴνῳ βυώδει διδόναι πιεῖν. ὅταν δὲ πνίγωσι καὶ ὁμοῦ βήσσῃ, σανδαράχης ὅσον ἐβόλου, καὶ θείου ἀπύρου ἴσον, καὶ ἀμύγδαλα πικρὰ καθήραντα συμμίσγειν τρία ἢ τέσσαρα. καὶ διδόναι ἐν οἴνῳ βυώδει. ἢν δέ γε προσέχωσιν αἱ ὑστέραι, κριθὰς τρίψας λεῖα [302] ξὺν τοῖσι ἡθύρμασι, καὶ κέρας ἐλάφου, ἐλαίῳ δδύσας ὑποθυμιᾶσθω ὅταν δὲ ἄνω ᾖ, καὶ θλίβηται καρδία, καὶ στόμαχος, καὶ ὑποπνέωσι, σμύρνῃ, ἢ ῥητίνῃ, ἢ νέτωπον, ἢ κάστορα, [303] ἢ ὀπὸν σιλφίου πίνειν ὅταν πνίγῃ. [304] πνεῦμα δὲ στέβηται, ἄλες ἄνω καὶ βάφος ἔχειν. καὶ γνώμη κατακλήσει. αἰσθήσιος πρόσχυσις. πνεῦμα προσπίπτον. [305] ὄμματα ἁμαλδύνεται. τὴν κεφαλὴν ξυρῆσαι ὅλην χρὴ, καὶ ταινίῃ ἀποδεῖν. ὑπὲρ ὀμφαλοῦ δὲ ἦν δέῃ.

Mulierem autem priùs quàm odorem sentiat superimpositam esse oportet, quandoquidem si odor excitatus fuerit, præstat non suffire. Subdititia medicamenta ad fluorem rubrum. Myrrha & bolbium cum melle tritum optimè supponitur. Aut rosæ aqua decoctæ, quas sanè tenuiter tritas, ex vnguento rosaceo lana exceptas, in subdititio apponito. Aut loti florem aqua decoquito, deinde ex vnguento rosaceo terito, & in vellere ad os vteri admoueto. Aut cyperum, irim, anisum æquis portionibus singula, ex vnguento rosaceo tenuiter trita, intra os vteri iniicito. Aut myrti nigræ foliis ex vino albo pini corticẽ admisceto, & similiter facito. Aut cupressi fructum & thus, paré cuiusq; portionem, ex vnguento simul terito & subdito. Si fluorẽ exiccare opus sit. Calamintha vino nigro decoquito, & macerata ex linteo imponito. Aut hyoscyami folia & cicutá simul coquito, similiter porra, maluã, ceram & adipem anserinũ admisceto, deinde tepida ad pudenda apponito. Aut vinum merũ cũ resina & mali punici cortice decocto terito, & ad eundẽ modum supponito. Aut cnicum ex vino tritũ in subdititio apponito. Aut loti scobẽ similiter. Aut lẽtisci folia, aut rhoëm melle cocto permixtũ subdito. Quòd si non cesset, susinũ aut blitum herbam linguę similẽ, ex vellere in subdititiũ pessum efformato. Ad aquæ profluuium subdititium medicamentum & infusum. Si mulieri aqua ex pudendis effluat, resinam siccam, myricæ folia, lini semen ex vino terito, ex adipe gallinaceo permisceto, & in pudenda per clysterem infundito. Farinæ purissimæ conchæ testam maiorem, aut amylum in vellere ad os vteri in subdititio apponito. Aliud quod eodem modo infunditur. Vbi aqua ex pudendis effluxerit, myricæ folia, thuriferæ arboris fructum & resinam, ex anserino adipe trita, in pudenda per clysterem iniicito. Si ex fluore aquoso circa pubem dolor est. Viticis semen ex melle, terito, pubẽ cataplasmate probè obducito. Si fluor sanguineus, albus, aut qualiscũque fuerit. Sulphur & mandragoram ex vino meraco tritam lana exceptã subdito, & supina dormiat, immotaq; maneat. Aut mali punici cortices siccos ex vino Pramnio tritos potui exhibeto. Ad fluorem album potio. Hederæ albæ semen, & pini corticem ex vino austero præbeto. Aut cornu cerui vsti partem vnam, farinæ verò hordeaceæ crudæ partes duas, cedri baccas quinq; ex aqua terito & potui exhibeto. Ad vteri strangulatum. Castoriũ & conyzam ex vino per se, & ex eodem vtrumq; permixtum bibat. Aut bituminis trium obolorum põdus. Aut phocæ adipis quantum bis digito capi potest. Radicis pæoniæ dimidiam potionem ex vino odorato potui exhibeto. Vbi verò simul cum tussi strangularint vteri, sandarachæ oboli pondus, sulphuris ignem non experti tantundem, & amygdalas amaras repurgatas tres vel quatuor commisceto, ex vino odorato exhibeto. Quòd si quidẽ procidant vteri, hordeũ tenuiter tritum cum paleis, & cornu cerui oleo subactum in suffitu admoueto. Cùm verò sursum fuerint, & cor & stomachus opprimitur, ibiq́ue substiterint, myrrham aut resinã, aut netopũ, aut castoriũ, aut laseris succũ propinato. Cùm vterus strangulatum intulerit, spiritus autem coaceruatus sursum proruperit, & grauitas detinuerit, mens attonita fuerit, sermo defecerit, totius corporis perfrictio & spiratio offensans adest, oculi hebescunt. Caput quã citissimè radito, fasciã supra vmbilicum, si opus fuerit, impositã retrudito.

Castorium autem & conyzam,rutæ decoctum, cuminum Æthiopicum,raphani semen, sulphur, myrrham exhibeto. Ad nares quidem graueolentia, ad vteros verò suauiter olentia admoueto. Quòd si sustinuerit,etiam grani cnidij partem interiorem albam melle subactam & permixtam naribus illinito. Aut schinum tenuem, *scilla speciem*,si mordeat. At cùm dolor & strangulatio detinuerit, maluæ radicem,aut acetum mulsum,aut fœniculi corticem & crethmum ex aqua bibendum dato. Præstat autem ructum ciere, erectam sedere,aut veratro narib. admoto sternutamentum excitare. Si verò sub septo transuerso collocati esse videantur, de repente vox deficit, præcordia dura sunt, strangulatur, dentes inter sese illidit,neque vocata audit. Naribus igitur oportet lanam succensam ad suffitum adhibere,bitumine in ignem immisso, & castorio, & sulphure, & pice. Inguina verò & femora interiore parte suauissimo vnguento illinere. Aut stellas marinas nigras & brassicam ex vino odorato mixtam bibat. Aut myrrhę tres obolos,coriandri parum, resinam, pæoniæ radicem,cuminum Æthiopicum,hæc ex vino albo trita,& aqua, aut aqua mulsa diluta, summè tepida potui exhibeto. Iuuat etiam peucedanum, aristolochia,cepæ lachryma,panaces ex vino aut aqua exhibitum. Vteros in pristinum locum reducit ricini radix pota,aut cuminum Æthiopicum,aut apium, aut fœniculi & anisi semen,piper,aut myrrha, aut papaueris succus epotus. Si cor suffocatur ab vtero comprimitur,& difficilis ac crebra spiratio detinet, viticis & pæoniæ semen ex vino bibere oportet, aut abrotonũ,& panaces,& ammoniacũ,aut rutã,aut somniferi papaueris succum. Si rursus eodem modo habeat,melanthiũ læuiter terito,melle subigito, & velut glandulã efformatam,penna conuolutam,in subdititio apponito. Aut philistium ad eundem modum supponito,aut telephium,aut anemones folia trita, in linteum detritum indita,& pauca myrrha admixta. Si vteri in lumbos incumbant, neque suffocatio caput attingat, Polypos coctos edat,& vinum nigrũ odoratum,meracum quàm plurimum bibat. Quando verò tanquam ad viscera versi strangularint,vinũ cedrinum, & cuminum Æthiopicum bibat, calida lauet, & odoratos fotus admoueat. Si vteri flatu distentæ fuerint, aromata omnia in vnguentum iniiciantur, & laurus, & myrtus,& saluia, & cedri ac cupressi ramenta. Hæc tusa & læuigata cribrato,& in vinum odoratum inspergito, & oleum rosaceum affundito. Si verò transmoti vteri oppresserint, hordeum cùm repurgaueris,& cornu ceruinum ex vino subacta ad suffitum adhibeto. Cùm sursum procedentes strangulant, succensum funiculum lucernarium sub naribus extinguito,quò fuligo & fumus intrò penetret, picemque & castorium, peucedanum & myrrham, vnguento diluta, vellere excepta, in subdititio apponat, resinam verò oleo dissolutam bibat. Si valdè strangularint potio exhibenda. Aut testudinis marinæ obolos tres, ex vini albi hemina aut cyathis tribus propinato. Aut cedrino oleo in lucernam infuso, eam accendito, & extinctam naribus admoueto, aut cœnum quàm fœtidissimum eodem modo, aut lanam succensam mulieris naribus ad suffitum adhibeto,aut bituminis modicum ex vino albo tritum bibat, aut erysimi conchæ testam & castorium ex vino albo bibendum dato,& lauet. Quòd si etiam tussis adsit, sandarachæ obolum,

διδόναι ὁ κασόριον, ⁊ κόνυζαν, ⁊ πηγάνου ὕδωρ. κύμινον αἰθιοπικόν. ῥάφανος σπέρμα. θεῖον. σμύρνιον. τοῦτο ὁ ταῖς ῥισὶν, τὰ κάκοδμα. βύσματα ὁ ἐς ταῖς ὑστέρας. αἰ ὁ ἀνέχη [306] ⁊ κέχλυ ὁ ἔνδον, ὁ λευκὸν μύγμα δοὺς ⁊ μίξας, ὑγιέφθω τὴν ῥῖνα. [307] ἢ ῥιζίον λεπτὸν ἐὼ δάκνη). ὅταν ὁ ὀδυνῶν ἔχῃ καὶ πνίγῃ), μαλάχης ῥίζαν. ἢ ὀξύμελι. ἢ φλοιὸν μαράθου, ⁊ χρηθμὸν ἐν ὕδατι δοῦναι πίνειν. ἄριστον ὁ ἐρυσιμόφυλλον, ⁊ σφάκελον καθίζειν, ἢ ἐλλέβορον, ⁊ πήγανον ποιέειν. ⁊ προσάγειν τοῦτο ταῖς ῥῖνας. ἐὼ δὲ ἐντὸς ταῖς φρένας δοκέωσιν ἵζειν, ὀξὺ πίνειν ἄφωνος γίνεται, ἐντὸς χόνδρεια σκληρά. καὶ πίνει). ⁊ τοῦ ὀδόντας σωρεύεται. ⁊ ὀδύνη καλεομένη. δεῖ οὖν ἐντὸς θυμιῶν ἐντὸς ταῖς ῥῖνας, θεῖον καπτέον. ἀσφάλτου ἐς πῦρ ἐμβάλλειν. ⁊ κασόριον. ⁊ θεῖον, ⁊ πίσσαν. ⁊ βδέλλας, ⁊ μηρούς μύρῳ ἔνδοθεν ὑπαλείφειν τῷ χείλει. ἢ ἀστέρας ⁊ θαλασσίους ⁊ μέλανας, ⁊ κράμβην μίξας βύβλῳ οἴνῳ, πίνειν. ἢ σμύρνης τριώβολον, [308] κρόκου ὀλίγον. ῥητίνης. γλυκυσίδης ῥίζαν. κύμινον αἰθιοπικόν. ταῦτα τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ, ⁊ ὕδατι, ἢ μέλιτι κράτιστα διδόναι. πίνειν ἄκροχολίεσιν. βοηθεῖ δὲ ⁊ ὃ πολύκεδμον. ἀφίσου χία. κράμμυος δάκρυον. πόμαχες ἐν οἴνῳ ἢ ὕδατι, ἀκροχολίεσιν διδόμενος. ὑστέρας ἐς χώρην ἄγει. [309] ⁊ κράτωνος ῥίζα πινομένη. ἢ κύμινον αἰθιοπικόν. ἢ σέλινον. ἢ μάραθου σπέρμα ⁊ ἀνίσου, πέπερι, ἢ σμύρνα. ⁊ ὁπὸς μήκωνος πινόμενος. ἐὼ ἡ καρδία πίνει), ἐντὸν ὑστέρης αἰωρεῖται). ⁊ πνεῦμα ἔχει. ⁊ ἄσθμα. σήσαμον καρποῦται ἄγνου ⁊ γλυκυσίδης ἐν οἴνῳ πίνειν ἢ ἀβρότονον. ⁊ πόμαχες. καὶ ἀμμωνιακόν. ἢ πήγανον. ἢ ὑπωπικὸν μήκωνος πάλιν. οὕτω ⁊ ὁμοίως ἔχει, μελάνθιον τρίβειν λεῖον: καὶ μέλιτι δοῦναι. ⁊ ποιῶν οὐ βλάπτει. ⁊ τοῖς ὦ πέρῳ τοῖσιδε. ἢ φιλίστιον ὁμοίως τοῖσιδε. ἢ τηλέφιον, ἢ ἀνεμώνης φύλλα τρίψας, [310] ἔνδες ἐς τυχίνον, ⁊ σμύρνιον μικρὸν ξυμμίσγειν. ἐὼ ἐς τὸ σφῶ αἰ ὑστέραι καταπεπτωκυῖαι, μὴ φλαύη ὁ τὸ κεφαλῆς ἢ πνίγεσθαι τοῦτο πολύποδας ἐφθούς, ⁊ οἶνον πίνειν μέλανα βύβλου ἄκρητον ὡς πλεῖστον. ὅταν ὁ ὡς τοῖς τὰ σπλάγχνα πεπονθόσιν πίνουσιν, οἶνον κέδρινον. [311] ⁊ οἶνον αἰθιοπικὸν πίνειν. ⁊ θερμῷ λούεσθαι, ⁊ πυελίζεσθαι ταῖς βύβλοισι. ἐὼ αἰωρεῖσθαι αἱ ὑστέραι, [312] ἡδύσματα πάντα ἐς τὸ μύρον ἐμβάλλειν. καὶ δάφνη. ⁊ μυρσίνη. ⁊ ἐλελίσφακος. κέδρου τε τρίσματα, ⁊ κυπαρίσσου. ταῦτα κόψαι ⁊ κατασπάσαι λεῖα. ⁊ ἐπ' οἶνον βύσμον ἐπιπάσσειν ⁊ ὑπτιάσαι ῥόδινον ἔλαιον. ὅταν ὁ μετακινηθεῖσαι θλίβωσιν αἱ ὑστέραι, κειλὰς ξυὸν τοῖς κυρηβίοισι. [313] καὶ τοῖσμαλον ἐλάφου κέρας οἴνῳ δοῦσαι, ἐντὸς θυμιῶν. [314] ὅταν τοῖσισάλμα πίνωσιν, ἐλλύχνιον ἀνάπτειν, ⁊ ἀποσβέσαι ἐντὸς ταῖς ῥῖνας. λιγνὺς ⁊ αἰθαλὸς θίσεισι ⁊ πίσσαν καὶ κασόριον. ⁊ πολύκεδμον, ⁊ σμύρναν δοῦναι μύρῳ [315] ἐλαίῳ ἀναδοῦσαι τοῖσιδε. πάντα δὲ ῥητίνην ἐλαίῳ διέντα. ἐὼ πίνωσι λίτρον, διδόναι ποδὸς, ἢ χελώνης θαλασσίης ὅσον τριώβολον τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ, κοτύλιον, ἢ κυάθοις τρισὶ πίνειν [316] ἢ κέδρου ἐὶς λύχνον ἐπιχέας ἄπτειν ⓦ λίχνου. καὶ ἐὰν ἀποσβεσθῇ τοῖς ταῖς ῥῖνας τοῖσαγε, ἢ βόρβορον ὡς δυσωδέστατον ὁμοίως. ἢ θεῖον καταπαύσας ἐντὸς ταῖς ῥῖνας ἐντὸς θυμιῶν τῆς γυναικός. ἢ ἀσφάλτου ὀλίγον τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ πινέτω. ἢ ἐρεσίμου κόγχην, ⁊ κασόριον ἐν οἴνῳ λευκῷ, δοὺς πιεῖν, ⁊ λοῦσαι. [317] ἐὼ ὁ μὴ βήσῃ σανδαράχης ὀβολόν.

θεῖον

θεὶς δύο ὀβολοὺς ἀπύρ. ἀμύγδαλα πικρὰ ἀποκαθήρας, καὶ κασσίου ὀβολὸν μίσγειν σὺν οἴνῳ δυώδ. καὶ πίνειν δίδου, ὡς δὲ πνίγωσιν αἱ ὑστέραι. καὶ τῆς καρδίας ἁψάσῃ ὃ πνίγμα, καὶ μεμύκῃ ὃ στόμα, ὄξος θερμὸν δίδου ῥοφεῖν. πασσαλίσκῳ ἢ κερκίδι ἀνοίγε. καὶ οἶνον ὁμοίως ἀνόσμον. καὶ σὺν ὀξυμέλιτι. ὡς λίαν δὲ πνίγωσι, καὶ ἄφωνος ᾖ, κεφάμυνον τὸ οἴνῳ χλιερῷ τεῖλας, εἰσάζειν ἐς τὰς ῥῖνας, καὶ ἀνεγείρειν. ὡς δ' ἄχεις ἵππαρις ἀνίσῃ, καὶ πνίγεται, ἄφωνος γίγ., καὶ σφόδρα ὁρᾷ. καὶ σὺν ὀδόντας σμυρείδι. καὶ σκληρὴ γίγ. καὶ σφόδρα φρενέτ. ἐὰν ἀπὸ πυκνά. καὶ ἀχύ- παχύτ. ταῦτα ποιεῖ καὶ τοὺς χόνδρια λαβόντ τῇσι χερσὶ χείρ θαμινάκις. καὶ σὺν ὀδόντας διεγαγόντ παστάλῳ, οἶνον ἄκρητον χλιερὸν ἐγχέειν, ὡς μὴ ἰσχύοι. καὶ αὐλίκα ῥαΐζῃ ὡς τὰ πολλά. ἐὰν ἐγκεῖται ἐς σὺν βουβῶνας, καὶ ἐρείδωσιν, αἰγὸς σπληνὸν τεῖλας, ἐλαίῳ φάκης δοὺς, ποιοῦμεν. ἢ ὑὸς κυλίσῃ τὸ καρπὸν, ἢ τὰ φύλλα αὐαίνειν, ἢ τὸ φλοιὸν, καὶ δρυὸς φύλλα, καὶ ῥινὸν λίπα μίξας, ἐλαίῳ δοῦναι, καὶ ποιοῦμεν. φάκης τὸ πιτύης ὃ δέρμα κόλας λαβὸν. καὶ σπόγγον, καὶ βρύα λαβὰ μίσγειν τῷ ἐλαίῳ τὸ φάκης. καὶ ποιοῦμεν αἰγὸς σὺν σπληνός. καὶ φάκης πνεύμονα. καὶ κέδρου τρίσματα ποιοῦμεν ὃ καὶ βόλβιτον, ἢ κεφαίτων ξύσματα βοός, καὶ ἀσφαλτον. ἢ ἀκανθης αἰγυπτίης καρπὸν, καὶ κέδρου τρίσματα. καὶ μυρσίνης φύλλα ξηρὰ μύρῳ μυξάκῃ, ταῦτα δοῦσας ποιοῦμεν. ἀρώματα δὲ σύγχει ἐς ὃ μέσον ἐμβαλεῖν. ἢ μίγδαρτα κόλας λαβὰ. καὶ κέδρειαν καὶ ῥινὸν πιτύινον ὁμοῦ μίξας γλυκεῖ ἐφθῷ δοὺς ποιοῦμεν. πυελίσκας, ὡς ἀπίωσιν. βολβίτου κεκαυμένου καὶ ὄξεος ἡμισυ. καὶ ὀρόβου θαλάσσης, ἢ ὕδατος ὁμοίως πυελία ταῖς ῥῖνας. πυελοῦν ὃ βληχρῶς, καὶ φάκιον πιεῖν. ἀπεμέειν ὃ, καὶ ῥοφεῖν δοῦναι ἀλήτου. καὶ ἔλι ⟨ϝ⟩ οἶνον. τῇ σὺν ὑστεραίῃ, κέγκρος ἑψέτω κατάπαστον. καὶ ὑρηϊκὸν ὃ ἀσταφίδα καὶ ἐρεβίνθους δύο τέλεα, σταφίδος τὸ ἀείστης ὀπτέας χοᾶ ἕν. ἔπειτα ἀποχέας πρὸς τὸ αἰθρίῳ θεῖναι. καὶ τῇ ὑστεραίῃ πίνειν. καὶ ὃ λοιπὸν ἐλελίσφακον. καὶ λίνου σπέρμα. καὶ ἄλφιτον διδόναι δὶς τῆς ἡμέρης σὺν οἴνῳ κεκραμένῳ, κοτύλας τέσσαρας. ἐλαίου ἡμικοτύλιον. ἀκτῆς φύλλα χοᾶς πλείας. ταῦτα ἕψειν, καὶ πυελοῦν θερμῷ, ἢ ὀστράκοισι θερμοῖσιν, ὅτι δίφρου καθίζεσθαι. ἀμφικαλύπτειν ὃ ἱμᾶσιν. ἢ τῆς ἀκτῆς τὰ φύλλα σὺν μυρσίνῃ ἕψειν, καὶ κεδρῶν ἄχνας ἕψειν. καὶ ὡς οἷά τε ὀξυ ὑποφέρειν ὄξος. ἔλαιον. μέλι. ὕδωρ. ταῦτα κεράσας καὶ ἀναμίξας, αὐαζέσας σφόδρα ἐς κύσιν ἐγχέειν. καὶ τὸ πιτύης τὸ φλοιὸν καὶ τὸ ῥοιῆς τὰ φύλλα ἐμβαλεῖν ἐς ὕδωρ. ἀφεψεῖν δὲ ἰσχυρῶς. καὶ ἐμβαλεῖν ἐς τὸ ὕδωρ. καὶ κεδρῶν ἄχνας ἕψειν. ἔλαιον ὀπτέας. ἢ λωτὸν τρίσματα. καὶ κυπαρίσσου ὕδωρ ὀπτέας καὶ ἔλαιον, ἕψειν οὐ μάλα. καὶ πυελία. σὺν ἀρώμασι μέσον ἐγχέειν. καὶ κηκίδα ἐμβαλεῖν. καὶ ῥάμνου φλοιὸν, καὶ πύελνα ὀψίτερα, ξὺν ὕδατι. ὡς δὲ τοιήσαιεν ἔξω ἀνεδεσ, καὶ τὰ καλεόμενα οἶχροι χαλκοῦ), μύρτα λωτὸν τρίσματα. βάτου, καὶ ἐλάτης φύλλα ἅμα ἕψειν. καὶ πυελοῦν ἀκροχλιαρῶς, ἢ οἴνῳ μὴ τυτθέων καὶ κεκραδέων, ὁμοίως τοιεῖν δὲ τῷ λυκῷ τὸν ὠὸν τὰ ἔξω ὅταν ψυχῇ), καὶ πελιδνὰ ἔωσιν ὕδατι θερμῷ. μηδὲ κτείνειν στέρνης. οἶος τέαρ, ὠὸν λέκιθος. μέλι. ἔλαιον ῥόδινον.

sulphuris ignem minimè experti obolos duos, amygdalas amaras detracto cortice, & castorij obolum ex vino odorato permisceto, & potui exhibeto. Quod si vteri strangulent, & strangulatus ad cor pertingat, osque occlusum fuerit, acetum calidum sorbendum dato, osque paxillo aut radio diducito, & vinum inodorum eodem modo infundito, & cum aceto mulso. Si verò valdè strangularint, & voce defecta fuerit, cepa ex vino tepido trita in nares instillata eam excitato. Quòd si ad hepar vsque ascenderint, strãgulatur, vox deficit, nihilque videt, dentes inter se illidit, dura redditur, nihil sentit, crebrò spirat, neque audit. Hanc manibus sub præcordiis apprehensam crebrò illinito, & dentibus paxillo diductis, vinum meracum tepidum, nisi quid impediat, infundito, & plærunque confestim allevatur. Si verò ad inguina incumbant & adhæresca nt, caprini stercoris globulos, & leporis pilos, vituli marini adipe subactos, ad suffitum admoueto. Aut hederæ fructum, aut folia sicca, aut corticem, & quercus folia ammixta resina, oleo subigito, & suffitu adhibeto. Coaguli vituli marini pellem leuiter tusam, spongiam & muscum læuigata, vituli marini adipe permixta, ad suffitum admoueto. Stercoris caprini globulos, vituli marini pulmonem, & cedri ramenta suffito. Quinetiam stercus bubulum, aut cornuum bubulorum scobem, aut bitumen, aut spinæ Ægyptiæ fructum, aut cedri ramenta, & myrti folia sicca, hæc molli vnguento subacta, in suffitu adhibeto Aromata verò multa in vnguentum iniicito. Aut vuarum retrimenta læuiter tusa, cedriam & resinam pineam simul mixta, passo cocto diluta ad suffitum admoueto. Fotus vt vteri recedant. Stercus bubulum vstum, aceti dimidium, & erui ex aqua marina aut dulci decocti similiter dimidium, suffitu naribus admoueto, idque leuiter facito, & lenticulæ decocto epoto, vomitum cieto, & farinam sorbendam, insuperque vinum bibendum dato. Postridie granum cnidium deuoret, & medicamentum sumat quod vrinam cieat; vuam passam & cicerum tritorum partes duas, vuæ passæ optimæ affusum aquæ congium coquito, deinde diffusum cœlo sereno exponito, postridie bibendum exhibeto. De cætero saluiam, lini semen & polentam bis die ex vini aqua temperati heminis quatuor exhibeto. Olei heminam dimidiam, sambuci folia quantum manus plena capit, hoc decocto calido foueto, aut testis calidis iniectis muliere in sella sedere iussa, & vestibus circumtecta. Aut sambuci folia cum myrto decoquito, & hordei paleas, & si perferre possit acetum, oleum, mel, aquam, hæc temperata & permixta, valdè feruefacta in vesicam infundito. Et pini corticem, maliq; punici folia in aquam iniecta, vehementer decoquito, & in decoctum hordei paleas immissas oleo affuso decoquito. Aut loti & cupressi ramenta affusa aqua & oleo probè admodum coquito, & fomento adhibeto. Cum aromatibus vnguentum infũdito, gallam immittito, & rhamni corticem, & polẽtam triticeam cum aqua. Quòd si nerui foras promineant, & quæ scrota vocantur, laxentur, myrti baccas, loti ramenta, rubi & oleæ folia simul coquito, & summè tepido foueto, aut vino cum his & graueolentibus eodem modo. Exteriora verò oui candido linito. Cùm aurem perfrixerint & liuida fuerint, aqua calida foueto. Quæ vterum emolliunt. Ouillum adipem, oui luteum, mel, oleum rosaceum,

his farinam ſubactam molli igne calefacito, quod diſtillat molli lana excipito, & in ſubdititio apponito. Aut ouillum adipem aromatibus conditum, nitrum rubrum, aut anſerinum adipem, oleum roſaceum, hæc liquata & cum lana ſubacta ſupponito. Anſerinum adipem aut ouillum, ceram albam, netopum, oleum roſaceum, hæc quàm optimè ſimul permixta, & tenuibus concerptis panniculis excepta, confeſtim vbi lota fuerit, tepida ad os vteri apponat. Aut cerui medullam & adipem oleo roſaceo liquatum, molli lana exceptum ſupponat. Subdititia mollia quæ aquam, mucos & pelliculas educunt, neque vlcerant. Myrrham quàm optimam, ſalis micam, & picem aromatibus conditam, læuiter terito & apponito. Subditititium aliud. Grana cnidia triginta detracto cortice, Indicum quod Perſæ piper vocant, & quod ineſt rotundum (myrtidanũ appellant) cum lacte muliebri ſimul terito, & melle diſſoluito, deinde molli & pura lana exceptum, & circum pennam conuolutum ſupponito, & per diem ſinito. Quòd ſi validius facere voles, paulum myrrhæ admiſceto, tertiam videlicet partem, & lanam mollem puram ſemiſuccidam. Ex vteris educit oſq; mollit, narciſſus, cuminum, myrrha, thus, abſinthium, cyperus, hæc ipſa per ſe, aut cum oleo roſaceo, aut albo, aut Ægyptio, lotæ autem ſupponantur. Medicamentum quod cruentam ſaniem educere poteſt. Myrrham cum tædis miſceto, ſalem, cuminum, fel tauri, mel, in vellere ſupponito. Et cumini folia ſimiliter ex vino. Aut laſeris ſuccum cum ficu miſceto, & glandem formatam ſubdito. Idem facit mori radix cum melle, poſteaque roſaceo linito. Efficax eſt & allij caput ſine nucleis, nitrum rubrum, & fici pingue æquali portione, in patuam gallam miſceto, glandem conficito, & liquore aliquo intinctam ſupponito. Deinde lota adipem ceruinum in lana ſubditum, teneat. Hæc cruenta omnia magis quàm priora educit, & emollit. Piper, elaterium, & ammixto lacte muliebri, cum his mel, oleum album & adipem ceruinum terito, linteo lacero & attrito excepta ſubdat. Hoc quoduis humorum genus potenter educit. Fici pingue, elaterij quantum ad duas potiones ſatis ſit, nitrum rubrum elaterij quantitate, mellis parum, linteo aut vellere exceptum, glandem conficito. Aliud. Netopum, fel tauri, nitrum, cyclaminum, gallam cum melle terito. Poſtea verò etiam lota adipem ceruinum in ſubdititio teneat. Aut pulegium & fel tauri tritum circum pennam obducito, & oleo Ægyptio imbutum ſupponito. Aut cyclaminum tali quantitate cum æris flore. Aut anemones caput cum farina tritum, circum pennam obductum, oleo albo intingito, omnia educit. Cucumeris agreſtis oblongi interiorem partem detracto ſemine, ex lacte tritam, vnà cum his myrrham ſinceram, mellis aliquantulum, & oleum Ægyptium admiſceto, molli lana excipito. Aut interiorem cucumeris agreſtis partem ſiccato, & affuſo melle terito, glandem conficito. Cùm autem lauerit adipem ſubdat, aut elaterij potiones tres ex aqua. Emollientia. Oui candidum, farinam, mel, ceram albam, hæc ſimul calefacito, & quod diſtillat vellere exceptum ſubdito. Aut adipem anſerinum, ceram albam, reſinam, vnguentum roſaceum, cerui medullam liquato, aut ouis aut capræ adipem. oui candidum, vnguentũ roſaceum, aut in glandem formato, aut lana excipito.

τυτέοις ἀναφυρήσας δήπτα, ὧδε χλιαίνειν ἐν πυελ μαλθακῷ ὅ ἀποσαζόμενον ἐς ἐλαίου ἀναμαλάσσειν, καὶ προσιδέναι. ἢ τέαρ οἴοις ἢ δὺ, νίτρου ἐρυθρ, ἢ χήνειον ἢ χλιὸς ἄλφα, ῥόδινον ἔλαιον ξυντήξας καὶ ἐς ἐλαίου ἀναφυρήσας, προσδεῖναι. χλιὸς δήλφα, ἢ μήλφον τέαρ, κηρὸν λευκὸν. νέτωπον. ῥόδινον ἔλαιον. ὡς ἄριστα ταῦτ ἀναμίξ ποιεῖν. καὶ ῥάκεα ἐγκαλίλλφ λεπτά. καὶ αὐλὶκα λαβομένη προσιθέτω χλιαρὸν προὸς τὸ στόμα. ἢ ἐλάφου μυελὸν [330] καὶ τέαρ τῆξαι ἐν ῥόδινῳ ἐλαίῳ ἀναφορύξαι ἐλαίου μαλακοῦ προσιθέτω. [331]. μαλθακὰ προσθετά. ὕδωρ ἀγλ ἐκ μύξας, καὶ δέρματα, καὶ οὐκ ἕλκει. σμύρναν ὡς ἀείστω. καὶ ἁλὸς χόνδρον, καὶ πάτσμ ἡδυωτικὸν, τρίβειν λφα, ἐκ ὑθέναι. ἕτερον προσθετόν. [332] σκελέφας κόκκους τεττάρακοντα, ὃ ἰνδικὸν ὁ καλέουσιν ἐκ ῥίζαν πέπερι, καὶ ἐν τυτέῳ ἑνὶ τροχίσκειν, ὃ καλοῦσι μυρίδανον, ξὺν γάλακτι γυναικείῳ ὁμοῦ τρίβειν, καὶ μέλιτι διέναι. ἔπειτα ἐλαίου μαλθακὸν καὶ καθαρὸν ἀναφυρήσας, περὶ πτερὸν περιελίξας, προσδεῖναι. καὶ τ ἡμέρας ἐᾶν. ἐὰν δ ἰσχυρότερον βόλη ποιῆσαι, σμύρναν ὀλίγην ἐπιμίσγειν, ὅσον τεταρτημόριον. ἐκ ἐλαίου μαλθακὸν καθαρὸν, [333] ἢ μικρὸν. ἀγλ ἧς ὑστερέων ἐκ ὃ τόμα μαλθάσσει. [334] ναρκισσος. κύμινον. σμύρνα. λιβανωτὸς. ἀψίνθιον. κύπερος. αὐτὰ ταῦτα καθ ἑαυτὰ καὶ ξὺν ῥοδίνῳ ἐλαίῳ [335] ἢ λευκῷ ἢ ἀγυπτίῳ. προσδεδέσθω ἢ λαβομένη. ἰχῶρα ὕφαιμον δυσάλγυνον ἄγλ. [336] σὺν τῆς δεσὶ. μίσγειν σμύρναν. ἄλας. κύμινον. χολὴν ταυρείαν. μέλι ἐν ἐλαίῳ προσιθέναι. καὶ κυμίνου φύλλα, ἢ δελφισμῆνα ἐν οἴνῳ. ἢ ὀπὸς σιλφίου, σύκῳ μίσγειν, ἐκ βάλανον ποιήσαντα προσθεῖναι. ὃ δ αὖ ποιεῖ [337] καὶ συκῆς ῥίζα σὺν μέλιτι. ἐκ μετέωρα χείειν ῥοδίνῳ. ἐνεργᾷ ἐκ σκορόδου μάλυζα. νίτρον ἐρυθρ. σῦκα πίονος, ἴσον, [338] μίσγειν ὃ κηκίδα μικρὰν, καὶ βάπτειν, καὶ ἐμβάπτειν ἐς αὐτὸ ὑγρῶν, καὶ προσιδέναι. κἄπειτα λαβομένη, ἐλάφου τέαρ ἐν ἐλαίῳ ἑψέτω. αἱμορῥοΐδια πολλὰ μᾶλλον τ προσθὲν ἄγλ δυνατὰ ᾖ, καὶ μαλθάσσειν. πέπειρος, ἐλατήριον, ξυμμίσγειν δὲ καὶ γυναικὸς γάλα, ἐκ τείνειν σὺν τοῖσδε, καὶ μέλι, ἐκ ἄγλφα λευκόν. ἐλάφου τε τέαρ [339] τηκόμενον. σφενδάμου ὃ ἄγλ πυρηία. σῦκα ὄ πίαρ. ἐλατηρίου δύο ποσίας, ἰσχνὸν ἐρυθρ, ὅσον ἐλατήριον. μέλι ὀλίγον ἐν ῥάκει ἐν ἐλαίῳ, βάλανον ποιέειν. ἕτερον. νέτωπον, χλιὸν ταῦρον, νίτρου, κυκλάμινον, [340] κηκίδα, τείνειν σὺν μέλιτι. μετέωρα ὃ καὶ λαβομένη, [341] τέαρ ἐλάφου, ἢ γλήχωνα, καὶ χλιὸν ταῦρον τρίβειν ἐπιπλάσσειν πρὸς πτερῷ. καὶ ἐς ἄλφα ἐμβάλλας αἰγὸς ἴριον, προσιδέναι, ἢ κυκλάμινον ὅσον ἀστράγαλον σὺν χαλκῷ ἄνθει. ἢ ἀνεμώνης κεφαλὴν σὺν ἀλήτῳ, πτερῷ ἐπιπλάσσειν [342] ἐς λευκὸν εἰείον ἐμβαπτέειν. ἄγλ πολύζα. σῦκα ἐντεριώνης τ μακρῆς ἑλὼν ὃ σπέρμα σὺν γάλακτι, καὶ σμύρναν σὺν αὐτοῖσιν ἄκρην. [343] ἐ μᾶλλον ποιεῖ αἰγύπτιον ἔλαιον εἰείῳ μαλθακῷ ἀναφορύξαι. ἢ τ ἐντεριώνην τ σικύης ξηράνας, καὶ μαλθάσσειν, καὶ τείνειν, καὶ βάπτειν ποιέειν. ἐσθίειν ὃ λύσιν ποιεῖ, τέαρ προσιδέναι [344] ἢ ἐλατηρίου πρὸς ποσίας ἐν ὕδατι. μαλθακτήρια. ὠὸν τ λευκὸν. ἄλφιτον. [345] μελίκρηνον λευκόν. ταῦτ ὁμοῦ χλιαίνειν. ἐ τ ἀποσαζόμενον εἰείον ἀναστοιχίσας. προσθές, ἢ χλιὸς ἄλφα, κηρὸν λευκὸν, ῥητίνην. μύρον ῥόδινον. μυελὸν ἐλάφου τήκειν, ἢ τέαρ οἴοις, ἢ αἰγὸς, ὠὸν τ λευκὸν, ῥόδινον μύρον, ἢ βάλανον ποιέειν, ἢ εἰείῳ ἀναλαμβάνειν.

πυελίῳ

πυελίσι δ' ὧν ὑστέραι καθαίρονται, ἰὼ σκληραὶ ἔωσιν.
345 οἶνον χρὴ ὡς ἥδιστον, ἴσον ἴσῳ κεράσαι, ὡς τέτα ἡμιχόα ἀττικά. καὶ μαράθου ῥίζαν, καὶ τὸ καρπόν, τεταρτημόριον, καὶ ῥοδίνῳ ἡμίφατος, ἡμικοτύλιῳ, ἐς ἔλαιον ἑᾶσαι, οὗ ὃ ὄπιτεμα ὀπὴν ἔχει. καὶ ὀπτήσει ὡς οἶνον. καὶ ἐπὶ τὸ κάλαμον, πυρώσαι. καὶ μετέπειτα τῷ σκίλλῃ προσθέσθαι.
347 ἰὼ ὀδυνῶσι καταγίζωσιν ὀξαπίῳ, καὶ ἀψυχίαι ἔωσι. ῥόδων φύλλα. κιννάμωμον. σμύρναν καθαρῶν. νέτωπον. ὀποῦ μήκωνος. τυτέων φθοίσκους ποιήσας ὅσον δραχμιαίους, 348 ὀπίσω ὀπὶ τύφος ἀμφορέως ὄξαφανές, ἢ χρῶ ἐπιθυμιήματι. ἢ σύραξος, 349 ὅσον ἐμβάλλουσιν ἐς τὸ λαγῶ ὡς ὀπὶ τὸ πρόσθεν χρῆσθαι ἄπεμπλα. 350 ὀκέσα ἐς ῥᾳδιοδρα ἐμβάλλε), κόλλας καὶ κηροῦ σῆσαι. ὀπιβαλλειν ὀπὶ τὸ βόλβιτον τὸ σύραξ. καὶ παλιρρύτῳ νετώτῳ. ῥόδινον ἔλαιον ὡς ἄριστον. καὶ αὖ ὑπὸ λεπτὸν λευκὸν, θυμία τῆς ἐξ ῥᾳδίας καθαρσίας. ἢ δάφνης ἢ μυρσίνης φύλλα κόψαι, 351 καὶ κυπέρου καρπὸν, ἐργάσασθαι ἀγυπτίῳ λευκῷ μύρῳ, καὶ νετώτῳ, καὶ ὀπὶ βολβίτου θυμία. ὀρύζης ὀπὸ μύλης. κυπαρίσσου πρίσματα. καὶ κυπέρου ῥίζα κοπεῖσα. σῆσαι ὀπὸ καὶ χρῶνον, ὡς ὄσμον ἡδύοσμον. καὶ κάρδαμον. καὶ ἴριν. ῥᾷδιον πάντα μίσγειν. παλιρρύτῳ ὀπὸ αὐλοῦς, ῥόδινον ἔλαιον, καὶ νέτωπον. καὶ χρέα ὀπὸ κεκιμωμένοις πυελίνοις. ἢ ῥητίνῃ 352 ὀπὶ νεοπηκτῳ κεραμίδος θυμία, ὀπιβαλὼν κατὰ μέσον, ἢ ἐπὶ τὴν ἀρωμάτων. τὴν ὀπὸ κεφαλὴν τέγγειν ἐλαίῳ ῥοδίνῳ. ἐς ὀπὸ τὼ ὦτε, μύρσινον ἢ μήλινον ἢ λευκοῦ ἐρεβίνθους καὶ ἀσταφίδας ἑψήσας, διδόναι πίνειν. ἐν ὑδατι θερμῷ καθέζεσθαι. 353 καὶ ἐλαίης λευκῆς παρὰ αὐτὸ ἔλαιον αὐξῆσαι, καὶ παχύνσαι, καὶ αὐτῷ. καὶ ἐς οἶνον τεῦξαι θυώδεα. καὶ ἐμβάφιον ἀττικὸν διδόναι. ἢ καταξείσαι ἀπὸ γαστέρας, ἢ ἀδίανον, καὶ νίτρον ἐρυθρὸν αὐγυπτίου. ῥίζαν ναρθηκος. καὶ σελίνου σπέρμα λεῖον. ἀπὸ διδόναι. ἰὼ ὀπὸ ἐπιλάβοι στραγγουρίη, ἐν ὕδατι καθίζεσθαι. καὶ γλυκεῖ πίνειν, 354 ἰὼ μάλιστα πίνῃ) ἐν ὀδυνῇ ὑστερέων. οἶνον τε ὡς ἥδιστον ἴσον ἴσῳ κεράσας, ὡς τέτα ἡμίχοα ἀττικά, καὶ μαράθου ῥίζας, καὶ τὸ καρπὸ τεταρτημόριον, καὶ ῥοδίνου ἐλαίου, ἡμικοτύλιον ἀπὸ ἐμβάλλειν ἐς ἔλαιον καινόν. καὶ οἶνον ὀπτήσαντα πυελίσι. καὶ τὸ σκίλλῃ προσθέσθαι, ἐπὶ αἱ ὀπὴ ὃ σῶμα μεγάθει εἴη), 355 ἐν βοῦν. καὶ ἰὼ ἑλκωθῇ. 356 ἐν φλυκτίδες πέμπαχοι αὐτῇ ἔωσιν, ἄμεινον σταφὶς χλωρὸν ἀλείφαι σὺν λιβανωτῷ προσπάσσειν. Ὑπὸ ὑστερέων ὀδυνῶσι. Πβυκεδανὸν, ἀριστολοχίαν, πάνακες, ἀπὸ ὁμοῦ μίξαι ἐν γλυκεῖ οἴνῳ. καὶ χλιαίνοντα πίσαι. καὶ μήκωνος λευκῆς ῥοφέειν. 357 καὶ κνίδης σπέρμα. 358 Ἄλλη πυελίη. Θυμίη ἰὼ ὀδυνῶν ἔχῃ, σίδια ῥοιῆς γλυκείης. λωτῦ πρίσματα. ἐλαίης φύλλα ξηρὰ κεκομμένα, ἀπὸ ἐλαίῳ ἐργάσασθαι χρὴ, καὶ ὀπὶ βολβίτου πεπυρωμένου, ὀπιῤῥίπτειν. ἢ χαλβάνῃ. σμύρναν, λιβανωτὸν, ἔλαιον λευκὸν αὐγύπτιον 359 ὀπὶ οἰναρίδων. Ἑτέρη πυελίη ἢ δι' ἀσφάλτου τερετοτέρα. Ἀσφάλτῳ 360 ῥίζης καυλῖνης. λαγῷ τρίχας, ἢ πτερύγιον. καὶ σέλινον ξηρὸν, ἀπὸ τρίψας πάντα, φθοίδας πλασάμενον, θυμιᾶν. ἢ ὀπὶ πίσσης σανδαράκῃ κόλλας λεῖον, μίξαι πρίσματα κυπαρίσσου. καὶ μύρῳ ὀπτῇ χρῆσθαι, φθοίδας ποιεῖν, ἐν ὀπὶ πυρὶ θυμιᾶν, ἢ αὐγὸς κέρας καταπρίσας ἐλαίῳ ἀλαπαῖνῃ ὀπὶ πυρὶ θυμιᾶν. ἢ ὀρύζας βόθρον, γόγγρα φέρειν, καὶ τὴν ἀποδιὴν ἐπιθεῖναι ἐς τὸ βόθρον. καὶ οἶνῳ δώδεκα νήστας ἀπὸ γόγγρα, ἀπὸ καθίζεσθαι ὑπὲρ τοῦ πυέλου.

Fotus ex quibus vteri purgantur, si dari fuerint. Vinum quàm suauissimum ad tres semicongios Atticos pari aqua temperare oportet, fœniculi radicis & seminis quadrantem, rosacei olei heminam dimidiam in olla ponere, cuius operculum foramen habeat, & vinum affundere, & calamo impositò fouere, posteaque scillam in subdititio apponere. Si dolores repentini vehementer irruant, & animi deliquia adsint: Rosarum folia, cinnamomum, myrrham puram, netopum, papaueris succum, ex his pastillos drachmæ pondere formatos, amphoræ, fructo candenti imponito, aut ad suffitum vtitor. Aut styracis paululum in oleum iniicito, velut in priore vtitor. Quæ in vnguenta iniiciuntur omnia tundenda & cribranda, styrax autem in stercus bubulum immittenda, & netopo illinendum. Oleum rosaceum quàm optimum, & Ægyptium album affundendum, ex eo post purgationes suffitum parato. Aut lauri, myrti folia, & cyperi fructum tundito, cum vnguento Ægyptio albo & netopo permisceto, in stercore bubulo ad suffitum adhibeto. Confert autem & thuris pollen, cupressi ramenta, & cyperi radix tusa. Iuncum etiam odoratum aromaticum, cardamum & irim cribrato, his omnibus affuso oleo rosaceo & netopo permixtis, ex triticea farina crassiùs molita vtitor. Aut resinam ex recenter compacto fictili suffito, castorio aut aliquo ex aromatibus iniecto. Caput autem oleo rosaceo perfundito, & in aures oleum myrtinum aut melinum immittito. Aut cicer rubrum & vuas passas decoctas potui exhibeto, & in aqua calida desideat. Et oliuas albas priùs quàm oleum dimittant concidito & siccato, ex vino odorato terito, & acetabulum Atticum exhibeto. Aut cantharidum ventres, aut adiantum, & nitrum rubrum Ægyptium, ferulæ radicem, & apij semen leuiter contusum, hæc exhibeto. Si verò stranguria inuadat, in aqua desideat, & vinum dulce bibat, si maximè stranguletur ex vterorum dolore. Vinum etiam quàm suauissimum æquali aqua temperatum, ad tres semicongios Atticos, radicum fœniculi & seminis trientem, & olei rosacei heminam dimidiam. Hæc in ollam magnam nouam conjecta, vino affuso ad fotum adhibeto, & scillam in subdititio apponito, dum os molle & amplum esse fateatur. Quod si exulceretur, & pustulæ in ipso vndique innascantur, præstat ex adipe anserino cum thure curationem adhibere. Ad vterorum dolorem. Peucedanum, aristolochiam, panaces, hæc simul ex vino dulci mixta & calefacta propinato, & sorbitione papauer album & vticæ semen accipiat. Alius suffitus. Si dolor detineat, suffitu adhibeto mali punici dulcis corticem, loti ramenta, olex folia sicca contusa, hæc oleo permiscere oportet, & in stercus bubulum ignitum iniicere. Aut galbanum, myrrham, thus, oleum album Ægyptium in vitis sarmenta. Alius ex bitumine vehementior. Bitumen, Xanthij radicem, leporis pilos, aut rutam, coriandrum siccum, hæc omnia trita, & in pastillos formata, suffitu admoueto. Aut ad picem, sandarachàm læuiter tusam, & cupressi ramenta permisceto, affusoque vnguento pastillos conficito, in ignem coniectos ad suffitum adhibeto. Aut cornu caprini scobem oleo agitatam ex igne suffito. Aut in effossam scrobem torrefactorum vinaceorum cinere iniecto, & vino odorato madefacto, circum assidenti mulieri suffitum excitato.

Sint autem vinaceorum partes duæ, ipsæque quàm maximè siccæ. Si vterus ad vesicam vsque doleat, porri semen ex aqua tritum bibendum, aut cyclamini radix ex vino albo ieiunæ propinanda, & calida lauet, & à balneo ieiuna bibat, & tepefactoria adhibeto. Aut allij caput vnicum, nitrum torrefactum, cuminum, hæc læuigata melle subacta in subditicio apponito. Calida lauet, & calidam bibat. Hoc omnem vteri morbum curat linum scissum cum ipso culmo, ad pugillum vnum tenuiter tusum, vino albo quàm suauissimo per noctem macerato, deinde percolato, & tepefacto lanam mollissimam imbuito, & partim subdito, partim extrahito. Confert etiam crocum ac myrrham, & nuces ponticas puras & albas lana exceptas, ex anserino adipe & vnguento irino in subditicio apponere. Si vehemens dolor per subditicia purgatam detineat, myrrhæ acetabulum, thuris tantundem, melanthium, cyperum, seseli, anisum, linum, netopum, mel, resinam, anserinum adipem, acetum album, vnguentum Ægyptium, singula pari portione ex vino albo dulci, ad duas heminas terito, tepidis infusis colluito. Si vehemens dolor detinuerit, cantharides, cyperus, calamus, iuncus odoratus & iris, his ex vino nigro decoctis vtere. Colluvio alia si vehemens dolor & stranguria detinet. Porri succum, sambuci fructum, seseli, anisum, thus, myrrham, in vinum infundito, & misceto ac colluito. Aut myrrhæ acetabulum, thuris æqualem portionem, melanthij, cyperi tantundem, seseli, anisum, apij semen, netopum, mel, resinam, anseris adipem, acetum album, vnguentum Ægyptium, horum singulorum pares portiones vino albo dulci diluito, & ad collutionem adhibeto. Aut mercurialis decocto cum myrrha, thure & netopo. Aut saluiam, hypericum in aqua decoquito, ea colluito. Aut lini semen, anisum, melanthium, seseli, myrrham, cassiæ fructum in vino coquito & infundito. Alia collutio, si dolor post purgationem vehemens fuerit. Sambuci fructum & lauri baccas ex vino nigro coquito & colluito. Aut sambuco in aqua cocta, aqua effusa & vino dulci affuso colluito. Quòd si post collutionem innascatur dolor, aromata quæ in vnguentum immittuntur decoquito, & ad decocti effusi duas heminas adipem anserinum & oleum rosaceum ammisceto, eoque tepido colluito. Infusum autem in nemine (quod semel dictum sit) duarum heminarum modum excedat. Aut mercurialem in aqua decoquito, & myrti succum ammisceto, aut thus & netopum æquali portione, & tepido colluito. At si vterus doleat, cyclamini radicem ex vino albo ieiunæ propinato, & calida lauet, & à balneo bibat. Si pudenda vlcere feruido laborarint. Myrti baccis cum vino decoctis, calido colluendum, & melilotus apponenda, & pæoniam tritam ex vino coctam supponat. Et myrrham ac resinam simul mixtam, vino subactam, ex linteo imbuto subdito. Et si stranguria prehenderit, pubes fouenda & illinenda. Desidendum autem in rosarum decocto, aut rubi, aut myrti, aut oleæ, vel capreolorum vitis, vel iuniperi baccis, vel saluiæ. At si ventus in vtero innascatur, & continuus dolor suboriatur, neque flatus exeat, cuminum supponat. Saluiam, cyperum tusum, per totam noctem maceratum, mane percolatum, eo quod lucidum est in vas effuso, triticeam farinam crassiùs molitam

ἔφωσαν ᾖ τῆ γλήρτων. [361] δύο μοῖρα, καὶ αὖται ᾖ αὐαὶ ὡς ἁλὰ μάλιστα. [362] ἢν ᾖ ὑστέρη ἀγγεῖ ἄγχει κύστιος, πεσσὸς καρπὸν σιὼ ὕδατι τετῶθον πίνειν. ἢ κυκλαμίνῳ ῥίζῃσι ἐν οἴνῳ λευκῷ πιπίσκειν νῆσιν. καὶ θερμῷ λούεσθαι. [363] καὶ ἀποθέρμον πινέτω νῆσις. ἢ χλιάσματα ποιεῖσθαι. ἢ σκορόδῳ μάλυζαν, καὶ νίτρον ὀπὸν, καὶ κύμινον, λεῖα ποιήσας μέλιτι δοῦναι, ποτίζει. καὶ ἐν θερμῷ λούεσθαι. [364] ἢ θερμὸν πινέτω. Ὑστερέων πάσης νόσου θεραπεῖα λινόν. Λίνῳ δ' ἀχνὸν αὐτῇ τῇ καλάμῃ ὅσον δραχμὴν κόψας λεπτὰ, καταβρέξας ἐν οἴνῳ λευκῷ ὡς ἡδίστῳ τὸν νύκτα. ἔπειτα ἀποθήσας [365] δι' χλιάνας τὲ ἐν εἰείῳ ὡς μαλθακωτάτῳ ἐμβάπτων. καὶ ᾖ μὴ ποτίζειν. ᾖ ἀφαιρέων. βοηθεῖ ᾖ καὶ χρόνῃς ἐπὶ τὲ σμύρνα. κάρυα ποντικά. [366] λευκόν τε καθαρὸν ἐν χυὸς ἓν ἁλὶ καὶ μύρῳ ἰείνῳ ποτίζειν. ἰῶ πρὸς ὠδῖνα ἔχῃ ἐκ ποτάτων καθαρμὸν. [367] μυρσίνης ἐμβάφιον. λιβανωτὸν ἴσον. μελάνθιον, κύπερον. σέσελι. ἄνησον. [368] λίνον. νέτωπον. μέλι. ῥητίνιον. χυὸς ἓν. [369] ὄξος λευκόν. μῦρον αἰγύπτιον. ἴσον ἑκάστου τείβειν ἐν οἴνῳ λευκῷ γλυκεῖ, δύο κοτύλῃσι καὶ κλύζειν χλιερῇσι χλυσμοῖσιν. ἰῶ ὀδῖνα ἔχῃ σφοδρὰ, καυλοειδὲς, κύπερος. καλαμος. σχοῖνος. καὶ ἶρις. ταῦτ' ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψῶν, χρῆν. ἕτερος χλυσμὸς, ἰῶ πρὸς ὠδῖνα, ᾗ τραχήλου ἔχῃ. Περίσσα χυλὸν. ἀκτῆς καρπὸν. σέσελι. ἄνησον. λιβανωτὸν. σμύρναν. [370] οἶνον χύλωσον καὶ μίξον, ᾗ χλύσαι. ἢ σμύρνης ὀξύβαφον. λιβανωτῦ ἴσον. [372] μελαν[illegible]ῦ τῦ κυπρίου ἴσον. σέσελι. ἄνησον. σελίνου σπέρμα. νέτωπον. μέλι. ῥητίνιον. χυὸς ἓν. [372 cf] ὄξος λευκόν. μῦρον αἰγύπτιον. τούτων ἴσον ἑκάστου διεῖναι οἴνῳ λευκῷ γλυκεῖ, καὶ κλύζειν. [373] ἢ λινοζώστιος ὕδωρ, ἀφεψήσας σιὼ σμύρνῃ, λιβανωτῷ, νετώτῳ. ἢ ἐλελίσφακον, ὑπερικὸν, ἕψειν ἐν ὕδατι, καὶ κλύζειν. [374] ἢ λίνου καρπὸν, ἄνησον, μελάνθιον, σέσελι, σμύρναν, κασσίης καρπὸν, ἐν οἴνῳ ἕψειν, καὶ κλύζειν. ἕτερος κλυσμὸς ἰῶ ὀδῖνα ἔχῃ σφοδρὴ, μὴ κάθαρσιν. ἀκτῆς καρπὸν καὶ δαφνίδας ἕψειν ἐν οἴνῳ μέλανι, καὶ κλύσαι. ἢ ἀκτὴν ἑψήσας ἐν ὕδατι, ἀποχέειν ὃ ὕδωρ. οἶνον ᾗ γλυκὺν ποδαχέας, κλύσαι. ἰῶ μὴ κλυσμὸν ὀδῖνα ἐγεῖραι, [375] ἕψειν τὰ θυώματα ἐς ὃ μύδρον ἐμβάλλοντα. καὶ ἀποχέαι τῦ ὕδατος δύο κοτύλας, μίξαι ᾗ ἔλαιον χυὸς, καὶ ῥόδινον, καὶ κλύζειν χλιαρῷ. πλεῖον ᾗ κλύσμα δύο κοτύλαι μηδενὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἢ λινοζώστιν ἕψειν ὕδατι, καὶ μίξαι [376] χυλὸν μυρσίνης. ἢ λιβανωτὸν. νέτωπον ἴσον, καὶ κλύσαι χλιαρῷ. [377] ἰῶ ᾗ ἀγγεῖ τὰς ὑστέρας, κυκλαμίνου ῥίζαν ἐν οἴνῳ λευκῷ πιπίσκειν νῆσιν. καὶ τὰ θερμῷ λούεσθαι. καὶ ἀποθερμον πινέτω. ἢν ἀφθῇ τὰ αἰδοῖα. [378] μύδρον θερμὸν ξυὸν οἴνῳ κλύζεσθαι. καὶ μελίλωτον ποτίζειν. καὶ γλυκυσίδης ἐν οἴνῳ ἑψηθείσης τετῶθαι, ποτίζεσθω. καὶ σμύρναν καὶ ῥητίνιον ὁμοῦ μίξας, καὶ δεῖς ἐν οἴνῳ, ὀθόνιον ἐμβάπτων ποτίζειν. ᾗ τραχήλου ἢν λάβῃ, πυελῖν, [379] ᾗ χείειν ὕπτιον. ἐγκαθίζεσθαι ᾗ ἐν ῥόδων ἀφεψήματι, ἢ βάτου, ἢ μυρσίνης, ἢ ἐλάτης, ἢ ἑλίκων ἀμπέλου, ἢ ἀρκευθίδων, ἢ ἐλελισφάκου. [380] ἰῶ δὲ ἄνεμος ἐγγένηται ἐν τῇ μήτρῃ, πόνος τὲ ἐγγίνηται ἀσυχὸς. καὶ φῦσα οὐκ ἔξεισιν, κύμινον ποτίζεσθω. ἐλελίσφακον, καὶ κύπερον κόψας. καὶ πήξας τῷ νύκτα ὅλῃ ἔωθεν ἀποθήσας, ᾗ διαγὰς τὲ ἐς ἄλλος ἐγχέας. χρίμνα πύεινα ἐν

οἴνῳ

οἴνῳ λευκῷ φορύξαι. καὶ ὀπὸν σιλφίου, [121] ὡς κύαθον, ἐς κοτύλην ἐψῶν, καὶ ἀνωμότερον δίδου πρόφασιν. [122] ἢν χιὼν ἐν τοῖσιν αἰδοίοισιν ἐγγένηται, ὀδύνη ἴσχει. καὶ τὸ μὲν ὀδύνης σελίνου καρπὸς, σμέξιμα. καὶ ἴριος, καὶ ῥοιῆς γλυκείης τεμπῆς ἐν οἴνῳ παλαιῷ ξυὼ ποταμίῃ ὀφεως πρόσθεσις, καὶ ὅπως πλάσας τὰ φύλλα. τὸ δὲ νύκτα ὅλην ἐχέτω κείμενα. καὶ πρωΐ ἀφελόμενον, ἐν οἴνῳ διακλυζέσθω.

vino albo subigito, & laseris succi cyathum, simul mixta decoquito, & subcrudum sorbendum dato. Si columella in pudendis suborta sit, dolor detinet, dolori medetur apij semen, hedera, aut mali punici dulcis triti ex vino veteri decoctum, cum recentis carnis frustulo foliis obducto in subditicio supposito. Quæ per totam noctem subdita habeat, deinde vbi detraxerit, vino colluatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΦΟΡΩΝ.

HIPPOCRATIS DE HIS QVÆ VTERVM NON GERVNT, LIBER.

Περὶ μὲν τῶν γινομένων τῇσι γυναιξὶν ἐφ' ἑκάστοισι τῶν παθημάτων, πρόσθεν εἴρηται. νυνὶ δὲ ἀποφαίνω δι' ἃς αἰτίας ἄφοροι γυναῖκες ὅλως πάμπαν. καὶ ὅσῃσι μὲν ἰσχυρῶς ἐνῆν σημῆναι, ἐσημήνατο. ἔστι δὲ ἃ καὶ ἀδήλως ἔχει. φημὶ δὲ τοῦτο αἴτιον εἶναι, ὡς γραφὴ ὁ στόμα τῶν μητρέων πάμπαν ἀπὸ τῆς αἰδοίης, καὶ κυίσκεσθαι. καὶ γὰρ δέχονται αἱ μήτραι τὴν γονήν, καὶ ἔξω αὖτις ἐκφέρει. τοῦτο δὲ οὐκ ἀεὶ γίνεται τοῖσιν ἀφόροισιν ὡς γραφῇ ὁ στόμα τῶν ὑστερέων ἀπὸ τῆς αἰδοίης ἀλλὰ φύσιν καὶ ἦν μεμυκὴς ὁ στόμα τῶν μητρέων πάμπαν, οὐδ' ὅπως δέξεται. οὐδ' ἦν ἀρμοῖ μεμυκὴς μᾶλλον ἢ δεῖ. ὅλως τοιούτων ἐόντων ἐστὶ τὰ εἰρημένα. ἦν μὲν γὰρ ἀπέρρωγε μένον ἢ πάμπαν, ἢ μεμυκὼς, ἢ καταμηνια οὐκ ἔρχεται ὁ παντάπασιν ἢ ἔρχεται βιαίως, ξυὼ νοσώδεα ὡς βιάσηται ὁ αἷμα τὰς μήτρας γραφῆναι κατ' ἦπαρ. καὶ ὡς ἀπεγγαρθῇ ἡ γυνὴ ἔστιν ὅτε αὐτῆς ἀποτρέφεται ὁ στόμα τῶν μητρέων ἀπὸ τῆς αἰδοίης. ὡς δ' ὀλίγον ἀπόκλιμον, ἢ ἀρμοῖ μεμυκὸς, χωρεῖ μὲν τὰ καταμηνια, χωρεῖ δὲ βιαίως, καὶ κατ' ὀλίγον ὅτε πολλὰς ἡμέρας. ταῦτα δὲ πάντα δῆλα γίνεται, εἰ ὅτῳ ἔξεστι ψηλαφῶντι γυναικὸς καὶ ὡς τούτων τι ᾖ, μελεδήσασα ἡ γυνὴ φορὸς γίνεται. ἔστι δὲ καὶ ὅτε αὐτόματα τούτων δέκαστον [4] ὅδε γίνεται, εἴρηται δὲ καὶ τοῖσι γυναικείοισιν σήμασιν. ὡς δὲ λεῖα ἔωσιν αἱ μῆτραι, ἦν δὲ τοῦτο καὶ φύσει ἐνῇσι, καὶ ὡς ἕλκεα ἐγχωρήσαντα, μεγάλας ὠλὰς ἐγκαταλίπῃ. καὶ ἦν λεῖαι ἔωσιν, οὐ λαμβάνει ἡ γυνὴ ἐν γαστρί. τὸ δὲ γονὴν δέχεται μὲν αἱ μῆτραι, ἦν μή τι αἴτιον ἄλλο ᾖ, ξυλλαμβάνουσιν δ' οὔ. ἄλλα πόθεν ἔξω χαλάσῃ. δῆλον δὲ μάλιστα ὅτι ψηλαφῶσι. καὶ ἢν σμικρὴ εἴποτε ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἕλκεα ἐγχωρήσαντα τὰ δὲ καταμηνια ὑγιηρὰς μὲν ἐν τούτῳ τῷ νοσήματι χωρεῖ. ἀσθενὲς δὲ γίνεται ὡς ὅτι πλέον ἢ τοιοῦτον. γίνεται δὲ καὶ ὅτου αἴτιον, ἢν μὴ συλλαμβάνειν ἐν γαστρί. ὡς ἕλκος ἦν ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐκ τῶν παθημάτων τούτων τῶν εἰρημένων, καὶ μὴ παχὺ λαθῇ, ἀλλὰ μολυνθῇ. ὡς γὰρ μολυνθὲν τὸ ἕλκος ὅτι πλεῖστον χρόνον, ὥστε καὶ ὃ ἐν ὠτί ἐστιν, ἢ ὄζει ποιῆσαι ἡ γυνή. ἔστιν ὅτε ἰχὼρ ῥεῖ αὐτῇ ἐκ τοῦ αἰδοίου κακῶδες. καὶ μέχρις οὗ ἔχῃ τὸ ἕλκος, οὐ λαμβάνει ἐν γαστρί. οὐδὲ γὰρ συλλαμβάνουσιν αἱ μῆτραι τὴν γονήν. ταύτῃσι τὰ καταμηνια χωρεῖ ὑγιηρῶς. καὶ ψηλαφῶντι δὲ μάλιστα γίνεται δῆλον, καὶ ἐρωτῶντι ταῦτα τὰ εἰρημένα. μελεδήσασα δὲ φορὸς γίνεται. ὀλίγαι δὲ ἐλπίδες ἰῶσιν. ὡς δὲ τῶν καταμηνίων ἐλλιφθέν τι ἐν τῇσι μήτρῃσιν ῥῆξιν ἔσχε, θερμανθὲν δὲ καὶ ψυχρανθὲν ταῦτα ὁ στόμα, ἢ ὀλίγον ἐνδοτέρω, ὅσῳ ὅτῳ λαμβάνει ἐν γαστρί. ἔρεμα γὰρ τὸ ὑπικείμενον, καὶ πρίσῃ τὴν γονὴν ἰέναι, ὅκου δεῖ. καὶ ὡς μὲν ἐν ἀρχῇ μελεδήσαντα, ὑγιαίνει, καὶ φορὸς γίνεται.

Ac de his quæ mulieribus in singulis affectionib. contingunt, ante quidē dictum est, nunc autem quas ob causas mulieres prorsus sint steriles, aut quáobrem nisi curentur patere nequeant, mihi aperiendum. Hanc autem istius rei causam esse affero. Si vterorum os à pudendo penitus auersum fuerit, non concipiunt. Neq; enim vteri genituram excipiunt, sed cōfestim foras prodit. Quod etiá contingit si os vterorū præter naturā paulùm peruersum sit. Quòd si prorsus conniueat vterorum os, neque sic vteri genituŕa excipiunt vt neq; si plus quàm conueniat recenter conniueat. Quæ commemorata singula patent. Etenim si prorsus auersum aut conniuens fuerit, menses nullo modo, vel non nisi violenter & cum morbo prodeút, si coactus fuerit vterus à sanguine pro more conuerti. Ac etiamsi mulier repurgata fuerit, interdum & vterorum os à pudendo auertitur. Quòd si paulùm declinet, aut de repente conniueat, menses quidem prodeunt, sed cum vi, & paulatim per multos dies. Quæ omnia ita se habere contrectanti mulieri manifesta sunt, & si quid ex his contigerit, cura adhibita mulier fœcunda redditur, idq; etiam quandoq; sponte. Quæ singula cur contingant, in morbis muliebrib. dictum est. Si vteri lubrici fuerint (id autem quibusdam naturâ contingit, & si innata vlcera magnas cicatrices intus reliquerint) mulier vtero non concipit. Genituram enim vteri quidem excipiunt, nisi alia quædam causa subsit, non tamen concipiunt, sed semen foras elabi sinunt. Hoc autem cōtrectanti manifestum est, & ei quæ rogatur num aliquando in vteris ei vlcera innata fuerint. Menses verò hoc in morbo non aliter quidem ac sanis prodeunt, sed vt plurimùm eiusmodi mulier incurabilis existit, eaque causa est cur vtero non concipiat. Si vlcus ex aliqua harum commemoratarum affectionum in vteris obortum fuerit, neque breui sanescat, sed sordidum extiterit (longo enim tempore vlcus permanet, velut quod in aure existit, & prauè olet mulier, eique interdum ex pudendis sanies graueolens effluit, neque quamdiu vlcus detinuerit vtero concipit, quòd vteri genituram non retineant) huic menses non secus ac sanis prodeunt. Ex contactu autem & interrogatione maximè de prædictis constat. Cura tamen adhibita, etsi parua spes est, fœcunda tamen euadit. Si verò ex mensibus aliquid in vteris relictum ruptionem fecerit, quod circa os aut paulò interius calefactum fuerit, rursusque perfrixerit, neque sic vtero concipit. Hoc enim incumbens impedit ne genitura quo opus est perueniat. Quòd si per initia quidem curetur, conualescit & fœcunda redditur.

Si verò tempus acceſſerit, infœcunda manet. Ex contactu autem potiſſimùm affectio patet. Durum enim quiddam innaſcitur. Et ſi plus æquo vteri dehiſcant, neq; ſic concipit. Nequè enim ſemen vteri retinent. Sed & hoc quoque ad contactum manifeſtum fiet, menſeſq; conferti & paucis diebus prodeũt. Hæc affectio verò & naturâ & ex relatis mortis contingit, & ſi quidem à natura fuerit, incurabilis eſt morbus; ſin minùs, menſes minimè ſani prodeunt, cùm nimirum mulier ſana non ſit, neque ſic concipit. Neque enim à ſanguine morboſo concreſcit, verùm ſanguis morboſus ex corpore delatus, genituráſ ſeroſam reddit, quæ ſeroſa reddita, tempore modico, vel multo, vna cum ſanie foras egreditur. Id autem ex mulieris corpore & menſibus patet. Menſes enim ei quales dicti ſunt ferentur, ſiue bile, ſiue pituita, ſiue aqueo humore abundarit. Breui autem cura adhibita fœcunditati reſtituitur, alioqui minimè. Si verò mulieri mẽſes penitus non prodeant, aut propter ea omnia quæ commemorata ſunt, ne ſic quidem concipit. Neque enim venæ ſanguine refertæ genituram excipiunt, & in vteris aliquid inueterati ſanguinis ineſſe neceſſe eſt, quod genituram nutriri prohibet. Quòd ſi pauciores quàm conueniat menſes prodeunt, neque ſic concipit, propter cauſas in priore morbo commemoratas, quod & ex percontatione patet. Et ſi quidem natura pauci menſes prodeant, incurabilis exiſtit. Si verò ex aliqua commemoratarum affectionum, cura adhibita breui fœcunda erit. Et ſi plures quàm conueniat mulieri menſes prodeant, neque ſic vtero concipiet. Neque enim vteri euacuato ſanguine, propter imbecillitatem genituram apprehendunt, quòd ſi ſanè etiam apprehendant, copioſus ſanguis ad mulieris vterum de repente delatus, genituram ſuffocat. Id autem etiam ex menſibus qui copioſi prodibunt manifeſtum eſt. Et ſi quidem naturâ copioſos menſes mulier demittit, infœcunda redditur. At ſi non natura, ſed ab aliqua ex commemoratis affectionibus, cura adhibita breui fœcunda erit. Et ſi vterorum os extra pudendum exciderit, neq; ſic vtero concipit. Os enim durum efficitur, neq; genituram excipit, & intumeſcit, ideoq; infœcunda prorſus redditur. Quam ob cauſam autem hæc affectio contingat, manifeſtum eſt. Et ſi menſes minimè vt conuenit prodeant, ſed deorſum ad ſedem cum impetu ferantur, neque ſic vtero concipit. Os enim vterorum à pudendo auerſum eſſe, aut conniuere patet. Quòd ſi vtero in ſedem obuerſo, aut conniuente, cura adhibita fuerit, fœcunda redditur. Vtrumque verò ex percontatione & reſponſione manifeſtum fit. Si enim menſes ſemper ſic fuerint, his morbum in cauſa eſſe manifeſtum eſt. Atque iſtæ eiuſmodiſque cauſæ in mulieribus ſunt, ob quas niſi curentur, non pariunt, & ex quibus prorſus infœcundæ redduntur, vt proinde mirari mulieres minimè oporteat, ſi quædam non tamen ſæpe pariant. Tentamenta quibus exploratur in muliere conceptus. Si noſſe velis an mulier conceptui ſit idonea, butyrum & lac mulieris puerum lactantis potui exhibeto, & ſi eructauerit concipiet, ſin minùs, minimè. Netopum modicum lana conuolutum ſubter apponito, deinde manè ſpectato num eius quod appoſitum fuit odor ad os peruenerit, quòd ſi ſic, concipiet; ſin minùs, non.

ιω̃ ϑ χρόνος ἐγγλύπται, ἄφορος μ̀ν ει. δῆλον ϑ̃ πάϑημα; ψηλαφήσει μᾶλιϛα ὅϛι, σκληρὸν χαρτὶ ἐγγίνεται καὶ ιω̃ χρώσι μᾶλλον τ̃ κυήσε ϑ αἱμήτρας, ϑδὲ ὅτω κυίσκεται. ὑ γὰ ξυλλαμβάνοισιν αἱμήτρας τ̃ ιω̃. δῆλον ϑ̃ ὅϛ αἱ τ̃ το ψηλαφήσει. καὶ ϑ καθαμήνια ἔρχεται ἀλέα, καὶ ἐπ̀ ὀλίγας ἡμέρας. Γίνεται ϑ̃ καὶ φύσει τ̃ πάϑημα τ̃το, καὶ ὑπ̀ νοσημάτων τ̃ν ἐμπροσθίων. κ' ιω̃ μ̀ν φύσει ἡ, αἴτιος ἡ νοῦσος. ιω̃ ϑ̃ μή, οὐχ ὑγιηρὰ χαρὴ ϑ καταμήνια, οἷα τ̃ γυναικὸς μὴ ὑγιηρ̃ ἐούσης, ϑδὲ ὅτω κυίσκεται. οὐ γὰ πήγνυται ὑπ̀ τ̃ αἵματος νοσερ̃ ἐόντος, ἀλλὰ διαφέρει τ̃ ιω̃, τ̃ αἷμα τ̃ κυτὸν ἀπὸ τ̃ σώματος νοσερ̃ ἐόν. διαυρηθεῖσα ϑ̃ ἡ χνὴ, ἐξέρχεται ἔξω τ̃ χρόνῳ, ἢ ὀλίγῳ, ἢ πολλ̃ ξυ ιχ̃ει. δῆλον δὲ ὅϛι τ̃ σώματι τ̃ γυναικὸς, καὶ τοῖσι καθαμηνίοισι. χωρ̃σει γὰ τ καταμήνια αὐτ̃, οἷα ἔφηται, ιω̃τε χολώδης, ιω̃τε φλεγματώδης, ιω̃τε ὑδρωπικὸς ἔπ. ὅ χ̃ει ϑ̃ μελεδωνηθεῖσα, ὐφορος γίνεται. ιω̃ ϑ̃ μή, οὐ. ιω̃ ϑ̃ γυναικὶ μὴ χωρεῖ τ καθαμήνια πάμπαν, ἢ ὑπ̀ πάντων τ̃ν ἐμπροσθίων, καὶ ὅτως οὐ ξυλλαμβάνει. αἱ γὰ φλέβες τ̃ αἵματος πλήρεις ἐοῦσαι, τ̃ χνὶ ὐ δέχονται, ϑ̀ ὅ τ̃σι μήτρησι αἵματος ὑπ̃ναι ϑ χρονίου πᾶσα μηχαν̀, ὅπ ἀποκωλύει τ̃ χνὶ τρέφεσθαι. ιω̃ ϑ̃ ἐλάσσω τὰ καθαμήνια χωρεῖ τ̃ δέοντος, ϑδὲ οὕτω κυίσκεται. αἴτια ϑ̃ ὅ τ̃ πρ̃τέρῃ νούσῳ προειρημένα. δῆλον ϑ̃ καὶ τ̃το ὅ τ̃σ ἐρωτήσει. κιω̃ μὴ φύσει ὀλίγα χωρεῖ τ καθαμήνια, αἴτιος γίνεται. ιω̃ ϑ̃ ὑπ̀ πα ϑήματος τινὸς τ̃ν ἐμπροσθίων, μελεδωνηθεῖσα, ὅ χ̃ει φορὸς ἔσαι. καὶ ιω̃ πλείονα τ̃ δέοντος χωρεῖ τ̃ γυναικὶ τ καθαμήνια, ὥϛ οὕτως ὅ χαρὶ λαμβάνει. αἱ γὰ μήτραι κεκενωμέν τ̃ αἵματος, οὐ ξυλλαμβάνουσι τ̃ ιω̃ ὑπ̀ ἀσθενείης. αὖ ϑ̃ ἅρα καὶ ξυλλάβωσιν, κατελθὸν ϑ̀ αἷμα πολλὸν ἐξαπίνης ὑπὸ τ̃ μήτρας τ̃ γυναικὸς, ἀποπνίγει τ̃ ιω̃. δῆλον ϑ̃ καὶ τ̃δε τοῖσιν ὑπερμηνίοισιν ὀχέσα πολλὰ χωρήσει. καὶ ιω̃ μ̀ν φύσει ἡ γυνὴ πολλὰ χαλᾶ τὰ καθαμήνια, ἄφορος γίνεται. ιω̃ ϑ̃ μὴ φύσει, ἀλλ' ὑπ̀ πα ϑήματός τινος τ̃ν ἐμπροσθίων, μελεδωνηθεῖσα ὅ χ̃ει, φορὸς ἔσαι. καὶ ιω̃ ϑ̀ στόμα τ̃ν μητρέων ὀκπέπτωκε τ̃ αἰδοίου, ϑδὲ οὕτω λαμβάνει ὅ χαρί. ϑ̀, τε γὰ στόμα σκληρὸν γίνεται, καὶ οὐ δέχεται τ̃ ιω̃, ϑ οἰδέει. ϗ τ̃τῃ ἄφορος γίνεται ϑ̀ πάμπαν. δῆλον δὲ ϑ̀ πάϑημα τ̃το διῄτ γίνεται, καὶ ιω̃ μὴ χωρεῖ τ καθαμήνια ϗ ϑ̀ προσπῖπτον, ἀλλὰ κάτω ὁρμᾶ ἐς τ̀ ἕδρον, ϑδὲ οὕτω λαμβάνει ὅ χαρί. δῆλον γὰ ὅπ ϑ̀ στόμα τ̃ν μητρέων ὀκτέτραπται ἀπὸ τ̃ αἰδοίου, ἢ μέμυκε. καὶ ιω̃ μ̀ν ϗ τ̃ ἕδρον ἢ ἐξεραμμένον ϑ̀ στόμα, ἢ μέμυκε, μελεδωνηθεῖσα, φορὸς γίνεται. δῆλον δὲ ἐκ τ̃δε ὅϛι τ̃ ἐρωτήσει ϑ ἀποκρίσει. ιω̃ γὰ τ καθαμήνια ἐκάσ ὧδε ἔπ, ἡ νοῦσος ϗτ̃ησι δῆλον ὅπ αἰτίη ὅϛι. ὅσαπερ καὶ τ τοιαῦτα τ̃σι γυναιξὶν ὅϛι, δι' ἃ οὐ μίκτεται πρὶν ἂν ἰηθῶσι. καὶ δι' ὅσα ἄφορσι γίνονται ϑ̀ πάμπαν. ὥϛε ϑαυμάζειν τὰς γυναῖκας οὐ χρ̀, ὅτε εἰσὶ μ̀ν, οὐ μίκτεται δὲ πολλάκις Πειρητήρια δι' ὧν δηλοῦται ἡ γυνὴ ἢν κυήσει. Γυναῖ καὶ ιω̃ θέλῃς γνῶναι ἢν κύει, σικύ ποιήσας ἡ βού

τυρον καὶ γάλα γυναικὸς κνυεος ὄφου διδόναι πίνειν. καὶ ιω̃ ἐρεύγηται, κυήσει. ἢν δὲ μή, οὔ. Νέτωπον ὀλίγον τρεῖς ϑαι ἐν ἐλαίῳ ἀνελίξασα, καπειτα ἑῶσαι σέφας ιω̃ ὄζῃ ἀφ' τ̃ σώματος ϑ̀ ὀπιτεθέν. κιω̃ μ̀ν ὄζῃ, κυήσει. ἢν δὲ μή, ὐ

Ετερ

Ἕτερον πειρητήριον ὅτι τὸ αὐτό. [17] Ἡ ᾧ γυναικὶ ἀπὸ τῶν προσθετῶν μὴ λίαν ἰχῶρες ἐόντων, ἀλλ' ὀδύναι ἐς τὰ ἄρθρα ἀφίκωνται. καὶ βρυγμὸς ἔχῃ καὶ σκοτοδινιῶται καὶ χασμῶνται. ἐλπὶς αὐτῇ κυῆσαι μᾶλλον, ἢ ἧπερ τούτων μηδὲν πάσχῃ. Ἄλλο. [18] Μώλυζαι σκευάσαντα προείρηται, τῷ κεφαλῷ ἀποκρίσαντα προσθεῖναι πρὸς τῷ ὑστέρῳ, καὶ ὁρῶν τὴν ὑστερικήν, ἢν ὄζῃ διὰ σώματος, καὶ ἢν ὄζῃ, κυήσει. ἢν δὲ μή, οὔ. [19] Ἢν θέλῃ γαστέρα ἢ γυνὴ εἰ κυήσει, πινέτω ἄνησον τετριμμένον ἐν ὕδατι ὡς λειότατον, καὶ θυδέτω. καὶ ἢν μὲν κνησμὸς αὐτῷ λαμβάνῃ περὶ τὸν ὀμφαλόν, κυήσει. ἢν δὲ μή, οὔ. [20] Κύησαν γυναῖκα ἢν μὴ ἄλλῳ γινώσκῃς, ἐν τούτῳ γνώσεις, ὁρῶν τὰ ὀφθαλμοὶ εἰλκυσμένοι καὶ κοιλότεροι, καὶ τὰ λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν οὐκ ἔχει τὴν φύσιν τὴν λευκότητος. ἀλλὰ πελιώτερα φαίνονται. ὀκόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἐφῆλιν ὅτι τὸ προσώπου ἴχουσι. καὶ ἀρχόμεναι συλλαμβάνειν, [21] μίσεινοι γίνονται, καὶ κακόσιτοι. καὶ καρδιαγμοὶ μεσαί. καὶ τὰ ὦτα λίζουσιν. [22] Μίλτον καὶ ἄνησον τρίψαι ὡς λειότατα. εἶτα ἐν ὕδατι διεῖναι καὶ δθῆναι. καὶ ἐᾶσαι ἑστάναι. καὶ ἢν μὲν τροφὸς γίνηται περὶ τὸν ὀμφαλόν, κύει. ἢν δὲ μὴ γίνηται, οὐ κύει. πρὸ τούτων δὲ τριτέων, ὕστερον πίνειν ἄληκτον, καὶ μέλι, καὶ ὀρίγανον ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ. [23] Ὅσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι, ἐφῆλιν ὅτι τὸ προσώπου ἴχουσιν, ἄρρεν κύουσιν. ὅσαι δὲ εὐχροοῦσαι διαμένουσι, θῆλυ ὡς ὅτι τὸ πουλὺ κύουσιν ἢν αἱ θῆλαι αὖ ἔωσιν ἐστραμμέναι, ἄρσεν κύει. ἢν δὲ κάτω, θῆλυ. Λαβὼν τὸ γάλακτος, φυρήσας ἄληκτον, καὶ ποιήσας ἀρτίσκιον. καὶ ὀπήσας ὅτι πυρὸς μηθακοῦ. καὶ ἢν μὲν καταυανθῇ, ἄρρεν κύει. ἢν δὲ ἀχρειωθῇ, θῆλυ. [24] Τὸ αὖ τοῦτο ὅτι τυλίξας ἐν φύλλοισιν ὀπῇ. καὶ ἢν μὲν πήγνυται, ἄρρεν κύει. ἢν δὲ διαχυθῇ, θῆλυ. Θεραπείαι κυήσιος πειρητήριοι, καὶ παιδογονίης, ἥτις δεῖται, καὶ ἄτεκνος ἐοῦσα. καὶ ἤδη κύουσα. [25] ἐὰν μὲν ἀτεκνοῦσα. ἐπὴν ὁ στόμαχος σκληρὸς ᾖ, ὅλος ἢ ἄκρος, καὶ ξυμμεμύκηι, καὶ μὴ ὀρθὸς ᾖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἰσχίον ἀπεστραμμένος τὸ ἕτερον, ἢ ἐς τὸν ἀγκῶνα κεκύφῃ, ἢ αὐτεσαύτην ἑωυτὸν, ἢ τὸ χεῖλος ὑπερβάλλῃ τῷ στόμαχον ἐφ' ἑωυτό. ὁπόθεν οὖν ἢ τρηχὺς ᾖ, ἢ πεπωρωμένος. σκληρὸς δὲ γίνεται καὶ ἀπὸ ξυμμύσιος, καὶ ἀπὸ πωρώσιος. ταύτησι δὲ ὑπομένια οὐ φαίνεται. καὶ φαίνεται πολλῷ ἐλάσσονα, ἢ κακίονα τῶν δέοντος. καὶ μᾶλλον πλείονος χρόνου ὑπιφαίνεται. τὰ μὲν ὑπομένια κατὰ ὑγείην τοῦ σώματος, καὶ τῶν μητρέων τὴν ἔξοδον δύσκεται, κατά τε τὸ σύμφυτον καὶ τὸ δίκαιον. καὶ ἀπὸ θέρμης καὶ ὑγρότητος τῶν ὑπομενίων, καὶ τοῦ στόμαχου οὐ κάρτα βεβλαμμένου. τὴν δὲ γονὴν πάλιν ὑ δέχεται μᾶλλον τὸ βλάβος, ἥτις αὖ κωλύῃ ἀπὸ τοῦ στόμαχος μὴ καλῶς ἔχοντος τοῦ δέχεσθαι. ταύτην χρὴ πυριήσαντα τὸ σῶμα ὅλον, πρὶν δοῦναι φάρμακον. καὶ καθάρσιον ποιήσασθαι τοῦ σώματος πρῶτον, [26] ὥστε ἄνω καὶ κάτω, ὥστε κάτω μοῦνον. καὶ ἢν μὲν ἄνω διδῷς τὸ φάρμακον, μὴ πυριῶ πρότερον τὸ καθάρσιος, ἀλλ' ὕστερον. πυριήσας δὲ μεταπίσας κάτω. ἢν δὲ μὴ δοκέῃ δεῖσθαι αὐτοτεχνοῦ, πρὸ πυριήσας κάτω πίσας. ὅταν δὲ δοκῇ καλῶς ἔχειν τὸ σῶμα, μὴ τοῦτο πυριῶ ἐγκαθίζων τὰς μήτρας αὐτὰς πυκνά, ἐν ὅτῳ ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν. ὑπιβάλλειν δὲ ἐς τὰ πυρήματα, κυπαρίσσου τρίσματα, δάφνης φύλλα κεκομμένα. καὶ λούειν πολλῷ καὶ θερμῷ πολλάκις.

Aliud ad idem. Si cui mulieri ex ſubditiis non admodum vehementibus dolores ad articulos peruenerint, & dentium ſtridor, tenebricoſa vertigo, & oſcitatio detinuerit, huic concipiendi maior ſpes adeſt, quàm cui nihil horum contingit. Aliud. Allium caput vnicum habens, capite depurgato & deraſo in vterum ſubdito, & poſtridie ſpectato num odor ad os perueniat, quòd ſi ſic, concipiet; ſin minùs, minimè. Si mulier noſſe velit an conceptura ſit, aniſum ex aqua quàm tenuiſſimè tritum bibat, & dormiat. quòd ſi quidem pruritus circa vmbilicum eam corripiat, concipiet; ſin minùs, minimè. Prægnantem mulierem, ſi non aliter, ex hoc tamen cognoſces, quòd oculi contacti, & magis caui videntur, neque eorum candidum natiuam habet albedinem, verùm liuidius cernitur. Quæ vtero gerunt, in facie maculam habent, quam ἐφῆλιν vocant, vbique concipere cœperint, vinum odio habent, & cibos auerſantur, oris vẽtriculi morſu torquentur, & os frequenti ſaliuatione redundat. Minium & aniſum tenuiſſimè tritum, deinde aqua dilutum exhibeto, & dormire ſinito, & ſi ei tormina circa vmbilicum ſuboriantur, prægnans eſt, alioqui, minimè: poſt hæc autem omnia, farinam, mel, & origanum ex vino & oleo bibat. Quæ vtero gerentes maculam in facie veluti ex Solis aduſtione (ἐφῆλιν vocant) habent, eæ fœmellam geſtant: quæ verò benè coloratæ permanent, marem plærunque. Si papillæ ſurſum conuerſæ fuerint, marem geſtat, ſi deorſum, fœminam. Sumptam lactis portionem cum farina ſubigito, & in paſtillum formato, & leui igne torrefacito, & ſi quidem exuratur, marem geſtat, ſi verò diffindatur, fœmellam. Hoc idem ipſum ſuper folia emulctum inſpicito, & ſi quidem cogatur, maſculum geſtat, ſi verò diffundatur, fœmellam. Curationes quæ conceptum explorant in ea quæ liberorum procreatione indiget, & liberis caret, & quæ iam antea prægnans effecta, nunc verò non parit. Vbi vteri ſtomachus totus, aut extrema ſui parte durus, aut conniuens & non rectus fuerit, ſed in alteram coxendicem conuerſus, aut in rectum inteſtinũ procubuerit, aut ſeſe contraxerit, aut ſtomachi labrum in ſe reductum fuerit. Quacunque igitur ex occaſione aſper & calloſus euadit. At ex concluſione & callo durus fit. His menſes minimè, aut longè pauciores, aut quàm conueniat deteriores, & per longius tempus apparent. Et menſes quidem pro corporis & vterorum valetudine exitum habent, & pro connato & iuſto eorum caloris & humiditatis modo, & ſtomacho non admodum offenſo. Rurſus autem genituram ob læſionem non recipit, quæcunque tandem ſtomachum malè affectum ne recipiat impedit. Huic poſt fotum vniuerſo corpori adhibitum, medicamentum purgans bibendum exhibere oportet, facta primùm corporis purgatione, ſiue ſurſum & deorſum, ſiue deorſum ſolùm. Et ſi quidem ſurſum purgans medicamentum exhibeas, ante purgationẽ fomentum non admouendum, ſed poſtea. At fomento adhibito, deinde medicamentum deorſum purgans exhibendum. Quod ſi ſurſum purgante medicamento minimè opus eſſe videatur, fomento ante admoto per inferiora purgans bibendum exhibeto. Vbi autem corpus bene habere viſum fuerit, poſtea crebrò in eo fotu quicunque tandem conducere videbitur inſidendo, vteris ipſis fomentum admouetor. In fotus autem cupreſſi ramenta, & lauri folia tuſa immittito, & copioſa calida frequenter lauato:

Recenter lotæ & fotæ os vteri ſpecillo ſtanneo aut plumbeo diducito, ſimulq; ſi opus fuerit dirigito, initio à tenui ducto, deinde craſſiore ſi admiſerit admoto, quoad probè habere videatur. Specillum autem emolliente quodcunq; conducere videbitur diſſoluto & liquido reddito intingito. Specilla lata poſteriore parte conficito, deinde paruulis lignis oblongis accommodatis vtitor. Hoc verò tempore tædam pinguiſſimam in tenuia fruſtula diſſectam, ex vino albo dulci quàm ſuauiſſimo decoctam bibat, & apij cuminíque Æthiopici ſemen contuſum, & thus probatiſſimum. Ex hoc moderata quantitate bibat diebus quibus meliùs habere videbitur, & catulinas carnes pingues percoctas edat, & polypum ex vino dulciſſimo coctum, iuſculum bibat, braſſicam quoq; coctam, vinumq; album ſuperbibat, cœna abſtineat, & bis die lauet. Per hoc tempus cibis abſtineat, poſtea ſi per ſtomachum proceſſerit, & quandam foras purgationem oſtenderit, vno aut altero die potionem aliquam bibat, à ſpecillorum vſu deſiſtito, & vteros ſubditiis & medicamentis purgare tentato. Cui verò cùm ſtomachus rectus ſit & mollis, & ſanus, beneq; habeat, & conuenienti loco ſitus ſit, menſes nullo modo, aut pauciores, & longiore tempore apparent, minimeq; ſani, vbi perſcrutatus fueris quonam morbo vteri laborant, & num corpus aliquid conferat, & inuenta cauſa ex qua non concipit, cùm ſic quidem habuerit, conueniẽtem curationem adhibeto, ſi eam recipiat, initio à validioribus prout opportunum videbitur ducto, & in leuiora deſinens, quoad vterus benè à purgatione habere, & ſtomachus rectè conſtitutus, & idoneo loco ſitus eſſe videatur. Quòd ſi à medicamento & potione nõ proceſſerit, neq; ſi moderato tempore biberit, hac potione ſuperſedeat. Vbi verò ex ſpecillorum vſu benè habuerit, os ſtomachi emollito, & vt dehiſcat, viamq; ſubditicio præbeat, per medicamenta, tũ ad ſuffitum, tum ad emolliendũ accommodata efficito. Cùm autem ex emollitione & ſuffitu bene habere videbitur, per ſubditicia medicamenta vteri purgationem quoad bene habere videatur efficito, progreſſu à leuib. ad vehementiora facto, rurſus autem in leuia odorata deſinens. Medicamenta enim valentia ferè ſtomachum exulcerant, & quominùs recto loco conſiſtat, & ad geniturã ſuſcipiendam bene habeat impediunt, vterumq; ſiccum reddunt. Si verò mulieri vteri ad conceptum ex pinguedine offenſi eſſe videantur, eã quàm maximè extenuato, & præter alia gracilẽ reddito. Vernum autẽ tẽpus ad cõceptum præſtantiſſimũ. Vir verò minimè inebrietur, neq; vinum album, ſed valentiſſimum & meracius bibat, cibos edat valentiſſimos, neq; calida lauet, viribus valeat, & ſanus ſit, & cibis ad hanc rem minimè conducentibus abſtineat. At cui mulier expurgata videbitur, & vteri ſtomachus bene habere, caput lauet & defricet, & nullo prorſus illinatur, deinde linteo inodoro loto capillis circumpoſito, reticulo nihil olente loto deliget, primùm ſubdito linteo, poſtea galbano ad ignem aut ſolem calefacto, & probè emollito, ad ſtomachum in ſubditicio appoſito quieſcat. Deinde matutino tempore ſoluto reticulo & linteo, caput olfaciendũ alicui præbeat, & ſi probè purgata fuerit, olet, alioqui non olet.

ὀκότ᾽ ἂν νεάλουτος, καὶ νηπιεμπτος ᾖ, αὐθυμιᾶν σῶμα τ᾽ μήτρης, μήλῃ κεκαπνεϊνῃ, [27] καὶ αὐορθοῦν ὁμοῦ, ἐὰν δέηται. [28] ἢ μολυβδίνης, ἀργυρέης ἢ χαλκῆς. ἔπειτα παχυτέρῃ ἐπὶ τοῦ ἐδέχηται, ἕως ἂν δοκεῖ καλῶς ἔχειν. βάπτειν δὲ καὶ τοῦτο μήλῳ ἐν τῷ μυθακτηρίῳ διειμένῳ ὅτι δοκέει ξυνοίσειν, ὑγρὴν ποιήσας. ξύλα δὲ μήλεα ποιέειν ὅπισθεν πλατέα. [29] ἔπειτα τοῖσι ξυληρεῖοισι μακροῖσι τοῖσιαρμόσας, καὶ ἄτων χρῆσθαι. Ⓦ δὲ χρόνον τὸν ἔφοδον ἐν οἴνῳ λευκῷ ὡς ἡδίστῳ γλυκεῖ δαῖδα πινέτω ὡς πιοτάτην καταλείσασα λεπτά. καὶ σελίνου καρπὸν κέφαλε. [30] καὶ κυμίνου αἰθιοπικοῦ κάλαμον. καὶ λιβανωτὸν ὡς κάλλιστον. τοῦτον πινέτω νῆσις ὀκτὼ δοκὴν δοκεῖ μέτριον εἶδος πλῆθος, ἡμέρας ὁκόσας αὐτῇ δοκῇ καλῶς ἔχειν. καὶ ἑαλέτω [31] σκυλάκια σιτηρέσια δίεφθα. καὶ πολύποδα ἐν οἴνῳ ἕφθον γλυκυτάτῳ. καὶ τὸν ζωμὸν πινέτω. ἢν κεφαλαίη ἕφθον, καὶ οἶνον λευκὸν ἐπιπινέτω. καὶ μὴ δειπνείτω. καὶ λουέσθω δὶς τ᾽ ἡμέρης. σιτίων δὲ ἀπεχέσθω τοῦτον Ⓦ χρόνον. μὴ δὲ, ἢν μὴ τοῖσι χωρήσῃ κατὰ τ᾽ σῶμα, καὶ φαίνῃ τινὰ κάθαρσιν ἔξω, πίνειν τε τὸ τῆς πόας, ἡμέρην μίαν, ἢ δύο. καὶ τῇσι μετὰ ταῦτα λαμβάνειν χρέουσιν. καὶ πειρᾶσθαι καθαίρειν τὰς μήτρας, τοῖσιδε καὶ φαρμάκοισιν. ἢν μὲν δὲ τὸ σῶμα τὸ ὀρθὸν ἐν μυθακῷ καὶ ὑγιέος καὶ καλῶς ἔχοντος καὶ ἐν τῷ δέοντι κειμένου τὰ ὀπτήνια μὴ φαίνῃ [32] παμπαν, ἢ ἐλαφρότατα, καὶ δι᾽ πλείονος χρόνου, ἐὰν μὴ ὑγιαίνῃ, τὸ νοῦσον αὐθυμιῶν ἐν μὲν ἔχοισιν αἱ μῆτραι, ὄντε ἐν σῶμα ξυμβάλληται μὲν, ὀξυθύμων δ᾽ αἴτιον ἀπὸ ὅτεῳ δ᾽ κύησις [33]. ὅτε μὲν δ᾽ τως ἔχει, τ᾽ ἴσιν ποιέεσθαι τοιοσφέρων δ᾽ δεῖ. ἐν μὲν ἔχῃ [34] τ᾽ ἴσιν ἀρχόμενος δὲ ἰχυρῶν, ὅκως αὐτῇ δοκέῃ καιρὸς εἶναι). [35] τελευταῖα δὲ μυθακώτερα ὡς αὐτῇ δοκῇ καλῶς ἔχειν καθάρσιος ἡ μήτρα. καὶ ὁ στόμαχος καθεσθαι ὀρθῶς ἔχων ἐν τῷ ὀξυκέφαλῳ κείμενος. ἐν μὲν ἔχῃ ἀπὸ φαρμάκων καὶ ἀπὸ τοῦ ποτοῦ μὴ τοιοῦτον χωρήσῃ, μηδὲ πινόσης χρόνῳ δ᾽ μέτριον, τότε μὲν παύεσθαι τὸ πόματος. ὅταν δ᾽ καλῶς ἔχῃ. [36] τὸ ἀπὸ τῶν μηλέων ἔργου μυθάξασθαι δ᾽ στόμα τοῦ στόμαχου. καὶ ποιῆσαι ὅκως αὐαχθῇ [37] ἐς ὁδὸν τῶν τοιουτέων ἀπὸ τε τῶν θυμιητῶν φαρμάκων καὶ μυθακτηρίων. ὁκότ᾽ ἂν δοκῇ καθῶς ἔχειν, μυθάξιος καὶ θυμιήσιος τοιοῦτος φάρμακα, καθαρσιν ποιέεσθαι τ᾽ μήτρης, ἕως αὐτῇ δοκῇ καλῶς ἔχειν. ἀρχόμενος ἐν μυθακῷ, ἐς ἰχυρώτερον. τελευταῖον δ᾽ αὖτις, ἐς μυθακὰ βώδεα. τῶν δ᾽ ἰχυρῶν φαρμάκων καὶ πλῆσα ἕλκει Ⓦ στόμαχον. [38] καὶ εἴργῃ καθεσθαι ὀρθὸν, ἐν καλῶς ἔχοντα τοῖς τ᾽ ὑγιῆς τ᾽ ὑποδοχῶν, καὶ τ᾽ μήτραν ξηραίνῃ ποιεῖ. [39] ἢν δέ τις γυνὴ δοκῇ τὰς μήτρας ὑπὸ πιμελῆς βεβλάφθαι ἐς τ᾽ κύησιν, λεπαίνων ὡς μάλιστα, καὶ ἰχαμίδι τοῖς τοῖσιν ἄλλοισιν. ὥρη δ᾽ ἐαρινή, κράτιστη κύησις. [40] ὁ δ᾽ ἀνὴρ μὴ μεθυσκέτω, μηδὲ οἶνον λευκὸν πινέτω, ἀλλ᾽ ὡς ἰχυρώτατον καὶ ἀκρητέστερον. καὶ σιτία σιτείσθω ἰχυρώτατα. καὶ μὴ θερμολουτείτω. καὶ ἰχυρέτω καὶ ὑγιαινέτω. καὶ σιτίων ἀπεχέσθω τ᾽ μὴ ξυμφερόντων τοῦ πρήγματος. [41] ὅτῳ δ᾽ δοκῇ ἡ γυνὴ ἐκκεκαθάρθαι καὶ Ⓦ στόμαχον καλῶς ἔχειν τ᾽ μήτρης, λυσάσθω καὶ σμηξάσθω τ᾽ κεφαλὴν. καὶ μὴ ὀζέτω) μηδέν. ἔπειτα ὀδοῦσιν ἄνοδμον πεσεῖσα πρὸς τοὺς τοίχους πεπλυμένον κεκρυφθῶ πεπλυμένῳ [38] μηδενὸς ὄζοντος καπνοῦ, ὃ δ᾽ ὀθόνιον ὑποθεῖσα πρῶτον ἔπειτα ἀναπαύεσθαι πρὸς θερμῶν χαλβανίῳ πρὸς Ⓦ στόμαχον, θερμανάσασα πρὸς πῦρ, ἢ ἥλιον, καὶ μυθάξασα δῦ. ἔπειτα περὶ ἀπολύσασα [39] δ᾽ κεκρυφαλον, καὶ τὰ ὀθόνια, ὑσσοραίνεσθαι πρὸς ἐκέτω τινὶ ἑωυτῆς τ᾽ κεφαλήν. καὶ ὀζέτω καλῶς ἔχῃ τ᾽ καθάρσιος. εἰ δὲ μὴ, ὀδὲ ὀζέτω

ἄσπρος

ἄσιτος ᾖ τοῦτο ποιείτω. ἰὼ ᾖ μὴ τεκνούσῃ προσαθῇς, σεσήποτε ὄζῃ, οὔτε καθαιρομένη, οὔτε ἄλλως. οὐσῇ ἰὼ κυήσῃ προσαθῇς. οὐσῇ οὕτως ὀζέσῃ. ἧς δὲ κυίσκεται πολλαί, ἡ ἀρικύμων ἐστί, καὶ ὑγιαίνει, ἰὼ προσαθῇς μηδὲ καθήρας, ὀζέσῃ αὐτὴ τὴν κορυφῆς. ἄλλο δὲ οὐ. ὅταν δὲ γνῷς καλῶς ἔχειν, τοῦτο Ⓜ ἄνδρα κέλευε ἰέναι· γυνὴ ἡ μὴ γυνὴ ἄσιτος ἔστω. ὁ σὴ ἀνὴρ ἀθόρυβος. ψυχρῷ δὲ λελουμένος, καὶ ὀλιγοσιτοῦντας πίνα ὀλίγα. ξύμφορα. ἐπὴν γνῷ ἰὼ γυνὴ ξυλλαβοῦσα τὸ γονὸν, μὴ ἐλθὴ τοῦτό γε ἀνδρὶ τὸ πρῶτον χρόνον, ἀλλ' ἡσυχαζέτω. γνώσεται δ' ἐὰν μὲν ὁ ἀνὴρ φῇ ἀφιέναι. ἡ δὲ γυνὴ ἀγνοῇ ὑπὸ ξηρότητος. ἢν δ' ἀποδῷ πάλιν ἡ ὑστέρη τὸ ὑγρὸν ἰὼ τὸ αὐτὸ ἡμέρης, ἔστι ὑγρή. ἐὰν δὲ ξηρὴ, αὖθις μιγνύσθω τῷ ἀνδρὶ, μέχρις ἂν ξυλλάβῃ. Ἄλλη θεραπεία. Πυέτησας δὲ σῶμα ὅλον, πίσαι, καὶ θήρας ἄνω καὶ κάτω, ἔπειτα ὄνειον γάλα μεταπίσαντα πυέτιον ἐς μέτρας δι' αὐλοῦ δύο ἡμέρας, ὕδρῳ γυναικείῳ σαπρῷ καὶ λίβανον ἐμβαλών. τῇ δὲ τρίτῃ, βοείῳ ὕδρῳ. τῇ δὲ τετάρτῃ καὶ πέμπτῃ, τείλας μόλιβδα ὀκτὼ δακτύλων μῆκος, ἀπέρμα. ἐς ἀκτὴ φύλλα καὶ δαφνίνου καὶ κυπαρίσσου τρίσματα, τοῦτο ἐφῆσαι ὕδωρ ὑπιέναι. ὀζῇ δὲ μὴ τὸ πυέτιον λύσαι μᾶλλον πολλῷ θερμῷ πρὸ τοῦ πέναι· τέταρτον δὲ τὸ πυέτιος οὐδὺς καὶ ἐς νύκτα. μὴ δὲ σκυβάζῃ, ξυμμιγνὺς σμύρναν τακτὴν, ἐς βάτυρον, καὶ χηνὸς ὄγκια, καὶ ἐλάφου μυελὸν, καὶ ῥητίνην, καὶ νέτωπον. τούτων ἴσον ἑκάστου ξυμμίξαντα, ὀλιγοτήξαντα προσθέναι ἐν ἐλαίῳ μηλίνῳ μαλθακῷ ὡς βύθροπάτῳ. μὴ δὲ ἀναστομοῦν τὸ μήτρεον μολυβδίοις ἑλκοσφρύοις ὀκτὼ δακτύλων πέντε δὲ προσθοῦν, ἔστω λεπτόν. ὁ μὲν δεύτερον, παχύτερον. ἐς τὸ ὄγδοα δὲ τέρα δὲ τέρα παχύτερον. ἀναστομοῦν δὲ πέντε ἡμέρας. αἰεὶ δὲ λυομένου προσθέτω. καὶ ἀναδείδω ἐν τῷ ὀστοῦν ὡς μὴ πίπτῃ. ἐς ὠὸν εἶτα μολύβδου, αἰεὶ ἀνωτέρω. ὃ δὲ τελευταῖον ὡς ἀνωτάτω. ἐπὶ δὲ ἀναστομώσῃ, προσθεῖναι καθαρικὸν τείλας καθαρίδας πέντε, καὶ σικυώνης μακρῆς, ἀπόλον, καὶ σμύρναν. τοῦτο μίξαι ἑφθῷ φορύξαντα καὶ φυήσαντα βαλάνιον, ἐλαίῳ κατάλιξαι πλεῖστῳ ἄκρῳ. ἐπιθέτω ἐς ὄγδοα βάψαντα ὡς ἥδιστον, προσθεῖναι. χρῆσθαι δὲ καθαρικῷ, καὶ τούτῳ τῇ χολῇ τοῦ ταύρου. καὶ ἄνθος ὀπῷ καὶ λίπει καὶ σμύρνῃ, μίξαι ὀλίγῳ διέντα, ὀθόνιον λεπτὸν ἀποδήσαντα, καὶ ἄνω τὸ ὀθόνιον ἀφελίξαντα τῷ φαρμάκῳ, προσθεῖναι. χρῆσθαι δὲ καὶ βουπρήστει ξὺν τῇ σμύρνῃ. καὶ ἐλατηρίῳ ξὺν τῷ μέλιτι ἑφθῷ. καὶ τῆσι καθαρσίοισι ξὺν τῷ ἐλατηρίῳ τε καὶ τῇ σμύρνῃ. ἐπὶν δὲ καθαρθῇ, τῇ ὑστεραίῃ λύσαντα, κλύσαι τὸ μήτρεον. κύμινον αἰθιοπικὸν τείλας καὶ μελάνθιον, καὶ ῥητίνῃ καὶ ὄγδοα, καὶ μίξαι καὶ οἶνον γλυκεῖ. τοῦτο μίξας καὶ ἀναχλιάνας, κλύσαι. ἐπὶν δὲ κλύσῃς, ἀναξήσας, προσθεῖναι κελεύθῳ ὅκως τὸ κλύσμα ὀλισθήσεται. προσθεῖναι δὲ κρόκον καὶ σμύρναν καὶ λίβανον, ἐν ῥάκεϊ λιναίῳ. ἀποδέοντα ξηρὸν ἴσον ἑκάστου. ξυμμίσγοντα χλιοῦ τε ὀλίγα, προσχεόντα θράκος. τῶν δὲ προσθέναι, ἐς τὰς ἡμέρας. τῇ δὲ ὀγδόῃ, θυμιῶσαι, σμύρνῃ καὶ ἀσφάλτῳ, καὶ κριθῇ βύνδει ἐλαίου πεφυρημένα. ὑπὸ μηδακὸν ὑποδοῦναι πῦρ, θυμιῶν δὲ αὐλῷ. ἐπὶν δὲ θυμιήσῃς, τῇ ὑστεραίῃ, τρίλλαι κάτοεος ὄρχιν. οἶνον λευκὸν προσχέων. καὶ αὖθις μηλίνῃ ἀμφιπλάσας καὶ εἰρίῳ καθίζας, προσθεῖναι ἐς νύκτα. ὄρθρου δὲ ἀνελομένην, καὶ ἀφομαλαξαμένην, ἵνα τοῦτό τε ἀνδρὶ καὶ ξυγκοιμηθεῖσα, ἀτρεμείτω. καὶ ἂν μὴ ὑπὸ τοῦτον κύησῃ, αὖθις προσθεμένων αὐτὸ τοῦτο, τοῦτό τε ἀνδρὶ ἐλθέτω.

Hæc autem ieiuna faciat. Quòd si ei quæ non parit subdideris, nunquam neque purgata, neq; aliter olebit, neq; si prægnanti supposueris, sic olebit. Quæ verò crebrò prægnans est & facilè concipit, & bona valetudine fruitur, si etiam non purgatæ subdideris, ei vertex olebit, nihilq; aliud. Cùm verò bene habere cognoueris, ad virum adeat iubeto. Et mulier quidē cibis abstineat, vir autem minimè temulentus, sed frigida lotus, & qui paucos & conferentes cibos in conuiuio sumpserit. Quòd si mulier se genituram cōcepisse nouerit, primo tempore ne virum adeat, sed quiescat. Noscet autē si vir se emisisse dixerit, mulier verò propter siccitatem ignoret. Quòd si rursus eadem die vterus genituram reddiderit, humidus erit, quo casu, rursus cum viro congrediatur, quoad concipiat. Alia curatio. Post fomentum vniuerso corpori adhibitum, quod sursum & deorsum purget propinato, deinde lacte asinino postea epoto, veteros duobus diebus per fistulam vrina muliebri putrida, nitro immisso foueto, tertio verò vrina bubula. Quarto autē & quinto die, fœniculi semen tritum, sambuci folia, laurum, & cupressi ramenta, aqua affusa decoquito. Post fomentum verò vbi copiosa calida lauerit, statim à fomento adipem aromatibus cōditum sub noctem subdere oportet. Postea hæc inter se mixta propinato, myrrham stactem, butyrum, anserinum adipem, cerui medullam, resinam, netopum, hæc singula æquis portionibus commixtis liquata, ex lana Milesia, molli bene carminata in subditicio apponito. Postea quinq; plumbeis penicillis ad octo digitorum longitudinem ductis, vterum dilatato. Primus tenuis esto, secundus verò crassior, reliquique alter altero crassior. Aperiuntur verò per quinq; dies, & semper vbi lota fuerit supponat, & ne decidant ex lumbis deliget, & penicillos semper altius intrudat, postremū verò quàm penitissimè. Vbi autem aperuerit, purgans medicamentum subdito, cantharidas quinq; tritas, & cucurbitæ longæ interiorem partem spongiosam, & myrrham. Hæc ex melle cocto subacta, & in glandulam ducta, lana parte summa excepta conuoluta, deinde oleo suauissimo intincta supponito. Hoc etiam purgatorio vtendum, felle tauri, æris flore vsto, nitro & myrrha, hæc modico melle diluta, ex tenui linteo deligata, & linteo superna parte medicamento obducto, supponito. Vtendum etiam bupresti cum myrrha, & elaterio cum melle cocto, & cantharidibus cum elaterio & myrrha. Postquam purgata fuerit, postridie cùm lauerit, vterum colluito. Cuminum Æthiopicum tritum, melanthium, resinam, oleum, mel & vinum dulce, hæc mixta & tepefacta collutione adhibeto. Vbi collueris eamq; erexeris, obambulare iubeto, quò collutio concutiatur. Crocum, myrrham, thus, singula pari portione sicca, lineo linteo deligata subdito, & ammixto anserino adipe, linteum oblinito, hoc per dies septem supponito, octauo verò suffitum adhibeto ex myrrha, bitumine & hordeo, oleo odorato subactis, & in lenem ignem cōiectis, per fistulam suffito. At postquam suffitum adhibueris, postero die castoris testem ex vino albo affuso tritum, lana obuolutum, & per specillum obductum, sub noctem supponito. Quem cùm mane subtraxerit, & emollita fuerit, ad virum accedat, & vbi condormierit quiescat, siq̃ue primo non conceperit, rursus eodem subdito, virum adeat.

At euntibus menſibus curationem per medicamenta auſpicari oportet, deſinentibus verò, ſuppoſito ad conceptum faciente medicamento, viro condormiendum. Ante hoc tempus, neq; mulier ad virum, neque vir ad mulierem accedat. Cùm autem mulier antea concipere ſolita, non concipit, viri genituram in ſeſe recipientibus vteris, hanc mulierem prorſus ſero diluere neceſſe eſt. Interdum ſiquidem pus intra vteros gignitur, quod ex tuberculis in vtero ſubortis contingit. Eam ſanè ob cauſam viri genitura in congreſſu vterum non attingit, quò coaleſcere poſſit. Pus enim vt ne adhæreſcat eam retundit, cùm pus genituram extinguat & corrumpat. Pus igitur ex vteris expurgare conuenit, & vteri tuberculum componere, vt ne in poſterum genituram concreſcere aut admoueri prohibeat. Celeriter igitur priùs quàm pus in vteris in tofum indureſcat expurgare oportet. Vteri verò ad hunc modum colluendi. Lac equinum percoctum per tenuiſſimum & puriſſimum lineum excuſſorium trãſmiſſum infundito, idoneo ad infundendum inſtrumento confecto. Clyſteris quidẽ ſumma pars læuis eſto, velut ſpecilli argentea, ſupra quã interiecto paruo ſpatio foramen perforetur. Sint autem & alia foramina hinc & inde ſingula æqualiter inter ſe diſtantia, ex obliqua clyſteris parte æqualia ſingula, non magna, ſed anguſta. Clyſteris quidẽ ſummus apex ſolidus eſto, at reliquum totum cauum velut fiſtula, cui ſuis fœminæ veſica aqua calida probè emollita & madefacta alliganda. Vbi eam alligaris, infuſo in veſicam lacte, in foramina tenue linteum immittito, ne lac effluat. Poſtquam clauſeris veſicã, alligatam mulieri ipſi quam lauaturus es exhibeto. Illa verò detracto obturamento, in vterũ indat. Noſcet autem ipſa vbi indere oporteat. Deinde veſicam manu comprimito, quoad pus foras effluxerit. Quod manifeſtum fiet, vbi pus non ampliùs cum lacte exierit. Tunc enim cùm nullum ampliùs ineſt, deſiſtere oportere manifeſtum eſt. Vbi igitur paulùm recreata fuerit, cucurbitæ modico tempore reſiccatæ fundum perforato, & verticis ſummum vt ſit perforatũ, quod reliquum eſt ſimile clyſteri, ſummo excepto, efficito, eodemque modo vtitor. Sit autem craſſitudine paulò minori quàm viri genitale. Hoc in vas imponito, quod vino odoris ſuauiſſimi & fragrantiſſimi, ſicciſſimo & vetuſtiſſimo impleatur. Deinde lapidem nigrum candentem in vinum mittito. Poſtea cucurbita ex ære albo parata circumpoſita; mulier circum cucurbitæ glandem, pudendo qualiter oportet compoſito, inſideat, ita vt cucurbitam æream, & externam duobus digitis ſuperemineat. Vbi mulier genituram excipere non poteſt, membranam vterorum oſculo adnatam eſſe omnino neceſſe eſt. Æris florem fel tauri, & ſerpentis adipem hæc omnia ſimul commiſcere oportet, deinde medicamento lana excepto, & linteo byſſino inuoluta, linteo melle ſublito, glandẽ ſubdititiam oliuæ maximæ craſſitudine conficito, mox per totam noctem in pudendũ ſubdito. Supina autẽ iaceat, & per diem auferat, & quàm plurimo myrti decocto calido lauet. Deinde quotidie per ſingulas noctes ſupponat, poſteaq; cũ viro congrediatur. Curatio alia. Foliorum marrubij plenæ manus mẽſurã, in vas Atticũ immittito, aquæ potabilis heminis quatuor Atticis affuſis.

ἀρχεσθαι ὃ χρὴ φαρμακεύοντα, ἐπὰν δὲ ἔλθῃ τὰ καταμήνια. λαμβάντων δὲ χρὴ τὸ κυπάριον, πρόσθεμένη, ξυγχοιμᾶσθαι. τὸν δὲ πρόσθεν χρόνον μήτε ἡ γυνὴ ἵτω ἄσσον τοῦ ἀνδρός, μήθ' ὁ ἀνὴρ πρόσθι τῆς γυναικός. Ὅταν δὲ ἡ γυνὴ μὴ κύσκηται ἐωθυῖα πρότερον κύσκεσθαι, τὸν ἀνδρὸς δὲ τὸ γονὴν ἐσδέχονται ἀμήτρας ἐούσας, ἀνάγκη παλαιὸν ῥέψαι τὸν γυναῖκα τοιοῦτον. ἐνίοτε μὲν γὰρ ἐν τῇσι μήτρῃσι τὸ πῦον ἐγγίνεται. τὸ δὲ πῦον τὸ ἐν τῇσι μήτρῃσιν, ὅταν φυμάτων γένηται. ὅτε δὴ τοῦτο ἡ γονὴ τὸ ἀνδρὸς ὅταν μίσγηται, οὐκ ἀναπίπτει τὸ μήτρης ἵνα δὴ πήγνυται τὸ γονὴν τὸ ἀνδρός. τὸ γὰρ πῦος ἀμαυροῖ, ὥστε μὴ προσφέρεται. τέθηκε γὰρ τὸ πῦον, καὶ σήπει τὸ γονέος. δεῖ δὴ τὸ, τε πῦον ἐκκαθῆραι τὸ μητρέων, καὶ τὸ φῦμα τὸ ἐν τῇ δελφύϊ καταξῆσαι, ὅκως τὸ λοιπὸν μὴ κωλύῃ τὸ γονέι πήγνυσθαι, καὶ προσφέρεσθαι. ταχέως δὲ χρὴ ἐκκαθαίρεσθαι, πρὶν ἢ πρωθυστέρους τὸ πῦον ἐν τῇσι μήτρῃσι κλύσσαι. ὃ χρὴ τὰς μήτρας ὧδε, ἵππειον γάλα ἑψήσας, διεὶς σχοινείτῃς ὡς λεπτοτάτῃς καὶ καθαρωτάτῃς, τούτῳ κλύζειν κλυσῆρα ὀστρακόδερμον ποιησάμενος τὸ μὲν ἄκρον τοῦ κλυσῆρος, λεῖον ἔστω, οἷον περ μήλης ἀργύρεον. καὶ περὶ αὐτὰ τετυπῆσθω τοῦ κλυσῆρος ἀπολεπον ὀλίζον τὸ τρῆμα. εἶναι δὲ καὶ τὰς δηλὰς ἐκτρήσιας σχολαιτέτω ὅσον ἰσχνὸν ἑκάστης ἴσον· καὶ μὴ μεγάλα δηλὰ ποιεῖν. τοῦ μὲν κλυσῆρος ἡ κορυφὴ, στερεὴ ἔστω. τὸ δὲ δηλὸ πρὸς κοῖλον ἔστω ὡς αὐλίσκος. δῆσαι δὲ χρὴ κύστιν σοὶ ἀηλείῃς. ταύτην δὲ ἐψήσας οὕτω μάλα ἐπιὼν δὲ προσθήσας, ἐγχέας τὸ γάλα ἐς τὴν κύστιν ἐς τὰς μήτρας σὺ θεὶς ῥάκος λεπτὸν ἰόνης, ὅκως μὴ τὸ γάλα ῥέῃ. ἐπὰν δὲ λύσῃς τὴν κύστιν, ἀποδήσας καὶ δήσας τῇ γυναικὶ αὐτῇ, ὡς μάλιστα κλύζειν χείνη δὲ ἐξελοῦσα τὸ κλυσμα, ἐς τὴν μήτρην σὺ θεὶς. αὐτὴ δὲ εἰδέτω ὅκως δεῖ. ἐπὰν δὲ σε πιέζειν τῇ χειρὶ τὴν κύστιν, ἔστ' ἂν τὸ πῦον ἐκρυῇ ἔξω. δῆλον δὲ τοῦτο ἔσται, ἐπὰν μηκέτι ἐξίῃ τὸ πῦον ἅμα τῷ γάλακτι. δῆλον γὰρ ὅτι οὐκέτι ἔνεστι, τότε χρὴ παύεσθαι. καὶ μετὰ τοῦτο ἐῶν ὧδε ψυχθῆναι ὀλίγον, ὀλίγον χρόνον σικυώνης ξηρῆς πεφυκυίας τὴν πυθμένα ἀποτρήσας, καὶ τὴν κορυφὴν τὸ ἄκρον ὡς αὐτετρημένον ᾖ, τοῦτο ὅμοιον ποιήσας τὸ ἀμφιπλίου τὸ ἄκρον, καθαρὸν τὴν κλυσῆρος τὸ αὐλὸν ζόπον. πάχος δὲ λεπτότερον. ὀλίγον ὡς ἀνδρὸς αἰδοῖον ὄστιν, τοῦτο περιθεῖναι ἐς τὸν ζυγὸν, οἷόν ἐμπλήσας τὸ τόνου. ὁ δὲ οἶνος ἔστω ἀνθοσμίας ὡς βύω δέσατος καὶ ξηρότατος, καὶ παλαιότατος. ἔστω δὲ λίθον μέλανα βαφανῆ ἐμβαλὼν ἐς τὸν οἶνον. ἔστω περιθεῖναι σικυώνιον ποιήσας χλωρὸν λευκόν. καὶ ἡ γυνὴ ἀμφικαθεζέσθω περὶ τὸ βάλανον τὴν σικύης, τὸ αἰδοῖον ποιήσασα ὁκοῖον δεῖ. ὅκως δὲ ὑποθέξαι τὸ χλιὸν, καὶ ἐξωθεν σικυώνιον, δύο δακτύλοιν ἔστω. Ὅταν μὴ δύνηται ἡ γυνὴ γονέι δέχεσθαι. πᾶσα ἀνάγκη μιλτώσασα ὑπερφυκέναι ἐν τῷ στόματι τὴν μητρέων. δεῖ δὲ ἰὸν χαλκὸν, καὶ χολὴν ταύρου, καὶ ὄφιος σέαρ, ταῦτα ξυμμίξαι ὁμοῦ. ἔπειτα ἐλαίου λαβὼν ἀναδοῦσαι τῷ φαρμάκῳ. καὶ ἐνελίξαι ἐς ὀθόνιον βύσσινον. μίξαι ὑποχείσας τὸ ὀθόνιον, καὶ ποιῆσαι προσθέσθαι ὅσον ἐλαίου τὸ μελίτινον. ἔπειτα προσιδέναι πρὸς τὸ αἰδοῖον νύκτα ὅλην. ὑπτίην δὲ κεῖσθαι. τὸ δὲ ἡμέρην ἀφαιρεῖσθαι. καὶ λοῦσθαι θερμῷ ὕδατι, ἀπὸ μυρσίνης ὡς πλείστῳ.

ἐπάσσειν δὲ ἡμέρης προσιδέσθαι ἐν ἑκάστῃ νυκτί. μετὰ δὲ σμύστου. Ἄλλη θεραπείη. Πρασίου τὰ φύλλων λαβόντα πλῆθος, ὡς τε τὴν χεῖρα δὶς ἐμπλῆσαι, ἐμβαλεῖν ἐς ἀγγεῖον ἀττικόν. καὶ ὑπὸ χέαι ὕδατος ποτοῦ χοτύλας ἀττικὰς τέσσερας.

τρεῖς

καὶ παρεβρέξαντας ἐννέα ἡμέρας, πίνειν ἑτέρας ἐννέα ἡμέρας νῆστιν, λουσαμβίῳ δύο κυάθους τῆς ἡμέρης ἀπὸ τοῦ παρασὺν γλυκέος λευκοῦ ἴσον μίσγοντα. ὅταν δὲ ἕξ αἱ τελευταῖαι πίνωσι, πυρείσθω κωνείου φύλλοισιν ὑπὲρ πῦρ ὑπτιοδύλων ἐννέα ἡμέρας. καὶ μὴ τὴν πυρεῖσιν λούεσθαι, ἢ ὕδωρ πίνειν ἀφ' οὗ τούτων. ὅταν δὲ ταῖς τρισὶ πυρεισθῇ, παρεστίζεσθαι τὸν παρακείμενον αὐτῷ τετριμμένον λεῖον δι' ἡμέρης, ὑπὲρ τρεῖς ἡμέρας, λινοζώστην λείῳ τετριμμένῳ, ἐν μέλιτι ἀττικῷ, δὶς τῆς ἡμέρης. παρεμβρεχέσθω δὲ [68] ἐν οἴνῳ λευκῷ πυγχοΐ, καὶ ἵππου μάραθρα καὶ μύραθρα ῥίζα, καὶ δαύκου ὡς ποτάτης ὄζοι. καὶ ἐρυθρεδάνου τετραπημόριον. καὶ μύρα. θρου σπέρμα. καὶ παρισταρέως ῥίζαι πολλαί. παρεμβρεχέσθω δὲ ἡμέρας μὴ ἐλάσσω τῶν ἐννέα. πίνειν δὲ μετὰ λουσαμβίου κεφαλῆς, κοτύλιον τῆς ἡμέρης [69] ἀχρήτου βρεχθέντος ἐν ταῖς λεκάναις. καὶ μετὰ ταῦτα καταχλιθεῖσαν ἐνθερμαίνειν ἑωυτὴν καὶ παρεστίζεσθαι. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ τρίτης μετὰ τὸ πρῶτον ὃ ἐκ τῆς χολῆς δι' ἡμέρης, ὑπὲρ ἡμέρας ἕξ. [70] ὅταν δὲ μηκέτι ἡδὺ παρεστεῖναι καλῶς καθάρσιος ἔχουσα, ὑσσωπάμυ φύλλα καὶ ῥίζας ἀναζέσας ἐν ὕδατι, πυρείσθω τούτοισιν ὡς θερμοτάτοισιν ὑπὲρ τρεῖς ἡμέρας, ἐς νύκτας. καὶ λευκομύρῳ, καὶ δὴ καὶ ἄνδρα ἴτω. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν πυρεῖσιν καὶ ἐλάφου αἰδοῖα αὖον ὑποθυμιᾶσαι. καὶ ὅταν ἴδῃς ἔχον αὖον, τοῦτο ἐσ' οἶον λευκὸν κεκριμένον, ὑπτιεύων ὑπὲρ τρεῖς ἡμέρας, δίδυναι πίνειν. καὶ ὅταν μὴ ἔχῃ, δίδυναι πίνειν. καὶ γὰρ ὠκυτόκιόν ἐστι τοῦτο. μὴ θερμαίνειν. Χολὴν ταύρου ἀναζέσας, [71] καὶ συπλησίου μηλίνου. ἐλάφου δὲ κέρας καταυάσας τρίψαι λεῖον. καὶ ξυμμίξας βαλανίοις χρῆσθαι. Ἕτερον θεραπευτικόν. Κύμινον ἐν οἴνῳ μέλανι ἑψήσας, τρίψας λεῖον, βάλανον ποιῆσαι. καὶ ἐς νύκτα παρατιθέναι. μετὰ δὲ ταῦτα, καταυάσας τρύγα οἴνου λευκοῦ. [72] ὃ λεπτότατον δηλονότι τοῦ τρυγός. ἐπιφυλλίδι καταυάσας, ἀφαιρέειν τοῦτο ἐν πτερῷ, ἔπειτα ἐς ὀθόνιον ἀποδήσας, παρατιθέναι ἐς νύκτα. καὶ παρὰ ἐφθὰ ἐσθιέτω. μετὰ δὲ τοῦτο τραγίου τρίσσων, καὶ μέλιτι δρεῖς παρατιθέναι ἐς νύκτα. μετὰ δὲ τραγίου καρπὸν λεῖον τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ δρεῖς, δάδα ὑπτιεύων δίδυναι πίνειν. μετὰ δὲ, ἀείγαμον ἤδη δυστρεπῆ ὑποθυμιᾶν καὶ ὕστερα πρὸς τὸν ἄνδρα ἴτω. δοκῇ θεραπεύειν ὅτι γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν. [73] Ἢν γυναῖκα μὴ δυναμένην τεκεῖν, τοιήσαντα ἐδέλης ποιῆσαι, σκέλασι δὲ χρὴ ἐν ζείοισιν ὑπιμανίοισιν, εἴτε χολώδης, εἴτε φλεγματώδης εἴη. γνώσῃ δὲ τήνδε ὁπότερον μᾶλλον. χάλκιον ὑποδησάμενον λεπτὸν καὶ ξηρὸν ὅταν τὰ ὑπιανία ᾖ. ἐν ταῖς ἡλίῃ ὑπτιάσαι ἀπὸ τοῦ αἵματος. καὶ ἢν μὲν χολώδης ᾖ, ὑπὸ τῇ χαλκίῳ ξηραινόμενον τὸ αἷμα χλωρὸν ᾖ. ἢν δὲ φλεγματώδης ᾖ, οὐ μέλαν. ποτέρου ὁπότερον αὖ ᾖ καθῆρας τὴν κοιλίην, ἢν τε ἄνω, ἢν τε κάτω δοκέῃ σοι δεῖν. [74] ἐσθίειν ἁλιπτὸν ἡμέρας δύο, τὰς ὑστέρας καθαρόν. καὶ ἢν ὑγρότερον τὸ σῶμα τῶν ὑστέρων ᾖ, παρεστάναι τὰ δεινέα, ὅκως δηθέν, καὶ φλεγμαίνειν τὸ σῶμα τῶν ὑστερέων, σκληρὸν γίνηται. Ἢν δὲ γυνὴ μὴ πυρέσσῃ τὰ ἔνδοθεν, μηδὲ κυίσκηται, ὑπὸ τῶν ὑστερέων, μηδὲ αὖ δεινὰ μίσγεσθαι δύνηται, ἀλλ' ὑπονόσῃ τε καὶ ἀσιτέῃ, ἰδίῃ μίξας οἶνον, ἐγχεέσθω ἐς τὰ αἰδοῖα. καὶ σμύρναν ὑποθυμιάσθω. ἐς δὲ τὸν ἕδρην βάλανος παρεστάναι, μίσγουσα χυμὸς ἄλφα, [76] καὶ εἴσω ἐγχεῖν ἐς τὸ αἰδοῖον. εἶτα καὶ κλύζειν ἔλαιον, ἐν μέλιτι μίξας. Ἢν αἱ μῆτραι γυναικὶ ὀχωθῶσι, καὶ τρηχύνηται τὸ σῶμα αὐτέων, καὶ ξυμμεμύκῃσι καὶ τὰ ὑπομνία αὐτῆς φάρυγγος, μηδὲ κυίσκηται:

Ex eo nouem diebus macerato, per alios nouem dies ieiuna & lota singulis diebus duos cyathos bibat, passi albi æquali portione admixta. Tribus elapsis diebus, immissis in ignem cicutæ foliis, per nouem dies suffiatur, & post suffitum lauet, atque sic rursus ex eo bibat. Post suffitum tribus diebus adhibitum, marrubium ipsum tenuiter tritum quotidie tribus diebus subdat, & mercurialem læuiter ex melle Attico tritam, bis die. Præmacerentur autem in congio fæcis vini albi hippomarathri & fœniculi radix, tædæ quàm pinguissimæ rami, rubiæ quadrás, fœniculi semen, & verbenæ radices multæ, eaque non minùs quàm nouem diebus macerentur. Post hæc autem capite loto, meri macerati heminam per diem in balneo bibat, posteaque reclinata seipsam calefaciat. Indeque post potum tertio quoque die quod ex felle componitur per diem ad sex dies supponito. Cùm verò iam probè purgata ad virum accedere volet, hyosciami foliis & radicibus in aqua decoctis, maximè calidis tribus diebus ad noctem foueatur, & post balneum virum adeat. Post hoc fomentum etiam cerui pudendum siccum suffitu adhibeto, idque siccum ex vino albo aqua temperato derasum per triduum potui exhibeto, cumq; partus dolores detinuerint, propinato: hoc etiam partum accelerat. Alia curatio. Fel tauri & alumen Melinum feruefacito, cerui verò cornu vstum tenuiter terito, his commixtis in glandulas paratis vtitor. Aliud quod curat. Cuminum ex vino nigro decoctum tenuiter tritum, in glandem confectum, ad noctem subdito. Post hæc autem vini albi fæcem vrito, id videlicet quod in fæce est tenuissimum, vbi vsteris penna auferto, deinde linteo illigatum sub noctem supponito, & porrum coctum edat. Post hæc autem tragium tritum & melle subactum sub noctem supponat. Deinde tragij fructum læuiter tritum, vino albo dilutum, tædq; scobe adiecta, potui exhibeto. Postea origanum altero quoque die suffitu admoueto, sicque ad virum accedat. Curatio alia mulieris quæ parere nequit. Si mulierem quæ parere non potest, puerperam reddere voles, ex mensibus spectare oportet, num biliosa, númve pituitosa fuerit. Vtrum autem ex his potiùs fuerit nosces, si cùm menses eunt, substrata tenui & sicca arena in Sole sanguinis aliquid affuderis. Et si quidem biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus pallidus redditur. Si verò pituitosa', velut mucus. Horum vtrumlibet contigerit, ventrem siue sursum, siue deorsum tibi opus esse videatur purgato. Deinde intermissis aliquot diebus vteros purgato. Et si humidius vterorum os fuerit, acria subdito, quo morsum & inflammationem sentiens os vterorum durum efficiatur. Si mulier partibus internis febrem non sentiat, neque vterorum vitio concipere, neque cum viro congredi possit, verùm & dormiat, & cibos auertetur, vinum melle mixtum in pudenda infundatur, & myrrham ad suffitum adhibeto; sedi glandes subdito, vinum cum adipe anserino mixtum, intro in pudendum infundito, deinde etiam oleo pari mellis portione admixta colluito: Si mulieri vteri graciles reddantur, eorumq; os exasperetur & cõniueat, neq; menses ipsi compareant, neque concipiat,

verùm febris lenta inuadit, & dolores in lumbos & imum ventrem incidunt. Hic autem morbus maximè contingit, cùm quid intus corruptum fuerit. Fit quoque etiam ex partu. Hanc calida lauare & fouere oportet. Post balneum autem & fotum, specillo os vterorum dilatato, & myrrham tritam cum pari portione netopi in subdititio apponat, aut vnguentum, aut oleum rosaceum in linteo, & plumbum ad instar glandis acutum redditum, felle bubulo illitum supponat, & intra quatuor dies infœcundas cognosces. Fomentum etiam & medicamentum purgans exhibendum. Quòd si præter naturam crassa euaserit, non concipit. Omentum enim crassum & copiosum superincumbens, os vterorum comprimit, neq; genituram recipiunt. Huic extenuatæ medicamentum deorsum purgans propinare oportet, & ad vteros quod purgat flatum inducit in subdititio apponere. Si vterorũ os durum reddatur, aut ceruix, id ex digiti contactu dignoscetur, & si in coxendicem obuersi vteri fuerint. Cùm sic habuerit, acre nihil adhibendum. Si enim os vterorum exulceratum fuerit, cùm inflammatione laborarit, periculum est ne prorsus sterilis euadat. Verùm ea supponenda quæ minimè mordeant, & ex quibus pituita purgetur. Cùm mulieri menses contigerint & præterierint, primùm quidẽ caput purgare oportet, deinde bis vel semel, prout opus videbitur, veratrum exhibere, postea fomentum adhibere, vase ad fomentum recipiendũ ex cucurbita parato. Quo sic in ampli vasis formam (ἐχῖνον vocant) confecto, aqua marina infusa, & porris iniectis, cucurbitæ fistulam imponito, & luto quàm optimo, ne quid transpiret, circum obducito. Deinde per sellam ex iunceo fune nexam quadrangularem, fistulam transmittito, vt duobus digitis sedem superet. Mox prunis accensis substratis in desidẽdo obseruet, ne cùm desidet, aut cùm exurgit comburatur, sed vase quo fomentum excipitur adhuc frigido desideat. & exsurgat dum fistula refrixerit. In hoc autẽ fomento maximã diei partem commorandum, eiusmodiq; fomento ad dies quinq; vtendum. Decem vero dieb. porrorũ loco allia in suffitu adhibeto, eorumq; fasciculum, contusum in aquam marinam immittito. At reliquis postea diebus, ipsa aqua marina sola foueatur, vt ne vlteriùs in tota curatione progrediatur. Cũ verò curationem missam facere voles, hunc postremum fotum adhibeto. Catulum recentissimum dissectum & exenteratũ, aromatis omne genus fragrantissimis & siccissimis contusis impleto, & quàm maximè refercito. Subditis autẽ lignis, catulo in vas impositio vinum odoratissimum affundito, & per fistulam fomentum adhibeto, & quantum per vires licebit, per totam diem hoc fomento foueto, eam interrogando num aromatum odor per os spirare videatur. Non enim exiguum est ei quæ curatur ad conceptum argumentum. Subdititiis glandibus vtitor, croci quantum voles, myrrhæ duarum fabarum quantitatem, salem plurimum horum habita ratione permisceto, & fel taurinum duarum fabarum quantitate. Quòd si mitiore vti voles, fellis minùs, si verò valentiore, plus permisceto. Hæc tenuiter trita melle instillato terito, quoad quod teritur tale euadat, vt pastillum efformare possis. Quò verò plùs trueris, eò siccius, glutinosius, & melius euadet.

ἀλλὰ πυρὸς λαμβανέτω μαλθακὸς, καὶ ὁ δωσέω αὐτῇ ἐμπιπλοισιν ἐς τὰς ἰξύας, καὶ τὸν νεφρεῶνα χαλεπὰ. ἡ δὲ νοῦσος αὕτη γίνεται μάλιστα, ὅταν μὴ τῶν ἐν αὐτῇ διαφθείρηται γίνεται ἢ καὶ ἔκτοπον. ταύτην χρὴ λούειν θερμῷ καὶ πυελίειν. ὅταν δὲ λελουμένη καὶ πεπυελισμένη ᾖ, τῇ μήλῃ ἀθυρίωσαν τὸ στόμα τῶν μητρέων. καὶ προσιθέτω σμύρναν τετῖλασα, καὶ νητύπου τὸ ἴσον, ἢ μύδρον, ἢ ῥόδινον ἐν ῥάκει καὶ μολύβδου προσιθέτω ποιήσαντα ὡς βάλανον καταξύοντα. καὶ καταλείφειν βοὸς χολίῳ. καὶ γνώσεται ἐν τέσσαρσιν ἡμέρῃσι τὰ ἀγόνους, καὶ πυελίω καὶ φαρμακεύειν. ἰὼ ἢ παχυνθῇ πρὸς φύσιν, ὄκη ἔχει ἐν χαλεπῷ. τὸ γὰρ ὀπίπλοον ὀπισχείμενον παχὺ καὶ πουλύ, ἀποπιέζει τὸ στόμα τῶν μητρέων, καὶ τὴν γονὴν οὐ δέχονται. ταύτην χρὴ λεπτύνοντα, φάρμακον πίσσης κάτω. καὶ προσὶς τὰς ὑστέρας προσθεῖναι. ὃ καθαίρει τε καὶ φύσαν ἐμποιεῖ. Ἢν δὲ στόμα τῶν μητρέων σκληρὸν γένηται, ἢ ὀ αὐχὴν, τῷ δακτύλῳ γνώσεται ψαύσας. κἠν προσὶς δὲ ἰχῶρ ἀπεσταμμένος ἔωσιν, ὅταν ὕστερος ἔχῃ, μὴ προσφέρειν μηδὲν δριμύ. ἰὼ γὰρ ἑλκώσῃ τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ὅταν φλεγμαίνῃ, καὶ πάμπαν κίνδυνος ἄτοκον γενέσθαι. ἀλλὰ προσιθέτω ἁπαλὴ δάκνῃ, ὑφ' ὧν φλέγμα καθαίρει. Ὅταν γυναικὶ τὰ καταμήνια γένηται καὶ πρέλθῃ, προσῆκα μὲν χρὴ κεφαλὴν καθῆραι. ἔπειτα ἡγέσασαν, ἰὼ τε ἄπαξ, ἰὼ τε δὶς δέῃ. μὴ ἢ, πυείσασαν, πυεινητήριον καταστησάσας τὸ ἐν τῷ σικύῃ, ὅτῳ ἢ πεποιημένον, ἐγχέας εἰς ἔλαιον θαλάσσης, καὶ θρύσας ἐμβοδιῶν, ὅτι θεῖναι τὸ αὐλὸν τῷ σικύῃ, καὶ προσελαφῖσαι πηλῷ ὡς βελτίστῳ, ὅκως μὴ διαπνέῃ. Εἶτα διὰ ὀρινοβόνου διφρεῖ τὸ τετραγώνου διάγειν τὸν αὐλὸν, ὅκως ὑποφέρῃ δύο δακτύλους τὸ ὀνου. Εἶτα ὑποκαίειν αὖθις ἄνθρακι, καὶ τὰς καθέδρας φυλάσσειν. ὅταν μὲν καθίζῃ καὶ ὁκότ' ἂν ἀνίσῃ, ὅκως μὴ κατακαυθῇ, ἀλλὰ καθίζειν ἐᾶν ψυχρὸν ἐόντος τὸ πυεινητηρίου, καὶ ἀνίσασαν ἕως ἂν καταψυχθῇ τὸν αὐλόν. ὅτι δὲ τῇ πυείῃ, τὸ διατελεῖν ὅλη πλῆσον τὰ ἡμέρης μέρεος ποιέεσθαι, καὶ τῇ μὲν τοιαύτῃ πυείῃ ὅτι πέντε ἡμέρας χρῆσθαι. δέκα δ' αὖ τὸ θέρεος, τὸ σκευάδων τὰ δὲ πυεία, καὶ ταύτην τὴν ἰδέσμην κατακόπας, ἐς τὸν θαλάσσιον ἐμβοδιῶν. μὴ τὰς λοιπὰς τὰ ἡμερέων, αὐτῇ τῇ θαλασσίῃ μούνῃ πυείσθω, ὅκως πρόσω μὴ προβήσεται ἐν πάσῃ τῇ θεραπείῃ. τὸ τελευταῖον δὲ πυείειν ὅταν ὑγιὴς ἀφιέναι τὸ θεραπεύης, σκυλάκιον, ὅλου νεόγαλον ἀναιρήσας, ἀρώματος πανοδαπῶν εἴδη, ὅλου δώδεκα τῶν ἐξοχάτων κόπας, τὰ ἐναντία ἔχειν ἀλεκτόρων τὸ σκυλακίου, ἐμπλήσας, καὶ ῥάψας ὅλου μάλιστα τὸ ἀρώματος, ξυλήφια ἐπιτιθεὶς ἐς τὸν ἔχῖνον ἐνθεὶς δὲ σκυλάκιον, οἶνον ὡς δώδεκα τῶν θεραπευομένῃ. καὶ πυείειν διὰ τὸ αὐλοῦ. καὶ ὅκως χρὴ δώσομεν εἶναι, ὅλῳ τῷ ἡμέρῃ ὅτι ταύτης τῆς πυείης, πυείσασα τε, καὶ ἐρωτᾶν αὐτίκα, ἐὰν ἡ ὀδμὴ διὰ τὸ σώματος δοκέῃ ὄζειν τῶν ἀρωμάτων. σημεῖον γὰρ οὐ μικρὸν ἐς ξύλληψιν τῇ θεραπευομένῃ. προσδέονται ἐπὶ χρέος, κρέως ὅσον ἂν βούλῃ. καὶ σμύρνης ὅσον δύο κυάμους. καὶ ἄλας συχνὸν προσμίσγειν. προσὶς ταῦτα τεκμαιρόμενος καὶ ταύρου χολῆς ὅσον δύο κυάμους. ἰὼ δὲ ὀρνιθυτέρῳ βούλῃ χρῆσθαι, ἐλάσσονα μίσγειν τῆς χολῆς. ἰὼ δὲ ἰσχυροτέρῳ, πλέον. ταῦτα τετρίφθω λεῖα καὶ μέλιτος παραιτήσας, τρίβειν ἄχρις ἂν σοι τριβόμενον γένηται, ὡς τε δακτύλῳ σκιμάξαι. ὅσῳ δὲ ἂν πλείονα χρόνον τρίβῃς, τοσοῦτον ξηρότερον καὶ γλισχρότερον καὶ βέλτιον ἔσται. ποιήσας

ποιήσας δὲ παχύτερον ἢ βάλανον. καὶ ὃ ἄκρον ὀξὺ ἐκ τοῦ μέσου παχύτερον. ἔπειτα δὲ ἀγκύλον ὅκως προὸς τὸν ὑστέρῳ προσταθῇ, ἐς τοῦτο ἔμπηξον ξυλήδια οἰκείου δύο ποιήσας λεπτὰ. ἑκάτερον ὀξυδάκτυλα. [86] Εἶτα κατέλιξον τὰ ξυλήδια εἰείρων ὡς μαλθακώλατα. ἔπειτα αὖθις ῥάμμα λιπὸν καὶ ἐλίξον λεπτῶν. καὶ ὑπόφερε τὸ ῥάμμα, ὅσον τέσσαρας δακτύλους τῶν ξυλήδιων. προσκεκαμένη δὲ, καὶ καθαρὸν ἑαυτῇ ποιήσασα ὅλιγα μάλιστα. προσθετέον δὲ τὸ κόμμα, ῥάκος ὑποδεδευμένον ὑπὸ τὰ ἰσχία. ἐπὶ τὰ ὑπόκαυλα προσκείσθω. ἔστω δὲ αὐτὴ ἡ καθάρσις. ὑδατώδης. τῇ δευτεραίῃ ἀναστᾶσα, λουσάσθω. καὶ ὅπως τὸ πυελίσω μὴ καθίσῃ ταύτῃ τῇ ἡμέρῃ. ὅταν δὲ πυελίσῃ πάλιν ἀναστᾶσα ἀπὸ τῆς πυελίσεως χρωτὶ ἔστω πεποιημένῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρης, ὡς καλλίστη. ἐπὶ ξυμμίξασα μάλιστα μὲν ἐλάφου μυελόν. εἰ δὲ μὴ χοίρειος πέαρ. καὶ ὅταν ἀναστᾶσα ἀπὸ τῆς πυελίσεως, ἑκάστης ἡμέρης προσκαμένη, καὶ καθαρὸν ἑαυτῇ ποιήσασα [87] ἐς τὴν κοιλίην, τῇ χρωτῇ ἐπιφορείτω τὸ ὑστέρην, ἑκάστης ἡμέρης. τὰ μὲν δὴ ἄλλα ταῦτα πρὸς ξύμμισγε. τοῖσιν ἔμπροσθεν ἐκ τῆς τῆς χολῆς. ὀρίγανον δὲ πλεῖστον ὡς λεπτοτάτης ξύμμισγε ἐς τὸ βάλανον, καὶ προσλυέτω. δὸς δὲ. Τὰ μὲν ἄλλα ταῦτα ὁμοίως τὸν αὐτὸν τρόπον πεποίημαι. ἀνθέμιον δὲ ὀρίγανον ἀψίνθιον συμμίξας, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ποιήσας, προσλυέτω. ἐκ τῆς πυρῆς ἐκλέξας τὸ μελάνθιον, τρίψας τε λεῖον ἰσχυρῶς δακλιχὴν ἐσταμίξας, καὶ σφαιρήδες ποιήσας, προσλυέτω. πάλιν πυρετὸς ἐμποιεῖ. καὶ τὸ ἀρθρῖτι οἰδεῖ. καὶ δακλιχὴν ἰσχυρῶς ἐστὶ τοῦτο. Μέλι ἑψήσας καὶ ἑλλεβόρου κέλυφος ἢ μέλανος [88] τὸ λεπτὸν ἓν πλέον ἰσχυρῶς δακλιχὴν ἔσται. ἔστι δὲ πυρετῶδες καὶ τοῦτο. Τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον, ἑψήσας μέλι, ξυμμίξας τε ἐλατηρίου ὅσον πόσιν, ἑψεῖν. καὶ ποιήσας βαλάνιον, τὸν αὐτὸν τρόπον διδόναι προσλυέτω. καὶ τοῦτο πυρετῶδες. ἄγει δὲ καὶ αἷμα. ἔνια δὲ τούτων καὶ δέρματα. ἢν δὲ βούλῃ καὶ τὸ δρακόντιον ξύειν. ἔστι δὲ ὅτε μὲν οὐ μέλι ἑφθὸν ἢ ὠμὸν καὶ τοῦτο σφαιρήδες ποιέειν, ὀλίγον κηκίδα μεγάλην. πρῶτον δὲ φυσικὸς ἐστὶ πρὸς τὰ ἀνθρώπου τὸ ἔξιν, καὶ τὸ ἰσχὺν ὁρᾶν. [89] τούτων γὰρ οὐδὲν ἄσαθμός ἐστιν, ἀλλὰ δεῖ αὐτέων τούτων τεκμαιρόμενος πρῶτον ὅλα τε σώματος. κεφαλῆς καθάρσεσι. φαρμακείοισι. καὶ πυέμασι τὸ ὑστέρης, καὶ προσθέσιοισι χρῆσθαι. σοιχεῖα δέ σοι ταῦτα ἔσται. ἡ δὲ θεραπεία τούτων ἐστὶν ὁκοίη ἑκάστῳ. καὶ ὅλως μὴ ποιῆς τοῦτον, αἰεὶ ὅτι τὸ πυελίσης ὀλιγοτρόφωτον. αὕτη γάρ ἐστιν ἡμεμαθαλωμένη καὶ ἄλυτα τὸν ἰχῶρα. ὅταν δὲ καὶ παύσῃ τὸ θεραπείης λαμβάνων τὸ κατὰ φύσιν, χρὴ αἷμα ἀφαιρέειν ἀπὸ τῆς χειρός. ἐὰν μὲν ἰσχυρὸν, ἀπὸ ἀμφοτέρων τῶν βραχιόνων, ἐὰν δὲ ἀσθενέστερον ᾖ, [90] ἀπὸ θατέρου θατέρου ἀποχρήν. ὀλιγαίτερον δὲ οἷόν χρῆσθαι τοῖσι θεραπείοισι ταύτῃσιν, ἑτέρωθί μοι δεδήλωται). ἀποθυμιᾶν δὲ χρὴ, [91] τὰς ἄρας ἐκ τοῦ κοιτῶνος ἐκλέξας, ἀλέσας λεπτὰ. καὶ κλιμάλυνον πῦρ ποιήσας ὅλῃ μαλθακώτατον. ἔπειτα ἐμβαλὼν ἐς τρυβλίον, [92] ἔνδες ἐς ἡμίεκτον. ἐπὶ ῥάκεα παχέα ὑγρὰ μαλθακῶς κάθιζε). καθέζεσθαι αὐτὴ κελεύσθω ὅτι ὡς ἡμιέκτου, ὅ μάλιστα ὀλίγος τὰ σκέλεα. ἡ δὲ θεραπεία ἔστω μὲν ἰσχνὴ σιτίοισι), ἐπὶ τετραμήνου. εἰ δὲ μὴ πρὸς ταῦτα σκέπτου. καὶ ὅκως πρὸς αὐτὰ μὴ προσέσται, ἐν ᾧ θεραπεύει). χρόνῳ. ἐν δὲ τῇσι θεραπείῃσι διδόναι δεῖ ἐν ὕδατι καὶ ἀβρέχων νήστει, ὅσον κύαθον. καὶ τὴν καυστικὴν ξυνεχῶς ἔχειν, διδόναι δὲ κοτυληδόνας ἐν ὕδατι ἑφθῶν. ἄλλας κύμινον σὺν ἕψαι, καὶ χλιηρὸν πρὸ [illegible] λύθησι δοκοῦσιν εἶναι. αἱ δὲ σμικραὶ καὶ συμμύουσιν, ἐξεστήκασι

Quo crassiore quàm glans sit reddito, & summa parte acuto, & medio crassiore, deinde ita ducto, in vterum subdatur, in hoc duos origani surculos læues redditos infigito, qui sex digitos longitudine æquét. Mox lana mollissima surculos cõuoluito, deinde superiore parte filo tenui obducito, ita vt filum surculos ferè quatuor digitorũ longitudine excedat. Vbi autẽ sese perfuderit, & mundam quàm maxime reddiderit, hoc, subdito coxis linteo, in os vterorũ subdat, & per noctem maneat. Ita autẽ purgatio aquosa erit. Postridie vbi surrexerit, lauet, neq; ea die supra fomentum desideat. Vbi fotu adhibito ex eo surrexerit, ceratum sit primo die quàm optimè paratum, cui potissimum cerui medullam, sin minùs, anserinũ adipem ammisceto. Cumque à fotu surrexerit, singulis diebus vbi se perfuderit, & mundam circa ventrem reddiderit, cerato quotidie ventrẽ illinat. Hæc quidem omnia superioribus, felle dempto, cõmisceto, origanum autem tenuissimè tritum ad glãdem permisceto, quam supponat. Aliud. Reliqua quidem eodem modo præparata, loco verò origani absinthium ammixtum, & ad eundem modum præparatum supponat. Melanthium ex tritico delectum, tenuiter tritum, probeq; melle permixtum, in pilam formatũ supponat, nisi quod febres excitat, & articulum tumefacit, ac valde mordax hoc est. Mel & veratri nigri tenues radices contusas decoquito. Hoc si copiosum fuerit veratrum vehementer mordet, & febrem excitat. Ad eundem modum melli cocto elaterij quantum potione vna satis sit admixtum decoquito, & glandem confectã eodem modo subdendam dato. Hoc etiam febrem excitat, & sanguinem educit, horum etiam quædam pelliculas. Aut si voles dracontium derasum (quod mite est) cum melle cocto aut crudo permisceto, & in pilam gallæ magnæ quãtitate conficito. Conare autem vt te Naturalem Medicum exhibeas, ad hominis habitum & vires respiciendo. Horum enim nullus temerè & incõsideratè aliquid agit. Verùm his in considerationem adhibitis, totius corporis & capitis purgationes, medicationes, vteri fotus, & subdititiorũ appositiones ad vsum accommodato. Hæc tibi sunt velut elementa. Horũ autem curatio cuiq; peculiaris est. Cumq; horum nihil fuerit, semper in fotu perseuerandum. Hic enim emollit & sanioſos humores educit. Vbi verò ab hac ratione cessaris, hîc quæ secundum naturam sunt deficientibus sanguinem ex brachio detrahere oportet, si quidem valida fuerit, ex vtroq;, si verò debilior, ex altero satis est. Quanam autem victus ratione in his curationibus vtendum sit, aliàs à me declaratum est. Suffitum si adhibere voles, lolium de tritico lectum, tenuiter molitum, igne sarmentitio mollissimo excitato, deinde in catinum coniectum, in ollam dimidiati sextarij imponito, & linteis mollibus circumpositis quò molliter sedeat, eam quàm maximè diductis cruribus ollæ insidere iubeto. Hæc curatio si tibi quidem satis esse videatur, quadrimestri spatio adhibeatur. Sin minùs ad hæc attendito, vt ne quo tempore curatur ad virum accedat. Sub his curationibus ieiunæ tædam ex aqua maceratam cyathi mensura exhibeto, & fistulam stanneam cõtinenter habeat. Vmbilicos veneris ex aqua decoctos, sale & cumino simul incocto, tepidum sorbendum dato. Lati fœminas, parui verò & concluſi mares procreare videntur:

Ad conceptum summè faciens. Melanthium mulieri ex vino nigro acerbo exhibeto. Mulierem iuuenculam fluor muliebris ruber infestabat, & medicamento sumpto, capite purgato, vena secta nihil proficiebat. Hæc autem ei causa esse videbatur ne conciperet. Ei autem radicum aspalathi decoctum ex vino albo mane & ante cœnã exhibebam, fluorque cessauit, & non longè postea concepit, & marem peperit. Erat autem colore candicante & corpore bene habito, De Mola. Molæ conceptus hæc causa est. Vbi copiosi menses paucam & morbosam genituram conceperint, neque genuinus fœtus gignitur, venterque non secus ac grauidæ plenus est, nihil verò in eo mouetur, neque lac in mammillis innascitur, pectus tamen turget. Hæc biennium sæpe etiam triennium sic habet. Et si vna quidem caro fuerit, mulier, cùm superesse non possit, perit, sin multæ, ei per pudendum perrumpit sanguis copiosus & carnosus, sique moderatè contingat, seruatur, sin minùs, profluuio correpta perit. Ac quidem morbus est eiusmodi. Discerni autem debet ipsa mole, quodq; in ventre non moueatur. Mas enim tertio, fœmina quarto mense motionem habet. Vbi igitur transacto hoc tempore non mouetur, hic certè morbus est. Cuius rei magnum hoc est indicium, quòd in mammis lac non innascitur. Hanc ne ferè quidem curato, aut certè cum prædictione. Ac primùm quidem mulierem toto corpore foueto, deinde per sedem vti perpurgetur infusum immittito. Frequenti enim collutione, concalefacta à medicamento muliere, id quod concreuit, & fœtus esse putatur, fortè commoueris. Quinetiam vteros, quò sanguinem educas, eluito. Alioqui supposititiis ex bupresti velut violentissimis vtendum, & dictamnus Creticus ex vino propinandus, sin minùs, castorij testis. Eique posteriore parte ad lateris inanitatem cucurbitulam admoueto, plurimumque detrahito. Sed & quàm maximè inita purgationis consideratione, ad vteros admoueto. Cùm enim, vel ex partu, vel alia ex causa non procedit, tædam pinguissimam tenuiter contusam ex vino albo coquito; quam ad rem tres ferè cyathi sufficiant. Aut pæoniæ grana quatuor, cumini Æthiopici parum, & seseli copiosum, aut cedri baccas. Si verò suffocationes adfuerint, castorij parum. At si ex partu moderata purgatione contingente, venter maneat, aut etiam ex flatu concluso dolor excitetur, vel cum febre, vel citra febrem, succi scammoniæ potionis quintam partem aut seseli, aut aliud quoddam ex odoratis, & rutam ex vino albo bibat. Quòd si bibere nolit, medicamentum ad sedem illinendam conficito, quale est ex felle tauri, melle & nitro. Si verò ex fœtus corruptione purgatio dolorem adferat, neque exhibitis odoratis cedat, & febris adsit, lactis caprini heminas duas decoquito, deinde eo refrigerato, quod in summo pingue cõcreuit detrahito, percolato aquæ mulsæ trientem, quò dulcius euadat, admisceto. Ter autem ieiunæ bibendum. Quòd si dolor non sedetur, neque venter subducatur, sub vesperum in calidæ solium desideat. Post fotum surgere iussam ex vino nigro austero aqua diluto, & aquæ portioni olei dimidia parte addita, tepido colluito, ex eoque dormiat. Quod vteris subditur, si os clausum aut durum fuerit.

Ἐγκυτήιον. [93] ἄκεον μελανθίῳ, γυναικὶ διδόναι, ἐν οἴνῳ μέλανι στυφνῷ. γυναικὶ νέῃ οὔσῃ. ῥόος ἐρυθρὸς ὀχλεῖ καὶ φαρμακευομένῳ, κεφαλὴν κατειργμένῃ, φλεβοτομουμένῃ οὐδὲν ὠφελεῖ. δοκεῖ δὲ τοῦτο ⟨τὸ⟩ ἄλιον εἶναι ὥστε μὴ ξυλλαμβάνειν. ἐδίδουν δὲ αὐτῇ ἀσπαλάθου τὴν ῥίζαν, ἐν οἴνῳ λευκῷ ἀποζεόμενον πρωΐ καὶ πρὸ δείπνου, ὅτε ῥόος ἐπαύσατο καὶ οὐ βεβαίως ἐκύησεν, ἔτεκεν ἄρσεν, [94] εὐχρὲς, λευκόχρως, εὐσαρκος. Περὶ μύλης. περὶ δὲ μύλης κύησις, τόδε ἄλιον. ἐπὶ πολλὰ τὰ ἐπιμήνια ἐόντα γενιὸ ὀλίγιον καὶ νοσώδεα ξυλλαμβάνουσιν, οὔτε κύημα ἰθαγενὲς γίνεται, οὔτε γαστὴρ πλήρης, ὥσπερ κυούσης. κινεῖται δ' οὐδὲν ἐν τῇ γαστρί. οὐδὲ γάλα ἐν τοῖσι μαστοῖσιν ἐγγίνεται. [95] σφυγᾷ δ' οὖν μαστὸς αὐτῇ, καὶ δύο ἕτεα, πολλάκις δὲ καὶ τρία οὕτως ἔχει. καὶ ἐὰν μὲν μία σαρξ γένηται, ἡ γυνὴ ἀπόλλυται. οὐ γὰρ οἵη τε ἐστὶ τοῦτο ἐκβαλεῖν. [96] ἐὰν δὲ πολλαὶ, ῥήγνυται αὐτέῃ καὶ τὸ αἰδοῖον, αἷμα τε πολὺ καὶ σαρκώδες. καὶ ἐὰν μὲν μετεικάσῃ, σώζεται. ἐὰν δὲ μὴ, ὑπὸ ῥόου ἀλοῦσα ἀπόλλυται. τὸ μὲν νόσημα τοιοῦτόν ἐστι. κρίνεσθαι δὲ χρὴ, τῷ πληρώματι. καὶ ὅ, τι οὐ κινήσῃ ἐν τῇ γαστρί. τὸ μὲν γὰρ αἴρει, τεκμήριον. τὸ δέ γε θῆλυ, τετράμηνον τὴν κίνησιν ἔχει. Ἐπὶ τοῦτο δὲ τοῦ χρόνου παρελθόντος μὴ κινῆσαι, δῆλον, ὅτι τοῦτο ἐστί. [97] τὸ δὲ τεκμήριον μέγα ἐν τοῖσι μαστοῖσι γάλα οὐκ ἐγγίνεται. ταῦτα μάλιστα μὲν, μὴ πάθῃ. εἰ δὲ μὴ προφθάνοντα ἰῆσθαι. καὶ πρῶτα μὲν πυριήσῃ τὴν γυναῖκα ὅλον τὸ σῶμα. ἔπειτα χρὴ τὴν ἕδρην κλύσαι ὅπως ἂν καθήρῃ. [98] πολλοὶ γὰρ ἴσως κλύσαν κινήσειε τὸ ἔμβρυον τὸ δοκέον εἶναι τὸ ξωνεσηκὸς, καθαρθείσης τῆς γυναικὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου. κλύζειν δὲ καὶ χρὴ ταῖς μήτρῃσι [99] ὅκως αἷμα ἀγάγῃ. ἐὰν δὲ μὴ, προσθέτοισι χρῆσθαι, τοῖσιν ἀπὸ τοῦ καρπήσιος, ὡς ἰσχνοτάτοισι. καὶ πιπίσκειν τὸ δικταμνον τὸ κρητικὸν ἐν οἴνῳ. Εἰ δὲ μὴ, ⟨τῇ⟩ ἡμέρῃ καστέον ὄρχιν. καὶ ὅπισθεν αὐτῆς σικύην προσβάλλειν πρὸς τὸν νεφρόν. [100] καὶ ἀφαιρέειν ὅτι πλεῖστον. προσβάλλειν δὲ ὅτι μάλιστα, καθάρσιος τεκμηριουμένου πρὸς τὰς μήτρας. ὅταν γὰρ μὴ γίνηται. ἐὰν τε ἐκ τόκου, ἐάν τε ἐκ φθορῆς, δοῦναι ὡς σιωπάτατα κέφαντα λεπτὸν, ἑψεῖν ἐν οἴνῳ λευκῷ. καὶ ἀποχρῆσθαι ὡς τελεσιουργήσοντι. γλυκυσίδης κόκκοι τέσσαρες, κυμίνου αἰθιοπικοῦ σμικρὸν, καὶ σεσέλιος πλεῖον. ἢ κεδρίδα. ἐὰν δ' πνιγμοὶ ἔωσι, κάρφεος σμικρόν. ἐὰν δὲ ἐκ τόκου καθάρσιος γενομένης μετρίης ἡ γαστὴρ μένῃ. ἢ καὶ φυσᾷ ἀποκεκλεισμένη, καὶ ὀδυνώδης γίνεται, ἐάν τε ξυὸν πυρετῷ, ἐάν τε αὖθι πυρετοῦ, ὁποῦ σκαμμωνίης πέμπτον μέρος πόσιος, ἢ σεσέλιος, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν θυωδέων. καὶ πήγανον ἐν οἴνῳ λευκῷ. ἐὰν δὲ μὴ βούληται πιεῖν, πρὸς τὴν ἕδρην ἀλείμματα ποιέειν. οἷς ἐκ χολῆς ταυρείης, καὶ μέλιτος, καὶ νίτρου. ἐὰν δ' ἐκ διαφθορῆς καθάρσιος, ὀδυνώδης ᾖ, καὶ τῶν θυωδέων διδομένων, μηδὲν ὑπακούῃ, καὶ πυρετοῦ ἐόντος, γάλακτος αἰγείου δύο κοτύλας ἀφεψεῖν. [101] Ἑψόμενον τὴν ὑγρὸν ἀφελεῖν. διηθέσας μελιχρήτου ὅσον τέταρτον μέρος μίξαι, ὅκως γλυκύτερον ἔσται. πιεῖν δὲ τρὶς νήστιν. ἐὰν δὲ μὴ παύηται ἡ ὀδυνη, μηδὲ ἡ κοιλίη ὑποχωρήσῃ, ἐς τὴν δείλην ἐν σκάφῃ ἐς θερμὸν ὕδωρ ἐγκαθιζέσθω. ὅταν δὲ ἅλις πυιηθῇ, ἐξαναστήσαντα κλύζειν ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ μέλανι δίεις, καὶ ὕδατι ἀπαξ ἐλαίου ἥμισυ, τὸ ὕδωρ χλιηρῶς κλύζειν καὶ ὑπακουμηδήτω. Προσθετὸν ὑστερέων, ἐὰν ξυμμεμιγμένη, ἡ σκληρὴ ἡ τὸ στόμα.

Σίκυον

Σῦκον λευκὴν ἐκκαθῆρας, καὶ λίβανον ἀγύρτικον, καὶ καθαρώτατον μίξας νῆτρον τετριμμένον, προσθετὸν ποιῆσαι ὅσον κηκίδα μὴ μεγάλην ἐν ἐλαίῳ μαλθακῷ. ἐᾶν ἔλαιον μύρου βάψασα, προσθέτω, ἕως τε τρεῖς, ἕως τε πλείους ἡμέρας δοκῇ. πυέλησις μὴ τοῦτο ξυμφέρῃ ἐνδώδῃ. μὴ ἐμάλθακον δὲ προσθετὸν, ὃ καὶ ἰσχνοτέρειαν ἄγει μάλιστα. μὴ δὲ, λινοζωστις. ἐὰν ἡ ἀνταλὴ μύρῳ ῥοδίνῳ χρῆσθαι ἐν ὀθονίῳ ἐς ἡμέρην καὶ νύκτα. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Χολὴν ταύρου καὶ ἅλας ἀναζέσας. καὶ θεῖον ἐμπασσάλευε[102] προὸς μάχην μῆκος μέγα, σπυρίῳ φιλίῳ προσθέσθαι ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νύκτας, προὸς αὐτὰς ἕως ὑστέρας. πάλιν λινοζώστιν. μὴ τοῦτο ἐπιπάσσειν σμύρναν ἄκρητον μίξας, διεῖσαν[103] ῥοδίνῳ ἀκράτῳ, καὶ μύρῳ ἰσχνῷ ἀλαφρίζεσθαι τὸ στόμα ὡς ἐσωτάτω. Θεραπεία ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νοσήματος. Ἰριν εὐώδεα χρῖλας, καὶ λεπτύνας χωρὶς, κυπέρῳ ἴσον,[104] καὶ ἔκμαγμα ὅσον μαλίδα οἴνῳ αὐστηρομίκτῳ δίεσιν. Εἶτα ἀλείμματα δὸς ποιεῖν. καὶ ἐς σολήνιον ἀλείβδας μῆκος σπιθαμῆς[105] ἐς σμικρὸν σπυρίδα σκιᾶσις, ὅκως μὴ καταπτύσῃ, προσθέτω. ἐὰν δ' ἐλκωθῶσιν αἱ μῆτραι, ἢ τρηχυνθῇ τὸ στόμα, ἢ ὑπὸ προσθέτου ἰωὸς δηχθῶσιν, ἐν ἐλαίῳ χρῖσαι τέρεν. καὶ ῥοδίνου δίεσιν. καὶ κηρὸν μικρόν.[106] Ὅταν ἴσχουσα ἐν γαστρὶ ἀλαφρίσῃ, ὃ δ' ἔμβρυον μὴ νικᾷ, καὶ ἐκφέρειν εἰς τέλος μὴ δυνήσηται, καὶ λεπτὴν προὸς φύσιν ἴσχῃ, ταύτῃ χρὴ καθῆραι τὰς ὑστέρας, καὶ αὐτὴν φαρμακεύειν, καὶ παχύνειν, ἃ γὰρ δυνήσεται ἐκφέρειν εἰς τέλος, ἐς[107] αὖ ἐκεῖνα πάλιν ἀναλάβῃ καὶ αἱ ὑστέραι ἴσχουσιν. ἐὰν δ' κύησηται μόνη, ἀλαφρίζῃ δὲ ἡμίεια τὰ παιδία ἐς ἀκριβῶς ⟨ϟ⟩ αὐτὸν χρόνον, καὶ μήτε προτερεῖν μήτ' ὑστερεῖν. καὶ τοῦτο πάθη δίς ἢ τρὶς τοῦ. ἢ καὶ πλείονα χρόνον γενέσθαι[108] τῷ ⟨ϟ⟩ αὐτῷ δόντων τοῦτο ἀλαφρίζειν. ταύτης αἱ μῆτραι ὀλίγον ὑπιδιδόασιν ὑπὸ τὸ μέσον τοῦ παιδίου ἐν αὐτέοισιν αὐξανομένου, καὶ ὑποβάλλοντος ἐν τῷ ἡμίεϊ, ἢ τεμνόντος εἰς τὸ πλεῖον. ἀμφὶ δὲ μηλ, αὔξεται. αἱδὲ μῆτραι, ὥσθ' ὑπιδιδόασι. ἀλλὰ δὴ τοῦτο ἀλαφρίζουσαι αἱ πολλαὶ ⟨ϟ⟩ αὐτὸν χρόνον.[109] Ταύτην χρὴ κλύσαι τὸ μήτρεον, ἀλαφυσῆσαι ὡς μάλιστα προσθέτοισιν, ἢ φαρμάκοισι τοῖσδε, τὸ σικυάμης τὸ ἐντερωνίου κόψαντα ἀλαφῆσαι, καὶ σιλφίου ὀλίγον προσμίξαι, ὀλίγα ἐν πλείονι, καὶ καθαφθότερα ὡς μέλιτι. τοῦτο πρῶτα λάσαι πρὸ μηλίου, ποιέοντα τὸ πάχος ὅσον μήτε προσδέξασθαι ὁ στόμαχος προὸς τὸ στόμα τῆς μήτρης, καὶ ὥσαι πορρω ἕως αἰπερῆσις τὸ ἔσω τῆς μήτρης. ὅταν δ' ἀποπακῇ τὸ φάρμακον, ἀπέλθῃ τὸ μήλιον, καὶ πάλιν οὕτω θέλατέον, καὶ τὸ κολοκυντίδος τὸ ἀχρὶς ποιέων ὡσαύτως ᾧ προτέρῳ προστίθεσθαι ἐάτω ὁ τοῦτον τὸν χρόνον σκέπεσθαι ὡς πλεῖστα. καὶ καυλὸν σιλφίου, καὶ τῇ ἀμῇ διαπτῇ χρῆσθαι, ὁκοίη αὖ μέλλοι φύσαν ἐμποιῆσαι μάλιστα ἐν τῇ κοιλίῃ. προσιέσθω δ' ὁ προσθέτων ἀφ' ταύτης ἡμέρης ἕως αὖ δοκέῃ καλῶς ἔχειν. ἐνίοτε δὲ καὶ πλείονος. ὁ δ' ὅλον, ὅκως αὖ προσπάσῃ. ἄλλοις δ' μεταξὺ ἡμέρας, μαλθακοῖσι χρῆσθαι. ὅταν δ' καταπαύσῃσι μαλθακτέοισι τὸ στόμα τῆς μήτρης, καὶ φαίνῃται τὰ ἐπιτήδεια ὀπιμείναντα, ὅταν ξηρὴ ἤδη ᾖ, μιγνύσθω ᾧ αὐδρί. ποιέειν δ' φύσαν ἐν τῇ μήτρῃ.[110] ὅταν δὲ βάλῃ ἐκκεκδυναι μόλυζαν καὶ ὀπὸν σιλφίου προσμιγνύσα προὸς τὰ προσθετά. καὶ ἥπερ αὖ μὴ δύνηται ἀφαιρεῖν τὸν δέκα μηνὸς κύουσα. ἀλλὰ ἀφαφρείσει, καὶ τοῦτο πάσχῃ πλεονάκις, ζωύτης τῆς μήτρης καταίσχυνθεν, καὶ αὐτὸν φαρμακεύειν ὅκως ὕδωρ καθαίρηται. ἐὰν δὲ καταίσχυνθεν τὸν χρόνον μὴ κυίσκηται, συμβαίνει δὲ τοῦτο πλείοσι τῶν τοιαύτων γυναικῶν

Ficum albam perpurgatam, & nitrũ Ægyptium puriſſimũ tenuiſſimè tritũ admixtum, in peſſum ſubdititiũ gallæ non magnę magnitudine effingito, quẽ ex lana molli vnguẽto irino imbuta, tribus vel pluribus vt viſum fuerit diebus ſupponat. Poſt hoc fomentũ ex odoratis cõfert, deinde verò molli aliquo ſubdititio opus eſt, quod potiſſimũ ſanioſa educat. Poſtea etiam mercuriali, ſi tenera fuerit, ex vnguẽto roſaceo in linteo per diẽ & noctem vtendũ. Ad idem. Fel taurinum & ſalem feruefacito, ſulphur tenuiſſimè tritum admiſceto, in oblongã magnitudinẽ ſpiræ in modũ cõuolutum, nudũ ad dies duos & noctes, in vteros ipſos indito, ac rurſus mercurialem. Poſt hoc myrrham electam aſpergito, roſaceo optimo admixto diluito, & vnguento irino quàm penitiſſimè os linito. Eiuſdem morbi curatio. Iridem odoratam tuſam & ſeorſum cribratam, cyperi parẽ modũ & croci recrementum maſſæ manualis magnitudine, vino odorato diluito, deinde linimentũ conficito, eo ſplenia palmi magnitudine illita, parua pyxide repoſita ne tranſpiret, ſubdat. Si verò exulcerati vteri, aut os exaſperatum, aut ex ſubdititio aliquo conuerſi fuerint, lanam adipe linito, roſaceo & pauca cera inungito. Cùm prægnans fœtum menſtruũ corrumpit, neq; ad extremũ perferre poteſt, & præter naturam extenuata redditur, huic vteros purgare oportet, eamq; medicamẽtis curare & craſſam reddere. Neq; enim ad extremũ perducere poterit, quoad vires receperit, & vteri validiores fuerint. Si verò prægnãs quidem fuerit, ſed fœtus bimeſtres eodẽ exactè tẽpore corrumpat, neq; ante, neque poſtea, idq; ei bis vel ter eodẽ modo contingat. Aut etiã ſi longioris tẽporis fœtum eodẽ modo corrumpat, huic vteri, cùm fœtus in eis augetur, & bimeſtre aut trimeſtre ſpacium excedit, in maiorẽ molẽ non creſcunt. Sed hic quidẽ augeſcit, vteri verò nihil increſcunt, eamq; ſanè ob cauſam multæ eodẽ tempore fœtum corrumpunt. Huic vterũ colluere, aut per ſubdititia potiſſimùm, aut per hæc medicamẽta inflare oportet. Colocynthidis medullã interioré contuſam & cribratam, & laſeris modicũ, cum paulò ampliore melle, & magis cocto admiſceto. Hoc ex craſſitudine reddito quã ſtomachus ad vteri os admittere queat, ſpecillum obductũ penitiùs donec ad internũ vterũ penetrarit protrudito. Medicamento colliquato, ſpecillum educito, rurſus eiuſdem vteriũ ſic paratũ, & ex colocynthide ſyluestri confectum medicamentum, velut priùs ſubdito. Eo verò tempore allium quàm plurimũ comedat, & laſeris caulem, reliquáq; victus ratione vtatur, quę flatũ maximè in vtero excitare poſſit. Tertio autẽ quoq; die, quoad bene habere videatur ſubdititium apponat. Interdũ etiã ex maiore intervallo, ad ſummum verò vti lubẽs admiſerit. At intermediis diebus mollib vtatur. Cùm verò per emolliẽtia os vteri ſuæ integritati reſtitutũ fuerit, menſeſq; cõparuerint, pauca interpoſita mora, vbi iam ſicca fuerit, cum viro congrediatur. In vtero autẽ cùm flatum excitare voles, allij caput vnicum, & laſeris ſuccum ad ſubdititia ammiſceto. Ac ſi quæ cõcepit ad decẽ menſes perdurare nequeat, ſed fœtum corrumpat, idq; ei plærunque accidit, huic ex vtero aquas purgato, eiſque medicamenta quibus aqua purgetur exhibeto. At ſi quæ geniturã continet non concipiat, quod plurimis

contingit vteri stomacho præter naturá dehiscente, mẽses copiosiores & humidiores quàm cõueniat defluunt, vt proinde quod à muliere prodit ad liberorũ procreationem non cõferat, sed aduenientẽ virigenituram corrumpat. Hæc autẽ tum corpore, tum vtero malè affecto eueniũt. Verùm huic deorsum medicamenta purgantia per interualla exhibere, & totũ corpus vteroſq; aceto & aqua marina fouere oportet, ſpecillis ignitis immiſſis. In fomentũ autẽ iniicienda cupreſſi ramenta, & lauri viridis folia cõtuſa, ipſaq; polycnemi folia. Adhibendũ autẽ fomentum quo tẽpore opportunũ eſſe videatur, poſt quod lauet. Et aceto loti ſcoben incoquito, & roſaceũ, & ipſa polycnemi folia. Ad extremũ autem ſuffitũ ex verbaſci foliis cõtuſis, & loti ſcobe admoueto. Antea verò priùs quàm lauet ſuffitus ex myrrha & thure adhibẽdus, tritis vtriuſque æquis partibus, & myrti ac lauri foliis. His commixtis & in leuẽ ignem coniectis, ſuffitũ à recenti fomento bis die adhibeto, fomentũ autẽ recenter lotæ admoueto, & poſt ſuffitum lauet, ſtomachumq; priſtinæ ſuæ naturæ reſtituito. Quòd ſi vires ſufficere videantur, ante hæc omnia venam in brachio ſiniſtro pertundito, reliquaq; eodem modo facito. Si verò ſtomachus ita habeat, menſes autẽ minimè, aut vitioſè, aut parciùs decurrant, hunc cum reliquis omnibus ad ampliorem purgationem conuertito, ſicq; curationẽ adhibeto, & ſubdititia, ſi opus ſit, apponito, ex his quę antea dicta ſunt, lauando, ſuffitum adhibendo & ſiccando. At ſi mulier inuita abortionem faciat, neque fœtum eiicere cupiat, triticum toſtũ & molitum, vuã paſſam albam contuſam, hęc aqua mulſa dulci diluta, pauco oleo affuſo, ieiunæ potui exhibeto. Poſtea verò raphani ſemen tritum, acetum, & adipem anſerinum, hæc mixta comedat, & lauri folia trita in ſubdititio apponat. Deinde origanum, & pulegium, & polentam ex aqua bibat, lauri foliis contuſis & tenuiter tritis, gummi ammixto inſperſis, hæc aqua diluta potui exhibeto. Oaris pingue & anſerinum adipem, & mel, hæc ſimul mixta & trita delingenda exhibeto. Staphilinũ lęuiſſimè tritũ, & quod in lacte ſubſidet ſimul mixtũ, anſerinumq; adipem liquatum, hæc decocta ſorbẽda dato. Origani folia leuiſſimè trita viridia, ſi habeas, ſin minus ſicca, ex aqua diſſoluta potui exhibeto. Lauri fructũ lęuiſſimè tritũ, & ſuis fœminę adipẽ cũ melle liquatum, hæc omnia ſimul mixta & trita, delingenda præbeto. Staphilinũ læuiſſimè tritũ, ex vino aqua temperato dilutum bibendum dato. Si vteri genitura non retineant, plumbũ & lapidem qui ferrũ attrahit, his tenuiter tritis, in linteo ligatis, muliebri lacte intinctis, in ſubdititio vtitor. Æris florem tritum, melle ſubactum, hoc etiam ſubdito. Cùm vteri viri genitura tertio die reiectarint, mulieris vteros, vbi hæc contingunt, calloſa duritie repletos eſſe omnino neceſſe eſt, neq; viri genitura in vteris manere poteſt, ſed excluditur, haſq; ob cauſas quoad calloſa durities in vteris inſit, concipere nequit. Quæ ſic educitur. Pennas minutiſſimas & molliſſimas ſumito, his ſimul colligatis vteros, velut oculos illinũt, inungito. Pennis exæquatis & extrema parte filo tenuiſſimo inter ſe colligatis, deinde copioſo roſaceo in-

τος τῆς μήτρης πρὸς φύσιν, τὰ ἐπιμήνια πλείω γίνεται τῶ προσιόντος, καὶ ὑγρότερα. ὥστε ὃ ἀπὸ τῆς γυναικὸς μὴ ξυλλαμβάνεσθαι πρὸς τὴν τέκνωσιν, τήν τε τῶ ἀνδρὸς γονὴν διεφθαρμένην ἀφθείρεσθαι. γίνεται δ' ἐκ τούτων, τῶ τε σώματος καὶ τῶν μητρέων νοσεόντων. ἀλλὰ δὴ ταύτη καθαρτηρίους διδόναι, ἀφαλίποντα. καὶ πυελίω ὅλον τὸ σῶμα. καὶ τὰς μήτρας, ὀξεῖ, καὶ θαλάσσῃ, [111] μήλῳ ἀφαιρέσεως ἐμβάλλοντα. ἐμβάλλειν δ' ἐς τὸ πυέλημα, κυπαρίσσου τρίσματα. καὶ δάφνης φύλλα κόψας χλωρῆς. καὶ πολυκνήμου αὐτοῦ φύλλα. πυελίω δ' ὁκοῖον ἂν δοκέῃ κρηνέος ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ τοῦτον λυέσθω. καὶ ὀξεῖ ἀνεψεῖν λωτοῦ τορνεύματα. [112] καὶ ῥόδινον. καὶ πολυκνήμου αὐτοῦ τὰ φύλλα. ὑπὸ τελευτῆς δὲ, θυμίω, φλόμου φύλλα κόψας, καὶ λωτοῦ τορνεύματα. ἔμπροσθεν δ' πρὶν ἐκλύσασθαι, θυμιῆσαι σμύρνῃ. καὶ λιβανωτῷ, τέψας ἴσον ἑκατέρου. καὶ μυρσίνης, καὶ δάφνης φύλλα. τοῦτο ἀναμίξας καὶ ὑπὸ βαλανου ὑπὸ μαλθακὸν πῦρ, θυμίω νεοπυείητον ἐοῦσαν δὶς τῆς ἡμέρης, πυελίω νεόλουτον ἐοῦσαν. καὶ τὸ θυμιήσεως ὕστερον, λυέσθω. καὶ τὸν στόμαχον καθεσάναι ἐς τὸν ἀρχαῖον φύσιν. ἢν δὲ μὴ ἐξαρκέσῃ ἡ. προσθεν δ' τούτων πόνων, τέμνειν τὴν ἐν τῇ χειρὶ φλέβα, τῇ ἀριστερῇ. καὶ ὕστατα δὴ ποιέειν. ἢν δ' ὁ στόμαχος ὕπως ἔχῃ, τὰ δ' ἐπιμήνια [113] μὴ ἴῃ φλαύρως ἢ ὑπὸ τυλάσσεται, ἢ πρὸς πλείονα κάθαρσιν τρέπεσθαι τοῖσιν ἀμείνοισιν ἅπασι. καὶ οὕτως ἀναπαύειν καὶ προσιζάνειν ἢν δέῃ, καὶ ἐκ τῶν προσθεν λούων, καὶ θυμιῶν, καὶ ξηραίνων. ἢν δ' γυνὴ ἐκλιτρώσκειν ἀέκουσα, ἢ μὴ θέλῃ ἐκβάλλειν, πυροὺς περφυρωμένους, ἢ καταληλεσμένους, ἢ σαφίδα κεκομμένην λύκνῳ, μελικρήτῳ γλυκερῷ πόσει δοῦναι ἐλαίῳ σμικρὸν προσαχέων, ὑσχνῇ πίνειν δοῦναι. μετὰ δ' ῥαφανίδος σπέρμα τέψας ἢ ὄξος ἢ χυλὸς τεύτλου, πόσει μίξας [114] ἐνδιδόσθω, καὶ προσιζάνω δάφνης φύλλα τεῖον σα. μετὰ δ' πινέτω σέλινον ἢ γλήχωνα καὶ δίκτυον ἐν ὕδατι ὑπεπάουσα δάφνης φύλλα κεκομμένα καὶ τετριμμένα λᾶα, κύμινου προσμίξας. καὶ δοῦναι ὕδατι, πίνειν δοῦναι. [115] οἶος τεύτλου καὶ χυλὸς σέλινου. καὶ μέλι, ἐς τὸ αὖθι μίξας καὶ τέψας, ἐλλείκτον δοῦναι. σταφυλῖνον τεῖον ὡς λειότατον, [116] καὶ γάλακτος ὑποσασιν ἐν τούτῳ μίξας, καὶ χυλὸς τεύτλου τῆξας, πόσει αἰεψήσας, δοῦναι ῥοφῆν. σέλινα τέψας φύλλα ὡς λεπτότατα. ἢν μὲν ἔχει, χλωρῆς. εἰ δ' μὴ, ξηρῆς δοῦναι ἐν ὕδατι πίνειν δοῦναι. δαφνης καρπὸν τέψας ὡς λειότατον, ἢ ὑὸς θηλείης τεύτλου τῆξας καὶ μέλιτι, πόσει ὁμοῦ πρότα μίξας καὶ τέψας, ἐλλείκτον δοῦναι. σταφυλῖνον τεῖον ὡς λεπτότατον ἐν οἴνῳ δοῦναι κεκραμένῳ, πίνειν δοῦναι. ἢν αἱ μῆτραι μὴ κατίσχωσιν τὸν γονέα. μόλυβδον ἢ λίθον ἧπις [117] σίδηρον ἀφαιρέῃ, πόσει τέψας λᾶα, ἐς ῥάκος ἐπόδησον, ἢ ἐς γάλα γυναικὸς ἐμβάψας, προσθέτω χρῆσθω. χαλκοῦ ἄνθος τέψας, μέλιτι δόσιμα καὶ προσιζάνειν τῶν. ὅταν αἱ μῆτραι τὸν ἀνδρὸς τὸν γονέα ἀζερθύωνται τετάρτῃ ἡμέρῃ, πᾶσα ἀνάγκη τὴν γυναῖκα, ἢν πόσει πάσχῃ, πώεου πεπληρωμένας

εἶ τὰς μήτρας. ἢ οὐ δύναται τὸν ἀνδρὸς ἡ γονὴ ἐμμένειν ἐν τῇσι μήτρῃσιν, ἀλλὰ ἀποκλείεται. [117] ἢ διὰ τούτων δ' δύναται κυῆσαι ἕως ἂν ὁ πῶεος ἐν ᾗ ἐν τῇσι μήτρῃσι. τῶ δ' πώεου, ἥδε ἡ ἀξέλασις. πέρα λαβὼν ὡς ἐλαχίστα, ἢ μαλθακώτατα ξυνδήσας ὁμοῦ, τούτοισιν ἐπαλείφειν τὰς μήτρας, ὡς τοῦ ὀφθαλμοὺς ἐπαλείφουσιν, ὁμαλώσας τὰ πέρα ἀμμάτι ὡς λεπτοτάτῳ, καταδήσας τὰ ἄκρα, εἶτα ῥοδίνῳ πολλῷ χείσας αὐτὰ, ὑποπίλιον ἀνακλίνας, ὑπὸ τ

ὀσφυῶν

ὀσφιῶ μέσῳ· ὑποθῆναι τοῦ σκεφάλαιον,[118] ὑποθῆναι τῷ μηλίῳ. τὰ σκέλεα ταινύσας τῆς γυναικός. καὶ ἀφαστείσας, τὸ μὲν ἔνθεν, τὸ δ' ἔνθεν, αἰωρεῖσθαι αὖθις καὶ κάτω τῷ μηλίῳ,[119] ἕως αὖ τοῦ σκύφῃ.[120] ἐπὶ τῷ δ' ἴδηις ἐν τῷ σώματι τὸ μήτρης. ἰὼν μὲν μὴ τοῦ σίκηται ἐν τῷ ἰσχίῳ, καὶ ἐθέλῃ ἑπακολουθῆσαι, πρώτων ἄριστον τοῦτο.[121] ἰὼν δὲ ἐνδέχηται ἐν τῷ σώματι τῆς μήτρης, λαβίδι ὡς λεπτοτάτῃ, τοῦ μυθυόμβυος ὀξελκῆσαι ἠσυχῇ, καὶ μὴ βιαίως, καὶ μὴ ταχύ, ξυγκοιμᾶσθαι τῷ ἀνδρί. ἰὼν κυῆσαι ἐπιφαίνῃ),[122] σίδα ξηρὴν, μίλτον, ὄφρακον σπίτης τεύτλας λεῖα, ἐς ῥάκος ἀποθῆται τοῦ στέναι.[123] Γλυκυσίδης τοῦ μέλανας καρποὺς τεύτλων ἐν οἴνῳ δοῦναι πιεῖν κεχρημένῳ. ἰὼν δ' σωσθῆσα δηλέ τ' νειαίρεσθαι γαστέρα, καὶ αἷμά οἱ φανῇ νεαρὸν, λίνον κόψας, καὶ βρύον ἁπαλὸν, καὶ χλωρὸν ἔλαιον, ταῦτα μίξας[124] οἴνῳ λευκῷ ὑδαρεῖ, δοῦναι δοῦναι πιεῖν. Ην αἱ μῆτραι τοῦ ἐλθωσιν ἔξω τ' φύσιος, πῦρ ἔχειν μάλιστα μὲν τὰ αἰδοῖα, καὶ τ' ἕδριον.[125] καὶ ὃ οὖρον τεύζῃ, κατ' ὀλίγον, καὶ δάκνηται τὰ αἰδοῖα. ταῦτα πάσχει[126] ἐς τὸ αὐτὸ πάθος. Ην δ' ἐκ τόκου ἐόσῃ τῷ ἀνδρὶ μὴ τοῦ δοκιμᾶται, ὅταν ὕπως ἔχῃ, μύρτα καὶ λωτὸν ῥίσματα ἑψήσας ἐν ὕδατι,[127] καταπλεῖς δ' ὕδωρ ἐς τ' ἕδριον, τοῦ φορεῖσθαι ὡς ψυχρότατον ἐς τὰ αἰδοῖα, καὶ τεῖον λῆα τοῦ σαλάσσειν. ἔπειτα[128] ὕδωρ πίνουσα, φακὸν μέλι καὶ ὄξος ξυμμίσγουσα, ἐμεῖτω, ἕως αὖ αἱ μῆτραι αἰεὶ ἀποθῶσιν. καὶ τὸν κλίνεω ὑψηλοτέρῳ τοῦ ποδῶν κεφαλῆς ὑποθυμιᾶν δ' ὑπὸ τὰ αἰδοῖα, κακώδεα. ὑπὸ δὲ τὰ ῥῖνας, εὐώδεα. σίδιοισι δὲ χρήσθω ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ψυχροῖσι.[129] καὶ ᾗ οἶνον ὑδαρέα λευκὸν πινέτω. καὶ μὴ λουέσθω ἐς τοῦ ἀνδρὶ ξυγκοιμᾶσθαι. Ην δὲ πρῶται ἀπαστιν ἐκ τ' αἰδοίων ἐκπέσωσιν, ἐκκρέμηται οἷον σφῆν.[130] ἐς ὀδυνὴν λαμβάνῃ. τοῦτο δ' ἐὰν ὅταν ἐκ τόκου καλαπτωθῇσιν, ὥστε σεῖσαι τὰ ὑστέρας,[131] καὶ τοῦ ἀνδρὶ ξυγκοιμᾶται ἐν ᾧ λοχείῳ. ὅταν ὕπως ἔχῃ, ψύγματα τοῦ ἐς τὰ αἰδοῖα. καὶ τὰ ἔξωθεν ὑποκαθῆσθαι,[132] σίδιον ἐν οἴνῳ μέλανι οἰνώδει ἑψήσας, ὅτω τὰ εἰλυάς ἐν ὕδατι ἀποθῇ. ἔπειτα μέλι καὶ ῥητίνην σωτὴν ἴσην ἑκατέρου, ἔλχει ἐς τὰ αἰδοῖα. καὶ κεφαλὴν ὑπίλιον,[133] αὖθις τὰ σκέλη ἔχουσαν ὑπὲρ τὴν ἀναμηρίων. κἄπειτα ἀσύχλον τοῦ ἀθεῖς, ἀναδῆσαι ὑπὸ τὴν ἰξύν. ἐς ἂν δὲ ὕπως ἔχῃ, σιτίων δέον ἀπέχεσθαι, ποτῷ δ' ὡς ἐλαχίστῳ χρέεσθαι, μέχρις αὖ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι.[134] καὶ ἰὼν μὲν ὕπως ἐθέλωσιν ἰέναι. Εἰ δ' μὴ ἄκρας τοῦ ἐξέσαι τὰ μήτρας,[135] καὶ ἀποπλυῶσι τῇ πιτύῃ ἐφθῇ. ἔπειτα τοῦ ἐς κλίμακα δῆσαι τοῦ πόδας, κεφαλὴν κατὰ τὸν κεφαλίου, καὶ τῇ χρεὶ ἐσφορέειν.[136] ἔπειτα ξυνδῆσαι τὰ σκέλεα, ἐπαλλάξ ἐᾶν ἡμέρην, καὶ νύκτα ἀτρέμα.[137] διδοῦναι δ' ὀλίγον χυλὸν πισάνης. ψυχρὸν δ' διδοῦναι μηδέν. τῇ δ' ἐπαύριον ἐγκαταπλίνας ὅπως ὃ ἰσχίον, σικύου τοῦ σβάλλειν ὡς μεγίστου, καὶ αἰεὶ κρὴ πουλὺν χρόνον. καὶ ὅταν ἀφέλῃς κατακλίνας,[138] ἐγκεῖσθαι καὶ τοῦ σφέρειν δηὸ μηδέν, ἢ ᾗ χυλὸν, ἐς ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσιν. σιτίοισι δὲ ὡς μαλθακωτάτοισι καὶ ἐλαχίστοισι χρέσθω. ἰὼν δ' ἀποπατῶν ἐθέλῃ, ἀποπατείτω αἰεὶ κειμένη, ἕως αὖ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραι παρέλθωσιν. ἔστε αὖτις σθαι καὶ τοῦ ἐρχεσθαι ὡς ἐλαχίστα. καὶ μὴ λουέσθω. σιτίοισιν ὀλίγοισι χρέσθω. τὰ αἰδοῖα τοῖσι κακώδεσι ξυμπάσθω. καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρχηται τοῦ ἰσχωρέειν, τῷ σφενδόνῃ φορείτω. ὀξάμενος τὸ ἐμβρύου. Ην δ' ἔμβρυον ἐν ἀποθάνῃ ἐν τῇσι γενῆσιν ἐς τελεογονίου χρῆσθαι κατ' ὀλίγον τὸ φαινόμενον καὶ λόγῳ θεραπεύοντα. τὸ δέρεον καταλιπόντα τοῦ ἐσθῆρα.

unctis, ſupinæ mulieri reclinatæ, ad medios lumbos puluino ſubſtrato, ſpecillum ſubmittito, mulieris cruribus diſtentis, & huc & illuc diductis, ſpecillum ſurſum ac deorſum, donec callus promineat obuertito. Quem cùm in vteri ore conſpexeris, ſiquidem ad coxendicem non adhæreſcat, ſed vltrò ſequatur, id omnium optimum. Quòd ſi in vteri ore inhæreſcat, volſella tenuiſſima apprehenſum, vt leniter & citra vim extrahas proſpicito, & poſt hæc cum viro dormiat. Si prægnanti menſes appareant, ſtercus aſininum ſiccum, minium, ſepiæ teſtam, tenuiter trita, in linteo ligata ſupponito. Pæoniæ ſemina nigra trita ex vino aqua temperato propinato. At ſi poſt viri congreſſum imus venter doleat, ſanguiſq; recens appareat, linum tuſum, muſcum tenerum, & anſerinum adipem, hæc ex vino albo aquoſo diluta potui exhibeto. Si vteri extra naturam proceſſerint, calor igneus præcipuè quidem pudenda & ſedem detinet vrinaq; paulatim ſtridet & mordet. Hæc ei contingunt ſi recens à partu cum viro dormiat. Cùm ſic habuerit, myrti baccis & loti ramentis ex aqua decoctis, eam ſereno cœlo per noctem expoſitam, quam frigidiſſimam in pudenda profundat, & læuiter trita apponat. Deinde lentium decocto epoto, melle & aceto admixto, vomat quoad vteri reuulſi fuerint, & lecto à pedibus excitato iaceat. Pudendis ſuffitum ex graueolentibus adhibeto, naribus verò ex odoratis. Cibis maximè mollibus & frigidis vtatur, & vinum aquoſum album bibat neque lauet, neque cum viro dormiat. At ſi prorſus extra pudenda exciderint, velut ſcrotum propendent, & dolor inuadit. Hoc autem contingit ſi recenter à partu adeò laborarit vt vteros quatiat, & puerperij purgamentis euntibus cum viro dormierit. Cùm ſic habuerit, quæ refrigerant pudendis apponito, & quæ foris ſunt vino nigro in quo mali punici putamen decoctum ſit repurgata, ſicq; eluta intro retrudito. Deinde mel & reſinam æquis vtraque partibus eliquata, in pudenda infundito, & ſupina cruribus ſurſum reductis iaceat, poſtea admotam ſpongiam ex lumbis deligato. Quandiu ſic habuerit, cibis abſtinendum, potu verò quàm minimo quoad dies ſeptem præterierint vtendum. Quòd ſi hac curatione intro eant, ſatis eſt. Sin minùs extremos vteros deradito, & pini decocto eluito. Deinde pedibus ad ſcalam religatis, iuxta caput concutito, manuq; intro propulſato. Poſtea alternatis cruribus religatam, quieſcere per diem & noctem ſinito, & paucum ptiſanæ ſuccum exhibeto, frigidi autem nihil. Poſtero die in coxam reclinatæ cucurbitulam maximam admouēto, & diutius trahito, cumq; detraxeris reclinatam iacere ſinito, nihilq; aliud quàm ptiſanæ ſuccum exhibeto, quoad dies ſeptem præterierint. Cibis autem quàm molliſſimis & pauciſſimis vtatur. Quòd ſi aluum exonerare volet, decumbens id faciat, quoad dies quatuordecim elapſi ſint, deinde ſurgat, & quàm minimum obambulet, neque lauet, cibis paucis vtatur, pudendis ſuffitum ex graueolentibus adhibeat, cumque circumferri poterit, femorale geſtet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΟΨΙΟΣ.

HIPPOCRATIS DE VIDENDI ACIE LIBER.

OCulorum acies corrumpuntur, quæ ſponte quidem & derepente cœruleæ exiſtũt, quod cùm euenerit, eiuſmodi non curátur. Quæ verò aquæ marinæ ſpeciẽ referunt, ſenſim longo tempore corrumpuntur, ſæpeq; alter oculus longo poſt interuallo corruptus eſt. In hoc autem caput purgare, & venas inurere oportet, ac ſi quis per initia ex his curetur, vitium ſiſtitur, neq; in deterius procedit. Quæ verò colore inter cœruleum & aquam marinam ambigũt, ſi puero quidem contingant, vbi ætate proceſſerit, ſedátur. At ſi ſeptenniũ egreſſo fiant, meliùs cernit, magna autem admodum & lucida, & eminus, videt quidẽ, ſed non apertè, & quodcunq; valde oculo admouerit id etiã videt, aliud autẽ nihil. Huic autẽ capitis purgatio & vſtio conducit, at his ſanguinẽ mittere minimè cõducit, neq; in ea quæ colorem cœruleum, neq; in ea quæ aquæ marinæ colorem refert. Et oculorũ viſum, cùm videndi acies ſana fuerit, in iuuenibus, ſiue fœmellæ, ſiue mares fuerint, quandiu adhuc corpus increſcit, etiamſi quicquam feceris, minimè iuueris. At vbi non ampliùs increſcit, ad oculum ipſum intentus, palpebras deradendo extenuato, ſiq; opus eſſe videatur, ferramẽtis minimè candentib. intus vrito. Poſtea religatum extẽtis cruribus, ſella cui manib. innitatur ſuppoſita, mediũ quis teneat, deinde ſubnotatas dorſi venas retro conſpicito, poſtea craſſiorib. ferramẽtis vrito, & leuiter calefacito, vt ne ſanguis inter vrendũ erumpat. Priùs autem ſi opportunum videatur ſanguinem mittito. Retro autem ad os vſq; vrito. Deinde ſpongia oleo imbuta intus vrito nõ tamen admodum ad os ipſum. Quòd ſi ad vſturã ſpõgiã admittat, altera pinguiore indita, intus vrito. Poſtea dracontiũ melle ſubactum cruſtis imponito. Leuiter autẽ vſta aut peruſta vena, vbi cruſta exciderit, ſimiliter vena diſtenditur, intumeſcit, & referta apparet, & interdũ quod ex inferiore parte affluit, ſalit. Sed ſi inferiore parte peruſtus fuerit, hęc ei omnia minùs cõtingũt. Si igitur primũ non peruſſerit, iterũ perurere oportet, & ſpongiis ad venam fluentẽ magis appoſitis vehementer inurere. Cruſtæ magis peruſtę citò decidũt, & cicatrices ad os vſtæ pulchriores fiunt. Poſtquã autem vlcera ſaneſcunt, rurſus inflantur & attolluntur, & præter cætera rubeſcunt, & tanquã eleuatæ apparẽt, quoad tempus acceſſerit. Idẽ capite & pectore peruſto, ſimiliterq; toto corpore cõtingit, quacunq; in parte vſtio fiat. Cùm autẽ oculi palpebras radis lana Mileſia, criſpa, pura, circa fuſum conuoluta radito ea cautione adhibita, vt oculi coronã euites, & ne ad cartilaginẽ peruras. Satis eſſe deraſam palpebrã indicio eſt, ſi non ampliùs ſincerus ſanguis, ſed ſanies cruenta & aquoſa effluat. Tũ verò liquido aliquo medicamẽto, in quo flos æris inſit, defricare oportet. Tandẽ autẽ poſt deraſionẽ & vſtionẽ, vbi cruſtę ceciderint, & repurgata vlcera carne pullularint, ſectionẽ per ſinciput facere, & vbi sãguis

Αἱ ὄψιες αἱ διεφθαρμέναι, αὐτόματοι μὲν κυανίζουσαι γιγνόμεναι, ἀξαπίνης γίνονται. Ἐπειδὰν δὲ γένωνται, οὐκ ἔστιν ἴησις τοιαύτη. αἱ δὲ θαλασσοειδέες γιγνόμεναι χρόνῳ μικρῷ, ἐν πολλῷ χρόνῳ διεφθάρησαν. καὶ πολλάκις ὁ ἕτερος ὀφθαλμὸς ἐν πολλῷ χρόνῳ ὕστερον διεφθάρη. τουτέων δὲ χρὴ καθαίρειν τὴν κεφαλήν, καὶ κάειν τὰς φλέβας. κὴν μὲν ἀρχόμενος τρωθῇ τοῦτο, ἵσταται δὲ καὶ, καὶ οὐ χαλεπὸν, καὶ οὐ χεῖρον ἐπὶ τὸ φαυλότερον. αἱ δὲ μεταξὺ τῆς τε κυανίζουσης, καὶ τῆς θαλασσοειδοῦς, μᾶλλον ἐοῦσαι γίνονται, πρεσβυτέρῳ γιγνομένῳ καθίστανται μᾶλλον ἢ πρεσβυτέρῳ ἐόντι γίγνεσθαι) ἐτέων ἑπτά, βέλτιον ὁρᾷ. τὰ μεγάλα δὲ πάνυ, καὶ λαμπρὰ, καὶ ἀπὸ πολλοῦ ὁρᾷ μᾶλλον, ἀφαὴς δὲ οὐ. καὶ ὅ, τι ἂν πόρρω τοῦ ἐωυτοῦ τὸ ὀφθαλμῶν προσάγῃ, καὶ τοῦτο, ἀλλο δὲ οὐδέν. ξυμφέρει δὲ τουτέῳ κάθαρσίς τε, καὶ καῦσις τῆς κεφαλῆς. αἷμα δὲ τουτέοισιν, ἢν ξυμφέρῃ ἀφιέναι, ἤτοι τῇ κυανίδι, ἤτοι τῇ θαλασσοειδέϊ. καὶ τὸ ὄμμα ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι, τῆς ὄψιος ὑγιέος ἔσης τὸ νεωτέρων ἐν ἀρχῇσιν, ἢν τε θήλεια ᾖ, ἢν τ' ἄρσην, οὐκ ἂν ὠφελείης ποιέων ἄλλο, ἕως ἂν αὐξῇ) τὸ σῶμα εὖ. ὅταν δὲ μηκέτι αὐξάηται, αὐτοῦ τοῦ ὀφθαλμῷ σκεφάμενος τὰ βλέφαρα λεπτύνειν, ξύων, ἢν δοκέῃ προσδέεσθαι, καὶ ὑπτιόων ἔνδοθεν μὴ διαφανέσιν. ἔπειτα ἀναδήσας τὰ σκέλεα ὀπτέοισι, δίφρον ὑποθεὶς ἀφ' οὗ ἐπείξεται τῇσι χερσί. μέσον δέ τις ἐχέτω. ἔπειτα διαπυρώσας τὰς νωλαίας φλέβας, ὅκως φέρει ἕκαστον ἔπειτα κάειν παχέσι σιδήροισι. καὶ ἡσυχίη διαθερμαίνειν. ὄκως ἂν μὴ ῥαγῇ αἷμα κάμνον. προσαφιέναι δὲ τὸ αἵματος ἢν δοκέῃ κάμνος εἶ). κάειν δὲ προσὸ ὀπίσθιον ὄπισθεν, ἔπειτα ἐνθεὶς σπόγγον ἠλαιωμένον ἐγκαταλείειν, πλὴν τοῦ πόρου προσὸ αὐτοῦ τοῦ ὀπίσω. ἢν δὲ προσδέχῃ) ᾧ καυστέον· τὸ σπόγγον, ἕτερον λιπαρώτερον ἐνθεὶς, ἐγκαταλείφειν. ἔπειτα τῇ αὖθις ἐν μέλλῃ ὀδύνας, ἐνθέντα τῆσιν ἐξαίρησιν. ὅταν δὲ φλέβα θερμήνωσι, ἢ διακαύσῃς, ἐπειδὰν ἐκπέσῃ ἐξαίρη, ὁμοίως τέτρα) ἢ φλεγμ, καὶ πεφύσῃ), καὶ πλήρης φαίνεται. καὶ σφύζῃ ὅτε κάτωθεν τὸ ὑπερέον. ἢν δὲ διακεκαυμένος ᾖ ὁ κάτωθεν, τοῦτο πρῶτα πάσχει. διακαίειν δὲ χρὴ αὖθις, ἢν μὴ τὸ πρῶτον διακαύσῃς. τὰ δὲ σπόγγια χρὴ ἰσχυρῶς ἐγκαταλείειν, προσὸ τὰ ῥεύσης φλεβὸς μᾶλλον. αἱ ἐξαίραι αἱ μᾶλλον ὀπισθοῦσαι, τὰ χαλεπώτατον. αἱ κατὰ μέσα ἕλαι προσὸ τὸ ὀπίσω καλλίονες γίνονται. ἐπειδὰν δὲ τὰ ἕλκεα ὑγιέα γένωνται), αὖθις ἀναφυσῶνται καὶ ἐπαίρονται. καὶ ἐρυθραί εἰσι προσὸ τὸ σῶμα. καὶ ὥσπερ ἀναπνεόμενα φαίνονται, ἕως ἂν χρόνος ἐπιγένηται. καὶ κεφαλὴς καῦσις, καὶ στόμα. ὁμοίως δὲ καὶ παντὶ τῷ σώματι ἔχει ἂν καυθῇ. ὅταν δὲ ξύσῃς βλέφαρα ὀφθαλμοῦ, ξύειν ἐλαίῳ μελιτίνῳ, ἁλῶ, καθαρῷ, προσὶ ἂν τραχὺν προσείλῶν, αὐτοῦ τὸ σφάλλῃ τὸ ὀφθαλμῷ φυλασσόμενος, μὴ διακαύσῃς προσὸς Ⓜ χόνδρον.

[3] σημεῖον δὲ ὅταν ἀπόσχῃ τὸ ξύσιος, ὅκε ἐοῦ λαμπρὸν αἷμα ἐξέρχεται, ἀλλὰ ἰχὼρ αἱματώδης, ἢ ὑδατώδης. τότε δὲ χρὴ ἤδη τῶν ὑγρῶν φαρμάκων, [10] οἷς οὐ λῴστος ἐστὶ χαλκοῦ, τοιοῦτο ἀναπείθειν. ὕστερον δὲ τὸ ξύσιος, καὶ τὸ καύσιος, ὅταν αἱ ἐξαίραι ἐκπέσωσι, καὶ κεκαθαρμένα ᾖ τὰ ἕλκεα καὶ βλαστάνῃ. [11] τὰμνειν τοιοῦτο προσὸ τὸ βρέγματος. ὅταν δὲ τὸ αἷμα ἀπορ-

ἀπορρυῆ, χρὴ ἀλφιτεύειν ὦ ὀναίμῳ φαρμάκῳ. ὕστερον ὃ τοῦτ' ἔργον καὶ πρώτων τὴν κεφαλὴν καθῆραι.[12] τὰ βλέφαρα τὰ παχύτερα τῆς φύσιος ὃ κάτω ἀποτεμόν, τὴν σάρκα ὀκόσην δύνῃ βέλτιστα δυνῆ. ὕστερον ὃ ὃ βλέφαρον ἐπικαύσας, μὴ λίαν φανεροῖσι, φυλασσόμενος τὴν φύσιν τῶν τριχῶν. ἢν τῷ αὐτῷ ὀπίῳ λευκῷ τρίψας φλαγ. ὅταν δὲ ἀποπέσῃ ἡ ἐσχάρα,[13] ἐπιβάλλειν τὰ λοιπά. ὀκόταν δὲ βλέφαρα ψωριᾷ,[14] καὶ κνησμὸς ἔχῃ, αἴγειος χαλκοῦ βώλιον τρὶς ἀκόνην τρίψας, ἔπειτα τὸ βλέφαρον ἀποτρίψας αὐτέῳ, καὶ τόδε[15] τὴν φολίδα τῶν χαλκοῦ τρίβων ὡς λεπιότατα. ἔσται χυλὸν ὄμφακος δισμυρίου τῶν χαλκέως, ᾧ τρίψας λαβών. ὃ ὃ λοιπὸν ὀνείλας χαλκῷ ἐρυθρῷ τῶν χαλκέων, κατ' ὀλίγον αἰεὶ τρίβων, ἕως ἂν παχὺς γένηται ὡς μυττωτός. ἔσται ἐπιβαλὼν ξηραθῇ τρίψας λαβών, χρῆσθαι.[16] νυκτάλωπος φάρμακον. πινέτω ἐλατήριον. καὶ τὴν κεφαλὴν καθαιρέσθω.[17] καὶ καπάξας ⟨℞⟩ αὐχένα ὡς μάλιστα, πίσσας πλῆσον χρόνον. ἐπιμιεὶς δὲ διδόναι ὀνείλου μέλιτι βαπτῶν[18] ἧπαρ βοὸς ὠμὸν καταπιεῖν μέγιστον ὡς ἂν δύνηται, ἔν τε δύο,[19] λούειν ⟨♎⟩ ὀφθαλμοὶ ὑγιέες ὄντες ἀμαυρίζουσιν τὴν ὄψιν, τοῦτον χρὴ ταμόντα τὸ βρέγμα ἐπιμελέως ταμεῖν, σκαρίσαντα τὸ ὀστέον, ἀφελόντα ⟨♏⟩ ὕδρωπα, ἰᾶσθαι. καὶ οὕτως ὑγιέες γίνονται.[20] ὀφθαλμίης τῆς ἐπετείου καὶ ὑπερημίου, ξυμφέρει καθαρσις κεφαλῆς, καὶ τῆς κάτω κοιλίης. ⟨♎⟩ ἐὰν ἔχῃ δὲ σῶμα, αἵματος ἀφαίρεσις ξυμφέρει πρῶτος ἕνια τῶν τοιούτων ἀγημάτων. καὶ σικύῃσι χρῆσθαι φλέβας. σῖτος ὀλίγος ἄρτος, καὶ ὕδατος πόσις. κατακεῖσθαι ὃ ἐν σκότῳ, ἀπὸ κνησμοῦ, καὶ πυρὸς, καὶ τῶν ἀλγέων λαμπρῶν, πλαγίων. ἀλγέει τε ὑπὸ τὰ δεξιὰ, ἀλγέει τε ὑπ' ἀριστερά. μὴ τέχνῃ τὴν κεφαλὴν,[21] ἐπιβαλὼν δ' ξυμφέρει.[22] καταπλασμα ὀδυνῶντος μὴ ἐπιδοῦναι, ἀλλ' ὡς ῥεύματος ἐπεχοντος δ' συμφέρει. οἰδημάτων ἀνωδύνων, ⟨♎⟩ μὴ τὰ δριμέα φάρμακα τῆς ὀδυνῶντος ἐπαλφόμενα, ἐπειδὰν ἥκῃ ὀδυνῶν παύσοντα, καὶ ἀλφιτευθῆ χρὴ τὴν ἐπάλφησιν τῶν φαρμάκων, ὅτε συμφέρει καταπλάσσειν τῶν καταπλασμάτων ὅ, τι ἂν ἑκάστοισι δοκῇ ξυμφέρειν. ὀδὲ ἀλγεῖν ξυμφέρει πρώτιστον χρόνον. δάκρυον γὰρ προσκαλέεται δ' δυνάμενος ὁ ὀφθαλμὸς πονέειν, πρὸς τὰ λαμπρὰ, ἀλλ' οὐδὲ ξυμμένειν πρώτιστον χρόνον, καὶ ἔχῃ ῥεῦμα θερμὸν μάλιστα. θερμαίνει γὰρ τὸ δάκρυον ἰσχνότατον. ῥεύματος δὲ μὴ ἔχοντος μετὰ τὸ ξηρὸν, τὴν ἀλφησιν ξυμφέρει ποιέεσθαι.

effluxerit, medicamento quod cruentis vulneribus imponitur, illinere oportet, ad extremum autem & post omnia caput purgare operæ pretium est. In palpebris natura crassioribus, carne inferiore parte quàm leuissimè poteris resecta, tandem palpebram minimè candentibus ferramentis inurito, pilorum natura vitata, aut æris flore tenui perusto, adstringito. Cùm autem crusta exciderit, velut reliqua curato. Cùm palpebræ scabie laborant, & pruritus detinet, æris floris glebula in cote trita, deinde palpebram ea defricato. Tumq; æris squamam quàm tenuissimè terito, deinde vuæ immaturæ succo percolato affuso læuiter terito. Quod reliquum est in vase æris rubri affusum paulatim terito, dum crassitudine intritum ex allio referat, vbi resiccatum fuerit, læuiter trito vtitor. Lusciticso remedium, si medicamentum deorsum purgans bibat, & caput purgetur. Ceruicem quàm maximè pertundito, & diu premito. Vbi verò remiserit, iecinoris bubuli crudi, melle imbuti, frustum quàm maximum poterit, vnum aut duo deuoranda exhibeto. Si quis oculis sanis videndi aciem corruptam habeat, huic sectione ad sinciput facta, insuperq; cute ab osse remota, & osse exciso aqua detracta, medelam adhibeto. Ad lippitudinem annuam, ac populariter grassantem, capitis & inferioris alui purgatio conducit. Ad quosdam etiam huiusmodi dolores, sanguinis detractio confert, si corpus sanguine redundet, cucurbitæque ad venas admotæ, panis modicus in cibo, & aquæ potio. Loco obscuro iaceat, fumum, ignem, aliaq; splendida fugiens, ex obliquo, modo in dextram, modo in sinistram. Caput ne madefaciat, siquidem minimè confert. Cataplasma admouere, non existente dolore minimè confert, verùm velut ad sistendam fluxionem. In tumoribus dolore carentibus, & post acria medicamenta quæ doloris causa illinuntur, vbi dolor quieuerit, & post medicamenti inunctionem decesserit, tum cataplasmata quæcunque tibi vsui esse videbuntur adhibeto. Neque diu contueri confert. Oculus enim cùm splendidis resistere nequeat, lachrymam prouocat. Sed neque diu conniuere conducit, præsertim si fluxio calida detinuerit. Retenta nanque lachryma calefacit. Cùm verò fluxio non adfuerit, cum sicco quidem puluillo illitionem facere confert.

Finis Sectionis quintæ.

IN LIBRVM HIPPOCRATIS, DE MORBIS PRIMVM.

1 Ος αἱ περὶ ἰητρικῆς] Hos libros passim inscribi DE MORBIS testantur exemplaria omnia, & Galenus quoq; Com.2.& 3.in lib.de rat.vict.in morb.ac.vbi quæ in his scribuntur velut ὑπομνήματα quædã ad memoriæ submin istrationem, & ὡς ἐν τύπῳ non tanquam συγγράμματα edita esse fatetur, & multa præclara consideratione digna continere, adeò vt in hosce libros Cõmentarios scribere destinarit.Idem etiam Com.in libr.1.Epid.hos libros de Morbis Hippocrati inscriptos, Dioscoridem ad Hippocratem Thessali filium referre scribit, etsi tamen plærique ad Polybum Hippocratis discipulum horũ doctrinam referre malunt.Et certè Cælius Aurelianus,& Cornelius Celsus ex his libris multa non falsò ad Hippocratem authorem deducunt. Confusa tamen nec dũ satis mihi explicata horum tractatio habetur, tum quòd Erotianus duorum tantum librorum De Morbis meminit, quos inter θεραπευτικὰ δίοιπτικά annumerat,tum etiam quod Galenus in Exegesi, cùm sæpe horum mentionem iniicit, duos de Morbis magnos,duosq; paruos facit, ac vt ingenuè fatear,nondum planè mihi constat, quinam de morbis minor primus ei dicatur, cùm nusquam extent in eo dictiones à Galeno in Exegesi adductæ. Vt eorum totam scriptionem & doctrinam valdè vitiatam & corruptam esse multis argumentis mihi persuadeam. Adde quod etiã multa quæ ab antiquis scriptoribus ex his libris adducuntur,desiderari & nusquam extare videantur, velut quod à Cælio Aureliano de sanguinis missione in sanguinis fluore ab Hippocrate ex libr.de Morbis adfertur cap.13. lib.2. Tardarum Pass. & quod Galenus initio Comment.1. in Prorrh. πρωιαίῳ ex libris Hippocratis de Morbis citat,cùm ne vlla quidem eius affectionis mentio extet,ibiq; de ea altum sit silentium. Horum tamen præcipuè commendabilem authoritatem facit, quòd idẽ videtur istorum esse author,qui & librorum περὶ γυναικείων, cùm hos testes adhibeat hic author in fine libr.4. de Morb. quodq; capita in his libris morbis affixa, quæ velut morborum dignotiones præ se ferunt,agnoscere mihi videtur Galenus Com.2.in lib.3. Epid.& διαγνώσεις vocat. Quod tamen horum librorũ authorem Gnidiũ esse mihi arguere videtur,qui morbos ex nominum diuersitate & accidentibus distinguat, idq; in Gnidiis reprehendit Hippocr.initio lib.de rat.vict.in morb.ac.At verò liber iste,qui malè,vel teste † Galeno,primus de Morbis inscribitur,ab eodem Com.3.in lib.1.Epid. proœmiũ lib.1. de Morbis vocatur, & in Exegesi (in dictione ἀμέλγει) περὶ ἐμπύων indicatur celebratur, quod huius libri maxima pars cuiusuis generis suppuratos contineat.Vnde certè vel manifestum vitium in Galeni codicibus esse deprehenditur, cum Com.3. in lib.Epid.de hoc libro hunc in modum scribitur: ἐν γοῦν τῷ πρωτίστῳ τῶν ἁπλῶν ὀνομαζομένῳ περὶ τῶν νούσων.Nam pro τῶν ἁπλῶν, ἀ κλωὼ legẽdum esse apparet,cùm tamen in id impegerint omnes interpretes. Huius verò libri initium adfertur à Galeno Com.3. in lib. de artic. vbi ἱερατόμῳ ἀποκρίνεται legit. Hoc etiam initium vitiosè hoc modo adducitur in fragmento quodã in lib.de Humoribus falsò Galeno attributo, Lutetiæ quondam ante annos quadraginta per Michaëlem Vascosanum excuso : ὅταν περίωσιν οὐ ἐθέλωσιν, ἰρωτᾶν τε ἐρῶσι, καὶ ἀποκρίνεται ἀποκρίνεσθαι ἢ ἁπλέα, ἢν ὀρθῶς, καὶ ἐνδυναίνεσθαι χρὴ, τῇ δὲ ἀφ' ὧν αἱ νοῦσοι γίνονται ζῶιον ἀνθρώπειον πᾶν.

† *Com.3. in lib.de artic.*

2 ἢ ἐκόλα ἀκμαίη] ἐκμαίη legunt exemplaria Regia manu scripta & Varicana, eaque secutus est Caluus.

3 αἱ μὲν οὖν νοῦσοι] Similis locus legitur initio libri περὶ παθῶν.

4 ἢ τῶν ξηρῶν, ἢ ὑπερξηραίνοντες] ξηρῶν ὑπερξηραινομένων legunt exemplaria Regia manu scripta.

5 ἀποθνήσκει] Hæc eadem lethalia vulnera annumerantur Prorrh.2.& aph.18.libr.6.& in Coac.Prænot.sent.509. vbi quã hic φλέβα αἱμερρόον vocat,φλέβα παχεῖαν dicit.

6 ἐρυσίπελας] Eadem aph.43.lib.5.& lib.2. περὶ γυναικείων.

7 ἐνδιαφορὰ] ἐνδιαφορήματα quænam hic dicantur in nostra OEconomia exposuimus ex hoc loco.

8 κέδματα] Hoc loco in quodã exẽplari Regio manu scripto adscribitur ex Scholio quodã. κέδμα ἡ χροιὰ περὶ τὰ αἴσθησις ἀφάσεως. πνεῖ ἢ ἢ τὸ περὶ τὰ ἡμιτομὰ μέρη.Quod certè ex Hesychio desumptum videtur,vt in OEconomia nostra adscripsimus.

9 ἢ φωνῆς ἀκρασίαι] φωνῆς ἀκρασίαι sunt,qui vocis impotentia tenentur,eamque efferre aut efformare non possunt,vt scripsimus in nostra OEconomia. Cornarius & Caluus γλώσσης ἀκρασίας mihi legisse videntur.

10 γηρείῃ] Diuturnum in senibus morbum eosque ad mortem comitari scribit Gal.Com.ad aph.40.libr.2.& podagram & coxendicum morbum, & Com.ad aph.6.lib.6.

11 ἐκ πλευρείης ἢ ὡς καθῆν] Lib.περὶ παθῶν,ἐπὴν ἢ ἐκ πλευρείης μεταβῇ ἐς περιπλευμονίην ἢ κάυσος. Gal.quoque Com.5 in lib.6. Epid. πλευρείης ἐς περιπλευμονίην μεταπίπτῃ, scribit, vt & aph.11. lib.7. Quod facit vt ἐκ πλευρείης pro ἐκ φρενίτιδος legere malim,etsi φρενίτιδος habent exemplaria omnia.

12 ἀπὸ ἢ δυσεντερείης λειοτερείη] Vide aph.78.lib.7. aph.43.lib.6. quomodo ex lenitate intestinorũ ad aquã intercutem deueniatur.

13 ἢ ἐκ λευκοῦ φλέγματος] Vide aph.76.lib.7.& lib. περὶ παθῶν.

14 ἢ ἢν ὀξυχύμου ὀδόντι] Eadem scribuntur in Coac.Prænot. sent.499.& aph.58.lib.7. (aph.50.lib.6.

15 ἢν τε τρωθῇ] Eadem scribuntur in Coac.Prænot.sent.500.&

16 πλεῖστον ἢ] Ex aph.58.lib.6. & Coac.Prænot.sent.502.

17 ἢ ἢν αἷμα] Idem scribitur aph.20.lib.6.

18 ὅσοις ἢ ἐκψυχρόσι] Hunc locum in nostra OEconomia exposuimus,& ἐκψύχροις legimus ex Hesychio, qui λειποθυμοῦσιν exponit, etsi ἐκψυχρόσι legunt exemplaria omnia,quod tolerari potest, vt etiam paulò post.

19 ἀφ' ἧς τὸ πλεῖ ψυχὴν παθόντα ἀφιλκυσθῇ] ἀφελκύσῃ legunt Aldina exemplaria & Vaticana, eodem ferè sensu,& quod sequitur, τῶν ἐπὰν ἐν καιρῷ ἀφελεῖ). Mihi autẽ sensus esse videtur.Opportune tamen adhibitũ remediũ dicitur,cùm quid tale alicui contingit, si quis ante quàm animã agat, iuuetur,aut iuuet, quod tẽpore opportuno sumptũ iuuisse dicatur. Vbi tamẽ ὠφελεῖ potius legerẽ.Cornarius certè mihi legisse videtur,τῶν ἐν καιρῷ ὠφελεῖ).

20 ἀεὶ γὰρ ἐν ᾧ ἂν τις ὠφελήσῃ] Sic quidem melius,quam vt legunt Aldina exemplaria, ἐν ᾧ εἴ τις ὠφελήσῃ.

21 ἐτέρῳ φανεῖν] ἢ ἑτέρῳ legunt exemplaria Vaticana.

22 τὸ δεῖ] τὸ οὐ δεῖ legunt exemplaria Vaticana.

23 κοιλίη ταραχθεῖσα] Aph.16.lib.6. hæc repetuntur.

24 ὑπὸ λευκοῦ φλέγματος] Ex aph.29.lib.7.

25 ἐρυσίπελας ἢν ἔξω] Aph.est 25. lib.6.

26 διαῤῥοίη ἢ] Aph.est 15.lib.6.

27 γυναικὶ αἷμα ἐκύησε] Aph.32.lib.5.

28 ἢ πτάρνου ἐχόντος] Multis locis repetitur hæc sententia, præcipuè tamen aph.57.lib.4.

29 τῶν ἢ ἢ ἐμαλῶς ἐπυήσῃ] Hic vulgatam lectionem omnibus codicibus contestatam secuti sumus, quòd probè sibi constare posse videatur. Hunc autem locum aliter mihi exponere Galenus videtur in Exegesi, & pro ἐμαλῶς ἀμαλῶς legisse, & ματεῖος explicasse, vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi etiã Galeni lectionem vitiatam esse admonuimus.Cæterùm non parum mihi suspectus est locus, etsi noster hic sensus probè constare potest. Nam & Aldinum exemplar alterisceum suspicionis notam apponit & χρὴ pro χρὼ legit. Cornarius verò φλεγμαίνῃ pro φλεγμαίνῃ mihi legisse videtur.

30 ἢ διάκαιον] Istud sumptũ est ex aph.18.& 24.lib.6. (plurin.

31 ἢ ὧν ἀτρέμα λαβεῖν] ἢ ἢ ὅσα ἀτρέμα λαβεῖν legunt Aldina exẽ-

32 ἐν τῇσι κυρίῃσι ἡμέρῃσι] κυρίῃσιν ἡμέραις τὰ ἰδιώτα κρίνειν πεπευμέναις, accipio hoc loco cum Galeno in Exegesi,vt admonuimus in nostra OEconomia. Quinam verò sint illi dies constat ex aph.8.& 15.libis. ex quibus etiam κάθαρσις & ἀκάθαρσις hîc pro eo quod per sputum excernitur aut repurgatur, sumitur.

33 ἢ ἢ ἀσπὶς διάκαιεν] διάκαιεν & διάκαιεν mihi videtur hoc loco legisse Galenus, istumq; locum expressisse in Exegesi cum ἀποκαίει exponit,vt scripsimus in nostra OEconomia.

34 ἢ ἢ ἁγρὸς ῥυείσης τὸ κάτω] Suppuratorum ac tabidorũ mortẽ exprimit,mortisq; modũ ex aph.12.& 14.lib.5.& 26.lib.7.

35 ἀσάδων δ' ἐν ὕστῃ] ἀσάδων ἄσαμα exponitur Galeno in Exegesi ex hoc libro vt expressimus in nostra OEconomia. Est autem venæ distentio ac diuulsio citra ruptionem , cùm velut varix intumescit ac eleuatur, distractis ac diuulsis fibris.

36 ὥστε αἵτε φλέβες ἐξείμυσαι] Sic quidem legunt omnia exẽplaria, sed mihi non parum suspecta est lectio, & vitiũ subolere videntur asteriscis exemplaribus appositi.Sensus autẽ esse videtur,vt si ægrum inter initia curandũ susceperis , ex venis manuũ sanguis emittatur,quò venæ plenitudine distentę relaxẽtur.Legi potest, συμφέρει τοῖσι ἰητροῖσιν ἢν καταρχὰς λάβῃς, διαρραφεῖν ὥστε ταὶ φλέβες ἐξιέναι ἀπὸ χειρῶν, quam lectionem secutus etiã videtur Caluus.

37 ὁκόσα ἔσω ἀκρέπλοα εἰσιν] ἀκρέπλοα exponuntur Erotiano τὰ ἐξεστραμμένα ἐμπλοκῆς, & Galeno, τὰ ὑπερπλαίοντα οὐδ' ἐπ' ἄκρου ἐμπλεκόμενα, subnotato hoc loco,vt indicauimus in nostra OEconomia.

[58] ὁ ἡμέρην μᾶλιστα πεπῦ ἢ ἑπτὰ] Suppurari scribit Galen. viginti diebus potiùs quam vno & viginti, Com. ad aph. 38. lib. 7.

[59] ἢ ἄλλως πως ῥαγῇ] Istud de vena rupta sumunt Interpretes, nos de quouis rupto intelligi posse existimamus.

[60] τῶδε πρόσ-γίνη] Hîc nullo iure mihi videntur asteriscum apponere Aldina exemplaria.

[61] γνώσεται δὲ πλεῖστα ὧδε] Hanc lectionem omnibus codicibus contestatam secutus sum. Cornarius γνώσεται, ἢ, ὅτ legisse videtur. Simile quid autem exprimitur aph. 19. lib. 3.

[62] τῇ κεφαλαίῃσι] γῇ κεφαλαίῃσι hoc loco pro τῇ κεφαλῇσι videtur mihi legisse Galenus in Exegesi, quod τῇ φρένι explicat, vt scripsimus in nostra OEconomia.

[63] ἢ κοιλίην ὁκόταν δὲ πόον ἀφεστήκῃσι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἀφεστήκῃ τι legendum vt paulò post, & ad ventrem in quem pus decubuit referendũ, vt etiã fecit Cornarius, quod τὰ ἀφεστηκότα dicantur, quæ cùm intumuerint, postea considunt ac contrahuntur, etsi Caluus ad pus retulit.

[64] ὀλίσθησιν τοῦδε] Istud non legerunt Interpretes, neque habetur in Varicanis exemplaribus, neque Aldinis.

[65] λεχλωδομβώδου τι] Hunc mihi locum subindicare videtur Erotianus, cùm λεχλωδομβώδου, ὑμενοειδῶς exponit. Est enim λέχη Hesychio, ὑμένα, φλυαρία. Duplex autem inde sensus elici potest, vt φρενίτιδος πάντα χρήματα dicatur, quemadmodum sumpsimus cum interpretibus, aut πάντα χρήματα ἀποξηραίνεται τε ἢ ἀποφύχεται, vt in nostra OEconomia vertimus.

[66] ἢ πεῖρα χρῆμα ἐκπυΐ] ἐμπυΐ pro ἐκπυΐ legunt Aldina exemplaria.

[67] ἢ κελλίοισι ῥήγματα] ῥήγματα ista quanam ratione fiant scribitur lib. περὶ φυσῶν.

[68] ἐκάλεε δ' ἐν τοῖσι φλεβίοισι γίνεται] Aliquid hîc addere mihi videntur Interpretes, atque alitor hunc locum legere.

[69] ἀπαδ' ὁ ὕδατι τόνε ἢ βίης] ὕδατι τόνου legunt Interpretes.

[70] ἢ ἰῷ ἓν ἐς τλεῦ φλίσθα σκιμφθῇ] Hunc locum procul omni dubio subindicauit Galenus in Exegesi cùm scripsit, σκιμφθῇ δ' ὑὸ δηλοι παρ' αὐτῷ, τό, τε διηρέθη, ἢ τὸ ἐμπλασθῇ. Sic enim legendum apud Galenum in nostra OEconomia scripsimus, vbi etiam hunc locum apertissimè expressimus.

[71] ἢ τὸ θερμὸν ἀφ' ἑαυτοῦ τε πυτῇ ἀφίησι] ἐφ' ἑαυτοῦ legunt Aldina exemplaria.

[72] ἢ δι' ἰῷ πλάγιο] δι' ἰῷ πλάγιο lego cum Cornario, etsi istam lectionem retinent omnia exemplaria.

[73] πρὸ ὁ ἀφηλικιέστερω] Hîc τὴν ἀφηλικίστερον non simpliciter seniorẽ sumo, sed cum, qui florentẽ ætatem exegerit, & iam ad grauiorẽ ætatem accedit, in quo carnes sunt laxiores magisq; diffluunt, vasaq; sunt ampliora minusq; distenta, viscerumq; calor aliquãtulo remissior. Hîc autem locus nõ parum repugnat Hippocr. in Prognostico & Coacis, cùm scribit seniores ex suppurationibus thoracis, & pulmonum vitiis magis interire quàm iuniores. Verùm hoc loco partium corporis, illic virium habetur ratio.

[74] ψυχρότητι συὺ τοῦ αἵματος] De rigore non admodum dissimilia scribuntur libello περὶ φυσῶν, istumque locum multi doctissimi huius sæculi viri excusserunt, imprimisque Laurentius Ioubertus in suis Paradoxis, & Simonius in Synopsi.

[75] ὅτι ὁ μὴ τὸ ῥῖγος] Hîc mihi videtur locus quem adducit Galenus ex Proœmio lib. de Morbis Com. 3. in lib. 1. Epid. in vxore Epicratis. κατεβίασται verò Cornarius sumit de sanguine, cùm vim ac violentiam deposuerit ac depulerit, nos de vi sanguini per concussionem corporis illata accipimus, ex qua deinde, post rigorem incalescit, ex quo αἵματος ἄλμαι dicuntur lib. περὶ φυσῶν.

[76] οἱ ψυχρῷ ἱδρῶτι ἱδρωῶντες] Id patet ex aph. 37. 42. & 56. lib. 4.

[77] ὁκόταν κενεμφύσῃσι τὸ φλέγματος] Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria, eamq; lectionem ex pluralitate secutus sum, quomodo paulò antea easdem causas pleuritidos & peripneumoniæ adscripsit. Cornarius tamen pro ὑγραινομένῃσι ἐμπυεμαινούσῃσι legisse videtur.

[78] ἰῷ ὁ σφὼ παῖ ἀπέρας ἐξεγίνου] ἐξεπίνου τε pro ἐξεγίνου] legunt exemplaria Aldina.

[79] ἐφ' ὧν ὑγραίνῃ ὁ πλεύμων ἢ πλύσῃ] πλύσει] legunt exemplaria Aldina.

[80] ἢ τὸ αἵματος ἢ διυρήσῃς τι] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia, simulque ostendimus Galenũ in Exegesi διορώσιον pro διυρήτιον legisse, & exposuisse ἢ ὡς τὸ ἰχῶδες ἢ ὑδατῶδες μεταβολῆς, cùm sanguis nimio fero aquoso diuitur, & in seroſam substantiam conuertitur. Ibidem etiam ostendimus priore loco pro διέρησε διάρσει melius legi posse, itaque Galenum legisse.

[81] ὕφαιμον ὁ ἢ πλεῖστον] Istud certè vt alieno loco positum non minimam vitij suspicionem iniicit, ideoq; huic loco asteriscum adscribunt Aldina exemplaria.

[82] ἢ κατθείρονται μᾶλιστα πότε] πλύῃ ἢ κατθείρασι legunt exemplaria Aldina.

[83] ὡῦ ὁ ῥηγματίης] Hunc locum in OEconomia nostra exposuimus, vbi adscripsimus quòd ῥηγματίης dicitur Galeno, ὁ ἰῤῥωγὼς τὸ ὀθόνιον ἔχων, Ibidem etiam ἐβακὸς à nobis exponitur.

[84] ἢ ἐκπεπλυσμένον ὁκόταν πρὸ σώματος] Quid hîc sit ἐκπεπλυσμένον sputum in OEconomia nostra exposuimus.

[85] ἐπεὶ δὲ ἢ τὰ ὀπτήρετερα] Huic loco, vt parum integro asteriscum adscribunt exemplaria Aldina.

[86] ἄλλοτε ἄλλο] ἄλλοτε ἄλλη legunt exemplaria Aldina.

IN LIBRVM SECVNDVM DE MORBIS.

[1] Ὀγρεεται πολλὸν] Hoc huius libri initiũ agnoscit Galenus Com. 1. in lib. 6. Epid. sent. 18. vbi librum secũdum de Morbis vocat, & Dioscoridem ad Thessalum Hippocratis filium referre scribit. Idem tamen in multis Exegeseos dictionibus ab eodem primus de Morbis maior inscribitur, etsi in dictione ἀποπαφάζουσι. lib. secundum de Morbis vocat.

[2] ἐτέρη τοῦδε] Hanc morbi διάγνωσιν non agnoscit Caluus, etsi in omnibus exemplaribus adscribitur.

[3] σεσηπόμβου τὸ αἵματος] Pituitam etiam addit Caluus, vt ἢ φλέγματος legisse videatur, contra omnium exemplarium fidem.

[4] ἢ ἴσασιν] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria. Caluus tamen ἔξωθεν legisse videtur.

[5] σφακελισμὸς ὑγκεφάλου] Hanc indicaturam non agnoscit Caluus. Quid autem sit σφακελισμὸς ὑγκεφάλου indicauimus in nostra OEconomia, & satis patet ex aph. 50. lib. 7. Coac. Prænot. & lib. de aëre loc. & aquis.

[6] ἐν αὐτῇσι συζίσῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἐν αὐτῇσι ζέσῃ legendum mihi videtur.

[7] ἐξεπίνης ἐδωῶν λαμβανέ] Vide aph. 51. lib. 6.

[8] ὡῦ ὁ ἐκ θωρηξίων] Vide aph. 5. lib. 5.

[9] ὡῦ ἕλκτὸς ἴδρυν] Hîc ἕλκτὸς dici videtur qui derepente ictus ac veluti sydere afflatus concidit, etsi antiquis dicebantur, ὅσοι ἀπὸ ἐξίων νοσημάτων αἰφνιδίως ἐπλάγησαν. Quod ex scholio quodã in exemplaribus Regiis manu scriptis in hunc locũ transfertur, & ex Hesychio sumptum videtur. Nam ἕλκτοι antiquis dicebantur, qui ex lateris dolore repente suffocati aut mortui, liuores ad latus habebant veluti ex plaga percussi aut icti, vt scripsimus ex Hippocrate in nostra OEconomia. Atq; inde fortè nomẽ teli nõ impropriè Sereno dictum est, in morbis lateris, cùm scribit; Est & vis morbi, quod telum commemoratur, Cùm subito dolor insanus furit incitus ictu.

[10] ἢ ὅσοισιν ὀφθαλμοῖσιν] Hunc locũ adducit Galenus in Exegesi; in dictione ἀμαλὸς ex lib. 1. de Morbis Maiore, & ἀμαλὸς ἰρὰ hic legit, quod ῥᾳδίως explicat, etsi sanè vulgata lectio stare potest, vt sit non perinde vt antea aut peræquè videt, vt monuimus in nostra OEconomia.

[11] ἢ κωμαίνῃ] κωμοίνῃ, νυσάζῃ exponit Hesychius, vt hunc mihi locum subindicare videatur.

[12] ἢ κικαφῶσθαι] ἢ κικαμῶσθαι videtur hoc loco mihi legere Galenus in Exegesi, cum explicat ὁ κάματος ἐῇ, istamque lectionem hîc sequimur, etsi vulgata etiam arrideat, qua significatur corpus hebescere, & sine sensu torpescere, vt indicauimus in nostra OEconomia.

[13] ἀποπαφάζουσι] Hanc dictionem ex lib. 2. de Morbis adducit Galenus in Exegesi, & ἀπαίρουσι ἢ σφύζουσιν explicat. Quam explicationem huic loco nostra interpretatione accommodauimus in OEconomia nostra. Vbi etiam admonuimus Hesychium hîc ἀποπαφάουσι pro ἀποπαφάζουσι legisse, & Varinum vtranque lectionem adhibuisse.

[14] ἢ κλίνου] ἢ ψύχῃ addunt exemplaria Aldina & Vaticana, quam lectionem secuti sunt Caluus & Cornarius.

[15] ὅταν πλάγιος ἐλθῇ ἀκέφαλα] Hæc eadem repetuntur ad finem lib. περὶ ἕξεως ὑγιεινῆς.

[16] ἀπαλλαξῇ ἢ νόσου] καταλλάξῃ legunt exemplaria Regia manuscripta quædam, vitiosè tamen, cum etiam ἀπαλλάσσει legatur lib. περὶ ὑγιεινῆς ἕξεως.

[17] κατέσται οἱ ἐδωῶν] Hunc locum in OEconomia nostra exposuimus.

[18] ἀπαλὸς ἢ ὄγκῳ φαίνῃ] ὄγκος pro ὠγκος legunt exemplaria Aldina.

[19] ἢ ἀσκὸν ἢ σώπινον] Hîc scorteum vtriculũ aut vtrem coriaceũ intelligit, cuius creberrima his libris fit mentio, quo materia aliqua calida continebatur, ad partem affectam fouendam & calefaciendam. Quem locum in OEconomia nostra expressimus.

[20] ῥοφεῖται ὁ ἢ χυλὸν] ῥυμφεῖται legunt Aldina exemplaria, vt fe-

rè ſemper,quod ſemel dictum ſit, & ῥυμφαίῃ pro ῥεμφαίῃ ſcribunt.

21 τῷ ἀπὸ τ῀ πλισάνης χυλῷ] τῷ χυλῷ legunt exemplaria Vaticana.

22 οἶνον μελιχρόν] οἶνον μελίχρων hoc loco mihi legiſſe videtur Galen.in Exegeſi,in dictione μελιπδία, hoc certè ſubnotato loco, ex lib.1.de Morbis maiore.Dicitur autem vinum mellitum,dulce,aut mellei dulcoris,mellei tamen coloris dixit Cornarius, quale κιρρὸς aut fuluum.Mulſum autem aut vinum mulſum dici poteſt,quomodo mul um optimũ ex melle vino ammixto confici docet Dioſcorides,& mulſum optimum ex vino Maſſico & melle Attico commendabatur,vt indicauimus in noſtra OEconomia,hoc etiam expreſſo loco. Hic autem mihi videtur ſyruporum quodammodo adumbrata forma, ex mercurialis ſucco, cum ptiſanæ ſucco,& melle admixto,ad ſubducendam aluum.

23 ἐν τῇ κατόδι] Hunc certè locum mihi ſubnotare videtur Galenus inExegeſi,exponens κατόδι, τῷ ἰνίῳ, τῇ παρεγκεφαλίδι locum ad ceruicis initiũ,& tendonem intelligens vtraq; ex parte. Nemini autem mirum videri debet,ſi pro primorũ ſæculorum fœlicitate & remediorum abundantia, octo cruſtis caput inurat, Hippocrates,cùm (vt ſcribit" Celſus) reperti ſint in Græcia qui nouem lineis cutem capitis inciderẽt,duabus in occipite rectis, vna ſuper eas tranſuerſa,dein duabus ſuper aures, vna inter eas item tranſuerſa,tribus inter verticem & frontem rectis.Verum pudenda noſtrorum temporum mollities,ciuſmodi tamq; multas ſectiones refugit , mauultq; miſerabilem & lamentabilem vitam traducere,quàm tot remedia experiri.

" *Cap.7.lib.7.*

24 ἢ ἐν τῇσι κνήμῃσιν ἐμπιάσῃ] Id ad vlcera retuli in noſtra OEconomia,vt tibiæ vlceribus offarciantur ac repleantur. Interpretes ad tumorem reſpexerunt,qui in tibias ſpargitur,aut in iis imprimitur & efformatur, quemadmodum ſæpe aliàs vſurpat Hippocrates.

25 ἢ ὑπὸ πίονος] πίονος legunt Interpretes , & codices Aldini & Vaticani,quam lectionem etiam ſecuti ſumus.

26 ἐμέζοισι χρώτω τρὶς τ῀ μέλιτος] ὅσ τ῀ μέλιτος legit Cornarius,cum omnia exemplaria τρὶς habeant.

27 ὑπὸ τ῀ ἑβδόμου δίῃ] ὑπὸ τ῀ πρώτου δίῃ,legunt Regia quædam exemplaria.

28 τῷ ἀπὸ τ῀ κριμνοῦ ὕδωρ πινέτω] Sic quidem legunt exemplaria, quædam etiam κριμνοῦ vitiosè. τῷ ἀπὸ τ῀ κρίμνου ὕδωρ lego, vt aliàs ſæpe apud Hippocratem.Quænam ſit autem potio ex aqua in qua hordei farina craſſior macerata fuerit , indicauimus in noſtra OEconomia,& poſtea deſcribetur lib.3. Quædam etiam exemplaria τ῀ κρίμνου ὕδωρ legunt, quam etiam lectionem Caluus adhibuit,cùm aquam fontanam dixit.

29 ῥοφείτω ὄ] ῥυμφαίτω legunt exemplaria Regia quędam,vt & Aldina.

30 ἐπιλαὶ ὄ ῥαγὴ κῦ τὸ ὦτα] κῦ τὰ ῥῖνες ἢ κῦ τὰ ὦτα legit Caluus, vt paulò ante.

31 ἔκμασσον χλιαρῷ] Hunc locum expreſſimus in noſtra OEconomia,exiſtimamuſq; locum iſtum à Galeno exprimi in Exegeſi,in dictione ἐκμάξαι vt ἐκμάσσων hic ἐκθλίβων exponatur.Quod autem à Galeno additur dici ὑπὸ τ῀ λινεζώστιδος καὶ ἀκτῆς τ῀ φύλλων, id indicaturam ſuſpectam facit,& μνημονικὸν ἁμάρτημα arguit.

32 ἢ ὕδωρ ὅτι τῇ ἐγκεφάλῳ γλύφῃ] Hæc videtur eſſe quarta hydrocephali ſpecies , quam omiſiſſe videtur Paulus lib.6.cap.3. Galenus in Medico tertiam facit,cùm aqua inter cranium & craſſam cerebri membranam collecta fuerit.

33 σκῶλον μὲ κυκεῶνα πινέτω λεπτὸν] κυκεὼν λεπτὸς cyceon tenuis & liquidus dicitur,qui bibi aut ſorberi facilè poſſit,cõtra quàm craſſus & παχὺς, qui cibi potiùs quàm potionis rationem habet vt ſcripſimus in noſtra OEconomia hoc expreſſo loco.

34 ἢ ἐπὶ ὀδὸν ὡς τρίσμα]Hic τρίσμα oſſis capitis ſectionem per ſerram vel terebram ſignificat,noſtri trepanationem dicunt.

35 ἐκ λιπυείης]Sic legunt exemplaria omnia,etſi aſteriſcum apponunt Aldini codices , ſuſpicionis notam. ἐκ λῳπυείης legunt exemplaria quędam manu ſcripta ἢ πυείης. λιπυείης tamen ferè ſemper legitur apud Hippocratem,Ionicè pro λειπυείης.Eſt autem λῳπυετὸς πυρετὸς febris continua ex viſcerum inflammatione orta,in qua corporis extrema frigent, interna incenduntur. Caluus certè ἐκ λύπης legiſſe videtur,vt aliàs ſæpè,cùm huius dictionis mentio incidit.

36 ἐξωμὰν ἀχὶ ὀραχέων] Sic quidem legunt exemplaria omnia,præter quam quòd quædam ὀραχέη habent.Cornarius tamen,ὀφρύων legit.

37 χρῖσαι ἀπὸ τ῀ κεφαλῆς] Hæc frontis ſectio quædam hypoſpathiſmi ſpecies apud recentiores Chirurgos eſſe videtur, de qua Paulus cap.6.lib.6.& Galenus in Iſagoge.

38 ἢ τὸ πνεύμα παυέτω]Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria,ſed ῥεῦμα lego cum interpretibus,vt paulò poſt.

39 ῥοφείτω] ῥυμφαίτω hîc etiam, vt ferè ſemper legunt Aldina exemplaria.

40 τ῀ ὠπὸς τ῀ φύλλων] Sic quidem legunt omnia quæ vidimus exemplaria.Sed cum braſſicæ ſuccum iam ſorbendum dixerit, τ῀ ὀκτῆς cum Interpretibus lego, vt foliorum Sambuci ſuccum ſorbendum imperet,quomodo aliàs ſæpe.

41 ὑπὸ τ῀ ὀσφύος] Sic etiam legunt exemplaria omnia, ſed ὀφρύος lego cum Interpretibus aut ὀφρυῶν.

42 ὑγιὴς λίξης]Exemplaria Regia manu ſcripta ὑγιὴς γίνῃ legunt.

43 ὑδαρέα κιρνᾶν] Hæc phraſis acetum aqua temperatum aut dilutum ſignificat,quam tamen non ſatis mihi expreſſiſſe interpretes videntur.

44 ἄλευρον σιτάνιον] farina ſitania quænam dicatur expoſuimus in noſtra OEconomia,hoc expreſſo loco.Sine igitur ſitaniam farinam ex tritico trimeſtri & hornotino intelligas,quæ viſcida eſt & tenax , ſiue puriſſimam farinam ex puriſſimo tritico, quod denſum eſt & lentiſſimum , & purgatiſſimam farinam reddit, ea certè ad ſanguinis vomitum compeſcendum accommodatiſſima potui eſſe videtur,aqua inſperſa.

45 ἑξαπίνης ὑγιαίνοντα] Vide aph.51.lib.6.

46 ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑρίων]Sic quidem legunt exemplaria omnia,vitiosè tamen.Verum ἐπαΐῃ legimus in noſtra OEconomia , hoc expreſſo loco,vt non ſentiente ægro vrina effluat. Eſt enim ἐπαΐῃ αἰσθάνεται Heſychio.

47 ὡσὴ ὄ ὡ ὅπως ἔχοντι ὀπτήσῃς]Sic quidem legunt omnia quæ vidimus exemplaria,ſed ὅπ pro μὴ legendum apparet. Vide etiam aph.5.lib.5.

48 ἢ οἶνον μελιτώδεα πίνῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia,apparet tamen Galenum hoc loco οἶνον μελιπδέα legiſſe in Exegeſi, neq; ſolum τ῀ ὑδατώδους, ἀπὸ ἢ τῶ μέλιτι μικρὸν μέθυ expoſuiſſe, vt annotauimus in noſtra Oeconomia hoc expreſſo loco,μελιτώδης etiam οἶνος dicitur libr. περὶ παθῶν,quemadmodum legiſſe videtur Cornarius,qui vinum mellei coloris vocat. Sed μελιπδὴς Homero dicitur,Iliad.2.

49 ἢ ἐξοιδήσῃ]Sic quidem legunt exemplaria omnia,ſed ἢ αἰ ἐξοιδήσῃ aut ἐξοιδῇ lego cum Interpretibus.

50 ὡσὴ ὄ πεπωκότων μὲ μὴ ὕδ῀] β. Cæſarius legiſſe videtur Cornarius. Caluus vtranque lectionem adhibuit.

51 ἢ μινυθῇ] Sic quidem legunt exemplaria omnia in ſubiunctiuo,quàm lectionem ſequimur.Interpretes tamen omnes μινύθει (vt ſæpe alias apud Hippocratem)legunt, vt ſit ἐλαττοῦται, μειοῦται, quemadmodum exponit Heſychius,imminuitur,conſumitur, aut marceſcit.

52 χρῖσαι ἀπὸ τ῀ ῥινίσματος]Hæc ſyncipitis ſectio periſcyphiſmum Chiturgorum penè refert.

53 ὀφθὸν μὲ σικύα ὀφσφβάλλῃ] ὀφσφβαλίῃ legunt Aldina exemplaria.

54 ἢ ἐπιλαὶ ὑποσφίγξῃς] Sic quidem legunt exẽplaria omnia. Sed cùm ὑποσφίγξαι ſtringere aut conſtringere ſignificet,parum propriè de cucurbitula mihi dici videtur,etſi Cornarius affigere dixerit.ὑποσιμῦψις igitur pro ὑποσφίξις hoc loco in noſtra OEconomia legimus , neq; me adhuc iſtius lectionis pœnitet , vt ὑποσιμῦψις ὑποχάσῃ ſignificet. Sicque Galenum hoc loco legiſſe exiſtimo in Exegeſi, cum ὑποσιμῦψις τὰ ὑποχάσματα, exponit, ex libr.primo de morbis maiore,cùm nuſquã hoc libro aliud iſtius lectionis expreſſum magis extet veſtigiũ, ad eumq; modũ vitiatam Exegeſeos lectionem reſtituendã putamus, cùm σιμῦψαι Galenus in Exegeſi etiam τύψαι ὑποχάσαι explicet & διελθεῖν, vt & σιμῦψθη, διηρέθη.Verùm hunc totum locum ſic legendum exiſtimamus.ἢ ἐπιλαὶ ὑποσιμῦψις, πλὴν σικύαι ἐὰν ὀφσικίσῃς ὡς μᾶλλον χρόνον.

55 ἐπιζῆ ἐς χυτρίδιον ὀγκώδες] Sic quidem legunt exemplaria omnia,ſed cùm ad ſuffitum iſtum parandũ non plures ollulæ requirantur,pro χυτρίδια,χυτρίδιον Galenum in Exegeſi legiſſe ſuſpicor quam χύτραν exponit,cùm aliàs χυτρίδιον ſæpe vſurpet Hippocrat.ollam nouam dixit Caluus , hanc fortè lectionem non malè auguratus,niſi χύτραν νέαν legerit.

56 τῶδ᾽ ὅλως] Sic quidem legũt exẽplaria omnia,ſed τύπῳ lego,& ad mulsã refero,in qua his maceratis & tepefactis os colluitur.

57 εἰ ἢ νοῦσημα ἐκνοῇ]Vide aph.37.lib.6.& 49.lib.7.

58 ἐπιλαὶ ὄξῳ τρέπῃ τὸ φλέγμα] Hic φλέγμα πλὴν φλέγωσιν indicat.vt exponitur in Exegeſi,& πλὴν ὅσα φύσιν σημαίνει φλεγμώδη, in Prognoſtico,ſicque expoſuimus in noſtra OEconomia , hoc expreſſo loco.

59 ὡσὴ δέεσι τὰ τοιαῦτα πιέσαντι τὸ πάλαι μὲ ὀξίῃ] τὰ τοιαῦτα πιέσαντι πάλαι ὀξίῃ legunt Aldina exemplaria.

60 ἐμβαλὼν ἐς ὕδωρ χλιαρὸν] Sic quidẽ legunt exemplaria omnia quæ ſecuti ſumus,vt betarum & cucurbitarum decoctum ſorben-

bendum ac bibendum, ad sputum leniendum & humectandum exhibeat Hippocrates, quò faciliùs expectoretur. Cornarius de remedio ad inflammationem accommodato accepit, ideoq; mihi legisse videtur ἐμβάπτων εἰς ὕδωρ ψυχρὸν βάπτε, aut βάπτε, pro βάπτεσθαι τε.

[81] λεῖ δ' ἡ φαγέδαινα] Vide aph. 10. lib. 5.

[82] ἢ ἐν σταφίσι οἶνον εἰπόντα] οἶνος οἰνάδης quinam dicatur Hippocrati exposuimus in nostra OEconomia.

[83] ἢ τὸ καῦθρον] καῦθρον Ionicè pro καῦσον aut καῦσιν hic legit Galenus in Exegesi, eiq; exponitur ὁ ἀφὶ τὸ καυτικὸν τόπος τοῦ τῆς πεπτικοῖς vt scripsimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco. Est autem angustus sub tonsillis locus ad guttur desinens; aditum, velut claustrum sub gutture, Græcisque ἐπιγλωττὶς dicitur.

[84] ἀλλ' οὐ γὰρ ἀνωτέρω ῥεῖ] Sic quidem Germanica & meliora legunt exemplaria. Aldina verò & Vaticana οὐδέ. Vulgatam tamen lectionem secutus est Caluus.

[85] ἢ τὸ ῥόδον τὸ ἐρυθρὸν] Hanc lectionem habent exemplaria omnia, eamq; secuti sunt Interpretes. Sed Caluus rosas rubras addidit, vt mihi etiam τὸ ῥόδον τὸ ἐρυθρὸν legisse videatur.

[86] ἀλλὰ μᾶλλον τοῦτο] τοῦτον (vt emendauimus in nostra OEconomia) exponitur Galeno in Exegesi, τὸ σὺν ἑφθοῖσιν ἀσταφίσι ficuũ aridarum aut caricarum decoctum. Hic verò non temerè ἀσταφίδας ἢ ὀπτίδας apponitur. Priore enim loco leuiter feruefactas ficus, ac velut aridas & reliccatas indicat, quò sordes & acrimoniam deposuerint. Secundo verò loco earũ decoctum incrassatũ, ac veluti ficus diutiùs in decocto maceratas significat, quo veluti decocto ad tumorem leniendum, concoquendum & discutiendum vtitur, choe trito addito, ad fluxionem leuiter stringendam, reprimendam & siccandam.

[87] σταφυλὴ] Σταφυλὴ dicitur Hippocrati ex Galen. circulionis affectus, cùm inflammatione tentatus & crassior effectus, rubet aut liuescit, illiq; summa sui parte vuæ acino similis dependet & strangulat, vt scripsimus in nostra OEconomia, tumq; extrema eius pars secanda est, vt scribit Hippocr. in Prognostico. Quomodo autem & quando præcidi debeat habes apud Paulum capite 51. lib. 6. & Celsum cap. 12. lib. 7. & Aëtium.

[88] τὸ διὰ τῶν φύλλων] Hic hortensium herbarum odoratarum & condimentis vsurpatarum decoctum diximus, quod φύλλα Galenus in Exegesi τὰ κυπαῖρα ἢ βοτανικὰ χλωρὰ ὀδωρίζοντα exponat in Exegesi, vt scripsimus in nostra OEconomia hoc expresso loco. Caluus verò hic ἄλευρον ἑφθὸν pro ψυχρὸν legisse videtur, cùm farinam decoctam dicat, contra tamen omnium codicum fidem.

[89] Ἀνταῖος] Ἀνταῖοι dicuntur Galeno lib. de Tumor. præter naturam, οἱ φλεγμαίνοντες τῇ ἀρχῇ τῆς φαγέδαινος ἀπεικασθέντες ἀλλήλοις ἀδίναις, quomodo hic sumuntur, vt scripsimus in nostra OEconomia, alioqui glandulas significarit, quæ in extremo ore vtraq; ex parte sibi ex aduerso respondent, & supra laryngem sitæ sunt. De earum inflammatione agit Paulus cap. 30. lib. 6. & Celsus cap. 9. lib. 6.

[90] τὸ διὰ τῶν φύλλων ἁλίσιφι] Sic quidem legunt omnia quæ vidimus exemplaria, verùm vitiosam lectionem existimo & ἁλισφὶ legendum censeo, vt scripsimus in nostra OEconomia, istumq; locum exprimi Galeno puto, cùm ἁλισφὶ τὸ διὰ τῶν διὰ ἁλὸς θερμὸν exponit. Sic enim hoc loco, aut ἁλισφὶς legisse videtur.

[91] ὑποθυμιάματα] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia vbi etiã indicauimus Galenũ hic ἀφαυσμάτια legisse in Exegesi, cùm ἀφαυσμοὺς φλεγμονὰς exponit.

[92] ὑπογλωσσὶς] ὑπογλωσσὶς dicitur tuberculũ sub lingua, quod ὑπογλώσσιον & ὑπόψωρον dicitur Aëtio Tetrab. 2. lib. 4. cap. 39. ranunculus sub lingua, aliis rana, vt Columellæ cap. 8. lib. 6. Celso abscessus sub lingua cap. 12. lib. 7.

[93] πόλυπος] De polypo vide Paulum cap. 25. libr. 6. & Celsum cap. 8. lib. 6. & cap. 10. lib. 7.

[94] κατειλίξαι λίνῳ αἰγυπτίῳ] κατειλίξας legunt Aldina exemplaria.

[95] ἐν τῷ ἑτέρῳ κώλῳ ἰσχύσει] κώλῳ τὸ βιλίνιον τρῆμα exponit Galenus in Exegesi.

[96] ἔπειτα χαλᾷ ὑποθείς] χαλᾷ Galenus exponit in Exegesi μάλλον ἧκεν ὁ ἕτερος ὑποτεταμένος ἐμφερὴς κώλῳ, hoc subnotato loco, vt scripsimus in nostra OEconomia.

[97] τῇ μάλῃ τῇ ὑποτεταμένῃ] τῇ μάλῃ τῇ ὑποτεταγμένῃ vitiosè legunt exemplaria Aldina. Specillum enim incisum & bifurcum intelligit, aut volsellam, qua laqueus circum polypum obducitur, vt stringatur & extrahatur, χαλκὸν vocat.

[98] ὑπὸν ἀδεικτὸν] ἀδεικὲς lego, vt laqueo obductum polypum & obsitum intelligas. Deinde δικάζῃ pro δέχεται, cùm vitiosa sint omnia exemplaria. χαλᾶν verò vitiosè pro χαλᾷς legunt exemplaria Regia manu scripta.

[99] τῷ χείματι ἐκκαλίπτων] τῷ μάλῃ videtur legisse Cornarius, aut antea expressum ex melle linimentum intelligit, quo linamentum obductum indiitur ad vlcus detergendum.

[80] ἀγδιάζῃ δ'] ἀηδιάζῃ Galenus in Exegesi ἀγωνιᾷ exponit, sed vitiosè ἀλγδώσιν legitur.

[81] ἄκρος] ἄκρος lego vt exemplaria Aldina & omnes Interpretes.

[82] ἴκτερος] ἴκτερος μόνος legisse videtur Cornarius.

[83] ἢ διὰ τὸ σκληρύνεσθαι] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria. Aldina tamen ἢ διὰ καὶ legunt.

[84] ἢ ἀηδιάζῃ] Hunc locum de ciborum fastidio, cùm quis cibos execratur & exhorrescit, exposuimus in nostra OEconomia.

[85] ἢ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ βάσει] τῷ ἀσφαλεῖ videtur legisse Caluus.

[86] τοῦτον διὰ μὴ τὸ πάνυ ἐξεσφηνῶσθαι] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria, vitiosè vt apparet, ἐξεσφηνῶσθαι enim aut τοῦτο legendum. Est autem aph. 37. lib. 4.

[87] ὑπολαβὼν δὲ τὸ τῶν σύκων καὶ ταῦτα] Vide aph. 17. & 20. lib. 4.

[88] τῷ δὲ λοιπῷ ἐκβάλλειν] Id de reliqua dici parte sumpsit Caluus, vt τῷ ἑτέρῳ opponatur. Mihi tamen de alio die quo febris prehenderit dici videtur, vt morbi concoctio procedat ad quam procurandam aquam mulsam exhibet, eaq; ratione non temerè ad copiosæ frigidæ potionem veniat.

[89] τοῦτον διὰ μὲν ἐξαίφνης ὑγιᾶ] Vide aph. 58. lib. 4.

[90] ἀλλ' ἀναγκάζῃς ὅτου πῶμα ἔχει] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed priora verba cum superioribus iungo, vt fecit Cornarius.

[91] διὰ ἀκριβεστέρου διεξόδου] Hanc phrasim aperuimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco. Post διεξόδου autem exemplaria Aldina ὕπνος adscribunt vitiosè. cùm post τὸ αἷμα adscribi debeat, quod tamen desideratur in Germanicis exemplaribus. Quam lectionem etiam adhibent Vaticani codices. ὑποχρίσεως quoque pro ὑποχρίσεις eadem vitiosè legunt.

[92] ἢ μὲν ἐπὶ] διὰ μὲν ἐπὶ lego cum reliquis exemplaribus, & ante διὰ τριταίου πυρετὸν, ὕπνος addo cum Cornario.

[93] ὑποκαλέσαι ἱκανῶς] ἱκανὰ πολλὰ legunt exemplaria Aldina & Vaticana, quam lectionem secuti sumus cum Interpretibus, quòd ista ad ludorem prouocandum exhiberi videantur.

[94] ἔως δ' ἂν ἀφεθῇ] Hic ἀφεθῆναι de integra febris dimissione aut cessatione, non de periodica intermissione dicitur, non secus ac aph. 46. 47. 48. & 49. lib. 4.

[95] ἢ ὑπὸ τρυγὸς πυέμους] ὑπὸς hic κατ' ἐξοχὴν laseris aut silphii succum indicat, vt scripsimus in nostra OEconomia, ex Galeni expositione in Exegesi.

[96] διὰ μὲν ὁμοίους] Illud ὁμοίους ad vomitum procurandũ referri videtur, quod tamen omisit Cornarius. Animaduertendum autem est Hippocratem ipsum in quartanæ accessione vomitũ prouocare, ad cumq; ciendum medicamentum propinare, cibisq; vti mollissimis & acribus. Quod certe in opere Medico ad quartanæ curationem multi non sine exemplo & cum fœlici successu faciunt. Verum diligenter circumspiciendum est, id Hippocratem minimè attentare, vbi quartana iejunum inuadit, propter vomendi periculum.

[97] ὀξυμελίτι ὑδαρεῖ] Hæc est veluti oxymelitis valde aquosi, forma quædam adumbrata ad sputum in pleuritide expectorandum.

[98] μέλι ὀλίγον ἐπιστάζον ψυχρὸν] ψυχρὸν interpretes ad melij cremorem referunt, cùm tamen ad mel instillarum referri debere videatur.

[99] ἓν δέ τινος ἔστω ὅς μαλακώτατος] Virum quodnam mollissimum dicatur Hippocrati scripsimus in nostra OEconomia.

[100] ὅταν τύχῃ ῥηγματίας ὤν] Exemplaria Aldina vitiosè τύχῃς legunt, vt & paulò post διὰ μὲν πυρετοῦ. pro διὰ μὲν πυρετὸς. ῥηγματίας verò quisnam dicatur Hippocrati in OEconomia nostra scripsimus, hoc expresso loco.

[101] καρῖνα ἐν ὕδατι χλιαρῷ] Faui recentis aqua macerati dilutũ sæpe propinat Hippocrates, istumq; locũ expressimus in nostra OEconomia. Est autẽ veluti quædã χυλοῦ adumbrata forma.

[102] τοῦτον ἓν' ἂν παραμείνασι δυσὶ καιροῖσι ἔσω] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, quod etsi phrasis sit inusitata, annotare libuit, quanquam τοῦτο malim. Sic postea, οὗτον φάμακον ἔσω πιόντα, & similis iam antea annotata est.

[103] ῥοῦς χυλὸν ἐνέβαλε] ῥοῦς vitiosè legunt Aldina exemplaria, & ἐνέβαλε omisit Cornarius.

[104] παύσῃ] Ἢ βήσσατος] Hic mihi videtur esse locus quem adducit Galenus in Exegesi, ex lib. 1. de morbis maiore, cum βῆσσα exponit τὴν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀπόρροιαν, & βήσσειν τὴν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀπόρροιαν, scribitq; quibusdam sine ρ scribi. Ita vt hoc loco βῆσσα aut βῆχα non solum tussim, verùm etiam quod tussi reiicitur ex Galeno significet, & βήσσειν non solum tussi vexari, sed per tussim reiicere & expuere, vt annotauimus in nostra OEconomia,

hoc etiam expresso loco. Vbi animaduertendum videtur Gal. hic χρήματος aut τὸ βρῶμα legisse,& pro βήσσῃ, βρήσσῃ, aut ex isto loco Galeni lectionem esse emendandam, & pro χρήσσῃ βρήσσῃ & ἀναπλύῃ legendum esse vt monuimus in nostra OEconomia.

[105] πρὸς τὴν ἡμέρης]Sic quidem legunt exemplaria omnia, dies autem legisse videtur Cornarius ex superioribus locis, quòd bis tantum die ptisanæ succum exhibeat,aut bis tantum die cibum sumerent antiqui.

[106] πτισάνην πίσιν τὸ σὺν τῷ φακῷ legendum existimo,vt lenticulæ decoctum propinandum ieiuno imperet, quod φάκιον Hippocrati dicitur,deinde eius fresum aut pulmentum, quod ἔντος hic vocat,& φάκινον ἔντος dicitur lib.de rat.vict. in morb.ac. Lentis autem decoctum sæpe in purulentis exhibet, ad detergendum & resiccandum sputum. Eadem facultate sorbitiuncula ex lentis freso valet,multo pingui admixto, ad faciliorem expectorationem, sed æstum cauet, inflammationis metu.Alioqui ἔντος hîc simpliciter leguminis fresi pulmentum significat,non expresso legumine ex quo sorbitiunculam apparari iubeat. Neque video quam vini portionem cum saluia intelligat Cornarius.

[107] ἐγχεῖν κατὰ πνεμόνα] Quid ἐγχεῖν hîc significet exposuimus in nostra OEconomia,& quid intelligatur per ἐγχεῖν τῷ στόμα.

[108] ἐγχεῖν ὕδατος κύκνης σπέρμα]Sic quidem legunt exemplaria omnia,sed κύδνης σπέρμα lego cum omnibus Interpretibus,quòd vrticæ semen ad pulmonum vitia & orthopnoicos commendet Dioscorides,thoracemq; expurgare scribat.

[109] μετὰ δὲ πτύσεως,ῥηπίνῃ]ῥηπίνης legunt exemplaria Aldina, & asteriscum vt vitij notam apponunt.

[110] ἢν δὲ μὴ μαγῇ ὑπὸ τοῦ ἐγχύτου] Post hæc verba videntur Interpretes addidisse, ὑδὲν δυνάμενον,quos etiam secuti sumus. κοιλίῃ autem simpliciter hîc intelligit thoracem ipsum eiusque capacitatem,vt scripsimus in nostra OEconomia,hoc expresso loco. Sic enim postea lib.3.eadem in re, εἰς τὸ θώρηκα, quod hic ἐς πλὴν κοιλίῃ dixit.Aphor.autem 38.lib.7.πλὴν ἄνω κοιλίῃ vocat.

[111] ὅπῃ ἐφέδρυσε,τὸ μὴ ὑποκινήσῃ]ἔδρῃσι ἀκίνητον vocat lib.3.postea eadem in re.

[112] βελτίους ἐς τὸ ἀφιστεόν] Eius rei rationem reddit libr.3.Pus autem interdum nullo se modo prodit,neq; strepitum edit dum æger concutitur,propter sui,aut loci crassitudinem ex aph. 41. libr.6.aut ob copiam.

[113] σκοφίῃ μαχαιρίδι]σκοφείδι μαχαιρίδι legit Galenus hoc loco in Exegesi bis,& τῷ σμιλίῳ ἰατρικῷ γαστρώδει exponit,& μαχαίρῳ τῷ σμιλίῳ, specillum aut scalpellum latum intelligimus, quam nouaculam dicunt,vt scripsimus in nostra OEconomia.Etsi hîc non desunt, qui ξυροειδεῖ μαχαιρίδι pro σκοφείδι legere malint, vt vtrinque acutum scalpellum intelligant.

[114] ἔπειτα ὀξυβελείῃ] ὀξυβελεῖ hoc loco legit Galenus in Exegesi, & μαχαιρίδι ὀξυβελεῖ,τῷ φλεβοτόμῳ exponit, & scalpellum acutum intelligit,vt etiam indicauimus in nostra OEconomia.

[115] μολυβδωτῷ ὠμολίνῳ] Hic & postea lib.3.facta sectione primis diebus linamentum ex lino crudo vulneri obducit,quod linteo sit mollius,ideoq; vulnus minùs exasperet, minoremque dolorẽ inferat,deinde firmissimè vulnus occludat, vt ne externo aëri aditus vllꝰ pareat,ac demũ pus & saniẽ meliùs educat & ebibat.

[116] ἑπτὼ δὲ ἡμέρῃσι δεκάταίοις]Lib.3.postea eadem in re duodecimum diem adscribit ad linamentum ex linteo indendum : Sed postea in tuberculo pulmonis purulento,decimum diem ad puris euacuationem apponit, eandemq; cautionem ad pulmonis humectationem ex infuso vino & oleo tepido adscribit, in qua diebus quinq; perseuerare iubet. Extremis autem diebus linamentum ex linteo vulnus meliùs resiccat & obducit, quod deinde paulatim,dum pus omninò resiccatum fuerit, imminuitur & resecatur,donec totum vulnus coalescat.

[117] ὡς δὲ τὸ πόδον ἢ λαδικόν]Vide aph.44.lib.7.

[118] ὅταν πλεύμασι] Hoc loco πλευμοῖ non πλευμᾷ legisse videtur Galenus in Exegesi,cum πλευμοῖ exponit πλευμώδης γίνεται, ἢ φθίσει. vnde πλεύμων dicitur φθίσις, ἢ τὸ πλευμώδες πάθος , vt scripsimus in nostra OEconomia.

[119] ἢν τὰ κοῖλα ἐρυθρὰ]Hic τὰ κοῖλα oculorum cauitates sumunt omnes Interpretes pro Hippocratis more,cui τὰ κοῖλα oculorũ cauitates significant,vt scripsimus in nostra OEconomia. Verũ haud scio an hic τὰ κύλα legi debeat,contra omnium exemplarium fidem,quod κύλα,τὰ ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὑγρὰ exponat Hesychius.κύλοι δὲ παρειαὶ dicuntur Hippocrati paulò post. Sunt autem malæ & genæ,quæ in pulmonum vitijs rubere solent,& pulmonum affectiones aut inflammationes testantur.

[120] ἢν μυσάττηται τὰ σίαλα] Hunc locum exposuimus in nostra OEconomia de abominando sputi fœtore ore contenti ad excreãdum,quod grauatè fert ac veluti abominatur æger, ideoque μυσαττηται δυσχεραίνει exponit Hesychius,hoc fortasse subindicato loco Est enim sputum suo fœtore & odore graue ac molestum ore contentum,ideoq; detestandum. Hieronymus Mercurialis saliuam emungit,dixit,quòd velit ore contentam saliuam per nares trahi & emungi. Quam interpretationem præter istius verbi significationem,ex Caluo mihi hausisse videtur, qui dixit (sputumq; mucescit, cùm in ore excreaturus continet.) Ac opinor eum μυξαίνεται legisse,vt sit,veluti in mucum conuertit.

[121] τύπῳ ὡς μὲν αἱ τείχεις] Lethales istas tabe laborantium notas habes ex aph.11.& 12.lib. 5. eosq; plærunq; alui profluuio perire scribitur aph.16. libr.7 & in Coac.Prænotionibus.

[122] ἢν κινῇ] ἢ κινεῖ lego cum Interpretibus,vt ad ἄλυσιν referatur.

[123] τῆβον μὴ ἰᾶσθαι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt sic habentem tabe correptum veluti deploratum relinquas, neque curandum aggrediaris. Caluus tamen aliter legit, & velut ad susceptam curationem istud refert.

[124] πλὴν ῥίζαν πλὴν λευκῆν]Hîc dracunculi radicem cum Cornario sumimus,quòd eam ad delinctum sæpe adhibeat Hippocrates; deinde quod Galenus in Exegesi, λευκὴν ῥίζαν πλὴν τὴν δράκοντος exponit.Hanc autem omisit Caluus.

[125] ὡς μὲν οἱ πυριετοὶ ὀξέες ἔχουσι] ὡς μὴ legisse videtur Caluus contra omnium codicum fidem.

[126] ὡς ἢ ἄπυρος ἢ] ἀπὸ πύρος ἢ legunt exemplaria quædam Regia manu scripta,vitiosè , vt opinor.

[127] ὀδὴ μύκης ἀφ' ἕλκεος]Hunc locum expressimus in nostra OEconomia, vbi docuimus μύκητας dici in vulneribus tuberosas quasdam eminentias & duras excrescentias, ex humorum crassitie enatas.

[128] κύκλοι δὲ παρειῶν ἐρυθρίωσι[κύκλοι παρειῶν exponuntur Galeno μῆλα,malæ,aut malarum tumores rubicundi,in Exegesi ex lib.1.de morbis maiore,hoc subnotato loco vt scripsimus in nostra OEconomia.

[129] ἄμμα πλύον καὶ πῶον] πλύον legendum vt in aliis exemplaribus.

[130] ἔπειτα καὶ πυριετοὶ] Istud præteriit Caluus.

[131] ἤπλον δὲ κεφαλῆς] Istud ambiguum est,an ad capitis lotionem referri debeat,quod paulò post rariùs lauari præcipit, an verò ad medicamenti agitationem,quod tamen malo cum Cornario.

[132] καὶ πλὴν ῥάχιν κατέρχεσθαι]pro κατέρχεσθαι ὀδυνᾶται legunt exemplaria Vaticana,quæ secutus videtur Caluus.

[133] καὶ γλισχρὸν δὲ ἐγγίνεται] Hoc est,generatio non fit, neque semen quod emittitur aut profunditur est prolificum,sed copiosum & liquidum,quale solet esse iis qui inter dormiendũ semen profundunt,& veneris ludibriis titillantur. Cornarius genituram in vtero non contineri dixit,quod etsi verum est, id tamen lectionis sensum non exprimit.

[134] καὶ τρηχὺς ἔπος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed τρηχὺς αὖπος lego,vt paulò post,hoc est ad arduum aut accliuem locũ, & accessu difficilem, vt scripsimus in nostra Oeconomia, qua phrasi aliàs vtitur Hippocrates idemq; sonat, quod τρηχὺν ὀρθὸν χωρίον,vt loquetur postea. Vulgatam autem lectionem secutus videtur Caluus,cùm dixit(vt loqui non possit)

[135] ἀπόλλυσι δὲ λιπυρείῃ ὑπὸ λύπης videtur legisse Caluus,vt antea. Sed lipyria febris est ardens & perniciosissima, ex pulmonis,iecoris, ventriculi, & partium quæ thoracis & ventris cauo continentur erysipelate orta,vt scribit Galen.libr. 2. de Crisib. cap.7.

[136] καὶ δυσκλαίης γίνονται] Sic quidem legunt exemplaria omnia, Caluus tamen δύσπνοοι legisse videtur.

[137] καὶ οἰέων] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Regia tamen quædam οἰέων habent,vt fuillas carnes intelligant.

[138] ὀξὺ μᾶλλον δὲ πρὸς ἔπος] πρὸς αὖπος lego,vt antea. Exemplaria verò Regia manu scripta,& Vaticana,πρὸς ἑσπέραν legunt, vt mane ad vesperam vsque ieiunus iter faciat, quam lectionem etiam sequitur Caluus.

[139] καὶ κὰ χτεῖ ἢ φαύσῃ ξ] Hunc locum expressimus in nostra OEconomia.

[140] καὶ ἐκ ἕλκιος κρίσιμοις]Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed κρίσιμαι lego cum Galeno in Exegesi,qui κρίσιμαι ex hoc loco,ἔστι τὸ πῦον ἐκκρινόμενον χονδρώδη βρόγχια exponit, vt scripsimus in nostra OEconomia.Significant autem frustulosas quasdam arteriæ cartilagines,aut bronchiorum pulmonis frustula quædam seminibus ricini similia,ex vlcere per sputum reiici. Vlceris ricinos dixerunt Interpretes,Caluus etiam vermiculos.

[141] καὶ κρίσεις ῥηγματίας πλεύμονος]ῥηγματίας πλεύμονος hîc dici videtur is cui pus ex arteriæ asperæ vulnere in pulmone collectum,velut abscessu rupto effluit, quod cum de ægro dicatur, pulmonis ruptionem per fracturam non satis aptè mihi dixisse videntur Interpretes,vt scripsimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco.

143 ἢ λιπαρὸν, ἢ πίονα] Hic λιπαρὸν dici videntur quæ plus habẽt humidi, qualia sunt oleosa & vnguinosa, πίονα verò, quæ plus duri & solidi. Sic etiam postea ἑλαιηρὰ ἢ πίονα simul iungit. Pro λιπαρὸν, ταχίων legisse videtur Caluus.

143 ἄορτα τῶν πλευμόνων παραδύντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed nemini dubiũ videtur quin ἄορτα pro ἀόρτα legendum sit, constatque eum locum à Galeno in Exegesi indicari, cum ex hoc libro ἄορτον exponit τὸ ἀπηρτημένον τῶν πλευμόνων μέρος ἑκατέρωθεν. Sunt enim ἄορτα vtrinq; dependentes pulmonis partes & fibræ, quæ ἀορτὰ dicuntur in Coacis Prænot. vt amplissimè scripsimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco. Sic igitur hoc loco mihi legendum videtur ἀόρτα τῶν πλευμόνων παραδύντα vt hac indicatura conuulsę vtrinq; dependentes pulmonis fibræ denuncientur. Deinde ἐπὶ τὸν ἄορτον παραδὺς τῶν πλευμόνων, vt is sit locus à Galeno in Exegesi expressus, in quo de vna pulmonis fibra conuulsa agitur, vt postea de vtraque.

144 ἐνίοτε δ' αἱματώδης] αἱματώδεα legunt alia exemplaria.

145 ἢ καπνώματος φοδώδη] Hunc locum exposuimus & expressimus in nostra OEconomia, vbi admonuimus istum locum disertis verbis mihi videri ab Erotiano subnotari, cùm scribit, φοδῶδες quandoq; indicare ἐξανθήματα φλογμὰ ἢ φοδῶδες οἷον ἢ διάκαυμά τι γινόμενον, vt mihi potiùs hîc de pustulis incendiosis & rubentibus in corpore subortis, quàm de circulis in tibiis rubentibus sumi videantur, quod tamen fecit Cornarius.

146 ἀφὲ δυσεντερίῃ] δυσεντερικῇ pro δυσεντερίῃ legunt exemplaria quædam manu scripta. sed quid sit δυσεντέρη apud Hippocratem exposuimus in nostra OEconomia.

147 περιτρίβειν ἐμπὰ ῥάκια ἱματυδίου] Hunc etiam locum expressimus in nostra OEconomia, & à Galeno subnotari diximus, cum ἱματύδιον exponit ὕφασις παχὺς μέσης, in Exegesi, vbi tamen ἱματυδίου & μέσης legimus. Syndonem autem hic & pannum lineum detritum ad detergendos sudores significat, quem aqua madidũ corpori admouendum esse iubet. Neq; tamen hic exprimitur an aqua tepida madefieri velit, quòd id vires minus debilitet quàm balneum, an verò frigida ad corpus refrigerandũ imbui, deinde exprimi velit, quod facit lib. περὶ τῆς ἐντὸς πλευρῶν in pulmonis erysipelate, vbi ῥάκια βάπτων simpliciter ponit.

148 ἐρυσιπέλας ἐς πλεύμονα] Describitur etiam pulmonis erysipelas lib. περὶ τῆς ἐντὸς πλευρῶν.

149 ὅσα μὲν ἔστιν δακτύλοισι θιγγάνειν] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria, sed Interpretes περὶ δακτύλοιν legerunt vt sit veluti ῥαχιδώδης explicatio, quemadmodum scribitur lib. περὶ τῆς ἐντὸς πλευρῶν, πλείους ἐκείθεν περὶ δακτύλοιν ἐπιβαλλόντων ἢ ὁ ῥαχιδώδης ἐμβάλλῃ. Sic quoque Caluus hìc σπορόδην κεφαλαὶ περὶς legisse videtur.

150 ἐμπύησιν ἔσεσθαι φαυλοτάτην] φαυμακώδεσιν pro φαύλοισιν legunt exemplaria Vaticana.

151 καὶ πρὸς ἐόντας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἐόντα lego.

152 ἐπιλαβὼν δὲ τοῦ τοιούτου ἀναπαύσεως ἐκφύσῃ] ὑποφύσῃ pro ἐκφύσῃ legũt exemplaria Regia manu scripta.

153 ἢ φλεβῶν ἐμπίπλασθαι] Sic quidem legunt exemplaria omnia sed φοδῶν ἐμπίμπλασθαι lego vt antea & paulò post, etsi φλεβῶν retineri potest, vt corporis venæ ex inflãmatione intumescant, ideoq; maximè appareant, corpusq; ὀφθαλμῶδες reddatur. Sed cùm corpus igneum maximè sit & incensum, φοδῶν malim; ideoque ὑποπυρρὸν Caluus pro ὑποπυῤῥὸν legit.

154 ὑπ' οὖν ἢ κονίης ἢ κόπου μὴ κινεῖσθαι] μὴ κινήσασθαι legunt exemplaria Regia manu scripta.

155 ἢ ὀπτανίῃ] οἷον ὑδαρία legit Caluus, vt paulò post, contra tamen omnium codicum fidem.

156 ἢ περὶ τὸ ἧμα οἷον ὠὰ θλᾶν] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria, sed lectionem nobis videri corruptam in OEconomia nostra scripsimus, vbi etiam locum reposuimus, & Galeni expositionem emendauimus. Neq; enim dubiũ est quin ad hunc locum referatur, quod Galeno in Exegesi ὠὰ θλᾶν ἧμα exponitur, sed ἧμα legendum esse ex Hesychio diximus. Caluus verò aliud quid mihi legisse videtur, & pro μαθλᾶν, ζύμα aut ζυμᾶν legisse. Quod verò sequitur, ἢ πρὸ πολλοῦ ἐπιζῇ, id ad ægrum mihi referri videtur, qui spirationem inhibet ac retinet, neque præ lateris aut pectoris dolore spiritum emittere aut attrahere sustinet, in eaq; spiratione pectus sonitũ quendã edit.

157 ἢ πανὶν σιωδέϊν τὰ σφόδρα] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen ἐκεῖ τὰ σφόδρα legisse videtur, cùm fotum ex vesica bubula aut vtriculo, fascia pectori adalligari velit. Hinc verò in opus Medicum transtulimus fotus nostros ex vesica bubula aqua calida plena lateri aut alicui parti adhibitos.

158 τάτμησιν πρὸς αὔρην καὶ πρὸς ἥλιον] Mira est hæc Hippocratis industria. Hoc enim artificio flatus per fistulã immissus, pulmonẽ à latere in quod impegit, remouet & propulsat. At plumbea aut stanneus penicillus quàm penitissimè intrò immissus, pulmonem suo loco continet, & ne ad latus iterũ adhærescat prohibet. Penicillum autem ad hanc rem firmum & solidum ideò requirit, non cauum aut fistulosum, vt in pure emittendo.

159 ἢ ἀπόῤῥυψιν] Hunc locum in nostra OEconomia exposuimus & indicauimus.

160 ἢ ὀλίγον ἐς τὸ χεῖλος φαυόμενον] ἐς ὀλίγον τὸ χεῖλος φαινόμενον κατατείνον μετὰ ἐπιτάσιος lego, etsi pro ὀλίγον, ὀλίγον malim, vt antea. ὀλίγον tamen pus paucum & crassum ad contactum indicat. μετὰ autem κοῖλον, vt antea, ad pus emittendum significat.

161 ἀφὶς ἢ μετὰ] Illud ἀφὶς ἢ μετὰ, sensim ac paulatim subductũ ac resectum linamentum significat, vt vlcus coalescat quod priùs dixit, ἵν' ἀπ' ὀλίγου ἢ μετὰ.

162 ὀζῇ ἔσωθεν ἢ ἔξω] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ζῇ videtur legisse Cornarius, quod dixit ebullit. Caluus verò, ἔζῃ & ἔξωθεν.

163 ὡὸ μὲν ἐπιδιδόναι ἔξω βαίνοντα] ἐπιδιδόναι ἔξω lego cũ interpretib.

164 ἢ ἀφιέναι ἢ ὕδατος ὀλίγιστα ἀφιέντα ἐλάχιστα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt primis quidem diebus quam parcissimè aquam emittat Hippocrates, cæteris verò etiam diebus sensim & parcè. Cornarius tamen pro ὕδατος αἵματος legit, vt paucissimum sanguinem & parcè emittas.

165 ἐξαμπερὲς] Hic ἐξαμπερὲς idem significat quod lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, in pectoris, & dorsi etiam ruptione ἐξαμπερές, hoc est, per totum, & ab imo ad summum, quem locum in OEconomia nostra expressimus & exposuimus.

166 χωρίσιν ἐκπεσεῖν] Hunc locum in nostra OEconomia exposuimus, & de eo quid sentiremus scripsimus.

167 λήρεσις λυγμώδεσι] πυρετοῖς λυγμώδεσι curat Hippocr. libr. 4. de rat. vict. in morb. ac. in qua diu & multum singultiunt ægri, aut in qua per totum morbum singultus exacerbatur. Sic enim febrem singultuosam illic describit Galenus.

168 πυρετὸς ὀξὺς ἀπορρηκὼς] πυρετὸς ἀπορρηκὼς febris vehemens aut assidua hìc dicitur, vt scripsimus in nostra OEconomia, quod ἀπορρηκὲς apud Hippocr. συνεχὲς exponit Erotianus.

169 ἢ μανικὸς γίνεσθαι] Id non videtur legisse Caluus.

170 ὅταν σαφέα σημαίνῃ] Hunc locum ex Galeno in nostra OEconomia exposuimus & expressimus.

171 ἀναπὰ αἰεὶ] legunt Aldina exemplaria, at ἀναπὰ legendum ex Galeno in Exegesi, cui ἀναπὰ ἀναφὰ exponitur τῆς ξηραπαφοῦς, resiccatorius quidam morbus, hoc nimirum subindicato loco, ex quo innuit ἀναφὰ etiam quædam exemplaria legisse.

172 ἢ φλεγμαίνῃ] φλεγμᾷ, πυρέσσει μὴ ἐρυθήματος exponit Galenus in Exegesi, quod etiam vidit Cornarius cùm dixit, exardescit cum rubore, hoc est, incenditur, inflammatur.

173 ὅταν ῥαφὶς κεντῇ] Ad verbum sonat hæc lectio, totum corpus velut acus pungere videtur, sicq; legunt exemplaria omnia. Verùm ῥαφίῃ κεντᾶσθαι lego cum interpretibus, istamq; lectionẽ ex Galeno germanam esse existimo, qui ῥαφίῃ exponit in Exegesi, πρὸς κεντούμενόν τι ἢ δηγνυμένοις οἱ πεπηγότες τῶν ἰνῶν ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐπιπολάζουσι διαθέσεως ἐπιπολάζειν. Hunc enim mihi locum subindicare videtur, vt scripsimus in nostra OEconomia.

174 ἢ μινύθῃ] Istud ad ægri consumptionem retulit Cornarius, nos cum Caluo ad crurum imminutionem aut emaciationem.

175 ἢ μᾶλλον ἀπολείπῃ] Hic mihi videtur sensus esse, vt non nisi diu vexatos ægros & consentescentes deserat hic morbus si quando relicturus est, alioqui ad mortem vsq; comitetur. Cornarius ἢ μᾶλλον ἀπολείπῃ legisse videtur.

176 πυρετὸς ὁ φοινώδης] φοινικώδεσι πυρετοῖς dicuntur Hippocrati lib. περὶ κρισίων, funestissimæ febres & maximè lethales, & quæ κακοηθέσταται in Prognostico.

177 αἱ χάραι ἢ χαρέουσαι] Sensus est, oculos ita exertos esse & tumidos, vt suis locis capi aut cõtineri nequeãt, ob incendium & calorem distendentem. κάραι pro χάραι legisse videtur Caluus.

178 ἐρράξασθαι πρὸς κέγχρου] Hic πρὸς κέγχρου hordea torrefacta intelligimus ex Galeno, qui scribit in Exegesi, ὅταν ἢ πλαδωτικὸς σίτου ἢ κέγχρου, τοῦτ' ἔστι πυρωθεῖσιν κριθαῖς ἀνωδύνοις. Hũc enim locũ his verbis nominatim mihi subnotare videtur, vt admonuimus in nostra OEconomia, & rectè animaduertit Cornarius. Caluus verò minùs rectè libanotidis aut rorismarini folia mihi sumpsisse videtur, quæ calefaciendi & desiccandi insignẽ habent facultatẽ, cũ hic refrigerantẽ potionẽ instituat & propinet. Hũc autẽ fefellerunt exemplaria Vaticana vitiosè scripta. Sic enim legunt, ἢ πάντα διδόναι ἐρράξασθαι πρὸς κέγχρου σιτοῦ ἕνεκεν, ἢ φύλλα ἐκεῖνα ἢ ἀποδόσθαι τὸ ὕδωρ, &c. Aldina verò exemplaria valde corrupta sunt, & lib. ἐρράξασθαι κέγχρου τοῦτον ἀγόμενοι ἢ φύλλα δὲ τοῦτο μάλιστα &c. &c. asteriscũ apponunt, qui suspecti loci indiciũ facit. Sed nos pro ἐρράξασθαι ἐκεῖσε aut ἐρράξασθαι legimus, ab ἐκεῖσε aut ἐρράσσειν, vt

ſcripſimus in noſtra OEconomia,& lectionem Germanicorum codicum cum Cornario ſequimur,vt aquam in qua hordeum torrefactum maduerit, excolatam, & ex ea mulſam dilutam confectam,ad potionem refrigerantem exhibeat.

179 Πελίνη νοῦσος] Hunc locum adducit Galenus Com.ad ſent. 18. ſect. 1.lib.6.Epid.vbi liuidas febres exponit eaſque ſanguinis & caloris natiui defectum indicare ſcribit,ideoq; perniciosas eſſe. Sed quæ hîc ſcribuntur ea ab Euryphonte ſumta eſſe ſatis indicat.Illic autem πελιὴ νοῦσος ſcribitur,& πελιὴ πυρετὸς ἰσχὺς ξηρός.

180 ἑδωΐαν ἀορᾶν] Hanc lectionem cum Cornario ſecuti ſumus,cùm alia exemplaria ἐνορᾶν legant,vt & Galenus, qui etiam ex Euryphonte,ἐνορᾶν ἑδώιαπω adſcribit. Quam etiam lectionem ſecutus videtur Caluus.

181 ἢ γὰρ σκληρὴ γίνεται] ξηρὴ pro σκληρὴ ſcribitur apud Galenum,idemque ex Euryphonte adſcribit.

182 ἢ ἐξορᾶ ὡς ἀγχόμενος] ὡς ἀγχόμενος ἐνίοτε ſimul iungit Galenus. Significat autem oculos eſſe prominulos & exertos, vt iis qui præfocati ſtrangulantur.

183 εἰλιδερεῖν] Sic quidem legunt exemplaria omnia,quę lectio ſcribitur per ι malim tamen εἰλιδερῆν,quod exponit Heſychius, ἐκ πλίνω θερμαίνειν.

184 νοῦσος ἐρυγματώδης] ἐρυγματώδης νοῦσος exponitur Galeno in Exegeſi,hoc nimirum ſubnotato loco, ἢ ἐρυγμῶν ἐπιρρεπὴς νόσος, ἢ πνεύματῶδης, morbus ructator & flatuoſus.

185 ἐγχυβείχθον] χρόχθον hîc poculi parui menſuram ſignificare, eſſeq; menſuræ paruæ genus quoddam, vt in fine etiam huius libri ponitur,in noſtra Oeconomia ſcripſimus.

186 ἐπὶ τῷ ἑδώιος ἀποκινήσῃ] Hanc phraſim, licet tamen ſuſpectã,in Oeconomia noſtra adſcripſimus & expoſuimus,quod eam retineant exemplaria omnia. ἀποκινήσῃ) tamen malim.

187 μάλιστα δὲ ἐπὶλὺ πρὸς ἕπος ἴῃ] πρὸς αὖπος hîc etiam lego, etſi πρὸς ἕπος legunt exemplaria omnia.

188 ἢ κεφαπιπαται) πεμφαὶν] πεμφεὶ exponuntur Galeno in Exegeſi vocum Hippocrat. ἐπανασάσῃς τὸ θέρματος ἐχθάδεις τὸ ἄμα ἢ φλεβαρεὶ ἢ ἐπιρδεῖς. πολφαὶν autem legunt hîc quædam exemplaria manu ſcripta Regia, vt & aliàs apud Hippocratem & Erotianum,vt annotauimus in noſtra Oeconomia.

189 ἐπὶλὺ παύσεσθαι καθαιρόμενος] Sic quidem legunt exemplaria omnia.Cornarius vero ἐς αὖ παύσῃ) legiſſe videtur.

190 ἀμέ ἢ εἰλιδερείπω] Hîc Galenum legiſſe ſuſpicor εἰλιδερέω, quod exponit ἑλιόω,vt annotauimus in noſtra OEconomia.

191 τέτων λῶ μὲ ἢ γαςὴρ] τέτῳ lego cum Interpretibus omnibus, ſed τέτων habent exemplaria omnia, vt ἕνεκα ſubaudiatur. Vide autem aph.29.lib.7.

192 ἐπὶλὺ πίμωρη)] Sic quidem lego cum exemplaribus omnibus,vt indicet tumefactum aut inflatum ſcrotum pertundendũ eſſe,à verbo πίμωεμαι quod inflo & inflor etiam ſignificat. Interpretes autem impletum ſcrotum dixerunt, vt πίμπλη) legiſſe videantur.

193 ἢ μὴ γλυκέα] ἁγνέα legunt exemplaria quædam Regia manuſcripta pro γλυκέα.

194 ἀξεκρίνῃ ἐν ὕδατι] Hanc phraſim expoſuimus in noſtra OEconomia,hoc expreſſo loco.

195 φεσπὶς νοῦσος χαλεπὴ] φεσπὶς hîc Melancholiam morbum ex nimia cura & animi contentione contractã ſignificare videtur.

196 μέλαινα τοῦς] Hunc locum cõceptis verbis mihi exprimere videtur Galenus in Exegeſi,cùm ſcribit,μέλαινα,λέγεται τι ἢ ἁπλῶς οὕτως ἀπὸ μελαίνης χολῆς σωις αμβάν. Quibus ſanè verbis mihi duo ſignificare videtur Galenus,hîc μέλαιναν dici morbum nigrum ex atra bile contractum,& μέλαιναν ſimpliciter dictam,bilem atram etiam Hippocrati ſignificare,vt hoc loco,μέλαιναν ἐμέῃ cùm tamen Interpretes μέλανα ἐμέῃ legiſſe videantur.Quod etiam in Oeconomia noſtra adſcripſimus.

197 ὁ τὲ ὄξος εἶναι τὸ δ' ἄπεσεν] Exprimit in hoc morbo bilem atram interdum vomitione reiici,tanquam vini fecem craſſam, interdumq; velut ſanguinem euomi,interdum etiam,velut ſolo ſanguinis colore rubro infectam,tanquam vinum ſecundarium (lora latinis dicta,aqua ex vinaceis macerata,& rubro vini colore tincta)quandoq; etiam atram bilem reuomi velut polypi atramentum.Sic enim Plinio dicitur,quem Athenæus præcipuè polypo piſci τὸ λιχόμενον θολὸν tribuit.

198 ὀκμὴ εἶναι φόνου ὄζει] Cædẽ olere diximus,velut tabum,ac ſanguinis putrefacti & effuſi odorem referre,aut cadaueris iugulati fœtorem redolere. Indicat autem bilem atram,velut ſanguinem nigrum & fœtidum in hoc morbo vomitione reiici.

199 ἢ ὑπ ἀχθεται] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria,vitiosè tamen,vt apparet,pro ὑπ' ἀέχθη), qua etiam phraſi vſus eſt antea.

200 ὑπόπυρος] Sic quidem legunt exemplaria omnia,verùm ὑπόπυρος lego cum Interpretibus.

201 ἡ δ' νοῦσος θανατώδης μὲν ἐξυλακτέων πρόσω)] Sic quidem legunt exẽplaria Germanica,hoc ſenſu. Hic verò morbus lethalis quidem non eſt,ſed ad ſenium vſq; comitatur. Quæ lectio etſi mihi non improbatur,vt φρενιτώδης etiam adiungatur:Interpretes tamen omnes ſecutus ſum. Hoc ſenſu autem indicabitur morbus iſte vbi inueterauerit,ſyderationem inducere. Alioqui ſanè quiſnam ſit hic φρενιτώδης morbus non facile eſt coniicere.

IN LIBRVM TERTIVM DE MORBIS.

1 Περὶ μὲν ἐν πυρετῷ] Hic liber ſecũdus de Morbis minor dicitur Galeno in dictione ἀσθμὸς in Exegeſi. Et Cælius Aurelianus cap.4.8. & 17.lib.3. acut.hunc librum De morbis ſecundum vocat,eiuſq; curationes grauiter exagitat.

2 ἢ ἐς κύστιν ἢ ἐς ὄντερα] Hîc veſicam bubulam intelligit, & per ὄντερα vtriculum aut folliculum quendam ex inteſtinis reſiccatis comparatum:in quem infuſum ſuccum aliquem refrigerantem, modò apponi,modò detrahi vult,antequàm intepeſcat.Cretam autem figulinam inter refrigerantia adhibet lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, vbi γλῶ κεραμικὴ vocat.

3 παρωμα ἑδωΐαδες ἐγκαφήν] Hîc aſteriſcum apponunt exemplaria Aldina,vt ſuſpicionis notam.

4 ἀξείτη μελαινὴ χωμῶδες] χωμῶδες legunt Aldina exemplaria.

5 ἢ κατὰ κιρσαγγίων] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed κιρσαγγίων malim.

6 οἱ δ' λήθαργοι] Non eſt dubium quin lethargus multa habeat communia cum peripneumonia,ea præſertim quæ hîc humida dicitur,& ex multo ac pituitoſo ſanguine contrahitur, adeoque Gal.in pulſuum iſagoge & lib.4. de cauſ. pulſuum, lethargicorum & peripneumonicorum pulſus,vt inter ſe ſimiles, confert.

7 τὸ μὲ θερμὸν χρόνον] Sic quidem legunt exemplaria omnia,verum libello περὶ κρισίμων,vbi iſta repetuntur, longè meliùs legitur, ἢ τὸ χρῶμα ἀυτῆς,τὸ μὲ θερμὸν ὡς χρὴ ἔχειν ἔστιν, vt in febre ardente lingua ſit aſpera & ſicca,primumque pallida & flaueſcens, deinde fuliginoſa & nigra.

8 ὁκόταν ὁ πλεύμων οἰδήσῃ] Eadem ferè ſcribuntur lib. περὶ ἐντὸς παθῶν,in pulmonis tumore ex eryſipelate.

9 ἢ ἔκου αὖ καταχέῃ)] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed καταχέῃ) lego cum Interpretibus.

10 ὁκόταν δὲ ὀδὸς τὸ κεφαλῆς] Vide aph.5.lib.5.

11 λῶ γὰρ ῥῆξαι φωνὼ] Hanc phraſim antiquis,& præcipuè Herodoto & Hippocrati familiarem eſſe oſtẽdimus in noſtra OEconomia,vt erumpere in vocem dicatur,cui vox reſtituitur aut recuperatur,eaq; erumpit.Quod verò ſequitur, πονέεται δ' οἱ ἐκ τὸ μέσης ἔνιοι τῶν, eò mihi referri videtur,vt indicet remulentis ſæpe vocem defiecre,deinde reſtitui,quod dicitur aph.5.lib.5. ἢν λῶ ὄρθιος αἱ κραιπάλαι λύσητε φθέγξεσθε.

12 ἢ λύζῃ] λύζειν etiamſi ſingultire ſignificat,ἀγνύειν tamen & ἀδημονίζειν denotare diximus in noſtra OEconomia; hoc indicato loco, quomodo etiam ſumpſiſſe videntur Interpretes, aut pro λύζῃ ἀγνῇ legiſſe.Singultum autẽ in angina etiã adſcribit Celſus.

13 ἢ κελίεσιν ὠτίλῳ ἀφλεγμωδάλῳ]Hoc loco rectè leuior angina dicitur quæ ἀφλεγμωδάλη nominatur,ex Celſo cap.4. lib. 4. cùm ſcribit.Leuius eſt,vbi tumor tantummodo & rubor eſt, cætera non ſequuntur,id ἀφλεγμωδάλιλον appellant.

14 τῶν φλιβοτομίῃ χρὴ] Hãc totã curationẽ exagitat Cælius Aurel.cap.4.li.3.ac.Vbi iſta ex lib.2.de morb.Hippocrat. adducit.

15 ἐς τοὺς αὐλίσκους] Aurelianus hîc αὐλίσκους tibiam & fiſtulam vertit,vt & ἄσφαλτος bitumen.

16 ἢ χροιὴ ὅλη σιδηρώδης σφόδρα ἔῃ] Hunc locum in OEconomia noſtra expreſſimus & expoſuimus.Iſta verò de ictero repetuntur lib. περὶ κρισίμων.

17 παρόμοιος ἢ ἢ ὁ χρὼς]Sic legunt meliora exemplaria, vt conſimilis ſit corporis color.Libr.vero περὶ κρισίμων, παρόμοιος ἢ οἱ ὁ χρὼς legitur,vt vitioſa ſint Aldina exẽplaria,quæ ἢ ὠχρὸς legunt.

18 σὺν καρύοις θασίοις]Nuces Thaſias auellanas intelligunt apud Athenæum lib.14.inGaſtri placẽta,alibi etiam amygdalas apud eundem,Caluus vinum Thaſium ad iſta decoquenda adhibet, vt longe aliter legiſſe videatur.

19 οἱ χλοῦς]Sic quidẽ legũt exẽplaria omnia, ſed αἱ χλοῦς malim, vt legitur lib. περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, vbi eadem de tetano repetuntur.

20 τοῦτο δίδυαι] Hanc eurationem exagitat Cælius Aurelianus cap.8.lib.3. acut. vbi aliter mihi iſtum locum legere videtur,& pro ζωμὸν ὀρνιθίου πίονα,γάλα ὄνειον παῦ θερμόν.

21 ἢ παρμοὶ] ἐμέζεις legit Caluus contra exemplarium omnium fidem. πλαρμοὺς tamen Aurelianum legiſſe apparet.

22 ἢ σωλῆνιν ἐνίοτε] Hunc locum ſic vertit Cælius Aurelianus cap.6.lib.3. acut.Opiſthotonicis verò contractus ad poſterio-

ros partes fit, cum nimia tensione, atq; dolore dorsi & clunium. His etiam crura adducuntur, & neq; manus distenduntur, digitos conductos atque implicitos habent, vt Hippocrates ait, & maiorem digitum, hoc est pollicem cum cæteris tenent, vt frequentius contingit, se quoq; continere non possunt, sed quadam mobilitate resiliunt, cùm dolor irruerit. Istum enim locum his verbis exprimere videtur. Opisthoronum autem supinum & posterganeum raptum idem vocat, vt & Emprosthotonum pronum raptum.

23 ὕδωρ ὡς πλεῖστον] Hanc curationem ex hoc loco exagitat Cælius Aurelianus cap. 8. lib. 3. acut. Vbi tamen aph. 21. lib. 5. & lib. περὶ ὑγιεινῆς χρήσιος mihi magis exprimere videtur.

24 ἢ λύζει] Hìc quoque λύζειν singultum significare potest, cùm huic malo singultum attribuat Aurelianus, ac corporis iactationem & anxietatem.

25 κεθάρσιον διὰ κοιλίης] Istud de vomitione intelligit Aurelianus cap. 17. lib. 3. acut. istamq; totam curationem pro innata mordendi licentia mirum in modum conuellit & lacerat, & ex lib. 2. de morbis adducit.

26 ὡς πάντα τὰ ξυγκεκαυμένα θᾶσσον ἢ ψυχρά] θᾶσσον ἧσσον legunt exemplaria Aldina.

27 φύσαν χαλκοπλοῦ] Ærarium folliculum hìc vertit Aurelianus, quem follem fabrilem dicimus, follem æraria rum officinarum intelligens. Hoc autem commentum etsi plurimùm ab eo conuellitur, repetitur tamen ab Hippocrate lib. περὶ παθῶν in voluulo, vbi per vtriculi propendulum petiolum (ἀσκὸς πεδύνα vocat Hipp. nos pedem aut podiam dicere possumus) flatum immittit, quo sublatus venter & distentum intestinum, infusum per clysterem promptiùs admittat. Quod se fœlicissimè ex Hippocratis præcepto expertos quidam scriptis commendarunt. Non secus ac sæpius vidimus ægros huiusmodi, & colico dolore affectos, plurimum leuari flatu ex ventre per inanem clysteris fistulam in anum immissam subinde retracto & expresso. Hìc autem τὸ ἐντέρου σύσσημον vocat intestini coarctationem, contractionem aut coitionem, vbi intestinum ita constringitur, vt in se coëat & obstruatur.

28 ἢ οἶνον αὐστηρὸν πίνειν] Sic quidem legunt exemplaria omnia omnesq; Interpretes, qui vinum splendidum & clarum sumpserunt. Verùm nos in nostra OEconomia οἶνον αὐστηρὸν ex Galeno & Erotiano legendum esse indicauimus. Hunc enim locum mihi subindicare videtur Galenus in Exegesi, cum αὐστηρὸν οἶνον exponit, τὸ αὐστηρόπικρον, τὸ ἐκ τῶν ὀλεσσώνων ὕπνος, vinum hornum dicimus. Erotianus autem οἶνον αὐστηρὸν, ἀκρόβρυτον exponit (etsi apud Erotianum pudendo mendo δριμὺν αὐστηρὸν legitur) vinum merum & sincerum, cuiq; nihil sit admixtum, quemadmodum hìc sumi debere videtur, cùm Hippocrates lib. 2. Epid. in sanando voluulo, ἄκρητον πολὺν exhibeat, quod plurimum conuellit Aurelianus, cùm vsu immodico & intemperato, sæpè etiam in sanitate constitutis, mentem tentet. Metum tamen auxilij vicem subire in voluulo posse testatur aph. 44. lib. 6. & Celsus c. 8. li. 2. & Aretæus c. 5. li. 2. Cur. acut. Cæterùm hìc quoque ὑγρὸν vitiosè pro ὑγιὲς legi existimamus.

29 ἢ ἢν θέρεος] Hæc iisdem verbis repetuntur libro περὶ κριτίμων.

30 τὸ δὲ σίκαλιν λευκὸν] λευκὸν non malè legitur lib. περὶ κριτίμων.

31 θάσσους αἱ ἀπαλλαγαὶ] Pro αἱ ἀπαλλαγαὶ, αἱ κρίσιες legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.

32 ἢν παχύτερον] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus tamen παχύτερον legit.

33 μᾶλλον ἢ παραφρονεστέρους] μᾶλλον ἢ παραφρονεστέρους vitiosè legunt Aldina exemplaria.

34 ἢν οὖν τὸ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ κακοῦ] In Aldinis codicibus ἀπὸ τοῦ κακοῦ vitiosè legitur.

35 ἢν μὲν διὰπαντὸς τοῦ καθάρσιος ὑπουργήσῃ] Hanc phrasim exposuimus & expressimus in nostra OEconomia.

36 αἱ δὲ κρίσιες ὅσαι τῶν ἄλλων ὑγρασίων] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Verùm lego cum Cornario, αἱ δὲ κρίσιες ὅσαι τῶν ἄλλων, ὑγρασίης δὲ πλείονος ἐόντος τοῦ ἄλλου ἐν τῷ ποτῷ. Quædam autem exemplaria manu scripta legunt, τοῦ ἄλλου τοῦ ἐν τῷ ποτῷ.

37 ἢν πάντα δὲ τελευτῶσι μᾶλλον ὀδυνηρὰ γένηται] Istud τελευτῶσι mihi ad pleuritides aut pleuriticos referri videtur, qui exrahuntur aut ad vndecimum diem perueniunt, pro quo in Coacis eadem in re scribitur, περὶ τοὺς ἐν ἀφανισμῷ.

38 ἢ τῇ δυσκάτῃ] τῇ ὑδρικάτῃ lego ex Coac. Præn. vt nostris in eum locum Annotat. scripsimus.

39 πυρέλυσις γδ] Hæc repetuntur in Coac. Prænot. Sed hìc animaduertendum est Vaticana exemplaria ὑπὸ δ' γλάσιος non ἢν legere, quam etiam lectionem secutus est Caluus. Sed ἢν legitur in Coac.

40 ἢ μᾶζαν λευκὴν] μᾶζαν lego, vt aliàs sæpe apud Hippocratẽ.

41 ἢ ὁκόταν αἱ κρίσιες ὦσι] ὁκοῖαί pro ὦσι legunt Aldina exemplaria.

42 ἐκ βομβυλίου εὐρυσώπου] Hìc sanè locum mihi subindicare videtur Galenus in Exegesi, cùm βομβύλιον exponit, ἐκπωμά τι γυνὶ ἔχον πόσεως ὕπαιθα, καθ' ὃ βουβῶν ὀνομαζόμενον. Expressius verò Erotianus, qui βομβυλίου apud Hippocratem exponit, βυκίου εὐρυστομωτέρου, sed βικίου apud Erotianum legere malim. Quam dictionem in OEconomia nostra exposuimus, istumq; locum expressimus. Apparet autem Interpretes ἐκ εὐρυστόμου legisse.

43 ἢ τὴν ποτὴ ὑγραίνῃ] Lib. de loc. in homine in pleuritidis curatione liberaliorem potum adhibet, ὡς ἔστιν ὅτε καὶ ἡδέος πιεῖν, ἢ κατεμβάλοι ἐπαναχρῆμα ψυχρὸν ποτόν.

44 κέγχλου ἢ χαμαιδάφνης] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ lectio stare quidem potest, sed κέγχλου χαμαιδάφνης, vt aliàs sæpe apud Hippocratem lego.

45 ψυκτέρια ἢ πάλιν] Hìc exemplaria quædam hanc indicaturam adscribunt. ψυκτέρια πόματα ἐν καύσεσι. Quam lectionem secutus est Cornarius.

46 τῶν πρ] His omnibus locis vbi τῶν πρ legitur, τούτῳ legunt Vaticana exemplaria, quæ secutus est Caluus.

47 ἄζιστον] Hic locus (locul omni dubio valde mihi suspectus est. Cornarius pro ἄζιστον, ἐὰν ζέῃ legere videtur. Caluus verò aliud quid mihi legisse etiam videtur. Etsi verò hic sensus elici posse videtur, vt igne depositum ac vbi feruere desierit, transpirare permittatur, & vbi refrixerit, tactuiq; quodammodo viscidum euaserit, potui exhibeatur. Existimo tamen ἄζεσθαι pro ἄζεσθαι sumi, quod est feruefactum, vt paulò pòst, ab ἀζέω quod ferueo Sudæ significat, vt prunis feruefactum intelligatur, donec aqua transpiret. Cæterùm ante hanc potionem Vaticana quædam exemplaria addunt, τούτῳ δὲ πόματι δίδοσθαι ἁμύζοντα τῆσι ἐν καύσεσι πυρετοῖς.

48 μελικράτου ὑδαρέος] Pro ὑδαρέος ὕδατος legunt exemplaria quædam manu scripta. Caluus verò pro ἥμισυ, πρίν legisse videtur, & τούτῳ ψυχρὸν, pro τῶπο ψυχρόν.

49 κριθὰς ἀχιλληίδας] Ex hoc loco ἀχιλληίδας κριθὰς exponit Galenus in Exegesi, τὰς εὐτραφεῖς καὶ μεγάλας, ὑπό τινων Ἀχιλλείους ὀνομαζομένας, ὡς φασι γεωργοὶ βαθρωνῖς, vt scripsimus in Oeconomia nostra hoc expresso loco, vbi quid sit hordeum Achilleum ex Theophrasto indicauimus. Ex quo satis apparet Galenum, ἀχιλλειάδας κεθδὰς pro ἀχιλληίδας legisse, quemadmodum etiam scribitur Erotiano, cui Ἀχιλλήϊος κεθδὰς ἴσον exponitur, ὃν μίμνουσι καὶ Αἰσχύλος καὶ Σοφοκλῆς.

50 ἄρας ἢ αἰθρίας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἀθέρα lego in Oeconomia nostra ex Galeno, cui ἀθὴρ exponitur ex lib. 2. de morb. minore, τὸ τῆς κεθδῆς ἐξὸν hoc nimirum expresso loco, & Erotiano, qui ἀθέρας explicat, τὸ αὖον τῆς κεθδῆς λεπίδωμα, vbi hic τοὺς ἀθέρας legisse videatur, aut (quod magis reor) apud Erotianum ἀθέρα, & τὸ αὖον λεπίδωμα legendum sit.

51 ἄζιστον] Hìc rursus pro ἄζιστον, ἐὰν ζέῃ legisse videtur Cornarius. Sed ἄζιστον pro ἄζεσθαι sumo, vt antea ab ἀζέσθω quod ferueo significat, aut ἄζιστον pro ζέστον dictum, vt ἀσπὶς pro σπασὶς.

52 κάθυδρον λευκὸν] λευκὸν legunt omnes Interpretes quos secutus sum. Cornarius etiam τῶπο οὖρον ἀγὲ legisse videtur.

53 γλιχροὺς δραχμίδας τρεῖς] Sic quidem legunt publicata omnia exemplaria, sed γλίχρις vt antea lego, aut γλίχριτος vt exemplaria Regia manu scripta, quæ etiam habent, τῶπο ἢ οὐρῶπο.

IN LIBRVM QVARTVM DE MORBIS.

ΑΥΤΑΙ ἢ αἱ ἰδέαι δὲ] Hìc liber quatuor humorum corporis formas ac species, paulò aliter quàm apud Hipp. genuinis libris contineantur, eorumq; fontes ac principia commemorat, vt hoc maxime nomine Hippocr. non esse, sed Polybi videatur. Sunt autem exemplaria quædam, quæ pro ὕδατος ὕδωρ legunt, quemadmodum ὕδωρ ponitur libr. περὶ γονῆς inter quatuor corporis humores, ex quibus morbos procreari vult, qui nulla vi contingunt. Quid verò hìc violentum intelligatur, postea docetur his verbis: βίηιον ἢ λέγω τῷ, ἢ θλῖψιν, ἢ πρῆσιν, ἢ πλευρὴν, ἢ πλευροπνοίην, ἢ ὅτι ἄλλο τοῖσι τοιούτοισι.

2 ἢ ὁκοῖα ἑκάστην ἐργάζεται] Id ad τὰς νόσους αἵρεσις refero, ex quibus quid in corpore contingat, quidq; singula efficiant, & (vt loquitur) ἐργάζονται, postea declarat. Est autem hæc proposita totius libri περίπατος philosophorum more.

3 ἢ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ῥῖγος] ὑπὸ τῷ lego cum Interpretibus omnibus; ἐπὶ autem ῥῖγος & πυρετοὺς ponitur, propter ῥῖγος ἐπικρύμασιν, de quo agitur apud Galenum Comm. 1. in lib. 1. Epid. & libr. de Sympt. caus. & lib. de inæquali intemperie.

4 ἢ ἢ ἐπὶ τὸ συνάψιον] ἢν videtur legisse Cornarius, sed omnia exemplaria ἢ legunt.

5 ἢ ἀρτίων] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed χρόνων

pro ὡρέων legisse videtur Caluus. πολλῶν etiam legendum, cùm πολλὰ vitiosè legatur.

6 σίλφιον φῦσαι] φυῶσι etiam legunt exemplaria Vaticana.

7 ὁκόθεν χῶρος χώσει] Istud etiam spectandum monet Virgilius lib. 1. Georgic. his verbis:

At prius ignotum fortè quam scindimus aquor,
Ventos & varium cœli prædiscere morem.
Cura sit, ac patrios cultusque habitúsque locorum.
Et quid quæque ferat regio, & quid quæque recuset.
Hic segetes, illic veniunt, fœlicius vuæ.
Arborei fœtus alibi, atque iniussa virescunt
Gramina nonne vides, croceos vt Tmolus odores,
India mittit ebur, molles sua thura Sabæi?

8 ἢ τὸ πύσιον αὔξεται] πύτυ legunt Interpretes omnes, sed in omnibus exemplaribus τὸ πύσιον legitur.

9 ἕλκει τὸ σῶμα αὐτὰς πηγάς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt ventriculus sit horum fontium author, vt antea etiam tradidit, sed εἰς αὐτὰς πηγὰς legendum videtur, aut κατ' αὐτὰς πηγάς, vt legisse videtur Cornarius. Caluus autem ἢ αὐτὰς πηγὰς legisse videtur.

10 ἢ ὥσπερ σκύφ] Caput ex toto corpore haurire, deinde etiam ad partes ei subiectas deriuare, & fluxionum causam esse, scribitur libr. de flatibus, vbi etiam de pituitæ generatione multa dicuntur.

11 κεῖσε οἱ μέμικται] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius ἢ κεῖσε legisse videtur.

12 ἐσάγειν ἐς τὸ σῶμα] Sic quidem legitur in omnibus codicibus, malim tamen, ἐσάγειν αὖ τὸ σῶμα, vt paulò pòst legitur. Quam certè phrasim crebrò hoc libro vsurpauit hic author, & nos in Oeconomia nostra exposuimus.

13 ἢ τῇ κοιλίῃ ἀφεστήκῃ] Hanc etiam phrasim in Oeconomia exposuimus & expressimus.

14 ἢ ἐξέρχεσθαι αὐτὰς] ἐξέρχεσθαι ὄζ αὐτὰς legũt exẽplaria Vaticana.

15 πλέα σίνεται ἢ ἄνθρωπον] Sic quidem legunt exemplaria Germanica. Aldina verò & Vaticana, πλέα φθίνηται ἢ ἄνθρωπον. Sed codices Regij manu scripti φθίνῃ legunt. Cornarius verò legisse videtur, ὧν μὴ ἑτέρη χολὴ ὑπερβύηται πλέον.

16 οὕτω δὲ ἢ τἀλλα] Hic mihi procul omni dubio locus suspectus est, & defectus videtur. περιεῖναι enim aut ὠφέλειν, aut aliud quid desiderari videtur, vt sit, τῇ ἐωυτοῦ δυνάμῃ αἱρέων ἔχει τὸ κρατηθὲν ἔξω περιεῖναι. Sicque mihi sensus hic constare posse videbitur, vt non solùm quæ prosunt, vt quæ bibuntur aut eduntur, sibi sint medicamenta, seq; vicissim expellant, sed etiam quæ lædunt medicamenta, sese inuicem propellunt, & debilius à valentiore superatur & foras expellitur.

17 εἰ ἐν τῇσι κύστεσι διηθέοι] Exemplaria Regia manu scripta διαθέοι legunt.

18 ἐκ τοῦ κάτωθεν χωρίων] ἐκ τοῦ ἐνωθεν legisse videtur Caluus.

19 ὧν πως ὑπὸ τοῦ ἕλκος ἀπαρύσῃ τὸ ὕδατος] ὑποῤῥύσει vitiosè pro ἀπαρύσῃ, habent Aldina exemplaria.

20 ἢ ἐς τὸ σῶμα μὴ ἐδίδοσαν] Sic quidem legunt exemplaria omnia quæ videre mihi licuit, sed ἐς τὸ σῶμα ἐδίδοσαν, legisse videntur interpretes, quanquam mihi sic quoque lectio constare posse videtur.

21 ἀεὶ δ' ὅσῳ τοῦ ἐσάπαξ] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria, istumq; locum expressimus & expoluimus in nostra Oeconomia. Sed ἑλκώσαι pro ἐσάπαξ videtur legisse Cornarius. Potest autẽ ἐσάπαξ ἔκαστον κατὰ τὰ ἑωυτοῦ δυνάμιον iungi, vt prius quàm vnumquodque sua facultate attrahendi impleatur, intelligat, aut κατὰ τὰ ἑωυτοῦ δυνάμιον ἑρμηνεύειν dici, vt sua facultate significet aut denunciet.

22 ὅπως ἐς μὲν τὸ χωρεῖν τῷ ὀδὶ τὸ ἥπατι] τὸ ὀδὶ τῷ ἥπατι lego.

23 καρδιωγμὸν οἱ ἄνθρωποι] καρδιασμὸς hic cordis morsum est hoc est, hepatis morsum significat, quod pueri & populares cor vocabant. Exuperans autem bilis καρδιωγμὸν excitat, vt scribit Galen. Com. ad aph. 65. lib. 4. & Comment. 3. in Progn. quod & bidis in eo refusiones indicant, quas ibidem ex Thucydide adducit Galenus.

24 πέσσεσθαι δὲ ὀρὶ πηγαὶ λέγω εἶναι] Exemplaria manu scripta Regia & Vaticana, & Aldina legunt πέσσεσθαι δὲ ὅρι πηγὰς, πέσσεσθαι δέοντα λέγω εἶναι εἶτα ὑποκαθαίρεται. Cornarius autem post πηγὰς legisse videtur, πέσσεσθαι δὲ ὅρια χωρία λέγω εἶναι.

25 τῇ μὲν ἡμέρῃ] Hîc multa omisisse & aliter hunc locum legisse videtur Caluus.

26 ἡ μὲν δὴ ὑσταραίη] ἡ μὲν δὴ ὑστέρη legunt alia exemplaria.

27 ἢ διὰ ἑωυτῶν μέρεσι τὰ εἴλη] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen κἀν pro ἢ διὰ legisse videtur, & ὁκως pro ὅμως. quod etiam faciunt exemplaria Vaticana.

28 ὑπὸ τὰ ἑτέρης] τὰ δευτέρης videtur legisse Cornarius, & συνεξέρχεται pro συνίρχεται.

29 ἐς ἢ τὰ ὑστεραίω] ὑστέρῳ legunt Aldina exemplaria.

30 ἢ τὸ σῶμα αὐεκχρῆται ἀεὶ] ἢ τὸ σῶμα αὖ ἐκινεῖτο ἀεὶ lego cum Interpretibus.

31 καὶ τὰ ἀποπατεῖν, πλῆθος] Haud dubiè locus corruptus est. Cornarius legisse videtur, καὶ τὰ ἀποπάτου πλῆθος, ἐπὶ ἔμαλλον ἰσχύειν, hoc sensu, vt semper quis cibo ac potu, pro redditæ egestionis copia, indigeat, si modò validus esse debeat. Vaticana verò exemplaria, καὶ ἢ ἀποπατεῖν legunt, quam lectionem cum Caluo sequitur, & καὶ ἢ τὰ ἀποπάτε πλῆθος legimus, hac notione, vt pro egestionis copia quis validus futurus sit.

32 ἄκικός τε ἐών] Hanc dictionem exposuimus in nostra Oeconomia, hoc expresso loco, sed vitiosa sunt exemplaria manu scripta & Aldina, quæ ἄκικως legunt. Sed obscurus admodum est locus iste, & quonam κινυθείσῃ referatur valde est ambiguũ. Mihi tamen ad ἰκμάδα referri videtur, quæ si postridie aut eodem die foras prodeat, incrassari nequit ad alimentum exhibendum, ideoq; debilis fit & infirma, atq; adeò homini robur ad motionem adimit.

33 νεῶν ἐξαποπατέοντες ἐυρεθῶσι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed εὑρωθῶσι lego cum Interpretibus.

34 ἔστι δ' ὅτε ἢ τὸ σίτου ἐόντος ἥδιος] σίτῳ legunt exemplaria manu scripta & Vaticana.

35 ἔστι δ' ἥδιον ἔζω] ἥδιον videtur legisse Cornarius. ἄχρου autem pro ἀχρείου legit Caluus & vtramq; lectionem adscribit.

36 τὸ δ', δι' αὐτὰς] τὸ δ' διὰ αὐτὰς lego. Caluus autem pro αἱματώματος, ξηρότητος legisse videtur.

37 ἄλλοισιν ἄλλα ἀλλοιοτέοισιν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἀλέουσι lego, vt nisi pro prioris laboris aut exercitationis modulo quis laboret, alia aliis in corpore pauciora fiant, & minus humoris corpori & alimenti accedat. φρὸς μὲν τὸ πονέειν cum Interpretibus lego, & alioqui locus subobscurus est, neq; suspicione vacat.

38 ἀδηγίνεται δ'] Hic locus mihi admodum suspectus est ἀδηγίνεσθαι autem lubenter legam, & pro ἐξέλθῃ αἰσθλη, & πλανᾶται ὀξύ.

39 ὧν ἢ πλείων] πλεῖον malim.

40 ὅ, τι αὖ ἀπὸ τοῦ σώματος] ὃ αὖ ἀπὸ τοῦ σώματος legunt Aldina exemplaria.

41 αἰεὶ δὲ ὁ ἄνθρωπος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, obscuro admodum sensu. Sed Caluus ἐν αἰεὶ ἢ, aut αἰεὶ ἢ ὁ ἄνθρωπος legisse videtur. Cornarius verò ad febris liberationem retulit.

42 ὅτι ἐν τῇσιν ἀρτίοισι τῇσι ἡμερέων] τῇσιν αὐτέῃσι videtur legisse Caluus vitiosè.

43 ἐπὶ τὸ νεωτάτης ἰκμάδος νικώμενον] γινόμενον vitiosè pro νικάμενον legunt exemplaria Aldina.

44 ἀναφέρῃ πλεῖον θερμὸν ἢ κοιλίῃ] Sic quidem legunt codices omnes. Cornarius tamen ἀναφέρῃ legisse videtur.

45 ἐπαρομβῇ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἐπαρομβῇσι malim, vt ad humorem morbosum referatur, qui supra humorem salubrem eleuatus, eum sua copia superat ac suppeditat. Alioqui ἐπαιρομβῇν dicitur humor salubris superatus aut valdè à morboso attenuatus, quemadmodum aliàs ἐπῄρεσθαι de humoribus alteratis aut alterationem subeuntibus Hippocrati dicitur.

46 ἐκαθάρθησαν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed Cornarius ὑπερεκαθάρθησαν, vt antea, legit.

47 ἐπὶ ὠὺ ἐλθῃ ἐς τὸ ἕλκος ἢ ὑγιέος] Hanc quidem lectionẽ ex omnibus codicibus secutus sum. Cornarius tamẽ, ἐπὶ ὠὺ ἐλθῃ ἐς τὸ ἕλκος simpliciter legit, & ad humorem refert, qui ad vlcus peruenit, & ὧν μὲν μὴ μελεδαίνηται legit contra omnium codicum fidem.

48 ὧν δὲ μελεδαίνηται] ὧν δὲ μὴ μελεδαίνηται legunt exemplaria omnia scripta, tum Regia, tum Vaticana, & Aldina, quæ secutus sum, etsi sic quoq; sensus constare potest.

49 εἶτα ἀπηρτισμένης τεσσάρων δεῖν δυοῖν] Hic mihi sensus esse videtur, vt post vndecimum diem exacta prima periodo, secundæ periodi principium sit tertius dies, qui est à primo decimus quartus, quo etiam vlcera inflammatione liberantur ac iudicantur. Cornarius tamen ἀφ' ὧν legit, & exemplaria Aldina πεπαρεσκευασμένης vitiosè pro πεπαρισκημένης legunt.

50 ἰσορέει ἀλλήλοισιν] ἐκχωρεῖ pro ἰσορέῃ legunt exemplaria Vaticana manu scripta.

51 βηξ τε γδ' ἴκτ] Exemplaria Vaticana manu scripta numerum signorum addunt, & hunc locum sic legunt, πρῶτον, βηξ τε γδ' ἴκτ μὲν βλαχρὴ, δεύτερον, ἢ ξηρὴ ὁσῶδες. τρίτον, γασὴρ τε σκληρὴ γίνεται. ἀπὸ τοῦ κόπρου ἑόντος ἐντός. τέταρτον, ἢ πρὸ κεφαλῆς βαρέεται. πέμπτον, ἢ ὀξυρρᾳ. ἕκτον, ἢ πυρετ ἰαίνει. ἑβδομον, ἢ ὕφαρ ὁ χρὼς διέρχεται. Istamque lectionem secutus est Caluus.

52 κάλλιον ἐμπολήσῃ ὁ ἄνθρωπος] Hunc locum exposuimus & expressimus in nostra Oeconomia.

53 ἀποχάσας τὰ ἰκμάδος] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Corna-

Cornarius tamen ἀπὸ πάσης legit, quem secuti sumus, etsi vulgata lectio stare possit, vt febris intelligatur ex humore aliquo seditionem commouente exorta.

54 διαπιαινομένῳ τῷ αἵματος] τῇ πάματος lego, vt paulò pòst cum Galeno, & ἀφ' ἧς τοῦτο τὸ ὑδροποσίας.

55 ἐκ μικκύλων] Hunc locum exposuimus & expressimus in nostra Oeconomia.

56 ἐκ δὲ τοῦ τὸ πλεῖον γινόμενον ὑγρὸν] Sic quidem lego, cùm Vaticana & Aldina exemplaria legant, ἐκ τὸ πλεῖον γινόμενον ὑγρόν.

57 ἐὰν δὲ κρατηθῇ μὲν ὑπὸ ἕλκοντος] κρατήσῃ videtur legisse Cornarius, contra tamen omnium exemplarium fidem. Caluus verò ἐν Θαλαττοείᾳ, aut ἐν τῇ Θαλαττοείᾳ.

58 ἢ ἐὰν μὲν ἀποκαθαίρηται ὁ ἄνθρωπος] Sic quidem legunt omnia quæ vidimus exemplaria. Caluus autem ἐὰν μὴ legisse videtur.

59 ἱππάκιον μὲν καλέουσιν] Hippacem esse caseum ex lacte equino scribitur lib. de aëre loc. & aq. eoq; vesci Scythas Nomadas, de eoq; scribitur apud Herodotum li. 4. ἱππάκιον μοῦν καλέουσιν legunt exemplaria Aldina.

60 ἁλίεται ἀποχεριωθέντος] Sic quidem legunt exemplaria omnia; sed ἕλκεται videtur legisse Cornarius.

61 ἢ σπειρίξει ἔχον πᾶν τῶν σώματος] Sic quidem mihi legendum videtur, cùm Aldina exemplaria hîc asteriscum apponant, & locum sic vitiosè legant, ἢ σπειρίξει ἔχοντα, ἢ τῶν σώματος.

62 ἢ ῥεύσῃ ὀξὺ ἀνωτέω] ἢ ῥεύσῃ legũt exẽplaria Aldina & Vaticana.

63 ἐπαλοῖ πως ὀπὸν ἐμβάλῃ] ὀπὸν hîc coagulum verti quemadmodum Eustathius apud Homer. Il. ε. ὀπὸν τῷ πυτίᾳ exponit, & quemadmodum sumitur apud Empedoclem cùm scribit, ὡς δ' ὅτ' ὀπὸς γάλα λευκὸς ἐγέμησεν ξ ἴδητι. Et hîc succum lac condensantem & constringentem intelligimus, velut succum lac stringentem dixit Caluus: Etsi ὀπὸν veteres pro lacteo fici aut caprifici succo lac densante acceperint, vt scripsimus in nostra Oeconomia, vbi etiam istius loci meminimus.

64 ὥσθ' ὃ αὐτὸν ἢ ὕδρωπα ὄζει ἢ τὰ ἄλλα ὑγρὰ] Sic quidem legunt omnia quæ vidimus exemplaria. Caluus verò legisse videtur. ὥσθ' ὃ ἀυτὸν ὁ ὑδρωψ ὄζει, ξ τὰ ἄλλα ὑγρά. Cornarius verò ἔτι pro ὄζει legisse videtur.

65 ἁλώμενα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἁλώμενον lego cum Interpretibus.

66 ἢ ὁπωσοῦν ὥσθ' τὰ πόρα] δῆλον ὅτι legisse videntur Interpretes.

67 ἰὼ μὲ δὴ τύχῃ ἡ κοιλίη πλέη ἐοῦσα] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria. Cornarius tamen ἰὼ μὴ legisse videtur, aut negationem addidisse, propter id quod sequitur de aluo plena existente.

68 ἐκεσσιστ ὃ εὐχὶ κάρτα] Hic locus profectò mihi admodum suspectus est. Cornarius τετικημένοι & ὅσοι legisse videtur, & χρόνῳ δὲ μᾶλλον βλάπτει, pro ὅθ' ἂν. Quoad mihi tamen licuit interpretes secutus sum.

69 πρὸ ἄλλῳ ὑγρῷ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & μίσγῃ ex superiore repetendum videtur.

70 ἐπαὶ μὴ ἐλέηται τὸ ποιέον] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen negationem sustulit, ad superiora (credo) respiciens. Aldina verò exemplaria, ἀλλὰ μὴ σπείξῃ vitiosè legunt.

71 ἔκωσ τι τὸ ῥίζος γίνεῃ τὸ νοσώδες] ὁκόταν pro ὁκόπ legunt Aldina exemplaria.

72 μὴ ἀποπατήσῃ ἄνθρωπος] μὴ ἀποπατήσειε ἄνθρωπος legunt exemplaria Vaticana.

73 πρὸ ὃ πυελῷ ἀυξανομένῳ] πρὸ ὃ πυελὸν ἐκ τῆς μητρέων αὐξανομένῳ legunt exemplaria Regia manu scripta, istamq; lectionem secutus est Caluus.

74 ἔρχεται ὁς τὰ κάτω] ἄγεται legunt exemplaria Aldina.

75 τὰ πυουκτικά] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus autem πυρικὸς legisse videtur, & ἀποκρίνεται pro ἀποκρίνεται.

76 ἰὼ ὃ ἐς τὸν φαρμακείῳ ἔρχηται] Sic quidem legunt exemplaria omnia, hac notione, si ad medicationem concedat, aut vnà cum medicamento exeat. Cornarius autem ἴσχηται legisse videtur.

77 ἢν ὃ ἢ εἶσιν αἰεὶ δίῳ ἐμβάλλ] ἐμβάλλῃ vitiose legunt exemplaria Aldina.

78 ἁλίγῳ ἢ ὕστερον αἴσεται] ἴσεται legisse videntur Interpretes aut καθίσεται, quos secuti sumus.

79 ἐν μὲν τοῖ ξύμπασιν χρόνῳ τοῦτον κάρτα] Vitiosum esse locum satis apparet, ideoq; Hieronymi Mercurialis lectionem valdè probo, qui pro τοῦτον δ' εἰσὶν ἐκ αἰ ῥᾴονα legit, hoc est, nihil graue aut horrendum ei contingit qui hoc animalculum habet.

80 ἰὼ μὲ οὐδὲ μελαινθῇ] μελεδαινθῇ vtrobiq; lego cũ interpretibus.

81 τὸ ὃ γάλα γίνεται ἐν τῇ ὕδρῳ ἡ καθαρὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen ἐν τῇ ὕδρῳ legere videtur, quę lectio mihi probatur.

82 ἐς πὰν κοιλίαν πίπτοντα ἐπ' αὐτῶν] ἐπ' αὐτῇ legisse videtur Cornarius. ἐπ' αὐτὸν verò legunt Vaticana exemplaria.

83 πλεῖστον ὃ ἄλλ ἀυτῶ ἐς τὸ γάλα] αὐτῇ legisse videtur Cornarius, vt & postea ἐν ἑαυτῇ, vt ad πὰν πρὸ ἐν referat, porest & ad τὸ σῶμα ἢ πρόσω referri.

84 ἐκοίλια ἕλκ ἀπὸ τῆς κοιλίης] ἀκοῖον lego cũ interpretibus omnib.

85 ὅσῃ ξ ἐν τῇ κύστ] Sic quidem legunt publicata exemplaria Germanica. Aldina autem ὅπως, quæ secutus sum cum interpretibus, Vaticana autem ὅπῃ.

86 πὸ ὃ ὀπτιερίμβων] Hic quidem mihi videtur esse sensus, vt id quod ex vesica ad id quod arenosum ex vrina subsidet, sempet affertur & accedit, adhuc maiorem semper concretionem efficiat. Sed planè mihi corruptus locus videtur. Cornarius certè legisse videtur, ἔτι μᾶλλον τὸ ἀπόπτος ψαμμώδεος σύμπηξιν ἐργάζεται. Deinde legendum videtur, ἐκ ὃ λίθος γίνεται πρόπω ξ ὦδε &c. Quam etiam lectionem secuti sunt interpretes.

87 ἢ ἄλλο πς ἀπὸ τούτου] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed apparet locum esse corruptum. ἢ ἄρα πὸ ἀπὸ τούτου γίνεται legimus cum Cornario, hoc sensu, vt calculus interdum etiam oriatur in puero adhuc lactante, cùm ex lacte ei quædam anxietas contingat. Interdum verò puero iam increscente, & iam à lacte depulso, ex aliis cibis quos ipse sibi assumit, etiam calculus suboriri potest. Exemplaria verò Aldina & Vaticana, pro ἐπαὶ ὁρίσῃ, ἐπὰν ὁρῶσι legunt. Caluus verò hîc, ἢ ἄλλο π ἀπὸ τούτου γίνῃ, legisse videtur.

88 ἀπὸ γαστραγίης] γαστρωγίης malim. Per terræ esum autem eá quæ ex terra oriuntur intelligit, & ablactati pueri quoduis alimentum. κριοφαγίης tamen legere mauult Mercurialis.

89 γίνεται ὃ ξ ἀπὸ τοῦ τοίπου] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed γίνεται lego cum interpretibus omnibus, vt ista de calculorum plurium ortu intelligantur.

90 λίγνοι δέ πνες] De potu pulmonem peruadente dictum est libello περὶ καρδίης.

91 φθιγγόμεθα γὰ ἀπὸ τῶ πλεύμονος] φθιγγόμεθα γὰ legunt Vaticana exemplaria & Aldina, sed φθιγγόμεθα legimus cum Cornario. Idem etiam ἐφίστει pro ἐφιστέπ legisse videtur.

92 ἐς τὸ ἄλλο σῶμα ἀπαωείσκεται] Hunc locum mihi subindicare videtur Erotianus, cùm ἀπαωείσκεται ἀπολύεται apud Hippo. exponit. Sic enim apud eum legendum existimamus, vt scripsimus in nostra Oeconomia, vbi istum locum expressimus & exposuimus.

93 ὅπ αἱ ἀλφθῇ] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Sed Cornarius ὁ, π αἱ λφθῇ, hoc sensu, vt quacunq; in parte cõtineantur, in ea turbationem aut turbulentum quendam motum excitẽt. Mihi verò etiam vulgata lectio arridet, vt per ἀλφθῇ, leuis quidam à medicamento tactus intelligatur, vt quamcunq; corporis partem leuiter attigerint, aut velut illeuerint, etsi vox sit passiua hoc sensu, cuicunq; parti illita fuerint. Quid autem hîc sit ἀφαῖρε, in Oeconomia nostra exposuimus, hoc etiam expresso loco. Exemplaria verò Aldina χαίνει vitiosè χάσκει legunt.

94 ἄσπε εἰ ἀποπατοίη κ πρόπον] Mihi procul omni dubio hic locus corruptus videtur. Cornar. ἄσπ ἀποθύσειεν legisse videtur. Caluus pro ὅσπε ὡς aut ὥσπερ legit. Sed legendum videtur, ἄσπ ἐπ ἀποπατίαν (aut ἐπ αἱ ἀποπατίη) κ πρόπον, ἐφ' ὃς ἢ πλεύμονα ἔλθοι, hac notione, vt tum propter calorem in corpore excitatum, tum quòd potus aluum non subeat, conueniens nec vt decet feratur alui egestio. παρομβῶ γὰ etiam legendũ pro παρομβῶ γάρ.

95 ὅπ προσφορὸς αὐτῶ ἔσῃ ὁ σῖμαχος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed αὐτῇ & ἐκείλω legisse videtur Caluus, vt ad κοιλίῃ referat. Sed αὐτῷ ad pulmonem referendum videtur, quod gula contigua & prope adiuncta sit pulmonis arteriæ, in quam, cùm semper pateat, potus deferatur, cùm pulmonis arteriæ ita epiglottis, hederæ folio similis, incumbat, vt etiamsi potus eò feratur, in deuorando tamen in se demittere nequeat.

96 ἢ ἐπαὶ νοῦσος ὀπτηρίσεται, πρὸ ὕδατι πολλῷ χαρίεν ἐστὸ τῆς κοιλίης] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt πὸ νέσσον per excellentiam quandam aquam intercutem intelligant. Interpretes verò νῶρ τὸ ὕδατος πολλοῦ, aut ἐστὸ πὸ ὕδατι πολλῷ legisse videntur. Similis autem huic ferè locus est lib. 1. περὶ γυναικείων de hydrope muliebri ex liene aquoso.

97 ὁ τὸ ὃ κοιλίρίης, ὅπ κύησις ὁ ὑδρώψ] Aldina exemplaria legũt, ὁ πὸ ὃ κοιλίρίης ὅπ κύησις, ξ ὁ ὑδρώψ κ πρόπον. vt hæc omnia ad vesicam referantur, quæ interdum lotium continet, interdum effluere permittat, neque probè excolet.

98 τὰ ὃ ὠὸν τῶ σώματ λεπτὰ γίνεται, ὥπ εἰνθῶσι] Sic quidẽ legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria. Caluus certè ὥπ ὀχμῶσι, aut εὐνθῶσι legisse videtur, & ista de leuiore morbo laborantibus accepisse. Locus sanè valdè mihi suspectus est. Et tamen ὥπως ἐνθῶσι τάδε σημεῖα ἄπαντα legi potest, vt hoc modo curati leuiora habeant hydropis signa, minoresque labores. Aut οὕπω εἰνθῶσι, vt plærique hydropis speciem præ se ferant, qui tamen eo minimè laborent, in quibus leuiora signa sunt;

neque aqua ad crura descendit, minoresque labores fiunt.

99 ἀλλ' ἀποληθῇ ἄλες ἐν τοῖσι φλεβίοισιν] ἀπολῃφθῇ videtur legisse Cornarius.

100 τὸ ὕδωρ ὡς αἱ ῥᾳδίστην ἔξω] ὡς ἐκριύσεται ἔξω legunt exemplaria Aldina.

101 Ἓξ τ' ἄλλα σημεῖα ταῦτ' ἴσχει] Ταυτὰ cum interpretibus omnibus lego.

102 ἅτε τὴν νύξιν χρονιωτάτης γιγνομένης] Sic quidem legunt exemplaria omnia quæ videre nobis licuit, eo sensu quem hîc expressimus. At interpretes omnes legerunt, ἅτε τῆς ἑτέρης νύξιν χρονιωτάτης γιγνομένης, vt de priore morbo diutissimè affligente & corpus tabefaciente ista intelligantur, quò etiam σφυγμὸς παλαιὸς refertur.

103 ἐπαίων ἢ ὀξυθυμέων] Id mihi popularitèr & pro vulgari loquendi modo dictum videtur, vt ij sentientes & loquentes mori dicuntur, qui integris sensibus, ratione que ac mente constante intereunt, non interceptis ac paulatim exolutis sensibus ac deficientibus viribus.

IN LIBRVM DE AFFECTIONIBVS.

1 ΑΝΔΡΑ χρὴ] Hic liber περὶ παθῶν omnibus inscribitur, eademque indicatura à Galeno adducitur in Exegesi, & Comment. ad aph. 1. & 2. lib. 6. etsi incertus sit an ad Polybum referatur, cui tamen huius libri authoritatem ferè omnes concedunt. Neque tamen ideò huius libri negligenda est authoritas, cùm constet Galenum ex eo integras sententias desumpsisse, vt etiam scripto tradit" Manardus. Qua ratione etiam mihi inter θεραπευτικὰ iure quodam reponi posse videtur, quamuis tacitus omninò ab Erotiano præteritus videatur, cùm tamen scribant nonnulli ab Erotiano istum librum De Morbis minorem inscribi. Quid autem sit πάθος abundè scripsimus in nostra Oeconomia, vt & πάθος hîc generali quadam notione pro quouis affectu præter naturam sumi, quem in sensum veterum & Dioclis lib. περὶ παθῶν adducuntur Galeno, & Cælio Aureliano sæpe Dioclis lib. de passionibus, earum causis & curationibus commemorantur. Hoc autem principium iisdem etiam verbis scribitur lib. περὶ ὀξέων ὑγιεινῶν.

" *Ep. 1. lib. 2.*

2 ἢ ὑπὸ τῆς φλεβὸς τῆς ἐν τῷ μετώπῳ] Vide aph. 68. lib. 5.

3 ἐν ἀπεφθαρκότι ἤδη τῷ σώματι] Eleganter ἀπέφθαρκὸς τὸ σῶμα dicitur corpus iam morbo fractum & confectum, ac velut fatigatum, viribus collapsum & penè exanimatum, desperatum dixit Cornarius, delassatum Caluus. Sic ἀπεφθαρκότες dicuntur qui animum desponderunt & abiecerunt, quiq; animo conciderunt. Vaticana autem exemplaria pro ἰσχυέν τι ἰσχύοντι legunt.

4 ὀξὺ φρῆγμα πνεῦμά τι] Sic quidem legunt exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit. Verùm suspecta mihi videtur lectio, & pro φρῆγμα φρῆσμα Galenum legisse existimo, quod ἐμφύσημα in Exegesi exponit, ex istoque loco sumptum existimo. Neque enim quonam meliùs reducatur videre licet. Sensus autem erit, vt in polypo inflatio quędam distendatur, & caruncula quædam flatu distenta, ex obliqua nasi parte intumescat. Verum pro πνεῦμα πνεῦμ lubenter lego. Caluus verò πόνου legisse videtur. Qui verò hîc βρῆγμα legunt, & locum Exegeseos Galeni huic loco accommodant, ij parum respexisse ad cæteras dictiones quæ à Gal. ex lib. primo de Morb. maiore adducuntur, mihi videntur, quas certum est ex li. 2. de Morb. esse petitas, vt indicauimus in nostra Oeconomia.

5 κρίνεται δὲ ὅδε] Hunc locum, multis locis suis scriptis celebrat Galenus, ac præcipuè libris περὶ κρίσεων & περὶ κρισίμων ἡμερῶν, & in Prognostico, cùm scribit, omnem subitam in morbis mutationem crisim dici, siue ad salutem fiat, siue ad mortem, siue in melius, siue in peius tendat, vt fusiùs docuimus in nostra Oeconomia.

6 οὔτε ἐν ταύτῃ τῇ νόσῳ] ταύτῃ τῇ νόσῳ τῷ πυρετῷ legunt Vaticana exemplaria, cuius lectionis vestigia retinent Aldini codices. Caluus verò legisse videtur, οὔτε ἐν ἑτέρῃσι ἄλλοις πυρετοῖς.

7 μεθίσταται ἢ ἐς αὖτις] Ex peripneumonia in phrenitidem facilis est transitus ex aph. 12. lib. 7. non autem contrà.

8 ἢ τὸ μὴ ἴδιον] Hoc febris ardentis signum sæpe ponitur ab Hippocrate & Galeno, vt aph. 48. lib. 4.

9 ἢ ὑπὸ τοῦ θεραπεύοντος] Qua ratione malum aliquod à Medico ægro inferri possit, quodque pro viribus conari debeat vt profit, scripsit Hippocr. libr. 2. Epid. & Gal. Comm. in eundem librum.

10 ἢ οἱ πόδες] Istud non legunt Caluus & Cornarius.

11 κρίνεται δ' ὑπὸ μάλιστα δεκαταίους] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἑνδεκαταίους lego cum Cornario.

12 ὡσὰν πυρετὸς μὴ μὴ ἴσχῃ] Vide aph. 17. lib. 4.

13 ἢ λιθικοῖσιν μὴ ὑλὴν τοῦτο] τοῦτον legunt Aldina exemplaria.

14 ἓξ τὸ ἧσσον πάσχειν] τὸν πάσχειν legunt exemplaria Aldina.

15 ὑλὴν ἰσχνότερος γίνεται αὐτῷ ὁ κατλίω] Sic quidem meliora exemplaria legunt. Aldina verò, ἰσχνότερος ὑλὴ γίνεται.

16 τῷ δ' φαρμάκων ἓξ δίδοται] τῷ φαρμάκων ἓξ δίδοται legunt Aldina exemplaria.

17 ἀυλίσκων σφυγμὸς ὡς πολιὸν] Hunc locum exposuimus in nostra OEconomia, in dictione πολιὸν, eumq; expressimus antea lib. 3. de Morbis.

18 ὡς τὸ ὑπόπυον ῥηϊδίως] Hunc mihi locum exprimere videtur Galenus in Exegesi, cùm ὑπόπυον exponit, ὅταν πλέον τὸ παρακεχυμένον ὕδατος, aqua nimis distentum & suffusum.

19 χολὴν δ' κινεῖν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed cum Interpretibus μὴ κινεῖν lego.

20 τὸ δ' ὕδωρ γίνεται ὕπος] τὸ δ' ὕδωρ legunt exemplaria Aldina.

21 ἐ περὶ τὸ ὀμφαλὸν] Sectionis circa vmbilicum in hydrope fit mentio lib. de loc. in homine.

22 λειπυρίειν] Hunc locum adducit Galenus Com. ad aph. 1. lib. 6. ex hoc libro, etsi vitiosè legitur nostris in exemplaribus, vbi quænam ἀεπτία dicantur veteribus exponit.

23 θερμαινόμενον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed θερμαινομένων legisse videtur Caluus.

24 αὖτις αἱ τῶσι] Hic mihi videtur esse locus quem adducit Galenus Com. ad aph. 2. lib. 6.

25 ἢ λειαίνειν] ἰαίνειν legunt exemplaria Aldina & Vaticana quæ secuti sunt Caluus & Cornarius. Certum tamen est pinguia læuorem quendam inducendo, dolorem plurimùm mitigare & obtundere, quod in tinesmi curatione non leuis est momenti. Calefacientia verò & tepefacientia etiam non minimùm conducunt.

26 τὰ στία πλείω πιλίνη] Hîc πιλίνη ἀλαλίνην exponit Galenus in Exegesi, ex hoc libro, quod etiam in nostra OEconomia indicauimus hoc loco expresso.

27 ἢ σίαφυλα γλυκία] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia, & vuarum dulcium reliquias adhuc succulentas neque in plenum expressas sumi posse diximus, quæ sucto & ore contentæ sitim sedant. Quarum etiam decoctum cœliacis & aluiprofluuiis confert. Interpretes autem vuarum passarum dulcium retrimenta earumq; decoctum intelligunt, quod sitim mitigat, & alui orisque ventriculi morsum hebetat & aliquid θηκαρικὸν habet, vt scribit Galen. lib. 1. de Aliment. fac.

28 τὰ σφηκτικότα] ἢ τὰ σφηκτικότα legunt exemplaria Vaticana. Hîc autem τὰ σφηκτικότα dicuntur, quæ obsistunt aut quæ affirmantur, quæq; firmiter hærent & molesta sunt, maleq; afficiũt, cibi videlicet corrupti aut acres quidam humores ventriculum & intestina vellicantes, qui faciliùs vomitu reiiciuntur, si quid humidi subierit aut ingestum fuerit, ex aph. 13. lib. 4.

29 ἰκὼ δ' κενώσῃ] κενώσης lego cum Cornario.

30 ἢ ἐς τ' γλουτὸν] γλουτὸς Hesychio & Sudæ τὸ ἐξ ἰσχίου σάρκωμα significat, & hîc protuberantem in summa femoris parte carnem indicat quæ in femoris superiori ceruice exteriùs apparet, & multum gibbosa est, sedentibusq; puluini vicem præstat, ac apophysim externam femoris vestit. Constat autem in coxario morbo extremas ad nates & summam illam femoris musculosam carnem magnum dolorem vrgere.

31 ποσὶν δὴ] δ' pro δὴ legunt Aldina exemplaria.

32 ὅταν δ' ἐπὶ πλείω] ὅταν δὴ legit Cornarius & superioribus adiungit.

33 λέπρη] Hîc lepra fœdæ scabiei species est, & inter cutis vitia, aut fœdatæ cutis affectiones numeratur, vt aphor. 20. libr. 3. & aph. 28. sect. 3. lib. 6. Epid. & Prorrh. 2. Huncq; locum mihi secutus videtur Celsus, cùm de vitiligine scribit, quamuis per se nullum periculum adferat, tamen fœdam esse, & ex malo corporis habitu fieri. Eademq; notione scribat Auicennas Canone primo, istas cutis affectiones, cùm morbi non sint, sed cutis fœditates potiùs & opprobria, morbis tamen annumerari. De his verò omnibus cutis vitiis, ex mente Hippocratis abundè scripsimus in nostra Oeconomia.

34 ἢ μὴ κεκαθαίρῃ] ἢ μὴ κεκαθαίρει legunt Interpretes.

35 ὑδρώδεα] Istud non legit Cornarius, cùm tamen in omnibus extet exemplaribus.

36 αὐληλοὺς] Hunc locum mihi innuere videtur Hesychius, cùm αὐληλοὺς αὐθάδως, ἀσελάγχνως exponit. Significat autem citra affectum & inhumaniter, ferociter, ac idem quod ὑπλιὼς per pleonasmum & adiunctionem. Vnde tam de his qui timidè ad vini potum accedunt, quàm de his qui liberaliter & auidissimè illud ingurgitant dici potest.

37 ἢ τύμαχος ἐφθὸν] τύμαχος quid sit exposuimus in nostra Oeconomia, hoc expresso & subindicato loco.

38 ἢ ἐ

38 ἢ ἢ οἶνοι ὠλιχρὸν] ὠλιχρὸν legunt exemplaria omnia, sed μελίχρουν legisse Galenum apparet, vt libr. 2. de Morb. & ἢ μέλιτι μιμγνύμενον accepisse.

39 ἓ λάγλα] ἓ λάγαρα pro λάγνια vitiosè legunt exemplaria Aldina.

40 ἢ ὅστι πλέρη ἔῃ] Vitiosè legunt exemplaria Aldina ὅστι πλήρη ἔῃ.

41 ἐνιαυτὸν ὑπομένων] Vide aph. 38. lib. 2. & 7. lib. 6. Epidemior. sect. 4.

42 ἀπὸ πισσίνου πυελίνου] Sic dicta est alica integra, quæ & χονδροπισσάνη dicebatur, & πισσάνη πυελίνη Diocli, & Philotimo, vt scribit Galenus lib. 1. de alim.

43 ἄξιον γὰρ ἅπαντος] Cornarius legisse videtur, ἀσχολέειν γὰρ ἅπαντα.

44 ἐπόντα ἐς τὸ σῶμα] ἐς ἢ κοιλίην legunt Vaticana exemplaria scripta.

45 ἢν ὅταν πλείω τῆς φάγῃ] πλείω τὴ φάγῃ legũt Aldina exemplaria.

46 τὸ σπίον ξυρσίνῃ] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria, sed τὸ σῶμα lego cum Cornario.

47 ἢ ὁ ἀνέρεκτος] ἀνέλεκτος aut ἀνέρικτος, lego, vt sit ὁ μὲν ἐρεικτὸς ὁ ἐρεγμώδης qui fractus non est, aut minimè fresus, sed ex furfuribus & minimè tenui farina paratus, neq; perpurgatus aut secretus, vt exposuimus in nostra Oeconomia, hoc expresso loco.

48 ὁ οἶνος δρηχόμβυος] Vina quænam sint diffusa docuimus in nostra Oeconomia hoc expresso loco.

49 ἢν ἀκήρατος] ἀκήρατος ἀδρόβυρος exponitur Galeno in Exegesi; hoc nimirum subindicato loco, vt expressimus in nostra Oeconomia.

50 ἢν μελισσώδης] μελισσώδης Gal. dicitur in Exegesi, οὐ μόνον ὑδρώδης, ἀλλὰ ἢν ὁ αἷμα μιμγνύμενον.

51 θερμαινόμενα ἐν τῇ κοιλίῃ] θερμαινόμενα non legunt interpretes.

52 ἢν δι' ὠμότητ' ἀφαιρέονται πρὸ ἀκμαίου] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed δι' ἢν legit Cornarius.

IN LIBRVM DE INTERNIS AFFECTIONIBVS.

HΝ ἢ τῷ πλεύμονος ἀφισεία] Hic liber in omnibus exemplaribus περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν inscribitur. Qua inscriptione multa veterum scripta celebrabantur. Sic Asclepiadis libros περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν, commemorat Galenus lib. κζ' ἠθῶν, & κθ' τόπων, & libro de antidotis. Heraclidis etiam Tarentini libros Interiorum passionum, & Apollonii Glauci libros de interioribus, sæpe celebrat Aurelianus. Hunc autem librum ἢ μείζονα περὶ παθῶν vocat Galenus Comment. ad aph. 27. lib. 6. & Comm. 3. in lib. de Artic. Vbi & hoc initium ab eo adducitur. Idem quoque à multis περὶ ἐμπύων inscriptum fuisse testatur. In Exegesi tamen vocum Hippocratis multis in dictionibus, ἢ δεύτερον περὶ νούσων ἢ μείζονα vocat. Videtur autem hic liber à quodam Gnidio conscriptus, cùm hîc Icteri quatuor, Tetani tres, Phthisies tres, & Nephritides quatuor describantur, quod eos fecisse qui sententias Gnidias scripserunt testatur Gal. Comm. 1. in lib. de rat. vict. in morb. ac. Ad Euryphontem autem Medicum sententias Gnidias referri scribit Galen. Com. 1. in lib. 6. Epid. Cæterùm Com. ad aph. 27. lib. 6. vbi hoc initium adscribitur, & ἢν τῷ πλεύμονος αἱ ἀφισεῖαι scribitur. Lib. verò de artic. ἢν ἢ τῷ πλεύμονος ἀφισεία ἕλκωθῇ, vt hic quoque.

2 ὕπνος ἢν δὲ ἐν τάχει] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἔσεσθαι legit Cornarius.

3 ὕπνος ῥόμβους αἵματος ἐκβράσσει] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia.

4 ἢ γαλεοῦ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed γαλεὸς dicitur Aristoteli lib. 6. de hist. animal. & Athenæo li. 8. Mustellus piscis. Galeum dixi cum Plinio c. 2. lib. 32.

5 ἢν μὲν τὸ σῶμα ζητῇ] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus autem σῶμα legisse videtur.

6 ἐπὶ ἀλίσας λεπτύσματα ῥίγεσθαι] ῥίγεσθαι legunt Aldina exemplaria.

7 ἔξω ἐν αἰῷ ἐν ἰψίῃς] ἐν γάλακτι αἰῷ legunt Aldina exemplaria.

8 ἀνδύναι ἢ ἢν τῷ βηχὶ] Sic quidem legunt Vaticana exemplaria & Regia quædam manu scripta, quæ bechij aut tussilaginis radicem cum melle exhiberi volunt. Aldina tamen exemplaria legunt, ἀνδύναι ἢ ἢν τῷ βηχῷ, vt tussis gratia draconticum cum melle delingendum exhibeatur, quam lectionem secutus est Cornarius. Cùm verò hæc omnia ad tussim optimè faciant, nescio an paulò ante, πρὸς ἔξω τὰ βήγματα, pro ῥίγματα legendum sit.

9 ἡμέρῃ ἢ κατὰ πέντε δεκάτην] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria. Cornarius tamen ἡμέρᾳ ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ legisse videtur, quem lubenter sequimur, quòd sputum vndecimo die crassius, melioris & purioris spuri decimo quarto die ipsum fecerit.

10 ἢν ἢ μὲν πρισίχῃ] Sic quidem legunt exempl. omnia, quod est; nisi animũ adhibueris, aut attenderis. Sed lego, ἢν ἢ μὲν, πρισίχει δ' ἐπιπολὺ ἴσχει ὑτέρου:, hoc sensu, Sin minùs, perseuerat hic morbus & diutiùs trahit, & per annum detinet, aut annuus fit. πρισίχει enim hic ἐνιαυσίζει exponit Gal. in Exegesi ex lib. 2. de Morbis maiore, qua indicatura istum librum sæpè ab eo celebrari constat, quæ phrasis huic libro admodum familiaris est, vt indicauimus in nostra Oeconomia.

11 πτίσσω ἢ ἢν τὸ ἴπτεσον γάλα σεσεισμένον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed σεσεισμένον lego cum Interpretibus, etsi Caluus mihi videtur vtramq; lectionem adhibuisse.

12 ἢν ἐν τῇ καφαλῇ ἐνέσκηκε] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria. Sed Cornarius ἐς ἰσχίλιον ἐνέσκηκε legisse videtur. Mihi ad τὸ οἴδημα istud referri videtur, vt tumor qui in capite inerat aut vrgebat, ad faciem, pectus, ac pedes descendisse videatur. Caluus ad capitis grauitatem retulit.

13 ἢ φλόγιαι] φλογιαὶ lego, istumq; locum à Galeno subindicatum existimo, cùm φλογιαὶ ἐρυθραὶ exponit, sed φλιγιαὶ pro φλογιαὶ aut φλογιαὶ vitiosè scriptum esse, vt admonuimus in nostra OEconomia. flammeas autem dixit Cornarius, quòd flammæ color rubor sit.

14 ὄξῃ ἀπὸ βραίχου] ἀπὸ βρέχου legisse videtur Caluus.

15 ὀξῦ γαστὴρ τρυλλίζει] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia in dictione τρύζειν.

16 καθαματίνοισιν πίεσι] Hanc phrasim exposuimus hoc expresso loco in nostra OEconomia.

17 ἐν μελικράτῳ ἢ οἰνομέλιτι] ἐν μελικράτῳ οἴνῳ, μέλιτι ἀπὸ σταφίδος, legunt Aldina exemplaria vitiosè.

18 ἢν ἢ μὲν κατ' ἀρχὰς ἀποβήσσῃσι τῇ νούσῳ] Sic quidem habent exemplaria omnia, sed ἀποβήσσῃσι videntur legere omnes interpretes quos secuti sumus.

19 ἢν τοῦ ῥίγεος αὐξήσει] Eadem ferè scripta sunt, aliis tamen verbis, lib. 3. de Morbis.

20 καρδιαλγὴς γὰρ ψυχρὸς] Hunc locum indicauimus & exposuimus in nostra Oeconomia.

21 οὔπω γὰρ αἱ μελεδώνυμοι] ἤτοι γὰρ αἱ μάλιστα μελεδώνυμοι legunt exemplaria Regia manu scripta. Exemplaria verò Aldina μελιτάμφορος pro μελεδώνυμος legunt.

22 ἢν κεστρέωσι ἐπιθεδώκασι ῥήγμασιν] Lib. 2. de Morb. eadem in re eandem phrasim vsurpat, ἰδιώτας ἴσχειν πεπόνθασιν ὑπὸ μιτάφρενον ῥήγματος. Eam autem exposuimus in nostra Oeconomia. κεστρέως autem pro κεστρεῖ legunt exemplaria Aldina & Varicana. Quam lectionem secuti sunt interpretes.

23 γάλακτι πίνων] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed Caluus φακῇ pro γάλακτι legisse videtur, & Cornarius πίσει aut πίνων pro πίνων.

24 ἡμέρῃσι δέκα] ἡμέρῃσιν ἑπτὰ legisse videtur Caluus. Cornarius verò ἓξ ὑδρεῖ.

25 ὑπὸ τὰ κάμματα φάσσα πρίνῃσι] φακῆ legunt exemplaria omnia sed φάσσα legisse videtur Caluus, cùm marrubium apponi velit. Loco verò musto porrum apponi iubet Hippocrates ad ἐμπύρευμα tollendum, non secus ac vulgus ad ambusta cepis vtitur, & eas vsturæ ex cataplasmate imponit.

26 πτῦ γῦρ λεπτύνεται] Hoc loco vt & aliàs sæpius hoc libro, γῦρ ὅλον τὸ σῶμα significat, quemadmodum exponit apud Hippocr. Galenus Comm. ad aph. 26. sect. 4. libr. 6. Epid. vt scripsimus in nostra Oeconomia.

27 ἐφάψῃ ξὺν χρῷ πίτυλα] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia, sicq; legimus & distinximus cum Interpretibus contra omnium codicum fidem.

28 ῥῆσσα ἂν ὀξέϊ τὴν νοῦσιν] Hæc phrasis indicat meliusculè per morbum habiturum ægrum, morbumq; faciliùs tracturum. Sed τὴν σάρκα legunt exemplaria Vaticana, eaque secutus est Caluus.

29 ἢν τῷ ὑγιεῖ οἶνον] Sic quidem legunt exempl. omnia. Caluus tamen pro ἀνίησι ἀκτῖνα legisse videtur.

30 πάχεται ἢ τὰ αὐτὰ [πάχει legit Cornarius, & ad ægrum refert, sed exempl. omnia πάχεται habent, & ad venas pituita aquea repletas referendum videtur, vt sit ea tabis species, quam κακοχυμίαν Celsus appellat, vbi malus corporis est habitus, & tandem hydropem accersit. Eam secundam tabis speciem facit † Celsus, vt tertiam, quam hîc primam Hippocrates posuit.

† *Cap. 22. lib. 3.*

31 ἢν νῶτος ῥήγνυται] Hanc phrasim Hippocrati & huic libro familiarem expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia.

32 ἓ κίλιοι ἀπιυγεῖ τὸν πτιὸν] Istud ἀπιυγεῖ exposuimus ex hoc loco in nostra Oeconomia, & vnico hausto ac spiritu bibere significat, quod hic quoq; poscit ἐπαναδίδωσι πιεῖν.

33 σωμὸν ἢν τὸ σίαρ] τὸ σταρ εἶν legunt exẽplaria Vaticana, vt adipem ouillum ex renibus detractum intelligant. Cuius lectio-

nis vestigia in Alcinis codicibus apparent, etsi asteriſco appoſito vitioſam lectionem teſtentur. Sic enim legunt, σωιφεῖν τὰ ὀστέα οἱ, τὸ δὲ πρῶ νεφρῶν.

34 ὑζὸν ἢ χρεὼς ἑκάτερον πίνῃ] Exemplaria Aldina legunt, ὡῶ ἢ χρεὼς ἑκατέρου πίνῃ, ἢ παρεῖχέας ὥσθ' ἡμέρῃ ἑτέρῳ κύλικα πίνῃ, vitioſè, vt ſatis apparet.

35 κυκεῶνα αἰθιόλῳ πινέτω] Sic quidem legunt quotquot videre mihi licuit exemplaria. Galenus tamen in Exeg. κυκεῶνα αἰθιόπα hoc loco legit, & librum hunc ſecundum de morbis maiorem vocat. verùm αἰθιόλῳ apud Galenum legendum apparet, vt αἰθιόλῳ οἴνῳ, & hîc quoque. Quem locum expreſſimus in noſtra Oeconomia.

36 ἔπφατα αἴδεα πρίψαι] Hîc τὰ αἴδεα, τὰ σπέρματα ſignificant, & pro ſeminibus accipiuntur, in florulenti Cyceonis cõpoſitione, cùm nulli adſint flores. Ideoque hunc mihi locum ſubindicare videtur Gale. in Exegeſi, cùm αἴδεα ſcribit Hippocratẽ vocare, οὐ μόνον τῶν τὰ εἰς τὰ σέφανα, ἀλλὰ & τὰ ἄλλα πάντα, ἃ τὰ σπέρματα ἑωυτῶν ἐνίοτε καλεῖν. Quòd autem indicaturam ex lib. 2. περὶ γυναικ. addat, illud nobis eſſe ſuſpectum ſcripſimus in noſtra Oeconomia, iſtumq; locum in animi notione repoſuimus.

37 τῷ ξυγκυκεῶνι ἐκπίνω] Illud ξυγκυκεῶνος Cyceonis florulenti commixtionem & compoſitionem, eiuſque nominis notationem reſpicere videtur. Erotiano namque κυκεὼν λέγεται τὸ κυκᾶν dici videtur. Et Euſtathius apud Homerum, κύκησε idem quod κυκεῶνα ἐπίνοσε exponit.

38 μὴ τὸ δεῖπνον, εἴκοσι] Hoc modo legunt exemplaria omnia. Verùm cùm quotidie octoginta ſtadia confici velit, vt numerus integer exeat, Cornarius addit, περὶ τὸ δεῖπνον, τριάκοντα. Caluus verò, μὴ τὸ δεῖπνον, τριάκοντα, ὄρθρου πεντήκοντα legit. Idemque hunc locum aliter legiſſe videtur, qui quotidie decem ſtadiorum additionem fieri velit, cùm antea quinque ſtadiorum additionem author fieri iuſſerit.

39 μὴ τὸ δεῖπνον, εἴκοσιν] Hîc quoque Cornarius, περὶ τὸ δεῖπνον ἑκατὸν πεντήκοντα addit, vt numerus centum & quinquaginta ſtadiorum conſtituatur. Caluus verò legit, μὴ τὸ δεῖπνον πεντήκοντα, ὄρθρου δ' ἑκατόν.

40 ἢ ἕλκια ἐκφλυσδάνει] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt & poſtea. Vaticanæ tamen membranæ ἐκφυσδάνῃ legunt, quomodo in Exegeſi apud Galenum legendum exiſtimo, cùm ἐκφυσδάνει legatur, quod ἐξορμᾷ exponit, hoc certè tacitè expreſſo loco, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

41 τῷ ἱπποφαέος ὑπῷ] τῷ ἱπποδίῳ ὑπῷ vitioſè legunt Aldina exemplaria, fortè pro ἱπποφίου ὑπῷ, quemadmodum legunt plærique Hippocratis exemplaria, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia, vbi etiam hunc locum expreſſimus.

42 ὀρεβίῳ ἢ γάλακτι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, hoc ſenſu, vt in lactis potu per dies quadraginta quinq; perſeueret, cum lacte eruum aſſumens. Sed pro ὀρεβίῳ, ὀρρῷ legit Cornarius, vt ſerum cum lacte intelligat.

43 ἢ ἄμα τῷ ὄφῳ περέρχεται φάμμος] περιέρχεται legunt exemplaria Aldina & Vaticana.

44 ἔπειτα πόον περίοντος τοῦ χρόνου] Sic quidem legunt Germanica exemplaria. Aldina verò πύον. At Vaticana πῦον, quæ ſecutus videtur Caluus, licet vitioſa videantur.

45 δοκιδίοις ἀμὶ τῷ ῥάχιν] δοκιδεῖ legunt Aldina & Vaticana exemplaria, & ἀμφὶ τῷ ῥάχιν Vaticana.

46 κινδυνεύοι καθαρθαρῶν] καθαρθαρῶσι, vt aliàs ſæpiùs, legunt exemplaria Aldina & Vaticana, ſed κινδυνεύσει malo.

47 τοῦτο δ' φλεγματίης] Hîc φλεγματίῳ pituitæ & craſſi frigidiq; humoris copiam ſignificare diximus in noſtra Oeconomia, vt etiam ſequentia ſatis indicant.

48 ἔλθῃ τὸ ἰφεσικὸς παχὺ] πᾶν παχὺ legunt Vaticana exemplaria manu ſcripta.

49 τῶσιν αὐτοῖσι πάθεσι] πᾶσι fortè pro πάθεσι legendum, vt etiam legit Cornarius.

50 προσιθεὶς μελάθρα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt ad ſubtractionem cibi pars vna addatur, & quotidie pars vna ſubtrahatur. Alij προσθεὶς ad decem ſtadiorum additionem referunt, vt quotidie decem ſtadia addantur, ad centum vſque. Nos vulgatos codices ſecuti ſumus. Exemplaria Aldina & Vaticana hîc legunt δ' ἀφῃρεῖ ἡμερέων, vitioſè tamen, vt apparet.

51 μὴ ἢ τὸ δεῖπνον] Deficiunt hîc quadraginta ſtadia, ideoq; ſubintelligendum eſt ante cœnam quadraginta ſtadia deambulanda eſſe, aut vt antea, addendum περὶ τὸ δεῖπνο τεσσαράκοντα, quod Cornarium omiſiſſe miror. Caluus verò vt numerum conficeret, μὴ τὸ δεῖπνον τεσσαράκοντα legit, & ὄρθρου δ' ἑξήκοντα.

52 ἢ ὡς πλὼ κοτυληδόνα τῷ ἰσχίου] Sic quidem legunt exemplaria omnia, κοτυλίδα tamen legiſſe Galenum in Exegeſi apparet, cùm κοτυλίδα exponit, πλὼ κοτυλίδι τῷ ἰσχίῳ, & ex lib. 2. de morbis maiore adducit, vt etiam indicauimus in noſtra Oeconomia.

53 ὡῶ δ' κου ἢ ὀδωὼν ὀφθῇ ῥαγεῖσα] Hunc quoq; locum ſubindicare mihi videtur Galenus in Exegeſi, cùm ῥαγῶσι ei explicatur, δηλοῖ ποτὲ μὲν ἀθρόως ἐρυθήσασι, ὡς ὅτ' ἐπὶ δυσεντέρῳ περὶ πόνον τῆς μείζονος, vt etiam indicauimus in noſtra Oeconomia.

54 μύεσιν] μυκίσιν legunt Aldina exemplaria & Vaticana, ſed μυκλώσιν fortè quos fungulos vocat Caluus.

55 ὄκως αὖ ῥέῃ τὸ αἷμα] ὄκῳ legunt Aldina exemplaria.

56 μάζαν ψεσθῶ] ψαιστῶ (vt poſtea) hîc legendũ & legiſſe Galenum apparet in Exegeſi, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

57 ἢ χλιαρῷ ὕδατι κακρυφρίῳ] ἢ ὂν χλιαρῷ ὕδατι κακρυφρίῳ legunt Aldina exemplaria.

58 ἄρτον ἀυτοπυείτῳ] ἄρτον ἢ ἀυτὸν πυείτῳ legunt Aldina exemplaria aſteriſco appoſito, vt vitij nota. ἀυτοπυείτης ἄρτος quinam ſit diximus in noſtra Oeconomia, hoc ſubnotato loco.

59 ἢ νίτρου ὁκόσον οἷς ἀσφάλτου] Hæc vitioſè leguntur in Aldinis exemplaribus hoc modo, & νίτρου ὁκόσον πλείη οἷς ἀσφάλτου ὥσθ' μίξας, & καῦσον omittitur.

60 ἰσχυτάτω ὑγιὴς ἔσαι] Sic quidem legunt publicata omnia exemplaria. Manu autem ſcripta Regia quædam pro ἔσαι ἔσῃ legunt, & Aldina ἀυτμάτῳ pro ἀυτμάτως.

61 ἢ τῆς μαγνησίης λίθου] Magneſium lapidem Magnetis ſpeciem facit Plinius lib. 36. c. 16. Ἱπποφέως autem pro ἱπποφαέος legunt Aldina exemplaria, vt aliàs ſæpè.

62 ἱπωκισσέρῃ τῷ ὄξει] Sic vocat lenticulam coctam aceto temperatam & acidiorem redditam. Huncq; mihi locum videtur Galenus in Exegeſi conceptis verbis indicare, cùm ſcribit, ἱπωκισσέρῃ, τῷ ὄξει πλέονι κεχρημένῳ, etſi κακρυφίῳ malim. Quem locum in OEconomia expreſſimus, vbi etiam indicauimus alia exemplaria vitioſè legere ὄθνεκισσέρῃ. etſi eam lectionem mihi ſecutus Caluus videtur, cùm lenticulam decoctam modico aceto aſperſo dixit.

63 ἵνα γοῦν ὠργισμένον τὸ σῶμα ᾖ] Hîc αὐωργισμένον aut potius αὐωργασμένον legiſſe Galenum in Exegeſi ſcripſimus in noſtra OEconomia, quod ἀναμαλαγμένον exponit, vt τὸ μαλάξει ἐργάσαι dicitur. Vt ſic legendum videatur, ἵνα γε αὐωργασμένον τὸ σῶμα ᾖ. Vult autem quodammodo emollitum ac præparatum eſſe ad purgationem corpus, velut humores craſſos & tenaces, ac pituitam ipſam attenuamus, incidimus, & hydromelite ac oxymelite ad purgationem accommodamus.

64 τούτῳ ξυμφέρει] Ante hæc verba exemplaria Vaticana & Aldina addunt, ἰῶ δ' πυρετὸς μὴ ὀφείλεται, ἢ ἀδυνάτος ἢ αἰσχρός, ἢ ὁμφαλὸς μὴ ὀξέληχη, φάναι ἐπῖναι πιμελῶν, ἢ ἰσχνὸν εἶ. Sed μὴ ἰσχνὸν legendum videtur.

65 δίωλον] Sic quidem leg. exemplaria omnia, ſed ἴωλον lego cum Cornario.

66 ἢ κυνὸς τελεία] Canis carnem diximus vt catulinæ carni opponeremus, quemadmodum canem catulo opponit M. Tullius lib. 2. de natura deorum cùm ſcribit: Benè igitur idem Chryſippus, qui ſimilitudines adiungens, omnia in perfectis & maturis docet eſſe meliora, vt in equo quàm in equulo, in cane quàm in catulo, in viro quàm in puero.

67 καταχᾶν χρὴ ὀξυπάτῳ μαχαιρίῳ] Hos de hydrope locos, quomodo crebris & altis vulnuſculis ſcrotum, femora & tibias pertundere iubeat Hippocrates, mihi ſignificare & valdè probare videtur Aëtius. c. 30. lib. 2. Tetrab. 3. Exempl. verò Aldina hîc ὀξεῖ τῷ μαχαιρίῳ legunt, pro ὀξυπάτῳ, quemadmodum tamen Caluus legiſſe videtur.

68 ἢ ὁ φάρυγξ δοκέει κίρχνειν] Hunc locum expreſſimus & expoſuimus in noſtra OEconomia, vbi quid ſit κίρχνειν & τὸ κίρχνον oſtendimus.

69 τρυπάνῳ τρωχληπείῳ] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria, ſed τρωχληπείῳ mihi legiſſe videtur Cornarius, cũ terebram cauam dixit. τρώχλη enim foramen & cauernam ſignificat, vnde τρωχλοδύται qui cauernas ſubeunt, & in his degunt. Hîc igitur τρωχληπέειν τρύπαιον τρωχλοδυτικὸν, dici poteſt, terebra cauernam pectoris ſubiens, potiùs quàm caua & perforata. Ideoq; acutam terebram diximus, quòd hîc τρυπάνῳ τρητηρείῳ Galenum in Exegeſi legiſſe exiſtimemus, iſtumque locum ſubindicaſſe, cùm τορωτηρείῳ exponit, τρυπάνῳ τῷ δ' ὀξεῖ καὶ ὀξῇ. vt τορωτήριον τρύπανον dicatur terebra acuta & recta qua os vlteriùs foditur, traiicitur, & perforatur, quod hîc πέρᾶν τρυπᾶσι dicit, vnde & τορωτήριον deductum videtur. Sic autem vocatur terebra acuta & fodiens, cùm altera ſit χοινικὶς & χοινίκιον dicta (modiolus Celſo) teres & caua, quæ huic opponitur.

70 κνῶσαι] κνῆσαι τὸ ξύσαι ex hoc loco mihi videtur exponere Galenus in Exegeſi, in dictione κνήσματα. vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

71 & φακοῦ καὶ ὀρόβων πεφυγμένων ἄλφιτα] Hunc etiã locum ex lib. 2. de Morbis maiore adducit Galenus in Exegeſi, ſcribens ἄλφιτα non de ſola hordei farina dici, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

conomia. Codices autem Regij manu scripti hic δὲ τῶ ξυμπυρήσαι legunt.

72 κόλικας] κόλικας quidem per κ legunt exemplaria omnia, sed κόλικας in Exegesi Galenus πρὸ ἕλκους exponit, hoc nimirum subnotato loco, vt scripsimus in nostra OEconomia, sicque scribendum existimamus.

73 ἢ ἕλκεα ἐχέτω, ἀμετρευόντων ἡρέα] ἢ ἀμετρευόντων ἡρέα legunt exemplaria Aldina.

74 ἐν τῷ παλαιοὶ κρίνεσθαι] κριθῶσι legunt exemplaria Aldina.

75 ἄρτῳ δὲ χρείσθω πυείνῳ] κριθίνῳ videtur legisse Caluus, quemadmodum Vaticana exemplaria habere videntur, etsi κριθίνῳ vitiosè legitur.

76 ἢ ἐξ σκληρὸν πυρὸν δυσπεπτεῖ] δυσπεπτεῖν vitiosè legunt exemplaria Aldina. Quis sit autem δυσπεπτος ἄρτος, exposuimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco.

77 πάχος γαστρικὸν] Hunc etiam locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia. ὄψον autem lego, vt exemplaria Aldina.

78 ἀφεῖσθαι πολλοῖς] πολλῶν δ' ἡμέρας legunt exemplaria Aldina vitiosè.

79 ἰὼ ὦ τὰ σπέρματα δὲ ἐσθίειν μὴ δυνῶνται] μὴ deleo cum Cornario & Caluo, etsi in omnibus exemplaribus publicatis scribitur. Vaticana δὲ legunt.

80 ἢ ὦ γαστὴρ δύσεργος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed Galenus hic mihi διάφορος legisse videtur in Exegesi, quod διάφορον ei exponitur, & ex libr. 2. de Morbis maiore adducitur, vt scripsimus in nostra OEconomia. Caluus verò δύσεργος mihi legisse videtur, quam lectionem etiam vidisse Galenum apparet, cum ei δύσεργος in Exegesi νοητρὰ καὶ δυσδιόρθωτα exponitur, etsi Varinus διάφορος apud Galenum legit, vt scripsimus in nostra OEconomia.

81 ὡς ἐφ' λαμπὴν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, verùm λαμπὴν ex Galeno lego, quam dictionem adfert in Exegesi ex lib. 2. de Morb. maiore, hunc nimirum locum subindicans, vt scripsimus in nostra OEconomia. Caluus tamen mihi aliam lectionem secutus videtur.

82 ἢ τὰ δυτικὰ πίσσαρα κατύλης] Sic quidem omnia legunt exemplaria, quæ secuti sumus, cum Interpretes πίσσαρες κατύλας legisse videantur.

83 ἢκιστα αὐ μᾶλλον ἐξ φαρμάκων δακνώδη] ὀκνωδέστερα μᾶλλον τῶν φαρμάκων δακνώδη legunt Aldina exemplaria.

84 ἀμυγδάλης ὀπὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed πίσσης ἀμυγδάλης ὀπὸν legit Cornarius, quem secuti sumus, etsi ἐμβρὸν addidit, quod ercò apud Hippocratem vsurpetur in infantis & smegmatibus. Plinius autem cap. 10. lib. 31. nitrarias in Ægypto esse refert, ex quibus nitrū rubrum exterræ calore depromitur.

85 ἃ πρόσθεν ἐδεδώκη] ἐδεδώκει legunt Aldina exemplaria.

86 πρότερον προφυρήσας] Mazam intelligit longo priùs tempore quam exhibeatur subactam, cui τῶν ἄδικος φυρηθέντων opponit Hippocrates.

87 ἢ βατίδι] Batidas dixi † Plinium secutus, qui batidem inter peculiares mari pisces numerat. Interpretes raiam vertunt, quā βάτον vocant, cuius diminutiuum βατίδα esse volunt. Est autem βατὶς piscis delicati & mollis genus, cuius meminit Athenæus lib. 4. & 7 & Aristophanis Scholiastes. † *Cap. vlt. lib.* 32.

88 σιδηρώδης γάρ ἐστιν] πυῤῥὸν δὲ χρὴ, ἀπὸ ὠὸς σίδηρον exponitur Gal. in Exegesi, si rectè legatur, vt scripsimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco. Est enim color luteus ac pallidus, malicorium referens. Caluus tamen ἰδηρώδης legisse videtur.

89 ἢ βοείῳ, ἢ χάλκεον] ἢ εἰς χαλκοῦς ἀνῶ legunt exemplaria Aldina & Vaticana, quæ secuti sumus cum Interpretibus.

90 ἢ εἰ ἔνυχρα φαγεῖν οἷοί τε] φαγεῖν ἐκ ὀπτῆς legunt exemplaria Regia manu scripta.

91 τὰ ἢ σπίζα κατ' ἀρχὰς σφοδρὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed σφοδρὸν malim, vt antea, & paulò post legit Gal.

92 ἢ τὰ σπίζα ἐκ ὁμοίως σφοδρὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Verùm Galenus in Exegesi in dictione ἀμαλὸς, σφοδρὸν, & ἀμαλὸς legit, quod ῥᾳδίως exponit, si rectè; locum adducit ex lib. 2. de Morbis maiore, vt etiam expressimus in nostra OEconomia. Ideoq; hunc nostra interpretatione secuti sumus.

93 φακὸς δ' ἐπὶ πυβλίον] πρὸς πυβλίοις videtur legisse Caluus. ῥυπαρὸν etiam pro ῥυπαρὰν vitiosè legunt exemplaria Aldina.

94 μὴ ὦ νέφρον] μηδὲ νεφρὸν lego cum Interpretibus, vt mugil recens intelligatur, cui sale conditum opponit. Caluus verò illud ad carnem porcinam recentem & sale maceratam refert πάχος tamen potiùs de piscibus sale conditis Hippocrati ferè dicitur. Exemplaria Aldina & Vaticana μὴ ὦ τι νέφρον legunt vitiosè.

95 ἢ αἰγὸς κέρας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt capræ cornu indicetur, verum αἰγὸς, vt lego cū Cornario, existimoque hunc locum Galeno subindicari, cùm αἰγικέρατα exponit in Exegesi, ὅπερ ἐκ ὑακίνθου καὶ τῶν ὁμοίων. Fœnigræci autem farinam cum aceto & nitro tritā lienē minuere scribit Dioscorides cap. 124. lib. 2.

96 διδόναι δὲ οἶνον αὐστηρὸν] οἶνον πολὺν αὐστηρὸν legunt exemplaria Regia manu scripta.

97 σπληνώδης] Hanc quidem lectionem sequuntur exemplaria omnia. Caluus verò etiam σπληνεμφερὴς legisse videtur.

98 ἅμα τῷ πρώτῳ]Sic quidem legunt exemplaria omnia, lubenter tamen Mercurialis lectionem amplector, qui ἅμα τῷ κόπρῳ legit, etsi ἅμα τῷ πρώτῳ ferri possit, populum phrasin, vt sint quæ cum primo stercore dimittuntur.

99 ἐὰν ὑφέχῃ ὑ γαστὴρ σκληρὴ] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, vt ὑφέχῃς hîc mihi obreptionem quandam & duritatis accessionem sensim ac velut insidiosè factam significare videatur. In hirsutis enim ventris durities blandè ac velut per delitias & sensim nulla propè data significatione se insinuat, quod ferè semper flatibus abundent. Alioqui certè pro ὑφέχῃ ὑφεχῇ) non malè legatur, vt venter durus eminear & exret. Verùm nihil muto.

100 εἶναι ἢ τὰ πρόσθεν] ἐν οἷσι ἢ τὰ πρόσθεν legunt exemplaria Regia manu scripta.

101 ἢ εἰ κοιλίη ὑγίης] κατοιδαλίης legunt exemplaria Vaticana, εἰσφλυσίης tamen legit Caluus.

102 ἢ ὅταν δὲ ἐξαιμωδέος] ὁκόταν ἐξαιμώδεος vitiosè legunt exemplaria Regia manu scripta, etsi ἢ ἐξαιμώδεος addunt.

103 ἀμπώτεχος] Hunc locum asteriscō velut suspectum notant exemplaria Aldina. Denotat autem colorem subpallidum aut subluteum, vt indicauimus in nostra OEconomia hoc expresso loco.

104 οἷον φλοὸς ὕσπερ] φλοὺς φλοιὸς exponitur Hesychio, λεπύχματος, λεπυρὸν, & tenuem corticem velut desquamationem quandam significat, velut serpentis exuuium. Verū hic φλοὸς aut φλοιὸς legisse Galenum existimo, vt scripsimus in nostra OEconomia (in dictione φλοὸς) vbi hunc locum expressimus. Videtur autem hic significari, sub capitis pilis lanuginem quandam crassam & albā qualis in verbasco videtur, subesse, quæ cutis desquamationem aut squamulas refert.

105 ἢ τὰ παλαίσχια μύζει] ἢ πρὸς τὰ παλαίσχια μυζεῖ legunt exemplaria Regia.

106 ἄσπερ τὰ ἢ λυπῶσαι] Sic quidem legunt ferè omnia exemplaria, ἄσπερ τὰ Aldina. Verùm ἀσπάται legisse Galenum existimo in Exegesi, quod σφοδρὸν ἢ ἐπαχθῶς ἀγωνιᾷ exponit, ex lib. 2. de Morb. maiore, hunc nimirum locum subnotans, vt scripsimus in nostra OEconomia, ἄσπετα etiam & ἀσᾶ legi potest.

107 ἢ τέτταρα πέτρα τὸ ἥμισυ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quod Interpretes de cicerum decocto ad dimidias sumpserunt.

108 τὰ σέλινα ὠφέρει] Locum istum in OEconomia nostra expressimus & exposuimus.

109 αὕτη ἡ νόσος οὔπω ἔσχατον ἢ σφοδρὸν σκιασίων] ἄπο non videtur legisse Caluus, & morbum hunc priore minùs lethalē affirmat.

110 ἢ ὀλίγα χαλαρίᾳ πίνειν]Sic quidem legunt quotquot adhuc vidimus exemplaria, sed mihi sane corruptus locus videtur. Cornarius pro χαλαρίᾳ χυλαρίᾳ legisse videtur, & αὐτὴ τὸ χυλῶ sumpsisse, & χυλόεσσα hîc intritarū carnium succum aut succatiunculam significare posse existimaui, & in OEconomia nostra adscripsi, quod posteā scribatur, ἢ ξύων τῶν σάρκα, quod de intrita carne dici videtur, cùm ξύων πίβων exponatur Hesychio, istamq; opinionem amplectitur Caluus, etsi Cornarius de defrictis à carne icteriorum scribibus & cutis strigmentis intelligi velit, quas confidenter, ne dicam fœdè admodum ex vino albo propinat. Cal. pro χαλαρίᾳ legit, & de tepido potū accepit, vt mihi δὲ χλιαρὸν aut ἀκρατοχλιαρὸν legisse videatur, quemadmodum lib. de int. affect. in morb. ac. de oxyarcl. loquitur Hippoc. διδόναι ὑ δὲ δίδας ἀκρατοχλιαρὸν, quod illic exponit Galenus, ὅπερ ἔστιν ἄκρατος χλιαρὸν ἄκρατος ὃ ἔστι χλιαρὸν ἐκ τοῦ ἢ μίσγειν ἀκεῖσθαι ἢ τὸ ψυχρὸν ἢ τὰ θερμά. Quam quidem hîc lectionem viris doctissimis arrisisse video. Sunt etiam qui pro his verbis δὸς χαλαρίᾳ ὑγρὰ ἐπαλλάλων πάνυ legant. Ioannes Opsopœus vir doctiss. & aliàs de Hippocr. optimè meritus, cùm ad me de suis in Hippocratem obseruationibus scriberet, per epistolam amicissimè significauit, se hoc loco pro χαλαρίᾳ χαραδείᾳ legere, existimareque Hippocratem eius auis carnem lauari & teri velle, tritamque atque maceratam ex vino albo propinari. Quæ coniectura vt mihi valde probatur, ita sanè certum est hac phrasi quæ popularis est aliquid indicari, ex quo infuso Hippocrates bibi præcipiat. Est autem χαραδεία auicula authoribus celebrata, gallus aut tetrix Latinis dicta, in torrentium vadosis ripis, inter fava obuersans, vt de ea nonnulli scripsere.

quæ ab ictero laborantibus primum conſpecta, morbum leuat & in ſe depellit. De ea ſcribitur apud Plutarchum Sympoſ 5. cap.7.& ab Æliano lib.17. cap.13. & ab Heliodoro de hiſtoria Æthiopica lib.3.& Suda & Plinio cap.11.lib.30.Porrò Mercurialis hoc loco de chalario bibendum eſſe ſignificauit, & quid eſſet chalarium non indicauit.

111 νόσημα ὅπερ καλεῖται τύφος] Typhos quiſnam morbus vocetur Hippocrati non ſatis conſtat. Stuporem attonitum vocant Interpretes,cùm quis mutus aut attonitus conſidet. Videtur autem eſſe febris ardentis ſpecies quædã,velut τυφώδεις πυρετοὶ dicuntur,quemadmodum ſcripſimus in noſtra OEconomia. Ac neſcio an per Typhon Galenus τυφωμανίαν intelligat. Com.1.in Prorrh.cùm ſcribit ſe perpetuum cum comate delirium vocare mixtum ex phrenitide & lethargo affectum,quoſdam verò Typhomaniam,velut ſcribitur apud Hipp. in lib. de Morbis. Aut enim hunc librum intelligit,quem paſſim ſecundum de Morbis maiorem vocat,aut corruptorum librorum de Morbis non leuem ſuſpicionem iniicit, cum in his nulla fiat Typhomanias mentio.Eſt autem Typhomania affectus ex phrenitide & lethargo mixtus & innominatus Galeno, ex bilis & pituitæ permixtione,in quo ægri delirant, & ſimul ſomniculoſo torquentur comate. Lethargicus,aut furioſus deliruſq; Lethargus dici poteſt. τῦφος autem ſcribũt paſſim Aldina exemplaria pro τύφος.

112 ῥοφήματα ἢ λεπτὰ καὶ ψυχρά] λεπτὰ ψυχρὰ legunt Aldina exemplaria & Vaticana quæ ſecuti ſunt interpretes.

113 καὶ παῦσι δὲ φεύγουσιν] δὲ φυγαῖσιν legunt exemplaria Regia manu ſcripta.

114 παὶ χώρας τῷ ὀφθαλμῷ] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria.Caluus tamen κόρας legiſſe videtur.

115 καὶ τὸ ἐπίπαν ἀφύκ] Hunc mihi locum ſubindicare videtur Galenus in Exegeſi, cum ἀφυὲς exponit λιπαρὲς, καὶ ὥσπερ ἀφύης τὸ σῶμα ἰχῷ vt ſcripſimus,in noſtra OEconomia.

116 καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι,ἐξοιδέσι ἰσχυροῖς]ἐξορῶσι legunt exemplaria Regia manu ſcripta,ſed vitioſam vtrobiq; lectionem exiſtimo,& ἐξορᾶν cum interpretibus lego aut ἐξορῶπα. Eſt autem ἐξορᾶν & ἐξορᾶσθαι pro ſpectare & velut extra ſpectare, diciturq; de iis qui protuberantibus & prominulis ſunt oculis, velut qui faucibus compreſſis ſtrangulantur.

117 ἓν κίρχνῳ αὐτὸν] Hunc locum expreſſimus & expoſuimus in noſtra OEconomia.

118 τῶν ὑπαρόπιν ἔχῃ] τῶν legunt Aldina exemplaria & Vaticana.τῶν legiſſe videtur Cornarius.

119 καὶ ἐκμαίνῃ] Hunc locum expreſſimus & expoſuimus in noſtra OEconomia.

120 δύο πτυβλία] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed Caluus πτία legiſſe videtur ex membranis Vaticanis.

121 μᾶζαν ἢ ἄυσιλα ὡς μάλιστα]Hunc mihi locum ſubindicare videtur Galenus in Exegeſi,cùm ἄυσιλα μᾶζαν exponit τὴν μάλιτα καὶ ἐλαίῳ πεπυραμμένην,vt ſcripſimus in noſtra OEconomia, Aldina tamen exemplaria,hîc,vt antea,ψιλὰ legunt.

122 δι' ἰχθύων πεφ] Hunc etiam locum expreſſimus & expoſuimus in noſtra OEconomia, vbi piſces intelliguntur eodem modo quo carnes cocti,& origano aſperſi,aut piſces cum origano aſperſo cocti.

123 σίλφιον ἢ ὄπιζέσθω πυλύ]Sic quidem legunt exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit.Cornarius tamen ὄπιζέσθω legere videtur,vt legitur pag.ſequente.

124 καὶ πρὸ αὐτομάτου καθαιρομένου]Sic quidem legunt exemplaria omnia,vt eadem ſub veſperum exhibeantur,etiam ſponte purgato. At Cornarius,ἃ καὶ πρὸ αὐτομάτου καθαιρομένῳ legiſſe videtur.

125 πίλλα θαψίνης ἐξύσαι]Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen ἐξῦσαι legit.& exemplaria Regia manu ſcripta ἐξαῦσαι,vt ſcripſimus in noſtra OEconomia, vbi hunc locum expreſſimus & expoſuimus. Exemplaria autem Aldina ποιῶν vitioſè pro πίλλα. legunt.

126 καὶ σκληρός ἐστι] Hunc locum ſubindicare mihi videtur Galenus in Exegeſi,cui σκληρὸς ξηρὸς exponitur & σεσηπτικὸς ἀμβλυώδης, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia.

127 ἢν δ' ἢ χροιὴ τοῦ σώματος] ἢ δὲ χροιὴ τοῦ σώματος legunt exemplaria Aldina & Vaticana,quæ ſecuti ſunt interpretes.

128 ὅ τι τὸ αἷμα ἐκχωρήσῃ]Sic quidem legunt quotquot mihi videre licuit exemplaria.Caluus tamen ὃ ἐκχωρέσῃ legiſſe videtur. ξυλώδης autẽ lego cũ Interpretibus,cũ ξυλεώδης paſſim legatur.

129 σκαρδαμύσσῃ] σκαρδαμύσσῃ legunt alia exempl. σκαρδαμίσσῃ autem & σκαρδαμύσσῃ apud Hippocr.etiam agnoſcit Erotianus.

130 καὶ ἕωρος τί σοι ὄφελον ἢ ὑγιαίνων]Mira quidẽ phraſis & defecta, ſicq; legut exempl.omnia,videturq; μᾶλλον aut μᾶζον deſiderari.

131 ἐνθλάσῃ]Hunc locum mihi ſubindicare videtur Gal.in Exegeſi,cum ἐνθλάσῃ,ἐνθλᾷ exponit,& pro ἐνθλάσῃ; ἐνθλασῃ legiſſe, & ad digitum qui deprimit & impreſſionem facit retuliſſe, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia,vbi iſtum locum expreſſimus & expoſuimus. Caluus autem longè aliter hunc mihi locum legiſſe videtur.

133 ἐν τοῖσι πάθεσιν ὠφελᾷ]Sic quidem legunt exemplaria omnia & omnes interpretes, ſed ἐν τοῖσι ποσὶν lego in noſtra OEconomia,vbi etiam iſtum locum expoſui.

133 καὶ ὠφελεῖ ὅπως βαδίζῃ] ὁκοῖος malo, vt aliàs ſcribitur, & habent Vaticana exemplaria manu ſcripta.

134 ἐτείῳ γάλακτος ἡφθοῦ χοᾶς]ξηροῦ χοᾶς videtur legiſſe Caluus, cùm duorum ſextariorum menſuram ponat.

135 ἑψήσῃ] Sic quidem legunt quotquot vidimus exemplaria, ſed ψυχέσθω cum Interpretibꝰ lego.Illud vero τρωγὰν de caſeo trito longe aliter mihi legiſſe videtur Caluus.

136 καὶ πεπταγόνῳ]Iſtum mihi locum ſubindicare videtur Galenus in Exegeſi,cum πεπταγόνα his verbis explicat, πηὶς μὲν ἢ δεσκομένοις καὶ τὸ ξύμμικτον παχεῖ, πηὶς δ' αὐτὸ τὸ ξύμμικτον.

137 ἐλεὶς αἱματώδης] Huic conuoluulo ſimilem eſſe volunt nonnulli Stomacacem morbum Plinio dictum cap.3. lib.25. & in Germanici Cæſaris exercitu citra Rhenum, ex vitioſi & medicati fontis aquæ potu,recenter exortum, quem nunc Scorbutum vocant, & Germanicis ad mare Balthicum,& Danis familiarem eſſe dicunt.

138 φρέδυσας]οὐ φρέδυσας legere quidam malunt,quòd vlceribus crura & tibiæ malè afficiantur.

139 ὁκοῖόν περ ἕλκος]ὁκοῖόν παρ' ἕλκος legunt exemplaria Aldina,quę ſecutus videtur Cornarius, aut παρ' ἕλκυς legiſſe.

140 ὁκοῖόν περ ὕδρωπες]ὕδρωπος legunt Aldina exemplaria,vitioſè vt opinor,niſi παρ' ὕδρωπας legatur. ὕδρωπες enim hic aqua intercute laborantes dicuntur,vt ſignificauimus in noſtra OEconomia,hoc expreſſo loco.

141 δοκέῃ οἱ τὰ προσέρποντα] δοκέῃ οἷόν τι προσέρπειν legunt exemplaria Regia manu ſcripta,quod ſenſim illabentem aut irrepentem ad cutim humorem magis indicat.

142 πὰ δ' διὰ τῶν νοσημάτων]Hic locus procul omni dubio corruptus eſt. Aldina exemplaria & Vaticana cum manu ſcriptis Regiis legunt,πὰ δ' διὰ παχέα τῶν νοσημάτων γίνῃ, quam lectionẽ ſecuti ſumus cum Interpretibus omnibus. Codices verò Germanici vitioſè παχέα poſt μελαντῶν adſcribunt.Hæc verò adſcribuntur libello περὶ κεισίμων,vbi ſic leguntur, πὰ δ' ὀξέα τῶν νοσημάτων γίνῃ.Caluus autem & Cornarius aliud morbi craſſi genus eſſe volunt, & pro indicatura apponunt.

143 καὶ ἀπολίσῃ] Hunc locum in noſtra OEconomia expreſſimus & expoſuimus.

144 καὶ σκιωγίῃ] Hunc mihi locum expreſſiſſe videtur Galenus in Exegeſi,cum σκιωγίαι ἀμβλυώπει exponit,quomodo ſcribitur libello περὶ κεισίμων, & nos in noſtra OEconomia ſignificauimus & expoſuimus. Caluus autem & Cornarius ad oculorum pupillas hebetatas retuliſſe videntur, ſed nos cum Galeno ad ægrum reſpeximus.

145 δοκίων φθόρας αὐτὰ ἴδῃ]ἐσῆται pro ἴδῃ legunt exemplaria Regia manu ſcripta.Libro etiã περὶ κεισίμων legitur τῶν δ' αὖ γοίνων.

146 μᾶλλον αἰσθυχῇ] αἰσθυχθῇ legitur libello περὶ κεισίμων, & φορσφαίρεως vitioſè pro φορσιρίεως aut φορμίνεως, & ἐπιτάσις μαχομένης.

147 ὡς ὁρέων μάχας καὶ πολέμους] Aliter legitur libello περὶ κεισίμων,ὡς ὁρέων ſimpliciter,& ἐξέρχῃ pro ἐπέρχεται & αὐτὸν ἐὰν διεξίναι.

148 ἀλλὰ καταπίπλει]ἀλλὰ πίπλει legitur lib.περὶ κεισίμων,&,οἱ πόδες ἢ γίνωνται ἀεὶ ψυχροὶ &,ἢ ἐυπνία ὀρῇ φοβερά.

149 πῶδι ἢ γινώκομαι] πόδι ἢ γινώσκομαι legunt Aldina exemplaria.πόδι verò legitur libro περὶ κεισίμων,quam lectionem ſecutus eſt Cornarius, πῶδι verò legiſſe videtur Caluus ex membranis Vaticanis,vt legunt exemplaria Germanica. Libello περὶ κεισίμων paulò aliter legitur, καὶ φοβίῃ, & ἀφικῇ γε, & ἐπιπέσῃ τε, quam lectionem mihi ſecutus videtur Cornarius.

150 ἐυδὺς ὠδαχρῶμα] Libello περὶ κεισίμων legitur,ἀθὺς ἔνιοος γίνῃ,& ὀρθὸς ἔπικείνῃ, quam lectionem mihi ſecutus videtur Cornarius.

151 ἐν ἀλλοδημίῃ]ἀποδημίῃ lego cum Cornario, vt lib. περὶ κεισίμων,vbi iſta paulò aliter leguntur, etſi vulgata lectio ferri poteſt,vt etiam docuimus in noſtra OEconomia.

152 ἐνθυείῃ]Aldina exemplaria ἐνθυμίῃ vitioſè legunt,pro ἐνθυείῃ.

153 ἱδρώς τε πολλὸς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed Cornarius πολλοῖς legiſſe videtur.

154 ἢ ῥῖνας τέμαχος] Hunc locum in OEconomia noſtra expreſſimus & expoſuimus.

155 ἰσχιὰς ἢ] Iſta quæ de Iſchiade ſcripta ſunt iiſdem verbis repetuntur libello περὶ κεισίμων,& melius leguntur.

456 ἀς ὃ αὐαξηράνητε]Libello περὶ κριτίμων melius legitur, ἀς δὲ αὐαξηραίνῃ ἢ πάχυνται, πάλι μέγα πεμφθέντ.

457 τοὺ δακτύλους]τοὺ ἀστραγάλους legitur lib. περὶ κριτίμων, eamque lectionem secutus est Cornarius, cùm tamen exemplaria omnia δακτύλους habeant. Ibidem etiam legitur, ἀπὸ τῆς ἰσχιαδικῆς ἕξεως.

458 κλίσει τεθεῖσι χρὴ] καθῆσαι legunt Aldina exemplaria, vitiosè vt patet pro κλῖναι.

459 σκύλου ἄτμῳ]Ex hoc loco σκύλου ἄτμῳ κολυμβήθρα ἀλλαχοῦ exponere mihi videtur Galenus in Exegesi, vt scripsimus in nostra OEconomia.

460 ᾧ σκυτάλῃ χυλῷ] Iftius betæ succi heminam etiam mihi capere videtur, vt ad iustam crassitudinem decoquatur. Cornarius betæ succi quantum videbitur affundit. Caluus cum betæ decocto ad iustam crassitudinem coquit.

461 ἅπτα ἰλὺν χρὴ] λιὰ χρὴ legisse videtur Caluus.

462 πολλοὶ χυλοὶ ἐγχύντες] πυλλοὶ ἴδη χολοὶ ἐγχύντες legunt exemplaria Regia manu scripta.

463 πίτυοι τρεῖς] Ista de Tetano repetuntur libello περὶ κριτίμων, & lib. 3. de morbis.

464 ἐπιτῷ κατακλίτες ἰμβάτῃ] Sic legunt exemplaria omnia, & Regia manu scripta ἐν βαίτῃ. Et sanè suspecta mihi admodum lectio videtur, & ἰμβάτῳ αἰὰ τῷ σάρκα πεπίσπτα legendum existimo, vt scripsimus in nostra OEconomia, vt in solio reclinatum ægrum & per totam carnem perfusum intelligamus, & ἰμβάτῳ ἴμβασιν accipiamus pro ea perfusione quę fit in solio, siue aquæ calidæ, siue frigidæ fiat, vt præcipit libr. 3. de Morb. & aph. 21. lib. 5. Ea enim per carnosas partes potiùs quàm frigidas, & neruosas fieri debet, quò facilior caloris reuocatio cum sudore contingat. Est autem ἰμβάτ solium aut labrum in quod loturi & sudaturi descendunt. Cornarius hîc pro pelliceo vestimento accepit, aut certè (quod magis credo) aliud quid legit. Caluus pro fascia quæ carnem sursum traheret. Hieronymus Mercurialis suis huic loco Annotationibus, in solio reclinatum & resupinatum ægrum sursum excitata spina facit, & αἴω τῷ ῥάχι ποιήσαντα legit, ita vt spina dorsi sursum vergat, eaque inuncta & toto corpore facilius sudor exciteur.

465 καὶ ἀμπίσας ἰμάτια λάβῃ] ἰμάτια μαλθακὰ ἠβαιὰ legunt exemplaria Aldina & Vaticana, quæ secuti sunt Interpretes, λινᾶ tamen fortè meliùs legatur, vt lib. 3. de Morb. vt leuiora sint stragula, neque corpus grauent.

466 ἢ ὑπὸ τῆς ἀμφιβεσλίου] Hunc mihi locum subindicare videtur Galenus in Exegesi, cum ἀμφιβεσλίων exponit, τῆς περὶ τὰ πεδία καλυμμάτων χωείων, vt scripsimus in nostra OEconomia. Vt inde satis constet libro περὶ κριτίμων εἰσφραλίων vitiosè legi.

467 ἢ ὅτι ἢ ὑπὸ πραυμάτων ἕξεσι ἴλλῃ] οἷς τύπτεται. ἢ ὑπὸ τ' ἐδαίων τὸ μεταφρενον πίπτει, ἢ ὅτ' ἐπὶ τὰ οἰκοῖ.

IN LIBRVM DE HIS QVÆ AD VIRGINES pertinent.

1 ΑΡΧΗ μοι]Hic libel. περὶ παρθενίων passim inscribitur, in quo quæ ad virgines spectãt, & virginum morbi, ex peculiari virginum natura tractantur. Id enim τὰ παρθένια significare videntur, virginum res, vt τὰ γυναικεῖα, mulierum res, & morbos, etsi virginalia dici possunt. At Virginal vt fœminal & interfœmineum, eam partem notat quæ fœminas facit, ex Arnobio. Etsi παρθένια virginum morbi dici possunt, nõ secus ac γυναικεῖα mulierum morbi, quomodo idem Hippocrates lib. 1. περὶ γυναικείων, παρθενίας νόσους vocat. Quo nomine an libellum istum subindicet, non satis est explicatum, & certè alios fuisse apparet. Ac mihi videtur præludium esse quoddam totius tractationis istius de morbis muliebribus, quam hic ξυάθετον ἰητρικὸν mihi aptissimè nominare videtur, siue id de totius artis Medicæ compositione dicatur, vt volunt Interpretes. Est & σύνθετος medicamenti compositio aut descriptio quædam Q. Sereno, dum scribit de Antidoto Mithridatica.

——Sed Magnus seruia Regis
Cum raperet victor, vulem deprendit in illis
Symbesin, & vulgata satis medicamina risit. De qua agit Plinius cap. 8. lib. 25.

2 οὐ γὰρ δυνατὸν] Id quamuis obscurum est, non mihi videtur solum vniuersalem & particularem morborum naturam ex arte cognoscendam esse disquirere velle, sed in vnoquoq; & singularibus cuiusque propriam morbi naturam maxime esse dispiciendã, vt in virginibus epilepsiam, terrores & apoplexiam, qui morbi pro virginum natura peculiare quiddam obtinent. Sic enim illud (ὁκοῖ τῷ ἀτόμῳ) individui & particularem cuiusque naturam indicare videtur.

3 ἢ ὀλιγωτέρη]Pro ὀλιγωτέρη λυπηροτέρη legunt exempl. Vaticana.

4 ὁκόταν ὦσι γάμου σεσταλμένοι] Sic legunt exemplaria omnia publicata, manu vero scripta Regia, ὅταν γάμου legunt, vt scripsimus in nostra Oeconomia, vbi istam dictionẽ expositum, diximusque eas indicari, quæ maturæ viro sunt, & propè vt nuptiarum tempus experiantur, viroque coniungantur. Alioqui ὅταν γάμου σεσταλμένοι legendum erit, vt sit, σεσταλμένοι Infinitiuus Æolicus, pro σεσταλμένῳ Ionicè, quod σεσταλμένοι Communiter. ὅταν tamen σεσταλμένοι malo.

5 ὕστερον γὰρ τὰ αἷμα ξυλλέβει] Sic legunt Germanica exemplaria; reliquã autem ξυλλέβει) habent, quæ secuti sunt Cornarius & Caluus, quod stillat & confluit significat, aut funditur ac diffunditur.

6 ναρκώδεα σεσήκῃ] σήκῃ vitiosè pro σεσήκῃ habent exemplaria scripta Regia.

7 ἀξὶ τῶν ἰθύντατα τῷ φλεβῶν] σκύτατα pro ἰθύτατα legunt membranæ Vaticanæ; Regia etiam quædam exemplaria manu scripta φρενῶν vitiosè pro φλεβῶν legunt, vt & paulò post pro φρενῶν ῥοφῶν vitiosè habent, vt ne meminisse quidem satius fuerit.

8 ἀγχόνας κρείσσων] Hanc phrasim exposuimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco.

9 ἅπτ ἀμείνονά πὶ ἔσται] ἢ ἀμείνονά τι legunt exemplaria Aldina.

10 ὑπερ μὲν λιὸς ῥωδῶσι] Aldina exemplaria fœdissimè hoc loco vitiata sunt, & legunt ὑπερ μάτερ νύσῃ. Quibus verbis quid velint non est facile assequi, & certè suspectum mihi locum faciũt, vt pro ἀμύσῃ ἀμύσῃ) legendum videatur, vt & Æ. Portus legere mauult. Etsi hæc numeri περίκλασις, huic authori alioqui satis familiaris est.

IN LIBRVM DE NATVRA MVLIEBRI.

1 ΠΕΡΙ ὃ τ' γυναικείης φύσιος] Hunc librum apparet magnã exparte ex libris περὶ γυναικείων concinnatum esse, ex quibus multa hîc sunt repetita.

2 αἱ μὲ γὰρ ὑπάλλουσι] Hæc repetuntur lib. 2. περὶ γυναικείων, iisdem penè verbis, vbi ξηρότερα quod hic σκληρότερα scribitur. Vtranque lectionem adhibuerunt Interpretes.

3 ἢ τρυφερότερα] Hunc locum abundè exposuimus in nostra OEconomia. Et quamuis τρυφερότερα legunt exemplaria omnia, & lib. 2. περὶ γυναικείων, σφικτότερα tamen aut στερεότερα legisse videtur Caluus.

4 ψυχροὶ ῥοώδεις] Caluus post ψυχροὶ, ὑγροὶ, adscribit ex membranis Vaticanis, vt lib. 2. περὶ γυναικ.

5 ἰὼ ὕδατος] Eadem scribuntur libr. 1. περὶ γυναικείων. paulò tamen aliter.

6 φαύσῃ γὰρ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed φαύσῃ meliùs legitur lib. περὶ γυναικ. & ἢ ῥίγος καὶ πῦρ λαμβάνῃ.

7 ἢ σπάσῃσι μαλθακοῖσι] Hîc desiderari videtur χρίσθω ex libro περὶ γυναικείων. quod etiam apponunt Interpretes. In fine verò pro μαλθακοῖσι, μαλακίσασι legunt exemplaria quædam manu scripta & Vaticana.

8 ἰὼ αἱ μῆτραι τρὸς τὸ ὕπερ] Eadem scribuntur libr. 2. περὶ γυναικείων.

9 καλεῖται ὑσέρη]ὑσέρη non legitur in exemplaribus quibusdam Regiis manu scriptis, vt neq; lib. 2. περὶ γυναικείων.

10 ἑπὶωὶ ὃ χαροσγενίη]Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed exemplaria manu scripta Regia & Vaticana. χαροσγενίη legunt, quæ secuti sunt Interpretes.

11 κλύσει πὶ ὑσέρας] Exemplaria Aldina καῦσαι pro κλύσαι legunt, vt sæpè aliàs.

12 ἓξ πυίῃ τῶν χήρων] Post hæc verba exemplaria Vaticana adscribunt, ἀρίστη ἢ ἐν γαστρὶ ἔχῃ, ex lib. 2. περὶ γυναικ.

13 ἰὼ φροσέλθωσιν αἱ μῆτραι] Eadem scribuntur lib. 2. περὶ γυναικ. & lib. περὶ ἀφόρων.

14 τῷ αἰδοῖ ὡ ξυγκοιμᾶῖ] ἰὼ ἐκ τῶν ὑτῶ τῷ αἰδοῖ ξυγκοιμᾶῖ, lego ex lib. 2. περὶ γυναικ. cum Cornario, etsi exemplaria omnia negationem addunt, vt & libro περὶ ἀφόρων.

15 κρεμάδεις] Illud κρεμάδεις sepositam vt depositam aquam, aut sub dio expositam significat, quò sit frigidior. Alioqui κρεμάδεις ἐς τ' αἰθρίην legisse videtur Cornarius, φρονίσθω ὡς ψυχρότατον ὅτι τ' αὐδιὸν, vt legitur lib. περὶ ἀφόρων. Hæc tamen vulgata lectio eo sensu quem expressimus rectè ferri posse videtur.

16 ὕδωρ, φασὶν] ὕδατος legunt Interpretes omnes, vt legitur lib. 2. περὶ γυναικ. Sed pro μὴ σφόδρα κεφαλὴν legisse videtur Caluus.

17 ὑπὸ τ' αὐδιοῦ τ' ἰνδίκτου] Hæc esse transposita satis apparet ex lib. 2. περὶ γυναικ. ideoque rectè expositi Cornarius.

18 ἢ ἢν οἶνον ὑδαρέα πίνῃ, ὦ λ' ἀλκὴν] ὑδαρέα λευκὸν lego ex libro 2. περὶ γυναικείων & lib. περὶ ἀφόρων cum Cornario.

19 ἐκκρίνει] ἐκκρίνειν) lego ex codicibus Regiis manu scriptis, velut etiam legitur lib. 2. περὶ γυναικ. & libro περὶ ἀφόρων, & legerunt Interpretes.

20 ἀγκάζει ὁ πόνος ἰσχύειν)] Hæc quidem lectio codicibus vulgata rectè ferri potest, vt suborto dolore vteri ad locum redire nolint, meliùs tamen legitur lib. 2. περὶ γυναικ. ἢν ὁκόταν ὁ χρόνος ἰσχύῃ.

21 ἐκόταν ἐκπίπτῃ ἐδλα] ἐκπεσεῖται legunt exemplaria Vaticana nō malè, quæ lectio statim post partum aut enixum significat, vt si mulier vteros fatigarit aut laborarit, ita vt vteros emouerit aut concusserit, vt fert lect. lib. 2. περὶ γυναικ.

22 μακραὶ περιζώσεις] Sic quidem omnia legunt exemplaria, sed ἄκρας lego cum Cornario, vt ὑστέρας aut μήτρας intelligas, velut legitur lib. περὶ ἀφόρων, aut ἄκρα vt legitur libro 2. περὶ γυναικείων.

23 ἕως αἱ πεντεκαίδεκα ἡμέραι] πεντεκαιεικοσαίδεκα ἡμέραι legitur lib. 2. περὶ γυναικ. & libro περὶ ἀφόρων.

24 μηδὲ ὑποθυμιάσθω] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, sed lib. 2. περὶ γυναικ. & περὶ ἀφόρων, istud affirmatiuè legitur, vnde lectionem suam desumpsit Cornarius.

25 ὦ αἱ μῆτραι ἀφῶνται] ἀφὴ hîc adhærescere & annecti significat, diciturq; de vteris in coxendicem procumbentibus & annexis, vt annotauimus in nostra OEconomia. ἄπτεσθαι autem hic dicitur quod φαύειν τῷ ἰσχίῳ lib. 2. περὶ γυναικ.

26 ἀναφύσωσαν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed vitium hæc lectio subolet, vt scribimus in nostra OEconomia, & ἀναφράξωσαν aut ἀναφάσσωσιν legendum existimamus, vt de muliere dicatur, quæ sensim admota manu muliebres locos contrectat, quam os locellorum digito immisso distrahere ac dimouere iubet, pro quo dicitur lib. 2. περὶ γυναικ. ἀφαμμῦν τῇ δακτύλῳ ἐλκεῖν τὸ στόμα τῆς ὑστερίων.

27 βέλτιον ἀμφιχείων] pro ἀμφιχείων ἀμείχων habent exemplaria Vaticana vitiosè vt apparet, alioqui ἀμείχων de vestimentis circum ægram positis aut inuolutis ad suffitum ne exhalet continendum, intelligi potest.

28 ἢν καπνίζωσι τῇ ὑγιείῃ ἰσχίῳ] καπνοῦσθαι legit Aldinus codex vitiosè.

29 ἄπαξ ἐώσης] Sic quidem legunt exemplaria omnia, insolente phrasi, ac vereor vt parum integra. ἀπάξειε δὴ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον legi potest, vt in sanam coxam semel innixæ & abductæ, fomentum ex vrina, deinde etiam suffitus admoueatur, ἅπαξ ἰούσης videtur legisse Cornarius.

30 περιπάσσοντα τὴν ἄρτης] πάσσοντι τὴν ἄφνης legunt exemplaria manu scripta.

31 ἢν ὦ ἀφάσῃ τῆς δακτύλων] ὦ ἀφάσῃ τῇ δακτύλῳ lego ex membranis Regiis manu scriptis & Vaticanis, & σκέπλητον, vt de muliere intelligatur, quæ immisso digito vteri osculum contrectet & exploret, pro quo scribitur lib. 2. περὶ γυναικ. ἢν τὸ στόμα τῆς ὑστερίων ᾖ ἄλλον ψηλαφήσῃ.

32 φεῦ, τὸ ἰσχίον διανδίωσι] Hunc locum istamque dictionem abunde mihi videor explicasse in nostra OEconomia, existimóque Erotianum pro ἐυανδίωσι, ἐκθιάσει legisse, quod ἐκπεζώσει exponit. pro quo εὐανδῶσι legitur lib. 2. περὶ γυναικ.

33 ἄκρητον] Istud ἄκρητον de vino mero & puro dicitur lib. 2. περὶ γυναικείων quod etiam sæpè per se effertur. Sed de lacte hic dictum videtur, vt postea.

34 σπέρμα λίπῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed σπέρμα τελείην legit Cornar. ex lib. 2. περὶ γυναικείων. Vaticana autem exemplaria λίπῃ ὀλίζον legunt.

35 ὦ ἐκ πόνου μὴ καθαρθῇ] Eadem ferè scribuntur libro 1. περὶ γυναικείων.

36 ἢν ἐμπαλαζέσθω ὡς μάλιστα] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen περιπατείτω pro ἐμπαλαζέσθω legisse videtur. Exemplaria verò Vaticana pro ἥλιον ϛίαν habent.

37 ὦ αἱ μῆτραι φλεγμαίνεται πληθώσῃ] Exemplaria Vaticana φλέγματος πληθώσῃ legunt, ex lib. 1. περὶ γυναικείων. vbi ista etiam scribuntur.

38 ἀπέρχεται] ἐπέρχεσθαι) legit Cornarius, vt & exemplaria Aldina, quæ etiam πληθῶσι habent.

39 ἢ δι' οὗ] ὦ ᾗ δίκην legunt exemplaria Vaticana, quæ secuti sumus cum interpretibus omnibus.

40 ὦ αἱ μῆτραι φλεγμαίνωσι] Eadem ferè scribuntur lib. 2. περὶ γυναικείων.

41 ὦ ᾗ ἀφαυσήσῃ] ἐφαυσήσῃ legunt exemplaria Vaticana hoc est, immissa manu attrectarit, de muliere aut obstetrice dictum, quæ mulierum res gerat, pro Hippocratis modestia.

42 ὦ ἐουσίπλας] Eadem scribuntur lib. 2. περὶ γυναικ.

43 ὑπὸ τὰ ὑποχόνδρια] ὑπὸ τὰ ὑποχόνδεια legunt exemplaria Vaticana, quæ secuti sumus cum Interpretibus.

44 ἢ πλιὸς γίνεται] πλιαὶ pro πλιὸς legunt exemplaria Vaticana. Aldina verò ἢ omittunt.

45 αὕτη ἡ νοῦσος] Vide aph. 43. lib. 5.

46 ἔκως τὸ ὕμβρυον διαφθείρῃ)] μὴ διαφθείρηται lego cum Interpretibus omnibus, & exemplaribus Vaticanis & Aldinis. Sic libro 2. περὶ γυναικείων. σφενδόναισι μὴ φευκαλίσι ἢ καθῆραι κούφοις præcipit.

47 ἢν ὁκόταν ᾖ πυελῶν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, Cornarius autem ἢν ὁκόταν αὖθις legisse videtur.

48 διχθὰ τ' ἀωτὸν, τρόπον] διχθὰ δ' legunt Vaticana exemplaria.

49 ὦ αἱ μῆτραι ἐς τὸ μέζον τῆς ἰξύος ὄσιν] Eadem ferè scribuntur lib. 2. περὶ γυναικείων.

50 ἐς τ' σκέλια ὑστεραι] Pro ὑστεραι ὕστατα legunt Aldina exemplaria. Cornarius verò lectionem lib. 2. περὶ γυναικ. secutus videtur & legisse, ἢ τ' σκέλια ἐρύσατο.

51 ἢ ὁ δόπαπος φοσέρχεσθαι)] φοσέρχεσθαι ὑπὸ ἕως, lubenter lego cum Cornario, ex lib. 2. περὶ γυναικ.

52 ὅσ' ὕδωρ φαίνεται] Sic legunt exemplaria omnia publicata, sed Vaticana ὅτε ὕδρον φαίνεται legunt, quam lectionem cum Interpretibus sequor ex lib. 2. περὶ γυναικ. vbi scribitur, ῥίψ λευκὸν ὡς ὅτε ὕδρον. Etsi ὅταν ὕδρον φαίνεται legi potest.

53 ποταίνια πίνῃ] ποτήρια malo vt scripsimus in nostra OEconomia.

54 οἶνος μίσγων ὕδατι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ adhuc videri licuit. Cornarius tamen οἶνος non legit. Neque tamen insolens Hippocrati in lactis potu vini vsus, præsertim dulcis, & nigri, vt patet ex lib. 2. περὶ γυναικ. Sed cùm ea quæ subdio per noctem exponuntur, refrigerandi gratia id experiantur, videtur aliquid vini admisceri, ne suo frigore nocent.

55 προσθιδοῖς πλῶσι] προσθιδῶ legunt exemplaria omnia manu scripta Regia & Aldina.

56 ἡμέραι μ'] Sic quidem legunt exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit, quæ dies quinquaginta faciunt. Sed μ' videtur legisse Cornarius, quem secuti sumus, quod ad dies quadraginta lactis potum præscripserit, quodque dierum numerus eò ferè perueniat.

57 ἐπὶ ὦ διχθάδιον πρὸ πύκνα] Hic exemplaria manu scripta Regia pro indicatura adscribunt, ἕτερος ῥόος, vt & Vaticana quæ secutus est Caluus. Exemplaria autem Regia manu scripta hîc πέντε ἢ ἕκτον apponunt, vt numerum capitum indicent. Cornarius autē διχάδιον πρὸ πύκνα legisse videtur, aut διαφόρου, vt Caluus. Mihi locus intelligi videtur de ea quæ alioqui sterilis, fluore muliebri laborat, neque fœtum maturum perfert.

58 φάμακον οὐ πιπίσκει] Ante hæc verba addunt Vaticana exemplaria, ὅταν οὕτω ᾖ δύνῃ), quam lectionem Caluus etiam secutus videtur.

59 ἢ πεπιπλώμα] πεπληρωμένα legunt exemplaria duo Regia M. 5.

60 ὦ αἱ κοτυληδόνες] Eadem scribuntur lib. 1. περὶ γυναικ. Ex quo certè hunc locum maximè suspectum habeo, & legendum existimo, ἢ ὑπιλύεται ἡ καλὼς ὑπνίου). Deinde ἢ ὦ ἐσαγρίζῃ. Vide aph. 45. lib. 5 Hîc quoq; Regia quædam exemplaria manu scripta, πίνῃ ἢ ἄκρητον apponunt.

61 σωδιαζέσθω τῇ αἰδοῖ] σωδιάσθω legunt exemplaria Regia manu scripta duo.

62 ὁκόταν δ' ὑπιλύεται] ὅταν legunt exemplaria quædam Regia manu scripta, & ἐκκαθαίρεσθαι apponunt.

63 ἢ ἓξ δυὼν ἢ ἐς πλεῖ κεφαλῶν] ἀμφὶ ἢ ἐς πλεῖ κεφαλῶν legunt exemplaria Regia manu scripta.

64 ὁκόταν ἐσαγρίζῃ ἴσχυσι] Eadem scribuntur lib. 1. περὶ γυναικ. & lib. περὶ ἀφόρων. Aliis etiam verbis exprimuntur libro περὶ ὀπτικοῦσιος, Codices verò Regij manu scripti quidam his verbis præponunt, ἄμφω ἐπὶ δεξιὰ κλιτύν.

65 ἢ διμβρωδέων] Istud non legunt exemplaria quædam Regia manu scripta, vt nec Vaticana, quæ secutus est Caluus, vt neque legitur lib. περὶ ἀφόρων.

66 καθήραται ἢ παὶ ὑστέρας πρὸς τ' στόμα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, verùm locus corruptus videtur, & Interpretes legerunt ex vetustis codicibus, παῦτιν χρὴ καθήραται παὶ ὑστέρας, πὶ στόμα παχωίῃ, vt lib. περὶ ἀφόρων, etsi pro παχωίῃ, παχωῖαι legunt Vaticana exemplaria παιᾶσι scribitur lib. 1. περὶ γυναικ. Huc verò pertinet aph. 44. lib. 5.

67 ὦ ᾗ παχωθῇ] Eadē repetitur lib. περὶ ἀφόρων, & aph. 46 lib. 5.

68 ἢ πλὶ γονίῳ ἐκ οἱ ἀνίχῃ)] ἐνίχῃ) legunt Aldina exemplaria. οἱ ἀνίχῃ) tamen aut ὀνίχῃ) malim, vt libro περὶ φύσιος.

69 ἢ φύσαι ἐκ ἐμπιεῖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed φῦσαι ἐμπιεῖ lego cum Cornario ex libro περὶ ἀφόρων.

70 ὦ ᾗ τὸ στόμα τῆς ὑστερίων] Eadem scribuntur lib. περὶ ἀφόρων, &

aliis

aliis verbis repetuntur libr. 2. περὶ γυναικ. Codices verò Regij manu scripti ἐκπυρηνίσῃ apponunt.

[48] ἰὼ γυναῖκα ἰὼ δυναμένην] Istud de ea muliere intelligi debet, quæ cum parere nequeat, repurganda est vt parere possit, vt satis apparet ex multis aliis locis, in quibus ista repetuntur, vt postea, & lib. 1. περὶ γυναικ. & libro περὶ ἀφόρων. Sic ergo legendam videtur, ἰὼ γυναῖκα ἰὼ δυναμένην, τυτθὸν ἐθέλησι, καθήκει.

[49] γονὴν ἢ τύπον ἐκπύρου] Exemplaria Vaticana manu scripta legunt, γονὴν ἢ δι' ἐκπύρου διὰ μᾶλλον.

[50] ὀξὺ μύξα] εἶον μύξαι legunt exemplaria Regia manu scripta omnia, velut legitur lib. 1. περὶ γυναικ. & lib. περὶ ἀφόρων.

[51] καθάρας εἰ τι] καθάρας τὸν πολλὸν κύτον, ὁρᾷς τοῦ ὑστέρου ἐπιθιγεῖν legunt exemplaria Vaticana manu scripta.

[52] ἰὼ τὸ ἐθηλώνη] Exemplaria Regia manu scripta hic ἐπιεσὸν apponunt. Hæc autem repetuntur lib. 1. περὶ γυναικ.

[53] ὑφ' οὗ ἅμα καθαίρεται φλεβῶναι] Exemplaria Regia manu scripta legunt, ἔστι τι ὀξυλεπὲς ἐνεῖλεν μέλαν ἢ ἕλκος, φλεβῶναι ὑφ' οὗ αἷμα καθαίρεται. Quædam etiam ὁκόταν τοῦ ὑστέρου addunt.

[54] ἰὼ τὸ ἰχῖνα λύχνι] Meliùs hæc leguntur lib. 2. περὶ γυναικ. vbi etiam repetuntur. Caluus autem λύχνα legisse videtur. Codices verò manu scripti Regij καπνιζέσθων legunt.

[55] ἐκόπτει πίνουσι αἱ ὑστέραι] Eadem scribuntur lib. 2. περὶ γυναικ.

[56] πίμελαν τι] Sic quidem legunt exemplaria omnia. At lib. 1. περὶ γυναικ. vbi eadem ferè repetuntur, πίμελαν ἐνοῦσαν ἐν μεγάλῃ χύτρᾳ, legitur.

[57] ἰὼ τὸ πισσίσαι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed lib. 1. περὶ γυναικ. vbi eadem repetuntur, ἰὼ πισσοῦσι legitur etiamsi paulò ante de veteris à frigore cōtractis & cōdensatis agitur. Aut igitur πισσοῦσι, aut πυκάζουσι legendum. φασὶν autem lego vt illic.

[58] ὅτε δὲ πήγνυται] Vaticana exemplaria legunt ὅταν πήγνυται πάνυ. Caluus verò κήνυται πάνυ legisse videtur, & de ea quæ difficilem partum habuit intelligit. Cui suffragari videtur quòd sequitur de vtero ex partu inflammatione tentato. Sed nos istam lectionem ex lib. 1. περὶ γυναικ. secuti sumus.

[59] ἢ αὖτε τὸ ἐν αὐτῷ] Sic quidem legunt exemplaria, quæ indicant cucurbitæ interiora in longitudinem derasa in pudendū immittenda, quam etiam lectionem cum Interpretibus secuti sumus. Verum lib. 1. περὶ γυναικ. vbi eadem ferè repetuntur, ἐκτὸς τὸ αἰδοῖον ἢ τὸ καλὸν legitur, quod sambuci mediam medullā indicat, quam lectionem sequuntur exemplaria Regia manu scripta, nisi quod pro μακρὸν μαρὸν legunt. Caluus verò pro χρόνου χειμῶνος aut σελήνης legisse videtur, & μακρὸν de tempore accepisse, vt diutiùs detineatur.

[60] ψιμυθίου σκίβιον] Lib. 1. περὶ γυναικείων, ὁ ἀψινθίου legitur.

[61] ἰὼ ἢ ἐν τῷ ὑστερικῷ] Eadem scribuntur lib. 2. περὶ γυναικ.

[62] ἢ ἐν τῇ ὑστερικῇ] Hæc verba valde mihi suspecta sunt, cùm non legantur lib. 2. περὶ γυναικ.

[63] γυναικεῖόν ἐστιν ὑγιαίνει σκληρὸν] ξηρὸν pro σκληρὸν legit Cornarius. σκληρὸν tamen legunt lib. 2. περὶ γυναικ. vbi hæc repetuntur.

[64] καρκινώδης αἴρεται] καρκινώδης σκληρώδης ex hoc loco mihi videtur exponere Erotianus apud Hippocratem vt scripsimus in nostra OEconomia.

[65] σικύος χλόη.] Pro σικύου σικύου scribitur lib. 2. περὶ γυναικ. deinde pro ξύσον, ἢ πτείσαν, Quam lectionem hîc secuti sumus, tum etiā quòd hoc medicamentum ad vterorum duritiem & ardorem mihi conducere magis videatur, vtpote quod magis emolliat, & refrigeret. Etsi non ignoro σικύου sæpe de cucumere agresti dici apud Hippocratem, quemadmodum sumptisse hoc loco Cornarium apparet, quod medicamentum acrius est, vehementius deterget & purget. Adde quod Caluus istam etiam lectionem mihi secutus videtur ex codicibus Vaticanis, & Aldina exemplaria ἢ χαλκοῦ pro τὸ ξύσον legunt. Pro ἐξ ἡμισείας, ἐκκαθαίρειν legunt exemplaria duo Regia manu scripta.

[66] δύο ἀμύκτου] δύσον legunt exemplaria Regia duo manu scripta: aliud vero etiam δύο.

[67] ἕτερα πτπ] Hæc bis repetuntur lib. 1. περὶ γυναικ. χάλεος pro χαλκείου vitiosè legunt exemplaria Aldina.

[68] τῷ χλωρῷ] Sic legunt exemplaria Regia duo manu scripta, quemadmodum lib. 1. περὶ γυναικ. vbi etiam ἐλαίῳ πρασίνῳ scribitur, istaq; longè aliter scribantur.

[69] διὰ ῥίζας πέντε] κατὰ τὸν διὰ πέντε videtur legisse Caluus.

[70] ἐν οἴνῳ ἑψῶν] λέβητι ἑψῶν Cornarius pro οἴνου in sequente medicamento.

[71] οἴνου ἴσον μέρος] Hic æquales vini & olei partes significatur, sed Cornarius vinum cum parte æquæ partis olei mistum accepit, vt οἴνου ἴσου legisse videatur.

[72] ἐλαίης λιβάδος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἐλαίας λιβάδος lego cum interpretibus, ut ἐλαίης λιβάδι καρπὸν subintelligere oporteat.

[73] πυρείῃς ἢ ἀκτῆς] πυρείῃς τῷ ἀπὸ πυρείων ἐκλεπισθέν legunt exemplaria Vaticana, deinde posteà, ἐν ῥίζῃσι μέρος ἐμβαλόντα.

[74] ἴσ' αὖ ἀποφύσῃ] Istud de secundarum aut fœtus liberatione ac absolutione accipio, pro loquendi more Hippocrati consueto.

[75] κοτύλῃς ὄξυ χεῖρα λάβοι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ὄξυ χειρὶ λάβῃς, aut χεῖρα σχοίη lego, ex lib. 1. περὶ γυναικ. Cornarius ὄξυ χαραμίδι legisse videtur.

[76] ἐς πάσσει] ἐς πάσσεις legunt exemplaria Vaticana.

[77] πρμιὸν] πρμιόδες legunt exemplaria quædam Regia manu scripta, πρμιοδα etiam quædam.

[78] φοινικοῦς κόκκους [Sic quidem legunt exemplaria omnia. Interpretes autem φοινικοῦς ἰλυσιόδεις κόκκους legunt, & rubra aut purpura pæoniæ grana vertunt. Sed fortè φοινικοῦς κόκκους pro φοινικοῦ aut potius φοινικοῦς intelligere possimus κνίδιος κόκκους grana cnidia sic dicta, quorum etiam maximus est vsus in γυναικείοις φαλλαπίοις.

[79] δ' ἀδ' ἀ: πισσίτιδι] δ' ἄδα habent exemplaria quædam Regia manu scripta.

[80] λειχεῖ πίσσι] Hæc repetuntur lib. 1. περὶ γυναικ. & paulò aliter legantur. Vaticana autem exemplaria manu scripta hæc hîc legunt, ὅταν οὖς ὑφύσπιμον ᾖ, ἀλοιῶδες ἢ λίπος ἐγχρίσας ἐλαίῳ. Quæ lectio sumpta videtur ex lib. 1. περὶ γυναικ. Quod remedium ex irrione sæpiùs repetitur lib. 1. περὶ γυναικ. In sequenti autem medicamento pro σκαμμωνίῳ, καλυκίῳ scribunt. Fortassis verò καλυκίῳ, vt σφύρᾳ intelligant. Sed lib. 1. περὶ γυναικ. σκαμμωνίῳ legitur.

[81] ἢ αἰγυπίῳ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt lib. 1. περὶ γυναικ. Sed Caluus αἰγυπιῷ aut αἰγυπιοῦ legisse videtur, & vulturis adipem aut pingue intelligit.

[82] καθαρτέον] Ista repetuntur iisdē penè verbis lib. 1. περὶ γυναικ.

[83] ἢ σικύου] Hic σικύῳ lubens cum Cornario cucumerem agrestem accipio, quod ad hanc rem fit medicamentum conuenientissimum.

[84] κεἰμηλίῳ] Sic quidem legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria Caluus κεκθλῷ legisse videtur, non malè. Cornarius hîc κεἰμηλίῳ polentam crassiorem accipit, & polentam crassiùs fresam dicit. Verùm farina tritici crassior molita, aut hordei tosti farina crassior accipi potest, quòd κεἰμενον ista significet deinde quòd in eodem remedio lib. 1. περὶ γυναικ. πυρὸν τριπτὸν ἀνάλεφ dicit, quòd hic κεἰμηλίῳ ἐξεσθίῃς. κεκθλῷ autem aut κεἰμενον ἐξεσθίῃς lego, proq; crassiore & negligentiùs fracta hordei aut tritici farina accipio. Exemplaria Regia manu scripta quædam κεἰμηλίῳ, quædam etiam λάμυρίῳ habent, nullo sensu. Verum hunc locum nobis esse suspectum in OEconomia nostra scripsimus.

[85] ἢ αὐτῆς τὸ φύλλα] ἢ ἀκτῆς τὸ φύλλα lego cum Cornario ex Caluo, ex lib. 1. περὶ γυναικ. & membranis Vaticanis ac exemplaribus Aldinis.

[86] ἢ ἢ καρτὸν] Istud omittit Cornarius ex lib. 1. περὶ γυναικ.

[87] σκεύζουσι] σκεύζουσι legunt exemplaria Regia manu scripta, quædam etiam σκευέξουσι.

[88] μᾶλλα τὸ λίπὸ τῷ ὄξυ] μᾶλλα τὸ λίπὸ τῷ βάτῳ legunt exemplaria Aldina vitiosè.

[89] πυρὸν ἢ κέγχρου) πυρίδος ἢ κέγχρου legunt exemplaria Regia manu scripta, quædam etiam πυρίδος κέγχρου, & πυρὸς ἢ ζέας, omnia vitiosè.

[90] κέγχρου μέλαν] κέγχρου legunt exemplaria quædam Regia manu scripta. Hoc remedium repetitur lib. 2. περὶ γυναικ.

[91] κεγχρείδας] Sic legunt exemplaria omnia publicata. Vaticana manu scripta ἰσ εἰδας habent. Cornarius κεγχρείδας legisse videtur. Caluus verò κέγχρους legit.

[92] ἐχινίδας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, existimoq; paruos echinos marinos significari, quibus sæpè vtitur Hippocrates in tota muliebrium tractatione. Cornarius tamen χρονίδας mihi legisse videtur, quod lentifici farinam dixerit. At Caluus ἐχινίδας quernos herinaceos vertit, quod Hesychio ἐχῖνοι dicantur πρὸς δυσουρίαν, vt scripsimus in nostra OEconomia.

[93] ὃ ὕδατι] σὺν ὕδατι legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.

[94] κάκκυ τι σπέρ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & cum Interpretibus grani cnidij interiorem medullam albam sumpsimus. Sed lib. 2. περὶ γυναικ. in strangulatu vteri, κόχλου legitur. κόχλος autem testudinem aut cochleam significat, & est scillæ species. Ibi autem naribus fœtida admouenda præcipit, vt & odorata vteris.

[95] ἀκεσχόνεον πολλῷ] ἀκεσχόνεον legunt exemplaria quædam Regia manu scripta, vt lib. 2. περὶ γυναικ.

[96] τὸ κοχλιοειδέος πολὺ ἐλαῖον] τὸ κ σπονδεῖον πολὺ μέλαν lego cum Interpretibus ex lib. 2. περὶ γυναικ. Cornarius verò ἔγκυρα pro ἐγκύρει legit, quemadmodum etiam illic legitur.

120 ἔσται ἢ ἢ βυσπρήστιος] Interpretes legunt, ὅσῃ ἢ ἢ βυσπρήστιος, quos secuti sumus. Iidem quoque per ἐξύδατον ἐλαιηρὸν, olei acetabulum admisceri volunt, sed videtur intelligi vinum admiscendum esse acetabuli olearij mensura. Lib. enim 2. περὶ γυναικ. nulla fit olei mentio, vbi medicamentum ex bupreſtide repetitur, cùm paſtillos drachmæ pondere formari velit.

121 μίξαι ἢ σμύρναν] μίξας legunt exemplaria Regia quædam manu ſcripta. Aldina verò ὅζον δραχμίδας vitiosè legunt.

122 τῷ μελανθίῳ] In hoc ſubdititio quod repetitur lib. 1. περὶ γυναικ. & lib. 2. nulla vini fit mentio, ſed melanthium tritum melle ſubactum eſſe vult. Quam lectionem ſecutus eſt Caluus. Cæterùm quod poſtea ſcribitur, πρὸς τῷ προτέρῳ προσθέτῳ, πρὸς τῇ πιρῷ προσθέτου forte legi debet, etſi hæc lectio ferri poteſt.

123 χρῆσθαι] χρήσθω legunt exemplaria Regia manu ſcripta duo.

124 ὅ ὅζει γὰρ αἰσυπτίου] Hoc loco vitioſa ſunt omnia exemplaria. Aldina ὃ ὅζει γὰρ αἰσυπτίῃ legunt, & aſteriſcum vitij notam apponunt, ὃ ὅζει ἐν τῇ γὰρ αἰσυπτίῃ lego, & Suſinum intelligo quod ex liliis confectum eſt, ſiue vnguentum, ſiue oleum quod Ægyptium album Galeno dicitur, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia. Suſinum autem vnguentum deſcribitur Dioſcoridi, & Lilinum dicitur, optimumque in Ægypto paratur, ad muliebres locos accommodatiſſimum. Id αἰσύπλιον μύρον λάκκον Galeno vocatur, ex aromatibus paratum, & quia craſſum, aqua diluitur, vt faciliùs lana obuolutum in ſubdititio ſupponatur.

125 λεῖον ποιήσας] αὖον ποιήσας legunt Vaticana exemplaria manu ſcripta. Lib. tamen 1. περὶ γυναικ. vbi eadem medicamenta repetuntur, λεῖον ποιήσῃ ſcribitur.

126 ἢ ὑμισυδάλιον ποιῶν] Sic quidem legunt exemplaria publicata, quæ ſecuti ſumus, vt dimidiam glandulam effingi velit. Interpretes tamen ἢ μίσυ βάλανον ποιῶν legerunt ex codicibus Vaticanis, vt admixtum miſy glandulam effingat. Sed lib. 1. περὶ γυναικ. nulla fit miſyos mentio, & εὐκυκλοτέρη βάλανον facit. Elaterij autem velut medicamenti acris ac vehementis quantum ſatis eſt ad quatuor potiones aſſumitur, pro loquendi vſitata forma lib. 1. περὶ γυναικ. ſatis familiari, quòd in ſubdititio minus adferat noxiæ quàm in potione.

127 σκαλπίλῳ ποιῶν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vitiosè tamen, cùm etiam aſteriſcum, vt ſuſpecti loci notam, apponat Aldinus codex. Ideoq; ſublutionem mitiorem ac veluti tepidiorem ex melle Caluus conficit. Verùm θλάσσιν λείῳ ποιῶν lego ex lib. 1. περὶ γυναικ. cum Cornario.

128 συκοφυλίς τὸ πῖον]Pro eo ſcribitur lib. 1. περὶ γυναικ. σύκα παλαιὰ τὸ πῖον, veteris ficus pingue, per quod interior pulpa pinguis ac dulcis accipitur.

129 ὦ φλεγμαίνον] Iſtud de vtero pituita laborante dicimus, quòd hæc remedia lib. 1. περὶ γυναικ. ad vteri aquas, mucos & ſaniem purgandam adhibeantur, & inflammatione laboranti parum conducere videantur.

130 συκῆς σπέρμα] σικύης πέπερι legitur lib. 1. περὶ γυναικ.

131 τῷ κρομμύῳ] κυκλαμίνῳ πρὸς κεφαλῇ legit Cornarius ex lib. 1. περὶ γυναικ. κομίῳ vitiosè legunt Aldina exemplaria. Caluus iſtud omiſit. Vaticana exemplaria τῷ κονδείῳ habent, vitiosè quoque.

132 κόκκους ἐκλίξας]Hoc medicamentum eſt hîc admodum corruptum, ſed ex lib. 1. περὶ γυναικ. vbi repetitur, reponendum videtur. Igitur ſic legendum cenſeo, κόκκους ἐκλίψας ὄζον πρὸς ἰνδικοῦ φαφάκου, τῷ τῷ ὀφθαλμῶν, ὃ καλοῦσι τροχίσκους ἕτερα πρὸς. Nam etſi grana Cnidia triginta accipi poſſunt, & Indici medicamenti tria, vt ſcribitur lib. 2. περὶ γυναικ. mihi tamen potior lectio iſta videtur, eamque probauimus in noſtra OEconomia in Indico medicamento, vbi locum iſtum expoſuimus & expreſſimus. Deinde ἐκλίψας pro ἐκλίξας lego ex aliis Hippocratis locis & ex Erotiano, apud quem ἐκλίψας ἐκλεπίζας exponitur, etſi ἐκλέψας vitiosè legitur.

133 σκίλλης ῥίζαν] Hoc medicamentum ex ſcilla aliter repetitur in fine huius libri.

134 ναρκίσσινον] Pro eo μύρον ναρκίσσινον legitur libro primo περὶ γυναικ. & in fine huius libri, vbi iſta repetuntur, & pro κύπρινον κύπρον & κυπάρισσον legunt exemplaria. Cæterùm quod adſcribitur ἐπ' ὀθόνιον ὠμόλινον, lineum ex tenui lino & rarum intelligo, quo medicamentum tritum exceptum, & in glandulam efformatum locis muliebribus ſubditur, etſi ex lino crudo linteum verterunt Interpretes. Sic autem linteum tenue & rarum dici poteſt, quod humeris imponerentur, aut ab iis dependerent in mulieribus lintea rara & tenuia. Ab ὤμων enim hoc eſt humeris, non ὠμὸν quod crudum ſignificat, ductum exiſtimo. Libro tamen primo περὶ γυναικ. pro ἐπ' ὀθόνιον ὠμόλινον, ὀπτάτιον ὠμὸ λινῦ legitur, quod puluillum mollem ex lino crudo dum depectitur ſignificat, quo excepto medicamentum ſubditur.

135 θεῖον. σταφ] Libro ſecundo περὶ γυναικ. ὄϊνος σταφ legitur, Caluus etiam ὑὸς στὰφ legiſſe videtur. Quòd ſequitur ᾧ θερμαλιώγων hunc habet ſenſum, vt his leniter calefactis, quod deſtillat vellere exceptum, in ſubdititio apponatur, tumque ἀποσείσῃ malim.

136 ῥάκος καταπτίλας λιπὸν] ῥάκος καταπίλας legunt exemplaria Regia manu ſcripta rectè, vt libro ſecundo περὶ γυναικ. eadem in re, ῥάκια ἐγκατίλλειν λεπτὰ dicitur de tenuibus linteis concerptis, aut penicillis, quibus medicamentum excipitur, linteolum lacerum aut deraſum ſignificat, aut concerpta linamenta ex quibus penicilli effinguntur ad medicamenta veluti in vellere excipienda.

137 κλυσμοὶ] Eædem ferè collutiones repetuntur libro primo περὶ γυναικ.

138 σκίλλῃ φύλλα] χοίνου φύλλα ſcribitur libro primo περὶ γυναικ. ſed χίνα φυλλα lego cum Interpretibus, χίνα φύλλων habent exemplaria Aldina. At ante hæc verba Cornarius legere videtur, ὑποχίων ἢ κλυζῆν.

139 τοῖσιν χρὴ κλύζειν] Poſt hæc verba addunt Aldina exemplaria, ἑψῶν ἐν ὕδατι, ὑποχίων ἢ τὸ ὕδωρ, οἷσιν μίξαι κλύσει vt hæc in aqua decocta ſint, deinde percolato vinum admiſceatur, quod poſtea infundatur. Quam lectionem ſecutus videtur Caluus. At libro primo περὶ γυναικ. hęc melle liquato addito, & vino affuſo infunduntur.

140 φρύσσα ἐψύξας] Hæc infuſa ſæpius repetuntur libro primo περὶ γυναικ. & in fine lib. ſecundi, aliter tamen. Caluus φρύσσον mihi legiſſe videtur. Exemplaria Regia manu ſcripta vitiosè χαρίεσσα ἑψῶν ἐν ὕδατι legunt.

141 ἀκτῆς καρπὸν] Lib. 1. περὶ γυναικ. his aqua decoctis parem vini portionem addit, deinde refrigeratum infunditur.

142 σμύρνης ὄζον]Hoc remedium repetitur lib. 1. περὶ γυναικ. & in fine lib. 2.

143 τὸ αἰγύπλιον] Hic per τὸ αἰγύπλιον, μύρον αἰγύπλιον intelligitur ex libro ſecundo περὶ γυναικ. quod etiam lib. primo περὶ γυναικ. μύρον τὸ λάκκον αἰγύπλιον dicitur, ac forte λάκκον τὸ αἰγύπλιον ſimul iungendum.

144 ἐλελίσφακον] ἐν ὕδατι ἑψύξας κλύζειν lego, vt lib. 1. περὶ γυναικ. aut ἑψῶν, κλύζειν, in fine lib. 2. Quam lectionem retinuiſſe videntur Interpretes.

145 ᾧ ὅσα τῇ σμύρνῃ μίσγου] Iſta εἰς μύρον μίσγειν ſcribuntur libro 1. περὶ γυναικ.

146 σεσελιος σπέρμα]Pro σπέρμα σμύρναν adiungit lib. 1. περὶ γυναικείων.

147 ἐλλεβόρου ὄζον δύο κοτύλας] ἐλλεβόρου ὄζον δύο πόσιας, ἐν ὕδατος κοτύλῃσι δυσὶ κλύσει χλιαρῶς lego cum Interpretibus, aut vt lib. 1. περὶ γυναικ. ἐλλέβορον ὄζον δύο πόσιας ἐν οἴνῳ γλυκεῖ δισὶς ὡσεὶ δύο κοτύλῃσι, tum quod hæc phraſis ſæpè repetatur ibidem.

148 θλάσσιον]θλάσσιος malim vt lib. 1. περὶ γυναικ. quam lectionem etiam ſecutus videtur Cornarius.

149 μέλι ἔλαιον] εἰς μέλι ἢ ἔλαιον lego ex lib. 1. περὶ γυναικ.

150 κνεώρου ποσὸν τρίψας]πόσιν τρίψας lego cum Cornario ex lib. 1. περὶ γυναικ. etſi lectio iſta ferri poteſt.

151 τὸ ἐδώδιμος] ὀδώδεος lego cum Interpretibus.

152 κόκκους ἐκλελεμμένους] Hæc ſcriptio grana electa aut ſelecta ſignificat, ἐκλελειμμένους tamen videtur legiſſe Caluus, grana deglubata aut decorticata intelligens.

153 κλύζειν ἢ ἢ κλυσμῷ πλέον]Hoc vitiosè legitur in omnibus codicibus. Sic enim legendum, κλύζειν ἢ κλυσμῷ μὴ πλέον ἢ δυσὶ κοτύλαιν quod repetitur libro 1. περὶ γυναικ. his verbis, κλύσαι ἢ δίο κοτύλῃσι τὸ πλεῖστον. παῦε ἢ ὅταν κλύσματος μὴ πλέω τύπου.

154 ὑποθυμιήσεις ἢ] Exemplaria Regia manu ſcripta quædam, & Vaticana & Aldina legunt, ὑποθυμιήσεσι δράκιμμένα γλυκέα, hoc ſenſu, hæc contuſa ſuauem ſuffitibus materiam ſuppeditare. Quædam etiam manu ſcripta exemplaria ὑποθυμιήματα κεκομμένα γλυκέα. Hæc vero materia ſuffitibus accommodata ferè repetitur lib. 2. περὶ γυναικ.

155 ἀπ' ἀμφορέως ἐλαιηρᾷ] ἐπ' ἀμφορέως ἐλαιηρᾷ τῷ ὀθονίῳ στείβειν ὑποκάτω lego. Deinde, σφίσματα κυπαείσας ὑποθήγων. Ante verò hæc verba exemplaria Regia omnia κρησίσματα pro indicatura adhibent.

156 μύρον ὀπωρίνας] μύρον hîc Caluus roſaceum vertit, quòd ſæpè ad ſuffitum ῥόδινον ἔλαιον adhibeat. Libro tamen ſecundo περὶ γυναικ. μύρον ſimpliciter adſcribit, vbi & ῥόδινα mentionem facit. Ac fortè vnguentum Ægyptium album intelligitur, vt paulò poſt, & aliàs ſæpè.

157 κνεώρου κέγκρου]κνέωρον, κρόκον lego cum Interpretibus.

158 τὸν βολβίτου πάσσον] Sic libro ſecundo περὶ γυναικ. ſuffitum parat ὅπως βολβίτου πάσσου ὡς ἐμβάφιον, quòd hîc ὀξύβαφον ἐλαιηρὸν vocat, & ignem ſarmentitium requirit. Libro verò primo περὶ γυναικ. βολβίτου πάσσαι vult, ὄζον σκαφίδι, in conchæ aut paruæ ſcaphæ

scaphæ formam, in quam materiam suffitui paratam immittit. Exemplaria autem Aldina pro ἀμβλάβε ἀμβλάσω legunt.

159 Φάκης τῆς πτυᾶς] Hoc remedium repetitur libro 2. περὶ γυναικ.

160 κέδρυ ῥρίσματα] Pro κέδρυ ῥρίσματα secundo loco κέρατος ῥρίσματα legunt exemplaria Aldina & Vaticana. Et libro 2. περὶ γυναικ. legitur, βόλβιτον ἢ κεράτων ξύσματα βοός.

161 μύρῳ τι ὑποβαλσάμῳ] κύρῳ τῷ ὑπὸ βαλσάμῳ vitiosè legunt Aldina exemplaria. Sed pro μύρῳ ὑποβαλσάμῳ legitur libro 2. περὶ γυναικ. μύρῳ μαλθακῷ Quod effecit vt Cornarius vnguento molli subacta dixerit. Ibidem etiam ἢ μυρσίνης φύλλα ξηρὰ scribitur, quam lectionem sequitur Caluus.

162 ἀφώματα] ἀφώματα συχνὰ legit Cornarius ex libro 2. περὶ γυναικ.

163 Ἢ καδείδας] ἢ καδείαν legitur lib. 2. περὶ γυναικ.

164 πυελήτεις] Fotus huiusmodi repetuntur lib. 1. & lib. 2. περὶ γυναικ.

165 Ἢ ῥοφῶν] Cornarius illud ἀπημεῶν ad lenticulæ decoctum retulit, vt legitur libris περὶ γυναικ. deinde ῥοφῶν δοιῶαι ἄλητον legit.

166 ἐς κρατήριον θερμὸν] Hic κρατήριον paruum craterem significat, pro quo ἐχίνῳ vtitur lib. 2. περὶ γυναικ. ad fotus excipiendos vt scripsimus in nostra Oeconomia.

167 ὅθι δίφρυ θλιβθίῃς] καθίῃς legunt exemplaria Aldina, vt καθίζεσθαι scribitur lib. 2. περὶ γυναικ.

168 ὡς αὖ δυώητα θερμότητα αὐίχμος] ὡς αὖ δυώητα θερμοτάτῳ αὐίχμος μάλιστα, legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.

169 ὁκόταν ᾖ χλιαρὸν τὸ ῥάκος γίνηται] διρὲν pro χλιαρὸν legunt exemplaria quædam Regia manu scripta, quædam etiam διμερῶν vitiosè, vt & Aldina.

170 ἐμβάλλων] ἐμβάλλων ἐς ὕδωρ lego cum Interpretibus, vt lib. 2. περὶ γυναικ.

171 ἢ ζῶν φακοῖς] φακοὶ ὀστρακίνοι sunt lenticulæ testaceæ, aut vaporaria lenticulata testacea, quæ aqua feruente plena, pedibus ad fotum admouentur, vt scripsimus in nostra Oeconomia hoc expresso loco. Quam ad rem ὀστρακίνοις ἀγγείοισιν vtitur postea hoc libro & libro secundo περὶ γυναικ. Quibus ad fotus siccos vtebantur.

172 Ἢ κυίσκηται ἑκάστοτε] Locus hic procul omni dubio corruptus est. Neque enim quid per hæc verba elicias satis compertum est, ἐπ δὲ μᾶλλον ἢ μικρῷ πλέον. Lego igitur, ἢ κυίσκεται ἑκάστοτε δίμοιρον ἢ μικρῷ πλέον. Caluus legisse videtur, ἢ κυίσκεται ἀεὶ δέκα μοῖρα ἢ μικρῷ πλέον. Cornarius verò δίμοιρον. Lib. 1. περὶ γυναικ. vbi ista ferè repetuntur, nihil tale scribitur.

173 ἀλλ' ἤδη κινάμωμον μὴ διαφθείρηται] Lego ἀλλ' ἤδη κινάμωμον διαφθείρηταί τε καὶ ἀποπίζηται. Lib. vero 1. περὶ γυναικ. ἀλλ' ἤδη δίμοιρον διαφθείρηται legitur.

174 ὅ, πμάλιστα θερσδίχῃ] Caluus de quam maximè tepido medicamento intelligit, sed nos cum Cornario ὅ, πμάλιστα θερσδίχηται legimus, vt lib. 1. περὶ γυναικ.

175 ἢ πυελήσας] κλύσας ἢ πυελήσας legit Cornarius ex libro 1. περὶ γυναικ.

176 Ἢ ἐπὶ ποπμάτων] Hîc Cornarius lectionem libri 1. περὶ γυναικ. mihi secutus videtur, ἢ ποπίσματα ὅ, τι αὖ μάλιστα προσίῃ, πιπίσκειν.

177 ἢ τὰ σφόδρα ὑπ' αὐτῷ] ὑπ' αὐτῇ aut ὑπ' αὐτῇ malim, vt mihi etiam legisse videtur Cornarius. Alioqui ὑπ' αὐτῷ quæ sub ipso puerperij purgamento inerunt, significare potest, pro quo πρόσθεν scribitur lib. 1. περὶ γυναικ.

178 ἢν σκιρρωθῶσιν αἱ μῆτραι] Eadem scribuntur libro 2. περὶ γυναικ.

179 ἢ ἡ γονὴ ὑγίεται] ἢ ἡ γονὴ συμμίσγεται legunt exemplaria Vaticana.

180 ἢ φυχὴ γίνεται] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus contactumq; refugit dixit, sed id mihi vitium subolere videtur, legoq; cum Cornario, ἢ κυφὴ γίνεται, ex lib. 2. περὶ γυναικ. vbi eadem repetuntur.

181 Ἢ πίῃς αὐτῷ πολλῷ ἢ θερμῷ] πολλῷ ἢ θερμῷ λύειν lego, vt lib. secundo περὶ γυναικ. cum Interpretibus, aut certè subintelligendum.

182 ἢ σὺν ἀλφίτοις λειπόις] Ἢ ἐλελίσφακον legit Cornarius ex lib. 2. περὶ γυναικ.

183 καὶ πυελῶν πυκνὰ] ἢ πιεῖν πυκνὰ legunt exemplaria Vaticana.

184 ἴφι σκληρὸν ἢ ξωιστραμμένον] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen ξωιελκόμενον legisse videtur.

185 τὸν δακτύλον ἰδρῶσα] ἰδρῶσαι malim, sic tamen ferri potest.

186 ἢν περιδῶσιν αἱ μῆτραι] περιδῶσιν lego cum Cornario, vt scripsimus in nostra Oeconomia, pro quo ἀγκιστῶσιν legitur libro 2. περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur. Caluus verò ἐμπερισῶσιν aut ἐμπερισῶσιν legisse videtur.

187 ἢ τὰ ὀθόνια] Cornarius hic addit, ἢ ἡ γονὴ ἐκ ἐγγίνεται, ex libro secundo περὶ γυναικ. Quam lectionem etiam sequitur Caluus.

188 ἢ ἀδινεῖ] ἢ ἀθυμεῖ legit Cornarius ex libro secundo περὶ γυναικ. quam lectionem etiam adscribunt Vaticana exemplaria.

189 ἐς τὴν ὀρθόπνοιαν αὐτῇ] ἡ ὀρθόπνοια αὐτῇ ἴσχει lego cum Cornario & Caluo.

190 ἢ δυσημεῖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia publicata, sed δυσθυμεῖ legendum videtur, vt legunt Vaticana exemplaria, pro quo ἀθυμίαι legitur lib. 2. περὶ γυναικ. δυσημῆ etiam & δυσθυμεῖ legisse videtur.

191 Ἢ δηχθήσῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἢ δηχθήσῃ legit Cornarius, ex lib. 2. περὶ γυναικ.

192 ἔσω καθαίρει ὑσίρας] καὶ ἐλαιοῖσι addunt Vaticana exemplaria.

193 ἢ ὃ ἰοῦσος χροιὴν] ἢ χροιὴν legit Cornarius ex libro secundo περὶ γυναικ.

194 ἄλλη θεραπεία] Hæc verba valde suspecta sunt, neque leguntur in duobus manu scriptis codicibus Regiis, eaque rectè omiserunt Interpretes.

195 ἢν ἡ γονὴ κατίσχεται] Post hæc verba Aldina exemplaria & Vaticana addunt, τίνος αὖ ἕνεκα ἴσχει, deinde, ὅταν δὲ ἕνεκα ἴσχει. Quam lectionem secuti sunt Interpretes, eáque verba priore loco adscribuntur lib. 2. περὶ γυναικ. vbi eadem repetuntur.

196 ἢ περιξύσας πάντα] Hîc vulgarem lectionem secutus sum. Vaticana exemplaria legunt, ἢ περὶ ξύσμα πάντα, ἢ περιελίξας γυπὸς δέρμα ἢ ὑμένα, ἀφξύνη τὸ σῶμα τῆλ μοτείων. Quibus verbis vulturis pellicula aut cute, circum radulam aut scalprum obuoluta, sanguinis grumos concretos, & os vterorum decidi volunt. Sed malim περὶ ξύσμα περιελίξας γυπὸς δέρμα legere. Interpretes autem ἢ σκυτίλῳ περιελίξας legisse videntur, quos etiam secutus sum.

197 ὧδε περιφαῖνται αἱ μῆτραι] Eadem ferè scribuntur libro 2. περὶ γυναικ.

198 ἢ πυελὸν τό, τε σῶμα] τό, τε σῶμα legunt exemplaria Vaticana.

199 ὥσπερ ἑδρῇ] ὥσπερ ἕδρη lego, vt lib. 2. περὶ γυναικ.

200 κῇ χώρῃσι μᾶλλον] ἢσυχῇ κῇ χώρῃσι μᾶλλον legunt exemplaria Vaticana.

201 ἢ ῥοιῶν] Ἢ τῶν ῥοιῶν legunt Vaticana exemplaria, vt & libro secundo περὶ γυναικ. vbi eadem repetuntur. Aldina verò exemplaria τὸ ῥοιῶν vitiosè legunt. Sed μέσων πίσσαι χλιώσαντα ὀπὸ οἴνῳ legunt, vt velint picem in malum punicum medium indi. Incertum verò an malum punicum integrum, an verò exemptis acinis intelligat, & in medio putamine picem statui velit, & sic vino repefacta neque admodum expressa in subditicio apponi. Sic etiam lib. 2. περὶ γυναικ. in leui à partu vteri motu, mali punici corticem ex vino nigro decoctum in subditicio admouet, & resinam cum melle liquatam infundit. Exemplaria autem Vaticana pro πιέζῃ hîc πιέζει legunt.

202 ἢ πιεῖν τὸ δοκίον] τὸ δίον legunt exemplaria Vaticana ex lib. 2. περὶ γυναικ. quæ secutus est Caluus.

203 ξυὸν τῷ πυρῷ] Sic legunt publicata omnia exemplaria, velut etiam legitur libro 2. περὶ γυναικ. sed πυρῷ legendum constat, velut legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus. Caseum autem caprinum intelligit, quem paulò antea in vteri ad latus prolapsu, cum peplo albo & polenta ieiunæ ex vino propinauit.

204 ἢν αἰσχάνῃ τὸ σῶμα] Eadem leguntur libro secundo περὶ γυναικ.

205 ἢ τῷ θερμῷ λούειν] τῷ ψυχρῷ λούειν scribitur libro secundo περὶ γυναικ.

206 Ἢ ἐκλείπων] μὴ ἐκλείπων legunt exemplaria Vaticana.

207 ἢν λεανθῶσιν αἱ μῆτραι] Libro 2. περὶ γυναικ. vitiosè pro ἢν λεανθῶσιν, ἢν ὃ αὐθῶσι scribitur, vt etiam in Aldinis exemplaribus λιανθῶσιν.

208 κατακόλλας πυκνὰ] Pro πυκνὰ μικρὰ legunt exemplaria Regia manu scripta, & κατακήσας σμικρὰ legitur libro secundo περὶ γυναικ.

209 ἐν χύτρῃ] ἐν χύτρῃ καινῇ legunt Vaticanæ membranæ, velut lib. 2. περὶ γυναικ. quas secutus est Caluus.

210 ἰχλῖν δοκεῖ] ἰχλῖν φασὶ legunt exemplaria Vaticana quæ secutus est Caluus, vt libro 2. περὶ γυναικ.

211 ἢ ἐσθυμιᾶσθαι] ὑποθυμιᾶσθαι legit Cornarius, vt libro 2. περὶ γυναικ.

212 ὧν ἐς τὰ σκέλεα ἢ τοὺ πόδας] Hæc repetuntur libro ſecundo περὶ γυναικ.

213 ἢ πυελῶν] ἢ πυελῶν πυκνὰ legunt Vaticana exemplaria quæ ſecutus eſt Caluus.

214 ἢ κνίδης καρπόν] Sic quidem legunt publicata omnia exemplaria, ſed κνίδης καρπὸν legunt exemplaria Regia manu ſcripta & Vaticana quæ ſecutus eſt Caluus & Cornarius. Cuius etiam magnus eſt vſus in tota γυναικείων πραγματεία, cùm digerentis, tenuantis, & detergentis ſit facultatis. κνίδιον autem κόκκον non καρπὸν ſolet vocare Hippocrates.

215 ὧν ὀκτὼ ῥοὰς λαμβάνῃ] ῥοὰς hîc vt & ῥόος lib. 1. περὶ γυναικ. ὀξυρροίλιν & alui profluuium ſignificat, vt patet ex libro ſecundo περὶ γυναικ. vbi iſta repetuntur, & nos in Oeconomia noſtra annotauimus. Sic ῥύσις Hippocrati cum ſæpiùs ad alia referatur, interdum tamen de alui fluxu dicitur, vt aphor. 16. lib. 7. & κοιλίης ῥύσιες de alui profluuio dicuntur aphor. 14. lib. 2. & 16. lib. 3.

216 τὸ ὕπατος ἡ σύριγξ] Sic quidem vbique legitur, & libro primo & libro ſecundo περὶ γυναικ. vbi iſtâ repetuntur. Quænam autem ſit hepatis fiſtula, ex qua vomitione ſanguis reiiciatur, valde incertum eſt, niſi per fiſtulam, canaliculum aut venam aliquam intelligat, ex qua ſanguinis vomitus conſequitur. Non leuiter tamen ſuſpectum locum habeo, ac neſcio an pro σύριγξ ἑλίξ legerit Galenus in Exegeſi, cum ea dictione indicari ſcribit τὸ μέσον τοῦ ὕπατος τὸ ἄνω καθ' ὃ ἀπ' ἀλλήλων χίζονται οἱ λοβοί. Dicitur etiam pleriſque σφίξ. Quod etiam annotauimus in noſtra Oeconomia. Interpretes autem legunt, ἢ τὴν καρδίαν ἀπάγει ex lib. 1. περὶ γυναικ.

217 ἀπέχεσθαι] Id ſine cibo ſignificat, ſed ieiunam intelligo, quod ſcribat lib. 2. περὶ γυναικ. πιέτω τὸ γάλα νῆστις. Vaticana autem exemplaria καθαρὸν πρίαντα legunt.

218 ξύσας βοὸς χαλῶ] Lib. 1. περὶ γυναικ. vbi iſta repetuntur, χαλῶ βοὸς ἀνεῖον ἐν ἐλαίῳ ἀναζέσας ἢ ἀχύλῳ ἀναλύσας ſcribitur. Fel igitur bubulum reſiccatum, deinde deraſum, & ramentum oleo madefactum aut ſubactum, linteo exceptum, in peſſo ſubdititio apponitur.

219 τῇ ἑτέρῃ] Exemplaria Vaticana legunt, τῇ ἑτέρᾳ ἐξελίσθω, ἢ τῷ αὐθεῖ ξυσιλάσθω, ex lib. 1. περὶ γυναικ.

220 λίνον τὸ χρισὸν] Ante hæc verba Interpretes pro indicatura apponunt, ὑστερίων πάσης νόσου διαφυτικὸν, vt legitur lib. 2. περὶ γυναικ. vbi iſta repetuntur.

221 τὸ κεδίον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed κεδίδιον legendum ſuſpicor. κεδίων tamen legunt exemplaria quædam Regia manu ſcripta.

222 ὧν ἑλκωθῇ τὸ στόμα] Hæc repetuntur libro 1. περὶ γυναικ.

223 ὧν φλεγμαίνωσιν αἱ ὑστέραι] Idem remedium adſcribitur in veteri inflammatione libro primo περὶ γυναικ. Sed pro κειμενοῖς κείμενος lego. κριμνοῖς & κρίθινοις vitiosè legunt exemplaria Regia manu ſcripta.

224 ἀφεψήσαν λιπαρὸν] Sic legunt exemplaria omnia, ſed libro 2. περὶ γυναικείων vbi idem repetitur legitur ἀφεψήσαν. ἢ λιπαρὸν ἀφεψήσαν μανδὸν, quam lectionem ſecutus ſum cum Cornario. Caluus λιπαρὸν legiſſe non videtur.

225 πυρὸν ἀφεκτὸν] Triticum tenerum non toſtum dixi cum Mercuriali; triticum recens & tenerum intelligens, ἀφ' ὧν τὸ κώνειον σπείρεται, prius quam in area in metam conſtruatur aut congeratur. Sic enim ἀφεκτὰ ἄλφιτα exponuntur Galeno, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia, τὰ ἐκ τοῦ νέου ἔτι καὶ ἁπαλοῦ κεδίου ἄλφιτα, & ἐκ τοῦ ἀφρύκτου μόνα. Caluus hîc hordeum recens toſtum dixit, forte quod apud Erotianum ἄλφιτα ἀφεκτὰ dicantur Atticis vocari, τὰ γινόμενα ἐκ τοῦ φρυκτοῦ κεδίου. Verùm apud Erotianum mendum ſubeſſe exiſtimo, & pro τοῦ φρυκτοῦ, τοῦ ἀφρύκτου lego, cùm ſic omnes exponant, exiſtimoq; eum à Galeno in Exegeſi ſubindicari, cùm ſcribit quoſdam ἄλφιτα ἀφεκτὰ accipere, τὰ ἐκ τοῦ ἀφρύκτου μόνα. Lib. vero 2. περὶ γυναικ. vbi iſta repetuntur, πυρὸν ἀφεκτὸν legitur.

228 ἢ μήκωνα ὀπίλιον] μήκωνα λεπίλιον legitur libro 2. περὶ γυναικ. fortè pro λευκὸν, vt peplum album aut etiam papauer intelligas.

227 ἢ τοῦ κυρκίου] Hunc locum aut eum qui ſcribitur libro ſecundo περὶ γυναικ. ab Erotiano ſubindicari exiſtimo, cùm exponit apud Hippocratem κυρκίων τὸ ἀχύρων ἢ πτύρων, & dictionem eſſe Atticam annotat. Verùm apud eum vitiosè κηρυκίων pro κυρκίων ſcribitur, vt admonuimus in noſtra Oeconomia.

228 διδόναι δὶς τ ἡμέρης] τρὶς τ ἡμέρης videtur legiſſe Caluus.

229 ποιεῖς ὅσον κοτύλην] διδόναι ὅσον κοτύλην videtur legiſſe Cornarius. Caluus verò χλιαίνας, aut aliud quid tale.

230 μύρα ἐψύξας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt libro ſecundo περὶ γυναικ. vbi iſta repetuntur ſcribitur, μύρον θερμὸν ξυὶ οἴνῳ κλυζίζειν. Caluus hîc roſaceum vino tepefactum ponit. Verum μύρα cum Cornario lego.

231 τῆς σικύης ἐπιπολῆς τὸ στόμα] Similem ſuffitus rationem per cucurbitulam vtero adhibet Hippoc. lib. de Loc. in homine, vt etiam illic monuimus.

232 τῆς φούρνης ὅπῃ τὸ πῦρ] τῆς πυρίνης ξηρᾶς κατακαιομένης ὅπῃ τὸ πῦρ ὑπάρχει, legunt exemplaria Vaticana, quam etiam lectionem adhibuit Caluus. Eadem quoque περὶ παθῶν, pro ὅπῃ legunt.

233 ὧν ἐς παῦλαν καρδίης προϊέναι] προσιέναι malim, vt lib. 2. περὶ γυναικ. vbi iſta repetuntur. Vbi etiam γλίχεται legit Cornarius, cùm illic ὠκεῖται ſcribatur.

234 ἢ ἐλελισφάκου] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed ἐλελίσφακον lego cum Cornario ex lib. 2. περὶ γυναικ. vbi idem remedium repetitur.

235 ὧν αἱ μῆτραι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed nos in Oeconomia noſtra legimus, ὧν αἱ μῆτραι ὑπεραιμωδέουσιν, aut αἱμωδέουσιν ex libro ſecundo περὶ γυναικ. quòd αἱμώδης ſit ὑπερτυμπανίτης Galeno. Deinde ἢ ὧν ἄσμος ἐγγίνηται τῇ μήτρῃ legimus ex lib. 2. περὶ γυναικ. vbi iſta repetuntur, iſtamque lectionem ſecuti ſunt Interpretes.

236 ὀπτὴς ὑπὸ σπλῆνα ὅσον κύαθον] Sic legunt exemplaria omnia, eamq; lectionem expreſſimus ex libro ſecundo περὶ γυναικ. etſi magna ſuccilaſeris quantitas videatur, & ὅσον κύαμον omnes legunt Interpretes. Sed codicum lectionem ſecuti ſumus, alioqui illud ὀπτὴς ad aceti albi cyathum referendum erit, & legendum, ὀπτὴν σπλῆνα ὅσον κύαμον ἐμβαλών.

237 ἢ κίον ἐγγένηται] Hîc κίον quid ſit abundè explicaſſe videmur in noſtra Oeconomia, videturque κίον dici interſeptum quoddam carnoſum, aut caruncula membranoſa, mulierum pudendis innata, velut κίον dicitur Rufo Epheſio libro primo περὶ ἀνθρώπου μορίων, τὸ μεσοῦν τὸ διαφράγματος ἡ μυὸς ὀφκάδης, ὑπὸ τοῦ χείλους κρεμάμενον. Et rurſus, τὸ διάφραγμα κάτω τὸ σφαιρεῖον τὸ κρεμάμενον σαρκώδες ὅπῃ τοῦ χείλους. Ad cuius ſimilitudinem hîc κίον dici poteſt caruncula pudendis muliebribus innata, quam præcidi vult Hippocrates & Paulus libro ſexto, capit. ſeptimo. κιὼν autem ſcribitur libro ſecundo περὶ γυναικ. vbi iſtud repetitur, etſi κίον dicitur Galeno in Exegeſi.

238 ἢ ξυσμὸς λαμβάνῃ] κνησμὸς legunt exemplaria Regia manu ſcripta. Sed ξυσμὸς Erotiano & Galeno κνησμὸς exponitur. Membranæ autem Vaticanæ πρίαντας λεπτὰς legunt, quam etiam lectionem ſecutus eſt Caluus.

239 ὑπόστιλβον σάρκα] Carnis bubulæ recentis fruſtum intelligitur, duorum palmorum longitudine, quo pro peſſo ſæpè vtitur lib. 1. περὶ γυναικ. & ad vlcera vnguine aliquod obductum, aut aliis quibuſdam medicamentis, vt hîc foliis eiuſmodi maceratis, inditur.

240 ὧν τοὺ γονοῦ μὴ ἅπτηται] Iſtud ſcribitur libro 1. περὶ γυναικ. quod & de vteri oſculo intelligitur, vt libro περὶ ἀφόρων. Alias vero etiam cauſas cur vteri genituram non recipiant attingit libr. περὶ ἀφόρων, & lib. περὶ διακοπῆς.

241 ἑκάτερα γοῦν ἐξάλλεται] ἐξαλέγεται legunt membranæ Vaticanæ, pro quo ſcribitur libro primo περὶ γυναικ. ὅταν ἢ ἐξελκύσῃς.

242 ζαρώτειον] ζορώτειον ad vinum refero, vt libro primo περὶ γυναικ. vbi eadem repetuntur, etſi ζαρώτειον ad præcedentia referunt exemplaria omnia, quod iecur ouillum nulla alia re permixtum ſignificat, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

243 ὑποθερμὸν πιέτω] Id de medicamento parum calido bibendo accipio. Cornarius de aqua ſubcalida bibenda. Mercurialis potus genus quoddam ὑποθέρμου eſſe dixit, ſed quodnam ſit nondum legi. Ac forte ὑποθέρμου idem quod ὑποθέρμου ſignificat, qua phraſi vtitur poſtea. Aut (quod magis reor) potionem indicat quæ à balneo detur, vt idem ſit ὑποθέρμου, quod ὑπὸ τῷ λουτρῷ, qua phraſi vtitur libro primo περὶ γυναικ. cùm ſemper poſt calidæ balneum, ὑποθέρμου vſurpet Hippocrates.

244 ὧν τὰ ὀπτιλίσια γίνηται] μὴ γίνηται lego cum Interpretibus, phraſi Hippocratica, contra tamen omnium codicum fidem.

245 φύλλον] φύλλον ſilphij ſemen dicimus cum Cornario ob rationes à nobis adductas in noſtra Oeconomia. At libro 2. περὶ γυναικ. vbi iſtud repetitur, φύλλον non legitur.

246 ἢ νίτρῳ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed νιτρεῖον lego ex lib. 2. περὶ γυναικ. cum Cornario, & adipem ex renibus intelligo. Ac forte νίτρῳ νιτρεῖον, aut νέφρεον νιτρεῖον ſcribendum, vt hinnuli adeps ex renibus accipiatur. Caluus νίτρῳ narciſſum vertiſſe videtur.

247 ἢ ὑποθέρμου πιέτω] Id non legitur lib. 2. περὶ γυναικ. vbi idem repetitur.

248 ὧι τὸ ἔπιμλωτα] Hòc remedium iisdem verbis repetitur lib. 1. περὶ γυναικ.

249 περίβαλλε] Pro περίβαλλε ἢ πρόμαλον legunt exemplaria Vaticana, vt lib. 2. περὶ γυναικ. vbi istud repetitur, sed apparet vitiosam esse lectionem.

250 ὧι μὲν ὀδώπται ὑπευγεῖν] ὧι τ' ὕστερα μὲν ὀδώπται ὑπτυγεῖν rectè mihi legisse videntur interpretes, vt paulò supra, quos etiam secutus sum. Est enim phrasis huic authori familiaris, vt lib. 1. περὶ γυναικ.

251 κατυλήδονα φύλλα] Idem remedium ad vteros inflammatione ex partu laborantes adhibetur lib. 1. περὶ γυναικ. Vaticana exemplaria pro ἑστίαν πᾶν habent.

252 ἐλαίης ψόφῳ] Idem remedium repetitur libro secundo περὶ γυναικ. Quid sit autem ἐλαίης ψόφος diximus in nostra Oeconomia.

253 ὧι ὑστέρα ἀλγέοι] Istud repetitur lib. 2. περὶ γυναικ. Hìc verò πάσῃσι pro πάσσι ponitur.

254 ὧι αἰμῶσαι σφοδρὸν] Ὀξίχνων legunt Vaticana exemplaria pro Ὀξίχνων quod legitur lib. 2. περὶ γυναικ. vbi etiam ὀσθόνῃ & ἐπιδῆσαι legitur.

255 ὧι ταῖς ὑστέραις ὀλγέῃ] Hoc remedium repetitur libr. 2. περὶ γυναικ. vbi quod hic ὀλιγόθερμον πινέτω scribitur, θερμὸν πινέτω dicit, quod satis indicat ὀλιγόθερμον de subcalido aut parum calido medicamento intelligi.

256 ἠείῳ ἀλαδύσῃς] ἠείῳ ἀλαδύσῃς malim, quòd hæc phrasis de medicamentis in vellere appositis, sit admodum celebrata, etsi ἀλαδύσασα legitur libro secundo περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur.

257 ἐς τὸ ἴγνυον] Sic legunt publicata exemplaria, sed ἴγνιον legit Cornarius, Vaticana exemplaria ἴγδιον. Vtrumque lectionem adhibuit Caluus, qui & ἰχθύδιον etiam legisse videtur. Sed εἰς τὸ ἴγδιον in Oeconomia nostra legimus, istumque locum expressimus.

258 ἡμισίδα κατακαύσῃς] ἡμίνα σίδα lego cum Interpretibus & membranis Vaticanis quas secutus est Caluus, ex libro secundo περὶ γυναικ. vbi eadem ad fluorem muliebrem remedia repetuntur. Aut certè ἡμισίδα hic ἡμιοστέον significare, aut ἡμίονα σίδα existimandum, vt scripsimus in nostra Oeconomia, hoc expresso loco.

259 σῦπον κατακαύσας] σαύραν κατακαύσῃς lego cum Cornario ex libro 2. περὶ γυναικ. σῦπον Caluus & ὄνειον ex Vaticanis membranis legit. Et fortè hic ὄνειον τὸ ὀνίδα & stercus asininum indicat.

260 ἢ καθύθερμον πινέτω] Sic legunt exemplaria Germanica, vt & in sequente medicamento. Aldina verò & Vaticana καθύθερμον. Quod satis indicat καθύθερμον idem significare quod καθύθερμον, aut certè (quod magis reor) potionem quæ à balneo sumitur, vt idem sit quod κατὰ λουτρῶ, aut κατὰ θερμῶ. Quod enim hìc καθύθερμον πινέτω scribitur, lib. 1. περὶ γυναικ. κατὰ λουτρῶ πινέτω dicitur, vt idem remedium inter vterum purgantia medicamenta recenset.

261 ἢ τὰς ῥίζας ἐσπιμιάσας] Sic legunt exemplaria omnia. Cornarius ἐπισμιάσας legit, & de fœniculi radicibus decorticatis intelligit, quem nostra interpretatione secuti sumus. Verùm ἢ τὰς κριθὰς ἐπισμιάσας legendum puto ex libro primo περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur, & in lactis optimi remediis hordeum decorticatum, cum butyro decoctum & refrigeratum potui exhibet.

262 ὧι γάλα κατασβεσθῇ] Ista secundò non repetunt Interpretes.

263 δίδυ τὸ ἄλητον] Sic legunt exemplaria omnia. Cornarius autem τὸ ἄλητον legit, & lib. 1. περὶ γυναικ. vbi istud remedium repetitur.

264 ἢ τὸ αὐτὸ εἰ ξυνιωνάτω]Exemplaria Regia manu scripta quædam ξυνιωνάτω legunt, quædam etiam ξυνιωνάσθω, vt libro primo περὶ γυναικ.

265 σφοδρὸν] σφοδρὸ legunt exemplaria omnia Regia manu scripta. Deinde pro μέχρις αὖ σφομωθῇ, μέχρις αὖ ἀσφαιμωθῇ legunt exemplaria Vaticana, vt libro primo περὶ γυναικ. vbi id de vteri ore conniuente & concluso dictum esse apparet.

266 ἢ μαζίον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἐς μαζίον lego cum Cornario, aut ἢ ὑστέρων vt lib. 1. περὶ γυναικ. vbi istud repetitur.

267 ἐς μάζαν ἐμπάσσας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, qua notione succus cucumeris in mazam puluere inspersus significatur, eamque lectionem secuti sunt Interpretes, sed ἐμπαλάσσῃ legitur lib. 1. περὶ γυναικ. vt sit in mazam efformatus aut subactus.

268 ὀπὸζίῃς] Sic legunt exemplaria omnia, sicque scribitur libro primo περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur, sed Cornarius ὀπὸξύνας, quam lectionem valde probo, quod libro περὶ ἀφόρων, vbi conceptus experimenta ista repetuntur, hoc ita scribatur, μάλυζαν σκευάσας περὶ αὐτὴν τὴν καρδίαν ἐπιτίθει τῇ ὑστέρῃ ἢ ὀρίῃ τῇ ὑστέρῃ, ὧι ὄζῃ ὀξὺ σύαπος, ἢ ὧι ὄζῃ κυνός, ὧι ὀμφακίνῳ. Vnde lectionem sumpsisse videtur Cornarius, vt pro ὀρίῃ, ὄζῃ legeret. Ex quo etiam πεμπτήριον medicamentum conceptum explorans accipimus, quòd illic scribatur, πεμπτήρια δ' ἂν δηλήσεται γυναῖκα κύησ. Fœcunditatis experimentum dixit Cornarius.

269 ἢ ὧι μὲ ὀρῇ τὸ στόμα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ lectio indicat leui pertractatione deprehensum vteri os molle, minimè durum, tensum, aut conniuens, quæ sunt fœcunditatis indicia. Cornarius tamen ὄζῃ pro ὀρῇ legit, quæ lectio valde quidem mihi probatur. Si enim odor ad nares & os perueniat, & per corpus perreptet, vteri os bene affectum indicat, certaque sunt fœcunditatis auguria, ex aphor. 59. libr. 5. Quam in rem etiam galbanum in pessò adhibet libro περὶ ἀπαιώσιος, & crebrò in tota muliebrium tractatione, in explorandа fœcunditate, adhibito subdititio, an os odorem sentiat spectandum monet, quod magnum sit fœcunditatis indicium, eorum quæ supponuntur odor ad nares pertingens, vt scribitur lib. περὶ ἀφόρων.

270 σικύα ἀσπέρμα] Cucumeris agrestis semen accipio cum Cornario, vt & sepiæ testam vstam, ex lib. περὶ ἀπαιώσιος. Istis autem capitibus ἔπειτα præponit exemplar Regium manu scriptum vetustum.

271 καταπείσας] πρῆς addit Caluus, fortè pro πρίῃ.

272 ἐν οἴνῳ λευκῷ] πρίῃς ἐν οἴνῳ simpliciter legunt exemplaria Aldina & Vaticana, quæ secuti sunt Interpretes, velut etiam legitur lib. 1. περὶ γυναικ.

273 ῥίζιον] Lib. περὶ ἀπαιώσιος vbi hoc repetitur legitur, ῥίζιον, σιλφίου κεφάλ.

274 βόλιτον] βόλιον lego ex libro primo περὶ γυναικ. & codicibus Vaticanis, quam etiam lectionem secuti sunt Interpretes. βόλιον autem intelligit, quod in tritico, præcipuéque Ægyptio, cernitur, acre, cumino Æthiopico simile, vt scribitur lib. 2. περὶ γυναικ. cuius frequens est in subdititio vsus ad muliebria mala in tota γυναικείων tractatione.

275 ἢ καταβύσῃς ἐν οἴνῳ λευκῷ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & Vaticana quoque, quæ secutus est Caluus, sed καταβύσας malo cum Cornario, ex libro primo περὶ γυναικ. & ex loquendi formula, etsi lectio ista ferri potest, vt fæx trita, vino albo macerata aut subacta accipiatur. Quædam etiam membranæ Vaticanæ eam lectionem habent, & ἐν ὀθονίῳ pro ἐν ἱματίῳ legunt ex lib. 1. περὶ γυναικ.

276 ἐκνίσατο] ἐκνίσατο legit Cornarius, ex lib. 1. περὶ γυναικ. vbi istud repetitur.

277 ὧι βύλῃ γυναικεῖς ἐμπιμπλάμεναι] Hoc modo fœcunditatem explorat in muliere Aristoteles, si medicamento quo illiti sunt oculi saliua tingatur, qua notione πτύελος accipitur à Caluo.

278 ὧι παιδὶ ἀρτίῳ τὰ αἰδοῖα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & de pueri pudendis vlcere superficiario affectis intelliguntur, itaque repetuntur libro primo περὶ γυναικ. Verùm Cornarius παιδίσκῃ mihi legisse videtur, quem lubenter sequor. Atque eò fortassis non male mihi referri videtur quod scribitur in Coac. Prænot. σύαπος ἀρτύλλει τὴν ὑποφορὴν ἐν χρυσῷ.

279 ὧι παρθένος λεθάνῃ] Hìc maximè vulgatam lectionem secutus sum cum Caluo, cum alia non suppetat. Cornarius τὸ ὑπὸ αἰθιοπικὴν ῥίζαν legisse videtur. Cùm autem φύλλον ἐνιαυὸς silphij semen dicatur Galeno, incertum est an silphij semen radicis Æthiopicæ pondere ex vino vetere ad dies decem propinari velit, deinde postea ex aqua percolatum ad dies viginti. Locus certè admodum suspectus est, cùm illud ἐν σεσμῷ omittat Cornarius, & διὰ δέρρ non legant Interpretes.

280 κάτοχον] Lib. 2. περὶ γυναικ. hæc in cataplasmate admouentur ad fluores muliebres.

281 ἐμὸν λῆμα] Pro ἐμὸν ῥοῦ φύλλα scribunt exemplaria Vaticana, quæ secutus est Caluus. Libro vero 2. περὶ γυναικ. ῥοῦ φύλλα scribuntur.

282 ὅσος σαῖς] Hìc secutus sum vulgatam lectionem & omnibus exemplaribus contestatam, cùm Cornarius ὅσος ὁ μὲν κάρπος κόλλας legat. Verùm libro secundo περὶ γυναικ. in suffitus materia ad fluores muliebres, οἰσύπου αἰγὸς, hoc est, sordem capræ circa pilos ad nates consistentem, siccam, tostam, & tusam, cum hordeo freso, oleo subactam adhibet. κρόκας πεπυρίνας habent semper exemplaria, πεπυρωμένας tamen malim. Codices manu scripti Regij quidam ἐρυσιβίδας, alij ἐρεσιπελίδας legunt, vt Aldina & Vaticana exemplaria, sed ἐρεσιπελίδας malo.

283 ἐλαίας τὰς μήπω ἐχούσας ἔλαιον] ἐλαίας ὀμφακίδας vocat lib. 2. περὶ γυναικ.

284 ἢ ἄχυρα κριθῆν] ἄχυρα κριθῆν dicit lib. 2. περὶ γυναικ. ideoq; hordei palcas dixi. ἄσφαλτον verò legunt exemplaria Vaticana, & ἄτφαλτον & ἄλφιτον legit Caluus.

285 μύρῳ δεύσας] οἴνῳ δεύσας legunt exemplaria Vaticana, vt libro secundo περὶ γυναικ. & vtranque lectionem adhibuit Caluus.

286 σέαρ ὑὸς] ὄϊος videtur legisse Caluus, etsi vtranq; lectionem suo more apposuit. Pro σέαρ autem ἰσία legunt Vaticana exemplaria. ἢ κεδρίαν autem lego cum Cornario, aut κεδρίᾳ dandi casus est, vt cedria conspersum aut subactum medicamentum intelligas, quemadmodum sanapsit Caluus. Etsi κέδρον aut κέδρου semper ferè, non κεδρίαν vsurpat Hippocr. & Caluus κέδρου vel κεδρίῳ legisse videtur.

287 κλυσμὸν] Collutiones istæ videntur ad fluores muliebres adhiberi, vt quæ supra commemoratæ sunt, ad vteri vlcera facere videntur. Ex his autem quædam repetuntur libro 2. περὶ γυναικ.

288 ἢ ῥοιᾶς] ῥοιᾶς γλυκείας ex codicibus Vaticanis legit Caluus.

289 ἐς τὸ ἐχῖνο] ἢ χίνα lego cum Cornario ex libro secundo περὶ γυναικ. vbi ἐς χίνα legitur. Vaticana autem exemplaria ante ὀποχέας, addunt ἔλαιον βραχέων.

290 μαλαγμάτιον] Hic vulgatam lectionem secutus sum, cùm in ea omnes codices conentiant, etsi non consentiunt Interpretes. Caluus legisse videtur, μαλάγματα, μαλάξαι ἐν ὕδατι ζέοντι, μελίκρητον ὀποχέας, ἀκροκλίνειν κλύζειν. Cornarius verò, μαλάγματα, μαλάξαι ἢ θλίψαι ἐν ὕδατι ζέοντι, ὀποχέας τὸ ὕδωρ. Videntur autem indicari colluriones lenientes & emollientes.

291 ἢ ἀμάρακον] μαράκινον legunt exemplaria Aldina & Vaticana. Caluus tamen ἀμάρακον retinet. Vaticana etiam exemplaria hîc legunt. ἐν γλυκεῖ κεκραμμένῳ ὑδαρεῖ ἀφεψῶν.

292 πυελίσεις] Adhibentur hi fotus in fluore muliebri libro 2. περὶ γυναικ. & πυελίσεις ῥέων dicuntur.

293 ἢ θειπίνησας] θειπίδας lego ex lib. 2. περὶ γυναικ. θειπάδας tamen legunt exemplaria Vaticana.

294 ἐς ῥάκος ἐνδήσας] ἐς ἱμάτιον ἐνειλίξας legunt Vaticana exemplaria.

295 πίπερα πυρῶν] Sic legunt publicata omnia exemplaria, sed manu scripta Regia omnia πίπερα κριθῆν legunt. Quam lectionem etiam Vaticana retinent. Vt patet ex Caluo qui vtranque lectionem suo more apposuit.

296 ὡς γυναῖκι] Istud vt antea iam scriptum est, ita etiam sæpiùs repetitur, vt libro primo περὶ γυναικ. & libro περὶ ἀφόρων. Quod caput est in tota γυναικείων tractatione maxime necessarium.

297 ἴσον κεράσας] Sic legunt exemplaria omnia, sed ἴσον ἴσῳ κεράσας lego cum Interpretibus ex libro secundo περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur, & pro vsitata Hippocrati loquendi formula.

298 ἐγχρίας ἐς ἐχῖνον καινὸν] Sic legunt exemplaria Germanica, sed κεχρὸν lego cum Erotiano & Interpretibus ex libro secundo περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur. Aldina exemplaria ἐγχρίας ἐς ἐχῖνον simpliciter legunt.

299 ἢ ὡὸν τῷ ἑλκωθῆναι] Id de ore vteri exulcerato accipio, velut libro 2. περὶ γυναικ. Cornarius tamen de vlcerata muliere accepit.

300 σάρκα βοὸς] Hîc carnis bubulæ frustulum pollicis pedis crassitudine paulò maiore, & longitudine sex digitorum facit, quod libro primo περὶ γυναικ. duorum palmorum longitudinis, & manubrij crassitudine esse vult, quo pro pessio ad pudendorum vlcera vtitur.

301 ἔνδες τὸ ψιλὸν] τὸ λοιπὸν τὸ σαρκὸς mihi legisse videtur Cornarius, quem secutus sum, nisi τὸ ψιλὸν τὸ σαρκὸς, nudam carnem, hoc est, reliquum totum carnis frustulum intelligas. Exemplaria verò Vaticana legunt ἢ αὖ τὸ ἕλκος ἢ.

302 περόδες πρὸς τὸ στόμα τὸ μήτρης] περόδες πρὸς τὸ στόμα τὸ μήτρης ἅπαξ legunt exemplaria Vaticana, quam lectionem etiam secutus est Caluus. Exemplaria quædam Regia manu scripta pro πεντάκις πεντακοντάκις legunt. Libro verò primo περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur, id ad dies quinque fieri vult.

303 ἢ σκιώνης ἐσπειώνης] ἐσπειῶ ὦν malo vt libro secundo περὶ γυναικ. Exemplaria autem Vaticana hic aliter legunt, ἐν τῷ ἀυτῷ ῥοδίνῳ δύσας, ἢ μέλιτι ἐνειλίξας ἐν ἱμείῳ. velut libro 2. περὶ γυναικ. Quam lectionem omnino sequutus est Caluus, neque hic toties hoc medicamentum repetit.

304 κόψον λεῖα ἁπάντα] λεῖα ἐν ἅλμῃ legunt exemplaria Vaticana, quæ lectio ex eo quod sequitur comprobatur.

305 τῦτο ὀδαπέσας ὡς λειότατον] τῦτο ὀδαπέσας, τρίψας ὡς λειότατον, legunt exemplaria Vaticana, quæ secuti Iunius cum Interpretibus, quod scribatur libro primo περὶ γυναικ. τρίζων ὡς λειότατον. Quod autem scribitur quoad grana interiora deponat, caricam bene coctam & coctione tabefactam intelligit, quod διεφθὸν ποιεῖν dicit lib. 1. περὶ γυναικ.

306 ὅζον κάρυον] ὄσον κύαμον legitur lib. 1. περὶ γυναικ.

307 κνίδης καρπὸν] καρπὸν legunt Vaticana exemplaria, vt lib. 1. περὶ γυναικ.

308 ἢ συμπλάσαι τῷ κοιλίῳ] Hanc vulgatam lectionem secutus sum cum Cornario, etsi codicum Regiorum & Vaticanorum lectio magis arridet, qui legunt ἢ συμπλάσαι τῷ πάλῳ, quod est, & confectum pollinem, hoc est, apparatam aut confectam polentam, bibendam dato. Quam lectionem etiam secutus est Caluus, aut συμπάσαι πάλην legendum, hoc est conspersum pollinem.

309 ὡς ἐκμάσσεσθαι δάκτυλον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed δακτύλιον lego in nostra Oeconomia, & de pastillo aut trochisco formando intelligo. Interpretes δακτύλῳ legisse videntur, & de glandula digitis efformanda sumunt.

310 τρυβλίον ποιήσας] Sic etiam legunt exemplaria omnia. Aldina verò etiam asteriscum apponunt, qui locum suspectum facit. Sunt qui τρυβλίον reponunt, sed non video quanam ratione hæc lectio quadrare possit, cùm non sorbendum aut bibendum medicamentum instituatur, sed veluti siccum lana tenui inuoluendum, & velut glandula supponendum. Quod effecit vt τρυβλιον glandulam sumerent Interpretes. Verùm locum corruptum existimo, neque τρυβλίον pro glandula apud Hippocratem alias me legere memini, sed τρίζων, λεῖον ποιήσας lego, vt medicamentum læuiter tritum, aut lænigatum, lana conuolutum in pessio supponendum intelligas, velut in Occonomia nostra scripsimus.

311 ἐν οἴνῳ πίνειν] ἐν οἴνῳ λευκῷ legunt exemplaria Vaticana, quam lectionem etiam secutus est Caluus & Cornarius, ex libro 1. περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur.

312 διδόναι πίνειν] ἀπὸ τρίζων διδόναι πίνειν legunt exemplaria Vaticana. Cæterùm hic Interpretes secutus sum, & lego, θρυλέγον τὸ ἐρυθρὸν, διδόναι πίνειν ἐν οἴνῳ, ὅταν τὸ αἷμα ῥαγῇ.

313 θεῖον τὸ καθαρτήριον] Istud medicamentum verbis iisdem repetitur lib. 1. περὶ γυναικ. Id quod superiorem nostram lectionem confirmat.

314 θεῖον τρίψαι σὺν ἐλαίῳ] ἐλαίῳ χλωρῷ requirit libro primo περὶ γυναικ.

315 καθαρτικὸν μαλθακὸν] Hoc medicamentum iam antea expressum & sæpiùs repetitum libro primo περὶ γυναικείων. tumultuariam istam operam, & ex multis locis sine ordine contextam indicat.

316 ξυμμίξας ἅπαντα] ξυμμίξας ἅπαντα τρίψας legunt exemplaria Vaticana, vt libro primo περὶ γυναικ. Quod verò hic scribitur, ὃπὶ ὀθόνιον ὠμόλινον, illic bis ὀθονίνιον ὠμὸν λίνου ponitur, quod lanuginem, aut pulueillum illum lanuginosum pectini insidentem dum linum depectitur significat, cuius ad excipiendum medicamentum, velleris, aut lanæ, aut tenuissimi lintei loco, vsus esse potest. Cuius etiam lectionis vestigia habet codex vnus Regius manu scriptus, qui pro ὀθόνιον ἵνα πίνιον vitiosè habet, pro ὀθονίνιν. ἐμέσω etiam pro ἐμέσων habent exemplaria quædam Regia manu scripta.

IN LIBRVM PRIMVM DE MORBIS MVLIERVM, AVT DE MVLIERVM REBVS.

ΤΑ ὃ ἀμφὶ γυναικείων νόσων] Hi libri in omnibus exemplaribus περὶ γυναικείων indicatura simpliciter inscribuntur, itaque passim ab Erotiano, & Galeno in Exegesi adducuntur, sicque in fine libelli περὶ ἐλλεβορισμοῦ appellantur, vt quibus mulierum res amplissimè contineantur & tractentur, eaque maximè communis est & commendatissima inscriptio. At vero γυναικεῖα νοσήματα vocantur in fine lib. quarti de Morbis, & libro περὶ ἀφόρων, & γυναικεῖαι νόσοι libr. περὶ γονῆς, vt quis morbos quibus mulieres præcipuè conflictantur, tractent, contineant & agitent. Qua de causa illis duplicem istam inscriptionem accommodauimus, & inter διεκπυητικὰ iure quodam adscripsimus, cùm longè difficilimam & maximè insignem Curatricis artis partem ad mulieres pertinentem respiciant, etsi Erotianus εἰς δίαιταν referat. Ad Hippocratem autem tractationem istam totam referri etsi satis constans est fama, idque satis testatur rei de qua agitur dignitas, apparet tamen eundem esse horum librorum authorem, quem libr. de Morbis & de Genitura, & περὶ ἐλλεβορισμοῦ. Istam autem materiam vt in Medicina præcipuè vtilem multi veteres versarunt. Diocles

τὰ γυναι-

τὰ γυναικεῖα συγγράμματα citat Galenus Comment. 2. in libro 6. Epidem. Aretæus quoq; vetustus medendi author, in Curatione Marasmi, se τὰ γυναικεῖα scripsisse commemorat.

2 εὕρεσα δὲ σφιν πυίεσι] πυίεσι γίνεσθαι legunt exemplaria Vaticana.

3 κὴ θαίρεται γυνὴ] ἀπὸκὴ θαίρεται ἡ γυνὴ legunt Vaticana exemplaria.

4 Ⓒ τῷ αἵματι] ἐν τῷ αἵματι legunt exemplaria Regia manu scripta. Illud autem Cornarius omisit, quod satis videretur de corporis amplitudine & capacitate dictum.

5 κὴ ἐν εὐρυχωρείῃ ἐὸν τὸ σῶμα] τὸ αἷμα legunt Vaticana exemplaria, propter id quod præcessit, vt sit merus hellenismus & repetitio Græcis familiaris Ionibus præcipue. Vtranque autem lectionem adhibuit Caluus.

6 Ⓒ ἰσχυρότερα τε κὴ στερεώτερα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quam lectionem etiam cum Interpretibus secutus sum, vt corpus validius, durius, solidius ac densius sit eius mulieris quæ nunquam peperit. Etsi mihi arridet Cordæi lectio, qui ἰσχυροτέρα κὴ στερεώτερα legit.

7 ἐπὶῶ λοχίων ἔμπειρος γίνοιτο] ἄπειρος lego cum Cordæo, etsi valde mihi probatur Vaticanarum membranarum lectio, ἢ οἱ λοχίων ἔμπειρος γίνοιτο. Quam lectionem etiam mihi secutus videtur Caluus, etsi vtranque pro more apposuit.

8 Ⓒ τῇ μητρέων εὐσταθμοτέρων ἐουσῶν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἀστεμοτέρων ἐουσῶν lego cum Cordæo & omnibus Interpretibus. Velut ἄστεμοι populi dicuntur Plinio, qui ore carent, & ἄστομον λιμῶα Græci dicunt.

9 ὥς μοι Ⓒ πρὶν ὄρνυται] ὥς μοι κὴ πρόειρη legit Cordæus, ὥσπερ μοι Vaticana exemplaria.

10 εὐσταθμῶς ἴσον ἔχουσιν ἐκείνοισιν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ lectio etsi ferri potest, vt par exactè & ad amussim æquale pondus ad lanas indicet, (vt sit εὐσταθμῶς idem quod ἐπὶ σταθμῷ, aut κὴ σταθμῷ) συσταθμος tamen cum Cordæo lego, itaq; apud Galenum in Exegesi legendum censeo, vt συσταθμως ἴσον σταθμῳ explicetur. Aut certè συσταθμον, pro εὐσταθμῶς ἴσον, Galenum hic legisse est vero magis simile.

11 θερμότερον γὸ τὸ αἷμα] Ea de re vide Aristot. cap. 2. libro 2. de part. animal.

12 ἐκόθη ἐς προφὼ τὸ αἵματος] Exemplaria Vaticana τὸ σάματος legunt, vitiosè vt opinor.

13 ἢ ἰδρωθῇ] ἰδρώσῃ hoc loco mihi legere videtur Erotianus, quod συνεκύφθη exponit, nisi apud eum ἰδρωθῇ & συγκαμφθῇ potiùs legendum sit, vt annotauimus in nostra OEconomia.

14 στενοχώρως τοῖς μήτρῃσι ἴσχουσι] στενοῦμεν pro στενοχώρως legunt exemplaria Vaticana.

15 ὅτι γὸ ἱκμαλέαι εἰσὶ κὴ σφίσι] κὴ τοῖς φλέβας legunt exemplaria Vaticana.

16 ἀπὸ λαγνείης] ὑπὸ λαγνείης habent exemplaria Vaticana, eademque κὴ ἡ κοιλία μὴ καθαίρεται legunt.

17 κὴ δοκέει ἄπτεσθαι] καὶ δόξει legunt exemplaria Vaticana.

18 κὴ ἐν τοῖσι πεμπταίοισιν] Istud ad curationem retulit Caluus.

19 ὑπείπτε]] ἐπίσαι ὑπείπτε], legunt Vaticana exemplaria, quæ mihi videtur secutus Caluus.

20 ἀλύξει τε] Hunc locum disertissimis verbis exprimit Galenus in Exegesi, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

21 κὴ διαχωρέονται ἐν αὐτῇσι] ἢ διαχωρέονται legunt exemplaria Vaticana.

22 ἐπὶῶ οἱ αἱ μῆτραι] Hic maximè popularem & vulgatam lectionem secutus sum, consentientibus omnibus exemplaribus. Cordæus tamen & Caluus ad vrinæ suppressionem retulerunt, quòd vterus in vesicæ stomachum & cervicem inciderit. Vaticana exemplaria pro ἀναπίπτουσι ἀναβάλλουσι legunt, & exemplaria Regia manu scripta pro ἀμβάλλουσι, ἀμβάλλουσιν.

23 κὴ πνεῦμα ἀναβαῖνον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed Cordæus πνεῦμα ἀναπλέει legit. Hanc verò dictionem satis exposuimus in nostra Oeconomia, hoc expresso loco.

24 κὴ πονέει μᾶλλον τὰ ἄλλα σώματα] κὴ τὰ ἄλλα σώματα legunt exemplaria Vaticana.

25 ἐπὶῶ ἀπολῃφθῇ] ἐπὶῶ ἐπιμηνισθῇ legunt exemplaria Vaticana, vt de sursum reuolutis mensibus intelligatur. Istud verò ad eas refero de quibus scribitur Prorrhet. 2. ὅσαι ἀπολείφει ἀπεμμένων ἢ φθίσιες γίνεται. Hunc enim præcipuè locum mihi hic subindicare videtur. Interpretes verò omnes hunc locum mihi aliter legisse videntur, κὴ ἐπὶῶ ἀπολῃφθῇ πάσχει πάντα, &c.

26 ἰσχυραὶ κὴ σφύξιες] ψύξιες legunt Vaticana exemplaria. Quædam etiam ἰσχυραὶ ad ὀδυνίας referunt.

27 ἅτε τὸ πυὸ διῤῥαγάδος] Exemplaria Regia manu scripta quædam φαγέδαινα pro διῤῥαγάδος legunt, quam etiam lectionem secutus videtur Caluus, etsi vtranque (suo more) adscripsit, vt nimirum partem à puris acrimonia erosam intelligas.

28 ἧσσον ὃ ταὐτὸν τῷὐδὲν] κρεῖσσον ὃ legunt exemplaria Vaticana.

29 ἐκπάγλως] Hanc dictionem isto expresso loco exposuimus in nostra OEconomia.

30 κὴ διαλεπτύνει] Lib. de Natur. muliebri, eadem in re legitur, ὥσπερτα διαλιπὼν ἡμέρας μᾶλλον ἢ δύο.

31 κὴ ἐμείρεται ἐξελθουσάων] ἐπαίρεται legunt exemplaria Regia manu scripta, vt de tumore ventris intelligatur prægnantium simili. Hunc verò locum exposuimus & expressimus in nostra Oeconomia.

32 ἐπτὰῶ ἡμέρῃ πεπτάκοντα] πεντεκαίδεκατα legit Caluus, qui videtur esse exactior grauiditatis terminus.

33 τὸ κὴ τὸ ὀμφαλῶ] κάτω τῶ ὀμφαλῶ legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus.

34 κὴ δοκέει ὥσπερ σάρκα εἶ] σάρκια legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana.

35 ἔπειτά ἐστιν ἧσι διαφανέονται] ἔπειτά ἐστι μὲ ἧσι διατείνονται legunt exemplaria Vaticana.

36 κὴ ὁδὸν ταύτην ἐποιήσατο] κὴ ὁδὸν ταύτῃσι ποιέσεται legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana.

37 Ⓒ κάτω ὑπὸ τὸ βυθοῦ Ⓒ] κὴ κὴ τὸ ὑπὸ τοῦ βυθοῦ Ⓒ legunt exemplaria Vaticana.

38 διαρκισαμένη κὴ ἰς ἐντὸς μοῦναι] ἰσχύσασα pro διαρκίσασα legunt exemplaria Vaticana.

39 φλιγματώδεα χορίοντα] χορίῳ pro χορίοντα legunt exemplaria Vaticana.

40 ἢ ἀμοῖ] ἢ ἀμῷ legunt exemplaria Vaticana. ἀμοὶ autem ἡσυχῇ, μαφῶς, ἐξαίφνης hîc significat, vt exposuimus in nostra Oeconomia. Cornarius ἀρισφάτως, aut νωθρὶ, aut ἀφύσως sumpsit.

41 ὑποφαίνοντα] ὑπεκφαίνοντα legunt exemplaria Vaticana, vt alios illabentes periodice menses significent.

42 ἀλλ' αἰεὶ βαρυώτερα κατ' ὀλίγον] Hanc quidem vulgatam lectionem cum Interpretibus secutus sum, hoc quidem sensu, vt alij subeuntes menses paulùm grauent, cùm primis duobus mensibus non admodum subeant, neque magna copia offendant. Cornarius tamen & Caluus pro ἰσιεἐξίει legunt. Vaticana autem exemplaria aliam habent lectionem, ἀλλ' αἰεὶ βαρυίει κρείσσω, ἴσα τῇ γυναικὶ τοῦ πρώτου μῆνας, ἢ ὅτι δύο, ἢ ὅτι τρεῖς, μὴ ἐᾶσιν κάρτα. Quæ lectio valde mihi arridet, hac quidem notione, vt subiens sanguis semper grauet, contingatque vt mulier primis duobus aut tribus mensibus non admodum grauitatem illam percipiat, cùm non tanta sit copia vt magnam molestiam adferat.

43 Ⓒ αἰείγειν] ἢ ἀλλ' ἢν legunt exemplaria Vaticana, & ἀεὶ τᾶς ἡμέρας.

44 κὴ τῇ πολλῶν] ἢ τῇ σκιλίων legunt exemplaria Vaticana.

45 κὴ μὴ δυνάμενον εἶ] ἴσται pro εἶ legunt exemplaria Vaticana.

46 διανατώσης ἐὸν αὖ] διανατώσειν αὖ legunt exemplaria Vaticana, vt χωλώσειν, quod disertissimis verbis mihi exposuisse videtur Galenus in Exegesi, cùm scribit, χωλώσειν, αἰσπερ κατὰ τὴ πρῶτον πυίησιν, vt scripsimus in nostra Oeconomia. Quod etiam animaduertit Cordæus.

47 ἢ ἀκρατία πικὰ τῇ μελίων] Exemplaria Vaticana legunt, ἢ ἀκρια πικὸς τῇ μελίων ἀκρατία ποιήσειεν, quod de extremi alicuius membri ad motionem impotentia intelligitur.

48 μὴ ἐμπεροτέκῳ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed μὴ deleo & ἐμπεροτέκῳ lego cum Caluo & Cordæo.

49 τῇ τε ἀπίκῳ] τῇ τε σφυροπίκῳ legunt exemplaria Vaticana.

50 κὴ τὸ σάματος] σωμάχῳ legunt exemplaria Vaticana. Caluus verò vtranque lectionem adhibuit.

51 πολλὰ καταλύοντα] ἀλλοῖα addunt Vaticana exemplaria.

52 κὴ ὅτι τυπτοῖσι] κὴ ἢν ὅτι τυπτέσιν legunt Vaticana exemplaria.

53 ἀλλ' αὖθις πολλὰ ἢ ἄλλα] πολλὰ ἢ θέσιν ἀλλοῖα legunt Vaticana exemplaria, quam lectionem etiam adhibuit Caluus.

54 κὴ ἄλλα ὀπιθέρεται] ἀλλοῖα legunt exemplaria Vaticana; & Caluus quoque. Nos tamen vtrobique ἀλλὰ potius legimus, & de copiosè ac confertim exeuntibus menstruis intelligimus cum Cordæo.

55 κὴ ἀλύει] ἀνυκτῇ legunt exemplaria Regia manu scripta, &

Vaticana, quam dictionem exponit apud Hippocr. Erotianus, & quædam exemplaria in Exegesi retinent, vt scripsimus etiam in nostra Oeconomia.

56 πρὸς τὸ φέρτερον] πρὸς τὰ φέρτερα legunt exemplaria Vaticana.

57 εἴτε ὑπνοῦσι ἀεὶ ζῇ] εἴτε ὑπνοῦσι ἀεὶ, εἴτε ὠὶ, legunt Aldina exemplaria. Vaticana verò, εἴτε ὑπνοῦσι εἴη, εἴτε ὠὶ.

58 ἢ πλείονας ἡμέρας τῷ σωμάτῳ] τῷ μάθῳ legunt exemplaria Vaticana & Aldina, quam lectionem etiam habent exemplaria Regia manu scripta.

59 ἢ ξηχὺ πίνωνται] βεχὺ pro ξηχὺ habent exemplaria Regia manu scripta.

60 ἢ ἀμαλδυνέσθαι] Hic ἀμαλδυνέσθαι μαραίνεσθαι significare in nostra Oeconomia scripsimus, istumque locum expressimus.

61 γίνεται ἢ μάλιστα τότε] γίνεται ἢ μάλιστα ὅταν τὰ legunt exemplaria Vaticana, & πλέον ἢ μαθήσιος.

62 τὰ καταμήνια] συχνὰ addunt Vaticana exemplaria, quam lectionem etiam secutus est Caluus.

63 πρὸς τὰ πρόσθεν] πρὸς τὰ ἐμπροσθεν legunt Vaticana exemplaria, vt per ea quæ subduntur paulò melius habeat, quam lectionem etiam secutus est Caluus.

64 ἢ καχόνλω] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia.

65 ὦὶ ῥόος γίνηται] ἢ ὦὶ ῥόος γίνηται legunt exemplaria Vaticana.

66 αὐτὰ πάσας ἢ ταὶ ἡμέρας] κατὰ πάσας legunt exemplaria Regia manu scripta.

67 ἢ ὅτι κρεῶν] ὅτι ὅτι κρεῶν ἰχὼρ legunt exemplaria Vaticana, quam lectionem secutus est Caluus.

68 μίχρι μὲν ὑπερνικῇ] ὑπερνέκη legunt Aldina exemplaria, alia notione, à verbo νεικέω quod est infector & inceſſo. ὑπερνίκῃ legunt Vaticana exemplaria.

69 ὦὶ ἢ γυνὴ τὸ σῶμα] Sic legunt Vaticana exemplaria, ὦὶ ἢ γυνὴ φλαύρως ἔχει, & ἢ φλεγματώδης, οἱ τὰ ὑπημόνια χωρέει φλεγματώδεα. Quam etiam lectionem secutus videtur Caluus.

70 ἔξω ἥκει] ἔξω ἴῃ habent Vaticana exemplaria.

71 ἐκλὺ πλησαίζῃ τὰ ὑπημόνια] ἴσως οἱ πλησαίζῃ τὰ ὑπημόνια legunt exemplaria Vaticana & Aldina.

72 ῥηΐα ὅτι ὀλίγων χρόνων] ῥηΐζει ἐπ' ὀλίγον χρόνον πρὸς τὰ πρόσθετα, legunt Vaticana exemplaria, quam lectionem etiam secutus est Caluus.

73 ἄχρις ἓ ῥόος οἱ ἐκχεῖ] οἱ ἐρχθῇ legunt exemplaria quædam, vt supra.

74 ἵσταται ἢ ταύτῃ] ἵσταται ἢ ἢ ταύτῃ, legunt Vaticana exemplaria.

75 ἢ ὦὶ πρόσθεν γίνηται] ἢ ὦὶ ῥόος πρόσθεν γίνηται legunt Vaticana exemplaria, eamque lectionem secuti sunt Caluus & Cornarius.

76 τὰ δὲ ἄλλα πάσχῃ ταύτῃ] πάσχῃ τὰ αὐτὰ legunt exemplaria Vaticana, quæ secutus est Caluus.

77 ὅτι δυσεκρία] ὅτι δυσπατεῖ legunt exemplaria Vaticana, & vtranque lectionem (pro more) adhibuit Caluus.

78 εἰ σφιν ὀδυνήσεται τὰ καταμήνια] Hîc quædam adduntur in exemplaribus Vaticanis, quæ huic loco parum mihi respondere videntur, ideóque lubens omitto.

79 ἀλλ' ἰδρῶτα] Hunc propriè locum mihi respexisse Galenus videtur, cùm ἰδρῶτα, λοξῶτας σωιζόμενα, exponit, vt scripsimus in nostra Oeconomia, vbi istum locum expressimus & apertuimus.

80 ὅτι ἀποδίλει λεπτὰ] ὅτι ποδείσιον λεπτοῦν, aut ποδείων λεπτῶν legit Cordæus. Sed ea notione quam adhibet, ὅτι ποδείσιον λεπτοῦν malim. Nos codicum pluralitatem secuti nihil immutauimus, quod sic quoque sensus stare possit. Istum autem locum subindicare mihi videtur Galenus Comment. ad aphor. 2. lib. 4. & 36. lib. 5. dum scribit Hippocratem lib. 1. περὶ γυναικ. ex menstruis redundantem in corpore humorem, quanam ratione dignosci possit docuisse. Aëtius etiam Tetrab. 4. lib. 4. c. 65. hunc locum ex Hippoc. vsurpare videtur ad humoris in corpore dominantis dignotionem.

81 ὁκόταν αὐτόσισιν] Hunc maxime popularem sensum secuti sumus, vt elui lintea nocturna oporteat, vbi per diem & noctem in cinere sita fuerint aut iacuerint. Cordæus verò αὐτόισιν & ποδείοισιν legit.

82 ὅλον τὸ τὸ σῶμα ἀφρίειν] ἐς ὅλον legunt exemplaria Vaticana.

83 ἐντεῦθεν ἤδη τὸ σώματος παντὸς περιοιδέσθαι] Vaticana & Aldina exemplaria legunt, ἐντεῦθεν ἢ τῶ σώματος παντὸς, ἢ ταὶ ὑστέραι, ἢ τὸ σῶμα ἰδεῖν. Quam lectionem secuti videntur Caluus & Cornarius. Quæ lectiones etsi eodem spectant, ista tamen rectam quandam medicationis viam magis indicare videtur.

84 ὅσῃσι γὰρ γίνεται] Hîc vulgatam Germanicorum codicum lectionem secuti sumus cum Cordæo, etsi Vaticanos & Aldinos codices secuti sunt Caluus & Cornarius.

85 ἢ ἰχωρώδεα] χολώδεα legunt Vaticana exemplaria.

86 τὸ σῶμα ἴξυγρον] τὸ σῶμα ἔξυγρον legunt Vaticana exemplaria quæ secutus est Caluus.

87 τῶτο ἢ πίεσι] τῶτο ἢ πιέσει πότε lego cum Cordæo.

88 λυτρῶσιν ὀλίγοισιν] Hîc certè vitiosi sunt codices, λυτρῶσιν ὀλίγοισι, πλέοσι ἢ τίσι & κυφοῖς χρῶνται, legendum videtur, quam lectionem secutus videtur Caluus. Cornarius istud ad superiora retulit, vt velit torosum illum corporis habitum vsu paucorum balneorum, & multorum leuium laborum comparari. Quem sensum secutus est Cordæus, sed κυφοῖς non legit.

89 κνίζειν τοῖς ἢ ἄσσα] Vaticana exemplaria legunt τοῖς ὑδρίοις ἄσσα &c. vt colluliones ex odoratis & suauibus fieri velint, quæ suo calore & grato odore causam frigidam oppugnant, dissoluunt, & attenuant, vterorumque osculum conniuens leuiter diducunt.

90 ἀμφικαλύοντα πλὴν ὑστέρων] Neque solum os vteri aliò versum aut detortum genituram suscipere prohibet, sed etiam efficit vt vterus rectè expurgari non possit, vt scribitur libro secundo περὶ γυναικ. vbi istud repetitur, & quod στόμα ἐπισταμμένον, illic κλίνεσθαι ἑτέρωσι dicitur.

91 περιδιαπαξομένου] Etsi constare hæc lectio potest hoc sensu, vt mulier aut obstetrix quædam digito suo immisso abstrahens, os vteri à coxendice auellat aut distrahat. Sed περιδιαφαμμένου aut περιδιαμμένου legere malim vt scripsimus in nostra Oeconomia, propter consuetum Hippocr. loquendi modum, cùm sit περιδιαφάσσω & περιδιαφάω, περιδιαὸς μὴ κνήσιος Galeno, immissa manu leuiter contrectare & attingere. Hîc autem ἀποσπᾶν idem quod ἀποσπᾶσθαι libro 2. περὶ γυναικ. significat, quod est abducere, auocare & abstrahere os vteri, ἀφέλκειν τὸ στόμα τῆς ὑστέρης dicitur libro περὶ γυναικ. φύσιος, & ἕλκειν τὸ στόμα libro 2. περὶ γυναικ. eadem in re. Cornarius autem περιδιαπαξομένου legisse videtur, & ad στόμα retulisse.

92 οἷόν τε γίγνεσθαι ξυμμίσγειν] ξυὶ σμύρνη ξυμμίσγειν legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus.

93 ὠμήλυσιν δισσὴν ἐν οἴνῳ [Exemplaria Vaticana addunt, ἡμέρας τέσσαρας πτίσσε, quod etiam addidit Caluus.

94 ὡς εὐχρινέα ᾖ] Hunc locum exposuimus in nostra Oeconomia.

95 πάνυ φευκτίαι] πάντῃ φευκτίαι legunt Vaticana exemplaria, quam lectionem etiam secutus videtur Caluus.

96 ἔταν τὰ ὑπὸ τ' ὑπαπείης ἔχῃ] καλῶς ἔχῃ legunt Vaticana exemplaria, eamque lectionem secutus est Caluus vt optimam & valde Hippocrati familiarem.

97 κατὰ τὴν ἰδίλφισιν] ἰδίμφισιν ἀκέονται aut φύονται exponitur Galeno in Exegesi. Hîc autem significat firmiorem redditum vteri stomachum, à medicamentis mordacibus & calefacientibus abundè detersum, familiarem vtero reddi, & cum eo cognationem quandam & familiaritatem contrahere, qua semen iniectum complectatur & contineat. Sic enim istum locum fusissimè videmur in Oeconomia nostra explicasse. Hîc autem locus repetitur lib. περὶ γυναικ. φυσ. vbi pro στρῶμα γίνεται σκληρὸν γίνηται scribitur.

98 ἢ ὦὶ σκυρωδῶσιν] Sic legunt exemplaria omnia, istamque lectionem agnoscit Galenus, & σκυρωδῶσι πωρωδῶσι exponit, vt σκύρον πῶρον ex hoc loco. Erotianus autem σκυῤῥωδῶσι legit, οἷ σκυῤῥωδῶσι, & σκληρωδῶσι exponit, vt & σκυῤῥὸν hîc legit. Sic libro περὶ γυναικ. φυσ. ὦὶ ἢ σκυῤῥωθῇ legitur, & de vteri ore occallescente dicitur. Exemplaria vero Vaticana hîc vitiosè πληρωδῶσι pro πωρωδῶσι legunt. Videturque hæc lectio ex Galeni expositione dimanasse, aut fortasse ea Galeni expositio ex quorundam codicum scriptura desumpta fuisse, quod Galenus in quibusdam codicibus πωρωδῶσι pro σκυρωδῶσι legerit, vnde postea scriptorum errore in πληρωδῶσι defluxit. Et Caluus vtranque lectionem pro more adhibuit. Eadem quoque Vaticana exemplaria αἴσιον pro ἀῖσιν legunt.

99 ἃ δὴ ξόντα] ἃ δάξοντα legunt Aldina exemplaria, Vaticana verò ἀδάξοντα & λεπτὰ pro λευκά. Erotianus verò hunc locum ita legit, ὀδάξοντα γὰρ καὶ λεπτὰ καὶ πυράδη ἔντα, τὸν σκύῤῥον δέχεται. ὦὶ δὲ λαπαχθῇ, μαλακοῖσιν ἰήσασθαι. Quam lectionem vitiatam existimamus, & legendum censemus, ἀδάξοντα γὰρ τὰ λεπτὰ, ἢ πυράδεα ἐόντα τὸν σκύῤῥον δέχεται, quam lectionem secuti sumus in nostra Oeconomia. Aut, ἀδάξοντα γὰρ τὰ λεπτὰ καὶ πυράδεα ἐόντα, vt respondeat lectioni libri περὶ γυναικ. φυσ. vt scribitur, δάκνοντα γὰρ δέχεται τὸν ἰχῶρα. Aut Erotiani lectio retinenda est, & pro δέχεται legendum. Apparet autem Caluum λεπτὸ & λευκὰ legisse, cùm vtranque lectionem adhibuerit. Et certè ad ea referuntur quæ

à merda-

à mordacibus & acribus medicamentis appositis eliciuntur, & humores tenues & acres qui ab eis eliquantur respicit, ἰχῶρα dixit lib. de Natura mulieb.

100 λιῶ ὃ δὴ πολλῷ] δὴ παλαιῷ legunt exemplaria Vaticana, quēadmodum etiam legitur libro περὶ γυναικ. φυσ. vbi ista scribuntur, & πρὸ θηλυσίων ἐμφαινομένων legitur, pro μὴ φαινομένων quod etiam adscripsit Cordæus. Verùm χολὼ αὖλω requirit Hippocr. quod ξύλῃς χολὼ ἕωϊς dicitur lib. περὶ γυναικ. φυσ. vt derasum & aridum fel bubulum oleo dilutum tenui lanugine aut gossypio exceptum & subditum intelligas, quod non satis sua interpretatione expressit Cordæus. Pro αὖλω autem αὖῃ vitiosè legunt exemplaria Aldina.

101 λιῶ γοῦν μὴ λήθῃται ἡ γυνή] Istud etiam antea adscriptum est libro περὶ γυναικ. φυσ. Longè vero amplius scribitur lib. περὶ ἀφόρων, vbi veteri oculo obtentam esse membranam vult, eiusque multa adscribit remedia. Apparet autem ex Caluo quosdam codices μὴ ὀργομένων legere.

102 γνώσῃ ὃ τῷ δακτύλῳ] Etsi hoc modo lectio stare potest, facilior tamen sensus est, si λιῶ τῷ δακτύλῳ legas, vt respondeat libro περὶ γυναικ. φυσ. ἄψῃ autē legit Cordæus, cū ἅψῃ vtrobiq; legatur.

103 ἐν μέλιτι ἢ ὑδρομέλιτι ἀραιῷ ἀλοίφῃς] Meliùs, ἐν μέλιτι ἢ ὑδρομέλιτι ἀραιῷ ἀλοίφῃς.

104 ἄμεινον ὃ τὸ χεῖλος ἄμεινον] Constat ex Caluo quædam exemplaria legere, ἄμεινον τὸ χεῖλος πάσῃ ἄμεινον.

105 ἢ τὸ τὸ ὄζειν αὖτον] ἢ ταύτῃσιν ὄζειν αὖτον ἐν τῷ εἰρημένῳ legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus. Cordæus τῷ εἰρημένῳ legit.

106 ἢ τῷ μητρείων ἁγίων ἐωσέων] Quid de hoc loco sentiremus scripsimus in nostra OEconomia, eumque exposuimus. Lego autem ἀπὸ μητρείων ἁγίων ἐωσέων. Confertis enim & condensatis veteris in seque contractis, contingit in eo motu membranas non satis propter læuorem adhærescentes excidere, & fœtum perdere. Alia tamen Cordæo mens est, sed cur hanc scriptionem sequeremur illic scripsimus, tū quòd mihi propiùs ad veterum lectionem accedere videatur, etsi omnes suspecti sint. Exemplaria Aldina sic legunt, λιῶ γὸ λεῖαι ἴωσιν ἔσῃ, ὅτε προέχοντες αὐτὸ ἄπτηνον ὡς ἐχόμενοι τῷ μητρείων ὡς δεῖ οἱ ἁγίων ἐωσέων. Quam lectionem etiā ex manu scripto codice refert Cordæus, etsi prorsus vitiata est. Exemplaria autem Vaticana legunt, λιῶ γὸ λεῖαι ἴωσιν, ἔσῃ ὅ τι οἱ ὑμῆνες ἐπ' αὐτῶν ἀφίσαῃ), ἐπὶλιῶ τὸ παιδίον αἴρῃ) κινέοντες, οἱ προέχοντες ἄπτηνον ὡς πάσῃ. Quæ certè lectio non magis integra videtur, etsi eam secutus est Caluus.

107 προὶ ὃ ἢ λέπτῃσι] Vaticana exemplaria hîc legunt, προὶ ὃ ὡς ὃ ἀπαλέως, nullo sensu.

108 ὑ γὸ αἰμόῤῥῃ] Istud quidem ad decorum mihi spectare videtur, cùm muliebrem verecundiam Hippocrates domi, hoc est, intra sacra Medica septam teneat liberali custodia, eamque vt adultam virginem castè tueatur, & ab impudentibus procis & amatoribus, quoad eius fieri potest, prohibeat. Ideoque ferè semper locorum muliebrium contrectationem & remedia mulierculis committit. Quod etiam rectè vidit Cordæus. Vaticana verò exemplaria aliter hæc legunt, ὑ γὸ ἄμφω δῆθ' ὅλλον γίνεται. Quam lectionem Caluus & Cornarius secuti sunt.

109 λιῶ γυναῖκα μὴ δυναμένῳ] Hic locus vt valde necessarius in tota γυναικείων tractatione bis reperitur lib. περὶ γυναικ. φυσ. & semel fusissimè lib. περὶ ἀφόρων.

110 ἢ ἰσῇν ξηρανθῆναι] Vaticana exemplaria ἀναβλῦναι pro ξηρανθῆναι legunt.

111 ἢ τῷ φύλλων] Foliorum hederæ succum cum Caluo intelligo, ideoq; nihil immuto. Cordæus tamen τὰ φύλλα legit, & de semine silphij intelligit. Verùm de eo κόκκος dici me adhuc legere non memini, cùm eius semen sit foliaceum & latum vt scribit Theophrastus & Galenus, ideoq; φύλλον dicitur.

112 ἐ-ῆσας ἢ σίδιον] ἠσίδιον legunt exemplaria Aldina & Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus, qui & νησίδιον legisse videtur.

113 ἰμερωθῆναι] Hunc locum conceptis verbis mihi subindicare videtur Galenus in Exegesi, cùm ἰμερωθῆναι poni scribit apud Hippocratem, αὐτὴ τῷ ἢ ὀπιθυμίης τυχῆσαι, αὐδεὶ μιγῆναι. vt quæ cum viro congressæ veneris apperentiam expleuerint. Quem locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia.

114 ἢ λιῶ ὀπιφατίσῃ] Id mihi de seminis commoderatione aut contemperatione non malè sumi posse videtur, quam cùm assecutum fuerit, fraternè cum mulieris semine conciliatur, germanamq; (aut vterinam vt rectè dixit Cordæus) cum eo societatem init. Potest & de seminis virilis potentia dici, quod ad permixtionem potentius est, & suo veluti calore ac spiritu alterum contemperat, fouet, & in societatem trahit. Cordæus lectionem immutauit & legit, ἢ λιῶ ὀπιφατίσῃ πάσῃ, & de seminis vtriusque inter se commoderatione & attemperatione sumpsit. Nos nihil immutauimus propter perpetuum codicum consensum, & πάσῃ ἁλίφισαι legimus cum omnibus Interpretibus.

115 ἢ πασῶ ὄζει] Sic quidem legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, quod distentionem per se significat, siue ad os vterorum, siue ad totum corpus referatur, quod in purgatione menstrua, veluti totum ad fluxionem contentum est & comparatum, ideoq; maximè perturbatum, quæ contentio aliquantisper post purgationem manet, in eoque temporis articulo facilior erit conceptio, quòd venæ promptiùs semen attrahant, πεπαῦσθαι legit Cordæus, quam lectionem ex Interpretibus sumpsisse videtur.

116 λιῶ ὃ γόῳ ὑποῤῥέῃ διῖπτὴς] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia, siue διῖπτὴς γόῳ dicatur genitura continuo cursu aut impetu defluens, siue quæ à superioribus locis, velut cerebro aut neruis effluit. Priori certè interpretationi consentiunt exemplaria Vaticana, quæ post διῖπτὴς ἢ μὴ λήγῃ legunt, quæ secutus est Caluus, vt continenter ac iugiter effluentem genituram indicent. At Erotiano (hoc propriè subindicato loco) διῖπτης aut διπτὴτης γόνος αὐτὴ τὰ δέῃσις ἢ καθαίρει ponitur. Est autem torrentis epitheton sæpè Homero vsurpatū. Hic autem locus parum mihi videtur integer & in omnibus codicibus corruptus. Aldina exemplaria legunt, λιῶ ὃ γόῳ ὑποῤῥέῃ διῖπτὴς, ἢ μὴ πύρ ἔχῃ βλαπτόν, reliqua omnia omittunt. Vaticana verò, λιῶ ὃ γόῳ ὑποῤῥέῃ διῖπτὴς, ἢ ἡ γυνὴ ὑ ξυμμίσγηται ἀπαθέως πρὸ αὐδεί, ἢ ἰξύες ἐπώδυνοι.

117 ἢ λιῶ ἰσφὺς] Lego, ἐ ἰσφὺ ἢ πάχεια πόνος παρίχωσι καὶ μὴν πύρ ἔχῃ βλαπτόν, ἢ αὐδυναμίη ἢ ἀψυχίη ὑπάρχῃ), cùm Caluo & Cornario.

118 λιῶ τὰ ὑπομιλύα ἀφεχωρέῃ αὐτίκα] Illud αὐτίκα profluuij mēstrui statam periodum indicat, & de tempore singulis mensibus recurrente dicitur, sicq; in omnibus exemplaribus legitur. Cordæus pro αὐτίκα αὐτὴ κῦ μιλῶα ἴκασον legit.

119 ἀφαιμάσσεται τὸ αἷμα] Exemplaria Vaticana legunt, ἢ ἀφαιμάσσεται τὸ αὖξης τὸ ἐμβρύου ἢ τὸ αἵματος, quam lectionem etiam secutus est Caluus.

120 μελαναιομένης ὃ τὸ γυναικὸς] Hoc membrum omittit Caluus. Exemplaria verò Vaticana legunt, ἢ αὐτὴ ἡ γυνὴ ὑμαίνῃ.

121 καταβαίνῃ τὸ φλέγμα] ἢ καταβαίνῃ legunt Aldina exemplaria & Vaticana, quæ secuti sunt Caluus & Cornarius.

122 ἢ καταῤῥήσῃ] ἢ καταῤῥήσας lego, vt sit cum impetu in ventrem decidit eumq; præcipitat & deiicit. Exemplaria verò Vaticana ἐς πᾶν κοιλίαν legunt.

123 ἢ παλμοὶ ὄζειν ἦσιν] ἔζειν εἰσὶν legunt exemplaria Vaticana.

124 ἐν κινδύνῳ ἔσαι ἀπολωλυῖμένη] ἀπεγχθῆσαι pro ἀπολωλυῖμένη legunt exemplaria Vaticana, vt periclitetur ne tollatur è medio. Est enim ὑποφόρια αἰωρῆς, vt & ὑποφέρει αἰωρεῖν exponitur Galeno Com. 3. in lib. 3. Epid.

125 ἢ ἄχθος βιάσῃ] ἢ ἄχθος δίῃ ἀφῃ legunt exemplaria Vaticana, quæ lectio videtur esse explicatio quædam.

126 ἐ πίῃ)] Hunc locum expressimus in nostra OEconomia. Caluus autem πίρνῃ pro πίλνῃ) legisse videtur.

127 ἢ λῶ σμικρὸν ἔπῃ] Nos id cum Cornario & Cordæo ad fœtum retulimus, cùm possit etiam ad id quod accidit referri.

128 ἢ λῶ ἑαῦτα φάγῃ ἢ πίῃ] φάγῃ ἢ πίῃ ἡ γυνὴ legunt exemplaria Vaticana. Deinde, ὅστοι ἰσχυρὰς ἀδῖνας ἀφεχθῆναι πρὸ κοιλίαν. Quam etiam lectionem secutus est Caluus.

129 ὅτι δέῃσθαι ἄκουσαι] Hic vulgatem sensum cum Interpretibus secutus sum, cùm ei maximè quod sequitur conuenit, etsi lubenter Cordæi lectionem amplector, vt ἄκουσαι παιπρωμένῃ dicantur prægnantes & grauidatæ, ad eumq; locum Galeni expositionem accommodauimus in nostra OEconomia.

130 ἢ ὀπτυχῖν αὐτῇ] ὀπτυχῖν αὐτὸ lego cum Cornario & Cordæo, vt scripsimus in nostra OEconomia.

131 ἢ λῶ τὰ καταμηνιὰ χωρέῃ) χολώδεα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἢ τὰ καταμήνια χωρέῃ) χολώδεα lego cum Cordæo.

132 ὑ γὸ ἐμεῖος] ἢ γὸ lego cum Interpretibus omnibus, etsi in hac scriptione consentiunt exemplaria omnia, eamq; retinuit Caluus, & ὑ γὸ ἐμεῖος τούτοισι χολώδεος ἢ legit, ex Vaticanis codicibus, quæ lectio sic quoq; stare potest.

133 ὅταν οὖν ὦσιν τὸ γόνιμα] γόνῃ) αὐτῇ legunt exemplaria Regia manu scripta, sed αὐτὸ ὄχως μὴ ἀνατῇται legit Cordæus.

134 ἢ φανῇ) ὑμῆνάδες] ὑμῆνάδες legunt exemplaria Vaticana.

135 ἢ παθήματα ὅμοια κοίνα χωρίσαι τα] χωρίσαται pro χωρίσαι τα legunt exemplaria Vaticana, eamque lectionem secutus est Caluus.

136 ἐλάσσονα ὃ χρόνον μὲ τῷ καταμηνίων] ἐλάσσονα ὃ χρόνον μᾶλλ legunt exemplaria Vaticana, quæ secutus est Caluus.

137 ἢ ὦ οἱ φλεγματώδης ὑ λοχίη καθαρσις χωρίσῃ] Exemplaria Vaticana legunt, ἢ ὦ οἱ φλεγματώδης ὑ λοχίη καθαρσις χωρὶς ἰλάσσονα τῆδ ὑγιείην. Eamq; lectionem secutus est Caluus.

138 ἢ φυσηθήσῃ ἐξ ἀρχῆς ὦ ὑγιασθῇ] μάχεις αὖ ὑγιασθῇ legunt exemplaria Vaticana.

139 χαλεπὸν γὰ τοῦς ἑστεωτόνιμα] τὸ νόσημα legunt Vaticana exemplaria.

140 ὥ τὸ δεῖ ἀγαθὸν ξωστιδίζμεν] δεῖ πολλὰν ξωπτιδίζμων legunt exemplaria Vaticana.

141 ἢ εἰ τὰ καταμηλώια τὰ ὑδατώδεα χαρεῖ] ἢ ἢ τὰ καταμηλώια legunt exemplaria Vaticana, eamque lectionem secuti sumus cum Interpretibus omnibus.

142 τῶ κοιλίῳ] Id de ueri cauitate interna mihi accipi videtur, cùm uterus sua cauitate plus æquo sit inanis & uacuus, eūq; sensum secutus sum cum Cordæo, cùm cæteri Interpretes mihi sic legisse uideantur, ἢ ἅτε τ μήτρας κενεωτέρης ἢ τῆς κοιλίης τῆ χαμαὶ ἐούσης.

143 ἢ πνίγα ποιῆσ] ποιεῖ legunt Vaticana exemplaria, eamque lectionem secuti sunt Caluus & Cornarius.

144 ὀπλαμβαίωσ γᾶ] ὀπλαμβαίῃ aut ὀπλαμβαίῃ legunt Interpretes. Caluus verò pro τ ὄξηπνοον ὀπλοον legit. Eadem autem phrasi usus est antea, de ueteris scribens, ὀπλαμβαίνουσα τ ὄξηπνοον τὸν ἀμφὶ τῶ κοιλίῳ.

145 ὦ πνα ἐφεῖσα τὰ μήτρας πνιγείη] Sic legunt exemplaria omnia quæ nobis uidere licuit, mihi tamen admodū suspecta lectione. Cornarius & Cordæus legunt, ὦ πς ἡ κύουσα τὰ μήτρας πνιγείη. Verùm non parum suspecta est hæc phrasis, τὰ μήτρας πνιγείη. Hanc tamen lectionem secutus sum, quòd is mihi sensus esse uidetur, eadem perpeti mulierem quæ supra commemorata sunt in ueri suffocatione, uacua muliere & minime grauida. Ideoq; ἐφεῖσα τὰ μήτρας dici posse uidetur ea mulier quæ uterū laxatum habet, aut uacuū, & effusum, hoc est, minimè plenum. Sunt qui legant, ὦ πνα ὄφρα τὰ μήτρας πίγειν, sed ὦ πνι malim. Caluus verò legisse uidetur, ὦ πνα ἡ φύσα τὰ μήτρας πνιγείη, etsi ἐφεῖσα etiam retinuit & utramq; lectionem adhibuit. Vnde etiam legi posse existimo, ὦ πνι ἡ φύσα τὰ μήτρας πνιγεῖν, aut πνίγῃ, hoc sensu, eadem huic accidere omnia quæ commemorata sunt, ubi mulier ex flatu strangulatum ueri perpetiatur, aut perpessa sit.

146 ὅλων τῶν ἰκμάδα ἰλκύσαν] οἷα τῶν ἰκμάδα ἰλκύσαν legisse uidentur Cornarius & Caluus. ὅλ pro ὅλων legunt exemplaria Regia manu scripta quod ex οἷα corruptum existimo.

147 λιπόντες τῆ ἐμβρύῳ] λαβόντες τῆ ἐμβρύῳ uidetur legisse Cornarius.

148 χαλεπὸν ᾗ ἢ ὦ ὑπὸ πόδας χωρήσῃ] χαλεπώτερα δ legunt exemplaria Vaticana.

149 ἢ διαῤῥέον ἢ] ἢ ὄξηπλοον ἢ legunt exemplaria Vaticana.

150 ὑποληφθῇ] Hunc locum subindicat Galenus in Exegesi, cùm ὑποληφθῇ ὑποχάζῃ & ὑποῤῥεῖ exponit, ut scripsimus in nostra OEconomia.

151 ἢ δὴ κοιλίῳ αἱματώδεα εἶναι] εἰέναι pro εἰσιέναι legunt Aldina exemplaria. At Vaticana exēplaria ἥκατα legunt, longè alia notione, & ad id quod sequitur referre uidentur, quòd mulier debilior reddatur, quia sanguis imminuatur, & uenter sanguinis copia inferior sit ac superetur.

152 ἢ ὦ τεκέτης ὑστέρη ἐξανειμωθῇ] Ista priùs etiam scripta sunt περὶ γυναικείης φυσ.

153 ἢ ὑστέρη ξωιλικῆ]] ξωελικῶται legit Caluus.

154 ὠὰ σωῤῥοφεῖν] ὠὰ σωὸ ῥίφ ῥοφεῖν legunt exemplaria Vaticana. Caluus hanc etiam lectionem secutus uidetur.

155 ἢ τούτῳ ὑποθυμία] Sic legunt exemplaria omnia, quamuis repeti uideatur & superfluum esse. Sed id solenne est huic authori, & Ionibus omnibus, ut sæpe plurima bis dicant aut repetant. Significat autem ex his suffitum parari debere.

156 ὦ παιδία ἀφθᾶ τὰ αἰδοῖα] Istud iam antea eodem modo scriptum est lib. de Natura Mulieb. ubi etiam παιδιόθη legimus cum Cornario, ut puerperam intelligas cui à puerili enixu naturalia superficiario ulcere aphthis simili ulcerata sint. Cordæus δξὲ παιδία legit.

157 ὡῆῃ δ' ὑγρὸν ὡς χρὴ] Hîc ὑγρὸν uocat, quem ὕδρωπα αἱματώδη dixit, & ἰκῶρα simpliciter, aut ἰκῶρα αἱματώδη, lib. de Nat. pueri, in Coac. Prænotionibus τὰ ὑδατώδεα. Vulgus aquas non malè aquosam illam proluuiem appellat. Caluus autem μεῖον ᾗ, μὴ ᾖῃ legisse uidetur ex Vaticanis membranis.

158 ὡς μὴ ἐκ τούτε] ἐκ τόκε pro ἐκ τούτε legisse uidetur Cornarius.

159 ἢ οἰδέῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ut prior tumor, de intumescentibus circa pudenda locis sumatur, hic verò de intumescente toto corpore à fluxione per totum sparsa intelligatur. Cordæus verò ἰδέῃ legit.

160 ἢ εἰ ὀδύντες βρύχωσι] Post βρύχωσι ἀψυχῆ addunt Vaticana exemplaria.

161 ἢ γδ τύτων τὴ ἢ] ὦ γδ lego cum reliquis exemplaribus & Interpretibus.

162 ὑπισχα ἡμέρη πέμπτη ὑ ἑβδόμη] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & ad superiora referunt. Cordæus verò ad præcedentia retulit & legit, ἢ νυχμὸς ὑπισχα ἡμέρη πέμπτη ὑ ἑβδόμη, etsi sua expositione uulgatam lectionem sequitur.

163 ἢ δ' λοχεῖα οἱ κρύψεται] κεκρύψεται legunt exemplaria Regia manu scripta.

164 ἢ δὴ τυπίοισι καθωμαδέῃ] μᾶλλον ἢ δὴ τύπιοισι legunt exemplaria Vaticana.

165 ἢ βιαδεῖσα] μὴ διαδεῖσα legunt exemplaria Vaticana, quæ lectio non omnino mihi improbanda uidetur.

166 δοκέει ὡς ἄκρατα] ἀκρίδια legunt exemplaria Vaticana, eaque secutus est Caluus.

167 μάλιστα τῶ κοιλίῳ ὀπλαμβαίῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Vaticana autem habent, μάλιστα ᾗ τῶ κοιλίῳ φιλέει τοῦ ὀπλαμβαίειν. Nos cum Interpretibus legimus, ἓ μάλιστα τῶ κοιλίῳ ὀπλαμβαίνει.

168 ὦ ἀμοῦ μιλιδαίνῃ] ἀμοῦ pro ἀμοῦ legunt exemplaria Vaticana, quam dictionem exposuimus in nostra OEconomia.

169 ἢ ὑποψύχεται] Lib. de Nat. mul. ubi ista repetuntur. λιποψυχίει scribitur.

170 ἢ πδίνεται ὑπὸ μολίβδυς] σεσιδήρεα legunt exemplaria Regia manu scripta.

171 ἢ τῶ πίσσῃ τῶ ὀφθῷ] Hæc pix cum aromatibus cocta πίσσα ὑδρωπὶ dicitur, quemadmodum postea lib. 2. eadem in re πίσσαν ὑδρωπῶ adhibet.

172 μὴ δὲ τοῦς καθαλιπεῖν] ὀξαλιπεῖν legunt exemplaria Vaticana.

173 ἢ κόκκοις ἐκλείφας] Exemplaria Vaticana legunt, ἢ κόκκως δύο ἐκλείφας ὅσ δύο πόσιας, quæ secutus uidetur Caluus.

174 ἢ περιελίξας περὶ πτερόν] Id mihi perinde significare uidetur, quod aliàs scribitur, ἔλαιον περὶ πτερὸν ποιέειν, ut circum pennam inuolutum aut obductum medicamentum glandis forma subdatur, quod est in tota muliebrium tractatione admodum familiare. περιπτηρὶν autem Cordæus legit, & pinnatum pessarium dicit.

175 τὰς μὲ ἐν ἀρχῇ ἡμέρας] τρεῖς μὲ ἐν ἀρχῇ ἡμέρας legunt Vaticana exemplaria, eaq; secutus est Caluus. τρίσῳ autem lego, ut ὀπτρίσῳ. Cornarius autem μέλαν τὸ κύπειον legisse uidetur, & Galeni expositionem in Exegesi adhibuisse, ut scripsimus in nostra OEconomia. μελαίδιον tamen legunt quotquot uidere licuit exemplaria, etsi alias melanthium Cyprium ab Hippoc. usurpari non memini.

176 ἐν τῷ σάμαρι] σήμαρι legit Caluus, & pro ἐπ' ὀλίγον ἐπίμωον legunt exemplaria Vaticana.

177 ἢ ὡς πὸν αὖδρα] ὡς φρὸς τὸν αὖδρα legunt, exemplaria Regia manu scripta.

178 φρὸς τῶδις ἀρήγει] φρὸς τὸ ῥῖγα legunt exemplaria Vaticana, ut apparet ex Caluo, sed uitiosè.

179 κόκκινά τι] κόκκινά τι legunt Aldina exemplaria & Vaticana, quemadmodum etiam Galenus in Exegesi. Neq; enim dubium est quin hunc locum exprimat cùm κόκκινα exponit κόκκον τ κοινῶς ὀνομαζόμενον, ὑ τ κνίδιον. Ideoq; granum diximus, siue coccū infectorium, siue eius fruticem intelligas, quem κόκκον simpliciter uidetur appellare Dioscorides, siue granum ueteribus dictum, quod in Cilicia in quercubus nascebatur, etiam tingendo uſurpatum. κόκκον etiam Dioscoridi uocatum, siue etiam punici acinum aut granum accipias, quod tamen parum huic instituto conuenit. Cordæus coccum cnidium & thymeleæ granum accipit, cùm tamen refragetur Galenus.

180 Τῖσι δακτύλοισι] τρισὶ δακτύλοισι lego cum Cordæo, ut sit phrasis popularis & uernacula. Interpretes verò Τῖσι δ' ἄγκοισι ὀφθοισι legunt.

181 σὺν ᾧ γλυκέων] σὺν ᾧ γλυκέων legunt exemplaria Vaticana.

182 Τῶ ἀπὸ τ δαιδὸς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quę phrasis medicamentum ex tæda confectum significat. Cordæus uinum tædaceum intelligit.

183 ἐν ᾧ Τῖσιν ὑπημυίοισιν] Istud membrum omisit Caluus.

184 ἢ φασήλῳ] Hanc dictionem istumq; locum exposuimus & expressimus in nostra OEconomia.

185 ὑπισχα πύρ ἠρεμαῖον] ἠρεμαῖον γλυφάσεται legunt exemplaria Vaticana.

186 χωλοῖ] χολοῖ legit Caluus & bilis uomitionem refert, contra omnium codicum fidem.

187 ἄφορος ᾗ ἡ γυῖς] Hic ἄφορον γυῖς dici qui mulierem infœcūdam

dam reddit mihi non absonum videtur, ideoq; hic interpretes secutus sum, ἀσοφον intolerabilem sumit Cordæus.

153 γοῦν αἴσιστον] αὖξε legunt exemplaria Regia manu scripta quædam, vt & Vaticana etiam vt patet ex Caluo, qui hanc lectionem etiam adhibuit. Similis etiam paulò post de vteri vlceribus præceptio adhibetur, vbi de vteri vlceribus in vniuersum agitur, hîc verò de vteri vlceribus in partu.

154 ἢ ἰδίων] ἴδιον ἰδ ἐαυῶ ex hoc loco mihi videntur exponere Erotianus & Hesychius.

155 τύπων ἢ χαμαὶς] Sic legunt exemplaria omnia hoc sensu, vt horum quidem hæc occatio, aut interdum quidem ipsi optima sit. Sed ὅτι δίκη lego cum Interpretibus.

156 ἢ βδελύξῃ] πάμπαν] Istud cum ciborum fastidio coniunctũ, de eorum execratione mihi dici videtur, etsi de rerum omnium odio & auersatione dici potest.

157 ξυωδιάζῃ τὸ τῆς καθάρσιος ἀπολελαμμένον] ξυωδίαν τε lego, vt ad τὸ χείλος referatur, sicque legisse Cornarium apparet, ἀπολελαμμένον autem legit Cordæus intercepta purgationem & retentam.

158 ἢν αἱ ἐμυκάδες τὸ ἕλκος] Hanc lectionem expressimus & exposuimus in nostra OEconomia ex Galeno & Erotiano, vbi admonuimus pro ἐμυκάδες, ἐμύλωσι etiam Galenum & Erotianũ legisse. Potest verò hic dici ex Galeni expositione in Exegesi, vlcera non flaccescerent, aut fungosa & mucosa carne coalescerent, aut humore mucosa & fungis simili madescerent, propter id quod sequitur. ἢ παχυώτερα ἐγγενόμενα σαρκί. Est autem totus hic locus peruolcatus, & non leuiter mihi suspectus.

159 οἱ σφιγκτῆρες] Hæc verba, vt & totus locus, non parum mihi suspecta sunt, ideoq; ea mihi prætermisisse videtur Cornarius. ἐκκρίσεων autem χαῦναι dici videntur, velut in Prognostico, locus æquabilis, & continuitatem æqualem habens, vnius & eiusdem coloris dixit Celsus.

160 ὑπόστασις ἢ πώλη] ἢ ὠμὴ addunt exemplaria Vaticana, quæ etiã secutus videtur Cornarius, qui istud pro exemplo quodam apponit velut etiam Cordæus. Nos tamen cum Caluo huic superiori mulieri exhibemus, & αἱ μὴ τέκωσι δὲ ὅτε πεπαυμένοι legimus cum Interpretibus omnibus.

161 ἢ τῶν ξωστήρων] ἢ τῶν ξωστηρίων legunt Vaticana exemplaria.

162 εἰ δὲ μὴ ἐμελάνθησαν] Mirum in modum sunt hic vitiata exemplaria Aldina, ideoq; asteriscum apponunt.

163 ἐξωτικὸς χυμὸς] Hanc dictionem exposuimus in nostra OEconomia, quam hic omisisse videtur Caluus.

164 ἢ δὲ ἐπαναπλώσα] Vitiosa sunt Aldina exemplaria, quæ ἡ pro ἢ legunt. Intelligenda autem hîc ea sunt quæ scribuntur libello περὶ παρθενίων potiùs quàm quæ dicta sunt de virginibus hoc libro antea.

165 ὑγρότητος χάριν] ὑγρότητος ἕνεκα legunt exemplaria Vaticana.

166 ὑπ' αὐτῶν ὁμοίως ἢ πραστώδεσι] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Sed πραστώδεσι] lego, Vaticana verò exemplaria πραστῆσι.

167 τῶν ἄλλων σωμάτων πολλὴν] πλέον pro πολλὴν legunt Interpretes omnes quos secutus sum, vt & αὐτὸ pro ἀυτὴ, ad τὸ σῶμα referentes.

168 ἢ ἀλλοφρονήσει] Istum locum mihi subindicare videtur Galenus in Exegesi in dictione ἀλλοχροῦ, cùm scribit, ὥσπερ ἢ τὸ ἀλλοφρονήσαι ὄνομα πρὸς ἀυτῶ, vt sit ἀλλοφρονῶν, ἐοῖκεν ἄλλα φρονῶν ἑαυτῷ τε καὶ ὅτῳ, qui aliud sentit quàm res existat. Quem locum in OEconomia nostra expressimus & exposuimus.

169 διὰ τὸν πόνον ῥέοντος λαμβάνει] Hæc eadem prius scripta sunt libro de Natura muliebri, vbi pro ῥέοντος quædam exemplaria ἐξαίσιον legunt ex hoc libro postea, vbi hæc eadem remedia repetuntur. Quæ satis indicant ista dicta de alui profluuio. Libro etiam de Natur. muliebri, ἢ τὸ σπέρμα ὁπόταν χαυνὸν μὴ ἐμιάνῃ legitur, quam lectionem secuti sumus cum Interpretibus.

170 οἷον ὅταν ὁ μίσυ καυσθῇ] οἷον ὅταν μελιχθῇ legunt exemplaria Vaticana οἷον ὅταν μέλαν legitur libro de Natura muliebr. & postea, vbi etiam πυρὸν ἐρεύθον additur.

171 διὰ ἢ αἷμα ἐν τούτῳ] Hæc etiam prius scripta sunt lib. de Nat. muliebr. & postea repetuntur.

172 διὰ ἢ ξηρασθῇ] Hic veteres Interpretes secutus sum & de puerperiis in grumos collectis ac concretis locũ accipio, etsi Cordæus de vtero contumescente & intumescente intelligit. Verùm Hippocratis phrasis non parum mihi repugnare videtur, cùm ferè semper ὑστέρας ὑγρὰς veteres vocet. διὰ τοῦτο ὅταν αἱ ὑγραὶ aut ὑστέραι dixerit, velut libro de Natura muliebri, & libro secundo περὶ γυναικ. Ad hæc accedit quod exemplaria Vaticana superiore capite pro indicativa ἀδύνατα videntur, ἢ λοχεῖα ἄγονα aut κακόσαρκα, vt facta patet ex Caluo.

173 ἢ ἐξω ἀγκ.] Hæc mihi de porris tum satiuis, tum syluestribus intelligi videntur, cum Cordæo. Cornarius & Caluus quibusuis agrestibus & satiuis olentibus sumi dicunt.

174 ἢ ἕλκεσιν ὑπαγέσι] Istud addunt exemplaria omnia, & in omnibus Interpretibus est expressum, vt etiam adscribunt lib. de Nat. muliebr. vbi ista repetuntur. Cordæus tamen sua interpretatione præteriit.

175 ὑπὸ δὲ γαμικοῦ τὸ χαῖρον ἀλλοῖον] λαμβάνει legunt exemplaria Vaticana.

176 ἢ ὑμαλεότητας] Sic quidem ferè omnia legunt exemplaria, quædam etiam ὑμαλεότητα, quod malim.

177 αἱ μήτραι τὸ αἷμα ἀπόδοσιν ὑστέρου εἶδος] τὸ ὕστερον legunt exemplaria Vaticana. Deinde κατέχειν pro κατοχεῖν lego, cum Interpretibus omnibus.

178 ὧδε μὴ ἐυρίσκωσι αἱ μῆτραι] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus tamen ἢ ἐυρίσκωσι αἱ μῆτραι ἔκτοπα legit, vt vel etiam ample vteri osculo exulcerato paucierem procedere purgationem.

179 ἢ σφοδρὸν ἕως ἐυρύτερον ἐόντος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vbi ἕως Ionicè pro ὡς est positum, vt alias apud Hippocratem, quod etiam apud Homerum annotauit Eustathius.

180 διὰ δὲ πόνου ἢ μήτρη ἑλκωθῇ] Hoc idem ferè medicamentum adhibet ori vteri exulcerato in pessũ, libro de Natura muliebri.

181 διὰ ἢ ἑλκωθῇ τὸ στόμα] Hæc eadem repetuntur lib. de Natu muliebri.

182 ἢ σφόδρα χλιαίνει] χλιαίνειν legunt Vaticana exemplaria, & Caluus vtramque lectionem adscripsit.

183 ἢ ἀκτὴ τὸ φύλλον] Hoc idem remedium scribitur iisdem verbis lib de Nat. muliebri.

184 ἢ λίνου σπόρου] ἢ σελίνου σπέρμα legisse videtur Cornarius. λίνου tamen legunt exemplaria omnia.

185 διὰ μὲν λιμὸν τὸ μητρίον, ποτὲ δὲ μύλας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed τὸ μητρίον πόνον lego cum interpretibus omnibus.

186 ἐλαίας τε τὸ ἀπαλὸν φύλλον.] Post hæc verba addunt Vaticana exemplaria ἢ κύμινον, ἢ ἄνηθον ἑφθὸν ἢ τὸ φύλλον.

187 ἢ πτίσσης ἐρεβίνους] Hanc dictionem, hoc etiam expresse loco, ex Erotiano exposuimus in nostra OEconomia.

188 τὸ ἄνθος τὸ χλιαρὸν] Sic quidem lego cum interpretibus, vt aquã in qua farina crassior decocta fuerit intelligas. χνοῦς tamen legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana ex Caluo qui vtramque lectionem apposuit, quam etiam lectionem habent Aldina exemplaria.

189 ἀφ' ἁλῶν ἁλῶν] ἀπὸ ἁλῶν ἁλῶν lego cum exemplaribus manu scriptis Regiis Aldinis, & Vaticanis, ac Cornario. Intelligo autem farinam ex qua panis conficitur, aut veluti panem comminutum & contritum, velutq; in farinam redactum, quale est iusculum ex pane eloto, aut qualis panatella dicta, præcipuè crassior qui cibus fluenti aluo accommodatus esse videtur, panem ex hordeo dixit Cordæus, sed qua ratione non video. Caluus verò ἀφ' ἑαυτῶν ἀλῶν legisse videtur, cùm panem non solitum vertat.

190 ἔστωσαν ἢ νιτρίδιῳ σακκῷ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, præter Vaticana, quæ λίνῳδιον σακκῷ habent. Sed λίνῳδιον σακκῷ legunt Cornarius & Caluus, etsi diuersa interpretatione. Vult autem Cornarius farinam lentium inspergi malorum punicorum succo vinoso. Verum nos in nostra OEconomia λιπαρῷ σακκῷ legimus, & malorum punicorum vinosorum succum lentium lomento aspergi voluimus, quæ lectio magis ad codicum nostrorum lectionem accedit. Eadem tamen vis est medicamẽti, siue granatorum succo lentium lomentum, siue lentium lomento succum ipsum inspergas. Ad Vaticani tamen codicis lectionem (si λίνῳδιον σακκῷ legas) magis accedit Exegeseos Galeni explicatio, vt hunc ipsum locum ab eo subnotatum indubitanter existimem.

191 ἢ τοῦτο ἰσχύει] Sic quidem legunt exemplaria omnia, τοῦτο tamen malim.

192 ἢ ὑπόπυον] πύον legunt exemplaria Vaticana, & ἄλφιτα pro ἄλευρα. Vinum autem Pramnium quodnam sit exposuimus in nostra OEconomia ex Galeno.

193 πολὺ δίδου τὸ ὑδρόπεπον] πολλῷ ὑδρόπεπον pro τὸ ἄλφιτα legunt exemplaria Vaticana.

194 ὅ,τι μὴ κινήσεται] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ἐρεύσεται tamẽ habent exemplaria Regia manu scripta. Caluus πτύσεται aut πτύσεται legisse videtur, ex quo magna est suspicio (ὃ) pro scriptum fuisse, quod legisse Galenum apparet, qui πτύσεται pro κινήσεται apud Hippocratem positum commentatus est in Exegesi, vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi quid de hoc loco sentiremus aperuimus, cuiusq; ritus nobis esse videretur admonuimus. Cæterùm hunc ἐρεύσεται tamen, id est, ἐκκρίσεται, vel πάσσεται,

siue ἰτεῖπα scribatur pro κιννῦ) cibum leuem esse vult, qui totus in corpus ad reficiendas vires distribuatur, neque ventriculum grauando aluum vacuet, aut vacuetur, quæ vt antea, nunc etiam imbecillis viribus, fluida maximè suspecta est.

230 πίμπλα) ἡ κοιλίη] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & Caluus quoque, qui λεχῶς πίμπλα) legisse videtur ex codicibus Vaticanis, quemadmodum legunt exemplaria Regia manu scripta. Sed πίμπρα) lego cum Cornario ex lib. de Natur. mulieb. vbi ista repetuntur.

231 ἢ ἀναφορίξαι ὄζει ἢ ἐλαίῳ] ὄζει ἢ οἴνῳ ἢ ἐλαίῳ legisse videtur Caluus.

232 ὡς οἷον τε ἥδιστα ὀσφραίνεσθαι] Lib. de Natur. mulieb. scribitur, ἐφεῖν ἵνα ὡς οἷόν τε ἥδιστα ὀσφραίνηται. Istumque locum exposuimus in nostra OEconomia.

233 ἐγκαθιζέσθω] ἐγκαθίζεσθαι cum omnibus Interpretibus lego.

234 γίνοιτο] ἢ [Sic legunt exemplaria omnia, Caluus tamen γίνῃ) legisse videtur, quem sequimur cum Cordæo. Cornarius γίνοιτο ἢ legit.

235 ὧν ἢ ῥεῦμα λευκόν ἐστιν] πυελολιγίες legunt exemplaria Vaticana.

236 ὧν ἢ πίηται] Ex hoc loco lib. de Nat. mulieb. vbi ista repetuntur, πίηται aut πεπίηται legimus, cùm illic πεπήηται legatur. Illic etiam pro origano mentham posuit. Et quod hic scribitur ἐλκῶν ποιέεσθαι, illic his verbis exponitur, ἕλκεα τῷ ἀτμίδας τὸ στόμα, καὶ ταῖς ῥῖσιν ὀσφραίνεσθαι, quod est, admoto ori & naribus medicamento odorem attrahere. Vaticana autem exemplaria pro καὶ ἀγκῶ legunt.

237 καὶ τῷ λιπαζώσῃ ἐσθιέσθω] ἐσθιέτω lego, & ἐσθὲν ἄμυλον, pro λεπτὸν ex lib. de Nat. mulieb. quam etiam lectionem secutus videtur Caluus, siue ex mercurialis succo, siue decocto, coctam farinam sorbendam intelligat.

238 καὶ ὧν γὰρ φλεγμαίνηται] σφρμαίνῃ) pro φλεγμαίνῃ) legunt exemplaria Vaticana ex lib. de Nat. mulieb.

239 καὶ ἔστιν ὅταν κυρκαινᾶται] κυρκανᾶται) παράπλεξ) exponit Erotianus, hunc locum subnotans, vt scripsimus in nostra OEconomia. Vel igitur confusum aut permixtum cum membranis sanguinem intelligas licet, vt omnia inter se conturbentur, vel trumbosum quandoque sanguinem & crassum, veluti pituita concretum efferri, quòd κυρκαίνῃ ἢ παχεῖα καὶ βρόμος εἴρηται τοῖς παλαιοῖς. Exemplaria autem Regia manu scripta, κυρτᾶ) vitiosè pro κυρτᾶται legunt, quæ videtur esse huius verbi κυρκαῶται explicatio, hoc est, permiscentur, confunduntur.

240 καὶ εἰ δ' ἄκυρον τὸ ῥέον] Hæc longè apertiùs leguntur lib. de Nat. mulieb. vbi eadem repetuntur.

240 τὰ ἀμφίδια] Hanc dictionem ex Galeno & Erotiano exposuimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco.

242 στιπτὸν ὂν ἐπιχέσθω δεμάτιον] Hanc quidem lectionem cum omnibus Interpretibus secutus sum, & omnibus exemplaribus, quòd hic summas vteri osculi ac pudendi oras exulceratas esse constet, hîcq; fluxionis quæ sua acrimonia exulcerat, curatio tantùm videatur restitui. Secus verò scribitur lib. de Natur. mulieb. cùm duplicis fluxionis ratio illic habeatur. Ideoque adscribitur, ᾧ δ' ἂν δεμάτια ἐπιφέρηται, ὡς σύμφορα, ἐὰν μὲν τὰ αἰδοῖα ἀλκωμένα ᾖ. Quæ certè causam ipsam morbi & fluxionis oppugnant, hîc verò humoris fluentis ratio initur. Scio tamen aliam esse Cordæo mentem, qui negationem ex lib. de Nat. mulieb. adscripsit.

243 λίνα στέρμα] Sic etiam scribitur lib. de Nat. mulieb. Cornarius tamen σελίνα στέρμα, vt sæpe aliàs legit.

244 τῷ ξυὼ τῇ τρυγὶ] Hæc phrasis medicamentum quod ex fœce comparatur, aut ex fœce decoctum indicare videtur. Vinum quoque cum fœce etiam indicat, cùm eius proximè facta sit mentio. Lib. de Natur. mulieb. τὸ χυλὸν τῆς ἐλαίου ὧν ad collutionem adhibet.

245 κλύσαι τρὶς] τρὶς omisit Cornarius, vt & quod posteà sequitur, ἐὰν ἢ ἐλκωμένα ἔωσι.

246 ἐὰν ἢ κοπανώδεις] Hæc eadem repetuntur lib. de Natur. mul. sed hîc meliùs leguntur. Adducitur etiam hic locus Galeno Comment. ad aphor. 45. lib. 5. qui ex hoc loco totus pendere videtur.

247 ἐλαίνεα ἰάσιν] Lib. de Natur. mulieb. μύξαι ἔχειν) scribitur, quæ videtur esse istius dictionis explicatio, velut adscripsimus etiam, in nostra Oeconomia.

248 ἀπὸ τῆς ἐλαίου ὧν] τὰ ἀπὸ τῆς ἐλαίου ὧν legunt Vaticana exemplaria, vt lib. de Natur. mulieb. ὑφ' ὧν, pro ἀφ' ὧν

249 καὶ κλύζειν τὰ ξυὼ τῷ ξυῷ] Hæc phrasis aliud decoctum vsurpandum indicat, forteque idem ipsum ex lauro, sed cui æqua pars aceti admiscatur ad vehementiorem detersionem, præsertim cùm lib. de Nat. mulieb. post subdititiorũ appositionem, in collutionibus parem aceti quantitatem admiscet.

250 ἢ ἐρίωνα] Hanc dictionem istumq; locum exposuimus in nostra Oeconomia, cùm sic legant exemplaria omnia. At certè videntur intelligi lanea quædam femoralia tegumenta nostris Calçonibus non absimilia, ad arcendum frigus idonea. Sed certè ῥιώνας existimo hîc Galenum legisse, & αἰγακίδας exposuisse, vt intelligamus pelles agninas cum villis, ex quibus femorum tegumenta illa confici voluerit, velut lib. περὶ θηκυώ. αἰγακίδας ventri ad frigus arcendum, & fumum in suffitu continendum, virgunculis admoueri iubet. Neq; enim video cuinam loco aptiùs hæc dictio accommodari possit aut debeat. Alioqui non dubium est quin si ἐρίωνας scripsisset Hippocrates, dictionis illius expositionem Erotianum aut Galenum adscripturum fuisse.

251 καὶ οἱ μαζοὶ στερροὶ] καὶ οἱ μαζοὶ στερροὶ, μαλθακοὶ γίνοντ) legunt Cornarius & Cordæus, quos secutus sum nostra interpretatione, nisi quòd pro στερροὶ, ξυσοὶ lubentiùs lego ex libr. de Natura mulieb. vbi ista repetuntur, ex quo etiam καὶ τ' ἄλγα ποιητικὸς ἔχει etiam lego cum Cordæo.

252 ὀχεύσας πλείω χίνῃ)] πλείων γίνῃ) lego ex libr. de Natura mulieb.

253 καὶ μισηγὺς ἡμέρης] μεταξὺ ἢ ἡμέρας scribitur lib. de Nat. mulieb. vt diem vnum interpositum velit, aut de die hoc remedium vsurpari.

254 καὶ πολυποσίη] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & equidem miror Interpretes lectionem istam esse secutos, cùm nihil æquè officiat ac multa potio. πολυπόη igitur lego ex lib. de Nat. mulieb.

255 καὶ κατὰ τὸ ἐλάσσονα] Hæc verba non parũ mihi suspecta sunt, tum quòd vitiosè leguntur in codicibus Aldinis & asteriscis notantur, tum quòd etiam lib. de Nat. mulieb. vbi ista repetuntur, non adscribuntur, vt neq; ea legisse videtur Caluus ex membranis Vaticanis.

256 ἢν ἢ ὑπὸ τινὸς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & sensus rectè quidem constare potest, vt etiam si fœtus moueatur, & motione robustus esse iudicetur, ad hæc tamen plærunque fœtus corruptio & abortio accedat. περὶ τούτου tamen lego cum Cornario ex lib. de Natur. mulieb. cùm sæpè bimestrem fœtum, aut non multò grandiorem eiiciant.

257 ἐὰν δὲ ὧν ἰσχυρὴ τὰ αἰδοῖα] τὰ αἰδοῖον legunt exemplaria quædam, vt τὰ αἰδοῖα lib. de Nat. mul.

258 ἐὰν αὐτῇ δοκῇ εἶ)] ἐὰν αὖ οἱ δοκῇ εἶ) legit Cornarius ex libr. de Nat. mulieb.

259 καὶ ξαίνει] ξυσμὸς legunt exemplaria Regia manu scripta, sed hîc ξαίνειν lacerare, laniare, pungere ac vellicare significat, pro quo ἐξέλκοι legitur lib. περὶ γυναικ. φυσ.

260 καὶ κύησι] Post κύησι ἢ τίκτειν addit Cornarius ex lib. de Natur. mulieb. idq; merito, cùm partionis beneficio aut etiam abortionis, omnia quæ priùs aderant cum fœtu aut puerperij purgamentis, per inferiora subeant aut defluant, eaque sola ratione sanitas restituatur.

261 εἰ αὐτῷ ἀπολλῦσι] οἷα τοῖς ἀπολλῦσι ὑδατώδεσι legunt exemplaria Vaticana. Hîc autem admodum insignis est de hydrope locus, & his quæ scribuntur ab Hippocrate lib. 4. de Morbis, valde consentiens.

262 τὸν ἄνθρωπον] τῷ ἀνθρώπου legunt exemplaria Vaticana, cùm ista de muliere dicantur, vt etiam paulò post.

263 ὁ ἀπολλὺς λαμβάνει] ἔλκει pro λαμβάνῃ, habent exemplaria Vaticana.

264 ὑπογίνεται ὃ δὲ τοῦ ὕδατος legunt exemplaria omnia, sed δὲ τούτου legit Cordæus.

265 γίνεται ἢ αἷς αἰχμὴ κεῖται τὸ νόσημα] Exemplaria Vaticana pro αἷς, ὅταν ᾖσιν legunt. Cordæus etiam pro αὖτε αὐτῆς legit.

266 εἶτα φλέγματος ἐς αὐτὸν καταίσσοις] ὕδατος pro φλέγματος legit Cordæus, vt & aph. 54. lib. 7. Vaticana autem exemplaria καταπλήσσοις pro καταίσσοις habent.

267 καὶ δοκέοντες ἐνεῖναι] ἐνεῖσαι pro ἐνεῖναι legunt exemplaria Vaticana.

268 ὅτι τὸ σφίας] τότε lego cum Interpretibus.

269 τοσήματα αἰεὶ τὰ γινόμενα] σπέρμα legunt exemplaria quædam manu scripta Regia.

270 μὴ ἐγκαθαρθῇ] μὴ ἐκκαθαρθῇ lubentiùs lego, etsi ἐγκαθαρθῇ habent exemplaria manu scripta, quod indicare potest ea quæ intus sunt expurgari. Vaticana autem exemplaria ἀναθεράπευτα legunt.

271 καὶ ὧν ὅτι σφίας δεμάτια αὖ ἢ] δεμάτια αὖ ἴῃ legunt exemplaria quædam manu scripta, quæ secutus sum cum Cordæo.

272 καὶ κισσὸν] κισσὸν legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana, eamq; lectionem secuti sunt Interpretes. Hederæ autem folia decocto omnibus vlcerum generibus prodesse scribit Dioscorides, eaq; sæpe ab Hippocr. ad id præscribitur.

273 ὑγιὴς

293 ὑγιὲς γὰρ ἡμῖν] ἡμῖν) legunt omnes Interpretes, quos secuti sumus.

294 κυκνιδίῳ] Id non legit Cornarius, cùm tamen habeatur in omnibus exemplaribus.

295 ἀγρυγμὸς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ῥεῖθος legisse videtur Caluus.

296 ἵνα ἐν αὐτῷ τὸ ἀξυνιδὲν εἶεν] ἀξυνιδὲν legunt exemplaria omnia velut à ἀξυνίσμαι, sed ἀξυνιδὲν legitur apud Arist. c. 3. lib. 7. hist. animal. particulam autem in vtero, dilaniatam, derasam, aut diuulsam significat.

297 ἀβλαίσεων πολλάκις] ἀβλαίσεσι τοῖς διεστύλῳ πολλάκις legunt exemplaria Vaticana, quam lectionem secutus est Caluus.

298 ἢ τὸ περὶ συμμίξας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quod mihi indicare videtur caseum caprillum derasum amarum (post derasam sordem & salsuginem) polentæ pollini permiscendum. Sæpè enim in tota γυναικείων tractatione, caprillũ caseum derasum, cum tenui farina sorbendum exhibet Hipp. πρίειν autem pro περὶν legunt Caluus & Cornarius. πάλιν autem ἀλφίτου non πάλιν lego.

299 ἢ τὸ γυναικεῖον] Vaticana exemplaria legunt, ἢ τῷ γυναικείων ὅσα δὲ μάλιστα σφυδνίζηται, ex quibus medicamenta, aut potiones muliebres mihi indicari videntur, ad diluendum cyceonem crassum. Interpretes verò τὸ γυναικεῖον de muliercula sumpserunt.

300 ἢ πολύκαρπον] πολύκαρπον τὸ κραταιότερον ὀνομαζόμενον ex hoc loco exponit in Exegesi Galenus, vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi etiam polycnemi meminimus.

301 ἢ ἄλφιτον, ἐν ἅπασι] Ista polentæ pollinem omnibus permiscendam significant, vt pulticulæ dilutioris in formam sorbitio quædam conficiatur. πάλιν ἀλφίτου prius dixit, quod hic ἄλφιτον.

302 ἐκείνοις δὲ δοκῶ διεξ διεξοδικοῖς] ἐκείνοις δὲ δοκῶ legunt Vaticana exemplaria.

303 παῦσαι δὲ χρὴ θεραπεύοντα τὰ φαρμάκῳ] παῦσαι δὲ χρὴ φαρμακεύοντα σεσῶσθαι, legunt exemplaria Vaticana.

304 ἢ ἐμπίσσοντα ὑ ὑγιαίνοντα] Interpretes ἢ ἐμπίσσοντα ὑ legisse videntur. Nos vulgatam lectionem secuti sumus cum Cordæo.

305 ἢ ὑδρωπιῶντι] ὀλιγωπιῶντα legisse videtur Caluus, quæ lectio mihi plurimum arridet, vt in deficcandi victus ratione minimam potum concedat.

306 ἀφίστῳ] διαιρῷ etiam videtur addere Caluus ex membranis Vaticanis.

307 τὸ δὲ ἀπὸ ἐλαίου παλαιοῦ] τὸ δὲ τοῦ ἐλαίου παλαιὸν lego cum Cordæo, vt vetustam aliquam pinguedinem intelligas, quòd oleum vlceribus etiam iam puris parum conueniat.

308 ἢ διὰ τὸ ἑλκώδημα] ἢ διὰ τὸ ἑλκώμενον aut ἑλκώμενον lego, cum Cornario, vt de vteri osculo vlcerato ista intelligantur. Istam tamen lectionem sequuntur exemplaria omnia, quæ meritò suspectam lectionem faciunt. Caluus διὰ ἑλκώμενον aut ἑλκώμενα legisse videtur.

309 ὁ ἅλμη γλυκεῖ] Hic ἅλμη γλυκεῖ mihi accipi videtur aqua cum sale, aut salsilago in qua incoquuntur pisces vulgò, & piscium decoctum, vt crebrò apud Athenæum lib. 7. & 2. ὁ ἅλμη pisces apparantur, quam non malè hic muriam dici existimo, idque vulgari & vernaculo nostrarium sermone, quam dulcem neque ita salsam expetit, ad humorum acrium contemperationem, & vt magis humectet. Aquam autem cum sale muriam dici & ἅλμην, testantur oliuæ quæ muria condiuntur. Quod sequitur, ἰψοῦν ἢ λιπαρὲς, de multa pinguedine cum qua pisces incoqui vult intelligendum videtur, quod pingui modo dixerunt interpretes, vt eundem acrimoniæ temperandæ scopum spectet Hippocrates. λιπαρὲς autem pro λιπαρὸς legunt Vaticana exemplaria.

310 εἶτα πρασίῳ] Ex hoc loco Erotianus οἶνῳ πρασίῳ, τῷ ἡδέϊ καὶ λιγμώδει exponit, vt scripsimus in nostra OEconomia, sapam ideò diximus. Galenus verò τῷ γλυκεῖ ἡδέϊ, sapa dulci. Post hæc autem verba πάλιν addunt exemplaria Aldina & Vaticana, quæ secuti sunt interpretes.

311 ἢ ἢ πλατάσσοντα χεῖρον δεῖται] πλατάσσοντα χεῖρον lego, & δέεται, vt etiam scribunt exemplaria quædam. Etsi δεῖται aut δεῖται (vt etiam habent exemplaria quædam) ferri potest. δέεται tamen agnoscit Galenus in Exegesi.

312 ῥᾴδιον γὰρ ἀναχαλᾶν] ἀναχαλᾶν) legunt exemplaria omnia, quod etsi de vlceribus, quæ facilè resoluuntur, relaxantur, aut expanduntur explicari potest: existimo tamen Galenum ἀναχαίνειν legisse, quod explicat in Exegesi ἀνοίγειν, refricantur, rescinduntur, & rursus lacerantur. Quod etiam expressimus & exposuimus in nostra OEconomia.

313 ἢ ἐντρέφοντα] ἐντρέφον) legunt Vaticana exemplaria.

314 διὰ ἕλκεα ὁ τῇ μήτρᾳ ἦσι] Sic legunt Germanici codices & meliores Aldina verò exemplaria vitiosè legunt, ἕλκεα τὰ ἐν τῇ ὑστέρᾳ ὁ ἀπαλῷ.

315 θρυπάνων σάκκων] Quid sint θρύμματα exposuimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco. Hic autem concussionis modus adeo obscurus videtur, vt multis modis ab Interpretibus sit acceptus, & propter difficultatem (opinor) à Caluo leuiter admodum attactus. Hic verò mihi sensus esse videtur, vt aridorum virgultorum & mollium fascis tantus aut tam bellè adaptatus lecto supponatur, vt non sinat lectum pedibus qui ad caput sunt, terram attingere, dum in terram proiicitur, hoc est, dum relaxatur ad concussionem ab iis qui cum quàm maximè dirigunt. Cornarius autem ὅσα ἐπὶ ψαθοις legisse videtur, cùm tamen ὅσα ψαθοις legant exemplaria omnia. Et vtraq; lectio mihi tolerari posse videtur.

316 ἕως ἢ οἱ πόδες ἐπὶ ψαθοις] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἕως εἰ πόδες ψαθοις lego cum Cornario, simulq; demirror, quomodo Interpretes quidam de mulieris pedibus intellexerint, cùm de lecti pedibus sumenda videantur.

317 ἐς ὑγείαν] Ex hoc loco ὑγίεια exponitur Galeno ὑ πάλιν.

318 ἢ μαλθακὸν ἐπὶ τοῦτο ἔσται] Id mihi indicare videtur, nulla alia remedia esse requirenda, sed ista ad emolliendum satis esse, aut ea certè omni cura & solicitudine esse admouenda. Alioqui certè ad ea quæ sequuntur referri istud potest, vt omne studium ad dilatandum & aperiendum Medicus aut obstetrix adhibeat. Quem sensum secutus est Caluus.

319 κῆ φύσιν κεδίοις] Istud malui ad sequentia referre quàm ad præcedentia, quod tamen fecit Cornarius.

320 ὄγχος αὐ ἰσχνὸν] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia. Sunt qui ista ad fœtus referant, donec emolliantur aut aperiantur. Sed malui ad mulierem referre cum Cornario, etsi alio sensu, vt mulier tota perfundatur, donec vteri & pudendorum claustra emolliantur, laxentur, tepescant, resoluantur. Sic enim ἰσχνὸς ὑγρὸς Hesychio exponitur.

321 τὸ πίσσῃ] Hunc locum exposuimus & expressimus in nostra OEconomia. Hic verò Galenum sequimur in Exegesi, qui πίσσῃ ἐμβρυουλκῷ aut θλάσσῃ exponit, instrumento confringendo aut contundendo fœtui idoneum, idque volsella præstari potest, velut † Paulus ad id forcipem dentibus extrahendis accommodatum adhibet.

† *Cap. 74. lib. 6.*

322 ἐστὶ ἁλίγκιον] ἑστιαλεῖ mihi videntur legisse Cornarius & Caluus, qui volsellam dixerunt, nisi quòd Caluus pro more vtranq; lectionem adhibuit. ἑστιαλὶς autem eadem forma, qua ἐμβρυουλκὶς Galeno & Paulo dicitur, & πυελὶς.

323 ὃ τοῦ ἑλκωθὲν] Hunc locum mihi exprimere videtur Galenus in Exegesi, cùm ἑλκωθὲν τοῦ ἐμβρυουλκοῦ exponit. Quam ad rem etiam ἐμβρυουλκὶς adhibet Paulus lib. 6. Illud autem ὃς αὖ ἴσχει), malui ad vncum referre, qui in clauiculam demissus tenacius hæreat, quò faciliùs extrahi fœtus possit, aut quoquo se habeat modo euelli. Etsi mihi optimè conscius sum aliam esse Interpretum mentem, quam etiam in nostra Oeconomia secuti sumus.

324 ἢ φιλέουσι τὸ ἐμβρύου] τῷ ἐντέρῳ legisse videtur Cornarius. Cordæus τῷ ἐντοσθίδιον aut τῷ ἐντοσθίδιον. Ego de aliqua ventris in fœtu parte sumpsi, quem sectione attingi vetat.

325 ἢ ζῷ πάλιστρον ἐμπεπλεγμένους] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia; addita etiam Erotiani explicatione, simulque admonuimus nonnullos ἐκμαστιδίῳ legere, quod est, abstersò fœtus cruore, aut fœtu detersò.

326 τοῦ λιχανοῦ ἐκματδιδίου] Sic quidem legunt exemplaria Regia manu scripta, sed ἐκματδιδίου malim, pro ἐκματδιδίῳ, quod ἐντοσθίῳ, ἐμπωλοῦντι exponit Hesychius, vt scripsimus in nostra OEconomia, vbi istum etiam locum exposuimus & expressimus. Vult autem indicem digitum, quo tectum sit gladioli caput, præmitti, eoque, leuiter pertractando, capacitatem vteri timidè pertentari, reformidando ne scalpelli acies vterum offendat.

327 ὅτι κόνια ἰθαγδοὶς γένει] ἰθαγδοὺς γόνου exponitur Galeno ex hoc loco. Eadem autem de Mola repetuntur lib. περὶ ἀφόρων. De ea etiam scribit Aristoteles capit. vltimo, libr. 10. de histor. animal.

328 σφυγὰ ἢ τὸ σῶμα] σφενγὰ lego. Cornarius autem σφενγὰ ἢ πού πῶμα legisse videtur, ex lib. περὶ ἀφόρων, quæ est Vaticanorum codicum lectio.

329 πολλὰ μάλιστα μὲ] Cornarius hic lectionem libri περὶ ἀφόρων secutus est quam etiam ex codicibus Vaticanis Caluus expressit.

330 ἀφέρβεται ἢ ἐ ὅτι μάλιστα] Id mihi maximè ad mulierum

conditionem & ſtatum conſiderandum referri videtur, vt virium earum adhibita ratione fiant & adminiſtrentur, etſi aliter lib. περὶ ἀφίρων ad vterorum purgationem pertinere videantur, eiuſq; præcipuè habendam eſſe rationem velit, vt πυμαιόμορος τὰ κατ' ἀυτας μήτρας etiam intelligatur.

311 χαρίεν δ' τὰ λοχεῖα] Eadem etiam ſcribuntur lib. περὶ φυσ. παιδίου.

312 ἢ ἔκχυ πύρου] Iſtud ad ſanguinem retuli, qui citò coit & concreſcit, velut ſanguis integer lib. περὶ φυσ. παιδίου. Cornarius tamen ad puerperij purgamenta retulit.

313 φθαρείσῃ τὸ τὸ ἔμβρυον] φθειρόσῃ legunt Vaticana exemplaria & Aldina.

314 ὅδε τὸ ἐλατήριον] Iſtum parem adipis ouiculæ ex renibus cũ elaterio copiam ſumendam eſſe indicat, minimè autem liquandum eſſe adipem aut emolliendum, neque vt elaterium conterendum, quod in puluiſculum abire neceſſe eſt. Minimè igitur liquato adipe, ſed puluiſculo elaterij craſſiuſculè permixto glandes duas ſubditicias confieito.

315 ἢ μελάνθιον] Melanthium quod in aruis & tritico naſcitur, ſic dicitur, & pſeudomelanthium vocatur, quod ſæpius in hac tota muliebrium tractatione vſurpat Hippocr.

316 ὕδωρ ἢ ψάμμος] Hæc lectio mihi admodum ſuſpecta eſt, & pro ψάμμος ὕφαιμα legendum ſuſpicor ex lib. περὶ γυναικ. φυσ. vbi iſta repetuntur, vt & paulò poſt hoc libro, vbi ἰχῶρα ὑφαιμον vocat.

317 ταρκιωτον] ταρκίσινον malim, vt lib. περὶ γυναικ. φυσ. vt μύελον ταρκίσινον intelligatur, velut ſcribitur poſtea, & extremo lib. περὶ γυναικ. φυσ. & paulò poſt ταρκισίνῳ.

318 ὀκτάτινον ὠμῷ λίνῳ] Lib. περὶ γυναικ. φυσ. ἐπ' ὀθόνιον ὠμόλινον legitur. quam lectionem ex membranis Vaticanis hîc etiam adhibuit Caluus, etſi vtramq; pro more appoſuit.

319 ὅδε κύαμον] ὑσκύαμον legunt Aldina exemplaria & Vaticana, eamq; lectionem ſecutus eſt Caluus, verùm eam eſſe vitioſam apparet ex lib. περὶ γυναικ. φυσ.

320 ξυμμίσγουσα] Id de muliere & obſtetrice quæ muliebribus malis medetur, dicitur, ideoque lib. περὶ γυναικ. φυσ. ξυμμίσγουσα γυνὴ, & προσδίδωσι ſcribitur, & ἀναπαγγίζουσα pro ἀναλαμβάνουσα.

321 δίφθον πυίην] Iſtud probè percoctas ſignificat, quoad granula interna depoſuerint, quod ſcribitur libr. περὶ φυσ. γυναικ. vbi iſta repetuntur, ἕως ἂν τὰ κεγχραμίδας ἀποβάλῃ. Quo ex loco iſte non parum ſuſpectus redditur, ſimulque emendatur, vt πρίσθον ἐν ἐρίῳ ἢ ῥοδίνῳ μύρῳ coniungantur. Deinde τὸ δεινὸν alterius peſſi acrioris indicaturam facit aut eiuſdem acrioris redditi, ſi rutæ & braſſicæ vtriuſque pars æqua, aut dimidia trita addatur.

322 ἢ βοὸς] Iſtud omittit Cornarius, vt & exemplaria Aldina, quod tamen legitur libr. περὶ γυναικ φυσ. & in membranis Vaticanis vt etiam patet ex Caluo.

323 μαλθακὸν] καθαρτήριον dicitur libr. περὶ γυναικ. φυσ. vbi cera vitioſè omittitur, vt hîc rectè additur, & reſina nucis magnitudine apponitur.

324 ἅμα συμμίξαντα] Hæc trita priùs cum roſaceo permixta ſupponi debent, vt ſcribitur lib. περὶ γυναικ. φυσ. vbi iſta repetuntur.

325 προσδιπόδιμα] Hæc duo ſubditicia medicamenta etiam repetuntur extremo lib. περὶ γυναικ. φυσ.

326 βουπρῆστις] Bupreſtes in cantharidum genere reponit* Dioſcorides, eaſq; recondi & peſſis emollientibus admixtas menſes ciere ſcribit.

* *Cap. 66. lib. 2.*

327 ἢ ταῖς ἀπαυδήσιας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed ἀπαυδησίους legendum exiſtimo, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia, vbi & locum iſtum expreſſimus, ſimulque dictionem iſtam expoſuimus.

328 ἐν τῷ ἀυτῷ τρίβειν] Hæc phraſis omnia permixta & ſimul trita velut in eadem pila ſignificat.

329 ὧν μὴ τὰ κατάποτα καθαίρῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ ſignifieant ſi per vorata medicamenta purgatio minùs contigerit, alia efficaciora adhibenda eſſe ſubditicia. Verùm non leuiter ſuſpecta eſt lectio, ideoque ὧν μὴ τὰ προπόματα καθαίρῃ lubens legerem cum Cordæo.

330 ὧν μεγάλη ᾖ, μὴ συμμίσγῃ] Sic legunt exemplaria omnia, verùm Caluus legiſſe videtur, ὧν μεγάλη, ἡμίσυ. μίσγειν δὲ ἢ τῇσι καθαιρσίοισιν, nihilque de addenda ſola bupreſti addit. Aldina exemplaria ſic legunt, ὧν μεγάλη ᾖ, ὧν συμμίσγειν, ἀλλὰ μόνον πτίσαι, δεῖ δὲ ἢ τῇσι καθαιρσίοισι. ἢ προστίθεσθαι ὁμοίως.

331 ἢ πάσαις φθείσιοις] Hanc lectionem ex Hippocrate agnoſcit Erotianus, eamque expoſuimus in noſtra OEconomia hoc expreſſo loco.

332 ἢ σιδήρῳ σκωρίῃ] Iſtud mihi ſignificare videtur ferri ſcoriam ea quantitate aut magnitudine ſumendam, quæ in duo minuta fragmenta diuidi poſſit, quò faciliùs ab vrina imbuatur, in eamque vim ſuam exerat. Etſi ſcio Cordæum Diplam de vaſe accepiſſe.

333 ἢ τριήκοντα πυρίας] Hunc mihi locum ſubindicare videtur Galenus in Exegeſi, cùm πυρίας exponit πῦρ ὀβριμώτερον κάλλιακες, ἢ ῥιπίσματα ὀβριμᾶ λαβὸν σκωρίας σιδήρου, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia. Vult igitur triginta ſilices candentes in fomentũ iniici aut ſcoriæ fragmenta, aut triceſies fomentum huiuſmodi, iniectis ignitis fruſtis & iterum extinctis parari, quemadmodum ſumunt interpretes. Sed cùm lapides poſtea vrat, idque iterari velit, ſilices triginta in fomentum immitti mihi probabilius videtur.

334 θερμώσας ᾗ μὴ δεῖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed lego, ἢ πάλιν πυρίλῳ πάλιν θερμώσας. μὴ ᾗ δεῖ, cum interpretibus, etſi Caluus hanc totam clauſulam omiſit. Cornarius verò πῷ ὕρῳ legiſſe non videtur.

335 ἐκ πλατέων ἔλαιον] πλατιῶν lego in noſtra OEconomia, & oleum ex Platæis vrbe Bœotiæ aduectum accipio.

336 πτύρων σπερίων] πυρῶν σπερίων legunt Vaticana exemplaria quæ etiam ſecutus eſt Caluus, vt & pro ὠὰ λεπτὰ, ὠὰ λεπτὰ legunt, quam etiam lectionem mihi ſecutus videtur Caluus. ὠὰ autem λεπτὰ mihi dici videntur oua liquida & cruda, veluti ptiſanæ ſuccus tenuis, liquidus ſæpe dicitur.

337 ἐν οἴνῳ λιπτῷ] λειπτῷ videtur legiſſe Caluus, ſed λιπτὸν γλίσχρα vocare videtur, diligenter tritum pulegium aut læuigatum, vt paulò pòſt εἰλιγμένον λιπτόν.

338 ὧν ᾗ τάυτα μὴ ἰᾶται] Phraſis iſta refugientem hoc remedium mulierem indicat, aut malum huic remedio minimè cedens.

339 δὶς ἢ ἡμέρης] τρὶς pro δὶς legit Caluus.

340 φορὸς τὸ σῶμα ἢ μήτρας] φορὸς ἢ σῶμαχον legunt exemplaria Vaticana.

341 ἐς ὀθόνιον λίνῳ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ lanam linteo lineo exceptam & illigatam ſignificant, ſed λίνῳ lego cum interpretibus, vt lanam filo in linteo deligatam accipiat, eamque penitiùs tantiſper intromiſſam dum purgatur, ſic tamen vt filum foras propendeat aut promineat. Vaticana autem exemplaria pro ἕως ἔσω ἀυτ, ὡς ἔσω legunt.

342 εἰείσιν ἐγκυλίδωσιν ἐνιλίξας] Hunc locum expreſſimus & expoſuimus in noſtra OEconomia, ſimulq; admonuimus ἐγκυλίδωσιν aut ἐγκυλίωσιν melius legi, ab ἐγκυλισμὸς aut ἐγκυλίω, quod eſt in orbem voluto aut conuoluo.

343 τὰ ἀυτὰ ἡμέρας] τὰς ἴσας ἡμέρας legunt Vaticana exemplaria, eaque ſecutus eſt Caluus.

344 ἀπίκιον]Hoc medicamentum repetitur libro de Natura muliebri.

345 ἢ καὶ εἴδας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed ἀφρίδας legit Cornarius.

346 ἢ ὕδατος θερμῦ κυάθους δύο] Caluus aquæ calidæ cyathum vnum legit, & vini duos. Exemplaria verò Regia manu ſcripta legunt ὕδατος κυάθων ἀκρατίας δύο.

347 καθεστήσαι δ' χρὴ] Vaticana exemplaria legunt, καθεστήσῃ δ' ἢ τὰ μήτρας, vt hoc medicamentum ab inflammatione recreet ac reſtituat, quam lectionem etiam ſecutus eſt Caluus. In ſequenti quoque medicamento eadem exemplaria legunt, ἕως ἂν ἢ λάκος ᾖ.

348 ὧν δ' ἢ κύησα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed ἢ φορίδων κύησα legit Cordæus.

349 ἐν οἴνῳ ἀκρήτῳ] Iſtud ſignificat adiantum tritum, oleo ſubactum ac dilutum, permixto meraco vino inungendum. Interpretes tamen ex vino meraco propinandum dixerunt.

350 ἢ λιπαζόσῃ] Hoc medicamentum repetitur lib. περὶ γυναικ. φυσ. & vteros purgare ſcribitur.

351 πυρὸν τριμηνιαίους] Hæc remedia ſcribuntur libr. de Natur. mulieb. vbi pro πυρὸς τριμηνιαίους ἐρίκτν, κρίμνου ἐξεσίους legitur, ſed admodum ſuſpecta lectione, vt illic ſcripſimus.

352 ἢ καράβους] Carabos dixi ex Plinio, etſi locuſtas vertit Gaza & alij Interpretes Latini. Eſt autem carabus ex cancrorum genere.

353 ἄφιτ' ἀπαλιῶν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed ἄφιτα παλιῶν legendum cenſeo, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia, phraſi Homero ſæpiùs vſurpata, huncque locum à Galeno indicari exiſtimo, cùm ἐπαλιῶν ὀπῶν in Exegeſi exponit, etſi quidam ὀπαλιῶν legère malint. Erotianus autem παλιῶν ὀπῶν exponens apud Hippocratem, iſtum quoque locum mihi ſubnotare videtur, ex quo etiam ἄλφιτα παλιῶν

λιών mihi legisse videtur, quam lectionem secutus sum, quamuis à πάλυ παλιών ferè omnes scribant. Libro de Nat. muliebri, vbi istud remedium repetitur, & repurgando vtero adhibetur, ἄλφιτα ὀπταλών scribitur.

354 ἤμισυ] Sic quidem legunt exemplaria omnia & ad superius medicamentum referunt. Verum ex libro de Natura muliebri, ὑμίσυ legendum apparet, & ad sequentia referri. Deinde pro φρύξας, φυρήσας aut φορύξας legendum, etsi φρύξας retineri potest, vt torrefactum aut frictum misy significet.

355 ἢ τ' ἄλλα] Etsi istud ad struthij vires referri possit, quibus aluum, calculos, & vrinam ducit: libro tamen de Natura muliebri, vbi hoc remedium repetitur, ista non leguntur, vt neq; mihi legisse videtur Caluus.

356 ἢ ψύχειν] ἢ πιεῖν mihi legisse videtur Cornarius, cùm ebibi velit, deinde ὑποθυμιᾶν ad sequentia refert, & erysimi succum pro fomento suffitu admoueri vult. Incertum verò est an succum ad decoctum addi velit Hippocrates, an ex eo suffitum apponi, an verò ebibi, cùm mollioribus cibis vtendum præcipiat.

357 λῶ μὲν καθάρσιος] Hîc καθάρσιον de menstrua purgatione intelligi satis indicant quæ scribuntur lib. de Natura muliebri, vbi inter γυναικεῖα καθαρτήρια hoc etiam medicamentum describitur.

358 ὑ κυπαρίσσου καρπόν] Lib. de Nat. mulieb. hoc medicamentum prioribus adscribitur.

359 καθαρτήριον] Hæc eadem repetuntur ad extremum libri de Nat. mulieb.

360 λοχείης πάσης] Hæc eadem etiam scribuntur lib. de Natur. muliebri.

361 ἢ γλυκυῤῥίζης] Lib. de Nat. mulieb. vbi istud scribitur, ἢ γλυκυσίδης legitur.

362 ἢ ἄλητον πλυτὸν] ἄλητον ἄπλυτον legitur libro de Natura muliebri.

363 ὀπὸν] ὀπὸν hîc silphium dixit Cornarius, sed ἢ ὑπὸν legimus cum Caluo & Cordæo, & de rutæ succo accipimus, aut certè ὀπὸν ἐκάστου legendum.

364 ἢ ἀλπὸς τὸ φύλλον] Istud cum Caluo & Cornario ad fotum ex foliis sambuci præponendum ante pessi vsum retuli, vt quasi viam pesso ex cantharide muniat. Neque enim mihi pessus ex sambuci foliis secundas educere posse videtur.

365 τῶπο γὰρ ὧδε ὑπεδυνά] Hoc sensu mihi istud accipi videtur, vt pessus iste ex cantharide debiles partes ac velut emortuas irritet & excitet, alioqui etiam debilioribus & lenioribus medicamentis additus, ea excitat & roborat.

366 πεσσὸν δυνάμωσον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & paulò post vbi idem medicamentum repetitur, πεσσὸν legitur. Cornarius tamen τὰ ποτὰ δυνάμωσα legisse videtur ex libro de Natura muliebri vbi ista repetuntur. ἔμβρυον autem ἀπάλυκτον fœtus syderatus ac velut emortuus dicitur, quique tanquam resolutus nullo modo mouetur, cnectum dicunt Interpretes.

367 ἢ τὸ εὐώδυμον] Libro de Natura mulieb. ἀΐδιμον legitur, & τῷ ἀΐδιμον τῷ χλωρῷ τὸ ἥμισυ ξηρὸν τρίψας ὄβολον κόγχλου scribitur, & σελίνου σπέρματος ἴσον, quod effecit vt chamomeli & seminis apij æquas portiones redderimus. Postea vero hoc libro vbi istud repetitur, istius nulla fit mentio, quod suspectam lectionem facit.

368 πεσσεύειν] δίδου μὲν videtur legisse Cornarius ex libro de Natura muliebri, contra omnium codicum fidem.

369 ἢ τὸ τετριμμένου] Eiusdem medicamenti contriti staterem Ægincum potui exhibendum significat. Aut alioqui valde est suspecta lectio, cùm libro de Natura muliebri legatur, βατραχίου τοῦ φύλλου ἢ τὸ αὐτὸς τετριμμένου. Quam lectionem huc transtulit Cornarius. Caluus τετριμμένου legisse videtur, & vtranque lectionem adhibuisse.

370 ὡς μάζιον ἐμπαλάξαι] ἐμπάξαι legit Cornarius ex lib. de Natura muliebri, vbi etiam ista scribuntur, quo ex loco ἐς μάζιον ἐμπάσσαι lubentius lego, vt cucumeris agrestis succo maza subigatur, aut ad succum cucumeris agrestis hordei farina aspergatur, velutique maza conficiatur aut efformetur, deinde in subdititio apponatur.

371 ἢ ἕτρακον καταπλύσας] καταπλύσας lego cùm Cornario ex libro de Natura mulieb. καταπλάσας tamen ferri potest, vt sepiæ testam vino elutam accipiat, velut lib. ἀφὶ ὀδακωπόσεως, & cum pilis leporis subactam.

372 πεσσεύει] ἐν ἐρίῳ πεσσεύει legunt Vaticana exemplaria ex lib. de Nat. mulieb.

373 δι' ὀδυνίης περπάγειν] ἐν ὀδυνίῃ προσίζει, scribitur lib. de Natura muliebri.

374 ποτὰ δυωδύμου] Hæc videntur transposita, ideóque indicaturam istam silphio apposuit Caluus.

375 ὅσον χύμου ἀφλοῦ] ὅσον χηραμίδος dixit lib. de Nat. mulieb. in eodem medicamento, aut sequens paulò post medicamentum illic exprimitur.

376 ἢ φράσου χυλόν] φρασίου vt & paulò ante pro φράσου legit Caluus.

377 ἢ ἀνδράχνης καρπόν] Libro de Natura muliebri, violæ & portulacæ semen ex vino albo potum propinat ad fœtum mortuum expellendum & secundas. Eadem quoque ratione hîc semen portulacæ ex vino albo vetere exhibetur. Verùm id non parum mihi, vt & Cordæo suspectum est, neq; adeò quod substituam suppetit.

378 ἢ αἰγείρου] Hoc idem medicamentum adscribitur lib. de Nat. mulieb.

379 ἢ βατραχίου] Libro de Natura muliebri, in hoc eodem medicamento Æginensis stateris pondus pro drachma ponitur, & hîc quoque πῶν potiùs quàm πίνειν legam, vt illic.

380 λιθηρίδος ὄβον] Hunc locum à Galeno & Erotiano exprimi scripsimus in nostra Oeconomia, simulque Galenum λιθηρίδα hîc legisse nobis videri.

381 χρεὼν ὑφάγειν] Hoc medicamentum toties repetitum magnarum esse virium videtur, & in quo plurimum efficaciæ collocarit Hippocrates, ideóque multoties scribitur, eamq; ob causam à Cornario prætermissum videtur, cùm tamen in omnibus legatur exemplaribus.

382 ἐλεκαμπόν] Ex hoc loco ἐλεκαμπὸς exponitur Galeno in Exegesi. βοτάνης ἀγρίας λαχανώδης. Quidam Dulcichinum esse existimant, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

383 ἢ φύλλον τὸ λιβυκὸν] Hunc quoq; locum mihi subindicare videtur Galenus in Exegesi, cùm φύλλον, τὸ τῆς σιλφίου σπέρμα exponit, additq; interdum ab Hippocrate Libycum vocari, interdum verò Æthiopicum. Quod etiam adscripsimus in nostra Oeconomia, vbi etiam quando Æthiopicum dicatur apposuimus.

384 σμύρνης] σμύρνης ὀλίζον videtur legisse Caluus. Verum phrasis ista apud Hippocratem, seselios & mirrhæ pares vtriusque esse debere portiones indicat.

385 ἓξ ἢν ἐχίνων λῦ ἔχῃ] Incertum est an medicamentum ex echinis paratum intelligat, quomodo sumpsit Caluus, an verò echinorum copiam, velut sumpsimus.

386 σὺς πλὴν ἰσχνὸν τὸ νοτήματος] Sic quidem legunt exemplaria omnia quæ sequimur cum Cordæo. τῶ σώματος tamen legit Cornarius.

387 τὸ νοχελὲς] Dictionem istam exposuimus in nostra Oeconomia, simulque admonuimus quosdam νωχελὲς scribere malle. Significat autem τὸ νοχελὲς quicquid ad exitum tardat aut immoratur, siue secundam intelligas, siue puerperij purgamenta, siue partum cnectum & mortuum, aut stupidum, & qui moueri non potest, prius ἀπάλυκτον dictum. νωχελὲς enim βραδὺς Sudæ & Hesychio exponitur. Sed hic præcipuè secundas morantes significat. Exemplaria Vaticana pro τὸ νοχελὲς, λῶ νοχελὲς legunt.

388 ὅταν ἔμπνευμα νεκρωθὲν] Illud πνεῦμα νεκρωθὲν ad τὸ νοχελὲς præcipuè refertur, ideóque de secunda emortua sumpsit Cornarius, quod etiam de fœtu immortuo rectiùs dici videtur, ad quod etiam τὸ νοχελὲς spectare potest. Hîc verò præcipuè ἔγχυτον & ἐγχύσεις de medicamento quod in vterum infunditur per metrenchytam dicitur.

389 κάνυζαν πλὴν ὑδύοσμον] μίλτου ἢ ῥητίνης τρίψας legunt Aldina exemplaria Vaticana & Regia manuscripta, eamq; lectionem secuti sunt Interpretes. De Syrmæa autem abundè scripsimus in nostra Oeconomia, vbi locum istum expressimus, diximusque hîc potum quendam aut succum significare videri, & Caluum quoque pro sapa accepisse, aut ἐν σαπᾷ legisse. Cornarius potionem moderatè purgantem dixit, ad Galeni expositionem in Exegesi respiciens.

390 ἄλλο πρόσθεν ἐκβόλιον] Exemplaria Vaticana hanc indicaturam sequenti medicamento apponunt, eamq; lectionem secutus est Caluus.

391 ἄλας αἰγυπτίους] Exemplaria Vaticana hic ἐκβόλιον πρόσθεν apponunt quæ etiam secutus est Caluus.

392 ἔπειτ ἐκβόλιον] ποτὸν addunt exemplaria Vaticana, vt & Caluus.

393 τῶ ἐκτρίμου] Hunc locum subindicat Galenus in Exegesi, cùm ἐκτρίμου exponit ἐλλεβόρου μίλανος. Erotianus quoque hanc dictionem agnoscens apud Hippocr. scribit ἐκτρίμου, Διοκλῆς φησιν ὅτου καλεῖσθαι τὸ μίλανα ἐλλέβορον.

394 μὰ πλέω τύπου] μὰ πλείονι τύπῳ legunt Vaticana exemplaria.

395 ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ] Mirum est Caluum hæc in aqua decoquere, cùm sic legunt exemplaria omnia.

396 τῆξον] Vstam vini fæcem ex aqua liquefieri aut dilui debere satis indicant quæ scribuntur libro de Natura mulieb. vbi fere ista repetuntur, & scribitur τρύγα κατακαύσας, εἰς ὕδωρ βάλλε. ὅπως τὰ τὸ ὕδωρ κλύζειν. Deinde quod scribitur paulò post, ἢ τρύγα καύσας, χρῶ σὺν ὕδατι.

397 μέλιτι τῆξας] μέλιτι μίξας legunt Vaticana exemplaria.

398 διηχέας τὸ σὺν τούτοις οἴνου] διηχέας εἰς τ' αὐτό, legunt Vaticana exemplaria.

399 ἢ δάφνης καρπὸν, ἢ βαλεῖν μέλι] ἢ λαβεῖν (aut λαβὼν) μέλι tantùm legisse videntur Interpretes.

400 ἢ ἐλατήριον, ἢ κέδρου.] ἢ ἐλατηρίου ὅσον δύο πόπας legunt Vaticana exemplaria tantùm, neque κέδρου meminerunt, quæ etiam secutus est Caluus. κέδρον autem Vettonica dicitur * Plinio, quæ betonica. κρίθρον autem legisse videtur Cornarius.

* *Cap.* 8. *lib.* 25.

401 κλύσματα] Hæ ferè collutiones scribuntur lib. de Natura mulieb. quædam etiam in fine lib. 2. περὶ γυναικ.

402 ἄνθια δὲ ἢ ὡς μύρον μίσγετω] Hæc verba etsi rectè de istis accipi possunt, quæ trita vnguento, hoc est, argenti flori, cum vino, melle & cera liquato permiscentur, mihi tamen non leuiter suspecta sunt, pro quibus scribitur lib. de Natura mulieb. ἄνθια τῇ σμύρνῃ μίγνυτω.

403 ἢ ἕλειον βρύον] Hæc quoque suspecta sunt, & pro his legitur libro de Nat. mulieb. σισύμβειον ἐν οἴνῳ ἑψῶν κλύζειν.

404 ἐν οἴνῳ ἑψῆσαι] Post hæc verba κλύζειν addit Cornarius ex libro de Nat. mulieb.

405 Ἢ κλύζειν ἐν ὕδατι] ἐν οἴνῳ ἢ ὕδατι ἑψῶν, ἢ κλύζειν legisse videntur Interpretes.

406 Τοῦ δρᾶν] Ista admodùm mihi suspecta sunt, eaq; referri videntur ad præcedens medicamentum, tumq; legendum erit, ἢ κισσὸν κριτικὸν ἐν ὕδατι, Τοῦ δρᾶν, vt hedera Cretica in aqua decocta, eadem facienda sint, hoc est, colluendum. Deinde, ἢ ἐχέτρωσιν ἢ σμύρναν δὸς ἐν ὕδατι, κλύσω. Sic enim legitur lib. de Nat. mulieb. Cuius lectionis coniecturam dant exemplaria quæ hic εἰς ἐχέτρωσιν legũt. ἐχέτρωσις autẽ ἡ λευκὴ βρυωνία exponitur Galeno.

407 ἐνεργῶν] Lib. de Nat. mulieb. κλύσω legitur pro ἐνεργῶν. Idem autem significat quod antea Τοῦ δρᾶν.

408 ἢ δ' ἁψὶς ῥίζης ὅσον δύο πόπας] ἢ μέλι ἢ ἔλαιον addunt Vaticana exemplaria ex lib. de Nat. mulieb.

409 ἢ σίδῃ γλυκείης ῥοιῆς] Sic quidem legunt exemplaria omnia. σίδῃ tamen mihi valde suspectum est, cùm non legatur lib. de Nat. mulieb. vbi ista repetuntur. Lubentiùs autem ἢ σιδὶ γλυκείης ῥοιῆς τὸ ἔνδοθεν legam, vt quod intra putamen est mali punici dulcis intelligatur granati dulcis succum dixit Caluus.

410 ἢ ὄψιτα πύρεια διπλάσιον] διπλάσιον lego cum Interpretibus, cùm διπλάλλων scribatur libro de Natura mulieb. & διπλάσια supra hoc libro. διπλάσιον verò legisse videtur Caluus, cùm decoquenda velit.

411 εὐμαρὲς πεπαράκοντα ἡμέρας] Sic quidem legunt exemplaria quæ adhuc vidimus omnia publicata. Vaticana verò εἰ εὐμαρές, quod mihi referre videtur id quod hoc libro antea scriptum est, vbi ista repetuntur, εἰ εἴη τὸ εἶν ἡμέρας μ. hoc est, si ferre possit, aut si facilè fiat. Si facilè possit dixit Caluus, hanc lectionem secutus. Istud verò additur, quod ἀποτεύξασθαι lacte solo ad dies quadraginta vti velit, etsi libro de Natura muliebri vbi ista etiam scribuntur, nihil tale scriptum est. Alioqui εὐμαρὶς quod habent publicata omnia exemplaria, ad lac bubulum, vt ἀπίεσιν referetur, quodque faciliùs aut paratur, aut bibitur, quàm asininum. Cornarius verò pro εὐμαρὶς μελαίνης legit, ex libro de Natura muliebri.

412 λαῦ ἐκ πίνε τὸν ἕλμινθα ἀχρεῖ] Sic antea ad sedis dolorem ex partu, iuniperi baccas cum semine lini & vrticæ in potum exhibuit. Vbi etiam Cornarius pro λίνου ἱπποσελίνου legit, & hîc σελίνου, semen apij posuit.

413 ὑοσκυάμου καρπὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Apparet autem ex Galeno in Exegesi hîc Dioscoridem κώμεα legisse, & pro hyoscyami semine cepisse.

414 ἢ στελίνου] Libro de Natura muliebri vbi ista etiam scribuntur, pro στελίνου σχίνου scribitur, quod lentisci succum significat.

415 χυλὸν ἐκπίσας αὐτὸν] χυλὸν ἐκπίῃς ἕγχει legunt Vaticana exemplaria.

416 ἢ ἀκτῆς τὸ μέσον] ἢ αὐτῆς τὸν μέσῳ legitur libro de Natura muliebri vbi cucurbitæ meditullium in longitudinem derasum indendum significatur.

417 ἢ ἀψινθίου] Libro de Natura muliebri legitur, ὕδατι ἡμιμεδίου τρίβων, ἐν εἰείῳ ἀπαποτιζίων, πρόσθε.

418 δίδου] Libro de Natura muliebri vbi remedium istud repetitur, δίδου ἐσθίειν scribitur, vt in pulticulæ formam parandum medicamentum indicet.

419 χολῆς κυθαρικῆς] Libro de Natura muliebri hæc eadem scribuntur.

420 βάλανον εὐμηκεσέρλου πεσσοδύνας] βάλανον εὐμακισέρλου ποιέειν ἢ πεσσοδύνας legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus.

421 ἐλατηρίου πόπας τέσσαρας] ἢ ἐλατηρίου lego, & πεσσοδύθω ex membranis Vaticanis quas secutus est Caluus. σίαπι μιλέῳ Erotianus ἀπὸ τῶν πεσσαταίων positum apud Hippocratem adscribit.

422 ἢ θαλάσσιος] Aldina exemplaria ἢ θαλάσσιον legunt, vt aquæ marinæ cum melle potionem vnam exhiberi velint.

423 ἐν οἰνογάλακτι ἑφθῷ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt etiam paulò supra colocynthidas vino aut lacte cocto macerabat, ἐν ὀνείῳ γάλακτι tamen legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus.

424 ἄλλῳ κλυσμὸς χολάδης ἢ φλεγματώδης] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Cordæus verò ἢ χολάδης ἢ φλεγματώδους legit. In hac autem lotione, quæ repetitur libro de Natura mulieb. oleum simpliciter cum melle additur. Hîc verò ἄνθινον, anethinum tamen dixit Caluus.

425 ἢ κνῆστρον] κνῆστρον κνίδεσι dici apud Hippocratem testatur Galenus in Exegesi, idq; scripsimus in nostra Oeconomia.

426 μετακλύζειν ἢ χρίνα φύλλα] χρίνα φύλλα lego cum Interpretibus, pro quo σίλλα φύλλα vitiosè legitur libro de Natura mulieb.

427 ἐλατηρίου] ἢ ἐλατηρίου lego cum Interpretibus.

428 ἢ ἀποβρίζαντα] ἢ ἀποθήσαντα legunt exemplaria Vaticana, eamque lectionem secuti sunt Interpretes.

429 κίκκον τρίβειν] Hîc κόκκον granum Cnidium sumo cum Cornario & Caluo, quòd sæpiùs sic soleat Hippocrati efferri, id ex mandragoræ radicis decocto teri iubet.

430 σκορόδῳ μάλυζαν] Hoc idem medicamentum scribitur lib. de Natura muliebri sed σκορόδῳ μάλυζα non apponitur.

431 ἢ γῆς λήμνης] Istud præteriit Cornarius, quòd non ascriptum sit lib. de Nat. mulieb.

432 ἢ λευκὸν ῥίζαν] Istud etiam scribitur libro de Natura muliebri vbi λευκὸν ῥίζαν πρὸ τοῦ δεκαπόν, à Galeno explicari diximus.

433 κυκλαμίνου πρὸ κεφαλῆς] κεφμμύου legitur libro de Natura muliebri, sed illic κυκλαμίνου ex hoc loco legit Cornarius.

434 ἢ κόκκους ἑπτακαίδεκα] Cornarius ex libro de Natura muliebri. hîc κόκκους τριάκοντα legit, & grana Cnidia triginta assumi & teri vult. Verùm illum locum ex isto potiùs repono, & Indici medicamenti grana tria trita sumi volo, quod piper vocatur Hippocrati ex libro secundo περὶ γυναικ. vt indicauimus in nostra Oeconomia, hoc expresso loco. ἑπτάψας autem lego.

435 σκόροδα δεῖ ἑφῶν] Libro de Natura muliebri vbi medicamentum istud adscribitur, porrum in aqua decoquitur, deinde decocto vinum admiscetur. In fine libri secundi περὶ γυναικ. porri succus additur.

436 σμικρὸν ἀποχίας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ quidem volunt minorem decocti copiam ad collutionem sumendam. Verùm ista lectio non parum mihi suspecta est, tum quod πίτρου σμικρὸν legisse videtur Cornarius, tum quod libro de Natura muliebri legatur, περιβάλλον λίνου σπέρμα μικρὸν, ὕπειτα ἀποχίας, κλύζε.

437 κνήστρου ὅσον πίσιν] Libro de Natura muliebri pro κνήστρου κνεώρου legitur, & hemina Æginæa aquæ mulsæ requiritur, vt satis appareat κνῆστρον κνεώρου dici.

438 ὕδωρ ἄγειν ἢ δίρματα] Pro δίρματα φλέσματα legunt Vaticana exemplaria, quam lectionem etiam secutus est Caluus. Hæc verò eadem paulò supra iam scripta sunt, & repetita extremo lib. de Nat. mul.

439 ἀψίνθιον κύαθον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed κύπελλον legendum ex superioribus apparet, quemadmodum etiam Caluus & Cornarius legerunt, pro quo κυπάριον scribitur lib. de Nat. mulieb. vbi etiam ἄλλας addit.

440 ὄψιτα] Interpretes hanc dictionem omittunt, quod supra non adhibeatur, neque lib. de Natura muliebri: adscripsimus tamen ex omnibus exemplaribus, etsi videtur ex ἄλφα detortum, eóque medicamentum facilè carere possit.

441 ποσὶ τε τρίψαντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quod grana cnidia pedibus decorticata & trita significat, fortè quòd foris inuolucrum durum est, nec nisi tusum ac depositum in vsum veniat. Sed suspectam lectionem faciunt Interpretes, qui πόσιν τὸ τρίψαντα, aut πότῳ legerunt, vt quantum ad potionem vnam satis sit sumi velint, velut postea legitur, ἐλατηρίου πότῳ συμμίξας.

443 ὃς μὲν δὴ βοηθέ̣ῃ] βοηθέ̣ῃσι legunt Aldina exemplaria & Vaticana, quæ ἀσελουσίῃσι pro ἀρωλεῖ legunt.

443 κνιδία ὡς μάλιστ] ὁκοῖ̣σι κνιδίοις quidam legunt, vt ad instar gallæ cum melle glans efformetur, quod eadem in re ὅδε κνιδίοις dixit libro de Natura muliebri. Significat autem ex medicamento sumendam esse gallæ magnitudinem, & in glandem componendam, aut gallæ crassitudine glandem fingendam. Exemplaria tamen omnia ὅσον ὠὸν κύπρου legunt.

444 ἢ σμύρνα ἄκρητο] σμύρναν ἄκρητον vocat, myrrham maximè sinceram ac puram, eadem πρέπτα dicitur lib. περὶ γονῆς, quæ est primariæ notæ & probatissima, & nihil habet impuri admixti, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

445 ἢ ἐλατηρίου] ἢ ἐλατηρίου legunt Interpretes, ἐν σαπὶ verò Caluus pingui subactum elaterium esse vult, propter diuersam τῆ̃ σαπὸς significationem.

446 ἄλλο ὁμοίως] Vaticana exemplaria addunt, ὕδωρ ἄγει ἢ μύξας ἢ ῥίμματα, quam lectionem etiam secutus est Caluus.

447 ὅσον πίσιν ἐφίκῃς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ decocta grana cnidia ad potionem vnam significant, aut quę potionem vnam efficiant. Cornarius autem πρὸς ὅδε πόσιας legisse videtur vt quantum tribus potionibus satis sit accipias.

448 ἢ ῥόδινον ἄλειφα] ἢ πᾶσι ῥόδινον ἄλειφα legunt interpretes, vt deinde illinendum sit vnguentum rosaceum. Sed videntur ista significare grana cnidia trita, melle subacta, vnguento rosacco intingenda, & ex glande supponenda.

449 ἢ ῥίμματα ἀφαλεσώμενα] ῥίμματα ἀφαλεσόμενα legunt exemplaria Aldina, ἀφειδόμενα Vaticana quædam. Communes pelliculas dixit Caluus, sed idem ὕδωρ ἄγει legisse videtur.

450 ὕδωρ ἄγειν δωδέκυμνα] ἢ αἰματώδεα δωδέκυμνα legunt exemplaria Vaticana.

451 σφόδρα καθαρικά] Hæc in omnibus exemplaribus sic leguntur. Cornarius autem & Caluus post potiones adscribunt. Caluus verò hic legit, ἐλαιοζόμενον πρίψας.

452 καθαιρέειν πάντα] Apparet hoc medicamentum hîc diminutè scriptum esse, ideóq; ex suprascriptis & libro de Natura muliebri, reponendum. In eo autem plurimum virium reponit Hippocrates, cùm idem sæpiùs repetat.

453 ἐν ὕδατι θερμῷ] Istud aliter legunt Interpretes ex superioribus locis.

454 ἢ τὸ πεπτεμμένον] Hîc Cornarius lectionem lib. de Nat. mulieb. adscripsit.

455 πάσσειν ὑσσῶπῳ δωδέκμυον] Hoc longè aliter legit Caluus, & ad medicamentum ex mercuriali & myrrha retulit.

456 καθαρικὸν δωδέκμυον] Hic fotus etiam scribitur lib. de Nat. mulieb. longè tamen aliter, quod non parum suspectam hanc lectionem facit.

457 διὰ τὸ σῶμα τὸ μύρτου ὀρθὸς ἔχειν] διὰ ὀρθῶς ἔχειν legunt Caluus & Cornarius. Secutus tamen sum codicum pluralitatem cum Cordæo. κόψαι etiam pro κόψας legunt Aldina exemplaria. θαλάσσιον ἅλμυ autem videtur esse aqua marina, quæ paulò post θαλάσσιον dicitur.

458 πυελοῦ τῆ βληχρείῃ] βληχρᾶς lego cum Interpretibus, vt scribitur lib. de Nat. mulieb.

459 δύο χοίνικας] ἀφ' ἑνὸς χοίνικος addunt exemplaria Aldina & Vaticana, quæ etiam scribunt, τῇ ἰριδίνῃσι χοίνικι τῇ ἀσταφίδων.

460 ἔγχυτον καθαρικὸν] ἔγχυτον non legunt Caluus & Cornarius. cùm medicamentum istud lib. de Nat. Mulieb. & postea lib. 2. inter suffimenta reponatur.

461 βάλανον πάσσειν ὅσον σταφίδα] οἷον σταφίδα lego cum Interpretibus, & σταφίδα ex Galeno hîc accipio, πρὸ θαλασσίου κόγχου πρὸ ἐξαιμοσύρου, διὰ οἱ πολλοὶ μάκρα σταφυλοειδέα. Hunc enim locum à Galeno in Exegesi subindicari in Oeconomia nostra scripsimus. Quod autem hic οἷον σταφίδα dixit, libro de Natura muliebri, οἷον ὀξύβαφον ἐλαιηρὸν scribit, & libro secundo περὶ γονῆς. ὡς ἀμβάριον, in acetabuli formam, σκιάματα quoque hic ἀρώματα, aut materiam ad suffitum accommodatam significant, quam in σταφίδα aut ὀξύβαφον ad suffitum parandum iniici vult.

462 διὰ τὰ καταμηλίδια ὧν] μηλίῃ legunt Interpretes. Hoc autem medicamentum ex aqua decoquendum est, deinde percolatum infundendum.

463 καταχρίειν μαλθακίσειν] Hoc etiam medicamentum inter mollientia scribitur postea lib. 2.

464 καθαρικὸν ἄπνοον καθῆραι] Hoc medicamentum ab Interpretibus prætermittitur, quòd paulò antea sit adscriptum etsi in omnibus exemplaribus apponitur, quod tumultuariam istam operam indicat.

465 ἔπειτα φάκιον πιεῖναι] πίνειν aut πιεῖν lego vt antea, quod sæpè in Hippocratis doctrina lenticulæ decoctum ad vomitum exhibeatur.

466 διὰ βάλανος γυναικὸς κυῆσαι] Hæc etiam scribuntur libro de Natura muliebri.

467 ἔπειτα δίδου ἅλεσιν] τὸ αὐτὸν scribitur libro de Natura muliebri.

468 διὰ δὲ τὸ σῶμα μυρσίνης] Longè aliter legitur lib. de Natura muliebri. Caluus verò etiam aliter legisse videtur, διὰ δὲ τὸ σῶμα αὐξομενοῦ. & μίσχος δὲ μυρσίνης.

469 διὰ ἰλικνοῦ] Videtur hoc medicamentum adscribi lib. de Natura muliebri, vbi carnis bubulæ frustum pollicis pedis magnitudine, & digitorum sex longitudine requirit, & filo deligatum supponit. φάκιον autem pro κάκιον legit Cornarius & Caluus, etsi hic (pro more) vtrunque agnoscit. πάκιον autem βάτιον Galenus in Exegesi exponit.

470 ἢ πυελοῦ συκῆς] Hic mihi videtur esse locus quem Galenus ex hoc libro exponens scribit in Exegesi, συκῆς, ὃν φράσας τῇ γυναικείων, ἢ πυελοῦ συκῆς δὲτὸ ῥίζης, ὃν ἴσως τῇ συκάμινος, τυπίσει συκομίνου, ὅπερ ἐπίρρωσι ὥσπερ ἐξηγούμενοι φασὶ, μορίου ῥίζης. Sic enim scribendum diximus in nostra Oeconomia, cùm vitiosè legatur apud Galenum, locumq; istum expressimus & exposuimus, ideóque mori radicis fomentum adhibendum ex decocto diximus, cùm fici radicis decoctum sumpserint Interpretes, & deinde quod sequitur [ἢ μετέπειτα τῆ πίνει] de fici interioris pulpa & pinguedine sumpserint. Videtur tamen de quouis pingui ex vino dulci exhibito intelligendum.

471 διὰ δὲ ῥοῖσιν αἰθούσιον] Libro de Natura muliebri eandem in rem oleæ folia & hederæ, rubi & mali punici, vino veteri incoquit. Vbi pro vino Pramnio, vinum vetus scribitur. Quid autem sit vinum Pramnium scripsimus in nostra Oeconomia, hoc etiam expresso loco. Lubentiùs autem legam, ἢ ὁ οἴνῳ ἴσῳ ἀφάμενον.

472 πάσχει ἢ ἀπὸ σφλαῶν] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia. Cæterùm pro πολὺς δὲ, ὧλι δὲ legunt omnes Interpretes & exemplaria Vaticana.

473 σφάῖρα] Hoc remedium etiam adscribitur libro de Natura muliebri etsi diminutè, & in fine libri secundi περὶ γυναικ.

474 μυελὸν] ἐλαίῳ & μυελὸν legit Caluus.

475 φύλλα ἐλαίης ἢ βάτου] Libro de Natura muliebri hoc remedium repetitur, sed carnis bubulæ frustum his foliis velut cataplasmate obductum, in pudenda immittit.

476 ἕλκεα ὡς μάλιστ ἀποξηράνῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ significant hæc quæ sequuntur cum melle ad deficienda vteri vlcera vsurpari debere. Verùm cùm ferè remedia ista ad vteri vlcera adscribantur libro de Natura muliebri. ἕλκεα ὡς μάλιστ ἀποξηράνῃ, lego cum Cornario.

477 σφαμμίζειν] σφαμμίζας lego cum codicibus Aldinis.

478 ἂν πάλιν] Sic quidem legunt exemplaria quæ vidimus omnia, quibus verbis quid significetur non satis constat. Pro iis ἅπαξ legisse videtur Cornarius, vt fel tauri tenui farinæ massæ obductum aut obuolutum, in crustam torrefieri velit, deinde deuorari. Caluus verò σὺν ᾧ legere videtur. Locus certè mihi suspectus est, & pro ἂν πάλιν ἅπαξ legit Cordæus.

479 ἐπὶ τρίτῳ] Istud tertio quoque die bibendum significare videtur. Interpretes tamen ter dixerunt. ἐπὶ τρίτου tamen legit Cordæus.

480 σφόδρα ἢ ὕδατι] ἅμα lego cum Interpretibus omnibus.

481 ῥαδίδιον] Surculum aut coliculum intelligo, aut radicem fibrosam.

482 ἢ ἔξω ψιλὸν] Glandis extremum nudum esse vult, hoc est, minimè lana obuolutum, cedria tamen illitum.

483 βαχὶς παλαιὰς] Hæc Notha huc apposuimus ex veteribus membranis, maximéq; Varicanis, quæ huc adscribunt, etsi quædam ad extremum librum secundum adiungunt. Sunt autem hæc in codicibus omnibus admodum corrupta, quæ tamen minimè prætermittenda putauimus.

484 ἀὸν ὀπτήσαντα] Libro primo περὶ γυναικείων ad puellorum tussim lini semen cum oui vitello assato & sesamo in cibum exhibet.

485 κρομμύων πολὺ ζωμὸν] τὸ ὑγρὸν lego cum Cornario, & ὡς μάλιστ πίνας.

486 καύσει] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed βαρύσει legunt Interpretes.

487 ἁλυσὶν] Istud non videtur legisse Caluus.

488 τῷ χλωρῷ μαλακῷ] Sic quidem legunt exemplaria omnia: Cornarius tamen τῷ χλωρῷ, ὃ τὸ ἰὸν legit & ἰσχὰς μαλακὰς. Videtur autem significare, ad vsum glandes, anserino pinguedine illitas, lana ouilla & molli inuoluendas.

489 ἐλαίῳ ᾧ χρίνῳ] Id non legit Cornarius.

490 τὸ σπιλικὸν] σπιλικὸν legisse videtur Caluus.

491 ὀπὸν φάρμακον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed σπιλὸν malim, quomodo etiam Cornarius legisse videtur.

492 ὕδατι φύραντα] Hic locus parum est integer, in quo secutus sum Cornarium, & lego, νίτρον ὕδατι φύραντα λεῖον.

493 ᾗ τὸν ἴδιον χρόον] Hæc fœdissimè sunt corrupta in omnibus exemplaribus, & ex quibus nullus sensus elici possit. Ideóque cum Cornario prætermittere malui, quàm in his turpiter & pueriliter nugari. Suspicio tamen est, medicamentum ex nitro trito in ollam cum melle coniectum, addito alumine cum aqua aliquandiu feruefactum, ad illinendum locum dolentem comparatum fuisse. Quod sequitur videtur ad illinendam sedem dolentem apparatum ex vua passa trita. Quod tamen longè aliter sumpsisse videtur Caluus.

494 ἐν σαπὶ] Incertum quoque est an hic farinæ massam aqua subactam, an verò pingue aliquid intelligat. Pingue suillum dixit Caluus. Deinde in ponderibus valde est suspectum Medicamentum, & videtur de portulacæ & lactucæ succo cum farinæ massa, aut pingui aliquo subacto accipiendum.

495 χαλκὸς, εἶτα χαλκῷ] χαλκῷ ἰὸς lego, æs vstum aut æruginem.

496 ἔμπλαστρον] ἔμπαστον legit Cornarius, & significat id quod puluere inspergitur. Videtur enim hoc medicamentum, vstum, tritum & puluere vsurpandum. Hoc verò longe aliter Caluus legisse videtur.

497 τῷ ψιμυθίῳ] τῷ ψιμυθίῳ ἐν lego, & τῷ μισῷ ἴσῳ. Deinde ὑγρὸν ἀνεμώνης, quemadmodum etiam Caluus legisse videtur. Pro πεπλυμένου etiam πεπλυσμένῳ lego, & ad ποσοῦ refero, vt paulò post.

498 διαπλάσαντα φθοὴς] φθόης lego ex Galeno, in nostra Oeconomia, hoc etiam expresso loco.

499 ἐς χαλκῶ κηκίδα] κηκίδα legunt exemplaria manu scripta, sicque legi debere scripsimus in nostra Oeconomia, hoc expresso loco.

500 ταύτῃ ἴσα μίσγειν] ταῦτα ἴσα μίσγειν lego.

501 ἐναφεῖναι τὸ χρυσίον] Hæc vitiosa sunt & ab Interpretibus omittuntur. διαπιεριμμένῃ autem & διαπρίσειν probè & diligenter terere hîc significat, ταύτας ἀλλήλας διαπρίσειν lego.

502 χρυσῖτις] χαλκῖτις legisse videtur Cornarius.

503 ποσοῦ τ κωφρίνου τ χαλκίτιδος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed Cornarius ποσοῦ κωφρίλου λεί ου legit. Intelligit autem chalcitim veram.

504 μὴ ξυστρέφεσθαι] ξυστρέφεσθαι lego vt sit, ne coeat inter se, aut in sese cogatur & coiligatur dum teritur. ξυστρέχεσθαι etiam quædam legunt exemplaria, quod est, ne in se concurrat aut simul contrahatur dum teritur, hoc est, ne partes inter se cohæreant aut coëant. Cornarius verò μὴ ξυνέχεσθαι legisse videtur.

505 πρὸς ἄρκευον] ἄρκιμος quodnam sit oculi vitium scripsimus in nostra Oeconomia, simulque hunc locum subnotauimus.

506 ἢ γλαμυρὸς ἢ ὀφθαλμὸς] γλυκύμυρις legunt Aldina exemplaria, & asteriscum apponunt, vt vitij notam, γλίκυμος aut γλυκερὸς videntur legisse interpretes. γλαμυρὸς autem ὀφθαλμοῖ quinam dicantur Galeno, exposuimus in nostra Oeconomia.

507 ῥεῦμας ὀξωθῆται] ὀξυθῆται lego cum Interpretibus. Hunc autem locum longè aliter mihi legisse videtur Caluus.

508 σίλλα] Sic legitur in omnibus exemplaribus, sed σκωλὸς μολίβδου videtur legisse Cornarius.

509 εἰ βούλει] Hic locus valde suspectus est, ideóque asteriscus est subnotatus in Aldino exemplari.

510 διατρωγώμενα] Interpretes istud omiserunt cùm tamen in omnibus exemplaribus legatur, sed ὡς διατρωγώμενοι legendum videtur.

511 ὅπ δ' αὖ ἀπίλθῃ] ὅταν δ' αὖ ἀπίλθῃ, aut ὅτε legunt Interpretes, sed ὅ, π δ' αὖ lego, vt intelligatur id quod a rutro discedet.

512 σολόμης] Sic quidem legunt exemplaria omnia, eamque dictionem retinuit Caluus. Verùm mendum subesse existimo, & ὀλὸς aut ἄλμης lego cum Cornario.

513 ἑκατέρῳ πιθῷ ἑπτίῳ] Hæc vitiosa sunt & valde suspecta, ideoque in codice Aldino asterisco notata, τῆς ἑπτεμόνης τέταρτον legisse videtur Caluus. Cornarius autem omnino prætermisit, quem sequimur. Ista autem longè aliter legisse videtur Caluus.

514 κλύζειν χυλῷ, εἶτα ἐς σκαφίδα] Hæc verba prætermittuntur ab Interpretibus, sed accipi videntur de infuso in vas aliquod (σκαφίδα dicit, nos scapham aut scaphulam vertimus) effundendo, vt deinde in sedem iniiciatur.

515 ἐς χόα ὕδατος] ἡμιχόεα legit Caluus.

516 ψύξας ᾧ τὰ μῆλα] ἐψήσας lego cum Caluo. ψύξας tamen legunt exemplaria omnia, sed vitium subesse asteriscus codici Aldino affixus indicat, ξηράνας legit Cornarius. Mala autem cydonia, vt supra, concisa intelligi videntur. Coriandrum etiam cum apij foliis addit Caluus.

IN LIBRVM SECVNDVM, DE MORBIS MVLIERVM.

Προς λαϊκὸς] Hic liber eiusdem est argumenti cum superiore, propriéque quodammodo profluuia muliebria, & vteri errores pertractat. 101

2 ᾗ ἰς τὰς χερσοκημίας] ξωπτῖνει vitiosè legunt Aldina exemplaria pro ξωπταίνει. ξωτεῖνῃ verò exemplaria Regia manu scripta, quæ videtur esse quædam huius verbi explicatio. πταίνῃ enim pro τείνῃ sæpè efferunt Homerus & Hippocrates. Lego autem τῷ μήρῳ ξωπταίνῃ, vt cum suris fœmora contendantur, ac veluti contrahantur. Id autem ad mulierem veluti quadam conuulsione affectam refertur.

3 ἓν τὰ κλύσματα δὸτ τῷ ἄρτων κεκομμένα] Sic quidem legunt quotquot videre licuit exemplaria, sed pro κλύσματα κλάσματα legendum existimo, vt decerpta ex pane crustula aut frustula aqua macerata intelligantur. Huiusmodi enim potus valde desiccat, neque ingrati est saporis, vt quotidie testantur ægri, qui ex panis frusto torrefacto aquam sæpissimè ebibunt. Cornarius ξύσματα pro κλύσματα legisse videtur. 102

4 ᾗ ἄλφιτα πεφυκότα] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra Oeconomia ex Galeni mente, qui ἄλφιτα πεφυκότα, τὰ ἐκ τῶν νεῶν ᾗ παλαιῶν κεδρῶν bis exponit. At Erotianus apud Hippocratem, τὰ γινόμενα ἐκ τῶν φρυκτῶν κεδρῶν exponit, scribitq; sic Atticis vocari. Verùm apud Erotianum mendum subesse suspicor, & ἀφρύκτων legendum existimo, eumque à Galeno subnotari opinor, cùm scribit, πινὲς ᾧ τὰ ἐκ τῶν ἀφρύκτων μόνα. Exemplaria autem Aldina πεφρυμένα pro πεφυκότα vitiosè legunt.

5 ᾗ παχεῖαν πεποιηκότα] παχεῖαν crassiorem vinculi partem aut nodum intelligo, hoc est laqueum, istumq; locum expressimus in nostra Oeconomia.

6 ᾗ σικύας ἀείρῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vulgatamque istam lectionem secuti sumus in nostra Oeconomia. Verùm σικύας ἀείρῃ malim, quod est πεσσοῖρῃ, vt exponit Erotianus.

7 τὸ, τὰ χρῶμα ἀφυῶδες] ἀφυῶδες, τὸ ἀφύης χρώματι ὅμοιον, apuam colore referens exponit Galenus. Erotianus verò istum locum disertissimis verbis sic exprimit. τὰ χρῶμα ἀφυῶδες ᾗ τὸ πρόσωπον μετάρσιον] ἀφυῶδες μὲν χρῶμα λέγεται τὸ λευκοπάλιον, ὅσπερ ἐστὶ τοῖς ἰχθύσιν ὠνομασμένον, μετάρσιον ᾗ, κυρίως μὲν τὸ ὑψηλὸν λέγεται, κατὰ χρηστικὸν ᾗ τὸ ἐπηρμένον εἰς ὄγκον ὠνόμασεν.

8 αἱ μὲν γὰρ εὐπέρλευκοι] Eadem scribuntur initio libri περὶ γυναικείης φύσιος.

9 ἴσα νεῶν ἐόσαι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ex Galeno ἰσεννύσαι legimus in nostra Oeconomia, istumq; locum restituimus. Exponuntur enim ἰσεννύσαι Galeno in Exegesi, ἰσάζεται, μεσήλικες ὦσαι. in media ætate constitutæ, aut in æquilibrio ætatis positæ, cùm sint inter iuuenculas & vetulas mediæ.

10 ᾗ ῥοιὰ πιὼ ἐρυθρὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ῥοᾶ πιὼ ἐρυθρὸν lego cum Interpretibus omnibus. Deinde ἐν ὀξεῖ ὡς ἐξυτάτῳ lego cum Cornario, etsi ὕδατι legunt exemplaria omnia. Potest autem ὕδωρ ὀξύτατον dici, aqua in qua thus ipsum ac sumachium tam diu maduerit vt acorem maximum imbuerit. ἀλειφάθω etiam pro ἀλειφάθῳ ponitur. Per vinaceorum autem potum, aquam ipsam in qua vinacea macerata fuerint intelligo.

11 πτάνου ξυμμίξας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, verùm σπανὶς ἀλήτῃ lego cum Cornario.

12 ᾗ οἴνῳ μέλανι οἰνώδει] ἐνώδει pro οἰνώδει legunt exemplaria Vaticana, eaq; secutus est Caluus.

13 φάρμακον πίσαι κάτω] αὖω pro κάτω legunt Vaticana exemplaria.

14 ἰὼ ᾧδὶ παιδοῖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ποιοῦσα pro παιδοῖ legit Cornarius.

15 ἓ θρίμβια διαλείποντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, istamque lectionem secuti sumus, quæ cum eo quod sequitur maxime conuenit. Interpretes tamen omnes διαλάμποντα legisse videntur.

16 ἐκθράσει] ἐκθρήσει hîc mihi legisse videtur Galenus in Exegesi (vt scripsimus in nostra Oeconomia,) quod ἐκβάλλει, ἐκθράσῃ exponit, & in quibusdam exemplaribus ἐκφλύει, velut æstuando aut ebulliendo expellit & eiicit, quod prorumpentis sanguinis copiam aut impetum satis indicat.

517 ᾗ

[37] ἢ γλωιμεῖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ dictio quietum esse à flatibus ventrem indicat, & sine flatu distentum aut induratum, vt scripsimus in nostra Oeconomia. Sed suspectum locum habeo, & pro γλωιμοῖ ἀνεμοῖ, aut ἀνεμᾶται, aut ἰωιμᾶται (velut ἰῶιμος pro ἄνεμος dicitur) lubentiùs legam, vt sit inflatur, aut flatum concipit. In his enim venter flatu distenditur, attollitur & indurescit. Cornarius ἀνω-εῖ legisse videtur, aut ναπίλει huc accommodasse, quod Galenus in Exegesi ἀδιαπνοῖ exponit. Caluus autem ἐμίει legit.

[38] ἢ τίνοντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed τίνοντας malim. Sic enim colli neruos sæpè vocat Hippocrates.

[39] ἢ ὁ χρὼς ςρέφεται] τρέπεται legunt Vaticana exemplaria.

[40] καθιζῶν] καταξύων lego cum Cornario.

[41] ὁ, τι ἂν μᾶλλον ςερεπίται] ὁ, τι ἂν ἄλλο μᾶλλον ςερεπίται legunt Vaticana exemplaria.

[42] ἢ κρίμνα ἐπ' ἀλφίτων ἁδρᾶ] Hunc mihi locum proprio quodam modo subindicare Galenus videtur in Exegesi, cùm scribit, ὅταν δ' ἐπηκείμενα ἀλφῖτα ἁδρᾶ, τὰ μέγιςα τῆς ἀλφίτου ὑλοῦ Ideoque πύεινα καταλείπει addit, vt farinam triticeam tenuiter confractam & cribratam ad sorbitionem istam parandam intelligas, cuius etiam aliàs vel crebra fit mentio.

[43] ἢ δ' ἀγλαόπιον] ἀδ' ἀγλεπιον legunt exemplaria Vaticana.

[44] τὰ περὶ αἰδοῖον] Loca sub articulis mihi intelligi videntur, hoc est lumbi, coxendices, & os sacrum, quibus alligatus est vterus, & ex quibus ligamenta dependent.

[45] ζωαὶ καταῤῥήξαντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vt lib. 2. de morbis, ἐῤῥήξαντα τὰς κύκλους legitur, sed illic ἐκλύσαντα, vt hîc καταλίξαντα malim.

[46] βύπαττε δὲτὸ ἐλαιηρὸν] Videtur amurca intelligi quæ olearia vasa obsepit & infarcit, quæque vtiliter ad sedis, genitalium, & vuluæ exulcerationes adhibetur, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

[47] ἢ καίειν] ἢ ὡὲ καίειν legisse videtur Cornarius. Flammam autem accensam tolli vult & prunas remanere ad suffitum excitandum.

[48] ἢ λιαθῆς] Hîc λιαθῆς ex omnibus exemplaribus leuia ac blanda accipio, hoc est minimè acria ac mordacia, veluti sunt pinguia, aut velut λιπαρῶς, μαλακῶς dicitur blandè & leniter. λεπτὰ tamen legisse videtur Cornarius, vt quæ fluant, aquosa & tenuia, hoc est liquida euadant, & minimè mordacia, vliginosa dixit Caluus pro pinguibus.

[49] ἰὼ δ' ἢ μὴ εὔλυτον τὸ ςόμα γίνῃ] εὔλυτον τὸ ςόμα hîc dicitur quod minimè conniuet aut concluſum est, quomodo quæ clausa sunt & adstricta, solui dicuntur, cùm aperiuntur.

[50] ἀφὺς ἢ ἴδιος] ἀλικτρυόνος videtur pro his legisse Caluus.

[51] μελιχρῶ] Hîc μελιχρὸς οἶνος, vinum mellei coloris sumi videtur, quale est fuluum, pro quo πυῤῥὸν paulò post ponitur, mellitum tamen diximus, vt dictionis vim retineremus, siue ad colorem, siue ad mellis permixtionem respicias.

[52] ὡὲ δ' ἢ πυῤῥῶν οἴνου] πυῤῥὸς color in vino melinus dicitur † Gellio, * Plinio fuluus, quem sequimur. Est enim πυῤῥὸν χρῶμα Galeno lib. duodecimo Meth. med. πυῤῥὸν ὠχρὸν, color rufus in pallidum, aut pallidus aliquantum in rubrum inclinans, melinus aut giluus color dicitur, pro quo μελιχρὸς antea positus, hoc est melleus color aut cereus, quemadmodum πυῤῥὸν vertit Barbarus.

† *Lib.* 13. *cap.* 29. * *Lib.* 14. *cap.* 9.

[53] ἢ γλαμωροὶ οἱ ὀδόντες] γλαμυροὶ ὀφθαλμοὶ quinam sint ostendimus in nostra Oeconomia, hoc expresso loco, & quodnam sit ἀσυμφυὲς χρῶμα.

[54] ἐμπλάσσεται] Hanc phrasim exposuimus & expressimus in nostra Oeconomia.

[55] ἢ ςικύης λίμμασι] συκῆς legisse videtur Caluus, cum mori ramenta dixit.

[56] καὶ ἐν τῇσι κνήμῃσι πομφοὶ ἀῤῥήσσουσι] πολφοὶ legunt Vaticana & Aldina exemplaria, πομφοὶ Galenus quem sequimur, ex cuius mente hanc dictionem exposuimus in nostra Oeconomia, istumq; locum expressimus. πολφοὶ autem legit Erotianus.

[57] ἢ ἰὼ π' ἢ ἐρυθρώδων, ἢ ἐῤῥὸν διδόναι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἰὼ π ἢ ἐρυθρώδων ἢ, lego cum Interpretibus.

[58] ἰεκτοῖσι] ἰεκτὰ dicuntur quæ ex leguminibus fresis aut confractis conficiuntur, ideóque panes ex hordeo fresо aut confracto, cum interpretibus sumpsimus in nostra Oeconomia. At verò (si quid rectè coniicimus) existimo Galenum hîc legisse ἰεκτοῖσι aut ἐρικτοῖσι. qua notione pro ἰτρίοις & bellariis aut dulciariis placentulis sumuntur, quæ ex saccharo, nucibus pineis, sesamo, seminibus papaueris, ex πιμελῶν genere conficiuntur, ad virium refectionem. Scribit enim Galenus in Exegesi, τὸ ἰτρίον ἐρίκιον inde dictum ὅλον εὐθρυπτον, ὥσθ' τὸ ἐρίκιον quod est θραῦσον, vnde quoque ἰτρία καθάρματα exponuntur Hesychio.

[59] πεφυκῶν] Hunc mihi locum subindicare videtur Galenus in Exegesi, cum πεφυκῶν exponit ὡσεὶ ἐφυομένους, vt scripsimus in nostra Oeconomia hoc expresso loco. Hæc verò hîc ἐφυῶν videntur opponi.

[60] ξηρότερον ἢ] σκληρότερα videtur legisse Caluus, etsi vtranque lectionem adscripsit.

[61] δῆλον δ' ἔσται αἰρῶν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, vitiosè vt apparet, sed nos in nostra Oeconomia δῆλα ἔσται legendum esse monuimus, istumque locum ex Erotiano & Galeno restituimus, hancque lectionem secutos esse Interpretes apparet, etsi Cornarius δι' ἄκρης exactè cribratum dixit. Est autem κρισέρα Galeno in Exegesi, ἡλιμμένη πλέκτις ὑπομαζομένη, quæ κνησέρα dicitur Erotiano, qui etiam κνησίρας apud Hippocratem exponit. Huic κνησέρᾳ, dicitur, ῥάκος χονδρῶν καὶ ἀραιὸν, δι' ὃ διηθεῖταί πως ὑς δι' ὑδατος, cribrum excussorium aut pollinarium vocant, sacculum quendam lineum rarum per quem excussas farinas transmittunt & traiiciunt. Postea etiam animaduertimus Hieronymum Mercurialem δῆλα κρησίρας ex vetustissimis codicibus adscripsisse, & δῆλα κρισέρας in suis Annotationibus legisse. Sed δῆλα κρησίρας malim, aut cum Erotiano δῆλα κνησίρας.

[62] ἢ λιῶ ὲν μαζρὶ λάβητα] μὴ λάβητα legit Cornarius, contra tamen codicum omnium fidem.

[63] ἐκάτεραι χραιτίραι] ἐκάθας γὰρ ἑτέρας λαμβάνῃ ἡ νοῦς αὖτη, legunt exemplaria Vaticana. Caluus autem ἑκάστας χραιτίρας legisse videtur.

[64] κλύζειν ἢ πίσιν αὐτήσιν] Sic quidem legunt exemplaria quæ vidimus omnia. Caluus tamen οἴνῳ ἡδεῖ χλιερῷ κλύζειν legisse videtur.

[65] σρυγμοὶ σὺν χύρᾳ ψαίρουσι] Hunc locum dissertissimis verbis exponit Erotianus, cùm scribit, σρυγμοὶ σὺν χύρᾳ ψαίρουσι, οἱ μὴ σύντονοι, ἀλλ' ἐκ δῆλα ποιήσεως ἀσθενῶς πιπτούσης, quod dicitur de pulsu leuiter manum attingente aut feriente, velut debili ac deficiente. Aliter tamen sumunt Interpretes, vt abundè scripsimus & exposuimus in nostra Oeconomia.

ἐν πᾶσι ζῶσι ῥέουσιν οἷα] ἑωυτὰ lego cum Interpretibus.

[66] ἐπειδὰν τὸ αἷμα ἐξαναδῷ] Sic quidem legunt exemplaria quæ vidimus omnia. ἐξαναχθῇ lubentiùs lego, vt sit exturbatus sanguis, & ex vtero eiectus, aut in corpore commotus, neque tamen expurgatus, subbilioſus fuerit, vnde color auriginosus euadit. Hunc autem locum expressimus in nostra Oeconomia.

[67] λίνα σπέρμα] σέλινα σπέρμα legit Cornarius, omnia tamen exemplaria, λίνα legunt.

[68] ἢ δίρμα ἔχῃ ἐς τὰ αἰδοῖα] ἐς δίρμα ἔχῃ. ἐς τὰ αἰδοῖα ὀδύνη, legit Cornarius. Exemplaria verò Vaticana legunt, ἢ ὀδύνη ἐς πλὴν ὕδρῳ, quæ secuti sumus cum Caluo.

[69] ἐκάτερα ἐς πλὴν κεφαλὴν] Eadem ferè scribuntur lib. de Natura mulieb.

[70] ἄλλῃσι ἢ ἄλλῃ πῃ] Istud indicat in quibusdam mulieribus ex alia quapiam parte quàm ex capite, coniecturam huius morbi aut indicium sumi, aut etiam in aliam quampiam partem desinere.

[71] ἢ ἀφείζει] Hunc locum exposuimus in nostra Oeconomia, etsi ἀῤῥάζει pro ἀφείζει Galenum in Exegesi legisse coniicimus, ὅταν ῥαίσῃ ταύτῃσι χρὴ λύειν πολλῷ ἢ δίρμα. lubentiùs lego, cum Caluo.

[72] πλὴν κεφαλὴν χρίειν] χρίειν lego cum Interpretibus.

[73] ἢ ἀέσαντος ἢ ὁ ἀὴρ βιαίως] Hoc est, & impulsus aër non nisi ægrè erumpat aut feratur, aut non nisi vi expellatur aut expiretur, propter suffocationem. Sic enim istum locum exposuimus in nostra Oeconomia, ex Erotiani mente, qui mihi ex hoc loco ἀέσαντος αἴσθησιν exponere videtur. Cornarius tamen de attracto violenter per inspirationem aëre accepisse videtur. Exemplaria autem manu scripta Regia, ἀέσαντος vitiosè, aut ἀέσαντος legunt. Caluus istud in totum & quæ sequuntur plurima omittit, quod mihi non parum suspectum totum istum locum facit, velut etiam quod hæc repetuntur de Natura muliebri, pancis admodum verbis, istisque omnibus omissis.

[74] ἀλκεδνὴ] Hanc quoque dictionem exposuimus in nostra Oeconomia, isto expresso loco.

[75] ἐπὶ τὸ ὀδύνη τι ςρεπτὸν ἢ τὸ πάθος] Apparet hæc esse verba quæ adducit Galenus in Exegesi in dictione πέρας. Ideóque ex Galeno & Erotiano hîc legimus, ἐπὶ τὸ ὀδύνη τὸ πέρας ἢ τὸ πάθος, & πέρας τὸ πάθος, τὸ ἄκρον ἢ ἀκμὴ τοῦ πάθους, morbi summum & extremum cum Galeno sumo, hoc est cùm morbus ad extremitatē aut

ſummitatem acceſſerit. Quem locum fuſiſſimè in noſtra Oeconomia expoſuimus, ſimulq; priſtino nitori reſtituimus. Hæc autem de vtero ad præcordia verſo repetuntur lib. de Nat. muliebri.

[50] ὡὶ γὰρ ἀθρόως ἐσῶνται] ἀφισῶνται videtur legiſſe Cornarius, aut ἐσῶνται pro ἀτεσῶνται cepiſſe. Si autem confertim aut vnico impetu vteri deſcendant, aut deorſum ferantur, magna fit turbatio & moleſtia, ideoq; ſenſim admouenda quæ propellant.

[57] ἤσιν ἐνθάδε δὲπὸ νεύπτης] Hanc phraſim expoſuimus in noſtra Oeconomia hoc etiam expreſſo loco.

[58] ἀμβλυώσασι γὰρ] ἀμβλύνασι videtur legiſſe Caluus, & vtranque lectionem adhibuiſſe.

[59] ἢ μυρσίνῳ] Id non legit Cornarius, quòd alioqui ad eiuſmodi mala myrteum vnguentum non adhibeat Hippocrates.

[60] ἢ καθῦραι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, verùm κάθαιρα videntur legiſſe Interpretes.

[61] ὅταν ᾖ κλυσθῆ τὸ σῶμα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed κλυσθῇ lego, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia. Aldina verò exemplaria ἢ ἐναυλίη legunt, malim tamen ἢ ἐναυλίη.

[62] ὅταν ᾖ πεύσηται] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quod efficit vt de dolore intelligam. Interpretes autem πάσηται legiſſe videntur & ad veteros retuliſſe.

[63] ὡὶ αἱ μῆτραι πρὸς τὸ ἧπαρ] Eadem ferè ſcribuntur lib. de Natura muliēb.

[64] ἢ πρὸ ἐόντας ξωνερήεσαι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed ξωνερήεσαι lego à ξωνερείδομαι, cùm ξωνερείδεσι legatur libro de Natura muliebri. Erotianus tamen hic mihi aliter legiſſe videtur, cum πρὸ ὀδόντας ἐρέρωται poni ſcribit αἱ τῶ ἐρηρεικότας πρὸ ὀδόντας ἢ ἰσρηγμὸνς ἔχῃ. Etſi quædam Erotiani exemplaria pro ἐρέρεσται ἐρήρατται habent, pro ἐρηρίδατται, quæ eſt tertia perſona pluralis numeri præteriti perfecti paſſiui Ionici, pro ἐρηρεισμένοι εἰσί. Quædam etiam Erotiani exemplaria ἐνείρατται habent, ab ἐνίεσθαι, qua notione σωνείρῃ ὀδόντας dicitur dentes inter ſe connectere. ξωνερήεσαι autem vt legitur in omnibus codicibus, à ξωνερίζουσι deductum videtur, qua notione ξωνερίζῃ ὀδόντας, dentes inter ſe contendere ac collidere dicitur.

[65] πρὸς ἢ ταὶ ῥῖνας ἀείρῃ] Ex hoc loco ἀείρῃ προσφέρῃ mihi videntur exponere Erotianus & Heſychius, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia. Sic enim προσφέρῃ ſcribitur libro de Natura muliebri, vnde ἀείρῃ mendo legendum videtur, vt legit Cornarius, etſi illic πρὸς ταὶ ὑστέρας non πρὸς ταὶ ῥῖνας legitur, quæ lectio mihi magis probatur.

[66] ἢ τοὺ ὀδόντας αἱμωδέα πιέσι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed αἱμωδῆ lego cum Cornario.

[67] ὡὶ αἱ μῆτραι] Eadem penè ſcribuntur lib. de Natura muliebri.

[68] μέσι μοῖραι τυρῦ] Sic legunt exemplaria omnia, ſed Cornarius lectionem lib. de Nat. mul. ſecutus, duas caſei partes facit, reliquorum vnam.

[69] ἢ τῇ ποτιμάτων , ἃ δ' ἔστιν πιπίσκῃ] Cornarius legit, ἢ τῇ ποτιμάτων ὁ τι ἂν μάλιστα προσδέχηται , πιπίσκειν , ex libro de Natura muliebri. Vaticana autem exemplaria hic τῇ χρεὶ pro τῇ καρῷ ἢ legunt & τὸ πλευρὸν vt legitur lib. de Nat. mul.

[70] ὡὶ δὲ ἐν τῇ ὀφθῇ] Eadem ferè lib. de Natura muliebri. Lego autem cum Cornario, ᾧ εἶη πνεῦμα μετέρσιον, quod expoſuimus ex Erotiani mente in noſtra Oeconomia.

[71] ἢ δὲ ἐθέλει κινέεσθαι] Hoc ad ægram refertur, quæ dimoueri non niſi ægrè & cum dolore poteſt. alioqui ὡὶ ἐθέλῃς μετακινῆσαι legendum, vt lib. de Natura muliebri.

[72] ᾧ τὸ ἧσον τρίζειν] Id de vrina dicitur, quæ diſtillando ſtrepitum edit, & quendam ſonum, vt expoſuimus in noſtra Oeconomia, pro quo ἢ τὸ ἧσον σάζει legit Cornarius ex libro de Natura muliebri.

[73] ἢ ὀλιγοψυχίη λαμβάνει] Hic ὀλιγοψυχίη λειποψυχίαν ſignificat, & pro animi deliquio ſumitur ex lib. de Nat. Mulieb.

[74] φάρμακον διδόναι αὖω] Pro διδόναι πίνειν ſcribunt Vaticana exemplaria vt paulò poſt.

[75] τὸ ξυὸν τῇ δάφνῃ προσιθεὶς] ἢ καταισχὺν ταὶ ὑστέρας πρὸ ξυὸν τῇ δάφνῃ προσιθεὶς προσθετέον κρατῆρα οἶνου ἐν ᾧ δύξηται legendum, vt libro de Natura muliebri veteros perfundit vino in quo medicamentum ex lauro decoctum ſit.

[76] ᾧδε παρασαμβύῃ τῇ δακτύλῳ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed ᾧδε παραξαμβύλῳ legendum, vt antea lib. 1. ᾧδε γυναικ. eadem in re ſcribitur, ᾧδε παραξαμβύλῳ τῇ δακτύλῳ δὲπαρὰν τὸ ἰχίον. Sed lubentiùs ᾧδε παραξαμβύλῳ lego, & τῇ δακτύλῳ δὲπὸ τὸ ἰχίον, vt leuiter immiſſa manu contrectata muliere, digito à coxendice oſculum auertere, auocare & abducere ſignificet, quod monuimus etiam & notauimus in noſtra Oeconomia. Alioqui ᾧδε παραξαμβύλῳ τῇ δακτύλῳ, mulierem quæ digito oſculum à coxendice reuellat ac retrahat indicat.

[77] ἢ βιζόντας τὸ σῆθος ποιεῖ] πρὸ τῇ σήθεος legunt Vaticana exemplaria.

[78] Τοιοῦτον ᾧ γινόμβιον] Τοιοῦτον ᾧ γινομβίων lego cum Interpretibus omnibus, conſtantibus tamen in hac lectione exemplaribus omnibus.

[79] ἀλλ' αἰεὶ σκληρότερα γίνεται] σκληρότερα lego cum Interpretibus.

[80] ἀναίνονται λαβεῖν] Iſtum mihi locum ſubindicare videtur Erotianus, cùm ἀναίνονται ἀπαρνοῦνται exponit apud Hippocratem, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

[81] ἢ χρεταῖα δρᾶσι] Hunc locum in noſtra Oeconomia ſatis expoſuiſſe videmur. Sunt autem τὰ χρεταῖα quæ reprimi aut cohiberi debent.

[82] ἀλλ' αἱ ὑστέραι ὑφ' ἑωῦτῶν] ἀφ' ἑωῦτῶν legunt exemplaria Vaticana manu ſcripta.

[83] τῷ ᾧ σποδίῳ ἢ τῷ μαείλῳ] μαείλλῳ legunt Aldina exemplaria, vt etiam legendum docuimus in noſtra Oeconomia, huicq; loco Erotiani & Galeni lectionem accommodauimus.

[84] ἢ πλοίνα μᾶλλον κατασρύπτειν] κατακεκαυμένων legunt exemplaria omnia, ſed κατακεκομμένων lego cum Cornario, hoc ſenſu, vt alia ſicca magis ſint intrita, & in minutiores partes fracta, quàm contuſa.

[85] ἢ εὔλυται ᾐώρηται] εὔλυται αἱ ὑστέραι hîc mihi dici videntur, vteri qui facilè à coxa, in quam irruperunt, recedunt ac remouentur, & detrahuntur.

[86] ἢ βολβίδῃ] βολβιάν videtur hîc legiſſe Cornarius, quæ Galenus in Exegeſi ſcribit eſſe ἦθος τῶν μικρῶν πολυπόδων. Nos vero Erotianum & Galenum ſecuti, βολβίδῃ, τὰ μικρὰ βόλβια ſumimus, exiſtimauimuſque hunc locum Erotiano fuiſſe expreſſum, ſed vitiosè ſcriptum, vt monuimus in noſtra Oeconomia.

[87] ἢ πυείῃ ἄγειν] Vaticana exemplaria αὖτη ἢ πυείη ἄγῃ legunt, quam lectionem ſecutus videtur Caluus.

[88] ὄξουρα] Hunc mihi locum innuere videtur Galenus in Exegeſi, cum ὄξουρα exponit, οἷς τὸν στωμυλφίαν, ἃ δὴ ἢ μύουρα ὀνομάζουσιν (ſic enim legimus) vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

[89] σμικρῷ βραχύτερον] παχύτερον legunt exemplaria Vaticana, eamq; lectionem ſecutus eſt Caluus.

[90] ἀχρώμων ᾧ, παχύτερον] Exemplaria Vaticana ἰχρώμων legunt. Id autem de forma aut figura dicitur, quæ in ſumma tenuiſſima, ſenſim in craſſiorem ducatur aut procedat, quales ſunt glandes ſubditiciæ figura in angultum tendente, ſurſum paulatim craſſiore conſequente, aut increſcente.

[91] ὅκως χιτδαλμὸς μηδεὶς ἔσαι] Hunc mihi locum expreſſiſſe videtur Galenus in Exegeſi, cùm ſcribit, ὅπως ᾧ δοκῇ ἢ ὁ χιτδαλμὸς εὐρῆσις πρὸς τὸ ἰχίον, vt ſcripſimus & expoſuimus in noſtra Oeconomia. Indicatur autem glandulas tædaceas maximè læuigatas & rotundas fieri debere, nulla aſſuloſa fiſſura aut fractura facta, quæ intrudendo partes interiores exaſperet aut exulceret, ideóque oleo illinendas præcipit.

[92] ὡὶ ᾧ τὸ μολύβδινον κλυσμα θερμὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed καῦμα παρίχῃ lego cum Cornario.

[93] ᾧ εὐπαθῆσαι] εὐπαθέῃ legunt exemplaria Vaticana.

[94] ἄψαι τὸ θερμὸν δεττὸν] βάψαι lego cum Interpretibus.

[95] ἐσφέρονται εἰς τὸ εἶπω τῦ σώματος] ἐσειρύσηται εἰς τὸ εἶπω τῦ σώματος lego cum Cornario, conſentientibus Regiis exemplaribus manu ſcriptis. Aldina verò exemplaria πῷ σώματι pro σώματι legunt, vt & σώμασι pro σώματος.

[96] παύεσθαι τωτέοις τῦ θερμοτέρου] ἢ παύεσθαι lego.

[97] ὅταν ᾧ ἀναφλεγμαίνῃ τὸ σῶμα] ἀναφλεγμαίνῃ potiùs lego, vt de vteri oſculo rurſus inflammatione tentato, & ab huiuſmodi peſſulorum vſu irritato intelligatur. Alioqui ἀποφλεγμαίνῃ de eodem vteri ore tumorem aut inflammationem deponente accipietur. Id enim ἀποφλεγμαίνειν ſignificat. Cornarius φλεγμαίνῃ mihi legiſſe videtur.

[98] ὅταν ᾧ καλῶς ἔχῃ τὸ πῶμα] τὸ σῶμα habent exemplaria Vaticana, & vtranque lectionem pro more appoſuit Caluus.

[99] ἢ ἔλαιον ἄκρον] Hoc non expreſſit Cornarius, ſed ἔλαιον ἄκρον intelligo, præſtantiſſimum & excellentiſſimum irinum vnguentum ac exquiſitè apparatum, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia, hoc expreſſo loco.

[100] δεῖ ᾧ νεοχμὸν ποιεῖν τὸ φάρμακον] νεοχμὸν νεώτατον ex hoc loco mihi videtur exponere Erotianus, vbi νεοχμὸν legit, vt annotauimus in noſtra Oeconomia.

[101] βολβιδίοισι] βολβιωδίοισι legunt exemplaria Aldina. Caluus βολβίοισι, & bulbulos ſumit.

[102] φύλλον ἐπιτετριμμένον δάφνης] Ex hoc loco Galenus in Exegeſi φύλλον,

si φύλλοι, τὸ τῆ σιλφίου σπέρμα exponit, ὅ ἐστι τὸ πλατὺ τῆ. Exemplaria verò Vaticana ὑποπεπεμμένον legunt.

[103] σκορόδου ἄγλιθας] Hanc dictionem exposuimus in nostra OEconomia,hoc expresso loco,simulque Galeni Exegesim emendauimus.

[104] ἢ πολιὸν μαράθου] μαράθου exponit Galenus in Exegesi, τό, τι οἷς μάγμα ἢ φύσημα, ἢ τῶν χλευασθέντων μαγδαλίαν , hunc nimirum locum innuens.

[105] ἢ ὀξαλίπου ἐς τὸν χρόνον] ὀξαλίπουον aut ὀξαλίπωσι malim. χρόνον autem mensium instantium tempus intelligo cum Cornario, vt dies nouem ad tempus mensium reliquos esse intelligas, hoc est, nouem ante mensium tempus diebus,istud medicamentum exhibendum esse.

[106] ὑδρώπια ἐν ὀξυγλύκει] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia. Caluus autem pro ὑδρώπια, ὦν ὑδρώπια legisse videtur.

[107] ἢ ὧν δοκέωσι] ὧν δοκῇ Gr lego cum Interpretibus.

[108] τερρὸν γίνεται] σκληρὸν pro τερρὸν scribitur lib. περὶ γυναικ. φυσ. vbi eadem repetuntur. Cornarius verò vtranque lectionem adscripsit. Exemplaria autem Vaticana ὑπὸ τ κωλικα legunt, vt libr. de Natura mulieb.

[109] ἢ πταίνεται] Illud de dolore ad lumbos & crura extenso accipio cum Cornario. Caluus de eruribus extentis. At lib. de Nat. mulieb.de mulieribus quæ crura extendere nequeunt dicitur,ac veluti conuulsione quadam tentantur,quem in sensum πταίρεσθαι melius ponitur.

[110] ἢ ὀλισθαίνει] Vaticana exemplaria legunt , αἱ ὃ αἰρεόμεναι ἕλλωπες. Quam lectionem ex lib.de Nat. mulieb. desumptam & corruptam esse apparet.Illic enim ἢ ῥεόμεναι ἀποθήκησιν scribitur, vt eas perpetuo fluore muliebri confectas , tandem perire intelligas. At Caluus illud αἰρεόμεναι de pustulis erumpentibus sumpsisse,aut aliud quid legisse videtur.

[111] αὐτοκαθιζόσας] ἀμφικαθιζούσας legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana.

[112] ἰκθαλλάν μυδρὰς ὀλιγοπόνους] Istum locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia,vbi etiam μυδρὰς legimus.

[113] λιῶσι δοκῇ φλεγματώδης εἶῃ] αἱματώδης ἢ φλεγματώδης εἶῃ legisse videtur Caluus.

[114] περὶ τὸ ἰσχίον ἐναυδῶσι]Sic quidem legunt exemplaria omnia & liber περὶ γυναικ.φύσιος ἐναυδίωσι legit. Istam autem dictionem in nostra OEconomia exposuimus, hoc expresso loco, de quo sententiam nostram aperuimus. Existimo autem hîc Erotianum ἐκθίωσι legisse , quod ἐκτρέχωσιν exponit , quem sensum lubens cum Interpretibus sequor.Hesychius vero ἐκδύωσιν fortè ex hoc loco ἐκπίπτωσιν exponit.

[115] ἢ γάλα πίνειν ἰκανομύους [ἱκανομύους hic αἰκαιώπους ἢ ἱκανοὺς.abundè & conuenienter significare diximus in nostra OEconomia,hancque phrasim exposuimus.

[116] μαλθάσσουσα τὸ σῶμα τι] Sic quidem legunt exemplaria quæ vidimus omnia. Cornarius tamen τὸ στόμα legit , cùm τὰ ἀμφιπεπιόμενα sequatur, quæ partes circum & in ambitu affectas significant.

[117] ὅπως ἀφιλάσιτον] ἅπως ναφιλάσιτον lego cum Interpretibus. μὴ ὃ ΜΗΟ scribitur lib.περὶ γυναικ.φυσ.

[118] ἐπλοὺ δέ σι δοκῇ καθαρὴ τις εἶῃ] Hîc καθαρὰ καθαρμόν sig nificat ex lib.de Nat.mul. Et Caluus καθαρμὸν legisse videtur,& vtranque lectionem apposuisse.

[119] ἐν οἴνῳ] Istud indicat medicamentum ex vino propinandum esse ex lib.de Nat.mulieb.

[120] ἰλὺν ὃ ἐὰν ἀσπάζηται] Apparet ex libr.de Nat.mulieb. hunc locum esse corruptum,ideoque cum Cornario lego,ἰλὺν ὅν, ἀσπάζηται ξυνίστησι τοῖσδε. Etsi ἰλὺν ὃ ἐὰν retineri potest,vt scribitur lib. de Natur.mulieb.ἐπλὺν ὃ ῥύπτει.quod de prodeunte purgatione intelligendum,tuncque medicamento epoto minimè opus esse videatur.

[121] ἢ πόδας δίως[ἢ πολύποδας ἑλκώδεις legunt Vaticana exemplaria ex libr.de Natur.muliebr.eamq; lectionem secuti sumus cum Interpretibus.

[122] ἰλὺν ἐς τὸ ἰσχίον αἱ ὑστέραι] Eadem scribuntur lib. περὶ γυναικ.φυσ.

[123] γλυκυσίδης κόκκους πέντε ἕξ] πέντε legunt omnes Interpretes & codices Vaticani ex lib.de Nat.mul.

[124] ἐκόλα ἢ δοκῇ τῆσι ὑστέρῃσιν ξυμβαίνειν γίνεσθαι τοιοῦτα] Quid sit δοκεῖν τῆσι ὑστέρῃσιν ξυμβαίνειν τοιοῦτο exponit Galenus Comment. ad aph. 57.lib.5.

[125] ὀδύνας παρέχουσι] Ista vteris attribuuntur,quod ab eis morbi contingant. Ambo autem dolere dicit,& locum in quem vterus proruperit,& vterum ipsum.

[126] ἐς κύστιν ἐγκείμενη] Hanc dictionem exposuimus in nostra Oeconomia,hoc etiam expresso loco.

[127] μᾶλλόν τι ἢ ἧσσον] μᾶλλον pro μᾶλλόν τι legunt exemplaria Vaticana.

[128] ἢ ἐδιώσαι ἴσχουσι] ἴσχουσι habent Vaticana exemplaria.

[129] ἢ κλάσαι] Sic legunt exemplaria omnia. Erotianus verò κλάσαι legit,quod exponit σχίσαι,hunc(vt opinor) locum subnotans,vt expressimus in nostra OEconomia. Caluus autem κλῖναι pro κλάσαι legisse videtur.

[130] πλὴν τῶ χρὼ σκιπλιάζῃ] Hic locus mihi fœdissimè corruptus videtur, neque ex codicibus emendari potest,cùm omnes in hoc vitium conspirent. Mihi certè hic sensus esse videtur, vt in veteri morbis,qui vel ex leui occasione emouentur, vbi præsentes morbi solutionem de repente acceperint, vt ad totum corpus attendatur,& altiùs causa inuestigetur. Interpretes tamen longè aliter acceperunt. Cornarius legisse videtur ὅταν παρίωσι ἢ πνεύματα.

[131] Τὰ γὰρ ἔσωθεν παθήματα] Istud ad morborum veteri occasiones,quæ cum loco emouent,referendum mihi videtur,quæ plùs vel minùs affligunt,& vbi eminuerint, aut eminentes fuerint,hoc est, inualuerint aut effulserint,ea præcipuè parte morbi de repente se produnt.

[132] ἐκύτεα δὲ ΤΕΔΕ λυθῇ]ἐλθῇ legit Cornarius pro λυθῇ. Hęc autem mihi sic accipi posse videntur,vt vbi huiusmodi morbi aduenerint, eorum origo & coniectura altiùs ex toto corpore repetatur,aut penitiùs etiam ex ipsa muliere inuestigetur.

[133] ΤΕΔΕ παίπτ ματαίοισι] ματαιοῖσι lego cum Cornario,& κατακλίῃ pro κατέχειν.

[134] ἢ ἢ πτερεμμόν]Sic quidem legunt exemplaria omnia,quod ad mulierem refero,quæ vt veteri os pertractet inclinatur , quod tamen neq; etiam inclinata immissis ad pertractandum digitis contrectare potest.Lib.de Nat.mulieb.vbi ista repetuntur, pro his verbis scribitur, ἢ ὦν ἐσαφάσῃ τῷ δακτύλῳ, quod certè nisi inclinata facere non potest. Cornarius ἢ πρίμα aut πτερυμαίνει legisse videtur.

[135] ἢ τῷ ποτημάτων] In hac phrasi δίδω desiderari videtur,quod adscribitur lib.de Nat.mulieb.

[136] ὧν αἱ ὑστέραι κῦ τὰ ἀριστερὰ κλιδῶσιν] Sic quidem legunt exemplaria omnia,sed lib.de Nat.mul.vbi ista repetuntur legitur ὧν αἱ μῆτραι κῦ μαστέρα τεύωσι, τὰ ἰσχία ὀδύνην ἔχει.

[137] ὧν ΦΕΔΑΛΟξαίνῃ αἱ μῆτραι]Hæc repetuntur lib de Nat.mul.

[138] ἢ δάχμιαι ἴωσι] Hunc mihi locum explicare videtur Erotianus cum δάχμιον πλάγιον exponit,sed apud eum δάχμιαι & πλάγιαι lego.

[139] ἓξ τὸ στόμα ἐφ' ὧν τὰ ἐπιμήλια αὐτῇ τὰ ΜΕ κρύπτῃ] ἢ τὸ στόμα αὐτῶν lego,deinde τὰ ἐπιμήλια αὐτῇ &c.

[140] φάγμακον χρὴ πίνειν] Hîc φάγμακον simpliciter positum deorsum purgans significat, aut ἐλατήριον addendum ex lib. de Nat. mul.quod facit Cornarius.

[141] τὸ δάκτυλον ΦΕΔΑΦΕΞΑΣΘΑΙ] Sic quidem legunt exemplaria omnia vitiosè, sed nos hunc locum in nostra OEconomia emendauimus,& ΦΕΔΑΦΟΣΘΑΙ aut ΦΕΔΑΣΑΣΘΑΙ legendum esse duximus, quemadmodum ἐλαφάσασθαι legitur lib.de Nat. mul. simulq; dictionem istam ex Galeno exposuimus.

[142] ὧν αἱ μῆτραι ἀφεστέωσιν] Eadem scribuntur lib.περὶ γυναικ.φυσ. & lib.περὶ ἀφόρων.

[143] αἰλλεσθαῖσι]Sic quidem legunt exemplaria omnia,sed αἰελλεσθαῖσι legendum existimo, atq; hoc Galenum αἰερυσθίωσιν legisse puto,quod αἰαπαλθαῖσιν exponit,vt legitur lib. περὶ ἀφόρων, aut αἰηλιθαῖσιν etiam legisse,quod exponit, αἷς τὰ αὖα ἠλιθίζεται συστραφῆσι. Cui loco cùm hæ expositiones conueniant,pro varia huius loci lectione appositas à Galeno existimo, vt scriptimus in nostra Oeconomia. Pro quibus μαζαρώσιν scribitur libr.de Natur.muliebr. Indicat autem eò vsque vomendum dum veteri sursum se receperint,reuulsi fuerint,ac retracti.

[144] ἢ πρὸ κλισίου] Ex hoc loco mihi videtur Erotianus κλισίου πρὸ κλίνου exponere,ΦΕΔΑ τὸ ἐν αὐτῇ κατακλίνεσθαι,velut legitur lib. de Nat. mul.& lib.περὶ ἀφόρων.

[145] πρὸ ὃ αὖθις ξυνιέναι ὦσι] Hæc quidem lectio qualis habetur in omnibus exemplar.& lib.περὶ ἀφόρων, viri congressum suadet. sed lib.de Nat.mul.ΜΗΝΙ ΜΙΤ αὖθις συλλαμβάνεσθαι legitur,quod magis placet,ideoq; ΜΗΝΙ πρὸ αὖθις ξυνιέναι ὦσι lego cum Cornario.

[146] ἔστι ψαίειν τὴν ὑστέρην] Hic mihi sensus esse videtur, vt hic morbus prehendat cùm recèns enixa adeò laborarit aut defatigata fuerit,vt veteros etiam leuiter conculserit aut attigerit, ita vt facilè extra procidant quod dicitur lib. περὶ ἀφόρων , ὅτε σῖται πολὺ ὑστέρῃσι. At lib.de Nat.mul. ὅταν, ἐκ πόνου τοῦδε πονέων τὴν ὑστέρην. Sic enim recèns enixæ,vel leui motu agitati veteri facilè excidunt. Eiq; lectioni Galeni expositionem ex Exegesi accommodauimus in nostra OEconomia, hoc quidem expresso loco, cum ψαίρειν, ἐννοχλεῖν, ὅσον ψαύειν explicat.

147 τὰ λέγνα τ' ὑστέρης] Ex hoc loco Galenus in Exegesi λέγνα τὰ ἄκρια τῶν ρωμίων τ' ὑστέρας ex translatione exponit. Sic enim vocari scribit τὰ ὦας τῆς ἰματίων. Hæ autem vteri summæ oræ & extremitates aliàs ἀμφίστα dicuntur. Hunc quoq; locum disertis verbis expressit Erotianus, cùm τὰ λέγνα τ' ὑστέρας αὐτὴ τὸ τὰ πτερνὰ exponit,& λέγνα veteribus vocari scribit, τὰ τῆς ἰματίων ὦας, velut exposuimus & expressimus in nostra OEconomia. Lib. verò de Nat.mul.& lib. περὶ ἀφόρων, ἄκρας μήτρας pro his verbis ponit.Exemplaria verò Vaticana & Aldina τὰ λάχνα vitiosè pro τὰ λίγνα legunt,quam lectionem secutus est Caluus, cùm summos locellorum pudendorumque pilos radendos dixit. Sunt enim λάχνα loca pilis densa & hirsuta.

148 μὴ ὑποχάσης] μὴ ὑποχίσας legunt exemplaria Regia manu scripta.

149 τὸν φρενδῆνα φορείτω] Hic φρενδὴν pudendorum tegumentum,aut subligar quo pudenda conteguntur ac subfasciantur significat,quod τὸ καλεόμενον φύλακα ex libro περὶ ἀφόρων exponit Galenus in Exegesi, vt scripsimus in nostra OEconomia. Variant autem hîc exemplaria.Nostra φορείτω legunt, Aldina ἀφορείλω. Regia verò manu scripta ἀφαιρείτω,quæ deponendum subligar monent, cùm obambulare cœperit, nostra verò gestandum,quod mihi magis probatur.

150 ὧν ἢ αἱ μῆτραι ἐξίχωσι]Eadem scribuntur libr.de Nat. mul. sed pro ἐξίχωσι ἐκπέσωσι legitur.

151 ὅκως θέρμης ἐπιπολῆς] Sic quidem legunt exemplaria omnia, hoc sensu,calidam multam affundendam vt foueantur ac refocillentur,torporemq; ac perfrictionem deponant. Caluus tamen θέρμης πυρώσεως legisse videtur.

152 ὧν ἢ ἥδη φυσεῶν] ὧν ἢ δὴ legunt exemplaria Vaticana.Eadem etiam ἢ θάρνης, ἢ μυρσίνης ὕδωρ legunt , quæ secuti sumus cum Interpretibus.

153 εἶτα ἀλείφειν] Sic quidem legunt exemplaria omnia,verùm φαίνειν legunt exemplaria quædam Regia manu scripta.Indicatur autem vteros post ablutionem cerato inungendos, aut palpando reponendos. Deinde ὅταν ξυμπεσέωσι significat contabescentes vteros ac subsidentes , & tumorem ex inflatione deponentes.

154 ὧν ὑποπλυχθῇ]Eadem ferè leguntur lib. de Nat.mulieb.

155 δῆλον φλαφηρὸς] οὐ δῆλον, aut δάδηλον lego cum Interpretibus omnibus ex lib.de Nat.mulieb.Etsi lectio ista ferri potest, vt vteri os complicatum , aut in rugas contractum ad tactum appareat.

156 ἢ τὴν ὑστεραίην ὑγιὴ γίνεσθαι Vaticana exemplaria legunt, ἢ τὸν ὑστέρου ὑγιὴ ἔῃ).

157 ὧν ἢ ἴῃ ὀδμὴ] Hæc verba habentur in omnibus exemplaribus,ea tamen velut redundantia omisit Cornarius.

158 ὧν ἔξυρα ἢ ἔξω αἰδοῖα] Hic sanè locus mihi lubricus videtur. ἔξυρα antea ex Galeno εἰς στενὸν σωμη μβύα exposuimus,& de glãdibus subditiciis rectè dici indicauimus. Neq; verò aliàs de pudendis dici meminimus.ἔξυρα mihi legisse videtur Caluus, cum pudenda valde terminos exire dixit,ἔξοδος enim & ἐξέρεσις dicitur,qui est extra nostros terminos, aut extra terminos progreditur.Quo sensu vltra modum relaxata pudenda intelligentur, ex quibus vteri facilè procidant: quæ sanè notio superiori opponitur.Et mihi certè hîc de procidentibus extra pudenda vteris sermo fieri videtur.Vaticana autem exemplaria , ὧν ἐξερύσει ἔξω αἰδοῖα legunt, si pudenda exiliant, prosiliant, extra prorumpant,sed mihi tunc τὰ αἰδοῖα impropriè de vteris dici videntur. Aldina exemplaria legunt ὧν ἐξόρυ ἢ ἔξω αἰδοῖα.

159 ἢ ἄλγός τι ποιήσῃ κίνημα] ἢ ἄλγός τι κινηθῇ legunt Vaticana exemplaria,quæ secutus videtur Caluus.

160 ἢ πῶς ἂν ἁμύζῃ μᾶλιστα] Id mihi de malo punico dici videtur, quod maximè austerum ac acerbum,minimeq; dulce ac vinosum,ad adstringendum magis sit accommodatum , quanquam ad picem, quam vino liquefaciendam præcipit lib.deNat.mul. istud referatur.Caluus verò aliter mihi legisse videtur.

161 ξυὺ πυρῷ] Sic quidem legunt exemplaria , vt & libr. de Nat.mul.sed cum interpretibus ξυὺ πῷ τυρῷ lego. Sorbitionem enim ex peplio,caseo caprino derasso, polenta admixta ex vino parat.libr.de Nat.mulieb.& paulò antea hoc libro , in vteri ad latus allapsu,quem locum hic mihi subindicare videtur. Hic autem simpliciter πλὺν φορβάδων adscribit , libro verò de Nat. mul.πλὺν φορβὰς τὰ πλαγίων φορβάδων.

162 ἄχρις ἂν μὴ χώρίω οἰκῆτον]οἷόν τι ἢ legunt Aldina exemplaria. οἱ ἐστὶν exemplaria Regia manu scripta, ex quibus legendum coniicio, ἄχρις ἂν κατὰ χώρίω οἱ ἴῃ. aut μὴ χώρίω ἴῃ. At libr.de Natur. mulieb.longè secus legitur,& vitiosè vt existimo. Videtur autem istud ad vteros referri debere,neq; cum viro congrediendum,quoad ad suum locum redierint. Potest & de muliere dici,quæ viri congressum non appetit,quoad per loca obambulet,vt domestica omnia exequatur,vt sit popularis phrasis, qua sæpè vti solet.

163 ὧν αἱ μῆτραι ἐκπίπτωσι] Lib.de Natur. mulieb. hoc remedium adhibetur vbi vteri loco suo dimouentur,aut locum mutant.

164 πυρὸν θερμὸν] Sic quidem legunt exemplaria , quæ triticum priùs,hoc est recenter tusum & fractum significant. Sed πυρὸν θερμασίας legendum videtur,vt lib.de Nat.mulieb.quemadmodum etiam legisse videtur Cornarius. μήκωνα quoque λευκὴν lego,siue papauer,siue peplum album intelligas. κυπρία autem quid significent aperuimus in nostra OEconomia.

165 ἐφ' ἑκάτερα Sic quidem legitur lib.de Nat.mulieb. sed Aldina exemplaria ἐφ' ἑκάτερα legunt.

166 ὧν ἐς τὰ σκέλεα τοῦ πυὸς ἢ πὺ πόδας lego, vt libro de Natur. muliebri, aut τὼ πόδε in duali , velut legunt exemplaria Vaticana.

167 ἢ τὸ μυρῷ τοῦ ῥοδίνῳ] τῷ μύρῳ legitur lib. de Nat. mul. quam lectionem hîc retinent exemplaria Vaticana.

168 ἢ ἅσα ἀπ' ἄκρος ῥοῦσι] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus & Cornarius ἱδρῶσι legunt,& auribus exudare volunt,quos secuti sumus,cùm nullum aliud nobis suppetat remedium quo huic tam deprauato loco medeamur.

169 ὧν κινηθῶσι [Hæc iisdem etiam verbis scribuntur libr. de Nat.mulieb.

170 ἢ πίνειν]ἢ πίνειν lego,vt scripsimus & exposuimus in nostra OEconomia.Caluus autem ἢ πιδύσῃ legisse videtur.

171 ὑσσὸν τῶν ὀρχάδος χρὴ] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Sed Cornarius ποτὲ ὃ ὀρχάδος χρὴ legit,quem secuti sumus.

172 ὧν ἀγρηθῶσιν αἱ μῆτραι] ἀγριωθῶσιν αἱ μῆτραι hîc legit Erotianus,& exponit ἄγκας χρίζουσιν, αὐτὴ τὸ συλλήψεως λάτο τ' ἰμαλώου καθάρσεως. ἀγρηθῶσιν autem aut ἀγρηδῶσιν legit Hesychius , cum σωκηλιδῶσιν exponit,vt scripsimus in nostra OEconomia,vbi etiã quid de hoc loco sentiremus indicauimus. Mihi certè σφηθῶσιν ex lib.περὶ γυναικ.φυσ.legendum videtur , vbi eadem repetuntur cum Cornario,quod est φυσηδῶσιν aut ἐμφυσηδῶσιν. Ad quam lectionem accedunt Vaticana exemplaria, quæ σεσθίωσιν legunt.

173 ἢ ἡ χροιὰ ἀνδὺς γίνεσθ]ἀνδὺς χροιὰ color est ingratus & iniucundus,sed ἀνιδὺς malim ex lib.περὶ γυναικ.φυσ.deformis ac turpis.

174 ἢ ἀθυμίῃ μᾶλλον]Hîc δυσθυμίαι pro ἀθυμίαι legit Cornarius ex lib.περὶ γυναικ.φυσ. vbi tamen δυσκωφὴ legitur. ἀθυμίῃ verò mihi animum abiicere ac despondere significare videtur.

175 ὡς ὅτι τὸ πλάγιον χάραπται] His verbis videtur subindicare vteri ad latera allapsum,in quo antea,& lib.de Nat.mul.Lac bubulum magna copia per dies quadraginta bibendum præcipit. Extrema autem verba aliter leguntur lib. de Natur. mulieb. vbi morbus diuturnus esse dicitur.

176 ὧν σκυβρωθῶσιν αἱ μῆτραι]Hanc lectionem agnoscit Erotianus, pro σκιβρωθῶσι,& σκληρωθῶσι exponit,vt etiã indicauimus in nostra OEconomia,quod etiam repetitur lib.περὶ γυναικ.φυσ.

177 ἢ αἰσχύνειν μᾶλλον βαλανίδας] σεσηδύνει addunt Interpretes ex codicibus Vaticanis & libr.περὶ γυναικ.φυσ.quod etiam facilè subauditur.

178 τάχιστα ὑπολυγίζονται] Sic legunt exemplaria omnia, ὑπολυγίζουσι, tamen legendum esse,aut ὑπολυγάζονται scripsimus in nostra OEconomia,istumque locum bis ab Erotiano exponi,& ὑπολυγάζουσι αὐτὸ τὸ ἐμποδίζουσι ἢ ὑπέχουσι poni, hoc est, menses impediuntur,retinentur,sistuntur. Hesychius autem ὑπολυγίζονται ὑποκρύπτονται , & ὑποσκιάζονται ex hoc loco mihi exponere videtur,quod est occultantur, obteguntur. Quod κρύπλεται dicitur lib.περὶ γυναικ.φυσ.eadem in re. Aliter tamen sumpsit Cornarius.

179 ἢ τὸ δάκτυλον ἐς ἰσίῃ] ἰσίησι legunt Vaticana exemplaria ex libr.de Nat.mulieb.Quod sequitur,ὅς μιν καθαρὴν, si quis penitiùs inspiciat,aut osculum ipsum conspiciat & attrectet, significare videtur.

180 μολῶν ὠμολίνῳ καθετηρίῳ] Galenus in Exegesi hunc locum ex libro isto adducit,cum καθετῆρες exponit , τὰ στριπτὰ μολύβδινα. Sed illic μολῶν ὠμολίνων καθετῆρες pro καθετηρίῳ malè legitur, vt scripsimus in nostra OEconomia.Parum autem refert an ὠμολίνῳ, aut ὠμολίνων legatur, & an contortum ex lino crudo linamentum,an vero ex tenuissimo & rarissimo linteo implicitum linamentum intelligatur. Idem etiam ἐμπύας μοσσὺν, τὸν στριπτὸν, ἢ πολυμίσκιον, hoc subindicato loco exponit , vt illic quoque scripsimus.

181 ἢ νίτρῳ εἶδον ἐπαλείφοντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia , quæ vt potuimus expressimus. Sic enim mihi sensus constare videtur,vt glans illa tantillo nitri illinatur , ne nimis pungat aut

gat aut vulneret. Cornarius ἢ νίτρῳ ἕως ἀσφάλτου legisse videtur. Caluus verò ἢ νίτρου ἐπαλείφοντα legit.

181 Ὁ ξυὸ πρὸ ναρκωτίνῳ] ξυὸ πρὸ ναρκωτίνῳ lego.

183 σφσπάσαι πίας ἢ ξυὸ πρὸ βυσφύσει] σφσπάσαι ὡς τὸ ξυὸ τῇ βουσφύσῃ malo, aut σφσπάσαι τὸ ξυὸ τῇ βυσφύσῃ.

184 ἢ ἐν ἐλαίῳ δίξειας] ἴζειας lego cum Interpretibus, aut ἢ ἰζειας. Alioqui δίξειας significaret expendendum esse aut exquirendum, num oleo perlui pudendum debeat.

185 ἀγαθ συμβάλλεται ἢ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quod infœcundum ac sterile denotat, sed στερὸν aut στερρὸν legere videtur Cornarius cùm durum dixit, vt scripsimus in nostra OEconomia.

186 ἢ ἐφ' ὕδωρ θερμὸν πιζέσθω] Hæc est codicum omnium lectio, sed ἰζέσθω lego cum Interpretibus.

187 ὡς μὴ σκιρῤῥώδες ἢ Ὁ εἶμα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed σκιῤῥηδὲς lego, istamq; dictionem exposuimus in nostra OEconomia, hoc etiam expresso loco.

188 ἐς πλὴν νύκτα ἐς αὔριον μαλθακὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, hoc sensu, vt alterum quidem ex emollientibus per noctem maneat. Verùm ἕως' αὖ ἢ μαλθακὸν lego.

189 ἔλαιον ᾧ σκληχλιαίνειν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, quæ secuti sumus. Cornarius tamen legisse videtur, τετρίσιν ἀναφυρὼν ὕδατι, ᾧ σκληχλιαίνειν πρὸς τὸ πύο.

190 ἢ ςέαρ ἐρυθρὸν] Ex hoc loco ἐρυθρὸν ςέαρ Ὁ ἔναιμον exponit Gal. in Exegesi, cui ἀμιγὲς τῷ αἵματος opponitur apud Dioscoridem. Erotianus quoq; κὰτ' ςέαρ Ὁ ἀρτυμένον exponit, vt scripsimus in nostra OEconomia.

191 γυναικὶ ἐκάστῃ αἱ ὑςέραι καλπαὶ γίνων] Hæc eadem repetuntur libr. de Nat. mulieb.

192 ἢ καρκινῶδες πάντα] καρκινῶδες ὀφέλει legunt Vaticana exemplaria.

193 ἢ ἐν χύμασι νεῦρος ἢ] Hæc verba valde mihi suspecta sunt, tum quod non leguntur lib. de Nat. mul. neque libr. περὶ ἀσίρων, vbi ista repetuntur, tum quod in exemplaribus Aldinis asteriscus vt vitij nota huic loco apponitur. Sonat autem adhuc leuem esse indurationem, & leuiter adhuc hærere.

194 ἢ ἐν σκίρῳ ἢσι] ἢ ἐν σκίρῳ ἦσι legunt Vaticana exemplaria.

195 ἢ πυρώδη ἀώδμοισι ὁλκῆος πολὺν χρόνον] πολὺ χρόνον legunt exemplaria Vaticana.

196 αἰθέρι] αἰθέρῳ legunt Vaticana exemplaria, quæ etiam secutus est Caluus.

197 ἢ ξυναλείμμενον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, eamq; lectionem secutus est Caluus, sed ξυνειλημμένον lego cum Cornario, aut ξυνεςραμμένον, vt legitur libr. de Nat. mulieb. eadem in re.

198 ἢ ὑπάλιπτον καθίναι] Sic quidem legunt exemplaria omnia vitiosè, pro ὑπάλειπτον, vt scripsimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco, pro quo πὰρ μᾶλλον καθίναι scribitur libr. de Nat. mul. Atq; ex hoc loco mihi videtur Erotianus scribere, πὰρ μᾶλλον Hippocr. ὑπάλειπτον dici, etsi vitiosè ὑπάλιπτον apud eum scribitur.

199 ἢ ὡς αὐτως λείπων] Sic quidem legunt exemplaria omnia hac notione, vt similiter immisso digito oleo aliquo intincto, osculum læue reddatur. Sed Vaticana exemplaria legunt, πὰρ τι δάκτυλον ὡς αὐτως, ἢ λεῖν, quod αἰρεῖν scribitur libr. de Natura muliebri. Et certè Caluus pro more vtranque lectionem apposuit.

200 ἢ κύμενον αἰθιοπικὸν] Ante hæc verba, ἢ φύλλον legit Cornarius, & filphij semen exponit ex lib. de Nat. mul. vbi ista repetuntur.

201 ἢ νιφειόδον] νίφλον etiam legisse videtur Caluus, quod narcissum vertit, velut lib. de Natur. mulieb.

202 πίνε αὖ ὧδε ἔχει] Sic legunt exemplaria omnia, istudque ad superiora referunt, velut vertimus. Interpretes tamen ἐκάτερα ὧδε ἔχει legunt, ex lib. de Nat. mul.

203 ἢ τῷ ποτομάτων] διδόναι ex lib. de Nat. mulieb. adscribendum aut subintelligendum.

204 ἢ ὃ νοῦσος λάζῃ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed λάζῃ aut λάζηται malim. Deinde γίνῃ lego, vt libr. de Nat. mulieb. eadem in re, etsi γίνοιτο habent exemplaria omnia.

205 ὡς Ὁ σῶμα τῇ ὑςερίων] ἀναχαίνῃ μᾶλλον ἢ ὡς πίεσιν ἐν ταῖς ὀπισθίοις lego cum Interpretibus ex lib. de Nat. mulieb. vbi eadem repetuntur.

206 ὅπως γλυκὺ] γίνῃ lego.

207 τὸ σῶμα κρῦον ὀλιγοπλαγχὲς] ὀλιγοπλαγχὲς σῶμα, os diductum, expansum & hians dicitur, idem quod ἐκπεπλημμένον; aut ἐκπεπλιγμένον Prorrh. 2. & πλαγὲς lib. de Natur. mulieb. vt exposuimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco. ὀλιγοπλαγχὲς tamen malim, etsi ὀλιγοπλαγχὲς legunt exemplaria, quod μᾶλλον ἔοικεν ὀλιγοπλαγχὲς exponitur Galeno. Sic ὀλιγοπλαγχὲς, ὀλιγοπλαγχὲς exponit Hesychius, hoc fortè subindicato loco. Cornarius autem hic ἀρῆναι legit ex lib de Nat. mul. sed ἀρῆναι legunt exemplaria omnia, & ad genituram referunt, quæ os diductum, expansum, ac hians deprehendit, & cùm leuis sit & inualida, extra fertur & effluit. Sic enim mihi φρόνιμα χωρὶς sumi videtur.

208 ἢ πὰ ψυχρὰ λούειν] Sic quidem legunt exemplaria omnia. At lib. de Nat. mul. πὰ θερμὰ λούειν præcipit.

209 ἢ καθαρσίους δίνων Ὁ] δίνων lego cum Interpretibus.

210 ἰὼ Ὁ αἰδοῖα τὰ ὀπισθίωνα] ἰὼ Ὁ λεπτὸν τὰ ὀπισθίωνα πλέω γίνεται lego ex lib. de Nat. mul.

211 ἀλλ ἰώιμα ἐν οἴκῳ Ὁ] Mihi istud ad genituram referri videtur quæ statim atque emissa est, extra fertur ac discedit, quemadmodum fertur lib. περὶ γυναικ. φυσ. eadem in re, ἀγὰ πάλιν ἐξίεσθαι Ὁ] Potest etiam ad menses istud referri, quod faciunt Interpretes, vt illi quoq; tum euntibus mensibus, cum illis genitura abeat, ac effluat, id autem longè dissertius quàm ἐξίεσθαι ponitur, quod cuandoq; genituram & depereuntem indicat.

212 Ὁ ὀπισθίωνα ὀπλυγίζονται] ἐπλυγάζονται aut ἐπιλυγίζονται vt antea. Libro autem περὶ γυναικ. φυσ. ἐμβολία ἢ γίνεται scribitur.

213 ξυναισχυνῆ Ὁ] Sic quidem legunt exemplaria omnia ; sed ξυναισχυνῆ mihi legisse videtur, sit αἰσχυνῶ Galeno, λεπτοῖς ἅμα καὶ πολλοῖς φλεβίοις, ὧν ἐν ἀρχῇ φάσματα ὀλιγοπλάγχθη. Sed certè vitium subesse videtur, ac nullum videt Vaticanarum membranarum lectio, quæ pro ξυναισχυνῆ ξυναφλῆ Ὁ legunt. Galenus autem in Exegesi πυκνοῖ καὶ συναμύζει exponit, vt & Erotianus, & συνεῖναι, hoc est, vnitur, cohæret, coniungitur aut coaptatur, contrahitur dixit Caluus ; vtramque lectionem apposuit, Vt mihi planè videantur Erotianus & Galenus istam lectionem adhibuisse.

214 ἢ Ὁ γὰρ ἐν τόπῳ τῷ σκληρὴ] σκληρότερον legunt exemplaria Vaticana, σκληρὴ autem legitur libr. de Nat. mulieb. Eadem ἢ περὶ ψυχρὸς legunt.

215 ἢ ἐμπίπρασθαι Ὁ] Hic ἐμπίπρασθαι etsi de ventris incendio intelligi potest, magis tamen de ventris inflatione dici videtur quo laborabat lib. de Nat. mul ἢ φυσᾶσθαι, ἢ μεγάλην γίνεσθαι Ὁ.

216 ἢ αἰπίζαι μάλιστα] Hunc locum adducit Galenus in Exegesi ex isto libro, scribitq; Hippocratem hic πίζας accipere, ἃ δίον καλέμμενον, ἃ τὰ σφυρά. Caluus talos dixit, Cornarius pedis extremitates, nos extremam pedis plantam accipimus.

217 κοτύλαν ὕδατος] κοτύλαν μέλιτος ξυμμίξαντα legunt Vaticana exemplaria quæ secutus est Caluus. Sed idem ἐλαίῳ ναρκωτίνου ὀλίγον legisse videtur.

218 ἐν ὄξει κεκραμμένῳ] ἐν οἴνῳ κεκραμμένῳ legit Cornarius, contra omnium exemplarium fidem.

219 διὰ μὴ ἐν γαςρὶ ἔχωσι] Hæc verba Cornarius superioribus immixit contra omnium codicum fidem, deinde legit, ὅτι ἐλεγμὸς μήτρας. Sed nos codicum pluralitatem secuti legimus, μὴ ἐν γαςρὶ ἔχωσι τοῦτο ἐλεγμασίης μητρέων, & ἐπιλυγίζονται, aut ἐπιλυγάζονται vt antea.

220 ἢ καθίσαι Ὁ ὑπὸ πόνου] Id mihi de ventre perpetuo duro, & tumido manente intelligi videtur, qui neq; in integrum restituatur neq; resideat. Caluus de aluo non suppressa sumpsit.

221 ἢ ὑ δοκῇ κάειν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed οἱ δοκῇ lego cum Interpretibus.

222 διὰ φλεγμαίνῃ Ὁ μήτρα] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus tamen mihi legisse videtur διὰ φλεγμαίνουσα ἡ μήτρα φαύσῃ.

223 ἢ φείσα σκληρὰ] σκληρὰ πὰ ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα lego Sic enim ex veteri inflammatione partes circa pudenda duræ euadant & contentæ, vehementem dolorem sentiant, quod hic ἐκπάγλως αἴδεσθαι Ὁ dicit.

224 Ὁ ἰᾶσθαι ἐκ ἐθέλῃ] Ista ad vterum referri possunt, vt nullis obaudiat aut cedat medicamentis aut remediis, nihilque operetur aut efficiat, sed ita sopitus sit, vt nullis adiumentis ad amplectenda remedia excitari possit. Alioqui ad ægrã refertur, cui ex male affecto cerebro, sensus hebescunt. Quam notionem secutus Cornarius, pro ἀλλ' ἢ ὑςέρῃ ἐνεργεῖ, οὐδὲ ἐτέρῃ ἐνεργεῖ legit, vt ἢ ἑτέρῃ αἰσθήσει intelligatur.

225 ἢ πίμπλαται εἰρύσασι τὸν πρόσθιον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed εἰρύσασι malim.

226 ἢ ἐδωδὴ πὸ πῦον] ἐδωδὴ πᾶσι legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus.

227 ἢ σαφὲς φύσιος] Hic mihi videtur Galenus legisse σαφὲς φάσιος, cùm in Exegesi scribit, ἐνιδὼν ἢ ἐν τοῦ κυοῦντος τὸ πᾶν καὶ τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, σαφὲς φάσιος ἐνομίζοισι, vt etiam admonuimus in nostra OEconomia.

228 ὡς Ὁ αἱ ὀδῶδαι καταγράδην] Sic legunt exemplaria omnia vi-

tiosè tamen pro κατηγμάσιν, vt annotauimus in noſtra OEconomia,quod eſt, εἰς ἔσχατον ἀδυνασίας ἄγων,extremam & ſummam imbecillitatem adducant.

229 ἀχλὺς ἐν τῇσι μήτρῃσιν ἐνῇ] Hîc ἀχλὺς caliginem & aëris quãdam perturbationem,aut craſſamentum quoddam mihi ſignificare videtur,vt ſcripſimus in noſtra OEconomia. Caluus verò pro ἀχλὺς αἰγὶς legiſſe videtur,cùm procellam verterit.

230 ἢ τὸ καρπαθ τριτημόριον] τεταρτημόριον legit Caluus, vt τεταρτῖλω μοίρῳ legitur lib.de Nat.mulieb.vbi iſta repetuntur inter vteri fomenta.

231 ἢ φορεικώδης] Sic quidem legunt exemplaria omnia,quod eſt ad ferendum ſemen aut concipiendum aptum & idoneum. φορὰς enim εὐσύλληπτος exponitur Galeno. Quæ lectio etſi ferri poteſt,ταρκιδώδης tamen legiſſe Galenum & Erotianum exiſtimo,quod ῥυπώδης exponunt,hoc eſt corrugatum & rugas habens. Vt enim ſemen retineat,corrugatum ac minimè læue eſſe oportet. Nec vero nos adhuc lectionis quam in OEconomia noſtra adſcripſimus pœnitet. φορμαώδης enim facili lapſu legendum exiſtimo, quod φορμὸν ἁραιότης exponatur Heſychio, vt ſit vteri os apertum,laxum & ratum, cùm eadem in re εὐρὺ dicatur lib.de Nat.mul. & poſtea vbi iſtud repetitur, etſi poſt εὐρὺ poſtea ἢ φαμμακώδης legunt Vaticana exemplaria, quæ lectio ex hac vulgata fluxiſſe videtur.

232 περίλευκος πλὴν σάρκα] Sic quidem legunt exemplaria omnia,ſed lego περίφλευκος πλὴν σάρκα χρίτας. ἢ εἰς τὸ αἰδοῖον ἐντιθέναι. Neque enim caro bubula teri debet,ſed fruſtulum recentis carnis medicamine illitum (vt lib.1.περὶ γυναικ.) aut lana conuolutum,deinde medicamento obductum ſupponitur, vt libr. de Nat.mul. vbi hic ſubditicius peſſus ampliſſimè deſcribitur. Hîc autem lego, ἢ πτερίῳ, ἢ χλωίῳ σίαπι, vt lib.1. περὶ γυναικ. vbi hic etiam ſubditicius peſſus deſcribitur.

233 ἔστω δὲ ὁ ἐγκύμων σφυρίσι] Ex aph.43.lib.5.

234 ἢ αἰολᾶσ) τὴν γνώμην] αἰολᾶ πλανᾶ) exponit apud Hippocratem Erotianus, ſi vera eſt apud eum lectio, ac non potiùs αἰολᾶται legendum ſit, quemadmodum & Galenus in Exegeſi αἰολᾶσ) ὅ ὅτι πλάζεσθε ἢ πλανᾶσθε exponit. Vbi fortè αἰολᾶται ex hoc loco legendum,& πλάζεται ἢ πλανᾶται.

235 ναῖκα ἔχῃ τὰς ἰξύας] τὰς χεῖρας legitur lib. de Nat. mul. eadem in re,vt & paulò ſupra.

236 ὧδ' ἢ μὴ, ἰητρικὼ χρὴ σφυγγῦν] ὧδ' ἢ μὴ κύει, legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam ſecutus eſt Caluus, quemadmodum ſcribitur lib.de Natur.mulieb.ὧδ' ἢ μὴ ἴσχῃ ἐν γαστρί. ἰητρεῖλω autẽ legunt Aldina exemplaria, pro ἰητρεῖλω, aut fortè ἰητρεῖλω legendũ,etſi ἰητρικὼ reliqua legunt exẽplaria, vt ἡ χεῖρα aut θεραπείαν ſubaudias.Pro quo μελιδαιτομοῦν legitur libr.de Nat. mul.

237 ἢ σφοδρότεροι μὴ σφιγκτικώτεροι] Hîc grauia aut dura ſubditicia dicuntur,δριμέα ἢ δάκνοντα,acria,mordacia, & quæ pungunt, vt ſit μὴ σφιγκτικώτερον,μὴ δάκνειν, μὴ δριμέως,μήτ' ἐρεθίζειν σφοδρῶς.

238 πλὴν ἐκεῖ, ἀγὰ παύρας θεραπεύσεται] Vaticana exemplaria legunt,ἰητρεύσεται πλὴν ἐκεῖ ἀγὰ παύρας θεραπεύσεται, vt licet medela adhibeatur paucæ tamen curentur.

239 ὕστερος ἢ γ'] Sic quidem legunt exemplaria omnia,vt id ad ſuperiora referri videatur,& paucæ ex ſuperiore morbo curentur,ſed aquam intercutem in vtero contrahant. Interpretes tamen legunt,ὕδερος ἢ ὅταν γίνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι.

240 τὰ θηλώδια χωρὶς ἀσώδια] Sic legunt exemplaria omnia,quæ menſes prodire cum ſtomachi faſtidio aut anxietate ſignificant. Verùm Interpretes ψαμμώδια legiſſe videntur, cùm arenoſos menſes dicant.Caluus etiam βορβορώδεα ἢ πλείονα addidit.

241 παύτλῳ λύειν δὴ θερμῷ] δὴ θερμῷ lego cum Interpretibus.

242 ἄλλο ὁμοίως ὑδέρῳ μητρίων] ἄλλῳ ὁμοίως ὕδερος μητρίων, aut ὁμοίως lego cum Cornario.

243 ὧδ' ἢ ἐξέλθωσιν αἱ μῆτραι] ὧδ' ἐξελκωθῶσιν legunt Vaticana exemplaria. Quæ certè lectio mihi magis arridet, & vtranque lectionem adhibuit Caluus.Cornarius verò parum rectè iſta ſuperioribus adiungere videtur.

244 ὑδέρῳ ἑλκώσαι] ὑδέρῳ ἑλκτικὴ legunt Vaticana exemplaria quæ ſecutus eſt Caluus ,& pro λείχειν,πίβειν aut λφεῖν legit,& θερμὸν addit.

245 ἢ οἰδέει πᾶσα]ἢ οἰδέῃ πανυ legũt Vaticana exemplaria,eadẽq; pro καῦμα κάματος legunt.Vtráq; autẽ lectionẽ adhibuit Caluus.

246 ἢ σφόδρα ἄχθεται ἢ ἀνίῃ] Hunc mihi locum ſubindicare videtur Galen.in Exegeſi cùm ſcribit, ἀνὰ μόνον δηλοῖ πλὴν κλίνειν, ἀλλὰ ἢ ἢ σωυσίαν , ὡς ἐν δευτέρῳ τῶν γυναικείων,ἢ ἄχθεται σφόδρα ἢ ἀνίῃ Sic enim legendum eſſe apud Galenum apparet, vt etiam ſcripſimus in noſtra OEconomia.

247 ἢ ὀδυνηρὸν] ἢ ὀδύνιον legunt exemplaria Vaticana. Caluus ὀδύνιον & ὀδυνίον legit.

248 ἢ σύμαχος δάκνει] δάκνει) μέγα legunt Vaticana exemplaria quæ ſecutus eſt Caluus.

249 ἢ ἐμέῃ ὀξέα] χολὴ ὀξέα legunt Vaticana exemplaria, eaque ſecutus videtur Caluus,etſi pro ὀξέα δεμία legit.

250 ἢ ὄρνιθος ὀπόπασον] ὄρνιθος στέαρ legiſſe videtur Cornarius, vt ſtatim paulò poſt.Aldina exemplaria ὄρνιθος πᾶσαν legunt,quã tamen dictionẽ omiſit Caluus,qui & λίνα & ἀμπέλου πέπλα legit. Gallinaceũ autem ſtercus quod digerentis, calefacientis & diſcutientis eſſet facultatis,in colico dolore cum mulſo aut cum oxymelite à Medico,in Myſia adhibitum fuiſſe teſtatur Galenus lib.10.de ſimpl.med. fac. idemq; ex fungorum eſu ſtrangulatis cum poſca aut oxymelite fœliciter à ſe exhibitum tradit.

251 καθίγνωσις ἢ ἐν ἐλαίῳ]καθιώνωσις ἢ lego.

252 ὡς ὑπτίῳ κοιλίῃ λύει)] Glandem ſuppoſititiam qualis infanti tenello ad ventrem ſoluendum imponitur intelligit, ex lana illora melle tincta,quomodo etiam antea in Nothis ad librum 1.περὶ γυναικ. adiunctis deſcribitur. Caluus pro ὡς ὑπτίῳ, ὡς ἔπιος legit.

253 ὧδ' ἢ χαλεπώτερον ἢ] Videtur acriorem glandem in adultiore puero deſcribere SedCaluus vitioſè ἐρυπικώτερον legiſſe videtur.

254 ἢ ῥοιᾶς ὀξείης χόνιος] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed πύρλωμα lego cum Cornario.

255 ἢ ἢ μύλη]ἢ ἢ μύλη legunt Vaticana & Aldina exemplaria.

256 ἢ ἢ γονὴ ὀλίγη τῶν κυμά]ἢ ἢ γνωὴ lego.

257 πνίπτω ἢ λίνα πέπλα] σφενδόνῃ pro πνίπτω videtur legiſſe Cornarius.

258 ἢ ἢ μὴ ἐνάρχει] Cornarius legit ἢ ἢ μὴ ἀρχεῖ χρῶσι. At exemplaria Regia quædam manu ſcripta habent, ἢ ἢ μὴ ἀρχεῖ χρῶσι ἄειστον,quæ lectio etiam placet.

259 κὠ δὲπόφυη)] ὑποφύῃ) legunt exemplaria Vaticana, quæ ſecutus eſt Caluus.

260 ἢ κόλλιον] Hunc locum mihi videtur ſubindicare Galenus in Exegeſi, his verbis. βέλβιον, ὅτι δεῖ τὸ ὠὸν, Ἱπποκράτης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν γυναικείων διδάσκει. κελεύει ἢ ταῦτα ποιεῖν ἐμπλασσομένου τοῦ κόλλου.

261 ὁκόταν ἢ ψύχη) ὑγρὴν] Aldina exemplaria ὁκόταν omittunt, & ψύχη) ὑγρὴν ſimpliciter legunt,vitioſè tamen.

262 ὁκόταν γυναικὶ ὁ μαζὸς τρυχνὸ ἦῃ)] Sic quidem legunt exemplaria omnia.Erotianus tamẽ mihi τειχάσιν) legiſſe videtur, vt ſcripſimus in noſtra OEconomia.Eſt autem eidem τειχάσις ἡ περὶ τοὺς μαστοὺς ἀπότασις,mammarum abſceſſus,etſi ἀπόχασις apud eum legi malo. Eſt autem τειχίασις mammarum tenuiſſima ac veluti capillaris fiſſura ac ſciſſura quędam,aſperitas & inæqualitas in iis ſuborta,quam τειχίαν vocat Ariſt.pilare malum dixit Gaza,vt ibidem ſcripſimus. Vnde μαζὸς τριχάσιν) trichiaſin pati mamma dicitur.

263 σύκῶς καρπὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ſed σικῶς καρπὸν mihi legiſſe videtur Gal.in Exegeſi(vt ſcripſimus in noſtra OEconomia) & τὸ ἱππόφαες ἀπέρμα exponit. Ac fortè σύκῶς apud Galenum legendũ,cùm idem τὸ ἱππόφαες σῦβον dici teſtetur. Hanc etiam ſcripturam ſequitur Caluus ex codicib. Vaticanis,etſi σικῶς etiam legiſſe videtur.

264 ἢ τεύτλου φύλλα ὀπτὰ ἐπιπίπλειν] Pro ὀπτὰ ἐπιπίπλειν ὀπτὰ δεῖ legunt Vaticana exemplaria.

265 ὡς κυρβασίλῳ]κυρβασίλῳ ex hoc loco Galenus,πίλον ὀξύν, ὃν ἢ παῖδες exponit in Exegeſi , quem locum expreſſimus & expoſuimus in noſtra Oeconomia. Vult enim betæ folia ex linteo, in pilei acuti & conum habentis formam conſui , in quod deinde mamma indatur,ſacculi forma vt dixit Caluus.

266 ἢ εἰείῳ πιέζειν εὐρωπάτῳ] Sic quidem legunt exemplaria omnia,ſed εὐρεπάτῳ lego,vt εἰείῳ μαλάσσειν μαλθακὸν ὡς εὐρέπεσθαι dicitur lib.περὶ γυναικ Intelligitur autem lana ſordida aut ſuccida molliſſima & optimè carminata.

267 πρόσπον ἀγλαΐζει]Ex hoc loco apud Erotianum ἀγλαΐζει & κομψοπίζῃ legendum exiſtimo,cùm ἀγλαΐζεσ) & κομψοπίζεσ) legatur,vt ſcripſimus in noſtra OEconomia.

268 χολὴ ἢ χλωρᾷ] χολὴ ἢ χλωρὴ legit Caluus quam lectionem cum Mercuriali lubens amplector.Cornarius verò pro χλωρού, ἀχώρας legiſſe videtur.

269 ἢ κοπρίτου ὧδ' λυπῇ]Caluus hîc aliud quid legiſſe videtur de phocæ aut vituli marini ſtercore,quæ tamen de ſqualida & ſitu obſita facie ſumenda videntur.

270 μελιτῖτον ὕδωρ σφαγέντα] Sic quidem legunt exemplaria omnia,ex quibus menſtruam aquam pluuiam,hoc eſt,menſe vno collectam intelligo. Sed pro μελιτῖτον ὕδωρ pœoniæ aquam dixit Caluus,vt mihi σελλοῦς aut παιονίας ὕδωρ legiſſe videatur.

271 ἢ αἰθίνῳ μύρῳ] αἴθινον μύρον legunt exemplaria Vaticana, vbi anthinum oleum Hippocrati frequens intelligendum videtur, quemadmodum ſumpſit Caluus,etſi perpetuò anethinum potuit. οἰνανθίνῳ tamen μύρῳ legit Mercurialis.

272 ἢ τὸν σμικτρίδα γλῶ] σμικτρίδα γλῶ legunt Erotianus & Galenus, & τὸν κυμωλίαν vterque exponit, hoc loco subindicato, vt scripsimus in nostra OEconomia.

273 ἢ κεχμμύω τριπλῶ] ἢ κεχμμύω τρισὶ τοῦ legendum cum Cornario, alioqui hæc lectio cepam tritam, aut betam, aut vrticam inducendam esse & ex cataplasmate imponendam indicat.

274 ἢ λέκιθον] λέκιθον Galenus apud Hippocratem φακὴν τὴν ἔνδον τῶ λέπυος, lentium farinam aut lomentum exponit, hoc subindicato loco, vt monuimus in nostra OEconomia, nisi quis apud Galenum legat λεκιθίῳ φακοῦ. Caluus autem ad oui luteum retulit. Sed ὠοῦ λέκιθος, non simpliciter λέκιθος dicitur.

275 ἢ τῶ ῥόα τὰς ῥίζας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ῥοᾶ legendum. Cornarius ῥοᾶ non legit, sed γλυκυπίδας καρπὸν ἢ τὰς ῥίζας, fortè quod rhois radices aliàs non soleat vsurpare Hippocrates, rhusque solo semine & foliis in vsum medicum veniat. Caluus etiam ῥόου pro ῥοᾶ legit.

276 ἢ ἀφεψοῦ χυλὸν] ἀφαιρῶ, vt ferè semper, pro ἀφεψῶ legit Caluus.

277 ἢ μήλινον ῥίζαν] Ex hoc loco Galenus in Exegesi μήλινον ῥίζαν exponit, τὴν ἀπὸ τῆς ἀγρίας μηλέας ἐφθαμένου ἰχλυώδη, vt scripsimus in nostra OEconomia. Caluus de papaueris radice accipit, & μήκωνα ἀδρὰν papauèr, maturum dixit.

278 ἢ τῶ μισοῦ ὄντος] ἢ πάμπαν lego cum Interpretibus omnibus, Erotiano, & Galeno, qui πάμπαν τοῦ πίτυος exponunt, hoc (vt satis apparet) subindicato loco, vt scripsimus in nostra OEconomia. Quam lectionem exemplaria Regia manu scripta & Vaticana retinent, vt & Aldina, quæ τῶ μετὸν legunt, vitiosè vt apparet.

279 ὡὸν ἅμα ῥητῆ] Hoc eodem modo repetitur libr. de Natura mulieb.

280 ῥόα ἢ ἐδωδίμου] ἢ ῥόα ἢ ἐδωδίμου legunt exemplaria Regia manu scripta.

281 φοίμαλον σαῖρε] Hunc locum ex Erotiano in nostra OEconomia exposuimus & expressimus, diximusq; φοίμαλον esse plátæ speciem, & μυρίκην ἄγριον exponere Hesychium. Caluus autem φοίμαλον velut φοινίκαλον, aut velut μᾶλλον sumpsit, & de cancris potius vstis ac tritis, in vino exhibitis accipit. Lego autem cum interpretibus, ὡὸν ἢ ἐπὶ φλεγμ. ὀδόντ.

282 ὡὸν ἢ σπυλὶ κατὰ χρῆ] Hæc eadem profluuij muliebris remedia repetuntur lib. de Natur. mulieb.

283 καταπλασμα ῥόων] Hæc eadem cataplasmata repetuntur lib. de Nat. mulieb.

284 ἢ ἐς ἔδιον ἐγχρίων] Hoc est linteo ex cataplasmate obductum & illitum ad fotum adhibere. At lib. de Nat. mulieb. vbi ista repetuntur, ἐνδύνας ἐς ἔδιον scribitur, quod linteo illigatum & exceptum indicat.

285 ἢ τῷ ὕδατι ξυὸ πτύσεσι πυοώσαις θαλάσσῃσι] Hæc etsi parum integra mihi videntur, indicant tamen cum violæ albæ semine & radicibus, furfures triticeos decoquendos, aut in eodem decocto macerandos, deinde calidos lana conuolutos in fomento adhibendos. At longè aliter legit Cornarius ex lib. de Nat. mul. ἢ τῷ ἀφεψήματι πίτυος ῥοιᾶς, ἢ τῶν πιτύων ; τότε θερμῷ ἐπιλιχμῶντα ἐλαίῳ, πυοεπόντα.

286 ἢ χοίνῳ] ἢ χίνι lego cum Cornario ex libr. de Nat. mulieb. vbi ista repetuntur, & ἰχίνι pro χίνι vitiosè legitur. Idem Cornarius βλαχροχλιαρῷ, aut ἐλαχρᾷ χλιαρῷ legisse videtur.

287 ὑποθυμιάσεις ῥόων] Huiusmodi suffitus etiam adscribuntur libr. de Nat. mulieb.

288 ἢ πολιγόμῳον εἰσύπῳ αἰγὸς] Hunc locum disertis verbis explicare mihi videtur Galenus in Exegesi cùm scribit, εἰσύπι αἰγὸς ὁ σαφῶς ταῖς θειξὶ τῆς αἰγὸς ἐγκινέμβρυος ἐν τῷ ἕδρᾳ ῥύπος, ἢ μᾶλλον πᾶς ὁ τοῦ ἔδρανου σωπεκάμβρυος ῥύπος. Etsi apud Galenum εἴδανου pro εἰσύπου legitur. Hunc quoq; locum expressit Erotianus, vt scripsimus in nostra OEconomia. Oesypum autem, hoc est sordem aut simum caprillum natibus innascentem, tostum, tusum, oleo subactum, ad suffitum hîc adhibet, vt lib. de Nat. mulieb. pilulas caprinas (αἰγὸς σπυράθους) vituli marini aut phocæ adipe subactas & maceratas.

289 ἢ ἐς ἄθρακας πλεῖον κεκιδώσῃ] ἢ ἐς ἄθρακας lego, deinde pro πλεῖον κριθέων, πλέον κεκιδώσῃ lubenter legam, etsi fieri potest ista lectio, vt solum aut copiosum hordeum in prunas iniectum indicet.

290 ἢ κάνιον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed μικάνιον legit Caluus, quod etiam adhibetur lib. de Nat. mul.

291 ἢ κυπαίσσου ῥίζαν] Lib. de Nat. mul. κυπείρου ῥίζαν legitur, fortè pro κυπίρου.

292 ῥόδινον ἔλαιον σὺν χόλῃ] Post σὺν χόλῃ addunt Vaticana exemplaria. αὐτὸν autem lego, vt cæteris respondeat.

293 ἢ κόνεος μοῦς] Monthan tamant Interpretes, sed mihi legendum videtur, ἢ ῥόδων φύλλοις ὀνύσῃ μοῦς, quod lib. de Nat. mulieb. ῥόδων φύλλα ἐμβρυᾶ τὰ ἀδὸ ἔζοντα, eadem in re sumat.

294 βαλὼν ἐς πεσσὸν ὄπου] ἐπὶ ὃν βαλὼν legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus, vt lana excepta ac inuoluta, quàm penitissimè ad os vteri indantur.

295 ἢ ἐς ἔδιον βρίξαντα] Sic quidem habent exemplaria omnia, sed λίξαντα malim. ἐλίξαντα tamen videtur legisse Caluus.

296 ὡς αὐτως φαίη] Illud ὡς αὐτως ad superiora refert Caluus, & similem ex linteo adhibendi modum.

297 ὡὸν ἢ ὠὸν λάγνῳ] Hîc locus mihi parum integer videtur. Exemplaria enim manu scripta Regia legunt, ὡὸν ἢ μὴ λαγόνιον (quædam etiam λάγωνον) ἐπίβαλλον τοῦ βοτάνου. Quam etiam lectionem ex codicibus Vaticanis adhibuisse mihi videtur Caluus.

298 ῥόα ὕδατος] ὑδατώδεα legunt exemplaria Vaticana, quæ etiam secutus est Caluus.

299 ἢ ἀμύλιον] ἀμύλιον legunt exemplaria Regia manu scripta, quædam etiam ἀμύλιον vitiosè. Caluus autem videtur post ἀμύλιον, οἶνῳ ἢ ῥοδίνῳ σὺν addidisse ex codicibus Vaticanis.

300 ἢ λιβανωτοῦ κρατὸν] λιβανωτοῦ καρτὸν, αὐτὸν ἴσον ἢ ὀνομαζόμενον λιβανωτὸν exponit Galenus in Exegesi, hoc subindicato loco. Exemplaria verò Vaticana pro κλυσῆρι ἐοῦσαι, ὀσφρῆσαι legunt. Infundendum tamen medicamentum indicatura indicat.

301 ἢ μανδραγόρου τὸ ἄκρον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed suspecta est mihi lectio, & cogor cum Interpretibus legere, ἢ μανδραγόρου ἐφ' ὃ τὸ ἀκρότομον τρίσον.

302 ξυὼ ἴσῃ ἀλφίτοισι] ξυὼ ἴσῃ ἀχύροισι lego cũ Cornario, quod sæpius ad eiusmodi vteri mala & procidentiam, hordeum cum repurgamentis suffitu adhibeatur in tota hac muliebrium morborum tractatione.

303 ὑὸς σιαλὸν πίσσῃ] σιὰ ἐλαίῳ πίσσῃ legit Caluus.

304 πνεῦμα ὃ σείσαν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed lego, πνεῦμα ὃ σεσυκὼς ὄγκος εἶσι, vt sit, & spiritus confertim coacernatus sursum commotus fuerit aut proruperit, aut confertus se sursum commouerit.

305 ὄμματα ἀμαλδωσῇ] ἀφανίζῃ ἢ ἀμαυροῖ exponunt Erotianus & Galenus in Exegesi; hoc loco disertis verbis expresso.

306 ἢ κόκκυ τὸ ἔνδον] κόκκυ lego cum Interpretibus ex lib. de Nat. mul. vbi κόκκυ τὸ ἔσω τὸ λαδικὸν dicitur.

307 ἢ χίονα λειπίλου] Hunc mihi locũ in Exegesi respicere videtur Galenus, cum χίονα exponit, ἢ μᾶλλον τὸ σωματώδες φυτὸν, ἀφ' ἧς ἐλάδος τὸ σίλλης, ἀφ' ἧς ἀφὰ ἢ πίσσης σίλλης ἢ βολδὸν Quod etiam rectè animaduertit Cornarius, qui legit ἢ λάκκου. Caluus autem χρῖσιν legit.

308 κελαινὸν ὀλίγον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed κελαινὸν lego, pro quo κέλεον scribitur lib. de Nat. mul. κελαινὸν tamen veteres Medicos dixisse scribit Galenus, recentiores κέλεον.

309 τῶ κρίτων ῥίζα] Ex hoc loco κρίτων ῥίζα exponitur Galeno in Exegesi, τῶ τὸ λεπύριον κίκιον ὀνομάζων. Pro quo vitiosè τῶ προβατείας ἢ ῥίζαν legunt exemplaria libr. de Nat. mul. Caluus autem ex vino decoctam radicem potu exhibet, vt id ex codicibus Vaticanis addidisse videatur.

310 ἔνθες ἐς πρύχινον] Sic legunt exemplaria omnia, vt πρύχινον ἔδινον subaudiri possit, sed πρυχίνῳ legere malo, vt scripsimus in nostra OEconomia. Pro quo ἐς ῥάκος scribitur lib. de Natur. mulieb. eadem in re. Interpretes autem hîc etiam σφογγίδι addere videntur.

311 ἢ οἶνον αἰθιοπικὸν] ἢ κύμινον αἰθιοπικὸν lego ex lib. de Nat. mulieb. vbi istud repetitur. Cornarius ἢ οἶνον, ἢ αἰθιοπικὸν legisse videtur, vt vinum cedrinum, & Æthiopicum, hoc est cuminum etiam bibendum suadeat.

312 ἀδύσματα ποιεῖ] Ex hoc loco mihi videtur Galenus in Exegesi ἀδύσματα exponere, vt scripsimus in nostra OEconomia, vt apud eum mihi legendum videatur, ἢ ἐς ἀφόμαγμα, ἢ ὑφαίνει.

313 ἢ φοίμαλον] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Regia verò manu scripta φοίνικαλον legunt, quam lectionem etiam secutus videtur Caluus. Cornarius φοίμαλον myricam dixit. Verùm mihi lectio corrupta videtur, & φόμαλον legi pro φόσβαλλε aut φοσβαλών. Sic enim legitur lib. de Nat. mulieb. eadem in re, κριθὰς πίτυος λύπας ξυὼ ἴσῃς ἀχύρους φόσβαλλε.

314 ἔτας φερομένους πίσσῃ] Istud iisdem ferè verbis repetitur lib. de Nat. mul. de vteris sursum procedentibus, aut prosistentibus ac strangulantibus. Idem autem hîc φερομένους quod paulò ante de iisdem αἴρω φερομένους dicitur, & lib. de Nat. mul. ἰέναι ἀναδυόμενα lego ex lib. de Nat. mulieb. quod satis sit dixisse.

315 ἢ κάδον] Aut hîc καδίσκον legendum, vt sæpè legitur, & κάδιον ἔλαιον intelligendum, aut καδίσκῳ ἀπὶ τῶ καδίσκου aut καδίσκῳ sumito, vt lib. de locis in homine.

317 ὡσὰν μὴ ὦσιν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἢ pro μὴ lego cum Cornario, aut ὁμοῦ, vt vna cum strangulatu tussis vrgeat. Quo ex loco etiam Interpretes ἀμύγδαλα τρία ἢ πέντε addunt.

318 ἢ τῶ κυπρίου ἢ καρπὸν] τῶ κιστοῦ ἢ καρπὸν legunt Caluus & Cornarius.

319 φάκης ἢ πτύης] Hæc remedia repetuntur libr. de Nat. muliebri ἢ φάκης legunt Interpretes.

320 ἢ κεδρίαν] ἢ κεδρίδας legit Cornarius ex lib. de Nat. mul. κεδρείαν tamen habent exemplaria omnia.

321 πυελώσας ὡς ἀπίωσιν] Hoc est, vt fotibus istis vteri ab inguinibus quibus insident aut incumbunt, recedant, πυελώσας simpliciter tamen scribuntur libr. de Nat. mul. & lib. 1. περὶ γυναικ. vbi istorum modus fusiùs explicatur.

322 βολβίτου κεκαυμμένου] κεκομμένου ἢ τετριμμένου legendum ex lib. de Nat. mulieb. cum lib 1. περὶ γυναικ. scribat, κόκλιζον ξηρὸν κόψας ἢ λεπίσας πίσαρας χοίνικας. κεκαυμμένου tamen habent exemplaria omnia, quam lectionem cum Caluo retinui. ὀρόβινον verò (siue orobi farinam aut decoctum sumas) dimidium esse vult libr. de Nat. mulieb. pro quo tamen vitiosè ὕρυ ζοείου semel legitur, alias chœnicis mensuram esse vult. Aquæ marinæ nulla fit mentio lib. de Nat. mulieb. quam lib. 1. γυναικείων ad heminas viginti bis ponit. Deinde hoc medicamentum naribus suffitu hîc adhibetur, illic vero πυελῶ simpliciter dicitur, eamq; lectionem adhibuit Cornarius.

323 κόκκ⊙ ἴσω κατάποτον] κατάποτον videtur omisisse Cornarius, quod tamen vbique legitur.

324 ἢ ἐρπικὸν ἢ ἀσαφίδα] Hoc medicamentum hîc admodum diminutum, ex superioribus locis reponendum. Lib. de Natur. mulieb. cicerum alborum tritorum partes sunt duæ, vuæ passæ tertia pars, & aquæ dimidium affunditur ad coctionem. Lib. verò 1. περὶ γυναικ. Cicerum alborum & vuæ passæ duæ chœnices tribus aquæ semicongiis decoquuntur.

325 ἐλαίῳ ἡμικοτύλιον] τρία ἡμικοτύλια legit Cornarius ex libr. de Nat. mul.

326 ἢ τὰ ἀκτῆς φύλλα] Hæc remedia valde sunt confusa, quæ lib. de Nat. mul. longè meliùs disponuntur, vnde lectionem suam adhibuit Cornarius.

327 ἢ τὰ ῥοιῆς τὰ φύλλα] ἢ τὸ ῥοὶ τὰ φύλλα legit Cornarius ex libr. de Nat. mulieb.

328 ἢ τὰ καλεόμενα οἴχει χαλῶντα] Sic legunt exemplaria Germanica, Aldina verò ὄχει. Sed nos in nostra OEconomia ὄχη legimus ex lib. περὶ γυναικ. φυσ. & ex hoc libro antea cum Interpretibus, existimamusque hîc Galenum ὄχεα legisse, quod ὄχε⊙ exponit in Exegesi (etsi vitiosè ὄρχεα pro ὄχεα scribitur) & ὄχια etiam adhibuisse, vt vtramque lectionem exponeret, & in Exegesi pro ὀχίῳ ὄχεα scribendum, & exponendum ἢ περὶ τὸ σῶμα τῆς μήτρας ἑλικοειδὴς ἐπιπάσασις, vt τὰ καλούμενα ὄχια dicantur, eadem quæ ἀμυγδάλια antea & τὰ λίγνα, flexuosa oris vteri eminentia, eiusque summa & extrema ora, quæ in vteri extra prominentia dependet, demittitur ac relaxatur velut scrotum. Aut certè pro ὀχίῳ apud Galenum ὀχίαι legendum erit, & αἱ περὶ τὸ σῶμα τῆς μήτρας ἑλικοειδεῖς ἐπιπασάσεις, vt loco Coacarum Prænotionũ ista expositio adaptetur. Hîc verò Cornarius legit, ἢ οἷον ὄχη χαλῶντα.

329 μαλθακὴ ὑστέρης] Ex his quædam repetuntur lib. de Nat. mulieb.

330 ἢ σέαρ] Sic etiam simpliciter legitur libr. de Nat. mul. sed Cornarius σέαρ χλώεον legit.

331 μαλθακὴ περιτεθεῖσα] Hoc adscribitur lib. 1. περὶ γυναικ.

332 ἐκλίψας κόκκους τριήκοντα] Hunc locum expressimus & exposuimus in nostra OEconomia, simulque legendum hîc esse admonuimus ex lib. περὶ γυναικ. φυσ. & lib. 1. περὶ γυναικ. ἐκλίψας κόκκους τριήκοντα τῶ Ινδικοῦ. Hic etiam locus à Galeno subindicatur in Exegesi cum μυρτίδειον exponit, quem ibi etiam fusissimè explanauimus.

333 ἢ μίρυπον] Sic legunt exemplaria omnia publicata, ἡμίρυπον legunt exemplaria Regia manu scripta, quæ secuti sumus cum Interpretibus, vt lanam semisuccidam aut semisordidam intelligas, sed fortè ἢ μὴ ῥυπηρὸν legi potest, vt τὸ καθαρὸν εἰρίον exponat: Alioqui semisuccidam lanam puram accipit, quæ non æquè mordeat ac plenè succida.

334 ναπίνου⊙] ναπίνινον legitur lib. de Natur. mulieb. vt μύεον ναπίνινον lib. 1. περὶ γυναικ. vbi idem repetitur, & ex molli ac tenui linteo, glandis forma supponitur.

335 ἢ λάδκῳ, ἢ αἰγυπτίῳ] ὃ λάδκῳ αἰγυπτίῳ legunt Vaticana exemplaria, quæ secutus est Caluus, vt fit oleum Ægyptium album, quod susinum etiam dicitur. libr. 1. περὶ γυναικ. ἐμβάλλειν vult εἰς ἄλλφα λάδκον αἰγύπτιον.

336 συὸ ζοῖς δύσι] δαισὶ legunt exemplaria Regia manu scripta & Vaticana quæ secutus sum.

337 ἢ συκῆς ῥίζα] Hic συκῆς pro συκίας τῆτέστι συκαμίνου positum diximus in nostra OEconomia. At Caluus fici radicem dixit.

338 μίσγειν ἢ κηκίδα μικρὰν] Hoc in massam gallæ paruæ magnitudine permiscendum esse significat, ex qua glans formari possit, quo liquore aliquo imbuta, subdatur. Ibidem etiam cerui num adipem ex vino liquatum esse vult.

339 πυχνωσμῷ] Hoc mihi suspectum est, alioqui πυχνωσμῷ idem valere videtur quòd alias ἐς πυχνὸν ἀποδήσᾳ dicitur, aut ἐς ῥάκος ἐνδήσᾳ hoc est lacero & attrito panno, aut linteo raro excepta & illigata. At lib. 1. περὶ γυναικ. ista instillato lacte muliebri trita, ex lana vnguento intincta supponit.

340 κηκίδα] Id etsi gallam significat, eodemque modo scribitur lib. 1. περὶ γυναικ. mihi tamen gallæ magnitudine de medicamento sumendum, ad glandem conficiendam indicare videtur, vt sit, ὅσην κηκίδα, vt in re eadem alias scribitur lib. περὶ γυναικ. φυσ. & lib. 1. περὶ γυναικ.

341 σέαρ ἐχίπου] ἐλάφου σέαρ legit Cornarius, quem sequor.

342 ἐς λάδκον ἐλαίου] ἐς λάδκον ἔλαιον legit Cornarius, ἐς λάδκον αἰγύπτιον Caluus ex Vaticanis membranis.

343 τὸ μάλιτα ποσὸν] μάλιστα ποσὸν, aut, μάλιστ' ὀλίγον lego, vt περὶ γυναικ. lib. 1. vbi etiam μάλα γυναικὸς κυνοσπέφου requirit. σφογγίδιαι autem, & ἐς ἔλαιον αἰγύπτιον ἐμβάψαι videtur addere Caluus, ex lib. 1. περὶ γυναικ.

344 ἢ ἐλατηρίου τρῶις πόσιος] Istud ad superiora refertur, vt cum adipe tres elaterij potiones ex aqua subactæ, in subdititio apponantur, vt apparet ex lib. 1. περὶ γυναικ.

345 μελίκρητον λάδκον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed μάλ' ἱκρὸν λάδκον, vt in sequente lego cum Cornario. Hæc autem paulò antea magna ex parte repetita sunt, & lib. de Nat. mulieb.

346 οἶνον χρὴ ὡς ἥδιστον] Hæc repetuntur circa finem lib. de Nat. mulieb.

347 ὡὸν ὀλωὰς καταγίζωσιν] καταγίζωσιν, ἐρμήνευσιν cum Erotiano expono, vt scripsimus in nostra OEconomia, hoc expresso loco.

348 ὄστρακον ὅτι τρύφ⊙] hîc θρύμμα aut κλάσμα significat, & candens vasis igniti aut ollæ frustum, aut candentem aliquam testam indicat, pro quo lib. 1. περὶ γυναικ. ἰσχάκιον χυτρίδιον ὀξάπυεν ponitur, vbi hæc eadem ad vteri dolorem & inflammationem adhibentur. Hîc autem exemplaria Aldina de mendo suspectum locum asteriscо notant, cùm legunt, ὅτι τρύφ⊙ ἀμφορέως ὠὸν ὀξαφανὶς, cum vulgata ista lectio rectè stare possit. φανὶς autem ex Erotiano in OEconomia nostra exposuimus, hoc expresso loco.

349 ὅσον ἐμβαλλειστ] ἐμβάλλῃ aut ἐμβάλλον lubentiùs lego.

350 ὀκόσα ἐς τὰ μέρεα ἐμβάλλῃ)] Hæc ad suffitus rationem pertinent, vt quæ in vnguenta aut olea coniiciuntur contusa fint & cribrata, deinde ea in stercore bubulo in acetabuli formã compositio imponantur cum oleis aut vnguentis, quemadmodum etiam netopo vnguento illinendum stercus bubulum præcipit. Hæc autem deinde prunis imposita suffitum ad mala muliebria accommodatum faciunt. Exemplaria autem Regia manu scripta vbique hîc βολιτὸν pro Κολλιτὸν legunt.

351 ἢ κυπέρῳ καρπὸν] Fortè κυπειόνου καρπὸν meliùs legatur, pro quo sæpiùs κύπειρον codices ponunt.

352 ὅτι νεοπάκτου κεφαλίδος] νεοκάστου κεφαλίδος legunt exemplaria Vaticana. Hæc autem recèns compactum aut comparatum fictile significant.

353 ἢ ἐλαίης λάδκης] ἐλαίας λάδκας lego cum Interpretibus. Codices Vaticani, ἢ pro ἐ legunt, quos secutus est Caluus, qui ἐσθίειν pro αἰσθέσθαι legit. καθεψῆσαι autem pro καπνίσαι lego, cùm eandem phrasim aliàs vsurpet, vt lib. περὶ γυναικ. φυσ. ἢ ἐλαίης φύλλα καπνίσας πυκνὰ. & paulò supra repetitur eadem in re.

354 ὡὸν μάλιστα πίνῃ)] Hic secutus sum vulgatam lectionem Germanicorum codicum, vt vinum dulce potu exhibeatur in vteri strangulatu, & fotu quoque vinum suauissimum adhibeatur. Vatic. verò & Aldina exemplaria legunt, ὡὸν μάλιστα πίνῃσι ἐν ὀδυνῶν ὑστερίων, οἶνον ὡς ἥδιστον ὅσον ἴσω κεράσας, quæ secuti sunt reliqui Interpretes.

355 ἢ ἁρῦ] ἢ φαρμακώδεα addunt Vaticana exemplaria, quod medicamentis cedere dixit Caluus. Apparet tamen lectionem istam ex superioribus desumptam, vbi ista in vteri doloribus sedandis repetuntur, & φαρμακώδεα pro φορμακώδεα scriptores legisse. Qua de lectione illic mentem nostram aperuimus.

356 ἢ φλυκτίδες παντοῖαι αὐτῇσι ἴωσιν] Quæ hîc φλυκτίδες dicuntur, φλύκταιναι priùs dictæ sunt in purgatione fortè in pudendo muliebri innatæ, quas hic toto corpore erumpere vult. Ideoque

ἐλεφαν-

ὀλοφλυκτίδες hîc legunt Vatica. exemplaria, quam lectionem Erotianum & Galenum adhibuisse constat, cùm his ὀλοφλικτίδες φλύκταναι exponuntur, vt scripsimus in nostra Oeconomia. Quam dictionẽ etiam agnoscit & exponit Hesychius, etsi huic etiã ὀλοφλυκτὶς scribitur. ὀλοφλύκτιδες tamen scribuntur Erotiano.

357 ἀχνίδης ἀσίφιμα] Hîc Caluus farinam hordeaceam ad decoquendam sorbitionem addit.

358 ἄλλη πυρίη] ἄλλη πυρίη ἢ θυμία legit Cornarius. Nos lectionem publicatam secuti sumus, & πυρίη de fotu ficco ac suffitu accipimus, vt aph. 28. lib. 5. & aliàs sæpè.

359 δεῖ οἰναρίδων] Hunc mihi locum propriè indicare videtur Galenus in Exegesi, cùm οἰναρίδων, ἀμπέλου κλημάτων exponit, vt scripsimus in nostra Oeconomia. Apud Erotianum quoq; οἰναρίδες dicuntur Atticis τὰ τῆς ἀμπέλου κλήματα ex hoc loco. Succensa autem & ignita esse vitium sarmenta intelligenda, & πυρωμένα ex superiore repetendum, in quæ materia ad suffitum iniicienda, velut ad suffitum paulò antè οἰναρίδων ἀποδέσιν, & τὸν κλημάτινον requirebat. Exemplaria autem Vaticana ἥμισυ λευκὸν αἰγύπλιον ἀθυχὲς legunt, quam lectionem secutus videtur Caluus.

360 ῥίζης ξανθίης] Sic quidem legunt exemplaria omnia, in quibus mendum ineſse non est dubium. ξανθίου aut ξανθίης legunt Interpretes, vt Xanthij radicem aut lappæ indicent, quæ potentissimè deficcat. Verùm Xanthium fructu aut semine vsurpatur, non radice. Caluus Hyacinthi etiam & asphodeli radicem apposuit. ἀσπαλάθου ῥίζης ξανθῆς legi posse aliquando existimaui, quòd hæc in subdititios pessos veniat, & ad pudendorum sordida vlcera exhibeatur. Sed tum δι' ἀσπαλάθου legendum erit. Nihil tamen muto, cùm hîc de suffitu agatur.

361 δύο μοῖρας] Duas chœnices dixit Cornarius, ex prius descripto hoc suffitu, vbi vinaceorum torrefactorum duas chœnices Atticas posuit. Quod effecit vt Caluus hunc suffitus modum ad supra commemoratum locum retulerit. Vaticana autem exemplaria hîc θυμιᾶς pro πυρεῖς legunt.

362 ὧν ὑγιέρη ἰσχέτω] Hoc etiam scribitur lib. περὶ γυναικ. φυσ.

363 ἢ ὑπὸ θερμὴν πύελον] ὑπὸ θέρμον legunt exemplaria Regia manu scripta.

364 ἢ θερμὸν πύελον] ὑπὸ θέρμον legit Cornarius ex libr. de Natur. mulieb.

365 ὀξυχλιδίας τι ἐν εἰρίῳ] Cornarius ὀξυχλιδίας ἐν χυτριδίῳ legit ex li. de Nat. mulieb. Ex quo etiam εἰρίδιον ὡς μαλακώτατον ἐμβαπτὸν lego. Hoc autem τὸ μὲν σπασθῆναι, τὸ δ' ἀφαιρεῖσθαι, lanam medicamento imbutam supponendam, deinde ea ablata alteram subdendam significat, vt alternatim imponatur.

366 λιπόν τι καθαρὸν] εἰρίον λευκόν τι καθαρὸν lego cum Interpretibus.

367 μυρσίνης ἐμβάφιον] σμύρνης ἐμβάφιον lego ex libro de Natura muliebri, & libro primo περὶ γυναικ. vbi σμύρνης ἐξύλασον legitur.

368 λίπον] σελίνου ἀσίφιμα legit Cornarius ex libro primo περὶ γυναικ. sed λίπος ἀσίφιμα legitur lib. de Nat. mul.

369 ὄξος λευκὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & lib. de Natura muliebri, & libro primo περὶ γυναικ. sed ἀντὶ τοῦ λευκοῦ legit Cornarius. Sed placet lectio, ὄξος, λευκὸν τὸ μύσιον αἰγύπλιον.

370 οἶνον χύλωσον] Hæc phrasis ista omnia contusa ex vino decocta esse indicat, deinde collutione adhibita. Aliter tamen dixit libro primo περὶ γυναικ. eadem in re, ἢ οἶνον ἴσον τῷ χυλῷ πάσσων, vt eorum decocto ex aqua, par vini modus adiiciatur. Li. verò de Nat. mul. vinum æquali portione additur, deinde ex decocto collutio paratur.

371 μελαθρίδιον τῷ κωφῷ] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed μελαθρίδιον, κωπίῳ lego, ex superiore medicamento, & priùs additis locis, quòd hîc apertius describitur.

372 ὄξος λευκὸν] Hîc rursus Cornarius ἀντὶ λευκοῦ legit.

373 ἢ λιπόξυσμον ὕδωρ] Hæc in mercurialis decocto, myrrham, thus, & netopum permiscenda, & cum ea decoquenda significant, ad collutionem, vt apertius scribitur libro de Natura muliebri, vbi ista repetuntur, & lib. 1. περὶ γυναικ.

374 ἢ λίπος καρπὸν] σελίνου καρπὸν legit Cornarius ex li. 1. περὶ γυναικ. σμύρναν etiam lego, ac lubenter pro κασίης καρπὸν, ἀκτῆς καρπὸν ex illis locis legam.

375 ἐξὸν τὰ θυώματα] θύωμα, ἄρωμα exponit Hesychius, vt scripsimus in nostra Oeconomia, & θύματα Galenus in Exegesi. θυμάματα. Erotiano quoq; θυμάματα ἀρώματα dicuntur, vt apud Galenum θυμίαματα pro θύματα aut θυάματα, ex hoc loco legendum videatur. Aromata autem in vnguenta immitti supra dixit.

376 χυλὸν μυρσίνης] ἢ ἐς χυλὸν μίξαι σμύρναν videtur legisse Cornarius, vt ad mercurialis decoctum ea ammixta esse velit, ex lib. 1. περὶ γυναικ.

377 ὡὶ ὧν ὑγιέα] Hoc non ita pridem scriptum & repetitum tumultuariam istam operam arguit.

378 μύρτου θερμοῦ] μύρτου θερμὸν lego ex lib. de Natura mulieb. cum Cornario. Idem quoque pro γλυκυσίδης ἐν οἴνῳ ἀφεψήσας ῥοιᾶς γλυκείας σίδιον ἀφυδρίου legit.

379 ἢ χείον] χεῖον σίαπι legunt Vaticana exemplaria.

380 ὡὶ ἢ ἄλευρα ἐγχρίειν] Hoc repetitur lib. de Natura muliebri. Caluus autem hîc cuminum tritum rosacco subactum apponit.

381 ὡς κύαθον] ὡς κύαμον legit Cornarius, etsi ὡς κύαθον etiam legitur lib. de Natura muliebri. Atqui hoc modum excedere videtur. Idem ἐς κρίμνα ἐφεῖν legere videtur, sed ἐς κρᾶμα lego, vt hæc simul mixta ac permixta, ex vino albo decoquantur addito aceti cyatho vno, vt præcipit libro de Nat. mulieb.

382 ὡὶ κιὼν ἐν ζέοντι αἰθρίοισιν] Hunc locum disertis verbis exprimit Galenus in Exegesi, cùm κιὼν exponit, etsi significatio quam illic apponit, parum huic loco congruit, vt indicauimus in nostra Oeconomia. κίων autem potius legendum ex libro de Natura muliebri, ex quo totum hunc locum reposuit Cornarius, & integrum legit. Nos tamen quoad potuimus codicum omnium fidem secuti sumus, etsi remedia ista videntur ad pudendorum vlcera, aut ad præfectam columellam adhiberi.

IN LIBRVM HIPPOCRATIS, DE HIS QVÆ VTERO NON GERVNT.

1 Περὶ μὲν τῶν γινομένων] Hunc libellum eiusdem esse argumenti, neq; à superioribus posse seiungi, hoc principium satis testatur, eundemq; horum etiam esse authorem. Inscribitur autem ὡὶ αἱρέσιμα in omnibus exemplaribus, eamq; inscriptionem agnoscunt Erotianus & Galenus. Dicuntur autem αἱρέσιμα Hippocrati, quæ ex aliquo vteri corporis vitio vterum non gerunt, etsi alioqui curatæ gerere & concipere queant, & quæ omnino steriles sunt ac prorsus infœcundæ, quæque restibilem fœcunditatem nullo modo habere possunt.

2 ἐπὶ δ' ὡὶ αἱμοῖ μεμύκῃ] Hîc αἱμοῖ ὑπέχῃ, aut ἐξαίφνης, vt & paulò pòst, mihi significare videtur, velut scripsimus in nostra Oeconomia.

3 ὡὶ ὃ ὁλίγον ἐπεκκαλυμμένον] ἐπεκκαλυμμένον ᾖ, ἢ αἱμοῖ μεμύκῃ, legunt exemplaria Vaticana. Vide lib. 1. περὶ γυναικ.

4 διὸπερ γίνεται] διὸπερ γίνεται εἰρήσεται. εἴρηται ὃ ἐν ζέοντι γυναικείοισι νοσήμασι legunt Vaticana exemplaria & Aldina, quæ secuti sunt Interpretes, vt partim horum causæ hîc, partim etiam libris de Morbis mulieb. explicentur.

5 ὡὶ ὃ λεῖαι ἴωσιν αἱμόῤῥοαι] Vide lib. 1. περὶ γυναικ.

6 ἀλλὰ μολυνθῇ] Id de impuro & sordido vlcere accipio cum Cornario. Caluus de marcescente muliere accipit, quod ἰμολυνθῇ Galeno καταμαραν θῇ exponatur.

7 ἀλλὰ διαρρεῖ πολὺ χολῶδες] Hunc locum fusissimè aperuimus in nostra Oeconomia.

8 ἢ ὑπὸ πάντων τῶν ἐρεθισμάτων] ἢ ὑπὸ παθημάτων τῶν ἐρεθισμάτων legunt Vaticana exemplaria.

9 αἷμα ὃ ἐν τῇ ὀπισθίῃ] αἷμα ὃ τὰ ἐν τῇ ὀπισθίῃ εἰρεθίσματα, legunt Vaticana exemplaria.

10 φορὰς ἴσας] γίνεται pro ἴσας legunt Vaticana exemplaria.

11 ἢ ξυλλαμβάνουσι πολὺ χολῶδες] κακῶς ξυλλαμβάνουσι legunt Vaticana exemplaria.

12 διὸτι γίνεται] διὰ ὃ τι γίγνεται legit Cornarius.

13 ὡὶ γὰρ τὰ καταμήνια ἐκείσε ὧδε ἴῃ] ἄδην ἴῃ legunt Cornarius & Caluus.

14 ὅτι οὐσὶ μὲν, ἢ πίπτουσι ὃ πολλάκις [ὅτι οὐσὶν αἱ, ἢ πίπτουσι ὃ πολλάκις, legũt exẽplaria Vaticana. Cornarius ὅτι ξυμβαίνει μὲν legisse videtur.

15 σκύλου ποιῆσαι] Hæc leguntur in omnibus exemplaribus, & quo pertineant non satis est exploratum, nisi de fotu per cucurbitulam intelligantur. Certè corrupta esse apparet, ideoq; ea cum Interpretibus deleo, & κυνὸς lego, aut certè legendum existimo. γυναῖκα ὡὶ θήλεος γαστρὸς εἰ κυήσει, ἢ ἔξωθεν ποιῆσαι, βάτου ῥάχιν &c. Aut certè pro σκύλου ποιῆσαι πυρῆνα aut θυμίασιν ποιῆσαι legendum, & de suffitu adhibendo ad fœcunditatem explorandam intelligendum, velut aph. 59. lib. 5.

16 κύησιν ἐλέγχει] Hęc repetũtur li. de Nat. mul. & li. 1. περὶ γυναικ.

17 ἢ πολλαὶ γυναικὶ] Hæc iisdem penè verbis scripta sunt lib. περὶ θηλυκίων, vbi pro σκεπάσιν, σκεπάσιμον legitur.

18 μώλυβδον σκορόδου] Hæc scribuntur lib. de Natur. Mul. & lib. 1. περὶ γυναικ. admodum diminutè.

19 πιέσιν πᾶσιν πεπειμένον] Eadem hîc videtur esse ratio exhibendi anisi. quæ aquæ mulsæ aphor. 41. lib. 5. nisi quòd hic fœcunditas, illic conceptus exploratur, alioqui hîc κύησιν pro κυησὶ vtrobique legendum.

20 κύησαι γυναῖκα] Hæc repetuntur lib. περὶ θηλυκίων.

21 μίσητραι γίνονται] μισήτειρα morosos vertit Caluus, qui etiam κακοήθεις de prauorum ciborum appetentia accipit.

22 μᾶλλον] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed μᾶλλα legit Cornarius.

23 ἔσαι ἐν μαζοῖς ἔχουσαι] Ante hæc verba Vaticana exẽplaria pro

indicatura adscribunt, εἰ δίναι εἰ ἄρρεν ἢ θῆλυ κύει. Eadem etiam pro ἄρρεν θῆλυ legunt, & pro θῆλυ ἄρρεν, quam lectionem adhibent etiam exemplaria Regia manu scripta, eamque secuti sumus cum Interpretibus, ex aph. 42. lib. 5.

24 τὸ αὐτὸ τοῦτο ὀπτυλίζας ἐν φύλλοισιν] Sic quidem legunt exemplaria omnia quæ adhuc vidimus, est mihi tamen suspectus locus, aut πτυλίζας legendum, vt de sono quem lac edit in folia emulctum, & de mamma extractum intelligatur. πτυλίζειν de crebra manuum conuersione & motu dicitur, vnde pro gesticulari sumitur. Pro ὀπῇ δ' ἂν autem ὁρᾶν lego cum Cornario.

25 ἐὰν δ' ἀτενίσαι] τείνειν legitur libr. περὶ ὀπτικῶν, vbi ista repetuntur, quæ tamen omnia à Caluo omittuntur.

26 ἰὼ τε αὖω κάτω] Ἰὼ κάτω δεῦ legunt exemplaria Vaticana.

27 Ἰὼ αὐορθωθῆναι ὁμοῦ] ἰὼ ἀναρθωθῆναι αὖ δίκην legunt Vaticana exemplaria, ex lib. περὶ ὀπτικῶν.

28 ἢ μαλιβδίνης] ἢ μολιβδίνη malo, vt li. περὶ ὀπτικοῦ σιτος, & ἀβλεμμόνης.

29 εἶτα περὶ ξυλεΐσισι μακροῖσι περιαμύσας] εἶτα περὶ ξύλοισι μακροτέρεσιν ἀμύσας legitur lib. περὶ ὀπτικῶν πόρος. Aldina exemplaria εἶτα περὶ ξυλεΐσιν habẽt, Vaticana autẽ & Regia manu scripta περὶ ξυλείσισι μακροτέρεσι legunt, quã lectionem secutus est Caluus, vt lana oblongiore specilla obuoluta, intingantur, & immittantur.

30 ἐν κυμίνῳ αἰθιοπικῷ κάλαμον] Pro κάλαμον καρπὸν legunt Vaticana exemplaria ex lib. περὶ ὀπτικοῦ πόρου, quam lectionem secuti sumus cum Cornario.

31 σκυλάκια σκαλώδεα] σκαλώδη legit Erotianus, & σκυλάκια σκαλώδη exponit κυΐσκα κρέα λιπῶδη ex hoc loco, quem etiam subindicat Galenus, cùm σκαλώδεα, λιπῶδη, πίονα, exponit in Exegesi, vt scripsimus in nostra Oeconomia. Catulinas autem carnes veteribus esui fuisse, aliàs probauimus.

32 πλευτᾶν ὃ μαλθακώτερα] ἐς μαλθακώτερα lego, & ἕως αὖ δοκῇ κηλὸς ἔχειν, ex li. περὶ ὀπτικοῦ πόρου, quam lectionem etiam adscribunt exemplaria Vaticana.

33 τὸ ἀπὸ τοῦ μηλέου ἕρχου] Hanc lectionem omnibus codicibus contestatam secutus sum: Cornarius tamen, τῷ ἀπὸ τοῦ μηλέου ἕρχῳ μαλθάξαι τὸ σῶμα legit, quam etiam lectionem adhibuit lib. περὶ ὀπτικῶν.

34 ἐν αὖχμῷ τῶ κρᾶσιν ἀρθόν] Exemplaria Vaticana legunt, εἰκοῖ τὸ σῶμαχον ἐν δέοντι, ἔπειτά τε τὸ σῶμαχον αὖρχμῷ τῶ κρᾶσιν ἀρτόν. Quæ lectio videtur desumpta ex li. περὶ ὀπτικῶν. etsi hîc longè melius legitur.

35 ἰὼ δὲ τις γυνὴ] Hæc etiam leguntur lib. περὶ ὀπτικοῦ.

36 ὁ ἢ αἶψ' μὴ μεθυσκέσθω] μὴ μεθυσκέσθω legunt exemplaria Vaticana, ex lib. περὶ ὀπτικῶν. Vide Arist. quæst. natural. q. 4. sect. 3.

37 ἅτῳ ὃ δοκεῖ] ὅταν legit Cornarius, vt lib. περὶ ὀπτικῶν.

38 μηδενὸς ὄζοντος] μηδενὸς ὄζειν lego, vt lib. περὶ ὀπτικοῦ.

39 τὸ κεκρύφαλον] τὸν κεκρύφαλον lego, vt lib. περὶ ὀπτικῶν. & τὸ ἐδώνιον, etsi τὸ ὀθόνιον legunt exemplaria Vaticana.

40 ἐζέσῃ αὐτὸ τὸ κορυφᾶς] ἐζέσῃ αὐτὸς ἡ κορυφὴ, aut αὐτῆ ἡ κορυφὴ lego.

41 ἄπιτος ἔσται] ἔσω legunt Vaticana exemplaria.

42 ἰὼ μὲ ὁ αἰὴρ φῇ ἀφικέσθαι] ἀφιέναι lego ex lib. περὶ ὀπτικοῦ.

43 σταρ ἡδωτὸν] ἡδωτὸν σταρ Galenus in Exegesi, πὸν ὕδατι ἢ ὀρώμασι ἐφθὸν exponit, hoc subindicato loco, vt monuimus in nostra Oeconomia.

44 ἢ σικυώνης μακρᾶς ἀποτόμου] σικυώνης ἀποτόμου, κολοκυνθίδος τὴ ἔνδον, exponit Gal. ex hoc loco, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

45 ἢ αὐτὸν μάλιν ἀμφιπλάσας] Sic quidem legunt exemplaria omnia, istamq; lectionem vt vulgatam secuti sumus, vt caltoris testem ex vino albo tritum, lana conuolutum, & specillo circum lanam obductum supponi velit. Interpretes ἢ αὐτὸν μάλιτα ἀμφιπλάσας legunt, vt ipsum melle oblini velint.

46 εἰάγκιπαχὺ ὑρίῃ τῶ γυναῖκα τούτῳ] Hanc lectionem cum Cornario secuti sumus, vt mulierem necesse sit viri genituram sero diluere aut serosam reddere, sicq; effluentem ex vtero elabi velut irritam & inefficacem, vt sit ὑρίῃ idem quod paulò antea διυρίῃ, eoq; sensu in nostra Oeconomia exposuimus. Vaticana autem exemplaria παχὺ ὑρίῃ legunt, & de crassa reddita vrina accipiunt, quæ secutus est Caluus.

47 ὥστε μὴ περσφίρεσθαι] Hîc περσφίρεσθαι mihi dici videtur de viri semine, quod crassius & coalescens, sese vtero admouet & applicat, vt ad conceptionem adhærescat. Alioqui serosius & dilutum effluit, à pure extinctum & hebetatum retunditur, neque vtero se applicat, aut ab eo comprehenditur, sed à pure dissipatum & putrefactum euanidum effluit.

48 πέθυκε γὰρ τὸ πύον] πέφυκε pro πέθυκε legunt exemplaria Vaticana, vt genituram à pure dilui, madefieri, & irrigari, atque adeò emolliri & eneruari indicent.

49 ἢ τὸ φῦμα τὸ ὀν τῇ δελφύῃ κατασῆπαι] δελφύϊ lego cum Erotiano, quod τῇ μήτρᾳ exponit. ὑστέραν enim ἢ μήτραν δελφὺν dici Hippocrati testatur Rufus Ephesius ἐν τῷ περὶ ἀνθρώπου μορίων. Est autẽ κατασῆπαι sanitati aut integritati restituere, cõponere, aut sedare. Hîc verò Vaticana exemplaria legũt περσφίρεσθαι pro περσφίρεσθαι quod etiam nostram expositionem in περσφίρεσθαι confirmat.

50 δῆλα κείσεται δὲ λεπτότατος] δῆλα κρισάρης legunt exemplaria Regia manu scripta. Vaticana verò δῆλα κρισάρης. Quæ certè nostram de hoc loco opinionem confirmant, quam in Oeconomia nostra adscripsimus, cùm hîc κρισάρης, aut κνισάρης ex Erotiano legẽdum esse admonuimus. Quam etiam lectionem & expositionem videtur esse secutus Caluus, cùm tenuissimum & rarum linteum dixit. κνισάρης certè disertis verbis legit Erotianus, cui κνισάρεα exponitur ῥάκος χορδὴ ἐὰν ἢ ἀφαιὸν, δι' ὃ διυθεῖσι πνεῦμα ὡς δι' ὕθμιῦ. Quæ κρισάρα dicitur Galeno in Exegesi, vt scripsimus antea. Quod suspicionem facit κρισάρης pro κνισάρης apud Erotianum legendum esse. Hanc autem dictionem amplissimè in Oeconomia nostra exposuimus, hoc etiam expresso loco. Aldina verò exemplaria hîc pro δῆλα κείσεται, δι' ἄκρης ἄρης legunt, & asteriscum apponunt vitiata ex δῆλα κρισάρης, aut δῆλα κρισάρης lectione, vt satis apparet, velut antea lib. 2. περὶ γυναικ. admonuimus.

51 ἢ παρ' αὐτὸ] ἢ παρ' αὐτὸ legunt Vaticana exemplaria, vt post summam fistulæ aut clysteris partem, non multo interiecto spatio, foramen perforetur. παραυτίκα tamen legisse videtur Cornarius.

52 Ταυτὶ ὃ ἐφίλας εὖ μάλα] Sic quidem legunt exemplaria omnia, ex quo aqua emollitam aut madefactam intelligo, aut probè admodum perpurgatam, & emundatam, aut deratam, vt pro ἐφίλας ξύλας leges cum Cornario & Caluo.

53 ἐς τὰς μήτρας ἐνθεὶς] ἐς τὰς πρήσιας lego cum interpretibus & membranis Vaticanis.

54 ἐπειδὰν ὃ κλύσης] ἐπειδὰν ὃ κλείσῃς lego, & τῷ κύστιν ἀποδῦσαι, vt de clausis & obturatis foraminibus intelligatur.

55 ἐξειλοῦσα τὸ κλύσμα] κλεῖσμα lego aut βύσμα, cum membranis Vaticanis, vt detractum obturamentum, aut linteum quod foramina claudit, intelligas.

56 αὐτὴ ὃ ἐπὶ δήσῃ] αὐτὴ ὃ ἐπὶ δύο ἔχειν δεῖ lego cum membranis Vaticanis & Interpretibus, eo sensu vt ipsa mulier nouerit vbi fistulam indere oporteat.

57 ὀπυρῇ ἔξω] ὀπυρῇ πᾶν ἔξω legunt Vaticana exemplaria, quam lectionem sequitur Caluus, eaq; mihi admodum probatur propter id quod sequitur.

58 ἐπὶλω οὖν ψυχθῇ ὀλίγον] ἐπὶλω αὖα ψυχθῇ ὀλίγον lego. Cucurbitam autem requirit modico tempore reficcatam, quo fundum faciliùs secetur aut perforetur ad suffitum transmittendum.

59 πάντοθεν ὅμοιον ποιῆσαι τὸ ἄλλο] τ' ἄλλῳ legunt exemplaria Vaticana, vt alteri extremo simile, summò excepto, istud reddatur, hoc est perforatum, ad eundemq; modum quo fistula infusoria vtaris, hoc est in pudendum ad excipiendum suffitum intrudas.

60 τῦτο βαλεῖναι ἐς πυέλους] βαλεῖναι ἐς αἰδοῖον legunt exemplaria Vaticana, quæ lectio mihi probatur.

61 ὁ ἢ οἶνος ἔστω αἰθυσμίας] αἰθυσμίας οἶνος exponitur Erotiano ex hoc loco, ὁ εὐώδης ἢ ἡδύς. Quid verò sit οἶνῳ αἰθυσμίας exponimus in nostra Oeconomia hoc etiam expresso loco. Pro ξηρότατος autem ἰσχυρότατῳ lubenter legam.

62 ἔπειτα λίθον μέλανα] λίθον μέλανα, ὃν δὲ μυλίτην ὀνομάζουσι χάλκανθον exponit Gal. in Exegesi, hoc subindicato loco, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

63 περὶ πᾶν βάλανον δ' σικύης] Hoc est, vt alterum cucurbitæ extremum in glandem formatum, duobus digitis cucurbitam æream & externam excedat, & in pudendum à muliere indatur. Quidam tamen quatuor digitorum mensuram apponunt.

64 ὅταν μὴ δύνηται ἡ γυνὴ] Eadem ferè scribuntur lib. de Natur. mulieb. & lib. 1. περὶ γυναικ.

65 ἢ χαλκὸν ταύρῳ] ἢ ὕειον addunt Vaticana exemplaria, quam etiam lectionem secutus est Caluus.

66 ἔπειτα δ' ὑμέρης] Illud δ' ὑμέρης omittunt Interpretes.

67 κοτύλας ἀττικὰς πέντε] πέντε legit Caluus. Deinde etiam περιβρέξαντα malo, aut περιβρέξαι.

68 ἐν οἴνῳ λευκῷ τρυγὸς χοῖ] ἐν οἴνῳ λευκῷ χοῖ legit Cornarius. Vaticana exemplaria χοῦσι pro χοῖ legunt.

69 ἀκρήτῳ βρεχομένῳ] τῷ βρεχομένῳ legunt Vaticana exemplaria.

70 ὅτῳ ἢ μέλλῃ ἡδὺ περσεῖναι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed lego, ὅταν ἢ μέλλει ἡδὺ περσεῖναι, vt προσεῖναι προσέρχεσθαι significet, aut αὖθις προσελθεῖν.

71 ἢ συπηρείῳ μολίβῳ] Alumen Melinum quodnam sit diximus in nostra Oeconomia, hoc etiam expresso loco.

72 τὸ λεπότατον δηλονότι] λευκότατον legunt exemplaria Vaticana, & Caluus vtramq; lectionem adscripsit.

73 ἰὼ γυναῖκα μὴ δυναμένην] Hoc caput in tota muliebrium morborum tractatione tanquam maximè necessarium, bis repetitur lib. de Nat. mulieb. & semel lib. 1. περὶ γυναικ.

74 ἔπειτα ἀλείψαντα ὑμέρας πέντε] ὑμέρας τρεῖς legisse videtur Cornarius, sed ὑμέρας ὀλίγας ponit lib. de Nat. mulieb.

75 ἢ ἰὼ

75 ἢ διὰ ὑγρότητα τὸ σῶμα] Eadem ferè scribuntur libr. de Nat. mulieb. & lib. περὶ γυναικ.

76 ἢ εἶσω ἰσχεῖν] ἢ οἶνον ἰσχεῖν ἐς τὸ αἰσθητὸν legunt Interpretes.

77 ἐὰν γνώσεται] ἢ γνῶσται lego cum Interpretibus. Hæc autem verba velut interiecta sententiam suspendunt, quod huic authori est admodum familiare.

78 διὰ τὸ παχυωθῆ] Istud iisdem verbis repetitur lib. de Natura mulieb. ex aph. 46. lib. 5.

79 ἢ πάμπαν κίνδυνος] τὸ πάμπαν κίνδυνος lego ex lib. de Natur. mul. vbi istud repetitur, & lib. 2. περὶ γυναικ. ἑλκώσῃς autem legit Cornarius ex lib. de Nat. mulieb.

80 ὅταν γυναικὶ τὰ καταμήνια γένηται] Istud volunt dici quidam de mulieribus quæ purgari solitæ, suppressis sunt menstruis, sed videtur potius de fotu per cucurbitulam adhibendo intelligi, ad fœcunditatem mulieri comparandam, vt de fotus adhibendi tempestiuitate ista obaudiantur.

81 ἔγχεας ἐς ὀχίνον σκολάσας] Hîc ὀχίνον sumo cũ Erotiano, pro vase amplo & patente. Quidá verò ὀχίνον σκολάσης, pro cõcha aut testa echini marini non rectè meo iudicio sumunt, vt satis indicant Exemplaria Vaticana, quæ pro σκολάσης σκάλασαν legunt.

82 εἶτα διὰ χοινοπόνου δίφρου] διὰ χοινοπόνου δίφρου legisse videtur Cornarius, vt scripsimus in nostra Oeconomia, vbi etiam exposuimus quid sit χοινόπονος δίφρος.

83 τὸ τόνου] τὸ τόμου legisse videtur Cornarius, & sectionem ad transmittendam fistulam sumit. Sed hîc τόνον sparteam connexionem, aut ex funibus distensionem ad sedendum aptam sumo, supra quam fistulam duobus digitis extare vult, vt in pudendum immittatur, alij verò quatuor digitis excedere volunt. Ac fortè pro τόνου δόκου non malè legatur.

84 διὰ σκορόδων τάδε πυέλα] διὰ σκορόδων θλασπωέα legunt exemplaria Vaticana.

85 ὥστε δακτύλῳ ἐκμάξαι] ὥστε δακτύλιῳ ἐκμάξαι lego ex Galeno in Exegesi. Huic enim δακτύλιος, κύκλος, περιέχεσθαι ex hoc libro exponitur, vt scripsimus in nostra Oeconomia, hoc subnotato loco. Etsi verò δακτύλῳ ἐκμάξαι ferri potest, eamq; lectionem sequũtur Exegeseos exẽplaria, δακτύλιον tamẽ legere malo cùm Galenus hunc locũ subnotans, ἐκμάξαι καὶ ἁπλάσαι exponat, scribatq; τετρῆσθαι, ὡς ἂν κυκλίσκον ἁπλάσαι. Istum enim omni proculdubio locum exponit Galenus. Qua de re fusioribus verbis mentem nostram aperuimus in nostrã Oeconomia. Exemplaria autem Vaticana hîc legunt, πρίσις ἄκρις ἣ δι' ἡμιθέμυον, &c.

86 εἶτα καταλείχειν τὰ ξυλάρια] τὰ ξυλάρια legũt exẽplaria Vaticana.

87 ἐς τὸν κοιτῶνα] ἐς τὸν κοίτωνα legunt exemplaria Vaticana, vt in lecto inungi cerato vterum velint.

88 τὸ λεπτὸν] τὸ λεπτὸν tenues veratri nigri radices intelligo, Caluus fibras. Deinde διὰ πλέον, ad veratrum refero, vt si copiosum sit mordeat. Cornarius μὴ πλέον legisse videtur. Exemplaria autem Vaticana his duobus capitibus ἄλλο adscribunt.

89 τύπον γὰρ ἀδύνις ἄσταθμός ἐστιν] Hîc ἄσταθμος idem quod ἀσάθμητος mihi significare videtur, vt sit qui aliquid inconsideratè aut temerè agit, neque rectè & ratione res perpendit. Egregia verò & Hippocrate digna præceptio, qua monet Medicum vt ratione & via neq; tantum experientia nitatur, sed omnia recta ratione, & diligenti consideratione perpendat, & ad naturæ contemplationem accommodet, sesèq; naturalem ac rationalem Medicum exhibeat.

90 διὰ τῆς ἐτέρου ὀπῆς] διὰ τῆς ἑτέρου διόπτρης legunt Vaticana & Aldina exemplaria. Regia verò quædam ἀπὸ χρυσῆς legunt.

91 καὶ αἴρας ἐκ τῆς κριθῆς] ἐκ τῆς πυρῆς lego cum Interpretibus omnibus. Vaticana autem exemplaria & Regia manu scripta, κεδρὶς ἐκ τῆς πυρῆς legunt, & ὑποθυμιῶ.

92 ἔνδεις ἡμίκοτον] Hîc ἡμίκοτον sumo pro olla dimidiatum sextarium aut quatuor chœnices capiente, velut scripsimus in nostra Oeconomia. Cornarius pro sella cui mulier insideat ad suffitum excipiendum.

93 ἄκρον μελαίθιον] ἐγκωπίσιον ἄκρον lego cum Interpretibus, & μελαίθιον.

94 τὸ χρῶμα] τὸ σῶμα lego cum Interpretibus, sed ad mulierem referre malo. Caluus ad partum retulit.

95 σφεῖρα δὲ τοῦ πτῶσις αὕτη] σφεῖρα δὲ τὸ σῶμα lego ex lib. 1. περὶ γυναικ. vbi ista repetuntur, vt scripsimus in nostra Oeconomia. Deinde αὕτη ἢ οὐδὲ ἕτερα, &c.

96 διὰ δὲ πολλά] Sic quidem legunt exemplaria omnia, & ἄμα, quæ quidem lectio etsi stare potest, πολλὰ tamen & ἅμα lego ex lib. 1. περὶ γυναικ. cum Interpretibus.

97 ταύτῃσι μάλιστα δεῖ, μὴ ἰῆσθαι] Hoc aliter legitur li. 1. περὶ γυναικ.

98 πολλοὶ γὰρ ἴσασι] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed lego, πολλὰ γὰρ ἴσασι ἀκαλύβας. Cornarius lectionem lib. 1. περὶ γυναικ. secutus est.

99 ἴσασι αἷμα ἀκάλυπτον] ἀκάλυπτος lego ex lib. 1. περὶ γυναικ.

100 ἢ ἀφαιρεῖν ὅπ πλεῖστον] αἷμα additur lib. 1. περὶ γυναικ.

101 εἶτα ψυχθέντος τοῦ ὑγροῦ ἀφελεῖν] τοῦ χρηοῦ lego in nostra Oeconomia, & quod lacti cocto concretum supernatat exponi quòd χρὺς aut χραὺς & χρῦς dicitur. Deinde ἢ διυθῆσι lego.

102 περὶ μακρὸν μῆκος μέγα σπύρῳ] Vaticana exemplaria legunt, πυθῆσι περὶ μακρὸν μῆκος μέγα, vt sit, in oblongam magnitudinem spiræ in modum, aut in orbem conuolutum medicamentum. Sed σπείρῳ lego, etsi σπύρῳ habent exemplaria omnia.

103 ῥοδίνῳ ἄκρῳ] Illud ἄκρῳ omisisse videtur Cornarius, cùm tamen habeatur in omnibus exemplaribus.

104 ἢ ἐκμαῖον] Hunc locum disertissimis verbis exprimit Galenus in Exegesi cùm scribit, ἐκμαῖον, τὸ τι σύνεσταλμένον φύραμα, ἢ τὸ κροκόμαγμα ὡς ἐν τῷ περὶ ἀφόρων. Hoc croci recrementum cum Interpretibus sumpsimus, etsi etiam subactam aut coactam massam indicare possit, vt etiam scripsimus in nostra Oeconomia, vbi etiam μαγίδα manualem massam ex hoc loco diximus.

105 ἐς σμικρὸν σπυρίδα] Istum etiam mihi locum subindicare videtur Galenus in Exegesi, cùm σπυρίδα πυξίδα exponit, vt scripsimus in nostra Oeconomia.

106 ὅταν ἴσχουσι ἐν μαστοῖ] Eadem scribuntur lib. de Nat. mul. & lib. 1. περὶ γυναικ. ex aph. 44. lib. 5.

107 ἢ αἱ ὑστέραι ἴσχωσιν] ἰσχύωσιν lego ex lib. de Nat. mulieb. cum Interpretibus omnibus.

108 ἢ ἢ αὐτὴ τρόπον τοῦτο διαφθείρῃ] ἢ ἢ αὐτὴ τρόπῃ τοῦτον διαφθείρῃ lego ex lib. περὶ ἐπικυήσιος, vbi ista adscribuntur, & melius sic legantur, ἀλλὰ ἢ διὰ τρίμματα ἢ πεπέμματα, διὰ τι πλείονα χρόνον γενόμενα διαφθείρῃ. Quam lectionem adscribunt exemplaria Vaticana.

109 ζεύτλιον χρὴ κλύσαι] Hæc longè aliter leguntur libr. περὶ ἐπικυησ. de cucurbitula apponenda, ex istoq; loco reponenda videntur.

110 ὅταν ἢ βάλῃ] πυίσιν ἢ φύσαν ἐν τῇ μήτρῃ ὅταν βάλῃ, lego cum Interpretibus.

111 μάλας διαπύρους ἐμβάλλοντα] μύδρους διαπύρους dicit lib. 2. περὶ γυναικ. Quam lectionem mihi hîc adhibuisse Caluus videtur, cùm ferri frustula & silices candentes vertit.

112 ἢ ῥόδινον] ἢ ῥόδον legit Cornarius, cùm tamen ῥόδινον habeant exemplaria omnia.

113 μὴ ἴῃ ἢ φλαύρως] μὴ ἴῃ ἢ φλαύρως lego cum Cornario. Deinde, ἢ ὡς πλέονα χάσαρτιν, ἢ deleo. Vaticana autem exemplaria ὡς ἔστιν ἄλλοισιν ἅπασι legunt, vt præter alia omnia etiam maior accedat purgatio.

114 ἐλκύσῃ] πτύσῃ legisse videtur Cornarius. Caluus autem sorbitionem conficit, & ῥοφιέτω legisse videtur.

115 ἕλκος στέρ] His omnibus capitibus ἄλλο præfigunt exemplaria Vaticana.

116 διὰ γάλακτος ὑποστάσιν] διὰ στάσιν videtur legisse Cornarius, cùm lacti superstantem concretionem vertit.

117 ἢ διὰ ζύπου ἢ δακάλῃ κνῶσι] Post hæc verba exemplaria Vaticana legunt, ὑδὶ μὲν κνῶσι ἕως αὖ ὁ πῶγος ὀπῇ ἐς τῶν μήτραν. Hunc autem πῶγον in veteris Thymum vocant Paulus & Aëtius, Thymion Celsus. * *Cap. 28. lib. 5.*

118 ὑποθῆναι τοῦ μάλλου] ἀποθῆναι τοῦ μάλλου legunt exemplaria Vaticana, vt & ῥάμματα, & καταδήσας δεῖ τὰ ἄκρα.

119 ἕως αὖ περιπτῇ] Id de calloſa duritie accipiendum, specillum sursum ac deorsum tantisper vertendum, dum promineat aut emergat, quod faciliùs per matricis speculum assequêris.

120 ἐπὶ ὃ ἴδῃς] Horum verborum is mihi sensus est. Votum esse vt callus in vteri ore conspiciatur, quod certè contingit, si vteri osculum in coxendicem non obuertatur aut adhæresca, sed rectum sit, & specillo obaudiat vt facilè diducatur, idq; optimum esse. Alioqui ἢ ὑπὲρ ἐπικολλᾶται, de callo prominente, qui promptè educatur aut euellatur, intelligi potest, propter ea quæ statim consequuntur.

121 διὰ δ' ἐνδέχεται ἐν τῷ στόματι τῆς μήτρης] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed ἐνέχεται malim, quomodo legisse Cornarium auguror.

122 ἐνίοτε ξηρὸν] Sic quidem legunt exemplaria omnia. Caluus tamen origanum siccum apposuit. Sed lib. περὶ ἐπικυήσ. vbi istud repetitur, ἐνίοτε ξηρὸν legitur, & pro διαφάγηται, ἀποῤῥήγνυται.

123 γλυκυσίδης τοῦ μάλιστα καρποῦ] κάκκος legunt exemplaria Vaticana.

124 οὕτω λαθικῷ ὀδαρεῖ] Sic quidem legunt exemplaria omnia quę secuti sumus. Cornarius verò ex molli lana imponi vult, & legisse videtur, πεῖον μαλθακῷ δεύσας ὑποπάσαι.

125 ἢ τὸ ἕδρην τρύζει] Sic quidem legunt exemplaria omnia, sed libro de Natura muliebri, & libro secundo περὶ γυναικ. vbi ista etiam scribuntur, σάζῃ pro τρύζῃ scribitur. Dicitur autem de stridore & sono quem paulatim stillando vrina edit, vt scripsimus

in noſtra Oeconomia. Vaticana exemplaria κλύζει legunt. Quas omnes lectiones Caluus pro more appoſuit. Tantæ exemplaria ei fuerunt religioni, vt nullam ex his lectionem prætermitteret.

126 εἰς τὸ αὐτὸ πάθος] Hæc vitioſa ſunt & corrupta, & ex ſuperioribus locis ſic reponenda, ᾧ πάχει ὧν ὁκ πίκα ἐᾶ̃ς πρὸ αὐδεὶ ἀλλακισμάτων.

127 καταθεὶς τὸ ὕδωρ ἐς τὸν ἔδρον] Iſtam quidem lectionem ſequitur Caluus, & decoctum quàm maximè gelidum in ſedem immittit. Verùm ἐς τὸν αἰδοῖον lego cum Cornario, ex libro ſecundo περὶ γυναικ. Quanquam libro de Natura muliebri, πρὸς γενιαῖον pro αἰδοῖον vitioſè legitur, etſi tamen ferri lectio illa poteſt, quòd medicamentum læuiter tritum imo ventri ex cataplaſmate apponatur.

128 ὕδωρ πίνεσα, φακόν] ὕδωρ πίνεσα φακῶν lego cum Interpretibus ex libro ſecundo περὶ γυναικ. & codicibus Vaticanis, tum quòd ſoleat Hippocrates ad vomitum ciendum lentium decoctum propinare.

129 ἢ τὸν οἶνον ὑδαρέα λευκὸν] Hæc eadem lectio ſeruatur lib. 2. περὶ γυναικ. ſed libro de Natura muliebri, καὶ λευκὸν legitur, & μετὰ ξυγκοιμᾶσθαι. Hic autem exiſtimo Galenum in Exegeſi ἐκλάσθω pro λυέσθω legiſſe, quod hic quoque περικλυζέσθω nominatim ex hoc libro ſignificare ſcribit. Quod de particulari prolutione aut aquæ perfuſione intelligi debet, quæ vtero iam admodum lubrico, & extra naturam prolapſo aduerſatur.

130 ἢ ὁδωίν λαμβάνῃ] Hæc lectio defecta videtur, & ex libr. de Natur. mulieb. & lib. 2. περὶ γυναικ. ſupplenda.

131 ἓν πρὶ αὐδεὶ ξυγκοιμᾶται] ἢ πρὶ αὐδεὶ μὴ ξυγκοιμᾶται vitioſè legunt exemplaria Vaticana, vt ex ſupra notatis locis apparet.

132 σίδιον ἐν οἴνῳ] σιδίλιον dicit lib. de Nat. mulieb. & lib. 2. περὶ γυναικ. vt & libro περὶ γυναικ. φυσ. eadem ferè in re ῥοιὰ apponit.

133 ἀῶ τὰ σκέλη] τοὺ πόδας legit Cornarius ex ſupra adductis locis.

134 ἢ ἢν μὴ ἕπως ἐθέλωσιν ἰέναι] Hæc lectio ex libro ſecundo περὶ γυναικ. ſupplenda. εἰσίναι tamen legitur libro de Natur. mulieb.

135 ἢ ἀποπλύναι τῇ πτυῇ ἐφθῇ] τῇ πατρῇ χρῖται legit Cornarius ex li. 2. περὶ γυναικ. At lib. de Nat. mulieb. medicamentum quo eluatur aut illinatur non apponitur.

136 ἵπεται ξυνδήσας τὰ σκέλεα] ξυμμίξας τὰ σκέλεα legunt exemplaria Vaticana.

137 διδόναι ὃ ὀλίγον χύλον πισάνης] Hîc vulgatam lectionem ſecutus ſum cum Caluo. Cornarius verò aliam ex ſupra adſcriptis locis adhibuit.

138 ἐγκεῖσθ] ἐγκεῖσθαι legiſſe videntur Interpretes.

139 τὸν σφιγκτῆρα φορήτω] Hunc locum nominatim mihi exprimere videtur Galenus in Exegeſi, cum σφιγκτῆρα exponit & ſcribit, ὃν ἢ πρὸς περὶ ἀφόρων, ἢ καλύμματα φύλακα. δηλοῖ ἢ καὶ τὰ γυναικῶν περίσφυγα, ὅθ᾽ τι τάτῳ προσπλάσια. Quibus verbis indicat pro pudendorum tegumento aut ſubligari ſumi, quo verenda cuſtodiuntur, quales ſunt mollium noſtrarum mulierum Calçones. Ac neſcio an extrema Galeni verba huic loco accommodari debeant, ac de faſcia pedali etiam ſumi poſſint. Quæ porrò ſequuntur de fœtus extractione, etſi omnibus in codicibus leguntur, quia tamen miſerè ſunt deprauata, in libellum ἐγκατεμμῆς ἐμβρύου releganda.

IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE VIDENDI ACIE.

1 Αἱ ὄψιες] Hic libellus in omnibus exemplaribus περὶ ὄψιες inſcribitur, in quo de oculorum acie corrupta ac vitiata per manum potiſſimum curanda agitur, & in membranis Vaticanis poſt librum de Inſomniis ſcribitur. Incertum verò eſt an hic liber indicetur, cùm libr. περὶ παθῶν ſeorſum de oculorum morbis ſe ſcripturum pollicetur. ὄψις autem Hippocratis videndi aciem qua cernimus, & pupilla † Marco Tullio dicitur, ſignificat, oculi potentiam qua cernit, & potentiam interiorem dixit * Cornel. Celſus. ὄψις etiam oculum indicat, qua ratione nonnulli & De oculis hunc librum appellant, velut etiam oculus nobis pro pupilla ſumitur, cùm oculos cæſios, glaucos, aut cœruleos dicimus. Iſtaque notione hîc αἱ ὄψιες διεφθαρμέναι, pupillæ vitium, aut videndi acies corrupta dicitur, qualis in ſuffuſione aut glaucomate contingit. Hunc autem libellum inter ἀκεπευπικὰ propter curationem repoſuimus, etſi propter manus adminiſtrationem, quæ maxima eius eſt pars, inter χειρουργούμενα reponi poſſit. Qua ratione ferè ab omnibus codicibus poſt librum περὶ αἰματορροΐδων apponitur.

† *Lib. 2. de nat. deor.* * *Cap. 6. lib. 6.*

ἃ ἰῶ ἀρχόμενος διεμπυθῆ τάδε] ταυτὰ videntur legiſſe Interpretes.

τὰ βλέφαρα λεπιώδη, ξύων] In palpebræ aſpritudine, ſcabritie, tyloſi, ſycoſi, palpebra deraditur, inſtrumentumq; ad eam manus adminiſtrationem accommodatum βλεφαρόξυστον Paulo li. 3. dicitur.

4 ἵπτηται ἀδηδόνες] Hæc omnia vt Hippocrate indigna neglexit Cornarius. Vſtionem autem venarum quæ ſunt in dorſo per ſpongiam oleo feruente imbutam continent. Cuius mihi rationem habere videtur laqueus ſeraceus dorſi initio transfixus. Quædam autem exemplaria legunt, τῆσι χερσὶ ἢ μέζον τῆς ἰχίτος.

5 τοὺ ναπαίας φλέβας] ὠμαίας φλέβας videtur legiſſe Caluus. Hæc autem obſcura admodum, in vrendo venas, aut colli tendines & neruos vitari volunt. Magnas autem & varias capitis ſectiones ad oculorum remedia habes apud Celſum c. 7. lib. 7.

6 τὸν σπόγγον] σπογγίον legunt exemplaria Regia manu ſcripta. σπόγγος autem ἀλιγωμένος, ſpongiam oleo feruente tinctam intelligo, qua vſtio fiat.

7 ὅταν ἢ φλὶξ περιφλαύσῃ] Hæc obſcuriſſima verba mihi indicare videntur, leuiter factam vſtionem fluxionem minimè ſiſtere, cùm vena adhuc intumeſcat & inflet, ideoq; repetendam eſſe quoad penitus conquieſcat, aut vſtio omninò peracta ſit. Sic enim cruſtas facilius excidere, cicatriceſque melius coaleſcere.

8 τάχ᾽ ἐκπίπουσιν] τάχα ἐκπίπουσι legunt exemplaria Regia manu ſcripta.

9 σημεῖον ἢ ὅταν ἀπάχῃ τῆς ξύσιος] Etſi hoc loco publicatam lectionem ſecutus ſum, ſatis tamen deraſam eſſe palpebram apparet, ſi pro cruenta & aquoſa ſanie, ſanguis ſincerus & purus effluat.

10 ὄκου αἶδος δεῖ χαλκοῦ] ὁπόσον αἶδος δεῖ χαλκοῦ fortè legendum, etſi vulgata lectio ſatis per ſe conſtat.

11 τάμνειν ζμιλῷ δι᾽ ὧν βρίσματος] Hæc videtur eſſe quædam ὑποκαθαρτικὴ ſpecies.

12 τὰ βλέφαρα τὰ παχύπρα] Huic vitium ſimile πίλωσις Medicis dicitur.

13 ἰητρεύειν τὰ λοιπὰ] ὡς τὰ λοιπὰ lego cum interpretibus, vt hæc vlcera ſicuti reliqua vlcera curentur. Pilorum autem naturam vocat, ciliorum exortum, quem vitari præcipit.

14 ἢ κνησμὸς ἔχῃ] ξυσμὸς ἔχῃ legunt exemplaria Regia manu ſcripta.

15 τοὺ φολίδα τῆ χαλκοῦ] Ex hoc loco φολίδα χαλκῆ, τοὺ λεπίδα, mihi exponere videtur Eratianus, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia.

16 νυκτάλωπος φάρμακον] νυκτάλωπα pro vitio oculorum poni, & luſcitionem Feſto dici ſcripſimus in noſtra Oeconomia, de eoq; aliàs fuſiſſimè egimus. Lego autem cum interpretibus, νυκτάλωψ φάρμακον πιέτω ἐλαπήιον.

17 ἢ κατάξας ἢ ἀυχένα] καταχάσας lego cum interpretibus. πίσας autem ad inediam & famem refert Cornarius, ſed vlcus, & vlceris appreſſionem, & durationem reſpicere arbitror.

18 ἧπαρ βοὸς] Paulus cap. 22. lib. 3. in Nyctalope hepar hircinum aſſatum comedendum exhibet, eiusq; inter aſſandum ſaniem collectam illinit. At author libri de oculis Galeno attributi, hepatis caprini ſuffitum adhiberi vult. Celſus quoq; c. 6. lib. 6. ſic laborantes inungi iubet ſanguine iecinoris maximè hircini, ſin minus caprini, vbi id aſſum coquitur, aut fortè ſanie cum ἰχῶρα dicat Dioſc. c. 39. lib. 2. & Pl. c. 11. li. 48. Quod remedium adſcribit etiam Gal. extremo lib. 4. περὶ πόν.

19 ἢν πυοὶ ὀφθαλμοὶ] Hoc oculi vitium ἀμαύρωσις Græcis dicitur, cùm oculis bene habentibus videndi acies laborat.

20 ὀφθαλμίης] Sunt hæc communia lippitudinis remedia, capitis & totius corporis purgatio, alui ſolutio, ſanguinis detractio. modicus cibus, aquæ potio, ex aph. 31. & 17. li. 6. cauſarum foris incidentium vitatio, & deambulatio, ex "Paulo. "*lib.* 3. *c.* 22.

21 ἐπιφδὴ ἢ ξυμφέρει] ἢ γὰρ ξυμφέρει legunt exemplaria Regia manu ſcripta.

22 καταπλασμα ὀδυνῶν μὴ ἐντάσιος] Cataplaſmate vtimur ad ſiſtendam fluxionem & ad eorum quæ irritant mitigationem, vt ſcribit Paulus, qui etiam cataplaſmata deſcribit.

HIPPOCRATIS COI MEDICORVM PRINCIPIS OPERVM OMNIVM,

Sectio VI.

Τὰ χειρουργούμενα, hoc est, eius Medicinæ partis quæ manu curat, tractationem decem libris complexa, ita vt rectè HIPPOCRATIS CHIRVRGIA dici possit.

Omnia nunc recens Latina interpretatione & Annotationibus donata, quæ Commentarij cuiusdam vice esse possint.

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Medico authore.

Hac Sectione continentur,

Κατ' ἰητρεῖον, *Medici officina; aut de officio Medici, Lib.* 1.
Περὶ ἀγμῶν, *De fracturis, Lib.* 1.
Περὶ ἀρθρων, *De articulis, Lib.* 1.
Μοχλικὸν, *Vectiarium, hoc est, de ossium per molitionem impellendorum ratione, Lib.* 1.
Περὶ ἑλκῶν, *De vlceribus, Lib.* 1.
Περὶ συρίγγων, *De fistulis, Lib.* 1.
Περὶ αἱμορροΐδων, *De hæmorrhoidibus, hoc est, de venis in ano sanguinem fundere solitis, Lib.* 1.
Περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τρωμάτων, *De capitis vulneribus, Lib.* 1.
Περὶ ἐγκαταρμῆς ἐμβρύου, *De fœtus in vtero mortui exectione, Lib.* 1.
Περὶ ἀϊατρμῆς, *De corporum resectione, Lib.* 1.

IN SECTIONEM SEXTAM PRÆFATA.

SECTIONEM huius Operis sextam τὰ χειρουργούμενα complectentem, sub Chirurgiæ Hippocrateæ nomine publicaturus, non eram nescius (Lector candide) fore aliquando vt hic noster labor in varias hominum reprehensiones incurreret, nonnullosq; futuros qui hanc diligentiam post tot nobilissimos de istius Medicinæ facultate scriptores, vt superuacaneam & minime necessariam contemnerent, quosdam etiam qui vel inutilem & fractam, neque satis absolutam esse clamitarent. Quos quidem homines velut otio abundantes, rectæ voluntatis propensione securus, optimorumque officiorum conscientia fretus, meritò reiicere poteram, nisi turpe & iniquum existimarem susceptæ causæ patrocinium deserere, aut æquitatis existimationem malevolentissimis hominum obtrectationibus prodere. Qui si ægrè ferunt nos post tot egregios de Chirurgiæ facultate scriptores, eadem de re veterem disciplinam ad Hippocratis veteris Medicinæ parentis decreta revocare, in lucem & in existimantium arbitrium ponere: næ illi in nobilissimam & antiquissimam Medicinæ partem grauiter peccant, & tanquam communis omnium salutis hostes parricidio se inuoluunt sempiterno. Nam in tanta tamq; feraci nobilissimorum ingeniorum copia, tam multis denique ea de re omnis generis conscriptis voluminibus, vt omnium literis decantatissima, & hominum manibus detritissima Chirurgia videatur, pauci tamen, quod dolendum potius quàm inuidendum, eam ad Hippocratis præcepta revocarunt, & de face haurire, quàm eius limpidissimos fontes consectari maluerunt. Nemo tamen est vel mediocriter literis imbutus, qui istius præcipuè facultatis vt principem, ita totius Medicinæ ac bonorum omnium parentem Hippocratem non prædicet ac libere fateatur. Quo laudis titulo, vt sæpè, ita nunquam satis dignè eum exornat Galenus. At verò in hoc præsidio quod ad communem omnium salutem constitutum est, & manus curationem postulat, is tam cumulatè cum omni laude excelluit, vt ad amplissimam gloriæ segetem, hæc palma proprio quodam iure omnium iudicio ei sola reseruata videatur. Nam tot ea de re conscriptis voluminibus, & obeundis ciuitatibus ac regionibus, tantam in hac facultate nauauit operam, eamq; adeò locupletauit, vt hi ferè libri qui hoc nomine circumferuntur, soli editiij ac genuini Hippocratis illius Magni & Heraclidæ filij, ex clarissima Asclepiadarum familia verè oriundi, omnium iudicio esse censeantur. Ac ea ferè tota quam hic tibi fortasse nimis ambitiose venditamus (vt libere & ingenuè dicam) vera est & germana Hippocratis illius fœtura. Quò certe æquius est te nostram istam operam, cum publica omnium salute coniunctam, & rectæ voluntatis assensione ad omnium vtilitatem aggregatam, tuo fauore prosequi, & labores nostros quos iam pridem magna animi propensione ad Hippocratem contulimus, liberaliter amplecti, neque ægrè ferre, si de iisdem eadem (vt habetur in conditionibus) non tamen eodem modo, neque similiter à nobis dicantur. Nam iampridem longa animi reputatione mecum statui, non modo non temerariam aut inutilem esse in Hippocratem collatam operam, verumetiam omninò necessariam, & vtilitate communi consignatam & probatam. Quanquam si quis rectè secum reputet, is facilè statuet non eadem esse quæ à nobis hîc proferuntur, sed longè diuersa, & vero multò locupletiora quàm quæ à nobilissimis huius artis Dictatoribus olim non sine amplissima ingenij laude in communem vsum posteritati sunt commendata. Ac ne tibi plus æquo munus nostrum verbis exaggerem, hic tibi in libros Hippocratis κατ' ἰητρεῖον, περὶ ἀγμῶν, περὶ ἀρθρων, post Galeni Commentarios. Notas nostras exhibemus, & opus hoc Mochlici & libelli de Hæmorrhoidibus noua accessione auximus, eosq; liberali manu in Asclepiadarum familiam asseruimus. Ac intra eius familiæ septa nos lubenter continuissemus; nisi publicæ huic causæ, quæ manu curat, iniquum præiudicium adferri, nimisq; magnam contumeliam aut iniuriam fieri putassemus. Ideoq; libellos de fœtus in vtero mortui exectione, & de corporum resectione ad pleniorem Chirurgiam informandam adiunximus. In istamq; causæ coniunctionem non ingratis libellos περὶ ἰητροῦ & περὶ ὀχέων φύσιος, velut minimè inutiles imposuissemus, nisi illis locum in altera orchestra saltandum dedissemus. Quòd si libros περὶ ὀλεθρίων τραυμάτων & περὶ βελῶν adiungere licuisset, non est dubium quin suis numeris perfectam & absolutam huius muneris tractationem, plenamq; Chirurgiam, qualem ex Hippocratis libris recenset Erotianus, posteris tradere potuissemus. Sed hoc nobis inuidit temporis iniuria, quæ omnibus bonis literis semper inimica, cladem etiam attulit sempiternam. Sed fortasse extra causam nimis multa, de causa pauca, & quæ consilij nostri rationem afferant dicenda sunt. In hoc autem nouo argumenti genere, etsi ordinis ratio sua cuilibet libro à me est præfixa, eam tamen secuti videmur, quæ magis [illegible]ularis est, & Galeno approbata. Medici officinam quòd proœmium quoddam sit operis, & Medicum ad omne [illegible]nariam operam præstandam, tanquam εἰσαγωγὴ compendio quodam prompte instruat; libris de fracturis & articulis præposuimus, quod & fecisse Galenum in suis Commentariis apparet. Neque verò sæpe hoc ordinis mutium abiurat, vt ex eius lectione patet, tum quod ea ipsa τῦξαι ἰητρεῖον indicatura, hos omnes libros, hoc est Officinam Medici, & libros de fractis & luxatis, veteribus Medicis quondam complexa sit, vt ex Galeno Com. in lib. de fract. & Com. 4. in lib. de art. liquido cuiuis patet. Et si idem nonnunquam libros de fract. & art. ante Medi[illegible] Officinam sæpe legendos esse moneat, illosq; ad huius explicationem non rarò adhibeat, alio ordinis scopo propos[illegible] Itaque mihi videtur instituti ordinis ratio plausibilior, qua & Medici instrumentum & supellex, & verò munus [illegible]ius informatur, & tanquam ex vmbra in pulueream & aciem

& aciem, hoc est, in manuariam operam, deducitur. In iis verò ita mihi temperaui; vt Galeni Commentarios, etsi magna ex parte laceros, vel leuiter attingerem, quod id alterius esset instituti, & ne eadem de re sæpius dictata, vel cum fastidio reponerem. Libros de fract. & art. suo velut loco sequitur Mochlicus aut Vectiarius, de ossium per molitionem impellendorum ratione dictus, quod eorum librorum compendiosam quandam doctrinam contineat, & quæ certè à reliquis non sine fraude & scelere separari oportuit. Adeò vt mihi tanquam capite diminutam ac mancam Hippocratis Chirurgiã populo venditasse videantur, qui eum vel taciti prætermierunt, vel certa animi persuasione neglexerunt. Quò certè me maior admiratio subit, Cornarium in hac Hippocraticæ Interpretationis palæstra gladiatorem imprimis nobilem & exercitatum, hunc librum in totum præteritum reliquisse, illiusq; indicaturam falsò libello de Ossibus supposuisse. Nisi cum cæteris operis insanitate & difficultate deterritus, interpretandi animum vna cum potiundæ integritatis spe abiecerit. De me verò etsi nolo quicquam, ipse præsertim, ambitiosius prædicare, spero tamen nostra interpretatione effectum, vt limata illi verborum siccitas, qua totus redundat, plenioribus Hippocratis fontibus irrigata, & ad eosdem deducta, pleniorem lucem accipiat, doctorumque necnon intelligentium assensionem ita commoueat, vt eam reddita sibi sanitate, tanquam detracto fuco, pro legitimo ac germano Hippocratis Magni fœtu verè agnoscant ac recipiant. Quod & cuiuis me facile probaturum spero, qui nostram cum cæterorum interpretatione contulerit, & ad Hippocratis disciplinam velut postliminio reuocarit, ad eámq; rem cognoscendam tantum iudicij, quantum non quiuis vnus ex populo, sed quantum existimator doctus & intelligens, adhibuerit. Vlcerum tractatio sequitur, quæ videtur esse alterum quoddam Vulnerary officium, quo sese velut caduceo ornatus, per populi ora gloriosius iactare posit, quæ etsi vniuersitatem quandam comprehendere, eoq; nomine præponi debere videatur, ad eam tamen cum dignitate curationem obeundam, egregie comparatum Medicum esse oportuit, & in omnibus manuariis præstandis officiis optimè instructum, quod non nisi longe ante præparata exercitatione probè præstari potuisse satis constat. Qua ratione eam quoque post fracturarum tractationem adhibet Hippocr. lib. de fract. Accedit vulnerum capitis speculatio, quæ etsi in fracturarum genere non incommodè pertractari potuit, sua tamen dignatione & pondere in hunc locum non temerè est sepositа, vt quæ & toto argumenti genere dissentiens, & tractationis modo eximia, hoc totum Chirurgiæ corpus informaret. Reliqua superest fœtus intermortui extractio aut exectio, & corporum resectio, quæ Medico non indigna, ita ad Chirurgiam suis numeris complendam valde sunt necessaria. In qua instituenda cùm vel multa lubrica, vt in opere anfractuoso & difficili occurrerent, nostras rationes ita attemperauimus, vt ad Hippocratis sententiam cum dignitate tuendam vel maximè accommodarentur. Quod certe præstiterim necne, tuum esto iudicium, idq; vt sperare non audeo, ita semper præ me tulisse palam profiteor. Restat (lector candide) vt hoc Hippocrateæ Chirurgiæ corpus quod exulceratissimis ac turbulentissimis istis temporibus tibi de vindemiolis nostris excerpsimus, ita tuo fauore prosequare, vt ad reliquias persequendas alacriores nobis addas animos, & tua æquanimitas nostram augeat in scribendo industriam. Nam etsi fœlicissimorum ingeniorum cursum premit ac retardat importuna ista Reipub Gallicæ clades, is tamen mihi laudandus est, qui hoc tempore ipse cum liceat, in hoc communi nostro & quasi publico fato, consoletur se, cum conscientia optimæ mentis & rectæ vitæ, tum etiam vsurpatione & renouatione doctrinæ. Bene vale. Ex Mediomatricibus ipsis Nonis Quintilib. 1594.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΤ' ΙΗΤΡΕΙΟΝ.

HIPPOCRATIS LIBER DE OFFICINA MEDICI; AVT

De officio Medici.

PRincipio quænam ſimiliter aut diſſimilitet ſe habeant videndum; idque ex his quæ maximi ſunt momenti, aut facillimè cognoſcuntur, aut quauis via & ratione comprehenduntur: quæ & viſione, & tactu, & auditione percipiuntur; quæque in viſionis, auditionis, tactus, narium, linguæ & intelligentiæ ſenſum cadunt, ex quibus omnis cognitio noſtra conſtat.

[1] Ἢ ὅμοια, ἢ ἀνόμοια ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῶν μελίστων, ἀπὸ τῶν ῥηίστων, ἀπὸ τῶν πρώτη πρώτως γινωσκομένων. ἃ καὶ ἰδεῖν, καὶ θίγειν, καὶ ἀκοῦσαι ἔστι. ἃ καὶ τῇ ὀφῇ. καὶ τῇ ἁφῇ. καὶ τῇ ἀκοῇ. καὶ τῇ ῥινί. καὶ τῇ γλώσσῃ. καὶ τῇ γνώμῃ ἔστι αἰσθέσθαι. ἃ δὲ οἷς γινωσκόμενα, πᾶσιν ἔστι γνῶναι.

ANNOTATIONES.

HIc libellus κατ' ἰητρεῖον palam & publicè inſcribitur, eaque indicatura ex vetuſtiſſimis exemplaribus vel Galeni tempore ſatis conteſtata fuit, qua vel Medici, vel Chirurgiæ officina, vel Medicatrina indicatur: præſtaret tamen (vt Galenus ſcribit) ὡδὶ τῷ κατ' ἰητρεῖον inſcribere, quod ὡδὶ τῷ κατ' ἰητρεῖον πεφροντικότων ὁ λόγος αὐτῷ γίνεται). Quam inſcriptionem libris de fract. & artic. quidam etiam impoſuerunt, vt patet ex † Galeno, quòd ferè his libris Medici vulnerarij aut Chirurgi potiſſimùm munus explicatur. κατ' ἰητρεῖον enim τὸ κατὰ τὸ ἰητρεῖον πραγμάτευμα ſignificat, vt exponit Gal. Comm. 1. in lib. 1. Epid. vt vel ab ea Medicinæ parte quæ manu curat & omnium eſt vetuſtiſſima (teſte Celſo) inſcriptio huic libro ſit quæſita, quo vel præcipua Chirurgiæ ſupellex adornatur & proponitur, ac veluti eorum quæ libris de fract. & art. diffusè tractantur, breuis & compendioſa adumbratio ſpectatur. Etſi verò non malè Medici officinam dici exiſtimandum eſt, quòd in eo multa tòti arti Medicæ communia contineantur, ac veluti totius artis quidam aditus ac proœmium adumbretur, nec Galenus ſolum ad Chirurgiam, verùm etiam ad totius artis cognitionem exempla referat. Erotianus tamen ἰητρεῖον θεραπείαν exponit, quo nomine communem totius artis curationem complectitur: etſi propriè quodammodo explicatio illa libro primo Epid. (cuius antea memini) accommodari poteſt. Huius autem libelli originem ad magnum illum Hippocratem Coum, virum & arte & facundia inſignem (vt loquitur Celſus) referri, & phraſis ipſa clamat, & fatetur Galenus Comm. 1. in lib. de fract. quamuis obſcuriſſimis verbis, etſi alias nonnihil ambigere videtur. * Erotianus quoque hunc librum inter θεραπευτικά, ac velut Chirurgiæ dicata opera, in librorum Hippocratis recenſione, longo ordine poſt libros de fract. & artic. commemorat. Vt autem eiuſdem argumenti multa erant ſcripta ab antiquis Medicis, præſertim Diocle & Philotimo, ita in hunc librum explicationem ſcripſerat Aſclepiades, cuius meminit Erotianus, & Galenus ſuis in hunc librum Commentariis.

† *Comm. 1. in lib. de fract.* * *Comm. in hunc lib.*

[1] ἢ ὅμοια ἢ ἀνόμοια] Hoc commune eſſe totius artis veluti præludium, aut quendam etiam tum ad præſagiendum, tum ad curandum ingreſſum, præter ea quæ hîc ſcribit Galenus, teſtatur quoque Comm. 1. in Prognoſt. ad idque accommodat vt totius artis proœmiũ eſſe velit. Optimè verò initio lib. 9. de placitis Hippocr. & Platonis hunc totum locum explicat, & ad cuiuslibet rei in quauis arte inueſtigationem adhibet, hinc ſumpto cognitionis principio, vt à naturalibus inuentionis indiciis, quæ in ſenſum & rationem cadunt, omnis propoſitæ rei natura petatur. Quod non in arte Medica modò, ſed etiam in philoſophia vim habet maximam, vt ſcribit Plato in Phædro.

ἀπὸ τῶν πάντη πάντως γινωσκομένων] Hoc veluti tertium quoddam cognitionis inſtrumentum ponitur, quod mentis acie, cogitatione, ratione & diligenti ſpeculatione continetur, ab iiſque quæ ſub ſenſum cadunt & facillima ſunt cognitu diſtinguitur. Ea enim quæ quauis ratione & via, accurateque intenta iudicij exercitatione comprehenduntur, ſignificantur, diligentemque artis cognitionem & ſpeculationem requirunt, ſiue in experientiam, ſiue in rationem cadant. Eoque pertinere videntur τὰ πάντη πάντως γινωσκόμενα, quæ tam ſæpè & cum obſcuritate inculcat Galenus, vt ea facillimis & ſenſuum iudicio cognitis opponat, nec non niſi longa exercitatione, mentis intentione, ac magna cognitionis perceptione comprehendantur. In hanc enim notionem accipienda mihi videntur hæc obſcuriſſima Galeni ex Commentario verba, quæ quia vitio non carent, ita legenda ſunt: ὅθεν μοῦ τὸ ὁδὶ πάντα δείσκειν), ὅθεν τ' ἑτέρας ἃ γνωσθῆναι τοῖς μὴ ῥᾴστοις δείσκουσιν, ἀγαθὰ κατ' ἔνδειξιν. Quæ tamen aliter ſumpſerunt interpretes. Hucque ſpectare videtur quod à Platone in Phædro eſt explicatum, ea quæ naturalibus indiciis & ſub ſenſum poſiti, ſunt expoſita, nullam in ſe controuerſiam habere. In his verò quæ ratione comprehenduntur, magnam ambiguitatem exiſtere. Calius hoc commune totius artis exordium ita obſcurauit, vt eius ſenſa non facilè eruas.

ἃ ἐν τῇ ὄψει] Hæc ſunt φυσικὰ κεῖσθαι, quibus in quauis arte, quid ſit conſentaneum, aut repugnet, quid ſimile aut diſſimile, compoſitum etiam aut diuiſum inueſtigamus, aut quibus veluti inſtrumentis, cuiuſuis quæſitæ rei cognitio conſtat. De quibus agit Plato in Phædro, & poſt eum Galenus in lib. 9. de plac. Hippocr. & Plat. Referri certè quidem iſta ad ſenſuum perſpicuitatem poſſe videntur, in quibus maximè eſt veritas, ſi & ſani ſunt, & valentes, omniaque remouentur quæ obſtant & impediunt. Quorum etiam iudicia clara & certa ſunt, vt ſi optio naturæ noſtræ detur, & ab ea Deus aliquis requirat contentáne ſit ſuis integris incorruptiſque ſenſibus, an poſtulet melius aliquid, non videam quid quærat ampliùs, vt copiosè diſputat apud Marcum Tullium Luculs,

A lus, etsi sunt ista ab* Academia nova & Carneade accurate, tum etiam seorsum soliter à Chrysippo cogitata. Quæ de mente dicuntur eò spectant, vt ad ea quæ non sensibus ipsis percipi dicuntur, sed quodammodo sensibus, rebus natura. Animo tum hæc tenemus comprehensa non sensibus quæ quasi expletam rerum comprehensionẽ amplectuntur. Potest etiã de ea appetitione intelligi, quæ (Galeno vi pulsa sequitur, cum sensus non obscuri præsertim nec tenebricosi, ad res percipiendas intenduntur. Mens enim ipsa (inquit ille) quæ sensuum fons est, atq; etiam ipsa sensus est, naturalem vim habet, qui intendit ad ea quibus mouetur. Itaq; ubi vita sic arripit vt iis statim vtatur, aliqua sic recondit, è quibus memoria oritur. Cætera autem similitudinibus cõstituit, ex quibus efficiuntur notiæ rerum, quas Græci tum ἐννοίας, tum προλήψεις vocant. Eò cum accessit ratio, argumentriq; conclusio, rerumq; innumerabilis ordinatio, tum & perceptio eorum omniũ apparet, & eadem ratio profecta his gradibus ad sapientiam pertendit. Ad verum igitur beatamq; vitæq; cõstantiã aptissima cum sit mens hominis amplectitur maximè cognitionẽ, & κατάληψιν, quam, vt dixi, verbum è verbo exprimentes, comprehensionem dicimus, cùm ipsam per se amat (nihil est enim ei veritatis luce dulcius) tum etiã propter vsum. Quocirca etiam sensibus vtitur & artes efficit, quasi sensus alteros, & vsq; eò philosophiã ipsam corroborat, vt virtutem efficiat, ex qua re vna vita omnis apta sit. Qui totus locus cùm huc optimè conueniat, & ad quamuis artis perceptionem plurimum faciat, mihi exscribendus integer fuit. De eo autem quod κατάληπτον, aut ἀκατάληπτον Philosophis dicitur, & meminit Galenus in Comment. 10, fusissimè agitur apud M. Tullium in Acad. Quæstionibus.

* *Acad. Quæst.* † *Cic. in Acad. Quæst.*

. ἃ δὲ εἰς χειρουργίαν] Caluus hunc totum locum ita obscurauit, vt non facilè aut Hippocratis, aut Ga[illegible] mentem inde hurias.

B Τὰ δὴ ἐς χειρουργίαν καὶ ἰητρεῖον, ὁ ἀὴρ ὁ περιέχων. ὁ δρῶν. οἱ ὑπηρέται. τὰ ὄργανα. τὸ φῶς. ὄκως. ὅκου. ὅκως ἄν. ὅκου. ὁκότε τὸ σῶμα. τὰ ἁρμόσματα. ὁ χρόνος. ὁ τρόπος. ὁ τόπος. ὁ δρῶν, ἢ καθήμενος, ἢ ἑστεώς. ξυμμέτρεως πρὸς ἑαυτὸν, πρὸς δὲ τὰ εἰς ὁμιλίαν, πρὸς τὸ ἀγχοῦ. ἀγχοῦ μὲν οὖν δύο εἴδεα. τὸ μὲν κοινόν. τὸ δὲ τεχνικόν. τὸ μὲν οὖν κοινὸν οὐκ ἐφ' ἡμῖν. τὸ δὲ τεχνικόν. ἐφ' ἡμῖν. ὧν ἑκάτερα διαιρήσεις, ἢ πρὸς ἀυγὴν, ἢ ὑπ' ἀυγήν. ὑπ' ἀυγὴν μὲν οὖν ὀλίγη ἡ χρῆσις, καταφανὴς τε ἡ μετριότης. τὰ δὲ πρὸς αὐγὴν ἐκ τῶν πρόσθεν, ἐκ τῶν ξυμφερόντων αὐγέων, πρὸς τὸ λαμπρότητα τε ἐπὶ τὸ χειρούμενον. πλὴν ὀκόσα μὴ λαθεῖν δεῖ. ἢ ὁρᾶν αἰσχρόν.

C D ὕπνοι δὲ τὸ μὲν χειρούμενον, ἐναντίον τῇ αὐγῇ, τὸ δὲ χειρίζοντα, ἐναντίον τῷ χειρουμένῳ, πλὴν ὥστε μὴ ὀπίσω τὰ ζῆν. ὕτω γὰρ αὖ ὁ μὲν δρῶν, ὁρᾷη. τὸ δὲ χειρούμενον, οὐκ ὁρῶ. πρὸς ἑαυτὸν δὲ καθήμενον πόδες ἐς τὰ αὖω ἴξιν καὶ ἴγυ γύαισι. ὀλίγα σὺν δὲ ὀλίσθον συμβεβῶτες, γύαλα δὲ αὐτέρω βεβώνων σμικρὸν ὀλίγα σὺν ἀλλήλοισιν θέσθ, καὶ παλάθεσθ. ἰμάτιον δὲ ὑγιαλέως. εὐχρινέως. ἴσως. ὁμοίως. ἀλλήλοισιν ὥμοισι.

Ista autem in manu curantis officio spectantur. Æger, agens, ministri, instrumenta, lumẽ, quo loco, quomodo, quænã, quemadmodũ & quando, corpus, quæ ad agendum sunt accommodata, tempus, modus, locus, is qui agit, siue sedens, siue stans accõmodate tũ ad se ipse, tum ad id quod manu tractatur, tum ad lucem se habeat. Ac lucis duo cùm sint genera, cõmune quidem in nobis situm nõ est, quod autem arte constat, penes nos est. Vtriusq; verò duplex vs[9] existit, aut aduersi luminis, aut auersi. Auersi quidẽ luminis exigu[9] est vsus, & moderatio manifesta. Quod ad aduersum verò lumen attinet, ex eo quod præsens est & cõfert, id quod manu curatur ad luminis splendorem conuertere oportet, nisi si quę aut latêre cõuenit, aut conspici turpe est. Atq; hoc pacto id quidẽ quod manu tractatur lumini aduersum, eum verò qui curat, ei qui curatur ex aduerso esse oportet, dũ ne lumini officiat. Ita nanq; & qui opus exercet cernere poterit, neq; quod manu tractatur, cernetur. Quòd autem ad sese attinet, sic sedeat, vt pedes secundũ eam quæ sursum est rectitudinẽ, è directo ad genua siti sint, paruo interuallo inter se coniuncti. Genua verò ad superiorem inguinum regionem paulò diducta sint, ita vt cubiti sua positione, & in latera appositione, iis innitantur. Vestis sit decenter composita, explicata, æquabiliter, similiter, in cubitis atq; humeris.

* πόδες ἐς τὰ αὖω ἴξιν] Galenus κάτω ἴξιν legit, & eam quæ deorsum est ad genua rectitudinem capit, eadem certè notione. Siue enim eam rectitudinem spectes, quæ sursum pedum ratione ducitur, siue eam quæ genuum ratione deorsum est, eundem sensum elicies, dum pedes ad genua è directo sint collocati. Caluus longè aliter hunc locum sumit, & de ægri situ intelligit, contra Gal. mentem.

ὑγιαλέως] ὑγιαλέως αὐτὶ τοῦ περιπεπλωμένως poni scribit Galenus. Significat autem Medicã vestem collectam esse debere, & expeditam, aptam, bene instructam & decenter ornatam, neq; adductam aut adstrictam nimis, neq; fluxam, sed succinctam & aptè compositam. ἰμάτιον autem de veste explicata dicitur, quæ est distincta & minimè replicata. Erotianus ὑγιαλέως περιπεπλωμένως exponit, vt dicatur de veste contracta, compressa, arcta, aut etiam decenter composita. Caluus quod de Medici vestitu dicitur, ad vestem stragulam, fascias & lintea nescio qua ratione detorsit.

D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

πρὸς δὲ τὸ χειρούμενον, τὸ μὲν πρόσω. καὶ ἐγγὺς καὶ ἄνω. καὶ κάτω. καὶ ἔνθα, ἢ ἔνθα, ἢ μέσον. τὸ μὲν πρόσω καὶ ἐγγὺς, οἷον ἀληθῶς. ἐὰν μὴ ἀμείβῃ. ἐὰν δὲ ὄπισθεν, γονάτα μὴ ἀμείβῃ. ἐὰν δὲ πλευράς. τὸ δὲ ἄνω μὴ ἀνώτερω μαζῶν ἄκρας χεῖρας ἔχῃ. τὸ δὲ κάτω μὴ κατωτέρω, ἢ ὡς τὸ ξῆφος ἔπι γονάσιν ἔχῃ ἄκρας χεῖρας ἐγγονίους πρὸς βραχίονας. τὰ μὲν κατὰ μέσον ἄτονος. τὰ δὲ ἔνθα, ἢ ἔνθα μὴ ἔξω τῆς ἕδρης. κατὰ λόγον δὲ τῆς ὀπισθοφυῆς πρὸς βαδιζόμενον τὸ σῶμα καὶ τὸ σώματος τὸ ἐργαζόμενον. ἑστὼς δὲ δεῖ καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων βεβῶτα ἰσόρροπα τῶν ποδῶν ἄγης. δοῦναι δὲ ἐπέρῳ ὀπισθεβαῶτα μὴ ὧν κατὰ τὸν δρῶντα χεῖρα. ὕψος γύαλα πρὸς βεβῶνα ὡς ἐν ἕδρῃ. καὶ τὰ ἀγκάλαια ὅσα τὰ αὐτά. ὁ δὲ χειρούμενος ὧν χειρίζοντι ὧν ἀγκὼν τοῦ σώματος μέρος ὑπηρετείτω. ἢ ἑστεὼς. ἢ καθήμενος. ἢ κεκλιμένος, ὅκως ἂν ῥᾴιστα, οὕτω ὡς σχῆμα ἔχων ὄφελος πρὸς τὸ ἔργον. φυλάττειν δὲ τὰ ὁρώμενα. ἐκτείνειν. κατοκλίνειν, ὡς ὁ δρῶν ζῇ καὶ σχῆμα καὶ εἶδος τοῦ χειρουμένου ἐν πρόσθεν. ἐν χειρουργίῃ, ἐν τῇ ἐπείγοντι ἕξει.

In eo verò quod manu tractatur, vltra quidem & propè, & supra & infra, & quod in hanc vel illam partem declinat, aut quod mediũ est spectatur. Eius quidem quod vltra & propè, termini sunt cubitorũ gibbi, in anteriorem quidẽ partem, si genua, in posteriorem verò, si costas non pertranseant. Quòd ad sursum attinet, vt ne supra mammas summę manus perueniant. Deorsum autem, vt ne inferiùs quàm vt pectore ad genua incumbente, summæ manus rectum angulum ad brachia faciant. Atq; hęc quidem medio modo se habent. In hanc verò vel in illam partem, ne extra sedem declinet, sed prout conuersionem fieri conuenit, corpus & eam corporis partem quæ agit, protendat. Stanté autẽ vtriusq; ex æquo pedibus abundè insistere oportet, sed altero insistentem agere, nõ eo qui est ad agentem manu, ita vt genu ad inguina sublatum sit perinde atq; vbi sedebat. Ac in cæteris iidem termini seruandi sunt. At qui tractatur reliqua corporis parte manu curanti subseruiat, aut stans, aut sedens, quo quam facillime ita in ea figura perseueret, obseruans defluxionem, subsistentiã, in latus conuersionem, declinitatem, sic vt eam quam oportet & figuram & formam eius partis quæ tractatur tueatur, cùm se medico exhibet, & manu tractatur, eumq; habitum seruat, in quo postea contineri debet.

[6] ἐστω δὲ ὁ δᾶ] Hunc locum adducit Galen. Comm. 2. in lib. de fract. Apparet autem Galenum ἐνεῶνας legisse, quòd ad ingrina v- A
triusq; cruris æqualem altitudinem intelligi velit, cùm tamen omnia exemplaria tam manu scripta, tum exarata ἐνβᾶνα legant. Quo
sensu etiam nonnulli Galeni locum legunt.

[7] ἔκτεψιν] Sic legunt exemplaria omnia tum publicata, tum manu scripta. ἔκτεψιν tamen cum Galeno legimus, quam ἡ εἰς τὸ πλάγιον ἐκτροπὴ exponit, ad latera inclinationem & conuersionem. In Exegesi quoq; vbi ἔκτεψιν exponit πρὸς τὰ παράλληλα ὅταν ἀφάλλαξιν, hunc locum subindicare videtur, & ἔκτεψιν potius quàm ἔκτεψιν adumbrare: vbi fortè εἰς τὰ πλάγια pro εἰς τὰ παράλληλα melius legeretur. Caluus hunc totum locum admodum conturbauit, & longè ab Hippocratis & Galeni mente recessit

Vngues neq; longiores neq; breuiores digitorum extremis verticibus esse oportet, quos sic in vsum adhibere conuenit. Digitis quidem summis, indice ferè ad pollicem admoto, manu autè integra prona, ambabus verò aduersis. Digitorũ autè apta à natura habitudo est, vt magnũ sit interuallũ quod est inter digitos medium, & pollex indici ex aduerso constituatur. Morbo verò eos malè affici cõstat, quib. ex primo ortu, aut educatione, pollex ab aliis digitis contineri assuecuit. Qui agit, ad opera omnia adhibeat vtrasque manus, & ambas simul, cũ sint similes, ad id quidẽ animũ aduertens, vt ambabus vtatur rectè, decorè, citò, sine labore, concinnè, promptè. Instrumenta certè & quãdo, & qualiter parata esse debeant, dicetur. Sed ea vbi oportet posita, iuxta eam corporis partẽ quæ tractatur, ita vt ne quid opus remoretur, neq; in assumendo impediat. Quòd si ab altero exhibeantur, is paulò ante paratus sit, & vbi iusseris imperata faciat. Qui verò ægrotanti adsistũt, quod manu curatur prout traditũ fuerit, exhibeant, reliquum autem corpus in quiete cõtineant, tacentes, & ei qui præest auscultantes.

[8] ὄνυχας μήτε ὑπερέχειν, μήτε ὑπείπειν. δακτύλων κορυφὰς ἐς χρῆσιν ἀσκεῖν. δακτύλοισι μὲν ἄκροις, τὰ πλάγια λιχανῷ πρὸς μέγαν. ὅλη δὲ καταπρηΰς. ἀμφοτέρησι δὲ ἐναντίησι. δάκτυλον ἐκφυλῶαι μέγαν τὸ ἐν μέσῳ τῶ δακτύλων, τῷ ὑπεναντίον τῷ μέγαν τῷ λιχανῷ. νεῦρος δεδὶ ἰῷ καὶ ὀλάπλον ἐστὶν ὡς ἐν ἡμιτόμοισι, ἐν δὲ φαῖς εἴρηται ὁ μέγας ὑπὸ τῶν δακτύλων κατέχεσθαι δῆλον. τὰ ἔργα πρῶτα ἀσκεῖν ἑκατέρησι δρῶντα, τῷ ἀμφοτέρησιν ἅμα. ὁμοίως γὰρ ἔχουσιν ἀμφοτέρησι, σοφιζόμενον ἀγαθῶς. καλῶς. ταχέως. ἀπόνως. εὐρύθμως. εὔπορως. ὄργανα μὲν τῷ ὅτε τῷ οἷσιν εἰρήσεται. ὄκως δὲ μὴ ἐμποδὼν τὸ ἔργον. μηδὲ ἐμποδὼν τῇ αἱρέσει. πρόσκειται δὲ ἔργα ζόμενον δὲ τὸ σῶμα τῶς ἔστω. δηῶς δὲ ἰῷ δίδω εὔσιμος ὀλίζω πρότερον ἔστω. ποιείτω δὲ ὅταν κελεύῃς. ⓐ δὲ ἀκούει ⓐ ἀδενέοντα τὸ μὴ χειρίζόμενον πρεχόντων ὡς αἰ δοκῇ. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα κατεχόντων, ὡς ὅλον αἰ ἀτρεμίῃ, σιγῶντες, ἀκούοντες τοῦ ἐφεστῶτος.

[8] ὄνυχας μήτε ὑπερέχειν, μήτε ὑπείπειν. δακτύλων κορυφὰς ἐς χρῆσιν ἀσκεῖν. δακτύλοισι μὲν ἄκροις, τὰ πλάγια λιχανῷ πρὸς μέγαν. ὅλη δὲ καταπρηΰς. ἀμφοτέρησι δὲ B
ἐναντίησι. δάκτυλον ἐκφυλῶαι μέγαν τὸ ἐν μέσῳ τῶ δακτύλων, τῷ ὑπεναντίον τῷ μέγαν τῷ λιχανῷ. νεῦρος δεδὶ ἰῷ καὶ ὀλάπλον ἐστὶν ὡς ἐν ἡμιτόμοισι, ἐν δὲ φαῖς εἴρηται ὁ μέγας ὑπὸ τῶν δακτύλων κατέχεσθαι δῆλον. τὰ ἔργα πρῶτα ἀσκεῖν ἑκατέρησι δρῶντα, τῷ ἀμφοτέρησιν ἅμα. ὁμοίως γὰρ ἔχουσιν ἀμφοτέρησι, σοφιζόμενον ἀγαθῶς. καλῶς. ταχέως. ἀπόνως. εὐρύθμως. εὔπορως. ὄργανα μὲν τῷ ὅτε τῷ οἷσιν εἰρήσεται. ὄκως δὲ C
μὴ ἐμποδὼν τὸ ἔργον. μηδὲ ἐμποδὼν τῇ αἱρέσει. πρόσκειται δὲ ἔργα ζόμενον δὲ τὸ σῶμα τῶς ἔστω. δηῶς δὲ ἰῷ δίδω εὔσιμος ὀλίζω πρότερον ἔστω. ποιείτω δὲ ὅταν κελεύῃς. ⓐ δὲ ἀκούει ⓐ ἀδενέοντα τὸ μὴ χειρίζόμενον πρεχόντων ὡς αἰ δοκῇ. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα κατεχόντων, ὡς ὅλον αἰ ἀτρεμίῃ, σιγῶντες, ἀκούοντες τοῦ ἐφεστῶτος.

[9] δακτύλων ἐκφυλῶαι μέγαν] Hunc locum integrum his luculentissimis verbis explicat Gal. lib. 1. de vsu partium: πάλιν δὲ ὥσπερ ὑπὸ τοῦ D
φωνῆς, φησὶν Ἱπποκράτης, ἀρξώμεθα λέξεως. ἐν οἷς γὲ ἐνεδείκνυτο ἡ χρεία τῆ ἐνύχων, δι' ὧν ἤλικιν αὐτὸς ἔχειν σοφὸν ἐνόμισεν, ἐν τούτοις ἡ τὸ χιροῦσθαι ἓν εἰς δακτύλους ἢ χίρεσι, ἢ τοῖς πέντε αὐτοφυῶς ἢ μίγαν, ὁμοίως ἐνδείκνυται χάριν ὧδε δακτύλων δ' δ' ἐνὸς, μίγα τὸ ἐν μέσῳ, ἢ ἀπεναντίον τὸ μέγαν τῷ λιχανῷ. ἔνεκα γὰρ τοῦ δίεσθαι τὰς δακτύλους ἀπ' ἀλλήλων ὅτι πλεῖστον, πολλαχῆ δ' χρῆσιν ὁ χεὶρ ἀνθρώπου ἐχίνετο. δεόντως ἂν. ὅταν δ' χαίειν ἐγίνετο, τότ' αὐτοῖς ὑπῆρχεν μάλιστα ἢ ὧδε κατασκευὴ εἰ ἐνεστάτει τῇ φασί. δεῖ γὰρ τοῖ παίειν ἓ τὸ ἀπεπτάχθαι μέγαν τοῖς ἄλλοις ὑπάρχειν ὡς εἶπεν ἔχρισε μόνον ἡ χεὶρ ταύτη μὴ μᾶλλόν τι πλεῖστον τὸ ἄλλον ἀπέχειν ὁ μέγας, ἀλλ' αἰ ἀπεπτάκτο αὐτοῖς. Quam certè Galeni lectionem hîc quoq; secuti sumus, contra omnium membranarũ fidem. ἐκφυλῶαι verò pro ἐκτυλῶαι facili lapsu legi debere satis quis coniecerit, etsi ἐκτυλῶαι plæraq; habent exemplaria, quæ etiam secuti sunt Interpretes, quædam etiam ἀφυλῶαι, vt & Italica, quæ secutus est Caluus. Quod si vulgatam scriptionem sequamur, δάκτυλον ἐκφυλῶαι μέγαν τὸ ἐν μέσῳ τῶ δακτύλων, ea erit notio, pollicem quidem eum à natura exortum habere debere, vt plurimo interuallo ab indice distet, & velut medius cæteris digitis, & indici oppositus statuatur. Sunt qui μέγα τὸ ἐν μέσῳ ad spatium illud quod est inter digitos & ad extensionem facit, referunt, & ἐκτυλῶαι pro diducere aut extendere sumunt. Mihi sanè ἐκφυλῶαι tam ad congruam natura aptitudinem & habitudinem, veluti habilitatem ad actionem quandam referri, quàm ad optimam à natura constructionem videtur, eoq; lubentius Gal. lectionem secuti sumus. E

ὅμοια γὰρ εἰσι. ἀμφοτέρησι] Sic ferè distinguunt omnia exemplaria, vt ista ad ambarum manuum similitudinem referas. Quam in notionem quoq; postea à Gal. his verbis adducuntur, ὁμοίως γάρ εἰσιν ἀμφοτέρας. Nos tamen vetustatis authoritatem secuti sumus.

νεῦρος δὲ δι' ἰῶ] Caluus hunc locum admodum mihi perturbasse videtur, neq; eum esse assecutus.

[9] ὡς αἰ δοκῇ] Sic ferè habent omnia exemplaria, sed ὡς αἰ δοθῇ ex Gal. legimus.

Deligationis duo sunt genera, vnũ eius quæ adhuc fit, alterum eius quę iam facta est. Ad eam quę fit quidem spectat, citò, sine dolore, promptè, cõcinnè. Celeritas quidem in operis absolutione, indolẽtia vero in agendi facilitate cõsistit. At prõptitudo in eo quod ad quiduis præsto est, concinnitas verò in visus delectatione spectatur. Atque ista quanam exercitatione comparentur, dictum est. Ad eam verò quę iam facta est rectum & decorum pertinet. Decorum quidem in eo quod simplex est aut distinctũ spectatur, si similibus aut æqualibus æqualia aut similia, aut inęqualib. & dissimilibus inæqualia & dissimilia adhibeantur. Atq; huius generis sunt simplex, rotundum, ascia, simum, oculus, rhombus & dimidiatum. ita vt forma formæ & affectioni partis quæ deligatur aptè respondeat.

[10] ὀπίδεσις δύο εἴδεα, ἐργασιμόν, ἢ ἐργαζόμενον. ἐργαζόμενον μὲν τὸ ταχέως. ἀπόνως. εὐπόρως. εὐρύθμως. τὸ ταχέως μὲν αὐτὸ τὰ ἔργα. ἀπόνως δὲ ῥᾳδίως δρῶν. εὐπορεῖν δὲ ἐς πόσον ἐστὶν ἕκαστον. εὐρυθμίη δὲ ὁρῆσθαι δέως. ἀφ' ὧν δὲ τῶν ἀσκημάτων, ἐρέομεν. ἐργασιμόν δὲ ἀγαθῶς. καλῶς. καλῶς μὲν ἁπλῶς. εὐχρινέως. ἢ ὁμοία. ἢ ἴσα. ἴσως καὶ ὁμοίως. ἢ ἀνίσα ἢ ἀνόμοια. ἀνίσως ἢ ἀνομοίως. τὰ δὲ εἴδεα. ἀσκλῆν. ἔσκυκλον. σκέπαρνον, σίμον. ὀφθαλμός. ῥόμβος καὶ ἡμίτομον. ἀριθμὸν δὲ τὸ εἶδος τῶ εἶδος ἢ τῶ πάθος τὸ ὀπιδεομένῳ.

[10] ὀπίδεσις δύο εἴδεα] Hunc totum locum explicat Galenus in libello de fasciis ei attributo.

ἐργασιμόν δὲ] Hunc etiam locum apertissimè exponit Galenus libello de Fasciis. ἀγαθῶς autem συμφερόντως exponit Erotianus, & καλῶς ἀπὸ τοῦ ἀνωφελῶς; sumi scribit, hunc locum (vt opinor) subindicans.

σκέπαρνον] σκέπαρνον dicitur Galeno vinculi genus quo vtuntur in fractis membris, asciæ fabrilis modo, à recta linea & orbiculari deligatione paululum deflectens. Sic enim scribit Com. 3. in lib. de fract. ἔστι δὲ σκέπαρνον αὐτὴ περίοδος ἀφ' ἑνὸς μέρους ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον, ὅπου δεῖται λοξῆ. λήψεται δὲ τῇ τῶν τεκτόνων σκέπαρνα, διὸπερ βραχὺ τῆς εὐθείας κλίνει πρὸς ὃ ἔσται ἐμπλῶ ὅπως ἂν ἐπάσσαιτο. Sic enim legendum locum existimo, cum alioqui passim mendum subsit. Meminit idem quoq; Com. 2. in lib. de art. σκέπαρνος autem dicitur in Exegesi his verbis: ἡ γὰρ ὁ σκέπαρνος ἀπὸ τῆς ὀπίδεσιος. ἀπὸ τῆς τεκτονικῶν ὀνομάσθη σκέπαρνον δοκεῖ. Sic etiam Erotianus: ἔστιν ὅτε δεσμὸς ὁ σκέπαρνος ὅταν ὁ ὀπίδεσις πλάγιος γένηται. Huius porrò loci meminit Galenus Com. 3. in lib. de fract.

ἡμίτομον] ἡμίτομος ὀπίδεσις ὅλου dicitur Erotiano, semisectum, dimidiatum, & semirhombus dicitur, cuius plures habet species Galenus in libello de fasciis. Verum apud Erotianum ἡμίτομον potiùs quàm ἡμίτομος legendum videtur.

Rectam autẽ in deligatione duobus modis spectatur. Robur quidẽ aut appressu aut linteorum multitudine cõstat. Ac ipsa quidẽ deligatio partim medetur, partim medentibus subseruit. Atq; hæc quidem

[11] Ἀγαθῶς δὲ δύο εἴδεα τοῦ ὀπιδεομένου. ἰσχύος μὲν ἢ πιέζῃ. ἢ πλήθῃ ὀθονίων. τὸ μὲν τῶν αὐτὴ ἡ ὀπίδεσις ἰήται, τὸ δὲ τοῖς ἰωμένοισιν ὑπηρετεῖ. ἐς μὲν τῶν τῶν-

A οὖν ταῦτ' νόμος. [11] ἐν δὲ τουτέοισι μέγιστα ὀπιδέσιος. πίεζις μὴ ὥστε τὰ ὑπιχείρημα μὴ ἀφεστᾶναι, μὴ δὲ ἐρηρεσθαι. δηλᾶ ἁρμόσθαι μὲν, πεφυκέναι δὲ ὑπομένειν.

[16] ὁμολογήσῃ ὄν] Non video quonam iure ista omnia in Calui interpretatione desiderentur. Et alioqui adducitur hic locus à Galeno Com. 1. in lib. de art. A

ὡς τὸ μονιμώτερον] ἐμβλητέον legunt omnes codices, tum publicati, tum scripti. Sed ἐμβλητέον, & τὸ πλατυνόμενα malim, quanquam ἐμβλητέον τὰ πλατυνόμενα ferri etiam potest.

Vincula munda, leuia, mollia & tenuia esse oportet, eaque ambabus simul manibus inuoluenda, aut vtrisque in vicem opus exercendum. Conueniente autem deligatione vtendum, adhibita in rationem linteorum tum latitudine, tum crassitudine. Fasciarum inuolutarum capita dura, æquabilia, explicata sunto. Quæ sane futurum est vt decidant, ea deteriora sunt vbi cito decidunt: partim vero sunt eiusmodi, vt neque comprimant, neque decidant.

[17] ὑπιδέσματα καθαρά. κοῦφα. μαλθακά. λεπτά. ἑλίσσειν ἀμφοτέροισιν ἅμα, καὶ ἑκατέροισιν χωρὶς ἀσκέφ. τῇ ὠφελησόμῃ δὲ ἐς τὰ πλάτη καὶ τὰ πάχη τῶν ὀρθίων τεκμηριούμενον χρέεσθαι. ἑλίξιος κεφαλαὶ σκληραί. ἁμαλαί. ὑγρινέες. [18] τὰ δὲ δὴ μέλλοντα ἀποπεπάνειν κακίω τὰ κακίω ἀποπεσόντων. τὰ δὲ μήτε πιέζειν, μήτε ἀποπιέπειν. B

[17] πάχη τῶν ὀρθίων] Nos istam secuti sumus lectionem omnibus exemplaribus, tum manu scriptis, tum publicatis contestatam. Interpretes vero Galenum secuti, τῶν ὑπτιαμμένων, aut μειόνων legisse videntur.

[18] τὰ δὴ μέλλοντα] Interpretes mirum in modum istam sententiam conturbarunt, præcipueq; Caluus, atq; ita vt ex eo neq; Hippocratis, neq; Galeni mentem eruere possis. Cornarius etiam literam pressius secutus, Galeni sensum neglexit.

Quæ autem deligatio appetat, aut subligatio, aut vtraque, hæc sunt. Subligatio quidem efficit, vt quæ abscesserunt adducantur, vel quæ expansa sunt coarctentur, aut contracta diducantur, aut peruersa dirigantur, aut contra. Iam verò lintea paranda sunt leuia, tenuia, mollia, munda, lata, nullas neque futuras, neque extantes linorum eminentias habentia, neque adeo valentia vt extensionem ferre possint, paulòq; præstantiora, non arida, sed succo singulis accommodato madentia. In his certè quæ abscesserunt, ita vt sublimia sedem quidem attingant, neq; tamen cõprimant. Initio autem à sana parte ducto, ad vlcus desinendum est, vt quod subest emulgeatur, neque præterea quicquam colligatur.

[19] ὧν δ' ἔχεται ὑπόδεσις, ἢ ὑποδέσεις, ἢ ἀμφότερα. ὑποδέσεις μὲν αἵτινες ὥστε ἢ ἀφεσῶτα προσειλαι, ἢ ἐκπεπταμμένα συσειλαι ἢ ξυνεσταλμένα διαστειλαι. ἢ διεστραμμένα διορθῶσαι. ἢ τἀναντία. [20] προσκυάζειν δ' ὀθόνια κοῦφα. λεπτά. μαλθακά. καθαρά. πλατέα. μὴ ἔχοντα συῤῥαφάς. μὴ δ' ὀξείας. καὶ ὑγιέα ὥστε τιτύειν φέρειν, καὶ ὀλίγῳ χρέασθαι, μὴ ξηρά, ἀλλ' ἔγχυμα χυμῷ ᾧ ἕκαστα σιῴζεται. ἀφεστάτω μὲν ὥστε τὰ μετέωρα τῆς ἕδρης ἁψάσθαι μὲν, πιέζειν δὲ μή. ἤρχθαι δὲ οὐκ ἐκ τοῦ ὑγιέος, τελευτᾶν πρὸς δὲ ἕλκος. ὡς δὲ μὲν ὑποτέον ἐξαιρέληται, ἕτερον δὲ μὴ ὑπιζυλλέηται. C D

[19] ἢ ἐκπεπταμμένα συσειλαι] Erotianus τὰ ἐκπεπταμμένα ἐξεπιλυγμένα καὶ ἐξεπλωμένα exponit, hunc locum subindicans. Vbi certè ἐξεπιλυγμένα. aut εἰσπιλυγμένα, pro ἐξεσπιλυγμένα legendum videtur.

ἢ διεστραμμένα διορθῶσαι] Sic legunt omnia ferè exemplaria, tum manu scripta, tum typis exarata, eamq; etiam lectionem Galenus agnoscit. Quædam vero διαρθρῶσαι habent, quod componere & efformare indicat.

[20] μὴ δ' ὀξείας] ὀξυσίας habent omnia exemplaria, atque ex dicuntur quas ὀξυσίας in Exegesi vocat Galenus, & quidam exponunt τὰ ἐπαισχυσμένα ἐξ ἄκρων τῶν χειρῶν ὀθονίων λίνα καὶ ἀπὸ τῶν ῥακῶν τῶν κρωσσῶν. Sibi tamen etiam videri ita appellari τὰ πρὸς χιόνα σκεπόμενα καὶ ἀνάπτοντα πρόσωπον. Erotiano tamen ὀξύσεις dicuntur, qui sic scribit: αἱ ἐμφερόμεναι τοῖς ὑπτίασμοις καὶ ταῖς ἕλκεσι πίλησι, ὀξύσεις παρ' αὐτῷ καλοῦνται. προσκυάζειν autem lego non προσκυάζῃ. E

ὡς τὸ τῷ ὄντι ἐξαθέλγηται] ἐξαθέλγεσθαι est emulgeri, exugi, veluti fugendo aut mulgendo detrahi, effundi, exprimi. ἀθέλγει nanque Erotianus Bacchium θηλάζει καὶ ἀπομάσσει exponere scribit. Epiclem vero ἐκπέζοντα καὶ ἐκθλίβοντα, eodemque sensu à Nicandro sumi. Hesychius quoque ἀθέλγειν, ἀμέλγειν explicat. Idem ἀθέλγει pro θηλάζει καὶ θλίβουσι poni scribit. Sic enim apud eum ex Erotiano scribendum existimo, cùm exemplaria excusa vitiosa sint, aut pro καὶ θλίβει, ὀκθλίβει legendum potiùs. Cornarius certè pro ἐξαθέλγει, ἐξαθέλβει legisse videtur, cùm excolari dixerit, quòd ἀθέλβει διηθεῖ explicat Hesychius, & ἀθελβεῖν διηθεῖν percolare, & colo transfundere significat. Potest & ἐξαθέλγει aut ἐξαθέλβει extrahi significare, quòd ἀθελγεῖν ex Nicãdro pro ἑλκεῖν Hesychius afferat, etsi pro ἀθελβεῖν ἀθέλγειν legi debere ex Erotiano rectè quis cõiiciat. Galenus porro in Exegesi ἀθέλγει, παρεῖ, διηθεῖ exponit, quę notio huic loco non admodum conuenire videtur, sed in librum περὶ χυμῶν releganda est, vbi legitur & optimè quadrat, nisi pro παρεῖ διηθεῖ legatur. Quam lectionem ex Hesychio & Varino apud Galenum germanam esse in nostra OEconomia scripsimus.

Atqui deliganda sunt recta in rectum, obliqua vero, obliquè, eo modo figurata, in quo neq; dolor, neq; compressio, neq; relaxatio adsit, vt eum habitum nõ mutent, cùm ad apprehensionem aut positionem fit transitus, verùm vt similiter se habeant ista omnia, nempe musculi, venæ, nerui, & ossa, sintq; rectè disposita & benè retenta. Apprehendi autẽ & iacere eo habitu conuenit, qui secundum naturam sit & dolorem minimè faciat. In quibus autem abscessio facta est, contra. Ast vbi quæ expansa sunt cõtrahere oportet, in cæteris quidem eodem modo. Ex longinquo tamen quodam interuallo contractio, sensimq; progressu facto compressio facienda est, primò quidem minimùm, postea magis, ita vt maximę cõpressionis, contactus terminus statuatur. In iis verò quæ contracta sunt diducendis, vbi quidem inflammatio adest, cõtrariam rationem adhibere oportet: quæ si abest, eodem quidem apparatu, cõtraria autem deligatione vtendum.

[21] ὀρθὰ, ἐς ὀρθὸν. τὰ δὲ λοξά, λοξῶς. ἐν ᾧ μήμαλι ἀπόνως, ἐν ᾧ μήτε ἀπόσφιγξις, μήτε ἀπόστασις ἐσται. ἐξ ὃ ὅταν μετθηλάσῃ ἐς ἀνάληψιν ἢ θέσιν, ὃ μέλλῃ ἐξιέναι, ἀλλ' ὁμοια τὰ ἔξωθεν ἔχῃ, μύας. φλέβας. νεῦρα. ὀστέα. αἰαλελάμφθαι δὲ ἢ χέεσθαι ἐν ᾧ μήμαλι ἀπόνως ὡς κατὰ φύσιν. ὧν δὲ ἀνάστασις ἢ ἀναντία. ὧν δὲ μάλιστα τὰ αὐτὰ, οὐκ πολλὸς δέ τινος δεῖ τοῦ συναγωγοῦ. ἐν οὐκ προσαγωγῆς τὸ πιέζειν τὸ πρῶτον ἤκιστα, ἔπειτα δὲ μᾶλλον, ὅσον τὸ μάλιστα τὸ συμφαύειν. ὧν δὲ σκωπτὰ μὲν διαστειλαι, σκωπτὰ δὲ φλεγμονὴ πανταχοῦ. ἀνὴρ δὲ τούτοις, τὰ αὐτὰ σκυβήμῃ τοιαύτῃ, ὑπιδέσθαι δὲ ἀναντίη. I

[21] νεῦρα, ὀστία] οὐδαμοῦ ἔνεστι, in fine esse addita ex Galeno apparet, quam lectionem nostra versione amplectimur, etsi horum nullum extat vestigium in exemplaribus tum scriptis, tum publicatis.

εἰαλελάμφθαι] εἰαλιλάφθαι εἰελῆσθαι apud Hippocratem exponit Erotianus, si modo vera est lectio.

ὧν αἱ ἄποσις ἢ] Id de fasciarum discessione & relaxatione intelligendum videtur, vt contrarius habitus aut deligatio retinenda sit. Quam in notionem ex Asclepiadis sententia discessionem facere videtur Galenus, cùm etiam ἄποσιν τοῦ ὑπιδησομένου καλεῖν, hoc est fasciarum relaxationem significat.

In peruersis quoq; dirigendis cætera quidẽ eodem

[24] διεστραμμένα δὲ διορθῶσαι. τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ αὐτὰ.

A τὰ αὐτὰ δὴ τὰ μὴ ἀπελκυστικὰ ἐπάγοντα συνδέσει, συναγωγὴν καὶ ἀναπλήρωσιν. τὰ δὲ ἀναπτικὰ, ἀναπτύσσει. πλείονων μήκεα. πλάτεα. πάχεα. πλήθεα. μῆκος ὅσον ἡ ὑπόδεσις. πλάτος τριῶν ἢ τεττάρων δακτύλων. πάχος τριπτύχους ἢ τετραπτύχους. πλῆθος, κυκλοτερῶς μὴ ὑποβαθμόν. μὴ δὲ ἐμπίπτειν. [26] οἱσι δὲ ἐς διόρθωσιν μῆκος κυκλοτερῶς πλάτος δὲ πάχος τῇ ὑπούσῃ τεκμαιρέσθω, καὶ ἡ ἀσφάλεια πληρεῦσθαι. [27] τῶν δὲ ὀθονίων ἀναδεσμίδες εἶσι δύο. τῇ πρώτῃ ὅκου τοῦ σίνεος ἐπὶ τὰ ἄνω τελευτῶσα. τῇ δὲ δευτέρῃ, ὅκου τοῦ σίνεος ἐπὶ τὰ κάτω. καὶ δὲ ἀμφὶ καὶ λόγῳ. ἡ δὲ ὑπόδεσις πρὸ τοῦ ὑγιέος ποιεέσθω.

modo fieri debent. Quæ autem recesserũt ea per ſuã ligationem, agglutinationem, apprehenſionem adducere oportet, contraria verò contra. Spleniorum longitudo, latitudo, craſſitudo, multitudo, talis eſto. Longitudine deligationem æquent, latitudine trium ſint aut quatuor digitorum, craſſitudine triplicia aut quadruplicia, multitudine, vt in orbem conuoluta neque plura ſint neque pauciora. At quibus ad directionem adhibentur, longitudinem, in orbem conuolutione, latitudinem & craſſitudinem, ex eo quod deficit coniiciemus, dum ne confertim compleamus. Linteorum autem ſubligationes duæ cùm ſint, vna ex loco affecto in ſuperiorem partem, altera ex parte affecta in inferiorem partem deſinit. Ad locum affectum appreſſus maximè fieri debet, extrema [illegible]

B bus minimè, in reliquis verò pro ratione. Deligatio quoq; magnam eius quod ſanum eſt partem [illegible] pet.

[26] οἱσι δὲ ἐς διόρθωσιν] Idem ferè ſcripſit lib. de fract. τὰ δὲ ἐπόζυγα ἀνάγκη δίπλοα εἶναι τὸ μῆκος τοιοῦτον, τὸ δὲ πάχος ὅσον μὴ πλείω ἐπιπίπτειν, ἀλλὰ καὶ μείω.

C [27] τῇ πρώτῃ ὅκου τοῦ σίνεος] πλινθοῦν legunt ferè omnia exemplaria, & primo membro adiungunt, quædam etiam ſecundo; & πλινθοῦσι cum Aldino legunt.

[28] ὑποδέσμων δὲ πλῆθος. μῆκος. πλάτος. πλῆθος μὲν μὴ ἐπιπολάζῃ τοῦ σίνεος. μηδὲ παρέχειν ὀλίσθον εἶναι. μηδὲ ἄγχειν. μηδὲ ἐκρύεσθαι. μηδὲ ἐκπλίσσειν. μῆκος δὲ καὶ πλάτος, πλειόνων, ἢ τεττάρων, ἢ πέντε, ἢ ἕξ. πήχεων μὲν μῆκος. δακτύλων δὲ πλάτος. καὶ πυρήματος περιβολαὶ ἔστωσαν, ὥστε μὴ πιέζειν. μαλθακὰ δὲ μὴ παχέα. ἔοικε πάντα ὡς ὑπὸ μηδὲν ἐπὶ πλάτει ἐπὶ παχεῖ δὲ παντὸς. [29] παρθήκης δὲ λεῖοι, ὁμαλοί. σμικροὶ κατ' ἄκρα σμικρῷ μείους ἔστωσαν καὶ εἶναι τὰ ὑποδέσεως. παχύτεροι δὲ ἢ ἀξιοῦσθαι δὲ κάτω μέρεα. ὀκόσα δὲ κυρτὰ καὶ ἄρθρα φύσει ἐστὶ συμπεφυκότων. οἷς καὶ δακτύλους ἢ σφυρὰ, τῇ θέσει, καὶ τῇ

D E βραχυτῆτι. πυρήματα δὲ ἐρεᾶ ἔστω, μὴ πιέζειν δὲ ταχέως. κηρωτῇ μαλθακῇ καὶ λείῃ καὶ καθαρῇ.

Quod ad faſciarũ multitudinem, longitudinẽ, latitudinem attinet, multitudo quidẽ tanta eſſe debet, vt ne affectæ parti cedat, & ferularũ compreſſionẽ impediat, neq; pondere moleſta ſit, neq; vinculi alterá in partem propenſionẽ, neq; effœminationem afferat. Quòd ad longitudinẽ verò & latitudinem pertinet, tres aut quatuor, aut quinque, aut ſex, longitudine quidem cubitos, latitudine autem digitos æquare debent. Tot itidem ſint ſtabilimenti circumuolutiones, vt ne cõprimant. Mollia autem ſint & minimè craſſa quæ adhibentur, eaq; omnia pro partis affectæ longitudine, latitudine & craſſitudine. Ferulæ autem læues, æquales, circa extrema teſimæ ſint oportet, & ab vtraque parte deligatione paulò breuiores, craſſiſſimæ verò qua parte fractura erupit. At in partibus quæ ſuapte natura incuruæ ſunt & excarnes, velut circa digitos & talos, in iis vitare ferularum appoſitionẽ iuxta ea quæ eminent oportet, aut breuiores apponere. Stabilimenta verò primam deligationem fulciant, at non comprimãt. Cerato vtendum molli, læui & puro.

[29] μηδὲ ἐκπλίσσειν] μηδὲ ἐκπλίσσειν ὑπόδημα, lego ex codicibus manu ſcriptis, cum Galeno & Aſulano exemplari: etſi videtur Galenus ἐκπλίσσειν ſolum legiſſe, quam partim ad lædam partem, partim ad vinculum ipſum à quibuſdam referri ſcribit. Dicitur autem ἐκπλίσσειν ὑπόδημα vinculi laxitas & relaxatio, velut ligamenti mollities, ἀνωμαλία exponit Gal.

[29] κατ' ἄκρα σμικρῷ μείους] σμικρὰ κατ' ἄκρα legit Galenus. Exemplaria vero omnia, [illegible] μείους ἢ ὅσον ἐν ᾧ ἐπὶ τὰ ὑποδέσεως habent, hoc eſt, in extremis vtraque parte vinculo breuiores. De ferulis vero ſic ait Celſus, ſuperaccommodandæ ſunt, quæ illæ circumpoſitæq; oſſa in ſuã ſede contineant, & in quam partem fractura inclinat, ab ea latior valentiorq; ferula imponenda eſt. Eaq; omnes citra articulum eſſe oportet reſimas, ne hunc lædant; nec vltra adſtringi quam vt oſſa contineant. Cæterum exemplaria manu ſcripta quædam ἐξάρεσθαι pro ἐξαρθρίσθαι legunt: ſed ἐξάρεσθαι aut ἐξαίρεσθαι malim, iſtámq; mihi locum reſpexiſſe videtur Erotianus cùm ἐξάρεσθαι ἐξίστασθαι exponit.

F [illegible] ὀκόσα δὲ κυρτὰ] Mirum in modum hunc locum conturbaſſe videtur Caluus, neque Hippocratis aut Galeni mentem eſt aſſecutus, & pro βραχύτητι παχύτητι legiſſe videtur. Celſus verò in humeri fracti curatione, ferulas vel omninò non imponendas contra eminentia cubiti, vel aliquantò breuiores eſſe vult.

[illegible] καὶ καθαρῇ] Pro λείῃ, λιθηρῷ videtur legiſſe Galenus in Exegeſi, quod [illegible] exponit, vt ſcripſimus in noſtra Oeconomia. Atq; huius lectionis non obſcura apparent in Commentario veſtigia, etſi varie ab Interpretibus [illegible], λιθηρὸν autem τὸ ξυστὸν ex

G aduerſo reſpondere innuitur.

[30] ὕδατος θερμότης, πλῆθος. θερμότης μὲν καὶ ἡ ἑαυτῶν χρόας καταχεῖν. πλῆθος δὲ χαλάσαι μὲν καὶ ἀναπλῶσαι τὸ πλεῖστον, ἄριστον. ἐρκαῶσαι δὲ καὶ ἀπαλύναι, τὸ μέτριον. μέτριον δὲ ὅταν τῇ καταχύσει ἐπὶ μετεωρίζηται μόνον, ὅ ἐστιν συμπίπτειν παύεσθαι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, αἴρεται. ἔπειτα δὲ ἰσχναίνεται. [31] ἥκιστα δὲ μαλθακὴ ἐμβλητέα. ἀνάδοτος γίνεται ἐν χροιὶ τῷ σώματος. οἷς πλείστη δὲ ἰσχνὸν, ὡς μήτε αὐχλάται μήτε ὀγκοῦται). [32] σωλῆνα πρὸς τὰς σκέλας ἢ ἡμισφαιρίου δὲ πάντος δὲ βλέπειν καὶ τὰ ἄλλα ὅσα βλάπτει δῆλα.

Inæqua calor & copia ſpectanda ſunt. Calor quidẽ tantus vt ſupra Medici manũ affuſa, ferri poſſit. Copia verò, vbi laxãdũ quidem & attenuandũ, maxima: vbi autem carne implendũ & molliendũ, modica, optima eſt. In perfundendo autẽ ea moderatio eſſe debet, vt dum pars adhuc attollitur, prius quã concidat deſiſtamus. Primùm náq; attollitur, deinde attenuatur. In prominẽtibus corporis partibus poſitus mollis, æquabilis eſſe debet, & qui ſurſum tẽdat, velut in calcaneo & coxẽdice, ita vt neq; reflectátur, neq; euertantur. Canalem toti potius parti quam dimidiæ ſubiicere oportet. Ad effectũ autem animũ intendere conuenit, & cætera quæcunq, ex eo paſſa [illegible]

[30] τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αἴρει] Huius loci meminit Galenus lib. 2. Salub. fictionis; hunc in modum accommo[illegible] ὅσοις γὰρ ἐν τοῖς ὑπόδεσιν ἐπὶ πλεῖστον ἐξαίρεται τὰ σώματα, πλειονάζων ὁ ἐρεθισμὸς, ἢ ὅταν ἐπὶ ὀλίγον ἐξαίρηται τὰ σώματα, ἀνάγκη τὸν ἐπιδεσμοῦντα ἐπὶ πλεῖστον ἐξαίρειν τὰ σώματα, ἕως ἂν ἡσυχάσῃ τὸ ἐρεθισμός. ἔστω δὲ καὶ ἡ περὶ τὰς ἐξαιρέσεις μὴ σφοδρὸν, ἀλλὰ μέτριον, ἕως ἂν ἡσυχάσῃ τὸ σῶμα. Hunc eum locum [illegible]

[32] σωλῆνα πρὸς τὰς σκέλας] De ſolena quem canalem vocant; a fictilibus tubulis aut ſiphonibus tradu[illegible] derivatione [illegible]

Com.2.in lib.de fract. Est autem instrumentum chirurgicum,rotundum,oblongum, cauum, in quo crus aut femur fractum inijcitur & continetur, glossocomo quidem simile,sed figura diſtans. De canali agit Celsus lib.8. in crurum femorumque fractorum curatione, & Paulus lib.6. (cap.106.) & Gal.lib.6.Meth.med. A

Exhibitio autem,distentio, conformatio,cæteraq; secundum naturam accommodata esse debēt. Natura verò, quandoquidē in actionibus consideratur, ex operis actione quonam spectet cōiectandum. Quòd autem ad ista attinet,attendendus est quiescentis habitus,& communis,& qui in consuetudinem venit.In quiescente quidem ac remisso in rectum processus spectandus est,qualis est in manus figura.In communi extēsio & inflexio, veluti vbi cubitus cum brachio ad angularem propè figuram accedit.In consueto autem, quòd non alias figuras faciliùs ferre possint, cuiusmodi in cruribus est extensio. In eo enim habitu diu facillimè sine immutatione perseuerarint. In immutatione autem ex distentione in habitū aut positionem,similiter ista se habeant,musculi,venæ,nerui, ossa,aut bene admodum sint deposita & bene retēta.

[33] πάρεξις ὅ, καὶ διάτασις, καὶ ἀνάπλασις, καὶ τὰ ἄλλα κατὰ φύσιν. φύσις ὁ σκοπὸς ἔργοις, τὸ ἔργου τῇ πρᾶξι ὃ βλέπει τεκμήριον. ἐς ὃ τοίνυν ἐν τῷ ἐλιννύοντος. ἐν τῷ κοινῷ. ἐν τῷ ἔθει. ἐν μὲν τῷ ἐλιννύοντος καὶ ἀφειμένῳ, τὰ ἰθυωρία σκέπτεσθαι, οἷς ὁ τῆς χειρός. ἐν ᾧ τῷ κοινῷ, ἔκτασιν, σύγκαμψιν, οἷς ὁ ἐγκλὶς τῷ ἐγκλισίᾳ πήχεος τοῖς βραχίονα. ἐν ᾧ τῷ ἔθει, ὅτι οὐκ ἄλλα σχήματα φέρειν δυνατώτερον, οἷς σκέλεα ἔκτασιν. ἀπὸ τούτου γὰρ ῥᾴιστα πλεῖστον χρόνον ἔχοι ἂν μὴ μεταλλάσσοντα. ἐν ᾧ τῇ μεταλλαγῇ ἐν διάτασις ὅμοια τοῖς ἔχουσιν, ἐς ἕξιν, ἢ ἦσιν. μύες. φλέβες. νεῦρα. ὀστέα. ἢ μάλιστα θέτα. καὶ θέτα. B C

[33] χ, ἀνάπλασις] Sic legunt meliora exemplaria tum manu scripta, tum publicata. ἀνάπλασιν autem διάπλασιν exponit Galenus, quæ est fracti membri compositio & conformatio. ita vt fracturæ extrema sese mutuò contingant, & partes è directo statuantur, vt scribit Galenus Com.1. in lib. de fract. Quædam autem exemplaria manu scripta pro ἀνάπλασις κατάστασις legunt, quæ secuta sunt exemplaria Italica (vt ex Caluo patet) & Atilanum, eoq; modo postea legit Galenus hoc Commentario. Quæ dictio etsi satis est vsitata lib.de fract. rectè tamen per διάτασιν comprehendi potest.

ἐν τῷ ἐλιννύοντι] Lib. ἐν τῷ αὐτῷ in statuenda naturali manus figura eam quæ spectatur ἐν τῷ ἐλιννύειν animaduertendam esse iubet Hippocrates: ista q; mediæ figuræ, quæ in quiete sit, & in qua neuter oppositorum musculorum agit, accommodat Galenus initio lib.2. de motu musculorum. Caluus autem adeò ista mihi perturbasse visus est, vt neque Hippocratis neque Galeni mentem eruere possis. D

ἐν τῷ κοινῷ] τὸ κοινὸν vt hic μέσον exponit Galenus, ita & lib.2.de motu musculorum μέσην ἀνάστασιν χῆμα vocat, eandemq; exactè mediam figuram esse dicit & doloris expertem. ἐγκώνιον vero χῆμα dicitur,vbi cubitus cum brachio ad rectum angulū figuratur,quæ media est ad summam extensionem & inflexionem figura & doloris expers. Sic enim explicat Galenus lib.2. de motu musculorum his verbis: ὅταν δὲ κατὰ τὸ χειματιζόμενον ὄντων ὁ πῆχυς ὀρθὴν ἐργαζόμενος γωνίαν πρὸς βραχίονα, ἔστ' ἂν τότε μὲν ἀκριβῶς ἐγκώνιον. Rursusq; ὡς γὰρ ὅταν χειρὶ τὸ κεκλάσθαι ἐγκώνιον, μέσον ἀφιλῶς ἄκρας ἐκτάσεως καὶ κάμψεως ἐν, οὕτω καὶ πῆχυ ὄντων. Idem quoq; Com.1. in lib. de fract. ἐγκώνιον figuram explicat, ὅταν ὅπως ἔχῃ χείματος ἡ χείρ, ὡς ὀρθὴν γωνίαν ἐργάζεσθαι τὸ τῶν βραχίονος πρὸς τὸ τοῦ πήχεως. Ac rursus: τοιαύτην τοιγαροῦν φύσιν ἐχούσης τῆς κατ' ἀγκῶνα διαφορᾶς, ἐγκώνιον μὲν λαβόντες χῆμα τὸ ὅλης χειρὸς, ὅπως δ' Ἱπποκράτης ἐνομάζει τὸν ἐπ' ὀρθὴν γωνίαν χέον τὸν βραχίονος πρὸς τὸν πῆχυν. Erotianus verò ἐγκώνιον πῆχυν exponit, ὅταν καμφθεὶς γονοποιηθῇ κατὰ τὸν ἀγκῶνα, hunc (vt opinor) locum exprimens. Apparet autem hic Galenum legisse, ἐγκὺς τοῦ ἐγκωνίου χήματος potiùs quàm ἐγκωνίου πήχεως, quam tamen lectionem membranæ omnes constantissimè retinent. E

ἐν τῷ ἤθει] Magnum habet momentum consuetudo ad inueniendam mediam figuram ac indolentem, quod etiam testatur Galenus lib.6.Meth.med. Neque tamen ideo ad exquisitè mediam figuram flexionis aut extensionis in cruribus, vt brachio, deueniendum, sed magis ad extensionem declinandam, quòd his plurimùm extensis vtamur,ac veluti totum corpus fulcientibus deambulemus & innitamur. Deinde verò quòd priùs quàm ipsis ad motionem vteremur, in cunis cum fasciis ad extensionem sunt deformata. Qua in re consuetudinis indicatio plurimùm valet,eamq; in rem plurima scribuntur à Galeno lib.2.de Motu musculorum. Hic verò innuere velle videtur Galenus,in media etiam figura,qualis est in manu angularis,consuetudinem ipsam pro cuiusque habitu maximè spectandam esse,& eam quam quisque in quauis positione tolerandi habet facilitatem plurimùm esse attendendam.

οἷς σκέλεα ἔκτασιν] Præter consuetum laborantis membri habitum etiam media & indolens figura in cruribus ad extensionem vergit. Quod his verbis prosequitur quoque Galenus lib.2.de Motu musculorum: ταῦτ' οὖν τὸ δύο σκοπῶν ἐφ' ἁπάντων τῶν ἀρθρων, τήν τε φύσιν καὶ τὸ ἔθος, ἑξῆς μάθῃς· ἔστιν τὸ μέσον τε καὶ ἀνάστασιν. ἔοικε δὲ ἐς ταυτὸ συμβαίνειν παντοχῆ τὸ μὲ ἔθος τῇ φύσει. καὶ καλῶς ἔφημεν φύσιν ὑπάρχειν, τὸ δ' ἐμὸν ἀνάστασιν χῆμα, τοῦ μέσου. καὶ γὰρ ὅπῃ τῇ σκελῶν ταυτὸν τὸ ἀνάστασιν καὶ μέσον, ἀεὶ γε τὸ μέσον τῆς ὑπαρχουσῶν ἕξεως κάλλιστα κινήσεων, καὶ μὴ πλείας ἐκτάσεως καὶ κάμπτης, μέσον πάντως. εὑρήσεις γὰρ ἕκαστον ἀκολεπτότερα τὰ κάμπτειν ἐχόντως, ὅσον ἐπὶ τοσοῦτον ἀπέχοντα τοῦ μέσου. F

Distensio præcipuè ad ea quæ maxima,crassissima, & æqualia, & vtraq; ossa fracta habent, accommodatur.Secundo loco vbi os subiectum, minimè verò vbi id quod supra læsum est. Quæ si iustò maior fiat, noxiā adfert, prēter quàm in pueris. Partes autem ipsas paulùm accliues habere oportet. Ad directionē, pro exēplo proponatur,quod est eiusdē nominis, cōiugatum,simile,sanū.Frictio vim habet soluendi,vinciēdi, carnem augendi,minuendi.Dura quidem vinciendi, mollis soluēdi,multa minuendi,mediocris implendi.

[34] διάτασις μάλιστα, τὰ μέγιστα, καὶ πάχιστα, καὶ ὁμαλά, καὶ ὅπου ἀμφότερα. δεύτερα, ὧν ὃ ὑποτεταγμένον. ἧκιστα, ὧν ὃ ἄνω. μᾶλλον δὲ τῶν μετρίως βλαβῶν, πλὴν παιδίων ἔχειν ἀνάπτη σμικρῶν. [35] διορθώσιος τὸ ἐξοίδημα ὃ ὀμφύνμον. ὃ ὁμόζυγον. ὃ ὅμοιον. ὃ ὑγιές. [36] ἀνάτριψις δυνάται λύσαι. δῆσαι. σφικῶσαι. μινυθῆσαι. ἢ σκληρὴ, δῆσαι. ἢ μαλακὴ, λῦσαι. ἢ πολλὴ, μινυθῆσαι. ἢ μετρίη, παχύναι. G

[34] ἔχειν ἀνάπτη σμικρῶν] σμικρὸν legisse Galenum satis apparet,contrà tamen omnium codicum fidem, quem secuti sumus cum interpretibus, vt & in expositione istius sententiæ,cùm ὅπου ἀμφότερα τὰ ἐς ἅπτεσθαι adscribit.

[35] διορθώσιος] Sic legunt omnia exemplaria, tum manu exarata, tum verò publicata, Galenus autem διάρθρωσιν, διάρθρωσις quidem est artuum conformatio & articulario, διόρθωσις verò articuli prolapsi aut membri fracti correctio, directio & in naturalem H situm restitutio.

[36] ἀνάτριψις] Hæc decantatissima frictionis effecta pluribus explicat Galenus lib.2. Salub. Et quæ multis antè seculis à nobilissimis authoribus de frictione tradita sunt, ex hoc veluti fonte manarunt. Quod etiam Celsus indicauit hunc locum sic exponens cap.14.lib.2. Neque dubitari potest, quin latius quidem & dilucidiùs vbi & quando frictione vtendum esset, Asclepiades præceperit, nihil tamen reperierit, quod non à vetustissimo authore Hippocrate paucis verbis comprehensum sit, qui dixit, frictione si vehemens sit, durari corpus,si lenis, molliri, si multa, minui, si modica,impleri. Sequitur ergo vt tum vtendum sit, cum aut adstringendum corpus sit, quod fluens est, aut molliendum quod induruit, aut digerendum in eo quod copia nocet, aut alendum id quod tenue & infirmum est. Quibus sanè verbis frictionis vsus apprimè docetur. Plinius verò lib.28. cap.4. hunc etiam locum explicare videtur cùm scribit. Vehemens fricatio spissat, lenis mollit, multa adimit corpus,auget modica. Eodem quoque ferè de frictione

scribit

scribit Paulus Ægineta lib. 1. cap. 18. δῆσαι verò vt πυκνῶσαι hic exponit Galenus, ita etiam σκληρύνειν, στιβάζειν, πήγνυειν. δῆσις, συσπασμὸς ἢ δυσποὺς τοῦ σώματος πάθος significare scribit lib. 2. Salub. λύσαι quoque ἀφιέναι, μαλάττειν, χαλᾶν εἶναι τὸ σφιγγόμενον ἢ συνεστραμμένον, significat & ibidem scribit.

17 ὑποδεῖν ἢ δὲ προῆγον, ὁ μὲν ὑποδεδεμένος μάλιστα φάτνῃ πεπιέχθαι καὶ δοκεῖν. ἥκιστα δὲ ἄχρα. ἡμέρᾳ δὲ μὴ πεπιέχθαι τοῖς πλήθει μὴ ἰσχύϊ. τῇ δὲ ἡμέρῃ τῇ αὐτῇ καὶ νύκτα ὀλίγῳ μᾶλλον. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, πᾶσιν. τετάρτῃ, χαλασμοί. θύρεσθαι δὲ τῇ μὲν ὑστεραίᾳ ἐν ἄκροις οἴδημα μαλθακόν. τῇ τετάρτῃ δὲ ὁ ὑποδεδεμένος λυθεὶς, ἰσχνότερον φαίνεται πάσας τὰς ὑποδήσιας τοῦτο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὑποδέσαι ὧν δικαίως ὑποδεδεμένον φαίη, μαλθακὸν δέ. ἐνταῦθα δὲ μᾶλλον καὶ ὅτι πλέοσιν πεχθῆναι. τῇ δὲ τετάρτῃ ὅτι μᾶλλον καὶ ὅτι πλείοσιν. τῇ δὲ ἑβδόμῃ, ἀπὸ τοῦ προῆγε ὑποδέσεως λυθέντα, θύρεσθαι ἰσχνά, χαλασμοὶ τὰ ὀστέα. εἰ δὲ παρθήκας δεήσειε, ὧν ἰσχνὰ καὶ ἄκαυμα καὶ ἀνέλκεα ᾖ, ἐὰν μέχρις εἴκοσιν ἡμερέων ἀπὸ τοῦ οἴνου. ἢν δέ τι ὑποπτεύηται, λύσαι ἐν μέσῳ. παρθήκας δὲ τετάρτης ἐρείδειν.

In deligando autem, imprimis quidem qui deligatur, qua parte noxia est, se maximè dicat esse compressum, extremis partibus minimè, & fascias tam aptè appositas esse sentiat, vt stabilitæ quidem sint, non autem appressæ, non vi, sed numero, ac ea quidem die ac nocte paulò magis premi, postridie minùs, tertia laxari. Postridie autem in extremis quidem partibus, tumor mollis reperiatur. Tertio verò die pars deligata vbi soluta fuerit, gracilior deprehendatur, idq; per omnes deligationes obseruandum est. Postera deligatione an decenter deligatum apparuerit cognoscendum, ac deinceps magis ac pluribus linteis adstringendum, tertio item die magis ac pluribus. Septimo verò die post primam deligationem, resoluta ossa gracilia & laxa deprehendantur. At ferulis alligata, si gracilia, sine prurigine & vlcere fuerint, ad vigesimum à noxa diem sinere oportet. Quòd si aliqua suspicio ingruit, soluere interim, & ferulas tertio quoq; die confirmare conuenit.

17 ὁ μὲν ὑποδεδεμένος] Lib. δεῖ δὲ μάλιστα τὸν ὑποδούμενον, οὗ ἐστιν ἡ βλάβη, τοῦτο μάλιστα ἐν τῷ φάτνῃ μὲ πεπιέχθαι δοκεῖν ἧττον δὲ τὰ ἔσχατα μέρη τοῦ σώματος φαίη. Vincturam autem ea parte qua fractura est leuiter comprimimus, vt sanguis ad vtrasq; membri partem & extra noxiam eliciatur, sicq; inflammationem euitemus. Quam vinciendi rationem ampliſſimis verbis prosequitur Gal. lib. 6. Meth. med. cap. 5.

ἡμέρᾳ δὲ μὴ πεπιέχθαι] Vinculorum modus tam apte accommodatus esse debet, vt fracturam ipsam stabiliat, itaq; imitatur vt non valde comprimat, ne inflammationem pariat. Quod aptè admodum lib. de fract. his verbis præcipit: ἐμοὶ δοκεῖ μὲν οὐ μάλιστα πιέζειν ἡ ἐπιφορὰ τοῦ ἐπιδέσμου. Itemque, ὧν δὲ ὑποδεῖν, δοκεῖν τὰ ὑποδεδεμένα ἡμέρῃ μὲν πεπιέχθαι ἧττον μέν. φάτνῃ δὲ τὰ ἔσχατα μάλιστα ἡμέρῃ. Hunc autem locum adducit Galenus & ad latitudinem fasciarum inueniendam accommodat Com. 1. in lib. de fract. etsi vitiosè legitur nostris in codicibus. Vbi tamen ἡμέρᾳ, vt hic quoq; legitur & ἐνπεπιέχθαι explicatur. Quanquam interpretes omnes, ἡμέρῃ legisse videntur, & ἡμέρημα & ἤμερα deductæ dictiones ita legendum esse fidem faciunt, & ἡμέρῃ, quod ἐπιεικῶς, ἠρέμα ἔχ exponitur Galeno in Exegesi, huc rectè accommodari posse videatur. Nos sanè quoad licuit vtriusq; dictionis sensum complecti voluimus, dum tam aptè accommodatas & appositas fascias esse debere diximus, vt subnixæ sint & stabilitæ, non autem appressæ.

τῇ πλήθει μὴ ἰσχύϊ] Fasciarum multitudine & linteorum copia fracturam adhærescere præstat, quàm robore, quia (vt loquitur Celsus) satiùs est sæpiùs circuire, quàm adstringi. Siquidem id quod adstrictum est alienatur, & cancro opportunum est. Id igitur fasciarum numero potius agendum, quam vi & robore, pluribusq; fasciis potiùs opus est, quam adstrictis. Idem quoque in iugulo fracto circundandam esse fasciam sæpiùs potius, quàm valentiùs scribit. Quod ipsum quoque in omnibus ossibus fractis perpetuum est.

τῇ δὲ ἡμέρῃ ταὐτῷ] Deligationis & compressionis modum his verbis circunscribit Hippocr. lib. de fract. σωίζει δὲ τὸ μετρίως πιέζον. τῇ μὲν ἡμέρῃ διὰ τοῦτο ὑποδεῖν ἐν τῇ νυκτὶ δοκεῖτω ἑωυτὸ μὴ ὅτι ἥκιστα πεπιέχθαι, ἀλλ' ὅτι μάλιστα. τῇ δ' ὑστεραίῃ εἰδήμεσπον ἐλθεῖν εἰς χεῖρας ἄφλου μαλακόν. μετρίως τε χρὴ σωίζειν τὸ πιέζειν σε. πελιδνώσης δὲ τὸ ἥκιστα δοκεῖν πεπιέχθαι. τὸ δὲ τρίτον χαλασμοὶ σε δοκείτω εἶναι τὰ ὑποδήματα Id quoque sic exprimit † Celsus. Deligatum verò membrum in diem tertium continendum est. Eaque vinctura talis esse debet, vt primo die nihil offenderit, non tamen laxa visa sit, secundo laxior, tertio iam penè resoluta.

† *Lib.* 8.

καθὰ καὶ ὑποδήσας τύπτε] Id in omnibus deligationibus obseruandum, vt resoluto vinculo membrum circa fracturam gracilius & extenuatum appareat, & fasciæ in deligationibus ipsis circa fractum os sensim paulò adstrictiores conuoluantur. Quod etiam scriptis testatum reliquit Hippocrates lib. de fract.

ὑποδεῖν ἢ μᾶλλον] Si ritè omnia processerint, die quinto vinculorum contentio augenda est, tunc; linteorum multitudine, qua vtendum erat, pars munienda & firmanda. Quòd si inflammatio aliqua subsit, ad septimum diem progrediendum. Quod etiam docetur lib. de fract. Linteorum autem multitudo ideireo requiritur, quòd (vt scribit Gal.) ἡ ἀπάλεια τὴν ἐμπιέζουσαν ὑπόδεσιν, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὑφαντῶν ἠλέκτου. Adeò vt Celsus ad fracturas firmandas sex fascias adhibeat.

χαλαρὰ τὰ ὀστέα] Septimo die resolutis vinculis locus fractus contractus & extenuatus appareat, ossa verò laxa, depressa & demissa, & (vt loquitur Hippocrates) τὸ μᾶλλον κινούμενα ἐξ εὐπαθείας ἐς εὐπάθειαν, hoc est, quæ promptiùs moueantur, & agiliora sint ad coaptationem, &, quod scribit Celsus, facillimè tractentur.

ἐς ἢ παρθήκας λύθῃτε] Lib. de art. χρὴ δὲ ἀεὶ πρὸς ἡμέρην ἕδεσι παρθήκας πάνυ ἰσχνὰς· ὅπου τῷ γνάθῳ ἔχοντας, ἐς οἷ παρθήκες συναλεῖν ἀπὸ τοῦ ὑποδήσαι ἀσφαίνονται, ἀλλ' ὑπὸ πιέζειν· ἔνιοι δὲ ὑποδέονται. ὧν μὲ οὖν ἐὸν ἐν ἰσχνῷ τὸ ὀστέον ἀπαθῶται ἐν τῇ ἀρχαίῃ ὑποδέσει, ἢ μάτ ἀναμεῖ πως λυπέοιτο, μάτ τις ἕλκωσις μοῦνον ὑποπέδεται ἔῃ, ἰᾶν χρὴ ὑποδεῖσθαι· ὁ δ' ἔστιν παρθήκες, ἔστ' ἂν ὑπὸ πάσιν ἰσχνὸν γένηται. Quod sic expressit Celsus. Ferulas omnes citra articulum esse oportet resimas, ne hunc lædant, nec vltra adstringi quam vt ossa contineant: & cum spatio laxentur, tertio quoq; die paulùm habenis suis coarctari. At si nulla prurigo, nullus dolor est, sic manere donec duæ putes eius temporis quo os quodq; conferuet compleantur. Sic enim legendum censeo.

18 ἡ ἀνάληψις, ἡ ἀπόθεσις, ἡ ὑπόθεσις, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ ἢ σχῆμα φυλάσσειν. 19 κεφάλαια σχημάτων ἔθη. φύσεις ἑκάστου τῶν μελέων. τὰ ἔθεα σὺν τῷ τρέχειν, ὁδοιπορεῖν, ἑστάναι, κατακεῖσθαι σὺν τῷ ἔργῳ. σὺν τῷ ἀφέσει. ὅπη χρῆσις κρατιστή. ὄργιν δὲ τάχος. 20 ἢ πιέζειν ἢ συλλαβεῖν.

Obseruandum autem est vt apprehensio, depositio & deligatio eodem sint statu. Figuratum scopi ex consuetudine & cuiusque membri natura petuntur. Species verò ex cursu via, stando & iacendi ratione, ex actione & remissione. Nam & vsus roborat, otium verò colliquat. An compressione, an linteorum copia adstrictio fieri debeat animaduertendum.

18 ἀνάληψις, ἀπόθεσις.] ὑπόθεσις vitiosè legunt exemplaria omnia pro ἀπόθεσις, quæ est membri fracti aut deligati depositio, situs & collocatio, idem quod σχῆσις, dum qua figura membrum deligatum collocatur, continetur. ἀνάληψις autem & ἀπόθεσις sæpe coniunguntur, & quod in brachio aut manu est ἀνάληψις, id in crure aut tibia ἀπόθεσις. Significat autem eodem habitu collocandas esse partes & figurandas in apprehensione, depositione, & deligatione, hoc est secundùm naturam. Quod etiam prius quodammodo expressisse videtur his verbis, ἢ τὰ ἄλλα καὶ φύσιν. Illic nanque ἀνάληψιν & ἀπόθεσιν subintelligi vult Galenus, vt ea quæ sequuntur.

19 ἐν χρῆσις κρατιστή] Galenus Com. 3. in lib. 6. Epid. huius loci meminit, sed pro χρῆσις κίνησις legit, vt & Com. 1. in lib. de artic. Ad-

ducitur quoque à Galeno lib.6.de loc.affect.ex Platone, ἢ μὲ ἰσυχία ἐπιλύῃ, ἢ δι' ὧν τῆς οἰκείου ὑγρης δήγητικὴ, ἀυξάνῃ τὸ ῥάμμα. Quale quid etiam in Theæteto ſcribitur, corporum habitus otio & torpore corrumpi, exercitatione autem motuq; plurimum confirmari. * Celſus quoque hunc locum adumbraſſe videtur cùm ſcribit, ignauum corpus hebetare, laborem firmare. Quod verò ad Chirurgiam attinet (in quo propoſitæ hîc quæſtionis cardo vertitur) animaduertendum quod ſcriptum eſt ab Hippocr. lib.de art. πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι ὀκόσα ὅτι χρήσιμά ἐστιν, χρεομένοισι μὲν μέτρια ἢ γυμναζομένοισιν ἐν τῇσιν ἀλαπωρείῃσιν ἐόντα εἴθισται· ἅπαντα μὲν ὑγιέα ἢ αὔξιμα, ἢ εὐσύνθετα γίνεται, μὴ χρεομένοισι δ' ἀλλ' ἐλιννύουσι ὑστερόπορα γίνεται, ἢ αὐαυξίη, ἢ ταχύπορα.

* *Cap.* 1. *lib.* 1.

At verò vbi ſugillata, contuſa, vulſa, aut tumores ſine inflammatione ex vulnere fiunt, ſurſum quidem plurimùm, paulùm autem deorſum deligare oportet, dum brachium aut crus non propendeat, initio facto ex vulnere, & maximè firmato, circa extrema minimùm, circa verò media, modicè, & in deligando aut comprimendo vinculi extrema parte ad ſuperiores corporis partes reducta. Quin & iſta numero potiùs quàm vi fieri debent. Ad hæc autem maximè valent lintea tenuia, leuia, mollia, pura, lata, ſana, vt abſque ferulis contineantur. Copioſiore item aquæ perfuſione eſt vtendum.

[41] ὀκόσα δὲ ἐκχυμώματα, ἢ φλάσματα, ἢ ἀπάσματα, ἢ οἰδήματα ἀφλέγματα ἐξεργάται ἐκ δὲ τρώματος ἐς μὲν τὸ ἄνω τοῦ σώματος τὸ πλῆστον, βεβαιοῦν δὲ χρὴ ἐς τὸ κάτω. μὴ κατοφέρεσθαι τὴν χεῖρα ἔχοντα, ἢ τὸ σκέλος. ὑπερβάλλον τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ τρῶμα, ἢ μάλιστα ἐρείδοντα. ἧκιστα δὲ ἀκρεα. μέσως δὲ καὶ μέσα. τὸ ἔσχατον πρὸς τὰ ἄνω τοῦ σώματος νεμόμενον ὑπιδέσθαι, πιέζοντα. ἀταρ καὶ ταῦτα πλήθεϊ μᾶλλον, ἢ ἰσχυρὰ μάλιστα δὲ τοιούτοισιν ὀθόνια λεπτὰ, κοῦφα, μαλθακὰ, καθαρὰ, πλατέα, ὑγιέα, ὡς ἂν ἄνθυφαντικώτατα, καὶ καταχύσαι χρῆσθαι πλείονι.

[41] ἐξεργάται ἐκ τῶν τρώματος] Hæc lectio omnibus exemplaribus, tum manu ſcriptis, tum publicatis eſt conteſtata, quam ideò ſecuti ſumus, vt ſit ἐξεργάται ἀπὸ τοῦ ἐξεργάζεται poſitum. Galenus verò ἐξαφῦται legiſſe videtur, quod exhauriuntur, attrahuntur è profundo & exprimuntur ſignificat. θλίβεται enim & ἐξαίρεται exponit. Sic Erotianus ἐξαφῦται à Bacchio ἐκθλίβεται exponi ſcribit, & videtur idem quod ἐξαντλεῖται ſignificare, quod ἐκπιέζεται ab eodem explicatur. At mihi videtur apud Erotianum illud ἐξαντλοῦνται eſſe vocis ἐξαφύεται explicatio, etſi palam in codicibus diſtinguitur. Galenus verò in Exegeſi ἐξφίαται legit (niſi ſi ἐξαφύεται potiùs ſcribendum ſit) & ἐκκενοῦται exponit & ἐκθλίβεται, πρὸς ᾧ πιέζοντας τὴν ἐξορμὴν ποιεῖται. Sic enim potiùs legendum videtur. Idem ἐξαίνυσιν, ἀντὶ τοῦ πλῆσιν exponit. Vtitur autem hac voce apertè Hippocrates lib.de fract. Vbi tamen codices vitiosè ἐξαφίαται legunt. Caluus hîc pro ἐξαφύεται, ἐξιρύεται legiſſe videtur, cùm trahitur exponit. Hoc porrò loco mihi agere videtur de his vitiis, quæ ex vitioſa deligatione contingunt, quibus ſola deligatione accommodata, & abſque ferulis, & adhibita aquæ perfuſione medetur.

At vbi articuli ſuis ſedibus elabuntur, aut iis illæſis quę circa ipſos ſunt neruoſæ partes intorquentur, aut oſſa quæ naturaliter ſe mutuò contingunt, aliquo interuallo diſtant, aut cùm diuulſis iis quæ oſſa colligant, ipſa quæ mutuò ſe contingebant, plurimùm ſecedunt, aut vbi oſſa propè articulum per totam oſſis craſſitudinem abrumpuntur, aut diſtorquentur, velut quæ vara dicuntur, in alteram partem inclinantia, ea vinculis deligare oportet, qua parte quidem exceſſerunt remittendo, ab ea autem in quam exceſſerunt intendendo, ita vt vbi deligata fuerint, in contrariam ac priùs quàm deligarentur partem inclinent, paulò magis quàm ex æquo, idq; vinculis, ſpleniis apprehenſionibus & figuris, tum etiam extenſione, frictione, directione, ad hæc etiam vberiore perfuſione.

[42] τὰ δὲ σκιδώματα, ἢ τρέμματα, ἢ ἀλγεύματα, ἢ ἐπαπάσματα, ἢ ἐπικλάσματα, ἢ ἀλγοτρέμματα, οἷα τὰ κυλλὰ, τὰ ἑτεροῤῥόπα, ἔνθεν μὲν ὀξέως συνδιδόντα, ὅθεν δὲ σωτείνοντα, ὡς ἐς τἀναντία ῥέπειν ὑπιδεδεγμένα, ἢ πρὸς ὑπιδεδιῶσι σμικρῷ μᾶλλον, ἢ ὥστε ἐξ ἴσου εἶναι. καὶ τοῖσιν ὑπιδέσμοισι, καὶ τοῖσι σπλεύεσι, καὶ τοῖσιν αἰωρήμασι, καὶ τοῖσι σχήμασι καταλαβόντα. αὐατείνειν. διορθοῦσθαι τοῖσι καὶ καταχύσαι πλείονι.

[42] εἶτα τὰ κυλλὰ] κυλλοὶ vari dicuntur & quibus crura extrorſum inclinant, intus autem ſinuantur, quibus βλαισοὶ opponuntur, vt ſatis patet ex lib.de artic. vnde & κύλλωσις vbi crura in exteriorem partem vergunt. Ex quo manifeſtum eſſe vitium in Galeni Commentario apparet, vt & Comm. in lib.de artic. cùm κυλλὸν vocari ſcribitur, quod crus in interiorem partem inclinet, vbi pro ἴξω, ἴσω mendosè ſcriptum eſt. Quam tamen lectionem ſecuti ſunt omnes interpretes. Caluus pro κυλλὰ κύλλια videtur legiſſe, quæ κυλλαὶ Heſychio & κυλλάδες dicuntur, & κυφώσεις ſignificant. Mirumq; eſt quod hîc ſupercilia & partes oculorum inferiores contra Hippocratis & Galeni mentem ſumpſerit.

σμικρῷ μᾶλλον ἢ ὥστε ἐξ ἴσου εἶναι] Sic lib.de artic. in κυλλώσεως curatione (quod & in cæteris articulorum aut fracturarum reſtitutionibus obſeruandum eſt) paulo vltra naturalem ſtatum progredi his verbis iubet Hippocrates. ἔστω δὲ τὰ διαγωγὰς ποιεῦσθαι ἐς ὑπόθεσιν, ὥσπερ καὶ τῇσι χερσὶν ἡ κατόρθωσις ἐλῶν τῶν ποδῶν, ὅκως ἐπὶ τὸν ὀλίγον μᾶλλον ἐς τὸ βλαισὸν τίπτων φαίνηται.

αὐατείνειν] Sic legunt manu ſcripta exemplaria optima, αὐατέλλειν quædam etiam habent, vt & Aſulanus legit, quam lectionem ſecutus eſt Galenus in Comment.

Extenuata verò multùm ſanæ partis comprehendendo deligare oportet, vt ex affluxione contabefactæ partes, ampliùs quam ſuapte natura extenuatæ, diuerſo vinculo permutatæ, ad incrementum tendant, carniumq; reſtaurationem efficiant. Præſtat autem ſuperiorem partem vt in tibia & femoribus, ſimulq; alterum crus cum parte ſana deligare, vt ſimilius ſit & æquè conquieſcat, pariterq; alimento prohibeatur, idq; ſuſcipiat. Idq; linteorum numero, non appreſſu, laxando primùm id quod maximè indiget, & frictione quæ carne impleat, vtendo, atque perfuſione abſque ferulis.

[43] τὰ δὲ μινυθήματα, πολὺ προσλαμβάνοντα τῶν ὑγιέος ὑπιδεῖν ὡς ἂν δι' ὑπιδρομῆς τὰ σωζόμενα πλέονα ἢ αὐξήματα ἐμιν ύθη. ἢ ἄλλη ἢ τῇ δι' ὑπιδέσεως προσλαβόντα ἐκκλίνειν ἐς τὴν αὔξησιν. ἢ ἀναπλῆσαι τὴν σαρκῶν ποιήσεται, βέλτιον δὲ καὶ τὸ ἄνωθεν διὰ κνήμης καὶ τῶν μηρῶν, καὶ τὸ ἕτερον σκέλος τῇ ὑγιᾶ σωεπιδεῖν. ὡς ὁμοιότερον ἢ καὶ ὁμοίως ἐλιννύῃ, καὶ ὁμοίως τῆς τροφῆς ἀποκλείηται καὶ δέχηται. ὀθονίων πλήθεϊ μὴ πιέζειν. αὐιέντα προσθεῖναι τὸ μάλιστα δεόμενον, καὶ αὐατείνειν χρώμενον σαρκούσθαι, καὶ καταχύσαι ἄνθυφαντικῶν.

[43] τὰ δὲ μινυθήματα] τὰ μινυθήματα exponit Galenus τὰ ἰσχνὰ καὶ ἄτροφα γινόμενα, partes ex diuturno vinculo aut quiete emaciatas, extenuatas & imminutas, aut graciliores effectas, quas hîc deligatione reſtaurari conſulit Hippocrates. Locus autem eſt admodum obſcurus & varia lectione perplexus, in quo etiam explicando non parum ſe torquet Galenus. Nos ſanè popularem & exemplarium multitudine conteſtatam lectionem ſecuti ſumus, Galeni mentem amplexari. Sunt qui etiam legant, ὡς ἐξ ὑπιδεσμοῦ τὰ σωπαχύτατα πλέονος, ἢ αὐτὰ ἐμινύθη, vt ex affluxione ampliore, quàm ipſa immutata fuerint. Quo etiam aliquantum inclinare videtur Galenus in Comment. Sed certè plauſibilior eſt illa lectio quam adſcriptam habet Galenus, ὡς ἂν ἐξ ὑπιδεσμοῦ τὰ σωπαχύτατα πλέον ἢ αὐτὰ ἐμινύθη, aut αὐτόματα ἐμινύθη, quam ſecuti ſumus ex codicum numero. Porro huius lectionis hic eſſe ſenſus, vt ex affuſione contabefactæ

befactæ partes ampliùs accipiant, quàm vbi ipſæ extenuatæ ſunt. At tunc ἢ ἄλλη aut ἀλλοίῃ τῇ ὑπάλλῃ legendum eſſet. In quo ſanè admodum variant exemplaria manu ſcripta feréque omnia vitiata ſunt, cùm τὸ ὀξὺ ὑπάλλῃ legant, quædam etiam τὸ ἰξὺ habeant, cuius lectionis meminit Galenus. Omnia autem ἢ τῇ ἄλλῃ pro ἀλλοίῃ habent, quam tamen lectionem ex Galeni authoritate induximus tam amplectimur, etſi τῇ ἄλλῃ idem conſequimur. Poteſt & ex codicum contenſione alia etiam hauriri lectio, ἢ ἄλλῃ, ἢ τῇ ὑπάλλῃ, & hic ſenſus elici, vt partes contabefactæ alia ratione quam vinculo permutatæ, vt ἄλλῃ pro ἄλλως ſumptum ſit, & aliam calefaciendæ partis viam & ad calorem reuocandæ, quàm vinculum indicet, frictionem nempe, motionem, medicinam enim calefacientem, peculationem, confectiones picem habentes, & aquæ calidæ perfuſionem, quorum meminit Galenus in Commentar. quibus etiam ad extenuatarum partium reſtaurationem adhiberi ſolent. Eſt & hic quoque alia lectio, cuius certè altum eſt in codicibus ſilentium, nullamque facit mentionem Galenus in Comment. verùm eam adiecipſit in Exegeſi, in dictione ἀμαίη, cùm ſcribit: ἀμαίη, ὅπως· ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον Διοσκουρίδου γράφει, ἀμαίη ὅπως πίζει σφυγμάζων, ἐκκλίνῃς τὰς αὐξήσεις τῆς ἰσχυρᾶς ποιούσας τοὺς ἢ ἄλλοι χάριν ἀλλοίωσιν. φησὶ δὲ Διοσκουρίδης τὸ ἀμαιε, μεσσια εἶναι, μαρτύριον ἢ ὕδην ὀφείλοντας. Qui locus etſi mendo reſpergitur eſt, hunc tamen omni procul dubio deſignat, & vinculi compreſſionem moderatam eſſe vult. eamque vt infra quidem dolorem ſit, qui alioqui inflammationem pariat, ſi modo ἀμαιη τῇ πιζῃ σφυγμάζοντα, legas. Quam ſanè diuerſi vinculi vim Galenus his verbis, ſed vitioſiſſime apud nos deſcriptis, explicat: ὧν ἢ ἐν ᾧ ἡμεῖς λέγομεν ἱπποκράτης ἀεὶς ἱπποκράτους ἀλλοίου, ὡς ἐστὶ τοῦ ἐρυθρανθέντος δυνατὸν τὸ μανθάνοντα τοῦτο δι' ἑτέρων ἐμφαίνεται. χρὴ γὰρ ἀρχεῖς μὲν δεῖν τὴν ὑγιαίνουσαν, ὡς δεῖ τὴν πιεσθεῖσαν, ἢ ὅτι πολλαὶ τῶν ὑπαλλαττομένων πιέσεις ἀμφοτέρων, ὡς ἐνταῦθα καὶ τοῦ ὑγιοῦς ἄχρι τοῦ μηδεμίαν ὀδύνην ἐμποιεῖν, φλεγμονὴν ἐπάγειν δυναμένην. ἄχρι δ' ἂν τὰ πεπονθότα ἐκλύηται καὶ ἐκκριθῇ τοῦ πύου. (Sic enim legendus mihi videtur locus iſte, quem tamen alter accipiunt interpretes.) At quam ab Hippocrate diuerſam dici aſſero, ab ea videlicet quæ imminuta efficit, id alia ratione efficitur. A ſanis quippe partibus non ab affectis initium ducere oportet, ita vt mulcis in ea cum compreſſione iniectis vinculis, earenus cum dolore comprimamus, qui nullam inflammationem excitare queat, & paulatim relaxata compreſſione, ad affectam partem perueniamus. Quam etiam diuerſam compreſſionis rationem aliis verbis aperit Galen. in Comment. ἐπειτα δὲ μὴ πιέζειν καὶ τὸ πεπονθὸς μέρος, ἀλλὰ εἰκῆ μὲν καὶ τοῦτο· πιέζειν δὲ μάλιστα μὲν ὅσον ἔξω καὶ τοὺς ὑγιεῖς· ἔξεις δὲ σκιρρώδεις μὲν τοὺς πόνους ὁ τῆς καὶ ὑγιεῖς ἰσχυρὰ ἀχρὶ τοῦ πεπονθότος. ὅταν δὲ ἐκεῖ τὸ πεπονθὸς ἀφίκηται), μάλιστα ἐκλελυμένην χρῆσθαι τῇ ἀσφαλείᾳ τῶν ὀδυνῶν. Deinde circa affectam partem comprimere non oportet, ſed in ea remiſſione vti. At maximè compreſſione vtendum circa ſanam partem, vnde vinculorum initium ductum eſt. Ac deinceps faſciam quæ ſanæ parti inuoluitur ad affectum locum extendere iubet, quo vbi peruenerit, maximè remiſſa linteorum inuolutione vtendum. Rurſuſque ἐν δὲ τούτοις ἐστὶ τὸ μὴ κατὰ τὴν πρώτην ὀκλάσαι ὑπάλλοντα ἰσχυρῶς χρὴ μᾶλλον τὸν ὠμὸν θλίβειν ὅπως εἰς ὀδύνην πίπτειν. Ideoque quæ ſano cruri adhibetur deligatio conſique adſtricta ſit, vt ne adeo comprimat vt dolorem moueat. Minutum autem eſt quod ἀφιστᾶσι pro ἀφιστᾶσιν habet codicum maxima pars. Caluus verò, vt in obſcuriſſimo loco, neque Hippocratis, neque Galeni mentem mihi aſſecutus videtur.

ἢ τῇ μιᾷ.] Hanc lectionem tot libris omnibus exemplaribus ſecuti ſumus, ferri tamen poteſt, ἢ τῇ μείζονι, quam lectionem ſecuti videntur interpretes.

Quod ad fulcra ac ſtabilimenta attinet, ea pectori, coſtis, capiti, cæteriſq; id genus adhibentur, partim quidem pulſuum gratia, vt ne quid concutiatur, partim verò ad iuncturarum diſtantias in capitis oſſibus firmandas. Ad tuſſim autem & ſternutamentum, aut aliam motionem, qualia thoraci & capiti ſtabilimenta admouentur: in quibus omnibus eadem deligationis commoderatio ſeruanda eſt. Namqua noxia eſt, eo præcipuè comprimere oportet. Subiicienda igitur lana mollis, affectui accommodata, deligatione verò ea vtendum quæ non ampliùs comprimat, quam vt ne pulſus cieantur, aut iuncturarum diſtantiæ ad extrema ſe mutuo contingant, neque circa ſternutamenta & tuſſes partes affectas agitari prohibeat, ſed ita ſtabilimento ſit, vt neque cogantur, neque concutiantur.

44 τὰ ὑπ' ἐρεισμάτων καὶ ὑποστρώματα ἐπὶ φλεβῶν, πλευρῆσι, κεφαλῇ, καὶ ὅσοις ἄλλοισιν ὅσοι τοιοῦτοι. τὰ μὲν σφυγμῶν ἕνεκεν, ὡς μὴ σείεσθαι. τὰ δὲ τῶν διαστάσεων τῶν κατὰ τὰς ἁρμονίας, ἐν οἷσι καὶ τῶν κεφαλέων ἑτέροισιν ἐρείσμασιν χρέειν. ἔστι τε ὅτε βήχεα, ἢ πλαμέων, ἢ ἄλλης κινήσεως. οἷα τὰ καὶ ἐπὶ θώρηκα καὶ κεφαλὴν ὑποστρώματα γίνεται. τοιούτων ἁπάντων ἐν αὐτοῖσιν ἡ αὐτὴ ξυμμετρίη τῆς ἐπιδέσεως. ἢ μὲν γὰρ σὰρξ μάλιστα πιέζῃ, ἵνα μὴ πλέον ἢ εἰκὸς, μηδ' ἀκόντι ἀμύζοιτο τὰ παθήματα. ἐπιδεῖν δὲ μὴ μᾶλλον πιέζουσαν, ἢ ὥστε τοὺς σφυγμοὺς μὴ σείεσθαι, τά τε διαστάσιας τῶν ἁρμονιῶν λαβεῖν τὰ ἔσχατα ἀλλήλων. μήτε ἀμαὶ βῆσι πλαμοῖσι καὶ βήξι, ἀλλ' ὥστε ὑποστρώματα εἶναι καὶ μήτε διαστρέφεσθαι μήτε σείεσθαι.

44 ἐρεισμάτων χρέειν] ἐρεισμάτων legiſſe videtur Erotianus & hunc locum ſubindicare, cùm ἐρεισμάτων ὑποστρωμάτων apud Hippocratem exponit, vt ſit, ad iuncturam diſtantias tutandas, muniendas, hoc eſt, firmandas. Galenus tamen ἐρεισμάτων in Comm. legiſſe videtur.

ἢ μὲν γὰρ τὰ σὰρξ πιέζῃ] μάλιστα πιέζειν mihi magis probatur, etſi Galenus πιέζῃ legiſſe videtur. Noſtræ etiam lectioni adſtipulantur exemplaria manu ſcripta ferè omnia, quæ πιεσθῆναι pro πιέζειν legunt, vt & Aldina, etſi reliqua parte vitiata ſunt. ἢ γὰρ pro ἢ μὲν γὰρ habent, vt legendum eſſe ſatis ex Galeno patet.

ἐν οἷσι τοῦ σφυγμοῦ] Hæc germana eſt lectio quam ex Galeni mente ſecuti ſumus, etſi veteſtiores membranæ aliter legunt, ἐν οἷσι τοῦ σφυγμοῦ μὴ σείεσθαι. Quæ lectio certè corruptiſſima eſt & diuerſum longè ſenſum efficit, eaque ad Aſulanum codicem peruenit. Senſus autem huius loci is mihi eſſe videtur, vt id quod ſtabilimento eſt, & ad vitium firmandum adhibetur, faſciarum ambitu ita adſtringi debeat, vt non ampliùs comprimat, quam vt ne pulſus partium prohibeatur, ſed ceatur & moueatur, neq; partes prohibeat quò minùs ſub pulſu concutiantur.

τά τε διαστάσιας τῶν ἁρμονιῶν] Exemplaria manu ſcripta anguſtiora ferèq; omnia legunt, μηδὲ μᾶλλον ἢ ὥστε διαστρέφειν τὰ ἔσχατα τῶν ἁρμονιῶν ἀπὸ ἀλλήλων. Quæ lectio etſi ſatis aperta eſt, ea tamen quæ Galeni Commentario conteſtata eſt, mihi magis arridet, tum quod διεστραμμένων malim quàm διεστράφθαι.

μήτε ἀμαὶ βῆσι πλαμοῖσι] Hanc Galeni lectionem ſecuti ſumus, quæ certè valde eſt perplexa. Is autem mihi ſenſus eſſe videtur, vt ea deligationis moderatio ſit quæ non amplius adſtringat, quàm vt ne circa tuſſes & ſternutamenta partes affectæ agitari prohibeantur, ſed quod adhibetur ita firmamenti vicem ſubeat, vt eas neque cogat, neque concutiat, hoc eſt, neque validiùs, neque molliùs deſinciat. Exemplaria manu ſcripta longè aliam habent lectionem, μηδὲ ταῖς βήξας ἢ τοῖς πλαμοῖς, ἀλλ' ὥστε κωλύειν ὑποστρώματα εἶναι. Qua ſignificatur eam in deligando appreſſionis moderationem eſſe debere, quæ tuſſes aut ſternutamenta non moueat, ſed ita ſtabilimento ſit, vt eas prohibeat. Quam ſecuti ſunt ferè omnes interpretes. Minutum verò eſt quod pro ἀφιστᾶσι, Gal. διαστρέφεσθαι legit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ.

HIPPOCRATIS DE FRACTIS LIBER.

EOrum quæ ſuis ſedibus exciderunt & fracta ſunt, medicum quam rectiſſimas extenſiones facere conuenit. Id enim maximè ſecundum naturam rectum eſt. Quòd ſi quid in hanc vel illam partem inclinet, præſtat in pronum tendere. Leuius enim eam in partem peccatur, quam in ſupinam.

Ἐχρὴ ⓦ ἰητῆα τῶν ἐκπεπτωκότων τε καὶ κατηγμάτων ὡς ἰθυτάτας τὰς καταστάσιας ποιέεσθαι. αὐτὴ γὰρ ἡ δικαιοτάτη φύσις. ἢν δέ τι ἐγκλίνῃ ἢ τῇ ἢ τῇ, ὅτι ὀπίσω ῥέπειν. ἐλάσσων γὰρ ἡ ἁμαρτὰς ἢ ὅτι ὕπτιον.

De authore huius libri etſi magna olim orta eſt controuerſia, conſtans tamen fama eſt apud omnes, ad magnum Hippocratem Coum Heraclidæ filium referri debere. Quidam verò ad eius auum Hippocratem Gnoſidici filium originem deducebant. Quod etiam teſtatur Gal.Comm.1. in lib.de rat.vict. in morb.ac. vt hîc quoque. Sed tunc ſanè hos duos de fract. & art. libros in vnum coactos τῷ κατ' ἰητρεῖον indicatura ornabant, quod iis in libris eius artis quæ manu curat, præcipua verſaretur quæſtio. Inſcriptio autem etſi τοῖς ἀρχαίοις exemplaribus tum manu ſcriptis, tum publicatis paſſim eſt conſignata, τοῖς κατησμάτων, tamen ſæpè habet nominis indicaturam, quam & ſtatim prima fronte deſignaſſe videtur Hippocrates, & aliquot locis non rarò vſurpant Galenus & Erotianus. Habent verò hi libri tractationis genus diffuſum & amplum, quod διεξοδικὸν vocat Galenus, ideóq; ante alios qui in eadem manuariæ operæ exercitatione verſantur, legendos paſſim admonet, & Erotianus inter στρατιωτικὰ χρήσιμα reponit.

ταῖς ἰθυτάταις ταῖς καταστάσις] καταθέσεις hoc eſt collocationes, repoſitiones ex hoc loco apud Hippocratem exponere mihi videtur Erotianus, contra Galeni mentem.

αὐτὴ γὰρ ἡ δικαιοτάτη φύσις] τὸ δικαιότατον οἰκειότατον, hoc eſt maximè naturæ conueniens & accommodatum explicari poteſt ex Galeno. Erotianus hîc δίκαιον τὸ συμφέρον ſignificare ſcribit, & δικαιοτάτῃ φύσει ὥσπερ δίκαιον νόμον exponit, hoc eſt legem quandam iuſtam ac præceptum naturæ maximè conſentaneum ac conueniens.

Qui igitur nihil in conſilium adhibent, plærunq; nihil peccant, quippe cum qui deligatur æquiſſima natura duce manum ita porrigat. Qui vero Medici ſapientiam ſibi falſo arrogant, ij nimirum peccant. Nullius ergo eſt negotij manum fractam tractare, idque cuiuis (propè dixerim) medico procliue eſt. Qua de re plura mihi dicenda ſunt, quòd medicos noui qui ex figuranda manu in deligatione ſapientiæ opinionem præ ſe ferebant, cùm ex eo ignari potiùs exiſtimandi eſſent. Verùm enimuerò multa hoc modo hac in arte æſtimari ſolent. Quod enim peregrinum eſt, necdum conſtat an vtile ſit, conſueto, quod iam norunt vtile eſſe, anteponunt, quodque ab vſu communi abhorret, ei quod eſt probè cognitum. Exponendum igitur in medicorum erroribus de manu natura, quoſnam tum docere, tum dedocere velim. Nam & aliorum corporis oſſium doctrinam hæc oratio continet.

Οἱ μὲν οὖν μηδὲν προβουλεύσαντες σοφὴν ἁρμόζειν νομίζουσιν ὡς ὅτι ὀπισθόμβιος τὴν χεῖρα ἀπορέξῃ, ὅπως ὑπὸ τῆς δικαίης φύσεως ἀναγκάζομαι] Membranæ reconditiſſimæ Regiæ ὀπισθόμβιος legunt, quam lectionem Gal.in Com.agnoſcit, & ὁ ὀπισθίδιος μέλων ἰδιάτης ab eodem explicatur. ἀπορέξῃ] ἀπορέξῃ hîc παρέξῃ exponit Gal.in Exegeſi προτείνῃ. Erotianus vero ἀποτείνῃ, hunc ſanè locum ſubindicans. Sed pro ἀπορέξῃ, ἀπορέξαι habent vitiosè exemplaria quædam manu ſcripta. ὑπὸ τῆς δικαίης φύσεως] Hunc naturæ ductum commendat Gal.in inuenienda media membrorum figura, quæ ſit doloris expers, eademq; rectiſſima. Iſtumq; locum in medium adducit lib.2. de motu muſcul. Hic autem δικαίην φύσιν vocat naturam optimam & æquiſſimam, hoc eſt, (vt explicat Gal. quæ ab ipſo ortu, totoq; denique vitæ curriculo, quod cuique membro conueniens eſt & maximè accommodatum inuenerit, definiuerit, & liberaliter prorrexerit: tum quæ etiam in confirmandis animantium corporibus optimam prouidentiam, & magnam æquabilitatis ac proportionis rationem adhibuerit. Ideóq; optimo iure ab Hippoc. δικαίαν dici ſcribit Gal.lib.2.& 16.de vſu partium,& lib.1. de natur. facul. & lib.9. de placitis Hippocr.& Plat. δῆλόν ἐστιν εἰ ἁμαρτάνουσιν] Iſta eſt recepta lectio & maximè vulgaris. Exemplaria verò manu ſcripta quædam Regia ſic legunt: οἱ δ' ἰητροὶ βουλόμενοι δῆθεν ὀρθὸν ἅμα αὐτὸ εἶναι ἁμαρτάνουσιν. Quæ lectio non omnino aſpernabilis videri poſſit, vt in eo in quo peccant ſibi ſapientes videantur. ἀλλὰ χρὴ πολλὰ] Hanc lectionem ex codicum conſenſione ſecutus ſum, cùm alij ἄλλα cum Gal.legant. τὸν ξενοφοιτῆ] Locum iſtum communem ſæpe vſurpat Gal.vt Com.1.in lib.de rat.vict.in morb.ac.& Com.1.in lib.3.Epid. ξενοφοιτῆ autem ἀλλοτριομόρφου exponit Erotianus ex hoc loco, & quod eſt ab vſu communi abhorrens, extraneum, aut nouam formam adeptum, aut immutatum ſignificat. Idem quoque ἀλλόκοτον ἀλλοτριόμορφον exponit. Gal. vero in Exegeſi, ἀφανὲς καὶ ἄγνωστον, obſcurum & ignotum, vt ei τὸ εὔδηλον rectè opponatur. ῥητέον οὖν] Exemplaria Regia reconditiſſima legunt, ῥητέον αὖ ὁπόσους δίκαιον ἐστὶν ἐθέλω. τὴν χεῖρα τὸν ἀγκῶνα] Hæc eſt omnibus codicibus, tum ſcriptis, tum publicatis recepta lectio, quam tamen longè aliam adhibuiſſe Caluum conſtat.

Manum itaque (quod in præſenti quæſtione verſatur) quidam pronam deligare viſus eſt. Eam verò ſtatui coëgit ſagittariorum habitus, cùm humerum prætendunt, atque ita habentem deligauit, hunc eſſe ratus naturalem eius habitum. Cuius rei teſtimonium afferebat, quòd omnia cubiti oſſa rectitudinem inter ſe habebant, tum partium æquabilitatem,

τὴν μὲν οὖν χεῖρα. τοῖσι δ' ὁ λόγος, ἐδόκεέ μοι καταδῆσαι καταπρηνέα ποιήσας. ὁ δ' ἀναγκάζει ὥστε ἔχειν, ὥσπερ ⓐ τοξεύοντες, ἐπὴν τὸν ὦμον ἐμβάλωσιν, καὶ ὥστε ἔχειν ἐπέβλ. νομίζων ἑωυτῷ εἶναι τοῦτο αὐτέῃ τῇ χειρὶ φύσιν. καὶ μάρτυριον ἐπήγετο τὰ τε ὀστέα ἅπαντα τὰ ἐν τῷ πήχει, ὅτι ἰθυωρίῃσι κατάλληλα εἶχε, τήν τε ὁμοιρείην, ὅτι αὐτὴ

A Ὅτι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὴν ἰθυωρίαν ἔχει ὅτω καὶ ὁκ τὰ ἔξωθεν μέρεσι καὶ ὁκ τὰ ἔσωθεν. ὅτω δὲ ἔφη καὶ τὰς σάρκας καὶ τὰ νεῦρα πεφυκέναι. καὶ τὸν τοξικὸν ἐπήνεγκε μάρτυρα. τοῦτο λέγων καὶ τοῦτο ποιέων σοφὸς ἐδοκέει εἶναι. τῶν δὲ ἀνθρώπων τεχνέων ἐπελελήθη. καὶ ὁκόσα ἰητροὶ ἐργάζονται, καὶ ὁκόσα τεχνήμασιν, οὐκ εἰδὼς ὅτι ἀνθρώπου ἐν ἀνθρώπῳ τὸ κατὰ φύσιν σχῆμά ἐστιν, καὶ ἐν τῷ αὐτέῳ ἔργῳ ἕτερα τὰ δεξιῆς χρεὼν σχήματα κατὰ φύσιν

B ἐστὶν, καὶ ἕτερα τὰ ἀριστερῆς, ἰδίῳ οὕτω τύχῃ. ἀνθρώπου μὲν γὰρ σχῆμα ἐν ἀκοντισμῷ κατὰ φύσιν, ἄλλο δὲ ἐν σφενδόνησιν, ἀνθρώπου δὲ ἐν λιθοβολίῃσιν. ἀνθρώπου ἐν πυγμῇ, ἀνθρώπου ἐν παλαίσμασιν. ὁκόσας δὴ αἱρέσιας τέχνας θύρῃσι, ἐν ἧσιν ἕκαστον αὐτῶν σχῆμα τῶν χρεὼν κατὰ φύσιν ἐστὶν· καὶ ἐν ἑκάστῃ τῶν τεχνέων, ἄλλα πρὸς ἄλλα τὸ ἁρμόδιον ἕκαστος, καὶ πρὸς ὃ ἔργον ἕκαστος αὐτῶν ἐπιτελέεσθαι θέλῃ σχηματίζονται αἱ χεῖρες. τοξικὸν δὲ ἀσκέουσιν, εἰκὸς τῶν ὀστέων τὸ σχῆμα κεφάλαιον εἶναι τὸ ἑτέρης χειρός. τῷ

C γὰρ βραχίονος τὸ γλουτοειδὲς ἐν τῇ τοῦ πήχεος βαθμίδι, ἐν ταύτῃ τῇ σχισθείσῃ ἐρείδει, ἰθυωρίῃ πονέῃ τοῖσιν ὀστέοισι τοῦ πήχεος, καὶ τῷ βραχίονος, ὡς ἐν εἰθὶ τὸ πᾶν. καὶ ἡ ἀνάκλασις τοῦ ἀγκῶνος κέκλασται ἐν ταύτῃ τῇ σχισθείσῃ. εἰκὸς μὲν οὖν ὅτως ἀναπλώτην τε καὶ τεταινώτην εἶναι τὸ χωρίον. καὶ μὴ κατᾶσθαι, μὴ ἧσσον διδόναι ἐλκομένης τῆς νευρῆς· οὕτω δὲ δεξιῆς χρεὼν. καὶ ὅτως ὅτι πλεῖστον μὲν τοῦ

D νεύρου ἕλκοιτο, ἀφίοιτο δὲ ἀπὸ σφαιρωτάτου, καὶ ἀθρωτάτου. ἀπὸ γὰρ τοιούτων γε ἀφέσιος τῶν νευρίων, ταχεῖαι καὶ αἱ ἰοχμοὶ καὶ τὰ μήκεα γίνονται. ὀπισθότονος δὲ καὶ τοξικὴ σχέσιν κοινόν. τοῦτο μὲν γὰρ εἰ ὀπισθήσας ἔχει τοῦ χεῖρα ὅτω ἔνδυσεν, πόσους ἂν ἀνθρώπους πολλοὺς τοξοστὴς μείζονας τοῦ τρώματος. τοῦτο δ' εἰ συγκάμψαι ἐκέλευεν, ὅτε τὰ ὀστέα, ὅτε τὰ νεῦρα, οὔτε αἱ σάρκες ἕλκουσιν ἐν τῷ αὐτέῳ ἐγίνοντο, ἀλλὰ ἀνθρώπου μὲν τοξικόν, κρεωτέον τοῦ ὀπισθοτόνου. καὶ

E τί ὄφελος ἐστὶ τοξικὸν σχῆμα τος. καὶ ταῦτα ἴσως οὐκ ἂν ἐξημάρτανεν σοφιζόμενος, εἰ εἶτα τετρωμένον αὐτὸν τοῦ χεῖρα τοῦ ἀγκάσθαι.

quòd illa ipsa eandem directionem præ se ferret, idq; tam exterioribꝰ partibus, quàm interioribus. Ita quoque & carnes & neruos à natura comparatos esse dicebat, sagittariamq; artem in testimoniũ adducebat; ex iisq; tum dictis tum factis, sapientiæ persuasionem sibi sumpserat, cæterarũ artiũ immemor, quæ aut viribus, aut artificiis opus suum moliuntur, non aduertens aliũ esse in alio habitũ secundum naturã. Quin & in eodẽ opere, si res ita tulerit, aliã esse dextrę manus figurã secundum naturam, aliam sinistræ. Alius est enim habitus secundam naturã iaculatoris, alius funditoris, alius in lapidatione, alius in pugillatu, aliꝰ in quiete. Quascũq; verò artes quis inuestigauerit, in iis non eadem secundũ naturam manuum figura est, sed in vnaquaq; arte, & ad conueniens instrumentũ quod habet quisq;, & ad opus quòd perficere intendit, manuum figuræ accommodantur. Qui autem sagittandi arcẽm exercet, ei hãc manus alterius figurã validissimam esse par est. Hoc enim habitu brachij pars cardinem referens, in vlnæ sede innixa, vlnæ & brachij ossa perinde in directum distendit, quasi totũ vnum sit. Eoq; statu fit recuruata articuli flexio. Hoc igitur modo locũ istum minimè flecti plurimũq; intendi oportet, neq; neruo quem dextra tendit cõcedere, neq; ab eo superari. Ita vt plurimùm quidem adducendo, chorda trahatur, firmissimo autem & maximè repentino impetu emittatur. Sic enim emissæ sagittæ celeriore impetu longiusq; feruntur. Deligatio verò cum sagittãdi arte nihil habet commercij. Qui namq; deligatam manum ita continere volet, longè alios maiores quàm vulnus dolores afferet. Quòd si flectere iubeat, neq; ossa, neq; nerui, neq; carnes ampliùs eodẽ statu consistent, sed superata deligatione aliò transmutabuntur. Quid ergo vtiliratis sagittariorum habitus afferat nõ video. Ideoq; fortasse nõ peccaret qui sapientiæ opinionem sibi vendicat, si permitteret, vt vulneratus ipse manum porrigeret.

[3] εἰδικεί πε] Sic legunt omnia exemplaria tum manu exarata, tum publicata. Interpretes ἕξωθί πε ex Galeno legunt.

ἐπὶω ἤ ὦμον ἐκτείνουσιν] Cum humerum prætendunt diximus, quod prætento ac porrecto brachio, humeri caput in cauitatem ceruicis lati scapularum ossis immittitur & coniicitur. Deinde verò quòd protentæ ac porrectæ corporis partes, ad impetum aut impressionẽ faciendam, ὡς ἐς ἐμβολὴν, paratæ dicuntur Galeno. Idem quoq; ἐκτείνεσθαι οἱ πρόσθιοι legisse videtur. Hic autem ὁμαλότητα dixi partium æquabilitatem, superficiei æqualitatem & læuitatem corporis intelligens, non simpliciter coloris similitudinem, quam Gal. ὁμοιότητα τῆς τῶν ὅλων χρόας μελῶν exponit. Eaq; dictione vtitur Hippocr. lib. de Cap. vulner. ὁμαλότητα ἕτερα vocans tertiæ læuitatem & ossis æquabilitatem, qua carnem exteriore parte attingit, aut parte interiore membranam.

ὅπερ ἦ ἔφη καὶ ταῖς σαρξὶν] Istud omisisse videtur Caluus.

καὶ ἐν τῷ αὐτέῳ ἔργῳ] Id quoque aliter legisse videtur Caluus; dum aliam secundum naturẽm figuram esse vult in otio, aliam in negotio.

ἄλλο ἐν τῷ ἐλιννύειν] Caluus aliud quid de negotiante hîc addidit.

τὸ σχῆμα κράτιστον] Validissimam hoc est robustissimam & intentissimam figuram diximus, quæ fit validè extenta manu, qualem sagittariorum habitum esse expedit. Cuius rei rationem reddit Hippocrates. Atq; idem lib. de aëre, loc. & aq. scribit Scythas Nomadas propter nimiam humiditatem ac mollitiem, neque arcus intendere, neque telum contorquere posse.

ἰθυωρίῃ ποιέῃ] ποιέῃσι legunt exemplaria manu scripta Regia peruetusta.

ὡς ἐν εἰθὶ τὸ πᾶν] Codices manu scripti ferè omnes cum publicatis, ὡς εἰθὶ legunt. Quidam etiam ἐνθὶν habent quomodo legisse videtur Caluus. Sed vitiatas lectiones esse apparet, & ἐν εἰθὶ legendum. Vt sit sensus, in ea validissima figura, ita in directum brachium distendi, vt vnum totum videatur, neq; huc aut illuc inclinet, sed firmum teneatur; vt exposuit Galenus. Potest & eorum hac mente explicari, vt totum brachium inserat, hoc est, vt totum brachium intertum, non vlla articulatione commissum videatur. Galenus initio horum Commentariorum ὡς ἐν ὀνίῃ legit.

Ἢ ἀνάκλασις] Hîc secutus sum Interpretum mentem. Mihi tamen etiam intelligi posse videtur, vt eo habitu articuli reflexio fracta sit, hoc est, irrita & nullius vsus, quod indicat firmissimam & validissimam brachij contentionem. κλάσις enim de musculorum distortione, vbi eorum actiones propè sunt irritæ & frustratæ, dicitur Quem in sensum sæpe vsurpat Gal. lib. 2. de motu musc. Atq; eo intellectu paulò post dicitur κλᾶσθαι ὁ ἄγκων ὄλλυσι, cùm supina cubiti flexura frangitur aut retorquetur, hoc est, contentionem propter distortionem habet irritam & nullius roboris.

πρὸς τῷ γδ] Mendosa sunt exemplaria manu scripta, quæ τῷ βδ τῷ ἐπιδήσαι legunt.

[4] Ἄλλος δ' αὖτις τῶν ἰατρῶν ὑπτιάσαι τὴν χεῖρα δοὺς, οὕτω κατατείνειν ἐκέλευεν, ἢν ὅτως ἔχουσαν ἐπίπεδος, τοῦτο νομίζων τὸ κατὰ φύσιν εἶναι, ὡς τεκμαιρόμενος, καὶ τὰ ὀστέα νομίζων κατὰ φύσιν εἶναι ὅτως, οἷα φαίνεται τὸ ἔξωθεν ὀστέον τὸ κατὰ τὸν καρπὸν, ἢ ὀφθαλμὸς δάκτυλος καλεῖται ἰθυωρίῃ ἐστὶ τοῦ ὀστέου

Rursus verò alius quidam Medicus supinam manum exhibens, sic componere iubebat, eoq; statu detinciebat, eum naturalem esse ratus, tum ex cutis planicie coniecturam faciens tum quòd ossa sic se habere secundum naturam existimaret, ex eo quòd os ad manus iuncturam prominens iuxta paruum digitum,

è directo illius ossis situm videatur, ex quo homines vlnam metiuntur. Atq; his argumentis eum esse naturalem habitum contendebat, rationiq; cõsentanea dicere videbatur. Verùm hic habitus, si supina manus collocetur, vehementem dolorem afferet. Eum verò habitum dolori primùm opportunũ quiuis cõperiet, si quis ita manum suam cõponat. Si quidem imbecillior robustiorem ita collocatum vt cubiti flexura supina reflectatur, manu cõprehensum quocunq; volet deduxerit. Neq; enim si gladiũ hac manu teneat, eo vti possit, vsq; adeò violenta ista figura est. Ad hæc si deligatã manũ quis eo habitu sinat, maiorem quidẽ doloré si obambulet, magnũ tamen etiam si decumbat, sentiet. Quòd si quis manum flectat, musculos cõtrahi, & ossa aliam habere figurã prorsus necesse est. Quin & præter cætera huius habitus incõmoda, hoc quoq; accessit, quòd ignorãt, os ad manus iuncturam iuxta paruũ digitum prominens, hoc quidem ad vlnã pertinere, illud autẽ in cubiti flexu, quod vlnã metitur, brachij caput esse. Idem verò esse os hoc & illud hic existimauit, itemq; multi alij. Sed qui cubiti gibbus, siue ἄγκων dicitur, cui nempe innitimur, idem est quod illud. Sic igitur manum supinam habenti hoc quidem os distorqueri videtur. Præterea verò nerui ipsi qui à manus iũctura & digitis interiore parte procedũt, supina manu distorquẽtur. Hi enim ad os brachij, vnde vlnæ modus definitur, tendũt. Tales quidẽ tamq; multi errores existunt de manus natura, tãtaq; ignoratio. Quòd si quis manũ fractam, velut iubeo, statuat, is os quod est ad paruum digitũ, & ad cubiti gibbũ tendit, recta conuertet, neruiq; ex manus iunctura ad brachij extrema in directum procedẽt. Manus verò dum suspensa retinetur, eodem habitu quo deligata, collocabitur, ita vt ne deambulanti quidem dolorem vllum, aut decumbenti laborem ac defatigationẽ adferat. Hominẽ autem ita statui oportet, vti ossis pars quæ prominet, clarissimo lumini, quantũ conceditur, obuersa sit, vt nec eum qui compositionem aggreditur lateat, num abundè sit in directum constituta. Neque enim peritum artificem manum admouentem, os prominens contactu latere possit.

ἀφ' ὁκοίης τε ⟨ῆς⟩ πῆχυ οἱ ἄνθρωποι μετρέονσιν. τοῦτο τὸ μαρτύριον ἐπιφερόμενος τῇ φύσει ὕπτιος εἶναι, καὶ ἐδόκεεν οὕτω λέγειν. ἀμφὶ τούτῳ μὲν εἰ ἡ ἰσχὶς ἡ χεὶρ καταπτείνοιτο ἰσχυρῶς πονοίη ἄν. γνοίη δ' ἄν τις τὸν ἑωυτοῦ χεῖρα καταπείνας, ὡς ἐπώδυνον τὸ σῆμα. ἐπεὶ καὶ ἀνὴρ ἥκιστα κρέσσονα ἀμφλακεῖν ὅτως ἐν τῇσιν ἑωυτοῦ χερσὶν ὡς κλάπτῃ ὁ ἄγκων ὕπτιος, ἄγει αἰεὶ ὅπῃ ἐθέλοι. ὅτε γὰρ εἰ ξίφος ἐν ταύτῃ τῇ χειρὶ ἔχοι, ἔχει αἰεὶ ὅτι χρήσαιτο ὦ ξίφι, ὅτῳ βίαιον τοῦτο ὂν σῆμα ὑγιές. τοῦτο δ' εἰ ὑπιδήσας τις ἐν τούτῳ ὦ σήματι ἐών. μέζων μὲν πόνος, εἰ τωὐτοῖοι. μέγας δ' ἂν εἰ καταχέοιτο, τοῦτο δ' εἰ συγκάμψαι τὴν χεῖρα, ἀνάγκη σιωπᾶν τοῦτο μύας, καὶ τὰ ὀστέα δηλο σήμα ἔχειν. ἠγνόηται δὲ καὶ τάδε τὰ ἐν τῷ σήματι χωρεῖς τὴν λύμης. τὸ γὰρ ὀστέον τὸ πρὸς τὸ καρπὸν ἐξέχον, τὸ κατὰ μικρὸν δάκτυλον, τοῦτο μὲν τοῦ πήχεός ἐστι. τὸ δ' ἐν τῇ συγκάμψι τοῦ ὀστέου ἀπὸ τοῦ πῆχυ ⟨ῆς⟩ οἱ ἄνθρωποι μετρέουσιν, τοῦτο δὲ τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλή ἐστιν. ὃ δὲ φέρεται τοῦτο τοῦ ὀστέου εἰ ⟨ῆς⟩ τοῦτο τε κακῶς· πολλοὶ δὲ καὶ δηλοῖ. ἐστὶ δ' ἐκείνῳ τῷ ὀστέῳ τοῦτο, ὃ ἀγκὼν καλεόμενος, ὃν ποτὶ σημειζόμεθα. ὅτως δὲ ὑπτίην ἔχοντι τὴν χεῖρα, τοῦτο μὲν τὸ ὀστέον διεστραμμένον φαίνεται. τοῦτο δὲ καὶ νοῦσα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τεινόντα ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρεος, καὶ ἀπὸ τοῦ δακτύλων, τοῦτο ὑπτίην ἔχοντι τὴν χεῖρα διεστραμμένα φαίνεται. τείνῃ τε δὲ τοῦτο καὶ νοῦσα πρὸς τὸν βραχίονος ὀστέον, ὅθεν ὁ πῆχυς μετρᾶται αὗται τοσαῦται εἰσὶ καὶ τοιαῦται αἱ ἁμαρτάδες καὶ ἄγνοιαι τῆς φύσιος τοῦ χεῖρος. εἰ δὲ ὡς ἐγὼ κελεύω χεῖρα καταγνῦαι καὶ καταπείνοι τις, ὑπερέχῃ μὲν τὸ ὀστέον ἐς ἰθὺ τοῦ κατὰ μικρὸν δάκτυλον τοῦ ἐς τὸ ἀγκῶνα τεῖνον. ἰθυωρείῃ δ' ἔξει καὶ νοῦσα τὰ ἀπὸ τοῦ καρποῦ πρὸς τὸν βραχίονος καὶ ἄκρα τείνοντα. ἀναλαμβανομένη δ' ἡ χεὶρ, ὅτῳ πλησίῃ σήματι ἔσται, ὃν ὧδε καὶ νοῦσα ὑπιδεούσῃ, ἄπονος μὲν ὁδοιπορέοντι, ἄπονος δὲ κατακλιθέντι καὶ ἀκάματος. καθίκνυται δὲ χειρὶ τὰ ἀνθρώπου ὅτως ὅκως ἡ τοῦ ἐξέχοντος ὀστέου πρὸς τὸ λαμπρότατον τῶν πρόσθεν ἀυγέων, ὡς μὴ λάθῃ τὸ χρεὶζοντα ἐν τῇ καταστάσῃ εἰ ἱκανῶς ἐξίθωται. τὸ γε μὴν ἐμπίεσιν, οὐδὲ αἰ τὴν χεῖρα λάβοι ἐπαγόμενον τοῦ ἐξέχοντος φαύοντα.

[4] ἢ ὁ σμικρὸς δάκτυλος] Hanc lectionem ex magno codicum numero secuti sumus eamq; amplexatus videtur Galenus, & omnes Interpretes. ἢ ὁ σμικρὸς δάκτυλος. habent reliqua exemplaria, quæ lectio certè ferri potest, & alteram adfert rationem cur supina manus figura secundum naturam habere videatur, nempe quòd paruus digitus è directo illius ossis, ex quo vlnæ mensura desumitur, situm habeat. Quam lectionem secutus est Caluus. ἀφ' ὁκοίης τε] Ista superioribus iunximus, melioribus exemplaribus & Interpretum omnium assensione freti. Reliqua exemplaria, ἀφ' ὁκοίης τι τ' πῆχυ οἱ ἄνθρωποι μετρέουσι, τοῦτο τὸ μαρτύριον ἐπιφέρ, hoc sensu. Ex eoq; vnde vlnæ modus definitur, sumptis argumentis, eum naturalem esse habitum confirmabat. Quam ad opinionem Galeni lectio adhærescere videtur, cùm legit, λέγει τοῦτο οἱ ἄνθρωποι τ' πῆχυ μετρέουσιν. γνοίη δ' ἄν τις] Hîc καταπίνας pro καθεὶς ex Erotiano sumpsimus, vt & καταπείνειν pro καπτιδεῖς his omnibus locis accepimus, quod dicitur de membro habitu quodam cõposito collocato, vt hîc de supina manus figura. Sic igitur τὸν χεῖρα καταπίνας, si quis ea figura manum componat, aut collocet, supinamq; statuat, indicat. Quod etiam testatur Erotianus his verbis hunc ipsum locum subnotans. καὶ ἐν τῷ ὧδε ἀγκῶνι. ὅταν λέγῃ. γνοίη δ' ἄν τις τὸν ἑωυτοῦ χεῖρα καταπίνας, ὡς ἐπώδυνον τὸ σῆμα καὶ νοῦσα τὸ καταπίνας, εἰ τὸ σημεῖον τεθείκει, καὶ τὸ καθεὶς ἀντὶ τοῦ καπτιδεῖς. τάσιν γὰρ ὀνομάζειν χειρὸς ἀκριβῶς οὐκ ἂν ἔνεστιν ἄλλως ποιῆσαι.

ἀνάγκη σιωπᾶν τὰς μύας] Sic legunt exemplaria omnia publicata, Manu verò exarata Regia reconditissima, ἀνάγκη πᾶσα σιωπᾶν τὰς μύας habent. Recentiora, ἀνάγκη πᾶσα τὰς τε μύας, καὶ τὰ ὀστέα δηλοῦν σῆμα ἔχειν. Quam lectionem secuti videntur Cornarius & Caluus.

τοῦτο δὲ τὸ βραχίονος] Hunc locum innuit Rufus Ephesius τοῦ αὐθρωπείου his verbis: καὶ ἡ ἐπιφανεστέρα τοῦδε τοῦ ἀγκῶνος, ὡς δὲ φησιν Ἱπποκράτης ἐνίοις ἀκριβῶς νομίζειν δεῖν θύρυον εἶναι τῆς πήχεως, καὶ αὐτὴ κεφαλὴ βραχίονος.

ὁ ἀγκὼν καλεόμενος] Huius loci meminit Gal. libr. 1. de motu musc. vbi ὧ ποτὶ σημειζόμεθα legit Virg. lib. 4 Æn. de Didone moriente, *Ter sese attollens cubitoq; innixa, leuauit.* ὅτως δὲ ὑπτίην ἔχοντι τὴν χεῖρα] In supina quoq; manus figura, tum neruos, tum venas & arterias ac musculos ipsos peruerti plurimumque laborare, scribit etiam Gal. lib. 2. de motu musculorum.

τοῦτο δὲ τὰ νεῦρα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τεινόντα] τὰ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τεινόντα eleganter habent exemplaria manuscripta Regia.

ἐν ἀκριβεῖ] Hunc certè locum in exquirenda exactè media figura celebrat Gal. lib. 2. de motu musculorum.

καθικνεῖς δὲ χειρὶ] καθικνεῖς lego, quod est Hippocrati frequens, & καθίζει aut καταλήγει exponit Galenus.

Quando autem cubiti os vtrumq; fractum nõ est, os superius vulneratũ faciliorem curationem admittit, etsi crassius existit, partim quidem quòd ei sanum fundamẽti loco subtẽditur, partim verò quia faciliùs lateat, nisi id circa manus iuncturam cõtigerit. Crassior enim caro superiore parte adnata est, os verò inferi⁹ neq; carnẽ habet, neq; facilè latet, extensioneq;

τῶν δὲ ὀστέων τὸ πήχεος, ὧν μὲν ἀμφότερα κατέαγῃ, ῥᾴων ἴησις, ἰῶ τὸ ἄνω ὀστέον τετρωμένον ἔλθῃ. καὶ γὰρ παχύτερον ἐόν. ἅμα μὲν ὅτι τὰ σύκεα ὑποτεταμένον ἔχει θερμήν. ἅμα δὲ ὅτι βύκρυσωτότερον ἔχει, πλὴν εἰ τὸ ἐγκὶς τοῦ καρποῦ. παχεῖα γὰρ ἡ σὰρξ ὑπέφυσις ἡ ὑπὸ τὸ ἄνω. τὸ δὲ κάτω ὀστέον ἀσθενὲς, καὶ οὐκ εὐσυγκρυσωτὸν καὶ καταπάσιος

A ἰσχυροτέρης δεῖται. ὧν δὲ τὸ μὲν ξυνετρίβη, ἄλλα δὲ ἕτερα, φαυλοτέρη ἡ κατάτασις ἀρκεῖ. ὧν δὲ ἀμφότερα κατεαγῇ, ἰσχυροτάτης κατατάσιος δεῖται. παιδίῳ μὲν γὰρ ἤδη εἰδοι κατατατέα μᾶλλον, ἢ ὡς ἔδει. οἱ δὲ πλεῖστον ἄνδρα τείνουσι, ἢ ὡς δεῖ. χρὴ δὲ ἐπὶ τὸ τείνωσιν, τὰ θέρεα προσβοηθοῦντα διαρροωῦ. ἔπειτα χρίσαντα τὰ κηρωτῇ μὴ πάνυ πολλῇ, ὡς μὴ πλείω ἐμπλείη τὰ ὑπιόντα. ὅπως δὲ μὴ διαδήσῃ, ὅπως μὴ κατωτέρω

B ἄκρου τὸ χεῖρα ἕξει ὁ ἀγκών, ἀλλὰ συνεπισπάσῃ καὶ ἀνωτέρω, ὡς μὴ ὁ αἷμα ἐς ἄκρον ὑπορρέῃ, ἀλλὰ ἀπολαμβάνῃ. ἔστω δὲ ὑπὸ δήσις ὁμοίως τοῦ ἀρχαίου δεσμοῦ καὶ ὁ κάτωγμα. ἐρεῖδων μὲν οὖν, μὴ πιέζων ἰσχυρά, ἐπὶ τὸ προσδεσμῇ καὶ τῶν ὁδὸς ἢ τρὶς, ὑπὸ ὁ αὖ νεμέσθω ὑπὸ δεῶν, ἵνα αἱ ὑπερροαὶ ἀπολαμβάνωσι. καὶ πελυτησάτω κεῖθι. χρὴ δὲ μὴ μακρὰ εἶναι τὰ προῤῥητα ὀθόνια. τὸ δὲ δεύτερον ὀθονίων, τὸ ἐπὶ ἀρχαίῳ βάλλεσθαι ὑπὸ τὸ κάτωγμα. προσδεδεῦσθαι

C δὲ ἄπαξ ἐς τὸ αὖθις, ἔπειτα νεμέσθω ἐς τὸ κάτω καὶ ὑπὸ πολὺ πιέζων, ὑπὸ μᾶλλον δλαβίζεσθαι, ὡς αἱ αὐτόθι ἱκανὸν χρόνον τὸ ὀθόνιον αὖ ἀπαλὸν δερμῆσαι καὶ θερμῆναι, ἵνα ὥσπερ τὸ ἕτερον ἐπελύθησαν. ὀλίγῳ μὲν οὖν τὰ ὀθόνια ἐπ' ἀριστερὰ ἢ ὑπὸ δεξιὰ ὑπιοδέσθω, ἢ ὑπὸ ὁκότερα αὖ ξυμφέρῃ προὸς τὸ ἕλκος καὶ κάμψαι ὀρθούς, καὶ ἐφ' ὁκότερα αὖ προσφέρῃ ξυμφέρῃ. μὴ ὁ ἄγαν παλιῶσαι κατὰ τὴν χρὴ κεφαλὴν συμβαίνειν κηρωτῇ

D ὀλίγῃ, καὶ γὰρ προσωφελέουσι καὶ βλητότερον. ἔπειτα λύσαντα ὑπὸ φθίσιον ὀθονίοισιν ὡς ἐναλλάξ, ὁτὲ μὲν ὑπὸ δεξιὰ, ὁτὲ δὲ ἐπ' ἀριστερά. καὶ ἁμιλλᾶν πλείω κάτωθεν ἀρχούμενος, ἐς τὸ ἄνω ἀγαγεῖν. ἔστω δὲ ὁτὲ μὲν ἄνωθεν ἐς τὸ κάτω. τὰ δὲ ἀνάπαλιν ἀνιέσθαι δίκην παλιώσεως κυκλεύοντα. δεῖ δὲ πολλῇ τῇ προσοχῇ τὰς ἀρθρώσιας μὴ πρὸ ἀρχῆς ξυνδεδρυῶσθαι,

E ἅμα καὶ μέρος. προσαναγκάζει δὲ χρὴ καλφαράκι καὶ ἐπὶ ⟨Ⓜ⟩ καρπὸν τῆς χλοῦς, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε.

vehementiore indiget. Sin verò non hoc, sed alterum comminutum fuerit, leuis intentio satis est. At vbi vtrunq; fractū est, valentiore intensione opus est. Puerum quidem plus æquo distentum vidi: plærisq; tamē minùs quam res postulat, distenduntur. Intenta verò manuum volis admotis dirigenda sunt. Deinde adhibito cerato non ita quidem multo, ne deligamenta defluant, ita deligare, vt ne summa manus cubiti flexu inferior, verùm paulò etiam superior collocetur, quò sanguis intercludatur, neq; ad extremitatem defluat. Tum demū lineo deligare, initio ad fracturam iniecto, sic vt firmet quidē, non tamen vehementer comprimat. Vbi circa eundem locum iterum atq; tertio fasciam inuolueris, sursum feratur, quo sanguinis affluxus retineatur, ibiq; desinat, eamq; minimè longam esse oportet. Altera verò fascia, initio quidem supra fracturam iniecto, ac semel eodem voluta, tum demum deorsum ferātur, minuſq; cōprimendo longiora spatia transcurrat, quò possit ad eum locum, in quo prior finiit, recurrere. Atq; hic quidem lintea ad dextram aut sinistram deducantur, aut in vtramlibet partem ad fracturæ habitum accommodatæ huc vel illuc inclinare cōuenit. Post hæc splenia modico cerato illita superiniicienda, sic enim lenius & firmius hærebunt. Quæ ita deinde fasciis alligare oportet, vt permutato ordine inter se, modò quidem in dextra, modò etiam in sinistra ferātur, ac plurimùm sanè ab inferiore parte sursum, interdum quoq; à superiore deorsum ducantur. Extremę verò partes in angustum extenuatæ. Spleniis in orbem ductis curandę pluribus fasciarum obuolutionibus, nō confertim, sed sensim, totum corrigentes. At circa manus iuncturam eas laxè variis in locis circumdare oportet.

[a] ὧν δὲ ἄνω ὀστέον πεπωλώδων ἐστὶ] πεπιωμένων ἐστὶ videtur legisse Vidus Vidius, quòd paulò post ξυντριβῇ legatur. Sed exemplaria publicata omnia & manu scripta πεπωλώδων ἐστὶ legunt. Quædam etiam, ὧν δὲ ἄνω ὀστέον πέπωται.

καὶ ὧν παχύτερον ἐὸν] Hic παχύτερον λεπτοτέρῳ opponitur, quòd postea scribat cubiti os λεπτότερον καὶ μανότερον. Plenius igitur & crassius os radij dicit. Quem totum locum explicat Paulus his verbis lib. 6. cap. 110. ἐπήχεως δὲ ὁ καρπὸς ἐπὶ μὲν ἄμφω κατ' αὐτὸ καταγνύῃ. πότε δὲ θατέρου μόνου. ὅτε μὲν οὖν ἀμφοῖν, ἢ ὡσαύτως ἀμφοῖν ἐπὶ τὸ ἀδιαφόρως ἢ καρπῷ. πάντων μὲν δὴ χεῖρον τὸ ἄμφω κατ' αὐτὸ καταγνύωσθαι, μᾶλλον δὲ ἧττον μόνον. ἐνιαπλοτέρα δὲ καὶ τῶν ὀστῶν ὁ καρπὸς κατεαγυῖαν. εἰ γὰρ ἐν μείζοσι σώμασί τε ἐπήχεως, ἀλλ' ἐκείνου ἀπὸ τοσούτου μόνον ἐχόμενος ἐν ἐχυροῖς τε αὐτοῖς. (Sic enim legendū videtur vt huic loco respondeat, etsi exemplaria μείονα legunt & Interpretes, quidam etiam ἐμείζοσι legisse videntur.) Est enim radius, vt scribit Celsus, quem ἀκτῖνα Græci appellant, superior breuiorq;, & primò tenuior rotundo & leuiter cauo capite exiguum humeri tuberculum recipit, atq; ibi neruis & cartilagine continetur. ὀλεκρανίῳ autem ad carnosam molem refertur, quod & in sura postea scribit, in quo radio in cubito respondet. παχὺν γὰρ ἡ τοῦ καρποῦ] Neq; solùm crassior illic adnata est caro ob musculorum implantationem, verùm etiam ea parte os crassius est, cuius rei rationem adscribit Gal. c. 15. lib. 2. de vsu part. Celsus quoque ad manum crassitudinis modum mutatum scribit. Si quidem ibi radius plenior, cubitus admodum tenuis est.

ὧν δὲ ἀμφότερα κατεαγῇ] Celsus lib. 8. istud rectè his verbis exprimit. At si brachium fractum est, in primis considerandum est alterum os, an vtrumq; comminutum sit, non quòd alia in eiusmodi casu curatio admouenda, sed primùm, vt valentius extendatur, si vtrumq; os fractum est, quia necesse est minus neruos contrahi altero osse integro cohærente. Deinde vt curiosius omnia in continendis ossibus fiant, si neutrum alteri auxilio est. Nam vbi alterum integrum est, plus opis in eo, quàm in fasciis feruliſque est. Animaduertendum quoq; est exemplaria quædam Regia manu scripta pro φαυλοτέρη ἐλαττοτέρα habere. Quod etsi eandem habet notionem, φαυλοτέρη tamen & elegantiam & vetustatis authoritatem retinet ex Galeno.

[g] παιδίου μὲν γὰρ] Hoc loco Hippocrates summa in extensione opus esse prudentia insinuat. Fracta namq; ossa aut suis sedibus mota, nunquam in suum locum veniunt, vt scribit * Celsus, nisi illa aliquis per vim intendat. Intendere autem digitum, vel aliud quoque membrum, si adhuc tenerum est, etiam vnus homo potest, cùm alteram partem dextra, alteram sinistra prehendit. Valentius membrū duobus eget, qui in diuersa contendant. Si firmiores nerui sunt, vt in viris robustis, maximeq; eorum feminibus & cruribus euenit, habenis quoque vel linteis fasciis vtrinque capita articulorum deliganda, & per plures in aduersum dacenda sunt. Cauendum autem semper est ne immoderatiùs confractum membrum extendatur. Immoderata enim distentio, in duris præsertim & siccis corporibus, vehementes dolores, febres, conuulsiones, & resolutiones interdum inducit. Quinetiam per eam diuelli ac disrumpi musculorum ac neruorum fibras aliquando contingit. Vt verò in molioribus corporibus & minoribus εὐπήκεσι manibus perficitur: ita vbi vitium maius est, aut corpus durius, ad ἀγκύλας, lorum, habenas, & vsitatas machinas veniendum

* Cap. 10. lib. 8.

[h] τὰ δ' ἕτερα προσβοηθοῦντα] Ἕτερα autori Hagoges dicitur ὑπὸ ἰατροῦ ἐπὶ χεῖρος. τὰ δὲ κατ' ἀνάγκην ἐπιπολαίως. Ruso verò Ephesio ἐν τοῖς ὑπὸ μικροῦ μετρίου ξύλου ἢ πλατέος ἐπὶ τὸ ὑγιὲς ἑκατέρου σκελετοῦ. Addit etiam sibi viam Hipp. πῶς ἂν ἐκτοπὸν τὸ χεῖρος διορθούμενον. Hic verò innuit Hippocr. post ἀπόθεσιν ὀστέων locum esse vt in naturalem situm ossa committantur. Vbi enim paulo longius quàm naturaliter esse debet, membrum, vis fecit (vt loquitur Celsus) tum demum ossa manibus in suam sedem compellenda sunt. Indiciáq; ossis repositi est, dolor sublatus. Galenus quoq; lib. 6. Meth. med. ἐπεὶ δὲ ἡ ἰσχὺς ὀλίγα ἐθέλει ἐκτείνειν καὶ τῶν ἀγκύλων ὑπομένει τὸ σῶμα μᾶλλον ἢ τὰ ὀστᾶ, διὸ δὴ καὶ μέχρι τούτου τὰς ἕλξεις ποιούμεθα τῶν ὀστῶν ἐκτὸς ἐλθεῖν ἀναγκαζόντων ἡμῶν. ἐπειδὰν δὲ ἐπανέλθῃ τὰ ὀστᾶ μικρὸν ὑπερεκτείνοντες τὸ μόριον ἐπὶ τὸ ἀνάπαλιν.

ὑπὸ τὸ χείματος] Transitus est ad βλῆσιν, in qua magna cautio adhibenda vt phlegmonem arceas, & membrum reformatum confirmes, in coq; magna fuit veteris disciplinæ cura. Primùm lintea quædam vino nigro crasso & modicè austero, aut oleo insuccata, parti læsæ ad prohibendam phlegmonem & dolorem adhibebantur. Interdum etiam emplastico quodam medicamento ad id idoneo, vel lintea imbuebantur, vel pars læsa linebatur, vt satis patet ex Galeno. Quam in rem vtebatur Hippocrates ipse cerato cata-

gmatico,quod ὑγρὸν aut λεπτὸν dicitur. Fasciæ quoq; eodem medicamento imbutæ admouebantur,sed tanta moderatione insuccatæ, A
vt ne promptè exarescerent,duritieq; & asperitate læderent,aut dolorem & molestiã facesserent,aut ne nimium madidæ dilaberentur & circumfluerent. Celsus membrum extensum & alteri parti æquatum duplicibus triplicibúsve pannis inuoluendum censet, in vino & oleo tinctis, quos linteos esse commodius est. * Paulus quoq; vbi recens est fractura,& metus inflammationis abest, fasciis lineas aqua aut posca madidas adhibet.Atq; ex veteris huius disciplinæ decreto,sapienter admodum recentiores Chirurgi vnum atque alterum panniculum lineum,oui albo,& rosaceo,aut myrtino delibutum,nudo fracto membro primùm admouent, ea quidem magnitudine, vt etiam ex parte sana non nihil comprehendat.Iustum est quoq; medicamentum quod eam in rem adhibetur, emplastrum ἀπὸ χαλκίτεως, subduplo rosacco emollitum, deinde subaustero vino imbutum. Quod etiam parti illinitur,aut in linteis adhibetur. Fasciæ deinde vino aut posca madidæ & expressæ apponuntur. Atq; ea fuit veterum Medicorũ in ossium fracturis prima cautio,àn ostris non indiligenter expressa. Quænam autem sit cerati huius liquidi accommodata & iusta ad eum quem quærimus vsum moderatio,aptissimè expressa est ab Houlerio in libris de Materia Chirurgica cap.de ossium vitiis. *Lib.6.c.97. B

ὅπως μὴ καπατείρω] Post ὑπόδεσιν sequitur ἁρμόδιος & apta membri collocatio. Exemplaria autem manu scripta Regia legunt, ἀλλὰ σμικρὸν πνὶ ἧσσον αὐστήρω.

ὡς μὴ τὸ ἄκρον ὑπορρέῃ] Hæc est omnium codicum lectio,tum manu scriptorum tum publicè exaratorum. Apparet tamen Galenum aliter legisse,si modò integra est Commentarij lectio.

ἐρεώδων δ' ὄν] Hæc tota deligaturæ catagmaticæ ratio pluribus instituitur,& à Galeno fusissimis verbis explicatur li.6.Meth.med. Imprimis autem fascias lineas velut molles ac firmas esse oportet.Primam verò suo initio circa fracturam iniici oportet,eaq; moderatione adhiberi, vt insideat & fracturam stabiliat,non autem appressu comprimat. Quod sanè vnicum propè ac religiosum est istius militiæ catagmaticæ sacramentum. Nam cùm laxior deligatura ossibus moueri permittat,arctior verò constringendo dolorem excitet,danda opera est,vt vitato ambarum excessu, vtriusque fruamur commodo. Quod fiet si quod nimium est declinabimus. Ergo nec adeò arctare deligaturam debebimus, vt iam comprimat,nec adeò remittere vt laxa sit, vt scribit Gal.lib. 6. Meth. Iustæ autem adstrictionis modus,tum ex nostro,tum ex ægrotantis ipsius sensu æstimandus est,vt scribit Paulus. C

ἁπλοῦν δὲ ἐνειλέαμεν] Hanc deligandi rationem plurimis rationibus commendat Galenus, tandemque huius loci meminit his verbis lib.6.Meth.med. ἀρχόμενός τι μὲν ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ τοῦτο, ἢ διὰ τρίτης ἐπὶ κύκλῳ περιβαλὼν τὸν, νέμοις τοιούτῳ τινὶ δεσμῷ ὅτι τὸ ὑγιὲς, τὸ δὲ ὅταν ὀδυνῶν ἀπείρῃ τι ἢ ἐκ τοῦ ὑγιοῦς εἰς τὸ πυρετῶδες ὑπερβολὴ τοῦ αἵματος, ἐκβαλλέτω τι τῆς φλεγμονῆς περιττὸν καθ' αὑτό. Paulus quoq; lib.6.cap.99. hunc locum his verbis denotat: ἢ εἰ μὲν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βραχίονος ἡ τὸ κάταγμα, ἢ ἀρχὴ τοῦ ὑπολύσιμος χρὴ κεῖσθαι τὸ κατάγματος ὑπερβάλλοντος. ἁπλοῦν δὲ διὰ τρίτης ὑπολύσεως, οὕτω φέρων ἢ ὑπόλυσιν ἴσε, φησὶν, αἱ ὑπερύσεις τοῦ αἵματος ἀπολαμβάνωσι κἀκεῖ τηλικοῦτο Hunc etiam primum fasciarum ordinem elegantissimis verbis sic complexus est Celsus.Prima fascia breuissima adhibenda,quæ circa fracturam ter voluta,sursum versum feratur, & quasi in cochleam serpat,sarisque est eam ter hoc quoque modo circuire.

τὸν δ' ἕτερον ἐνειλέαν] Alterius vinculi rationem sic explicat Gal.lib.6.Meth. ὅτι δεῖ δύο ὑπολύσματα ποιῆσαμένους ὁ Ἱπποκράτης, τὸ μὲν ἑτέρῳ μείζονι, τό, τι τὸ ἐκβαλλόμενον ἐν τοῖς πυρετοῖσι ἐκβάλλειν ὁρᾶς τὸν ὑπερκείμενον, τό, τι ὀξὺ ἐκείνων ὑπῤῥέον αἰσθάνῃ. τὸ δὲ ὑστεροῖτο, κατὰ μὲν τὰς πρώτας ὑπολύσεις εἰ καὶ αὐτὸ τι τὸ κατάγματος, ὅτι τὸ τοῦ ὑπολύσεως κάτω νεῦμα τῆς ὀθονίου ποιεῖ, τὸ μὲ ἐκβάλλειν ὁρᾶς αὐτό, τὸ δ', αἰσθάνει. κατὰ δὲ τὰς ἑξῆς ἀπάσας οὐκέτι τῆς καταστάσεως μᾶλλον αὐτὸ παλινδρομεῖν ἀξιοῖ ἢ ὑπόλυσιν, ὡς εἰς ταυτὸ τῷ πρωτέρῳ τελευτᾶν, ταῖς ὑφεστώσαις ἐκβλίσεσι, τοῦ δὲ ἀνωθεῖ ὑπῤῥοὰς κωλύει. Paulus quoq; lib.6. χρῆσθαι δὲ τῷ δευτέρῳ ὑπολύσματι φησὶν ὁμοίως ὑπολαμβάνων ὅτι τὸ κάταγμα, ἢ ὡς ἄλλα ὁμοίως τῷ πρωτέρῳ πόλιν δ' αὖθις ὅτι ὡς κάτω, ὡς αὖθις παλινδρομεῖν ὅτι ὡς αὖω, κράτιστον ὅταν τελευτᾶτο. Istam etiam fasciam sic exprimit Celsus. Altera dimidio longiore,eaq; qua parte os eminet,ab ea,si totum æquale est,vnde libet super fracturam debet incipere priori aduersa,deorsumque tendere,atq; iterum ad fracturam reuersa,in superiore vltra priorem fasciam desinere.(Sic enim legendum censeo contra omniũ codicum fidem.)In quibus sanè animaduertendum est Galenum & Paulum plures complexus supra fracturam huic fasciæ tribuere, cùm Hippocrates ipse semel conuolui voluerit. D

ὅτι μεῖζον σχιζοειδέστερον] ὅτι μεῖζον legisse videtur Caluus,vt qui deligat per media spatia elabatur & transcurrat.Sed omnia exemplaria,tum scripta,tum publicata,ὅτι μεῖζον habent,quod est,longiore interposito interuallo fasciarum orbes circumducere, quod per πυκνοτέρας ἀμοιβὰς ἴσχε explicat Gal.hoc est minùs densas inuolutiones facere. E

ὡς αὖ αὐτίκα ἱκανὸν] [αὐτὸ legunt omnia exemplaria Regia manu exarata,quam lectionem etiam videtur secutus Caluus.

πρὸς τὸ κρῆμα τὸ κατιὸν πρὸς] κρῆμα τὸ κατάγματος legunt alia exemplaria,eodem sensu.

μὴ δὲ ἀπολλῦσι] Horum spleniorum vsum sic docet Gal.lib.6.Meth.simulq; hũc locum denotat, φρυκτὸν δὲ ἄμα καὶ σπεῖσαι δεῖ καταγὲς, ἀφελίγματόν τι φυλάττει δὲ ὀρθῶς δύο τὰ ὀθόνια ὑμῖν ἱκανὰ γενέσθαι δεῖ ἑκατέρῳ πρὸς ἀμφοτέρας ταῖς χρείαις. ὅθεν εἰς μὲν τὰ φρυκτὰ, δίκην οὐσίου αὐτοῖς ὁ Ἱπποκράτης ἐξεῦρε τὸ τὰ ἀπολλῦσι ὑπερβολὴν, ἅμα καὶ τοῖς ὕστερον ὀθονίοις ἀπάντων ἐπιβλέπων. πρὸς δὲ τὸ μὴ φλεγμαίνειν. φαρμάκου τινὶ καλοῦ. χρῶνται τὰ ἀφλεγμάντοις, εἶτα πίττῃ ὅσον ἐπύγχανε κηρωτῇ. Quam opinionem etiam sequitur Celsus.Super has(duas fascias)iniiciendũ latiore linteo ceratum est,quod eas contineat,ac si qua parte os eminet,triplex ea pannus subiiciendus,eodem vino & oleo madens. F

ὡς ἐναλλὰξ] Hunc fasciarum inter se aduersum & permutatum ordinem ita dispensat Celsus, vt semper insequens priori aduersetur,eumq; sic exprimit.Hæc tertia fascia comprehendenda sunt,quartaq;,sic vt semper insequens priori aduersa sit,& tertia tantũ in inferiore parte,tres in superiore finiant.In quo certè animaduertendum Celsum ferè cum Hippocrate & Galeno duas superiectas spleniis fascias facere,etsi tertio & quinto die quintam & sextam fasciam adiungat.Quinetiam fasciarum numerus Galeni quoque tempore vsitatus fuisse videtur. Sed certè tot fasciarum inuolucra non abs re sunt Chirurgis nostris suspecta,tum quòd plurimum molestiæ membro fracto exhibeant,tum quòd pruritum & dolorem commoueant,perspiratumq; prohibeant.Iidem quoque vt plurimum spleniis fasciam vnicam superiniiciũt,quidam etiam duas,vt Galenus,quod & idemq; factitasse Hipp. ex his verbis coniiciendum est.Minutum verò est Regia quædam exemplaria manu scripta ἐς τὰ αὖω ὦμοι legere,quædam etiam ἐς τὸ αὖω. G

τὰ δ' ὑποξύρα] Hîc ὑποξύρα dicuntur quæ Gal.Com.3.in lib. καθ' ἵπποκρ. ἁρθρ. vocari scribit,hoc est partium extremitates in acutũ tenuatæ & fastigiatæ,velut ad manus iuncturam brachium,& ad pedem tibia.Sic autem dictæ sunt velut subaridæ, ideoque contractæ & in acutum fastigiatæ. Erotianus ὑποξύρα,τὰ ἐκ πλάτους εἰς μύωνα ἠγμένα hoc nimirum subnotato loco explicat. Galenus in Exegesi τὰ πρόσω τέρα.Ac videntur ὑποξύρα velut ὑπόξυρα dici,quòd ὀξύρα τὰ εἰς στενὸν συναγόμενα dicantur Galeno,indeq; etiam quidam pro ὑποξύρα ὑπόξυρα substituant. Hunc autem locum apertissimè exponunt quæ scribuntur ab Hipp.lib.καθ' ἵππ. his verbis: εἶτα δ' εἰς διόρθωσιν μῆκος κυκλοῦσθαι, πλάτος δὲ πάχος τῇ ἐνδείῃ τικμαίρεσθαι, μὴ ἀφέσει πλείοσιν: vbi & διόρθωσιν veluti εὐθυντήρωσιν sumit,& hîc quoque τὸ ξυμβιβασθῆναι capi debet,vt huiusmodi partes circumuolutis plagulis &pluribus fasciarum complexibus,non semel & confertim, sed sensim ac paulatim compleantur itaq; dirigantur,vt longè fusioribus verbis exprimit Gal.Com.3.in lib.καθ' ἵππ.

Quòd ad linteorũ copiam attinet,primò duę portiones satis esse possunt: inde autem rectè esse curatum cõiicies,isq; est deligati terminus, si interrogatꝰ nũ prematur,ipse premi quidẽ se dixerit, sed leuiter, idq; præcipuè circa fracturam.Atq; hęc ita se habere perpetuò fateatur necesse est qui deligatur. Modus verò his signis deprehenditur,si eadem die ac nocte qua deligatus est,ipse sibi magis nõ minùs compressus esse videatur.Postero etiam die ad summam manum exortus tumor paruus ac mollis,moderatæ cõpressionis tibi erit indicio. At desinente die se minùs

πλῆθος δὲ τῶν ὀθονίων ἐκ τῶν παρόντων, αἱ δύο μοῖραι. σπλῆνα δὲ καλοῦσι τὸ πτερύγιον τοῦτο, ὃ ὄφις ὑπεδεδύκει, εἰ ἐρωτῴης αὐτὸν εἰ πεπίεκται, καὶ ἂν φαίη μὴ πεπιέσθαι, πόσῳ δὲ μᾶλλον εἰ καὶ ὁ κάτοπτρα φαίη τοιαῦτα τίνων φαίνοιτ' ἂν πεπονηκότα. σπλῆνα δὲ τέλεος τὸ ὀρθῶς ὑπεδεδύκυιαν, σπλῆνα δὲ τοῦτο τὸ μεταξύτατος, τὸ μὲν ἡμέρην ἢν αὐ ὑπεδεθῇ καὶ τὴν νύκτα δοκεῖ πᾶσιν αὐτὸς ἑαυτοῦ μὴ ὅτι πόσον πεπιέσθαι, ἀλλ' ὅτι μηδὸν. τῇ δ' ὑστεραίῃ οἰδημάτιον ἐλθὸν ἐς χεῖρα ἁπτὴν μεγαλοχόν. μεταξύτατος γὰρ σπλὴν τὸ πιέζειν σκ. τελευτῶσης δὲ τὴν ἡμέρης, ὅτι πόσον

A ὁπότ' ἦσον δοκεῖτω πεπιέζθαι. τῇ δὲ τρίτῃ χαλαροῦσι δοκείτω εἰ δὲ τὰ ὁπίδεσμα τὰ κ' ἰὼ μᾶλλον τούτων τῶν εἰρημένων ἐλλίπῃ, γινώσκειν χρὴ ὅτι χαλαρωτέρη ἐστὶν ὁπίδεσις τῶν μετρίων. ἰὼ δὲ ἔτι τῶν εἰρημένων πλεονάζῃ, χρὴ γινώσκειν ὅτι μᾶλλον ὁπιέζθαι τὸ μετρίως τοιούτοισι σημαινόμενος ὁ ὕστερον ὁπιδέων, ἢ χαλᾶν μᾶλλον, ἢ πιέζειν, ἀπολύσαντα δὲ χρὴ τρίτην ἔοντα, καταπειρᾶσθαι δ' ἁρμοζόντων, κ' ἰὼ μεB τρίως μὲν πρῶτον καταλάβῃς ὁπιδήσας, ἑαυτῷ τὴν ὁπίδεσιν χρὴ ὀλίγῳ μᾶλλον ἢ ἐλάττω πιέσαι. βαλόντα δὲ χρὴ τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ κάταγμα, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον. ἰὼ μὲν τὸ πρότερον ὁπιδέης, ἐξαρεῖ ἐκ τόπου ἰχῶρες ἐς τὰς ἑλκώσεις ἔνθα καὶ ἔνθα. ἰὼ δὲ τὸ δεύτερον πιέζῃς, ἐς τὸ ἐξαρεῖ ἐκ δὲ πιέζοντος ἐς πολλὰ δὴ μᾶλλον ἔσται ξυνιέναι. ὅτως οὖν ἀρξεσθαι μὲν ἀεὶ χρὴ τὴν ὁπίδεσιν καὶ τὴν πιέζινC ἐκ τοιούτου τοῦ χωρίου. καὶ δὴ καὶ λέγειν. ὡς αὖ τοσοῦτόν σοι δεῖ τὸ κάταγμα ἀγαγεῖν, ὅτι ἦσον τὴν πιέζιν ποιέεσθαι. χαλαροῦ δὲ πάντα παντὶ μηδέποτε προσδοκᾶν, ἀλλὰ προσαπειλοῦντα. ἔπειτα δὲ πλείοσιν ὀπτίοισιν χρὴ ὁπιδεῖν ἑκάστου τὴν ὁπίδεσιν. ἐρωτῶμενος δὲ φάτω ὀλίγῳ μᾶλλονD ἢ πεπιέζθαι, ἢ ὃ πρότερον, καὶ μᾶλλα φάτω καὶ τὸ κάταγμα καὶ τὰ δηλα δὴ καὶ λέγειν, καὶ ἀμφὶ ᾧ οἰδήματα, καὶ ἀμφὶ ᾧ πονέειν, καὶ ἀμφὶ ᾧ ῥιζᾶν, καὶ λέγειν τὰ πρότερα ἐπιδέσιος γίνεσθαι. ἐπὶ δὲ τοῖσι δὴ τελευταίοις ἢ, χαλαρώτερα ἢ δοκείτω εἶ) τὰ ὁπίδεσματα. ἔπειτα δὲ ἀπολύσαντα χρὴ αὖθις ὁπιδῆσαι ὀλίγῳ μᾶλλον πιέζοντα, καὶ ἐν πᾶσι τοῖσιν ὀπτίοισιν οἷσπερ ἤμελλεν ὁπιδήσειν. καὶ ἔπειτα αὖθις πάλιν τὰ δεῦρο καταλαβέτω, ἁπαρεῖ δὲ ἐν τῇσι πρώτῃσι παρεισέδυσι τὴνE ὁπιδέσιον. ἐπὶ δὲ τοῖσι δὴ τελευταίοις γλῶ), ἑβδομαῖος δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης ὁπιδέσιος, ἰὼ ὀρθῶς ὁπιδεῖ), τὸ μὲν οἴδημα ἐν ἀκρῃ τῇ χειρὶ ἔσεσθαι, δεῦρο δὲ τὸ λίαν μέγα. τὰ δὲ ὁπιδεόμενον χωρέων ἐν πάσῃσι τῇσιν ὁπιδέσεσιν ὅτι τὸ λεπτότερον καὶ ἰσχνότερον δύρεθῆτε). ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ πάνυ λεπτὸν, καὶ τὰ ὀστέα τὰ κατεηγότα ὅτι μάλιστα κινδύνωδα καὶ δυσχείρωτα ἐς καθίστασιν. καὶ ἰὼ ᾖ τοιαῦτα, καταρθωσάμενονF χρὴ ὁπιδῆσαι ὡς ἐς ναρθηκας, ὀλίγῳ μᾶλλον πιέσαντα, ἢ ὃ πρότερον, ἰὼ μὴ πόνος τις πλείων ᾖ ἀπὸ τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν ἀκρῃ τῇ χειρὶ, ἐπὶ δὲ ὁπιδήσῃς τοῖσιν ὀπτίοισιν, τοὺς ναρθηκας προσθεῖναι χρὴ καὶ προσλαβεῖν ἐν τοῖσι δεσμοῖσιν, ὡς χαλαρωτάτοισιν ὀκόσοι ἠρεμέειν, ὥστε μηδὲν ξυμβάλλεσθαι ἐς τὴν πιέζιν τὴν χειρὸς τὴν τῶν ναρθήκων προσθέσιν. μὴ δὲ τοῦτο, ὁ τε πόνος, αἵ τε ῥαιστῶναι αἱ αὐταὶ γινέσθωσ, αἵ περ καὶ ἐν τῇσι πρώτῃσι παρεισόδοισιν τῶν ὁπιδεσίων. ἐπὶ δὲ τοῖσι δὴG τελευταίοις φῆ χαλασθῆναι εἶ), τότ' ἔπεστα χρὴ τοὺς ναρθηκας ἐρείσασθαι, μάλιστα μὲν τὸ κάταγμα, ἀταρ καὶ τἄλλα τὰ λοιπὰ, ἐπεὶ δὲ ἡ ὁπίδεσις ἐχάλα μᾶλλον ἢ ὁπιέζε. πάντων δὲ χρὴ εἶ) τοὺς ναρθηκας, ἢ ὀξέως τὸ κάταγμα μὴ μάλα πολλῶ. ὁπιδεδιέναι δὲ χρὴ μᾶλλα μὲν κατ' ἰγνυαῖον τὸ μεγάλο δακτύλο ὡς μὴ κεῖσε) ὀναρθρίζῃ, ἀλλὰ τὴν ἢ τὴν.H ἰὼ δ' ἄρα τοῦτο τὸ κάταγμα ξυμφερὲς ἐξαίφνης τοῖσι τοῦ τινας τῶν ναρθήκων, βραχυτέρους αὐτοὺς χρὴ τῶν δηλων ποιέειν, ὡς μὴ ἐξικνεῖσθαι) πρὸς τὰ ὀστέα τὰ ὑπερέχοντα τοῦ ἐπὶ τὸ καρπὸν. κίνδυνος γὰρ ἕλκωσιος, καὶ νούσων φλύσιος. χρὴ δὲ καὶ τρίτης ἐρείδειν τοῖσι ναρθηξὶ πάνυ ἰσχνῇ, ὅτω τὴν γνάμψιν ἔχοντα, ἐς τὰ ναρθηκες φυλακῆς ἕνεκα τῆς ὁπιδέσιος προσκεῖνται, ἀλλ' ὅτ' πιέζειν ἐθέλειν ὁπιδεῖσθαι.

compressum sentiat, tertioq; die vincula laxa videantur. Nosse autem oportet ex his quę dicta sunt, si quid desideretur, laxiùs, si quid superet, arctiùs quàm conueniat vinculum fuisse compressum. Atq; hac coniectura adhibita, deinceps vel laxiores vel arctiores fascias admouere licebit. Tertio verò post extensionẽ & directionem die, soluere membrum conuenit, ac si primis diebus tibi moderata deligatio cõtigerit, istã paulò arctiùs constringens, initio etiam supra fracturam, vt priùs iniecto. Sic enim vbi primũ fracturã deuinxeris, sanies ad extremam vtranq; membri partẽ exprimitur. Sin alia parte priùs cõstrinxeris, inde ad fracturam expressio fiet. Quod intellexisse quidẽ ad multa conducit. Inde igitur deligationem & cõpressionem initium ducere semper opus est. In reliquis verò ea ratio seruanda est, vt quò lõgiùs à fractura recesseris, eò minorem compressionem facies: laxa tamen nunquam ex toto vincula circumducantur, sed adhæresc ant. Deinde pluribus linteis vnaquæq; deligatio vinciẽda. Ac interrogatus fateatur se paulò magis quàm antea cõpressum esse, maximeq; ad fracturam. In reliquis eadẽ obseruanda ratio, tum quòd ad tumorem, tum doloré, tum alleuationẽ attinet, quæ in prima deligatione. Vbi tertius aduenerit dies, & vincula laxiora senserit, dein soluere cõuenit, rursusque paulò arctiùs vincire, idq; omnib. iniectis fasciis quibus deligandus erit. Postea eadem omnia quæ in primis deligationum circuitibus, circa ægrotum cõtingant. Vbi autem ad diem tertium ventum est, qui septimꝰ est à prima deligatione, si recta deligatio fuerit, tumor in summa manu, isq; non admodũ magnus aderit, ac deligatus locus cùm vinculum iniicietur, tenuior ac gracilior cõspicietur. Septimo verò die etiam admodum tenuis, & ossa fracta faciliùs tractantur, & ad directionem adducuntur. Hisq; hoc modo se habentibus directione facta, deligationem ad ferulas excipiendas accõmodare oportet, paulò ampliùs quàm antea comprimendo, nisi quis maior dolor, à tumore qui in summa manu est, excitatus fuerit. Vbi verò fascias deligaris, ferulæ sunt apponendæ, & quá maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita vt quiescant, neq; quicquam ferularum appositio ad manus compressionem addat. Post hæc in dolore & tolerãdi facilitate, eadem quæ in primis vinculorũ circuitibus spectentur. Ab hinc tertio die, si vinculum laxũ senserit, tum demũ ferulæ, circa fracturam præcipuè, firmandæ sunt, reliquaq; etiam pro ratione, si quidẽ vinculum laxum potiùs fuerit quàm adstrictũ. Crassiorem autem, neq; tamen multò, ferulam esse oportet, qua fractura eminet. Maximaq; adhibenda est diligentia, ne vel è regione pollicis ferula statuatur, verùm in hanc vel in illam partem neq; è regione parui digiti, quà ossis est eminentia in manus iunctura, sed hâc vel illâc. Sin fortè cõducit his locis ferulas quasdam ad fracturam adhiberi, eas aliis breuiores esse oportet, vt ne ad ossa iuxta manus iuncturam eminentia pertingant. Sic enim exulcerationis aut denudationis neruorum periculum imminet. Tertio autem quoq; die ferulas admodum leuiter obfirmare oportet, in consilium adhibentes, vt nec vltra adstringant, quàm vt vinculum contineant.

ᵃ ἰὼ ὄφις ὑπολυσθῇ] Exemplaria Regia manu scripta quædam ἰὼ δὲ ὑπολυσθῇ legunt: quam lectionem secutus videtur Caluus ex codicibus Vaticanis. Et possunt rectè vtraq; coniungi. Nos tamen codicum pluralitatem secuti sumus.

σημεῖα δὲ τοῦ τὰ μετρίως] Hæc omnia repetuntur breuioribus verbis ἰὼ τὰ κατ' ἰητρικὴν, eaq; sic expressisse videtur Celsus. Eaq; ra-

ctura talis esse debet, vt primo die nihil offenderit, non tamen laxa visa sit, secundo laxior, tertio iam penè resoluta. (Sic enim lego.) A
Exemplaria quædam manu scripta ἐπ μᾶλλον, non ὀθὴ μᾶλλον legunt, quæ secutus est Asulanus.

Λυσάντων δὲ χρὴ] Absolui tertio die vincula vult Hippocrates, vt perfusio ex aqua calida & tepida circa fracturam fiat, indeq; prurigo conquiescat, ejusq; materia tenuis & serosa in halitum dispergatur, tensio relaxetur, dolor sedetur, & inflammatio euanescat. Eaq; sunt veteris disciplinæ decreta. Quod etiam indicat Gal. lib. 6. Meth. hunc locum subindicans, his verbis: λύειν δὲ κελεύει ὅδε πέμπτος ὁ Ἱπποκράτης, ὅπως μήτ' ὄγκη τις γίγνηται μήτε κνῆσις ἀθρόως σκεδασθεν τε τὰ μορίω μήτ' ὀδὴ πλέον αἱ ὀδυναὶ κωλύωσιν, τὸ φλεγμαῖνον ἐσηρεῖχθαι καὶ τὸ κάτηγμα. δι' ὃ μόνον ἐπὶ τοῖς κνήσεσι συμβαίνει πυρίαν ἀεὶ ὀδυρὰ ἢ ἔμπλεως τοῦ τ' ἰχῶρον δ' ἐμύττοντος ἐνίοτε τὰ δέρματος ἱκανὸν ἡμῖν ἀφ' ὕδατος ἐυκράτου βοσύθρου, εἴθ' ὑπαίθρου εἴθ' ὑπὸ στέγην ἐόντος ὀδυρτέον τοῖς ἔνδοθεν ἰχῶρας. Quæ sanè verba tam propriè expressit Paulus c. 99. lib. 6. vt rectissimè ex hoc loco emendari possint, cùm nostris in codicibus corruptissimè scribantur. Idem quoque præcipit Celsus scribens: deinde tertio die resolui debere, ioueriq; per spongiam vapore aquæ calidæ, eademq; quæ primò fuerunt superdari. Idem die quinto fieri, & donec inflammatio finiatur, quæ vel octauo die, vel septimo ferè resoluitur. Idem: Deligatum verò membrum in diem tertium B
continendú est, &c. Quotiescunq; soluitur membrum, calida aqua fouendum est. At recentiores Chirurgi sanici acrimoniam & pruriginem aqua salsa infusa digerunt, aut vnguento albo, aut populeone vulgò appellato membrum illinunt.

ὀξαφύσῃ) ἐκ βύτης] Sic legunt omnia exemplaria, tam manu scripta quàm publicata, sed ὀξαφύσσεται legendum videtur, aut ὀξαφύσσῃ pro ὀξαφύσῃ) ponitur, vt sit tertia persona pluralis Ionica, ὀξαφύσῃ autem Erotianus ex Bacchio exponit ἐκθλίβῃ), ἐξαντλεῖ), ἐκπιέζῃ) (Sic enim mihi ista coniungi debere videntur, etsi separatim leguntur.) ὀξαφύσαι) etiam legitur apud Gal. in Exegesi, & ἐκκενώσαι, ἐκθλίβῃ), exponitur. De quo nostrum iudicium, & quonam referri debeat in Œconomia nostra adscripsimus.

ἕπεσθαι δὲ πλείοσιν ἐσθ' ὅτοισιν] Eadem ferè sed brevioribus verbis repetuntur ἐν τῷ καθ' ἑπτάμηνον. Inde autem sex fasciarum occasionē in fracturę deligatione sumpsisse videtur Celsus, cùm scribit. Ergo tum rursùm die tertio id membrum deligandū, adiiciendaq; prioribus quinta fascia, iterumq; quinto resoluendum est, & sexto fasciis inuoluendum, sic vt tertia & quinta infra, cæteræ suprà finiantur.. C

ἄνευ ἐν τῇσι πρώτῃσι πεδιόδεσιν] πρώτῃσι quædam exemplaria omittunt, legunt tamen meliora.

Ὅτ' ἂν ὀδυνέωνται χρὴ λύειν] Vbi nullus amplius inflammationis metus subest, membrum aliquantò quàm pro naturali habitu gracilius apparet (quod intra septimū diem accidit, tunc q; ferulas ex antiquorū decreto adhibere conuenit, vt testatur Gal. lib. 6. Meth. med. & Paulus c. 99. lib. 6. neq; ante septimum veteres adhibuere. At recentiores statim initio, secundum deligationē ferulas circumponunt, quò adaptationis figurā contineant, & ossa in suam sedem reposita vtcunq; fulciant. Quod & Paulus suo tempore adhuc factitatū cōmemorat. Asbucalis etiam in leui malo, statim primo die, grauiore vitio, vel quinto vel septimo ferulas circumponit. Quod & rectè fieri potest, dum nimia adstrictio & dolor vitentur. Ferulas autem quales esse oporteat optimè describit Hipp. lib. κατ' ἰητρεῖον, vbi & die septimo, quo membrum resoluitur vt ferulæ circumponantur, membrum gracile & laxiora ossa apparere scribit. Celsus, leuius quam ex cōsuetudine membrum fieri dixit. Quod si septimus dies non dedit, certè nonus exhibet. Tum facillimè ossa tractantur. His enim verbis locum istum exprimere videtur. Ferulæ etiam quomodo adhiberi debeant fusissimè describit Paulus lib. 6.

ταχύ ξηρὸν ὃ χρὴ τῷ] Idem ferè lib. κατ' ἰητρ. Hunc verò totum locum propriè quodāmodo sic expressit Celsus. In quam partem fractura inclinat, ib ea latior valentiorq; ferula imponenda est. Easq; omnes citra articulū esse oportet resimas, ne hunc lædant, ne vltra adstringant, quàm vt ossa contineant, & cùm spatio laxentur, tertio quoq; die, paulū habenis suis coarctari. Ac si nulla prurigo, nullus dolor est, sic manere, donec duæ partes eius temporis, quo os quodq; cōferuet, compleantur. Sic enim locus ille rectè mihi legendus D
videtur, contra tamen omnium codicum nostrorum fidem. Paulus quoq; præcipit τοὺς ναρθηκας ἰσχυροτέρους ἐφ' ὧν μάρψ κυρτοῦται τὸ κάταγμα.

Quòd si sub prioribus vinculis ossa abundè esse directa probè cognoueris, & neq; pruriginis, neq; exulcerationis metus vllus subest, sic alligatas ferulas vltra vigesimū diem sinere oportet. Nā plerunq; triginta ad summum diebus, cubiti ossa in totum coalescūt: nihil tamen est perpetuum. Ná & natura à natura, & ætas ab ætate plurimùm distat. At vbi resolueris, aquâ calidam affundere, pauloq; minùs quàm antea comprimendo, & paucioribus quàm priùs fasciis religare cōuenit, ac demum tertio quoq; die resoluere, & minùs quidem comprimendo, paucioribus quàm antea fasciis deligare. Quòd si alligatis ferulis, ossa nō rectè posita, aut aliud quid vulnerato molestum esse suspicio sit, dimidio temporis spatio, aut paulò antè soluere, itemq; religare oportet. At quib⁹ circa initia cute integra ossa foris nō eminēt, iis abundè est vict⁹ ratio mediocris. Pauciore tamen victu ad decimum vsque diem vtendū, præsertim cùm ex toto quiescāt, ac obsonia liquida adhibenda, quæ ventrē modicè deducant: vino verò & carnibus abstinendū: post hęc paulatim reficiēdi. Atq; ista oratio velut æqua quędā lex de fracturarū curatione instituta est. Quæ ita tractāda sunt, vt ex his iusta curatio procedat. Sin verò sec⁹ cōtingat, scire licet in ipsa curatione aliquid vel deficere vel redundare. Ad hæc in hoc simplici modo ad ea animum intendere oportet, ǫuę nō admodum aduertunt medici, quamuis nisi rectè procedant, curam omnem totamq; vinciendi rationē corrumpere valeant. Nam si os vtrumque, aut inferius tantùm fractum sit, vinctiq; manus mitella quadam excipiatur, quæ magna sui parte fracturam contineat, hinc verò & inde manus dependeat, huic in superiorē partē os peruerti necesse est. Sin verò ossibus sic fractis, summam manus partem & eam quæ est ad cubiti flexum

ἰῶ μὲ οὖν βέλτιστε εἰδῆς ὁλικῶς τὰ ὀστέα ἀπιθέων] ἐν τῇσι πρωτέρῃσιν ὀπόσ' ἐστέσιν, ἢ μήτε κνησμοί τινες λυπέωσι μήτε τις ἕλκωσις μηδεμία γένηται, ἐᾶν χρὴ ὀπιδεδέσθαι ἐν τοῖσιν ναρθηξὶν ἕστ' ἂν ὑπὲρ εἴκοσιν ἡμέρας γένηται. ἐν τριήκοντα δ' μάλιστα τῇσι ξυμπάσῃσι κρατύνεται ὀστέα τὰ ἐν ᾧ πήχει ὁ ὠλένη. ἀτρεκὲς δ' οὐδέν. μάλα γὰρ τε ἡ φύσις φύσιος, ἡ ἡλικίη ἡλικίης διαφέρει. ἐπὶ δὲ λύσῃς, ὕδωρ θερμὸν κατακεχυμένον χρὴ ἐπιμετεπιδῆσαι, ἧσσον μὲν ὀλίγῳ πιέσαντα, ἢ ὁ πρόσθεν. ἐλάσσοσι δὲ τοῖσιν ὀδυνίοισιν, ἢ ὁ πρόσθεν, καὶ ἔτι ἑτέρῃ ἡμέρῃ λύσαντα ἐπιδεῖν, ὅπως μὴ ἧσσον πιέζοντα, ὅπως δ' ἐλάσσοσι τοῖσιν ὀδυνίοισιν ἐπίηι δ' ὅτεῳ τοῖσιν ναρθηξὶν δεθῇ, ἰσοπαχύνης τὰ ὀστέα μὴ ὀρθῶς κεῖται, ἢ σμῆνος ἐπέχειν τὸ πεπωκὸς, λύσαι ἐν ᾧ ἡμίσει ἔχουσιν, ἢ ὀλίγῳ πρόσθεν, καὶ αὖθις μετεπιδῆσαι. διαίτας δὲ τοιούτοισιν οἵοισιν αἱ μὴ ἕλκεα ἐξ ἀρχῆς ἠμυκῇ), ἢ ὀστέα ἔξω ὀξίζῃ ἀρχέτω ἰσοφαύλη. ἐνδεέστερον δὲ χρὴ ἥμισυ τῶν ἀχρημερέων δέκα, ἄτερ ὕδη καὶ ἐλινύουσα. καὶ ὄψισιν ἀπόγλοισι χρῆσθαι ὁκόσα τῇ διεξόδῳ μετεόντα πρόσεχοσι. οἶνῳ δὲ καὶ φλεγμονῆς ἀπεόσης. ἐπὶ τὰ ῥηγνύοι ἐν πεσσαλγοῖς ἀνακομίζεσθαι. ἔστι ὁ λόγος ὥσπερ νόμος κεῖται δίκαιος πᾶσι κατηγμένοις ἴσιος. ὥστε χρὴ εἰδέναι χρὴ ὥστε ἀποβαίνειν ἀπὸ τῆς δικαίης χρείσιος. ὅτι δ' ἂν μὴ οὕτως ἀποβαίνῃ, εἰδέναι χρὴ ὅτι ἐν τῇ χρείῃ τὰ ἐνδεέες πεποίηται, ἢ πεπλέονας. ἓν δὲ τόδε χρὴ προσξυνιέναι ἐν τούτῳ τῷ ἁπλῷ δόσιμῳ, ἃ οὐ καρτὰ ὀπιμελέονται ἰητροὶ, καίτοι πᾶσι μελέτιμα καὶ πᾶσι ὀπιδέσιν οἷά τε διαφθεῖραι, ὅστις μὴ ὀρθῶς ποιεύμενα. ἰῶ γὰρ τὰ μὲν ὀστέα ἀμφω κατάγῃ, ἢ τὸ κάτω μοῦνον, ὁ δὲ ὀπιδεδεμένος ἐν ταινίῃ τινὶ τὴν χεῖρα ἔχῃ αἰαλεαμμένος,

τυγχάνῃ δὲ ἡ ταινίη κατ' ὃ κάτηγμα πλείστη ἐοῦσα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἡ χεὶρ ἀπαγωρέηται τοῦτον ἀνάγκη ὃ ὀστέων ὑπερθεῦναι διεστεαμμένον ἔχοντα τοῦτο δὲ ἄνω μέρος. ἰῶ δὲ κατεαγότων τῶν ὀστέων οὕτως ἄκρου τε τοῦ χείρος ἐν τῇ τοῦ νῦ

A τῇ ταινίῃ ἔχῃ, ὁ δὲ ἀγκὼν, ὁ ὠλεκρανον καλεῖται, ὑπερέχῃ μὴ μεγέθει ἢ, ὅσῳ ὑπερέχῃ) ὃ ὀστέον ἐς τὸ κάτω μέρος διεγραμμένον ἔχων. χρὴ δὲ ἐν ταινίῃ πλάτος ἐχούσῃ μαλθακῇ, τὸ πλάτος δὲ πήχεος ἐν τῷ καρπῷ τὸ χέρος ὁμοίως αἰωρέεσθαι.

mitella excipiat, quod autē in cubito eſt reliquū dependeat, in inferiorem partem os deprauatum erit. Oportet igitur mitella lata & molli, maximā cubiti partem & manus iunctura æqualiter ſublatam eſſe.

ἐὰν χρὴ διαδεῖσθαι] Hunc locum longe aliter contra Hippocratis & Galeni mentem omnino ſumpſit Caluus.

ἐν τριήκοντα ἢ μάλιστα] Idem ſcribit Paulus (cap. 100. lib. 6.) cubiti oſſa ferè triginta diebus callo firmari. Celſus verò inter vigeſimum & trigeſimum diem crura brachiaque ſanеſcere.

μάλα γάρ τε] Hinc communia exemplaria ſecuti ſumus. Sic enim legunt tam ſcripta quàm publicata omnia. Gal. Com. 1. μάλα γάρ τε ἐν ἡλικίῃ ἡλικίης διαφέρει legiſſe videtur, etſi aliàs naturæ meminit, vbi hunc locum adducit, vt Com. 1. in lib. de rat. vict. in morb. ac.

B ἐπὶν ὁ λύσῃς] Poſt ſeptimum diem iam circumpoſitis ferulis, deligationis & calidæ perfuſionis modum ſatis aperte verbis proſequitur Gal. lib. 6. Meth. med. & Paulus lib. 6. Iſtud autem breuioribus his verbis ſic exprimit Celſus. Poſtea leuius aqua calida fouere quia primo digeri materiam opus eſt, tunc euocari. Ergo cerato quoque liquido id leuiter eſt vngendum, perfricandaq; ſumma cutis eſt, laxiuſq; id deligandum eſt. Tertio quoque die ſoluendum, ſic, vt remota aqua calida, cætera eadem fiant: tantumodo ſingulæ faſciæ, quoties reſolutæ fuerint, ſubtrahantur.

καὶ αὖθις καταπιδεῖσαι] Sic meliora legunt exemplaria, quædam etiam ὑ ὀλίγῳ πρόσθεν καταπιδῆσαι minùs rectè.

δίαιταν ὑ ζωτείοισι] δίαιταν ὑποφαύλην mediocrem victum diximus ex Galeno, qui μέσην & κοινὴν exponit, ſubexilem aut prope vulgarem obaudientes, hoc eſt ſubexiguum & non validæ materiæ. Celſus in fractis famem primùm eſſe neceſſariam ſcribit, deinde à die tertio humidum cibum, ſublata inflammatione paulò pleniorem, eumq; qui carnem alat: per omne tempus vinum eſſe alienum. Item primis diebus habendum ſilentium & quieſcendum. Idem primis diebus famem conſulit, deinde tam cùm iam incrēſcere callum oportet, liberalius alimentum, longam à vino abſtinentiam.

C ἡ χεὶρ ἀπαωρέεται)] Erotianus ἀπαωρέεσθαι hîc legiſſe videtur, quod ἀποκρέμασθαι exponit, hoc eſt ſuſpenditur aut dependet.

ἄκρη νόμος] Hunc locum explicat Gal. Com. 2. in lib. κατ' ἰητρ. Erotianus autem νόμον δίκαιον, λόγον συμφέροντα exponit, hunc locum procul omni dubio ſubindicans.

ὁ δὲ ἄλλος πῆχυς] Sic legunt exemplaria omnia manu ſcripta. Galenus verò ἄλλος πῆχυς. Quædam etiam ἄλλως, minùs rectè. Reliqua omnia exemplaria manu ſcripta μὴ μείζονος ἢ legunt: etſi Caluus ſine negatione legiſſe videtur, in eoque magnum amphibologiam ſecutus videtur, cùm cubitum ſublimem & altum eſſe voluit, quem ſuſpenſum dixiſſe oportuit. Aut certè negatio adſcribenda erat, ad Hippocratis & Galeni notionem exprimendam.

χρὴ δὲ ἐν ταινίῃ] Celſus. Deligari autem brachium debet paulùm pollice ad pectus inclinato. Siquidem is maximè brachij naturalis habitus ſit, idéque inuolutum mitella commodiſſimè excipitur, quæ latitudine ipſi brachio, perangustis capitibus collo iniicitur, atq; ita commodè brachium ex ceruice ſuſpenſum eſt.

D

ἐὰν δ' ὁ βραχίων καταγῇ, ἐὰν μὴ ἡ ὀστοῦν ὑποτανύσας τὴν χεῖρα ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ἔχοντείνῃ, ὁ μὲν τοῦ βραχίονος καταπετόμενος. ὅπως δὲ δεθήσεται, ἐπὴν δὲ ὀπισθεῖς ξυλλάμψῃ τὸ ἀγκῶνα, ὁ μὲν τοῦ βραχίονος ἄλλο δεῖ μᾶλλον σχῆμα διαφυλάξαι τὴν ὀρθοτάτην θέσιν τοῦ βραχίονος καθίστασιν ἥδε. ξύλον πήχυαιον ἢ ὀλίγῳ

At verò brachio fracto, ſi quidē manu porrecta diſtentio adhibeatur, brachij muſculus intētus deligabitur, atq; vbi vinctus cubitū inflexerit, brachij muſculus figurā immutabit. Brachij igitur æquiſſima diſtētio hæc eſt, lignū cubitale, aut paulò breuius, cuiuſmodi ſunt ligonū manubria, ab vtraq; parte fune deligatū ſuſpenſum eſſe oportet. Homo autē alto quodā ſedili collocatus manu ſuperincumbat, ſic vt manubriū ſub ala ità ſtatuatur, vix vt ille cōſidere poſſit, ſed propè ſuſpenſus maneat. Tū ſuppoſito firmo aliquo, & ſuperdato puluino vno ſcorteo aut pluribus, ea altitudine quę obliquè collocato cubito ad rectū angulū reſpondeat: præſtiterit quidē ex corio lato & molli, aut faſcia lata ſuperiniecta, graue aliquod pondus quod modicè intēdat, ſuſpendere. Alioqui vir robuſtus ſic collocatum cubitū, ad cubiti flexuram vi quadā deorſum deducat. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, ad curationem aggrediatur, & manuum palmis os componat. Quod certè facile fiet, Hæc enim intendendi ratio laudabilis eſt, ſi quis ea probè vtatur. Poſtea iniectis circa fracturā faſciarum initiis, ad deligationē accedat, cæteraq; omnia quē admodū antea monuimus, ad curationē accōmodet, eaſdemq; interrogationes atq; eadē indicia adhibeat, vt intelligat nū moderatè ſe habeāt necne, & tertio quoq; die deligationē admoueat, magiſq; cōprimat. Septimo aut nono die ferulæ circūdandæ. Ac ſi metus ſit os nō rectè repoſitū eſſe, medio ſpatio ſoluere, poſteaq; vbi rectè collocatū fuerit, religare oportet.

E γῷ βραχύτερον ὁκοῖοι ἡ σφῆλαι εἰσὶ τῶν σκαφίων, κρεμάσαι χρὴ ἔνθεν ἐ ἔνθεν σφῆ δήσαντα. καθίσαντα δὲ τὸν ἄνθρωπον ὑπὸ ὑφηλοῦ ἴνιος τὴν χεῖρα ὑποβαλεῖν, ὡς ὑπὸ τῇ μασχάλῃ ἡψῆται ὁ σφῆλαις ἔχων ξυμμέτρεως, ὥστε μόλις δύνασθαι καθικνεῖσθαι τὸν ἀνθρωπον, σμικρὸν δέοντα μετέωρον εἶ). ἔπειτα δὲντα ἢ ἄλλο ἕδρον, καὶ ὑποδέντα σκύτινον ὑποκεφάλαιον, ἵνα ἢν ἢ πλείω, ὅκως ξυμμέτρεως χρὴ ὕψος

At verò ſi quidē manu porrecta diſtentio adhibeatur, brachij muſculus intētus deligabitur, atq; vbi vinctus cubitū inflexerit, brachij muſculus figurā immutabit. Brachij igitur æquiſſima diſtētio hęc eſt, lignū cubitale, aut paulò breuius, cuiuſmodi ſunt ligonū manubria, ab vtraq; parte fune deligatū ſuſpenſum eſſe oportet. Homo autē alto quodā ſedili collocatus manu ſuperincumbat, ſic vt manubriū ſub ala ità ſtatuatur, vix vt ille cōſidere poſſit, ſed propè ſuſpenſus maneat. Tū ſuppoſito firmo aliquo, & ſuperdato puluino vno ſcorteo aut pluribus, ea altitudine quę obliquè collocato cubito ad rectū angulū reſpondeat: præſtiterit quidē ex corio lato & molli, aut faſcia lata ſuperiniecta, graue aliquod pondus quod modicè intēdat, ſuſpendere. Alioqui vir robuſtus ſic collocatum cubitū, ad cubiti flexuram vi quadā deorſum deducat. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, ad curationem aggrediatur, & manuum palmis os componat. Quod certè facile fiet, Hæc enim intendendi ratio laudabilis eſt, ſi quis ea probè vtatur. Poſtea iniectis circa fracturā faſciarum initiis, ad deligationē accedat, cæteraq; omnia quē admodū antea monuimus, ad curationē accōmodet, eaſdemq; interrogationes atq; eadē indicia adhibeat, vt intelligat nū moderatè ſe habeāt necne, & tertio quoq; die deligationē admoueat, magiſq; cōprimat. Septimo aut nono die ferulæ circūdandæ. Ac ſi metus ſit os nō rectè repoſitū eſſe, medio ſpatio ſoluere, poſteaq; vbi rectè collocatū fuerit, religare oportet.

F τῶν πήχεως πλαγίων πρὸς ὀρθὴν γωνίην. ἄριστον μὲν σκύτος ὠλενοκὴ μυδαλέον, ἢ ταινίῃ πλατείῃ ἀμφιβάλλοντα, τῶν μεγάλων μηχανέων ἀξαρτῆσαι, ὃ μετρίως ἕξει καταπείνειν. εἰ δὲ μὴ, τῶν ἀνδρῶν ὅστις ἐρρωμένος ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τῶν πήχεος πρὸς τὸ ἀγκῶνα καταναγκαζέτω ἐς τὸ κάτω. ὁ δὲ ἰητρὸς ὀρθὸς μὲν ἐὼν χρείζέτω, τὸ ἕτερον πόδα ὑπὲρ ὑφηλοτέρου ἴνιος ἔχων, καταρρώσας δὲ τοῖσιν θέναρσι τὸ ὀστέον. ῥηϊδίως δὲ καταρρώσεται. ἀγαθὴ δὲ ἡ κατάστασις ἣν μὴ καλῶς πρόσθεν πυθώμεθα. ἐπὶ δὲ ἐπιδείτω ταῖς τε ἀρχμαῖς βάλλόμενος ὅτι τὸ κάτημα, καὶ τἄλλα πάντα ὡσαύτως πρότερον πρῆνέθη, χρείζέτω. καὶ ἐρωτήματα τοῦτο ἐρωτάτω. καὶ σημείοισι χρήσθω τοῖσιν αὐτοῖσιν. ἐὼ μετρίως

At verò brachio fracto, ſi quidē manu porrecta diſtentio adhibeatur, brachij muſculus intētus deligabitur, atq; vbi vinctus cubitū inflexerit, brachij muſculus figurā immutabit. Brachij igitur æquiſſima diſtētio hęc eſt, lignū cubitale, aut paulò breuius, cuiuſmodi ſunt ligonū manubria, ab vtraq; parte fune deligatū ſuſpenſum eſſe oportet. Homo autē alto quodā ſedili collocatus manu ſuperincumbat, ſic vt manubriū ſub ala ità ſtatuatur, vix vt ille cōſidere poſſit, ſed propè ſuſpenſus maneat. Tū ſuppoſito firmo aliquo, & ſuperdato puluino vno ſcorteo aut pluribus, ea altitudine quę obliquè collocato cubito ad rectū angulū reſpondeat: præſtiterit quidē ex corio lato & molli, aut faſcia lata ſuperiniecta, graue aliquod pondus quod modicè intēdat, ſuſpendere. Alioqui vir robuſtus ſic collocatum cubitū, ad cubiti flexuram vi quadā deorſum deducat. Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, ad curationem aggrediatur, & manuum palmis os componat. Quod certè facile fiet, Hæc enim intendendi ratio laudabilis eſt, ſi quis ea probè vtatur. Poſtea iniectis circa fracturā faſciarum initiis, ad deligationē accedat, cæteraq; omnia quē admodū antea monuimus, ad curationē accōmodet, eaſdemq; interrogationes atq; eadē indicia adhibeat, vt intelligat nū moderatè ſe habeāt necne, & tertio quoq; die deligationē admoueat, magiſq; cōprimat. Septimo aut nono die ferulæ circūdandæ. Ac ſi metus ſit os nō rectè repoſitū eſſe, medio ſpatio ſoluere, poſteaq; vbi rectè collocatū fuerit, religare oportet.

G ἔχῃ ἢ ὄ. καὶ ἑβδόῃ τε ἢ ἐνάτῃ ὀπιδείτω. καὶ ὅτι μᾶλλον πιέζέτω. καὶ ἑβδομαίων ἢ ἐνάτων ἐν ταῖς δήξιν δησάτω. καὶ ἐὼ ὑποτανύσῃ μὴ καλῶς κεῖσθαι τὸ ὀστέον, μεσηγὺ τούτεω τῶν ἑρμάτων λυσάτω, καὶ αὖθις περιδησάτω.

H ἐὼ μὲν τι ὑποτανύσας τῶν χεῖρα] ὑποτανύσας ἐκτείνας exponit Erotianus hunc locum innuens, etſi apud eum ὑποτανύσῃς legitur.

ὁκοῖοι εἰ σφῆλαι] σφῆλαις manubriū hîc ſignificat, vt & σφηνὸν dicitur foramen ſecuris aut ligonū in quod lignū immittitur, quod & ἡ σφενὰ magis proprie nominatur. Dicitur & σφηλὶς aut σφελὶς. Didymo ἡ λαβὴ ἡ πελέκεως. Codices autem, tum manu ſcripti, tum publicati, mendosè σφυλαῖς legunt. Ex quo etiam ad Paulum vitium dimanauit lib. 6. cap. 99. Cùm namque hunc intendendi modum ex Hippocrate deſcribit, ξύλον δεῖ σπλίον vocat, quod columnulæ modo dixerim Interpretes. Idem eaque 115. & 118. lib. 6 eundem extendendi modum indicans, σπλίον vocat, baculum inſtar columnulæ rotundum ſignificans. Scripſi ſanè inuolique σφενὸν ex Hippocrate legendum eſſe apparet. Alios verò intendendi brachij modos apud Paulum videre licet, præcipuéq; ex Sorano, quem ferè hodie Chirurgi noſtri ſequuntur: neque enim funes aut lora, ſed manus tantum adhibent. Cornelius autem Celſus proprium quendam intendendi humeri modum deſcribit. Siquidem humerus fractus, non ſic, vt membrum aliud extenditur. Quem quidem locum valde obſcurus eſt, & in exemplaribus noſtris omninò depravatus, ideoque multis male acceptus, integrum apponere operæ pre-

tium videtur. Homo collocatur alto ſedili, medicus autem humiliore aduerſus. Vna faſcia brachium amplexa, ex ceruice ipſius qui A
læſus eſt, id ſuſtineat. Altera ab altera parte ſuper caput data, ibi accipit nodum. Tertia vincto imo humero deorſum demittitur, ibi
quoque capitibus eius inter ſe vinctis. Deinde ab occipitio ipſius, miniſter ſub ea faſcia quam ſecundo loco poſuit correptum, ſi dex-
ter humerus ducendus eſt, dextro, ſi ſiniſter ſiniſtro brachio, demiſſum inter femina eius qui curatur, baculum tenet: Medicus ſu-
per eam faſciam de qua tertio loco dixi, palmam iniicit dextram, ſi ſiniſter, ſiniſtram, ſi dexter humerus ducatur, ſimulque alteram
faſciam miniſter attollit, alteram premit medicus. Quò fit vt leuiter humerus extendatur.

σφῇ δ' ἥκιστα] σιδήρῳ habent exemplaria quædam manu ſcripta Regia, quæ etiam videtur ſecutus Caluus. Quædam etiam σιρηδίσαντα vitioſè legunt. Paulus lignum vult per ſumma de trabe func ſuſpenſum. Et Erotianus σφῇ τῷ ἰμάντι exponit, hunc certe locum ſubnotans.

ὥστε μᾶλις δυσαδῶς καθικνεῖσθαι ἐς ἀνθρώπων] Sic ſanè legunt omnia exemplaria tum manu ſcripta, tum publicata, quæ ſonant (vix vt eò perueniat) hoc eſt, manubrium ea commoderatione ſub ala aptetur, vix vt eò ſedens contingat, ac niſi propè ſublimis & ſuſpen- B
ſus. Quæ certè lectio perſpicua eſt. Sed pro καθικνεῖσθαι καθῆσθαι omnes Interpretes legiſſe videntur, quos etiam ſecuti ſumus. Vitioſa ſunt autem exemplaria quæ καθιγνεῖσθαι habent, vt & ea quæ σμικρῷ δ' ἐόντα μείζονα ἔῃ, pro σμικρὸν δέοντα. Paulus hominem alto ſedili collocarum, paulo erectiorem eſſe vult, quàm in ea figura quæ ὀρθοκάθισις (quòd in ea erecta ceruice dormiatur) dicitur, aut à recta ſeſſione ὀρθοκάθισμα. Sic enim quidam legendum exiſtimant.

αὐτίον ἰσοκεφάλαιον] Erotianus αὐτίον ἰσοκεφάλαιον legit, ſi modo integra eſt ſcriptio, idque exponit δερμάτινον σφηκεφάλαιον, ὅπερ ἡ πούλιον Scortcum puluinum Celſus vocat.

ἡ εὐθετοῦμεν μετεπιδησάτω] εὐθετοῦμεν κατορθώσας exponit Erotianus apud Hippocrat. hoc certè ſubnotato loco, quod eſt conſternens, probè collocans, tanquam ab εὐθετίζομαι, cum tamen εὐθετοῦμεν legant exemplaria omnia.

Firmatur autẽ brachij os diebus ferè quadraginta. Quos vbi exceſſerit, reſoluendũ, minuſq; adſtrictis faſciis ac paucioribus vinciendũ. Victus quoq; ratio exquiſitior quodãmodo ac diuturnior quàm antea adhibenda, coniectura ex tumore qui in ſumma manu eſt eiuſq; viribus, ſumpta. Illud præterea animaduertendũ, brachium ſuapte natura in exteriorẽ partẽ inclinari, eoq; ſi malè curetur, diſtorqueri ſolere. Quin & reliqua omnia oſſa, qua parte naturaliter diſtorta ſunt, eò, vbi fracta curantur, facilè peruerti conſuerũt. Si qua igitur talis eſt ſuſpicio, faſcia lata brachio circumiicienda & ad pectus circũducenda. Cumq; quieſcere volet, inter cubiti gibbum & coſtas, ſplenium quoddã multiplex inuolutum, aut aliud quidpiã eiuſmodi, ſubiiciendũ. Hac enim ratione incuruati oſſis directio fiet. Ea tamen cautione adhibita, vt ne nimis ad interiorẽ partem ducatur. Pes autem hominis ex multis & paruis oſſibus, non ſecus ac ſumma manus, conſtat. Quę neq; ferè frangi conſuerũt, niſi ab acuto aliquo & graui, vnà quoq; carnoſæ partis vulnus accedat. Sed de vulneratorũ curatione, vbi de vlcerib. agetur, dicemus. Quòd ſi quid ſuo loco moueatur, aut digitorũ articulus, aut aliud quodpiã os ex his quæ primã plantã conſtituunt, (quã ταρσὸν vocant) in ſuam quodq; ſedẽ compellendũ, non ſecus ac in manu. Curatioq; adhibenda per ceratũ, ſplenia & faſcias, nõ ſecus ac in fracturis, ferulis prętermiſſis, eodẽ modo cõprimendo, ac tertio quoq; die deligando. Interrogandus quoq; is qui vincitur, perinde etiã ac in fracturis, adſtrictáne ſit, an laxa deligatio. Saneſcũt autẽ perfectè omnia viginti diebus, niſi ſi quæ cũ tibiæ oſſib. cõmunionẽ habent, eiq; è directo reſpondent. Quo tẽpore decumbere cõfert, id tamẽ nõ ſuſtinẽt, qui morbũ parui faciẽtes, obãbulãt priùs quã ſani ſint. Ideoq; plæriq; non integrè cõualeſcunt, ſed ſubinde, nõ iniuriã, eos doloris ſenſus cõmonefacit. Nam cùm totum corporis onus pedes ſuſtineãt, vbi nondũ ſani deãbulant, articuli agitati nõ rectè curantur, eaq; de cauſa ſubinde ad tibiam dolores ſentiũt. Quæ verò cum tibiæ oſſib. cõmunionẽ habent, tũ reliquis maiora ſunt, tum agitata lõgius tempus ad curationem poſtulant. Curandi tamen eadẽ eſt ratio. Plures autẽ faſcias & ſplenia adhibere oportet, omninoq; vtraq; parte deligare & adſtringere, vt reliqua omnia, ea potiſſimùm parte qua os emotũ eſt, eoq; primùm faſcias circũducere. At quoties faſciæ ſoluũtur, calida multa vtendũ.

Πῆχυς δ' ἀνθρώπου ἡμέρῃσι μάλιστα τεσσαράκοντα ἀπὸ τρώσιος ἀκριβέσσι τελέεται· ἐπὴν δὲ τοῦτος ἐκπέσῃ, λύειν χρή, καὶ ὀθνείοισιν ἐπιδεῖν· ἐπὴν δὲ λύσῃς, ἐπιτηρέειν χρὴ τὸν ἄνθρωπον ὅκως μὴ ἐπὶ πλέον ἐσθίει τῶν ἐόντων· ἢν γὰρ πλέον ἐσθίῃ, ἐπιπολάζει τὸ σῶμα, καὶ ἐπιπολάζον ἐπιπλέον ἐπιδεῖται· ἢν δὲ ἐλάσσονα σιτέηται, ἐπιπολάζει μὲν οὐδὲν ἧσσον, ἀσθενέστερον δὲ γίνεται· ἐπιπολάζον δὲ ἐπιπλέον ἐπιδεῖται· ἀσθενέστερον δὲ ἐπιπλέον ἐπιδεῖται· ἐπιπλέον δὲ ἐπιδούμενον

A ἐν δὲ ἑκάστῃ τῶν ἀπολεσιῶν, ὕδατι πολλῷ θερμῷ χρέεσθαι, ἐν πᾶσι δὲ πολλὴν ὑδρηλὴν ἐπιβροχὴν τοῖσι κατ' ἄρθρα σίνεσιν. αἱ δὲ πτέρυγες καὶ αἱ χαλάσεις, ἐν τοῖσιν αὐτοῖσιν χρόνοισι καὶ αὐτὰ σημεῖα δίκνυόντων, ἄσαρ ὅπι τοῖσιν πρόσθεν, καὶ τὰς μετεπιδέσιας, ὡσαύτως χρὴ ποιέεσθαι. ὑγιέες δὲ τελέως ὅσοι γίνονται ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι μάλιστα, ὧν τὰ μέσα καὶ τὰ κάτω. ὧν δὲ μὴ, πάχεσι τοῖσι ἄνω πρόσθεν, καὶ ὅπι μᾶλλον.

Ea nanq; in omnibus articulorũ læsionib. liberaliter affundenda. Cõpressiones verò & laxamẽta iisdẽ tẽporibus fieri, eadẽ quæ supra signa ostendunt. Quod & vbi religare expedit, itidẽ factitandũ. Hi autem, si decumbere nõ grauentur, quadraginta ferè diebus in totũ conualescunt. Sin minus, cùm his quæ prius exposita sunt, tum etiam grauioribus malis afficiuntur.

B [10] κρατύνεται ὄν] Paulus quoque lib. 6. brachij & tibiæ os intra quadragesimum diem callo ferruminari scribit. Celsus inter septimum & vigesimum, & quadragesimum, humerum & femina sanescere.

ὅτι βραχίων κυρτὸς πέφυκεν] Brachij os extrinsecus quidem magis esse gibberosum, internis verò partibus simum, scribit Gal. cap. 16. lib. 2. de vsu part. eiusq; rationem reddit.

ὅπως μὴ ᾖ ἄγαν ἐς τὸ ἔσω μέγος] ἔξω legit Caluus refragantibus omnibus exemplaribus, tum etiam sensu ipso.

[11] πεσὼν δ' ἀνθρώπου] Hunc locum adducit Gal. lib. 3. de administr. anatom. & explicat.

ἰσὼ ὠὴ ξυὼ τῷ χρωτὶ] χρώματι legunt exemplaria Regia quædam manu scripta, quod χρὼς etiam cutis dicatur & corporis superficies, eáq; etiam dictione vtitur Hip. lib. περὶ ἐνυπνίων. χρωτὶ tamen legunt reconditiores membranæ, vt & Galenus.

ἀναγκάζει δὲ χρὴ] Chirurgi nostri, ad ossium in summa manu compositionem, tabella plana ex Pauli præscripto vtuntur, quale quid etiam in manus luxatione præcipit Hippocr. libr. de art. In summo pede, ex Albucasis consilio, pedem letum solo affigunt, deinde supra os prominens darum aliquid superimponunt, & os prolapsum plantæ pedis calcant ac vrgent, vt vis facta facilius in suam sedem compellat. Quod sanè ex Hippoc. quoq; lib. de artic. sumptum videtur.

ὑγιὴς ὄν γίνεται ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι] Celsus intra vnum & vigesimum diem ferè sanescere os tali, calcem, manum, plantam, scribit.

ἐν ᾧ ἐκστῇ τῶν ἀπολυσίων] ἀπολυσίας hoc mihi videtur loco exponere Erotianus, ἢ τὰς τῶν ἄρθρων διαστάσεις, ἢ τὰς τῶν ὀστέων ἐκπτώσεις.

[12] Οἳ δὲ πεδήσαντες ἀφ' ὑψηλοῦ ἰσχὺς ἐπιβλαβέος τῷ πτέρνῃ ἰόμφοας, τοῦτοισι διάτανται μὲν τὰ ὀστέα. φλέβια δ' ἐκχυμοῦται ἀμφιθλασθείσης τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τὸ ὀστέον, οἴδημα δ' ὅπι μέγα καὶ πόνος πολύς. τὸ γὰρ ὀστέον τοῦτο οὐ σαρκῶδές ἐστι, καὶ ὑποφύεται ὑπὸ τὸ ἰγνυαῖον τῆς κνήμης, κοινωνεῖ δὲ φλεψὶ καὶ νεύροις ἐπιναφύσιον. ὁ τένων δὲ ὁ ἐπίπαλτος τούτῳ προσπέπτωκε τῷ ὀστέῳ. τούτους χρὴ ἰητρὸν ὑπομένοντα τῇ καταδέσει καὶ νεύροισιν. ὕδατι χλιαρῷ πολλῷ πλείστῳ τοῦτοισι χρῆσθαι, καὶ ὀπίοισι πλείοισι. ὅπῃ τοῦτοισι δεῖ καὶ ἄλλως ὡς βελτίστων καὶ προσφυεστάτων. καὶ ὧν μὴ τύχῃ ἀπαλὸν ὂν δέρμα φύσει ἔχον ὂν ἀμφὶ τὴν πέρνην, ἀναγκαῖον. ὧν δ' παχὺ καὶ σκληρὸν οἷα μετεξέτεροι ἴσχουσιν, κατατέμνειν χρὴ ὁμαλῶς ἐς ὀλίγα τοῦτο, μὴ ὀλίγα διεξιόντα. ὅπῃ γὰρ ἡ ἀγαθὴ, οὐ πάντως ἀνδρὸς ὅστις τὰ τοιαῦτα. ὧν μάλιστα ὅπισθεν, ὡς ἂν ἧκῃ τὰ πολλὰ τὸ σφυρόν. καὶ ὅπῃ δ' ἔσται, ὅτε μὴ τοῦτο ποιοῦντα, ἀλλ' ἀποστρέφοντες αὖ τὰ χωρίζοισι τὸ πέρνιον, ἢ τὸ θλάσμα ἐλθὸν. καὶ οὕτω κίνδυνος σφακελίσαι τὸ ὀστέον τὸ τῆς πέρνης. καίτοι ὧν σφακελίσῃ τὸ αὐχένα πολύτα ἱκανὸν αἰτιᾶσθαι τὸ νόσημα. καὶ γὰρ τἄλλα ὀλίγα μὴ ἐκ τοιούτου ἔργου σφακελίζει, ἀλλ' ἐν καταπλήσει μελαγχοίσης τῆς πέρνης ὑπὸ ἀμελείης τὸ σήματος, ἢ ἐν κίνδυνι τρώματος γινομένου, ὅπισθεν καὶ χρονίσῃ, καὶ κοινοῦ τῇ πέρνῃ. ἢ ἐν μηρᾷ, ἢ ὅπι ἄλλῳ νοσήματι ὑπαντιάσαντος χρονίου γλυκέος. ὅμως καὶ τοῖσι τοιούτοισι χρῆσθαι καὶ ὀχλώδεα, καὶ πολλάκις αἰκάθαρτα νήματα, ὧν μὴ χρηστῇ μὲν μελέτῃ προσπέσῃ, πολλὴν δ' ἡσυχίην. ὡς ταχὺ ἐκ τοῦ τοιούτου ἔργου σφακελίζοντα. καὶ δίκνυσι μεγάλους τὰ σώματι πρόσεστι πρὸς τὴν ἀνὴν λύμην. καὶ γὰρ προτὶ ὑποφορέες, ξυνεχέες, ἐμφόδεες, λυγώδεες, γνώμης ἀπολυθμοι, καὶ ὀλιγημεροι, κλείοντες ἐλθόντες δ' αὖ καὶ φλεβῶν αἱμορόοων πελιώσιες, καὶ πώσιες, καὶ γαγγραινώσιες ὑπὸ τῆς πιέζεος. γίνεται δ' αὖ ταῦτα ἔξω ὁ ἀνὴρ σφακελισμοῦ. ταῦτα μὲν ἔνεστιν, οἷα τὰ ἰόμφοτατα θλάσματα γίνεται. ταῦτα μέντοι πλῆσσα ἡσυχίης ἀμβλύτερα, καὶ ὀδύνην πολλὴν παύσει τῆς μελέτης, ἀλλ' ὅμως ἐπὶ πλέον χρὴ χρόνον ἔχειν. ἐπὶ μὲν μέντοι ἰόμφον ἐλθὸν ἢ ἦ ἔρεισμα, τά τε ἐμπλάστρια ποιέειν χρὴ, καὶ τὰ ἐπιδέσιμα τὰ πρόσθεν

Qui ab alto desilientes, calci vehementi cum impetu innituntur, iis ossa quidem diducuntur, venulæ, carne circa os collisa, sanguinem effundunt, tumorque ac dolor multus superuenit. Neque enim hoc os exiguum est, subterque è directo tibiæ prominet, & communionem cum venis & neruis magnis habet. Huic quoq; ossi posteriore parte tẽdo annectitur. Curandi autem sunt cerato, spleniis & fasciis, calidaq; liberaliter affundenda, & pluribus fasciis vtendum, tum præcipuè etiam quàm optima & lenissima adhibenda. Quòd si cutis quæ calcem ambit natura mollis extiterit, sic sinere oportet. Sin crassa & dura, qualis in cæteris cernitur, ea æqualiter incidẽda & attenuanda est, neq; tamen vulneranda. Ista autẽ rectè deligare nõ est cuiusuis. Si quis enim eo modo deuinciat, quo cætera circa malleolos vinciuntur, partim quidem ad pedem, partim verò ad tendinẽ fascia circumiecta, huiusmodi fasciarum cõstrictiones, calcem qua collisio extitit seiungunt, vnde ei syderationis periculum impendet. Quod si accidat, toto æuo perdurat. Nam quæ aliæ sunt syderationes, velut vbi ex decubitu negligẽter collocato calce is nigrescit, aut, siue ex insigni & diuturno tibiæ aut fœmoris vulnere, quod calci cõmunicatum fuerit, siue ex alio morbo, diu supini ægri decubuerint: eæ tamẽ iis diuturnæ & molestæ sunt, & quæ sæpè recrudescunt, nisi optima diligentia & longa quiete curẽtur: Quare quæcunq; huiusmodi syderationes contingunt ea præter aliam noxiã, corpus quoq; in summũ discrimen adducunt. Febres enim admodum acutæ superueniunt, assiduæ, cũ tremore & singultu, mentẽ tentantes, & quæ paucis diebus ægrum è medio tollant. Existunt quoque venarum sanguinem fundere solitarum fluores, eæque veluti nauseabundæ sanguinem refundunt, & cancro propter compressionem occupantur. Possunt etiam ista incidere absque alia syderatione. Atq; hæc quidem ad vehementissimas collisiones referenda sunt. Plurima tamen leuiter colliduntur, ac neq; magnum studium aut diligentiam requirunt, nihilominus rectè tractari debent. Vbi autem vehemens illisio incumbere videbitur, tum fulcire, tum quæ dicta sunt facere conuenit. Tum verò maxima fasciæ parte

ad calcem circumiecta, partim ſummũ pedẽ, partim medium, interdũ etiam quę ad tibiá ſunt, oppoſitis inter ſe ductibus obuoluere, tum vicinas partes omnes hinc & inde, velut ante dictũ eſt, vinculis cõprehendere, neq; vehementẽ quidẽ compreſſionẽ, ſed multas tamen linteorũ conuolutiones facere. Præſtat autẽ eodem aut poſtero die, veratri potionẽ exhibere, tertioq; die ſoluere, ac rurſus deligare. Recrudeſcat verò necne morb. his indiciis cognoſcetur, Nanq; vbi ſanguis è venis refuſus, aut quæ nigricant, quæq; his vicina ſunt aliquãtulum rubeſcunt aut obdureſcũt, periculum eſt ne recrudeſcat. Quòd ſi febre vacet æger, ſurſum purgante medicaméto vtendũ, velut dictum eſt, quod idẽ etiam cõuenit, vbi febris nõ eſt aſſidua. Eo nanq; ſi febris fuerit aſſidua abſtinẽdum, vt & cibis ac ſorbitionibus, potioneq; vtendum aquæ non vini, ſed aquæ mulſæ acidæ, ὀξυγλυκὲς vocãt. At ſi nullus recrudeſcẽtis morbi metus eſt, ſugillata & nigrores, circumuicinæq; partes, citra duritiem, aliquantulum ex virore palleſcunt. Id quod certum eſt in omnibus ſugillatis indiciũ, non futurum vt vnquã morbus recrudeſcat. Quæ verò cum duritie liuent, ea certè ne nigreſcant periculum eſt. Ac danda eſt opera vt pes plærunq; reliquo corpore paulò altior collocetur. Sanus autẽ, ſi quieſcat, intra ſexaginta dies euadet.

ποιεέσθω ἀμφὶ τὸ πέρινεον τοιεδομένοισι. ἄλλοιε τοιὸς τὰ ἄκρα δ' ποδὸς αὐτοιισι βάλλοντα, ἐνίοτε τοιὸς τὰ μέσα, ἄλλοιε τοιὸς τὰ τοῖσι κνημίοισι. τοιοσεπιδῆσαι δ' χρὴ τὰ πλησίον πάντα, καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὡς ἂν καὶ τοιάθεν εἴρηται). ἢν ἰσχυρῶς μὲν μὴ ποιέεσθαι τὸ πέξιν, πολλοῖσι δ' ἔοικε ὠφελέειν. ἄμφω δὲ καὶ ἐλλέβορον πιπίσκειν αὐτημερόν, καὶ τῇ ὑστεραίῃ ἀναλύσαντα τὸ τελευταῖον καὶ αὖθις μετεπιδῆσαι. σημεῖα δ' τάδε ἐστὶ παλιγκοτέοντος, ἢν δ' ἐπιὼν μὴ τὰ ἐκχυμώματα τοῦ φλεβέου, καὶ τὰ μελανσματα, καὶ τὰ ἔγκοιλα ἐκείνων ὑπέρυθρα γίγνηται καὶ ὑπόσκληρα, κίνδυνος παλιγκοτῆσαι. ἀλλ' ἐὼν μὲν ἀπύρεκτος ᾖ, φαρμακεύειν αὖτε χρὴ ὥσπερ εἴρηται. καὶ ὅσα μὴ ξυνεχῶς πυρεταίνηται, ἐὼν δ' ξυνεχῶς πυρεταίνηται, μὴ φαρμακεύειν. ἀπέχειν δὲ σιτίων καὶ ῥοφημάτων. ποτῷ δὲ χρῆσθαι ὕδατι καὶ μὴ οἴνῳ, ἀλλ' ὀξυγλυκεῖ. ἐὼν δὲ μὴ μέλλῃ παλιγκοτήσειν τὰ ἐκχυμώματα, καὶ τὰ μελάσματα, καὶ τὰ τοιέχοντα ὑποχλωρά γίγνηται καὶ μὴ σκληρά. ἀλαθὲς τοῦτο δὲ μαρτύριον ἐν πᾶσιν ἐκχυμώμασιν, τοῖσι μὴ μέλλουσι παλιγκοτήσειν. ὅσοι δὲ σὺν σκληρύσμασιν πελιτνοὶ τυγχάνουσιν, κίνδυνος μὲν μεγαθύμως. τὰ δὲ πόδα ὀπίσω δεδέσθω χρὴ, ὅκως αὐτοτέρω τὰ ἄλλα σώματος ἔσται τὰ πλεῦρα ὀλίγον. ὑγιὴς δ' ἂν γένοιτο ἐν ἑξήκοντα ἡμέρῃσιν, εἰ ἀτρεμέοι.

[12] τὸ γὰρ ὀστέον τοῦτο τὸ σμικρόν ἐστι] Omnia pedis oſſa calcem ipſam magnitudine plurimum excedere ſcribit Gal. lib. 3. de vſu part. ciuſque rei rationem reddit.

ὁ τένων ἢ ὁ ὀπάδιος] De eo agit Gal. lib. 3. de vſu par. cap. 10. Celſus latum neruum, durum & intentum à poſteriore vocat.

ὀπίσω τὰ πόδα τοιεβαλλέσθωσε] ὀπίσω μέν legunt exemplaria quædam manu ſcripta Regia non contemnendæ authoritatis.

ἀλλ' ἐν κρύσταλλι] Sic legunt omnia exemplaria, tam manu ſcripta, quam publicata, quæ adhuc videre licuit. Caluus tamen ἐν καταχλείσει legiſſe videtur.

καὶ πολλάκις ἀναῤῥήγνυνται] ἀναῤῥήγνυμαι hîc quæ diſrumpuntur aut quæ recrudeſcunt ſignificant, velut τὰ παλιγκοτέοντα dicuntur in fine lib. de artic. vbi iſta ferè aliis verbis repetuntur. Vocantur etiam τὰ ἀναῤῥηγνύμενα ἕλκη Paulo, quæ præpropere cicatrice obducta, rurſus orta inflammatione diſrumpuntur aut recrudeſcunt.

ναυσιόωσι] καρκίνοσι habent vitioſè omnia exemplaria manu ſcripta, quæ etiam ſecutus videtur Caluus. Sed ναυσιόωσι ex Galeno legendum apparet. Sanq; ναυσιώσεις in Exegeſi, αἱ παρεκχύσεις τοῦ αἵματος, ἃς δὴ καὶ ἐκχυμώσεις ὀνομάζουσι μετωνύμως] ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς ναυσίοις ἐμουμένων αἱμάτων, ταὐτόν. Neq; certè cuiquam dubium eſt quin hunc locum indicet, eadem quoque ferè expreſſa explicatione. Dicuntur igitur φλεβέων ναυσιόωσις venarum nauſeæ aut nauſeationes, hoc eſt veluti nauſeabundarum venarum ſanguinis refuſiones.

ἔξω τὸ ἄκρον σφυρὸν καὶ μικρόν] Sic habent meliores & reconditiores membranæ cum publicatis exemplaribus. Quædam etiam ἐφακελισμοὶ legunt, vitioſè.

ἐπιὼν μὲν μὴ ἰσχυρῶς δεῖ] ἰσχυρὸν τὸ ἔρεισμα hîc quidam iungunt, & vehementem fulciendo illiſionem factam intelligunt. Sed nos ἰσχυρῶς ad θλάσμα & πίεσμα ad ſequentia retulimus cum Vidio.

πολλοῖσι δ' τοῖς ὀθονίοισιν] Sic vetuſtiora & meliora exemplaria, quædam etiam δ' omittunt. Alia etiam ἐν πολλοῖσι δ' legunt.

At verò tibiam duo oſſa conſtituunt, quorum quidem vnũ altero hac parte lõgè tenuius, illa verò parte paulò tenuius eſt. Cohærent autẽ inter ſe qua parte pedem contingunt, cõmuneq; habent oſſis accremẽtum, ſed in tibiæ directione non cohærent. Ad femur verò adnato quodam oſſe coniũguntur, quod ſeptum medium habet. Oſq; alterũ qua parte paruum digitũ ſpectat, paulò longius producitur. Ac oſſium tibiæ natura ſic ſe habet. Atq; hæc vtraq; oſſa interdũ quidẽ qua pedem contingũt, vna cum adnato oſſe ſuis ſedibus excidunt, quandoq; verò adnatum os dimouetur, quandoq; etiam alterũ os. Hæc ſanè, modò homines quieſcant, minùs moleſtiæ exhibẽt, quàm quæ in prima manus iunctura exiſtũt. Curatio verò in vtroq; aſſimilis. Nam & hîc per intẽtionẽ repoſitio, velut in illis, molienda. Quanquã eò valentioré hęc intentionẽ deſiderant, quò validius hac parte corpus eſt. Vt plurimum tamen duo viri ſatis ſunt, qui in diuerſa cõtendãt: ſin minùs, valentioré intentionẽ moliri procliue eſt. Aut. n. humi defoſſo rotę modiolo, aut alia quapiã re huic ſimili, molle aliquid ad pedẽ circũdare oportet, deinde loris bubulis latis pedẽ circumuincire, eorũq; capitib. aut ad piſtillũ, aut ad aliud lignũ alligatis, lignũ, ſũma ei° parte in modiolũ immiſſa, reflectere,

[13] ἡ δὲ κνήμη δύο ὀστέα ἐστί. τῇ μὲν συχνῷ λεπτότερον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. τῇ δὲ ἄλλῃ πολλῷ λεπτότερον. ξυνέχει δὲ ἀλλήλοισι τὰ πρὸς τοῦ ποδός, καὶ ὀπίσιον χοινίκι ἔχει. ἐν ἰσχυρείῃ δὲ οὐ κνήμης οὐ ξυνέχεται. τὰ δὲ πρὸς τοῦ μηροῦ ξυνέχεται, καὶ ὀπίσιον ἔχει. καὶ οὐ ὀπίσιος ἀλλήλοισιν. μακρότερον δὲ τὸ ἕτερον ὀστέον σμικροῦ τοῦ καὶ σμικρὸν δάκτυλον. οὐ μὲν φύσις τοιαύτη τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῇ κνήμῃ. ὀλισθάνει δὲ ἔστιν ὅτε τὰ πρὸς τοῦ ποδός. ὅτε μὲν ξὺν τῇ ὀπιφύσει ἀμφότερα τὰ ὀστέα. ὅτε δὲ ἡ ὀπίφυσις ἐκείνη θη, ὅτε δὲ τὸ ἕτερον ὀστέον. τοῦτο δὲ ὀχλώδεα μὲν ἦσαν, οὐ τὰ ἐν τῷ καρπῷ τῶν χειρέων, ἐθέλουσιν ἀτρεμέειν οἱ ἀνθρωποι. ἴσως δὲ καὶ πλησίη οἵη περ ἐκείνῳ. τιὼ τε γὰρ ἐμβολιὼ χρὴ ποιέεσθαι ἐν καταστάσιος ὥσπερ ἐκείνων, ἰσχυροτέρης δὲ δεῖται τῆς καταστάσιος, ὅσῳ ἰσχυροτέρου τὸ σῶμα τοῦτο. ἐς τὰ πλάγια μὲν γὰρ ἀρχέουσιν ἄνδρες δύο, ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν τείνοντες. ἐὼν δὲ μὴ ἰσχύωσιν, ἰσχυροτέρῳ ῥηϊδίου ἐστὶ ποιέειν τιὼ καταστάσιν. ἢ γὰρ πλήμνιον καταρύξαντα χρὴ, ἢ ἄλλό τι ὅ, τι τούτῳ ἔοικεν, μεμηχανῆσθαι τοῦτο καὶ πόδα ὀπίσω βοείοισιν ἱμᾶσι δῆσαντα καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων, τὸ ξύλον ποιὸς τιὼ πλήμνιῳ ἄκρον ἐνθέντα ἀνακλᾶν.

A τοῦ δὲ αὖ πτείνω, ἀνωθέντε τῷ ὤμῳ ἐχομένους καὶ τῆς ἰγνύης.

quosdam verò à superiore parte humeris apprehensis & poplite, in diuersum extendere.

[13] ἡ δὲ κνήμη δύο ὀστέα ἔχει] ἔστι legunt reconditiores membranæ manu scriptæ. ἴσχει etiam habent quædam non ita vetustæ. Cæterum istud Celsus sic exprimit. Ipsum autē crus est ex ossibus duobus. Etenim per omnia femur humero, crus verò brachio simile est: adeo vt habitus quoq; & decor alterius ex altero cognoscatur, quod ab ossibus incipiēs, etiam in carne respondet. Verùm alterum os ab exteriore parte supra positum est, quod ipsum quoq; sura rectè nominatur. Id breuius supraq; tenuius, ad ipsos calcis intumescit.

ὄμφυσιν] ὄμφυσις hic septum illud medium aut interstitium significat, in medio adnati ossis tibiæ inter vtrumque finem protuberans quod inferiora femoris tubercula discriminat, eorum grandem sinum subiens. Eminentiam quandam neruosam Cæsalpinus famq; vocat lib. de Ossib. Gal. inter medios tibiæ sinus assurgentem, quæ inter femoris tubercula, veluti in mediam quandam riman aut scissuram inseritur. Hanc certè ὄμφυσιν minùs rectè expressisse Caluus videtur.

B μακρότερον δὲ τὸ ἔπισθεν] Suræ os breuius & tenuius, nec adeò protensum ac tibiæ os ad genu; tum ipsa res clamat, tum scribit Galenus lib. 3. † de vsu part. & libello de ossib. Celsus etiam alterum os dicit à priore parte positum, cui tibiæ nomen est, longius & in superiore parte plenius, solum cum femoris inferiore capite committitur, sicut cum humero cubitus. Etsi verò inter se comparata vtraque ossa longitudine paria videntur, quod & Iulius Pollux testatur libr. 2. Suræ tamen os qua minimum digitum spectat tanto longius producitur, quanto altius tibiæ os ad femur supra porrigitur. Eamque lectionem ex Galeni mente secuti sumus. Alioqui certè si communis esse adnata appendix conseatur, simpliciter suræ os longius esse dicatur. Quod etiam subindicare videtur Galenus in Comment. † *Cap.* 13.

ἡ γὰρ πλήμνη] πλήμνην, τροχοῦ χοινικίδα exponit Galenus in Exegesi, vt hìc quoque. Sic enim legendum apparet, cùm tamen πλήμνη legisse videatur. Erotianus quoque πλήμνας, ταῖς χοινικίσιν τῶν τροχῶν δι' ὧν ὁ ἄξων γρίφεται, exponit, idque nouè admodum, cùm non axis,

C sed rota aut modiolus circum ipsum axem voluatur. Quam expositionem etiam Homeri Scholiastes adscribit Iliad. ε. Hesychius πλήμνας esse scribit ταῖς ἐμπεχόσαις τὸν ἄξονα χοινικίσιν. Eidem etiam πλήμνη, ἡ χοινικὶς τοῦ τροχοῦ ἢ τὸ συνέχον dicitur, ἀπὸ τοῦ πλησιάζειν τῷ ἄξονι. Pollux etiam πλήμνιον τὸ ἐμπεφλεγμένον τῷ ἄξονι dicitur. Vtitur hac dictione Homerus (vt etiam testatur Gal.) Il. ε. (v. 526.) πλῆμναι δὲ φάγυσιν αἰσὶ ἐμπεφλεγμέναι ἀμφοτέρωθεν. Et Il. ϛ. (v. 339.) ὡς αὖ τοι πλήμνη γε δόανθεπα ἄκρον ἰκέσθαι.

ὑπέρου ὕπερον] ὕπερον pistillum dicit, quo hìc pro vecte vtitur Hippocrates ad extensionem faciendam. Est apud Hesychium ὑπέρου ἐμπροφή paræmia, de iis qui eandem rem factitant, neque finem vllum faciunt. Hoc autem totum admodum leuiter attigisse Caluus videtur, vt nec illud ἀναλαβὼν expressisse.

[14] ἔστι δὲ καὶ ὃ ἄνω τῷ σώματος ἀναλῦσαι προσλαβόντα.

Sed & superiori corporis parti, vis hoc modo, si lubet, adhiberi potest. Ligno tereti, læui, altè defosso,

D τοῦτο μὲν οὖν βούλῃ, ξύλον τροχοῦλον λεῖον καταρύξας βαθέως, μέσης δὲ αὐτῆς ὑπέχον τῷ ξύλου μεσηγὺ τῶν σκελέων ποιήσασθαι τοῦτο τὸ τεῖνεον, ὡς κωλύῃ ἀκολουθέειν τὸ σῶμα τοῖσι ποσὶν τεινομένοισιν. ἔπειτα πρὸς τὸ τεινόμενον σκέλος μὴ ῥέπειν. ἢν δὲ λίαν πλάγιον προσκαθήμενον ἀποπτύειν ἢν γλισχρὸν ὡς μὴ προσιέλκῃ τὸ σῶμα. ἔστι δὲ καὶ οὕτω προσλαβεῖν τὰς μασχάλας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὰ ξύλα πα-

E ραπέπηγεν. αἱ δὲ χεῖρες προσκατεπαμῶσαι φυλάσσονται. προσεπιλαμβανέτω δὲ ἧς χεὶρ γόνυ, καὶ ὅτως αὐτιτείνοιτο. τοῦτο δὲ οὖν οὕτω προσλαβεῖν τὸ γόνυ βάλλειν, ἄλλως ἰμάντας περιδήσαντα, ἢ προσιέλκῃ μηδὲν, πλήμνιον ἄλλο ὑποκεφαλῆς καθελόντα, ἐξαρτήσαντα τε τοῦ ἱμάντος ἑκάτερον ἑνὸς ξύλου, τὸ ξύλον τεῖνον ἐς τὸ πλήμνιον, ταύτῃσι τῷ προσὸς ποδῶν ἕλκειν. τοῦτο δὲ οὖν βούλῃ αὐτὶ τοῦ πλημνίου δο-

F κίδα ὑποτείνας ὑπὸ τὸ κλίνιον μετρίως. ἔπειτα προσὸς τὴν δοκίδος, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸ κεφαλὸν τεῖνον, καὶ ἀναγκαίως τὰ ξύλα, καταπήξας τοῦτο ἱμάντας. οὕτω δ' ἂν θέλῃς, ὀνίσχοις καταπήσας ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἐπ' ἐκείνων τὸ καταπαύειν ποιέεσθαι. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τρόποι καταπαύσιοι. ἄριστον δὲ ὅσις ἐν πόλει μεγάλῃ ἐπιτρέπει, κεκτῆσθαι ἐσκυασμένον ξύλον ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ ἁρμογαὶ ἔσονται πρώτων τῶν κα-

G τὰ μῆκος, πρώτων δὲ ἀρίστην ἐμβολῆς ἐν καταπαύσιος ἕνεκα μοχλεύσιος. ἀρκεῖ δὲ τὸ ξύλον οὕτω ἢ τοιοῦτον, οἷ τετράγωνοι ξύλοι οἷοι δρύινοι γίνονται, μῆκος καὶ πλάτος καὶ πάχος. ἔπειτα δὲ ἱκανῶς καταπαυσῆς, ῥᾴδιον ἤδη τὸ ἀρίστην ἐμβαλεῖν. ὑποφαιρέεται γὰρ ἐς ὑπερείδιον ὑπὸ τῆς ἀρχαίης ἕδρης. καταρτώσαντα οὖν χρὴ τοῖσι γενάρσιν τῶν χειρῶν, τοῖσι δὲ ἐς τὸ δεξιηκὸς ἐρείδοντα, τοῖσι δὲ ὑπὸ θάτερα κατώτερον τῷ σφυρῷ αὐτερείδοντα. ἐπεὶ δὲ ἐμ-

H βαλῆς, οὕτω μὲν οἷ τε ἦ, καταπεπαμμένα ὑπιδεῖν χρή. ἢν δὲ κωλύπτῃ ὑπὸ τῶν ἱμάντων, ἐκείνους λύσαντα αὐτικαταπήγνυσθαι ἔστ' ἂν ὑπιδήσῃς. ὑπιδεῖν δὲ χρὴ τοῦτον, καὶ τὰς ἀρχὰς ὡσαύτως βαλλόμενον τοῦ δεξιηκὸς καὶ τὰς προσβολὰς τὰς πρόσω πλείστας τοῦ τόνου ποιέεσθαι, καὶ τοῦ κωλύοντας κατὰ τοῦτο, καὶ τὸν πόδα μάλιστα καταπαύειν. προσεπιδεῖν δὲ καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὑπὸ συχνόν. μᾶλλον δὲ ἢ τοῦτο ὑπὸ ἀρίστην πεπιέχθαι χρὴ ἐν τῇ προσθίῃ ὑπιδέσει, ἢ ὑπὸ ἐν τῇ χειρί.

Iniecto vinculo, pars deligata reliquo corpore superior ſtatuatur. Situs autē is eſſe debet, vt pes quàm minimè dependeat. At corporis extenuationē talē feceris, prout grauis luxatio fuerit, ſiquidē nonnulla leuiter, alia multū luxantur. Omnino magis & diutius in crurū quàm brachiorū vulneribus extenuandum eſt, quippe cùm hęc illis ſint maiora & craſſiora. Quinetiā corpus quieſcere & iacere neceſſe eſt. Soluere verò articulū tertio quoq; die, poſteaq; deligare, neq; quicquam prohibet, neq; vrget. Reliquaq; omnia ſimilem præcedētibus curationē habeant. At ſi quietus iaceat, ſatis eſſe poſſunt quadraginta dies, dūmodo in priſtinā ſedē oſſa reuerterint. Sin quieſcere nolit, & crure difficiliùs vtetur, diutiſſimeq; vinctū geſtare cogetur.

ἐπὶω ὃ ὀπιδήσης, αὐωτέρω μὴ ὃ ἀήρ σώματος ἐχέτω ὃ ὀπιδεῆν. τ ὃ θέσιν δ᾽ ποιήσασθαι ὅτως, ὅκως ἥκιστα ἀπαγωρηθήσετ᾽ ὁ ποὺς. τ ὃ ἰγκλασμὸν ὃ σώματος ὅτως ποιέεσθαι, ὀχλίω δυνάμιν ἔχῃ ὃ ὁλιοθήμα. τὰ μὴ γὰ σμικρόν, τὰ ὃ μέγα ὁλιοθαίνῃ. ὃ ὀπίσθιον δ᾽ ἰγκαίνῃ μᾶλλον, ὃ ὀπὶ πλείω χρόνον χρὴ ἐν τοῖσι κῆ σκέλεα τρώμασιν, ἢ ἐν τοῖσι κῆ χεῖρας. κὴ γὰ μέζω κὴ παχύτερα τἀὺ ἐκείνων. κὴ δὴ κὴ ἀναλκέοντ᾽ ἐλιννύῃ ὃ σῶμα ὃ καλακέσθαι. μετεπιδῆσαι ὃ τὸ ἄρθρον, ὅτε μὴ χωλύῃ τεταμένον, ὅτε κατεπείγῃ. κὴ τὰ σφίγγα πρῶτα τἀὺ ἁπλοϊσιν χρὴ ἰντιθέναι, ὥσπερ κὴ τὰ προιχόμενα. κὴ ἐὰ μὴ ἀτρεμῇ κατακέσθαι, ἰκανὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐὰ μοιῶν ἐς τ ἑωὑτῶν χῶρον τὰ ὀστέα αὖθις καθίζηται. ἐὰ ὃ μὴ θέλῃ ἀτρεμέειν, χρῶτο μὴ αὖ ῥᾳδίως ὥ σκέλει, ὀπιδεῖσθαι δὲ ἀναλκέοιτ᾽ ἂν πολὺν χρόνον.

A B C

[1] ἀνάγκη παρεσκευάζειν] Sic legit magna pars codicum. Quidam etiam ἀνάγκην παρεσκευάζειν habent, vt ſit vim extenſionis ſubire aut admittere. ἀνάγκη verò vim etiam exponit Erotianus cùm ſcribit. ἀνάγκη βακχεῖος ἐν τρίτῃ αἰτί τ βίης φησὶ κεῖσθαι τὸν λίξιν. hunc (opinor) locum denotans.

ταναντία τὴν πρὸς ποδὸς ἕλκειν] Caluus perperam à pedibus extenſionem fieri præcipit, cùm in contrariam partem, hoc eſt ad caput attractionem moliri debeamus.

τὸν κεφαλὸν] Contra Galeni & Hippocratis mentem Caluus habenarum capita dixit, cùm trabeculæ capita & vtraque extrema intelligenda ſint.

ὀνίσκους κατασκῆσαι] ὀνίσκους aſellos vocant ſeu axiculos, per quos extenſionem molimur. Sic ὄνοι dicuntur οἱ ἄξονες, vt hic ſcribit Galenus & in Exegeſi. ὄνος etiam dicitur ſuculi, quæ eſt machina tractorij generis, vt ſcribit Budæus, qua vtitur Cato libris de re ruſtica. Eadem etiam ὄνος dicitur, vnde & ὀνεύειν & καταονεύειν ex Galeno in Exegeſi, δι᾽ ὄνων ὑπερφῆς τείνειν, per aſellorum circumactionem, aut ſucula verſata extenſionem moliri. Erotiano quoq; ὄνος ὁ ἄξων dicitur, ἴσως, διὰ τὸ κυκλικὸν τ κινήσεως. ὀνίσκους autem & aſellos deſcribit Paulus cap. 117. lib. 6.

D

ὅσπερ ἐν πόλει μεγάλῃ ἰντεῦθεν] ἰντεῦθεν legunt exemplaria duo Regia manu ſcripta, reliqua omnia ἰντεῦθι.

τὸν ὃ θέσιν δεῖ ποιήσασθαι ὅτω] Sic legunt omnia ferè ac meliora exemplaria. Quædam etiam, τὸν ὃ θέσιν δεῖ ποιήσασθαι ὅτω δι.

At vero vbi oſſa ſuis ſedibus non integrè reſtituūtur, ſed aliqua ex parte deficiūt, temporis lapſu coxa, femur & tibia emacreſcunt. Ac ſiquidem intrò luxatio facta eſt, exteriore parte, ſi extra, interiore parte attenuatio fieri ſolet. Plærunq; tamē intrò excidunt. Cum autē vtraq; tibię oſſa abſq; vlcere fracta fuerint, validiorē intentionem requirūt. Ac ſi pars oſſis aliqua plurimùm ſuper alterā efferatur, aliquē ex antè commemoratis intendendi modis adhibere cōuenit. Satis tamen eſſe poſſunt extēſiones quas per homines molimur. Nam & plerunq; duo valētes viri, qui hinc & inde in diuerſa cōtendunt, ſatis ſunt. Intēdere autē in directum pro naturali habitu, ac ſecundū tibiæ & femoris rectitudinē oportet, ſiue tibiæ fractę, ſiue femoris oſſa intēdas. Quin & vtrūuis deuinxeris, ita extēta vtraq; deliganda ſunt. Neq; enim eadē deligationis ratio & cruri & manui confert. Siquidē vbi cubiti & brachij oſſa fracta deligātur, manus ſuſpēſa excipitur. Ac ſi ea extēta deligaueris, carniū figurationes in cubiti inflexione immutantur. Neq; enim cubiti flexura longam extenſionem ferre, cum nō eo habitu, ſed plærunq; incuruata detineri conſueuerit. Quin & manu vulnerata, cùm homines obambulare poſſint, eam ad cubiti flexū incuruare opus habēt. Crus verò, cùm obambulando, tum ſtādo, partim quidē extentū, partim verò propè extentum eſſe in inferiorem partem naturaliter ſoleat, nec non ſanè reliquum corpus vehere debeat, iccirco extenſionem facilè ferre, cùm opus eſt, poteſt. Quinetiam in cubili plærunq; hoc habitu extentum continetur. At poſtquam vulneratum eſt, ad ſeruilem animi demiſſionem homines neceſſitate adiguntur, cùm erigi nequeāt, adeò vt neq; inflecti, neque exurgere eis in mentem veniat, ſed eo habitu iacentes quieſcāt. Has igitur ob cauſas, neq; intenſionis, neq; deligationis eadē figura manui & cruri conuenit. Quòd ſi ſatis eſſe poteſt extenſio quæ per homines adhibetur, nihil ampliùs fruſtrà laborā-

" Ὁκόταν μὲν τὰ ὀστέα μὴ τελέως ἵζῃς ἐς τ ἑωὑτῶν χῶρον, ἀλλά τι ὑπολίπῃ, ὡ χρόνῳ λεπτύνεται ἰσχίον, ὁ μηρὸς καὶ κνήμη. κὴ ἰὼ μὲν εἴσω ὀλιοθῇ, ὁ ἔξω μέρος λεπτύνει. ἢν δὲ ἔξω ὁ εἴσω. τὰ σπλᾶσα δὲ ἐς ὁ εἴσω ὀλιοθαίνῃ. ἐπὴν δὲ κνήμης ὀστέα ἀμφότερα καταγῇ αὖθι ἑλκώσιος, καταπάσιος ἰσχνοτέρης δῆται. τείνῃ δὲ τῶν τοιούτων τὰ ὀστέα τοῖσι τρεφομένοισι ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν καταπάσιες. τὰ πλᾶσα γὰ ἔρχεσθον αἱ δύο ἄνδρες ἐρρωμένοι, ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δ᾽ ἔνθεν ἀντιτείνοντες. τείνῃ δὲ ἐς ὁ ἰθὺ χρὴ καὶ φύσιν, καὶ καὶ τὸν ἰγνυαῖον τ κνήμης, καὶ τὸν μηρόν. καὶ ἰὼ κνήμης ὀστέα κατηγυῖα καταπάσιος, καὶ ἰὼ μηρόν. κὴ ὀπίσθιν δὲ ὅτως ἑκατεραμφοτέρων ἀμφοτέρων ὁκότερον αἰ τοιούτων ὀπιδέῃ, ὑγὰ τὰ ξυμφέρῃ σκέλῃ τε καὶ χρεί. πήχεος μὲν γὰ κὴ βραχίονος ἐπὴν ὀπιδεθῶσιν ὀστέα κατεηγότα, αἰσθανομένου ἡ χείρ. κὴ ἰὼ ἑκτεταμένα ὀπιδέῃς τὰ γλήματα τῶν ὠλένων ἑτερόσε ἔσται ἐν τῇ ξυγκάμψῃ τὸ ἀγκῶνος. ἀδυνάτου γὰ ὁ ἀγκὼν ἑκτετᾶσθαι πολὺν χρόνον, ὑγὰ πολλάκις ἐν τοιούτῳ εἴησαι, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ξυγκεκάμφθαι. ὁ δὴ κὴ ἅτε δυναμένοι οἱ ἄνθρωποι περιένεσθαι, ἐπὴν κῆ χεῖρα τρωθῶσιν, ξυγκεκάμφθαι κῆ τ ἀγκῶνα δέονται. σκέλεος δὲ ἔν τε τῇσιν ὁδοιπορίῃσιν, καὶ ἐν ᾧ ἑστάναι εἴησαι, ὅτε μὲν ἑκτετᾶσθαι, ὅτε δὲ μικρὸν δῆναι. ἑκτετᾶσθαι ἐς ὁ κάτω κῆ φύσιν. καὶ δὴ καὶ πρὸς ὁ ὀχέειν ὁ ἄλλο σῶμα, διὰ τοῦτο εὔφορον αὐτῷ ὅτι ἐστὶν ὁ ἑκτεταμένον, ὅταν αὐάγκη ἔχῃ, καὶ δὴ καὶ ἐν τῇσι κοίτῃσι πολλάκις ἐν τῷ γλήματι ὑγιέστερόν ὅτι ἐν ᾧ ἐκτεταμένον. ἐπὴν δὲ δὴ τρωθῇ, αὐάγκη καὶ ἀναλκέστερον τ γνώμην, ὅπερ ἀδυνάτοι μᾶλλον εἶναι. ὥστε τοιοῦτοι γίνονται. ὥστε οὐδὲ μεμνῆσθαι τοῦτο ὅ συγκεκάμφθαι, κῆ αἰσχύνεσθαι, ἀλλὰ ἀτρεμέουσιν ἐν τοιούτῳ τῷ γλήματι κείμενοι. διὰ ταῦτα οὖν τοιαύτας τὰς ἀποφάσιας χρεὼν κῆ σκέλεος, ὅτε ἡ κατάτασις, ὅτε ἡ ὀπίδεσις τὸ γλήματος ξυμφέρῃ ἡ αὐτή. ἰὼ μὲν ὃν ἰσχνὴ ἡ κατάτασις ἡ ἀπὸ τ ἀνδρῶν ᾖ, ὅθεν ἐν διὰ μάτων

E F G H

A τῶν πονέεσθαι. καὶ γὰρ σοφιστικώτερον μηχανωποιέειν μηδὲν δέον. ἰῶ δ' ἢν μὴ ἱκανὴ ἡ κατάπασις ἢ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἀγώνων. ἵνα δὲ τῶν ἀναγκαίων προσφέρῃ, ἰῶ ἵνα γε προσχωρέῃ ὅταν δ' ἰκανῶς καταπαθῇ, ῥᾴδιον ἤδη καθορθῶσαι, τά τ' ὀστέα καὶ ἐς τὴν φύσιν ἀγαγεῖν, τοῖσιν δέναρσι τῶν χρεῶν ἀπηθυσμένον τε καὶ ξηροχρινέοντα. ἐπίσω δ' καταρρῶσαι, ὁπόσῃ τοῖσιν ὀδονίοισιν καπάτεσμα ἢν τ' ὀπὶ δεξιὰ, ἰοῦτ' ἐπ'

B ἀριστερὰ τείνειν φέρῃ ξυμφέρη αὐτέοισιν τὰ πρόσω τὰ ὀδόντα, βοηθέεσθω δ' τῷ δεξιῷ καὶ τὸ κάτωγμα καὶ προσβοηθέεσθω καὶ τοῦτο τοῖς προσθίοις πρόσθολαῖς. καὶ ἁπλᾶ νεμέεσθω ὁπὶ τὴν αὐτὴν κίνησιν ὁπιδέων, ὥσπερ ὁπὶ τοῖσιν δηλωθεῖσι καὶ τήμασιν εἴρηται, τὰ δ' ὀδόντια πλατύτερα χρὴ εἶναι καὶ μαλακώτερα καὶ πλέον αὐτὰ καὶ τὸ σκέλος τῶν ὀπισθίων τῇ χρείῃ. ἐπὴν δ' ὁπιδέης, καταγεῖναι ἐφ' ὁμαλοῦ τινος καὶ μηδαμοῦ, ὥστε μὴ δύσκρεφέεσθαι ἢ τῇ, ἢ τῇ, μήτε λοφοῦν μήτε κυφὸν

C εἶναι. μάλιστα δ' ξυμφέρῃ προσκεφάλαιον, ἢ λινέον, ἢ ἐρεινέον, μὴ σκληρὸν, λαπαρὸν, μέσον καὶ μῆκος ποιήσασθαι, ὑποδεῖναι, ἢ ἄλλο τι, ὃ τούτῳ ἔοικεν.

Dum est. Machinas enim admouere vbi res nõ exigit absurdum est. At si satis esse nequit per viros adhibita extensio, etiam quiddam ex violentis quod cõmodũ sit, admoliri opus est. Distentione abundè facta, ossa facilè componuntur, & ad naturalẽ statum adducuntur, manuum palmis directa & conuienter aptata. Composita autẽ ossa, extenta fasciis deligãda, eò primum circumiectis fasciis, siue ad dextram, siue ad sinistrã ducendæ sint. Quarũ tamen initia qua parte os fractũ est iniiciantur, ibiq; primùm obuolutæ, deinceps ad superiorem tibiæ partẽ deligando tendãt, quemadmodum in aliis fracturis dictum est. Fascias verò latiores & longiores, multoq; plures in crure quàm in manu esse oportet. Atque vbi deuinxeris, supra molle aliquod & æquabile deponere, vt ne in hanc vel in illam partem peruertatur, aut in anteriorem aut posteriorem partem inflectatur. Ad id verò plurimùm confert puluinum lineum, aut laneũ, mollem, non durum, medium in longitudinem, aut aliud quid tale cruri supponere.

[15] καὶ δὴ καὶ ἅπερ δυνάμενοι] ὅπερ δυνάμενοι legisse videtur Caluus, contra omnium codicum fidem & Hippocratis mentem.

ἰῶ τ' ὀπ' ἀριστερὰ τείνειν φέρῃ ξυμφέρῃ] Sic legant omnia ferè & meliora exemplaria. Quædam verò sic habent, ἰοῦτ' ἐπ' ἀριστερὰ τείνειν φέρῃ αὐτέοισιν τὰ πρόσω ἐόντα.

μίζον καὶ μῆκος ποιήσασθαι] Medium per longitudinem cruri puluinum supponendum esse monet. Quod non satis expressit Caluus, cum modicè longum dixit.

D [16] Περὶ γὰρ τῶν σωλίων τῶν ὑποληψομένων ὑπὸ τὰ σκέλεα τὰ κατεαγότα ἀπορέω, ὁκότερα ξυμβαλεύσω, ἢ ὑποληπτέα χρὴ ἢ μή. ὠφελέοι μὲν γὰρ, οὐχ ὅσον τινὲς ὑπολαμβάνουσιν οἴονται). οὐ γὰρ ἀναγκάζουσιν οἱ σωλῆνες ἀτρεμέειν, ὡς οἴονται. ὅτε γὰρ κεῖται μὲν τὸ σῶμα ἀτρεμέως, ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα ἐπιμαλακάζῃ ὁ σωλὴν μὴ ἐπαχθὲν τὸ σκέλος, ἰοῦ μὴ ἐπιμίγῃ) αὖθις ὁ αὐτὸς ῥόος. ὅτε αὖ τὸ σκέλος αὖθις τὸ σῶμα τοῦ κωλύῃ ὁ σωλὴν κινεῖσθαι, ἢ τῇ ἢ τῇ. δῆλα μὲν ἀστραγάσεσθαί τε ξύλον ὑποτιθέμενον, ἰοῦ μὴ ὁμοίως αὖθις μηδαμοῦ ἰὲς αὖθ' ὑποτεθῇ. χρηστόπαιον δέ ἐστιν ἐν τῇσι μεγιστοτρώτοισιν, καὶ ἐν τῇσιν ἐς ἄφοδον προσχωρήσεσιν, ἔστιν ὅτε σωλῆνι σωλῆνι καὶ αὖθι σωλῆνος καὶ καλῶς καὶ αἰσχρῶς καταστῆσαι. πιθανώτερον δὲ τοῖσι δημότῃσιν ἐστὶν, καὶ ⓦ ἰατρὸν αἰσχρῶς τιτώσκειν εἶναι), ἰοῦ σωλῆνι ὑποσχεῖν). κρεῖσσον δὲ τετράφεσθαι γέ ἐστιν. δῆλον γὰρ ἐφ' ὁμαλοῦ καὶ μηδαμοῦ κοίλου πρὸς τὴν πρὸς τοῦτο ἐς ἰσχύν. ἐπεί τοι γε αἰτίη κεκτῆσθαι τὴν ὀπιδεσιν ὑπὸ τοῦ ἀγκυροφῆτος τὸν τῇ ἀγκύρῃ, ὅποι αὖ ῥέπῃ, καὶ ὀκῇ ἂν ῥέποι. ὑποκρινέσθω δ' ὁ ὑποδεδεμένος τοῦτο, ἀλλ' ἢ περὶ τοῦδε εἴρηται). καὶ γὰρ τὴν ὀπιδεσιν χρὴ ποιεῖσθαι τοιαύτην εἶναι), καὶ τὸ οἴδημα ὅπως ἀξαιρεθήσεται ἐς τὰ ἄχρεα, καὶ τὰς χαλάσιας ὅπως, καὶ τὰς μετεπιδέσιας ἀφὶ τελέσῃ, καὶ θυμοκοιλοτέρην ἐχούσην τὸ ὀπιδούμενον, καὶ τὰς ὀπιδέσιας ὀπὶ μεῖζον ποιέεσθαι, καὶ πλέοσι τοῖσιν ὀδονίοισιν. προσλαμβάνῃ τε καὶ ⓥ πόδα χθαμαιῶς, ἰοῦ μὴ ἄλγημ ἐγίῃς ἢ ὑγρωσίης τὸ τρῶμα. καταστέλλειν δ' μετρίως καὶ ὀπιπαρθοῦσιν ἐφ' ἑκάστῃ ὀπιδέσει χρὴ τὰ ὀστέα. ἰοῦ γὰρ ὀρθῶς μὲν ἐντρυβῇ), καὶ λάσῃ δ' τὸ οἴδημα χωρέῃ, ἑλκωμὸν ἧσσον καὶ ἐχούσην καὶ τὸ ὀπιδούμενον χωλεὸν ἔσεσθαι, ἑλκὶ δ' αὖ καὶ ταχυτέρα ὀστέα, σπανιόντος δ' τὸ καπάσιος μᾶλλον, ἑσσοῦ δ' ἑβδομαῖος, ἢ ὀγδοαῖος, ἢ ἐνδεκαταῖος γίνηται, τοῦτον καθαιρέειν προσῆκον, ὥσπερ καὶ ὀπὶ τοῖς ἄλλοισι κατήμασιν εἴρηται.

Canales nanque, qui cruribus fractis supponuntur, subiici debeant, nec ne, ambigendum mihi videtur. Prosunt etenim, non tamen quantum existimant, qui eos supponunt. Nam neq; in quiete, vt putant, crus continent, neq; dum reliquum corpus in hanc vel illam partem cõuertitur, canales prohibent quominus crus sequatur, nisi homo ipse diligenter aduertat, neque rursus crus vel in hanc vel in illam partem moueri absq; reliquo corpore prohibent. Quinetiam durum videtur & asperum lignũ subiici, nisi simul molle, aliquid in ipsum imponatur. Maximè tamen est vsui cum stratum substernitur, ac dum ad desidendum æger progreditur. Potest igitur cum canali, & sine eo, bene vel malè res confici. Vulgo tamen persuasum est etiam medicũ minus esse culpæ obnoxium, si canalis subiiciatur, etsi minùs id ex arte est. Crus siquidem super re aliqua æquabili & molli omni ex parte rectum iacere oportet, quandoquidem necesse est, ab ea peruersione quę fit in membri depositione, quocunq; aut quantumcunq; se vertat, deligationem superari. Vinctus autem ad eadem quæ priùs dicta sunt interrogatus respõdeat. Nam & vinculum eiusmodi esse conuenit, & tumorem extremis partibus eodem modo assurgere, eodemq; modo vincula laxari, & tertio quoq; die resolui, ac postea deligari, necnon vinctam partem graciliorem esse vinculaq; arctiora & per plures fascias adhibere, eaq; ad pedem laxè obuoluere, nisi fractura ad genu proximè accedat. Intendi quoq; moderatè ac dirigi quoties deligantur ossa debent. Nam si curatio rectè instituatur, tumorq; ex sententia succedat, cum tenuior ac gracilior vincta pars futura sit, tum etiam ossa faciliùs adducentur, intentioniq; magis cedent. Septimo autem aut nono, aut vndecimo die, ferulæ, velut in aliis quoque fracturis dictum est, admouendæ.

[16] περὶ γὰρ τῶν σωλίων] Huius loci meminit Gal. cap. 5. lib. 6. Meth. med. & Com. 1. in lib. περὶ ἄρθρ. Canalis vsum non omnino improbat Hipp. vt patet ex lib. περὶ ἄρθρ. neq; etiam Galenus, qui cum Glaucone etiam magis accommodatum esse tenet. Caluus ipse eos aut femur fractum in canalem coniici iubet. † Paulus tamen ex recentiorum opinione omnino canalem reiicit. Probabilior autem canales lignei aut fictiles, aut etiam coriacei, quale quid fere adhibet Paulus. † Cap. 106. lib. 6.

ὀγδὰ μὲν ἀτερμόνεξιν] ἀτερμόνεξιν durum & aſperum diximus. Gal. ἀπλωύτερον ἢ ἀνδύτερον exponit, & Com. in lib. κατ' ἰητρ. ἀσκεῖν καὶ θλίβον, vt & paulò poſt dicitur Hippocrati, iniucundum, permoleſtum, quia comprimat. Sic Paulus canales improbat διὰ τὸ θλιβερὸν ἀπὸ τύπων σκληρίας. A

ἀχρηστότερον] Mirum eſt ſanè conſentire hac in ſcriptione omnes codices tum manu ſcriptos tum publicatos, quæ tamen ſenſui & Galeni explicationi, tam in hoc Commentario, quàm in his quos in lib. κατ' ἰητρ. ſcripſit, repugnat. Neque hoc aduertiſſe Caluum per quàm mirum eſt. εὐχρηστότερον igitur aut χρηστότερον legendum eſſe procul omni dubio apparet.

παντὶ παντὸς ἐς ἰθύ] Iſtud abſolutam in collocando crure diligentiam denotat, quam etiam non minorem quàm in reliquis omnibus quæ ad curationem pertinent adhiberi commendat Paulus, cùm fractarum partium æqualitas rectè adhibita membri collocatione conſeruetur. Omni ergo ex parte & vſquequaque rectum crus iacere debet. Quò magis Albucaſis conſilium probatur, qui crure fracto repoſito, & quoad eius fieri poteſt rectè collocato, eius rectitudinem filo perpendiculari ad talos extenſo explorat.

ἑπλοῦ ἓξ ἑβδομάδων, ἢ ἐννατάδων] Sic legunt reconditiora omnia exemplaria & reliquorum magna pars. Quædam etiam ἢ ἐννατάδων omittunt. B

Exe tamen ne è regione malleolorũ ac ſupra tendonem qui ex tibia in pedem fertur inſideant, adhibẽda cautio eſt. Tibiæ verò oſſa quadraginta diebus, ſi rectè curentur, firmantur. Quòd ſi os aliquod directione indigere ſuſpiceris, aut alicuius exulcerationis metus ſit, interiecto tẽpore vbi reſolueris ac probè collocaris, religato. At ſi alterũ tibiæ os fractũ ſit, imbecilliore quidẽ intentione opus eſt, ſed nec ea tamẽ deficere aut ſupinè adhiberi debet. Ac potiſſimũ quidẽ in prima deligatione fracta omnia quantũ cõuenit, vel certè quàm celerrimè ſemper intendenda ſunt. Quod enim non rectè cõpoſitis oſſibus vinculo adſtrictũ fuerit, id maiore dolore locum vrget. Reliqua curatio eadem eſt. Ex oſſibus verò quod ex anteriore tibiæ parte (quæ αὐτκνήμιον dicitur) intro vergere conſpicitur, moleſtiorem curationẽ facit, maioremq; intentionem poſtulat, ac niſi oſſa rectè cõponantur, latere non poteſt. Totũ enim & carnis expers ſe prodit, eoq; fracto multo tardius crure inſiſtere queunt. Quod ſi os externum fractũ eſt, tum multo leuiùs ferunt, tum longè faciliùs latet, etiamſi nõ rectè repoſitum fuerit, cùm carnoſum ſit, citoq; pedib⁹ inſiſtunt. Maximá quippe oneris partem os ſuſtinet, quod anterioris tibiæ (quę αὐτκνήμιον dicitur) interiore parte ſitum eſt, ſimulq; vna cum crure, onus etiam quod cruri è directo impoſitum eſt ferendo, plurimum laboris ſubit. Nam femoris caput quod ſuperiorem corporis partem ſubuehit, interiore cruris parte, non exteriore, idq; è directo anterioris tibiæ, ſitum habet. Tũ vero reliqua dimidia corporis pars, huc magis ſuo momento quàm in exteriorem partẽ inclinat. Addequod internũ os externo craſſius eſt, non ſecus ac in cubito, quod in directum minimo digito reſpondet, tenuius eſt & longius. At in inferiore articulo non ſimiliter os lõgius ſubtenditur. Neq; enim ſimiliter articulus ad cubiti gibbũ & poples flectuntur. Eas igitur ob cauſas exteriore quidẽ oſſe fracto celeriter, interiore verò tardiùs incedunt.

17 τῶν γὰρ θηκῶν τὰς ἐνέδρας φυλάσσεσθαι καλὰ τὰ τῶν σφυρῶν τὰ ἔξω, καὶ τὰς τένοντας ⟨τὰς⟩ ἐν τῇ κνήμῃ τῆς ποδὸς. ὀστέα δὲ κνήμης χρατιὼς ⟨ἐν⟩ τέσσαρα ἐβδόμας ἡμέρησιν ἰὼ ὀρθῶς ἰντεθῆναι. ἰὼ ἢ ὑποπτεύῃς τῶν ὀστέων τι δεῖσθαι ἴνος διορθώσιος, ἢ ἵνα ἕλκωσιν ὀρρωδεῖς, ἐν ᾧ μεσηγὺ χρόνῳ χρὴ λύσαντα καὶ βάδην ἐπιμάλθον μετιπιδῆσαι, ἰὼ ἢ τὸ ἕτερον ὀστέον κατεαγῇ ἐν κνήμῃ, καταπάσιος μὲν ἀσθενερὴς δῆται, ἁμὲ δὲ ὀπιλείπειν χρὴ, οὐδὲ βλακεύειν ἐν τῇ καταστάσει, μάλιστα μὲν ἐν τῇ πρώτῃ ὀπιδέσει κατατείνεσθαι ὅσον ἐφικνέεται· αἰεί ποτε πρώτα τὰ κατήγματα, εἰ δὲ μή ὡς τάχιστα. οὐ γὰρ ἂν μὴ κατὰ τόπον βάδην ἐπιμάλθων τῶν ὀστέων ὀπιδέων ὡς πλέζῃ, ὀδυναιτέρην τὸ χωρίον ἕξῃ. ἢ ἢ ἀνὴρ ἰητρεία ἢ αὐτή. τῶν ἢ ὀστέων τὸ μὲν ἔσω τοῦ αὐλικνημίου καλεομένου ὀχλωδέστερον ἐν τῇ ἰητρείῃ ἐστὶν, καὶ καταπάσιος μᾶλλον δεόμενον, καὶ ἰὼ μὴ ὀρθῶς τὰ ὀστέα τεθῇ, ἀδυνάτων κρύψαι. φανερὸν γὰρ καὶ ἄσαρκον πᾶν ἐστὶν, καὶ ὑπιδαφὴν ὑπὸ τὸ σκέλος πολλῷ βραδύτερον δυνατ' ἂν τουτέου κατενεγθῆναι. ἰὼ δὲ τὸ ἔξω ὀστέον κατενεγθῇ, πολὺ μὲν εὐφορώτερον φέρεσθαι, πολὺ δ' ἧσσον ὀχλῶδες, καὶ ἰὼ μὴ καλῶς ξυντεθῇ, ὑπάρχον γάρ ἐστιν, ὅτι πόδας τε ταχέως ἵστανται. τὸ πλῆθος γὰρ τοῦ ἀρθρου ὀχεῖ τὸ ἔσωθεν τοῦ αὐλικνημίου ὀστέον. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ σκέλει τῇ ἰγνυαίῃ τὸ ἄρθρος, καὶ τὸ σκέλος, τὸ πλῆθος ἔχει τοῦ πόνου τὸ ἔσω ὀστέον. τὸ γὰρ μηρὸν ἡ κεφαλὴ ὑπερέχει τὸ ὑπάρχον τοῦ σώματος, αὕτη δὲ ἔσωθεν πέφυκε τοῦ σκέλους, καὶ οὐκ ἔξωθεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ αὐλικνημίου ἐστίν. ἅμα ἢ τὸ μηρὸν ἡμίσυ τοῦ σώματος γεγονυῖα ταύτῃ μᾶλλον τῇ ἴξῃ, ἀλλ' οὐχὶ τῇ ἔξωθεν. ἅμα δὲ ὀλίγον παχύτερον τὸ ἔσω τοῦ ἔξωθεν, ὡς καὶ τὸ ἐν τῷ πήχει τὸ κατὰ τὸν τοῦ μικροῦ δακτύλου ἐστὶν λεπτότερον καὶ μακρότερον. ἐν μέσῳ τῷ ἄρθρῳ καὶ κάτω οὐκ ὁμοίη ἡ ὑποστάσις τοῦ ὀστέου τοῦ μακροτέρου. οὐ ὁμοίως γὰρ ὁ ἀγκὼν τε καὶ ἡ ἰγνὺη κάμπτεται. διὰ ταῦτα τὰς προσφάσιας τοῦ μὲν ἔξωθεν ὀστέου καταγέντος, ταχέως αἱ ὀπιδέσιες. τοῦ δὲ ἔσωθεν καταγέντος, βραδέως αἱ ὀπιδέσιες. C

17 ἐν τεσσαράκοντα] Inter vigeſimum & trigeſimum diem crura brachiaq; Celſo ſaneſcunt. βλακεύειν] βλακεύειν ὀλιγωρῶν exponit Gal. in Exegeſi, quod eſt negligere, contemnere aut vilipendere. Eſt & βλακεύειν ſupinè aut remiſsè, ignauè & negligenter ſe in re aliqua gerere. Erotianus etiam βλακεύειν ὀλιγωρεῖν exponit, & τὸ μὴ ναθρείας καὶ ὀλιγωρίας τι προσφέρειν, ſtupidè & remiſſè aliquid facere. Vnde & βλακικὸν αἰτὴν τὴν ναθρείαν καὶ ὀλίγωσιν poni ſcribit apud Plat. Idé quoq; βλακεύειν, τὸ ὅλῃ πλέον διατρίβειν, ſignificare ſcribit, à piſce quodã qui βλακὸς dicitur, ὡς ἐν τῷ σωματάζειν δυσαπολύτως ἔχειν, quod qui ſupinè aut ignauè aliquid agunt, circa id plurimùm commorentur. D

ἀλλ' ἀχὶ τῇ ἔσωθεν] Sic legunt omnia exemplaria tum publicata tum manu ſcripta, ſed ἔξωθεν legendũ apparet, quod viderũt reliqui interpretes præter Caluum. Significat enim reliquum corporis pondus ſuo momẽto in interiorem partem ferri ac vergere, non in exteriorem. ἀχ ὁμοίη ἡ ὑποστάσις] ὑποστάσις habent meliora exemplaria manu ſcripta, quædam etiam ὑπόστασις. Eſt autẽ oſſis ὑπόστασις ſubtentio aut ſubiectio, & inferior ſtructura aut compoſitio. ὑποτείνει ὑποθείνει exponit Erot. & ὑποτεταμένον τὸ ὑποκείμενον ξύλον.

At verò ſi femoris os fractũ ſit, omni ope annitendũ, vt extenſio, eaq; non minus quã par eſt, fiat. Superans enim intenſio nullá leſionẽ afferet. Nam neq; ſi diducta per vim extẽſionis oſſa religaris, ſic diducta vinculo cõtineri poterũt, ſed cùm primùm intenſio remiſerit, inter ſe cõcurrent. Hîc enim carnes craſſæ ac validæ deligationẽ ſuperant, nõ ab ea ſuperantur.

18 ἰὼ δὲ τὸ τῆς μηροῦ ὀστέον καταγῇ, τῇ καταπάσιν χρὴ ποιέεσθαι τοιήνδε πρῶτον, ὅκως μὴ ἀνδρεσσέρως ἐπιφ. πλεοναζήσασα μᾶλλον δὲ οὐδὲν αὖ σίνοιτο. οὐδὲ γὰρ ἐὰν διεζεῦχθαι τὰ ὀστέα ὑπὸ τῆς ἰσχύος τῆς καταπάσιος ὑπιδέοι τις, οὐκ ἂν δυνάιτο κρατεῖν ἢ ὑπιδέσις, ὥστε διεσάναι, ἀλλὰ συνέλθοι ἂν πρὸς ἄλληλα τὰ ὀστέα ὀλίγα σαρκία ἂν ἀ- E

φιῶσιν ⟨ἐν⟩ τείνοντες. παχέαι γὰρ καὶ ἰσχυραὶ αἱ σάρκες ἐοῦσαι, κρατήσουσι τῆς ὑπιδέσιος ἀλλ' οὐ κρατηθήσονται. F

πρὸς

ΠΩΣΙ δ' οὖν ὁ λόγος δ[ι]ατεί[ν]ῃ δυ[ν]ὴ ἀδιαστρέπτως χρὴ, μηδὲν ὑπολείποντα. μεγάλη γὰρ ἡ ἀμοιρία καὶ βλάβη βραχύτερον τὸ μηρὸν ἀποδεῖξαι. χεὶρ μὲν γὰρ βραχυτέρη γινομένη, καὶ ξυγκρύφειν ἂν, καὶ τὸ μέγα τοῦ σφάλματος, σκέλος ἢ βραχύτερον γιγνόμενον, χωλὸν ἀποδείξει τὸν ἄνθρωπον. τὸ γὰρ ὑγιὲς ἐλέγχει μακρότερον ἐόν. ὥστε λειτιτελεῖ τὸν μηρὸν παντὶ κακῶς ἰητρεύεσθαι, ἀμφοτέρας καταζεύξαι τὰς σκέλεα μηδὲν ἢ τὸ ἕτερον. ἰσορρόπως γὰρ αὐτὰ εἰς ἀλλήλους ἑαυτοῖς ἐπιλύσει μάλιστα καὶ ἀπανύσης, καὶ ὀρθωθὲν μόνον χρὴ τοῖσι θήκαισι τὴν χεῖρα ἐπιδῆσαι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πρόσθεν γέγραπται. καὶ τὰς ἀρχὰς ἐδημόμενον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ νεμόμενον ἐς τὸ ἄνω τὴν ἐπιδεσιν. καὶ ὑποκρινέσθω τῷδε ὥσπερ καὶ πρόσθεν. καὶ πονείσθω καὶ αὐτὰ, καὶ ῥιζέσθω, ἐς μετεπιδείσθω ὡσαύτως. καὶ ἀρθήκων προσθέσις ἡ αὐτὴ, κραλιώδης. ὁ μηρὸς ἐν πεντήκοντα ἡμέρῃσιν. προσξιωτέον δὲ χρὴ καὶ τόδε, ὅτι μηρὸς παθὸς ἐστὶν ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἢ ἐς τὸ ἔσω, καὶ ἐς τὸ ἔμπροσθεν μᾶλλον, ἢ ἐς τὰ ὀπίσθεν. ἐς τοῦτο γὰρ τὰ μέρεα καὶ διαστρέφει, ἐπιλύει μὴ καλῶς ἰητρεύσῃ. καὶ δὴ καὶ τοῦτο ἀσφαλέστερος αὐτὸς ἑαυτοῦ ἐστιν. ὡς τε δὴ ξυγκρύπτειν δυνατὸν τῇ διαστροφῇ. ἐν οὖν τοιούτῳ ἐστὶ πάθει, μηχανοποιέεσθαι χρὴ οἷα περ ἐν τῷ ἐμπρόσθεν ὑπτιασμῷ μηχανοποιέεται. ἐπιτείνειν δὲ χρὴ καὶ τοῦτο μᾶλλον καὶ ἧσσον, ἐς ἔνδεν καὶ ἔνδεν ἰθύνοντα. καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἀρθήκων προσμηχέεσθαι χρὴ, ὅκως μήτε τοῖσιν ὀστέοισι τοῖσι ἐξεχόντων πόδα τὰ ἄρθρα φύσει πεφυκότων, μήτε τοῖσι ἄρθροισι νόσον ἔσται. τὰ δὲ οἰδήματα καὶ ἰγνύην, ἢ τοῖσι πόδα, ἢ κατὰ μικρὸν ἀπὸ τοῦ ἀντιδιαστήματος ἐπὶ τὸ πλέξιος, εἰ ἐθέλοιεν πολλοῖσι, ῥιπτέοισιν, εὐκατεργασμένοισι, οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ῥήνας, κηρωτὴν ἐπὶ τῶν χείλεων καταδήσει. καὶ ἐὰν πιέζωσιν οἱ ἄρθηκες, χαλᾶν θάσσον, ἐπαμύνει δὲ αὐτοῖσιν ἐς τοὺς ἄρθηκας ὀδυνίοισιν ἐχοῖσιν ὑπιδέοις τὰ οἰδήματα, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ κάτω τούτου ὑπὸ τὸ αὖ ἐμούμενος. ὅπου δὲ αὖ τὰ ἴχνια ἐθέλοι τὸ οἴδημα ἔχειν. καὶ ὑπερθεῖν ὑπὲρ τὰ ἀρχαῖα ὑπιδέσματα. ἀλλὰ δὲ χρὴ ἔστω ὦ ἔστιν ὅπου χρῆσθαι τὸν ὑπιδέσιος, ἐὰν μὴ κίνδυνος ἢ ἐν ᾧ οἰδήματι φλυκταινώσιος ἢ μύασμός. ἔστι δ' ὅσσον τοσόνδε, ἐὰν μὴ ἄλλο τι πλέξῃ τὸ κάτιγμα, ἢ καὶ κεκραμένον ἔχῃ, ἢ κνῆ) τῇ χειρὶ, ἢ ἄλλο τι προσαιτίῃ ἐρεθιστικὸν πρὸς τὸ χρῶμα.

In eo igitur de quo agitur, intensio valida fieri debet, sic nullá vt in partem vertatur, nihilq; deficiat. Neq; enim sine magno dedecore ac noxia femur breuius redditur. Manus quidē certè breuior celari poterit, neq; id magnū peccatū est. Crus verò breuius redditū, hominē claudū efficiet. Id enim sanū, quod est lōgius, arguit. Adeò vt ei qui malè curari debeat, vtrūq; crus potiùs quā alterū, frangi sit cōducibile. Sic enim se ipse æquis in vtranq; partem momentis librauerit. Cum autē abundè intenderis, ac manuū palmis cōposueris, eodem quo antea scriptū est modo deligandum est, tum fasciarū initiis velut dictū est iniectis, tum iis ad superiorē partem deductis. Æger etiam ad eadē (vt priùs) respondeat, iisdemq; partib. doleat, ac leuiùs habeat, & solitis vinculis similiter religetur, ferulæq; eodē modo adhibeantur. Femur verò quinquaginta dieb. firmatur. Insuper animaduertendū est femur exteriore potiùs parte quàm interiore, ac magis anteriore quā posteriore parte incuruari. Ideoq; in has partes, vbi rectè hō curatur, distorqueri solere. Quinetiā his partib. quàm reliquis minus carnosum est, ita vt cùm peruertitur latere nequeat. Si quid igitur eiusmodi suspectū est, eadē moliri oportet quę in brachio distorto consuluimus. Pauca præterea lintea ad coxā & ilia in orbem circunducenda, tū vt inguina, tum etiam articulus ad locum inter crura mediū (qui πλαγὰς Græcis, h.e. gressura dicitur) deuinciatur. Quod cùm aliàs cōfert, tum vt ne extremę ferulæ ad partes vinculis carētes admotæ eas lædant. Ferulę siquidē à nuda parte abundè vtrinq; semper recedere debent, in iisq; admouendis ea perpetuò cautio adhibenda est, vt ne ad ossa in articulis naturaliter prominentia, neq; ad neruū qui circa articulū est imponantur. Tumores verò in poplite, aut pede, aut alia quapiam parte, ex compressione sublati, multis lanis succidis probè carptis, vino & oleo respersis, cerato sublito, deuinciendi sunt, ferulęq; si premant, citò laxandæ. Quin & tumores extenuabūtur, si sursū versus ad ferulas, tenuib. fasciis eos deuinxeris, initio ab imis partibus facto, sursum procedendo. Ita enim celerrimè tumor extenuabitur, & supra priorē deligationem transferetur. Hoc tamen deligationis modo vtendum nō est, nisi periculum sit, ne tumor pustulis aut nigritie vitietur. Tale autē nihil cōtingit, nisi fractura valde cōprimatur, aut depēdeat, aut manu scalpat, aut aliquid aliud quod irriter ad corp⁹ offēderit.

ὅκως ὦν ἐνδοτέρως χρὴς] Potest & ad extentionem referri, & ad femur ipsum, quod iuxta modum extensum, minus quam par est fiat, quod faciunt omnes interpretes. Neque enim ignorari oportet (vt scribit Celsus) si femur fractum sit, fieri breuius, quā nunquam in antiquum statum reuertitur. Quod sanè ferè vt plurimùm accidere scribit Auicennas, raramq; admodum esse femoris fracti integram cūrationem. Nos quoad eius fieri poterit vtranq; expositionem assequemur, cùm (vt nulla re deficiatur) dicemus. Etsi Gal. sequemur, qui ad extentionem magis retulisse videtur. Quod etiam paulò post sequentia indicant.

ὅπ πάσσι αὖ ἀφιᾶσιν] Sic magna pars codicum legit. Quidam etiam αὖ ἀφίασι habent, vt & Asilanus. Vitiosa verò sunt exemplaria quæ ἀφιᾶσιν pro ἀφιᾶσιν habent.

ΩΔΕ δ' ἔν ὁ λόγος] Totum istud membrum librarij vitio (vt reor) in Cornarij versione deficit.

κρατωὶ δ' ὁ ὦμος] Paulus cap. 22. lib. 6. πυρέτου ἡμέρης ἕως πεντήκοντα ὑπερῶν. Celsus inter septimum & vigesimum, & quadragesimum humeros & femina sanescere scribit.

ἐμπροσθιοτέρη δ' ἐστὶ] Hunc locum mihi subinde arcere videtur Gal. lib. 3. de vtil. part. cùm femur curatum exteriore parte, interiore vero resimum à natura fabricatum contendit, itaq; scribit: πρώτιστα μὲν ἐπὶ τῶν ἰσίων καὶ ἰσοπαχῶν οἷόν τε, ἐπειδὴ καὶ ἐν τοῖς φυλάττειν ἡμᾶς δεῖ τὸ ἀφαιρεθὲν ὑπὸ τῆς φύσεως ἐνδιδόναι, καὶ ὅσον ἂν φύσει μᾶλλον ἐδόθη ἐν τοῖς ἔξω μέρεσι τοῦ μηροῦ, τοσοῦτον ἀφαιρεῖν ἀπὸ τῶν ἔσω καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν ἁπάντων καὶ τὸ ὅλον.

ἰσχίοιν ἐνδιδ[ό]ναι, καὶ ὅσοις αὖ φύσει μᾶλλον ἐδόθησαν τὰ ἔσω τοῦ μηροῦ ἢ τὰ ἔξω, τοσοῦτον ἀφαιρεῖν ἀπὸ τῶν ἔσω καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν ἁπάντων καὶ τὸ ὅλον.

καὶ τὰς ἰξύας] ἰξύας τὸ ὑπὲρ τῶν ἰσχίων ἐστὶ μέρος. Explicat Gal. in Exegesi, hunc nimirum locum denotans. At hic τὰ περὶ λεγόμενα ἰξύας, quæ ilia dicuntur, accipi scribit.

τὴν πλαγίδα καλουμένην] πλαγὼ hic Gal. τὸ μεταξὺ τῶν δύο σκελῶν χωρίον dicitur, locus inter duo crura medius, quo gradiendo gressuum vicissitudines & feminum diuaricationes efficiuntur. Idem quoq; in Exegesi in dictione διαπλαγίδια πλαγίδα τὸ μεταξὺ τῶν σκελῶν esse scribit. Rufus Ephesius πλαγίδα τὸ μεταξὺ ὀφέως, καὶ ποδήκεος, καὶ μηροῦ vocat. Sic enim pro ὑποχάσματος legendū videtur, vt satis ex Iulio Polluce constat, qui πλαγίδας esse scribit τὸ μεταξὺ τοῦ θηλέος, καὶ ὀφέως καὶ μηροῦ. Significat autē πλαγὼ aut πλαγαὶ gressuram δρόμου τοῦ πλαγιοδρόμου, quod βηματίζειν Eustathius exponit, & Hesychius διαβαίνειν. Vnde τὸ διάστημα τῶν ποδῶν, & πλαγίασμα gressum significat, indeq; ἐκπλαγιάσαι διαβῆναι πλαγιοδρόμου, aut vt Gal. passim scribit ἐκπλαγιασθῆναι, διαπλαγιασθῆναι. & Hipp. διαπλαγιασμὸν pro διαπλασμὸν citat. Sic πλαγίδα pro πλαγιδὰ dicit, & Rufus & Pollux πλαγίδα & πλαγίδες scripserunt, vt & διαπλάσαι & ἀμφιπλάξ, cùm tamen πλαγιοδὰς dicatur, vt & apud Ho-

merum eo verſu qui à Galeno paſſim & à Polluce adducitur ex Od.ζ.(v.318.) ἀλ' ἡ' ἐπλίσατο πόδεσσιν ſcribitur. Vbi Scholiaſtes etiam τὸ πλίχας eſſe ſcribit, τὸ ὑπὸ τὰ αἰδοῖα. A

ὡσαὐτὰ τὰ ἄρθρα φύσει πεφυκότων] Illud malè vertit Caluus, ſecundumq; articulos natura coniunctos, Id nanq; intelligendum venit de iis oſſibus, quæ in articulis ita naturaliter iuncta ſint, vt quibuſdam partibus protuberent & eminent, à quib. ferulæ recedere debēt.

καὶ ἐκβαίνειν ὑπὸ τὰ ἁρμόγια] Illud quoq; contra Hipp. mentem aliter ſumpſit Caluus, quam tamen poterat ex Gal. ipſo pernoſcere.

ἢ καταγεκραμμένον ἔχῃ] Hæc eſt omnibus codicibus recepta lectio, ſed vitium ſubeſſe apparet, & καταγεγραμμένον pro καπακεκραμμένον legendum eſſe conſtat. ἢ κυῆται] κυνῆ) legiſſe Caluum apparet, vitioſè tamen.

At ſi quis canalem femori ſubiiciat, qui poplitem non excedat, is potiùs lædat quàm proſit. Neq; enim corpus, neq; tibiam, ſine femore moueri prohibuerit. Quin popliti adhibitus moleſtiã afferet, & ad id quod minimè eſt opus impellet. Genu nanq; flecti minimè opus eſt. Si quis enim aut femore deuincto, aut tibia, genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, tũ neceſſe erit vt muſculi aliàs alio habitu collocentur, & oſſa fracta dimoueantur. Imprimis igitur conandum vt poples extendatur. Canalis ergo erit vſui, qui à coxa ad pedem ſuppoſitus ſimiliter contineat, præcipueq; ſi ad poplitẽ cum canali faſcia laxa circumiiciatur, velut infantes in cunis faſciari ſolẽt. vbi enim femur in ſuperiorem partem, aut ad latus diſtorquebitur, ita cum canali meliùs detinebitur. Canalis igitur à ſummo ad imum vſq;, aut nullus adhibendus. Cæterùm imæ calci magna cura adhibenda, vt tum in tibiæ, tum in femoris fracturis aptè collocetur. Etenim ſi pes dependeat, tibiæ reliqua obfirmata, oſſa in anteriore tibiæ parte gibba apparere neceſſe eſt. At ſi calce plùs æquo ſublimiùs obfirmato, reliqua tibia aliquantulũ dependeat, os in anteriore tibiæ parte præter modum cauum apparere neceſſe eſt, idq; eò magis ſi hominis calx ſuapte natura grandior fuerit. Cæterùm tardiùs firmantur omnia oſſa, imbecillioreq; callo obducuntur, niſi naturalem poſitum nacta fuerint, aut in eodẽ habitu immota permanſerint. Atq; iſta quidem de oſſis fractura, in qua neq; oſſa eminent, neq; alioqui vlcus acceſſit, dicta ſint. Quibus verò ſimplici modo & abſq; fragmentis oſſa fracta ſunt, eodem aut poſtero die reſtituta, atq; in ſuas ſedes repoſita, nec metuitur vt fragmẽtum aliquod ab oſſe abſcedat; aut etiam quibus vlcus quidem acceſſit, oſſa tamen fracta non eminent, neque fractura eiuſmodi eſt, vt oſſium fragmenta expectari debeant, eos ſimpliciter curare oportet.

[19] σωλιῶα ᾖ, Εἰ μὴ ὑπ' ἀὐτὸν τ' μηρὸν ὑποθείη, μὴ ἐμβεβηκότα τ' ἰγνύην, βλάπτοι ἂν μᾶλλον ἢ ὠφελέοι. ὅτε γὰρ ἂν ὃ σῶμα κωλύοι, ὅτε τὴν κνήμην αὖθις μηρῷ κινδῦν. ἀσπερὴν γὰρ εἶη τοῖς τ' ἰγνύην τοιοῦδε μόνον, ᾧ ὁ πᾶσα δεῖται ἂν ἐποτρύοι ποιέειν. πᾶσα γὰρ δεῖ τὴν γόνυ κάμπτειν. πάσῃ γὰρ ἂν τυρβάζοι πρέχοι τῆσιν ὀπιδέσεσιν, καὶ μηρῷ ὀπιδεδεμένῳ ἢ κνήμης ὀρθὴ τ' γόνυ κάμπτοι, ἀνάγκη ἂν εἶη τοῦτο σὺν μύας ἀήρτε ᾧ ἀήρτε ἀῆρ σχῆμα ἴσχειν. ἀνάγκη δ' ἂν εἴη ἢ τὰ ὀστέα τὰ κατεηγότα κίνησιν ἔχειν. τοῖσι πολλοῖς οὖν ποιητέον τὴν ἰγνύην ἀντέχεσθαι. δοκεῖ ἂν οὕτω ὁμοίως ὁ σωλὴν ὁ τοῖσιν ἐχων τοῖς τ' πόδα ἀπὸ τῦ ἰσχίου ὠφελεῖν ὑποδιήκοντος. ᾧ ἀῆρ καὶ ἰγνύην ταινίῃ χαλαρῶς περιδεῖν ξυνῶ ᾧ σωλῶνι, ὥσπερ τὰ παιδία ἐν τῆσι κοίτῃσι σπαργανοῦσι). Εἶτα ἐσωτέω ὁ μηρὸς ἐς ὃ αὖ διαφέροιτο, ἢ ἐς ὃ πλάγιον, βύκαταγετώτερον εἶη αὖ ξυνῶ ᾧ σωλῶνι ἅπτως. ἰῶ οὖν διαμπερὴς εἶη ποιητέος ὁ σωλήν, ἢ ἅ ποιητέος. [20] πέρνης ᾖ ἄκρης κάρτα χρὴ ἐπιμελέεσθαι ὡς ὀρθέτως ἔχοι, ᾧ ἐν τοῖσι τ' κνήμῃσιν, ᾧ ἐν τοῖσι τ' μηρὸν κατήγμασιν. ἰῶ μὴν γὰρ ἀπαιώρη) ὁ ποὺς τ' ἀῆρ κνήμης ἠρμαισμένος, ἀνάγκη τ' ὀπιδέσιος τὰ ὀστέα κυρτὰ φαίνεσθαι. ἰῶ ᾖ μὴ πέρνη ὑψηλοτέρη ἢ τὸ μετρίου ἠρμοσμένη, ἢ ᾖ ἀῆρ κνήμη ὑπομετέωρος ᾖ, ἀνάγκη τὸν ὀστέον κυρτὸν φαίνεσθαι. ἰῶ ᾖ ἢ μὴ πέρνη ὑψηλοτέρη ἢ τὸ μετρίου ἠρμοσμένη, ἢ ᾖ ἀῆρ κνήμη ὑπομετέωρος ᾖ, ἀνάγκη τὸν ὀστέον κυρτὸν φαίνεσθαι. ἰῶ ᾖ ἢ μὴ πέρνη τυγχάνῃ ἐοῦσα τῦ ἀνθρώπου φύσει μεγάλη. ἀταρ ἢ κρατύνεται πολλὰ τὰ ὀστέα βραδύτερον, ἰῶ μὴ τ' φύσιν κείλῃται ᾖ, ἢ τὰ μὴ ἀτρεμέοντα ἐν ᾧ αὐτέῳ σχήματι, ᾧ αἱ πωρώσιες ἀσθενέστεραι. [21] τῶν τα μὲν δὴ ὀστέα κατέηγε, ἕξις ᾖ μὴ, μηδὲ ἀῆρ ἕλκος ἐγένετο. οἷσι δὲ τὰ ὀστέα κατέηγε ἁπλῷ τρόπῳ, ἢ μὴ πολυχρόνιον, αὐτήμερα ἐμβληθέντα, ἢ τῇ ὑστεραίῃ τ' χώρην ἴζημα, ᾧ μὴ ὀπιδοξος ἢ ἔκπτωσις τ' κατὰ ξύσιος τοιῶδε, οἷος τὰ δεδαϊδαλμένα ὀστέων ἐν ὑγρῷ ὀπιδέξοις εἰ), αὐτὰ πλῶσαι τὸν τοιοῦτον.

[19] σωλιῶα ᾖ.] Hunc locum adducit & explicat Gal. Com. 3. in lib. καθ' ἱπποκράτην.

ἀσπερὴν γὰρ εἶη] ἀσπερὴν, ἄσπιν ποιητικὸν, faſtidium ac moleſtiam exhibens, exponit Erotianus, ſubindicato certè loco quodam qui poſtea ſequitur.

πᾶσαν γὰρ αὖ τυρβάζοι] τυρβάζοι legunt omnia exemplaria, ſed τύρβη dicitur Erotiano παρὰ χοὴ, hoc ſubindicato loco, vt ſatis apparet: & τύρβαζον omnes efferunt pro turba & tumultu. Vnde τυρβάζειν & τυρβάζεσθαι pro tumultuari & turbas excitare apud Ariſtophanem, Scholiaſtes παράπλειν & ἀναταράττειν exponit. Hic vinculorum ordo & ratio conturbari, confundi & inordinatè permiſceri dicitur.

ἰῶ ὅλη διαμπερὴς εἶη] Hunc locum adducit Gal. Com. 3. εἰς τὸ καθ' ἱπποκράτην, vbi ἐὰν legit. Is autem loci huius ſenſus mihi videtur, vt canalem toti cruri, & qui ab imo ad ſummum vſque, membrum totum comprehendat, adhibendum ſuadeat, aut certè nullum. Poteſt & hic eſſe ſenſus, vt interdum canalem adhiberi cenſeat, interdum etiam nullum, vbi præcipuè noceat. Quam notionem etiam ſequitur Caluus, ad eamq; accommodari videntur quæ ſcribuntur de canali ab Hippocrate lib. καθ' ἱπποκράτην. Quibus quoq; illic Galeni Commentarius ſuffragatur. διαμπερὴ vero σωλῆνα Galenus exponit, τοιοῦτον δ' ὅλον τὸ σκέλος ὑπονοῶν, & τὸ σκέλος ὅλον ἐν κύκλῳ περιλαμβανόμενον. διαμπερὴς διαπαξ Erotianus exponit, hunc nimiram locum ſubnotans, Heſychius, δι' ὅλου, τελείως, διαπαξ, in totum, ab imo ad ſummum vſque. Quo ſignificato apud Homerum frequens eſt, vt Il. π. de Sarpedone (v. 539.) ὀϊστὸς βελέεσσι ᾧ αἵματι καὶ κονίῃσι. Et κεφαλῆς εἴλυθ' διαμπερὲς εἰς πόδας ἄκρους. Ibid. (v. 618.) ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε διαμπερές.

[20] ἰῶ ᾖ μὴ πέρνη] Ex Galeno & reconditioribus membranis lego, ἰῶ ᾖ μὴ πέρνη ὑψηλοτέρη ἢ τὸ μετρίου ἠρμαπσμένη. Poteſt & retineri vulgata lectio in omnibus reliquis codicibus, ὑψηλοτέρη ἢ τὸ μετρίου ἠρπσμένη, vt calcem plus æquo ſublimem adaptatum ſignificet. Huncq; ſenſum prioris membri redditio poſtulat. At Caluus ἠρτημένη legiſſe, & cum vitioſo Gal. Com. lapſus videtur, vbi ἠρμαπσμένης legitur ἠρπσμένης enim neceſſario legendum eſt, aut ἐκ ἠρτημένης, vt res ipſa indicat.

At quidẽ certè nõnulli, qui neq; multũ proſunt aut obſunt, vlceribus medentur, impoſito aliquo medicamento purgãte, aut certè picato, aut medicamento, quod cruentis vulnerib. adhibetur, aut alio quopiam quod cõponere cõſueuerũt. Ego verò eos qui ſplenia vino imbuta, aut lanã ſuccidam, vel id genus aliquid

[21] Ἢ μὲν μήτε μέγα ἀγαθὸν, μήτε μέγα κακὸν ποιέοντες, ἐντρύοισι τὰ μὲν ἕλκεα καθαρικῷ λίνῳ, ἢ πισσηρίῳ ὀπιδέντες, ἢ ἔναιμον, ἢ ἀγόλῳ ὧν εἰώθασιν ποιέειν. ἐπαινέω ᾖ τὸν οἰνηρεῖς σπλῆνας ἢ ἔλεια ῥυπῶδες ὀπιδέσσι, ἢ ἄλλο τι

A ἀλλὰ μὴν τριοδῶν. ἐπὶ δὲ τὰ ἕλκεα καθαρὰ ἤδη γένηται καὶ πάνυ ξυμφύηται, τότε τοῖς ὀδοντίοισιν συριγγίοις πειρῶνται ὑπὸ φλέβα καὶ ἀρθρίτιδα κατορθοῦν. αὕτη μὲν ἡ ἴησις ἀγαθὸν μὲν ποιέει, κακὸν δὲ οὐ μέγα. τὰ μέντοι ὀστέα οὐχ ὁμοίως δικαίως ἱδρύεσθαι ἐς τὠυτὸ χάριον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιφερέστερα τὰ σώματα τῶν κατεαγότων γίνεται. χεῖρον δὲ καὶ βραχύτερα ὧν ἀμφότερα τὰ ὀστέα κατένεγκεῖν ἢ πλέονος, ἢ κατὰ μῆκος. ἄλλοι δὲ οὗ τινες εἰσὶν ἐν τοῖσιν ὀδοντίοισιν τὰ τριαῦτα

B ἐπιτιθέουσιν ὕδασιν, καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπιδέουσι τοῖς ὀδοντίοισιν· ἢν δὲ ὁ ἕλκος ἀνάπλεον ἐξαναδιδῷ, ἐπιπλάσσουσιν ἐπὶ τὸ ἕλκος τὴν καθαρτικὴν μᾶλλον, καὶ ἀλλύουσιν οἰνηρῷσιν, ἢ ἐλαίοισιν, ἢ ὑπαργίοισιν ἐπιθέουσιν. αὕτη ἡ ἴησις κακή. καὶ ἕλκος τινὸς οὕτως ἐπιδούσας τὰ μέλιτα ἀσυνετέην, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισι κατάγμασιν, καὶ ἐν τοῖσι τριούτοισι. μέγιστον γάρ ἐστι

C τὸ γινώσκειν καθ' ὁποῖον χρὴ τὸν ἀρχὸν βάλλεσθαι τὸ ὀδοντίου, καὶ καθ' ὁποῖον μάλιστα πεπιέζεται, καὶ οἷα τε ὠφελέονται ἢν ὀρθῶς τις βάλληται τὸν ἀρχὸν καὶ πιέζῃ ἢ μάλιστα χρὴ, καὶ, οἷα βλάπτονται, ἢν μὴ ὀρθῶς τις βάλληται μηδὲ πιέζῃ ἢ μάλιστα χρὴ, ἀλλὰ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. εἴρηται μὲν οὖν καὶ ἐν τοῖσι πρόσθεν γεγραμμένοισιν ὁπόσα ἐφ' ἑκατέρων ἀποβαίνει.

D μάρτυρες δὲ καὶ αὕτη ἡ ἰητρικὴ. ἀνάγκη γὰρ τὰ οὕτως ἐπιδεδεμένα τὸ οἴδημα ἐξαείρεσθαι ἐς αὐτὸ τὸ ἕλκος. καὶ γὰρ ἐὰν ὑγιὴς χρὼς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπιδεθείη, ἐν μέσῳ δὲ ἀναλειφθῇ, μάλιστα χρὴ τὸν ἀναληφθέντα οἰδήσειν αὖ, καὶ ἀχρεοποιεῖν. πῶς οὖν οὐχὶ ἕλκος γε τοῦτο ἂν πάθοι; ἀναγκαίως οὖν ἔχει ἄχρεον μὲν καὶ ἐκπεπιεσμένον τὸ ἕλκος εἶναι, δακρυώδες δὲ καὶ ἀνεκπύητον εἶναι. ὀστέα δὲ καὶ μὴ μέλλοντα ἀποσήσεσθαι, ἀποσήσεσθαι ἡγέεσθαι. σφυγμώδες τε ἢν πυρετώδες τὸ ἕλκος

E ἂν ᾖ. ἀναγκάζονται δὲ καὶ τὸ οἴδημα ὑπερεκπλάσσειν. ἀσύμφορον δὲ καὶ τοῦτο τοῖσιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὑπιδεδεμένοισιν. ἀχθος γὰρ ἀνωφελὲς τοῖσι τὸν ἄλλον σφυγμὸν ὑπομένουσι. τελευτῶντες δὲ ἀπολύουσι τὰ ὑπιδέσματα, ὁπόταν ἀνεσφιγῇ παλιγκοτέῃ, καὶ ἰητρεύσαι τὸ λοιπὸν αὖθις ὑπιδέσαι. ἐνθένδε μὲν δὴ πάντα, καὶ ἰώμενα ἄλλο τρόπαιον ποιοῦσι λαμβάνοντα, τῷ αὐτῷ δρόμῳ ἰητρεύουσιν. οὐ γὰρ οἴονται τὸν ὑπιδέσιν τὸν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ τὸν ἀνάψυξιν τοῦ ἕλκεος ἀπτέον, ἀλλ' ἄλλου τινὰ ἀτυχίου.

ἐμοὶ μὲν γε καὶ ἔγραφον πρὸ τουτέου τοσαῦτα, εἰ μὴ δή μοι ἦν ἀσύμφορον ἐξοδὸν τὸν ὑπιδέσιν, συριγγίοις δὲ οὕτως ἰητρεύουσι, ὑπικαιόντες ἢ τὸ ἀπομάδημα. μάρτυριον δὲ τοῦ ὀρθῶς γεγράφθαι τὰ πρόσθεν γεγραμμένα, εἴτε μάλιστα πιέζεται τὰ κατήγματα, εἴτε ἧσσα. χρὴ δὲ ὡς ἐπὶ κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, οἷσιν αὖ μὴ ὑπιδοξος ἢ ἡ τοῦ ὀστέων ἀπόστασις ἔσεσθαι, τὸν αὐτὸν ἰητρεῖον ἰητρεύειν, ὥσπερ αὖ οἷσιν ὀστέα μὲν κατενηνεγθαι ἔδει, ἕλκος δὲ μὴ ἔχοντα. ἁμαρτάνεται δὲ καὶ τὰ τῆς καταπάσιος καὶ κατορθώσιος τοῦ ὀστέων

H αὖθις ὧδε ποιέεσθαι, τὸν τε ὑπιδέσιν ἐπιπλησίαν. ὑπὸ μὲν γὰρ αὖθις τὸ ἕλκος πιστικῷ κηρωτῷ χείσαντα, ἀπλοῦν λεπτὸν διπλοῦν ὑπιδεδῶσι, τὰ δὲ πέριξ κηρωτῇ λεπτῇ χείσαντες. τὰ δὲ ὀθόνια ἐπὶ τὰ ἄνω πλατύτερα τοῦ ἐμπλάστρου ἔστω, ἢν ἐπὶ μὴ ἕλκος ᾖ. ἐπὶ ᾧ δ' ἂν τοιούτῳ ὑπιδέωσι, συμφέρει τὸ ἕλκεος πλατύτερον. τὰ γὰρ πλατύτερα τοῦ ἕλκεος ξυμφύεται ἐπὶ τὸ ἕλκος. τὸ δὲ στενὸν

deuinciunt, laudo. At vbi vlcera pura euaserint, aut iam coaluerint, tunc pluribus linteis adhibitis deuincire, & ferulis dirigere conantur. Hæc sanè curandi ratio vt aliquid cõfert, ita neq; multum lædit. Ossa tamen non perinde suis sedibus firmantur, verùm aliquantò plus quàm par sit ea parte corpora intumescunt. Quinetiam breuiora redduntur quibus vtraq; aut cubiti, aut tibiæ ossa fracta sunt. Rursus nonnulli huiusmodi fracturis linteis statim medentur, atque vtrinque fascias conuoluunt, vlcus verò nudum relinquunt, & perfrigerari sinunt. Deinde ad vlcus adhibito aliquo medicamento purgante, tum spleniis vino imbutis ac lana succida curationem instituunt. At praua est hæc curandi ratio, eaque qui vtuntur; cùm in his, tum etiam in reliquis fracturis plurimùm à recta intelligentia aberrare probabile est. Imprimis enim confert nosse qua ratione fasciæ initium iniiciendum sit, & qua parte maximè comprimendum, quantum item conferat, si quis fasciæ initium rectè circundet, & qua parte maximè conuenit, comprimat, tum quantum detrimenti sequatur, si neque quis probè fasciæ initium circumiiciat, neq; qua maximè parte conuenit, sed hinc & inde comprimat. Ac sanè quidem quid ex vtrisque contingat, in superioribus dictum est, & ipsa quoque medela eius rei testimonium adfert. Sic enim deuincto, tumorem ad vlcus assurgere necesse est. Nam si sanè carnosa pars hinc atque hinc deuincta, intermedio quodam spatio relicto, præcipuè iuxta illud intermedium spatium intumescat, ac decolor reddatur, cur nõ ista in vlcere contingent? Necessariò igitur vlcus decolor, ac labris expansis euadet, lachrymosumque ac minimè suppurans reddetur, & ossa alioqui minimè abscessura, abscessum facient, nec non vlcus pulsu ac igneo calore affligetur. Coguntur item insuper propter tumorem cataplasmata imponere, quod etiam iis qui hinc atque inde deuinciuntur, incommode cedit, cùm ad reliquum pulsum pondus etiam inutile accedat. Tandem verò vincula resoluunt vbi malum recruduerit, ac de reliquo curationem absque vinculo persequuntur. Nihilominus autem, etsi aliud vulnus nacti fuerint, eandem curandi rationem adhibent. Neque enim deligationem hinc & inde adhibitam, & vlceris perfrigerationem, verùm aliud quoddam infortunium causam reputant. Neque sanè ad tam multa ea de re scribenda adductus essem, nisi mihi liquidò constaret, & inutilem esse hanc deligationem, & à plurimis istam medendi rationem vsurpari, operæque pretium futurum vt ista dedisserent. Atque ea quæ supra sunt exposita, rectè fuisse tradita testantur, quæ vel maximè vel minimùm comprimendæ sunt fracturæ. Oportet autem (vt breuiter dicã) quibus nulla ossis abscessio futura est, eandẽ medendi rationem adhibere, quæ vbi quidẽ ossa absq; vlcere fracta sunt, cùm distentiones aptationesque ossium, tum etiam eandem deligationem admouere. Vlceri nanq; splenium tenue duplex cerato picato illitum circundandum, proximæque partes cerato liquido inungendæ. Fasciæ verò reliquaque aliquantò latiùs fissa esse debent, quàm si vlcus non adesset, & quò primum deligatur, multò latius sit quàm vlcus. Quæ enim vlcere angustioræ sunt, vlcus ipsum cingunt, quod minimè conuenit,

sed prima conuolutione totum vlcus comprehendendum, ita vt superiore ac inferiore parte linteum excedat. Linteum igitur è directo vlceri iniiciendũ, paulóq; minùs, quàm si citra vlcus esset, arctandum, deligatioque quo supra dictum est modo circumagenda. Sint autem semper lintea, ac præcipuè in his, molliora, quàm si integra cutis esset, neque pauciora quàm priùs dictum est, quinetiam aliquantò plura. Ei verò qui deligatus est ita accommodentur, vt obfirmata non autem appressa videantur, præcipueque qua parte vlcus est ea obfirmata esse asserant. Eadémque tempora esse debent quibus firmiùs adaptata, & quibus laxiora esse sentiat, velut supra dictum est. Deinde tertio quoq; die resoluenda, rursusq; deuincienda, eademq; omnia quæ supra facienda nisi quod in totum hæc quàm illa aliquanto minùs comprimenda sunt. Ac si rationi consentanea fiant, vlceris quidem locus, reliquaq; omnia quæ vinculo continentur, semper graciliora deprehendentur, celeriores suppurationes erunt quàm in alia vlcerum curatione. Caruncularumq uoque quæ in vulnere nigrescunt & emoriuntur, celeriùs sub hac curatione abruptæ excidunt, vlcusque hoc modo quàm aliter curatum maturiùs ad cicatricem deuenit. Horum autẽ omnium causa est, quòd pars quidẽ vulnerata & quæ circum vicinæ sunt graciles redduntur. In reliquis quidem omnibus eadem curatio quę in fracturis absque vlcere adhibenda, ferulæ tamen neutiquam sunt admouendæ. Propterea quę hîc quoque quàm alibi copiosioribus linteis opus est, tum quòd minùs comprimantur, tum quia ferulæ tardiùs adhibeantur. Quas tamen si admoueris, aduertendum vt ne è regione vlceris, sed vt laxiores adhibeantur, neque vt vlla magna ab iis adstrictio fiat, quod in his quoq; quæ priùs scripta sunt dictum est. Accuratam autem victus rationem eamque longiore tempore iis instituere oportet, quibus circa initia vlcus accedit, & quibus ossa emiñent. Ac (vt in summa dicam) quò grauiora vulnera sunt, eò accuratiore & longiore victus ratione vtendum. Eadem autem curatio, vlceribus instituenda, quæ quidem ossibus fractis circa initia non insunt, verùm aut ex nimia linteorum compressione, aut ferularum insessione, aut alia quapiam ex causa, sub ipsa curatione oriuntur. Vlcus certè subesse ex dolore & pulsu cognoscitur, tum si tumor qui in extremis partibus est indurescit, appressoque digito exprimitur, citò tamen recurrit. Soluere igitur si quid tale suspiceris oportet: ac si quidem sub primis fasciis, aut alia quapiam deuincta parte pruritus fuerit, cerato picato in alterius vicem vtendum. Quòd si nihil horum quidem contingat, vlcus autem ipsum irritatum nigrum admodum aut sordidum deprehendatur, futurumq; sit vt carnes suppurent, neruiq; insuper excidant, hos neque ex toto refrigerare, neque quicquam istas suppurationes vereri oportet, sed de cætero quidẽ eodem modo curare, velut eos quibus circa initia vlcus accessit. Lintea autem admodum laxa tumori qui in extremis partibus existit primùm iniici debent, ac deinde circumagendo sursum semper tendere, ac nullo quidem modo comprimi,

ἀλλ' ἢ τοιαύτη τοιαύτη βολὴ ὅλον καταλαμβάνετω τὸ ἕλκος, καὶ ὑπερ- A
έχέτω δὲ ὀθόνιον ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν. δοκέειν μὲν οὖν χρὴ τὸ
ὀθόνιον καθ' αὐτὸ τὸ ἕλκος. πιέζειν δὲ ὀλίγῳ ἧσσον
ἢ εἰ μὴ ἕλκος εἶχε. ὑπινέμεσθαι δὲ τῇ ὑπιδέσει ὥσπερ καὶ
τοῖσιν ἔμπροσθεν εἴρηται, καὶ τὰ ὀθόνια αἰεὶ μᾶλλον τοῦ σώματος ἕνεκα
καθιέναι. μᾶλλον δὲ καὶ ἐνταῦθα ἐν τοῖσι τοιούτοισιν, ἢ εἰ μὴ ἕλ-
κος εἶχεν. πλῆθος δὲ τῶν ὀθονίων μὴ ἐλάσσω ἔστω τῶν πρόσ-
θεν εἰρημένων. ἀλλὰ καὶ πλείω. καὶ τὸ ὑπιδεθὲν δοκεί- B
τω ὡς ὑπιδεδερμωκὼς ἁρμόσαι μᾶλλον, πιπιέζεσθαι δὲ μὴ, φάτνην δὲ
καὶ τὸ ἕλκος μάλιστα ἁρμόσαι. δοκοὺς δὲ χρὴ νέους δοκεῖν μὲν
χρὴ εἶναι ὅτι τὸ μεῖζον δοκέειν ἁρμόσαι. δοκοὺς δὲ αὖθις ὅτι
τὸ μεῖζον δοκέειν χαλᾶν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν εἴρη-
ται. μετεπιδεῖν δὲ ἀεὶ τρίτης ἡμέρης μεταποιέοντα ἐς τοὺς
αὐτοὺς τοὺς πλησίους, ὥσπερ καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται, C
καὶ ἐς τὸ σύμπαν ἧσσον καὶ πιέζειν τοῦτο ἢ ἐκεῖνα. δεῖ δὲ
καὶ λόγον τὰ εἰκότα ἔχειν), ἰσχνότερον μὲν αἰεὶ θύρετον ποιέεσθαι
τὸ καὶ τὸ ἕλκος. ἰσχνὸν δὲ καὶ τὸ μὴ πάνυ τὸ κατὰ τῆς ὑπιδέσιος
κατεχόμενον. καὶ αἱ τε σκληρίαι ἔσονται ῥᾷσται καὶ τῶν ἄλ-
λων ὑπερθυμιῶν ἑλκέων. ὅταν τε σαρκία ἐν τῷ τρώματι ἐμε-
λάνθη καὶ ἐθανατώθη, ῥᾷδιον ἀπορρήγνυται καὶ σκληρὸν
ὅτι ταύτῃ τῇ ὑπερείῃ, ἢ ἐν τῇσιν ἄκραισιν. ἐς ὠτειλάς τε
ῥᾷδιον ὁρμᾶται τὸ ἕλκος ὅταν ἢ ἄκρως ὑπερθυμιόν. πάντων D
δὲ τούτων ἄριστον ὅλιγον ἰχνὸν μὲν τὸ κατὰ τὸ ἕλκος χαλεῖον γίνεσθαι, ἰσχνὰ δὲ τὰ προσέχοντα. τὰ μὲν οὖν ἄκρα πάντα προσπλη-
σίως χρὴ ὑπερθύειν, ὥστε αὐθυ ἕλκωσιν ἑτέρα κατηγύρωμα.
δεῖ δὲ ναρθηκας ὑγρὰς χρὴ προσιθέναι. ἀλλὰ τῶν καὶ τὰ ὀθόνια
χρὴ τοῦσιν πλείω εἶναι ἢ τοῖσιν ἑτέροισιν, ὅτε πλέον πιέζε-
ται, ὅλως τε ναρθηκες βραδύτερα προσπίπτουσι, ὥστε μᾶλ-
λον τοῦ ναρθηκος προσλιθῆς, μὴ κατὰ τὸ ἕλκος E
προσλιθέναι, ἀλλ' ὥστε καὶ χαλαρῶς προσλιθέναι, προσ-
συμβυρώσιος ὅκως μηδεμία σφίγξις μεγάλη ἔσται ἀπὸ
τῶν ναρθήκων. ἐπὶ ῥηγνυμένοις δὲ καὶ ἐν τοῖσι προσέτερον γε-
νεσμένοισιν. πολὺ μᾶλλον δὲ διαιτᾶσθαι ἀκριβεστέρῃ καὶ πλείῳ
χρόνῳ χρὴ ποιέεσθαι, οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἕλκεα γίνεται, καὶ
οἷσιν ὀστέα ἐξίσχει. καὶ τὸ ξύμπαν δὲ ἐν ῥηθήσεται. ὅτι τοῖσιν F
ἰσχυροτάτοισιν τρώμασιν ἀκριβεστέρῃ καὶ πουλυχρονιω-
τέρῃ δεῖ χρὴ πολὺ διαιτᾶσθαι. ἡ αὐτὴ δὲ ἰητρεία τῶν ἕλ-
κέων, καὶ οἷσιν ὀστέα μὴ κατέηγλε, ἕλκος δὲ ἐξ ἀρχῆς
μηδὲν ἦν. ἐν δὲ τῇ ἰητρείῃ ἕλκος ῥήγνυται, ἢ τοῖσιν ὀδοντοι-
σιν μᾶλλον πιέζοντος, ἢ ὑπὸ ναρθηκος ἐπέδρης, ἢ ὑπὸ
δήλης τινὸς προφάσιος. γινώσκεται μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα
ἐν ἕλκος ὑπὸ τῇ τε ὀδυνῇ καὶ τοῖσι σφυγμοῖσιν. καὶ τὸ G
οἴδημα τὸ ἐν τοῖσιν ἄκροισιν σκληρὸν γίνεται τῶν τοιου-
τέων, καὶ εἰ ⟨ω⟩ δάκτυλον ἐπαγάγοις ἐξαίφνης, ἀπο-
ταρ καὶ αὖθις ὑποστήχει ταχέως. ἐν δὲ τοιούτοισιν ὑ-
ποσθυῆς, λύσαντα χρὴ, ἐν μὲν ἢ κνησμὸς καὶ τὰς
ὑποδεσμίδας, ἢ ἔστι τὸ ἄλλο τὸ ὑπιδεδερμένον, πιστ-
πρὴ κηρωτῇ αὐτὶ τῆς ἑτέρης χρῆσθαι. ἐν δὲ τούτων
μὲν μηδὲν ἦ, αὐτὸ δὲ τὸ ἕλκος ἠρεθισμένον θυείσκε- H
ται μέλαν ὅτι πουλὺ ἢ ἀκάθαρτον, καὶ τῶν μὲν σαρκῶν
ἐκπυησομένων, τῶν δὲ νεύρων προσεκπεσουμένων, τα-

τέοις δεῖ χρὴ ἀναψύχειν πάντα πάσιν, δεῖ δὲ καὶ φοβεῖσθαι τὰς ἐκπυήσιας ταύτας, ἀλλ' ἰητρεύειν, τὰ μὲν ἄλλα προσπλήσιον ποιέοντα, ὥσπερ καὶ οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἕλκος ἐγένετο. τοῖσι δὲ ὀδονίοισιν ἀρχέσθαι χρὴ ὑπιδέοντα ἀπὸ τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν τοῖς ἀκροτάτοις πάνυ χαλαροῖσιν. καὶ ἔπειτα ὑπινέμεσθαι τῇ ὑπιδέσει αἰεὶ ἐς τὸ ἄνω, καὶ πιπιέζεσθαι μὲν μηδαμῇ.

ἁρμόσαι

A ἡρμόσθαι ᾖ μάλιστα κτὴ ὃ ἕλκος, τά ᾖ σῆμα ὅτι ἧσον, τά ᾖ ὀδύνια τά τοιαῦτα, τοῦτο μὸ καθαρὸν ἔστω κ μὴ ξενά. ὃ ᾖ πλῆθος τῶν ὀδυνίων ἔστω ὅσον καὶ κ ἐν τῇσι ναρθήξιν εἰ ὅτι δέοιτο, ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον ὅτι δὲ αὖ ὃ ἕλκος ἰχωρνὸν ἀπλη-νίον ᾖ λευκὴν κηρωτὴν κεχρισμένον, ἵν τε γὸ σάρξ, ἵν τε νεῦρον μελανθῇ, τοιοῦτον ἐκπεσόντα. τά γὸ τοιαῦτα ὁ χρὴ δριμέσιν ἐντρίβειν, ἀλλὰ μυδαλοῖσιν, ὥσπερ τὰ πυελικὰ τὰ μέλε-
B πιδα ᾖ ὀλίγα τείτης, ναρθηκας ᾖ μὴ τοιούτους. ἀτρεμέν ᾖ ὅτι μάλιστα, ἢ ὃ τοιοῦτον, κ ὀλιγοστέν. εἰδέναι δὲ χρὴ, εἴτε σάρξ, εἴτε νεῦρον τὸ ἐκπεσούμενόν ἐστιν, ὅτι ὅτου μὲν ἧσον νέμεται ὅτι πλέον, πολλῷ δὲ θᾶσσον ἐκπεσεῖται), πολ-λῷ δὲ ἐλάττονα τά τοιαῦτα ἔσται, ἢ εἴ τις ἀπολύσας τά ὀδύνια ὑπὸ τὴν κατάρλικὴν φαρμάκων ὅτι ὃ ἕλκος.
C καὶ τὸ κ ὧδε ἐκπέσῃ τὸ ἐκπυησόμενον, θᾶσσον τέ σαρκοῖ) κείνως ἢ ἕτερος ἐντρυόμενον, ἢ θᾶσσον ὠτειλοῖ). πολὺ τὰ μὴν ἐστι τοῦτο ὀρθῶς ὅτι δεῖ κ μετρίως ὅτι ἅπασι. τοιοῦτο συμβαίνειν δὲ ἢ τά σήματα ὧδε ἔχει), κ ἡ σὴ διαιτα, κ τ ὀδυνίων ἡ ὅτι τενδειότης. ὧδε δ᾽ ἄρα ἐξαπατηθῆς ἐν τοῖς νεοτρώτοισι μὴ οἰόμενος ὀστέων ἐκπέσειν ἔσεσθαι, τά δ᾽ ὅτι δόξα ἢ ἀναπλῶσαι, ὃ χρὴ ὀρρωδέειν τ ἔμπυον τ ἐντρείης. σοδὲν γὸ ἂν μέγα φλαῦρον γένοιτο, ὧδε μειοῦσιν οἷος
D ἐστὶν χρεὼ τά ὅτι θέσιας ἀγαθὰς ἢ ἀσπίδας ποιέεσθαι. σημῆον δὲ τόδε, ὧδε μέλλη ὀστέων ἐκπέσειν ἔσεσθαι ἐν ᾧ τῷ τῷ γένετο τ ἐντρείης. πύον γὸ συχνὸν ῥᾳδίως ἐκ τοῦ ἕλκεος, κ ὀργᾶν φαίνεται. πυκνότερον οὖν μετεπιδέεσθαι χρὴ τ ὠλαδόν, ἐπεὶ ἀγῶνες τε κ πυρετοὶ γίνονται, κ ἢν μὲ κάρτα πιέζωνται ὑπὸ τ ὅτι δέσιος, κ ὃ ἕλκος, κ τά σήματα ἰσχνά.

verùm ita aptari vt maximè vlceri obfirmata, autẽ reliquis partibus ſentiantur. Hęc autẽ prim[illegible] tea munda, neq; anguſta ſunto, eáq; copia, quanta cũ ferulis deligatio fiat, aut paulò minor. Vlceri ver[illegible] ſpleniũ impoſitũ, cerato albo illitum abundè eſt. Caro nanq; aut neruus, vbi nigritiem cõceperint, vt prætera etiam decidant neceſſe eſt. Neq; enim acribus talia, ſed lenibus, velut ambuſta, curare oportet. Tertio etiã quoq; die ſoluere ac rurſus deligare conuenit, ferulas autẽ non apponere, tũ magis etiam quàm antea conquieſcere & cibo abſtinere. Animaduertendũ quoq; eſt, vbi aut caro aut neruus excidere debeant; hoc modo multò minùs latè ſerpere, multoq; citiùs decidere, ac proximas partes longè graciliores fieri, quàm ſi reſolutis linteis, vlcus quopiã ex medicamẽtis purgãtibus nutriatur. Quinetiã ſi quod ſuppuraturum eſt exciderit, citiùs ſub illa curatione quã ſub alia, tum carne replebitur, tũ celeriùs cicatrice obducetur. Hæc quidẽ in eo vertuntur omnia, vt rectam & moderatam deligationẽ inſtituas. Ad quod etiã inſuper conferunt conuenientes habitus, & reliqua victus ratio, ac linteorũ habilitas. Quòd ſi ſanè recenti vulnere deceptus, oſſiũ abſceſſum futurũ non exiſtimaueris, quæ tamen educi debere ſpes eſt, nullo modo formidandus eſt hic curationis modus. Nullum enim magnũ incommodum continget, ſi modò rectam & innoxiam deligationem manu accommodaueris. Sub hac autẽ curatione os abſceſſurum indicatur, vbi pus copioſius ab vlcere profluit & pars affecta impetu ad excretionẽ ferri videtur. Crebriùs igitur ob redundãtem humiditatẽ religare oportet, cùm & aliàs febres excitentur, & ſiquidẽ admodũ vinculis cõprimantur, tum vlcus, tum proximæ partes graciles efficiuntur.

E [23] Ἄλλοι δ᾽ αὖ πνες εἰσιν] Hunc locum integrum adducit Galenus lib. 9. de placitis Hippocr. & Platonis, huiuſque etiam meminiſſe videtur lib. 4. Comp. pharm. κ ἡμῶν, his verbis: ὑμῖν δὲ ἐκείνου σὲ χρὴ λαβεῖν ἔχειν, ὃ ὑπὸ τοῦ θείου Ἱπποκράτης εὗρεν, ἀμῦ πνομένου παλαμῆ ξὺν τοῖς πρὸ αὐτοῦ, νυνὶ δ᾽ ὑπὲρ τῆς μὴ καθ᾽ αὐτὸν ἀνίμως πως τέχνης. οἶσθ᾽ γὸ ἄμεινον ἢ τὸ μυῒ ἡλκωμένον αἷμα ἀθλίαν φυλάττειν, ἐκατέρωθεν δ᾽ αὐτὸ ἀφελεῖν ὀλίγον ἢ ὅπη ξηρὸν, ὅπερ εἰς ὅσον ὀστέ βλαβερὸν ὑπ᾽ Ἱπποκράτους εἴρηται. Atque etiam eiuſdem leuiter meminiſſe videtur paulò ſupra eodem lib. cap. 2.

Ἢ εἰσίσιν ῥυπαρεῖσι] ὑπαπαρεῖσι pro εἰσυπαρεῖσι aut ῥυπαρεῖσι legit Gal. lib. 9. de placitis Hippocr. & Plat. Quod etiam vitium & aliàs crebro apud Gal. cernitur, vt lib. 11. de ſimplic. med. fac & lib. 13. Meth. med. ατπκὴν ὑσσωπον pro σύσπορον ponitur. Quin & apud Celſum & Plinium hyſſopum pro σύσπορον poni ſolenne eſt. At exemplaria manuſcripta omnia vt & publicata ῥυπαρεῖσι legunt.

Καὶ ἐκπετιεγμένον τὸ ἕλκος] ἐκπετιεγμένον hic legit Galenus & lib. de plac. Hippocr. & Plat. quem etiam ſecuti ſumus, & vlcus ſignificat, quod euerſa labra habet & protuberantia, velut materia ad ea ipſa expreſſa & per deligationem ex ipſa inflammatione coacta, ideóque vt euertantur neceſſe eſt, quod ἐκτρέπειν τὰ χείλη dixit Gal. Cùm autem ἐκπετιεγμένον legant publicati codices cum manuſcriptis, inde colligi poteſt ἐκπετιλιγμένον aut ἐκπετιλιγμένον facili lapſu legendum eſſe, vt per tranſlationem vlcus dicatur, velut digredientes ac diuaricatum, quemadmodum etiam poſtea ſcribitur & à Galeno exponitur. ἐκπετιλίχθαι enim aut ἐκπετιλίχθαι de cruribus per greſſum diuaricatis dici notum eſt apud Hippocratem. Ad eamq; noſtram cõiecturam accedit quod Erotianus ἐκπετιλιγμένον ἐξεπτυλιγμένον exponit. Et Galenus in Exegeſi ἐκπετιλιγμένον ἐκπετασμένον. Sic enim neceſſario legendum videtur, vt poſtea in dictione στομοῦσθαι indicatur, quod exponit τὸ ἐκπετασμένον κ διεστὸς ὅπ᾽ πλεῖστον πὸς χείλεσι, ὅπερ κ ἐκπετιλιγμένον ἐνομάζεται. Quod de vlcere dictum, vlcus euerſum ac plurimùm diductis ac diuaricatis labris ſignificat, proprieque ad hos locos digitos intendit. Eadem certè notione Hippocrati τὸ σῶμα μήτραι ἐκπετιλιγμένον dicitur, os vteri diductum, expanſum, euerſum aut diſparatum, quod etiam διαπετιλιχὲς dicitur lib. 2. ὧδε γυναικ. Et lib. ὧδε γυναικ. φυσ. αἰαπετιλιχὲς, eodem ſenſu, hoc eſt hians & apertum. Qua de re plura ſcripſimus in noſtra Hippocr. OEconomia.

G Δακρυώδης ᾖ] Δακρυώδης legit Gal. lib. 9. de Placit. Hippoc. & Plat. vbi & cætera vitia inde emendari poſſunt. Δακρυώδης autem legit Erotianus, hunc locum ſubindicans, & τὸ διυγρὸν κ ἰχωροῤῥοῶν exponit, humidum & ſanie diffluens.

Ἐπίκηρον ᾖ τὸ σῶμα ἕλκος] Caluus documentum, pro dedocumento, librarij vitio poſuiſſe videtur.

Κηρωτῇ λευκῇ χρίειν] Sic legunt omnia exemplaria tum manuſcripta, tum publicè exarata. Ideóque ceratum liquidum cum Celſo diximus, quod etiam ὑγρὰ aut λευκὴ vocatur poſtea, quam lectionem ſeruarunt omnes interpretes.

Κατ᾽ αὐτὸν πλεῖ ἴξιν τὸ ἕλκος] Hunc locum indicat Erotianus, cum ἴξιν τὸ ἕλκος, τὸ κατάγμα τὸ πάχος exponit, huncque librum ὧδε καταγμάτων indicatura inſcribit.

Ἡρμόσθω ὧδε] Sic legunt omnia exemplaria tum manuſcripta tum publicata. ἡρμᾶσθαι tamen legendum ſuſpicor ex Galeno, qui ἡρμᾶσθαι ἐρρῆσθαι, ἢ ἁρμόσθαι exponit. Etſi ἁρμόσθαι retineri poteſt, & à Galeno ἐρρῆσθαι & ἐσπεχθαι exponitur Com. in lib. κατ᾽ ἰητρεῖον. Erotianus etiam ἥρμοσται ἔθραται & ἐσπεκται exponit. Sed & illic quoque cum cæteris ἥρμοσται potius amplector. Nos certè vtriuſque ſcriptionis ſignificationem hic vt & libro κατ᾽ ἰητρεῖον quantum potuimus noſtra interpretatione expreſſimus, cum ita accommodata aut aptata eſſe vincula diximus, vt obfirmata non autem appreſſa ſentiantur.

H

Θᾶσσον ὧδε ἐρρῆγνυται] Hoc eſt citiùs ab aliis ex toto recedunt, aut reſoluuntur, aut ex toto abrumpuntur & perfringuntur. Sic Celſus de oſſe dixit: Sed ſiue totum perfractum eſt, & ab alio ex toto receſſit. Et, hoc genus curationis effecit, vt qua parte fracta oſſa tamen inhærent, ſolidentur: qua parte abrupta ſunt, ſine vllo tormento, ſub medicamento, tempore excidant. (Sic enim legendum exiſtimo) ὧδε ἐρρῆγνυται enim de parte dicitur, quæ ab alia ex toto recedit, perfracta eſt, aut in totum abrupta, nec vteris inhæret.

Ὅτε ἧσον πιέζεται] ὅπ τε ἧσον πιέζεται. ὅπ τε οἱ ναρθηκας, &c. lego ex Galeno, etſi omnia exemplaria illam lectionem ſequuntur.

Ἦν μὲν δὲ τοῦ ναρθηκας ὧδε ἔχῃσθε] In fracturis quibus cutis quoque vulnus acceſſit, vbi purgatum vlcus fuerit, & iam caro concreuit, non incommode ferulæ admouentur, vt ſcribit Paulus. Quidam etiam circa initia eas apponunt, vlceris locum vitantes, & prout neceſſitas vrget ac vſus tulerit, ipſas adſtringentes aut remittentes. At Galeni conſilium eſt, vt in fracturis cum vlcere quæ in lon-

gitudinem membri contingunt, ferulæ circundari possint. In iis verò quæ vlcus transuersum præcipuoque magnum habent, earum vsu interdicit. Quam sanè moderationem etiam ex ipso Hippocrate hausisse videtur. Celsus tamen fere Hippocratem secutus, ni iis ferulis abstinet, deligando fasciis aliquantò quam vulnus latioribus, laxius scilicet, quàm si ea plaga non esset, quanto facilius & alienari & occupari cancro vulnus potest, numero potiùs fasciarum id agendo, vt laxæ quoque æque contineant. Idem quoque in huiusmodi fracturis ferulas & canales (inter quæ vulnus sanescere non potest) reiicit, sed pluribus tantummodo & latioribus fasciis opus esse scribit. Cæterùm Erotianus vbi ἀπλώσις κατ' ἴξιν exponit, hunc locum certè innuens, ἴξιν τῆ ἕλκεος, τῆ κατάγματος τὸ πέρας, fracturæ extremum exponit, aut τὸ ἕλκεος ἄφιξιν, vlceris rectam processionem, aut in rectum processum, secundum quem rum vinculi iniiciendi, tum etiam ferulas adhibendi ratio inuri debet. Id enim mihi sonare hæc Erotiani alioqui difficilia verba videntur. ὥσπερ τὴν ἄφιξιν κινηθεὶς, ἢ πρὸς ὃν τὸ πέρας κινήσεως. Significat enim deligationis vulneri iniiciendæ, aut ferularum apponendarum motum ex vlceris processione desumendum, & ad vulneris extremum sistendum. In quo πλὴν κατὰ τὸ μῆκος ἴξιν, quam hic scribit Galenus, hoc est, secundum longitudinem progressum, his obscurissimis verbis mihi innuere videtur, interimque ἴξιν velut ἄφιξιν exponere. Qui certè sensus huic loco vel maximè quadrare videtur. Quod si Erotiani exemplaria satis integra videntur (quæ tamen mihi non parum suspecta sunt) hic aliam Hippocratis lectionem adhibuisse, & πλὴν ἴξιν τῆ ἕλκεος, ἢ τὸ κατάγματος τὸ πέρας, legisse videtur.

Ⓒ εἰ δ' ἀκτύλιον ἐπιφόροις ἐξαίφνης] ἐξαίφνης hic quoque vt supra lubenter legerim, assentientibus reconditissimis membranis. Vt sensus sit, appresso digito tumorem cedere, exhauriri, exprimi, rursusque citò recurrere. ἐξαφῶνται namque ἐκκενῶται, ἐκθλίβεται à Galeno exponitur in Exegesi, & Erotiano ἐξαφύεται ἐξαντλοῦται, ἐκπίζεται. Quam lectionem etiam secutus ex codicibus Italicis Caluus videtur, cùm (repellitur) dixit, eoque accessit sua interpretatione Vidus Vidius. ἐξαίφνης tamen cæteri omnes codices legunt, tam manuscripti quàm publicati, quod attolli & assurgere significat, vt ex appressu pars quædam propulso humore assurgat, qui deinde statim subterfugit. Quam etiam lectionem sequitur Galenus paulò post hoc Commentario.

ζυπίοις ὀδὸν δεῖ αὐαφύχειν] αὐαφύχειν ἕλκος γυμνοῦσθαι exponit Galenus, quod est vlcus nudari aut perfrigerari, hoc est, omissa deligatione fracturis idonea, in vlceris curationem incumbere. Sic Erotianus αὐαφύχειν γυμνοῦν ex hoc loco exponit. Apud Homerum quoque Il.ε. (v.795.) ἕλκος αὐαφύχειν Tydides dicitur, vulnus ad curationem nudans, aut vinculis delaxatis & medicamentis impositis percurans. Hesychius ἕλκος αὐαφύχοντα αὐαπνέοντα exponit, & Homeri Scholiastes καταπιέζοντα, vulnus recreantem aut reficientem, quòd qui perfrigerantur à calore recreantur.

ὅλον περὶ ἐν τῆσι ναφύξιν] Sic omnia habent exemplaria, ἐν τοῖσιν ναφύξιν tamen malim, cum semper ναφύκας masculino genere efferat Hippocrates, vt & cæteri omnes.

τὰ δ' ὀπόσ' ἂν ἀναπλῶσθαι] ἀναπλάσσω dicuntur ossa quæ spes est educi posse, emergere, recedere, ac velut explicari, vnde ἀνάπλωσις ὀστέου, ossis emersio, exundatio, fluctuatio ac subuectio, cum pure imbutum fluitat, corrumpitur & decidit, vt ἀνάπλωσις velut ἀνάπλευσις dicatur. Sic ἀνάπλεισις ὀστέου in Cois Præsagiis, est ossis eductio ac emersio, cùm veluti restagnante humore ac pure os inundatur & excidit, idque ex translatione, cùm nimius humor in os refluit ac securrit, vnde syderatum recedit. Sic etiam lib.4. Epid. οἱ ὀδόντες ἀνέπλευσαν, dentes primores ex vlcere exedente laboranti educti sunt & exundabant, hoc est corrupti deciderant. ἀναπλάσσω etiam dici potest de osse quod debilitat ac panditur, explicatur, expanditur, cùm educitur ac emergit. Quidam verò hic ἀναπλάσαι legunt, & de vinciendi ratione, quæ simplicibus fracturis accommodatur, intelligunt, vt paulò supra.

σημεῖον ᾧ πύῃ] Abscessuri ossis indicia commemorat etiam Prorrh.2. pus multum profluens, & inflammationis in parte laborantis intensionem, his verbis: γνώσῃ δὲ τοῖσι νεόγνοισι μᾶλλον ἐκπεσῆν. πύον λευκόν τε καὶ παχὺ, καὶ πολὺ ὡς χρόνον ἐπορρεῖ. ὀδυνᾶται τε κ. τ. λ. μᾶλλον γὰρ τοῦδε τὸ αἷμα ἐν αἵρηται. τὰ δ' αὐτὰ ταῦτά γίνεται καὶ ὀστέου μέλλοντος ἐκπεσεῖσθαι. Paulus quoque cap.107.lib.6. testulam ab osse emersuram significare scribit copiosiorem tenuioremque humorem profluentem, & carnem circa vlcus laxam & mollem. Istud vero Celsus suis verbis sic exprimit. Nonnunquam etiam in magno vulnere euenit, vt fragmenta quædam velut emoriantur, neque cum cæteris coeant. Quod hic quoque ex modo fluentis humoris colligitur. Quo magis necessarium est, sæpius vlcus resoluere atque nutrire.

At quibuscumque quidem tenuia admodum ossa abscedunt, in his haud multa mutatione opus est, tantùm laxior vinctura adhibenda, vt ne pus intercludatur, sed facilè effluat, sæpiusque dum os abscesserit resoluenda, nullæque ferulæ apponendæ. Quibus verò os grandius abscedere speras, siue id per exordia præsenseris, siue etiam postea cognoueris, non amplius eadem medela opus est. Verùm membrorum quidem in directum tensiones, eodem quo supra dictum est modo faciendæ. Splenia verò duplicata sunto, latitudine quidem semidodrantali, neque minora, coniectura ad id tamen ex vulnere, cuiusmodi fuerit, sumpta. Longitudine autem paulò quidè breuiora, quàm vt suo circumactu membrum læsum bis comprehendant, multò tamen longiora quàm vt semel circumducantur. At multitudine tot facere oportet, quot res postulat. Hæc vino nigro austero intincta, ex medio initio facto, velut fascia quæ ex duobus capitibus primùm circumdatur, conuoluenda, ac deinde alternatis capitibus asciæ modo incurua dimittenda. Atque hæc supra vlcus, & hinc atque hinc adhibenda sunt, ac ne comprimi quidem, verùm eatenus vlceri adhærescere vt obfirmentur, debèt. Vlceri autem ceratum quod picè habeat imponendum, aut aliquod ex iis quæ cruentis vulneribus adhibentur, aut aliud aliquod medicamentum quod perfusioni sit accõmodatum. Ac ætate quidè splenia vino subinde imbui debèt, hyeme autè, lanæ multę succidæ vino atq; oleo madentes superimponendæ. Pellis verò caprina substernēda, & vt humores facilè effluãt, defluuia obseruanda, mẽte reputans loca hæc si longo tẽpore eodẽ habitu perseuerẽt, curatu difficiles attritus cõtrahere.

[24] ὅσα μὲν οὖν λεπτῶν πάνυ ὀστέων ἀποσάσεις σύντομης μεγάλης μεταβολῆς δέονται, ἀλλ' ἢ χαλαρωτέρως ὀπιδεῖν, ὡς μὴ ἀπολαμβάνηται τὸ πύον, ἀλλ' εὐαπόρρυτον ᾖ, καὶ πυκνότερον μετεπιδεῖν ἔστ' ἂν ἀπὸς ᾖ τὸ ὀστέον, καὶ ναρθηκας μὴ παρατιθέναι. ὁκόσοισι δ' μείζονος ὀστέου ἀπόσασις ὀπιδοξος ἔσται, ὡς τε ἐς ἀρχῆς παρηγωγάς, ὡς τε καὶ ἔπειτα μεταγωγάς, οὐκ ἐπὶ τὰ αὐτῆς ἰητρείης δίφται, ἀλλὰ τὰς μὲν καταπάσιας, καὶ τὰς διορθώσιας ὅτω ποιέεσθαι, ὥσπερ εἴρηται. πολλῶν δ' χρὴ διπλοίς, πλάστοις μὲν ἡμισταμιαίοις μὴ ἐλάσσοσι. οἷσιν δὲ ἂν ἡ χρῶμα ᾖ, παρὸς τοῦτο τεκμήρεσθαι. μῆκος δὲ βραχυτέρους μὲν ὀλίσθου, ἢ ὥστε δὶς περιειλίσσεσθαι περὶ τὸ σῶμα τὸ τετρωμένον. μακροτέρους δὲ συχνῶ, ἢ ὥστε ἅπαξ περιελίσσεσθαι. πλῆθος δὲ, ὁκόσους ἂν ξυμφέρῃ ποιησάμενον, τούτους ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ βρέχοντα, χρὴ οὕτω μέσου ἀρχόμενον, ὡς ἀπὸ δύο ἀρχῶν ὑποδεσμοὺς ὀπιδῆσαι, περιελίσσων. καὶ ἄφατα σκεπαρνηδὸν παραλλάσσοντα τὰς ἀρχὰς ἀφιέναι. τοῦτο κατά τε αὐλὸν τὸ ἕλκος ποιέων, καὶ ᾗ τὸ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ἕλκεος. καὶ πιέζειν μὲν μὴ, ἀλλ' ὅσον ἁρμασμὸν ἔνεκεν τοῦ ἕλκεος προσκεῖσθαι. ὀπὶ δὲ αὐλὸν τὸ ἕλκος ὀπιστῆναι χρὴ πιοσηρίῳ, ἢ τῷ σκαίμονι, ἢ τῷ ἄλλων φαρμάκων ὅτι ξυνδεσμότατόν ἐστιν ὀπιτεγξαι. καὶ ἐὰν μὲν ἡ ὥρη θερινὴ ᾖ, ὀπιτέγξαι τῷ οἴνῳ τοῦτον πολλῶς πυκνά, ἢν δὲ χειμερινὴ ἡ ὥρη ᾖ, εἰ εἴη πολλαπλούσιον δὲ νενομισμένα οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ὀπιτείθειν. ἐξαιμῶν δ' αὖτις χρὴ ὑποτεπᾶσθαι. καὶ βραχύπλα ποιέειν, φυλάσσοντα τοὺς παρρόους, μεμνημένον ὅτι ⓐ τοῖσι ὅτοι ἐν τοῖσιν αὐτοῖσι χήμασιν πολλὸν χρόνον κείμενοι, σηπεδόνματα δυσάκεστα ποιέουσιν.

[24] τοῦτος

[24] Τούτοις ἐν οἴνῳ μέλανι ὠσητέῳ] Celsus omnibus his vulneribus primum linamentum, vino madens imponi præcipit, cui mox paulùm admodum adiectum sit.

ὑποδέσμος ὀπιδεῖται] Galenus in Comment. ὀπίδεσμος legisse videtur, quam etiam lectionem omnes retinuerunt interpretes. Non tamen consentientibus omnibus membranis, ὑπόδεσμος legimus. Quædam etiam exemplaria ὑποδέσμους habent.

καὶ πλάτα σκεπαρνηδὸν] Huius loci meminit Galenus lib. 6. Meth. med. & Com. 2. in lib. κατ' ἰητρ. Quemadmodum eundem exponit in Exegesi, σκεπαρνηδὸν ἐκπεκλασμένως, hoc est, effractè exponens.

ὀπτιδύναι χρὴ πυετῷ] Huius loci sic meminit Paulus lib. 6. cap. 107. Ἱπποκράτης ὁ τῇ πυρετῷ ἐμπλάστρῳ ἐμμίσγων χρῆσι, τοῦτόν φασιν εἶναι τὸν τετραφάρμακον βασιλικόν.

ἢ τὸ ἧπαρ ἐναίμων] Galenus lib. 6. Meth. hoc sic exponit: ἢ τοίνυν τὰ φάρμακα πάντα ἧπαρ ξηραίνοντα ἐστι, καθάπερ ἐν τῷ ὀπίῳ φασὶν, ὃ καὶ τὸ μέτριον ἐπ' αὐτοῖς ὀδήγας. ἐκ δὲ τοῦ ἧπατος ἐναίμων ὀνομαζομένων ἐστὶ κελεύειν τὰ τοιαῦτα ἧπατα φαρμάκων. εἰ δὲ μή τις αὐτὸς ἐμπειρίαν ἔχοι τοιούτων ἐστὶν συμβουλεύειν τὸ ἔναιμον. ὃ σωτήριον ὄντως ὀπτῆς ξύλης. Quò magis certè suspecti sunt Aldini codices, qui hunc totum locum silentio prætereunt.

εἰσὶ πολλὰ ἐνδεῆ] Celsus. Ingerendumque subinde in fascias est calidum oleum & vinum, magisque in principio sanè vtendum, vulnus calida aqua fouendum, frigusque omni ratione vitandum est, & transeundum ad medicamenta, quæ puri mouendo sunt, maiorque vulneri quam ossi cura agenda.

ἐξάλλου δ' αἰγὸς] ἐξάλη τελείου αἰγὸς δίρμα exponitur Galeno in Exegesi, vt & Erotiano ἐξάλη dicitur τελείας αἰγὸς δίρμα, ἧ πυκνοτάτῃ κατέδυσι, hoc certè subnotato loco. At ἔξαλον αἶγα ἄγριον vocat Homerus Il. δ. (v. 105.) vbi ἔξαλον, πάλλον πηδητικὸν, ὁρμητικὸν exponunt, ἀφ' οὗ τὸ ἐκνεύειν, aut vt aliis placet, παρὰ τὸ ἅλλεσθαι, aut ἄλλις ἰζεσθαι, aut ἄλλεσθαι, aut ἀλίζεσθαι. Est enim animal saltu ingrediens & impetuosum, aut etiam sale gaudens. Quidam etiam ἔξαλον ὀχυρὸν lasciuum & salacem exponunt, vnde hædi petulci Virgilio dicuntur, & petulcæ meretrices quasi appetentes. Porphyrius vero ζωίαν ἔξαλον apud Homerum dici vult, velut integrum caprum non fectum, aut castratum, velut ἐξαλῆ τράγος In Epigrammat. dicitur caper integer, non castratus, aut salax. Quibusdam etiam scribitur ἐξαλοῦ, dici ἀφειπωμένως, τοῦ αἰγείαν, caprinam pellem, vt παρδαλοῦ & λεοντοῦ, quod & Eustathio attribuunt. Galenus quoq; in Exegesi ἰσάλλου, δορᾶς, δίρμα exponit. Pro quo ἐξάλλου quidam reponunt minus rectè meo iudicio. Nam & ante ἐξάλου exposuit. Sed pet ἰσάλλου variam istius loci lectionem mihi adscribere videtur. Ideoque ἰσάλλου suo ordine adscripsit.

[25] Ὅσους δὲ μὴ οἷόν τε ὀπιδέσει ἰήσασθαι ἀφ' ὧν τούτων τῶν ἐμπλάστρων ὕστερον, ἢ τῶν ἐπιπολασμάτων, τούτους, ταῦτα πλείονος χρὴ ποιεῖσθαι, ὅπως βούλεται ἡ σώσουσιν τὸ κατειργὸς τὸ σῶμα κατ' ἰσχυρὸν τοῦτο ἔχοντα ἢ νόον. καὶ τοῦ ἀνωτέρω δὲ μᾶλλον ἢ κατωτέρω. Εἰ δέ τις μέλλοι καλῶς καὶ εὐχερῶς ἐργάζεσθαι, ἄξιον καὶ μηχανοποιήσασθαι, ὅπως κατάτασιν δικαίαν, καὶ μὴ βιαίαν ἀφήσει τὸ κατειργὸς τὸ σῶμα, μάλιστα ἢν ἐν κνήμῃ ἐνδέχεται μηχανοποιεῖν. Εἰσὶ μὲν οὖν οἳ ἐπὶ πᾶσι τοῖς τῆς κνήμης κατάγμασιν, καὶ τοῖσι ὀπιδεομένοισι, καὶ τοῖσι μὴ ὀπιδεομένοισι, ἢ πόδα ἄκρον τοῦτο δέουσιν τοῦτο τοῦ κλίνου, ἢ τοῦτο ἄλλο τι ξύλον τοῦτο τὸ κλίνην καθορύξαντες. Οἵδε μὲν οὖν πάντα κακὰ ποιέουσιν, ἀγαθὸν δὲ οὐδέν. Ὅτε γὰρ τὸ κατατείνεσθαι ἄκρος ὀπίσθιος τοῦτο δεδεῆσθαι ἢ πόδα. οὐδέν τε ἧσσον τὸ ἐντὸς σῶμα τοῦτο χωρήσει τοῦτο ἢ πόδα, ἢ ὅτως οὐκ ἂν ἐκτείνοιτο, ὅτ' ἂν ἐς τὴν ἰγυϊαίην οὐδὲν ὠφελέῃ, ἀλλὰ καὶ βλάπτῃ. στρεφομένου γὰρ τοῦ ἔξω σώματος ἢ τῇ ἢ τῇ οὐδὲν κωλύσει ὁ δεσμὸς ἢ πόδα, καὶ τὰ ὀστέα τῷ ποδὶ τοῦτο συμπεπτωκότα ἑπακολουθέειν τῷ ἄλλῳ σώματι. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο δεδέσθω ἧσσον ἂν διαστρέφοιτο. ἧσσον γὰρ ἂν ἐγκαταλείποιτο ἐν τῇ κινήσει τὸ ἄλλο σῶμα τοῦ. Εἰ δέ τις σφαίρας δύο ῥαιδίου ἐκ σκύτεος ἀμφιβλήτου τοιαύτας οἵας σοροῦσιν ἐν τοῖσι μεγάλοισι πέδῃσιν πολλὸν χρόνον πεπεδημένοι. αἱ δὲ σφαῖραι ἔχοιεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν χιτῶνας, τὸν μὲν τοῦτο τὸ σώματος βαθυτέρους, τὸν δὲ τοῦτο τῶν ἀρθρων βαθυτέρους. Εἶεν δὲ ὀγκιναὶ μὲν καὶ μαλθακαὶ, ἀφιέουσαι δέ, ἢ μὲν ἄνωθεν τῶν σφυρῶν, ἢ δὲ κάτωθεν τοῦ γόνατος. ἐκ δὲ πλαγίης ἑκατέρη διπλαῖ ἑκατέρωθεν ἔχοι τοῦτο ἱμάντα, ἢ ἁπλοῦ ἱμάντος, ἢ διπλόου, βραχύτερα ὡσεὶ ἀγκύλας, τὰ μὲν ἐκ τοῦ σφυροῦ ἑκατέρωθεν, τὰ δὲ ἐκ τοῦ γούνατος. ἐς ἢ ἄνωθεν σφαῖρα ἑτέρα τοιαῦτα ἔχοι κατὰ τὸν ἰγυϊαῖον τὸν αὐτὸν. καὶ πλάτα κεφαλάνας ῥάβδους λαβὼν ἴσον τὸ μέγεθος ἀλλήλῃσιν ἐχούσας, πάχος μὲν ὡς δακτυλιαίας, μῆκος δὲ ὡς κεκαμμένας ἐναρμόζουσιν ἐς τὰ ἀπαγωρήματα, ὀπτιμελεόμενος ὅκως τὰ ἄκρα τῶν ῥάβδων μὴ ἐς τοῦτο χρᾶται, ἀλλ' ἐς τὰ ἄκρα τῶν σφαιρέων ἐγκέλσῃ. εἰ δὲ χρὴ ζεύγεα τοῦτο τῶν ῥάβδων. καὶ πλάτα, καὶ μακροτέρας τὰς ἑτέρας τῶν ἑτέρων. καὶ ἴσας καὶ βραχυτέρας, καὶ μικροτέρας ὡς καὶ μέζονα τὰ φῶτα βούεται

Atqui non vllo ex antedictis modis, aut ex iis qui postea referentur, sub vinculis sanari queunt, eos maximam curam adhibere oportet, vt partem corporis fractam rectè atque è directo collocatam habeant, ea animaduersione vt excitetur potiùs quam dependeat. Quod si cui recte atque expedite opus exercere in animo est, is machinas adhibere necesse habet, quo iusta ac minimè violenta distentione pars corporis fracta intendatur, quod præcipuè in tibia facere licet. Quidam igitur crure fracto, siue vinculum aliquod, siue nullum adhibeatur, pedem summum ad lectum, aut aliquod aliud lignum iuxta lectum defossum deuinciunt. At hi quidem vt nihil vtile afferunt, ita planè nocent. Neque enim hæc pedis vinctura quicquam ad extensionem confert, cùm reliquum corpus nihilominus ad pedes defluat, eaque de causa non ampliùs extenditur, ac neque quicquam ad directionem conducit, quinetiam obest. Conuerso namque in hanc vel illam partem reliquo corpore, nihil prohibebit vinculum, quò minùs pes & annexa illi ossa reliquum corpus sequantur. Quin si alligatus non fuerit, minor fiet peruersio, cùm in reliqui corporis motione minùs deferatur. Possunt autem duo orbes ex corio Ægyptio consui, quales gestare consueuerunt qui diu in magnis compedibus detenti sunt, sintque hi vndique tunicis cincti, qua quidem vulnus est altioribus, ad articulos autem breuioribus. Sint præterea tumidi quidem & molles, atque ita accommodati, vt vnus quidem supra malleolos, alter verò infra genu collocetur. A latere verò vtroque habeat bina vtrinque appensa retinacula, breuiora velut ansas, ex simplici aut duplici loro, partim quidem ex vtroque malleolo, partim verò ex vtroque genu. Ac superior orbis altera eadem habeat eodem modo è directo respondentia. Deinde virgæ corneæ sumantur æquali inter se magnitudine, crassitudine quidem digitali, ea verò longitudine, vt inflexæ ad suspensa retinacula aptè conueniant, eo adhibito studio, vt summi virgarum fines non in corpus, sed in extremas orbium eminentias incumbant. Tria verò aut plura virgarum paria esse debent, & aliæ aliis aliquantò longiores, & breuiores, ac minores, quò, si lubet, magis distendere possis.

Virgæq; hinc & inde ex vtraq; malleorum parte collocentur. Hæc igitur si crebrò molitus fueris, & iustã intensionem, & ex directo æquabilẽ præstabunt, vulneriq; nullum dolorem afferent. Nam si quæ fiũt expressiones, partim quidem ad pedẽ, partim verò ad femur ablegantur, virgæq; hinc atq; inde à malleolis rectiùs collocantur, vt ne tibiæ sitũ impediant, ac probè vulnus decúbat & sustineatur. Neq; verò quicquã prohibet, duas superiores virgas, si quis velit, inter se iungere, ac leue aliquid, si lubet, iniicere, ita vt iniectũ sublime supra vulnus extet. Orbes igitur si lenes, molles, firmi & recenter cõsuti fuerint, virgarumq; intẽsio, velut iam dictũ est, rectè facta sit, optimũ erit cõmentũ. Sin horũ quicquã non rectè procedat, oberit magis quàm profuerit. Cętera autẽ artificia, aut rectè, aut nullo modo moliẽda sunt. Turpe enim & ab arte abhorrẽs, aliquid molientẽ in ipso artificio deficere.

ἔτωσαν δὲ αἱ ῥάβδοι ἑκάτερθεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν σφυρῶν. ταῦτα οὖν εἰ καλῶς μηχανοποιηθείη, τήν τε κατάτασιν διχαίως παρέχοι καὶ ὁμαλῶς τῷ τ' ἰθυωρεῖν, καὶ τῷ τρώματι πόνος οὐδεὶς αἰεὶ εἴη. τὰ γὰρ ἀποπιέσματα, εἴ τι δ' ἀποπίεζοιτο τὰ μὲν αὖ ἐς (Ϟ) πόδα ἀπάγοιτο, τὰ δὲ, ἐς (Ϟ) μηρόν. αὖτε ῥάβδοι βυθετώτεραι, αἱ μὲν ἔνθεν, αἱ δὲ ἔνθεν τῶν σφυρῶν. ὥστε μὴ κωλύεσθαι τ' ἰθέειν τ' κνήμης. δ', τε τρῶμα βυκατάσκητον καὶ βύβαστακτον. οὐδὲ γὰρ ἐμποδὼν ἐστὶ ἢν ἐθέλοι τὰς δύο τῶν ῥάβδων τὰς αὐτέρω αὖτας πρὸς ἀλλήλας ζεύξαι. δ' ἢν ἴῃς κούφως βάλοιτο ὑπιβάλλειν, ὥστε δ' ὑπιβαλλόμενον μετέωρον ἀπὸ τ' τρώματος εἶναι. εἰ μὲν οὖν αὖτε σφαῖραι παρεσικέες, δ' καλαί, δ' μαλθακαί, καὶ καινὰ ῥάφοιεν, καὶ ἡ ἔντασις τῶν ῥάβδων χρηστῶς ὑπαθείη, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, οὐ χρηστὸν τὸ μηχάνημα. εἰ δέτι τούτων μὴ καλῶς ἔχοι, βλάπτοι αὖ μᾶλλον ἢ ὠφελέοι. χρὴ δὲ καὶ τὰς δήσας μηχανᾶσθαι, ἢ καλῶς μηχανᾶσθαι, ἢ μὴ μηχανᾶσθαι· αἰσχρὸν γὰρ δ' ἄτεχνον μηχανοποιέεσθαι ἀμηχανοποιέεσθαι.

[21] ὅσον γὰρ αὖ ἐγκαταλίπῃ] Sensus est, non alligatum pedem minùs peruerti, quod in reliquis corporis motione minùs destituatur aut deferatur, hoc est, facilius etiam cum reliquo corpore moueatur. ἐγκαταλείπεσθαι enim relinqui, deferi aut destitui dicitur, quo sensu qui in periculo versatur, deseri dicitur. Hanc autem clausulam Cornarius in sua versione, librarij culpa (vt reor) omisisse videtur, quæ tamen nusquam deficit.

ἐγκέλλειν] ἐγκέλλειν incumbere, insistere, insidére, inhærere, inniti & firmari significat, & Galenus ἐγκέλσαι, ἐπερεῖσαι exponit. Et in Exegesi ἐγκέλσαι ἐπείσῃ exponit, pro ἔγκλιναι aut ἐγκέλσαι melius scribatur & ἐπερείσῃ. Quæ tamen plærisq; in exemplaribus desunt. In Mochlico verò, τὰ ἄκρα ἐς τοὺς σφαίρους ἐπιπεζοῦσθαι dicit, quibus extremos fines fustiũ spiris inniti & firmari vult, ita vt ἐγκέλλειν sit ἐπιπεζοῦσθαι.]

τὸ, τε τρῶμα βυκατάσκητον] Sensus est, virgis hinc & inde à malleolis rectè dispositis effici, vt probè vulnus decumbat ac deferatur, & membrum vulneratum, vt tibia, probè nitatur & re aliqua molli fulciatur.

Fracturas porrò tam cum vlcere, quàm sine vlcere, plæriq; medici primis diebus lana succida curãt, neq; id ab arte alienũ videtur. Qui sanè ad recẽter vulnerata, linteorũ inopia, lanam cõparatam habere cogũtur, iis magna venia debetur. Neq; enim in linteorũ penuria, quicquã lana longè melius ad hęc deliganda adhiberi potest. Ea verò quáplurima, tum probè carpta, neq; aspera esse debet. Pauca namq; & praua, parũ habet vitiũ. At qui vno aut altero die lanam deligare æquũ esse putant, tertio verò & quarto iectis linteis cõprimunt, tumq; plurimùm distendũt, ij in eo quod in re medica imprimis est aduertendum, admodũ inscienter se gerunt. Tertio namq; & quarto die duriter & asperè, vulnerata minimè tractari debẽt, &, vt vno verbo complectar, iis diebus omni specilli demissione, aliisq; quibus vulnera irritantur abstinendũ. In totum enim plęraq; vulnera tertio ac quarto die recrudescere consueuerunt, tum quæ ad inflammationẽ & sordes tendũt, tum quæ ad febres deueniunt. Atq; hoc præceptũ, si quod aliud, magnũ est operæpretium attendere. Quid enim est præcipui in re medica vsus nõ in vlceribus modò, verùm etiam multis in aliis morbis, cum quo communionem non habeat? Nisi si quis alios quoq; morbos vlcera esse dixerit. Quæ sanè oratio quandã habet probabilitatem. Multis enim modis alij cum aliis cognationẽ habent. At qui lanis vti æquũ censent, quoad septẽ dies præterierint, deinde tũ intẽdere, tum cõponere & fasciis deuincire, ij nõ perinde inscientes videri debent. Nam & maximè accõmodatum inflãmationi tempus pręterierint, & ab his diebus ossa laxari & bene coaptari poterunt. Ista tamen curandi ratione lõgè potior est quæ per exordia fasciis deuincit. Hæc enim septimo die efficit vti deligationi per ferulas suscipiẽdæ planè idonei reddantur, quod in illa multò posteriùs cõtingit. Sed & alias quasdam habet noxias, quas lõgum esset percensere.

[26] τῶν δ' Ϟ πλῆσαι τῶν ἰητρῶν τὰ κατήγματα, καὶ τὰ ξυὶ ἕλκεσιν, καὶ τὰ αὖθι ἑλκέων, τὰς τροφὰς τῶν ἡμερέων ἰητρεύουσι θερίοισιν ῥυπαρῇσιν, καὶ οὐδέν τι ἄτεχνον δοκεῖ τῦτο εἶναι. ὅσοι μὲν ἀναγκάζονται τὸ τῶν αὐτίκα νεοτρώτων ἑώντων μὴ ἔχοντες ὀθόνια, θερίοισι παρασκευάσασθαι, τουτέοισι πλείστη συγγνώμη. ὁ γὰρ αὖ ἧς ἔχοι αὖθι ὀθονίων δηλῶ τι πολλῷ βέλτιον θερίου ὑπιδῆσαι ὑπὸ τοιαῦτα. εἶ δ' ἔχοι πάνυ πολλά, καὶ πάνυ καλῶς θεραπευμένα, καὶ μὴ τεθαχέα. τῶν γὰρ ὀλίγων καὶ φλαύρων ὀλίγη καὶ ἡ δυνάμις. οἱ δ' ὑπὸ μίαν ἢ δύο ἡμέρας, θέρεα ὑπιδέσθαι διχαίοισι· τρίτῃ δ' καὶ τετάρτῃ ὀθονίοισιν ὑπιδέοντες πιέζοισι καὶ κλαττοῦσιν, τό τε μάλιστα ὅτου πουλύ τι ἰντεικὴς καὶ κάρτα ὑπίκαιρον ἀπεπυετέοισιν. ἥκιστα γὰρ χρὴ τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ σφυρίζειν πρῶτα τὰ τρώματα. ὡς δὲ κεφαλαίῳ δ' εἰρῆσθαι, καὶ μηλώσιας δ' πάσας φυλάσσεσθαι χρὴ ἐν τούτοισι τῆσιν ἡμέρῃσιν, καὶ ὁκόσοισιν σήμασι τρώμασιν ἠρέθισαι. τὸ ὑπίπαν γὰρ ἡ τρίτη καὶ ἡ τετάρτη ἡμέρη ὑπὸ τοῖσι πλείστοισιν τῶν τρωμάτων τίκτει τὰς παλιγκοτήσιας, καὶ ὅσα ἐς φλεγμονὴν καὶ ἀκαθαρσίαν ὁρμᾷ, καὶ ὅσα αὖ ἐς πυρετοὺς ἵσταται. καὶ μάλα πολλοῦ ἄξιον τοῦτο μάθημα, εἴπερ τι καὶ σμῆγμα. νυνὶ γὰρ οὐκ ὑπικοινωνέει τῶν ὑπικαιροτάτων ἐν ἰητρικῇ, τὸ τοῖσι ἕλκεα μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖσι σώμασι πολλὰ νουσήματα; εἰ μή τις φήσει καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα ἕλκεα εἶναι. ἔχει γάρ τινα καὶ οὕτω ὁ λόγος ὑπεικείειαν. πολλαχῇ δ' ἀδελφίσαι τὰ ἕτερα τοῖσι ἑτέροισιν. ὁκόσοι μέν τοι δικαίοισιν ἐθέλοισιν χρῆσθαι, ἔστ' ἂν ἑπτὰ ἡμέρας παρέλθωσιν, ἔπειτα καταπλείθω τε καὶ καταρδῶ, καὶ ὀθονίοισιν ὑπιδέω, ὅτου οὐκ ἂν ἀσιωπῆσαι ὁμοίως φανείην. καὶ γὰρ τὸ φλεγμονῆς ὑπικαιρότατον παρελήλυθεν, καὶ τὰ ὀστέα χαλαρά καὶ βύβλητα μέχρι τούτων τῶν ἡμερέων ἂν εἴη. πολλῷ μᾶλλον ἡ αὖτη ἡ μελέτη τοῖς ἀρχῆς τοῖσιν ὀθονίοισιν ὑπιδέσιος. κεῖνος μὲν γὰρ ὁ τρόπος ἑβδομαίους ἐνίους ἀποδείκνυσιν καὶ παρασκευάζει ναρθηκίην τελέως ὑπιδεῖν. οὗτος δ' ὁ τρόπος πολὺ ὑστερῇ. βλάβας δὲ ἴσας καὶ δήσας ἔχει, ἀλλὰ μακρὸν ἂν εἴη πάντα γράφειν.

[26] τῶν γὰρ

A [26] ἢ ἐξ ὀλίγου ἢ ἐλαίου ἐπὶ ἡ δυοῖν. Sic lego cum interpretibus, quamquam in publicis exemplaribus legitur ἢ ἐπὶ τὰ πάντα ἴσα] Exemplaria omnia tum manuscripta tum publicata sequentibus non assignat. Nos autem ex interpretum fidem & Galeni mente superioribus annexuimus, vtique melius cohærere videntur. Quæ autem exemplaria, alia non quæque habent, vt & parum refert an ὀπὶ καιρὸν, aut ὀπὶ χρόνον legas.

πρὸ γὰρ τῆς ὀπτησιανῆς] Hunc locum longè aliter legit & accepit Calius.

ἐὰν μὴ πεφλεγμένα ἢ τὰ ὀστᾶ τοπήματα] Hunc locum sui indicem Galilib. ἢ ἀνωμάλου διαστάσεως, lectionem sequitur Ia. ἢ ἢ κἀκεῖνος ὁ λόγος ἔχει ὑπόνοιαν, ὡς τοῦ μὴ Ἱπποκράτους ὄντος, φάσκων εἶναι τῶν ⟨ἢ⟩ τὰ τοπήματα συμφύσεις οὐ γὰρ κύκλου ἀλλὰ, φησὶ, διαστάσεως μασθαι τὴν φύσιν. πῶς οὖν ἔλκει τὸ λύειν τὴν συμφύσιν. Huc quoque alludere videtur Heppocr. lib. περὶ ἀγμῶν, ἢν ἐπὶ τοῖσι τοιούτοισι τῶν τοπημάτων ἄνω μᾶλλον ἕλκια ὄντα χωρίζηται τοῦ ἄλλου σώματος εἰσίν.

27 ὀκόσοισι ὦν τὰ ὀστέα καταπεπτώτα μὴ δύνηται ἐς τὠυτοῦ χώρου καθιδρύεσθαι, ὅδε ἡ κατάτασις. σιδήρεια χρὴ ποιέεσθαι, ἐς τῶν ⟨ω⟩ ξύλων ὅταν ④ μοχλοὶ ἔχωσιν, οἷς ④ λατύποι χρέονται, τὸ μὲν ἓν πλατύτερον, τὸ δὲ ἓν στενώτερον. εἶτ' ὦν χρὴ καὶ τρία καὶ ἕξ πλείω ὡς οἷόν τε μάλιστα ἁρμόζοντα τοῖσι χρήσιμα. ἔπειτα τουτέοισι χρὴ ἅμα τῇ καταπάσει μοχλεύειν ὑποβάλλοντα. τοῖσι μὲν ὂ κατώτερον τοῦ ὀστέου, ἐρείδοντα. τοῖσι δὲ ὂ αὐτῶ τερον, τῷ αὐτῷ τόπῳ τοῦ σιδηρέου. ἁπλῶς δὲ λέγω, ὥσπερ ἐπὶ λίθου ἢ ξύλου μοχλοὶ ἰσχυροὶ. ἔστω δ' ὅτι ναοῖσι τὰ σιδήρεια ὡς οἷόν τε, ὡς μὴ κάμπτηται). αὕτη μεγάλη ἀμφοτέρη, ἥ τε τὰ σιδήρεια ὑπιστάμενα ἢ τὴν μοχλεύσιμα ἢ ὡς χρή. ὁκόταν γὰρ αἱ ἀσφύσεις ἁρμόσωσι μεμηχάνηται, πάντων ἰσχυρότατα ὄντα τοῦτο τοῦ, ὅπου τε περιαγωγὴ, ἢ μόχλευσις, ἢ σφῆνωσις. αὖθι ὦν τούτων, ἢ ἑνὸς δή τινος, ἢ πάντων, ὅσῳ τῶν ἔργων τῶν ἰσχυροτάτων ④ αἱ ἀσφύσεις ὑπερτελέουσι. ἄκεσιν ἀτιμαζέει αὐτὴ ἡ μόχλευσις. ἢ γὰρ οὕτως ἐμπεσεῖται τὰ ὀστέα, ἢ ὅκως ἄλλως. ἐπὶ δὴ ἄκρα τῶ ὀστέου τὸ αὖ πρόπλαγμόν μὴ ὑπιστήδειον ἔχῃ ἐπέδρην τῷ μοχλῷ, ἀλλὰ προξυὸ τὸ πρόσθεν, προσλυέσθαι χρὴ τὸ ὀστέον ἐνέδρην τῷ μοχλῷ, ἀσφαλέα ποιῆσαι. μοχλεύειν ὦν χρὴ καὶ τείνειν αὐτήμερα, ἢ δευτεραῖα, τριταῖα ὦν μὴ, τεταρταῖα ὦν, ὡς ἦκιστα, καὶ πεμπταῖα. καὶ γὰρ μὴ ἐμβάλῃσιν, ὀχλήσαντα ὦν, ὅτι τοιαύτην τῶν ἡμέρην φλεγμονὴν αὖ ποιήσειε, καὶ ἐμβάλλοντα ὅσον ἦσον. ἀσφαλὲς μᾶλλον ἐμβάλλοντι, πολὺ αὖ μᾶλλον ποιήσειεν ἢ ἁρπάσαντα ἐμβαλεῖν. χρὴ δὲ χρὴ εἰδέναι. καὶ γὰρ ὅτ' ὀπτῶμοι το ἀσφυσμὸς ἐμβάλλοντι, ἐλπίδες μὲν οὐ πολλαὶ σωτηρίης, λειπτελὲς δὲ ὀπίσω ἐμβάλλειν τὸ ὀστέον ἐπὶ οἷόν τε ἦν ἀόχλως. οὐ γὰρ ὅπῃ τοῖσιν χαλαρωτέροισι τῶν χωρέων ἀσφυσμοὶ καὶ τάνυσι ὑπερτείνονται, ἀλλ' ὅπῃ τοῖσι ὀπτεταμμένοισι μᾶλλον, ὥσπερ οὖν νεῦρ ὁ λόγος. οὐ χρὴ οὖν ὀχλεῖν ἐν τῇσι προσφλεγμαίνῃσιν ἡμέρῃσιν ταύτῃσιν, ἀλλὰ μελετᾶν ὅκως ἦκιστα φλεγμαίνῃ τὸ ἕλκος καὶ μάλιστα ἐκπυήσῃ. ἐπὶω δ' ἐπὶ ἡμέρας πρόσθεν, ἢ ὀλίγῳ πλείους, ἵνα ἀπύρετος ᾖ, καὶ μὴ φλεγμαίνῃ τὸ ἕλκος, τότε ἦσον κωλύειν ἢ πρῆσαι ἐνδεκὴν ἵνα ἐλπίζῃς κρατήσειν. ἵνα δὲ μὴ, ὅσῃ δύναμις ὀχλέειν καὶ ὀχλέεσθαι. ἵνα ὧν ἐμβάλῃς τὰ ὀστέα ἐς τὠυτοῦ χώρου, γεγράφθω ἤδη ④ ὅπως τῶ ὡς χρὴ ἐπιτρῦσαι, ἵνα τε ἐπιζῇς ὀστέα ἀποστήσεσθαι, ἵνα τε μὴ, μὴ δὲ ἵνα μὲν ἐλπίζῃς ὀστέα ἀποστήσεσθαι ὡς ἔφην χρὴ ὅπως τὸ ὀδυνέων ὅπῃ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισι τὴν ὑπόδεσιν ποιέεσθαι ἐκ μέσου τοῦ ἕλκεος ἀρχόμενον, ὡς ὅπῃ τὸ πολὺ, ὡς ὅπῃ δύο ἀρχέων ὑποδέσμοις ὑποδῆσαι. τελευτᾶσθαι δὲ χρὴ ἐς τὴν μορφὴν τοῦ ἕλκεος, ὅκως ἦκιστα στενοῦ καὶ ὀκνεπλησμένον ἔσται τοῦτο τὴν ὑπόδεσιν. τοῖσι μὲν γὰρ ὅπῃ δεξιὰ ὑπόδεσις ἔξω ἔχουσα ἔχει, τοῖσι δ' ἐπ' ἀριστερά. τοῖσι δ' ἀπὸ δύο ἀρχέων. ὀκόταν δὲ καταπορήσῃ

At quibus ossa fracta cute eminentia, in suam sedem collocari non possunt, ea hoc modo recondūtur. Ferramenta faciēda ad vectium similitudiné, quibus in lapidicinis vruntur, hac quidē parte latiora, altera vero angustiora. Tria autem aut etiam plura esse debēt, quò maximè accommodata in vsum adhibeātur. His deinde suppositis vna inter extendendum ita molitionem aggredi oportet, vt ima sui parte inferiori ossi, summa vero superiori innitantur, non secus (vt vno verbo complectar) quam si quis ad lapidem aut lignum commouendum, validam vectis molitionem adhibeat. Sint autem ferramenta quàm maximè fieri potest valida, ne inflectātur. In eoq; magnum est subsidium, si & ferramēta sint idonea, & conuenientem quis molitionē adhibeat. Ex omnibus namq; machinamentis quæ conuenienter ad vsum homines comminiscuntur, violētissima hæc tria existunt, asselli circumactio, per vectē molitio, & cunei adactio. Ac nisi aut vnum aliquod, aut omnia adhibueris, nihil ex his omnibus quæ magna vi nituntur, perfici possit. Quare negligenda non est hæc per vectes molitio. Hac siquidem ratione, aut nulla alia, ossa in suas sedes reconduntur. Quòd si sanè pars ossis quæ super aliud effertur, minimè idoneam vecti sedem exhibet, sed acutū quid prominet, illud scalpro vtrinq; limandum, quò firmiùs vecti insideat. Eodem autem die aut postero molitionē & extensionē adhibere conuenit, sed non tertio, quarto verò, & quinto minimè. His etenim diebus lacessita ossa, etiam si suis sedibus restituta nō sint, inflammatione tentantur, ac nihilominus etiā vbi restituta fuerint. Quinetiam repositō esse multo magis excitabitur neruorum distentio, quàm non repositō, quod probè nosse conuenit. Etenim si repositō esse neruorū distentio superuenit, in angusto spes est. Præstatq; si id sine molestia fieri possit, os retrò compellere. Neq; enim his quæ plus iusto laxiora sunt neruorum distentiones & rigores accedūt, sed his quæ magis intenduntur, qua de re nunc agitur. His igitur prædictis diebus nullā molestiam exhibere oportet, sed operam dare vt vlcus quam minimè inflammatione tentetur, maximeq; ad pus perueniat. Elapsis verò septem diebus, aut etiam paulò pluribus, si febris absit, neq; vlcus inflammatione vexetur, tūc minùs obstat quò minùs reponere tentemus, si id nos consequi posse non diffitemur. Alioqui nil opus est frustra aut sibi molestiam, aut alteri exhibere. Vbi igitur ossa in suā sedem compuleris, discessionem factura sint necne, quænam ad ea curanda ratio accommodari debeat, iam est expositum. Ac siquidem discessura ossa speraueris, in his deligatio ex linteis, quo dixi modo, vt plurimùm à mediis orsa instituēda est, velut quæ ex duobus initiis primum fascia circūdatur. Vlceris autē forma in considerationē adhibēda est, quo quā minimùm hiātibus ac diductis labris sub vinculo existat. Interdū etenim accōmodatè vinculū ad dexteram ducitur, interdum verò ad sinistram, aliis etiā ex duobus initiis ortū habet. At quę suis sedibus ossa

restitui non potuerunt,ea discessionẽ esse factura nosse conuenit, necnon quæ prorsus carne nudata sunt. Nudantur verò quibusdá parte superiore, nonnullis quoq; in orbẽ quoquouersus carnes emoriuntur. Et nonnullis quidẽ sub diuturno vulnere ossa quædã cariem experta sunt,aliisverò minimè,& his quidẽ magis,illis autẽ minùs, ac partim quidem parua, partim etiã magna. Ob relatas igitur causas vno verbo explicari nõ potest,quo tempore ossa discessionem sint factura.Quædam etenim ob paruitatẽ,nonnulla etiam quod in summo cõtineantur celeriùs discedunt. Alia verò minimè,verum arefacta & cariẽ sentientia desquamantur.Ad hęc etiã multùm inter se curãdi ratio differt.His igitur in totũ celerrimè ossa abscedũt,quibus citissimè pus coit, celerrimeq; etiam atque optimè caro producitur.Quę enim in lęsa parte caro subnascitur, ea ferè in sublime ossa attollit. Totus quidẽ testæ ossis ambitus, si quadraginta diebus discessionẽ facit,rectè abscedere existimãdus est,cùm tamẽ quędam sexagesimum attingant. Rariora quidẽ certè ossa citiùs, solidiora tardiùs, quæq; etiam minora sunt, multùm infra hoc spatium, atq; alia aliter discedunt.

ὀστέα ἐμπεσεῖν. χρὴ οὖν αὐτὰ εἰδέναι χρὴ ὅτι ἀποῤῥήσεται, καὶ ὅσα τελέως ἐψιλώθη τῶν σαρκῶν. ψιλοῦται δ' ἐνίων μὲν τὸ ἄνω μέρος, μετεξετέρων δ' κύκλῳ ἔνεν ἀμφιθνήσκουσιν αἱ σάρκες. ἐκ τῶν μὲν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου τρώματος διεσταρίσαι ἔνια τῶν ὀστέων, τῶν δ' οὔ. καὶ τῶν μὲν μᾶλλον, τῶν δ' ἧσσον. καὶ τὰ μὲν σμικρά, τὰ δὲ μεγάλα. διὰ ταῦτα χρὴ τὰ ἐξαιρήματα σὺν ἕξιν ἐνὶ ὀνόματι εἰπεῖν ὁκότε τὰ ὀστέα ἀποῤῥήσεται. τὰ μὲν γὰρ διὰ μικρότητα, τὰ δὲ διὰ τὸ ἐπ' ἄκρῳ ἔχειν θᾶσσον ἀφίσταται. τὰ δέ, διὰ τὸ μὴ ἀφίστασθαι, ἀλλὰ λεπιδοῦσθαι καταξηραινόμενα, καθάπερ ἡμῦόμενα. πρὸς δὲ τούτοις, διαφέρει τε καὶ ἰητρείης. ὡς μὲν γὰρ ἔστι τὰ ὀπίσω τὰ χλιζα τουτέων ὀστέα ἀφίσταται, ὧν τὰ χλιζαὶ μὲν αἱ ἐκπυήσιες. τὰ χλιζαὶ δὲ καὶ κάλλισαι αἱ σαρκοφυίαι. ἐκ γὰρ αἱ ὑποφυόμεναι σάρκες κατὰ τὸ σιναρὸν αὖται μετεωρίζουσι τὰ ὀστέα ὡς ὀπὶ τὸ πουλύ. ὅλος μὲν ὁ κύκλος τὸ ὀστέου, ὡς ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀποῤῥῇ, καλῶς ἀποῤῥήσει. ἔνια γὰρ ἐξ ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνέεται. τὰ μὲν γὰρ ἀραιότερα τῶν ὀστέων, θᾶσσον ἀφίσταται. τὰ δὲ στερεώτερα, βραδύτερον. τὰ δ' ἄλλα τὰ μείω, πολλὸν ἐνδοτέρω, ἄλλῃ δ' ἄλλως.

[27] ἥδε ἡ κατάτασις] κατάτασις legunt omnia ferè exemplaria tum manuscripta,tum publicata. Sed κατάσασις ex Gal.legi debet.

σιδήρεια χρὴ πυιέειν] Eam quæ sit per vectes molitionem in reponendis ossibus,adeóque vectes ipsos, his verbis ex ipso Hippocr. describit Paulus lib.6. ἀμύζουλον δ' ἐστὶ τὸ λεγομένῳ μοχλίσκῳ. σιδηροῦν δ' τοῦτ' ἔστι ὄργανον, μῆκος μὲν ἔχον ἄχρις ἐπὶ ὀκτὼ δακτύλων. πάχος δ' σύμμετρον ὥστε μὴ ὑπὸ λεπτότητος ὀκνεῖσθαι τῇ μοχλεύσει, ἐξύ καὶ τὸ ἄκρον ἐκ πλατύ, καὶ μετρίως ὀπισθεμπίπτ. ἔ πιές τι ἐξὺ πέρας ὑπολάλυπτις τῇ ὀπισθίῃ τῆ ὀστοῦ ὑπεροχῇ, καὶ τὸ ἕτερον ἀποβλέπειν ἅμα καὶ μετρίως κατατάσεως τὸ κάλλι ῥᾳδιουργίης, καταλλήλων φέρεσθαι τὰ τὸ καταγμάτος πέρατα. Celsus verò,si manus ossis repositionem facere non potest, volsellam, quali fabri vtuntur, iniiciendam esse præcipit, rectè se habenti capiti ab ea parte quæ sima est, vt ea parte qua gibba est, eminens os in suam sedem compellat.

αὖτη μεγάλη πυρεία] Hunc locum longè aliter sumit Caluus.

ἰὼ δ' ἄρα τὸ ὀστέον] Hunc locum sic mihi expressisse Celsus videtur. Inter quæ si quod paruulum fragmentum ossis eminet, id si retusum est,in suam sedem dandum,si acutum,aut acumen eius longius est, præcidendum, si breuius, limandum, & vtrinque scalpro leuandum,tum ipsum recondendum est. Sic enim lego. Paulus verò (cap.107.lib.6.) εἰ δ' μὴ δυνατὸν εἴη τοῦτο ποιῆσαι, δι' ἐκκοπίων αἰτιῶνται ἀφίλωτον τὸ ὑπερέχον, ἢ ἀποπρίσασθαι καὶ τὸ ἐπὶ πολὺ συεύγων διηρρυμμένον πέρας, καὶ τῷ τραχύτητι τῶν ὀστᾶν ἐξομαλίσαντες, ἀπυθωίοις τε καὶ καλλοις, τῇ ἐμμότῳ ἐπιτραπέσασθαι λαγωῇ. Illud autem ὁ ὦδε φέρει, de ossis acumine quod prominet & præfertur rectè mihi sumi videtur, etsi potest dici de ossis acuto, quod vectis præterlabitur & effugit.

λισπλείῃ δ' ἐπίσω ἐμβάλλειν] ἐπίσω ἐυβάλλειν de osse dicitur, quod retro compellitur,hoc est, sua sede elabitur,excidit,expellitur, pro quo exemplaria quædam manuscripta ἐκβάλλειν legunt.

ἀεὶ δ' νῶν ὁ λόγος] Ista superioribus iungi possunt, aliis in nonnullis manuscriptis exemplaribus & vetustissimis & plurimis. Cùm enim de ossium repositione agatur,in qua conuulsiones potiùs suboriantur,quàm si in totum omittatur,eaq; sine membri distentione fieri nequeat,eò rectè hæc accommodari possunt.Quædam etiam exemplaria sequentibus iungunt, quod faciunt interpretes & Aslani codices.Hunc autem locum longè aliter sumpsisse videtur Caluus,cùm temporibus leuioribus aut molestioribus accommodat.

ὅκως ἤκιστα στενὸς] στενὸς ἕλκος vlcus plurimũ hians & apertum,ac euersis labris dicitur. Galen. in exegesi,hoc subnotato loco,στενὸς exponit,τὸ ἐκπετὲς καὶ πλατὺ καὶ διεστηκὸς ὅτι πλέον ἧς χρὴ καὶ ὑπερβαλλούσης ὀνομάζει] ἐκπεπληγμένον verò paulò ante exposuimus.

καὶ γὰρ αἱ ὑποφυόμεναι σάρκες] Sic legunt meliora exemplaria. Quædam etiam ἀποφυόμεναι, quæ secutus videtur Caluus.

His autem de causis os eminens præcidi debet, si in suam sedem compelli nequit,ac tantùm non reponi posse videatur,si detrahi queat,si noxium fuerit,& carnem aliqua ex parte vulneret, sensúq; molestiam afferat.Quin si denudatum fuerit,id quoq;auferri debet. Reliqua præcidantur necne non multum refert. Prorsus enim constat quæ carne in totum priuantur & arefiunt, ea penitùs quoq; discessionem esse facturam. At quæ in squamas resolui sperantur, ea præcidi non debent. Ex propositis autem indiciis coniiciendum est quænam penitùs discessionem factura sint, ad eaq; huiusmodi, curatio per splenia & vini perfusionem, velut in abscessuris ossibus ante scriptum est, adhibenda.Cauendumq; ne frigidis per exordia perfundantur, horroris enim cum febre neruorumq; distentionis metus impendet. Frigida namque neruorum distentionem accersunt, quandoq; verò etiam exulcerant. Nosse autem conuenit illic breuius necessariò membrum fieri, vbi vtrumque os fractum & aliud super aliud excedens curatum fuerit, cuique totus etiam testæ ossis ambitus discesserit. At quibus femoris aut brachij os eminens est, ij ægrè supersunt. Nam cùm ossa grandiora sunt & me-

[28] ἀποῤῥίσαι δὲ ὀστέον ἔξεστιν ὁπόταν τῶνδε τῶν φασίων χρὴ, ἰὼ μὴ δυνατὸν ἐμβάλλειν, μηδὲ λυσιτελὲς αὖτ' δοκῇ δὲν πρήσσειν, ἐκ οἷόν τε ἢ πραγματεύεσθαι, ἰὼ τε ἀσφαλὲς ἢ καὶ θραύειν τι τῶν σαρκίων, καὶ δυσαλγησίην παρέχει, ψυλόν τ' τυγχάνῃ ἐὸν, καὶ τὸ ἐκτὸς ἀφαιρέειν χρὴ. τὰ δὲ ἄλλα σχεδὸν μέτα διαφέρει, ἤτε ἀποῤῥίσαι, ἤτε μὴ ἀποῤῥίσαι. σαφέως γὰρ εἰδέναι χρὴ ὅτι ὀστέα ὅσα τελέως στερεᾶ τῶν σαρκῶν καὶ ὑπεξηραίνε], ὅτι πάντα τελέως ἀποῤῥήσει. ὅσα δ' ἀπολεπιδοῦσθαι μέλλει, ταῦτ' ἀχρὴ ἀποῤῥίψαι. τεκμήρεσθαι δὲ χρὴ ἀπὸ τῶν τεταγμένων σημείων τὰ τελέως ἀποῤῥησόμενα. ἰητρεύσει δὲ σὺν ἐλαίοισι καὶ τῇ οἰνηρῇ ἰητρείῃ, ὥσπερ ἐκ πρόσθεν μέγα πᾶσι τῶν ἀποῤῥησομένων ὀστέων. φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ μὴ καταψυχροῖσι τέλεσι καὶ πρόσθεν χρόνον. ῥιγέων γὰρ πυρετωδέων κίνδυνος. κίνδυνος δὲ καὶ ἀσμῶν. προσκαλέεται γὰρ ἀεὶ ἄσασμον τὰ ψυχρά. ποτὶ δὲ καὶ ἕλκη. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι πρὶν αὐάνθη βραχύτερα τὰ σώματα ταύτῃ γενέσθαι, ὧν ἀμφότερα τὰ ὀστέα καλεηγότα καὶ πρηνλαβόμενα ἰητρεύῃ], ἐς οἷς ὅλως καὶ ὁ κύκλος τοῦ ὀστέου ἀπέῃ. [29] ὅσοις δὲ μηρὸς ὀστέον ἢ βραχίονος ἔξεστιν, ὅταν μάλα πρόκινον]. τὰ γὰρ ὀστέα μεγάλα ἐκ πολυμυέλα,

A λυμύνεται, καὶ πολλὰ τῶν ὀπτικῶν καὶ σιωπηρωτικὰ πάθη γίνεται, καὶ μύες καὶ φλέβες. Καὶ ἐὰν μὲν ἐμβαθεῖς ἀπασμοὶ φιλέωσι ὀπτιγίνεσθαι. μὴ ἐμβληθεῖσι δὲ, πυρετοὶ ὀξεῖς, καὶ ὀπτικοὶ καὶ λιγυώδεις, καὶ ὀπτιμελαίνον[1]. φριγίνον[2]. ὃ οὐκ ἔστιν οἷσι μὴ ἐμβληθῇ, μὴ δὲ πφηθῇ ἐμβαθέως. εἰ δὲ μᾶλλον παρεγίνοντο οἷσι κατὰ μέρος τὸ ὀστέον ὀξέως, ἢ οἷσι τὸ ἄνω. παρεγίνοντο δ' ἂν καὶ οἷσιν ἐμβληθείη, ἀπανίως γε μήν.

B μελέπη γὰρ μυγετέων μέγα διαφέρουσιν, καὶ φύσιες φυσίων τε σωμάτων εἰς βύθος εἰσὶ. διαφέρει δὲ μέγα καὶ ἐὰν ἔσω τε βραχίονος καὶ τε μηροῦ κατὰ ὀστέα ὀξέχῃ. πολλαὶ γὰρ καὶ ὀπτικαὶ διατάσιες φλεβῶν ἐν τοῖσδε μέρεσι, ὧν ἔνιαι διατετρωκυῖαι σφάλλουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τοῖσδε μέρεσι, ἅπασι δέ. ἐν τοῖσιν οὕτω τιθεῖσιν τρώμασιν οὐ μὰ κινδύνους ἄνευ λήθειν, ὁκοῖοι ἰνῶν εἰσιν, καὶ παρολέγειν χρὴ τοῖς τοῦ καμόντος.

C Εἰσὶ αἰσχρόζοιο μὲν ἐμβῆναι, ἐλπίζοις δὲ ἐμβῆναι καὶ μὴ πολλὴν παραλλαξιν ἢ τὸ ὀστέον, καὶ μὴ ξυνεδραμεῖν οἱ μύες, φιλέουσι γὰρ ξυνέλθειν, ἢ μόχλευσις καὶ τοῦτο μὴ τὸ καταπάσιος ὧν αὖ ξυλλαμβάνοι θ.

dulloſa, tum verò multi & inſignes nerui ſimul vulnerantur, & muſculi, & venæ. Ac ſi quidem repoſueris, neruorum diſtentiones ſuperuenire conſueuerũt, nõ repoſitis autem febres acutę, bilioſæ, cum ſingultu & nigritie. Nihilò autẽ minùs ſuperſunt, quibus neq; in ſuas ſedes ſunt cõdita, neq; vt reconderentur tentatũ eſt. Potiùs verò ſuperſunt, quibus oſſis pars inferior, quàm quibus ſuperior eminet. Supereſſe etiá poſſunt, ſed rarò quidem, quibus intrò ſunt condita. Curationes enim & corporum naturæ, quod ad ferẽdi leuitatem attinet, longè aliis aliæ præſtant. Multum quoq; refert an interiore parte brachij ac femoris oſſa eminent. Multę enim & inſignes venarum productiones per interiorem partem feruntur, quarum nonnullæ ſi vulnerentur, hominẽ iugulãt. Sunt & exteriore parte quædam, verùm pauciores. Quare in huiuſmodi caſibus quodnam periculum impendeat non eſt ignorãdum, idq; in tempore prædicendum. Quòd ſi in ſuam ſedem compellere cogeris, idq; te cõſequi poſſe ſpereſ, neq; multum oſſa inter ſe ceſſerunt, muſculiq; in ſeipſos non contrahuntur (quod ſæpè fieri aſſolet) his per veẽtem molitio cum diſtentione bene cõtulerit.

[1] ὥστε ἀσηρὸν ἦ] ἀσηρὸν infeſtum, noxiũ, moleſtũ ſignificat, vt antea Erotianus ἄσης πυρετὸς exponit. Hunc libri Galeni abundant. Celſus verò de oſſe eminente hunc locũ ſic exprimit. Si id maius eſt, membrum adhiberi circumiri oportet eas ſub manu contentas tolli, idq; os vbi iam nudatũ eſt, abſcindere, quod maturius (ſcilicet ſi cremiũ [illegible] ratione os eſſet, & valuas [illegible]. Rurſus quoq;, Interdum fractura quibuſdã veluti aculeis carnẽ vexat quæ [illegible] & pus [illegible] cognito, quæ ſit id medicus, eaſq; ſecundum leos præcidere neceſſe habet. Sic enim vtrobiq; legendum conſeo. Idem etiam, ex oſſium ea quæ eatem valetudinẽ [illegible] ſunt.

D συλλαμβάνοιτο δ' ἂν] Frigus omni ratione vtendum eſſe ſcribit. Celſus. Ex eo quo pus horret tremore. ſiquidẽ [illegible]. Frigus etiam neruorum diſtentionem infert. Quæ omnia ex aph. 17. & 20. lib. 5. deſumpta ſunt.

[2] ὅλοις ὃ μηροῦ ὀστέον] Hunc locum his verbis expreſſit Paulus li. 6. εἰ δ' ὑπὸ μίαν ἐσκιαὶ ἐξαρθρήματι συμβεβηκότων ὀφθῇ μέγεθος ἐν τῷ καταπάσει, τότε περιστέον ὁ μὲν γὰρ [illegible] ἐξέχοντα ἐάσας, ἀθάπερ ἐμβεβηκὸς χείλωσιν τοῖς ἐπόμβοις περιαγαγεῖν, ὅπως τὸν ἐκ τῶν τόπων ἐκκλησιάζῃ πλῆθος ἀκριβῶς δὲ ἔστιν ἡ μικρὸν ὑπερέχοντα τοῦτο περιέσται. ὁ δὲ δὴ τῶν ἔνδοθεν τοιούτων τὴν ὀξύτητα τῶν τοιούτων ἐν γραφαῖς [illegible] ἐπιτρέπειν τοῖς ἐν χερσὶν [illegible]. ἀνάγκη δὲ τὸν ἐπιτιθέμενον ἀεὶ τὸ φλεγμαίνειν ἢ ἀφεῖναι τὸν ἐπίδεσμον, ταυτὸν μὴ ὕδατι ἢ φλεγμονῇ.

πυρετοὶ λιγυώδεις] Sic legunt quotquot licuit adhuc videre exemplaria, tum ſcripta, tum publicata. Sed [illegible] aut λυγυώδεις: lego cum interpretibus. Sunt enim febres ſingultioſæ, quæ perpetuo ferè [illegible] habent vomitum, quales in partis

E cuiuſdam inſignis ſyderatione contingunt, & gangrenam comitantur, quales etiam in caloris ſyderatione antea deſcripſit Hippocrates, & repetit extremo lib. ἀφ' ἕλκεων, etſi vitioſa illic videtur eſſe ſcriptio. λυγώδεις autem vt febres dicantur ὅτι πᾶσιν δεῖ ἐμβληθῆναι ἢ λυσῇσιν, ἢ ἢ δι' ὅλου τοῦ πυρίματος ἢ ὑπερεξωμίδων τοῖς πυρετοῖς, vt ſcribit Gal. Com. in lib. de rat. vict. in morb. ac.

εἰλίσσει γὰρ ξυνδεῖν] Sic legunt omnia exemplaria, tum manu ſcripta, tum publicata. Interpretes ξυνδεῖν cum Galeno legiſſe videntur, quod muſculos inter ſe concurrere, aut in ſeipſos contrahi, & ad ſuum initium recurrere ſignificat, aut illud ξυνδεῖν hoc modo explicare. Contracti enim hoc modo muſculi, colligati ac præpediti ſentiuntur.

[3] ἐμβαθύνοντα δὲ ἐλλέβορον μαλθακὴν παρεπίσσαι χρὴ αὐθημερὸν, ἐὰν αὐθημερὸν ἐμβληθῇ, ἐὰν δὲ μὴ, οὐδὲν ἐλκεῖ-

F ρέειν χρή. ὃ δὲ ἕλκος ἰητρεύειν χρὴ οἷσπερ κεφαλῆς ὀστέα κατηγμένα, καὶ ψυχρὸν μηδὲν προσφέρειν. σιλίου δὲ τερῆσαι τελέως. Καὶ ἐὰν μὲν παρύγλυκυς φύσει ᾖ, ὀξυγλύκυ βάλλειν ὀλίγον ὀπὸ ὕδατος ὀπίσω ζόντα τοῦτο ἀγαιτάν. ἐὰν δὲ μὴ πικρόγλυκυς ᾖ, ὕδατος πόμα διδόναι. καὶ ἐὰν μὲν πυρετὸς ᾖ ξυνεχὴς, τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραις δὲ ἐλάχιστον ὅπως ἀφίληται, ἐὰν δὲ ἀπύρετος ᾖ, ἑπτὰ ἡμέρησιν. ἔπειτα ἐκ προσαγωγῆς καὶ λόγου, φακοῦ ὀλίγου διαπτὸν ἄγαν. καὶ οἷσιν αἱ μὴ

G βληθῇ τὰ ὀστέα καὶ τὸν φαρμακείῳ χρὴ τὰ αὐτὰ ποιέεσθαι, καὶ τῶν ἑλκέων τὸν μυγέτεα, καὶ τὸν δίαιταν ὡσαύτως. καὶ δὲ ἀπαιωρεῖσθαι τὸ σώματος μὴ κατατείνῃ, ἀλλὰ δὲ προσάγειν μᾶλλον, ὥστε χαλαρώτερον εἶναι τὸ κῶλον. τῶν δὲ ὀστέων ἀπόστασις χρόνῳ, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. μάλιστα δὲ χρὴ τὰ τοιαῦτα διαφυγεῖν. ἀλλ' ἐὰν μὲν καλῶν ἔχῃ τὸν ἀποφυλίου, αἵ τε γὰρ ἐλπίδες ὀλίγαι, καὶ

H κίνδυνοι πολλοί. Καὶ μὴ ἐμβαθὲς ἄτεχνος ἂν δοκέοι εἶναι, καὶ ἐμβαθὲς ἂν ἐγκυτέρω τὸν θανάτου ἀγάγοι, ἢ σωτηρίης. [4] Τὰ δὲ ὀλισθήματα τὰ κατὰ γένυα, καὶ τὰ διαχωρήματα τῶν ὀστέων, βαθύτερα πυλὺ τῶν καθ' ἁγκῶνα κινημάτων καὶ ὀλισθημάτων. Τὸ, τε γὰρ ἄρθρου τοῦ μηροῦ βυσταλέστερον ὡς ὑπὸ μεγέθει, ἢ ὃ τοῦ

Vbi reſtitueris veratrum molle eodem die propinare conuenit, ſi eodem die reſtitueris, alioqui ne tentare quidem oportet. Vlcus autem eodem modo, quo capitis oſſa fracta curandum eſt, neque frigidi quicquam admouendum, ac cibo penitùs interdicendum. Ac ſiquidem æger natura bilioſus fuerit, nonnihil mellæ odoratæ in aquam inſtillando, eo victu ſuſtinendus eſt. Si verò bile non abundet, aquæ potione vtendum. Quòd ſi febre continenti detineatur, diebus quatuordecim, vt minimum, eo victu tolerari debet, ſin febre vacet, ſeptem diebus. Deinde ſenſim progreſſu facto, pro ratione ad ſimplicem victus rationẽ reuocandus. At quibus oſſa intro cõdita non fuerint, tum eadem medicamenti potio adhibẽda, tum eodem modo vlcus nutriendum, atq; eodem victu perſeuerandum. Itidemq; elatam corporis partem diſtendere non oportet, quin potiùs contrahere, quò laxior, qua parte vlcus eſt efficiatur. Oſſium quoque diſceſſio longiore tempore fit, quemadmodum etiam antea dictum eſt. Taliaq; præcipuè vitãda ſunt, ſi quis modo id honeſtè facere poteſt, cùm & ſpes in anguſto ſit, & pericula multa impendeãt, ac niſi repoſuerit imperitiæ artis exiſtimatio tibi ſubeunda ſit, ſin repoſueris, ægrum potiùs ad mortem præcipites, quam ad ſanitatẽ reducas. Vbi oſſa ex toto ſuis ſedibus mouentur, aut paulùm excedunt, id multò mitiùs in genu quàm in cubiti flexu contingit. Femoris enim articul⁹ pro magnitudine, magis ſuccinctus quã

brachij eſt,atq; hic vnus æquabilem habet naturam eamq; rotundam. At brachij articulus,cùm magnus eſt, tum plures habet cauitates. Adde quod tibiæ quidem oſſa longitudinem habent inter ſe ſimilem, & paulùm quid,ne effatu quidem dignũ, quod exteriore parte eſt excedit,nihilq; memorabile prohibet, ex quo exterior poplitis tendo ortum ducit. Cubiti verò oſſa inęqualia ſunt,quodque breuius, longe plenius eſt, quod tenuius, multum ſupra articulum fertur & excedit. His tamen neruis qui ſunt ad communem oſſium coniunctionem annectitur. In brachio autem os tenue maiorem connexionis neruorum partem habet,quàm craſſum. Atque horum quidem articulorum & oſſium in cubiti flexu,natura eſt huiuſmodi. Ex quo naturæ modo,oſſa quæ in genu articulo ſunt,ſępiùs quidem elabuntur,at faciliùs reconduntur. Ac neq; inflammatio magna, neque articuli vinculum accedit. Plurimùm autem in interiorem partem excidunt,interdum verò in exteriorem, nonnunquam etiam in poplitem. Quorum omnium difficiles non ſunt repoſitiones. Verùm vbi in exteriorem ac interiorem partem mouentur, homo humili aliquo ſedili, crure paulò quidem ſublimiore collocato ſedeat. Fereque mediocris extenſio ſatis eſt, vt altera quidem parte tibiam, altera femur in diuerſa contendas.

A βραχίονος, καὶ διχαίως φύσιν μοιῶδον ἔχον, καὶ τοιήνδε περιφερέα. ὁ δὲ τοῦ βραχίονος ἀγκὼν μέγα καὶ βαθμίδας πλείονας ἔχον. τορὸς δὲ τοῦτος, τὰ μὲν κνήμης ὀστέα παραπλήσια μήκεός ἐστι, καὶ σμικρόν τι ἂν ἄξιον λόγου, ὁ ἔξω ὀστέον ὑπερέχει σθένος μεγάλου κώλυμα, ἐὸν, ἀφ' οὗ πέφυκεν ὁ ἔξω τένων ὁ τοῦ τε ἰγνύου. τὰ δὲ τοῦ πήχεος ὀστέα ἀνίσα ἐστὶν, καὶ ὁ βραχὺ τερον παχύτερον συγκῶ. ὁ δὲ λεπτότερον, πολλῷ ὑπερβάλλει καὶ ὑπερέχει ὁ ἀγκών. ἐξήρτηται B μυῶν τινων καὶ τούτων τοῦ νεύρων καὶ τοῦ χιτῶνος ξυμφυσιν τοῦ ὀστέων. πλέον δὲ μέρος ἔχει τοῦ ἐξαρτήσεως τοῦ νεύρων ἐν τῷ βραχίονι ὁ λεπτὸν ὀστέον. ἥκιστα δὲ παχύ. ἡ μὲν οὖν φύσις τοιοῦδε τρόπου τῶν ἀγκώνων καὶ τῶν ὀστέων τὸ διάκρισιν. καὶ διὰ τοῦτον τὸν τρόπον ἡ φύσις τὰ κατὰ γόνυ ὀστέα πολλάκις μὲν ὀλισθάνει, ῥᾳδίως δὲ ἐμπίπτει. φλεγμονὴ δὲ οὐ μεγάλη παρίσταται, οὐδὲ δεσμὸς τοῦ ἀγκῶνος. ὀλισθάνει δὲ τὰ πλεῖστα εἰς τὸ C ἔσω μέρος, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐς τὸ ἔξω. ποτὲ δὲ καὶ ἐς τὸν ἰγνύην. τούτων ἁπάντων αἱ ἐμβολαὶ οὐ χαλεπαί, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔξω καὶ ἔσω ὀλισθάνοντα, καθῆται μὲν χειρὶ μὴ ἀνθρώπου ὑπὸ χαμαιζήλου τινός. τὸ δὲ σκέλος αὐτοῦ πολὺ ὑπερέχειν μὴ μικρὸν πολλῷ. κατάτασις δὲ ὡς ὑπὸ τὸ πυλὺ μετρίη ἀρκεῖ. τὴν μὲν κατατείνειν τὸ κνήμιον, τὴν δὲ ἀντιτείνειν τὸ μηρόν.

D

[10] ἀπάντων καὶ τὸ ἀπειροπλάθρον] Sic codicum magna pars legit,quam lectionem etiam libenter amplectimur.

[31] καὶ βαθμίδας πλείονας ἔχον] Ex hoc loco Galenus lib.2.de vſu part. βαθμίδας Hippocrati dici ſcribit ſinus leuiter excauatos, ad finem trochlearis cauitatis in vtraque brachij parte exiſtentes,in quos vlnæ proceſſus adunci(quos κορώνας vocant) ingrediuntur, extremæ tenſionis & flexionis terminos. ἐξήρτηται μυῶν τινων καὶ τούτων τοῦ νεύρων] Sic legunt exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit. Cornarius tamen τοῦδε legiſſe videtur & Galenum ſecutus ad τὸ ὑπέρχον τὸ πήχεος ὀσοῦν, τουτέστι τὸ ἀγκῶνα, referre.

πλεῖον ἢ μέρος] Hîc exemplaria quædam addunt, πλεῖον ἢ μέρος ἔχει τὸ ἄρθρον. Quod tamen vitium redolere videtur, vt ex melioribus membranis & Galeno ſatis patet. Hac etiam parte mendoſus eſt codex Aldinus.

τούτων ἁπάντων αἱ ἐμβολαί] Sic legunt exemplaria publicata cum melioribus & recentioribus membranis. Quædam etiam μεταβολαί, quàm lectionem ſecutus eſt Vidus Vidius.

At quæ ſunt in cubiti flexu oſſa, maiorem moleſtiam exhibent, quàm quæ in genu, maioreque negotio ob inflammationem reponuntur, niſi protinus reſtituantur. Minus quidem certè quàm illa ſuis ſedibus mouentur, ſed ægriùs in ſuum locum reconduntur & collocantur, inſuperque inflammationem magis contrahunt & callum obducunt. Sunt autem horum magna quidem ex parte paruæ inclinationes, interdum ad coſtas, interdum in exteriorem partem. Neque tamen articulus totus loco mouetur, ſed quodammodo in brachij cauo ſubſiſtit,qua parte os cubiti excedit. Hæc igitur vbi in hanc vel illam partem excidunt, facilè reponuntur, ac ſatis eſt brachium in directum extendere, ita vt vnus ad manus iunctura m intendat, alter ſub ala comprehenſum retineat. Medicus autem altera manu ad emotum articulum admota, prominentiore palmæ parte propellat,altera verò propè articulum iniecta,in contrariam partem impellat. Atque huiuſmodi luxationes non ægrè repoſitioni parent, ſi priùs quàm inflamatione occupentur, recondantur. Vt plurimùm autem magis in interiorem partem elabuntur, luxantur quoque & in exteriorem. Quæ habitu manifeſta fiunt, eaque plærumque etiam abſque valida intenſione in ſuas ſedes reſtituuntur. In his autem quæ in interiorem partem elabuntur, articulum in naturalem ſedem propellere oportet, cubitum verò in pronum magis conuerſum circumagere. Atque magna quidem ex parte quæ in cubiti flexu luxationes contingunt,ſunt huiuſmodi. Quod ſi articulus in

[32] τὰ δὲ κατὰ τὸν ἀγκῶνα ὀχλωδέστερά ἐστιν τῶν κατὰ τὸ E γόνυ καὶ δυσεμβολώτερα, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ φλεγμονῆς, ἵνα μήτις αὐτίκα ἐμβάλοι. ὀλισθάνει μὲν οὖν ἧσσον, ἢ ἐπὶ σφυρα, δυσεμβολώτερα δὲ καὶ δυσεπιστότερα, καὶ ὑπὸ φλεγμαίνει μᾶλλον καὶ ὑπίπτουσι. ἔστι δὲ καὶ τούτων τὰ μὲν πλάγια σμικρὰ ἐγκλίσεις. ἄλλοτε ἐς τὸ τοῦ πλευρέων μέρος. ἄλλοτε τὸ ἔξω. οὐ πάνυ δὲ τὸ ἀγκὼν μεταβέβηκεν, ἀλλὰ μένον τι κατὰ τὸ κοῖλον ὀστέον τὸ ὀστέου τοῦ βραχίονος, ἢ τὸ τοῦ πήχεος ὀστέον τὸ ὑπέρχον ἔχει. τὰ μὲν οὖν πλάγια, καὶ τῇ ἢ τῇ ὀλισθῇ, ῥᾴδιον ἐμβάλλειν. καὶ ἀπὸ χειρὸς ἡ κατάτασις ἡ ἐς τὸ ἰσχυνομένην κατ' ἰσχυρείαν τὸ βραχίονος, τὸ μὲν κατὰ τὸ καρπὸν τὸ χεῖρος τείνειν. τὸ δὲ κατὰ τὸ μασχάλιον τοιοῦσθαι. τὸ μὲν ἐν τῇ ἑτέρῃ τοῖς ἔξεστος ἀγκῶνα τὸ θέναρ τοῖσδε ἐπὶ τὸν ὦμον. τῇ δ' ἑτέρῃ αὐτῷδε τοῖσδε ἐπὶ τὸν ἀγκῶνα ἐγκεῖσθαι τοῦ ἀγκῶνος. σανίδι δὲ ἢ βοείδεως ἐμβεβλημένα τὰ πλάτα ὀλισθήματα. ἵνα πρὶν φλεγμαίνειν ἐμβάλῃ τις. ὀλισθάνει δὲ, ὡς ὑπὸ τὸ πυλὺ μᾶλλον ἐς τὸ ἔσω μέρος. ὀλισθάνει δὲ καὶ ἐς τὸ ἔξω. δῆλα δὲ τοῦ κλίματι, καὶ πολλάκις ἐμπίπτει τὰ πλάτα, καὶ αὐθις ἰσχυρῆς καταπάσιος. χρὴ δὲ τῶν ἔσω ὀλισθανόντων, τὸ μὲν ἄρθρον ἀπωθεῖν ἐς τὸν φύσιν, τὸ δὲ πήχυν ἐς τὸ καταπρηνες μᾶλλον ῥέπουσα τοιεῖν. τὰ μὲν πλεῖστα ἀγκῶνος πλάτα ὀλισθήματα. ἵνα δὲ ὑπερβῇ τὸ ἄρθρον, ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα ὑπὲρ τὸ ὀστέον τοῦ πήχεος τὸ ἐξέχον ἐς τὸ κοῖλον τοῦ βραχίονος. ἧκιστα μὲν οὖν ὀλιγάκις τοῦτο. ἵνα δὲ

hanc vel illam partem vltra cubiti os quod in brachij cauum prominet, moueatur, quod quidem raro contingit, ſed ſi accidat, non ampliùs ſimiliter extenſio in directum facta ad huiuſmodi luxata accommoda-

A γλήνταν. ὅλκι ἕλκ ὁμοίως ἡ κατάτασις ἡ ἐς ἰγυωείῳ γινομένη ὄπτι τηδείη τῷ τοιούτεων ὀλισθημάτ. κωλύει γὰρ ὃ τῇ τοιαύτῃ κατατάσει ὃ ἀπὸ τ πήχεος ὑπερέχον ὀστέον τὴν ὑπερβασιν τ βραχίονος: χρὴ τοίνυν τοῖσιν ὕπτιος ἐκβεβληκόσι τ κατάτασιν ποιεῖσθαι τοιαύτην, οἵηπερ ἔμπροσθεν γέγραπται, ἐπὶ μὲν ὅσα ὀστέα βραχίονος κατεληλύθασι δεξιδεν, ἀπὸ μὲν τ μασχάλης ἐς τὸ ἄνω τείνεσθαι. ἀπὸ δὲ τ ἀγκῶνος αὖτε ἐς τὸ

B κάτω ἀπαλλάζειν. ὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ὁ βραχίων ὑπεραιωρηθείη ὑπερ τ ἐωυτ καθημένος. ἐπὶ δὲ ὑπεραιωρηθῇ, ῥηιδίη ἡ κατάτασις τοῖσι ἑτέροισιν τ χειρῶν. τὸ μὲν ἔξεστος τ βραχίονος ἐμβαλόντα ὧδε χρή. τὸ δὲ ἐς τὸ τ πήχεος ὀστέον τὸ πρόσθεν τὸ ἄρθρον ἐμβαλόντα αὖτως χρή, τ ἄνωθεν βίπτον ἄμφω, ἦτον μᾶλλον τοιαύτη κατάτασις τ τοιούτων ὀλισθημάτων διχομοστάτη. ἐμβληθείη δ' ἂν καὶ ἀπὸ τ ἐς ἰγυὸν καταπάσεως, ἦτον δ' ἡ ὕπτιος.

ta fuerit. In huiusmodi namq; extensione, quod à cubito prominet, quò minùs brachium supra ferri possit prohibet. In his igitur quæ sic suo loco mota sunt, eiusmodi extensionem adhibere conuenit, quæ priùs descripta est, vbi quis brachij fracta ossa deligat, ita vt ab ala quidem in superiorem partem tensio fiat, ab ipso autem cubiti gibbo deorsum cogamus. Hac enim maximè ratione brachium supra suum sinum sublimè tolletur. Quod si accidat, facilè in suam sedem reconduntur, vbi manuum palmis partim quidem os brachij elapsum propellentes reponimus, partim verò os cubiti quod iuxta articulum est, in partem contrariam impellimus in vtroq; eodem modo, minùs tamen. Atque hæc distentio in hoc luxamento iustissima videtur. Quin & intensione in directum in suam sedem recondi queat, minùs tamen quàm si hoc modo intendatur.

C [32] ἢ ὀπτι πεφύκοτα] Celsus. In cubito celeriùs quàm in vllo alio articulo, siue extra remanfit, siue intus reuertit, callus circumdatur, isque si per quietem increuit, flexus illius postea prohibet.

ἡ ἀπὸ τῆς κατάτασις] Quas hic Hippocrates [illegible] partes articuli inclinatum. Paulus, ἀδρυσμοὺς, mollitiones aut emotiones vocat, quibus magis reponendi modum his verbis statuit: [illegible] μᾶλλον ἐς τὸ ἔξω κεκλιμένα ἢ ὅσα ἐπὶ θάτερα, τὰ μὲν ἐκτεινόντων, τὰ δὲ ἀνακαμπτόντων ἐπὶ θάτερα, τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ἄνω ἐξωθούντων, τὰ δὲ ἐπὶ τὸ κάτω ἐπισπωμένων. Quod effecit vt hoc loco, τ ὑπτι ἰπέρῃ, manum medici cum quibusdam interpretibus posuerim.

† *Lib. 6. cap. 110.*

ὡσ [illegible] Paulus, ἀδρυσμοὺς ποιεῖσθαι χρὴ τὰ ἐκπεπτωκότα πρὸ τῆς ἐπιβολῆς. ἐπιβάλλειν γὰρ τοῦ πεπτωκότος ἕνεκα. Correctus Celsus. Quicquid autem suo loco motum est, ante inflammationem reponendum est.

ὡς ὅσῳ τὸ πλέον μᾶλλον ἐς τὸ ἔσω μέρος] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria tum manu scripta tum publicè exarata. Vidus tamen pro ἔσω, ἔξω legit, & pro ἔξω, ἔσω, si modo librarij vitio non contingit.

D ῥηιδίη ἡ κατάτασις] Sic legunt omnia exemplaria tam publicata quam scripta. Sed κατάσασις lego cum interpretibus, vt sit velut κατάθεσις, & in suam tedem restitutio ac repositio, vt antea expoiuit Galenus, recondi Celsus dicit.

τ αὐτὸν τρόπον ἀμφω] Hæc valde sunt obscura ideoq; à Caluo prætermissa, & à quibusdam ex parte expressa, etsi eadem est omnium membranarum lectio. Mihi certè accipi videntur, vbi brachium in interiorem aut exteriorem partem prolabitur, vt in vtroque casu eadem recondendi ratio valeat, vt prominentioribus manuum palmis partim quod extat impulsum reponatur, partim a contraria parte coactum in suam sedem restituatur. Vtramq; enim vim adhibendam censet, minore tamen vi agendam, cum in exteriorem partem rariùs elabatur. Potest etiam [illegible] ad antea dicta referri, vt in contrariam partem minor vis adhibenda sit, ita quæ priùs niti ac tantùm contra tendere satis esse videatur.

E [33] ἰῶ δὲ ἐς τ ὦμον πεφυκὸν ὀλισθῇ ὁ βραχίων, ἐλαχιστάκις μὲν τῶν γίνεται, ἀλλὰ μὲν αἱ ἐξαπίνης ἐκπάλσεις οὐκ ἐκβάσεις πολλὰ γὰρ ἂν καὶ τ οἰκείαν φύσιν ἐμπίπτοι, κἰῶ μέγα μὲν ἰῶ τὸ κωλῦον. ταύτῃ δὲ τῇ ἐκπαλέσει μέγα μὲν τὸ ὑπερκαινόμενον τὸ ὑπερ τὸ πατχύτερον τῶν ὀστέων & τῶν νεύρων συχνὴ κατάτασις. ὅμως δ' ὅλιγοι ἐξεπάλσεν. σημεῖον δ' ὅτις ἔστιν ἐκπαλήσασιν. οὐδὲν γὰρ χρῆμα τ ἀγκῶνος κάμψαι δυνατὸν). δῆλον δ' ἂν τὸ ἁρθρον ἁλισκόμενον. ἰῶ μὲν οὖν μὴ αὐτίκα ἐμβληθῇ, ἰσχυραὶ γὰρ βίαιοι φλεγμοναὶ καὶ πυρετώδεες γίνονται), ἰῶ δ' ὅλι αὐτίκα ἰὼς τυχῇ, θερμοῦ λον. χρὴ δ' ὀθόνιον σκληρὸν ἑλίξαντα, ἀρχέσθαι μὲν μέγα σπεῖραν πλαγίαν ἐς τὠγκαμπὲς τ ἀγκῶνος ἔξαπίνης ἐξαγκάμψαι τ ἀγκῶνα, & τείνοντα ἄγειν ὡς μάλιστα τ χεῖρα πρὸς τ ὦμον. ἐκφυῆ μὲν οὖν αὕτη ἡ ἐμβολὴ τοῖσιν ὕπτιον ἐκπαλήσασιν ἀταρ & ἐς & ἰγυὸν κατάτασις, δεῖται) βιαιοτέρης τ τόνου τ βίπτου τ ἐμβολῆς. τοῖσι μὲν γε ἑτέροισιν τ χειρὸς χρὴ, μὲν ἐμβαλόντα ἐς τὸ τ βραχίονος ἔξεστος & τὸ πρόσθεν τ καμπὲς ὀπίσω ἀπωθέειν. τ δὲ ἕνα κάτωθεν ἐς τὸ τ ἀγκῶνος ὀξὺ ἐμβαλόντα ἀπωθέειν ἐς τ ἰγυωείῳ τ πήχεος ῥέποντα. δεῖται) ὃ τοιούτῳ τ ὀλισθήματος κἀκείνη ἡ κατάτασις ἡ πρόσθεν γεγραμμένη, ὡς χρὴ κατατείνειν τὰ ὀστέα τ βραχίονος κατεληλύθασι, ἐπὶ μὲν ἰῶνται ἐς τὸ ἔξω ἐμβαλόντα δὲ καθῇ, οὕτω χρὴ τοῖσι ἑτέροισι & πρὸς τοὺς ὑπολύσαι ποιεῖσθαι, ὥσπερ & πρόσθεν γεγραμμένη.

At si in anteriorem partem brachiũ elabitur, quod quidem rarò admodum contingit, sed quid nõ eiicit repentina motio? Multa namque suis sedibus excidunt, etsi magnum quoddam ũt impedimentum. In hac autem articuli emotione magnum quiddam supra os crassius fertur, & multa neruorum contentio, nihilominus tamen quibusdam, sua compage mouetur. Huius autem emotionis indicium est, quod nulla ex parte cubitum flectere queunt, & articulus ad cõtactum manifestus est. Nisi igitur subitò reconditus fuerit graues vehementesq; inflammationes cum febre oriuntur. Quod si ita tum occurratur, nullo negotio in suam sedem opponitur. Oportet autem linteo duro conuoluto, non magno, in cubiti flexu transuerso impositio, de repente cubitum inflectere, & manũ quàm maximè fieri potest ad humeri caput adducere. Hæc igitur reponendi ratio iis quidem sic emotis abunde est. Quæ etiã in directum sic tentis hunc repositionis modum adaptare potest. Prominentioribus tamen manuum palmis ad brachij partem ad flexurã quidem extantem iectis, alter in posteriorem partem propellere, alter verò ab inferiore parte iisdem in cubiti eminentiam iectis, in contrariam partem è regione cubiti impellere debet. Ad hunc quoq; luxationis modum adhiberi potest intendendi ratio priùs descripta, qua ossa brachij fracta, vbi deuincienda sunt, extenduntur. Atq; vbi distentio facta est, prominentioribus manuum partibus admotis; velut priùs dictum est conformare oportet.

F

G

H

[32] ἢ ὀπτι πεφύκοτα] Celsus. In cubito celeriùs quàm in vllo alio articulo, siue extra remanfit, siue intus reuertit, callus circumdatur, isque si per quietem increuit, flexus illius postea prohibet.

[33] ἐξαπίνης ἐκπάλσεις] ἐκπάλσεις emotionem & vim qua articuli sua compage luxantur ac veluti eluctantur significat, velut ἐξάθωσιν. Sic Hesychio ἐκπαλὲς ἐξαφθὸν significat, & articulum sua compage emotum & eiectum, ἐξὸ τὸ ἐκπάλλειν, quod est ἐκπηδᾶν. Vnde & ἐκπαλὶν quod idem exponit ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς ἁρμονίας, ἐξέπεσεν, vt ἐκπαλίσσειν ἐκπηδᾶν. Sic ἐκπαλεῖν, ἐκβάλλειν ἢ ἐκπηδᾶν πιέσει exponit Erotianus & ἐκπαλλόπους, ἐκπαλὲς ἡμιωμένου. Vt hunc locum mihi subnotare vitiũ sit, & κἀκπαλόσι pro ἐκπαλεῖ legisse, vt & κἀκπάλασις ex hoc loco pro ἔκπαλσις Galeno scribitur in Exegeti, vt multis docuimus in nostra Oeconomia.

Παρὰ τῷ οἰκείᾳ ξύνι ἐμπίπτῃ] Sic legunt omnia exemplaria tum manu scripta tum publicè exarata. Sed ἐκπίπτῃ cum interpretibus lego. Neq; tamen Hippocratis mentem mihi videtur assecutus Caluus. Vitiosa etiam sunt exemplaria quæ ἰσχίῳ pro οἰκείᾳ legunt. A

χρὴ δ' ὀθόνιον σκληρὸν] Hunc locum sic exponit Paulus lib. 6. ὁ δὲ Ἱπποκράτης τῷ μὲ ὅτι τὸ ὠλεκρανον ἐξαρθρηται δηλῶν τὴν ἀρθρίαν χειρὸς κάμψιν ἐπιτρέπει ὥστε τὸ ἄνω μέρος αὐτῆς εἰς τὴν ἐναντίαν κεῖσθαι. τῷ δὲ ὅτι τὸ ἐπίσω μέρος τῆς ἀρθρίας πάλιν ἡ ὀθόνη μηκυνθῆναι ἐπιτρέπει, ἐπειδὴ καὶ τὴν ἐξαρθρησιν ἡ μὲν ὅτι τὰ ἔμπροσθεν μέρη διαίας ἐκτάσεως μᾶλλον γίνεται. Huius quoque repositionis per violentam flexionem meminit Hipp. lib. de art. & Cornelius Celsus cap. 16. lib. 8.

Διώκασι δ' ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ] Huius quoque extensionis meminit lib de art. Hippocrates. Paulus verò lib. 6. eam explicat, & totũ reponendi modum paulò fusiùs exprimit, his verbis: ἐὰν δὲ ἐμπεσὸν τὸ ἐξάρθρημα, χειρουργίαις καταστῆναι χρησόμεθα. τοιαύτη δὲ μάλιστά ἐστιν ἡ ὅτι τὸ καταγὲς βραχίονος εἰρημένῃ τῇ Ἱπποκράτει ἐνδιδόντες παραλαμβάνωμεν. πρῶτον δὲ νεωτέρων τινὲς ἔπω καταπίζουσι δύο καταπεινότων ὑπερεχῇ ὡς εἴρηται τὸ χεῖρα, τὸ μὲ ἄνω τῇ μασχάλῃ ἐξαρατοῦντες. τὸ δὲ κάτω πρὸς τὸ κέρας. σαὶ δὲ ἰατρὸς καταύπερθε τὸ κάμπτοντος, τοῖς δυσὶ δάκτυλοις ὅτι ἄρθρον ὠλεκράνου τὸν βραχίονα. ἐπειδὰν δὲ τοιοῦτον ἐμπίπτῃ σωστέον ἐπιλεγόμενον ὅτι ὦμος, ἢ πλατεῖαν τινὰ ἀθλιότητα καὶ τὰ ὦπω χεῖρα. ἀμα δὲ ἡλοιόπ τὸ τὸ κάμπτοντος βραχίονα, ἢ ἀνθέλκειν ὅτι τὰ ἄξω ἢ κάτω πρὸς τὸ ἄκρα χειρί. ἀυτὸς δὲ ὦμος ἀκολουθῶν μὴ τάσεως ἀθροιζομένῃ ὦπω ἔλκει ἕως ἂν ὑφῇ τὸ τὸ κάμπτοντος ἐξάρθρωσιν. δεῖ δὲ προαλείφειν ἐλαίῳ πρῶτον τὴν χεῖρα, δεῖ τὸ ἐλαιηρὸν ἢ ἐν ἀθρόῳ γλοιὸς τῶν τὸ ἰατροῦ θεραπόντων ὅπως γὰρ ἂν τὰ ἐξισκάζῃ τῇ τῆς ἐξαρθρημένων χειρῶν θιγῇ πεζόμενα, εἰς τὸν ἴδιον ἑκάστοτε τόπον. Intendendi quoq; ac reponendi modum † Corn. Celsus his verbis prosequitur. Extendendi autem alia atq; alia genera sunt, prout nerui valent, aut ossa huc illúcve se dederunt. Ac modò manibus solis vtendum est, modò quædam alia adhibenda. Ergo si in priorem partem cubitus prolapsus est, extendi per duas manus, interdum etiã habenis iniectis satis est. Deinde rotundum aliquid à lacerti parte ponendum est, & super id repente cubitus ad humerum impellendus est. At in aliis casibus commodissimum est eadem ratione brachium extendere, quæ fracto humero supra posita est, & tum ossa reponere. Sic enim ista apud Celsum legenda censeo, cum vitiosissimè scripta sint nostris in codicibus. Sunt porrò apud recentiores Chirurgos reponendæ cubiti in priorem partem prolapsionis multa genera, quæ quòd ex multis Chirurgiæ magistris peti possint, in præsens omitto. † *Cap. 16. lib. 8.* B C

At si posteriorem in partem brachium exciderit, quod tamen rarò contingit, is casus maximos omniũ dolores, febresq; assiduas, merè biliosas, lethales & quæ intra paucos dies hominem è vita tollant, inducit. Quibus id accidit, brachium extendere nequeũt. Si ergo statim à principio affueris, vi cubitum intendere oportet, ac spõte in suũ locũ restituetur. Quòd si febres præoccuparit, recondi nõ ampliùs debet. Vi enim adhibita dolor intenderetur. Ac, vt vno verbo dicam, neq; vllus alius articulus, ac minimè omnium cubitus, dum febris adest, in suam sedem compellendus est. Aliæ quoq; graues noxiæ ac molestæ in cubiti gibbo cõtingunt. Nempe os istud crassius quandoq; ab altero dimouetur, tuncq; neq; curuari, neq; extendi similiter brachium potest. Id autem manifestũ fit, si quis cubiti flexum, quà vena scinditur, & supra lacertum fertur, manu contingat. Quod vbi accidit, nõ facilè in suam naturã restituitur. Neq; enim vlla alia duorũ inter se ossium cõnexio, vbi dimota est, facilè in pristinã sedem reponitur, verùm diductis ossib⁹ eã partem turgidiorẽ esse necesse est. Qua autẽ ratione articulus vinciendus sit, in malleoli deligatione dictũ est. Interdũ verò os cubiti brachio subiectũ frangitur, quandoq; etiã cartilaginea eius pars, ex qua tẽdo in posteriore brachij parte enascitur. Quod cũ fit, febrem & maligna vitia inducit. Articulus tamẽ suo loco manet, æqualiter enim ipsius basis hac parte excedit. Cùm verò qua parte brachij caput supereminet discesserit, magis vagatur articulus, quã si penitùs transuersus frangatur. Ac (vt vno verbo complectar) minores noxiæ sunt sub ossibus fractis, quam si iis non fractis, venæ tamen ac nerui insignes iis locis conterantur. Hæc enim magis quàm illa præcipitant, si febre cõtinua incendantur. Verùm huiusmodi quidem fracturæ rarò euenire consueuerunt. Interdum quoq; ipsum brachij caput iuxta productionem frangitur. Idque cùm longè magis noxium esse videatur, iis quæ circa cubitum contingunt multò est leuius. Qua igitur ratione luxata singula in suas sedes reponi potissimumq; curari conueniat, scriptum est, quódque articulum protinus in suum locũ compelli, ob celerem neruorum inflammationem, maximè conferat. Etenim si quæ suo loco mota sunt statim recondantur, vna etiam nerui contendi solent, aliquantoque tempore consuetam tum extensionem tum inflexionem impedire. Hæc autem omnia simili modo curare cõuenit, tum quæ frãguntur, D E F G H

34 ὦ δὲ εἰς τὸ πίσω βραχίων ἐκπέσῃ, ὀλιγάκις ἢ τὸ γίνεται, ἐπωδυνώτατον ἢ τῶν πρώτων καὶ πυρετωδέστατον ξυνεχέων πυρετῶν καὶ ἀκρητοχόλων, θανατωδέων καὶ ὀλιγημερέων, καὶ τισὶν ἐκτρωμὴν ἐργάζονται, ὥστε μὴ οἷόν τε ἀνῆκα τὰ δεσμὰ ποιέεσθαι, διὰ σαρκὸς γὰρ ἐκτρωμὴν τὸ ἀγκῶνα καὶ ἀνάγκαζον ἐμπίπτῃ. ὦ δὲ γε φθάσῃ πυρετιῶν, ὀκνέειν χρὴ ἐμβάλλειν. καταπίνει γὰρ ἂν ἡ ὀδύνη ἀναγκαζομένου ὡς ἐπὶ κεφαλαίῳ ἐρρῶσθαι, ἤδ' ἅμα χρὴ ἄρθρον πυρεταίνοντι ἐμβάλλειν, ἦκιστα ἂν ἀγκῶνα. ἔστι δὲ ἅμα ὀστέα καὶ ἀγκῶνα καὶ ὀχλώδεα. τὸ μὲν γὰρ τὸ παχύτερον ὀστέον ἐστὶν ὅτε ἐκινήθη ἀπὸ τοῦ ἑτέρου, τὸ δὲ ὅτε ξυγκάμπτῃ, ὅτε καταπίνει ὁμοίως δυνάται. δῆλον δὲ γίνεται μάλιστα χρὴ τῷ ξυγκάμψιν τὸ ἀγκῶνος ἅμα τὴν ἀρχαλίδα τὴν φλεβὸς τὴν ἀνωθεν μυὸς τείνουσα. οἷόν τὸ τοιοῦτον, οὐκ ἔλαττον ἐς τὸ ἔσω φύσιν ἀγαγῶν. οὐδὲ γὰρ ἅμα μᾶλλον ῥᾴδιον ξυμφυάδα κοινὰ δύο ὀστέων κινηθεῖσαν ἐς τὸ ἀρχαῖον φύσιν ἱδρῦσθαι, ἀλλ' ἀνάγκη ὄγκον ἴσχειν τὴν ἀρθρώσιν. ὡς δὲ ἐπιδεῖν χρὴ ἐν ἄρθρῳ ἐν τῇ χειρὶ σφυρὸν ὑπιδέσθαι ἐρρῶσθαι. ἔστι δὲ οἷσι κατήνυσται τὸ πῆχυς τὸ ὀστέον τὸ ἐπιστρεπτὸν τῷ βραχίονι. ὅτε μὲν τὸ χονδρώδες αὐτὸ ἀφ' οὗ πέφυκεν ὁ τένων ὀπίσω τοῦ βραχίονος, καὶ ἐπὶ τοῦτο κινηθῇ, πυρετώδες καὶ κακόηθες γίνεται, ὅ μὲν τι ἄρθρον μὲν ἐν τῇ ἑωυτῆς χώρῃ. ἴσως γὰρ ἡ βάσις αὐτέου τοιούτη ἐπιφέρεται. ὅταν δὲ ἀπαγὴ τοιούτη ἡ ἐπιφέρεται ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, πλανωδέστερον τὸ ἄρθρον γίνεται, ὥστε πάντα σπονδυλιαδῆ. ἀσινέστερα δὲ ὡς ἐν κεφαλαίῳ ἐρρῶσθαι, πάντα τὰ κατηγνυμένα τῶν ὀστέων ἐστὶν, ἢ οἷσι τὰ μὲν ὀστέα οὐ καταγνυται, φλέβες δὲ καὶ νεῦρα ἐπίκαιρα ἀμφιθλᾶσθαι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισιν. ἐλευθερώτερον γὰρ θανάτου πελάζει τοῦτο ἢ ὀκφῆναι, ὥστε ἐκπυρωθῆ ξυνεχεῖ πυρετῷ. ὀλίγα γε μὲν τὰ τοιαῦτα κατήγματα γίνεται. ἔστι δ' ὅτε αὐτὴ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος τὸν ὀπίφυσιν καταγνυται. ὅταν δὲ δοκέῃ καχεσιώτερον εἶναι πολλῷ, πολλῷ μὲν βιηθέστερον τῶν κατ' ἀγκῶνα σινέων ἐστίν. ὡς μὲν οὖν ἔκαστα τῶν ὀλισθημάτων ἁρμόσαι ἐμβάλλειν καὶ μάλιστα ἐπειγόντως γενέσθαι καὶ οὐ τοιαῦτα ἐμβάλλειν καὶ μάλιστα ἄρθρον ξυμφέρει δι' ὃ τάχος τῆς φλεγμονῆς τῶν νεύρων. καὶ γὰρ ὦν ἐκπεσόντα αὐτίκα ἐμπέσῃ, ὁμοίως φιλεῖ τὰ νεῦρα ξυνέχεσθαι ποιέεσθαι, καὶ κωλύει ὅτι πολὺν χρόνον τὸν τε ἐκτάσιν σιν ὅσιον τὸν φιλεῖ ποιέεσθαι, τὸν τε ξυγκαμψιν. ἐπειδὴ δὲ πῶς τὰ πλησίος τοῦ ξυμφέρει, καὶ ὁκόσα ἀγνῶ-

καὶ

A ἢ ὀκέλλα δίεσα ᾖ, ἢ ὀκίλλα ὀλιοθαρῆ. πεφύλαξα γὰρ χρὴ ὀδυνίοισι πολλοῖσι ἢ παλιεύεσιν ἢ κηραλῆι ἰητρόλεγι. ὥσπερ ἢ τοῖ-λα κατήκαλα. ὃ δ' οὖν τὸ ἀγκῶνος ἐν τούτοισι πέφυκε παντοδαπὴν ποιέεσθαι, οἵη περ εἶσι βραχίονι ἐπεσειὸς κατα-γείς, ἢ πῆχυς κεκινόταλον μὲν γὰρ πᾶσι τοῖσι ὀλισθήμασιν, ἢ τοῖσι κινήμασιν, ἢ τοῖσι κατείλήμασιν τοῦτο τὸ ἄλγημα ἔστιν. κεκινόταλον δ' ὁρᾶς τὸ ἐπείλα δρέπτασιν, ἢ τὸ ἐκτεταμένον ἔκτασιν,

B ἢ ξυγκάμπτειν. ἐπιτείνει γὰρ ὁδοὶ ἐς ἀμφότερα παντοδαπλήσιοι. διοχώταλον δ' ἢ διακάλυπτον αὖτις δὲ κάμνοντι τοῦτο τὸ ἄλγημα. ἔνιοι δ' ποιεῖς ἐνίαρα κεφαλήσειν ὑπὸ δὲ πωρώμιασις. εἰ μὲν ἐκτεταμένην ἡ χεὶρ κρατηθείη, κρέσσων αὖ ἔσῃ μὴ ποιεῖσθαι. πολλῷ μὲν γὰρ κώλυμα ἔσῃ, ὠφελείη δ' ὀλίγην. εἰ δ' αὖ ξυγκεκαμμένην, μᾶλλον δ' ὄχρηστος αὖ ἔσῃ. πολλῷ δ' ὄχρηστοτέρη εἰ τὸ δεξὶ μέσῳ ἄλγημα ἔχοι. πωρωθείη κρέασιν. τὰ μὲν δὴ τοῦ ἀγκῶνος τοιαῦτα.

C [34] ὑποδυωπάζειν δ' τοῦ πάσσων] Lib. de artic. vbi cubitus in posteriorem partem luxatus, est, dolores maxime recentibus adsunt cum febre, nausea & meracæ bilis vomitione. Cubitus quoque. Si in posteriorem partem cubitus prolapsus est, brachium curuum est neque extenditur, breuiusque altero est. Interdum febrem vomitumque bilis mouet.

ἰῶ δ' γε εὐθὺν ποιεῖν φύσιν Paulus ἢ ἰῶ ἰσπᾶν ποιεῖς τὸν ἐνδελεῖ πρὸς τὸ ἐλλιπὲς ἰῶ. ὁ δ' αὐτὸς τὸ τοῦ πήχεος δυσκίνητον. πρὸς] ὁ παντελὴς αὐξάνει γίνῃ ἢ μάλιστα εἰ δεῖ τὸ ἕτερον χεῖρι ἢ ὄξυ ζυγοῦ παντὸς γὰρ τῷ καὶ ἀλκίνα ἢ, ἐπεδυωπάζει ἢ μᾶλλον ἔσται ἐπὶ ὀλίγον ἢ ἔτι ἔσται.

ὅταν δ' ἀπαγῇ] Et istud est ἀπάλασμα aut ἄπαγμα recentioribus dictum, quod scribit Galenus Comment. 3. in lib. περὶ ἰητρῶν. Lego autem cum interpretibus, ὅταν δ' ἀπαγῇ τῶν ἢ ὀδυνῶν ἢ κεφαλὴ τὸ ἀναγκαῖον, contra omnium exemplarium fidem. Ioannetii pr[illegible] quidam legunt. Rursus [illegible] ἢ ὀδυνῶν ἔτι ὠδῖνας legendum videtur, contra tamen omnium codicum fidem. Erotianus autem ἀποπαυομένῃ δὲ τῇ κακώσει κλασθῇ exponit.

ἀμφελάτου] Sic legunt meliora exemplaria quædam etiam ἀμφελάτου, quæ magis ad Galeni mentem accedere videntur, Com.

D 3. in lib. περὶ ἰητρῶν.

ὅπερ ἢ δεινὸν κακοπαθέστερον ἢ πολλῷ] κακοπαθέστατον πολλαχοῦ σταν, hoc est nocentissima, longè noxia exponit Galenus in Exegesi, Interpretes autem legisse videntur, τοῦτο ἢ δεινὸν κακοπαθέστερον ἢ πολλῷ, πολλῷ πού ἀνθίσταται, &c.

ἐωϊσιν φιλεῖ ἐπὶ πλέον] ἐωϊσιν pro ἐωϊσιν videntur legisse maxima pars interpretum. Nos tamen nihil immutauimus, eumque sensum amplectimur, vt statim extensione facta nerui etiam similiter facilè extendantur, alioqui interposito aliquo tempore, neque extensioni neque inflexioni facilè cedunt ob inflammationem.

[35] ὑπιδεῖν ἢ χρὴ τῷ ἐξ ἀρχῆς τε ὑπὸ τοῦ ὀδηλήθμον κἢ ὃ βλαφθεῖ, ἰῶ τε καταγῇ, ἰῶ τε ὀκεσθῇ, ἰῶ τε

E ἀφαιρεθῇ. ἐς ταῦτα δὲ ὅλως ἅπασι χρὴ τὸν ὦν ποιεῖσθαι, ἢ ἐρηρεῖσθω μάλιστα ταύτῃ, ἢ ἔνθεν ἢ ἐνθεῦτεν. τὸν δ' ὑπιδεσιν κοινῶν ποιεῖσθαι χρὴ τότε πήχεος ἐς τὸ βραχίονος, ἢ ὅπῃ πουλὺ πλέον ἐκάτερον ἢ ὡς ① πλῆσαι ποιέουσιν, ὅκως ἐξαιρύεται ὡς μάλιστα ἀπὸ τοῦ σίνεος ὃ οἴδημα ἔνθεν καὶ ἔνθεν. προσεπιδεῖσθω δ' ἢ ὃ ὄξυ ὃ πήχεος ἕως ὃ σίνος κἢ πρὸ τῆ. ἰῶ τε μὴ ἵνα ὃ οἴδημα ἐς τοῦτο πρὸς

F αὖθις ξυλλέγηται. προσεφθύλαξε δ' χρὴ ἐν τῇ ὑπιδέσῃ, ὅκως μὴ κἢ τῶν καμπτῶν πολλῷ τῷ ὀπτίου ἢ ξυσιμώδεα ἔσται ἐκ τῶν δυνατῶν. πεπιέσθαι δὲ κἢ τὸ σίνος ὡς μάλιστα, καὶ τὰ ἄκρα καταλαβέτω αὖθις πρὸς τὸ πιέζειος ὃ τε χαλάσπος. τοῦτο δ' κἢ τοὺς αὖθις χρόνους ἔκαστα ὡς περ τῶν ὀστέων τῶν κατεηγότων ἐν τῇ ἰητρείῃ προέθεν γέγραπται. δ' αἱ μετὰ πιδέσιες δρῶ τετάρτῃσέσωσαι. χαλᾶν δὲ δοκέεται τῇ πρώ-

G τῃ ὡς περ δ' τότε ἢ ναρθήκας προσπροσεπιδήσθω ἐν τῷ ἰκνυμένῳ χρόνῳ. ὑπόδεγμα δὲ ἀπὸ ὄγκου, ἢ πίσι τὰ ὀστέα κατεηγότα, ἢ πίσι μή. ἰῶ μὴ πυρεταίνῃ. ὡς χαλαρωτέρους δὲ, τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καταπεταγμένους, τοὺς δ' ἀπὸ τοῦ πήχεος κειμένους. ἔστωσαι δὲ μὴ παχέες ① ναρθηκες. ἀναγκαῖον δ' δὲ αὐτοὺς αὖθις ἐς ἀλλήλους,

H μᾶλλον δ' ἀπὸ ἀλλήλους, ἢ αὖ ξυμφέρῃ τεκμηρέσθω πρὸς τὸν ξύγκαμψιν. ἀταρ ἢ τῶν παλιεύων τὸν προσθέσιν τοιοῦτον χρὴ ποιεῖσθαι, ὡς περ ἢ τῶν ναρθήκων εἴρηται. ὀγκηρότερος δὲ ὀλίγῳ κἢ ὃ σίνος προσέστω. τοὺς δ' χεῖρας τοὺς ἀπὸ τῆ φλεγμονῆς τεκμήρεσθαι, καὶ ἀπὸ τῶν προέθεν γεγραμμένων.

[35] ὅκως ἐξαιρῇ] Sic legi cum omnia exemplaria ἐξαιρεῖ vitiosè legant, etsi ἐξαίρεται malim. ἐξαιρεῖς autem ἐκκαθαίρει, ἀποκενοῖ ἢ Galeno exponi antea scripsimus, & ab Erotiano ἐξαντλεῖς, & ἐκπιέζει quod est exhaurit, exprimit & euacuat. Hæc vero quæ sequ-

Deligate verò oportet primo fasciæ capite ad læsam partem iniecto, siue fracta sit, siue exciderit, siue dehiscat, ibique primas conuolutiones circumdare, ita vt ea parte maximè obfirmentur, sed vtrinque minùs. Vinculo quoque cubitus & brachium communiter comprehendendum, quòd vtriusque multo maiorem partem occupet, quàm plærique soleant, quò quàm longissimè à loco læso in hanc vel illam partem tumor exprimatur. Vinculo insuper eminentia etiam cubiti circumdanda, siue ea parte noxia sit, siue non, vt ne circa ipsam tumor colligatur. Vitandum etiam in vinciendo quoad eius fieri poterit, ne vinculum ad cubiti flexum multum coacernetur. Compressio quoque quam maximè qua parte noxia est facienda, cæteraq;, quòd ad vinculi compressionem ac laxamentum attinet, eadem, iisdemq; temporibus singula adhibenda, quæ in ossium fractorum curatione priùs scripta sunt. Tum tertio quoque die vincula resoluenda. Tertio item die laxa esse sentiãtur, non secus ac in fracturis. Feralæ quoq; suo tempore circumdandæ. Nihil enim absurdum est, tam in iis quibus ossa fracta sunt, quam quibus fracta nõ sunt, adhibere, nisi febris adfuerit. Quam laxissimæ autem partim quidem ad brachium adaptentur, partim etiã ad cubitum collocentur, neq; ex crassæ. Admoueri quoq; eas inæquales necesse est, ac inter se cedentes, quatenus conferat coniectura ad flexum adhibita. Quin & splenia eadem ratione, qua feralas diximus, sunt apponenda, sed qua parte vitiũ est, paulò pleniora. Temporis verò opportunitatem, cùm ex inflammatione, tum ex iis quæ supra scripta sunt, coniicere oportet.

tenus quadrare posse videtur Galeni expositio in Exegesi,cum scribit ἐξαφύῃ quibusdam explicari ἐξορμᾷ ἢ ἐξορμᾷ πιέζῃ, hoc est A
cum impetu fertur,aut impetum facit. (Sic enim legere malim,cùm ἀπάλλω habeant omnia exemplaria.)Hoc sensu, vt quam longissimè à loco læso in hanc vel illam partem tumor exhauriatur,hoc est exprimatur,aut impetu feratur ac depellatur.

Ἵνα δ' οἴδημα ἐνταῦθα] Sic certè legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria tum manu scripta tum publicata.Verùm cum interpretibus ἵνα μὴ lego.

Ἀπὸ τῶ βραχίονος καταπεπαμμένους] Sic legit exemplarium bona pars,quædam etiam κατεπεπαμμένους.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ.

HIPPOCRATIS DE ARTICVLIS, LIBER.

HVMERI articulũ vno modo,in alam videlicet, excidere vidi,nunquam autem in superiorẽ aut exteriorem partem.Non tamen excidat nécne contenderim,licet de eo aliquid dicere possim.Verũ neque in priorẽ partem vnquá vidi,nec excidere posse existimo.Etsi quibusdam medicis eam in partẽ plurimùm luxari videtur.Sed maximè fallũtur in iis quorum carnes circa articulum & brachiũ tabes occupauit.In quibus brachij caput in anteriorẽ partẽ prominere prorsus videtur.Atq; ego cùm aliquando huiusmodi articulum excidisse negarem,eam ob rem tum apud medicos,tũ apud vulgum malè audiui.Solus enim ignarus,alij verò omnes periti sunt habiti, remq; ita se habere,vix illis persuadere potui. Si quis ex brachio,superiore humeri parte,carnẽ detraxerit, ex ea quidem parte qua musculus sursum tendit, tẽdonẽ quoq; nudarit,qui iuxta alam & iugulũ ad pectus fertur,brachij caput,licet nõ exciderit,anteriore parte multum prominere cõspicietur. Natura enim, brachij caput in anteriorẽ partẽ pronũ est, reliquum verò brachij os in exteriorẽ partẽ incuruatur.Brachiũ verò lati scapularum ossis cauo adiacet,vbi ad costas porrigitur.At cùm in anteriorem partem manus tota extenditur,tunc brachij caput rectà cauum lati scapularũ ossis spectat,neq; amplio anteriore parte prominere videtur.Sed quod in proposita quęstione versatur,nunquam anteriorẽ in partem prolapsum vidi, neq; tamẽ de eo sic excidat nécne verbis contenderim.Vbi igitur brachiũ in alam elabitur,cùm multis contingat,complures id in suam sedem reponẽre norunt.Omnes autẽ nosse modos quibus medici recõdere cõsueuerunt,quaq; ratione his quã optimè quis vtatur,eruditi est. Modus quoq; optimus adhibẽdus, vbi validissima vi opus esse cõspexeris.Optimus verò ille est,qui postremus paulò post adscribetur.Quibus igitur humerus frequenter elabitur,ij per se vt plurimũ in suam sedem reponere possunt. Immissis enim sub alam alterius manus digitorũ nodulis,articulum sursum propellunt,cubiti verò gibbum ad pectus adducunt.Ad hunc quoq; modum medicus in suũ locũ compellet,si interiore articuli prolapsi parte, sub alã immissis digitis,ipse quidẽ capite ad summũ humerũ obfirmato,à costis reducat,genib⁹ verò ad cubiti flexum brachio admotis,ad costas repellat. At qui reponit,manus eam habere robustas conuenit,aut ipse quidem manibus & capite id præstet,aliús verò quidam cubiti gibberum ad pectus adducat. Reponitur quoq; humerus, si cubito in posteriorem partem ad spinam reducto,tum altera manu quod in cubito eminet sursum reflectatur, altera verò articulus retrò obfirmetur. Hic reponendi modus cum superiore, etsi non sunt secundum naturam, articulum tamen circunducentes in suam sedem compellunt.

Ὦμος δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθάνον τ' ἐς τ' μασχάλιν.αὖτω δ', οὐδὲ πολὺ εἶδον, οὐδὲ ἐς ὅ ἔξω.οἱ μὲντοι διημαρτήκασί γε,εἰ ὀλισθάνοι αὖ,ἢ ὃ,καὶ ὧδ' ἔχων περὶ αὐτῦ,ὅ,τι λέγω.ἀτὰρ οὐδὲ ἐς τ' ἔμπροσθεν οὐδέπω ὦπτωπα,οὐδὲ ὅτ' ὅλως ἔδοξέ μοι ὠλισθηκέναι. τοῖσι μὲν τοι ἰσχίοισι καρτὰ ἐς τ' ὄπισθεν ὀλισθαίνει, καὶ μάλιστα ὀξαπατῶσι δ' ἐν τ' τοιούτοισιν, ὧν αἱ φύσιες καταλάβῃ τὰς ὠλένας καὶ ὧδε τὰ ἄρθρα τὰ βραχίονα.φαίνεται δὲ ἐν τοῖσι τοιούτοισι πρηνέσι μὲν τὸ βραχίονος ἐξέχουσα ἐς τ' ὄπισθεν. ἐγὼ δὲ πολὺ τοιοῦτον οὐ φαίνομαι σκεπτεσωκέναι, ἥκιστα φιλαύρως ὑπό τε τ' ἰητρῶν, ὑπό τε τ' δημοτέων ὀξέως τὰ πρῆγμα.ἐδόκεον γὰρ ἀνθρώποισι ἠγνοηκέναι μοῦνος, καὶ ὅ μὲν δὴ πρῶτος ἐγνωκέναι, οὐκ ἠδυνάμην αὐτὸς ἀναγνῶσαι, εἰ μὴ μόλις ὅπη ποτ' ἔστι τοιόνδε. εἴ τις τ' βραχίονος φιλέοντος μὲν τ' ὠλένεον τ' ἐπωμίδα, φιλέοντος δὲ ἧσσον αὐτείνῃ, φιλέοντος δ' τ' τένοντα, τ' κατὰ τ' μασχάλιν καὶ τ' κληίδα τοῦς ὄγκους ἔχοντα, φαίνοιτο αὖ ἡ κεφαλὴ τ' βραχίονος ἐς τ' ὄπισθεν ἐξέχουσα ἰσχυρῶς, καὶ οὐκ ἐσκεπεσωκυῖα. πέφυκε γὰρ ἐς τ' ὄπισθεν τοιοῦτος ἡ κεφαλὴ τ' βραχίονος. τὸ δ' ἄλλο ὀστέον τ' βραχίονος, ἐς τὸ ἔξω καμπύλον. ὁμιλέει δ' ὁ βραχίων τῷ χείλεϊ τ' ὠμοπλάτης πλάγιος, ὅταν μὲν τὰς πλευρὰς τὰ μετάφρενα ἐῇ, ὅταν μὲν τοι ἐς τ' ὄπισθεν ἐκτεινομένη ἡ ξύμπασα χείρ, τότε ἡ κεφαλὴ τ' βραχίονος κατ' ἶξιν τ' ὠμοπλάτης τῷ κοίλῳ γίγνεται. καὶ οὐκ ἔνι ἐξέχειν ἐς τ' ὄπισθεν φαίνεται. ὧδε μὲν νυν ὁ λόγος, οὐδέποτε εἶδον, οὐδὲ εἰς τ' ὄπισθεν ἐκπεσόν, οὐ μὴν ἰσχυρίζομαί γε οὐδὲ ὧδε τούτου, εἰ μὴ ἐκπέσοι αὖ ὅτως, ἢ οὐ. ὅταν δὲ ἐκπέσῃ ὁ βραχίων ἐς τ' μασχάλην, ἅ τε πολλοῖσιν ἐκπίπτουσι, πολλοὶ ὑπέστησαν ἐμβαλεῖν, οὐ παιδὸς δὲ ἔστι τὸ εἰδέναι πρῶτα σοῦ τρόπους οἵους οἱ ἰητροὶ ἐμβάλλουσι, καὶ ὡς ἂν μὲν αὐτοῖς τοῖσι τρόποισι τούτοισι μάλιστα χρῶντο. χρὴ δὲ ἔν γε τῷ κεφαλὴν μὲν τῷ τρόπῳ ἰσχυρὰν τὴν ἀνάληψιν ὀρέγειν. κεφάλιος δ' ὁ ὕψιστος μεγαλοφυὴς, ὅσοισι μὲν δὴ πυκνὰ ἐκπίπτει ὁ ὦμος, ἰσχνοῖσι ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον αὐτοῖσι σφίσιν αὐτοῖσιν ἐμβάλλειν εἰσίν. ἀνθέντες γὰρ τ' ἑτέρης χερὸς τοῦ κονδύλους ἐς τ' μασχάλην, ἀναλαβόντες αὖτω τὸ ἄρθρον. τ' δ' ἄλλο πᾶν ἐάσουσιν ὅτι τὸ σῆμα, τ' αὐτὸν δ' τρόπον τ' αὐτὸν καὶ ὁ ἰατρὸς αὖ ἐμβάλλοι, εἰ αὐτὸς μὲν ἑστὼς τ' μασχάλην, ἐσωτέρω δ' ἄρθρα ἐκπεσωκότος, ἑστοτέινας τοῦ δακτύλους ἀναλαβόντες ἀπὸ τ' πλευρέων ἐμβάλλων τ' ἐωυτῦ κεφαλὴν ἐς τὸ ἀκρώμιον, ἀντερείσιος ἕνεκα, τοῖσι γόνασι τοῦδε τ' ἄλλο ἐς τ' βραχίονα ἐμβάλλων, αὐτωυτέῃ τοῦς τὰς πλευράς. ξυμφέρει δὲ κρατερὰς τὰς χεῖρας ἔχειν τ' ἐμβάλλοντα. ἢ, αὐτὸς μὲν τῇσι χερσὶ καὶ τῇ κεφαλῇ ὅτω ποιεῖν. ὄμος δὲ ὅς τ' ἄλλο πᾶν τοῦδε τοῦδε τὸ σῆμα. ἔστι δὲ ἐμβολὴ ὦμου, ἐς τὸ πίσω ἑστοτέινοντα τ' πῆχυν ὅπη τ' ῥάχιν, ἔπειτα τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ αὐανλαβὰν ἐς ὅ αὖ ὦ τ' ἄλκιμος ἐχόμενον, τῇ δ' ἑτέρῃ τοῦδε δ' ἄρθρον ὅπισθεν ἀνερείδειν. αὖ τῇ ἐμβολῇ, ἐς ἣ τοῦδε εἰρημένη, ὅ καὶ φύσιν ἐοῦσαν, ὥμως ἀμφιβάσας τὸ ἄρθρον, ἀναλαβόντα ἐμπίπτειν.

Magnam

A Magnam esse Italicarum membranarum hoc in libro varietatem, satis indicat Calui versio, quæ per omnia Mochlico simili vtitur, plenaque ex parte diminuta. Eadem quoque in scriptionis ordine & indicatura varietas videtur. Quædam enim membranæ Vaticanæ post librum περὶ τρόπου τοπικοῦ hunc adscribunt, & περὶ ἄρθρων ἐκβολῆς indicaturam faciunt, ea quæ luxa sunt designantem, ac fortè melius περὶ ἄρθρων ἐμβολῆς. Nos Regiarum membranarum manuscriptarum liberalitatem & vetustatem quoad eius fieri potest, amplectemur, istumque consecutionis ordinem ex Galeno assignabimus, & περὶ ἄρθρων denominationem adscribemus, etsi περὶ ὀστέων ἐξαρθρημάτων sæpè aliàs inscribitur Galeno.

[1] ὦμου δ' ἄρθρον] Hoc loco ὦμου ἄρθρον excidere dicitur ὡς ἴσως τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον, velut τὸ ἰσχίον ἐξέπεσε scribitur aph. 59. l. 6. pro τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, vt illic scribit Gal. hoc loco subnotato. Sic Com. 2. in hunc lib. Galenus hic ὦμον pro τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον passim scribit, vt & illic γνάθον pro τὸ κοῖλον τῆς γνάθου ἄρθρον.

ὁ μὲν τοι διϊχνευτέον γε] Sic legunt omnes membranæ scriptæ cum publicatis. Galenus verò ἰσχνεῖον, vt postea, legisse videtur, & ἰσχνεισμὸς ἔχω, aut ἰσχνείσας ἔχω, aut ἐθέλω εἰπεῖν accipere, hoc est, non asseuerauerim, aut contenderim. Est enim ἰσχνίζομαι aut
B διϊχνίζομαι verbis contendo & connitor, asseuero, aut affirmo, Gallica phrasi rectè exprimitur *Ie me fay fort de cela.* Quæ translatio aptissimè huc quadrare possit. Versus autem Homericus qui apud Galenum vitiosus est Iliad. ξ. scribitur vers. 37. hoc modo:

τῷ ῥ' οἵ γ' ἐφέσσοντο ἀνὴρ ἐς πάλμιον.

Ex quo Hesychius ἐφέσσοντο exponit ἐθέλοντες, ὁπλισάμενοι ἔρχοντο, ἐφεπόμενοι βουλόμενοι, ἐξακολουθοῦντες τοῖς ἡγεμόσιν. Hunc porrò locum adducit Galenus lib. περὶ τῆς ὅλου τοῦ νοσήματος χειρὸς, vbi ἰσχνείζω legit, his verbis: καφοτέρου ὃ λόγου δικαίου τὸ σύμπαντος, ἴσως περιελήφθω αὐτοῖς ἅπαντα, ὡμοπλάτῃ τε καὶ Ἱπποκράτει περὶ τῆς ἐκ τῶν ὤμων ἐκπτώσεως ἁπάντων, ὁ μὲν ἰσχνείζω ἴσμεν καὶ αὐτὸς, καὶ ὅτι ἴσχνει ἔοικε, πολλαχοῦ. Hic autem Codices manuscripti reconditiores Regij διϊχνευτέον pro διϊχνευτέον habent, quod certè magis probatur.

ἐγὼ δ' ὅπως τὸ θοὸν ὑπάσω] Sic publicati omnes codices legunt, pertinaci admodum vitio, quod etiam ad scriptas membranas redundauit, pro quo φαὶ lego cum interpretibus omnibus.

C ὀπισθοτονικὰ] Certè ἀναγνώσεται hoc subnotato loco videtur legisse Galenus in Exegesi & Erotianus, cum ὀπισθότονοι μιμεῖσθαι exponunt, aut ἀναγνῶσι ex hoc loco apud Galenum & Erotianum legendum. Cuius etiam fusiorem explicationem adscripsimus in nostra Oeconomia.

οἷόν περ τὸ βραχίονος] Hunc locum adducit Galenus lib. 3. de Administrat. anatomicis, vbi τὸ βραχίονα legit.

ὁμιλεῖν δ' ὁ βραχίων] Hic ὁμιλεῖν adhærere, cohærere, aut inseri & apponi significare videtur, cum ὁμιλία de ossium contrenta & συνάρσει dicatur. Quod indicare videtur Erotianus hoc subnotato loco his verbis: ὁ δὲ περὶ αὐξήσεως λόγος τοῦτο σημαίνει ἐν γειτνιάσει, ὅτι φησὶν· ὁμιλεῖν δ' βραχίων τῷ κοτύλῃ τοῦ ὠμοπλάτης. Vbi animaduertendum est Erotianum τῇ κοτύλῃ legisse, cùm exemplaria omnia τῷ κοίλῳ habeant. Galenus autem τὸ συνιέναι pro συμπίπτειν ἀλλήλοις ἐν ᾗ ὁμοῦ εἰλεῖσθαι hoc est, simul conuenire aut conuersari, velut per quandam translationem sumit. Quem etiam in sensum versum Homericum ex Il. σ. v. 539.) vsurpat. At verò Erotianus huc aliam quadrare significationem, ita etiam nominatim expressa, existimat. Galenus quoque Com. 1. in lib. de Fract. ὁμιλεῖν hic
D ἐφάπτεσθαι, quod est, adiacere & attingere exponit. Verùm idem πλάγιος legit, & ὅπερ ἐφάπτεται πλευρᾶς ἡ ἐφαπτομένη ὁ χείρ. Quam lectionem etiam sequitur in Commentario.

ὦμον ἰσχνεῖον γε] Humeri articulum in anteriorem partem an elabatur non contendit Hippocrates, neque id videre illi contigit. Paulus quoque lib. 6. * & Auicennas priorem in partem luxari negant. Galenus scribit se semel Smyrnæ in Asia, & Romæ quater eiusmodi luxationem vidisse. † Celsus etiam hanc eri in priorem partem prolapsi hæc signa docet, superiorem quidem brachium extenditur, minùs tamen quam naturaliter, difficiliusque in priorem partem quam in posteriorem cubitus porrigitur. Recentiores etiam Chirurgi eam luxationem interdùm videri adscribunt.

* *Cap.* 114. † *Cap.* 15. *lib.* 8.

ἐνδέουσι γὰρ τὰ ὑπερσαρκοῦντα] Hæc repositio in mollibus & delicatis corporibus fit, cuius meminit Paulus his verbis: ἐπὶ μὲν τοῦ παιδίου ἢ ἐφ' ὧν σαρκώδης καὶ ὑπόπλεως γίγνεται ἡ ἔκπτωσις, καὶ τῇ κοιλότητι τοῦ μετὰ δακτύλου ἐμπιεσθέντος ἐπιτηδείως ἔχοντος, ἡ ἰατρὸς χειρὶ, καὶ τὸ πτῶμα
E δύτω τῆς ὠμοπλάτης, εἰ μὴ παῖς ἦν, πολλάκις εἰσωθήσεται ὡς ὁποῖόν Ἱπποκράτης.

τὸν ὦμον ὃ τρόπον] Hanc repositionis modo similem ferè quod scribit Celsus. Igitur si in alam humerus excidit, & vel puerile adhuc est corpus, vel molle certè & imbecillibus neruis intentum est, satis est collocare id in sedem, & ex duobus ministris alteri imperare vt caput lati scapularum ossis leniter reducat, alteri vt brachium extendat: ipsum posteriore parte residentem humerum sub ala eius cogere, simulque & latum os & altera manu brachium eius ad latus impellere. Vitiosa autem sunt exemplaria, quæ ἐμβάλλων τῷ ἑαυτοῦ κεφαλῷ, pro ἐμβάλλων hic legunt, vt & quæ, ἐ αὐτὸς μὴ, pro ἢ αὐτὸς μὴ.

ὅμως ἀμφισάλλουσαι] Erotianus ἐμπεσάλλουσαι ἐξισταμένας explicat, hanc repositionem quæ circumducendo fit intelligens. Neque enim dubium cuiquam esse potest quin hunc locum subindicet. Sed forte ἀμφισάλλουσαι legendum videtur, vt legit Erotianum suspicor, vt & postea ἀμφισαλὲς pro ἐξισταλὲς ponitur. Et in Mochlico de hac humeri luxati repositione verba faciens, ὡς
F ζώπυρον ἐξισταμένου ὡς ἀμφισαλῆ iubet.

[2] Οἱ δὲ τῇ πλαγίῃ πειρώμενοι ἐμβάλλειν, ἐγγὺς μὲν τῆς ἀρχῆς φύσιν αἰτιάζονται. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἄνθρωπον χαμαὶ κατακλίναι ὑπτίον, τὸν δὲ ἐμβάλλοντα χαμαὶ ἵζεσθαι ἐφ' ὁκτέρα αὐτοῦ τὰ ἄρθρα ἐκπεπτώκῃ. ἔπειτα λαβόμενον τῇσι χερσὶ τῇσιν ἑωυτοῦ, τῆς χειρὸς τῆς πεπτωκυίης, κατατείνῃ αὐτὴν, τὸν δὲ πτέρνην ἐς τὸν μασχάλιον ἐμβάλλοντα,
G τὰ αὐτοῦ ἔχειν, τὴν μὲν δεξιὴν, ἐς τὸν δεξιὸν, τὴν δὲ ἀριστερὴν, ἐς τὸν ἀριστερόν. δεῖ δὲ ἐς τὸ κοῖλον μασχάλης ἐμβαίνειν τροχοῦντα ἢ σαρκίον. ἐπιτηδειόταται δὲ αἱ πάνυ σμικραὶ σφαῖραι καὶ σκληραὶ, οἷαι πολλαὶ ἐν τοῖς σκυτέων ῥάπτονται. ἐὰν γὰρ μήτε ἔσω ἐγκέηται, ἃ δύναται ἡ πτέρνη ὀξυκινέεσθαι πρὸς τὸν κεφαλὸν τοῦ βραχίονος. καταταινομένης γὰρ τῆς χειρὸς κοιλαίνεται ἡ μασχάλη, ④
H καὶ τείνοντες ④ ἔνδην καὶ ἔνδην τῆς μασχάλης ἀποστρέφοντες σαρκίον ἔσται. χρὴ δὲ ἅμα ὑπτίαν τὴν καταταινομένην καθῆσθαι κατέχειν χρὴ τοῖσι ὑγιέα ὦμον, ὡς μὴ περιελκηται τὸ σῶμα τῆς χειρὸς τῆς σπαρῆς ὑπτίαν τεινομένης. ἔπειτα ἱμάντος μαλακοῦ πλάτος ἔχοντος ἱκανοῦ, ὅταν ἡ σφαῖρα ἐντεθῇ ἐς τὸν μασχάλιον τοῦ ἀνθρώπου περιβαλόντες, καὶ κατέχοντες, λαβόμενοι ἀμφοτερέων τῶν ἄκρων τοῦ ἱμάντος, ἀνατείνειν ἅμα ὑπὲρ κεφαλῆς τὸν καταταινομένου καὶ

At qui calce reponere tentant, ij prope ad naturalem repositionem accedunt. Homine quidem humi supino reclinato, eum qui reponit humi sedere quam in partem articulus exciderit, oportet, deinde affecta manu suis manibus apprehensa, eam extendere, calce verò sub alam immisso, dextro quidem in dextram, sinistro in sinistram, in contrariam partem impellere. In alæ cauum autem immitti rotundum aliquid, quod congruat, debet. Quam ad rem maximè accommodatæ sunt paruæ admodum pilæ ac duræ, quales multæ è corio sui assolent. Nisi enim quid tale indatur, ad brachij caput calx peruenire nequit. Manu quippe extensa ala cauatur, tendonibus hinc & inde alam aduersum inter se constringentibus. Alius verò ab altera eius qui extenditur parte considens, hominem ad integrum humerum contineat, vt ne dum manus affecta in diuersum tenditur, corpus circumducatur. Demum habenam mollem iustæ latitudinis, quæ pilam sub alam impositam circumeat, & contineat, vtroque capite prehensam, quidam supra caput eius qui extenditur

ſedens,& os ſummi humeri pede calcãs, in diuerſum contendat. Pila autẽ quàm maximè fieri poteſt intrò ad latus,non ad brachij caput,accedat. Eſt & alius reſtituẽdi modus,cùm in erecti & ſtantis humerũ æger ſuſtollitur.Eum autem qui in humerum tollit maiorẽ eſſe oportet,apprehenſaq; laborantis manu,ſublatum humerum in alam ſubiicere,deinde velut ſedi inſidẽtem aliquantulum cõuertere,id in animum inducentem, vt ex humero ſuo ſuſpenſum ala hominẽ attollat.Ipſe verò excitato humero,ea parte ſe magis, quã altera attollat, ſuſpenſiq; hominis brachiũ ad pectus ſuũ quã celerrimè cõpellat. In eoq; habitu vbi hominẽ ſuſpenſum tenuerit,inſuper concutiat,quò reliquũ corpus ei in contrariã partẽ,ex aduerſo brachij quod continetur,propendeat.Quòd ſi leuis admodũ homo fuerit, huic præterea leuis aliquis puer à tergo appẽdeat.Atq; hi omnes repoſitionis modi ad palæſtriã valde ſunt accõmodati,quòd eò nulla inferri inſtrumẽta deſiderent. Quibus tamen alibi quoq; quis vti poſſit.

δήμιον τῷ ποδὶ τοιοῦτον τοῖς τῦ ἀκρωμίου ὀ ὀχέον. A
ἡ ὀ σφαῖρα ὡς ἐσωτάτω ᾖ ὡς μάλιστα τοῖς τῶ πλευρέων
κείσθω, ᾖ μὴ ὀπὶ τῇ κεφαλῇ τῦ βραχίονος. ἔστι ὀ ᾗ ἄλλη
ἐμβολή, ὡς καταμίζουσιν ἐς ὀρθόν. μείζω μέντοι εἶ χρὴ τ
κατωμαίζοντα, δέχεσθαι τὸ τ χεῖρα, ὑποθεῖναι τ ὦμον
τ ἑωυτῦ ὀπὶ τ μασχάλιον ὀξύ. κἄπειτα ὑποστρέψαι, ὡς
ἂν σείζῃ ὀέρη, ὥτω τοιοσάμβιον ὅκως ἀμφὶ τ ὦμον τ
ἑωυτῦ τὸ χρεμάσαι τ ἄνθρωπον χρὴ τοῦ μασχάλιον. αὐτὸς B
ὀ ἑωυτὸν ὑψηλότερον ὀπὶ τὸν τ ὦμον ποιεέτω, ἢ ὀπὶ ⓦ
ἕτερον. τὸ ὀ χρεμαμένου ⓦ βραχίονα τοῖς τὸ ἑωυτῦ
σῶμα, τοιοσαναγκαζέτω ὡς τοιχίσα. ἐν τούτῳ ὀ τῷ σώ-
ματι τοιοσανασείετω, ὁκότε μετεώρισῃ ⓦ ἄνθρωπον
ὡς ἀπορρέποι τὸ ἄνω σῶμα αὐτοῦ, αὐτίον τὸ βραχίονος ᾧ
κατεχομένου. ἰῶ ὀ ἀγκὼν κοῖλος ἔῃ ὁ ἄνθρωπος, τοι-
σεπιχρεμασθήτω τούτου ὅπιαθεν τὸ κοῖλος πᾶς. αὗται ὀ αἱ C
ἐμβολαὶ πᾶσαι χρῶνται παλαίστρίοις δύσχρηστοί εἰσιν, ὅτι οὐδὲν
ἀλλοίων ἁρμῶν δέονται ἐπισενεχθῆναι. χρήσαιτο δ' ἄν τις καὶ ἀμφοτ.

χρῆ ὀ τ μὲν ἄνθρωπον] Hic repoſitionis modus inter efficaciores reponitur,& à Paulo his verbis explicatur, δεῖ λουσάμενον τ ἄν-
θρωπον αὐτὸν τύπωσι χαλασικοτέρῳ χρησάμενον, ὕδατι ἀνακλίναι χαμαί. ᾗ σφίγγειν σύμμετρον ὅπως δερματίνῳ τ ἄλλῳ πνὰ μὴ παύῃ μαλακῷ,
τοιοῦτῳ τῷ μασχάλιον ἐπαρμόσαι. ⓒ καθιζόντα τ ἰατρὸν αὐτοβλέποντα μὲν τῷ κάμνοντι τοῖς τῷ πεπονθότι πλευρῷ. εἰ μὲν ὁ δεξιὸς ὦμος πεπήδηκε, τὸ δεξιὸν
σκέλος ἐξαρμόσαι τοῦ ἑτέρου ὑπὲρ τοῦ μασχάλης τὸ μασχάλην σφίγγειν, εἰ ὀ ὁ ἀριστερὸς, τὸ ἀριστερόν. ᾗ τ πεπονθυῖαν χειρὸς ὁπλαβόμενος ἕλκειν ὅτι πορρωτάτω ἀπὸ τοῦ πόδος, ἅμα τε ᾗ τῇ πίτρᾳ αὐτοβοηθεῖν τῇ μασχάλῃ, ὑπὲρ τὸ πυκνὸς ὁπόσον τ κεφαλῆς αὐτοβαίνοντος, τοῖς τ ἕτερον ὦμον, ὑπὲρ τὸ μὴ τὸ σῶμα τοιελκυσθῆ.

τροχύλου] ἐναρμόσαι Exẽplaria Regia manuſcripta quædã ἐναρμόσασιν legunt,quædã etiam ἐναρμόσειεν,quemadmodum etiam Aſulanus. Sic quoque paulò ſupra κάτω τείνῃ pro καταστήνῃ legunt exemplaria quædam manuſcripta,quæ lectio non eſt aſpernanda. D

ὡς καταμίζουσιν ἐς ὀρθὸν] καταμίζειν is dicitur qui humerum ægroti alæ ſupponit & ægrum in humerum ſuſtollit, vnde καταμίσιος reponendi modus per humeri ſuppoſitionem, cùm erecti & ſtantis humerus, ægroti alæ ſupponitur, aut cùm ægrotus in alterius ſtantis humerum tollitur & libratur. Sic enim καταμίζουσιν ἐς ὀρθὸν legunt ferè omnia exemplaria, cùm quædam καταμίζουσιν ἐς ἄνθρωπον habeant,quæ ſecutus videtur Aſulanus & Vidus,καταμίζῃ autem exponit Hippocrates, τοιοῦτον εἶναι τ ὦμον τ ἑωυτῦ ὅτι τοῦ μασχάλιον. Paulus quoque, τοιοβάλλῃ τῇ μασχάλῃ τ ἑαυτῦ ὦμον. Qui & hunc repoſitionis modum dilucidè admodum his verbis exprimit, quæ vitioſiſſimè leguntur noſtris in codicibus: ἔστι ὀ ἕτερος τρόπος ἐμβολῆς ὁ ὀξὺς τῦ καταμίζειν. δεῖ γὰρ ὑπαίσιον, ἀ μακρότερον τῦ κάμνοντος, ὑγρὸν ὑ πλατύτερον. ἑστῶτα τοῖς τῷ πεπονθότι πλευρῷ, τὸ κάμνοντος ᾗ ὠτῦ ἐς ὦτος, τοιοβάλλειν τῇ μασχάλῃ τ ἑαυτῦ ὦμον, τ αὐτοεπαμῦναι ἕλκειν τὸν χεῖρα
τοῖς τὸν ἑαυτῦ μαστὸν, ὥστε τὸ ἄλλον σῶμα τῦ κάμνοντος ὅπισθεν τῦ καταμίζοντος μᾶλλον κρεμασθῆναι. εἰ ὀ ἐλαφρὸς ὁ κάμνων εἴη, κοῦφός τις ἕτερος παῖς ἐξ ὠτὸς κρεμαννύσθω. τὸ γὰρ χεῖρὸς ᾗ τῦ λοιποῦ σώματος αὐτοῤῥέπος ἕλκυσθὲν ὅτι τὸ κάτω, ὁ τοιοβιβηκὼς ὦμος τῇ μασχάλῃ ῥᾷστα τὸ ἐκπεπλα- E
κὸς αἴρον ἐμβάλλῃ. Hic verò pro ὡς καταμίζουσιν, quæ receptiſſima eſt lectio,quidam ὦ καταμίζουσιν legunt.

Quinetiam qui piſtillo in ſuam ſedem compellunt, propè ad naturalem reponendi modum accedunt.Piſtillum autẽ molli quadã faſcia conuoluendum, quo minus elabatur,atq; inter coſtas & brachij caput ſubter adigendum.At ſi breue quidẽ piſtillum fuerit,collocari aliquo ſedili homo debet, ſic, vt ægrè brachiũ piſtillo circumducatur. ferè autem longius eſſe piſtillum oportet, propè vt ſtans ex eo dependeat. Deinde brachio quidẽ & cubito circa piſtillum porrecto, ex altera corporis parte manibus ad ceruicẽ iuxta iugulũ iniectis,deorſum quis vrgeat.Hic repoſitionis modus ferè ſecundum naturã eſt, & recõdere articulũ ſi probè apparetur,poteſt. Quin & per trãſuersũ in ſcala lignũ quidã alius huiuſmodi modus, atq; etiã melior obitur,propterea quod ſuſpẽſum corpus in hãc vel in illã partem ſecuriùs ex æquo libretur. Ad id enim quod piſtilli formã habet, licet humeri articulus adhæreat, periclitatur tamẽ corpus ne in hãc vel in illã partẽ oberret. At ſupra ſcalæ gradũ deligari rotundũ aliquid debet, quod in alæ cauũ conuenienter aptetur,inſuperq; brachij caput in ſuam ſedẽ compellat.

ἀ δ' ἂρ ᾗ οἱ ἀμφὶ τὸ ὕπερον ἀναγκάζοντες, ἐγγύς τι τῦ
φύσιν ἐμβάλλουσι. χρὴ ὀ τὸ μὲν ὕπερον καταληφθῆναι
ταινίῃ λινῇ μαλθακῇ, ἥσσον γὰρ ἂν ὑπολιαθάνοι, ὑπωλε-
γκάσθαι δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων ᾗ τῆς κεφαλῆς τῦ
βραχίονος. καὶ ἰῶ μὲν βραχὺ ἔῃ τὸ ὕπερον, καθῆσθαι
χρὴ ⓐ ἄνθρωπον ὀπί ἵνος, ὡς μάλις τὸν βραχίονα F
ἀμφιβάλλειν δυνήται ἀμφὶ τὸ ὕπερον. μάλιστα δὲ ἔστω
μακρότερον τὸ ὕπερον, ὡς ἂν ἑστὼς ὁ ἄνθρωπος, κρέμα-
σθαι μικρὸν δέῃ ἀμφὶ τῷ ξύλῳ. κἄπειτα ὁ μὲν βρα-
χίων ᾗ ὁ πῆχυς ἀμφοτεραμφὶς ἀμφὶ τὸ ὕπερον ἔστω. τὸ δὲ
ὀπὶ θάτερα τῦ σώματος, καταναγκαζέτω τοῖς ὑποβάλ-
λων χρῆ τ αὐχένα ἀμφὶ τὼ κλεῖδα ἀμφὶ χεῖρας. αὕτη
ἡ ἐμβολὴ χρῆ φύσιν ὀπτικεκὼς ὄδιν, καὶ ἐμβάλλῃ δυνάσ- G
ἰῶ χρηστῶς σκυβάσωνται αὐτῷ. ἀ δ' ἂρ ᾗ ἡ ὀξὺς τῦ κλι-
μακὸς ἑτέρη τις ἰσιώτη, ᾗ ἔτι βελτίων, ὅτι ἀσφαλεστέρως
ἂν ἔχοι σῶμα, τὸ μὲν τῇ, τὸ δὲ τῇ, ἀνθισπκωθεῖν μετεωι-
σθέν. ἀμφὶ γὰρ τὸ ὑποτερσιδὲς ὁ ὦμος, ἐὰ ᾗ καταπεπήγει,
ἀμφισφάλλεσθαι τὸσῶμα κίνδυνος, ἢ τῇ, ἢ τῇ. χρὴ μὲν
τοι καὶ ὀπὶ τοῦ κλιμακτῆρι ὀπισθεσθαι τὸ ἀνωθεν τροχύλον ἐναρμόσαντα ἐς τὸ κοῖλον τ μασχάλης, ὁ ἀμφισφάλλειν-
κάσῃ τὸν κεφαλὸν τὸ βραχίονος ἐς τὸν φύσιν ἀπέναν. H

ἀ δ' ἂρ ᾗ οἱ ἀμφὶ τὸ ὕπερον] Hunc reponendi modum per manubrium vocat Guido, cumque ſe aſſequi poſſe negat. Paulus verò his operoſiſſimis verbis ſic exponit: ᾗ ὀξὺ τὸ καλουμένου ὑπήρου τοῦτο δρωμίσκου, ἔστι ὀ ξύλον ὀθόμηκες, ὀρθὸν ἐς ἀμφοτέρους ὀπὶ τὸ ἐδάφους ἐπ' ἄλλαν πρὸς στε-
μεσὶ. τοῦτο ζώνῃ τὸ ἄνω πίσας ἀμφιφερὲς, ᾗ μὴ παύῃ παχὺ μηδὲ μὴν λεπτὸν ὑπάρχον, τοιοβεβήσθω τῇ μασχάλῃ τὸ κάμνοντος, ἢ ἐσ ὦτας ἢ καθυπερθεν, ὅπως ἂν ⓒ μηκίστης ἔχοντο τὸ ὕπερον. ᾗ τ χειρὸς τῇ ὑπήρῳ τοῖς τεταμένης ᾗ κάτω ἑλκομένης. τῦ ὀ λοιπῦ σώματος αὐτοῤῥοπεῖσθαι ὅπι τὰ κάτω, ἢ αὐτο-
μάτως, ἢ ὑ ἑτέρου τινὸς ὄλκοντος ἢ ἐυβολὴ χρῆσθαι. Exemplaria porrò quædam manuſcripta, τοῖς τὰ ὕπερα legunt, cætera verò omnia τὸ ὕπερον.

ἀ δ' ἂρ ᾗ ἡ ὀξὺς τῦ κλιμακτῆρος] ὀξὺς τῦ κλιμακτῆρος per tranſuerſum aut obliquum in ſcalis lignum expono, Galenum ſecutus in Exegeſi, qui hanc locum ſubnotans, κλιμακτῆρ exponit τὸ παγίον ἐν τοῖς κλίμαξι ξύλον, & adſcribit quoſdam κλιμακίδα abſque ε legere, quod faciunt noſtra omnia exemplaria. κλιμακτὴρ etiam paulò poſt dicitur. Scalam tamen omnes vertunt interpretes, cùm per tranſuerſum lignum repoſitio fiat. vt & extremo hoc libro κλιμακτὴρ ξύλον πολύγιον dicitur.

A χελώνιδ' ἔστω ἐν τῇ τῶν κλιμακτῆρι] Paulus hunc repositionis modum sic exponit: ἐν δὲ τῷ βαθμίδι ἢ κλίμαξ τῶν πτυκτῶν, ὥσπερ ἔστι τὸ κατὰ χόπος καλούμενον κλέρονθρον κατασκ. ὀνόματι ἢ σφαγὴ ὕλης τὸ μὲν τῇ βαθμίδι προσδεδέσθω, τῇ μαχάλῃ τὰ κείμενος ἐφαπτέσθω δυνάμενον, ἐν τῷ κεφαλῇ τῶν βραχίονος ὠθεῖν.

Ex omnibus autē reponendi mōdis hic optimus. Lignum esto latitudinis ferè quidē quinq; aut quatuor digitorū, crassitudinis verò duorū, aut etiam tenuius; lōgitudinis autem bicubitalis, aut paulo minus. Cuius alterum extremum rotundum sit & angustissimum ea parte, maximeq; tenue. Superciliosam autē habeat eminentiam in summa rotunditatis parte paulum extantē, qua non latus, sed brachij caput attingit, vt huic suppositā, alæ ad costas adaptetur. Lignū quoq; quò lenius reddatur, extrema sui parte linteum aut fasciā mollem agglutinatā habeat. Deinde ligni capite sub alam intrò quantum fieri potest, inter costas & brachij caput impulso, manus tota ad lignum porrecta, alligari debet; vt ad brachium, & ad cubitum, & ad volā manus quàm firmissimè quiescat. Imprimis verò id elaborandum est, vt ligni summa pars, brachij capite superato, quàm penitissimè alam subeat. Post hæc trabeculæ transuersæ inter duas columnas probè alligatæ, manus vna cum ligno superimponēda, sic vt altera quidē parte manus, altera corpus, ad alam verò trabecula statuatur. Demum in alteram partē manus vnà cum ligno circa trabeculam deorsum vrgenda, in alteram verò reliquum corpus. Trabecula autem ita altè vinciatur, vt totum corpus sublime summis pedibus insistat. Hæc reponendi humeri ratio longè optima censetur. Iustissimā enim molitionē facit, si vel solùm intrò magis quam brachij caput lignū immittatur, iustissimæq; fiunt in vtramq; partē librationes, & ossi brachij securitatē præstant. Recētia igitur opinione citiùs reconduntur, ac priùs quàm extensio facta videatur. Quinetiā vbi inueterauerint, hæc sola repositio restituere potest, nisi iā temporis lapsu caro quidē articuli cauitatē occupauerit, & brachij caput locū in quem declinauit, cōsuetudine tritū iam sibi fecerit: Enimuerò tamen ita inueteratum brachij luxū reponere mihi posse videtur. Quid nō enim iusta molitio moueat? Non tamē loco manere posse existimo, sed vt cōsueuit prolapsurum. Idē quoq; efficies, si per scalam vi admota, eundem reponendi modum adhibueris. Admodum item idonea fuerit sella magna Thessalica, super quam vis adhibeatur, si recēs sit luxatio. Paratum tamen lignū velut dictū est, oportet. Sed & ægro in sella in latus collocato, brachium cū ligno, super eā partem, in quā dorso recumbunt, transmitti debet, & in alteram quidem partem corpus, in alteram verò brachium cum ligno deorsum impelli. Idem quoque impulsio super biforem ianuam facta elicit. Iis autem prout sese obtulerint, vtendum.

B Κρατίζη μὲν οὖν τοῖ πασέων ἐμβολέων ἡ ὧδε. ξύλον χρὴ εἶ πλάτος μὲν ὡς πεντεδάκτυλον, ἢ τετραδάκτυλον τὸ ὀπίσθιον. πάχος δ', ὡς διδάκτυλον, ἢ καὶ λεπτότερον. μῆκος δ', δίπηχυ, ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον. ἔστω δ' ὁπότερα τὸ ἄκρον περιφερὲς καὶ στενότατον τούτῳ καὶ λεπότατον. ἀμβλὺν δ' ἐχέτω, μικρὸν ὑπερέχουσαν ὁπῇ τῷ ὑψάτῳ τὸ περιφερέος ἐν τῷ μέρει, ἀλλὰ μὴ τῷ πρὸς τὰς πλευρὰς, ἀλλὰ τῷ πρὸς τὴν κεφαλὴν τὸ βραχίονος ἔρχηται, ὡς ὑφαρμόσθεν τῇ μασχάλῃ μηδὲ τὰς πλευρὰς ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τὸ βραχίονος ὑποπιέζωμεν. ὀρθίαν δ', ἢ ταινίᾳ μαλθακῇ, καταπεκολλήσθω ἄκρον τὸ ξύλου, ὅκως προσιώτερον ἔῃ. ἔσθω χρὴ ὑπωσάντα τὴν C κεφαλὴν τὸ ξύλου, ὑπὸ τὴν μασχάλην ὡς ἐσωτάτω, μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τὸ κεφαλῆς τὸ βραχίονος, τὴν δ' ὅλλην χεῖρα πρὸς τὸ ξύλον κατατείνοντα προσκαταδῆσαι κατά τε Ⓦ βραχίονα, κατά τε Ⓦ πῆχυ, κατά τε Ⓦ καρπὸν τῆς χειρός, ὡς αὖ ἀτρεμέῃ ὅτι μάλιστα. πρὸς πάντος δ' χρὴ ποιέεσθαι, ὅκως τὸ ἄκρον τὸ ξύλου, D ὡς ἐσωτάτω τὸ μασχάλης ἔσται, ὑπερέχοντος τὴν κεφαλὴν τὸ βραχίονος. ἔπειτα χρὴ μεσηγὺ δύο ξύλων πρωτήρεα πλάγιον οὕ προσδῆσαι, ἔπειτα ὑπερενεγκεῖν τὴν χεῖρα ξὺν τῷ ξύλῳ ὑπὲρ τὸ πρωτήρος, ὅκως ἡ μὲν χεὶρ ὁπότερα ἔῃ, ὁπότερα δ', ὃ σῶμα. κρέμ δ' τὴν μασχάλιον, ὁ πρωτήρ. καίτοι τὰ ὁπότερα μὲν τὴν χεῖρα καταναγκάζειν ξὺν τῷ ξύλῳ ἀεὶ Ⓦ πρω- E τῆρα. ὁπότερα δ', ὃ ἀνὴρ σῶμα. ὑγιὴς δ' ἐὼν ὁ πρωτὴρ προσδεδέσθω, ὥστε μετέωρον τὸ ἀνὴρ σῶμα εἶ, ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν. οὗτος ὁ τρόπος πολυπολυκρατίστος ἐμβολῆς ὧμου, δυναμότατα μὲν γὰρ μοχλεύς, ἰῶ καὶ μόνον ἐστὶ τὸ ξύλου τὸ κεφαλῆς τὸ βραχίονος. δικαιότατα δ' αἱ ἀποπάλαι, ἀσφαλέες δ' τῷ ὀρθῷ τὸ βραχίονος. τὰ μὲν οὖν νεαρὰ ἐμπίπτει θᾶσσον, ἢ ὡς αὖ ἂς F οἷοιτε πρὶν ἢ καταπεπάσθαι δοκέειν. ἀπαρὰ καὶ τὰ παλαιὰ μοιρίην αὖτη τῶν ἐμβολέων οἵη τε ἐωθιδάσαι, ἰῶ μὴ ἤδη ὑπὸ χρόνου ἁρῇ μὲν ἐπελήλυθη ὁπότε τὸν κοτύλιον, ἡ δὲ κεφαλὴ τὸ βραχίονος ἤδη τεῖσον ἐοῦσ' τῇ πεποιημένῃ ἔῃ ἐν ᾧ χωρίῳ ἵνα ὀξεκλίθη, ἐ μὲν ἀλλ' ἐμβάλλειν χάρμοι δοκέει, καὶ οὕτω πεπαλαιωμένον ἔκπωμα τὸ βραχίονος. διὰ γὰρ αὖ δινητὴ μοχλεύσις οὐχὶ κινήσειεν; μὲν μὲν G τοι οὐκ αὖ μοι δοκέῃ χρῆν χωρίου, ἀλλ' ὁλισθαίνειν αὖ ὡς τὸ ἔλος. τὸ αὖ δὲ ποιέει καὶ τὰς κλιμακτῆρα καταναγκάζειν, τὸν μὲν Ⓦ ζωστῆρα σκυτάρια. πρῶτα μὲν ἱκανὰς ἔχει, ἐ τὰς μέγα ἔδος θαυμαστὸν ἀναγκάζειν, ἰῶ τε ἀρὸν ἔῃ τὸ ὁλίσθημα. ἐσκυτάδαι μὲν τοι χρὴ τὸ ξύλον, ὡσπερ ἔφην πρῶτον. ἀπαρ Ⓦ ἀνθρωπον καθίσαι πλάγιον ὁπότε ὦ δίφρα. καίτοι τὰ Ⓦ βραχίονα ξὺν ὦ ξύλῳ ὑπερβαλεῖν ὑπὲρ τὸ ἀναπλισμοῦ, καὶ ὁπότε μὲν ὑγιὴς ἔῃ τὸ σῶμα χαλᾶν, καλέειν, ὁπότε δὲ ὑγιὴς ἔῃ, Ⓦ βραχίονα σὺν ὦ ξύλῳ τὸ αὖθ' δὲ ποιέειν ἀναγκάζειν, καὶ ὑπὲρ δίκλειδος θύρης. χρέεσθαι δὲ τύπτοισιν ἃ αὖ τύχῃ πρέοντα.

H ° ἄμβλυν ἢ ἐχέτω] ἀμβὼν exponit Galenus in Exegesi ὀφρυώδη ὑπεραίρουσαν, superciliosam & altiorem quandam eminentiam. Hic verò ἐπικειμένου ὀστοῦ ὀμφῶνι παραπλησίαν, prominens quoddam supercilium labro simile, quod in extrema ollarum ora apparet ad interiorem cauitatem conuersum, aut in extremo clypeorum ambita labrum quod crepidinis similitudinem habet. Sic enim Hesychio ἄμβων ἢ τὸ ὑπερῷον ὀροφῆς dicitur, & apud Erotianum ex quodam, χεῖλος τῆς ἀσπίδος τὸ πρὸς αὐτὸν τὸν ὑπὸ. Ideoque crepidinem quidam vertunt. Quo nomine totam etiam machinam donant, vt videre est apud Galenum & Erotianum, qui etiam hoc loco τὰ ὦν τῇ ὀφρυώδη ὑπαίσσουσαν, post exagitatam multorum opinionem, exponit. Idem etiam Aristophanis Cerneī locum, vbi τὸ ἀμβὼν τὸ πάλαι, τὸ πρὸς τοῦ ἄμβωνος χείλη tumi scribit) in medium adducit, etsi (vt mea fert opinio) corruptē. quem & quidam quisque apud Galenum. Cellus certè machinam istam Chirurgicam, spatham aut spathulam ligneam vocare videtur, & Hippocratis ἄμβωνα, cupiculum rotundum & leniter cauum. His enim verbis machinam istam ac totum repositionis huiusmodi modum describit. * At si valtius corpus nerui ue robustiores sunt, necessaria est spathula lignea, & quæ crassitudinem duorum digitorum habeat, & longitudine ab ala ad digitos perueniat. In qua summa capitulum est rotundum & leuiter cauum, vt recipere particulam aliquam ex capite

humeri possit. In ea bina foramina tribus locis sunt inter se spatio distantibus, in quæ lora mollia coniiciuntur. Eaque spatia sacra inuoluta, quò minùs tactu lædat, ad alam à brachio dirigitur, sic vt caput summæ alæ subiiciatur. Deinde, loris suis ad brachium deligatur, vno loco paulùm infra humeri caput, altero paulùm supra cubitum, tertio supra manum. Cui rei protinus intercalla tunc quoque foraminum aptata sunt. Sic brachium deligatum super scalæ gallinariæ gradum traiicitur, ita altè, vt consistere homo ipse non possit, simulque in alteram partem corpus demittitur, in alteram brachium intenditur. Eoque fit vt capite ligni, caput humeri impulsum, in suam sedem, modò cum sono, modò sine hoc, compellatur. Paulus quoque hunc Hippocratis locum exprimens, & machinam istam ἀμβίλω vocat, eamque cum toto repositionis modo ita describit: εἰ δὲ δέοι παλαιότητα τοῦ πάθους, ἢ δέοι σκληρότητα σώματος δυσχερεινομένου τοῦ τεῦ ἐμβλησιν, χρηπώμεθα τῇ δέοι τ κρεμαμένῃ ἀμβῶνι μεδέλῳ. ξύλον δέ ἐστιν ἡ ἀμβών, τὸ μὲν μῆκος, ὡς δίπηχυ, πλάτος δ' πυγαδιαῖον, τὸ πάχος, ὡς δισδάκτυλον. ἔχοντο ἕτερον πῆχυ τοῦτο περὶ τὰς μασχάλας κοιλότητι, τοῦτο πλησίον τοῦ τὸ ὑπερον πῆχυ. τοῦτο οὖν τὸ πῆχυ ῥάκει τοῦτο ἐπιτιθέντες, ὅπως αὖ τοῦτο ἰσώσειεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ μασχάλου ἐφαρμώσωμεν. ἕλκω δ' τοῦ χεῖρα τοῦτο τὸ ξύλον καταπείναντες, σωμὸν ἐπὶ μέσῳ αὐτῷ κατὰ τὸ τὸν βραχίονα, τὸ δ' πῆχυ, τὸ δ' ἄκρον αὐτῆς. ἔπειτα μὲν ξύλῳ πλαγίῳ μεταξὺ δύο ξύλων ὀρθῶν ἐφαρμοθέντι, ἃ πάλιν ὑπὸ βαθμίδι κλιμακος ὑπερενίσχοντες τοῦ χεῖρα σὺν τῷ ξύλῳ, ὥστε τοῦ μασχάλου ἐγκρούσας ἐφαρμόζειν τῇ βαθμίδι. τοῦ δ' χεῖρα κάτω ἕλκοντες, ἐάσωμεν ὅτι θάτερα τὸ ἄλλο σῶμα μετέωρον κρεμασθῆναι. τοιοῦτον γὰρ εἰσελεύσεται τὸ ἄρθρον. Vbi animaduertendum est ἀμβὼν dici Paulo, quam ἀμβῶνα vocat Hippocrates. * *Cap.* 15. *lib.* 8.

A

B

σφῆνα πλάγιον] σφῆν trabeculam aut tignum significat, σφῆνας δοκίδας exponit Erotianus hunc locum subindicans, Paulus ξύλον simpliciter vocauit. Dicuntur σφῆνες trabeculæ aut tigellæ, quæ tignis maioribus insternuntur.

ὅτι θάτερα δὲ τὸ ἄλλο σῶμα] Hîc ἄλλο σῶμα vt & paulò post τὸ λοιπὸν σῶμα significat, vt & annotat Erotianus ἄλλο ὅτι τὸ λοιπὸν hîc sæpè ab Hippocrate poni, his nimirum subindicatis locis.

δικμοπατα μὲν γὰρ μοχλεύει] Hic iustissimam molitionem vocat, maximè conuenientem & accommodatam ac vtilem, & δικμοπάτας αἰωρήσεις maximè æquabiles in vtramque partem inclinationes & librationes. Sic his locis δίκμον ὅτι τὸ ἴσον καὶ τὸ συμφέροντος sumit Erotianus, immutata quoque scriptione. Sic enim legit, ἔστω δὲ πρῶτον κράσις ἰσόλυς ὦμου, δικμόπατον μὲν μοχλεύειν, ἵνα μοιῶν ἑσώτερον τὸ κεφαλῆς ἢ τὸ βραχίονος. δικμόπατον δὲ δι' αἰωρήσιος ἀσφαλείης ὁτέου. Quædam etiam exemplaria manuscripta, ἵνα καὶ μένον ἰσωτέρω ἔῃ τοῦ ξύλου. vitiosè pro ἔῃ legunt, vt & Asulanus.

C

τὸ γὰρ ἂν δικμὴν μόχλευσις] Hic δικμὴν ὀνομάζουσι τὴν ἰσχυρὰν sumitur apud Erotianum, hoc loco subnotato. Sed locus vitiosus videtur, & vbi scribitur δίκμον ὅτι τὸ ἰσχίον dici, ὅτι τὸ ἰσχίον scribendum videtur, vt vim subindicet, aut ὅτι τὸ ὦμον, cum de humeri repositione agatur.

μέγα ἔδος θεσσαλικόν] ἔδος θεσσαλικὸν exponit Galenus θρόνον καὶ δίφρον οὗ ὑπακλινόμενον ἔχοντα, & Erotianus quoque, qui hoc subnotato loco addit: πᾶς γὰρ δίφρος ἀνακλισμὸν ἔχων, θεσσαλικὸς παρὰ τοῖς παλαιοῖς λέγεται. Meminit & Pollux li. 10. * sellarum Thessalicarum quatuor pedes habentium & ægrè vectarum. ἀνακλισμὸς autem dicitur Hippocrati, ea sellæ pars in quam dorso recumbimus, velut accubitum. Erotianus ἀνακλιντήριον exponit, & Galenus ὑπάκλιντρον, alij ἀνάκλιντρον. Phrynichus Atticos ἀνάκλιντρον non dicere, sed ὑπάκλιντρον scribit, quod ex Aristophane citat Pollux lib. 10. † Sunt qui existiment ἀνάκλιντρα dici posse accubas aut accubitas, aut etiam accubita, quibus vtitur Lampridius in Heliogabalo. ἔδος igitur θεσσαλικὸν videtur sella in quam recumberent intelligi, velut ἀνάκλιντος θρόνος Plutarcho in Romulo, & apud Homerum Il. θ. κλισμός. Illic enim Eustath. θρόνος ἔδος esse vult, quod posteris ἀνάκλιντρον dictum est.

D

* *Cap.* 11. † *Cap.* 7.

καὶ ὑπὸρ δικλίδος θύρης] δικλεὶς θύρα dicitur Galeno bipartita ianua aut bifida, quasi duplex, & quæ superiore parte & inferiore claudi potest. Idem quoque in Exegesi δίκλειδος διμερὴς exponit, ὡς δυοῖν τὸ κάτω μέρος κεκλεισμένου, τὸ ὑπερκείμενον ἀνεῳγός. Erotianus verò scribit δικλεῖδες, & exponit hoc modo, δικλεῖδες ἰδίως λέγονται θύραι αἱ δίχα πεπηγυῖαι, ὡς δυοῖν μέρεσι πρὸς κεκλεισμένου, τὸ λοιπὸν ἀνεῳγός. Quibus in verbis priore loco δικλείδος fortè legendum, vt & apud Galenum διμερῆς, quod vtrobique hic locus subnotetur. Varinus apud Galenum διφυὲς pro διμερὲς legisse, & reliqua parte diminutus esse videtur. Cæterùm δικλίδες πύλαι Homero dicuntur Il. μ. (v. 455.) non δικλεῖδες, valuæ bifores, quæ duplicem habent ianuam, quæq; duabus seris clauduntur, quòd altæ sint, vnde Eustathio exponuntur αἱ δὶς κλειόμεναι ἑκατὸν δύο ἐχέων, & δίθυρεσι, vt & Schol. Eædem etiam explicantur δίχθα κλειόμεναι & δίθυρες Eustathio & Varino, bifores valuæ, quæ duabus seris clauduntur & vna claue aperiuntur. αἱ ἀγόμεναι δύο ἑκατὸν μιᾷ κλεῖδι. Ac quemadmodum δίζυγες ἵπποι, binuges equi dicuntur, qui idem iugum subeunt, ita δικλίδας dici volunt, quæ duplici sera vna claue aperiuntur, quasi biclaues. Hesychio vero δικλίδες simpliciter & sine adiuncto, αἱ θύραι dicuntur, eidemque δικλίδες δίθυρες exponitur: si modò vtrobique vera est lectio, ac non δικλίδες, δίθυρες, vt & δικλίδας, δίθυρα legendum. Quibus postremis verbis hic Hippocratis locus subnotari videtur, quòd & alioqui Hesychio solemne est.

E

F

G

H

Naturam igitur alteri plurimum præstare, vt quæ prolapsa sunt facilè recondantur, animaduertere oportet. Et certè acetabulum ab acetabulo distat, cùm hoc quidē facilè, illud verò ægriùs superetur. Plurimum etiá discriminis habet neruorū colligatio, quæ iis quidē remissa, illis verò intenta est. Etenim in articulis humor hominibus inest, ob neruorum compagem, qui natura laxi sunt, & facilè intenduntur. Complures namque ita humidos videas, vt cùm velint, iis articuli sua sede citra dolorem moueantur, rursusque absque dolore restituantur. Quin & habitus quidam corporis discrimen habent. Iis enim qui bene habitis sunt membris & carnosis, & articulus minus elabitur, & ægriùs recōditur. Vbi verò solito tenuiores & macilentiores euaserunt, tunc magis excidit, & facilius restituitur. Cuius rei argumento sunt boves, quibus tunc sua cauitate femur magis excidit, cùm macilentissimi euaserunt. Quod sub hyemis finem iis contingit, quo etiam tempore potissimum luxantur. Si modò huiusmodi quippiam in medicina tractari debet, & certè fas est. Rectè enim nouit Homerus, inter omnia pecora boues eo tempore quàm maximè laborare, ex iisque aratores, quod hyeme terram colant. Iis igitur quod maximè attenuentur,

Εἰδέναι μὲν οὖν χρὴ, ὅτι φύσεις φύσεων μέγα διαφέρουσιν, ἐς τὸ ῥᾳδίως ἐμπίπτειν τὰ ἐκπίπτοντα. διενέγκοι μὲν γὰρ ἂν ἡ καὶ κοτύλη κοτύλης, ἡ μὲν βυσπέρατος εὖσα, ἡ δὲ ἧσσον. πλεῖστον δὲ διαφέρει καὶ τῶν νούρων ὁ σώδεσμος, τοῖσι μὲν ὑπεδόσιας ἔχων, τοῖσι δὲ ξυντεταρθρότατος ἐών. καὶ γὰρ ἡ ὑγρότης τοῖσιν αὐξηροῖσι γίνεται ἐκ τῶν ἄρθρων, διὰ τῶν νούρων τοῦ ἀπαρθίσιν, ἵνα χαλαρώτατα ᾖ φύσει, καὶ διὰ ὑπεράσιας βυσφόρως φέρει. συχνοὶ γὰρ ἂν ἴδοις οἱ οὕτως ὑγροὶ ἐόντες, ὥστε ὁπότ' ἂν ἐκπέσωσιν, τότε αὖ τοῖσι τὰ ἄρθρα ὀξίστανται αὖ ὠδυώδως, καὶ καθ' ἑκάστας αὖ ὠδυώδως. διαφέρει μὲν τοι καὶ ἕξις τὰς σώματος. τοῖσι μὲν γὰρ οὖ ἔχουσι τὸ γῆρας καὶ σεσαρκωμένοισιν ἐκπίπτει τε ἧσσον, ἐμπίπτει τε χαλεπώτερον. ὅταν δ' αὖ τοῖσι σφόδρα αὐτῶν λεπτότεροι καὶ ἀσαρκέστεροι ἔωσι, τότε ἐκπίπτει τε μᾶλλον, ἐμπίπτει τε ῥᾷον. σημεῖον δ' ὅτι τοῖσι οὕτως ἔχει τόδε. τοῖσι γὰρ βουσὶ, ὅτε ἐκπίπτουσι μᾶλλον ἢ μετὰ τὴν κοτύλης, τότε αὖ τοῖσι σφόδρα αὐτῶν λεπτότατοί ἔωσι. γίνονται δὲ καὶ βόες λεπτότατοι, τὸ χειμῶνος τελευτῶντος. ὅτε δὴ καὶ ὀξαρθρέουσι μάλιστα. εἰ δή τι καὶ τοιοῦτο δεῖ ἐν ἰητρικῇ γράφειν, δεῖ τοῦτο βοῶν ἕνεκα γράφειν, ὅτι καὶ ἐν χειμῶνι ἐργάζονται. τούτοισι τοίνυν ἐκπίπτει μάλιστα. οὕτω γὰρ μάλιστα λεπτύνον-

A λεπτύνονται. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα βοσκήματα δυσὶ ταῖς
βραχίοσιν τὴν πόαν βόσκεσθαι. βοῦς δ' ὀμάλως ἀμφὶ βα-
θεῖα γλύπτα. τοῖσι μὲν γὰρ ἄλλοισιν ὀξὺ λεπτὴ ἡ πρόσθολή
τοῦ χείλεος, λεπτὴ δ' ἡ ἄνω γνάθος. βοὸς δὲ παχεῖα μὲν ἡ
πρόσθολή τοῦ χείλεος. παχεῖα δὲ καὶ ἀμβλεῖα ἡ ἄνω
γνάθος. διὰ τοῦτο ἐκπεσεῖν ἐκ τῶν βραχίων πόας
οὐ δύνανται. τὰ τε αὖ μύνυχα τῶν ζώων, ἅτε ἀμ-
B φόδοντα ἐόντα, δύναται μὲν σαρκάζειν, δύναται δ'
ἐκ τὴν βραχεῖαν πόαν ἐκπολύειν οὐδὲν ἧσσον. καὶ
ἥδεται τῇ οὕτως ἐχούσῃ πόᾳ μᾶλλον, ἢ τῇ βαθείᾳ. καὶ
γὰρ ὁ ὀπίσθιος ἀμείνων, καὶ στερεώτερη ἡ βραχεῖα πόα
τῆς βαθείης, ὅτι καὶ ὀρὺν σκληρτεῖν τὴν βαθεῖαν. διὰ
τοῦτο οὖν ἐποίησεν ὧδε ταῦτα ταῦτα ἔπη. ὡς δὴ ὁπότ' ἀσπά-
σιον ἔαρ ἦλυθε βουσὶν ἕλιξιν. ὅτι ἀσμενωτάτη τοῖσι ἀῶϊ-
C σιν ἡ βαθεῖα πόη φαίνεται. ἀτὰρ καὶ μάλιστα ὁ βοῦς χα-
λαφὴν φύσει ὁ ἀρθρον τοῦτο ἔχει μᾶλλον τῶν ἄλλων.
διὰ τοῦτο καὶ ἐλίποιεν ὀξὺ μᾶλλον τῶν ἄλλων ζώων.
καὶ μάλιστα ὅταν λεπτοὶ καὶ γηραλέον ἔῃ. διὰ ταῦτα
πόνται καὶ σκπίπτει βοὶ μάλιστα. πλείω δὲ γίγραπται
ταῦτ αὐτοῦ, ὅτι πάντων τῶν προειρημένων ταῦτ μαρ-
τύρια ὀξύ. ταῦτ οὖ οὕτω ὁ λόγος, τοῖσιν ἀσάρκοισι μᾶλ-
D λον σκπίπτει, ὡς ῥᾷον ἐμπίπτειν, ἢ τοῖς δὲ σεσαρ-
κωμένοισι. καὶ ἧσσον ὑπορλεγμαίνουσι τοῖσιν ὑγροῖσιν καὶ
τοῖσιν ἀσάρκοισιν, ἢ τοῖσι σκελιφροῖσι καὶ σεσαρκωμένοις,
καὶ ἧσσον γε δέδεται ἐς τὸ ἔπειτα χρόνον. ἀτὰρ καὶ ἡ
μύξα πλείων ἐκρεῖν τοῦ μετρίου μὴ ξυὼ φλεγμο-
νῇ. καὶ οὕτως ἂν ὀλισθηροῖ εἴη. μυξωδέστερα γὰρ τοῦ-
E πίσθιον τὰ ἄρθρα τοῖσιν ἀσάρκοισιν, ἢ τοῖσι σεσαρκω-
μένοισιν ὀξύ. καὶ γὰρ αὗται αἱ σάρκες τῶν μὴ ἀπὸ
τέχνης ὀρθῶς λελιμαγχημένων, αἱ τῶν λεπτῶν, μυ-
ξωδέστεραί εἰσιν, ἢ αἱ τῶν παχέων. ὅσοισι μὲν οἱ ξυὼ
φλεγμονῇ μύξα ἐκρυήεται, ἢ φλεγμονὴ δήσασα ἔχει
τὸ ἄρθρον. διὰ τοῦτο ὀ μάλα σκπίπτει τὰ ἐκτὸς
μυξα, σκπίπτουσα ἂν εἰ μή τι, ἢ πλέων, ἢ ἔλασσον φλε-
F γμονῆς ἐκτεθλίφθαι. οἷσι μὲν οὖν ὅταν ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον,
καὶ μὴ ὑπορλεγμαίνῃ τὰ περιέχοντα, χρῆσθαι τε αὐτῷ
ἀδύνατος αὐτίκα τῷ ὤμῳ δύναται. ὅτοι μὲν σφέων νομί-
ζουσι δεῖν ἑωυτῶν ὑπομελεῖσθαι. ἐπτὸν μὲν ὅτι καταμαντεύσασθαι τῶν τοιούτων. τοῖσι τοιούτοισιν σκπίπτῃ, καὶ
αὖθις μᾶλλον, καὶ οἷσιν αὖ ὑπορλεγμαίνῃ τὰ νοῦσα.
τοῦτο χρὴ πάντα τῷ αὐθέντῃ οὕτως ἔχει. καὶ μάλι-
G στα κατ' ὦμον καὶ χεῖρ γόνυ. μάλιστα γὰρ οὖν καὶ ὀλι-
σθάνῃ ταῦτ. οἷσι δ' αὖ ὑπορλεγμαίνῃ τὰ νοῦσα, ὑ
δυσὶ χρῆσθαι τῷ ὤμῳ. κωλύῃ γὰρ ἡ ὀδύνη καὶ
ἡ ξυότασις τῆς φλεγμονῆς. τοῦ οὖν τοιούτοις ἰᾶσθαι
χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλιώσεσι καὶ ὀθονίοισι πολλοῖσιν ὑ-
ποδέοντα. ἐκτιθέναι δ' ἐς τὸ μασχάλιον ἔλειον
μαλθακῶς, καθαρὸν ξυμπλίσαντα, ἐκπλήρωμα τοῦ
H κοίλου ποιέοντα, ἵνα αὐτισήκωμα μὲν τῇ ὀπιδόσει ἔῃ,
ἀνακωχὴ δὲ τοῦ ἄρθρου. ὅταν δὲ βραχίονα ἐς τὸν ὦμον
ῥέποντα ἔχειν χρὴ τὰ πλάγια. ὅτω γὰρ ἂν οὕτω ἐκτὸς ἔῃ
τοῦ χωρίου ἐς ὃ ὠλισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ ὤμου. χρὴ δ' ὅταν ὀπιδῶσιν τὸν ὦμον, ἔπειτα προσκαταδεῖν τὸν βραχίονα
πρὸς τὰς πλευρὰς ταινίῃ λινῇ κύκλῳ πρὸς τὸ σῶμα περιβάλλοντα. χρὴ δὲ καὶ ἀνατείνειν τὸν ὦμον ἡσυχίως καὶ
λιπαρῶς. πολλῶν δ' ἐμπιεσθέντων δεῖ εἶναι τὸν ἰατρὸν, ἀτὰρ δὴ καὶ ἀνατείνοντα. ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἡ αὐξὴ ἀποκαλεῖται. καὶ γὰρ αὖ δήσαντα ἀνατείνοντα καλαφρότερον τὸ χωρὸν ἐὸν, καὶ λύσαντα ῥᾷον, σκληρότερον τὸ χωρὸν

articuli potissimum prolabuntur. Reliquæ namque pecudes breuem herbam depascere, bos nō item, nec nisi altam potest. Etenim reliquis tenuia labra prominent, & superior mala gracilis est. At boui crassa quidem labra prominent, crassa quoq; aut retusa superior mala est, ideoq; tenues herbas subire nequeunt. Rursus animalia solidam vngulam habentia, vt quę vtrinque dentata sint, summis quidem labris aut dentibus vellere possunt, & exiguæ heroæ dentes supponere huiusmodiq; herba potiùs quàm altiore delectantur. In totum enim exigua herba, alta melior est ac firmior, præterquam quòd maturiùs frugem effert. Ideoque hunc in modum versibus cecinit,

Sic vbi flexilibus veris gratissima bobus
Tempestas fuerit. --

quòd alta herba lubentissimè delectātur. Sed & alioqui natura laxiorē hunc articulū quàm cętera animalia bos habet, ideoq; inter eundū pedes reliquis magis flectit, præsertimq; vbi macie & senio cōfectus fuerit. His omnibus de causis boui potissimùm articulus excidit. De quo certè plura à me dicta sunt, quòd ista eorū omniū quæ ante dicta sunt fidem faciant. Sed vt nunc ad institutū redeat oratio, carne expertibus magis elabuntur articuli, vt & citiùs recōduntur, quàm bene carnosis, minusq; inflāmatione tentātur humidis & gracilibus, quàm siccis & carnosis, minusq; in posterū deuinciūtur. Quin & citra inflāmationē mucus iusto copiosior subest, atq; ita lubricus magis locus fuerit. Ferè enim gracilibus magis quàm carnosis articuli muco redundāt. Graciliū namq; carnes qui nō rectè ex arte inediā toleratūr, quàm obesorū mucosiores sunt. Quibus tamē cū inflammatione mucus subest, iis ex inflāmatione articulus deligatur, ac propterea qui muco redundāt articuli, non admodū excidunt, qui alioqui exciderent, nisi aut major, aut minor inflāmatio accessisset. Qui igitur repositio articulo, nullā circūiectis partibus inflammationē sentiunt, & nulla interposita mora humero absq; dolore vti possunt, ij quidē nulla adhibita cura sibi opus esse existimant. Medici tamen officiū est, aduersus hos præsagiū instituere. In huiusmodi siquidē & rursus prōptiùs elabitur, quàm quibus nerui inflammatione vexantur. Atque hæc in omnibus hominis articulis ita se habent, ac præcipuè circa humerum & genu. Hæc namque potissimùm luxantur. At quibus nerui inflāmatione laborāt, ij humero vti, quòd dolor & inflammationis contentio prohibeat, non possunt. Iis igitur cerato & spleniis, ac multorum linteorum vinculis mederi oportet, ac lanam mollem mundam & conuolutam in alam imponere, quæ sinum expleat, tum contra vinculum quidem fulciat, & articulum inhibeat. Brachium autem vt plurimum detinendum vt in superiorem partem vergat. Ita enim humeri caput à loco in quem prolapsum fuit quàm longissimè abfuerit. Humero verò deuincto, deinde brachium, fascia in orbem corpori circumuoluta, ad latus alligandum. Humerus quoque blande & molliter perfricandus. Multarum verò rerum experientiam medicū habere oportet, ac certè etiā frictionis. Ex eodem enim nomine, nō idē euenire cōsueuit. Nam & iusto laxiorem articulū frictio vincire, & iusto duriorem soluere

potest. Verùm de frictione nobis alio loco tractabitur. Hunc igitur humerum mollibus manibus, tum alioqui blandè, quod certè confert, perfricare conuenit. Articulus autem non vi, sed quatenus id citra dolorem fieri possit, dimouendus. Omnes verò in suam sedem reponuntur, partim quidem longiore, partim etiam breuiore tempore.

ἐόν. Ἀλλὰ διοιστέον ἡμῖν πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον. A
τὸ γοῦν βιαιότερον ὦμον μαλθακοῖσι χερσὶν αὐαστέον,
συμφέρει γὰρ καὶ ἀνῶδυνον ἔσται. τὸ δ' ἀρθρον ἀκινήτον μὲν
βίῃ, ἀλλὰ τοσοῦτον, ὅσον ἀνωδυνίως κινήσεται. καθίσαται
δ' ποῦτα, τὰ μὲν ἐν πλείονι χρόνῳ, τὰ δ' ἐν ἐλάσσονι.

ᾗ συχνοὶ γὰρ αὖτις ἰδίοι] Hanc ob causam Scythas Nomadas scribit Hippocrates lib. de aëre loc. & aq. sibi humeros, manuum iuncturas, pectora, coxas & lumbos exu. ere, vt firmioribus & validioribus essent corporibus ac articulis, cùm alioqui ob nimiam naturæ mollitiem & humiditatem, neque arcus intendere, neque præ impotentia telum contorquere possent. Exusto autem & consumpto humore, ἐντονάτερα μᾶλλον γίνεσθαι καὶ τροφιμώτερα, καὶ ἥρθρωμένα τὰ σώματα μᾶλλον. B

ἄλγουσι μὲν τὴν χεῖρα] Huius loci meminit Galenus lib. 3. de Caus. pulsuum. Sed legit, ἄλγουσι μέν τι τὴν χεῖρα τὸ σῶμα. Hic autem χεῖρα ὅλη ἕξιν significat, vt exponitur in Exegesi, vbi & hic locus adducitur, sed vitiosè χεῖρα pro χεῖρι legitur. Ilium quoque locum propriè quodammodo mihi respexisse videtur Erotianus, cum γῦον apud Hippocratem propriè de musculis dici scribit, & Bacchium reprehendit, qui πῶμα & μέλος exposuerit. Alioqui τὸ γῦον, τὸ ὅλον σῶμα exponitur Galeno Com. ad aph. 26. sect. 4. lib. 6. Epid. & aliàs id significat, vt scripsimus in nostra OEconomia.

ὁπὸ πάντων τῶν θρεπτῶν] Hic θρέπτα πάντα τὰ βοσκήματα significare contendit Galenus ex Homeri loco qui Il. ξ. (v. 124.) scribitur. πολλὰ δ' εἰ θρέπτα' ἔσπε. Vbi scribit Scholiastes πάντα τὰ τετράποδα καλεῖσθαι τοῖς παλαιοῖς θρέπτα. Quin & Erotianus hanc quoque expositionem adfert, cùm de hoc loco scribit, θρέπτα ἔτω καλεῖ κοινῶς πάντα τὰ τετράποδα νῦν. Annotandum porro videtur exemplaria quædam Regia manuscripta, pro θρεπτάτων θρεμμάτων legere, cum θρέμμα pecus aut armentum indicet, etsi speciali quodam nomine pecudem quandoque significet. Hìc verò præcipua fit mentio boum aratorum, quòd ea præcipuè vtilitas ex bobus comparetur, in eumque vsum essent apud antiquos. Quod docet M. Tullius lib. 2. de Natura deorum. Quid de bobus loquar? quorum ipsa terga declarant non esse ea ad onus accipiendum figurata, ceruices autem natæ ad iugum, tum vires humerorum & latitudines ad aratra extrahenda, quibus cùm terræ subigerentur fissione glebarum, ab illo aureo genere (vt poetæ loquuntur) vis nunquam vlla afferebatur, C

Ferrea tum vero proles excita repente est,
Auisaq; funestum prima est fabricarier ensem,
Et gustare manu victum domitumque iuuencum.

Tanta putabatur vtilitas percipi ex bobus, vt eorum visceribus vesci scelus haberetur. D

ἄνω ἀμφόδοντα] Sic exemplaria omnia tam manuscripta tum publicata. Erotianus tamen ex hoc loco ἀμφώδοντα legit, & τὰ ἄνωθεν & κάτωθεν ὀδόντας ἔχοντα exponit. Et certè vtraque scriptio ferri potest.

δυνάται μὴν ἁρπάζειν] Hic ἁρπάζειν summis labris aut vtrinque commissis dentibus herbam vellere ac depascere significat & arrodere, quod pecudibus vtrinque dentatis attribuitur, & de equis & asinis qui prata depascuntur aut attondent dicitur. (Sic enim Maro*, Quatuor hic, primum omen, equos in gramine vidi Tondentes campum late, candore niuali.) Galenus in Exegesi σαινάζειν exponit κυρίως μὲν τὸ ἀπὸ τῶν ἄκρων χειλῶν δήξεως γλυκαζειν. ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἐπὶ τῶν ἀκρων τῶν χείλεσι σωσαγρυδίοις χαπίλειν τι. Erotianus verò de hac dictione sic scribit. σαρκάζειν, οἱ μὲν, ἁρκωῶν. οἱ δὲ ἀθροπίνειν τὸν ἄνω γναθον, παρ' ὃ ἔοικε κέχρησθαι αὐτῇ τὸ ἁρμός. ἔστι γὰρ ὅδος ἐπιτάσεως τὸ σαρκάζειν. Qui locus haud dubiè istum subindicat, & (si modò vera est lectio) ἁρκωῶν pro σάρκας ἕλκειν ἢ τρώγειν sumi videtur, quod de carniuoris animalibus dicitur, quæ vtroque dentium ordine ἁρπάζειν, hoc est, velut diducto rictu carnes detrahere, vellere seu arrodere dicuntur, & σαρκωῶ ac ἁρπάζειν velut carnificare dicitur. Sic Aristophani ἐν εἰρήνῃ Megarensium inopia vellicatur, qui λιχέποντα σαρκάζοντες ὡσπερ κυνίδια, tenuiter vitam tolerarent, ac velut canes diducto rictu carnes vellentes & arrodentes. ἁρπάζοντες enim dicuntur Scholiasti ὑποστομπόντες καὶ δήγνοίζοντες, ὥλκοντες & τρώγοντες. Vnde etiam σαρκάζειν, τρώγειν significat. Est etiam ἁρπάζειν diducto rictu irridere, quod frendere dicunt, aut protensis labris ac demersis subsannare, quod amarulentæ irrisionis genus est, & ἁρπασμὸς dicitur. Quem gestum etiam hodie in nonnullis videre est, & ἁρπάζων μυρίας γε ἂν exponitur Hesychio. * lib. 3. Æn. E

ὅπη ἐν ὥρῃ ἐκκαρπεῖν] Hìc secutus sum vulgatam lectionem omnibus exemplaribus contestatam. Galenus tamen postea ποῖ pro ὅπῃ legit & μάλιστα exponit. Quo sensu dicendum erit breuem herbam alta firmiorem & meliorem, maximè etiam ante quàm grandior fructum ferat, aut priusquam ad maturitatem deueniat. Quæ lectiones ambæ eodem ferè recidunt.

δῆλα τοῦτο ἐν εἰλίποσιν ὀξὺ μᾶλλον] In hoc Homerico versu, qui nusquam extat in his Homeri scriptis quæ ad nos peruenerunt, ἕλικας βοῦς εἰλίποδας exponere videtur Hippocrates, hoc est, τοὺς πόδας καμπὰς καὶ πλὴν πορείαν εἱλίσσοντας, quod inter incedendum crura vertant & pedes flectant. Vnde & ἕλικες flexiles & flexipedes, aut curuipedes dicuntur. Interpretes tamen apud Homerum ἕλικας ἑλικοειδῆ τὰ κέρατα ἔχοντας, ὀξὺν ὕπαιμα exponunt, & ἑλικοβλέφαρος, quod & facit Hesychius, aut etiam μέλανας, vt ἕλικον ὕδωρ de Æsopo fluuio Homero dicitur, & passim ἑλίκωπες ἀχαιοὶ, nigris oculis spectabiles. Interdum vero Homerus ἕλικας βοὰς simpliciter scribit, vt Il. ο. (v. 633.) πίσει μαχέσασθαι ἕλικα βοὸς αἰματὶ φωτῶν. Interdum quoque εἰλίποδας ἕλικας βοῦς effert, vt Il. ι. (v. 462.) πολλὰ δ' ἴφια μῆλα ἐν εἰλίποδας ἕλικας βοῦς. & Il. φ. (v. 458.) φοῖβε, σὺ δ' εἰλίποδας ἕλικας βοῦς βεβολήκεις. Virgilius certè εἰλίποδας βοῦς, quod ab Homero appositissimè dicitur, expressisse videtur, cùm errabunda bouis vestigia extulit, quod flexis pedibus incedant, vt annotat Seruius. F

ὧδε δ' οὖν ὁ λόγος] ὧδε δ' νυν ὁ λόγος habent exemplaria manuscripta quædam cum Galeno, quæ secuti sumus cum interpretibus.

Τοῖσι τοιούτοισιν ἐπιπλέ ἐν αὖθις μᾶλλον] ἐπιπλέ ἐν αὖθις μᾶλλον, ἢ ἐν οἷσιν αἱ ὀλιφλεγμαίνουσαι τὰ πόδε lego cum interpretibus.

τοῦ οὖν πιέσαι ἰῆσθαι χρὴ κρατῆ ἐν ἀσκλώσι ἐν ὀδυνήσι] Sic legunt omnia exemplaria tum publicata tum scripta. Sed ὀθόνῃσι lego, aut ὀδυνῶσι, vt aliàs sæpè. G

ἀνακωχίῃ δ' τι ἄρθρον] Sensus est, vt lana conuoluta in alam immissa, articulum remoretur ac inhibeat, sustineat aut sustentet, ἀνακωχὴν enim pro ἀνέχειν sumere videntur interpretes, quod ἀνακωχὴ Galeno in Exegesi ἀνοχὴ & ἀνάσχασις significet, hoc subindicato loco, quod fulcimentum, fulcrum, stabilimentum, velut sustentaculum, aut etiam moram indicare potest. Quo ex loco apparet Galenum aliter legisse, & pro ἀνακωχέῃ ἀνακωχὴ scriptum fuisse. Quod & Erotiani verba de hoc loco testantur, vbi ἀνακώχησιν exponit (si modò vera est lectio) his verbis, ἁρμὸς δ' ὁ Ἱπποκράτης ὁτὲ μὲν ἄρθρον φησὶν ὅπως λέγων. ὁτὲ δέσαι δ' εἰς τὸν μασχάλην καθαρὸν ἔριον εἱλίσσοντα, καὶ ὁπλήρωμα τὸ κοίλου ποιέοντα, ἵνα ἡ σήραγξ μὴ ἐστὴ ὑπὸ δόσ, ἀνακωχὴ ἐς τὸ ἄρθρον. Ex his enim verbis, tum varia quædam scriptio, tum etiam ἀνακωχὴ pro ἀνακωχέῃ positum fuisse colligere est, demum quoq; alius etiam sensus elici potest, nempe vt hæc lana inuoluta ad articulum velut mora quædam posita, vinculo stabilimẽto sit, quo veluti fulcro articulus inhibeatur ac retineatur. Id enim ista significant, ξυτέσθω ἀνέχηται καὶ ἀναπαήτω. ἀνακωχὴ vero generali significato, cessationem, moram, laxamentum, retardationem, dilationem, & belli inducias indicat. ἀνακωχεύειν etiam & ἀνακωχέειν est nauem in alto retinere ac inhibere, cùm in anchoris stat subductis velis, propter tempestatem. ἀνακωχεῖν quoque Hesychio exponitur ἀναχωρεῖν, & ἀνακωχίζοντες ἀναχωρίζοντες, ἢ μετίεσες κατίχοντες ταῖς ναῦς, & ἀνακωχὴ, ἀναχώρησις ὅθεν ἡ ναῦς, ἢ ἀνάπαυσις. Si modò mendo caret lectio, ac non pro ἀναχωρεῖν ἄνω χωρεῖν legendum videtur. Quod etiã significat Erotianus his verbis, παρ' ἅρπαι τισιν, ὁπόταν ὀθὶ μετεώρως ἕλεύωνται, ἀνακωχίζειν λέγομεν, ὅπερ ἐστὶν ἄνω χωρεῖν. ἀνακωχεύειν quibusdam stabilire indicat, quod & hoc loco quadrare potest. Exemplaria porrò manuscripta omnia cum publicatis consentiunt. H

ὑποπάσσειν δὲ ἐς τὴν μασχάλην] Paulus pilam laneam alæ subiicit, si inflammatio absit, siccam, si adsit, oleo imbutam, ac deligationem iuxta χασμὸν & decussationem facit. Brachium verò ad costas alligat. Celsus. Posito humero, lana alæ subiicienda est. Si in interiore parte os fuit, vt ei opponatur. Tum fascia primùm sub ala obuoluta, caput eius debet comprehendere, deinde profectus ad alteram alam, ab eaq; ad scapulas, rursusq; ad eiusdem humeri caput tendere. Sæpiusq; ad eandem rationem circumagi, donec bene id teneat. Vinctus hac ratione humerus commodiùs continetur. Si adductus ad latus sit, ad id quoque fascia deligatur.

οὕτω

A ὅπως δ' αὖ οἷόν ἐκφύγοι ἕκαστος, χρεών] Hîc ἐκφύγω pro ἐκφαίνω ponitur, quod πορρωτάτω significat, quemadmodum etiam apud Herodotum annotatur. Vt vitiosa sint exemplaria quæ ἐκφύγω legunt.

χρὴ δ' ἐν ἀνατρίβειν] λιπαροῖς hîc μαλακοῖς, ἐλαφροῖς ac τρυφεροῖς significat, vt mollem ac leuem frictionem indicet, & quæ musculorum fibras emolliat, ne quid duri ex inflammatione sit reliquum, vt scribit Galenus. Et paulò post λιπαροῖς, μαλακοῖσι χρεών exponitur, vt & ἠσυχίως, ἁπαλῶς. Paulus post septimum diem aut tardius, facta solutione, mediocri frictione vtendum scribit, quo corpore solidiore reddito, articulus difficiliùs elabatur. Celsus quoque infrictionem membro luxato adhibet.

ἀνὰ δισσεῖς ἡμῖν] διώσεσι legit Galenus, non δισσεῖς, quæ tamen lectio est omnium codicum tam manu scriptorum, tum publicatorum.

τὸ ὂν ἄφορον ὀδακνίσαι] Celsus. Iamque ad vsus quoque suos id membrum promouere, quia motus vt in dolore pertifer, sic alias salubrerrimus corpori est.

B Γινώσκειν δ' εἰ ἐκπέπτωκεν ὁ βραχίων τούτοις χρὴ τοῖσδε σημείοις. τὸν μὲν ὑγιᾶ δίκαιον ἔχουσι τὸ σῶμα οἱ ἀνθρωποι, ἢν τὰς χεῖρας, καὶ τὰ σκέλεα, παραδείγματι χρέεσθαι ἀλλήλοισι, τὸν ὑγιᾶ τῷ μὴ ὑγιᾶ καὶ τὸν ὑγιέα, μήτε ἄλλοτεια ἄφορα καθορᾶν τινα, ἀνθρώπων γὰρ ἀνθρώπων μᾶλλον ἕξαρθροι τέφυκασιν, ἀλλὰ ταὐτὰ τῷ κάμνοντος, ἵνα αὐτὸ ὅμοιον ἐὴ τὸ ὑγιὲς τῷ κάμνοντι. καὶ τοῦτο εἴρηται μὲν ὀρθῶς. παραξύνεσιν δ' ἔχει πάνυ πολλὴν ἀπὸ τῶν τοιούτων. καὶ οὐκ ἀρκέσει μοῦνον λόγῳ εἰδέναι τὸ τέχνιον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὁμιλίῃ ὁμιλέειν. πολλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης, ἢν ὑπ' ἄλλοισι παθήμασιν ἐξαρθρήσωσιν, οὐκ ἐξετέθησαν αὐτοῖσι τὸ ἄρθρον, ὅμως δ' ἐνίοτε δύνανται ἐς τὰ ὅμοια σχήματα καθίστασθαι, ἐς οἷά περ τὸ ὑγιαῖνον σῶμα σχηματίζεται. παρασκευάζεσθαι δὲ δεῖ, καὶ ἐννοεῖν χρὴ τοιόνδε σχῆμα· χρὴ, ἐπειδὰν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος φαίνηται ἐγκειμένη πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ τὸν ὠλεκράνου τοῦ ὑγιέος. τοῦτο γὰρ αὖθις χρὴ τὸ ἐπωμίδα καλέειν φαίνεται τὸ χωρίον, ἐν τῷ τὸ ἀκρωμιόν ὀστέον ὀξέϊ φαίνεται, ἅτε ὑποδεδυκότος τοῦ ἄρθρου ἐς τὸ κάτω τοῦ χωρίου. παραξύνεσιν μὲν ἐν τούτῳ ἔχει μικρὰ, ἀλλ' ὕστερον παρὲξ αὐτοῦ γεγράψεται, ἄξιον γὰρ γραφῆς ἐστί. τοῦτο γὰρ τὸ ἐκπεπτωκότος ὁ ἀγκὼν φαίνεται ἀφεστεὼς μᾶλλον ἀπὸ τῶν πλευρέων, ἢ τὸ ἑτέρου. ἐνίοισι τοι καὶ τῶν γυναικείων, οἳ τὰ μὲν ἔργα μὴ, ἀπόνως δὲ, τοῦτο γὰρ αὖτο τὸ χεῖρα ἀρᾶν δύνασθαι παραπλησίως τοῖς ἐκτεταμένου τοῦ ἀγκῶνος, ὥσπερ τὸ ὑγιέα, οὐδὲ παραλλὰξ ἔνθα καὶ ἔνθα ὁμοίως, τά τε ὀδύνης σημήια ταύτα ἐστὶν ὥμου ἐκπεπτωκότος. αἵτε ἐμβολαὶ αἱ γεγραμμέναι, αἵτε ἰητρεῖαι αὐτῶν. ἐπάξιον δὲ τὸ μάθημα ὡς χρὴ ἰητρεύειν τοὺς πυκνὰ ἐκπίπτοντας ὤμους. πολλοὶ μὲν γὰρ ἤδη ἀγωνίης σχολὴν ἄγοντες ἀξίῃ ταύτῃ τῇ ξυμφορῇ, ταλαπωρίαν ἀξιόχρεοι ὄντες. πολλοὶ δὲ καὶ πολεμικοῖσιν ἀγῶσιν ἐχρήσαντο, καὶ διεφθάρησαν ἀξίῃ ταύτῃ τῇ ξυμφορῇ. ἁμαρτὲ ἐπάξιον μὲν ἀξίῃ τούτου, οὐδὲν οἶδα ὀρθῶς ἰητρεύοντα, ἀλλὰ τοὺς μὲν μὴ δεῖ ἐγχρέοντας, τοὺς δὲ τὴν ἀρίστην τοῦ ξυμφέροντος φρονέοντάς τε καὶ ποιέοντας. συχνοὶ γὰρ ἤδη ἰητροὶ ἑκάστῃ ὤμους ἐκπίπτοντας, καὶ τὰ μὲν τὴν ἐπωμίδα, καὶ τὰ μὲν τὸ ἔμπροσθεν, ἢ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐξέκειτο, καὶ τὰ μὲν τὸ ὀπίσθεν ὀλίζον τὴν ἐπωμίδος. αὐτὰρ οὖν αἱ καύσιες ἐνέμιξαν ἐς τὸ αὐτὸ ἐξέπιπτεν ὁ βραχίων, ἢ ἐς τὸ ἔμπροσθεν, ἢ ἐς τὸ ὀπίσθεν, ὀρθῶς ἂν ἔκαιον. νῦν δ' ἤτοι ἐς τὸ κάτω ἐκπίπτῃ, ἐκβαίνουσιν αὐτὰ αἱ καύσιες μᾶλλον, ἢ κωλύουσιν. ἀποκλείουσιν γὰρ τὸ αὐτὸ βυρυχοείης τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. χρὴ δὲ ὧδε καίειν τοῦτο. ἀπολαβόντα τοῖσι δακτύλοισι χειρὸς τὸ μασχάλιον, τὸ δέρμα ἀφελκύσαντα κατ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἴξιν μάλιστα, καθ' ὃν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐκπίπτει. ἔπειτα δ' ὕστερον ἀφελκυσθὲν τὸ δέρμα ἀφεκαύσαι ἐς τὸ περίωσθεν οἰδηθὲν δ' χρὴ τὰ τοιαῦτα καίειν, μὴ παχέσι, μὴ δ' λίην φαλακροῖσιν, ἀλλὰ τρηχέσι. τὰ γὰρ παχέα βραδέως γὰρ καὶ τὴν χολὴν ἐπερείδει. χρὴ δὲ ἀφεφανέσι καίειν, ὡς ὅτι τάχιστα περαιωθῇ τε καὶ δύναμιν. τὰ γὰρ παχέα βραδέως

C

D

E

F

G

H

His autem indiciis an brachium exciderit intelligi potest. Atque id quidem, vbi homines iustum corpus, & manus, & crura nacti sunt, si pars integra cum sana, & sana cum integra conferatur, alterius hominis articulis in consideratione non adhibitis (quibusdam enim articuli naturâ magis prominent) sed ipsius ægrotantis, num integer vitiato dissimilis sit. Atque hoc rectè quidem dictum est. Admodum tamen multa in his hallucinatio subest. Ac neque satis est hanc artem tantũ ratione nosse, sed & in vsum exercitatione traducenda est. Multi enim præ dolore, aut alia ex causa, licet iis articuli non exciderint, haud tamen eo habitu, quo sanum corpus collocatur, restitui sustinent. Ad huiusmodi igitur habitum intelligentia & animi notione consequendum adniti oportet. Quin & brachij luxati caput, in alam multo magis incumbere quàm sani videtur. Adhæc in superiore humeri parte locus cauus apparet, & summi humeri os, quod articulus in inferiorem locum subierit, extare conspicitur. In quo quidem aliqua etiam hallucinatio subest, de qua, cùm memoratu digna sit, postea scribetur. In eo prætetea quod excidit, cubiti gibbus magis à latere recedere, quàm in altero videtur. Ac si quis vi admota adducat, istud quidem non sine dolore fieri possit. Adhæc neque cubito extento rectam manum sursum ad aurem attollere admodum potest, neque hac vel illac, perinde ac sanum, traducere. Atque hæc quidem sunt humeri prolapsi indicia, ac reponendi modi, qui scripti sunt, curationesque eædem. At eorum curatio quibus humeri frequenter elabuntur cognitione digna est, cùm multi alioqui ad omnia idonei, à certaminibus prohibiti fuerint, multi quoque ad res bellicas inutiles euaserint, eóque casu perierint. Simul quoque eam ob causam res consideratione digna est, quòd neminem qui iis rectè medeatur videam, verùm partim ad curationem ne aggredi quidem, partim verò contra quàm conueniat tum sentire tum facere. Frequenter enim medici ad prolapsos humeros, in superiore humeri parte, & anteriore quà brachij caput eminet, & posteriore quoque paulùm iuxta superiorem humeri partem, vstionem adhibuerunt. Quæ quidem rectè adhibita fuisset, si brachium vel in superiorem, vel anteriorem, vel posteriorem partem prolapsum fuisset. Nunc verò cum in inferiorem partem elabatur, propellit potiùs quàm prohibeat. Superiore enim capacitate brachij caput excludit. Sic verò vstione vtendum, vt cutis sub ala digitis apprehensa, secundum eam rectitudinẽ potissimùm, in quam brachij caput prolabitur, attrahatur, sic deinde attracta cutis candenti ferramento traiiciatur. Ferramentis autem ad id vtendũ, non crassis, neque admodum rotundis, sed oblongis. Manu enim impulsa celeriùs penetrant. Candentibus quoque adurendum, quò quàm celerrimè fieri potest, penetrent. Crassiora námque cùm tardiùs

penetrent,latiores cruſtas reſoluunt, periculúmque eſt ne vlcera abrumpant. Quod etſi nihilo deteriùs, eſt, deforme tamen magis & ab arte abhorrens cenſetur. Vbi verò adurendo ferramentum traieceris,in plæriſq; abundè erit inferiori duntaxat parti cruſtas inurere.Quòd ſi periculum minimè eſſe videatur vt vlcera abrumpantur,ſed magnum ſpatium ſit interiectum,tenue ſpecillum quo ad illinendum vtimur per ambuſta foramina traiicere oportet, cute adhuc digitis apprehenſa, neq; enim aliàs traiicere poſſis. Quo traiecto cutis laxanda eſt,deinde inter vtramq; cruſtam,alia tenui ferramẽto, donec ſpecillo occurrat,inducenda & inurenda. Ex his autem coniicias quatenus cutis ſub ala apprehendi debeat. Glandulæ ſub ala,vt & multis aliis corporis partibus, ſitæ ſunt. Verùm integra glandularum natura aliàs tractabitur,quodq; exiſtant,& quę in quoq; indicent,quámque vim habeant. Has igitur,neq; quæ his interiora ſubſunt,prehendere oportet. Magnum namq; periculum imminet, quòd cum valde inſignibus neruis propinquitatem habeant. Quod verò extra glandulas eſt,id cum extra noxiam ſit, quàm plurimum apprehendendum. Illud autem animaduertere oportet,ſummè quidem ſurſum ſublato brachio, nihil ex cute ſub ala,quod extenſione dignum ſit,apprehendi poſſe. Conſumitur enim ac reſimatur cùm ſurſum brachium porrigitur. Neque verò nerui vlla ratione vulnerandi ſunt,qui eo habitu intenti ſunt & expoſiti. At paulùm ſublato brachio multum quidem de cute apprehendes,cùm nerui quibus cautio adhibẽda eſt,intus ac vltra id quod apppehenditur ſiti ſint. An non verò in omni arte imprimis elaborandum eſt,vt iuſtus in vnoquoque habitus inueniatur? Atq; hęc quidem circa alam fieri debent,ſatiſq; ita cutem apprehendere,vt rectè vſtiones adhibeantur.

περιεἰρμένα, πλατυτέρας τὰς ἐκπεπώσιας τῶν ἐσχαρῶν A
ποιέεται. Ὁ κίνδυνος αὐτῶν ἐστὶν ξυρραγῆναι τὰς ὠτειλάς. καὶ
κάκιον μὲν οὐδὲν αὐτῶν ἐστὶν. αἶσχιον δὲ καὶ ἀτεχνότερον. ὅταν δὲ
διακαύσῃς ἐς τὸ πέριω, τῇ μὴ πλείστων ἐκρυῶς αὐτῶν ἔχοι τῶν
κάτω μερέων τὰς ἐσχάρας ταύτας μούνας ποιῆαι. ἰὼ δὲ μὴ, κίν-
δυνος φαίνῃ) εἰς ξυρραγῆναι τὰς ὠτειλὰς, ἀλλὰ πολὺ
δὲ διὰ μέσου ἔῃ, ὥστε λειπέσθω χρὴ λεπτὸν διέρυσαι διὰ τῆ
κατημάτων, ἕλκι ἀναλελαμμένου τὸ δέρματος. ὅ γὰρ αὖ B
μὴ ὡς δυνατὸν διέρυσαι, ἐστὶν δὲ διέρυσις, ἀφεῖναι τὸ δέρμα
ἔπειτα μεσηγὺ τῶν ἐσχαρῶν, μὴ ἐν ἐσχάρῃσι ἐμβαλεῖν λε-
πτῷ σιδηρίῳ καὶ διακαῦσαι, ἄχρις αὖ τῶν ὧστε λειπτρῳ ἐξ-
κύρσῃ. ὀκόσον δὲ ἀπὸ τῆ χρὴ τὸ δέρμα τὸ ἀπὸ τῆ μασχάλης ἀ-
πολαμβανέτω, τοῖσι δὲ χρὴ τεκμήρεσθαι. ἀδένες ὑπεισιν ὑ-
πὸ τῇ μασχάλῃ. πολλαχῇ δὲ καὶ μὴ τῇ σώματος. ἀλλὰ
ἐν μὴ λάγῳ τῶν ἀδένων ἀλεμβύης γενέσθαι, ὅλι τε C
ἐστὶ, καὶ οἷα ἐν οἵοισι σημαίνουσί τε καὶ δυνάανται. τὸν μὲν οὖν
ἀδέας δ' χρὴ τοσοῦτον ἀπολαμβανέτω. ὅ δὲ ὅλα ἐσωτέρω τῶν ἀ-
δένων. μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος. τοῖσι γὰρ ὀπίσω μέρεσι τοῖσι
γλουτοῦ). ὅσον δὲ ἔξωτέρω τῶν ἀδένων ὀπίσω πλῆσον ἀπο-
λαμβανέτω. ἀσινέα γάρ. γινώσκειν δὲ χρὴ, ὅλι ἐὰν μὲν ἰσχυ-
ρῶς ᾖ ἐσκεχύνα αἰατείνοις, ὅ δυνήσῃ τὸ δέρμα τοῦ D
ἀπολαβεῖν ἐστὶν τὸ ἀπὸ τῆ μασχάλης, ὅλι καὶ ἄξιον λόγου
καπατεῖναι. σημεῖ) γὰρ ἐν τῇ αἰανάσῃ. ὅ δὲ αὖ τοῖσι
ἐστὶ μὴ μηχανῇ διῆκε χώσκειν. οὐ τοι γὰρ τοῦ χρεὸς γίνον)
καὶ καπατεταμένοι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. Εἰ δὲ μικρὸν ἐ-
πάρῃς ᾖ ἐσκεχύνα, πολὺ μᾶλλον τὸ δέρμα τοῦ ἀπολήψῃ.
ᾧ δὲ τοῖσι ὧν διῆκε τοσοῦτον ἐστὶν καὶ τοῦ τὸ χει-
είσματος γίνον). ἆρ' οὖν οὐκ ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ τοῦ E
πρώτους χρὴ ποιέεσθαι τὰ δίκαια χρήματα ἐξευρίσκειν ἐφ'
ἑκάστοισι, τοῦ μὲν καλοῦ τὸν μασχάλιον, καὶ ἰσχνὰ αὖτα αἱ καταλήψιες, ἰὼ ὀρθῶς τεθῶσιν αἱ ἐσχάραι.

γινώσκειν] Hunc locum explicat Gal. lib.9. de Plac. Hippocr. & Platonis.

ἐπειδὴ δίκαιον ἔχουσι τὸ σῶμα] δίκαιον σῶμα ἀκριβῶς τῶν ἑκατέρωθεν exponit Galenus. Erotianus autem ὅμοιον hoc ſubindicato loco, his verbis: δίκαιον ἐν τῷ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὅμοιον, ὅταν φῇ, ἐπειδὴ δίκαιον ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸ, τε ὄγκου σῶμα, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰ σκέλεα, πρὸς ἀλλήλους μετρούμενα τῇ ὑγιεῖ πρὸς τὸν μὴ ὑγιές. Galenus quoq; lib 9.de Plac.Hippocr.& Platonis hanc corporis δικαιοσύνην de exacta inter ſe partium corporis ſimilitudine & æquabilitate,tam in magnitudine quàm ſitu, numero, figura, ac tota demum compoſitione ac formatione ſumendam eſſe indicat, eamque miris laudibus effert,hoc loco in medium adducto.

καὶ τοῦτο εἴρηκε] ἰδὼ ὀρθῶς] Sic meliora omnia exemplaria tum publicata tum ſcripta,quædam etiam εἰρήκε). F

ἀνὰ καὶ ἐμαλὴν ὁμαλέ.] Sic quoque legunt meliora & reconditiora exemplaria,alia mendosè ἀνὰ καὶ omittunt.

πρὸς καὶ τὸ ἐκπεπωκὸς] πρὸς τοῦτο τὸ ἐκπεπωκότος bis legit Galenus eundem locum explicans.Paulus cap.114. lib.6. hunc etiam locum exprimit & hæc Hippocratis verba mutuatur. Celſus autem eundem ſic mihi adumbrare videtur. Si in alam delapſus eſt humerus, ei iunctus cubitus recedit ab latere, rurſum iuxta eiuſdem partis aurem cum humero porrigi non poteſt,longiuſque altero id brachium eſt. Verùm vitiati ſunt omnes noſtri codices, qui (& victus) pro ei iunctus,aut eiectus legunt, quod eſt in exteriorem partem verſus. (Sic enim legendum cenſeo) Nam quibus brachij caput in alam excidit, iis cubitus ad latus extra vergit,& à coſtis recedit.

πλὼ χεῖρα ἅμα ἐυθεῖαν] Sic quoque legunt meliora exemplaria. Quædam verò ἐυθεῖαν omittunt, & ἅμα pro ἅμα vitioſiſſimè habent. Alia quoque διώανται pro διώαται legunt, eamque lectionem ſecutus eſt Galenus libro 9. de placitis Hippocratis & Platonis.

μηδὲ λίην φαλακρῆσι] φαλακροῖσι περιφερέσι exponit Erotianus hunc locum ſubnotans. Galenus etiam in Exegeſi φαλακρὰ σφαγγώδη μὴ λοιπῶς ſignificare ſcribit vt hîc quoque,etſi quibuſdam in codicibus φαλαρὰ vitioſè legitur. G

χρὴ τὸ διαφανέσι] διαφανέσι διαπύοις exponit Erotianus hoc ſubnotato loco,& τὰ διαφανέα σιδήρεα, τὰ διάπυρα καυτήρια. Paulus πυοῦσαν τὸ μὴ καυτήρια καυτήρια vocat.

ὑπάλειπτον χρὴ λεπτὸν] ὑπάλειπτον ἐλασμάτιον ᾧ ἄν τις ὑπαλείφαιτο τοὺ ὀφθαλμοὺ exponit Galenus in Exegeſi, ὠμὸν Erotianus,vnde & nobis ſpecillum dicitur. Sed apud Erotianum ὑπάλιπτον vitioſè legitur, πύρινα ὠμὰ ponit Paulus.

διὰ τῶν κατημάτων] Sic legunt exemplaria omnia quæ adhuc videre licuit.Neque ideo tamen integrior videtur lectio,quòd membranarum ſcriptarum conſenſu vitium inoleuerit. Quædam etiam καπυωμάτων habent, æquè ſuſpecta ſcriptione. Cuius loco τυμμάτων ſupponi poteſt, vt plagas vſtione factas obaudias. Qua dictione vſus eſt Hippocrates lib.7. Epid.Sed nos καυμάτων cum cæteris interpretibus recipimus,dum melioris lectionis ſpes aliqua affulgeat,quæ huic vulneri mederi queat. Paulus* alias duas cruſtas ex Hippocrate fieri iubet ab vtraque parte mediæ relatæ æquali interuallo inter ſe diſtantes,ad quadratam figuram. Quæ certè noſtros codices ſuſpectos faciunt,cùm nihil tale hîc ſcribatur,niſi ad id quod paulò poſt ſequitur referatur. H

* *Cap. 42. lib. 6.*

τοῦ ἀδένων ὁλομελίης] ὁλομελὴς omnium membrorum abſolutionem & perfectionem, aut abſolutam & integram cuiuſque rei naturam ſignificat, ὁλόκληρον φύσιν exponit Galenus.Erotianus ὅλον φύσιν, hoc ſubindicato loco. Sed ὁλομελείης legiſſe videtur. Vtitur verò hac etiam dictione Hippocrates lib. περὶ τροφῆς, verùm ei κατὰ μέρος opponit. Heſychius ὁλομελὴς aduerbium, καθόλου, συλλήβδην exponit,& quibuſdam accipi ſcribit, περὶ * ἀνθρώπου τῆ ὅλων φύσεως, & τὸ ὅλον ὅλον dici.

ἢ χρὴ περιπλαμβάνειν] exemplaria manu ſcripta Regia περιλαμβάνειν legunt. Iſtam quoque cautionem adhibendam Paulus admonet,quòd inde inflammatio,aut operis difficultas,aut functionem læſio inducatur.

σημεῖ τοι

σημῆ γδ]Hic σκολὸς καὶ παλαιστικὸς exponit Galenus, vt sit, brachio extento cutem quæ sub ala est absumi, hoc est [illegible] resimari. Hesychio quoque ἀναπωῶ ἀναλίσκω significat. Quæ significatio quoque in veteri textico [illegible] esse quidam existimant.

Ἐκτοθεν δ' τ μασχάλης, διοτὰ μόνα δύο χωλία ἵνα αὖ ὡς ἐξαίφνης θεῖν, ὑμφρεούσας τῷ παθήμαθι. μίαν μὲν ὲν τῷ ἔμπροσθεν μεσηγὺ τ κεφαλῆς τῦ βραχίονος καὶ τῦ τένοντος τῦ κατὰ τὸν μασχάλιον. καὶ ταύτη δ μὲν δέρμα τελέως διαικτέον χρή. βαθύτερον δ' ἀ χρή. φλέψ γὰρ παχεῖα πλησίον καὶ νεῦρα, ὧν θατέρα θερμότερα. ὄπισθεν δ' ἐπὶ μᾶλλον ἐξαίρειν ἐνδέχεται ἐντεῖναι ἀνωτέρω μὲν σχεδὸν τῦ τένοντος τῦ κατὰ τὸν μασχάλιον. κατωτέρω δὲ ὀλίγον τ κεφαλῆς τῦ βραχίονος. καὶ δ μὲν δέρμα τελέως διαικτέον. βαθείαν δὲ μηδὲ καρτὰ ταύτην ποιέειν. πολέμιον γὰρ δ πῦρ νεύρῳσιν, ἐπιτρύειν μὲν ὅλως χρὴ διὰ πάσης τῆς ἐπιτεινομένης τὰ ἕλκεα, μηδέποτε ἐρρωμένως καίειν τ βραχίονα, ἀλλὰ μετρίως ὅσον τὴν ἕλκεων ἀπιμελείης ἕνεκα. ἤδη μὲν γὰρ αὐ διαψύχοιτο, ξυμφέρει γὰρ πολλὰ τὰ καύματα σκεπτέσθαι, ὡς ἐπιεικῶς ἐπιτρύεσθαι. ἦσον δ' αὖ ἐκπλήσσοιτο. ἦσον δ' αὖ αἱμορραγίην, ἦσον δ' αὖ ἀποσμὸς ἐπιγίνοιτο. ὅταν γὰρ δὴ καθαρὰ γένηται τὰ ἕλκεα, ἐς ὠτειλὰς τείη, τότε δὴ χρὴ πρῶτα μὲν ἀεὶ Ⓦ βραχίονα πρὸς τῆσι πλευρῆσι προσδεδέσθαι, καὶ νύκτα καὶ ἡμέρην. αὐτάρ χρὴ ὅταν ὑγιέα γένηται τὰ ἕλκεα, ὁμοίως ὅπῃ πολὺ χεῖρον χρὴ προσδῆσαι Ⓦ βραχίονα πρὸς τὰς πλευράς. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ἐπουλωθείη, καὶ ἀπολιφθείη ἡ βύρυσις καθ' ὧν μάλιστα ὀλισθάνει ὁ βραχίων. ὅσοισι δ' ἂν ὦμος κατατορηθῇ ἐμβληθέντα, ὧν μὲν ἕνεκα ἐν αὐξήσῃ ἕωσιν ὀστέα ἐθελήσαντα αὐξεσθαι ὁ ὀστέον τῦ βραχίονος ὁμοίως ὧν ἐμβῇ. ἀλλὰ αὐξεται μὲν ὅπῃ ᾗ, βραχύτερον δὲ τῦ ἑτέρου γίνεται). καὶ Ⓓ καλεόμενοι ὧν ἐκ γλωχῖνος γαλιάσκωνες, διὰ δύο τινὰς ξυμφορὰς γίνονται), ἢν γε μὴ ποιῶσιν αὐτοὺς ἐξαρθρήματα καταλάβῃ ἐν γαστρὶ ἐόντας, διά τε ἀμβλὺ πυμφορίην, ὥστε ἧς ὕστερον ποτε γεγενῆσθαι). καὶ αὐτάρ καὶ οἱ τὴν ἐλικ νηπίοισιν ἐόσι κατὰ τὸ κεφαλὴν τῦ βραχίονος βαθείαν ἐν τῷ θορύβοι ἐκπυήσεις γίνονται), καὶ οὗτοι πρῶτος γαλιάσκωνες γίνονται, καὶ ἢν τε τμηθῶσιν, ἢν τε καυθῶσιν, ἢν τε ὑπομαδάσφιν ἐκφαγῇ, ὃν ἐθέλειν χρὴ, ὅλη ταῦ οὕτως διαχρέεσθαι μὴ τοι τῇ χρεὶ δυναπόπατοί εἰσιν Ⓓ ἐκ γλωχῖνος γαλιάσκωνες, ἃ μὲν οὐδὲ ἐκφοιτᾶν παρὰ τοὺς Ⓦ βραχίονα ἐκτρυσάντες Ⓡ ἀγκῶνα δύνανται. ἀλλὰ πολὺ ἀσθενέστερος, ἢ τὴν ὑγιέα χεῖρα. εἰσὶ δ' ἃ ἤδη αὐδρᾶσιν ὁδοὶ ἐκπέσῃ ὁ ὦμος, καὶ μὴ ἐμβληθῇ, ἢ πολλῷ ἀσφαλεστέρη γένηται), καὶ ἢ ἕξις λεπτὴ ἢ κατὰ τὸν. ὅταν δὲ μὴ τοι ὁδυνώμενοι παύσωνται), ὀκνέοντα μὲ δρᾶν ἐργάζεσθαι ἐάσαντας Ⓦ ἀγκῶνα ἀπὸ τῦ πολυρρεῖν ἐς τὸ πλάγιον, ἢν μὲ ἃ δύνανται) ἄπονα ὁμοίως ἐργάζεσθαι. ὀκνέοντα δ' δρᾶν γάζεσθαι, προσφέρεσθαι τὸν βραχίονα πρὸς τὰ πλευρὰς, ἢ ἐς τὰ πίσω, ἢ ἐς τὰ μπροσθεν, ἃ δύνανται) ἐργάζεσθαι. καὶ γὰρ αὖ ἀρίδα ἕλκυσαν, καὶ πρίονα. καὶ πελεκῆσαι αὖ σκάλαμον αὖ, μὴ καρτὰ ἄνω ἄγοντες Ⓦ ἀγκῶνα, ἐς τ' ἄλλα ὅσα τοιάτων ὀργάνων ἐργάζονται.

Extra alam verò duobus tantũ locis inurere licet, quo morbo succurratur. Vno quidẽ anteriore parte, inter brachij caput & tendonẽ qui circa alam est. Eaque parte cutis penitus candenti ferramento, nõ tamen altiùs, perurenda. Proxima eum est vena crassa & neruus, quorũ neutrum igne tentari debet. Rursus autẽ exteriore parte alteram vitionem adhibere licet, multùm quidem supra tendonẽ qui ad alam est, paulùm verò infra brachij caput. Ac cutis quidẽ penitus candẽti ferramento adurenda, non tamẽ altè admodum infligenda plaga est. Ignis namque neruis est noxius. Mederi igitur vlceribus per totam curationẽ conuenit, brachiũ nunquam vehementer, verũ mediocriter, quantum ad vlcerum curationem opus est, attollendo, vt minùs frigore tententur. Ambusta namq; omnia tegi debent, quò & moderatam curationem recipiant, ac minùs oras diducant, minorq; cùm profluuij sanguinis, tum cõuulsionis metus accedat. Vbi verò pura euaserint vlcera, & ad cicatricem peruenerint, tunc sanè omninò brachium die ac nocte ad costas semper alligatum esse oportet. Quinetiá sanatis vlceribus, eodẽ modo lõgo tempore brachium ad latus alligandũ est. Hac enim potissimum ratione cicatrice obducetur, & cõtrahetur laxitas ea, in quam maximè brachium prolabitur. At quibus humerus in suum locum recondi minimè potuit, si quidẽ adhuc crescunt, os brachij non æquè ac integrum augeri consueuit, verùm vt aliqua ex parte augeatur, altero tamẽ breuius euadit. Idem verò experiũtur qui à primo ortu mustelæ cubito præditi, Græci γαλιάσκωνες dicũtur, & duplici ex noxia tales euadunt, siue quod in vtero tali luxatione teneantur, siue aliã ob noxiã postea scribendam. Quinetiã quib. adhuc tenellis circa brachij caput profundæ alteq; demersæ suppurationes cõtingũt, ij quoq; omnes iusto breuius & tenuius brachiũ habẽt, & γαλιάσκωνες euadunt, & siue secentur, siue vrantur, siue iis pus sponte erumpat, rem ita se habere compertũ est. Manu quidem validissimè vti possunt qui mustelæ cubito ab ortu sunt præditi, ij tamen brachiũ ad auré attollere extento cubiti gibbo non valent, idq; multò minùs quàm manũ integram. At vbi iam in homines euaserint, neq; humerus prolapsus restitutus fuerit, iis gracilis superior humeri pars addditur, eaq; parte habitus tenuatur. Neq; tamen vbi dolor quieuerit, ea quidem omnia quæ requiruntur ad fabrilẽ cubiti gibbũ, à costis ad latera adducendũ, similiter præstare possunt. Quæ verò brachio ad latus, vel in priorem partẽ, vel in posteriorẽ adducto effici possunt, ad ea tractanda valent. Nam & scobinã & serram trahere, securi item cædere & ligone fodere queunt, dũ ne nimiùm cubiti gibbum attollant, ad aliaq; omnia quæ huiusmodi habitus postulat efficienda, idonei habentur.

ὅπισθεν δ' αὖ μᾶλλον ἐξαίρειν] Sic legunt quotquot adhuc vi fere licuit exemplaria, tum in manu scripta tum publicè excusa. Galenus tamen lectionem secutus tum qui hanc brachij regionem exactis terminis definiuit, quæ tamen quod paulum laxa posteriorem partem sita videatur, hanc scriptionem fortasse retinuit.

αἰτία γὰρ οὗτοι τῇ χρεὶ δυσαπόπατοί]Illud quoq; explicat Paulus lib. 6. cap. 114. his verbis: ἐὰν δ' ὑποτυφλώσωσιν, ἢ ὅλῃ τὴν κεφαλὴν ἢ ἀνωμάλως ἐξαρθρήσῃ τὸ μέσον, ἢ ὅμοια τούτοις [illegible] ἢ ὅλως ἀ δύνανται ἐκ τῆς φύσεως ἔχειν τοῦτο). διὰ γὰρ ταῦτα ἐκ γλωχῖνος ὄντες παντὸς ὁμοίως τὸν βραχίονα & βραχύτερον ὑβρίζει καὶ ἀνωμάλως κινοῦνται οἱ τοιοῦτοι γαλιάσκωνες. Idemque etiam pene explicat Hippocr. postea.

ἀεὶς] ἀεὶς instrumentum est fabrile quo scobes decutitur, scobinam fabri dixere Plinius. Et Iulius Pollux libr. 7. c. 26. ἀεὶν inter fabrilia instrumenta reponit. Suidas quoq; πελεκῖνός ἐστιν ἐργαλεῖον esse scribit. Galenus in Exegesi huius loci subindicat scribens, ἀεὶς δὲ μόνον τὸ ὄργανον ἀλλὰ καὶ βοτάνη τις οὕτως ὀνομάζεται).

*Cap. 37. lib. 7.

Quibus ſummus humerus auulſus eſt, iis os auulſum extare cernitur. Eſt autem id iuguli & lati ſcapularum oſſis ligamentum. Hac enim in parte hominis à cæterarum animantium natura diſtat. Medici igitur hoc in caſu plurimum falli conſueuerunt. Auulſo enim oſſe extante, ſuperior humeri pars depreſſa & caua conſpicitur, ita vt quaſi humeris prolapſis curationem inſtituant. Equidem complures noui medicos, alioqui minimè contemnendos, qui huiuſmodi humeros excidiſſe rati, dum reſtituere conarentur, magnam noxiam ægris inferrent, neq; priùs deſiſterent, quàm vel ſpe vel opinione reponendi humeri ſe fruſtratos intelligerent. His quidem ea eſt curatio quæ cæteris huiuſmodi, ceratũ, ſplenia, faſciæ, & eadem vinciendi ratio. Os tamen quod ſupereminet deorſum vrgendum eſt, eiq; plurima ſplenia admouenda, & hac parte maximè apprimenda, brachiumque lateri annexum ſuperiore parte detinendum. Hac enim ratione os auulſum proximè adduci poterit. Hæc autem probè noſſe, & ſi tibi alioqui videatur certò prædicere licet, hoc caſu nullum quidem neq; paruum, neq; magnum humero detrimentum contingere, locum tamen deformem reddi. Nunquam enim os illud in priſtinam ſedem, quale natura eſſe conſueuerat, reſtituitur, ſed plùs aut minùs ſuperiore parte turgeſcere neceſſe eſt. Nam neq; aliud os vllũ, quod cum altero communionem & cohærentiam habet, vbi à naturali ſede auulſum fuerit, in priſtinũ locum reuertitur. Summus verò humerus ſi probè vinciatur, paucis diebus dolore liberatur.

[11] Ὅσοισι δ' αὖ τὸ ἀκρώμιον ἀποπαλθῇ, τούτοισι φαίνεται ἐξέχον τὸ ὀστέον τὸ αὐχενοειδὲς ὀνομαζόμενον. ἔστι δὲ τοῦτο ὁ σιωδεσμος τῆς κλείδος καὶ τοῦ ὠμοπλάτης. ἑτεροίη γὰρ φύσις ἀνθρώπου ταύτῃ ἢ τῶν ἄλλων ζώων. οἱ μὲν οὖν ἰητροὶ μάλιστα ἐξαπατέονται ἐν τούτῳ τῷ πώματι. ἄτε γὰρ αὐχένος τοῦ ὀστέου τοῦ ἀποπαλθέντος, ἢ ἐπωμὶς φαίνεται κάμαξηλη καὶ κοίλη, ὥστε τὸ προμηθεῖον τῶν ὤμων τὸ ἐκπεπτωκότων. πολλοὺς οὖν οἶδα ἰητροὺς, πάλαι δὲ φλαύρους ἐόντας, οἳ πολλὰ πάνυ ἐλυμήναντο, ἐμβοηθήσαντες τοῖσι τοιούτοισι ὤμοισι, οὕτως οἰόμενοι ἐκπεπτωκέναι, καὶ οὐ πρότερον παύσονται πρὶν ἢ ἀπογνῶναι ἢ ἀπορῆσαι δοκέοντας, αὖθις σφᾶς αὐτοὺς ἐμβοηθέειν τοῖσιν ὤμοισιν. τοῖσι μὲν οὖν ἰητρείη μὲν οὐδεμία ἐστὶ τοῖσι τοιούτοισι, κηρωτὴ δὲ καὶ λῶες καὶ ὀθόνια, καὶ ἐπίδεσις τοιαύτη. κατὰ μαγκάζῃ μὲν οὖν τὸ ἐξέχον χειρὶ καὶ τοῦ καιροῦ λῶες τὰ ὑγιέα πλείστους, καὶ πιέζειν τοῦτο μάλιστα δὲ τὸ βραχίονα πρὸς τῆσι πλευρῆσι πρόσφυμα ἐς δὲ ἄνω μέσης ἔχειν. ὅτε γὰρ αὖ μάλιστα σταθμοῦνται αὐχενοειδέα. ταῦτα μὲν δὴ ἐπὶ ἐξένευκε χειρὶ, δὲ προσλέγειν ὡς ἀσφαλέα. εἰ δὲ μὴ ὧδε ἐθέλοις ὀθόνῃ βλάβῃ μὲν οὐδεμίη, ἤν τε μικρὴ, ἤν τε μεγάλη τὸ ὦμον ᾖ· ἀπὸ τούτου τοῦ πώματος, ἄμφω ἢ θάτερον. οὐδὲ γὰρ τοῦτο τὸ ὀστέον ἐς τὴν ἀρχαίην ἕδρην ὁμοίως αὖ ἱδρυθείη, ὥσπερ ἐπέφυκεν, ἀλλ' ἀναίσχυντον πλέον ἢ ἔλασσον ὀγκηρότερον ἢ ἐς τὸ ἄνω. οὐδὲ γὰρ δύο ὀστέον, οὐδὲν ἐς τὸ αὐτὸ καθίσαντα ὁ, τι καὶ κοινωνέον ἐστὶν ἑτέρῳ ὀστέῳ καὶ προσαυξὰς ἀποπαλθῇ ἀπὸ τῆς ἀρχαίης φύσιος. ἀνώδυνον δὲ τὸ ἀκρώμιον ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσιν γίνεται, ἢν χρηστῶς ἐπιδέηται.

[11] ἔστι δὲ τοῦτο ὁ σιώδεσμος] Sic legunt reconditiores membranæ manu ſcriptæ, quadam etiam ὁ σιωδεσμος habent, quam lectionem ſequitur Aſulanus. Galenus certè σιώδεσμον eſſe ſummum humerum, & iugulum cum lato ſcapularum oſſe colligare vult, eſſéque os cartilaginoſum, quod ſitum eſt quà iugulum cum lato ſcapularum oſſe connectitur, idque ſecuritatis & firmitatis gratia factum teſtatur lib. de Oſſibus & cap. 11. lib. 13. de vſurpat. * Paulus quoq; lib. 6. hunc locum imitatus de acromio ſic ſcribit: ἔστι δὲ χονδρῶδες ὀστέιον τοῦ κλεῖθρου τῷ ὠμοπλάτης σιωδεσμῷ βραχυτάτῳ ἐν τοῖς συνεχέσιν. ὃ δὴ καὶ ἀκρώμιον καλοῦσιν, ἐκπεπωκὸς τῷ βραχίονι. ἡ γὰρ ἐπωμὶς ἐξυτέρη φαίνεται κοίλου δὲ τοῦ ὄντος ἰσχίου. Quam etiam opinionem retinet Rufus, & apud eundem Eudemus. Quidam verò anatomes periti lati ſcapularum oſſis cum iugulo ſyntaxin acromium eſſe reputarunt, vt ſcribit Galenus. * *Cap.* 113.

ἑτεροίη γὰρ φύσις] Id ad acromium & os illud cartilaginoſum paruum referendum, quod iugulum cum omopiata ligamentis quibuſdam validis à ſe exortis connectit, præter communia illa & membranoſa, idque ſecuritatis gratia. Quod homini proprium facit Hippocrates, Galenus etiam ſimilis negat lib. 5. de adminiſtrat. anatomic. in cuiuſque ſententiæ hanc Hippocr. locum accommodat his verbis, ἔνιοι δ' εἶναι φασὶν ἐν ἀνθρώπῳ καὶ ζώνην, ἐξωτέρω τῶν εἰρημένων δυοῖν πηγῶν, οὐδὲ γὰρ ἐν ἄλλῳ ζώῳ τινὶ ὑπάρχειν αὐτὸ, πλὴν ἀνθρώπου, καὶ προσπεφυκέναι γε τοῖς ὀστοῖς τοῖς δὲ τῇ ῥάχει. ἑτέρη γὰρ φύσις ἀνθρώπου ταύτῃ τῶν ἄλλων ζώων. Idem etiam ſcribit Galen. lib. 15. de vſu part. cap. 11. & lib. 11. de Oſſib. cap. 13. & Oribaſius lib. 25. Collect. Paulus verò ſic id ad clauiculam retuliſſe videtur, cum ſoli homini inter animalia clauiculam ineſſe ſcribit, quam opinionem ex Rufo hauſiſſe videtur. Sed ea non & finibus eſſe communem ſatis eſt manifeſtum.

Iugulum ſiquidem ex toto tranſuerſum fractum fuerit, faciliùs curatur, ſi verò per longitudinem, ægriùs. Contraq; id contingit quàm quis exiſtimet. Quod enim ex toto tranſuerſum fractum eſt, citiùs quis in ſuam ſedem compellere, & ſi diligenter proſpexerit, ac idoneum habitum conuenientemq; deligationem adhibuerit, quod ſupra eſt, infra abducere poſſit. Ac etiam ſi prorſus in ſuam ſedem non collocatur, non tamen eminens oſſis pars admodum acuta redditur. Quibus verò oblongum os frangitur, ſimile malum contingit iis quibus oſſa quædam auulſa ſunt, vt ante ſcriptum eſt. Ipſum ſiquidem ſecum ipſum collocari non admodum poteſt. eminens tamen oſſis ſummitas valde acuta redditur. Omninò certò ſcire conuenit, nullam ex iugulo fracto, neque humero, neque reliquo corpori noxiam afferri, niſi (quod rarò accidit) præterea ſyderari contingas. Ad iugulum tamen fractum deformitas accedit, idque primùm turpiſſimum, deinde verò

[12] Κλεὶς δὲ κατεαγεῖσα, ἢν μὲν ἀτρεκέως ἀποκαυλισθῇ, εὐιητοτέρη ἐστί. ἢν δὲ παραμηκέως, δυσιητοτέρη. παναιρίη δὲ τοῦτο ἐστὶν ἢ ὡς αἴ τις οἴοιτο. τὴν μὲν γὰρ ἀτρεκέως ἀποκαυλισθεῖσαν πρόσαναγκάσειεν ἄν τις μᾶλλον ἐς τὴν φύσιν ἐλθεῖν. καὶ εἰ πάνυ προεμπεσεῖν τὸ αὐτοῦ κατωτέρω, κατωτέρω αὖ ποιήσει. σημαίνει τε ὀπισθεδείσιοι καὶ ὀπισθεν ἁρμοζούσῃ. εἰ δὲ μὴ τελέως ἱδρυθείη, ἀλλ' ὅσον τὸ ὑπερέχον γε τοῦ ὀστέου οὐκαρία ὄψι γίνεται. ὧν δὲ αὖ παραμήκης τὸ ὀστέον κατεαγῇ, ἰχὲ λιὴ ξυμφορὴ γίνεται τοῖσιν ὀστέοισιν τοῖσιν ἀπεσπασμένοισιν, πρὸς ὧν προσθεν γένεσθαι. οὔτε γὰρ ἱδρυθῆναι αὐτὸ πρὸς ἑωυτὸ καρτὰ ἔθελε, ἥτε ὑπερέχουσα ἀκρὶς τοῦ ὀστέου ὀξεῖα γίνεται καρτὰ. τὸ μὲν οὖν σύμπαν εἰδέναι χρὴ ὅτι βλάβη οὐδεμίη ἐς ὦμον οὐδὲ ἄλλο σῶμα γίνεται ἀπὸ τοῦ κάτηξιν τῆς κλείδος, ἢν μὴ ὑποσφακελίσῃ. ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίνεται ἀφρὸς γε μὲν προσγίνεται πρὸς τὸ κάτηξιν τῆς κλείδος, καὶ πύησι τὸ προσὸν ἄγχιστα. ἔστιν ἃ μὲν καὶ

ἦλθε

A ἧσσον γίνεται. συμφύται δὲ ταχέως κλεῖς, καὶ ἄλλα πάντα ὅσα χαυῶδη ὀστέα. ταχεῖαν γὰρ τὴν ἐπιπώρωσιν ποιέεται τὰ τοιαῦτα. ὅταν μὲν οὖν νεωστὶ κατεαγῇ, ⓐ τετρωμένοι ἀσφαλέζονται οἰόμενοι μεῖζον τὸ κακὸν εἶναι. ἢ οἷόν ἐστι. οἵ τε ἰητροὶ προθυμέονται δῆλον ὀρθῶς ἰήσεσθαι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ⓐ τετρωμένοι, ἄτε οὐκ ἀδυνάμενοι, ἄτε κωλυόμενοι, ἄτε ὁδοὶ ποιεῖς, ἄτε ἐδωδῆς καταμε-
B λέουσιν, οἵ τε αὖ ἰητροὶ ἄτε δυνάμενοι τὰ χωρία ἀποδιδράσκουσι, καὶ οὐκ ἀχθονται τῇ ἀμελείῃ τῶν τετρωμένων. ἐν τούτῳ δὲ ἡ ἐπιπώρωσις συνταχύνεται. ὑπιδέσιος μὲν οὖν τρόπος καθέστηκε πολυπλήσιος τοῖσι πολλοῖσι, χειροτῆ καὶ ἀπολύσεσι καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσιν ἐντρύφῃ. καὶ τὰδε δὴ προσεπιτρύφῃ, καὶ τάδε δὴ προσεξευρίσκεται, καὶ μάλιστα ἐν τούτῳ τῷ χειρισμάτι. ὅτι τοὺς τε ἀπολύσας πλείσους χρὴ ὑπέχειν καὶ ὑπτέναι. καὶ τοῖσι ὑπιδέσμοισι πλείοσι, καὶ μάλιστα χρὴ πολλῷ χρὴ πιέζειν. εἰσὶ δὲ δή τινες ⓐ ἐπεψηφίσαντο ἤδη μολίβδινον βαρὺ προσεπικαταδεῖν, ὡς καταναγκάζῃ τὸ ὑποφέρον. ξυνίασι μὲν οὖν ἴσως, οὐδὲ ⓐ ἁπλῶς ὑπιδέοντες. ἀταρ δὲ δὴ οὕτως ὁ τρόπος κλισίδος κατήκιος ἐστίν. ἡ γὰρ διωσθεῖσα τὸ ὑποφέρον καταναγκάζεσθαι, οὐδὲν ὅ, τι καὶ ἄξιον λόγου. ἀνῳδοὶ δὴ αὖ τινες εἰσὶν οἱ τινες καταμαθόντες πρῶτοι, ὅτι αὖται αἱ
C ὑπιδέσιες πολυφορεῖ εἰσὶ καὶ ἡ κατὰ φύσιν καταναγκάζουσι τὰ ὑποφέροντα. ὑπιδέσιοι μὲν οὖν ἀνδρὸς ἀπολύσεσι καὶ ὀθονίοισι χειρώμενοι, ὥσπερ τε ⓐ ἀνῳδοί. ζώσαντες ὑπὸ ⓐ ἀνθρώπων ταινίῃ τινὶ ἢ βύζωσι τινος αὐτὸς ἑαυτὸν ἐστι, ὅταν ὑπιδῶσι δὴ ἀπολῶσας ὑπὲρ τὰ ὑποφέροντα τοῦ κατήγματος, ἐξοδικώσαντες ὑπὲρ τὰ ὀξέροντα, τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀθονίου προσέδησαν πρὸς τὸ ζῶσμα ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν, καὶ οὕτως ὑπιδέσιοι ὑπὲρ τὴν ἴξιν τῆς κλίνδος ὑπιτρύοντες ἐς τὄπισθεν ἄγοντες, κἄπειτα προσβαλόντες πρὸς τὸ ζῶσμα, ἐς τὸ μπροσθεν ἄγουσι. καὶ αὖθις ἐς τὄπισθεν, ⓐ δὲ τινες ἤδη πρὸς τὸ ζῶσμα προσβάλλουσι τὸ ὀθόνιον, ἀλλὰ πρὸς τὸ προσεόν τε καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἕδρην, καὶ πρὸς τὴν ἀκμὴν κυκλοῦντες τὸ ὀθόνιον, οὕτω πιέζουσι τὸ κάταγμα. ταῦτ' γοῦν ἀπείρῳ μὲν ἀκοῦσαι, φαίνεται ἐγγὺς τοῦ χρῆ φύσιν εἶναι, χρεομένῳ δὲ ἄχρηστα οὔτε γὰρ μόνιμα τὰδεσμα χρόνον, ἤδη εἰ καὶ παχεῖ εἶεν, καὶ εἴ τι ἐγλυπάτω αὐτὰ ὕπνος, ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ παχεῖ μὴν, ἢ τὸ σκέλος συγκάμψοιεν, ἢ αὖθις καμφθεῖν, πρώτα αὖ τὰ ὑπιδέσματα κινέοιτο, ἀνῶν τε ἀσπρὴ ἡ ὑπίδεσις. ἤτε γὰρ ἕδρη ἀπολαμβάνεται, ἀ ἐξέα τε τὰ ὀστέα ἐν ταύτῃ τῇ χειροχωρίῃ γίνεται. τά τε αὖ πρὸς τὸ ζώνιον προσβαλλόμενα, ἀχρ' οὗτος ἰσχυρῶς ἔζωται, ὡς οὐκ ἀναγκάσαι ἐς τὸ ἄνω τὴν ζώνιον ἐπφυρίσκειν, καὶ οὕτως ἀνάγκη αὖ εἶναι πάντα χαλᾶν τὰ ὑπιδέσματα, ἄγχιστα δ' αὖ ἂν δοκέῃ ποιέειν, καὶ ἧκιστα ποιέων. εἰ τισὶ μὲν οὖν τῶν ὀθονίων πρὸς τὴν ζώνιον προσβάλλοι. τισὶ δὲ προλείποιεν τῶν ὀθονίων, τὴν ἀρχὴν ὑπὲρ δεσιν ὑπιδέοι. οὕτω γὰρ αὖ μάλιστα τὰ ὑπιδέσματα μόνιμα τε εἴη καὶ ἀλλήλοισι ξυμφορέοι. τὰ μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα ἔστιν, ὅσα καταλαμβάνει τὸν τὴν κλίνδα καταγνύμενος. προσξυνίεναι δὲ καὶ τόδε χρή, ὅτι κλεὶς ὡς ὑπὸ τοῦ πολυ καταγνυται, ὥστε ἔνιον ἀπὸ τοῦ σήματος προσκλίνειν, ἐς τὸ ἄνω μέρος ὑποφέρειν, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης πρόσκλισιν ὀξέιαν ἐν τῷ κάτω μέρει εἶναι. ἅμα δὲ τούτοισι πάντα. ὅτι τὸ μὲν σῆμα οὔτε κατωτέρω αὖ πολὺ, οὔτε ἀνωτέω γινόμενον. ἀνάγκη γὰρ ὁκοτέρην κλεῖσαι τοῦ ἀρθρου ἐν τῷ σήματι. ὥστε τὸ γὰρ ἑαυτῷ συνεχὲς ἐστι τὸ σῆμα, καὶ τῇ ῥάχει. ἄγχιστα μὲν ἡ κλεὶς πρὸς τὸ τοῦ ὤμου ἄρθρον πέπηγε ἐστὶν

minus turpe fit. Iugulũ vero vt & reliqua omnia ossa quæ laxa sunt, promptè coalescì. Talia namq; callũ celeriter obducunt. Vbi igitur recẽs est fractura, vulnerati malũ re ipsa grauius esse rati solicitudinẽ adhibent, & medici quoq; rectá curandi rationem magno studio susciplunt. Procedente verò tempore vulnerati, cum neq; dolore tententur, neq; aut cibũ capere, aut iter facere prohibeátur, rem negligũt, itemque medici, cũ nihil his in locis præstare queãt diffugientes laborantiũ incuriam nõ iniquo animo ferũt, interimq; callus celeriter obducitur. Deligandi autẽ ratio eadẽ quæ plærisq; adhibetur, curatioq; cerato, spleniis, & mollibus linteis instituitur. Ac præter istá curationẽ, in primis in hac manuũ tractatione prouidendũ & insuper est animaduertendũ, vt quàm plurima splenia quà os extat imponantur, & plurimæ fasciæ ea præcipuè parte adstringantur. Nonnulli verò iam solerter excogitarunt, vt plumbũ aliquod graue superalligaretur, quò deorsum cogeretur quod extat. At neq; fortè prudenter se gerunt qui simpliciter deligant. Quinetiá sanè hic modus iugulo fracto nõ est accõmodatus. Neq; enim quod eminet effatu memorabilẽ aliquã depressionẽ habere potest. Alij rursus intelligẽtes huiusmodi deligationes huc & illuc vitiosè ferri, neq; quę eminẽt in naturalẽ locũ cogere, ipsos quidẽ certè deuinciũt, spleniis & linteis vtẽtes perinde atq; alij. Verũ fascia quadá homine accincto, qua parte aptissimè cingi solet, spleniis ad fracturę eminẽtia adhibitis, vt ea parte extuberent, fasciæ caput ad cingulũ anteriore parte alligát, atq; ita productũ in iuguli directũ vinculũ, in posteriorẽ partẽ agũt, deinde cingulo aduolutũ in anteriorẽ partẽ ducunt, rursusq; in posteriorẽ reducunt. Quidá verò fasciam cingulo nõ obuoluunt, sed ea ad interfœmineum ipsamq; sedem & iuxta spinã circundata, eo modo fracturã comprimunt. Hæc igitur vbi audiuntur, inexperto quidẽ propè ad id quod secundũ naturã est accedere videntur, verùm si quis ad vsum accõmodet, inutilia comperiet. Neq; enim vllam vnquá firmitatem habent, ne si quis decumbat quidẽ, quanquã sic proximè ad firmitatẽ accedant: verùm si decumbens aut crus inflectat, aut ipse incuruetur, fasciæ omnes mouebuntur, & alioqui molesta est hæc vinciẽdi ratio. Nam & sedes intercluditur, & fasciæ in hac loci angustia vniuersæ colliguntur. Rursus quæ cingulo obuoluuntur, non adeò firmiter huic accincta sunt, quin cingulũ sursum ferri cogatur, atq; ita necesse sit vinculo omnia relaxari. Quàm proximè autem res confieri posse videatur, etsi nihil magni quis prẽstiterit, si quibusdá fasciis ad cingulũ conuolutis, plurimas alias ad priorem deligationem admoueat. Hac enim ratione tum maximè stabiles fasciæ fuerint, tum sibi mutuo opem ferant. Plurima igitur quæ iugulũ fractũ consequuntur dicta sunt. Sed & id quoque præterea aduertendum est, iugulum plęrumq; ita frangi solere, vt os quod est à pectore in superiorẽ partẽ emineat, quod est à summo humero in inferiorem partem deprimatur. Horumq; ea est ratio, quod pectus quidem neq; infra neq; supra admodum procedat. Articuli enim in pectore leuis est agitatio. Pectus namq; tũ sibiipsi, tum spinæ continenter coaptatum est. Sed iugulum quidẽ proximè ad humeri articulum fluitat.

Cogitur namque sæpissimè moueri propter eam quam cum summo humero habet connexionem. Adde quod vbi vulneratum fuerit, pars ea quæ pectori inhæret, sursum elabitur, neque ferre deorsum deprimi solet, cum & natura leuis sit, eique supra quam infra maior inanitas pateat. At humerus brachium, & quæ his connectuntur, facilè à pectore & costis recedunt, ac propterea multum in superiorem & inferiorem partem abduci possunt. Fracto igitur iugulo os quod ad humerum est, deorsum tendit. Promptiùs enim vna cum humero & brachio deorsum inclinare potest, quam sursum ferri. Cùm igitur hæc ita se habeant, imprudenter se gerunt, qui extantem ossis partem deorsum cogi debere existimant. Verùm inferiorem partem ad superiorem adducendam esse perspicuum est, cùm ea motionem habeat, & à naturali sede recesserit. Patet igitur hanc aliter nullo modo cogi posse. Vincula namque nihilo magis adducunt quàm abducunt. Quòd si quis brachium quàm maximè ad latus adductum sursum propellat, sic vt quàm acutissimus humerus appareat, eo modo planè continget, vt cum osse quod pectori adhæret, vnde est auulsa, adaptetur. Is igitur cùm recta intelligentia vtetur, tum etiam optimam & celerrimam curationem instituet, qui legitimam deligationem, vti celeriter coalescat, adhibuerit, reliquaque omnia, præter commemoratũ habitum, vana reputauerit. Decumbere tamen hominem valde ad rem pertinet, & satis sunt dies quatuordecim, vt summum, viginti. Quod si cui contra iuguli fractura eueniat, id quod non admodum contingit, ita vt os quod est à pectore subiiciatur, quod est à summo humero extet ac super alterum feratur, nulla magna curatione hic opus est. Ipse enim humerus demissus cum brachio inuicem ossa committet, ac quælibet viuendi ratio satis fuerit, vt intra paucos dies callus contrahatur. At si non eo modo fractum fuerit, sed in hanc vel illam partem prolabatur, sublato quidem humero cum brachio, in suam sedem reducendum erit, velut etiam antea dictum est. Ac vbi ad pristinum habitum redierit, reliqua curatio celerrimè cõsequetur. Vt plurimum igitur vbi alia super aliam effertur, brachium in superiorem partem propulsum restituit. Ex his vero quæ in superioribus partibus elabuntur, quæcumq; ad latus aut infra tendunt, iis restitutionem subministrauerit hominis supinus decubitus, si loco inter scapulas medio, paulo sublimius aliquid supponatur, quo pectus quam maximè in vtramque partem reflectatur, brachiumque aliquis ad latus porrectum sursum adducat. Medicus verò altera manu, iniecta in brachij caput vola protrudat, altera ossa fracta componat. Sic enim quàm maximè ad naturalem sedem reducet. Verùm quod iam dictum est, os superius ferè ad inferiorem partem subire solet. Plærisque igitur, vbi deuincti fuerint, hinc habitus auxilio est, vt detento ad latera cubiti gibbo, ita sursum humerus

ἰωάγκασται γὰρ πυκινοκίνητος ἐών, ἀμφὶ πλεῖστον τῆς ἀ- A
χρωμίης σύζυξιν. ἀνῶσε τε, ὅταν πεσῇ. φθάνει ἐς
τὸ ἄνω μέρος τὸ ποδὸς τῷ ἰσχίῳ προσεχόμενον. καὶ οὐ
μάλα ἐς τὸ κάτω μέρος ἀναγκάζεσθαι ἐθέλει. καὶ γὰρ
πέφυκε κοῦφον, καὶ ἡ βύρυχωσίη αὐτῷ ἄνω πλείων ἢ κάτω,
ὁ δὲ ὦμος καὶ ὁ βραχίων ἐς τὰ προσπτερυγώματα τούτοισι
βὰ πολυτά ἐίσιν ἀπὸ τῶν πλευρέων καὶ πολὺ ἰσχίου.
καὶ ἀμφὶ πολὺ δυνάται καὶ ἀνωτέρω πολὺ ἀπάγεσθαι B
καὶ κατωτέρω. ὅταν γοῦν καταγῇ κλινὶς, τὸ πρὸς
τῷ ὤμῳ ὀστέον ἐς τὸ κατωτέρω ἐπιῤῥέπει. ἐς πολ-
λὸ γὰρ ἐπιβοχώτερον αὖθι ἅμα τῷ ὤμῳ καὶ τῷ βρα-
χίονι κάτω ῥῦσαι μᾶλλον, ἢ ἐς τὸ ἄνω. ὁκόταν οὖν
ταῦτα οὕτω ἔχῃ, ἀξυνετέουσιν ὅσοι τὸ ὑποφέρον πολ
ὀστέου ἐς τὸ κάτω καταναγκάσαι οἴονται εἶναι. ἄλλα
δῆλον ὅτι τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω προσακτέον ἐστί. C
πολὺ γὰρ ἔχει κίνησιν, πολὺ γὰρ ὄγκι καὶ τὸ ἀπεσὰν
ἀπὸ τῆς φύσιος. δῆλον οὖν ὅτι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς
ἔστιν ἀναγκάσαι πολύ. αἵ τε γὰρ ἐπιδέσιες οὐδὲν μᾶ
μᾶλλον προσαναγκάζουσιν ἢ ἀποναγκάζουσιν, εἰ
δέ τις ⓦ βραχίονα πρὸς τῆσι πλευρῆσιν ὡς μάλ-
λιστα ἐόντα ἀναγκάζοι ἄνω, ὡς ὅτι ὀξύτατος ὁ ὦμος
φαίνεται εἶναι, δῆλον ὅτι οὕτως ἁρμοδείη πρὸς τὸ D
ὀστέον τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου πεφυκὸς ὅτεν ἀπεσπάσθη. εἰ
οὖν τις τῇ μὲν ἐπιδέσει χρῷτο τῇ νομίμῃ τοῦ πα-
χέος σωματοειδέως ἕνεκα, ἡσυχαίτω δὲ τἄλλα
πάντα μάτην εἶναι, πρῶτα μὲν τὸ ἐξαρμένον, ὀρθῶς τε αὖ ξυνίη, ἐπιτρίβοιτ' ἂν τάχιστα καὶ κάλ-
λιστα. καταχέεσθαι μὲν τοι ⓦ ἄνθρωπον μέχρι τοῦ
διαφόρου ἐστὶ, καὶ ἡμέρας ἑπτὰ μὲν τεσσαρεσκαίδε- E
κα εἰ ἀτρεμέοι, εἴκοσι δὲ πάμπολλας. εἰ μὲν
τοι ἴνι ἐπὶ τοιαύτῃσι ἡ κλινὶς καταγείη, ὁ οὐ
μάλιστα γίνεται, ὥστε τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ ἰσχίου ὀστέον
ὑποδεδυκέναι, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης ὀστέον ὑπο-
κεῖσθαι καὶ ὑπερέχεσθαι ἐπὶ τὸ ἕτερον, σοβαρῆς μεγάλης
ἐπιτρεπίης ἔμοιγ' ἂν δέοιτο. αὐτὸς γὰρ ὁ ὦμος ἀφιέ- F
μενος καὶ ὁ βραχίων, ἱδρύοι ἂν τὰ ὀστέα πρὸς ἀλ-
ληλα. ὃ φαύλη ἂν τις ἐπίδεσις ἀρκέοι, καὶ ὀλί-
γας ἡμέρας τῆς πρώτιος ἡμοιτ' ἄν. εἰ δὲ μὴ κατα-
γείη μὲν οὕτω, παραλιαθαίνοι δὲ ἐς τὸ πλάγιον, ἢ τῇ
ἢ τῇ, ἐς τὴν φύσιν μὲν ἀπαγαγεῖν ἂν δέοι ἀναγαγόντα
ⓦ ὦμον σὺν τῷ βραχίονι, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρη-
ται. ὅταν δὲ ἵζηται ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν, ταχεῖα ἂν G
ἡ ἄλλη ἰητρείη εἴη. τὰ μὲν οὖν πλῆσαι τῶν ἀμφλα-
γμάτων χαλεποῖ αὖτοῖς ὁ βραχίων ἀναγκαζόμε-
νος πρὸς τὰ ἄνω. ὅτα δὲ τὴν ἄνωθεν παραλι-
αθαίνοντα ἐς τὸ πλάγιον ἦλθεν, ἢ ἐς τὸ κατωτέ-
ρω, συμπορσυοῖσι ἂν τιν κατόρθωσιν, εἰ ὁ μὲν
ἄνθρωπος ὕπτιος κέοιτο. χρὴ δὲ τὸ μεσηγὺ τῶν
ὠμοπλατέων ὑψηλότερόν τι ὀλίγον ὑποκεῖσθαι ὡς
προῤῥηδὲς εἶναι τὸ ἔγκυρσος· ὡς μάλιστα, καὶ ⓦ βρα- H
χίονα εἰ ἀνάγοι τις πρὸς τὰς πλευρὰς πρὸς τε-

τάμθων. ὁ δὲ ἰητὸς τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἐς τὸν κεφαλὸν τοῦ βραχίονος ἐμβαλὼν τὸ θέναρ τῆς χειρὸς ἀπωθείτω. τῇ δὲ ἑτέρῃ τὰ ὀστέα τὰ κατεαγότα διαστηρίζοι, οὕτως ἂν μάλιστα ἐς τὴν φύσιν ἄγοι. ἀταρ ὅταρ ἤδη εἴρηται διὰ μάλα δὴ τὸ ἄνωθεν ὀστέον ἐς τὸ κάτω φιλέει ὑποδύνειν. τοῖσι μὲν οὖν πλείστοισιν ὅταν ἐπιδεθῶσι τὸ ἕγκυρσος ἀρκήσῃ, ταρ' αὐτὰς τὰς πλευρὰς ⓦ ἀγκῶνα ἔχοντα, οὕτως ἐς τὸ ἄνω ⓦ ὦμον ἀνάγκα-

A αὐαλίσκεσθαι ἔστι δ' οἷσι μὲν ὦμον αὐαλίσκειν δεῖ ἐς τὸ ἄνω ὡς ἕρπηται, καὶ τὴν ἀγκῶνα πρὸς τὸ στῆθος προσάγειν. ἄκρην τὴν χεῖρα προσθεῖναι τὸ ἀκρώμιον τοῦ ὠμοῦ. ἴσχειν. ἢν μὲν οὖν κατακεῖσθαι θέλῃ, ὑπόστεγμά τι προστιθέναι χρή, ὡς αἰεὶ ὁ ὦμος ἀνωτάτω ἔῃ. ἢν δὲ περιῇ, φρενδόνην χρὴ ἐκ ταινίης τοῦ ὄζου τοῦ ἀγκῶνος ποιήσαντα, αἰαλαμβάνειν τοῦ καὶ τὴν χεῖρα.

propellatur. At nonnullis quidem vt dictum est in superiorem partem humerus propelli debet, cubiti vero gibbus ad pectus adduci, & manus extrema ad summum humerū ab integra parte admoueri. Quod si decumbere non recuſet, firmamentum quoddam cui obnitatur adhibere oportet, vt humerus maximè sublimis maneat. Sin verò obambulet, fundam ex mitella factam ad cubiti eminentiam circumdatam, de collo suſpensam gestare.

B ἢν ὦν ἀτρεκέως ἀποκαυλισθῇ] ἀτρεκέως ἀποκαυλισθέν, δι' ὅλου, ὁλοκλήρως, ἀκριβῶς, ex toto ac penitus fractum ita vt nulla ex parte adhæreat, exponit Galenus, quæ tamen ἀποκαυλισθὲν postea dicet Hippocrates. Erotianus quoque hoc subindicato & explicato loco. ἀτρεκέως ἀκριβῶς exponit, his verbis, αὐτὸ τὸ ἀκριβῶς, ὁμοίως καὶ τὸ ὅλως ἀφῃρῆσθαι, ὅταν λίχνος ἐκπέσῃ ἡ κατάγλη, ἢν ὦν ἀτρεκέως ἀποκαυλισθῇ, οὐ παντάπασι δηλοῖ. ἢν δ' ἀθρώσκειν. συναπτόμενον. ἢν γὰρ τὸν βραχίονα ἀφαιρεθῇ ἀλγοῦσαν ἡ ἕδρη καυλόν ἐστι, τὴν σχιζοειδῆ σάρκα τοῦ ὤμου, τὸ ἀτρεκὲς δηλοῖ τὸ ὅλῳ τῷ χεῖρι ἢ ὅσῳ ἀκρώμιόν ἐστιν ὑπάρχει. Idem quoque ἀποκαυλισθῇ ἢ καυλόν ἐκκαθῇ exponit. Cæterum hunc locum sic vsurpant Paulus lib. 6. cap. 93. θᾶσσον δ' καυλόν ἀλλον, ἀλλὰ μὴ σχιζοειδῆ ἐκλαμβάνει κατάγλη τοῦ κλῶν, ὅπως ἀποκαυλισθῇ πᾶς παλλεῖς. τὸ ὦν γὰρ ἀποκαυλισθὲν ἐπίσης τῇ ἀπάτῃ ἡ τῇ πλατεῖ τῆς ἀκτύλων ὡς τὸ κῦφος ὑπαίρῃ. τὰ λοιπὰ δ' ὑγιαίνοντα ἐχέτω τὴν ἕξιν. Sic enim legendus mihi videtur hic locus, contra omnium codicum & interpretum fidem. Celsus vero sic etiam hoc exprimit. Iugulum verò si transuersum fractum est, nunquam per se rectè coit & nisi mouetur, sanari sine vinctura potest. Porrò exemplaria quædam

C Regia manu scripta pro ἀποκαυλισθῇ ἀποκλασθῇ legunt, & ἐκφωμικίως pro ἐκφωνικίως vitiosè vt satis apparet.

ἢ εἰ πάνυ σφυδνωδέα] Exemplaria quædam manu scripta σφυδωνώδη vitiosè habent.

ἢ τι ὑπερέχουσα ἀφὶς τοῦ ἰσχέος] ἄφις legendum, & eminentem ossis summitatem significat & fastigium. Ac nescio an non ἄκρις à Galeno ex hoc loco in Exegesi exponatur ὀξεῖα σφυδνός, vbi tamen ἄφις vitiosè scribitur. Cui certè respondet quod Erotiano ἄκρις, τραχύτης exponitur, pro quo ἄφις haud dubiè scribi debet.

εἴ τι αὖ ἐπέσει] Hanc lectionem vt simplicem & omnibus exemplaribus contestatam secutus sum. Interpretes omnes de pristino loci decoro & iugulī restitutione sumpserunt, quod etiam intelligi potest ex nostra versione. Sed nos detracto omni fuco nudam lectionem proposuimus.

οἱ ἐπιξησάμενοι] Sic ferè omnia exemplaria publicata legunt, camque lectionem secuti sunt interpretes. Membranæ autem recon-

D ditissimæ Regiæ ἐπιζησάμενοι habent, quas libenter amplectimur cum Erotiano, qui ἐπιζήσιμον σφυγμὸν exponit, quod est, elaborarunt, curiosè sunt moliti, hoc certè subindicato loco. Exemplaria autem quædam manu scripta μολιζόμενοι pro μολιζήσιοι habent.

ἢ σφυγμὸν τινὰ ἄναυδον μυκλευόντων τὰ ἔσωθεν] Sic legunt exemplaria omnia publicata manu scripta quædam μυκλευόντων. Sed reconditissima & quæ plus habent authoritatis κυκλευόντων, vnde deflaxisse altera lectio videtur. Quid enim μυκλευόντων aut etiam μυκλεύοντας indicet non satis est compertum. Etsi μύκλαι aut μυκλαὶ Hesychio sunt rugæ & plicæ in asinorum aut boum collis, quibus nimirum pellis rugitur & conduplicatur, ad quarum formam μυκλεύοντας πτύσσειν dici possunt, qui fasciam circumuoluunt aut conduplicant, vt conuoluta fascia eiusmodi plicarum orbibus similis videatur.

ἢ ἢν τι καταλείπῃ πτ.] Sic quidem legunt omnia quæ adhuc videre licuit exemplaria. Sed non dubium est vitium. καταλείπῃ enim legendum est, aut etiam καταλείπει, Quam lectionem cum interpretibus omnibus secuti sumus.

ἐν ταύτῃ τῇ συνοχῇ] συνοχῶν legisse Galenū satis apparet ex Commentario, cum tamē συνοχεῖ legant exemplaria omnia, tum

E excusa, tum manu scripta, quæ in manus nostras deuenerunt. συνοχῶσι etiam Galenus in Exegesi συνάσι simpliciter exponit, etsi aderat quosdam τὸ σωματικὸν ἐξυγρὸν τοῦ διεξόδου ἢ ξηράνσι explicare. At Erotianus πρὸς συνοχάσι exponit ἀποτελοῦσι ἢ συνιστᾶσιν πιαίνουσι ἢ ὑγραίνουσι δέ.

ἢ ἀλλήλοισι πυκνοῦσι] πυκνοῦσιν habent exemplaria manu scripta Regia recēditissima, quæ secutus est Asulanus. Hic porro mihi videtur esse locus qui ab authore libelli de fasciis proponitur, vbi Hippocratē in iugulo fracto, vinculo quod χειρίδα vocat vsum scribit.

σφιγξωσιν ἢ πρὸς χεῖρ] Hunc de iugulo locū aliter sumpsisse videtur Celsus si modo integra sunt nostra exēplaria, quæ sic legūt. Nonnunquam verò maximeq; vbi motum est, clabitur, fereq; id quod à pectore sub id quod ab humero est, in posteriorem partem inclinatur. Cuius ea ratio est, quod per se non mouetur, sed cū humeri motu cōsentit. Itaque eo subsistente, sub id humerus agitatur. Sed quis non videt peruersa esse Celsi verba, & hoc modo locum legendum? fereque id quod ab humero sub id quod a pectore est, aut fereq; id quod a pectore subit quod ab humero est, & in inferiorē partē inclinatur. Hunc quoq; locū Paulus his verbis obscure,

F & vitiosè admodū nostris in codicibus scriptis expressit, quæ sic legenda mihi videtur ἢ δέρᾳ τοῦτο, τὸ ὦμον ἢ ἓν αὐτοῦ αἰχμὴ τὸ ὀχεῖον, ἐὰν ὑποπεσὸν κρημνῶδες ᾖ δύνηται μένειν, πρὸς τοῦ ἐνδον φύσιν πίπτοντος, συγκαταπαύεται τοῦ βραχίονι.

μικρὸς γὰρ ὁ κιγκλισμὸς] κιγκλισμὸν βραχίονι κίνησιν explicat Galenus, & in Exegesi βραχίονι σωματικὴ κίνησις, ἀπὸ τοῦ κιγκλισμοῦ ζῴου. Erotianus etiam κιγκλισμὸν κίνησιν exponit, κιγκλισμὸς δέ ἐστιν ὁμοίως εἴδος πολυκινήτου ἢ πολυπαγοῦς. Hesychius quoque κιγκλεῖ scribit esse ἐπὶ τῶν πυρὸς τοῦ ὑφ' ἁρπαγῆς, vnde & motacilla aurelia dicitur, ἢ ἐπὶ τοῦ σωματικοῦ τὰ πτερὰ τίλλει, indeque κιγκλιδία dici scribunt. Ex quo κιγκλίζειν deducitur, quod exponit Hesychius. ἀβρύνεσθαι, παλύνειν μετὰ κόνεως, κινεῖν. Quidam etiam de impudico & effœdico motu accipi volunt apud Theocritum Idyl. 5. quod crissare aut ceuere dicitur. Est & κιγκλισις Hippocrati vt exponit Galenus in fine huius libri, ὅταν βραχὺ γίγνηται ἀβρύνεσθαι. Scribit autem Hippocrates ἐν τῇ μοχλικῷ, κλισὶς ἢ ἀφίστησιν ἐς τὸ ὦμος ἄνω, ἴσχοντα πρὸς μὲν τὸ στῆθος βραχίονα κινέοντα, πρὸς ἢ τὸ ἀκρώμιον συγκινέοντα.

σκαφοειδὴς ἐστὶ] Hunc locum Erotianus his verbis subindicat & exponit σκαφοειδὲς, Εὐρυχῶρος ὑποκείμενος εὐρύχωρον χάσμα ἔχοντα ἢ ἐπιπλέον. Significatur autem clauicularū ipsam iuxta humerum inanem & spatiosam quandam laxitatem habere, ac veluti fluitare & innatare, nullique firmamento inhærere ac ideo veluti per summa fluctuare, quod ἀστάθμητον dixit Galenus. Id autem ob frequentem cum summo humero motionem contingit. Adscribendum etiam videtur quædam exemplaria manu scripta pro σκαφοειδὴς ἀστάθμητος apponere. Quod veluti glossema quoddam ex Galeno adscriptum apparet, quod vox illa nimis insolens & translata videretur.

διὰ τὴν τοῦ ἀκρωμίου σύζυξιν] ἀκρωμίου κιγκλισμὸν videtur legisse Erotianus, estq; vt satis apparet μυσικὸν ἁμάρτημα ἀκρωμίου γὰρ αὐτὸ (vt scribit Galenus) διὰ τὸ κατ' ὦμον ἄφορον εἶναι τυγχάνοντος. Aut certè antea vbi scribitur, μικρὸς γὰρ ὁ κιγκλισμὸς τοῦ ἄφορα τοῦ ὦμου πρὸς στῆθος, illud (τοῦ ἄφορα) τοῦ τ' ἀκρωμίου sumpsit cum de iugulo intelligi debere satis constet ex Mochlico.

ἐς τοῦτο γὰρ ὑποκεχώρηκεν ἄνω] Ad verbum sonat, vna enim cum humero & brachio prochanus est vt deorsum inclinet, quam vt supra feratur, vt vertimus in nostra OEconomia. Vbi etiam admonuimus hic Erotianum ὑποκεχώρηκεν pro ὑποκεχώρηκεν legere, & ὑφε-

H ρώτερον exponere.

εἴκοσι ἢ πέμπτῃ] Celsus intra vnū. & vigesimum diem iugulum sanescere scribit. Paulus verò vigesimo dies adscribit, πεμπτάτῃ ἢ τὸ πλεῖστον ἑβδόμῃ ἐς εἴκοσι ἡμέρας.

εἰ μέ τι πνεῖ] Celsus certe aliam quam Hippocrates his verbis curationem adhibet. Si humerus casu superior est, id quod a pectore est, implendum lana, & humerus ad pectus deligandus est. Paulus vero eam breuissimis & obscurissimis his verbis prosequitur, εἰ ἢ ὑπὸ τὸν ὦμον πέφυκε, ὅπως δεῖ παντὸς παραπτώσεως τοῦ τὸ ἐναγχόνιον ὑπάρχοντος ὑπὸν ἢ καταλείπει τὸ ὠμοπλάτην, ἐς λινοῦν, ἀναπτύσσειν. Cum enim brachij suspensionem refugit, hanc Hippocratis demissionem intelligit.

τὰ μὲ ἐκ πλεῖστα τῶν ἐκβαλλομένων] παραλλάγματα sunt quæ alias plurimum παρεμβολὰς vocat, partes ossis quæ inter se cessērant, aut vbi vnum super aliud effertur. Codices manu scripti reconditiores παρεμβάσεων legunt cum quibusdam publicatis. Quædam etiam exemplaria ἐκβαλλομένων.

συμπρῶσαι : ἀντὶ τοῦ κατόρθωσαι] συμπρῶσαι συνθεῖναι exponit Erotianus, hunc locum procul omni dubio subindicans, atque aptè ita legendum. Quod certè significat restitutionem concesserit, conciliauerit, exhibuerit, confecerit, subministrauerit, præparauerit, imperitauerit hominis supinus decubitus. πρασιάν nanq; verbum poëticum παράκλησιν, εὐτρεπισμόν, παράταξιν indicat, vt apud Homerum Il. 2. (v. 411.) κεῖνο πρασιὰν λέγει, hoc est κόσμησιν, διατρεπισμόν, & εὐρυχωρίαν. Vbi etiam Hesychius πρασιάσαι legit. Idem quoque πρασιάσει, κατασκευάζει, κοσμεῖ exponit, qua significatione adornare repositionem dici potest. A

ὡς ἂν ῥηγμὸς ἐν τῷ κύρτῳ] ῥῆγμα ἐς ἀνακλασμένον exponit Galenus, & in Exegesi ἀνακεκλασμένον ἑφ' ἑκάτερα, vtrinque perfractum, vtraque ex parte reflexum aut inflexum, hoc est anfractum & recuruum. Erotianus ἑκατέρωθεν ἐγκεκλιμένον μέσως ὡς. ἔνιοι δὲ κυφωτῆρες. Sed malè apud Erotianum ῥῆξις pro ῥῆγμα legitur. Nemini enim dubium est quin hic locus subnoretur. Quinetiā cùm ῥῆγμα addit, aliam expositionem quam huic dictioni apud Homerum attribuunt, attingit. Locus verò qui vitiosè hic apud Galenum legitur, scribitur ἐδυν. χ (v. 84.) ῥῆγμα ἐς ὃ τραπίζῃ Κάπρειος δινηθείς. Vbi ῥῆγμα ἐς ἐρράπισμένον aut ῥεκαινόμενον exponitur. Scholiastes verò ῥῆγμα ἐς ἀνακλασθεὶς, ἢ ἀνεῤῥαγὲς explicat, vt sit ῥῆγμα ἐς quasi ῥεῤῥηγὸς, pro ῥεῤῥαγὲς à ῥεῤῥήγνυμι. Idem quoque ῥεῤῥυὲς aut ῥεῤῥυφὲς annotat. Quo significato ῥεῤῥυσμένος apud Hesychium ferri poterit. Sed cùm ῥεκακλασμένον exponat ῥεῤῥηγὸς scribendum videtur. Apud Varinum quoque ῥεῤῥαὲς vitiosè pro ῥεῤῥηγὸς scribitur, cùm ex Galeno sumat. Porrò hunc certè locum mihi videtur innuere Celsus, & ἐς τὸ πλάγιον ἐγκεῖσθαι. in priorem & in posteriorem partem aut scapulas inclinari, vertere. His autem verbis hunc locum exprimit, quæ nostris in codicibus vitiosè leguntur. Raro verò admodum in priorem aut posteriorem partem iugulum inclinatur adeò vt magni professores nunquam se vidisse memoriæ mandarint. Sed locuples tamen eius rei autor Hippocrates est. Verum vt dissimilis vterque casus est, sic quædam dissimilia requirit. Vbi ad scapulas iugulum tendit, simul dextra manu planè propellendus in posteriorem partem humerus est, & illud in priorem attrahendum. Vbi ad pectus conuersum est, ipsum quidem retro dandum, humerus autem in priorem partem adducendus est. Hippocrates certè iugulum in posteriorem partem inclinatum restituere tantum videtur. Celsus verò in priorem partem etiam inclinationem eiusque repositionem eleganter addidit. B

σφενδόνῃσι χρὴ] Hic σφενδόνῃσι sumi pro vinculi genere quo brachium de collo suspensum excipitur, quod media parte latum, capitib. vero sit angustis, testatur Galenus in Exegesi his verbis : σφενδόνῃσι δὲ μᾶ τῇ μέσῃ μέρος, τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ λίθους βαλλούσης σφενδόνης ἐοικυῖαν, εἰς ἀνάληψιν κώλου χρήσιμον. ἐπὶ δὲ τῇ μέσῃ ἀφίεται τὸ καλούμενον φύλακα. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ γυναικεῖα περισφύρια, ὅσα τε τούτῳ παραπλήσια. Hanc autem nominis & vinculi rationem quo membra continentur Homeri quoque ætate vsurpatam, testatur idem poeta. Il. v. (v. 599.) in Heleni manu vulnerata, quam Agenor colligatam funda lanea è collo suspendit, ἀυτὰρ ὁ ξωστῆρα θοὸς ἀμφέθετο ὤμῳ σφενδόνην, τῷ ἄρα οἱ τέρας ἦεν ἐκ ποιμένος λαῶν. Iundas verò antiquitus ex purissima ac optime contorta lana fieri, eadē verba testantur. Quod non solum in vinculi ratione, quàm hic exponimus, sed etiam in fundis bellicis vsurpatum fuit, vt patet ex eodē poëta ibid. (v. 716.) qui Aiacis Oilei funditoros περιφραδέως per ἰὸν τροφὸν οἰὸς ἄωτον expressit. Est & funda vinculi aut fasciæ genus, vinciendo humero, naso, labris, idoneum, libello de fasciis apud Galenum, paulò ab hoc diuersum. Vsurpatur verò σφενδόνη Hippocrati lib. περὶ γυναικείων. 2. & lib. περὶ ἀφόρων pro subligaculo & pudendorum integumento (φύλακα vocat Galenus) nostris muliebribus chalsonibus non absimili. Lib. verò περὶ ὀσέων φυσ. venarum ductum quendam fundæ similitudinem referentem significat. Indicat etiam στεφάνη ornamentum capitis quoddam muliebre Polluci, vt & ὑποδεσφενδόνη cap. 16. lib. 5. & Galeno περίστυγες, hoc est fasciam pedalem, & quæ malleolis solet circundari. Dicitur & σφενδόνη Polluci lib 2. quod in oculis est album, & alio quoque nomine λογάς. Hesychio verò σφενδόνη exponitur σφραγὶς, ἢ τὸ δακτυλίου τὸ περιφερὲς, anuli circulus quo sigillum imprimitur, & cui gemma inhæret, palā dixit M. Tullius de Gygis anulo lib. 3. de Offic. σφενδόνῃσι τὸ δακτυλίου ex Platone lib. 2. Polit. vertens, fundam vero * Plinius, Græcam translationem retinens. Quæ certè denominationes omnes per translationem dici videntur. Nam & oculi album pupillam in se continet, & pala anuli gemmam, non secus ac funda lapidem. Hanc porrò vinculi rationem, quam hic vsurpat Hippocrates, his verbis exprimit † Paulus. ἢ εἰ μὲν ὅλη τὴ κάτω ἔρρηξε τὸ πρὸς τῷ ὤμῳ ἢ κλεὶς ἐς μέσης, πλατυτέρου πλαμῶνος τοῦ μεσήρικε, τῷ κατ' αὐτοῦ ὑποδήσαντες ἀγκῶνι, ἢ βραχίονα ὅλον ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἀπωαρίζωμεν ὀξύτερον ἢ δεσμοῦ τοῦ χεῖρα κατ' αὐτὸν κρεμάσαντες, ὥσπερ ὅταν τὴν ἐπ' ἀγκῶνος φλεβοτομηθέντων. Celsus verò breuiter (vt solet, ac eleganter sic hoc exprimit. Post hæc si iugulum ad scapulas inclinatum est, brachium ad latus ; si in priorem partem, ad ceruicem deligandum est. Supinusque homo collocandus, cæteraque eadem facienda, quæ supra comprehensa sunt. C D E

* *lib. 57. Cap. 8. & 9.* † *Cap. 93. lib. 6.*

At verò cubiti articulo ad latus, aut exteriorē in partem dimoto aut subluxato, acuta ipsius parte in brachij cauo remanēte, in directum distentione facta, id quod eminet retro & ad latus propulsandū est. Quòd si prorsus in hāc vel illā partē excideret, distētio quidem in qua brachium fractum deligatur adhibenda. Sic nanque cubiti flexus nullo modo impedimento fuerit, potissimùm verò in laterum locum prolabitur. Restituetur autem in suum locum, si quàm plurimùm abducendo, vt ne brachij caput acutū ossis processum contingat, suspensus circū agatur & circumflectatur, neq; in directū vis adhibeatur, simul autem vtraq; ex parte in contrariū impellatur, & in sedē compellatur. Ad hæc quoq; cōtulerit, si cubiti gibbus modo quidē in supinum, modò etiā in pronū contorqueatur. Ad curationē verò, quæ ex habitu quidē pendet, spectat summā manum paulò cubiti gibbo altiorē, brachium verò ad latera adductū tenere. Eodē quoq; modo & appensio, & positio, & facilis gestatio, & natura ac vsus cōmuniter conferunt, si modò callus, qui citò cōcrescit, prauè non obducatur. Quantum verò ad curationē attinet quæ linteis instituitur, ea lege articulari fieri debet, vt & acuta cubiti pars insuper deuinciatur. Rursus autē maximè excandescit cubiti gibbus, febresq; ac dolores, nauseā, ac meracæ bilis vomitionē mouet, idq; maximè ob torporem, si cubitus parte posteriore elabatur, secundum id, si anteriore. Eadem verò curatio vtrisq; adhibetur. In posteriora quidem prolapsus reponitur, si porrectum brachium in diuersa contendatur. Cuius rei indicium est, quòd extendi nequit, vt & in anteriora prolapsi, quòd minimè flecti potest. Huic autem impositō duro aliquo conuoluto, vbi extenderis, super id, repente inflectendus est. F G H

" Ἀγκῶνος ὃ ἀφ' ἕδρην πεπαλάχθαι μὴν, ἢ πεπαρθρῆσαν πρὸς πλευρὴν ἢ ἔξω, μηδόντος δ' ὀξέος δ' ἐντὸς κοίλῳ τῷ βραχίονος ἐς θῆκ κατατείνασθαι δ' ὀξέχον, ἀνωθεῖν ὀπίσω καὶ ἐς δ' πλάγιον. τὰ δ' τελείως ἐκβαίνοντα ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα. καὶ τάσις μὴ ἐν ᾗ ὁ βραχίων κατεαγεὶς ἔπιδέεται. ὅτῳ δ' αἱ δ' καμπύλον τὸ ἀγκῶνος ἀ κωλύσει. ἐκπίπτει δ' μάλιστα ἐς δ' πρὸς πλευρὰς μέρος. ἰᾶται δ' κατορθώσιος ἁπάντα ὅτι πλῆσον ὡς μὴ ψαύῃ τ κορώνης ἡ κεφαλὴ, μετίεσθαι δ' ἀγκὼν καὶ ἐκπίπτειν, & μηδὲ θύειν βιάζεσθαι. ἅμα δ' ὠθεῖν ἐναντία ἑφ' ἑκάτερα. καὶ προθεῖν ἐς χώραν. σωφελείη δ' ἂν & ἐπίστροφις ἀγκῶνος ἐν τούτοις, ἐν τῷ μὲν εἰς δ' ὕπτιον, ἐν δ' δ' ἐς δ' πρηνές. ἴσασις δ' σχήματος μὴν, ὁλίγον αὐτοῦ ἄνω τ χεῖρα τὸ ἀγκῶνος ἔχειν, βραχίονα δ' κεῖσθαι πρὸς πλευράς. ὅτῳ δ' καὶ ἀνάληψις, καὶ θέσις, καὶ διάφορον, καὶ φύσις, καὶ χρῆσις ἐν κινῷ, ἵν' ἄρα μὴ κακῶς πρωθῇ, πρωθεῖσθαι δ' ἐναχέως. ἴσασις δ' ὀδονίοισι κατὰ νόμον ἁρθρικὴν καὶ δ' ὀξὺ προσπεπτεῖν. παλιγκότωπον δ' ὁ ἀγκὼν πυρετοῖσιν ὀδύνῃσι, ἀσθενεῖ, ἀκρητοχόλῳ. ἀγκῶνος δ' μάλιστα διὰ πίσω ἀφὰ δ' ναρκώδες. δεύτερον δ' διὰ πρόσθεν. ἴσασις δ' ἡ αὐτή. ἐμβολὴ δ' τῷ μὲν ὀπίσω, ἐκτείναντα κατατεῖναι. σημεῖον δ' ᾧ δυνάσθαι ἐκτείνειν. ᾧ δ' ἔμπροσθεν, ᾧ δυνάσθαι ξυγκάμπτειν. τούτῳ δ' ἐνθέντα τι σωφλεγμένον σκληρὸν, πρὸς τῷ ξυγκάμψαι δεῖ ἐκτάσιος ἰσχάφνης,

Διαστάσιος ὃ ὀστέων. σημεῖον χὴ τὸ φλέβα τ' χὴ βραχίονα σιζομένῳ διαφάνοντι. ταῦ δ' ταχέως διαπωρεῖται. ὀκνηρὴς δ' βραχύτερα ταὶ κάτω τ' σπέος ὀστέα. πλάσται ταὶ ἐλύται τ' πήχεος. δεύτερα, χειρός. τείνα, δακτύλων. βραχίων δ' χὴ ὦμος, ἐσχεματίσται διὰ τ' ἔργων. ἢ δ' ἑτέρη χεὶρ διὰ ταῦτα ἔργα ἔτι πλείω ἐγχειρητεῖται. μυώδησις δ' ἁρμόζει, εἰ μὴ ἔξω ἐξέπεσεν. εἰσωθεν. εἰ δὲ μή, ἐς τὸ ὠδωδητίον, ἢ ἐξέπεσεν, ἀγκὼν δ' ἰὼ ἔσω ἢ ἔξω ὀκλᾶται, καὶ ταῦτα σὺν μὴ σχήματι κοινῷ τῷ πήχει πρὸς βραχίονα. τ' μὴ γὰρ μαλακὸν αἰαλαμβάνοντα ταινίᾳ αἰαχρεμάσαι. αἰχῶνι δ' ἄκρῳ ὑποπεπτώκοτα ἰὶ τὸ δὲ τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ βάρος ὀκχρεμάσαι, ἢ χερσὶ καταναγκάζειν. ὑπεραιωρηθέντος δὲ τ' ἀφ' ἑαυτοῦ, αἱ τὸ δὲ ἀγωγαὶ τοῖς θέναρσιν, ὡς ταὶ ὀν χερσὶν. ὀπίδεσις ὀν τότῳ τῷ σχήματι, ἐπ' αἰάληψις καὶ θέσις. ταὶ δὲ ὄπισθεν ὀξαίφνης ὀκτείναντα, διορθοῦν τοῖσι θέναρσιν. ἅμα δὲ δεῖ ὀν τῇ διορθώσῃ καὶ ὀν τοῖσιν ἑτέροισιν. ἰὼ δὲ ἐμπροσθεν, ἀμφὶ ὀδόντιον στρεπτὸν μύδον δόγκον συγκάμπτοντα ἅμα διορθοῦν. ἰὼ δὲ ἑτερόκλινές ἢ, ὀν τῇ διορθώσῃ ἀμφότερα ἅμα χρὴ ποιέειν. τ' δὲ μελέτης τ' θεραπείης, κοινὸν τὸ σχῆμα ἐπ' ὀπίδεσις. δύναται ἐπ' ὀκ τ' διαπάσιος κοινῇ συμπιτνεῖν ἄπονα. τῶν δὲ ἐμβολέων, ἁ μὲν ὀξὺ ὑποπαιωνίσιος ἐμβάλλον. αἱ δὲ ὀκ καπάσιος. αἱ δὲ ὀκ τρεισφάλιος αὖται δὲ ὀκ τ' ὑποβολέων τ' σχήματι, ἢ τῇ, ἢ τῇ σιὼ ταῦ ταχέι.

At diductorum ossium indicium, ad contactum venę quæ in brachio scinditur, patet. Ea verò callo celeriter obducũtur. Quibus autẽ ex prima origine ista excidũt, iis ossa infra noxiã, quæ cubito sunt proxima longe breuiora euadunt, deinde quæ in manu, tertiò quæ in digitis sunt. Brachium verò & humerus quod motione vertantur, validiora fiunt. Itemq; manus altera, propter opera, etiã longè validior est. At si exteriorem in partem articulus exciderit, interiore parte carnium fit imminutio, sin minùs, aduersa ex parte in quam fit prolapsio. Cubiti gibbo in interiorẽ partem aut exteriorem prolapso, repositio quidem in communi habitu cubiti ad brachium fieri debet. Ex ala nanque fascia excepta suspensio fit, extremo verò cubito suppositum pondus aliquod ad articulum appenditur, vel manibus deorsum vis adducitur. Tum sublimi sublato articulo, ossa manuum volis adducuntur. Hoc in habitu deligatio, appensio, & positio, velut in manibus fieri debet. At vbi in posteriora prolapsio facta est, de repente extensione facta, manuum palmis directio fiat, simulq; hæc in directione, tum in cæteris vsurpanda sunt. Quod si in priorem partem prolapsio facta sit, linteo conuoluto & in iustum tumorem sublato circumposito, inflectere simulq; dirigere oportet. At si in alteram partem inclinet, vnà cum directione vtraque facienda sunt. Habitus verò & deligatio ad medendi curam communiter spectant. Possunt quoq; & ex distentione cõmuniter omnia cõtingere. Articulus autem reconditur, partim quidem in sublime eleuando, partim distendendo, partim verò circumoberrando. Idq; dum habitus in hanc vel in illam partem excedunt, celeriter fieri debet.

[13] ἀγκὼν ὃ ἄφοδον] Ista quæ scribuntur de cubiti & manus luxatione, in omnibus codicibus tum scriptis tum publicatis scribuntur, ideoque non malè suo hic loco posita quis existimauerit, etsi iisdem verbis in Mochlico repetuntur. Qua ratione quidam in eum locum reiecerunt.

E ἐς ὀξὺ καπτίναντα] ἐς εὐθὺ lego cum melioribus exemplaribus vt ἐς ἰθὺ in Mochlico legitur.

πλ' ὃ πλάτος ἐκβαίνει] Sic lego cum melioribus codicibus & Mochlico, etsi quædam exemplaria ἰμβαίνει habent. In Mochlico etiam πλευτώνιος pro πλατέως vitiosum est. Deinde κατάσασις (vt aliàs sæpe) pro κατάπασις habent ferè omnia exemplaria tum manu scripta tum typis excusa. Etsi verò κατάσασις quadantenus ferri potest, vt sit, eandem restituendi rationem quæ in brachio fracto celebratur adhiberi oportere, κατάπασιν tamen rem ipsam propiùs indicat. Eoq; referri potest quod scribit Paulus, ἐὰ ὃ ὀπισθίου τ' ὀξαίφνης, ἢ ἰσχυρότερα κατασπᾶται χρηπάμενα, δῆλον ὃ ὅτι μᾶλλόν ἐστι κατὰ τὸ καταγὲν βραχίονος ὑπερμαχὸν τῷ ἱπποκράτει ἕνεκα τ' ὠλένην παρεμβάλλειν.

ἴσις ὃ χρειώδων ὠφ'] ἰωδολικὸν ὃ in Mochlico legitur, & postea ἴσις omittitur, quæ tamen plurimùm tum ad repositionem, tum etiam curationem facit, & sanè repositio curationem præcedere debet. χρῆσις quoque pro χεῖσις legit Caluus. Est autem hic χεῖσις membri vsus, qui quò plùs supereſt, eò minùs id extenuatur (vt loquitur Celsus.) Idem quoque ad vsus suos membrum paulatim commouendum scribit, quia motus, vt in dolore pestifer, sic aliàs saluberrimus corpori est.

F πορῶται ὃ ταχέως] Celsus. In cubito enim celeriùs quàm in vllo alio articulo, siue extra remansit, siue intus reuertit, callus circundatus, isq; si per quietem increuit, flexus illius postea prohibet.

ἀγκὼνος ὃ μᾶλλον ἢ τἄλλα] Istud sic exponit Paulus, πρὸ ὃ τῆς παντελοῦς ἀλίσεως γίνεσθαι, τῆς μάλιστα ἐπὶ ὀπὶ τὸ ὀπίσω γίνεσθαι ἀ ὀξαίφνης. πασῶν γὰρ ἁπλῶς ἀγκὼνα ἐστὶ μάλιστα ἐπιπόνως ἔχειν ἐπὶ μᾶλλον ὀπικίνδυνός ἐστιν ἐὰ ὀπὶ τὰ ὀπίσω. Celsus quoque. Si in posteriorem (excidit) brachium curuum est, neque extenditur, breuiusq; altero est. Interdum febrem vomitumque bilis mouet.

ὀκτείναντα καπτίναι] Cubitus in posteriorem partem prolapsus, brachium recuruum facit, ideoq; vt reponatur, brachium prius extentum in diuersas partes distendendum. Quicquid enim incidit (vt inquit Celsus) vna reponendi ratio est. Vtrunq; membrum in diuersas partes extenditur donec spatium inter ossa liberum sit. Tum id os quod excidit, ab ea parte in quam prolapsum est in contrariã impellere. Extendendi tamen alia atq; alia genera sunt prout nerui valent, aut ossa huc illuc ve se dederunt. Ac modò manibus solis vtendũ est, modò alia quædam adhibenda. Quæ omnia etiam accõmodatè admodũ describit Paulus. At leues & mediocres emotiones, moderata quoq; distentio restituit, solaq; manuũ opera satis est. Inueterata verò ac perseuerans luxatio, maiorẽ operam ac vehementiorem distentionem postulat, eademq; ratione brachium extendere cõmodissimum est, quæ fracto brachio supra posita est, & tum ossa reponere. Alios etiam recentiorum restituendi modos apud Paulum videre est, & apud Oribasium libro de Machinamẽtis cap. 13. 18. 28. & 33. Hic verò quædam exemplaria ἐκπίναντα legunt, quædam ἐκπίνοντα vt in Mochlico, quædam etiam ἐκπίναιτ.

τότῳ ὃ ἐνδέντά τι στυφλεγμάτιον σκληρόν] Celsus id sic exprimit. Ergo si in priorem partem cubitus prolapsus est, extendi per duas manus. interdum etiam habenis iniectis satis est. Deinde rotundum aliquid a lacerti parte ponendum est, & super id repente cubitus ad humerum impellendus est. Paulus verò istud his verbis explicat, ὁ ὃ ἱπποκράτης πρὸ ὠφ' ὅτι τὰ ἐμπεσὼν ὀξαίφνην, δῆλόν ἐστιν ἀ ὀφρὺς χρὼς κάμψεως ἐπιπορεῖσθαι, ὥστε πὸ δύνασθαι αὐτ' εἰς ἃ κατ' εὐθὺ ὦμον κρύπτει. πρὸ ὃ ὅτι τὰ ὀπίσω δῆλόν ἐστιν ἀ ὀφρὺς πάλιν ἀ ὀπισθεν γιγνόμενον, ἐκτάσεως. ἐπειδὴ ἀ τῆς ὀξαίφνης ἢ μὲν ὅτι τὰ ἐμπεσὼν δῆλόν ἐστιν βιαίας ἐκτάσεως μᾶλλον γίνεσθαι. ἢ ὃ ὅτι τὰ ὀπίσω δῆλόν ἐστιν κάμψεως οὐσίας βιαίας.

H δῆλος ὃ ὀπίσω] Idem ferè scripsit his verbis extremo lib. de Fract. δῆλον ὃ γίνεσθαι φαινόμενον τῷ πρὸ συγκάμψιν τῶν ἀγκώνων ὦμον ἢ ὀφρὺν ἀ ὀλιγίστας, πρὸ αὖθις τὸν τῶν μυῶν πόνους.

ἐγκράτισις δῆλ τῷ προπῷ] προπῷ vocat Hippocrates motionem qua humerus & brachium vertuntur, hoc est, vsum, χεῖσιν idem sæpè nominat. Hanc enim in rem diserte scriptum est, χεῖσις κρατιστοῦ, ἀφ' οὗ ὃ τόκου libro κατ' ἰητρ. Et quò plus vsus in membro superest, eò minùs id extenuatur, scribit Celsus. Quædam autem exemplaria προφῷ habent, vt legitur in Mochlico, quam lectionem etiam secutus est Caluus, eadem propè notione. Motu nanque alimenti in partem quædam fit attractio, vnde & robustior & firmior euadit. προσὼν tamen habent meliora exemplaria.

μυώδης ὃ σαρκώδ] Os in partem prolapsum sua adhæsione infrictionem & motum facit, ex quo alimentum in vicissiam attrahit, quo remotiores partes ob imbecillitatem destituũtur. Quod certè pro communi luxatorum lege obseruatum est, itaque ab omnibus huius disciplinæ dictatoribus constantissimè traditum. Hoc enim Celsus sic expressisse videtur: Omnium quæ loco suo non

ſunt,caro ea increſcit,magiſque in proximo membro,quàm in vlteriore. Vt puta, ſi humerus loco ſuo non eſt,maior in eo ipſo fit quàm in brachio,maior in hoc,quàm in manus acie. At verò ſi quis propiùs ad Hippocratis mentem aduertat,is comperiet cum in nuere carnis imminutionem proximè articulo luxato fieri, maximeque ex oppoſita ei parte in quam exciderit,aut in qua moram fecerit. Quod certè apertiſſimè declarat in quibus humeri articulus prolapſus eſt, & quos γαλιαγκώνους vocat, & in quibus coxæ articulus excidit poſtea. Qua ratione nanque oſſa prolapſa breuiora ſunt, eadem ſanè carnium imminutionem ex alimoniæ penuria ob motionis impotentiam ſuſtinent. Neque ſanè ab Hippocratis opinione diſſidet Celſus, ſi quis genuinam & veram lectionem hoc modo amplectatur. Omniumque quæ loco ſuo non ſunt, caro emacreſcit. magiſque in proximo membro quàm in vlteriore. Vt puta ſi humerus ſuo loco non eſt, maior in eo ipſo fit, quàm in brachio,maior in hoc, quàm in manu macies. Quam lectionem ex lectiſſimorum codicum teſtimoniis liberali manu aſſerimus, eique ſecundum libertatem vindicias damus.

κατάσασις μᾶλλον ἐν χύμασι κοινῷ] κατάσασις legunt ferè omnia & reconditiora exemplaria, vt & μοχλικῷ. Quædam etiam manu ſcripta κατάπασις, vt & interpretes legunt. Communem autem figuram in μοχλικῷ addit ἐγγάνιον, quæ fit ad rectum angulum. Habes verò eiuſmodi ferè extenſionem ac repoſitionem explicatam apud Oribaſium libro de Machinamentis.

ὡς τὰ ἐν χερσὶν ὀπίδεπε] Hanc lectionem conſentientibus melioribus membranis & Mochlico retinuimus.

ἅμα ᾗ δεῖ ἐν τῇ διορθώσῃ] Hæc verba ſic mihi accipi videntur, vt tum in dirigendo, tum in extendendo violenter & cum impetu, tum etiam in diuerſa membrum contendendo, ſimul quoque manibus coaptari oſſa debeant. Scio & alium eſſe interpretibus ſenſum. Sed omnium codicum conſenſum ſecutus ſum.

ἀμφιδιὲς ὀθόνιον] In Mochlico, ἀμφὶ ὀθόνιον σωσελεγμένον & διορθοῦσθαι legitur. Quæ lectio planior euadit, vt linteo conuoluto & in tumorem ſublato, ſuper id cubitus inflectendus ſit. Eóque magis reſpicere Celſus videtur.

Manus articulus in interiorem aut exteriorem partem luxatur,plurimùm autem in interiorē.Signa verò in aperto ſunt. Siquidem intro prolapſio fit, digiti inflecti,ſi extra,intendi nequeunt.Reponitur autem ſi digiti ſupra menſam poſiti,partim quidem extenduntur, partim verò in diuerſa contenduntur, idq; quod eminet aut prominentiore palmæ parte, aut calce ſimul protruditur,& anteriore parte deorſum vrgetur. Ab inferiore verò parte iuxta os alterum, molle aliquid in tumorē ſublatum, ſi ſuperiore quidem parte extat, manui conuerſæ,ſin inferiore, ſupinæ eſt ſupponendum. Curatio linteis perficitur. At tota manus in interiorem vel exteriorem, vel in hanc, vel illam partem prolabitur,potiſſimùm verò in interiorem.Eſt vbi oſſis accrementum emouetur,interdum quoq; alterum os diductum eſt.His valida diſtentio adhibenda,& os quidem eminens propellendum,alterum verò in contrariam partem propulſandum, vnaq; duobus modis in poſteriorem partem & in latus,aut manibus ſupra menſam, aut calce impulſio fieri debet. Quæ autem rurſus excandeſcunt & deformitatē habent,tempore quidem ad vſum firmātur. Curatio linteis ſimul & in manu & in cubito perficitur,ferulæq; ad digitos vſque imponendæ. Hæc verò ferulis deligata, crebriùs quàm fracta reſoluenda, & copioſiore perfuſione fouenda. At manus à primo ortu luxata breuior fit, & carnes aduerſa parte in quam luxatio facta eſt potiſſimùm imminuuntur, adulto verò oſſa permanent. Digiti articulus vbi exciderit facilè quidem videtur. Reſtituitur verò in directum contendendo,& quod eminet propellendo, contrarium autem in alteram partem impellendo. Curatio faſciis fit & linteis. Quod ſi reſtitutus non fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quibus autem à primo ortu, aut dum adoleſcunt, oſſa prolapſa fuerint, ea infra luxationem breuiora euadunt, & carnes aduerſa parte quàm qua prolapſio facta eſt potiſſimùm imminuuntur. Adultis verò eadem magnitudine perſeuerant.

[14] Χειρὸς ὁ ἄρθρον ὀλισθάνει ἢ ἔσω, ἢ ἔξω. ἔσω μὲν οὖν τὰ πλεῖστα. σημεῖα δὲ ὄσημα, ἰὼ μὴ ἔσω, συγκάμπτειν τὸν δακτύλιον οὐ δυνάμενον. ἰὼ δὲ ἔξω, ἐκτείνειν. ἐμβολὴ δὲ ἀπὸ τραπέζης τὸν δακτύλιον ἔχων, τὸν μὲν τείνειν, τὸν δὲ ἀντιτείνειν. τὸ δὲ ἐξέχον, ἢ θέναρι, ἢ πέρνη ἅμα ἀποθλίβειν, καὶ ὠθεῖν τοῦτο κάτω. κάτωθεν δὲ τὸ ἕτερον ὀστέον ὄγκον μαλθακὸν ὑποθεὶς, ἰὼ μὴ ἄνω, καταγρέψας τῇ χειρί. ἰὼ δὲ κάτω, ὑποῤῥίπτειν. ἴσιος δὲ ὀδονίοισιν. ὅλη δὲ ἡ χεὶρ ὀλισθάνει, ἢ ἔσω ἢ ἔξω, ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα. μάλιστα δὲ ἔσω. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἡ ὀπίφυσις οἰκίνηθη. ἔστι δ' ὅτε τὸ ἕτερον τῶν ὀστέων διέρρηγε. τούτοισι κατάτασις ἰσχυρὴ ποιητέη. καὶ τὸ μὲν ἐξέχον ἀπωθέειν. τὸ δὲ ἕτερον ἀπωθέειν δύο ἕδεα ἅμα ἐς τοὔπισθεν καὶ ἐς τὸ πλάγιον, ἢ χρὼν ὅτι τραπέζης. ἢ πέρνη. παλίγκοτα δὲ καὶ ἀχήμονα, τῷ μὲν χρόνῳ κρατυύεται ἐς χρῆσιν. ἴσιος ὀδονίοισι σὺν τῇ χειρὶ καὶ τῷ πήχει. καὶ ναρθηκας μέχρι δακτύλων ἑκάτερα. ἐν ναρθηξὶ δὲ δεδέκται τοῦτο πυκνότερον λύειν ἢ τὰ κατάγματα. καὶ καταχύσει πλείονι χρέεσθαι. ἐκ ἡμέρης δὲ βραχυτέρη ἡ χεὶρ γίγνεται, καὶ μινύθησις ἀρχῇ μάλιστα τούτων ἢ ἢ τὸ ἔκπωμα. νυξὶ μὲν οὖν τὰ ὀστέα μᾶλλον. Δακτύλου δὲ ἄρθρον ὀλισθὲν μὲν ὄσημον. ἐμβολὴ δὲ κατατείνασθαι ἐς ἴσον, τὸ μὲν ὀξέχον ἀπωθέειν. τὸ δὲ ἐναντίον, αὐτωθέειν. ἴσιος δὲ ταινίῃσιν, ὀδονίοισι. μὴ ἐμπεσὸν δὲ ὀπίπτωσθαι ἔξωθεν. ἐκ ἡμέρης δὲ, ἢ ἐν αὐξήσει ὀξαρθρήσαντα τὰ ὀστέα βραχυύεται κάτω τὸ ὀλισθήματος, καὶ σφυκες μινύθουσι τούτοισι μάλιστα ἢ ὡς τὸ ἔκπωμα, νυξὶ μὲν τὰ ὀστέα μᾶλλον.

[14] χειρὸς ὁ ἄρθρον] Hic vocat Hippoc. interiorem partem & exteriorem habita ratione manus internæ & externæ, quod etiam facit Oribaſius libro de Machinamentis. Celſus verò aliter poſteriorem & priorem partem vocat, huncque locum his verbis exprimit : Manus quoque in omnes quatuor partes prolabitur. Si in poſteriorem partem excidit, porrigi digiti non poſſunt, ſi in priorem, non inclinantur : ſi in alterutrum latus,manus in contrarium,id eſt,aut pollicem,aut ad minimum digitum conuertitur. Reponi non difficillimè poteſt. Super durum locum & renitentem, ex altera parte intendi manus, ex altera brachium debet, ſic vt prona ſit, ſi in poſteriorem partem os excidit: ſupina, ſi in priorem : ſi in interiorem exterioremve, in latus.

ὄγκον μαλθακὸν ὑποθεὶς] Vbi manus ſupra menſam aut prominentiore palmæ parte, aut calce vrgetur, altera parte molle quoddam conuolutum ſupponit Hippocrates, ne vi adhibita oſſa duro illidantur aut atterantur. Celſus iſtud ſubticuit, alioqui repoſitionem imitatus. Atque his quæ in priorem poſteriorémve partem prolapſa ſunt, ſuper imponendum durum aliquid, idque ſupra prominens os manu vrgendum eſt,per quod vis adiecta faciliùs in ſuam ſedem compellit. Oribaſius cap.19. & 34. libri de Machinamentis ad manus extenſionem multa molitur, deinde manus vola aut calce ſuperdata oſſium impulſionem facit. Hic verò locus aliter legitur in Mochlico, ἢ ὠθέειν τοῦτο. κάτωθεν δὲ, &c.

ὅλη δὲ ἡ χεὶρ] Quod hîc ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα dicit Hippocrates. Celſus interiorem & exteriorem partem vocat & in alterutrum latus. Oribaſius priorem & poſteriorem.

ἔστι δ' ὅτε τὸ ἕτερον τῶν ὀστέων διέρρηγε] Duas hic luxationis ſpecies enumerat Hippocrates ab aliis omnibus aut neglectas aut omiſſas. Vnam cùm epiphyſis radij & vlnæ ad oſſa carpi emouetur. Altera cùm radius & vlna inter ſe diſſident ac diſtant. Cuius certè repoſitionem præcipuè hîc molitur, vnà cùm valida in diuerſum contentione, duos ſimul impulſionis modos, vnum in poſteriorem partem, vnum in latus adhibens. Id enim oſſe quod exceſſerat in locum propulſo, de altero accipiendum, quod retro & in latus vi adhi-

adhibita impelli debet. Sic enim horum ossium dissidentium repositio fieri debet. Quam quidem ossium inter se connexionem, ut nec aliam quidem vllam ξυμφυάδα κινῆσαι δύο ὀστέων κινησίμων, in pristinā sedē haud ita facile restitui posse scripsit in hunc lib. 3. de Fract. παλίγκοπα δὲ τὰ ἀχήματα] Hic meliora exemplaria & lectionem τὸ μοχλικὸν secutus sum. παλίγκοπα δὲ τὰ ἀχήματα τὰ δι' χρόνου φαινόμενα εἰς χεῖρον. τὰ παλίγκοπα autem intelliguntur quæ aptè restituta non sunt, ideóque rursus commouentur, & excandescunt.

15 ἐκ ῥηθέντος δὲ ἤ ἐν ἀυξήσει] Signum istud commune est vbi ossa sedibus suis promouentur & vnuerti dem luxatorum legem si quitur, quod vt antea in cubiti & manus luxatione propriè effert, ita & hic ad digitorum prolapsionem accommodari potest, etsi in vniuersum valet. Siquidem luxationi proxima ossa breuiora fiunt, & minùs increscunt, quod moueri nequeant. Sic quoque ossium imminutio proximè luxato articulo contingit, idque potissimùm ex oppolita ei parte in quam excidere. Quem in sensum Celsi lectionem cap. 11. lib. 8. paulò supra ex fidelissimis codicibus repositimus. Etsi optimè mihi conferas sum vulgatam lectionem doctissimis viris, eamque non sine ratione placuisse.

16 Γνάθος δ' ὀλίγιστον τελέως ἐξήρθρωται. ὀστέον τε γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς αὐχῶ γνάθῳ πεφυκὸς ὑπαυξάνεται πρὸς ᾧ ὑπὸ τὸ οὖς ὀστέῳ συμπαφυκός. ὅταν ἀποκλείῃ τὰς κεφαλὰς ἡ κάτω γνάθος. τῆς μὲν αὐχωτέρως ἐόν, τῆς δὲ κατωτέρω τῶν κεφαλέων. ἅπτεται ἀκρέα ἡ κάτω γνάθου, ἡ μὲν ἑτέρη τὸ μῆκος, οὐκ εὐπρεῖσθυτον. τὸ δὲ αὖ τὸ κέρωνόν τε καὶ ὑπερέχον ὑπὲρ τὸ ζυγώματος. ἅμα τε ἀμφοτέρων τῶν ἀκρέων τούτων νευρώδεες τένοντες πεφύκασιν, ἐξ ὧν ἐξήρτηνται οἱ μῦες οἱ κροταφίται καὶ μασητῆρες καλεόμενοι. ἑτέρη τοῦτο δὲ καλέονται, καὶ ἑτέρη τόνου κινέοντι), ὅτι σὺν τούτοις ἐξήρτηνται. ἐν γὰρ τῇ ἐδωδῇ, καὶ ἐν τῇ ὁμιλέκτῳ, καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ χρήσει τοῦ στόματος, ἡ μὲν αὖ γνάθος ἀτρεμέει. στιμήρτηται γὰρ τῇ κεφαλῇ, καὶ οὐ διήρθρωται· ἡ δὲ κάτω γνάθος κινέει), ἀπήρθρωται γὰρ ἀπὸ τῆς αὖ γνάθου, καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. διὰ τοῦτο οὖν ἐν σπασμοῖσι καὶ τετάνοισι τοῦτο πρῆγμα ἦ ἄρθρου σημήιά σευ τεταμένον. καὶ διὰ πλησμονὴν χείρεσι καὶ καρδόπου αἱ κροταφίδες γίνονται, καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἐρήσεται. πρεῖ) τοῦ μὴ κάρτα ἐξαρθρέειν, τάδε αἴτια. αἴτιον δὲ καὶ τόδε, ὅτι ὑμάλα καταλαμβάνουσι διαῶται αἱ ἀγκυλαὶ βρωμάτων, ὥστε ἂν αὖθις ἄνθρωπον χανέειν μεῖζον ἢ ὅσον δυώδεκα, ἐκπεσοῦσι δ' αὖ ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου ῥήματος, ἢ ἀπὸ τοῦ μεγάλα χανόντα, παραγαγεῖν τινὰ ἧμιν ὅτι μάτερα. πρὸς δὲ συμβάλλει) μάλιστα καὶ τόδε πρὸς τὸ ἐκπίπτειν. ὀκτὼ γὰρ ἐνοῦσι ἐν ὀκτὼ μυσὶ τοῖσδε τὰ ἄρθρα ἐόντα, ἢ ἀπὸ ἄρθρων ἀφ' ὧν ξυνδέδεται), τούτων ὅσα ἐν τῇ χρήσι πλειστάκις ἐξαγινέει), τοῦτο μάλιστα καταπάσας δυνατώτατα ἐπιδιδόναι, ὥστε καὶ ἐπὶ μικρὰ τὰ διάστημα τὰ ὑπεξηρημένα πλείω ἐπίδοσιν ἔχει. πρὸς δὲ οὖν ὁ λόγος, ἐκπίπτει μὲν γνάθος ὀλιγάκις. ἐξάγεται μέντοι πολλάκις ἐν χάσμασιν. ὥστε καὶ ἐν ἄγαν μυσὶν ἐξαλλάσσεσθαι ἐξ ὑδάτων τοῦτο ποιέουσι. δῆλον δ' ἔοικε μάλιστα ὅτι ὅταν ἐκπεπτώκει. πρόσθεν γὰρ ἡ κάτω γνάθος ἐς τὸν πρόσθεν, καὶ πρῆκται τοιαῦτα τοῦ ὀλισθήματος. καὶ τοῦ ὀδόντος ἐξ ἐναντίης τοῦ ἀνθρώπου ἐόντος) πρὸς τὸν αὖ γνάθον. καὶ χαλεπῶς ξυμβάλλουσι τὰς κάτω γνάθους. ἰσότιμοι δ' ἐμβολὴ πρόσθεν ἐς, ἢ ὅτις γένοιτ' ἂν ἁρμονίη. χρὴ γὰρ τὸν μὲν ἕνα κατέχειν τὸν κεφαλὸν ἐπὶ τοῦ πεπωμένου. τὸν δὲ παρειλημμένον τὴν κάτω γνάθον, καὶ ἔσαντες καὶ ἔξωθεν τοῖσι δακτύλοισι καὶ τῷ ἧμιον, χάσκοντος τοῦ ἀνθρώπου ὅσον μετέωρος δυνατόν), πρόσθεν μὲν ἐξαγινέειν τὴν γνάθον χρεόν ἐστι, τῇ καὶ τῇ προσάγοντα τῇ χειρί. ἐς αὖθις τὸ ἄνθρωπον κελεύειν χαλαρὴν τὴν γνάθον ἔχειν, καὶ συμπροσάγειν καὶ στιμιδίναι ὡς μάλιστα. ἔπειτα δὲ ἅπαξ φάσαι τοῖσι χρήμασιν ὁμοῦ προστέλλοντα ἐς νόον. δεῖ μὲν γὰρ προσάγεσθαι ἐκ τῆς διατροφῆς ἐς τὸ φύσιν. δεῖ δὲ ἐς τὸ ὑπίσω ἀπαναδιδόναι τὴν γνάθον τὴν κάτω. ἐξ δὲ ἐπιμήκεα τόνοισι συμβάλλειν τὰς γνάθους καὶ μὴ χάσκειν. ἐμβολὴ μὲν οὖν αὕτη. ἐς δὲ τὸν καὶ ἧμιον ἀπ' ἄλλων χρημάτων. ἐπεὶν δὲ βραχέα ἀρκεῖ. πολλὰ πρόσθεν κινήσαντα χαλαρὸν

At maxilla paucis adhuc in totum emota est. Os enim à superiore maxilla procedens cum eo osse quod sub aurem annexum est, quasi sub iugū cogitur, quod maxillæ inferioris capita intercludit, & vno quidem capite sublimius, altero verò depressius existit. Inferioris item maxillæ extremorum vnum quidem ob longitudinem non facilè elabitur: alterum verò cornicis rostro simile, & supra os iugale eminet. Simul quoq; ex vtrisq; extremis neruosi tendones exoriuntur, ex quibus innixi sunt musculi qui temporales & masticatorij dicuntur. Qui quòd ex his dependeant, inde appellationē & motionem sumpserunt. Etenim inter edendum & loquendum, & in reliquo oris vsu maxilla superior quiescit. Capiti namq; connectitur, non articulorum modo committitur. At inferior maxilla mouetur. Articulatione namq; à superiore maxilla & capite diducitur. Quā igitur ob causam cōuulsionum ac neruorum distentionum, hic articulus vbi contrahitur, primam de se significationem edat, aut quam ob rem temporum vulnera periculi plena sint, & altum soporem inferant, aliàs dicendum erit. Quòd verò non admodum prolabatur, hæ causæ sunt. Illud quoq; in causa est, quòd nulla tanta ciborum necessitas hominem supra quàm possit hiare cogit. In nullo autem alio habitu prolabetur, quàm si quis vehementer hiando maxillam in alteram partem cōtorqueat. Ad id tamen vt excidat hoc confert, quòd ex neruis aut musculis qui iuxta articulos sunt, aut ad eos annectuntur, quicunq; in vsu crebro dimouentur, ij in extendendo plurimùm concedere solent, non secus ac coria optimè subacta plurimùm extensioni cedunt. Ergo (vt ad institutum sermonem redeam) maxilla rarò quidē excidit, laxatur tamen plærunq; hiando, non secus ac in aliis musculorū & neruorum immutationibus istud vsu venit. Vbi verò excidit, his præcipuè indiciis patet. Inferior enim maxilla in anteriorē partem prominet & in alteram luxationis partem peruertitur, ossisq; extremitas cornicis rostrum referens, ad superiorem maxillam magis intumescit, & ægri inferiores maxillas ęgrè committunt. Atq; his quænam repositio conueniat satis patet. Vno enim vulnerati caput continente, alter inferiorem maxillā, homine quàm moderatè potest hiante, ad mentum, tū interiore tū exteriore parte digitis apprehendere debet, ac primùm quidē maxillam in hanc vel illam partem manu deductā, aliquandiu commouere, tum ægro imperare vt maxillam relaxet, & simul deducētem adiuuet, eiq; quàm maximè fieri possit cōcedat: deinde ad tres figuras simul adhibito consilio, subito impulsu in suam sedem transferre. Siquidē ex peruersione ad naturalem sedem inferior maxilla deducenda est, & in posteriorem partem propellenda. Tum æger his obsequens maxillas committere, ac minimè hiare debet. Ac reponendi quidem ratio hæc est, quæ ne alio quidem habitu administrari possit. Curatio verò breuis satis est, splenia incerata adhibita, laxa

vinctura alligata. Tutiùs autem manus admouentur homine ſupino reclinato, eius capite ſcorteo puluino bene farcto obnixo, vt quam minimè cedat. Præterea verò vulnerati caput aliquis contineat.

δεδεσθαι δεδεῖν. ἀσφαλέστερον δ' χειρίζειν ὅταν ὕπτιον κατακλίναντα ᾖ ἄνθρωπον, ἐρείσαντα τὸν κεφαλὸν αὐτῷ ὀπίσω σκύτινον ἐστοκεφάλαιον ὡς πληρέστατον, ἵνα ὡς ἥκιστα ἐστείκῃ. τοῦτο σκατέχῃ δὲ ἵνα χρὴ τὸν κεφαλὸν τὸ τετρωμένου.

A

B

C

D

E

F

G

H

10 πῖπτ ἄφεα τ κάτω γνάθου] ἄφεα hîc vocat, quæ antea κεφαλὰς dixit, & πέρατα lib. de Ossibus Galenus, quidam etiam κέρατα, quòd processus hi bicornes sint, & cornuum modo sursum ferantur. Quorum alter in capitulum rotundum & κονδυλώδη transuersim oblongum desinit, & cauitati inseritur, quæ ad iugalis ossis radicem sub meatu auditorio prope mammillarum processum in osse temporum exeauatur. Ideoque ob longitudinem non facilè excuti, hoc est, elabi aut expelli scribit Hippocrates. Sic enim τὸ εὐπαίσ᾽υτον significat, quam lectionem facilè recipio cum quibusdam interpretibus, repugnantibus tamen omnibus exemplaribus, præterim cùm de his duobus capitibus sic scribat Galenus lib. 11. de vsu part. μεγάλαι δ' ὑπάρχουσιν ἐναντίαι ἐστὶ δὲ ἰσχυραὶ ταύτης τ ἁρμονίας αἱ κινήσεις, ἐν τῷ δάκνειν τε καὶ κατὰ θραύειν τὰ σκληρά. διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἄκρον οὐτῶς ἐκτεταῦς περιττὸν ἦν, ἀλλ' ἐπιτήδειον ἐκείνῳ τῷ μέρει τοῦ ζώου. τῷ μὲν ἑτέρῳ τῶν κροταφίτου μυῶν τ τένοντα. τῷ δ' ἑτέρῳ τὰς μαστοειδεῖς ὀνομαζομένας ἀπόφυσις τ κεφαλῆς ἀσφαλῶς περιβεβλῆσθαι φύσιν, ὅπως μή ποτ' ἐν ταῖς βιαίοις κινήσεσιν, ἀπὸ τ ὑποκειμένου ὀλισθάνοι κοιλότητος. Quo in loco haud scio an non rectè ἄκρων pro ἄκρον legi debeat. Quòd si quis ἀπαρίσθυτον retineat, quod faciunt omnia exemplaria is eum sensum habeat, vt ad illud extremum non facilis aditus aut accessus pateat aut ad id non facilè quid subeat, ob condylodis capituli longitudinem in os temporum insertam. Quod quidem ad violentos motus & iniurias externas referetur, ad idque etiam Galeni locus lib. de vsu partium optimè adaptabitur, quòd mammillari processui contra externa veluti quodam Præsidio septum sit, ne qua ad id noxia facilè subeat. Hæc autem quam hic commemorat Hippocrates longitudo, eam tuberculosi capituli transuersam longitudinem spectat, quæ in cauitatem ossis capitis γλωωοειδῆ diarthrosi recipitur, alias sanè toto ductu altero inferioris maxillæ extremo breuius, vt scribit Galenus. Alterum verò maxillæ extremum coruino rostro simile & acutum in mucronem desinens, ipso vertice tenuatur, tendonem à temporali musculo adeò recipiens, vt totum, ab illo circumcirca contineatur. De his autem agit Galenus libro de Ossibus & lib. 11. de vsu partium.

διὸπ μᾶλλον ἐν ταραπώσιον] Huius loci meminit Galenus Com. 3. in Prorrh. & lib. 11. de vsu part. vbi neruorum principij viciniam in causa esse dicit, cur tam grauis noxia sequatur, quam etiam attingit in Commentario. Temporum autem vulnera quàm graues afferant noxas, & quanto cum periculo conuulsiones accersant, scribitur in Prorrh. & Cois Præsagiis, vbi multa ex Hippocrate in hanc sententiam adscripsimus.

ἐκπίπτει δ᾽ ὡ ἀπ᾽ ὠδεῖος] idem ferè in μοχλικῷ his verbis ὁ γὰρ ἐκπίπτει, ὡσπὶ πες χανὼν μέγα ὠφελάμοι. Sic enim illic ex hoc loco legi debet & ex membranis manu scriptis.

ἐν τῇ χρήσῃ πλεῖστα ἀκινήτῳ δ᾽] ἀκινήτῳ) ὅτι τ βραχέος κινήσεως exponitur Galeno, & de exigua & leui agitatione sumitur.

ὧν ᾖ ἐς τὰς κατατάσιας] Vitiosa sunt exemplaria manu scripta Regia quæ κατασάσιας habent velut & Asulana. εὐδιφθέρατα autem δέρματα dicuntur coria bene subacta & coriariorum more emollita ac macerata, τὰ κάλλιστα μεταλαμβάνα exponit Galenus. Hesychius quoq; δεψῶσι μαλάξαι explicat, Suidas ἀπαλώσαι, haud dubiè, vt & Galenus, ad hunc Homericum locum intendentes ὀδυσσ. υ. (v. 48.) ὅτι δ᾽ ἄατ᾽ ἀλείψαι ἑταίρων. Κυρίως δεψῆσαι μελιτηδέα, μήπως ἀκούσῃ τῶν ἄλλων.

χᾶται μᾶλλον πολλάκις ἐν χάσμασιν] χᾶται χαλᾶται Paulus explicat hunc totum locum subindicans, quem etiam secuti sumus. † Scribit enim inferiorem maxillam sæpè subluxari, quòd musculi qui eam continent præ assidua mandendi & loquendi exercitatione, mollitie elanguescant, ideoq; qualiber ex causa facilè laxentur. τὰ γὰρ χᾶται παρ' Ἱπποκράτει τὸ χαλᾶται δηλοῖ. Quam etiam significationem quodammodo Galenus amplecti videtur in Exegesi, cum scribit χᾶται τρία σημαίνει, ἀμύξαι, ἐκφῦναι, χαλᾶται. χᾶσθαι igitur mutari, laxari, remitti, decuti, transferri, traduci aut transponi significat, vbi mutato pristino & naturali situ, repente in alium fit transmutatio. Sic enim Galenus exponit, ἐκ τ κατὰ φύσιν θέσεως εἰς ἑτέραν ἀθρόως μεθίσασθαι. Qua etiam ratione forte Hesychius χάσαι μεταβαλεῖν explicat. Est & χάσαι remittere, dimittere, soluere ac desinere, aut institutum abrumpere. Qua translatione eleganter Aristophanes in Nubibus, χασάμενος τὼ ἱππικὼ hoc est, καταλύσας & καταπαυσας. Eademq; ratione Hesychius χάσκ᾽ ἀφίησι & χαδὸν, ἄρτελες, καταπαυσον exponit. Vnde & χασνεία dici videtur Galeno funis & repagulum cursoribus obtentum, quo laxato & demisso in curriculum ingrederentur, βαλβὶς & ἀφεσνεία alio nomine dicitur. χάσματα vero Erotianus esse scribit τὰ ἐν πληγῇ ἀεὶ τ ὀδόντων γινόμενα & οἷς τρεβλώματα. Quo ex loco hic cum ἐν χάσμασιν legisse satis apparet. Istum enim locum haud dubiè subindicari par est, cùm alioqui crebrò χάσματα in lib. de vlceribus, extremo, sed longè alia notione vsurpet Hippocrates. Exemplaria tamen quæ adhuc videre licuit omnia χάσμασιν legunt. Et apud Paulum (vbi hic locus integer adducitur) χασμοῖσιν fortè pro χάσμασιν aut χασμῶσιν legitur. In μοχλικῷ quoque idem his verbis significatur. ἐκπίπτουσι ὀλιγάκις, μάλιστα μὲν χασμωδέσιν. † *Cap. 112. lib. 6.*

ἢ παρῆκται ταὐτὰ] In μοχλικῷ, παρέρραπται τένοντι τῷ σκληρῷ, pro his verbis posuit. Celsus sic expressit, Si altera, in contrariam partem ipsa mentumque inclinatur, dentes paribus non respondent, sed sub his qui secant canini sunt.

χάσκοντες τὸ ἀνθρώπου] Huius loci meminit Galenus lib. 2. de motu musculorum, διὰ τοῦτο πάλιν ὁ Ἱπποκράτης ἅπαντα τὰ μόρια κελεύων ἐν τοῖς κάτω ζώοις κύπτειν ἔξαρθρήματά τε καὶ συντριβέντα χειρίζειν, ὅτι τῆς κάτω γλυφῆς φύσιν, ἣν μετρίως χάσκοντες τὸ ἀνθρώπου. οἷς γὰρ ὀπὶ χάσκειν σχῆμα τὸ ἐγγώνιον, τοιοῦτον ὅτι τῆς κάτω γλυφῆς τὸ μετρίως χάσκειν.

ἔπειτα ἐξαπίνης χάσαι] Hic locus apud Paulum vitiosè legitur. χάσαι autem hîc apertissimè significat articulum priore figura immutata, in suam naturalem sedem transferre & reponere, hoc est, in directum ad naturalem sedem simul collocatum, subito motu ac momento in posteriorem partem impellere, deinde os committere. Quo habitu tres illæ figuræ, ad quas animum adhibere iubet Hippocrates, comprehenduntur, vt satis manifesto liquet. Celsus hoc mihi sic breuiter expressisse videtur. Tunc simul & caput apprehendendum, & excitato mento maxilla in suam sedem compellenda, & os eius comprimendum est, sic vt omnia pene vno momento fiant. His enim verbis, περὶ χάσμασιν ὁμοῦ περιέχοντα τὸν κόσμον ἐξαπίνης σχάσαι, mihi complecti videtur. Paulus autem hîc ἐπιμῶνος pro ἐπίμυσιν legit, eodem sensu.

ἀσφαλέστερον δ᾽ χειρίζειν] Hanc manus aggressionem sic Celsus describit, Primo quoque tempore homo in sedili collocandus est, sic vt minister à posteriore parte caput eius contineat, vel sic vt iuxta parietem is sedeat, subiecto inter parietem & caput eius, scorteo puluino duro, eoque caput per ministrum vrgeatur, quò sit immobilius. Quem locum inde & ex μοχλικῷ mutuatus videtur. Paulus verò ὅτι σκυτίνων ὑποκεφαλαίων ὡς πληρεστάτων, hoc loco legit.

At si vtraque parte maxilla luxetur, eadem certè curatio est, sed os minùs committere hi possunt. Etenim iis mentum in exteriorem partem magis promouetur, minimè tamen torqueri potissimùm ex dentium finibus deprehendes, cùm inferiores superioribus ex aduerso respondent. His quàm celerrima repositio confert, cuius ratio suprà est explicata. Alioqui nisi intro reuerterit, periculum ex febribus assiduis & tardante alto sopore vitæ imminet. Hi namque musculi soporem altum inuehunt, cùm aut præter naturam intenduntur, aut alienantur. Ij quoque bilioſa, syncera, pauca aluo ex-

47 Ἢν δ᾽ ἀμφότεραι αἱ γνάθοι ἐξαρθρήσωσιν, ἡ μὲν ἴησις ἡ αὐτή. συμβαίνει δέ ἐστιν ὅτι τὸ στόμα δυσαν). καὶ γὰρ περιπέτεραι αἱ γλυφαὶ τούτοισιν, ἀτραβέες δέ. ὃ δ᾽ ἀτραβὲς μάλιστ᾽ αἱ γνοίης τοῖσιν ὀφίοισι τῶν ὀδόντων, τῶν τε ἄνω καὶ τῶν κάτω κατ᾽ ἶξιν. τούτοισι ξυμφέρει ἐμβαλεῖν ὡς τάχιστα. ἐμβολῆς δὲ τρόπος περὶ αὐτῶν εἴρηται. ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, κίνδυνος περὶ τ ψυχῆς ὑπὸ πυρετῶν ξυνεχέων καὶ νωθρῆς κατάστασις. κατώδεες γὰρ οἱ μῦες οὗτοι, καὶ ἀνθρωπόμυοι, καὶ ἐντεινόμυοι παρὰ φύσιν. φιλεῖ δ᾽ ἐκ ἡ χολὴ ὑποχωρεῖν τούτοισι χλωώδεα ἄκρητα ὀλίγα

A ὀλίγα. καὶ ἰὼ ἐμέσωσιν, ἄχρηστα ἐμέσουσιν. οὗτοι οὖν οἱ σπάσχοντες δεκαταῖοι μάλιστα. ἰὼ δὲ καταγῇ ἡ κάτω γνάθος, ἰὼ μηδὲ μὴ ἐκπεπτωκυῖα πάμπαν, ἀλλὰ ξυνέχηται τὸ ὀστέον, ἐγκεκλιμένον δὲ ἔῃ, καθορθῶσαι μὲν χρὴ τὸ ὀστέον πρῶτα μὲν γε τῷ γλώττῃ πλαγίαν ὠσάμενον τοῖς δακτύλοις, ὅτι ὀξύτατα ἔξωθεν αὐτερείδῃ, ὡς ἂν ξυμφέρῃ, κἄν διεστραμμένοι ἔωσιν οἱ ὀδόντες οἱ τοῦ τρώματος κειμένου, ὀκότε δὲ ὀστέον καθορθωθῇ, ζεῦξαι χρὴ τοὺς ὀδόντας πρὸς ἀλλήλους, μὴ μόνον τοὺς δύο, ἀλλὰ καὶ πλείονας, μάλιστα μὲν ἐν ἀρχῇ, ὅς᾽ ἂν κρατηθῇ τὸ ὀστέον, εἰ δὲ μή, ὅταν λίνῳ. ἔπειτα ὑποδεῖν κηρωτῇ καὶ σαλπώσιον ὀλίγοισιν καὶ ὀθονίοισιν ὀλίγοισιν, μὴ ἄγαν ἐρείδοντα, ἀλλὰ χαλαροῖσιν. οὐ γὰρ εἰδέναι χρὴ, ὅτε ὑποδέσις ὀθονίων γνάθῳ καταγείσῃ, μικρὰ μὲν ἂν ὠφελοῖ, εἰ χρηστῶς ὑποδέοιτο. μεγάλα δ᾽ ἂν βλάπτοι, εἰ κακῶς ὑποδέοιτο. πυκνὰ δὲ χρὴ περὶ τὴν γλῶτταν ἐσμάττεσθαι χρὴ, καὶ πολλὸν χρόνον αὐτέχειν τοῖσι δακτύλοισι καθορθοῦντα τὸ ὀστέον ὃ ἐγκλῖθεν. ἄριστον μὲν εἰ ἀεὶ δυνατόν, ἀλλ᾽ ὅμως οἷόν τε. ἰὼ ἐκπεπτωκυῖα πάμπαν τὸ ὀστέον, ὀλιγάκις μὲν τοῦτο γίνεται. καθορθοῦν μὲν χρὴ τὸ ὀστέον οὕτως καθάπερ εἴρηται. ὅταν δὲ καθορθώσῃς, τοὺς ὀδόντας χρὴ ζυγγνῶναι, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται. μεγάλα δ᾽ ἂν συλλαμβάνοι ἐς τὴν ἀτρεμίην. προσοίσει δὲ καὶ ὅς τις ὀρθῶς ζεύξῃ ὥσπερ χρὴ, καὶ ῥαφὰς ῥάψας. δηλοῖ δὲ ὁ ῥηθὲν ὅτι χρὴ ἐν τῇ γραφῇ χρυσοκόλλῃ παῦλαν ἀτρεκέος ἡγέεσθαι, ἀλλ᾽ ὡς τυπέα χρὴ ἀπὸ τοῦ χειρομάκτου. ἔπειτα χρὴ δέρματος καρχηδονίου, ἰὼ μὲν νεώτερος ἢ ὁ πρῶτος, ἀρκέει ᾧ λευκῷ χρέεσθαι, ἰὼ δὲ τελφότερος ἢ αὐτῷ ᾧ δέρματι, ἁμμόσαντα χρὴ βύσσου ὡς τριδάκτυλον ἢ ὅκως ἂν ἁρμόζῃ ὑπαλείψαντα κόμμι τὸ γνάθου. βυθμὸς δὲ μείζων ποιεῖν τὸν ἐκπεπτωκότα τοῦ ἑτέρου. δεῖ δὲ ἄκρον τοῦ ἐκπεκαυλισμένου τὸ γνάθου, ὡς δάκτυλον ἀπὸ τοῦ τρώματος ἢ ὀλίγῳ πλέον. τοῦτο μὲν ἐς ὃ κάτω μέρος. ἐχέτω δὲ ἐντομὴν κατὰ τὸ ἶξιν τοῦ γναθείου ὁμαλῆ, ὡς ἀμφιβεβηκὸς ἀμφὶ τὸ ὀξὺ τοῦ γναθείου. ἕτερον δὲ ὁμαλέα ποιῆσαι, ἢ ὀλίγῳ πλατύτερον προσκλῆσαι χρὴ τοῦτο τὸ κάτω μέρος τοῦ γνάθου. ἀπολιπόντα κατὰ τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ τρώματος, ὅσον περ ὁ ἕτερος ἀπέλιπεν. ἐχέτω δὲ καὶ ὅδε ὁμαλῆ τὰ ἀμφὶ τὸ ὀστέον βαθέα. ἀποξέες δὲ ἔστω οἱ ὁμαλέες ἀμφὶ τὸ ξυναφὲς, ἵνα σιωπᾷ πεσόντα καὶ σιωπεῖσθαι εἰς τὰ πέριξ τῶν ὁμαλέων. ἐν δὲ τῇ κλησὶ ἡ ἁρμὸς τοῦ σκύτεος πρὸς τὴν χροιὴν ἔστω, ἐγκεκολοβότερον δὲ ὅτι. ἔπειτα κατατείνοντα χρὴ τὸν ἱμάντα, μηδὲν δεῖν τοῦ ἑλκόμενον, ὡς ὀλισθάνειν μὴ ἀποσμιλαίνῃ τὸ γνάθου, ξυνάπτειν τοὺς ἱμάντας τῷ τοῦ χρυσοκόλλου. καὶ περιβάλλειν περὶ τὸ μέτωπον, ὀθονίῳ καταδήσαντα, καὶ καταβλῆμα χρὴ ἔχειν, ὡς ἂν νομίζῃ, ὡς ἀτρεμίῃ τὰ δεσμά. τὸν δὲ καταβλησιν ποιέεσθαι ὅτι τὸ ὑγιὲς γνάθου, μὴ τῇ γνάθῳ ἐρηρεισμένος, μηδὲ τῇ κεφαλῇ. ἐχέτω δὲ χρὴ τὸ σῶμα ἄχρι ἡμερῶν δέκα. ἔστω δὲ ἀνατρέφειν μὴ βεβαίως. ἰὼ δὲ οὗτοι τῆσι πρώτῃσιν ἡμέρῃσι μὴ φλεγμαίνῃ, ἢν εἴκοσιν ἡμέρῃσιν ἡ γνάθος κρατυνθῇ. τελέως δὲ ὑποπωρεῖ, ὡς ἂν καὶ τἆλλα τὰ ἀραιὰ ὀστέα, ἰὼ μὴ ὑποσφακελίσῃ. ἀλλὰ γὰρ ὑπὸ σφακελισμοῦ τῶν συμπεπτώντων ὀστέων, μῆκος μακρὸς λόγος λείπεται. αὕτη ἡ διάφασις ἡ ἀπὸ τῶν κολλημάτων βύθμυσις καὶ βύσσου μίσυος καὶ ἐς πολλὰ καὶ πολλαχοῦ διορθώματα βύσσου χρῆσις. τῶν δ᾽ ἐντρωσὶν ἢ μὴ σαίνουσι βύσσῃσι καὶ ἐν μηροῖσι τρώμασι ποιοῦσί ἐστι δὲ ἐν γνάθοισι κατὰξεσι

cernere solent, & si vomitus adfuerit, syncera vomitione reddere. Moriuntur igitur ij etiam ferè decimo die. At vbi inferior maxilla fracta fuerit, si quidem non omninò transuersa fracta est, verùm os adhuc cohæret, in aliquam tamen partem inclinatur, illud quidem digitis ad linguam in latus adductâ appressis, tum verò exteriore parte quoad expediet obnitendo, dirigendum. Ac si dentes iuxta vulnus distorti sint & dimoti, vbi os in suam sedem collocatum fuerit, non tantùm duo proximi, verùm etiam plures, præcipuè quidem aureo filo, vel certè lineo, inter se sunt colligandi, quoad os confirmetur. Deinde cerato & paucis spleniis iniectis, paucisque fasciis non valde appressis, sed laxioribus, vinctura facienda. Nosse namque oportet linteorum deligationem malæ fractæ parum quidem prodesse si rectè adhibeatur, si praue, magnopere lædere. Crebrò autem circa linguam attrectando inuestigare, diuque renitendo digitis os inclinatum dirigere conuenit. Ac præstaret id semper fieri, sed non licet. Quòd si os transuersum omninò fractum sit, quod tamen rarò contingit, eo quidem quod dictum est modo in suâ sedem collocari debet. Quo facto dentes inter se velut antè dictum est colligandi. Id enim magnopere ad quietem contulerit, idque magis, si quis futuris vt decet iniectis, rectè eos coniunxerit. At verò vniuersam manus curationem exactè scriptis prodere non est facilè, sed ea ex his quę scripta sunt in animi notione reponenda est. Deinde ex corio Carthaginensi, (cuius quidem cortex exterior, si puer sit qui vulneratus est, satis fuerit, sin adultus, ipso corio vtendum) incisa habena trium digitorum, vel ea quæ cõgruit latitudine, sublita gummi maxilla, quo firmiùs hæreat, ad maxillam, quà transuersa fracta est, extrema corij parte agglutinetur, digiti vel paulò ampliore interposito spatio, idq; inferiore parte. Incidatur autem hæc habena è regione menti, vt acutam eius partem vtrinq; comprehendat. Tum altera huiusmodi habena, vel paulò latior, ad superiorẽ maxillæ partem agglutinãda, tantum à vulnere, quantum altera recedens, quæ qua parte autem circumambit incisuram habeat. Habenæ autem qua parte committuntur inter se, acutæ esse debent, & vbi earum capita connecti & colligari debent. In glutinãdo verò corij caro cuti obuertatur, sic enim firmiùs adhæresset. Deinde extendenda hęc habena, magisq; ea quæ est ad mentum, vt quàm maximè vtræq; circa verticem se cõtingant, ea cautione adhibita, ne maxilla in acutũ distorqueatur. Posteaq; circa frontem fascia deuincienda, quæ omnibus aliis iniici debet, vt fieri assolet, quò vincula immota maneant. In maxillam verò sanam decumbendum, nõ maxillæ, sed capiti innitendo. Corpus ad decimum vsq; diem attenuandũ, deinde nõ tardè reficiendũ. Nam si primis diebus inflãmatio non accesserit, viginti diebus maxilla firmatur. Perfectè enim callum obdũcit, nõ secus ac reliqua ossa rara, nisi syderentur. Verùm de syderatione vniuersorum ossiũ, alia longa restat tractatio. Hæc extensio quę per glutinum adhibetur, firmiter hæret facileq; procuratur, & ad multas ac frequẽtes directiones faciendas perquàm est accommodata. At medici imprudenter ad manum procliues, cùm in aliis vulneribus, tum etiam in maxillarum fracturis facilè manum admouent:

Fractam enim maxillam variis modis, tum rectè, tũ praue deuinciũt. Quæcunq; siquidem ita fractæ maxillæ deligatio admouetur, ea ossa ad fracturam tendentia eò potiùs inclinat, quàm in naturalem statum reducat. Quòd si maxilla inferior qua parte ad mentum cohæret diducatur. Vnica autẽ hæc est in inferiore maxilla iunctura, at in superiore multæ. Sed nõ est instituti nostri longiùs à proposito sermone aberrare. In reliquis enim morborum generib. de his dicendum erit. Si ergo dissideat quæ in mento iunctura est, eam quidem componere quiuis potest. Nã quod foras eminet, admotis digitis intrò propellere oportet, quod intrò vergit, in exteriorem partem adducere, digitis annitendo. Id autẽ ea distentione adhibita, vt ossa inter se distent, faciendum. Hoc enim modo faciliùs in suum statum redibunt, quàm si quis illisa inter se ossa compellere conetur. Quod nosse in tota commentatione non est inuenustum. Ossibus verò coaptatis, dentes hinc & inde, velut quoq; priùs dictum est, inter se sunt alligandi, curatioq; cerato & spleniis paucis ac fasciis instituenda. Vinculum autẽ breue aut varium præcipuè hic locus admittit. Etsi enim ex toto æquis non est libratus ponderibus, ad id tamẽ propè accedit. At fasciæ circumuolutio, si quidem dextra maxilla excesserit, dextra parte faciẽda. Id fieri censetur, vbi dextra manus deligationi præest. Quòd si altera maxilla excesserit, ab altera parte fascia ducenda est. At si rectè quidem coaptata fuerit, &, vt debet, quieuerit, breui consanescit, ac dentes integri manent. Sin secus, longiore quidem tempore curatio accedit, eaq; distorta & dentes lædũtur & inutiles existunt.

Ὀπιδέσει γὰρ τὸ γνάθου κατεαγῶσαν ποικίλως, καὶ καλῶς, A
καὶ κακῶς. πᾶσα γὰρ ὀπίδεσις γνάθου ὕτω καλὰ γείσεται, ἐκ-
κλινέα τὰ ὀστέα ταῖς τοῦ κάτιγμα ῥέπουσα μᾶλλον, ἢ ἐς τὴν
φύσιν ἄγηται. ἰὼν δὲ ἡ κάτω γνάθος πρὸς τὸ σύμφυσιν τοῦ πρὸς
τὸ γλῶσσον διαστασιάδη. μόνη δὲ αὕτη ξύμφυσίς ἐν τῇ κάτω
γνάθῳ ὀδόντων ἐστίν. ἐν δὲ τῇ ἄνω, πολλαί. ἀλλ' οὐ βούλομαι ἀπο-
πλανᾶν ἐν λόγῳ. ἐν μὲν γὰρ ἰητροῖσι γε ἐδέσι νουσημάτων χρεὼ τάδε
τῶν λεκτέων. ἰὼν οὖν διαστῇ ἡ πρὸς τὸ γλῶσσον σύμφυσις, κα- B
θορθῶσαι μὲν πάνυ ῥᾴδιός ἐστιν. ὃ μὲν γὰρ ἐξεστὼς ἔσω-
θεν χρὴ ἐς τὸ ἔσω μέρος, τοῖσι δακτύλοις τοῖσι δακτύ-
λοις. τὸ δὲ εἴσω ῥέπον, ἀναγκαίως ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἐνερείδοντα τοῖσι
δακτύλοισι. ἐς δ' ἅπασιν μέν τοι ἅπασι διαστειναὶ μὲν τοῖσι χρὴ ποι-
έειν. ῥᾷον γὰρ ὕτως ἐς τὴν φύσιν ἥξει, ἢ εἰ ἐγχείποιεν τις ἐς ἀλλή-
λοισι τὰ ὀστέα πιέζοντα παραγκάζειν τοιαῦτα. τῶν πάντων δὲ τὰ μάλιστα C
τὰ ὑπομνήματα χαίρειν εἰδέναι. ἐκτόσθεν δὲ καθορθώσῃ, ζῶ-
σαι μὲν χρὴ τοὺς ὀδόντας τοῖσιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῖσιν ἀλλήλοισι,
ὡσαύτως καὶ τοῖσιν ἔμπροσθεν εἴρηται. ἐπιδῆσαι δὲ χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλήνε-
σιν ὀλίγοισι καὶ ὀθονίοισιν. ὀπίδεσιν δὲ βραχείῃ ἢ ποικίλῃ
μάλιστα τοῦτο τὸ χωρίον ὀπιδέχεται, ἐγγὺς γὰρ τὸ ἰσορρόπου ἐστίν,
ὡς δὴ μὴ ἰσόρροπον ἐόν. τὸ δὲ ὀθονίῳ τὸ περιβολαίῳ ποι-
έεσθαι χρή. ἰὼν μὲν ἡ δεξιὴ γνάθος ἐξεστήκῃ, ὀπὶ δεξιά. ὀπὶ
δεξιὰ δὲ νομίζεται εἶναι, ἰὼν ἡ δεξιὰ χεὶρ ἡγῆται τὸ ὀπιδέσιος. D
ἰὼν δὲ ἡ ἑτέρη γνάθος ἐξεστήκῃ, ὡς ἑτέρως χρὴ τὸ ὀπίδεσιν ἄ-
γειν. καὶν μὲν ὀρθῶς ὡς καθορθώσῃ, καὶ ἐπιτερεμνήσῃ ὡς χρή,
ταχέα μὲν ἡ δήξις, καὶ οἱ ὀδόντες ἀσινέες γίνονται. ἰὼν δὲ μή,
χειμωνιωτέρη μὲν ἡ δήξις, δύσκριτον δὲ ἴσχουσα. καὶ οἱ ὀδόν-
τες οὐκ ἀσινεῖς καὶ ἀχρήιοι γίνονται.

17 καὶ γὰρ προπίπτουσι αἱ γλῶσσαι] Hoc est mentum magis prominet. Sed Celsum secuti sumus qui hoc sic exprimit. At si vtraque (parte maxilla propellitur) totum mentum in exteriorem partem promouetur, inferioresq; dentes longiùs quàm superiores exce- E
dunt, intentique super musculi apparent. Vbi γλῶσσαι mentum vertit, & ἀσραιοῦσι non inclinari dixit, hoc est minimè torqueri, peruerti aut inflecti. Eadem quoque dictione vtitur Hippocrates in μοχλικῷ etsi locus deprauatus videtur. Hic autem apud Paulum mendosus est & inde restituendus.

ἐμβολὰς ὁ τρόπος] Celsus breuissimis verbis hanc repositionem eleganter complectitur. Sin vtraque parte prolapsa est, eadem omnia facienda, sed æqualiter retro maxilla agenda est. Quam repositionis dissidentiam Galenus fusius Commentario explicat.

ἕζει οὖν καὶ θνήσκουσι] Repetuntur ista in μοχλικῷ, & apud Paulum vitiosè leguntur.

ἐγκεκλιμένον ὁ ἐν] Hanc scripturam ex veterum membranarum manu scriptarum assensu retinuimus, etsi exemplarium magna pars ἐγκεκλασμένον legit, quam lectionem secuti sunt alij interpretes. Dicitur autem ὀστέον ἐγκεκλιμένον, cùm fractum quidem in partem aut exteriorem aut interiorem inclinatum vergit & inflectitur, κοιλαίνεσθαι aut κυρτοῦσθαι * dicit Paulus. Hunc autem locum Cel- F
sus elegantissimis verbis expressit. Maxillæ verò semper aliqua parte etiam vexata, ossa inter se cohærent. Igitur in primis digitis duobus vtrinque prementibus, & ab ore, & ab cute omninò ossa in suam sedem compellenda sunt. Deinde si transuersa maxilla fracta est, sub quo casu ferè dens super proximum dentem excedit, vbi ea in suam sedem collocata est, duo proximi dentes, aut si hi labant, vlteriores inter se, seta deligandi sunt.

* *Cap. 29 lib. 6.*

μάλιστα δὲ δεῖ χρυσίῳ] χρυσίον χρυσόλινον aut χρυσόνημα exponit Paulus, aureum linum & aureum filum, huncque locum his verbis subnotat. τοὺς δὲ κατὰ τὸ κλαῦδιν μέσους διεστηκότας ὀδόντας δεῖ συζάξαντας, ὡς μάλιστα Ἱπποκράτης φησί, χρυσίῳ σωδεσμεῖν, δηλονότι τῷ χρυσολίνῳ καλουμένῳ, ἢ χρυσονήματι. ἐπειδὴ ὁ τοῦτο ἐν τοῖς πᾶσιν ἁπλοῦν, λίνῳ ἰσχυρῷ, ἢ βυσσῷ, ἢ σηρικῷ ἰπτιάμις, ἢ ὁμοίῳ τινί. G

πυκνὰ δὲ πάντα τοῦ γλώσσαν ἰσοπάθειαν χρὴ] ἰσοπάθειαν significat Galeno altè quid inuestigare, vel digitis immissis explorare. Est etiam ἁπτοδίαν attrectando & palpando quærere, & ἁπτέομαι, μάσσω, vel μάσσομαι, tango, attrecto, palpo, vnde μασσάζω & μασσᾶσθαι Hesychio ἐφάπτεσθαι & μᾶσαι ζητῆσαι exponitur, quod est velut palpando inuestigare. Quæ certè à μάω, quod est tango, deducta videntur. Et Galenus quoque in Exegesi (in dictione ἐφάψαι) μασσᾶσθαι ξητεῖν explicat, vnde εἰσμασσᾶσθαι aut ἐσμασσᾶσθαι dicitur intus tangere & explorare, vt apud Homerum Il. ρ. (v. 564.) de morte Patrocli dicit Menelaus ἐσεμάσσατο θυμὸν, pro τὴν ψυχὴν καθάψαιτο, hoc est, animo penitus insederat. Potest igitur τοῖσι δακτύλοισι ἐσμάπτειν dici velut digitis immissis explorare, quod videtur innuere Galenus, & τοῖσι δακτύλοισι καθορθοῦται. Est & ματῶν & ματεῖν ζητεῖν καὶ ζητεῖν, & μάτος ζήτησις Galeno & Erotiano, ac ματήσαι τὸ ζητεῖν. Item ματεύειν pro μασᾶσθαι, quærere & inuestigare more puerorum qui mammam palpando & attrectando exquirunt.

ἀφικὲς τοῦ λοπτοῦ χρίειν] λόπτω legit Erotianus, & φλοιῷ λεπίσματι exponit, (haud dubiè hunc locum subindicans) corticem exteriorem ac veluti delibramentum & putamen intelligens, à λέπω vnde λέπος, λέπισμα & λέπασμα, aut λεπὶς deducitur, quæ librum, corticem exteriorem, & squamam significant quomodo sumpsit Cornarius. Est & λόπος Hesychio & Sudæ παὶ λόπος, φλοιὸς, δέρμα λεπτὸν, ξηρὸν. Galenus λοπὸν dixit τὸ δέρματος τοῦ ὀξυτάτου σκληρότερόν τε καὶ πυκνότερον. At vitiosa sunt exemplaria quæ λοιπῷ pro λοπτῷ legunt. H

εὐμενέστερον γὰρ] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria. Sed ἐμμενέστερον lego.

ἀπολιπόντα κὴ ἔσω ἔον] Hic ἀπολιπόντα Erotianus διεστῶτα exponit. Hunc enim locum haud dubiè subindicat.

ὡς ὅτι μάλιστα μὴ ἀποσμιλαίνει ἡ γναθο.] Ea est constans omnium membranarum manu exaratarum scriptio, quam tamen vitiatam puto, Galenus ἀποσμιλαίνειν exponit εἰς ἐξὺ καθάπτεσθαι, exacui, in acutum traduci ac fingi. Sed ἀπομυλλαίνειν legẽdum existimo, tum quod ἀποσμιλαίνειν haud temerè reperiatur, tum verò quod Erotianus hunc omni procul dubio locum subnotans. ἀπομυλλαίνῃ legat, quod fieri scribit ὅταν διάστροφοι καὶ ἐξ ἴσου πάσαμαι καὶ τὴν γλῶσσαν μὴ παρίσεως χρὴ, μάλιστα δ' ὅταν πληγῆς. Sic enim ex ictu distorta aut veluti anulsa maxilla

A xilla,vbi præcipuè musculorum relaxatio contigerit, ὀπομυλλύειν dicitur, hoc est,incuruari aut intorqueri. Est enim μυλλὸν (vnde ista dictio deducitur)Hesychio κυλλὸν,καμπύλον,σκολιὸν,στρεβλὸν. Et Eustathio μυλλὸν τὸ διεστραμμένον τῷ ὄψει significat. Accedit quoque quod Galenus in Exegesi ὀπομυλλώσας, θεραπεύων τὰ χείλη σωτηριωδῶς exponit, cum intelligens qui protensis labris ea adducit & contrahit.Idem quoq; θεραπυλλαίνῃ,θεραπεῦσαι,θεραπεύει εἰς τὸ μέτριον exponit,& θεραπυλλώσας,προτείνας ἔξω τὰ χείλη. Sic Sudæ μύλλειν est τὰ χείλη πρὸς ὀδόντας σωφρόνως. Ex quibus efficitur vt vtraq; lectio sese tueri possit.Nam si negationem addideris,quæ plurima est omnium manu scriptorum exemplarium lectio ὡς ὅτι μάλιστα μὴ ὀπομυλλαίνει ὁ γναθος,sensus erit,habenas inter se in vertice quàm maxime cóuertendas,vt ne maxilla incuruetur,intorqueatur, aut distorta exacuatur,& in acutum traducatur. Quod si negationem tollas, & ὡς ὅτι μάλιστα ὀπομυλλαίνῃ ὁ γναθος legas,quæ est Germanicorum codicum lectio, hunc sensum elicias licet,vt quam maximè protensis labris,fractæ maxillæ extrema inter se adducantur & contrahantur.Sunt certè qui ὀπομυλλαίνῃ, ex Etymologico adducant pro διαφαυλίζειν, & συρράζοντες ἐυτιλίζειν, quod est veluti protensis in acutum labris & distortis irridere,parui facere & contemnere.Tunćq;

B ὀπομυλλαίνῃ retinere licebit eadem notione cũ Galeni lectione seruata, vt sit,ὡς μὴ ὀπομυλλαίνῃ, vt ne in acutum maxilla protendatur aut ducatur,quod fieret non bene intentis habenis,sed relaxatis,idq́ue magis ea quæ ad mentum est remissa. Quod verò ad huiusmodi deligationem attinet, eam admodum presse his verbis describit Celsus. Deinde aut fascia, aut mollis habena media in longitudinem incisa, vt vtrinque mentum complectatur,& inde capita eius supra caput adducta ibi deligantur. Paulus tamen aliam deligationem in huiusmodi maxillæ fractæ restitutione instituit.

ἢ κατάβλημα χρὴ εἶ] κατάβλημα exponit Galenus, τὸ κῆ παίτων ἔξωθεν ἐπιβαλλόμενον siue fimbria sit,siue panniculus, siue aliud quid accõmodatum. In Exegesi verò πρόβλημα ἐξ ὑπομελήσεως ἕνεκα τοῦ συλλεῖν τὰ ὑποκείμενα, vbi vitium forte subesse & pro συλλεῖν πρίλλειν, reponendum videtur. Paulus ὑπόβλημα vocat,eamq; fasciam,quæ fronti inducitur hoc munere fungi aliisque superinnici vult,his verbis quæ apud illum hoc modo legenda sunt: ὑπὶ τούτοις ἢ πάλιν ὑπόβλημα,τοιοῦτοι δεσμοὶ ἕπεσθαι δεήσουσι τὸ μετώπῳ,ὀπίσω τ κεφαλῆς σωματοειδῶ,πρὸς πᾶσαν τοῦ προλεχθέντος δέσεως ἀσφάλειαν. Parum autem refert an hic eam fasciam quæ fronti iniicitur καταβλημα esse

C velit, vti Paulus,an verò aliud omnibus superinducendum existimet.

ὥσπερ ἢ τἄλλα τὰ ἀφαὶ ὀστέα] Erotianus hic τὰ ἀφαὶ ὀσᾶ τὰ διεξῶπα ἀμήλων exponit.Ferè verò intra quartumdecimum, & vnum ac vigesimum diem sanescunt maxillæ,malæ,&c. vt loquitur Celsus. Paulus etiam πωρῶδη ἡ ἕλωσις εἴπω μάλιστα τριῶν ἑβδομάδων, ὅπ τὶ χαυνότητι ἢ μυελοῦ πλήρης ᾖ.

εὐμυλῶς] Sic legunt exemplaria omnia tum scripta tum publicata,& mitem,lenem placidamq; extensionem significant, sed ἰμμύλως,vt prius,lego. Εὐμήχανος autem eam significat quæ facilè procuratur,dispensatur,& facilè reconditur ac promitur, hoc est, expeditam & facilè parabilem,aut quæ medici arbitrio temperatur. διάτασις autem lego,vt & exemplaria manu scripta quædam, omnesq; interpretes,etsi διάστασις ferri potest,vt intelligatur ea ossium distantia,quæ per corij agglutinationem & distentionem fit.

τῇ ἢ ἐντεῦθεν οἱ μὴ σωφρόνως τεμόντες] Ex hoc loco Galenus libro tertio de Administrat.anatomicis,medicos temerè scalpello in dissectionibus vtentes,τ αὐτῶν διχοῦσθαι ὀλκάδας vocat,nisi αὐτῶν ἐυχέρειαν legas, vt referatur ad id quod paulò post de naso dicitur.

ἢ ἐν γνάθων κατοχῆσιν] Exemplaria quædam manu scripta κατοχῆσιν vitiose legunt,pro κατοχῆσιν aut κατάσεσιν. Etsi enim ἕξις Galeno

D sæpè διάθεσιν significat,non temerè tamen κάτοχον reperias.

πᾶσα γὰ ὀδόντος] Pro ὀδόντος ὄνθος habent exemplaria quædam,sed ὀδόντος legunt meliora exemplaria, eamq; lectionem mihi secutus videtur Galenus.

Μοῦν ἢ ὥστε ξύμφυσιν] Hæc est diu nimisq; exagitata Anatomicorum querimonia, qua genam inferiorem in homine vnico osse constare contendunt,non duobus ossibus per vnionem nexis,vt hic vult Hippocrates, & Galenus quoq; in Commentario,& lib.de Ossib.& lib.11.de vs.part.testatur,qui hanc in extremo mento diuisionem non planè perspicuam esse fatetur,quòd hæc ossa in adultis per coalitum ac symphysin firmissimè annexa sint. In fœtu verò & pueris hæc commissura manifesta videtur,& vtrinq; insignis tuberosa eminentia,symphyseos & futuræ fidem aliquam facit,vt hac quoque parte corpus,etiam geminum sit, vt scribit Galenus lib.11.de vsu part.Celso certè maxilla mollis & vna est. Sic enim genam inferiorem vocat.

E ἐς διάσασιν μᾶλ ἢ διαπινάλωμοι] Sensus est ad maxillæ fractæ repositionem ea distentione esse vtendum quæ ossa inter se diducat & distare faciat.Id enim διάσασις significat. Celsus membrum in diuersas partes extendere,donec spatium inter ossa liberum sit, dixit.Sed pro διάσασιν διάτασιν quidam legunt,fortè quoq; ἐς διάσασιν διατεινάμενοι, quoad ossa inter se distent aut diducantur contendentes & annitentes dici possunt,aut omnem ingenij conatum ad id adhibentes. Quam in significationem διατείνειν eleganter & propriè sumitur.

ἢ εἰ ἐγχίπλων τὶς ἐς ἄμηλα τὰ ὀστέα] Hoc est,quam si quis ossa inter se propè admonens & illidens compellere tentet, aut quã si quis impactis & complicatis inter se ossibus,aut mutuo contactu inhærentibus & admotis,ea recondere conetur. Est enim ἐγχίπλειν,aut ἐγχιμπλειν, & ἐγχιπλεῖς, προσπελάζειν, προσεγγίζειν, προσρίζειν,propè admouere,sese offendere,implicare,ac veluti infricare,aut oppãgere & appellere.Id autè dicitur de ossibus quæ mutuo contactu se illidunt & cõtingunt aut implicare.Hesychius ἐγχίπλων προσπελάζων exponit,hunc fortè locũ subindicans,vt solet aliàs plurimas voces ex Hippocrate depromere. Idem quoq; ἐγχίπλαμ, πεπασαμένοι ψαύσαι,ἐγγίσαι explicat,& ἐγχίπλῃ,ἐγγίζει,& ἐγχιπλεῖς, ἐμπελαδεῖς, ἐγγὺς ἠρμένους. Qua dictione vtitur Homer. Il.ν. ἀσπίδι ἐγχιπλεῖς, vbi Scholiastes προσπελαδεῖς & ἐγγίσας exponit,etsi ἐνηρεῖσας melius dicatur,vt sit scuto innixus. Et Il.ε (v.662. ἀίχμὴ ὀστέῳ ἐγχιμφθεῖσα, hoc est,ἐμπαγεῖσα ἢ ἐμπελαδεῖσα,ossi inhærens & infixa.Significat etiã ἐγχίπλειν ἐνηρείδειν, rei alicui inniti & in eã occurrere aut offendere,quomodo sumitur postea,vbi Galenus ἐγχίπλῃ dici solere scribit διὰ τῆς ἐρεθιότητος εἰς ἄλληλα. Sic Hesychius ἐγχιμεθλῶσαι ἐνηρεισθῶσαι exponit,vt χείμπλειν ἐρείδειν,σκελίζειν,cui etiam τὸ ἐκβαλεῖν & τὸ ἐκπίπλειν significationem addit.Et apud Herodotum ἐγχρίψαι ἐμπεσεῖν & προσπελάσαι significat.Erotianus verò ἐγχίπτουσιν,πιλάζουσιν,& ἐγχίπλῃ ἐμπίπλᾶν exponit quam significationem etsi hoc loco accommodare possumus,magis tamẽ eum qui postea sequitur in fine huius libri subindicare videtur,etsi illic προσεγχίπλωσιν,non ἐγχίπλωσιν legitur.Quod attinet ad hunc locum eum quodammodo exponere & innuere videtur Galenus initio Comm.1. in lib.de fract.de partium fractarum extensione & conformatione agens,vbi ἐγχίπλειν apud Hippocratem de ossibus dici significare videtur,quæ τὰ ἄλληλοις παρηλαχότα vocat,vbi alterum sub altero conditur,& inter se implicantur, aut alterum alteri cohæret

G & innititur. Comment.quoq.3.in hunc lib.huius etiam loci explicationem adfert,vbi quod hic dicitur.ἢ εἰ ἐγχίπλων τὶς ἐς ἄλληλα τὰ ὀστέα προσαναγκάζειν πειρᾶτο,ἢ εἴ τις ἐγχίπτοιτο πρὸς ἄλληλα σωφρόνως τὰ ὀστέα, scribit.

τῆδε πάσῃ πάντα τὰ ὑπομνήματα] Istud scriptum in omnibus codicibus tum publicatis tum manu scriptis inuenitur,eamque ob causam restituimus. Quod tamen quidam expungunt, quòd alioqui admonuerit Galenus in Comment.hoc præceptum communiter ad omnia ossa quæ componuntur pertinere. Immò sanè verius Galeni lectio istud fuisse ab Hippocrate scriptum innuit. Admonet autem hic locus hoc præceptum de ossium fractorum per extensionem compositione, in totã tum fractorum tum luxatorum commentatione,in animo & mente diligenter esse reponendum.

H ὀπόσιον ἢ ξεροῖλον ἢ ποικίλον] Breuem aut variam dixi ex Galeno,qui maxillam varias deligationes admittere vult, cùm reliqui interpretes,breuem potiùs quàm variam dixerint.

ἐς ἐπιτρομώτερον ὡς χρὴ] Adeò hac in parte necessaria quies est,vt ad totam curationem plurimum conferat momenti, coganturq; ægri plurimis diebus liquidiore cibo vti & in silentio conquiescere.Quod facit vt rectè cum Cornario apud Paulum legendum existimem. ἢ τῇ προσηκούσῃ χρησαμένους ὀπόσῳ κάλλιον ἡσυχίᾳν. λεπτῆς ἢ ῥοφητατῶσι ξοφῆς χρωμένους. ἢ ὁ κάτοπτος αὐξῆς πολεμία. Sed ἀπρεπῆν quam ἀπρεμῆ malim,quod ea voce vtatur Hippocrates,ex eaq; τρέφειν facilius depravatum videatur. Etsi huic quoq; lectioni vulgatæ sua potest constare sententia. Celsus hûc quoq; quietem imperat his verbis. Sed in maxilla illud quoq; adnitendum est, quòd humidus cibus diu assumendus est. Atq; etiam cùm tempus processit,in lagano similibusq; aliis perseuerandum, donec ex toto maxillam callus firmarit. Item vtriq; primis diebus habendam silentium. Rursus quoque: cùm omnibus verò quorum ossa mota sunt, primo liquidior cibus conueniat, tum his præcipuè,adeò vt sermo quoque,frequenti motu oris per neruos lædat.

Naſo verò fracto, fracturæ modus vnus non eſt. Verùm qui ſpecioſis vinculis imprudenter delectantur, cùm in aliis quidem multis, tum verò in naribus vel maximè turpiter illuduntur. Hoc enim vinculum inter cætera maximè varium eſt, plurimiſq; locis aſciam refert, & relictis in cute aliquot ſpaciis inanib⁹, variè admodum in rhombi formam intermittit. Qui igitur (vt dictum eſt) temerariam manus aggreſſionẽ ſtudiosè affectant, ij nares fractas vt deuinciant auidè arripiunt. Atqui vno aut altero die ſibi quidem medicus placet, deligatus item æger gaudet deinde cito vt moleſtum onus faſtidit, ſatiſq; eſt medico, ſi variam narium deligationem oſtentarit. Hæc autem vinciendi ratio omnia contra quàm oporteat efficit. Etenim ſiue ob fracturam ſimæ nares ſint, ſi quis eas ſuperiore parte potiùs comprimat, ſimæ magis reddentur. Siue etiam quibuſdam in hanc vel illam partem, aut circa cartilaginẽ, aut ſuperiore parte nares diſtorqueantur, manifeſtum eſt quod nullam vtilitatem ex ſuperiniecto vinculo conſequi, quin potiùs lædi conſueuerint. Neque enim ſic ex altera narium parte ſplenia adaptata conuenient, quanquam neque hoc faciunt qui deligationem admouent. Maximè autem mihi deligatio prodeſſe videtur, ſi ad medium naſum acuta ſui parte, caro ſupra os contundatur, aut ſi os quoq; quibuſdam paululum, non autem multum offenſum ſit. In iis enim nares callo obducuntur, & quandam prominentiam oblongiorem habent. Sed neq; hi ſanè multum moleſta deligatione indigent, ſi modò quid vinculo opus eſt. Satiſq; eſt ſplenium quidem inceratum ſupra contuſum extendere, dein qualis deligatio ex duobus initiis fieri ſolet, ita ſemel ductam faſciam circumdare. Optimè autem medetur farina ſitania, eluta, glutinoſa, ſubacta, modica, ex cataplaſmate impoſita. Ac ſiquidem farina ex optimo tritico ſuppetit, & quæ facilè duci poſſit, ea ad hæc omnia vti conuenit. Quod ſi non admodum ducatur, cum pauca thuris mica concuſſu eliſa, in tenuiſſimum pollinem redacta, & aqua diluta, farina eſt ſubigenda, aut paululum omnino gummi ſimiliter admiſcendũ. Quibus igitur nares inferiore parte fractæ ſimæ reddũtur, ſiquidem ex anteriore parte ad cartilaginem deſidunt, poteſt in nares aliquid quod dirigat immitti, ſin minus, excitanda quidem hæc omnia ſunt, digitis in nares, ſi licet, inditis. Alioqui ſpecillo pleniore quo ad illinendum vtimur, non in anteriorem partem, ſed quà deſidunt, in nares digitis impulſo, exteriore verò narium parte hinc & inde digitis comprehenſa, ſimul impellere & ſurſum attollere. Ac ſi omninò anteriore parte fractura fuerit, licet aliquid velut iam dictum eſt introrsùm in nares indere, vel ex linteo deraſam lanuginẽ, vel aliud quid tale linteo conuolutum, aut potiùs Carthaginienſi corio circũſutum, ea figura accõmodatũ, vt aptè hũc in locum immitti queat. At ſi vlterior fractura ſit, nihil introrsùm immitti poteſt. Etenim ſi anteriore parte moleſtũ onus eſt, quomodo interiore nõ ſit futurum? Imprimis igitur interiore parte nares conformandæ, & exteriore parte non remiſſè agendo in ſuam ſedem cõpellendæ & dirigendæ. Nã & tibi maximè naſus fractus reſtituitur, præcipueq; eodem die vel certè paulò poſt. Verùm negligenter agunt medici, & primum molliùs quàm oporteat rem pertractãt. Digitis enim hinc & inde pro narium natura, quoad eius fieri poteſt ad imas nares demiſſis, eas ab inferiore parte

Ἡν δὲ ἡ ῥὶς καταγῇ, ὅπως μὲν ὀχ ἕξει ὀστέον κατήξιος, ἀτὰρ πολλά μὲν δὴ καὶ ἄλλα λωβέονται ἀνθρώπους χαίροντες τῇσι καλῇσιν ὀπιδέσεσιν, αὖθι νόᾳ, ἐν δὲ τῇσι ταῖς ῥῖνα, καὶ μάλιστα. ὀπιδεσίων γὰρ ὀστὶν αὕτη ἡ ποικιλωτάτη, καὶ πλείστους μὲν σκεπτῆνας ἔχουσα, διαῤῥεωγὰς δ' ἐν διαλήψιος ποικιλωτάτας, καὶ χεῶδες ῥομβοειδέας. ὡς οὖν εἴρηται, αἰσχρὸν ἐγχειρέειν ὀπιτηδεύοντας ἄσμενοι ῥῖνός καταξείης ὀπιτυγχάνουσιν ὡς ὀπιδήσωσι. μίαν μὲν οὖν ἡμέρην ἢ δύο, ἀγάλλεται μὲν ὁ ἰητρὸς, χαίρει δ' ἐν καὶ ὁ ὀπιδεδεμένος. ἔπειτα ταχέως μὲν ὁ ὀπιδεδεμένος κορέσκεται. ἀσηρὸν γὰρ τὸ φόρημα, ἀρχέει δ' ἐς τὸν ἴητρὸν ἐσαφανὲς ἐπεδέξεν, οἷα ὀπίσαται ποικίλως ῥῖνα ὀπιδέειν. ποιέει δ' ἡ ὀπίδεσις ἡ τοιαύτη πολλὰ καὶ ἀνάρμοστα καὶ δεόντως. τοῦτο μὲν γὰρ ὀκόσοι σημοιοῦνται διὰ τὴν κατήξιν δηλονότι ἐς αὖθις ἢν μὴ ὦσι μείζους, συμφέρεσθαι ἂν εἶεν. τοῦτο δ' ὅσοισι παραφέρεται ἔνθα καὶ ἔνθα ἡ ῥὶς, ἢ κατὰ χόνδρον, ἢ αὐτέρω, δῆλον οἷα τὰ τοιαῦτα οὐδὲν αὔξεις ἢ αὖθις ὀπίδεσις ὠφελήσει, ἀλλὰ καὶ βλάψει μᾶλλον. ὀχ ὅταν γὰρ συναρμόσῃ ἀπολιώσει τὸ ὀπὶ θατέρου τῆ ῥινός, καίτοι οὐδὲ τοῦτο ποιέουσιν οἱ ὀπιδέοντες. ἀλγήσας δ' ἡ ὀπίδεσις μοι δοκέει αὐλοποιέειν, εἰ καὶ μέσῳ τῇ ῥῖνα καὶ τὸ ὀξὺ ἀμφιφλασθείη ἢ ὀφρὺς καὶ τὸ ὀστέον, εἰ καὶ τὸ ὀστέον μικρὸν ὕσιν ἐόν καὶ μὴ μέγα. τῇσι γὰρ τοιῇσιν ὀπιπτώμασι ἴσχει ἡ ῥὶς, καὶ ὀκοιοσδετερη ὑπὸ χόνδρου. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τοῖσι δή που πολλοῦ ὀχλου δέεται ἡ ὀπίδεσις, εἰδὼς καὶ τὸ διαφέρον ὀπιδέειν. ἀρχέει δ' ὀπὶ μὲν τὸ φλάσμα ἀπολιῶσον ὀπιτείνασθαι κεκηρωμένον, ἔπειτα ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων ὀπιδέεται, ὅτεως ὀδοντίῃ ἐς ἄπαξ ἐπιδεδεγμένη. ἀείσει μὲν τοι ἰητρείη, τῷ δηλητῷ τῷ σιτηρίῳ, τῷ πλυτῷ, γλίσχρῳ, πεφυρημένῳ, ὀλίγῳ, καταπλάσσειν τὰ τοιαῦτα. χρὴ δ' ἐὼν μὲν ἐξ ἀγαθῶν ᾖ, τῶν πυρῶν τὸ δηλητον καὶ βύσλιμον. οὕτω φορέεσθαι ἐς πολλὰ τὰ τοιαῦτα. ἐὼν δὲ μὴ πολὺ ὄλκιμον ᾖ, ἐς ὀλίγην μάλιστα ὕδατος διέντα, οὕτω φυρᾶν τὸ δηλητον, ἢ κόμμι πολὺ ὀλίγον ὡσαύτως μίσγειν. ὀκόσοισι μὲν οὖν ῥὶς ἐς τὸ κάτω καὶ ἐς τὸ σιμὸν ῥέπουσα καταγῇ. ἐὼν μὲν ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν μέρεος τοῦ χόνδρου ἴζηται, οἷόν τε ἐστὶ καὶ ἐνθένδε διόρθωμα ἐς τοῦτο μυκτῆρας ἐὼν δὲ μὴ, αὐορθοῦν μὲν χρὴ πολλὰ τὰ τοιαῦτα, τοῦτο δακτύλοισι ἐς τοῦτο μυκτῆρας ἐνθένδε, ἢν ἐνδέχηται. ἐὼν δὲ μὴ, παχὺ ὑπαλείφειν μηδὲν ἔμπροσθεν τῆς ῥινὸς ἀπάγοντα τοῖσι δακτύλοισιν, ἀλλ' ἢ ἴδρυν. ἔξωθεν δὲ τὸ ῥινὸς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμφιλαμβάνοντα τοῖσι δακτύλοισι, σιωπαλαίειν τε ἅμα καὶ ἀναφέρειν ἐς τὸ ἄνω. ἐὼν μὲν πολὺ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τὸ κάτηγμα ᾖ. οἷόν τε καὶ ἔνδοθεν ἐστὶν ὑπὸ μυκτήρων ἐνθένδε, ὥσπερ ἔδη εἴρηται. ἀγκύλῳ τῷ ἀφ' ἡμιτυβίου, ἢ ἄλλου τευ οὐδενὸς ἐν ὀδοντίῃ εἰλίσσοντα, μανὸν δὲ ἐν καρχηδονίῃ δέρματι ἐρράψαντα, σχηματίσαντα δὲ ἁρμοδίως σχῆμα τῷ χωρίῳ ἵνα ἐγκείσεται. ἐὼν μὲν τοι πρόσω τὸ κάτηγμα, οὐδὲν οἷόν τε ἔνδοθεν ἐνθένδε. καὶ γὰρ εἰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἀσηρὸν τὸ φόρημα, πῶς γε δὴ οὐκ ἐν τῷ ἐσωτέρω, ὃ μὲν οὖν πρόσθεν καὶ ἔσωθεν ἀναπλάσσεσθαι καὶ ἔξωθεν ἀφελόντα χρὴ ἀνάγειν ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν διορθοῦσθαι. κάρτα γὰρ ἐστὶν ἃ τε ῥὶς καταγεῖσα ἀναπλάσσεται. μάλιστα μὲν αὐτήμερος. ἐὼν δὲ μὴ, ὀλίγῳ ὕστερον. ἀλλὰ καταβλακεύουσιν ἐνίοισι καὶ ἀπαλωτέρως τὸ πρόσθεν ἄνω ἴωσιν ἢ ὡς χρή. παραβάλλουσι γὰρ τοὺς δακτύλους χρὴ ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ τὴν φύσιν τῆς ῥινὸς ὡς καλῶς τὰ κάτωθεν

κάτωθεν σωματαλκάζειν, ἢ ὅτω μάλιστα αἰωρθῶν) σωὶ τῇ ἔσωθεν διορθώσει διαρθῶντα, ἔπειτα ἐς τοῦτο ἰὼν ἔχοις ἂν ὁδηγὸς τοιοῦτος ὅστις, εἰ ἕτεροι μηχανὰς ἢ τολμήσαι, ὡς οἱ αὐτοδάκτυλοι οἱ λιχμοί. ὅτοι γὰρ τῇ φύσιν μάλιστα εἰσιν. παραδόντα γὰρ χρὴ τοῖς δακτύλοις ἑκάτερον τοῦτο παῦρα τοῖς ῥῖνα ἐρείσαντα, ἡσύχως ὅτως ἔχειν. μάλιστα μὲν οὖν οἷόν τε εἶναι ἀεί, ἐς αὖ χρατεθῆναι. εἰ δὲ μή, ὡς πλεῖστον χρόνον, ὡς εἰρηται). Εἰ δὲ μή, ἢ παῖδα ἢ γυναῖκα λίνα. μαλθακὰς γὰρ ταῖς χερσὶν δεῖ). ὅτως, ὡς αὖ κάλιστα ἐπιτρυβείη ἡ ῥὶς, οὕτω μὲν ἐς τὸ σκολιὸν, ἀλλ' ἐς τὸ κάτω ἱδρυμένην εἶναι ἰσόρροπος. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδεμίαν πω ῥῖνα εἶδον, ἢ ἧς ὅτω κατεαγείη, οὐχ οἵη τε διορθωθῆναι πρὶν πρωθεῖσαν συναλκαζομένην, ἐκβύειν, εἰ μὴ ὀρθῶς ἕτερον ἐπιτρυβῇ. ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι αἰσχροὶ μᾶλλον εἶ) πολλὰ ἀποδυσφοροῦσι. μηχανὰς δ' ἄμα μὲν οὐκ ἔθιζαν), ἅμα δ' ἃ βούλοιντο, ἐᾶν μὴ ὀδυνᾶν), ἢ θάνατον δεδοίκασι. καίτοι ὀλιγοχρόνιος ἡ πρῶσις τῆς ῥινός, ἐν γὰρ δέκα ἡμέρησι κρατυνθείη, ἐᾶν μὴ ἔθιζοντα ἐκκλίνῃ. ὁκόσοισι δ' ὀστέα ἐς τὸ πλάγιον κατάγνυται, ἢ μᾶλλον ἴσης αὐτῇ. τοῦτο δ' διορθοῦσθαι δηλονότι χρὴ ποιέεσθαι, οὐκ ἰσόρροπον ἀμφοτέρωθεν, ἀλλὰ τὸ τε ἐγκεκλιμένον ἀθέλειν ἐς τὴν φύσιν ἐκλοᾶσθαι ἀναλκάζοντα. ἢν ἐσματτόμενον ἐς τοῦτο μυκτῆρας, καὶ τὰ ἐπιρρύσαντα διορθοῦν ὁκοίως ἔστ' ἂν κατορθώσῃ, δεῖ ἐπιδοῦναι, ὅπως ἐᾶν μὴ αὐτίκα κατορθώσῃ), οὐχ οἷόν τε μὴ ἐς διεστράφθαι τὴν ῥῖνα. ὅταν δ' ἀναγκαίως ἐς τὴν φύσιν, προσοδηγοῦντα χρὴ ἐς τὸ χωλεὸν, ἢ τοῦ δακτύλου, ἢ τι εἶδος δακτύλου ἢ ὀξέτερον αὐτοκωλύειν, ἢ αὖθις, ἢ σμῆγμα ἐναι, ἔστ' ἂν κατωθῇ τὸ πρῶμα. ἀταρ ἐς τὸν μυκτῆρα τὸν μικρὸν δάκτυλον ἀποπωτέοντα, σμῆγμα καὶ σμῆγμα διορθοῦν χρὴ τὰ σκευεόμενα. ὅμοσε δ' ἂν φλεγμονῆς ἐοῦσης τούτοισι, χρὴ τῷ σαπὶ χρέεσθαι. τοῖσι μὲν γὰρ δακτύλοισι προσέχειν. χρὴ ὁμοίως, καὶ ἢν σταλοῦς ὀπτικὸν ᾖ. ἐᾶν δὲ πάχος τὸ χόνδρου ἐς τὰ πλάγια καταγῇ, ἀναλκῆ τὴν ῥῖνα ἀκρίως μετεστράφθαι. χρὴ δὲ ἐᾶν τοῖσι τοιούτοισι ἐς τὸν μυκτῆρα ἄκρον διορθωσάμενον ἐπιμηλώνιον, ἢ ὅ, τι τούτοισιν ἔοικεν ἐναι. πολλὰ δ' ἂν ἕλοις βοηθήματα, ὅσα μή τε ὀσμὴν ἔχει, μήτε σμῆγος πρόσφυσίν ἐστιν. ἐγὼ δέ ποτε πνεύμονος προβάτου ἀποτμῆμα ἐνέθηκα, τοῦτο γὰρ πως προέτυχεν. ἐνίοις δὲ καὶ ἐναλθέμενοι ὑγρασίματα δέχονται). ἔστι δὲ χρὴ καρχηδονίου λοπὸν πλάτος ὡς ἐπὶ μεγάλου δακτύλου τελαμῶνα, ἢ ὅκως αὖ ξυμφέρῃ, προσκολλῆσαι ἐς τὸ ἔκθοδεν πρὸς τὸν μυκτῆρα τὸν ἐγκεκλιμένον. κἀπειτα κατατεῖναι τὴν ἱμάντα ὅκως αὖ ξυμφέρῃ. μᾶλλον δ' ὀλίγον τεύχειν χρὴ, ὥστε ὀρθοῦν ἐς ἀπρὸν τὴν ῥῖνα ἕξει). ἔπειτα, μακρὸς γὰρ ἔστω ὁ ἱμὰς, κάτωθεν τὸ ὠτὸς ἀναγῆναι αὖθις, ἀναγαγεῖν πρὸς τὴν κεφαλήν. καὶ ἐξέστω μὲν καὶ τὸ μέτωπον προσκολλῆσαι τὸ πελυτοῦ τοῦ ἱμάντος. ἐξέστω δὲ μακρότερον ἄγειν. ἔπειτα προσελίσσοντα προὶ τὴν κεφαλὴν καταδεῖν. τοῦτο ἅμα καὶ διαμοῦν τὴν διόρθωσιν ἔχει, ἅμα δὲ βυταμίβουλον, καὶ μᾶλλον ἐᾶν ἕλκη καὶ ἧσσον τὴν αἰωρόπιλον ποιῆσαι τὸ ῥινός. ἀταρ ὁκόσοισι ἐς τὸ πλάγιον ἡ ῥὶς κατάγνυται, τὰ μὲν ἄλλα ἐπιτρυβέειν χρὴ, ὡς προείρηται. προσδέεται δὲ τοῖσι πλείοσι καὶ τὸ ἱμάντος προὶς ἄκρην τὴν ῥῖνα προσκόλλησαι τῆς αἰτιρροπίης ἕνεκα. ὁκοίοισι δὲ σὺν τῇ κατηξῇ καὶ ἕλκεα προσγίνεται, οὐδὲν δεῖ ταράσσεσθαι διὰ τοῦτο. ἀλλ' ὅτι μὲν τὰ ἕλκεα ἐπιθέναι πισσήρεα, ἢ τῷ σαίμωνι ἢ, βούλεται γὰρ τὰ τοιαῦτα. ὁμοίως καὶ ὀστέα, μὴν ἀπέναι

surſum compellere oportet, atq; ita maximè excitatas, ſimul etiã ab interiore parte dirigere. Deinde verò ad eã rem nullus eſt magis idoneus medicus, ſi eo ſtudio contendere, aut id etiam tolerare velit, quàm ipſius digiti indices. Hi enim maximè ſunt à natura accõmodati. Admoto autẽ vtroq; digito totæ nares obfirmandæ ſunt atq; ita in quiete continendæ, maximè quidẽ ſi fieri poſſit aſſiduè, quoad cõfirmentur; vel certè quã diutiſſimè, velut dictũ eſt. Quod ſi iſtud æger præſtare nequit, vel pueri, vel mulieris cuiuſdã digitis vtendum. Molles enim manus eſſe conuenit; ſic vt quàm optimè curentur nares, quibus nõ diſtortæ, ſed æquabiliter ad inferiorẽ partem deſidunt. Equidẽ nullas vnquam nares vidi, quæ ſic fractæ, ſi ſtatim prius quam callo obducantur, cõpellerentur, reſtitui nõ potuerint, ſi modo quis rectã curandi rationem inſiſtat. Atqui homines deformitatem magno quidẽ pretio redimendã æſtimant, eo autẽ ſtudio nniti, niſi dolore aut mortis metu coacti, neq; ſciunt, neq; ſuſtinent, quanquã in naribus callus pauco tempore inducatur. Decẽ enim diebꝰ, niſi ſyderẽtur, cõfirmantur. At quib-os à latere frangitur, curatiõ quidem eadem cõuenit, directio tamen ipſa nõ æquabiliter ab vtraq; parte facienda, ſed quod inclinatũ eſt extrinſecus compellendo, ad naturalẽ ſitum adurgẽdum, & digitis immiſſis nares cõtrectãdo, quæ in interiorẽ partem vergũt impigrè dirigenda, quoad reſtituantur, iſtud animo reputãtes, niſi protinus nares dirigantur, fieri nõ poſſe quin peruertãtur. Quibus in naturalẽ ſedem reductis, admotos ad locum vnũ aut plures digitos, qua eminentia erat, ipſum aut alium quendã continere oportet, quoad vulnus confirmatũ fuerit. Quin & impulſo in nares paruo digito ſubinde quæ inclinata ſunt dirigere cõuenit. Ac ſi quid inflãmationis ſubeſt, iis farina ex aqua ſubacta adhiberi debet. Nihilo tamẽ minus etiã farina impoſita, digiti ſimiliter admouendi. At ſi quãdo ad cartilaginẽ in latus nares fractæ ſint, eas ſummas peruerti neceſſe eſt, tũcq; in extremas nares quiddã ex iis quæ dicta ſunt, quod eas dirigat aut aliquid tale, immitti debet. Multa autẽ ad id accõmodata inueniri poſſunt, quæ neq; odorem moueant, & alioqui mollia nõ ſint. Ego ſanè pulmonis ouilli fruſtũ (quod fortè tunc aderat) aliquando immiſi. Inditæ enim ſpongiæ humorẽ excipere cõſueuerunt. Deinde ex Carthaginienſis corij cortice exteriore, inciſa habena pollicis latitudine, aut quanta cõuenit, exteriore parte naribus, qua parte inclinant, agglutinanda, poſteaq; prout cõuenit intẽdenda. Paulò autẽ ampliùs intendi debet, quoad erectæ & ſuſpenſæ nares eſſe videantur. Tum ita longa habena ſit, vt ſub aurem abducta, ſurſum circa caput adduci queat. Quam quidẽ ſuo extremo fi ori agglutinare, aut etiam vlteriùs ducere, demum circa caput volutã deuincire licet. Hæc ſiquidẽ ratio ſimul iuſtã directionem cõtinet, ſimulq; expeditã habet, ſi quis cupiat maiorem aut minorem narium in contrariũ momentum propenſionem. Etenim quibus nares in latus fractæ ſunt, in reliquis quidem eadem quę propoſita eſt curatio conuenit. In pleriſq; tamen habena inſuper opus eſt, quæ extremis naribus agglutinata, eas in contrarium momentum propendere faciat. At quibus ad fracturam cutis quoq; vulnus acceſſit, eos nihil eam ob rem commoueri neceſſe eſt. Verùm vlceri ceratum quod picem habeat, aut medicamentũ aliquod cruentis vulneribus accommodatum imponendũ. Hæc ſiquidem facilè curationem admittunt. Eodem quoque modo vbi oſſa diſceſſionem parant,

tum primùm directio impigrè omni adhibita diligentia facienda, tum etiam postea digiti ad directionem adhibendi. Hos siquidem & laxiores esse, & admouere tamen oportet. Ex omnibus enim corporis partibus nares facillimè componuntur. Habenarum verò agglutinatione aut in contrarium momentum propensione nihil omninò vti prohibet, neque si vlcus, neque si inflammatio adfuerit, ista nanque nullam molestiam afferre.

τὴν τε διόρθωσιν τὴ ταχυτάτην, ἀόκνως χρὴ ποιέεσθαι μηδὲν ὀπιλείποντα, καὶ τοὺς δακτύλους τοῖσι δακτύλοισι ἐν ᾧ ἔπεται χεῖνται. χαλαρωτέροισι μὲν γὰρ χρεόμενον, χρεόμενον δὲ βύπλασόταλον γὰρ ἡ πᾶσα τῶν σώματος μοῖρα ἐστί. τὴν δὲ ἐμπλοκὴν τῶν τῆ κολλήσει καὶ τῆ ἀντιρροπίῃ πάντα ταῦτα οὐδὲν κωλύει χρῆσθαι, ὅτε μὲν ἐλκώσῃ, ὅτε μὲν ὀπιφλεγμαίνῃ, ἀνύπνους γὰρ ἐᾶσιν.

18 διαῤῥεωγὰς] διαῤῥωγὰς sunt hiatus, rimæ & fissuræ aut interruptiones. Hic vincula significant interrupta & dehiscentia, cùm quædam in medio spatia inania ac veluti hiatum quēdam relinquunt. Galenus τὰ μεταξὺ διαστήματα τῶ ὀδόντων explicat, & διαῤῥεωγὰς legisse videtur. Erotianus vero (si modo vera est lectio) διαφαγὰς. & τὰς τῶν ὀπιδέσμων διαπνοὰς καὶ τὰ μεταξὺ τύπων διαστήματα explicat, velut quasdam vinculorum interspirationes ac intermissa spatia.

ἀσηρὸν γὰρ τὸ φόρημα] φόρημα lego cum melioribus & reconditioribus membranis, onus & gestationem intelligens, gestamen dixit Virgilius. φέρνυμα tamen legunt exemplaria quædam manu scripta & Asulanum, pro consilio, inuento aut commento, de quo tantopere sese efferunt Medici.

ἀγάλλει] μᾶλλον ὁ ἐπτὸς] Erotianus hic ἀγαλλιάσεως γανύσεως exponit, & Bacchium reprehendit qui πέρπας denotare scripserat.

ἄλγησα ἢ ὠφέλησε] Hic ἀνωφελῆ contra bene facere significare videtur & iuuare, quod etiam ὠφελῶν explicat Gal. in Com. Potest etiam denotare morbo resistere aut occurrere, vt sumpserunt interpretes. Potest quoq; hic ἀνωφελῆ indicare noxiam beneficio rependere, quod antea deligatio damnum potiùs quàm vtilitatem attulerit, nunc verò contra iuuet. Sensus autem est, prope esse mihi videtur deligatio vt contra benefaciat. Sed maximè prodesse dixi, cum Erotianus hic ἄλγησα pro μάλησα poni his verbis significet: ἄλγησα. ἴσῃ μὲ ἴλγησα. ἀντὶ τοῦ μάλησα πίθοισι πρὸ λίξιν.

καὶ ὀκριοειδέστερα τὰ ὀστᾶ] Significat in inducendo callo oblongiorem quandam prominentiam enasci, nisi fuerit vinculo coërcita ac repressa ὀκρὶς est Galeno in Exegesi ὀξυκορὴ προμήκης, prominentia oblonga. Sed ὄκρις melius scribatur, quemadmodum Varino, cui ὄκρις est ὀξυκορὴ μείζων προβολὴ τοῦ ὄρους. Videtur dictum ὄκρις vel ἄκρις summum cacumen montium aut rupium, & petrarum eminentia. Sunt enim ἄκραι ὀξυκορεῖς. Suntque inde deducta ὀκριοειδὴς & ὀκρώδης. †Homero ὀκριόεντες λίθοι, & μάρμαρες ὀκριόεντες dicitur, lapis & marmor acutas habens eminentias aut prominentias oblongas, ἔχων ἄκρας καὶ ὀξύτητας. Interpretes ὄκριν asperum exponut, & hic volunt nares callo quodammodo exasperari, quòd ὄκριν τραχὺ λίθον Hesychius exponit, & ὀκριόν· ὀκριάζον idem τραχυόμβρος & ὀκριάδης τραχώδης & ὀκριώντος τὸ τραχύοντος exponit. Sed idem tamen ὀκρυόεν τραχὺ σκληρὸν, στερεὸν, & ὀκρυόντα τραχεῖα, & ὀκρυοῶντο scribit, quomodo & apud Homerum scribitur Dicitur quoq; Hesychio ὀκριόεν φρικῶδες, rigidum, horridū aut horrendum, & ὀκρυόεσσα φρικτὰ, χαλεπὰ ex Homero. Nos Galeni mentem secuti, nares oblongiorem quandam prominentiam habere diximus. Illud enim Galeni verba signant, ὀξυκορὲς γάρ τι ἔπεται κατὰ τὸ πρῶτον ὠφελῆσαν. Quod eleganter dixisse videtur Celsus, paulò vehementius deligandum esse, quia callus eo loco non ad sanitatem tantummodo, sed etiam ad tumorem increscat. Istum autem locum innuit * Paulus cùm scribit: ὅτι τύπων ἢ ὀπιδέσεων ἱπποκράτης παραιτεῖται, σημαίνων μᾶλλον τὴν διαῤῥοφοῦσαν ἐρυσιπελατώδη φλεγμονὴν, πλεονάκις τοῦτο ποιήσαντα κατὰ τὴν μέσην ῥῖνα ἐπικρέμασθαι. Qui locus sanè vt vitiatus apparet, ita non dubium est quin ex hoc loco τὴν ἐπικρέμασθαι, aut τὸ ἐπικρώμενον reponendum sit. Quod certè Cornarium fugisse, & aliam restituisse lectionē, præsertim veteratorem in hac arena nobilissimum & alioqui oculatissimum. per sanè mihi mirum videtur. † *Il.* θ. (*v.*327.) *Odyss.* ι. (*v.*499.) * *Cap* 91. *Lib.*6.

ἀφικὲς ἢ ὅτι τὸ φλέγμα] Hic ἀφικὲς βούλεται exponit Erot. Nemini enim dubium esse potest, quin hac notatione locum istum designet.

πρὸ ὀλίγου σιτανίου] ἄλευρον σιταῖον farinam sitaniam diximus Plinium secuti, farinam ex sitanio tritico intelligentes. Siue sitanium triticum trimestre intelligas, velut ex † Dioscoride & *Theophrasto vocat Plinius (cap.25.lib.22.) Siue etiam sitanium sumas certum quoddam tritici genus in Co & tota Asia Galeni tempore sic dictum, quod vere incunte serebatur, nec secus ac bimestre (quod διμηνιαῖον & τεσσαρακονθήμερον inde dicebatur) in maturitatem adolescereet, & subactam aqua farinam lentam admodum & glutinosam efficeret. Quam certè opinionem videtur amplecti Galenus, etsi postea hac in dictione explicanda anxius videtur, cùm scribit σιτανίους πυροὺς, accipi posse pro quouis tritici genere quod densum & compactum sit. & ex quo optima & valde tenax farina conficiatur, non autē cerū aliquod tritici genus denotari. Hic igitur σιταῖον ἄλευρον dicitur Hippocrati, quod lib. de rat. vict. in morb. ac. σιτάνιον ἄλευρον, & Dioscoridi ὁ ἐκ τῶ σιτανίου ἀλεύρου ἄρτος effertur, Plinius sitanium panem (hoc est è trimestri) vertit. Ex quo rectè sitaniam farinam, aut è trimestri tritico dici probatum volumus. Hippocratis interpretes omnes farinam hornam aut huius anni dixerunt, quòd scribat Gal. doctos Hippocratis enarratores apud eum σιτανίους πυροὺς exponere τοὺς σῖτας ἐπαμφοτέρους. & cū pro σῖτας Attici πῖτας dicant, sic accipi quasi τοὺς ἐν τῷ ἔτει τούτῳ τυθέντας κατὰ τὸ ἔαρ ἐπαμφοτέρους, διαλευκαίνας τε & τεσσαρακονθήμερον ὀνομαζομένους. Eos autē præcipuè in hanc causam imposuit Gal. hunc locum in Exegesi his verbis subindicās: σιταναίῳ, τῷ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἔτι νέῳ πυρῷ, τυθέντι περὶ κατὰ τὸ ἔαρ ἐπαμφοτερίζῳ. Ex quo hornū aut hornotinum frumentum sumpserunt, vt scribit M. Tullius in frumentaria. Sed certè neq; eam amplecti opinionem videtur Gal. in Com. neq; scriptio satis conuenire, cum melius σιτάνιος πυρὸς scribatur & σιταῖον ἄλευρον à σῖτος Ionico aduerbio, quod Dorice σᾶτος effertur, vnde & σατανὸς Atticè verò πῖτος & πιτανὸς, vt sit σιταῖος ὁ ἐπίτευος. At tūc setaniū triticū efferri poterit, velut setania allia, σιταῖα κρόμμυα ex Theophrasto vertit † Plinius. Etsi mihi optimè conscius sum vtranq; scripturam, & σιταῖος & σιταῖος retineri posse. Potest hic quoq; σιταῖον ἄλευρον farina pura intelligi, quod σιταῖον aut σιταῖεον, quidam καθαρὸν significare contendant. Sed σιταῖον aut σιταῖεον potius scribendum duxerim, quod Hesychio σιταῖοι πυροὶ, καθαροὶ dicuntur, & Sudas σιταῖον ἄρτον à σίτου quod est κοσκινίζω deducat, Varinusq; σιταῖον ἄρτον, καθαρὸν exponat. Ad eamq; puræ farinæ opinionem propè accedere videtur Gal. in Exegesi, cùm σιταυγὲς exponit, ἄρτοι ἐκ τῶ σιτανίων πυρῶν, ἢ διεσταλμένων καὶ λεπτῶν ἀλεύρων. Etsi illic quoq; σιταυγὲς malim. Adde quod statim ἐξ ἀμαθῶν τῶν πυρῶν τὸ ἄλευρον subiungit Hippocrates σιταῖον ἄλευρον exponens, vbi etiam Gal. existimare videtur σιτανίους πυροὺς ab Hippocrate pro exemplo poni velut optimum quodq; tritici genus densum & compactum, quodq; subactum optimam & maximè lentam farinam efficiat. Celsus quoq; hoc cataplasmate ad glutinum expresso, similam veluti purissimam farinam exigit. Paulus verò σεμίδαλιν πυελίνην similam aut similaginem triticeam requirit, qui & huius medicamenti etiā vsum exponit, nempe vt conuenienti deligatione adhibitum nares compressas in naturalem statum restituat, & inflammationem arceat. Celsus etsi gummi prætermisit, glutinandi tamē & nares continendi vsum satis idoneum expressit. ἄλευρον autem ἄλφιτον apud Hipp. exponit Erotianus. † *Cap.*107 *lib* 2. * *Lib.*8. *cap.*4. †*Lib.*19. *cap.*6.

χρὴ δὲ λεῖα μὲ ἐξ ἀμαθῶν] Hanc lectionem secuti sumus ex magna codicum scriptorum pluralitate & Galeno. Quædam etiam exemplaria manu scripta. λεῖα μὲ ἀμαθὸν ἢ τῆς πυρῶν τὸ ἄλευρον legunt, quæ lectio etiam probatur Asulano codici.

ὁκόσοισι δὲ ἂν ῥὶς ἐς τὸ κάτω] Sic magna exemplarium pars, quædam etiam ῥὶς ἐς σιμὸν ῥέπουσα legunt.

ἄχρι τοῦ ἀφ' ἡμιτυβίου] ἡμιτύβιον Gal in Exegesi ὀδόντος παχέος μέρος apud Hipp. significare scribit. Hesychius λινοῦν ἔνδυμα. ἢ σινδόνιον δίκροσσον. Aristophanis verò Schol. in Pluto σινδόνιον, ῥάκος ἡμιτριβὲς λινοῦν τι οἷς ἐκμαγεῖον, ἢ δίκροσσον φακιόλιον. Quib° verbis satis patet esse ἡμιτύβιον linteum quoddam indumentum, velut peplum aut sudarium, aut pannum aliquem lineum detritum, quo ad abstergendum velut mantili vtebantur, aut fasciolam lineam vtrinque fimbriatam. Pollux * lib. 7. ἡμιτύβιον lineum esse indumentum Ægyptiū testatur, quale quid tunc σινδόνιον dicebatur, & Aristophanis locum in Pluto annotat. Sed apud Pollucem ἡμιτύμβιον, vt & apud Varinum mendosè (vt opinor) legitur, etsi quædam exemplaria manu scripta hoc loco eam scriptionem retinent. Sed apud Aristophanē & Hesychium, & passim ἡμιτύβιον legitur, cùm sit ἡμιτύμβιον ὁ μικρὸς τάφος. Hanc verò dictionem etiam vsurpat Hippocr. lib. 2. de Morbis, ῥάκια ἡμιτυβίου, crassiores panniculos linteos intelligens. Quo loco præcipuè Galeni expositio quā adscribit in Exegesi quadrat.

A drat. Hîc verò ἄχνη ἡμυτόδια lintei alicuius detriti lanugo, ramentum, aut concerptum linamentum intelligitur, ex quo penicilli vulneribus imponendi concinnantur. In μοχλικῷ ἄχνῃσι ὀδοντιᾷ dicit, quam hîc ἄχνῃσι ἡμιτόδια. Quo ex loco Erotiani explicatio hæc quoque aptissimè accommodabitur, qui ἄχνῃσι ὀδοντιᾷ, τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον ξύσμα explicat, ἐξ ὧν γίνεται μοῦς ὁ καλούμενος ξυσμός, pro quo fortassè ξυσὸς scribendum esse audacter spondeam. Neque verò dubium cuiquam esse potest, quin locus ille Hesychio subnotetur cum scribit ὁ ᾧ Ἱπποκράτης τῷ λινῷ ἄχνῃσι. δηλοῖ δὲ τὸ λεπτὸν ξύσμα. (Sic enim apud Hesych. legendum existimo.) Ex quibus & ἡμιτόδιον λινὸν exponit, & ἄχνῃσι ξύσμα, vt veluti lintei ramenta intelligat. Hunc autem locum integrum sic mihi expressisse Celsus videtur. Quicquid in cartilaginem excidit, excitandum leniter est, aut subiecto specillo, aut duobus digitis vtrinque compressis. Deinde in longitudinem implicata linamenta, & molli pellicula cincta circunsutaq; intus adiicienda sunt. Aut eodem modo compositum aliquid ex arido penicillo. Aut grandis pinna, gummi vel fabrili glutine illita, & molli pellicula circundata, quæ desidere cartilaginem non finat. Paulus verò proximè Celsum consequi videtur, istumq; locum sic explicare: καταγίνω τοίνυν τὸ ῥινὸς, ἐν μὲν τοῖς κάτω μέρεσι τὸ λιχανὸν ἢ μικρὸν δάκτυλον καθέντα, ποιεῖσθαι τῷ ὀδοῦ τὸ ἐκπίπτον ὀστοῦν. ἐν δὲ τοῖς ἐσθιτέρω καὶ πρὸ τῆς μύλης πυρῷ τοῦτο πρακτέον εὐθὺς καὶ πρώτῳ ἡμέραν, ἢ μηδ' ὁπωσοῦν τοῦτο. ἐπειδὴ καὶ τῷ δευτέρῳ ὑμέραν τὸ ῥινὸς ὀστᾶ κρατύνει. ἔξωθεν δὲ πρὸ λιχανῷ καὶ μικρῷ δακτύλῳ δεῖ ταῦτα δέσθαι τάδε. ἵνα δὲ τὸ δέσμα τὸ μύλον ἀσύμπλωτον φυλάττῃ, χῆμα, δεῖ σφιγγόντας ἐρείδειν ἐπὶ ῥάκος εἰλημένους ἐπὶ τὴν ῥινὸς δύο, ἵνα ἀεὶ ἔχωσι μηχανᾶσθαι. καὶ τὸ ὑπερκείμενον τῆς ῥινὸς μέρος τύχῃ διεσταλμένον, ἐμβύσας εἰς ἄχρις οὗ κρατυνθῇ τὸ ὀστοῦν· ἢ ὁ χόνδρος. πρὸς δὲ τῷ ἁλαμώδει ἀπὸ πυρῶν χλωρῶν ῥάκεσι νήσαντες ἐπιθεῖναι τῇ ῥινὶ χάριν τοῦ τὸ χῆμα φυλάττεσθαι καὶ τὸ ἀναπνοὴν μὴ ἀποφράττειν· ὅπερ ἐκ αἰσχίονος, δεῖ σώματος τὸ δέσμιον γινώσκειν. Dicendũ porrò est quædã exemplaria ἀμφ' ἡμυτόδια legere, quæ secutus est Asulanus, sed ἀφ' ἡμιλυσίᾳ malim, vt meliora habent exemplaria.

ἀσπιδίσκον τὸ φόρημα] Hic quoque vt antea, quædam exemplaria φρόνημα habent, vt excogitatum præsidium intelligas.

ἀφυδέστατα] Hoc est remissè nihil aut molliter agendo, nihil veriti sed audacter contractando, siue diligentiam requiras, siue mollitiem fugias, cui postea βλακεύειν & ἀπαλωτέρως ἅπασι opponitur. διορθώσασθαι autem quædam exemplaria manu scripta habent. Sed διαφρώσασθαι legunt omnes reconditiores codices & publicati, quod & hîc aliàs de naribus pro διορθοῦσθαι vsurpatur, (paulò postea.)

C ἀλλὰ καταβλακεύουσιν] καταβλακεύουσιν καταλιγωρῶσι exponit Gal. in Exegesi hunc locum subnotans. βλακεύῃ ὀλιγωρεῖν Erotianus. Sed & idem addit. βλακεύειν δέ ὅτι τὸ μὴ νωθρείας καὶ ὀλιγωρείας τι προσλέγειν. aliquid supino animo remisso, ignauè, segniter, & languide agere, hebescere ac torpescere. Idem quoq; scribit βλακεύειν dici τὸ ὑπὸ πλείονος δέησιν [illegible] deductum esse à pilce quodam qui βλαξ aut βλακὸς aut etiam βλέννα dicitur, ὃς ἐν τῇ σωτηρίᾳ δυσαπολύτως ἔχει. καταβλακευμένως [illegible] Aristoph. in Pluto. βεβλακευμένως καὶ τρυφερῶς, cunctanter, negligenter, supinè & delicatè significat, cui σωτηριωδῶς opponit. Idem etiam & βλακικῶς dicit in Auibus.

ἧττον μᾶλλον ἀσφαλῶνται] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria. Quæ lectio stare potest, vt sensus sit: sic enim maximè excitantur. Ac nisi lectionem immutare maxima mihi esset religio, ἀσφαλῶς malim, aut ἧττον μᾶλλον ἀσφάλτου, σὺν τῇ ὑπὸ τὸν διορθώσει διορθοῦσθαι. Sic enim lógè planior sensus redditur. Cornarius certè ἔξωθεν διορθοῦται ex suo exẽplari addidisse videtur. Quod tamen nil est necesse. Superiora enim verba directionem quæ exteriore parte digitis vtrinq; admas nares demissis instituitur, denotãt.

ὅπῳ μὴ ἴς τὸ σκολιὸν] Sic lego consentientibus membranis scriptis fide dignis, & publicatis codicibus. Quædam exemplaria ὅπῃ μὴ
D & κοῖλον pro σκολιὸν habent. Sed σκολιὸν retinui ex melioribus & vetustioribus codicibus.

μᾶλλον ἢ ἅμα μὲ ὑπὸ σαν] ὑπὸ σαν δύσαν exponit Erot. hũc, vt apparet, locũ subindicans, adducto Homeri ex Od. θ. testimonio.

ἀνακωχέειν] Hîc ἀνακωχέειν κατέχειν, κρατύνειν, aut etiam ἀνέχειν significat, quod est continere, sustentare, inhibere, remorari, aut firmare, ac velut obniti, pro quo ἀνακωχίζειν in ωχλικῷ scriptum videtur. Is autem erit sensus, vno aut pluribus admotis digitis, qua parte excesserat, eum ipsum vel alium quemuis, inhibere aut sustentare debere.

διορθοῦν χρὴ τὰ ἐκκριθέντα] Sic legunt quotquot in hunc vsque diem videre licuit exemplaria, pro ἐγκλιθέντα, quam lectionem cum interpretibus retinuimus ἐκκριθέντα tamen quæ defluxerunt, metaphoricè dici possunt.

ὅπῃ δ' αὖ φλεγμονὴς ὑποκινεῖ] Sic legunt exemplaria omnia: ὅ, τι δ' αὖ, aut εἴ τι δ' αὖ malim, quomodo legisse videtur Cornarius.

ἀπὸ τῆς ὀκόβου] Sic legunt multa exemplaria, quædam etiam κατὰ τὸ ὀκόβου, quæ secuti sumus cum interpretibus.

ἴσασι χρὴ καρχηδονίῳ λοπῷ] Hunc etiam locum dissertissimis verbis explicat Paulus, quæ quia nostris in exemplaribus vitiosè adscribuntur, sic mihi legenda videntur: ὅτι διάπερας ἢ τῆς ῥινὸς διεσταλμένης. ὁ μὲν Ἱπποκράτης μὴ τῷ ὑμοζύγῳ δέσασιν κελεύει σφιγγόντες ἐμάντοις δακτύλοις τὸ πάσης, τὸ ἕτερον τῆς ἄκρων ταυτησκόλλῃ ἢ κόμμι χρίσαντα κολλῆσαι τὸ ὄκρῳ μέρει τῆς ῥινὸς ἐκ παχέος καθ' ὃν πέπτωκε. κατὰ μὴ τι ξηρασθὲν ἀφέρειν τῆς ἰμάντα δεῖ τὸ αὐτὸ μέρος ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ τὸ μίσπον. κάπειτα αὖτοῦ πάλιν ἕτερα τοῦ ἱμάντος ἀρχὴ ἀσφαλίζειν. ὡσπερ αὐτὸ κυνηγοῦσι τὸ παγίδα πλῶρα πρὸς τὸ αὖθις ἀπευθυνθῆναι χῆμα. ὅπερ ὁ πάνυ πολλοῖς τοῖς νεωτέροις ἤρεσεν. Hoc tamen commentum vt nec multum probat Galenus, sic nec recentioribus Chirurgis arridere scribit Paulus. Istud etiam paulo aliter sic expressit Celsus. Si à latere (cartilago fracta est) crassius esse debet ab ea parte in qua nasus iacet, ab altera tenuius, id quod inseritur. Extrinsecus autem circundandi habena est mollis, media illita mistis inter se similà & thuris fuligine, eaq; vltra aures ducenda, & fronti duobus capitibus agglutinanda est. Id enim corpori quasi gluten inhærescit, & cùm induruit, nares commodè continet.

[18] Ἢν δ' οἷς κατεαγῇ, ὅπως δέσιες πᾶσαι πολέμιαι. ἡ γὰρ
F ὕδατος πῆς χαλεπὸν περιβάλλοι. ἰοῦ δὲ μηδὲν πιέζῃ, πλέον κακὸν ἐργάζεται. ἐπεὶ καὶ ὑγιὲς ὂς ὅπως δέσει περιττὸν ὀδυνηρὸν, καὶ σφυγματώδες, καὶ πυρετῶδες γίγνεται. ἀπαρὰ καὶ τὰ ὅπως πλάσματα κάκιστα μὲν τὰ βαρύτατα ὅπως. ἀπαρὰ καὶ τὰ ὠλφα φλαῦρα καὶ ἀποστατικὰ, καὶ μύζαι τε ὑπὸ ποιεῖ πλεῖστον. καθάπαξ ἀκριβείας ἀσπερεῖς, τούτων δὲ οἷς ἥκιστα κατεαγῇ πρὸς δέσεται. ἀγχιστα μὲν ἐστὶν χρὴ τὸ γλίσχρον ἄλευρον, χρὴ δὲ μηδὲ τοῦτο βαρὺ ἔχειν. φαῦλον δὲ ὡς ἥκιστα ξυμφέρει. ἀγαθὸν γὰρ οὐδέποτε φάρμακον, τὸ μηδὲν φέρειν φάρμακον, καὶ πρὸς οἷς, καὶ πρὸς ἄλλα πολλά. χρὴ δὲ καὶ τῷ ὑπικοίμασιν φυλάττεσθαι. τὸ δὲ σῶμα ἡσυχάζειν, καὶ μᾶλλον, ᾧ αἱ κίνδυνος ἔῃ, ἔμπυον τὸ οἷς γιγνόμενον. ἄμεινον δὲ καὶ μηδαμῶς τὴν κοιλίην. ἰοῦ δὲ καὶ δύσπνοος
H ἔῃ, ἐμέειν ἀπὸ συρμαϊσμοῦ. ἰοῦ δὲ ἐς ἐμπύησιν ἔλθῃ, ταχέως μὲν ἢ χρὴ τομοῦν. πολλοὶ γὰρ καὶ τῶν δοκεόντων ἐκπυέσαι αἰσχρῶς ἐστὶ ποτε, κἰοῦ μηδέν οἷς καταπλάσῃ. ἰοῦ δὲ αὐλοκαθὴ τομῶσαι, ταχίστα μὲν ὑγιὲς γίγνεται, ἰοῦ οἷς περὶ ὀλίγου καύσῃ. εἰ δέοι μὲν οἱ χρὴ ταφῶς, οὐκ ἔλλοι ὅτι ὃ οἷς καὶ μεῖον ἕτερα, ἢν περὶ ὀλίγου καυθῇ. ἰοῦ δὲ μὴ περὶ χρὴ πα,

At verò auri fractæ vinculum omne inimicum est, Neque enim ita laxo ambitu circundari poterit, & si magis apprimatur, plurimum officiet. Quandoquidem & integra auris sub vinculo adstricta, dolore & pulsatione, & febre vexatur. Sed & ea sunt omnino quidem pessima cataplasmata, quæ grauissima, quin etiam plæraq; noxia, & abscessum procurant, cumq; mucum plurimum, tum deinde molestiæ plenas suppurationes efficiunt. At his ad aurem fractã minimè opus est. Proximùm certè (si modò quid confert) locum habet farina glutinosa, quam neq; grauem esse oportet, ac quàm minimè contingere cõducit. Interdum nanq; bona medicina est, quæ tũ ad aurem, tum ad cætera multa, etiã nulla adhibetur. Vitandus præterea in eã partem decubitus, corpusq; extenuandum, idq; potissimùm in quo auris suppuratio metuitur, præstatq; etiam aluum emollire. Quòd si facilis sit ad vomitum, is ex moderata aliquã purgatione ciendus est. Sed si ad suppurationem veniat, celeriter quidem aperiri non debet. Multa nanq; ex his quæ suppurare videntur, quandoque etiam nullo adhibito cataplasmate resorbentur. At si coactus aperueris, citò quidem sanescet, si in vlteriorem partem candens ferramentum adegeris. Certò tamen scire licet aurem cãdenti ferramento præter traiectam, curtam & altera minorẽ reddi. Si verò huiusmodi ferramentũ reformides

pars in tumorem ſublata non parua admodũ ſectione incidenda. Craſſiore ſiquidem loco quàm quis exiſtimet, pus contineri deprehenditur. Atque (vt breuiter dicam) cæterà quoq; omnia mucoſa & mucos gignẽtia, cùm lenta ſint, vbi contrectantur digitos celeriter hac vel illa parte effugiunt, eamq; ob rẽ medici craſſiore loco quàm exiſtiment, hæc cõtineri deprehendunt. Nam & ex iis tuberculis quæ ganglia nominãt, quæcunq; fluida ſunt & mucoſam carnem cõtinent, plætique aperiunt, in his humorem ſe inuẽturos ſperantes. Ac medicus quidem opinione fallitur, nulla tamen ex huiuſmodi ſectione noxia imminet. Quæ verò loca aquoſa aut muci plena ſunt, & quibus in locis ſingula ſi aperiãtur, vel mortem, vel alia etiam nocumenta afferant, aliàs ſcribetur. Vbi igitur auris ſecta fuerit, omni tum cataplaſmatum, tum linamentorum vſu abſtinendũ. Sed vel iis medicamentis quæ cruentis vulneribus imponuntur curatio eſt inſtituenda, vel alio quopiam quod neque onere grauet, neq; dolorem inferat. Vbi enim cartilago putrefacta incipit, in eaq; purulenta aut mucoſa ſubſident, id moleſtum eſt. Id quod etiam in illis curationibus euenit. In omnibus autem quæ rurſus excandeſcunt, ferramentum candens vtraq; parte traiicere abundè ſuppetit.

τάμνειν χρὴ δὲ μετέωρον, μὴ πάνυ σμικρὴν τομήν. ἀφ' A
παχυτέρου μὲν γὰρ δεῖ τὸν οὖλον ποιέεσθαι, ἢ ὡς ἂν τις δοκέοι.
ὡς δὲ ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, καὶ πάντα τὰ ἄλλα τὰ μυξώδεα
καὶ μυξοποιά, ἅτε γλίσχρα ἐόντα, ὑποδιϊζημένα
βραδέως τε καὶ ἰσχνῶς ὑπὸ τοῦ δακτύλου καὶ ἔνθα καὶ ἔν-
θα. ἀφ' τοῦ ἀφ' παχυτέρου δὲ ποιέεσθαι τὰ τοιαῦτα ④
ἰητροί, ἢ ὡς οἴονται. ἐπεὶ καὶ τῶν χαλλιωδέων ἔνια οὐκ ἂν
ῥηϊδίως ἔχοι, καὶ μυξώδεα σάρκα ἔχη πολλὴν τομωδέα B
οἰόρθροι ῥοῦμα αἰθυρήσῃ ἐς τὰ τοιαῦτα. ἢ μὴν οὐκ ἀγνώμη
τῶν ἰητρῶν ἡ ἐξ ἀπάτης. τῶν δὲ φαρμάκων τῶν τοιούτων σφόδρα
μία βλάβη τομωθέντι. ὅσα δὲ ὑδατώδεα χωρία ὄζει, ἢ
μύξης πεπλήρωται, καὶ ἐν οἷσι χωρίοισιν ἔκαστα θά-
νατον φέρει τομούμενα, ἢ κατ' ἄλλοίας βλάβας, ὡς ἐν τού-
τοισιν ἐν ἄλλῳ λόγῳ γεγράψεται. ὅταν δὲ τάμνῃς τὸ οὖς, C
πάντων μὲν καταπλασμάτων, πάσης τε μοτώσιος ἀπέ-
χεσθαι χρή. ἰητρεύειν δὲ ἢ ἐναίμοις, ἢ ἄλλῳ τῳ, ὅ, τι μήτε βάρος, μήτε πόνον παρέχησι. ὧν γὰρ ὁ χόνδρος ἄρξη-
ται φλύειν καὶ ὑποστάσιας ἴσχῃ πυρώδεας ἢ χαλώδε-
ας ὀχληρόν. γίγνε) δὲ ἐν ὀκτὼ δὲ ἐπείνας τὰς ἰήσιας. πάντων
δὲ τῶν παλιγκοτησάντων ἡ παρέμβασις αὐτάρκεστον.

[18] ἀγαθὸν γὰρ ἐστὶ τοῖσι φάρμακον] Hanc ſanè locum Paulus ſubindicat lib. 3. cap 23. cùm ad aures contuſas Hippocratem ſuadere nihil admouendum eſſe ſcribit. Qua in re multis iam retro ſeculis à veteri diſciplina defecimus. Et verò ægrotantium mollitie coacti, multa remedia comminiſcimur, quod etiam ſubindicat Paulus. Et Galenus lib. 3. κῶς ἰητρὸς multa ex Archigene, Aſclepiade, Apollonio, ad aures fractas & contuſas tum emplaſtra, tum cataplaſmata, tum epithemata, cæteraque id genus remedia ſuggerit. Idem quoque ad aurium dolorem cataplaſma ex triticea aut hordeacea farina cum vino cocta ex Apollonio probat. Quod quidem remedium ad id quod Hippocrates commemorat propiùs accedit. Idem quoque Paulus in auribus cataplaſmatum pondus vitandum monet his verbis: ἐλαφρὰ δ' ἔστω τὰ καταπλάσματα καὶ χωρὶς ὀδυνίσεως, ὑγίλαφρῶς ὀδυνίσθω.

χρὴ δὲ τὸ πρὸ ὀδυνίσαντα] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria tum publicata, tum manu ſcripta, quorum aſſenſionem ſecuti ſumus. Interpretes quidam ὀδήκησιν aut ὀδήνησιν legiſſe videntur, aut aliud quid tale. Porrò Galenus lib. 3. κῶς ἰητρὸς ex Apollonio conferre ſcribit ad aurium affectus, προφῆς ἔνδοθεν καὶ λεπτὸν δίαιταν καὶ κοιλίας καθαρὰς ἀξιόλογον, ἔτι δ' ἀναπαύσιν, ἡσυχίαν, σκέπειν τὴν κεφαλήν. Quod iterum illic etiam repetit. Celſus quoque, in his generibus abſtinentiam primi temporis neceſſariam eſſe donec inflammatio finiatur, ſcribit. D E

ἐκκλύσθω δὲτὸ συρμαΐσμιον] Hic συρμαϊσμὸν moderatam purgationem, eam præcipuè quæ per vomitum fieret diximus, ex Galeni ſententia, qui συρμαϊσμὸς antiquis dici ſcribit, τὰς μετρίας κενώσεις, εἴ τε διὰ ἕδρας, εἴ τε διὰ ἐμέτου γίγνοιντο. Idem quoque in Exegeſi συρμαίαν dici ſcribit, τὴν μετρίως γινομένην διὰ τῆς ἀρτηρίας καὶ φάρυγος. συρμαϊσμὸς etiam dici poteſt purgatio per vomitum quæ ex raphano inſtituitur. Sic enim Erotianus hic ἔκκλυσον συρμαϊσμὸν exponit his verbis: συρμαΐα λέγεται ἡ ὀπωρικὴς ῥαφανὶς, ὑφ' ἧς πολλοὶ μεθ' ἅλμης ἐσθίοντες κα-
θαίρονται. διὸ καλεῖται συρμαϊσμὸς ὁ τοιοῦτος ὁ καθάρσεως τρόπος. Paulus etiam ex † Diocle συρμαϊσμὸν dici antiquis ſcribit, πρὸ τῆς ἐμέτου, & συρμαΐζειν eiuſmodi purgatione vti, quam tenuibus radiculis, naſturtio, ſinapi & portulaca ex aqua tepida procurandam ſuadet. In quam quoque ſententiam diſcedere videtur hic Galenus, cùm ea quæ vomitum mouent accenſet, præcipuèque vbi per radiculam ſolam, aut veratri ſurculis infixis in oxymelite maceratam, vomitum tentat. συρμαίαν quoque raphanum dici quidam teſtantur, quod vomitui ciendo idoneus ſit. Ariſtoph. Scholiaſtes ἐν σφηξὶν συρμαίαν eſſe ſcribit herbæ ſuccum quo vterentur Ægyptij ad ventris profluuium. Videturq; fuiſſe raphani ſuccus, quo cum ſale ad purgandam aluum plurimum vterentur Ægyptij. Rhaphanos nanq; Ægyptiis nobilitatos ſcribit * Plinius. Heſychio verò συεμαΐα dicitur ἅ, ὥσπερ ἐν λακεδαίμονι, ἔπαθλον ἔχων συρμαίαν, & βρωμάτιον δίκην στάτος ἢ σίλλικος. Vnde & συρμαΐσμὸς idem dicitur πρὸς καθάρσιν ὀπτόδρον, ἢ πόμα δι' ὕδατος ἢ ἁλῶν. Qua voce etiam vtitur Herodotus in Euterpe de Ægyptiis loquens. Ex quo annotant συρμαΐζει dici. τὸ καθαίρειν πίνακι τὸ ἐκ ξηῶν ἢ ὕδατος. Quidam etiam συρμαίαν potum ex aqua & hordeo ſignificare contendunt nec non obſonium, vt apud Diodorum Siculum. Et apud nautas facere συρμαίαν eſſe compatare obſonia. μελισσυρμαῖος λεὼς apud Ariſtophanem Ægyptij dicuntur teſte Suda, quos Plinius author eſt hoc genere potus vſos. Varinus etiam συρμαίαν ſcribit, τὸ καθαρτικὸν δι' ἐμέτων ἢ κοιλίας, ἢ συρμαΐζειν τὸ κενοῦσθαι, ἢ συρμαίαν βλίτον, ἀπὸ τοῦ ἑωπαῖν. Ex quibus ſanè manifeſtum eſt mendoſa eſſe exemplaria quæ hic συρμσμὸν legunt, & συρμαϊσμὸν legendum eſſe, vt & συρμαϊσμὸς apud Galenum.

† *Cap.* 100. *lib.* 1. * *Cap.* 5. *lib.* 19.

μὴ πάνυ σμικρὴν τομὴν] Ideoq; Celſus lunatã plagam conſulit, cùm vt amplior plaga ſit, tũ verò vt natiuæ partis figuræ reſpondeat. G

ἢ ὑποστάσιας ἴσχῃ] ὑποστάσιας hic τὴν ἐνδὸν ὑγρῶν μονὰς exponit Gal. velut humorũ moras, ſtatus, cõcretiones ac conſiſtentias, vbi intrò ſubſiſtunt, ſubſident, ac veluti fundum petunt & morantur, quæ alioqui excerni opus eſt, velut ea quæ ſunt purulenta & mucoſa. Qua notione aliàs quoque apud eundem ponitur hæc dictio, vt lib. κατ' ἴητρ. eiq; ὑποβρύσιν opponit, & Prorrh. 2. & aph. 28. ſect. 3. 6. Epid. ex codicum omnium lectione, etſi illic meliùs ἔκστασιες ſcribitur, vt ibidem adſcripſimus. Ex qua quoque ſignificatione pendere exiſtimo quod non rarò apud Hippoc. in Cois Præſagiis ὑποστάσεις κοιλίης pro alui remoratione & ſuppreſſione ſumitur, vt aliàs ſcripſimus. Apparet autem Gal. ὑποστάσιας πυώδεας ἢ μυξώδεας legiſſe, quem cum interpretibus omnibus ſecuti ſumus, cùm tamen exemplaria omnia quæ ad hunc vſque diem videre licuit πυρώδεας ἢ χαλώδεας retineãt. Quæ lectio etiam probari poteſt, vt intelligamus ea quæ in cartilagine ſubſiſtunt, febrem aut inflammationem excitare, dum in pus vertuntur, & laxitatem quandã facere velut quæ mucoſa ſunt πάντων δὴ τῶν παλιγκοτησάντων] Hæc verba in vno exemplari manu ſcripto Regio deſiderantur, in cæteris adſcribuntur. H

At quibus ſpinæ vertebræ ex morbis gibbum contrahunt, ea quidẽ magna ex parte ſolui nequeũt, præcipuè verò vbi ſuperiore parte qua ſepto annectitur, in gibbum curuantur. Quæ verò infra ſunt, eorum quædam varicibus in cruribus ſubortis ſoluũtur. Magis autem quibuſcunque ſpina in gibbum attollitur,

[19] Σπόνδυλοι δὲ ④ κῦφοι ῥάχιν, ὅσοισι μὲν ὑπὸ νο-
σημάτων ἕλκονται ἐς τὸ κύφον, τὰ μὲν πλεῖστα ἀδυνά-
τως λύεσθαι. τοῖς δὲ καὶ ὅσῳ κατωτέρω τῶν φρενῶν
τῆς προσφύσιος κυφοῦται. τῶν δὲ κατωτέρω, μεθ-
ήκιστα λύσιοι χιρσοὶ γιγνόμενοι ἐν τοῖσι σκέλεσι μᾶλ-
λον δέ τι ἐγκινούμενοι χιρσοὶ ἐν τῇ κατ' ἰγνύην φλεβί.

* οἷσι

A οἷσι δ' αὖ καὶ κύφωμα ἢ, λύουσιν. ἐξαίνονται γὰρ καὶ οἱ τῇ κοιλίῃ βουβῶνα. ἤδη δέ τισιν ἔλυσε καὶ ἡ δυσεντερίη πολυχρόνιος γενομένη. καὶ οἷσι μὲν κυφοῦται ῥάχις παισὶν ἐοῦσιν. πρὶν ἢ τὸ σῶμα τελεωθῆναι ἐς αὔξησιν. ζυτέοισι μὲν οὐδὲ σφόδρα αὐξεσθαι ἐθέλει. κοίλη τοι ῥάχιν τὸ σῶμα. ἀλλὰ σκέλεα μὲν καὶ χεῖρες τελεοῦνται, τὰ δὲ ἐνδεέστερα γίνονται. καὶ ὅσοισι ἂν ἡ ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κύφος, ζυγοῖσι μὲν αἵ τε πλευραὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἐς τὸ εὐρὺ αὔξεσθαι, ἀλλ' ἐς τὸ μετεωρότερον. τὸ τε στῆθος οὐ εὐρύ ἐστιν, ἀλλ' ὀξὺ πλατύ, αὐλοί τε δύσπνοοι γίνονται καὶ κερχνώδεες. ἤδη γὰρ ὑπερυφειλῶ ἔχουσιν αἱ χοιλίαι αἱ τὸ πνεῦμα δεχόμεναι καὶ παρεπέμπουσαι. καὶ μάλιστα καὶ ἀναγκάζονται μέγαν ἀσπόνδυλον λορδὸν ἔχειν, ὡς μὴ παρεπετὴς ἐπὶ αὐλοῖσιν ἡ κεφαλή. στενοχωρέῃ μὲν οὖν πολλῷ τῷ φάρυγι πρόσεχε καὶ τοῦτο ἐς τὸ εἴσω ῥέπον. καὶ γὰρ τοῖσιν ὀρθοῖσι φύσει δύσπνοιαι πρόσεχε τοῦτο τὸ ὀστέον, ἐὰν ἔσω ῥέψῃ ἐς ἀναπιεχθῆ. δι' οὗπερ τὸ ζιφῶδες σχῆμα ὄξεγλύφεσθαι οἱ ζιφίαι τὰ ἀνθεφθὰ μᾶλλον φαίνονται, ἢ ὑγιέες. φυματίαι τε ὡς ὅτι τὸ πολὺ καὶ πνεύμονα ἕλκουσιν οἱ ζιφίαι σκληρῶν φυμάτων καὶ ἀπέπλων. καὶ γὰρ ἡ παρέφασις τοῦ κυφώματος, καὶ ἡ ξύστασις ζίσι πλείοσι, διὰ ζιφοειδέας συμφοράς γίνεται, ἢσιν αἱ κοινωνήσουσιν οἱ ζῶντες οἱ σύνεγγυς. ὅσοισι δὲ κατωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κύφωμά ἐστι, τούτοισιν νοσήματα μὲν οἵοισι παρεφάνη νεφριτικά, καὶ καὶ κύστιν. αὐτὰρ καὶ ἀποστάσιες ἐς ἐμπύημά τε, καὶ καὶ κενεῶνας, ἐς καὶ βουβῶνας χεῖρον. καὶ δυσπαλέες. καὶ ζυτέων ὅλη ἑτέρη λύεται κυφώματα. ἰσχία δὲ ζίσι τοῦτοισιν ἐπὶ ἀσθενέστερα γίνεται, ἢ ζίσιν αὖθεν κυφοῖσιν. ἢ μὲν ζοὶ σύμπασα ῥάχις μακροτέρη τοῦτοισιν, ἢ ζίσιν αὖθεν κυφοῖσι. κόμη δὲ ἧσσον βραχύτερα καὶ ἀτελέστερα, καὶ ἀγενώτεροι ὅτι τὴν αὖθεν κυφῶν. οἷσι δ' αὖ καὶ ἐξωθοῦσι τὸ σῶμα ἔμπαν κύφωσις, ζυτοῖσιν ἀναπαύει μὲν τῆς νόσου τῆς ζοῦτε παρέσης χρόνον ποιεῖ ἡ κύφωσις. ἀτὰρ χρόνον μέν τι σημαίνει καὶ τῶν αὐτέων, ὥστε καὶ ζίσιν ἑτέροισιν, ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον. ἤδον δὲ κακοήθως ὡς ὃ ὅτι πάμπαν μὲν τοιαῦτά ἐστι. πολλοὶ μέν τοι ἤδη καὶ βύφορως ἐνέγκαν ἐς ὑγιηνὰς τὸν κύφωσιν ἄχρι γήρως. μάλιστα δ' οὗτοι οἵσιν αἱ ἐς τὸ βῦσφρον καὶ πυελῶδες παρατάπτηται τὸ σῶμα. ὀλίγοι μὲν ἤδη καὶ τῶν τοιούτων ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη ἐβίωσαν. οἱ δὲ πλῆστοι βραχυβιώτεροί εἰσιν. ἔστι δ' οἷσι καὶ ἐς τὸ πλάγιον ἐκλιοῦται ἀσπόνδυλοι, ἢ τῇ, ἢ τῇ. πάντα μὲν ἢ τὰ πλῆστα τὰ τοιαῦτα ζῶντ' ὀλίγα συμφορὰς ἔχει ἐπὶσω τὴν ῥάχιος. παρεξυμβάλλεται δ' οἰκείοισι σὺν τῇ νούσῳ καὶ τὰ γήματα, ἐφ' οἷσιά ἂν ἐληλύθωσι κεχλιάδαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖσι χρηστηρίοισι καὶ πνεύμονα νοσήμασιν εἴρηται. ἐκεῖ γὰρ εἰσὶν αὐτῷ χαριέστατα παρεγνώσεις περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.

B

C

D

E

F

G

H

[13] ἀσπόνδυλοι δ' οἱ καὶ ῥάχιν] Huius loci meminit Galenus lib.4.de loc.affect.& Com.4.aph.48.lib.4. & 29.lib.7. ἀσπόνδυλοι autem dicuntur vertebræ,aut verticula,ſpinæ oſſa orbiculata,quæ Plinius vertebrata orbiculatim oſſa vocat. Exemplaria verò manuſcripta quædam εἷσιν habent,alia οἷς, Galenus quoque ἀνοσοι legit.

σφόδρα δὲ καὶ ὅλῃ.] Sic magna pars codicum tum manuſcriptorum tum publicatorum habet. Veruſtum tamen exemplar Regium ἀπὸ legit,quam lectionem agnoſcit Galenus,eamque retinet Aſulanus codex,noſque eam ſecuti ſumus ex Galeno.

καὶ οἷσι μὲν κυφοῦται ῥάχις] Hunc locum videtur innuere * Paulus his verbis: τὸν δὲ κύφωσιν τινὲς ἐκ παιδὸς μικροῦ αὐλισκοῦ γενόμενον, καὶ μὴ ἔχουσάν τινα ἀλλ' ὅτι νόθον ἄγειν καὶ εἰδέναι Ἱπποκράτης ἀποφαίνεται. Hunc quoque locum ſubindicans Erotianus κυφοῦται καμπτόμενα exponit. * Cap.117. lib.6.

καὶ ὅσοισι αὖ ἡ ἀνωτέρω] Hunc totum locum adducit & explicat Gal.lib.3. περὶ δυσπν.

καὶ κερχνώδεες] κερχνώδεις δύσπνοοι dicuntur,qui cum ſtridulo ſono aut ſtertore anheloſi ſunt, & ſpiritum difficulter trahunt. Galenus enim lib.3. περὶ δυσπν. hîc τὸ κερχνώδες, τὸ ῥῖγος. καὶ τὸ ῥίγχος exponit ex Hippocrate lib.de rat.vict.in morb.ac. Et hîc quoque Galenus eos qui repando capite & prominulo gutture dormiunt, κερχνώδη reſpirationem habere, hoc eſt facilè ſtertere ſcribit. Quanquam idem Com.3.in hunc lib. κερχνώδεις hîc legere videtur, ἀπὸ τοῦ κέρχνου quod ſonum in pectore aut ſibilum denotat.

καὶ ἢ μέγαν ἀσπόνδυλον] μέγαν ἀσπόνδυλον ſecundam cervicis vertebram vocat, quæ turbinatum habet proceſſum denti omnino ſimilem & pyrenoeidē dictum, ideóque ὀδόντα nominat Hippocrates lib.2. Epid.vt ſcribit Gal.lib.de loc.affect. & lib.12. de vſu par. & lib.de oſſib. Qua de re plurima ex Galeno adſcripſimus noſtris in lib.2.Epid.comm.

φυμασίας τε] Hic propriè φυμασίας dicuntur quibus tubercula dura & incocta circa pulmones oboriuntur. In Cois præsagiis scribitur, οἷσι δ' ἐν φλεύμονι φύματα γίνεται, tumores omnes ad inflammationem & suppurationem promptos intelligens. φύματα autem quænam hic dicantur; exponit Gal. lib. de loc. affect. huiusq; loci meminit Com. ad aph. 35. lib. 4. συρροὰς verò humorum dici collectiones & coaceruationes ac tumores Hippocrati solenne est, vt scribit Gal. Com. 4. in lib. de rat. vict. in morb. ac. At Gal. lib. 3. περὶ δυσεν. quod hîc οἱ πόνοι οἱ σωζησις legitur, οἱ ξυῶνοι scribit. A

ἥβη ὃ ἢ ἧσσον βραχύτερα] Sic omnia quidem exemplaria tum scripta tum publicata legunt. βραδύτερα tamen ex Galeno legimus cum cæteris Interpretibus.

ὥσπερ ἢ τοῖσι ὑστέροισι] Sic legit exemplarium pars maxima. Quædam etiam manu scripta νεωτέροισιν habent, quæ secutus est Asulanus codex & quidam Interpretes eadem sanè significatione. Nam & per (alios) ij qui iam adultis opponûtur, intelliguntur, qui iuniores sunt, eaque lectio ex μηχανικῷ pendet.

At quibus ex casu spina in gibbũ curuatur, iis sanè paucis in directũ reducitur. Etenim quæ per scalã fiũt distẽtiones, nihil, quod ego quidẽ nouerim restituerunt. Ea enim potissimùm qui vtũtur medici, qui magnifica quadã de se opinione vulgo fucũ facere studẽt. Nã apud eiusmodi homines ista in admirationẽ vertũtur, si aliquẽ pẽdere, proiici, aut tale quippiã viderint, semperq; ista in vulgus spargũt, neq; præterea quicquã pensi habẽt, nũ quid ex huiusmodi manuum aggressione rectum aut prauũ cõsequatur. Medici tamẽ qui hæc studẽt, quos equidẽ noui, inepti sunt. Ná & cõmentũ vetus est, & equidẽ eũ vehementer laudo qui primus excogitauit, tũ hoc, tũ quoduis aliud inuẽtum secũdũ naturã excogitatũ. Neq; enim diffido, quin, si quis eo probè instructo cõcussionẽ moliatur, nõnulla reduci queãt. Ad huiusmodi tamẽ omnia istã adhibere medelã turpe existimaui, quòd hęc curationis ratio impostores magis deceat. Quibus igitur secundũ ceruicẽ gibbus existit, ij hac distẽtione in caput facta minus iuuari posse vidẽtur. Caput náq; & sũmi humeri propẽdẽtes paruũ pond° efficiũt. Sed hos, si in pedes demissi cõcutiãtur, magis reduci cõsentaneũ est. In eam enim partẽ demissi, maius habẽt propẽsionis momẽtũ. At quib. inferiore parte gibb° est, ij capite demisso cõcuti debere magis videntur. Si quis ergo cõcussione vti volet, eã rectè hũc in modũ instituet. Scalæ scorteos puluinos aut laneos in obliquum substratos, paulò ampliori in latitudinẽ & lõgitudinẽ hinc & inde spatio, quàm quantũ hominis corpus occupat, probè adalligare cõuenit. Post hæc homine super scalã resupinato, tũ pedes quidẽ nõ diductos, iuxta malleolos, vinculo sanè bene firmo, molli tamẽ, ad scalã deuincire oportet. Alligare quoq; supra & infra vtrunq; genu itẽq; circa coxas cõuenit. Ad laterũ autẽ inanitatẽ & pectus, fasciæ laxæ sic circũiiciendæ, vt ne cõcussionẽ prohibeãt. Manus vero ad latera extentæ iuxta corpus ipsum, non ad scalã, demittendæ. Scala ita instructa ad turrim aliquã altã aut dom° fastigiũ attrahẽda. Loc° autẽ super quẽ cõcussio fit renitẽs esto. Qui verò attollũt probè edocti esse debent, vt æqualiter, rectè, & æquabili libramẽto repẽteq; demittãt, quò neq; scala in alterã partẽ propendens, ad terrã deueniat, neq; ipsi proni ferãtur. Ex turri tamẽ aut malo defixo, in quo insint carchesia, commodior demissio fiet, si ex trochlea aut axe funes laxẽtur. Sed fortasse molestus est lõgior de his sermo. Per hũc tamẽ apparatũ maximè quis concuti possit. Quod si superiore admodum parte gibbus extiterit, omninoq; cõcussione op° sit, eã in pedes facere, velut iã dictũ est, expedit. Ita enim mai° eã in partẽ fit propẽsionis momẽtũ. Ac obfirmari quidẽ pect° debet validè ad scalã alligãdo, ceruix vero quàm laxissima fascia, eatenus vt dirigi possit. Ipsumq; caput iuxta frontẽ ad scalã alligãdũ. Man° autẽ porrectæ ad corpus, nõ ad scalam deuinciendæ. Reliquũ tamen corpus solutum esse o-

ὅσιοι δὲ ὀλίγα κατωλίσθησι ῥάχις κυφῶται, ὀλίγα δὴ τούτων ἐκρατή. θη ὥσλε ὀξιθωθῶσαι. ὅτε μὲν γὰρ αἱ ἐν τῇ κλίμακι καὶ ἀπάσεις ὀδὲν ἀπεξίθωσαν ὧν γε ἐγὼ οἶδα. χρέον δὲ γὰρ οἱ ἰητροὶ μάλιστα αὐτῇ, ὅτοι οἱ ὀπιθυμέοντες ἐκχαυνοῦντες πολιὼ ὄχλον. τοῖσι γὰρ τοιούτοισι τοῦτο θαυμασιά ὀστιν, ὡς ἢ κρεμάμενον ἴδωσιν, ἢ ῥιπτούμενον, ἢ ὅσα τοῖσι τοιούτοισιν ἔοικε, καὶ τοῦτο κλπίζοισιν ἀεὶ καὶ ὀκέτι αὐτοῖσι μέλει, ὁκοῖόν τι ἀπέβη ἀπὸ τοῦ χειρισματος, εἴτε κακὸν, εἴτε ἀγαθόν, οἱ μὲν ἰητροὶ οἱ τοιαῦτα ὀπιτηδεύοντες, σκαιοί εἰσιν, ὡς ἔγωγε ἔγνων. τὸ μὲν γὰρ ὀπινόημα ἀρχαῖον. καὶ ἐπαινέω ἔγωγε σφόδρα τοῦτον ὀπινοήσαντα καὶ ὅτε καὶ ὅτῳ πῶς ὅτι μηχάνημα κατὰ φύσιν ἐπενοήθη. ὀδὲν γὰρ μοι ἄλλο λέγουσιν, εἴτις καλῶς σκευάσας καθεσείσθε καὶν ὀξιθωθῶσι ἕνια. ἀλλὰ μὲν δὴ καταμάθοι πόλλα τοιαῦτα ἰητρὸν ὄντα, ὡς ὅτε οὐ τοῖς ἀπαλεώνων μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι ξυνοῖσι. ὅσοισι μὲν οὖν ἐγκυος ὁ αὐχένος ἢ κύφωσις γίνη, ἧσσον εἰκὸς ὠφελεῖν τὰς καταπάσιας ταύτας, ταῖς ὅτι κεφαλῇ. μικρὸν γὰρ τὸ βάρος ἡ κεφαλὴ, καὶ τὰ ἀκρώμια καταῤῥέποντα. δηλά τοι γε τοιούτοις εἰκὸς ὅτι τοὺς πόδας καταφαθείας μᾶλλον ὀξιθωθῶσαι. μείζων γὰρ ὅτως ἡ καταῤῥοπὴ ὅτι τὰ τοιαῦτα. ὅσοισι δὲ κατωτέρω τὸ ὕδωμα, ὑστέροισιν εἰκὸς μᾶλλον ὅτι κεφαλῇ καταστείλαι. εἰ δὲ ὅλως ἐξελαφ καλάσειέ, ὀρθῶς ἂν ὧδε σκευάζοι. τὰ κλίμακα χρὴ σκυτίνοισιν ἐν ὑποκεφαλαίοισιν πλαγίοισιν, ἢ ἐρινεοῖσι καταῤῥωσαι δὲ πρόσθεν δὲ μᾶλλον ὀλίγῳ πλέον ἢ ὅτι μῆκος, καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἢ ὅσον αὐτὸ τὸ σῶμα τῶν ἀνθρώπων κατάγοι. ἔπειτα τὸν ἄνθρωπον ὕψηλον κατακλίναι ὅτι τὰ κλίμακα χρὴ. καὶ ἅψασθαι πρόσθεν μὲν τοὺς πόδας πρῶτα τὰ σφυρὰ πρὸς τὴν κλίμακα μὴ ὀξυβεβῶτα, ἐν δεσμῷ δύο χῶ μὲν μηθαμῶ δέ. πρόσθεν δὲ καὶ κατωτέρω ἑκάτερον τῶν γονάτων, καὶ ἀνωτέρω. πρόσθεν δὲ καὶ τὰ ἰξία. καὶ δὲ κενεῶνας καὶ τὸ στῆθος χαλαρῆσι ταινίῃσι πρὸς ἀλλήλας ὅτως ὄχως μὴ κωλύωσι τὴν κατάσχισιν. τὰς δὲ χεῖρας πρὸς τὰς πλευρὰς πρὸς τείναντα πρόσκαταλαβόν πρὸς αὐτὸ τὸ σῶμα, καὶ μὴ πρὸς τὴν κλίμακα. ὅταν δὲ τοῦτο κατασκευάσῃς ὅτως, ἀνήκειν τὴν κλίμακα ἢ πρὸς τύρσιν ἣν ἀψηλὴν, ἢ πρὸς δένδρεον ὑψηλόν. τοῦ χρέιον ἵνα ὄχος κατασείσῃ, ἀνάπτυπον ἔχον. δεῖ δὲ ἀνατείνοντας ὑπαγαγόντας χρὴ εἶ), ὄχως ὁμαλῶς, καὶ καλῶς καὶ ἰσορρόπως καὶ ὀξαπινέως ἀφήσουσι, καὶ μήτε ἡ κλίμαξ ἑτερόῤῥοπος εἰς γλῶ ἀφίξε), μήτε αὖτοι πρόπετέες ἔσον). ἀπὸ μὲν τύρσιος ἀφιεὶς ἢ ἀπὸ ἱστοῦ ἢ κατάπεπηγότος καρχήσιον ἔχοντος, ἐπὶ κάλλιον αὖτις σκευάσαιτο, ὥστε ἀπὸ ξυλίνης τὰ χαλώματα εἶ) ὅπλα, ἢ ἀπὸ ὄιου. ἀνδὲς μᾶλλον καὶ μαχρηγορῆν πρόσεστιν. ὅμως δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν τῶν κατασκευῶν, μάλιστα αὖτις κατασφαλείη. εἰ μὲν μὴ κάρτα αὖω εἴη τὸ ὕδωμα, δέοι δὲ κατασείσαι πρῶτος ὅτι πόδας λυσιτελέσ, ὥσπερ ἤδη εἴρη). πλείων γὰρ ὅτω γίγ ἡ καταῤῥοπὴ ὅτι τοῦτο. ἑρμῆσαι μὲν οὖν καὶ μὴ τὸ στῆθος πρὸς τὴν κλίμακα πρόσθεν τὰ ἰσχυρῶς. καὶ δὲ τὴν αὐχένα, ὡς χαλαρωτάτην ταινίῃ ὅσον τῷ καταρροδοθαι ἕνεκα, καὶ αὐτὸν τὸν κεφαλὴν καὶ τὸ μέτωπον πρόσθεν πρὸς τὴν κλίμακα. τὰς δὲ χεῖρας πρόβλαινύσαντα πρὸς τὸ σῶμα πρόσθεν, μὴ πρὸς τὴν κλίμακα. τὸ μὲν δὴ σῶμα ἄδετον εἶ)

χρὴ,

B C D E F G H

A χρὴ, πλεῖόν ὅσον τῶ καθορθοῦσθαι ἕνεκα, ἄλλη δὲ ἄλλη ταινίη χαλαρῇ περιβεβλῆσθαι. ὅκως ἂν μὴ κωλύωσιν οὗτοι ⓓ δεσμοὶ τὸν καθάψιν, σκληρόν. τὰ δὲ σκέλεα πρὸς μὲν τὸν κλίμακα μὴ πρόσδεδεκται. πρὸς ἄλληλα δέ, ὡς κατὰ τὸν ῥάχιν ἰθύρροπα ἔῃ. ταῦτα μὲν τοι τοιαῦτ' ἔχοντα ποιητέα, εἰ πάντ' ἔστι; δεῖ, σὺν κλίμακι καὶ ἀσφαλῶς ἡ. αἰσχρὸν μὲν τοι ἐν πάσῃ τέχνῃ, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν ἰατρικῇ, πολλοῦ ὄχλον, καὶ πολλοῦ ὄψιν, καὶ πολὺν λόγον προβαλόντα, ἔπειτα μηδὲν ὠφελῆσαι.

B portet, nisi quatenus dirigi queat, alia atque alia parte fascia laxa circundari debet. Sed videndum est, ne huiusmodi vincula concussionem prohibeant. Crura verò non ad scalam quidem, verum inter se alligentur, vt ad spinam è directo propendeant. Atque hæc quidem eo modo paranda sunt, si quis omnino ea quæ per scalam fit concussione opus habet. Turpe autem est, cùm in omni arte, tum verò in arte medendi vel maximè, post multum exhibitum negotium, multum apparatum, multamq; de se excitare opinionem, tandémque nihil opis adferre.

[10] ἐκχαυνοῦσι τὸ πολὺ ὄχλον] ἐκχαυνοῦσι τὸ πολὺ ὄχλον eleganter dicuntur, qui vulgum stulta & inani de se opinione imbuunt ac veluti inflant, sicque eludunt & decipiunt, quomodo qui magnificè populo se venditant, falsáque persuasione ei imponunt & fucum faciunt. Sic enim Erotianus istum mihi locum explicare videtur, cùm ἐκχαυνοῦσι ὀξαπατᾶν & ἀπατεῶνας exponit, & si in eo vitiosi sunt nostri codices. χαυώσαν quoque ἀπάτησιν eleganter eadem penè significatione dicit Aristoph. in Nubib. persuasorium verborum lenocinium, aut aptam ad persuadendum facundiam, qua quis iudicibus imponit, vt iudicium effugiat, aut cum sua eloquentia aduersarij rationes ita eleuat, vt futiles, inanes & molles nullíusque ponderis reddat. Scalæ porrò meminit Oribasius libro de Machinamentis, & Paulus in recenti gibbo machinamenta per scalam aut rectam ægri suspensionem, ridicula esse scribit.

C ἀπὸ τοῦ χρείσιμος] Sic habent omnia exemplaria, tum publicata, tum scripta. Galeni exemplaria χρείσιμος legunt, quod ferri potest, & beneficium aut præsidium significat.

ἐν δετικῷ σώματι] σῶμα δετικὸν σῶμα exponit Galenus, hoc est βαστάζοντα καὶ φέροντα, quòd bene gestet, ferat ac sustineat, hoc est firmiter ac sine compressione, ἀσφαλῶς τε ἅμα & ἀβλίβως. Exemplaria quædam manu scripta, σύσχον, εὐρυχάρδιον καὶ εὐρύχωρον exponunt, ea enim verba in margine habent adscripta, quæ laxum quidem, sed tamen bene firmum vinculum denotant.

καὶ πρὸς τύρσιν] Hic τύρσιν Galenus etiam ex Diocle πύργον exponit. In exegesi verò πύργον & μάλιστα τὸν τοῖς πύργοις. Erotiano autem τύρσις est ex Bacchij sententia σκιὰν ἢ πύργος, ἢ περιοχὴν. Hesychio τύρσις, πύργος, ὕπαλξις, περιοχὴν, exponitur. Suidæ τύρσις est περίβολος τοῦ πύργου, quomodo etiam τεῖχος exponitur Hesychio, si modò vera est lectio, ac non τύρσις potiùs legendum. περίβολος autem, περιοχὴν & ὕπαλξις, muri sunt partes Pollux. Varinus annotat τύρσιν apud Lycophronem & Pindarum τὸ πύργος significare, ὃν πρὸ τοῦ περὶ τὰ προπύλαια εὗρον. In exemplaribus quibusdam scriptis margini apponitur. τύρσις, πύργος, περιοχὴν, quæ glossemata quædam esse videntur ex Hesychio adscripta.

D ἢ πρὸς αἴτωμα οἴκου] Hic αἴτωμα οἴκου domus culmen ac tecti fastigium significat, quod Galenus οἶκον τὸ ὑψηλότατον μέρος & τὰς εἰς ὕψος ἀναστάσεις τῶν ὀροφῶν περιλαμβάνειν explicat. In Exegesi verò, τὸ εἰς ὕψος ἀνατεταμένον τῶν ὀροφῶν ὥσπερ πύργον. Erotianus vero αἴτωμα τοῦ στεγαίου τὸ δῶμα exponit. Idem etiam αἴτωμα & αἰτὸν antiquis significare scribitur, & pro tecti culmine & fastigio sumi. Et Varinus annotat αἰετὸν τὴν οἰκοδομικὴν dici τὸ ἐν ὕψει ὄντες ὅπιες αἴτωμα καλοῦσιν. Et αἰτώματα dici τὰ τῶν ἱερῶν στέγασματα. ἃ πύργους τε καὶ αἴτωμα καλοῦσιν, quod ex Suda sumptum est. Qua notione sumendum est quod scribitur apud Aristoph. ὁ ὄρνις, ταὶ γὰ ὑμῶν οἰκίας ἐρέψουσα ποὸς αἰετόν. Vbi αἰετὸν τὸ στέγασμα ποὸς αἰτώματα positum scribit Scholiastes, διὰ τὰ ἐν τοῖς ναοῖς αἰτώματα. τὰς γὰρ τῶν ἱερῶν στέγας πύρας καὶ αἰετοὺς καλοῦσιν. Scribit quoque Eustathius αἴτωμα & αἰτὸν dici μέσον τῆς ναοῦ, διὰ τὸ ἐοικέναι πύργῳ αἰετός. Hesychio vero αἰτὸς κυμάτιον τὸ ἐν τοῖς γείσοις exponitur, cymatium aut prominentia in suggrundis & imbricibus. Galenus quoque in Comment. αἴτωμα αἰετὸν ex Dioclis Carystij sententia exponit. Sic enim illic legendum videtur. Quod etiam indicat tectum medio culmine in altum sublatum & ad latera supra parietes porrectum ac humiliter demissum, alarum expansarum speciem præ se ferre, eaq; ratione πύργους dici. Sic enim accipiendus & legendus hic locus mihi videtur. οὕτως γὰρ οἱ παλαιοὶ καλέσαι τοῦτο τὸ οἰκίας τὸ μέσης. αἰετὸν δὲ καὶ οἶδε.

E καρχήσιον ἔχοντος] καρχήσιον exponit Galenus in Exegesi τὸν τὸ ἄνω τοῦ ἱστοῦ τόπον ἔχοντα τροχιλίαν. (Sic enim mihi legendum videtur) Athenæus vero lib. 11. διστοιχίαν, καρχήσιον esse scribit τὸν ποδὸς τῷ πλοίῳ τοῦ ἱστοῦ, ex quibus summæ malorum nauticorum partes, quæ rudentes & trochleam excipiunt, intelliguntur. Pollux lib. 1. cap. 9. non satis distinctè scribit τὰ πλευστῶν τοῦ ἱστοῦ τὰ ποδὸς τὴν κεραίαν, ἱλακάτην, θωράκιον, καὶ καρχήσιον. Hesychio καρχήσια dicuntur τὰ κέρατα τὰ ἐπάνω τῆς καταρτου, τῆς πλοίου, καὶ τὰ ἄκρα τῆς ἱστοῦ. Carchesium vertunt interpretes, nos carchesia dicere maluimus, quòd sint carchesia Latinis extrema mali nautici foramina, quæ rudentes excipiunt, vt Lucilius apud Nonium mali carchesia summa dicit, quæ verba hoc modo imitatus videtur Catullus. Lucida qua splendent summi

F carchesia mali. Sunt & Carchesia Bacchi † (Virgilio) pocula. Hic igitur καρχήσιον summam illam mali nautici partem indicat, in quam cochlea cum rudentibus inseritur. At καρχήσιοι dicuntur Galeno in Exegesi, οἱ ἐπὶ τὰ καρχησίου πεπωλημένοι κάλοι, vt & in hoc Comment. Vnde καρχήσιος βρόχος deligaturæ genus dicitur Oribasio lib. de laqueis. tum simplex, tum duplex.

† *Lib. 5. Æneid. & lib. 4. Georg.*

τὸ χαλώμενον ὅπλα] ὅπλα hic dicuntur ex Galeno in Exegesi, κάλοι ἀπὸ στυππίου, ἢ λίνου, ἢ καννάβεως. Erotianus verò hunc locum subindicans Bacchium reprehendit, quòd hic ὅπλα τὰ σύμπηνα χοινίκια intellexerit, cum dicantur ὅπλα κοινῶς τὰ ἐκτεινόμενα διὰ πεπωμένου ὁδὸν ἢ ἱστὸν χοινίκια, quod etiam scribit Galenus postea in hoc Comment. Sed & funis nauticus Homero σπεῖρα τορτὴ dicitur Odyss. ξ. & ὅπλα generaliter instrumenta nautica dicuntur, vt & omnium cæterarum artium. Sic * Pollux ὅπλα τὰ συμπαντα σκεύη ex Xenophon. Œconomico dicuntur, & instrumentis nauticis accommodantur. De quibus etiam † Virgilius, Colligere arma iubet validisque incumbere remis. Sic cerealia arma Æn. 1. & quæ sunt duris agrestibus arma Georg. 1. ex armorum bellicorum translatione dicuntur, quòd arma (vt scribit Seruius) quarumlibet artium instrumenta dicantur. Quod ex Eustathio sumptum videtur qui ὅπλα vocari scribit πάσης τέχνης καὶ ὁπουασοῦν ἐργασίας ἐργαλεῖα. Cæterùm hic ἔνιον ἄξονα ex Galeno diximus. qui & ὀνικοὺς ἄξονας etiam vocari scribit in Exegesi & in his Commentariis, vt & Erotianus quoque.

† *Cap. 9. Lib. 1.* * *Æneid. 5.*

[21] χρὴ δ' πρῶτον μὲν γνώσεσθαι τὸν φύσιν τῆς ῥάχιος οἵη τίς ἐστιν. ἐς πολλὰ γὰρ νοσήματα πρόσδεοι αὐτῆς. τοῦτο μὲν γὰρ ὃ πρὸς τὴν κοιλίην ῥέπον, οἱ σπόνδυλοι αὐτοὺς ἀρτίοι εἰσὶν ἀλλήλοισι καὶ δέδενται πρὸς ἀλλήλους δεσμῷ

H μυξώδεϊ καὶ νευρώδεϊ ἀπὸ χόνδρων ἀποπεφυκότι ἄχρι πρὸς μυελοῦ. ἄλλοι δέ τινες τένοντες νευρώδεες ἀφάντων τοῖσι πρόσθιοι πρόσπεπτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῆς. αἱ δὲ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν κοινωνίαι, ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδηλώσονται, ὅσαι τε καὶ οἷαι, καὶ ὅθεν ὁρμηθεῖσαι, καὶ ἐν οἵοισιν οἷα δυνάσονται. αὖτις δὲ ὁ νωτιαῖος οἷόν

Imprimis autem spinæ quidem natura cognoscenda est. Ea nanque ad multos morbos opus fuerit. Etenim qua parte ventrē spectat, ab interiore parte vertebræ inter se sunt æquabiles, ac mucoso & neruoso ligamento inter se deuinctæ, quod à cartilaginibus exortum, ad medullam vsque progreditur. Quidam etiam alij nerui neruosi à summo ad imum in longitudinem protensi adnascuntur, & ab vtraq; parte ad earum latera portiguntur. Venarum verò & arteriarum communitates, quotque & quales sint, & vnde initium ducant, quámque in quibus vim habeant, aliàs declarabuntur. Tum ipsa dorsi meduila quibus

inuolucris obuoluatur,vnde ortum ducant,& vbi desinant,& quibuscũ communionem qualemq; vim habeant. Vltra autẽ hunc locum vertebræ inter se cardinis modo committuntur. Nerui verò communes ad omnes tũ exterioribus tum interioribus partibus porriguntur. Ac ex omnibus vertebris in exteriorem partem ossis processus ex singulis vnus tum maioribus tum minoribus eminet. His autem processibus adnata est cartilago, ex eaq; nerui producuntur, neruis exterioribus assimiles. Costæ verò interiorem partem magis quàm exteriorẽ suis capitibus spectantes, annexæ sunt, & cum vnaquaq; vertebra sigillatim cõmittuntur. Maximè autem incuruæ sunt hominis costæ, eorũ modo quæ vara sunt. Costarum verò & ossium quæ ex vertebris procedunt intermedium complent vtrinq; musculi, qui à ceruicibus initium ducentes, ad septi transuersi annexionem vsque tendunt. Ipsa verò spina in longitudinem ex recto obliquatur. Ab osse quidem sacro ad magnam vertebram vsque, iuxta quam crurum nexus dependet, in gibbum incuruatur. Vesica nanque & partes naturales, rectiq; intestini laxitas eo in spatio sunt constituta. At inde ad septi transuersi annexionem, ex recto in interiorem partẽ inclinatur. Solusq; hic locus ab interiore parte musculos adnatos habet, quos quidẽ ψόας nominant. Ab hac autẽ parte ad magnã vertebrã, quæ est supra summam humerorum partem, ex recto in gibbum eleuatur, imò verò huiusmodi magis apparet, quàm sit. Spina nanq; media sui parte eminentissimos, ab vtraque autem parte minores ossium proçessus habet. Ipse verò ceruicis articulus in anteriorẽ partem inclinatur.

ἐλλύτρωται ἐλλύτροισι, καὶ ὅταν ὠρμηκυῖαι, καὶ ὅταν κραί- A
νωσι, καὶ οἷσι κοινωνέουσι, καὶ οἷα διωκαμψίοισιν. ἐν δὲ τῷ ἐπεκφανα ἐν αἴθρησι γεγιγλύμφαται πρὸς ἀλλήλους αἱ σύνδυλοι. εἰσὶ δὲ κοιναὶ πᾶσαι πάντες, καὶ ἐν τοῖσιν ἔξω μέρεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ἔσω πᾶσαι τέτανται, ἀπόφυσίς τε ἔστιν ὀστέου ἐς ὃ ἔξω μέρος ἀπὸ πάντων τῶν σπονδύλων μία ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου, ἀπό τε τῶν μειζόνων, ἀπό τε τῶν ἐλασσόνων. ὑπὲρ δὲ τῆσιν ἀποφύσεσιν ταύτῃσι χονδρίων ἔπιφύσιες. καὶ ἀπ' ἐκείνων νεύρων ἀποβλάσησις ἡδελφισμένη τοῖσιν ἔξωτάτω τέ- B
νοισι. πλευραὶ πρόσπεφύκασιν ἐς δὲ ἔσω μέρος τὰς κεφαλὰς ῥέπουσαι μᾶλλον, ἢ ἐς ὃ ἔξω. καθ' ἕνα δὲ ἕκαστον τῶν σπονδύλων πρόσφηνται. καμπυλώτατα δὲ πλευραὶ αἰθέρια εἰσί, ῥοδοειδέα τρόπον. ὃ δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῶν ὀστέων τῶν ἀποπεφυκότων ἀπὸ τῶν σπονδύλων, ἀποπληροῦσιν ἑκατέρωθεν αἱ μῦες ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἀρξά- C
μενοι, ἄχρι τοῦ φρενῶν τὸ πρόσφυσις. αὕτη δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰσχυρόλιος ἐστί. ἀπὸ μὲν γὰρ ἱεροῦ ὀστέου ἄχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου παρ' ὃν πρόσφυτα τὰ σκελέων ἡ πρόσφυσις, ἄχρι μὲν τούτου κυφή, κύσις τε δὲ ἔχεται, καὶ ἀρχὴ τοῦ χαλαζοῦν ἐν τούτῳ ἔκτισαι. ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι φρενῶν πρόσαρτησις, ἰθυλόρδη. καὶ πρὸς φύσιας ἔχει μυῶν, τῶν μειόνων δὲ χωρίον ἐκ τοῦ εἴσωθεν, ἃς δὴ καλέουσι ψόας. ἀπὸ D
δὲ τούτου ἄχρι μεγάλου σπονδύλου δὲ ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων, ἰθυκύφη. ἔτι δὲ μᾶλλον δοκεῖ ἢ ἔστιν. ἡ δὲ ἄκανθα κατὰ μέσον ὑψηλοτάτας τὰς ἐκφύσιας τῶν ὀστέων ἔχει, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐλάσσους, αὖθι δὲ ἐπὶ θάτερα τοῦ αὐχένος λορδόν ἐστιν.

[21] ἄψιοι εἰσὶν ἀλλήλοισι] Hoc est æquabiliter inter se connexæ & cohærentes, complanatæ & læuigatæ, nullum habentes processum aut prominentiam, ideoque mutua inter se complexione aptè conuenientes. Quod dixit Galenus ἀπαρτισμένους, καὶ κατὰ παῦλαν ἀλλήλοις ἁμόττοντας, & ἀπαρτισμένως ὁμιλοῦσας. In μοχλικῷ quoque iisdem verbis hic locus repetitur: σύνδυλοι δ' ἔασιν ἄψιοι πρὸς ἀλλήλους. E

δεσμῷ μυξώδει] Hunc locum innuit Galenus lib. 12. de vsu partium, vbi μυξώδη σωλῆνα, vt hîc quoque in Comm. vocat. Huius verò vsum latissimè explicat lib. 13.

οἷσιν ἐλλύτρωται ἐλλύτροισι] Sic certè scribunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria tum manu scripta, tum publicè exarata. Et apud Galenum ἔλυτρα καλοῦσιν οἱ παλαιοὶ τὰ σκεπάσματα καὶ σθεναρίσματα ποιᾶν, cùm tamen ἔλυτρα σκεπάσματα in Exegesi exponat, & Erotianus ἐλύτροισιν ex hoc loco exponens, ἔλυτρα λέγειν scribat τὰ σθεναρικὰ τοῦ σωμάτων, καὶ σκεπάσματα. Hesychius quoque ἔλυτρα κυρίως τὰ ἐνδύματα ἢ τὰ καλύμματα significare scribit. Idem ἔλυτρον exponit δέρμα, θήκην, λέπυριν, ἐπίλημα, καλύμμα, σκέπασμα. Quæ sanè ab εἰλύω aut ἑλύω deduci videtur, quod inuoluo aut implico, quibusdam etiã occulo ὑπικρύπτω, vnde & ἔλυτρον propriè dici volunt ὃ τὴν κολοπρᾶν πυρὸς, ἧς κορύνη, ἢ ὠὸν ἢ ἄλλων τοιούτων, vt annotat Varinus. Est & ἔλυτρον ὁ τοῦ καρπῶ φλοιὸς, quemadmodum seminum folliculi aut inuolucra, quibus velut vaginis integuntur, ἔλυτρα Dioscoridi dicuntur. Sunt ergo hic ἔλυτρα inuolucra & velamenta quibus spinalis medulla tegitur, μιλώνγας vocat Galenus. F

κἠδόπη κραίνεται] κραίνεται hîc τελειοῦται exponit Galenus. Idem quoque in Exegesi κραίνοιτο λύηται explicat, quod & annotat Varinus hunc locum subindicans. Erotianus verò κραίνεται, κωλεύεται, βασιλεύεται exponit, quod apud Homerum scribatur Odyss. θ. (v. 391.) βασιλῆες ἀρχοὶ κραίνυσι. Idque metaphoricè apud Hippocratem de spinæ medullæ inuolucris aut tegumentis dicetur, quòd quæ aliquò desinant aut tendant, aut aliquid ad exitum perducant, ibi latè regnare videantur. κραίνω autem aut κραιαίνω perficio, perfectum reddo, & ad exitum perduco significat. & κραίνειν τελειοῦσθαι. Vnde Hesychio ὑπικράνας exponitur τελέσας, & τῇ κεφαλῇ ὑπινεύσας. Quæ autem ad exitum ducunt & aliquid perficiunt, ibi desinere eóque perduci videntur ac tendere. Idem quoque Hesychius κραίνεται, πληροῦται, παρέχεται, τιμᾶται, βασιλεύεται explicat. Potest etiam hic κραίνεται sumi quomodo apud Homerum exponit Scholiastes, ἀκραιφνῶς, καταρχουσι, quod quæ ad exitum aliquid perducunt, ibi perseuerent & existant, eóque perducantur.

γεγιγλύμωνται πρὸς ἀλλήλους] Hunc locum subindicare & exponere videtur his verbis Galenus in Exegesi, αὐτεμβαίνουσιν εἰς ἀλλήλους ὥσπερ αἱ ἐν ταῖς θύραις οἱ γιγλυμοί. Huius enim dictionis (γεγιγλύμωνται) ni fallor explicatio est manifestissima. Quare non dubitarim pro γιγλύματα γεγιγλύμωνται reponere. Neque enim γιγλύματα apud Hippocratem reperias. Significatur autem vertebras inter se velut cardinis modo, aut quasi per ginglymum iungi. Neque enim verus est ginglymus, quod non sit in eodem mutuus duorum ossium connexus aut ingressus, cùm spondyli inter se per apophyses sursum & deorsum spectantes diarthrosi committantur, vt scribit Galenus lib. de Ossibus. G

καὶ ἀπ' ἐκείνων νεύρων ἀποβλάσησις] Neruos vocat ligamenta neruosa, vt alias sæpe. * Galenus νεύρων ἀποβλαστήσεις σωδεσμικὰς exponit. Intelligit autem ea ligamenta neruosa, lata, valida & crassa, quæ cartilagini induntur, vt spinam totam simul conseruent & colligent, ita vt vnum veluti corpus ex his omnibus productionibus conflatum videatur. Qua de re agit Galenus lib. 12. de vsu part. Eamque fortè ob causam ἡδελτισμένη ἀποβλάσησις hîc dicitur, quod etiam exponit Galenus. In μοχλικῷ quoque scribitur, ὅπισθεν δ' ἔχουσιν ἐκφυσιν ὀξείαν ἔχουσαν ὀπίσθιον χονδρώδεα. ἔνθεν νεύρων ἀποφύσιος καταφερής. H

* *Lib. de Fract.*

ταῖς κεφαλαῖς ῥέπουσαι] Hîc ταῖς κεφαλαῖς vocat, quod libello de Ossibus costæ principium cum eminente quodam tuberculo, quo ad apophyseos transuersæ radicem inseritur, vt hîc quoque explicat Galenus.

ῥοδοειδέα τρόπον] Sic sanè legunt quotquot ad hunc vsque diem videre licuit exemplaria. Sed ῥαιβοειδέα, aut ῥεβοειδέα, aut etiam ῥοιβοειδέα legẽdum esse existimo. Galenus in Exegesi ῥαιβοειδέα legisse videtur, cùm ῥαιβοειδέα καμπύλον exponit. Idem hoc in Commẽtario ῥοικοειδέα legendũ censet, & ῥοικὰ in Exegesi καμπύλα significare scribit, quod hîc exemplis confirmat. Sed cùm ῥεβὸν idem quod ῥοικὸν aut κυλλὸν significet, itaque vsurpet Galenus Com. 3. in lib. κατ' ἰητρεῖον, & postea hoc in Comment. ῥεβοειδέα legi posse existimãdum est. Erotianus certè hoc loco in medium adducto ῥεβοειδέα legisse videtur, etsi publicata exemplaria ῥεμβοειδέα vitiosè legunt. In

eo

A eo quoque loco ἰωχλικοῦ quem istius factæ mentione explicat, ῥεβωβίσαθαι cum legisse augurat, cùm tamen ῥεμβωβίσαθαι passim legatur, vt & in ἰωχλικῷ. Locus igitur Erotiani qui hunc explanat, sic mihi legendus videtur: φησὶ δὲ ὁ Ἀνάξανδρος ἐμπυλωθῆναι τὸν ῥῖνον ἐκ τοῦ μέσου τοῦ στρεβλοῦ λίχνου. καθάπερ δέ που φησὶ, ἐμπυλοῦται ὁ ἀνθρώπου πρόσθιον μέρος ἐπὶ τὸ ὀπίσθιον ῥεβωβισθὲν τρόπον, ὁπόταν τις ἐκ τοῦ ἐμπροσθεν πληγῇ μὴ καίριον, καθάπερ ὁ ἐμπύλιος, ὡς Κυρηναῖος τις ἔφη ἢ λέξιν. Quanquam ῥαβδίσαθαι & ῥαιβῶσαι legi posse non difficeor, sed hæc quum adducimus lectio propius ad publicata exemplaria accedit, eamq; quibusdam codicibus testatam facit Henricus Stephanus. ῥαιδὸν verò etiam Æolicum esse censetur, vt ῥοικὸν Ionicum, idemq; designare. Varinus nanq; ῥοικὸν λαγωβόλον ex Idyllio 1. Theocriti exponit πρόπαλον τὸ ἄκρον κύρτον ἔχον, ὃ καὶ ῥοιδὸν λέγεται ἀπὸ τοῦ πόου, quod ex Corintho sumptum est. Vnde quoq; hoc in loco ῥοιδήσια τρόπον legi potest, quomodo legisse videtur Galenus, cum pro ϛ, κ scribendum exemplis adductis confirmat, vt ῥοικοδήσια efficiat. ῥοιδὸν quoq; pedem dici quidam contendat, vnde suspicari possumus apud Erotianum ῥυεδοήσια τρόπον scriptum esse postea, vbi ῥυεδοήσια scribitur, eam q. huius etiam loci explicationem subindicare velle quod alias in obscura vocum explanatione apud eum videre est, vt sæpius eadem dictionis exposi-

B tionem adscribat, ῥοικὸν verò obtortum significat & incurvum, Latinis varum vnde varices dictos volunt. Ersi enim vari dicuntur propriè qui obtortis sunt plantis Nonio, & incurva crura habentes Festo, & * Plinius à cruribus varos dictos censet: varæ tamen manus † Ouidio dicuntur, & brachia vara * Martiali, hoc est incurva. Hesychius ῥοικὸν σκολιὸν, καμπύλον σκαμβὸν ῥυπόν ῥυπὸν exponit. Theocriti Scholiastes, ῥοικὸν καμπύλον significare scribit. Galenus etiam in commentario ῥοικὸν vitiatam maximè vocem esse exemplis confirmat, quorum primum ex Theocriti Idyllio 7. (v. 18.) hunc in modum scribendum, cùm Galen: exemplaria mendosè fiat: ῥοικαὶ δ' ἴχε ἀγκύλαιμα δεξιτερᾷ κορυφᾶν. Alterum ex Archilocho, cuius etiam meminit postea hoc in Commentario, quodq; etiam ὁ Scholiaste Theocriti adducitur, vbique vitiosè scriptum est, sic legi potest: ἐν φιλοῦ μέν, ἃν στρατηγὸν ὑπὸ ὀβριμοπλήκτων, ἐν δ' ὑμῖν τις ἐσσι, καὶ θεοὶ κνήμας ἰδεῖν ῥοικὰς, ἀσφαλέως θεῖσ' ὦσι, καρδίης πλέως. Quanquam pro θεοὶ κνήμας, καὶ κνήμαν legit Theocriti Scholiastes. Tertiũ exemplum apud Nicandrum in Theriacis scribitur (v. 788.) ἦχοι δ' αὖ ῥαιδοῖσιν ἰσάρεις αὖτα παλύεις ἰῷ ἐκφορίοιν. Galenus tamen ῥοικοῖσιν pro ῥωβοῖσιν legit. In ἰωχλικῷ autem quod de coxis scribitur, hunc certe locum his verbis explicat: ὑπόκειται δὲ καὶ τὸ σκέλος,

C χαῦνον δὲ καὶ δαλακὸν τὸ ἄκρον ἔχουσι τοῦτο ῥεμβοήσασθαι τὴν ζώνην. Vbi ῥεζοειδήσασθαι ex codicibus Italicis cum Erotiano legisse. * *Lib* 11 *cap.* 45. † *Lib.* 9. *Metamorph.* * *Lib.* 7.

καὶ τὴν ὀστέων τὴν ἀποπτυκτὴν] Hic processus vertebrarum spinam propriè ἀκανθαν dictam constituentes recte intelliguntur, vt explicat Gal. in Commentario, nominatim autem his verbis exprimit in ἰωχλικῷ: ὥσπερ καὶ οἱ μικροὶ σφαιροειδῶς ἐπὶ τὰς ἀκμὰς τῶν ἀκανθῶν. ἐπερείδοντες δὲ πλάγιον καὶ ἀκανθοειδὲς τὸ μόριον. Spinales autem musculos intelligit, qui initium ducunt à secunda cervicis vertebra. De quibus agit Gal. ad extremum lib. 8. de Anatom. administr.

ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου] Hunc locum in ἰωχλικῷ exprimere videtur, ac etiam τὴν σκελέων σφόρησιν, de tibiis commissura accipere qua femoris caput ischio per valida ligamenta copulatur, qua notione sumi posse testatur Gal. in Com. In ἰωχλικῷ sic scribitur: τὸ δ' ἰσχίον σφόρησιν πρὸς τὸ μεγάλῳ προσδύναι τὸ κεφαλὴ τὸ ἰσίου ὀστέου χειροπληθεῖ ῥάχις ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου μέχρι τοῦ μεγάλα προσδύναι κύτος

D τὴν χοιρὸν, καὶ ἀρχὴ τὰ εἰλεκτικώτατα ἐν τούτῳ. Hunc autem locum integrum videtur explicare Gal. lib. ἀφέλ. τ. μύησις ἀναλόγως his verbis: τὴν ἀποπυδυμῦναι τοῦ τε ἱεροῦ κλιμάκων ὀστοῦ, καὶ ποιεῖ τὸ ἑτέρους προσδύναι εἰσιόντος καὶ χάσματα. καὶ σιαλόπαν τὸν ἔνδον ὑμένα καὶ τὸν ἔξω τὸν ποιοῦντα κυστοειδῆ. ὧν πάντων ἡ Ἱπποκράτης θεῖ κύτος εἶπεν. αὐτὸν δὲ κύφαχις καὶ μηκέτι ἰσχιοκάκια δύνασθαι μὲν τὸ ἰσχίον ὀστέον μέχρι τοῦ μεγάλα προσδύναι, παρ' ὃ σφόρησιν ἡ τῶν σκελέων προσφυσις, ἄχρι μὲν τούτου κινεῖται, τὸ δὲ ἄνω καὶ κατὰ τὸ χαλαρὸν ἐν τούτῳ ἵσταται. ἀφίκηται δὲ ὑπὲρ λόγον, τὸ ἔσω προσδύηται, καὶ χαλαρὸν ἔχῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, τὸ ἑτέρου μέρος τὸ ἀποδυσώμενον, ἵνα καὶ ὑαλίσκα ἀνάμενον) μηδὲν ἔχῃ λέγειν ἢ ὅτι τὸ γόνατος μέσον, ἢ καὶ ἑαυτὸν τῶν ὑπτέρων. Vbi ἐκπεσεῖν ponitur quod hic ἐκπεσαι. ἔκπεσαι autem hic aptissime & quos innocuo loco positum videtur, quod de his membris à summo opifice conditis & veluti hoc loco constitutis dicatur. κλίσεις nanq; ἱδρύσεις, vt & κλίσμα πόσμα exponit Hesychius. Vnde & κλίσις τῶν κλιδῶν ἕδρεις. Et ἔκπεσαι pro κέκπεσαι positum videtur, vt apud Homerũ ἐκπάγλως pro κεκπάγλως sumitur Il. ι. (v. 401.) & ἔκπαγλον) pro κεκπάγλον) ponit

E annotat Eustath. idq; Ionicè & Atticè detracta consonante incrementi. Os autem sacrum quod toti spinæ fundamentum erat futurum, tum propter coxendicum ac ilium ossa incumbentia, tum autem veri, veliceæ, ac recti intestini gratia, naturam moliram fuisse, ideoq; πλατὺ ac ἱερὸν hoc est magnum, conditum esse scribit Gal. lib. 13. de vsu part.

ἀπὸ δὴ τούτου ἄχρι φρενῶν] In ἰωχλικῷ, ἀπὸ δὴ τούτου ἄχρι φρενῶν, ὅλαδε καὶ ἰθύλορδον, καὶ αἱ ψόαι καὶ τὸ ἕδος.

ἀπὸ δὴ τούτου] In ἰωχλικῷ ἴστιον sic expressit: ὑπόκειται δὲ ἄχρι τοῦ μεγάλου ὀστοῦ τοῦ ἱεροῦ τὴν ἐμπύλωσιν ἰσχυρὰν ἐπὶ δὴ ὀπίσω τὴν ὀστέων τὴν ἀποπτυκτὴν ταύτην ὑψηλότερον. τὸ δὲ ἀνεῖναι αὐθέτου, λορδόν.

Quibus igitur vertebræ in gibbum protuberant, iis abrupta compage, vna aut plures vertebræ magna vi foras protruduntur: quod paucis, neq; ita multis cõtingit. Neq; enim huiusmodi offensiones facilè cõtingunt, neq; in exteriorem partem expelli vertebræ promptè possunt, nisi anteriore parte vehementi ictu per ventrem vulnus accipiatur, hoc verò pacto homo intereat, aut nisi quis ex superiore loco delapsus, in coxas aut humeros impingat. Sed & hic quoq; licet nõ statim, sic tamẽ intereat. At verò à posteriore parte, nõ ita facilè vertebræ suo loco desilire in interiorẽ possunt, nisi perquàm graue onus aliquod irruat. Ossium enim quæ in exteriorem partem prominent, vnumquodq; eam habet naturã, ipsum vti potiùs frangatur, quã vt ligamẽtis & articulis mutuò inter se cedentibus vi adductis, magno momento in interiorẽ partẽ inclinet. Dorsi itẽ medulla ex paruo spatio inflexionẽ habens, affligeretur, vbi vertebra hoc modo suo loco exilierit, tũ loco mota vertebra dorsi medullã cõprimeret, si nõ etiam disrumperet. Ea autem cõpressa & intercepta multis magnis præcipuisq; partib. torporem induceret. Adeò vt multis aliis vrgentibus malis, ad dirigendam vertebram medico curã intendere non liceat. Quare istud neq; concutiendo, neq; quapiã alia ratione reponi posse manifestũ est, nisi si quis homine dissecto, deinde manu immissa in vẽtrẽ cõrectando interiore parte in exteriorẽ protrudat.

Quod mortuo quidem licet, viuente verò nequaquá fieri poteſt. Quorſum igitur hæc ſcribimus? Quoniam nõnulli exiſtimant ſe eos ſanaſſe quibus vertebræ in totũ articulis excedentes, interiorẽ in partem prolapſæ ſunt. Quamuis quidẽ ab hac peruerſione facillimè euadere poſſe, nullaq; opus eſſe repoſitione, ſed eiuſmodi ſponte ſaneſcere, quidá exiſtimant. Ignari autẽ multi ſunt, ex eaq; ignorantia id lucri faciunt, quòd alios iſta perſuaſione imbuũt. At iſtud eos in erroré impoſuit, quod ſpinã quæ in ea dorſi parte eminet vertebras ipſas eſſe exiſtimãt, propterea quòd eorũ vnũquodq; attrectanti rotundũ appareat, neq; intelligũt ea oſſa eſſe quę à vertebris procedũt (de quib. paulò antè ſermo eſt habitus) quodq; vertebræ longè in anteriorẽ partẽ abeunt. Anguſtiſſimũ ſiquidẽ inter omnia animantia homo pro magnitudine vẽtrẽ habet à poſteriore parte in anteriorẽ, maximè etiam ad pectus. Quũ igitur ex his oſſibus quæ ſupereminẽt aliquod validè fractũ fuerit, ſiue vnũ, ſiue plura, ea parte locus depreſſior, quá hinc & inde redditur, idq; iis imponit, quòd vertebras intrò ceſſiſſe exiſtimẽt. Præterea quoq; eos etiá in errorem inducunt, eorum qui vulnerati ſunt habitus. Nã ſi incuruari conentur, dolore afficiuntur, cùm ea parte qua vulnerati ſunt cutis contendatur, ſimulq; oſſa fracta hoc modo potiùs carnem intus pungant: ſin verò in anteriorẽ partẽ nitantur, leuiùs habẽt. Nã & cutis quà vulnus eſt laxior efficitur, oſſaq; intus minùs pungunt. Quin & ſi quis eos hac parte cõtingat, in anteriora inclinati cedũt, iſq; locus inanis & mollis ad tactum apparet. Hęc cõmemorata omnia inſuper medicos fallunt. Ii autẽ citò & ſine noxa per ſe conualeſcunt. Eiuſmodi enim oſſa omnia quæ laxa ſunt, callo celeriter firmantur.

καὶ τῶν νεκρῶν μόνον οἷόν τε ποιεῖν, ζῶντι δὲ οὐ πάνυ. Σκο- A
πῶ δὴ τῶν τοιούτων γράφω; ὅτι οἴονταί τινες ἐπτερυκέναι αὐθρώ-
πους, οἷσιν ἐξόστεα ἔπεσεν ἀπόνδυλοι τελέως ὑποβοηθοῦν-
τες τὰ ἄρθρα, καί τοι γε ῥηϊδίως ἰωμένους τῶν ἀφε-
στροφέων τούτων ἔνιοι νομίζουσι, καὶ οὐδὲν δόλῳ ἐμβολῆς, ἀλλ'
αὐτόματα ὑγιέα γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα. ἀγνοέουσι δὲ πολλοί, καὶ
κερδαίνουσιν ὅτι ἀγνοέουσιν. πείθουσι γὰρ τοὺς πέλας. ἔξαπα-
τῶσι δὲ καὶ τόδε. οἱόν τι ἄκουσθαν τι ὀξέως καὶ τι ῥάχιν
τοῦτον τὸν ἀπονδύλους ἀμύσις εἴη, ὅτι προκύλιον αὐτῇ ἔκα- B
στον φαίνεται μᾶλλον, ἀγνοοῦντες ὅτι τὰ ὀστέα τοῦ ὄντος τὰ
ἀπὸ τῶν ἀπονδύλων πεφυκότα, τοσοῦτον ὀλίγῳ τοσοῦ-
τόν εἰρηται. οἱ δὲ ἀπόνδυλοι, πολὺ τοῦ σωτέρω ἅπασι φανο-
τάτην γὰρ πάντων ζώων αὐθρωπος κοιλίην ἔχει. ὡς ὅτι μι-
γέθει ἀπὸ τοῦ ὄπισθεν εἰς τὸ ἔμπροσθεν, πολὺ καὶ τοῦ βάθος.
ὅταν οὖν τι τούτων τῶν ὀστέων τῶν ὑποφυομένων ἐκπρὸς κα-
ταγῇ, ἢν τε ἓν, ἢν τε πλείω, τοιοῦτον τὸ χωρίον C
γίνεται, οἷόν τε ἔνθεν καὶ ἔνθεν. δοκέει τοῦτο ἔξαπατᾶν οἰόμενοι τοὺς
ἀπονδύλους εἶσω οἰκέειν. τροφὸς γὰρ ἐπὶ αὐτοῖς καὶ τὰ
σήματα τῶν τετρωμένων. ἢν μὲν γὰρ σαφρῶν καμπύλεος,
εὐθυωπέων νομίζουσι τοιούτου τοῦ δέρματος ἢ τετρω-
μένου, τὸ δὲ ἅμα τὰ ὀστέα τὰ καλεόμενα ἐνθεραπεύει ὅτω μᾶλλον τοῦ
χρῶτα, ἢν δὲ λορδαίνωσι ῥᾶον εἰσί. χαλαρώτερον γὰρ τὸ δέρ- D
μα καὶ τὸ τρῶμα τοῦτο γίνεται. τὰ δὲ ὀστέα ἧσσον σήθεται.
ἀτὰρ τὸ ἢν τις ψαύῃ αὐτοῦ καὶ ὅτι ὑπείκουσι λορδοῦντες καὶ
τὸ χωρίον κενεὸν καὶ μαλθακὸν ψαυόμενον τοῦτο φαίνεται.
τοῦτο πολλὰ τὰ ἐρημώματα τροφοσεξαπατᾷ τοὺς ἰητρούς. ὑγιέες
δὲ ταχέως καὶ ἀσινέες αὐτόματοι οἱ τοιοῦτοι γίνονται. ταχέως δὲ
πολλὰ τὰ τοιαῦτα ὀστέα ὅτι πορεύεται ὅτα χαυνά ἐστι.

[22] ἐν ᾧ πρὸ ὄπισθεν.] Hunc locum integrum proponit Gal. lib. 9. de placitis Hipp. & Platonis, cumque exponit. ὅ, τι αὖ ναπαῖος] Hunc E etiam locum explicat Gal. lib. 12. de vſu partium & paulò aliter legit. πιεχθεὶς δ' ἂν ἢ ἀποκεκαμμένος] Interceptam compreſſu medullam, velut intercluſam ac detentam intelligit. Erotianus hunc locũ innuere & explicare videtur his verbis: ἐν ᾧ πρὸ τοῦ ἀφρων, ὅταν ἐ-πὶ τὸ ἀπονδύλου πίπτῃ ὄπιθεν ὁ πρὸ ἀποκεκαμμένον, ἀντὶ τοῦ ἀπειλημμένον καὶ ἐσφιγμένον. Vbi certè vitium eſſe apparet, aut Erotianũ memoria lapſum coniicere eſt. Quod enim de vertebra effert medullæ ſpinali tribuendum eſſe manifeſtum eſt. Aut igitur ἐν τῇ ναπαίᾳ. aut ἀπὸ τοῦ ἀπονδύλου legendum, vt eam medullæ cõpreſſionem intelligat, qua ab elapſa ſuo loco vertebra, ac veluti incuneata, intercipitur & intercluditur. At verò (vt ſcribit Paulus) μάλιστα δὲ τυγχάνει ὁ ναπαῖος ὑποφυόμενος, ὅπου μεγίστη ἐξ ὠτὸς τοῦ νάρκην μόνον ἔκπυσιν ἐκκαυσαι γίνεσθαι φλιζομένων κίνδυνον ἐπάγειν. ἔπειτα ἐσμασάμενος] Hunc locum haud dubiè indicat Erotianus, vbi ἐσμασάμενος exponit. Heſychius quoque ἐσμασάμενος ἐμβαλλόμενος explicat, quod eſt manu indita inueſtigare & explorare, aut manu immiſſa ventrem contrectare. Gal. lib. 9. de placitis Hippocr. & Platonis, ἐμβαλὼν ὀμφὸς pro ἐσμασάμενος legit quæ videtur eſſe vocis huius explicatio. ἔξαπατῶσι δὲ καὶ F
τόδε] Paulus ſic hunc locum exprimit, ἐπιφθόνῳ δὲ πολλάκις ἀπὸ θραυσίς τινος τῆς τοῦ ἀκάνθης ὀστέων γινομένη κοίλον ἀποφαίνεσθαι τὸ ὕπτιον, ὡς ἐν τοῖς κατεαγόσιν εἴρηται. τινὲς οὖν θεραπεύσαντες τοῦτο τὸ πάθος. εἶτα δηλονότι τάχιστα τότε θεραπευθέντες, ἑλκώσαντες γὰρ ὑποῤῥεῖ. διαβὰν ἀποκωλύσαι τὸ λορδῶσαι ὑπάρχει, καὶ παραιτεῖσθαι δηλονότι ὅσοι ἢ δυσκαίσθαι. ὅταν δὲ τῶν τῶν ὀστέων] Hunc locum his expreſſit Celſus. In ſpina quoque eſt quod propriè notemus. Nam ſi id quod in vertebra excedit aliquo modo fractum eſt, locus quidem concauus fit, punctiones autẽ in eo ſentiuntur, quia neceſſe eſt ea fragmenta ſpinoſa eſſe. Quò fit, vt homo in anteriorem partem ſubinde nitatur. Sic enim locus ille mihi reſtituendus videtur, qui vitiosè noſtris in codibus legitur. Sunt enim τὰ ὑπερέχοντα ὀστέα, oſſa quæ in vertebris excedunt & eminent, proceſſus illi ſpondylorum qui ἄκανθαι conſtituunt. Eadem ferè quoque Paulus cap. 97. lib. 6.

ἐνθράσσει δ' ἂν μᾶλλον] ἐνθράσσει Galenus in Exegeſi εἰσπεσὸν νύττει explicat, & θράσσει, νύσσει] κινεῖ] Quæ etiam ſcribuntur à Varino. Heſychius verò θράττειν παράττειν, ἐνοχλεῖν exponit. Addit quoq; Varinus ſignificare νύσσειν, καὶ ὠθεῖν, ὑσπαίειν. ὑφορᾶσθαι. Erotianus verò θράσσει ex Bacchio, κινεῖ, νύττει explicat, & ex Heraclide Tarentino ἐρεθίζει, additq;, ἔστι δὲ ἰχλαῖ. Ex quo ſignificatur θράσσειν G indicare pungere, fodicare, vellicare, ſtimulare, mouere, impellere, affligere, perturbare, vt θρασσὼν dicatur & θράπων velut ταράπων.

Spina igitur etiá in ſanis multis modis diſtorquetur. Sic enim natura & vſu rem ſe habere compertũ eſt. Quin & ſub ſenio & doloribus idem vſu venit, ſiquidem contrahendi vim habent. Gibbi autem plærunq; ex caſu cõtingunt, vbi quis in coxas aut humeros cadendo impingit. In gibbo enim vnam aliquá vertebrã ſublimem foras eminere neceſſe eſt, eas verò quæ hinc & inde ſunt, minùs. Neq; ea tamen à reliquis multũ deſilit, ſed paulùm, cùm ſingulæ in vniuerſum cedant. Eam igitur ob cauſam etiam dorſalis medulla eiuſmodi peruerſiones, vbi in circulum non in angulum peruertitur, facilè tolerat. Inſtrumenti autem quo reſtitutio cogitur fabricam huiuſmodi

[23] Σκολιαίνεται μὲν οὖν ῥάχις, καὶ ὑγιαίνουσι, καὶ πολ- H
λοὺς δύπτους. καὶ γὰρ ἐν τῇ φύσει καὶ ἐν τῇ χρήσει ἔστιν ἔχειν, ἀ-
ταρ καὶ ὑπὸ γήρεος, καὶ ὑπὸ ὀδυνημάτων, ἐπεὶ ξυνδε-
τικὴ ἐστιν. αἱ δὲ δὴ κυφώσιες αἱ ἐν τοῖσι τραύμασιν ὡς ὅτι
ἐπὶ πολὺ γίνονται, καὶ ἢ τοῖσιν ἰσχίοισιν ἐρείσῃ, ἢ ὅτι τοῦ ὤμους
πέσῃ. ἀνάγκη γὰρ ἔξω φαίνεσθαι ἐν τῷ κυφώματι ἕνα μάλ-
λινα ὑψηλότατον τῶν ἀπονδύλων. τοῦτο δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἐ-
πὶ ἧσσον. ἄκαιρον ὡς ὅτι πολὺ ἀποπεπηδηκὼς ἀπὸ τῶν ἄλ-
λων ἐστὶν, ἀλλὰ μικρὸν καὶ ἕκαστος σωδιδοῖ ἀθρόως πολὺ-
δοκέει οὖν τοῦτο ὁ νωλιαῖος μυελὸς οὐφόρως φέρειν τοι-
αύτας διαστροφὰς, ὅτι κυκλοῦται αὐτοῦ ἡ διαστροφὴ γίνεται,
ἀλλ' οὐ γονιώδης. χρὴ δὲ τὸ καταστρωτὸν διαναλλασσόμενον

τοιοῦ

A γιλιόδε καταςκευάσαι. ἔξεστι μὲν ξύλον ἰσχυρὸν καὶ πλατύ, ἐντομὴν τοιοῦτον τὴν δαμήκεα ἔχον καταρύξαι. ἔξεστι δ' ἐν αὐτῷ τῷ ξύλῳ ἐν τοίχῳ ἐντομὴν τοιαύτην δαμήκεα ἐντάμνειν, ἢ πήχεως αὐτοῦ τὸ ἐδάφεος, ἢ ὅκως αἱ μετρίως ἔχῃ. ἔστω δὲ ξύλον δρύινον, τετράγωνον, πλάγιον, τὴν βάλλειν, ἀπολείποντα ἀπὸ τοῦ τείχους ὅσον πρόσθεν διὰ μέσου δέῃ. ἐὰν δὲ μὲν τὸν ξύλον ὑπισχνῆται ἢ χρῄζῃς, ἢ ἄλλο τι μαλθακὸν

B μὲν ἔστω, ὑπερείδῃ δὲ μὴ μέγα τὸ δὲ ἄνθρωπον πυρέσσοντα. ἐὰν δὲ δέχηται, πολλῷ θερμῷ λούσας, καὶ κάπτοντα παρήνεα κατακλίνας κατατεταμένον. καὶ ἐὰν μὲν χρῇς αὐτὸν παρατείνασθαι καὶ φύσιν παρέχειν πρὸς τὸ σῶμα, ἱμάντι μαλθακῷ ἰσχνῷ πλατεῖ τε καὶ μακρῷ ὑπὸ δύο ὀμφαλτέων ξυμβεβλημένῳ μέσῳ, καὶ μέσον τὸ σῆτος διὰ τοῦ βεβλῆσθαι χρή, ὡς ἐγγυτάτω τῶν μασχαλέων. ἔστω δὲ πε-

C ριττὸν τῶν ἱμάντων καὶ τὼ μασχάλιω ἑκάτερον τοῦ τοῦ ὤμους τοῦ βεβλῆσθαι. ἔπειτα αἱ ἀρχαὶ τοῦ ξύλου ὑποφαδὲς μὴ τοῦ σδεδέσθωσαν, ἀμφὶ ζουσαι καὶ μάχης τῷ ξύλῳ ᾧ ἐστὶ τεταμένῳ τοῦ ὁ, μὴ τοῦ σθμὸν τὸ ὑποφαδὲς αὐξησείζοντα κατατείνειν. τισὶ δὲ καὶ ἑτέρῳ δεσμῷ χρῆσθαι τὴν χεῖρα τῶν ἀγκώνων διήκοντα καὶ αὖθις τὴν πέρνην, ὡς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων τοῦ ἐς τοιοῦτο τὸ ξύλον τοῦ σδῆσαι, ἐπὶ δὲ ἱμάντι πλατεῖ καὶ μαλθακῷ καὶ δυνατῷ

D ταινιοειδεῖ, τὸ μὲν ἔχοντι καὶ μάχης ἰσχυρὰς, ἰσχυρῶς τοῦ τὰς ἰξύας κύκλῳ τοῦ δεδέσθαι ὡς ἐγγυτάτω τῶν ἰσχίων. ἔπειτα τὸ τοῦ ἐς τὸν ταινιοειδὲς ἅμα ἀμφοτέρας ταῖς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων, τοῦ ἐς τὸ ξύλον τοῦ σδῆσαι τοῦ ἐς τὸν ποδῶν. κάπτοντα καταπείθειν τὸ τοῦτο τῷ χρήματι καὶ

E ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἅμα μὲν ἰσχνῶς, ἅμα δὲ ἐς ἰξύν. σθένει γὰρ αὐτὸ μέγα κακὸν ἢ τοιαύτη κατάτασις ποιῆσαι ἐὰν χρηστῶς σκευασθείη, ἐὰν μὴ ἀφ' ἑτέρου τινὸς τὸ βούλεσθαι τείνεσθαι. τὸ δὲ ἰσχνὸν χρὴ, ἢ σμικρὸν ὅς ἂν ἰσχνὸς. καὶ μὴ ἁμαρτὴς, ἐπιβάντα τὸ γόνυ τῆς χρεὼς τοῦ τὸ σῶμα, καὶ τῷ ἑτέρῳ χρῶτα τοῦ σεσπιβάντα ὅπως τῷ ἑτέρῳ, καταναγκάζειν τοῦ ξυνιέντα, ἕως τε ἐς ἰξύν τὸ κάτω πεφυκὴ καταμαλακάζεσθαι, ἕως τε τοῦ ἐς τῆς κεφαλῆς, ἕως τε τοῦ ἐς τῶν ἰσχίων. καὶ ἀσινεστάτη μὲν αὕτη ἡ ἀνάγκη. ἀσινὲς δὲ καὶ ὑπανασείζεσθαι ἵνα ὅπως τὸ κύφωμα τὸ ἅμα καταξιοῦν σθὲν εἰσείσας μετεωριοθῆναι. ἀναρ καὶ ὅπως ἕως τὰ ποδὶ, τὸ ὀχηθῶσαι ὅπως τὸ κύφωμα. ἡσύχως δὲ ἐπενεγθέντα σθένει κωλύειν. τὸ τισὶν δὲ ποιῆσαι μετέωις, ὅπως τὸ ὀδὸς αὖ ἐς ἐπὶ τὸ ἀμφὶ παλαίστρῃ εἰθισμένων. δυνατωτάτη μὲν τοι τὸ ἀναγκέων ὅστις, τὸ ὁ μὲν τοῖχος ὀρθὸν τετμημένος ἐστὶν, τὸ δὲ ξύλον τὸ καταρρυγμένον, ἢ ὀρθὸν τέμνειν κατὰ τοῦτο μέσον τῆς ῥάχεως τὸ ἀνθρώπου, ὀκτὼ μὲν αὖ δοκὴν μετέωις ἔχειν. σανὶς δὲ φιλυρίνη μὴ λεπτὴ εἶναι, ἢ καὶ σμικρὸν ἵνος ξύλου. ἔπειτα ὅπως τὸ κύφωμα ὅπως τετείνῃ ἢ τρύχοι τι πολύπλυχον, ἢ μικρὸν τι σκύλιον ὑποκεφάλαιον, ὡς ἐλάχιστα μὲν ὑποκεῖσθαι ξυμφέρῃ, μόνον τοσοῦτον ὡς μὴ ἡ

I σανὶς ὑπὸ σκληρότητος ὀδωδὸν τοῦ χαυνοῦν τοσοῦτον ἀφέξειν. ἔστω δὲ ἔστω ὡς μάλιστα τὴν ἐντομὴν τὴν ἐς τοῖχον, τὸ κύφωμα. ὡς αὖ ἡ σφυὶς, ἢ μάλιστα ἐξέρχεται, τοιαύτη μάλιστα πιέζῃ ὅπως τιθῇ. ὅταν δ' ὅπως τιθῇ, τὸ μὲν ἵνα καταναγκάζειν χρὴ τὸ ἄκρον τῆς σανίδος, ἕως τε εἶναι δέῃ, ἕως τε δύο.

inſtituere oportet. Lignum quidem validum oblongum, in longitudinem inciſum, defoditur. Licet quoque huius ligni loco in pariete oblongum aliquod cauum incidere, quod vel cubiti altitudine, vel ea quam res exigit, à ſolo extet. Deinde veluti columna querna, quadrangula inſtatus, adhibetur, eo relicto à pariete ſpatio, vt aliquis perttanſire, ſi opus ſit, queat. Ac columna quidem, aut tunicis, aut re quapiam molli, quæ tamen non admodum cedat, inſternitur. Homo verò, vbi fomentis, aut ſi ſuſtinet, multo calido balneo vſus fuerit, pronus extentus reclinatur manibus ſecundum naturam ad corpus porrectis & alligatis. Tum habena mollis, abundè lata & longa, duobus perpetuis loris cõſtans, media medio pectori quá proximè ad alas duplici circuitu iniicienda: dein quod ex loris reſtat circa alá vtrinq; ad humeros obuoluendũ. demum capita ad lignũ aliquod quod piſtilli formam habeat deliganda, ea longitudine quæ ſuppoſito ligno conueniat, ad quod appoſitum, lignũ illud quod piſtilli formam habet velut obice quodam, extenſionẽ facit. Altero autem huiuſmodi vinculo, tum ſuper genua, tum ſuper calces dato, capita ad eiuſmodi aliquod lignũ deligenda. Tum alia habena lata & mollis, ac valida, mitellę in modũ, conuenienter lata & longa, circum ilia ad coxas quá proximè firmiter in orbem circundanda, deinde habenæ quod ſupereſt, vnaq; vtrunq; lori caput ad lignũ, quod ad pedes eſt alligandum, ac demum eo habitu ſimul quidem æquo libramento, ſimulq; in directum extenſio in diuerſa adhibenda. Neq; enim magnũ detrimentum huiuſmodi diſtentio, ſi probè præparetur, afferre poterit, niſi ſi quis de induſtria videlicet intẽdi velit. At medicus, aut ali⁹ quiuis robuſt⁹, ac minimè imperitus, ſublimiore man⁹ parte ad gibbum impoſita, alteraq; manu ſuper alteram iniecta, compellere debet, animaduerſione adhibita, num in directum deorſum, num verò ad caput vel ad coxas compulſio facienda ſit. Atque huiuſmodi vis innoxiè maximè adhibetur. Innoxium quoque eſt gibbo aliquem inſidere, ſimulque dum fit diſtentio, ſublimem ſe attollendo concutere. Quinetiam ſuper gibbum pedibus inſiſtere ac ferri, leuiterq; incutere nihil vetat. Cui rei moderandæ ſatis idoneus fuerit eorum aliquis qui in palæſtra aſſueti ſunt. Optimè tamen vis adhibetur, ſi paries quidem excauationẽ habeat, lignum verò defoſſum, qua parte inciſuram habet, quantum cõgruere videbitur, hominis ſpina depreſſius ſit. Aſſer autem tiliaceus aut ex alio aliquo ligno nõ tenuis, inſeratur tum ſuper gibbum, aut panniculus lacer multiplex, aut paruus quidam ſcorteus puluinus imponatur. Quàm minimum tamen ſubiicere conducit, ea ſola cautione adhibita, ne aſſer importuna ſua duritie dolorem aliquem afferat. Gibbus autem quàm maximè è directo ad excauatum parietem ſtatuatur, quò quà maximè extat, ea parte aſſer impoſitus maximè premat. Aſſer verò impoſitus, ab vno aliquo, vel duobus ſi opus fuerit, extrema parte vi adduci debet. Alij autem corpus in longitudinem, velut ante dictum eſt, in diuerſa contendant. Poteſt quoq; & per axes diſtẽtio fieri, aut iuxta lignũ defoſſos, vel corũ poſtibus vtrinq; erectis paulò extãtibus;

vel ad ligni verticem hinc & inde, in ipso ligno defixis. Hæc autē vis tū ad vehementiā, tū ad mediocritatem est accōmodata, eamq; vim habet, vt si quis ad nocendum non ad curandū eam adhibere cupiat, ad id multum valeat. Nā & distentione sola per longitudinem in diuersa factā, nulla etiam alia vi adhibita, probè tamen distentio comparatur. Quin & citra distentionē si quis assere duntaxat ad hunc modū vtatur, sic quoq; sufficiens compulsio fiet. Optimum igitur est huiusmodi vim adhibere, quam tum intendēdo, tum remittendo, pro cuiusq; arbitrio temperare licet, & quæ vel secundū naturam compulsionem facit. Quæ enim excesserunt, compressione in suam sedem redeunt. Quæ verò præter naturā coierunt, eæ quæ secundum naturā intentiones adhibentur, componunt. Equidem nullam aliam viam qua per vim compulsio fiat, neq; meliorem, neq; æquiorem inuenio. Neq; enim ad eam quæ in directum fit spinæ distentionem, ab inferiore parte & ad os sacrum appellatum, est quod iniectum vinculum retineat. Ex superiore verò parte iuxta ceruicem & caput, est quidē quod prehendi queat, veruntamen illud in speciem indecorū est. Et hac parte exuperans distentio, alias quoq; noxias afferre queat. Experimentum autem iā olim per vtrem feci, quem homine resupinato minimè inflatum gibbo submisi, ac deinde folle fabrili in subiectum vtrem immisso inflaui. Sed parum successit. Probè enim distento homine cedebat vter, neque flatus quicquā per vim impellebat, præterquàm quòd vter facilè elabebatur, cùm in idem tū hominis gibbus, tum repleti vtris tumor cogerentur. Si verò non ita vehemēter homo extenderetur, vter quidem flatu in tumorem assurgebat, sed homo prorsus magis quàm expediret in anteriorem partem curuabatur. Atq; hęc adhibito studio persequutus sum, quod pulchra est eorum doctrina, quæ tentata successu caruisse, idq; quamobrem contigerit, apparet.

ἰῶ τε καὶ χερυφιῶ τῶ ξύλῳ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. αὐτὴ δὲ ἡ ἀνάληψις A
βύπαμίβυσί ἐσιν, καὶ ἐς τὸ ἰσχυρότατον, καὶ ἐς τὸ πᾶσον. καὶ ἰσχνῶ ἐχρῆσι διαστάσει, ὥστε καὶ ἐνίοις δοκεῖ λύμη εἶναι. ἀνάγκη μὴ ὅτι ἰσχυρὴ, ἐς διαστάσις ἀνάγκης ἀγαγεῖν, καὶ ἢν τοῦτο ἰσχυρῶς δοκιμάσῃς. καὶ γὰρ ἂν κατατείνων καὶ μῆκος μόνον ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὅτῳ καὶ ἀνάγκη τοιαύτη προσλαβεῖν προσλαμβάνει κατατείνων ἂν τις. ἀνάγκη μέντοι καὶ ἰῶ μὴ κατατεί- B
νων, αὐτῇ δὲ μειῶν τῇ σανίδι ὅπως ἐάν ποιέῃ τις, καὶ ὅτως ἰσχνῶς καταγνάφῃ. καὶ λαὶ ὧν αἱ διαστάσεις ἰσχυραὶ εἰσὶν ἧσιν ἔξεσιν καὶ ἀνθενεξέρησι, καὶ ἰσχυροτέρησι χρέεσθαι ἀνάγκην παρεμβύοντα. καὶ μὰ δὴ καὶ τῇ φύσιν γε ἀναγκάζουσι. τὰ μὲν γὰρ ἐξεσιῶτα ἐς τὸν χῶρον ἀναγκάζῃ καὶ ἡ ὑπόστασις ἰέναι. τὰ δὲ ἐσελθόντα τῇ φύσιν κατατείνουσιν αἱ τῇ φύσιν κα- C
τατάσιες. οὕτω ἐγὼ ἔχω τούτων ἀνάγκης καλλίους, οὐδὲ δικαιοτέρας. ἡ γὰρ καὶ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἰδιωτεία τῆς καταβάσιος κάτωθέν τε καὶ τῷ ἱερῷ ὀστέῳ καλεομένῳ, οὐκ ἐχῇ ὅπι λαβεῖν οὐδεμίαν. ἄνωθεν δὲ τῇ Ⓦ αὐχένα καὶ τῇ κεφαλῇ, ὅπι λαβεῖν μὲν ἔχῃ, ἀλλ' ἐς ἰδέην γε, ἀωρεπής. ταύτην δὲ γνοὺς μὴ ἡ κατάτασις καὶ ἀνὴρ βλάβας αὖ παρασπορέχοι πλείονα θεῖσα. ἐπεφρήδευν δή ποτε ὕπλιον Ⓥ αὖ ἄνθρωπον κατατείνας, ἀσκὸν ἀφύσητον ὑποθέναι ὑπὸ τὸ ὕβωμα. κάτωθεν αὐλὸν ἐκ χαλκείης ἐς Ⓦ D
ἀσκὸν Ⓦ ὑποκείμενον ἐνέντα, φυσᾶν. ἀλλά μοι οὐκ εὐπορέζε, ὅτε μὲν γὰρ εὖ κατατείνοιμι Ⓦ ἄνθρωπον ἡ τάσις καὶ οὐκ ἠδύνατο ἡ φύσα ἐπομαγκάζειν. καὶ δηλῶς ἕτοιμον παρεκολούθει εἶναι, ἅτε ἐς τὸν ὦδε ἀναγκαζόμενον τε, τε τῦ ἀνθρώπου ὕβωμα, καὶ τε τῦ ἀσκοῦ πληρουμένου κύρτωμα. ὅτι δ' αὖ μὴ κάρτα κατατείνοιμι Ⓦ ἄν- E
θρωπον, ὁ μὲν ἀσκὸς ὑπὸ τ φύσης ἐκυρτᾶτο. ὁ δ' ἄνθρωπος πρώτῃ μὲν ἧσσον ἐλωβᾶτο ἢ σιωπέφερεν. ἔγραφα δ' ὑπ' ἐπιτήδες τόδε. καλὰ γὰρ καὶ τοῦ μαθήματα ὄντι, ἃ παρῃρημένα, ἀπορηθέντα ἐφάνη, καὶ δι' ἃ παρ' ἡπορήθη.

25 καὶ γὰρ ἐν τῇ φύσι] Qui à natura gibbosus est dicitur Homero γυπὸς vt de Eurybate Vlyssis præcone Od. τ. (v. 246.) γυπὸς ἔμεν ὤμοισι, ἐπιάλιγκιος, ὀλοόφρονι. γυπὸς enim dicitur qui à natura extantibus est & incuruis humeris. κυφὸς autem qui ex senio, vnde & γήρει addit Homerus, (teste Eustathio) vt Od. ϛ. (v. 16.) de Ægyptio heroë ὃς δὴ γήραϊ κυφὸς ἔην. Vnde eleganter senex quidam apud Comicum, ὁ γὰρ γέρων μ' ἐκμανῆ τέκτων ἢ σοφὸς Sic Hippocrates aph. 54 lib. 2. μεγάθη σώματος ἐν γήρασι σμίκρυνσιν dixit. Exemplaria manu scripta hîc legunt: ἀτὰρ καὶ ὑπὸ γήρεος, καὶ ὑπὸ ὀδυνηράων ξυνδεπικὸν ἐστιν. Quam lectionem secutus est Asulanus, eaq; explanata magis videtur, vt indicet, spinam sub senio & doloribus contrahi.

δῆλα δὲ τάδε καὶ σιωπᾷ θ'] Hunc certè locum, etsi obscurissimis verbis mihi apertissimè innuere videtur Galenus lib. 12. de vsu part. simulq; indicare quænam sit ἡ κυκλώδης ἢ γονιώδης διάρθρωσις. At verò apertissimè lib. 4. de loc. affect. his verbis: ὅταν μὲν γὰρ ὡς ἀπὸ ὠόμασεν γονιώδη διάρθρωσιν γλύφῃ τῷ σιωπᾷ, τυτέσιν μὴ κατὰ βραχὺ καμφθέντος δηλ' ἀθρόως κατ' ἐν μέσιον οἷ κλάσιν πνα λαβόντος ἀπάγκη ελαβεῖν τὸ κάτω μέσιον πάντως. καὶ βραχὺ ἢ διάρθρωσις μεταβαλοῦσα κυκλοτέρης, οὐδὲν ἀξιόλογον πάσχῃ κάτω τῦ κινδύνου αποσπάλης. Hunc quoq; Paulus subindicare his verbis videtur πολλῶν μὲν ἄμα αποσπάλων ἐπ' ἐλάχιστον ὠθουμένων, ἢ ὑπ' ἀφύσων ἅμα ὠθουμένη φαίνῃ, καὶ κυκλικὴ γονιμὴν ὠθισθείσαν τὸ κυμφέσεως. καὶ νομίζεσι πνες ἀπατώμενοι ἐκὲς ὅτι πολὺ ὠθουμένης αποσπάλης τῶν γίνεσθαι. μεγάλη γὰρ διαφορὰ ἢ πλησφερή. γονιώδη δ' ποιεῖ τὴν τ ῥάχεως κάμψιν ὅτε καὶ μᾶλλον κίνδυνος ὑπακολουθεῖ. Sic enim hic Pauli locus alioqui nostri, in codicibus vitiosè descriptus, mihi aptè restitui posse videtur.

καὶ ὅτι δὲ τ σύλον ὑποστρέσαι] ὑποστρέσαι ὑποστρώσαι exponit Erotianus, quod est insternere, supersternere, hoc nimirum expresso loco, vt scripsimus in nostra OEconomia.

τ δ' ἄνθρωπον] Hunc etiam locum exprimit Erotianus, pauloque aliter legit, vbi κατατῖναι exponit.

χρὴ δ' τὴν κατασκελῶ] σφηναγωγὸν vocat organum illud quo vi adhibita restitutio cogitur, quædam etiam exemplaria σφηναγκάζοντα nominant, βάθρον ἢ ξύλον Paulus, cuius, vt hîc, κατασκελῶ Hippocrates, ita ille τ κατάρτισιν ex hoc loco optimè describit. Huius etiam meminit Oribasius lib. de Machinamentis cap. 35.

κἄπειτα πρῶτα μὲν κατακλίναι κατατεταμένον] Erotianus hîc κατατεταμένον non extentum, sed reclinatum & collocatum exponit, istumq; locum his verbis explicat: ἐκ δὲ τ τάσεως ὁ Ἱπποκράτης τίθησιν, ἀλλ' ὅτι τ κειμένου, ἐξ ὧν φησί. τ δ' ἄνθρωπον, πυείῳ γε ἰῷ ἐοικότι, πολλῷ θερμῷ λύσαι. κἄπειτα πρῶτα μὲν κατατεταμένον, τυτέσι κατακεκλιμένον. Etsi aptè admodum hîc intensio sumitur, velut & Paulo significatur hunc locū his verbis explicāti: τὸν δεῖ λυσιμελῶντα πρῶτα μὲν κατατῖναι καὶ τ ξύλα ἢ τ κάθρα. Licet autē ex Erotiani verbis varia scriptionē venari.

τῷ ξύλῳ τῷ ὑποτεταμένῳ] Hîc quoq; Erotianus τῷ ὑποτεταμένῳ τῷ ὑποκειμένῳ exponit, hoc loco in medium adducto. Paulus etiam τὸ ὑποκείμενον ξύλον ἢ κάθρην ponit. Et apud Erotianum τῷ ξύλῳ τῷ ὑποτεταμένῳ scribendum videtur.

πρὸς ὃ, τι προσβάλλον τὸ ὑπερισθὲς] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, tum scripta, tum publicata. Quæ lectio valde obscura est & implicata: ac vereor etiam vt suspecta. Longè esset apertior, πρὸς ὃ δεῖ προσβάλλειν τὸ ὑπερισθὲς καὶ αὐτοπείζοντα κατατίνειν, aut πρὸς ὅ, τι προσβαλλόμενον τὸ ὑπερισθὲς αὐτοπείζοντα κατατίνειν. velut in ωχλικῷ, ἵνα δ' ὑπιρθεν ὑποκείσθαι πρὸς ἓν αὐτοπείζοντα δίατεινε. Et certè quædam exemplaria κατατίνειν habent. Paulus apertiùs his verbis: καὶ πὼ αἰχαὶ τ ἰμαιῶς ενδῆσαι πρὸ ξύλου ὅπως ἐκὲς ὑποκείσθω ὀρθόν. σῆσαι τὸ τὰ ὄπ τὰ ἐσθέτους πρὸς τῳ πέρατι τὸ ὑποκειμένῳ ξύλῳ ἢ κάθρᾳ. καὶ δοῦναι διάκρατῆν ἄνωθεν ὑπηρέτῃ ἐπὶ τὸ κάμπτοντος κεφαλῆς ἐξόπαθεν. ὥστε τὸ μὲν κάτωθεν πέρατος αὐτοπειζομένῳ τὸ δ' αὖ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἐλκομένῳ, καὶ τ δέοντα καιρὸν γίνεσθαι τὸν κατάτασιν.

ἀσπὶς

A ἀσινὶς ἢ ἢ ὑπολαβίζεσθαι πρὸς τὸ κύφωμα] Hunc locum sic exprimere mihi Celsus videtur. Nam quod Hippocrates dixit vertebra in exteriorem partem prolapsa, pronum hominem collocandum esse & extendendum, cum calce aliquem super ipsum debere consistere, id intus impellere: in his accipiendum est, quæ paulùm excesserunt, non in his, quæ toto loco motæ sunt. Nonnunquam enim neruorum imbecillitas efficit, vt quamuis non exciderit vertebra, paululum tamen in priorem partem promineat. Id non iugulat sed ab interiore parte non contingit quidem posse: ab exteriore si propulsum est, plærumque iterum redit, nisi, quod admodum rarum est, vis neruis restituta est. Paulus verò ὅτῳ ἢ μειοῦται ἡ κατάστασις αὐτῆ, τῇ ἧσσον ὑμῖν παλαιὸν τὸ κύφωμα πολὺ μᾶλλον. οἱ ἢ χρόα, ἢ ἐπικαθιζάνειν αὐτῷ, μηδενὸς ἔντος φόβου.

B ἢ ῥυχίον τι πολλαπλοῦν] ῥυχος ῥάκος significat & pannum lacerum aut attritum, vt ῥυχίον ῥάκιον, laciniam & panniculum attritum ac lacerum. Vnde ῥυχηρὰ ῥακώδη Hesychio dicuntur, pannosa, lacera, qui etiam ῥυχίους ῥακίοις exponit. Hipp. lib. 1. περὶ γυναικείων in mensium per linteum dignotione, ea dictione vtitur: ἢν ἢ δύο ἢ τρυχία, χωρὶς ἑφ' ἑκάτερα. Quam dictionem paulò post per ῥάκια explicat: καὶ πέπεδαι ἐκεῖα ἄσπα ὥσπερ ἢ ῥάκια πολλαπλᾶ.

C δι' ὧν ἀποτάτη μᾶλλον ἢ τὸ ἀναλκέον] Hanc in pariete excauationẽ πολλαπλῆν & cubiti longitudine fieri vult Paulus, eamq; his verbis exprimit: εἰ ἢ μὴ ἔστιν ἡ ῥάχις ἀπουθαίνουσα, φέρε ἢ ἐπὶ τὸν τοῖχον ἐπιτηδείως πολλαπλῆν ἀπὸ τοῦ κύφωματος. ὡς ἢ ἡ γλουτὸς τὸ μὲν ἔσω πρὸς τὸν τοῖχον μᾶλλον ἢ ἧσσον τοῦ κάμνοντος ῥάχιος, μὴ πολλῷ ἀποστήτω. μᾶλλον ἢ ἂν ἀσφαλέστερον μᾶλλον ἢ δι' ἧς ἡ γλουτὸς· τότε γὰρ ἔσται καὶ τὸ ἰσχίον ἀπ' ἀρχῆς κλίνον τὸν τοῖχον πεποιησόμεθα. καὶ ποτὲ σανίδος συμμέτρου πεῖραι πρὸς ὅσῃ τοῦ κάπου πλάτει, ἵως ἂν αἰσθηται ἡ ῥάχεως ἡ ἀπούθωσις γένῃ. Quæ verba quidem corrupta esse existimant, cùm tamen sic rectè mihi stare posse ex hoc loco videantur. Oribasius spathæ obicem opponit π ferream Hippocratis scamno adiectum, quod extrahi & infigi potest, & spathæ respondet, & pertusum pluribus foraminibus sit, & in foramina crurum organi demittatur. Hoc pro gibbi magnitudine accommodatus, spathaque extrema in id coniecta, & super gibbum accommodata, altero extremo adducendo impellitur.

D τὰς φλοιὰς τῶν ἁρμάτων] φλοιαὶ dicuntur Hippocrati asellorum postes, ligna recta axes vtrinq; firmantia & contenti, aut instrumenta quæ suculas vtrinq; dispescunt. τὰ δὲ ἀγκυλωτὰ τοῦ ἄξονος σκέλεα, postea Gal. exponit hoc Commentario. Illum φλοιὸς vegetti explicat: ξύλα ὀρθὰ κατὰ πρῷ πεπηγότα καθάπερ ἢ τῶν ὑποζυγίων φλοιοί. Sic enim legendum videtur Varino, φλοιὰ τὰ ξύλα ὀρθὰ κατὰ πρῷ μόνα. καὶ δὴ καὶ αἱ τῶν ὑποζυγίων φλοιοί, ex Gal. legit. Quæ lectio etiam ex scriptis membranis agnoscitur, etsi perperam αἱ τῶν ὑποζυγίων φλοιοὶ vtrobiq; legitur. φλοιὰ etiam Varino dicuntur πάσσαλοι ἢ θύραι αἱ ὠσφαλεῖς, ὃ ᾧ ἴσασι πάντες ἐπὶ τῶν θυρῶν, ianuæ limen transiectum aut vestibulum, ὥσπερ τὸ θλίβω quasi θλιῶ. Cùm tamen oppositi ex vtroq; latere recti postes qui limen firmant postes intelligantur. Latinus antæ dicuntur. Hesychius φλοιὰ ἢ θύρας ὥσπερ ἀδύτου exponit. Erotiano autem φλοιὰ dicuntur τὰ ἐκπεφυκότα τοῖς ἄξοσι ξύλα ἐν οἷς οἱ ἄξονες ἐμβέβηκαν. Sic enim legendum videtur. ᾧ δὲ ὡς καταπίνων] Hunc locum sic exponit Paulus: ὡς ἢ ὅταν ἐπιπαρῇ τις ἢ κατάπαυσις μόνη δίχα τοῦ σανίδος, ἢ αὖθις πάλιν δίχα τοῦ σανίδος μόνη ἡ ἴσπωσις ἱκανὴ ἔσται τὸ δίκην ἐκπλέον. Ideoq; & ad λόρδωσιν & κυφώσιν accommodat Paulus, cùm tamen, κυφώσει soli tribuat Hippocrates. ἡ ἴσπωσις] Hic ἴσπωσις, πίεσις aut πλῆσις videtur à Paulo explicari. Significat enim pressum aut pressuram, depressionem & Compressionem quæ spatha fit aut affere, tanquam ab ἴσπω cum alij ἰσπῶ dicant, quod est fullonum more premere, vnde & ἴσπος fullonum officina vocatur. Varino ἰσπώλιμος, θλιπτόμενος, πιεζόμενος, ἀναγκαζόμενος exponitur. Pollux lib. 7. ἰσπῶ & ἰσπάζω ἀπὸ τῆς ἀποθλίψεως ἢ πιέζεως ἢ κατάσεως sumit, ab ἴσπος, quanquam est apud eum ἰσπώλιμος ex Cratino, vt & apud Hesychium ἰσπώλιμον πιεζόμενον, ἐξισταμένων τῶν τοίχων exponitur. ἔξισπος quoq; eidem ἔκπτωσις exponitur. Est & ἴσπος onus, pretium, πτῶμα & ἴσπι Galeno in Exegesi ἴπτασις ex Mochnico. Sed mihi locus ille suspectus videtur. Nempe enim ἴσπος in μοχλικῷ habetur, & videtur ἴσπος hic ἴσπωσιν aut ἴστωσιν explicare. Potest etiã dici ἴσπωσις pressura a muscipula traducta, & ligno quod mures oppresso opponunt. Est enim ἴστις. Pollucis μυοκτόνον κατακυφήν, cæteris ἴστις dicitur. Hesychio ἴσπος πιμπτῆρ ξύλου. Porrò hic omnia exemplaria τὰ δὲ ξυνιλθόντα κατὰ φύσιν legunt pro τὰ δὲ φύσει, aut κατὰ φύσιν καταπίνουσιν legendum, quod significat in suam sedem componere aut restituere. Hic enim aptè κατὰ φύσιν καταπίνειν, ἀπὸ τοῦ καταπίνεσθαι accipitur, vt κατάτασις ἀπὸ τοῦ καθίστασθαι, ab Erotiano exponitur. τὰ δὲ ξυνιλθόντα verò ad ταῖς ξυμφοραῖς referuntur, quas antea gibberi in spina causas posuit.

E ὀξὺ δικαιότερα] Hic æquiorem per vim compellendi viam vocat magis accommodatam, aut conducibilem, aptiorem aut validiorem. δίκαιον enim Erotianus ἔλεγον, ἰσχυρόν, ἢ συμφέρον significare scribit.

ἀυλὸν ἐκ χαλκείας] Hic follis fabrilis aut tibiala quædam ænea & cuiusdam instrumenti ærei accipi potest, quòd Erotianus χαλκῶν χαλκοῦν ἀγγεῖον ἢ ἄμφωρον exponat.

At quibus ex cãsu aut illabente aliquo pondere vertebræ interiorem in partem obliquantur, iis quidem plærumq; vertebra nõ adeò multum ab aliis recedit. Sin verò aut vna aut plures multùm excesserint, hominem, velut etiam antè dictum est, præcipitant, cùm in anguli non in circuli flexum hæc dimotio fiat. Iis igitur vrina & stercus magis quàm quibus exteriorem in partem gibbus fit, supprimitur, pedesq; ac crura tota magis perfrigerantur, potiusque ista, quàm quæ dixi, mortem afferunt. Quod si eueniant, iis vrina magis proflua redditur, & crurum impotentia ac stupore torquentur. Quod si superiore spinæ parte magis in anteriorem partem inclinatio fiat, totius corporis impotentia & stupor contingit. Equidem eum qui ita affectus sit in pristinum statũ nulla via restitui posse puto, nisi si, quæ per scalã adhibetur concussio, aut aliqua alia eiusmodi curatio, aut qualis paulò antè commemorata est distentio, præsidium aliquod adferre possit. Impellendi autem modũ qui simul cum distẽtione adhibeatur, nullum habeo, qui quemadmodum affer gibbum impellere possit. Quonam enim pacto ab anteriore parte per ventrem impulsio fieri queat? Sed neque hoc licet, neque tusses aut sternutamenta aliquid facultatis ad distentionẽ conferunt. Neque verò flatus in ventrem immissus quicquam efficiat. Quin & magnæ cucurbitulæ, quæ attrahendarũ nimirum vertebrarum intrò inclinantium gratia admouentur, magno errore mentem implicant. Propellunt enim magis quàm attrahant. id

[24] Ὅσοισι ἢ ἐς τὸ ἔμπροσθεν σκολιαίνονται οἱ σπόνδυλοι τοῦ πτώματος, ἢ ἢν ἐμπεσόντος λίθου βαρέος, εἰς μὲν ὀρθὴν τὴν σποδύλων μέγα ἐξίσταται καρφωδέως ὅτι τὸ πλεῖον ἐκ τῶν ἄλλων. ἰλιὰ δὲ ἐκεῖ ἢ μέγα ἢ εἰς, ἢ τελείονες, θανάσιμοι φέρουσιν, ὥσπερ ἢ τὸ πρόσθεν εἴρηται), κυκλοειδὴς ἢ αὖτη, ἢ ὀγκοειδὴς ἧσσον ἢ τὸ πρόσθεν ἢ ἀγωγή. ὅσα μὲν οὖν τοῖσι τοιούτοισι κατὰ ἀποπάτους μᾶλλον ἴσχεται, ἢ τοῖς ἔξω κυφοῖσι, ἢ πόδες καὶ ὅλα τὰ σκέλεα ψύχεται μᾶλλον, καὶ θανατηφόρα τοῦτ' μᾶλλον, ὧν ἔφην. ἢ ἰλιὰ προσγίνονται δὲ, ῥυοῦσες τὰ ὕδατα μᾶλλον οὗτοι, ἢ τῶν σκελέων ἀκρατέστεροι, τὰ ναρκοδέστεροι. ἰλιὰ δὲ ἢ ὅτ' ἂν ἄνω μᾶλλον τὸ λόρδωμα γένηται), πτῶσις τοῦ σώματος ἀκρατέστερος ἢ νεαρκωμένοι γίνονται) μηχανὴ δὲ ὅτι ἔχω τοιήδε ἔσται ἴσχειν χρὴ τὸν τοιοῦτον ἐς τὸ ἀνὼ καταστῆσαι. ἢ ἐς μὴ ἵνα ἡ ἢ τοῦ κλίμακος καταστάσις ὠφελέῃ οὔτε εἴη, ἢ ἢ ἀνὴρ ὡς τοιαύτη ἴσπωσις, ἢ κατάστασις, οἵη περ ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. κατεφαλήκασιν ἢ σανὶς τῇ κατασείσει ὑδεμίην ἔχω, ἢ ὅπως ἂν γένοιτο, ὥσπερ ἢ κυφωμαλιὰ τείνει καταναγκάσειν ἡ σανὶς ἐποιέειν. πῶς γὰρ οἷόν τε ἔμπροσθεν ἐκ τῆς κοιλίης ἀναγκάσαι διώσαι; ἢ γὰρ εἶόν τε. ἀλλὰ μὴν, ὅτε ἔγχος ὅτε πάρμοι ὑδεμίην δύναμιν ἔχουσι ὥστε τῇ καταστάσει συμφέρειν. ἢ μὴν ἢ ἔσω ἔσις φύσις ἐνειλυμένης τὴν κοιλίην, ὀπόθεν ἂν διωσθῇ. ἢ μὴν ἢ μεγάλαι σικύαι προσδηούμεναι ἀπὸ καταστάσιος ἕνεκα δηλόν τοῦ ἔσω ρεπόντων σφονδύλων μεγάλη ἀμάρτημά ἐστιν. ἀπὸ τοιούτου γὰρ μᾶλλον ἢ ἀπὸ τοῦ

quod ignorant qui eas admouent. Quò enim maiores cucurbitulæ adhibentur, eò magis in interiorem partem curuantur quibus eæ admouẽtur, cùm à superiore parte cutis simul vrgeatur. Alios quoq; à supradictis concutiendi modos, quos ad hanc affectionẽ magis accómodatos quispiã existimet, referre possẽ, verùm quia paruam in iis fiduciam colloco, ideò nõ adscribo. In totum igitur, de quibus breuiter dictum est, sic statuere oportet. Quæ quidem in interiorem partem inclinant, periculo & noxiæ esse obnoxia. Quæ verò in exteriorem partem gibbum faciũt, noxia & periculo, quòd ad mortem & vrinæ suppressionem ac stuporem attinet, ex toto vacare. Neq; enim gibbus in exteriorem partem alui ductus intendit, neq; prohibet quominus fluere possint. Vtrunq; verò spinæ ad interiora inclinatio efficit, prætereaq; multa accedunt. Alioqui multo plures crurũ & manuum impotentia & corporis stupore afficiuntur, vrinaq; supprimitur, quibus quidẽ ex gibbo vertebræ neq; intrò neq; extra excesserint, sed in directum spinæ vehementer concussi fuerint. At quibus ex gibbo spina curuatur, iis talia minùs contingunt.

γινώσκουσιν οἱ προσδοκῶντες. ὅσῳ γὰρ ἂν τις μείζω προσβάλλῃ, τοσούτῳ μᾶλλον λορδοῦται· οἱ προσβληθέντες σικυαστήρια ζοφώδη αὖτα τὰ δέματα. ὅπῃ μὲν οὖν δῆλος καταφοίτων ἢ οἷσι προέθεν εἴρηται, ἔχομαι αὖ εἰπεῖν, ἁρμόσας οἷς ἂν τις δοκῇ ταῦτα ποιήματα μᾶλλον, ἀλλ' ὀλίγα πιστεύω αὐτοῖς. δεῖ δὲ τόνδε γε φράσαι. ἀναγκαῖον δὴ ξυνιέναι χρὴ περὶ τούτων, ὡς ὅσα κεφαλαίῳ εἴρηται, ὅτι τὰ μὲν εἰς τὸ λορδὸν ῥέουσαν τὰ ὀλέθρια εἰσὶ καὶ σινόμορα, τὰ δὲ εἰς τὸ κῦφον ἀσινέα θανάτου, καὶ ὧρον ἕξιος καὶ ἀπουρηκωσίων τοῦ ὀπίσθου. ὀφείλει γὰρ ἐκτείνεσθαι ὀπίσω ἐπὶ πλεῖστον τὸ κοιλίῃ, ὀφείλει δὲ κωλύεσθαι ῥέοντος εἴσω, ἢ εἰς τὸ ἔξω κύφωσις. ἢ δὲ λόρδωσις τἀμφότερα ποιέει, καὶ ἐς τὰ ἄνω πολλὰ προσγίνεται. ἐπεί τοι πολὺ πλείονες σκελέων τε καὶ χειρῶν ἀκρατέες γίνονται καὶ κατάπληκτοι τὸ σῶμα, καὶ οὐρέα τούτοισιν ἴσχεται, οἷσι δὲ ἂν μὴ ἐκτείνῃ μὲν τὸ ὕδωμα μήτε ἔξω, μήτε ἔσω, σταθεῖσι δὲ ἰσχυρῶς ἐς τὸ ἰθυτάτιον τὸ ῥάχιος. οἷσι δὲ ἂν ἐκτείνῃ μᾶλλον τὸ ὕδωμα, ἧσσον τοιαῦτα πάσχουσιν.

[14] κυκλώδης δὲ αὕτη καὶ ὁ γωνιώδης] Sic certè legunt omnia quæ adhuc videre licuit exemplaria, tum manu scripta, tum publicata. At certè non parũ suspecta mihi videtur ista lectio, & γωνιώδης γὰρ αὕτη καὶ ὁ κυκλώδης γίνεται ἢ ἀνάπαλιν, melius scriberetur. Apparet enim, vbi vna aut plures vertebræ plurimùm excesserint, non circularem, verùm angularem flexum fieri, ideoq; ex peruersione neruos contorqueri, medullam disrumpi, indeq; maximum creari periculum: Innuit ergo Hippocrates spinam interiore parte magnã obliquationem sine vitæ discrimine, nullo modo ferre posse. Quòd si quis receptam lectionem probet, magnam illã vertebrarum peruersionem in circulum factam censeat oportet, quod Galeni decretis parum videtur consentaneum, vt ex his quæ ex Galeno lib. 12. de vsu part. & lib. 4. de loc. affect. & Paulo supra adduximus cuiuis patet. Adde quòd qui locus supra denotatur id neutiquam docet, sed in circulum factam distortionem rectè ferri, angularem verò nullo modo posse contendit. Quam ob causam Vidus Vidius etiam hunc locum sic mihi legisse videtur: ὡσὰν ἐκτὸς μεγάλη, ἢ εἰς ἢ πλείονες, καὶ θανάσιμον φέρουσιν Quæ certè lectio spinæ ad interiora obliquationem tolerari posse vult, quam tamen ex Hippocrate exitialem esse constat. ὕβρωσις ἢ μὴ ἔσω ὀπισθιάζοις, scribitur in μοχλικῷ. Est autem κύφωσις Paulo κύρτωσις, supra δύσρροφή.

ὅσα μὲν ἔν τοῖσι ποιεῦσι] Huius loci meminit Gal. lib. 6. de loc. affect.

ἡ καπάτησις οἵη περ ὀλίγῳ φρόδον] Hic καπάτησις (vt paulò post) κατάπατον significat, vt ἀνασείδη ἐκπατάσεων Sudas explicat, & Hesiodus αἰζηὶ δ' αἰάζεσθαι dixit.

πῶς γὰρ ἂν τις τὸ ἔμπροσθεν] Hunc locũ his verbis Paulus subindicat: ἢ μὲν ὀπὴ τὰ ἔνδον τῆς ῥάχεως κοῖλα ξυμπίπτει. ἀμήχανος ἡ ἐπανόρθωσις, δεῖ τὸ μὴ δ' ὠὰ καὶ δεῖ τὰ γαστρὸς ἔμπροσθεν πιέζειν τῷ ἀντίθετον. ὅθεν γὰρ οἱ ἐν κλίμακι καταπίπτοντες τὰς ὀπὰς παθόντας, ἢ σικύας προστιθέντες, ἢ πλῶμα, ἢ βῆχας, ἢ φύσας ὀπτησεύοντες, τί ποτε καρδοῦ ὠφέλησαν, ἰητρικὰς ὑπὸ τῶν Ἱπποκράτους ἠλέγχθησαν.

ὅσῳ γὰρ ἂν τις μείζω προσβάλλῃ] Eam etiam rationem adfert Paulus, cùm costis intrò cedentibus cucurbitulam admotam improbat, quòd (vt † scribit) τὸ τῆς σωμάτων ἐκ τῆς συνολκῆς ἀθροισμὸν, πλέον ὂν τὰ ἔνδον ὠθεῖ τὸ κέντρωμα.

† *Lib. 6. cap. 96.*

ὀλίθρια εἰσὶ καὶ σινόμορα] σινόμορα exponit Galenus in Exegesi τὰ κακοήθη, hunc locum subnotans, quæ & κλαδερὰ dicuntur. Erotianus, πονηρὰ, vbi etiam addit, εἴρηται δὲ παρὰ τὸ σινομεμορῆσθαι. Quæ lectio mihi mendo vacare non videtur, existimoque σιναλωρεῖδες legendum, quod est detrimento affici. Vnde σιναλωρεῖς dicuntur οἱ μεμορωμένοι πρὸς τὸ σινεσθαι, & σιναλωρεῖς κακόχολος malis artibus deditus dicitur Sudæ, & Hesychio σινάμορος.

ἐπὶ τοῖ πολὺ πλείονες] Huius loci meminit Galenus Com. 3. in lib. 6. Epid.

Multa quoque alia in arte Medica videre licet, ex quibus quę vehementia quidem sunt, cùm in sese totum morbi discrimen recipiant, noxia vacant: quæ verò leuiora, noxias & diuturnos morbos pariunt, & magna etiam consensione reliquum corpus afficiũt. Quandoquidẽ & in costis fractis tale quidpiam contingit. Quibus enim costę fractę fuerint, vna aut plures, velut plærisque euenit, ita vt ossa ad interiorem partem minimè perrumpant, neque nudentur, pauci quidem adhuc febre correpti sunt. Sed neque multi etiam sanguinem expuerunt, neque multi pus interiore thorace collegerunt, aut ea quę fit per linamẽta curatione opus habuerunt, aut iis ossa vitiata sunt, hisque simplex victus ratio satis est. Etenim si febre assidua non detinentur, iis inedia deterior est quàm cibus, grauioremq; dolorem & febrem, ac tussim excitat. Modica enim ventris plenitudo costas dirigit, vasorum verò inanitio eas pendulas facit, hæque suspensæ dolẽt. Ab exteriore autem parte iis quęuis deligatio satis est, sic vt cerato & spleniis, falsciisq; leniter appressis, vinculum æquale induratur, aut etiam

[25] Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν ἰητρικῇ αὐτῇ τις θεάσαιτο, ὧν τὰ μὲν ἰσχυρὰ ἀσινέα ὄντα καθ' ἑωυτὰ τῇ κρίσιν ὅλῳ λαμβάνοντα θανάσιμα. τὰ δὲ ἀσθενέστερα σινόμορα καὶ ἀποτόκους νοσημάτων χρονίους ποιέοντα, καὶ κοινωνέοντα ἐς τὰ ἄλλα σώματα ὀπὶ πλέον. ἐπεὶ καὶ πλευρέων κάτηξις, τοιοῦτόν τι πέπονθεν. οἷσι μὲν γὰρ αὐτῶν πλευρὴ, μία ἢ πλέονες ὡς τοῖσι πλείστοισι καπάγνυται, μὴ διαφορέονται τὰ ὀστέα ἐς τὸ εἴσω μέρος, μὴ δὲ φλωθέντα, ὀλίγοι μὲν ἤδη ἐπυρέτηναν. ἀταρ ὅσοι πολλοὶ ἤδη ἔπιυες, ὅσοι ἔμπυοι πολλοὶ γίνονται, ὅσοι ἔμμοτοι, ὅσοι ὀπισθοφελίσιες τῶν ὀστέων, διαφορά τε φαύλη ἀρχέει. ἢν μὲν γὰρ μὴ πυρετὸς ξυνεχὴς ὀπιλαμβάνῃ αὐτοὺς, καὶ κενεαγγέειν κάκιον τοῖς τοιούτοισιν ἢ μὴ κενεαγγέειν, καὶ ἐπωδυνέστερον, καὶ πυρετωδέστερον, καὶ ὀγκωδέστερον. τὸ μὲν πλήρωμα τοῦ μετεώρου τῆς κοιλίης. διάρθρωμα τῶν πλευρέων ἦσσον. ἡ δὲ κένωσις χρεμασμὸν μὴ τήσι πλευρῆσι ποιέει. ὁ δὲ χρεμασμὸς ὀδυνίην. ἔξωθεν δὲ, φαύλη ὀπίδεσις τοῖσι τοιούτοισιν ἀρχέει, χειρωτῆ καὶ σπλείοσι καὶ ὀδονίοισιν ἡσύχως ἐρείδουσα, ὁμαλίην τ' ὀπίδεσιν ποιέεσθαι, ἢ καὶ

ἐρεω-

laneum quiddam superimponatur. Costa verò viginti diebus callo firmatur. Celeriter namq; his ossibus callus obducitur. At carne circa costas ex plaga, aut casu, aut renixu, aut alia re quapiam eiusmodi contusa, multi iam copiosum sanguinem expuerũt. Ductus enim qui per obtentam vnicuiq; costæ inanitatem feruntur, & nerui, ex præcipuis corporis partibus ortũ ducunt. Vnde etiá multi ex tussi & tuberculis, & pure in thorace collecto, ea quæ per linamenta fit curatione indiguerunt, & ad costæ syderationem deuenerũt. Sed & quibus carne circa costas contusa nihil tale superuenit, tardiùs tamen ij dolore liberantur, quàm quibus costa perfracta est, atq; in his casibus dolor locum magis repetit. Proindeq; nõnulli huiusmodi noxias vbi costa perfracta fit, magis negligũt. Quinetiam ij, si modò sapiant, diligentiorem curandi rationem desiderant. Nam & victui subtrahendum, totoq; corpore quàm maximè quiescere cõducit, & venere abstinendum, tum eduliis pinguibus, & quæ faucium asperitatem inducant, tum etiam validis omnibus. Vena quoq; in cubitu secanda, & quàm maximè habendum silentium. Supra locũ contusum splenia nõ multiplicia, sed multa, & tota cõtusione longè latiora inducere, tum cerato sublinere, & linteis latis, fasciisq; latis & mollibus deuincire conuenit, modiceq; apprimere, vt qui deligatur, neq; valde compressum vinculum, neq; item laxum esse dicat. Primùm autem ab ipso collisu ordiri vinculum debet, ibiq; maximè firmari. Et à media fascia iniicienda deligatio, ita vt cutis quæ circa costas est, neutram in partem inclinet, sed æquabili momento feratur, singulisq; diebus, aut tertio quoq; die deligandum. Præstat quoq; aluum leui aliquo medicamento quod eam deiiciat, mollire. Ac decem quidem diebus corpus extenuare, deinde rursus alere & implere. Sed dum extenuamus adstrictior, vbi verò ad pleniorem habitũ ducimus, paulò laxior deligatio adhibenda. Quòd si ab initio quidem sanguinem expuat, quadraginta diebus circa curationem & deligationem diligẽtia adhibenda, alioqui ferè viginti dierum curatio abundè est. Ex magnitudine autem vulneris, temporis ratio est ineũda. At qui huiusmodi contusa parui fecerint, iis etsi nullum deterius malum contingit, at locus certè contusus mucosam magis quàm antea carnem continet. Ac vbi quidpiam huiusmodi intus relinquitur, neq; curatione quidem probè exprimitur, deterius certè se res habet, si circa os ipsum mucosum relinquatur. Nequo enim ampliùs æquè à carne os attingitur, ossq; morbis opportunius redditur, multisq; iam ob eiusmodi causas ossa longo tempore vitiantur. Quòd si, non quæ iuxta os sunt, sed ipsa caro mucosa sit, sic quoque tamen subinde morborum & dolorum reuersiones fiunt, si quis fortè corpore sit affecto. Iccirco deligatione tum bona, tum valdè accommodata vti conuenit, quoad quæ in contuso facta est humoris effusio, exiccata & absorpta fuerit, & locus integra carne expleatur, ossisq; caro increscat. At quibus malum inueterauit, locusq; dolore vexatur, & caro aliquantũ mucosa est, iis vstio optimè medetur. Et si quidem caro mucosa sit, ad os vsq; vstio pertingere debet, neq; tamen os ipsum incalescere. Sin verò in intermediis

Ἀεὶ δὲ ἡ ὑποστιβὴς ἐπιτίθεται. κρατυνέται δὲ πλευρὴ ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι. ταχείαι γὰρ αἱ ὑπὸ τούτων τῶν ὀστέων. ἀμφιθλασθείσης δὲ τῆς σαρκὸς, ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσιν, ἢ ὑπὸ πληγῆς, ἢ ὑπὸ τόματος, ἢ ὑπὸ αὐτερείσιος, ἢ ἄλλῃ τινὸς τοιούτου ἔργου, πολλοὶ ἤδη πολὺ αἷμα ἔπτυσαν. ᾧ γὰρ ὀχετοὶ ᾧ τι ὁ λαπαρὸς τῆς πλευρῆς ἑκάστης κατατείνουσι, καὶ ᾧ νεῦροι ἀπὸ τῶν ὑπερτάτων τοῦ σώματος, ἃς ἀφορμὰς ἔχουσι. πολλοὶ γοῦν ἤδη βηχώδεες, καὶ φυματίαι, καὶ ἐμπύους ἐγένοντο, καὶ ἔμπυοι, καὶ ἡ πλευρὴ ἐπεσφακέλισεν αὐτῶν. ἀτὰρ καὶ οἷσι μηδὲν τοιοῦτον προσπέπτωκε, ἀμφιθλασθείσης τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσιν, ὅμως οἱ βραδύτερον ὀδυνώμενοι παύονται τοῦτοι, ἢ οἷσιν αὖ ἡ πλευρὴ κατέαγῃ. καὶ ὑποστροφαὶ μᾶλλον ἴσχουσιν ὀδυνηραὶ τὸ χωρίον ὃ τοῖσι τοιούτοισι πρόσπεσῃ. μάλα μὲν οὖν μετεξέτεροι καταμελέουσι τῶν τοιούτων συμπτωμάτων, μᾶλλον ἢ πλευρὴ κατεαγῇ αὐτοῖσιν. ἀτὰρ καὶ ἰητρὸς σκεπτέος ὁκοῖός τις τοῖσι τοιούτοισι πρόσφορος. τὴν τε γὰρ ἡσυχίην ξυμφέρει ξυνεχέα ἔχειν. ἀτρεμέοντα δὲ τὸ σῶμα ὡς μάλιστα, ἀφροδισίων τε ἀπέχεσθαι, βρωμάτων δὲ λιπαρέων, καὶ κεχυμένων, καὶ ἰχῶρας πτύοντα. φλέβα τε κατ' ἀγκῶνα τέμνεσθαι, σιγᾷν τε ὡς μάλιστα. ὑποδέεσθαι δὲ εἰς τὸ χωρίον τὸ φλασθὲν ἀσπιδίσκοις μὴ πολυπλύτοις, συχνοῖσι δὲ καὶ πολυπλατυτέροισι πρὸς τὸ φλάσματος. κηρωτῇ τε ὑποχρίειν, ὀδυνίοισί τε πλατέσι, σιὼ ταινίῃσι πλατείῃσι χρῆσθαι. ἐπειδὰν τε μετεῖναι δοκῇ, ὥστε μὴ κάρτα πεπιέσθαι φαίνεσθαι ὑποδεδεσμένον, μὴ δὴ αὖ χαλαρῶς. ἀρξάσθαι δὲ ὑποδέοντα χρὴ τὸ φλάσμα καὶ ἐρηρεῖσθαι ταύτῃ μάλιστα. τοῦτο δὲ ὑποδέσιος ποιέεσθαι ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων, ὑποδέσθαι τε, ἵνα μὴ ῥεμβρέπῃς τὸ δέρμα τὸ περὶ τὰς πλευρέας ἔῃ, ἀλλ' ἰσόρροπον. ὑποδεῖσθαι δέ, ἢ καθ' ἑκάστην ἡμέρην, ἢ παρ' ἑτέρην. ἄμφω δὲ χρὴ τὴν χιλίην μαλθάξαι κοῦφα ὑπὸ ὅσου κενώσιος ἐνέχειν τὸν σῖτον. ὑποδεῖσθαι δὲ ὅτι μὲν δέκα ἡμέρας ἰσχναίνει. ἔστιν ἅπαν ἀναθρέψαι τὸ σῶμα καὶ ἀπαλῶσαι. τὴν δὲ ὑποδέσιός ἐστιν αὖ μὴ ἰσχναίνῃς ἐρηρεισμένην μᾶλλον χρέεσθαι. ὁκόταν δὲ ἐς ἀπαλυσμὸν ἄγῃς, ὑποδεῖσθαι θαλαρωτέρην. καὶ ἐὰν μὲν αἷμα ἀποπτύσῃ καθαρσίας, τέως ἀσσον θήσεσθαι τὴν μελέτην καὶ τὴν ὑποδέσιν ποιέεσθαι χρή. ἐὰν δὲ μὴ πτύσῃ τὸ αἷμα, ἀρκεῖ ἔλαττον ἢ μέρησιν ἡ μελέτη, ὡς ὑπὸ τὸ πολύ. τὴν ἰχῶρ δὲ τὸ τραύματος ἐκ τῶν χρόνιος προσεκμήρεσθαι χρή. ὅσοι δ' ἂν ἀμελήσωσι τῶν τοιούτων ἀμφιφλασμάτων, ἐὰν καὶ ἄλλο μηδὲν αὐτοῖσι φλασθῇ μεῖζον ἢ ὑπῆν, ὅμως τό γε χωρίον ἀμφιφλασθὲν μυξωδεστέρην τὴν σάρκα ἴσχει. ὃ κακὸν δέ τι τοιοῦτον ἐγκαταλείπεται, καὶ μὴ δύνασθαι τῇ γε ἀλήθειαν φαυλότερον μὲν, ἐὰν παρ' αὐτὸ τὸ ὀστέον ἐγκαταλειφθῇ τὸ μυξῶδες. ὅτε γὰρ ἔτι ἡ σὰρξ, ὁμοίως ἀπέχεται τοῦ ὀστέου, ὅ, τε ὀστέον νοσηλότερον γίνεται. σφακελισμοί τε χρόνιοι ὀστέων πολλοῖσιν ἤδη ἀπὸ τοιούτων προφάσεων ἐγένοντο. ἀτὰρ καὶ ἐὰν μὴ πρόδηλον τὸ ὀστέον, ἀλλ' αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ, ὅμως γοῦν ὑποστροφαὶ γίνονται καὶ ὀδύναι, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ἢν τις ᾧ σῶμά τι τύχῃ ποιήσας. χρὰ τοῦτο τῇ ὑποδέσει δέεσθαι χρὴ, ἅμα μὴ ἀγαθῇ, ἅμα δὲ πολὺ προσηκούσῃ, ἕως ἂν ξηρανθῇ μὲν καὶ αἱ ἀπὸ τοῦ τοιούτου ἐκχύσιος τοῦ ἐν τῇ φλάσει γλοιώδεος. ἀύξηθῇ δὲ σαρκὶ ὑγιεῖ τὸ χωρίον. αὔξηται δὲ τὸ ὀστέον ἡ σὰρξ. οἵη δ' ἂν ἀμεληθῇσι χρονιωθῇ, καὶ ὀδυνώδες τὸ χωρίον γίνηται, καὶ ἡ σὰρξ ὑποπυος ἔῃ, τότε μὲν καῦσις ἄκρη ἀρκέσει καὶ ἐὰν μὲν αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ, ἀρκεῖ τὸ ὀστέον καθαρὸν χρὴ, μὴ μὴν ἅψασθαι τοῦ ὀστέου. ἐὰν δὲ μεσηγὺ τῶν

costis fuerit,ne sic quidem in summo adurere conuenit,ea tamen cautio adhibenda,ne adurendo in vlteriorem partem penetres. Quod si circa os contusio esse videatur, eaq; adhuc recens sit, neq; dum vitiatum os fuerit,si valde exiguum quidem locum occupet, sic velut dictum est adurere conuenit : sin verò oblongus locus sit qui circa os attollitur, pluribus locis demittendum erit candens ferramentum.De costæ autem syderatione,vbi curationem per linamenta tractabimus, dicetur.

πὸ θυρέων ἐὴ, ὅπι πολὺς μὸ ὁ ὀ ὄτως χρὴ καίειν. φ- A
λάσσεσθαι μὴν δοι μὴ ξηραίνοις τῶρῶ. ἰῶ δὲ τοῖς
τοιῶ ὀστέοιν δοκέη εἶ) τὸ φλέγμα, καὶ ἔτι νεαρὸν ἐὴ, καὶ
μή πω σφακελίοιη τὸ ὀστέον. ἰῶ μὴν καίρια ὀλίγον ἔη,
ὅτω καίειν χρὴ ὥσαρ εἴρηται. ἰῶ μὴν δοι τοιῶδε μικνὸς ἐὴ
ὁ μετεωρισμὸς ὁ κῦ τὸ ὀστέον, πλείονας ἐμβάσ-
λειν χρή. τοῦτο σφακελισμῶ πλευρῆς, ἅμα τῇ τῶ ἐμ-
μότων ἰητρείῃ, εἰρήσεται. B

[25] ὑ ἢ κένωσις κρεωσμὸν] Sic lib.de rat.vict.in morb.ac. scribit iis qui præter solitum prandium omiserint, κρεμᾶζ τὰ σαλάχνια, quòd (vt scribit Galenus) δύσφ τῶν τοιῶδε ἔνδειαν αἵματον ἴσχουσιν ἀσθενέστατον τῶν σπλάγχνων. Hunc verò locum * Paulus his verbis eleuare videtur : ὅθεν οἱ μὴν χυσώδη τε καὶ πολλῶν περιττευόντων διδόναι προσῶ, δύσφ τῶν ἐκ τῆ αἵματος καὶ πόσεως ὅτι τὰ ἐκτὸς ἄθησιν τῶ κρά-
τάγματος. ὅπερ ἐκ ἀναγκαῖον, οὐδεν γὰ κοινὸν ὄφελος τοῦτο, θώρηκί τε καὶ τοῖς τερπτικοῖς, ἀεὶς τὸ καὶ τῶν φλεγμονῶν ἔσω ἡ ἐμφορήσεως αὔξεσθαι. Verùm hîc Hippocrates de simplici fractura agit, neque flatulentos cibos, sed modicam repletionem requirit. In hoc quoque casu Celsus cibis vberioribus vtendum esse præcipit,vt corpus quàm plenissimum fiat,quò melius os vestiatur,quod illo loco tenerum adhuc iniuriæ sub tenui cute expositum est.

* *Cap.96. lib.6.*

ὁμαλῶ ἢ ὀπίσθιον πυίεσζ] Quædam exemplaria manu scripta πυίεσζ omittunt, & ὁμαλῶ τῶν ὀπίσθιον ; ὑ καὶ ἐκοιλάδες τι περιπεπόνται C
legunt,quam lectionem secutus est Asul. Celsus hunc mihi locum sic expressisse videtur.Si tota (costa) fracta non est,nec sanguis expuitur, nec febricula sequitur,nec quicquam suppurat,nisi admodum raro, nec dolor magnus est, tactu tamen is locus leuiter indolescit,abundè est eadem quæ supra scripta sunt,facere,& à media fascia incipere deligare, ne in alterutram partem hæc cutem inclinet.Quibus ex verbis æqualis & plana deligatio indicatur, quæ neutram in partem inclinat, aut quæ leuiter est appressa, & complicatis linteis intertextis complanata, neque suo compressu cutem in alterutram partem magis cogat aut circumfluere faciat, sed æquabiliter firmet. Quod vinculi genus etiam ex Sorano Paulus his verbis comprobat : διὸ φησὶν ὁ Σωρανὸς. ἐείοις μὴν ἐλαίῳ θερμῷ δέ-
βεσθαι, ἐκπιέζοις, ἐκπάσσω τὰ μέρη, καὶ δέδεσθαι τῶν πιμπλαμένων τὸ μεσοπλεύριον, ὥσπερ τῶ τῶν ὀπίσθιον ὁμαλῶ ἡμιέδες κατ' ἐγκύκλιον ἀπειλογλώ. Idem quoque vinculi genus vsurpat & describit in ossis pectoris intrò cedentis curatione cap.95.lib.6. Sed ab Hippocrate paulò pòst accuratiùs explicatur. D

κρατύνεται ὁ πλευρὴ] In ωχλικῶ rationem addit his verbis : ἡ δὲ πῶσις ἐν ὀκτὼ ἡμέρησιν, χαιῶον γάρ. Celsus. Ab vno verò & vigesimo die,quo vtiq; os debet esse glutinatum,id agendum. Idem quoque intra vnum & vigesimum diem costas sanescere scribit.

τὸ πλευρῆς ἐκβάσις ἀσφαλέστερα μᾶλλον] Sic codicum magna pars legit,quidam etiam ἀσφαλέστερον habent.

καὶ ὑποστροφὰς μᾶλλον ἴσχει] Hîc codicum pluralitatem secutus sum cum interpretibus. Quædam etiam exemplaria manu scripta sic legunt : καὶ ὑποστροφὰς μᾶλλον ἴσχει ὁδὸ ωνημάτων τὸ χωρίον, ἐν τοῖσι τοιούτοισι πρώμασι, ἢ τοῖσιν ἑτέροισιν. Eaq; secutus est Asulanus.

μάλα μὴν ἔνια μετιξέτερα] Hîc vulgatam & popularem lectionem secutus sum cum magna interpretum parte.Quædam exemplaria sic etiam legunt : μᾶλλον μὴν ἔνι μετιξέτερα καὶ ταμελίοισι τῶν τοιούτων σινέων μᾶλλον ἢ ὡς πλευρὴ κατάγῃ αὐτοῖσιν. Quæ lectio significat,nonnullos tamen magis huiusmodi contusa negligere,quàm perfractam costam,etsi maius inde periculum impendeat. Quem sensum secutus est Vidus Vidius.

ἰήσιος σκεθροτέρης] σκεθρὸν ἀκριβὲς exponit Hesychius vt & hîc Galenus : σκεθροτέραν ἀκριβεστέραν, & in Exegesi σκεθρῇ ἀκριβεῖ. Erotianus σκεθρὸν αὐτὶ τοῦ ἀκριβὲς λεγισμῶ poni scribit,& interdum αὐτὶ τοῦ ἀληθοῦς. E

ἐς κερχνωδέων] Hîc κερχνώδη Gal. τραχύνοντα τὸν φάρυγγα exponit, fauces exasperantia, & quæ in gutture asperum, raucum & creperum sonum inducunt. Et Erotianus κερχνώδη τὰ τραχείας ἀπαναστάσεις ἔχοντα exponit, scribito; Atticis κεχνώδη ἀγνοῦα dici, τὰ τραχείας ἀνωμαλίας ἔχοντα. Idem quoque καρυκώδη & κερκώδη pro κερχνώδη apud Hippocratem scribi testatur, si modò locus mendo non caret, aut nisi κερχνώδη melùs legatur,vt ex Galeno patet,qui κερχνώδη; ἀπὸ τῆ κέρχνη,etiam apud Hippocr.paulò suprà hoc libro legit.

φλέβα τε κατ' ἀσκελέα] Celsus in tota costa perfracta,vbi casus est asperior,graviores inflammationes & febris & suppuratio,sæpeq; vitæ periculum sequitur,& sanguis spuitur, ab eo brachio quod super eam costam est, sanguinem mittit, aluumq; sine vllo acri ducendam iubet. Per omne autem tempus curationis vitandus clamor,sermo quoque,tumultus,ira, motus vehementior corporis,fumus, pulvis,& quicquid vel tussim vel sternutamentum mouet, ne spiritum quidem magnoperè continere expedit. F

τῶν ὀπίσθιον πυίεσζ] Celsus duas fascias à mediis orsas minimeq; adstrictas ponit.Idem aluum sine vllo acri ducendam præcipit, diutiusq; inedia pugnandum. Huncq; locum totum ferè expressit his verbis.Ergo quotidie quoque resoluetur,donec tum cerato aut malagmate possimus esse contenti,& decem quidem diebus extenuabitur fame corpus,ab vndecimo verò alrincipiet. Ideoq; etiam laxior quàm primo fascia circumligabitur, fereq; ea curatio ad quadragesimum diem perueniet.

ὅῳσι δ' αἱ μελήσωσι] Huius loci sic meminisse videtur Celsus Nonnunquam etiam leuius ipso osse adfecto,& inter initia neglecto, non pus,sed humor quidam mucci similis,intus coit, mollescitq; contra cutis, in qua simili vstione vtendum est.

ἕως ἂ ξηρανθῇ τὸ] Hanc curationem breuiter sic exprimit Celsus. Inter quæ si nullus erit metus suppurationis, plus malagma quàm ceratum ad digerendum proficiet. (Sic enim apud eum legendum existimo.) Reliqua verò suppurationis curatio ab eo optimè explicatur.

ἰῶ μὴν τοι τῶν φλεγμόνης ἐὴ ὁ μετεωρισμὸς] μετεωρισμὸς ὁ κῦ τὸ ὀστέον dicitur cutis quæ ex contuso circa os attollitur,tumet,& abscedit.In G
suppuratione (Celsus) si latius aliquid abscedet, duobus aut tribus locis erit perforandum. Et qua parte maximè tumebit demittendum erit candens ferramentum.

Femoris articulus vbi coxendice excidit, quatuor in partes promouetur, in interiorem quidem sæpissimè, deinde in exteriorem, interdum verò in posteriorem & anteriorem, sed rarò. Quibus igitur interiorem in partem excessit,iis crus alteri collatum, longius duabus de causis meritò apparet. Ossi enim quod à coxendice procedit, & ad superiorem pectinis partem fertur, femoris caput insidet,& articuli ceruix in acetabulo fertur, exterioreque rursus parte nates excauatur,nimirum cùm femoris caput in interiorem partem defluxerit. Summa item femoris pars ad genu,& tibia similiter ac pes,in exteriorem partem ferri coguntur. Pede igitur extra vergente,

[26] Ἡν δὲ μηρὸς ἀρθρον ἔξω ἰσχίου ἐκπέσῃ, ἐκπίπτει
δὲ κῦ τέτταρας τρόπους, ἐς μὲν τὸ εἴσω πλαγίως. εἰς δὲ
τὸ ἔξω τῶν ἄλλων πλαγίως. ἐς δὲ τὸ ὄπισθεν, καὶ τὸ ἔμ-
προσθεν, ἐκπίπτει μὲν, ὀλιγάκις δὲ. οἷσι μὲν οὖν ἂν ἐκ-
πέσῃ εἰς τὸ εἴσω, μακρότερον τὸ σκέλος φαίνε), τῶν βάλα- H
λόμενον πρὸς τὸ ἕτερον, διχῆ διαστὰς προφάσιος εἰκό-
τως. ὅτι μὲν γὰ τὸ ἀπὸ τῆ ἰσχίου πεφυκὸς ὀστέον, τὸ ἄνω
φερόμενον, πρὸς τ κοτύλην ὅτι τούτου ἡ ὄπίβασις τ κεφα-
λῆς τῆ μηρῆ ἔχῃ. καὶ ὁ ἀγκὼν τῆ ἄρθρου, ὅτι τ κοτύλης
ὀγκέεται ἔξωθέν τε αὖ ὁ γλουτὸς κοίλος φαίνεται, ἅτε εἴσω
ῥυσάσης τῆς κεφαλῆς τῆ μηροῦ. τό, τε αὖ κῦ τὸ γό-
νυ τῆ μηροῦ ἄκρον ἀναγκάζεται ἔξω ῥέπειν, καὶ ἡ κνήμη καὶ ὁ πούς ὡσαύτως. ἅτε οὖν ἔξω ῥέποντος τῆ ποδὸς

A οἱ ἰητροὶ δ' ἀπφείλω, ⟨W⟩ ὑγιέα πόδα πρὸς τὸν τοιοῦτον, ἀλλ' ὐ τὸν πρὸς ⟨W⟩ ὑγιέα. ἀφεῖ τὸν πολὺ μακρότερον φαίνεται ὁ σπαρὸν τὸ ὑγιές. πολλαχῆ ὃ καὶ ἄλλη τὰ τοιαῦτα πεπόνθασιν ἔχει. ὐ δὲ μόνον ὐ ὁ ξυγκάμπτειν δύναται κῆ ⟨W⟩ βάδαν ὁμοίως τῷ ὑγιεῖ. ἀτὰρ καὶ φανερόν ἡ κεφαλὴ τὸ μηροῦ κῆ ⟨W⟩ πρόσω ἐξοχέουσα δῆλός ἐστι. τὰ μὲν δὴ σημεῖα τοιαῦτά

B ἐστιν οἷσιν αὖ ἔστω σκεπεπλωκὼς ὁ μηρός. οἷσι μὲν αὖ οὖν σκεπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ. ἀλλὰ καταπορηθῇ καὶ ἀμεληθῇ, ἥ τε ὁδοιπορίη πρόσω φερομένῳ ὅ σκέλεος ὥσπερ τοῖς βουσὶ γίγ, καὶ ὄχλησις πλείστη αὐτοῖσιν ἐστὶ τὸ ὑγιέος σκέλεος ἐστί. καὶ ἀναγκάζονται κῆ ⟨W⟩ κενεῶνα ἢ κῆ ὁ ἄρθρον ὁ πεπλωκὼς κυλλοὶ καὶ σκολιοὶ εἶ. κῆ δὲ ὃ ὑγιὲς ἐς ὃ ἔξω ὁ γλουτὸς ἀναγκάζεται πρόσφορὴς εἶ. εἰ

C γὰρ ὡς ἔξω τῷ ποδὶ τὸ ὑγιέος σκέλεος βαίνῃ, ἀπωθοίη αὖ ὃ σῶμα ὃ ἄλλο ἐς ὃ σπαρὸν σκέλος τὸν ὄχλησιν παιέεσθαι. ὃ δὲ σπαρὸν οὐκ αὖ δύναιτο ὀχέειν. πῶς γὰρ; ἀναγκάζεται οὖν οὕτω κῆ τὸ ὑγιὲς σκέλεος τῷ ποδὶ ἔστω βαίνειν, ἀλλὰ μὴ ἔξω. οὕτω γὰρ ὀχέοι μάλιστα ὃ σκέλος τὸ ὑγιές, καὶ τὸ ἑωυτοῦ μέρος τοῦ σώματος, καὶ τὸ τοῦ σπαροῦ σκέλεος μέρος, κοιλαινόμενοι δὲ κατὰ

D ⟨W⟩ κενεῶνα, καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα μικροὶ φαίνονται, καὶ τῷ ξύλῳ ἀναγκάζονται αὐτερείδεσθαι πλάγιοι κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος. δέονται γὰρ αὐτιχωντώσιος ταύτης. ὅτι τοῦτο γὰρ ⟨Φ⟩ γλουτοὶ ῥέπουσι, καὶ τὸ ἄχθος τοῦ σώματος ὀχέεται ὅτι τοῦτο. ἀναγκάζονται ὃ καὶ ὑπικύπτειν. τῷ γὰρ χείρονι τῷ κῆ τὸ σκέλος τὸ σπαρὸν ἀναγκάζονται, κατὰ πλάγιον ⟨W⟩ μηρὸν ἐρείδειν. οὐ γὰρ δύναται τὸ σπαρὸν σκέλος ὀχέειν τὸ σῶμα ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων, ἵν' μὴ κατέχηται πρὸς τὸν ζῶν πεζόμενον.

E ἐν τούτοισι γὰρ τοῖσι χρήμασι ἀναγκάζονται ἐχρηματίσθαι, οἷσιν αὖ ἔστω σκαὰν τὸ ἀρθρον ἐμπέσῃ, οὐ προβουλευσαντος τοῦ ἀνθρώπου ὅπως αὖ ῥηίσα ἐχρηματισμένον ἔῃ. ἀλλ' αὐτὴ ἡ ξυμφορὴ διδάσκει ἐκ τῶν πρεόντων τὰ ῥηίστα αἱρέεσθαι. ἐπεὶ καὶ ὁκόσοι ἕλκος

F ἔχοντες ἐν ποδὶ ἢ κνήμῃ, ὐ κάρτα δύνανται ὀπισθαίνειν τῷ σκέλει πρῶτες. καὶ ⟨Φ⟩ νήπιοι ὕστως ὁδοιπορέουσιν, ἔξω γὰρ βαίνουσι τῷ σπαρῷ σκέλει. καὶ διατὰ κερδαίνουσι, διατῶν γὰρ δέονται. τὸ, τε γὰρ σῶμα ὀκὶ ὀχέεται ὁμοίως, ὅτι τοῦ ἔξω ἀποβαινομένου. ὥσπερ ὅτι τοῦ ἔσω. οὐδὲ γὰρ κατ' ἰθυωρείην αὐτῷ γίγ τὸ ἄχθος, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ὅτι

G ἐπὶ ἐκβαινομένῳ. κατ' ἰθυωρείην γὰρ αὐτῷ γίνεται τὸ ἄχθος, ἔν τε αὐτῇ τῇ ὁδοιπορείῃ, καὶ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων. ἐν τούτῳ τῷ χρήματι ἥκιστα αὖ δύναιτο ὑποπίπτειν τὸ ὑγιὲς σκέλος, ἐὰν τῷ μὲν σπαρῷ ἔξωτέρω βαίνει, τῷ δ' ὑγιῇ, ἐσωτέρω. ὡδὶ δ' ἂν οὕτω ὁ λόγος. ἀγαθὸν δὲ εἰσκέαθαι αὖτὸ ἑαυτῷ σῶμα ἐς τὰ ῥηίστα τῶν χρημάτων. ὅσοισι μὲν οὖν μήπω τελέθρωμένοισιν ἐς αὔξησιν,

H σκεπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, γυῶται ὁ μηρός, καὶ ἡ κνήμη. καὶ ὁ ποὺς. οὔτε γὰρ τὰ ὀστᾶ ἐς τὸ μῆκος ὁμοίως αὔξεται, ἀλλὰ βραχύτερα γίνεται, μάλιστα δὲ τὰ τοῦ μηροῦ. ἄρθρον τε ἄπαν τὸ σκέλος καὶ ἄμυον, καὶ σκεθηλυσμένον καὶ λεπτότερον γίνεται. ἅμα μὲν ἀφ' τῶν φύσιν τῆς χώρης τοῦ ἄρθρου. ἅμα δὲ, ὅτι ἀδύνατον χρέεσθαι ἐστὶν, ὅτι οὐ κῆ φύσιν κέεται. χρῆσις γὰρ μετεξετέρη ῥέπει τῆς ἄχθου ἐκ τοῦ ὑγιοῦς. ῥέπει δὲ καὶ ὃ ὅτι μῆκος αὐαυξήσιος. κακοῦται μὲν οὖν μάλιστα, οἷσιν αὖ ἐν γαστρὶ ἐὸν ἐξαφθρήσῃ τὸν τὸ ἄρθρον.

medici imperiti huic sanũ, non hunc sano admouent, ac iccirco crus offensum integro multò lõgius apparet. Multaq; etiam aliàs in his hallucinatio subest. Sed neq; ad inguen crus flectere, similiter atq; sanum possunt. Quin & femoris caput in interfemineo tactu prominere conspicuum est. Ac his quidem indiciis femur interiorem in partem elapsum esse colligitur. Quibus igitur articulus elapsus fuerit, neq; tentatus reponi potuerit, aut neglectus fuerit, ij crus circumuoluendo velut boues ingredi ntur, plurimamq; molestiam sano crure sustinent, cogunturq; ad lateris inanitatem & prolapsum articulum incurui & obliqui esse. In sano verò crure nates rotunda eminere cogitur. Si quis etenim integri cruris pede in exteriorem partem conuerso incederet, reliquum totum corpus in crus affectum, vt ab eo veheretur, protruderet. At quî fieri potest vt crus affectum corpus sustineat? Cogitur ergo hunc in modum integri cruris pede in interiorem partem, non exteriorem conuerso, ingredi. Hoc enim pacto crus sanũ tam eam corporis partem quæ sibi, quàm quæ cruri affecto imminet, maximè sustineat. Incuruati autem ad lateris inanitatem & articulos pusilli apparẽt, & ad latus cruris integri baculo inniti cogũtur. Hac enim parte conti renixu indigent, cùm in eam & nates inclinent & corporis pondus feratur. Inclinari item eos necesse est, cùm manũ è regione cruris affecti ad obliquum femur obfirmare cogantur. Neq; enim crus affectum corpus sustinere potest, vbi per vices mutanda crura sunt, nisi ad terram appressum contineatur. His igitur figurationum modis vti coguntur, quibus intrò prolapsus articulus minimè reconditus fuerit, nihil prouidẽte ægro quonã habitu facillimè cõfiat, cùm casus ipse edoceat, ex his qui ad manum sunt, eum qui maximè sit accõmodatus eligere. Neque enim quibus vlcere pes aut tibia laborat, ij admodum crure incedere possunt, eodemq; modo infantes gradiuntur. Affecto nanq; crure in exteriorem partem conuerso, gressum faciunt. Ac duplex eis, quo opus habent, commodum accedit. Neq; enim corpus æquè sustinetur eo crure quod incessu extra fertur, atque eo quod intro, cùm ei è directo onus non incumbat, sed multò magis illi quod in incessu supponitur. Huic siquidem tum in ipso ingressu, tum in alterna crurum permutatione, è directo pondus incumbit, quòd eo habitu crus sanum celerrimè supponi queat, si affecto quidem crure, exteriùs, sano, interiùs ambulatio fiat. At quòd ad præsentem sermonem attinet, non parui est momenti habitum corpori quàm accommodatissimum per se inuenire. Qui igitur ad perfectum incrementum nondum deuenere, iis si prolapsus articulus non recõditur, femur, tibia & pes breuiora euadunt. Neq; enim iis ossa æquè in longum augentur, verùm breuiora fiunt, ac præcipuè femur. Crusq; totum carne vacuum, minimè torosum, effœminatú, & tenuius redditur, partim quidem quòd sua sede priuetur articulus, partim verò quòd suo munere fungi nequeat, cùm naturalem statũm nõ retineat. Vsus enim quidam nimiam mollitiem, tum etiam id quod in lõgum augeri prohibet, quodammodo tollit. Grauissimè igitur habent, quibus dum in vtero continentur, elabitur hic articulus.

Secundum hos,quibus in ſumma infantia idem contingit.Minimè verò omnium qui adulti iſtud perpeſſi ſunt.Ac adulti quidem qua ratione incedant, dictũ eſt. Quos verò adhuc in infantia hic caſus detinet, plæriq; quidẽ in dirigendo corpore negligẽter ſe gerunt,maleq; ad ſanum crus cõpluuntur,manu, quæ è regione eius eſt,ſe ad terram obfirmantes. Quinetiam adulti nõnulli qui hac calamitate vexantur, rectam ambulationem ſegniter curant.At qui in infantia hanc calamitatem experiuntur,ij ſi liberaliter educati fuerint,ſano quidem crure recto vtuntur, verùm ſcipionem alæ quæ ſano cruri reſpondet ſuppoſitum circumferunt.Quidam etiam vtriq; alæ ſcipionem ſubiiciunt,crus verò affectum ſuſpenſum detinent,quoq; id breuius eſt,eò leuiùs habent. Sano autem crure nihilo minùs habent roboris,quàm ſi integrum vtrumq; eſſet. Eiuſmodi tamen omnibus cruris carnes emolliuntur,eæq;, vt plurimùm exteriore parte magis quàm interiore. Ferunt autem nonnulli Amazonas maſculam ſuam prolem ſtatim ab infantia, partim ad genua, partim ad coxendices, luxare conſueuiſſe,quò videlicet claudi fierent, ac neq; mares fœminis inſidias tenderent,eiſq; ad manuarias operas vterentur,& coriariam,fabrilem, & quoduis aliud ſedentarium opus exercerent.Quę quidem vera nécne ſint ignoro. At quòd iſta contingant quibus ſtatim ab infantia articuli luxantur,certò ſcio. In coxis quidem certè in interioremne partẽ, an in exteriorem elabatur articulus multum intereſt. In genibus verò intereſt etiã nonnihil,ſed minùs tamẽ.Suus autem vtriq; proprius claudicationis modus ineſt. Breuioribus enim ſunt membris quibus exteriorem in partem prolapſus articulus fuerit.Recti autem minùs ſtant,quibus in interiorem partem exciderit.Eodem quoq; modo ſi ad malleolum luxatio contingat,quibus in exteriorem partem excidit, ij quidem vari fiunt,verùm ſtare poſſunt. At quibus in interiorem partem articulus prolapſus eſt,ij valgi quidem efficiuntur,minùs verò ſtare queunt.

δεύτερον δὲ οἷσιν αὖ ὡς νηπιωτάτοισιν ἐοῦσιν. ἤκιστα ὀρθοῖσι A
τετελεσφωμένοισιν. τοῖσι μὲν οὖν τετελεσφωμένοισιν εἴρηται οἵη
τις ὁδοιπορείη γίγν. οἵσι δ' αὖ νηπίοισιν ἐοῦσιν, ἡ ξυμφορὴ
αὕτη φαίνεται. ⓐ μὲν πλῆθοι καταβλακεύουσι τῷ βάρ-
θωσιν τὸ σῶμα τὸ, ἀλλὰ κακῶς ἐλέον) ὅτι τὸ ὑγιὲς σκέ-
λος, τῇ χειρὶ τοῖς τῷ γλουτῷ ἀπερείδοντες τῇ χειρὶ τὸ ὑγιὲς
σκέλος. καταβλακεύουσι δὲ ἔνιοι τῷ ἐς τὸ ὀρθὸν ὁδοιπο-
ρείῳ. καὶ οἷσιν αὖ τετελεσφωμένοισιν αὕτη ἡ ξυμφορὴ γέγονεν. B
ὀκτώσοι δ' αὖ νήπιοι ὄντες ταύτῃ τῇ ξυμφορῇ χρησάμενοι
ὀρθῶς παιδαγωγηθῶσι, τῷ μὲν ὑγιὲς σκέλει χρέονται ἐς ὀρ-
θόν. ὑπὸ δὲ τῷ μαχαλίῳ τῷ καὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος σκίπ-
πωνα περιφέρουσι. μετεξέτεροι δέ, καὶ ὑπ' ἀμφοτέρας
τὰς χεῖρας. τὸ δὲ σιναρὸν σκέλος μετέωρον ἔχουσι. καὶ τοῦ-
τῳ ῥηϊστοι εἰσὶν, ὅσῳ αὖ ἀνδρεῖοι ἔλαττον τὸ σκέλος τὸ σινα-
ρὸν ἔῃ. τὸ δὲ ὑγιὲς, ἰσχὺν αὐτέοισιν ὁκόσην ἦσαν, ἢ ἐὰν καὶ ἀμφό- C
τερα ὑγιέα ᾖ. ἁπλοῦν δὲ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισιν αἱ σάρ-
κες τὸ σκέλεος, μᾶλλον δὲ ἔνι ἁπλοῦν) αἱ ἔσω τὸ ἔξω μέ-
ρεος. ἢ αἱ ἔσω τῶν ἐτέων ὡς ὀκτὼ πολύ. μυθολογέουσι δέ τινες,
ὅτι αἱ ἀμαζονίδες τὸ ἄρσεν γλῶς τὸ ἑωυτῶν, αὐλίκα νήπιον
ἐὸν, ἐξαρθρέουσιν. αἱ μὲν, κτῆνεα. αἱ δὲ, κτῆσιν, ὡς
δῆθεν χωλὸν γίνοιτο, καὶ μὴ ὀπιδουλεύοι τὸ ἄρρεν γλῶς ᾧ ἁπ- D
λῶ. χρῶνται ξίν ἀρά τοῖσι χρέον), ὀκόσα ἡ σκυλίης ἔργα,
ἢ χαλκείης, ἢ ἄλλο τι ἑδράιον ἔργον. εἰ μὲν οὖν ἀληθέα ταῦτ'
ἐστὶ, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα, οὐδ' ἐγνοίατ' ἂν τινα τοῦτο οἶδα. εἰ
μὲν οἷς ἐξαρθρέοι αὐλίκα νήπια ἐόντα. κτῆ μὲν οὖν τὰ ἰσχία,
μέζον τὸ διάφορον ἔστιν, εἰς τὸ ἔσω, ἢ ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρή-
σαι. κτῆ γοιῶν τὰ), διαφερόμενα, ἐλαττον δὲ καὶ διαφερό-
τερος) ἑκατέρου τὸ χωλώματος ἴδιος ἐστὶ γιγνομένου) τὸ μᾶλ- E
λον, οἷσιν αὖ ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρήσῃ. ὀρθοὶ δ' ἦσαν ἴσασιν), οἷ-
σιν αὖ εἰς τὸ ἔσω ἐξαρθρήσῃ, ὡσαύτως δ' ἂν καὶ εἰ τῷ δὲ
τὸ σφυρὸν ἐξαρθρήσῃ, ὧν μὲν εἰς τὸ ἔξω μέρος, κυλλοὶ
μᾶλλον γίνονται). ἑστάναι δ' δύνανται). ὧν δ' ἐς τὸ ἔσω μέρος, ἧσσον δὲ ἑστάναι δύνανται).

[26] *Ὧν δ' μηροῦ ἄρθρον*] In μοχλικῷ ſcribitur, μηροῦ ἄρθρον ἐκπίπτῃ κτῆ τρόπους τέσσαρας. ἔσω πλεῖστα, ἔξω δεύτερον. Celſus. Femur in omnes quatuor partes promouetur,ſæpiſſimè in interiorem,deinde in exteriorem,rarò admodum in priorem aut poſteriorem. Si in interiorem partem prolapſum eſt,crus longius altero & vaſtius eſt,extra enim pes vltimus ſpectat.Paulus cap.118. lib.6. κτῆ τὰ σαφαί τὰ τρόπους. μᾶλλον δ' ἧσσον, ἢ κατ' ἰσχίον ἔξαμβλωσις γίνεται. ἢ γὰρ ὅτι τὰ ἔσω, ἢ ὅτι τὰ ἐκτὸς, ἢ ἔμπροσθεν, ἢ ὀπίσω μεθίσταται. δηλοῖ ἔσω μὲ κατ' ἔξω σωτηρίαν. καὶ μάλιστα πολλῷ σωτηριώτερον ὅτι τὰ ἔσω. ἔμπροσθεν δὲ καὶ ὀπίσω, κτῆ τὸ σαφανέον. F

Ἐὰν μὲν ἐὰν ξυμπλησιάσῃ] Paulus: ὅταν δὲ, ὅτι τὰ ἐντὸς ἡ ἐξάρθρησις γένηται), τότε τὸ τε παρὰ τὸν σκέλος πόρος τὸ ὑγιὲς ἀποκαθημένου μακρότερον δείκνυται, καὶ τὸ γόνυ προπίπτειν, καὶ κτῆ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ σκέλους ἐὰν διάστασιν. καὶ κτῆ ἡ ἀφάνεια ὁ ὄγκος ὑποπίπτῃ φαίνεται. ὡς ἐκεῖ τὰ κεφαλῆς ἀποσπειχθείσης τῷ μηροῦ.

Ἢ τι ὁδοιπορέειν ἀφορᾶλλω] In μοχλικῷ, ἐὰν ὁδοιπορέωσιν ἀφορᾶλλω ὡς ἔοικε.

Καὶ ὄκλησις] Moleſtiam ſani cruris vocat quâ plurimùm laborat in vehendo & ſuſtinendo corporis trunco.Hoc enim pacto crus ſanum,tam eam partem quæ ſibi,quàm quæ cruri affecto imminet,ſuſtinet,vt poſtea ſcribitur. ὄκνησις etiam non malè ſcribatur.

Κτῆ τὰ κενεῶνα κυλλοὶ] In μοχλικῷ. ἐν τῷ κενεῶνι κάμπυλοι dicuntur.Quæ lectio iſtam explanat,indicatq; hîc κυλλὸς dici incuruos, inflexos ac ſinuatos,quos paulò poſt κοιλαινομένους κτῆ τὰ κενεῶνα vocat. Heſychius quoq; κυλλὸν κάμπυλον exponit. G

Δόκησις γὰρ ἀπικοντώσιος] Hunc locum ſubindicat Galenus in Exegeſi,& ἀπικοντώσιος exponit, τὸ ἄχθος τὸ κοντῷ ἀπερείσεως, ὅπερ καὶ σκίμπων καλεῖ), cũ tamẽ σκίμπων meliùs,aut σκίπων legatur. Idem enim quod paulò poſt dicitur, ὑπὸ τὸ μαχάλῳ τὸ κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος σκίπωνα περιφέρειν,ſuppoſito axillis baculo aut ſcipione,qua parte crus affectum eſt,corpus fulcire. ἀπικοντεῖν in μοχλικῷ dicitur, pro ἄχθει τῷ κοντῷ ἀπερείδεσθαι. Sic enim hunc locum refert κατὰ ὃ τὸ ὑγιὲς πλάγιον ξύλῳ τῷ σώματι ἀπικοντέοισι.

Οἱ μὲν πλεῖστοι καταβλακεύουσι] In μοχλικῷ his verbis exprimitur: ὅσοι καθεκτέοισιν ὀρθοῦσθαι, καὶ εἰλέον) ὅτι τὰ ὑγιὲς. ὧν καὶ ἀναγκάζουσι), σκίμπωνι ὑπὸ ἓν δυσὶν ἐξοιπορέουσι, τὸ δὲ σκέλος ἄρουσι, ὅσῳ μὲν μεῖον, τόσῳ ῥᾷον.

Μυθολογέουσι δέ τινες] De Amazonibus cur claudos mares efficerent luxata tibia aut coxa,aliam affert rationem Theocriti Scholiaſtes Idyll.4. αἱ ἀμαζόνες ἐπεὶ ἄρρεν γλῶσσαν χωλὸν αὐτὸ ποιοῦσιν, ἵνα μὴ αἰδρειότερον ἀνθ' ἡμῶν γένηται. καὶ τόπος αὐδρωδέσι σωιᾶσι. Vnde etiam enatum prouerbium fuerunt, ἄεισα χωλοὶ οἰφᾶσιν. Sic enim Scythis Amazonas ad ſeſe allicientibus,& virorum claudicationem exprobrantibus,reſpondiſſe ferunt. Vſurpatur etiã ab Theocrito lib.13. ὅπως τὸ ἄεισα χωλὸς οἰφᾶ. Eſt autem οἰφᾶν aut οἰφῆν τὸ σαωισπάζειν virum agere& rem veneream cum muliere exercere. Vnde φιλοίφας ἄνθρωπος Theocrito,qui φίλοιφος Heſychio dicitur,vir coitus appetens & veneri deditus, ὁ φιλῶν τὸ σαωισπάζειν, & οἰφόλις γυνὴ, aut οἰφόλις in venerem prona mulier & libidinoſa,quæ Heſychio καταφερὴς & παρακεκλῶσα exponitur. Prouerbio autem occaſionem dediſſe videtur,quòd claudi domi ſe perpetuò continentes,muliebria opera diligenter exerceant,aut liberis operam dent aſſiduam. Cuius rei rationem adfert Ariſt.quæſt.Natur. ſect.10. q.26. Amazonides autem velut Amazones dicuntur. Sic Virg.Æneid.1. H

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis
Pentheſilea furens.

Amazonum autem gentem quam quidam fabuloſam exiſtimant confirmat etiam Hippocrates lib.de aërẽ loc.& aq.

Γιγνοῶν γὰρ μᾶλλον] Exemplaria quædam manu ſcripta κυλλοῶν legunt.

A [27] Ἡ γε μὴν ξυναύξησις τῶν ὀστέων τοιάδε γίγν. οἷσι μὲν οὖν κατὰ σφυρὸν ὀστέον ὃ τε κνήμης ἐκτὸς, τόποισι μὲν τοῖσι κατὰ τὸ ποδὸς ὀστέα ἥκιστα ξυναύξεται. τοῖσι γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ σώματός ἐἰσι. τὰ δὲ τῆς κνήμης ὀστέα, αὐξεται μὲν, ὀλίγον δὲ ἐνδεεστέρως, αἱ μὲν τοι χεῖρες μειοῦνται. οἷσι δ' αὖ κατὰ μέσον τὸν σφυρὸν μέση ὃ ἀρθρον κατὰ φύσιν, κατὰ δὲ ὃ γόνυ ἐξεστηκὸς, τούτοισι ὃ τῆς κνήμης ὀστέον οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι ὁμοίως, ἀλλὰ βραχύτατον γίγν. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ σώματός ἐστιν. τῶν μέσων ποδὸς τὰ ὀστέα μειοῦται, μᾶλλον, ἀπαρ οὐχ ὁμοίως, ὥσαρ ὀλίγον τι πρόσθεν εἴρηται, ὅτι ὃ ἀρθρον τὸ κατὰ Ⓜ πόδα σῶον ἐστιν. Ἢν δὲ Ⓓ χρέεσθαι ἀδυνατον, ὥσαρ καὶ τοῦ κυλλοῦ, ἔτι αἴτιον ἐμινυθη τὰ τῶν ποδὸς ὀστέα τοῦτοισιν. οἷσι δ' αὖ κατὰ τὸ ἰσχίον ὀξαρθρησις γέγηται, τούτοισι τῶν μηροῦ τὸ ὀστέον οὐκ ἐθέλει

C ξυναύξεσθαι ὁμοίως. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ σώματός ἐστιν, ἀλλὰ βραχύτερον τῶν ὑγιέος γίγν. τὰ μὲν τοι τῆς κνήμης ὀστέα οὐχ ὁμοίως τούτοισιν αὐαυξέα γίγν, οὐδὲ τὰ τῶν ποδός. Διὰ τοῦτο δὲ, ὅτι ὃ τῶν μηροῦ ἀρθρον κατὰ πλεῦ κατέμιλλον, ἐν τῇ ἑαυτοῦ φύσῃ μένῃ, καὶ ὃ τῆς κνήμης, τὸ κατὰ Ⓜ πόδα. Χεῖρες μὲν τοι μειοῦνται πάντως τῶν σκέλεος τούτοισιν. Ἢν μὲν τοι χρέεσθαι τῷ σκέλεϊ

D ἐδυνατο, ἔτι αὖ μᾶλλον τὰ ὀστέα ξυνηυξάνετο, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, πρὸς τὸν τοῦ μηροῦ, ἰοῦ πάντα ἀζηκα ἔῃ. ἀζηκέστερα δὲ πολλῷ ἢ ὑγιέα ἰοῦ. σημήιον δὲ ὅτι τοιαῦτα ἐστίν. ὀκτώτοισι γὰρ τῶν βραχίονος ἐκπεσόντος, γαλιάγκωνες ἐγίνοντο ἐκ γλιχῆς, ἢ καὶ ἐν αὐξήσῃ περὶ τελέως ἔσῃσι, οὗτοι τὸ μὲν ὀστέον τῶν βραχίονος βραχὺ ἴσχουσι. Ⓜ δὲ πῆχυν καὶ ἄκρην τὴν χεῖρα. ὀλίγῳ ἐνδεεστέρην τῶν ὑ-

E γιέος, διὰ ταύτας τὰς προφάσιας τὰς εἰρημένας, ὅτι ὃ μὲν βραχίων ἐγγυτάτω τοῦ ἀρθρου τοῦ πρώτου ἐστὶν, ὥστε διὰ τοῦτο βραχύτερος γίγνεται. ὁ δ' αὖ πῆχυς διὰ τοῦτο οὐχ ὁμοίως ἐναχούῃ τῆς ξυμφορῆς, ὅτι τὸ βραχίονος ἄρθρον τὸ κατὰ τὸ πήχεος ἐν τῇ ἀρχαίῃ φύσῃ μένῃ. ἥ τε αὖ χεὶρ ἔτι πολυτέρων ἄπεστι, ἢ ὁ πῆχυς ἀπὸ τῆς ξυμφορῆς. διὰ ταύτας οὖν τὰς εἰρημένας προφά-

F σιας τῶν ὀστέων τὰ τε μὴ σφόδρα αὐξόμενα οὐ σμικρὰ αὐξεται, τό τε ξυναυξόμενον ξυναύξεται. ἐς δὲ τὸ βάθος τὴν χεῖρα καὶ τοῦ βραχίονα ἢ τὰ λαιπαρέα ἢ χλοὸς μέγα προσωφελήσῃ. ὅσα γὰρ χρῶν ἔργα ἐστὶ, τὰ πλέστα προθυμέονται Ⓜ γαλιάγκωνες ἐργάζεσθαι τῇ χεῖρι ταύτῃ, ὅτα καὶ τῇ ἑτέρῃ δυνατα, σθένει ἀνδρεστέρως ἢ ἀσινέως. οὐ

G γὰρ δὴ ὀχέεσθαι τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν χρῶν, ὡς ὑπὸ τῶν σκελέων, ἀλλὰ κούφα αὐτοῖσι τὰ ἔργα ἐστί. διὰ τὸ τῶν χρῶν οὐ μειοῦσθαι αἱ χεῖρες αἱ κατὰ τὸν χεῖρα καὶ κατὰ Ⓜ πῆχυν τοῖσι γαλιάγκωσι, ἀλλὰ καὶ ὁ βραχίων δι προσωφελέεται ἐς βάθος διὰ ταῦτα. ὅταν δὲ ἰσχίον ἐκπαλὲς γένηται ἐς τὸ ἔσω μέρος ἐκ γλιχῆς, ἢ καὶ ἔπι πλεῖον ἔσῃ, μειοῦνται αἱ χεῖρες, διὰ τοῦτο μᾶλλον ἢ τῆς χλοὸς, ὅτι οὐ δυνατα χρέεσθαι τῷ σκέλεϊ. μαρτύριον δέ· ἢν ἐθέλῃσι ἐκ τοιούτου ὑγιέα γενόμενον, ὅτι ταῦτα τοιαῦτα ἐστίν.

At verò quænam ossa augeantur; res sic se habet. Quibus quidem ad malleolum tibiæ os loco motum est, iis certè pedis ossa, quòd proximè vulneri iuncta sint, minimum augentur. Tibiæ verò ossa augentur quidem, neq; certè multò minore copia, verùm carnes imminuuntur. At cum articulus ad malleolum sua sede secundum naturam manserit, ad genu verò suo loco emotus fuerit, iis tibiæ os, quòd vulneri sit proximum, non æquè augeri, sed breuius reddi consueuit. Pedis autem ossa imminuuntur quidem, verùm non æquè ac paulò ante dictum est, cùm pedis articulus integer maneat. Quòd si eo etiá, sicuti cùm varus est, vti possent, iis adhuc minùs pedis ossa imminuerentur. Quibus verò coxendicis articulus luxatur, iis femoris os, quòd proximè vulnus attingat, non æquè augeri solet, sed sano breuius redditur. His tamen neq; tibiæ os, neq; pedis ossa eodem modo augeri prohibētur. Quod ideo accidit, quòd femoris articulus qui cum tibia committitur, & tibiæ, qui cum pede, sua naturali sede manet: iis tamen totius cruris carnes imminuūtur. Quòd si crure vti possent, etiam magis ossa augerentur, velut priùs quoq; dictum est, femore excepto, minusq; carne destituerētur, quamuis id multò magis quàm sanis contingat. Cui rei indicio sunt, qui à prima origine, aut antequam ad perfectum incrementum deuenerint, brachio luxato mustellæ cubito præditi euadunt. Hi siquidem os brachij breue, cubitum verò ac summam manum sanis paulò exiliora habent, idque ob antedictas causas, quòd brachium, cùm læso articulo proximum sit, iccirco breuius redditur. Cubitus autem non ideò noxiæ æquè patet, quòd brachij articulus qui ad cubitum est, pristinam naturam retineat. Manusque rursus etiam longius à noxia quàm cubitus abest: Has igitur ob causas enumeratas, ossa quædam incremento destitui, quædam etiam incrementum suscipere contingit. Ad pleniorem autem manus & brachij habitum, multùm manus labor profuerit. Qui namque mustellæ cubito præditi sunt, manuarias operas, quas etiam altera manu præstant, vt plurimùm hac manu suscipiunt, idque nihilo peius quàm altera. Neque enim manibus vt cruribus, corporis onus fertur, sed sunt leuia earum opera. Ob exercitationem autem neque in manu, neque in cubito, iis qui mustellæ cubitum habent, carnes imminuuntur. Quinetiam brachium ad pleniorem habitum inde nonnihil iuuatur. At vbi coxendicis articulus à primo ortu, aut etiam in ipsa infantia, sua compage emotus, ad interiorem partem inclinarit, carnes eam ob causam magis quàm in manu imminuuntur, quòd ij crure vti nequeant. Atque hæc ita se habere, quæ paulò post dicentur quodammodo testabuntur.

H [27] ἰοῦ πάντα ἀζηκα ἔῃ] Sic legunt publicata exemplaria, quædam etiam ἐῇ πάντα, alia καὶ πάντα, & nonnulla κατὰ πάντα eodem sensu.

τὰ πλέστα προθυμέονται] Sic legunt publicata omnia exemplaria & manu scriptorum bona pars. Quædam etiam προμηθέονται habent, quæ eos rationem inire aut prospicere ad suscipiendas manuarias operas significant. προθυμέονται autem promptum animum & laborem ac studium ad opus suscipiendum indicat.

ὅταν δὲ ἰσχίον ἐκπαλὲς γένηται] ἐκπαλὲς Hesychius ἐξω ἕδρον exponit, hanc Hippocratis dictionem ex hoc loco subnotans, forteq; καὶ τὸ ἐκπαλὲς dictum videtur, hoc est ἐκπεπτωκὸς, suaq; compage emotum aut prolapsum ac eluxatum articulum significat. Indeq; etiam fortè ἐκπαλὲς deductum est, quod idem Hesychius ἰσχνὸν εἶδος, ἀπίσω ἐξίστασθαι, exponit, & ἐκπαλίζεται, ἐκπίπτει, ἐκπαλεῖν quoque exponunt ἔξω τοῦ τόπου πάλλειν. Erotianus etiam ἐκπαλίζεται, ἐκ τόπου γίνομένου.

At quibus in exteriorem partem femoris caput exceſſit, iis crus iuxta alterum extenſum meritò quidem breuius apparet. Neque enim femoris caput, velut cùm intrò luxabatur, oſſi inſidet, ſed iuxta os quod natura inclinatum eſt, in carne humida & cedente firmatur, ideóque breuius apparet. Interiore verò parte ad locum inter crura medium (greſſuram & πλινθίδα nominant) femur magis contrahitur & gracilius euadit. Exteriore autem parte nates in gibbum magis extumeſcit, extra nimirum femoris capite elapſo. Quin & ſuperior nates apparet, eò quòd hac parte caro femoris capiti cedit. Extrema verò femoris pars ad genu, & tibia & pes introrſum ſpectare conſpiciuntur. Verùm neque inflectere perinde ac ſanum crus poſſunt. Atque hæc quidem ſunt extra prolapſi femoris notæ. Quibus igitur iam adultis luxatus articulus reconditus non fuerit, iis crus totum breuius conſpicitur, neq; ingreſſu terram calce contingere poſſunt, ſed ima planta terræ inſiſtunt, paululumq; ſummis digitis interiorem in partem tendunt. Atq; in his longè melius crus læſum corpus ferre poteſt, quàm quibus in interiorem partem luxatio facta eſt, partim quidem quod femoris caput, & articuli ceruix, quæ naturaliter obliqua eſt, maiori coxæ parti ſubiecta eſt, partim verò quòd ſummus pes in exteriorem partem inclinari non cogitur, ſed propè ad rectitudinem corporis accedit, & interiorem in partē etiam conuertitur. Quum igitur articulus carnis locū in quem elapſus eſt conſuetudine tritum fecerit, & caro lentorem contraxerit, temporis tractu doloris expers euadit. Tuncq;, ſi velint, abſq; baculo incedere poſſunt, & corpus affecto crure ſuſtentare. Iis ergo, eo quod crure vtuntur, minùs quam quibus paulo ante dictum eſt, carnes emolliuntur, idq; plus, aut minùs contingit. Ferè autem magis ad interioré partē quàm exteriorem effœminantur. Ac eorum quidem nonnulli, quòd crus flectere non poſſint, calceum ſibi inducere nequeunt. Quidam etiam id poſſunt. At quibus in matris vtero hic articulus ſua ſede emotus fuerit, aut cùm adhuc augentur vi exciderit, neq; reconditus fuerit, aut etiam morbo elapſus atq; ſua compage motus fuerit (horum enim plæraq; contingunt) eorum quidem nonnullis, ſi ſyderatum femur fuerit, ſuppurationes diuturnæ & quæ curationem per linamenta deſiderent, contingunt, quibuſdam etiam oſſa nudantur. Eodem verò modo tum quibus ſyderatur os femoris, tum quibus non ſyderatur, multò breuius redditur, ac neque velut ſanum augeri ſolet. Huius etiam tibiæ oſſa paulò quidem quàm alterius breuiora euadunt, ob eaſdem cauſas, quæ etiam antea ſunt commemoratæ. Atque hi incedere poſſunt, nonnulli quidem eo modo, quo quibus iam adultis elapſus articulus reconditus non fuit, quidam etiam toto pede inſiſtunt, inter ambulandum tamen ob cruris breuitatem, vtramq; in partem inclinari coguntur. Hæc autem ſic contingunt, vbi in his quæ ad corporis habitum ſpectant, diligenter, & in quibus oportet rectè fuerint à pueris educati, priùs quàm ad ambulationem confirmentur, ac nihilominus etiam diligenter & rectè, vbi confirmati fuerint. Summam verò

[28] Ὁκόσοισι δ' αὖ ἐς τὸ ἔξω ἡ τοῦ μηροῦ κεφαλὴ ἐκβεβῇ, τούτοισι βραχύτερον μὲν τὸ σκέλος φαίνεται παρατεινόμενον παρὰ τὸ ἕτερον εἰκότως. οὐ γὰρ ἔστ' ὀστέον ἡ ὑπόβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ἐστίν, ὡς ὅτε ἔνδον ἐξέπιπτεν, ἀλλὰ παρ' ὀστέον πρόσφυσιν ἔχον. ἐν δὲ σαρκὶ δὲ τμηίζεται ὑγρῇ καὶ ὑποφυούσῃ, ἀφ' τοῦτο μὲν βραχύτερον φαίνεται. ἔσωθεν δὲ ὁ μηρὸς πρὸς τὴν πλινθίδα καλεομένην κυλλότερος καὶ ἀβρωτέρης γίνεται. ἔξωθεν δὲ ὁ γλουτὸς κυρτότερος. ἅτε ἐς τὸ ἔξω τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ὀλισθηκυίας. ἀτὰρ καὶ ἀνωτέρω φαίνεται ὁ γλουτὸς ἅτε ὑποφυσάσης τῆς σαρκὸς τῆς ἐνθαῦτα, τῇ τοῦ μηροῦ κεφαλῇ. τὸ δὲ πρὸς τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον, ἔνδον ῥέπον φαίνεται, καὶ ἡ κνήμη, καὶ ὁ πούς. ἀτὰρ οὐ δὲ ξυγκάμπτειν ὥσπερ τὸ ὑγιὲς σκέλος δύνανται. τὰ μὲν ὄπισθεν σπλήνια ταῦτα, τοῦ ἔξω ἐκπεπτωκότος μηροῦ ἐστιν. οἷσι μὲν οὖν τετελεσφορημένοισιν ἤδη ἐκπέσῃ τὸ ἄρθρον μὴ ἐμπέσῃ, τούτοισι βραχύτερον μὲν φαίνεται τὸ σύμπαν σκέλος. ἐν δὲ τῇ ὁδοιπορίῃ τῇ μὲν πτέρνῃ οὐ δύνανται καθικνέεσθαι ὅτι τῆς γῆς. ταῦ δὲ σπήνει τοῦ ποδὸς βαίνοισι ὅτι τοῦ γόνυ, ὀλίγον δὲ ἐς τὸ ἔσω μέρος ῥέπουσι τοῖσι δακτύλοισιν ἄκροισιν. ὀχέειν δ' δύνανται τὸ σῶμα τὸ συναρὲν σκέλος τούτοισι πολλῷ μᾶλλον, ἢ οἷσιν αὖ ἐς τὸ ἔνδον μέρος ἐκπεπτώκη. ἅμα μὲν ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἀρθροῦ πλάγιος φύσει πεφυκὼς ὑπὸ συχνῆς μέρει τοῦ ἰσχίου τοῦ ὑποδεδυκε πεποίηται. ἅμα δὲ ὅτι ἄκρος ὁ πούς, οὐκ ἐς τὸ ἔξω μέρος ἀναγκάζεται ἐγκεκλῖσθαι, ἀλλ' ἐγγὺς ὀρθῆς τῆς ἰθυωρίης τῆς κνήμης τὸ σῶμα, καὶ τεινὸς καὶ ἐσωτέρω. ὥστε μὲν οὖν τεῖνον λάβῃ τὸ ἄρθρον ἐν τῇ σαρκὶ ἐς ἰὼ ὀξεκλείθη, ἡ ἢ σὰρξ γλισχραινθῇ, ἀνώδυνον τῷ χρόνῳ γίνεται. ὅταν δ' ἀνώδυνον γένηται, δύνανται μὲν ὁδοιπορέειν αὖθι ξύλου, ἰὼ ἄλλως βούλωνται. δύνανται δ' ὀχέειν τὸ σῶμα, ὅτι τὸ συναρὲν σκέλος. δι' οὖν τοῦτο χρῆσιν ἔσαν τοῖσι τοιούτοισιν ἐκπιπλώνται αἱ σάρκες, ἡ οἷσιν ὀλίγον πρόσθεν εἴρηται. ἐκπιπλώνται δ' ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον. μᾶλλον δὲ ἢ ἧσσον ἐκπιπλώνται κατὰ τὸ ἔνδον μέρος, ἢ κατὰ τὸ ἔξω, ὡς ὅτι τὸ πολύ. τὸ μὲν τοῦ ὑποδήματος μετεξέτεροι τούτων ὑποδέεσθαι οὐ δύνανται ἀφ' τοῦ ἀκριβέος τὸ σκέλεος, οἱ δέ τινες καὶ δύνανται. οἷσι δ' αὖ ἐν χαλεπῇ ἐόδῃσι ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, ἢ ἔτι ἐν αὐξησιῇ ἐόδῃσι βίῃ ἐκπεσὸν ἤδη μὴ ἐπιμπέσῃ, ἢ καὶ ὑπὸ νόσου ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, καὶ ἐκπαλήσῃ, πολλὰ γὰρ τοιαῦτα γίνεται. καὶ ἐνίοισι μὲν τῶν τοιούτων ἰὼ ὑποσφακελίσῃ ὁ μηρὸς, ἐμπυήματα χρόνια καὶ ἔμμοτα γίγνῃ, καὶ ὀστέων φιλώσιες ἐνίοισιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἷσιν ὑποσφακελίζει, καὶ οἷσι μὴ ὑποσφακελίζει τὸ μηροῦ τὸ ὀστέον, πολλῷ βραχύτερον γίνεται, καὶ οὐκ ἐθέλῃ ξυναύξεσθαι, ὥσπερ τὸ ὑγιές. τὰ μὲν τοῦ κνήμης βραχύτερα μὲν γίγνῃ, ἢ τοῦ τῆς ἑτέρης, ὀλίγῳ δ' ἀφ' τοῦ αὐτοῦ τοσοῦδε φάσιας, οἳ καὶ τοσοῦδε πρόσθεν ἐξήρωται. ὁδοιπορέειν δ' δύνανται ④ τοιῶδε. ④ μὲν τινες αὐτῶν, τὸν ⑭ τρόπον, ὥσπερ οἷσι τετελεσφορημένοισιν ἐξέπεσε καὶ μὴ ἐνέπεσεν. ④ δ', καὶ βαίνοισι μὲν πρῶτα τοῦ ποδὸς. ἀφαρρέποισι δ' ἐν τῇσιν ὁδοιπορίῃσιν, ἀναγκαζόμενοι ἀφ' τοῦ βραχύτητα τοῦ σκέλεος. τοιοῦδε δ' τοιαῦτα γίγνῃ, ἰὼ ὀπιμελὴς μὲν παιδαγωγηθῶσιν ἐν τοῖσι ἤθεσι, καὶ ὀρθῶς ἐν οἷσι δεῖ, πρὶν κρατηθῆναι ἐς τοῦ ὁδοιπορίην. ὀπιμελέως δ' καὶ ὀρθῶς, ἐπὶν κρατηθῶσιν. πλείστης δ'

ὀπιμε-

ὅπῃ μελέτης δέονται οἷσιν αὐτὴ ἡ παιδαρίοισιν ἐοῦσιν, αὕτη ἡ ξυμφορὴ γίνηται. ἰῶ γὰρ ἀμελήτως νήπιοι ἐόντες, ἀχρεῖον πᾶν τὸ σκέλος ὅλον καὶ αὐαυξὲς ὅλον γίνεται. αἱ τε ἕξεις τῶν σύμπαντος σκέλεος μινύθουσι μᾶλλον, ἢ τῶν ὑγιέος. πολὺ μὲν πολλῷ ἧσσον τούτοισι μινύθουσιν, ἢ οἷσιν αὖ ἔξω ἐκπεπτώκῃ ἀρθρίτιδι τὴν χεῖρα καὶ τὸν καλάμην. οἵ δὲ ἧσσον δύνανται χρέεσθαι τῷ σκέλει, ὡς καὶ πρόσθεν ὀλίγον ἐπὶ τῶν γαλιαγκώνων εἴρηται. εἰσὶ δέ τινες, ὧν τισὶ μὲν οὐ γλυφὴς αὐλὴξ. τισὶ δὲ, καὶ ἔστιν νοῆσαι ἀμφοτέρων τῶν σκελέων ἐξέστη τὰ ἄρθρα ἐς τὸ ἔξω μέρος, τούτοισιν οὖν τὰ μὲν ὀστέα τὰ πλάγια παχέα. αἱ μὲν γοῦν ἕξεις ἥκιστα ἐκλυόμεναι. οὐ ἕξις δὲ καὶ σκέλεα γίνονται τοῦτο ἔνιά ἀρα καὶ τὸ ἔσω μέρος ἐλλείπει ὀλίγον. διὰ τοῦτο δὲ οὐ ἕξις ἐστὶν, ὅτι ἀμφοτέρωσι τοῖσι σκέλεσιν ὁμοίως ἡ χρῆσις γίνεται. ὁμοίως γὰρ σαλεύουσιν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ ἔνθα καὶ ἔνθα, ἐξεχέχλουνοι δὲ ἔστι ἰσχυρῶς φαίνονται, διὰ τὴν ἔκπτωσιν τὴν ἀρθρικήν. ἰῶ δὲ μὴ ὀπίσω σφε κελίσῃ αὐτοῖσι τὰ ὀστέα, μηδὲ κῶφοι αἰῶτέρω τῆς ἰσχίου γλήνης. εἰσὶν γὰρ καὶ τοιαῦτα κατάγματα. ἰῶ οὖν μὴ τοιοῦτόν τι γένηται, ἱκανῶς ὑγιηρὰ τἆλλα διαφέρονται. αὐαυξέστεροι μέντοι τὸ πρὸς σῶμα δύσοι γίνονται, πλεῖστον τὸ κεφάλης.

curam postulant, quibus in prima infantia hic casus incidit. Si enim ea in infantia negligantur, ijs totum crus prorsus inutile & incrementi expers redditur, ac vniuersi cruris carnes magis imminuuntur quá sani. At multò sanè minùs quam quibus interiorè in partem exciderit, idq; ob vsum & laborem, ita vt statim vti crure valeant, velut etiam de his qui mustelæ exhibito præditi sunt paulò antè dictum est. Nonnulli quoq; partim quidem statim a prima origine, partim verò sub morbo, amborum crurum [illegible] exteriorè in partem prolapsi sunt. Iis igitur ossa quidem huiusmodi vitijs patent, at carnes minimè effœminantur. Sed & pleniora crura euadunt, nisi si quid interiore parte paulum deficit. Eam verò ob causam pleniora sunt, quòd vtroq; crure pariter vtuntur. Eodem enim modo inter ambulandum ab vtraq; parte iactantur, iiq; valde prominentibus natibus conspiciũtur, eo quod articuli suo loco excesserunt. Quòd si neq; his ossa vitientur, neq; gibbosi supra coxendices euadãt (quosdam enim huiusmodi vitia prehendũt.) Nisi ergo tale quid contingat, de cætero iactis salubriter vitam traducunt. Minùs tamen ij reliquo corpore, capite excepto, incrementi suscipiunt.

[28] ἔξω δ' αὖ ἐς τὸ ἔξω] Celsus. Si in exteriorem (partem femur prolapsum est, breuius tantumq; fit, & intus inclinatur, calx ingressu terram non contingit, sed planta ima, meliusq; id crus superius corpus, quàm in priore casu fert, minusq; baculo eget. Sed pro tantum, verum aut mactum legendum esse ex Hippocrate apparet. Paulus sic: ἔξω δὲ ἐπὶ τὸ ἔξω ἐκπεπτώκασι, τοῦτοις παντάπασι συμβαίνει σημεῖα. τε γὰρ σκέλος ὅλον κοῦφον φαίνεται. καὶ τὸ ἄκρον αὐτοῦ ἐπικλᾶται. καὶ ἧττον ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐπαίρεται. καὶ ἧττον ἰσχυρῶς ἐπὶ τοῦτο ἐπιβαίνει. καὶ τὸ σκέλος δύσκαμπτον. In quo nequaquam existimandum est Paulum ab Hippocrate dissentire, quòd eos crus flectere posse dicat. Id enim ab eo dictum est ex collatione cum iis quibus in interiorem partem os femoris excidit, quibus caput femoris eo pacto prolapsum musculos adeò comprimit, vt flectentibus cedere nequeant. Quod contra in iis quibus extra femoris caput prolapsum est, accidit, ideoq; hi crus ad inguen flectere queunt. Hippocrates verò non perinde ac sanum crus eos flectere scribit, quod musculi posteriores tantam extensionem ferre nequeant.

ἐς τὸ ἔξω μέρος ἐκλιγίζεται ἢ γκεκλᾶσθαι] Sic legunt omnia exemplaria, ἢ γκεκλᾶσθαι tamen lego cum multis interpretibus, aut ἐκκεκλῶσθαι legendum, vt summus pes exteriorem in partem exclusi aut prominere non cogatur, quemadmodum paulo post περὶ τὸν κατὸν τὸ ἄρθρον ἐν τῇ σαρκὶ ἐκ τοῦ ἐξεκλίσθη dicitur, hoc est, articulus carnis locum in quem excidit aut detrusus est consuetudine & mora tritum faciens. Sic enim ἐξεκλίσθη legendum existimo, aut ἐξεκλίσθη, vt partem in quam declinauit aut elapsus est, indicet. Hoc enim verbum in tota luxatorum tractatione sæpiùs vsurpatur.

[29] Ὅσοισι δ' αὖ ἔσω πεπτώκασιν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐκπέσῃ, ὀλίγοισι γ' ἐκπίπτει. ὅσοι ἐκτεταμένῳ οὐ δύνανται τὸ σκέλος οὔτε κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεσὸν, οὔτε τὸ καρπὸν κατὰ τὸν ἰγνύην. ἀλλ' ἧκιστα τῶν ἐκ παλαιοῦ, ὅσοι μέγιστον ἐκτεταμένον τὸ κατὰ Ⓦ βουβῶνα, καὶ τὸ κατὰ τὸν ἰγνύην ἄρθρον, τοσοῦτον καὶ μᾶλλον οὗτοι καὶ τὸ χεῖρ. βέλτιστον γὰρ καὶ πολλοῦ ἄξιον ἐστὶν, καὶ σὺν πλείοσι λήθῃ, ὅταν οὕτε ὑγιαίνοντες δύνανται κατὰ τὴν ἰγνύην ἐκτεταμένον τὸ ἄρθρον, ἰῶ μὴ ξυνεκτεταμένοισι καὶ τὸ κατὰ Ⓦ βουβῶνα ἄρθρον, πολλὸν ἰῶ μὴ πεπτωκὸς ἄνω ἀείρωσι Ⓦ πόδα. οὕτω δ' αὖ δύνανται. οὐδεὶς δίνιν οὐ δὲ ξυγκάμπτειν δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ὁμοίως, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον, ἰῶ μὴ συγκάμψωσι καὶ τὸ κατὰ Ⓦ βουβῶνα ἄρθρον. πολλὰ δ' καὶ ἄλλα κατὰ τὸ σῶμα τοιαῦτα ἀδελφίδια ἔχει, καὶ κατὰ νεύρων ξυντάσιας, καὶ κατὰ μυῶν σχήματα καὶ πλήσιά τε καὶ πλείστου ἄξια γινώσκεσθαι, ἢ ὥστις οἴεται, καὶ κατὰ τὴν τοῦ ὀπτέρου φύσιν, καὶ τὴν τῆς ξυμπάσης κοιλίης, καὶ κατὰ τὰς τῶν ὑστερέων πλαίας καὶ ξυντάσιας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἑτέρωθι λόγος ἔσται, ἀδελφισμὸς τοῖσιν ταῦ λεγομένοισι. περὶ οὗ δὲ ὁ λόγος ἐστὶν, οὔτε ἐκτείνειν δύνανται, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, βραχύτερόν τε τὸ σκέλος φαίνεται διὰ διττὰς προφάσιας, ὅτι τε τόν ἐκτείνεται, ὅτι τε πρὸς τὴν ἕξιν ὠλίσθηκε τὸν τῦ πυγαίου. ἡ δὲ φύσις τοῦ ἰσχίου τοῦ ὀστέου τοιήδε, ᾗ καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ μηροῦ γίνεται.

At quibus posteriorem in partem femoris caput elapsum est, quod paucis contingit, ij neque ad articulum luxatum, neque admodum ad poplitem crus extendere possunt. Atq; id multò minùs, quàm quibus hoc vitium iampridem contigit, quod hi inguinis & poplitis articulum magis extendere possint. Præterea etiam illud animaduertẽdum, quod & valde vtile & magni est momenti, ac plærosq; later, neque sanos poplitis articulum extendere posse, nisi vna quoque inguinis articulum extendant, præterquàm si pedem valde sustollant: sic enim posse. Hi ergò neque eodem modo poplitis articulum, sed multò ægriùs, flectere possunt, nisi vna quoque inguinis articulum inflexerint. Multa quoque alia in corpore huiusmodi cognationes habent, & circa neruorum cõtractionem & musculorum habitum plurima & cognitu digniora quàm quis existimet, conspiciuntur. Quod etiam in intestinorum natura totiusq; ventris, ac in vteri erroribus & contractionibus cernere licet. De quibus aliàs cum his quæ nunc dicuntur consentiens sermo habebitur. Quod ad præsentem sermonem attinet, neque crus extendi (velut iam dictum est) potest, breuiusque duabus de causis appareat, tum quòd non extenditur, tum quia ad natis carnem prolapsum est. Ea etenim est ossis coxendicis natura, qua parte & femoris ceruix & caput inest.

At vbi commissura excidit, decliue in exteriorẽ natis partem deferri solet. Inflectere tamẽ crus, si modo dolor non prohibeat, possunt, tibiaq; & pes ferè recta conspiciuntur, neq; in hanc vel illam partem admodum inclinata. Ad inguen verò, præcipuè etiá si quis locum attingat, caro aliquanto mollior sentitur, præsertim cùm articulus alteram in partem prolapsus sit. Ad nates autem, si quis attrectet, femoris caput aliquantò etiam magis protuberare videtur. Atq; hæ quidem notæ sunt, vbi posteriorem in partem femur elapsum est. Cui ergo iam adulto prolapsum, recõditum non fuerit, is quidem, vbi tempus aliquod interceſſerit, & dolor quieuerit, articulusq; in carne volui assueuerit, ambulare potest: inter ambulandum tamẽ vehementer ad inguina eum inflecti necesse est, idq; duabus de causis, tum quòd ob ante dicta crus multò breuius efficitur, tum etiam quia longè abest vt calce terram cõtingat. Si nanq; vel paululum conetur hoc pede ferri, nulli alteri rei innixus, is vtiq; in posteriorem partem decidet, cùm coxẽdices plurimùm præter pedis ingressum in posteriorem partem eminentes, & spina in coxendices incumbens, magno momento illuc ferantur. Vix autem ima pedis planta cõsistit, ac ne sic quidem, nisi seipse ad inguina incuruarit, prætereaq; alterius cruris poplitem inflectat. Quãdoquidem ita necesse est, vt manu quæ est à parte affecti cruris, superiori femoris parti obiecta, ad quemlibet ingressum firmetur. Quæ res certè efficit, vt ad inguina aliquantulum incuruari cogatur. In alterna enim crurum inter ambulandum vicissitudine, super crure affecto corpus ferri nequit, nisi admota manu crus illud terræ obfirmetur, præsertim cùm articulus corpori non substet, sed ad coxendicem posteriorem in partem promineat. Ij tamen absq; baculo incedere, si aliàs assueuerint, possunt, propterea quòd pedis gressus pristinam directionem seruat, neq; exteriorẽ in partem inclinat. Quocirca conto cui innitantur nihil indigent. Atqui si femoris apprehensi loco, alæ quæ ad crus affectum est subiecto scipioni inniti velint, ij lõgiore quidem supposito scipione, erectiores incedent, pede tamen humi non innituntur. Quòd si pede inniti velint, breuiorem esse baculum oportet, eosq; insuper ad inguina inflecti necesse est. At carnium imminutiones iis etiam pro ratione, velut ante dictum est, contingunt. Quibus enim crus suspensum est & nihil laborant, iis vel maximè imminuuntur, minimum verò, vbi plurimùm ingressu vtũtur. Crus tamen integrum non modò nihil vtilitatis consequitur, verumetiam deformius redditur, si affecto crure ad terram innixi vtantur. Illi enim dum subseruit, tum in exteriorẽ partem coxendicem prominere, tum poplitem inflecti necesse est. Quòd si affecto crure terram non cõtingat, sed eo suspenso scipioni innitatur, eo sanè pacto crus integrũ robustius euadet, cùm & naturaliter habeat, & exercitatione magis corroboretur. Cæterùm hæc ad artem Medicã nihil pertinere dixerit fortasse quispiam. Nimirum quid attinet de his quæ nullam ampliùs curationem admittunt, copiosiorem adhuc doctrinæ sermonẽ facere? Istud verò plurimũ refert. Eadẽ enim notione, cùm ista inter se separari nequeant, cõprehenduntur.

ὅταν ὁ ἐξαρθρήσῃ, καὶ ὁ φορὴς τὸ πέφυκεν ὑπὸ τὸ πυγαίου τὸ ἔξω μέρος. ξυγκάμπτειν μὲν τοι δύναται, ὅταν μὴ ὀδυνῇ κωλύοι. καὶ ἡ κνήμη τε καὶ ὁ ποὺς, ὀρθὰ ὑπὸ ἰσχέως φαίνονται, οὐδὲ οὔτε τῇ οὔτε τῇ πολὺ ἐγκεκλιμένα. χρῇ δὲ ὦ βουβῶνα δοκεῖ τι ἡ ἕξις, λαπαρωτέρη εἶ) ποτὶ χαυόμενη. ἅτε τὸ ἀρθρου ἐὸς τὰ ὑπὸ τὰ ἔσω μέρη ὠλισθηκότος. χρῇ δὲ τὸ αὖθ πυγαίου ἀφανέστερον μέρος ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, δοκεῖ τι ἔξω κεῖσθαι καὶ μᾶλλον. τὰ μὲν οὖν σημήια ταῦτ, ᾧ αἰ ἐς τὸ ὀπίσθεν ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός. ὁ τοι μὲν οὖν πεπτελφωμένῳ ἤδη ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, ὁδοιπορέειν μὲν δύναται, ὅταν ὁ χρόνος ἐγγένηται, καὶ ἡ ὀδυνὴ παύσηται, καὶ ἐθισθῇ τὸ ἄρθρον ἐν τῇ σαρκὶ ἐνεσφᾶσθαι. ἀναγκάζεται μὲν τοι ἰσχυρῶς ξυγκάμπτειν χρῇ τοῦ βουβῶνος ὁδοιπορέων, διὰ διαστάσιος τοσῆσδε. ἅμα μὲν ὅτι πολλῷ βραχύτερον τὸ σκέλος γίνεται, διὰ τὰ τοσειρημένα, καὶ τῇ μὲν τοῦ ἔσω τὸ πόδι πολλῷ δεῖ) χαυόνη τῆς γῆς. ἐὼν γὰρ τοσοῦτο καὶ ἔτι ὀλίζον τὸ ποδὸς ὀχηθῶσαι μηδενὶ ἄλλῳ αὐξησειζόμενος, ἐς τὸ ὀπίσω αἰ πέσοι. ἡ γὰρ ῥοπὴ πολλὴ αὐτῇ ἐὴ τοῦ ἰσχίου ὑπὸ πολὺ ἐὸς τοὐπίσω ἐξεχόμενον ὑπὲρ τὸ ποδὸς τὸ βάσιος, καὶ τὸ ῥάχις ἐς τὰ ἰσχία ῥεπούσης. μᾶλις δὲ τοῦ σκέλεος τοῦ ποδὸς καθικνέεται, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐὼ μὴ κάμψῃ αὐτὸς ἐωυτὸν χρῇ τοῦ βουβῶνος, καὶ τοῦ ἑτέρῳ σκέλεϊ χρῇ πλείονι ὑπιξυγκάμψῃ. ἐπεὰν δὲ τοῦτο ποιῇ ἀναγκάζεται ὥστε τῇ χρείῃ τῇ τὸ σιαροῦ σκέλεος ἐρείδεσθαι ἐς τὸ αὖθ τὸ μηροῦ ἐφ' ἑκάτερα ξυμβάσεϊ. ἀναγκάζει οὖν μιν τοῦτο αὐτὸν ὥστε κάμπτεσθαι χρῇ τοῦ βουβῶνος. ἐν γὰρ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων ἐν τῇ ὁδοιπορείῃ, τὸ δύναται τὸ σῶμα ὀχέεσθαι, ὑπὸ τοῦ σιαροῦ σκέλεος, ἐὶ μὴ τοσεσκατερείδε) τὸ σιαροῦ τοῦτο τὸ γλῶ ἐὸν τὸ χρεὸς, ἅτε τοῦ χύφεσῶτος τοῦ ἄρθρου ἐὸν τοῦ σώματος, ἀλλ' ἐς τὸ ὄπισθεν ἐξεσῶτος χρῇ τὸ ἰσχίου. αὐτὸν μὲν τοι τὸν ξύλον δύναται) ὁδοιπορέειν ὦ ῥιοῦσι, ὡὶ ἀγῶνος ἐνιστῶσιν, ὅτι τῶν οὗτοι ἡ βάσις τοῦ ποδὸς χρῇ τὸ ἀρχαίου ἰθυωρίου ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ ἐὸς τὸ ἔξω ἐγκεκλιμένη. διὰ τοῦτο οὖν οὐδὲν δέονται τῆς αὐλικῆς τοιαύτης. ὅσοι μὲν τοι βάλλονται αὐτὴν τοῦ μηροῦ ὑπολαβόντες ὑπὸ τὸ μαχάλιον τὸ χρῇ τὸ σιαροῦ σκέλος ὑποθέμενοι σκίπωνα αὐτερείδειν, κρῖνοι ὡὶ μὲν μακρότερον τὸ σκίπωνα ὑποθέντες, ὀρθότεροι μὲν ὁδοιπορήσεσι. τῷ δὲ ποδὶ τοῦτο τὸ γλῶ οὐκ ἐρείδονται. ἐὶ δ' αὖ βούλοιντο ἐρείδεσθαι τῷ ποδὶ, βραχύτερον μὲν τὸ ξύλον ποιητέον. χρῇ ὁ τοῦ βαβῶνας ὑπιξυκάμπτεσθαι αἰ δέοι αὐτὸν τὸ ὑγιὲς αἰ μινυθήσιες χρῇ λάγον γίνονται καὶ τούτοισιν. ὥσπερ καὶ τοσῆσδεν εἴρηται. τοῖσι μὲν γὰρ μετέωρον ἔχουσι τὸ σκέλος καὶ μηδὲν παλαιπωρέουσιν, τούτοισι καὶ μάλιστα μινύθησι. ἐὶ δ' αἰ πλείστα χρόνον τῇ ὑπιβάσεϊ, τούτοισι ἥκιστα μινύθουσι. τὸ μὲν τοι ὑγιὲς σκέλος οὐκ ὠφελέεται, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀρθμιωτέρον γίνεται, ἐὼ χρόνον τῷ σιαρῷ σκέλεϊ ὑπὸ τὸ γλῶ. σιωυπουργέον γὰρ ἐκείνῳ ὀξίζων τε αὐαλκάζεται ἐὼν καὶ χρῇ τὸ ἰσχίου ξυγκάμπτειν. ἐὼ δὲ μὴ τοσεσχρέηται τῷ σιαρῷ ὑπὸ τὸ γλῶ ἄλλα μετέωρον ἔχων, σκίπωνι αὐτερείδηται. οὕτω δὲ καρτερὸν γλῶται τὸ ὑγιὲς σκέλος, ἔντε γὰρ τῇ φύσῃ ἀφιγμένον καὶ τὰ γυμνάσια τοσεσκευωρέα αὐτό. φαίη μὲν οὖν αἰ τὶς ἔξω ἐπιτεχνᾶσθαι τὰ τοιαῦτα εἶ). τί γὰρ δεῖται ὧδε τῶν ἤδη αὐτοῖσιν ἐόντων ἐὶ τοσεσκευάσεος; πολλοῦ γ' ὧδε οὕτως ἔχειν. τῆς γὰρ αὐτῆς γνώμης καὶ ταῦτα ξυνιέναι, οὐ γὰρ οἷόν τε ἀποδεικνυμένων ἀπ' ἀλλήλων.

ὧδε μὲν

δεῖ μὲν γὰρ τὰ ἄκεστα μηχανᾶσθαι ὅπως μὴ ἀνήκεστά ἐστι, ξυνιέντα ὅσῳ αἱ μάλιστα κωλυτέα εἰς τὸ ἀνήκεστον ἐλθεῖν. δεῖ δὲ τὰ ἀνήκεστα ξυνιέναι, ὡς μὴ μάλιστα λυμήνηται. τὰ δὲ προῤῥήματα καὶ προγνωστικὰ ἀπὸ τοῦ διαγινώσκειν ὅσῳ ἕκαστον, καὶ οἷος, καὶ ὁπότε τελευτήσει, ἵν' τε εἰς τὸ ἄκεστον τρέπηται, ἵν' τε εἰς τὸ ἀνήκεστον. ὁκόσοισι δ' ἂν ἐκ ῥιζῆς, ἢ καὶ ἄλλως ἐκ αὐξήσεος ἐοῦσιν, οὕτως ὀλισθῇ τὰ ἄρθρα ὀπίσω καὶ μὴ ἐμπέσῃ, ἵν' τε βίῃ ὀλισθῇ, ἵν' τε καὶ ἀπὸ νόσου. πολλὰ γὰρ τοιαῦτα ἐξαρθρήματα γίνεται ἐν νούσοισιν. οἷαι δὲ λύσεις εἰσὶν αἱ νοῦσοι ἐν ἧσιν ἐξαρθρέεται τὰ τοιαῦτα, ὕστερον γεγράφεται. ἵν' μὲν οὖν ἐκτὸς αἱ μὴ ἐμπέσοι, τὸ μὲν μηρικὸν ὀστέον βραχὺ γίνεται. καικοῦται δὲ πρῶτον τὸ σκέλος καὶ αὐαυξέστερον γίνεται. καὶ ἀσθενέστερον πολλῷ, διὰ τὸ μηδὲν προσχρᾶσθαι αὐτῷ. καικοῦται γὰρ τοῦτοισι καὶ ὁ κνήμη τοῦ ἰγνύου ἄρθρου. τὰ γὰρ νεῦρα ἐντεταμένα γίνεται διὰ τὰ προτέρω εἰρημένα. διὰ οὐ δυνάμενα ὁ κνήμη ἰγνύου ἄρθρου ἐκτεῖναι οἷόν τε ἦν ἐκπέσῃ. ὡς γὰρ ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, πρῶτα τὰ ἐν τῷ σώματι ἀκόσα ὅτι χρῆσιν γίνεται, χρεομένοισι μὲν μέτεισι καὶ γυμναζομένοισιν ἐν τῇσι παλαιστρικῇσιν ἐν ἧσιν ἕκαστα εἴληχε, οὕτω μὲν ὑγιείνα, καὶ αὔξιμα, καὶ εὔχροα γίνεται. μὴ χρεομένοισι δ' ἀλλ' ἐλλιπνύουσι νοσηρότερα γίνεται, καὶ αὐαυξέα, καὶ καχροᾶ. ἐν δὲ τούτοισιν ἧσσα ἥκιστα τὰ ἄρθρα τῶν πεπόηται καὶ τὰ νεῦρα, ἵν' μή τις αὐτοῖσι χρέηται. καικοῦται οὖν διὰ ταῦτα καὶ προφάσιας μὲν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τὰ ὀλισθήματα ἢ ἐν τοῖσιν ἀγῶσιν. ὅλον γὰρ τὸ σκέλος αὐαυξὲς γίνεται, καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ ὀστέου φύσῃ, καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ σαρκός, ⓐ οὕτω τοιοῦτοι ὀχετὸν αἱμάτων μετέωρον καὶ συγκεκλιμένον τὸ σκέλος ἴσχουσιν, ὅτι ἢ τὸ ἕτερον ἐκλέονται καὶ ὦ ξύλῳ ἀμφιεπιζόμενοι, ⓐ μὲν, ἐνί, ⓐ ἢ δυσίν.

Danda siquidem opera est, ne quæ curationem admittere possunt, incurabilia euadant, prospicientes quanam potissimum ratione prohibeamus, quò minùs eò deueniant, vt incurabilia reddantur. Quæ verò nullam curationem admittunt, prospicere etiá oportet ne maximè noxia efficiantur. Prædictiones autem splendidæ & laude dignæ ex eo existũt, quòd dignoscimus quonam, & quanam ratione, aut quando, res quæque exitum habitura sit, siue eò tendat vt curationem recipiat, siue curationis spem adimat. At quibus vel à primo ortu, vel alioqui dum adhuc augentur, articulus hoc modo in posteriorem partem prolapsus, ac minimè reconditus fuerit, siue per vim, siue per morbum hic casus inciderit (multę nanque luxationes huiusmodi per morbos fiunt, quibusnam verò in morbis ista contingant paulò post scribetur.) Si prolapsus igitur articulus restitutus non fuerit, os femoris breue quidem redditur, crus autem vniuersũ, eò quòd nulli sit vsui, vitiatur & incremẽto destituitur, longeq; gracilius euadit, quòd nihil ad vsum cedat. In iis etiam poplitis articulus vitium sentit. Nerui nanq; ex prædictis causis intenduntur. Ideò neque poplitis articulum extendere possunt quibus hunc in modum coxa elapsa sit. Quæcunq; enim (vt breuiter dicam) corpori vsum aliquem præstant, ea si quis in eo laboris genere quod cuiq; est consuetum, moderatè exerceat, hac quidem parte bene valent, augentur & ad maturam senectutem perueniunt: sin contra otientur neq; in vsum veniãt, morbis patent, incremento priuantur, celeriterq; consenescunt. Inter quæ maximè id articuli & nerui sentiunt, si in vsionem non veniant. His igitur de causis hoc in luxationis genere, maiorem quàm in cæteris noxiam accipiunt. Crus nanq; totum, tum quòd ad ossium, tum quod ad carnium naturam spectat, incremento destituitur. Ij ergo vbi in viros euaserunt, crus suspẽsum & inclinatum habentes, super altero, baculo vno, aut etiam altero innixi, feruntur.

[29] ἀλλ' ἥκιστα τῷ ἐκ παλαιοῦ] Hæc est codicum omnium lectio, quam etiam ex pluralitate secutus sum, vt sensus sit, hos multo minus crus extendere, quàm quibus vitium inueterauerit, quòd ij inguinis & poplitis articulum magis extendere queant, vbi ex inueterata luxatione callus & lentor quidam ea parte contractus fuerit, qui distentionem doloris expertem faciat, vt scribitur postea. Quod etiã verum est, melior tamen mihi videtur lectio, ἀλλ' ἥκιστα τῷ ἐκπαλαισίων, aut ἢ τὸ ἐκπαλαισίων aut ἐκπαλαισίων hoc est, ἐξαρθρήσεων, hac notione, vt ex omnibus femoris luxationibus, ij præcipuè quibus in posteriorem partem procidit, minimè inguinis ac poplitis articulum extendere queant. Quod sanè vt est rationi consentaneum, eam etiam lectionem sequitur Galenus libr. 6. de loc. affect. hoc modo: ἀλλ' ἥκιστα τῷ ἐκπαλαισίων, οἷοι ἐκτεννύουσι καὶ τὸ κῶλον ἢ βυσσῶνα, καὶ τὸ κῶλον πρὸς ἰγνύου ἄρθρου, Vbi tamen Interpres vsitatam & vulgatam codicum lectionem secutus est, alio tamen sensu. Hanc verò femoris in posteriora luxationem sic exprimit Celsus. Sed & si in posteriorem (prolapsum est) extendi non potest crus, breuiusque est, vbi consistit, calx quoq; terram non contingit. Paulus verò: οἱ δ' ὅτι τὰ ὀπίσω ἐξαρθρήσαντες, ἐκ ἐκτεννύουσι πρὸς ἰγνύαν, οὔτε τὸ γόνυ. ὅτε δ' ὀπισθοκάμψωσι, καὶ τοῖσδε τὸ σκέλος βραχύτερον, ὁ βυσσὸν λοχαρώτερες φαίνεται. καὶ κῶλον τὸ πυγαῖον ἐκκεφαλὲ τοῦ μηροῦ ἀξεσπασμένον.

καὶ κῶλον τοῦ ὑστέρου πάσας] In vteri peruersionibus, vterus huc & illuc oberrare videtur, ideoq; veteribus & Platoni in Timæo animatus creditur, eumq; ζῷον ἐπιθυμητικὸν τέκνων ἐστὶ τὸ πωδοποιίας, καὶ πλανώμενον παντὶ κῶλον τὸ σῶμα, vocat. Qua de re agit Galenus lib. 6. de loc. affect. vbi & hunc locum integrum exponit.

λαπαρωτέρη ἔῃ] λοχαρωτέρη legisse videtur Paulus, qua dictione inguen non distentum nec plenum, sed vacuum significat, quod ὀγκώδει opponitur, ad quod etiam τὸ λαπαρὸν consequitur.

ἵν' γὰρ πιεσθῇ] Sic omnia habent publicata exemplaria. Manu scripta autem πειρήσαιτο legunt, quemadmodum dixit Homerus Il. β. (v. 73.) πειρήσομαι δ' ἐγὼν ὔποιν πειρήσομαι ἠδὲ καὶ ἄλλους.

[30] Οἷσι δὲ αἱ ἐς τὸν μηρὸν ἐξεθεν ἡ κεφαλὴ μηροῦ ἐκπέσῃ. ὀλίγοισι δὲ τοῦτο γίνεται. οὗτοι ἐκτεννύειν μὲν τὸ σκέλος δυνάμενοι τελείως ξυγκάμπειν δὲ ἧκιστα οὗτοι δυνάμενοι τὰ κῶλα ⓦ βυσσῶνα, πονέουσι δὲ καὶ ἐπὶ τὸ κῶλον ἀναγκάζοντες ξυγκάμπτειν. μῆκος δὲ τοῦ σκέλους βραχύτερον φαίνεται τοῦ μὲν κῶλου τῷ ἑτέρῳ καὶ πόδος. ἄκρος δὲ ὁ πρὸς ἧσσον ἐστὶ προκύπτων ἐθέλοι ἐς τὸν μηρὸν ἐξεθεν. ὅλον δὲ τὸ σκέλος ἔχει τὸν ἰδιωτικὸν κῶλον τὸν φύσιν, καὶ οὔτε τῇ, ὅτε τῇ ῥέπει. ὀδυνᾶνται δὲ αὐτίκα οὗτοι μάλιστα, καὶ οὖρον ἐκτὸς τὸ πρῶτον μᾶλλόν τι ἢ τοῖσιν ἄλλοισιν ἐξαρθρήμασι.

At quibus priorem in partem femoris caput prolapsum est (quod paucis contingit) ij perfectè quidem crus extendere possunt, incuruari verò ad inguen minimè. Quin & laborant si poplitem inflectere cogantur. Crus verò lõgitudine æquale cõspicitur; idq; ad calcem maximè. Sed pes summus minùs aliquanto in anteriorem partem propendere potest. Crus autem vniuersum naturalem rectitudinem seruat, neque in hanc vel illam partem tendit. Dolore quoque ij statim præcipuè afficiuntur, vrinaq; imprimis potiùs quàm aliis in luxationibus supprimitur.

In his enim femoris caput proximè ad insignes neruos incumbit,& ad inguen quidē intumescūt,isq; locus contentus cōspicitur,ad nates autē in rugas magis contractus & summè gracilis. Atq; hæ quidem dictæ sunt notæ eorum quibus hunc in modum femur prolapsum est. Quibus igitur iā adultis, articulus hic elapsus reconditus non fuerit,ij vbi dolor cōquieuerit & articulus eo in loco in quem excidit verti assueuerit,protinus ferè erecti absq; baculo ingredi possunt,idq; admodū erecti, nimirū cùm affectum crus neq; ad inguen , neque ad poplitem facilè incuruare queant. Ideoq; quòd ad inguen flecti nequeant, toto crure ad ingressum magis erecto,quàm cùm valebāt, vtuntur. Interdumq; pedem per terram trahūt,vt qui superiores articulos non facilè inflectāt, & toto pede inambulent. Neq; enim minùs hi calce quá anteriore pedis parte incedūt. Quòd si multū progredi possent,vel planè calci insisterēt. Nam & bene valentes quo longiùs iter faciendo procedunt,hoc magis calci insistūt,pede vno defixo alterū attollentes. Quib. ergo hoc modo luxatio contigit, ij magis adhuc calce quàm pedis parte anteriore impingūt. Pedis enim pars anterior,cùm crus reliquum extentū est,non æquè ac si inflexum fuerit,in priorem partem flecti potest. Neq; contra pes simus reddi potest crure inclinato,velut extento. At crus quidem cùm bene valet, quomodo diximus à natura cōstitutum est. Cùm verò prolapsus articulus repositus non fuerit,ob cōmemoratas causas,velut dictum est inambulāt. Ad nates tamen & carnosam tibiæ posteriorem partem,atq; è regione posterioris partis , crus altero gracilius redditur. At quibus tenella adhuc ætate sic luxatus articulus recōditus nō fuerit,vel à prima origine id cōtigerit,iis quoq; femoris os aliquanto magis quā tibiæ aut pedis imminuitur. Et minimùm quidem in hoc luxationis genere femur imminuitur. Carnes tamen omni ex parte,præsertimq; ex posteriore regione imminuuntur,velut iam supra dictū est. Qui ergo rectè educati fuerint,ij dum augentur,crure quidē, etsi altero aliquantum breuiore, vti possunt, baculo tamen qua parte crus læsum est,innitentes. Neq; enim absq; calce ĩnam plantam ad vsum demittere admodum queunt,quod in aliis claudicationibus quibusdam licet. Cuius rei ea causa est quā paulò antè retulimus. Iccirco igitur baculo insuper indigent. At qui neglecti fuerint,neq; crus in terram demittunt, sed suspēsum habent, iis ossa quidē quòd ad incrementū attinet,potiùs quàm iis qui eo vtuntur,imminuūtur,carnes verò multò etiam magis. Circa articulos autem, quòd ad directionem spectat,crure ij aliquáto magis capti sunt,quàm quibus aliter luxatio contigerit.

ἐγκεῖσθαι γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐγγυτάτω τούτοισι τῶν ἔνδον A
τῶν ὀπισθίων. ἔνθα καὶ μάλιστα ὄγκος ἐστὶν ἐπιφανὴς καὶ τόπος
ἐντεταμένος ὁρᾶται, καὶ ἰσχνότατος ὁ μηρός. ἔνθα μὲν οὖν σημήια
ταῦτα ἐστὶν, ἐξ ὧν ἄν τις γνοίη τὸν μηρὸν ἐκπεπτωκότα. ὅσοισι μὲν οὖν ἂν ἤδη ἰω-
δρωμένοισι τὸ ἄρθρον ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ, ἤν τε ὀρθὰ
τὰ σκέλεα ἔχωσιν ἡ ὀδύνη παύσῃ, καὶ τὸ ἄρθρον ἐλαφρὴν ἐν τῷ B
χωρίῳ τούτῳ στρέφηται, ἵνα ἐξέπεσεν, ἤν τε δύνωνται ἐφεδὸν
βαδίζειν ὀρθοὶ ὁδοιπορέοντα αὐθημερόν, καὶ πόνου μὲν τι βάρεος.
ὅτι δὲ σιναρὸν ἄτε ἤν τε χεὶρ τὸ βραχίονα βιαιότερον ἐόντες,
ἤν τε τὸ ἰγνύον. ὅμοιον δὲ τούτῳ τὸ βραχίονος τὸ ἀνωτάτω βα-
θυτέρῳ ὅλῳ τῷ σκέλεϊ ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ χρέον), ἢν ὅτε ὑγιαί-
νον. καὶ σύριγγες ἐνίοτε περὶ τὸ μηρὸν τὸ πόδα, ἄτε ῥηϊδίως C
ἐξελκόμπουσαι ἐπὶ αὐτὸ ἄρθρα, καὶ ἄτε πόνῳ βαίνοντες
ἐπὶ ποδί. ὅθεν γὰρ ἧσσον τὴν πέρνην ἤν τε βαίνωσι, ἢ ἐπ' ἔμπροσ-
θεν. εἰ δέ γε ἡδυπαθὲς μέγα προβαίνῃ, καὶ πόνου πέρ-
νοβάταγες. καὶ γὰρ ὑγιαίνοντες ὅσῳ αἰεὶ μέζον προβαί-
νοντες ὁδοιπορέουσι, τοσούτῳ μᾶλλον πέρνοβάταγες εἰσὶν, μι-
γέντες τὸ πόδα. αἴρουσι γὰρ τὸ σκαμμόνιον. ὁκόσοισι δ' ἤν ἄνω
ἐκπεπτωκὼς καὶ ἔλαττον, τῇ πέρνῃ προσεστήκασιν, ἢ τὸ
ἔμπροσθεν. τὸ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ ποδὸς, ὅταν σκεπαμόνιον D
ἔῃ τὸ σκέλος, ὑπὸ ὁμοίως δυνάμενον ἐς τὸ πρόσω καμπυ-
λέεσθαι, ὥσπερ ὅταν ξυγκεκαμμένον ἔῃ τὸ σκέλος. ὅτε δ' αὖ
σιμοῦσθαι δυνάμενον ὑπὸ τοῦ ξυγκεκλιμένου τὸ σκέλεος, ἕως
ὅταν σκεπαμόνιον ἔῃ τὸ σκέλος, ὑγιαίνῃ τά τε οὖν ἡ φύσις
ἔστω πέφυκεν, ὥσπερ εἴρηται. ὅταν δ' ἐκπέσῃ μὴ ἐκπε-
σὸν τὸ ἄρθρον, οὕτως ὁδοιπορέουσιν ὡς εἴρηται, διὰ τὰς
προσφάσιας ταύτας τὰς εἰρημένας. ἀσθενέστερον μέν τι τὸ
σκέλος ἕτερου γίνεται, κατά τε τὸ πυγαῖον, κατά τε γα- E
στροκνημίην, καὶ τὸ ἔμπροσθεν ἰσχνόν. οἷσι δ' ἂν νηπίοισιν
ἐξέλθῃσι τὸ ἄρθρον οὕτως ὀλιγάκτινον μὴ ἐμπέσῃ, ἢν μὴ ἐκ
βλεφῆς οὕτω γένηται, καὶ τούτοισι τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον μᾶλλον
τι μινύθει, ἢ τὰ τοῦ κνήμης, καὶ τὰ τοῦ ποδός. ἧκιστα μὲν ἐν τού-
τῳ τῷ εἴδεϊ τοῦ ὀλισθήματος ὁ μηρὸς μειοῦται. μινύθου-
σι μὲν οἱ σάρκες πάντη, μᾶλιστα δὲ τὰ ἔμπροσθεν ἰσχνόν, F
ὥσπερ ἤδη καὶ πρόσθεν εἴρηται. ὅσοι μὲν οὖν ὑπολωβῶσιν
ὀρθῶς, ὅτοι μὲν δύνανται προσορρέσσειν τῷ σκέλεϊ αὐξανό-
μενοι, βραχύτερον μέν τι ἴσως τοῦ ἑτέρου ἔσονται. ἧσσον δὲ ἐρει-
δόμενοι ξύλῳ· ὅτι γὰρ ἧσσον τὸ σιναρὸν σκέλος. ὁ γὰρ καρπὸς
δύνανται αὐτοῦ τῷ ἐρείδεσθαι τῷ σφυρῷ τοῦ ποδὸς χρέεσθαι, ὑπο-
καθέντες ὥσπερ ἐν ἑτοίμοις χωλεύμασιν ἔνιοι δύνανται.
αἴτιον δὲ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ ὀλίζῳ προσθεν εἰρημένον. G
διὰ ταῦτα τοῦτο προσδέονται ξύλου. ὅσοι δ' ἂν κυλα-

λεηθῶσι καὶ μηδὲν χρέονται ὑπὸ τοῦ γόνυ τῷ σκέλεϊ. ἀλλὰ μετέωρον ἔχουσι [illegible] μινύθουσι μὲν αἱ σάρκες ἐς αὔξησιν μᾶλλον, ἢ
τοῖσι χρεομένοισι, μινύθουσι δὲ αἱ σάρκες πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοι[illegible] καὶ τὰ ἄρθρα ἐς τὸ βάθος προσθεν τούτοισι τὸ
σκέλος μᾶλλον τι, ἢ οἷσιν αὖ ἧσσον ἐκπεπτώκῃ.

30 οἷσι δ' αὖ ἐς τέμπροσθεν] Celsus istud his verbis exprimit. Si in priorem partem (femur prolapsum est) crus extensum est, implicariq́ue non potest,alteri cruri ad calcem par est,sed ima planta minùs in partem inclinatur, doloriq; in hoc casu præcipuus est, & maximè vrina supprimitur. Paulus verò, οἷς δ' ὡς ὀπὶ τὰ ἔμπροσθεν ἐκτέτακται τὸ γόνυ τῆς κνήμης καὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς ἀνέχεται, ἐκπεσὸν τὸ ἄρθρον τοῦτο τὰ ἐπὶ τὰ ὀπίσω μᾶλλον ἐκπίπτει. καὶ ὁ μὲν βουβὼν ἔξω κάτεισι. τὸ δὲ πυγαῖον ῥηγνύμενον τε καὶ ἀσαπὲν ταλανοῖ, καὶ πληρουμένων ἐν τῇ περίᾳ. H
Sic enim mihi locus legendus videtur. Quibus in verbis etiã προσκόπτειν ferri rectè potest, προσκύπτειν tamen ex Hippocrate legi debere suspicor. Ij nanq; poplitem inclinare aut demittere ad interiora inter ambulandum nequeunt,quod de summo pede dixit Hippocrates,qui ad interiora inclinari,nisi genu curuetur,nequit.

σολιδωδέστερον] σολιδωδέστερον, ῥυσότερον Galenus in Exegesi explicat,hunc locum subnotans,in rugas & plicas magis contractum,aut rugosius. Sic Paulus, πυγαῖον ῥυσόν scribit. Sic quoq; στολιδώδες μέτωπον & ἕλκος Medicis dicitur ῥυπῶδες, vt & Martialis dixit, Rugosiorem cum stola frontem geras. Et κονδυλώματα σολιδωδέα ἐπανασάσθαι in ano Paulo dicuntur. Et δακτύλιος στολιδώδης Aëtio ὅπου σωισαμίδας ἔχει ῥυπάδας. In Mochlico hunc locum exprimens Hippocrates, τὰ ὄπισθεν σολιδώδεις scribit.

καὶ ἄτε πατὴ βαίνοντες πρὸ ποδί] Toto pede inambulare dicuntur qui totum pedem in terram demittunt,eoq; toto innituntur , tum calce,

A calce,tum ima planta,& digitis,quod Celsus totum pedem esse dixit. Sic enim hunc locum exprimit. Vbi cum dolore inflammatio quieuit,commodè ingrediuntur, totusque eorum pes est.

τὴ πλέρη σεσηλχειτθωιν ἢ τὸ ἐμασσθεν] ἢ τὸ ἐμασσθεν (vt priùs) legisse videntur omnes interpretes,quos etiam secuti sumus , etsi vulgatam lectionem retinent omnia exemplaria,tum publicata,tum manu scripta.

ἐς τὸ σρόσω καμπυλέως] καμπυλέως videtur legisse Erotianus, & κάμπλως exponit,vt & σρόσω ἐμασσθεν , vt sit σρόσω καμπυλέως, in anteriorem partem pedem flecti,incuruari & deprimi.

ΩΣ μὲν οὖν ἐν κεφαλαίῳ εἰρέσθαι, τὰ ἄρθρα τὰ ἐκπίπτοντα καὶ τὰ ὀλισθαίνοντα αἰσίως αὖτα ἑαυτοῖσιν ἐκπίπτει καὶ ὀλισθάνει , ἄλλοτε μὲν πολὺ πλείονα, ἄλλοτε δὲ πολὺ ἐλάσσονα. καὶ οἵσι μὲν πολὺ πλεῖον ὀλισθῇ τι ἐκπέσῃ , χαλεπώτερα ἐκβάλλει τὸ ὑπεπτωκός. καὶ ἰσχὺς μὴ ἐμβιβασθῇ μείζους καὶ ὑπολελειμμένας τὰς πιρώσιας καὶ κακώσιας ἴσχει τὰ τιτρωμένα , καὶ ὀστέων, καὶ σφυρῶν, καὶ σημάτων. ὅταν δὲ μεῖον ἐκπέσῃ καὶ ὀλισθῇ, ῥᾴδιον μὲν ἐμβάλλειν τὰ τιτρωμένα τοῖς ὀστέοις ἤρτηται. ἰσχὺς δὲ καταπορηθῇ ἢ ἀμεληθῇ ἐμπεσεῖν, μείους καὶ ἀσινέστεραι αἱ πιρώσιες γίνονται τούτοισιν, ἢ οἷσιν ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἄρθρα καὶ πάνυ πολὺ διαφέρει ἐς τὸ ὅτε μὲν μεῖον , ὅτε δὲ μεῖζον τὸ ὀλίσθημα ποιέεσθαι. μηροῦ δὲ καὶ βραχίονος κεφαλαὶ σφαιροειδέσταται ὀλισθαίνουσιν αὐτὴ ἑαυτῆ ἑκατέρη. ἅτε γὰρ ἐσγλύλαι μὲν αἱ κεφαλαὶ ἐοῦσαι ἁπλοῦν τὸν ἐσγλύλωσιν καὶ φαλαχρὸν ἔχουσι. κυκλοτερέες δὲ αἱ κοιλίαι ἐοῦσαι αἱ δεχόμεναι τὰς κεφαλάς, ἁρμόζουσαι δὲ τῇσι κεφαλῇσι. διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν αὐτῇσι τὸ ἥμισυ ἐκτρίβεσθαι τῶν ἄρθρου. ὀλισθαίνει γὰρ αὖ διὰ τοῦ σφιγγείου ἢ ἐς τὸ ἔξω , ἢ ἐς τὸ ἔσω. σφίγγος δέ ἐστιν, ὁκόταν ὁ λόγος ᾖσι, ἐκπίπτουσι τέλεως ἤδη, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐκ ἐκπίπτουσιν. ὄκωσι δὲ καὶ ταῦτα ὅτε μὲν πλείω ἀποσπᾶται ἀπὸ τῆς φύσεως , ὅτε δὲ ἔλασσον. μᾶλλον δὲ ἢ μηρὸς τῶν βραχίονος πέπονθεν. ἐπεὶ ἔνια καὶ τῶν ἐκ γλυφῆς γινομένων ὀλισθημάτων ἰῶ μικρόν. ὀλισθῇ, οἷά τε ἐς τοῦ φύσιν ἄγεσθαι καὶ μάλιστα σφόδρα τὰ τῶν ποδὸς ἄρθρα. ὁκόσοι ἐκ γλυφῆς κυλλοὶ γίνονται, τὰ πλάσια τούτων ἰήσιμα ὅσιν, ἰῶ μὴ σφόδρα μεγάλη ἡ ἔγκλισις ᾖσι, ἢ καὶ σφαιρώσεων γεγενόσθων ἤδη παιδίων ξυμβῇ, ἄριστον μὲν οὖν ὡς τάχιστα ἰητρεῖόν τὰ τιτρωτὰ, πρὶν σφόδρα μεγάλου τοῦ ἔνδειαν τοῦ ὀστέων τοῦ ἐν τοῦ ποδὶ γλυφάσθαι. πρίν τε σφόδρα μεγάλου τοῦ ἔνδειαν τοῦ σφυροῦ τοῦ κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἶναι. τόπος μὲν οὖν κυλλώσιος οὐκ εἷς , ἀλλὰ πλείονες. τὰ πλεῖστα μὲν οὖν ἐξηυρημένα σφόδρα πᾶσιν , ἀλλὰ δι' ἕνος σήματος ἔν τινι ἀπολήγῃ τοῦ ποδὸς κεκυλλωμένα. σφοστέχειν δὲ τῇ ἰητρείῃ τοῖσι δὲ χρή. ἀπτᾶσθαι μὲν καὶ καταρτοῦν τῆς κνήμης τὸ κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον , τὸ ἔξωθεν ἐς τὸ ἔσω μέρος , ἀπτᾶσθαι δὲ ἐς τὸ ἔξω μέρος τὸ τῆς σφύρης τὸ κατ' αὐτιοῦ τοῦ ἴχνι , ὅκως ἀλλήλοις ἁπτωτήσῃ τὰ ὀστέα τὰ ἐξέχοντα. καταὶ μέσον δὲ καὶ πλάγιον τὸν πόδα. δεῖν δ' αὖ δακτύλους ἀμφοτέρους ἔξω τοῦ μεγάλου δακτύλου ἐς τὸ ἔσω μέρος ἐγκλίνειν, καὶ σφόδρα ἀναγκάζειν οὕτως. ὑπτιοῦν δὲ χρωτὶ ἐρρινωμένῃ δεῖ, καὶ σπληνέσι, καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσι μὴ ὀλίγοισι μὴ δὲ ἄγαν πιέζοντα. οὕτω δὲ τὰς σφιαγωγὰς ποιέεσθαι τῆς ὑπτιάσιος ὥσπερ καὶ τῇσι χερσὶν ἡ καταρτωσις ἰῶ τοῦ ποδός. ὅκως ὁ ποὺς ὀλίγον μᾶλλον ἐς τὸ βλασιὸν ῥέπον φαίνηται. ἴσχος δὲ μὴ ποιέεσθαι , ἢ δέρματος μὴ ἄγαν σκληροῦ ἢ μολυβδίνου. σφοστιθεῖν δὲ , μὴ σφοὸς ἰσχνὰ ὑγιέντα , ἀλλ' ὅταν ἤδη τοῖσιν ὑγιαίνουσι ὀθονίοισι μέλλῃς ὑπτιάζειν.

In summa igitur, articuli qui prolabuntur & luxantur, non eodem semper modo excidunt & luxãtur, sed interdum quidem longè ampliùs, interdum verò multò minùs. Et qui quidem longè ampliùs luxantur aut excidunt , maiore molestia in totum reconduntur,ac nisi reponantur,in his ossa,carnes corporis habitus & magis ac manifestiùs debilitantur & deprauantur. At vbi minùs prolabuntur & luxantur, hæc quidem ossa facilius reconduntur, cumque frustra tentata aut neglecta repositio fuerit, iis minores magisque innoxiæ, quàm quibus paulò antè dictum est, debilitates contingunt. Atque in reliquis quidem articulis per sanè multum interest , maiórne interdum an minor luxatio fiat. Verùm tum femoris tum brachij capita,quàm simillimas inter se vtraque luxationes patiuntur. Cùm namque rotunda sint, simplicem ac læuem rotunditatem habent. Sinus autem ea excipientes rotundiores sunt,iisque adaptantur. Quò fit vt articuli dimidiũ in his suo loco excedere non possit. Ob rotunditatem enim, aut exteriorem in partem,aut interiorem luxabitur. Ergo quòd ad præsentem sermonem attinet, in totum iã prolabuntur, alioqui minimè excidunt. Interdum tamen ij magis quidem, interdum minùs à naturali sede exiliunt, magisque id femori quàm brachio vsuuenit. Nonnulla siquidem ex luxatis quæ à primo ortu contigerunt, si parua luxatio fuerit, in naturalem statum redire possunt , præsertimque ad pedis articulos. Quibus à primo ortu crus varum efficitur, eorum pleriq; curari possunt, nisi magna admodum emortio extiterit, aut etiam pueris ætate paulò ampliùs prouectis ista contigerint. Quàm celerrimè his igitur curationem adhibere optimum est,priùs quã & pedis ossium, & carnis in tibia perquam magnus defectus contingat. Vari igitur non vno modo sed pluribus fiunt. Plærunq; siquidem non ex toto sede sua elapso articulo , sed quod re aliqua detentus eo habitu assueuerit,pes varus efficitur. In eorum autem curatione animaduertendum est, vt tibiæ quidem os ad malleolum quod extra spectat,interiorem in partem propellatur & dirigatur,contra verò os calcis è directo exteriorem in partem repellatur , quò ossa quæ extant,tum circa medium , tum circa transuersum pedem,inter se concurrant. Digiti verò vnà cum pollice interiorem in partem repente inclinentur, atque hunc in modum cogantur. Adhibito autem cerato quod copiosam resinam recipiat,& spleniis & fasciis mollibus,neque paucis, neque admodum appressis,deligatio instituenda, neque aliter fasciæ circumducendæ quàm si pes manibus componeretur, quò pes paulò magis ad valgum spectare videatur. Tum solea quædam ex corio non admodũ duro, aut plumbo paranda, eaq; non ad cutem posita adalliganda,sed cum iam postremas fasciis appositurus es.

Vbi iam deuinctus fuerit, vnius cuiusdam lintei ex quibus deligatio constat caput, ad fascias quæ in inferiore parte pedis existunt, è regione parui digiti assuendum, deinde sursum intendendum, vt dum moderatè habere videatur, supra carnosã tibiæ partem posteriorem prominentem circumdncatur, atq; ita firmiter collocatum hæreat. Ad summum, quasi quis ceram fingat, ea ad iustam naturam adducenda, vt & quæ inclinant & quæ præter naturam distenduntur, manibus nec non deligatione in naturalem statum reponantur, neque magna vi sed leniter cogantur. Ita verò fasciæ assuendæ, vt quemadmodum opus est, membrum excipiatur. Nam & aliæ claudicationes alium excipiendi modum postulant. Tum calceus plumbeus parandus, supra vinculum inducendus, eo modulo qualem Chiæ crepidæ habebãt. Verùm neq; eo opus est, si quis rectè, manibus componat, tum rectam fasciarum deligationem adhibeat, tum rectè excipiat. Atque hæc quidem curatio, quæ neque sectionem, neque vstionem, neque aliam varietatem vllo modo postulat. Istanque opinione celeriùs curationi cedunt. Tempore tamen superanda sunt, quoad iusto habitu corpus incrementum acceperit. Cùm verò calcei ratio ineunda erit, accommodatissimi erunt calcei arbylæ dictæ, quibus lutum calcatur. Hoc nanque calceamenti genus minimè à pede superatur, sed ipsum potiùs continet. Maximè quoque accommodata est Cretensis calceamenti ratio.

ὅταν δὲ ἤδη ὀστεοδεδεμένος ᾖ, ἑνὸς λίνου τῶν ὀθονίων χρή, A
οἷσιν ὀστεοδέτησι τὸν ἀγκῶν περισφίγξαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποδὸς ὀστέα τῷ ἴσῳ τοῦ μικροῦ δακτύλου. ἔπειτα ἐς τὸ ἄνω τείνοντα, ὅκως ἐῶν δοκῇ μετεῖναι ἔχειν, περιβάλλειν ἄνωθεν τῆς γαστροκνημίης, ὡς μόνιμον ἢ κατατεταγμένον οὕτως. ἁπλῶς δ' λόγῳ, ὥσπερ κηροπλαστέονται χρὴ ἐς τὴν φύσιν τὴν δικαίην ἄγειν, καὶ B
τὰ ἐγκεκλιμένα καὶ τὰ σωτεταμένα πρὸς τὴν φύσιν, ἐς τῆσι χερσὶν οὕτω διορθοῦσθαι, καὶ τῇ ὀστεοδέσμῳ ὡσαύτως, προσάγειν δὲ οὐ βιαίως ἀλλὰ πρηγματικῶς. προσέχειν δὲ τὰ ὀθόνια ὅκως αἱ ξυμφέρῃ τὰς ἀναλήψιας ποιέεσθαι. ἄλλα γὰρ ἄλλης τῶν χωλωμάτων δέεται ἀναλήψιος. ὑποδημάτιον δὲ ποιέεσθαι μαλύβδινον, ἔξωθεν τῆς ὀστεοδέσιος ὀστεοδεδεμένον, οἷον αἱ χῖαι κρηπῖδες ῥυθμὸν εἶχον. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ δεῖ, ἐῶν ὡς ὀρθῶς μὲν τῇσι χερσὶ διορθώσῃ, ὀρθῶς δὲ τῇσιν ὀθονίοισιν ὀστεοδήσῃ, ὀρθῶς δὲ καὶ τὰς ἀναλήψιας ποιοῖτο. ἢ μὲν οὖν ἴησις αὕτη, καὶ οὔτε τομῆς, οὔτε καύσιος οὐδὲν δεῖ, οὔτ' ἄλλης ποικιλίης. θᾶσσον γὰρ ἀκούει τὰ τοιαῦτα τῆς ἰητρείης, ἢ ὡς C
ἄν τις οἴοιτο. προσενικᾶν μὲν τοι χρὴ τῷ χρόνῳ, ἕως ἂν αὐξηθῇ τὸ σῶμα ἐν τοῖσι δικαίοισι ἡλικίοισιν. ὅταν δὲ ἐς ὑποδήματος λόγον ἔλθῃ, ἀρβύλαι ὀστεοδέσιαται αἱ πλοπάλιδες καλεόμεναι. τοῦτο γὰρ ὑποδημάτων ἥκιστα κρατέεται ὑπὸ τοῦ ποδός, ἀλλὰ κρατέει μᾶλλον. ὀστεοδέσιος δὲ ὁ χρηστικὸς τύπος τῶν ὑποδημάτων.

[31] τὰ τοιαῦτα τῶν ἰητρῶν γίνεται] τῶν ἄτερον legunt exemplaria manu scripta, hoc sensu, ij faciliùs quàm cæteri reconduntur. Quam lectionem cognoscunt etiam quædam exemplaria publicata & Asulanum.

κηφαλαχρὺ] φαλαχρὰ τὰ σρογγύλα μὴ λειότητος exponit Galenus, & φαλακροῦσι περιτρίβει Erotianus, quod de ferramentis Hippocrati dicitur in summo capitulatis & lævibus, non acutis. Sic hoc loco simplicem rotunditatem vocat, minimè excedentem, sed lævem & glabram ac lubricam. E

τὸ τὸ πεζοῦ τὸ κατ' αὐτὸν τὸν ἴχνιν] Sic legunt omnia exemplaria, quæ esse vitiata satis constat. τὸ τὸ πέρνης nanque legendum esse constat tum ex rerum natura, tum verò ex Galeno, qui τὸν πέρναν αὐτοῦ ἐκπιὼν iubet. Quod etiam viderunt omnes interpretes.

καὶ τὰ ἐγκεκλιμένα καὶ τὰ σωτεταμένα πρὸς φύσιν] Sic legunt omnia exemplaria, vt & quæ declinant & quæ præter naturam distenduntur significentur. τὰ ἐγκεκλιμένα tamen videntur omnes legisse interpretes.

οἷον αἱ χῖαι κρηπῖδες Vitiosa sunt exemplaria, quæ οἷον αἱ χῖαι, ῥυθμὸν τῆσι χερσὶ ἔχον. legunt, pro οἷον αἱ χῖαι κρηπῖδες ῥυθμὸν εἶχον. Dicuntur autem κρηπῖδες * Gellio crepidæ aut crepidulæ prima tyllaba correpta, calceamenti genus molle & effœminatum, quo ima planta tantum tegebatur. Soleas idem dictas testatur, vnde & Soleatos Senatores à T. Castritio Rhetore reprehensos. Omnia enim fermè id genus, quibus plantarum calces tantum infimæ teguntur, cætera propè nuda & teretibus habenis iuncta sunt, soleas Romani dixerunt, nonnunquam voce Græca crepidulas. Idem Gellius, Gallicas M. Tullio Philipp. 2. crepidas dictas vult. Etsi quidam apud Tullium lacernæ genus esse volunt, quo Galli pluuias arcent, & aëris iniuriam tutantur. F

* *Lib.* 13. *cap.* 20.

ἀρβύλαι πλοπάλιδες] ἀρβύλαι ὑποδήματα τὰ ὅλα exponuntur in Exegesi, & Erotiano ὑποδήματος εἶδος, vt & Hesychio. ἀρβύλη dicitur & Etymologo esse ὑποδήματος εἶδος, ὃ περὶ τὸ ἀμύζειν τοῖς ποσὶν, οἷον ἀμύλη. Quod & à Varino adducitur & Scholiaste Theocriti Idyl. 7. Euripidis autem Scholiastes in Oreste, ὑποδήματος εἶδος κοίλου καὶ ὅλου esse scribit, quod etiam videtur secutus Galenus in Comment. cùm calceamenti genus cauum ponit, quod arctissimè totum pedem ad malleolos vsque constringit, quò securiùs per lutum quis incedere queat. Vnde quod optimè quadrare debeat, περιτεταμένον εἰς χασμῶνα ὑποδήματος εἶδος dicunt. Iulius Pollux tamen cap. 22. lib. 7. ἀρβύλαι ὑποδήματα ἀτελῆ πρὸς ἐργασίαν, calceamentum non admodum operosè confectum ponit. Idem quoq; ex Æschylo in Phœnissis, πλατὺ δ' ἔχουσι συνδέσεις ἐν ἀρβύλαις, adducit. Scholiastes Nicandri in Theriacis Euripidis locum ex Oreste adducens, ἀρβύλας legit. Idemque ἀρβύλαι ὑποδήματος εἶδος facit. Meminit porrò huius loci Galenus lib. ad Thrasybulum, vbi ἀρβύλας πλοπαπίδας G
ponit. Exemplaria tamen manu scripta Regia quædam πλοπαπίδες habent, quam etiam lectionem agnoscit Galenus. Quædam etiam πλοκαπάπιδες habent, quod vitiatum videtur. Et quod ad literam attinet quidam codices, ἐς ὑποδήματος λόγον ἴη legunt, quam lectionem sequi videtur Galenus in Commentario.

At verò quibus tibiæ ossa luxata, accedente vulnere, commissura quæ est ad pedem penitus eminent. ea siue intrò, siue extra vergant minimè reponenda sunt, sed sinenda, vt qui velit ea reponat medicus. Id enim manifestò nosse oportet, eos quibus ista reposita permanserint interituros, pauciscque diebus duraturos. Conuulsione nanque sublati, pauci diem septimum superant. Sed & pes & tibia ad gangrænam deueniunt, eaque fic affore certò nosse conuenit. Ac neque veratrum eodem die exhibitum, iterumque epotum, mihi videtur auxilio futurum, proximè tamen, si quid aliud, facere, quod certè non existimo.

[32] Ὅσοισι δ' αἱ κνήμης ὀστέα ἐξαρθρήσαντα, καὶ ἕλκος ποιήσαντα, τελείως ὀξίσχη τὰ πρὸς Ⓦ πόδα ἄρθρα, εἴτε ἔσω ῥύσαντα, εἴτε μᾶλλόν τι ἔξω, τὰ τοιαῦτα μὴ ἐμβάλλειν, ἀλλ' ἐὰν Ⓦ βουλώμεθα τῶν ἰητρῶν ἐμβαλεῖν. ξαφέως γὰρ εἰδέναι χρὴ ὅτι ἀποθανέεται ἐὰν ἐμβληθέντα ἐμμείνῃ, καὶ ἢν ζῶν δὲ ὀλιγημερέες τύχοις γενήσεται. ὀλίγοι γὰρ αὐτῶν τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὑπερβάλλουσιν, σπασμὸς γὰρ ὁ κτείνων ἐστίν. ἀτὰρ καὶ γαγγραινοῦσθαι ἰκνέεται κνήμην καὶ Ⓦ πόδα. τοῦτο βεβαίως εἰδέναι χρὴ οὕτως ἐσόμενα. καὶ ὅσα ἂν μοι δοκέῃ οὔτ' ἐλλέβορος ὠφελήσειν αὐθημερόν τε δοθεὶς, καὶ αὖθις πινόμενος. ἄλγεα δ' εἰ παρὰ τοιοῦτον, οὐ μέν τοι σοὶ τοῦτο δοκέω.

ἐῶ δ'

ἰῶ ὃ μὴ ἐμβληθῇ, μηδ' ἀπ' ἀρχῆς, μηδ' εἰσπεπιρηθῇ ἐμβάλλειν, πρόσεχόντα ④ πλεῖστοι αὐτῶν, χρὴ δὲ ἡρμόσθαι μὲν τιὼ κατὰμικρὸν καὶ Ⓦ πόδα οὕτως, ὡς αὐτὸς, ἐθέλει. μοιῶσαι δὲ, μὴ ἀπαμωρυθμία, μηδὲ κεκινδυμβρία ἔστω. καὶ ἰητρεύειν δὲ πιστρῇ καὶ σπλιώσεσιν οἰνηρεῖσιν, ὀλίγῃσι, μὴ ἄγαν ψυχροῖσιν. ψύχος γὰρ ὀν τοῖσι τοιούτοισι σπασμὸν ἐπικαλέσεται. ἐπιτήδεια δὲ καὶ φύλλα τούτων, ἢ βραχίονος, ἢ ἄλλου ἵνος τῶν τοιούτων ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ ἡμέρφθαι ἐπιτεθέντα, ἰητρεύειν ἐπί τε ὃ ἕλκος, ἐπί τε τὰ πρόσεχόντα. κηρωτῇ δὲ χλιερῇ ἐπιχρίειν αὐτὸ τὸ ἕλκος. ἰῶ δὲ ἡ ὥρη χειμερινὴ ἔῃ, καὶ ἔρια ῥυπαρὰ ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καταῤῥαίνοντα χλιεροῖσι αὖθις ἐπιτέλλειν. καταδεῖν δὲ μηδὲν μηδενί, μὴ ὃ πρόσεπλάσειν. οὗ γὰρ ἐπίδηλα χρή, ὅτι πίεζις καὶ ἀχθοφορίη πολλῷ κακὸν τοῖσι τοιούτοισι ὄντι. ἐπιτήδεια ὃ πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ τῶν ἀναίμων μετεξέτερα, ὅσοισιν αὐτῶν ξυμφέρει. ἔρια ὃ ἐπιτιθέντα οἴνῳ ἐπιτέλλοντα πολλὸν χρόνον ἐᾶν. τὰ δὲ ὀλιγημερώτατα τῶν ἀναίμων, καὶ ὅσα ῥηϊδίην προσκαταλαμβάνεται, οὐχ ὁμοίως ἐπιτήδεια ἐκείνοισιν ὄσι. χρονίη γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν ἑλκέων γίνεται τούτων. πολλὸν γὰρ χρόνον πλαδαρὴ γίνεται. ἵνας ὃ τούτων ἀγαθὸν ἐπιδέειν. ἐπίδηλα μὲν δή που ⟨φα⟩ χρή, ὅτι ἀνάγκη Ⓦ ἄνθρωπον χωλὸν αἰῶνος γενέσθαι. καὶ γὰρ ὁ πους ἐπὶ τὸ ἄνω ἀνέσπασται τῶν τοιούτων. καὶ τὰ ὀστέα τὰ διηλιθήσαντα, ἔξω ἐξέχοντα φαίνεται. ὥστε γὰρ φιλεῖσθαι τῶν τοιούτων ὀστέων ἔξω, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἰ μὴ κῦ βραχύ, οὔτε ἀφίσται, ἀλλὰ προσωτειλεῖσθαι λεπίῃσιν ὠτειλῇσι καὶ ἀσθενέσι. καὶ ταῦτ' ἰῶ ἀτρεμίζοσι πολλὸν χρόνον. ἰῶ δὲ μὴ, ἑλκύδριον ἐγκαταλειφθέν καὶ κίνδυνος αἰτιᾶσθαι. ὅμως ὃ χρὴ εἰδέναι ὁ λόγος, ὅτω μὲν Ⓐ ἰητρεύμενοι σώζονται. ἐμβληθέντος δὲ τοῦ ἀρθρου καὶ ἐμμείναντος ἀποθνήσκουσιν. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος οὗτος ἰῶ καὶ τὰ τῶν πήχεος ὀστέα τὰ πρὸς Ⓦ καρπὸν τῆς χειρὸς ἕλκος ποιήσαντα ἀξίαν, ἰῶ τε εἰς τὸ ἔσω μέρος τῆς χειρὸς, ἰῶ τε εἰς τὸ ἔξω. σάφα γὰρ ἐπίσασθαι χρὴ, ὅτε ἀποβαίνεται ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσι, τοιούτῳ θανάτῳ, οἵῳπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται, ὅτῳ αὖ ἐμβληθέντα τὰ ὀστέα ἐμμείνῃ. οἷσι δ' αὖ μὴ ἐμβληθῇ, μὴ ὃ πειρηθῇ ἐμβάλλεσθαι, οὗτοι πολὺ πλείονες πρόσθεν ἰόν). ἰητρείη δὲ τοιαύτη τοῖσιν τοιούτοισιν ἐπιτήδειη, οἵπερ εἴρηται. τὸ ὃ ἀχθος ἀσχρὸν τῷ χωλώματος ἀναγκη εἶναι, καὶ τοῦ δακτύλους τῆς χειρὸς ἀσθενέας καὶ ἀχρήστους, ἰῶ μὲν γὰρ εἰς τὸ ἔσω μέρος ὀλισθῇ τὰ ὀστέα, ξυγκάμπτειν οὐ δύναται τοὺς δακτύλους. ἰῶ ὃ ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἐκτανύειν οὐ δύναται. ὁπόσοισι δ' αὖ κνήμης ὀστέον ἕλκος ποιησάμενον πρὸς τὸ γόνυ, ἔξω ὀξίαν, ἰῶ τε ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἰῶ τε ἐς τὸ ἔσω, τούτοισιν ἰῶ μὲν ἢν ἐμβάλῃ, ἐπὶ ἑτοιμότερος ὁ θάνατος ὄσι, ἢπερ τοῖσιν ἑτέροισι, καὶπερ καὶ ἐκείνοισιν ἕτοιμος ἐών. ἰῶ ὃ μὴ ἐμβαλὼν ἰητρεύεις, ἐλπίδες μὲν σωτηρίης οὕτω μέντοι εἰσίν. κινδυνωδέστερα δὲ τῶν τὰ τῶν ὀστέων γίνεται, ὅσῳ αἰ αὐτότερω, καὶ ὅσῳ αἰ ἰσχυρότερα ἔῃ, καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων ὀλισθήσῃ. ἰῶ δὲ τὸ ὀστέον τὸ τῆς μηροῦ τὸ πρὸς τὸ γόνατος ἕλκος ποιησάμενον ἐξολισθῇ, ἐμβληθὲν μὲν καὶ ἐμμεῖναν, ἐπὶ βιαιότερον θάνατον Ⓦ θάνατον ποιήσῃ τῶν πρόσθεν εἰρημένων. μὴ ἐμβληθὲν δὲ, πολὺ κινδυνωδέστερον, ἢ τὰ πρόσθεν.

Quod si neq; repositа ; neq; ab initio tentata fuerint, eorum plæriq; supersunt. Tibia vero & pes, eo quo æger velit modo obfirmanda, tantum ne dependeant, néue moueantur. Curatio verò cerato quod picem habeat, & spleniis vino madentibus, paucis, non admodum frigidis, instituenda. Frigus nanque in huiusmodi affectibus conuulsionem accersit. Accommodata quoq; est curatio per betæ folia, aut tussilaginis, aut alterius huiusmodi, in vino nigro austero semicocta, vlceri, adiectisq; partibus impositа. Vlcus autem ipsum cerato tepido illinendum. Quòd si tempus hybernum sit, lanæ quoq; sordidæ, vino & oleo tepido madentes imponendæ, ac desuper irrigandæ. Neque omninò quicquam deligandum aut circumponendum. Probè enim nosse conuenit, huiusmodi affectibus appressionem & pondus omnem afferre noxiam. Accommodata autem ad ea nonnulla sunt ex medicamentis quæ cruentis vulneribus imponuntur, ea nimirum, quibus cõuenit vt lanæ impositæ vino madétes diutius permaneant. Ex iis verò medicamentis quæ cruétis vulneribus admouentur, quæcunq; intra paucos dies soluuntur, & quæ resinam recipiunt, non æquè vt illa accommodata existunt. Horum enim vlcerum purgatio, cum multo tempore madeant, in longius tempus protrahitur, atq; ex iis nonnulli vtiliter deligantur. Nosse tamen certo conuenit, necesse esse hominem turpiter claudicare, cùm pes superiorẽ in partem retrahatur, luxataq; ossa extra eminere cõspiciantur. Neque enim vllum ex his ossibus ferè, nisi paululum quid, nudatur, neq; abscedit, verùm tenuibus imbecillisq; cicatricibus obducitur, idq; si longo tempore quieuerint, alioqui periculum est ne aliquod vlcusculum, quod curationem non recipiat, relinquatur. Verum quod ad præsens institutum attinet, qui hac ratione quidem curantur, seruantur. At vbi repositus articulus remanserit, intereunt. Eadem quoq; ratio est vbi cubiti ossa ad manus articulum facto vulnere, vel interiorem in partem, vel exteriorẽ, emineant. Certò enim tenendum est, eum cui recondita ossa permanserint, supra posito mortis genere intra paucos dies interiturum. Quibus verò neque repositа sunt, neque repositio tentata, eos multo plures superesse. His autem quæ dicta est curatio idonea existit. Claudicationis quoque habitum deformem, manusq; digitos imbecillos & inutiles reddi necesse est. Vbi nanque interiorem in partem ossa luxantur, digiti inflecti, si in exteriorem, extendi nequeunt. At quibus tibiæ os ad genu, accedẽte vulnere, vel ad interiorem, vel ad exteriorem partem foras eminet, id si recondatur, magis quidem eos adhuc præcipitat, quàm cæteros, licet etiam illis periculum intendatur. Verùm si non posito osse curationem adhibueris, hac sola quidem ratione spes salutis superest. Eò autẽ maius coniunctum periculum hæc ossa habẽt, quòd superiora ac validiora, à robustioribusq; prolapsa fuerint. Quod si os femoris ad genu cum vlcere luxetur, id si repositũ quidem permanserit, maiore adhuc vi & celeriùs, quàm supra dicta, hominem præcipitat, non repositum verò, magis periculo caret quàm superiora:

vna tamen hæc ſalutis ſpes eſt. Eadē ratio eſt & in articulis ad cubiti gibbū, & in cubito, & in brachio. Ex his enim, vbi luxata cū vlcere eminēt, ea omnia ſi reconduntur, morté, non repoſita, ſpē ſalutis afferunt. At iis qui euadunt claudicatio adeſt. Articuli autē ſuperiores ſi recondantur, morté magis afferūt. Sed & iidem non repoſiti periculum maius habent. At ſi cui ſuperiores articuli luxati cum vlcere foras emineant, ij vtcunq; recōdantur, morté magis afferunt, non repoſiti quoq; maiori periculo ſunt expoſiti. Sed & quæná curatio mihi maximè accōmodata eſſe videatur, iá expoſita eſt. Iá verò quibus digitorū, aut pedis, aut manus articuli luxati, cute vulnerata exceſſerint, oſſe nō fracto, ſed ab ipſa cōnexione auulſo, iis ſi repoſiti permanſerint, cōuulſionis quidē periculū, niſi recta curatio adhibeatur, impendet. Operæpretium tamen eſt, vbi prædixeris multa cautione & diligentia opus eſſe, ad repoſitionem aggredi. Facillima autē maximeq; efficax & artificioſa eſt repoſitio, quæ per vectis molitionē fit, velut etiá ſupra in oſſibus fractis & eminētibus dictū eſt. Deinde quàm maximè quieſcere conuenit, ac decumbere, modicoq; cibo vti. Præſtat quoq; & leui aliquo medicaméto ſurſum purgare. Vlcus autem aut medicamentis quæ cruentis vulneribus protinus imponuntur, & perfundi ſunt idonea, curandū eſt, aut buphthalmi foliis, aut iis quæ fractis caluariæ oſſibus ſubueniunt, nihilq; quod valde ſit frigidū admouendum. Ac primi quidē articuli minimùm periculo ſunt obnoxij: Superiores maius periculū habent. Eodem autem, vel certè poſtero die recō dendi ſunt, tertio aut quarto minimè. Quarto enim die recrudeſcentis mali notæ maximè eduntur. Quibus ergo non protinus repoſitio contigit, hi dies trāſmittendi ſunt. Quicquid enim intra decē dies reconditū fuerit, contineri ſolet. Quod ſi recondito articulo conuulſio accedat, is protinus expellendus eſt, & calida ſubinde perfundē dus, totumq; corpus, tum præcipuè circa articulos, calidè, bládè ac molliter continendū. Verùm inclinatum magis quàm intentum totum corpus eſſe conuenit. Expectandum tamē eſt vt reconditi digitorū articuli abſcedere debeāt. Plærunq; enim ita contingit ſi vel leuis inflammatio ſubſit. Adeo vt niſi in imperitię culpá apud vulgum medicus incurreret, nihil omninò reponi oporteret. Atque oſſa quidem ad articulos foras eminentia, vbi reconduntur, hunc in modum, velut dictum eſt, periculum adferunt.

ὅμως ἢ μὴ ἐλπὶς αὕτη σωτηρίης. ὁ ὠὸς ἢ λόγος καὶ περὶ A
τῶν χειρῶν ἀγκῶνα ἄρθρον, καὶ περὶ τῶν τὸ πῆχυς καὶ τὸ
βραχίονος. ἃ γὰρ αἱ τούτων ἄρθρων ἐξάρθρηται ἐξίσχη, ἕλκος
ποιησάμενα πρῶτα, ἰὼ ἐμβληθῇ, θάνατον φέρει. μὴ ἐμ-
βληθέντα ἢ, ἐλπίδα σωτηρίης. χώλωσις ἢ τοῖσι περιῤῥωμ-
μένοισι. θανατωδέστερα ἢ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισίν ἐστιν. τὰ
ἀνωτέρω τῶν ἄρθρων. ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισι κιν-
δυνωδέστερα αὐτὰ τοῦ. εἰ δέ τινι τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα B
ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχῃ, τοῦ δέ τι καὶ
ἐμβαλλόμενα τὰ χυθανατώτατα ἔῃ, καὶ μὴ ἐμβαλ-
λόμενα. κινδυνωδέστερα. ἰητρείη ἢ ἤδη εἴρηται οἵη τις
ἐμοὶ δοκέει ὑπάρχειν τοιαύτη εἶ) ὅσοισι ἢ ἄρθρα δακτύλων,
ἢ ποδὸς, ἢ χειρὸς ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξέ-
χειν, μὴ κατεπῄρτος τὸ ὀστέον, ἀλλὰ καθ' αὑτὸ τὸ ξύμ-
φυσιν ἄπεσσα ἀδύνατος, τούτοισιν εἰ ἐμβληθέντα ἐμμείνῃ, ἔνι C
μοῦ τοι κίνδυνος ἀσασμοῦ, ἰὼ μὴ χρηστῶς ἰητρεύωνται.
ὄμως δέ τι ἄξιον ἐμβάλλειν, προειπόντα ὅτι φυλακῆς
πολλῆς καὶ μελέτης δέεται. ἐμβάλλειν μὲν τοι ῥηϊτὸν, καὶ
δυσανιήτατον, καὶ τεχνικώτατον ὅτι τῷ μοχλίσκῳ, ὥσ-
περ καὶ πρόσθεν εἴρηται· ἐν τοῖσι κατεαγυμένοισι καὶ ἐξέ-
χουσιν ὀστέοισιν. ἔπειτα ἀτρεμέειν ὡς μάλιστα χρὴ, καὶ κα- D
τακεῖσθαι καὶ ὀλιγοστεύειν. ἄμεινον δὲ ἐς φαρμακεύσαι αὖθι,
κἠφῷ τινὶ φαρμάκῳ. ὃ δὲ ἕλκος ἐπιτρύφᾳ, ἢ σὰρκομοιοι τοῖσιν
ὑπτιέγκτοισιν, ἢ πολυοφθαλμιῇσιν, ἢ οἵοισιν ἐν κεφαλῇ ὀστέα
κατεαγότα ἐπιτρύεται. καὶ ἀψυχρὸν δὲ κάρτα μηδὲν
προσφέρειν. ἥκιστα μὲν οὖν τὰ προσπίπτα ἄρθρα κινδυνω-
δέα ἐστί. τὰ δὲ ἔνδον αὖθι κινδυνωδέστερα. ἐμβάλλειν δὲ χρὴ E
αὐθημερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ. τριταίῳ δὲ, ἢ τεταρταίῳ ἥκιστα.
τεταρταῖα γὰρ ἐόντα ὑπεσημάνθη τῆσι παλιγκοτίῃσι μάλι-
στα. οἵσιν αὖ οὖν μὴ αὐτίκα ἐμβάλλῃ, ἐπαφᾶσθαι
χρὴ τοῦτας τὰς εἰρημένας ἡμέρας. οὐ γὰρ ἂν εἴσω δέκα
ἡμερέων ἐμβάλλῃ πρὸς καταληπτέον. ἰὼ δὲ ἄρα ἐμβεβλη-
μένῳ ἀσασμὸς ὑπεσημήνατο, ἐμβάλλειν τὸ ἄρθρον δεῖ τάχι-
στα· καὶ θερμῷ τέλειν ὡς πλεισταχῆ, καὶ τὸ ὅλον σῶμα θερμῷ
καὶ λιπαρῷ, καὶ μαθηκῶς ἔχειν, καὶ μάλιστα ἢν τὰ ἄρ- F
θρα. κεκάμφθαι δὲ μᾶλλον ἢ ἐκτετάσθαι πρὸς τὸ σῶμα
χρή. προσδέχεσθαι μὲν τοι χρὴ τὸν δακτύλους τὰ ἄρ-
θρα τὰ ἐμβαλλόμενα ἄπεσσα πικρὰ ἔσεσθαι. τὰ γὰρ πρῆσται
ὕπνῳ γίνεται· ἰὼ καὶ ὁποιῳοῦν φλεγμονὴν ὑπεσήμηνε. ὡς εἰ μή τι
ἀμαθίῃ τῶν δημοτέων ἐν αἰτίῃ ἔμελλεν ὁ ἰητρὸς ἔσεσθαι, G
οὐδὲν ἂν πρώτιστα ὧδε ἐμβάλλειν ἔδει. τὰ μὲν οὖν χεῖρα τὰ ἄρ-
θρα ὀστέα ἐξέχοντα ἐμβαλλόμενα οὕτω κινδυνώδεα ἐστὶν, ὡς εἴρηται.

32 ὁκόσοισι δ' ἂν κνήμης ὀστέα] Hæc tractatio luxationes complectitur, quibus quoq; vulnus acceſſit, de quibus agit Paulus cap. 121. lib. 6. & Celſus cap. 24. lib. 8. Quædam exemplaria Regia manu ſcripta pro τὰ παρὰ ἢ πόδα ἄρθρα, τὰ χεῖρ τὰ παρὰ ἢ πόδα ἄρθρα legunt. Sed apparet pro τὰ παρὰ, quædam τὰ χεῖρ legiſſe.

ἀτὰρ καὶ γαγγραινῶδες] Celſus cancros diſtentioneſq; neruorum oriri ſcribit, ſub quibus in eiuſmodi caſu ſit mors matura. Vbi cancros (vt aliàs ſæpè) pro gangræna, vt & cancerari pro gangræna tentari ponit.

χρὴ δ' ὁ ἁρμόδιος] Hunc locum diſerrè expreſſit Celſus his verbis: Omne autem membrum, quod cum vulnere loco motum, neque repoſitum eſt, ſic iacere conuenit, vt maximè cubantem iuuat, tantum ne moueatur, néue dependeat. Idem in fracturis cum vulnere. Ipſiq; homini permittendum eſt, vt ſic membra collocata habeat, quemadmodum minimè lædunt. Monendum quoque hic eſt, membranas reconditiſſimas Regias ἀπωρημμένα pro ἀπεωρυγμένα legere.

ὑπτιήσια δ' περὶ τὰ τοιαῦτα] Eadem ferè in curatione fracturarum cum vlcere dicta ſunt. Et hic ὅσσοισιν ἁρμόδιον ξυμφέρει, idem ſonat H
quod antea, ὅ, τι ξυμφορόν ἐστιν ὑπτιάζειν. Ea nanque medicamenta ex iis quæ cruentis vulneribus adhibentur intelligit, quæ perfuſionem tanquam conuenientem ac idoneam admittunt, eamq; minimè reſpuunt. ἔναιμα ὑπτιεγκτα paulò poſt vocat, perfundi aut irrigari idonea.

ἀλλὰ ἀδυνατελῶται] Celſus. Nàm & debilitas ſequitur, & tenuis cicatrix inducitur, quæ nec eſſe eſt facilè noxæ pateat. In Mochlico, ἀδυνατελοῦται λεπτῶς.

κινδυνωδέστερα δ' ἐστὶ] Celſus. Hic quoque & ingens periculum eſt, & eò grauius, quò maius membrum eſt, quóue validioribus neruis aut muſculis continetur. Sic lib. de Fract. in oſſibus brachij & femoris, & his quæ medullæ plena ſunt, periculum ſubeſſe dixit, quòd valde inſignes neruos, muſculos & venas continerent.

μὴ ἐμβληθὲν δ' πολὺ ἀκινδυνωδέστερον] Interpretes omnes κινδυνωδέστερον legunt, vt paulò poſt, contra tamen omnium exemplariū & codicum fidem. ἀ πολὺ ἀκινδυνωδέστερον legi aptiſſimè poteſt, vt non repoſitis nihilominus periculi impendeat. Sic enim in fracturis

dixit,

A dixit: ὡὺ ἐμβλητέον ἦ, πυρετοὶ ὀξέες, καὶ ὀπίσθοτονοι, καὶ λιγυώδεες, καὶ ὀπιμελαίνονται. ἄδειν ἴονται ἦ οὐκ ἔστιν οἷσι ὡὺ ἐμβλητέον, μηδὲ πειρητέον ἐπιβάλλειν. Celsus verò istud sic expressisse mihi videtur. Ideóque humeris femoribusq; metus mortis est, ac si reponi ossa sunt spes nulla est. Non repositis tamen, nonnullum periculum est.

ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισιν] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria. Interpretes tamen μὴ ἐμβαλλομένοισιν legunt, quos secuti sumus vt hîc de solis ac simplicibus luxationibus agatur, postea verò de his quæ cum vlcere coniunctæ sunt.

εἰ δέ πινι τὰ αἰῶτερω] Celsus. Eoq; maior in vtroq; timor est, quò propiùs vulnus articulo est. Paulus. ὅτῳ γὰρ τὸ κυρίων ἐστὶν ἐγγυτέρω, τοσούτῳ τὸ κίνδυνον ὑπερέρχεται μείζονα.

ὅσιοι ἦ ἄρθρα δακτύλων] Celsus. Hippocrates nihil tuto reponi posse, præter digitos, & plantas, & manus dixit, atq; in his quoque diligenter esse agendum, ne præcipitarent. Idem quoq; innuit * Paulus. In Mochlico horum omnium repositionem ac diligentem cautionem breuibus verbis comprehendit, τετρῶν τὰ μέγιστα κινδυνώδεστατα, καὶ τὰ αἰῶτατω. ἐλπὶς ἦ μόνη σωτηρίης, ἐὰν μὴ ἐμβάλλῃ. πλὴν τὰ χερὸς δακτύλους καὶ χεῖρα ἄκρην. τοῦ ἦ σφυγμὸν τοῦ κινδύνου ἐγχείρεον ἐμβάλλειν, ἢ τῇ πρώτῃ, ἢ τῇ δευτέρῃ. ὡὺ ἦ μὴ, πρὸς τὰς δέκα, πλεῖστα τεταρταῖα.

* *Cap. 121. lib. 6.*

ἐμβάλλειν μὲν τοι ῥηΐσον] In Mochlico breuibus admodum verbis, vt in compendio, & per vectes molitio, & tota curatio comprehenditur, ἐμβολὴ ἦ οἱ μοχλίσκοι. ἴησις ἦ ὡς κεφαλῆς ὀστέων. καὶ θέρμη. ἐλλεβόρῳ ἦ καὶ αὐτίκα. ἔπειτα τοῖσιν ἐμβαλλομένοισι βέλτιον χρῆσθαι. Paulus verò, πρεσβυτέρου δὲ διάστασις πολλάκις πλὴν ἐγχείρησιν, κεχρημένοι πρὸς εὐχρησίαν καὶ τῷ μοχλίσκῳ. πλὴν ἦ τὰ ἕλκεα θεραπεῖαν, ὡς ἐν τοῖς σαφῶς ἕλκεσι κατάγμασιν εἴρηται ποιησώμεθα.

ὅ, τι γὰρ ἂν ἔσω δέκα ἡμερέων] Hîc secutus sum interpretum consensum. Sed καταλαμβάνειν mihi sumi posse videtur hac notione, vt quicquid intra decem dies repositum fuerit, conuulsione aut inflammatione corripiatur ac tentetur, vt ideò his diebus repositione supersedendum sit. In Mochlico enim ad diem decimum progrediendum esse disertis verbis monet. Paulus etiam conceptis verbis vbi inflammatio deferbuerit, quod contingit post septimum aut nonum diem, tum prædicto repositionis periculo, citra violentiam aggressionem faciendam iubet. Istud certè his verbis expressit Celsus. Verùm ne digitus quidem, in quo minimum vt malum, sic etiam periculum est, reponi debet, nisi ante inflammationem, aut postea cùm iam vetus res est. (Sic enim legendum existimo.) Atque hoc in loco, vt vulgata lectio optimè constare possit, operæ pretium tamen & membranarum Regiarum lectionem animaduertere, quæ ἂν καταλαμβάνειν legunt, eo sensu, vt quicquid intra decem dies repositum fuerit, conuulsione tentari contingat. Quemadmodum eadem phrasi ex Herodoto annotatur, κατέλαβε ἄπαιδα ἀποθανεῖν.

ὡὺ μὴ ἄρα ἐμβλητέον] ἐμβάλλειν hîc legunt omnia exemplaria, tum scripta, tum edititia, pro quo ἐκβάλλειν legendum censeo cum interpretibus. Primo nanque lib. de Fract. idem ὁκόσα ἐμβάλλειν dixit, pro quo etiam ἐκβάλλειν in quibusdam legitur. Celsus quoque hunc locum his verbis expressit. Si repositio quoque osse nerui distenduntur, rursus id protinus expellendum est. Paulus etiam, εἰ ἦ φλεγμονή τις ἢ ἀσφυξία, ἢ τι τῶν εἰρημένων γένηται, πάλιν ἐκβαλεῖν αὐτὰ δεῖ, ἕως περ ἀδιάστως ὑπενδῷεν. Etsi eo in loco Pauli quidam ἐμβαλεῖν legendum contendant.

D καὶ θερμῶν τείνειν] Hæc certè eo tendunt vt inflammationem abigant & leniant, quod præcipuum est inter initia Hippocratis consilium, vt testatur Paulus. Quod sequitur, καὶ τὸ ὅλον πᾶμα θερμῶς, &c. in quibusdam exemplaribus desideratur, & est ab aliquibus interpretibus omissum.

"Ὅσα ἦ χερὸς τὰ ἄρθρα τὰ χερὸς δακτύλους ἀποκόπτεται τελείως, τοῦτο ἀσινέα τὰ πλεῖστα ἐστὶν, ὡὺ μὴ ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ λειποθυμίας βλαβεῖν. καὶ ἰητρείη φαύλη ἕρχεσει τοιούτων ἑλκέων. ἀτὰρ καὶ ὅσα μὴ χερὸς τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ κατ' ἀγκῶνα ἢ γόνυ ἔξιν τῶν ὀστέων ἀποκόπτεται, καὶ τοῦτο ἀσινέα ἐστί. καὶ ἔτι εὐθυτέρα τῶν ἑτέρων. καὶ ὅσα χερὸς δακτύλους ὀστέα κατεαγότα ἐξέλῃ μὴ χερὸς ὃ ἄρθρον, καὶ τοῦτο ἀσινέα ἐστὶν ἐμβαλλόμενα. ἀποκόψιες ἦ τέλειαι ὀστέων καὶ χερὸς τὰ ἄρθρα καὶ ἐν ποδὶ, καὶ ἐν χειρὶ, καὶ ἐν κνήμῃ, τοῖσι μὲν ἐν τὰ σφυρά. καὶ ἐν πήχει, τοῖσι χερὸς τὸν καρπὸν, τοῖσι δὲ τελείοισιν ἀποκοπομένοισιν ἀσινέα γίνεται. ὅσα αὖ μὴ αὐτίκα λειποθυμίη ἀναπέφυη, ἢ τεταρταίοισιν ἔδοσι, πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιλήψεται. ἀποσφακελίσιες μὲν τοι σφρηδὸν, καὶ ἐν τοῖσιν ἀμορρόοισιν ἑλκομένοισιν ἢ ἀποσφίγξεσιν ἰσχυρῇσι, καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασιν ἑλκομένοισι, περιττοῖσι μᾶλλον τοῦ καιροῦ. καὶ ἐν δεσμοῖσι βιαίοισι ἀπολαφθέντα ἀποπίπτει πολλοῖσι. καὶ ἃ πολλοὶ μεθιέντα τοιούτων. καὶ οἷσι μηρὸς μέρος τι ἀποπίπτει, καὶ τοῦ σφρηδὸν, καὶ τοῦ ὀστέου, καὶ οἷσι βραχίονος. ἦσαν ἦ πήχεός τε καὶ κνήμης ἀποπεσούσης, καὶ ἔτι θύφορος μεθιέντα. οἷσι μὲν οὖν κατεαγότων ὀστέων ἀποσφακελίσιες αὐτίκα ἐλθοῦσαι, καὶ μελασμοὶ, τούτοισι μὲν ταχεῖαι μεθιέντα τοῦ σώματος, καὶ τὰ ἀποπίπτοντα ταχέως ἀποπίπτει ἤδη τῶν ὀστέων μεμενεδεδωκότων. Οἷσι ἦ ὑγιέων ἐόντων τῶν ὀστέων ἃ μελασμοὶ γίνονται, αἱ μὲν σφρηδὸν ἕρχεσι ταχέως θνήσκουσι καὶ σήπονται. τὰ δὲ ὀστέα βραδέως ἀφίσανται, ἢ αὖ τὰ ὄξεα τοῦ μελασμοῦ ἕλκηται, καὶ ἡ φλόωσις τοῦ ὀστέου. χρὴ δὲ ὅσα αὖ κατωτέρω τοῦ σώματος τῶν ὀξέων τοῦ μελασμοῦ ἔῃ, τοῦτα ὅτεῳ ἤδη παύηται πυρετὸς καὶ ἀναλγέα ἢ, ἀφαιρέειν χρὴ τὸ ἄρθρον, πρεμηθέντα ὄχως μὴ λιτρώσῃς. ἐὰν γὰρ ὀδυνηθῇ ἀποτεμνόμενος, καὶ μήπω κωφήσῃ τὸ σῶμα τεθνεὸς τοῦτο ἢ ἀποτέμνεται, κάρτα κίνδυνος ἐστὶ τῆς ὀδυνῆς λειποθυμῆσαι

At quæcunq; ad digitorum articulos ex toto præcidũtur, ea plærunq; sunt innoxia, nisi quis sub ipso vulnere in animi deliquiũ incurrat, iisq; vlceribus quæuis curatio satis erit. Sed & quæ non ad articulos, verùm ad aliá quandã ossiũ rectitudinẽ præciduntur, etiam hæc innoxia sunt, & adhuc cæteris promptiorẽ curationẽ recipiũt. Quæ itẽ in digitis ossa fracta cute eminẽt, nõ ad articulos: hæc etiam innoxiè recõduntur. Præcisiones autẽ ossium ex toto, & ad articulos, & in pede, & manu, & in tibia nõnullis ad malleolos, & in cubito: quibusdã ad primã palmæ partẽ, plærũq; circa noxiam fiunt, si nõ protinus animi defectio oppresserit, aut quarto die febris assidua accesserit. Carniũ tamen syderationes contingunt, & in vulneribus sanguinẽ profundentibus, & in valẽtibus constrictionibus, tum in ossium fracturis plus æquo cõpressis. In aliis item quæ vinculis violenter intercepta fuerint, plærunq; decidunt. Et ex his complures euadunt, nec non quibus in femore carnis & ossis pars aliqua excidit, & quibus in brachio. Minus autẽ ex brachio & tibia cùm quid decidat, hi adhuc facilè tolerant & supersunt. Quibus igitur fractis ossibus syderationes & denigrationes confestim cõtingunt, iis quidẽ, cùm iã antea ossa cesserint, celeres corporis abruptiones fiũt, & quę casura sunt, citò decidũt. At quibus integris ossibus denigrationes cõtingũt, iis quidẽ carnes celeriter etiã emoriuntur, ossa autẽ, tum qua parte nigrities terminatur, tũ qua nudata sunt, tardè abscedunt. Partes autem corporis quæ infra terminos denigrationis fuerint, vbi iam prorsus emortuæ fuerint, & dolorem non senserint, ad articulos auferendæ, ea cautione vt ne vulnus inferatur. Nã vbi qui exciditur dolet, neq; dum qua parte exciditur corpus emortuum fuerit, ne sub dolore animus deficiat, admodum periclitatur.

Eiusmodi verò animi defectiones multos iá cõfestim è medio sustulerunt. Ac femoris quidẽ os hoc modo nudatum octogesimo die abscedere vidi. Verùm tibia hùic homini vigesimo die circa genu detracta fuerat, mea autem sentẽtia etiam citiùs. Neque enim simul, sed vt consultius quid fieret visum est. Tibiæ verò ossa ex huiusmodi nigritie, quæ ex ipsis nudata fuerunt ferè ad mediá tibiá, sexagesimo die mihi deciderũt. Curatio sanè quidẽ curationi præstat, quò maturiùs vel seriùs nudata ossa decidant. Pressus item à pressu, & validitate & imbecillitate differt, quò etiá celeriùs aut tardiùs nerui, carnes, arteriæ & venæ denigratæ emoriãtur. Quæ enim nõ validè intercepta emoriuntur, ex his nõnulla ad ossium nudationes non deueniũt, sed in summo magis decidũt, in quibusdá verò neq; neruus denudatur, sed magis summæ partes decidunt. Eas igitur ob causas, tempus intra quod horũ singula iudicatione soluuntur, certo numero cõprehendere nõ licet. At certè eiusmodi curationes suscipiendæ sunt, quippe cùm ad aspectum ipsum magis quàm ad medicationẽ sint formidabiles. Iisq; omnibus leuis medicatio satis est. Ipsa enim per se sola soluuntur. Ea quoq; in victu adhibenda diligentia, vt quoad eius fieri poterit, febri aduersetur, & iusto habitu corpus collocetur, Iustus autẽ hic corporis habitus, vt neq; in sublime sublatũ sit, neq; deorsum spectet, sursum tamẽ magis, idq; præcipuè, quoad circũcirca ex toto abruptũ fuerit. Tunc enim profluentis sanguinis periculũ impẽdet. Eá igitur ob causam vulnera decliuia nõ collocari, sed contra debẽr, quandoquidẽ procedẽte iam tẽpore, atq; vbi vlcera pura fuerint, nõ ampliùs accõmodatus est hic habitus, sed recta positio, interdumq; in decliue tẽdens conuenit. Tẽporis nanq; successu horũ nonnullis ossis decessiones contingunt, atq; ideò fasciis primùm iniectis velut subligaminibus opus habent. In his autẽ sperandũ est fore vt procedente tẽpore cruentis deiectionibus corripiantur. Nam & plærisq;, in his quæ denigrãtur, & in sanguinis ab vlcere profusionibus, cruentæ deiectiones superueniũt. Atq; id plærunq; fit, iam iudicatione absolutis denigrationibus & sanguinis eruptione. Ferturq; id impetu largo & vehementi, sed neque multis diebus perseuerat, neq; lethale est. Nã neq; iį cibos admodũ auersantur, neq; aliàs inedia cõducit.

αἰῶ τοιαῦται λιποθυμίαι πολλὸς τῶν ἀχρηΐμα ἤδη ἀπώ- A
λεσαν. μηρὸς μὲν οὖν ὀστέον φιλωθὲν οὐκ τοιοῦτο ἦσαν,
ὀγδοηκοσταῖον εἶδον ἀποσάν. ἡ μὲν τοι κνήμη τούτων
αὖ θᾶσσον ἔτι ὁ γόνυ ἀφηρέθη εἰκοσταῖ. ἐδόκεε δέ μοι καὶ
ἐλαύτερον. οὐ γὰρ ἅμα, ἀλλ' ὅπῃ ὁ τρόμος ἐδόκει
μοι μὴ ποιέειν. κνήμης τε ὀστέα οὐ τοιοῦτο μελασμοῦ,
μάλα καὶ μέσῳ τῷ κνήμῃ ἐόντα, ἐξηκοσταῖα μοι
ἀπέπεσεν, ὅσα ἐφιλώθη αὐτῶν. διενέγκοι μὲν γὰρ ἂν τι B
καὶ ἰητρείη ἰητρείης ἐς τὸ θᾶσσον τε καὶ βραδύτερον τὰ
ὀστέα φιλοῦμθα ἀποπίπτειν. διενέγκοι δ' ἂν καὶ πίε-
ξις πίεξιος, καὶ ὅπῃ ὁ ἰσχυρότερόν τε καὶ ἀσθενέστερον.
καὶ ἐς τὸ θᾶσσον τε καὶ βραδύτερον ἀπομελανθέντα ἀπο-
θανεῖν τὰ νεῦρα, καὶ τὰς σάρκας, καὶ τὰς ἀρτηρίας, καὶ
τὰς φλέβας. ἐπεὶ ὅσα μὴ ἰσχυρῶς ἀποληφθέντα θνήσκῃ, C
ἔνια τῶν τοιούτων οὐκ ἀφικνέεται ἐς ὀστέων φιλώματα,
ἀλλ' ὅπι πολαιότερα σκπίπτῃ. ἔνια δ', οὐδὲ ἐς νεύρων
φιλώματα ἀφικνεῖται, ἀλλὰ ὅπι πολαιότερα σκπί-
πτῃ. Διὰ οὖν ταύτας τὰς προφάσιας οὐκ ὀρθὸν ἐν ἅ-
πασι ἀριθμοῦ τῷ χρόνῳ θέσθαι ἐν ὁκόσῳ ἕκαστα κρίνε-
ται. προσδέχεσθαι δὲ μάλα χρὴ τοιαῦτα ἰήματα. ὅπι-
σθεν γὰρ φοβερώτερά ὀρθὸν ἢ κατὰ ἰητρεῖον. καὶ ἰητρείη D
προσεῖναι ἀρχὴ πᾶσι τοιούτοισι. αὐτὰ γὰρ ἑωυτὰ κρίνῃ
μόνον. τῆς τε διαίτης ὅπι μελέεσθαι χρὴ, ὡς κατὰ δύνα-
μιν ἀπύρετος ἔῃ. καὶ ἐν χήμασι δικαίοισιν βυθπίζειν τὸ σῶ-
μα. δίκαια δὲ ταῦτα, μηδὲ μετεωροποιέειν, μηδὲ ἐς τὸ κά-
τω ῥέπειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐς τὸ ἄνω ποπῃ, καὶ ἐς αὖ τελείως
προῤῥαγῇ αἱμορῤῥαγίαων γὰρ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κίνδυ-
νος. Διὰ τοῦτο χρὴ καὶ παῤῥοπα ποιέειν τὰ τραύμα- E
τα, ἀλλὰ ταὐναντία. ἐπεὶ ὅτῳ γε ὁ χρόνος ἐγκλίνῃ πλείων,
καὶ καθαρὰ τὰ ἕλκεα γίνηται οὐκ ἔτι ταῦτα τὰ χήματα
ὀρθοπόδεια ὀρθὸν ἐστὶν, ἀλλ' ἡ εὐθεία θέσις. καὶ σύνοτε ὅπῃ ὁ κα-
ταῤῥοπὸν ῥέπον τα. αἰεὶ χρὴν γὰρ σύνοισι τούτων ἀποτά-
σιες ὀρθὲς γίνονται, καὶ ὑποδεσμίδων δέοπα. προσδέχε-
σθαι δὲ χρὴ τοῦτο τοιούτους αἰεὶ χρόνον ὑπὸ δυσεντερείης
πιέζεσθαι καὶ γὰρ ὅπι τοῖς μελαινομθίοισι τοῖσι πλείοσιν F
ὅπιγίνεται δυσεντερείη, ἐξ ὅπι τῆσιν αἱμορῤῥαγίησιν ὀξὺ ἐλ-
κέων. ὅπιγίνεται δ' ὡς ὅπι τὸ πολὺ κεχριμθίων ἤδη καὶ τῶν
μελασμῶν ἐξ ὧν αἱμορῤῥαγίης. καὶ ὁρμᾶται μὲν λαύρως καὶ ἰσχυρῶς, ἀτὰρ οὔτε πολυήμερος ἐστὶ, οὔτε θανατώδης. οὔτε γὰρ
μάλα ἀπόσιοι γίνονται ἐν τοιοῦτοι, οὔτε δικαίως ξυμφέρει κενεαγγέειν.

[33] ἔνια δ' οὐδὲ ἐς νεύρων φιλώματα ἀφικνεῖται] Hæc ita leguntur in omnibus exemplaribus, vt per sanè mirum mihi videatur ista ab omnibus interpretibus esse prætermissa.

ὀπισθεν γὰρ φοβερώτερά ὀρθὸν] In Mochlico, τὰ γὰρ πλεῖστα φοβερώτερα ἢ κακίω, ἢ ἧσσον θρασέα.

καὶ ὁρμᾶται μὲν λαύρως] In Mochlico, σφὶ κρίσιν λαυθροι μὲν ὀλιγοήμεροι δέ, ἐν ἀποσιοι δ' ὄκαν πυρετώδεες, ἠδὲ π κενεαγγητέων. G

At femur coxa elapsum, vbi interiorem in partem procideri, hac ratione reconditur. Hæc quidem proba, & iusta, & secundum naturam repositio est, saneque ad gloriam ferè comparata, si quis huiusmodi ostentationem affectet. Homo à pedibus ex transuersa mediæ domus trabe, vinculo valido, molli tamen & lato suspendatur, quatuor inter se circiter digitis aut etiam minùs distantibus. Supra genua quoque insuper lorum latum ac molle, quod ad eandem trabem pertingat, circundandum. Crus verò affectum duobus digitis ampliùs quàm alterum intentum esse debet. Caput quoque duos ferè cubitos, aut paulò ampliùs aut minùs, à terra recedat. Manus autem ad latera porrectæ, re aliqua molli alligandæ.

[34] Μηρὸς ὁ ὀλίσθημα κατ' ἰσχίον, ὧδε χρὴ ἐμβάλλειν, H
ἰὼν ἐς τὸ ἔσω μέρος ὀλισθήκῃ. ἀγαθὴ μὲν ἥδε καὶ δικαίη
καὶ κατὰ φύσιν ἡ ἐμβολὴ, καὶ δή τι καὶ ἀγωνιστικὸν ἔχουσα,
ὅστις γε τοῖσι τοιούτοισιν ἥδεται κομψευόμενος. χρεμάσαι
χρὴ ἐν αἰθέρι τὴν ποδῶν πρὸς μεσόδμιον δεσμῷ
δυνατῷ, μηθακῷ δὲ καὶ πλάτος ἔχοντι. τὸν δὲ πόδας
διέχειν χρὴ ὅσον τέσσαρας δακτύλους ἀπ' ἀλλήλων ἢ
καὶ ἔλασσον. χρὴ δὲ καὶ ἐπωμῶσθαι τὴν ὀπιγυίδων πρόσ-
θεν ἐβολῆσθαι, πλατεῖ ἱμάντι καὶ μηθακῷ αἰωρεῖ-
νοντι ἐς τὸν μεσόδμιον. ὃ δὲ σκέλος τὸ σιναρὸν τετά-
σθαι χρὴ, ὡς δύο δακτύλοισι μᾶλλον τοῦ ἑτέρου. ἀπὸ
δὲ τῆς γῆς τὸν κεφαλὸν ἀπεχέτω, ὡς δύο πήχεας,
ἢ ὀλίγῳ πλέον, ἢ ἔλασσον. τὰς δὲ χεῖρας πεπταμθίνας πρὸς τὰς πλευρὰς πρόσκεσθω μηθακῷ τινι

πτίλῳ τα

A πάντα δὲ τῷ κατακειμένῳ κατασκευα-
σθήτω, ὡς ὅτι ἐλάχιστον χρόνον χρήμηται. ὅταν δ' χρε-
μασθῇ ἄνδρα χρὴ βυπαίδευτον καὶ μὴ ἀσθενέα εἰσέ-
ραντα ⟨ω⟩ πῆχυν μεσηγὺ τῶν μηρῶν. Εἶτα θέσθαι ⟨ω⟩
πῆχυν μεσηγὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μη-
ροῦ ὀξυπτυίης. ἔπειτα σκυάψαντα τὴν ἑτέρην χεῖ-
ρα περὶ τὴν ὀξυπρυμίαν, περιβεβλέσθαι ὀρθὸν περὶ τὸ
B σῶμα τοῦ κρεμαμένου ὀξαπίνης ἀνακρεμασθέντα, με-
τέωρον αἰωρηθῆναι ὡς ἰσορροπώτατον. αὕτη δὲ ἡ ἐμ-
βολὴ πρέπει πάντα ὅσα χρὴ κατὰ φύσιν. ἀνάγκη τε
γὰρ τὸ σῶμα κρεμάμενον τῷ ἑαυτοῦ βάρει κατάτασιν
ποιέεται. ὅ, τε ἀνακρεμασθεὶς ἅμα μὲν τῇ καταπάσῃ
ἀναγκάζῃ ὑπαραιωρεῖσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ
C ὑπὸ τῆς κοτύλης. ἅμα δ' τῷ ὀξέϊ τοῦ πήχεος ἀπο-
μοχλεύειν καὶ ἀναγκάζειν εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν ὀ-
λισθαίνειν. χρὴ δ' παγκάλως μὲν τοῖσι δεσμοῖσιν ἐ-
νσκευάσθαι, φρονέοντα δ' ὡς ἰσχυρότατον ⟨ω⟩ ὀξαιωρού-
μενον εἴη). ὡς μὲν οὖν καὶ περὶ ἄθεν εἴρηται, μέγα δ'
D ἀφέρειν ὅτι τῶν φυσίων τοῖσιν αὐθεφτοισιν ἐς τὸ εὐ-
έμβλητα εἶναι, καὶ δυσέμβλητα. καὶ ὁτὲ μέγα διαφέρει, εἴρηται περὶ ἄθεν ἐν τοῖς πρὸ ὤμου. οἰοισι γὰρ ὁ
μηρὸς ἐμπίπτει ἀπὸ σαθερῆς περιφοσκυτῆς, ἀλλ' ὀλί-
γης μὲν καταπάσιος ὅσον τῆσι χερσὶ καθθιῶσι, βρα-
χείης δ' κιγκλίσιος. πολλοῖσι δ' συγκάμψασι τὸ σκέ-
λος κατὰ τὸ ἄρθρον, ἐνέπεσεν ἤδη ἀμφίσφαλτον
ποιησάμενον. ἀλλὰ γὰρ τὰ πολὺ πλείω οὐκ ἀναγκάζῃ
τὴ τυχούσης περιφοσκυτῆς. διὰ τῶν ὀπίσω μὲν
E χρὴ, τὰ κράτιστα πρὸς ἑκάστου ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ.
χρέεσθαι δ' οἷσιν αὖ δόξῃ ἑκάστοτε. εἴρηται μὲν οὖν τοῖ-
σι καθεζομένοισι καὶ ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν γεγραμμένοι-
σιν, ὥστε χρέεσθαι τούτων ὅτεῳ αὖ περιτύχῃ. δεῖ γὰρ
ἀντικαταπάσθαι ἰσχυρῶς, ὁκότερα μὲν, τὸ σκέ-
λεος, ὁκότερα δ', τὸ σώματος. ἐὰν δὲ καθ-
F ταθῇ, ὑπαραιωρήσεται ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, ὑπὸ
τὴ ἀρχαίης ἕδρης. καὶ ἐὰν μὲν ὑπεραιωρηθῇ οὕτως,
σαθὲ κωλύσαι ἔτι ῥηϊδίην ἴζεσθαι αὐτὸν ἐς τὴν ἑαυ-
τῆς ἕδρην, ὥστε ἤδη πᾶσα ἀρκέει μόχλευσίς τε καὶ
κατόρθωσις, ἀλλὰ γὰρ ἐλλείπουσιν ἐν τῇ καταπάσῃ.
διὰ τὸν ὄχλον πλείω πρέπει ἡ ἐμβολή. χρὴ οὖν ὃ
μόνον περὶ ⟨ω⟩ πόδα τὰ δεσμὰ ὀξυρτᾶσθαι, ἀλλὰ καὶ
G ἄνωθεν τὸ γουνὸς, ὅκως μὴ κατὰ τὸ γουνὸς
ἀρέσθαι ἐν τῇ ταινύσῃ ἡ ὀπίσθεσις ἔμμαλλον, ἢ κατὰ τὸ
ἰσχίου ἀρέσθαι. ὅτω μὲν οὖν χρὴ τὴν κατάτασιν τὴν
περὶ τὸ τοῦ ποδὸς μέρος, ἐσκυάσθαι. ἀτὰρ καὶ τὴν ὅτι
θατέρου κατάτασιν, μὴ μόνον ἐν τῷ σφυρῷ τὸ ζῆτος καὶ τὰ
μαλάκας περιβολῆς αὐτιτείνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἰμαντι
μαχρῷ, διπλύχῳ, ἰσχυρῷ, περισσείῃ, περὶ ⟨ω⟩ πέλνεον
βεβλημένῳ, περὶ τὰ τε μὲν τὰ ὄπισθεν, περὶ τὸ
H πάχνη. ὅτι δ' τὰ ἔμπροσθεν, περὶ τὸ κνήμα περισπαρτη-
μένῳ, περὶ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτικατατείνουσαν ὅτω
διαναγκάζεσθαι. τοῖσι μὲν, ἔνθα διατεινομένοισιν. τοῖσι δ' ἔνθα. ἔχως δ' ὁ ἱμὰς ὁ περὶ ⟨ω⟩ πέλνεον μὴ ὅτι τῇ
κεφαλῇ τοῦ μηροῦ περιτεταμένος ἔσται, ἀλλὰ μεσηγὺ τῆς κεφαλῆς ὅτι τοῦ πέλνεου. ἐν δὲ τῇ καταπάσῃ χρὴ
μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐρείσαι τὴν πυγμὴν, ἐς ὃ ἔξω ὠθείτω. ἐὰν δ' μετεωρίζεται ἐλάσσονος, διέρ-
σας τὴν χεῖρα, καὶ ἐπισωάξας τῇ ἑτέρῃ χειρὶ, ἅμα μὲν συγκαταπινέτω, ἅμα δ' ἐς ὃ ἔξω στρεφέτω. ἄλλος δὲ ἐς ὃ περὶ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἡσύχως ἐς τὸ ἔσω μέρος καταξυέτω. Εἴρηται δ' καὶ πρόσθεν ὅτι

Eaq; omnia ſupino decumbenti homini apparãda, vt quàm pauciſſimo tempore ſuſpẽſus maneat. Homine ſuſpenſo, peritus aliquis, neq; imbecillus, cubitum inter femora traiectum, inter caput femoris elapſum & interfœmineũ mediũ collocare debet, deinde altera manu ad eam quæ eſt interpoſita coniuncta, rectus adſtans, repente ad ſuſpenſi hominis corpus annexus, ſublimis quàm maximè æquabili libramento appendere. In hac ſanè reponendi ratione omnia quibus ſecundum naturam opus eſt ſuppeditãtur. Nam & corpus ipſum ſuſpenſum ſuopte pondere extẽſionem facit, & qui appenſus eſt, ſimul quidem extendendo caput femoris è regione ſui acetabuli ſublime ferri cogit, vnaq; cubiti oſſe molitionem facit, & in priſtinã ſedẽ retrudit. Vincula autẽ quàm optimè quidẽ accõmodata eſſe oportet, id certè aduertendo, vt qui ſublimis appẽditur quàm validiſſimus exiſtat. Quemadmodũ igitur ſupra quoq; dictũ eſt, multũ homini homo natura præſtat, in eo quòd vel facilis vel difficilis repoſitio fiat. Itemq; cur multum interſit, ſupra cum de humero ageremus dictum eſt. Nõnullis enim abſq; vllo apparatu, ſed ex modica intenſione, quæ manuũ directione fit, leuiq; agitatione femur intro reuertitur. Multis etiam crus, qua commiſſura eſt inflectentibus, id facta circumactione iam in ſuã ſedem reuertit. At multo ſæpiùs euenit, vt nõ cuilibet cedat apparatui. Quocirca quę quidem in quauis arte in ſingulis plurimum præſtãt, ſcire conuenit, in vſum vero ea adhibere quæ ad ſingula accommodari videbũtur. Extẽdendi ergo rationes etiá à me in ſuperioribus dictæ ſunt, vt ex his quæcũq; ſuppetet in vſum adhiberi poſſit. Vehementẽ enim in diuerſas partes extenſionem fieri oportet, vt in alterá quidem crus, in alterá verò corpus adducatur. Nam ſi probè extenſio fiat, femoris caput ſupra priſtinam ſedẽ ſublime efferetur, ſicq; in ſublime euectum, nõ iam facilè prohibeatur, quominus in ſua ipſius ſede conſidat, adeò vt etiam quæuis molitio ac directio ſatis ſit. Sed enim parcior extenſio fieri cõſueuit, ideoq; maiorẽ moleſtiam repoſitio adfert. Neq; ergo pedibus ſolum, verùm etiá ſupra genu vincula iniici neceſſe eſt, quò non magis genu quàm coxendicis articulus deligatione intendatur. Atque hũc in modum ad pedes extenſionẽ apparatam eſſe conuenit. Sed & neq; ad pectus ſolum & alas circumiecto vinculo in diuerſa contenſio fieri debet, verùm etiam loro longo, duplici, valido, leni, ad interfœmineum interiecto, quod poſteriore quidem parte iuxta ſpinam porrigatur, anteriore verò per iugulum ad aliud initium contra tendat, ita vis adhibẽda eſt, his quidem vna parte, aliis altera diſtentionem molientibus. Ita tamen ne lorum quod ad interfœmineum demittitur, ſupra femoris caput porrigatur, ſed inter caput & interfœmineum medium deducatur. In ipſa verò extenſione, femoris quidẽ caput obnixo pugno exteriorem in partem propellendum. Quod ſi qui trahitur ſublimis pendeat, inſerta manu, eique altera coniuncta, ſimul quidem extendendum & in exteriorem partem impellendum. Alius autem femur ad genu leuiter interiorem in partem dirigat.

Operæ pretiũ verò esse etiam supra dictum est, vt qui in percelebri ciuitate medicinam factitat, lignum sibi comparet quadrãgulum, sex ferè cubitorum, aut paulò maius, latitudine bicubitali, cuius crassitudo dodrantalis satis est. Id præterea hinc & inde in lõgitudinem sectionem habeat, ne molitio conuenientem altitudinem excedat. Postes insuper asellos continentes, breues, validos, vtraq; parte insertos habeat. Tum satis quidem est si in dimidia ligni parte, nihil tamen prohibet quò minùs etiam per totum, quinq; aut sex fossulæ longæ, quatuor inter se digitis distãtes, incisæ sint. Quibus triũ digitorũ latitudo eademq; altitudo sufficit. In medio verò altè exsculptum cauũ in quadratam figuram ad tres ferè digitos, lignũ habere oportet, in quod, vbi opus esse videbitur, lignum cauo accommodatũ, superiore autẽ parte teres, defigatur. Defigendumq; id, vbi conferre videbitur, medium inter femoris caput & interfœmineũ. Quo erecto prohibetur corpus quominùs concedat, cùm à pedibus trahitur. Interdum nanq; hoc ipsum solum loco extẽsionis quæ à superiore parte in diuersa adducitur, abunde est. Interdum verò dum crus vtrinq; extenditur, hoc ipsum lignũ in hanc vel illam partem laxiùs incumbens, idoneum fuerit vt caput femoris exteriorem in partem molitione impellat. Ea enim de causa excisæ sunt fossulæ, vt ad quam congruere videbitur, demisso vecte ligneo, aut iuxta ipsa articulorum capita, aut in ea penitus impacto, vna cum extensione, vel externam, vel interiorem in partem, prout conducere videbitur, molitio adhibeatur. Idq; siue teretem, siue latum vectem esse expedit, cùm alius aliis articulis magis accommodatus sit. Hæc autẽ per vectem molitio cum concussione, ad omnes crurum articulos reponẽdos, perquàm est accommodata. In eo autem quod in quæstione versatur, rotundum vectem esse conuenit. Vbi verò exteriorem in partem prolapsus est articulus, latus est accommodatus. Atque post hæc machinamenta si vis adhibeatur, nõ videtur mihi vllus articulus repositione frustrari posse. Quanquá etiam alios huius articuli recondendi modos quis inueniat. Etenim si magnũ hoc lignum medium & ad latera postes duos pedales habeat, ea altitudine quæ idonea esse videatur, vtraq; ex parte vnum, tum lignũ transuersum super postes tanquam scalæ gradus imponatur, deinde integro crure inter postes transmisso, quod affectũ est supra gradum adaptetur. Verumtamen ad altitudinem & ad articulum qua parte prolapsus est, facile aliquid accommodari debet. Nam & gradus moderato altior constituendus, & vestẽ multiplicem, prout congruere videbitur, corpori substernere oportet. Post hæc lignum conuenienti longitudine & latitudine, ad malleolos vsq; cruri subiiciẽdũ, sic & vltra femoris caput, quoad eius fieri poterit, feratur, & ad crus quoties æquũ videbitur, alligandum. Deinceps dum crus extenditur, siue id per lignũ fiat quod est in pistilli formã, siue per aliquod aliud quod ad extendendum sit idoneum, vna crus supra gradum cum alligato ligno deorsum adurgendũ, & ab aliquo homo supra commissuram ad coxam est continẽdus. Hac enim via simul quidẽ distensionis vi femoris caput supra cauitatẽ sublime attolletur, simulq; molitione in pristinã sedẽ protrudetur. Hæ omnes cõmemoratæ cogẽdi rationes validæ sunt, omnesq;, si quis rectè ac probè apparatas habeat, calamitatẽ superant.

ἐπάξιον ὅστις ἐν πόλει πολυανθρώπῳ ἰητρεύῃ, ξύλον κεκῖ- A
σθαι τετράγωνον ὡς ἑξάπηχυ, ἢ ὀλίγῳ μεῖζον. βύρσῃ δ',
ὡς δίπηχυ. πάχος δ', ὁρμέει σπιθαμιαῖον. ἔπειτα χῆ μῆ-
κος μὲν, ἔνθεν τε ἔνθεν τομὴν ἔχειν χρή, ὡς μὴ ὑψηλοτέρη τῆ
χαρῆ ἡ μηχάνησις εἴη. ἔπειτα φλιὰς βραχείας, ἰχυράς, ἐν-
ηρμοσμένας, ἑνίσκας ἔχειν ἑκατέρωθεν. ἔπειτα ὀρχέη μὲν
ἐν ᾧ ἥμισυ τῆ ξύλῳ. ὑπὲρ δ' κωλύῃ καὶ ἕδρη πάντος ἐντε-
λμῆσθαι ὡς καπέτας μικρὰς πέλεκυ ἢ ἔξω. ἀμφιστάσας ἀπ' B
ἀλλήλων τέσσαρας δακτύλους. αὐτὰς δ' ἀρχέη βύρσῃ τρι-
δακτύλῳ εἶναι, καὶ βάθος ὅσον. ἔχειν δ' χῆ μέσον τὸ ξύλον
ᾗ καταγλυφίδι χρὴ βαθυτέρην ὅτι τετράγωνον ὡς ἑπτὰ
δακτύλων. καὶ ἐς μὲν τ' καταγλυφίδι τοιῇδε, ὅτῳ δο-
κέῃ τοῦτο δρᾶν ξύλον ἐμπηγνῦσαι ἁρμόζον τῇ καταγλυ-
φῇ. τὸ δ' ἄνω τροχίλον. ἐμπηγνῦσαι δ' ἐπὶ τοῖσι ποτὲ δοκέῃ
ξυμφέρῃ, μεσηγὺ τοῦ τε ἰσίου καὶ τ' κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. ὅτε C
δὲ ξύλον ἑτέρωθι κωλύῃ τ' ὀπίσθοσιν ὀπισθοδόναι τὸ σῶμα, τοῖσι
τοῦ ποδὸς ἕλκυσιν. ἐνίοτε μὲν ὀρχέη αὖτε τὸ ξύλον τοῦτο,
αὐτὶ τ' ἄνωθεν αὐτὴν καταπάσιος. ἐνίοτε δὲ καὶ κατατεινομένου
τοῦ σκέλεος ἔνθεν τε ἔνθεν, αὖτε τὸ ξύλον τοῦτο χαλαφθὲν ἐγκεί-
μενον ἢ τῇ, ἢ τῇ ἐκμοχλεύῃ ὀπιτήδειον αὖ εἶη τ' κεφαλὴν
τοῦ μηροῦ ἐς τὸ ἔξω μέρεος. ἁμᾶ τοῦτο μὲν καὶ αἱ κάπετοι ἐν- D
τέτμηνται, ὡς καθ' ὁκοίην αὖ αὐτέων ἁρμόσῃ ἐμβαλλόμε-
νος ξύλινος μοχλὸς μοχλεύοι, ἢ πρὸς τὰς κεφαλὰς τ' ἀρ-
θρων, ἢ κῆ τὰς κεφαλὰς τελέως ἐρείδοιμος ἅμα τῇ κα-
τατάσῃ, ἐπί τε τὸ ἔξω μέρεος συμφέρῃ ἐκμοχλεύειν,
ἐπί τε τὸ ἔσω. καὶ ἐπί τε τροχίλον ⟨ω⟩ μοχλὸν ξυμφέρῃ
εἶναι. ἐπί τε πλάγιος ἔχοντα. ἄλλος μὲν ἄλλῃ τῶν ἀρθρων ἁρ-
μόζῃ. βύρσης δὲ ἐστὶν ὅτι πάντων τῶν ἀρθρων ἐμβολῆς E
τῶν κῆ τὰ σκέλεα, αὐτὴ ἡ μόχλευσις σαφὴ καταστέσῃ. ὡσαύ-
τως δὲ καὶ ὁ λόγος ὅδε, τροχίλος ἁρμόζει ὁ μοχλὸς εἶναι. ἀπὸ
τουτέων τῶν μηχανέων, καὶ ἄλλα χρῆον ὧδέ κη ἄρθρον μοι δοκέει
οἷόν τε εἶναι, ἀπαρνήσασθαι τὸ ἐμπεσεῖν. βύρσῃ δ' αὖτις καὶ ἄλ-
λως δῆπου τοῦτο τοῦ ἄρθρου ἐμβολῆς. εἰ γὰρ τὸ ξύλον ὅτῳ τὸ
μέγα, ἔχει κῆ μέσον καὶ ἐκ πλαγίων φλιὰς δύο ποδιαίας,
ὕψος δὲ ὅκως δοκέει ξυμφέρειν, τῇ μὲ ἔνθεν, τῇ δὲ ἔνθεν. ἔπειτα F
ξύλον πλάγιον ἐνεῖναι ἐν τῇσι φλιῇσιν, ὡς κλιμακτήρ. ἔπειτα
διέρσαι τὸ ὑγιὲς σκέλος μεσηγὺ τῶν φλιέων. τὸ δὲ σεσαρὸν
αὖθεν τοῦ κλιμακτῆρος ἔχοι ἁρμόσαν. ἀτὰρ καὶ ποῖος τὸ
ὕψος καὶ ποῖος τὸ ἄρθρου ἢ ἐκπέπτωκε, ῥηίδιον χρὴ ἁρμό-
ζειν. ⟨ω⟩ γὰρ κλιμακτῆρα ὑψηλότερον χρὴ ποιέειν τοῦ
μετρίου. καὶ ἰμάντιον πολύτρητον ὡς ἂν ἁρμόσῃ, ἐκτει-
νέειν ἐπὶ τὸ σῶμα. ἔπειτα χρὴ ξύλον ἔχον τὸ πλά- G
τος μέτριον καὶ μῆκος, ἄγειν τὸ σφυρὸν ἐκτεταμένον
ἐπὶ τὸ σκέλος εἶναι, ἰκνεόμενον ἐπέκεινα τῆς κεφα-
λῆς τοῦ μηροῦ, ὡς οἷόν τε. ποσσαχαδεδέσθαι δὲ χρὴ
ποῦς τὸ σκέλος ὁκοσαχῇ αὖ μετρίως ἔχῃ. κἄπειτα
καταπεινομένου τοῦ σκέλεος, ἔν τε ξύλῳ ἐκτεσεισθέν,
ἔν τε τουτέων ἴσῃ τῶν καταπασίων. ὁμοῦ χρὴ καταναγκά- H
ζεσθαι τὸ σκέλος ποτὶ ⟨ω⟩ κλιμακτῆρα ἐς τὸ κάτω μέρεος
ξυὼ τῷ ξύλῳ τῷ ποσσεδεδεμένῳ. ⟨ω⟩ δὲ ἵνα κατέχειν τ'
ἀνθρωπον αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου χῆ τὸ ἰσχίον. καὶ γὰρ
οὕτως ἅμα μὲν ἡ κατάπασις ἐκτεξαίρειν τὸν κεφα-
λὸν τοῦ μηροῦ ἐκ τῆς κοτύλης. ἅμα δὲ ἡ μόχλευσις
ἀποθέοι τὸν κεφαλὸν τοῦ μηροῦ ἐς τὸν ἀρχαῖον

φύσιν, αὖτε πᾶσαι αἱ ἐρημίαι ἀναγκαίως ἰχυραὶ, καὶ πάσας χρείασιος τ' ξυμφορῆς, ἐπὶ ὃς ὀρθῶς καὶ καλῶς σεσάζοι.

ὥσαρ

Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τοῦ πρόσθεν εἰρημένου, πολὺ μᾶλλον ἀπὸ ἀσθενεστέρων καταπλασμάτων καὶ φαυλοτέρης κατασκευῆς τοῖς πλείστοισιν ἐμπίπτοντος.

Ac quemadmodum antè dictum est, longè imbecilliore extensione, magisque vulgari apparatu, plærumq; hic articulus reconditur.

κοιλοδόμους] Hunc locum subindicat Erotianus κοιλοδόμους exponens πανεργοῦ μέρους, ὑπὸ τῶν τινὰς τὴν τοιχίαν καλούσης, ἢ τὸ σφηνοῦν κοιλοῖν, ὡς ἐν Εὐριπίδῃ. Aristoph. etiam Scholiastes κοιλοδόμους δοκοὺς & παντοίως exponit, quoniam antiquis κοιλοῖν pro dicebantur. Potest etiam dici, ὅστις γε ζῶσι ζωσιν ἢ ἐν] κοιλοδόμοις, qui huiusmodi industriam affectat, aut qui humano artificio ac industria delectatur.

μεσόδμια μέλη] μεσόδμια explicatur à Galeno in Exegesi. ἢ καθ' ἑκάστοις, ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν τὸ δοκοῦν εἶναι σαφέστερον, ἐν μέσῃ δόμῳ πεπηγότες ἢ ἐν τῷ ὑφεστηκότι τοίχῳ μεσόδμια καλοῦσι. (Sic enim legendum esse in nostra Oeconomia scripsimus. Dicitur μεσόδμια τὰ in media & transuersa, quæ ab vno pariete ad alterum traiicitur, dicitur etiam & intercolumnium, aut trabes & columnæ quæ mediam domum separant. μεσόδμια & μεσόδματα dicuntur Hesychio, ἃ μετακιονίδια καὶ ἐπ' ἀρείσεως, καθ' ὑπερῷον ἢ ὑπερῷα ἢ μεταξὺ τῆς ὀροφῆς, ἢ διαφράγματα μεταξύ τῆς κύπης. Est & μεσόδμιον in media naui cui malus inditur, ἢ ἰσοδόκη ἔνθα πήγνυται ὁ ἱστὸς ἢ κάλως.) Hunc verò repositionis modum [illegible] his verbis obscurissimis & nostris in codicibus corruptissimis describit Paulus. ἐστὶ δὲ ἡ ἐπανάληψις [illegible] τὸ ξύλον κατὰ μέσον τὸν πόρον, ἐπιστήριγμος ὑπὸ ἱπποκράτους δεῖ γράφεσθαι παρὰ γείτονας τὸ ἡμίσεως μαι δακοῖς ἀρχομένου πρὸς τὸν ὀδόντα ἢ πρὸς τὸν μαλδακῶ, καὶ πρὸς τὸ τρυφᾶν ἢ ὑφὴ τῆς γενέσεως. ἀσπίζοντας ἀλλήλων ὄζῳ δακτύλου δ'. ἐστι δὲ μὴν τὸ πεπονθὸς σκέλος ὑπὸ τὴν [illegible], ὡς ἂν [illegible] κάτω ζῶν κρεμασθῇ ἢ αὐχένα ὅπῃ κεφαλῆς, ἀπέχοντα τοῦ γόνυ δυοῖν παλαισταῖν ἢ τριῶν δακτύλων μᾶλλον ἢ ἔλαττον ἐπὶ τοῖς ἰσχίοις τὸ πεπονθὸς σκέλος ὑπὸ τὴν [illegible], ὡς ἂν [illegible] μηρὸν, καὶ τὸ ταρσὸν τοῦ ἑτέρου ποδὸς ἐν ᾧ τὸ κεφαλὴ τὸ ὠμοῦ ἐξατενίσῃ ἢ ἐπικρεμασθῆναι τὸ ἀσθενοῦντος διαφόρως μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπὶ τὸ ἄρθρον. ἔστω δὲ τρίτον ἢ καθαρσιῶδες, τῷ μὲ ἄνωθεν ἁπλούστερος ὄντι, οἷόν τε μὴ ἀχυμῶδες ὄζῳ πολλῶν ἐπιφορτισμῶν. ἀφ' ὧν ἐν ἕξει τὸν αὐτὸν εἰ πολλοὶ τοιοῦτοι ἐφ. Quibus in Pauli verbis, vbi eius affectum duobus digitis altero plus intendi præcipit, quidam id extransuectis trabe suspenso homine ait commutant, & ἐντεταμμένῳ ὑπὸ τὸ ξύλον legunt, vt iis Hippocratis verbis respondeant. χρὴ δὲ ἐπάνω τοῦ ὑπερκειμένου σκέλους ἐπιβάλλειν τὸν ἐπιστήριγμα ἐφ' ᾧ μαλθακῷ ἀκροτήνῳ ἐφ' ἧς ἡ μεσόδμιον. τὸ δὲ σκέλος τὸ πεπονθὸς χρὴ, ὡς δύο δακτυλιαίου μᾶλλον τὸ ὑπερκεῖσθαι. Est & alius eiusdem interiorem in partem prolapsi reponendi modus apud Oribasium libro de Machinamentis, cap. 21. & 57., cuius etiam meminisse videtur Paulus.

* *Cap.* 118. *lib.* 6.

ὡς ἔπ' ἐλάχιστον χρόνον κρίμνημι] Quædam exemplaria κρεμάσῃ legunt.

πολλαῖσι δ' ἐνίοις ἐπιβάλλειν τὸ σκέλος] Paulus. εἰ γὰρ εἴη μὴ παῖδος ἡ νεανίου, ἔστι δ' ἡ μικρὸν ὑπερκατῆσθαι καὶ ἐπιβαίνειν τοῦδε καθῆσθε, τὸ ἄρθρον ἐμβεβλημένον. ὅπερ ἐστὶν ὁ γεγυμνωμένης τὸ ὄζῳ σφοδρὸς, καὶ τὸ σκέλος μόνον ἀφίησι τὸ ἰσχυρὸς καὶ πᾶσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀναπαύεται, τὸ δὲν ὀξεῖ ἐξαναβλύζει.

ἀλλὰ καὶ ἀνωθεν δεῖ χωῶσθαι] Paulus. ἵνα μὴ πᾶν χύσιν πάσῃ, καὶ τούτου αἰσθάνηται. Fanes autem nexos aut implicitos, aut etiam lota requirit Paulus.

ἀλλὰ καὶ ἱμάντι μακρᾷ] Paulus. ἱμάντι δὲ μαλθακῷ καὶ ἰσχυρῷ πλὴν μετρίως καὶ τὸν ἀρθρίαν ἁρμόσαντας, ἔπειτα τὸ ἄκρον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μέρους, ἔμπροσθεν ὄζῳ τῷ ἐπὶ τὸ κνήμης. ὀπίσθιον δὲ ὄζῳ τὸ ἀστοῦ. Sic enim apud Paulum legendum videtur.

πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς καταπεπτωκυίας] Istud quidem eorum ad iugulum suis capitibus deligari vult. Paulus verò duo lori capita ministro ad vehementiorem vim exhiberi. Oribasius etiam duplicatæ habenæ vel funis medium lana seu linteo circumdatum, ad interfemineam inferi, eiusq; capita super caput adduci iubet. Possunt quoq; lori capita ad axis clauum aut ad postem alligari, quò maior etiam à superiore parte extensio fiat.

ὅπως μὴ ὁ ἰμὰς] Oribasius si interiorem in partem femur exciderit, habenam inter femur integrum & articulum qui restitui debet, adhibendam præcipit, ne si femoris capiti subiecta fuerit, membrum ad inferiorem partem attrahi non sinat. Paulus quoq; istud sic exprimit. καταπεσούσης γὰρ τῆς κεφαλῆς, εἰ μὲ ἔσται τὰ ἔσω τοῦ ἄρθρου ἐξίστασι. τῷ μὲ ἱμάντος τῷ κατὰ τὴν ἀρθρίαν πλὴν μετρίως ἁρμόσαντα δεῖ ἐπιβῆναι τῆς ἑτέρας τῷ ἐπὶ τὸ μηροῦ πεφυκότος ἐπὶ τὸ ἄκρον ἐκ τοῦ ἔξω τοῦ ἀφεστηκότος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μηροῦ, καὶ τὸ ἀπαχθῆναι τὸ ἄκρον ἐκ τοῦ ἔξω τοῦ ἑτέρου μηροῦ καὶ τὸ ἀπαχθῆναι ἀναφέρειν τὸ ἄκρον ἐπὶ τὸ ἄνω τοῦ ἑτέρου μηροῦ

At verò vbi exteriorem in partem femoris caput luxatum fuerit, eodem quo suprà dictum est modo, ab vtraque parte extensiones faciendæ. Molitio autem per latum vectem vnà cum extensione adhibenda, ab exteriore parte ad interiorem adurgendo, ad natem ipsam aut paulò supra vecte appositò. Ad sanam autem coxâ iuxtam natem, quis manibus obfirmatis, vt ne corpus cedat, aut alio aliquo huiusmodi vecte superiecto, & ex aliqua cõueniente fossula firmato, contra oblu&etur, ac femoris luxati partem quæ ad genu est, ab interiore parte in exteriorem leuiter deducat. Huic verò luxationis modo suspensio minimè conuenit. Eius enim qui appenditur cubitũs femoris caput è suo cauo protruderet. Huic tamen luxationis modo conuenientem per subiectum lignum molitionem comminiscetur aliquis, si exteriore parte admoueatur. Sed quid plura? Nam si rectè & probè extensio fiat, rectè quoq; molitio adhibeatur, quis articulus hoc modo prolapsus non restituatur? Quòd si posteriorem in partem femur prolapsũ sit, extendere quidem & in diuersa ducere quomodo dictum est oportet, instratoq; ligno multiplici stragulo, quo molliss imum sit, & homine prono reclinato, hunc in modum extensio adhibenda. Vnà autem cum extensione, quomodo in gibbosis spinæ affectibus, per asserem deorsum impellendum est, assere è natium regione, magisq; in inferiorẽ quàm superiorẽ partem collocato. Incisura verò in pariete ad asserem directa non sit, sed paulùm deorsum spectans & ad pedes inclinata. Hæc reponendi ratio huiusmodi luxato articulo, tum maximè secundum naturam, tum etiam validissima est. Asseris autem loco abunde fortassis fuerit aliquem insidentem, aut manibus annitentem, vel de repente pedibus consistentem, vnà quoq; cum extensione sublimem ferri. Ex prædictis verò alia nulla reponendi ratio huiusmodi luxato articulo secundum naturam est.

[35] Ἢν ὁ ἐς τὸ ἔξω κεφαλὴ μηροῦ ὀλισθῇ, ταύτην χρὴ τὴν κατατάσιος ἔνθα καὶ ἔνθα χρὴ ποιέεσθαι, ὥσπερ εἴρηται τοῦ γόνυ τρόπου. τὴν δὲ μόχλευσιν πλάτος ἔχοντα μοχλῷ μοχλεύειν χρή. ἅμα τῇ κατατάσι, ὠθέειν τὸ ἔξω μέρεος, ἐς τὸ ἔσω ἀναγκάζοντα. κατά τε αὖλιν ἤδη τὸν γλουτὸν, ὑγιέμνιον μοχλεύειν, καὶ ὀλίγῳ αἰωτέρω. ὅπως δὲ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον, καὶ τὸν γλουτὸν αὐλισηκιζέτω ὑπὸ τῇσι χερσίν, ὡς μὴ ὑπείκῃ τὸ σῶμα, ἢ ἑτέρῳ τινὶ τοιούτῳ μοχλῷ ἀσφαλέως, καὶ ἐρείσας ἐκ τῶν καπέτων τινὰ ἁρμόζουσαν αὐλὶν καταγέτω. τὸ δὲ μηροῦ τὸ ἐξηρθρηκὸς τὸ μὲν ἄνω τοῦ γόνυ ἔσωθεν ἔξω ὠθεέτω ἡσύχως. ἡ δὲ χρέμασις οὐκ ἀρμόσει τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ὀλισθήσιος τὸ ἀρχαῖον. ὁ γὰρ πῆχυς τὸ ἐκχρεμαμβύου ἀπωθέοι ἂν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἀπὸ τῆς κοτύλης. τὴν μὲν τοιξὶ τὸν ὑποκειμένῳ ξύλῳ μοχλεύσιν μηχανήσαιτ' ἂν οὕτως ὥστε ἁρμόζειν καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸ ὀλισθήμαθος ἔξωθεν τοιεσθαρτέον. ἄλλα τί καὶ δεῖ πλείω λέγειν; ἐὰν γὰρ ὀρθῶς μὲν καὶ εὖ κατατείνηται, ὀρθῶς δὲ μοχλεύηται, τί οὐκ ἂν ἐμπέσοι ἀρχαῖον, οὕτως ἐκπεπωλωκός. [36] ἐὰν δὲ ἐς τοὔπισθεν μέρεος ἐκπεπωλωκὴ ὁ μηρὸς, ταύτην καταβάσιος καὶ αὐλισάσιος, οὕτω δεῖ ποιέεσθαι, καθάπερ εἴρηται. ὑπισχνεόμενος δὲ ὅτι τὸ ξύλον ἱμάλιον πολύπλυχον ὡς μαλακώτατον ἔσται, τοιμένα καταικλίνασθαι ἄνθρωπον, οὕτω κατατείνειν. ἅμα δὲ τῇ καταπάσι, χρὴ τῇ χαίδι καταναγκάζειν αὖλιν ὑγιέα, ὡς τὰ ὑγιώματα, κατ' ἴξιν τὸ πυγαίου ποιησάμενον τὸν σανίδα, καὶ μεῖζον ἐς τὸ κάτω μέρεος ἢ ἐς τὸ ἄνω τοῦ ἰσχίου. καὶ ἡ στομὴ ἐν τοῦ τοίχου τῇ σανίδι μὴ ὀρθὴ ἔστω, ἀλλ' ὀλίγον καταφερὴς, τοιεῖς δὲ τοῦ ποδῶν μέρεος. αὕτη ἡ ἐμβολὴ καὶ φύσιν μάλιστα τοῦ τρόπου τούτου τὸ ὀλισθήματος ἐστὶ, καὶ ἅμα ἰσχυροτάτη, ἀρκέσει δ' ἂν ἴσως καὶ τὸ σανίδος τὸ ἐφεστηκὸς μικρὸν ἢ τῇσι χερσὶν ἐρείδεσθαι, ἢ ὅτι ὀκάτα ἐξ ἀπίνης ὁμοίως ἐπαωρηθῆναι ἅμα τῇ καταπάσι. ἄλλη δὲ εὐσημίη ἐμβολὴ τῶν τοιεσφημένων καὶ φύσιν ἐστὶ τοῦ τρόπου τούτου τὸ ὀλισθήματος.

[35] Διὰ δὲ ἐς τοὔξω κεφαλὴ μηροῦ] Hunc luxationis modum paucis sic explicat Paulus. εἰ δ' ὅτι τὰ ἐκτὸς ἡ ἐξάρθρησις ἔλαβεν, κατατείνειν χρὴ ὁ ἄνθρωπος ὡς ἀνωτέρω. τὸ δὲ καὶ θαυμαστὸν ἴσως ἀπὸ τοσαύτης ἀποκινηθέν φέρει τοσαύτην τοσότητα, θαυμάσας φησὶ Ἡρόδοτος. τὸ δὲ ἐκτὸν μοχλεύειν ἔξωθεν ὅτι καὶ εἶπα, καὶ τῶν μὴ μόζουσαν ἐγχειρεῖν ἐγχειρεῖν τάρρων, ἀντιβαίνοντος τοῦ μοχλοῦ ὑπερέχου πρὸς τὸν ὑγιᾶ χλωτόν. Sic enim mihi locus legi posse videtur, etsi quidam ex Hippocrate hic multa reponunt. Celsus verò breuiter admodum quod in hac luxatione præcipitat, cæteris calibus accommodat. In cæteris verò calibus (scribit) vbi ossa per vim paululum inter se recesserunt, medicus debet, id quod eminet, retro cogere, minister contrà inde coxam propellere.

[36] Διὰ δὲ ἐς τοὔπισθεν μέρεος] Hunc repositionis modum sic Paulus exprimit. ὅτι δὲ τὸ ὀπίσω, ὑπὸ δεῖ μᾶλλον ἀγαγεῖν καὶ τείνεσθαι τὸν ἄνθρωπον. ἀλλ' ὅτι στρεβλὸν κῖλός, καθάπερ καὶ τὸν ὅτι τὸ ἐκτὸς ἐξηρθρηκότων ὡς πρὸ τοῦ ἔλεγεν, ὅτι μὲν τὸ ξύλον ἡ βάθρα ὁρίσει καταστῆσαι τὸν ἄνθρωπον, ὑπὸ καὶ τὸ ἰσχίου ἀλλ' ἐν τῷ σκέλει τὸ παιδίον τὸν δεσμῶν, ὡς ἀφίκοιτο εἴρηται. (Sic enim mihi legendus locus videtur.) Oribasius libro de * Machinamentis, paulò diuersam reponendæ istius luxationis modum per spatham recenset.

* *Cap* 21. & 38.

At si anteriorem in partem luxatum fuerit, idem certè extendendi modus conuenit. Vir autem cùm manibus robustissimus, tum etiam peritissimus, superiore alterius manus parte ad inguen offirmata, eandemque altera manu insuper comprehendens, vnà quidem luxatum articulum deorsum, simulque ad anteriorem genu partem propellat. Hic enim reponendi modus huic luxationi maximè secundum naturam conuenit. Sed & suspendendi ratio propè ferè ad naturam accedit. Eum tamen qui appenditur gnarum esse oportet, vt ne cubiti molitione articulum expellat, sed circa medium interfœmineum & iuxta os sacrum appensionẽ faciat. Laudandus quoque iseſt qui per vtrem hunc articulum

[37] Ἢν δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν ὀλισθῇ, τὴν μὲν καταταίσιον ὁ αὐτὸς τρόπος ποιητέος, αὐδρεῖα δὲ χρὴ ὡς ἰσχυρότατον ἀπὸ χειρῶν, καὶ ὡς εὐπαιδεύτατον ὑπερείσαντα τὸ θέναρ τῆς χειρὸς τῆς ἑτέρης παρὰ τὸν βουβῶνα καὶ τῇ ἑτέρῃ χειρὶ τὴν ἐωυτοῦ χεῖρα προσκαταλαβόντα, ἅμα μὲν ἐς τὸ κάτω ὠθεῖν τὸ ὀλίσθημα, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ γούνατος μέρεος. ἔστι γὰρ ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς μάλιστα καὶ φύσιν τούτῳ τῷ ὀλισθήματι ἐστίν. ἀπαρκεῖ καὶ ὁ κρεμασμὸς, ἐγγὺς γε τῆς καὶ φύσιν. δεῖ μέντοι τὸν ἐκκρεμάμενον ἕρπειν ἔξω, ὡς μὴ ἐκμοχλεύοι τὸν πῆχυ τὸ ἀρχαῖον, ἀλλὰ τοῦ μέσον τὸν αἰδοίου καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον τὸν ἐκκρέμασιν ποιέεται. [38] βούλοιτο δὲ καὶ ὁ πειρηθεὶς ἀσκῶ τοῦτο

A τοῦτο δ' ἀρ' ἔθελον ἐμβαλέσθαι. καὶ ἤδη μὲν ἴνας εἶδον, οἱ ἴνες ὑπὸ φαυλότητος, καὶ τὰ ἔξω ἐγκεκλιμένα, καὶ τὰ ὀπίσθεν ἀσκῷ ἐσφρῶντο ἐμβαλεῖν, οὐ γινώσκοντες ὅτι ὀξέως ἀσκὸν ἀδύ μᾶλλον ἢ ἐσέβαλλον. ὁ μέντοι τοῦτο ὀπτικήσας, δῆλον ὅτι τοὺς τὰ εἴσω ὠλισθηκότα, ἀσκῷ ἐμβάλλειν ἐπέφρασεν. ὀπίσθια δὲ μὲν οὖν χρὴ ὡς χρηστέον ἀσκῷ εἰ δοι χρέεσθαι. Δεῖ γινώσκειν δὲ χρή. ὅτι ἕτερα πολλὰ ἀσκοῦ χρείαν ὅστιν. χρὴ γὰρ μὲν ἀσκὸν καταλιπεῖν ἐς τὸν μηροὺς ἀφύσητον ἐόντα, ὡς ἂν δυνατὸν αἰωρᾶτο τοῖς ἄνευρον αἰάζοντα. ἀπὸ δὲ τῶν ὀπισθιῶν ἀρξάμενον, ταινίῃ τοὺς ἀλλήλοις τοὺν μηροὺς καταδῆσαι, ἄχρει τῆς ἡμίσεος τῶν μηρῶν. ἔσωθεν ἐς ἕνα τῶν πολλῶν τῶν λελυμένον. ἐνθεῖναι αὐλὸν ἐκ χαλκείου φυσᾶν. καὶ ἐσφυσήσαντα ἐς

C τὸν ἀσκόν. τὸν δ' αὖ ἕτερον πλάγιον καταπεῖσαι, ὃ σπανιώτερον σκέλεος ὀπτικῆς ἔχοντα. ἡ μὲν οὖν παρασκευὴ αὕτη ὅστι. σκυβάζονται δὲ κάκιον οἱ πλῆθοι, ἢ ὡς ἐγὼ εἶπον. οὐ γὰρ καταδέουσι τοὺν μηροὺς ὅπῃ συχνόν, ἀλλὰ μοῦνα τὰ γόνατα, καὶ ὑπὸ τοῦ σκατατείνουσι. χρὴ δὲ καὶ τοῦτο κατειδέναι. ὅμως δὲ ἤδη ἴνας ἐσέβαλον, ῥηιδίου τοῦ ἁγμάτος ὀπτυχόντες· βύσσορος δὲ ὑπὸ τοῦ ἐ-

D χρῆν ἀναγκάζεσθαι οὕτως. ὅ, τε γὰρ ἀσκὸς ἐμφυσώμενος, ὑπὸ τοῦ ὀγκηρότατα αὐτοῦ ἔχει τοῦτο τοῦ ἄρθρου τῆς κεφαλῆς, ὥσ ὡς μάλιστα ἐκμοχλεύεσθαι. ἀλλὰ χρὴ ἐοῦσι, ἀσθενὲς μέζες καὶ τῶν μηρῶν ἴσχυς, ἢ κρὴ τὸ μέζον, ἢ ἓν κατατέρω. οἵ τε αὖ μηροὶ φύσι γαυσὶ πεφύκασιν. αἴωρεν γὰρ ἐρικώδεές τε καὶ ξύμ-

E μηροι. ἐς δὲ τὸ κάτω ὑπόξηροι. ὥστε καὶ ἡ τῶν μηρῶν φύσις ἐπαναγκάζοι ἂν ἀσκὸν, ἀπὸ τοῦ ὀπισθοτάτου χωρίου. εἰ τε οὖν τὸ σμικρὸν ἐνθεῖσα ἀσκὸν, μικρὴν ἰσχὺν ἐοῦσαν, ἀδυνάτον ὅστιν ἀναγκάζειν τὸ ἄρθρον. εἰ δὲ δεῖ ἀσκῷ χρέεσθαι, ὅπῃ πολὺ μηροὶ ξυνδετέοι τοῖς ἀλλήλοις. καὶ ἅμα τῇ καταβάσῃ τὸ σώματος,

F ὁ ἀσκὸς φυσητέος. τὰ δὲ σκέλεα ἀμφότερα ὁμοῦ καταδεῖν ἐν τούτῳ τῷ δέσμῳ τῆς ἐμβολῆς ὅπῃ πλεῖστου. χρὴ δὲ πλείσου μὲν ποιέεσθαι τὸν πόνον ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ, ὅκως ὑγιὲς μὲν ποιήσῃς τὸ νοσέον. εἰ δὲ πολλοῖσι δέμασιν οἷόν τε εἴη ὑγιέας ποιέειν, ἧσσον ἀνιηθησόμενον χρὴ αἱρέεσθαι. καὶ γὰρ ἀνδραγαθικώτερον τοῦτο καὶ τεχνικώτερον. ὅσῳ μὴ ὀπτικωμένῃ δημοσίου κινδυνίης.

G τοῦτο δ' ἐστὶν ὁ λόγος ὅστιν, τοιάδε τ' ἂν ἴνας καινοτόμους καταβάσιες εἶεν τὸ σώματος, ὥστε ἐν τῷ πρεόντων τὸ ὕπερον θυμοῦσθαι. τοῦτο μὲν οὖν τὰ δεσμὰ τὰ ἱμαντώδεα μὴ πρεῖα τὰ μαλθακὰ καὶ τοῦσιόντα, ἀλλ' ἢ σιδήρεα, ἢ ὅπλα, ἢ χρινία ταινίῃσι χρὴ ἢ ἐρρήγμασι πυκνοῖσιν ἐμνεῶν τοῦτελίσσειν τοῦτο μάλιστα, εἰ μέλλοι τὰ δεσμὰ καθήξειν καὶ ἓν ὀπτιπλέον. ἔσωθε ὄντω δεῖν τοῖσι δεσμοῖσι. τοῦτον δὲ ὀπὶ κλίνης χρὴ, ἢ ὃς ἰσχυρότατη καὶ μεγίστη

H τῶν πρεουσέων. καταστεπᾶσθαι καλῶς τὸν ἄνθρωπον. τῆς δὲ κλίνης τοὺν πόδας, ἢ τοὺν τοῦς κεφαλῆς, ἢ τοὺν τοῦς ποδῶν, ἐρηρεῖσθαι τοῦς τὸν οὐδὸν, εἴ τε ἔξωθεν ξυμφέρῃ, εἴτε ἔσωθεν. τοῦτο δὲ τοὺν ἑτέρους πόδας παρεμβεβλῆσθαι ξύλον τετράγωνον, πλάγιον, δίπηχυ ἀπὸ τὸ ποδὸς τοῦς τὸν πόδα. καὶ ὃσῳ μὲν λεπτὸν ἔῃ τὸ ξύλον, τοσοῦτο δέεσθαι τοῦς τοὺν πόδας τῆς κλίνης, ὅσῳ δὲ παχὺ ἔῃ, μηδέν. ἔσωθε τὰς ἀρχὰς χρὴ τῶν δεσμῶν, καὶ τῶν τοῦς τῆς κεφαλῆς, καὶ τῶν τοῦς τῶν ποδῶν;

recondere tentarit. Nonnullos tamen vidi, qui ob ineptiam, tam ea quæ extra, quàm quæ in posteriorem partem erumperent, per vtrem reponere tentarent, neque aduerterent hoc modo articulum potiùs expelli quàm restitui. Constat certè eum qui primus id excogitauit, quæ intro luxata fuerũt per vtrem reponere tentasse. Nosse igitur conuenit vbi vsus expetit, vtre vtendum esse, scire tamen licet multa alia vtre præstantiora esse. Vter autem non inflatus inter femora collocatur, sic vt quoad eius fieri potest, maximè sublimis ad interfœmineum adducatur, tum à patellis genu initio ducto, fascia femora inter se vinciantur, quæ ad eorum mediam partem tendat, deinde impositio folle fabrili in partem ex multis solutam; flatus in vtrem immittitur ac distendi cogitur. Homo verò in latus decumbere debet, & crus affectum superiore parte habere. Atque huiusmodi quidem est apparatus. Plærique tamen deteriùs quàm ego dixi apparant. Neque enim femorum magnam partem, sed genua tantum deuinciunt, neque præterea intensionem admouent, quæ tamen necessariò adhiberi debet. At nonnulli rem facilem nacti, luxationem etiam restituerunt. Verùm hoc pacto non admodum facilis impulsio est. Inflatus enim vter qua potissimùm parte tumet, articuli caput, quod molitione impelli maximè debet, non attingit, sed ferè tota sui parte medius inter femora, vel circa medium, vel adhuc inferius collocatur. Adhęc femora etiam ipsa curua natura sunt comparata. Superiore enim parte carnosa sese contingunt, inferiore verò in angustum tenuantur. Ita vt etiam femorum natura vtrem ab eo loco expellat, in quem maximè immitti oportebat. Si quis igitur paruum vtrem immittat, fieri nullo modo poterit vt vis exigua articulum impellat. Quòd si vtre vtendum sit, femora inter se magna ex parte colliganda, vnaque cum corporis extensione vter inflandus. In hoc verò repositionis modo vtraque crura extrema parte simul deliganda. At verò in tota arte imprimis quidem tibi allaborandum est, vt quod ægrum est ad sanitatem reducas. Quòd si ea multis modis restitui potest, is qui minimum habet molestiæ eligendus. Istud enim ad bonum virum & artis peritum spectare magis videtur, si popularem auram non affectes. Verùm (quod ad præsens institutum attinet) tam domestici sunt quidam extendendi corporis modi, vt promptè in rem præsentem expediri possint. Nempe quidem si lora mollia & lenia non adfuerint, sed vel ferreæ catenæ, vel rudentes nautici, vel funes, ea vincula qua parte iniici debent, aut etiam ampliùs, fasciis aut laneorum panniculorum segmentis conuoluenda, tum vinculis vincienda. Homine verò in lecto ex iis quorum est copia firmissimo & maximo bene extento, lecti pedes, vel à capite, vel qui à pedibus sunt, aut exteriore, aut interiore parte, prout conferre videbitur, ad ianuæ limen offirmandi. Ad alios autem pedes lignum quadratum transuersum, quod ab vno ad alterum pedem pertingat, obiiciendum, ac si id quidem exiguum extiterit, ad lecti pedes deligandum, sin crassum, sine vinculo relinquendum. Post hæc vinculorum capita, tum à capite, tum à pedibus, vtraque ad pistillum,

vel ad aliquod aliud huiusmodi lignum alligentur. Vinculum verò è directo ad corpus, vel paulò etiam supra collocetur. Per pistilla verò quæ erecta existunt, conueniens extensio fiat, quorum alterum ad limen, alterum ad obiectum lignum offirmatur. Tum sic retro adductis pistillis extensio facienda. Ad hoc autem satis esse poterit scala firmos gradus habens lecto supposita, ad cuius gradus, liminis & ligni appositi loco, pistillis conuenienter hinc & inde firmatis, eodem modo vinculorum distensio adhibeatur. Femoris item articulus, siue interiorem in partem, siue in priorem luxatus fuerit, hunc etiam in modũ reconditur. Scalæ in terram defixæ homine insidente, tum crus quidem integrum leuiter extentum, quâ commodum videbitur alligandum, ex affecto autem vas fictile aqua plenum appendendum, aut sporta in quam coniecti lapides fuerint. Est & alius reponendi modus, si interiorem in partem luxatio contigerit. Trabes iusta altitudine inter duas columnas deligatur, cui ab vna parte quæ pro magnitudine natiũ extet, æger se applicet, obuolutoque pectori stragulo, homo contiguæ trabis parti insideat, tum pectore ad columnam lata quadam habena adducto, demum crus integrum, ne circum oberret, ab aliquo quidem contineatur, læso verò pondus quantum cõuenire videbitur, vt etiam supra dictum est, appendatur. Imprimis igitur nosse conuenit, ossium omnium iuncturas, vt plurimùm, ex capite & acetabulo constare, ac in quibusdam cauum acetabuli formam referre, in nonnullis verò sinus leuiter esse depressos. Prolapsi autem omnes articuli, maximè quidẽ protinus dum adhuc sunt calidi, vel certè quàm citissimè recondendi. Nam & qui reponit faciliùs ac citiùs reponet, ægroq; longe minorem molestiam affert, si priusquam locus intumuerit, articulus recondatur. Omnes item recondendi articuli antè emolliri & dimoueri debent. Sic enim faciliùs reuerti solent. In omnibus autem articulorum repositionibus imperanda abstinentia est, præcipuè quidẽ vbi maximi sunt & repositu difficillimi articuli, minimùm verò vbi minimi & qui facilè reconduntur.

πρὸς δῆσαι ἑκατέρας πρὸς ὃ ὕπερον, ἢ πρὸς ἄλλο τι τοιοῦτον ξύλον. ὁ δὲ δεσμὸς ἐχέτω ἰθυωρείῳ χῇ ὃ σῶμα, ἢ ἧσσον ὀλίζην αὐωτέρω. ξυμμέτρεως δ' ἐκτεθάθω πρὸς τὰ ὕπερα ὡς ὀρθὰ ἑστάτω, ὃ μὲν πρόσθε ὑδὸν ἐρείδηται, ὃ δὲ πρόσθε ὃ ξύλον ὃ πρόσθεβλημένον. καὶ πρὸς ἅτω τὰ ὕπερα ἀναχλῶσθαι χρὴ τῷ καὶ πάσιν ποιέειν, ἀρχέτω δὲ κλίμαξ ἰσομερὴς ἔχουσα τοὺς κλιμακτῆρας ὑποτεταμμένη ὑπὸ τὴ κλίνεϊ, αὐτὶ τῦ ὑδοῦ τε καὶ τοῦ ξύλου τοῦ πρόσθε βαμμένου, ὡς τὰ ὕπερα πρὸς τὴ κλιμακτήρων τοὺς ἁρμόζοντας ἔνδην καὶ ἔνδην πρόσθερηρεισμένα, ἅτω τῷ καὶ πάσιν ποιεῖσθαι τῷ δεσμῷ. ἐμβεβήσεται δὲ μηδεὶς ἀνθρώπων καὶ ὧδε χρεών. ἰὼ ἐς ὃ ἐίσω ὀλιοδῆ, ἐς ὃ ἔμπροσθεν. κλίμακα χρὴ καταρύξαντα, ὅπισθα θῆσαι ἄνθρωπον. ἔπειτα δὲ μὴ ὑγιὲς σκέλος πύχως κατατείναντα πρόσσθησαι ὅκου αὖ ἁρμόσῃ. ὁκὲ δὲ τὸ σιναρὸ, ἐὶς χεράμιον ὕδωρ ἐγχέαντας ὁκὲ χρεμάσαι, ἢ ἐς σφυρίδα λίθους ἐμβάλλοντας. ἕτερος δὲ τρόπος ἐμβολῆς. ἰὼ ἐς ὃ ἐίσω ὀλιοδῆ, τρωτῆρα χρὴ ξηρὸν θῆσθαι μεταξὺ δύο ξύλων, ὕψος ἔχοντα συμμέτρεως. προσεχέτω δὲ τῷ τρωτῆρος κὴ ὃ ἕνμερος ὁ νοσέων, ὀχέων δὲ πυγαῖον. πρόσθεσθαι δὲ χρεὼ τὸ σῆθος τῷ ἀνθρώπου ἰμάλιον, ὅπισθα θῆσαι ἄνθρωπον ὅπως τὸ προσεχὲς τῷ τρωτῆρος. εἶτα προσλαβέειν τὸ σῆθος πρὸς τὸν ξύλον πλατέϊ ἱμάντι. ἔπειτα δὲ μὴ ὑγιὲς σκέλος κατεχέτω ἰὼς, ὡς μὴ ἀποσφάλληται. ὁκὲ δὲ τὸ σιναρὸ ὁκὲ χρεμάσαι βάρος ὅσον ἁρμόζει, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται. προσθεν μὲν οὖν δεῖ εἰδέναι, ὅτι πάντων τῶν ὀστέων αἱ ξυμβολαὶ εἰσιν ὡς ὁπλοῦν ἡ κεφαλὴ κὴ ἡ κοτύλη. ἐφ' ὧν ἡ μὲ ἡ χώρα κοτυληδὴς κὴ ὁπτίμαχρος. ἔνιαι δὲ τῶν χωρέων γλωωοειδέες εἰσίν. ἀεὶ δὲ ἐμβεβήκεν δεῖ, πάντα τὰ ὀκπίπτοντα ἄρθρα μάλιστα μὲν θύρῃς πρόσχρῆμα ἔνι θερμῷ ἐόντων. εἰ δὲ μή, ὡς τάχιστα. κὴ γὰρ τἀμβάλλοντι ῥηϊτέρην κὴ ἧσσον ὁκτὼ ἐμβαλεῖν. κὴ τὰ ἀθενέοντι πολὺ ἀσπουδοτέρη ἡ ἐμβολή, ἢ πρὶν διοιδεῖν ὁκτώ. δεῖ δὲ ἀεὶ πάντα τὰ ἄρθρα ὀκτάπλα μέλλης ἐμβάλλειν, πρόσθεν ἀναλαβέσθαι κὴ σφίγγειν κλίσαι. ῥᾷον γὰρ ἐξελεῖ ἐμβαλλεῖς. πρόσθεν δὲ πάσας τὰς τῶν ἄρθρων ἐμβολὰς, ἰσχναίνειν δεῖ ἄνθρωπον, μάλιστα μὲν πρὸ τὰ μέγιστα ἄρθρα κὴ χαλεπώτατα ἐμβάλλειν. ἧκιστα δὲ πρὸ τὰ ἐλάχιστα κὴ ῥηϊδίκα.

A B C D E F G H

37 Διὰ δὲ τὸ ἔμπροσθεν] Paulus apertissimè hunc luxationis modum sic exprimit: ὅταν δὲ τὸ ἔμπροσθεν ἐξαρθρήκοτον, καταπινομένου τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς τις ἰσχυρὸς τὸ δι' ἀρ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὅπῃ τοῦ πεπονθότος ἀποδίδωμος βουβῶ[νος] τὸ ἐπειγόμενον συμπιέζεται, ἅμα τε ὅπῃ τὸ κάτω κὴ πρὸς πόδα γόνατι ποιεῖσθαι πρὸς πλησιον. Celsus verò in hac luxatione eundem ferè restituendi [modum] his verbis refert: Nervis extentis vbi in priorem os venit, rotundum aliquid super inguen ponendum, subitoque super id [os] inducendum est eodem modo eademque de causa, qua idem in brachio fit, protinusque si complicari femur potest, intus est. Sic enim legendus mihi locus ille videtur.

πρὸς ὃ οὐδὸν] οὐδὸς Hesychio exponitur βαθρὸν ὁ πρὸς τὴ θύρας, & ὁδὸς. Sudæ verò βαθρὸν, φλιὰ κὴ βαθμὸς & τὸ κάτω τῆ θύρας, ianuæ limen vel lignum seu saxum in ima ianuæ parte, qua in ædes ingressus patet. Eidem quoq; idem quod τὸ οὐδὸς aut ὁδὸς significat. τὸ ἔδαφος, solum ac pauimentum. Quæ notione etiam hîc sumi potest. Verùm hîc videtur αὖωδον pro τὸ οὐδὸν legisse Erotianus, αὖωδον enim βαθμὸν κὴ οὐ τὸ οὐδὸν exponit, ὡς κὴ φλιὰν καλεῖσθαι scribit, si modò integra est scriptio.

ἢ ἐς σφυρίδα] σφυρὶς hîc idem quod σαγὴνις fiscella, sporta, corbis aut calathus vimineus, vnde & σαγήνιον Aristophani ὀξυκαμπὲς λύχνον dicitur, quòd tenes tardi ad ingressum laternam in sporta circumferrent. Ibidem etiam πλέκος dicitur. Hesychius autem σαγήνιον esse dicit πλεκτὸν πῖξος οἰσυΐνων, idem quod σαγηνίδιον, σαγὴνις autem Etymologo dicitur, quasi σηνὶς, τὸ ἧσσον πυρὸν ἀγγεῖον.

κωπη-

A ὀκόθον τὸ πυγαῖον] Sic legunt omnia exemplaria. Vidus ὀκόθι πυγαίων, aut πυγαίου legisse videtur.

ἐφ' ὧν ἢ ἧκιστα κοτυληδών.] Galenus lib. de ossibus, κοτύλην vocari scribit Medicis cauitatem profundiorem & magis sinuosam ossium capita excipientem. γλυφὶν verò leuiter depressam & superficiariam, leuiterque desidentem ac sinuosam.

ἢ πολὺ διωλίσθῃ.] Sic habent editicia omnia exemplaria. Quædam verò manuscripta διωλισθῇ legunt, quod de ossibus dicitur quæ vi in suam sedem compelluntur. Quædam etiam διωλίσθῃ, & alioqui facilis est lapsus.

39 Δακτύλων δὲ ἰὼ ὀκπέσῃ ἀρθρον, ἰώ τε ὃ πρῶτον τῆς χειρὸς, ἰώ τε ὃ δεύτερον, ἰώ τε ὃ τρίτον, ὁ αὐτὸς καὶ ἶσος ζῆτος τῆς ἐμβολῆς. χαλεπώτερα μὲν ἀεὶ τὰ μέγιστα τῶν ἄρθρων ἐμβάλλειν. ὀκπίπτῃ δὲ κατὰ τέσσαρες ζῆτοις, ἢ ἄνω, ἢ κάτω, ἢ ἐς ὃ πλάγιον ἑκατέρωθεν. μάλιστα μὲν ἐς ὃ ἄνω. ἧκιστα δὲ ἐς τὰ πλάγια, ὅτι τὰ στρόβρα κινέεσθαι. ἑκατέρωθεν δὲ τῆς χαρπῆς οὗ ὀκβέβηκεν, ὥστερ ἄμβη ἐστίν. ἰὼ μὲν οὖν ἐς ὃ ἄνω ὀκπέσῃ, ἢ ἐς ὃ κάτω, ἁλῷ τὸ λειότερον τῇ τοῦτον τὸν χώρον, ἢ ὅκ τῶν πλαγίων, καὶ ἅμα μικρῆς ἐούσης τῆς ὑπερβάσιος, ἰὼ μεταξὺ τὸ ἄρθρον, ῥηίδιον ἐστὶν ἐμβάλλειν. ζῆτος δὲ τῆς ἐμβολῆς ὧδε. περιελίξας Ⓦ δάκτυλον, ἄκρον, ἢ ὁπιδέσματί τινι, ἢ ἄλλῳ ζήτεω τοιούτῳ τινὶ, ὅκως ὁ κότερα καὶ τατείνης ἄκρου λαβόμενος, μὴ ἀπολιθάνῃ. ὅταν δὲ περιελίξῃς, Ⓦ μὲν ἵνα ἁλῷ λαβέσθαι αὐτοῦ τὸ καρπὸ τῆς χειρὸς, Ⓦ δὲ τὸ κατάλημμένου. ἔπειτα κατατείνων πρὸς ἑωυτὸν ἀμφοτέρους οὕ μάλα, καὶ ἅμα, ἀπῶσαι τὸ ἐξεχηκὸς ἄρθρον ἐς τὸν χώρον. ἰὼ μὲν ἐς τὰ πλάγια ὀκπέσῃ, τὸ μὲν κατατείνοις ὁ αὐτὸς ζῆτος. ὅταν δὲ δὴ δοκέῃ σοι ὑπερβεβηκέναι τὸν γόμφον, ἅμα χρὴ κατατείναντας ἀπῶσαι ἐς τὸν χώρον οὗ ἶσης. ἕτερον δὲ ἵνα ὅκ τοῦ ἑτέρου μέρεος τοῦ δακτύλου, φυλάσσειν καὶ ἀνωθέν, ὅκως μὴ πάλιν ὀκβῇ ἀπολιαθῇ. ἐμβάλλουσι δὲ ἐπιδέσεως μὲν αἱ σαῦραι αἱ ὅκ τῶν φοινίκων πλεκόμεναι, ἰὼ καταπείνῃ ἔνθεν καὶ ἔνθεν Ⓦ δάκτυλον λαβόμενος, τῇ μὲν ἑτέρῃ τῆς σαύρης. τῇ δ' ἑτέρῃ τοῦ καρποῦ τῆς χειρός. ὁκόταν δὲ ἐμβάλλῃς, ὑπιδεῖν δεῖ ὀθονίοισιν ὡς ἁπλοτάτοισι, κεκπρωυθρόοισι κηρωτῇ, μήτε λίαν μαλακῇ, μήτε λίαν σκληρῇ, ἀλλὰ μετρίως ἐχούσῃ. ἡ μὲν γὰρ σκληρὴ, ἀφέξηκεν ἀπὸ τοῦ δακτύλου. ἡ δὲ ἀπαλὴ καὶ ὑγρὴ διατήκεται καὶ ἀπόλλυται, θερμαινομένου τοῦ δακτύλου. λύειν δὲ ἄρθρον δακτύλου, τεταρταῖον ἢ τεταρταῖον. τὸ δὲ ὅλον, ἰὼ μὲν φλεγμαίνῃ, πυκνότερον λύειν. ἰὼ δὲ μὴ, ἀραιότερον. καὶ πρώτων δὲ τῶν ἄρθρων, τοῦτο λέγω. καθίσαται δὲ τὸ δακτύλου τὸ ἄρθρον, τεσσαρεσκαιδεκαταῖον. ὁ αὐτὸς δὲ ὅτι θερμοπείης ζῆτος, δακτύλων χειρός τε καὶ ποδός. περὶ δὲ πάσας δὲ τὰς τῶν ἄρθρων ἐμβολὰς, δεῖ ἰσχναίνειν, καὶ λιμαγχονέειν ἄχρι εὐδόμης. καὶ ἢν μὲν φλεγμαίνῃ, πυκνότερον λύειν, ἰὼ δὲ μὴ, ἀραιότερον. ἢν συχνὸν δὲ δεῖ ἔχειν ἀεὶ τὸ πονέον ἄρθρον, καὶ ὡς κάλλιστα ἐσημαλισμένον κεῖσθαι. 40 Γόνυ δὲ ὀυνθέτερον ἀγκῶνος, διὰ τὴν ὀυσαλίδα καὶ τὴν ὀυφυίην, δεῖ καὶ ὀκπίπτει ῥᾷον. ὀκπίπτει δὲ πλείστας ὅσον, ἀταρ καὶ ἔξω καὶ ὄπισθεν. ἐμβολὰ δὲ ὅκ τοῦ συγκεκάμφθαι. ἢν ὀκλακλάσας ὀξέως, ἢ σωελίξας ταχέως ὄγκον ὑπὸ τὴν ἰγνύν, καὶ θεὶς ἀμφὶ ποδὸν ὀξάφυσης, ἐς ὄκλασιν ἀφιέναι τὸ σῶμα δεύσεται δὲ καὶ καταπεινέοντα μετρίως, ὥστερ ἀγκὼν ἐμπίπτει τὰ ὄπισθεν. τὰ δὲ ἔνθα καὶ ἔνθα. ὅκ τοῦ συγκεκάμφθαι, ἢ ὀκλακλάσαι. ἀταρ ὁκόταν καταβάσιος μετρίης. ἢ διόρθωσις ἅπασι καινή. ἰὼ δὲ μὴ ἐμπέσῃ, τοῖσι μὲν ὄπισθεν

At verò vbi digitorum articulus exciderit, siue primus qui ad manum est, siue secundus, siue tertius, eadem & æqualis est reponendi ratio. Maximi tamen articuli ægriùs semper restitui solent. Prolabuntur autem quatuor in partes, aut sursum, aut deorsum, aut vtrinque ad latus, sed sursum maximè, minimè in latus, idque dum vehementer mouentur. Ex vtraque verò parte in quam excesserunt, velut supercilioſa quædam eminentia in extrema ora labro similis apparet. Si quidem igitur in superiorem aut inferiorem partem exciderit, cùm hic locus læuior quàm qui ad latera sit, simulque prolapsus articulus parum excesserit, facilis repositio est. Reponendi autem ratio sic habet. Digito extremo, vel fascia, vel alia quapiam huiusmodi ratione obuoluto, ne ea parte prehensus, dum intenditur elabatur, vnus quidem manum supra primam iuncturam, alter digiti partem obuolutam prehendat, tum ad sese probè vterque extendat, vnaq; prolapsum articulum in suam sedem impellat. Quòd si in latus excidit, eadem quidem extendendi ratio adhibetur. Vbi namque lineam tibi excessisse videbitur, simul dum extenditur, protinus in locum suum impellendus. Alius verò quidam ab altera parte digitum repellat, id obseruans ne rursum eam in partem elabatur. Idoneam quoque repositionem præstant lacertæ viminea ex palmis contextæ, σαῦραι Græcis dictæ, vbi in diuersa digitum contendendo, altera manu lacertã, altera primam manus iuncturam prehendas. Repositus articulus linteis tenuissimis, cerato neque nimis liquido, neque nimis duro, sed mediocri consistentia illitis, quàm celerrimè deligari debet. Quod enim durum est à digito abscedit, quod liquidum & molle, digiti calore diffluit, & euanescit. Digiti autem articulus tertio aut quarto quoq; die soluendus, ac (vt in totum dicam) si quidem inflammatio occupauit, crebriùs, sin minùs, rariùs. Atq; hæc communiter de omnibus articulis dicta sunto. Restituitur digiti articulus decimo quarto die. Ac digitorũ manus & pedis eadem est curandi ratio. In omni verò articulorũ repositione, victu tenui & inedia etiam ad septimum diem vtendum, ac siquidem inflammatio subsit, crebriùs, sin minùs, rariùs resoluendum. Semper autem afflictum articulum quietem agere, & quàm optimo habitu collocatum esse oportet. Genu cubiti gibbo ob succinctã & commodam eius naturam benignius est, ideoq; faciliùs excidit. Sæpiùs autem interiorem in partem, sed & in exteriorem & posteriorem prolabitur. Hoc autem reponit subita conflexio aut excalcitratio, aut si ad conuolutum fasciæ globum in poplitem immissum, vt de repente genib⁹ flexis corpus in suras & talos subsidat, permiseris. Potest quoque moderata extensione, non secus ac cubiti gibbus, cum posteriorem in partem prolapsum est suum in locum reuerti. Vbi verò in hanc vel illam partem excidit, conflexione, aut excalcitratione reconditur. At quæ moderata intensione fit restitutio, omnibus communis est. Quòd si non reuertit, neque cùm

posteriorem in partem, neque cùm alias in partes excessit, flecti admodum queat. Femoris verò & tibiæ pars anterior imminuitur. At quibus interiorem in partem excidit, ij valgi magis euadunt, exterioribus autem partibus imminuuntur. Quibus autem exteriorem in partem excidit, ij varij magis, claudi verò minus efficiuntur. Crassiore autem ossis parte gestantur, & interioribus partibus imminuuntur. At quibus à primo ortu, aut dum adhuc corpus augetur luxatio facta est, ij quomodo priùs dictum est se habent.

ξυγκάμπτειν οὐ δυνάμενοι, ἀταρ οὐδὲ τοῖσι ἄλλοισι. πολὺ μινύθει δὲ μηρὸς καὶ κνήμης τὸ μεταφρένιον. ἰὼ ἢ ἐς τὸ ἔσω, βλαισότερον. μινύθει δὲ τὰ ἔξω. ἰὼ δὲ ἐς τὸ ἔξω γαυσότερον. χωλοὶ δὲ πάσιν, ἢν δὲ τὸ παχύτερον ὀστέον ὀχέῃ, μινύθει δὲ τὰ ἔσω. ἐκ γλυφῆς δὲ καὶ ἐν αὐξήσει ἢν λόγῳ τὸ πρόσθεν. A B

[39] Δακτύλων ἢ ἰὼ ἐκπίπτειν ἀφθρον] Digitorum luxationem & repositionem hunc in modum prosequitur * Celsus. At in digitis totidem ferè casus eademque signa sunt quæ in manibus. Sed in his extendendis non æquè vi opus est, cùm & articuli breuiores, & nerui minùs validi sint. Super mensam tantummodo intendi debent, qui vel in priorem, vel in posteriorem partem exciderunt, tum iam palma compelli, atque id quod in latus elapsum est, digitis restitui. † Idem de pedis digitis. In digitis nihil vltra fieri debet, quàm quod in his qui sunt in manu, positum est. Potest tamen conditus articulus medius aut summus canaliculo aliquo contineri.

* *Cap. 19 lib. 8.* † *Cap. 24.*

ὥσπερ ἄμβη ὀβίη] Hic locus mihi subindicari videtur à Galeno in Exegesi, cùm ἄμβη ὀφρυώδης ἐπανάστασις exponitur. C

ἐμβήσεται ἢ ὀπισχέως ἢ αὐ κάρη] Erotianus ὀπισκώς ἰκανῶς apud Hippocratem significare scribit, quod vel hìc maximè quadrat. Idemq; adscribit Atticos ὀπισθῆ dicere † ἰκανόν.

[40] Γάνυ ἢ] Quæ sunt hìc reliqua, quòd ex Mochlico petita, & quadam ex parte libro de Fracturis repetita videantur, à quibusdam interpretibus omittuntur. Ea tamen ex magna codicum pluralitate reliquis attexuimus. Genu autem ἀγκαλὶς succinctam & expeditam aut contractam naturam significat, ob expeditum illius motum, quodque promptiùs ac faciliùs reponatur. Aut certè contracta genu natura dicitur, quòd femore succinctum magis sit & compositum. Sic ἀγκαλὶς τὸ συνηγμένον ὡς ὀλίζον exponit Galenus Comment. 2. in libro κατ' ἰητρεῖον, eique quod est explicatum opponit. Sic genu ἀφυὲς commoda habilisque eius natura dicitur, aut opposita & conueniens. ἐυπειθέστερον autem, quòd mitiorem aut benigniorem repositionem faciat, aut cuius luxatio sit mitior, veluti ἀπιθέστερα ἐλιστήματα antea dicta sunt mitiores * ossium prolapliones. ἐυανδίστερον autem, quod habent quædam exemplaria scripta, vitiosum est & corruptum. * *Lib. de Fract.*

ἢ σκλακήσαι] Hic σκλακησμὸς excalcirationem significare videtur, & per calces elapsi ossis impulsionem, aut eam quæ fit repente calcibus in sublime iactatis & per subitum flexum articuli repositionem. D

ἐς ὄκλασιν] ὄκλασις dicitur cum genibus flexis quis in suras & talos subsidet. ὀκλάσαι λέγει (scribit Erotianus) τὸ θεῖναι τοὺς κνήμας καὶ τοὺς πόδας κάμψαντα τὰ γόνατα καθέζεσθαι. Hunc autem repositionis modum sic exprimit Celsus Et id quidem quod in posteriorem partem excidit, eodem modo rotundo aliquo super poplitem impositò adductoque cò crure reconditur. Solum autem repositionis modum per extensionem habet † Oribasius & Paulus.

† *Cap. 39. lib. de Machinamentis.*

ἰὼ ἢ μὴ ἐκπίπτειν] ἐμπίπτειν legendum quemadmodum in Mochlico, &, ἀταρ ὑδὶ τοῖσι ἄρθροισι πάνυ τι. Hìc tamen interpretes secutus sum, cùm litera sonet, neq; posteriore parte, neq; aliis locis flecti admodum posse.

Articuli circa malleolos luxati, valida intensione, quæ per manus, aut per alia huiusmodi adhibetur, opus habent, ac directione quæ simul vtrumque efficiat. Hoc verò omnibus commune est. At quæ in pede contingunt, velut ea quæ in manu curationem recipiunt. Quæ verò cum tibia consensionem habent, & à primo ortu excidunt, aut etiam dum corpus adhuc augetur luxantur eandem quam in manu repositionem habent. At quibus ex alto desilientibus & in calcem innixis, ossa dissident, venæ subter cutem effunduntur, ac nerui contunduntur, vbi hæc grauia facta fuerint, periculum quidem est, ne ex syderatione, iis per totam vitam negotium exhibeatur. Fluxa siquidem iis ossa euadunt. Quiæ verò nerui inter se consensionem habent, tum vel præcipuè quibus ex fractura vel vulnere in tibia aut femore, aut ex dissolutione neruorum qui cum his communicant, aut ex negligentiore decubitu, calx denigrata fuit, iis etiam ex talibus recrudescere mala consueuerunt, tum verò vbi ad syderationem febres acutæ, singultuosæ, mentem attentantes, & quæ citissimam mortem afferant accesserint, idque cum venarum sanguinem fundentium liuoribus. Recrudescentis morbi indicia sunt, vbi sanguis è venis in cutem effusus, & quæ nigrescunt, quęque his vicina sunt, duritiem & ruborem aliquem contraxerunt. Quòd si cum duritie lineſcunt, vt nigrescant periclitantur. Sin autem subliuida, aut etiam liuida & mollia fugillata fuerint, aut aliquantulum ex virore pallida & mollia, hæc in huiusmodi omnibus bono sunt. Ad horum curationem si quidem febris adsit, veratrum exhibendum, alioqui non dandum, sed in potu aqua mulsa acida (ὀξύγλυκυ dicitur) si opus est, vtendum. Deligatio verò quæ articulis conuenit, & quæ ad omnia magis adhibeatur. Ad collisa pluribus linteis & mollioribus, minoreque compressione vtendum, plurima fascię parte

[41] Τὰ δὲ χεῖρα τὰ σφυρὰ καταγέντα ἰσχυρῆς δέεται, ἢ τῇσι χερσὶν, ἢ ἄλλοισι τοιούτοισι. καταρθώσιος ἢ ἅμα ἀμφότερα ποιεούσης. κοινὸν δὲ τοῦτο ἅπασι. τὰ δὲ ἐν ποδὶ, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ χειρὶ ὑγιέες. τὰ δὲ τῆς κνήμης ξυγκοινωνέοντα καὶ ἐκπεσόντα ἐκ γλυφῆς, ἢ καὶ ἐν αὐξήσῃ ὀξαρθρήσαντα, ταῦτα ἃ καὶ ἐν χειρὶ. ἐκ ὑψηλοῦ δὲ πεδήσαντες ἄνωθεν ἐσπείξαντο τῇ πέρνῃ, ὥστε ῥῆξαι ἰῶαι τὰ ὀστέα. καὶ φλέβας ἐκ χυμφθῆναι, ἢ νοῦσα ἀμφιφλασθῆναι, ἐκ τοῦ γλύφεται οἷα τὰ ἕλκεα, κίνδυνος μὴ σφακελίσαντα ἢ αἰῶνα ῥήγματα ποιῆσαι. ῥοικὸς δὲ μὴ γὰρ τὰ ὀστέα. τὰ δὲ νοῦσα ἀλλήλοισι κινωνέοντα. ἐπὴν δὲ καὶ οἷσιν μάλιστα κατιγῇσιν, ἢ ἐκ τοῦ τρώματος, ἢ ἐκ κνήμης, ἢ ἐκ μηροῦ, ἢ νοῦρων ἀπολυθέντων, ἃ κοινωνέῃ τούτων, ἢ ἐκ καταπλίσιος ἀμελέος ἐμελάνθη πέρνη. καὶ τούτοισι τὰ παλιγκοτέοντα ἐκ τῶν τοιούτων ἐστὶν. ὅτε ἢ ἐν τοῖς τοιούτοις σφακελισμῷ γίνονται πυρετοὶ ὀξέες, λοιμώδεες, φωράσιος ἀπόμοιροι, καχυδάνατοι, καὶ ἐξ φλεβῶν αἱμορροίεων πελιώσιες. σημήια δὲ τῶν παλιγκοτησάντων, ἰὼ τὰ ἐκχυμώματα, καὶ τὰ μελάσματα, καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπισκληρα, καὶ ἐπώδυνα, ἰὼ τε ξανθὰ σκληρύσματα πελιδνωθῇ, κίνδυνος μελανθῆναι, ἰὼ δὲ ἐπισπέλια ᾖ, ἢ ἐν πέλια μάλα ἐν ἐκχυμώματα, ἢ ἐπὶ χλωρὰ καὶ μαλακὰ, ταῦτα ὅτι πᾶσι τοῖσι τοιούτοισιν ἀγαθά. ἢ ἴησις, ἰὼ μὴ ἀπύρετος ἔῃ, ἐλλέβορον. ἰὼ ἢ μὴ, μὴ. ἀλλὰ πολὺν ὀξύγλυκυ ἢν δέοι. ὅτι δέσις ἢ ἀρθρον. ὅτι ἢ πρὸς τὰ μᾶλλον, τοῖσι φλεγμασι ὀθονίοισι τριέσι καὶ μαλθακωτέροισι. πίεξις ἥσσων. τρὸς τρὶς βάλλειν ἢ τὰ πλέ- C D E F G H

A τὰ πλεῖστα τῇ πέρνῃ. ὃ δὴ μὴ, ὅταν ἡ ὑπόδεσις, ὡς μὴ ἐς τὸν πέρνιον ἀποπιέζηται. ναρθηξὶ δὲ μὴ χρέεσθαι. οἷσι δ' αὖ ὀκνῇ ὁ πους ἢ ἀσθὴς, ἢ ξυὼ τὸ ὑπόφυσιν, ὀκ πίπτει ἰδμὴ μᾶλλον ἐς ὃ ἔδει. ἰὼ δὲ μὴ ἐμπέσῃ, λεπτύνεται αἰὲὶ χρόνον, τὸ, τε ἰσχίον καὶ ὁ μηρὸς, καὶ κνήμης ὃ αὐτίον τῶν ὀλισθήματος. ἐμβολὴ δὲ ἢ ἄλλη ὥσπερ καρποῦ. κατάπασις δὲ ἰσχυρή. ἴπνος δὲ νόμος ἀρίστων. παλιγκοτέει, ἧσσον δὲ καρ-

B ποῦ, ἰὼ ἥσυχάσωσι. διαιτᾶ μείων ἐλινύουσι. τὰ δὲ ὀκ ἡμέρης ἢ ὀκ αὐξήσει, καὶ λήξει ὡσαύτως.

ad calcem circumiecta. Figuratio ea sit quæ deligationi conuenit, vt ne in calcem expressio fiat, neque ferulis vtendum. At quibus pes ipse solus, aut cum adnato osse excessit, interiorem quidem in partem magis excidit, ac nisi recondatur, & coxa, & femur, & tibiæ pars luxationi ex aduerso respondens, temporis successu extenuatur. Repositio eadem quæ primæ iuncturæ manus; contensio vero valida. Curatio autem pro lege articulorum adhibetur. Quod si quiescant, minùs quàm in prima manus iuntura morbus recrudescit. Et quietem agentibus tenuior victus ratio imperanda. Quæ verò à primo ortu, aut cùm adhuc corpus augetur contingunt, eam quæ supra comprehensa est tractationem habent.

ὡς δὲ ἐν τῇ χειρὶ ὑγιέες] Sic certè legunt omnia exemplaria, quæ tamen vitiosa esse apparet, & ὑγιέως lego, vt Mochlici lectioni consentiat, τὰ δ' ἐν ποσὶ, ὡς τὰ ἐν χειρὶ ὑγιέως. Quæ in pede contingunt, velut ea quæ in manu sunt sanitatem recipiunt, aut sanantur. Cornarius certè ὑγιώσεις aut ὑγιάσεις legisse videtur.

ῥευσώδεα μὲν γὰρ τὰ ὀστέα] Sic legunt exemplaria manu scripta recondita & publicata quædam quæ secuti sumus, eaque lectione ossa fluxa aut fluida ex syderatione & corruptione indicantur. Erotianus verò ῥοώδεα legisse videtur, cùm ῥοώδεα ὀστέα exponat τὰ χαλεπῶς ἐμμένοντα

C ἀπ' ἀλλήλων μετατρεπικῶς διὰ τὸ ῥεῖν ἰκμάδα. Dicuntur etiam τὰ ῥοώδεα ὕμματα aph. 24. sect. 2. lib. 6. Epid. oculi fluxione tentati. ῥοώδη δὲ ὀφθαλμὸν vocat Galenus. Exemplaria verò quædam ῥοπώδεα, velut in Mochlico, legunt, quæ secuti sunt interpretes, & distorta ossa ac incurua significant. Quam etiam lectionem ex eo agnoscere videtur Erotianus, quòd statim post ῥοώδεα ὀστέα, ῥικνώδεα etiam adscribit, ἀκὰ δὲ καὶ δὰ καὶ στρεβλὰ ἐκάλεσεν. Vtramque etiam lectionem agnoscit Caluus, cùm diuulsa & distorta ossa dixit. In quo mihi videtur Erotiani explicationem adhibuisse.

πυρετοὶ ἐξίεις, λειποθύμους] Sic legunt plærique exemplaria, tum publicata, tum manu scripta. λυγώδεις autem lego, aut λαγμώδεις, vt antea quoque libro de Fract. & in Mochlico. λυσώδεις etiam quidam legunt, quod λυσώδεις παραφροσύνας exponat Galenus apud * Hippocratem, ac febres intelliguntur quæ mentem soluunt & ad insaniam adigunt. Verum apud Galenum pro λυσώδεις, λυσσώδεις quidam scribunt. λύσσα enim ἡ μανία dicitur, παρὰ τὸ λύειν τὸ νοῦν. λυσώδεις tamen πυρετοὶ dici possunt, quòd animum cum corpore dissoluant. Ad quam lectionem propiùs accedunt vulgata exemplaria quæ λιποθύμους legunt, vitiosè tamen.

D * *In Exegesi.*

ἐξ ἔπ φλεβῶν αἱμορρυσίαν πολλοῖσι] Sic lego ex melioribus exemplaribus manu scriptis & Mochlico. Quædam autem ἐξ ἐπ φλεβῶν αἱμορρόων πολλοῖσιν legunt. Quæ lectio etiam ferri potest. Hic quoque ἢ γαγγραινώσεις quædam addunt exemplaria, vt antea libro de Fract. & Mochlico.

ἰὼ δὲ ὑποπίλια] Sic lego, ἰὼ δὲ ὑποπίλια ᾖ, ὁ πίλια ἢ μελανὰ τὰ ἐκκεχυμμένα, etsi Mochlici lectio ferri potest, vbi ἐκκεχυμένα legitur, quam secuti videntur interpretes. Caluus ὑποτυα pro ὑποπίλια legisse videtur.

ὅπῃ δὲ πάντα μᾶλλον] Ambiguum est quonam istud referatur. Malui ad eam deligationem referre, quæ maiore ex parte toti pedi & magnæ tibiæ parti, vicinisque partibus plurima ex parte adhibetur, qualem supra in collisionibus descripsit. In Mochlico verò, ὅπῃ δὲ τὰ μᾶλλον legitur, quæ lectio ferri potest. etsi mihi suspecta videtur.

ὅπῃ δ' αὖ ὁ πους ᾖ οἷσι δ' αὖ ὁ πους ὀκᾖ lego. In Mochlico verò, ὅτῳ δὲ ὀκᾖ ὁ πούς. Cur verò partes istæ extenuentur magis declarat E libro de Fract.

ἐμβολὴ δὲ ἢ ἄλλη] Sic legunt exemplaria omnia, quæ tamen vitiata esse apparet. Legendum enim ἐμβολὴ δὲ ἢ αὖτη ὥσπερ καρποῦ. In Mochlico legitur, ἐμβολὴ ὡς ἐ καρποῦ.

κατάπασις δὲ ἰσχυρὴ] ἰσχυροτέη melius legatur, vt in Mochlico & lib. de Fract. Cuius etiam rei, vt & tenuioris victus, rationem reddit. Hic verò totus sermo vt parum integer ac imperfectus videtur, ita in Mochlico perfectam habet absolutionem, etsi eam ipsam Lacinia obtinet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΜΟΧΛΙΚΟΝ.

F

HIPPOCRATIS MOCHLICVS,
SEV VECTIARIVS, HOC EST, DE
Ossium per molitionem impellendorum ratione.

G ΟΣΤΕΩΝ φύσις, δακτύλων μὲν ἁπλῆ καὶ ὀστέα ἓν ἄρθρα. χειρὸς δὲ καὶ ποδὸς πολλὰ ἄλλα, ἀλλοίως συναρθρώματα. μέγιστα δὲ παρ' ἀμφοτέρων. τελέρινος δὲ ἐν οἷον ἔξω φαίνεται. τοῖς δὲ αὐτοῖσι, ἃ ὀπίσθιοι τένοντες τείνουσι. κνήμης δὲ δύο ἄνωθεν ἓν κάτωθεν, ξυνεχέμενα, καὶ μέσον δὲ διέχοντα. σμικρὸν δὲ ἔξω-

H θεν, καὶ σμικρὸν δακτύλου λεπτότερον βραχεῖ, παλεῖον δὲ ταύτῃ διεχούσῃ καὶ σμικροτέρῃ ῥοπῇ, καὶ γόνυ. καὶ ὁ τένων δὲ αὐτοῦ πέφυκεν, ὁ παρὰ τοῦτο ἐγγύθεν ἔξω. ἔχουσι δὲ κάτωθεν κοιλιὴν ὑπόφυσιν πρὸς ἰὼ ὁ πους κινέεται. ἄλλῃ δὲ ἄνωθεν ἔχουσιν ὑπόφυσιν ὧν ἡ ὃ τῶν μηροῦ ἄρθρον κινέεται, ἁπλοῦν καὶ ὀξαλέως ὑπομένει. Εἶδος κοιδυλώδες, ἔχει ὑπομηλίδα. ἀμφὶς δὲ ἐγχειρητὸς ἔξω καὶ ἔμπροσθεν. ἡ δὲ κεφαλὴ ὑπόφυσίς ἐστι

OSSA hunc in modũ à natura sunt comparata. Digitorum quidẽ, tum ossiũ, tum articulorum, simplex est iunctura. In manu verò & pede, cùm multa alia variè cõnectuntur, tũ maxima sunt quæ supremo loco cõmittuntur. Calcis vnum os est, quale foras prominet, quo etiã à posteriore parte tendines tendũt. Tibiæ duo ossa sunt supra & infra cohærẽtia, medio verò loco distãtia. Quod exterius tendit, paruũ & iuxta paruũ digitum paulo tenuius. Plurima verò hac parte distantia, minoreq; momento ad genu inclinatio est, ex quo exterior poplitis tendo ortum habet. Inferiore autem parte communem habẽt ossis accretionem, qua pes mouetur, & superiore parte alteram, vbi femoris articulus simplex & longitudine succinctus mouetur, tuberculorum speciem referens, & patellã habens. Ipsum verò femur exteriore & anteriore pãrte incuruatur. Eius caput ossis est accrementum.

rotundum,ex quo neruus qui in coxendicis acetabulo eſt, originem ducit. Cuius aliquantulũ obliqua eſt connexio minùs tamẽ quam brachij. Coxendix autẽ magnæ vertebræ, quæ èſt ad os ſacrũ,ex vinculo cartilaginoſo & neruoſo inhæreſcit. At ſpina à ſacro quidem oſſe ad magnam vertebram vſq; in gibbum curuatur. Veſicaq; & genituræ pars deſtinata, rectiq; inteſtini quod eſt inclinatum,ibi ſedem habet. Inde verò ad ſeptũ tranſuerſum,rectà interiorem in partẽ inclinata tendit, qua parte lũborum muſculi ψόαι dicti, exiſtunt. Ab ea quoq; parte ad magnam vertebrã,quę eſt ſupra ſummã humerorum partem, recta in gibbũ eleuatur, imò verò huiuſmodi magis apparet, quàm ſit. Poſteriores enim vertebrarum proceſſus ea parte maximè eminent. Ipſe autẽ ceruicis articulus anteriorem in partem inclinat. Vertebræ autem interiore parte inter ſe ſunt æquabiles, exteriore verò cartilaginibus & neruis continẽtur. Eæ quoq; in poſteriore medullæ ſpinalis parte, articulorũ modo inter ſe cõmittuntur. Parte autem poſteriore proceſſum acutũ habent,cum adnata cartilagine, vnde exoriũtur nerui qui proni feruntur, non ſecus ac muſculi à ceruice ad lumbos adnaſcuntur, qui coſtarũ & ſpinæ intermedium complent. Coſtæ verò ad vertebrarũ interſtitia, neruo annectuntur, à ceruice ad lumbos interiorem in partem tendentes. Anteriore autẽ parte ad pectus,laxum & molle extremũ habentes,forma præ cæteris animantibus maximè recurua cernũtur. Hac enim parte homo mole eſt anguſtiſſima. Quà coſtæ nõ ſunt, proceſſus obliquus, breuis & latus, ad ſingulas vertebras neruo annexus eſt. At pectus ſibi ipſi cohæret,qua parte coſtæ annectũtur obliqua interſtitia habens,laxũ quoq; & cartilagineum. Clauiculæ parte anteriore rotundæ,ad pectus quidẽ breues motus, ad ſummum verò humerũ crebriores habent. Summus autẽ humerus (ἀκρώμιον dicitur) ex lato ſcapularũ oſſe ortũ ducit,in plurimis non æquabiliter. Latum verò ſcapularũ os ad ſpinã cartilagineũ,reliqua parte laxum,foris inæquabile, ceruicem & cauum cartilagineum habens,ex quo coſtæ motionem ducunt, quod facilè inter oſſa,ſi brachiũ demas, diſſoluitur. Huius caput ex cauitate neruulo annexum eſt,teneram cartilaginem & rotundam adnatã habens. Ipſum autem exteriore parte incuruum,& anteriore obliquum, ad cauitatem rectà non fertur. Quod verò eſt ad cubiti gibbũ, latum, tuberculoſum, oblongas cauitates habens & ſolidũ, poſteriore parte cauũ eſt, in quod cubiti proceſſus adnatus (qui κορώνη dicitur) vbi manus extenditur,inſeritur,quo etiã torpidus neruus,qui ex medio cubiti oſſium interſtitio enaſcitur,terminatur.

τροχίλιν, ἐξ ἧς ὁ νεῦρον ὃ ἐκ τῆ κοτύλη τὸ ἰσχίου πέφυκεν. ἐπιπλάγιον ὀ ἐς τὸν περόνην. ἧσσον ὀ βραχίονος. ὃ δ' ἰσχίον περοσίσχεται πρὸς τῷ μεγάλῳ ἀσονδύλῳ ὃ πρῶτός ἐστιν ἱερὸν ὀστέον, χονδρονευρώδη δεσμῷ. ῥάχις ὀ ἀπὸ μὲν τὸ ἱεροῦ ὀστέου μέχρι τὸ μεγάλου ἀσονδύλου, κυφή. κύσις τε καὶ γονὴ, καὶ ὀρχεὸς ὃ ἐγκεκλιμένον ἐν τούτῳ. ἀπὸ ὀ τούτου ἄχρι φρενῶν, ἦλθεν ἡ ἰθύλορδος, ἐς αἰ ψόαι καλ ὀ τόνος. ἐντεῦθεν ὀ ἄχρι τὸ μεγάλου ἀσονδύλου, τὸ ἐπὶ τῶν ἐπωμίδων, ἰθυκυφής. ἔπι ὀ μᾶλλον δοκέει, ἢ ὀ ἐστίν. αἱ γὰ ὀπίσθεν τῶν ἀσονδύλων ἀποφύσιες ταύτῃ ὑψηλόταται. ὃ ὀ τὸ αὐχένος ἀρξάμενον, λορδόν. ἀσονδύλοισι ὀ ἔσωθεν ἄρθροι πρὸς ἀλλήλους. ἀπὸ ὀ τῶν ἔξωθεν χόνδρων ἐς νεύρων στεινοχώρμοι. ἡ ὀ ξυναφάμοσις αὐτῶν, ἐν τῷ ὀπίσθεν τὸ νωτιαίου. ὀπίσθεν ὀ ἔχουσιν ἔκφυσιν ὀξείαν, ἔχουσαν ὀπίφυσιν χονδρώδεα, ἔνθεν νεύρων ἀποφύσιες καταφερὴς. ὥσπερ ἐς ⓓ μύες πρὸς τὰ πέφυκασιν ἀπὸ αὐχένος ἐς ὀσφύν, πληροῦντες ὀ πλευρέων, καὶ ἀκρώμιος ὃ μέσοι. πλευραὶ ὀ κῆ ταῖς ἀφύσιας τῷ ἀσονδύλῳ νευρίῳ περιπεφύκασιν, ἀπ' αὐχένος ἐς ὀσφύν ἔσωθεν. ὀπίσθεν ὀ κῆ ὃ σῆμος, χαῦνον ἐς μεγαλακὸν ὃ ἄκρον ἔχουσα, εἶδος ῥομβοειδέστατον τῶν ζώων. γενόμενος γὰρ ταύτῃ ὁ ἀνθρωπος ἐπ' ὄγκων. ἢ ὀ μὴ πλευραί εἰσιν, ἔκφυσις πλαγίη, βραχίη, ἐς πλατεῖη, ἐφ' ἑκάτῳ ἀσονδύλῳ νευρίῳ περιπεφύκασι. σῆμος ὀ ξυνεχὲς αὖθ' ἑαυτῷ, ἀφάφυσιας ἔχον πλαγίας, ἢ πλευραὶ περιπτίλωται. χαυῶν δὲ καὶ χονδρώδες. κλισίδες δὲ περιφερέες ἐς τοὔμπροσθεν, ἔχουσαι πρὸς μὲν ὃ σῆμος βραχείας κινήσιας. πρὸς δὲ ὃ ἀκρώμιον, συχνοτέρας. ἀκρώμιον δὲ ἐξ ὠμοπλατέων πέφυκεν, ἀνομοίως τοῖσι πλείστοισιν, ὠμοπλάτη δὲ χονδρώδες τὸ πρὸς ῥάχιν. τῷ δ' ἄλλῳ χαύνη, τὸ ἀνώμαλον ἔξω ἔχουσα. αὐχένα δὲ κοτύλιν ἔχουσαν χονδρώδεα, ἐξ ἧς αἱ πλευραὶ κίνησιν ἔχουσιν. ὃ δ' ἀπόλυτος ἑδόθη ὀστέων, πλὴν βραχίονος. τόνου δὲ ἐκ τῆς κεφαλῆς νευρίῳ ἡ κεφαλὴ, ἐξήρτηται, χόνδρου λευκοῦ περιφερῆ ὀπίφυσιν ἔχουσα. αὖθις δ' ἔκκυρτος ἔξω, καὶ ἔμπροσθεν πλάγιος, οὐκ ὀρθὸς πρὸς κοτύλιν. ὃ δὲ πρὸς ἀγκῶνα αὐτῷ, πλατὺ κῆ κονδυλώδες, κῆ βαλιτοῦδες, κῆ στρογγύλον ἔγκυλον ὄπισθεν. ἐν ᾧ ἡ κορώνη ἐκ τὸ πήχεος, ὅταν ἐκτείνῃ ἡ χεὶρ ἔνεστιν. ἐς τόνον κῆ ὃ ναρκώδες νεῦρον ὁ ἐκ τῆς ἀφύσιος τῷ τὸ πήχεος ὀστέων, ἐκ μέσων ἐκπέφυκε ⓒ περαίνεται.

Hic liber μοχλικὸς indicaturam paſſim in omnibus exemplaribus & apud Galenum præ ſe fert, quod eſt, De oſſium per molitionem impellendorum ratione, aut, De impellendis per molitionem oſſibus. Quibuſdam etiam Vectiarius, ſeu De moliendi ratione, aut etiam, De curandis luxatis, ex argumento inſcribitur. Plurima enim in eo ineſt luxatorum oſſium repoſitio, eamque in rem machinarum & organorum molitionem admouet. Eſt enim μοχλεία aut μόχλευσις, μεταγωγὴ ὀστοῦ ἢ ὀστῶν ἐκ τῆ παρὰ φύσιν τόπου εἰς τὸν κατὰ φύσιν (vt ſcribit Definit. Medic. author.) Cuius vſum non eſſe aſpernabilem, ſed valde in tota manu curandi ratione neceſſarium, & quomodo per ferramenta admoueri debeat (quod eſt proprium huius inſtituti argumentum) exponit Hippocrates libro de Fract. Quod cum fuſam habeat & latè ſparſam libris ſuperioribus tractationem, hîc tamen velut in ſumma capita contractam, ac velut compendiariam luxatorum curandorum rationem complectitur. Qualia ſunt permulta alia Hippocratis ſcripta, quæ quod ſummam rerum doctrinam ad memoriam tantum reconditam contineant, ἐξ ἧς τῶν κεφαλαίων ſcripta eſſe perhibentur. Quem in cenſum * Galeno teſte, vel maximè hic Mochlici liber reponitur. Quo certe nomine ad Chirurgiam vt maximè accommodatus, ita valde neceſſarius eſſe videtur. Vt mirum ſubeat, eum tamdiu ab Interpretibus qui vel Chirurgiam totam ex Hippocratis ſcriptis ad eam operam inſtitutis, informarunt, vel abſolutam Hippocraticæ doctrinæ fœturam ediderunt, indeque præclariſſimam laudem reportarunt, tam ſecurè, ne dicam ſupinè fuiſſe præteritum. Quos tamen ad tam iuſti operis cauſam aggrediundam, imprimis Galeni authoritas, & codicum manuſcriptorum ac publicatorum conſtans vbique fides potiſsimum impellere potuiſſet. At videntur ab eo deterriti vel inani quadam (vt videbatur) eorum ferè omnium quæ in ſuperioribus libris de Fractorum & luxatorum curatione ſcripta ſunt, repetitione, cum tamen eo maximè nomine à Galeno commendentur. Aut certè (quod magis reor) operis deformitate & mutilatione in vada & ſyrtes

* *Com. 1. in lib. de Fract.*

coniecti

A coniecti, integritatem totius corporis abiurarunt. Nam & codices Græcos omni ex parte corruptissimos esse constat. Et vt collocationis ordinem præteream, qui ferè quibusque membranis suus est & arbitrarius, in nonnullis quoque non alio quàm sub ὀστέων φύσιος nomine ponitur. Quam sanè vastitatem multo magis luctuosam & deplorandam existimo, quod etiam Galeni tempore eandem calamitatem hic fœtus expertus esse videtur. Nam & quæ de Venis libello περὶ ὀστέων φύσιος attexuntur, τὰ σφηκώματα τῷ μοχλικῷ dici videntur Galeno ἐν γλώσσαις in dictione κοτυλίδα & σφυρόν. Et quod huius libri initio adscribitur de ossium natura, libro περὶ ὀστέων φύσιος in reconditissimis membranis iure optimo apponitur. Etsi suo etiam quodam merito huc quadrare possit, cùm ad luxatorum & fractorum curationem ossium coagmentatio & natura Medico apprimè sit necessaria, atque adeo sanè, vt istum περὶ ὀστέων φύσιος libellum cum Hippocratis scriptis ad Chirurgiam informandam accommodatis, aptissimè coniungi posse existimem. Hunc verò genuinum Hippocratis Magni fœtum, in hanc Asclepiadarum familiam tanquam fugitiuum mancipium aut stigmaticum liberali asserimus manu, ac veluti captis pignoribus coercemus. Quam ad rem Galenum etiam censorem adhibemus,

B qui multis locis, præcipuè verò Comment. 1. in Prorrh. genuinum ac omnibus receptum Hippocratis fœtum Mochlicon palam profitetur. Quod etiam pressa ac breuis scribendi ratio, tum etiam eorum quæ libris de Fracturis & Articulis continentur, concisa & subtilis comprehensio testatur. Hic enim quæ illis in libris latè sparsa diffusiorem cognitionem habent, ad memoriæ subsidium in angustos fines ac veluti pugillares contrahuntur. Ad eam quoque existimationis censuram accedet, quod præter earum dictionum explicationem quæ à Galeno & Erotiano ex hoc libello propriè quodammodo petuntur, ipse quoque Erotianus μοχλικὸν in Librorum Hippocratis recensione, ἐν τοῖς διεσπυκνοῖς nominatim suo loco, hoc est post libros de Fract. & Art. & κατ' ἐξοχὴν, ponit. Quo certè magis miror Cornarium veteratorem hoc in ludo assiduum, libellum περὶ ὀστέων φύσιος istius Mochlici indicatura insignitisse, iustiq; Vectiarij nomine populo venditasse, cùm ne vlla quidem in eo ad impellenda ossa molitio aut machina adhibeatur, ibique ossium quæ excesserunt recondendorum altum omninò sit silentium, nisi & iste illi ad tantam inscriptionis existimationem retinendam velut succenturiatus adiungatur. Quod etiam velle videntur recondita quædam manu scripta exemplaria,

C quæ illum huic præponunt, aut quæ τὰ σφηκώματα τῷ μοχλικῷ Galeno dicuntur, aut (vt etiam habent membranæ quædam) τὰ σφηκώματα. Quæ certè omnia huius libelli insanitatem aut mutilationem præ se ferunt, velut etiam dictio ἴπος, quæ à Galeno in Exegesi ex hoc libello profertur, cuius tamen nulla extat mentio. Vt vel inde huius operis & summam desperationem, & maximam difficultatem facilè agnoscas.

1 ὀστέων φύσις] Hoc principium in librum περὶ ὀστέων φύσιος reiici debet, ex manu scriptorum codicum consensu. Verùm quia tam publicatorum quàm manu scriptorum exemplaria recondita huic libro attexunt, tum quia quædam hîc etiam ex libris superioribus repetuntur, quæ de coxa, spina, & costis dicuntur, huc quoque quadrare posse videtur.

αὐτὰ τὰ τοῦ αἰῶτος] Sic magna pars codicum legit. Quædam etiam manu scripta exemplaria Regia τὰ αἰῶτος legunt, nonnulla quoque, καὶ τοῦ αἰῶτος, eodem vtrobique sensu.

D οἱ ὀπίσθιοι τένοντες] Libro de Fract. calci tendonem posteriore parte annecti scribit, quem neruum durum & intentum vocat Celsus, quòd robustissimus sit, & ex tribus magnis musculis, qui in posteriore tibiæ parte locati sunt, ortus, in validissimum tendonem degenerans, in calcaneum inseratur. Ex gemellis enim ad tibiæ medium cum solea iunctis, tendo vnus longè omnium robustissimus productus, pternæ principio inseritur. Eamque ob rem quod ex plurium musculorum connexione ortum habeat, velut plures tendones, multitudinis nomine donat, aut certè neruos insignes quibus ea pars communicat intelligit. Insignes enim & magni nerui calcaneo consentiunt (τὰ ὀδυνηρὰ νεῦρα dicuntur libro de Fract.) vnde & vehementium dolorum & conuulsionum pericula imminent.

σμικρὸν τὸ ἴζωθεν] Suræ os exterius hoc modo dictum est tenuius & breuius libro de Fract. λεπτότερον βραχὺ melius legatur, quomodo etiam legisse videntur interpretes.

πλεῖον ἢ ταύτη διεκρύσῃ] His subobscuris verbis indicatur suræ os inferiore parte multò longiùs produci, & superiore parte ad

E genu paulò esse breuius, minoreq; quodam momento inclinare ac propendere. Qua enim minimum digitum spectat, tanto longiùs producitur quanto tibiæ os ad genu altiùs porrigitur, ideoq; μακρότερον dicitur libro de Fract. Quod etiam scribitur à Galeno libr. 3. vsus part. & lib. de Ossib. διέκρυσε tamen malim, vt videtur legisse Caluus in principio libelli de Ossium natura.

σμικροτέρη ῥοπῇ] Hæc inclinatio etsi ad suræ inferiorem in genu propensionem refertur, quà tibia paulo inferius fertur: Potest tamen etiam id respicere quod scribitur libro de Fract. de suræ osse, ὑπὸ νεύρου μεγάλου κώλυμα ἐὸν, ἀφ' ἧ πέφυκεν ἐξω τέτραν ὁ σφὺς τῷ ἰγνύῃ. Hic enim tendo exteriore genu parte constringens, paruo quodam momento præsidio est & impedimento, ne exteriorem in partem luxatio fiat. Ideoque magis interiorem in partem genu prolapsio fit, vt scribit Gal. Com. 3. in lib. de Fract.

ἁπλόον δὲ σύσαλίος ὅτι μάλιστα] Istud videtur in comparatione dictum, vt libro de Fract. femoris enim articulus simplex est, nullos habens recessus, & pro magnitudine brachij articulo expeditior, vt explicat Galenus libro de Fract. Hic verò ὅτι μάλιστα longè apertiùs rem ostendit quàm ὅτι μεγέθει, duo capita illa aut condylos inferiores, quibus cum tibia femur per membranosa & valida li-

F gamenta annectitur, expeditumq; eorum motum subindicans. Sic libro de artic. genu τῷ σύσαλίῳ καὶ τῷ σφυρῷ, vt hic quoque postea commemorat.

εἴδος κονδυλώδες] Inferiora femoris capita in medio sinuata, in duos condylos desinunt, adeo magnos, vt capita dici possint, vt scribit Galenus lib. de Ossibus.

ἴσχον ὀπωμυλίδα] ὀπωμυλίδα lego ex Exegesi, vbi τῷ ὀπογαπίδι τῷ μύλῳ explicat Galenus, hunc locum subindicans. Idem ὀπογαπίδα καὶ μύλον dici scribit libro de Ossib. os extrinsecus cartilaginosum rotundumq; subiectorum ossium femoris & tibiæ gibbam partem ac veluti condylosam aptis cauitatibus complectens, eamq; commissuram tegens, patellam vocant Latini, alij rotulam. Quod etiam scribit Galenus lib. 3. de vsu part. Huius verò vsum aliàs explicat Hippocrates lib. περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον, ὀπογαπίδα verò dici scribit Galenus Com. 3. in lib. de Fract. καθ' ὅλα τὰ γόνατος ὀπισθεμύλιον.

G ἀυτὸς δὴ ἔγκυρτος] Libro de fracturis scribitur, ὅτι μηδὲν χαῦνος ἔστιν ἐς τὸ ἔξω μέρος, καὶ ἐς τὸ ἔσω, καὶ ἐς τὸ ἐμπροσθεν μᾶλλον, ἢ ἐς τὸ ὄπισθεν. Quod etiam scribit Galenus libro de Ossib. & lib. 3. vs. part.

ἡ τῆς κεφαλῆς] Femoris caput superius ossis accrementum habet, epiphysin dictam, exactè rotundam, ceruici prolongæ adnatam, & ad interiora inclinatam, vt scribit * Galenus, ex cuius medio vertice ligamentum rotundum & robustum in acetabuli fundum prope totum, præsertim parte interiore quà pubis foramen spectat, firmiter inseritur. Quod hîc neruus, vt aliàs sæpe Hippocrati οἱ συνδετικοὶ nerui dicuntur. Hoc vero ligamentum adeo durum est, vt νευρόδης merito dici possit.

* *Lib. de Ossib.*

ὑπόπαχυν ἢ] Id de ligamento rotundo & validissimo, adipe interspersо, tam lato vt pubis foramen etiam attingat intelligi potest, quod ex media ischij cauitate & latere prope toto, paulatim contractius & rotundius, in medium femoris caput inseritur. Alioqui obliquum femoris situm spectat, quo ex cotyle ischij foras secedit, neque rectitudinem totam in externarum corporis partium

H sequitur. Quod quem in vsum à natura comparatum sit scribit Galenus lib. 3. de vsu part. Brachij autem caput ad humerum, cùm magnum sit, nec oblongam ceruicem habeat, in lati scapularum ossis cauum non admodum altum, sed supina neque valde supercilioſa habens labra, obliquè magis inseritur, vt scribitur lib. 2. & 13. de vsu part. Ideóque etiam facilius excidit, vt scribit Hippocrates.

† Caluus ἦσσον explicat, vt femoris caput brachij capite ad humerum minus sit. Quod vt satis constat, ita τῆς legisse videtur ex codicibus manu scriptis in lib. περὶ ὀστέων φυσ.

† *Libro de Fract.*

τὸ δὴ ἰσχίον σφόδρα] ἰσχίον hîc dici videtur ossis ilium pars aspera, inæqualis, & insigniter crassa, quæ ossis sacri apophysibus transuersis, exteriore parte grandibus & patentibus, cauitate glenoide excipitur, eaque tede ossi sacro per synarthrosin committitur. Quod totum os vt Galeno & Oribasio nomine caret, ita Rufo ἰσχίον, fortè à præcipua ischij actione, dicitur. Vinculum autem neruosum & cartilagineum hîc intelligi videtur, plurima cartilago ligamenti naturam adepta, & totam amplitudinem quæ inter hæc ossa intercedit, inuicemque dehiscunt, explens, vbi duo illi sacri ossis processuum sinus conspiciuntur, quibus os ilium

ſuis tuberibus non exactè reſpondet. Aut certè ea connexio accipienda eſt, qua os ſacrum cum oſſe ilium vnitur, & ligamentis plu- A
rimis firmiſſimè colligatur, ſumma autem ſui parte infimo lumborum ſpondylo cartilagine incruſtatum connectitur & adhæreſcit. Hîc autem μέχρι τοῦ ὀσφυϊκοῦ extremam lumborum vertebram intelligit, vt & ſtatim poſtea, & libro de artic. cum ex ea crurum annexionem dependere dixit, quæ etiam iſtis verbis hîc adumbrari videtur, & de neruorum qui ad crura feruntur exortu, ab extrema lumborum vertebra, quæ cum oſſe ſacro committitur, intelligi, vt illic quoque explicat Galenus. Exemplaria verò manu ſcripta Regia, τοῦ ὀπίσθεν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου legunt.

ἀρχὴ τοῦ ἐγκεκλιμένου] τὸ χαλαρὸν dixit lib. de artic. eam recti inteſtini partem, quæ laxa eſt & ad latitudinem inclinat, neque muſculis conſtringitur.

ἀπὸ δὲ τούτου] Hæc ferè iiſdem verbis repetuntur lib. de artic.

ὀσφυϊκοὶ δὲ ἔπωθεν] Id quomodo accipiendum eſſet diximus libro de articulis. Hîc autem neruoſum ligamentum & mucoſum in- B
telligit, ex cartilaginibus originem ducens, quod vertebras parte ſua exteriore complectitur, caſque inter ſe connectit vt docet Galenus lib. 13. de vſu part. Exemplaria verò quædam manu ſcripta χόνδρων νώτων legunt, vt extimam vertebrarum partem quæ cartilagine incruſtatur intelligant. Quæ ambæ lectiones etſi ad eandem notionem referuntur, illa tamen quæ codices manu ſcriptos refert, propiùs ad libros de articulis accedere videtur, quod extimam ſpondylorum partem ab interiore regione ſignificare videatur. Aſulanus autem codex hîc nullo merito aſteriſcum, velut corruptionis notam apponit.

αἱ δὲ ξυναρθρώσιες] Spondyli inter ſe per apophyſes ſurſum & deorſum ſpectantes diarthroſi committuntur, vt ſcribit * Galenus. γιγγλυμοειδῆς dixit Hippocrates lib. de articulis, quod velut cardinis modo inter ſe iungantur. Illud verò ἐν τῷ ὄπισθεν τῶν πλατέων, quod ὀπίσω dicit Galenus, quomodo accipiendum ſit, illic apertiſſimè Galenus exponit.

* *Lib. de Oſſibus.*

ὄπισθεν δὲ ἔχεσιν ἴκρυσιν] Aliter paulò legitur lib. de artic. quod etiam à Galeno explicatur.

ὥσπερ καὶ οἱ μύες ὠνομασμένοι] Hîc ῥαχίτας muſculos intelligi ſatis conſtat. Quod etſi lib. de artic. repetitur, hîc tamen meliorem C
quandam fortunam nactum eſt, meliuſque ſcribitur quàm lib. de artic. vbi etiam à Galeno explicatur.

κατὰ ταῦτα δ' ἀρθρώσιας] ἀρθρώσιες hîc intelliguntur vertebrarum interſtitia aut rimæ, cauitates paruæ ac ſuperficiariæ, ſinuſque vertebrarum corporibus inciſi ad apophyſeon tranſuerſarum radices, in quas coſtarum principium tuberculoſo quodam capite & rotundo inſeritur. Aut certè ἀρθρώσιες etiam dici poſſunt, quæ inter vertebras enata ſunt, & ipſi ſpondylorum proceſſus tranſuerſi intelligi cum quibus duplici diarthroſi, vna ad eorum radices, altera ad internam eorum extremitatem, duobus tuberculis coſtæ committuntur, & ad interiora tendunt. Duplex enim & ἀρθρωνὴς (* vt ſcribit Galenus) earum eſt coarticulatio, vt eo quoque nomine, duplices illi ſinus veluti rimæ quædam verticulorum corporibus inſculpti, ἀρθρώσιες rectè dici poſſunt. παρεμφύσιν verò dixit, quod παρεμπροσθοῦσι libr. de artic. quodque Galenus ἐμπροσθοῦται explicat. τόνειον autem vocat nerui productionem & exortum, ad apo- D
phyſeon tranſuerſarum finem vnicuique vertebræ reſpondentem, vt teſtatur † Galenus. Coſtæ nanque cum vertebrarum corpore magna ex parte inarticulantur, inter mutuam ipſarum commiſſuram & foramen neruis deſtinatum. Hîc verò κατὰ ταῦτα ἀρθρώσιας ἤγουν ἀπονδύλων cum interpretibus lego, contra tamen omnium codicum fidem.

* *Com. 3. in lib. de artic.*

† *Lib. 13. de vſu part.*

ὅπῃ παρεμπίπτει δὲ κατὰ τὸ στῆθος] Coſtarum cum ſterno commiſſuram intelligit, quæ parte cartilaginoſa in tuberculum deſinentes, ſingulis ſterni oſſibus ſinum leuiter cauum ſortitis, per diarthroſin iunguntur. Totaque ea coſtarum cum ſterno iunctura, non os, ſed cartilago eſt, (* vt ſcribit Galenus) Ideóque hîc χαυῶνες καὶ χαλαζοειδὲς τὰ ἄκρα ἔχουσι dicuntur. ῥωβοειδέσσαπον autem hic exemplaria omnia legunt, eamque lectionem ſecutus videtur Erotianus. Sed nos libro de artic. ῥιζοειδέσσαπον legendum eſſe diximus. Illud enim incuruam maximè coſtarum figuram innuere videtur. Coſtis nanque (vt ſcribit Galenus) non vna ſimplexq; figura eſt, cùm poſt eam quam E
habent cum vertebris diarthroſin, in anteriora ſimul & inferiora ferantur, multamque ita progreſſæ, rurſuſque ſurſum verſæ, protinus ad ſternum recuruentur.

* *Lib. de Oſſibus.*

στενότατος γὰρ οὗτος] Cùm homo latiſſimum habeat thoracem, ad eum vſum quem indicat Galenus Commentariis de reſpiratione, & lib. 7. & 13. libr. de vſu partium, ideò coſtæ maximè inflexæ ſunt, & ad ſternon interiorem in partem incuruantur, nec vt in cæteris animantibus, in acutum aut tumorem tendunt, quod hic anguſtiſſimam molem habere dixit. πλατυστερνότατος enim ὁ ἄνθρωπος. († vt ſcribit Galenus) cætera verò animalia ὀξύστερνα. Cuius rei etiam rationem ibi reddit. Legi verò poteſt, τῷ ζώῳ τὸ στενότατος οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Quam etiam lectionem ſecutus fuiſſe videtur Caluus. ἐπ' ὄγκον autem legendum cenſeo pro ἐπ' ὄγκων.

† *Com. 3. in lib. de artic.*

ἐφ' ἑκάτερα ἀπονδύλῳ] παρεμπεφύκασι habent omnia exemplaria quotquot adhuc videre licuit, ſed παρεμπέφυκε legendum exiſtimo. F

στῆθος δὲ] Hîc ſterni aut pectoris ſubſtantiam fungoſam admodum & mollem, totamque cartilagine indurata & ſiccata ferè conſtantem intelligit, quæ pluribus oſſibus, nec ſemper certo numero comprehenſis, inter ſe ſynarthroſi aut etiam ſymphyſi iunctis, continetur & cohæret. ἀρθρώσιες autem hîc dicuntur diſcrimina quædam & interualla, hoc eſt cartilagines ipſæ, quibus ſynarthroſi ſternum cum coſtis committitur; aut ſinus ipſi cartilagine incruſtati, ad pectoris latera & commiſſuram inſculpti, in quos coſtarum pars cartilaginoſa inſeritur. Qua notione etiam codicum conſenſum ſecutus ſum, ἀρθρώσιας ἔχον πλαγίας, ἢ πλευραὶ παρεμπίπτωσι legens. quanquam etiam, ἢ πλευραὶ παρεμπίπτωσι χαυῶνες καὶ χονδρώδεις, legi poteſt, vt Caluus legiſſe videtur. Sed ea poſtrema verba totam pectoris ſubſtantiam cartilagineam & mollem, totamque ferè cartilagine indurata contectam, mihi innuere videntur. Libro verò de artic. ſcribitur, ἀπὸ γὰρ ἐωυτῷ συνεχές ἐστι τὸ στῆθος, ἢ τῇ ῥάχῃ.

κλεῖδες δὲ] Clauiculæ parte ſuperiore quà ſterno diarthroſi inarticulantur, craſſiores ſunt & rotundæ, ideóque παρεμφερεῖς εἰς τοῦμ- G
προσθεν hîc dicuntur. Vbi etiam paruas motiones habent. μικρὸς γὰρ ὁ κυκλισμὸς τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐν τῷ στήθει, vt ſcribitur libro de artic. Ad ſummum verò humerum, cùm per ſumma veluti fluctuent ac fluitent (vnde & Hippocrati, περὶ τοῦ τῶν ὤμων ἄρθρου πλοώδεις εἰσί,) αἰωρεύμενοι καὶ ἀπερείσαντες πυκνοκίνητοι εἰσὶ, διὰ τοῦτο τὴν ἀκρωμίου σύζευξιν (lib. de artic.)

ἀκρώμιον δὲ ἔξ ὠμοπλατέων] Spina in dorſo lati ſcapularum oſſis (quod ὠμοπλάτη dicitur) elata, progreſſa, dilatata fit acromion. Eſt nanque omoplatæ acromion, os illud cartilaginoſum, quà ipſa claui committitur. Quod Hippocrates lib. de artic. ligamentum eſſe ſcribit, iugulum cum lato ſcapularum oſſe colligans, idque firmitatis & ſecuritatis gratia, vt ſcribit * Galenus. Quia verò cartilago iſta oſſea, in commiſſura lati ſcapularum oſſis cum iugulo, interdum accumbit, ſæpius verò media intercedit, vt in ea quæ claui eſt cum ſterno iunctura, & ea quæ cruris cum tibia: Ideo hîc plærique inæquabilem, aut non æquè omnibus connecti ſcribit. Aut certè quod cartilago iſta hominibus tantùm propria Hippocrati & Galeno eſſe ſcribitur. H

* *Lib. 13. de vſu part.*

ὠμοπλάτη δὲ] Hîc ὠμοπλάτη, vt & Galeno libro de Oſſibus, & libris vſus partium latiùs ſumitur, ὦμον & ἐπωμίδα complectens. Huius ima baſis quæ ſecundum dorſi longitudinem thoracis vertebrarum ſpinis proximè exporrigitur, maxima ex parte cartilagine incruſtatur, ac penè cartilaginea eſt. Vnde ſpina quædam primùm humilis & depreſſa, deinde ſenſim elatior facta & amplior, in acromion dilatatur. Ex quo etiam ei magna inæqualitas parte exteriore accedit. Parte anteriore apophyſin quandam habet, quam cerui cem nominant, in cuius extremo cauitas quædam excauatur, in quam brachij caput diarthroſi inſeritur. Quæ cauitas humilis & ſuperficiaria, cartilagine reliquorum articulorum modo incruſtata, non admodum altè cælatur, ideóque glene potiùs quàm cotyle dicenda videatur, hîc tamen vt & libello de Oſſibus à Galeno cotyles nomine exprimitur. Quod autem ad ſcriptionem attinet, illud τὸ περὶ ῥάχιν, ad omoplatæ ſpinam refertur, etſi illius baſim ad longitudinem dorſi & ſpinam pertingentem, reſpicere aliqua ex parte poteſt. ἔχουζα verò pro ἔχουσι (quod paſſim in omnibus codicibus legitur) ſcribo.

ἐξ ἧς, αἱ πλευραὶ κίνησιν ἔχουσιν] πλευραὶ hîc aut ſuperius & inferius lati ſcapularum oſſis latus dicuntur (vt veteribus Græcis) cùm

non niſi

A non nisi humeri articulo emoto, moueri queant: Aut certè humeri articulum, qui ex ceruice & coryle omoplatæ dependet, exporrectum esse & longè à thorace abductum intelligit, vt latissimus esset thorax & facilius moueretur. Quam ad rem etiam clauiculæ articulatio maximè accommodata esse videtur. Quod differtissimè scriptum est à Galeno lib. 13. vsus partium.

σύαπλυτος ἐοῦσα] Summi humeri, quod *ἀκρώμιον* dicitur, auulsionem intelligit. Quod etsi securitatis gratia validis quibusdam ligamentis clauiculæ & omoplatæ impositum, eas inter se connectit; facilè tamen, brachio excepto recedit. Cum enim brachij caput rotundum, parua & superficiaria cauitate condatur, eiusque pars maxima extra sit, crebrò excidit & luxatur, vt scribit Galenus libr. 13. de vsu part. Ideoque Chirurgi acromij auulsionem non intelligentes, brachij caput excidisse autumant, quod in seipso expertum Galenus fatetur Com. 1. in lib. de artic.

πυελία ἡ κεφαλὴ ἐξίστηται] Ligamentum latum, amplum & membranosum totum humeri articulum ambiens, omnibus articulis commune intelligit, quod ex superciliis cauitatis lati scapularum ossis orbiculatim ortum ducens, in capitis interni brachij radicem & initium infigitur. De quo agit Galenus lib. 13. de vsu part.

B *αὐτὸς δ' ἔγκυρτος*] Brachij figura rotunda, nec recta tamen, nec omninò similis. In anteriora enim & exteriora gibba, in posteriora verò & interiora sima, & ad apprehensionem concaua. Melius enim fuit ad se inuicem conuersas fuisse manus, & concauas ossium partes se inuicem aspicere, ipsorum autem conuexitates foras auertere, vt scribit Galenus lib. 16. de vsu partium. Caluus verò *ἔγκυρτος ἔξω μὲν ἐμφαίνει, πάλιν δὲ ἐντὸς κοίλωμα*, loquisse videtur, vt sit, exteriore & anteriore parte incuruum, quemadmodum libr. de ossibus scribit Galenus. Vbi anteriorem partem sumit eam quæ foras spectat. Codicum tamen maxima pars, *ἐμφαίνει πάλιν* habet. Qua scriptione pars anterior & interior obliqua, hoc est, sima & concaua esse indicatur. Etsi hic obliquum gibbum, & anterior pars exteriorem significare potest. Brachium verò non recta ad cauitatem scapulæ committitur, cùm humeri articulus extra promineat, ad thoracis amplitudinem & latitudinem, vt scribit Galenus lib. 13. de vsu part.

τὸ δὲ κάτω ἄκρον αὐτῆς] Inferiorem brachij finem tuberculosum & inæqualem intelligit. *κάτω τὸ βραχίονος ἄκρον* vocat * Hippocra-

C tes. *πλατύνεται γὰρ ἐντεῦθεν* (vt scribit Galenus Comment. in libro de articulo) *πλείους λαμβάνουσι κεφαλὰς ἀπὸ ἴσου, καὶ ἑτεροιάζουσι καὶ δοκοῦσι βαλανοειδεῖς*. Autem oblongas habens cauitates dixi, quod *βαλὸς κοιλότης ἐπιμήκης* dicatur Galeno in Exegesi, aut *βαλανικὴ*, vt legit Varinus. Ea autem cauitas intelligitur quæ est in brachij fine inferno, leuis & rotunda, inter duos condylos medio paruo condylo leuata, & trochleæ similis, quam vlnæ cauitas *πυραμοειδὴς* comprehendit eaque suis processibus aduncis & coronis circa hanc mouetur, & à qua brachij pars inferior caruitem refert, & *γιγγλυμοειδὴς* dicitur Hippocrati libro de Fract. Cùm verò *βαλὶς ἄρθρου* & *ἀφισεῖαι*, aut *χαμαὶ* carceres, aut locum vnde cursores emittuntur, lineam etiam & repagulum, aut etiam *ἐμπέδους. πύλας ἢ πύργους*, flexum, metam, aut terminum significet † Polluci, *τὸ βαλιστοειδὲς* hic quod est repagulo aut metæ simile significare potest, quo modo sumpserunt " Caluus & Cornarius. Eoque sensu sinus in brachij fine inferiore vtrinque exsculpti ad elatiorem rotulæ regionem intelligentur, *βαθυσίδες* proprie dicti, in quos vlnæ processus & coronæ inferuntur, illicque veluti ad metam flectuntur & sistuntur, aut

D tanquam repagulo constringuntur & terminantur. *βαλὶς* quoque cum *βαθυσὶς ἢ ἴσθμια* dicatur Hesychio, & *ἀπὸ τοῦ εἰς βάλλεσθαι* deducatur Eustathio, aut *ὀπὸ τοῦ βαίνειν* Varino, *βαλιστοειδὲς* dici potest inferius brachij caput, eas vtrinque cauitates (quas *βαθυσίδας* dicimus) habens velut sedes in quas vlnæ processus ingrediuntur, immittuntur, insident, ac veluti firmantur. *βαλιδίσκοι* etiam dicuntur Eustathio & Varino *αἱ ἐν ὀφθαλμῷ ἢ ἄλλοις ζώοις τρῆσαι ἢ ἐξοχαὶ δι' ὧν κάπαστρα εἰς ἀντ.* Vnde quoque *βαλιστοειδὲς* apud Hippocratem Hesychius *τὸ ἔχον ἐμπέρασιν ἱππικὰς ἀσπίδος* explicat. Sic enim apud eum legendum, istamque locum ab eo denotari existimo. Qua notione elatiores rotulæ regiones intelligentur ad quas vtrinque sinus, qui *βαθυσίδες* peculiariter dicuntur, in inferiore brachij capite sunt excauati. Ac certè ex his omnibus notionibus ea mihi potior existimanda est quæ ad Galeni mentem propius accedit, & qua cauitas illa trochleæ similis, aut cauitates vtrinque exsculptæ in inferiore brachij capite significantur.

* *Lib. de artic.*

† *Cap. 30. lib. 3.*

" *Lib. de Ossium natura.*

E *καὶ τὸ παρακείμενον νεῦρον*] *παρακείμενον νεῦρον* ligamentum intelligere videtur, quod ligamentorum natura sensu careat. Innuit autem ligamentum illud densum, crassum & validum ac membranosum, quod ex brachij fine inferiore exortum, cubitum cum radio connectit, totamque dearticulationem circumuestiens, maiore tamen parte cubitum annectit, vt scribit Hippocrates libro de Fract. Eamque ob causam cubiti gibbi in posteriorem partem luxatio periculi plena est, nec facile restituitur, febremque, dolorem, ac meracæ bilis vomitionem mouet, vt scribitur libr. de artic. & postea. Per totam autem longitudinem, qua inuicem radius & vlna dehiscunt, ligamentum validum & membraneum habetur, ab anteriore vlnæ linea in radij lineam infertum.

[2] Ῥὶς δὲ κατεαγεῖσα ἀναπλάσσεσθαι δεῖ τε αὐτῶν

F ἐγὼ καὶ ἐμοὶ μὲν δοκέω ὁ χόνδρος ἐντὸς τεταμένου ἀγκίστρου ὀξυτάτου ἀναπεσόντα λοπῷ καρχηδονίῳ, ἢ ἐς ἄλλο τι μὴ ἐρεθιεῖ. παρλοπῷ δὲ ἐμοὶ δοκέει χρῆσθαι λεπτῷ καὶ ἁλαμβαίνῃ. τοῦτο δὲ ὀπίσθοτονον ποιήσει. ἴσως ἄλλη. ἄμα δὲ τῷ ξυμβαλεῖν ἢ ῥῖνα ξυνὼ κηρωτῇ αὐτίκα ἀναπλάσσειν. ἔπειτα ἀνακογχίζειν δεῖσι δακτύλοισι ἐσμαθυόμενον καὶ ἀναστρέφοντα. καὶ τὸ καρχηδόνιον

G πωγεῖτο αὖ. καὶ ἐὼ ἕλκος εἶῃ, καὶ ἐὼ ὀστέα ἀπεῖναι μέλλῃ. οὐ γὰρ παλιγκοτέεται οὕτω ποιητέα.

Nasus autem confractus eodem momento conformari potest. Si quidem igitur cartilago desidit, derasam lintei lanuginem Carthaginiensis corij cortice, aut aliqua alia re quæ non irritet, conuolutam, in nares immittere oportet. Id autem deligatio præstat. Est & alia curatio, vbi simul iniecto sulphure cũ cerato, statim nasus componitur, deinde digitis immissis explorando continetur, & in alteram partem conuertitur. Carthaginiense verò corium linendum, donec callum obduxerit, siue vlcus adfuerit, siue ossa discessionem factura sint. Neque enim committendum vt sic maximè recrudescant.

[2] Ῥὶς δ' ἐπαγεῖσα] Hæc valde compendiosa est nasi fracti curatio, quam diffusioribus verbis explicatam habes libro de articulis. *ἀναπλάσσειν* autem eodem momento aut eadem hora significat, quod etiam Hesychius, *συνιέναι* exponit, quod est continuo. Nasi igitur fracti conformatio eodem die aut pene eodem momento præstari debet, quod scribitur libro de artic. *ἢν τι ῥὶς ἐπαγεῖσα ἀναπλάσσεται, μάλιστα μὲν ἀναίμακτος, ὡς ἧκιστα μὲν, ἐλαχίστη ὑγιείῃ*. Paulus verò, *τῶν σπαστῶν δ' ὀστῶν τὰ τοῦ προσώπου ἀναίμακτα, ἢ μὴ πάνυ βαθέα*. Caluus illud *ἀναπλάσσεσθαι οὐ τι ἀναίμακτον*, deprimitur & deformatur sicuti videre est, dixit, alio longè sensu & contra Hippocratis mentem.

H *κατὰ μὲν ὁ χόνδρος ἐντέτακται*] Sic legunt quotquot in hunc vsque diem licuit videre exemplaria. Verùm legendum existimo, *κατὰ μὲν δὴ ὁ χόνδρος ἐξίσταται, ἐντεταμένου ἀγκίστρου ὀξυτάτου*, ex libro de artic. Hunc autem locum subindicare videtur Erotianus, cùm *ἀγκίστρου ὀξυτάτου* explicat, *τὸ παρὰ τοῖς λεγομένοις ξυσμα, ὃ ξύουσι καὶ ποιοῦσιν ὁ καλούμενος ξυστήρ*. (Sic enim legendum censeo.) Hesychius quoque cùm *τοῦ λίνου ἄγκιστρον* ex Hippocrate adscribit, & *τὸ λεπτὸν ξύσμα* exponit, hunc haud dubiè intelligere videtur. Tenue autem lintei alicuius rasamentum ex quo penicilli contorquentur, corio Carthaginienti, aut aliquo alio molli conuoluitum & conlutum intelligit, quod in nares ad eas dirigendas indatur. Pro quo ponit lib. de artic. *ἄγκιστρον τοῦτο ἀντὶ τοῦ λίνου τοῦ ὀθονίου, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐν τῷ ὀθονίῳ ἐλίσσοντα, μᾶλλον δὲ καρχηδονίῳ ῥήματι ἐρράψατο*. Atque ista mihi ad Hippocratis mentem propius accedere videntur. Sunt verò qui illud *τὸν ὀθόνιον ἐλίσσοντα καθάπερ καλάμην ἢ ἀναλαμβάνοντα* accipiant de ansis quas corio agglutinari velint, quibus extrahi & permutari queat. Sed illud *ἀναλαμβάνειν* alium habere vsum apud Hippocratem videtur.

τῷ λοπῷ δὲ] Istud refertur ad narium fractarum curationem, vbi quæ directa sunt & excitata, tum demum habena ex tenui

corio Carthaginiensi, extremis naribus,aut quà distortæ sunt,adalligata & glutine illita,eas inclinatas dirigit & continet, velut explicatur lib.de artic. ῥᾳδαλλάξιας autem hîc intelligit ossa inter se alternantia & cedentia, vbi alterum super alterum excedit, quod est Hippocrati vsitatum. ἀναλαμβάνειν verò de parte nasi inclinata & distorta dicitur,quæ corio agglutinata,eoque intenso retinetur, excipitur,& suspenditur,vt scribitur lib.de artic. καὶ ἡ ῥὶς καταπίνηται ἢ ἐμάνη ὅκως αὖ ξυμπέρῃ. μᾶλλον δ' ὀλίγου πίπτειν χρὴ, ὥστε ὀρθὴν ἐς ἀκρητὸν πλὴν ῥίνα εἶναι. A

ἴνησι ἄλλη] Quod antea dictum est ad narium deligationem pertinere videtur, nunc verò curationem instituere vbi naribus fractis vulnus quoque cutis accessit. Ad quæ ceratum quod picem habeat, aut medicamentum aliquod cruentis vulneribus accommodatum adhibet Hippocrates. Aut certè cataplasma ex farina aqua subacta, tum ad glutinum, tum ad arcendam inflammationem adhibitum exprimit, cui thuris pollinem, aut gummi ad lentorem adiiciendum suadet Hippocrates. Galenus etiam resinam liquidam, aut thus etiam adhibendum censet. Ideoque exemplaria quædam regia manu scripta hîc, ἤν μὲν δὲ τὸ ξυὸν μάνῃ ἢ δεῖφ, pro ξυμβαλεῖν legunt. ξυμβαλεῖν autem aut sulphuris cùm cerato permixtionem, aut etiam ossium confractorum compositionem significare potest. Quanquam non mihi vitij suspicione carere videtur ista lectio, quemadmodum ex membranis Regiis constat. B

ἔπειτα ἀνακογχίζειν] Hîc ἀνακογχίζειν idem quod ἀνακωχίειν dicitur libro de artic.significare videtur, quod est κατέχειν, aut αἴρειν, aut κρατωύειν, hoc est nares continere,aut digitis immissis firmare & sustentare. Est igitur ἀνακογχίζειν τοῖσι δακτύλοισι ἐσκαπυόμενον, velut τοῖσι δακτύλοισι καταρθοῦσθαι. Exemplaria manu scripta, ἀπὸ δὲ ἀπαλάσεως, ἔπειτα ἀνακοχίδας (pro ἀνακωχίδας) legunt, quæ secutus est Asulanus. Regia quædam etiam exemplaria ἀνακοχίσις habent. Quæ certè omnia testantur ἀνακογχίζειν pro ἀνακωχίειν sumi,aut fortè multò potiùs ἀνακωχεύειν reponi debere. ῥᾳδαρίφειν verò hîc sumi videtur pro eo quod scribitur lib.de artic. τὸ ἐγκλινόμενον ἀθέειν ἐς τὸ φύσιν ἔκπαλιν ἀναγκάζοντα, hoc est inclinatum in contrariam partem compellere aut adurgere,ac dirigere, quod etiam τὸ ἐγκλινὲν ἀναρθοῦν ibidem dicitur,eam quam ἀπόρροπίδα vocat,innuens. Etsi video quosdam ῥᾳδαρίφειν de linamento quod digitis vertitur & intromittitur accipere. C

καὶ τὸ καρχαρόδιον] Hæc lectio quanquam omnibus exemplaribus est contestata, mihi tamen vitium subolet. Lego autem καὶ τὸ καρχαρόδιον ἐᾷν ἕως πωρεῖται. Hunc enim sensum eliciendum existimo, mollem pelliculam aut corium Carthaginiense, siue eo ad cataplasma, aut ad deligationem, aut ad penicillum imponendum & nares excitandas vtamur, permittendum, quousque callum nares obduxerint, (vt vult Paulus) quod breui tempore contingit, ὀλιγοχρόνιον enim, vt scribit Hippocrates, ἡ πώρωσις τῶν ῥινῶν, & εὐπλασότατον πάντων τὸ πώματος ἡρίς ἐστιν. Neque sanè video quinam aptior sensus elici possit, & omninò desperatus locus, ac nisi meliora adhibeantur, exemplaria, conclamatus videtur. Nam quod volunt quidam corio intromisso nares obturari, nihilo certè integrior lectio, aut melior sensus affulget. Caluus autem in tota hac narium fractarum curatione, ita se gessit, vt neque quem sensum animo conceperit, neque quam lectionem ex multis Vaticanis atque Italicis exemplaribus adhibuerit, coniicere rectè possis. D

Auri fractæ neque vinculum, neque cataplasma adhibendum. Quod si quo sit opus, ceratum quàm maximè leue, aut sulphuris agglutinatio conueniet. At quibus aures ad suppurationem tendunt, iis pus crassiore loco reperitur. Tibi autem imponent quæcunque submucosa & humida carne plena sunt, ac neque ex huiusmodi sectione detrimentum contingit. Vbi autem, & quænam mortifera existant, ea sunt appositi. Aures citò sanescunt si in vtramque partem ferramentum candens adigatur. Mutila tamen & minor candenti ferro præter traiecta auris redditur. Quod si aperta fuerit, leui aliquo medicamento, quod cruentis vulneribus adhibetur imposito opus erit.

[3] Οὖς κατεαγὸς, μὴ ὀπίσειν, μηδὲ καταπλάσσειν. ἰὼ δὲ ἢ δεῖν, ὡς κυφότατον ἡ κηρωτὴ, καὶ θείῳ ὀλίγῳ καὶ ἀκολλάφῳ. ὧν δὲ ἔμπυα τὰ ὦτα ἀφὰ παχέος βυείσκεται. πρῶτα δὲ τὰ ὑποτμύζα καὶ τὴν ὑγρὴν σαρκὶ πλήρεα ἐξαπατήσου μὴ βλάβη γένηται τομοφθὲν ὃ τοιοῦτον. ἔστι γὰρ ἀχόρδα καὶ ὑδατώδεα. μύξης πλέα. ὅπου δὲ καὶ οἷα ἐόντα θανατώδεα ὅστι πρόθετα. ὧτων καῦσις πέρῃ, τάχιστα ὑγιάζει. κυλλὸν δὲ καὶ μεῖον γίνεται ὃ οἷς, ἰὼ πέρῃ καυθῇ. ἰὼ δὲ τομοφθῇ, κεύθῳ ἀναμὼ δεῖσθαι χρῆναι. E

[3] οἷς κατεαγὸς] In aure fracta deligationem & medicamenta quæ cataplasmate adhibentur, præcipuè quæ ponderis sensum adferunt, vitat Hippocrates libro de artic. Quòd si quid conferre videatur, cataplasma ex farina glutinosa subacta adhibendum censet, quòd maximè exsiccet. Quale hîc ceratum vocat, vt antea in naribus, aut ceratum picatum sulphure mixtum, ad arcendam inflammationem intelligit. Sic Celsus,antequam pus oriatur imponendum glutinans medicamentum censet. † Et Paulus, myrrhæ, aloës, thuris, acaciæ, singulorum æquales partes, cum cerato aut oui candido illinit. κυφότατον autem lego, cùm pondus aut grauitatem in auribus maximè vitandam moneat Hippocrates. κυφότατον tamen habent omnia exemplaria, quæ secutus Caluus, (quod maximè repandum, tortuosum, & declinatum esset) dixit,nullo sensu. F

† *Cap.23. lib.3.*

ὧν δ' ἔμπυα τὰ ὦτα] Hic locus vbique asteriscо notatus vitium subolet. At mihi facilè ad Hippocratis sensum accommodari posse videtur. Vbi namque auris ad suppurationem tendit, locum aperiendum aut candenti ferramento traiiciendum censet. Quòd si ad sectionem veniendum sit, eam amplam, non paruam fieri suadet, quòd pus crassiore quàm quis existimet loco contineatur. Mucosa autem & quæcunque humida aut fluida carne redundant, cùm attrectando sub digitis emolescant & cedant, puris opinionem eludunt. Sic igitur locus mihi restitui posse videtur, ὧν δ' ἔμπυα τὰ ὦτα, τὸ πόον ἀφὰ παχέος εὐείσκεται. Vt his verbis libri de artic. respondeat, ἀφὰ παχυτέρου μᾶλλον ἢ τὸ πόον εὐείσκεται, ἢ ὡς ἄν τις δοκίοι. Etsi tamen vulgatæ lectioni suus constare sensus potest, vt aures purulentæ crassitudine deprehendantur, ἐξαπατῶσι ἄν etiam aut ἐξαπατᾷ legendum existimo, & τὰ μὴ βλάβη γίνεται. Significat enim quæcunque submucosa sunt & carne humida redundant, vbi digitis facilè cedant, imponere Medico, cùm puris speciem exhibeant, quæ sectione nullam accipiunt noxiam. Sic enim libro de artic. scribitur, ἢ μὲν ἔσω γνώμη τοῦ ἐντρόσθου ἐξαπατᾶται, πῇ δ' ὀρθήγματι τῷ τοιούτῳ ὑδρηλίᾳ βλάβη τομωθέν. Vt valde mihi mirum subeat, cur illud τομωθὲν, de clauso loco accipiat Caluus. G

ἔστι γὰρ ἄχορδα] Etsi sectionem in cartilagine reformidat Hippocrates, quod ea secta non probè coeat, ad eam tamen aliquando deueniendum censet,ne puris multitudine auris syderetur. In eaque amplius vulnus faciendum consulit, ne quid puris intus remaneat. H

ὅπου δ' ἂν οἷα] Hæc obscurissima verba mihi referri posse videntur ad ea quæ scribuntur libro de artic. ὅσα δ' ὑδατώδεα χρεία ἐστὶν, ἢ μύξης πεπληρωμένα, ἢν ἐν οἷσιν χρείοισιν ἔχῃσι θάνατον φέρει τομούμενα, ἢ κῆ ἀλλοίας βλάβας, ἅσσα τούτων ἐν ἄλλῳ λόγῳ γεγράφηται. Vt hoc loco de his iam se scripsisse significet, etsi vbi id præstiterit Hippocrates non satis constat. Vt mihi potiùs, ὅστι ἀχορδία, legendum videatur. Quare non video qua ratione ad ea quæ negliguntur aut prætermittuntur referat Caluus, aut (quod alij faciunt) ad ea quæ intus detinentur.

ὧτων καῦσις πέρῃ] Lib.de artic. ἰὼ δ' ἀναγκαῖόν τομοῦσαι, πάσας μὲν ὑγιὲς ἔσται, ἰὼ πε πέρῃ ἀρκαίσῃ. εἰδέναι μὲν δέ τοι χρὴ ὅσοι, ὅτι κυλλὸν ὅστι τὸ οὖς, & μεῖον τῷ ἑτέρῳ, ἰὼ πέρῃ ἀρκαυθῇ.

ἰὼ δὲ τομωθῇ] Lib. de artic. ὅταν οὖν τάμῃ τὸ οὖς, πάντων μὲν καταπλασμάτων, πάσης τε μυτώσιος ἀπέχεσθαι χρὴ, ἰητρεύειν δὲ ὑγιαίνοντι, ἢ ἄλλῳ τῷ,

A λφ᾽ ᾧ, ὅ, τι ὦ τε βαῖος, μὴ τι πάνυ σφαλερόν. Vt valde mirer cur illud, ὦ σωθῇ, de loco clauso acceperit Caluus, contra Hippocratis mentem.

Γνάθοι δὲ καὶ παρασπῶνται μὲν πολλάκις καὶ καθίστανται. ἐκπίπτουσι δὲ ὀλιγάκις, μάλιστα μὲν χασμωμένοισιν. ὁ γὰρ ἐκπίπτων, ὦ μὴ ὡς χάνων, μέγα σφάλμα. ἐκπίπτει δὲ μᾶλλον, ὅταν τὰ νεῦρα ἐν πλαγίῳ, καὶ λελυγισμένα σιαλίδη. σημεῖα προέχει ἡ κάτω γνάθος. καὶ προέρρηγε τὰ γναθιαῖα τὸ ἐκπώματος, ξυμβάλλειν οὐ δυνάσθαι. ὦν δ᾽ ἀμφότερα παρέχωσι, μᾶλλον συμβάλλουσιν ἢ πρόσθεν ἀστρεβέες. δηλοῖ δὲ τὰ εἴδεα τῶν ὀδόντων τὰ αἴωρα ἔσω κάτω καὶ ἔξω. ὦν οὖν ἀμφότερα ἐκπεσόντα μὴ αὐτίκα ἐμπέσωσι, θνήσκουσι δεκαταῖοι οὗτοι μάλιστα πυρετῷ συνεχεῖ, ὦ θῇ τε καρώσει. ᾧ γὰρ μύες οὗτοι, τοιοῦτοι γαστὴρ ὅτι παράπαν ὀλίγα ἄχρηστα. καὶ ὦν ἐμέωσι, τὰ γιαῦρα ἐμέουσιν. ἡ δὲ ἑτέρη ἀσινεστέρη. ἐμβολὴ δὲ ἡ αὐτὴ ἀμφοτέρων. κατακειμένου ἢ καθημένου τοῦ ἀνθρώπου, τῆς κεφαλῆς ἐχομένην λαβόντα τὰς γνάθους ἀμφοτέρας ἀμφοτέρῃσι χερσὶν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, τρίαμμα ποιῆσαι. ὅσαν δὲ ἐς ὀρθὸν, καὶ ἐς πρόσω, ἐς συνέχειν τὸ σῶμα. ἴησις, μαλάγμασι, ἐς σχῆμα, καὶ ἀπαλήψει ἡμείου. ποιοῦσι δὲ ταῦτα τῇ ἐμβολῇ.

B

C

D

Maxillæ autem frequenter quidem conuelluntur, & restituuntur, raro verò excidunt, maximè quidem hiantibus. Neque enim hic casus incidit, nisi quis vehementer os aperiendo, in alteram partem torqueat. Idque magis incidit, quod nerui in obliquum etiam vbi contorquentur concedunt. Cuius rei hæ notæ sunt, maxilla inferior in anteriorem partem prominet, & in alteram luxationis partem peruertitur, ægri maxillas committere nequeunt. Quòd si vtraq; parte maxilla prolabatur, prominet magis, os minùs cõmittunt, minimè distorquentur, quod dentium fines indicant, cùm inferiores superioribus ex aduerso respondeant. Vtraque igitur maxillæ parte prolapsa, nisi statim reposita fuerit, hi intra decimum diem fere ex febre assidua & segni sopore moriuntur. Hi enim musculi huiusmodi soporem inuehunt, aluus paucis & synceris exturbatur, & si vomitus adfuerit, eiusmodi vomitione refundũt. At si altera parte maxilla excidat, minor est noxia, eadem tamen vtrorumq; est repositio. Homine decumbente aut in sedili collocato, capite prehenso, vtramq; maxillæ partem ambabus manibus, tum interiore, tum exteriore parte apprehendere, ac tria simul facere oportet, in directum ac in posteriorem partem propellere, & corpus commouere. Curatio per malagmata, figurationes, & menti exceptionem perficitur. Ista enim ad repositionem faciunt.

Γνάθοι δὲ καὶ παρασπῶνται] καὶ παρασπᾶται, maxillarum diuulsionem qua ossium compages solui tur, significat, vt sit καὶ παρασπᾷ) idem quod διαστᾷ) Aut καὶ παρασπᾷς καὶ ἄγῃ indicat, & maxillæ inferioris decussionem aut translationem denotat, vbi à pristino statu diuellitur, & in alium transmutatur, quod καὶ) dixit Hippocrates. Aut certè conuulsionum significationem intelligit quam primùm & crebrò adferunt maxillæ articuli, ob eam consentionem quam habent cum neruis, διὸτ (vt scribit Hippocrates) ἐν σπασμοῖσι ἡ τετανίη τοῦ σφόδρα τὸ ἄρθρον σπασμῷ συμπαρθύνει. Ideoque pro καθίσαι) καταπίνει) legi posse aliquando suspicatus sum. Etsi καθίσαι) exemplaribus omnibus consspirantibus retineri potest.

ἐκπίπτουσι δ᾽ ὀλιγάκις] Exemplaria quædam manu scripta Regia, ὦ μή πως χανὼν ἴσχῃ legunt, & σφάλμα. Sed tunc ἂν addendum erit. Libro de artic. hoc sic exprimitur. ἐκπίπτουσι δ᾽ ὦ ἐπ᾽ οὐδενὶ ἄλλῳ σχήματος, ἢ ὅτῳ τὸ μεγάλα γαίοντα σφόδρα πολὺ ἡμῶν ὑπὲρ ἄκρου. ἐκπίπτει δὲ μᾶλλον] Hic mihi sensus esse videtur, maxillas magis excidere, quòd nerui quibus illigantur, in obliquum vbi flectuntur aut intorquentur, facilè concedunt. Sic enim λελυγισμένα κεκαμμένα ἢ ἱσταμένα significant, & neruos viticis in morem flexibiles ac lentos, maximè esse idoneos vt ad quasuis extensiones concedant. Eumque mihi locum expressisse videtur Erotianus cùm λελυγισμένα σιαιστραμμένα exponit. Epiclem verò ὑπτιαστραμμένα, Bacchiumque multò melùs συγκεκαμμένα explicasse scribit. Deductam etiam dictionem ἀπὸ τῶν ἰύγων, hoc est à viminibus, ἅπερ ὅτι μάλιστα εὐπί, & quæ facilè flectuntur. Istud verò his verbis expressum videtur libro de artic. σφαγυμβάλλεται μὲν οὖν τοι ἡ κάτω πρὸς τὴν ἐκπτῶσιν. ἐκ γὰρ τούτου, ἡ ἐκεῖσε μᾶλλον σφόδρα ἐστὶν, ἢ ὅτῳ ἀρθρωθῆναι ὦν ξυμβέβηκεν, οὕτω δὴ ἐν τῇ χρόᾳ πλησίον ἀλλήλοιν, ταῦτα καὶ ἐς τὰς καθ᾽ ὑπερβολὰς δύναται τὰ ὀστέα, ἅπερ καὶ ἄρματα τὰ εὐθυπτώτατα πλείστῳ ὑπόκειται ἴσχῃ. Eò namque aptissimè referri videtur. σιαλίδη autem legendum, non, quod faciunt exemplaria manu scripta. τὸ σιαλίδωσι, quod vitium subolet, aut, quod legisse videtur Caluus, ἡ σιαλίδει, & aliter hunc locum accepisse.

σημεῖα παρέχει] Tam compendiosè scriptus hic locus est, vt vitium subolere mihi videatur. Quod etiam ex codicibus Italicis apparet, quos secutus Caluus multa alia attexuit. Etsi verò ferri vtcunque (vt in compendio) hæc scriptio potest, scribendum tamen censuerim, σημεῖα, προέχει ἡ κάτω γνάθος, ἢ παρέστραπται πάντα τὰ ἐκτὸς ὅλως. quod longè apertius effertur libr. de artic. δῆλον δ᾽ ἔσται μάλιστα ὅδε ὅτε ἐκπέπτωκε. προέχει γὰρ ἡ κάτω γνάθος εἰς τοὔμπροσθεν ἢ παρῆκται τὰ πάντα τὰ ἐκτὸς ὅλως. προέχει autem prominere & in anteriorem partem protici significat, quod maxillæ luxatæ contingit. In anteriorem partem propelli dixit Celsus. ξυμβάλλειν autem de maxillis inter se commissis dicitur & ore clauso, quod dentibus inter ipse conuenientibus non satis aptè mihi videtur accommodasse Caluus.

ὦν δ᾽ ἀμφότερα] Hic locus procul omni dubio lacer videtur, sicque restitui debet: ὦν δ᾽ ἀμφότερα ἐκπέσωσι, προέχουσι μᾶλλον, συμβάλλουσιν ἢ πρόσθεν, ἀστρεβέες. Vbi προέχειν de vtraq; maxillæ parte intelligi debet, quæ promouetur, prominet, & in exteriorem partem propellitur. προέσω χωρεῖν explicat Galenus. Hippocrates per προσπίπτειν γένυας expressit. Celsus totum mentum in exteriorem partẽ promoueri dixit. ἀστρεβέες autem dicuntur, quod maxilla non deprauatur aut peruertitur, sed naturalem sedem sine vlla in alterutram partem inclinatione tuetur, dentesq; paribus respondent. Quæ omnia mire sunt conturbata apud Caluum, vt nec videatur Hippocratis mentem assecutus, aliamque longè lectionem secutus.

θνήσκουσι δεκαταῖοι] Hæc repetuntur lib. de artic. eorumque rationem reddit Galenus.

εἰ γὰρ μύες ὅδε] ὅδε hoc est, καρώδεις, vt exponitur lib. de artic. Caluus pro ὅδε, τοιοῦτοι) legisse videtur. Quæ lectio etiam probari potest, quòd scribatur lib. de artic. ἢ ὑπνώδεις ἐστὶ τὰ φύσει, quodq; musculi isti intenti soporem adferre queant. Sed cùm ἀλλοιέμενοι addatur, vnde etiam sopor excitetur, ὅδε retinendum videtur ex codicum consensu.

ἡ δ᾽ ἑτέρη ἀσινεστέρη] Istud in collatione intelligendum. Neq; enim alterius partis maxillæ luxatio periculo vacat. Sed quæ vtraque parte contingit longè magis infesta, quòd omnes musculos vtrinque intendat, vt scribit Galenus.

τρίαμμα ποιῆσαι] Hic locus procul omni dubio corruptus sic mihi restituendus videtur, τρία ἅμα ποιῆσαι vt ad tres figuras de quibus agitur lib. de artic. in maxillæ luxatæ repositione consilium dirigat, cum scribit: ἔστιν ἐξαπίνης χάσαι τρία χάσματα ἅμα ἀφιστάμενα ἀπ᾽ ἀλλήλων. Hæ autem figuræ sic intelliguntur, vt maxilla ex peruersione in hanc vel illam partem manu dimota, & in directũ ad naturalem sedem collocata, subito motu ac penè eodem momento in posteriorem partem propellatur, tum demum os comprimatur. Quod verò συσχεῖν τὸ σῶμα scribitur in omnibus exemplaribus, vitiũ apertè subolet, & σείειν legendum videtur, quod etiam subindicat Caluus, tunc q; ad maxillæ dimotionem, qua manu huc & illuc agitatur & in latus promouetur referendum, quod dicitur libr. de artic. ἀφαιρεῖν ἢ γνάθον χρόνον τινὰ τὴν τῇ σφόδρα τῇ χλεῖ. Quod etiam exprimens Celsus, cõcutiendum esse mentũ dicit. Aut certè (quod

magis placet ἴσχει τὸ σῶμα aut κλείειν legendum,vt sit os committere & comprimere,quod συμβύειν τὰς γνάθους ἢ μὴ χάσκειν dicitur lib. de artic.& tertium figuræ genus comprehendit. A

ἴησις, μαλάγμασι] Curationem breuem per splenia incerata instituit lib.de artic.& laxam deligationem,qua mentum(vt vult Celsus)excitatur,figurationem quoque accommodatam ibidem aperit.

At verò humerus inferiorem in partem excidit,aliam in partem excidere non audiui.Videtur siquidē in anteriorem partem excidere, quibus carnes quæ circa articulum sunt natura extenuatæ fuerint,quale quid etiam in bobus per hyemem ob macilentiam cernitur,& magis excidit,ac extenuatis, aut gracilibus,aut siccis,iisq; quib⁹ humiditates circa articulos citra inflāmationem cōtinentur. Ipsa enim colligaret quidem.Ex quo qui boues curant ac stimulant,in iisq; repositionē tentant,errant,tum quia eos lateat quemadmodū bos crus ad vsum iactet,tum quia etiā homini ita constituto,hic habitus cōmunis est. Quibus quoq; accedit Homeri authoritas, quod boues tunc maximè graciles exiſtunt.At quibus humerus recondi nō potuit,ij quæ cubito in latus à costis sublato fiunt,non admodū præstare possunt.Quibus igitur potissimùm excidat, & quomodo habeant dictū est.Quibus verò à primo natali die ista cōtingunt, iis ossa potiùs quæ ad luxationē proximè accedunt, breuia fiunt(quale quid tunc iis qui mustelæ cubito prēditi sunt,& γαλιάσκωνες Græcis dicuntur,vsuenire solet)quod cubito minùs,adhuc autē minus manui accidere videtur.Quę verò supra sunt,nihil tale sentiūt, sed quæ vicinitatē habent,valde emaciantur. Imminuuntur autem maximè quæ altera luxationis parte sunt,& quæ incrementū accipiunt,minùs tamē quodāmodo quā quæ talia sunt ab ortu. Quin & profundæ suppurationes circa iuncturā recens natis præcipuè ad humerū fiunt, iisq; non secus ac luxata efficiunt.Quod si adultis ista contingunt,ossa quidē non minuuntur.Neq; enim causa est cur alia non ęquè simul augeantur. At carniū imminutiones fiunt, quod hę in dies & augeantur & minuantur,idq; per ætates & corporis habitus,qui in eo obtinent. Præterea etiā indicio est id quod ad summū humerum est auulsum & cauum,propterea quod summo humero auulso & cauo,brachiū prolapsum esse exiſtimant: brachij autem caput in ala cernitur.Neq; enim attollere ipsum queunt,neq; huc vel illuc traducere. Quod similiter ex altero humero deprehenditur.His autem rationibus reponitur,si pugno quidē in alam iniecto, caput sursum propellas,manum verò prēterea ad pectus adducas,aut si retroducendo ita vt circum oberret,cōpellas.Aut capite ad summum humerū obiecto, manibus verò in alam iniectis, brachij caput abducas, cubiti autem gibbū genibus protrudas, aut genuum loco alterū cubiti gibbū ad latus adducere, vt priùs, iubeas.Aut si suppositō in alam humero, æger in humero insideat.Aut vbi calce,adhibitis his quę alę cauitatem cōpleant, ad dextrū humerum, dextro vsus fueris.Aut vbi per pistillum, aut scalæ gradum coegeris,aut vnà cum ligno ad manū porrecto super trabeculā transuersam conuerteris. Curatio perficitur eo habitu vt brachium ad costas adducatur,manus summa ac humerus sursum detineantur, sicq; sursum deligatio fiat & appensio.Quòd si repositus humerus non fuerit,summus humerus etiam extenuatur.Summus humerus auulsus, speciem quidem prolapsi humeri exhibet, nullo tamen priuatur, neque in pristinum statum restituitur. Idem habitus tum in deligatione, tum in sūspensione, qui etiam luxato conuenit, & pro deligationis lege.

Ὦμος δὲ ἐκπίπτει κάτω. σημεῖα δὲ ὅτῳ ἦκου. δοκέει μὲν γὰρ ἐς τὸ πρόσθεν ἐκπίπτειν, οὗ αἱ χεῖρες αἱ πρὸς τὸ ἄνθρωπον μεμυωμήκασι διὰ τὴν φύσιν, οἷον καὶ τοῖσι βουσὶ χειμῶνος φαίνεται· διὰ λεπτότητα, καὶ ἐκπίπτει μᾶλλον. τοῖσι λεπτοῖσιν, ἢ ἰσχνοῖσι, ἢ ξηροῖσι, καὶ τοῖσι τὰ γεφύρια τὰ πρὸς τὰ ἄνθρακα ἔχουσιν αὖθι φλεγμονῆς. αὐτὴ γὰρ συμβαίνει δέ. καὶ βουσὶν ἐμβάλλοντες καὶ ἀποτείνοντες, ἐξαμβρτάνουσι. καὶ ὅτι διὰ τὴν χρῆσιν ὡς χρῆται· βοῖς σκέλος, λήθει. καὶ ὅτι κοινὸν καὶ ἀνθρώπου οὕτως ἔχοντι. τὸ σῆμα τοῦτο. τὸ, τε ὠμέλον, καὶ διὰ λεπτότατα βόες πλωικαῦται. ὅτα τὸ ὦ πῆχυς πολλάκις ἀπὸ πλευρέων ἀείραντες δρόσοιν, ἢ πρὸ δυσὶν δρᾶν, οἷον αὖ μὴ ἐμπέσῃ. οἷσι μὲν οὖν ἐκπίπτει. μάλιστα καὶ ὡς ἔχουσιν εἴρηται. οἷσι δ' ἐκ γλυφῆς, τὰ ἐξυπατα μᾶλλον θεραπεύει· ὀστέα, οἷον ἐν πυγῇ τῷ γαλιάσκωνες. πῆχυς δ' ἧσσον. χεὶρ δ' ἔτι ἧσσον. τὰ δὲ αὐξάνεται, σμικρὰ. ἐς δὲ τὰ ἀκρώμια κατεσασμένα καὶ κοίλα. διὰ ὅτι τὸ ἀκρώμιον ἀποπεσὸν, ἐς κοίλον ἦ, οἷον περὶ τὸ βραχίονα ἐκπεπλωκέναι. κεφαλὴ δὲ τοῦ βραχίονος ἐν τῇ μασχάλῃ φαίνεται. αἴρειν γὰρ οὐ δύνανται, σμικρὰ δὲ τὰ ἄνθρακα ἔνθα καὶ ἔνθα. ὁμοίως δ' ἕτερος ὦμος μινύθει. ἐμβολαὶ δὲ, αὐτὸς μὲν τῷ πυγμαίῳ ἐπὶ τὸ μασχάλιον ἐπιθεὶς, τῷ κεφαλῷ αὐξάνει. τῷ δὲ χεῖρα ὑπὸ τὴν μάλην ὅτι τάχος. ἀλλ' ἢ ἐς τὸ πίσω περιαγαγόντα ὡς ἀμφισφήν. ἀλλ' ἢ κεφαλῇ μὲν τοῦτο τὸ ἀκρώμιον, χερσὶ δὲ ὑπὸ μασχάλιον, κεφαλῇ ἐπὶ τὰ βραχίονος. γεύσασι δὲ ἀγκῶνα ἀπωθέειν. ἢ αὖ τῶν γευμάτων ἀγκῶνα τὸ ἕτερον τὴν μάλην, ὡς τὸ πρόσθεν, ἢ καὶ ὦμον ἴζεσθαι, ἐπιθεὶς τῇ μασχάλῃ ὦμον. ἢ τῇ πλευρῇ, ἔνθεν καὶ ἐκπληρώματα τῇ μασχάλῃ τῇ δεξιῇ, δεξιόν. ἢ πρὸς ὕφορον. ἢ πρὸς κλιμακτῆρα. ἢ πρὸς ὁδὸν ξυλίνην τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρα τείνουσαν. ἴησις, τὸ μὲν ἄκρωμα, πρὸς πλευρέησι βραχίων, χεὶρ ἄκρη, ἄνω ὦμος. ἄνω οὕτως ὑπόδεσις. αἰώρησις. ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, ἀκρώμιον προσλεπτύνεται. ἀκρώμιον ἀποπεσὸν, τὸ μὲν εἶδος φαίνεται, οἷον περ ὦμος ἐκπεσόντος. φερέσκεται δ' οὐδενός. ἐς δὲ τὰ αὐτὰ τὸ καθίστατο ἄκρωμα, τὰ αὐτά. ὥστε καὶ ἐκπεσόντι ἐν ὑπόδεσις καὶ αἰώρησις ὑπόδεσις καὶ ὡς νόμος.

B C D E F G H

ἀπὸ τῶν φύσιν] Hanc lectionem retinent omnia exemplaria, quæ vt ferri certè potest,ita etiam φθίσιν ex lib.de artic.non malè scribatur.

αὐτὴ γὰρ συμβαίνει] Hæc est omnium codicum tum publicatorum tum reconditorum lectio, neque tamen satis integra. Mihi verò συμβαίνει ἢ,aut συμβαίνῃ legendum videtur,quòd scribatur lib.de artic. ἢν φλεγμονὴ διήκῃ ἐχῇ τὸ ἄρθρον.Quam etiam lectionem velut quibusdam codicibus testificatam protulit Caluus cùm(colligat)dixit,etsi συμβαίνει ἢ legisse etiam videtur,& pro συμβαίνῃ accepisse, quod (contumefacere facit)vertit vt & lib.de luxatis.Hic autē mihi sensus esse videtur,tenuibus & gracilibus,quibus magna humiditatis ac muci

A ac muci copia circa articulos subest,humeri articulum magis excidere,dum nulla inflammatio suborta sit.Ipsa enim inflammatio articulum alioqui tumefaceret,ac veluti constringeret aut colligaret. Ideoque articuli muco redundantes & inflammatione tentati non facilè excidunt.

ἢ ἴσως ἐμβιγοντες]Hic locus propter summam breuitatem est subobscurus.Mihi hic sensus esse videtur, bobus ob gracilitatem sæpe articulos excidere, idque hyeme, quo tempore maximè emaciantur,aut etiam sæpe videri excidere, ideoque crura intrò vertunt & flectunt. vnde ἴλικες aut εἰλίποδες dicuntur Homero. Quò certè referri potest Homericum testimonium , aut quod hyeme maximè emacientur,quia hoc tempore in colenda terra plurimùm laborant, vt scribitur lib.de artic. ὑποπεσόντες autem dici videntur οἱ ζεύγνυται aut οἱ βουλάται,qui boum curam gerunt aut eos stimulant,velut ζεῦξαι κέντρῳ.

ἢ ὅτι κοινὸν ἢ ἀνθρώπῳ] Scribitur nanque lib.de artic.In iis quibus coxæ articulus reconditus non fuit, ὅτι ἐδύνατο ἀπεστραμμένως τῷ σκέλεος ὥσπερ νῦν ἴσως γίνεται.

ὅσα τε τῇ πήχυι] Hæc sunt humeri in alam prolapsi indicia scripta lib.de artic.quòd cubiti gibbus magis à latere recedat, quodq; manum ad aurem tollere nequeant. In quibus magna quoque hallucinatio interdum subest,cùm quidam non ex luxatione.sed ex dolore & musculi contentione quandoque hoc modo affecti sint. Quam hallucinationem ἀνάξιωσιν vocat lib.de artic. & hic quoq; animaduertendam significare videtur.Caluus verò hunc locum longè aliter legisse videtur,easq; luxati humeri notas ex lib. de artic.integras ferè apposuisse.Nos codicum nostrorum fidem quoad maximè licuit retinuimus.Hæc quoq; sunt prolapsi humeri neque repositi indicia in adultis,vt scribitur lib.de artic. ὁκόσα μὲν δεῖ ἐρμάζεσθαι ὑπορρέοντα τῆς ἀγκύλης ἐπὶ τὸν παλαιὸν εἰς τὸ πρόσω,πάντα μὲν ἢ δύναται ἅπαντα ὁμοίως ἐρμάζεσθαι.ὁκόσῳ δὲ δεῖ ἐρμάζεσθαι ἧσσον ἢ βραχίονα πρὸς παῖδας ἐς τύπτειν,ἢ ἐς τὸ μεσαῖον,πάντα δὲ δύναται ἐρμάζεσθαι.

οἷσι δὲ ἐκ γενετῆς] Hæc intelligi debent de iis qui à natura exarticulatum habent humerum,velut scribitur lib.de artic. Igitur οἱ ἐν τούτῳ γαλεάγχωνες,οἱ ἐκ γενετῆς γαλεάγχωνες dicuntur.

τὰ δ' ἀνώδυνα ἐόντα] Indicat in infantibus adhuc in vtero aut recèns natis, si exarticulatus sit humerus, ea quæ sunt supra humerum nullam ferè sentire noxiam.Quod etiam expressit * Paulus. Quæ verò luxationi sunt victa,minuuntur & alimoniam non sentiùt. In adultis autem aliter contingit,vt scribitur lib.de artic.Caluus aliter mihi hunc locum legisse videtur. Codices etiam manu scripti quidam ἢ ἀσαρκοτέρην ἐγγύ habent,quos secutus est Asulanus. * Cap.114 lib.6.

μινύθῃ δὲ μᾶλιστα] Sic lib.de artic.quibus femoris caput interiorem in partem prolapsum est,carnes exteriore parte imminui atq; emolliri scribit, quod exteriore parte orientur magis,vt scribit Galenus.

ἢ τὰ ὠμοπλάτης] Hunc in sensum scribit lib.de artic grauissimè habere,quibus dum adhuc in vtero continentur,coxæ articulus prolabitur Secundum hos,quibus in summa infantia idem contingit Minime verò omnium qui adulti istud perpessi sunt. Caluus Hippocratis mentem vt non est assecutus,ita alium sensum atque aliam lectionem respexisse videtur.

ἢ τὰ ἀναπυήματα] Sensus est,recèns natis infantibus profundas circa humeri articulum suppurationes fieri,quæ eos breuiore esse brachio cogant,& γαλεάγχωνας efficiant,velut scribitur lib.de artic. ἀνάγκη ἢ εἶναι ἔνια τοιαῦτα καὶ πρὸ κεφαλῆς τὸ βραχίονος ἕλκεσιν ἢ ἐκπυήσεσι γίνεσθαι ἢ ἕδρας παῖδας γαλεάγχωνας γίνεσθαι. Ex quibus efficitur vt ἀναπυήματα aut ἐκπυήματα legendum esse spondeant,quanquam constans est omnium exemplarium lectio. Neq; vero quid per(agnata)velit Caluus video.

ὑδρὶ γὰρ ἔχῃ οἱ] Hic locus procul omni dubio sacer est & exulceratus,neq; vllam ex codicibus scriptis allenationem habere potest, qui omnes cum publicatis contenciunt.Mihi verò hic elici posse sensus videtur.In adultis & perfectum incrementum adeptis , vbi luxatio contingat,ossa breuiora non reddi,quòd nulla causa subsit quæ reliqua brachij ossa æquale accipere incrementum prohibeat, velut in his qui adhuc incrementum recipiunt,aut recèns natis,& ab vtero mustelæ cubito præditis.In quibus brachij os breuius quidem efficitur,reliqua quidem ossa etsi augentur quidem,non æquale tamen manui integræ incrementum accipiunt. In luxatorum enim legibus sancitum est, quod etiam scribit (Galenus) luxata membra in iis qui adhuc crescunt minora reddi, minusque increscere & augeri. In adultis verò macilentiora & molliora reddi,minusque alimentum sentire,non autem breuiora fieri , quod ossa iam perfectum incrementum acceperint,carnes verò in dies minorem alimenti copiam sentiant. Ideoq; in his carnium imminutiones fiant. Hoc ergo sensu sic locus legi posse videtur : οὐδὲ γὰρ ἔχει δι' ὃ ἄλλα ἃ ξυναύξηται ὁμοίως,vt per ἄλλα reliqua totius manus ossa capiantur,quæ vt in iis qui adhuc crescunt non æqualiter augentur,ita in adultis iam plenam incrementi copiam acceperunt. Atq; hæc mihi probabilis ac fortè tolerabilis coniectura ad receptam codicum lectionem magis accedere videtur. In qua etsi mihi planè non satisfacio,ita tamen deformata & corrupta lectio videtur,vt nisi meliorum codicum ope sanationem accipiat , propè desperata sit. Ac aliquando legi posse existimaui, ὑδρὶ γὰρ ἔπηται ἄλλα ξυναύξηται ὁμοίως. Sed tunc ἄλλα de recèns natis , iisq; qui adhuc augentur accipitur Aut ὑδρὶ γὰρ ἐπῇ ἄλλα ξυναύξηται ὁμοίως,vt propiùs ad phrasim libri de artic.accedat.idq; de ossibus intelligetur,quæ non amplius augeri consueuerunt,cùm plenum incrementum acceperint.Caluus certè legisse mihi videtur,ὑδρὶ γὰρ ἔχῃ ἄλλα ἃ ξυναύξηται ὁμοίως. Quæ lectio vtcunque ferri potest,implicatum tamen admodum sensum habet.

ἢ σώματα] Corporis figuras intelligo in quas pars luxata vertitur & cogitur,quòd partes quæ mouentur,augeantur, cõtra,quæ oriantur,marcescunt & emolliuntur. χρῆσις γὰρ μεταξύτερον μέν τι ἄρσει ἐκθλίψιος μέν τι δι' ὃ καὶ τὸ ἔσθ' ὑπὸ αὐξήσεως . vt scribitur lib.de artic. σώματα autem ponit,quòd optimum sit(vt scribit Hippocr. εὑρίσκειν ἐωυτὸν τὸ σύμφορον μᾶλλον τῷ σώματι.

ἢ αὐτὸ σημεῖον] Hoc est humeri luxati indicium,quod scribit lib.de artic. ἀτὰρ ἢ ἐν τῇ μασχάλῃ ὑπάλγημα τῷ βραχίονος φαίνεται ἐγκεκυφός, πολλῷ μᾶλλον τῷ ἐκπεπτωκότος ἢ τῷ ὑγιέος,τοῦτο δὲ αὖθις κεῖται τῷ ἐπωμίδι κοῖλον φαίνεσθαι τὸ χαλεὸν ἐν τῷ ἀκρωμίῳ ἐσιὸν ἐξέχον φαίνεσθαι ἀπὸ τοῦ ἐπιπλοκάδος τοῦ ἀφροειδέος τὸ κάτω τοῦ χαλεοῦ. εἶσιν δὲ βραχίονα ἐκπεπτωκέναι] Quod alioqui vel celeberrimis Medicis visuenire scribit Hippocrates, & hîc accidisse testatur Gal. ἰσώσεις ἀέπερσε ὦμως] In humero luxato deprehendendo , sani humeri ad luxatum comparatione & exemplo vtendũ præcipit Hippocrates. σφαλίσμασι χρέονται δεῖ τῷ ὑγιεῖ σκέπτεσθαι τὸν ὑγιέα,καὶ τὸν μὴ ὑγιέα πρὸς τὸ ὑγιές,μήτ' ἀνώτερα ἀφροειδέα ἐσφορέοντα. ἐμβολαὶ δὲ] Hi repositionis modi amplissimè scribuntur lib.de artic.Et quòd hic pugnum sub alam concipit , libro de artic.digitorum nodos in alam conicit,quodq; hic ἀ χεῖρα,lib.de artic.ἀ ἀγκῶνα σφίγγειν ὑπὸ πλευρὴν iubet.

ὡς ἀμφισφαλῆ] His breuissimis verbis eam luxati humeri repositionem quæ καθεῖρμα dicitur exprimit.Ea pluribus verbis declaratur lib.de artic.ἀμφισφαλῆ verò pro σφισφαλῆ ponitur,vt & ἀμφισφαλὴς pro σφίσφαλος lib.de artic.ibique à Galeno explicatur, etsi exemplaria manu scripta quædam ἀμφισφαλῆ vitiosè legunt, vt & Asulanus. Caluus quoque aliam mihi videtur lectionem secutus,neque quid per hæc verba velit augurari possum(rutius vtrinque vti statuatur.)Quæ etiam libro de luxatis adscripsit.

ἀλλ' ὑπὲρ κεφαλῆς] Hic repositionis modus ab Hipp.exponitur lib.de artic.vbi digitis sub alam iniectis & capite ad summum humerũ sirmato brachij caput à costis abducitur,genibus verò ad cubiti gibbum admotis,ad costas repellitur. ἀπάγειν autem malim quàm ἀγάγειν, quòd ἀπαναγκάζειν ἀπὸ τῶν πλευρέων lib.de artic.ἀπωθέειν quoque ὀρθὸς παῖς παλαίων ἀπωθέων dicitur lib.de artic.

ἢ αὖτε τὸ γονάτων] Si genibus cubiti gibbo appulsis vt brachium ad costas retrudatur,vti nolis,alteri qui cubiti gibbum ac costas adducat imperabis dum capite & manibus molitionem molieris,quod dixit Hippocr.ἄλλος δ' ἐπὶ τὸ ἀγκῶνα σφέξει σφὲ τὸ στῆθος. Quod mihi non videtur assecutus Caluus,cùm dixit(vel pro genibus cubitum alterum adigito.) ἢ ἐφ' ὦμον ἴζησας] Hoc est , vbi ægroti humero,alæ suppositio,ægrum supra humerum velut sedi insidentem collocaris,aut vbi subdito alæ humero , ei æger veluti innitidet.Atq; hic reponendi modus καταμισμὸς dicitur,& qui in humerum tollit ἐπωμίζων.Vt non malè hoc loco, ἢ καταμίζῃς , legi posse existimem,vt sit,vbi in humerum sustuleris.Hîc verò Caluus aliquid ex codicibus scriptis addidisse videtur.

ἢ σὺ πίεσιν] Mirè compendiosa est ista breuitas,re alioqui fusissimè explicata lib.de artic. τὰ ἐκπυρώματα autem vocat ea quæ in alæ sinum immittuntur eumq; complent,velut supplementa quædam,quo facilius calce,brachij caput protrudatur. Quem in vsum pilæ paruæ duræ & coriaceæ,aut ex aliqua alia materia non admodum molli , accommodatæ sunt.Eiusmodi ἐκπυρώματα explicat lib.de artic.cùm scribit. δεῖ δὲ ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης ἐοδτέναι σφαιρύλον τι ἐκπυρώτον.Et rursus,ἐσοπιδέειν δὲ ἐς τὴν μασχάλην ἐείσιν μαλθακὸν, σφαῖραν ξυνειλίσσασθαι,ἐκπύρωμα τῆς κοίλης πειρίτμα Ex quibus certè coniicio,ἐοδτέντα τὸ ἐκπυρώματα τῇ μασχάλῃ, hic legi debere.Caluus aliquid de sinistro calce in sinistram alam immisso addidit,contra omnium codicum fidem.

ἢ κύκλος] κύκλον ambitum vocat & conuersionem brachij,cùm ad spatham deligatum,super traboculam transuersam , aut scalæ

gallinariæ gradum traiicitur & transmittitur. Potest etiam legi, ἢ ὥσπερ κλιμακτῆρα ἢ ὠθεῖσθος, vt eâm conuersionem qua ad scalæ gradum vertitur, intelligas. Secuti autem sumus exemplarium consensum. Caluus id totum, ἢ ὠθεῖσθος omisisse videtur. Mira autem breuitate hîc complectitur, quæ fusissimè libris de art. explicat. ξύλον hîc quoque, vt & illic, spatham intelligit, in longitudinem toti manui porrectam. ἴησις τὸ χεῖρον] Repositio humero, is sursum retinendus, lana molli, munda, & conuoluta in alam imposita, quæ sinum expleat, ac vinculum quidem stabiliat, & articulum inhibeat. Deligatio verò iuxta decussationem aut χασμὸν, ex Pauli præscripto sursum facienda. Brachium quoque ad latus adductum, fascia in orbem corpori circumuoluta, ad costas alligandum. Cubiti gibbus cum summa manu ex ceruice appenditur, vt ne rursus articulus excidat. Istorumq; verborum sanè obscurorum, neque (vt mea fert opinio) satis integrorum, hic sensus esse videtur. χεὶρ ἄκρη, ἄνω ὦμος, vt manus summa & humerus sursum detineantur, coque deligatio post multos circumactus tendat, mitella quoque manus appendatur. Eo enim ἀνάληψις referri videtur, etsi fortè non malè ἀνάσχεσις legatur, vt sit membri refrictio, de qua agitur lib. de artic. Caluus hunc locum sic mihi legisse videtur, & in Luxatis, & in Mochlico, χεὶρ ἄκρη ἄνω πρὸς ὦμον ὑγιέα, ἔπειτα ἐπίδεσις. ὡὼ ἢ μὴ ἐμπίπτοι] Lib. de artic. οἷσι ἢ μὴ ἐμβλητὸς, ὑπομιὸς ἀσφαλτοῖρι χίοντα, καὶ ἡ ἔξις λεπτὴ ἡ κατὰ τὸ ὀστέον. ὀστέον autem hîc dicitur, quòd in dies summus humerus semper gracilior euadat, partesque huiusmodi debiliores minùs alimenti attrahant & excipiant, vt scribit Gal. ἀκρώμιον ὀδυνᾶται] Idem paulò antea scriptum est, & libr. de artic. fusiùs explicatum.

στερίσκεται δὲ ὀδύνης] Hoc est, nullo vsu priuatur, & nullum inde neque magnum, neque parùm humero detrimentum infertur. Quod scribitur lib. de artic. ὅτι βλάβη μὲν ὀδυνίη ὅτε μικρὴ, ὅτε μεγάλη τῷ ὤμῳ γίνεται ὀλίγου τότε τὸ πρόσωπος, αἴσχιον ἢ τὸ χεῖρον.

ἐς ἢ τὸ ἀκρώμιον καθίσαι] Id de ipso acromio intelligendum quod semel auulsum in naturalem ac pristinam sedem nō reuertitur, vt scribitur lib. de artic. καὶ γὰρ τοῦτο τὸ ὀστέον ἐς τὸν ἀγκῶνα ἔρρηγε ὁμοίως αὖ ἰσχυρίζεται, ὥσπερ πίτυκας, ἀλλ' αἰεὶ ἀγκὼν πλέον ἢ ἥλασσον ἐγκρεμάσεται τῷ ἐς τὸ ἄνω. Caluus certè aliter accepisse locum videtur & sic legisse: ἐς ἢ τὸ αὐτὸ εἰ καθίσαι], χεῖρα τὸ αὐτὸ ἢ μὴ ἐκπίπτοντα. χεῖρα τὸ αὐτὸ] Sic lego. Nam & lib. de artic. eandem scribit curationem quæ & luxatis conuenire, ceratum, splenia, fascias, eandemq; vinculi rationem. Et quòd ad corporis habitum attinet, brachium lateri annexum superiorem in partem continendum & appendendum. Illud verò ὀπίσιος καὶ ὡς ὁ νόμος, deligationis legem illam indicat, quam in decussationem obit Paulus. Celsus verò per multos circumactus fieri diligenter exprimit. Pro ἀναλήψῃ Caluus in Luxatis ἀναλήξῃ aut ἀναλείψῃ legisse videtur. Quidam etiam ἀναλύσῃ ὀπίσιος legunt.

At verò cubiti gibbi articulo in latus, aut exteriorem in partem dimoto quidem aut subluxato, acuta eius parte in brachij cauo remanente, distentione in directũ facta, eminentia retro & ad latus propellere oportet. Quòd si prorsus in hãc vel illam partem exciderit, distentio quidem in qua brachium deligatur, adhibenda. Sic nanque cubiti flexus nihil impediet. Potissimùm verò ex laterum parte excidit. In suum autem locum dirigitur, quàm plurimùm abducẽdo, ne caput brachij acutum ossis processum attingat. Suspensum verò circumagere & circũflectere oportet, neq; vim in directum adhibere, simulq; in contrarium in vtranque partem impellere, & in sedem compellere. Ad hæc quoque contulerit cubiti gibbum modo quidem pronum, modò etiam supinum contorquere. Repositio autem est, quæ ex habitu quidem pendet, si summa manus paulò cubiti gibbo altior, brachium verò ad latera adductum teneatur. Sic quoq; & appensio, & facilis gestatio, & natura, & vsus in commune conferunt, si modo callus, qui celeriter increscit, prauè non obducatur. Curatio per lintea pro lege articulari institui debet, & cubiti eminentia insuper deligari. Rursus autẽ maximè excandescit cubiti gibbus, febresq; , dolorem, nauseam, ac meracæ bilis vomitionem mouet, idq; maximè si in posteriorem partem, ob torporem, secundum id, si in anteriorem elapsus sit. Curatio eadem adhibenda. Reconditur verò vbi in posteriora excidit, si porrectum brachium in diuersa contendatur. Cuius rei indicium est, quod extendi nequit, vt & in anteriorem prolapsi, quod minimè flecti potest. Hîc autem impositio duro aliquo collecto, super id, vbi extenderis, de repente flectendus est. At dissidentiũ inter se ossium indicium, quà vena in brachio scinditur, ad cõtactum patet. Hæc verò celeriter callo obducuntur. Quibus à primo ortu ista cõtingunt, iis ossa infra noxiam breuiora euadunt, plurimùm verò quæ cubito sunt proxima, deinde ea quæ in manu, postremò quæ in digitis. Brachiũ autem & humerus propter nutritionem validiora euadunt. Manus item altera, propter opera, etiam longè validior est. At carnium imminutio, siquidem in exterioré partẽ articulus prolapsus est, interiore parte fit, sin minùs, contra quàm exciderit. Cubiti autem gibbus vbi interiorem in partem, aut exteriorem exciderit, in habitu quidem angulari cubiti ad brachium communi reponitur. Ex ala nanque fascia excepta suspensio facienda, ad cubitum verò summum suppositum pondus aliquod iuxta articulum appendendum, vel manibus adurgendum. Tum suspenso in sublimi articulo, ossa manuum volis

ἀγκῶνος ἀρθρὸν ἐς ἄλλο ἐξαλλάξαν μηδ' ἢ πρὸς πλευρὴν, ἢ ἔξω μᾶλλον ἢ ὀξέος, ἢ ἐν ᾧ κοίλῳ τῷ βραχίονος, ἐς ἰθὺ καταταίνοντα, τὰ ἔξεχοντα ἀνωθὲν ὀπίσω. χωρὶς ἐς τὸ πλάγιον. τὰ ἢ τελευτάω, ἐκβαίνοντα, ἢ εἴσω ἢ ἔνθα. κατάσασις μηδ' ἐν ᾧ ὁ βραχίων ὀρθοῦται). ὅτῳ γὰρ τὸ καμπύλον ἢ ἀγκῶνος ἀνώλυσε. ἐκπίπτῃ μάλιστα ἐκ τῆς πρὸς πλεύρεα μέρος. τὰ ἢ καταρθώσιος ἀπάντα τὰ ὀλίγον πλῆσον, ὡς μὴ φαύσῃ τὸ κωλῶνος ἡ κεφαλή. μετέωρον ἢ ὠθεῖσθαι, καὶ περικάμψαι, καὶ μὴ ἐς ἰθὺ διάζεσθαι. ἅμα ἢ ὠθέειν τὰ ἀνωτέρω ἐφ' ἑκάτερα καὶ πρωθέειν, ἐς χώρην. σιωπελείη δ' ἂν καὶ ὑπίσχεσις ἀγκῶνος ἐν τούτοισιν, ἐν ᾧ μὲν ἐς ὕπτιον. ἐν ᾧ δὲ ἐς τὸ πρηνές. ἐμβολὴ ἢ σήματος μηδ' ὀλίγον αὐτέρωθι ἄκρην χεῖρα ἀγκῶνος ἔχειν. βραχίονα ἢ καὶ πλευράς. ὅτῳ ἢ ἀνάληψις, καὶ φύσις, καὶ χρῆσις ἐν ᾧ κοινῷ. ἐν ᾧ ἀρὰ μὴ κακῶς πρωθῇ. πρωθεῖ) δὲ ταχέως. ἴησις, ὀθονίοισι καὶ τὸ νόμον τὸ ἀρθρικὸν, καὶ ἐξ ὑπερκειμένου, παλίσχετον τὸν ἢ ἀγκῶνα πυρετοῖσι, ὀδυνῇ ἀσώδει, ἀκρατοχόλῳ, ἀγκῶνος ἢ μάλιστα ὀπίσω δηλοῖ τὰ ναρκώδεα, δεύτερον τὸ ἔμπροσθεν. ἴησις ἡ αὐτή. ἐμβολὴ δὲ τῷ μὲ ὀπίσω ἐκτείνοντα καταπίνειν. σημεῖον ἢ ὅ γε δυώσαντα ἐκτείνῃ. τῷ ἔμπροσθεν δ' δυώσαι) ξυγκάμπτειν. τούτῳ δὲ σήματα μὴ σκληρὸν σιωπελεῖ μηδὲ τῷ ξυγκάμψαι ἐξ ἐκτάσιος ἐξαίφνης. δηλωτέον ἢ ὀστέων σημῆναι, καὶ τὴν φλέβα, τὴν καὶ (ν) βραχίονα χιζομένου. ἔστω δὲ ταχέως δηλοπρεπῆ. ἐκ ἡμέρης δὲ βραχύτερα τὰ κάτω ὀστέα τοῦ σίνεος πλῆσον. τὰ δ' ἐγγύτατα πήχεις. δεύτερον χεῖρες, τελείων δακτύλων. βραχίων ἢ καὶ ὦμος ἐκκατέστερα δηλοῖ τὴν ὄψιν. ἡ δ' ἑτέρη χεὶρ δηλοῖ τὰ ἔργα, πλείω ἐλάσσω ἐκκατιστέρη. μυώδησις δὲ ὄψεως. ἐὰν μὲν ἔξω ἐξέπεσεν. ἔσω. ἐὰν δὲ μὴ, ἐς τὸ ἀνάντιον ἢ ἐξέπεσεν. ἀγκὼν δὲ ἐὰν μὲν ἔξω ἢ ἔσω. ἐκβῇ, καὶ κάτασις μὲν ἐν σήματι ἐγχωρίῳ, τῷ πήχεϊ κοινῷ, πρὸς βραχίονα. τὸ γὰρ μακάλλιον ἀνάγκαιον ταινίῃ ἀναχρεμάσαι. ἀγκῶνι δὲ ἄκρῳ ἐπιτεθεῖσι μὲν ἐπιτεθεῖσι ἀρθρικὸν βάρος ἐκκρεμάσαι. ἢ χερσὶ καταναγκάσαι. ὑπερεκπηδήσαντος δὲ τὸ ἄρθρου, αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖσι θέναρσιν,

ὡς τὰ

A ὡς τὰ ἐν χερσίν. ὑπόθεσις ἐν τούτῳ τῷ χήματι, καὶ ἀνάληψις, καὶ θησις. τὰ δὲ ὄπισθεν. ὀξαίφνης ἐκτείνοντα διορθοῦν τοῖσι θέναρσιν. ἅμα δὲ διδόναι τὴν διόρθωσιν, καὶ τοῖσιν ἑτέροισιν. ἰῶ δὲ τοιόνδεν, ἀμφὶ ὀθόνιον σωληνοειδέα, ὀθόλχην, ξυγκάμπτοντα ἅμα διορθοῦσθαι. ἰῶ δὲ ἑτερόκλινές ἢ ἐν τῇ διορθώσει ἀμφότερα ἅμα χρὴ ποιέειν. τὸ δὲ μελέτης, κοινὸν τὸ χῆμα καὶ ἡ ὑπόθεσις. διώσεται γὰρ ἐκ τῆς διαβάσιος κοινῇ ξυμπίπτειν πάντα. τῶν δὲ ἐμβολέων αἱ μὲν ἐξ ὑπαγωγῆς ἐμβοηθήσουσι. αἱ δὲ ἐκ καταβάσιος. αἱ δὲ ἐκ παρεισφορήσιος. αὗται δὲ ἐκ τῶν ὑπαγωγέων τῶν χημάτων, ἢ τῇ ἢ τῇ, σὺν τοῖς ἄλλοις.

adducenda. Hoc in habitu deligatio, appensio, & positio velut in manibus fieri debet. At vbi posteriorē in partem excidit, de repente extensione facta manuum palmis dirigendum, simulq; hęc in directione, tum in cæteris vsurpanda sunt. Quòd si priorē in partem prolapsio facta sit, circum linteum conuolutum, & in iustam molem sublatum, inflectendo simul directio facienda. Sin alteram in partem inclinarit, cū directione simul vtraq; facienda sunt. Ad curam autem communiter habitus & deligatio spectant. Possunt enim ex distensione communiter omnia cōtingere. Repositiones verò partim quidem in sublime eleuando, partim distendendo, partim verò circumoberrando fiunt. Idque dum habitus in hanc vel in illam partem excedunt, celeriter adhibetur.

ὁ ἀγκὼν ἄφορον] Hæc eadem repetuntur lib. de artic. Vbi pro παρεγγλάξαι, παράξαι μὲν ἢ παρεμφορῆσαι πρὸς πλευρὴν legitur. Quæ est codicum manu scriptorum lectio, quam etiam secutus est Caluus. τὰ ὀξέοντα αἰωρεῖν ὑπτίως] Sic legunt omnia exemplaria tum scripta tum publicata, tam nostra, quàm Italica, vt patet ex Caluo. Lib. de artic. τὸ ὀξέον legitur, & ἀποῤῥέειν quod malo.

τὰ δὲ τελευταίως] τελείως legitur lib. de artic. & exemplaria manu scripta τελέως habent, quod etiam legit Caluus

B κατάσασις μὲν] Sic legunt omnia exemplaria, sed κατάπτωσις legimus lib. de artic. Quam etiam lectionem ex codicibus Vaticanis secutus est Caluus. Lib. autem de art. planior est lectio, κατάπτωσις μὲν ἐν ἢ ὁ βραχίων καταγεὶς ὑπόκειται. Quod tamen aliter sumpsit Caluus.

ἐκπίπτει δ' μᾶλιστα] ἐς τὸ πρὸς πλευρὰς μέρος legitur lib. de artic. Quam etiam lectionem hîc secutus videtur Caluus.

καὶ διακάμπτειν] μὴ κάμπτειν legunt exemplaria quædam Regia manu scripta. Quæ lectio non improbatur. Neq; enim vim in flectendo aut in directum agendo adhiberi vult, sed plurimùm abducendo & in diuersas partes extendendo, donec spatium inter ossa liberum fit, circumagere & circumflectere oportet.

καὶ ὑπόστροφις ἀγκώνος] ὑπόστροφας legunt exemplaria manu scripta, quæ secutus est Asulanus, vitiosè tamen.

ἐμβολαὶ δ'] Lib. de artic. ἐσαὶ legitur, quam lectionem hîc & in Luxatis secutus videtur Caluus.

οὕτω δὲ καὶ ἀνάληψις] θέσις additur lib. de artic. quam lectionem adhibuit etiam Caluus, & pro ἀνάληψις ἀναλαβὴ legisse, aut vtrunque quoq; adhibuisse. ἢ τὸ ὀξὺ διεστηρίζειν] Caluus in Luxatis τὸ ὀξὺ celeriter vertit. Hic autem celeriter & acutum addidit. Intelli-

D genda autem est cubiti acuta eminentia insuper deliganda.

διὰ τὸ παρακεῖσθαι] Ob torporem diximus, etsi τὸ παρακεῖσθαι νεῦρα intelligi potest, cuius antea iniecta est mentio. Eam enim ob causam cubiti articuli in posteriora luxationes memendabiles & periculi plenæ sunt, vt scribit Paulus. Caluus aliam secutus est notionem.

ἐνδίδυκε τὸ σκληρὸν σωειλεγμένον] Sic legunt exemplaria omnia, quod aliquid durum collectum, compactum, aut conuolutum significat. σωειλιγμένον aut σωειλημμένον, fortè melius, vt quod est conuolutum aut implicatum indicet. Celsus rotundum aliquid à lacerti parte ponendum dixit. πλεῖστον, τὰ δ' ἐγγύτατα πήχεος lego. Caluus πλεῖον pro πλεῖστον legisse videtur. Quædam verò exemplaria manu scripta πολὺ pro πλεῖστον habent. In lib. de artic. ὁ δίπηχυς χειρὸς legitur, & πέντε δακτύλων. διὰ τοῦ τροφέως] διὰ τοῦ ἔσω λίου scribitur lib. de art. quod illic exposuimus. ἐν γόνατι ἐγγωνίῳ] Figuram angularem vocat, quæ fit vbi cubitus cū brachio rectum facit angulū. ideoq; vtriq; communem dicit. Sic enim vocat Gal. ἐγγώνιον γόνυ, τὸ καθ' ὀρθὴν γωνίαν συγκείμενον, ὅπερ γίνεται τοῦ πήχεως ἔξω ὀρθὴν γωνίαν ὁ πῆχυς ἐρχόμενος πρὸς βραχίονα. Lib. de art. figura angularis non exprimitur. Hic autē mihi locus subindicari Galeno videtur Com. 1. in lib. de art. cùm ἐγγώνιον γόνυ dici Hippocrati scribit, τοῦ ἐπ' ὀρθὴν γωνίαν κεῖσθαι τὸ βραχίονος πρὸς τὸ πῆχυ, brachij habitum cū cubito qui est ad rectum angulum. Etsi lib. καθ' ἱπποκράτην, vbi ἐγγώνιος πῆχυς legitur, ἐγγώνιος γόνατος τὸ πήχεος legisse videtur. Caluus hîc aliud legisse videtur, vt & κατάσασις, quod faciunt reliqui omnes interpretes, cùm tamen κατάσασιν vbiq; ferè legatur. Idem in Luxatis κατάβασις legit, videturq; istam lectionem secutus, eam tamen admodum perturbasse. τὸ γὰρ μαχαίλαιον ἀλαβαστρῶν καλαμβάνοντα & ὑποθέντα legitur lib. de art. ὑπόθεσις] Scripta & reliqua omnia exemplaria ὑπόδεσις legunt, vt & lib. de artic. Caluus autem hîc longe aliam lectionē secutus videtur, isthaq; verba omisit tum in Mochlico, tum in Luxatis. ἅμα δὲ δεῖ] Hæc non legit hic Caluus etsi in Luxatis adscripsit. Quomodo autem accipienda videantur diximus lib. de art. ὀθόνιον σωειλεγμένον] ἀμφιδέσις ὀθόνιον σωειλημμένον meliùs legitur lib. de artic. ἰῶ δ' ἑτερόκλινές] Manu scripta exemplaria quædam ἑτερόκλιτες vitiosè legunt, quæ secutus videtur Asulanus. τὸ δὲ μελέτης] τὸ δὲ μελέτης τὸ διαχείσις legitur lib. de artic. quam lectionem secutus videtur Caluus. Exemplaria quoq; omnia διάβασιν legunt, sed διάτασιος ex lib. de artic. lego, quod etiam fecit Caluus.

F χθὲς δὲ ἀρ' ἦσθον ὀλιοθαλής, ἢ ἔσω, ἢ ἔξω. ἔσω δὲ τὰ πλάσα. σημεῖα δὲ ὄδυνμα, ἰῶ μὲ ἔσω, ξυγκάμπτειν ὅλως σφῶν τὸν δακτύλους ὀδυνᾶται). ἰῶ δὲ ἔξω, ἐκτείνειν. ἐμβολὴ δὲ ὑπαπέζης τὸν δακτύλους ἔχων, τὸν μὲ τείνειν, τὸν δ' ἀνατείνειν. τὸ δὲ ἐξέχον, ἢ θέναρ ἢ πέρνη, ἅμα ἀποῤῥέειν πρόσω καὶ κάτωθεν κατὰ τὸ ἕτερον ὀστέον, ὄγκον τε μηχανικὸν ὑποθεὶς, κατὰ μὲ ἄνω καταστρέφας τὴν χεῖρα, ἰῶ δὲ κάτω, ὑπίλ-

G ιω. ἴησις ὀθονίοισιν. ὅλη δὲ ἡ χεὶρ ὀλιοθαλὴς ἢ ἔσω ἢ ἔξω. μᾶλιστα δὲ ἔσω. ἢ ἐνθα ἢ ἐνθα. ἔστι δ' ὅτε ἡ ἕτερον τῶν ὀστέων διέρηκε. τούτοισι καταβάσιος ἰσχυρὴ ποιητέη. καὶ τὸ μὲ ἐξέχον ἀποῤῥέειν. τὸ δ' ἕτερον ἀνατρέπειν. δύο εἴδεα ἅμα καὶ ἐς τὸ πίσω καὶ ἐς τὸ πλάγιον. ἢ χερσὶν ὑπὸ πατέζης, ἢ πέρνῃ. παλίγκοτα δὲ καὶ ἀχήμονα, τὰ μὲν

H χθέσιος κρατιύεται ἐς χεῖρα. ἴησις ὀθονίοισι ξυὸν τῇ χειρὶ καὶ τῷ πήχει. καὶ ναρθηκία μέχρι δακτύλων ὀθόνιον. ἐν ναρθηξὶ δὲ δεθέντα τάχιον, πυκνότερον λύεται καὶ κατάγματα, καὶ καταχύσει πλέονι χρῆσθαι. ἐκ ῥηϊδίης δὲ θεραπεύτερη ἡ χεὶρ γίγνεται. καὶ ἡ μινύθησις θᾶσσον μάλιστα γάναυλία ἢ ὡς ὄγκωμα. πυξινέῳ δὲ ὀστέῳ μᾶλλον. δακτύλου δὲ ἀρ' ἦσθον

Manus articulus interiore aut exteriore parte luxatur, plurimū verò interiore. Cuius rei signa manifesta sunt. Siquidē intrò prolabitur, digiti ipsi in totū flecti, si extra, intendi nequeunt. Repositio fit digitis supra mensam positis, si partim quidē extenduntur, partim etiā in diuersa cōtendūtur, idq; quod eminet, aut prominētiore palmæ parte, aut calce simul in anteriorē partē protrudatur, & inferiore parte ad alterum os, molle aliquid in tumorem sublatū supponatur, si superiore quidem parte eminet, manu cōuersa, sin inferiore, supina. Curatio linteis perficitur. Ar tota manus in interiorem vel exteriorem, vel in hanc, vel illam partem luxatur, interiorē verò maximè. Est vbi ossis accrementū emouetur, interdum quoq; alterum os dissidet. His valida distensio adhibenda, & os quidem eminens protrudendū, alterum verò contra propulsandum, vnaq; duobus modis in posteriorem partem & in latus, aut manibus supra mēsam, aut calce impulsio fieri debet. Quæ verò rursus excandescunt & deformitatem habent, tempore quidem ad vsum firmantur. Curatio linteis simul cū manu & cubito adhibetur, ferulæq; ad digitos vsq; apponendæ. Hæc ferulis deligata, crebriùs quam fracta resoluenda, & copiosiore perfusione fouenda. At manus à primo ortu luxata breuior euadit, & carnes altera ex parte quàm luxatio facta est, potissimùm imminuuntur, adulto verò ossa permanent. Digiti articulus luxatus

facilis quidem cognitu,neq; ſcriptione indiget. Reponitur autem in directũ contendendo,& quod eminet protrudendo,& quod cõtra eſt retrudendo. Curatio verò eſt accommodata quæ per lintea fit deligatio. Niſi enim reſtitutus fuerit,exteriore parte callum contrahit. Quæ à primo ortu aut dum adoleſcũt oſſa prolapſa fuerint, ea infra luxationẽ breuiora euadunt,& carnes aduerſa ex parte in quam prolapſio facta eſt potiſſimùm imminuuntur. Adulto verò oſſa eadem magnitudine permanent.

ὁλιαθον μὲν θύσιμον ὁ δὲ ξυγκεφάλη. ἐμβολὴ δὲ αὐτῷ ἥδε. A
κατατείναντα ἐς ἰθύ, ὃ μὲν ἔχει ἀπωθέει· τὸ δὲ ἐναντίον
αὐτωθέει. ἴησις δὲ ἡ προσήκουσα τοῖς ὀδονίοισιν ὀπίδεσις.
μὴ ἐμπεσεῖν γὰρ ὀπίσω ἔξωθεν, ἐκ γλυφῆς ἢ ἐν αὐξήσῃ
ἐξαρθρήσαντα τὰ ὀστέα. βραχυτέρα κάτω τὰ ὀλισθήμα-
τος, καὶ σφυρὸν μινύθοισι ταναύτατα μάλιστα, ἢ ὡς τὸ ἔκπτω-
μα, πυξὶ μιμοῦσι τὰ ὀστέα μάλιστα.

[7] ἴσω δὲ τὰ πλεῖστα] ἔξω pro ἴσω malè legit Caluus. Iſtud autem in luxatis omiſit. B
τὸ δ' ὀξίσχιον] Hic locus paulò aliter legitur lib. de artic. θύναρι autem & πλέρνη legendum,vt legunt manu ſcripta;exemplaria & legitur lib.de artic.& poſt σφόπα diſtinguendum.
μάλιστα δὲ ἔσω] Iſta poſtponuntur lib.de artic.quemadmodum legiſſe videtur Caluus ,eamque nos lectionem ſecuti ſumus.
τῷ μὲν χείρω] Exemplaria manu ſcripta τῷ χείνῳ δὲ legunt,vt & Aſulanus,vt ſit, tempore tamen ad vſum firmantur.
ἐν ταφθῆξι δὲ διθύνεται] πεδίνεται legunt exemplaria quædam manu ſcripta. ὁ δὲ ξυγκεφάλη] Hæc non leguntur lib. de art.Vbi etiam ſcribitur, ἀκλύλῳ δὲ ἀμφὶ ὁλιαθον θύσιμον ἴησις δὲ ἡ προσήκουσα τοῖς ὀδονίοισιν ὀπίδεσις]Hæc aliter leguntur lib.de artic.

Femoris articulus quatuor modis excidit,plurimũ interiorem in partem,deinde in exteriorem,aliis verò modis ſimiliter. Huius rei indicium cõmune quidem alterum crus,intrò verò emoti proprium vbi in interfœmineo coxæ caput tactu percipitur , neq; ſimiliter crus inflectunt. Crus verò multò longius videtur,niſi vtroq; in medium adducto diſtenſionem feceris. Etenim pes & genu exteriorem in partem feruntur. Si igitur à primo ortu,aut dum incrementum accipiunt,exciderit,femur breuius euadit , quam calamitatẽ minùs tibia,cętera verò pro ratione ſentiũt. Carnes autem imminuũtur,maximè tamẽ parte exteriore. Ii in dirigendo corpore negligenter ſe gerũt, & ad ſanũ crus conuoluuntur. Quòd ſi cogantur , ſcipione vno vel duobus innixi incedunt , crus verò attollunt. Quo enim breuius,eo leuius eſt. Quod ſi iam adultis iſtud accidit,oſſa quidem eadem magnitudine perſeuerant , carnes tamen quo ante dictum eſt modo imminuuntur,& crus circumuoluendo, velut boues incedunt. Ad lateris autem inanitatem incuruantur ſani cruris extra prominente coxendice. Hoc enim vt ſubeat ad vehendum neceſſe eſt , illud verò vt extra feratur. Neq; enim vehere poteſt,non magis quam quibus pes vlcere laborat. Ad cruris quoq; ſani latus baculo corpus fulciunt. Crus verò læſum manu ſuper genu poſita adurgent,quo inter ambulandum corpus vehat. Coxendice infra ſi vtatur, infra etiam oſſa minùs imminuuntur,carnes verò magis.

μηρὸς ἀρθρον τέτρασι σχήμασι ἐκπίπτει τοῖσι πᾶσι. ἔστω C
πλάσια. ἔξω δὲ δεύτερον. τὰ δὲ σημεῖα ὅμοια. σημεῖα. κοινὸν
μὲν τὸ ἕτερον σκέλος. ἰδεῖν δὲ τὸ μὲν ἔσω, τὸ δὲ ἐπὶ τὸ πε-
ρινεον φαίνεται ἡ κεφαλή. ξυγκάμπτουσι δὲ οὐχ ὁμοίως. δοκεῖ
δὲ μακρότερον τὸ σκέλος, καὶ πολύ, ἢν μὴ ἐς μέσον ἀμφο-
τέρα ἄγων παρατείνῃς. καὶ γὰρ οὕτω ἔξω ὁ πους καὶ τὸ γόνυ
ῥέπει. ἢν μὲν οὖν ἐκ γλυφῆς, ἢ ἐν αὐξήσει ἐκπέσῃ, βραχύ-
τερος ὁ μηρός. ἧσσον δὲ κάμνει, καὶ λάσιον δὲ τὰ σημεῖα. μινύ-
θουσι δὲ σάρκες, μάλιστα δὲ ἔξω. οὕτω καὶ ἐκτείνουσιν ὀρθοδαλῶς, D
καὶ ἐλέονται ὅτι τοὺς ὑγιές. ἢν δὲ ἀναγκάζωνται, σκίμπονι
ἑνὶ ἢ δυσὶν ὁδοιπορέουσι, τὸ δὲ σκέλος αἴρεσιν. ὅσῳ γὰρ μᾶσσον,
τόσῳ ῥᾷον. ἢν δὲ νύξημιν, καὶ λάσιον δὲ τὰ σημεῖα. αἱ δὲ σάρ-
κες μινύθουσιν ὡς προεῖρηται. ὁδοιπορέουσι δὲ προσφοβέ-
δην ὡς βόες. ἐν δὲ τῷ κενεῶνι καμπύλοι ὅτι τοὺς ἰσχίοι ἐξίσχιοι
ἐόντες. τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη, ὑποβαίνειν ὡς ὀχέῃ, τῷ δὲ ἀπο-
βαίνειν. τὸ γὰρ ἰσχίον ὀχέει, ὥσπερ ἐν ποδὶ ἕλκος ἔχον- E
τες. καὶ δὲ τοὺς ὑγιές, πλάγιον ξύλῳ τῷ σφυρῷ ἀνίκοτέου-
σι. τὸ δὲ σιναρὸν τῇ χρείῃ ὑπὸ τὸ γουνατος καταναγκά-
ζουσιν ὡς ὀχέειν ἐπὶ τῇ μελαβάσῃ τὸ σῶμα. ἰσχίῳ κάτωθεν ἐν
χρῇ), κάτωθεν ἧσσον μινύθει καὶ ὀστέα, μᾶλλον δὲ σάρκες.

[8] τὰ δ' ἄλλα ὅμοιως] Hoc eum habet ſenſum,vt in priorem & poſteriorem partem femur excidere intelligatur.Cùm enim interiorem in partem ſæpiſſimè promoueatur,deinde in exteriorem,aliis quidem modis rarò excidit. Quod dixit lib.de artic.οἷς δ' ὄπιθεν ἐμπεσὸν ἐκπίπτει μᾶλλον δὲ ὅμοιως autem hîc rariùs aut minùs ſæpe indicat.Hæc autem verba hic omiſit Caluus,quæ tamen in luxatis adiecit. σημεῖα]Femoris intrò luxati indicia perſequitur.Quorum alterum commune dicitur,cùm crus læſum ad ſanũ confertur,id quod omnibus luxationibus commune eſt,& in quo plurimum hallucinari Medicos ſcribit Hipp. quòd crus ſanum ad affectum,non affectum ad integrum(vt decet)conferant. Ideoque hîc vtroque crure in medium adducto comparationem fieri vult. προβατείνειν enim idem quod ἀποπροβατείνειν aut συμπροβατείνειν,(quod eſt,conferre,contendere,aut comparare) ſignificare poteſt, quod lib.de artic. προβαλλὼν dicitur.Vt facilè eam lectionem amplectar qua in quibuſdam codicibus ſcribitur,ὡς ἐς μέσῳ ἀμφότερα ἄγων παρατείνῃς. hoc eſt, ſi vtrunq; in medium adductum inter ſe conferas. In quo multò longius crus affectum videtur.Alterum autem indicium proprium dicitur,cùm femoris caput in interfœmineo tactu prominere percipitur. G

καὶ λόγῳ δὲ τ' ἄλλα]Quibus à prima infantia nec dum adultis coxa excidit,iis breuior euadit & tibia & pes.Sed tibia minùs calamitatem ſentit,minuſq; pes,quòd longiùs à loco affecto abſint.Quod iis pro ratione contingere dicit.Sic lib.de artic.ὅσοισι μὲν ἐν μήπω τελειωθεῖσιν ἐς αὔξησιν ὀκτωκαίδεκα μὴ ἐμπέσῃ γυῖον ὁ μηρὸς, καὶ ἢ κνήμη, καὶ ὁ πους. ὅτε γὰρ τὸ ὀστέον ἐς τὸ μῆκος ὁμοίως αὔξεται, ἄλλα βραχύτερα γίνεται, μάλιστα δὲ τὸ τοῦ μηροῦ. Cuius rei rationem quoque ibi reddit.

οἷσι καταγνύουσιν] Lib de artic. καταβλακεύουσι πρὸ ὀρθώσιος τοῦ σώματος, dixit,quod per deſidiam ac ignauiam curam corporis & recti inceſſus negligerent. Hîc autem καταγνύουσιν,οὐ δυνάμενοι exponit Erotianus,& ἐκείνων μὴ δυναμένων,hoc expreſſo loco.

ἢν δ' ἀναγκάζωνται] Iſtud pueris liberaliter educatis contingere ſcribit lib.de artic.vt recto crure vtantur ſcipioni innixi.

ὅσῳ γὰρ μεῖον] Lib.de artic.ſic faciliùs explicatur: ᾧ τοσούτῳ ῥᾴους εἰσὶν,ὅσῳ αἱ αὐτοῖσι ἔλασσον τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν εἶεν. Hi enim quò crus affectum breuius eſt,eò promptiùs & expeditiùs incedunt,crus attollentes,non circumuoluendo traducentes,quod faciunt quibus eſt longius. προεισροφόβδην ὡς βόες] Lib.de artic. προεισροφάβδην dicit, quod Gal.προφέρειν ἔξω τὸ σκέλος κυκλοτερῶς,& ἐλίπειν καὶ πόδα ἔξω χάραν exponit,quod eſt crus in exteriorem partem circumuoluendo transferre,aut,crus in orbem circunferendo incedere. Caluus eleganter errabundè ſicut boues incedere dixit,quòd Virgilius errabunda bouis veſtigia extulerit,τὸ ἐλίπειν & ἐλίποιεν exprimẽs. H

ἐν δὲ τῷ κενεῶνι]De ea inclinatione hic agitur in qua ęgri crus affectum ſolo offirmantes , ſanum traducunt. Tunc enim incuruari neceſſe eſt,cùm manu quæ eſt è regione cruris affecti,obliquum femur offirmare compelluntur.Iſtud ſic explicatur lib. de artic. ᾧ αὐτοῖσιν ἐν τῷ κενεῶνι,ἢ ἐν τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεπωκὸς,κυλλοὶ ἢ σκόλιοι ἔῃ). ἐξίσχιοι autẽ dicuntur,quibus coxa extra eminet,& quibus nates rotundæ exteriore parte extant.Quod dixit lib.de artic.ᾧ δὲ τὰ ὑγιὲς ἰς τὸ ἔξω ὁ γλουτὸς αἰαλίζεται προεισρεπὴς ἔῃ). Caluus contra Hippocratis mentem καμπύλοι ὅτι τοὺς ὑγιὲς iunxit.

τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη ὑποβαίνειν] ὑποβαίνειν ſubeſſe,ſubire,& tanquam fundamentum ac baſim ſupponi ſignificat, quod ὑφιβαίνειν dixit lib.de artic.vbi iſtud quoq; ſic expreſſit,ᾧ τὸ ὑγιὲς σκέλεος τῷ ποδὶ ἔσω βαίνειν,pede interiorem in partem conuerſo ingredi. ὑποβαίνειν verò ἔξω βαίνειν ſignificat,& ſuperferri aut extra incedere,hoc eſt,pede exteriorem in partem conuerſo incedere & crus transferre,

quod

A quod cruri læso conuenit. Cum autem crus affectum sibi imminentem corporis partem gestare nequeat, propterea totum crus sa-
num maximè intrò subite, eique toto corpore incumbere necesse est. Tuncque cum sani cruris pede intrò conuerso ingredimur, to-
tum corpus optimè firmatur, eamque ob causam nates exteriorem in partem rotunda extare conspiciunt.

τῷ πάμπαν ἀπικοτίοισι] ἀπικοτίοισι lego, pro quo ἀπικοτώσαι legisse videtur Erotianus, hunc quæ locum subindicare, cum φησὶ τὸ ἐναντίον βιάζονται exponit, etsi ἀπικοτώσαι vitiosè legitur. Est autem ἀπικοτίσαι ἀπὸ τοῦ κοντὸ ἀπερείδεσθαι, hoc est, conto inniti, aut suppo-
sito baculo, veluti conto, corpus fulcire. Pro quo dixit lib. de artic. ἢ τῷ ξύλῳ διαγείρεσθαι ἀπερείδεσθαι φάσκει καὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος. Vnde hîc quoque σκάζοισι lubens lego, etsi σκάζουσι rectè ferri potest.

τὸ δὲ σταφὸν τῇ χειρὶ] Istud lib. de artic. ita exprimitur: διαγείρονται δὲ ἐν ὀπισθοτόνῳ. τῷ γὰρ χεῖρε τῷ καὶ τὸ σκέλος τὸ σταφὸν διαγείρονται καὶ σκάζουσι τὸ μὴ ὑγιὲς ἐρείδοντες. ὁ γὰρ δυνάμενος τὸ σταφὸν σκέλος ἐγείρει τὸ σῶμα ἐπὶ τὰ μεταλλαγῆ τῆς σκελίδος, ὥσπερ ἂν ἐπίγειος τοῖς γὰρ σκέλεσι τὰ σταφὰ διαγείρονται καὶ σκάζουσι.

ἰσχίῳ κάτωθεν ἢ χεῖρα] κάτωθεν χεῖρας ἰσχίου dicit, vbi femoris caput intrò subit & luxatur, velut paulo post vbi hic articulus exterio-
B rem in partem luxatur, ὥσπερ ἰσχίον, velut supra eminere aut ferri dixit. Vt non improbanda sint exemplaria manuscripta, quæ pro κάτωθεν κατωτέρω legunt. Ita autem pueris, necdum adultis contingunt. Quomodo vero carnis imminutiones fiant, & ossium coar-
ctationes, scribitur lib. de artic.

τὰ δὲ ἔξω ταὐαντία, καὶ τὰ σημεῖα, καὶ αἱ στάσιες. καὶ ὁ γόνυ, καὶ ὁ πους ἔσω ῥέπει βραχύ. τοῖσι μὲν οὖν αὐξηθεῖσιν ἢ οὐ γενεῆς παθοῦσιν, οὐχ ὁμοίως ξυναύξεται. καὶ ᾧ αὐξάνεται ἧσσον αὐτέρῳ μοι δοκέει ὁμοίως οἷσι μὲν πυκνὰ ἐκπίπτει ἐς τὸ ἔξω αὖθι φλεγμονῆς, ὑγροτέρῳ τῷ σκέλεϊ χρῆται. ὥστε τὸν μέγας τῆς χειρὸς δάκτυλος. μᾶλλον γὰρ τοῦτ' ἐκπίπτει φύσει, οἷς μὲν ἐκπίπτει μᾶλλον ἢ ἧσσον. καὶ οἷς μὲν ἐκπίπτει χαλεπώτερον ἢ ῥᾷον. καὶ οἷσιν ἐλπὶς ἧσσον ἐμπεσεῖν. καὶ οἷσιν οὐκ ἀκὴ ξύνεστιν. καὶ οἷσι πολλάκις ἐκπίπτει, ἴσησι ξύνεστιν. ἐκ γηρέος δὲ ἢ ἔσω αὐξηθεῖσι, ἢ ἐντόσω. μᾶλλον γὰρ ἐκ νόσου. ἔστι μὲν οὖν, οἷσιν ὀπισθακελίζει τὸ ὀστέον. ἀτὰρ ἔστιν οἷσι μὲν πάχη πολλὰ πάντα. ἧσσον δ' ἢ τὸ ἔσω, ἰσχνοτέρως ὀπι-
D σθεν. ὥστε καὶ ὅλῳ βαίνοντες τῷ ποδὶ, ἁμαρτίπτει ἁμὰ μελέτης πλείσης. τοῖσιν ὑπτιωτάτοισιν ἐαθεῖσι καθεσθεῖσι. ὀπίσω μελεθέντα δ' ὠφελέει] τοῖσι ὄλισιν. ἧσσον δὲ μεταθοῦσιν οἷσιν δὴ αἱ ἀμφότερα ὕπτιος ἐκπέσῃ τῶν ὀστέων, τοῖσι παθήμασι. δύσφοροι μὲν, πλεῖον ἔσωθεν, ὀξὺ μέγα θυ-
πι. ῥοιχοὶ μηδέν. ἰσχνοὶ μὴ ὀπισθακελίσῃ. ἐκ τοῦ δὲ ἰσχνοὶ τὰ αἴωθεν ἰσχνὰ θρώσκουσι, ὑγιεῖς μὲν, αὐαυξέες δὲ τὸ σῶμα, πλεῖον
E κεφαλῆς.

At exteriorem in partem emoti femoris, contraria tum signa, tum status sunt, genuq; ac pes introrsum paulò spectant. Quibus hæc dum adhuc adolescunt, aut à primo ortu contingunt, iis crus non æquè augetur, eademq; ratione coxæ articulus paulò supra eminens non similiter. Quibus verò frequenter exteriorem in partem citra inflammationem prolabitur, ij humidiore crure vtuntur, non secus ac manus pollex, qui maximè suapte natura excidit, quibus quidem magis aut minùs excidit, partim verò ægriùs aut faciliùs prolabitur. Est vbi celeriùs recondi spes est, & quibus nullam curationem recipit, interdumq; sæpiùs excidit, & curationem admittit. A primo vero ortu aut in adolescentia, aut per morbum vbi ista contingunt, ac præcipuè certè per morbum, interdú quibusdam os syderatur, quinetiam quibusdam non omnia eueniunt, minùs tamen quàm quibus intro luxatio facta est deprauantur, si proba & diligens cura-
tio adhibeatur, adeò vt toto pede insistentes, plurima adhibita diligentia in vtramq; partem propendeant. Quæ si in infantia neglecta fuerint, vitiantur, adhibita verò cura toto crure vtilitatem sentiunt, minusq; quodammodo imminuuntur. At quibus hunc in mo-
dum vtraq; ossa exciderunt, his noxiis afficiuntur, pleniores quidem sunt, præterquàm interiore parte, admodum prominentibus exteriorem in partem natibus conspiciuntur & femoribus introrsum obtortis. Ij nisi syderentur, aut gibbosi superiore coxæ parte euadant, salubriter quidem degunt, corpore tamen minus, capite excepto, augentur.

τὰ δὲ ἔξω] Contraria signa exponit Hipp. de artic. στάσιας verò intelligit corporis statú, quo quidé crus læsum corpus magis sustinet, quã quibus intro luxatio facta est. ἔστι δ' ὅτε καὶ τὸ μηρὸς] scribit Hip. ἢ αὐξηθὲν τὸ ἄρθρον τοῦ συνεχοῦς μυὸς τὸ ἰσχίον ὑποδέχεται πιεσθὲν ἄμα τῷ ἄκρῳ ὁπόταν ἐκ τοῦ ἔξω μέρεος ἀναγκαζῇ ἐγκεκλῖσθαι, ἀλλ' ἐγγὺς ὅσον τὸ ἰθυωρίης τὸ καὶ τοῦτο, ἐς πυκνὸ ἐσπεσόν. Vt certe per mihi minú videtur, quomodo hic Caluus ἔξω ῥέπει pro ἔσω legat, quod etiá vitiú in luxatis retinuit. ἢ ξυναύξεται] ξυναύξει ita legisse videtur Caluus. Sed de crure ipso intelligi potest, vt istud exprimat quod scribitur lib. de art. ὁμοίως δὲ καὶ ἔστιν ὑποπαχυνόμενα, ἢ ὅταν μὲν ὑποπαχυνθῇ,
F τὸ μηρῶδες τὸ ἐσέρεν πολλῷ θραχύτερον γίνεται. ἢ καὶ ἰδίως ξυναυξιεῖς ὥσπερ τὸ ὑγιὲς. Femoris verò caput extra prolapsú, in carne humida & cedéte superioré in parté firmatur, ideoq; breuius euadit, & (vt loquitur Hip.) αὐτόθεν σαυλοῦται ὁ γλουτὸς, ἀπὸ ὑπεξόσιος τὸ ἄρθρου τὸ ἐς τὸ μηρῶδες καταγῆ. Eáq; ob rationé nó similiter augetur coxédix aut ipse coxæ articulus, qui in exteriorè parté prolapsus paulo superior emi-
net. Huc enim obscurissima illa verba referri mihi videntur: καὶ τὸ αὐτὸν λόγον ἰσχίου αὐτοῦ πρὸς ἢ ὁμοίως, & si id ad vium retulit Caluus, quòd altiore coxa vtátur. Quòd si ἢ ὁμοίως ξυναύξεται πρὸς ἰσχίον cũ Caluo legas, rũ magis id interpretationé nostrã cõfirmauerit. ὑγρότερῳ τῷ σκέλεϊ χρῶνται] Humoré & lentoré intelligit, qui in parte collectus in quã femoris caput excessit & prorã fecerit, ad motionẽ est accómodatissimus, locumq; dearticulationi similé facit, vt scribit Gal. quod πάσης γλισχρότητος dixit Hip. His autẽ verbis obscurissimis & valde concisis, indicat eos quib. exterioré in parté femoris caput excidit, tẽporis tractu, vbi artic ulus locu in quẽ elapsus fuerit cõsuetudine tritũ fecerit, rectè incedere posse, & corpus affecto crure sustẽtare. Idq; pollicis manus exẽplo declarat, qui vbi sæpius excidit, interdú quidé reconditur, interdũ verò nullã curationé recipit, manus tamẽ integram actionem tẽporis tractu & longa con-
G suetudine seruat. Quæ lectio mihi cõstantibus exemplaribus hũc in modũ retinẽda fuit, etsi admodum suspecta videtur, præterquam quod pro ἐμπεσεῖν Caluus ἐκπεσεῖν legit. ἃ πάντ' ἐστὶν ἃ πάχη ταῦτα] ταῦτα intelligi possunt quas dicit aliarum is supparationes curationem per linimenta postulantes, lib. de art. & ossiũ nudationes. ἧσσον δὲ ἢ τὸ ἔσω] βλάπτονται videtur legisse Caluus, sed fortassis ad κεκῦφθαι refertur. Intelligit autẽ minùs deprauatam iis esse deambulationem, quàm quibus intrò femoris caput excidit. Possunt quoq; ista de cruris ac carnium imminutione intelligi, vt iis quidem quibus exteriorè in parté femoris caput prolapsum est, crus quidem magis augeatur, & carnes minùs imminuantur, quam quibus intrò luxatum fit, quod etiam scribitur lib. de artic. Idq; multa adhibita diligentia cõtingit, tum etiam frequenti motu & ambulatione, quam rectiùs obeunt. ἁμαρτίπτει ἁμὰ μελέτης] Sic quidem legunt quotquot huc vsq; exemplaria videre licuit, tum recõdita, tum publicata. Quæ lectio etsi ferri potest, vt toto pede insistentes corpus vtramq; in partem difficiant: ἁμαρτέτην tamen malim, vt toto pede insistentes, in vtramq; partem inclinent & propendeant, hoc est
H diuergunt. Ij enim coguntur ob cruris breuitatem inter incedendam, a recto habitu & qui sine inclinatione est, in affectam partem inclinari, & ab inclinatione quæ in affectam partem est, rursus attolli atq; erigi, quod ἀναρτᾶσθαι exponit Gal. lib. de artic. eumq; hic habitum exprimere videtur. ὦ χρηστὸς ὀπισθοπάλαι autem, eã diligentiam indicat, quæ probe educatis adhibetur, priusquam ad ambulationem confirmentur. At ἧσσον μὲν ἐπὶς πλείσης, eam quæ vbi confirmati fuerint curã diligenter & rite adhibetur, denotat, quod per ὁμαλέως δὲ καὶ ὀρθῶς exprimit Hipp. ὠφελέεται πᾶσι δὲ πλείστοισι] Toto crure auxilii sentiri significat, cum quod id in vium transfertur, eoq; incrementũ sentiãt, tum quod paulò minùs carnes imminuũtur. In infantibus enim vbi neglecti fuerint, ἀναγκαίως πᾶσι τοῖσι ἐκπεσοῦσιν ὅλον τὸ σκέλος γίνεται· ἀπὸ τε σάρκες τῶν σύμπαντες σκέλεος μινύθουσι μᾶλλον, ἢ τῶν ὑγιέων, vt scribit Hipp. Caluus verò πᾶσιν ὅλοισιν ὀρθοῖσιν dixit iuuari vt totis pedibus incedãt, nõ satis (opinor) ex Hip. sententia. ἧσσον δὲ μεταθοῦσιν] Istud sic mihi expressum videtur lib. de art. eoq; referendũ existimo: πάνυ μὲν πολλῷ ἧσσον τύπτεσι μινύθουσιν, ἢ οἷσιν αὖ ὅλον τὸ ἄρθρον καὶ τὸ ἰσχίον ἐκ τοῦ κοτύλου ὁμαλέως χωρέουσι τοῦ σκέλεος. Caluus aliã mihi lectionẽ secutus videtur. εἶσι δ' αὖ ἀμφοτέρα ὕπτιος, hoc est, εἶσι δὲ ἐκ χρόνου καὶ τοῦ ἔσω καὶ ἐμφοτέρων τῶν σκελέων ὀξίσιν τὰ ἄρθρα ἐς τὸ ἔξω μέρος. οὐάρεοι δὲ πλείω ἐσωθεν] Istud aliter hic legisse videtur Caluus. In luxatis verò, ἢ ἀπὸ τοῦ

πλὼ ἐξω ὀξεχείλωσι, legit. Nos codicum pluralitate freti istam lectionem retinuimus, quæ his verbis exprimitur lib. de articul. αἱ μὲν δὴ σάρκες ἥκιστα ἐκπλεύονται, εὔσαρκα δ' τὰ σκέλεα γίνονται, πλὼ εἴ τι ἄρα κ' τὸ εἴσω μέρος ἐλλείπει ὀλίγον. A

ὦ μὴ ὑποφακελίτῃ] Hìc totus locus exprimitur lib.de artic. sed hîc ἢ κυφοὶ, aut μηδ' κυφοὶ, & τὰ ἄνωθεν ἰσχίον lego. Id enim vitij contingit propter durum quendam tumorem ex inflammatione in vertebrarum ligamentis exortum, aut vbi ex crudo quodam tuberculo, inferior spinæ pars ad coxendicum superiorem partem deprauatur,vnde ex consensione quadam ibidem gibbi exoriuntur. Quod vbi acciderit totam vitæ salubritatem interturbat. Quomodo autem toto corpore minus incrementum sentiant,fusissimè explicat Galenus lib.de artic.

Quibus autem posteriorem in partem femur prolapsum est,hæ notæ adsunt,pars anterior mollior est, posterior prominet,pes rectus est,crus inflectere non nisi cum dolore queunt, extendere verò minimè, his crus breuius euadit. Sed neque hoc,nisi valde sustollant, tum ad poplitem tum ad inguen extendere possunt, neq; in plurimis superior articulus primus flecti incipit. Quod commune est articulis,neruis, musculis,intestinis,vteris, aliisq; huiusmodi. His coxendicis os decliue in natē fertur.quam ob causam,quodq; crus extendere nequeunt,breue euadit. Totius cruris carnes in omnibus imminuuntur. In quibus autem maximè,aut vbi ista contingant,dictum est.Corporis pars quæque vbi sua munia obierit,robur quidem accipit,si verò otietur,vitiatur,præter quàm si lassitudine, febre aut inflammatione tentetur. Quod etiam exteriorem in partem prolapsum est, eò quòd in cedentem carnem excidit, breuius efficitur, quod verò in interiorem, eò quòd supra os prominet, longius. Quibus igitur adultis repositum non fuerit, ij ad inguina curuati incedunt, & alterum poplitem inflectunt, ima pedis planta vix terram attingunt, manu crus prehendunt,si absq; bacùlo incedere velint, Qui si longior fuerit,non ingredientur,quòd si ingrediantur,breuem esse oportet. Carnium autem fit imminutio si laborent & crus in vsum admittatur, velut ante dictum est.Quod & integro cruri pro ratione accidit. At quibus ex primo ortu,aut per adolescentiam, aut per morbum affectio ista aut luxatio cōtigit, (quibus verò in morbis id fiat dicetur) ij maximè propter neruorum & articulorum ignauiam, noxiam sentiunt. Genu quoque ob enumeratas causas vitium sentit,quo inflexo,baculo vno aut duobus innixi, incedunt. Crus verò integrum qui in vsum admittitur, bene habitum est.

[10] Οἷσι δ' ὄπισθεν, σημεῖα, ἔμπροσθεν λαπαρώτερον, ὄπισθεν ὀξέχον. πόδες ὀρθός, συγκάμπτειν οὐ δύνανται, εἰ μὴ μετ' ὀδύνης, ἐκτείνειν ἥκιστα. τούτοις σκέλος βραχύτερον. ἀπαρ οὐδὲ ἐκτανύειν δύνανται κατ' ἰγνύην ἡ κ' βουβῶνα, ὡὶ μὴ πάνυ ἄρῃ. ὁδὲ ξυγκάμπτειν ἠγεῖται ἐν τοῖσι πλείστοισι τὸ ἄνω ἄρθρον τοῦ ἔσω ἔτερον χαλεπῶς τοῦτο ἄρθροισι. μυσίν. ἐντέροισιν, ὑστέραις. ἀλλήσι τοιούτοις. τῶ ἰσχίῳ τὸ ὀστέον καταφέρεσθαι ἐς τ' γλουτόν. ἀφ' τοῦτο βραχύ, ἢ ὅ, τι ἐκτείνειν δύναται). ἔρχεις πρώτοις δ' σκέλεος ἐν πᾶσι μινύθουσιν. ἐφ' οἷσι δ' μάλιστα, & εἰρῆ). τὰ ἔργα τὰ ἑωυτῶν ἕκαστον δ' σώματος ἔργα ὀμόγνωτον κατὰ ἰσχύν. ἀργέον δὲ κακῶς, πάλιν κέκτηται, πυρετῷ, φλεγμονῇς. ἢ τὸ ἔξω, ὅτι ἐς ἔρκεα ἐπείκασαν, βραχύτερον. τὸ δὲ ἔσω, ὅτι ἐπ' ὀστέον προσέχον, μακρότερον. ὡὶ μὴ οἷσι πυξημιφόροισι μὴ ἐμπέσῃ, ὅτι βουβῶσι καμπύλοι ὁδοιπορέουσι, καὶ ἡ ἑτέρη ἰγνύη κάμπτεται). ἡσθῆσι μόλις χανδάνει. χειρὶ τὸ σκέλος καὶ καλαμοειδὲ αὖθι ξύλα ὡὶ ἐπέλωσιν. ὡὶ μὴ γὰ μακρότερον ᾖ, ἢ βήσει). ὡὶ δὲ βαίνῃ, βραχύ. μινύθησι δὲ ἔρκεα, οἷσι πόνοι καὶ πίεσις ἔμπροσθεν. ἢ τυφλὴ κ' λόγον. οἷσι δὲ ἐκ γλυκέος, ἢ αὐξομιφόροισιν. ἢ ἐπὶ νόσῳ ἐνόσησε ἢ ἔξαρθρα ἐγένετο, ἐν οἷς ἐίρηται), ὅτοι μάλιστα κακοιοῦνται, ἀφ' τ' τῶν νούρων καὶ ἄρθρων ἀργίαι. ἢ τὸ γόνυ ἀφ' τοῦ ἐίρημένα συγκαθέντα. συγκεκαμμένον δ' τοι ἔχοντες, ὀδοιπορέουσιν ὅτι ξύλα ἑνὸς ἢ δύο. τὸ δὲ ὑγιὲς, βραχὺ ἀφ' οἷσι. B

τοῖσι σκέλος βραχύτερον] Hìc duabus de causis contingit lib.de artic. ἔστι τε ὅτε ἐκτανύεται, ἔστι τε ὅτε οὐ δύναται τὸ σκέλος, ὅτε μὲν τὸ ἄρθρον τὸ ἐκτὸς, ὅτε δὲ καὶ τὸ ἄρθρον τὸ ἐν τῷ ἰσχίῳ. Vbi cur neque ad inguen,neque ad poplitem crus extendi nequeat, abundè exponit Galenus.

τούτοις σκέλος βραχύτερον] Istud duabus de causis contingit lib.de artic.ἔστι τε ὅτε ἐκτανύεται, ἔστι τε οὐδὲ πάνυ σάρκα ὠλίσθηκε τοῦ τε πυγαίου. ὡὶ μὴ πάνυ ἄρῃ] ὡὶ μὴ πάνυ ἄρωσι, aut πόδα ἄρωσι lego, velut lib.de art. Neque enim ad poplitem aut inguen extendere, nisi crus aut pedem tollant,possunt Aliter tamen lib.de artic.accipitur,vt poplitem,non nisi cum inguine extendere possint, nisi valde pedem sustollant. Est tamen hìc frequens μετάβασις ab vnitatis numero ad vniuersalem. ὁδὲ ξυγκάμπτειν ἠγεῖται] Hoc est,qui est ad inguen articulus,non nisi inflexo poplite,flecti potest, velut lib.de art. poplitis articulum non nisi inflexo ad inguen articulo, curuari posse scripsit.Istud verò etsi per se contingere potest,& ad inguen articulus inflecti,ægrè tamen & multò difficiliùs quàm vbi vtrumq;inflectitur. Quod ex partium inter se communicatione & mutua affectione qua sibi inuicem consentiunt,accidit, quam postea explicat. Caluus aliter hunc locum legit. Articulum enim ad inguen priorem flecti vult & cæteris communicationem istam præbere. C

κοινὸν τοῦτο ἄρθροιτι] Partium inter se consortia & cognationes exprimit,quas ἀδελφίζειας vocat lib.de artic.Quibus commune est,vt vna parte vitiata,alterius actio,situs,habitus, vel magnitudo lædatur. Quod in neruorum & musculorum contractionibus cernitur, & fusius explicatur Galeno Com.3. in lib.de artic. Eò namque hic obscurissimus locus referri videtur, ac procul omni dubio vitiatus. ὑστέραις (enim) ἢ ἄλλοισι τοιούτοις legendum videtur,quod etiam fecisse Caluum ex codicibus Italicis, tum in Mochlico, tum in Luxatis apparet. Legi quoque potest, ὑστέραις ἢ ἄλλοισι. τύπτεις τῶ ἰσχίῳ τὸ ὀστέον καταφέρεται τ' γλουτόν.

τῶ ἰσχίῳ τὸ ὀστέον] Quod hìc breuissimis verbis effertur, lib.de art.fusiùs explanatur. Ea est autem ossis coxendicis natura,vt decliue in huiusmodi luxationibus in exteriorem natium partem feratur, ideóque cùm caput femoris in carnem natium prolapsum est, crus extendi nequit,breuiusq; euadit. Sic lib.de art. βραχύτερον τὸ σκέλος φαίνεται δι' ἃς αἰτίας προφάσεις, ὅτι τε ἐκτανύεται, ὅτι τε οὐ δύναται σάρκα ὠλίσθηκε τοῦ τε πυγαίου. ἡ γὰ φύσις τῶ ἰσχίῳ τὸ ὀστέον ταύτῃ ἢ ἢ κεφαλὴ ἢ ὁ αὐχὴν τοῦ μηροῦ γίνεται, ὅταν ὁ ἀρθρήσῃ καταφερής τε πέφυκεν ὑπὸ τοῦ πυγαίου τὸ ἔξω μέρος. Ibidemque rursus scribitur os istud παρεγκεκλιμένον πλὼ φύσιν ἔχειν. Ideóque per mihi mirum videtur, quomodo hic Caluus negationem addiderit.Hæc enim est perpetua quos adhuc videre licuit codicum consensio. ἐφ' οἷσι δ' μάλιστα] Libros de articulis intelligit in quibus carnium imminutiones sic fieri docuit: πᾶν δ' σάρκων αἱ μινυθήσιες κ' λόγον γίνονται ἢ τούτοισι, ὥσπερ & προέδεν εἴρηται. τοῖσι μὲν γὰ μετίοισιν ἔχουσι τὸ σκέλος, & μηδὲν βαλαπωρέουσιν, τούτοισι & μάλιστα μινύθει. εἰ δ' αὖ πλέον τι χρέων) τῇ ἐπιβάσῃ τούτοισι ἥκιστα μινύθουσι. Rursus, καλοῦ) δ' πᾶν τὸ σκέλος ἢ αὐαυξίστερον γίνεται ἢ ἀσαρκότερον πολλῷ, ὀφ' τὸ μηδὲν προσχρέεσθαι αὐτῷ. Item, ὅλον γὰ τὸ σκέλος αὐαυξὶς D

ἐμπροσθεν λαπαρώτερον] Lib.de art. κ' δ' βουβῶνα δοκεῖ ἡ σὰρξ λαπαρωτέρα εἶ) ποτ' & φαυσμῷν. ἄτε τῶ ἄρθρου εἰς τὰ ὀπὶ διάτεχῃ μέρη ὠλισθηκότος. ὄπισθεν ὀξέχον] Lib.de art. κ' δ' τ' αὐτὸ πυγαῖον ὀφ' φαυσμῶν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ δοκεῖ τι ὀξυκόλπιν ἢ μᾶλλον. E

πρὸς ὀρθὸς] Lib.de art. ἢ κνήμη τε ἢ ὁ πὲς ὀρθὸς ὑπερκείμενος φαίνονται, & ὅτε τῇ, ὅτε τῇ πολὺ ἐγκεκλιμένα. Neque enim in totum,sed ferè & modicè pes rectus est,cruisq; parum inuersum est & distortum. συγκάμπτειν οὐ δύναται] Crus ad poplitem inflecti nequit, quod musculus magnus natium in quem caput femoris cum tota ceruice sua prolapsione incubuit, maximo omniū dolore afficiatur, cùm ab eo comprimatur & distendatur,vnde eum quoq; inflammationem concipere necesse est. Atque ex eo musculo cùm membranosus tendo exoriatur, qui cùm validissimo tendone ex anterioribus femoris musculis originem habente, patellam transgressus, in tibiam inseratur,fieri nequit quin cùm poples inflectitur,dolor vrgeat.Poplitem namq; flectendo, tendo ille à patella contunditur & distenditur.Distentus verò hic sursum ad musculum illum magnum,in quem femoris caput in luxatione incubuit, vnde quoque originem trahit,intensionem communicat. At temporis processu, vbi finita inflammatione, pars eius musculi quæ articulum exceperit, humorem aliquem lentum collegerit,callumque contraxerit, poples absque dolore inflecti poterit. Quod etiam indicat his verbis Hip. ξυγκάμπτειν μὲν τοι δύναται), ὅταν μὴ ὀδύνη κωλύσι. ἐκτείνειν ἥκιστα] Lib.de art. ὅτοι ἐκτανύειν ὐ δύναται τὸ σκέλος, ὅτε κ' τὸ ἄρθρον τὸ ἐκτὸς, ὅτέ τι καὶ τὸ ἐν τῷ ἰσχίῳ. Vbi cur neque ad inguen,neque ad poplitem crus extendi nequeat, abundè exponit Galenus. F

ὁδὲ ξυγκάμπτειν ὑγιέται] Hoc est,qui est ad inguen articulus,non nisi inflexo poplite,flecti potest, velut lib.de art. poplitis articulum non nisi inflexo ad inguen articulo, curuari posse scripsit.Istud verò etsi per se contingere potest,& ad inguen articulus inflecti,ægrè tamen & multò difficiliùs quàm vbi vtrumq;inflectitur. Quod ex partium inter se communicatione & mutua affectione qua sibi inuicem consentiunt,accidit, quam postea explicat. Caluus aliter hunc locum legit. Articulum enim ad inguen priorem flecti vult & cæteris communicationem istam præbere. G

κοινὸν τοῦτο ἄρθροιτι] Partium inter se consortia & cognationes exprimit,quas ἀδελφίζειας vocat lib.de artic.Quibus commune est,vt vna parte vitiata,alterius actio,situs,habitus, vel magnitudo lædatur. Quod in neruorum & musculorum contractionibus cernitur, & fusius explicatur Galeno Com.3. in lib.de artic. Eò namque hic obscurissimus locus referri videtur, ac procul omni dubio vitiatus. ὑστέραις (enim) ἢ ἄλλοισι τοιούτοις legendum videtur,quod etiam fecisse Caluum ex codicibus Italicis, tum in Mochlico, tum in Luxatis apparet. Legi quoque potest, ὑστέραις ἢ ἄλλοισι. τύπτεις τῶ ἰσχίῳ τὸ ὀστέον καταφέρεται τ' γλουτόν.

τῶ ἰσχίῳ τὸ ὀστέον] Quod hìc breuissimis verbis effertur, lib.de art.fusiùs explanatur. Ea est autem ossis coxendicis natura,vt decliue in huiusmodi luxationibus in exteriorem natium partem feratur, ideóque cùm caput femoris in carnem natium prolapsum est, crus extendi nequit,breuiusq; euadit. Sic lib.de art. βραχύτερον τὸ σκέλος φαίνεται δι' ἃς αἰτίας προφάσεις, ὅτι τε ἐκτανύεται, ὅτι τε οὐ δύναται σάρκα ὠλίσθηκε τοῦ τε πυγαίου. ἡ γὰ φύσις τῶ ἰσχίῳ τὸ ὀστέον ταύτῃ ἢ ἢ κεφαλὴ ἢ ὁ αὐχὴν τοῦ μηροῦ γίνεται, ὅταν ὁ ἀρθρήσῃ καταφερής τε πέφυκεν ὑπὸ τοῦ πυγαίου τὸ ἔξω μέρος. Ibidemque rursus scribitur os istud παρεγκεκλιμένον πλὼ φύσιν ἔχειν. Ideóque per mihi mirum videtur, quomodo hic Caluus negationem addiderit.Hæc enim est perpetua quos adhuc videre licuit codicum consensio. ἐφ' οἷσι δ' μάλιστα] Libros de articulis intelligit in quibus carnium imminutiones sic fieri docuit: πᾶν δ' σάρκων αἱ μινυθήσιες κ' λόγον γίνονται ἢ τούτοισι, ὥσπερ & προέδεν εἴρηται. τοῖσι μὲν γὰ μετίοισιν ἔχουσι τὸ σκέλος, & μηδὲν βαλαπωρέουσιν, τούτοισι & μάλιστα μινύθει. εἰ δ' αὖ πλέον τι χρέων) τῇ ἐπιβάσῃ τούτοισι ἥκιστα μινύθουσι. Rursus, καλοῦ) δ' πᾶν τὸ σκέλος ἢ αὐαυξίστερον γίνεται ἢ ἀσαρκότερον πολλῷ, ὀφ' τὸ μηδὲν προσχρέεσθαι αὐτῷ. Item, ὅλον γὰ τὸ σκέλος αὐαυξὶς H

A αὐαυξὲς ὀστοῦ, ἢ τῆ ἄκρῃ τοῦ ὀστέου φύσει, ἢ τῷ ἄκρῳ τοῦ σαρκῶν. τὰ ἔργα τὰ ἑαυτῶν] Lib.de art. ὡς ἢ ὁ κεφαλαίῳ αἰτίῳ, πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι ἐν χρόνῳ γίνεται, χειρωθέντα μὲν μίτοις καὶ συμπαζομένοις ἐν τῶν παλαιστρικῶν ἐν ἥσυχα ἔχοντα εἶναι, ἵνα μὴ ὑγιεῖς αὔξωσι, καὶ οὐ πονηρὰ γίνεται χειρωθέντα ἢ ἀλλ' ἰλιγγιώδη ἰσχνὰ, πρὸς γίνεται), καὶ αὐαυξέα καὶ ξηρά. καὶ πίεζω ὁπόσα σάρκα] Hæc breuiloqua verba magnam partem obscuritatem. Sensus autem hic mihi esse videtur. Vbi femoris caput posteriorem in partem prolabitur, eo quod in cauæ humidæ & cedente firmetur, ideò breuius euadit. Cùm verò interiorem in partem excidit, eò quòd ossi coxendicis insidet, & supra id ferat, longius crus efficitur. ὑπ' ὀστέον autem. ὀφεῖχον dicitur caput femoris coxendicis ossi insidens & supra id prominens, quod dixit lib. de art. ὑπ' ὀστέον δ' ἔδρασις ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐστιν. Et, ὅτι τὸ ἄκρον τοῦ ἰσχίου πεφυκὸς ὀστέον, τὸ αὖ ἐπιόμενον πρὸς ἄκρον, ὑπόκειται καὶ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ γίνεται. Id autem ὅτι ὑπ' ὀστέον ὀφεῖχον, nescio qua ratione hîc omiserit Caluus, cùm rectè in luxatis adscripserit.

ὅτι βαδίζοντι κυρτοὶ οἱ δρόμοι πάρεισι] Cur eos ad inguina inflecti inter ambulandum oporteat, apertissimè declarat Hippocr. lib.de art. his verbis: αἰεὶ γὰρ ἔστιν μὴ ἐπὶ ἰσχυρῶς ξυγκάμπειν τοὺς βαδίζοντας ὁδοιπορίην, ἀλλὰ διατείνειν πρόσω, ἀλλὰ ὅτι πολλῷ ἔλαττον τὸ σκέλος γίνεται ἀλλὰ τὸ ὀφεῖρυσθαι, καὶ τὸ μὲν πίερνα μόνον τοῦ ποδὸς ἄπω ἐστὶ τῆς γῆς.

σπάνιοι μᾶλλον κνῆ] Sic legunt quotquot hactenus vidi exemplaria, tum publicata, tum scripta, tum etiam Italica, vt patet ex Caluo. Istiusq; lectionis hic erit sensus, vt his ima pedis planta vix aut ægrè moueatur, hoc est, terram attingat. Quæ lectio etsi ferri possit, mihi tamen vitium subolet, itaque legendum videtur: σπανιόκωλοι καὶ πάνυ] ex lib.de art. hoc sensu, ægrum ima pedis planta non admodum ægrè insistere & terram attingere. Quod ne facit quidem, nisi sese ad inguina incurtauit, & alterius cruris poplitem imitetur.

χρεὼ τὸ σκέλος καταλαμβάνειν] Hi manu crus apprehendere coguntur, quandoquidem ita necesse est, vt manu quæ est a parte affecti cruris, superiori femoris parti obiecta, ad quemlibet gressum firmentur. Quæ res certè effici, vt ad inguina aliquantulum incurtari cogantur. Inter ambulandum enim in alterna crurum vicissitudine, super crure affecto corpus ferri nequit, nisi crus illud manu admota terræ obfirmetur, quippe cùm articulus corpori non subsistet, sed ad coxendicem posteriorem in partem prominet. καταλαμβάνειν verò etiam legi potest & ad sequentia referri.

C ἄλλου ξύλου ὧν ἐπίλωσιν] Possunt ista superioribus iungi, quod fecimus exemplaria omnia secuti. Possunt etiam seorsum accipi, vt lib.de art. ἄλλου ὧν ὅτι τὸ ξύλον δυνήσεται ὁδοιπορέειν οἱ ζωοῖσι, ὧν ἄλλως ἐπιτήδειον. ὅτε γὰρ ὅπου ἢ βάσις τοῦ ποδὸς κατὰ τοῦ ἀφεδρῶνος ἵσταται, ἀλλ' ἐκ εἰς τὸ ὄζω ἐγκλινῆναι, ὅτε τόπου ὧν ὑπὸ δίκης διαστῆναι τὸ αἰσχυντόπον. Ideoque pro ὧν ἐπίλωσιν, ὧν ἐπιτήδειον legi potest.

ὧν γὰρ χειροτέρην ἢ] Compendiosa est admodum lectio ista, ac vereor vt parum integra. Sensus tamen esse videtur. Qui femoris apprehensi loco, alæ quæ ad crus affectum spectat scipioni subiecto innituntur, ij si longiore scipione vtatur, crure insidere, aut terræ obfirmari nequeunt. Quod si eo crure terræ inniti aut ingredi velint, breuiore scipione esse vtendum. Quod scribitur lib. de artic. ὅσοι ὧν ὅτι βούλονται αὐτὸ τὸ μηρὸ ἐπιλαβεῖν, ὑπὸ τῶν μασχαλῶν τῶν χρὴ τὸ σκῆπτρον σκέλος ὑποπλάσσει σκῆπτρα αἰρεῖσθαι, κάτω ὧν γὰρ μακρότερον ἢ σκῆπτρα ὑποπλάσσεται, οὐδὸν τόπου μᾶλλον ὀφείλουσι, τὸ δὲ ποδὶ ὄπισθεν τῶν γλῶν ἐπιτήδειον εἶναι ἐς αὐ βούλονται ἐρείδεσθαι τὸν ποδί, βραχύτερον δὲ τὸ ξύλον ποιητέον. ὡ ἔσεται autem idem est quod τὸν ποδὶ ὄπισθεν τῶν γλῶν ἐπιτήδειον εἶναι. βραχὺ verò ad ξύλον retuli velut lib.de art. Caluus ad ambulationem, vt eam breuem ac perpusillam futuram velit.

D μινύθησις ἢ σαρκῶν. Hic locus iam mihi exactè tractus videtur etsi mire inter se conspirant exemplaria omnia, tum scripta, tum publicata. Illud enim οἷσι πίεζει ἢ ἴξις ἐμποδὼν indicat eos qui laborant & qui crus ad gressum mouent aut agitant, interiore parte carnium imminutionem sentire, cum tamen minor carnium imminutio iis contingat, qui crus ad laborem exercent quam iis qui minimè laborant. Quibus quod sequitur, ἢ τῷ ὑγιεῖ ξύλον. parum respondere videatur. Hunc ergo huius loci sensum esse existimo, carnium imminutionem iis qui crus exercent & in vsum transferunt minime heri, velut antea dictum est. Idemque pro ratione cruri integro contingere vt si in vsum deducatur, robustum & validum euadat. Sin affecto crure ad terram innitantur, & crus illi tantum subleuiant, id deformius & inutilius reddatur. Atque hunc in modum his quæ scribuntur lib.de art. consentiunt. τῷ ἢ σαρκῶν αἱ μινύθησις κατὰ λόγον γινόμενα ἢ τύπτεσιν, ὅσοισι ἢ πρόσω ἐπίεται. τοῖσι μὲν γὰρ μετέωρον ἔχουσι τὸ σκέλος, ἢ μηδὲν ἐν παλαιστρικοῖσι, τοῖσιν ἢ μάλιστα μινύθει. οἱ δ' αὖ πάλιν χρέωνται τῇ ἐμβάσει τύπτουσι ἴσα μινύθουσι τὸ μὲν ὑγιὲς σκέλος ἐκ ἀσκέεται. ἀλλὰ πάλιν ἔτι χαλεπώτερον γίνεται), ὡς χρέονται πρὸς σφαῖρᾳ σκέλεϊ ὀπὶ πρὸ γλῶ. σφυρτικὸν γὰρ ἐκείνῳ ὄζυιόν τε ἐπαναχάζεται ἐς ἢ κρὴ πρὸ ἰσχνὸν ξυγκάμπειν. ὡς ἢ μὲ προχείρεται πρὸς σφαῖρᾳ ἐπὶ τῷ γλῶ, ἀλλὰ μετέωρον ἔχων, σκέπτων αὐτὸ πειρᾶται. ὅπω ἢ κρατέρην γίνηται τὸ ὑγιὲς σκέλος. ἐν τε γὰρ τῷ δυσὶ διαπάσῃ, ἢ τῷ γυμνάσια ποιεύμενοι αὐτό. ἴξις autem mihi admodum suspecta est dictio, & ἴξεις legendum puto, vt ἴξις ambulationem, gressum ac velationem indicet, non secus ac ἴξις ἀφύξιν Galeno significat. Potest ἴξις idem quod ἄξις denotare, & ἰαύω, agitationem ac lationem cum impetu & variam motionem significare. Nam quod πῖξις Caluo luxatio accipitur, id mihi nullius sensus aut momenti esse videtur. Ac si in tam lubrico loco aliquid fas est, libenter pro πῖξις, ἡ χρῆσις substituerem, vt hoc modo locus integer legatur, μινύθησις ἢ σαρκῶν οἷσι πίεζει ἢ χρῆσις, ὡς ἔμπροσθεν. Alioqui certè mihi conclamatus locus videtur, nec huic absque meliorem codicum hîc opem feras. Neque enim ex Caluo quod hîc magnopere ad rem faciat elicere possis.

E οἱ δὲ ἴξεις οἱ ἐπίεται] Hoc eo refertur quod scribitur lib.de art. οἷσι δὲ πίεζει οἱ ἀπὸ τοῦ ἥβην ἕρπει, ἢ τὰ ζωῦ τὸν, ὕστερον χρὰ ἧσσον.

ὅπου μάλιστα κακοῦνται] ἀργίῳ otium & quietem qua nerui & articuli læti feriantur, intelligit, cui ἐνέργεια καὶ ἄσκησις opponit lib.de art. vbi etiam hic locus plurimùm explicatur. ἐν ἢ τύπτεσι ἐκ ἴκνεται τὰ αἷμα τοῖσι πόροισι καὶ τὰ νεῦρα, ὧν μή τι ἐπιτήδειον χρέονται. ἢ τὸ γόνυ] lib. de art. κακοῦνται γὰρ τύπτεσι ἢ τὸ κρὸ πρὸ ἰσχίου αἷμα. τὸ γὰρ ἰσχίον ἐκπαμφᾶ γίνεται ἐς τὰ σπλάνα ἀγρυπνέα. διὸ ἐ δυνήσεται

F τὸ κρὸ πρὸ ἰσχίου αἷμα ἐκπαυέειν οἷσιν ἂν ὅπως ἰσχίον ἐκπέσῃ.

συγκεκαμμένων ὅπου ἴσχοντες] lib. de art. οἱ δ' ἂν πιεζῶσι ὀκόταν ἀνόρθωσι, μετέωρον ἢ συγκεκλιμένον τὸ σκέλος ἴσχουσι, ὅτι ἢ τὸ ἑτέρω ὀχέονται ἢ τῷ ξύλῳ αὐτοκρατεῖ ὁμοῖοι, οἱ μὲ εἰσὶ, οἱ ἢ δυσίν.

At quibus priorē in parte femur excidit, iis cōtraria signa adsunt posteriore parte molle est, anteriore prominet, crus hi minimè inflectunt, maximè verò extēdunt, pes rectus est, crus æquale, calx summus paulùm contractus aut hi statim dolore præcipuè cōflictātur, vrináq; inprimis in his luxationib. suppriműtur. Femoris enim caput ad insignes neruos incūbit, loca anteriora cōtenta sunt, neq; incremētū sumūt, morbis & maturæ senectuti obnoxia reddūtur, posteriora in rugas cōtracta. Quibus adultis ista cōtingūt ij recti inābulāt, calce magis incedētes. Ac si admodū progredi valeāt etiā valde (calce incedūt.) Pedē autē per terrā trahūt. Femur minimū imminuitur ob vsū, præcipuè verò posteriore parte. Toto crure erectiones mediocri baculo ad crus affectū indigēt. Quib⁹ verò exprima origine adolescētib. hęc cōtingūt, ij si probè & diligēter curētur crure nō secus ac adulti vtūtur. At neglectis paulùm extētū est. Ipsū enim quod ad rectū habitum maximè spectat, articulis capti sunt. Ossiū autem & carniū imminutiones pro ratione cōtingunt.

" Οἷσι δὲ ἐς τὸν μηρὸν ὄπισθεν, σημεῖα τἀναντία. ὄπισθεν λεπτότερον. ἔμπροσθεν ὀξύτερον. ἥκιστα ξυγκάμπτουσιν ὅποι τὸ σκέλος, μάλιστα δὲ ἐκτείνουσιν, ὀρθὸς πάς. σκέλος ἴσον. πέρνα βραχεῖ ἄκρως αἴρεται. ἢ πονέουσι μάλιστα ὅποι αὐτήκα. ἐς ὕδρωπα ἔρχε) μάλιστα δὲ τούτοισι τοῖσι ὀξαρθρήμασιν. ἐν γὰρ τοῖσιν ἐγκλ) τοῖσιν ὀπτικώτερον. τὰ ἔμπροσθεν κατατέτηκε). αὐαυξέα. νοσώδεα. τὰ χύγρεα. τὰ ὄπισθεν σκληρὰ δύλα. οἷσιν ἰθυγραμμόροισιν ὁδοιπορέουσιν, ὀρθὴ πέρνη, μᾶλλον βαίνοντες. ἢ δὲ ἰδρώατο μέγα προβαίνῃ καὶ πάνυ. σύριασι δέ. μινύθει δὲ ἥκιστα. τούτοισι δὲ ἡ χρῆσις αἰτία. μάλιστα δὲ ὄπισθεν. ᾗ πάντος τὸ σκέλεος ὀρθότερον, τὸ μετέωρον ξύλον δέον) κρὸ τὸ σκληρόν. οἷσι δὲ ἐκτραπεῖς αὐξανομένοισι, χρηστῶς μὲν ὀπτικοῖσιν, ἡ χρῆσις ὥσπερ τοῖσιν ἰθυγραμμόροισιν. ἀμελεθεῖσι δὲ βραχὺ ἐκτεταμένον. πορεύεται γὰρ τούτοισι, μάλιστα δὲ ἐς ἰθὺ τὸ ἄρθρον αἱ δὲ τοῦ ὀστέου μάστοισι ἢ αὐτὴ σαρκῶν μινυθήσιες κρὸ λόγον.

[11] Οἷσι ἢ ἐς τὸν μηρὸν ὄπισθεν] Hæc signa apertissimè declarat Hippocr. lib.de art. vbi etiam scribit, ὅτι ὀπισθίη μὲ τὸ σκέλος λεπτοτέη ἐστὶ, ξυγκάμπτειν ἢ ἥκιστα ὅτοι δύνανται τὰ κρὸ τὰ βοδάνα. πονεῦσι ἢ μάλιστα κρὸ τοῦ ἰσχίου ἀναπαζόμενοι. ξυγκάμπτει ἢ.

πέρνα βραχεῖ ἄκρως αἴρεται] Hæc est omniū codicū lectio quæ sonat summam calcem paulùm contrahere. Sed certè mihi

non parum ſuſpectus locus videtur. In iis enim crus extenſum cùm ſit, & inflecti nequeat, alteri cruri longitudine ad calcem par eſt,ſed ima planta ad terram tendere non poteſt. Ideóque illud ἄκρως αἴσχιστα, ad ſummum pedem mihi referri videtur,qui ſit contractior,& in anteriorem partem propendere & prominere minus poſſit,quod εἰς τὸ πρόσω καμπυλίσκος dicit Hippocra. Quæ vt magis lib.de art.reſpondeãt,ſic mihi legenda videntur:σκέλος ἴσον,καὶ ἡ πέρνη πάνυ. ἄκρως αἴσχιστα. Quæ poſtrema verba ad ſuperiora referentur,ὀρθὸς πὼς & ἄκρος etiam legi poteſt.Contractior verò pes ſummus videtur,quòd(vt ſcribit Hippocr.) ἧσσόν τι πρησσόμενον ἐπίλοιπος εἰς τὸ ἔμπροσθεν. Reliqua ex lib.de art. ſatis plana ſunt.Caluus etiam aliam quàm habeant exemplaria noſtra lectionem ſecutus videtur. A

ἧ πονέουσι μάλιστα] Id ad inflammationem veſicæ indeque ortum dolorem refertur,propter neruos qui ab extrema ſpina exorti, ad eam feruntur,& à femoris capite comprimuntur & intenduntur.

ἐν γὰρ πίσεσι ἔγκειται] Lib.de artic.id ſic exprimitur, ἐγκεῖται γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐγγυτάτω τύπεσι τῶν τοῦ ὀπισθίων. καὶ καὶ μᾶλλον ἢ βαδίζοντα ἐξογκοῦνται, καὶ καταπεπαμμένον τὸ χωρίον φαίνεται, καὶ ὁ τοιοῦτος σκολιοδέστερος καὶ ἀδρακέστερον. Quòd autem αὐξησία, νοσώδια, ταχύγηρα additur,id eo pendet,quòd parte anteriore diſtenti,flecti minimè aut exerceri queant. Ad id enim refertur quod ſcribitur lib.de art. πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι ἐκόντα ὅτι χρήσεως γίγνεται, χρεομένοισι μὲν μᾶλλα καὶ γυμναζομένοισιν ἐν τῇσι ἡλικίῃσιν ἐν ἧσσον ἕκαστα αὔξεται, ὅταν μὲν ὑγιέα, καὶ αὔξιμα, καὶ εὔρωστα γίνεται. μὴ χρεομένοισι δὲ, ἀλλ' ἐλλιπέσι, νοσηρότερα γίνεται, καὶ αὐξησία καὶ ταχύγηρα. Ac fortaſſis iſta huc nullo merito irrepſiſſe videntur,cùm nil tale ſcribatur in hoc luxati genere lib.de art. B

οἷσιν ἠυξημένοισιν ὁδοιπορέειν] Hæc eſt omnium codicum conſenſio,non ſine vitio tamen. Legendum enim exiſtimo, ἐνδοιπορέειν ὀρθοῖσι,πέρνῃ μᾶλλον βαίνοντες. εἰ δ' ὑπάρχοι μέγα πεφυκέναι, κἂν πάνυ, eo ſenſu quem ex lib.de artic. appoſuimus. Succinctus enim admodum hic locus magnam parit obſcuritatem, ſed fuſiùs explicatur lib. de artic. Recti autem admodum inambulant his de cauſis vt ſcribit Hipp. ὅτι δύνανται ἐνίοτε ἐνθὺς ὀρθοῖ ὁδοιπορέειν αὖτις ξύλα, καὶ πάνυ μὲν τοι δίκαιος. ὅτι δὲ τὸ σιναφὲς ἄπτεται καὶ ἡ βάσις οὐκαμπὲς ἐόντες, ἔτε καὶ τῷ ἰσχίῳ. δύναται γὰρ τὸ βάσιος τῷ ἀκαμπέϊ, οὐδετέρῳ ἧσσον τῷ σκέλει ἐν τῇ ὁδοιπορείῃ χρέονται, ἢ ὁ τὸ ὑγιαῖνον. Quòd autem ij calce magis incedant & terram calcent quàm anteriore pedis parte,in cauſa eſt cruris contenſio cùm neque ad inguen,neque ad genu inflecti poſſit,neque extremis digitis inſiſtere queant,vt ſcribit Hippocr. ὑπὸν γὰρ ἧσσον τῇ πλέρνῃ ὅτοι βαίνουσιν, ἢ τῷ ἔμπροσθεν. Et, ὀκέβιοι δὲ οὔπω ἐκπέπωκε, καὶ ἔπ μᾶλλον τῇ πλέρνῃ πρόσεστι χρίπτουσιν, ἢ τῷ ἔμπροσθεν. Quòd ſi vel magnis greſſibus progredi poſſint, tunc vel maximè calce terram attingunt & incedunt. Quod ſic ſcribit Hippoc. ἢν δέ γε δύνωνται μέγα πεφυκέναι. κἂν πάνυ πλημμελέωσι ἴσως. Cuius etiam rei rationem ibi reddit. Caluus hîc certè mihi alienum ab Hippocrate ſenſum ſequi videtur. C

σύρουσι δὲ] Hoc ſic explicatur lib.de art.καὶ σύρουσι δὲ ὁκόσοι πρὸς τὸ γλῶ τὸ πόδα, ἅτε ὑπὸ ῥηϊδίως ξυγκαμπτόμενοι τὰ ἄνω ἄρθρα, καὶ ἅτε παντὶ βαίνοντες τῷ ποδί.

μινύθει δὲ ἧκιστα] Iſtud tum ad femur, tum ad carnes referri poteſt,quòd ſcribat lib.de artic. ἧκιστα μὲν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῶν ἐλαττώματος ὁ μηρὸς μειοῦται. μινύθουσι μὲν γὰρ αἱ σάρκες πάντη, μάλιστα δὲ καὶ τὸν ὄπισθεν ἰξίν. Et, ἀσαρκέστερος μὲν γὰρ ὁ σκέλος τῶν ἑτέρων γίνεται, κατά τε τὸ πυγαῖον κατά τε τὸν γαστροκνημίαν καὶ καὶ τὸν ὄπισθεν ἰξίν.

δεῖ παντὸς τοῦ σκέλεος] Hæc verba ad ſuperiora referri poſſunt,quod πάντη dixit lib.de artic. Poſſunt & ea quæ ſequuntur reſpicere, quæ eſt omnium codicum lectio,quam pluralitatem ſecuti ſumus.Senſus autem eſt,vt erectiores toto crure vtantur,baculo qua crus læſum eſt eos inniti oportere. Baculo autem indigent, quod pedem ſummum ad ambulandum abſque eo in terram demittere nequeant. Quod ſcribitur lib.de artic. ὅτοι μὲν δύνανται προχρέεσθαι τῷ σκέλει αὐξανόμενοι, βραχυτέρῳ μέν πεν τοῦ ἑτέρου ἐόντι, ὅμως ἢ ἐμβάλλωσι ξύλῳ ὅτῳ ἢ τοῦ σιταρὸν σκέλος. ὁ γὰρ κάρτα δύναται) ἄνευ τοῦ πλέγματος, τῷ σώματι τὸ ποδὸς χρίεσθαι ὀπισθιέντος, ὥσπερ ὑπ' ἐτέρων χωλεύσασιν ἔνιοι δύνανται. ἄμπαν δὲ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ ὀλίγῳ πρόσθεν ἐρημοῦσθαι. δεῖ ὧν τοῦτο προσδέονται ξύλα. Caluus hunc locum mirè perturbauit. D

πεπῶται γὰρ τύπεσι] Sic legunt quotquot licuit videre exemplaria,tum manuſcripta,tum publicata. Quæ lectio etſi ferri poteſt, vt iis articuli callum contraxiſſe videantur,ideóq; rectè flecti nequeant, malim tamen πεπῆται legere, quemadmodum lib.de art. Huc enim iſta referri videntur quæ ſic ſcribuntur, καὶ ὁ τὰ ἄρθρα ἐς τὸ οὐθὺ πεπῶται τύπεσι τὸ σκέλος μᾶλλον π, ἢ οἷσιν ἄλλως ἐκπεπλώκη. Vnde πηρώσιες καὶ καχεξίαι τῶν ἄρθρων dicuntur articulorum deprauationes & debilitates.

αἱ δὲ τῶν ὀστέων μηνώσιες] Lib.de art. ὅσοι δ' ἂν καταμελήθωσι καὶ ὠφελὲν χρίονται ὅτι τῷ γλῶ τῷ σκέλει, ἀλλὰ μετίωσιν ἔχωσι, τύπεσι μινύθουσι μὲν τὰ ὀστέα ἐς αὔξησιν μᾶλλον, ἢ τοῖσι χρεομένοισι. μινύθουσι δὲ καὶ σάρκες πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι. E

Coxæ autem valida quidem diſtenſio & directio communis eſt, quæ vel manibus vel aſſere, vel vectis molitione præſtatur. Et luxationem quidem quæ ad interiora fit, rotundo, quæ ad exteriora, lato vecte moliri decet, præcipuè verò quæ ad exteriora. Quæ certè in interiorem partem prolapſa ſunt, vtribus ad eam cruris partem quæ in anguſtum tenuatur appoſitis curare conuenit, ſimulq; cum diſtenſione & crurum deligatione ſuſpenſio adhibenda, diductis paulùm pedibus.Deinde manibus implexis quendam appenſum eſſe oportet, qui inter dirigendum ſimul vtraque præſtet. Iſtaq; reponendi ratio luxationi ad anteriora & cæteris abundè conuenit, minimè verò ei quæ fit in exteriora. Lignum etiam velut in humero ad manum ſubtentum, quibus ad interiora luxatio facta eſt,conuenit, aliis verò minùs. Deorſum autem impelles cum diſtentione præcipuè anteriorum aut poſteriorum partium,aut manu,aut pede,inſidere,aut aſſere vti conueniet. F G

[12] μηρῶ δὲ καταστασις μὴν ἰσχυρή. καὶ ἡ διάρθρωσις κοινὴ, ἢ χερσὶν, ἢ σανίδι, ἢ μοχλῷ. τὰ μὲν ἔσω προχύλῳ, τὰ δὲ ἔξω πλατεῖ. μάλιστα δὲ τὰ ἔξω. καὶ τὰ μὲν ἔσω, ἀσκοῖσι ἀνεσταλμένον ἐς τὸ ὑποξύγιον τοῦ μηροῦ. καταστάσιος δὲ καὶ σιφλέσιος σκελέων, χρεμάσαι διαλείποντα σμικρὸν ἀπὸ πόδας. ἔπειτα πλέξαντα ἐγχρεμασθῆναι τινὰ ἐν τῇ διαρθρώσει, ἀμφοτέρωθεν ἅμα ποιοῦντα. καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦτο ἰσχανόν. καὶ τοῖσιν ἑτέρωσις. ἧκιστα δὲ τῷ ἔξω. ἢ τοῦ ξύλου ὑποῦσις ὥσπερ ὤμῳ ὑπὸ πάν χέρα οἷς ἔσω. τοῖσι γὰρ ἄλλοισιν ἧσσον. καταναγκάσεις δὲ μὴ διαστάσιος, μάλιστα τῷ ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν, ἢ ποδὶ, ἢ χειρὶ ἐφίζεσθαι, ἢ σανίδι.

[12] μηρῶ μὲν καταστασις.] Extenſionis tum validæ tum popularis modos deſcriptos habes lib.de artic. Ad femoris autem interiorem in partem luxationem, teretem ligneum vectem adhibendum præcipit Hippocrates, ad eam verò quæ in exteriora fit luxationem, latum. Teretem autem vectem intelligit, lignum illud in medio ſcamno ad cauum altè in quadratam figuram exſculptum accommodatum, quod priapiſcum aut ſcalmum Rufus vocat.

μάλιστα δὲ τὰ ἔξω] Iſta ad ea quæ antecedunt mihi potiùs referri videntur,vt præcipuè latus vectis in luxatione ad exteriora conueniat. Quæ molitio ſic explicatur lib.de art. τῷ δὲ μόχλευσιν πλάτος ἔχοντι μοχλῷ μοχλεύειν χρὴ ἅμα τῇ κατατάσει. ἐκτὸς ἔξω μέρεος εἰς τὸ ἔσω αἰεὶ κλίζοντα, κατά τε ὠτὸν ἤδη τῆς γλυτοῦ πιέζοντα μοχλὸν καὶ ὀλίγῳ αὐτέρω. Hæc verò quæ hîc addita ſunt, verba iſta maximè reſpicere videntur quæ ſcribuntur lib. de art. καὶ ὧν τε προχύλου ἢ μοχλὸν ξυμφέρει εἶναι, ὧν τε πλάτος ἔχοντα. ἄλλῳ γὰρ ἄλλῳ τῷ ἄρθρῳ ἁρμόζει. H Hic enim ſenſus mihi magis eſſe accommodatus videtur, quàm ſi quis ad ea quæ ſequuntur referat, & velit luxationis ad exteriora repoſitionem per vtrem tentari, quod etiam quoſdam feciſſe teſtatur Hippocrates lib.de art.

καὶ τὰ μὲν ἔσω ἀσκοῖσι ἀνεσάμενον] Repoſitionem per vtrem etſi parum probat Hippocrates, eam tamen probè explicat:& quomodo ad interiora femora demitti debeat,docet lib.de art. vbi & diſtentionis,& crurum deligationis, denique ſuſpenſionis etiam ratio edocetur.Vitioſa verò ſunt exemplaria manuſcripta quæ ἔξω pro ἔσω legunt.

ἔπειτα πλέξαντα] Id ad eum appenſionis modum refertur, quo quis complicatis & offirmatis inter ſe manibus, ſimul diſtentionem & molitionem facit,quem ſic explicat Hippocrates lib.de art. αἴρει δὲ χρὴ ὡς ἰσχυρότατον ἀπὸ χειρῶν, καὶ ὡς εὐπαλευτότατον ἐρείσαντα τὸ δίναρ τῆ χειρὸς ἑτέρῃ σφῶϊ ἢ βαλόντα, καὶ τῇ ἑτέρῃ χειρὶ τῷ ἑωυτοῦ χεῖρα προσκαλεσάμενον, ἅμα μὲν ἐς τὸ κάτω ὠθέειν τὸ ὀλίσθημα, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ γουνάτος μέρεος. ἐνταῦθα γὰρ ὁ πρόπος τῆ ἐμβολῆς μάλιστα καὶ φύσιν τούτῳ τῷ ὀλισθήματι ἔοικεν.

καὶ τὸ ἔμπροσθεν] τῷ ἔμπροσθεν lego,contra tamen omnium codicum fidem, vt appenſionis modum luxationi ad interiora & cæteris conuenire intelligam,ei verò quæ eſt ad exteriora,minimè. Quod ſic explicatur lib. de art. ἡ δὲ κρίμασις ἐκ ἁμοίως τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆ ἐλλεβόρου τῷ ἄρθρῳ. ὁ καὶ πῆχις τοῦ ἐγκρεμαμένου, ἀπωθέοι αὖ τὸν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἀπὸ τῆ κοτύλης.

ἡ τοῦ

A ἐπὶ ξύλου ὑποτάσεις] Compendiosa ista oratio obscura est. Intelligitur autem lignum cruri ad malleolos vsque subtentum, sic vt vltra femoris caput, quoad eius fieri ritè poterit, porrigatur, & ad crus quot locis æquum videbitur, deligetur, velut in humero spatham ligneam (ἄμοβα vocant) ad eius repositionem accommodari scribit Hippocrates. Iste vero apparatus ad femoris interiorem in partem luxationem accommodatur, ad cæteras verò luxationes minimè. De quo agitur lib. de artic. ἔνθα χρὴ ξύλου ἔχοντα πλάτος μέτριον τὸ μῆκος, ἄχρι τοῦ σφυροῦ ὑποτεταμένον, ὑπὸ τὸ σκέλος ἑκατέρωθεν ἐπιδεδεμένον ἐπίκλινα τὰ κεφαλὰς τοῦ μηροῦ, ὡς εἴη πως ἀφεστηκὸς τὸ σκέλος ὀκοδαπὸς ὑπὸ μετρίως ἔχῃ. Ex quibus ὑποτάσεις meliùs legatur, etsi ὑποτάσεσι etiam ferri potest.

κατάταξις ἧς] Sensus est, repositionem fieri eorum præcipuè quæ in anteriorem aut posteriorem partem luxata sunt, adigendo & distendendo, aut manibus obfirmando, pedibus consistendo, aut insidendo, aut assere comprimendo. Caluus ἀναγώσης ἐπιζεσθῃ, pro καθίζεσθαι sumpsit. Nos coacti sumus codicum omnium lectionem sequi, etsi vereor vt parum sit integra. Impulsum autem per asserem exponit Hippocrates libr. de articul. & reliquos vrgendi modos his verbis explicat: ἀρκέσει δ' αὐτῶν ἡ πίεσις ἡ ἐπιζεύξιος ἡ ἐφεζώσιός τινα, ἢ τῶν χειρῶν ἐρεισάμενον, ἢ ὑπεζωκότα ἐξαπίνης ὁμοίως ἐπιφορηθῆναι ἅμα τῇ καταπάσει. Verùm Hippocrates luxationi in interiora manuum impressionem & impulsionem adhibet, reliquæ vero molitiones quæ maiore vi adhibentur, luxationi in posteriora accommodantur.

B

" Γόνυ δὲ ὑπηδέστερον ἀγκῶνος, διὰ τὴν ὑσταλίην καὶ ὑφυίην. διὸ καὶ εὐπετέως καὶ ἐμπίπτει ῥᾷον. ἐκπίπτει δὲ πολλαχῇσι ἔσω, ἀπαρὴ καὶ ἔξω. καὶ ὄπισθεν. ἐμβολαὶ δὲ ἢ ἐκ τοῦ ξυγκεκάμφθαι, ἢ ἐκλακτίσαι ὀξέως. ἢ ξωελίξας παντὸς ὄγκου ἐπιγυῆναι ἀμφὶ τῶν ὀξάφυος, ἐς ἔκλασιν

C ἀφῆναι τὸ σῶμα. μάλιστα αὐτῇ πῇ ὄπισθεν. δύναται δὲ καὶ καλινόμενα μετέωα, ὥσπερ αἰεὶ καὶ ἐμπίπτει τὰ ὄπισθεν. τὰ δὲ ἔνθα, ἢ ἔνθα, ἐκ τοῦ συγκεκάμφθαι ἢ ἐκ καταπάσεος. μάλιστα δὲ αὐτὴ ὃ ὄπισθεν. ἀπαρὴ καὶ ἐκ καταπάσιος μετέωα, ἢ διαρθρωσις ἅπασι χείρη. ἰοῦ δὲ μὴ ἐμπέσῃ, ἴσασι μᾶλλον ὄπισθεν ξυγκάμπτοντες δύνανται. ἀπαρ τοῦτ' ἴσασιν ἀνθρώποισι, πρώτου τε. μινύθει δὲ μηκεδὴ καὶ κνήμης ὀστέον ὃ ἔμ-

D προσθεν. ἰοῦ ἢ ἐς ὃ ἔσω, βλαισότεροι. μινύθει ἢ τὰ ἔξω, ἰοῦ ἢ ἐς τὰ ἔξω, γαυσότεροι. χωλοὶ ἢ ἦσαν. κῆ γὰ ὃ παχύτερον ὀστέον ὀγέει. μινύθει ἢ τὰ ἔσω. ἐκ ἠρεῖς ἢ ἢ ἐκ αὐξήσῃ, κῆ λόγον ⓜ παρέσθεν.

Genu cubiti gibbo ob succinctam & commodam eius naturam benignius est, ideoq; faciliùs excidit & reponitur. Sæpiùs autem interiorem in partem, sed & in exteriorem & posteriorem prolabitur. At reconditur subita conflexione & excalcitratione, aut si circa obuolutum fasciæ globulum in poplite positum, vt de repente corpus in genua flectatur permiseris. Idque præcipuè luxationem in posteriora restituit. Possunt quoque quæ posteriorem in partem luxantur, moderata extensione, non secus ac cubiti gibbus, suum in locum reuerti. Quæ verò in hanc vel illam partem excesserunt, conflexio, aut calcium impulsio, aut extensio reponit, præcipueque hæc quod posteriorem in partem excidit. At quæ moderata extensione fit restitutio, omnibus communis est. Ac nisi repositio facta fuerit, neq; vbi posteriorem in partem excidit, sed neque cùm aliàs in partes excessit, flecti admodum queunt, femoris verò & tibiæ os anteriore parte imminuitur. Ac si interiorem in partem excidit, ij valgi magis euadunt, exterioribus autem partibus imminuuntur. Quod si exteriorem in partem prolapsum est, vari magis, claudi verò minus efficiuntur. Craniore namq; ossis parte gestantur, ac interioribus partibus imminuuntur. At quibus à primo ortu aut dum adolescunt luxatio facta est, ij quomodo priùs dictũ est se habent.

E " γόνυ ὑπηδέστερον] Hæc iisdem penè verbis repetuntur extremo lib. de art. vbi ἢ ἐμπίπτει omittitur.

μᾶλλον αὐτῇ πῇ ὄπισθεν] Hæc verba quæ lib. de art. desiderantur, sic mihi sumenda videntur, vt id præcipuè ad luxationem in posteriora valeat, vt sit, ἐμβολαὶ δὲ μᾶλλον αὐτῇ πῇ ὀπίσω ἐξαφρίσῃ. Quod propiùs expressisse Celsus videtur his verbis. Et id quidem quod in posteriorem partem excidit, eodem modo, rotundo aliquo super poplitem imposito, adductoque eo crure reconditur.

ὥσπερ ἀγκὼν ἐμπίπτει] Sic sanè habent omnia exemplaria, sed ἐμπίπτει, lego ex lib. de art.

ἐκ τοῦ συγκάμπτεσθαι] ἢ ἐκλακτίσαι addunt quædam exemplaria manuscripta, vt & lib. de art. Quod etiam Caluus ex codicibus Italicis addidisse videtur. μινύθει δὲ μηκὸς] ὀστέον non additur lib. de art.

F

" Τὰ δὲ κῆ τὰ σφυρὰ καταπάσιος ἰσχυρῆς δεῖται, ἢ τῇσι χερσὶ, καταρθώσιος δὲ ἅμα ἀμφότερα ποιέει. κοινὸν δὲ πᾶσι. τὰ δὲ ἐν ποδὶ, ὡς τὰ ἐν χειρὶ ὑγιῶς. τὰ δὲ ἐν τῇ κνήμῃ συγκοινωνέοντα, καὶ μὴ ἐκπεσόντα ἐκ ἠρεῖς, καὶ ἐν αὐξήσει ὀξαρθρήσαντα, ταῦτ' ἄ καὶ ἐν χειρὶ. ὅσσι δὲ πηδήσαντες αἰῶρεν ἐσπεσόντες τῇ πτέρνῃ, ὥστε διαφῦναι τὰ ὀστέα, καὶ φλέβας ἐγχυμωθῆναι, καὶ νεῦρα ἀμφιθλασθῆναι, ὅταν ἠρέωνται, οἷα τὰ δεινότατα,

G κίνδυνος μὴ σφακελίσαντα τὰ ⓜ ἀρθρα τρήματα ποιέειν. καὶ ῥοικώδη μὴ τὰ ὀστέα, τὰ δὲ νεῦρα ἀλλήλοισι κοινωνέοντα, ἔπειτα ἐς οἷσιν αὖ καταγείσιν, ἢ ὑπὸ πώματος οἷα ἐν κνήμῃ, ἢ μηροῦ, νεύρων ἀπολυθέντων, ἃ κοινωνέει τουτέοισιν. ἢ ὅς ἄλλης καταπλίσιος ἀμελέως ἐμελάνθη ἢ πλέρνη. καὶ τοιούτοισι παλιγκοτώτατα ἐκ ἴσασιν. ἔστιν ὅτε πρὸς σφακελισμῷ γίνονται πυρετοὶ ἰσχυροὶ. λύγ-

H γώδεες. τρωμώδεες. γνώμης ἀπολιμβανόμενοι. τὰ χυδαῖα νοσέει. ἐς ἔπι φλεβῶν αἱμορρόων πελιώσιες, καὶ γαγγραινώσιες. σημεῖα τῶν παλιγκοτησάντων, ἰοῦ τὰ ἐκχυμώματα, καὶ τὰ μελάσματα, καὶ τὰ πρὸ ταῦτ' ἰσχνάσκληρα καὶ ἰσχέρυθρα ἢ. ἰοῦ γὰρ ξυὼ σκληρύσματα πελιωθῇ, κίνδυνος μελανθῆναι. ἰοῦ δ' ἰσχνοπελία ἢ καὶ πέλια μάλα, καὶ κεχυμένα, ἢ ἰσχνόχλωρα καὶ μαλθακὰ,

Quæ circa malleolos luxantur, valida intensione, quæ per manus aut alia huiusce modi adhibetur, opus habent, ac directione quæ simul vtrumque efficiat: Quod omnibus commune est. Quæ verò in pede cõtingunt, velut ea quę in manu fiunt, curationem accipiunt. Quæ cum tibia consensionem habent, & à primo ortu exciderint, aut dum adhuc corpus augetur luxentur, eandem quam in manu curationẽ habent. At quibus ex alto desilientibus in calcem innixis, ossa desident, venæ subter cutem effunduntur, ac nerui contunduntur, vbi hæc grauissima contigerint, periculum quidem est ne iis syderata ossa per totam vitã negotium faceſſant. Obtorta siquidem ossa euadunt, nerui quoque consensione inter se conspirant. Quibus item ex fractura vel vulnere, vel in tibia, vel femore, vel ex neruorum dissolutione, qui cum his communicant, aut alioqui ex negligẽtiore decubitu, calx denigrata fuerit, iis quoque ex talibus recrudescere mala consueuerunt. Interdum ad syderationem febres accedunt valde acutæ, singultuosæ, cum tremoris sensu, mentem attentantes, & quæ præcipitem mortem afferunt, prætereaque venarum sanguinem fundentium liuores & cancerationes. Recrudescentis morbi indicia sunt, vbi sanguis è venis sub cutem effusus, & quæ nigrescunt, quæque his vicina, duritiem aut ruborem aliquem contraxerint. Etenim si cum duritie liuescunt, vt nigrescant periclitantur. Quòd si subliuida, aut liuida & mollia fuerint, & diffusa, aut ex virore aliquantulum pallida & mollia,

hæc in omnibus huiuſmodi bono ſunt. Curatio verò, ſiquidem febris abſit, per veratrum confert, alioqui non exhibendum, ſed potui aqua mulſa acida (ὀξύγλυκυ vocant) ſi opus eſt, exhibenda. Deligatio quę articulos componat, atque in his magis conuenit. Ad colliſa pluribus etiam linteis & mollioribus vtendum. In his minor compreſſio, & copioſa aqua conuenit, plurima faſciæ parte ad calcem circumiecta. Figuratio ea ſit quam deligatio requirit, vt ne in calcem expreſſio fiat, ſupra genu ducta ſit, beneq; illic diſpoſita, neque ferulæ adhibendæ.

τοῖσι δὲ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισιν ἀγαθά. ἴησις δὲ, ἢν μὴ ἀπορρεῖ ἕωσιν, ἐλλεβορίζειν. ὧν ἧσσον μή, μὴ ἄλλα ποτὸν διδόναι ὀξύγλυκυ εἰ δέοι. ὑπόδεσις δὲ, ἢν ἄρθρων σώζησις. ὑπὸ τοῖσι μάλλον, τοῖσι φλάσμασι καὶ ὀδονίοισι πλέοσι καὶ μηδακωτέροισι χρῆσθαι. πίεξις ἥσσων. ὕδωρ πλέον παρεσκευάσθω τὰ πλάσσοντα τὴν πέρνην. τὸ σχῆμα, ὅκως ἡ ὑπόδεσις, ὡς μὴ ἐς τὸν πέρνινον ἀποπίεζηται. αἰωτέρω γοῦν ἔστω, ἔστω δὲ ἧσσον. καρδήξι μὴ χρῆσθαι.

A B

14 ἢ τῆσι χερσὶ] ἢ ἄλλοισι τοιούτοισι additur lib. de artic. quibus verbis cæteri diſtentionum modi indicantur. Caluus ἰσχυστέρης ἢ ἐν τῆσι χερσὶ legiſſe videtur & alium ab Hippocratis mente ſenſum ſecutus.

καὶ μὴ ἐκπεσόντα ἐκ ἡμιεῆς] μὴ ἐμπεσόντα lego, aut ἢ ἐκπεσόντα vt lib. de art. Hunc autem locum aliter Caluus quàm in noſtris codicibus legiſſe videtur.

ῥοικάδη μὲν τὰ ὀστέα] Hic codicum conſenſum ſecutus ſum, cùm præcipuè hanc lectionem agnoſcat Erotianus. Lib. de art. ῥοώδη τὰ ὀστέα dicuntur, vt illic expoſuimus. Quod ſequitur de neruorum inter ſe conſenſione, huc retuli, codices quoque ſecutus, etſi paulo aliter accepi lib. de artic. Id autem ſignificat neruos ſua conſentione affectionis communicationem & ſyderationis ac diſtortionis accepiſſe. C

ἔπειτα ἢ οἷσιν καταγεῖσιν] Hic lectionem lib. de art. ſecutus ſum, quòd apertior videatur & libro de fract. conſentiat, etſi iſta rectè ferri poteſt, vt οἷα ἐν κνήμῃ, ἢ μηροῦ, νεύροισι ἀπαλυθέντων ἀ κοινωνίᾳ τυτθοῖσιν, velut interiecta ſumantur, vt ſit, qualia contingunt in tibia, aut femore, ex neruorum diſſolutione, qui cum his communicationem habent.

πυριτοὶ ὑπερεξίες] Sic legitur lib. de fract. vbi eadem ferè in calcis deligatione acci dere ſcribit, vbi etiam γαγγραινώσιες adduntur, eæque ὑπὸ τ πίεζεσι, quæ omittuntur lib. de art.

σημεῖα τῆς παλιγκοτησάντων] Inflammationis namq; indicia ſunt rubor & tenſio. Quod ſic explicatur lib. de fract. ἐκ τῶν μὲν τὰ ἐκχυμώματα τῆς φλογὸς, καὶ τὰ μελάσματα, καὶ τὰ ἐγγὺς ἐκείνων ὑπὸ τ φλεγμονῆς, καὶ ὑποστάσεις κίνδυνος παλιγκοτῆσαι.

ὧν γὰρ ξυνὸν σκληρύσματα πλεῖστα, κίνδυνος μὲν μᾶλλον θλᾶσαι.] Lib. de fract. ὅσα ἢ συν σκληρύσματα πλεῖστα, κίνδυνος μὲν μᾶλλον θλᾶσαι.

ὧν δ' ὑποπίλια] Sic legunt exemplaria omnia, ſed lego: ὧν δ' ὑποπίλια ἦ, ἢ πίλια καὶ μαλακά. vt lib. de art. Caluus pro ὑποπίλια ὑποπυώδια legiſſe videtur cum quibuſdam codicibus manuſcriptis. Sic quoque lib. de fract. ὧν ἢ μὲν μέλλῃ παλιγκοτήσειν τὰ ἐκχυμώματα, καὶ τὰ πρόσω ὑποπυώδεα γίνεται, καὶ μὴ σκληρά. ἀγαθὸν τοῦτο τὸ μαρτύριον ἐν πᾶσιν ἐκχυμώμασιν τοῖσιν μὴ αἰλλουσιν παλιγκοτήσειν. D

ὑπόδεσιν δὲ] Hic codicum pluralitatem ſecutus ſum, etſi alia eſt lectio lib. de art. Senſus autem eſſe videtur, deligationis legem eam conuenire quæ articulos componat, non quæ ſeparet aut diſſidere faciat, in iiſque magis quæ circa calcem contingunt, quod non quæuis deligatio in his conueniens ſit, neque cuiuſque ſit, calce huiuſmodi offenſa deligationis idoneæ modum adhibere, vt ſcribitur lib. de artic. ὑπόδεσιν δὲ ἀγαθὸν, ἢ παντὶ αἰδοῖ δεῖ τὸ τοιοῦτο. ὧν γάρ τις ὑπόδεσιν ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ χεῖρα ὑπόδεσιν, ὅτε μὲν πρὸς τὰ πίλια προσβαλλόμενον, ὅπερ δεῖ ποιοῦντα, αἱ ἀποσφίγξις αὐτὰ χωρίζοισι τοῦ πέρνου, ἢ τὸ θλάσμα ἐγείρει. Etſi vero hoc ſenſu lectio iſta ferri poteſt, mihi tamen locus ſuſpectus videtur, quod exemplaria parum ſibi conſtent. Codices enim manuſcripti quidam, ἐπὶ πάντα μᾶλλον legunt, vt & Aſulanus, reliqui ὑπὸ πάντα. quod & faciunt Italici, vt ex Caluo patet. Lib. de art. ὑπὸ πάντα legitur, quæ lectio alium etiam habet ſenſum, quem illic quoque arbitrarium poſuimus. E

ὕδωρ πλέον] Hæc deſiderantur lib. de art. At lib. de fract. calidæ plurimam perfuſionem adhibet: ὕδατι δὲ θερμῷ πλείστῳ τυτθοῖσι χρῆσθαι καὶ ὀδονίοισι πλείοσιν ὑπὸ τυτθοῖσι δεῖ, καὶ ἄλλως ὡς βιλτίστων καὶ ἀσχιωτάτων.

τὸ σχῆμα ὅπερ ἡ ὑπόδεσις] Deligationis figuram abunde docet lib. de fract. huc maximè quadrantem, his verbis: καὶ ἢ ὑπόδεσιν ἢ πλείστην ποιέεσθαι ἀμφὶ τὴν πέρνιν ἀσφαλέστατα, ἄλλοτε ἀσφαλέστατα, ἄλλοτε ἀσφαλὲς τὰ αὐτὰ, ἄλλοτε ἀσφαλὲς τὰ ἧσσον ἢ κνήμιλλον. ἀσφαλὲς δὲν καὶ τὰ πλησίον πάντα, ᾗ, ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὥσπερ καὶ ἀσφαλὲς εἴρηται. καὶ ἰσχυρὴν μὲν μὴ ποιέεσθαι τὴν πίεξιν. Aliter verò paulò legitur hic locus lib. de art.

At vbi pes, vel ſolus, vel cum adnato oſſe exceſſit, interiorem in partem magis excidit, ac niſi recondatur, coxæ, femoris, & tibiæ pars ex aduerſo luxationi reſpondens, temporis ſucceſſu extenuatur. Repoſitio eadem quæ primæ iuncturæ manus debetur, contentio verò vehementior, curatio pro lege articulorum. Quòd ſi quieſcant, minùs quàm in prima manus iunctura morbus recrudeſcit, & quod quietem agunt tenuior victus ratio imperanda. Quæ verò à primo ortu aut dum adoleſcunt contigerunt, eam quæ priùs dicta eſt tractationem poſtulant. Deinde nonnullæ ex prima origine luxationes, ſi parum elapſæ fuerint, in ſtatum naturalem dirigi poſſunt, præſertim verò vbi pes introrſum conuertitur & varus efficitur. Neque enim id vno modo contingit. Huius autem curationem inſtituunt, quaſi ceram fingendo partibus conformatis, ceratum quod reſinam accipiat adhibitum, lintea copioſa, ſoleæ, aut plumbea lamina, non ad cutem alligata. Ad quæ partis exceptionem, & corporis habitum accommodatum eſſe oportet.

Ὅταν δὲ ἐκστῇ ὁ πούς, ἢ μοῦνος, ἢ ξυὺ τῇ ὀστέου, ἐκπίπτῃ μᾶλλον ἐς ὃ ἔσω. εἰ δὲ μὴ ἐμπέσῃ, λεπτύνεται αἱ χρόνον ἰσχίου καὶ μηροῦ καὶ κνήμης ὃ αἴτιον τῶν ὀλισθημάτων. ἐμβολὴ ὡς ἡ καρποῦ. κατάτασις ἢ ἰσχυροτέρη. ἴησις, νόμος ἄρθρων. παλιγκοτέῃ ἧσσον καρποῦ, ὧν ἡσυχάσῃ. διαπαμείων. ἐλιννύουσι γάρ. τὰ δὲ ἐκ ἡμιεῆς μὲν ἢ ἐν αὐξήσῃ, κτῆσιν λόγου τ προτέρου. ἔπειτα σμικρὸν ὠλισθηκότα ἐκ ἡμιεῆς ἔνια, οἷά τε διορθοῦσθαι. μάλιστα δὲ ποδὸς κύλλωσις. κυλλώσιος γὰρ ὄχ ἑτοῖς ὅτι βῆμα. ἡ δὲ ἴησις τοιοῦτου κηροπλαστεῖν, κηρωτῇ ῥητίνωδει. ὀδόνια συχνά, ἢ πέλματα, ἢ μολύβδιον προσεπιδεῖν, μὴ χρωτὶ αἰάλητος, τά τε σχήματα ὁμολογείτω.

C D E F G

15 τὰ] ἐκ ἡμιεῦς μὲ] Hæc eo ſpectare videntur, vt quæ luxata curam & diligentiam acceperint, neque otiata fuerint, ſed ſemper in vſum traducta, ea meliùs habeant, minuſque debilitentur & claudicent, quàm quæ neglecta & diu feriata fuerint.

ἔνια σμικρὸν ὠλισθηκότα] Iſta ad luxationum differentias referenda, quæ non parum inter ſe diſcrepant, dum magis & minùs eueniunt. Nam & aliæ multum præter naturam, aliæ parum recedunt, magiſque & minus alterutræ id patiuntur, velut ſcriptum eſt lib. de art. vbi iſta hoc modo explicantur: ἔπειτ ἔνια καὶ ἧσσ ἐκ ἡμιεῆς ἐνομώων ὀλισθημάτων, καὶ μικρὸν ὀλισθήσιά τε ἐς τὸν φύσιν ἄγειν, καὶ μάλιστα προσῇ τὰ τῶ ποδὸς ἄρθρα. H

κηροπλαστεῖν] Iſtud ad partium conformationem refertur, dum manibus componuntur, & ad iuſtam naturam adducuntur, aut in naturalem ſtatum reponuntur. Ad quæ plurimùm confert ceratum quod copioſam reſinam accipit, quia partes compoſitas magis continet, & ſuo adhæſu immotas conſeruat. Quod amplioribus verbis videtur explicare lib. de artic. ἀσφαλῶς λόγῳ, ὥσπερ κηροπλαστέοντα χρὴ ἐς τὸν φύσιν τὸν δικαίην ἄγειν, καὶ τὰ ὀκκεκλιμένα καὶ τὰ σωστέα ὡσαύτως τὸν φύσιν. καὶ τῆσι χερσὶν ὕπω διορθοῦται, καὶ τῇ ὑπόδεσι ἀσφύτου. Eam autem totam curationem ſic exprimit lib. de artic. ὑπόδεῖν δ κηρωτῇ ῥητινωμένῃ εὖ, καὶ πασσάλοισι καὶ ὀδονίοισι μαλθακοῖσι μὴ ὀλίγοισι, μηδὲ ἄγαν πίεζοντα. Illud autem κηροπλαστεῖν non videtur expreſſiſſe Caluus.

ἢ πέλματα] πέλματα hîc vocat, quod ἔλυμος lib. de art. ſoleam ex corio aut plumbo. Quod dixit, ἔλυμος δ' ἢ ποιέεσθαι, ἢ δέρματος μὴ ἄκρατος σκληροῦ,

A σολήρᾶ, ἢ μόλυβδίνω. Soleam verò non ad cutem appositam esse oportet, sed ad extrema lintea alligatam. Sic enim his verbis expressit: προσπιδεῖν ᾧ μὴ ὁρᾷς τὸν χροᾶτα πόνητα, ἀλλ' ὅταν ἤδη ξύνευς ἀδίσιοι ὀδυνίοισι μέλλῃς ὑπάγειν. Solea autem rationem totam abunde exponit lib. de artic.

ἀπάλημψις] Partis appensio & exceptio pro claudicationis & distortionis ratione, varia esse debet, ad idque partis habitus accommodandus. Pes enim varus eam appensionem requirit, quæ sicut extremum tibiæ finem intrò, ita pedem extra adducat. Valgus verò ea exceptione indiget, quæ intrò pedem, extra tibiam adducat. Quare eam ἀπάλημψιν his verbis exponit lib. de artic. φερέφαπίνι ᾧ τὸ ὀδύνια ὅλως ἀὶ ξυμφέρῃ τὴς ἀπαλήψιας ποιέισθ. ἄλλα γὰρ ἄλλης ἦν χαλεπώτερον δίκαια ἀπαλήψιος.

16 ἰὼ δὲ ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιησάμενα ἐξίσχη, B ὠφελμα ἀμείνω, ὥστε δὴ μὴ ἀπαγωρέεσθ, μηδ' ἀπαναλκάζεσθαι. ἴησις ᾧ πιωτικῇ. ἢ ἀπαλύουσιν οἰνηρεῖσι θερμοῖσιν. ἅπασι γὰρ τουτέοισι ὁ ψυχρὸν χαλεπόν, καὶ φύλλοισι. χειμῶνος δὲ, ἐθέλοισι ῥερυπωμένοισι, τῆς σκέπης ἕνεκα μὴ καταπλάσσειν, μηδὲ ὑπιδεῖν. διαχᾶ λεπτὴ ψύχῃς. ἀχθος πολὺ. πιέξις. ἀνάγκη. σχήματος τάξις. ἐνδέονται μὲν ὧν τοῦτα πρώτα ὀλέθρια. μετρίως δ' θεραπεύοντες χωλοὶ αἴρεσις. μόνα γὰρ τῶν πόδας ἕλκη ται, ποὺς ἀπὸ ἀστᾶται, καὶ μόνα τῶν ἄλλων χειρῶν, ὅτε ἂ μάλα ἀφίσανται. μικρὰ γὰρ, ψιλοῦται, ἀπολιθάνεται λεπίδες, τουτέων τὰ μέγιστα κινδυνώδεστα, καὶ τὰ αὐτότατα. ἐλπὶς δὲ μένη σωτηρίης, ἐὰν μὴ ἐμβάλλῃ. πλεῖστοι τὰ χεῖρες ἄκρεα, τοῦτα δὲ ποιέεται τῶν κινδυνώδεα ἐγχειρέειν ἐμβάλλειν, ἢ τῇ πρώτῃ, ἢ τῇ δευτέρῃ. μετὰ δὲ μὴ, πρὸς τὰς δέκα, ἧκιστα τεταρταῖα. ἐμβολὴ δὲ ⓜ μοχλίσκοι. ἴησις δὲ ὡς κεφαλῆς ὀστέων καὶ θέρμη. ἐλλέβορος ᾧ καὶ αὐλίκα. ἔπεσθαι τοῖσιν ἐμβαλλομένοισι βέλτιον ἔχειν θαι. τὰ δ' ἄλλα ὡς ἐπὶ δένα, διᾷ τὰ ἐμβαλλομένων, ἥκιστα τὰ μέγιστα καὶ τὰ αὐτότατα μάλιστα ⓒ τάχιστα. ποὺς ᾧ σφυρὰς, ἀπαγμὸς, γαστρὸς. ⓒ ἰὼ ἐμβληθέντα ὑπιδήμηται τὰ τουτέων, σπασμὸς, γαστρὸς. ἐλπὶς, εἰ τις ἀρα ἐλπὶς. ὁ γὰρ ἀπὸ τῶν χαλεπώτατων οἱ ἀπεσμοὶ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐντεινόντων.

Quod si luxata vulnerata cute extér, finere ea præstat, ita sanè vt non dependeant, neq; retrò adducantur. Curatio verò cerato quod picem habeat, aut spleniis vino madentibus calidis (his enim omnibus frigus nocet) instituenda, & foliis, per hyemem autē lanis sordidis. Ac neq; integumenti gratia quicquam imponendum, neq; deligandum, victus ratione tenui vtendum. Frigus, pondus multum, compressio, vis adhibita, habitus corporis cōstitutus, hæc sanè omnia certam habent perniciem. Mediocriter autem curati, turpiter claudi fiunt. Etenim si ista in pedibus contingant, pes cōtrahitur, & si qua alia in parte, idē pro ratione euenit, ossa non admodum abscedunt. Parum enim nudantur, & tenuibus circum cicatricibus obducuntur. Horum quæ maxima, & quæ valde supra, periculi sunt plenissima. Vnica verò spes salutis, si non reponantur, præterquam quæ sunt ad digitos, & ad summam manum. Ac in his vbi periculum prædixeris, ad repositionem aggredi oportet, aut primo, aut altero die, sin minùs, ad decimum, quarto minimè. Repositio fit per vectium molitionem, curatio autem qualis in capitis ossibus, & per calida. Veratro quoque etiam statim, deinde quibus repositio facta est, vti præstat. In reliquis probe nosse conuenit, ad repositionē maximorum præcipuè & superiorum, etiam celerrimas mortes consequi. Pes autem vbi excessit, conuulsione & cancro tentatur. Quòd si repositione facta, quid huiusmodi superuenit, sola spes est, si qua restat, vt eiiciatur. Neque enim ab his quæ laxant, verùm ab his quę intendunt, conuulsiones fiunt.

16 ἰὼ δὲ ἐξαρθρήσαντα] Videtur hic luxationes cum vulnere in pede persequi. Eas igitur quod conuulsionibus & cancro facilè occupentur, sinere oportet, neque reponere.

ὡς τὰ μὴ ἀπαιωρέεσθ] Pes in his luxationibus cum vulnere eo habitu collocandus, vt minimum dolorem ægrotanti adferat, ac minimè moueatur, neq; dependeat. Quod dicitur lib. de art. χρὴ δ' ὑρμᾶσθ μὲν πρὸ κυήμιον καὶ τὸν πόδα οὕτως, ὡς ἂν αὐτὸς ἐθέλῃ, μάλιστα δὲ μὲν ἀπαιωρέεσθ μηδὲν κακὸν ἀπὸ μόνον ἔσω.

ἴησις ᾧ πιωτικῇ.] Lib. de art. καὶ ἐπιδέδθαι ᾧ πιωτικῇ ⓒ σταλώσιν οἰνηρεῖσι, ἐλίχρισι, μὴ ἄγαν ψυχρῇσι. ψύχος γὰρ ὁ τοῖς τοιούτοισι ἀσαφὲς ὑπάρχον ἐστὶ F πᾶν. In quo animaduertendum hic calida dici, quæ non admodum sint frigida. Quorum omnium rationem exponit Galenus lib. de art. Folia autem betæ aut tussilaginis, aut alterius cuiusdam exiccantis facultatis accipienda, vino nigro austero incocta & apposita, vt lib. de artic. Caluus ætate folia adhiberi vult, hyeme lanas succidas. Sed nullam ætatis mentionem exemplaria nostra iniiciunt.

χειμῶνος ᾧ] Lib. de artic. καὶ ᾧ ἢν ὦρη χειμερινὴ ἐν, καὶ ἕλκεα ῥυπᾷ ἐνεῖναι καὶ ἀλαῖα καταῤῥαγέντα, χλιεροῖσι ἄδαφον ὑπτιάζειν.

ἢ σκέπης εἵ ἕνεκ.] Illud potest ad lanas succidas referri, potest & sequentia respicere, quo facilius exprimat quod scribitur lib. de art. ἅπασι δὲ ᾧ μηδὲν μηδενὶ μηδὲν ἐπιτήδειον. ἀ γὰρ εἰδέναι χρὴ, ὅτι πιέξις καὶ ἀχθοφορείη πᾶσι κακὸν τοῖσι τοιούτοισι ἔστιν.

δίαιτα λεπτὴ] Lib. de fract. καὶ ψυχρὸν μηδὲν θερπρέπειν, σιτίων ᾧ πτισάνη πλείως.

σχήματος τάξις.] Hic certè partis figura, constituta, certa, & condicta intelligitur ac velati imperata, quod ea maximè probanda sit; quæ nullum dolorem ægrotanti afferat. & quam ipse elegerit, vt scribitur lib. de artic. χρὴ δ' ὑρμᾶσθ μὲν πρὸ κυήμιον καὶ τὸν πόδα οὕτως, ὡς ἂν αὐτὸς ἐθέλῃ.

μᾶσσον δ' σπαραθόντες] σπαραθόντες lego ex codicibus manu scriptis & Aldulano, quod & fecit Caluus. μᾶσσον autem σπαραθόντες G dicuntur quibus moderata fuit adhibita curatio, per lanas vino madentes & medicamenta quæ cruentis vulneribus imponuntur, absq; luxatorum ossium repositione. De his verò dixit Hipp. lib. de art. ἐνδέναι μὲ ᾧ σάφα χρὴ, ὅπ αὐτίκα καὶ ἀσφαλὲς καὶ ἀχρεῖον ἡμῖν ᾧ.

ἰὼ γὰρ πρὸς πόδας ἥκῃ.] Hic mihi huius loci sensus esse videtur, vt si luxatio cum vulnere ad pedum articulos contingat, pes contrahatur, aut si aliquo alio loco fiat, pro ratione partis claudicatio & distortio eueniat. Possunt etiam hæc verba ἰὼ πᾶν ἐπ' ἄκρῳ λόχευ, ad eandem curationis rationem referri, si huiusmodi luxatio alia in parte, velut ad manus, aut ad genu articulum contingat: vt referatur ad id quod scribitur lib. de artic. ὁ ἀνὴρ ᾧ λέγει δεῖν ἰὼ ἐν τὸ πάχεος ὁσίοι καὶ πρὸς τὸ κρατὸν τ χειρὸς ἕλκος ποιήσαι καὶ ἐξίσχη, ἰὼ πᾶν ὁτὲ μὲν ἔσω μέρος τ χειρὸς, ἰὼ πᾶν ὁτὲ πέξω. σάφα γὰρ ὑπίσασθ χρὴ, ὅπ δύσφορον ᾧ τὸ ἐλίχρισιν ἡμῖν τοῖσι τοιούτοισι. ὥσπερ φράσει εἴρηκ, ὁ ὦ αὐ ἐμβαλθέντα καὶ ὀστέα ἐμμεμηκόσι δ' αὖ μὴ ἐμβαλθῇ. μηδὲ πρὸς ἐμβαλέσθ. ὅτι πολὺ πλείονες θλιβόμενοι). Eadem fere quoq; scribuntur, vbi huiusmodi luxatio ad genu articulum facta fuerit. Hic autem locus totus referetur ad ea quæ hic exprimuntur. lib. de artic. καὶ γὰρ ὅπως ὅτι ἐπὶ ὦν τὸ αὐτὸ αἰεὶ πασιν ἐπὶ τοῖσιν, καὶ τὰ ὀστέα τὰ ὑπολειφθέντα, ὅτῳ ἐξίσχοντα φαίνεθ. ὅτε γὰρ φιλεῖ τὴν τοιαύτην ἕξιν ἔχειν, ὡς ὅτι τὸ πολὺ, ἢ μὲν κατὰ πῆχυν, ἢ ὅτι ἀρίσα) ἀνάγκη θεραπεύεσθ λεπτοῖσιν ὠτειλοῖσι καὶ ἀδένεσι. H

Ossium τῶν μείζονα] Maxima sunt ossa quæ sunt superiora & maximo corporis trunco propinqua, quæ periculi plenissimas noxias afferunt. Quod scribitur lib. de artic. κινδυνώδεστα ᾧ τὰ τοῦ ὀστέου γίνῃ ὅσῳ ἂν αὐτοτάτῳ καὶ ὅσῳ ἂν ἰσχυροτάτῳ ἐνειθάκῃ. Et, ἔσχατα δὲ ᾧ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισιν ὅδε τὰ αὐτοτάτῳ τοῦ ἄρθρου. ἀτὰρ καὶ τοῖσι μὴ ἐμβαλλομένοισι κινδυνώδεστα αὐτὰ ᾧ. Item, ἥκιστα μὲ ὧν τὰ ὀστέα ἀρθρικὰ κινδυνώδεστα ᾧ. τὰ δὲ ἔσχατα κινδυνώδεστα ᾧ. Illud igitur (τοῖσιν) tum ad ἄρθρα, tum ad ὀστέα refertur.

ἐλπὶς ᾧ μένη σωτηρίας] Hippocrates lib. de art. in ossibus cubiti & femoris luxationes cum vlcere, ad summum quoque, superiorū & maiorum articulorum luxata huiusmodi, si reponantur, celeriorem & promptiorem mortem adferre scribit. Si verò non recondantur, neque restitui tententur, plures euadere eamque esse vnicam spem salutis. Quod etiam scribitur lib. de fract.

πλεῖστοι τὰ χεῖρες ἄκρεα] Hippocrates in huiusmodi luxationibus nihil tutò reponi existimat, præter digitos, plantas & manus, ideoq; in his aggrediendum esse repositionem, & maxima diligentia curandam. Quod etiam expressit Celsus cap. 14. lib. 8.

τοῦτα ᾧ φράσει] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria, mendosè tamen, vt satis apparet. Legendū enim, τοῦτα ᾧ σφυρὸν καὶ

τὰς κινδυνώδεις ἐγχειρέειν, ἐμβάλλειν. Sic lib.de artic. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄρθρων ἐμβάλλειν σφέα πρὸς τὰ φυλακὴν πολλὴν καὶ μελέτης δεῖ). Prædictionem autem periculorum sic exponit Paulus: ἀναμασάσθω δὲ τὸ φλεγμονῆς. τοῦτο δὲ γίνεται μὲν ἢ ἑβδόμῃ ἢ τῇ ἐνάτῃ ἡμέρᾳ, ὅτε σφέτερος καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἐμβολῆς κίνδυνος, ὡς εἰ μὴ ἐμβληθείη, καὶ ζώσαντες κωλοὶ πάντως ἔσονται, περαιτέρω ἀβιάστως ποιήσασθαι τὴν ἐγχείρησιν, καὶ χρήσιμοι πρὸς ἀναγκαίαν καὶ τὴν μοχλίσκον. A

ἢ τῇ τρίτῃ, ἢ τῇ δευτέρᾳ] Lib.de art. ἐμβάλλειν δὲ χρὴ ἀυθημερὸν, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, πρωταίῳ δὲ ἢ τεταρταίῳ, ἥκιστα. τεταρταῖα γὰρ ὀρθοῦται ὑπὸ σημαίνῃ τὴν παλιγκοπίην μάλιστα. οἷσιν αἱ ὧν μὴ αὐτίκα χρὴ ἐμβάλλειν, ὑπερβαίνειν χρὴ τούτας τὰς ἐρημίας ἡμέρας. ὅπη γὰρ αὖ ὧδε ἥκιστα δεινὸν ἐμβάλλῃ παῦ καταλιπὼν. Et lib. de fract. μοχλεύειν δὲ χρὴ τὴν ἀυθήμερα ἢ δευτέρῃ, τριταῖα δὲ μή, τεταρταῖα δὲ ὡς ἥκιστα καὶ πεμπταῖα.

ἐμβολὴ δὲ, οἱ μοχλίσκοι] Lib.de art. ἐμβάλλειν μὲν δὴ ῥᾴιστον, καὶ δυνατώτατον, καὶ τεχνικώτατον ὅτι τῷ μοχλίσκῳ.

ἴησις δὲ] ὡς κεφαλῆς ὀστέων lego, vt eandem quam fractis ossibus capitis curationem fieri postulet. Capitis enim fracturis siccior longè quàm aliis vulneribus, at præcipuè iis quæ sunt circa articulos, curatio debetur. Eam exprimit lib.de artic. his verbis: τὴν δὲ ἴλιγγα ἰητρεύειν, ἢ ἐναίμοισι δεῖσιν ὑπτίοισιν, ἢ πολυφθαλμοίσιν, ἢ οἷσιν ὀστέα κατηγμένα ἰητρεύειν). Lib. etiam de fract. τὸν ἴλιγγα ἰητρεύειν χρὴ, οἷπερ κεφαλῆς ὀστέα κατηγμένα. B

καὶ θέρμη] Per calida curationem fieri debere intelligit, quod dixit lib de art. καὶ ψυχρὸν δὲ κάρτα μηδὲν προσφέρειν. Et lib. de fract. καὶ ψυχρὸν μηδὲν προσφέρειν. In quo calidam esse curationem, maximeq; hyeme, oportet, æstate verò tepidam. Nervosis namque partibus, præcipueque circa dearticulationes, frigus plurimùm nocet.

ἐλλεβόρῳ δὲ] Lib.de fract. ἐμβάλλοντα δὲ ἐλλέβορον μαλθακὸν πίπτει χρὴ ἀυθημερὸν. ἢν δὲ ἀυθημερὸν ἐμβληθῇ, εἰ δὲ μὴ, ὑσθαίτερον ἐγχειρέειν χρή. Et libr. de art. ἄμεινον δὲ καὶ φαρμάκευσαι αὖθις κοῦφα πιὸν ταρμάκῳ.

διὸπερ ἐμβαλλομένων] Lib.de art. εἰ δέ τινι τὰ αἰῶτήρω ἄρθρα ὀξαρθρήσαντα ἕλκος ποιήσαντα ἐξίχοι, τοῦτο δὲ τὸ ἐμβαλλόμενα, πολυπαθαλώταλα ἐστὶ. πῶς δὲ ἐκβαί] Pedis articulus luxatus si post secundum diem intra decimum reponi tentetur, inflammatione aut conuulsione periclitatur. Quòd si repositione facta id accidat, is iterum expellendus est. Sic lib.de fract. καὶ γὰρ ὧν ἐμβάλλοντα, ὀχλήσαντ᾽ ἂν ἐν ταύτῃσιν τῇσιν ἡμέρῃσιν φλεγμονὴ ἂν ποιήσειε, καὶ ἐμβάλλοντα πυκνὰ ἂν μᾶλλον ποιήσειεν ἢ ἀποκλείσαντα ἐμβαλεῖν. τοῦτο εὖ χρὴ εἰδέναι. καὶ γὰρ εἰ ὀλιγχρόνιος σπασμὸς ἐμβάλλοντι, ἐλπὶς ὡς ὑπολαβεῖν λιστελὴς δὲ ἔπεσθαι ἐμβάλλοντι τὸ ὀστέον εἰ οἷόν τε εἶναι ἄχλως. Lib. verò de art. ὧν δὲ ἀρθρίτιδα ἐμβεβληκότα σπασμὸς ὀχλήσῃ). ἐκβάλλειν τὰ ἄρθρα δεῖ ταχύ. C

ὑ γὰρ ὀδὸς ἧσσ᾽ χαλώτων] Lib.de fract. istud sic explicatur: ὑ γὰρ ὅτι τοῖσι χαλαρωτέρῃσι τὸ κάμνῃ σπασμοὶ καὶ τέτανοι ὀχληρότεροι, ἀλλ᾽ ὅτι τοῖς ἐντεταμένοισι μᾶλλον. Lib.verò de art. κινήσασθαι δὲ μᾶλλον ἢ ἐκτείνειν πᾶν τὸ σῶμα χρή.

At præcisiones quæ in articulo aut circa ossa contingunt, dũ non superiore parte, sed ad pedẽ, aut propè ad manũ fiãt, ex his supersunt, nisi statim ferè animi defectione intereãt. Iis eadẽ curatio quę capiti, & per calida debetur. Ex lyderatione tamẽ carnium, tum vbi vulnera sanguinem profundentia constringuntur, tum vbi ossium fracturę comprimuntur, & ex vinculis denigrationes cõtingũt, & quib. pars femoris & brachij excidit, ossaq; & carnes decidunt, multi supersunt, cùm, si qua alia, facilè tolerétur. Quib. igitur ossa fracta sunt, celeres quidẽ circũ abruptiones fiunt, ossa autẽ qua parte nudantur, decidunt, tardiùs tamẽ. Inferiores autem vulnere & sano corpore partes, cùm priùs sint mortuę, insuper auferre oportet, ea cautione adhibita, vt doloré euites. Simul enim cum animi defectione intereunt, femoris os in hoc casu octogesimo die resolutum est. Tibia autem vigesimo die detracta fuit. Tibiæ quoq; media ossa sexagesimo die resoluta sunt. In his celeriter aut tardè vt ossa decidant, medicæ cõpressiones in causa sunt. In cæteris verò quæ leniter tractantur, ossa quidem non decidunt, neq; in his carnes, sed summæ partes nudantur. Ista autem ad curationem assumere oportet. Plurima enim formidabilia magis sunt, quàm noxia. Curatio lenis esto, quæ per calida & diligẽtem victus rationẽ instituí debet. Profluẽtis sanguinis & frigoris periculum impẽdet. Habitus corporis vt ne accliuis sit, deinde, vt pus subsidat, æqualis, aut quicũq; talibus, iisq; quæ denigrantur accommodatus existit. Sanguinis profluuia ac cruentæ deiectiones, circa iudicationem largæ quidem, sed paucorum dierum his contingunt. Neque verò hi cibos auersantur, neque admodum febribus corripiuntur, neque quicquam vacuandum.

17 αἱ δὲ ἀποκοπαὶ ἢ ἐν ἄρθρῳ, ἢ χεὶρ ἢ ὀστέα, μὴ ἄνω, ἀλλ᾽ ἢ πρὸς τῷ ποδὶ, ἢ πρὸς τῇ χειρὶ ἐγγὺς περιγίνονται), ἵνα μὴ αὐτίκα μάλα λιποθυμίῃ ἀπόλλυνται). ἴησις, ὡς κεφαλῆς θερμῇς. ἀποσφακελίσιος μὲν τοῖσι σαρκῶν, καὶ ἐν τρώμασιν αἱμορρόοις ἀποσφίζεται, καὶ ἐν ὀστέων κατάγμασι πίπτει, καὶ ἐν δεσμοῖς ἀπομελαίνει, καὶ οἷσι μηδὲν μέρος ἀποπίπτῃ καὶ ἰσχίου, ὀστέα τε καὶ σάρκες ἀποπίπτουσι, πολλοὶ περιγίνονται), ὡς ταχὺ σήμα θᾶσσον τὰ ἀπὸ τῶν ὑγιέων ἀποπίπτοντα. οἷσι μὲν οὖν καὶ ταλῶτων ὀστέων, αἱ μὲν περιῤῥήξιες ταχεῖαι, αἱ δὲ τῶν ὀστέων ἀποπτώσιες ἢ αὖ ταχέα ὄζεα τὰ φίλωσις ἢ, ταύτῃ ἀποπίπτουσι, βραδύτερον δέ. δεῖ δὲ τὰ κατωτέρω τοῦ τρώματος προσφαιρέειν, καὶ τοῦ σώματος ὑγιέος. προσθνήσκῃ γὰρ φυλακτέον, ὀδύνη. ἅμα γὰρ λιποθυμίῃ θνήσκουσι. μηδὲ ὀστέον ἀπελύθη. ὀκτωκαιδέκατον ἄγον. ἢ δὲ κνήμη ἀφῃρέθη, εἰκοστῇ. κνήμης δὲ ὀστέα καὶ μέσιμα, ἑξηκοστὰ ἀπελύθη. ὀκτωκαιδεκάτων ταχὺ δὲ βραδέως αἱ πτέρυγες αἱ ἰντσικαί. τὰ δὲ ἄλλα ὀστέα οὐκ ἀποπίπτῃ, οὐδὲ σάρκες φλοῦσαι. ἀλλ᾽ ὑπολαμβάνειν προσδέχεσθαι χρὴ. τὰ γὰρ μὴ πλῆσα φοβερώτερα ἢ κακίω. ἴησις προσφορὴ. θερμὴ διαπαντὸς ἀκίνδυνος. αἱμορραγιῶν. ψυχρὸς. σήματα δὲ ὡς μὴ αὐαῤῥοπα. ἔστω δὲ καθαρσιος πυρετὸς ἐξ ἀρχῆς ἢ ὅσα ξυμφέρῃ ὑπὸ τοῖσι τοιούτοισι, καὶ ὑπὸ τοῖσι μελασμοῖσιν. αἱμορραγίαι, δυσεντερίαι. τοῖσι κρίσιν λαβοῦσι μὴ ὀλιγήμεροι δὲ. οὐκ ἀποπίπτοι δὲ πόδα πυρετώδεες. οὐδὲ ἢ κενεαγγητέον. D E F G

17 αἱ δὲ ἀποκοπαὶ] Agitur hîc de ossium præcisionibus, in quibus, vt in ossibus cute eminentibus, pro magnitudine articulorum, periculi magnitudo impendet. Ex his igitur supersunt,, quæ in digitis, in pede, aut prope manus iunctura, aut in tibia & ad malleolos fiunt: quæ verò superioribus in partibus, noxia non carent, quod dixit, ὡς ἄνω. De his verò scribitur lib. de artic. ποιοῦμαι δὲ πάλλαι ὀστέων καὶ τὰ ἄρθρα, καὶ ἐν ποδὶ καὶ ἐν χερσὶ, καὶ ἐν κνήμῃ τοῖσι πρὸς τὰ σφυρὰ, καὶ ἐν πήχεϊ τοῖσι πρὸς τὰς καρπούς, τοῖσι πλείοσιν ἀποκοπτομένοισιν ἀσινέα γίνεται) ἅτε ἂν μὴ αὐτίκα λειποθυμίη ἀναστέφῃ, ἢ πυρετοῖσιν ἐοῦσι, πυρετὸς ξυνεχὴς θνῄσκουσι).

ἴησις ὡς κεφαλῆς θερμῆς] Sic legunt quotquot adhuc licuit videre exemplaria, tum scripta, tum publicata θερμὴ autem lego, vt iis curationem per calida & per siccantia medicamenta adhibeat, qualis fracturis capitis debetur. Lib.de art. iis vlceribus φαύλοις ἰητρεύειν satis esse scribit.

ἀποσφακελίσιος] Lib.de art. ἀποσφακελίσιες μὲν τοῖσι σαρκῶν, καὶ ἐν τρώμασιν αἱμορρόοισιν, ἢ ἀποσφίξεσιν ἰσχυραῖς καὶ ἐν ὀστέων κατάγμασι θλωμένοισι, περιττοῖσι μᾶλλον ἢ κεκμηκόσι καὶ ἐν ἄλλοισι δεσμοῖσι βιαίοισι ἀποληφθέντα, ἀποπίπτῃ πολλοῖσι, καὶ οἱ πολλοὶ περιγίνονται) ἢ τοιάδε, καὶ οἷσι μηδὲν μέρος τῆ ἀποπίπτῃ καὶ τῆ σαρκῶν καὶ τῶν ὀστέων, καὶ οἷσι ἰσχίου. Illud autem, ὡς τὸν ἄλλα φορώτερα. hunc sensum habere videtur, multos ex his casibus superesse, cùm hæc, si qua alia, facilia sint toleratu. Quod scribit lib. de art. καὶ ἐπὶ ξυφόρως περιγίνονται.

οἷσι μὲν ὧν καταγέντων ὀστέων ἀποσφακελίσιες οὐπώκα ἐγίνοντο. καὶ μελασμοὶ, τάχιστοι μὲν ταχέως περιῤῥήξιες γίνεται) τὰ σώματος, καὶ τὰ ὑποπίπτοντα ταχέως ἀποπίπτῃ καὶ ἢ τῶν ὀστέων προενδεδωκότων, οἷσι δὲ ὑγιέων ἐόντων τῶν ὀστέων οἱ μελασμοὶ γίνονται), αἱ μὲν σάρκες ταχέως θνήσκουσι καὶ τάπισι, τὰ δὲ ὀστέα βραδέως ἀφίσανται), ἢ ἂν τὰ ὀστέα τὸ μελασμοῦ ᾖ), καὶ ἢ ψίλωσις τὸ ὀστέου.

A δεῖ ὃ τὰ κατωτέρω] Sensus huius loci hic esse mihi videtur. Partes syderatione & vulnere inferiores, cum iam sint emortuæ proinus auferendas, eo adhibito consilio, vt dolor vitetur, alioqui verendum ne sub dolore animus deficiat, vt his quæ scribuntur lib. de art. respondeant: χρὴ ὃ ὅτα ἂν κατωτέρω τὸ σῶμα ᾖ τὸ εἰωθὸς τὸ μελασμῶδες ἴῃ, ταῦτ' ὅταν ὁ πόνος παύσηται πολὺ μᾶλλον ἢ ἀλγήσας ἢ ἀφορίσιος χάριν τὸ ἄνθρωπον προμυθούμενον ὅκως μὴ πεπόνθῃς. ἰσχνὸν γὰρ εὐθυωπεῖται ὑποτεμνόμενος καὶ μάτην κυρήσῃ τοῦ σώματος τοῦ ὑγιοῦς ἀποτεμὼν· καρτὰ κίνδυνος ὑπὸ τὸ δυσὶν λήθεσθαι. αἱ δὲ διαὶ λειποθυμίαι πολλῷ ἀσθενέστερα ἤδη ἀπόλωσαν. Idcoq; locus hic mihi suspectus est, legendumq; sic existimo, δεῖ δὲ τὰ κατωτέρω τοῦ σώματος τοῦ ὑγιέος προσαφαιρεῖν, καὶ τὸ σώματος τοῦ ὑγιέος προθυμίαι γὰρ φυλασσόμενον ὀδυνᾶται, προθυμίαι γὰρ φυλασσόμενον, ὀδυνᾶται, legunt, nullo certè idoneo sensu. Scio aŭli esse Caluo huius loci sensum. Sed Hippocratis mentem ex lib. de art. sequi præstat. ἀπελύθη ἐκ τοιούτου] Hic ἀπελύθη idem significat quod lib. de art. ἀπέκη, ἀπέπαυσεν, dissolutū est, excidit, recessit. Eadē autem scribuntur lib. de art. ἐκ τοιούτων ταχὺ καὶ βραδέως] Mira est huius loci breuitas & obscuritas. Mihi hic esse sensus videtur. In huiusmodi ossium nudationibus partes denigratas & emortuas, ossaq; ipsa, prout compressiones medicæ validæ aut im-

B becilles fuerint, tardè aut celeriter decidere. Quod scribitur lib. de art. διαίτῃσι δ' αὖ πῇ καὶ πίεζις πίεζις, καὶ ὅπῃ τι ἰσχυρότερόν τι ἐς ἀνάτασιν καὶ ἐς τὸ θᾶσσον τε καὶ βραδύτερον ἀποκλασθέντα ἀποθανεῖν τὰ νεῦρα, καὶ ταῖς σάρκας, καὶ ταῖς ἀρτηρίαις, καὶ ταῖς φλέψας. ὅσα κουφαίως] Quæ leniter non validè tractantur, aut intercipiuntur, ac comprimuntur intelligenda. Quò referetur quod scribitur lib. de art. ἐπεὶ ὅσα μὴ ἰσχυρῶς ἀποληφθέντα θνήσκει, ἵνα τὸ ποιητέον ἐκ ἀφικνεῖται ἐς ὀστέων φιλώματα, ἀλλ' ὑπολαιπότερα ἐκπίπτει. πρὸς δίχεσθαι δὲ χρὴ] Hic quoq; mihi sequendus lib. de artic. videtur, vbi scribitur, πρὸς δίχεσθαι δὲ μᾶλλα χρὴ τοιαῦτα ἰήματα. ὑπολεῖπ γὰρ φοβερώτατόν ἐστιν, ἢ πυρετὸν ἐπιγένηται. Illic enim aggrediundā esse curationē, vt hîc quoq;, monet Hippocrates, & vbi pars emortua fuerit, prendendā eam consulit. Quare hic πρὸς δίχεσθαι χρὴ, ista ad curationē assumenda esse significabit. Eoq; potiùs modo legendum videtur, quàm vt habent omnia exemplaria, ἀλλ' ὑπολαίπειν πρὸς δίχεσθαι ταῦτα χρὴ, quod in his summas partes excidere debere sperandum monet. Quæ notio etsi ferri potest, parum tamen quæ sequuntur congruunt. Quia enim terrorē magis quàm noxiam inferunt, ideò aggrediunda sunt ad curationē, cùm specie magna appareant, & Medico magnam laudem sint allatura. ἢ ἴσως πραεῖα] Lib. de art. καὶ ἐπιτρέπειν πρήσσειν ἀρκέει πᾶσι τοιούτοισι. οὐ γὰρ ἐοῦσα τὰ κρίνει μόνον. Lego autē θερμῷ, διαίτῃ ἀκριβεῖ, aut θερμῇ, διαίτῃ ἀκριβεῖ. διαίτῃ ἀκριβεῖ] Lib. de art. ἢ τι δυνάτης ὑπερελθεῖσης χρή, ὡς

C κὴ δύωμαι ἀπόρεπτος ἴῃ. κίνδυνος αἱμορραγίαν] Vbi ossa præcisa sunt, aut partes denigratæ & putrefactæ exciderint, sanguinis eruptionis metus consequitur, ideoq; paulò accliuem corporis habitum requirit Hippocrates, idq; præcipuè quoad circumcirca abruptiones ex toto contigerint, quod fusiùs scribitur lib. de art. Frigus quoq; huiusmodi casibus valde est noxium. χύματα ὃ] His sanè obscurissimis verbis iustam ac mediam habitus figurā eligendam monet Hippocrates, quam dixit εὐσθένειαν εἶναι, & χύματα δίκαια lib. de art. hicq; per (ἐξίσου) significare videtur. ὥστε μεταχειρίζειν μηδὲν ἐς τὸ κάτω ῥέπειν, vt exponitur lib. de art. Accliuem autem habitū improbat, quòd laboranti dolorē adferat. Quod autē ad literam attinet, ὑποστάσιος πύου ἕνεκα omnia legunt exemplaria. Sed ὑποστάσιος πύου ἕνεκα lego, vt figura media, æqualis & recta accōmodetur, vt pus faciliùs subsidat, deinde verò mediocriter decliuis adhibeatur, quò pus faciliùs effluat, neq; alicubi tenuis aliqua sanies subsistat. Quod hic per (ἢ ὅκα ξυμφέρει) innuere videtur. Istud verò lib. de art. his verbis exprimitur: ἐπὶ ὅταν μὲν χρόνος ἐγγίνῃ πλείων, καὶ καθαρὰ τὰ ἕλκεα γίνῃ· ἐν ᾧ τῷ τὰ χρήματα ὑπορρέοντα ἔσται ἀνεπιστάτως ἔσται καὶ τὸ ὑπορρέοντα ῥέποντα. Potest & ὑποστάσιος πυὸς ἕνεκα sumi, quia pus subsistat & remoretur, ideò æqualem figurā accommodatā futu-

D ram, quòd in accliui sinum faciat. Caluus ὑπόστασις legit, & nescio quid de subsstragulo aut sedimento ex æquo & plano supponendo cōminiscitur. Hîc quoq; per ὅκα ξυμφέρει fasciæ primum mictæ & subligamina (ὑποδεσμίδας vocat Hipp.) subaudiri possunt, quibus sanies cuniculis veluti concluſa, partes erodens exprimatur, & sinus contrahatur. De quibus dixit lib. de art. αἱμορραγίαι, δυσεντερίαι] Excitō esse aut membro nonnulli repente plenitudinis morbis corripiuntur, quidam etiam sanguinis è naribus profluuio, aut cruentis deiectionibus, alij quoq; cholera morbo laborant. De his verò cruentis deiectionibus scribitur lib. de art. σφαδάζειν δὲ χρὴ τοὺς διαίτῃσι αὐτὰ χρόνον ὑπὸ δυσεντερίαις πιέζεσθαι· καὶ γὰρ ὅπῃ τοῖς μελαγχολικοῖσι τῶν πλείοσιν ὑπάρχει) δυσεντερεῖν, καὶ ὅπῃ τῶν αἱμορραγίησιν ἐξ ἐλκέων. ὑπάρχει) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κεκριμένων ἤδη καὶ τὸ μελασμῶδες, καὶ τὸ αἱμορραγίης. λαῦσι μὲ] Lib. de art. καὶ ὑρμαὶ μὲν λαῦροι καὶ ἰσχυραὶ, αὐταὶ δὲ ἔτι πολυήμερος γίνεται ὅτι θανατώδης. ἔτι γὰρ μάλα ἀπόστασιν γίνεται) οἱ διὸ δι, οὔτε ἄλλως ξυμφέρει κενεαγγίην. Distinguuntur autem hæ cruentæ deiectiones a difficultate intestinorum & dysenteria vera, quod nulla accedat iecoris imbecillitas, neq; ciborum fastidium, neque febris, neque bilis acrimonia intestinorum ramenta deraduntur, neq; ideò

E exitiales fiunt. Ideoque hic legendum existimo, ἢν ἀπόστασι, ἐδὲ πάνυ πυρετώδεες, contra tamen omnium codicum fidem.

18 Ὑγρώσις, ἢ μὴ ἐΐσω ὀπισθότονος, οὐρον ἐρίσιος, ἀπονα ρκώσιος. τὰ δὲ ἔξω τουτέων, ἀσινέα τὰ πλῆσα πολὺ μᾶλλον, ἢ ὅσα σιαθένα μὴ ἔξεσι. αὐτὰ ὲν ἐωυτοῖσι κείσιν ποιήματα. κῆνα δὲ ὀπίσω πλέον τῶν σωμάτων ὀπισθιδόντα, ἐς ὲν ὀπιχαίρεσις ἐόντα. οἷ πλευραὶ καταγεῖσαι μὴ ὀλίγαι πυρετώδεες. καὶ αἷμα ος πύσιος, ἐς σφακελισμοί. ἰῶ τε μία, ἰῶ τε πλείους. μὴ καταγεῖσαι δὲ καὶ ἴησις φαύλη, μὴ κενεαγγοιῶται. ἰῶ ἀπύρετος ἐόν. ὀπίδεσις, ὡς νόμος. ἡ δὲ πώρωσις, ἐν ἐίκοσιν ἡμέρῃσι. χαῦνον γάρ. ἰῶ δ' ἀμφιφλαδῆ, φυμαλίαι. ἐς βηχώδεες. καὶ ἐμμοσχοι. καὶ πλευρὰς ἐσφακέλισαν. πρὸς γὰρ πλευρὴν ἐκάστην ἀπὸ πάντων τόνοι ἐίσι. τὰ δ' ἀποκαταπώσιος ἦσαν δυώδεα) ἔξιθυώεσθαι. χαλεπώτερα δὲ τὰ αὖω φρενῶν ἔξιθυώεσθαι. οἷσι ὲ παγίνυται σιαυξῇ), ἀλλ' ἢ σκέλη ἐς χεῖρες, καὶ κεφαλὴ, πύξηρμένοισιν ὕβωσις, πρὸς δὲ χρῆμα μὴν ἦν νέον ῥύεται, ἢν δὲ χρόνον ᾖ) ὀπισημαίνει), δι' ὧν πρὸ καὶ τοῖσι νεωτέροισιν. ἦσαν δὲ κακοήθως. ἐίσι δὲ οἱ διὰ φόρους ἰῶ ἔχαν οἷσιν ἀνάφορον ἐς πιμελώδες πάπτει). ὀλίγοι δὲ τουτέων, πλεῖ ἑξήκοντα τέα ἐβίωσαν. ἀπαρ ἐς τὰ πλήγματα διαφρέμματα γίγνεται. φυμαλία δὲ καὶ τὰ ἰήματα ἐν οἷσιν αὖ καταχέων). καὶ ἐκ προγνώσιας. πολλοὶ δὲ καὶ αἷμα ἔπτυσαν, καὶ ἔμπυοι ἐγένοντο. ἡ δὲ μελέτη, ἴησις. ὀπίδεσις ὡς νόμος, διαίτης τὰ πρῶτα πρεχέως. ἔπειτα ἀπαλωτέρη ἡσυχίη. σιγὴ. ἰήματα πε. κοιλίη. φλεβοτόμια. ἀπαρ οἷς αὖ αἷμα, αἰῶ δυωτέρα τῶν καταχέων

Quæ interiorem in partē fit vertebrarū peruersio, quòd ad vrinæ suppressionē & stuporē attinet, lethalis est. Quæ verò exteriorē in partē incuruantur, eorū plurima minùs sunt noxia, quàm quæ cōcutiendo nō excesserūt, quòd illa in sese morbi discrimē recipiāt, hæc verò in magnā corporis partē gliscant, & in præcipuis partib⁹ eueniāt. Quale quid in costis cernitur, quæ fractæ paucæ quidē febre, & sanguinis sputo, ossisq; vitio tentantur, siue vna, siue plures fractæ sint, curatioq; simplex cōuenit absq; inedia, si febris absit, deligatio quoq; pro lege fracturarū. Callus verò viginti diebus, quod laxū os sit, inducitur. Ac circūcirca cōtusis costis, tuberculosi & tusiculosi euadūt, ac ea quæ per linamēta fit curatione opus habēt, costæque syderatione tentantur. Ad vnāquanq; enim costam nerui ab omnibus partibus ducuntur. At quę ex casu in gibbum incuruantur, ea minùs in directū agi possunt, verùm ægriùs dirigūtur quæ sunt supra septū transuersum. Quibus quoq; à puero id cōtingit, ea nō augentur, sed vel crura, vel manus vel caput. Adultis gibbus si fiat statim quidē à morbo liberat, successu tamē temporis per eadē quę iunioribus sui significationē edit, minùs tamē malignè habēt. Ac facilè tolerant quibus corpus carnosum & pingue redditur, horum tamē pauci ad sexagesimum annum vitam produxerunt. Sed & vertebræ in obliquū intorquentur. Ad id etiam conferunt habitus in quos decumbunt, de quibus prænotiones fiunt. Multi verò etiā sanguinem expuerunt suppuratiq; extiterunt. Quibus curatio diligens instituēda, & deligatio pro more. Victus

tio primis diebus exquisita esse debet, deinde plenior, quies silentium imperandum, habitus corporis commodandus, aluus subducenda, venere abstinendum. Sed & quibus sanguis non expuitur, ij dolorem

magis sentiunt,temporeq; recidiuas potiùs pati solent, quàm quibus costa perfracta est. At quibus mucosum quiddam relinquitur,id doloribus sui memoriam commouet. Curatio vstione perficitur,si in quibusdam quidem ab osse ad os vsque candens ferramentum demittas,ipsum autem non attingas. Quod si in intermediis costis fuerit,non in vlteriorem partem penetrandum, neque in summo adurendum. Alioqui syderatio sequetur, & curatio per linamenta experiunda,de quibus dicentur omnia quæ intrò subire, aut sub visum cadere oportet. Verbis verò nõ satis explicari possunt,neque cibaria,potiones,calor,frigus, corporis habitus. Tum quod medicamenta partim quidem sicca, partim verò humida, quædam etiam fulua, quædam nigra, quædam verò etiam alba, nonnulla quoque acerba, cáque hoc modo adhibita,cum victus ratione vlceris curationem faciunt.

γυμνῶν, καὶ φιλυποτροφώτερα χεῖνοισιν οἷσι δὲ καταλείπε῀ μυξώδες τ῀ομιμνήσκ῀. ὧν πόνοισιν, ἴσοις, καὶ ὁσοισι, τοῖσι μὲν ἀπὸ ὀστέου μέχρις ὀστέου, μὴ ἀλγέδε. ὧν δὲ μεταξύ, μὴ ἁφίει. μὴ δὲ ὑπερπολῆς σφακελισμός. ἐ῀ταὶ ἐμμοῖα τῷ ξηρᾷ σθαι. ἐ῀ρήσε῀ ἄπαντα τὰ ἐπιφανέα τὰ ὀρεῖα, λόγοις δ' ὑμὶν βρώματα. πόματα. ἅλπος. ψύχος. ἄλιμα. ὅλα καὶ φάρμακα. τὰ μὲν ξηρά, τὰ δὲ ὑγρά. τὰ μὲν πυρρά. τὰ δὲ μέλανα. τὰ δὲ λευκά. τὰ δὲ γλυφνά. ὅπη ἕλκη ἔχει καὶ διάπτα.

A

B

ἐξ ὕσωσις] ὕσωσι· hic idem quod ὑσῶμα lib.de artic. πᾶσιν τοῖς ἄνω σφονδύλοις ἐς τὸ ὀπίσω φύσιν ἐκβιβάζω significat. Agitur verò hoc loco de spinæ peruersione. In totum autem spinæ ad interiora inclinatio longè periculosior est,ea quæ fit ad exteriora. Quod etiam scribitur hoc modo lib de artic. ἀρθρόον ἔ῀ ξυνίναι χρὴ πᾶσι τόποισιν ὧν ἐγκεφαλαίῳ ἐίρηται, ὅπη τε μὲ ἐς τὸ λορδὸν ῥέψαι τὰ, ἐλίσθρια εἶσι καὶ σπόμωσε. τὰ δ' ἐς τὸ κυφὸν ἀσινέα. δασέῖν καὶ ὕρων χρείων καὶ ἀποναρκώσιον τοῦ σπόνου.

C

ζ῀ ἔξω, ζυστέων ἀσινέα] Locus hic obscurus sanè & difficilis ex lib.de artic.explicationem accipit. Innuit igitur spinæ ad exteriora incuruationem,minus esse noxiam,ea quæ in directum fit spinæ concussione,in qua tamen neque intrò, neque extra quicquam excesserit, cùm multa sint in re Medica, quæ licet specie grauiora videantur, minus tamen lædunt, quàm quæ specie mitiora videntur. Sic lib.de artic. latiùs scribitur : ἐπὶ δὲ τοῖσι πολὺ πλείστοις σκελέων τε καὶ χειρῶν ἀκροπίεις γίνονται, ἔ῀ καταφρώσω῀ τὸ σῶμα, καὶ οὐδὲν τοιοῦτοισιν ἔοικεν, οἷον ἂν μὴ ἐκπέσῃ μὲ τὸ ὀστέον, μήτε ἔξω, μήτε ἔσω, σειδέωσι δ' ἰσχυρῶς ἐς τὸν ἐπωμίδα τῆς ῥάχιος. οἷσι δ' ἂν ἐκπέσῃ μὲ τὸ ὀστέον, ἥσσον τοιούτοισι πάσχουσιν.

D

ἀνω῀ ὀ ἐωῦτοῖσιν] Hæc ad ea referuntur quæ in speciem grauiora apparent,qualia sunt quæ intrò aut extra excesserunt. Dicuntur autem per se ipsa iudicationem subire, quæ totum morbi discrimen in se recipiunt, aut totum morbi momentum in se vertunt & continent,absque vlla partis alicuius contagione. At τὰ ὀπισθίοτατα τῷ σώματι, sunt quæ magnam corporis partem consensione afficiunt,& in multum corpus procedunt ac glisc unt,qualia sunt quæ minora in speciem videantur,in quibus tamen maiores contagiones partium fiunt,vt in spinæ concussione, ibique vlla vertebrarum incuruatione,ob insignes neruos quibus tota spina continetur. Periculi autem pleniora sunt quæ magnas habent partium communicationes,licet leuiora videantur. Contra verò quæ nullam insignium partium consensionem habent,sed in sese iudicationem subeunt,ea licet grauiora videantur, minùs tamen pernicios a esse constat. Hic ergo τὰ ὀπισθίοτατα τῷ ἐπὶ πλέον τῷ σώματι dicuntur,quæ plurimùm reliquum corpus,velut neruorum communicatione afficiunt,quæq; in magnam corporis partem redundant & peruadunt,quod dixit lib.de artic. τὰ κατωτέοτατα ἢ τῷ ἄλλῳ σώματι ἐπὶ πλέον. Caluus certè ὀπισθιώτατα etiam legisse videtur,cùm plurimùm corpori nocere dixit.

E

αἱ πλάγαι] Costarum fracturæ simplices & solæ,in speciem quidem grauiores sunt quàm contusiones, reapse tamen sunt leuiores, curantarque citissimè. At si sine fractura costarum carnes contusæ fuerint,maximum interdum creatur periculum. De his sic lib.de artic. ἐπὶ δὲ πλευρέων κατάξις τοιοῦτόν τι πέπονθεν. οἷσι μὲ γὰρ ἂν κατ῀ᾶξῃ ἡ πλάγια ἢ πλείονες ὡ῀τοισι πλείοσι κατάγνυ῀, μὴ ἀλγοῦσι τὰ ὀστέα εἰς τὸ ἔσω μέγεθος μηδὲ ψιλωθέντα, ὀλίγοι μὲ ἤδη ἐτυρέπλωσαν. ἀταρ ὑδὲ αἷμα πολλὸν ἤδη ἔπυσεν, ὐδὲ ἔμπυοι πολλοὶ γίνονται, ὐδὲ ἔμμοῖοι, ὐδὲ ὀπισφακελίσιος τῷ ὀστέων. Ex quo ὀλίγοι πυρετάδεες malim.

μὴ κατ῀ᾶξῆσαι ἔ῀] Hic locus procul omni dubio mihi vitiosus videtur. Quod vitium in omnes planè codices redundauit. Ista enim de costis fractis,quæ grauioris noxæ speciem præ se ferunt,dici satis constat,quibus simplex ista curatio absque inedia, & vulgaris deligatio conuenit. Legendum igitur existimo: ὧν τε μέζ,ὧν τε πλείους. κατ῀ᾶξῆσαι ἔ῀,&c. aut,ὧν τε μέζ. ὧν τε πλείοις οἷσι καταῆξαι, καὶ ἴσησι, &c. Lib.de artic. διαπτὰ ἔ῀ φαίνη ἀφιεὶς. ὧν γὰρ μὴ πυκνὸς ξυνεχὴς ὀπλαμβάνῃ αὐτοῦ καὶ κενεαγγίων κρίσιν ἔ῀ῖς τοῦτοισιν, ὁ μὲ κενεαγγίη. Caluus contrarium omninò sensum secutus est & Hippocratis menti minimè conuenientem.

ὀπίδεσις, ὡ῀ νόμος] νόμον καταλαμπάνων intelligit,eamque deligationem exprimit his verbis lib.de art. ἔ῀ωῦν ἢ σωλὴν ὀπίδεσις τοῖσι τοιούτοισιν ἀρκέει, κυρτοῦ῀ καὶ ἀσελλίσεσι, καὶ ὀδυνίσιοισι ὑτύχως ἐρώδοτα ὁμαλῶ· τῷ ὀπίδεσιν ποιέσθ῀ ἢ καὶ ἐεισάδις προστεπτέντα.

ἢ ἔ῀ πάντωσις] Lib.de art. κρατυνέ῀ ἔ῀ πλαγὴ ἐν ὀκνοῖν ἡμέρῃσι. ταχέῖαι γὰρ αἱ ὀπιπαρώσιες τούτων γίνεσθαι. Et rursus: ἔ῀χεῖαν γὰρ τῷ ὀπιπάρωσιν ποιέ῀ τὰ τοιαῦτα ἐστία, τοῦτ' ὀστέα τὰ χαῦνα.

συμπαθέα] Libr.de art. πολλοὶ γοῦν ὕδη ἐκ χώδεες ἐ῀ συμπάσιες, καὶ ἔμπυοι ἐγίνοντο καὶ ἔμμοῖοι, καὶ ἢ πλαγὴ ἐπισφακέλισεν ἀυτοῖσιν.

ἀπὸ πάντων τόπων εἰσί] Ex præcipuis corporis partibus originem neruos ducere scribit lib.de art.hîc verò ab omnibus tendere. Cùm enim ortum habeant à dorsalibus qui in thorace sunt quadamque communicatione cum reliquis neruorum paribus, qui à cerebro descendunt iungantur,consensione ferè totum corpus afficiunt. Lib.de art. οἱ γὰρ ὀχετοὶ οἱ ἐκ τῷ πλατυσμῷ τῷ ἀπὸ τῷ ἐγκεφάλου καὶ τῷ νωτιαίου καὶ οἱ τόποι ἀπὸ τῷ ὁπόσοι τῷ ἐν τῷ σώματι τὰς ἀφορμὰς ἔχουσι. Hunc autem locum non mihi affectus videtur Caluus,cùm eos per omnes ire dixit,ad solas costas referens.

τὰ δ' ἀπὸ κατατάσιος] τὰ ἰδώματα aut κυφώματα intelligenda. Nam & quæ circa spinam contingunt vitia ægerrimè soluuntur,tum verò præcipuè,quæ in vertebris ad thoracem & supra septi transuersi annexionem in gibbum curuantur. Hic autem ὀρθωθείσῃ dicitur,quod λύεσθ῀ lib.de artic.vbi ista quoque his verbis adumbrantur: ὅσῖσι μὲ ὑπὸ νοσημάτων ἕλκοι῀ ἐς τὸ κυφὸν, τὰ μὲν πλείστα ἀδύνατα λύεσθ῀, πατὴ ὃ κ῀ εἶα αὐτοτίρω τῷ φρενῶν ἢ φρενοφύσιος κυφοῦ῀. Aut certè propiùs referuntur ad ea quæ ibidem etiam scribuntur : ὅσῖσι δ' ὀν κατατάσιος ῥάχις κυφοῦ῀, ὀλίγα δ' τούτων ἐκρατήθη. ὥστε ὀρθιωθῆναι.

ὁκόσοι δ' ἂν παισὶν] Hæc verba propter succinctam breuitatem sunt admodum obscura. Sensus tamen est : quibus in pueritia ante perfectum corporis augmentum,spina in gibbum attollitur,iis partes ad spinam augmento priuari,crura autem, & manus, & caput cum ab affecta parte longiùs absint, augeri. Quod scribitur lib.de art. κ῀ οἷσι μὲ κυφοῦ῀ ῥάχις: παισὶν ἐὼν ἐν ὥρῃ ἢ τὸ σῶμα πεληθῆναι ἐς αὔξησιν, τούτοισι μὲ ὑδὲ σωματώδεες ἐθέλοι κ῀ πρὸς ῥάχιν τὸ σῶμα, ἀλλὰ σκέλεα μὲ κ῀ χῆρες πλείους γίνονται. ὧδ' ἂν δὲ εἴσεσθαι γένοιτο.

νύξημβύοισιν ὕσωσις] Sic lego ex lib.de art.vbi istud hoc modo exprimitur: οἷσι δ' ἂν νύξαμβύοισι τὸ σῶμα γλοιῶ῀ κύφωσις, τούτοισιν ἅπαν μὲν πικρὸν μὲ ἢ νόσου ἢ τότε παρεόντος κείσιν ποιέ῀ ἢ κύφωσις. ἀλλὰ χρόνον μᾶλλον τοι σημαίνει τὸ ἦθος τῶν. ὥσπερ κ῀ τοῖσι ἑτέροισι, ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον. κατ῀ ἂν δὲ κακοήθως ὡς τὸ ὀπίσω μὲ τοιαῦτά ἐστιν. Hîc autem νωτίσιον pro ἑτέροισι ponitur.

εἰσὶ δ' οἱ ἀφόρως ἰώντων] Mira est verborum breuitas,quæ his verbis explicatur lib.de artic. πολλοὶ γοῦν τοι ὕδη κ῀ εὐφόρως ἰώντων· ὑγιεινὰς τῷ κύφωσιν ἄχρι γήρως, μάλισθ' ὅσοι, οἷσιν αὖ ἐς τὸ εὐσαρκον κ῀ μυελώδες ἀφορτείπε῀ τὸ σῶμα. ὀλίγοι μὲ ὕδη ἐκ τῷ τοιούτων ὑπὲρ ἑξήκοντ' ἔτη ἐβίωσαν, εἰ δ' πλεῖστοι ἐφικνοῦνται ἐπὶ ἑβδόμοισι.

ἀταρ καὶ ἐς τὰ πλάγια] Hic agitur σκολίωσις & spinæ obliquatio, de qua libr. de articul. ἔστι δὲ οἷσι καὶ ἐς τὸ πλάγιον σκολιοῦται σφόνδυλοι, ἢ τῷ, ἢ τῷ. παῖται μὲ, ἢ τὰ πλεῖστα τὰ τοιαῦτα γίνεται ἀπὸ συμφορᾶς ταὐτόματον ἐπὶ τὸ ῥάχιος. Vnde mirum mihi subit cur ista superioribus iungat Caluus.

σωμάτια ἔ῀ τὰ σχήματα] Corporis habitum & figuram intelligit in quam decumbit æger, quæ quia demissior est, à magis comprimitur, spinæ obliquationem auget. Sic lib.de art. συγκυμβάνεται ἔ῀ ἐνίοισι σωὶ τῇ νόσῳ καὶ τὰ σχήματα, ἐφ' ὁποῖα αὐτὶ δύνωσι κεκλίσθαι.

καὶ ἐλ

A ἐν οἷς σφυγμάτων] Euentorum prænotiones intelligit,de quibus se dicturum in diuturnis pulmonum morbis scribebat lib.de art.

πολλοὶ ὧν ἐν αἵματι ἔπλυσαν] Ista sanè cùm de his dicantur quibus caro circa costas est contusa,videntur temerè loco mota, ideoque paulò supra rectè quadrare possunt.post hæc verba: ὧδε γὰρ ἀδελφὸν ἰσχίῳ, ἀπὸ παίσαν τινὸς εἰσί.

ἡ ὧν μελέτη, ἰητρὸς] Hoc est,σοφὸς μελέτην ἐν μεμελημένοις,vt curatio diligens & accurata esse debeat. Quod scripsit lib.de art. ἀτὰρ ἐν ἴσῳ ἐπιφορήσας εἰ τοιοῦτοι δίσκοι) εἰ συμφορῶν.

ὀθόνιος ἐκ νώτου] Deligatio ex duobus initiis à medio orsa fascia esse debet,vt scribitur lib.de art. πρὸ δὲ ὀθόνιον πάντως ὡς ἀπὸ δύο ἀρχῶν, ὀθόνιον τινὰ μὴ ἀφεῖρεπες τὸ δέρμα τῷ ἀφὶ τοῦ ἑλκέος ἐφ, ἀλλ' ἰσόρροπον.

δίαιτα δὲ ἀσθενὴς Significat primis diebus tenuem & exquisitam esse oportere victus rationem. Quod scribitur lib.de art. τῇ μὲν γὰρ
B δίαιτῃ ξυμφορὴ ξυνεσάλθαι. Et, ἢν δὲ μὴ ἐν ἡμέρῃσι ἰσχναίνῃ, ἴσπιτα αἰσχρὰ ἐπὶ τὸ σῶμα ἐν ἀπαλωσίᾳ.

ἠσυχίη] Lib.de artic.dicit,ἀπρεμίην τῷ σώματι ὡς μάλιστα.

σηκὸν] Lib. de art. σηκὸν τι ὡς μάλιστα.Ac fortè σηκὸν scribendum.

σχήματα] Hic habitum corporis accommodum intelligit,ac decubitum quem facilè ferunt ægrotantes,vt vult *Paulus,aut partis contusæ habitum exprimit. Eam verò plagulis non multiplicibus,sed multis,longeq; contuso loco latioribus inducere iubet Hippocrates,ceratoque sublinere,tum linteis fasciisque latis & mollibus deligare,modiceque adstringere,adeò vt neque valde se compressum dicat qui deligatur, neque laxè.

* *Cap.96.lib.6.*

κοιλίην] Aluum subducendam esse significat,quomodo scribitur lib. de art. ἄμεινον ἦν ἐν τῷ κοιλίῳ μᾶλλον ἀγαθὰ ἔχειν πρὶν ἔξω κινέσθαι
C ἤπειρον τὸ σῖπυ.Celsus quoque in costa perfracta aluum sine vllo acri ducendam præcipit.

ἀφροδισίων] Id venere abstinendum iubet,ἀφροδισίων τε ἀπέχεσθαι dicitur lib. de art.

ἀτὰρ οἷς οὐ φλέγμα] Locus hic procul omni dubio mihi corruptus videtur,neque vllis in membranis satis integer. Videtur enim contusorum esse collatio cum fracta costa,in quibus etsi nihil grauius videatur,vt neque sanguis expuatur, neque inflammatio, aut suppuratio,neque aliud quid tale insit,ij tamen grauioribus doloribus tentantur,magisque recidiuis sunt obnoxij,tardiusque curantur, quàm quibus costa perfracta est.Vt ad id referatur quod scribitur lib.de art. ἀτὰρ καὶ εἴσι μᾶλλον οἷσιν ἀφροδισίοισι ἀμφιδιαδίδηται τὰ σπλάχνα ἀμφὶ τὴν πλευρὴν,ὅμως δὲ ῥᾷδιόν ἐστιν ὑποδοῦναι παύσαντα ὕδατι, ἢ εἴσιν αἱ πλευρὰ κατηγμέναι, καὶ ἐκπυοῦσθαι μᾶλλον ἐκκαθαίρεσθαι τὸ χωρίον ἐν οἷσιν ἐνέστησι τρώματι. Quare sic hoc loco legendum existimo: ἀτὰρ οἷς οὐκ ἄμμα,ἰὼ ὀδὼν πάτερα τὴν κατηγμένων,aut ἐπιδωσίπεα τὰ κατηγμένων. εἶσι δὲ καταλείπῃ μυξώδες] Quibus contusorum huiusmodi curatio neglecta est,iis locus contusus mucosam carnè colligit. Interdum verò iuxta os mucosum quiddam relinquitur, quod os ipsum vitiat,multisque casibus obnoxium facit. Cui expressione, proba deligatione,ipsaque adustione succurrendum.

οἷσι μὲν ἀτ' ἐσίου] Eos significat quibus circa os mucosus humor continetur,quos sic adurere conuenit,vt adustione humor con-
D sumatur,os autem ipsum non attingatur aut calefiat. Quod significat, ὡς ἀπὸ δή. Lib.verò de art.scribitur: ἄχει τὸ ἐσίον καὶ ἐν χρῷ, μὴ μᾶλλον διαθερμαίνῃσι τὸ ἐσίον.

ἰὼ δὲ μιζέξι] Lib.de art. ἰὼ δὲ μισηρὸν ἐπὶ πλατέων ἐόν, ἔπιπλοὺς δὲ ὑδρ' ὕπως χρὴ καίειν. φυλάσσειν μὲν οὖν μὴ διαφεύγῃς πέρι.

σφακελισμὸς] Hic procul omni dubio locus vitio non caret , & in quo explicando Delio natatore opus est,nec quinam sensus recte elici possit coniectura assequi satis possum,cùm ab optimis quibusque exemplaribus nimis anguste diminuti deficiantur. In nostris omnibus exemplaribus, ὡς δὲ ὀστέων πλῆς σφακελισμὸς scribitur,vt ossis vitium in summo esse negent, ideoque per linamenta curationem esse necessariam coniiciendam sit. Vt si ossis vitium ac suppuratio ad os peruaserit,omnis mora vitanda sit, statimque candens ferramentum demittendum,& per linamenta curatio incunda sit. Alioqui & σφακελισμὸς per se legi potest, vt ossis syderatio ad
E hæc consequatur,quæ per adustionem & per linamenta admota curationem iubeat. De quibus se dicturum promiserat lib. de art. Haud enim dubiè ista huc locum respicere videntur. ἐξὸν δὲ σφακελισμοῦ πλευρῆς,ἅμα τῇ ἐμπύων ἐκπύσει,ἐρύσεται. Quid verò per ἐμπύων aut ἐκπύσεται ἐρατὰ intelligat,non satis est exploratum,nisi linamenta,aut quæ ex penicillo adhibentur , sumenda videantur , de quibus etiam sermo paulò post instituitur.In eoque certè aqua hæret (inquit ille) & planè conclamatus locus videtur,nec nisi meliorum membranarum prætidio facilè restitui potest. Rursus exemplaria publicata λόγοις habent,scripta verò Regia λόγῳ, quam etiam lectionem ex codicibus Vaticanis videtur recatus Caluus. Hunc etiam sensum eruere licet , vt horum contusorum curatio, per vstionem & suppurationem instituenda sit,non verbis persequenda. In quo tamen neque ipse mihi satisfacio, eaque de re ad meliores Criticos,hoc est fidelissima exemplaria prouoco,& amplius peti eo nomine postulo.

[13] Νόμος ἐμβολῆς καὶ διορθώσιος , νόμος μοχλός.

F σφιγκτὸς ἐστὶ, τοῦτο μὲν ἀνάγκη. μοχλὸς δὲ τοῦτο μὲν ἀνάγκη. τὰ δὲ ἐμβολητέα ἢ διορθωτέα ἀναγκάσαι διεκτέον ἐστὶ. ἐν ᾧ αὖ ἔκασα σχήματι μέλλει ἐπανορθωθήσεσθαι. δεῖ δὲ ἐκβαίνειν ἐπὶ τοῦτο ὅπερ ἐξέβη. τῶν δὲ ἢ χερσὶν, ἢ χρεμασμῷ, ἢ ὄνοισι, ἢ τοῖσδε. χερσὶ μὲν οὖν ὀρθῶς χρὴ μέρεα. καρπὸν δὲ χρὴ ἀγκῶνα ἀπόκρη διαναγκάζειν. καρπὸν μὲν ἐς ἴσον ἀγκῶνος. ἀγκῶνα δὲ ἐγγώνιον τοῖς βραχίοσι ἔχοντα. οἷον τοῦτο τὸ βραχίονι δὲ ἐπὶ τὸν χεῖρα ἐπιτεινόμενον. ἐν οἷσι δὲ δακτύλοις ποδὸς. χειρὸς. καρπῷ. ὑβώματος, ἔξω διαναγκάσαι δεῖ χρὴ καταναγκάσαι. τὰ μὲν ἄλλα ἐπὶ χρῶν αἱ διαναγκάσιες ἱκαναί. καταναγκάσαι δὲ τὰ ἐπερέχοντα ἐς ἕδρην, πέρνη ἢ θέναρι ὑπτίοισιν. ὥστε χρὴ μὲν τὸ ὄξεχον, ἐπισχεῖν ὄγκον σύμμετρον μαλθακόν. καὶ τὰ δὲ ἕτερον. μήτωρ δ' αὖ χρὴ ὠθέειν ὀπίσω καὶ κάτω, ἰὼ τεῖσαι, ἰὼ τεῖξαι ἐκπεπλώκειν. τὰ δ' ἐκ πλαγίων, τὰ μὲν ἀπωθέειν, τὰ δὲ αὐτιθέειν ὀπίσω ἀμφότερα, καὶ ἕτερον. τὰ δὲ ὑβώματα τὰ μὲν ἔσω, ὅτε πλαδαρὰ, ὅτε βηχὶ, ὅτε φύσης ἐπέσει, ὅτε συρίγγι. δεῖ δὲ ἐνιᾶν καταίσασα. ἢ δὲ ἀπάτη ὅδε οἷόν τε πολλὰ καταγνώτων τῶν ἀστοὶ δύλων καὶ τὰ λορδώματα διὰ τὴν

Reponendi & dirigendi quædam lex est,tum quæ per vectis molitionem instituitur,tum per cuneolũ. Suppositus quidem asellus abducere , vectis verò adducere solet. Quæ autem reponenda aut dirigenda sunt, ea extensione facta, in ea figura in qua vnumquodq; supra sinũ suum sublime attolletur ,adurgenda.Quòd verò excessit,supra id vnde excessit protrudendum. Istud autem manibus,aut appensione, aut asellis,aut ad aliquid iniectis vinculis,præstatur.Manibus igitur ad partes vtimur , primam verò manus iuncturam & cubiti gibbum adurgere satis est. Eam quidem quæ est ad manuũ iuncturam rectà ad cubiti gibbum: cubiti autem gibbum eo habitu vt ad brachium rectum angulum efficiat, qualem in brachio, quod manui subtenditur reddit.In quibus verò pedis aut manus digitos , in manus iunctura, aut spinæ ex gibbo inclinatione,quod excessit introrsùm cogere & adurgendo compellere conuenit. In reliquis quidem propulsiones quæ manibus fiunt,abundè sunt. Eminentia verò supra aliquid collocata , calce aut sublimiore patinę parte in suam sedẽ propellere oportet, ita vt qua extant mollis globulus accommodatè supponatur,altera autẽ ex parte peritus aliquis retrò & deorsum protrudat,siue interiorem, siue exteriorem in partem prolapsa sint. Quæ in obliquum inclinãt, partim protrudere,partim retrotrudere vtrinq; & ex altera oportet. At spinæ ex gibbo inclinationes,quæ quidẽ interiorẽ in parte fiunt,neq; sternutamento, neq; tussi,neq; flatu immisso,neque cucurbitula restituuntur, verùm aliqua distentione opus est. In errorem autem inducuntur,quòd,velut aliquando fractis vertebris contingit,etiam spinæ introrsùm inclinationes præ

dolore intrò luxationẽ feciſſe videantur. Hæc verò celeriter & facilè coaleſcunt. Quæ exteriorẽ in partẽ incuruantur, partim quidẽ quæ ſupra ſunt, in pedes diſtenſio, partim verò quæ infra cõtrario modo facta reſtituit. Impulſio verò cum diſtenſione, aut inſidendo, aut pede, aut aſſere fieri debet. Quę in hanc vel illam partem obliquantur, ſi quæ admoueatur diſtenſio, ac præterea corporis habitus adhibita victus ratione, reſtituit.

ὀδυώλῳ δοκέῃ ἔσω ὀλισθηκέναι. τοῦτο δὲ τὰ χύφωσα καὶ ῥάσσει. τὰ δὲ ἔξω καταπάσιος, τὰ μὲν ἄνω ὅτι πόδας, τὰ δὲ κάτω, τὰ ναρκία καταναγκάσας δὲ συγκατατάσσῃ, ἢ ἕδρῃ, ἢ ποδί, ἢ σανίδι, τὰ δ' ἔνθα, ἢ ἔνθα, ἐπὶ οἷς καθάπασις, καὶ ἐπὶ τὰ σήματα ἐν τῇ ῥαφίτῃ. A

[19] νόμος ἐμβολῆς] Sunt hæc quaſi ſumma capita, & tam luxatorum, quàm fractorum vniuerſalia præcepta breuibus & compendioſis verbis comprehenſa. Hic autem νόμος legitimè inſtitutam repoſitionem aut directionem indicat, quæ omnibus eſt vſitata, & quaſi quædam non ſcripta lex paſſim vſurpata. Sic νόμος μοχλικὸς inſtitutam per vectis molitionem repoſitionem ſignificat. Ita enim ex membranis ſcriptis Regiis lego, quam etiam lectionem ſecutus videtur Caluus. B

σφιλώσιος] Illud σφιλώσιον indicat, quæ eſt per cuneolum adactum impulſio. De his verò ſcribitur lib. de fract. ἐκάστα γὰρ ἀνθρώποις ἄρμοσα μεμηχάνηται, πάντων ἰσχυρότατ' ἐστὶ τρία τοῦτο, ὄνυξ τε σφιγγομένη, καὶ μόχλευσις, καὶ σφιλώσιος.

ὑποβρύχιος] Sic certè legunt omnia exemplaria publicè exarata. Regia verò manu ſcripta ὑποβρόχιος. Quæ certè lectiones manifeſtum habent vitium. ὕπονος igitur aut ὑπόνιος legendum videtur. Quam etiam lectionem retinet Caluus, & ſubditam ſuculam aut aſellum ſignificat, quo in extenſione membra quidem abducantur, eamque quæ inferiore in parte ſit extenſionem præcipuè indicat. Sic & ἀείρειν & ἀπάγειν oſſium diductionem in extenſione denotant.

ἐν ᾧ αἱ ἕκαστα χύσεις] Hoc communem vniuerſæ repoſitionis methodum ac viam comprehendit. Neque enim fieri poteſt, aptè vt oſſa ſuam in ſedem reponantur, niſi mutuò à ſe ſuſpenſa diſtent. Iſque eſt extenſionis terminus, vt oſſa mutuò à ſe ſuſpenſa, vbi in ſublime inter ſe attolluntur, tum ab extenſione deſiſtatur. Quod ſignificauit Hippocrates his verbis lib. de fract. ἁπλοῦν ἰκανὸς καταπαύσης, ῥηϊδίως ὅταν ἤδη τὸ ἄρθρον ἐμβαλεῖν. ἀστραγαλοειδὲς γὰρ ἐς ἀνωμαλίην ἐστὶ τὸ ἀρχαῖον ἕδρης. Hic verò Caluus aliam ſecutus lectionem videtur. C

ἢ ἕδρῃ] Id piſtillares fuſtes moræ alicui obiectas, ad quas vincula alligantur, indicat, aut modiolos in terram defoſſos, aut trabeculam lectulo ſubſtratam, ad cuius fines hinc & inde ligna offirmata reducuntur & habenę intenduntur ad extenſionem præſtandã.

ἐπὶ τῷδε τῷ βεγχίονι] Hoc mihi ad rectum angulum referri videtur, vt eo habitu cubiti gibbus ad brachium ad rectum angulum aptetur, qualem efficit in brachio quod manui ſubtenditur. Brachio namq; fracto, mitella quæ totam manum excipit eique ſubtenditur, rectum angulum efficit. Poteſt & id ad ἕρεδρον illud & ſtabile referri, quod ſuperiectis puluinis ſcorteis manui ſupponitur in brachio fracto, vt ea ſit altitudine qua cubitus ad rectum angulum obliquetur, velut ſcribitur lib. de fract. Ideoq; τῷδε τῷ βεγχίονι, vt eſt in impreſſis, lego, etſi codices Regij manu ſcripti, ἐπὶ τῷ βεγχίονι legunt, qualis eſt Calui & Aſulani lectio. D

κατωκλίσιος ὁ] Hic Erotianus ἢ ἑδρίου, ἢ οἰκείου τόπου exponit. ὀκλὶς autem rem aliquam velut obicem renixus cauſa ſignificat, ſupra quam pars luxata collocata firmiùs reſtituitur, velut eſt lignum validum & latum in terram defoſſum, aut columna querna quadrangula, ſupra quam pronus homo collocatur in ſpinæ obliquatione reſtituenda.

κἢ ὃ πίπτειν] Haud dubiè locus iſte corruptus eſt, cuius rei ſuſpicionẽ auget aſteriſcus in codice Aſulano huic præfixus. Sic igitur legi poteſt: κἢ ὃ πὶ ἔπτειν μίσωρ χρὴ ὠθέειν ὀπίσω κἀκάτω. Vt μίσωρ peritum quendam artificem ſignificet, quem ἐυπαλίδοτον, καὶ μὴ ἀμαλὴν vocat Hipp. lib. de artic. μίσωρ autem βαλάπτης, ἴμπληξ exponitur Heſychio, & φείσιμος, eſtque dictio Homero vſitata, vt cum Hectora μίσωρα φίλβιον vocat, hoc eſt, ἴμπληξιν πολίμου, qui ſua virtute & conſilio in fugam hoſtes vertat. Idem heroas Græcos μίσωρας αὐτῆς dicit, pro ἐρηράτους μάχης, quod eſt belli peritos & pugnæ. Deductum autem videtur à μῶσθαι quod eſt βούλεσθαι Heſychio, aut μήσασθαι quod idem εἰρήσασθαι ἐπιχειρήσασθαι exponit.

δεῖ δὲ καὶ τὴν κατάσασιν] Sic legunt exemplaria omnia publicata. Sed ex Regiis membranis κατάθεσις lego, quod etiam fecit Caluus, qui vtramq; lectionem appoſuit. Indicat autem diſtenſione aliqua eſſe opus, neq; aliter inclinatum intro ſpinam reſtitui poſſe, quã concuſſione per ſcalam & diſtenſione. Quod etiam ſcribitur lib. de artic. Quòd verò neq; per ſternutationem, neq; tuſſim, neque flatu per vtrem immiſſo, neq; cucurbitulis admotis interna ſpinæ luxatio reſtitui poſſit, ſcriptum etiam eſt lib. de artic. E

καὶ ὃ ἀπάτη] Senſus eſt eos qui exiſtimant ſpinæ introrſus luxationes ſe curaſſe, ideo decipi, quòd fractis oſſium proceſſibus qui in ſpina & dorſo eminent, cùm locus depreſſior videatur, exiſtiment ſpinæ vertebras interiorem in partem luxationem feciſſe. Quam etiam hallucinationem fuſiùs explicat lib. de artic. Secuti autem ſumus vulgatam codicibus omnibus lectionem quoad fieri potuit, etſi pro οἷόν τε, οἷόν τε non malè legi poſſe exiſtimem.

δεῖ δὲ τὸν ὀδυώλεα] Id cum habet ſenſum, vt ob dolorem luxatæ intrò eſſe videantur vertebræ. Nam fractis ſpinæ in dorſo prominentibus oſſibus, ſi incuruari conentur, dolore magis afficiuntur, quòd oſſa fracta hoc modo carnem intus pungant. Adde quòd ſi quis parte læſa eos attrectet, in anteriora inclinati magis cedunt, iſque locus attrectanti mollis & vacuus apparet, quod ſpeciem præbet luxatarum intrò vertebrarum. Quod igitur hîc τὸν ὀδυώλεα dicit, lib. de art. τὰ σήματα τῶν πτερυγίων errorem facere ſcribit. F

τοῦτο δὲ τὰ χύσεως] Libr. de art. ὑγιέες δὲ ταχέως καὶ ἀσινέως ἰητὰ μᾶλλον οἱ ἰητοὶ γίνονται. ταχέως γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα ὀστέα ὅπως ἂν ἕκαστα χαιῦσα ᾖσι.

τὰ δὲ ἔξω] Hic κατὰ κλῖμα intelligit, quæ diſtenſione & per ſcalam cõcuſſione reſtituuntur. Quæ igitur in collo aut ſuperiore in parte fiunt, ea in pedes dequaſſatio reſtituit, quod ὅτι τοὺ πόδας καταπάσιος dicitur lib. de art. Quæ verò inferiore in parte & iuxta os ſacrũ contingunt, contrario modo facta diſtenſio & dequaſſatio, hoc eſt in caput, iuuat, dicitur; Hippocrati ὅτι κατὰ κλῖμα καταπάσιος Caluus illud ὅτι πόδας aliter ſumpſit, & ad ea quæ infra diſtenduntur retulit, contra Hippocratis & literæ ſenſum, ad id etiam immutata lectione. κλιναίσιος ὁ] Hic gibbi impulſionem & depreſſionem, quæ vnà cum diſtenſione fieri debet, intelligit. Fit autem compulſio, cum gibbo aliquis inſidet ſimulq; dum diſtenſio fit, ſublimem ſe attollendo, ſecundum quod ὑπερθέσθαι τὰ κατωκλίσια dicit Hippocrates hic ἕδρῃ vocat) aut pedibus ſupra gibbum inſiſtit, eoq; fertur, ac labitur, quod ὑπόνωσαι τῷ ποδὶ καὶ ἐκπλῆξαι ὀλίγον τὸ κύφωμα dicitur. Fit etiam depreſſio per aſſerem tiliaceum, quem modum explicat Hipp. lib. de artic. G

Quæ ad vſum ſunt accommodata ea omnia lata, blanda, ſpecie valida eſſe oportet. Neq; lintea ante cõuoluta eſſe debent, præparata tamẽ antè, quàm vis adhibeatur, omnia, moderata tũ longitudine, tum latitudine, tum craſſitudine. Velut in femoris diſtẽſione, quod eſt ad malleolum & ſupra genu deligari debet, & per hæc quidẽ eodem diſtenſio fieri. Iuxta lũbos autem & circa axillas, & ad interfœmineũ, & femur, vincula iniici debent, ac media ſui parte, partim quidẽ ad pectus, partim verò ad dorſum tẽdere. Hæc verò ad id quod ſubter eſt, quò omnia extenduntur, deliganda, ſiue ad piſtillares fuſtes, ſiue ad aſellum. In lecto igitur ſi iſtud moliare, hæc quidem lecti fulcra ad ianuę limẽ offirmare oportet. ad altera verò lignũ validum tranſuerſum obiicere, piſtillaribus autẽ fuſtibus qui ſupra ſunt ad hæc obnixis, diſtenſionẽ fa-

[20] Τὰ ἀρμόσια πρῶτα εἶναι πλατέα. τὰ ἐσχυρὰ ἰσχυρὰ ἐόντα. ἐμπλάσσεσθαι πρὸ τοῦ ἐπιβάλλεσθαι. ἐσκυβάλους τοὺς ἐν ἕδρῃσιν ἀναλήψεσι. πρὸ τοῦ συμμετρεομένους, τὰ μήκεα, καὶ εὖρος, καὶ βύρσα. ἐσβάσεις δὲ μετὰ τὸ τὰ σφυρὰ σφιγγεσθαι δεῖν, καὶ ἄνω τὰ γόνατος. τοῦτο μὲν ἐς τὸ ἰσχίον τείνοντα. τὰ σφυρὰ δ' ἐξοῦν, καὶ τὰ ἀγκαλίδας, καὶ χρὴ τὰ ἀγκαλίδια, καὶ μηρόν, τὰ μεταξὺ τῆς ἀρχῆς. τοῦτο δὲ τὸ ἕδος. τὸ δὲ ὅπισθεν ὦμον τείνοντα. τοῦτο δὲ ἐς τὸ ὑπὸ ἄκρωλα τείνοντα. πρὸς δὲ τὰ ἢ πρὸς ἀσφοδέλους, ἢ πρὸς ὄνον. ὅτι μὲν δεῖ κλίνης ποιεῖσθαι, τόνδε μὲν τῶν ποδῶν πρὸς τοῦδε χρὴ ἔρεισαι. πρὸς δὲ τὸ ἕτερον, ξύλον ἰσομεγὲς πλάγιον παραβεβλῆσθαι, τὰ δὲ ὕπερθεν ἀσφοδέλους πρὸς τοῦτ' ἀντιτείνοντας δεσμεύειν. ἢ πλίνθους καὶ ὀρύζας. ἢ κλίμακα δεδεμένην, ἀμφοτέρωθεν ὠθέειν. δεῖ δὲ κοινὸν σανὶς

δεσπη-

A ἑξάπηχυς. βῦρος δίπηχυς. πάχος τοιοῦτος, ἔχουσα ὀ-
νους δύο ταπεινούς, ἔνθεν & ἔνθεν. ἔχουσα δὲ τὸ μέσον
σκολίσκους ξυμμέτρους, ἐξ ὧν κλιμακτῆρες πεσσοί.
ἐστιὼ ὑποστάσιν τῷ ξύλῳ, ὥσπερ τῷ κατώμῳ. κοί-
λους δὲ, ὥσπερ λίνους λείους ἔχειν; τετραδακτύλους
βῦρος καὶ βάθος. καὶ ἀφαλιπεῖν τοσοῦτον, ὅσον αὐτῇ τῇ
μοχλεύσει ἐς διόρθωσιν. ἐν μέσῳ δὲ τετράγωνον κατα-
B γλυφίδα, ὥστε σκολίσκον ἐνδῆσαι, ὃς τοῦδε τοῦδε ἐόν,
ἀποῤῥέπειν τὸ κωλύσειεν, ὅ, τε ὑποκαλαθεὶς ὑπομο-
χλεύσει. χρὴ δὲ τῆς σανίδος, ἣ ἐν τῷ τοίχῳ τὸ ἄκρον κα-
ταγεγλυμμένον τι ἐχούσης τοῦ ξύλου, ὥσαν ὀκρόν. ὅπῃ δὲ
θατέρα καταναγκάζειν. ὑποδήσεται μαλθακὰ ἕνος
σύμμετρα.

sex cubitorum, latitudinis bicubitalis, crassitudinis dodrantalis, duos humiles asellos hinc & inde habens. In medio quoq; columellas habeat, in quas velut scalæ gradus expoliti infiguntur, quæq; ad subsistendum moderata ad lignum magnitudine se habeant, velut in demisso humero contingit. Caua quoque læuia exsculpta veluti quosdam alueos habere oportet, quatuor digitorum latitudine & altitudine, tantumque inter se distare, quantum ad directionem, in ipsa per vectem molitione, satis esse videatur. In medio verò cauum in quadratam figuram exsculptum esse debet, in quod columella immittatur, quæ iuxtà interfœmineum posita, defluere corpus vetet, quando aliquanto laxior immissa, molitionem quandam faciet. Oportet autem tabellæ ligneæ, aut quæ summum in pariete quodammodo insculC ptum habeat, extremum protrudere, & in alterâ partem vi impellere, suppositò molli aliquo quod conueniat.

[20] τὰ ἄρμυα] ἄρμυα dicuntur quæ ad Chirurgi vsum sunt accommodata & necessaria, quæque ei ad opus sufficiunt, velut quæ ad parandum balneum sunt necessaria, τὰ ἄρμυα vocat Hippocrates lib. de rat. vict. in morb. ac. Sic lib. κατ' ἰητρεῖον, τὰ ἄρμυα dicuntur, quæ ad opus chirurgicum sunt conuenientia & accommodata, velut instrumenta, alueoli, labra, pelues, rotæ, cæteraq; id genus, quæ ex domestico apparatu ad curationem sunt vtilia. Hic verò τὰ ἄρμυα dici videntur, fasciæ aut lintea ad deligationes & distensiones faciendas accommodata. Ad distensionem autem faciendam lib. de artic. ἱμάντα μαλθακὸν ἑκατόν, πλατέα καὶ μακρὰ, δωδεκα, ταινιοειδέα requirit Hippocrates.

ὧδε ἢ ἰξύι] ἰξύι ὀσφύι exponit Erotianus apud Hippocratem, hunc himirum (vt opinor) locum subnotans: etsi idem ὀξύι ὀσφύι exponit, quod vitiosum esse apparet.

τὰ μεταξὺ τοῦ ἀγκῶνος] Istud de vinculo longo, duplicato, leni & valido intelligi videtur, quod interfœmineo circumiectum, atque à
D posteriore parte ad spinam, ab anteriore ad iugulum porrectum, vtrinque femoris distentionem facit, vt scribitur lib. de art.

ὅπῃ μὲν οὖν κλίνη] Hic ea quæ per lectum sit distendendi ratio explicatur quam describit lib. de art. Vbi etiam distensionis modus per scalam lecto suppositam describitur.

τὸ δὲ κοινὸν] Hic ἱπποκράτειον βάθρον describitur, quod ξύλον peculiariter vocat Hippocrates lib. de artic. Vbi illud egregiè describit, in vsuque esse vult in percelebri ciuitate medicinam factitanti.

ἔχουσα δὲ τὸ μέσον] Hic locus omnino obscurus & aliqua ex parte vitiatus videtur. σκολίσκους autem intelligit postes duos pedales à lateribus infixos (φλιὰς vocat lib. de artic.) transuersum lignum tanquam scalæ gradum excipientes, in quod læsum crus transferatur. Sed quid hic πεσσοὶ indicet mihi satis compertum non est, existimoque vitiatam esse dictionem, & ξεσταὶ legendum, vt tanquam scalæ gradus læuigati & expoliti ad insessum inaudiantur. ξεσταὶ enim dicuntur οἱ καλῶς ὀξεσμένοι. Quod sequitur quoque, ἐς τὸν ὑποστάσιν
E τῷ ξύλῳ, valde est obscurum. Hoc mihi ad postes referri videtur qui conuenienti magnitudine ad lignum se habeant, vt facilè quis in eo subsistere possit, sano crure inter postes traiecto, & læso supra gradum aptato. Horum namque conuenientem esse vult altitudinem lib. de artic. his verbis, ὕψος δὲ ὅκως δοκέει ξυμφέρειν, τὸν μὲν ἔνθεν, τὸν δὲ ἔνθεν. Aut ad gradus conuenientem altitudinem referri potest, quam moderata paulò ampliorem esse vult, vt ei aliquid desuper faciliùs accommodetur, aut stragulum multiplex, prout congruere videbitur, substerni queat. Ea namque de causa expolitum & læuigatum scalæ gradum expetit, vt quis in eo facilè insideat. Potest & ὑπόστασις substerniculum & stragulum multiplex quod supponitur indicare, vt quod subeat & supponatur, velut etiam antea vsurpauit: vel certè ὑπότασις legi, velut lib. de art. scribitur. ἢ γὰρ κλιμακτῆρα ὑψηλότερον χρὴ ποιέειν τοῦ μηροῦ, καὶ ἱμάτιον πολύπτυχον ὡς ἂν ἁρμόσῃ ὑπὸ πίνειν ὑπὸ τὸ σῶμα. Illud verò ὥσπερ τῷ κατώμῳ, hunc mihi sensum habere videtur, vt velut quidam scalæ gradus accommodetur, quemadmodum in humero interiorem in partem luxato & demisso reponendo, faciendum præcepit lib. de artic.
F κάτωμος enim demissum humerum, aut eum qui demissis est humeris significare videtur. Caluus certè longè aliam habuit mentem, vt & postrema ista verba præteriit, quæ tamen omnibus in codicibus leguntur.

καταγλύφους δὲ] Hic καταγλύφους vocat, quos κάπτους dixit lib. de artic. meliùs autem καταγλυφὰς (vt hîc paulò post & lib. de artic.) fossulas aut cauitates per totum scamnum excauatas & incisas, quatuor digitorum interiecto spatio, quas trium digitorum latitudine & altitudine esse vult lib. de artic. hîc verò quatuor (si modo lectio est integra.) Læues autem esse iubet ac læuiter incisas, velut alueos aut loculos quosdam. Sic enim ὥσπερ λίνους significare videtur. Sunt enim λίνοι Hesychio σορεῖ πίσσει, ἢ τῷ ὑρυσσίων δίφροι αἱ κοιλίσκαι, loculi, alueoli, aut labra quædam & conceptacula, aut cauitates in sellis curulibus, in quibus fustes reponebantur. Sic apud Eustathium χοάνη & λινὸς dicitur τὸ κοῖλον τῶν ὑρυσσίων δίφρου. εἰς ὃ ταῖς μάστιγας οἱ ἡνίοχοι ἀπετίθεντο. Quin & mali nautici conceptaculum λινὸν appellant. Pollux verò lib. 7. cap. 5. & lib. 10. cap. 24. in panificis & coqui vasis λινὸν reponit, & ex Menandro τὸν κεφαλοῦν seu πλὴν μαγίδα, πλὴν μάκτρου (quæ & σκάφη dicitur) λινὸν dici scribit, hoc est alueum in quo farina subigitur. Idem lib. 10. cap. 31. in θεσ-
G πιδῶν vasis, σορὸς, σύελος, κιβωτὸς, λινὸς reposuit. Ex quibus satis constat λινὸν dici alueum, aut loculum, aut cauum quoddam, ἔρυμα, & excauatum, ligneum siue lapideum, aut reconditorium & conceptaculum quoddam. Qua dictione fossulas has excauatas & læuigatas velut alueos vocat Hippocrates. Dicitur & λινὸς Varino περὶ τὰ λιαίνω, τὸ λεπτύνω. Dicitur & λινὸς Hesychio & Polluci ὅπου αἱ σαφύλαι ἐμπατοῦνται, id in quo vuæ calcantur, & lacus præli torcularij, quod nihil hic commune habere videtur, etsi Caluus de eo locum intellexit. λείας verò læues cauitates intelligo, non asperas & complanatas. Sic Hesychius λείας ὁμαλὰς, εὐθείας exponit, & idem λεῖα, εὐσεπῆ καὶ καλὰ dicit.

ὥστε σκολίσκους ἐνεῖναι] Lib. de artic. ξύλον dicitur, & Rufo scalmus aut priapiscus. Est autem lignum longitudinis pedalis, & crassitudinis ligni quod ligonum foraminibus immittitur * Paulo. Hoc verò erectum defixum, & iuxta interfœmineum collocatum, corpus prohibet quominus concedat cùm à pedibus trahitur, quod hic ἀποῤῥέπειν defluere & delabi dicitur. Interdum verò lignum istud laxiùs demissum, cùm crus vtrinq; trahitur, satis est vt molitione quadam femoris caput impellat, vt veram ac germanam lectionem
H esse existimem, ὅς τε ὑποκαλαθεὶς ὑπομοχλεύσει, vt his verbis libri de art. quadret. ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ μέσον τὸν σκέλεος ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῦτο καλεῖν ἐγκείμενον ὃ τῇ ὀλισθάνουσι ὅπῃ δέον αὖ ἐπὶ τὸν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐς τὸ ἔξω μέρος. Etsi tamen potest ista quoque lectio stare. Quæ postrema verba mihi omisse videtur Caluus.

* Cap. 118. lib. 6.

χρὴ δὲ τὸ σανίδος] Hæc est per spatham depressio, quam ὀλίσθησιν σανίδος ἵππων Galenus Comment. 4. in lib. de art. Paulus quoque ὀλίσθησιν σανίδος πλατυσμὸν vocat, eamque celebrat Hippocrates in femoris exteriorem in partem prolapsi repositione.

[21] Οἷσιν ὀφθὸν ἀπὸ ὑπερώης ἀπῆλθε, μέσην ἴζει ἐς τα-
τέοισιν. ⓐ οἷ φλώμβοι κεφαλὰς ἀνθ' ἕλκεος, ἢ πεσόντος, ἢ
καπάξαντος, ἢ πιέσαντος, τούτεων οἷσι τὰ δριμέα ἔρχε-
ται, ἀπὸ κεφαλῆς καὶ βρεγμάτων καὶ ἀπὸ τοῦ στόματος οἷσι τὰ κε-

Quibus ex palato os discessit, iis medius nasus desidit. Quibus verò caput circa vlcus colliditur, aut re aliqua incidente, aut frágente, aut apprimẽte, eorũ nonnullis ex capite in fauces acria veniunt, & ex capitis vul-

nere. Ac ad iecur & femur partium, vbi alia ſuper aliá effertur,& luxationem fecerunt, notæ redundant, & quatenus,quaq; ratione,quantumq; inter ſe differant conſiderandum. Quibus quoq; acetabulum perruptũ eſt, & quibus neruus aliquis diuellitur, & quibus os adnatum perfractum,tum quibus & quanam ratione vnum etiam,aut duo, (in quibus os geminum eſt) & quænam eos pericula circumſtent,aut ſpes affulgeát, quibus deſperatio,& quando triſtis exitus impendet, aut certa ſalus imminet,& quænam repoſitionem aut manus tractationem, & quando poſtulent, & quænã minimè,aut quando non. In his tum ſpes,tum pericula prædicenda, tũ qualia & quãdo ſub manus tractationẽ veniant ſpectanda. Tum quæ à primo ortu luxata adhuc incrementum accipiunt, aut iam acceperunt,& quodnã citiùs,& quodnã tardiùs,quodq; claudum & quanam ratione,quodq; minimè exiſtat. Tum quam ob cauſſam & quodnam imminutionem ſentiat,& quanam parte, & quonam modo, ac quibus iſta minùs contingit. Eſt etiam animaduertendũ quòd fracta citiùs aut tardiùs coaleſcunt, aut peruerſiones & oſſiũ ferruminationes fiunt, eorumq; curationes, quibus vlcera ſtatim, aut quibus poſtea contingunt, quibus etiam oſſa fracta minora euadunt, quibus minimè, quibus fracta cute emineant & quanam parte magis extant, quibus loco emoti aut exerti articuli compingantur,& quaſnam ob cauſas in quibus ſenſui patent,in quibus mentis agitatione comprehenduntur. Ad affectiones & curationes ſpectant quæ legitimis de deligatione præceptis cõtinentur,præparatio, exhibitio,diſtenſio,directio,frictio,deligatio,ſuſpenſio,collocatio,habitus, temporũ & victus ratio. Quæ laxa ſunt citiſſimè coaleſcunt, contrà verò quæ contrario ſe habent modo. In peruerſionibus incurui fiũt, carne priuantur & neruis. Quod repoſitum eſt longiùs multò locũ vnde exceſſit ſuperabit, quàm quod loco motum eſt. Nerui qui in motu ſunt & loco humore flacceſſente,ij facilè cedunt,qui verò non, minùs. Optimum vbi quid excidit, citiſſimè reponi. Si febris occupauerit,non tentanda repoſitio,neq; quarto die,minimè verò cubiti gibbum quinto die. Quæcunque etiam torpidũ habent ſenſum, vbi inflammatio remiſerit,quàm citiſſimè reponere optimũ. Diuulſa in neruis aut cartilaginibus, aut adnato oſſe, aut diſſidentia circa iuncturas, in priſtinũ ſtatum reſtitui nequeunt,ſed in pleriſq; celeriter callum contrahunt, vſus autem ſeruatur. Partes extremæ facilè excidunt. Quæ facilè excidunt minimè inflammatione tentantur. Quæ verò minimè incaleſcunt,iis, ſi diligens curatio non adhibeatur, maximè rurſus excidunt. Extenſio eo habitu quo maximè ſuperattollentur fieri debet, natura & loco in conſiderationem adhibito. Qua parte exceſſerunt directio fiat, retro rectà & in obliquum, propellenda autem celeri reuulſione adhibita. Iam verò citò reuellere per circumactionem licet. Quæ frequentiſſimè excidunt nullo negotio reponuntur. In cauſa eſt neruorũ aut oſſium ſolutio, neruorum quidem longitudinis aut incrementi, oſſium verò,acetabuli æquabilitas, capitis læuitas. Conſuetudo vſum facit. In cauſa quoque eſt corporis diſpoſitio & habitus,& ætas,& mucus qui ſine inflammatione ſubeſt.

φαλῆ. καὶ ἐς τὸ ἦπαρ, καὶ ἐς Ⓚ μηρόν, σημεῖα παλλαγμάτων καὶ ἐκπτωμάτων, καὶ ἢ καὶ ὅπως, καὶ ὅσον διαφέρῃ τοῦ πρὸς ἄλληλα. καὶ οἷσιν ἡ κοτύλη πρέαται, καὶ οἷσι νεῦρον ἀπεσπάσθη, καὶ οἷσιν ὀπίφυσις ἀπέαγε. καὶ οἷσι, καὶ ὡς, καὶ ἐν ᾗ δύο ὀστέ ἐστιν, ὁκόταν τυτθοῖσι κίνδυνοι. ἐλπίδες. οἷσι καὶ καὶ ὅτε κακώσιες θανάτου, ὑγιείας ἀσφαλείας, καὶ ἀμβλητέα, ἢ χειρίστεα. καὶ ὅτε, καὶ ἃ δ', ἢ ὅτε δ'. ὁκόταν τυτθοῖσιν ἐλπίδες, κίνδυνοι οἷα καὶ ὅτε χειρίστεα. καὶ τὰ ἐκλυόμενα, ἔξαρθρα, τὰ αὐξανόμενα, τὰ ἠυξημένα, καὶ ὁ, μ διάτασον, καὶ ὁ, μ βραδύτερον, καὶ ὁ, μ χωλόν, καὶ ὡς, καὶ ὅσον. καὶ δι' μ καὶ ὅτι μινυθείσιν, καὶ ἢ, καὶ ὡς, καὶ οἷσιν ἧσσον. καὶ ὅτι τὰ κατὰ γλῶτα διάτασον καὶ βραδύτερον φύονται. ἢ αἱ διαστροφαὶ καὶ ὁκόταν ῥῶσιν γίνωνται, καὶ ἄκρη τυτθῶν οἷσιν ἕλκεα αὐτίκα ἢ ὕστερον γίνονται. οἷσι καὶ ὀστέα καταγεῖσι, μείω. οἷσιν δ'. οἷσι κατὰ γλῶτα ἔξεργεν, ἢ ἧσσον ἐξίσχει μᾶλλον, οἷσιν ἐκβαίνει, ἢ ἁρμονίαι ἔξιμοι παγῶνται. καὶ δι' ἃ ἐν οἷσιν ἐρῶσιν, ἐν οἷσι διαφυόμεναν ἀμφὶ τὰ παθήματα, ἀμφὶ τὰ θεραπεύματα, νόμοισι τοῖσι νομίμοισι. περὶ ὀπιδέσιος, παρασκευή. πάρεξις. κατάτασις. διόρθωσις. ἀνάτειψις. ὀπίδεσις. ἀνάληψις. θέσις, σῆμα. χρόνοι. διαιταν. τὰ χαυνότατα τάχιστα φύεται. τὰ δ' ἐναντία ἐναντίως. διαφοραί. Ⓛ κυρτοί. ἄγκροι. ἀνθυφεῖ. τὸ ἐμπεσὸν ὡς πορρωτάτω ἢ τὸ ἐκπεσὸν ἔξω, τῷ χωρίῳ δ' ἐξέπεσε. νεύρων τὰ μὴ ἐν κινήσει, καὶ ἐν πλάδῳ ὀπιδυκά. τὰ μὴ ἧσσον. ἄμεινον ἢ αἰ ἐκπέσῃ, ἢ ἐμπέσῃ τάχιστα. πυρετῳαίνοντι μὴ ἐμβάλλειν, μηδὲ τεταρταίῳ. πεμπταῖα ἥκιστα ἀγκῶνα. καὶ τὰ ναρκώδεα πρῶτα, ὡς τάχιστα ἀρίστα, τῷ φλεγμονὴ παρέντα. τὰ ἀποπαυόμενα, ἢ νεῦρα, ἢ χόνδρια, ἢ ὀπίφυσιν, ἢ διϊσάμενα καὶ συμφύσῃς. ἀδυνατα ὁμοιωθῆναι. διαπωρᾶται τάχεως τοῖσι πλείοσιν. ἢ ὑγρῆσις σώζεται. ἐκβαίντων τὰ ἔξαπα, ῥᾷον. τὰ ῥᾴστα ἐκπεσόντα ἥκιστα φλεγμαίνει. τὰ δ' ἥκιστα θερμαίνοντα, καὶ μὴ ὀπιθεραπεύοντα μάλιστα αὖθις ἐκπίπτει. καταστείνει ἐν σήμαϊ τοιούτῳ, ἐν ᾧ μάλιστα ἐκτερεωρηθήσεται, σκεπόμενον ἐς τὴν φύσιν, καὶ Ⓜ τόπον, ἢ ὀξέως. διόρθωσις ὀπίσω ἐς ὀρθὸν καὶ ἐς πλάγιον. παρωθέντα δ' τάχεως ἀντιπαράσαντα. ἀντιπαράσαν τάχεως ἤδη ἐκ πολιαγωγῆς τὰ πλάγιος ἐκπίπτοντα ῥᾷον ἐμπίπτει. αἴτιον νύσις. ἢ νεύρων, ἢ ὀστέων. νεύρων μὲν, μήκιος ἢ ὀπιδύσιος. ὀστέων δ' κοτύλης ὁμαλότης. κεφαλῆς φαλακρότης. τὸ ἔθος πείθει. αἰτίη, καὶ ἕξις, καὶ ἡλικίη. τὸ ὑγρὸν ἀφλέγμαντον.

[21] οἷσιν ὀστέον] Hæc quæ ſequuntur ſunt veluti ſumma quædam capita eorum quæ ad Chirurgiam pertinent, ad eam quæ manus curationem requirit medicinæ cognitionem neceſſaria, in qua ex quibuſdam notis ad ea quæ interdum oculos fugiunt & aperta non ſunt inueſtiganda, velut manu ducimur. Quorum exempla primum in capite & naſo proponit. Huius autem ſententiæ prima pars lib. 4. Epid. & lib. 6. repetita, à nobis fuſiſſimè eſt explicata.

οἱ δ' ὀλώδηκοι] Colliſa caluaria abſque vlcere, interdum in fauces ſuæ noxiæ notas emittit, ex acrium humorum & ἰχωρώδους influxu. Id quod etiam in capitis vulneribus interdum contingit.

σημεῖα παλλαγμάτων] παλλαγματα dicuntur alternata, aut partium inter ſe alternationes, immutationes & peruerſiones, vbi alia ſuper alia effertur, aut inter ſe ceſſerunt. Sic παλλαγαὶ τῶν μυῶν καὶ νεύρων, cùm à priore ſitu & naturali in alium transferuntur, lib. de artic. Ibidemque παλλάγματα, aut τὰ παραλλαγμένα dicuntur partes inter ſe cedentes & alternantes. Earum autem notas, quænam redundent, aut quantum inter ſe & quanam ratione diſtent, conſiderandas eſſe Medico præcipit. Ambigua autem admodum eſt iſta lectio, ſed nos membranarum reconditarum authoritatem ſecuti ſumus, etſi alius quoque ſenſus conſtare poteſt.

A ἐν ἢ δύο] ἐν ἢ δύο lego. Quam etiam lectionem secutus videtur Caluus. Spectanda hæc autem omnia Medico propo quænam manus tractationem aut repositionem postulant, diligenter attendat, ex hisque pe cula aut certam salutis spem pro & quænam tentata successu careant accuratè præuideat. Vt verò certius ista prædicat, on tolum os fractum considerandum, fracturæ qualitas & species, & num vnum, numve duo (in quibus os est geminum) fracta sint attendendum. Lego autem ὑγιείας ἀσφαλείας. pro ὑγιείας ἀσφαλείας.

ἔστ' ἐκ χρυσῆς ἴξαφρα] In luxatorum ratione, quæ à primo ortu luxationem sentiunt, ea plurimam & exilissimam membrorum et ossium imminutionem & peruersionem experiuntur: deinde verò ea quæ adolescunt: minimam autem ac tardissimam, quæ iam adulta ætate luxantur. Quæ omnia Medico tum prædicenda, tum cognoscenda. tum etiam quenam claudicationis ratio membrum obsideat. Hic autem lego ἔστ' ὀν, etsi aliter legunt omnia exemplaria. ἄκρα ἴξιγια] ἴξιγια ἄκρα dici videntur natura prominentes & exerti articuli, quos ἴξαφρας vocat (lib. de artic.) τοὺς ἐκκείμενα ἔστ' ἀκρίχτα καὶ ἐξαφρα. Sunt enim quidam quibus

B natura extant adeo, ac exerti sunt articuli, vt loco emoti videantur. Quod maximè Chirurgo in luxatorum repositione, aut fractorum curatione est animadvertendum, idq; attendendum monet Hippocr. lib. de art. ἐν εἶναι ὁρᾶσθαι] Istud de his luxationibus quæ sensui & oculis patent intelligendum videtur. Quædam namque manifestas & aspectabiles prolapsionis notas habent, quæ non etiam intelligentia & cogitatione comprehendi debent, quales sunt vertebrarum spinæ ad interiora luxationes in quibus etiam plærique decipiuntur, vt scribit Hippocr. lib. de art. Caluus ὁρᾶσθαι legisse videtur.

παρέξις] παρέξις est cum se Medico ad exactam morborum dignotionem exhibet æger, vt scribitur ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον, vbi etiam summa ista capita quodammodo explicantur.

τὰ χαυώματα] Istud de ossibus intelligi videtur, quemadmodum scribitur lib. de artic. συμβαίνει ἢ ἰσχίου κλισὶ ἢ πάλαι πάσχειν τὰ χαυώματα ὀστέα. ἰσχίων γὰρ πλὴ ὀλίγων πάντων πάσχειν τὸ τοιοῦτον.

C ἀλγεῖ] In membrorum peruersionibus & luxationibus carnes imminuuntur laxæ & fungidæ euadunt, nerui emolliuntur & effœminantur, neque robur pristinum seruant, idque præcipuè in mollioribus & humidioribus naturis, in quibus faciles sunt & crebrimæ articulorum elapsiones. De quibus hic locus planè intelligendus videtur.

τὸ ἐμπεσὸν ὡς ἐκπεπτωκότων] ὡς ἐκπεπτωκότων longiùs multò dixi, quod in luxatis reponendis in diuersa contentio fieri debeat, quæ longe à loco vnde excessit os abducit. Etsi mihi optimè sum conscius aliter sumpsisse interpretes.

νεῦρα τὰ ἁπλᾶ] Nerui & ligamenta in mollioribus naturis humore diffluant & flaccescunt, ideoq; articulorum laxitatem faciant. quòd facilius elabantur. Quod scribitur lib. de art. σκέπειν ἢ ἀγαθὸν ἐν ἀφύκτοισι, τῶν μὲν ὑπὸ πόνου ἐόντα, τῶν ἢ ξυμπαλυνθέντα. ἀφίσιν ἢ αὖ ἐκπίπτειν] ἐν ἐμπίπτειν τάχιστα lego. In luxatorum autem legibus, quam citissime repositio tentanda, ipso aut postero die, antequam inflammatio occupet. Quod scribitur lib. de artic. ἐνδέχεται ἢ χρὼς ἀνθρωπείου, ἢ τὸ ὑπόστεγον, πρῶτον ἢ ἢ πεπαρμένον ἦσαν. πεπαρθὲν ἢ ἐστὶ. ὅστις ἐπιμελέως τῶν παλαιουμένων κάλλιστα ἐπ lib. de fract. ἐνδέχεται κάλλιστα ἀφίσιν ξυνιέναι, ὅσῳ τάχιστ' ἐπιλαμβάνῃ τὴν νεῦσιν. Si quis enim luxata ante inflammationem reponat, facilius repositioni cedunt. Quod etiam his verbis significat Hipp. ἐπειδὰν ἢ βαρεῖαι ἐμβάλωσι τὰ τοιαῦτα ὀλισθήματα, ἰὼ σοι ἐπιλάβωμαι ἐμβάλειν πῶς. Ac neque articulus, vbi febris inualit reponendus, vt scribit Hippocr. ὡς ἢ ἐν καλαῖσιν ἀσθενέσι, κ. τ. ἄλλοι χρὴ τὸν ἰητρὸν πειρᾶσθαι τοιοῦτον ἐπιβάλλειν, ἵνα ἢ ἀλγεῖν. Quod facit vt hic libenter legam, μηδὲ πειρᾶσθαι, ἵνα ἢ ἀλγεῖν, etsi codicum omnium consensum secutus sum. Caluus cubitum statim reponi vult cum iis quæ sensum habent torpidum, cùm tamen cubiti gibbus prolapsus grauissimos casus afferat, fœbribusq; ac doloribus intentissimis periculum interdum creet maximum, vt antea scriptum est.

ἢ τὰ παραύδεκα ταῦτα] τὰ παρεύδεκα legamenta intelligere videtur, quod sensu careant, quæ in articulorum dimotionibus aut peruersionibus magnam faciessant negotium. Etenim in violentis articulorum luxationibus & repositionibus inflammationes suboriuntur, neque tendones aut musculi ad extensionem aut flexionem concedunt, sed ex duritie quam contraxerunt renituntur, & ἀτρεμὲς τὸ ἄρθρον γίνεσθαι, vt loquitur Hippocr. lib. de fract.

E τὰ ἀποπτώματα] Sic lego ex reconditis membranis, quamuis publicata exemplaria superioribus ita annectant. Sunt autem τὰ ἀποπτώματα, quæ ἀποπτάσματα alias dicuntur Hippocrati, auulsa, cum claustris ea quæ ossa colligant quæ mutuo se contingebant, plurimùm inter se dissidentes, quale quid de summo humero scribit vr lib. de artic. Hæc verò in pristinam sedem restitui nequeunt, vt de acromio, ac in vniuersum de iis scribit Hippocr. ὡς γὰρ ἄλλο οὐδὲν ὑγιὲς ἐπὶ τὸ αὐτὸ καθίζανται, ὅστις ἐπίπαν ὄπτα, ἢ σχιστοειδὲς ἀποπτῶδες ἀποπτῶδες τὸ ἀρχαῖον φύσιος.

ἢ ἐξαρθρήματα καὶ συμφύσεις] καὶ φύσεις legunt exemplaria manuscripta, quam lectionem etiam secutus videtur Caluus. συμφύσεις autem intelligo ξυμφύσιας aut ξυμφυσήσεις, ossium iuncturas & commissuras. De dissidentibus autem inter se ossibus quomodo ægerrimè ad pristinum statum redeant, scribitur lib. de fract. ὅσοι γὰρ ἄλλῳ ὀδυνηρῷ ῥήγνυται ξυμφυσέα κινεῖσθαι ὑπὸ ὀδύνης κινεῖται ἐς τὸ αὐχμῶδες φυσιν ἰσχυρὸν ὀδύνας, ἀλλ' ἀναγκαίη ἐστὶν ἰσχνὸν ἰσχνὸν τὸν ὄγκον ἔσεσθαι. Ideoq; etsi deformitas quædam accedit, vsus tamen remanet, vt de auulsio acromio

F scribit Hipp. ἐκδύνειν τὰ ἰσχία] In magnorum articulorum luxationibus magni tumores fiunt, ideoq; difficiles sunt repositiones, eaq; præmollire & extenuare conantur, quod in paruis articulis & extremis partibus, quæ in angustum declinant, nihil est necesse. Eæ enim vt facilè ictus aut offensiones excipiunt, ita & facilè reponuntur & eruditur, neque admodum incalescunt aut inflammescunt. ἀνὴρ ἢ ἐμβαλὼν δεῖ (vt scribit Hipp.) πάντα τὰ ἐκτὸς τοῦ ἄρθρα, μάλιστα μὲν ὑγιὲς σῶμα ἐν σαρκῶν ἐόντων. ἐν ἢ μὴ, ὡς τάχιστα. ἐν γὰρ τῷ ἐμβάλλοντι ῥᾴστη ἡ διάγνωσις ὀξεῖα ἐμβαλεῖν, ἢ τῷ ἀδενώδεϊ πολὺ ἀσφαλέστερον ἢ ἐμβαλεῖ, ἢ ὀφις διαδῦναι ἔοικε.

κατατεῖναι] Sic ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον ἀσφάσματα ἐν ἄρθρωσιν τοῖσι χείλεσι, κατατάσεις, κατ' ἐπὶ διαδύσεις ἢ κατακύψεις πλείονι curam præcipit.

ἐπεξοδεῦσαι] Hic membranarum pluralitatem secutus sum facili notione. Caluus istud superioribus iunxit. In luxatis autem distentio adhibenda, deinde directio, quæ manuum palmis fieri debet, quod excessit propellendo, deinde contranitendo, demum deligatio & curatio adhibenda. Hic autem ἀπόπτασις ἐκ περιαγωγῆς eam quæ per articulorum circumuectionem fit indicare videtur. Lego autem ἔδει ἐκ περιαγωγῆς. Caluus ἢ δεῖ legisse videtur.

G τὰ πλησίαλα ἐκπίπτοντα] Crebræ luxationis duæ sunt causæ, ossium dearticulatio cùm sinus altè non defixerit, sed supina ac retusa habet supercilia, & partium quæ iuncturam ambiant humiditas, quæ facit vt laxæ sint & remisse ac facilius extendantur. Eaque ob causas faciliores etiam sunt articulorum repositiones. Quod his etiam verbis expressit Hippocr. lib. de artic. ἐπὶπλα μὲν οὖν χρὴ, ὅπ σύσις φυσιν μέγα ἀφέστηκεν, ἐς τὸ ῥηϊδίως ἐμπεσεῖν τὰ ἐκπίπτοντα. διαφέρει ὧν γὰρ ἂν ἢ κατὰ τὴν κοτύλην κοτύλης, ἢ ὧν εὐπετέστερα ἔσται, ἢ ἧσσον. πλεῖστον ἢ ἀφέστηκε ἢ τῆν νεῦρον ὁ σιμὸς ὦν, ἔστι μὲν ἢ ἐπὶ ἢ ξυμπαλυνθὲν ἐόν. ἔστι ἢ γὰρ ἐν ὑγιέσι πάσι ἀνθρώποισι γίνεσθαι ἢ ἐν τῷ ἄρθρῳ, ἀφ' ἧς νεῦρον πλὴ ἀπόπτωσι, ἰὼ χαλαρὰ τὰ περὶ φύσιν, ἢ παῖ ἐπιτάσιος ἐν γίνεσθαι φύσει. ἐστὶ δὲ ὅτε ἰσχνὸς ἐὼν ἀνὴρ ὑγιὴς ἐπὶ πολλὸν ὑγιὴς ἐπὶ φύσιν, ἐστὶ ὅτε ἐπὶ πολλοῖσιν, ὅτε ἀνθρώπων τὰ ἄρθρα ἀφίστανται ἀλλήλων, ἢ ἐξίστανται ἀλλήλων. λύσις autem νεύρων lego ex facili lapsu & ex veteribus membranis cum Caluo, etsi omnia ferè exemplaria νῶτος habent, vt sit neruorum ac articulorum solutio, hoc est remissio & laxitas. λύσιν namque μαλακότητα καὶ χαλὰν exponit Galenus ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον, & αἰτίαν τοῦ τόνου ἢ εὐεξίαν παῖειν. lib. 2. salub. quod de carnis mollitie & laxitate dicitur. Solutionem autem dixi quasi dissolutionem, quomodo M. Tullius Chrysippum ipsam ægritudinem λύσιν, quasi λύσιν, id est solutionem totius hominis appellatam putasse scribit Tusc. 3. Quo nodione etiam solui frigore membra dixit Maro. Eoque etiam pertinere videtur quod scribit Galenus in Exegesi λύσιν dici Hippocrati ἔξαρσιν ἀφ' ἁπάντων ἢ ἀλλήλων τὰ ἄρθρα.

μικρὸς ἢ ὀπὸ ὀξίσιος] ὀξὺς & ὀπὸς legit Caluus planiore sensu. κοτύλης ἀκαλὸς autem dicitur acetabuli & cauitatis ossis lubricitas & æquabilitas, & κεφαλῆς φαλακρότης capitis ossis æquitas & glabrities, aut caluaria rotunditas, vt de brachij aut femoris capite φαλακρὴν σφηνόλασιν dixit lib. de artic.

πλέον πλέον] πλέον vsum dixi, velut Fabius πλεῖν vsum dicendi Rhetoricem ex * Critolao vocat. hoc est tritam consuetudinem. Sensus autem est, articulis elapsis ipsam consuetudinem callum inducere. Est etiam πλέον Hippocrati lib. de artic. tritus locus in quo articulus affecerit aut moram fecerit.

* Cap. 16. lib. 2.

ἀπὸ τῆς χρόι.] Hic verumq; cõprehendit Hip. tum solidarũ partium, tum humorum corporis compagem & constitutionem, eùm χρόιν & ξιν ponit; ξις enim ἀφέσεως est ἐλάττων ἢ μᾶλλον γε scribit Galenus lib. ad Thrasib. & partes solitas cõplectitur. χρὼς verò ἀφέσεως est ἐλάττων, humores & venosum genus complectens, quibus ἕξις opponitur Gal. lib. 4. salub. Aut certè hic χρὼς corporis habitudinem affectumq; significat velut capitis Gal. lib. 3. de caut. pulf. ἕξις verò ἢ τῶν σώματος ἢ παντὸς μορίου humidioris à natura initio inclinati.

Vtramque verò comprehendit per χίσιν lib.de art.cùm scribit: διαφέρει μὲν τοι ἡ χίσις τὸ σώματος. τοῖσιν μὲν γὰρ εὖ ἔχουσι τὸ γῆρας & σταρκωμένοισιν ἐκπίπτει τι ῥᾷον, ἐμπίπτει τι χαλεπώτερον, ὅταν ὑπὸ ἀωρίῃ τι λεπτύνεται ἡ ἀζαρκότερα ἔωσι, τότε ἐκπίπτει τε μᾶλλον, ἐμπίπτει τε ῥᾷον. Illic enim χίσις corporis constitutionem significat,quæ in gracilitate aut crassitudine spectatur. Ætas autem puerilis quæ plurimo humore madet,faciles articulorum luxationes facit. A

τὸ ὑπόμυξον ἀφλέγματον] Hoc duplicem habere sensum potest. Superioribus namque iunctum, articulos quibus mucus subest sine inflammatione facilè excidere significat, velut in carne expertibus & macilentis contingere scribit lib. de artic. ἀπὸ γὰρ ἡ μύξα πλείων ὑπάρχει τῷ μεταξὺ μὴ ξυῷ φλεγμονῇ, ἡ ὅτως αὖ ὀλεθρὸν ἔπι. μυξωδέστερα γὰρ τὰ πίπτοντα τὰ ἄρθρα τοῖσιν ἀσάρκοισιν, ἢ τοῖσι σταρκωμένοισι ἔστιν. ἀφλέγματον autem additur,quia inflammatio quodammodo articulos vincit & constringit. Quod etiam scribitur lib. de artic. ἐνίοισι μὲν τοι ξυῷ φλεγμονῇ μύξα ὑπερῤῥύηκε, ἡ φλεγμονὴ δι' ὅλου ἔχει τὸ ἄρθρον. διὰ τοῦτο μάλα ἐκπίπτει τὰ ὑπόμυξα, ἐκπίπτοντα δὲ εἰ μὴ, ἧσσον, ἢ ἐλάσσων φλεγμονῆς ὑπεγένετο. At si secùm istud legatur, τὸ ὑπόμυξον ἀφλέγματον, vt fecit Caluus,hunc sensum habebit, quod mucore redundat,nulla inflammatione tentari,velut humidioribus partibus contingit. Scribit namque lib. de art. ἔστιν ὅτε πλεγμαίνουσι τοῖσιν ὑγροῖσιν ἢ πίοσιν ἀσάρκοισιν, ἢ τοῖσι σκιληροῖσι ἢ σταρκωμένοισι. B

Quibus vlcera statim facta sunt, aut ossibus cute extãtibus,aut postea ex pruritu aut asperitate,ea quidem vbi senseris confestim soluito, vlceri cerato picato impositoq; fasciæ initio super vulnus iniecto, ac in reliquis perinde te gerito ac si ea parte læsio nulla existeret. Hoc namq; modo ea pars maximè extenuabitur,& citissimè circumabrupta excidet, & repurgata vlcera celerrimè coalescent. Ferulæ verò neq; ad ipsum vlcus admouendæ, neq; apprimendæ. Et in quibus non magna ossa absunt ita se gerendum, & in quibus magna ossa absunt, & cùm multa suppuratio adsit, non ampliùs ista neq; eodem modo facienda, sed nudatur pars recrementorum quæ moram traxerunt gratia. At quæcunque magna ossa cute eminent, iis, siue reponantur, siue non, deligatio quidem nõ conuenit sed distensio. Orbes conficiuntur quales compedes, quorum vnus quidem iuxta malleolum, alter ad genu in crure adaptetur. Hi lati, leues & validi sunto,circulos habentes. Virgæ autem corneæ eam conuenientem,tum magnitudinem,tum crassitudinem habeant, vt distensionem moliantur. Habenas verò vtrinque in extremis finibus habeant, quibus ad annulos alligentur,ita vt extremi fines orbibus innixi, vim adhibeant. Curationem perficiunt ceratum picatum calidum,habitus corporis, pedis & coxendicis positio,exquisita victus ratio. Quæ supereminent ossa,eodem aut postero die reponito,quarto aut quinto die minimè,sed vbi gracilia euaserint. Repositio verò per vectium molitionem facienda est, aut ossis quod reponitur, si firmamẽtum non habeat, impedimenta præcidenda. Quinetiam nudata ossa decident, & breuiora membra euadent. At articuli partim quidem magis, partim verò minùs luxantur, & qui quidem minùs,facilè reconduntur. Quibusdam quoque maiora tum ossium,tum neruorum, & articulorum ac carnium vitia contingunt. Femur autem & brachium quàm simili inter se modo excidunt. C D E F

Οἷσιν ἕλκεα ἐγήμετο, ἢ αὐτίκα, ἢ ὀστέων ἐξιόντων, ἢ ἔπειτα, ἢ κνησμῶν, ἢ τηκεδόνων. τοῖσι μὲν οὖν οἷσι μὲν αἰσθῇ βύθεως λύσας πιαστρὸν ὅτι τὸ ἕλκος ὀπιθεῖς, ὀπιθεῖν ὡς ὅτι τὸ ἕλκος πρῆγμον τοῦ ἀρχοῦ βαλλόμενος. καὶ τ' ἄλλα ὡς οὐ ταύτη τὸ σύνεος ἐόντες. οὕτω γὰρ ἂν τὸ ἰχνιότατον, καὶ ἐκπέσῃ τάχιστα καὶ ἐπιῤῥήξει), καὶ καθαρθέντα τάχιστα φύσει). ναρθηκες δὲ μήτε κατ' ἀσθενὸν πρήσσειν, μήτε πιέζειν. καὶ ὧν ὀστέα μὴ μεγάλα ἀπέπεσεν. ὧν δὲ μεγάλα, ὅτω ποιεῖν. πολλὴ γὰρ ἐμπύησις. ἐς ταῦτ' οὐκ ἐπὶ ὕστερον, ἀλλ' αὐέψυκε) τὴν ὑπόστασίων ἕνεκα. τὰ δὲ τοιαῦτα ὁπόσα ἀξέχει. καὶ εἴ τε ἐραδληθῇ, εἴ τε μὴ, ὀπιθεῖσις μὲν οὐκ ὀπιτήδειον. διάτασις δὲ, σφαῖραι πεπηγυῖαι, οἷα πέδαι. ἡ μὲν πρὸς σφυρὸν, ἡ δὲ πρὸς γόνυ ἐς κνήμιον. τὰ λαβίδια. πρόσωπα. χρίκοις ἔχουσαι. ῥάδδοι τε σύμμετροι κεφαλῆς, καὶ μῆκος καὶ πάχος, ὥστε διατείνειν. ἐμπίπτια δὲ ἐξ ἄκρων ἀμφοτέρωθεν ἔχοντα ἐς τὸν χρίκοις ἐνδεδέσθω. ὡς τὰ ἄκρα ἐς τὰς σφαίρας ἐνσπειζόμενα διαναγκάζῃ. ἴσοις δὲ πιαστρὴ θερμὴ. σχήματα καὶ ποδὸς θέσις καὶ ἰσχίου. δίαιτα ἀτρεκὴς. ἐμβάλλειν τὰ ἰσχία τὰ ὑποβρίχοντα αὖθημερὸν, ἢ δευτεραῖα. τεταρταῖα δὲ ἢ πεμπταῖα μὴ, ἀλλ' ἐπὶ ἰσχνά ἢ. ἡ δὲ ἐμβολὴ τοῖσι μοχλίσκοισιν, ἢ ὃ ἐμβεβλημένον τὸ ὀστέου ἐῶ μὴ ἔχη ἀποστήριξιν, ἀποτρίσας τὴν κωλύοντα. ἀτὰρ καὶ ὡς τὰ φιλωθέντα ἀποπέσῃ τε καὶ βραχύτερα τὰ μέλεα. τὰ δὲ ἄρθρα, τὰ μὲν πλέον, τὰ δὲ μεῖον ὀλισθαίνει. καὶ τὰ μὲν μεῖον, ἐμβαλεῖν ῥᾴδιον. τὰ δὲ μέζοις τοῖς τὰ κακώσιας. καὶ ὀστέων. καὶ νεύρων. καὶ ἀρθρέων. καὶ σαρκῶν. καὶ χηλῆς. μηρὸς δὲ καὶ βραχίων, ὁμοιότατα ἐκπίπτουσιν.

[22] οἷσιν ἕλκεα ἐγήμετο] Ista ad curationem & deligationem fracturarum vbi cutis vulnus accessit referenda sunt, de quibus agitur lib.de fract.easq; velut simplices fracturas absque vlcere curari præcipit. ἢ κνησμῶν, ἢ τηκεδόνων]Hæ sunt vlcerum causæ.Vlcus enim fit(vt scribitur lib.de fract.) ἢ ὅτῳσιν ὀθονίοισιν μᾶλλον πεχθέντος, ἢ ὑπὸ ναρθηκος ἐπέδρης, ἢ ὑπὸ ἄλλης πιέσιος. πιαστρὸν ὅτι τὸ ἕλκος] Sic lib.de fract.in vlceribus,aut pruritu,aut ex deligatione,aut alioqui vehementiore adstrictione excitatis,statim resolutis fasciis,ceratum picatum admoueri vult.Alioqui ceratum picatum in vlceribus cum fracturis ad pus mouendum & dolorem sedandum in inflammationis metu conuenit,& in fracturis cum vlcere adhiberi præcipit Hip. Notas autẽ vlceris deprehendendi ponit lib.de fract.

ὀπιθεῖν ὡς ὅτι τὸ ἕλκος] Istam deligationem prosequitur lib.de fract. καὶ τ' ἄλλα ὡς ἐ ταύτη] Hæc eo mihi sensu dici videtur,vt in reliquis perinde te geras ac si simplex fractura & absq; vlcere foret. Sic enim passim eam curationem probat Hip.Potest & ad fasciarum deligationem referri,quas vlceri primùm impositas,vlcere ipso longè latiores esse,& vlteriùs procedere oportet.Quod his verbis scribitur lib.de fract.καὶ ὧ ἂν πρόσῃτῳ ὀπιθέντι,συνκωΐζεσι τὸ ἕλκος πλατύτερον. τὰ γὰρ στενώτερα τοῦ ἕλκος ζώσαντα ἔχει τὸ ἕλκος. τὸ δὲ χρὴ, ἀλλ' ἀωρίῃσι πρόσθολὴ ὅλον κατέχειν τὸ ἕλκος. Istumq; sensum secutus videtur Caluus. ὅτῳ γὰρ ἀπὸ τῶν ἰσχνότατον] Hoc de partibus quæ vlcus ambiunt intelligendum,quas proba deligatione & curatione maximè extenuatas esse conuenit: alioqui si malè deligentur aut curentur,intumescunt & inflammantur. Scribit namque lib.de fract. ἀνάγκη γὰρ μὴ ὀρθῶς ὀπιθεωθῆναι τὸ οἴδεος ἐξαείρεσθαι ἐς ἀπὸ τὸ ἕλκος. Et rursus: ἐς ἓν κῆ λόγον τὰ εἰκότα ξυνῆκται, ἰσχνότερον μὲν αἰεὶ εὐεδώσεται τὸ κῆ τοῦ ἕλκος. ἰσχνὸν δὲ καὶ τὸ ἄλλο πᾶν τὸ ὑπὸ τοῦ ὀπιθέσιος κατεχόμενον. Et ibidem quoque : πάντων δὲ τούτων αἴτιον ὅτι ἰσχνὸν μὲν τὸ κῆ τοῦ ἕλκος χρεῖον γίνεται, ἰσχνὰ δὲ τὰ περίοντα. ἐκπίσῃ τάχιστα] ἐκπίσῃ malim. Istud autem de carunculis denigratis aut emortuis,quas in vlcere suppurari & decidere oportet intelligendum. De quibus scribitur lib.de fract. ὅσα τε σαρκία ἐν τῷ τρώματι ἐμαλάχθη καὶ ἐδυνατώθη, τοσοῦτον προῤῥήγνυται καὶ ἐκπίπτει ὅτι ταύτῃ τῇ ἰητρείῃ, ἧσσον τῆσιν ἄλλῃσιν. Et rursus:λυῶ τε γὰρ σαρξ, λυῶ τε νεῦρον μελαινόμενα προσκεπσείται. Ibidem quoque: εἰ δέοιτ' ἂν χρὼς, ἢ τε σαρξ, εἴ τε νεῦρον τὸ ἐκπεσούμενον ἔστιν, ὅπ ὅτῳ πολλῷ μᾶλλον ἧσσον νέωνται ὁπὸ πλεῖον, πολλῷ δὲ ἧσσον ἐκπεσέται, πολλῷ δὲ ἰσχνότερα τὰ προσίχοντα ἔσται, καὶ ὅπως ἀσπαλιῶς τὰ ὀδόντια, ὅταν ἐκ τοῦ ῥιζέων τὰ φαρμάκων ὅτι τὸ ἕλκος. καὶ ὅτι καὶ ἐκπίσῃ, τὸ ἐκπυησούμενον ἧσσον τε σαρκῶται ἐκείνως ἢ ἑτέρως ἐπιτευόμενον, καὶ ἧσσον ὠτειλᾶται.

καὶ καθαρθέντα] Vlcus medicamentis nutritum & repurgatum facilè coalescit & ad cicatricem perducit. σαρκᾶσθαι καὶ ὠτειλᾶσθαι dicitur lib.de fract.& ὠτειλαὶ ὁρμᾶσθαι, quod hîc φύεσθαι.

ναρθηκας] ναρθηκας lego. De his autem scribitur lib.de fract. τοὺς δὲ ναρθηκας δεῖ προσπήγνυσθαι. Et rursus : ναρθηκας δὲ μὴ προσπήγνυσθαι, ἀπρεμέως δὲ ὅτι μάλιστα ἢ τὸ προσῆκον. Illud autem μήτε πιέζειν, ad ferularum appositionem referri potest, quas neque è regione vlceris, neque vehementiùs apprimendas, sed laxiores admouendas præcipit lib.de fract.

A ἐν ὧν ὀστέα ὠὶ μείζονα] Hic ossium abscentiam πάθος ὀστέων ἀπόστασιν & discessionem vocat. Sensus autem est, & quibus paruorum ossium, & quibus magnorum discessio futura est, eodem modo tum in distensionibus membrorum, tum in cerati picati admotione ac deligatione se gerendum, nisi quòd quibus magna ossa discessionem factura sunt, cùm multa suppuratio subeat, laxiores multo fasciis ad puris emissionem esse oporteat, vlcusque ad curationem nudatum, & vinculis relaxatis, medicamentis nutriendam & recreandam. Id enim αἰκαψύχειν τὸ ἕλκος dicitur. Lib. verò de fract. in quo ea curatio variet satis indicatur. Hic quoque ἔκπυσις dicuntur, puris & sordium quas vacuari oportet, concretiones & moræ, velut ἔκπυσις πυώδης vocat lib. de artic. τὰς ἐνδεῦν μονὰς τῆς ὠχλήσεως, ἃ περιέμενε ἐκκρίνεσθαι. Quid enim sedimenti aut suppuramenti causa hic velit Caluus, non satis intelligo.

πολλὴ δὲ ἐμπύησις] Ea est abscessuri ossis nota certissima quæ scribitur lib. de fract. σημεῖον δὲ πότε μὲν μέλλει ὀστέων ἀπόστασις ἔσεσθαι ἐπὶ τῷ πρόσθεν τύπῳ τὸ ἐντρέφεται. πύον γὰρ συχνὸν ῥεῖ ἐκ τοῦ ἕλκεος, καὶ ὀρθὰ φαίνεται.

B τὰ δὲ μέγιστα] In magnis ossibus cute eminentibus & fractis distensio conuenit, non deligatio, qualis fractaris est idonea, κατάγματα vocant, sed splenia & plagulæ.

σφᾶραι πεπαθεῖσαι] Hanc distensionem in cruce per virgas corneas orbibus scorteis ex aluta Ægyptia compactis insertas, describit lib. de fract.

εἶαι πέδαι] Istud explicatur lib. de fract. his verbis: ἀνάγκη δύο σφᾶρας ῥάψαντα ἐκ σύριγγος αἰγυπτίης, μέγεθος οἷας φορέουσιν οἱ ἐκ τῶν μεγάλων πέδησιν παῖδες χρόνον πεπαιδευμένοι. Vt mirum subeat cur Caluus istud de pueris intellexerit, cum quales pueris conficiendas dixerit, nisi si οἷα παῖδες legisse videtur, quæ tamen lectio nullum satis idoneum sensum efficit, & Galenus Comm. 3. in lib. de fract. diuersis verbis scripserit, pilas istas non tales esse debere neque omninò rotundas, quales sunt eæ quibus pueri ludere solent. Hic verò manuscripta exemplaria cum Asulano πέδαις legunt, vt sit, quales compedibus conueniunt.

C κρίκους ἔχουσι] Hic annulos & circulos vocat, quæ ansas lib. de fract. & sinus vtrinque à lateribus binos orbibus insertos, velut retinacula quædam ex duplici aut simplici loro vtrinque appensa.

ῥαβδοὶ δὲ συμμετροι] Lib. de fract. æquales inter se virgas corneas magnitudine esse vult, crassitudine verò digitali, eásque longitudine, vt inflexæ in appensa retinacula aptè inserantur.

ὡς τὰ ἄκρα] Lib. de fract. eam vult adhiberi diligentiam, vt extremi fustium fines in cutem ipsam non incumbant, sed suspensi in appendicibus spirarum infixi innitantur.

σχήματα δὲ ποδὸς θέσις] σχήματα vocat membri fracti habitum, quo rectè disponitur & collocatur. Pedis autem ea est positio, vt sursum magis quam deorsum vergat. Huc verò spectat quod scribitur lib. de fract. ὅσους δὲ μὴ οἷόν τε ὀρθοῦσθαι ἀνάγκη δέκα τινὰ τῶν ὑπνωμένων τρόπων, ἢ τὸν ὑπτιάζοντα, τούτους δεῖ πλείστης χρόνου πειρᾶσθαι, ἕως εὑρίσκωσι τὸ κατηγὲς τοῦ σώματος, κατ' ἰδιωτείαν θεραπεύοντα ἕκαστον, καὶ τοῦ αὐστέρου δὲ μᾶλλον ἢ καταστέρου.

D ἀλλ' ἐπὶ ἰσχνὰ δέ] ἰσχνὰ legunt codices manuscripti cum Asulano, quam lectionem secutus est Caluus, sed ἰσχνὰ malim, vt sit, vbi inflammationis tempus præterijt, quo tempore, quæ per inflammationem intumescebant partes, dolore irritata flexione, subsidunt & graciliscant, eoq; etiam tempore ossa laxiora & ad repositionem accommodata magis existunt, vt scribitur lib. de fract. ἐν γὰρ τῇ φλεγμονῇ τὸν ὀδυνῶντα μάλιστα παυλαύσειν, καὶ τὰ ὀστέα χαλατὰ καὶ εὐθέτα καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας αὐτά. Hic verò locus ad eos spectat qui primis diebus dolorem mitigantibus medicamentis ad fracturas vtebantur, tertio verò aut quarto die distētionem & deligationem accommodabant, quam curationis rationem improbat Hippocrates lib. de fract. πάσῃ γὰρ χρὴ (vt scribitur) τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ συνελίζειν πάντα τὰ ἄκρα, ὡς ἐπὶ κεφαλαίῳ ἐρῆσθαι καὶ μηλώσεις καὶ πόσις φυλάσσεσθαι χρὴ, ἐν ταύτῃσι τῇσιν ἡμέρῃσι, καὶ ἐκβάσιος ἄλλοισι τρώμασιν ἀρεστῶ. τὸ δὲ ἐπὶ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τοῖσι πλείστοισιν ἤδη τρώματα τίκτει πολλὰ πολυπόδεα, καὶ ἕλκεα ἐς φλεγμονὰς ἀναβαρύτερα ἐμοὶ, καὶ ἕλκεα αὖ ἐς συντηξίας. ἓν. Ἐμοὶ μᾶλλον πολλῷ ἄξιον τοῦτο μάθημα ἢ πρὸ τοῦ ἄλλο. Codices verò manuscripti Regij ἀνθημερεινὸν pro ἀνθημεραῖα habent.

ἢ δι' ἐμβολῆς] Istam per vectium molitionem repositionem exponit Hippocrates lib. de fract.

ὠὰ μὴ ἰσχνὰ ἐπιδέξιά] Non dexia vocat, firmam sedem vbi ossa firmari aut resondi nequeunt, & aliquid repositionem impedit, aut

E vbi ossa subleuantur, & subnascente carne multoq; redundante pure fluctuant, quod in discessuris ossibus manifestum est. ἐν γὰρ τῷ ἀποφυσιοῦσθαι σάρκας καὶ πύον ἀνω, κύτα μετεωρίζουσι τὰ ὀστέα, ὥστε δεῖ τὸ πολύ. Deciduorum verò ossium causas explicat lib. de fract. his verbis: ἔστι γὰρ ὅτε ἐξίσχει δεῖ τῶν ἄκρων χρὼ, ὠὰ μὴ δυνάμενα ἐμβάλλειν. μαρτυρέει δέ μοι ἀπὸ ὀστέων ἀπορρηγνυμένων, ὠὰ τε ἀσπὶς ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐπιβάλλεται, καὶ ἐν τοῖσι τοιούτοισι ἐπιγίνεται ἔλκεα ἀνάντεα καὶ δύσκολα ἰήσασθαι. ἐπὴν δὲ ἐκπέσῃ τὸ ὀστέον, ἐπιγίνεται ἐπὶ τῷ ἕλκεϊ σὰρξ ὑγρὴ καὶ ἀνώμαλος, καὶ ἐπὶ πολὺ ἐπιρρεῖ ἰχὼρ πολύς. Deciduorum autem ossium discedere opus est: ἀπιέναι γὰρ χρὴ (vt scribitur lib. de fract.) ὅπῃ περ ἀνάγκη θερμύτερα τὰ τύματα. ταῦτη γὰρ ἀμείνω, ὧν ἀμφότερα τὰ ὀστέα καταπυόμενα καὶ παρηλαγμένα ἐκπίπτει, καὶ οἷς ὅλως καὶ ὁκόσῳ τῷ ὀστέῳ ἄπεστι.

τὰ δὲ ἄρθρα] Articulorum luxationes non paruo differimine inter se discrepant, dum magis & minus contingunt, quippe cùm aliæ multum præter naturam, aliæ parum recedant, magisque & minùs alterutræ id patiantur. Integer verò locus scribitur lib. de artic. qui alioqui hic diminutus videtur. ὡς μὲν οὖν ἐν κεφαλαίῳ ἀρίστῃς, τὰ ἄρθρα τὰ ἐκπίπτοντα καὶ τὰ ἐλισθάνοντα, αἵπερ αὐτὰ ἰσοπίπτειν ἐκπίπτει

F καὶ ἐλισθάνει. ἄλλοτε δὲ πολὺ πλείονα, ἄλλοτε δὲ πολὺ ἐλάσσονα, καὶ οἵσι μὲν αἰεὶ πλέον ὀλισθάνῃ καὶ ἐκπίπτῃ χαλεπώτερα ἐμβάλλειν πέφυκεν ἐς ταῦτα ἐκ ὠὰ μὴ ἐμβιβάσῃ, μᾶλλόν τε καὶ ἐπιδηλότερα τοῖς περιοῦσι καὶ ἰσχνότερα ἴσχει τὰ τύματα, καὶ ὀστέων, καὶ σκελέων, καὶ χειμάτων. ὅταν δὲ μέσον ἐκπέσῃ καὶ ὀλισθάνῃ, ῥᾴδιον δὲ ἐμβάλλειν τὰ τοιαῦτα τῷ ὀστέῳ γίνεται.

μηρὸς δὲ καὶ βραχίων] Humeri & coxæ articulus simili inter se modo excidunt, & cùm eorum articulorum capita globosa ac rotunda, in cauitates orbicularibus supercilijs circumdatas inferantur, in iis luxationem omninò, non subluxationem fieri necesse est. Necesse enim est, vt statim vbi è cauitatibus aliquo modo excidunt, extra ipsas omninò elabantur. Sed tamen in his quoque contingit, vt modò multum, modo parum, præter naturam articuli excedant. Istud hic scribitur lib. de fract. τὰ μὲν ὠὰ ἄλλα αἰεὶ ἐκ πολλοῦ ἀφεστήκασι ἐς πόσον μὲν μείζον, ὅτε δὲ μᾶλλον τὸ ἐλισθῆναι πάντας μηδὲ δεῖσθαι βραχίονος κεφαλὰς ἐκβαλεῖν ἀπὸ ἑωυτῶν τὸ ἐκπίπτειν. ὅ τε δὲ τρογγύλαι μὲν αἱ κεφαλαὶ ἔασιν, ἁπλοῦ δὲ τρογγύλωσιν καὶ φαλακρὸν ἔχουσι. κυκλοτερεῖς δὲ αἱ κοιλίαι εἰσὶ, αἱ δεχόμεναι τὰς κεφαλάς, φυάζεται δὲ τῇσι κεφαλῇσι, ἀφ' ἑκάστου ὠὰ ἐσιν ὠυτῇσι τὸ ἥμισυ ἐκτετμῆσθαι τὸ ἄρθρον. ὀλισθάνει γὰρ αἰεὶ ἀφ' ἑκάστου τοιούτου ἐς τὸ ἔξω, ἢ ἐς τὸ ἔσω.

G

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΕΛΚΩΝ.

HIPPOCRATIS LIBER DE VLCERIBVS.

H Ἕλκεα ξύμπαντα ἀνάγκη τέλεον, πλὴν εἰ ὑπὸ ὠὰ μὴ ἐν ἄρθρῳ εἴη ὃ ἕλκος. ἐν γὰρ ξηρῷ τοῦ ὑγιέος ἐλευθερώτερόν ἐστι, καὶ ἐν ὑγρῷ τοῦ μὴ ὑγιέος. ἐν γὰρ ἕλκος, ὑγρὸν ἐστι. ἐν γὰρ ὑγιὲς, ξηρόν. αἰεὶ πιθανὸν ἐάν τι μένειν ἐστίν. οὐ γε μὴν καταπλάστου. ἐνθὲ καταπλάσσειν ἀνάγκη μάλιστα ἐστὶν ἔνια τῶν ἑλκέων. μᾶλλον γὰρ νεότροφα τῶν παλαιοτέρων, καὶ ἐν ἄρθροισιν ἀνάγκη. ὀλιγοσιτέειν τε ὡς μάλιστα καὶ ὕδωρ ξυμφέρει πᾶσι τοῖσι ἕλκεσι. μᾶλλον δὲ τοῖσι νεωτέροισι τῶν παλαιοτέρων. χωὶ ὅ, τι ἄλλο φλεγμαίνει ἕλκος, ἢ

VLcera quæcunq; ea sint, præter quàm vino madefieri nõ debẽt, nisi si art culos vlcus occupet. Quod enim siccum est ad sanũ, quod humidum ad vitiatum propius accedit. Est namq; vlcus humidum, sanum autem siccum. Præstat autẽ vinculo abstinere, nisi certè vbi cataplasma imponitur. Neq; in quibusdã vlceribus cataplasmate vti licet, idq; magis in recentibus quàm vetustis, & iis quæ articulos occupant. Paucus autẽ cibus & aquæ potio quam maximè omnibus vlceribus, magis tamẽ recẽtibus quàm vetustis cõfert, tum sicubi in vlcere inflammatio adest, aut

metuitur, aut vbi periculum est ne quid vitietur, vel cum articuli vlcera inflammatione tentantur, aut vbi conuulsionis metus impendet, & venter vulnus accepit: tum verò vel maximè, si caput & femur, vel quæuis alia pars fracturam senserit. Stare autē vlceri minimè cōuenit, idq; præsertim si in crure vlcus sit, immo neq; sedere, neq; ambulare. Verùm quies & ociū plurimùm conducunt. At recentia vlcera omnia, tum ipsa, tum ambientes partes, minimè inflammatione tentantur, si quis quàm celerrimè ad suppurationem adducat, neq; pus vlceris osculo interceptum supprimatur, aut si quis inhibeat ne ad pus nisi necessarium idq; paucissimum deuenient, sed quàm maximè siccet medicamento non molesto. Igneum namq; feruorem concipiunt, vbi horror ac pulsatio accesserit. Inflammatione siquidem tunc vlcera tentantur, cùm ad suppurationem tendunt. Suppurant autem alterato & calefacto sanguine, ita vt putrefactus in huiusmodi vlceribus in pus cōuertatur. At vbi cataplasmate opus esse visum fuerit, non ad ipsum vlcus, sed ad ambientes partes admouendum, quo via puri fiat, & quæ induruerunt emolliantur. Quod verò vlcus acuto telo incisum aut dissectum fuerit, medicamentum quod cruentis protinus imponitur, (ἔναιμον Græci vocant) & siccans quoddam quod suppurare vetet, admittit. Quæ caro à telo collisa aut cæsa est, ea ita curāda est, vt quàm celerrimè in pus vertatur. Nam cùm minùs inflammatione tentetur, tum necesse est carnes quæ collisæ cæsæq; sunt, putrefactas & in pus versas tabescere, deinde nouas carnes renasci. Omni recèns facto vlceri, præter quàm si in ventre sit, ex eo ipso vulnere sanguinem statim plus minúsve effluere expedit. Nam tum ipsum vlcus, tum quæ ipsum ambiunt partes minùs inflammatione vexantur. Quin & ab inueteratis vlceribus vt crebrò sanguis effluat, provt opportunum videbitur, tā ab ipsis vlceribus quàm à circumstantibus vlcus partibus, efficere conducit, tum præcipuè si in crure, aut pedis, aut manus digito vlcus sit, magis quàm in alia corporis parte. Exhausta enim sanguinis effluxu, sicciora ac minora euadunt. Eiusmodi namq; vlcera præcipuè quidem sanescere prohibet, tum demum verò reliqua etiam omnia, sanguinis putredo, & quod ex sanguinis mutatione est ortum. Post sanguinis effluxum, in his vlceribus spongiam densam, mollem, incisam, sicciorem, non humidiorem alligare conducit, aut spongiæ folia gracilia superimponere. Oleum verò & quæcumque mollitudinem & olei vim habent medicamenta, huiusmodi vlceribus minimè conferunt, nisi iam prorsus ad sanitatem tendant. Neq; recentibus vlceribus oleum, neque mollia, neque pinguia medicamenta conueniunt, tum vel maximè cùm vlcus copiosiore purgatione indigeat. Atque, vt vno verbo dicam, olei litu tum æstate, tum hyeme ad ea quæ huiusmodi medicamenta requirunt, vtendum.

μέλλει. καὶ ὅ, ἢ σφακελίσαι κίνδυνος. καὶ τοῖσιν ἕλκεσι καὶ φλέγμασι τοῖσιν ἐν τοῖσιν ἄρθροισι. καὶ ὅκου A
ἀσπασμὸς γένεσθαι κίνδυνος. καὶ τοῖσιν ἐν κοιλίῃ τρώμασι. πάντων δὲ μάλιστα τοῖσιν ἐν κεφαλῇ καὶ μηρῷ, καὶ
κατεαγόσι, καὶ ἄλλῳ ᾧ κατήξις γένηται. ἐξαίφνης δὲ ἐν τῷ ἕλκει ἥκιστα ξυμφέρει. καὶ μᾶλλον ἢν ἐν τῷ σκέλει
ἔχῃ ὁ ἕλκος. ἀλλ' οὐδὲ καθῆσθαι οὐδὲ περιβλέπεσθαι. ἡσυχίη γὰρ καὶ ἀτρεμίη ξυμφέρει μάλιστα. τὰ γὰρ νεότρω- B
τα ἕλκεα πάντα ἥκιστα αὐτὰ τε φλεγμαίνει αὐτά τε καὶ τὰ περιέχοντα. εἴπερ ἀφανίσει ὡς τάχιστα. καὶ ὃ
πῦον μὴ ἀπολαμβανόμενον ἀπὸ τοῦ ἕλκεος τοῦ σώματος ἴαχιτο. ἢ εἴ τις ἀποτρέποι ὅκως μὴ ἐς μέλλησει
ἀφανιοῦσαν, πλὴν τοῦ ἀναγκαίου πύου ὀλιγίστου. ἀγλαὸν ξηρὸν εἶναι ὡς μάλιστα φαρμάκῳ μὴ περισκελεῖ.
πυρώδεες γὰρ γίνεται ἐπὶ πολὺ φεῖκη ἐγγίνεται. καὶ σφυγμός. φλεγμαίνει γὰρ τὰ ἕλκεα ὅτε, ὁκόταν ἀφανιοῦσα μέλλῃ. ἀφανιεῖν δὲ ἀλλοιουμένου τοῦ αἵματος καὶ θερμαινόντος, ἕως ἂν πέπον πῦον γένηται τῶν τοιούτων ἑλκέων. ὅταν δοκέῃς δεῖσθαι καταπλάσιος, οὐ χρὴ ἀλλὰ τὸ ἕλκος καταπλάσσειν. ἀλλὰ τὰ περιέχοντα. ὅκως τὸ πῦον ἀποχωρέῃ, καὶ τὰ σκληρωθέντα μαλαχθῇ. τῶν δὲ ἑλκέων, ὅταν μὲν αἱ ὀξεῖ βέλει D
ἀφανισθῇ ἢ ἀφαιρεθῇ, ἐνδέχεται ἔναιμον φάρμακον. καὶ τὸ κωλύον ἀφανιεῖν αἰσχρηρὸν ἢ ἢν τις ὑπὸ τοῦ βέλεος ἐφλάσθη καὶ σκόπει ὀρθῶς. ταύτῃ δὲ ἰητρεύειν, ὅκως ἀφανὲς ὡς τάχιστα γένηται. ἥσσον τε γὰρ φλεγμαίνει, καὶ αἱ ἀνάγκαι τὰς ὀρθὰς τὰς φλαθείσας καὶ κοπείσας, καὶ ταπείσας, καὶ πῦον γλωμώδεας, ἐκτακεῖσαι. ἔπειτα βλαστάνειν νέας σάρκας. ἕλκεϊ νεοτρώτῳ πάντι πλὴν ἐν κοιλίῃ ξυμφέρει, αἷμα ποιέειν, ἀπορρέειν πυκνά, ὅκως αἱ δοκέῃ χαλεὸς εἶναι. καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἑλκέων τῶν περιεχόντων ὁ ἕλκος. ἀγλαὸς τε καὶ ἢν ἐν κνήμῃ ἢ ὁ ἕλκος, ἢ ἐν δακτύλῳ ποδὸς, ἢ χειρός. μᾶλλον ἢ που ἀγλαὸν τὸ σῶμα. ἧσσον γὰρ ἀπορρέοντος τοῦ αἵματος, ξηρότερα καὶ μείονα ἰχναινόμενα. κωλύει μὲν γὰρ μάλιστα τὰ ἰσχνὰ ἕλκεα ὑγραίνεσθαι. ἔπειτα ἢν καὶ τὰ σύμπαντα αἵματος σπιδὼν, καὶ ἐξ αἵματος μεταστάσιος γένηται. ξυμφέρει δὲ μὴ τὸν τοῦ αἵματος ἀπορρόον, ὅτι τῶν τοιούτων ἑλκέων καὶ ἀσύγλον ὀπίσθειν, πυκνὸν καὶ μαλθακὸν τελμηνῶδον, ξηρότερον ἢ ὑγρότερον. ἢ ὅτι τὰ ἀσύγλα ἄνωθεν φύλλα ἰσχνὰ πίπτουσι. ἔλαιον δὲ καὶ ὅσα μαλθακώδεα, ἢ ἐλαιώδεα ὅτι φάρμακα, ἃ ξυμφέρει τοῖσι τοιούτοισιν ἕλκεσιν, ἢν μὴ πάνυ ἤδη πρὸς ὑγείην τείνῃ. οὐδὲ τοῖσι νεοτρώτοισιν ἕλκεσι ξυμφέρει ἔλαιον, οὐδὲ μαλθακώδεα, οὐδὲ θεατώδεα φάρμακα. δηλοῖ τε καὶ ὅτι ἂν δέῃ ἕλκος πλείονος καθάρσιος. ὃ δὲ ξύμπαν εἰπεῖν, ἐλαίῳ τὴν χρῖσιν ποιέεσθαι, καὶ ἐν θέρει καὶ ἐν χειμῶνι, πρὸς ἃ τῶν τοιούτων φαρμάκων δεόμεθα.

Ἕλκος cùm dicatur * Galeno omnis in quacumque parte ex erosione continuitatis solutio, præter eam quæ in osse fit, & πρηδὼν nominatur, hoc libro omnium vlcerum curatio, tam eorum quæ causa interna, quàm quæ causa externa excitauit, comprehenditur. Quibus peculiare nomen τρώματος imponitur, etsi sæpe τραῦμα & ἕλκος in eandem appellationis notionem incidunt, ac eam quæ in carne fit vnitatis solutionem significant. Cuius certè omnis curatio propriè hoc libro continetur, & à Galeno libro 3. & 4. Meth. medendi explicatur. Quanquam non desunt qui existiment, hic recentium, vt libro de vulneribus, inueteratorum & diuturnorum vlcerum curationem institui, his verbis inducti, quæ ex veteribus membranis Galeni Exegesi adscribuntur, ἕλκεα ἐν τῷ περὶ ἑλκῶν τὰ πρόσφατα ἰατρεύσεται κατὰ τὸν τῷ περὶ τραυμάτων καὶ βέλεων, τὰ χρόνια. Quæ etiam verba ex Scholio quodam in manuscriptis membranis huc adscribuntur. At vlcerum in vniuersum curationem proponit Hippocrates libro 1. περὶ γυναικείων, & paucissimis verbis comprehendit, ἰᾶσθαι δὲ τὰ ἕλκεα, ἀφλέγμαντα χρὴ ποιέειν, καὶ ἀνακαθαίρειν, καὶ ἀναπιμπλάναι, ἐς εἰς ὠτειλὰς ἄγειν, διδόναι δὲ ὕδωρ ἐς πόσιν. εἶναι δὲ μὴ σιτία πολλῆς. πολλὰ δὲ μή. Quæ fanè verba velut ἐν τύπῳ proposita, in hac vlcerum curatione imprimis sunt animaduer-

A maduertenda. Hunc autem esse germanum Hippocratis fœtum res ipsa clamat, & Galeni monimenta testantur, qui in hunc librum à se scriptos Commentarios sæpiùs inculcat, ac integros ex eo locos libris Methodi medendi explicat. Idem quoque scribit Com. 4. in lib. de art. hoc in libro curationis scopum ad siccitatem non adeo intendi, vt quæ libro de capitis vulneribus instituitur, siccitatem tamen hîc conuenire, quàm quæ fracturis debeatur. Hunc etiam libellum Erotianus in θεραπευτικοῖς numerat, & post librum de artic. collocat. * *Lib. de Constit. art.*

ἕλκεα ξύμπαντα] Hîc vlcus solum & ἀσαρκώδεα primum curandum suscipitur, eiusque sanandi prima indicatio proponitur. γὰρ ἦ ἕλκος ἐστὶν ἄνευ αἵματος τὸ ξηραίνεσθαι μετρίως, vt scribit † Galenus. ἦ ἕλκος autem addit, vt solius & simplicis vlceris hic curationem Hippocrate institui intelligamus. Est autem vlcus solum ab omni alio affectu liberum, neque vllum symptoma habet adiunctum. vlcus tantum est, cui nec cauitas adest, nec dolor, nec sordes, quodq; ipsum tantum vlceris sanationem desiderat, eamque (vt scribit †† Galenus) scopus est ἕνωσις, ἢ κόλλησις, ἢ σύμφυσις, ἢ σωτήρια. Quod certè probè præstare vinum potest, quod adstringat & B cat. Est igitur vinum (vt scribit ††† Galenus) ἄριστον φάρμακον ἑλκῶν ἁπάντων ἦ ἕλκη. Quale autem vinum esse debeat, nempe nigrum & adstringens, ac substantia crassum indicat Galenus Comment. 3. in lib de fract. & Comm 4. lib. de artic. vbi etiam in vlcerationibus cum vlcere, plagulas vino imbutas, aut humidum ceratum adhibet Hippocrates, lanasque sordidas vino & oleo imbuendas, iisque hyeme tepidis perfundendas consulit. πήγνυσθαι autem & ἐπιπήγνυσθαι δύσκριτον exponit Galenus Com. 4 in librum de artic. quod est madefacere, perfundere, irrigare. At verò libro de vulner. cap. capitis vlcera scribit, ἀσχημονέστερον συνίστασθαι, ἐάν τε ὑγρὸν. Hoc porrò initium explicat Galenus lib. 4. Meth. med.

† *Lib. 4. Meth.* †† *Lib. 3. Meth.* ††† *Lib. 3. Meth.*

τὸ δ' ἕλκος ὑγρὸν] Demonstratio est ex rei natura vlcus siccantibus indigere. Vlceratæ namque partes madent, sana & integra cutis sicca est. Ideoq; cùm sicca sint quæ sana sunt, siccantibus quæ vlcerata sunt curanda. Quam sanè mentem non assecutus videtur Caluus, cùm dixit humidum vlcus sanum non esse.

C ἀδύνατα καταπλάσσειν ἐνδεχόμενον] Cataplasma cùm leniat, relaxet, pus moueat & resoluat, quibusdam vlceribus ac præcipuè recentibus quæ glutinationem postulant, non admouendum. Et quemadmodum in aure fracta, πάντων καταπλασμάτων, πάνυ τε μαλθακῆς ἀπεχέσθαι præcipit Hippocrates libro de Fract. sed vel ea medicamenta quæ cruentis adhibentur admouet, vel aliquo alio medicamento mediocriter exiccante curationem aggrediendam præcipit: ita certè in vlceribus quæ siccari postulant, cataplasmate abstinendũ. Cataplasmata enim humores superuacuos præcipueque lentos & crassos concludunt, & digeri prohibent. Eadem quoque vt κίκι & βάρυτατα, καὶ φλαῦρα καὶ ὀσφραντικὰ, καὶ μύζαν τὸ ἔσω τοιοῦτον πλεῖον, κἀπιτήδεια σκιρρώσεως ἀσπρᾶς, cauet. " Hippocrates. Idem " quoque in fracturis cum vlcere, cataplasmata quæ ob inflammationem admouentur, ob inutile pondus, velut incommoda respuit. Cataplasmata autem ea intelligenda, quæ ex oleo, farina & aqua compositæ, relaxant & resoluunt, partemque quodammodo emolliunt ac effœminant. Alioqui certè lentum ex farina subactum quod siccat & lene est nari & auri fractæ cataplasmate adhibet Hippocrates. Et D Galenus similia ferè cataplasmata, quæ ex alica, aceto quoad intumescat, macerata, deinde trita, in palæstra adhibentur, probat Com. 2. in lib. de artic.

" *Lib. de Artic.* "" *Lib. de Fract.*

καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ἄρθροισιν] In articulis cataplasmata cùm emolliant & laxent, non probantur, sed eorum curatio exiccantibus perficitur. Ideoque Hippocrates lib. de artic. ad eorum curationem ea præcipuè ἔνιαυμα admittit, quæ cùm post longius tempus soluantur, irrigari inter solutiones queunt, qualia sunt, quæ magnam vim exiccandi habent. ὀλιγημερώτατα verò ἧσσ' ἐσαίωνα, καὶ ὅσα ῥηϊνὴν σφῆν καταλαμβάνεται, vt minùs idonea cauet. Sic quoque in articulorum curatione, non tantum cataplasmate, sed omni prorsus vinculo quod appressum & pondus inducit, abstinendum censet his verbis, καταδεῖν δ' μηδὲν μηδενί, μηδὲ ἐπιπλάσσειν. δι' γὰρ εἰδέναι χρὴ ὅτι πίεζει καὶ ἀχθοφορεῖν παῦει κακοήθεσιν τοιούτοισιν ὄζει.

E Ὃ δὲ πάνυ φλεγμαίνει ἕλκος] Ex inflammationis magnitudine oritur gangræna, ex qua deinde σφάκελος & puris corruptio, vt fertur Galenus Com. 4. in lib. de artic.

Ὃ φλέγμαση] Articulorum vlcera, ac præcipuè quidem, si luxatio aut fractura adsit, inflammatione, gangræna & conuulsione periclitantur, quibus inedia & vini abstinentia consulendum. φλέγμα autem hîc, vt & aliàs in Prognost. flammeũ ac igneum præter naturam, calorem significat. θερμασίαν παρὰ φύσιν exponit Galenus. ὅ γὰρ δὴ τὸ χυμὸν μὲν τὸν φλεγματικὸν ἡκιδθαι χρὴ νῦν ἐπ' αὐτοῦ λεγόμενον, καὶ τῷ λεξιν ἐν ᾗ φησιν. εἰ δ' αὖ καὶ τὸ ἔσωθεν ἐόν πλέγματος ἐγγίνεσθαι. πολλῷ γὰρ ἄμεινον ἀκούειν ὅτι τὸ παρὰ φύσιν θερμασίας τὸ φλογώδους σημεῖόν ἐστι τὸ φλέγμα. Idem quoque φλέγμα τῶν φλεγμονῶν indicare scribit in Exegesi, ὑπάρχειν δ' χυμὸν τῶν τὰ λοιπὰ ζῷα ψυχρὸν, de quo agitur amplissimè lib. 2. de differ. feb.

καὶ ἐν τοῖσιν ἐν κοιλίῃ τραύμασι] Hîc κοιλίη, vt & postea, ex Galeni explicatione venter tum superior, qui thorace, tum inferior, qui abdomine circumscribitur, intelligitur. Non paruum autem periculum adferunt tum thoracis tum ventris vulnera, ac præcipue si quod F interiorum viscerum sit vulneratum.

καὶ ἐν τοῖσιν ἐν κεφαλῇ καὶ μηρῷ καταγεῖσι] In capitis fracturis, propter partis præstantiam. femore autem, propter ossis magnitudinem, inflammationis metus impendet, ideoque victus tenuis imperandus. Sic lib. de Fract. vbi magna ossa, vt brachij & femoris, fracta sunt & cute eminent, in biliosis naturis mellam aqua dilutam imperat Hippocrates: In aliis verò naturis aquæ potum consulit. Ac si febris adsit, in ea victus ratione diebus quatuordecim, sin minùs, diebus septem perseuerandum monet. Ad summum, in fracturis cum vlcere, tenuem victus rationem multis diebus imperat, tum verò vel maximè si ossa magna fracta sint aut cute eminent. τὰ μὲν δὴ διαίτας ἀκριβεστέρας καὶ πλέω χρόνον χρὴ ποιέεσθαι, οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἕλκεα γίνεται, καὶ οἷσιν ὀστέα ὀξέα ἔχει, καὶ τοῖσιν ἰσχυρῶς ἐπιπολῆς τοῖσι τραύμασιν ἀκριβεστέρας καὶ πολυχρονιωτέρας εἶ χρὴ τὰς δίαιτας.

ἑστάναι δ' ἐν τῷ ἕλκει] Stare & sedere vlceribus inimica sunt, quòd motus sint. Multa namque ad sensum immota videntur, quæ moueantur tamen. Quod indicat Galenus libro de tremore & palpit. vbi hunc locum his verbis explicat, τοῦτ' οὖν ὁ Ἱπποκράτης διδάσκει εἰπών. ἑστάναι ἕλκεσιν ἥκιστα συμφέρει, καὶ ἧσσον, ἐὰν ὀκνηρὸν ἔχῃ τὸ ἕλκος. οὐδὲ καθέσθαι. οὐδὲ παράπαν ἀναπαύεσθαι ἔχειν καὶ ἀτρεμίζειν ὡς ἥκιστα συμφέρει. τὸ γὰρ ἀτρεμίζειν καὶ ἡσυχάζειν, ὡς ὠφελοῦν ἐπαινῶ. τὸ δ' ἑστάναι καὶ καθῆσθαι φησὶ, ἥκιστα συμφέρειν. ἕτερον δὲ τὸ ἀτρεμίζειν καὶ ἡσυχάζειν ὑπάρχειν. ἐνταῦθα γὰρ καὶ τὸν μὲν βαστάζοντες τὸν κάμνοντα, καὶ ὀρθοῦντες, τὸ σῶμα, καὶ τὸν δ', τὸ δεξιώτατον ὦλένιον ἔλκον πεισάτωσαν, ὡς ἂν καὶ ἀκίνητος εἴη.

Ὃ τὰ νεύρωσα] Hîc etiam primam omnium sananderum vlcerum indicationem proponere videtur, nempe exiccationem, atque indicare velle ea omnia vlcera recentia siccari oportere, præter ea in quibus caro collisa est, & quàm celerrimè in pus verti debent. Quæ cùm ad suppurationem per medicamenta calida & humida, qualia sunt cataplasmata, ducantur, exiccationi maximè repugnant. Siccari autem maximè postulant, quæ sine contusione partes vulneratæ sunt, vt etiam postea dicet. Atque ea curatio, vt vlceris propria, maximè inflammationem arcet, si per medicamenta siccantia & quæ pus auertant fiat. Soli namque ij partium affectus siccandi sunt, in quibus pus fieri prohibemus. Quod etiam postea contendit Hippocrates, eamque sententiam probat Galenus lib. H 4. Meth. In qua certè explicanda, quòd admodum sit obscura, mirum in modum se torquent nonnulli. Mihi certè simplex omninò notio probatur vt vlcera recentia in quibus pus quàm celerrimè mouendum sit, minimè inflammatione tententur, tum etiam ea in quibus nullę partes contusæ sunt, ideoque ab his suppurantia summouemus: nec nisi paucum & necessarium pus habent, sed siccantibus medicamentis nutriuntur, maximè idoneis, non asperis aut mordentibus, sed blandis & lenibus: Id enim σκιρωτικὸς φάρμακον significat Galeno lib. 2. Curat. ad Glauconem, vbi huius quoque loci notionem his verbis adumbrat, ὁ δὲ τοῦ σκίρου. τῶν σκληρύνειν χρὴ, πάντες ἕλκους εἴτ' αὐξομένους, εἴτ' ἤδη συνιστωμένους, εἴπερ καὶ τραυματίαις εἰκὸς ἐγχωρεῖν. ὡς ξηραίνοντος μὲν αἱ ἐρύθεται. φάρμακον δ' ὡς Ἱπποκράτης φησὶ μὴ σκληρύνει, δυνάμει μὴ δάκνοντι μηδ' ἐρεθίζοντι σφοδρῶς πάλιν ἡκαλόντός τε καὶ μὴ σηπεδόνος εἶη. Est & σκιρωτὸς. σκληρὸς δυσκίνητος. Hesychio, & durum, asperum, intractabilem & molestum significat. Quò magis miror quod de medicamento vinculum non postulante & de perisceli de hîc multa adfert Vidus, & locum istum accipit, aut quod de crure nescio quid hîc nugatur Calius. Ea enim Galeni explicatio mihi vel proximè Hippocratis mentem exprimere videtur.

πυρώδεες γὰρ] Istud indicat solam & verè propriam esse vlcerum curationem quæ per siccantia non pus mouentia instituitur: quòd

pus μὴ σήψεως πύης γίνηται (vt loquitur * Galenus) quæ ſiccitati maximè repugnat. Putreſcentia namque & ſuppurantia à calido & humido ita affecta ſunt. Cum autem in puris ex ſanguine generatione, pars ferueat & inflammatione tentetur, ac pullet ex aphor. 21. lib. 7. neceſſe eſt tum dolorem ac vehementem febrem accedere, ex aph. 47. lib. 2. Quæ alteratio cùm partim à natura, partim à calido præter naturam fiat, hîc ab Hippocrate putredo, vt & Galeno Com. 1. in Progn. nominatur. Eidem tamen lib. 1. de diff. feb. & lib. 5. de fac. ſimpl. medic. & Com. 2. in lib. de rat. vict. in morb. ac. πῆξις dicitur, vt & πέπασμὸς aph. 7. ſect. 5. lib. 6. Epid. Mixta autem dicitur quodammodo eſſe mutatio & media ex ea quæ à natura & quæ præter naturam ſit lib. 5. de fac. ſimpl. medic. vt & Com. ad aphor. 47. lib. 2. ἡμιμόχθηρος μεταβολὴ vocatur. Qualis verò & quomodo alteratio in ſuppurantibus fiat, docet Galenus libr. 5. de facult. ſimp. medic. πυρώδεις autem ἕλκος idem quod πυρετώδεις ſignificat lib. de Fract. & σφυγμώδεις ob inflammationem, quæ ex mala deligandi ratione & compreſſione orta eſt. Illic enim πυρετώδεις pro πυρώδεις dici ſcribit Galenus.

* *Lib. 4 Meth.*

ὅταν δὴ κοίλης ἕλκεος] Cataplaſmata quæ per ὑπόπλασιν fiebant, cùm calefacerent, humectarent, lenirent, emollirent, puri mouendo erant idonea; ſed partibus vlcus ambientibus admouenda ſunt, non ipſi vlceri, ne viam puri præcludant. Qua in re multum vulgo peccatur à noſtris Chirurgis, qui etiam in omnibus vlceribus vt plurimùm puri mouendo elaborant. Quomodo autem pus mouentia emolliant, & quà ab emollientibus diſcrepent, docet Galenus lib. 5. de facult. ſimp. med. B

ἢν δ' ἐν ἕλκεϊ] Hunc locum bis adducit Galenus lib. 4. Meth. med. cumq; explicat. Sed primo loco vitioſa ſunt noſtra exemplaria, vt ſatis patet. Hîc autem ἀναξηραίνον τι lego ex Galeno. ὕπο ὑπὸ τὸ βίλεος] ὅπως legit Galenus lib. 4. Meth. Idem verò ferè ſcribitur libro de vulner. capitis cùm in vulnere capitis cum colliſo ſtatim ſuppurationem conſulit his verbis, κακὸν δ' ἢν ὑγρόν τι ᾖ) τὸ σάρκα ἐν τῷ ἕλκει ἢ μυδάσαν, ἢ ὑπὸ πολὺν χρόνον καθαίρεσθαι· ἀλλὰ χρὴ δέρτυνον μὲν ποιῆσαι τὸ ἕλκος· ὡς τάχιστα. ὅταν δὲ αὖ ἄνισα φλεγμήνῃ τὰ χείλεα τοῦ ἕλκεος, ἢ τελέσῃ καθαρὸν ἐὸν. αὐάνειν δὲ ἔχει ταῖς σάρκας ταῖς κοπείσας ἢ φλαδείας ὑπὸ τῶν βίλεος, ὑπὸ πύος, ἡμορρυΐας, ἐκπυκλώσεως. ἐπὶ δ' αὖ ὃ καθαρθῇ, ξηρότερον χρὴ ποιέειν τὸ ἕλκος· οὕτω δὲ αὖ τάχιστα ὑγιὲς γίνοιτο ξηρὴς σάρκος βλαστούσης ἢ μὴ ὑγρῆς. ἢ ὅπως ἂν αὖ ἐπισαρκίσῃ τὸ ἕλκος. C Ibidem quoque, αὐάνειν δὲ χρὴ ταῖς σάρκας ταῖς φλαδείσας ἢ κοπείσας πόσον ἡμορρυΐας ἐκπυκλώσεως.

ἕλκεϊ νεοτεύτῳ παντὶ] Hunc locum hunc in modum legendum eſſe & reſtituendum ex Galeno libr. 4. Meth. med. ſatis patet, hicque indicationem ſanandi vlceris ab affectus natura & magnitudine deſumi. Quare mirum vehementer ſubit codices omnes, tum manu ſcriptos tum publicatos, quos adhuc videre licuit, vitiatam iſtam lectionem magno conſenſu retinuiſſe, eamque contagionem ad codices Italicos peruenisse vt ſatis ex Caluo patet. Quonam enim alio loco quod de inueteratis vlceribus à Galeno ter refertur lib. 4. Meth. hic verò magno errore omittitur, aptiùs collocabitur? Deinde Galenus etiam ipſe ſtatim poſt ea quæ de recenti vlcere dicta ſunt ab Hippocrate, ſubiungi monet, vt cuiuis ſit facile hanc lectionem integram ex his Galeni verbis elicere. ἕλκει νεοτεύτῳ παντὶ, πλεῖω ἐν κοιλίῃ, συμφέρει ἐκ τῶν τρώματος αἷμα ῥυῆναι ἀωπὸς πλέον ἢ ἔλασσον. φλεγμαίνει γὰρ ἧσσον αὐτῷ τὸ ἕλκος, ἢ ἧττον ποιεῖται. μὴ δὲ παντελῶς ἐκ τοῦ πόρου ἕλκεϊ γε καμμυθρίου, ἀναμασθεὶς ὧν ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασι συγγράμμασι πολλάκις ὑπὲρ ἐμοῦ, μιμητέον ἀξιῶ εἶναι· ἢ ἰατρὸν, ἢ τὴν φύσεως μόνον, ἀλλὰ κἀκείνων ὅσα αὐτοματίζεται ὠφελεῖ, σαφῶς αἰσθόμενον τοῦ παλαιοῦ θερμοῦ τε καὶ ξηροῦ ἔχυρόν τε καὶ αὐστηρόν. ὡ γὰρ δὴ συμφέρει μὲν αἷμα ῥυῆναι τοῖς τοιούτοις, ἐκ ἐρρύη δ', τὸ λεῖπον αὖτὸν χρὴ θεραπεύειν. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ αὐτῷ ὧν ὑποφέρῃ. συναπτέον γοῦν τῷ θεραπεύοντι ῥητῷ τῷδ' ἢ φησὶ, ἢ ὅσα τῶν παλαιωμένων ἑλκέων ξυμφέρει αἷμα ποιεῖν ὑποῤῥέον πυκνά· ὅπως αὖ δύκιὴ καὶ ῥώς ἔῃ). ἢ ἀπ' αὐτῷ τῶν ἑλκέων, ἢ ὅσα τῶν θερμοτέρων τόπων τὸ ἕλκος. ὑπεδέ γὰρ θερμότερα, ἕλκει νεοτεύτῳ παντὶ ξυμφέρῃ αἷμα ῥυῆναι, γινώσκων ὡς ἐν μὲ τῷ πεπεπονισμένῳ μᾶλλον ἐσται, οἷόν τ' ἂν ποιῆσαι τὸν ὅτι τῶν τεσσάρων μόνον ἢ τῶν αὐτῶν ὑποῤῥυέντος· ἐξὸ τούτου δείκτεος τεθέικε τὸ, ὅσα τῶν παλαιωμένων ἑλκέων ἐξαιρεῖν τὸ αἷμα δεῖ. D

κωλύει μὲν γὰρ μάλιστα] ὑγραίνειν legunt exemplaria omnia tum manu ſcripta, tum publicè exarata, eamque lectionem ſecuti ſunt omnes interpretes, vt ſanguinis efflluxus vlcera huiuſmodi madeſcere prohibeat. Quod etſi verum eſt, Galeni tamen mihi magis lectio arridet, quam hîc ſecutus ſum, & pro ὑγραίνειν ὑγιαίνειν legendum eſſe cenſeo facili quidem lapſu. Eam enim quæ ab affectus κακοηθείᾳ aut malè affectæ partis natura indicatio ſumitur, ſecutus Hippocrates, vitioſi ſanguinis vacuationem ad vlceris curationem moliendam cenſet. Hic enim huiuſmodi inueterata vlcera vel maximè ſaneſcere prohibet, tum demum verò reliqua etiam omnia, nempe quod putreſcat & inflammationem excitet, & in pus tranſmutetur. Atque ea mihi videtur eſſe Hippocratis mens à Galeno his verbis lib 4. Meth. explicata, ἢ ὅσα τῶν παλαιωμένων ἑλκέων ξυμφέρει αἷμα ποιεῖν ὑποῤῥέον πυκνά, ὅπως αὖ δύκιὴ καὶ ῥώμος ἔῃ). ὑ τ' παλαιότητος δήπουθεν ἐνδειξαμένῳ τὸν θεραπείαν, ἀλλὰ τ μοχθηρίας τοῦ αἵματος. ὑπεῖρον γοῦν αὐτὸς εὐθὺς κωλύει γὰρ μάλιστα μὲν τὰ τοιαῦτα ἕλκεα ὑγιαίνειν, ἔπειτ' ἢ ἂν τ' ἄλλα σύμπαντα αἵματος σπανίσῃ, ἢ ὃ π' ἐξ αἵματος μεταβάσεως γένηται. E Non me latet alium eſſe longè Interpretibus ſenſum, nempe omnia à putrefacto ſanguine & in pus verſo mala oriri. Sed hic mihi ſenſus ad Hippocratis mentem proximè accedere videtur, præſertim cùm Galenum aſſertorem habeat, & magis ſit explicatus. Adde quòd primam & generalem vlcerum ſanationis indicationem, nempe exiccationem, ſemper ad oculos intendit.

ξυμφέρει δὲ μὴ τῷ τὸ αἷμα ὑποῤῥοῇ] Et id quoque maximè generalem vlcerum curationem ſpectat. Quo etiam refert Galenus lib. 4. Meth. med. qui ἢ particulam vim negandi hîc habere ſcribit (vt & aliàs Com. 3. in lib. κατ' ἰητρεῖον ex Homero probat) & ſiccantia omnia remedia ab Hippocrate adhiberi. Nam & ſpongia denſa, mollis, ſicca, & folia gracilia, aut verbaſci, aut trifolij, aut betæ, aut tuſſilaginis, vim ſiccandi habent. Hîc verò φύλλα συκῆ Cornarius (vt poſtea) legiſſe videtur, pro ἰσχνά. F

ἔλαιον δὲ ὃ ὅτι μαλθακώδεα] Hæc quoque ad curationis vlcerum ſummam indicationem ſpectant. Sunt autem hîc μαλθακώδεα, quæ mollitudinem & pinguedinem oleique naturam habent, qualia ſunt lenientia & mitigantia medicamenta, in quibus pinguedines, adipes, medullæ & reſinæ reponuntur. Ceram & ceratum quoque annumerat Galenus Comm. 4. in lib. de art. vbi huius etiam loci meminiſſe videtur. Sic quoque Galenus lib. 4. Com. pharmac. general. μαλθακώδη φάρμακα, quæ ſunt oleoſi generis ab Hippocrate dicta exponit, in quibus adipes, reſinas, ceram, ſebum etiam & œſypum reponit, nimirum hunc quoque locum ſubindicans, vbi etiam ea à malacticis diſtinguere videtur. Capite verò 6. lib. eiuſdē μαλθακώδη vocari ſcribit Hippocrati, medicamenta quæ innatam habent humiditatem, qualis eſt in pinguibus & oleoſis medicamentis, & in ipſo quidem oleo & aqua. Olei autem litus, tum hyeme, tum æſtate, quomodo in iis quæ huius generis facultatem requirunt, adhibendus ſit, docet Hippocrates, eius vſum in lanis ſordidis ad luxationes cum vlcere conſulens, quem etiam explicat Galenus Com. 4. in lib. de art. G

In magna vlcerum parte inferiorem aluum purgare conuenit, tum etiam in vulneribus capitis, & ventris, & articulorum, tum in quibus partis corruptela imminet, itemque in his quæ futuram poſtulant, & in his quæ excedunt & ſerpunt, tum aliàs in his vlceribus quæ inueterauerunt, & quæ deligationē poſtulant. At neq; vbi deligatione vti, aut medicamenta vlceri imponere voles, id priùs quā vlcus valde ſiccum reddideris, moliaris oportet, tum verò vtiliter imponas. Sæpiùs verò vlcus ſpongia abſtergendum, itemque linteum ſiccum & mundum crebrò adhibendum, tum demum medicamentū quod vtile videatur impoſitum alligandū, aut ſine vinculo relinquendum. Vlceribus plærisque calidum anni tempus magis quàm hyems conducit, præter quàm iis quæ ſunt in capite & ventre, magis tamen æquino-

* Ὑποκάθαρσις τῆς κάτω κοιλίης ξυμφέρει τοῖσι πλείστοισι τῶν ἑλκέων καὶ ἐν τρώμασιν ἐν κεφαλῇ σιδοῦσι, καὶ ἐν κοιλίῃ καὶ ἐν ἄρθροισι, καὶ ὅσα σφακελίσαι κίνδυνος ἢ ὀστᾶ ῥαγῆναι, ἢ τοῖσιν ἐαθισμένοισι καὶ ἑρπητικοῖσι. ἢ τοῖσιν ἤδη πεπαλαιωμένοισιν ἕλκεσι. ἐν ὅπῃ αὖ μέλλῃ ὑπιδεῖν, ἢ χρή. οὐδὲ ἐμπλάσσειν τὰ φάρμακα, πρὶν ἂν πολὺ ξηρὸν ποιήσῃς τὸ ἕλκος. ὅτε δὲ δεῖ προσπλάσσειν, αἰεὶ σοβλίζειν δὲ τὸ ἕλκος πολλάκις σοβλῶ. ἢ αὖθις ὀθόνιον ξηρὸν καὶ καθαρὸν προσέχων πολλάκις. ὅτω δὲ ὑπιδεῖς τὸ φάρμακον τὸ δυκέον ξυμφέρῃ, ὑπιδεῖν, ἢ μὴ ὑπιδεῖν. ἕλκεσι τοῖσι πλείστοισιν, ὥρη ἡ θερμοτέρη ξυμφορωτέρη τοῦ χειμῶνος, πλεῖστοισιν ἐν κεφαλῇ καὶ κοιλίῃ. μᾶλλον δ' ἡ ἰσημεριή. τὰ

A ρίνη. Τὰ ἕλκεα ὑπόξηρα αἰεὶ καθαρτέον, καλῶς τε καὶ ἐς ὃ δέον ἀεί, ὅπῃ ὃ ξηροτέρου ποιῆται τὸ βλάστημα. Τοῦ δὲ ὑγροῦ μὴ ὑπερθερμότερα ὡς ὅπιστα πολύ. Διὸ ὑπόγειον οὖν ὀστέου ἀφίσταται, ἢ καυθῇ, ἢ τριωθῇ, ἢ ἀηδόνα τῶν ὀδόντων αἱ ὕλαι ποιλότεραι γίνωνται. Ἕλκεα δὲ κεκαθαρμένα, οὐκ ἐθέλει ξυνιέναι, ξυναρμόζειν, ἢ σὰρξ ἀύξεται. Διὸ τὰ πεπιεγμένα τῶν ἑλκέων, ἐς ἃ μὴ παύσηται τὸ

B φλεγμαίνειν, οὐκ ἐθέλει ξυνιέναι. Οὐδὲ ὧν τὰ περέχοντα τῶν ἑλκέων μελανθῇ, καὶ αἵματος σπιτώδεος, ἢ κύκλῳ περέχοντος τὸ ὑπερῤῥοῦν τοῦ αἵματος. Οὐδὲ τοῦτο ἐθέλει ξυνιέναι, διὸ μὴ τὰ πεπιεγμένα τῶν ἑλκέων, ὑγιέα ποιήσῃς.

dium. Vlcera quæ neq; probè neq; vt conuenit priùs assiduè repurgata, carné producere incipiunt, ea plurimùm carne superexcrescunt. Quæ verò probè & vt decet repurgata semper ad siccius, nisi sint cõtusa, curatione tendunt, iis ferè caro nõ excrescit. Quacunq; ex parte os aut vstũ, aut sectũ, aut quauis alia ratione secesserit, in huiusmodi vlceribus cicatrices cauæ fiũt. Non repurgata vlcera, neque si inter se adducantur, coire solent, neq; sua sponte coalescunt. Neque item coire solent quorum vlcus ambientes partes inflammatione vexantur, quandiu inflammatio perseuerat. Nec si quæ vlcus ambiunt nigredinem contrahant, aut sanguine putrescente, aut etiam varice sanguinis influxum suppeditante, id genus vlcera coire solent, nisi vlcus circumstantes partes sanas effeceris.

ὑποκάθαρσις] In vlcerum curatione affectus naturam & magnitudinem ad indicationem plurimùm valere hic locus indicat. Quem in sensum hunc locum Galenus fatissimis verbis explicat lib. 4. Meth. med. Ex quo huius loci integritas sic eruenda est: ὑποκάθαρσις τ' ἐστὶ τοῦ κοιλίης ξυνιόντος τοῖς πλείστοις τῶν ἑλκέων, ἢ ἐν τοῖσιν ἐν κεφαλῇ ἰσόπυοι, ἢ ἐν κοιλίῃ ἢ ἐν ἀρθρώσιν, ἢ ἔτι σπλάγχνοισι κατὰ ὧντ. ἢ ἔτ' ἐν μαπλεῖ, ἢ τοῖς ἐκτὸς ἐμφύσιν, ἢ ἔμπυον, ἢ τοῖσιν ὀγκώδεσι τοῖσι παλαιοῖσι ὠθώδεσι. τὰ ἕλκεα, ἢ ὁκόσα δ' ἂν μέλλῃ τις ὑποδήσειν, ὑποκάθαρσιν τ' ἐστὶ τοῦ κοιλίου.

C ἢ ὅπῃ ἂν μέλλῃ] Hanc lectionem etsi vitiosissimam retinent constantissime exemplaria omnia, tum manu scripta, tum publicata. Sed μέλλῃς aut μέλλοις ὑποδεῖν lego.

πολὺ τοῖσιν ἐν κεφαλῇ] Quod anni tempus æstate calidum putredinem magis & febres excitet in partibus venis, arteriis ac sanguine redundantibus, quale est caput & venter tum supremus, tum medius, in quo viscera continentur. Ideoque capitis vulneribus febris ad decimum quartum diem hyeme subolescit, eoque tempore diutius trahunt ægri quam ætate, in qua febris septimo superuenit, vt scribit Hippocrates libro de cap. vulner. & testatur Paulus cap. 90. lib. 6. Neque ideo tamen vulnerum capitis curationem aeri frigido committimus, quòd frigidum cerebro & neruis sit aduersum, sed qua arte possumus in aere calido curationem exercemus linteis calidis & ignita aut candente lamina propiùs capiti admotis.

Τὰ ἕλκεα ὁκόσα] Hæc lectio omnibus in codicibus, tum manu scriptis, tum publicè exaratis est diminuta, caque ex Galeno libr. 4.

D Meth. med. integra hunc in modum adscribenda: Τὰ δ' ἕλκεα ὅσα μὴ κακοήθη ἐστὶ καθαίρεσθαι ἢ ἐς τὸ δέον ἀεί. πρότερον ἐξηρᾶναι δεῖ ὑποξηράνασι μάλιστα ὁκοῖα δ' ἂν καθαίρειν τὰ κακοήθη ἐς τὸ δέον ἀεὶ δεῖ τὸ ξηρότερον θεραπεύοντ', πολὺ εἰ θλασθῇ, δεῖ οὐχ ὑφεστηκὸς ὑπῆσαι. Vlcerum autem generalem curationem nempe siccationem indicat in vlceribus cauis & sordidis, quorum curatio ad siccius semper tendere debet, præterquam vbi caro contusa est, quam in pus conuerti necesse est. Quem in sensum hic locus exponitur à Galeno lib. 4. Meth. med. vbi hic locus bis adducitur. Indicatur etiam obiter in vlceribus non satis vt decet abstersis aut repurgatis, medicamentis quàm conueniat siccantibus medicamentis admotis, carnem excrescere, quod non contingit vbi conuenienter siccantibus medicamentis nutriuntur, & ad sicciora semper curatio promouetur. Quem in sensum ea verba ex Hippocratis & Galeni mente accipienda videntur, ἀεὶ δεῖ τὸ ξηρότερον θεραπεύειν. Potest etiam vulgata lectio retineri & sensus constare quem secutus est Cornarius. Sed locus ad Galeni trutinam examinandus mihi visus est.

διὰ σκληρότητα] In vlceribus diuturnis in quibus ossis est corruptio & os abscedere necesse est, cicatrices cauas fieri scribit Hippocr.

E aph. 45. lib. 6. Tam enim cauas cicatrices fieri contingit, quanta est abscessuri ossis crassitudo.

ἕλκεα ὑπερθερμότερα] Vlcerum sordidorum ac diuturnorũ, quæq; coire non possunt, & cum affectu coniuncta sunt curatio indicatur, quæ non nisi curato affectu, ac partis natura in pristinum statum restituta, obiri potest. Quem in sensum hunc locum adduxit Galenus lib. 4. Meth. med. vbi τὸν ὑπερῤῥοῦν simpliciter legit Galenus, exemplaria verò nostra omnia ὑπερῤῥοῦν τὸ αἷμα habent.

F Τῶν ἑλκέων τὰ κυκλοτερέα, διὸ ὑποκοιλαίνεται, ὅταν κύκλῳ πρώτην ὅπῃ ἁμάψῃ χρὴ, τὰ ἀφεστῶτα, ἢ πρῶτα, ἢ τὰ ἡμίσεα τοῦ κύκλου. Τῆς μήκεος ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου. ὅταν πρῶτα ἕλκεα ἐρυσιπελατώδεα ὅπιθεν γένηται, καθαρσιν δὲ ποιέεσθαι τοῦ σώματος. ἐφ' ὁκότερα αὖ ξυμφέρῃ ἐφ' ἕλκει, ἔν τε ἄνω, ἔν τε κάτω. ὅτῳ αὖ οἴδημα γένηται περὶ τὸ ἕλκος, ἀφλεγμάντου ἐόντος τοῦ ἕλκεος, χεσὶν ὑστέρῃσι, πύου ὑποστάσιν ἴσχει τὸ οἴδημα. καὶ ὅ, τι αὖ τῇ φλεγμασίῃ οἰδήσασι μὴ καθίσῃται, τῶν ἀηδόνων καθισαμένων, ὅτε ἄμα ἤρξατο φλεγμαίνειν καὶ οἰδίσκεσθαι, καὶ τοῦτο κίνδυνος, μὴ σὴ ἄμα ξυνιέναι. ὅταν ὑπολίπωνται, ἢ ἀηδόνα τῷ ἄφατι ἀφαιρήσεται ἢ θλάσῃ, καὶ αἰσοίσκει), τὰ πεπιεγμένα τὸ ἕλκος, καὶ ἀφαυήσαντα πῦον ἀπὸ τῶν οἰδημάτων, ἀποχωρέει τοῦ ἕλκος. Τῶν τοιούτων ὅ, τι ἂν δοκέῃ δεῖσθαι καταπλάσιος, χρὴ αὐτὸ τὸ ἕλκος καταπλάσσειν. Ἀλλὰ τὰ πεπιεγμένα, ὅκως τὸ πῦον ἀποχωρέῃ, καὶ τὰ σκληρωθέντα λαπάχθῃ. ἐπειδὴ δὲ λαπαχθῇ, καὶ ἡ φλεγμασίη παύσηται. ἔπειτα ἀφεστῶτα σπογγοις ὑποθεσιοισι. ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ὑγιέος ὀλίγον περιχρώτων. ὅτι δὲ τῷ σπόγγῳ αἴρονται φύλλα ἐπέτω συχά. ὅ, τι δ' ἂν μὴ δύνηται περιεῖναι, ἢ ἀρξῇ ὑγρὴ ἐοῦσα αὖθις ὅτι τοιοῦτον ἐκβάλλειν. διὸ ὑπὸ βαστῇ ἀρχὴ τὸ ἕλκος ἔῃ κατ' ἄμφω, καὶ τῆς ὑποθέσιος, καὶ τὸ περιπίεζοντος ὑποκυρτοῦται. Τὸ δὲ τοιοῦτον; αἰ μὲν ἐς ἁμὴν περὶς μέλλει διὸ ὀδὴν ἔσεσθαι, ἀπὸ τοῦ στόματος τὸ

In rotundis vlceribus, si cauitatem nacta sint, quæ abscesserunt, in orbem vndiquaque, aut ex toto, aut ex dimidio circuli, secundum hominis naturalem longitudinem præcidere oportet. In omni vlcere cui erysipelas accessit, corporis purgationem quamcunque in partem vlceri conducit, siue sursum, siue deorsum, instituere oportet. Quoties circa vlcus tumor accesserit, absque vlceris inflammatione, in eo temporis progressu pus subsidet. Quod verò ex inflammatione intumuit, neque aliis quæ vna inflammari & intumescere cœperunt conquiescentibus cõquiescit, hoc etiam ne vnà non coalescat metus est. Quæcunque ex casu, aut alio pacto discinduntur, colliduntur, aut circum vlcus intumescunt, iisque suppurantibus pus ad vlcus se recipit, in his, si quis vsus cataplasmatis esse videatur, id non ad vlcus, sed ad ea quæ ipsum ambiunt imponendum, vt pus decedat, & quæ indurata sunt emolliantur. At vbi emollita sunt & inflammatio conquieuit, demum spongiis alligatis ea quæ abscesserunt affirmato, orsus à parte sana paulumque progressus. Super spongiam autem folia multa imponito. Quòd si quid affirmari nequit, cuius causa est caro humida, eam eiicere oportet. Si vlcus in carne ãltius insederit, vtraq; ex causa, tũ ex deligatione, tum ex eò quod præterea comprimit, in quendam tumorem assurgit. Hoc sanè si quis secare velit supra specillum immissum, quatenus licet, vt ad effluxum pateat, ab orè vlce-

ris est resecandum, vbicunq; videbitur opportunũ, sicq; quæcumque necessaria videbitur curatio admouenda. Ferè autem vlcus omne quod cauitatem habet, in quam rectà conspici possit tumore non præsente, in eo siquidem putredo, aut caro nimio humore marcida & putris subsit, tum ipsum vlcus, tũ quæ iuxta sunt, nigra aut subliuida conspicientur. Et inter vlcera exedentia, quacunque in parte phagedæna adfuerit, & valde depascitur & absumit, ea quoque in parte, quæ vlcus circumstant, colorem habebunt nigrum ac subliuidum.

ἕλκος αἰὰ τέμνειν, ἕως ἂν δοκέῃ καθαρὸς εἶναι. καὶ ὅπως ἐπὶ πλεῖον τοῦ σφέρειν, ὁκοίης δ' ἂν δοκέῃ τοῦ δεῖσθαι. ὡς ὃ τὰ πολλὰ ὅπου πομφὸν ἕλκει ὅ, τι καὶ κοιλίλιον ἔχῃ, τοῦτο δ' ἰδεῖν καθαρέα ἰδέῃ, οἰδήματος μὴ παρεόντος. ἰῶ μὲν οὖν ἐπὶ ἂν αὐτῷ σπεδῶν, ἢν ἡ σὰρξ ὑποπεπυδωκυῖα καὶ σαπρὴ ἔῃ, τόν τε ἕλκος καὶ τὰ περέχοντα τὸ ἕλκος, ἰδεῖν μέλανα ὑποπελιδνά. καὶ τῷ ἐαθιομένων ἑλκέων, ὅπῃ καὶ ἂν φαγέδαινα ἐνέῃ. ἰσχυρότατά τε νέμει) καὶ ἐαθέν. καὶ ταύτῃ τῷ ἕλκεος τὸ περέχον, χροιὴν ἔξει μέλαιναν ὑποπέλιον

[A] [B]

[3] ἧσσ ἰκνέων τὰ κυκλοτερέα] Indicatio hæc ab vlcerum affecta sumitur & affectæ partis natura. Vlcera enim quæ dura & calloſa habent labra, callum excindendum indicant, eumque affectum priùs submouendum esse, vt ad sanitatem redeant. Sic enim hunc locum explicat Galenus lib. 4 Method. med. vbi pro ὑπτέμνειν, περιτέμνειν legit.

ὅπῃ παυὶ ἕλκει] Et hic quoq; affectæ partis natura ex vitioſi & bilioſi succi redundantia attenditur ad vlceris curationem. Quomodo hunc etiam locum explicat Galen. lib. 4. Meth. med. eumq; bis illic adducit. Meminit quoque Galenus huius loci Com. in libr. 1. de Humor. ſi modò verè Galeno adſcribuntur Commentarij illi. ὅτῳ ἂν οἴδημα] Hic agitur de tumoribus cum vlcere coniunctis, siue ex inflammatione, siue absq; ea orti sint, quos certè priùs curare ac subsidere, quàm vlcus saneſcat, oportet. Id cataplasmatis [C] pus mouentibus & malacticis præstari debet. Hunc quoq; locum subindicat Galenus lib. 4. Meth. med.

ἐπειδὰν ᾖ λαπαχθῇ] Hic de tumoribus vlceri coniunctis & suppuratis agens, ſedata inflammatione & emollita duritie, abſceſſus & ſinus qui relictus eſt glutinationem attingit. Quæ enim abſceſſerunt, cùm ita ſuſpenſa ſint, vt minimè ſeſe attingant, ita cogenda ſunt & comprimenda, vt inter ſe applicentur, firmentur, & inhæreſcant, quod περισσᾶσαι & περιστῆσαι dixit Hippocrates, quod ſignificat affirmare, firmiter collocare & adurgere. In abſceſſibus enim qui nulla inflammatione, ſorde, aut carnis tabo, nulloque humore infeſtantur, agglutinatio & contactus eſt neceſſarius. Quod ſcripſit Hippocrates lib. καθ' ἑπτεῶν, ἀφιστᾶτα μὲ ὡς τὰ μετώπεα, ἕδρη: φαίνειν μέν. Quibus innuit vt quæ ita abſceſſerunt, vt ſuſpenſa ſint, ſedem attingant, ſedem ſcilicet appellans, quod abſcedenti corpori eſt ſubditum, cui adhæreſcere, firmari & inſidere quod applicatur debet, quod περισσᾶσαι hic dicit Hippocrates. Galenus σκεπασθῆναι καὶ ἑδρασθῆναι explicat Com. in lib. καθ' ἑπτεῶν. Poteſt & hic περισσᾶσαι inhibere, ſiſtere & compeſcere ſignificare, vt humorem in abſceſſibus redundantem per ſiccantia inhibeat & propellat, eamque in rem ſpongiam & folia deſuper admoueat, [D] quomodo ſumpſerunt reliqui omnes interpretes. Hic autem τὰ ἀφεστηκότα dicuntur (vt exponit Galenus) ἐὰ κατὰ φύσιν ἔχοντος σώματος, διὸ τὸ ποιὰ μοιρείοις ἑτέροις, ἢ ἐπίφυσιν αὐτῷ, ἐν ᾧ πρὸ τοῦ φύσιν ἴσχειν, ἐκεῖ φυλάττῃ τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν ἕδρυσιν.

ἀφ' ᾗπερ ἀρὸ τὸ ὑγιὲς] Hanc vinculi rationem ad ſinuum glutinationem idoneam his verbis commendat lib. καθ' ἑπτεῶν. ἤρχθαι ᾧ ἐκ τοῦ ὑγιὲς, τελευτᾷν ᾧ πρὸς ἕλκος, ὡς τὸ μὲ ὑπὸν ὀξυδιάλυτον, ἵπερον ᾧ μὴ ὀπυονιάσῃ).

ἔ, τι δ' αὖ μὴ δύνηται περιτῆναι] περιτῆναι legit Galenus hunc locum adducens lib. 4. Meth. med. ita vt περιτείνειν pro προσιτᾶναι legiſſe videatur. Quod etiam noſtram interpretationem comprobat, vt ea quæ abſceſſerunt inter ſe apponere & adhæreſcere iubeat & adducere, quod dixit ἐν τῷ καθ' ἑπτεῶν ἀφιστᾶτα προστεῖναι.

ὑποκυρτοῦν] ὑποκιρνᾶσθαι legunt Vidius & Caluus, vt ſit in varicem attollitur. Sed ὑποκυρτοῦσθαι pro ὑποκυρτοῦν ponitur, quod eſt in gibbum allurgit & incuruatur. Hic vero de ſinu agitur quem ſupra immullum ſpecillum, vt fluxui exitus pateat, ab ore ſecandum [E] eſſe præcipit, ſi alioqui exitus non datur. ἢ ἡ σὰρξ ὑπὲρ μυδῶσα] μυδᾶν de his dicitur quæ ſuperfluo humore madent & diffluunt, ac vligine vitiantur, putrent & mareſcunt. Vnde caro μυδῶσα dicitur hebes & fluxa, ex nimio humore contracta, indeq; marcida & putris, qualis in vlcere inflammato colligitur. ὑγρὸν καὶ μυδᾶσαν vocat lib. de vulner. cap. μύδησιν ſcribit Iſagoges author, κοινὸν ἕνομα ἧς ἐκ σήψεως ἀπολλυμένων, propriè tamen palpebris attribui, vbi humore ſuperfluo redundantes & adipe tumentes aſſiduè defluunt. μυδᾶν exponunt quidam διυγραίνεσθαι, σήπεσθαι. Heſychius μυδᾶσα, βεβραχῶσα, ἐῤῥυῶσα, σαπῶσα. & μυδαλέον, ὑγρὸν καὶ ἀναίσθητον καὶ κάθυγρον, & μυδαλέας διεφθαρμένας. Item μυδαίνει. σήπει. Sunt qui μυδᾶν pro μαδᾶν ſumant. Et in manu ſcriptis Regiis membranis ex Scholio quodam μυδᾶν, ἐκρίνειν exponitur, deinde adſcribitur, μυδᾶν λέγεται τὰ ἐκρέοντα τὰ στερεὰ σώματα ὡς οἷ μαδᾶν, ὡς περιχαλᾶν ἐκπίπτοντων τῶν σωμάτων. Quod certè ſumptum videtur ex Corintho, aut eo qui de Dialecticis ſcripſit.

ὅπου αὖ φαγέδαινα ἐνέῃ] Hic propriè φαγέδαινα ab vlcere exedente diſtinguitur, vt dicatur φαγέδαινα vlcus tumidum, profundum, vicinas partes erodens, eoque nomine ab herpete differt, qui ſummam cutem exulcerat, & à nomis, quę ſine tumore exedunt. Phage- [F] dænæ autem vlceri tumor coniunctus eſt, qui vlceris labra circumſtat, & cum cute ſubiectam etiam carnem abſumit. Quod his verbis ſcribit Galenus Com. ad aph. 45. lib. 6. ἀλλ' ἡμῖν ἀφίσει τῷ μὲ ὑπολαμβανομένων τὰ περὶ χοείου, τὰ μὲ ἕρπητας ὀνομάζειν, ὅταν ὑπερπλῆς ᾖ καὶ αὐτὸ τὸ δέρμα. τὰ δὲ φαγέδαινας ὅταν καὶ τῶν ὑποκειμένων διαφθείρῃ σάρκα. Longè verò apertiùs libro de Tumor. præter nat. id ſic exprimit: τὰ δὲ ἐξ ἀμφοῖν συνθέτα τέτε ἔλκεις αὐτὸ καὶ τὸ περὶ ὄγκου, φαγέδαιναν ὀνομάζουσι. ὑπερπλῆσαι μὲ οὖν καὶ ὁ ἕρπης αἱματώδεσιν τὸ περὶ, ἀλλ' ἔτι μόνον τὸ δέρμα τὸ ἕλκωσις. ἡ φαγέδαινα δὲ συν τῷ δέρματι καὶ τῶν ὑποκειμένων ἅπαντα. Interdum verò φαγέδαινα generis nomen aſſumit, & vlcus quod depaſcitur & vicinum corpus ſanum perrodit, quodque deterius & maius ſemper efficitur, ſignificat, quemadmodum etiam huiuſmodi vlcera phagedænica dicuntur, vt ibidem ſcribit Galenus, quomodo etiam Definit. Medic. authori φαγέδαινά ἐστιν ἕλκος αἱματῶδες καὶ διεφθορὸς τὰ ὑπόγεια καὶ σαρκοειδῆ. Oritur autem φαγέδαινα ex vitioſi ſuccopia & humore bilioſo vſto & iam ad melancholiam inclinante, qui ſua malignitate & acrimonia vicinas partes arrodit φαγέδαιναι in cole inter cancri genera reponit [G] Celſus lib. 6.

Partibus verò circa poſitis tumore & inflammatione laborantibus, vtiliter cataplaſmate imponitur verbaſcum coctum, & trifolij folia cruda, ac epipetri folia cocta & polium. Eademq; hæc omnia ſi vlcus purgari poſtulet, purgandi quidem vim habẽt. Quinetiam & fici folia & oleæ, & marrubium, quæ omnia incoquere oportet. Inter hæc autem maximè viticem, ficum, oleam, decoquito. Eodemq; modo mali punicæ folia incoquẽda ſunt. Crudis verò vti licet, maluæ foliis ex vino tritis, item rutæ atq; origani viridis foliis. Quibus omnibus lini ſemen torrefactum ac quàm tenuiſſimè tritum immiſceto. Vbi verò eryſipelatis metus vlceribus imminet, glaſti folia trita cruda cum lini ſemine ex cataplaſmate impoſito, aut lini ſemen ſolani aut glaſti ſucco maceratũ in cataplaſmate adhibendum. Cùm autem vlcus quidem

Καταπλάσματα οἰδημάτων καὶ φλεγμασίης ἢν ἐν τοῖς περιέχουσιν. ἢ ἔφ. ἢ φλόμος, καὶ ἢ τριφύλλου τὰ φύλλα ὠμά. καὶ τὸ ὑπολέρου τὰ φύλλα ἑφθά, καὶ τὸ πόλιον. ἰῶ δὲ καὶ καθαίρεσθαι δεῖ τὸ ἕλκος, πρῶτα μὲν καὶ τοῦτο καθαίρει. ἀταφακὴ ἢ συκῆς τὰ φύλλα καὶ τῆς ἐλαίης, καὶ τὸ περσέον. ἕψειν δὲ τοῦτο πρῶτα, μάλιστα δὲ τούτων ἕψειν, [H] ἄγνον, καὶ τῷ συκίνῳ, καὶ τῷ ἐλαίῳ, καὶ τῆς σίδης τὰ φύλλα ὡσαύτως ἕψειν. ὠμοῖσι δὲ τοῖσι σὺ χρέεσθαι. ἢ μαλάχης τὰ φύλλα. τερίνθου ξὺν οἴνῳ. καὶ τὸ πηγάνου τὰ φύλλα. καὶ τῆς ὀρίγανου χλωρῆς. πᾶσι τούτοισι χρὴ τὰ λίνου καρπὸν φρύξαντα καὶ λέπαντα ὡς λειότατον, μιγνύναι. ὅκου δὲ ἐρυσίπελας κίνδυνος ἐφ' ἕλκεσι γενέσθαι, τῆς ἰτέης τὰ φύλλα τερίνθου. ὠμὰ καταπλάσσειν σὺν τῷ λίνῳ, ἢ τὸ λίνον δεύων τρύγος χυλῷ, ἢ ἰσάλιδος καταπλάσσειν. ὅταν δὲ τὸ ἕλκος καθαρὸν μὲ

Α ρον μὲν ἐῇ, φλεγμαίνῃ δὲ τὸ τε ἕλκος καὶ τὰ περιέχοντα τοῦ ἕλκεος, φακὸν ἐν οἴνῳ ἑψήσας καὶ πεῖλας λεῖον, ἐλαίῳ ὀλίγῳ φυρήσας καταπλάσας ἐπιδεῖν. ἐπὶ δὲ τοῦ κυνοσβάτου ἑψήσας τὰ φύλλα ἐν ὕδατι πεῖλας λεῖα καταπλάσσειν. ὀφθίνιον δὲ καὶ τερέβινθον λεπτὸν καθαρὸν, οἴνῳ δὲ ἐλαίῳ τέγξας. καὶ ὅταν ξηρανθῇ βάλῃ τοῦ κυνοσβάτου τὰ φύλλα, ὥσπερ τὸ φακὸν σκευάζῃ. σαυρίδιον. οἶνος καὶ λίνου καρπὸς τοῦ δημίνου) λεπὶς, δὲ τόδε, ὁ τοῦ λίνου καρπὸς, καὶ

Β ἄγνος ὠμὸς, καὶ μηλεία συπλησία, ὄξει τοῦ δριμέος.

purum fuerit, ipsum verò & ambientes partes inflammatione vexantur, lenticulam ex vino coctam & læuigatam, pauco oleo admixto, ex cataplasmate deligato, & rubi canini folia ex aqua læuigata cataplasmate imponito, superdato linteo tenui, puro, vino & oleo madente. At vbi oras vlceris committere voles, rubi canini folia eo modo quo lenticulam præparato vel nasturtium (σαυρίδιον dicitur) vinum & lini semen contritum commiscentur. Hoc quoque, lini semen, vitex cruda, & alumen Melinum, hæc aceto macerato.

[4] καταπλάσματα οἰδημάτων] Cùm tumorum omnium præter naturam communis indicatio vacuatio sit, inflammatioque ex humorum affluxu pendeat, breuis ac propria ipsius curatio instituitur per ea quæ affectum ipsum summouent, qualia sunt quæ rarefaciunt, extenuant, digerunt, euacuant, resoluunt & discutiunt, siccandique facultate valent. Quæ enim cataplasmata calefacientia & humectantia phlegmonis adhibentur, ad dolorem demulcendum spectant, symptomaque ipsum, non affectum respiciunt. Quem in sensum hunc locum exponit Galenus lib. 4. Meth. Idem quoque lib. 13. Meth. vbi phlegmones feruorem subtedit mitigaturus cataplasmatis dimissis, ad ea quæ digerunt paulatim transeundum esse censet. Hæc autem omnia quæ hìc recensentur, desiccandi ac dirigendi, quædam etiam detergendi vires habent, vt Galenus etiam fatetur.

καὶ τὸ ὀπιπέρου] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria, tum scripta, tum publicata. Caluus κυπέρου legisse videtur

C cùm iunci quadrati folia dixerit. Sed cyperi radices, non folia ad vsum medicum, & vlcera quæ propter nimiam humiditatem ægrè coalescunt, itemque ad oris vlcera, Dioscorides & Galenus commendant. Cornarius κύπερου φύλλα legit, & ligustri folia vertit, quæ absque morsu desiccare scribit Galenus, habereque quiddam digerens cum aquea substantia, modicè calida, tum etiam adstringens quiddam ex terrena substantia frigida, ideoque mistæ esse facultatis. Quorum vsum aduersus phlegmonas & carbunculos, oriquè vlcera commendant Dioscorides & Galenus. Hic autem Galenus ὀπιπέρου legit lib. 4. Meth. quem secuti sumus. Epipetrum autem Aristot. lib. 4. de part. animal. cap. 5. inter plantas annumerat quæ absolutè & per se viuunt, & in Parnasso nasci, diuque viuere clauis suspensum scribit. Plinius cap. 15. lib. 21. Epipetron acinon vocari scribit, quæ certè ocimo & specie & viribus similis est, ideoq; siccandi, detergendi, ac digerendi facultate prædita est. Hic quoq; quidam ἐμπίτρου pro ὀπιπέρου legunt, cuius magna vis est siccandi ac detergendi, pro quo Crithamum & quam Crettam marinam dicunt substituunt, quæ potenter desiccat.

ἅτε ἐν τῇ συκῇ τὰ φύλλα] Hæc cataplasmata mixtarum admodum sunt virium. Habent enim aliquid adstringentis, potenter tamen extergent, digerunt, discutiunt & siccant. In quibus sanè marrubium reponitur, quod lib. 5. κ᾽ ἡφὼν Galenus in Heræ Panacia,

D solum etiam ad ea vlcera quæ carnem humidam & sordidiorem habent, valere scribit.

μάλιστα δ᾽ ἂν οὕτων ἕψειν τὸ ὄξυνον] Hoc etiam cataplasma cùm potenter digerat & siccet, incoqui vult, quò magis induratas partes digerat, & acrimoniam ac calorem temperet, quo nomine etiam oleæ folia & mali punicæ adduntur.

ὡμοῖσι δ᾽ οὖσι] Hoc præter cætera emollientem & lenientem habet facultatem, & inflammationem discutit, quo nomine eo crudo etiam vtitur. Torrefactum autem lini semen admiscetur, vt excrementitia humiditate deposita valentiùs siccet.

σαυρίδιον] σαυρίδιον ἡ καρδαμὶς βοτάνη ἀπὸ τοῦ κεῖσθαι τὸ σῶμα ὁμοίπλευρος, ἡ αὐτὴ καὶ κάρδαμον ὀνομαζομένη. Galenus in Exeg. vocum Hippocratis Erotianus quoque hunc locum subindicat cùm scribit, σαυρίδιον τὸ ἴνιον καρδαμίδα καλοῦσιν, κάρδαμον ἰσχυρὸν. ἔστι δὲ θερμαντικὸν τῇ δυνάμει.

καὶ μηλεία συπλησία] Melinum alumen Ægyptio proximum esse scribit Plinius cap. 15. lib. 35. & Dioscorides. quod ex Melo insula

E Cycladum vna aduehereturcuius etiam meminit Celsus & Galenus lib. 3. κ᾽ τόν. ex Charixeno, etsi codices Græci sunt deprauati. Ibidem quoq; alumen Melinum ad vlcera in naso ab Archigene adhibetur. Melius autem συπλησία μηλία scribatur, quemadmodum μηλία γῆ terra Melia dicitur Theophrasto libro de Lapidibus, & Dioscoridi, quæ & μηλιάς. Hucque referri videtur quod in Exegesi scribitur quibusdam in exemplaribus. μηλία, ἡ ἀπὸ μήλου τῆς νήσου. Vbi & μηλίας legunt exemplaria quædam vitiosè pro μηλιάς, vt scripsimus aliàs.

[5] Ὄμφακα λευκὴν ἐς χαλκεῖον θλίψας ἐρυθρὸν δι᾽ ἠθμοῦ τρηχεῖ ἡλίου πιθέναι τὰς ἡμέρας τρεῖς· τὰς δὲ νύκτας αἴρειν, ὅκως μὴ δρόσιζηται. αὐτὸν δὲ τρίβειν τῆς ἡμέρης αὐ-

F παύστως, ὡς ὁμαλῶς ξηρανθῇ. καὶ ἀπὸ τοῦ χαλκείου ὡς ὀλίγιστον αὐαλαμβάνειν. πιθέναι δὲ ἐς ἥλιον τοσοῦτον χρόνον, ἕως ἂν παχὺ γένηται, ὥσπερ μέλι. ἔπειτα ἐς χύτρειον χαλκεῖον ἐγχέας, καὶ μέλι ὡς κάλλιστον, καὶ οἶνον γλυκὺν, σταφίσας πρότερον ῥητίνῃ τερμινθίνῃ, ἔψειν δὲ τὸν ῥητίνην σὺν τῷ οἴνῳ, ἕως ἂν σκληρὸν γένηται ὥστερ μέλι ἐφθόν. ἔπειτα τὸν μὲν ῥητίνην ἀφελεῖν. καὶ τὸ

G οἶνον ξυγχέαι. ἔστω δὲ πλεῖστος μὲν ὁ χυλὸς τῆς ὄμφακος. δεύτερος δὲ ὁ οἶνος. τελὸν δὲ τὸ μέλι. καὶ σμύρναν τὴν ἀκτὴν, καὶ σπόδιον ὡς βελτίστην τρῖψαι λείην, καὶ διεσθαι τοῦ οἴνου τοῦ αὐτοῦ πρεγχέοντα καθ᾽ ὀλίγον. ἔπειτα ἔψειν αὐτὸν ἐφ᾽ ἑαυτῆς τὴν σμύρναν ξυὸν τῷ οἴνῳ ἀναχυνέοντα. ὅταν δὲ δοκῇ ἤδη καλῶς ἔχειν τὸ πάχος, ξυγχέαι

H ἐς ἥλιον χυλὸν τῆς ὄμφακος. καὶ νίτρου ὡς ἄριστον φρύξας, ἠσύχως μιγνύναι ἐς τὸ φάρμακον. καὶ αἶγος χαλκοῦ ἕλκεσιν τοῖσι νέοισιν. τοῦτο δὲ ἐπειδὰν μίξῃς, ἔψειν, μὴ ἔλασσον τριῶν ἡμερέων, ξύλοισι συκίνοισιν ὡς ὀλίγιστα ὑποκαίοντα, ἢ ἀνθρακιὴν ὡς μὴ φρύγῃ). ἐμβαπτόμενα πτερὰ, ἢ ἄνθρακα ἔστω, ἐς τὰ ἕλκεα μὴ τελεώσῃ, ὅπῃ ἂν ἐπαλεί-

Vuam acerbam albam in vas æneum rubrum per colum transmissam interdiu insolato, noctu deponito, ne rorem sentiat. Interdiu autem assiduè terito, vt æquabiliter siccescat, & ex æneo vase quàm plurimùm contrahat. Tantisper verò soli exponatur, dum mellis crassitudinem adepta sit. Deinde in ollam æneam transfundatur, cum melle quàm optimo & vino dulci, in quo priùs resina terebinthina incoxerit dum ad instar mellis cocti dura euaserit, qua postea exempta vinum affunditur. Sit autem succi vuæ acerbæ maxima pars, secundo loco, vini, tertio mellis. Myrrha quoque stacte, vel alioqui quàm optima bene trita, ex eodem vino sensim affuso diluitur, dein ipsa per se in vino agitando incoquitur. Vbi verò iustam crassitudinem nacta esse videatur, in vuæ acerbæ succum affunditur. Tum nitrum quàm optimum torrefactum, paulatim medicamento admiscetur, & floris æris minor quàm nitri modus. Quæ vbi inter se mixta fuerint, non minùs quàm per triduum coquantur, lignis ficulneis paulatim succensis, vel carbonibus, ne torreantur. Quæ immittuntur omnia humoris sint expertia, vlceráque minimè madeant, vbi hoc medica-

mentum illinitur. Eo vtitor ad inueterata & recentia vlcera, tum ad cutem quæ colis glandem tegit, tum capitis atque auris vlcera. Aliud medicamentum ad eadem vlcera. Fel bubulum aridum, mel quàm optimum, vinum album ex quo loti ramenta deferbuerint, thus, myrrha, æqua portione, croci, floris æris tãtundem. Ex liquidis plurima sit vini portio, deinde mellis, fellis pauciſſima. Aliud. Vinum, mel cedrinũ pauca quantitate, ex aridis autem, flos æris, myrrha, malicorium ſiccum. Aliud. Floris æris vſti pars dimidia, myrrhæ duæ partes dimidiæ, croci tres partes, mellis exiguum, ex vino incoquuntur. Aliud. Thuris pars vna, gallæ tantundẽ, croci triplum. Singula arida quàm læuiſſimè trita, deinde mixta, ad ſolem feruentiſſimum, vuæ acerbæ ſucco affuſo, dum viſcoſa euadant, per tres dies teruntur, demum vino auſtero, nigro, odorato, paulatim inſtillato, macerantur. Aliud. Ilicis radices ex vino dulci, albo, incoquuntur, atque vbi probè habere videbitur, vini transfuſi duæ partes ſumuntur, & amurcæ quàm ſucciſſimæ vna. Deinde agitando, vt ne vrantur, incoquuntur leni igne dum iuſtam craſſitudinem habere videantur. Aliud. Reliqua quidem eadem, verùm vini loco acetum albũ acerrimum ſumitur, in quod lanæ quàm maximè ſuccidæ intinguntur, tum ammixta amurca & affuſo caprifici ſucco decoquitur, & alumen Melinum, ac nitrum, æriſq; flos, vtraq; vſta admiſcentur. Hoc priore vlcera magis purgat, ſiccat tamen illud non minùs. Aliud. Lanæ pauciſſimæ aqua intinguntur, deinde vini tertia pars affunditur, coquuntur dum ad iuſtam craſſitudinem peruenerint. Hæc recentia vulnera citiſſimè ad ſuppurationem deducunt. Iſta verò maximè ab his ſuppurationem auertunt.

φησ) τῶν δ' φάρμακον. χρῆσθαι δ' τούτῳ τῷ φαρμάκῳ, A
πρὸς πεπαλαιωμένα ἕλκεα, καὶ πρὸς τὰ νεότρωτα καὶ ἐς
πόδιον, καὶ ἐς κεφαλῆς ἕλκεα καὶ ὠτός. Φάρμακον ἕτερον τῶν
αὐτέων ἑλκέων. χολὴ βοὸς ξηρή. μέλι ὡς κάλλιστον. οἶνος
λευκός. σμύρνα ἴσα. κέδρος ἴσος. αἴθος τὸ χαλκοῦ. ὁμοίως
δὲ ὑγρῶν. οἶνος πλεῖστος. μέλι δεύτερον. ὀλίγιστον ἡ χολή.
Ἕτερον. Οἶνος. μέλι κέδρινον, ὀλίγον. τὰ δὲ ξηρά, αἴθος B
χαλκοῦ. σμύρνα, σίδιον αὖον. Ἕτερον. αἴθος χαλκοῦ ὠτόν,
ἡμιμοίριον, σμύρνης, δύο ἡμιμοίρια. κέδρου τρεῖς μοῖρας.
μέλι ὀλίγον σὺν οἴνῳ ὠτώματα. Ἕτερον. Λιβανωτοῦ μοῖ-
ρα. κηκίδος μοῖρα. κέδρου τρεῖς. τούτων ἕκαστον ξηρὸν τρί-
βας ὡς λειότατον. ἔπειτα μίξας, τρίβειν ἐφ' ἡλίῳ ὡς
θερμοτάτῳ, ἐν χαλκέων χυλὸν ὄμφακος ἕως ἂν ἰξώδες
γένηται, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. ἔπειτα ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ μέλαν C
βοώδει τρίβειν κατ' ὀλίγον διέσθαι. Ἕτερον. Ἐν οἴνῳ
γλυκεῖ ἕψειν λευκῷ. πρίνου ῥίζας. ἐπιδεῖν δὲ δοκῇ κα-
λῶς ἔχειν, ἀποχέας τὸ οἴνου δύο μοίρας, ποιῆσαι τοῦδε. καὶ
ἀμόργης ἐλαίου ὡς αὐστηροτάτου μοῖραν μίαν. ἔπειτα
ἕψειν ἀκινήτων ὡς μὴ φρυγῇ, μαλθακῷ πυρὶ ἕως ἂν δο-
κῇ τὸ πάχος καλῶς ἔχειν. Ἕτερον. τὰ μὲν ἄνθη, τὰ D
αὐτὰ αὖθις τὸ οἴνου, ὅσος ὑπερέχει τοῦ λευκοῦ. ἐμβάλλειν
ὀπὸς ἀνθὲ ἐλαίου ὡς οἰσυπώδεα. κατασείειν δεύσας τῇ ἀ-
μόργῃ ἕψειν. καὶ ὅπου ἐλαιεοῦ ξυγχέαι. καὶ συπηρίλλου μη-
λείλλου. καὶ νίτρου. καὶ αἴθος χαλκοῦ, μίξαι ὁπόσα ἀμφοτέ-
ρα. τῶν μᾶλλον τὸ πρότερον καθαιρεῖ τὰ ἕλκεα. ξη-
ραίνει δὲ ὁ πρότερον οὐχ ἧσσον. Ἕτερον. τὰ ἐλαία βάλλειν
ὡς ἐν ὀλίγῳ ὕδατι. ἔπειτα οἶνον ξυγχέας μέρος τρίτον, E
ἕψειν ἕως αὖ καλῶς ἔχῃ ὁ πάχης, ἀπὸ τοῦδε λαμβάνεσθαι ἐξέσται τὰ νεότρωτα τὰ ἕλκεα.

5 ὄμφακα λευκὴν] Veterem omphacij præparandi modum iſtiq́ue non abſimilem deſcribit * Dioſcor. ex ſucco vuæ acerbæ & immaturæ. Ante canis ortum expreſſa melligo in rubro ære, linteo cooperto, inſolabatur, vſque dum cogeretur, ſemperq́ue quod vaſi adhæreſceret reliquo humori permiſcebatur, noctuque à ſubdialibus locis in tectum referebatur. Quandoquidem nocturni rores ipſum concreſcere non ſinebant. Huius quoque duplicem conficiendi modum ſcribit Plinius cap. 27. lib. 12. atque ære Cyprio ſeruari tradit, vnde maiores ſtringendi & ſiccandi vires habet. Hoc autem medicamentum valenter glutinat, ſiccat, adſtringit & cicatricem contrahit. Quæ etiam vires reſina terebinthina admixta & myrrha, nitro quoque & æris flore, valde intenduntur. Quapropter id ad aures & capitis vlcera, tum cutis quæ glandem tegit, valde eſt accommodatum.

* *Cap. 5. lib. 5.*

ἐπὴν δ' ἐπιδὴ αὖ μίξῃς, ἕψειν] Sic codicum manu ſcriptorum magna pars legit, quædam etiam ἕψῃ eodem ſenſu. F

ξύλεια συκίνοισιν] Ficulnea ligna vt ἄκανθα & ſicca eligit. Vitiata ſunt autem exemplaria manu ſcripta, quæ hîc medicamenti confectionem interrumpunt, aliamque eſſe cenſent, cùm ἕτερον interponant.

φάρμακον ἕτερον] Hæc medicamenti indicatura in manu ſcriptis codicibus quibuſdam vitiosè adſcribitur hoc modo, φάρμακον πρὸς παλαιὰ & νεότρωτα ἕλκεα πρὸ ἀνθρώπ ἑλκέων. Hoc verò medicamentum mollioribus corporibus eſt idoneum. Nam illius acrimonia thure quod mitigat & lenit, coquit & digerit, & vino retunditur. Crocus etiam ſubadſtringit & concoquit. Mellis ſatis magna copia ſiccat, digerit, & mixta huiuſmodi & putredine conſeruat. Myrrha tenuium eſt partium & ſiccat.

μέλι κέδρινον] Mel cedrinum dicitur, quod ex cedris roris modo defluit & colligitur, cuius magna eſt copia in Libano monte, quodq́ue coriis ſuper terram extenſis & excuſſis arboribus, in ollas acſictilia excipitur, melque roſcidum & aërium vocari teſtatur Galenus lib. 3. de aliment. facult. Iſtud autem quod ex cedris colligitur ſiccat magis ac deterget, tenuiorumq́ue eſt partium. At G
medicamentum iſtud ſuperiore valentius ſiccat ac deterget, ideoq́; durioribus corporibus conuenit, & dyſepulotis vlceribus ac malignis eſt idoneum, quibus medicamenta adſtringendi & repellendi facultate prædita adhibentur, vt nihil in partem affectam, dum curatur, influat, quædam etiam digerentia, vt ſanies in laborante particula contentæ per habitum digerantur & vacuentur, vt ſcribit Galenus lib. 4. Comp. med. gener. Malicorium autem ex vino præſertim auſtero incoctum, potentiſſimè deſiccat, reliqua ſiccant, detergunt, digerunt.

ἕτερον λιβανωτοῦ Hoc medicamentum rectè facit ad dyſepulota quod validè adſtringat & ſiccet, propter gallam, ſuccum vuæ acerbæ, & vinum auſterum. Ex huiuſmodi autem vino macerata & trita ad cicatrices ducendas præſtant, omniaq́ue iſta ſole æſtiuo multis diebus trita, meliora euadunt.

ἐν οἴνῳ γλυκεῖ] Hæc compoſitio adſtringit & ſiccat propter Ilicis radices. Quin & amurca cùm terrenæ ſubſtantiæ plurimùm habeat, adſtringit etiã & ſiccat, ideoq́ue vulneribus cum aceto, vino, aut mulſo commodè illinitur Dioſcoridi, & ad interiora humani H
oris vlcera efficax eſt, vt ſcribit †Plinius. Ex igne autem molli concinnatur medicamentum, hoc eſt, lento ne torreatur & acrimoniam acquirat, aut prunas & minimè fumantem ignem intelligit, qualem mollem ignem vocat Galenus in Andromachi arteriaca lib. 7. κ) πιπ. Vetuſtate autem amurca melior fit & ſiccior, ideoq́ue præfertur quæ quàm maximè aquæ expers eſt. Eandem etiam vlcera ſiccorum temperatura corporum curare ſcribit Galenus lib. 6. ſimpl. med. † *Cap. 8. lib. 15.*

αἴθ' ὁ τῶ οἴνου] Hæc aceto acerrimo albo incocta ſubtiliora ſunt & efficaciam acquirunt, ideoq́ue meliùs purgant, tenuant, ſiccant & digerunt, altiuſq; penetrant. Ideoq́ lana eo aceto imbuta, quæ plurimam ſordem habeat concoquit magis & digerit. Exemplaria autem manu ſcripta μίξαι vbi cætera μίξῃ legunt, & ἐλαία pro ἐλαία. Vtraque lectio tamen probatur.

τὰ ἐλαία βάλλειν] Hæc compoſitio lenit, concoquit, maturat, ideoq́ue recentibus vlceribus ſuppurationem accelerat. Reliqua cùm digerant & ſiccent, eam prohibent. Eoq́ue nomine ex codicibus manu ſcriptis eam indicaturam appoſuimus. Sic enim legunt, πάνυ μάλιστα δύναται τὰ νεότρωτα ἀφίστασθαι. Quam etiam lectionem agnoſcit Caluus.

A ᾽Αλλο. ἄρεως ξηρὸν ὑποπάσσειν, καὶ σέλλεως κράδης ἐν ὀστρώῳ φλοιὸν χλωρὸν τρίβων ἐν οἴνῳ ἐπιτέλλειν, καὶ ἄλοης οἴνου ἄλοη, καὶ ξυὸς μέλιτι. ἕτερον. Ὄξος ἀφεψῶν, λοτῆς τρῖμμα. ἔστω δὲ λύκιον ὄξος. καὶ πίττα μίξας ἀμόργῃ ἐλαίου, καὶ ὄρρον πίσσης ὠμῆς. καὶ ἐπαλείφῃ καὶ καταξαίνειν. καὶ ὑποδεσμεῖν. ξηρὰ ἀποτρέπει τὰ νεότρωτα φλεγμονῶδες θαι. ἢ ὄξει ἀπονίψας. οἴνῳ ἀποσαπογγίσας.

Aliud. Arum ſiccum inſpergito, & ficulnei rami corticem viridem cum ſucco ex vino tritum immittito, quem vel ſine vino, vel per ſe cum melle immittere licet. Aliud. Ex aceto albo loti ramenta incoquito, deinde amurcam & ſerum picis crudum immiſceto, illinito, inſtillato, & alligato. Hæc ſicca recentia vulnera ſuppurare prohibẽt, aut loco ex aceto abluto, aut ex ſpõgia vino madente deterſo adhibita.

B * ἄρον ξηρὸν] Hoc medicamentum valenter ſiccat & deterget. κράδη verò ramum ficulneum ſignificat, & κράδαι dicuntur Galeno in Exegeſi, συκῆς οἱ ἀκρέμονες. Erotianus etiam κράδας, οἱ μὲν τὰ ἅπαλα τῆς συκῆς φύλλα, οἱ δέ, τοὺς κλάδους (vt ſcribit) accipiunt. κράδη etiam Heſychio & Sudæ pro ficu ſumitur, vt & apud Nicandrum pro ficu ſylueſtri. Iſtud autem aliter legiſſe videtur Cornarius, & hoc medicamentum diuiſiſſe.

ἢ ὄρρον πίσσης ὠμῆς] ὄρρον πίσσης, τὸ ὑγρότατον τῆς πίσσης exponit Erotianus hunc locum ſubindicans, ſeroſum picis recrementum, aut liquorem aquoſum, qui pici liquidæ ſupernatat, ſicut ſerum lacti, intelligens. Cum enim pix coquitur, expanſa ſupra cortinam vellera pura eius halitu madefiunt, deinde in vas exprimuntur. Id πισσέλαιον † Dioſcoridi dicitur. Galenus verò lib. 1. κῆ πτ. quod pici liquidæ ſupernatat & incumbit πίσσανθος, florem picis vocat, quod tenuium magis partium quam ipſa pix exiſtit, tum compage, tum etiam facultate. †† Idem lib. 2. de ſimpl. fac. quod oleoſum in pice liquida ſuperne fluitat πίσσανθος dici ſcribit. ††† Sic Scribonius Largus picis florem πισσέλαιον dici teſtatur, idque eſſe explicat quod excipitur dum pix coquitur, lana ſuperpoſita eius vapori.

C Id autem ὀριστικὸν eſſe videtur, quæ medicis eſt vſui, & quam * Paulus ad vteros concluſos adhibet, quodque πίσσης ὄρρὸν auribus exulceratis & purulentis inducat Apollonius apud Galenum lib. 3. κῆ πτ. πισσέλαιον autem ** Galeno dicitur mixtura ex pice liquida & oleo, qua ad radices capillorum vtebatur, longè à piſſantho differens. Porrò hunc quoque picis florem Scribonius Largus dolorem ſedare, & in auribus ſuppurationem prohibere fatetur.

† *Cap.79.lib.1.* †† *Cap.21.* ††† *Cap.40.* * *Cap.74.lib.3.* ** *Lib.1. κῆ πτ.*

ξηρὰ ἀποτρέπει] Hæc, velut incluſa parentheſi, ad ſequentia etiam pertinere poſſunt, vt ſit eorum facultatis velut indicatura. Nam cùm ſicca adhibeantur, & cruentis vulneribus conueniant, probè glutinant cicatricemque contrahunt, ideoque pus fieri prohibent.

D ᾽Αλλο. τὸν μόλιβον ⟨ϟ⟩ λεῖον ξυὸν τῇ σποδῷ τῇ κυαρίῃ λεαίνειν τὰ ὑποπάσσειν. καὶ τῶν λοτῶν τὰ ἐμπλάσματα ὑποπάσσειν. καὶ τίλου λεπίδα τῶν χαλκοῦ. καὶ τῶν φυσητηρίων, καὶ τῶν χαλκίτιν μὴ τῶν χαλκοῦ. καὶ μόλιον. καὶ μὴ τῶν τῶν λοτῶν ἐμπλασμάτων. καὶ ἄλλως, ὅταν δέηται ξηροῖσι τοῖσι τοιούτοισι χρῆσθαι. καὶ τῇ σποδῷ τῇ ἰλλυριστῇ λείῃ μὴ τῶν ἐμπλασμάτων. καὶ αὐτοῖσι μύροισιν ἐμπλάσμασι. καὶ ἀνθῆ ἀργύρου μόλιβος, ὡς λειοτάτη. καὶ

Aliud. Plumbum tritum cum ſpodio Cypria læuigatum inſpergito, tum loti corticum fragmenta, tum æris ſquamam, & alumen, & Chalcitidem cum ære, & ſolam, & cum loti corticum fragmentis. Alioquin ſi aridis opus ſit, his vti licet, & ſpodio Illyrio cum corticum fragmentis læuigato, aut ipſis corticum fragmentis per ſe. Flos item argenti per ſe quàm tenuiſſimè tritus, & Ariſtolochia, tum eraſa, tum bene trita inſpergitur. Aliud cruentis vulneribus idoneum. Myrrha, thus, galla, ærugo, flos æris vſtus, alumen Ægyptium vſtum, œnanthe, lanæ ſordidæ, plumbi recrementum. Singula pari pondere vino diluuntur, vt ſupra. Alia etiam mixtura ad eadem. Acetum album quàm acerrimum, mel, alumen Ægyptium, nitrum quàm optimum leuiter toſtum, fellis exiguum, ſimul coquito. Hoc ſuper exereſcentem carnem detrahit, excauat, & morſus eſt expers. Aliud. Parthenium quod μικρόφυλλον dicitur, & herba eſt minuta habens folia, quæque cutis glandem tegentis thymia aufert, alumen, chalcitis, melini crudi portio, elaterium tenue aridum inſpergitur, eodemque modo malicorium tenue aridum.

E τῶν ἀριστολοχίας, ξύων τε καὶ τρίβων λείως ὑποπάσσειν. Ἕτερον ἔναιμον. Σμύρνα. λιβανωτός. κηκίς. ἰός. ἄνθος χαλκοῦ ὀπτόν. ⟨φυ⟩πτικὴ ἀφρυτὴν ὀπτήν. οἰνάνθην. σὺν πίσσῃ. μολύβδαινα. τούτων ἴσον ἑκάστου ἡ δίεσις σὺν οἴνῳ ὥσαρ τὸ πρόσθεν. καὶ ἄλλη ἐργασίη κῆ τὰ αὐτά. ὄξος ὡς ὀξύτατον λύκιον. μέλι. ⟨φυ⟩πτικὸν ἀφρυτὸν ὀπτόν. νίτρον ὡς ἄριστον. χύσις φρύξας. χολῆς ὀλίγον

F σωτικόν. τοῦτο τὰ ὑπερσαρκέοντα καταίρει καὶ κοιλαίνει, καὶ ἀδηκές. ἄλλο. Ποίη ἡ μικρόφυλλος, ἢ ὄνομα πάρθενιον τὸ μικρόφυλλον, ἣ τὰ θύμια τὰ ἀπὸ τῶν ποδῶν ἀφαιρεῖ. καὶ ⟨φυ⟩πτικὴ ἡ χαλκῖτις, ⟨ἐ⟩μηλιάδος ὠμῆς, ἐλατήριον λεπτὸν ξηρὸν ἐπιτρῖψαι, καὶ τὸ σπόδιον λεπτὸν ξηρὸν ὡσαύτως.

7 ξυὸν τῇ σποδῷ τῇ κυαρίῃ] Spodios ſiccat & adſtringit. Probatur autem Cypria Dioſcoridi cap. 46. lib. 5. & Plinio lib. 34. cap. 13. Et ad oculos ſæpè adhibetur, vt teſtatur Galenus in Exegeſi, & lib. 4. κῆ πτ.

τὰ ἐμπλάσματα] ἐμπλάσματα λεπίσματα φλοιοῦ, corticum fragmenta exponit Galenus in Exegeſi ex hoc loco, corticis loti ramenta aut ſcobem, aut præſegmina intelligunt, velut piſcium ſquamas. Erotianus etiam λοτῶν ἐμπλάσματα, ἀπὸ τῶν ῥιζοτομιῶν, ἃ σχίσματα ponitum

G contendit, hunc locum ſubindicans.

τῇ σποδῷ τῇ ἰλλυριστῇ] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria tum manuſcripta, tum publicata. Hermolaus Barbarus λευκοπτῇ hic legendum contendit, & ſpodon intelligi vult quæ ex argentariis fodinis eruitur. Fit enim ſpodos (vt ſcribit Plinius) in argenti fornacibus quam vocant Lauriotin. Eſt autem Laurion in Attica locus argenti fodinis nobilitatus teſte Pauſania. Sed hæc ſpodos vt quæ oculis ſit vtiliſſima, priore lenior & infirmior cenſetur. † *Cap.13.lib.34.*

ἢ ἀνθοῖσι μύροισιν] Exemplaria Regia manu ſcripta, ἢ ἀνθοῦ μύρου legunt, ἢ ἐμπλάσματα quædam etiam μείζονα vitioſè.

εἰνοτίδες] εἰνοτίδας θερμάσαι ῥύπου, ὄγκων ἕνεκα ῥυπαρῶν exponit Galenus in Exegeſi. Vbi & in quibuſdam exemplaribus additur. εἰνοτίδες θερμάσαι ῥύπου σωτηρικώτερον. δοκεῖ δ' ἡ εἶναι ῥυπαρὸν μᾶλλον. Qui locus hunc procul omni dubio ſubindicat. Ex quibus hic lanarum ſuccidarum ſordes intelliguntur, aut quod magis malim, lanarum ſuccidarum tomentum & glomeratus cumulus. Hoc enim μᾶλλον (ſi modo ſcriptio vera eſt) ſignificare videtur, niſi ſi μᾶλλον ſcribendum videtur, vt lana ſuccida promiſſior concinnata & carpta, aut veluti vellus cincinnatum intelligatur. Videtur autem lana ipſa ſordida vſta intelligenda, cuius vſturæ modum docet

H * Dioſcor. Sic enim deſiccat potentiùs, & crematarum lanarum cinerem cruſtas obducere, & vlcera ad cicatricem perducere teſtatur Dioſcorides. Eadem quoque ad oculos vtuntur, quòd acrimoniam & morſum depoſuerit.

* *Cap.67.lib.2.*

ἢ ἄλλη ἐργασίη] Arbitrarium eſt num hæc ad præparandi modum ſuperioribus ſimilem referantur, num verò alium mixturæ apparatum, ex ſequentibus intelligat, quod mihi ſit magis vero ſimile.

παρθένιον] Cùm multis Parthenij nomen attribuatur, vt Perdicio † Celſo, (quod etiam teſtatur Plinius ††) & Linozoſtidi & Artemiſiæ, non facile eſt cuinam hoc nomen competat coniicere, tum quòd vnius tantum Parthenij meminerit Dioſcorides. Idem cap. 155. lib. 3. Anthemida hoc nomine vocari ſcribit, & cap. 191. lib. 4. Linozoſtin & amaracum. Quod etiam teſtatur Galenus in

Exegesi,hunc nimirum locum subindicans cùm scribit, παρθένιον τὸ σμικρόφυλλον, καλεῖται δὲ παρθένιον καὶ ἡ αὐθημὶς, καὶ ἡ ἑλξίνη, καὶ ἡ λινόζωπις, καὶ ἀμάρακον. ἀλλὰ καὶ ὁ Διοσκουρίδης μή ποτε φησὶν, ἀκουσίον, ὅτι τῆς ἑλξίνης, ἢ τὸ λιποζώστεως τὸ εἶδος τὸ σμικρόφυλλον. Ex quibus satis apparet quàm deprauata sint Galeni exemplaria. A

† *Cap.vlt.lib.2.* †† *Cap.30.lib.21.& 5.lib.25.& cap 17.lib.22.*

τὰ θύμια] Θύμια nominatur (vt scribit " Celsus) quod super corpus quasi verrucula eminet, ad cutem tenue,supra latius, subdurum & in summo perasperum. Idque summum colorem floris thymi repræsentat,vnde ei nomen est,ibique facile finditur & cruentatur, nonnunquam aliquantulum sanguinis fundit , ferèque circa magnitudinem fabæ Ægyptiæ est,rarò maius , interdum perexiguum, modo vnum,modo autem plura nascuntur,vel in talis vel palmis, vel inferioribus pedum partibus. Pessima tamen in obscœnis sunt, maximeq; ibi sanguinem fundunt. Thymi dicuntur cæteris & Galeno lib.14. Meth. & libro de Tumor. præter naturam. Θύμοι quoque " " Paulo Æginetæ sunt σαρκώδεις ὑπερσχαι, ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς βαλάνου. ποτὲ δ' ἐπὶ τῆς πόδης συνιστάμενοι, ἐμφερεῖς τοῖς τῶ θύμου κορύμβοις. Hoc igitur medicamentum quod thymos his in partibus sanat, potenter exiccare oportet. B

" *Cap.28.lib.5.* " " *Cap.58.lib.6.*

καὶ μηλιάδος ὠμῆς] μηλιάδος ὠμῆς, τῆς ἀπὸ μήλου χαλκίτιδος, ἢ συμπηγείας exponit Galenus in Exegesi hunc sanè locum subnotans. Vnde alumen aut Chalcitidem subintelligi vult , quòd ex Melo insula vna Cycladum vtrunque præstantissimum aduehatur. Hermolaus Barbarus hoc loco alumen Melinum significari vult , quod Chalcitis dicitur, quia ex lapide fiat. Sed fortasse hîc non malè Melia terra accipiatur , quam per Melinum cum Latinis authoribus & * Plinio subaudimus. μηλία γῆ Dioscoridi dicitur , & μηλὶς & μηλιὰς Theophrasto lib. περὶ λίθων. Hæc vim habet aluminosam , adstringentem & detergentem † Dioscoridi, ideóque pictoribus in vsum ad perpetuandos colores & ad pigmenta cedit. Quod testatur Plautus Mostell. Non istanc ætatem oportet pigmentum vllum attingere , neque ceruſam , neque melinum , neque aliam offuciam. Cùm verò Eretriensem terram imitetur, & viribus affinis sit, poterit sua facultate quoque cruentis vulneribus adhiberi & cicatricem ducere , ad quæ Eretriensem terram valere scribunt †† Galenus & Dioscorides. Eam autem terram Meliam hìc subintelligi coniecturam auget , quòd antea συμπηγείαν μηλείαν semper dixerit Hippocrates , nunc verò apertissimè distinguatur , deinde quod crudum Melinum desiderat ad maiorem adstringendi & glutinandi vim. Demum quoque cùm μηλιάδος ὠμῆς scribatur , ista casus mutatio distinctionem auget cum phrasi Græca , quæ solidioris cuiusdam rei, vt lapidis, aut terræ, portionem denotat. Ambiguitatem etiam adiuuat quod scribit Galenus in Exegesi , μηλίας ἢ ἀπὸ μήλου τῆ νήσου. C

* *Cap.6.& 7.lib.35.* † *Cap.180.lib.5.* †† *Lib.9.simpl.med. Cap 171.lib.5.*

Caua autem & pura maxime implet herba Lagopyrus nomine , furfures vbi inaruit referens , paruo instar oleæ folio , sed longiore , & marrubij folium cum oleo. Aliud. Caricæ quam ficciſſimæ pars interior pinguis,mellis instar,aquæ partes duæ seminis lini non admodum tosti & tenuissime triti , pars vna. Aliud. Caricæ & floris æris triti exiguum,& fici succus. Tum caricæ pars interior, chamæleon niger, fel bubulum aridum,reliqua quidem eadem. Arida vero,nasturtium tenue crudum, irio, par vtriusque modus. Caricæ partes duæ , seminis lini tantundem, fici succus. Vbi horum medicamentorum aliquo vti voles , splenia aceto imbuta superimponito , spongia spleniis superposita & alligata,ac paulò magis appressa.Quod si partes ambientes inflammatione laborent, quod conferre videbitur circumlinito.

§ Πλεῖστα δὲ μάλιστα τὰ κοῖλα τὰ καθαρά, ποία, ἡ λαγώπυρος ὄνομα. ἔστι δὲ πίτυρίσιν ὁμοία ὅταν αὐαίνεται, μικρὸν τὸ φύλλον, ὡσαύτως καὶ τὸ τῆς ἐλάτης, καὶ μακρότερον, καὶ τραχύτερον τὸ φύλλον, σὺν ἐλαίῳ. Ἕτερον. Ἰχάδος τὸ ἔσω, τὸ πίαρ, τὸ μελιτῶδες, ὡς ξηροτάτης, ὕδατος δύο μέρη, καὶ λίνου καρπὸν φρύξας μὴ σφόδρα, ὡς λεπτοτάτου μέρη μίαν. σήσ. τὸ ἰχάδος. καὶ ἄνθος χαλκοῦ ὀλίγον λεπτόν. καὶ συκῆς ὀπὸν. τὸ δὲ ἐκ τῆς ἰχάδος. χαμαιλέων μέλας, χολὴ βοὸς ξηρή. τὰ λοιπὰ τὰ αὐτά. τὰ δὲ ξηρά. καρδαμον λεπτὸν, ὠμόν. ἐρύσιμον. ἑκάτερον ἴσον. τῆς δὲ ἰχάδος δύο μέρη, λίνου καρποῦ, δύο μέρη. ὀπὸν συκῆς. ὅταν τούτων τινὶ χρῇ τῶν φαρμάκων καλῆναι αὖθις ἐξηρανθέντα, ἐπιθεὶς, ἐπίδησον αὖθις τῶν καλλιῶν ἐπίθες, καὶ ἐπίδησον, καὶ προσαπόσσεσθαι ἐλίγῳ μᾶλλον. τὰ δὲ προσέχοντα ἰῶ φλεγμαίνῃ, ὅτι αἱ δοκέῃ ξυμφέρειν, προσπλάσαι. D E

§ ποία ἡ λαγώπυρος] λαγώπυρος ἡ λαγωνάτη καλουμένη βοτάνη apud Galenum dicitur in Exegesi, si modo vera est scriptio, quam certè suspectam arbitror. Nam & Varinus, qui etiam alioqui γλάσσαν illas & Galeni vocum Hippocratis expositionem mordicus retinet, λαγώπυρον scribit esse ὅπερ καλουμένου βοτάνου παρὰ τοῦ Ἱπποκράτ. Et pro λαγώπυρος quidam λάμπυρος apud Galenum legunt. λαγώπυρος leporis triticum sonat,& lagopum herbam quidam esse volunt,quæ fistit alaum * Plinio,è vino sorbita, & nascitur in segetibus.Galeno facultatis est desiccantis,adeò vt alui fluxus probè desiccet. Cornarius hîc & Caluus pro πιότητα, πυρίτην legisse videntur. Idem Cornarius σὺν ἐλαίᾳ legit, exemplaria tamen omnia σὺν ἐλαίῳ legunt. F

* *Lib.26.cap.8.*

ἰχάδος] Hoc medicamentum sarcoticum est cùm detergat sine morsu & mediocriter exiccet. Quod autem emolliat per se ideò sicco vtitur & semine lini leuiter tosto. Ideóque aqua suspecta est, & eam quidam auferunt , quod nullum medicamentum humectans,tum primariò tũ ex accidenti,vlceribus sit accommodum,vt scribit Galenus lib.1. Comp.pharm. κγ' γλίν, & lib.3. Meth.med.

τὰ προσέχοντα ἰῶ φλεγμαίνῃ] Vide Galenum lib.4. Comp.pharm. κγ' γλίν.

Si liquido vti lubet , etiá caricum medicamentum illinito, ac velut antea scriptum est eodẽ modo adalligato.Ex his autem cõficitur medicamẽtum,veratro nigro,sandaracha,æris squama, plũbo eloto, cũ multo sulphure,auripigmento,cantharidib. His prout videbitur cõpositis vtitor,cedria dilutis.Postquam verò abundè illitũ fuerit,medicamentum summoueto,aro cocto læuigato inspersо,aut cõtrito arido melle subacto.Quòd si carico sicco opus sit,his remotis medicamentum inspergendũ. Facit quoq; siccum ex veratro solo & sandaracha. Aliud liquidũ. Herba est cui[9] foliũ ari naturam refert,album tamẽ,lanuginosum, folij hederæ magnitudinẽ æquat, ea herba ex vino imponitur , aut quod circũ ilicis caudicẽm inhæret, ex vino tritũ illinitur. Aliud. Vuæ acerbæ succus, acetũ quàm acerrimum, flos æris , nitrum, caprifici succus

§ Ἦν βούλῃ ὑγρῷ χρήσασθαι , καὶ τὸ καυκὸν φάρμακον ἐπαλείφῃ. ὅπισθεν δὲ ὥσαυτως τὰ πρότερα γέγραπται, καὶ ᾧ αὖθις λέγω, ἔστι δὲ ἐκ τῶνδε τὸ φάρμακον ποιούμενον. ἐλλέβορε μέλανος. σανδαράχης. λεπίδος. μολίβδου πεπλυμένου, σὺν πολλῷ θείῳ, ἀρρενικοῦ, καὶ χαλκανθοειδοῦς. τούτῳ ὁποίῳ δοκέῃ τῳ τεθέντι χρῆσθαι, ἢ δὲ δίεσις, κεδρίνῳ ἐλαίῳ. ἐπιφόρημα δὲ ἄλις ἔχει ἐπαλείφοντι, ἐκβάλλειν τὸ φάρμακον. ὅπισθεν προσπλάσαι ἄγαν ἐφθόν. λῶον. ἢ τελέων ξηρὸν, τῷ μέλιτι διαλύων. καὶ ὡς ξηρῷ χρὴ τῷ καυκῷ. τούτων χρὴ ἀφεσάντων, τὸ φάρμακον ὅπισθεν προσπλάσαι. ποιέει δὲ τὸ ξηρὸν ἀπὸ τοῦ ἐλλεβόρου μόνου καὶ τῆς σανδαράχης. Ἕτερον ὑγρόν. Ποίη, ἧς τὸ φύλλον ὅμοιον ἄρῳ τὴν φύσιν. λευκὸν δέ. χνοώδες καὶ καυκὸν φύλλον τὸ μέγεθος. αὕτη ἡ ποίη σὺν οἴνῳ ὅπισθεν προσπλάσσεται. ἢ τοῦ πρίνου τὸ ἐκ τοῦ [illegible] τέλεχος τρίψας σὺν οἴνῳ, ὅπισθεν προσπλάσαι. Ἕτερον. Ὀμφακοῦ χυλός. ὄξος ὡς ὀξύτατον. ἄνθος χαλκοῦ. νίτρον. ὀπὸς ἐλατίνου. G H

A ἐς ὄμφακος χυλὸν ςυπτηρίαν τὲ ἐμβάλλειν ὡς λεπτότατον, καὶ θεῖναι ἐν χαλκῷ ἑρυθρῷ ἐς ἥλιον, καὶ αἰωρεῖν. καὶ αὖ ἑτέρῳ ὅταν δοκῇ καλῶς ἔχειν τὸ πάχος.

In vuæ acerbæ succum alumen optimè læuigatum, & in vas æris rubri coniectum, soli exponito & dimoueto, ac vbi iustam crassitudinem nactum fuerit, tollito.

καὶ τὴν κάρειαν] Caricum hoc medicamentum sordidis vlceribus conuenit, & cathæreticum est, carnemq; exedit. Paratur autem liquidum cedrino oleo subactum, aut si arum addatur ad sordes detergendas, melle exceptum. Aridum verò liquoribus abiectis inspergitur. Huius meminit Galenus in Exegesi scribens, κάρειον τι σκεύασμα ἐκ τῶν ἰσχάδων, ὃ καὶ πλεῖστα συνεστῶσιν ἐν τῷ τῶν ἑλκῶν χρίσει. Sic enim legendum apparet, cùm passim ἔλεσμα scribatur. Sunt qui carycum scribant, & è nucibus nomen habere contineant, cùm tamen nuces nullas recipiat. Varinus etiam κάρειον scribit, & σώδινον σκευασίας esse vult apud Hippocratem, sed scripturam vitiatam esse appa-
B ret, pro κάρειον. Erotianus ex hoc loco καὶ ἐλαίῳ ἐλαίῳ, τῷ κεδρείᾳ exponit. Cornarius quoque arum oleo subactum non melle ponit.

ποίη ἡ τὸ φύλλον] Non est facile diuinare quamnam herbam intelligat ari natura acrem & detergentem, ex qua aliquam medicamentum vlcera sordida repurgans paret. Quidam bechij folium intelligunt, quod tamen mediocriter acre est, & habet aliquid subadstringens, qua inflammationes repellit, ideoque cruentis vulneribus adhibetur Hippocrati lib. de arte. Non tamen ari naturam acrem & detergentem refert, neque verò lanugine obducta habet folia, etsi alba quà terram lambunt. Arbitrarium quoque est quod sequitur, an corticem ilicis truncum ambientem, an verò muscum cortici adhærentem intelligat. Quorum certè neutrum acrem aut exedentem vim habet, sed potiùs adstringentem ac mediocriter deficcantem. Qua ratione inflammationes potius arceri, quàm sordes detergeat præcipuè ex vino adhibitum. Quod certè locum non leuiter suspectum facit.

ὀμφακὸς χυλός] Hoc medicamentum mixtas habet vires valdè adstringentes & extergentes, vnde siccat potentissimè. Caius alumen in acetum immissum omisisse videtur, atque hunc locum aliter legisse.

C [10] Ἔναιμα ξηρὰ πάσσε. Ἐλλεβόρου μέλας ὡς λεπτότατος διαπάσσειν, ἕως ἂν ὑγρὸν ᾖ· ἔπειτα ἐπιδεῖσαι. Ἄλλο. Ἀφρὸν νίτρου ἐν ὄξει ἐμπλάσσειν. Ἕτερον ὁμοίως. Ἀλὸς χόνδρους ὡς ξηροτάτους, ἐς χυτρίδιον χαλκοῦν ἢ κεραμεῦν καινὸν ἐμβαλόντα, ἴσους ὡς μάλιστα τὸ μέγεθος, μὴ ἀνδρός. Εἶτα μέλι ὡς κάλλιστον διπλάσιον τοῦ ἁλὸς εἰσχέαντα διαπλάσσειν ὅτι ξηρότατον, καὶ ἐπιδεῖν. Ἄλλο. Ἔπειτα διαπλύνειν ὅτι ξηρότατα τὰ ἕλκεα. Ἔπειτα ἀφρὸν νίτρου τὸ χυτρίδιον, εἶτα ἐὰν ἕως αὖ κατακαυθῇ πρῶτον. Ἔπειτα αὖ ἀποσμήξαντα τὸ ἕλκος καὶ ἀποκαθήραντα, διπλόον ὥσπερ τὸ πρόσθεν. καὶ πίσσῃ ὀλίγῳ μᾶλλον. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ὅπως ἂν μὴ λάβῃ τὸ φάρμακον διαπάσαντα, πρόσωπον ἔχειν καὶ διπλοῦν. ὅταν δὲ βάλῃ ἀφιέναι τὸ φάρμακον, ὄξος θερμὸν διαχέειν, ἕως ἂν ἀπορρύῃ, καὶ αὖθις τὰ αὐτὰ ποιέειν, ἕως δὲν ἀποσμήξας. ἀνὴρ ξηρὸν δάκνον. Μύσιος ὡς λειοτάτου
E διαπάσσειν, ὅτι τὰ ὑγρὰ καὶ σαπρὰ, καὶ αὖθις λευκὸν, μὴ πάνυ τελέως λεῖον. ἀνὴρ ξηρὸν ὁμοίως δάκνον. ἀποσμήξας ὡς οἷόν τε πρώτιστα θέρμα, ἔπειτα ὀρφάνου καταπλάσσειν διαβὰς προσέχων ἕως ἂν πάνυ παύσηται. τοῦτο λεῖον τελέων καὶ διαπάσσων, πλὴν αὐτίκα διαδεῖν διαδέσιν. Ἕτερον ξηρὸν ὅτι τὴν αὐτὴν ἕλκεων. χαμαιλέων μέλας.
F συπτηρίαν ἢ τὰ ὀστᾶ τὰ συκῆς δεδουμένα. δοῦναι δὲ ὀστέον, καὶ ἀλφιτώσαι μίσγειν. ἀναγαλλὶς καὶ συπτηρία αἰγυπτία ὁμοίη, διαπάσσειν ὀρχομήνιον διαπάσσειν. τοῦτο δὲ τὰς νομὰς συπτηρίαν, ἢ τε αἰγυπτία ὁμοίη, καὶ ἡ μηλεία. τοῦτο δὲ ἀπονιπτοῦσαν ὀπίσω καὶ ἀποσμήξασα. καὶ ἡ χαλκῖτις συπτηρία ὁμοίη. σπλὰν δὲ ἕως ἂν φλεγμαίνῃ γλήχωνα.

Alia arida hæc sunt. Veratrum nigrum quàm optimè læuigatum inspergitur, quandiu humoris aliquid & depascentis inerit. Deligatio autè eadem quæ emplastris adhibebitur. Aliud eandè virium. Salis grana quàm siccissima, pari propè magnitudine nõ crassa, in ollam æneam vel fictilem nouam coniiciuntur, & mel optimum duplum ad sales coniectura facta, affunditur, tum olla prunis imposita sinitur dũ totum cõburatur. Deinde spongia detersum vlcus & repurgatum, vt priùs deuincitur, & paulò magis comprimitur. Postridie verò qua parte medicamentum nõ admissum est, inspergitur, apprimitur & alligatur. Vbi autè medicamentũ amouere voles, acerũ calidum dũ abstrahatur affundito, eadè rursus faciens ac si opus est spongia detergẽs. Aliud aridum mordens. Mysi optimè læuigatũ, ad humida & putrida aspergito & æris florem tenuè, non prorsus cõtritum. Aridum aliud eodem modo mordens. Vlcere per spõgiam detersо, lanæ quàm maximè sordidæ in testa vrũtur, tæda admota dum totæ exurãtur. Hoc medicamentũ læuiter tritum inspergitur, eodemq; vinculo alligatur. Atidũ aliud ad eadè vlcera. Chamæleo niger, alumẽ fici succo subactum. Vstum autẽ subigendũ, & anchusa immiscenda. Vel anagallis & alumen Ægyptiũ vstum, & Orchomenium puluillo inspergitur. Ad vlcera depascentia, nomas vocãt. Alumen tũ Ægyptium, tũ Melinum vstũ, priùs tamen nitro vsto inspergẽda, & spõgia detergẽda. Valet & Chalcitis (συπτηρία dicta) vsta. Vrere autem conuenit donec flammam concipiat.

[10] ἔναιμα ξηρὰ] procul omni dubio suspectus est locus iste. Cùm enim ἔναιμα dicantur Medicis medicamenta glutinantia, quorum opus est coniungere & diuisas partes glutinare, vt in pristinam vnitatem particula reducatur cumq; ea siccantia, non abstertoria esse debeant, (vt scribit Gal. Com. 3. in lib. de Fract. & libro 2. κατὰ γλῶτ.) ista quæ hic adhibentur cùm acria sint & exedant, in illorum
G albo recenseri nequeunt, sed potiùs ad sordida vlcera, velut prius descriptum caricum, adhiberi debent. Igitur pro ἔναιμα ἔπειτα ξηρὰ potiùs adscribere m, cùm liquida quædam interposuerit, aut (vt volunt quidam) πειλήσας pro ἔναιμα legendum. Etsi in veteri scriptura constantissimè retinenda mirum in modum consentiunt exemplaria omnia, tum manuscripta, tum publicè exarata.

ἐς χυτρίδιον] χυτρίδιον χύτραν ex hoc loco exponit Galenus in Exegesi. Sic & χυτρίδιον καινὸν, olla pura ac noua dicitur, in quam nihil dum coniectum fuit, vt καινὸν πινακίδιον tabella pura Aristoteli dicitur, in qua nihil scriptum est.

ἀποσμήξας πίλλος] Hic quidam διαπάσσειν addunt, vt detersо per spongiam vlcere, medicamentum aspergatur. In vlceris autem maligni curatione Galenus linteo molli, puro & lecto vlcus detergit, dein vlceris cauitatem medicamentis implet, diatyrisma ex emplastro labris accommodat, post hæc linteum frigida madens vndique medicamento superiniicit, postremo spongiam mollem fascia ex linteo in orbem semel aut bis circumdata exceptam admouet. Interdum vero linimentum simplex medicamento
H inducit. spongiam autem ex aqua aut vino madentem superinicit. Quam certe deligationem ipsam ex Hippocrate libro de fracturis expressam sæpè meminerat, quod hic etiam ipse facere videtur Hippocrates. Paulo autem arctius vinciendum apprimi iubet, vt medicamentum quod inspergitur tenaciùs adhæreat.

ἐς ἀγχούσαν αἴσιον] Anchusæ radix capienda quæ Onochiles & Alcibiadia dicitur. Hæc enim gustu ipso plus habet acrimoniæ, calidior est & magis medicata, vt scribit Galenus, etsi quæ Onoclea dicitur, desiccat, extenuat & abstergit, sed subadstringentem habet facultatem. Eodem modo velut discutiens, medicamentum anchusæ radicem vitam & tritam cum oleo, dum detergentissimam acquirat crassitudinem, ad pustulas vlcerosas capitis & achoras admouet Galenus lib. 1. κατὰ τόπ.

ὀρχομήνιον] De Orchomenio nihil certi statuere licet. Incertum enim est an adarce, quæ & adarcon & λιμνῆς † Galeno dicitur, & λιμνῆσις †† Actio, quòd plurima in lacustribus aut palustribus locis & arundinetis proueniat, aut in Orchomenio lacu, de quo agit Theophr. lib. 4. de hist. plant. An verò calami corticis cinerem vstum & pulueriam intelligat, qui plurimus in Orchomenio

lacu innaſcitur, vt teſtatur ††† Plinius. Arundinis autem cortex combuſtus tenuium eſt admodum partium & digerentis facultatis, potenter exiccat abſtergit & calfacit, adeò vt Cypriæ arundinis cortex alopecias exterat Dioſcoridi & Plinio. Adarce verò tantam habet acrimoniam & vehementiam, vt dropacibus efficaciter addatur Aëtio, & ad alopecias adhibeatur. Cornarius autem hoc medicamentum diſtinxit. A

† *Lib.* 1. *Comp. phar.* κ τόπ. †† *Lib.* 3. *Tetrab.* 1. *cap.* 180. ††† *Lib.* 16. *cap.* 36.

ἡ χαλκῖτις συπλητέον] Hîc Chalcitis aluminis ſpecies intelligitur quibuſdam. Galenus autem in Exegeſi chalcitida ſimpliciter intelligit, cùm ſcribit, συπλητέον χαλκῖτις, ὡς ἁπλῶς οὕτως ὀνομάζοντα χαλκῖτιν. Et χαλκῖτις συπλητέον, ἴσον τῷ χαλκίτιδι. Sunt qui tum Chalcitida, tum etiam alumen intelligunt. Vtendi autem aluminis modum docet Aëtius Tetrab. 3. lib. 1. cap. 49.

At vetuſta vlcera quæ fiunt in anteriore tibiæ parte, ſanguine autem manant & nigra euadunt. Sertulæ campanæ flos tritus, melle ſubactus illinitur. Ad neruos præciſos. Myrti agreſtis radices contuſæ & cribro tranſmiſſæ, oleoq; ſubactæ ex vinculo adhibendæ. Et quinquefolium herba quę alba eſt & lanuginoſa, altiuſq; à terra attollitur quàm quinquefolium nigrum, oleo ſubacta adalligatur, & poſt triduum reſoluitur.

" Τῶν παλαιῶν ἑλκέων τῶν ἐν τοῖσι αἰτίκνημίοισι γινομένων. αἱματώδεα δὲ τοῖσι τοιούτοισι ἡ μέλαινα. Μελίλωτου ἄνθος τείψας, μέλιτι φυρῶν, ὀπτιπλάσσω χρῆσθαι. ὀπτὶ νεῦρα ἢ ἀγχιμηδέντα, ὀπτιδεῖν μυρρίνης ἀγρίης ῥίζας κόψας καὶ ἀφέψησας, καὶ φυρήσας, ἐλαίῳ. καὶ τὸν ποίην τὸν πεντάφυλλον. λευκὴ δέ ἐστι καὶ χλοώδης, καὶ ὑψηλοτέρα ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ὁ μέλας πεντάφυλλον. Τοῦτον τείψας ἐν ἐλαίῳ ὀπτιδεῖν. ἀπολύειν δὲ τριταῖον. B

" τὸν πεντάφυλλον] Quidnam intelligat per pentaphyllon album difficile eſt ſtatuere, cùm vnum tantum pentaphylli genus agnoſcat Dioſcorides. Sunt qui Tormentillam dictam intelligunt, cùm his quidem viribus ſit efficax, & ſiccet ſine morſu & adſtringat, etſi ſeptem non quinque foliis conſtet. Quod tamen non omnino eſſe alienum à Dioſcoride videtur, qui quinquefolio quina ex ſingulis pediculis folia attribuit, rarò etiam plura. Sunt qui in Italia contendant quinquefolium ſe vidiſſe pluribus quàm quinque foliis præditum. Cæterùm pro χλοώδης, quod habent omnia exemplaria publicata, & quædam etiam manu ſcripta, Interpretes omnes χνοώδης legunt. Quæ lectio etiam in reconditiſſimis membranis inuenitur. C

Emollientia quibus quidem hyeme potiùs quàm æſtate vti conuenit. Emollientia medicamenta quæ etiam decoras cicatrices efficiunt. Scillæ partem interiorem mucoſam conterito, aut piceam cum ſuillo adipe recenti, cum pauco oleo, & reſinæ ac ceruſſæ exiguo. Tum adipem anſerinum & ſuillum recentem, & ſcillæ & olei exiguum. Cera quàm albiſſima, adeps recens purgatus. Aut ſcilla, oleum album, reſinæ modicum. Cera, adeps ſuillus vetus ac recens, oleum, ærugo, ſcilla & reſina. Veteris autem adipis duplo maior ſit portio quàm recentis, reliquorum verò quantum opportunum eſſe videbitur. Adeps recens liquatus in alterâ ollam transfunditur, & plumbagine læuiſſimè trita & cribrata immixta coquitur & primùm agitatur. Vſque eò autem coquendum dũ inſtillatum in terram indureſcat, dein igne ſublatum reliquum transfunditur, præter lapideum illud ſedimentum, tum reſina immittitur & agitatur, paucaq; adiecta cedria, quod ablatum fuit permiſcetur. At omnibus emollientibus quibus reſinam admiſces, ſublato ab igne medicamento, & adhuc calido, reſina immiſcenda & agitanda. Aliud. Adeps ſuillus vetus, cera, & oleum. arida verò loti ramenta, thus, plumbago, vt ſit thuris pars vna, plumbaginis & loti ramentorum tantundem, adipis autem veteris partes duæ, ceræ vna, adipis recentis tantundem. Aliud. aut adeps ſuillus ſolus, cum eo adeps caprinus recens, qui repurgatus quàm minimum membranarum habeat. Quibus parum tritis & bene contuſis oleum affunditur, & plumbum cum ſpodio inſpergitur, itemq; loti ramentorum pars dimidia. Aliud. Adeps caprinus, ſpodium, chalcitis, cyaneus lapis, oleum.

" μαλθακώδεα. Τοῖσι μὲν χρὴ τοῖσι φαρμάκοισι χρῆσθαι, ἐν χειμῶνι μᾶλλον, ἢ ἐν θέρει. Φάρμακα μαλθακώδεα, ἃ ποιεῖ ὀλκὰς καλὰς ποιεῖ. Σκίλλης τὸ ἔσω τὸ μυξώδες τείψας, ἢ πίτυϊνον σὺν συείῳ στέατι νέῳ, ὀλίγον ἔλαιον καὶ ῥητίνης ὀλίγον, ἢ ψιμυθίου. καὶ στέαρ χοιρεῖον, καὶ συὸς νέον, καὶ σκίλλαν, καὶ ἔλαιον ὀλίγον. κηροῦ ὡς λευκότατος, στέαρ ποιήσαντα καθαρόν. ἢ σκίλλαν καὶ ἔλαιον λευκὸν, ῥητίνης ὀλίγον. κηροῦ, στέαρ συὸς παλαιὸν ἢ νέον, ἢ ἔλαιον, καὶ ἰὸν καὶ σκίλλαν, καὶ ῥητίνην. ἔστω δὲ δύο μοῖραι τοῦ παλαιοῦ στέατος πρὸς τὸ νέον. τὸ δὲ ἀνὰ μέσον ὀκτάσον δοκεῖ κηροῦ εἶναι. στέαρ σωτήξας ποίησαν ἀπέχειν εἰς ἕτερον χυτρίδιον. καὶ τὸ μολυβδαίνης τείψας ὡς λειότατον ἀφέψησας, συμμίξας ἐφεῖν καὶ κυκᾶν τὸ ποιηθέν. ἐφεῖν δὲ, ἕως ἂν ὀπτίσαιεν ὅτι γῆς πήνην. ἔπειτα καθελὼν ἀπόχεε τὸ ἄνω, πλὴν τοῦ λίθου τοῦ ὑποσάσης. καὶ ἐμβάλλειν ῥητίνην καὶ ἀσαχινέα. καὶ κέδρινον ἔλαιον ὀλίγον ξυμμίξας τὸ ἀφηρημένον. πᾶσι χρὴ τοῖσι μαλθακοῖσιν ὅκου ἂν ῥητίνην ξυμμιγνύῃς, ἐπειδὴ ἀφέλῃς ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ φάρμακον, ἐς θερμὸν ἔλαιον καθεῖς τὴν ῥητίνην κυκᾶν. Ἕτερον. στέαρ συὸς παλαιὸν, καὶ κηροῦ, καὶ ἔλαιον. τὰ δὲ ξηρὰ ἰητρεύματα τοῦ λωτοῦ. λιβανωτοῦ. μολύβδαινα. ἤτριον τοῦ μὲν μοῖρα, καὶ τῆς δὲ μοῖρα, καὶ τοῦ ἰητρεύματος μοῖρα. ἔστω δὲ τοῦ παλαιοῦ στέατος δύο μοῖραι. κηροῦ δὲ μία, καὶ νέου στέατος μία. Ἕτερον. ἢ στέαρ μόνον παλαιὸν ὕειον. σὺν τῷδε, στέαρ αἰγὸς ποιήσαντα. ὡς ἤκουσα ξυὶ παρ' ὑμῶν καταχαθήσας μικρὰ, τείψας ἢ καταθήψας λάβα, ἔλαιον τοδαχέῳ, καὶ τοδαπάωρ (Ⓜ) μόλιβδον, ξυὶ τῇ ἀσοδῷ, καὶ λωτοῦ ἰητρευμάτων τὸ ἥμισυ. Ἕτερον. Στέαρ αἰγὸς. ἀσοδὸς. χαλκῖτις. κυανέη, ἔλαιον. D E F G

" μαλθακώδεα] Hæc emollientium indicatura hîc ſuſpecta eſt, cùm ad ea quæ ſequuntur referri debeat. Incertum autem eſt an quæ ſequuntur de medicamentorum per hyemem vſu, ad ſuperiora referri debeant, cùm oleis ſubigantur, an verò ad emollientia quæ poſtea ſcribuntur. Certè ad vtrunque id ſpectare poteſt. Emollientia hîc verò enumerantur, quæ cùm calida ſint ex ſecundo & interdum tertio ordine, leuiter etiam exſiccant, ideóque cicatrices ſcabras, aſperas & induratas, emolliunt, complanant & læuigant. Et certè exiſtimo hîc μαλθώδεα Galenum legiſſe, cùm μαλθακώδεα habeant paſſim exemplaria omnia, quod in Exegeſi μαλθώδεα μαλακτικὰ ἅμα κηροῦ explicet Galenus, quod ſit μάλθη ὁ κηρὸς, καὶ μάλιστα ὁ πεπαλαγυμένος, cera præſertim emollita. Qua de re ſcripſimus in noſtra Hippocratis OEconomia. H

σκίλλης τὸ ἔσω τὸ μυξώδες] Scillæ pars interior mucoſa & glutinoſa intelligitur, reſectis ad viuum tunicis. Huncque locum mihi ſubindicare videtur Erotianus, apud quem vitioſè σκύλλης ἡ κραῖδες: legitur, quod exponit ἡ ῥίζης ἡ κυλέν. Apud Erotianum tamen τὸ κηραῖδες quædam habent exemplaria, pro quo τὸ ὑγραῖδες reponit Henricus Stephanus. Ac certe neſcio an τὸ νιτρωδες ſcripſerit Erotianus, vt ſuccus acris ſcillæ & mordens vt nitrum ſubaudiatur.

A ξυμμίξας τὸ ἀφηρημμένον] Id mihi videtur intelligendum de eo quod transfusum fuerat permiscendo adnixta pauca cedria, quo crassitudo iustior insit medicamento, tum etiam vt efficaciores plumbaginis vires ad læuigandas & contrahendas crassiores accipiat.

ὅλου τοῦ μολιβδαίνου] Istud longè aliter videtur legisse Vidius.

ξυὼ τῇ σποδῷ] Istud quoque omisit Vidius.

κυανίνη] Incertum est an Cyaneum lapidem intelligat, an verò chalcitim cæruleam aut coloris cærulei velut quidam exponunt. Cyaneus verò lapis extergentem & acrem ac καθαιρετικὸν habet facultatem, digerentem & subadstringentem, vt & Chalcitis.

[13] Περὶ πυρικαύτου, Ἐφεῖν χρὴ ῥίζας ἀπαλὰς, ὧν εἰ ὀφλοιὸς ὀξὺ παχύτατος καὶ χλωρώτατος, καταπλασθὲν μικρὰ, οἴνου λευκοῦ ὀπτέας, μαλθακῷ πυρὶ καθεψῆσθαι, ἕως ἂν δοκῇ καλὰς ἔχειν τὸ πάχος, ὡς ὑποαλφῆσαι, καὶ ἐν ὕδατι ᾧ ἂν ᾖ ὄψον. Ἕτερον μὴ δάκνον. ὑὸς γὰρ μόνον παλαιὸν ὑποαλείφειν, τῆξαι ἀπὸ ἀνθρακιῆς ἀφ' ἑστίης σκίλλης, τὴν ῥίζαν ἀφελόντα καὶ τορήσαντα καταδῆσαι. τῇ δὲ ἑξῆς ἐπαλεῖψαι τῆξαι, γὰρ τευτλίου παλαιὸν, καὶ κηροῦ, καὶ ἔλαιον συμμίξαι, καὶ λιβανωτὸν, καὶ λωτοῦ ἐξυσμάτια, καὶ μίλτον τρίψαντα ὑποαλείψαι. ἄρτι φύλλα ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἑψήσαι, τορήσαντα καταδεῖν. Ἕτερον, ἐπιξύσαντα τῷ συείῳ γέατι ὑποαλείψαι τῷ παλαιῷ, καταλείφειν ἀσφοδέλου ῥίζας ἐν οἴνῳ τρίψαι καὶ λιάσαι. Ἕτερον. τῆξαι γέαρ συὸς παλαιὸν, συμμίξαι ῥητίνην καὶ ἀσφάλτου, καὶ αὖθις ἐπαλείψαι ἐς ὀδόντιον, θερμαίνοντα πρὸς πῦρ, ὀπτᾶσθαι ὀπτιδεῖν. ὅταν δὲ τῷ νάρτῃ ὑποπληγίων, ἢ ἄλλως ἕλκος γένηται, τῇ σκίλλῃ διέφθῳ τρίψαι καὶ ἐσ' ὀδόντιον ἀλείψαι ὀπτιδεῖν. ὕστερον δὲ γέαρ αὖθις, καὶ συὸς νέου, καὶ σποδοῦ. ἔλαιον καὶ λιβανωτὸν ἐπαλείφειν.

De eo quod igne ambustum est. Ilicis radices tenellæ incoquendæ. Harum cortex maximè crassus & viridis in tenues partes concisus, vino albo affuso, lẽto igne decoquitur, dum idoneam crassitudinem habuerit, vt illini possit. Potest & ex aqua eodem modo coqui. Aliud minimè mordens. Suillus adeps vetustus per se illitus, & supra liquatus per scillæ radicem discissam impositam & alligatam. Postridie locus foueatur, adipe suillo vetere liquato, cera & oleo admixto, thure, loti ramẽtis & rubrica. Hoc illinitur. Arifolia vino & oleo incocta imposita adalligãtur. Aliud. Post litum ex adipe suillo vetusto, asphodeli radices ex vino tritæ & læuigatæ illinũtur. Aliud. Adeps suillus vetustus liquatus resinæ & bitumini admiscetur. Et linteolum illitũ, igne calefactũ admouetur ac deligatur. Quum in dorso ex plagis aut alia ex causa vlcus subortum fuerit, scilla cocta, cõtrita, & ex linteolo illita, adalligatur. Postea verò adeps caprinus & suillus recens, spodium, oleum & thus superlinuntur.

[13] περὶ πυρικαύτου] πυρίκαυστα igne ambusta dicũtur, vt quæ feruente aqua ambusta, πυρίκαυστα Galeno lib. 1. Comp. pharm. κατὰ γένη ad quæ phœnicinum emplastrum rosaceo liquatum, vt cerati spissitudinem habeat, vino aut aceto adiecto, nullo non tempore accommodatum esse scribit. Cum enim in ambustis calor, vstio, & excoriatio insint, per initia quæ inflammationem refrigerant & pustulas cohibent conueniunt, deinde quæ moderatè detergent & citra mortium exsiccant, absque frigori aut calefactione aut refrigeratione, vt scribit * Galenus & Paulus. Ideoq; ad exteram Selinusiam, Chiam & Samiam accommodata esse scribit medicamenta. Curantur verò ambusta leuibus pharmacis, & emplastris citra mortium exsiccantibus & digerentibus, qualia sunt ex lithargyro, cerussa, & qualia sunt alba apud † Galenum, quæ neque thus neque resinam recipiant, & quod ἐκ κεφαλῆς inscribitur †† Gal. Atque ideo omnis terra leuis, continuò ex aceto aut oxycrato illita, optimum est ad igne ambusta remedium, bullasq; excitari prohibet ex Galeno & Paulo. * *Lib. 9. de simpl. med. Cap. 11. Lib. 4.* † *Lib. 1. κατὰ γένη.* †† *Lib. 2 κατὰ γένη.*

ὑποαλεῖψαι] ὑποαλεῖψαι lego ex Gal. qui in Exegesi ὑπάλειμμα ἐγχριστὸν σκληρὸν exponit, hoc nimirum rubricato loco, etsi omnia exemplaria ὑπαλεῖψαι legant. Significat autem ὑπάλειμμα instrumentum omne quo medicamentum illinitur, vt spatha, vt scribit Gal. Com. 2. in lib. de artic. quo etiam illic vtitur Hippocr.

τὸ μίλτον] μίλτον vocant Græci Minium, vt scribit * Plinius, & rubricam. Ea verò exsiccantem emplasticam & adstringentem facultatem habet, ideoq; optimè vulnerariis & pastillis emplastris exsiccantibus & adstringentibus admisceri scribit ** Dioscor. Hoc verò medicamentum superinducitur, vt si quid à scilla exasperatum sit leniatur & siccetur. * *Cap. 7. lib. 33.* ** *Cap. 111. lib. 5.*

[14] Οἰδήματα ἐν τοῖσι ποσὶ γινόμενα, αὐτόματα καὶ μὴ αὐτόματα, σώζει ὑπὸ τῶν καταπλασμάτων καταψήματα, τά τε οἰδήματα, καὶ ἢ φλεγμασίη. καὶ ἢν ἀπάγωγος ὀπτιδὴ ἢς ἢ ἕλκεα, ἢ ἢν ἄλλο ὁπότ' οὖν ἰκνέηται, ἔπειτα αἱ διῆκται αὐτόματον καὶ αἱ φλεγμασίαι, καὶ φλέβας ὑπερρώξας αἵματος ὡς ἥκιστα μὴ φλέσαι αἵματον ὁτιοῦν ἐστί. καὶ αὖ τῶν ἄλλοθι τοῦ σώματος ἑκάστου ἢν γένηται, ὁ αὐτὸς λόγος. ἀλλὰ τοῦ αἵματος χρὴ ἀφιέναι. μάλιστα μὲν καὶ φλέβας τὰς ὑπερρεούσας, ἵνα καταφανέες ἐῶσιν. ἵνα μὲν, καὶ ταχρώδη τὰ οἰδήματα βαθύτερα καὶ πυκνότερα. καὶ ἄλλοπόθι ὅ, τι ἂν καταχρῇς, ὅτῳ χρὴ ποιέειν. καὶ ὡς ὀξυπάτοισι σιδηρείοισι καὶ λεπτοπάτοισι. καὶ ὅταν ἀφαιρῇς τὸ αἷμα τῇ μυλῇ, μὴ κάρτα πιέζειν, ὡς μὴ φλοίσις παρασγίνηται. ὀξεῖ δὲ καταντίζειν, καὶ ἀθρόον αἵματος ἐν τοῖσι χάσμοισι μὴ ἐᾶν ἐγκαταλείπεσθαι, καταχρίσας τῷ εἰρημένῳ φαρμάκῳ, ἑλκία οἰσυπώδεα, καὶ τεξάσμυρνα, μαλθακὰ, καὶ ὑπὸ σπόγγου, ῥηϊδίως οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ. καὶ ἐχέτω τὸ χαλκεῖον ὄκως ἀπάρρυς ἔσται τοῦ αἵματος, καὶ μὴ καταῤῥύσῃ. καὶ μὴ τεγγέσθω ὅλως. καὶ ὀλιγοσιτείτω. καὶ πινέτω ὕδωρ. ἢν δὲ ἀπολύων διείσῃς τὰ χάσματα φλεγμαίνοντα, καταπλάσσειν ὠμῷ ἀλφίτῳ καὶ λίνου καρπῷ καταπλάσματι. ἢν δὲ ἕλκωθῇ τὰ χάσματα καὶ συῤῥαγῇ, σχῆμα ὀρέων, ἔπειτα τοιοῦτον ὁκοῖόν σε δεῖ, τὰ λοιπὰ ἰητρεύειν.

Pedum tumores sponte & non sponte prouenientes, vbi neque ipsi tumores, neque inflammatio, ex cataplasmatis vsu subsidunt, tum si spongiis aut lanis adhibitis, aut alio quopiam ad sanam partem alligato, postea sua sponte intumescant & inflammationem concipiant, in his sanguinis per venas influxus in causa est, si cui collisio non sit. Eademq; ratio est si tale quid quauis alia corporis parte accidit. Verùm sanguinem mittere oportet, præcipuè ex venis quidem per quas fit influxus, si modò conspicuæ sint, alioqui tumores altioribus & crebrioribus vulnusculis pertundendi. Id quod in eo quodcumq; scalpello pertundis eodem modo fieri debet, idq; ferramentis quàm acutissimis ac tenuissimis præstari. Vbi sanguinem detrahis, specillum non admodum apprimito, ne collisio accedat. Aceto autem perfundito, neque sanguinis grumum in cutis hiatibus remanere permittito, illitoq; medicamento cruentis vulneribus accommodato, lanas sordidas, bene carptas, molles, vino atq; oleo respersas alligato. Locus scalpro pertusus eo sit habitu vt sanguis sursum refluat, non deorsum defluat, neq; vllo modo madefiat, inediamq; toleret æger, & aquam bibat. Quòd si vinculo resoluto cutis incisuras vexatas inflammatione deprehendas, cataplasma ex viticis ac lini semine inducendum. Sin verò vlcerentur ac simul committantur, pro occasione, vt res postulat, cætera curanda.

[14] οἰδημάτων] Hic tumorum omnium,qui τῷ ῥύμῳ τῶ αἵματος habent pro cauſa (vt aliàs loquitur Hippocrates)curatio adumbratur,ac per eorum occaſionem vlcerum quoque quæ per ſcalpellum fiunt, curatio inſtituitur. Præcipua verò hîc cauſæ ratio habetur, vnde & ſanguinis detractio pendet, quòd τὰ μὲν φύματα (vt ſcribit † Hippocrates) τεχνικώτατον ὑπεκλυφίσαι ἐς δυώδεις δίοδους, καὶ τὰς συστάσεις αὐτῶν κωλύειν. οἴδημα autem nomen (quod ſæpe ſolet Hippocrates) τὴν ὅλην φύσιν ὅτου ἂν ᾖ παντὸς complectitur, vt ſcribit Galenus Com.1.in Progn.& Com.ad aph.65.& 66.lib.5. alioqui verò tumorem laxum, fungoſum & indolentem recentioribus indicat,cuius curationem deſcribit Galenus 14.meth.med.& lib.2. Curat.ad Glauconem. A

† *Lib.* περὶ ἑητῆς.

καταχρέειν τὰ οἰδήματα] καταχρέειν καταχίζειν Erotianus & Galenus exponunt, quod de adacto ſcalpello & cute diſciſſa & pertuſa dicitur. Quidam etiam hac voce ſcarificationem intelligunt, vt καταχάζειν legere videantur. Inflammationi autem ac tumori quando ſcarificatio debeatur, docet Galenus lib.2. ad Glauconem, vt & in ſcarificatione tentanda quando leues omninò in ſuperficie inciſuras,quando etiam altas, aut quando tertias inter has longitudine & altitudine medias eſſe oporteat. Qua de re ſcripſit etiam Paulus cap.41.lib.6. & Aëtius ex Antyllo cap.20.lib.3.tetrab.1.

καὶ συῤῥαγῇ] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria tum publicata, tum manu ſcripta. Quam lectionem in tanto conſenſu ſecuti ſumus, vt ſignificet cutis inciſuras ac plagas exulceratas eſſe, ſimulque committi ad vlcerum magnitudinem. συνεγωθῇ verò legiſſe videtur Vidius, cùm in fiſtulas verti dixit,quidam etiam πυορροῇ legunt, vt vlcera pure manantia intelligant. σχῆμα autem hic exaſperatarum ſcalpro partium ſtatum ac rei occaſionem ſignificat, cuius inita ratione, accommodatum medicamentum, & quod idoneum videatur adhibendum, ſiue glutinandum, ſiue nutriendum vlcus ſit, ſiue cicatrice obducendum. σχῆμα figuram aut rei formam ſumunt interpretes. σχέρημα etiam quædam legunt exemplaria. Qua voce quod magis idoneum videtur medicamentum,ac velut delectum, ſignificari poteſt. B

At vbi varix anteriorem tibiæ partem occupat,aut conſpicuus eſt, aut carne tegitur, nigricatq; anterior tibiæ pars, & ſanguinis detractionem expetere videatur, iſta ſcalpello nullo modo pertundi debent. Plerunque enim ex inciſuris ob influxum ex varice magna vlcera fiunt. Verùm varix ipſe multis locis, prout opportunum videbitur,compungendus eſt.

[11] Ὁκὸ δὲ κιρσὸς ἔνεστιν ἐπ' αὐτήκνημίῃ, ἢ φλεβαντὴς, ἢ κρὺ τῆς σαρκὸς, καὶ ἔστι μέλαν τὸ αἰμάτιον, καὶ δοκέῃ διαφθαρῆναι αἷμα ἀπ' αὐτοῦ ἀποῤῥυέντος, οὐ χρὴ τὰ τοιαῦτα καταχρᾶν οὐδαμῶς, ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ ἕλκεα μεγάλα γίνεται ἐκ τῶν φασμάτων. ἀλλὰ τῆς κιρσοῦ τὴν ὑπόῤῥοιαν. ἀλλὰ χρὴ αὐτὸν τὸν κιρσὸν ὑποκεντέειν ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ὅπῃ αἱ δοκέῃ κάμνοις εἶ). C

[15] Ὁκὸ δὲ κιρσὸς] Varicis curationem per vlceris occaſionem aggreditur. Interdum enim varix vlceri accedit, eiuſque curatio vlceri præponenda,alioqui arte immedicabile vlcus efficit.Qua de re ſcriptum eſt antea,& à Galeno lib.4.Meth.med.& lib.4.Comp. pharm. κατὰ γένη. Etſi quandoque ſanato priore vlcere,cuius cauſa varicis curatio inſtituitur, vulnus quod ex ſectione varicis illatum eſt, diutiùs apertum manet, ægreq; curatur, vt ſcribit Galenus lib.de atra bile. Eſt vbi varix per ſe naſcitur, manuſque curationem, quam hîc aggreditur, poſtulat. Eſt autem varix vena à ſanguine tum craſſo, tum copioſo, tum melancholico diſtenta, & in toros aſſurgens. * Quod in cruribus,pedibus,teſticulis & imo ventre contingit. Interdum etiam in temporib. †. Paulus accidere teſtatur. ** Aëtius etiam in palpebris. Propriam verò & exactam varicum ſectionem docet Celſus cap.31.lib.7.& Galen.eo libello qui Medicus inſcribitur, & Paulus lib.6. & Aëtius tetrab.4.lib.2.cap.84. D

* *Lib.*13.*Meth.& lib. de atra bile.* † *Cap.*82.*lib.*6. ** *tetrab.*2.*lib.*3.*cap.*84.

ἢ ἔστι μέλαν τὸ αἰπκνήμιον] Galenus in lib.de atra bile ſcribit à ſanguine melancholico plærunque venas in cruribus dilatari & varices fieri, temporiſque ſucceſſu cutem nigreſcere.

ἀλλὰ χρὴ αὐτὸν τὸν κιρσὸν ὑποκεντέειν] Hîc non vult varicem altioribus plagis pertundi Hippocrates, hæmorrhagiæ metu,& vlcerum difficilis curationis, ſed quibuſdam locis compungi ad ſanguinis vacuationem. Sic in libello περὶ ἑητῆς varicum ac venarum ſectiones tenuibus & acutis ſcalpellis fieri præcipit,ob ſanguinis impetum. E

Vena ſecta vbi ſanguinem detraxeris, vinculumque ſolueris, neq; ſanguis ſiſtitur, contrariam in partem vt ſanguis fluxus fiat, ſeu brachium,ſeu crus collocetur, velut retracto ſanguine, eoque ſtatu plus minuſve temporis decumbens perſeueret, deinde ita iacens deligetur, dum ne quis ſanguinis grumus in ſectione relictus ſit. Tum demum ſplenium duplex vino madens, ac ſuper lana munda oleo imbuta apponatur. Fluentis namque ſanguinis quamuis vehemens eruptio, ſiſtitur. Ac ſi ſanguinis grumus in ſectione concreſcens ſic inflammetur, in pus verti ſolet. Liberalius autem aut parcius pranſo & poto vena ſecanda,& leuiter concalefacto, calidiore potius die quam frigidiore.

[16] Ὅταν δὲ φλέβα τάμνῃς, ἐπιδεδὺ τὸ αἷματος ἀφῆς καὶ λύσῃς τὸν ταινίον, καὶ μὴ ἴσῃται, τὰ αὐτὰ ὅκως ἂν ὀρθὸς γένηται, καὶ αἷματος ἐχέτω, ἐπὶ τε χεὶρ, ἐπὶ τε σκέλος ᾖ, ὡστὲ χρέοντος τὸ αἷματος ὀπίσω. καὶ ὅτως ὑπομείνας χρόνον πλείω ἢ ἐλάσσω καταχείμβυος. ἔπειτα ἐπιδήσας αὖθις ἔτως ἔχοντα, μὴ ἐνεόντος ἰνὸς ἐμβεβυσμένου ἐν τῇ τομῇ. ἔπειτα σπλήνιον διπλόον περιθεὶς, τείνας οἴνῳ καὶ ἀνύδρῳ ἐλαιῶνα ἐλαίῳ καθαρῷ. καὶ ἐπὶ γὰρ ὑπόῤῥυσις τοῦ αἵματος ἐὴ βιαίη, ἐρεῖς γὰρ ὑποῤῥέοντος. καὶ ἐπὶ ἐμβεβυσμένου ἐν τῇ τομῇ γινομένου ὅτω φλεγμαίνῃ, ἐρεπυήσεται. ἢν μὲν οὖν χρὴ πλέον ἢ ἔλασσον, καὶ πεπωκότα φλεβοτομέειν, καὶ ὑποθερμασθέντα, καὶ ἡμέρης θερμοτέρης ἢ ψυχροτέρης. F G

[16] ὅταν δὲ φλέβα τάμνῃς] Sanguinis fluentis ſiſtendi rationem docet, membro ex quo ſanguis fluit, alio quàm cùm flueret ſtatu collocato,demumq; ligato,ac ſplenio vino madente,ac lana deſuper oleo imbuta adhibita.Quod conſilium ferè ſecutus videtur * Hippocrates lib.6. Epid.his verbis, αἵματος φλεβὸν τάσιες, λειποθυμίη, σκῆμα ἄλλη, ἀπόλειψις, μετάστασις ξυντροφὴ, περίδεσις, ὑπόδεσις. figuram enim aliorſum tendentem,ac alium membri ſtatum,quàm cùm ſanguis flueret, hæc mihi verba ſignificare videntur, τὰ αὐτὰ ὅκως ἂν ὀρθὸς γένηται, ἐς αἵματος ἐχέτω, potiùs quàm ſanguinis ex aduerſa parte fluxum, quem hîc intelligi quidam volunt. Quod etiam in Medicinæ præceptis eſt, vt ſcribit † Celſus. Auertitur quoque interdum ſanguis,vbi alia parte prorumpens,alia emittitur. Deſinit enim fluere quà volumus, inde obiectis quæ prohibeant,alio dato itinere.

* *Sect.*7. † *Cap.*10.*lib.*2.

ὡστὲ χρέοντος τὸ αἵματος] ὡστὲ ῥέοντος lego, contra tamen omnium codicum fidem, eamq; lectionem ſecutus videtur Cornarius. H

καὶ ὑποθερμασθέντα] Concalfactum frictionibus ac fotibus intelligit, quò concretus ſanguis fluxilior reddatur. Quod etiam præcipit ἐν τοῖς πνευμάτων διαλήψεσι lib.4.de rat.vict. in morb.ac. Hippocrates & Galenus.

Vbi ſanguis influit admota cucurbitula,ſi ea ablata is copioſè,aut ſeros[o] humor effluit,ea citò priùs quã impleatur,locis ſcalpro exaſperatis affigẽda eſt,& quod reſtat inſuper extrahẽdũ. Alioqui ſanguinis grumi in

[17] Σικύου ἢ προσβαλλόντα χρὴ, ἐὰν ὑποῤῥέῃ τὸ αἷμα ἀφιεμένης τῆς σικύης, καὶ ἐὰν πολὺ ῥέῃ, ἢ ἰχὼρ ῥέῃ, αὖθις ἐπιτιθέναι ταχέως πρὶν ἢ πλησθῇ, αὖθις προσβάλλων, ἐπεξελκέειν τὸ λελειμμένον. ἐὰν δὲ μὴ, ἐμβολοὶ ἐνέχωνται ἐν

τοῖσι

A ῥῖσι χάσμασιν. ἔπειτα ἀναφλεγμαίνοντα ἕλκεα γίνεται ἢ οὐ. ὀξεῖ δὲ χρὴ πάντα τὰ τοιαῦτα κατακρίζειν, καὶ ὕστερον μὴ τέτλῃ, μὴ δὲ κατακεῖσθαι ὅπως τὰ χάσματα. πρῶτον μὲν οὖν ἀλείφειν χρὴ φαρμάκοις καταχείουσι τὰ χάσματα. ἢν δὲ ὀπίσω κάτωθεν τοῦ γόνατος δέῃ προσκλίνειν ἢ πρὸς τὸ γόνυ, ἐς ὀρθὸν ἰόντα, ὡς δυνατὸν ἐστάναι.

ipsis cutis incisuris inhærent, indeq; postea vlceribus inflammatio contingit. Eiusmodi autem omnia acceto elui debent, neq; postea madefieri, cauendumque ægro est, ne in loca scalpro pertusa decumbat. Ea autem aliquo ex medicamentis cruentis vulneribus accommodato illinenda sunt. Quòd si vel infra genu, vel ad genu admouenda cucurbitula est, id homini erecto & stanti, si stare potest, procurandum.

B σικύαι δ'] Post sanguinis missionem, eadem via per vlcerum occasionem, affigendarum cucurbitularum rationem ex instituto attingit. Vult autem si sanguis copiosè influat, aut tenuis & serosus humor, ablatam cucurbitulam citò locis scalpro exasperatis affigi, priùs quàm sanguine impleantur. Alioqui sanguinem ipsum diutiùs cutis incisuris infixũ, & calore ex longa cucurbitulæ mora destitutum, concrescere & inflammationem concipere. Cui rei consulit tepido aceto (vt priùs) elutis locis scarificatis, vt sanguis liquetur & detergeatur, vlceribusq; medicamentis glutinantibus adhibitis. Illud autem ἀυτῶν ad χάσματα referendum videtur, vt & illud πρὶν ἢ πλησθῆναι. Nam locis scalpro exasperatis affigendam cucurbitulam priùs quàm sanguine compleantur aut turgeant, significat. Etsi illud πλησθῆναι priùs quàm cucurbitula impleatur intelligi potest. Quem sensum cum interpretibus secutus sum. Hic autem locus vniuersam cucurbitulas affigendi rationem per se celebrat, etsi hunc quidam, vt & cum qui de sanguinis missione præcedit, in varicis sectione accipi volunt. Animaduertendum autem est cucurbitulam vbi ad genu, aut infra admouetur, homini erecto, & stanti affigi debere. Erecto enim homine cutis naturali statu manet, meliusq; cucurbitula affigitur, & sanguis ad fluxum magis est comparatus.

C Quod tamen secus factitatur à Chirurgis nostris.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΣΥΡΙΓΓΩΝ.

HIPPOCRATIS LIBER DE FISTVLIS.

D Σύριγγες γίνονται μὲν ὑπὸ φλεγμονῆς καὶ φυμάτων. γίνονται δὲ καὶ ὑπὸ ἐρεσίης, καὶ ἱππασίης, ἐπὰν ἀθροισθῇ ἐν τῇ γλυκυτῇ αἷμα πλησίον τοῦ ἕδρης. σηπόμενον γὰρ νέμεται ἐς τὰ μεσόγαια. ἀτειλῆς δ' ἐούσης τὸ μὲν ἀρχὴ, καὶ τὸ σαρκὸς μαλθακῆς ἐν ᾗ νέμεται, ἐς δ' ὃ φλὴψ ῥήξῃ, καὶ κάτωθεν τὸ ἀρχὴν διαστήσῃ. ἐπίωσι δὲ ὀδύναι, συνεχέσται καὶ ἰχωρέες. ἐς κόπρος ῥεῖ δι' ἐωυτῆς. καὶ φύσα. καὶ βδελυγμίη πολλή. ὑπὸ μὲν δὴ τοῦ φλεγμονῆς γίνεται, ὁκόταν μὴ πάνυ ἐν ἀρχῇ χωρίων φλεγθῇ ὑπὸ πληγῆς, ἢ ὑπὸ πώματος, ἢ ὑπὸ τρώματος, ἢ ἱππασίης, ἢ ἐρεσίης, ἢ ὅσα τοιαῦτα ἔστι. ξυνίστα) γὰρ αἷμα, σηπόμενον ὑπεπύησε). ὑπὸ δὲ τοῦ ὑπεπυήσαντος πάσχει ἀπὸ ὅτου τὰ φύματα ἔρηται.

FIstvlæ partim quidé ex collisis, partim ex tuberculis fiunt. Oriuntur etiam vel ex remigatione, vel equitatione collecto in natib⁹ iuxta sedé sanguine. Putrescens enim quæ mollia sunt depascitur, cùm nimirũ anus humidus sit, & caro mollis in quæ pabulatur dum tuberculũ rumpatur infraq; ad rectũ intestinum computrescat. Quod cùm fit, in fistulam abit, sanie manat, indeq; stercus & flatus, teterq; fœtor copiosè effluit. Ex collisione autẽ nascitur fistula, vbi ex ictu, aut casu, vel vulnere, vel equitatione aut remigatione, aut aliis huiusmodi rebus, pars aliqua circa rectum intestinũ colliditur. Collectus enim sanguis & putrescens suppurat, & ex suppuratione quæ de tuberculis dicta sunt, contingunt.

E

Hic libellus de Fistulis suo quodam iure libro de vlceribus annectitur. Est enim fistula (vt scribit Celsus) vlcus altum & callosum, cuius hîc etiam curatio optimè instituitur. Cùm verò fistula in omni ferè corporis parte fiat, habeatq; quædã singulis in locis propria, hic ex instituto quodammodo fistularum ani curationem aggreditur Hippocr. quòd ex propriam eamq; difficillimam animaduersionem desiderent. Sinus autem cauernosaq; aut cuniculosa vlcera, ferè in fistulas abeunt. Fistula nanque * Galeno oblongus & angustus sinus dicitur, aut sinus callosus, oblongus & obliquus, ex abscessibus plærunq; conflatus, os habens cui cicatrix obduci nequit, ex quo humor tenuis certis temporibus effluit, † Paulo & Authori Definit. Med. Nomen autem ab organis musicis & arundinum fistulis translatum est, quæ cauitates habent oblongas. Sic enim vbi abscessus longum sinum facit, & exitus viam producit, συρίγγωδες dicitur ** Hippocr. Fistularum quibusdam cùm plura sint genera, aliis duo tantum referuntur. Cæca enim dicitur quæ osculum in profundo, sinum in superficie habet, occulta, quæ tum os, tum sinum in profundo obtinet. In fistularum verò curatione inprimis animaduertendum prælagium quod ab Hippocr. scribitur in Coacis Prænot. Ex fistulis maximè molestiam afferunt, quæ in cartilaginosis aut carne vacuis locis fieri solent, cauæ sunt, laborem faciunt, assidueq; sanie manant, & in quarum osculo caruncula inest. Faciliùs autem curantur quæ in mollibus & carnosis locis & minimè neruosis oriuntur. Quæ omnia vt ferè à Celso expressa esse diximus, ita ab eodem accuratam intelligentiam desumunt. †† Aurelianus quoq; fistulas in recentes curatu faciliores, & in inueteratas curatu difficillimas diuidit. Integrã verò fistularum tractationem habet Celsus cap. 28 lib. 5. & cap. 4. lib. 7. Paulus cap. 49. lib. 4. & cap. 77. lib. 6. Aëtius cap. 55. & cap. 11. lib. 2. tetrab. 4. Hanc autem esse germanam Hippocratis Coi fœturam satis indicat celebrata illa per linum fistulæ ani curatio, quam Isagoges author, & *** Paulus Hippocrati imprimis acceptam ferunt. Celsus quoque etsi tacito Hippocratis nomine, in vsum transtert. Eoq; nomine hunc librum quidam de fistulis ani inscripserunt. Eo quoq; accedit fidelissimum Erotiani testimonium, qui hunc librum in Hippoc. librorum recensione, inter διφθέρας accenset.

F

G

* *Lib. de Tumor. præt. nat.* † *Cap. 49. lib. 4.* ** *In Progn.* †† *Fen. 4. lib. 4. tract. 3. cap. 11.* *** *Cap. 78. lib. 6.*

1 ὑπὸ φλεγμάτων καὶ φυμάτων] Nonnunquam (inquit Celsus) ex eiusmodi abscessibus, & ex aliis vlcerum generibus fistulæ oriuntur. Paulus quoque fistulam vocat sinum callo obductum, qui magna ex parte ex abscessibus malè curatis ortum duxit. Hic verò φύματα (quod nomen etiam retinet Celsus) tumores omnes pus colligentes, & abscessus indicant.

H βδελυγμίη πολλή] Tetrum fœtorem istud indicat & execrandum. Hesychius nanque βδελυγμίαι διαπνοίαι exponit. Intelligitur autem grauis ille fœtor qui ex ventris recrementis & alui solutione expirat. βδελύσσει γὰρ enim κινεῖ τὴν κοιλίαν significat Hesychio. Aut execrandus ille fœtor, qui ex saniei corruptela, & varia putrilagine, qua assiduè manant fistulæ, efflatur. Quò etiam μολυσμὸν) in Coacis pro μολυσμῶ) retulimus, abominandam illam virulentiam designantes.

ἀπερ ὅτι ἐκ φυμάτων εἴρηται] Hoc est, ex suppuratione vlcus fit cuniculosum & fistulosum, multa sanie & putrilagine manans.

2 Πρῶτον μὲν δὴ ὧν ὅτου ἂν τοιοῦτον αἴσθῃ φυόμενον φλέγμα, τάμνειν ὡς τάχιστα ὡμὸν σιδήρῳ πρὶν ἢ σκληρυνθῆναι ἐς τὸ ἄρχον. ξυνιέντα δὲ νοστοῦντα ἤδη τῷ σύριγγι προσβάλλοντες, λαβὼν σκεπάσμα φύσιγγα νεαρὴν, ἀναπλήσας τὸ αἰσθητὸν ὑπτίου, τὰ

Ante omnia igitur cùm eiusmodi tuberculũ suboriri senseris antequam ad rectum intestinum suppuratio perueniat, crudũ quàm celerrimè secare oportet. Quòd si iam factam fistulam in manus sumpseris,

homine ſupino reclinato, cruribus huc atque illuc reductis, ſumptum allij recentem caulem, dum ad aliquid offendat immittere oportet, eoq; fiſtulæ altitudinem metiri. Tũ ſeſelis radice quã tenuiſſimè cõtrita quatuor diebus aqua affuſa macerata, admixto melle, aquam ad tres cyathos ieiuno propinato, eoq; tempore tenues lumbricos aſcaridas dictos purgato. Qui verò ſine curatione relinquuntur, pereunt.

σκέλεα. Δ φαγαγών, ὃ μὲν ἔνθα, ὃ δὲ ἔνθα, τὸ φύσιγξα καθίει αὐτὸ ἐς αὖ τὸ ἐσκύψῃ, μετρῆσαι τὸ βάθος τοῦ συρίγγος τῇ φύσιγξι. καὶ σεσέλεος ῥίζαν κόψας ὡς λεπτοτάτω, ὕδωρ ὀπτίχεας, βρέχειν τέσσαρας ἡμέρας. καὶ τὸ ἐσγνηχεύσας πιέτω, μέλιτι τὸ δαμίσιον τὸ ὕδωρ, κυάθους τρεῖς. ἐν τούτῳ καθαίρειν τὰς ἀσκαρίδας. ὁκόσοι δ' ἂν καταλειφθῶσιν ἀθεράπευτοι, θνήσκουσιν.

A

² λαβὼν σκοτίδα φύσιγξα] Allij recentem caulem veluti ſtylum intelligit, quo fiſtulæ altitudinem exploret. Allij autem caules recentes ad inſtar ſpecilli, fiſtulæ cauitatem promptè ſubeunt, & obſequenti facilitate ſinus explorant, neq; ſua rigiditate aliquid perrumpunt, aut ſeuerè nimis obniituntur. Hi enim recentes in frondem luxuriant, ideoq; matureſcentes in terram depreſſi obruuntur aut intorquentur, vbi caput validius fiat ſationis gratia. Atq; eo modo hic φύσιγξα ſumi ſatis teſtatur Galenus in Exegeſi, qui φύσιγξα τὸ καλάμινον ἐκκαύλημα, ἢ μάλιστα τὸ κοῖλον exponit, hunc locum ſubindicans, ſcapum illum qui in caulem exit & cauus eſt intelligens, quo pro ſpecilli ſtylo vtitur. Verùm illic φύσιγξα pro φύσιγξα vitiosè ſcribitur, vt hic locus ſatis teſtatur. Quod etiam vitium ad Varinum eodem modo permanauit, φύσιγξ autem dicitur τὸ ἐκπὸς λέπισμα τῶν σκορόδων Ariſtoph. Scholiaſtæ. Qua notione Erotianus φύσιγξα τὸ ἔξωθεν λέπισμα exponit. Heſychio φύσιγξες, οἱ δοὺς σκορόδου, aut σκορόδων κεφαλίδες. Vnde fortaſſis moti quidam hic allij nucleum & capur exponunt, voluntq; ſpecilli capitatum extremum intelligi, quod alliorum nucleis ſit ſimile. Sed alliorum capita & nuclei ἀγλίδες dicuntur Hippocrati (vt teſtatur Galenus) & † Dioſcoridi, aliis ῥᾶγες, & Theophraſto γάλυκες. Columella ſpicas vocat, vt Plinius nucleos. Quod verò ſpecillo experiri iubent Celſus & Paulus, id per allij recentem ſcapũ explorat Hippocrates, non ſecus ad albucum aut ferulaceum ſcapum ad capitis fracturas dignoſcendas, dentibus conteri iubet in Cois Præſagijs Hippocrates. Guidus verò cum recentiorum Chirurgorũ turba, petroſelini aut betæ radice fiſtulæ cauum explorat. Quod vt eſt difficile, ita facilè ſera ſuilla in fundã inditur Paulo. Ex eo verò quod recentem caulem ſumi vult, ſatis apertè indicatur, allij non ſpecilli ſtylum intelligi, præter quã quòd recens allij caulis firmior matureſcente exiſtit, & propriam quandam vim habet ad fiſtularum vitia. † *Cap.* 182. *lib.* 2.

B

C

℔ στοτέλεως] Hoc ſeſeleos decoctum admixto melle ad παροχέτιδας, vt vrinas deducat exhibetur, non ſecus ac ad ἀπόστασιν, ſi longiùs fiſtula eſt à præcordiis, ex interuallo ieiunum radiculas ediſſe, deinde vomere, neceſſarium eſſe ſcribit Celſus.

καὶ τὰς ἀσκαρίδας] ἀσκαρίδες ſunt Galeno in Exegeſi ἕλμινθες ἰσχναὶ καὶ μικραὶ, ἐν τῷ ἀπὸ δυσεντερίου ὑστέρῳ γινομένου, tenues & minuti lumbrici in imo recto inteſtino, qui facilè & ſæpè in ani fiſtula, ob variam putrilaginem ſuppeditatam oriuntur. Paulus quoque teſtatur in fiſtulis quæ ſunt ad inteſtinum, ſtercus & lumbricos per earum oſculum efferri, quos ἑλμινθια vocat.

Poſt hæc byſſinum linteum magni tithymalli ſucco imbutũ, vſto æris flore & trito aſperſum, in collyrij formam fiſtulæ longitudini æqualé intorque, filo per extremum linamentum, rurſuſq; per ſummum caulem traiecto, hominéq; ſupino reclinato, vbi adhibito inſtrumento ad ſedem diducendam idoneo (quod καθετὴρ dicitur) in ano quid perroſũ ſit cõſpexeris, eo allij caulem demittito, atq vbi in anũ demiſſus fuerit, præhenſum trahito, donec linamentũ impulſum ſuperiori ac inferiori parti adæquatũ fuerit. Quo intro impulſo, glandem corneã in anum inditã podice creta cimolia illito, ibi ſinito, cumq; deſidendi cupiditas adfuerit, eximito, rurſuſq; immittito in quintũ diẽ vſq;. Sexto verò eximito, foras linamento è carne educto, poſteaq; glãdẽ alumine trito impletã in anũ immiſsã, ibi dum alumen liqueſcat, ſinito. Podicẽ vero quoad cõuenire videatur, myrrha illinito.

D

³ Ἔστω δὲ ὀθόνιον βύσσινον ἠθυμάλλῳ ὀπτῷ τῷ μεγάλῳ δδύσας, καταπάσαντα ἄνθος χαλκοῦ, ὀπτὸν τετριμμένον. στρόβιλλον ποιήσας ἴσον τῇ συρίγγι τῷ μήκει. ῥάμμα διείς δι' ἄκρου τοῦ στροβίλου. καὶ αὖτις ἀπὸ τῆς φύσιγγος ὑπτίου καταγκλίνας Ⓦ ἀνθρώπου, καταστήσει καθιδὼν τὸ ἀφεδρωμένον τοῦ ἕρκους, ταύτῃ τῇ φύσιγγα δίειναι. καὶ ὁκόταν τὸ βδελυγμὸν ἐς Ⓦ ἕρκον, ὑπολαμβανόμενος ἕλκειν, ἄγειν δή στρόβιλον διωθεῖν, καὶ ἰσωθῇ τοῦ τε ἄνω, καὶ τοῦ κάτω. ἔπειτα δὲ ἐσωθεῖν, βάλανον σὺν εἰς κεφαλὴν ἐς τὸν ἕρκον, γῆ ἀπὸ χείσας σμηκτείδι Ⓦ ἕρκον ἔξω. ἐᾶν δὲ ὑποπατεῖν, ἐξαιρεῖν, καὶ αὖθις τοιοῦτον, ἕως ἂν πεπυκάσθαι ἡμέρας. ἕκτῃ δὲ ἡμέρῃ ἐξαιρεῖν, ἕλκειν τὸν στρόβιλον ἔξω τῆς σαρκός. καὶ τελέως ὑπηνείου καὶ ταῦ. καὶ πλήσας τὸν βάλανον καὶ ἐς Ⓦ ἕρκον ἐμβαλὼν, ἐᾶν ἄγειν δή τοῦ ὑπηνείου καὶ ἡμέρας. Ⓦ δὲ ἕρκον σμύρνῃ ἀλείφειν, ἄγειν δ' ἂν δοκῇ ξυμπεφωνηκέναι.

E

F

³ στροβίλλω] στρόβιλλον hîc linamentum intortum aut penicillum turbinis in formam implicitum ſignificat, collyrium vocat Celſus. Ac neq; cuiquam dubium videri debet, quin hic locus à Galeno indicetur in Exegeſi, vbi στρυβλω pro στροβίλλω vitiosè legitur, cùm στρυβλὸν π ex hoc libello explicet, hoc eſt linamentum aut penicillum intortum. Quod idem vitiosè quoque apud Varinum legitur. Byſſinum autem linteum vt mollius & firmius, quodq; faciliùs in penicillum torqueatur ſumendum cenſet, ſucco tithymalli characiæ imbutum, quo promptiùs callum exterat, fiſtulis nanq; tithymalli characiæ ſuccum idoneum eſſe ſcribit Dioſcorides. Etſi eadem vis dendroidi tithymallo eſſe poteſt. Quin & tithymalli magni ſucco ad fiſtulas exterendas vtuntur recentiores Chirurgi. Adiicitur celeritati vt tormento quoque (inquit Celſus) ſi id quod ex penicillo eſt aliquo medicamento illinitur, ex his quibus callus exedi poteſt. Ideoq; æris flore trito linteum reſpergitur, ſed vſtione acrimoniam remiſit. Paulus [illegible] penicillum præfi nomine, aut aliquid eiuſmodi inſpergit.

G

καθιεῖσι] καθιεῖσι, τῷ καλαμῷ ἐδροδίαιτοι. ὥσπερ γε καὶ διόπτρα ὁ γυναικῶν διαστολεύς, Galenus explicat in Exegeſi, hunc locum ſubnotans, vt ſit καθιεῖσι inſtrumentum Chirurgicum dilatandæ ſedi idoneum, vt quæ recondita ſunt & latent, in conſpectum veniant, quẽadmodum inſtrumentum quo vterus diducitur διόπτρα aut διοπτὴρ dicitur. Speculum ani & ſpeculum matricis noſtri vocant. Erotianus καθετῆρα hic legiſſe videtur, & κάτοπτεσι ἢ μηλωτῇ ei exponitur, ſi modò vera eſt lectio, & nõ μηλωτὴς potiùs legẽdũ venit, vt μήλωσι διαστομωτείδα (τὰ διαστολεῖα explicat Galenus) intelligat, ſpecillum quo aliquid dilatatur, διόπτριον vocat Paulus ex Leonide inſtrumentum ad diducendam ſedem aptatum, quod ἐδροδιαστολεὺς dicitur. Eo quoq; ad dilatandum ſinum mulicbrem vtebantur.

H

ὑποκύψῃ εἰς τὸν ἀγκῶνα] Hoc de allij caule dicitur, vt ſit, vbi in anum incubuerit, inciderit, demerſus fuerit aut decubuerit. ὑποκύψῃ enim αὐτὸ τὸ κατακύψῃ ſumitur, alioqui ὑποκύψῃ cùm ſe inclinarit aut incuruarit ſignificat. Ea autẽ phraſi in anũ penetraſſe ſignificatur.

γῆ διαχείσας σμηκτείδι] Cretam Cimoliam ex Galeno diximus. Hic enim in Exegeſi hunc locum indicat, & γῆ σμηκτίδι τῇ κιμωλίᾳ exponit. Ex quo hîc σμηκτίδι legiſſe apparet, vt & σμηκτίδα γλῶ idem τῇ κιμωλίᾳ explicat, quod etiam facit Erotianus, etſi apud eundem σμηκτείδα habent quædam exemplaria, quemadmodum apud Hippoc. lib. 2. περὶ γυναικείων, quomodo hic quoque σμηκτείδι habent omnia exemplaria. Hic verò cretam detergendi vi præditam ſignificat, quæ facultas cum deſiccatione terræ cimoliæ cum reliquis eſt communis, prætereaque mixtæ eſt facultatis vt ſcribit Galenus, cum partim refrigeret, partim etiam digerat, eoq; nomine hoc loco ad propulſandum inflammationis periculum adhibetur. Nam ferè quæ circa fiſtulam ſunt habent aliquid inflammationis. Quidam hîc per σμηκτείδα γλῶ cretam albam intelligunt: ſed cùm Cimolia Creta duorum ſit generũ, candida vna, altera ad purpureum inclinans, malim Cimoliam ſimpliciter ex Galeno intelligi. Cæterùm glandis corneæ in rectum inteſtinum immiſſæ, hic eſſe vſus videtur, vt podicem diſtendat & dilatet, quo collyrium intrò faciliùs ſubeat, viqué medicamentorum callum exedat, quod alioqui clauſo ano foras expelleretur, tum etiam vt ad fiſtulæ fundum via medicamentis per glandẽ pateat, per quam quoque fiſtulæ excremen-

A ta exitum habent, ne medicamentorum vim diluant. Demum etiam æqualiter dilecta per glandem pollicis rumpet, meatumq; vim per collyrium in ambitum explicatis omnibus rugis facile amplectatur vt omnis ex ea pro callis excidatur.

ξυμπεφυκυίαι] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria. Celsus & Cornarius ξυμπεσοῦσαι legisse videntur, quæ quoniam videtur esse lectio, quòd eius etiam medicamenti meminerit libello de hæmorrhoidibus postea ut denique & vlcus cancri reddendam. Myrrha autem additur ad deficcandum vlcus, alumen vero præter quàm quòd [illegible] infiuit reprimat. Glaciem vero dum autem & siccandum vlcus, dum coalescere videatur. Hunc autem alumini vim vt cicatricem inducat, [illegible] Medici author.

B ἑτέρη θεραπεία. ὠμόλινον λαβὼν ὡς λεπτότατον, συμβάλλειν ὅσον πενταπλάσιον τοῦ μήκους, καὶ ξυμπλέκειν λαβόντα ἰσοπαχὲς τοῦ μήκους. ἔπειτα ποιησάμενος μήλινον καὶ πτερνώδη ἐπὶ ἄκρῳ τετρημένον, εἰρᾶσαι εἰς τὸ μήλινον τὸ ἀρχικὸν τοῦ ὠμολίνου συμβεβλημένου, καθιέναι τὸ μήλινον εἰς τὸν σύριγγα, καὶ ἅμα τὸν ἀριστερᾶς χειρὸς τὸν δακτύλιον τὸν λιχανὸν καθιέναι εἰς τὸ ἕδρον. ἐπειτα δὲ λαβοῦσαν ἡ μήλην τοῦ δακτύλου, ἄγειν ἔξω ὦν δακτύλου, ἀποκάμπτειν δὲ μήλης τὸ ἄκρον, καὶ τὸν ἀρχικὸν τὸν ἐν τῇ μήλῃ. καὶ τὸν μὲν μήλινον πάλιν ἐξαιρεῖν, τοῦ δὲ ὠμολίνου τὰς ἀρχὰς ἀφάπτειν δὶς ἢ τρὶς. καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ὠμολίνου ὑπερτείνειν, ὑπιδοῦσαν τοῖς τὸ ἄμμα. ἔστ' ἂν κελεύῃ ἀπελθόντα, ἀφαιρήσεσθαι τὰ ἑαυτοῦ. δεῖ δὲ θεραπείαν. ὀκέζειν δὲ σπουδαίως τὸν σύριγγα χαλῶντα τοῦ ὠμολίνου, τοῦτο ὑπιτείνειν καὶ ὑπιστρέφειν ἀεὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἐὰν δέ σοι τὸ ὠμόλινον ὀλίσθαινον τῇ τροφῇ, ἢ τὸν σύριγγα ὀλισθραινούσας, τοῖς τὸν τέγα προσάπτειν ἕτερον ὠμόλινον διεῖναι καὶ ἀφάπτειν. ἢν δὲ φλὶξ ἀφῇ τοῦτο προσβαλέσθαι τῷ ὠμολίνῳ, οὐκ ἄσπιλος ἔστιν. ἐπειδὴ δὲ ὀλισθαίνειν ἢ σύριγξ, ἀναιρεῖν χρὴ αὐτὸν ταχὺ ὡς λεπτότατον προσφέρεται. ἔπειτα ἐσιδεῖν τὸν σύριγγα, αὐτὸς χλιαρῷ ὄπιον συχνὸν τῇ μήλῃ ἐνθεῖναι. τὸν δὲ αὐτὸν ἀλλᾶναι μήλῃ καὶ ὑποδῦναι μέσῳ τῷ λιχανῷ δακτύλῳ τὸν ἀριστερᾶς χειρός, ὥσσον τοῖσιν τὸν ἐντὸς ἕτερον αὐτὸν, καὶ τὸν ἐκτὸς αὖ ἐπιδεῖσαι, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃν καὶ τὴν ἀπὸ τῆσιν αἱμορροΐσιν. τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀπολύσας, ὠσειδεῖναι ὕδατι θερμῷ. καὶ αὐτὸν τῷ δακτύλῳ τὸν ἀριστερᾶς χειρὸς τρῖψαι. ἁψάμενος δὲ τὸν σύριγγα. καὶ αὖθις πάλιν τὸν αὐτὸν ὑπιδῆσαι. τοῦτο ποιεῖν ἐπὶ ἡμέρας. ὁ δὲ τοῦτον μάλιστα ὁ χειτὼν τὸν σύριγγος σήπεται. τὸ δὲ λοιπὸν ἐς αὐτὸ ἰᾶται. δεῖ τοίνυν τοῦτο ὑπιδεῖν. χρὴ γὰρ τοῦτον τὸν ὄγκον, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀλισθαίνοντα καζομένη καὶ ἀναστρωννυμένη ἡ σύριγξ, ὅτε πάλιν ξυμπίπτει αὖ, ὅτε δὲ μὴ αὐτὸς ὑγιαίνειν αὖ. τοῦ πάλιν ξυμπληροῦσθαι. ἀνὰ δὲ ἑωυτὸν παρὰ φύσιν ἔσεσθαι. ὁ δὲ τὴν θεραπείην ὑπερσυνάγει ὕδατι πολλῷ ἔνδον, καὶ λιπαρῷ.

Alia curatio. Linum crudum quam tenuissimum quincuplex palmi longitudine in vnum complicatũ, seta equina cicumuoluitur, tum stanneum specillum extrema parte perforatum, ita comparatum vt in id lini cõplicati caput inseratur, in fistulam demittitur, simulq; sinistræ manus index in sedem iniicitur. Atq; vbi specillum digitũ contigerit, id extrema parte inflexum, vnaq; lini caput quod per specillum traiectũ est digito educitur, & specillum quidem iterum extrahitur. Lini verò capita bis térve connectuntur, & quod dependet ex lino intortum in nodũ alligatur. Postea æger ad suas res obeundas dimittitur. Reliqua curatio. At eatenus linum singulis diebus intendere ac intorquere semper oportet, quatenus putrescente fistula laxatur. Quòd si tibi ante quam fistula exedatur, linum crudum computrescere videatur, alterum item ad setam alligatum traiiciendum & connectendum. Eo nanque nomine seta lino crudo adiicitur, quòd minimè putrescat. At postquam fistula computruit, spõgiam mollem quàm tenuissimè incisam apponere conuenit, tum copiosum æris vsti florem per specillum quidem in fistulam iniicere. Spongiá verò melle illitam, inditam medio sinistræ manus indice introtrudere, additaq; altera spongia, eam deligationem quæ fit cum ora venarum sanguinem fundere sunt solita, apponere. Qua postridie soluta, fistula aqua calida perluenda, tentandumq; vt per spongiam sinistrę manus digito perpurgetur, rursusq; iniecto æris flore vinculum alligandum, idemq; septem dieb⁹ faciendum. Intra hos enim ferè dies fistulæ tunica consumitur. In reliquo dum sanescat hic deligationis modus asseruandus. Hac enim ratione, fistula per spõgiá coacta & expansa, neq; rursus committetur, neq; hac quidẽ sui parte curabitur, hac verò rursus implebitur, sed ipsa vniuersa sanescet. In hac verò curatione copiosa calida perfundere iuuat, & inediá imperare.

ὠμόλινον λαβὼν] Hic curandæ fistulæ modus per ἀπόλυσιν Paulo dicitur fieri, hoc est lini aut fili deligationem, eamque ex Hippocrate celebrat, in iis qui sectionem metuunt. Eam quoq; Celsus elegantissimis verbis describit cap. 4. lib. 7. Huius etiam meminisse videtur Medici author. eamq; imprimis Hippoc. attribuit. Curationis autem summa est ve linum in fistulam immissum, connexis capitibus sæpius ductum, paulatim cutem quę supra fistulam est incidat, quod aliqui scalpello supra specillum in fistulam indicum directo fieri volunt. Post sectionem verò recentiores Chirurgi ferro candenti callum abluunt, aut pyroticum adhibent, eam quoque in rem puluere alphodeliorum aut arsenico vtuntur. Auicennas quoque hydrargyrum sublimatum adhibet. Hac quoq; lini deductionem recentiores Chirurgi celebrant, eaq; callum exterunt, & cutim quæ supra fistulam est incidunt. aut fidæ fistulæ secundis accommodata amputant, ἀφίστασιν συριγγώδων vocat Paulus, eiusque rei meminisse videtur. Linum verò crudum vt sit firmius magisque deficcet, & quincuplex, vtitur Hippoc. Celsus duplex triplexve, sic tortum vt vnus facta sit, quem etiam inijciunt recentiores Chirurgi, nisi quod linum byssinum aut fericum quod minus putrescit adhibent. Quam in rem seta equina linum inuoluunt Hippocrates.

μήλινον καὶ πτερνώδη] Specillum quoq; stanneum duo capitula habens. πτερνώδη dictum, vbi ratio ἀστερώδων vitiosè legitur aut ex ære tenuissimum, quo facilius flecti possit adhibet Paulus. Recentiores Chirurgi plumbeo in id specillo in acus modum perforato vtuntur, quo faciliùs extrema sui parte inflexum, & digito in anum immisso, attractum linum secum educat. Plumbeo quoque specillo aut stanneo Aëtius fistulam pertentat. ἐπὶτὸν ἕδρον καὶ αὐλὸν] Id de fistula intelligendum, cuius sinus in sedis profundum desinit. Alterius nanq; manus quæ affecto cluni est opposita indice prius oleo illito, & vnguibus abscisis in anum indito, specilli per osculum immissi caput inflexum & linam trahens educitur, quod si in profundum ducta fistula, nõdum perforata reperiatur, immisso in anum digito, quo specilli extremum occurrat exploratur, tum paruo interuallo interposita quædam membranosa ac squamosa corpuscula, specilli extremo violentius adacto exoluuntur, ac per sedem specillum educitur. Aut linus fundum ad sedem per fidem fistulis secundis accõmodatam inciditur, vt scribit Paulus. Celsus quoque demisso in anum specillo, ad vlcerum eius caput autem incidit. dein nouo foramine specillum lino sequente educit, quod in aliam eius partem ob ipsum perforatam, coniectum sit. Idem verò manus præsidium his verbis celebrat Iagoges author: ἢν δὲ ὦσι πολλὰ συμπεφυκότα εἰς τὸ ἔνδον τοῦ μηλωτίδος εἶναι τὸν αὐτὸν τρόπον ἰᾶσθαι εἰς τὸν ἕδρον, ἢν πάσχῃ ὃ ἕτερον ἄκρον τὸ μηλωτίδος, καὶ σφίγγεσθαι κρύσθαι ἀγκύλως, ἐμπίνειν δὲ ἢν ἐθέλῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐμπίνειν δὲ ἢν μὲν ἐθέλῃ ὁ ἄνθρωπος ἐμπίνειν, τὸ δὲ ἄκρον τὸ μηλωτίδος ἐξαιρεῖν ἅπαντα τὰ ὑγιαίνοντα καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐξαιρεῖν τὰ αὐτὰ ἐξαιρεῖν τὰ πυκνότατον λίνον διπλοῦν συνδοῦντα ἐν ἄκρῳ τὸ μηλωτίδος ἔχοντα τὰ διπλοῦντα, τὸ ἕτερον κατεσχηματισμένον τὰ ἀπὸ τοῦ ἄκρου τὰ μηλωτίδος, ἐξαιρεῖν τὸ αὐτὸ, καὶ ἐκτυλίσσοντα τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκτυλίσσειν. Sic enim hic locus legendus mihi videtur, contra nostrorum codicum fidem.

τὸν δὲ ὠμολίνου τὰς ἀρχὰς] Id sibi significat lini capita bis terve suis extremis intorquenda & connectenda, ne ferum fistulam iubeant. Quod reliquum ex lino dependet, eum altero capite intortum in nõdum vinciendam, vt laxe enim quæ supra fistulam est teneat

διαπρήσεως τὰ ἰωϋτῦ] Id sua obire negotia & conficere significat, phrasi Ionica & populari, pro διαπράξεως. Quod Celsus his verbis expressisse videtur. Interim autem licet negotia agere, ambulare, lauari, cibum capere perinde atque sanissimo. Vidus certè alio sensu sumpsisse videtur atque pro διαπρήσεως διαπρίζεως aut διαπρίσεως legisse. A

ἄλλη διαφορὴ] Id in omnibus exemplaribus adscriptum, reliquum curationis persequitur. Priore nanque modo fistulæ callus tantum absumi videtur, lino bis die saluo nodo ducto, sic vt subeat fistulam pars quæ superior fuerit. Hæc verò curatio media interposita fistulæ corpora per linum secat. Istud tamen ad lini deligationem consequitur, ideoq; à quibusdam rectè hæc verba omittuntur, quorum ne mentionem quidem ex codicibus Italicis Caluus fecisse videtur. ὁκόταν ἢ σπαρμὸς] Fistula exesa, linum paulatim cutem quæ supra fistulam est incidens, quatenus laxatur, eatenus singulis diebus intendendum & adstringendum, semper intorquendo, vt pars quæ extra fistulam est in eam subeat. Sic enim fistulæ intermedia spatia paulatim inciduntur, simulq; & id sanescit quod à lino relictum est, & id quod ab eo mordetur, inciditur. Sed hic curationis modus tardus est, & eorum qui præ timore Chirurgiam recusant, eamq; vt doloris plenissimam & conuulsionibus obnoxiam respuit noua Chirurgorum disciplina, quæ totum id corpus quod in medio duorum osculorum situm est, falce fistulari aut scalpello resecandum iubet, ex Pauli sententia. B

ὧν μὴ δεῖ τὸ ὠμότατον] Neq; committendum est (scribit Celsus) vt id linum putrescat, sed tertio quoq; die nodus resoluendus est, & ad caput alterum recens linum alligandum, eductoq; vetere, id in fistulam cum simili nodo relinquendum.

ἐπὴν ἢ διαβρωθῇ] Exesa fistula, callus exterendus & absumendus, sordes detergenda, & medicamentis exitus dandus. Quam in rem spongiam mollem quàm tenuissimam, vt fistulæ sinum subeat, melle intinctam, in collyrij modum imponit, callum exedens medicamentum specillo auerso respergitur, dein altera spongia apponitur, quæ manantem saniem excipiat, & deligatur. Quod etiam in sinibus curandis faciendum præcipit * Galenus. Spongia autem mollis inditur, ne asperitate lædat, sed vt totum fistulæ spatium æqualiter impleat, & deficcet, quod vt efficaciùs præstetur, melle intingitur. Sic Celsus tenuia quædam penicilla intus demittit, vt cutis hoc ipso extenuetur, quo extenditur. Linamenta quoq; si purgandum aliquid videtur, melle intincta imponit. Vinculum autem quo vtitur, vt hæc omnia contineantur, postea explicabitur. * *Lib.2.ad Glauc.*

ἢν αὖθις πάλιν τὸ αὖθι ὑπόδησαι] Illud ὑπόδησαι de spongia supra posita vinculo alliganda & retinenda intelligendum videtur. C

ὁ χρὼς τὸ σύριγγος σήπεται] ἐσήπη legunt duo exemplaria Regia manu scripta, non obscuro sensu, vt intus tunica fistulæ calllosa intra hoc tempus his remediis consumatur. Est verò fistulæ tunica Hippocrati, quod corium callosum Chirurgis dicitur, aut callus, solida quædam & alba, & humoris expers caro, dolorem non sentiens (vt scribit Paulus) quæ vetustate in fistula colligitur, & neminem fallit (scribit Celsus) Callum istum medicamentis idoneis exterendum docent * Celsus, † Paulus, & ** Aëtius, in quem vsum calcem etiam aut saponem, aut auripigmentum adhibent recentiores Chirurgi Quidam etiam ferro candenti callum eximendum censent. At Vidus in recenti Chirurgiæ disciplina imprimis grauis author, callum eximi nihil esse necesse existimat, quin potius ad cicatricem ducendam plurimùm facere. In quo certè tum veteris, tum recentioris Chirurgiæ decretis, non parum aduersatur.

* *Cap.28.lib.5.* † *Cap.49..lib.4.* ** *Cap.85.lib.2.tetrab.4.*

τὸ δὲ λοιπὸν] Illud τοῦτο ὑπόδησιν magna interpretum pars de spongia externa alliganda accipit. Per hanc enim compressa fistula, ac velut explicatis rugis expansa, neque quibusdam sui partibus agglutinabitur, aut quibusdam implebitur, sed ex æquo vniuersa sanescet. Mihi verò illud de spongia intrò immissa intelligendum videtur, quæ ex æquo vniuersas fistulæ partes cogat, explicet, diducat & aperiat, efficiatque vt in vniuersum ipsa in sese sanescat, neq; hac parte glutinetur lateribus in sese commissis, alia verò carne impleatur. Est autem curationis ordo, vt exeso callo sordes repurganda & detergenda sit, deinde purum vlcus implendum & glutinandum, eamque ad rem multa in hac disciplina tum à veteribus, tum à recentioribus scribuntur. Celsus verò puro vlcere maiorem glutinandi quàm implendi diligentiam esse vult. Cuti autem exteriori circumponenda sunt medicamenta, quæ valde quidem exsiccent nec mordeant. quale est medicamentum Galeni Cirrhum dictum à fuluo colore, quo se vsum in fistulis testatur, & describitur † lib.2 comp.pharm. κατὰ χρῶν, aut Phœniciuum & Diachalciteos, quo se in fistulis efficaciter vsum scribit lib.1. κατὰ χρῶν. Admonẽdum porrò videtur hunc locum in membranis quibusdam Regijs longè aliter hunc in modum legi: τὸ δὲ λοιπόν ἐστι αὐ ὑγιαινῆ τυτίῳ ἐπιβεῖν· λαβὼν μέλιτος ὅσον ἡμικοτύλιον, αἴθος χαλκοῦ κεκαυμένου κυάθους τρεῖς, ὑπίστα λειώσας ἐπάλειφε τοῦ ὀστοῦ τὸν, καὶ φάκτύλῳ ὑγιηθαίρων, τύτῳ πλεῖ σύριγγα καταιόνει διασείζων καὶ ὑπιέναι Quibus verbis medicamenti mixtura indicatur, vt sit mellis hemina dimidia floris æris vsti cyathi tres, eo læuigato spongiæ illinuntur, fistula per digitum repurgata perfunditur medicamento, spongia abstergitur, demum alligatur. Atq; eo medicamento post extritum callum repurgatur fistula ad curationem vsque, quemadmodum collyriis ex ærugine & melle cocto, ad repurgationem vtendum præcipit Aëtius, in eamq; rem spongiam melle cocto illitam, aut linamenta in collyrij modum composita, melle tincta adhibet Celsus. Quò magis hic locus de intromissa spongia intelligendus venit. Ac simile ferè est medicamentum quod expeditissimum esse & ex primis medicamentis Megeti attributum scribit Celsus. Recipit æruginis rasæ contritæ denarios duos (* Paulus denarios 12. adscribit) ammoniaci thymiamatis denarios duos, aceto liquatur, coq; infuso ex ærugine colligitur, & collyria oblonga illinuntur. Hîc autem pro ξυμπαρωθείη, συριγγωθείη videntur legisse Caluus & Vidus Vidius. D

† *Lib.2.ad Glauc.* **Cap.49.lib.4.*

ὧν δὲ μὴ διαβεβρώκῃ ἡ σύριγξ, πρὸς μηλώσας μήλῃ, τέμνεέως ἂν διέλθῃ, ἢν ὑπὸ πάσαν ἄνθος χαλκοῦ. καὶ ἐὰν ὑπὸ πέντε ἡμέρας. καθαίρειν ὕδωρ θερμόν. καὶ ἐπιπολῆς ὕδατι φυρῶν, σήφιτον καθαπάσας καὶ φύλλα τοῦτλων ὑπόθες. ἐπὴν δὲ ἐκπέσῃ τὸ ἄνθος τοῦ χαλκοῦ, καὶ καθαρὸν ᾖ τὸ ἕλκος τῆς σύριγγος, ὧν ὥσπερ τὸ ἐμπροσθεν. ὧν δὲ ἐν χοιλίῃ ᾖ, ὁ μὲν οἷόν τε, καθεῖναι δι' ἧς ἡ σύριγξ, αὐτῇ χαλκοῦ καὶ σμύρνης, καὶ λίπῃ ὕδωρ διεὶς, κλύζειν, καὶ ἐς τὸ σῶμα τῆς σύριγγος μολύβδῳ ἐμβάλλειν. ὅπως μὴ ξυμφύηται. κλύζειν δὲ πρὸς σύριγγα περιθέσθαι πρὸς κύστιν. καὶ καθεὶς ἐς τοῦ σύριγγα, πρὸς τῷ ἄκρῃ κλύζων. ὑγιὴς δ' ἔσῃ, ὧν μὴ τμηθῇ.

Quòd si fistula minimè exesa fuerit demisso ante specillo, ferro quoad penetrarit aperienda, & æris flore respergenda, & per dies quinq; sinenda. Tum aqua calida affundẽda, & farina aqua subacta superimponenda foliaq; betæ alligan da. Atq; vbi æris flos deciderit, purumq; fistulæ vlcus fuerit, eadem, quæ priùs, curatio adhibenda. Sin locus ferramentum ferre nõ potest, alteq; penetret fistula, flore æris, myrrha, & nitro ex vrina dilutis colluitur, & in fistulæ osculum plumbeũ aliquid immittitur, vt ne coalescat. Abluere autem fistulam conuenit per pennam vesicæ alligatam, & in fistulam demissam, vt per hanc infusum transmittatur. Verùm non nisi sectione sanescit. E F G

ὡς ὥσπερ τὸ ἔμπροσθεν] Eam certè curationem intelligere mihi videtur, quam in exesa per linum fistula extrito callo adhibuit sinũ repurgando & detergendo, tum demum glutinando & desiccando. Quam in rem betæ folia moderatè siccantia accommodantur, quæ etiam eadem ratione luxationi cum vlcere lib. de art. apponuntur.

ἢν δὲ ἐν χοιλίῃ ᾖ] Si fistula intus procedit, quò ferramentum tutò peruenire non possit, aut si duplicem aut multiplicem fistulam esse existimamus, adeò vt in anfractuosos illos cuniculos collyrium immitti nequeat, quod vnam partem curet, reliquas omittat, medicamenta callos exedentia ex aceto aut alio liquore ad rem accommodè per oricularium clysterem intro infunduntur, vt scilicet omnes multiplicis fistulæ sinus permeent. Eadem quoque (vt scribit Celsus) ex vino interdum liquanda, vel si sordidior fistula est, ex mulso, si callosior ex aceto sunt, atque intus infundendum quicquid inditum est. Eadem etiam medicamenta aridа in cauernum scriptorum iniicienda sunt, isque ori fistulæ aptandus, inspirandumque vt ea medicamenta intrò compellantur. Eam verò in rem recentiores Chirurgi aquam Chymica arte extractam, qua aurifices vruntur adhibent, fistulas colluunt, aut Ægyptiacum & sublimatum cum arsenico, lixiuio & aqua plantaginis diluunt, indeque collyria per oricularium clysterem infundunt, quibus etiam nitrosa & fellea medicamenta ex Arnoldi præcepto dissoluunt. Galenus † verò in fistula angusti oris & profunda, necdum tamen cal-

A losa sed sordida,primùm immisso lixiuio sordem detersit,postea medicamentum Cirrhum dictum imposuit, quod etiam test Paulus & Aëtius. † *Lib.2.ad Glauc.*

μολίβδου ἐνπάσαι] Plumbeum aliquid in fistulam immittendum significat quod latera distendat ne cocant, internaque ficcet, plumbum.Quidam plumbeam glandem aut collyrium esse volunt.

κύλικα ὀφθαλμικήν] Ad perluendos sinus † Galenus pyulcum aut fistulam æneam aut corneam recto ductu perforatam exhibet.Quòd si medicamenta paulò crassiora aut magis emplastica immittenda sint,suillæ vesicæ fistulam lati foraminis admit.

† *Lib.2.ad Glauc.*

B ὦ ὁ ἕρκος φλεγμαίνῃ, καὶ ὀδυνᾶται ἔχει καὶ πυρετὸς, καὶ ἐς ἄφοδον θαμινὰ καθίζῃ, καὶ μηδὲν ἐκκωρέῃ, καὶ ἐκκοπῇ τῶ φλέγματος δοκέῃ ἐξιέναι ἢ ἕδρη, καὶ σπότε γραμβαίνῃ ἐπιλαμβάνῃ. τῦτο τὸ νόσημα γίγνεται, ὅταν φλέγμα ἐς τ' ἕρκον καταπεσεῖται ἐκ τ' σώματος. ξυμφέρει δὲ τὰ θερμὰ, δυσὶ δὲ τάδε προστιθέμενα λεπτύνει καὶ ἐκτήκει τὸ φλέγμα, καὶ ἅμα παρδραμεῖν, ὅ δὴ μυελὸν ἐξυδατῶν. ὥστε μὴ ἐπὶ τὸ καῦμα, μηδ' ὀδύνην μᾶλλον ἐν τῷ ἑτέρῳ. θεραπεύειν δὲ χρὴ ὧδε. καθίζειν ἐς ὕδωρ θερμόν. καὶ τεύτλων τὸ κόκκον τὸ κριθίνου ἑξήκοντα κόκκους, διφύας ἐν οἴνῳ κοτύλῃ, καὶ ἐλαίου ἡμικοτυλίῳ χλιλιώας, κλύζειν. ἄλλο δὲ τοῦ φλέγμα καὶ κόπτειν. ὅταν δὲ μὴ ἐν ᾧ ὕδατι καθίζῃ, ὠὰ ἑφθὰ ἐν οἴνῳ μέλανι βύθιζε, προστιθεὶς τοῖς τ' ἕδρῃσι. ἐκπιέζοντας δὲ κάτωθεν θερμὸν. ἢ κώειον ὕδατος θερμοῦ πλήσας. ἢ λίνου σπέρμα πεφωσμένον ἀλέσας, τρίψας, καὶ μίξας ἴσον ἀλεύρου ἐν οἴνῳ μέλανι βύθιζε, καὶ ἐλαίῳ, καταπλάσειν ὡς θερμοτάτῳ. ἢ κεγχρὰς μίξας, ἢ τριπτηρίου ἀλευρίου τετειμωθέου. ἔπειτα πλάσας βάλανον μακρὴν ἐκ χλιαίνων τοῖς πυέσι, καταπλάσειν τε καὶ πυελῶ. καὶ τοῖσι δακτύλοισι προσπλάσειν. ἔπειτα ἀκεσχλίνῃσι ποιέων, ἐκλιθήναι ἐς τ' ἕδρῃσι. ταῦτα ἑζόμενον ὑπὸ κηρωτῆς προσιζῆσθαι. ἐκ καταπλάσειν σκεβόδοισιν ἑφθοῖσιν ἐν οἴνῳ μέλανι κεχρημένῳ. ἐπιὼν δ' ἀξαιρεῖς ἐς ὕδωρ θερμὸν ἐφίζειν. καὶ συμμίξας χυλὸν τρύγος, καὶ χλωὸς καὶ ὑὸς τέαρ, καὶ χρυσοκόλλαν, ἐκ ῥητίνης, ἐκ κηρὸν λευκὸν. ἔπειτα δ' ἐπιτήξας ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ ξυμμίξας, τρύσιν ἐγχρίειν. καὶ ἕως ἂν φλεγμαίνῃ, καταπλάσειν τοῖσι σκεβόδοισι θερμοῖσι. καὶ ἐπὶ μὴ προσὶ τοῦ ἀπαλλάσσηται τ' ὀδύνης, ἐρκεῖτω. ἐπὶ μὴ, πίσαι τὸ μηκώνιον τὸ λευκὸν. ἐπὶ μὴ, φάγῃ ὅ, τι φλέγμα καθαίρει. ἐξιέναι δ' ἕως ἂν φλεγμαίνῃ ξυφήμασι κυφοῖσιν.

Si verò rectum intestinum inflámatione tentetur, dolor ac febris teneat,crebraq; sit desidendi cupiditas, nihil tamen deiiciat,præ inflámatione videatur sedes procidere, interdúq; vrinæ stillicidiũ prehendat,quod morbi genus oritur, cũ pituita ex corpore in rectum intestinum incubuerit. Confertur autem calida,quæ certè pituitam extenuare & eliquare valent,simulq; quod acre est & salsum in humorem soluere,ita vt neq; æstus,neq; morsus aliquis in intestino sentiatur.Hæc igitur est curatio.Ægro in aqua calida desidere iusso,grani Cnidij sexaginta grana trita, vini hemina diluũtur,adiectaq; olei dimidia hemina, tepido aluus subluitur.Hęc pituitã & stercus educũt. Vbi verò in aqua nõ desider,oua vino nigro odorato incocta,ad sedem admouentur,inferne substrato calido aliquo,vel vesica aqua calida referta, aut lini semine tosto,trito,& in tenuissimũ puluerem redacto, cũ pari farinæ modo,vino nigro odorato & oleo subacto,ex cataplasmate quàm calidissimè imposito.Aut ex hordeo alumini Ægyptio cõtrito mixto,glans oblonga cõficitur,eoq; ex igne tepido cataplasmate aut fotu adhibito,digitis glãs effingitur, deinde omnino tepida in sedem immittitur.Exterioribus partibus ceratum oblinitur,& allia vino nigro diluto incocta,ex cataplasmate admouentur.Hoc verò sublato,æger in aqua calida desidere permittatur, admixtoq; solani succo, anserino adipe & suillo,chrysocolla,resina & cera alba, his deinde simul liquatis & inter se mixtis illinitur,& quoad inflammatio perseuerauerit, cataplasma ex alliis coctis admouetur. Ac siquidé his remediis dolor cedat,satis est præsidij. Sin minùs, meconium album potui exhibeatur, aut aliud quodpiã quod pituitam purget, dumq; inflammatio manet, leuibus sorbitiunculis vtatur.

C ὦ ὁ ἕρκος φλεγμαίνῃ] Fistularum podicis aggressionem plærunque ani inflammatio,procidentia,febris ac dolor comitantur, interdum crebra & irrita desidendi cupiditas(tenesmum dicunt) aut vrinæ stillicidium succedit.His malis ritè & ex ordine succurrendum docet Hippocrates,ab ani inflammatione exorsus. Ferè enim quæ circa fistulam sunt habent aliquid inflammationis, vt scribit Celsus. Cæterùm θαμινὰ πυκνὰ exponit hoc loco Erotianus,etsi libri περὶ ὠμορρόιδων testimonio vtitur,vt huius libelli cum eo qui sequitur tantam connexionem indicet,vt eadem designatione comprehendantur,quod etiam facit Gal.in Exegesi.

καθίζειν ἐς ὕδωρ τὸ θερμὸν] Fomentum ex aqua calida præter quàm quòd pituitam recto intestino affixam eliquat & extenuat,etiam quod salsum est diluit,acrimoniam diffundit,temperat,lenit,dolores quoque & distentiones mitigat,ex eaque insessus patantur, adiectis maluæ,fœnigræci & lini seminibus. Sæpe verò vbi aliquid inflammationis est,irrigationes ex vino aut oleo omphacino,myrtheo,aut rosaceo fiunt. Celsus quoque ferè in ani vitiis desidere in aqua calida ægrum præcipit,interdumque ex aqua in qua verbenæ decoctæ sunt ex reprimentibus.

D ὠὰ ἑφθὰ ἐν οἴνῳ μέλανι] Celsus in ani rhagadiis & condylomatis columbina oua cocta ad fotum adhibet.Quæ vbi purgata sunt & testa nudata,magnam calefaciendi vim & leniendi retinent. Ea vino nigro,austero & odorato incocta adstringendi & firmandi vim habent,aqua ad fotum Celsus incoquit,& oua columbina vt calidiora adhibet.Gal.lib.9. κγ πότ. ad ardentes sedis dolores oui assati vitellum vino albo terit,& cerato myrtheo exceptum illinit.

ἢ κώειον ὕδατος θερμοῦ] Vesicam aquæ plenam adhibet Hippocrates pro fomento,quæ diutiùs calorem retineat.Eam in rem quoque ad tenesmum,glomerem ex staminibus calidis sedi apponunt,aut furfures calidos in fasciculum deligatos, aut spongiam, aut aliud quid in genus, ex *Pauli præcepto. Cataplasma verò ex lini semine & farina vino odorato & oleo subacta, molliendi, lenendi & mitigandi doloris vim habet. * *Cap.41.lib.3.*

E ἢ σπέρματος λίνου ἀλεύρου] Glans ista ex alumine supposita anum laxatum reprimit & firmat. Sic ad id alumen lana circundatum & ita appositum,idemque ex inferiore parte inditum,esse idoneum medicamentum scribit †Celsus. Hic verò quidam καταπλάσειν τε καὶ πυελῶ omittunt,quæ tamen de cataplasmate & fotu adhibendo intelligenda videntur.

† *Cap.18.lib.4.*

F ἔξωθεν δ'] Exterioribus partibus ceratum illinit,vt inflammationem arceat & dolorem mitiget. Exemplaria verò quædam manu scripta Regia θερμαλύφαι pro θερμαλείφαι legunt. Cataplasma ex alliis ad pituitam huius affectus causam adhibetur, quam calefaciendo discutit, sed acrimoniam aqua calida postea diluit.

ἐκ συμμίξας χυλὸν τρύγος] Hoc medicamentum mixtas habet facultates digerendi, discutiendi, repellendi & leniendi. Moderatum quoque est & minimè mordet ex adipum & resinæ mixtura,vnde etiam emollit. Hæc quoque chrysocollæ acrimoniam, quamuis non valentem (vt vult Gal.) frangit & diluit.

μηκώνιον πῶλικὸν] Hîc Meconium (vt alias) diximus, peplum intelligentes, quo vtebantur antiqui ad pituitam & bilem deturbandam. Et Hippocrates lib.7.epid.& lib.4.de rat.vict. in morb. acut. Meconium ad aquas educendas exhibet. Meconium autem peplum intelligi testatur Galenus in Exegesi, exponens μηκώνιον † πέπλον καλούμενον, ὃν δὲ μηκωνίτιν ὀνομάζει. Quo nomine papauer spumeum quidam vertunt, peplum subaudientes, quam Meconium aphrodes dici scribit † Plinius ex Dioscoride cap. 168. lib. 4. eademque ratione μηκωφεσίτιν ab Aëtio vocari, & contra viperas commendari quidam scribunt. A

† *Lib.27.Cap.12.*

ῥοφήμασι κούροισιν] ῥοφήμασι legit Caluus quam lectionem veram existimo. Quidam etiam codices τρυφήμασι habent, & delicias aut delicatum cibum accipiunt. Neque temerè apud Hippocratem τρόφιμα αὖτὰ τροφῆς accipitur. etsi τρόφιμα sint quæ ad victum necessaria dicuntur. Victum autem tenuem, vtpote sorbitiunculas, rectè inflammationis metu exigit. Celsus quoque in ani vitiis per primos dies ægrum sorbitionibus sustinendum præcipit.

At vrinæ stillicidium ex his succedit, cùm vesica à recto intestino incalescente, calore pituita adducitur, vrinæ verò stillicidium ex pituita gignitur. Hoc igitur vnà cum morbo plærunque finitur, alioqui medicamenta quæ ad vrinæ stillicidium faciunt exhibentur.

[7] ἢ δὲ στραγγουρίη, ὅταν ἐπὶ τοῦτο ἔλθῃ ἐκ τῶνδε. θερμαινομένου ἡ B
κύστις ἐκ τοῦ ὀρθοῦ, προσάγεται τὴν θερμότητα φλέγμα.
ἐκ τοῦ δὲ τοῦ φλέγματος, στραγγουρίη γίγνεται. ἰῶ μὲν οὖν ἅμα
τῇ νούσῳ παύεται. φιλέει γὰρ ὡς τὰ πολλὰ οὕτως γίνεσθαι. ἰῶ
δὲ μὴ, δίδου τῶν φαρμάκων τῶν στραγγουρικῶν.

[7] ἢ δὲ στραγγουρίη] Ad recti intestini inflammationem vrinæ stillicidium & stranguria vicinitatis ratione succedit, quod consortij lege facilè ad vesicam inflammatio & intemperatura transmittantur ex aph.58.lib.5. Pituita verò calore liquata & transmissa, facilè adhæresci, & crassitudine vrinæ viam obstruit, interdum quoque sua acrimonia ac putrilagine vesicam mordet & ad excretionem incitat. Est vbi vrinæ stillicidium vnà cum ani inflammatione cessat, interdum etiam diutiùs perdurat, quo casu præsidiis ad stranguriam vtendum, ex aph.36.& 48.lib.7. C

Si verò anus procidat spõgia molli sursum impellendus, & cochlea illinendus, manibus deuinctis homo pauco temporis interuallo suspenditur & intus reponitur. Quod si ampliùs prolabatur, neque intus maneat, ilibus præcinctis, & submissa retro fascia, ano intro propulso, spongia mollis aqua calida, in qua loti scobes incoxerit, madefacta admouetur, spongiaq; expressa eadem aqua anus perfunditur: tum fascia, inter media crura subiecta, ad vmbilicum religatur. Vbi verò deiiciendæ alui cupiditas fuerit, id super quâ maximè angustos asseres fiat. Sin puer sit, intra mulieris pedes, ad genua reclinatus, desidat. Cumq; aluus deiicitur crura distenta habeat. Hoc enim pacto sedes minimũ prolabitur. At si anus humore madeat & sanie diffluat, aqua ex myrtho & fæce vini vsta eluitur, & adiantum tritũ, cribratũ inspergitur. Si sanguis profluat, vbi iisdem elutus fuerit, chalcitis & cupressi, vel cedri, vel pini, vel terebinthi scobes trita, pari ad chalcitidem portione ammixta inspergitur. Exteriores partes cerato crasso oblinuntur.

[8] ἰῶ δὲ ὁ ἀρχὸς ἐκπίπτῃ, ἀνώσας αὐτὸν ὦ μαλθακῷ.
καὶ καταχείσας κογχλίη, τῶν χηρῶν δήσας, ἐκκρέμασον
ὀλίγον χρόνον, καὶ ἔσιθι. ἰῶ δὲ μεῖζον ἐκπίπτῃ καὶ μὴ
ἔνδον, ἁμάζωσας ἐν τῇσι λαγόσι, καὶ ὑφεὶς ὄπιθεν ταινίη,
ὦσας ἔσω τὸν ἀρχὸν, προσθεῖναι αὐτῷ μόγλακον σπόγγον D
ὕδατι θερμῷ, ἐκθλίψας λαιτὸν πρίσματος. καταχέαι δὲ καὶ
τὸν ἀρχὸν ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος, τὸν δὲ αὐτὸν ἐκπιέσαι. ἔπειτα ἐπὶ τοῦτο ἰνὸς τείνας τὴν ταινίην ἁμφὶ μέσων τῶν σκελέων
ἀναδῆσαι πρὸς τὸν ὀμφαλόν. ὅταν δὲ θέλῃ ἀφοδεύειν, ὅπως
σανίσιν ὡς γενόμενοισιν ἀφοδεύηται. ἰῶ δὲ παιδίον ἢ, ὅπως
γυναικὸς τῶν ποδῶν πρὸς τὰ γόνατα προσκλινέες. ὅταν
δὲ ἀφοδεύῃ, τὰ σκέλεα ἐκτεινάτω. οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα E
ἐκπίπτοι ἡ ἕδρη. ἰῶ δὲ ὑγραίνηται ὁ ἀρχὸς, καὶ ἰχὼρ ἀποῤῥέῃ, πρόσινίσαι τευτλοκεκαυμένῃ καὶ ὕδατι, ἀπὸ μυρσίνης. καὶ
ἀδίαντον ξηράσας καὶ λεπτὸν, διαπάσας καταπάσσειν. ἰῶ δὲ
ἀμορῥοΐῃ, πρόσινίσας τοῖσι αὐτοῖσι χαλκῖτιν καὶ πρίσμα κυπαρίσσου, ἢ κέδρου, ἢ πίτυος, ἢ τερμίνθου τρίψας, συμμίξας τῇ χαλκίτιδι ἴσον, καταπλάσσειν. τὰ ἔξωθεν δὲ κηρωτῇ παχείῃ πρόσαλείφειν.

Si verò anus procidat spõgia molli sursum impellendus, & cochlea illinendus, manibus deuinctis homo pauco temporis interuallo suspenditur & intus reponitur. Quod si ampliùs prolabatur, neque intus maneat, ilibus præcinctis, & submissa retro fascia, ano intro propulso, spongia mollis aqua calida, in qua loti scobes incoxerit, madefacta admouetur, spongiaq; expressa eadem aqua anus perfunditur: tum fascia, inter media crura subiecta, ad vmbilicum religatur. Vbi verò deiiciendæ alui cupiditas fuerit, id super quâ maximè angustos asseres fiat. Sin puer sit, intra mulieris pedes, ad genua reclinatus, desidat. Cumq; aluus deiicitur crura distenta habeat. Hoc enim pacto sedes minimũ prolabitur. At si anus humore madeat & sanie diffluat, aqua ex myrtho & fæce vini vsta eluitur, & adiantum tritũ, cribratũ inspergitur. Si sanguis profluat, vbi iisdem elutus fuerit, chalcitis & cupressi, vel cedri, vel pini, vel terebinthi scobes trita, pari ad chalcitidem portione ammixta inspergitur. Exteriores partes cerato crasso oblinuntur.

[8] ἰῶ δὲ ὁ ἀρχὸς ἐκπίπτῃ] Procidentis ani quædam scribuntur causæ ab Hippocrate Prorrh.2. Procidítque anus interdum inflammatione & fluxione, interdum intemperie frigida humida, vt in pueris, aut ob nimiam mollitiem & humiditatem laxatis corporibus neruosis & imbecillioribus redditis membranis, quibus ossi sacro & lumbis connectitur. Prolabitur quoque ab aliquo præter naturam humore acrimonia irritante, aut ob nimiam egerendi contentionem, vt in dysenteriis & tenesmis. Velut hîc quoque à pituita in rectum intestinum decumbente anum exire scripsit Hippocrates, aut ex inflammatione, ad quam perpetua irritatio ad excretionem, aut vrinæ stillicidium sequitur. In hac curatione siqua sordes ano inhæsit, primùm detergenda, deinde fotus ex rebus adstringentibus & exsiccantibus adhibendi. Demum vnctiones, insperſiones puluerum, infusiones, & denique balnea vsurpantur. Inflammationis materia laxantibus medicamentis & resoluentibus digeritur, partim repellentibus & roborantibus admixtis. Tandem anus intrò manu propellitur, decoctis præscriptis fouetur, & spongia medicamentis imbuta adhibita conuenienti deligatione detinetur. Quam in rem scribuntur nonnulla à Galeno lib.9. comp.pharm. κζ πτ. & Paulo cap.59.lib.3. & Aëtio cap.7.& 8. lib.2.tetrab.4. & Celso cap.18.lib.6. Ad extremum etiam, vbi neque medicamentis, neque victus ratione malum superatur, Leonides vstionem præcipit apud Aëtium. F G

ἀνώσας τὸν σπόγγῳ μαλθακῷ] Hîc secuti sumus omnium exemplarium fidem ἀνώσας legentes, vt intrò retrudi sedem spongia molli detersam consulat Hippocrates. Alij ἀφανίσας legisse videntur, ac ani fotum ex mollis spongiæ perfusione intelligere, quò anus sordibus & crassioribus humoribus ante perluatur & detergatur. Quam ad rem hydromelite, muria, aqua marina multi vtuntur, Hippocrates verò aqua calida. Caluus verò vtranque lectionem secutus videtur.

κὴ καταχείσας κογχλίη] Incertum est an cochlearum carnes læuigatas, an verò earum mucum (μύξαν κογχίου vocat * Galenus) intelligat. Hæc enim valentissimè deiccant & glutinant, idque citra aspritudinem & morsum, qua ratione sedi sunt accommodatissima medicamenta, vt scribit † Galenus. Quin & detergendi vim habent, adeò vt etiam inter smegmata ad lentigines, varos & faciei maculas eluendas, cochlearum magnarum terrestrium mucum (quem ἰχῶρα vocat) vsurpet ** Aëtius. Cochleæ etiam vnà cum testis læuigatæ eandem vim habent, ac præterea valenter discutiunt, vnde toti ventri aqua intercute laborantium & arthriticis tumoribus impositæ commendantur Dioscoridi & Galeno. κοχλίας autem dicitur Dioscoridi & Galeno, quæ hîc κογχλίη Hippocrati, aut vt habent omnia exemplaria κόγχλιη, idq; fortasse quòd eadem κόγχος dicatur. Nam quem †† Dioscorides κοχλίαν σπόλον, Epicharmus apud Athen. (lib.2.) κόγχον σπόλον appellat. Indeque etiam factum esse opinor, vt Caluus concham acceperit, perperamq; hunc locum de spongia aqua calida ex concha imbuta & deligata acceperit. H

†*Cap.1.lib.11.simpl.med.* **Lib.9.Comp.Pharm.κζ πτ.* ††*Cap.10.serm.4.tetrab.2.* ***Cap.11.lib.2.*

τῶν χηρῶν δήσας] Sic legunt quotquot videre licuit exemplaria, vt hominem alligatis manibus suspendi iubeat, & ad latera extensis, quod sæpè aliàs fieri præcipit lib.de artic. cùm præsertim ita collocandus homo sit, vt pedes sursum vergant. Caluus istud de spon-

A spongia manibus expressa & alligata accipit. Sed cùm illud τῇ χερσὶν δήσας è manibus deligatum & suspensum hominem indicet, mihi suspecta quodammodo hæc lectio videtur, pro qua κοχλίαν τῇ χερσαίῳ non male legi posse existimo, cum præsertim terrestris cochleæ muco aut saliua illinendam sedem præcipiat.

Ἢ σείσθω] Sic quoque legunt exemplaria omnia quæ secutus sum, cum magno interpretum consensu, vt sit intrò redit anus ac reponitur. Vidus ἔστω aut σῖσθω legisse videtur, vt de homine suspenso concutiendo intelligat.

δεδεμένος ἐν τῷ λαγόνι] Sic etiam legunt omnia exemplaria, ἐν τῷ tamen malim. Hæc autem vinculi ratio duabus fasciis geminetur, vna ad ilia cingitur, altera priori mediæ alliuitur, quæ in dorsum per posteriora ad anum recta ducatur, inde que per interstitium & naturale ad vmbilicum porrecta religatur, T literæ figuram referens, ei iuncturæ fere similis, quam Soranus [illegible] pitibus ad scroti vitia accommodat libro de fasciis. Eandem habet vim quo Celsus ad ani condylomata vtitur. Vt linteolum aut panniculus quadratus est, qui ad duo capita duas ansas, [illegible] vtrò parte totidem fascias habet, B est, ansis ad ventrem datis a posteriore parte in eas adductæ fasciæ [illegible], quæ vltimæ sunt, dexteri[illegible] riori dextra procedit, circundatæque circa aluum inter se nonnihil nodo deliguntur. Hic porro [illegible] exemplaria ἢ δὲ μέση, gunt, pro ἢ ἐ μέση, quam lectionem magno interpretum consensu retinuimus, cam[illegible] genuinam esse existimantes, & à C[illegible] codicibus Vaticanis asseruatam. Vidus tamen κἂν ὦσιν ἔνδον legisse videtur.

ἢ ὑγρὰς ὄπισθεν] Ἢ ὑγρὰς ὄπισθεν πυρίλῳ, legisse videntur omnes interpretes, contra tamen exemplarium omnium fidem. Quin & membranæ omnes manu scriptæ ὑγρὰς ὄπισθεν ἐκ τῶν διῃζωμένων legunt. Quam etiam lectionem planiorem existimo, vt ex cingulo alvina fascia per dorsum & posteriora submittatur & per intermedia crura porrigatur. Eamdem etiam approbasse videntur interpretes, hoc modo, ἢ ὑγρὰς ὄπισθεν ἐκ τῶν διῃζωμένων πυρίλῳ. Mihi verò sic quoque posse constare videtur, ἢ ὑγρὰς ὄπισθεν ἐκ τῶν διῃζωμένων πυρίλῳ ἴσον τῷ ἀμφοῖν, vt fascia sedes intrò compulsa reponatur, quæ spongiam quoque modicam aqua decoctione adstringentis & fæces intrò maceratam & expressam, ad anum appositam contineat, simulq; eam firmet. Monendum quoque est exemplaria manu scripta Regia, C gia, δεξιὰ δ' ὑμφαλόν, non ὦσι legere. Hanc verò zonam Hippocraticam in vteri prolapsu vsurpant practici ad vterum repositum suo loco continendum, & semisphæras figura mali cera obductas in muliebrem sinum immissas retinendas.

ὅταν δὲ ἕλκη ἀποδοῦναι] Eiusmodi deiiciendi habitus anum qui inter deiiciendum ob nixum facile prolabitur, maximè continet, si assideribus angustissimis & minimè perforatis anus comprimatur & introrsum propellatur. Codex regius vnus manuscriptus, pro ὅτι πάσιον, ἐς λασανίσιον, vitiosè pro λασάνισιν habet. Duo quoque alia Regia exemplaria manu scripta, ἐς πασανίσιον habent, in quo vitiosè priorem scripturam imitantur. λάσανα autem Hesychius ἀφοδεύσεις διὰ ξύλων, sellas fanales exponit. Vitiosa quoque sunt exemplaria manu scripta quæ ἀμφοδῦσαι pro ἀποδῦναι habent, vt & suspecta facit adscriptus asterisco.

ἰὼν δὲ ὑγραίνηται ὁ ἀγκὼν] In ano procidente considerari debet, purumne id sit quod protuolutum est, an mucoso humore circundatũ. Si purum est, in aqua desidere homo debet, aut salsa, aut cum veronensi, vel malicorio incocta. Si humidum, vino austero subluendum est, illinendumque vini fæce combusta. Aëtius per muriam aut marinam aquam priùs anum fouere solet aliquando etiam salem tritum inspergit, siccque deterget donec destillantes humiditates extra processerint. Quo tempore vbi sanie madet metusque corruptionis inest, valdè detergentia & siccantia non inutiliter admouentur. In quibus fæx vini vtta accentetur. Deinde anus retrudendus & insessa aut infuso adstringente ex vino austero, in quo myrtus, aut oleæ folia, aut malicorium decocta fuerint, perfundendus. Adstringentium autem vsum & mordentium, ob loci naturam subtili sensu præditam, remi tere oportet, vt scribit * Gal. Ideoque adiecti puluerem sine morsu siccantem adhibet Hipp. Reliqua materia adstringens plurima describitur Galeno, Aëtio & Paulo.

ἢ τερμίνθου] Terebinthi scobes adstringit & siccat, vt & eius cortex, folia & succus. Exemplaria Regia quædam manu scripta τερεβίνθου legunt, qua dictione vinum ex bacciferis terebinthi ramis intelligi potest, quod similiter adstringit & ad fluxiones sedis insessione probatur † Dioscoridi. Potest & terebinthinum oleum intelligi, vt ex his cataplasma apparetur. Deinde sub eo curatione ceratum foris ad inflammationem cohibendam, idque crassius, vt diutius adhærescat, adhibetur. Cæterum χαλκίτεως pro τῇ χαλκίτει legendum nobis videtur, vt in Oeconomia nostra scripsimus, ac locus iste à Galeno in Exegesi subnotatus, cum scribit: τὸ χαλκίτεως, ὅ ἐστιν πάσης δηλονότι τῆς χαλκίτεως, vt per terram Chalcitiden nil aliud quàm Chalcitis intelligatur, quæ & potenter deterget, adstringit & siccat, siue inspergatur, siue cataplasmate adhibeatur.

E

* *Lib.* 9. κῦ τέτ. † *Lib.* 5 *cap.* 19.

Cùm rectum intestinum prolabitur, neque suo loco contineri potest, laserpitium quàm optimum & densissimum tenuiter derasum ex cataplasmate imponitur, & medicamento quod sternutamentum moueat ad nares admoto, homo commouetur, aut aqua calida in qua mali punici putamina maduerint, & alumine ex vino albo contrito, anus perfunditur. Deinde iniectis panniculis femora tribus diebus inter se vinciuntur, & inedia imperatur, vinum verò dulce potui exhibetur. Quod si ne sic quidem procedit, minium melle permixtum illinitur.

[9] σίλφιον ἐπὶ ἀκρον] Laserpitium cùm acre sit & insigniter calefaciat (vt scribit Gal. Com. 4. in lib. de rat. vict. in morb. ac.) hic non alio nomine admoueri videtur, quàm vt pituitam adhærescentem eliquet simulque tenuitate discutiat & exiccet. σίλφιον autem laserpitij radicem vocari scribit Gal. Com. 4. in lib. de rat. vict. in morb. ac. & in Exegesi, ἐκλεῖ δ' σίλφιον ἐκ τῶν ὀζῶν ὑγρόν. At medicamentum sternutamentum mouens ea ratione adhiberi videtur, vt eo corporis successu egressum intestinum omnino detergeatur, purgetur, & medicamentorum fotu eluatur & confirmetur, vt repositum firmiùs contineatur, non secus ac in cholera morbo veratrum exhibet † Hippocr. Hic ergo πρὸς ξυσμὸν τῆς ἀκρης de irritando ac excitando sternutamento intelligendum videtur, eo medicamento quod nares mordeat, & ad totius corporis concussionem sua acrimonia commoueat. † *Lib.* 5 *Epid.*

Ἢ τοὺς μηροὺς ξυνδῆσαι] Femora inter se vincta & colligata, vt & extenta, anum stringunt & comprimunt, curuata & diducta relaxant. Sic Celsus ad anum procidentem intus repositum, imponendam plantaginem contritam præcipit, vel folia salicis in aceto cocta, tum linteolum, & super lanam æquè deligandam, cruribus inter se deuinctis.

ἰὼν δὲ μηδ' ὅπως διαχωρήσῃ] Διαχωρέειν αὖτε τὸ ἀναχωρέειν positum videtur, vt ad anum referatur, qui intrò redit aut recedit, ideoq; procedere diximus. Potest & ad alui deiectionem referri, cuius soluendæ gratia vinum dulce exhibet. In ani nanque procidentia id sæpe accidit, vt post vsum adstringentium aluus sistatur, nec nisi coacta laxetur. Mel ergo ad excretionem aluum soluentem, præcipuè si crudum adhibeatur, vt hic volunt quidam, qui ὠμῷ μιλτῳ legunt. Minium verò adstringendo & siccando, vique sua emplastica rectum intestinum cohibet.

H

[10] Anus si procidat & sanguine manet, ari radicis detractus cortex aqua incoquitur, deinde tritus cum farina mixtus, calidus ex cataplasmate imponitur. Aliud. Vitis agrestis (quam nonnulli psilothrion vocant) radices tenerrimæ concisæ, vino nigro austero meraco incoquuntur, dein contusæ ex cataplasmate tepidæ imponuntur.

Immiſcetur autem farina ex vino albo atq; oleo tepido ſubacta. Aliud. Cicutæ ſemen vino albo odorato affuſo tritum, dein tepidum ex cataplaſmate imponitur.

ξυμμίσγειν ὁ καὶ ἄλφιτα. καὶ φυρῆν ἐν οἴνῳ λευκῷ, καὶ A
ἐλαίῳ χλιηρῷ. ἄλλο. κωνείου καρπὸν τείοντα, ὀξυμέλιτι
ζειν οἴνου λευκοῦ βώδεα. ἔπειτα καταπλάσσειν χλιηρόν.

1° ἄρου ῥίζας] Arum terrena ſubſtantia & calida conſtans, extergendi vim poſſidet, primo ordine exſiccat & calfacit, ideóque inflammationem lenit & digerit farinæq; admixtum vi emplaſtica ſanguinem cohibet. Exemplaria quædam manuſcripta ἀρνὸς pro ἄρου habent, quam lectionem legiſſe quoq; videtur Caluus. Verùm vitex calfacit valenter & exiccat, tenuiumq; admodum eſt partium, modicamq; habet adſtrictionem, & foliis, ſemine & floribus tantùm, non radice commendatur.

ἡ ἀμπέλου ἡ ἀγρίης] Cataplaſma hoc exterget, deſiccat, inflammationem diſcutit & lenit.* Dioſcorides & † Galenus vitem albam aut bryoniam Philothron dici teſtantur, quam hic quidam ſumunt, non vitem agreſtem. Vtraque autem vim habet inſignem extergendi & digerendi. * *Cap.* 184. *lib.* 4. † *Lib.* 6. *ſimpl.* B

κωνείου καρπὸν] Hoc cataplaſma ſanguinem ſiſtit & inflammationem repellit cicutæ ſemine. Vinum autem odoratum album inſtillatur, quod tenuium eſt partium, vt inflammationis materiam craſſiorem diſcutiat, & extremè refrigerantem cicutæ vim emendet. Tepida etiam iſta omnia admouentur, habita inflammationis cauſæ ratione.

Quòd ſi inflammatione vexetur, hederæ radix bene contrita, ex aqua cocta, farina optima ex vino albo ſubacta admixta, adiectoq; ad hæc oleo, ex cataplaſmate imponitur. Aliud. Mandragoræ radix præcipuè quidem viridis, vel certè arida: viridis igitur elota & conciſa, vino diluto incoquitur, & ex cataplaſmate adhibetur, arida verò trita ſimiliter admouetur. Aliud. Cucumeris maturi interiora trita ex cataplaſmate imponuntur.

ἢν δὲ φλεγμαίνῃ, κισσοῦ ῥίζαν ἑψήσας ἐν ὕδατι πεί- C
ψας λῶον, ἄλφιτον ξυμμίσγων ὡς κάλλιστον ἐν οἴνῳ λευ-
κῷ φυρήσας, καταπλάσσειν, ἢ ἄλφα τρώγοντι ξυμ-
μίξας. ἄλλο. μανδραγόρου ῥίζαν μάλιστα μὲν χλωρὴν. εἰ
δὲ μὴ ξηρὴν. τὴν μὲν οὖν χλωρὴν ἀποπλύναντα καὶ τα-
μόντα, ἑψῆσαι ἐν οἴνῳ κεκραμένῳ, καὶ καταπλάσσειν. τὴν δέ
γε ξηρὴν τείψαντα, καταπλάσσειν ὁμοίως. ἄλλο. σικύου
πέπονος τὸ ἔνδον τείψας λῶον καταπλάσσειν.

11 ἢν δὲ φλεγμαίνῃ] Hoc cataplaſma mixtarum eſt virium, adſtringentis nanque eſt facultatis & digerentis, inflammationeſque cohibet & lenit, humoresq; temperat, præſertim ſi oleum adhibeatur. ἄλφιτα enim ἔλαιον ἢ ἴσχαρ exponit Gal. apud Hipp. in Exegeſi, idemque eſt quod ἄλειφαρ, & pro eodem ponitur Herodiano apud Euſtathium, & ἄλφιμα ſignificat. Cæterùm Vidus hederæ radicem vino incoqui vult, vbi pro ὕδατι οἴνῳ legiſſe videtur.

σικύου πέπονος] Hoc quoque cataplaſma mixtarum eſt virium. Refrigerat quidem & tenuium eſt partium, vnde incidentis & abſtergentis eſt facultatis. Quapropter cucumis maturus, præter quàm quod vrinas ducit, in ſmegmata etiam tranſit, corporiq; nitorem affert, vt ſcribit Galenus, præcipueque ſemine eius arefacto & contuſo vice pulueris abſterſorij vtuntur. Interiora autem carnem & ſemen intelligit. D

At ſi dolor ſit citra inflammationem, nitrum rubrum vſtum & bene tritum, alumen & ſales torrefacti & diligenter triti, pari vtraque miſcentur pondere, deinde pice quàm optima ammixta, linteo illita imponuntur & alligantur. Aliud. Capparis folia viridia in ſacculum coniecta adalligantur, & vbi vrere videbuntur, ſummouentur, ac rurſus apponuntur. Quod ſi folia capparis non adfuerint, radicis cortex contuſus, vino nigro ſubactus, eodem pacto alligatur, quod etiam ad ſplenis dolorem valet. Ex his cataplaſmatis quæ refrigerant, influxum prohibere valent, quæ molliunt & calefaciunt digerere, quæ ad ſe attrahunt, ſiccare & extenuare. Oritur autem hic morbus, vbi bilis & pituita ad ea loca decubuerit. Ad rectum inteſtinum inflammatione tentatum illinitur medicamento quod reſinam, oleum, ceram, plumbi recrementum, & adipem accipit. Hæc calida liquata cataplaſmate imponuntur.

12 ἢν δὲ ἀλγῇ ὀδυνῶν καὶ μὴ φλεγμαίνῃ, λίτρον ὀπτήσας E
ἐρυθρὸν, καὶ τείψας λῶον, καὶ στυπτηρίαν, καὶ ἅλας
φώξας, καὶ τείψας λείους, συμμίξαι ἴσον ἑκάστου. εἶτα
πίσσῃ συμμίξας ὡς βελτίστῃ ἐς ῥάκος ἀναλείψας, ἐνδῆ-
σαι καὶ καταδεῖν. ἄλλο. καππάριος φύλλα χλωρὰ τεί-
ψας ἐς μύραινον ἐμβαλὼν προσκαταδεῖν. καὶ ἐπὴν κάμῃ
δοκέῃς, ἀφαιρεῖν καὶ αὖθις προσιδεῖναι. εἰ δὲ μὴ ἢ φύλλα
καππάριος, ἢ φλοιὸν τῆς ῥίζης κόψας, φυρήσας ἐν οἴνῳ
μέλανι ἢ ὕδατι ὄξους καταδεῖν. τοῦτο καὶ πρὸς σπληνῶν
ὀδύνην, ἀγαθόν. τούτων τῶν καταπλασμάτων, τὰ μὲν ψύ-
χοντα κωλύει ῥεῖν, τὰ δὲ μαλάσσοντα καὶ θερμαίνοντα,
ἀγαγεῖν. τὰ δὲ ἐσιέναντα ἕλκοντα, ξηραίνειν καὶ ἰσχναίνειν.
τοῦτο δὲ τὸ νόσημα γίνεται, ὅταν χολὴ καὶ φλέγμα ἐς τοῦ F
τοπους καταστηρίξῃ. ἄρχουσι δὲ φλεγμαίνοντες ἀγαγεῖν
τῷ φαρμάκῳ, ὅπῃ ἡ ῥῆψις καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ὁ κηρὸς, καὶ ἡ
μολύβδαινα, καὶ τὸ πίσσινον ὡς θερμότατον, διέρρηψαν καταπλάσσεσθαι.

12 λίτρον ὀπτήσας ἐρυθρὸν] Hæc pituitam recto inteſtino adhærescentem & craſſam eliquant, abſumunt & deterunt, valenterque ſiccant & abſtergent.

καππάριος φύλλα] Hoc medicamentum mixtæ etiam eſt facultatis. Incidendi enim vires habet, extergendi, digerendi, & nonnihil contrahendi. Radicis quoque cortex hæc omnia valentiùs præſtat. Capparis verò quæ in admodum feruentibus regionibus prouenit, vt quam fert Arabia, valde acris eſt, multumque habet adurentis facultatis, vt teſtatur * Galenus, quemadmodum quæ à Lybico & rubro mari adfertur, ſiquidem puſtulas in ore excitat, gingiuaſq; oſſe tenus exeſt, vt ſcribit Dioſcorides, ideoque cibis damnatur. Quod etiam innuere videtur Hippocrates, dum ſummouendum medicamentum præcipit, ſi vrere videatur. μυρσίνου autem & μαρσύπιον idem quod μάρσιπος, marſupium aut ſacculus. Dicitur etiam μάρσιππος Tralliano ſacculus quo pars dolens fouetur. Capparim verò ad lienis dolorem valere teſtatur Dioſcorides & Galenus. G

* *Lib.* 7. *ſimplic.*

ἄρχουσι δὲ φλεγμαίνοντες] Hoc cataplaſma emolliens & relaxans ad inflammationem valde eſt accommodatum, hanc enim lenit & mitigat, præterquàm quòd abſque morſu deſiccat.

H

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΙΜΟΡΡΟΙΔΩΝ.

HIPPOCRATIS DE HÆMORRHOIDIBVS LIBER,

Hoc eſt,

De venis in ano ſanguinem fundere ſolitis.

Αἱμορῤῥοίδων τὸ μὲν νόσημα, ὧδε ἔχει. ὠὴ χολὴ ἢ φλέγμα ἐς τὰς φλέβας τὰς ἐν τῷ ἄρχῳ κατασηπεύξῃ, θερμαίνῃ τὸ αἷμα τὸ ἐν τοῖσι φλεβίοισι. θερμαινόμενα δὲ τὰ φλέβια ὑπισταται ἐκ τῶν ἐγκοίλια φλεβίων τὸ αἷμα. καὶ πληροῦμενα ὀξοιδέα τὸ ἔντερον τῦ ἄρχου, καὶ ὑποῤῥήγνυσιν αἱ κεφαλαὶ τῶν φλεβίων. καὶ ἄμα μὲν ὑπὸ τῦ κόπρου ὀξιούσης φλώζωνται, ἅμα δὲ ὑπὸ τῦ αἵματος ἀθροιζομένου βιαζόμενα, ὀξαχνοπίζουσιν αἷμα. μάλιστα μὲν ἔξω τῶν ἀποπάτων. ἐνίοτε δ' ἐν τοῖσι ἀποπάτοισι θραυσθῆναι δεῖ, ὧδε.

ORa venarum hoc modo ſanguinem fundere ſolent. Bilis aut pituita ad venas quæ in ano ſunt decumbens, ſanguinem qui in his eſt calefacit. Incaleſcentes autem venæ, ſanguinem ex proximis venis attrahunt, eoq; impletæ, recti inteſtini partem interiorem in tumorem attollunt, & venarum capitula conſpicua ſunt, quæ dum partim à ſtercore exeunte contunduntur, partim à ſanguine coaceruato perrumpuntur, ſanguinem eiaculantur, idque maximè cum ſtercore, interdum verò ſine eo. Curantur autem hoc modo.

[1] αἱμορῤῥοίδες] (quæ Celſo ora venarum ſanguinem fundentia dicuntur) interdum ſanguinis effluuium per eas venas quæ in ano ſunt, interdum etiam venas ipſas ſanguine turgentes & impletas ſignificant. In quibus cum tumor & inflammatio, ac fluxio, perſæpe etiam vlcus adiunctum ſit, earum tractatio propriam manus operam deſiderat. Ideoque hic ordine quodam poſt vlcerum curationem, cum fiſtulis adiungantur, quòd earum medela neglecta, aut non ſatis diligenter adhibita, plærunque in ani fiſtulas tranſeat: Atque vt hæmorrhoides parum tuto ſupprimuntur, ſic nimium profluentes ad miſeram vitam, nonnunquam etiam aquam inter cutem & cachexiam præcipitant, eoq; nomine manus opera adhibita tollendæ & extirpandæ, quod etiam Hippocrates hoc libello docet. Chirurgia verò vruntur, ſecantur, ligantur, conſuuntur, ſiccantur & tabeſiant, vt præcipiunt † Celſus, * Paulus, & †† Aëtius. Etſi ligandi & ſuendi modus hîc ab Hippocrate omittitur, & ab aliis petendus eſt, aut obiter ex lib. 4. de rat. vict. in morb. ac. huc transferendus. Hæmorrhoidum autem duæ ſummæ ſunt differentiæ. Aliæ enim cæcæ, aliæ apertæ dicuntur. Quinque etiam aliæ earum differentiæ Definitionum Medicarum authori adſcribuntur, à magnitudine, numero, figura, loco & conſtitutione. Recens autem Chirurgorum diſciplina quatuor alia hæmorrhoidum genera facit, nominibus ab earum forma expreſſis. At verò hunc libellum genuinum eſſe Hippocratis Magni fœtum, res ipſa & tractationis connexio clamat vt & Galeni & Erotiani ex eo petita teſtimonia fidem faciunt: adeò vt aſſiduo hunc libellum cum ſuperiore coniungant, vt ex Erotiano patet in dictione θραυσθῆναι, & Galeno in dictione πίεσις & σφύξαι, etſi harum dictionum altera in his deſideratur, & locus ſuſpectus videtur. Quò maior me admiratio inceſſit Vidum Vidium hac in Chirurgica palæſtra veteratorem exercitatiſſimum, hunc exiguum libellum in Chirurgiæ ſuæ cenſum non adſcripſiſſe, cùm haud ſcio an vllus ſit hoc nomine in tota iſta diſciplina dignior. Et verò deligationis ratio libello ſuperiore deſignata, hîc quoque diſſertis verbis expreſſa, eundem eſſe vtriuſque authorem teſtatur. Adde quod Erotianus in librorum Hippocratis recenſione, hunc libellum inter διαφθορικὰ χρηστομυθίαν enumerat, & cum ſuperiore connectit. Aëtius quoque non parum ad huius libelli authoritatem commendandam facere videtur, cum medicamentum ad diſſipandas hæmorrhoidas nominatim ex hoc libello expreſſis ponderibus adſcribit. Neque tamen id ſuſpicionem mouere debet, quod Celſus, Paulus, Aëtius, aut etiam Iſagoges author, in hæmorrhoidum per linum obligatione, aut vſtione & extirpatione, nullam huius libelli mentionem fecerint, cùm alias quoque plurima ex Hippocrate, tacita eius authoritate, ſibi vendicarint. Varius eſt autem horum librorum ordo multis in exemplaribus manu ſcriptis, vt apud Caluum videre licet.

† *Lib. 6. cap. 29.* * *Lib. 6. cap. 79.* †† *Cap. 6. ſerm. 2. tetrab. 4.*

ἐξοιδέα ὑποῤῥήγνυσιν αἱ κεφαλαὶ] Diſtentis ſanguine & plenioribus venis, earum ora tanquam ex capitulis quibuſdam ſurgentia ſupereminent & conſpicua ſunt. Indeque membrana, quæ venarum orificiis prætenditur, intenſa & compreſſa, plærunque acutiſſimi dolores ab inflammatione & plenitudine excitantur, qui interdum ad ſeſe totam curationem transferunt. Coactus verò ſanguis fluxionis copia interdum perrumpit, vique exitum molitur, interdum quoque ſtercoris preſſu venæ perrumpuntur & colliduntur, ſanguinemque effundunt.

[2] Πρῶτον μὲν ὑπαρχέτω εἰδέναι ἐν οἵῳ χωρίῳ γίνονται. ἄρχοι γὰρ καὶ ῥάμνων, καὶ ἀποπάμνων, καὶ αἰδοίων, καὶ δέων, καὶ ἀποσήπτων, ᾗσιν γὰρ δοκεῖ διὸ πάντα τοῦτ', οὐδὲν αἱ αἰσιοι. πολλαπλασιάσαντα δὲ κελεύω ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ σιδήρεια, σπιθαμιαῖα τὸ μέγεθος, πάχος δὲ, ὡσεὶ μίλης παχείης. ὀξὺ ἄκρου δὲ καταγκεκλασμένα. καὶ ὅτι τῶν ἄκρων τὸ πλατὺ ἔχω, ὡς ὅτι ὁλοσχοῖ μικροῦ. τοῦτο κατθήσεις δὴ φαρμάκῳ τῇ τρίτῃ, αὐτῇ δὲ ἢ αὔριον ὑποχρήσεις καῦσαι, ἀναπλίνας τ' ἄνθρωπον ὕπτιον, καὶ τρυφερώτατον ὑπὸ τ' ὀσφῦν ὑποτείνας. ὀξέως ἀναγκάζειν ὡς μάλιστα τοῖσι δακτύλοισι τῶν ἑδρῶν ἔξω. ποιέειν δὲ καὶ ταῦτα φανερὰ τὰ σιδήρεια, καὶ καίειν ἕως αὖ ἀποξηραίνῃς, καὶ ὅκως μὴ ὑπολείψῃς. καίειν δὲ καὶ μηδεμίαν ἐᾶσαι ἀκαυσον τῶν αἱμορῤῥοίδων, ἀλλὰ πάσας ἀποκαίσεις. γινώσκειν δ' χαλεπὸς τὰς αἱμορῤῥοίδας, ὑπάρχουσι γὰρ ἐς τὸ σκοτος τῦ ἄρχου, οὐ ῥᾴγες πελιδναί, καὶ ἅμα ὀξαναγκαζομένου τῦ ἄρχου, ὀξαχνοπίζουσιν αἷμα. καταχέοντων δ' αὐτὴν ὕστερον

Inprimis certè noſſe oportet, quo in loco contingant. Nam & anum incidendo, reſecando, conſuendo aut vinciendo, aut putrefaciendo, etiáſi grauiſſima eſſe iſta videantur, nullâ inferes noxiam. Ferramenta ſeptem octóve parari iubeo, quæ magnitudine palmum, & craſſum ſpecillum craſſitudine æquent, extrema parte recurua, & in ſummo ad oboli parui formam lata. Poſt exhibitum pridie medicamẽtum purgans, eodem quo ad vſtionem aggredieris die, homo ſupinus reclinatur, puluinoq; lumbis ſuppoſito, ſedes digitis quàm maximè [illegible]ras educitur, tum candentibus admotis ferramentis vruntur, quo ad reſiccentur, ita vt ne contingas. Vrere verò ita oportet vt earum venarum quæ ſanguinem fundunt nulla inuſta relinquatur, ſed omnes adurantur. Has nullo negocio deprehendes, quòd interiore ani parte conſpicuæ ſint, velut acini vuæ liuidæ, ſimulque cùm foras anus cogitur, ſanguinem eiaculantur. Inter vrendum autem

à quibuſdam caput & manus detineantur, ne moueatur, ſed clamet qui inuritur. Hoc enim pacto anus magis prominet. Peracta vſtione lentes & eruum tenuiſſimè trita, & ex aqua decocta, quinque aut ſex diebus imponũtur. Septimo die ſpongia mollis quàm tenuiſſimè inciditur. Spongia autem omni ex parte ſex digitorum latitudinẽ æquet. Tum linteum quod ſpongiæ magnitudinem non excedat, tenue & leue, melle illitum ſuperimponitur, dein ſubdito ſiniſtræ manus indice, media ſpõgia intrò per inferiora quàm penitiſſimè in ſedem propellitur, demum ſupra ſpongiam lana apponitur, vt in ſede immota permaneat. Cingulo verò per ilia ducto, faſcia ſubmittitur, exceptumque à poſteriore parte per crura vinculum, ad cingulum iuxta vmbilicum religatur. Tum medicamentum, quod dixi carnem denſam facere ac validam producere, alligatur. Quæ non minore quàm viginti dierum ſpacio deuincire oportet. Sorbitio autem ſemel die ex farina aut milio, aut furfuribus, & potui aqua exhibenda. Vbi ad deiiciendam aluum deſidet, calida proluitur. Tertio quoque die balneum adhibeatur.

καὶ ἡπᾶται, τὴν κεφαλὴν, καὶ τὰς χεῖρας, ὡς μὴ κινέηται, βοάτω A
χαμόθυρος. ὁ γὰρ ἕρχος μᾶλλον ἐξίσχει. ἔπειτα δὲ καύσις,
φακοὺς ἢ ἐρεβίνθους ἑψήσας, ἐν ὕδατι τελείας λείους, καὶ
πάσας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας. τῇ δὲ ἑβδόμῃ σπόγγον μαλθα-
κὸν τρίψας ὡς λεπτότατον. πλάτος δὲ εἰς τὸ σπόγγου, ὅσον
ἓξ δακτύλων πάχη. ἔπειτα ὑπτιῶσαι ὅτι Ⓦ σπόγγον
ὁλόκληρον ἴσον τῷ σπόγγῳ λεπτὸν, καὶ λῶον, ἀλείψας μέλι-
τι. ἔπειτα ὑποβαλὼν τῷ δακτύλῳ τῷ λιχανῷ τῆς B
ἀριστερῆς χειρὸς, μέσον Ⓦ σπόγγον ὅσον κάτω τῆς ἕδρης
ὡς προσωτάτω. ἔπειτα ὅτι Ⓦ σπόγγον προσωθεῖναι εἰς ἕλιον,
ὡς ἂν ἐν τῇ ἕδρῃ ἀτρεμίζῃ. διαζώσας δὲ ἐν τῇσι λαγόσι
καὶ ὑφὲς ταινίῃ, ἐκ τῶν ὀπισθεν ἀναλαβὼν ἐκ τῶν σκε-
λέων Ⓦ ὑπίδεσμον, ἀναδῆσαι ἐς τὸ διάζωσμα τοῦ
Ⓦ ὀμφαλόν. τὸ δ' φάρμακον ὃ εἶπον ὑπιδεῖν πυκνὸν πλὺ
ἔριον ποιέων, καὶ ἐμπλάσσειν φῶτι. τοῦτο δὲ δεῖ ὑπιδεῖν, μὴ C
ἔλασσον ἡμερῶν εἴκοσι. ῥοφέειν δ' ἄπαξ τῆς ἡμέρης ἄλφιτον,
ἢ κέγχρον, ἢ ὀπὸ τῶν πυρῶν. καὶ πίνειν ὕδωρ. λοῦν δ' ἐς
ἀφοδὸν ἵζηται, ὕδατι θερμῷ διαμένιζειν. λούειν δὲ διὰ
τρίτης ἡμέρης.

[a] ἀρχὸν γὰρ ἐν τούτῳ] Extrema recti inteſtini pars, cùm inter principes non annumeretur, dum vritur, ſecatur, aut conſumitur & tabeſit, nullam læſionem inducit, quod etiam ex Leonide ſcripſit † Aëtius. In inueteratis tamen hæmorrhoidibus & diuturnis periculoſa ſectio, qua vel moriuntur ægri, vel in acerbiſſimum dolorem & caſum incidunt. Δεῖν verò etiam legunt exemplaria quædam D
manu ſcripta vt & Italica, quod ſatis ex Caluo apparet quæ etiam ſecuti ſumus, & ſi hìc nulla fit obligationis mentio. Pro quo δεῖαν Interpretes & exemplaria duo manu ſcripta Regia legunt, quod hìc magna curationis pars in vſtione conſumatur.

† *Cap.8. ſerm.2. tetrab.4.*

πυρέειν δὲ ἢ διαφανέα τὰ σιδήρεια] Hunc enixè mihi locum exprimere videtur Erotianus, cùm τὰ διαφανέα σιδήρεια, τὰ διάπυρα καυτήρια exponit, ignita aut candentia cauteria, vt in OEconomia noſtra ſcripſimus.

ἢ ὁκως μὴ ὑπαλείψῃς] μὴ ὑράψῃς lego cum Cornario, alioqui ὑπαλείψῃς leuem & ſuperficiarium ferramentorum contactum ſignificabit. Iubet ergo non leuiter & ſuperficie tenus ferramenta candentia induci, ſed ita affigi vt vrant & hæmorrhoidas ſiccent, conſumant & tabefaciant.

κρίνειν δ' ἢ μηδεμίαν εἶναι] Vt non temerè ſiſtendæ ſunt hæmorrhoides & curandæ, ita perdifficilis & diu agitata eſt quæſtio, num vna relinquenda ſit, an verò omnes tollendæ, vrendæ, & ſiccandæ, vt hìc conſulit Hippocrates, quam eius opinionem etiam ſequi- E
tur " Aëtius. Paulus certè vnam aſſeruari vult ad ſanguinis redundantis euacuationem in hæmorrhoidum obligatione, idque ex Hippocratis conſilio aphoriſm. 12. lib.6. & extremo lib. de rat.vict. in morb.ac. Qua in re plurimùm diuturnitati & conſuetudini tribuendum. Nam etſi periculoſa eſt hæmorrhoidum conſuetudo, in diuturnis tamen & aſſuetis, habenda eſt ratio indiuidui, & eorum qui grauioribus morbis ſunt opportuni, quibus niſi vna diutiùs aſſeruetur, intempeſtiuè curatis grauiſſima mala impendent, vt patet ex lib.6. epid. & Alcippo lib.4. epid. qui curatis hæmorrhoidibus, in maniam incidit. Quod etiam plurimis accidiſſe ſcribit Galenus lib. de atra bile, vt ſectis varicibus aut hæmorrhoidibus, in melancholiam incurrerent. Intempeſtiuè autem curati dicuntur † Galeno, qui neque ſanguinis miſſione certis temporibus & periodis, neque medicamentis purgantibus, neque item exercitationibus corporis redundantiam vacuant, neque etiam vnam relinquunt, ſed omnes in vniuerſum tollunt. Ex quibus ſatis conſtat, eos qui adeò grauiter hæmorrhoides ferunt, vt ſiſtendi conſilium ineatur, longo temporis interuallo, per circuitus, phlebotomiæ, purgationi & totius corporis exercitationi eſſe obligandos, dein non ſimul atque vniuerſim tollendas eſſe hæmorrhoidas, ſed vnam relinquendam, quæ paulatim iam aſſueta ad vacuationes natura, & optima victus ratione ad naturalem habitum reuocata, tandem ita ſupprimi poſſit, vt nulla relinquatur, quod etiam eſt Aëtij conſilium. Et certè non eſt in conſuetudinem trahenda per hæmorrhoidas vacuatio, cùm toto genere ſit præter naturam, & periculoſam habeat vtranque immoderantiam, vt ſcribit * Galenus. F

" *Cap.5. ſerm.2.tetrab.4.* † *Com.3.in lib.6.Epid.* * *Com.ad aph.25.lib.4.*

οἵ τε φλέβας πελιδνὰς] Indèque recens Chirurgorum diſciplina inter quatuor hæmorrhoidum genera, quaſdam vueas ponunt, vuarum acinis ſimiles & liuidas, ex affluentis ſanguinis copia tumentes. Cùm verò περικάζῃ de vuis matureſcentibus aut nigreſcentibus propriè dicatur, non malè περκνὰς pro πελιδνὰς legiſſe Galenum ſuſpicor, quod eius expoſitio apprimè huic loco quadret, quæ eſt μελαίνουσαι, πελιδνοῦσαι, hoc eſt, nigreſcentes, liueſcentes. G

φακοὺς ἢ ὀρόβους] Hoc cataplaſma deſiccantis, extergentis & ſubadſtringentis eſt facultatis, ideoq; inflammationem lenit. Spongia verò etiam eam in rem adhibetur quàm latitudine ſex digitorum quaquauerſus in tenuiſſima fruſta inciſam, quò faciliùs in anum ſubeat, introrſum quàm penitiſſimè propellit, linteo tenui & leni ſuperpoſito, ne exaſperando dolorem moueat, melléque illitam, quò magis deſiccet & detergeat. Quæ vt firmiùs in ſede permaneat, lana exteriùs appoſita continetur, demumque vinculo, quale in ſedis procidentia deſcriptum eſt, ſtabilitur.

τὸ δ' φάρμακον ὃ εἶπον] Medicamentum ex alumine & myrrha intelligere videtur, quo vſus eſt libello de fiſtulis ad denſandam & contrahendam cutem.

ῥοφέειν δ'] In inflammationis metu ſola ſorbitione eaq; ſemel die exhibita, vt tenui victu vtitur. Farinæ verò loturam aut decoctum, vt tenuem victum, in febre ardente (pla- m coxeno exhibet Hippocrat. lib.7. epid. & ἀκύρῳ πάνυ ἰφθὸν vocat. Tenuius quoq; alimentum exhibet furfurum decoctum, quo [illegible] vtitur Hippocrates. Fomentum verò ex aqua calida inflammationem mitigat & dolorem le- H
nit, quod etiam facit balneum. Id tertio tantum quoque die adhibet, ne vſtionem & ſiccandi adhibitam rationem perturbet.

Alia curatio. Foras educta quàm maximè ſedes, calida perfunditur, tum venarum ſanguinem fundentiũ extrema præciduntur. Hoc verò medicamentum antea præparatum ad ſectionem habere oportet. Vri-

ἑτέρα θεραπεία. ἐκβαλὼν τὴν ἕδρην ὡς μάλιστα ὑγιαίνῃ ὕδατι θερμῷ, ἔπειτα ἀποτάμνειν τὴν αἱμορροΐδων τὰ ἄκρα. φάρμακον δὲ προσπαρασκευάσαι πρὸς τὸν τόμον, τόδε. χρήσας ἐς χαλ-

Ἀ ἐς χαλκεῖον ὀπίπαστον ὀπὶ δ' οὖρον, χαλκοῦ ἄνθος ὀθόνῃ, καὶ τετριμμένῳ λείου, ἔπειτα δὲς ἢ τρὶς κινήσας δ' χαλκεῖον, ξήρανον ἐν τῷ ἡλίῳ. ὅταν δ' ξηρὸν γένηται, σπυδήσας τέλυφον λῆον. καὶ τροφεῖ τῷ δακτύλῳ. καὶ παλιῶια ἐλαιώσας τροφεῖε. καὶ σπόγγον ἐπάνω ὀπιδέ.

na in vas æneum immissa, flos æris vstus optimè læuigatus inspergitur, tum vase agitato maceratur & in sole siccatur. Siccatum eraditur, teritur & læuigatur, ano admouetur, splenia oleo madida apponuntur spongiaq; superimposita deligatur.

[3] ἐκθαλὼν τῇ ἕδρῃ] Extracta sedes calida perfunditur vt dolor leniatur, summa venarum capitula & ora præcidantur, tum pharmacum admouetur potenter desiccans & subadstringens, quod & contrahit, & sanguinem fluentem coërcet, simulque tenui substantia & vstione exsiccat. Splenia oleo imbuta inflammationis metu adhibentur & leniendi doloris causa. Spongia forte adhibita medicamentum continet & exsiccat.

B

τροφεῖ τῷ δακτύλῳ] δακτυλίῳ lego cum Cornario, vt ano medicamentum admoueatur, etsi δακτύλῳ habent omnia exemplaria, vt per digitum admotum ano medicamentum intelligatur, aut δάκτυλος ἀπὸ τοῦ δακτυλίου vsurpatur, vt paulò post.

[4] ἕτερος τρόπος. τροφύεται πρὸς τῇ αἰματίδι τῇ κονδυλώδει, ἧς συναμύνει καιρός. καὶ ἐν μηρῷ ἔξω σφόδρα ἢ κονδύλωσις, τροπέφυκεν αὐτῇ καλυπτὴρ ὁ τῆς ἕδρης. καθίσας οὖν ἀνθρωπον ὀκλάζοντα ὀπὶ ὄλμοιν δύο, σκόπει. σύριγξ γὰρ πεφυσημένα ἐστὶ μεσηγὺ τῶν γλουτῶν τῇδε τῇ ἕδρῃ. δεῖ δὲ αἷμα ἐκχωρέειν ἔνδοθεν. ἰὼν χρὴ ἐνιδεῖν ὑπὸ τῷ καλυπτῆρι, ἢ δὲ κονδύλωμα τῷ δακτύλῳ ἀφελεῖν. ῥᾷον γὰρ καὶ ἀπώτερον, ἢν προβάντα διαφανέα ᾖ δάκτυλον μεταξὺ τοῦ δέρματος καὶ τῆς ἕδρης προσιόντα. καὶ ἔστι διαλεπτύνεσθαι, αἷμα λάνθανε ποιέον, ἐστὶν δὲ ἀφέλῃς τὸ κονδύλωμα, ἀνάγκη ῥέεσθαι δρόμοις αἵματος ἀπὸ πάσης τῆς ἀφαιρέσιος. τάχα χρὴ ἀποπλῦναι οἴνῳ αὐστηρῷ κηκίδας ἀναποδρέξας. καὶ ἤν τε αἱματῖτις οἰχήσεται σὺν τῷ κονδυλώματι. καὶ τὸ κάλυμμα καθαρθήσεται, καὶ ὅσῳ αἰ παλαιότερον ᾖ, ῥηϊδίως ἐς αἵματος ἴησις.

Alter curationis modus. Venæ sanguinem fundenti & tuberosam quandam eminentiam habenti, veluti mori fructus adnascitur, & si quidem tuberosa eminentia foras valde prominet, ei circumcirca operculum carnosum adhæresci. Homine igitur in genua super duos lapides teretes inclinato, anum inspice. Inuenies nanq; loca inter nates medias circa sedem tumefacta, sanguinemq; ex interioribus partibus procedere. Si ergo tuberosa eminentia sub tegumento mollis sit, digito ea auferenda est. Neque enim maiore negotio id fiet, quàm si dum pellis oui detrahitur, digitum inter pellem & carnem medium immittas. Idq; inter loquendum simulque non aduertente ægro faciendum. Sublatum tuberculum sanguinis cursus omni ex parte ablata necessariò consequitur. Vino austero in quo gallæ maceratæ fuerint, citò locus perluendus est, venaq; sanguinem fundens vnà cum tuberculo recedet, & operculum in pristinum statum restituetur. Quoque vetustior morbus est, eò facilior curatio futura est.

C

D

[4] τῇ αἱματίδι τῇ κονδυλώδει] κονδυλώσει legunt exemplaria Regia manu scripta: vt & Italica, vt satis ex Caluo apparet. Dicitur autem hîc κονδύλωμα, eminentia quædam tuberculosa, qua tument hæmorrhoides. Hæc interdum mori fructum repræsentat, crassiore sanguine illuc coacernato vnde & Morales recentioribus dicuntur.

E

ὀπὶ ὄλμοιν δύο] ὄλμος Hesychio τροφεῖον λίθος dicitur ἐν ᾧ τις θυπάνας τρίβουσι, & lapidem teretem cylindri forma significat, interdum etiam pilam culinariam aut mortarium. Sed videndum est hîc tenuari, cùm apud cæteros densetur. Iubet igitur homine genibus super duos lapides teretes inclinato, anum introspicere Hippocrates, & rem ipsam considerare.

ἰὼν χρὴ ἐνιδεῖν ὑπὸ τῇ καλυπτῆρι] ὑπὸ τῷ καλυπτῆρι τὸ κονδύλωμα, τῷ δακτύλῳ ἀφελεῖν, lego.

ἀνάγκη ῥέεσθαι ὀρόμοις] κύμασι pro ῥέεσθαι legunt exemplaria quædam manu scripta cum Aldino. κύμασι verò metaphoricè dicitur, pro intus concipi sanguinis fluxum ac pullulare. Pro quo etiam exemplaria quædam manu scripta δύεσθαι habent. Condyloma verò Hippocrates digitis apprehensum extrahit aut eradit. Celsus tuberculum vellicella distentum, iuxta radices scalpello excindit, quod etiam faciunt Paulus & Aëtius, aut medicamentis quòque absumunt.

τάχα χρὴ ἀποπλῦναι] χρὴ legunt exemplaria quædam manu scripta.

ἢν τε αἱματῖτις οἰχήσεται σὺν τῷ κονδυλώματι. καὶ τὸ κάλυμμα καθαρθήσεται, καὶ ὅσῳ αἰ παλαιότερον ᾖ] Vetus condyloma vbi iam induruit, neque sub his medicationibus desidit, medicamento absumi, aut scalpello excindi potest. Et ani vitia vbi medicamentis non vincuntur manus auxilium deiderant. Si quando autem ex inflammatione pus in his oritur, vbi primum id apparuit, incidendum est, ne anus ipse suppuret. Neque tamen ante properandum est. Nam si crudum incisum est, inflammationis multùm accedit, & puris aliquantò ampliùs concitatur.

F

[5] ἰὼν δὲ ἀνώτερος ᾖ ἡ κονδύλωσις, ᾧ καροπῆι σκέπτεσθαι. καὶ μὴ ἕκαπαταῖος ὑπὸ δ' καροπῆος. διημέριος γὰρ ὁμαλοῖ τὸ κονδύλωμα. ξυαμέριος δὲ πάλιν, δείκνυσιν ὀρθῶς. ἀφαιρέειν δὲ χρὴ ἐλλεβόρῳ μέλανι ὑπὸ λείφοντα καὶ δακτύλου. ἔπειτα τριταίῳ οἴνῳ κλύζειν αὐστηρῷ. ὃ δὲ αἷμα ὅταν ἀφέλῃς, τῷ κονδύλωσιν ὅτι οὐ ῥέει μὴ θαυμάζειν. οὐδὲ γὰρ ἰὼν ἐν τοῖσιν ἀρθρίοισι σαπραίνῃς τὰς χεῖρας ἢ τὰ σκέλεα, οὐ ῥύσεται αἷμα. ἰὼν δ' ἀνώτερα ἢ κάτωθεν τομῆς τῶν ἀρθρίων, θρήσεις χείλεας φλέβας καὶ αἱμορροίς. καὶ χαλεπῶς ἂν ἴσχοις θύπορος. οὕτω καὶ τῷ ἐν τῇ ἕδρῃ αἱμορροΐδα, ἰὼν μὲν ἀνώτερα ἢ κάτωθεν τομῆς τῆς ἀφαιρέσιος τοῦ κονδυλώματος, αἷμα ῥύσεται. ἰὼν δὲ αὐτῷ ἀφέλῃς τῷ κονδύλωσιν ἐν τῇ προσφύσει, οὐ ῥύσεται. ἰὼν μὲν οὖν οὕτω καθίσατα, καλῶς ἂν ἔχοι. ἰὼν δὲ μή, καῦσαι, φυλασσόμενος ὡς μὴ ἅψῃ τοῦ σιδήρου, ἀλλ' ἐγγὺς προσφέρων τὰ σιδήρια ἀποξηράνειν, καὶ προστιθέναι δ' τὸ χαλκοῦ ἄνθος δ' ἐν τῷ οὔρῳ.

At si altiùs insederit tuberosa eminentia, per instrumentum dilatandæ sedi accommodatum, catopterem dictum, inspicere oportet, neque ab eo decipi. Vbi enim aperitur tuberculum exæquat, vbi verò rursus in sese adducitur, rectè conspicuum facit. Auferre autem conuenit, veratro nigro ano illito, tum tertio die vinum austerum ex infuso immittendum. At verò vbi tuberosam eminentiam abstuleris, si sanguis non effluat, mirandum non est. Neque enim si in articulis manus aut crura feces, sanguis effluet. At si supra aut infra articulos sectio fiat, cauas & sanguine manantes venas deprehendes: neque facilè promptè sistas. Eodem modo si venam in sede sanguinem fundentem, supra quidem aut infra detractum tuberculum feces, sanguis effluet. Sin verò ipsam tuberculosam eminẽtiam vbi annectitur abstuleris, non profluet. Si igitur hoc pacto quidem ad pristinum statum reducitur, bene se res habet: sin minùs, vstio adhibenda, ea cautione, vt ne ferro attingatur, sed prope admotis ferramentis exsiccetur, & flos æris ex vrina adhibeatur.

G

H

[5] διηρύμβυ & γδ] Vitium ſuſpicor, & διοιδώμενος aut διηρυμβμος malim. Nam διοίγειν & σωάγειν, vt & διοίγειν & σωάγειν oppo- A
nuntur apud Ariſtotelem. Alioqui διηγόμβυ de diducto & explicato catoptere ſcribendum videtur.

ἐλλεβόρῳ μέλανι] Veratrum nigrum potenter exterget & exſiccat, ideóque carnem in vlceribus excreſcentem abſumit, vitiliginibus, ſcabiei & impetigini medetur, & erodentibus medicamentis commiſcetur Dioſcoridi. Parum autem eſt an eo illitus digitus in anum immittatur, an verò anus illinatur.

Alius venarum ſanguinem in ano fundentium curationis modus. Cauterium parare oportet in modũ paruæ arundinis vallatoriæ (phragmiten vocant) & in ipſum ferramentum probè congruẽs accommodare, deinde immiſſa in ſedem fiſtula, candens ferramentũ in eam demittere, crebroq; eximere, quò magis calorem toleret, neq; vlcus ex calore contrahat, & venulæ exſiccatæ conſaneſcant. Quod ſi neq; vſtio, neque ſectio placeat, ſedes multa & calida priùs fouetur & euertitur, tum myrrha probè læuigata, galla, & alumẽ Ægyptium vſtum, quod reliqua vna parte & dimidia ſuperet, & melanteriæ tantundem accipiendum, iiſq; aridis vtendum. Sub his medicamentis vena ſanguinem fundens, velut corium vſtulatũ decidit, eademq; facienda donec omnes diſſipaueris. Idemque efficit chalcitidis vſtæ dimidium. At ſi per glandes curationem inſtituas, ſæpiæ teſta, plumbaginis tertia pars, bitumen, alumen, floris æris exiguum, galla, æruginis modicum cõmiſcentur, his melle cocto affuſo, glans oblongior conficitur, ſupponitur, donec deleantur.

[6] ἕτερος δ᾽ πος ἱπσιος αἱμορροίδων. καυτῆρα χρὴ ποιήσασθαι, οἷ καλαμίσκου φραγμίτιδος. σιδήριον δὲ ἁρμόσαι καλῶς ἁρμόζον. ἔπειτα ⟨ϟ⟩ αὐλίσκον ἐνθεὶς ἐς τὸν ἕδρον. ἀμφαίνου τὸ σιδήριον καθέναι. καὶ πυκνὰ B
ἐξαιρέειν, ἵνα μᾶλλον ἀνέχηται θερμαινόμενος. καὶ οὔτε ἕλκος ἕξει ὑπὸ τῆς θερμασίης, ὑγιέα τε ξηραινθέντα τὰ φλέβια. ἰῶ δὲ βούλῃ μήτε καῆναι, μήτε ἀποτάμνειν, τρῖψαι καταγόνησας ὕδατι πολλῷ θερμῷ, καὶ ἐκτρέψας τὸν ἕδρον, σμύρναν τρίψας λείην, καὶ κηκίδα, καὶ χυτρηείου ἀγυπτίου κατακαύσας, ἓν καὶ ἥμισυ τρῖψαι τ᾽ ἀλλα, καὶ μελαντηείης ἀλὸς ζωστὸν, ζυτέοισι ξυρῆσι χρῆσθαι. C
ἡ δὲ αἱμορροὶς ζυτέοισι τοῖσι φαρμάκοισιν ἀποστήσεται, ὥστε σκύτος κατακεκαυμένον. τοῦτο ποιέειν μέχρις αὖ πάσας ἀφανίσῃς, καὶ χαλκίτιδος ἥμισυ κεκαυμένον τ᾽ αὐτὸ ἀναξηράζεται. ἰῶ δὲ βούλῃ βαλανίοισιν ἰῆσθαι σπίνης ὄρυκτον. μολυβδαίνης τρίτον μέρος. ἄσφαλτον. χυτρηείου. αἶλος ὁλίζον. κηκίδα. χαλκοῦ ἰὸν ὁλίζον.
ζυτέων μέλι ἐφθὸν καταχέας, βάλανον ποιήσας μακροτέρην τρεφίνῃ, μέχρις αὖ ἀφανίσῃς. D

[6] καυτῆρα χρὴ ποιήσασθαι] καυτῆρα legunt exemplaria omnia publicata, vt & Italica manu ſcripta, vt patet ex Caluo, quædam vero Regia καυτῆρα, vt & Galenus in Exegeſi, qui καυτῆρα exponit χάλκιον καλαμίσκον πρὸς πυτιημένον κῦ ϟ πυθμένα, δι᾽ ὃ καὶ ἡμῖν ἔστι καυτηείδιον ὄξυτερὲς καθιέν. Sic enim legendum exiſtimo, vt indicet æneum quendam paruum calamum in fundo perforatum, per quem immiſſo candenti ferramento vſtio fit. Quibus verbis hic mihi ſanè locus ſubindicari videtur. Quò me maior inceſſit admiratio, quomodo κλυσῆρα Cornarius pro καυτῆρα legerit, cùm & Hippocrates ipſe ſtatim poſtea αὐλίσκον & fiſtulam vocet, pro eáque ſumi indicet. καυτὴρ autem cauter dicitur Palladio, & Plinio cauterium; ferrumq; ignitum quo fit vſtio ſignificat, quod etiam καυτήριον dicitur. Hîc verò legendum οἷ καλαμίσκου φραγμίτιδι ſatis patet, cùm arundo φραγμίτης Dioſcoridi dicatur arundo vallatoria, quæ ad hortorum ſepta & opera topiaria commendatur. φαρμακίτιδι tamen habent omnia exemplaria tum publicata, tum manu ſcripta. Quod vitium etiam ad Italica permanauit, vt patet ex Caluo.

σμύρναν τρίψας λείην] Hoc medicamentum valenter exſiccat & potentiſſimè adſtringit, prætereaque tenuium admodum eſt partium, vnde hæmorrhoidas ſiſtit, abſumit & tabefacit, ac citra morſum & vlcerationem diſſipat, vt refert * Aëtius, qui hoc medicamentum nominatim ex ipſo Hippocrate expreſſit, ſeruatis etiam ponderibus. Idem addit ſe in melanteriæ penuria, ſori adieciſſe, quod parem ferè habet facultatem, niſi quod craſſiorum eſt partium, & pro melanteria quibuſdam faiſo vſurpatur, vt ſcribit Dioſcorides. Aëtius verò anum vino præluit, Hippocrates tamen hic calida fouet, vt emolliatur & faciliùs educatur, ad inſpergendum medicamentum. μελαντηείοισιν autem pro μελαντηείης vitiosè adſcriptum eſt. E

* *Cap. 6. ſerm. 2. tetrab. 4.*

κὴ χαλκίτιδος] Hæmorrhoidas inſigniter conſumunt & deſiccant quæ ab Aëtio deſcribuntur medicamenta. Sandarachæ drach. 8. auripigmenti drach. 8. cum lixiuio diluta impone, ægro probè collocato in ſole, aut apud ignem, & eo ſitu permanente, donec pharmacum abluatur. Hoc medicamento tabefit hæmorrhois & promptè excidit reſiccata & à fundamento deuoluta: Eſt & aliud hæmorrhoidas excindens. Chalcitidis vſtæ, miſyos vſti, atramenti ſutorij vſti, diphrygis, ſoreos, ſingulorum drach. 4. ſquamæ æris vſtæ drach. 2. Vtere ipſo ſicco, & inſtar teſtæ induratæ decident. Celſus per medicamenta adurentia hæmorrhoidum capitula abſumit. Ac ſi iam vetuſtiora ſunt, ſub authore Dionyſio inſpergendam ſandaracham ſcribit, deinde imponendum quod ex his conſtat, Squamæ æris, auripigmenti ſingulorum drach. 5. ſaxi calcis denar. 8. Paulus ad perfectam aduſtionem paſtillo Fauſtino vtitur (quem deſcribit cap. 12. lib. 7.) aut inſtrumenti quo ad vuulæ vſtionem vtuntur cauitatem, adurente medicamento explet, & quemadmodum vuam, ſic etiam hæmorrhoidas adurit. Recentiores medicamenta cauſtica ex ſale gemmeo, nitro & tartaro fæcario vſto, melle excepta adhibent. F

ἰῶ δὲ βάλῃ βαλανίοισιν] Hoc medicamentum ad penitiores hæmorrhoidas per glandem, adhibetur, & ſuperiori probè æqualem habet facultatem exſiccandi, detergendi, adſtringendi & abſumendi.

Vena ſanguinem fundens in mulieris ano ſic curatur. Multa calida in qua ex odoratis aliquid incoxerit, perfunditur, tum myrica trita, ſpuma argenti vſta & galla additur, vino albo, oleo & anſerino adipe affuſo, omnia ſimul conteruntur, poſt perfuſionem vtenda dantur. Sedes autem quàm maximè educta perfunditur.

[7] γυναικείου αἱμορροίδα ὧδε θεραπεύειν. πολλῷ ὕδατι θερμῷ ἀλόησας, σεύσας δὲ ἐντὸς θερμῷ τῶν βώδεων τρίψας μυρσίνου, λιθάργυρον ὀπωλιοῦ, καὶ κηκίδα, οἴνου λευκοῦ κοτύλην, ἔλαιον, καὶ χηνὸς στέαρ, τρίψας ὁμοῦ πάντα. διδόναι ὅκοτ᾽ ἂν αἰσθῇ, ἀμαχήσασθαι. ἀλοιᾶν δὲ ἐς τὸν ἕδρον ἀξώσας ὡς μάλιστα. G

[7] γυναικείου αἱμορροίδα] Natura muliebris lenia exigit medicamenta & minimè mordacia, quale hoc eſt. Sedes multa aqua calida in qua aromatica & odorata incoxerint, perluitur, quò faciliùs euertatur, dolor mitigetur, & acrimonia temperetur. Myrica fluxionem inhibet ac reprimit, abſterget & incidit abſque manifeſta deſiccatione, & nonnihil adſtringit. Cortice verò & fructu non paruam ſortita eſt adſtrictionem. Lithargyrus deſiccat ſine manifeſto calore, moderatè adſtringit & abſterget, eiuſque vrendi modum docet * Dioſcorides. Galla potenter deſiccat & adſtringit, fluxiones reprimit. Hæc igitur trita, oleo & adipe anſerino admixta aſperitatem remittunt, molliunt, leniunt, & temperatas vires habent. Vinum autem affuſum medicamento vires addit. Etſi verò myricæ radices odoratæ ſunt, eam tamen malim ad medicamentum addi, quàm aquæ incoqui. ἀμαχήσασθαι verò retinent omnia exemplaria, pro quo tamen ἀμαχήσασθαι legiſſe videntur interpretes. H

* *Lib. 6.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΕΦΑΛΗ ΤΡΩΜΑΤΩΝ.

HIPPOCRATIS LIBER DE CAPITIS VVLNERIBVS.

A

B Τ ΩΝ ἀνθρώπων αἱ κεφαλαὶ οὐδὲ ὁμοίως σφίσιν αὐτῇσι, οὐδὲ αἱ ῥαφαὶ τῶν κεφαλῶν πάντων τῷ αὐτῷ πεφύκασιν. ἀλλ' ὅστις μὲν ἔχει ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν τὴν κεφαλὴν προβολήν. ἡ δὲ προβολὴ ὅτι, τὸ τοῦ ὀστέου ἐξέχειν τροχοειδέως ἀπὸ τοῦ ἄλλου, τοῦτον εἰσὶν αἱ ῥαφαὶ πεφυκυῖαι ἐν τῇ κεφαλῇ, ὡς γράμμα τὸ τοῦ, Τ γράφεται. τὸ μὲν βραχυτέρῳ γραμμῇ ἔχει τοῦ τὴν προβολὴν ὀπισθαφόρῳ πεφυκέναι. τὸ δὲ ἑτέρῳ γραμμῇ ἔχει διὰ μέσης τῆς κεφαλῆς καὶ μήκος ἐς τὸ πρόχειλον αἰεί. ὅσῳ ἂν ἡ ὀπίσθιον τῆς κεφαλῆς τὸ προβολὴν ἔχῃ, αἱ ῥαφαὶ οὗτοι πεφύκασιν τοιῶδε ἢ ὧδε τοιοῦτον. ἡ μὲν γὰρ βραχυτέρη γραμμὴ, τοῦ τὴν προβολὴν πέφυκεν ὀπισθαφόρον. ἡ δὲ μακροτέρη, διὰ μέσης τῆς κεφαλῆς πέφυκεν καὶ μήκος ἐς τὸ μέτωπον αἰεί. ὅσῳ δὲ ἀμφοτέρωθεν τῆς κεφαλῆς τὸ προβολὴν ἔχῃ, ἔκ τε τοῦ ἔμπροσθεν καὶ τοῦ ὀπίσθεν, τούτῳ αἱ ῥαφαὶ εἰσὶν ὁμοίως πεφυκυῖαι ὡς γράμμα τὸ Η. Η γὰρ φαίη). πεφύκασι δὲ τὰ γράμματα ταῦτα, αἱ μὲν μακραὶ, τοῦ τὴν προβολὴν ἑκατέρου ὀπισθαφόρου τοιοῦδε. ἡ δὲ βραχεῖα διὰ μέσης τῆς κεφαλῆς καὶ μήκος ἐς ἑκατέρῳ τελευτῶσα τὰ μακρῷ γράμματι. ὅσῳ δὲ μήδ' ἑτέρωθι μηδεμίαν προβολὴν ἔχῃ, ὅσῳ ἔχει τὰς ῥαφὰς τῆς κεφαλῆς, ὡς γράμμα τὸ χι, Χ γράφεται). πεφύκασι δὲ αἱ γραμμαὶ, ἡ μὲν ἑτέρη, ὀπισθαφόρῳ τοῖς ⟨Ψ⟩ κεράτων ἀφίκνεται. ἡ δ' ἑτέρη, καὶ μήκος διὰ μέσης τῆς κεφαλῆς.

C

D

E

HOMINVM capita neq; inter se similiter habent, neq; futuræ capitis in omnibus eodem loco sitę sunt. Verũ cuicunq; parte anteriore caput prominet, quod fit cùm ossis pars rotunda plus reliquo eminet, huic futuræ in capite ad literæ T similitudinem à natura sunt accommodatæ. Breuiorem nanque lineam transuersam ad ossis prominentiam à natura productam habet, alteram verò per medium caput in lõgitudinem ad ceruicem perpetuò tendentem. At cui posterior capitis pars prominet, huic futuræ contrà quàm in priore naturaliter se habent. Breuior nanq; linea transuersa ad ossis prominentiã naturaliter producitur, longior verò per medium caput in longitudinem ad frontem perpetuò tendens à natura constituta est. Cui autem vtraque corporis parte, tum anteriore, tum posteriore os prominet, huic futuræ ad literæ H similitudinem à natura sunt accõmodatæ. Lineę verò longiores ad vtranq; prominentiam tráfuersæ à natura productæ sunt, breuis autem per mediam capitis longitudinem in longam vtranque lineam desinit. At cui neutra parte caput prominet, hic futuras literæ X similes habet. Lineæ verò ita à natura productæ sunt, vt altera quidem transuersa ad tempora perueniat, altera per medium caput in longitudinem feratur.

Hoc libro agitur vulnerum capitis tractatio, quæ osse detecto, ac nudato, aut etiam perforato fieri solent, aut cornè quæ læsa membrana caluam tegente inferuntur. Ideoque longè alia multoque siccior curatio instituitur, quam libro de vlceribus, quo vniuersa vlcerum medicatio continetur. Nam & hic cephalica præcipuè nominata conueniunt, quæ etiam si omnibus aliis denudatis ossibus adhibentur, ossibus tamen capitis detectis præcipuum vsum adiferunt, quod maximè desiccantia postulent, vt innuere videtur Galenus libr. 5. comp. pham. & lib. 6. Meth. med. Ideoque idem Comment. 4. in lib. de artic. hic longè siccriora medicamenta requiri palam profitetur quàm in libro de vlceribus, atque iis vlceribus quæ ad articulos contingunt. τρώματα verò cum valdè sit ambigua dictio, interdumque ad vlcus referatur & vulnus. Ionibus tamen in communi omnes offensas & nouas, infigneſque læsiones quæ ab externo quopiam fiunt, etsi citra vulnus factæ sint, significat, vt scribit Galenus Comment. 5. in libr. 6. epid. & Comment. 2. in lib. de artic. Sic τρώματα ἀ ὀλκάδι, & τρωθῆ, ὀλκάδι χρησθῆ, exponitur Galeno in Exegesi vocum Hippocratis. F τρώματα ergo hic dicuntur capitis contusiones, etiamsi sine vlcere sint, & insignes læsiones, quæ ad ossa fracta & forata pertinent, vt & πώματα hic capitis pertusiones aut perforationes significent. Vt verò hic liber propriè quidem ad eam Medicinæ partẽ, quæ manum requirit administram, spectat, ita germanum esse magni Hippocratis & ex Asclepiadarum familia, tum res ipsa clamat, tum Galeni testimonium pluribus in locis testatum facit, maximeque libr. 6. Meth. vbi etiam scriptorum ab eo Commentariorum in hunc librum meminit, vt & initio Comment. 2. in lib. 3. epid. Erotianus quoque in librorum Hippocratis recensione hunc librum inter χρησιμώτατα reponit, & περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυμάτων inscriptionem facit. At plurima ad huius libri calcem τοποθετούμενα, adiecta esse idem testatur Galenus initio Comment. 4. in lib. de rat. vict. in morb ac. & in Exegesi in dictione ἐπιτόνως & πλαγίως. Quare per sanè mirum est membranas quasdam Vaticanas peruetustas hunc tam necessarium & ad Chirurgiam accommodatum libellum omnino tacitum prætermittere. Post autem communem fracturarum aliarum partium corporis & vlcerum doctrinam, hanc propriam vulneribus capitis & fracturis tractationem destinauit hoc libro Hippocrates, tum quod quæ capiti admiscetur Chirurgia, inter G eas quæ in carne & in reliqua ossibus fiunt, medium locum obtinet, tum quod caluaria omnes corporis partes supereminet, vt scribit Paulus.

1 ἦ ἀνθρώπων αἱ κεφαλαὶ] Hoc libri huius principium instituitur in omnibus exemplaribus, cum manu scriptis, tum publicatis, quorum maximum consensum secuti sumus. Capitis autem naturalis figura, sphæræ prælongæ, & ad latera paululum compressæ assimilatur. Variæ sunt etiam aliæ capitis figuræ, neque vtique futurarum certa sedes est, sed pro capitis figura, futurarum numerus & positura variat, vt docet Gal lib. 9. de vsu part. & libello de ossibus.

ἢ ὅσῃ μὲν ἔχει] σχῆμα κεφαλῆς cùm tria genera facit Gal. lib. 9. de vsu partium, hic primus modus tertius à Galeno numeratur cùm scilicet occipitis eminentia deperditur. Sed libello de ossibus hunc primum σχῆμα modum, vt hic quoque esse fatetur.

ὅσῃ δ' ὀπίσθιον τὴν κεφαλὴν] Hic modus quoque secundus † Galeno annumeratur, cùm scilicet frontis eminentia perit.

† *Lib. de vsu partium, & lib. de ossibus.*

H ὅσῃ δὲ ἀμφοτέρωθεν] Hæc capitis figura quæ hìc tertia numeratur, Galeno secundum naturam habere dicitur, cùm caput est sphæricum, prælongum, & ad vtranque autem quasi compressum. Hic verò πλαδαρὸς lego, non πλατὺς, vt habent omnia exemplaria vitiosè.

ὅσῃ μὲν δὴ ἐπίκωφοι] Hæc quoque tertia species σχήματος κεφαλῆς, & eorum quæ præter naturam sunt, constituitur Galeno lib. de Ossibus prima verò lib. 9. vsus partium, nempe cùm capitis vtraque pene eminentia. Præter quas quarta quoque fastigiati capitis species affertur † Galeno, quæ cogitatione tantum fingi, reapse præstari non potest. Sunt autem αἱ σχηματικαὶ κεφαλαὶ, capita fastigiatum habentia verticem, quæ deficientem habent alterutram, aut vtranque eminentiam, vel plus quam decet auctam. Nam & acuta alterutra, vel etiam vtraque capitis eminentia, σχῆμα fieri scribit * Galenus, fiuntq; eæ omnes σχήματος species permutata optima capi-

tis conformatione, quæ oblongam vtrinque sphæram depressam refert, ideoque præter naturam esse dicuntur. Animaduertendum autem est quatuor hic descriptas capitum differentias,ad offensarum capitis curationem satis esse, easdemque à Galeno libr. de Ossibus annotari. Nam & aliæ capitis figuræ, quæ ab Aristot.recensentur,ad vulnerum capitis curationem parum faciunt. Atque ea etiam est futurarum in summa caluaria varietas quam hic depingit Hippocrates,& obiter attingit lib.de locis in homine.Etsi quædam capita sine futuris videantur,vt etiam scriptum reliquit †† Aristot.& testatur Pollux lib.2. Et Herodotus (lib.9.)Persarum capita ex osse vno solido, & nullis futuris interstincta reperta commemorat. Quod etiam etsi rarum,locis tamen æstuosis facilius inueniri fatetur ** Cornelius Celsus. Sunt tamen salubriora capita, quæ plures habent futuras, vt scribit Hippocr. lib. de loc. in homine, adeò vt mirum subeat quanam ratione à Celso dictum sit id caput firmissimum atq; à dolore tutissimum esse, quod sine futuris esset, & quo futuræ pauciores essent, eò commodiorem esse capitis valetudinem, nisi id iniuriis externis minùs patere intelligat. Cæterùm in capite sphærico ac rotundo, & in quo vtraque eminentia est deperdita, futuras ad literæ X similitudinem se habere hîc scribit Hippocrates, vt & Galenus lib.9. vs. part.& lib.de Ossib. cùm vna à posteriore parte capitis per mediam longitudinem in priorem rectà fertur, altera verò ab aure vna ad alteram transuersa per temporum longitudinem tendat. Eas autem lineas ad angulos rectos se inuicem intersecare scribit Galenus lib.de Ossibus,cùm tamen X litera angulos internos acutos, externos obtusos habeat. Aut ergo X aliter descriptum fuisse, aut Ψ literæ similitudinem potiùs referre satis apparet, quod etiam annotauit Galenus lib.9. de vsu part. Has porrò quatuor capitum figuras hic ab Hippocrate celebratas esse & pro earum figura immutatas, futuras commemorat Galenus lib. de vsu partium,quod etiam huic loco testimonium facit amplissimum. Harum verò capitis figurarum vitia ab Hippocrate & Galeno descripta, haud ita crebrò in craniis nostris apparent, præter quàm quòd etiam futuræ coronalis situs in his maximè variat. Et recta futura crebrò ad nasum vsque per os frontis medium descendit. Vidimus cranium præaltum,& acuminatum, in quo pro lambdoide multæ erant futuræ in fine occipitis, & in toto cranio vna erat futura per medium cranium ab aure vna ad alteram delata. †*Lib.9.vs.part.* *Com.1.in lib.6 epid.* ††Cap.7.lib.1.hist.anim.* **Lib.8.cap.1.*

Ad medium autem caput duplex os est, idq; tum summa sui parte & æquabilitate, quà carne tegitur, tum infima quà membranam contegit,& inferior est ossis æquabilitas,durissimum & densissimum est à natura constitutum. Quodq; recedit à supremo & infimo osse, à durissimis & densissimis,ad molle & minùs densum quodq; magis cauum est accedit, ad interiora vsque quibus inter se connectuntur. Eaque maximè caua & mollissima,plurimumq; peruia sunt. Ac totum capitis os, si supremam atq; infimam partem admodum exiguam demas,spongiæ simile,multasq; carnes humidas similes in se habet, quas si quis digitis conterat,ex ipsis sanguis prodeat. Insunt quoque in osse venulæ tenues & cauæ sanguinis plenæ. Quòd quidem ad duritiem mollitudinemq; ac cauitatem spectat, sic se res habet,quòd verò ad crassitudinem & tenuitatem,hoc modo.

[2] διπλοον δ' ὅσῃ ὁ ὀστέον κῇ μέσιον τῶν κεφαλέων. σκληρότατον ὂν κῇ πυκνότατον αὐτῆ πέφυκεν ὃ αἰώραθεν, ἢ ὁμοχροίη ὅ ὀστέον ἐστὶ τῇ σαρκί.κῇ ὁ κατώτατον ὃ πρὸς τῇ μήνιγγι,ἢ ὁμοχροίη ὅ ὀστέον ἢ κάτω. ἀποχωρέον δὲ ἀπὸ ὃ αἰώτατου ὀστέος ἐς τ' κατωτάτου. ἀπὸ τῶν σκληροτάτων κῇ πυκνοτάτων ὅπῃ ὃ μαλθακώτερον κῇ ἧσσον πυκνὸν κῇ ὅπῃ κοινότερον ἐς τ' διπλόου. ἡ δὲ διπλόη κοιλότατον ἐς μαλθακώτατον, ἐς μάλιστα σπαραγώδες ἐστίν. ἔστι γ' ἐς πῶν ὁ ὀστέον ἡ κεφαλῆς, πλὴν καρφαλέου τῆ τε αἰωτάτου κῇ κατωτάτου, ἀσαρκέστερον ὅμοιον. καὶ ἔχῃ ὃ ὀστέον ἐν ἑαυτῷ ὅμοια σαρκία πολλὰ κῇ ὑγρά, ἐς ἅπερ αὐτὰ διαπεπόησι τῆσι δακτύλῃσιν, αἷμα αἱ διαγίνεται ἐξ αὐτῶν. ἔνι δ' ἐν τῷ ὀστέῳ καὶ φλεβία λεπτότερα καὶ κοιλότερα, αἵματος πλέα. σκληρότητι μὲν οὖν καὶ μαλθακότητι καὶ κοιλότητι, ὧδε ἔχῃ. παχύτητι δὲ καὶ λεπτότητι, ὥτως.

[2] *διπλοον δ' ὅσῃ ὁ ὀστέον*] Quamnam mediam capitis partem intelligat valdè est ambiguum,num eam verticis partem qua sc futuræ intersecant,num verò interiorem ossium partem,quà inter se connectuntur, & postea διπλόη Hippocrati dicitur, an etiam mediã cranij partem duplici osse constare velit,quod mihi magis est vero simile,vt caluaria dimidia sui parte duplex sit.Quod etiam ex hoc loco his verbis mihi expressisse Celsus videtur.Eaq; simplex ab occipitio & temporibus,duplex vsque in verticem à fronte est.

σκληρότατον κῇ πυκνότατον] Galenus lib.9. de vsu partium cranium quidem neque crassum & densum,neque tenue & densum, sed crassum,rarum & cauernosum,ad suliginosorum excrementorum vacuationem constituit. Hic verò caluaria exteriore sua superficie qua læuis est & æquabilis & cute tegitur, aut membranam amplectitur, durissima & maximè densa dicitur,idque ad mediæ & interioris ossis partis comparationem,quæ spongiosa est & mollis. Eadem quoque Celso ab exterioribus partibus, dura esse dicitur, cùm tamen vtraque sua planicie sit porulenta. *ὁμοχροίη* autem hîc intelligitur superficiei vtriusque læuitas & æquabilitas, aut complanata planicies, tum ea quæ suprema est,& cute tegitur,tum ea quæ interiore ambitu membranam cingit. Id sic expressit Celsus. Igitur Caluaria incipit ex interiore parte concaua, extrinsecus gibba,vtrinque læuis,& quà cerebri membranam contegit & quà cute capillum gignente contegitur.

Διαχωρέον ὃ ἀπὸ τὸ αἰωτάτο] id sic expressisse mihi videtur Celsus,Ossaque eius ab exterioribus partibus dura,ab interioribus quibus inter se connectuntur,molliora sunt. Sic enim *διπλόη* vocat,quod illic duplicata lamina inter se ossa connectantur,qua ratione cauus magis locus est, mollior & aëre plenior. *ὅπῃ κοιλότερον* igitur lego,pro *ὅπῃ κοινότερον*, etsi duplicis laminæ connexio & spaciosa laxitas communitatem quandam facit.

ἐς μάλιστα σπαραγώδες ἐστίν] Innuit his verbis Caluariæ ossa interiore parte qua inter se connectuntur ad duplicatam laminam esse maximè rara,laxa,& foraminibus peruia.Hunc enim mihi locum subindicare videtur Galenus in Exegeti, cum scribit: *σπαραγώδη, χαῦνα, ἀραιὰ, πολλοῖς τρήμασι διηρημένα. Οὓς δ' τρήματα συνεχῆς τε κῇ σπαργῆς ὀνομάζοντας, κῇ ὁ τοιοῦτον σῶμα συνεχωδὲς τε ἐς σπαραγώδες.* *συνεχωδὲς* enim malim quàm *σπεχωδὲς*, vt Erotianus *συνεχῶδες κατατετρημμένον* exponit.& Galenus apud Hippocratem *ἐκσυνεχωθῆναι, ἀραιωθῆναι*, quod de his dicitur quæ cauernosa sunt & foraminibus peruia. Quædã exemplaria pro *σπαραγώδες* *σπαραγώδες* legunt. Quædam etiam *σπαραγώδες* vitiosè pro *σπαρῶδες*.Quam lectionem adhibuisse videtur Caluus,qui connexa & catenæ similia, dixit.

ἔστι γ' κῇ παῦ τὸ ὀστέον] Caluaria tota,exigua parte excepta,spongiæ in modum rara est,foraminulenta & cauernis plena, quæ carne humida,molli & madente inferciuntur, tum vt ossa nutriantur,tum vt tutiora sint ad externas iniurias,cùm plenitudinem quandam citra grauitatem exhibeant.Nutriuntur verò carunculæ à venulis quæ per ossa discurrunt, & à parte tum exteriore, tum interiore prodeunt,ideoque digitis pressæ facilè in sanguineum humorem soluuntur. At nec interim absurdam lectionem existimo *ἐκσῶα σαρκία*, eamque non ingratiis amplector.

Totius capitis os id tenuissimum & maximè imbecillũ quod ad sinciput est,idq; quàm minimam & tenuissimam carnem hac capitis parte in se habet,cerebrumq; plurimum eo loco subest. Cumq; hæc ita se habeant, vbi tela ictusque æquales fuerint magnitudine vel minores, tum etiam æqualiter vulneratus aut leuiùs,os hac capitis parte magis colliditur,

[3] συμπάσης τῆς κεφαλῆς ὃ ὀστέον λεπτότατόν ἐστιν κῇ ἀδενέστατον ὃ κῇ βρέγμα, κῇ σαρκα ὀλιγίστην ἐς λεπτοτάτην ἔχῃ ἐφ' ἑαυτῷ ταύτῃ τῆς κεφαλῆς ὃ ὀστέον. κῇ ὁ ἐγκέφαλος κῇ τῶν τῆς κεφαλῆς πλῆσός ὑπνεσι. ἐς δὴ οὕτω ταῦτ' ἔχει, τῶν τε προσίων καὶ τῶν βελέων ἴσων τε ἐόντων κῇ μέγεθος, καὶ ἐλαφρόνων, καὶ ὁμοίως τε προπεσὴς κῇ ἧσσον, ὃ ὀστέον ταύτῃ τῆς κεφαλῆς θᾶσσον τε μᾶλλον καὶ

ῥήγνυται

A ῥήγνυται, καὶ ἔσω ἐσφλᾶται, καὶ θανασιμώτερά ἐστιν καὶ χαλεπώτερα ἰητρεύεσθαί τε καὶ ἐκφυγαίνειν ⓦ θάνατον ταύτῃ ἤπου ἄλλοθι τῆς κεφαλῆς. ὀξίσων τε ἐόντων τῶν τρωμάτων, καὶ ὁμοίως τε τρωθεὶς καὶ πάσων, ἀποθνήσκει ἀνθρωπος, ὅτῳ κ᾽ ἄλλως μέλλῃ ἀποθανεῖσθαι ἐν τῷ τρώματος, ἐν ἐλάσσονι χρόνῳ ὁ ταύτῃ ἔχων τὸ τρῶμα τῆς κεφαλῆς, ἤ που ἄλλοθι. ὁ γὰρ ἐγκέφαλος ταχιστά τε καὶ

B μάλιστα τῷ βρέγμα αἰσθάνεται τῶν κακῶν τῶν γινομένων ἔν τε τῇ σαρκὶ καὶ τῷ ὀστέῳ. ἔστι δὲ λεπτὸν τοῦτο γὰρ ὀστέῳ ἐστὶ ταύτῃ ὁ ἐγκέφαλος καὶ ὀλίγῃ σαρκί. καὶ ὁ πλόος ἐγκεφάλου ἔστι ὑπὸ τῷ βρέγματι κεῖται. τῶν δὲ ἄλλων ὀστέων τοῦτο κεφαλῆς ἀδενέστατόν ἐστιν. συμβολή τε γάρ τῆς κάτω γνάθου πρὸς τὸ κρανίον, καὶ κίνησις ἐστὶν ἐν τῷ κεφαλῷ ἄνω καὶ κάτω ὥστε ἀρθρου καὶ ἡ ἀκοὴ πολυσύνδετον ἔχει αὐτόν. καὶ φλεβὶ λεπτῇ τὸ κεφαλῆς τέταται καὶ λίη τε καὶ ἰσχυρή.

frangitur], & medium desidit, sub eoque casu magis moriuntur ægri, ægriusque curantur & mortem euitant, quàm si qualibet alia capitis parte istud accidat. Ac vbi æqualia fuerint vulnera, aut æquè vehementer aut louiùs quis percussus fuerit, cùm aliqui vulnus lethale sit, intra breuius tempus ex vulnere moritur qui hac capitis parte quàm qui alia vulneratus est. Cerebrũ nanq; ad sinciput celerrimè & maximè sentit offensas quæ in carne & osse fiunt, cum hoc loco tenuissimo osse & exigua carne tegatur, magnáque ex parte sub syncipite situm sit. Ex reliquis ossibus, quod est ad tempora, maximè est imbecillum. Committitur enim inferna maxilla cum caluaria, moueturq; in temporibus sursum & deorsum articuli in modum. auditióq; etiam huic est vicina, venaque cauа & valida per tempora fertur.

C

[3] συμπάσης τῆς κεφαλῆς] Syncipitis ossa, quæ duo bregmatis ossa constituunt, rara sunt cauernosa & laxa. Maxima etiam vaporum vis ex toto corpore sursum ad illa fertur, vt quæ loco celsissimo sint constituta, ob eamque causam multiplicem ipsis natura per ea vacuationem comparauit. Ac præter reliqua, ad futuræ rectæ cum coronali concursum, hoc summi capitis loco, cranium est rarissimum & tenuissimum (quod etiam testatur * Galenus) adeò vt pueris mandentibus & respirantibus, hæc sedes recenti caseo similis & diutiùs mobilis videatur. Quin etiam cùm hoc loco cranium sit tenuissima carne contectum, & nusquam futuræ laxiùs hæreant, huic parti perfusiones adhibere Medicos scribit † Galenus, vt in multis cerebri vitiis extrinsecus, admotorum prælidiorum facultate iuuentur. Ad quod certè plurimùm confert futuræ coronalis in multis hominibus varietas, eaque laxitas, vt inter mandendum quibusdam eius commissionis manifestus motus appareat, vt etiam scribit Galenus.

D * *Lib.* 13. *Meth.* † *Lib.* 2. καὶ πὶπ. & 13. *Meth.*

ἐν ὀγκέφαλος κατὰ τοῦτο] In anteriore & superiore capitis parte ad verticem vsq;, maxima & copiosissima cerebri pars subest, καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐς τὸ πρόσω μᾶλλον κεῖται τὸ κρανίου, ἢ ἐς τύπισθεν, vt scribit Hipp. lib. 2. de Morbis.

συμβολὴ τε γὰρ τῆς κάτω γνάθου] Genæ inferioris pars quæ ad caput vergit, in duos processus terminatur, quorum alter infra latior vertice ipso tenuatur, longiusque procedens, sub osse iugali subit, & musculi temporalis tendinis insertionem validissimè excipit, totus ab illo complexus. Alter breuior & rotundior, in cauitatem ossis capitis, quæ in osse temporali sub meatu auditorio ante apophysin ὠτοειδῆ sita est, dearticulatione recipitur, & in eo sinu qui iuxta foramina auris est, cardinis modo fit, ibique huc & illuc se inclinans maxillæ facultatem motus præstat. Cæterùm post ossa bregmatis, os temporum est infirmissimum, quia tenuissimum, quia pertuium meatu auditorio, & cauatum, partim, ad genæ supernæ diarthrosin partim ad venæ iugularis ramos intus & foris excipiendos. Quanquam quod hic de vena cauа & valida dicitur de arteriæ carotidis propagine, quæ per tempora excurrit, rectè accipi potest.

E

[4] Ἰσχυρότερον δὲ ἔστι τῆς κεφαλῆς τὸ ὀστέον πρωτοῦ τὸ ὀπίσθιον τῆς κορυφῆς καὶ τῶν ὠτῶν, ἢ πρὸ τοῦ τοιοῦτον. καὶ σάρκα πλείονα καὶ βαθυτέρω ἐφ᾽ ἑωυτῷ ἔχει τὸν τὸ ὀστέον. καὶ διὰ τούτων ὅσα ἐχόντων, ὅταν τε τῶν τρωσίων καὶ τῶν βελέων ἴσων ἀπάντων καὶ ὁμοίων, καὶ μᾶλλόν καὶ ἧσσόν,

F ὁμοίως τρωσθεὶς, καὶ μᾶλλον ταύτῃ τῆς κεφαλῆς τὸ ὀστέον πάσαν ῥήγνυται καὶ φλᾶται, καὶ ἵν᾽ μὴ ἄνθρωπος ἀποθνήσκῃ καὶ ἄλλως ἐν τῷ τρώματος, ἐν τῷ ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς ἔχων τὸ τρῶμα, ἐν πλείονι χρόνῳ ἀποθανεῖται. ἐν πλείονι γὰρ χρόνῳ τὸ ὀστέον ἐμπυίσκεται τε καὶ ἀμπυίσκει κάτω ὅτι ⓦ ἐγκέφαλον, διὰ τὴν παχύτητα τοῦ ὀστέου. καὶ ἐλάσσονα ταύτῃ τῆς κεφαλῆς ὁ ἐγκέφαλος ὑπε-

G στι. καὶ πλέονες ἐκφυσῶσιν ⓦ θάνατον τῶν ὀπισθεν ὑπερωσκημένων τῆς κεφαλῆς. ὡς ὀπιθοτόνου, ἢ τῶν ἐμπροσθεν. καὶ ὁ χειμῶνι πλέονα χρόνον ζῇ ἄνθρωπος ἢ ἐν θέρει, ἔτι καὶ ἄλλως, ἢν μὴ ἀποθανεῖσθαι ἐν τῷ τρώματος, ὁπόσον τῆς κεφαλῆς ἔχων τὸ τρῶμα.

At ex vniuersi capitis osse, id quod secundũ verticem est, & post aures, validius est quàm id totum quod parte anteriore continetur, carnemque copiosiorem & altiorem in se habet. Saneque sub hoc casu, vbi ex læsionibus & telis omnibus æqualibus & similibus, maioribusque ac minoribus, similiter aut grauiùs quis fuerit vulneratus, hac capitis parte os minus frangitur & colliditur. Ac si alioqui ex vulnere homo periturus sit, diutius vitam trahet qui posteriore capitis parte vulnus accepit. Longiore nanque interuallo os ob crassitudinem pus colligit, ipsumq; infra ad cerebrum transfundit. Minor quoque cerebri portio hac parte capitis subest: fereque plures seruantur ex iis qui parte capitis posteriore, quàm qui anteriore vulnus acceperunt. Ex vulnere etiam capitis quacunq; parte acceptum sit, vbi alioqui ex vulnere quis fuerit periturus, hyeme quàm æstate diutius viuit.

[4] τὸ ὀπίσθιον τῆς κορυφῆς] Os occipitis quod ad verticem est intelligitur, vt futura lambdoide ad posteriorem capitis partem delata, intersecatur. Sic enim eam καὶ κορυφὴν εἰς τύπισθε τὸ κρανίου φερομένην distinguit Rufus Ephesius. Est autem κορυφὴ medius capitis vertex καὶ τὸ ἐν μέσῳ κατὰ τὸ δὴ μάλιστα εἰλούμενα αἱ τρίχες. [vt idem quoque scribit] quod etiam Polluci αὐτοκράτωρ dicitur, & τὸ τοῦ κρανίου ἐγκοίλιον.

H Quo nomine pars ea capitis intelligitur, quæ futura Lambdoide, eiusq; additamentis cingitur, vnde & capitis cauitas in gibbum curuari incipit. Et alioqui certè facilè eam lectionem amplector quæ habet, ὅπισθεν τῆς κορυφῆς καὶ τῶν ὠτῶν. Os verò occipitis & quod post aures est, durissimum & validissimum, tum ob patiendi difficultatem, cùm plagas sæpissime excipiant, tum etiam quod nulla vaporatione indigeant, vt scribit Galenus. Crassissimum verò os in capite post aurem Celsus facit, qua capillus (vt verisimile est) ob id ipsum non gignitur. Hunc certè locum longè aliter accepit Caluus.

καὶ ὁ χειμῶνι] Id contingit propter magnam venarum & arteriarum copiam quibus caput impletur. Plurimus enim sanguis & spiritus iis in cauitatibus continetur, vnde hyeme aucto tum substantia tum qualitate calore, qui vulneratus est diutiùs trahit, eoque tempore febris sub decimum quartum diem suboritur, cum ætate ferè septimo contingat. Hyemis tamen frigus in capitis curationibus quoad fieri potest vitamus, quòd frigus neruis & cerebro sit inimicum.

Vbi verò à telo acuto & leui impressum in osse vestigium fuerit, idq; solum ita vt neque findatur,neq; collidatur,aut medium desidat, quod æquè in anteriore capitis parte ac posteriore accidere potest, ex his mors etsi consequitur,non æquo tamen iure contingit.At vbi nudato osse futura in vulnere conspicitur,quacunque corporis parte vulnus extiterit,minimè omnium vulneri ac telo resistit,si fortè telum in ipsam futuram incubuerit,tumq; vel maximè, si telum syncipiti,iuxta debilissimam capitis partem, exceptum fuerit, futuræq; in vlcus incurrant,& telum ipsas futuras attigerit.

A Αἱ δὲ ἔδραι τῶν βελέων τῶν ὀξέων καὶ καθοτέρων, αὗται μὲν ὅτι σφῶν αὐτῶν γίνονται ἐν τῷ ὀστέῳ, αὖθι ῥωγμῆς τε, καὶ φλάσιος, ἢ ἔσω ἔσφλασις. αὗται δὲ γινόμεναι ὁμοίως ἔν τε τῷ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐν τῷ ὄπισθεν. ἐκ τούτων θάνατος γίνεται καλέγε δίκαιον, ὀλίγῳ ὠκύτερον. ῥαφὴ δὲ ἐν ἕλκει φανέντος ὀστέου ψιλωθέντος, πολυταχοῦ τῆς κεφαλῆς τὸ ἕλκεος γινομένου, ἀσθενέστερον γίνεται τῇ πρώσει ἢ τῷ βέλει αὐτέχθην, εἰ τύχοι τὸ βέλος B ἐς αὐτὴν τὴν ῥαφὴν ἐπελθόν. πολλῶν δὲ μᾶλλον ἐν τῷ βέλει τὸ βέλος ἐν τῷ βρέγματι γινόμενον κῆ τὸ ἀσθενέστερον τὴν κεφαλῆς, καὶ αἱ ῥαφαὶ ἢ εἰ τύχοιεν ὄσαι τοῖς ἕλκεσι, ἢ τὸ βέλος αὐτέων τύχοι τῶν ῥαφῶν.

[s] αἱ δὲ ἔδραι] ἕδρη dicitur Hippocrati in capitis vulneribus,vbi ita impactum vulnus est,vt teli vestigium in osse remaneat & impressum sit,quod non nisi ab incidente & acuto,aut graui telo fieri potest,vt scribitur Galenus Com.2.in lib.de fract.vt idem sit ἕδρη,& ἔμφασις,vt postea scribitur. Et Galenus lib.de Caus.Morb.ἔδραν,ἐγκοπὴν καὶ ἔμφασιν vocat fieriq; scribit vbi telum acutum aut incidens in os impactum fuerit. Hic verò locus mendo non carere videtur,vt etiam asteriscus in omnibus exemplaribus adscriptus vitij suspicionem iniicit,neque in eo vertendo conueniunt interpretes. Mihi hic sensus elici videtur,vt vbi in vulneribus capitis telum in osse insederit,quod neque fissum sit,neque collisum,neque intrò desidat(quod tam in anteriore quàm posteriore capitis parte contingit)ex his si mors consequatur,non æquè tamen accidere,quòd tardiùs intereant qui posteriore capitis parte vulnus acceperint, celeriùs verò qui anteriore ob vtriusque ossis naturam. Ita vt non iniuria ista ad superiora referantur. Vbi κῆ δίκαιον, æquo iure, æqualiter, eodem iure aut modo ac ex æquo significare videtur. Quòd verò ad scriptionem attinet, ita legendum hunc locum existimo, αὗται ὅτι σφῶν αὐτῶν γινόμεναι ἐν τῷ ὀστέῳ, αὖθι ῥωγμῆς τε,καὶ φλάσιος,ἢ ἔσω φλάσις. Quæ lectio ex publicatis exemplaribus, & manu scriptis,& interpretibus erui potest.Exemplaria nanque manu scripta αὖθι ῥωγμῆς habent,vbi publicata ἢ νεῦρα αἵμῆς τε legunt,vt satis apparet, vtraque vitiosè admodum. Rursusque illud ὅτι σφῶν αὐτῶν γινόμεναι ἕδραι, teli sedem aut vestigium solum aut ex sese impressum indicat.

ῥαφὴ δὲ ἐν ἕλκει φανέντος] Suturæ cùm membranas perreptantes & vasa habeant,partes sunt imbecillimæ,ideoque si ictum aut vulnus exceperint,facilè ad mortem præcipitant,periculiq; plenum vulnus efficiunt,vt postea dicitur,maximè verò si plaga in syncipite ad futuram sagittalem & coronalem inflicta sit,qua parte caput est infirmissimum.Quod etiam breuissimè scriptum est Prorrh.2. his verbis, ἢ δὲ παίπτα διαύτρα γίνεται, καὶ κῆ ῥαφλῶ τι ὄντα, καὶ τῶν χωρίων αἰεὶ τὰ ἐν τοῖσι αὐτοῖσι τῆς κεφαλῆς. D

Vulnerum ossis capitis tot sunt genera: & sub quoque genere plures sunt in vulnere fracturæ formæ. Os sub vulnere finditur, ossique rimam habenti siquidem fissum fuerit, collisionem accedere necesse est, quodcunque enim telum os findit,idem os plùs minúsve collidit,idq; vbi rimam facit. Hocque genus vnum est.Rimarum autem variæ sunt formæ. Nam & tenuiores sunt, & tenuissimæ,ita vt neque quædam conspicuæ sint, neq; protinus à vulnere,neque quibus diebus dolores augeri & mortem homini adferre assolent.Rursus nonnullæ crassiores & latiores existunt,quædam etiam latissimæ, & aliæ quidē longiùs protenduntur,aliæ breuiùs, quædam etiam in rectum tendunt, quædam rectissimæ, nonnullæ quoq; magis & minùs curuantur, quædam per summa ducuntur,quædam altiùs penetrant, aliæ autem per totum os ad imum vsque tendunt.

C Διατρώσκεται δὲ ὀστέον τὸ ἐν κεφαλῇ, τοσοῖς δὲ τρόποις, τῶν δὲ τρόπων ἑκάστου πολέσονες ἰδέαι γίνονται τῶ κατήγματος ἐν τῇ πρώσει. ὀστέον ῥήγνυται διατρωσκόμενον, καὶ ᾧ περιέχονλι ὀστέῳ τλὼ ῥωγμιῶ, ἀνάγκη φλάσιν τοῦ συμβέβηκεσθαι, ὡσαῦτως ῥαγῆ. τῶν γὰρ βελέων ὅ, τι ἂν ῥήγνυσι τὸ ὀστέον, E τὸ αὖθι πλατὺ καὶ φλᾶ τὸ ὀστέον ἢ μᾶλλον, ἢ ἧσσον. αὖθί τε ἐν ᾧπερ καὶ ῥήγνυσιν τλὼ ῥωγμιῶ. ἔστι δὲ τρόπος. ἰδέαι δὲ ῥωγμέων τρῖαι γίνονται. καὶ γὰρ λεπτότεραί τε καὶ λευκαὶ πάνυ ὀστέου καταφανέες γίνονται. ἔστι δ' αἵλιον ῥωγμέων, ὅτε αὐτίκα μᾶ τλὼ πρῶσιν, ὅτ' ἐν τῆσιν ἡμέρῃσιν ἐν ἧσιν αὖ καὶ πόνων αἵ ὄφελος γένοιτο τῷ θανάτῳ τῷ ἀνθρώπῳ. αἵ δ' αὖ παχύτεραί τε καὶ βύρτεραι γίνονται τῶν ῥωγμέων. F ἔνιαι δ' καὶ πάνυ βύρεαι. καὶ αἱ μὲν ὅτι μακρότερον ῥήγνυνται. αἱ δὲ, ὅτι βραχύτερον. καὶ αἱ μὲν ἰθύτεραι. αἱ δὲ ἰθείαι τε καὶ πάνυ. αἱ δὲ καμπυλώτεραί τε καὶ καμπύλαι καὶ βαθύτεραι. αἱ δὲ, εἰς τὸ κάτω, καὶ ἐπὶ πολὺς τοῦ ὀστέου.

[o] διατρώσκεται δ' ὀστέον] καὶ τόσοις τρόποις legit Galenus Com.1. εἰς τὸ καθ' ἑπτεῖον hunc locum proferens,& hos modos quibus caput vulneratur explicans. Hic autem κατήγματος nomen solutam in osse vnitatem meliùs sonare videtur quàm fracturam, tum quod os vitiari aut nigrescere possit,tum etiam quod collisum sit absque fractura,quæ sub hoc genere comprehenduntur. Adde quod Galenus lib.de Caus.sympt.solutam in osse continuitatem κάταγμα καὶ περιδίτα vocari scribit, & quod in aliis ossibus κάταγμα,in capite ῥωγμλὼ καὶ ῥῆξιν appellari. Omne autem os, vbi iniuria accessit(inquit Celsus)aut vitiatur,aut finditur, aut frangitur, aut foratur, aut colliditur,aut loco mouetur.At Galenus lib.6.Meth. caluariæ κάταγμα, in ῥωγμλὼ, θλάσιν, & ἔδρλον τῶν πληξάντων diuidit. Idem quoque lib.de sympt.caus. solutæ vnitatis in capite species facit, ῥωγμλὼ καὶ ῥῆξιν,ἐγκοπλὼ ἔμφασιν ἢ ἔδρλον,θλᾶσμα καὶ θλᾶσιν,& ἔκθλασιν. Author Definit.Medic. eiusdem species octo facit vbi tamen mendum subesse videtur. Isagoges verò author quinque tantùm aut sex genera facit. Ex quibus locis*Paulus has κατήγματος in calua species prosequitur.Quidam quoque in plura genera diuidunt, quæ tamen omnia sub his quæ hic scribuntur comprehenduntur,& ad ea quæ à Galeno in Methodo medendi posita sunt rectè reducuntur. * *Cap.90.lib.6.*

τῶν γὰρ βελέων] Id in grauioribus fracturis & collisionibus quæque à telo graui & retuso fiunt,ferè contingit, vt idem os etiā collidatur.Sunt tamen Galeno lib.6.Meth. ἁπλαῖ καὶ μίναι ῥωγμαὶ quæ à telo leuiter incidente fiunt,in quibus angustis scalpellis vtendum esse monet.

ἰθεῖαι δ' ῥωγμέων] Fissuræ adeò tenues sunt aliquando vt sensum lateant & visum fugiant, ita vt neque protinus ab ictu, neque reliquis diebus quibus dolores commoueri soleant vt intra septimum æstate, hyeme decimumquartum, sensui conspicuæ sint, sed specillum eludant, & tandem symptomatum vehementia malum se prodat, & ad interitum præcipitent. σειχασμὸν aut τειχασμὸν ῥωγμλὼ, huiusmodi fissuram vocat Paulus. Estque τειχασμὸς στενοτάτη ῥωγμὴ καὶ τλὼ αἴσθησιν ὀφθαλμῶν διαφεύγουσα. διὸ πολλάκις λεληθυῖα ὀξὺ τὸ μὲν ἀπροβλήτως τλὼ σημείωσιν, θανάτου γίγνεται αἰτία. Quod certè huic loco lucem adferre maximam videtur, qui vt manifesto vitio non caret, ita certè variè ab interpretibus distractus videtur. Mihi certè non malè sic legi posse videtur: καὶ γὰρ λεπτότεραί τε, καὶ λευκαὶ πάνυ, ὥστε δὲ καταφανέες γίνονται ἔνιαι τῶν ῥωγμέων, ὅτε αὐτίκα μᾶ τλὼ πρῶσιν, ὅτ' ἐν τῆσιν ἡμέρῃσιν, ἐν ἧσιν αὖ καὶ πόνων ὄφελος αἴτιον ἡβώοιτο τῷ θανάτῳ τῷ ἀνθρώπῳ. ὄφελος autem neque solum ὄνησιν & ὠφελήμα Hesychio significat, sed etiam αὔξησιν. Vt & dies quibus dolores augētur & ad

eorum

A eorum alleuationem se comparat medicus, quique ægrum alioqui ad mortem præcipitant, indicetur. M[illegible] autem quàm sibi in literæ vitio retinendo optimè constent exemplaria omnia, ita vt ne ex his sensum vllum rectum elicere possis. Nam & ὁσίοις καταφανὲς γίνονται, & ἔστι δ' ἅπαν ῥωγμώδων, habent omnia quæ huc vsque videre licuit exemplaria. Quo [illegible] in Vaticanis exemplaribus legi Calui interpretatio testatum facit. Scio viros doctissimos in hoc loco restituendo & repurgando plurimam impendisse, quorum accuratam diligentiam non possum non liberaliter amplecti; hæc tamen mihi probabilis & ad sensum valde accommodata lectio esse videtur, quæque paucis immutatis sibi optime constet, fereque omnia retineat quæ in codicibus reperiuntur, neque ab Hippocratis mente aliena videatur. Quædam exemplaria manu scripta legunt, ἰδίως δ' ῥωγμῶν ταυτόσε γινομένων quam lectionem sequuntur plurimi interpretes. Fissæ autem sub ictu Caluariæ has species constituit Celsus, quòd possint oræ esse compressæ, vel quia altera super alteram excessit, vel etiam quia vehementer rursus se commiserunt. καὶ βαθύτερα] Deesse alterum diuisionis membrum satis constat, quod etiam animaduertit Vidius, ideoque legendum videtur, αἱ μὲν ὑπολαιπαρὰ, αἱ δὲ βαθύτερα, vt fissura in superficie aut in summo desinens, aut altiùs descendens indicetur. Est enim ῥωγμὴ (Definitionum. Med. author) ὀστοῦ διάκενος ὑπολαβὸς ἐν βάθει, καὶ ἧττον τούτου, πλατεῖα (sic enim legendum videtur) Paulo verò ῥωγμὴ δέ ἐστι τοῦ κρανίου ὑπολαβὸς ἐν βάθει, μηδαμοῦ ἔξω διεστηκυῖα τῶν πέριξ ὀστέων. Hic autem aliquid desiderari & vitium fuisse indicat alterius Aldino codici præfixus. Quod certè vt me plurimum mouet non esse à Cornario animaduersum, ita post has nostras lucubrationes à doctissimo Scaligero esse acutissimè obseruatum magnopere gaudeo.

B

C

Contundi autem os potest, esse naturaliter se habente, vt & rima nulla ad ossis contusionem accedat. Atq; hic alter modus est. At contusionis plures sunt formæ. Nam plùs aut minùs, & altius per totum os contusio peruadit, aut minus altè, neq; per totum os & ampliorem aut minorem, tum lõgitudinem tum latitudinem occupat. Sed nulla earum qualinam specie, aut quanta magnitudine existat, oculis diiudicari potest. Neque enim vbi quid contusum est, & malum accessit, statim sub ipso vulnere contusio oculis est conspicua, vt neq; rimæ quædam, quæ procul à fisso osse longiùs excurrunt.

[7] Φλασθείη δ' ἂν ὁ ὀστέον ἐν τῇ ἑωυτοῦ φύσῃ, καὶ ῥωγμὴ τῇ φλάσῃ οὐκ ἂν προσγένοιτο παρ' ὀστέου σύμφυσις. δεύτερος οὗτος. ἰδέαι δὲ τῆς φλάσιος πλείους γίνονται. καὶ γὰρ μᾶλλον τε ἧσσον φλάσαι, καὶ ἐς βαθύτερόν τε καὶ ἀμφὶ πλῆθος τοῦ ὀστέου. καὶ ἧσσον ἐς βαθύ, καὶ ἀμφὶ πλῆθος τοῦ ὀστέου. καὶ ὑπὲρ πλέον τε καὶ ἔλασσον, μήκεός τε καὶ πλατύτητος. ἀλλὰ τουτέων τῶν ἰδεῶν, σύμφυσίς ἐστιν ἰδοῦσι τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν γνῶναι, ὁποίη τις ἐστὶ τῶν ἰδέων, καὶ ὁπόσον τὸ μέγεθος. οὐδὲ γὰρ ἐν πέφλασται, ἐόντων πεφλασμένων καὶ τοῦ κακοῦ γεγληνιμένου, γίνεται τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι καταφανὲς ἰδεῖν αὐτίκα μετὰ τὸν τρῶσιν. ὥσπερ οὐδὲ τῶν ῥωγμέων ἔνεστιν ἔχειν ἔδοσιν καὶ ἔρρωγότος τοῦ ὀστέου.

D

[7] ἐν τῇ ἑωυτοῦ φύσῃ] Illud ἐν τῇ ἑαυτοῦ φυσὶ obscurum est, & perinde valet ac osse naturaliter habente & in suo statu remanente hoc est, citra vnitatis solutionem, & ossè neque fracto, neq; fisso, neq; depresso. quod dicitur lib. de Caus. morb. τὸ ξυνθεῖναι ὅπερ φύσις τοῦ παθόντος μορίου συνέχει ἐν φυλακῇ μιᾷ, & apud authorem Definit. Medic. διὰ παντὸς, Paulus verò χωρὶς τοῦ λυθῆναι τὴν συνέχειαν dixit. Est enim θλάσμα aut θλάσις solutæ in osse continuitatis species, cùm sub irruente extrinsecus aliquo violento, valido & duro corpore, os ita contunditur, vt externa facies integra permaneat, & in profundo fiant multæ & paruæ diuisiones, quod in puerorum ossibus maximè contingit. Oportet enim in se cogi quod contunditur, atque ita molle esse vt absolutam duritiem non assequatur. Idem etiam in carne contingere videtur & eandem appellationem habet, vt patet initio lib. 4. Meth. & lib. de Caus. morborum. Est etiam θλάσις fracturæ cranij species, vt hic, & apud authorem Definit. Medic. etsi potiùs caluariæ ossis in anteriorem partem impulsio, aut introrsum flexio, quàm fractura, cauitatem citra vnitatis solutionem efficiens, velut in stanneis aut æneis valis contingit. Quod ex authore Definit. Medic. sumpsisse videtur Paulus, vbi & θλάσεως nomine ἐνθλασις etiam comprehenditur, vt ex Galeno lib. de Caus. morb. videre est. Potest etiam euenire (inquit Celsus) vt ex ictu neque findatur os, neque perfringatur, sed summum tamen collidatur exasperetúrque. Ἔστιν ὅτε ἐς βαθὺ] καὶ ἐνίοτε μὲν ἀπὸ παντὸς τοῦ ὀστέου malim cum Paulo, etsi καὶ ἀπὸ παντὸς τε ὀστέου ferri possit, vt legunt cæteri omnes, quòd ista superiori diuisioni satis opponantur. Vitiosa sunt autem exemplaria quæ ἐς βαθὺ πεῖραν τε καὶ ἔλασσον μήκεός τε καὶ πλατύτητος legunt, quòd nonnullas species prætermittant. Contusionis species sunt in duas facit Paulus. Aut enim per totam suam crassitudinem os colliditur, adeò vt sæpè etiam membrana abscedat, & per totum a calcaria prematur: Aut non per totam suam crassitudinem, sed solùm circa externam superficiem, vsque ad secundam lamnam. Qui locus vitiose admodũ apud Paulum legitur. Sunt autem fissuræ quædam, quæ extra plagam amplius extenduntur & longiùs excurrunt, quas ad finem vsque persequi non conuenit, vt placet Galeno & Paulo, id persuasum habentes, minimè futurum vt ex eo noxa sequatur illa si reliqua omnia ritè procedant. Quædam etiam non qua plaga est illata, sed altera parte fiunt, eæque facilè sensum effugiunt, neque adeò oculis sunt conspicuæ.

E

F

Os medium desidit vbi à natura sua intro recedit; vnà cum rimis, alioqui medium non desideret. Quod enim medium desidit, ab alio osse naturaliter se habente abruptum fractumque introcedit, itaque sanè huic casui rimam accedere necesse est. Atq; hic tertius est modus. Multis autem modis os medium desidit. Namq; hoc maiorem & minorem ossis partem occupat, aut magis & altiùs ad imum penetrat, aut minùs, & in superficie extat.

[8] Ἐσφλᾶται δ' ὀστέον ὅλον τὸ φύσιος τὸ ἑωυτοῦ ἔσω σιὼ ῥωγμῆσι. ἄλλως γὰρ οὐκ ἂν ἐσφλασθείη. ὃ γὰρ ἐσφλώμενον. ἀπορρηγνύμενόν τε καὶ καταγνύμενον, ἐσφλᾶται ἔσω ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὀστέου μένοντος ἐν τῇ φύσῃ τῇ ἑωυτοῦ. ὃ δὴ οὕτω ῥωγμὴ ἂν προσείη τῇ ἐσφλάσῃ. τρίτος οὗτος τρόπος. ἐσφλάσθαι δὲ ὀστέον πολλὰς ἰδέας. καὶ γὰρ ὑπὲρ πλέον τοῦ ὀστέου καὶ ἔσω ἔλασσον. καὶ μᾶλλον τε καὶ ἐς βαθὺ περαιτέρω κάτω. καὶ ἧσσον τε ὑπὲρ πολὺ μᾶλλον.

G

[8] ἐσφλᾶται ὃ ὀστέον] ἰσφλᾶσις medium os desidere dicimus cum Celso, quod intro cedit & deprimitur, & sub graui & retruso telo interdumq; etiam acuto accidit. ὀστέον ἐμπεφλασμένον dicitur Prorrh. 2. vt illic scripsimus, & vitiosè ἐμπεπλασμένον scribitur. Galenus lib. de Caus. morb. ἔνθλασιν vocat, hoc est contusionem, vbi concauitas aliqua ex collidentis corporis ictu inducta apparet. At eam sub θλάσεως nomine cæteri comprehendunt, vt Galenus 6. Meth. Paulus & author Definit. Medic.

ὅκως γὰρ καὶ αὐ ἰσφλασθείη] Os depressum & medium desidens, fractum quoque esse, & ab altero osse quod naturali statu remanet abruptum necesse est. Celsus os quod desedit, siue totum perfractum est, ab alio ex toto recessisse siue circumpositæ caluariæ inhærere exigua parte vult. Galenus lib. de Caus. morb. vbi non solùm ad interiora recesserit os capitis, sed etiam ruptura quædam in exteriori facie accesserit, compositum esse morbum scribit, nullumque huiusmodi affectui à priscis inditum esse nomen, ideoque potiùs oratione quàm nominibus extremè barbaris, qualia medicis recentioribus vsurpantur, esse explicandum. Vbi certè solum ossis H ad interiora recessum, & absque fractura, comprehendere videtur.

ἔσφλασαι δὲ τὸ ὀστέον] Galenus lib. de Caus. morb. duas ἐνθλάσεως species facere videtur, vnam cùm cauitas feriente remoto seruatur, alteram vbi mollia corpora post ictum ad priorem habitum redire solent, neque cauitatem retinent, cuius nullo modo meminisse videtur Hippocrates.

[9] Καὶ ἔδρης ἡμιμόλιος ἐν τῷ ὀστέῳ βέλεος, προσγε-

Ac vbi telum in osse vestigium reliquit, vtiq; rimæ

adiici poterit & ad rimâ colliſum aut magis aut minùs accedere neceſſe eſt cùm qua etiã parte rima acceſſit eadem teli veſtigium appareat & rima ſit in oſſe qua teli veſtigium & colliſum continetur. Quartus hic modus eſt cùm teli veſtigiũ in oſſe remanet. Teli autẽ ſedes dicitur, cùm os ſuo ſtatu permanens manifeſtum fecerit quâ telum inſederit. In vnoquoque verò genere plures ſunt formæ. Quodq; ad colliſum & rimam attinet ſiue hæc vtraq; ad teli veſtigiũ accedant ſiue colliſum duntaxat fiat, varias eſſe tum colliſi tum fiſſi ſpecies iam dictum eſt. At ipſum teli veſtigium per ſe fit longius & breuius magis curuum, aut rectum aut rotundum, ſuntq; pro teli figura multæ aliæ huiuſcemodi ſpecies. Nam & ipſum altè magis aut minùs deſcendit anguſtiuſq; eſt aut latius aut ampliſſimum ſi præciſio adiuncta ſit. Præciſio autem quantamcunq; longitudinem & latitudinem oſſis occupet ad teli veſtigium refertur dummodo alia oſſa quæ præciſionem continent, in ſuo ſtatu maneãt neque vna cum præciſione à ſuo ſtatu recedãt & media deſidant. Sic enim os medium deſideret neque amplius teli veſtigium eſſet.

νοιτο αὐ ῥωγμὴ τῇ ἕδρῃ, τῇ τε ῥωγμῇ καὶ φλάσιν παρεγγενέσθαι αἰσχρὸν ὁτῳοῦν, ἢ μᾶλλον, ἢ ἧσσον, ἢ ἦ γὰρ καὶ ῥωγμὴ παρεγκλῖναι εἰθὰς ἂν ἕδρη ἐγίνετο. καὶ ἡ ῥωγμὴ ἐν τῷ ὀστέῳ τῷ παρεκεχωρηκότι τε ἕδρῃ καὶ τῇ φλάσιν. τέταρτος οὗτος τρόπος. καὶ ἕδρη δὲ τὸ βέλεος γίνεται ἐν τῷ ὀστέῳ. ἕδρη δ' ἂν καλέσαιμι, ὅταν μόνον τὸ ὀστέον ἐν τῇ ἑαυτοῦ φύσῃ ὃ βέλος σχεδάσαν ἐς τὸ ὀστέον δῆλον ποιήσῃ ὅσον ἐσήλασεν. ἐν δὲ τῷ τρόπῳ ἑκάστῳ πλέονες ἰδέαι γίνονται. καὶ τοῦ μὲν φλάσις καὶ ῥωγμῆς, ἰὼ ἄμφω τοῦτω παρεγγένηται τῇ ἕδρῃ, καὶ ἰὼ φλάσις μόνη γένηται, ἤδη πέφρικα, ὅθι πολλαὶ ἰδέαι γίνονται καὶ τῆς φλάσιος καὶ τ' ῥωγμῆς. ἡ δ' ἕδρη αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς γίνεται μακροτέρη καὶ βραχυτέρη ἐοῦσα, καὶ καμπυλωτέρη, καὶ ἰθυτέρη, καὶ κυκλοτερής. καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἰδέαι τοῦ τοιούτου τρόπου, ὁποῖον ἂν ᾖ καὶ τὸ σχῆμα τοῦ βέλεος ᾖ. καὶ σὺν αὐταῖς καὶ βαθύτεραί τε κάτω καὶ μᾶλλον καὶ ἧσσον. καὶ στενότεραι. καὶ εὐρύτεραι, καὶ πολὺ εὐρέαι. ἢ διαχεῖσθαι. διαχοπὴ δὲ ὁπόση ἂν οἷόν γε ὁμοίη μήκεός τε καὶ εὐρύτητος ἐν τῷ ὀστέῳ ἕδρη ἐστίν. ἰὼ τ' ἄλλ' ὀστέα, τὰ παρεῖχεν τὰ τοῦ διαχοπεῖ μηδὲν ἐν τῇ φύσῃ τῇ ἑαυτοῦ, καὶ μὴ σωεσφλάσαι τῇ διαχοπῇ ἔσω ἐκ τ' φύσιος τ' ἑαυτοῦ. οὕτω δ' ἐσφλάσις αὖ εἴη καὶ οὐκ ἐξ ἕδρη.

[9] καὶ ἕδρης ᾗ ὁμοίως] ἕδρη dicitur inciſum, cùm quâ telum inſederit veſtigium apparet, & veluti teli ſedes à quo inflicta plaga ſit. Huic rima poteſt accedere, & ex rima colliſum, ſi quidem vbi rima ſit, ibidem os incidatur, & vbi fiſſum eſt, ibidem inciſum & colliſum ſit. Iſq; eſt horum verborum & omnium exemplarium ſenſus, ſi εἰ ἧπερ καὶ ῥωγμὴ παρεγκλῖναι legatur. Poteſt & exemplarium lectio retineri, vt aut rima inciſo adiiciatur, & ex ea colliſum, aut ad rimam etiam inciſum accedat, & qua parte os fiſſum eſt, eadem incidatur & collidatur. Vidus hunc ſenſum ſibi elicit, vt qua parte rima inciſo oſſi adiicitur, eadem colliſum ad inciſionem & rimã accedat. Vbi & aliter quàm habent noſtra exemplaria legiſſe videtur καὶ ἡ φλάσις ἐν τῷ ὀστέῳ τῷ παρεκεχωρηκότι τῷ ὅλῳ καὶ τῇ ῥωγμῇ. Atque hic quartus modus eſt, vbi ad teli veſtigium fiſſum accedit, indeq; colliſum, aut vbi ad rimam inciſum & colliſum quoque accedit.

καὶ ἕδρη ᾗ τὸ βέλεος] Hic alium modum conſtituit Vidius, præter omnium exemplarium fidem, vbi os quod inciditur, colliditur, ita vt ad inciſum & colliſum nulla rima accedat, fiatque teli ſedes in oſſe.

ἢ διακεκόφασι] Id ad ἕδρῃ referri videtur, vt ſedes profundior & altior, aut anguſtior & latior ſit, ſi διαχοπὴ acceſſerit, tuncq; tertia ἕδρης ſpecies conſtituatur, ſiue per ſe, ſiue vnà cum diſſectione & διαχοπῇ ſpectetur, tuncq; ἰὼ διακεκόφασι] legendum videretur. Poteſt & per ſe legi, ἢ διακεκόφασι], vt oſſis præciſio intelligatur, altera ἕδρης ſpecies. Eſt autem διαχοπὴ diſſectio, præciſio, quo nomine magnũ omne & profundum vulnus Hippocr. ſignificatur, tamq; altè impactum vt per totum & ad cauitatem vſq; peruadat, aut etiam interiorem oſſis ſuperficiẽ, quam cauitas excipit, pertingat, vt aph. 24. lib. 7. & 18. & 19. lib. 6. διακίμματα dicuntur Prorrh. 2. quæ διαχοπαί, diſſectiones, præciſiones. Diſciſſa dici poſſunt, quæ magnas habent diſſectiones, diſcuſſa vocat Celſus. Galen. verò lib. de Cauſ. morb. διαχοπὴν vocat ſolutam in oſſe continuitatem ab acuto aliquo irruente & incidente, eandem ἐγκοπὴν & ἕδρην, quæ ſuo ἐγκοπῆς nomine aliis etiam comprehenditur. Apparet autem literam eſſe vitiatam, & διαχοπὴ δὴ, & ἑδρη δεῖν legendum.

Os ſub vulnere frangitur alia capitis parte quàm qua vlcus eſt & os nudatũ eſt. Quintus hic mod[9] eſt. Huicque calamitati nullis remediis ſubuenias. Neq; enim vbi iſtud contingit quanam ratione iſtud homo patiatur aut quanam capitis parte ex eius percunctatione deprehendas.

[10] Ὀστέον λιτρώσκει] μήν τῆς κεφαλῆς ἡ τὸ ἕλκος ἔχει ἄνθρωπος, καὶ τὸ ὀστέον ἐμλώβηται τ' χρωτὸς. πέμπτος οὗτος τρόπος. καὶ ταύτῃ τ' ξυμφορῇ ὁτῳοῦν χρῆται], οὐκ ἂν ἔχοις ὠφελῆσαι οὐδέν. οὐδὲ γὰρ εἰ πέπονθε τὸ κακὸν τοῦτο οὐκ ἔστιν ὅπως χρὴ αὐτὸν ἐξελέγξαντα εἰδέναι εἰ πέπονθεν τὸ κακὸν τοῦτο ἄνθρωπος, ὑπὸ ὅτου τ' κεφαλῆς.

[10] Hic quintus eſt fracturæ modus, in quo caluaria alia parte quàm qua vulnus inflictum fuerit, fiderit. Quod & experientia quotidiana, & recentiorum ac veterum Chirurgorum monimentis manifeſtiſſimè eſt conteſtatum, & Celſo, his verbis affirmatum. Solet etiam euenire, vt altera parte fuerit ictus, & os altera fiderit. Itaq; ſi grauiter aliquis percuſſus eſt, ſi mala indicia ſubſecuta ſunt, neq; ea parte qua cutis diſcuſſa eſt rima reperitur, non incommodum eſt parte altera conſiderare, num quis locus mollior ſit & tumeat, cumque aperire. Siquidem ibi fiſſum os reperietur, nec tamen magno negotio cutis ſaneſcit, etiamſi fruſtra deſecta eſt, (aut in fruſta deſecta eſt, vt legit Scaliger) ἀπήχημα dicunt recentiores caluariæ fracturam in oppoſitis iis quæ percuſſæ ſunt partibus, quod tamen in caluaria fieri poſſe negat Paulus, aſſeuerat Soranus, experientia comprobat, eaq; de re magna eſt Chirurgorũ diſſenſio. Rarò etiam, ſed aliquando tamen euenit (inquit Celſus) vt os quidem totum integrũ maneat, intus verò ex ictu vena aliqua in cerebri membrana rupta, aliquid ſanguinis mittat, iſq; ibi concretus magnos dolores moueat, oculoſq; pus obcœcet. (Sic enim rectiſſimè legit Scaliger.) Sed ferè contra id dolor eſt, & eo loco cute inciſa pallidum os reperitur. Ideoq; id quoq; os excidendum eſt. Iſtud etiam contingere in caſu, præſertim ex ſublimi, ſcribit † Galenus lib. 2. Compoſ. pharm. κατὰ τόπ. in his quæ ab Apollonio ad dolorem capitis ex plaga ſcripta ſunt. Hic autem vitiatos eſſe codices ſatis eſt manifeſtum. † Cap. 1.

Ex his fracturæ modis ad ſectionem veniendum ſuadet tum oſſis colliſio quæ & oculis non patet, & aliquo modo manifeſta eſt, tum rima, ſiue oculos lateat, ſiue ſit conſpicua. Quin & vbi teli veſtigium in oſſe remanet, ſiue ad id præterea rima & colliſio acceſſerit, ſiue colliſio ſola abſque rima, tunc etiam ad ſectionem veniendum. Os autem medium ex naturali ſtatu deſidens, parum ſectione indiget,

[11] Τούτων τῶν τρόπων τῆς κατήξιος ἐς τρίσιν ἀφικέσθαι, ἥτε φλάσις ἡ ἀφανὴς ἰδεῖν, καὶ ἰὼ πως τύχῃ φανερὴ γιγνομένη. καὶ ῥωγμὴ ἰὼ ἀφανὴς ἰδεῖν, καὶ ἰὼ φανερὴ ἦ. καὶ ἰὼ ἕδρης γιγνομένης τὸ βέλεος ἐν τῷ ὀστέῳ παρεγκλῖναι ῥωγμὴ καὶ φλάσις τῇ ἕδρῃ. καὶ ἰὼ φλάσις μοῦνον παρεγκλῖναι αὐθι ῥωγμῆς τῇ ἕδρῃ, καὶ αὖτη ἐς τρίσιν ἀφικέσθαι. τὸ δ' ἔσω ἐσφλιμμένον ὀστέον ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑαυτοῦ, ὀλίγα τῶν πολλῶν χρείσσων παρεγκλῖναι],

καὶ

A καὶ τὰ μάλιστα ἐσφλαδεῖται δὲ μάλιστα καταῤῥαγέντα, ὥσῳ πρίσιος ἥκιστα χέζηται. ὁδὲ ἕδρη αὕτη ἐφ' ἑαυτῆς ἡμιολίη ἄτερ ῥωγμῆς δὲ φλάσιος, ὁδὲ αὐτὴ πρίσιος δεῖται. ὅδ' ἡ βραχυτὴ ἐὼν μεγάλη καὶ βυρέη ὅδ' αὕτη. βραχυτὴ γὰρ δὲ ἕδρη τ' αὐτό ἐστιν.

tum quæ maximè deorsum insederunt, maximéque perfracta sunt, minimè sectione vtendum suadent. Neque vbi teli vestigium per se remanet citra rimam & collisionem, sectione opus est, neque si præcisio magna lataq; fuerit. Præcisio enim & teli vestigium ad idem referuntur.

[11] Os fractum nisi succurrsum est, grauibus inflammationibus afficit, difficiliusq; postea tractatur (inquit Celsus.) Succurritur autem per sectionem, quæ ideo necessaria est, vt via sanici & his quæ eximenda sunt pateat, & vt medicamentis idoneis adhibitis curatio ritè procedat, vt neq; inflammatio contrahatur, neq; sanies coaceruetur. Quod in aliis quidem membris cum per deligationem idoneam, quæ fracturis adhibetur, prouideri possit, in capite verò eiusmodi deligatio quæ phlegmonem arceat, aut quod affluit reprimat, aut quod in ægris partibus continetur exprimat, adhiberi nequeat, contingit vt omnis sanies prona feratur, & supra membranam colligatur. Ideoq; vt superuacuam humiditatem collectam detergeamus, & per siccantia curationem instituamus, fracturam nudare & os aperire tutius est, vt luculentissimis verbis scribitur à Galeno lib. 6. Meth. Quod ex Hipp. doctrina sumptum est, qui lib. περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον, serram in fracturis cur adhibere oporteat his verbis aperit, ὡς δὲ τὸ ὀστέον καταγὲν ἢ ξυστεῖον ἀκίνδυνον: ἢ ἰσάζει καὶ τὸν ὑγιαίνοντα φαρμάκοισιν. ὡς δ' ῥαγῇ, ἢ ῥωγμὴ ἐγγένηται, ὀπικίνδυνον. τὸν μὲν οὖν πρῶτον ὁ μὲν ἐς τὸν ῥωγμὸν τὸ ὀστέον ἰχὼρ βίαιον τὸν μόνιγγα σήπῃ, ὅσις γὰρ κατ' ἐνιαυτὸν εἰσιὼν μόνος, ἐξιὼν ἢ κ, λυπεῖ καὶ μάτην ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. τὸν μὲν καὶ πρῶτον ὡς ἔξοδος ἐκ τοῦ ἰχῶρος, μὴ μένειν ἔνδον, εὑρόντες διαπυήσαντες. καὶ φαρμάκοισι χρῆσθαι, ἕως ἐφ' ἑωυτὰ τὸ ὑγρὸν ἕλκωσιν, & λέγει. Est autem hic ossis perforatio & sectio per terebram, vt & πρίονα terebellam vocat Hipp. & Paulus. Vtebantur verò antiqui in ossium sectione terebellis, quæ duorum erant generum Celso & Galeno, deinde scalpris tum excisoriis, tum cauis (quos κυκλίσκους Galenus, Paulus κυκλισκωτὰς vocat) tum rasoriis, quos angustos & ξυστῆρας vocabant. Erant & scalpri lenticulares φακωτὰ dicti, quibus ad membranæ tutelam in caluaria secanda vtebantur. Paulus etiam μηλιωτοὺς scalpros specilli formam habentes, in excidendis eminentibus ossibus celebrat, quam in rem planos scalpros Celsus adhibet. Erant & χηνίσκοι seu χηνίσκια Celso, modioli dicti, velut seriæ teretes, quæ ex serra & terebra constabant, trepanis nostris quibus hodie variè vtuntur Chirurgi, non longè absimiles, quibus etiam vsum Hippocratem est verosimile.

B ἢ ῥωγμὴ ὡς ἀφανὴς ἰδεῖν] Galenus in simplici fractura quæ ad internam ossium faciem & ad cerebri vsq; membranas peruenit, & vbi os infirmum est, angustis scalpellis vtitur, quos numero multos adhibet, primò latiores, secundo loco angustiores, mox reliquos vsq; ad angustissimos, quibus in ipsa diploe vti iubet. Vbi verò cum fractura contusio aliqua accesserit, quod contusum est excidi vult, idque vel terebellis priùs in circuitu perforatum, mox deinde scalpris admotis, vel prætinus ab initio cauis excisoriis scalpris, quos κυκλίσκους vocat. Atq; sub eo casu, etsi per cyclisços administratio non omnino vitiosa est, iis tamen vbi magna sit fractura, os-

C bram, vt & πρίονα terebellam vocat Hipp. & Paulus. Vtebantur verò antiqui in ossium sectione terebellis, quæ duorum erant generum Celso & Galeno, deinde scalpris tum excisoriis, tum cauis (quos κυκλίσκους Galenus, Paulus κυκλισκωτὰς vocat) tum rasoriis, quos angustos & ξυστῆρας vocabant. Erant & scalpri lenticulares φακωτὰ dicti, quibus ad membranæ tutelam in caluaria secanda vtebantur. Paulus etiam μηλιωτοὺς scalpros specilli formam habentes, in excidendis eminentibus ossibus celebrat, quam in rem planos scalpros Celsus adhibet. Erant & χηνίσκοι seu χηνίσκια Celso, modioli dicti, velut seriæ teretes, quæ ex serra & terebra constabant, trepanis nostris quibus hodie variè vtuntur Chirurgi, non longè absimiles, quibus etiam vsum Hippocratem est verosimile.

D saque vehementer fracta & mota sint, commodissimè vti iubet, prima aggressione latioribus, postea magis angustis, donec ad crassam membranam perueneris, vt per eos lenticulatis scalpris via fiat. At vbi plurimùm firma ossa sint, terebellis quæ ita excogitatæ sint, vt demergi non possint, ossa foranda præcipit. Quas pro caluariæ crassitudine complures ea de causa præparatas habere expedit. Qua in re eum sequitur Paulus. Celsus verò vbi os caluariæ fissum est, si ora alteri insedit, satis habet id quod eminet plano scalpro excidere, quo sublato iam rima hiat quantum curationi satis est. At si oræ inter se comprimuntur, à latere eius interposito digiti spatio terebra foramen faciendum est, ab eoq; scalper duabus lineis ad rimam agendus, ad similitudinem Chitæ, sic vt vertex eius à foramine, basis ad rimas sit. Quòd si rima longiùs patet, ab altero foramine, rursus similis sinus fieri debebit, & ita nihil latens in eo esse concauum est, abundeq; exitus datur intus lædentibus. In his verò casibus commodissime à recentioribus Chirurgis trepanæ nostræ adhibentur.

E ἢ ὡς ἕδρης ἡμιολίης] In vehementissimis fracturis, quales sunt ἐγκεκοπώματα aut κεκαρώσεις, Galenus id totum quod ægrum est per scalpros cauos excidit, vt promptè lenticulatus scalper subinteret, citra perforationem post scalpturam adhibitus, quo deinde submisso eiusque acie per longitudinem circumducta, ac parvo malleolo impulsa, caluariam diuidit. Quem excidendi modum vt maximè commodum, ita valde tutum celebrant Galenus & Paulus. Quòd si os in tenues partes sit contritum aut comminutum, eas per idoneum instrumentum auferre oportet. Quam in rem ἐσάγειν, forcipem, volsellam aut vectes tum dentatos, tum minimè dentatos adhibemus, vt iis eleuatis & commotis locus ad demittendum scalprum lenticulatum præparetur, & quicquid membranam pungit aut comprimit attollatur. Quam quoque curationem his verbis Celsus celebrat. Deinde si qua labent, & ex facili remoueri possint forfice ad id facta colligenda sunt, maximéque ea quæ acuta membranam infestant. Si id ex facili fieri non potest, subiicienda lamina est, quam custodem eius membranæ esse proposui, & super eam quicquid spinosum est, & intus eminet, excidendum est, eadem lamina quicquid deorsum insedit attollendum. Hoc genus curationis efficit, vt quâ parte fracta ossa tamen inhærent, solidentur, quâ parte abrupta sunt, sine vllo tormento, sub medicamento, tempore excidant, spatiumque inter

F hæc satis illi magnum ad extrahendam saniem relinquatur: plusque in osse propugnaculi cerebrum habeat, quam habiturum fuit eo excisо.

τὸ δ' ἴσον ἰσοφλώμενον] Ossa quæ intrò cesserunt, aut vehementer perrupta sunt, & deorsum insederunt, sectionem vtpote superuacaneam minimè postulant, cùm satis viæ ad educendam saniem pateat. Sæpè verò attolli debent, vbi membranam vrgent, non rarò etiam euelli, si eam irritent, & perrupta sint, idque citra sectionem. Quam ad curationem elegans est Celsi præceptum. Vbi medium desedit, eandem cerebri membranam os vrget, interdum etiam ex fractura quibusdam velut aculeis pungentibus. His ita succurrendum est, vt tamen quàm minimum ex osse dematur. Ne si fractum quidem os desedit, totum excidi necesse est. Sed siue totum perfractum est, & ab alio ex toto recessit, siue circumpositæ caluariæ inhæret exigua parte, ab eo quod naturaliter se habet, scalpro diuidendum est, deinde in eo quod desedit, iuxta rimam quam fecimus, foramina addenda sunt. Si in angusto noxa est duo: si latiùs patet, tria: septaq; eorum excidenda: & tum scalper vtrinq; ad rimam agendus, sic vt lunatum sinum faciat imaq; pars eius

G intus ad fracturam, cornua ad os integrum spectent.

[12] Πρῶτον μὲν χρὴ τὸ τρωματίζον σκοπεῖσθαι ὅπῃ ἔχει τὸ τρῶμα τῆς κεφαλῆς, εἴτ' ἐν ἰσχνοῖσιν ἀδενεχέσιν. καὶ τὰς τρίχας καταμανθάνειν τὰς περὶ τὸ ἕλκος, εἰ βραχεῖαι τοῦ βέλους, καὶ εἰ ἔσω ἔπεσαν ἐς τὸ τρῶμα, κινδυνῶδες τὸ ὀστέον φλὲν εἶναι τῆς ὑρχοῦς. καὶ ἰὼ τοῦτο ἢ, φάναι ἔχειν τι σῖνος τὸ ὀστέον ὑπὸ τοῦ βέλους. ἰστέον μὲν οὖν χρὴ ἀπὸ τοῦ πρόσθεν σκεφάμενον λέξαι, μὴ ἀποδόμενον τοῦ ἀνθρώπου. ἀποδόμενον δ' ἤδη πρόσθεν εἰδέναι σάφα, εἰ ἔστι φλὲν τὸ ὀστέον τῆς ὑρχοῦς ἢ οὔ. καὶ ἰὼ μὲν καταφανὲς ἢ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν τὸ ὀστέον φλέν. εἰ δὲ μή, τῇ μέλλῃ σκέπτεσθαι. καὶ ἰὼ μὲν ὅρης φλὲν ἐὸν τὸ ὀστέον τῆς ὑρχοῦς, καὶ μὴ ὑγιὲς ἀπὸ τοῦ τρώματος, χρὴ τὸ ἐν τῷ ὀστέῳ ἐόντος τοῦ βέλεος γνώσιν ποιέεσθαι, ὁρῶντα ὅσον τί ἐστι τὸ κακὸν, καὶ ὅτος δεῖται ἔργου. χρὴ δὲ καὶ ἐρωτᾶν

Imprimis autem ad vulneratum attendere oportet, quanam capitis parte, númne imbecilliore vulnus acceperit, & capillos circa vulnus animaduertere, qui si telo præcisi & in vulnus impacti sint, os carne nudatum esse vero est simile. Quòd si sic os à telo noxiam accepisse asserendum. Hæc quidem certè longè ante quàm homini manus admoueas consideranda ac dicenda sunt. Vbi verò iam admoueris, os carne nudatum sit, necne, conandum vt apertè intelligas, idq; sub conspectum veniat. Quòd si oculis non pateat, specillo considerandum. Ac vbi quidem os carne nudatum, neq; à vulnere integrum deprehenderis, primùm inspecto malo quantum sit, quamq; operam requirat, eius quod in osse subest dignotionem facere oportet. Interrogandus quoque

vulneratus, qualiter & quonam modo vulnus acceptum sit. Sin verò minimè consp icuum est os necne vitium aliquod habuerit, multò adhuc magis interrogatione vtendum nudato etiam osse qualiter & quonam modo vulnus illatum sit. Vbi enim ossa collisa aut fissa non apparent, esse tamen solent, primum ex sauciati responsione enitendum vt cognoscamus os necne aliquam noxiam senserit, deinde verò ratione & opere citra specillum res est exploranda. Neque enim specillo hoc ossis vitiũ deprehenditur, neque si quã in se noxiam senserit necne. Sed vbi teli vestigiũ remanet, aut os à naturali statu recedens mediũ desidit, aut veheméter perfractum est, id specillo arguitur, quod & oculis intuenti manifestò notum est.

Ⓐ τετρωμένον ὁπῶς ἔπαθε καὶ τίνα τρόπον, ἢν μὴ καταφανὲς ᾖ τὸ ὀστέον, εἰ ἔχει τι κακὸν ἢ μὴ ἔχει, πολλῷ ἔτι χρὴ μᾶλλον τῇδε ἐρώτησιν ποιέεσθαι, ψηλαφῶντα τε ἐόντος τοῦ ὀστέου τὸ τρῶμα ὅπως ἐγμέτρεῖ, καὶ ὁντινα τρόπον. ταῖς γὰρ φλάσεσι, καὶ ταῖς ῥωγμῇσι ταῖς ἀφανεσι τοῦ ὀστέου, συνέντας μὲν, οὐκ ἔστιν ὑποκρίσιος τοῦ τετρωμένου τρόπον διαγινώσκειν πρῆξαν εἴτε πέπονθε τοῦτο τὸ ὀστέον ἢ ὃ πέπονθεν. ἔστι δὲ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ὀξυλεγχνότατα πλεῖν μηλώσιος. μήλωσις γὰρ οὐκ ἂν ὀξυλεγχοῖ εἰ πέπονθε τοῦτο τοῦ κακοῦ τὸ ὀστέον, καὶ εἴ τι ἔχει οὐ αὐτῷ, ἢ ὃ πέπονθεν, ἀλλ' ἔδριν τε τοῦ βέλεος ὀξυλεγχοῖ μήλωσις. καὶ ἢν ἐμφλασθῇ τὸ ὀστέον ἔσω ὑπὸ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ. καὶ ἢν ἰχῤῥωδὲς ῥαγῇ τὸ ὀστέον, ἀνάγκη καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι καταφανέα ἐστὶν ὁρῶντα γινώσκειν.

A

B

C

[12] ὡραστὸν δὲ χρὴ] In capitis vulneribus ossé fractum sit ratiocinatione aut sensu cognoscendum. Ratiocinatione coniectura ducitur ex eius quod ictum fecit corporis acumine, grauitate, duritie, aut violentia, deinde ex symptomatis quæ vulnerato accidunt. Sensus significatione autem percipitur, cùm insigne vulnus oculis patet, aut per specillum exploratur. Interrogatione etiam vtendum, num violenter ab homine percussus fuerit, aut num violenter impegerit in rem aliquam, aut graue aliquid in eum ceciderit.

πλὴν μηλώσιος] Post ratiocinationem tamen & interrogationem ossis fracturam certiore nota explorari iubet Celsus. Ergo quà plaga est, demitti specillum oportet, neq; nimis tenue, neq; acutum, ne cùm in quosdam sinus naturaliter inciderit, opinionem fracti ossis frustra faciat, neque nimis plenum, ne paruulæ rimulæ fallant. Vbi specillum ad os venit, nihil nisi læue & lubricum occurrit, integrum id videri potest. Si quid asperi est, vtique qua futuræ non sint, fractum os esse testatur.

C

Frangitur autem os rimis obscuris & conspicuis, & colliditur collisionibus minimè patétibus, & à naturali suo statu recedens medium desidit, tum præcipuè cùm alter alterum de industria sauciare cupiens, vulnerat, aut cum ex superiore loco telum emittitur, aut ictus infligitur, vtrólibet modo contingat potius quam si ex complanato loco, & si quis manu telum continens vel iaciat, vel feriat, vel cum robustior imbecilliores vulnerat. Ex iis quibus ex casu partes quæ circa os sunt, aut os ipsum vulneratur, qui ex maximè sublimi loco in durissimum & obtusissimum quid cadit, is periclitatur ne os perrumpatur, aut collidatur, aut à naturali suo statu intro medium desidat. At qui ex complanato loco potiùs, & in mollius quiddam cadit, ei minus istas offensiones, aut nullo modo os sentiet. Ex telis autem quæ in caput illabuntur, & quæ iuxta os sunt vulnerant, quod ex maximè sublimi & minimè complanato loco incidit, quodq; durissimum, maximè obtusum & graue, minimeq; leue, aut minimè acutum & molle fuerit, id os rumpere ac collidere poterit. Ac præcipuè sanè periculum est ne ea os sentiat, vbi talia contigerint, sicq; vulnerari os contingat, vt è directo telo occurrat, siue manu, siue iactu vulnus infligatur, siue quid in ipsum illabatur, siue corruens vulneretur, seu quómodolibet vulnerati os telo obuiam eat. At tela quæ in obliquum distrahunt, sub his os minùs rumpitur, & intro ad caput contunditur, licet os carne nudatum sit. Quædam enim sic illata vulnera, neq; os carne detegunt.

[13] Ῥήγνυται δὲ τὸ ὀστέον τάς τε ἀφανέας ῥωγμὰς καὶ ταῖς φανερῇσι, καὶ φλᾶται ταῖς ἀφανέας φλάσιας, καὶ ἐσφλᾶται ἔσω ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς ἑωυτοῦ μάλιστα ὅταν ἕτερος, ὑφ' ἑτέρου ὑπερωσκόμενος ὅπῃ τύχῃσι τῶν παρεόντων βαλλόμενος, ἢ ὅταν ὀξὺ ὑψηλοτέρης γίνηται ἡ βολὴ ἢ ἡ πληγὴ, ὁπότερ' ἂν ᾖ μᾶλλον. ἢ ὅτ' ἂν ὀξὺ ἰσοπεδοῦται τοῦ χωρίου. καὶ διὸ ὅπῃ κε τύχῃ τὴν χεῖρα τὸ βέλος. διό τε βάλλει, διό τε τύπτει. καὶ ἰχῤῥωδέστερον ἐὸν ἀσθενεστέρως ὑπερώσκει. ὅσοι δὲ πίπτοντες ὑπερώσκονται, περί τε τὸ ὀστέον, καὶ αὖθι τὸ ὀστέον. ὁ ἀπὸ ὑψηλοτάτου πίπτων καὶ ὅτι σκληροτάτου καὶ ἀμβλυτάτου, τούτῳ κίνδυνος τὸ ὀστέον ῥαγῆναί τε καὶ φλασθῆναι, καὶ ἔσω ἐσφλασθῆναι ὑπὸ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ. παρὰ δὲ ὀξὺ ἰσοπεδοῦται μᾶλλον κινδυνεύει πίπτων καὶ ὅτι μαλθακώτερον, ἧσσον τοῦτῳ πάσχει τὸ ὀστέον, ἢ ὅσα αὖ πάσχοι. ὅσα γὰρ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν βέλεα ὑπερώσκει περὶ τὸ ὀστέον, τὸ ἀπὸ ὑψηλοτάτου ἐμπεσόν, καὶ ἥκιστα ὀξὺ ἰσοπεδοῦται. καὶ σκληροτάτου τε καὶ ἀμβλυτάτου, καὶ βαρυτάτου, καὶ ἥκιστα κοῦφον. καὶ ἥκιστά τε καὶ ὀξὺ καὶ μαθακὸν. τοῦτο ἂν ῥήξειε τὸ ὀστέον καὶ φλάσειε. καὶ μάλιστά γε τοῦτῳ πάσχει τὸ ὀστέον κίνδυνος, ὅταν τοιῷδε τε γίνηται, καὶ ἐς ἰθὺ τρωθῆναι κατ' αὐτίον γένηται τὸ ὀστέον τοῦ βέλεος. διό τε πληγὴ ἔσχε χρεὼς. διό τε βληθῇ. διό τέ κε ἐμπέσῃ αὐτέῳ. καὶ διὸ αὖθις καταπεσὸν τρωθῇ. καὶ ὁπωσοῦν τρωθεὶς καὶ αὐτίον γένοιτο τοῦ ὀστέου τῷ βέλει. τὰ δὲ πλάγιον τὸ ὀστέον τρωθέντα βέλεα, ἧσσον καὶ ῥήγνυσι τὸ ὀστέον, καὶ φλάσει ἔστιν ἔσω ἐς κεφαλιὴν, καὶ ψιλωθῇ τὸ ὀστέον τῆς σαρκός. ἔνια γὰρ τῶν τρωμάτων τῶν ὄπισθεν τρωθέντων οὐδὲ ψιλοῦται τὸ ὀστέον τῆς σαρκός.

D

E

F

G

[15] ῥήγνυται δὲ τὸ ὀστέον] Tria hîc ponuntur offensionum genera sub quibus os frangitur, colliditur, aut medium desidit. Ictus enim infligitur vbi quis alterum de industria potiùs quàm imprudens vulnerat, velut in pugilibus aut luctatoribus accidit, siue ex sublimiori aut complanato loco id fiat, siue cominus aut eminus, & manu telum quis continens feriat, aut iaciat, aut validior imbecilliorem sauciet. Offenditur quoq; æger vbi ex sublimi in durissimum & obtusissimum quidpiam impingit, potiùs quàm ex complanato loco in molle quiddam. At quæ in ægrum illabuntur, si è sublimi incidant, & durissima sint, valde grauia & obtusa, ea magis os rumpunt & collidunt, quàm leuia, acuta & mollia, aut quæ ex complanato & æquabili loco incidunt, tum præcipuè si è directo ossi occurrant, siue cominus, siue eminus vulnus infligatur. In Coacis Præsagiis huiusmodi capitis noxiæ breuibus verbis sic comprehenduntur:

ῥήγνυται δὲ τὰ κεφαλῆς ὀστέα ὅσα τῶν βαφέων καὶ προπύλων βελέων μάλιστα, καὶ ὅκ τῶν ὀξὺ ὑπαντίη φερομένων, καὶ μὴ ὀξὺ ἰσοπέδως.

H

ὅπῃτυχὼς πᾶσαι βαλόμενος] Βαλομένῳ malim vt planior sit sensus.

τὰ δὲ πλάγιον τὰ ὀστέα] ὠθούμενα βέλεα tela intelliguntur quæ in latus ducuntur & ex obliquo feriunt. ὠθούμενα tamen malim, vt quæ in latus distrahunt, vellicant, & lancinant significentur. Illud autem εἴσω εἰς κεφαλὴν, ὡδὲ ἔσω ἐσφλάσιος sumit Vidius, & de osse quod medium desidit.

A [14] Τῶν δὲ βελέων ῥήγνυσι μάλιστα τὸ ὀστέον, τά τε φανερὰς ῥωγμὰς ἔχοντα καὶ ἀφανέας, καὶ φλᾶται καὶ ἐσφλᾶται ἔστιν ὅτε καὶ τῆς φύσεως τῆς ἑωυτῶν τὸ ὀστέον, τά τε τρογύλα τε καὶ πλατέα, καὶ σκληρά. καὶ τὰ μὲν ὄγκια τοῦ φλᾶται, καὶ πεπλῆγεν ποιεῖ, καὶ κώφωσιν. καὶ τὰ ἕλκεα ἧσσον τῶν τοιούτων βελέων ἐς τὸ πλάγιον. καὶ ἐν κύκλῳ ἐστὶ κοιλα καὶ ἀφεψυά τε
B μᾶλλον ἧσσον, καὶ ὑγρά ἐστι, καὶ ὅτι πλέον αἰῶνα χρόνον καθαίρεται. ἀνάγκη γὰρ τὰς σάρκας τὰς φλασθείσας καὶ κοπείσας πύον ἡμοιρίας ἐκτακῆναι. τὰ δὲ βέλεα καὶ πεπλήκεα ὅτι πολὺ λεπτὰ ἔοντα, καὶ ὀξέα καὶ κόφα, τῷ τε σάρκα ἀφαιρεῖται μᾶλλον ἢ φλᾷ τὸ ὀστέον ὡσαύτως. καὶ ἔδρην μὲν ἐμποιεῖ αὐτὸ καὶ ἀφανῆ. ἀφαιροῦσι γὰρ τὸ ἔδρη τοιοῦτον
ἐστί. φλᾷ δὲ μάλιστα τὸ ὀστέον τὰ τοιαῦτα βέλεα σχεδὸν ῥήγνυσιν, ὅσα ἐκ τῆς φύσεως ἐστὶ ἐσφλᾶ.

[14] κατάπαν] ἄπαν exponit Galenus πανταχόθεν ἴσα, omni ex parte plana & æqualia in Exegesi, hanc planè locum subindicans, hoc est, non aspera, aut altera parte eminentia, quemadmodum sunt aculeata quædam. Telorum vero differentias duas ponit Paulus lib. 6. † Hippocrates hic duo tantùm facit telorum genera, quæ fere figura, & pondere continentur. Vtrumlibet autem generis plures sunt species.

† *Cap.* 88.

ἐν κύκλῳ ἐστὶ κοιλα] Caua fiunt huiusmodi vulnera in circuitu ob contusionem. Contusa enim caro, quæ magna sui parte à telo retuso, aut graui aut duro attingitur, in pus vertitur ac colliquescit. Humida vero reddantur propter carnis excrementa & humores qui aliunde ad partem læsam confluunt. Diutiùs etiam repurgantur & seriùs curantur ob magnam puris copiam.

ἄφαντον γὰρ ἡ ἔδρη] Hic esse locus videtur quem Erotianus profert in dictione ἴχνος, vt satis pateat ex his verbis quæ postea corruptè apud eum leguntur. Hinc enim vitiosè esse translata apparet.

D [15] Ἀλλὰ χρὴ προσέχειν τὴν ὄψιν τῇ ἑωυτοῦ ὅ, τι ἂν ἔνι φαίνηται ἐν τῷ ὀστέῳ καὶ ἐρωτῆσαι πολλὰ τῶν τοιούτων. τῷ γὰρ μᾶλλόν τε καὶ ἧσσον πρωϊζέντος ταῦτ' ἔστι σημεῖα. καὶ ἰὼ ὁ πρωϊζὴς καρωθῇ. καὶ σκότος παρέχηθῃ. καὶ δίνος, ἢ καὶ πέση.

Cæterùm præter id quod oculis tuis subiicitur, quicquid in osse tibi apparere videbitur etiam ex ægro requirendum: (Etenim magis aut minùs vulnerati hæc sunt indicia.) Tum si æger alto sopore detentus fuerit, aut tenebræ oculis offusæ, aut si vertigo prehenderit, aut ipse conciderit.

[15] ἀλλὰ χρὴ προσέχειν τὴν ὄψιν] Capitis aut cerebri affectiones vbi tactis oculis non parent, aut etiam præter ea quæ cernuntur & conspicua sunt, ex aegrotantibus inuestigantur. Quod Prorrhetico secundo elegantèr his verbis præcepit, πυνθανόμενος ὁ χρὴ ὅτι πάσχει ξύν τε ἄλλοισι πολλοῖσι, καὶ ἢν νεύσῃσι τὰ ὄμματα, καὶ ἢν ἀκούσῃ ἐπιτεταμένως, ἢ ἐλάσσονα ἢ μείζονα, ἢ ἀκριβῶς, καὶ ἢν τὰ ἐναντία ἢ μὴ ὁρᾷ, καὶ ἢν ὀνείρατα ἴδῃ, καὶ ἢν τὰ ἐπιτήδεια ἐπιτήδεια νομίσῃ, καὶ ἢν τὸ ἐγκέφαλον ἐσκοπέσῃ τὸ πρόσωπον. Idq; ex his locis sic translulit Cornelius Celsus. Igitur vbi cerebra pertusa, protinus requirendum est num bilem is homo vomacerit, num oculi eius obducti sint, num obmutuerit, num per nares aut ris, sanguis ei effluxerit, num concíderit, num sine sensu quasi dormiens iacuerit. Hæc enim non nisi osse fracto eueniunt. Atq; vbi inciderunt, scire licet necessariam, sed difficilem curationem esse. Si vero etiam torpor accesserit, si mens non constat, si nervorum vel relaxatio, vel distentio secuta erit, verisimile est etiam cerebri membranam esse violatam, eoq; in angusto magis spes est. Reliqua quæ hic non annumerantur signa, ex aphorismis & lib. 1. de Morb. petita, in Cois Prælectis adscripta, nobis alias abunde sunt explicata. Paulus quoque in magnis capitis fracturis vertiginem, vocis interceptionem, repentinam collapsionem apponit. Vbi verò ad membranam noxa peruenerit, biliis vomitum, conuulsionem, mentis perculsionem, & febrem acutam.

[16] Ὅστ' ἂν δὲ τύχῃ ψιλωθὲν τὸ ὀστέον τῆς σαρκὸς ἐκτὸς τοῦ βέλεος, καὶ τύχῃ καθ' αὐτὰς τὰς ῥαφὰς ἡμοιρηκὸς τὸ
F ἕλκος, χαλεπὸν γνῶναι τὸ ἔδρην τοῦ βέλεος φαίνεσθαι τὸ ἐν τῷ ἄλλῳ ὀστέῳ φανερὸν γεγονός. εἴτ' ἔνεστιν ἐν τῷ ὀστέῳ, εἴτε μὴ ἔνεστιν. ἰὼ τε τύχῃ γεγονὼς ἡ ἔδρη ἐν αὐτῇσι τῇσι ῥαφῇσι. συμβλέπει γὰρ αὐτὴ ἡ ῥαφὴ πεπχυτέρη ἐοῦσα τοῦ ἄλλου ὀστέου, καὶ δ' ἀφανὲς ὅλη τε αὐτὴ ῥαφὴ ὅση, καὶ ὅλη τοῦ βέλεος ἔδρη, ἰὼ μὴ κάρτα μεγάλη γέγονεν ἡ ἔδρη.
G προσγίνεται δὲ καὶ ῥῆξις τῇ ἕδρῃ ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον αὐτῇ ἐν τῇσι ῥαφῇσι γεγονὼς, καὶ γὰρ καὶ αὐτῇ ἡ ῥῆξις χαλεπωτέρη φαίνεσθαι ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου, ἀφ' οὗ, ὅλη κατ' αὐτὴν τὴν ῥαφὴν ἡ ῥῆξις γέγονεν. ἰὼ ῥηγνύνται ὡς ὅτι τὸ πολύ. ἕτοιμον γὰρ ταύτῃ ῥήγνυσθαι τὸ ὀστέον, καὶ ἀφαλαὶ ἀφ' ἧς ἀπέφυσαν φύσεως τοῦ ὀστέου ταύτῃ καὶ ἀραιότητα, καὶ
ἀφ' οὗ τε τῆς ῥαφῆς ἕτοιμης ἐούσης ῥήγνυσθαι, καὶ ἀφαλαῖ. τὰ δὲ ἄλλα τὰ ὀστέα τὰ πεφυκότα τὴν ῥαφὴν ἰὼ
H ἐν ἀρραγέα, ὅτι ἰσχυρότερά ἐστι τῆς ῥαφῆς. ἡ δὲ ῥῆξις ἡ ἐν τῇ ῥαφῇ γεγονὼς καὶ ἀφαλαὶ ὀστέου τῆς ῥαφῆς, καὶ φαίνεσθαι οὐκ εὐμαρὴς ἡ, ὅτε ἐκτὸς ἕδρης τοῦ βέλεος γεγονυῖα ἐν τῇ ῥαφῇ, ἐτράφη μὲν ἀφαλαίη ἀλλ' ἔστι χαλεπώτερον φαίνεσθαι τὴν ἀπὸ τῆς φλασθείσης ῥωγμήν. συγκλείεται γὰρ τὸ γεγονὸς καὶ τὴν ὀλίγην τῶν ἐν τῷ αὐτῷ αἱ ῥαφαὶ ῥωγμοειδέες φαινόμεναι, καὶ πεπχυτέραι ἐοῦσαι τοῦ ἄλλου ὀστέου. ὅλη μὲν γὰρ ἰσχυρὰς διέστηκε, καὶ ἀφαλαίη

At vbi osse à telo nudato vulnus ad ipsas futuras fieri contigerit, teli vestigium, quod in alio osse relictum necne fuerit conspicuum est, si in futuris ipsis extiterit, asserere est difficile. Fallit enim futura ipsa reliquo osse asperior, neque constat sitne illic futura, an teli vestigium, nisi admodum magnum teli vestigium relictum sit. Accedit quoque ad teli vestigium plærumque rima ipsa in futuris existens, fractoque osse rimam asserere ideo difficilius est, quòd vbi plurimùm frangi contingit, ad futuram ipsam rima existat. Promtè enim os hac parte, ob eam quam à natura habet imbecillitatè frangitur & elaxatur, aut quia futura promptè frangi ac elaxari solet. Reliqua verò ossa futuram ambientia, quòd futura sint robustiora, citra fracturam permanent. At fractura ad futuram existens, futuræ etiam laxatio est, quam vbi fracta fuerit & elaxata, num id à teli vestigio in futura existente contingat, asserere non est facile. Verùm rimam vbi ex collisu contigerit, difficilius est asserere. Suturæ enim rimæ speciem referentes, & reliquo osse asperiores, medici iudicium & visum fallunt, nisi os vehementer dissectum sit & elaxatum.

Præcisio autem & teli sedes eodem referuntur. Sed vbi futuras vulnus attigerit, & in osse telum insederit, mentem adhibere oportet, vt qua noxa os afficiatur inueniamus. Ab æqualibus enim magnitudine telis aut similibus, aut longè etiam minoribus, similiter ac multò leuiùs vulneratus, longè grauiùs offenditur qui osse ad futuras telum excepit, quàm qui alia parte, ex iisq; plærumq; sectione indigent. Ad ipsas tamen futuras non est sectio adhibenda, verùm vbi ab his recesseris, si sectionem adhibes, in osse proximo facienda. De capitis autem vulneribus eorumq; curatione, quaque ratione latentes ossis affectiones deprehendi debeant, sic censeo.

ἐν τῷ ὀστέῳ γινομένας τὰς μὴ φανερὰς, ὧδέ μοι δοκέϝ.

A ἀλλαχοῦ ἢ ἔδρη τ' ὠὸν ὄστεον. ἀλλὰ χρὴ εἰς τὰς ῥαφὰς τὸ πρῶτον γένεσθαι καὶ τοῦτο γε τὸ ὀστέον σπείρασθε τὸ βέλος, προσέχοντα νοῦν ἀνευρίσκειν ὅ, τι πέπονθεν τὸ ὀστέον. ἀπὸ γὰρ ἴσων βελέων τὸ μέγεθος καὶ ὁμοίων, καὶ πολλὸν τε ἐλάσσοσιν καὶ ὁμοίως προῳθεῖς καὶ πολυ ἧσσον, πολλῷ μεῖζον ἐκτήσατο τὸ κακὸν ἐν τῷ ὀστέῳ ἐς τὰς ῥαφὰς δεξάμενος τὸ βέλος, ἢ ὁ μὴ ἐς τὰς ῥαφὰς δεξάμενος καὶ τῶν τὰ πολλὰ σπείσθαι δεῖ. ἀλλ' ὅ χρὴ αὐτὰς τὰς ῥαφὰς σπείρειν, ἀλλ' ἀποχωρήσαντα ἐν τῷ πλησίον ὀστέῳ τοῦ B πέρην ποιέεσθαι, ἵν' σπείρῃς. σπεῖρε δὲ ἰσχνοῖς σπάσιος τὴν ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ ὡς χρὴ ἀφελέγχειν τὰς πάσας τὰς

16 "Οτ' ἂν ᾖ τύχῃ φυλάσσειν τὸ ὀστέον] Grauissima sunt vulnera quæ ad futuras contingunt, vt scribit Hippoc. Prorrh. 2. eademq; cognitu difficilima, vt his verbis exprimit in Coacis Prænotionibus, τῷ ῥηγνυμένων κεφαλῆς ὀστέων χαλεπώτατον γνῶναι τὸ κῦρ τοῖς πολλοῖς ῥηγνυμένοις. Caluus verò hic non satis est Hippocratis mentem assecutus.

συγκλείπει] Sic legunt quotquot adhuc videre licuit exemplaria tum manu scripta tum publicata. συγκλείπει rectè legi potest, C quemadmodum legisse Cornarium apparet (qua etiam phrasi paulò post vtitur, vt sit, simul fallit ac dolum adiuuat futura ipsa, ita vt dolum non animaduertas, hoc est, in causa est, vt teli vestigium visum & specillum effugiat, aut lateat, aut quasi furtim & latenter surripiat, supprimat, & occultat, cùm sit reliquo osse asperior, ita vt non satis constet sitne illic futura, an teli vestigium & sedes ibi relicta. Potest enim futura (inquit Celsus) eo nomine fallere, quæ æquè aspera est, vt aliquis hanc esse, etiam si rima est, existimet eo loco quo subesse hanc est verisimile. At certè συγκλείπεται hic Erotianum legisse apparet, cum scribit, συγκλείπεται ἡ ῥαφὴ αὐτὴ τῷ ὠῷ ὁμαλιζεται. Vt furtim & latenter surripiatur aut subducatur futura, itaque fallat & fallis rationibus decipiat, vt dolum minimè animaduertas. Sic enim occultatur futura, vt non satis liquidò appareat, sítne illic futura an teli sedes, quomodo à futuris deceptum se esse Hippocratem memoriæ prodidisse scribit Celsus. Hanc enim locum ab Erotiano subinde dicari existimo, quam etiam plurimum iterum in κλείπεσθαι exprimit. Nam κλείπεται ἡ ῥαφὴ αὐτὴ τῷ ὠῷ ὁμαλιζεται apud Hippocratem positum exponit. Vt certè facilè coniicias Erotianum κλίπεται aut potiùs συγκλίπεται hic legisse. Adde quòd Vidius συμβλίπεται legisse videtur, vt dictionis aut scripturæ affinitate vitium facile subortum sit. Quod etiam Caluo imposuit, qui nescio qua ratione hic capillum in futuris magis fructificare dixit. D

τ' ἄλλα τὰ ὀστέα] Locus hic in exemplaribus asteriscō subnotatus vitium arguit, ideoque Caluo errandi occasionem præbuit. Mihi sic legendus videtur, ἄλλα ᾗ τὰ ὀστία τὰ σπείροντα τοῦ ῥαφοῦ μὴ ἀῤῥαγία, aut vt in exemplaribus quibusdam manu scriptis legitur, ἄλλα τι ὀστέα.

συγκλίπουσιν δὲ τοῦ γνάμου] Elegans est phrasis qua etiam vsus est li. 5. Epid. ἐκλιψαν ὁ μὲν τοῦ γνάμου αἱ ῥαφαὶ ἔχουσαι ἐν ὁρίσιν ἑαυτῆσιν τὸν βίλεον τὸ σῖνον. Quem etiam locum bis annotat Erotianus.

ἀνευρίσκειν ὅ, τι πέπονθεν τὸ ὀστέον] Vt qua noxa os afficiatur, diximus, aut quodnam os afficiatur, intelligi potest, aut quanam parte, vt ἔπι etiam arrideat.

ἢ τούτων τὰ πολλὰ σφίσιν δεῖ] Horum magna pars sectionem postulat, nempe rima ex inciso & colliso osse, ἔδρη verò quæ ex inciso fit, sectione minimè indiget, vt supra dictum est. E

ἀλλ' ὅ χρὴ αὐτὰς τὰς ῥαφὰς σφίειν] Ad futuras cùm os sit tenuius, rarius, & imbecillius, ferramentum imponi non debet, tum quia venæ, arteriæ & membranæ illuc subeunt, quas ferro attingi periculosum est, tum quòd etiam illic exciso osse subnatus callus excrementorum fuliginosorum expirationem impediret. Declinandum igitur in sectione à futuris, & os futuris proximum secandum, vt à nostris Chirurgis in dies factitatum in opere medico experimur, dum vulnere ad futuras existente, modiolum intactis futuris vtrinque ad latera imprimunt, quò via libera puri & saniei fiat. Sic Hippocrates libr. 5. Epidem. in Autonomo, vulnere lapide in medio syncipite ad futuras inflicto, sectionem decimo quinto, etsi tamen seriùs quàm oportuerit, adhibet. Idemque in famula vulnere ad futuras existente, vbi os collisum & fissum fuerat, casu sectionem postulante, bis eam adhibitam commemorat. F

Capitis vlcus nulla re madefaciendum, ac ne vino quidem, aut quàm minimùm. Neque verò cataplasmata, neque per linamenta curationem postulat. At neque comprimendum capitis vlcus est, nisi in fronte sit, aut in parte pilis nudata, aut circa supercilium & oculum. Harum enim partium vlcera cataplasmatis & deligationis vsum magis requirunt, quàm quæ alia reliqui capitis parte fiunt, cùm à reliquo capite frons vniuersa contineatur, vlcera verò quacunque in parte fiant, ob sanguinis fluxum, ab iis quibus continentur, ad inflammationem & tumorem adducantur. At neque in his quæ in fronte sunt, toto tempore cataplasmate & deligatione vtendum, sed vbi inflammatio cessarit, & tumor conquieuerit, ab his desistendum. In reliquis autem capitis vlceribus, neque linamentis, neque cataplasmate, neque deligatione vtendum, nisi sectione opus sit.

ἕλκος ἐν τῇ κεφαλῇ χρὴ τέγγειν θερμῷ, χρὴ δὲ οἴνῳ, ἄλλως ἥκιστα, θωρηκίζειν δὲ καταπλάσσειν, θωρηκίζειν δὲ μοτὸν τοῦ ἕλκεος ποιέεσθαι. χρὴ δὲ πιέζειν χρὴ ἕλκος ἐν κεφαλῇ, ἢν μὴ ἐν τῷ μετώπῳ ᾖ τὸ ἕλκος ἢ ἐν τῷ φιλῷ τῷ περὶ τὸν, ἢ περὶ τὸν ὀφρῦν καὶ τὸν ὀφθαλμόν, ἐνταῦθα δὲ γινόμενα τὰ ἕλκεα, καταπλάσιος καὶ ὑπιδέσιος μᾶλλον G χέζηται ἢ ποσὶ σὺν τῇ σαρκὶ τῆς κεφαλῆς τῆς σαρκὸς. περιέχει γὰρ ἡ κεφαλὴ ἡ σαρκὶ τὸ μέτωπον πᾶν ἐκ τῶν περιεχόντων τὰ ἕλκεα, καὶ ἐν ὅτῳ αὖ ἢ τὰ ἕλκεα φλεγμαίνει καὶ ἐπῳδοιδίσκεται δι' αἵματος ὑπῤῥοίην. χρὴ γὰρ θωρηκίζειν τὰ ἐν τῷ μετώπῳ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου καταπλάσσειν καὶ ὑπιδεῖν, ἀλλ' ἐπειδὰν παύσηται φλεγμαίνοντα, καὶ τὸ οἴδημα κυτασθῇ, παύσασθαι καταπλάσσοντα καὶ ὑπιδέοντα. ἐν δὲ τῇ σαρκὶ κεφαλῇ ἕλκος οὔτε μοτοῦν χρὴ, H

ὅτε καταπλάσσειν, οὔτ' ὑπιδεῖν, εἰ μὴ καὶ τομῆς δέοιτο.

17 Ἕλκος ἐν τῇ κεφαλῇ] Vlcus capitis simplex maximè siccari postulat, eoque magis vbi carne nudatum est, aut membrana calluariam tegens læsa aut lacerata, cui certè eadem quæ detecto aut nudato osse remedia adhibenda esse testatur * Galenus. Atque eo nomine hoc libro longè siccior curatio quàm libro de vlceribus requiritur, teste Galeno Comm. 4. in libro de articul. quòd vulnera capitis quæ detecto osse fiunt, hîc ab Hippocrate tractentur. Quibus etiam proprio quodam nomine cephalica à veteribus medicis accommodantur, vt scribit Galenus libr. 3. Comp. pharmac. gener. Eaque curatio est quam Meges Sidonius plurimùm laudabat, vt testatur Galenus libr. 6. Method. & Eudemus in vsum continuum vsurpabat, quaque in Asia se vsurum fuisse pollicetur Ga-

* *Lib. 2. Com. pharm. κῦ πίν.*

A tur Galenus, & ab ea plurimos seruatos egros facetur. Quam ob rem vnus ille dies plurimis Cataplasmatis medicamentis & Cephalicis celebratur, inuictissimè, est quod ** Austa aduersus emplastrum nigrum deferibunt, & quod ad Mithridatem referatur, vel quod Dolleonti tribuitur, vel his empastrum Epigonis dictum. Aut quales arida † Cephalica ex veteribus † Galeno celebrantur, aut quæ propterea quidam ad Sesos [illegible] essent, veteque cephalica dicuntur, ex libro Illyrici erui, earum & lapinorum farina, mucus, tragacantha gummi, bryoniæ & panacis Heracleæ radice, magno vinum [illegible] constant. Quibus ex Auicennæ consilio, myrrha, sarcocolla, sanguis draconis, aliaque huiusmodi detergere & siccare absque morsu nata, adiiciuntur, vt caluariæ medeantur, deinde etiam reliqua ossa carne contegant. Alia verò est curatio quam blandissimam vocat Galenus † †, eaque plærosque vti, Romæque præcipue à multos vsurpari fatetur, quæ superfluum [illegible] est aduersis, quod per medicamenta fomentia, dolores lenientia, ac inflammationes arcentia obtinuatur, quale est rosaceum incipiens, quod describit libr. 2. ᾗ πάν, & lib. 2. de fac. simpl. medicam. "Sic ibidem lib. 10. nihil melius in capite posse inueniri posse, docuit Galenus,

B quàm vt rosaceo probe vtare. Eodem quoq; modo ad capitis affectiones, vbi detecta esset dura membrana sanguinem cohibendum cum rosaceo mero affundebant † (teste Galeno) qui seruatos Romæ eorum quibus periniuria facta capitis esset, nos quoque ab vsu rosacei contra [illegible] sanguinem offensos nouisse scribit. Idem etiam lib. 2. Comp. ᾗ πάν. Cassia cerebri vulnera nudæ oblatum rosaceum, quemadmodum in his quibus caluariæ os exciditur esse fieri consueuit, [illegible] imperfectum adhibitum probat. Sic quoque membranam cerebri vulneratam egregiè conglutinare consuetum [illegible] inspersa, & [illegible] addita insperso ex Archigene sebum, deinde butyro & rosaceo, ac adipe tandem vtrisque admixto, vsum [illegible] & [illegible] Vtrum eiusmodi curatio cum superiori, quæ per valde siccantia medicamenta præstatur plurimùm aduersetur, simplici vulneri non adhibetur, sed doloris & inflammationis præcipuam rationem habet, quibus etiam carnis contusio & membranæ laceratio adiuncta est. Ideoq; blandis huiusmodi medicamentis ad lenientibus, moderatéq; temperatis, aut [illegible] exantiquorum medicorum præscripto. Celsus certè detectam membranam acri aceto respergit, vt siue aliquid sanguinis ex ea

C profluat, coëbeatur, siue intus concretus cruor tenuetur, dissoluatur. Tum medicamentum aliquod ad cephalica, aut mollitum ipsi membranæ imponit. Super id linamento latius quàm vulnus est, eodem medicamento illinito & prædicta lanam succidam aceto tinctam adiicit, ægrum loco tepido collocat, & curandum quotidie vulnus, bis etiam æstate præcipit. Quod si membrana per inflammationem intumuerit, rosam tepidam infundit. Si usque eò tumebit, vt super ossa quoque emineat, eam coercet bene trita lenticula, vel fabis vna comminutis, & cum recenti vel butyro vel adipe anserino mistis [illegible] ex iis [illegible] emollit. At si parum pura membrana videbitur, parem modum [illegible] super inijcit, eiusque contusi sui cassiæ vnum aut alterum linamentum imponit, & super lineola cum medicamento illitum, ea contegit. Vbi plus pura membrana est, eadem ratione medicamento ceratum ex rosaceo adhibet, quod carnem [illegible] præcipiat. Paulus verò aperta caluaria lineolum simplex pro magnitudine vulneris, rosaceo imbutum, membranæ integit, & lanæ flocculum paruum rosaceo similiter [illegible] per dictæ lineolo imponit. Deinde complexum duplex linteolum vino & aceto subactum, aut etiam ipsum [illegible] cum vulnere circumpsit, omnia deinde vt ne membrana putrescat, aut inflammationem vincula. Tertio autem die facta solutione & per spongias detersione, cruentis vulneribus dicata curatione vtitur, aut etiam inflammationem

D arcente, & membranæ pusillum aliquem siccum ex cephalicis inspergit, & vulnus siccantibus nutrit ad carnis generationem vsque. Quòd si membrana inflammatione [illegible] cum rosaceo tepidum, & perfusione ei facta [illegible], aut seminis lini, aut chamæmeli & similium vtitur. Cataplasmatis etiam ex cruda hordeacea farina, & semine lini cum prædicto decocto, & adipe gallinaceo. Iniectionibus quoque per lotium in capite & occipite [illegible] instillando etiam auditoriis meatibus oleum quodam ex his quæ inflammationem arcent. At [illegible] Chirurgi nouæ etiam illidem curationis vestigia inflant, dum detecta membrana rosaceum per se, aut etiam lineolo excepto respergunt, & medicamentum ex ouo vitello, cerebrinis & rosaceo repente temperatum, ad alii quot dies imponunt. Cassia quidem exsiccandi vis facultate mixti & blandi inflammationes arcet, & dolores

E lenendo prohibeat. & quicquid ad suppurationem tendit, pus leniter mouendo, breuiter respergunt & abstergunt, ex nudo cephalicis quibusdam respersis, vlcus auctum, & carnem generant. Quod si vlcus minimè purum fuerit, aut pure se tumidet, linamenta sicca adhibentur, aut magis detergente medicamento vtamur, quod ex farina hordeacea, mulle rosato & vitello ouino constat, adiecto interdum rosaceo, aut horum vice tunda cephalica admiscentur, & super membranam modò rosaceum collectum adiecto rosaceo aspergitur. Tunc etiam vino austero rubro cum rosaceo immisto abstinentium est antiquorum [illegible] aliaque genus lineolum madens & expressum calidam superimponitur. Demum ad emplastra cephalica, aut quod ex betonica in officinis profitetur, vnguentaria dei vulgo dicitur, aut ad cætera eiusdem generis excogitata medicamenta [illegible] quæ vi exsiccante & roborante, ossa [illegible] implent, cicatrice claudant, tandemq; curationem absoluant. Hæc sunt veteris ac recentioris disciplinæ experimenta, in quibus magna medicamentorum copia luxuriant, nidemque curationis scopis adhibitis, ad capitis vulnera & affectiones non [illegible] conuenient. Quòd ad literam attinet, ἀλλ' ὡς ἔστιν lego cum exemplaribus quibusdam manu scriptis.

F

** *Lib. 2. ᾗ πάν.* † *Lib. 5. ᾗ πάν. Cap. 27.*

†† *Lib. 6. Meth.*

† *Ibidem.*

ἀνακατασκευάσεων] Cataplasmata quæ vim suppurandi & emolliendi habent, vlceribus simplicibus sunt inimica. Sola enim vlcus sordidum & putulentum reddunt, cum concoquant & collectam materiam in se vertant, parem etiam elaborent, & vitio quodammodo exhibeant. Sunt alia cataplasmata quæ lenendi ac resoluendi facultatem habent, & vbi à [illegible] est, aut inflammatio, aut tumor metuatur, adhiberi possunt. Eodem quoque modo capitis vlcera quæ medicamentis [illegible] sunt, linamentum curationem immutè requirunt. Pinguia enim & quæ ἁπαλὰ Medicis dicuntur, quia inuncta linamenta adhærent, nodatis [illegible] in capitis [illegible] vtimur, præcipueque capitis, sunt inimica, vt scribit * Galenus. Aliquando [illegible] & linamenta vtimur vbi [illegible] illinitur, & nimius est hæmorrhagiæ, aut vbi vulnus vt pus educatur est ampliandum, vt paulò post scribemus. Sic [illegible] capitis [illegible],

G vbi sanguis fertur, spongia subinde in aceto tincta eum cohibet, occupandumque obductis linamentis prædictis, & caput altius excitandum.

* *Lib. 5. ᾗ πάν.*

δεσμοὶ καὶ ὅλως ἐπιδέσεις] Deligationis vsum aut curationis quæ fit per fasciam in capite retinet. Duo namq; cùm sint deligationis genera, [illegible] vt scribitur ἐν τῷ περὶ ἐπιδέσεων eademq; partim medeatur aut medicaminibus inditum, inuolutis in capite vsus est. Vincula verò partibus adhibentur vt vulneris ora inducta commodiùs [illegible] partim retinant, partim expellant, quales in ossium fractionibus adhibentur, vnde deligatio [illegible] medicaminibus vtilis in capite inutilis est. Eam quoque in [illegible] sit positum, neque fluxioni aut inflammationi sit opportunum, neq; vt cæteris partibus vincula conuenienter adhiberi queant. Ac neq; cùm cataplasmata aut linamenta requirat, deligationem quæ contineat adhibere oportet, nisi vbi inflammationis aut suppurationis causa medicamentis opus sit. Tum enim fasciis aut deligatione opus est, in quibus [illegible] vsus est, ex quibus [illegible] ratio ab antiquis deprehensa est. Galenus etiam lib. 2. Meth. cum de deligationum quam in aliis tradit, tum [illegible] rationem inuenit, capiti adaptari non posse testatur, neq; quod affluxum reprimat, nec quod in aliis partibus [illegible] præstat. Idem, ossis sectionem esse necessariam, quò videlicet detergere & abluere saniem à membrana liceat, post verò cum phlegmones tempus præcerit, omniaq; ad vnguem sunt carnem producere, ac cicatrice claudere.

ὑπὸ μὲν τῶν αἰσθητῶν ἢ τῶν ὀστῶν] Frons cum detecta sit & toto reliquo capite carendum, eademq; vtilitas quæ à capite illæso ferantur, recipiat, fluxionibus ac inflammationibus est opportuna magis, quod venæ [illegible] & [illegible] & [illegible] & finus se componerent. Atque eo nomine remedia inflammationibus dicata recipiendo [illegible] & deligationem. Deinde cùm frons [illegible] capite contineatur, illuc à capite materia transmittitur & confluat, velut à superioribus [illegible] vbi tum [illegible] humorum impetus fertur, vnde & inflammationes & tumores oriuntur.

Sectionem autem postulant capitis & frontis vlcera, vbi os quidem carne nudatum fuerit, aut sub telo noxiam aliquam sensisse videatur. Ipsa verò vlcera vbi non satis idoneam habent longitudinem & latitudinem qua perspici possit nunquid os sub telo malè affectum sit, aut qualemnam noxiam senserit, aut quantum quidem carnis collisum sit, & quantum offensionis os senserit, contraq; num os à telo inuiolatum manserit, nihilque mali senserit, & quanam curatione tum vlcus, tum caro, tum ossis offensio opus habeat. Eiusmodi sanè vlcera sectionem postulant. Atque etiam vbi os quidem carne nudatum fuerit, vlcera autem obliquam quandam cauitatem habeant, abundè cauum incidere oportet, vbi medicamentum, quodcunq; opus fuerit, non facilè peruenire potest. Sed & vlcera orbiculata & admodum caua eiusmodi quoque incidere oportet, vt orbe in longitudinem bifariam diuiso, prout est hominis natura, vlcus longum efficiatur.

[18] Τάμνειν δὲ χρὴ τῶν ἑλκέων τὸν ἐν τῇ κεφαλῇ A
μυρμηκώδεων, καὶ ἐν μετώπῳ, ὅπη ἂν τὸ μὴν ὀστέον ψιλὸν ᾖ
τῆς σαρκὸς, καὶ δοκέῃ τι σῖνος ἔχειν ὑπὸ τοῦ βέλεος. τὰ δὲ
ἕλκεα μὴ ἱκανὰ τὸ μέγεθος τοῦ μήκεος καὶ τοῦ βάθεος,
ἐς τὸ σκέψιν τοῦ ὀστέου εἰ ἢ πέπονθεν ὑπὸ τοῦ βέλεος κακὸν, καὶ ὁποῖόν τι πέπονθεν, καὶ ὅσον ἡ μὴν σὰρξ
πέφλασται. καὶ τὸ ὀστέον ἔχῃ τὸ σῖνος. καὶ ἢν αὖ τε εἰ ἀσινὲς τέ ἐστι τὸ ὀστέον ὑπὸ τοῦ βέλεος, καὶ μηδὲν πέπονθε κακὸν. καὶ ἐς τὴν ἴησιν, οἵης δεῖται ἰητρικῆς τὸ τε ἕλκος, καὶ ἡ σὰρξ. B
καὶ ἡ πάθη τοῦ ὀστέου. τὰ δὴ τοιαῦτα τῶν ἑλκέων τομῆς
δεῖται. αἰ καὶ μὴν ὀστέον ψιλωθῇ τῆς σαρκὸς, ὑποκοιλα-
δὲ ἢ ἐς πλάγιον ὀφείλει ἐπανατέμνειν τὸ κοῖλον, ὅ-
κου μὴ δύχρεὲς τῷ φαρμάκῳ ἀφικέσθαι, ὁκοίῳ ἂν τινι
χρῇ. καὶ τὰ κυκλότερα τῶν ἑλκέων. καὶ ὑποκοιλα ὅτι πολὺ,
καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπανατέμνων ⟨ω⟩ κύκλον διχῇ κατὰ μῆκος, C
ὡς πέφυκεν ἄνθρωπος, μακρὸν ποιέῃ τὸ ἕλκος.

[18] τάμνειν δὲ χρὴ] Hîc agitur de sectione quæ fit per scalpellum, vbi certè incisa plaga ampliatur & vulnus dilatatur. Cuius tria genera facit. Primum vbi os nudatum conspicitur, verisimileque est sub telo vitiatum esse, sed vulnus angustius, quam vt vitij genus pateat, aut curationem per medicamenta recipiat. Alterum vbi vlcus intus cauum est & cauernosum, exitus autem ita angustus, vt neque repurgari, neque intus nutriri per medicamenta possit, ideoq; transuerso ducto scalpello via amplianda est. Tertium est vlcus rotundum & orbiculatum, cuius orbem duabus lineis diuidit, prout est hominis natura, vt vlcus in longum extendatur, eoque modo angulum faciat, ex quo faciliùs carnis initia ducantur, ea impleatur, & callus generetur. Sic libro de vlceribus vlcera orbiculata, aut per totum, aut per circuli dimidium incidere præcipit, pro hominis longitudine, vbi quod hîc scribitur, ὡς πέφυκεν ἄνθρωπος, dicit, κατὰ μῆκος τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Celsus quacunque de causa curatio necessaria sit, si nondum satis cutis patefacta est D
latiùs aperiendum præcipit, donec quicquid læsum est in conspectu sit. Plagam si ex vulnere est, talem necesse haberi qualem acceperimus. Si manu facienda est, eam ferè commodissimam esse, quæ duabus transuersis lineis literæ X figuram acceperit. Paulus etiam cutis sectionem fieri iubet per duas lineas transuersas ad rectos angulos se intersecantes, ad literæ X similitudinem.

ὑποκοιλα ὃ δεῖ πλάγιον] Hîc codicum pluralitatem sequimur, vt vlcera in latus & obliquam quandam habeant cauitatem. Potest & accipi ἐς πλάγιον ὀφείλει ἐπανατέμνειν, quomodo in quibusdam exemplaribus scribitur, vt in latus aut transuersa abundè sectio fiat, quem sensum secutus est Vidius. Cæterùm lubenter lego, κἂν ᾖ τι τοῦ ὀστέου, velut in quibusdam exemplaribus manu scriptis legitur, & ἐρικόσι pro ἀφικέσθαι, vt & ὁκοίου ἂν τινος χρίηται non malè legi posse existimo.

At in capitis sectione cæteræ quidem capitis partes tutò secari possunt, tempus verò & quod adhuc supra est, iuxta venam quæ per tempora fertur, hæc inquam regio secari non debet. Neruorum enim distentione prehenditur qui sectus est. At si sinistra tempora secta fuerint, dextra conuulsio prehendit, sin ad dextra sectio fuerit, sinistra conuelluntur.

[19] Τάμνοντι δὲ κεφαλὴν, τὰ μὲν ἄλλα τῆς κε-
φαλῆς, ἀσφαλείην ἔχει τεμνόμενα. ὁ δὲ κρόταφος, καὶ
ἄνωθεν ἐπὶ τὸν κρόταφον, καὶ τὴν φλέβα, τὴν παρὰ τὸν E
κροτάφου φερομένην, τοῦτο δὲ δὴ χωρίον μὴ τάμνειν.
ἀσπασμὸς γὰρ ὀπισθοτονικὸς ⟨ω⟩ τιμηθέντα. καὶ ἢν μὲν
ἐπ' ἀριστερὰ τμηθῇ κρόταφον, τὰ ὀπίσθια ὁ ἀσπα-
σμὸς ὀπισθοτονικός. ἢν δὲ ὀπὶ τὰ δεξιὰ τμηθῇ κροτάφου, τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ὁ ἀσπασμὸς ὀπισθοτονικός.

[19] Τάμνοντι δὲ κεφαλὴν] Sectio in temporibus, tum cutis, tum ossis, admodum periculosa est, conuulsionemq; accersit, ideoque in incisione cutis caluariam tegentis, à temporibus scalpello abstinet Hippocrates, ob eas causas quas supra adduxit. Ex venis enim iugularibus magna pars post aures fertur & ad tempora tendit, arteriæque καρωτίδες ex magna arteria sub clauicula iuxta asperam arteriam intrò & extra latæ, per ossa temporum vario complexu in cerebrum disperguntur, vnde & metus hæmorrhagiæ impendet. Est & connexio maxillæ inferioris cum capite, quæ iuxta tempora cum musculi temporalis tendine validissimè committitur. Musculus quoque temporalis multum validus ac neruosus in cauitate temporum reconditur, à cerebri tertio & quinto neruorum pari surculos recipiens, propeque ipsum contingens, solo osse eoque infirmissimo, à cerebro ipsiusque membranis diremptus. Iisque ex causis nil mirum est temporum sectiones periculum hæmorrhagiæ, tum conuulsiones, tum delirij, tum febrium, tum resolutionis ac soporis adferre, διότι παντελῶς κακόηθες καὶ κερσώδεις αἱ κροταφίτιδες γίνονται, vt scribit Hippocrates libro de artic. καρώδεες γὰρ εἰ μούνης ἅπτοιτο τῆς ἀλλοιοτάτης τῶν ἐντεινόμενοι φύσιν. Conuulsionis verò metum temporum vulnera adferre testatur Hippocrates in Prorrhetico. ἆρα γε καὶ ἀπὸ κρόταφον ὀστέων διαχωρεόντων ἀσπασμὸν ὀπισθοτόνους; Et in Coacis Præsagiis, ἦσσον αἱ κατὰ κρόταφον ὀστέων διαφορήσεις ἀσπασμώδεες; At conuulsionem ex contraria vulneris parte in temporum sectione ibidem commemorat his verbis, ὁκόσοισι κρόταφος τέμνεται, ἀσπασμὸς ἐκ τῆς ἐναντίων τῇ τομῇ ὀπιγίνεται. Cuius quidem rei causa vt subobscura est, ita magnam habet in re medica quæstionem. Quam etiam minimè explicatu facilem indicauit Hippocrates in Prorrhetico, cùm huius conuulsionis in temporum præcisione causam exquirens, tria posuit ex quibus nata videretur conuulsio, τὸν ἀπὸ τὸ κρόταφον ὀστέων διαχωρίσιν, τὸ πάθος, καὶ τὸ αἱμορραγίαν. Verùm illud certè maximè referri posse videtur, ad partium inter se cognationes & germanas quasdam necessitudines, quas ἀδελφίξιας vocat Hippocrates libro de artic. & plurimæ visuntur in neruorum extensionibus & musculoso genere, adeoque inter se contentientes habent affectiones, vt vno læso alterum compatiatur ac condoleſcat. Sic musculis vnius partis præcisis aut resolutis, alterius partis musculi velut conuulsi in sese colliguntur & contrahuntur. Eodemque modo musculis ab altera maxillæ parte resolutis, sanam partem breuiorem fieri & contrahi, ad eamque læsam sequi velut musculis ad sua initia collectis, scribit Galenus Comment. 3. in librum de artic. Temporum igitur sectio, siue ossis, siue cutis intelligatur, cùm multis de causis suspecta sit, iure optimo ex Hippocratis consilio vitanda est. Etsi vbi fractura ea ossa occuparit, paulatim declinato musculo & ab osse di- H
ducto, vitatis quoque venis & arteriis carotidibus, os extrema parte & superiore, ne cerebrum deorsum excidat, aperire licet. Sic Galenus in fine lib. 6. Meth. med. luculenta fractura in temporis osse longissimè pertinente, syncipitis osse tantùm excisò, hominem sanati restituit. Celsus quoque in hac arte eximius, cutis sectionem ad tempora non penitus refugit, neque hæmorrhagiæ periculum omninò reformidat, cùm scribit. Neque id vitium vllum metum nisi inter musculos, qui tempora continent, adfert, sed ibi quoque nil tutius fit.

A [20] Ὅτ' αὖ οὕτω τάμνης ἕλκος ἐν κεφαλῇ ὀστέων ἕνεκα τῆς σαρκὸς ἐψιλωμένων, ἤλων εἰδέναι εἰ ἢ ἔχει τὸ ὀστέον κακὸν ὑπὸ τοῦ βέλεος. ἢν μὲν οὖν ἔχῃ, τάμνειν χρὴ τὸ μέγεθος τοιοῦτον, ὅσον αὖ δοκῇ αὖτῳ χρῆναι. τάμνοντα δὲ χρὴ ἀναστεῖλαι τὴν σάρκα ἀπὸ τοῦ ὀστέου, ἢ πρὸς τῇ μυΐσκῃ καὶ πρὸς τῷ ὀστέῳ πέφυκεν. ἔπειτα ξαμμοτῶσαι τὸ ἕλκος πολλῷ μοτῷ, ὅτι μὴ αὖ θυρώσαντα τὸ ἕλκος πρέξῃ

B ἐς τὴν ὑστεραίην ξυὺ ἐλαχίστῳ πόνῳ. μοτώσαντα δὲ καταπλάσματι χρῆσθαι ὅτῳ αὖ χρῄσιμον ᾖ τῷ μοτῷ, μάζῃ ἐκ λεπτῶν ἠφίτων, ἐν ὄξει ξαμμάσειν ἢ ἕψειν καὶ γλίσχρῳ ποιέειν ὡς μάλιστα.

Vbi igitur ossium carne nudatorum causa vlcus in capite secatur, vt cognoscas, sub telo os aliquod vitiũ senserit necne, vulnus ea magnitudine superiore parte, quanta opus esse videbitur, secari debet. Cum autẽ inciditur, carnem quæ ossi & membranæ adhæret, ab osse diducere oportet. Tum linamentis vlcus implendum, quæ in posterum diem quàm minimo labore vlcus amplissimum exhibeant. Admotis linamentis, cataplasmate quamdiu linamenta adhibentur vrendum, maza ex tenuissima polenta ex aceto subacta & incocta, vt quàm maximè glutinosa reddatur.

[20] Ὅτ' αὖ οὕτω τάμνης ἕλκος] Celsus. Quacunque autem de causa curatio hæc necessaria est, si nondum satis cutis patefacta est, tutiùs aperienda est, donec quicquid læsum est in conspectu sit. In quo ipso videndum est, ne quid ex ipsa membranali quæ ossa circumcaluariam cingit, super os relinquatur. Siquidem hæc scalpro terebrisve lacerata, vehementes febres cum inflammationibus excitat. Itaq; eam commodius est ex toto ab osse diduci. Paulus vulnere duabus sectionibus ampliato, deinde quatuor angulis in vertice excoriatis, vt os quod perforandum est totum denudetur, siquidem sanguinis eruptio fit, linamenta postea imbuta imponit, sin minus sicca. Caro autem & membrana, quæ per ligamenta & fibras ossi & membranæ cerebrum tegenti adhæret, specillo buxeo aut osseo diducitur, & ab osse sustollitur. Alioqui ea dilaniata hæmorrhagiæ metum iniicit, ideoq; linamentis vlcus impleri præcipit, tum vt sanguis cohibeatur, tum vt vulnus amplietur. Quam in rem medicamenta ex albumine oui, bolo Armena, & puluere myttillorum ac rosarum chirurgi comparant. Eo quoq; nomine hic cataplasmata quæ siccent & reprimant adhibentur, ex farina hordei tosti aceto subacta & incocta, sic vt maxime adhæreat & emplastica fiat (quam hic mazam vocat) quò magis fluentem sanguinem cohibeat, nonnihilq; doloris leniat, & inflammationem propellat. Est enim μάζα Hippocrati, vt testatur Erotianus, σύγκριμα ἐξ ἀλφίτων ἢ ἀνόμφων, ποτὲ μὲ μὴ ὀξυμέλιτος, ποτὲ δὲ μὴ ὀξυκράτου ἢ ὑδρομέλιτος, ἢ μετ' ὕδατος.

[21] Τῇ δ' ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπειδὴ ἐξέλῃς μοτόν, καὶ ἴδῃς τὸ ὀστέον ὅ, τι πέπονθεν, ἐὰν μή σοι καταφανὴς ᾖ ἡ τρῶσις, ὁποίη τίς ἐστιν ἐν τῷ ὀστέῳ. μὴ δὲ ξαγινώσκῃς εἰ τε τι ἔχει τὸ ὀστέον κακὸν ἐν ἑαυτῷ, ἢ καὶ οὐκ ἔχει. τὸ δὲ βέλος δοκῇ ἀφικέσθαι ἐς τὸ ὀστέον καὶ συνάσσειν. ἐπιξυστέον χρὴ τοῦ ξυσῆσι καὶ τῇ βαθυσκαφέϊ καὶ τῇ μήκεϊ τοῦ αὐλοφθόου ὡς πέφυκεν. καὶ αὖτις εἰ ἢ καφσιν τὸ ὀστέον τῶν ῥηξέων ἕνεκα τῶν ἀφανέων ἰδεῖν, καὶ τῆς φλάσιος ἕνεκα τῆς ἀφανέος τῆς οὐκ ἐσφλωμένης εἶσω οὐκ ἢ φύσιος

D E ἢ κεφαλῆς τὸ ἀληθὲς ὀστέον. ἀξελέγχει γὰρ ἡ ξύσις μᾶλλον, ἢν μὴ καὶ ἄλλως καταφανέες ἐῶσιν αὖται αἱ πάθαι ὅσαι ἐν τῷ ὀστέῳ τῷ βέλεος. καὶ ἢν ἕδρην ἴδῃς ἐν τῷ ὀστέῳ τῷ βέλεος, ἐπιξυστέον χρὴ αὐτοῦ τε τοῦ ἕδρου τῷ βέλεος, καὶ τὰ περιέχοντα αὐτοῦ ὀστέα, μὴ πολλάκις τῇ ἕδρῃ περιξήνηται ῥῆξις, καὶ φλάσις, ἢ μοίνη φλάσις. ἔστι δὲ λανθάνη ἃ καταφανέα ἐόντα.

Postridie exemptis linamentis vbi os affectum conspexeris, si cuiusmodi plaga in osse fuerit non sit tibi conspicua, neque diiudices os mali aliquid in se receperit, necne, telum autem ad os peruenisse ipsumque offendisse videatur, id scalpro rasorio in altitudinem & longitudinem, prout ex hominis natura, radendum est, atque etiam si transuersum os fuerit, ob rimas quæ in conspectum non veniunt, aut collisionem non apparentem, vbi os medium non defederit, neque sua natura ab altero capitis osse intrò recesserit. Vbi nanque os deraseris, magis deprehendes ossis ex telo affectiones, si alioqui in conspectum non venerint. Ac si teli vestigium in osse conspiciatur, ipsum quoque eradendum est, tum circum ambientia ossa, ne cum sæpè ad teli vestigium fissum & collisum, aut collisum tantum accedat, ea postea lateant neque in conspectum veniant.

F [21] Ἢ αὖτις εἰ ἢ καφσιν] Hæc verba indicant non solum os in longitudinem & altitudinem scalpro deradendum, sed etiam obliquum & transuersum, vbi os fissum est & collisum, neque ossis vitium satis conspectui patet. Has enim ossis excauationes antea plærunque latere scripsit. Est autem ξυσὴρ scalpellus rasorius, quo in explorando ossis vitio vtitur Hippocrates. † Galenus ξυσῆρας στενοὺς simplici fracturæ adhibet, & scalpellos angustos multorum generum accommodatos requirit, donec ad angustissimos deueniat. Iis quoque in simplici fractura vtitur †† Paulus. Et Celsus in rima non satis manifesta, inductum super os atramentum sutorium scalpro deradendum suadet, quod etiam postea fieri præcipit Hippocrates. Hunc autem locum valde certè obscurum aliter sumpsit Caluus. Et certè non malè sic mihi constare posse videtur, etti acutissimas doctissimorum virorum coniecturas hic non improbo.

† *Lib. 6. Meth.*

†† *Lib. 6. cap. 90.*

G καὶ τῆς φλάσιος ἕνεκα] Hoc est, vbi collisum non apparet, neque ita collisum os est vt medium os desidat, aut intrò à suo statu & altero capitis osse recedat. Sic enim collisum, cùm intrò deprimatur, volsellis forficibus, forcipibus & vectibus, non radula, indiget.

ἀξελέγχει γὰρ ἡ ξύσις μᾶλλον] Os vitiatum aridum fit & colorem immutet necesse est. Et in eradendo eousque perseuerandum donec ossis vitium detegatur, aut color pristinus redeat, aut iam aliquid cruoris se prodat, quæ integritatis nota est, vt scribit Celsus.

ἢν δὲ ἕδρην ἴδῃς ἐν τῷ ὀστέῳ] Vbi teli vestigium in osse impressum relinquitur, scalpri duplex vsus incidit, vt & fissum & collisum, aut collisum tantùm (quæ plerunque ad sedem accedunt) deregantur, aut asperitas ossis, quæ quibusdam velut aculeis pungentibus dolores mouet, & medicamentorum vsum impedit, tollatur. Circumradendæ igitur læuandæque sunt oræ, & os quoque totum læuandum, vt sine noxa postea caro increscat, quæ aspero osse innascens, protinus non sanitatem, sed nouos dolores mouet.

[22] Ἐπειδὴ δὲ ξύσῃς τὸ ὀστέον τῷ ξυσῆρι, ἢν μὲν δοκῇ ἐς τρῖσιν ἀφίκειν ἡ τρῶσις τοῦ ὀστέου, τρίειν χρὴ καὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας μὴ ὑπερβάλλειν ἀπείρονα, ἀλλ' ἐν τούτῃσι τρίειν, ὅπως τε καὶ τῆς θερμῆς ὥρης, ἢν ἐξ ἀρχῆς λαμβάνῃς

Postquam autem os scalpro eraseris, si quidem ossis vulnus ad sectionem tendere videatur, intra triduum ad sectionem veniendum, nequo id spatium citra sectionem superandum, idque præcipuè si calida anni tempestate ab initio curationem

fuſceperis. At ſi os quidem fiſſum ſuſpiceris, aut colliſum, aut vtrunq; ex vulnerati ſermonibus de vulneris magnitudine coniecturam faciens, quod à robuſto vulnus illatũ ſit, ſi alter ab altero vulneratus fuerit, quodq; telum quo vulnus eſt inflictum ex eorum eſt genere quę noxam inferunt, tũm quia æger vertigine correptus fuerit, aut tenebræ oculis offuſæ, aut alto ſopore detentus conciderit. Quæ quidem vbi inciderint, niſi dignoſcas osne fiſſum ſit aut colliſum, aut vtroque modo vitiatũm, neque alia ratione conſpicere liceat: ſuper os atramentum ſcriptorium medicamento aliquo nigro liquato maceratum inducendum, vlcuſq; ſubiecto linteo oleo madefacto, deinde cataplaſmate ex maza impoſito deligãdum, poſtridie verò vlcere reſoluto ac repurgato os deradendum. Et ſi integrum non fuerit, ſed fiſſum & colliſum, reliquum quidem os eraſum album erit. At fiſſum & colliſum, in ſe medicamentum nigrum dilatum recipiens, reliquo oſſe albo exiſtente, nigrũ conſpicietur. Verùm iterum rimam ipſam in conſpectum venientem altè radere oportet. Ac ſi quidem radendo rimam eiuſmodi nigram viſam exemeris & deleueris, colliſum quidem os plus aut minùs fuit, ex quo rimam accepit quam ſcalper raſorius deleuit. At rima deleta res minùs terret minuſq; negotij exhibet. Vbi vero altiùs deſcendit, neq; radendo eximi poteſt, in hoc caſu ad ſectionem deueniendum eſt. Cæterùm ſectione vtentem in reliquo ad vlceris curationẽ intentum eſſe oportet, cauendumque eſt ne os à malè curata carne aliquid vitij contrahat. Os enim ſectionem expertum, & alioqui nudatum, integrum tamen, aut quod à telo offenſionẽ accepit, ſed integrũ videtur, magis periclitatur ne purulentũ euadat, quamuis id aliàs futurum non ſit, tum ſi caro os ambiens malè curetur, tum inflammationem concipiat, & conſtricta ſit. Igneum enim euadit multoq; ardore redundat, ſaneq; os ipſum ex ſuperiectis carnibus calorem, incendium, perturbationem, pulſum, cæteraq; vitia quibus caro vexatur, in ſe inducit, ex hiſque hoc modo purulentum euadit.

τὸ ῥῆμα. ὧν δὲ ἐπιπολάσης μὲν τὸ ὀστέον ἐρρωγμένον, A
ἢ πεφλασμένον, ἢ ἀμφότερα ταῦτα, τεκμηριούμενος
ὅτι ἰσχυρῶς πέπτωκεν ἐκ τῶν λόγων τοῦ τρωματίου.
καὶ ὅτι ὑπὸ ἰσχυροῦ τοῦ τρώσαντος, ὡς ἕτερος ὑφ' ἑ-
τέρου τρωθῇ. καὶ τὸ βέλος ὅτῳ ἐτρώθη, ὅτι τῶν κα-
κοήθων βελέων ὦν. ἔστιν ὧν καὶ ἄνθρωπον ὅτι δίνος
τε ἔλαβεν, καὶ σκότος, καὶ σκαφώδη κατέπεσεν.
τούτων δὲ οὕτω γινομένων, ὡς μὴ διαγινώσκῃς εἰ ἐρ- B
ρωγε τὸ ὀστέον, ἢ πέφλασται, ἢ καὶ ἀμφότερα ταῦτα, μήτε
ἄλλως ὁρῶν, δεῖ δηλονότι τὸ ὀστέον τήκειν τῷ μελάνατον
διδόντα τῷ μέλανι φαρμάκῳ τῷ τηκομένῳ. τὸ τε
ἕλκος ὑποτείνας ὀθονίον ἐλαίῳ τέγξας, εἶτα καθα-
τώλασιν τῇ μάζῃ ἐπιδήσας. τῇ δ' ὑστεραίῃ, ἀπο-
λύσας καὶ σκαφίδας τὸ ἕλκος ὑπιζύσας. καὶ ὡς μὴ ἢ
ὑγιές, ἀλλ' ἐρρωγὸς καὶ πεφλασμένον ἢ, τὸ μὲν ἄλ- C
λο ἔσται ὀστέον λευκὸν ξυόμενον. ἡ δὲ ῥωγμὴ καὶ ἡ
φλάσις καλαχίνης τοῦ φαρμάκου δεχομένη τὸ φαρ-
μακον ἐς ἑωυτὴν μέλαν ἔσται, ἔσται μέλαινα, ἐν λευ-
κῷ τῷ ὀστέῳ τῷ ἄλλῳ, ἀλλὰ χρὴ αὐτὴν τὴν ῥωγμὴν
ταύτην φανῆσαι, ὑπιζέειν χρὴ βάθος· καὶ ὡς μὴν ὑπι-
ζύων τὴν ῥωγμὴν ταύτην φανῆσαι μέλαιναν ἐξέλης D
καὶ ἀφανέα ποιήσῃς, φλάσις μὲν γεγένηται τοῦ ὀστέου
ἢ μᾶλλον ἢ ἧσσον, ἥλις μὲν ἔρρηξε καὶ τὴν ῥωγμὴν τὴν
ἀφανισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ξυσῆρος. ἧσσον δὲ φοβερὸν
καὶ ἧσσον αἱ φλέγματα ἀπ' αὐτῆς ἧκιστ' ἀφανισθείσης τῆς
ῥωγμῆς. ὡς δὲ καλὰ βάθος ἢ καὶ μὴ ἐθέλῃ ἐξιέναι
ὑπιζυομένη, ἀφίκει ἐς φρένας ἡ τοιαύτη ξυμφορή. ἀλλὰ
χρὴ φρόνιμα τὰ λοιπὰ ἰητρεύειν τὸ ἕλκος. φυλάσσε- E
σθαι δὲ χρὴ ὅπως μή τι κακὸν ἀπολαύσῃ τὸ ὀστέον ἀπὸ
τῆς σαρκός, ὡς κακῶς ἰητρεύσηται. ὀστέου γὰρ καὶ πε-
φρισιμένου, καὶ ἄλλως ἐφιλωμένου, ὑγιὴς δὲ ἐόντι, καὶ
ἔχοντί τι σῖτος ὑπὸ τοῦ βέλεος, δοκέουσι δὲ ὑγιὴς εἶ,
κίνδυνός ἐστι μᾶλλον ὑπόπυον γενέσθαι· ὡς καὶ ἄλ-
λως μὴ ὑέλλῃ, ὡς καὶ ἡ σὰρξ ἡ περιέρχουσα τὸ ὀστέον
κακῶς ἠρεθισμένη, καὶ φλεγμαίνη, καὶ περιστοιχίζη. πυρετώδεες γὰρ γίνονται, καὶ πολλοῦ φλεγμοῦ πλέον. καὶ δὴ τὸ ὀστέον ὑπὸ F
τῶν περιεχουσῶν σαρκέων ἐσίεσθαι τε καὶ φλεγμαίνειν, καὶ ἄσηδον ἐμποιεῖν καὶ σφυγμόν. καὶ ὅσα σὰρξ ἡ σὰρξ ἔχει κακὰ ὑπ'
ἑωυτῆς, ἢ ὑπ' ἄλλων ὧδε ὑπόπυον γίνεται.

[22] ἐπιδεῖν τῇ ξύσῃς τὸ ὀστέον] In omni fiſſo fractóve oſſe protinus antiquiores medici ad ferramenta veniebant, quibus id excideret. Sed multò melius eſſe ante emplaſtra experiri, quæ caluariæ cauſa componuntur, & glutinant, ſiccant, & carnem gignunt, ſcribit Celſus, in eaque curatione ad diem quintum perſeuerandum, vbi caruncula increſcere cœperit, & febricula aut ſoluta erit aut leuior, & cupiditas cibi reuerterit, ſatiſque ſomni accedet. Qua ratione ſæpè rimæ callo quodam implentur, eſtque ea oſſis velut cicatrix, & latiùs fracta oſſa ſi quæ inter ſe non cohærebant, eodem callo glutinantur, eſtque aliquantò melius velamentum cerebro, quàm caro quæ exciſo oſſe increſcit. Si verò ſub prima curatione febris intenditur, breueſque ſomni & iidem per ſomnia tumultuoſi ſunt, vlcus madet, neq; alitur, & in cerui cibus glandulæ oriuntur, tum demum ad manum ſcalprumque veniendum eſt. In eaque curatione veteres perſeueraſſe eſt credibile, cùm cephalica multa emplaſtra in fracturis quæ ad laminam vſque peruenirent, ad oſſa glutinanda & callo firmanda, ſuis ſcriptis celebrarent, qualia ex Aſclepiade aliiſque multis deſcribuntur Galeno libr. 2. comp. pharm. κῆ ῥώμ. Hanc quoque curandi rationem ſecuti ſunt quidam recentiores Chirurgi, vt Lanfrancus, & Theodoricus, qui ad eam rem potionibus etiam vulnerariis ſe vſum profitetur. Sed eam velut lubricam & periculi pleniſſimam reiicit Vidus Cauliacenſis, inter recentes Chirurgos non ignobilis author. Etſi in leui nec altiùs procedente caluariæ fractura aut rima rectè poſſumus emplaſtris cephalicis eſſe contenti, neq; ad ſectionem veniendum ſit, quod etiam paulò poſt innuere videtur Hippocrates. Verùm vbi ſectio eſt neceſſaria, intra triduum ad ſectionem oſſis deueniendum cenſet Hippocrates, idque æſtate præſertim. Paulus quoque æſtate ante ſeptimum diem, hyeme ante decimum quartum, omninò oſſis ablationem conſulit, ante quàm hic enumerata ſymptomata inualeſcant.

δεῖ δηλονότι τὸ ὀστέον Hic locus aſteriſco ſubnotatus vitium ſubolet, & mendoſus apparet, aliquidque deſiderari videtur, vt ἐγχέειν, aut ὑπιδεῖν, aut quid ſimile, aut certè quemadmodum ſcripſimus legi debet, τὸ μελάνατον autem atramentum ſcriptorium ſumi poteſt, quo eam in rem vtitur Celſus & Paulus. Nigrum autem aliquod medicamentum liquidum, vt hoc loco, requirit Paulus, quò faciliùs rimam ſubeat & imbibatur. Atque hic videtur eſſe locus quem indicat in Exegeſi Galenus, cum μέλαν φαρμακον exponens ſcribit, τοῦτο πῶς σκιάζεται ἐν τῷ περὶ ἑλκῶν αὐτὸς ἐδίδαξεν, vt mihi hic conceptis verbis medicamentum iſtud nigrum cuius etiam bis fit mentio, non leui coniectura intelligendum videatur, quod etiam non temerè expreſſit Paulus. Etſi huius medicamenti incerta eſt & indefinita præparatio, nec ſatis libello de Vlceribus expreſſa, vt eo nomine non admodum integer libellus ille videatur, aut aliquod ex his medicamentis quæ illic deſcribuntur ſumendum ſit, aut caricum, aut aliud quoddam. Deſcribitur tamen μέλαν φάρμακον aliud in Nothis quæ libr. 1. περὶ γυναικείων adſcripta ſunt. Linteum verò oleo imbutum ſubtenditur, vt do-

A vt dolorem leniat, cataplasmaq; ex tenui polenta diluta imponitur, ad inflammationem arcendam. Neque certè me latet quid doctissimis vitis de hoc loco videatur, quorum iudicium non possum non vehementer probare in tam celebrato loco refutando. Sed tamen temerariam medicamenti nigri scriptionem non satis mihi persuadere possum, cum eam diserrimis verbis concepisse Galenus, & ex hoc loco in Exegesi expresserit.

ἀλλὰ χρὴ αὐτῷ πιὸ ῥωγμῶ] Vbi fissura nigra apparet, inquit Paulus, in radendo perseverare oportet, donec fissuræ signum obsolescat. At si ad membranam vsque fissura tendit, à radendo abstinendum, & ad dignotionem veniendum, num ab osse discesserit membrana, aut affixa adhæreat. Intelligit autem rimam nigredinem ostentantem & nigram apparentem, quod indicant exemplaria quædam manu scripta, quæ φαινῆσαι μέλαιναν etiam hîc legunt.

πιὸ ῥωγμῶ παύτῳ φανῆσαι μέλαιναν] Eiusmodi rimam in conspectum venientem vocat, quæ nigra apparet, quam quidem rursum altè radere iubet vt scalpro eximatur aut deleatur, itaque dispareat neque amplius in conspectum veniat. Iterum autem radere iubet, quia fissuræ collisum adiungatur, ideoque os totum radendum donec album appareat, deinde radenda rima est quæ nigra conspicitur, donec fissuræ signum deleatur & a conspectu eximatur, quam ἀφανίσαι & ἀφανισθῆναι vocat. Quæ si tam alte infedit vt ad membranam pertingat, ad sectionem veniendum.

B

ἀλλὰ χρὴ σφίσαντα] Adhibita sectione ossis ad reliquam vlceris curationem attentum esse conuenit, vt cauitas vlceris impleatur, & aridis cephalicis vlcus nutriatur, deinde impleatur & glutinetur. Interim tamen accuratè animaduertendum, ne quid inflammationis aut nouæ iniuriæ subnascatur, & si quid collisum fuit, vt ad suppurationem tendat. Quod fiet adhibita totius corporis ratione & partis affectæ natura in considerationem adducta. In medicamentis enim quæ fractæ calui æ adhibentur, ossis natura spectanda est. Caluaria namque media sui parte, & in diploe antrosa est, spongiosa & mollis, ideoq; neq; tam valida siccantia perferit, quam quæ in summitate est ossis & in superficie durior conspicitur.

πυρετάδες γὰρ γίνει] Sic libro de Fract. πυρετάδες ἕλκος ἢ σφυγμώδες ex inflammatione, quæ ex praua deligatione & nimia compressione oritur, dicitur, & libro de Vlceribus πυρετάδες ἕλκος ἢ συγκαίειν ἐγγίνεσθαι, vbi ex inflammatione suppuratio oritur, πυρετάδες autem pro πυώδεις dici testatur † Galenus. Vbi igitur superposita caro per medicamenta non satis desiccantia malè curatur, aut praua deligandi ratione constringitur, os vitiat & igneum reddit ac incendi sum. Inflammationem enim & perturbationem quandam ac pulsationem in sese concipit, cæteriſque malis quibus caro vexatur. Purulentum namque euadit & abscessionem facit, vt patet ex aphor. 79. lib. 7. & libro de Fract. ἀνεσμὸς autem hic σκλήρωσιν aut φλόγωσιν, ardorem ac flammam significat. Pulsatio autem interna in ossibus per inflammationes sentitur, siue per ambientem membranam, siue per venas per os pertingentes contingat, siue propter commotum spiritum & aërem cauernis ossium conclusum, ex quo agitatione quadam & perturbatione concuti videtur, quam ἄρασσον hoc loco vocat. Erotianus ἄρασσον, παραχώρησιν τῆς σάρκος exponit. Libro verò de ratione victus in morb. ac. eam turbationem significat quæ fit in ventriculo, dum diuersæ facultatis cibi concoquuntur, τὴν ἐν τῇ κοιλίᾳ ταραχὴν explicat Galenus. Pulsatio autem internaque agitatio velut manifestè sentitur in dolore dentium, sic & in osse per inflammationem inesse dicitur, certissimumq; C D ossis vitiati indicium Hippocrati dicitur ossis interna pulsatio. Hîc autem quædam exemplaria manu scripta, ἢ ἄρασσον ὑπαπτῆς ἢ τρυγῶν omittunt, vt & Asulanum, quæ secutus est Cornarius.

† *Com. in lib. de Fract.*

Vitiosa autem est vlceris caro humida & nimia vligine marcescens, idque longo tempore repurgari. Sed quàm celerrimè quidem vlcus ad suppurationem adducere oportet. Hac enim ratione vlcus ambientes partes minimè inflammatione vexabuntur, ipsumque purum citissimè euadet. A telo namque tum concisas, tum collisas carnes, in pus verti ac tabescere necesse est. At vbi repurgatum vlcus fuerit, siccius euadat oportet. Sic enim citissimè sanescet, & caro sicca minimeque humida succrescet, neque hoc pacto in vlcere caro modum excedet. Eadem quoque est ratio membranæ cerebrum ambientis. Ea enim protinus osse fecto & exempto denudata, quàm citissimè purgari & siccari debet, ne si diutius madescat, tum nimia vligine marcescat, tum in tumorem assurgat. His enim ita se habentibus, periculum est ne ipsa putrescat.

[23] Καχὴν δὲ καὶ ὑγρὸν τε εἶναι τὴν σάρκα ὑπὸ τοῦ ἕλκει, καὶ μυδῶσθαι. καὶ ὅτι πολλὴν χρόνον καθαίρεσθαι. ἀλλὰ χρὴ ὡς τάχιστα ποιῆσαι τὸ ἕλκος ὡς τάχιστα. οὕτω γὰρ αἱ ἥκιστα φλεγμαίνουσαι τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος, καὶ τάχιστα καθαρὸν εἴη. ἀνάγκη γὰρ ἔχει τὰς σάρκας τὰς κοπείσας καὶ φλασθείσας ὑπὸ τοῦ βέλεος ὑποπύους γλυφίδας ἐκτακῆναι. ἐπὴν δὲ καθαρθῇ, ξηρότερον χρὴ γίγνεσθαι τὸ ἕλκος. οὕτω γὰρ αἱ τάχιστα ὑγιεῖς γίνοιτο ξηρᾶς σαρκὸς βλαστούσης καὶ μὴ ὑγρᾶς. καὶ οὕτως ὀλίγη αἱ ὑπερσαρκίσει τὸ ἕλκος. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ὑπὲρ τῆς μήνιγγος τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον. ἐπὶ γὰρ αὐτῆς ἐκτεμόντα τὸ ὀστέον καὶ ἀφελόντα ἀπὸ τῆς μήνιγγος ψιλώσας, αὐτὴν καθαρὴν χρὴ ποιῆσαι ὡς τάχιστα καὶ ξηρήν. ὡς μὴ ὅτι πολὺν χρόνον ἐοῦσα μυδήσῃ τε καὶ ἐξαίρηται. τούτων γὰρ οὕτω γινομένων, σαπῆναι αὐτὴν κίνδυνος.

[23] ἀλλὰ χρὴ ὀξύπυον Eadem ferè libro de Vlceribus scripta sunt, vbi & hunc locum adduximus.

ὁ δ' αὐτὸς λόγος] Exempto caluariæ osse & detecta membrana quæ cerebrum ambit, protinus siccantia exhibenda sunt, & membrana repurganda, sanieque aut cruore abstergenda, antequam certa phlegmone occupet. Quam curandi rationem ex Erasistrato & Megete Sidonio exceptam probat Galenus lib. 6. Meth. med. qua illico nudatæ membranæ veluti murrat siccantia medicamenta, quanta ex cephalicis emplastris permulta, & quod Isis proprie vocatur, imponebantur. Eamque Curationem à Critone fuisse celebratam satis constat, vt paulo antea probauimus. At si doloris aut inflammationis metus est, ad lenientia veniendum, deinde decutria & detergentia. Ideoque Galenus & Paulus primis diebus rosaceum tepidum sæpè affusum, aut omni lana linteaue imposita prius; tum ad medicamenta cephalica & pulueres exiccantes deueniunt. Quam curationem ἀσπασμίαν ἢ παρηγορικωτάτην vocat Galenus, quod blanda sit ac leniendo dolori maximeque ægri voluptati subseruiat. In quo egregiè animaduertendum ne in leui huiusmodi ac miti curatione nimia mora fiat, sed statim post tertium diem (vt consulit Paulus) cruentis vulneribus dicatis medicamentis vtamur, & facta per spongias detersione, puluillum aliquem ex cephalicis aridis membranæ inspergamus, & vulnus siccantibus nutriamus, ne si longiore tempore membrana huiusmodi sanie madeat, inflammationē contrahat, putrifica vligine vrgeatur, nimioque humore marcescat, fluxa & flaccida reddatur, atque intumescat, tandemque computrescat. Atque hîc est horum verborum sensus, quæ quidem omnibus in codicibus vitiosè scribuntur. Sic enim mihi legenda videntur. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ὑπὲρ τῆς μήνιγγος τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον. ἐπὶ γὰρ αὐτῆς ἐκτεμόντα τὸ ὀστέον καὶ ἀφελόντα ἀπὸ τῆς μήνιγγος ψιλώσας, αὐτὴν καθαρὴν χρὴ ποιῆσαι ὡς τάχιστα καὶ ξηρήν. ὡς μὴ ὅτι πολὺν χρόνον ἐοῦσα μυδήσῃ τε καὶ ἐξαίρηται. Quanquam non ingratiis amplector post has nostras lucubrationes doctiss. Scaligeri lectionem ἀλλὰν μυδήσῃ τε καὶ ἐξαίρηται, qui etiam rectè ψιλώσας legit.

E F G

[24] Ὀστέον δ' ὅ, τι δὴ ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὀστέου ἕλκεος ἐν κεφαλῇ γλυφίδα τε ἐοῦσαν τοῦ βέλεος ἐν ᾧ ὀστέῳ. ἢ ἄλλως ὅτι πῃ λύσῃ ψιλωθέντος τοῦ ὀστέου, ἀφίσταται ὅτι πολὺ ἔξαιμον γινόμενον. αἰσχήνεται] γὰρ τὸ αἷμα ἐκ τοῦ ὀστέου ὑπό τε τοῦ χρόνου καὶ ὑπὸ φαρμάκων τῶν

At verò in capitis vulnere os quod ab alio quouis osse absessurum est, siue reli vestigium in osse relictum sit, siue alioqui os plurimùm nudatum sit, plærumque abscedit, vbi exangue redditum fuerit. Resiccatur enim sanguis in osse tempore, & sub plurimis

H

medicamentis. Abſcedet autem celerrimè, ſi quis quàm citiſſimè repurgato vlcere; in reliquo, tum vlcus, tum os ſiccet, idque plùs aut minùs. Quod enim citiſſimè reſiccatum eſt, & in teſtulam abiit ideo ab alio oſſe vitam & ſanguinem habente potiſſimùm abſoluitur, & cùm exangue & ſiccum reddatur, ab eo quod vitam & ſanguinem habet valde abſcedit.

πλείσων. Ταχίσα δ' αὖ ἀποσαίη, εἰ λις τὸ ἕλκος ὡς ταχίσα καθήρας ξηράνοι) λοιπὸν ὅτε ἕλκος καὶ τὸ ὀστέον. καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἧσσον. τὸ γὰρ ταχίσα ἀποξηρανθὲν καὶ ἀποστρακὸς, οὐκοῦτω μάλιστα ἀφίεται ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὀστέου τοῦ ὑγροῦ τε καὶ ζωντος αὐτέου, ἐξαιμόν τε γινόμενον καὶ ξηρὸν τῷ αἵματι καὶ ζωνλι μάλα ἀφίσαται. A

24 ἢ ἀποστρακὸς] ἀποστρακὶς ὀστέον os in teſtulam abiens ac verſum dicitur, quodq; teſtula ſua ac ſquama ab integro oſſe dimittitur. Quod præſtatur medicamentis exſiccantibus & aridis cephalicis, quæ non ſolùm capitis oſſibus nudatis eximiè conferunt, ſed etiam aliarum partium vt ſcribit † Galenus. Hæc verò quæ abundè exſiccant, nudatis oſſibus optimè conueniunt, eaq; velut exucca, ſanguine exhauſta, & tanquam emortua, ab alio oſſe quod vitam habet & ſanguinem, promptè diſcedere faciunt. Quorum certè latiſſima differentia eſt, cum non omnibus æquè ſiccantia conueniant, ſed quæ ſicciora ſunt natura magis ſiccantia poſtulent, & vt os carne magis ſiccari, it rex oſſibus aliud alio ſiccciora medicamenta poſtulat, ideoq; hic plùs aut minùs additur. At verò non poſſum non valde probare doctiſſimi Scaligeri acumen, qui hic ἀποστρακὸς pro ἀφιστακὸς Ionice legit, pro oſſe quod abſceſſionem fecit. Sed certe τῷ αἱαίμων καὶ ζωντος μάλα ἀφίσαται hîc legere malim, & ſi facilè his verbis ſenſus carere poteſt. B

† *Lib.* 8. *Comp. pharm. gener.*

Oſſa quæ à ſuo naturali ſtatu recedunt & media deſidunt, fracta aut latè admodum præciſa, hæc minùs habent periculi vbi membrana integra fuerit, quæque rimis pluribus & latioribus intus fracta ſunt, minùs etiam periculo ſunt obnoxia, & faciliùs eximuntur neque horum quicquam ſectione indiget, neque cum periculo oſſa auferre tentandum priùs quàm ſponte ſurſum cedant. Surſum autem os educi priore laxato & carne ſubnaſcente eſt conſentaneum, quæ ex oſſis meditullio, vbi oſſa inter ſe connectuntur, & ab eo quod ſanum eſt ſuccreſcit, ſi ſuperior tantùm oſſis pars corrupta ſit. Hac verò ratione tum caro celerrimè ſuccreſcet & pullulabit, tum oſſa ſurſum educentur, ſi quis vlcus quàm citiſſimè in pus mutatum repurget. Quòd ſi os totum vtraque ex parte tam ſuperiore quàm inferiore deorſum ad membranam inſederit, ſub eadem curatione & vlcus citiſſimè ſaneſcet, & oſſa deorſum inſidentia celerrimè ſurſum educentur.

25 Ὅσα δὲ τῶν ὀστέων ἐσφλᾶται ἔσω, ἢν τῆς φύσιος τῆς ἑωυτῶν καταῤῥαγῆ τε καὶ ἀμαχητέη πάμυ βυρέα, ἀκινδυνότερα ταῦτα γίνεται. ἐστὶν ἢ μείων ξυγὴς ἢ. καὶ τὰ πλέοσι ῥωγμῆσιν ἐσκαταῤῥαγέα καὶ βυρυτέρησιν, ἧσσον ἀκινδυνότερα καὶ βυμπρέσχερα ἐς τὸ ἀφαίρεσιν γίνεται. καὶ ἥκιστα χρὴ περιεῖν τῶν τοιούτων ὀδέν. ἥκιστα δὲ κινδυνεύειν τὰ ὀστέα πειρώμενον ἀφαιρέειν, πρὶν ἢ αὐτόματα ἐπαμῆ. Εἰκὸς πρόσω γὰρ ἰόντα. ἐπαμέρχεται δὲ τῆς σαρκὸς ὑποφυομένης. ὑποφύεται γὰρ ὀκ ἐκ διπλόης τοῦ ὀστέου καὶ ὀκ ἐκ τοῦ ὑγιέος, ἀλλ' ἢ ἄνωθεν μοῖρα τοῦ ὀστέου μοίνη σφακελίσῃ. οὕτω δ' ἂν ταχίστα ἥκιστα σὰρξ ὑποφύοιτο ἐς βλαστάνοι, καὶ τὰ ὀστέα ἐπαμοῖ, εἰ λις τὸ ἕλκος ὡς ταχίστα καθαρὸν ποιήσας καθαρὸν ποιήσηται. καὶ ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὀστέου ἄμφω αἱ μοῖραι ἐσφλαθῶσιν ἔσω ἐς τὸ μεσόγαια, ἥ τε ἄνω μοίρη τοῦ ὀστέου καὶ ἡ κάτω, ἐπιτιθοῦσι ὡσαύτως ὁ ἕλκος ὑγιὲς ταχίστα ἔσται. καὶ τὰ ὀστέα ταχίστα ἐπαμῆσιν ταὶ ἐσφλαθέντα ἔσω. C D E

25 ὁκόσα δὲ ἡμιὀστέων] Caluariæ oſſa quò magis abrupta ſunt & præciſa, eò minoris periculi plena ſunt, dummodo membrana cerebrum ambiens inuiolata permaneat, tum quòd nulla ſectione opus eſt, & ſaniei facilè exitus patet, tum quòd oſſa facilè & ſine vlla vi educuntur, nihilque intus latet quod medico exhibere negotium poſſit. Sic quoque magna vulnera paruis plærunque tutiora euadunt. Quod etiam his verbis teſtatur Hippocrates lib. de artic. πολλὰ δὲ ἄλλα ἐν ἰητρικῇ αἱ πῆς διάνοιτο, ὧν τὰ μὲ ἰχυρὰ ἀσπέα ἔστ', καὶ δ' ἐκ τοῦ κείνη ὅλιν λαμβάνοντα τὸ νοσήματος, πᾶ δὲ ἀσθενίστερα σινόμενα, καὶ ὑποτόκους νοσημάτων χρονίους ποιέοντα, καὶ κακοηθίσοντα, καὶ τῶ ἄλλῳ σώματι ἧσσον πιστόν. F

εἰκὸς πρόσω τον χαλάσαντος] Hic locus procul omni dubio corruptus eſt, & in omnibus exemplaribus deprauatus, ἰπανιέναι & ἰπανίρχεθς hîc dicitur de oſſe quod ſurſum educitur & emergit, ſponteque ac nulla vi cedit. Quod fit priore oſſe fracto & emortuo cedente & à carne ſuccreſcente expulſo, quæ ſemper ab integra parte pullulat, & oſſis fragmentum expellit, velut in pueris dentes, nouis aliis ſuccreſcentibus expelluntur. Atque integer horum verborum is ſenſus erit ſi ita leguntur, εἰκὸς ἢ πρόσω χαλάσαντος ἰπανίρχεθς ἐς ἡ σαρκὸς ὑποφυομένης, etſi non mihi diſplicet Scaligeri lectio. Cornarius εἶδος πρόσω χαλάσαντος legit contra omnium exemplarium fidem. Quædam etiam exemplaria manu ſcripta εἰκῶς legunt, vt εἰκῶς πρόσω χαλάσαντος, quæ lectio non omninò improbanda eſt. Hîc autem non aliter ſolicitum eſſe vult Medicum Hippocrates de euellendis oſſium fragmentis aut ſquamis quæ abſcedere natæ ſunt, quàm maturè ſuppurando. Sub ea enim curatione caro citiſſimè ſubnaſcetur, & oſſa promptiſſimè recedent. Paulus oſſium aſperitatem per ſcalpros raſorios, aut ſcalpros exciſorios ſpecilli formam habentes explanat, aculeos remanentes ſubiecto membranæ cuſtode educit. Quod & Celſus ante faciendum præcepit. Deinde ſi qua labent, & ex facili remoueri poſſunt, forfice ad id facta colligenda ſunt, maximeque ea quæ acuta membranam infeſtant. Si id ex facili fieri non poteſt, ſubiicienda lamina eſt, quam cuſtodem eius membranæ eſſe propoſui, & ſuper eam quicquid ſpinoſum eſt, & intus eminet, excidendum eſt, eadem lamina quicquid deorſum inſedit attollendum. Idem quoque, Vbi os eiectum eſt, circumradendas læuandaſq; oras præcipit, & ſi quid ſcobis membranæ inſedit, colligendum. Vbi ſuperiori parte ſublata, inferior relicta eſt, non ora tantùm, ſed os quoque totum læuandum eſt, vt ſine noxa poſtea cutis increſcat, quæ aſpero oſſe innaſcens, protinus non ſanitatem, ſed nouos dolores mouet. G

At puerorum & oſſa tenuiora ſunt, & ob eam cauſam molliora, quod ſanguine magis redundát & caua ſunt, non dura, non denſa, non ſolida, & ſi ſub telis æqualibus & imbecillioribus, æquale aut etiam leuius vulnus acceptum ſit, iunioris pueri os magis & citius minorique ſpatio purulentum euadit, quam ſenioris, ac ſi alioqui ex vulnere moriundum ſit, iunior ſeniore citius perit.

26 Τῶν δὲ παιδίων τὰ ὀστέα καὶ λεπτότερα ἐστὶ καὶ μαλθακώτερα διὰ τοῦτο, ὅτι αἱματώδεά ἐστι καὶ κοῖλα. ὔτε σπεραγγώδεα. καὶ οὔτε πυκνὰ, οὔτε στερέα. καὶ ἐκ τῶν βελέων ἴσων τε ἐόντων καὶ ἀσθενεστέρων, καὶ πρωθέντων ὁμοίως τε καὶ ἧσσον, ὁ τοῦ νεωτέρου παιδὸς καὶ μᾶλλον καὶ θᾶσσον ἐκπυίσκεται, ἢ ὁ τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἐν ἐλάσσονι χρόνῳ. καὶ ὅσα αὖ ἄλλως μέλλη ἀποθανεῖσθαι ἐκ τοῦ τρώματος, ὁ νεώτερος τὸν πρεσβυτέρου θᾶσσον ἀπόλλυται. H

20 καὶ οὔτε σπεραγγώδεα] Exemplaria manu ſcripta Regia quædam reconditiora σκληρώδεα habent, vt & Aſulanum, eaque cum Vidio ſecuti ſumus. Quanquam καὶ συραγγώδεα dici poſſunt puerorum oſſa minimè cauernoſa & fiſtuloſa, quod licet laxa ſint & moilia,

A mollia, nullis tamen inanitatibus sunt pertia, sed sanguine redundantia, quæ per siccitatem & senum deplentur & exeuantur. Molliora autem sunt & teneriora puerorum ossa, non dura, non densa, aut solida, sed porosa & laxiora, quòd humore multo redundent, & calore ac spiritu, qui sua efficacitate quacunque permeans, poros facit & laxitates implet, ideoque multo promptius putrescunt cuadunt. In senibus contra omnia sunt duriora, densiora & solidiora, quòd per siccitatem, quæ cauernosam ossium continentiam, exhausta fuerint.

27 Ἀλλὰ χρὴ ὦν ἀϊλωθῆς τῆς σαρκὸς τὸ ὀστέον, πρόσχορα νόον πειρᾶσθαι διαγινώσκειν εἰ μὴ ὅτι τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν καὶ γνῶναι εἰ ἔρρωγε τὸ ὀστέον καὶ εἰ πέφλασται, ἢ μοιῶσον πέφλασται. καὶ εἰ ἔδρης ἡμισείης τῆς βέλεος προσεστι φλάσις ἢ ῥωγμὴ, ἢ ἄμφω ταῦτα. καὶ ὧν ἢ τούτων πεπόνθῃ τὸ ὀστέον, ἀφεῖναι τὴν αἱμαλγῆ τυπτῶντα τὸ ὀστέον σμικρῷ τυπτήρι φυλασσόμενον ἐπ' ὀλίγον. λεπτότερον γὰρ τὸ ὀστέον, καὶ ὑπὸ πολαιότερον τῶν νέων ἢ τῶν πρεσβυτέρων.

Verùm vbi os carne nudatum fuerit animi intentione adhibita conandum est vt cognoscas, si minutè id licet oculis videre & cognoscere, num os fissum sit & collisum, an collisum tantùm, vel num ad teli vestigium collisio vel rima, vel vtrunque accesserit. Ac si quid horum senserit, per exiguam terebram perforato osse sanguis detrahendus, subinde adhibita cautione, quòd os iuuenum quàm senum tenuius sit & per summa magis feratur.

B

27 φυλασσόμενον ἐπ' ὀλίγον] Id subinde adhibendam cautionem in adigenda terebra significat, ac sæpiùs attollendam manum reuocata terebra, ne membrana violetur, in considerationem adhibita ossis altitudine, quod in tenera ætate tenuius est, minus alte procedit, sed in summo extat, & in superficie apparet non ita crassum ac in prouecte ætate. Hanc cautionem his verbis celebrat Celsus. Sed tam maiore cura agendum est, cùm iam aut simplex os dimidium perforatum est, aut in duplici superius. Illud ipatiam ipsum, hoc, sanguis significat. Ergo tum lentiùs ducenda habena, sustinendaque magis sinistra manus est, & sæpiùs attollenda, & foraminis altitudo considerauda, vt quandocunque os perrumpitur, sentiamus: neque periclitemur, ne matrone cerebri membrana lædatur. At in ossibus puerorum, cauitates internæ sanguine redundantes osse perforato cum offendunt, tam etiam demittit qui ad membranam receptus est. In reliquis sanguis per phlebotomiam detrahitur, vbi per ætatem licet, idque in inflammationis metu.

C

28 Ὅσιος δὲ μέλλει ἐκ τρωμάτων ἐπ κεφαλῆς ἀποθνήσειν, καὶ μὴ δυνατὸν αὐτὸν ὑγιᾶ γενέσθαι, μὴ δὲ σωθῆναι, ἐκ τῶνδε τῶν σημείων χρὴ τὴν διάγνωσιν ποιέεσθαι τῶν μέλλοντας ἀποθνήσκειν, καὶ προσλέγειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι. πάσχει γὰρ τάδε. ὁκόταν μὲν ὀστέον κατεαγὸς, ἢ ἔρρωγὸς, ἢ πεφλασμένον, ἢ ὅτῳ χρεὼ ξυσῶν κατεαγὸς ἐνόησας αἱμάρτῃ, μήτε ξύσῃ, μήτε ἀρίσῃ, μήτε δεόμενον, μή τε δὲ ὡσὶν ἐόντος τοῦ ὀστέου, περὶ τὰ τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερέων πυρετὸς ὑπολήψεται ὡς ὑπὸ πολὺ ἐν χλιδῶσι. ἐν δὲ τῷδε μὴ τοῖσι ἐπὶ ἡμέρας ὁ πυρετὸς ὑπολαμβάνῃ. καὶ ἐπισταθμὴ τοῦτο γίνηται, ὃ ἕλκος ἄχεον γίνεται, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἰχὼρ ῥέοι σμικρὸς. καὶ φλεγμαῖνον ἐκτείνηται ἐξ αὐτοῦ, ἐς γλισχραδὲς γίνεται, καὶ φαίνεται ὥσπερ τοῖσιν, χρῶτα πυῤῥὸν, ἀκροπέλιον, ἐς ὃ ὀστέον σφακελίζειν τὸ ἀκρωτήριον ἄρχῃ. ἢν δὲ ἀφρῶδες, λῷον ὄν, τελευταῖον ἐπιχέον γλωμῶδες ἢ ἐχλυῶδες. ὅτ' ἂν δὲ ἤδη ἀκόπυον, ἢ ὅτι τῇ γλώσσῃ φλυκταίνας γίνον, καὶ τὰ διαφεγγέα τελευτᾷ. καὶ ἀσπασμὸς ὑπολαμβάνῃ τοῦ πλείστους τῶν ὑπὸ θάτερα τοῦ σώματος. ἢν μὲν ἐν τῷ ἐπ' ἀριστερὰ τῆς κεφαλῆς ἔχῃ τὸ ἕλκος, τὰ ὑπὸ δεξιὰ τοῦ σώματος ὁ ἀσπασμὸς λαμβάνῃ. ἢν δὲ ἐν τῷ ὑπὸ δεξιὰ τῆς κεφαλῆς ἔχῃ τὸ ἕλκος, τὰ ἐπ' ἀριστερὰ τοῦ σώματος ὁ ἀσπασμὸς ὑπολαμβάνῃ. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ἀπόπληκτοι γίνον. ὃ δ' ἂν ἀπόλλυται περὶ ἑπτὰ ἡμερέων ἐν θέρει, ἢ τεσσάρων καὶ δέκα ἐν χειμῶνι. ὁμοίως δὲ καὶ σημεῖα ταῦτα σημαίνει, καὶ ἐν πρεσβυτέρῳ ἐόντι τῷ τρώματι, ἢ καὶ ἐν νεοτέρῳ. ἀλλὰ χρὴ εἰ ἐνοίης τὸν πυρετὸν ὑπολαμβάνοντα, καὶ τῶν ἄλλων τὰ σημεῖα τούτῳ προσγράφοντα, μὴ διατείνῃ, ἀλλὰ πρίσαντα τὸ ὀστέον πρὸς τὴν ἰδίην γλῶσσαν, ἢ καταξύσαντα τῷ ξυστῆρι. βέλτιστον δὲ καὶ ξύσιν. ἔπειτα τὰ λοιπὰ οὕτως ἐπισκέπτεσθαι ὅτῳ ἂν δοκῇ ξυμφέρειν πρὸς τὸ γιγνόμενον ὁρῶν.

Verùm vbi quis ex capitis vulneribus periturus est, neque vlla ratione sanitatem recipere, neque seruari potest, hunc ex his notis moriturum dignoscere licet, & ex his quæ ei contingunt, quod euenturum est prædicere. Vbi os fractum, aut fissum, aut collisum, aut quocunque modo fractum esse quis intellexerit, neque per errorem raserit, aut secuerit, tanquam sectionem non postulet, aut os integrum existat, ante decimum quartum diem hyeme plærunq; febris inuadet, æstate verò post septimum. Quod vbi contigerit, vlcus coloris expers euadit, ex eoque sanies parua effluit, & quod in eo inflammatum est emoritur, glutinosumque fit, ac salsamentum refert, colore fuluum & aliquantulum liuidum, tuncque os corruptione vitiari incipit, & nigrescit, læue existens, ad extremum autem subpallidum & exalbicans euadit. Cùm verò iam purulentum extiterit, pustulæ in lingua exoriuntur, & cum delirio mors contingit, plærosque etiam altera corporis parte neruorum distentio inuadit. Si quidem ünistra capitis parte vlcus fuerit, dextram corporis partem conuulsio prehendit. Sin verò dextra capitis parte vlcus fuerit, sinistra corporis pars conuulsione corripitur. Quidam etiam attoniti fiunt, eoque modo æstate ante septimum diem, aut decimum quartum hyeme pereunt. Idem quoq; hæc indicia significant, tum in senioris vulnere tum iunioris. Cæterùm vbi febrem occupasse, vel aliquod aliud signum huic adesse cognoueris, minimè differendum est, sed os ad membranam vsque secandum, aut scalpro eradendum, facilè autem secatur & eraditur. Tum in reliquis ea curatio adhibenda quæ commoda videbitur, ad id quod fit oculos intendendo.

D E F G H

28 ἐνοήσῃς ἁμάρτῃ] ὦν ἐνοήσῃς quidam legunt. Sed ἐνοήσῃς retineri potest, vt tandem ex notis quæ postea sequuntur, & os fractum esse indicant id ita esse quis intellexerit, quod prius non animaduerterat, ideoq; recte egere tanquam integrum non existimarat. Os autem fractum esse indicant suborta inflammatio & febris, delirium, informia, colore atrento, vlcus diu madens, deiecta appetentia, cæteraque id genus, vel ut carnis ab osse discessio, os lucescens, corruptum & alienatum, quæ addantur in Coacis Prænot. Hunc autem locum ita perturbauit Caluus, vt genuinum sensum vix elicias.

πρὸς τῶν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερέων] Ante decimum quartum diem febris plærunque occupat hyeme in vulneribus capitis, vt nono & vndecimo, interdum etiam post decimumque tertium, vt vigesimo, vigesimo septimo, trigesimo, nonnunquam & trigesimo quar-

to. Sed priores dies efficaciſſimi ſunt. Primis quoque diebus febrem accedere in capitis vulneribus tutius eſſe, paruoque tempore perſeuerare ſcriptum eſt Prorrh. 2. idq; vulneris ratione, vbi per initia humorum fluxiones mouentur. A

πᾶ ἕλκος ἀχρεῖον γίνεται] Id etiam commune eſt vlceribus reliquarum partium, non capitis tantum. In morituris vlcus colorem naturalem amittit ex ſanguinis penuria & caloris imminutione. Idem ſaniem nullam aut modicam, eamque crudam & tenuem emittit, quod eſt facultatis naturalis imbecillæ aut emortuæ indicium, quod in eo inflammatum eſt emoritur, inflammatione in gangrænam & ſphacelum tranſeunte, glutinoſum euadit, extincta facultate naturali, & parte ad tabem & putredinem tranſeunte. Deinde aridum fit, neque ampliùs alitur, ſed carnem ſale maceratam refert; & calore ad extinctionem & exitum properante, colore fuluum aut pallidum, efficitur, tum demum ſubliuidum. Hoc autem loco γλιχώδες pro γλιχρώδες legiſſe mihi videtur Erotianus, vt in OEconomia noſtra ſcripſimus. In Prognoſtico verò & Cois Præſagiis vlcus aridum, pallidum & liuidum damnatur. Vbi ἀχρὸν aut χλωρὸν, quod hîc χειλὺ πυῤῥὸν dicitur.

ἐς γίνεται περκνὸν] περκνὸν μέλαν exponit Erotianus apud Hippocratem hunc (opinor) locum ſubindicans. Heſychius μελανὸν ἢ ποικίλον, cui περκνὸς μέλας & γλαυκὸς exponitur. Sudæ autem & Varino περκνὸς μέλας καπίττης dicitur, nigris diſtinctus maculis. Nigreſcit autem os ob inflammationis calorem eiuſque magnitudinem. Læuor autem fit in oſſe cùm caro tabeſcens & liquata, ob corruptelam glutinoſa euadit. Quidam cum oſſis læuorem intelligunt, qui antea aderat, cùm ſecundum naturam haberet, ſed exaſperatur vbi ob inflammationem purulentum euadit & vitiatur. Tandem verò procedente tempore os purulentum ſubpallidum & albidum euadit, vt & ſordes quæ in oſſe colligitur, qui eſt puris color. Quidam etiam hæc verba λεῖον ὀν omittunt, vt Cornarius, quæ tamen omnibus in exemplaribus extant. Quod ſequitur ſic lego, ὅτ' ἂν δὲ ἤδη ὑποπυον ᾖ, ὅτι τῇ γλώσσῃ φλυκταίναι γίνονται. B

ἢ ἀσφαλὲς ὀπιλαμβάνει] In vulneribus capitis in anguſto magis eſſe ſpem ſcribit Celſus, ſi torpor acceſſit, ſi mens non conſtat, ſi neruorum vel reſolutio vel diſtentio ſecuta eſt.

ἐν τῇ ἐπὶ τὰ δεξιτερὰ] Sic famulæ in Omilo lib. 5 Epid. ex capitis vulnere conuulſio ſiniſtram manum occupauit, cùm vulnus dextra capitis parte acceptum eſſet. C

εἰσὶ οἳ ἢ ὀπόπληκτοι] In magnis cerebri offenſionibus interdum corporis ſtupor accedit, & attoniti fiunt, ὁποπληξίῃ πάντας dixit in Cois præſagiis, interdum etiam partis cuiuſdam reſolutio contingit, ὁποπληξίῃ ἢ μελέων dicit Prorrh. 2. Celſus quoq; torporem & neruorum reſolutionem adiicit.

μὴ διατείνειν] διατείνειν ἐν χρονίζειν exponit Erotianus, hunc (vt opinor) locum ſubnotans, quod eſt procraſtinare, differre & tempus prorogare. Vult ergo, ſtatim ad ſectionem eſſe veniendum, vbi primis diebus febris inuadit, aut aliquod ſignum ex ſupradictis adeſt. Quod etiam dixit Celſus. Si ſub prima curatione febris intenditur, breueſq; ſomni, & iidem per ſumma tumultuoſi ſunt, vlcus madet, neque alitur, & in ceruicibus glandulæ oriuntur, magni dolores ſunt, cibique ſuper hoc faſtidium increſcit, tum demum ad manum ſcalprumque veniendum eſt. Exciſo oſſe in reliquo curatio inſtituenda prout conferre videbitur, rem vt ſeſe offeret in conſilium adhibendo, eiuſque quod præſens eſt ratione habita, tota curatio perſequenda. Hunc autem locum non videtur aſſecutus Caluus, aut certè aliter legiſſe. Cæterùm quædam exemplaria manu ſcripta hoc loco ſuſpectam lectionem faciunt & aſteriſcum apponunt. Receptam tamen omnibus lectionem ſecuti ſumus. D

At vbi in capitis vulnere, ſiue ſerra fuerit adhibita, ſiue non, nudato tamen oſſe, tumor rubicundus ad eryſipelatis naturam accedens, in facie & oculis vtriuſq;, vel altero ſubortus fuerit, quiq; ad contactum doleat, ac febris & rigor corripiat, vlcus verò ipſum quod ad carnem oſque attinet, ad aſpectum rectè habeat, quæq; vlcus ambiunt bene habeant, excepto faciei tumore, eiq; nullum aliud peccatum in reliqua victus ratione acceſſerit, medicamento quod bilem moueat hŏmini aluus purganda eſt. Quo ſic purgato, tum febris remittit, tum tumor ſubſidit, ſanuſq; euadit. Medicamentum autem exhibendum pro hominis robore, virium illius habita ratione.

29 Ὅταν δ' ὀπὶ τρώματι ἐν κεφαλῇ ἀνθρώπου ἢ περιωμιδίου, ἢ ἀπορίου, ἐνιλωμένου ἢ τοῦ ὀστέου, οἴδημα ἐπιγένηται ἐρυθρὸν καὶ ἐρυσιπελατώδες ἐν τῷ προσώπῳ, καὶ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ἀμφοτέροισιν, ἢ τῷ ἑτέρῳ. καὶ ἐάν οἱ πρόσθοιν τοῦ οἰδήματος ὀδυνᾶται. καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνῃ, καὶ ῥῖγος. Ὃ δὲ ἕλκος αὐτὸ ὃ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καλῶς ἔχοι ἰδέσθαι, καὶ τ' ἀπὸ τοῦ ὀστέου, καὶ τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος ἔχῃ καλῶς, πλὴν τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν τῷ προσώπῳ. καὶ σηπεδόνα μηδεμίαν ἔχει τὸ οἴδημα ἢ σηπεδὼν φαίνηται, τούτου χρὴ τὸν κάτω χειλίου ἐπισχεῖν φαρμάκῳ, ὅ, τι χαλιὸν ἀγαθὸν καθαρτήριος, ὅ, τε πυρετὸς ἀφίησιν. ἢν τὸ οἴδημα καθίσῃ, καὶ ὑγιὴς γένηται. τὸ δὲ φάρμακον χρὴ διδόναι πρὸς τὸν δυνάμιν τοῦ ἀνθρώπου ὁρῶν, ὡς ἂν ἔχῃ ἰσχύος. E F

29 Τότε χρὴ τὸν κάτω χειλίου] Huius loci meminit † Paulus, in membranæ cerebri inflammatione. Quòd ad victus rationem attinet, ea imperanda eſt quæ cibi abſtinentiam facit & inflammationem arcet. ἀφλέγματον καὶ πυρετικὴν δίαιταν vocat Paulus, quæ quidem leuiter eſt ab ipſo Hippocrate libro de Vlceribus adumbrata. Eam verò in genere his verbis comprehendit Celſus. Quod ad abſtinentiam verò & primos vlterioreſque cibos potioneſque pertinet, eadem quæ in vulneribus præcepi, ſeruanda ſunt, eò magis, quò periculoſiùs hæc pars afficitur. Quòd ad literam attinet, etſi quoquomodo ferri poteſt, non poſſum tamen non valde probare Scaligeri acumen, qui ἴσημα pro εἴδημα legit. † *Cap. 90. lib. 6.*

At verò de ſectione, vbi eam in homine vſurpare neceſſe fuerit, ſic ſtatuendum. Si per exordia ſuſcepta curatione ad ſectionem venias, non protinus os ad membranam vſque ſecari debet. Neque enim expedit membranam diutiùs oſſe nudatam malè affici, verùm demum putreſcit, & nimio humore marceſcit. Aliud quoque periculum ſubeſt, ſi os ad membranam ſectum protinus auferatur, ne in ipſo opere terebra membranam vulneret. Verùm inter ſecandum, vbi parum admodum abeſt vt os ipſum totum ſectum ſit, iamque os labat, ab ipſa ſectione deſiſtendum, permittendumque vti os ſponte ſua diſcedat. Secto enim oſſi & inter ſecandum relicto, mali nihil contingere poteſt. Tenue namque iam fit quod relictum eſt. In reliquo ea curatio inſtituenda, quæ vlceri conferre videatur.

30 Περὶ δὲ τρήσιος. ὅταν καταλάβῃ ἀνάγκη τρῆσαι ἄνθρωπον, ὧδε γινώσκειν. ἐὼν ἐξ ἀρχῆς λαβὼν τὸ οἴημα τρήσῃς, ὃ χρὴ ἐκτρῆσαι τὸ ὀστέον πρὸς τὸν μηνίγγα αὐλίκα. ὃ γὰρ συμφέρει τὸν μηνίγγα φυλάσσειν ἐστὶ τὸ ὀστέον ὅτι πολλὸν χρόνον κακοπαθῆσαι, ἀλλὰ τελευτῶν σαπῇ καὶ διεμύδησεν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος κίνδυνος ἐὼν αὐλίκα ἀφαιρέῃς πρὸς τὸν μηνίγγα ἐκτρήσας τὸ ὀστέον, πρῶσσον ἐν τῷ ἔργῳ τῷ τρήσαι τὸν μηνίγγα. ἀλλὰ χρὴ τρήσαντα, ἐπειδὰν ὀλίγον πάνυ δέῃ διατετρῆσθαι, καὶ ἤδη κινέεται τὸ ὀστέον, παύεσθαι τρήσαντα, καὶ ἐᾶν ὅτι τὸ αὐτόματον ἀποστῇ τὸ ὀστέον. ἐν γὰρ τῷ διατετρῆσθαι ὀστέῳ καὶ ὑπολελειμμένῳ τῆς τρήσιος, οὐκ ἂν ὑπομένοι κακὸν γενέσθαι. λεπτὸν γὰρ τὸ λειπόμενον ἤδη γίνεται. τὰ δὲ λοιπὰ ἰῆσθαι χρὴ ὡς ἂν δοκῇ ξυμφέρειν τῷ ἕλκει.

A [32] ὑ γὰ συμφύσει] Membrana enim ossi [illegible] diutius nudata intumescit, & multo humore madens corrumpitur, madefactaque putrescit, vt supra scriptum est. Isque huius loci sensus esse mihi videtur, qui in omnibus exemplaribus asturalico notatus, [illegible] ctus est. Quidam tunc demum nudatam membranam esse volunt, vbi putrescere eam ac madefacta corrumpi parte ossi [illegible] facilius pus effluat. Sed tunc legendum erit, ἀλλὰ πλυτῶν ὅταν σάπι & διαμόλυνται, quam lectionem secutus videtur Cornarius. Nos receptam lectionem retinuimus, etsi in multis exemplaribus ea vitiosa est, nisi quod τρίνις pro τρύπις lubenter amplectamur, [illegible] etiam videtur Vidius.

πρόσθεν δὲ τῷ ἔργῳ τῷ τρίνει] Facilè mihi persuadeo Galenum hic legisse ὀρθοτρίνει pro τῷ τρύπει, cùm τὸ χειρίδι exponat: [illegible] si, vt etiam monuimus in nostra Oeconomia Hippocratis.

λεπτὸν γὰρ τὸ λειπόμενον] Os inter secandum parte aliqua sine sectione relictum, tenuatur assidue nutrimento destituitur, & [illegible] expellitur, medicamentisq; cephalicis aspersum resiccatur, tandemq; sua sponte discedit. Deinde primis diebus tumefacta [illegible]
B na caluariæ adhæresci, postea verò subsidet & detumescit. Ideoque os ex toto secari vetat, ne vel membrana diutius nuda [illegible] cetur, aut aëre etiam externo vitietur aut corrumpatur.

[33] Πρίονται ὁ χρὴ πυκνὰ ὀξαιρέειν ⟨W⟩ τρίονα τῆς θερμασίης ἕνεκα τῶ ὀστέου, καὶ ὕδατι ψυχρῷ ἐναποβάπτειν. θερμαινόμενος γὰρ ὑπὸ τῆς τρυπάνου τρίων, καὶ τὸ ὀστέον ἐκθερμαίνων καὶ ἀναξηραίνων, κατατήκει. καὶ μεῖζον ποιέει ἀφίστασθαι τὸ ὀστέον τοῦ περιέχοντος τὴν τρίσιν, ἢ ὅσον μέλλει
C ἀφίστασθαι, καὶ ἰὼν αὐτίκα βάλῃ ἐκτρίσας τὸ πρὸς τὴν μηνιγγα, ἔπειτα ἀφελέειν τὸ ὀστέον, ὡσαύτως χρὴ πυκνὰ τε ὀξαιρέειν ⟨W⟩ τρίονα & ἐναποβάπτειν τῷ ὕδατι τῷ ψυχρῷ, ἰὼν ὃ μὴ ὀξὺ ἀρχῆς λαμβάνῃ τὸ ἴημα, ἀλλὰ παρ' ἄλλα πολλὰ δέχηται ὑστερίζειν τὴν ὀπὴν, τρίνοντα χρὴ χαρακτῷ ἐμπρέπειν μὴν αὐτίκα τὸ ὀστέον πρὸς τὴν μηνιγγα. θαμινὰ ὃ ὀξαιρεῦντα τὸν τρίονα σκοπεῖσθαι καὶ ἄλλως καὶ
D τῇ μήλῃ πρὸς ἃ τὴν ὁδὸν τοῦ τρίονος. & γὰρ πολὺ θᾶσσον διατρήσει τὸ ὀστέον, ἰὼν ὑποπύου τε ἐὼν ἤδη καὶ διάπυον τρίνῃς. καὶ πολλάκις τυγχάνει ὑπὸ πάχεος ἐὸν τὸ ὀστέον. ἄλλως τε καὶ ἰὸν ζώντι τὴν κεφαλὴν ἢ τὸ πρῶτον, ἢ τυγχάνει λεπτότερον ἐὸν τὸ ὀστέον ἢ παχύτερον. ἀλλὰ φυλάσσεσθαι χρὴ ὡς μὴ λάθῃς προσβαλὼν ⟨W⟩ τρίονα, ἀλλ' ὅπη δοκέῃ παχύτατον εἶ τὸ ὀστέον, ἐς τοῦτο
E αἰεὶ ἐνεμίζειν ⟨W⟩ τρίονα, θαμινὰ σκοπούμενος, καὶ πειρᾶσθαι ἀναχινέων τὸ ὀστέον ἀναβάλλειν. ἀφελὼν ὃ τὰ λοιπὰ, ἐπεύδειν ὡς αὖ δοκέῃ ξυμφέρειν τῷ ἕλκει. καὶ ἰὼν ὀξὺ ἀρχῆς λαβὼν τὸ ἴημα αὐτίκα βουλῇ ἐκτρίσας τὸ ὀστέον ἀφελεῖν ἀπὸ τῆς μηνιγγος, ὡσαύτως χρὴ πυκνά τε σκοπεῖσθαι τῇ μήλῃ καὶ πεδιόδοι τοῦ
F τρίονος, καὶ ἐς τὸ παχύτατον αἰεὶ τοῦ ὀστέου ⟨W⟩ τρίονα ἐνεμίζειν, καὶ ἀναχινέων βούλεσθαι ἀφελέειν τὸ ὀστέον. ἰὼν δὲ πυθμένα χρὴ, πρὸς δὲ τὴν μηνιγγα μὴ ἀφικνέεσθαι, ἰὼν ὀξὺ ἀρχῆς λαμβάνῃ τὸ ἴημα πυκνᾶς, ἀλλ' ὑπολιμπεῖν τοῦ ὀστέου λεπτὸν, ὥστε μὴ ἐν τῇ τρίσει γέγραπται.

Inter secandum autem terebra sæpiùs, ne os incalescat, auferenda, & in aquam frigidam demergenda. Terebra enim dum circumagitur incalescens, os calefaciendo & resiccando incendit, efficitque vt plus eius ossis quod sectionem ambit, abscedat, quam quod abscedere debuerat. Quòd si protinus os ad membranam secare velis, ipsumque postea eximere, eodem modo sæpiùs terebra extrahenda est, & in aquam frigidam immergenda. At si per initia curationem non aggressus fueris, sed eam ab altero tibi traditam tardius susceperis, terebra caua & serrata statim os ad membranam excidendum, eaq; sæpiùs exempta, cùm alias, tum specillo per ambitum demisso, terebræ via exploranda. Nam & longè citiùs os secatur, si vbi suppuratum existit & pure manat sectio adhibeatur, sæpiusq; in summo fluitans apparet, idq; vel maximè si ea capitis parte vulnus inflictum sit, qua os tenue potiùs quàm crassum existit. Quare adhibenda cautio est, ne te in admouenda terebra ista lateant, sed qua parte os crassissimum esse videbitur, in eam semper adigenda terebra est, sæpiùs considerando, osq; dimouendo educere tentandum. Quo educto, reliqua curatio prout vlceri conferre videbitur adhibenda. At si per initia susceptam curationem, protinus os excisum à membrana auferre velis, eodem modo per specillum terebræ circuitus subinde considerandus, & in ossis partem crassissimam terebra semper adigenda, osq; dimouendo educere tentandum. Vbi terebræ vsus inciderit, si ab initio susceptam curationem os perforandum est, non est ad membranam perueniendum, sed tenuis ossis pars, velut in sectione scriptum est, relinquenda.

[33] τρίνονται ὃ χρὴ] Celsus idem præcipit, terebramq; ne nimis incalescat, in aquam frigidam demitti iubet.

ἢν μᾶλλον ποιέει ἀφίστασθαι] Quò magis os incalescit & resiccatur, eò plus quoque abscedit. Quam minimum autem ossis demi oportet tantumq; abscedere satis est, quantum ad puris exitum sufficiat, quòd plus in osse propugnaculi cerebrum habeat, quàm hic tutum sit eo excisio.

τρίνει χρὴ κατατῶ] τρίονα κατατὸν vocat Hippocrates, quem Celsus modiolum aut χειρίνιον, reliqui Græci χειρίδα dicunt, eiusque terebræ caua species, serrata & dentata, cuius vsum describit Celsus, trepanis nostris, quibus Chirurgi his temporibus vtuntur, non absimilis, ὀρθοτρίονα χειρίδα exponit Galenus in Exegesi, & pro terebra caua accipit, quam rectæ & acutæ (quæ περόνιον dicitur) opponit. Ideoque hic τρίον κατατὸς melius terebra caua & exsculpta dicitur, quàm acuta. Quæ cùm terebræ & serræ vsum habet, os excidit, cùm terebra solum perforet. Eamque ob causam tenuibus ossibus & imbecillis facilè adaptatur, in quibus partua terebra antea vsus est Hippocrates, τρίον κατατὸς etiam dici potest, quod ea terebra impressa circumagatur, faciatque simulem ei ambitum qui in angustiorem orbem modiolo imprimitur. Est enim quidam premendi modus (inquit Celsus) vt foretur & circumagatur, quia si leuiter imprimitur, parum proficit, si grauiter, non mouetur. Annotantur autem duo serrarum genera apud Galenam, κατατὸν vnum, pro serra quæ ad formam machæræ facta est, & polit aut læuigat, ὀδοντωτὸν alterum, pro serra quæ incidendo altiora crenularum vestigia relinquit.

θαμινὰ ὃ ὀξαιρεῦντα] In circumagenda terebra metuendum ne dum imprimitur, & ipsa & os ad cerebri membranam vrgeatur, eamq; mucrone violet. Quare ea sæpiùs exempta foraminis altitudinem, tum specillo, tum alia ratione considerandam monet, & terebræ viam in ambitu explorari vult, ne in ipso vsu nimis altè descendat, aut mucrone cerebri membrana lædatur. Ex quo graues inflammationes non sine mortis periculo exoriuntur. Ideoq; quidam quò minùs viquam aberrent (inquit † Galenus) exiliores terebellas excogitarunt, quæ quod mergi aut altius descendere non possent, ἀδυσώπητοι dictæ sunt. Nam supra terebræ acutum mucronem, circulus quidam aut supercilium extat, quod prohibet ne terebra altiùs infigatur aut demergatur. Cuius generis complures terebras præparatas ad omnem caluariæ crassitudinem, præcipit Galenus. Huic simile est alterum terebræ genus apud Celsum capituli longioris, quod ab acuto mucrone incipit, deinde subito latius fit, atque iterum ab alio principio paulò minus quam æqualiter sursum procedit.

† *Lib. 6. Meth.*

& πολλάκις τυγχάνει ὑπὸ πάχεος ἐὸν] Hoc est, os fractum per summa extare & fluitare apparet, ideóque faciliùs educitur cùm à membrana discesserit & vacillet, vbi suppuratum sit & pure manat, idq; tum vel maximè si ea capitis parte vulnus contingat, qua os tenue est potiùs quàm crassum. Quod etiam in iunioribus potiùs quam senioribus fieri antea dixit.

καὶ πειρᾶσθαι ἀναπινέων] Os excisum vbi demendum est leuiter commota serra dimouendum, volsella aut forfice molliter agitandum, vt maturius, vel sponte sua, vel leui commotione excidat, alioqui medicamentis res procuranda est. Reliqua curatio pro legibus vlceris instituenda, medicamentis quæ phlegmonem arceant, quæ siccent & impleant. Quæ post hæc plurima in omnibus cochleis interseruntur, etsi variè sunt transposita, optimo iure in librum de aëre loc. & aq. transferuntur, vt patet ex Galeno lib. quod animi mores temp. corp. seq. & Com ad aph. vbi ex his quamplurima adducuntur. Ac ne in his quidem etiam membranæ scriptæ inter se consentiunt. A

καὶ ὣν ὀξ ἀρχῆς λαβὼν πίπτωμα] Hæc ad calcem adiecta quibusdam in membranis adscribuntur, ideóque, etsi quodammodo reperti videantur, quòd non sint hoc loco aliena, adiicienda duximus. Sæpè autem casus incidit, vt ab initio os ex toro excidendum sit, vbi ex vehementi ictu magna membranæ pars ab osse discesserit, ruptis aut laniatis vinculis quibus ei connectitur, vnde & inflammatio & dolor, cæteraque symptomata oriuntur, plerunque sanies ad membranam confluit, cui exitum protinus patefacto osse necesse est. Atque tunc in eo excidendo eædem leges quæ supra obseruandæ sunt.

ὣν ὃ τρυπάνῳ χρὴ] τρύπανον hic τρύπανον εὐθὺ καὶ ὀξύ, quod περιπήκτον Galeno dicitur, intelligitur, & pro terebra acuta & recta sumitur, qua os foratur, non secatur, σκέλον verò terebra teres est & cauta cum serra, cuius antea magnus vsus in excidendo osse semper fuit, ideoq; pro serra quidam capiunt. Hîc verò χρὴ pro χρὴ & τρυπᾶς, aut τρυπάνης pro τρυπᾶς legendum videtur. B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΕΓΚΑΤΑΤΟΜΗΣ ΕΜΒΡΥΟΥ.

HIPPOCRATIS LIBER DE FOETVS IN VTERO MORTVI EXECTIONE.

C

DE fœtibus qui non conuenienter in vtero gestantur, sed intrò excisi educuntur, sic statuo. Imprimis iniecto in mulierem tenui linteo & supra mammas præcincto, caput etiã linteo velandum est, ne, si quod facturus es videat, perterreatur. Si fœtus igitur in obliquum prolapsus, manum eduxerit, eam apprehensam, vt quàm maximè foras educas conandũ. Brachio verò excoriato eiusq; osse denudato, squatinæ marinæ pellem aridam circum duos manus digitos obligato, vt ne caro sua lubricitate elabatur. Post hæc autem detracta circa humerũ carne, ipsum iuxta articulum eximito. Deinde fœtus caput naturaliter protrusum, foras educito. Fœtũ verò intrò digito retrudito, vel scalpello per costas vel iugulum adacto, quo flatu emisso, & concidat fœtus, & facilior ei exitus pateat. Caput, si quidem fieri possit secundum naturam extra protrudito, sin minùs, in partes comminuito, sicque fœtum foras subducito. Deinde calida multa affusa, oleo illitam decumbere iubeto, pedibus alternatis. Postea vinum album dulce bene meracius infusum propinato. Quinetiam resinam cum melle tritam, vino ammixtam, in potu exhibeto. In reliquis verò, curatio (velut dico) iuxta ea quæ relata sunt procedat. Cùm verò parturienti mulieri transuersus fœtus ceciderit, quod fit vbi ipse vertitur, & vmbilicus circa collum obuoluitur, fœtusq; exitum cohibet, & caput in coxendicẽ inserit, manusq; vt plurimùm foras eminet, quod quidem iam mortui fœtus significationem præbet. At quibus manus extra non apparet his vt plurimùm fœtus vitalis est. Periculum autem etiam hoc modo imminet. Quædam enim partus purgamenta ante fœtum emittunt, ex quo partionem siccam & laboriosam fore necessario cognoscas. Quibus autem puerperij purgamenta non ante repurgantur, eæ faciliore partu defunguntur. Concutere autem hoc modo oportet. Super tenui linteo substrato mulier reclinanda, alio superiniecto, quo eius pudendum obueletur, & vtrunque crus tenui linteo circuntegendum, & vtraque manus. καὶ ὀπίσω. ὅσαι δὲ τὰ λόχια μὴ προσκαθαίρονται, ὧδε σινδόνα ὑποστρέσασαι, ἀναπλίνας τὴν γυναῖκα. καὶ ἑτέρωθι ὀπιβαλεῖν, ὅκως αὖ αὐτῆς ὃ αἰδοῖον κεκρυμμένον ᾖ. καὶ περιπαλύψας περὶ ἑκάτερον ὃ σκέλος τὴν σινδόνα, καὶ περὶ ἑκάτερον τὸ γῆρον.

γυναῖκας

1 Περὶ ὃ τῶν μὴ κατὰ φύσιν κυϊσκομένων. ἀλλ' ἐγκατακεκλεισμένων, ὅτως, προῆκτον μὲν ὅπως τὴν γυναῖκα σινδόνα ὑπιβαλών, καταζώσας 2 αὐτέρω τῶν μαζῶν. καὶ τὴν κεφαλὴν καταπαλύψας χρὴ τῇ σινδόνι, ὅκως μὴ ὁρῶσα φοβῆται, ὅ, τι ἂν ποιήσῃς. ἐὼν οὖν ἐξίσχῃ τὴν χεῖρα τὸ ἔμβρυον, προσπλάγιον προσπέσον 3 καὶ τῆς χειρὸς ὑπολαβόμενος, προσάγειν ἔξω ὑπιχείρει ὡς μάλιστα. προσδεῖται ὃ καὶ τ' βραχίονα, καὶ ἀποψιλώσας αὐτοῦ τὸ ὀστέον, 4 ἰχνεύων προείδησιν προσὶ σὸν δακτύλους τῆς χειρὸς σὸν δύο ὅκως μὴ ἀπολιποῦσαι ἡ ὀρξ. μὴ ὃ ῥᾳδίῃ, ᾗ ὦμον προσιόντα. καὶ ἄφελε μὴ ὃ ἀρθρον. ἔπειτα τὴν κεφαλὴν μὴ φύσιν πρώσας, ὑποάγειν ἔξω τὴν κεφαλὴν τὸ ἐμβρύου. τῷ ὃ δακτύλῳ ὃ ἔμβρυον ἔσω ἀπῶσαι ἢ μαχαιρίῳ ἀφ' τῶν πλευρέων, ἢ ἀφ' τ κληῖδος, ὅκως τὴν φύσιν ἀφῇ, καὶ ξυμπέσῃ ὃ ἔμβρυον, καὶ ἡ ἔξοδος αὐτέῳ διπετεστέρη ᾖ. 5 τὴν ὃ κεφαλὴν. ἐὼν μὲν δυνάσαι μὴ φύσιν ἔξω ὦσαι. ἐὼ ὃ μὴ, ξυμφλάσαι. καὶ ὅτως ὑποεξαγαγεῖν ἔξω ὃ ἔμβρυον. ἔπειτα τῷ θερμῷ πολλῷ καταχέας, καὶ ἀλείψας ἐλαίῳ, καταπείθῃ κελεύειν 6 ἐπαλλάξασαν τὼ πόδε. καὶ μεταπίσας οἶνον γλυκὺν κεράσας, 7 βύζωστέρην, καὶ λιβυκήν. ἀλλὰ μὴν καὶ ῥητίνην, μέλιτι διατρίψας, μίξας τῷ οἴνῳ, διδόναι πιεῖν. τὰ δ' ἄλλα θεραπεύειν ὥσπερ λέγω, καὶ τὰ ἐπιτήδεια. ὅταν ὃ τὴν ὀκτάδα γυναικὶ πλάγιον προσπέσῃ ὃ ἔμβρυον, 8 γίνεται ὃ ὀκτάδα τρέφηται τὸ βούβδε, καὶ ὁ ὀμφαλὸς περὶ ᾧ περιελίσσηται, ὃ ὑπιχῃ τὴν ἔξοδον τῶ ἐμβρύου, καὶ ἐς ὃ ἰξίον ἐπεμβάλλῃ τὴν κεφαλὴν καὶ ἡ χεὶρ ὡς ὑπιτοπολὺ ἔξω γίνεται. ἐὼν μὲν οὖν ἤδη τεθνηκὸς ἔξω γένηται. τῶτο προσημαίνει. ἢν ὃ μὴ ἔξω ἡ χεὶρ τῶ ἐμβρύου, ὡς ὑπιτοπολὺ ζῇ τὸ ἔμβρυον. κίνδυνος ὃ καὶ ὅτως. ἔνιαι ὃ καὶ τὰ λόχια προὶ τῶ ἐμβρύου ἀφιᾶσιν. ἀναγκαῖον δὲ γινώσκειν εἰ ὃ τὴν ὠδῖνα ξυνεργὸν ῥᾷον ἀπαλλάσσουσιν ἐν τῷ τόκῳ. 10 ἀναστρέφειν δὲ δεῖ

A γυναῖκας ὑπὸ δύο λαβέσθαι τῶ σκέλεοσ ἑκατέρω, καὶ τὰ χέρεε ἑκατέρης, ἑτέρας γυναῖκας δύο. ἔπειτα σφᾶσ σείειν λαβούσας ἐγκεφαλῶς, μὴ ἔλασσον ἢ δεκάκις. ἔπειτα ὑπὲρ ἐς κλίνην αὐαπλίναι πλὴν γυναῖκα ὕπτι κεφαλήν. τὰ δὲ σκέλεα αὖω ἔχειν. καὶ τὰς γυναῖκας πάσας λαβέσθαι τῶν σκελέοιν, ἀφείσας τὰς χέρεας. ἔπειτα σείειν πολλάκις ποιεῖν τὰς γυναῖκας ὕπτι τὸν ὦμον, καὶ ποιεῖν αὐαβολὰς

B ὕπτι τὴν κλίνην, ὅκως ἐς πλὴν ὑρυχοείδεα ἐπθυασφαθῆν ὁ ἔμβρυον σραφῆ, καὶ δυύηται ὕπτι φύσιν ἰέναι. ἐς δὲ ἔχης δίκταμνον κρητικὸν, μεζοπότην ὁδός. ἐὰ δὲ μὴ καίτοιγε ἐνεφῆται τῶ αὐτῶ χρῶ. ἐὰν δὲ αἱ ὑστέραι ἔξω χωρέωσι, καὶ τε ὀκνέωσι, καὶ τε ὀκνέωσι ἐὰν δὲ ὑγρὴν δοῦναι ἐλαφόβοσ νέας, ἄξιον ὕπτι χειρῆναι. ἐὰ δὲ μὴ, ἐᾶν. ὕπτι χειρῆναι δὲ χρὴ ὧδε.

C ὕπτι ταμεῖν ὑμένα τὴν ὑστέρης, καὶ φῦσαι, ἐς καὶ πλέον, τρίψαι ὀδοντίῳ ὡς φλεγμαίνῃ, καὶ καταλείψας φάκης ἐλαίῳ, ἢ πίσσῃ καταπλάσας, ἢ κυτίνοισι, καὶ μαζηκὰς σιτοφάγους ἐν οἴνῳ ῥοιὰς τρεφαθεὶς αὐαδῆναι ὀκνέωσι τὸν ὦμον καὶ αὐαχείλωσι ὡς αὐωτάτω τὰ σκέλεα ἔχωσι. ἐαθιέτω δὲ σιτία μίτεια.

Duæ autem mulieres vtrunq; crus apprehendant, & aliæ duæ vtranq; manũ, deinde eam ipſam non minus quàm decies validè concutiant. Poſtea verò mulier in lectum reclinetur, ita vt caput deorſum, crura autẽ ſurſum habeat, & mulieres omnes dimiſſis manibus crura apprehendãt, eamq; crebrò in lecto cõcutiant, facta in humeros reiectione, vti in amplioré locũ concuſſus fœtus cõuertatur, & naturaliter prodire poſſit. Quòd ſi dictamnũ Creticũ ad manum habeas; ipſum propinato, ſin minùs, caſtoreũ vino Chio incoctum. Si verò vteri, ſiue ex labore, ſiue ex partu, foras prodierint, ſi quidẽ iuuenculæ tibi in manus venerint, aggreſſioné facere æquum eſt, alioqui ſinere oportet. Hunc autem in modum aggreſſio facienda. Vteri tunica naturali modo & obliq; inciſa, linteo confricanda, vt inflámationẽ concipiat, & illito phocæ oleo, aut pice, aut mali punici floribus, in cataplaſmate adhibitis, mollibuſq; ſpõgiis vino reſperſis, in ſubditicio appoſitis, & ex humero deligatis, mulier quàm maximè excitatis cruribꝰ decúbat, & moderatis cibis veſcatur.

[1] Πιεῖ δὲ ὑδρωπικὸν] Hic libellus περὶ ὑδρωπικῶν ἐμβρύου inſcriptionem habet, quæ ἐμβρυουπικῶν, & fœtus immortui, aut in vtero mortui exectionem ſignificat. Cuius etiam antea ſpecimen edidit lib. περὶ ἑπταμήνου & lib. 1. περὶ γυναικ. Hic verò ex profeſſo tradit, veluti Paulus cap. 74. lib. 6. & Celſus cap. 29. lib. 7. Etſi verò ab Erotiano non recenſeatur inter Hippocratis opera, ab eo tamen

D & Galeno ſubnotatum eſſe apparet ex dictione ἰχθύδιον. Qui etſi poteſt ad ἐμπύημα referri, aut inter διεσπασμένα numerari ad χέρνιβα ἔμβρυα tamen appoſitiſſimè pertinere videtur.

[2] αὐωτέρω ἢ ὠμοζόν] τὸ μαζὸν legunt exemplaria quædam.

[3] καὶ τὰ χέρεα ὑπολαμβανόμενος] λαμβανόμενος ſimpliciter legunt exemplaria Regia manu ſcripta quædam.

[4] ἰχθύδιον ἐξελκύσαι] Hunc locum ſubindicat Galenus in Exegeſi, cùm ἰχθύδιον ἔσται ὀκτὼ ἢ δέκα ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν ἐξηγεῖται. Quod effecit vt ſquatinæ marinæ pellem ficcam diceremus. Addit autem, ὡς ἔστι δὲ καὶ ἄλλα ἐν τῇ ἐκδοχῇ τῶν ἐμβρύων ἃ καλοῦσιν ἰχθύδια ἐμπύημα γενόμενα διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς κεφαλῆς. Vt recte pro vnco aut vngue ferreo tamen poſſit, quo antea in extrahendo fœtu mortuo vſus eſt Hippocr. lib. περὶ ἑπταμήν. cumq; pollici affigendum præcipit. Hunc autem appellationem ab hami piſcatorij ſimilitudine deſumptam videri poteſt, vt indicauimus in noſtra Oeconomia, vbi & hunc locum expreſſimus & aperuimus. ἰχθύδιον verò apud Hipp. Erotianus exponit ῥίγνημα ἢ σκίρημα. Sed ῥίγνημα legendum videtur, aut potiùs ἰχθύωμα, aut certè meliùs ἰχθύσματα, ἢ σκίρματος

E vt etiam in Oeconomia noſtra monuimus. Hic verò exemplaria quædam manu ſcripta ἀποκλάσας τὸν ὦμον legunt, quæ ſecutus videtur Caluus, & dictionem ἰχθύδια omiſiſſe.

[5] πλὴν ὑπὸ κεφαλῆ] Poſt ὕπτια quædam exemplaria ἔξω τε adſcribunt, vt caput naturaliter extra protenſum, auferri iubeat. Quædam etiam exemplaria σκιρθλάσαι pro ξυμπλάσαι habent.

[6] ἐπαλλάξαι τὸ πέδε] ἐπαλλάξαι legunt exemplaria manu ſcripta Regia, quæ lectio ad Medicum refertur. ἐπαλλάξαι etiam habent exemplaria quædam.

[7] εὐχωλότερον] Hunc locum expreſſimus in noſtra Oeconomia, iſtamq; dictionem expoſuimus.

[8] γίνεσθαι δὲ ἰσότατα ἕρπειν τὸ πεπονθὸς] Quædam exemplaria manu ſcripta legunt, συμβαίνει δὲ τοῦτο γίνεσθαι ἰσότατα ἐμπαλὲς ἐστὶ δὲ τραχηλιῶδες ἐξελίσσεται, quæ ſecutus mihi videtur Caluus. Alia etiam exemplaria ἐμπαλὲς ſimpliciter legunt & ἐστὶ omittunt.

F [9] κίνδυνος δὲ καὶ ὕπτιος] Iſtud ad ſequentia mihi rectè referri videtur, quod antea lib. περὶ ὑπτίων. fluxum ante partum periculoſum eſſe dixerit, cùm inde periclitetur fœtus mortuus, aut minimè vitalis futurus. Quod verò ſequatur ſic legitur in codicibus manu ſcriptis & Vaticanis, αἰσχρὸν οὖν τὸν ὠδῖνα ξηρὰν αἴνησαι ἐς ὕπτιον. Alia etiam ſic legunt, αἰσχρὸν οὖν δὲ γυναικὶ τὴν ὠδῖνα ξηρὰν αἴνησαι ἐς ὕπτιον.

[10] αὐασείει δὲ λὶ ὦδε] Lib. 1. περὶ γυναικ. ſimilis deſcribitur mulieris concuſſio, ad fœtum rum viuum faciliùs educendum. tum mortuum & male procedentem conuertendum. σκιρμὸς vocat Hippocrates. Qui verò ratione partus emortuus ex vtero excutiatur, meminit Celſus cap. 29. lib. 7.

[11] καὶ ποιεῖν αὐαβολὰς] Hic αὐαβολὰς ποιεῖν de reiectione in humeros per concuſſionẽ facta, ſimimus cum Cornario, etſi ex intervallo, aut per intervalla remittendo dici poſſit. Cæterùm variãt hic exemplaria. Scripta namq; Regia & Vaticana hoc modo legunt, ἐκτὸς σείειν ἰσχυρὰς πολλάκις, ποιεῖν τὰς γυναῖκας ὕπτι τὸν ὦμον αὐαβολὰς ὕπτι τὴν κλίνην. Germanica verò, καὶ ποιεῖν αὐαβολὰς rectè legunt.

G [12] κάτοιγε ἐνεφῆται] Sic legunt exemplaria omnia. Cornarius tamen ἐνεφύσα legit. Quædam etiam exemplaria manu ſcripta, τῷ ἐπιχρῶ, pro οἴνῳ χρῷ legunt.

[13] ἢ πίσσῃ καταπλάσας] Poſt καταπλάσας quædam exemplaria manu ſcripta ἅμα κυτίνοις addunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΟΜΗΣ.

HIPPOCRATIS LIBER DE CORPORVM RESECTIONE.

H

ΑΡτηρίη [1] ἐξ ἑκατέρω φαρυγγέος τῶν ἔκθυσιν ποιευμένη ἐς ἄκρον πνεύμονος πέλυτα, [2] κέλυκοις ξυγκειμένη ὁμαρυσμοῖς, τῶν σφονδυλέων ἀπτομένη κατ' ὀπίσθεν ἀλλήλων. ἀσθὲς δὲ ὁ πνεύμων [3] σωμεξαναπληροῖ τὸν χῶλον, τετραμερέος ἐὸς ἀριστερὸς, πέντε λοβεχεροφώσιας ἔχων, αἷς δὲ κελεύουσι λοβοὺς. [4] πτερύγιον χροιῆς πυκνὸν

ARteria ab vtraq; faucium parte ortum ducens, in ſummum pulmonem deſinit annulis inter ſe ſimilibus conſtans, rotundis, in ſuperficie mutuò connexis, Ipſe autem pulmo ad ſiniſtram conuerſus, pectus implet, quinque habens ſummitates, quas lobos vel fibras vocant, cinericium nactus colorem,

notis cauernosis compunctus, & natura perforatus. In cuius medio cor intrò situm est, rotundius constitutum, quàm in omnibus animantibus. Ex corde verò ad iecur multa cartilaginosa arteria peruenit, & cum ipsa vena magna appellata per quam corpus totum nutritur. Iecur autem cum aliis quidem cognationem habet, sed cæteris sanguine magis fluit, duos habens vertices, portas vocant, dextra parte locatas. Ab eò vena obliquè deorsum ad renes portenditur. Renes verò inter se colore similes, malorum speciem præ se ferunt. Ab his ductus obliquè tendentes, in summum vesicæ verticem siti sunt. Vesica autem tota neruosa & ampla vbique intra se perceptionis compos à natura est condita. Et his quidem sex partibus in medio intus natura exornata est. Gula verò à lingua initium sumens, in ventriculum desinit, quam sanè etiam in concoquente ventriculo στόμαχον, hoc est, os angustum nominant. Ad spinam autem retro hepar, septum, transuersum situm habet. Ex costa verò notha, sinistram intelligo, lien initium sumens, ad humani vestigij similitudinem extenditur. Ventriculus iecori ad sinistram adiacens, totus neruosus est. Ex ventriculo verò procedit intestinum sibi simile, paruum, cubitorum non minus duodecim, in orbem per sinus conuolutum quod nonnulli Colon vocant, per quod alimentum defertur. Colo annexum est princeps intestinum postremum, multam carnem habens, in summum podicem desinens. Reliqua, natura ipsa, ordine disposuit.

[1] στίγμασιν ὀφθαλμοῖσι κεκεντημένος, [6] φύσει ἐὼν τερηδονώδης. μέσῳ δὲ αὐτέων ἡ καρδίη ἐγκαθίδρυται, [7] τροχηλωτέρη καθεστεῶσα πάντων ζώων. ἀπὸ δὲ καρδίης ἐς ἧπαρ, βρογχὴν πολλὴν καὶ θηκέα. ἡ μὲν βρογχὴν φλὲψ μεγάλη καλεομένη διὰ ἧς ὅλον τὸ σῶμα τρέφεται. τὸ δὲ ἧπαρ ὁμορυσμίῃ μὲν ἔχει τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. [8] αἱμορῤῥωδέστερον δέ ἐστι τῶν ἄλλων. ἐπικαρπυρώδεα ἔχον δύο, ἃς καλέουσι πύλας, ἐν δεξιοῖς τοῖσι νεφροῖσι. ἀπὸ δὲ τούτου, σκολιὴν φλέβα ἐπὶ τὰ κάτω νεφρῶν ἀποτείνουσα. νεφροὶ δὲ ὁμοιορυσμοί, τὸν χροιὴν δέ, σκολίγκοισι μήλοισιν. ἀπὸ δὲ τούτων ὀχετοὶ σκολιοειδέες ἄκρῃσι κορυφῇσι κύστιος κεῖνται. κύστις δὲ νυρώδης ὅλη ἡ μεγάλη. ἐκάστη κύστις, μεταξὺ ἑωυτῆς πέφυκε. καὶ τὰ μὲν ἔξω αἰεὶ μέσον οὐτὸς φύσις ἐκοσμήθη. [10] οἰσοφάγος δὲ ἀπὸ γλώσσης τοῦ ἀρχοῦ ποιεύμενος, ἐς κοιλίην τελευτᾷ, ὃν δὴ καὶ ὅπερ σπλαγχνικῆς κοιλίης, στόμαχον καλέουσιν. τοῦτος δὲ ἀκριβέως ὅπισθεν ἅπασι φρένες περιφύκασιν. ἐκ δὲ πλευρῆς ἰόντες, λέγω δὲ ἀριστερῆς, τοῦ λοιποῦ ἀρξάμενος ἐκτέταται, [11] ὁμοιορυσμὸς ἴσχει ποδός. [12] κοιλίη δὲ ἅπασι τοῦ ἀνθρώπου κατ' οὐρανίων μέρος ὀλομένη ὀπὶ νυρώδης. [13] ἀπὸ δὲ κοιλίης, πέφυκεν ἕντερον, ὁμοιορυσμὸν μικρὸν πλέον ἢ ἐλάσσον δώδεκα ἐλικηδὸν ἐν κόλποις ἐσελιγμένον, ὃ καλέουσιν ἔνιοι κῶλον, διὰ ὃ ἡ παραφορὰ τῆς τροφῆς γίνεται. ἀπὸ δὲ κώλου, πέφυκεν ἄρχος λοίπιος, ὄρκα τοῦτο ἔχον ἐς ἄκρον δακτυλίου τελευτῶν. τὰ δὲ ἄλλα ἡ φύσις διεπάξατο.

[1] ὀξὺ ἐπάνω φάρυγγος ἴδρυται] φάρυγγος hic ἡ φάρυγξ & fauces significat, quemadmodum apud Galenum sumitur in Isagoge aut Medico, etsi aliàs, os ὑποκείμενος dici scribit. Sic Rufus Ephesius lib. 1. περὶ ἀνθρώπου μορίων φάρυγγα φάρυγγος vocari scribit, & τοῦ ἐς τὴν καταπόσιν πάσαν διέρχεσθαι explicat. φάρυγγος autem interdum scribitur, velut apud Galenum pro quo φάρυγθος forte vitiosè scribitur Hesychio, nisi quod eandem scriptionem retinuit Varinus, & ὁ, ᾗ τὸ παιδίον πίπτει exponitur.

[2] κρίκοις ξυγκεκυφὼς ὁμορυσμός] Hunc locum exposuimus in nostra Oeconomia, vbi κρίκους circulos Celso dici hac in re indicauimus. Arteria verò ipsa tota ex cartilaginibus circuli aut annuli modo rotundis constat, ne comprimatur eius meatus, sed firmus continuæ animantium respirationi & semper apertus manens. Quod scribit Galenus in Isagoge his verbis, σωίζεται δὲ ὁ πᾶς πόρος ἐκ χόνδρων ἐστὶ κρικοειδῶν ἢ κυκλοτέρων, ἵνα ἀσύμπτωτος ᾖ πρὸς τὰ ἀναγκαιότατα ἀναπνεῖν τὸ ζῷον, διὸ καὶ ἀεὶ ἀναπίπλαται αὐτῶν τὸ στόμα. ἔφην μὲν γὰρ προχείρως ὅτι πλεῖόν ἐστι τὸ ἀναμιγνύμενον, μὴ εἰσπνεῖσθαι δὲ ἀλλ' ἢ τὸ ἀναγκαῖον.

[3] συμπεπαπηρεῖται τοῦ χείλους] χείλη hic pectus, velut testudinatum, significare scripsimus in nostra Oeconomia. Vnde ἀναχειλίσαντες deduci diximus, & hunc locum subindicauimus.

[4] πεφύκασι χροιῇ τοιῇδε] Rufo Ephesio lib. περὶ ἀνθρώπου μορίων. pulmo est ὄγκος τις ἁπαλὸς, πανεχόμενος τῷ κύτει τῷ θώρακος, σφαιροειδὴς, καὶ μέσης τὸ χρῶμα, διαφόρως ἐκ λευκοῦ πάντη τοῦ χροιᾷ πεφυκὼς καὶ ὑποδεεστέρου, ἀσκίνητος, χώρης ἕνεκα ἐπέχων ἐκ διοδίου τὰ ποιήματα.

[5] στίγμασιν ὀφθαλμοῖσι κεκεντημένος] Sic legunt omnia quæ videre licuit exemplaria, præter quàm quòd Aldinum στίγμασιν pro στίγμασιν legit. Cornarius notis cauernosis compunctum dixit, quem secuti sumus, Caluus prætermisit. Sed nos suspectum locum duximus in nostra Oeconomia, & στίγμασιν ὀρθρινοῖσι κεκεντημένος legendum censuimus, quòd sit pulmo notis quibusdam subobscuris, fuscis & nigricantibus compunctus. Est enim inæqualis pulmonis color, & subfuscus quidam candicante rubore color, & præterea notis quibusdam veluti stigmatibus subnigricantibus obnubilatus, aut tanquam nubium lineamentis conspersus ac distinctus.

[6] φύσει ἐὼν τερηδονώδης] τερηδονώδης legendum dixi in nostra Oeconomia, hoc est, teredinosus, foraminulentus, pertusus ac perforatus, aut natura rarus. Sic enim τῇ φύσει ἀραιὸν ἐόντα, dicit Hippocr. lib. περὶ ἑπτὰ μοιρῶν. & ψαφαρὸν καὶ ξηρὸν φύσει. * lib. de Loc. in homine. Aretæus, * μανὸν καὶ πολύτρητον ἀσαγγίῃ ἴκελον. Galenus etiam pulmonis carnem mollem, foraminulentam & spirituosam facit lib. 7. vsus partium, & Plato in Timæo. Aldinum verò exemplar hic ἐὼν τε θρωμβώδης legit.

* *Cap.* 10. *lib.* 1. περὶ αἰτίων καὶ συμπτ. χρονίων παθῶν.

[7] τροχηλωτέρη] καὶ περιμηκεστέρη videtur addidisse Cornarius.

[8] αἱμορῤῥωδέστερον δὲ ἐστι] Quod cæteris sanguine magis fluere iecur dicit, id eius totam compagem sanguineam indicat. Rufus Ephesius hepar dixit, φανερῶς τοῦ χροιᾶ, ὅτι τὸ ἔνερθεν ἐστερεόν, φλεβωδέστερον δὲ πολὺ σύγκειται, καθ' ὃ καὶ αἱματώδες τῇ συσάρκῳ.

[9] ἑκάστη δὲ κύστις] Sic legunt exemplaria omnia, sed ἑκάστη lego, vt sit ἑκάστοτε κύστις, passim & vbique per totam vesicam. ἑκασάπω κύστις fortè etiam legi potest, vt sit longissimè distenta vesica. Significat autem vesicam ipsam, quod neruosa sit, per se vndique distentam, amplitudinis & perceptionis esse capacem & compotem, capacitatemq; à natura esse sortitam, hoc est sic esse à natura conditam, vt vndique amplitudinis sit particeps. Hic verò μεταλαμβάνειν mihi significare videtur, pro quo medium locum dixit Caluus, vt μεσοχὴ legisse videatur. Adscribendum verò quædam exemplaria manu scripta ἑκάστη pro ἑκάστη legere.

[10] οἰσοφάγος ὃ] Hunc locum sic conuertimus in nostra Oeconomia & expressimus, vbi etiam scripsimus gulam stomachum M. Tullio dici & Celso. Atque mihi videtur hic locus à Galeno subindicari in Exegesi, cum οἰσοφάγος ὁ τοῦ χαρὸς στόμαχος exponitur, οὗ οἰσοφάγος τὸ ὠόν. Sic enim lego. Quod autem scribitur, ὃν ὃ καὶ ὅτι σπλαγχνικῆς κοιλίης στόμαχον καλέουσιν differtè additum videtur, vt indicet etiam στόμαχον dici, quòd primùm illabuntur ea quæ ore accepta sunt & de ventriculi ore, cùm sæpè lib. περὶ ὀπτικῆς & lib. περὶ ἐφόδων στόμαχος de vteri ore dicatur. Vt mihi vulgata ista lectio, ὅτι σπλαγχνικῆς κοιλίης & omnibus quos vidimus codicibus contestata plurimùm arrideat, etsi Corna. ὅτι στόμωμα κοιλίης στόμαχον καλέουσιν legisse videatur, vt admonuimus in nostra Oeconomia. Hîc autem σπλαγχνικὴ κοιλία eadem ratione mihi dici videtur, qua Rufo Ephesio ἡ κατὰ τὸ ἔνδον κεχυμένη, vt his verbis locum hunc mihi exprimere videatur. Ad cuius notionem etiam facit quod περὶ στομάχου idem Rufus scribit, αὐλῶνα μὲν στενότερος ὑπάρχων, κάτωθεν δὲ πλατύτερος, καὶ συνάπτει τῇ κοιλίᾳ. Et Galenus in Isagoge στόμαχον ventriculi orificio contiguè per septum transuersum demitti scribit, per quem angustum meatum in ventrem alimenta descendunt. Pollux quoque lib. 2. στόμαχον οἰσοφάγον dici scribit, εἰρῆσθαι δὲ τὴν κοιλίαν συνάπτει, καθότι τοῦτο μέγα στόμα κοιλίας. Quod propter partis excellentem quandam præstantiam mihi dici videtur.

[11] ἐμοιο-

A [11] ὁμοιόρυσμός ἐστιν ποδός] Istud mihi expressisse videtur Rufus Ephesius ἐν τῷ περὶ ἀνθρώπου μορίων, de liene scribens; καίτοι ἡ κοιλία τοῦ ἐντέρου ὑποχόνδριον παρεκτεινόμενον ὅτι μήκος ἀνθρώπῳ ἔχει.

[12] κοιλίη ἡ] Ad hoc facit quod scribit Rufus. ἡ γὰρ ὑποφυσῶσα τὰ τοιαῦτα (τὸ στόμαχον) λέγεται μᾶλλον τὸ ἄνω στόμα, εἰς τὸ ὄνομα μᾶλλον νενευκυῖα, διὰ τὸ στόμαχον εἶναι πλάτος κοιλαινόμενον. Et, γαστρωδεστάτη ἡ μᾶλλον τὸ στόμαχον, ἢ πλατυτέρα, &c.

[13] διὰ δὴ κοιλίης] Hunc locum imitatus mihi videtur Rufus Ephesius cùm scribit lib. περὶ τῶν ἐντέρων μορίων. διὰ δὴ κοιλίης (ἣ γαστὴρ ἐκφύεται τὰ ἔντερα ἑλικηδὸν εἰλημμένα, πρὸς ὑποδοχὴν ὧν ἡ κοιλίας ὑποδεέστερον κεῖται. Vnum autem hæc interstinum Hippocrates ex antiquorum disciplina quòd vnum & idem sit ab ἐκφύσει ad sedem ipsam rectum, sit sibi contrarium, idemq; Galenus vocant, quod aluus inferior veteribus, vt Erasistrato dicitur, velut testatur etiam † Agellius. ὁμοιορυσμὸν autem dicit quòd vnum sit similitudine, substantia, & natura sibi cognatum, aut quòd intestini substantia non multum à ventriculi natura diuersa sit, vt scribit Galen. cap. 17. lib. 4. vsus partium. † *Cap. 17. lib. 11.*

B

IACOBVS SANTALBINVS METENSIS MEDICVS LECTORI CANDIDO.

C

HABES hic, benevole Lector, Palladij in librum Hippocratis περὶ ἀγμῶν scholia, quæ sibi à domino Laphileo Parisiensi medico celeberrimo missa clarissimus vir Anutius Foësius in Hippocratis doctrina exercitatissimus in præfatione commemorat. Quum autem dignus esset author qui alterutro eorum præcone in lucem exiret, neutri verò propter gravissimas occupationes eum in Latinum sermonem transferre liceret, id ego certè oneris publicæ utilitatis gratia libenter susceperi, hunc q; authorem quàm diligentissime fieri potuit, transtuli, obscuriores locos explicaui, necnon etiam minùs integros adhibito interdum eiusdem Foësij doctissimi collegæ acerrimo iudicio correxi, & licet in quibusdam mihi ipsi non satisfecerim, ferenda tamen illa potius quàm delenda esse arbitratus

D *sum. Græcum certè fuisse authorem constat, quem tamen post Galeni tempora vixisse verisimile est, siquidem eius apud Galenum nulla sit mentio. Huius autem alia quædam in alios Hippocratis libros extare scholia audio, sicuti in bibliotheca Laphilei eiusdem Palladij expositio Græca in sextum epidemiorum Hippocratis reperitur, & olim Venetiis a quibusdam doctissimis viris isthic Palladij scholia quædam Græca in librum Hippocratis de morbis acutis extare intellexi. Vnum hic tantum dolendum est, quòd hæc scholia duntaxat fragmenta esse videantur commentariorum Palladij in librum Hippocratis de fracturis. Tu interea candide Lector, his fruere, & nostrum hunc qualemcumq; conatum æqui bonique consule. Bene vale Metis Mediomatricum, Calendis Augusti anni 1595.*

E

ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ.

PALLADII SCHOLIA IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE FRACTVRIS

F [1] ΤΑ ἐπιγεγραμμένα προλέγειν ἐκτὸς κεφάλαια πάντες βιβλίῳ, δεῖ ἡμᾶς καὶ ἡμῖν πρὶν ἄρξασθαι τῆς κατὰ τὴν λέξιν ἐξηγήσεως εἰπεῖν. δεῖ οὖν ἐπιστῆσαι, ὅτι σκοπός ἐστι τῷ ἱπποκράτει ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ, περὶ τῶν περὶ καταγμάτων διαλεχθῆναι. παραδίδωσι δὲ κατὰ τὰ συμβεβηκότα καὶ περὶ ἐξαρθρημάτων καὶ παραρθρημάτων. διὸτι πολλάκις ἡ αὐτὴ θεραπεία ἁρμόζει, καὶ ὅτι ἐξαρθρημάτων καὶ καταγμάτων καὶ παραρθρη-

G μάτων. πάλιν δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ σκοπὸν ἔχει, περὶ τῶν περὶ ἐξαρθρημάτων καὶ παραρθρημάτων διαλεχθῆναι. ἐπιφθὴ δὲ πολλάκις καὶ ἐνταῦθα ἡ μία τῆς θεραπείας καὶ ὅτι καταγμάτων, διὰ τὸ καὶ κατὰ τὰ συμβεβηκότα καὶ περὶ καταγμάτων διαλέγεται. ἀλλὰ δῆλον ὅλως ὁ ἀρίστα θεραπεύων ἅπτα ζητεῖ καὶ σημεῖα. διὸ παραδίδωσι καὶ ἅπτα καὶ σημεῖα. περὶ δὲ τούτοις καὶ φύσιν ὀστοῦ λέγει, καὶ φύ-

H σιν νεύρου καὶ μυὸς καὶ σαρκός, ὡς καὶ πρὸ ὀπτικῶν τοῖς ὀστοῖς. πολλάκις δὲ καὶ χρείαν αὐτῶν φησὶ καὶ ἐνέργειαν. ὅτος μὲν οὖν ὁ σκοπός. ὅλως δὲ χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον ὅστι τὸ παρὸν βιβλίον, δῆλον. πῶς γὰρ οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον; εἴγε αὐτὸ τὸ τέλος παραδιδοῖ, λέγω δὴ τὴν θεραπείαν. πῶς δ' οὐχὶ καὶ χρήσιμον; εἴγε καὶ αἰτία ἡμῖν. παραδιδοῖ καὶ σημεῖα. τρίτον ὅστι κεφάλαιον τῆς ὑπογραφῆς. ὑπογέγραπται καὶ τοῦτο ὅπως, κατ' ἰητρεῖον. ἐπεὶ τὰ οἰκεῖα τῷ ἰατρείῳ διδάσκει. περὶ δὲ ὅπως, τὸ μὲν πρῶτον βιβλίον, περὶ ἀγμῶν. τὸ δὲ δεύτερον, περὶ ἐξαρ-

meliorq; est ista inscriptio. Nam illa de Medici officina absurda est, neq; enim omnia quę in officina Medici docet. Sed alius extat liber in quo de omnibus disseritur, & illi æquius est de hoc nomine gratificari. Sciendum est autem eos qui hunc librũ de fracturis inscripserunt, ab affectu ita denominasse, præterquam quòd debuissent περὶ ἀγμάτων dicere. ἄγμα enim significat κάταγμα καὶ τὸ κλάσμα: solœcismum etiam in hac denominatione commiserunt, vt ne malè sonaret inscriptio. Si enim περὶ ἀγμάτων inscripta esset, aurib. malè consona fuisset. Rursus secundũ librũ non licet ab affectu, sed à loco inscribere. Quartũ caput est, ordo. In primis igitur vniuersalia ante particularia legere oportet. Ideo primo ordine collocantur aphorismi, quippe qui de iis quæ secundum, & de iis quæ præter naturam existunt, differant: deinde secũdum ordinem iis quæ sunt secundum naturam attribuamus. Hæc enim iis quæ præter naturam digniora sunt. Idcirco primò sumendus liber de natura pueri & de natura hominis, deinde liber de humoribus, & tunc quæ de victus ratione scripta sunt. Post illa quæ sunt secundum naturam ea, quæ præter naturam collocanda sunt, tuncq; popularia præcedant, & in iis prognosticum primò legatur: deinde statim sequantur libri de ratione victus in acutis, postea etiam ad hunc modum hic propositus liber videlicet de fracturis & articulis legendus est, quum sit ex popularibus. Sed forsan dubitauerit aliquis, quum etiam quæ præter naturam sunt & popularia tractet, cur non præcessit prognosticum? rationem reddimus, quia illic similares morbos, hîc autem illos qui ad solutionem continui pertinent, tradit, digniora autem sunt similaria iis quæ in cõtinui solutione versantur. Rursus verò postquam popularia quæ secundum naturã, & quæ contra naturam sunt dixerimus, nobis ad morbos dispersos & passim vagantes atque epidemicos accedendum, sed primo ad vagantes & palantes. Siquidem primo ordine legendus liber de aëre, locis & aquis, ita deinceps ad popularium morborum lectionem erit deueniendum. Quinto capite inquiritur, sítne genuinus iste liber. Genuinum autem esse constat primo quidẽ ex dictionis elegantia, deinde quod huius libelli fiat mentio in genuinis Hippocraris libris, in eoq; consenserint omnes interpretes, ipsumq; genuinum esse asserant. Constat igitur esse genuinum. Cuius autem sit Hippocratis non ita nobis constat, núnne fortè Gnosidici, núnne Heraclidæ, núnne Draconis. Vt verò simpliciter dicam, illius est qui aphorismos, prognosticum, & librum de ratione victus euulgauit. Sextum caput est quamnam ad partẽ referatur. Hic enim liber ad Theoriam, ad praxim & ad physiologiam reduci potest. Ad praxim, dum curationes recensẽt; ad physiologiam, dum de ossiũ, neruorum & aliorum eiusmodi natura differit. Septimum caput est in partes diuisio. Operæpretium enim est scire hunc librum ab Hippocrate in duas partes diuidi, à Galeno autem in septem, videlicet primum de fracturis in tres, secundum verò in quatuor. Id autem, Deo volẽte, inter enarrandũ accuratiùs ediscemus. Octauum & vltimũ caput est, docendi modus,

καλλιον δε ὄστιν αὕτη ἡ ὑπιγραφή. ὃ γὰρ ὑπιγράφειν κατ' ἰητρεῖον, ἄτοπον. οὐδὲ γὰρ πάντα τὰ ἐν τῷ ἰατρείῳ διδάσκει. ἀλλ' ἕτερόν ὄστι βιβλίον ἐν ᾧ περὶ τούτων ἁπάντων, καὶ μᾶλλον ἐκείνῳ τὴν ὀνομασίαν χαρίσασθαι δίκαιον. δεῖ γ' εἰδέναι, ὅτι μὲν περὶ ἀγμῶν ὀνομάσαντες ὃ παρὸν βιβλίον, ἀπὸ τῆς πάθους τὴν ὀνομασίαν πεποίηνται. πλὴν ὅτι ἔσει αὐτοῦ περὶ ἀγμάτων εἰπεῖν. ἄγμα γὰρ καλεῖται ὃ κάταγμα καὶ ὃ κλάσμα. ἀλλὰ σαλπιγκτὴν τὴν ὀνομασίαν πεποίηνται. ἁμὲ δὲ μὴ εἶ κακόφωνον τὴν ὑπιγραφήν. εἰ γὰρ περὶ ἀγμάτων ἐπεγέγραπτο, ἤμελλε κακόφωνος εἶ. ὃ γ' δεύτερον πάλιν, ὄκ ἔστιν ἀπὸ τῆς πάθους ὑπιγράψαι, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ τόπου. τέταρτόν ὄστιν ἡ τάξις. δεῖ τοίνυν πρὸ πάντος ἀναγινώσκειν τὰ καθόλου τῶν μερικῶν. διὸ προτεταχθωσαν ἀφορισμοὶ, ὡς λεχθησόμενον ἐν αὐτοῖς ἅμα τῶν τε κατὰ φύσιν καὶ τῶν παρὰ φύσιν. εἶτα δεύτερον ἀπονεῖμαι τάξιν τοῖς κατὰ φύσιν. τάδε γὰρ τῶν παρὰ φύσιν ἀμείνονα ἐστί. διὸ πάλιν δεῖ προλαμβάνειν τὸ, τε περὶ παιδίων φύσεως, καὶ ὃ περὶ φύσεως ἀνθρώπου. εἶτα τὸ περὶ χυμῶν, καὶ τὸ τε τὰ περὶ διαίτης. μετὰ γὰ τὰ κατὰ φύσιν, δεῖ προτάττειν τὰ παρὰ φύσιν. καὶ τότε προσταχθήσεται τὰ ἐνδημια, καὶ ἐν τοῖς ἐνδήμοις ὃ προγνωστικὸν. εἶτα οὕτως τὰ περὶ διαίτης ὀξέων. καὶ εἴθ' ὕστερον ὃ προκείμενον ἀναγινώσκειν δεῖ βιβλίον, λέγω γ' ὃ περὶ ἀγμῶν καὶ ἄρθρων, καὶ τοῦτο γὰ ὃ ἐπιδημιόν ὄστιν. ἀλλ' ἴσως τις ἀπορήσειεν. οὐ καὶ εἰ πᾶν παρὰ φύσιν ὄστι καὶ ἐνδημον, διατί μὴ προτεταγη τοῦ προγνωστικοῦ; καὶ λεχθήσεται ὅτι ἐπιφδὴ ἐκεῖ ὁμοιομερῆ νοσήματα παρὰ διδοῖ. ἐνταῦθα γ', τὰ ἐν λύσει συνεχείας. ὑμιώτερα γ' τὰ ὁμοιομερῆ τῶν ἐν λύσει συνεχείας ἐστί. πάλιν γ' μὲν τὸ εἰπεῖν τὰ κατὰ φύσιν καὶ τῶν παρὰ φύσιν τὰ ἔνδημα, δεῖ ἐλθεῖν ἡμᾶς ὅτι τε τὰ προηγουμενικὰ καὶ τὰ ὑπόδημα, ἀλλὰ πρῶτον δεῖ τὰ προηγουμενικὰ ἀναγνῶναι. διὸ καὶ προκείται τάξιν ἔχει. τὸ περὶ ἀέρων, τόπων, ὑδάτων. καὶ εἰθ' ὕστερον λοιπὸν τὰς ὑπιδημίας δεῖ ἀναγνῶναι. πέμπτον κεφάλαιον ζητῶμεν εἰ γνήσιον. ὅτι γ' γνήσιόν ὄστι τὸ παρὸν βιβλίον, δῆλον. πρῶτον μὲν ἐκ τῆς καλλους τῆς φράσεως. ἔπειτα γ' ἐκ τοῦ μεμνῆσθαι ἐν τοῖς γνησίοις αὐτοῦ τοῦ παρόντος βιβλίου. καὶ συνεφώνησαν γ' πάντες ἐξηγηταί, καὶ εἰρήκασιν αὐτὸ γνήσιον εἶ. καὶ ὅτι μὲν γνήσιόν ὄστι, δῆλον. ποιὸ δε ἱπποκράτους ὄστιν, ἄδηλον ἡμῖν ὄστιν. εἴτε τυχὸν τοῦ γνωσιδίκου, εἴτε τοῦ ἡρακλείδου, εἴτε τοῦ δράκοντος. ἁπλῶς δὲ, τοῦ εἰρηκότος τάδε ἀφορισμούς, καὶ ὃ προγνωστικὸν, καὶ ὃ περὶ διαίτης, αὐτὸ ὄστιν. ἕκτον ὄστι κεφάλαιον, καὶ ἡ ὑπὸ μέρος ἀναφορά. ἀνάγεται γ' ὃ παρὸν βιβλίον, καὶ ὑπὸ ὃ θεωρητικὸν, καὶ ὑπὸ ὃ πρακτικὸν. καὶ ὑπὸ ὃ φυσιολογικὸν. ὑπὸ μὲν ὃ πρακτικὸν, ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν θεραπείας. ὑπὸ γ' ὃ φυσιολογικὸν, διὰ ὃ λέγειν αὐτὸν φύσιν ὀστῶν τε καὶ νεύρων καὶ τῶν τοιούτων. ἕβδομόν ὄστι κεφάλαιον, ἡ κατὰ τὰ μέρεα διαίρεσις. δεῖ τοίνυν εἰδέναι ὅτι ὃ παρὸν βιβλίον ὁ μὲν ἱπποκράτης εἰς δύο διαιρεῖ. ὁ δὲ γαληνὸς, εἰς ἑπτά. ἀλλὰ ὃ μὲν πρῶτον εἰς τέσσαρα. ὃ περὶ ἀγμῶν φησι. ὃ γ' δεύτερον, εἰς τέσσαρα. μάθωμεν γ' σὺν θεῷ τὴν λέξιν ἀκριβέστερον. ὄγδοον δ τελευταῖόν ὄστι κεφάλαιον, ὁ τρόπος ὁ διδασκαλικὸς

δεῖ

A δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ⓐ ἱπποκράτειοι τρόποι, ἄλλοι εἰσὶ παρὰ τὸν γαληνοῦ. ἀφοριστικῷ γὰρ κέχρηται καὶ ὑφηγηματικῷ. ἐνταῦθα οὖν τῷ ὑφηγηματικῷ κέχρηται. χαρακτῆρει δὲ μέσῳ, ποτὲ μὲν γὰρ ὑψηλῷ. ποτὲ δὲ ταπεινῷ. τοῖς πράγμασι τὴν φράσιν συνεξομοιοῦσθαι φιλῶν, ἐπιφδὴ δὲ τοῖς καταγμάτων ὡς μεμαθήκαμεν, σκοπὸς ὅστι τῷ ἱπποκράτει διαλεχθῆ-

B ναι, εἰκότως ἡμᾶς. προεῖπε πρὶν τῆς χρείας τὴν λέξιν ἐζητήσεως ἀρχόμεθα, ἵνα προλαβόντι μὴ εἰπεῖν. ὡς μὲν ὅστιν ἡ οὐσία τῶν μυῶν τῶν ὑποκειμένων τοῖς ὀστέοις. ὡς δὲ ἡ ἐνέργεια αὐτῶν. καὶ ἡ ὅ πάθος. καὶ πόθεν ἡ τε ἔκφυσις καὶ εἰ καλὰ φύσει αὐτὴ ὅστιν. ὑμέτερον δὲ τούτων προλαβεῖν ἵνα, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀστῶν. δεῖ οὖν καὶ

C τούτων εἰπεῖν τήν τε οὐσίαν καὶ τὰ πάθη, καὶ τὴν θεραπείαν καὶ τὴν κατάλεσιν. τέως οὖν περὶ μυῶν διαλεκτέον. δεῖ πάντως εἰδέναι, ὅτι ⓐ μύες ὅσαι μὲν ἔχουσιν ἀνάδεσιν τε καὶ ἀγωγάδη, καὶ διὰ τοῦτο ἰνάδες γίνονται αἱ ἐνέργειαι. διὰ δὲ τοῦ ἀρχικοῦ ὑγραίνεται ὅ ἰνῶδες. αἱ μὲν γὰρ ἀρχαὶ, δεξαμενῆς δίκην ἐπέχουσιν. αἱ δὲ φλέβες, ἐγχεῖ. φέρονται δὲ εἰς αὐτοὺς καὶ ἀρτη-

D ρίαι. αἵτινες ὑγρασίαν αὐτοῖς παρέχουσιν. αὐτὴ οὖν ἡ οὐσία τῶν μυῶν. ἐνέργειαν δὲ παρέχουσι κινητικὴν. ἀναπέχοντες γὰρ ὅπου τὴν οἰκείαν ἀρχήν, ἐκτείνουσι καὶ συγκάμπτουσι τὰ κῶλα. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μύες εἴρηνται, παρὰ τὸ μύειν. καὶ νεῦρα παρὰ τὸ νεύειν. πάσχουσι δὲ πάθη ⓐ μύες ἐν τῇ καταγματικῇ ἀγωγῇ, τρεῖς δύο. ἵνα λύσεως εἴπω συνεχείας. ἢ γὰρ ἐγκαρσίως τέμνεται, ἢ ἐπ' ὀγκείας. ἀλλ' εἰ μὲν ἐγκαρ-

E σία γίνεται ῥῆξις, πάντως ἀχρεῖον γίνεται ὅ μέλον. τὸ γὰρ μυός, ὅ μὲν ἓν, ἄνω φέρεται. ὅ δὲ ἕτερον, κάτω. καὶ σπασμὸς ἀκολουθεῖ. εἰ δὲ ἐπ' ὀγκείας γένηται ἡ φέρεται ὅ μὲν ἓν ἄνω. ὅ δὲ ἓν κάτω, ἀλλ' ἔστιν ὅτε διαίας γενομένης φλεγμονῆς, διάστασις γίνεται. καὶ ὅ μὲν ἄνω, φέρεται δεξιά. ὅ δὲ ἀριστερά. καὶ πάλιν σπασμὸς παρακολουθεῖ. καλῶς δὲ ἄνω προστέθηκα ⓦ τῷ

F προεῖπον λόγῳ. τῷ γὰρ συμβεβηκὸς, καὶ ὁμοιομερὲς ἴσχει νόσημα. καὶ ὀργμικόν. τοῦτο καὶ τὰ πάθη τοῦ μυός. ἡ δὲ ἕξις αὐτῶν, ὅδε ἔχει αὐτά. δεῖ γὰρ εἰδέναι, ὅτι ἀπὸ μὲν ἄλλου ὀστέου ἐκφύεται. εἰς δὲ ἄλλο καταφύεται. οὐδὲ γὰρ ἄλλως ἐνδέχεται γλισθάνειν τὸ μυὸς τὴν ἐνέργειαν. ἐαν γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄρχεται, καὶ καταφύεται, ἀνενέργητος μένει ὁ μυς. τοῦτο μὲν οὖν ὅτι μυός.

G εἰ βούλεσθε δ' διαλεκτέον ἔτι καὶ περὶ ὀστῶν. δεῖ δέπου εἰδέναι, ὅτι τῶν ὀστῶν ἡ οὐσία ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ σκληρά. ἢ γὰρ κλᾶται, ἢ τὴν οἰκείαν κοιλότητα καταλαμπούσης τοῦ ἀρθρου. καὶ κυρτὸν κυρτῷ ὁμιλῇ. ἀλλὰ καὶ ἕτερον τοῦτον, πάλιν τὸ πᾶσος ἔχει διαφοράς. ἢ γὰρ διάμπαξ κλᾶται, καὶ κάλυπται καὶ καλυπτὸν ἡ διαφορὰ κλάσις, ἢ ἐπ' ὀλίγον. καὶ κάλυπται περιλα-

H σις. καὶ πάλιν, ἢ τελείως ἐξίσταται τοῦ ἄρθρου ἀπὸ τῆς οἰκείας θέσεως, καὶ κάλυπται ἕξις ὄνομα. ἢ ἀτελῶς, καὶ κάλυπται παράρθρημα. τοῦτο τὰ πάθη δὴ θεραπεύσῃ τοιοῦτον τρόπον ποιοῦτον. ὅτε γὰρ ὦ κλᾶται τόπος. ἢ κατὰ ἐπίτασιν

qui alius est, Hippocrati, alius Galeno. Aphoristico enim & enarratorio est vsus, hic quidem enarratorio, charactere verò medio, aliquando sublimi, interdum verò humili rebus ipsis phrasim assimilare solitus. Quoniam autem scopus Hippocrati propositus est de fracturis, vt didicimus disserere, decet nos antequam ad vocum expositionem accedamus, quædam præfari: quænam videlicet sit substantia musculorum ossibus adhærentium, quænam eorum actio, quæ affectio, & vnde ἔκφυσις, id est exortus, & num is sit secundum naturam: non solum autem præfari horum quædam necesse est, sed & de ossibus. De eorum igitur natura, affectibus, curatione & positione dicendum. Interim verò de musculis disseramus. Sciendum est autem eos substantia esse neruosa & carnea, & per neruosum genus fieri operationes, per carnosam autem substantiam humectari neruosum & fibrosum genus. Carnes enim labri, venæ verò ductuum vicem obtinent. Feruntur autem in ipsos & arteriæ, quæ quidem eis temperamentum præbent. Hæc quidem musculorum substantia. Actionem autem motiuam præbent. Ad proprium enim principium recurrentes membra extendunt & contrahunt. Ideò enim dicuntur musculi à conniuendo, & nerui ab annuendo. Musculi autem in fracturarum disciplina affectus patiuntur, primum duos, qui ad continui solutionem referuntur. Aut enim obliquè sectio fit, aut in rectum. Sed si quidem obliquè, membrum inutile prorsus redditur. Musculi enim vna pars sursum, altera deorsum fertur, & insequitur spasmus, id est conuulsio. Si autem recta fiat sectio, non fertur vna pars sursum, altera autem deorsum, sed aliquando oborta graui inflammatione fit distentio, eiusq; pars vna ad dextram, altera ad sinistram fertur, ac rursus subsequitur spasmus. Rectè autem supra (primùm) addidi, nam per accidens morbum similarem & organicum continet. Hi sunt musculi affectus. Eorum autem situs est eiusmodi. Sciendum est enim ab alio esse produci, & in aliud desinere. Neque enim aliter musculi actionem peragi contingit. Si enim à quo exoritur in eundem desinit, sine actione manet musculus. Et hæc quidem de musculo. De ossibus verò etiam lubet disseramus. Sciendum igitur est eorum substantiam esse terream & duram, aut enim articulus luxatur, aut propriam cauitatem deserit, & gibbum gibbo cómunicat. Sed secundum illud alterum, rursus bifariam affectus fit, aut enim articulus per totum frangitur, & dicitur eiusmodi fractio κατὰ πᾶν fieri, id est, ad instar cauliculi, aut parum, & vocatur capillaris. Et rursus aut perfectè à proprio situ egreditur articulus, & vocatur luxatio, aut imperfectè & vocatur παράρθρημα, id est subluxatio. Isti autem affectus hac ratione sunt curandi. Quum enim in fractura ossa alia super alia ferantur, distensione & in oppositum tensione vtendum est. Si enim vnam partem tendas, vni parti dolorem inferas, & maxima consequuntur symptomata. Oportet igitur & superiorem & inferiorem partem extendere, vt modum dolori adhibeas. Post extensionem & oppositam tensionem, conformatione etiam vtendum est. Nouit autem conformatio ossa emota in propriam sedem rectè reposita seruare.

Ita igitur rationales medici operantur, vulgares autē & gregarij non vtentes extensione nec opposita tensione vincula adhibēt, & hac ratione membrum mutilū aut inutile redditur, aut ossa musculos atterūt, & syderationes insequuntur. Hæc igitur etiam curatio. Ita autem collocari postulat pars ægra, vt maximè sit expers doloris. Qualis sit verò ille situs doloris expers, si placet, exempli gratia, in manu sermone demonstremus. In hac igitur angularis figura est doloris expers, neq; enim musculi distorquentur, sed omnes recti collocantur, neq; extenditur pars, vt curuetur, sed medium habet ordinem. Quod autem eiusmodi figura sit secundū naturam, potest etiam vulgaribus hoc modo demōstrari, quum tensio & inflexio cōtra naturā sint, patet angularem figuram esse secūdum naturam. Cum rationalibus rursus sic agimus, quòd illud quod est secundum naturā est expers doloris. Præcipiendum est igitur ægro, vt manum porrigat. Is enim à natura edoctus angularem figuram vtpotè doloris expertem porriget. Ad hæc istud etiam nosse conuenit, quod parti in angulari figura deligatio facienda est: Nisi enim ita feceris, sed eam extentam sic deligaueris, postea inflexeris, tandem ex vinculis partim quidem laxa, partim verò constringentia reperiuntur, quæ ægrum premunt.

Sectio Prima.

Oportet medicum quæ suo loco mota sunt & fracta] Oratio habet proœmium. Est autem proœmium deliberatiuum. Quod enim ait Hippocrates tale est, necesse esse vt medicus fracturarum extensionem norit. Ne verò, quoniam extensionis tantùm meminerit, ab eo conformationem, deligationem & positionem non commemoratam fuisse existimes. Omnia enim vbique simul inaudienda sunt. Extensionem igitur, inquit, nosse conuenit, & situm qui secundum naturam est, situm quem dicimus angularem, quem qui etiam patitur, id ipsum à natura nouit. Sed quoniam fieri non potest quin erremus, iccirco oportere nos etiam in eo quod ei quod secundum naturam propius est errare: at quale est quod ei quod secundum naturam propius est? quod pronum quàm supinum magis secundum naturam est. Sciendum est enim Hippocratē exempli gratia de manu sermonem instituere, vnde meritò aliquis dubitare posset, cur à manu, non à capite parte omnium dignissima orsus est.. At dicimus huic peculiarem tractatum videlicet de capitis vulneribus dicatum esse. Hìc igitur quum caput curet à manu orsus est. Ipsa enim rursus reliquis dignior est. Sed rursus dubitatio oritur, cur pronum supino ei quod secundum naturam propius est? Idque contingere dicimus, quòd musculi introrsum magis collocati sint, quum nimirum tum exortus tum fines directi sint. Ita absoluto priori exordio accedit ad secundum, in quo nonnullos redarguit medicos. Sed ne quis dubitet cur id faciat, tres inprimis causas affert, primam quidem quod sophistæ & simulati medici valde peccant: secundam quòd hac figura non solum manus, sed & aliæ corporis partes mutilatæ & veluti gibbæ redduntur: tertiam præter hæc, quod noua & aliena introducendo, vtpotè hominibus vt plurimùm in iis rebus voluptatem capientibus, reddunt sibi ægrotos morigeros & obsequentes. Ne igitur iis sint morigeri, ipsis inuidiam conflare vult.

οὕτω μὴ δεῖν ⓐ λογικοὶ πιθανοί. ⓐ ὁ ἀγελαῖοι τ̃ ἰατρῶν, A
μὴ κεχρημένοι τῇ ἕξει καὶ τῇ ἀνάτασι δεδεσμένοι. καὶ ἡ
κολοβὸν γὰρ καὶ ἀχρεῖον τὸ μόριον, ἢ ἕξις ὅσα θλίβουσι σὺν
μυῶν. καὶ σφακελισμοὶ ἐπακολουθοῦσιν. αὕτη μὲν ⓒ ἡ
θεραπεία, καθ' ἕξιν ὃ τὸ μόριον ἔχον θλᾶ τὴν ἀνώδυνον.
ποία δέ ἐστιν ἡ ἀνώδυνος, εἰ βούλεσθε ὡς δεῖ τὸ χεῖρος γυ-
μνάσωμεν ⓦ λόγον. δεῖ τοίνυν ἀνώδυνον ἕξιν σχῆ-
μα τὸ ἐγκώνιον. οὔτε γὰρ ⓐ μυῶν διαφθορέν). ἀλλ' ἐπ' εὐ- B
θείας πήγνυται κεῖται, οὐδὲ τέτακται τὸ μόριον ἵνα καμφθῇ.
μηδὲ μέσων ἔχει τάξιν. ὅλη δὲ τὸ πρόσθεν σχῆμα κατὰ φύσιν
ἐστί, δυνατὸν καὶ πρὸς ἀγελαίους ⓦ τρόπον πολλὸν εἰπεῖν.
ἡ ἔκτασις καὶ ἡ κάμψις κατὰ φύσιν εἰσί, πρόδηλον ὅλη τὸ
ἐγκώνιον σχῆμα κατὰ φύσιν ἐστί. πρὸς λογικοὺς πάλιν φαρμὴ
οὕτως. ὅλη τὸ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἀνώδυνον. διὰ δύο τῶν ἀρρώστων
λέγει δεῖν δῆναι τ̃ χεῖρα. αὐθις γὰρ ὑπὸ τ̃ φύσεως παι- C
δοτρόφου, τὸ ἐγκώνιον ἅτε ἀνώδυνον πρόδιδωσι σχῆμα.
πρὸς ὃ τάχεως διὰ τὸ γινώσκειν, ὅλη τ̃ ἐπίδεσιν διὰ ποιεῖ-
σθαι, τ̃ μορίᾳ ὄντος ἐν τῷ ἐγκώνίῳ σχήματι, εἰ γὰρ μὴ οὕτω
ποιήσης, ἀλλὰ ἐκτείνῃς αὐτ̃, ὅταν ἐπιδήσῃς. εἶτα συγ-
κάμψῃς. τελευταῖον δὲ εἰσκοπεῖν) τῶν ἐπιδεσμῶν, ⓐ μὴ
χαυνότερον. ⓐ ὃ, σφιγγόμενοι. καὶ θλίβουσι τ̃ ἄρρωστον.

Τμημα πρωτον.

D
Ἐχρῆν ⓦ in ἐν τῷ ἐκπλωσίων τε καὶ καταγμ̃]
πρόοιμιον ἔχει ὁ λόγος. τὸ δ' πρόοιμιόν ἐστι συμβουλευ-
τικόν. ὃ γὰρ φησιν Ἱπποκράτης τοῦτ' ἐστίν. ὅλη χρεία ἐστὶ
τ̃ ἰατρὸν εἰδέναι τῶν καταγμ̃ τὴν κατάστασιν. μὴ δὲ
ἐπεὶ κατάστασιν μόνον ἐμνήσθη, μὴ νομίσῃς ὅλη οὐχὶ καὶ
ἀφάπλασιν καὶ ἐπίδεσιν καὶ ἀπόθεσιν, πάντα γὰρ πάν-
των συνυπακούειν δεῖ. διὰ δύο φησὶ τὴν τε κατάστασιν εἰ- E
δέναι καὶ τὴν ἀπόθεσιν τὴν κ̃ φύσιν. ἀπόθεσιν. καὶ λέγομεν
ὅλη ἐγκώνιος. ἵν' ἵνα καὶ ὁ πάσχων αὐθις κατὰ φύσεως ἐπί-
σατο. ἀλλ' ἐπεὶ οὐκ ἔνι μὴ σφάλλεσθαι, ἀφ' πολὺ
φησιν, ὅλη διὰ σφαλλόμενος εἴη), κἂν ἐγγὺς τοῦ κ̃
φύσιν, σφάλλεσθαι, καὶ ποῖόν ἐστι τὸ ἐγγὺς τῷ κ̃ φύσιν;
ὅ, τι τὸ πρηνὲς μᾶλλον τῷ ὑπτίου κ̃ φύσιν ἐστί. διὰ γὰρ
εἰδέναι ὅλη ὡς ἐπὶ χεὶρ γυμνάζῃ τ̃ λόγον. ὅταν καὶ ἄξιον F
ἀπορῆσαι, ἀφ' ὅ ἀπὸ χεὶρ ἤρξατο, καὶ μὴ ἀπὸ κεφαλῆς,
τῆς πάντων ὑμνιωτέρας οὔσης. καὶ λέγομεν ὅλη ταύτης οἰ-
κείαν δέδωκε. λέγω δὲ τὸ περὶ κεφαλῆς τραυμάτων. ἐν-
ταῦθα οὖν θεραπεύσας κεφαλὴν, ἀπὸ χεὶρ ἤρξατο.
αὕτη γὰρ πάλιν τῶν ἄλλων ὑμνιωτέρα ἐστίν. ἀλλὰ πάλιν
ἀπορῶμεν. ἀφ' ὅ τὸ πρηνὲς μᾶλλον ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ ὑπτίου
ὅτι τὸ κ̃ φύσιν. καὶ λέγομεν ὅτ' ὅταν ⓐ μύες μεῖζον σῶμα G
κεῖν) ἅτε ἐφήσῃ ὄντων τῶν ἀποφύσεων τε καὶ καταφύ-
σεων· οὕτω συμπληρώσας τὸ προβλητὸν πρόοιμιον. ἀρξε-
ται καὶ ὅτι δεύτερον. ἐν ᾧ κατηγορῆσαι ἰατρῶν. ἀλλ' ἵνα
μή τις αὐτῶν ἀπορήσῃ, ὅλη καὶ ἀφ' κατηγορῆς. φησὶν ὅτι
ἀφ' τῆς αἰτίας. πρῶτον μὲν ὅτι σοφιζόμενοι καὶ ὑποκρι-
νόμενοι μεγάλως ἁμαρτάνουσι. δεύτερον ὅτι οὐτῷ τῶν
σχημάτων οὐ μόνον χεῖρας κωλύουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μό- H
ρια. τέτακται πρὸς τοῦτο, ὅτι ἀφ' τὸ ἀλλόκοτον καὶ τὸ
ξενοπρεπές. ἅτε τῶν ἀνθρώπων ὡς ἐπίπαν τοῦτο χαι-
ρόντων, καὶ πειθοῦσιν ἥδιστα σὺν ἀρρώστοις. ἵν' οὖν
μὴ ὦσιν αὐτοῖς πειθοῦσι, βούλεται ἀφ' ὁλοῦ αὐτ̃ εἰπεῖν.

[2] τῶν

Eorum quæ suo loco mota sunt & fracta] Meritò aliquis dubitauerit, cur quum de fracturis differere illi propositum esset, primò luxationũ meminerit, quod dicimus fieri, aut producendi sermonis gratia, aut quod visus sit in sermone de fracturis nolle etiam de luxationibus differere. Ideò ante tantũ meminit veluti per transennam, aut propter aliã causam. Quoniã enim continuam de fracturis speculationem seruare constituerat, ideò primam de luxationibus mentionem fecit, vt vnà cum disputatione de fracturis perfectum de iis & non interruptum sermonẽ traderet. Is enim doctrinæ modus est, vt eorum quæ anteuertunt extrema sint futurorum principia, aut propter tertiã causam, quoniam ordine multifariam est visus.

Oportebat, inquit, medicum] Quærunt nonnulli cur dixerit ἔχρῃν addito ε. siquidem absque eo potuit dicere χρῆν & videtur debuisse. Sed respondemus Iones vel Athenienses ε frequenter addere solitos.

Ipsa verò natura iustissima est] Naturam hic vocat ipsam conformationem.

Qui igitur nullum consilium adhibent, plerumq; nihil errant] Pugnantia loqui videtur Hippocrates. Contra enim qui consilium adhibent, rectè curare debent. Et dicimus quòd artificem instruere volens id dicit. Perfectus enim artifex non deliberat. Quærunt insuper nonnulli, cur dixerit προσβαλλόντες consiliũ adhibentes. Oportuit enim προσβαλλόμενοι, hoc est consilium capientes dicere. Et dicimus illud actionem, hoc verò perpessionem significare, neque actiuam faciens orationem contra affectus sum.

Medici autem qui sibi sapientiam arrogant] Hinc fit aggressio ad secundum exordium.

Quænam igitur medicorum errata dicendum] Iam ex iis quæ antè præcepta sunt angularem figuram esse secundum naturam & doloris expertem didicimus. Quoniam verò nonnulli id quod supinum est secundum naturam esse dixerunt, alij quod pronum, vult eorum opiniones euertere. Qui, inquit, supinam figuram constituunt, illam secundum naturam esse eatenus affirmant, quatenus iaculantes istam tanquã generosam & inflexibilem obseruant, præsertim verò, inquit, quòd tum manus æquabilitas appareat, Supra enim alba, infra pilosa cutis. Si igitur, inquiunt, quæ in superficie æquabiliter se habent, constat & ea quæ in profundo, veluti musculos qui rectas fibras habent. Similiter qui pronam figuram manus laudant, hæc tantum asserunt, quòd iaculatoriam artem in medium non proferunt. Sic igitur sermonem orsus, variis modis medicos reprehendit. Et primò, si hoc, inquit, iaculatoriæ arti & medicinæ concesserimus, cur nobis manum sinistram, non item dextram, quæ figuram angularem obseruat in exemplum affers? Præterea si omninò ab artibus coniecturam facere licet, quod aliæ artes figura angulari vtuntur? qualis forte fuerit ars terebrandi. Variæ enim sunt figuræ manus in vnaquaque arte, alia enim in funda, alia in iactu lapidis. Quomodo autem nobis potentem esse eiusmodi figuram asserunt, supinam videlicet & tensam? præsertim quum ne sanus quidem eiusmodi figuram sine sensu doloris obseruare valeat. Et si interdum aliquis ita carpum presserit, dolor oboritur, & cogitur gladium;

aut certè quod gestatur proiicere. Quomodo situm musculorum secundum naturam versari in coloris æquabilitate asserunt, quum alium quidem esse colorem superficiei, alium autem profunditatis contingat? Omnium igitur figurarum prauarum existentium sola angularis vtilis est & doloris expers.

Quot errores igitur medicorum quos quidem dedocere volo, & hos docere] Cur hæc dicat quærere operæpretium, quid enim errorem addiscere opus est? dicimus autem duplicem esse errorem: vnum quidem apparentem, sed reipsa non existentem: alium autem natura existentem. Hunc igitur postremum se velle dedocere, alium autem se velle docere asserit.

Alia in cessando] Pro in quiescendo.

Hominem autem ita collocari oportet] Hinc Hippocrates deinceps fracturarum curationẽ aggredi vult. Et primò manum fractam curat. Sciendum est autem tres esse manus partes, quarum vna humerus, alia extrema manus, media cubitus vocatur. Sed cubiti, etiamsi videatur vna pars, duo tamen sunt ossa, quorũ inferius propriè cubitus, superius autẽ radius denominatur. Et in manibus quidem manifestum, si duo ossa frangantur, minùs autem, si quod est contra oppositum. Si horum alterum frangatur, melius vt radius non cubitus frangatur, quandoquidem cubitus subiicitur radio, & eum sustentat, præsertimq; is sit qui ad brachium articulatur. Præterea lapsus qui in cubitum incidunt, faciliùs apparent, quippe pars illa minimè carnosa. Sed lapsus qui in radio fiunt propter carneam partis substantiam, minimè conspiciuntur. Atq; de his hactenus. Nosse autem conuenit hîc non de vno, sed de duobus differi. Subiiciatur igitur cubitus cum radio fractus, oportet vt tendas & extendas quantum poteris: rarò enim satis extendere poteris, quantumuis etiam violenter tendas. Solummodò dicit se vidisse in puero plus iustò factã tensionem & oppositam distentionem. Quod ad istã verò attinet oportet vt artifex conformationem efficiat, & post hanc deuinciat. Sed quandoquidem in vinculorum mentionem incidimus, agedum tria de iis in medium proponamus, eorum videlicet substãtiam, modum & quantitatem. Eorum quidem substantia esse debet, neque lanea, neque recèns facta, neque complicata aut conuoluta, quoniam vtræque asperitate lædunt. Oportet igitur eam esse lineam, subactam & attritam, hæc est substantia. Vinculi autem modus talis est. Oportet, inquit, te primum vinculum circa ipsum vlcus iniicere, & tertio circuitu facto, ita in superiorem partem brachium versus deferri, valdè premendo, ita vt cùm illuc feratur etiã constringendo fluxio impediatur, & illic circa brachium deligetur. Ac rursus aliud vinculum imponere circa vlcus ipsum, & semel super ipsum circumeundo sic deorsum deferri, laxiorem faciendo ligationẽ, vt tenuis illa sanies ab vlcere ad inferiores partes feratur, & dolores non inferat. Oportet autẽ hoc vinculum ita iustę esse magnitudinis vt rursus ex carpo ad brachium reuertatur & reducatur. Sin minùs, tertiũ vinculum circa vlcus imponendum, quod ad superiora feratur, nec strictũ sit, sed molle & laxum. Post vincula verò oportet & pãnos cerato intingere, &

ἢ γραῖῳ δ' βαστζόμενον. πῶς γὰρ λέγεσιν ἐν τῷ ὁμοχρόῳ τῇ φύσει τῇ μυῶν καὶ φύσιν εἶ). ὅπως ἐνδέχεται δηλο μὲν εἶ τὸ ἐπιφανὲς. δηλο δὲ τὰ ἐν βάθ. πολλῶν οὖσο τῶν δηλων ὄντων κακῶν, μόνον δ' ἐγκώνιόν ἐστι χρήσιμόν τι καὶ αἰώδυνον ἕλκος.

ὀκόσας τῶν ἀμβλάδων τῶν ἰατρῶν, τὰς μὲν ἀποδιδάξαι θέλω, τὰς δὲ διδάξαι] ἄξιον ζητῆσαι πῶς λέγει, ὅτι τῶν ἀμβλάδων τὰς μὲν διδάξαι, οὐ γὰρ ὅλως δεῖ ἀμβλάδα μαθεῖν. καὶ λέγομεν ὅτι διττή ἐστιν ἡ ἀμβλάδα. ἡ μὲν, φαινομένη, μὴ οὖσα δὲ, ἡ δὲ, ἐν φύσει οὖσα, τοιαύτην οὖν λέγει τὴν φύσει οὖσαν, ὅτι ἀποδιδάξω. τὴν δὲ δηλον ὅτι διδάξω.

καὶ ἄλλο ἐν τῷ ἐλιννύειν] αὐτὶ τοῦ ἐν τῷ ἡσυχάζειν.

καθήνωσθαι δὲ χρὴ ὧν ἄνθρωπον] ἐντεῦθεν ἱπποκράτης βούλεται λοιπὸν ἐπὶ τὴν θεραπείαν τῶν καταγμῶν ἐλθεῖν. ἐπεθέμην χρῆσαι καταθεῖσαν θεραπεύειν. δηλοῖ δὲ ἑτέραν οὖσαν τὰς χρεὼν μέρη τρία εἶναι. ὧν τὸ μὲν ἓν, καλεῖται ὦμος. τὸ δὲ δεύτερον, ἄκρα χείρ. τὸ δὲ μέσον, πῆχυς. ἀλλ' ἔστι ὁ πῆχυς, εἰ καὶ τὸ φαινόμενον εἰς ὄψιν. ἀλλ' ὅμως τὰ ὀστᾶ τὰ αὐτοῦ δύο εἰσὶν. ὧν τὸ μὲν ἐπάνω κάτω, κυρίως πῆχυς ὠνόμασαι. τὸ δὲ ἐπόμενον, κερκίς. καὶ χρῶν μὲν ὅτι τοιοῦδέν, ἐπὶ τὰ δύο κλάσθωσιν. ἧττον δὲ, ἐπὶ τὸ ἔμπαλιν, τοῦ ἑνὸς κλωμένου κάλλιον. ἵνα ἡ κερκὶς κλασθῇ, καὶ μὴ ὁ πῆχυς. δηλοῖ μὲν ὁ πῆχυς ἐπανίσταται καὶ ἀναβαστάζει τὴν κερκίδα. ἄλλως τε ὅτι καὶ ἔστι ὅτι ὁ τοιοῦτος τὸ βραχίονα διαφθείρωμος, τοιοῦτος δὲ τύποις ἐν τὰ σφάλματα τὰ ἐν τῷ πήχει ὡς ἀσφαλεστέρῳ φαίνονται. τὰ δὲ ἐν τῇ κερκίδι διαφθείρει οὐ φαίνονται. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. δηλοῖ δὲ ἐνδέχεται ὅτι ἐν ταῦτα ἁ περὶ ἑνὸς διαλέγεται. ἀλλὰ περὶ τῶν δύο. ἐπανορθοῦται γοῦν πῆχυς κλασθεὶς μὴ κερκίδος, δηλοῖ, τηλικαῦτα, καὶ διαλυτέαν ἐφ' ὅσον δυνάσαι. ἀσφαλῶς γὰρ δυνηθεὶς τὴν ἀρχὴν ποιεῖσθαι ἐργάσασθαι. ὅσῳ δὲ ποτε βιαίως τείνεις. μόνον γάρ φησιν ὅτι παιδίου πλέον τοῦ δέοντος ἰδὼν ἐμνημόνευσα. ταῦτα τε καὶ αἰτίαι εἰσιν. καὶ ἡ αἰτίασις. δηλοῖ ὧν τηλικοῦτον τὴν διαπλασιν ἐργάσασθαι. καὶ μὴ τὸ διαπλάσαι δὲ, ἐπιδῆσαι. ἀλλ' ὅπως ὅλως ὑπιδέσμων ἡμῖν γέγονε μνήμην, φέρε τινὰ ἴδωμεν περὶ αὐτῶν προειπωμεν. τὴν τε οὐσίαν αὐτῶν, καὶ ὧν τρόπον, καὶ τὸ ποσόν. τὴν μὲν οὐσίαν δηλοῖ αὐτοῖς ἔχειν μὴ δὲ ἐρεῖν, μηδὲ μηδὲν, νεύρῳ καὶ ἐλίνῃ. ὅπως καὶ ἀμφότερα αἰτίωσι τῇ τραχύτητι. δηλοῖ οὖν λινᾶν αὐτὴν καὶ τετριμμένην εἶ). αὕτη μὲν οὖν ἡ οὐσία. ὁ δὲ τρόπος τῆς ὑπιδέσεως ὅτι τοιόσδε. δηλοῖ σε φησὶ ὧν προῶτον ὑπίδεσμον ὑπιβαλεῖν κατ' αὐτὸ τὸ ἕλκος. καὶ τείνον περιβάλλειν τὰ οὕτω, ὅπι τὰ ἄνω ὅπι βραχίονα φέρῃ. πιέζοντα σφοδρότερος, καὶ μὴ τὸ ἐνεγκεῖν ἐκεῖ, καὶ τῇ σφίγξει κωλύσαι τὴν ὑπορροὴν ἐκεῖ ὡς ὅπι τὸ βραχίονα δῆσαι. καὶ πάλιν ἕτερον βάλλειν κατ' αὐτὸ τὸ ἕλκος ὑπίδεσμον. καὶ ἄσας περιβάλλοντα οὕτως ὅπι τὰ κάτω φέρειν χαυνοτέραν ποιοῦντα τὴν ὑπίδεσιν. ἵνα αὐτοῖ οἱ λεπτομερεῖς ἰχῶρες φέρωνται ἀπὸ τοῦ ἕλκους μηδὲν τὰ κάτω. καὶ μὴ αἰτίας ἐργάζωνται. δηλοῖ τοῦτον ὑπίδεσμον ἡ τέλφον εἶ) οὕτως ὡς πάλιν αὐξυποστρέφειν καὶ ἕρχεσθαι ἀπὸ καρποῦ ὅπι βραχίονα. εἰ δὲ μὴ ἔστι τελείως δὲ καὶ τείνον ὅπι πρὸς τοῦ ἕλκους. καὶ φέρειν ὅπι τὰ ἄνω. μὴ σφίγγειν ἀλλὰ χαῦνον καὶ μόνον. μὴ δὲ τοὺς ὑπιδέσμους, δηλοῖ καὶ πολλοὺς εἰς χειροτονίαν βρέχειν. καὶ

οὕτω

A οὕτως ὑπιτιθέναι. ἵνα τῇ κολλήσῃ φυλάττωσι ὃ κάπτυγμα. ἀλλ' ὅπῃ καὶ ὀστέον πολλάκις κατά τινος φέρεται, πόθεν ἔγνωμεν εἰδέναι. δῆλον ὅτι πρῶτον μέν, τὸ κεκυρτωμένον εἰς ὃ μέρος ἐφ' ὃ φέρεται. σύμπλως τε δὲ καὶ ἀφῆ τοῦτο καλῶς καταλαμβάνεται. λοιπὸν δὲ καὶ ὀδυνῶν ἔνιοι, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ἀναπλήσαν ἀφαίρεσις ἡ χρῆσις, ὀφεῖ ἡμᾶς καὶ ταῦτα εἰπεῖν. πολλάκις γὰρ ὀφεῖ ὁμαλισμοῦ χάριν τοῦτο λαμβάνειν. οἷον ἐάν ἐν καρπῷ θέλῃ ὑπιδῆσαι, ὁμαλῶς ἐκφέρειν ἀναπλήσαι ὁ ἀναπλήσας. ἔστι δ' ὅτε ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτοῦ βάλλομεν ἀφ' ὃ φυλάξαι τὴν ἀφάπλασιν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ περὶ τοῦ ἀναπλήσαι. ὀφεῖ δὲ ὃ πλείστων ὑπιδέσμων εἰς ἢ δύο ἢ τρεῖς ἢ ὡς εἶπεῖν. καὶ μήτε ὠλιγοτῖς. ῥυλιδοῦνται γὰρ καὶ οὐ πιέζουσι κατὰ λόγον ὃ κάταγμα. καὶ πάλιν ἐάν γενοί εἶσι πολὺ θλίβουσι ὃ μόριον. καὶ πόθεν δῆλον ὅλη καλή ἐστιν ἡ ὑπίδεσις. ἐάν ὁ ἄρρωστος σοι λέγῃ, μᾶλλον τυχὸν σήμερον πεπιέσθαι τὸ ζῶές ἵνα οἶδας ὅλη κατὰ λόγον ἡ ὑπίδεσις γέγονεν. αἱ γὰρ φλεγμοναὶ ἀποκτείνουσι τοὺς οἷς γίνονται. ὀφεῖ δὲ καὶ λέγειν αὐτὸν μικρὰ πεπιέσθαι. τοὺς δὲ τούτοις ὀφεῖ δεῖ μὴ ἀπαλοσάρκους οἷόν καὶ μάλιστα ἡ χυησμονὴ ἔχει ταχέως

B λύειν. δεῖ δὲ ἄλλους ἀφ' ἑτέρων. ἀεὶ δὲ μετὰ τὴν ἐπίδεσιν ἐγχωνίως ἀποβλέπεσθαι τὴν χεῖρα. καὶ μὴ δὲ ἄνω πολὺ μηδὲ κάτω. εἰ γὰρ ἄνω εἴη ἢ κάτω, ὡς χρεμαμβώη φαίνεται ἡ χείρ. καὶ ὀδυνᾶται τοῦτο κολουθοῦσιν.

31 ἐν ταύτῃ μὲν οὖν τὰ ὀθόνια ἐπ' ἀριστερὰ ἢ ὑπὶ δεξιὰ δεδέσθω] ὀθόνια δεῖ ὑπιδεσμοὺς καλῶ. ἐπ'

C ἀριστερὰ δὲ ἢ δεξιὰ φησι, τουτέστιν, ἢ ἔσωθεν ἢ ἔξωθεν τῆς χειρός.

34 τὰ δὲ ὑποζύγια] ὑποζύγια καλῶ, τὰ ἄσαρκα. οἷοί εἰσι οἱ καρποί.

39 τῇ δὲ τρίτῃ χαλαρὰ σοὶ δοκείτω] ἀφ' ὃ τὰς φλεγμονὰς παύεσθαι.

41 ἑπτὼ δὲ τετάρτου γίνηται, ἑβδομαῖος δὲ ἀπὸ τῆς

D πρώτης] ἡ παροῦσα θεωρία τρία ἀφορίζει ἡμῖν κεφάλαια. ὧν τὸ μὲν πρῶτον, περὶ ναρθήκων ἀφορᾷ λέγεται. τὸ δὲ δεύτερον, τίνι τρόπῳ τὸ πάχος τῶν ἡμῶν προσφορεῖ. τὸ δὲ τρίτον, ὡς καθόλου τρόπον τῆς ἀποθέσεως. ἀλλ' ὅπῃ ναρθήκων ἡμῖν γέγονε μνήμη, φέρε πρῶτον εἴπωμεν τίνι τε ὕλῃ καὶ τῷ μήκους, καὶ τοῦ πλάτους καὶ ὡς καιρόν. ποτὲ λείπει διῆσαι αὐτούς. καὶ πρὸ-

E τα τοιαῦτα. καὶ τέως εἴπωμεν τίνι οὐσίαν αὐτῶν. ὀφεῖ πρῶτον ναρθήκων προσλαμβάνειν. ἢ ξύλα φιλύρεια. ἢ εἰ μηδὲν τούτων θύρεθῇ, ὀφεῖ καλάμους λαμβάνειν. ὑπιδῆσαι δὲ αὐτοὺς χρὴ μετὰ τὴν ἑβδόμην, ὅταν αἱ φλεγμοναὶ παύσωνται, ὡς δεῖ πρῶτον. ὀφεῖ μετὰ τοῦτο ὑπιδέσμοις ἐπάνω τοῦτο καλάμους ὑπιδῆσαι. ἐκ ταινίας τέσσι δεσμῶν αὐτοὺς ἐλαφρῶς, ὡς εἶναι τὸ

F μὲν ἓν, ἄνω. τὸ δὲ ἓν κάτω. τὸ δὲ ἓν, μέσον. ὀφεῖ δὲ καὶ τὸ μέρος εἰς ὃ ὀξύτατον τὸ ὀστέον, παχύτερον λαμβάνειν ναρθήκα. ἢ ἀναπλήσαι ἐπὶ ὑπιδῆσαι. οὐ ὀφεῖ δὲ εἰς τὰ ὑποζύγια φορᾶν τοῦτο καλάμους. ἢ ἐλάτης τοῦ μικροῦ δακτύλου. ἀλλὰ ὀφεῖ τοὺς τοιούτους κολλοβοτέρους ποιεῖν. εἰ δὲ ἀνάγκη εἴη ὑπιδεῖσαι. ὀφεῖ ἀναπλήσαι ἐπάνω τοῦτο ναρθήκας. λύειν δὲ οὐ χρὴ ἕως εἴκοσιν ἡμερῶν. πλὴν εἰ μὴ ἡ δυσκρασία εἴη ἡ δεξιὰ ὀφεῖ. ὅτε καὶ ὀφεῖ λύσαι καὶ ἀποσφίγξαι

ita imponere, vt agglutinatione fracturam contineant. Sed quoniam interdum os ad aliquam partem defertur, vnde illud noscere poterimus? hoc constat quòd primum quidem pars gibba est in quam defertur, præsertim quum tactu illa rectè comprehendatur. de cætero verò etiam dolor oritur. Sed quandoquidem splenium varius vsus, de iis nobis aliquid dicendum. Sæpè autem æquabilitatis gratia hæc sumenda sunt. Exempli gratia, si volo in carpo fasciis vti, illud æquabile in orbem splenium iniicio, & quod ad carnes deficit, splenium explet. Interdum etiam in rectum ea iniicio, vt conformatio seruetur. Et hæc quidem de panno. Quod autem ad fasciarum multitudinem attinet, sint duæ aut tres vt dictum est, non quidem latæ, corrugantur enim & non premunt aut decenter stringunt ipsam fracturam, & rursus si angustæ sint, valdè partem affectam comprimunt. Vnde verò constat bonam esse deligationem? si æger tibi dicat, magis fortè se hodie premi quàm heiterna die, vt noscas debitam deligationem factam esse. Nam inflammationes interimunt eos quibus accedunt. Oportet autem vt se parum premi dicat. Præterea oportet soluere eos qui teneras habent carnes, & maximè quos pruritus infestat. Alios autem tertio quoque die. Semper autem post deligationem manus angulariter collocanda est, neque nimium supra, neque infra. Si enim supra aut infra collocetur, videtur manus suspensa, & dolores insequuntur.

Atq; hic quidem lintea ad sinistram aut ad dextram deligentur] Ὀθόνια vincula vocat. Ait autem a sinistra vel à dextra, hoc est intra aut extra manum.

Quæ extremitate tenuantur] ὑποζύγια vocat carnis expertia, quales sunt carpi.

Tertio die fasciæ tibi laxæ appareant] quòd inflammationes sedentur.

Postquam ad tertium diem ventum erit, qui est septimus à primo] Hæc theoria tria nobis capita consideranda proponit, quorum primum differit de ferulis, secundum victum ægri nobis tradit, tertium vniuersalem reponendi rationem & modum ostendit. Sed quâdoquidem in ferularum mentionem incidimus, de earum materia, longitudine, latitudinè & tempore dicamus, quando soluendæ & reliqua eiusmodi. Ac interim de earum substantia dicamus. Ferulas has assumere oportet aut ligna tiliacea, aut si horũ nihil reperiatur, arundines vsurpandæ. Imponendæ verò sunt post septimam diem, quando inflammationes cessarunt, hoc modo. Oportet post vincula arundines supra imponere, & fasciis tribus eas leniter vincire, vt vna earum pars sit supra, vna etiam infrà, & vna media. Illa autem pars in quam os elapsum est, crassiorem habeat ferulam, aut illic splenium imponendum. Non oportet autem arundines in partes extenuatas ferri, aut prope paruulum digitum, sed has aliqua ex parte mancas facere. Quod si necesse sit eas imponere, panniculi sunt illuc iniiciendi, sicque ferulæ supra adhibendæ. Non sunt autem antè viginti dies soluendæ, nisi aliqua acrimonia aut morsus adsit, tunc enim sunt soluendæ & coarctandæ

& rursus eodem modo deligandæ. Si verò nihil horum adsit, sed tantummodò sint laxiora vincula, oportet ferulas coarctare & non soluere, latitudo autem sit duorum digitorum cum dimidio. Ita de ferulis habito sermone, venit ad secundum caput, id est ad victus rationem, in qua tres victus species proponit, tenuem videlicet, & mediam, quę subuulgaris vocatur quibusdam, & præterea pleniorem. Oportet igitur circa initia quando fiunt inflammationes & occupatur illic natura, præbere tenuem victum: procedente verò tempore subuulgari vti oportet: adhuc autem procedente tempore pleniore, vt callus gignatur, hoc est secundum caput. Tertium est præterea in quo de collocatione sermonem facit, dicitque oportere linteum iniicere non angustum, si enim angustum fuerit, ipsumque ad cubitum solum inieceris, quod extra suspensum erit, labores & molestiam pariet. Si contra in externam partem inieceris, quod ad cubitum suspensum erit, attrahet os fractum & inutilis erit curatio. Quod si secundum fracturam inieceris, quæ hinc & illinc suspensa erunt conformationem peruertent. Oportet igitur linteum esse vetus & latum, vt totum cubitum contineat, & ne manus in superiora aut inferiora vergat, sed sit æqualis.

Vbi igitur ad tertium diem ventum erit, qui septimus est à primo quo iniectum fuit vinculum] Tertium diem dicit, aut pro curationis periodo accipit. Tertio enim die & quinto & septimo soluere præcepit, vt sint tres periodi. Aut tertium dixit à quo continenter soluit, id est, à quinto, quasi sint rursus tres dies, quinta enim, sexta & septima, tres dies efficiunt.

καὶ πάλιν ὀπιδῆσαι καθὰ ⟨W⟩ αὐτὸν τρόπον. Εἰ δὲ μηδὲν τούτων εἴη, ἀλλὰ μόνον χαλαρώτεροι γένοιντο ⟨W⟩ δεσμοί, φησὶν δεῖν ναρθήκων ἀποστίγγειν καὶ μὴ λύειν. πλάτος δὲ ἐχέτωσαν ὡς δύο ἥμισυ δακτύλων. οὕτω δεῖ ναρθήκων ἁμαλχθεὶς, ἔρχεται καὶ ὅτι ὁ δεύτερον κεφάλαιον. λέγω δὲ τὴν διαστολήν. ἐν ᾗ λέγει τρία εἶδη τῶν ὀφῶν. λεπτὸν τε καὶ μέσον. ἢ ὡς καὶ ὑποφαύλη καλεῖται, ἔλη μὲν καὶ ἀδρότερον. δηλοῖ δύο καθὰ μὲν τὰς ἀρχὰς ἐν ὅσῳ αἱ φλεγμοναὶ γίνονται, καὶ ἀρχῆσθαι ἐνῆν ἡ φύσις. λεπτὸν τὴν πρέχει διαστολήν. μεσίοντος δὲ τοῦ κακοῦ. δηλοῖ τὴν ὑποφαύλη χεῖσθαι. ἔλη δὲ μεσίοντος τοῦ κακοῦ, δηλοῖ καὶ ἀδρότερα χεῖσθαι, ἵνα πῶς γένηται. τοῦτο ὅτι ὁ δεύτερον κεφάλαιον. τέταρτον ὅτι μέσος τρίτης κεφάλαιον. ἐν ᾧ τῆς ἀποθέσεως λέγειν ποιῆται. καὶ φησιν ὅλη δεῖ ὀθόνιον μεσιβάλλειν, μὴ στενὸν. εἰ γὰρ εἴη στενὴ, εἰ μὲν εἰς ⟨W⟩ ἀγκῶνα αὐτὸν μεσιβάλλεις μόνον, ὃ ἔξω ἐκκρεμὲς γινόμενον, πόνους ἐργάζεται. εἰ δὲ πάλιν εἰς ὃ ἔξω μεσιβάλλῃς, ὃ ὅτι ⟨W⟩ ἀγκῶνα γινόμενον ἐκκρεμὲς, καθέλκει ὁ κατειληφὼς ὀστοῦν. καὶ ἀνώνητος ἡ θεραπεία γίνεται. εἰ δὲ κατὰ τὸ καταγμάτος βαθείας, τὰ ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐκκρεμῆ γινόμενα, διαστρέφουσι τὴν διάπλασιν. δηλοῖ δοῦναι καὶ παλαιὰν καὶ πλατεῖαν εἰς τὸ ὀθόνιον. ἵνα ⟨W⟩ πῆχυν ὅλον μεσιέχῃ. καὶ μηδὲ ὅτι τὰ ἄνω μηδὲ ὅτι τὰ κάτω τὴν χεῖρα εἰς ἀλλ' ὁμαλῶ.

ἑπτὰ δὲ τεταρτὸς γίνεται ἡ ἑβδομαῖος ἀπὸ τῆς μεσήτης ὀπιδέσεως] τεταρτὸν λέγει, ἢ κατὰ τὴν περίοδον τῆς θεραπείας. Εἶπε γὰρ λύειν τρίτῃ καὶ πέμπτῃ καὶ ἑβδόμῃ. ὡς τρεῖς εἰσὶ μεσιόδους ἢ τεταρτὸν λέγει, ἀφ' ἧς ἔλυσε μεσεχῶς, τουτέστιν ἀπὸ τῆς πέμπτης. ὡς εἰσὶ πάλιν τρεῖς ἡμέρας. πέμπτη γὰρ καὶ ἕκτη καὶ ἑβδόμη τρεῖς εἰσιν ἡμέραι.

DE BRACHIO.

Sectio Secvnda.

At vbi brachium fractum fuerit] Hic ad brachij curationem transit. Dubitatio autem oritur, cur non statim de summa manu, sed de brachio differuerit? dicimus ob eam causam sermonem de extrema manu omissum esse, siquidem eius curatio varia est & multiplex, brachij verò curatio simplex. Quandoquidem autem in brachij mentionem incidimus, agedum quinque de eo in medium proponamus, appellationem, situm, constitutionem, curationem & diætam. Brachium dicitur quod medium est inter acutum ossis processum, quod *κώδωνον* vocatur, & humeri articulum. Situs autem ex eo manifestus. Pars enim quæ est intra cubitum & humerũ vocatur brachium. Constitutio verò eius talis est. Sciendum est igitur superiores & exteriores partes eius gibbas esse, anteriores autẽ & inferiores cauas. Anterius quidem cauum, tum quod facilè amplexetur, quodq; illic sit⁹ sit musculus. Inferius verò quòd costę cũ gibbæ sint, nõ cogunt, vt pars gibba gibbã cõtingat: hæc est partis cõstitutio. Curatio autẽ hoc modo fiat. Oportet, inquit, ęgrũ collocare in sublime aliquod soliũ, deinde suspendere lignũ transuersũ, & in illud imponere

τοῦ βραχίονος.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ἐπὶ δὲ ὁ βραχίων καταγῇ] ἐνταῦθα ὅτι τὸ βραχίονος μετέρχεται θεραπείαν, ἀλλὰ ἄξιον ἀπορῆσαι, διὰ μὴ τοῦ ἄκρας χειρὸς λόγον, ὅτῳ πολυαρθρὸς ὅστιν ἡ ταύτης θεραπεία. ἡ δὲ τοῦ βραχίονος, ἁπλῆ. ὅτῳ δὲ ὅλως βραχίονος ἐμνημονεύσαμεν, φέρε πέντε ἁπλᾶ τοῦ αὐτοῦ προλαβωμεν. τὴν τε ὀνομασίαν, καὶ τὴν θέσιν, καὶ τὴν καταστολὴν, καὶ τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν διαστολὴν, ἡ κοίλην ἐδένας ὅλη βραχίων λέγεται τὸ μεταξὺ κορώνου καὶ τῆς ὠμοπλάτης. καὶ ἡ θέσις δὲ ἐκ τούτου δηλη ὅστ. τὸ γὰρ μεταξὺ πήχεως καὶ ὤμου μέσον, καλεῖται βραχίων. ἡ δὲ κατασκευή ὅστιν αὐτοῦ τοιαύτη. δεῖ τοίνυν ἐδένας, ὅλη τὰ ἄνω καὶ ἔξω αὐτοῦ, κυρτὰ εἶσί. τὰ δὲ κατὰ καὶ ὑποκάτω, κοίλα. καὶ τὸ μὲν κατὰ, κοῖλόν ὅστ. διὰ τε τὸ ἐπαλκαλίζεσθαι εὐκόλως. καὶ διὰ τὸ ἐκ κεῖσθαι ⟨W⟩ μῦν. τὸ δὲ ὑποκάτω, διὰ τὸ μὴ κυρτὰς οὔσας τὰς πλευρὰς ἀναγκάζειν κυρτὸν κυρτῶς κατὰ-

μυλεῖν. αὕτη ἡ καταστολὴ τοῦ μυείου ὅστιν. ἡ δὲ θεραπεία γινέσθω ⟨W⟩ τρόπον τοῦτον. δεῖ φησι καθίζειν ⟨W⟩ ἄῤῥωστον ὅτι ὑψηλοῦ τινος καθίσματος. ἔπειτα κρεμᾶν ἐγκάρσιον ξύλον. καὶ εἰς τοῦτο δεῖ ἐνιθέν τὸ μαχά-

A μαχάλῃ τῶ κάμνοντος. Εἶπα ὑποτιθέναι καταφύτερον ὑποπόδιον. καὶ ἐκεῖ τὸν ἄκρον χεῖρα ὑπιπλεῖν τῶ κάμνοντος. καὶ μέρος τῶ πήχεως ὡς ἐκκρεμνύναι τὸ κύρτωνον. Εἶπα καὶ σκύτος ὑποτιθεῖν ὅπῃ τὸν ἄκρον χεῖρα. καὶ δεῖ τε δεῖ περιβάλλειν πλατεῖς λώρους ὅπῃ τὸ ἄνω μέρος τῶ κορώνου. καὶ οὕτως ἕλκειν καὶ ποιεῖν ἅμα καὶ αὐτίπασιν. εἰ δὲ μὴ ἔχοις οἷς ἕλκοντας, λίθους ἀποκρέμασον βαρεῖς. καὶ οὕτως

B ἕλκοιτο μὲν ἂν λίθοι. αὐτὸ δὲ ἕλκειν τὸ ἐγκάρσιον ξύλον καὶ σιωπλατέπεται. Εἶπα μὴ τὸ τρῶμα καὶ αἰτίαν, δεῖ σε κατὰ τὸν αὐτέρον τρόπον ὑπιδῆσαι. χρῆσαι δὲ ναρθηξὶ μὴ τὸν ἀνάτιον ἡμέραν. μεγάλου γὰρ ὄντος τῶ μορίου, μεγάλαι γίνονται καὶ αἱ φλεγμοναί. ἀλλ' ἐπειδὴ πάντα εἰώθασι ἀξιοῦσθαι ὅπῃ τὰ κυρτότερα φιλοῦσι ῥέπειν, διὰ τοῦτο δεῖ σε πλατεῖαν βάλλειν ταινίαν. καὶ οὕτως πιέζειν ⟨ω⟩ βραχίο-

C να. Εἶπα ἵνα μὴ κυρταὶ οὖσαι αἱ πλευραὶ διαστρόφωνται ἐργάσωνται, δεῖ σε καὶ ἐκεῖ τὸ σύμπλασμα ὑποβάλλειν. καὶ διὰ πνοιὰν γὰρ ἐργάζεται, καὶ ὅτε αἴρωσιν αἱ πλευραὶ, οὐδὲ διαστρέφουσι. καὶ μὴ ῥᾳδίως φέρειν πέριξ διὰ τοῦ στέρνου. καὶ οὕτω δεσμεῖν εἰς τὸ ἀντικείμενον πλευρόν. αὕτη καὶ ἡ θεραπεία. διαίτῃ δὲ χρῆσθαι φησι διὰ τὰς πολλὰς φλεγμονὰς ἀκριβεστέρῃ. πλὴν ὅτι δεῖ τελευταῖον χα-

D λαρωτέροις ἐᾶν τοὺς ἐπιδέσμους. ἵνα καὶ ἀδροτέρα παρέχηται τροφή.

ΠΕΡΙ ΠΟΔΟΣ.

[3] ποὺς δὲ ἀνθρώπου οὐ πολλῶν τε καὶ μικρῶν ὀστέων) σκεπτέον ὅπῃ ἄκρον τὸν ἐλθεῖν χεῖρα βουλόμε-

E νος, πειρᾶσθαι καὶ ὅπῃ ἄκρα ποδὸς διαλεχθῆναι, καὶ ὡς ὅπῃ τρόπου γυμνάζει καὶ ⟨ω⟩ περὶ ἄκρας χεῖρος λέγειν. διὸτι ἡ αὐτὴ θεραπεία ὅπῃ τῶν ἀμφοτέρων ἁρμόζει. καὶ ἡ αὐτὴ γὰρ ὄστι κατασκευή. ὥσπερ γὰρ ὄστιν ἐν χειρὶ καρπὸς καὶ μετακάρπιον καὶ ἄκρα χειρ. ὅτω καὶ παρὰ ποδί ὄστι, πεδίον καὶ ταρσὸς καὶ ἄκρος ποὺς. καὶ ὥσπερ ἡ χειρ ἔχει, εἴκοσι ἑπτὰ ὀστάρια. καὶ ὡς εἶπωμεν πῶς ἡ χειρ εἰκοσιεπτὰ ἔχει ὀστάρια. ἔχει ὀκτὼ τὰ τῶ καρποῦ, ⟨ε⟩ πέσσαρα τὰ τῶ μετακαρπίου, ⟨ε⟩ δεκαπέντε τὰ τῶν δα-

F κτύλων, ὁμοίως ὄστι ⟨ε⟩ ὅπῃ τῶ ποδός. ἔχει πέντε ὀστάρια τὸ πεδίον, καὶ τέσσαρα τὸ ταρσοῦ, καὶ δεκατέσσαρα οἱ δάκτυλοι. διότι ὁ μέγας δάκτυλος, δύο μόνας ἔχει σκυταλίδας. τοῖς δ' ἄλλοις εἰσὶ καὶ ἄλλα τέσσαρα ὀστᾶ μεγάλα. τό, τε καλούμενον σκαφοειδές. καὶ ὁ ἀστράγαλος, καὶ ὁ κυβοειδὴς, καὶ ἡ πτέρνα. ἐπεὶ δὲ οὖν ὅμοια ὄστιν

G ἡ κατασκευὴ χειρός τε καὶ ποδός, ὡς ὅπῃ ποδὸς γυμνάζει ⟨ω⟩ λέγειν. καὶ βούλεται πάντα ὀξαρθρήματα ἡμῖν αὐτὰ παραδοῦναι. ὅτου καὶ ξυντόμως ἔνεστι τοῖς καταγμάτων διαλέγεται, διὰ τί ὀξαρθρημάτων μνήμην ποιεῖται; καὶ λέγομεν ὅτι πρὸ ὅπως ὑπιτύχῃ ὀξαρθρήματα γίνεται ⟨ε⟩ ἢ κατάγματα. διὰ δὲ μὴ εἰ) τὰ ὀσαρθρία διὰ καὶ διαφθορή, ἡ διάλυσις ⟨ε⟩ εἰ κάταγμα πάσχει, πανύτως καὶ ὀξαρθρήμα ἀκολουθεῖ ὅπῃ αὐτὰ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. τὰ γὰρ θλασθέντα μέρος τῶ ποδὸς ἢ τῆς χειρὸς πανύτως ⟨ε⟩ πίμπρασι καὶ ἕλκος ποιοῦσιν. ὡς ὧν ποικιλωτέρας ὄσης τῆς θεραπείας. διὰ τοῦτο ποιεῖται ⟨ω⟩ περὶ τούτων λόγον. ἢ καὶ διὰ τὴν αἰτίαν. μηδὲ αὖ τοῦτο λέγωμεν ὅτι ὀξαρθρημάτων μνήμην ποιεῖται, ἐκείνων τῶν ὑπαγομένων τῇ καταγματικῇ ἀγωγῇ. ὥστε οὖν διὰ τοῦτο ὀξαρθρημάτων μέμνηται). ἐὰν οὖν φησιν ὀξάρθρημα ὅπῃ ποδὸς γίνηται), οὐχ οὕτω μὲν δεῖ σε πλείοσι ἢ ἰσχνοῖς χαλαστικοῖς χρῆσθαι. διὰ πολλὰ εἶσι νεῦρά τε καὶ μύες. εἶπα τείνειν καὶ αἴτιον. καὶ τῇ ⟨ω⟩ περιφερῆ

ægri axillam, deinde subsellium demissius subiicere; & illic ægri supremam manum imponere & cubiti partem, ita vt acutus ossis processus κόρωνον dictus suspensus maneat, deinde extremæ parti manus corium subiicere, & tunc supremam partem ossis processus acuti κορώνη dicti latis fasciis circundare oportet, atq; ita trahere, & tensionem oppositamq; distentionem facere. Quod si nemo adsit qui trahat, lapides graues suspendito, ita trahunt quidem lapides, in oppositum autem trahit lignum quod transuersum positum est, & vna partem conformat, deinde post tensionem oppositamq; distentionem, oportet vt tu modo superiori membrum vincias, vtaris autem ferulis post nonam diem. Nam quum sit magnum membrum, fiunt in eo magnæ inflammationes. Sed quoniam quæ solent loco moueri ad partes gibbas repere solent. Idcirco te fascia latam iniicere oportet, & ita brachium comprimere, deinde ne costæ gibbæ existentes peruersionem quandam efficiant, oportet te pannum complicatum subiicere. Etenim perspirationem efficit, neq; costæ dolorem & peruersionem afferunt, & deinde ferri in orbem circa pectus, & ita deligare ad latus oppositum, istaq; est curatio. Victus autem ratione exquisitissima propter multas inflammationes vtendum esse dicit, præterquam quòd oportet tandem permittere vt laxiora sint vincula, vt etiam plenius alimentum exhibeatur.

DE PEDE.

Pes hominis ex multis minutisq; ossibus] Ex hoc loco ad extremá manum pergere cupiés, de extremo pede differere conatur, ac tanquã de eo etiam summæ manus orationem exercet, quoniam eadem curatio ambobus conuenit, cùm eadem sit constitutio. Qualia enim sunt in manu carpus, metacarpiũ & extrema manus, talia sunt in pede plãta, tarsus & extremus pes, & quemadmodum manus viginti & septem habet ossicula. Atque etiam vt ea in manu obiter recenseamus, habet carpi octo, quatuor metacarpij & quindecim digitorũ: eodem modo se res habet in pede. plãta habet ossicula quinque, tarsus quatuor, digiti quatuordecim, quoniam magnus digitus duos tantum habet nodos. Præterea sunt alia quatuor magna ossa, Scaphoides, astragalus, cyboides & pterna: quandoquidẽ igitur eadem est constitutio manus & pedis, exempli vice orationem exercet in pede, eiusq; luxationes nobis tradere vult. Vnde quærunt nõnulli, cur quum de fracturis differat luxationum mentionem faciat: Idq; fieri dicimus, quia hic plerunque luxationes non fracturas fieri contingat, quoniam ossicula parua sunt & diffugiunt, aut quia etiam si fracturá patiantur, omninò ad ipsam propter eandẽ causam luxatio etiam cõsequatur. Quæ enim partem pedis aut manus contundunt, omninò secant & vlcus faciunt. Quum sit igitur varia curatio, de iis sermonẽ habet, aut tertiã ob causá id fit. Nõ enim supra dicamus, quod luxationũ mentionem faciat, quippe cũ disciplinæ de fracturis subiiciãtur. Itaq; ob eam causam luxationũ mentionẽ facit. Si igitur, inquit, luxatio fiat in pede primò multis laxãtibus vti debes, quia multi sunt nerui & musculi: deinde tendere & contra distendere, dictoq; modo

vincire,& ita intra viginti dies curatur si sit os paruũ, aut quiescat æger,nisi enim quiescat,quandoquidem per corporis grauitatem alleuat, necesse est fluxionibus obortis morbum plurimum intendi. Si tamen magnum fuerit os,quadraginta diebus curatur.

ὀπισθῆσαι δεῖ πολύ. ἐὰν δὲ ὅτως ἰατρεύεται ἐν ἴσῳ ἡμερῶν ἐν εἴκοσιν. A ἐὰν μικρὸν ᾖ τὸ ὀστέον καὶ ἡσυχάσῃ ὁ πάσχων. ἐὰν μὴ γὰρ μὴ ἡσυχάσῃ ἐπιῤῥυήσεται τὸ βάρος τῷ σώματος ὁποῖος ἀναγκαῖος ἐστὶ ῥυματισμὸν γινόμενον, ἐπεὶ πλεῖον γε τὸ νόσημα ποιήσει. ἐὰν μὲν οὖν τοι μέγα ᾖ τὸ ὀστέον, ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ἰατρεύεται.

DE CALCE.

Quicunque ex superiori loco saltantes] Absoluta curatione officulorum,ad ossium magnorum curam accedit,& sermonem à calce orditur, quæ est pars omniũ difficillima. Sciendum est enim calcem cum multis partibus societatẽ habere,supra quidẽ cum sura:infra verò ad dextram dextri pedis partem cũ officulo tesserali,ad læuam autem cum nauiculari. Quum igitur multis cõmunicet partibus,& sit pars musculosa, nisi magna quędã vis afferatur,non facilè patitur.Quod si patiatur magna gignit symptomata, quæ etiã meritò mortẽ inferunt.Fit enim plerunq; vt si aliquis violenter decidat, infra quidẽ terra, supra verò sura resistat, & suo loco calx excedat,tũcq; venæ, nerui,arteriæq; diuidantur & inde oriantur putredines,vlcera depascẽtia,diuisis vasis & obortis defluxionibus. Interdũ verò præcedit vlcus depascens.Aut igitur putredo in corde febrẽ excitat, plerunq; verò in ventre singultus,aut in cerebro cõuulsiones & desipientias efficit, aut in hepate atrophiæ fiunt.Oportet igitur quamprimùm de curatione cogitare, & vt in genere quidem dicã,confestim euacuatio siue per sanguinis missionẽ, siue per catharticũ instituenda est, vt defluxiones arceamus.Laxantium autem medicamentorum curam habeas , & ægrũ decocto chamæmeli & oleo foueas, deinde tensione oppositaq; distensione vtaris,à superiori quidem parte suram, ab inferiori pedem extendens.Ita in optimũ situm calcem restitues,postea deligabis,non vt pleriq; faciunt,vt supra quidẽ sit arundo,infra autem vinciatur tarsus,& calx nihil habeat. Sed vt calx vinciatur,& nõ astringatur,quoniã adstrictione & dolore fluxiones procuramus. Sed potiùs plura adhibeãtur vincula,vt hac ratione cõformationem seruemus.Quũ verò calx sit angusta,& nulla fiat difflatio, metus est ne vehemẽs putredo excitetur. Ideo oportet, inquit, scarificationibus valde tenuibus & superficiariis vti, vt sola cutis diuidatur, easq; inter se distare oportet.Ad hęc videndũ ne calx lecto incũbat,inde enim putredines orirẽtur. Verùm intermedium aliquod velut in scrobe elaborare oportet,vt in cauitatẽ illam calx imponatur. Hìc autem arundinibus non vtendũ.Vbi enim adhibeantur,quum pars sit inæqualis? Victu autem etiam tenui vtendum est. Quũ ita de iis differuerit,dicit se cyboidis & scaphoidis ossis nullam mentionem facere.Si enim quod difficile erat curatũ est,in promptu erit faciliũ curatio.

ΠΕΡΙ ΠΤΕΡΝΗΣ.

ὅσοι ὑπὸ πηδήσαντες ἀφ' ὑψηλοῦ τινος) μὴ τὰ μικρῶν ὀστέων θεραπείαν, ἀλλὰ μεγάλων. καὶ πρῶτον περὶ τῆς πτέρνης ποιήσεται λόγον. διότι δυσκολώτερον πρῶτον ὄντι. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἡ πτέρνα πολλοῖς ὁμιλεῖ μορίοις. ὁμιλεῖ ἄνω μὲν γὰρ, τῇ κνήμῃ. κάτω δὲ, ὅτι μὲν δεξιὸν μέρος τοῦ δεξιοῦ ποδὸς, ταῖς κυβοειδεῖ ὀστέῳ. ὅτι δὲ ἀριστερὸν, τῷ σκαφοειδεῖ. ἐπιβαίνει οὖν πολλοῖς ὁμιλοῦσι μορίοις, ἔστι δὲ καὶ μυώδης, εἰ μὴ μέγα εἴη τὸ βιαζόμενον ὀδὰξ αἰ πάθοι. πάχρουσα δὲ, μεγάλα ποιεῖται συμπτώματα. εἰκὸς δὲ καὶ θάνατον ὅτι φέρειν. πολλάκις οὖν βιαίως τινὸς πίπτοντος, κάτωθεν μὲν αἱ βάσεις καὶ ἡ γῆ. ἄνωθεν δὲ ἡ κνήμη. καὶ ἐξίστανται δὲ οἰκείως τόποις αἱ πτέρναι. καὶ ὅτε διαῤῥῆγνυται φλέβες καὶ νεῦρα καὶ ἀρτηρίαι. καὶ διὰ τοῦτο γίνονται σήψιες, νομαὶ διαῤῥωγμῶν ἀγλεῖαι. καὶ ῥυματισμοὶ γινόμενοι. ἔστι δ' ὅτε ἡ νομὴ φθαίνει. ἢ χωρὶς ἡ σῆψις, πολλοῖς καρδίαν καὶ πυρετοὺς ἐργάζεται. πολλάκις δὲ τοῦτο γαστέρα, καὶ λυγμοὺς ποιεῖ. ἢ παρ' ἐγκέφαλον, καὶ ἀσαμοὺς καὶ παραφροσύνας ἐργάζεται. ἢ πολλοῖς δὲ καὶ ἠπάρ. καὶ ἀδηφίαι γίνονται. διὰ δὴ πολλὰ τὸ θεραπείας φερεπίζειν. καὶ καθολικώτερον μὲν ὡς ἔστιν εἰπεῖν, διὰ πολλοῦ ποιεῖν. ἵνα τοῦ ῥυματισμοὺς κωλύσωμεν. διὰ δὲ καὶ χαλασμὸν φερεπίζειν δεῖ διὰ εἰς ζέμα χαμαιπήλων καὶ εἰς ἔλαιον ἀπαλτλεῖν τὸ ἄῤῥωστον. ἐπιτηδεῖναι καὶ αἰωρεῖσθαι, ἄνωθεν μὲν τὸ κνήμιον, κάτωθεν δὲ τὸν πόδα. ἐν ὅτῳ βαθύζειν διὰ τὸ πτέρναν. καὶ τὴν αὐτὰ ὀπιδεῖν, μὴ ὡς ποιοῦσί τινες. ἵνα ἄνωθεν μὲν ὁ κάλαμος, καὶ ὁ ταρσὸν κάτωθεν ὀπιδέδεται. ἡ δὲ πτέρνα μηδὲν ἔχῃ. ἀλλ' ἵνα καὶ ἡ πτέρνα δέδεται καὶ μὴ σφίγγειν. ὀπιδεῖ τῇ σφίγξει καὶ τῇ ὀδυνῇ ῥυματισμοὺς ἐργαζόμενα. ἀλλὰ μᾶλλον διὰ πλείονας εἰ) τοῦ ὀπιδέσμους. ἵν' ὅτῳ φυλάξωμεν τὴν διάπλασιν. ἐπεὶ δὲ γενή ἐστιν ἡ πτέρνα. καὶ διαφορήσεως μὴ γνωριμώσης, δέος ὅτι μὴ καὶ τὴ σῆψιν ὀπιζαθῇ διὰ ὅτο διὰ φησὶν ἀμυχαῖς λεπτοῖς πάνυ καὶ ὀπιπολαίοις χρῆσαι. ὡς μόνον τὸ δέρμα διαῤῥῆξαι. διὰ δὲ αὐτοὺς καὶ ἀλλήλων ἀφεστάναι. τοὺς δὲ τύτοις διὰ καὶ αὐτὴν τὴν πτέρναν μὴ ὀπιδῆσαι εἰς τὴν ἐρωμένην. ἐπεὶ πάλιν σῆψις γίνοιτο. ἀλλὰ διὰ πολλὰ χρόνου ὀπιμένειν ὀπιδεῖν μεταξὺ ὡς ὀπὶ χοίνικος. ἵνα εἰς ἐκείνην τὸ ὀπιὼ ὀπιδῇ) ἡ πτέρνα. ἐνταῦθα δὲ καλάμοις οὐκ ἔνι χρῆσαι. πᾶν γὰρ, ἀωμάλον ὄντος τοῦ μορίου, διὰ δὲ καὶ λεπτῆς διαίτης χρῆσαι. ὅτω δὲ τούτων διαλειφθεὶς, φησὶν ὅλη καὶ τοὺς κυβοειδοῦς καὶ τὸ σκαφοειδοῦς οὐδὲν ποιοῦμαι λόγον. εἰ γὰρ δύσκολον ἐθεραπεύθη, τοῦ δῆλος ἐστὶν ἡ τῶν σαφῶν θεραπεία.

Vena sanguinem effundunt carne circa os attrita] Scimus quid sit θλάσμα, id est collisio, diuisio vasorum, superficie manente indiuisibili. Illa autem diuisio, si superficie indiuisibili manente rubedinem efficiat vocatur μώλωψ id est vibex: si rubedinem non facit, vocatur ἔκχυμωμα, id est effusio. φλάσμα autem ab Ionibus vocatur θλάσμα.

φλέβια δὲ αἱ ἀσταμοῦται ἀμφιθλασθείσης τῆς σαρκὸς) ἴσμεν τοῦτο ὅτι θλάσμα. διαίρεσις ἀγλεῖα. ἀδιαῤῥήκτου μυώδους τοῦ ὀπιφανείας. αὕτη ἡ διαίρεσις, εἰ μὲν τοῦ ὀπιφανείας ἀδιαῤῥήκτου μυώδους ἐρύθημα ἐργάσεται, καλεῖται μώλωψ. εἰ δὲ μὴ ἐργάσεται ἔκχυμωμα. φλάσμα δὲ καλοῦσιν ⓐ Ἴωνες τὸ θλάσμα.

Tumor autem magnus oritur & dolor] Quòd omnem tumorem vocet Hippocrates οἴδημα perspicuum, sed additione significatur tumoris differentia. Si enim

οἴδημα δὲ ὀπιγίνεται καὶ πόνος πολύς) ὅτι πρῶτα ὄγκον ὁ Ἱπποκράτης οἴδημα καλεῖ. ἀλλὰ διὰ τὸ ὀπιφορᾶς δηλοῖ τὴν διαφορὰν αὐτῶν. ἐὰν μὲν εἴπῃ οἴδημα χαῦνον, τὸ κυρίως οἴδημα καλεῖ. ἐὰν δὲ εἴπῃ οἴδημα σκληρὸν, ⓑ σκίῤῥον. ἐὰν δὲ εἴπῃ

A ὃ ἐΐωση οἴδημα θερμὸν ἢ ζέον, ὃ ἐρισίπελας. εἰ ὃ ἐΐωση οἴδημα ἐπώδυνον, τ̃ φλεγμονώδ. περὶ ἧς καὶ ποιήσεται Ⓦ λόγον. ἐν τούτοις φησὶ γὰρ οἴδημα γίνεσθαι ἐπώδυνον.

17 κοινωνεῖ δ' φλεψὶ καὶ νεύροις ὑπτιαίοισι) καλῶς εἶπεν ὑπτιαίοις. ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι συνδέσμους ἐν τούτοις λέγει μόνους παχεῖς. ἀλλ' εἶπεν ὑπτιαίοις. ἵνα δηλώσῃ τοὺς αἱρετικοὺς παχυνομένους νεύρους.

B 17 ὁ τένων δὶς ὁ ὀπίσθιος) τὸν τοῦ εἴρηται ὃ ὀστέον. δεῖ δ' εἰδέναι ὅτι μυῶν ἀπὸ τ̃ γεννάτων τενόντων τοῦ περιεχομένων καὶ σαρκωμένων, γίνεται ἡ γαστροκνημία. εἶτα τοῦ περιεχομένων γίνεται ὁ τένων ὁ ἐν τῇ πτέρνῃ. ἔτι δ' τοῦ περιεχομένων ὑπὸ εἰλουμένων, γίνεται ὃ πέλμα ὃ κάτω.

18 καταπάσσειν χρὴ ὁμοίως καὶ ἀλεπεπιῶδες) διχῶς ἐξηγήσαντο τινες ὃ χωλόν. Ⓐ μὲν γάρ φασιν, ὅτι ἀλεπεπιῶδες C λέγει, ἀντὶ τ̃ ξέον ὃ τοῦτ' ὑπιφαίνειν δέρμα. λέγω δ' ὃ πυκνότερον. ὃ ὅτω λοιπὸν ἀμυχὰς ποιεῖν Ⓐ δέ φασιν, ὅτι ἀλεπεπιῶδες λέγει, ἀντὶ τ̃ πολλῶς ἀμυχῶς καὶ λεπτῶς εἰς ὃ τοὺς ὑποκειμένους λεπτύνειν δεῖ καὶ χρῆσθαι.

22 ὑποπασμῶ χρονίου ῥεύματος) ὑποπασμὸν καλεῖ Ⓦ ῥευματισμόν. ὥσπερ γὰρ ὑποπαζόμενος ὁ στόμαχος ῥευματίζεται καὶ ἐμεῖ, οὕτω καὶ τὰ ἄλλα μόρια ὑποπιαζόμενα ῥεύματα ἕλκει.

D 24 ἧκιστα δ' ἂν ὃ φλεβῶν αἱμορρόων ναυσιώσιές τε καὶ γαγγραινώσεις) ναυσιώσεις φησὶ τὰς ῥήξεις. γάγγραινα δ' ἐστὶν ὁδὸς ὑπὸ νέκρωσιν. ὅταν σήψεως ἐνορμήσῃ, μελαίνοντα τὰ μόρια.

27 ἐλλέβορον πίσσῃ αὐθημερὸν ἢ ὑστεραίου) πίσσῃ φησὶν, αὐτὶ τ̃ πιπίσσῃ. ἀλλὰ ἄξιον ἀπορῆσαι πῶς λέγει ὅτι E ἐλλέβορον δεῖ πιεῖν. καὶ οὐχὶ μᾶλλον φλεβοτομῆσαι χρῆναι. ὁ γὰρ ἐλλέβορος ὑπὸ γαστέρα φέρει τὰ ῥεύματα. καὶ δεῖ γαστρὸς κενῶν μᾶλλον ὑπιαλεῖται τὰ ῥεύματα. καὶ λέγομεν ὅτι ὅταν λέγῃ Ἱπποκράτης ἀπερισκέπτως ἐλλέβορον, Ⓦ λευκὸν λέγει ὡς ἔθος δ' ἐμέτων. καὶ νῦν καὶ πῶς δρασικῷ κέχρηται; καὶ λέγομεν ὅτι ὅτι τῶν χρόνων Ἱπποκράτους ἐρρωμένοι ἦσαν, καὶ ὑπέφερον καὶ τὰ δρασικὰ βοηθήματα.

F 23 παλιγκοταίνειν) παλιγκοταίνειν φησὶν, αὐτὶ τ̃ χείρονος ἔχειν.

28 ὑποέρυθρα γίνεται καὶ ὑποσκληρά) δῆλον γὰρ ὅτι πολλὴ ὑπερροὴ αἵματος γέγονε.

29 καὶ μὴ οἶνῳ, ἀλλ' ὀξυγλύκῃ) τινὲς λέγουσιν ὅτι ὀξύμελι λέγει τοῦτο φέρειν, δεῖ δὲ τέμνειν. οἱ δὲ φασιν G ὅτι ὀξύγλυκυ λέγει, τὸ ἀπὸ μέλιτος. πολλὰ γὰρ πάσχουσι νεῦρα. τὸ δ' ὄξος, τοῖς νεύροις πολέμιόν ἐστι.

30 καὶ τὰ περιέχοντα ὑποχλωρα γίνεται) ὑποχλωρα λέγει τὰ ὕπωχρα. τοῦτο γὰρ καλὰ εἰσὶ. δηλοῖ κόσμου φύσεως δηλοῦσι, καὶ τὴν εἰς ποιὸν μεταβολήν.

ΠΕΡΙ ΚΝΗΜΗΣ.

H 34 ἡ δ' κνήμη δύο ὀστέα ἐστὶ) εἰλῆφθαι ἄρχεται ὅπου τ̃ περὶ κνήμης λόγου. ἐν ᾧ δεῖ ἡμᾶς ζητῆσαι τ̃ τε ὀνομασίαν αὐτ̃ καὶ τὴν εἰδός. καὶ τ̃ κατασκευήν, καὶ τὰ πάθη, καὶ τ̃ θεραπείαν. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι κνήμη καλεῖται κυρίως μὲν τὸ ὀστοῦν τὸ ἔμπροσθεν ὄν. τὸ γὰρ ὀπίσω, φύσιν καλεῖται. καὶ αὐτη μὲν ὅτι ἡ ὀνομασία. ἡ δ' θέσις, δῆλη ἐστίν. ὅτι μεταξὺ γόνατός τε καὶ ποδὸς ἐστιν. ἔχει δ' τοιαύτην κατασκευήν. δεῖ τοίνυν εἰδέναι ὅτι καὶ τὸ ἄνω μάλιστα μέρος τ̃ φύσιν, ὅτι παχύτερον

dicat tumorem laxum, propriè οἴδημα est. si durũ, scirrhus significatur: si calidum aut feruidum, erysipelas, si tumorem dolorificum, phlegmone, cuius mentionem facit. Hic enim tumorem dolentem fieri dicit.

Coniungitur enim venis & neruis grandioribus] Recte dixit (grandioribus) ne existimes eum hic dicere sola ligamenta affici. Sed addidit istud ὑπταίοις, vt voluntarios neruos affici indicaret.

Posteriorq; tendo] Istud os prædictum est. Scire enim oportet illam partem cruris carnosam quæ γαστροκνημία vocatur, fieri à musculis ex genu prodeuntibus & carnosis, ac deinceps procedentibus fit tendo, qui est in calce: adhuc verò procedentib. & conuolutis fit planta pedis inferior τὸ πέλμα vocatum.

Succindere æqualiter atq; extenuare oportet] Bifariam locum explicarunt quidam. Nonnulli enim aiunt extenuare accipi pro radere cutem quę est in superficie. Densiorem autẽ intelligo, & ita restat scarificationes adhibere. Alij verò dicunt quòd extenuare ponit pro eo quod est multis & tenuibus scarificationib. ad partes circumadiacentes extenuandas oportere vti.

Quum diuturna resupinatio fuerit] ὑπασμὸν hîc vocat ῥευματισμὸν, quemadmodum enim stomachus resupinatus fluxione & vomitu facilè afficitur, ita reliquæ partes supinæ & iacentes fluxionibus sunt obnoxiæ.

His accedunt venarum sanguinem fundentium, nausea, gangræna] Nauseas vocat ruptiones. Gangræna autem via est ad syderationem quando orta putredine partes nigræ redduntur.

Veratrum eodem die epotum vel certe posteriori] πίσσῃ dicit pro πιπίσσῃ. Sed dubitatione dignum, quomodo dicat veratrum exhibendum, & non potius venam secandam. Helleborus enim ad ventrem fluxiones defert, & per ventres vacuans ad ipsum fluxiones magis prouocat. Respondemus ab Hippocrate, quando indefinitè helleborum dicit, intelligi album, quo vomitum ciere solet. Nunc verò quomodo tam efficaci medicamento vtitur? dicimus temporibus Hippocratis homines fuisse robustiores, quiq; meliùs medicamenta eiusmodi valida perferebant.

Recrudescere] παλιγκοταίνειν dicit, pro eo quod est deteriùs habere.

Subrubicunda sunt & subdura] Manifestum enim multum sanguinis effluxisse.

Non vino, sed fauorum cremore decocto] Quidam aiunt ab Hippocrate oxymel offerri, quia incidat, alij ὀξύγλυκυ quod fit ex melle, multis enim modis afficiuntur nerui. Acetum autem neruis inimicum est.

Proximæ partes subuirides sunt] ὑποχλωρα dicit τὰ ὕπωχρα id est quadantenus pallida. Hæc enim pulchra sunt, quia naturæ concinnum ordinem & in qualitatem mutationem indicant.

DE TIBIA.

Tibia binis ossibus continetur] Hinc sermonem de tibia orditur, in quo nobis inquirendum de ipsius nomine, specie, constitutione, affectibus & curatione. Sciẽdũ igitur vocari propriè κνήμην os illud tibiæ anterius. Aliud enim vocatur περόνη, i. fusa, & hęc est denominatio. Collocatio verò manifesta: siquidẽ inter genu & pedẽ est, & talem habet constitutionẽ. Sciẽdũ igitur in superiori parte περόνης, i. fibulæ tibiã esse

crassiorem, articulatur verò ad femur hoc modo. Habet tibia duas cauitates, femur duas gibbositates, quæ quidem tibiæ cauitatibus aptantur. Habet autem tibia nonnullas eminentias, quæ non facilè luxationes fieri permittunt. Neq; his solis natura est contẽta, sed etiam articulum tendinibus colligauit; nec adhuc his contenta, quinetiam molam quam vocant apposuit, quę supra genu adiacet. Atq; hoc modo quidem tibia cum superioribus articulatur, fereq; substernitur. In inferiori autem parte non ampliùs ita tenuis sura ac ipsa tibia. Progreditur autem ex posterioribus veluti ad anteriora, & vtraq; ossa duas eminentias faciunt, singula videlicet vnam. Quæ quidem malleolos constituunt, quos abusiuè imperiti talos vocant, quorum vnus quidem extra, alter verò intus iacet. Habet autem tibia cauitatem quandam in quam articulatur, qui propriè talus vocatur. Istud autem nosse oportet circa medium crus non flecti ad suram, sed inane esse spatium, vt fiat vasorum transitus. Atq; ista est constitutio. Affectus autem habet varios, fracturis enim & luxationibus afficitur: & hactenus nobis de luxatione quæ fit in inferiori parte pedis tractationẽ exhibet, sicq; ad curationem progreditur. Et post tensionem & in oppositum factam distentionem deligationem faciendam esse dicit, multisq; laxantibus fouendam. Non sunt autem arundines apponendæ, siquidẽ est illa pars inæqualis, deinde ita collocandũ crus vt in altum & sublime vergat, ne fluxionibus tentetur. In eiusmodi autẽ affectibus tenui victu vtendũ. Quum autem de tensione & in oppositum distentione nihil dixerimus, agedum de iis disseramus, varia enim est in iis tensio oppositaq; distẽtio. Oportet enim, inquit, nisi habeas qui satis sint ad validam tensionem & in oppositam distentionem hominem ita collocare, vt inter media ipsius crura lignum rectũ in terram defigatur, ne extensus ęger ad anteriora sequatur. Ob eam autem causam lignum, quod Iones τρλήμνιον vocant, hoc est rotæ modiolum, in terrã è regione ægri defigere oportet, deinde illuc pistillum intrudere, & ad illud extremum pedem deligare, vt fiat tensio & in oppositum distentio. Alioqui oportet ægro reclinato deinde trabeculã supra & infra perforatã lecto subiicere; moxq; deligato ægro in poplite & pede extremo tensionẽ & in oppositũ distentionẽ facito. Quòd si hoc non placet, axiculo vtendum, ὀνίσκος enim est lignum in quo rota versatur, quo ad puteos vtuntur. Ab altera ergo parte ligato ægro, ab altera axiculo, extremum pedem trahito, & ita tensionem & in oppositum distentionẽ facito, & quando animaduertes articulationes ad recta tendere, tum eas reponito.

Εἰδῆς ὅτι κατ' ἀμφὶ ἦλθον τὰ ἄρθρα, ὅτε ἔμβαλε αὐτά.

Hæc quidem parte multò tenuius] Id est, in altera parte multò est tenuius vnum os, quasi dicat multò tenuius est altero.

Sed è regione tibiæ non coniunguntur] Hoc est, quod in totum ossa inter se non coaptantur. Nam quum in medio inflectantur, non appropinquant se inuicem, quia vt dictum est, illinc vasorum transitus patet.

Appendix verò discrimen] Est enim illic, vt dictum est, appendix, quæ discrimen habet. Discrimen autem vocat insertionem.

Quod à parte minimi digiti] Vbi sura sita est.

Extenuationem autem corporis] Extenuationem victus rationem dicit.

ἡ κνήμη. διαρρηγῆναι δὲ λέγει τὸ μηρὸν, τὸ ζύγον τοῦτον. A
ἔχει ἡ κνήμη δύο κοιλότητας. ὁ δὲ μηρὸς δύο κυρτότητας. αἱ
γὰρ οὖν ἡρμοσμέναι εἰσὶ τὰ τῆς κνήμης κοιλότητι. ἔχει δὲ καὶ ἄλλας
ἄξοχάς ἡ κνήμη. αἱ γὰρ οὐκ ἐάσιν εὐκόλως γίνεσθαι τὰ
διαρρήματα. ἃ μόνον δὲ ταύτας ἡ φύσις ἠρκέσθη, ἀλλὰ
καὶ σησαμοειδέσμοις ἔδησε δὲ αὐτὰ. καὶ σὰρξ ταύτας ἠρκέσθη,
ἀλλὰ καὶ τὴν καλουμένην μύλην ἐπέθηκεν, ἥτις ἐπάνω τοῦ
γόνατός ἐστιν ἁπτομένη. καὶ ὅτω μὲν ἡ κνήμη εἰς τὰ αὖ ἄρθρα διαρρήγ- B
ναται. ἀλλ' οἷον ὑποβέβληται. τοῦτο δὲ τὸ μέρος τὸ κάτω,
οὐκ ἔστιν ὅτω λεπτότερόν ἐστιν ἡ ταρσὸν τῆς κνήμης. ἔρχεται δὲ
ἐκ τοῦ ὀπίσω ὡς ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν. καὶ ποιοῦσιν ἀμφότερα
τὰ ὀστᾶ δύο ἄξοχάς, ἀνὰ μίαν ἑκάτερον. αἱ γὰρ οὖν τὰ σφυρὰ ἐρ-
γάζονται, ἃ δὴ καὶ κατὰ χρῆσιν ἰδίαν τὰ σφαγάλοις
καλοῦσιν. ὧν τὸ μὲν, ἔξω κεῖται. τὸ δὲ ἔσω. ἔχει δὲ καὶ ἡ κνήμη
κοιλότητά τινα. εἰς ἣν διαρθροῦται ὁ κυρίως ἀστράγαλος. δεῖ C
δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι κοῖλον τὸ μέσον ἡ κνήμη τῇ περόνῃ ἀκάμ-
πτεται. ἀλλὰ διακένωμά ἐστιν. ἵνα ἀγγείων πάροδος γένηται.
αὕτη καὶ ἡ κατασκευή. πάθη δὲ ἔχει διάφορα. πάσχει γὰρ καὶ
κάταγμα καὶ ἔξαρθρημα. καὶ τίνος χρεὼν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι
τοῦ τοῦ ποδὸς τὰ ἔξαρθρήματα ἡμῖν προδεδιδεῖ. καὶ ὅτως ἔρ-
χεται ὅπως τὴν θεραπείαν. καὶ φησιν ὅτι δεῖ μὴ τὴν τάσιν τε καὶ
ἀντίτασιν ὅπως δῆσαι. καὶ πλείοσι χαλαστικοῖς χρῆσαι. ἐὰν δὲ
ὀλιγάκις βαθῇ. ἀνώμαλον γὰρ ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο. εἶτα D
δὲ ἀσαρκότερος καὶ ὑψηλότερος ἀποδεῖξαι τὸ σκέλος, ἵνα μὴ
ῥυματίζηται, διαιτᾶν ὀλιγομερῶς χρῆσαι, ὅπως τὰ τοιαῦτα.
ἐπειδὴ δὲ περὶ τάσεώς τε καὶ ἀντιτάσεως σαφῶς διελέχ-
θημεν, φέρε καὶ περὶ ταύτης διαλεχθῶμεν. ποικίλη ἐστὶν
ὅπως τῶν τοιούτων ἡ τάσις καὶ ἡ ἀντίτασις. δεῖ γὰρ φησιν ἐὰν μὴ
ἔχῃς σὺν ἀρκούσας ἀνθρώπους τὸ τρῆσαι καὶ ἀντιτρῆσαι, καὶ
δῆσαι τὸν ἄνθρωπον. καὶ μέσον τῶν σκελῶν αὐτοῦ βαθῆναι εἰς τὸ E
γῆν ὄρθιον ξύλον. ἵνα μὴ τρυόμενος ὁ πάσχων ὅπως τὰ τοιαῦτα
χωρῇ. δεῖ τὸ αὐτὸ δὲ αἴτιον, δεῖ ξύλον βαθῆναι πλημμύλιον εἰς
τὴν γῆν, ἔπειτα αὐτῆς αὐτοῦ. εἶτα ἐκβαθῆναι ὑπερον. εἶτα δῆ-
σαι τὸ ἄκρον πόδα εἰς τὸ ὑπερον. ἵνα γένηται ἡ τάσις καὶ ἡ
ἀντίτασις. εἰ δὲ μὴ βούλει οὕτω ποιῆσαι, δεῖ ἐς ὠτίον ἄρρωστον
ἀνακλίναι. εἶτα βάλλειν ὑποτὸ κλίνην δοκίδα ἔχουσαν αὖ
καὶ κάτω τρήματα. εἶτα δῆσαι τὸ ἄρρωστον ἀπό τε τοῦ ἰγνύης F
καὶ τοῦ ἄκρου ποδὸς, ποιεῖ τινὰ τοῦτον καὶ ἀντίτασιν. εἰ δὲ μὴ
τοῦτο βούλει, ὀνίσκον χρῆσαι. ὀνίσκος δέ ἐστι, ξύλον εἰς ὃ τρο-
χὸς ἔστιν. ᾧ ὄνοι καὶ εἰς τὰ φρέατα κέχρηνται. δῆσαι οὖν
ἄλληλοῖν ὠτίον ἄρρωστον, ἄλλη δὲ ὠτίον ὀνίσκον, ὠτίον ἄκρον πόδα
ἕλκει. καὶ ὅτω ποιεῖ τινὰ τοῦτον καὶ ἀντίτασιν. καὶ ὁπηνίκα

[34] τῇ μὲν συχνῶς λεπτότερον) τουτέστιν ὅτι ὅτι ὃ ἕτε- G
ρον μέρος συχνῶς ἐστι λεπτότερον ὃ ἓν ὀστοῦν. αὐτὶ τοῦ πά-
νυ λεπτότερόν ἐστι τοῦ ἑτέρου.

[36] ἐν ἰγνωείῃ δὲ τὸ κνήμης ὃ ξυνέχεται) τουτέστι ὅλη
διάλυσις οὐκ εἰσὶ τὰ ὀστᾶ ἡρμοσμένα ἀλλήλοις. κεῖται γὰρ τὸ μέ-
σον ὑπικαμπῆ ὄντα, οὐκ ἐγγίζουσιν ἀλλήλοις διὰ τὸ ὡς εἴ-
ρηται πάροδον εἶναι ἐκεῖθεν εἰς τὰ ἀγγεῖα.

[37] καὶ ἡ ὑπόφυσις διάφυσιν) ἔστι γὰρ ὡς εἴρη) ὑπόφυσις ἐ- H
κάλουν ἡ ἥις ἔχει καὶ διάφυσιν. διάφυσιν δὲ καλοῦσι τὴν κατάφυσιν.

[38] τὸ κεῖται τὸ σμικρὸν δάκτυλον) ἔνθα ἡ παρόνη κεῖται.

[56] τὸν δὲ ἰσχνασμὸν τοῦ σώματος) ἰσχνασμὸν τινὰ διαιτᾶν
λέγει.

[59] ἐπὶ
ὀπίσω

A [59] ὁπόσα μὲν τοι τῶν ὀστέων μὴ τελέως ἔχῃ) παραδόξου τινὸς βούλεται παραδοῦναι ὁ Ἱπποκράτης. φησὶ γάρ, ὅτι ἐάν τι ὀστέον καὶ μὴ πᾶν λάθρᾳ εἰσενεχθῇ, ἅτε τοῦ πόρου γινομένου, καὶ κινουμένου κατ' ὀκρίδα τὸ μέρος τοῦ ὀστέου, πᾶν τὸ μὲν, ἐὰν ὀλίγον ἐξέρῃ, παχύτερον. τὸ δὲ ἀφ' οὗ ἀπέρῃ, λεπτότερον. ὥστε καὶ οὕτω ὁ Ἀμφικράτης, ἔρχεται καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν τοῦ κνήμης. [60] καὶ φησιν ὅτι ἐὰν καταγῇ ὀστοῦν, δεῖ τεί-

B νειν τε αὐτὸ ἕλξιν. εἶτα ὑπιδῆσαι καὶ τὸ πολλάκις ἡμῖν εἰρημένον τρόπον. καὶ τὸν ἐνδεκάτιον βαμμάτιον παρθήκας. καὶ ἰῶ καὶ λάθρᾳ ἄπτωτα γίγνεται. ἡ δὲ κατάθεσις ἔστω ἐπ' ὀθόνιος ὅσα μὴ ἐλαφρὸς ὥσπερ ὑπὸ χεῖρας. οὐδὲ γὰρ ἡ αὐτὴ θέλει κατάθεσις εἶναι. ὑπὸ γὰρ τοῦ ποδὸς καὶ φύσιν ἐστὶ τὸ ὀθόνιον ἐπῆμα δεῖται τε οἱ μύες ἐπ' ὀθόνιος φυλάττονται. καὶ οὐ τῷ αὐτὰ παύεσθαι ἢ ὅτω ἐπιμαπίζεσθαι θέλομεν. καὶ οὐ τῷ ἐναργῶν

C ὡσαύτως. ὅτω δὲ τούτων ἀμελεχθεὶς φησὶν ὅτι δεῖ μὴ σωλῆνι χρήσασθαι. δεῖ δὲ ἢ μολιβδίνοις αὐτοὺς εἶναι, ἢ ξυλίνοις. χέζηται δὲ τούτοις καὶ τῶν κατάγματος. δεῖ τὸ μηδὲ μέσον σαλεύεσθαι. μὴ δὲ τοῦ δεσμὸς δεῖ διαφρέφεσθαι. καὶ φησὶν Ἱπποκράτης ὅτι οὐδὲν μέγα ποιῆσαι. καὶ τὸ σῶμα γὰρ ἀλύεται. καὶ ὁ ποιῆσαι σωλῆνες. καὶ ἀφίκηται διώσαι τὰ ποιῆν εἰς τὸ φυλάξαι φημὶ τοῦ δεσμὸς. ὁμοίως δὲ δεῖ καὶ τούτοις χρήσασθαι ἵνα

D μὴ νομίσῃ μὲν διὰ ῥαθυμίαν τοῦτο μὴ ποιῆν. καὶ πεύθεται παθήματος γινομένου, τὰ αὐτὰ ἐπὶ ἰατρῷ ἐπιδώσουσιν. ὥστε τούτων δεῖ μελεχθεὶς, φησὶν ὅτι κρύον ὅτι ἐπιδοῦσαι κνήμης καὶ φρόνης χλαυθείσης, τὸ περιὼν ἢ ἐπὶ τὸ κνήμην. τὸ γὰρ τὸ φρόνης ὀστοῦν, καὶ σαρκώδεστερόν ἐστι. οὐδὲ δεῖ φαίνεται τὰ ἐν αὐτῇ παθήματα. ἀλλὰ λεπτότερόν ἐστι. καὶ οὐδὲ δεῖ φαίνον ἐπὶ ἐν αὐτῇ παθήματα. ἐπεὶ τούτοις καὶ ἡ κνήμη ἐστὶν ἡ ἐναργοῦσα καὶ δεῖ μῦν. καὶ ἧχ ἡ φρόνη.

E περὶ μηροῦ.

DE FEMORE.

[61] εἰ δὲ ὁ τοῦ μηροῦ ὀστέον καταγῇ) ἐπεὶ δὲ καὶ προκειμένου ἡμῖν ἐστὶ τοῦ μηροῦ διαλεχθῆναι, ἄξιον ἐστὶν ἡμᾶς εἰπεῖν πρῶτον τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ. δεῖ γὰρ εἰδέναι, ὅτι τὸ πρὸς τῷ γόνατι τοῦ μηροῦ, ἔχει δύο γλισχροειδεῖς καμπύλας. ἔστι δὲ ὀκρὶς ἡ νεῦρον χονδρώδες, σύνδεσμος. καὶ ἐπάνω τούτων

F ἡ ὀπισθονατίς. ἥτις καὶ μύλη καλεῖται. αὕτη μὲν αὐτοῦ ἐστὶν ἡ εἰς τὸ κάτω κατασκευή. εἰς δὲ τὸ ἄνω, ἔστι διαυτή. ἔχει τρεῖς καμπύλας. ὧν ἡ μὲν μέση, καλεῖται ἰσχίον. ἡ δὲ ἔξω, λαγὼν καὶ γλουτός. ἡ δὲ ἔσω, ἦδη. ἣν ἔνιοι καὶ σιωπητέον ἔφησαν δεῖν τὸ παιδίον τοῦ χρεμαστῆρος ἐκείνην. αὕτη δὲ ἄνω κατασκευή. ἡ δὲ εἰς τὸ μέσον, ὅτι διαυτή. ἄνω μὲν καὶ ἔξω ὅτι καμπύλος. ἔσω δὲ καὶ κάτω, κοῖλος. καὶ τὸ μὲν ἔσω, κοίλη ὅτι. διὰ τὸ

G δεῖ πλεκεσθαι ἢ ἔχειν διάπνοιαν. τὸ δὲ κάτω, διὰ τὸ καθίζεσθαι, μὴ καμπὴ καμπὴν παρεσυμπλέκειν. εἶτα μετὰ ταῦτα δεῖ τείνειν καὶ αὖ τείνειν. καὶ τῷ ὑπομιμνήσκειν τοῦτο θεραπεύειν. δεῖ μὲν τοι τοῦτο εἰδέναι, ὅτι ἐάν τι πάσχῃ φλεγμονὴ ἢ κατωτέρω ἢ ἀνωτέρω, δεῖ βάλλειν ἔλαια ῥυπαρὰ, καὶ οἰνέλαιον. καὶ πτισάνας καὶ χαλῶντα τὰ διαφορητικά. εἶτα ὑπιδεῖν καὶ φέρειν, τὴν αὐτὸ τὸ κατάγματος τὸ δεσμὸν

H εἶναι. μὴ τὰ ῥύματα εἰς τὸ κάταγμα ἐλκύσωμεν.

[59] ὅτι μηρὸς γλυσὸς ἐστὶ) γλυσὸς, αὐτὶ τοῦ ὑπικαμπής.

μηχανοποιεῖσθαι οἷα περ ἐν βραχίονι) ἐν γὰρ τῷ τρόπον ἐκεῖ ταινίαν βαλόντες εἰς τὸ αὐτικνημίδιον δεσμεῖν πλευραὶ, ἵνα μὴ συγχωρῇ ὑπὸ τὸ κυρτὸν φέρεσθαι τὰ ὀστᾶ, ὧν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὸ μηροῦ δεῖ ποιεῖν.

Quæcunq; autem ossa non perfectè in sua sede se habent.] Aliquod paradoxũ vult tradere Hippocrates. Ait enim si os aliquod suo loco motũ fuerit, neq; secũdum rationẽ repositũ, vtpote callo gẽnito, osq; ad illã partẽ moueatur, redditur quidẽ os ea parte in quã emotum est crassius, ex qua verò excessit, tenuius. Quum ita de hoc disseruerit ad tibiæ curationẽ accedit. Et ait, si os fractũ fuerit, tensione & in oppositũ distentione vtẽdũ, deinde deligandũ modo à nobis sæpius dicto, & circa vndecimã ferulas adhibẽdas, siquidem rectè omnia fiant. Sit autẽ positio recta, nõ angularis quẽadmodum in manu, neq; enim eadem cõsueuit esse positio. Nam in pede recta figura est secundũ naturam, quia recti musculi seruãtur, & inter quiescendũ, sicuti inter operandũ, ea figura esse solemus. Postquam de his hoc modo disseruit, ait canalibus esse vtendum. Oportet autem eos esse plumbeos vel ligneos. Vtitur verò iis in fractura, ne pars agitetur, neq; vincula peruertantur. Hippocrates autẽ nihil magnũ præstare dicit. Et cùm corpus concutitur & quod faciunt canales, id ad vinculorũ conseruationẽ ferulas facere affirmo. Iis autẽ similiter est vtendum, ne existimemus per negligentiã istud omittere. Ac si inde error oriatur, culpam in Medicum coniiciunt. Postquam de his sic disseruit, ait vbi tibia & sura fractæ sunt pulchrius circũferre suram quam tibiã. Nam os suræ est fungosius, neq; conspicuus est in eo lapsus. Sed est tenuius, neq; errores in eo ita sunt cõspicui. Ad hęc tibia semper in actione versatur & articulũ facit, non autẽ sura.

Si autem femoris os fractum sit] Quandoquidem prõpositum ipsi de femore disserere, operæpretium est nos primo ipsius constitutionem dicere. Sciendum ergo os femoris ad genu duas habere leuiter sinuosas curuitates. Est enim illic neruus χονδρώδης ligamenti vicem obtinens, & super ea omnia ὀπισθονατὶς, quæ etiam mola vocatur. Ista est eius inferior structura. Superior verò est eiusmodi, habet tres curuitates, quarum media quidem vocatur ischium, exterior λαγὼν siue γλουτὸς, id est natis, interior ἦδη, id est pubes, quæ perforata est, quòd illac transeant cremasteres. Et hæc est superior structura. Media autem talis est. Supra quidem & extra est curua, intus verò & infra caua. Et pars interior caua est ob complexum, aut quod habeat perspirationem: inferior autem, quia desideat, ne gibbus cum gibbo coniungatur. Deinde postea tensione & opposita distentione vtendum, & modo sæpè dicto curandus æger. Si orta sit inflammatio aut infra aut supra, oportet succidam lanam & vinum cum oleo mixtum immittere, & laxantia atque discutientia omnia, deinde deligandum vt in superiorem fracturæ partem vinculum feratur, ne fluxiones ad fracturam attrahamus.

Quod femur ab exteriori parte obtortum] γλυσὸς pro ὑπικαμπὴς, id est incuruum.

Tale quidpiam moliri oportet quale traditum est in brachio] Quo enim modo illic iniectam fasciam in oppositam costam deligabamus, ne ossa ad gibbas partes ferri permitterentur, ad eundem modum & in femore agendum.

Maximam confusionem præbeat] τύρβω dixit ἀντὶ τῦ διαστροφῶ, id est peruersionem.

Sectio Tertia.

Ista igitur iis contingunt, quibus ossa quidem fracta sunt] Hæc speculatio tria continet capita. In primo disseritur de fracturarum compositione. In secundo verò malè susceptam curationem, & in tertio rectam tradit. Quòd ad primum, sciendum est fracturam vel cum vlcere vel sine eo esse. Si cum vlcere aut simpliciter ita fit, aut etiam ossis transmutatio id efficit. Sed istud os aut vulnerauit, & extra eminet, & tum vocatur ἐκβύρωμα, id est eminentia extra corium: aut non extat, & vocatur simpliciter fractura cum vlcere. Omnia autem ista sunt composita, dico quæ cum vlcere. Sed meliori iure composita vocantur, præsertim quæ sunt cum materiæ affluxu. Sæpè enim humor acris influens vlcus excitauit, quando etiam squamarum abscessus fiunt. Si autem fractio sit in multas tenues partes, quod ἀλφιτηδὸν Græci dicunt, vocatur & ista composita. Hæc est fracturarum diuisio. Mala autem curatio hæc est. Nonnulli enim Medici vlcere cum fractura existente, non vtebantur statim diuisione. Sed vlcus ad cicatricem deducentes, tunc tensione & in oppositum distentione vtebantur, quádo obducto callo attritoq; in tensione dolores fiebant. Sæpenumero etiam procul ossa inter se distabant, callo non permittente vt ipsa in directum concedant. Si id in manu contingebat, mediocre: si verò in pede, molestum. Pes enim claudus reddebatur. Alij non ita vtebantur. Sed statim tensionem & oppositam distentionem adhibebant: deinde partes vlceri vicinas vinciebãt, & mediam partem nudam dimittebant. Quid inde accidebat? materia circumcirca constrictione facta ad vlcus confluebat, & nudum vlcus aërique expositum remanebat. Frigidum autem vlceribus inimicum. Hæc est mala curatio. Bona verò quænam est? Oportet tendere & in oppositum distendere, & latum iniicere vinculum, vt totum vlcus semel non medium tantùm comprehendas, & continuo soluere, laxaq; esse vincula, & cerato ad vlcus vti. Deinde si inflammatio sit transuersa (vlcus videlicet) in totum arundinibus non vti. Quòd si in directum tendat, vti quidem, supra vlcus verò minimè.

Nec testæ alicuius expectatio est, quæ ab osse abscedat] Pro eo, si non præbeat opinionem ossis abscessuri.

Eadem autem vlcerum curatio] Inde rursus fracturá cum vlcere curare aggreditur. Hoc autem vlcus non fit ob fracturam, sed ob humoris acrimoniã, aut propter coarctationem, aut nõ liberam vinculorum perspirationem, aut propter ferularum prauá appositionem. Vnde verò constat vlcus fieri debere? Primùm ex dolore, postea & morsus contingit & immoderata inflammatio & rubor. Tum igitur oportet ægrũ soluere & fouere atque cerato vti & vino abluere atque eiusmodi: deinde accedere ad fracturam, & ista cõstringere, vt fluxiones auertamus, atque ita ad superiores partes accedere. Sed aliquando testæ fit abscessio, eaque aut parua est aut magna. At vnde manifestum erit squamæ fore abscessum? quòd vlcus sit hiás

" πᾶσαν γὰρ αὐτὴν τύρβω παρέχει] αὐτὶ τῦ διαστροφὴν. A

TMHMA TPITON.

Τούτων μὲν δὴ, ὅσοισι τὰ μὲν ὀστέα κατέαγε] τρία ἔχει κεφάλαια ἡ παροῦσα θεωρία· καὶ ἐν μὲν τὸ πρῶτον διαλέγεται περὶ τῆς συνθέσεως τῦ καταγμάτ. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὴν θεραπείαν τὴν κακῶς παραλαμβανομένην παραδιδοῖ. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, τὴν καλὴν παραδιδοῖ θεραπείαν καὶ πῶς πρῶτον. διὰ τοίνυν εἰδέναι ὅτι κάταγμα ἢ μὲν ἕλκος ἔχῃ, ἢ χωρὶς ἕλκους. ἀλλ' εἰ μὲν, μὲτ' ἕλκους, ἢ ἁπλῶς ὅπως ἠρώπαται, εἰ καὶ μετάστασις αὐτῷ ὀστέου ἐργάσαιτο, ἀλλὰ τῦτο τὸ ὀστέον ἢ ἔτρωσε καὶ ἔμφυτον ἔξω. καὶ καλεῖται τὸ τοιῦτον ἐκβύρωμα. ἢ οὐ μεθ' ἕλκος ἔξω, καὶ καλεῖται ἁπλῶς κάταγμα μὲτ' ἕλκους. πρῶτα δὴ τοίνυν δῆλον ὅτι σώζεται εἰσί. λέγω δὲ τὰ μὲτ' ἕλκους. ἀλλὰ μᾶλλον σώζεται καλοῦσιν. ἀλλὰ καὶ τὰ μὲτ' ὕλης ὑπορρύτου, σώζεται καλῶς). πολλάκις γὰρ δριμὺς χυμὸς ὑπορρέων ἕλκος ἐργάσαιτο. ὅτε καὶ λεπίδος ἀποσάσις γίνοιτο). ἐὰν δὲ καὶ διφθιτικὸν κλασθῇ, καλεῖται καὶ τότε σώζεσθαι, αὕτη μὲν δὴ ἡ διαίρεσις τῶν καταγμάτων. ἡ δὲ κακὴ θεραπεία, αὕτη ἐστί. τινὲς γὰρ τῶν ἰατρῶν, ἕλκους μὴ κλασματος ὄντος, οὐκ ἐκέχρηντο παραχρῆμα τῇ διαιρέσει. ἀλλὰ τὸ ἕλκος εἰς ἀφύλωσιν φέροντες, τό τε τῆς τάσεως, καὶ τῆς αὐτοτάσεως ἐκέχρηντο. ὅτε πόρρω γιγνομένῳ τῶν θλιβομένων ἐν τῇ τάσει, ὀδύνας ἐγίνοντο. πολλάκις δὲ, ἀγήλων ἐπόντων τὰ ὀστᾶ ἔμφυναι. τὸ πόρρω μὲν συγχωρῶντες κατ' αὐτὰ ἔβαλλον. καὶ εἰ μὲν ἐπὶ χρόος ἦν, μέτριον. εἰ δὲ ἐπὶ ποδὸς, χαλεπόν. κολοβὸς γὰρ ἐγίνετο ὁ πούς. ἀγχοῖ δὲ ὄντως ἐκέχρηντο. ἀλλὰ αὖθις τάσει καὶ αὐτοτάσει ἐχρῶντο. εἶτα τὸ περὶ τὸ ἕλκος ἐπεδέσμουν. καὶ τὸ μέσον ἀφίουν γυμνόν. καὶ τί ἐγίνετο; αἱ ὕλαι πρὸς ἀλλήλας ῥεόμεναι, εἰς τὸ ἕλκος συνέρρεον. καὶ γυμνὸν ἔμενε τὸ ἕλκος. καὶ τῷ ἀέρι προσπολεῖτο. τὸ δὲ ψυχρὸν, τοῖς ἕλκεσιν ὅτι πολέμιον. αὕτη ἐστὶν ἡ κακὴ θεραπεία. ἡ δὲ καλὴ, ποία ἐστί; δεῖ τείνειν καὶ αὐτοτάναι, καὶ πλατιὰ βαλεῖν ὑπόδεσμον. ἵνα ὅλον τὸ ἕλκος ἅπαξ περιλάβῃς. καὶ μὴ κατὰ μόνου τῦ μέσου αὐτό. καὶ συνεχέστερον λύειν. καὶ χλιαροῖς εἰ δοκεῖ ὑποδέσμοις. καὶ κηρωτῇ χρήσασθαι κατὰ τὸ ἕλκος. εἶτα μὴ τοῦτο δεῖ, εἰ μὲν ἐγχαρσία ἐστὶν ἡ φλεγμονή, ἤγειν τὸ ἕλκος, μὴ δὲ ὅλως καλάμοις χρήσασθαι, εἰ δὲ ἐπ' ὀφθείας ἐστί, χρῆσαι μὲν, ἐπιπόνω δὲ τὸ ἕλκος μὴ χρῆσαι.

ὡς μὴ ὑπόδεσις ἡ ἀπόσασις τῶν ὀστέων] αὐτὶ τῦ ἐὰν πρόσχῃ δόκησιν ἀποστάσεως ὀστέου. G

" ἡ αὐτὴ δὲ ἐντεῦθεν τῶν ἑλκέων] ἐντεῦθεν πάλιν κάταγμα μὲτ' ἕλκους βούλεται θεραπεῦσαι. τῦτο δὲ τὸ ἕλκος οὐχ οἷόν τε τὸ κατάγμασιν γενέσθαι. ἀλλὰ ἢ ἀπὸ χυμοῦ δρομικῦ. ἢ ἀπὸ σφίγξιν ἀδεκαπεθυσίαν τῶν ὑποδεσμῶν. ἢ ἀπὸ μοχθηρᾶν τῶν παρθικῶν ἀπόθεσιν. καὶ πόθεν δῆλον εἰ μέλλει ἕλκος γενέσθαι. πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ὀδυνης. ἔπειτα δὲ καὶ δῆξις γίνεται. καὶ αἷμα ἔξω ἢ φλεγμονή. καὶ ἐρύθημα. δεῖ δὴ λύσαι τὰ ἰκριῶτα τῷ παχρῶτα, καὶ ἀποπλῆσαι. καὶ κηρωτῇ χρήσασθαι. καὶ οἴνῳ βρέξαι, καὶ τοῖς τοιούτοις. εἶτα ἐλθεῖν ὅτι τὸ κάταγμα. καὶ τοῦτο σφίγξαι. ἵνα τὰ ῥεύματα ἀποτρέψωμεν. καὶ οὕτως ἐλθεῖν ὅτι τὰ αἴω. ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ λεπίδος ἀπόσασις γίνεται. αὕτη δέ ἐστιν ἢ μικρὰ ἢ μεγάλη. καὶ πόθεν δῆλον ὅτι λεπὶς μέλλει ἀποσπᾶσθαι. ὅτε τῦ στόματος εἰ δὲ τὸ ἕλκος,

καὶ ὅτε

A καὶ ὀκ τ̃ ὡς ὅτι τάχιστα ἔξω φέρεσθαι τὸ ὀστέον, καὶ ὀκ τ̃ ἰχῶρας ῥέψαι ἀπέπτους. ἄτε ἁλμυρίδωσκαινοῦς τ̃ χυμοῦ. δεῖ οὖν καὶ τὴν ἀρχὴν οὕτω λύειν καὶ ὅπως ὀρέχειν. καὶ χαύνως ὅπως δεσμεῖν. Εἰ δὲ μεγάλη εἴη λεπὶς, δεῖ μὲν ὅτε ὅτι μέλλοι πολλὴν ποιεῖν. δεῖ δὲ καὶ τὸν δεσμὸν χαυδῶς ὅπως φέρειν καὶ μὴ δεσμεῖν. ἀρκεῖ γὰρ ὀκ τ̃ τοῦ οἰνελαίου σφίγξις. δεῖ φησιν καὶ δέρμα ὑποδυνεῖν. ἵνα ⓐ ἰχῶρες ἀποῤῥέοισι.

B καὶ ὀργᾶν φαίνεται] ὀργᾶν, ἀντὶ τοῦ ὅπως τὰ ἔξω φέρεσθαι.

ἰξάλιον δὲ χρὴ ὑποτείνασθαι] ἰξάλιον, δέρμα λέγει.

Εἰ δέ τις μέλλοι καλῶς καὶ εὐχερῶς ἐργάζεσθαι] ἐντεῦθεν ὁ Ἱπποκράτης μηχανάς τινας ἡμῖν βούλεται παραδοῦναι, καὶ φησιν οὐκ εἶναι τοῦτο μέλλοντας μηχανὰς ποιεῖν, τοιαύτας ποιεῖν ἵνα μὴ ὠφελῶσι. τινὲς γὰρ ἐπενόησαν, οἷον ὡς ὅτι κνήμης κλασθείσης, ⓑ ἀκρεῖσθαι δεσμεῖν. ἐννοοῦντες ὅτι οὐκ ἔχει ὁ ποὺς σαλεύεσθαι. ῥᾳδίως δέ. δεδεμένου γὰρ αὐτοῦ τὸ λοιπὸν σῶμα τρεπόμενον, ὁ κάμπτων μᾶλλον τρέπει τὸ κλάσμα μέρος. ἕτεροι πάλιν εἰσὶν οἱ μὴ τ̃ ἑβδόμην ποιοῦσι τ̃ τάσιν καὶ ἀνάπτασιν. λοιποὶ δὲ μὴ τ̃ τεταρτίην, πλαίοισι δὲ καὶ ἀμφοτέροις. ὅτε γὰρ κρίσιμός ἐστιν ἡμέρα, καὶ αἱ ὕλαι ἐκινήθησαν, τότε δεῖ τοὺς μηχανοποιοὺς τὴν βοήθειαν τῆς δυνάμεως. πάλιν οὖν ἥκιστα πλαίοισιν ⓒ μετ' αὐτὴν τείνοντες. μᾶλλον δὲ μὴ τὴν ἀκμὴν τ̃ φλεγμονῶν τ̃ ἔξω ἐχρήσθαι, ὃ δεῖ οὕτω φησὶ ποιεῖν τὰς εὐθυνομένας μηχανάς. ἀλλ' εἴ τις ὅλως ἕτερον μηχάνημα, λεγέτω δεῖ. ἔστω τοιοῦτον. δεῖ βαλανίδια δύο ῥάπτειν ὧσιν ὡς ἀμύγδαλα. καὶ τὸ μὲν, ἵνα

E ἡ κάτω εἰς τὸ σφυρὸν τρέφηται μᾶλλον. τὸ δὲ ἕτερον, αὖ πάλιν ὡς ὅτι τάχιστα. δεῖ δὲ οὕτως τοῦτο μηχανᾶσθαι ἔσωθεν χαμαίσας. καὶ ἵνα τοῦτο τὰ σώματα ὁμαλὸν ᾖ. τὸ δὲ μᾶλλον ὑψηλὸν ᾖ. τὸ δὲ αὖ ὑψηλόν. εἶτα ἐν τούτοις εἰ δεῖ ἔξοχάς ὡς ὅτι ὠλίων. λέγω δὲ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἄνω τε καὶ κάτω. ἵνα ὀκ ῥάβδους βάλλωμεν. ἵνα ἀνιβαίνωσι, καὶ ἐπὶ βοήθειας μᾶλλον τείνωσι τὰ μάλιστα φυλάττοισι.

F οἷσι δὲ ὀστέα κατενήνεκται καὶ ἐξιχνιῶται] ἐντεῦθεν ὁ Ἱπποκράτης ἐκβύρσωμα βούλεται τοῦτο ποιεῖν θεραπεύειν. καὶ φησιν οὐκ εἶναι μόνῃ τῇ ἀνέσει ὅτι τούτου χρήσασθαι. ἀλλὰ καὶ μοχλείᾳ. καὶ ἵνα ἄλλοι τείνωσι, σὺ δὲ σιδηρεῖον ὅμοιον λάβοις μοχλῷ. καὶ οὕτως ὠθήσοις καὶ ἐκτενέοις τὸ ὀστέον. καὶ ὅτε τῇ καταγματικῇ καὶ μὴ ἕλκοις οὔσῃ χρήσῃ ἀγωγῇ. δεῖ δὲ ταῦτα ποιεῖν πρὶν ἢ φλεγμοναὶ γένωνται.

G οἷον ἐν τετάρτῃ ἢ δευτέρᾳ. μὴ δὲ γὰρ ἐν τρίτῃ, μηδὲ ἐν τετάρτῃ, μηδὲ ἐν πέμπτῃ μάλιστα χρήσῃ. ἀλλὰ μὴ τὰς φλεγμονάς. Εἰ ποτε δὲ χρήσιον ἢ δέρμα ἐμελάνθη, μηδὲν φησιν ἀποβάλλειν ἴσασι ἀέρι τε καὶ πύγμασιν. ἵνα μὴ ἀμέτρως τοῖς ὁμιλοῦσι τοῦ ὦ ἀέρι. ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῇς φησιν ἀνιδεῖν τὸ ὀστοῦν, μᾶλλον ἵνα σαπῇ ἢ πέσῃ. καὶ πόθεν ἔχω εἰδέναι ἐὰν σήπηται τὰ χεῖρος ἢ πίπτῃ. ἢ ὅ,

H διάφορα σημεῖα. πρῶτον μὲν οὖν καὶ ταῦτα ἰχῶρες φέρονται. καὶ σεσηπέναι εἰσὶ τὰ χείλη. καὶ τὸ μὲν αἰώρημον καὶ ἀχρεῖον, εὔτομος πίπτει. τὰ δὲ ἄλλα δυσκόλως. ἐάν τε εἰς τὸ πεσὸν βεβαθύνῃ, ἀπόρως οὐ τὰ. Εἰ δὲ ὀλίγον ἐξέχῃ. πολὺ δὲ κάτω ὄντι, μᾶλλον ἵνα ἰσχναθῶσιν αἱ σάρκες. καὶ ὅτε σμίλῃ ὀπτέον. ἢ ἀποτρίσας πάλιν, χρῆσαι σιδήρῳ θεραπείαν ὥσπερ ὅτι τ̃ λεπίδων ὀκέχρησο.

& diductis labris, & quòd feratur os in exteriores partes, & quòd ichores crudi ex eo fluant, vt pote ex humore mordicante. Tunc igitur soluere oportet & abluere & laxè deligare. Si autē squama magna fuerit, tunc diligentia multa adhibenda, vinculum autē transuersim in modū literæ X. immittendum, & non ligandum. Sufficit enim fotus ex vino admixto oleo. Oportet, inquit, corium subiicere, vt ichores defluāt.

Et videtur ad exitum festinare ὀργᾶν ἀντὶ τοῦ ὅπως τὰ ἔξω φέρεσθαι ad exteriora ferri.

Pellis autem caprina substernendi] ἰξάλιον δέρμα vocat.

Si quis autem velit benè & expedite rem agere] Hîc Hippocrates nobis machinas aliquot tradere vult, dicitq; eos qui machinas confecturi sunt, tales efficere vt nō iuuent. Quidam enim ita censuerunt velut in tibia fracta extremū pedem deligandum esse. Innuentes non debere pedem agitari, sed falsò. Eo enim deligato cùm reliquum corpus conuertitur, æger etiam partem iuxta fracturam sitam peruertit. Alij rursus post septimam diem tensionem & in oppositum distentionem faciunt, alij post quartam. Errant autem vtriq;. Quando enim critica est dies, & materia commota, tum etiam illi roboris & facultatis auxilium peruertunt, præterquam quòd minus illi peccant, qui post illud auxilium tensione vtuntur. Cur autem post inflammationum vigorem tensione vsi sunt? Non igitur oportet, inquit, tales machinationes admouere. Verùm siquidem in totum aliud commentum dicendum est, tale esto. Oportet duos loculos in farciminum formam consuere, vt vnus quidem infra ad malleolum sit conuolutus, alter supra ad genu. Oportet autem ista farcimina intus ita replere, & vt æqualitas corpus contingat, reliquum sublime sit, superiore verò parte sublime, deinde in iis debent esse eminentiæ instar auricularum. In sublimibus, inquam tum supra tum infra, vt in hac virgæ immissæ contra se tendant, & in directum extensæ conformationem seruent.

38 *Quibus ossa fracta & cute excedentia*] hîc Hippocrates vult ἐκβύρσωμα, id est eminentiam illam extra corium curare, & ait in eo non sola extensione esse vtendum, sed etiam per vectem molitione, & vbi alij tendant, neque ferrum simile vecti sumes, & ita propelles atque repones os, & tunc doctrina ad fracturas cum vlcere accommodata vteris. Oportet autem ista fieri antequam inflammationes oriantur, videlicet prima aut secunda die. Neque enim tertia, neque quarta, neque maximè quinta vteris, sed post inflammationes. Si autem caro aut cutis nigrescat, nihil, inquit, collocatur quod non defendat aërem & panniculos complicatos, ne ista immediatè aëri exponantur. Si autem os, inquit, non potueris retrudere, expecta donec putrescat & cadat. Qua autem ratione scire potero, vtrum breui necne putrescat & cadat? Dicimus varia signa, primùm quoniam hinc ichores feruntur, & labra sunt expansa & plurimum diducta, & quod superius est carnisque expers promptè cadit, alia cum maiori difficultate. Si verò cadere morentur, ipsa præcide. Si parum excedat, & maior pars infra sit, expecta donec carnes attenuatæ fuerint, & tunc scalpello os denudato, & præcidens rursus vtere composita curatione, quemadmodum vsus es in squamis.

Hæc curatio maximum momentum habet.] πιωείαν vocat θεραπείαν.

Axis versatio] ὀνίσκους vocat ξοχοὺς id est orbes. Intelligo autem currus.

Quibus autem femoris aut brachij os exceßit] Quandoquidē in præcedentibus ossa extra cutē eminētia curauit, vult quoq; nunc continuata oratione de illis absolutū sermonem tradere, & dicit fieri ἐκβύρσωμα id est excessū ossis & in femore & in brachio, qui excessus difficilis est. Quare deuitare potiùs oportet iustas causas prętexendo, neq; tales curationes aggredi. Sunt enim magna ossa, quæ cū magna difficultate callum obducentia multo sanguinis profluuio hominem iugulant. Inflammationes autem, conuulsiones & febres comitantur. In quibus primū caput complētur. Secundum autem cōtinetur in eo vbi dicit genu loco suo emoto faciliorem esse curationem, quàm si acutus cubiti processus κόρωνος dictus excedat. Nam gibbositates minores sunt atq; etiam cauitates. Ossa enim magna sunt, & multam medullam continent. Quærunt nonnulli cur omnino leuia sunt ossa & medullam habentia? Respondet Aristoteles, naturam nō solum roboris, sed & motus curam habuisse, propter robur ergo ea terrea & firma fecit, vt essent loco fūdamenti: propter motū autem solidauit ipsa, ne vacua existentia grauitatis ipsius corporis causſa essent. Quodq; hoc sit verum, hinc patet. Aiunt enim ossa elephantū & leonum & omnium generosorū animalium omnino plena esse. Quū igitur propter motum ea indurauerit (nouit autē natura nihil vacuū in toto orbe) ideo medulla illa repleuit. noluit enim aëre repleri, siquidē frigiditati & passioni obnoxius aër. Cur igitur omnino ea medulla repleuit? dicimus quia ossa terrea sunt, frigida & sicca, medulla cōtra, vt igitur corrigeret multā siccitatē, ideo medullam immisit.

Quod si reposueris solent conuulsiones superuenire] Operæpretium quærere cur dicat solam conuulsionē superuenire, non autem febrem, quando quis reponit, curq; deterius esse dixerit reponere, quam non reponere propter dolores & fluxiones? Respōdemus illum maioris facta mentione & minus comprehendisse. Vbi enim conuulsio, ibi etiam febris.

Sed si articulus in hanc vel in illam partem moueatur vltra cubiti os] Hīc ad aliam doctrinam progreditur, & affectus quosdā manifestè in positione tradit. In quibus auxiliante Deo contemplatio collocabitur.

αὕτη μεγάλη ὠμφεία] ὠμφείαν λέγει τὴν θεραπείαν. A

ὀνίσκου τε πρόσαγωγή] ὀνίσκους λέγει τοὺς ξοχεύς, λέγω δὲ τοὺς ἁμάξας.

ὅσοισι δ' μηρὸς ὀστέον ἢ βραχίονος ἐξέχει] ἐπιφθονῶν ἐν τοῖς προγεγραμμένοις ἐκβύρσωμα ἐθεράπευε, βούλεται καὶ νῦν τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου τέλεσαι ὡς εἰ ἐκβυρσώματος ἡμῖν προδιδοῦσα λόγον. καί φησιν ὅτι ἐκβύρσωμα μὲν καὶ ἐπὶ μηροῦ καὶ ἐπὶ βραχίονα. ὅταν καὶ χαλεπὸν ᾖ. δεῖ δὲ παραλιπόντας μέγιστον βούλευμα αἰτίας μὴ πρόφασιν, καὶ μὴ ἐγχειρεῖν τοιαύταις ἰατρείαις. μεγάλα γὰρ ἐστὶ τὰ ὀστέα καὶ δυσκόλως πωρούμενα. οἱονεὶ στράζουσι τὸν ἄνθρωπον διὰ τὸ πολλὴν αἱμορραγίαν. καὶ φλεγμοναὶ δὲ καὶ πυρετοὶ προσακολουθοῦσιν. ἐν οἷς δὲ πρῶτον συμπληροῦται κεφάλαιον. δεύτερόν ἐστι κεφάλαιον, ἐν ᾧ φησιν, ὅτι ἐὰν ἐκπέσῃ γόνυ, εὐκολώτερον ἔχει τὴν ἴασιν, ἢ ἂν κόρωνος ἐξεχούσης. δεῖ δὲ καὶ κυρτότητες μικρότεραι εἰσὶ καὶ κοιλότητες. τὰ γὰρ ὀστέα μεγάλα εἰσὶ καὶ πολυμύελα. ζητοῦσί τινες, διὰ τί ὅλως κοῦφά εἰσι τὰ ὀστέα ἃ μυελὸν ἔχοντα; καί φησιν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι ἡ φύσις οὐ μόνον ῥώσεως ἐφρόντισεν, ἀλλὰ καὶ κινήσεως. διὰ μὲν οὖν τὴν ῥῶσιν ἐποίησεν αὐτὰ γεώδη, καὶ στερεὰ εἰ), δίκαιον ἦν σῶσι θεμελίου. διὰ δὲ τὴν κίνησιν, ἐπώρωσεν αὐτά. ἵνα μὴ παρ' ἔχῃ αὐτὰ κενότητα, βαρεῖς αἰεὶ τὰ σώματα γίνοι). ὅτι γὰρ τοῦτό ἐστιν ἀληθές, δῆλον. φασὶ γὰρ τῶν ἐλεφάντων καὶ λεόντων ὅσα καὶ πρώτων τῶν ἡμεναίων ζώων ὁλόμεσα εἶ) ἐπιφθονοῦσι διὰ τὴν κίνησιν ἐπώρωσεν αὐτά, ἵνδη ἵ ἡ φύσις μηδὲν κενὸν ἐν τῷ σώματι, διὰ τοῦτο μυελοῦ αὐτὰ ἐπλήρωσεν. οὐ γὰρ ἠβουλήθη ἀέρος, διὰ τὸ ψυχρὸν τοῦ ἀέρος καὶ βύπαθες. διὰ τί δὲ ὅλως μυελὸν ἐγέμισεν αὐτά; ἃ λέγωμεν. ἐπιφθονᾶται ὅσα γεώδη εἰσὶ καὶ ψυχρὰ καὶ ξηρά. ὁ δὲ μυελός, πνευματίου. ἵνα οὖν κολάσῃ τὴν πολλὴν ξηρότητα, διὰ τοῦτο μυελὸν ἐνέβαλε. B

καὶ εἰ μὲν ἐμβάλῃς, σπασμοὶ φιλέοισιν ὀπτιγίνεσθαι] ἄξιον ζητῆσαι τί δή ποτε σπασμὸν μόνον εἶπε γίνεσθαι· ἀγνοεῖ δὲ καὶ πυρετόν, ὅταν τις ἐμβάλῃ. καὶ τί χεῖρον αὖτος εἶπεν εἰ) τὸ ἐμβαλεῖν τὸ μὴ ἐμβαλεῖν διὰ τὰς ὀδύνας καὶ τοὺς ῥεύματα τοὺς ὑπνους; λέγωμεν ὅτι τὸ μείζονος μνησθεὶς, καὶ τὸ ἔλαττον παρέλαβεν· ὅπου γὰρ σπασμός, ἐκεῖ καὶ πυρετός. C

ἰὼ δὲ ἰὼ παῖ ὃ ἀρ' ἔθεν ἢ τῇ ἢ τῇ] ἐνταῦθα ὅπῃ ἑτέρωσε μετέρχε). πάντα ἵνα σαφῶς κεῖται τὸ κείμενον παραδιδούς. ἐν οἷς σὺν Θεῷ ἡ θεωρία. D

BREVES NOTÆ IN PALLADII SCHOLIA.

Pag. 918. Lit. D. τῷ ἐνδήμων lego, vt in margine erat.

P. 918. G ἐπὶ μὲν τὸ ἀναπικὸν] σφαπικὸν lego, vt sensus requirere videtur.

P. 919. l. B. ἐ ἡ κῇ φύσιν αὐτὴν ὄζειν] Lego ἢ οἱ κῇ φύσιν αὖτη ὄζειν.

P. ead. l. C. ἐξαμυδμὸς δίκλω ἐπίσχουσιν] Illud ἐπίσχουσιν potestatis ac imperij cuiusdam ius mihi significare videtur. Labrum verò verto quod ἐξαμυδμὸν humoris receptaculum indicet.

P. 920 l. C. δεῖ δὲ τῷ ἀῤῥώστῳ λέγειν ὑπσῆ.] Hic λέγειν pro κελεύειν vsurpatur.

Lit. E. ἢ ὁ πάσχων αὐτὸ φύσεως ὄπισθεν] Lego ἢ ὁ πάσχων αὐτὸ ἐπὶ φύσεως ὄπισθεν), hoc sensu, quem qui etiam patitur id ipsum à natura nouit.

Lit. F. σφαλλομὸς ἢ μὴ κἂν εἰς τὸ ἐγγύς] Lego ὅτι δεῖ σφαλλομένας ἢ μὴ, ἢ εἰς τὸ ἐγγύς, &c. Referuntur autem ista ad ea quæ ab Hippocrate tertio contextu scribuntur, ὡς δὲ π ἐγκλίνῃ, ἢ τῇ ἢ τῇ ὅπῃ τὸ σφύρον ῥέπῃ, & quæ sequuntur.

Lit. G. ἅ τε ἐφύσι ὄντων τῶν ἀποφύσεων, &c.] Hic procul omni dubio locus corruptus est, & si quid cōiectura valet, ἐφ' ἑὰ ὄντων τ ὀπ φύσεων τὸ ἢ κατὰφύσεων legendum auguror, hoc sensu vt pronus situs supino magis fecundū naturam videatur, quod musculi in prono situ intro magis vergant, eorumq; exortus & insertiones aut fines in directum magis tendant, in supino verò distorqueantur magis ac foris vergant. Sic igitur hunc locum conuerti. Idque contingere dicimus, &c. G

P. 921 D. ὥσπ εἶπε προβουλεύοντες, ἤδει γὰρ, προβουλευομένους, εἰπεῖν, ἢ λέγωμεν ὅπ ἐνεργητικὸν, τὸ δ σημαινόμενον παθητικόν. Sic autem lego, ὥσπερ εἶπε προβουλεύοντας, ἤδει γὰρ προβουλευομένους εἰπεῖν, ἢ λέγωμεν ὅπ τὸ μὲ ἐνεργητικὸν, τὸ δ σημαινόμενον παθητικόν. Animaduertendū autē est Palladiū προβουλεύοντες legisse apud Hippocratē, non προβουλεύσαντες, vt passim legitur, quæ lectio ad vetustissimorum codicum lectionem magis accedit, qui προβουλεύοντ) habent. Quod sequitur verò τὸ μὲ ἐνεργητικὸν satis obscurum, conati tamen sumus nostra versione & emendatione sensum elicere. Videtur enim indicare voluisse προβουλεύοντας & προβουλευομένους idem ferè significare, siue actiuè, siue passiuè dicatur. Neq; enim si προβουλεύοντας dicas cōtrarium patitur, quum eos qui consilium adhibent significet, quod idem est ac alterum προβουλευόμενοι qui consilium capiunt, & vtraq; in idem conueniunt, & idem omninò sensus erit siue προβουλεύοντας siue προβουλευομένους ponas. H

Ibid. E. οἱ δ' ἀπτροὶ σοφιζόμενοι] Sic verti, Medici autem qui sibi sapientiam arrogant. Ita enim Galenus. τοὺς σοφιζομένους exponit τοὺς σοφὸν μᾶλλ' ἢ ἰατρικὴν δοκοῦντας

A P.923.C. εἰ γὰρ φλεγμονὴ ἀποπίνοιτο πρὶς ἃς εἰς γίνεται] Lego εἰ δὲ φλεγμονὴ ἀποκτίνοιτο εἰς γίνεται). Videat tamen lector an ex ἀποπίνοιτο elici possit sensus.

Ibid. G. φιλύσεται malim.

P.924.C. πρῶτον δεῖ πρὸς τύπους κεφάλαιον] Lego περὶ τύπων.

P.925.A. ὑποπόδιον hîc vocat Palladius quod Hippocrates ἔρεισμα est.

Ibid.G. ἢ λέγομεν ὅπ ἄδυνα ὅπ ὡς βάσιν, &c. sic mihi legendum videtur, ἢ λέγομεν ὅπ ἐκεῖ ὡς βάσιν ὀξυφώματα γίνεται), ἢ ἐπὶ κατάγματα, ὅθεν τὰ μικρὰ εἶδη τὰ ὀστάρια εὐθέως ἢ ἀφεύγειν. quoniam ossicula parua sunt & diffugiũt, id est facilè cedũt & loco mouentur.

B Ibid.H. μὴ γὰρ αὐτάρκως λέγομεν] Istud αὐτάρκως ad eas rationes quæ initio libri scriptæ sunt mihi referri videtur, cur quum de fracturis tractaret, luxationum etiam meminisset.

P.926.F. ἀλλὰ τοῦδε δεῖ φησιν ἀμυχαῖς λεπτῆς παῦ ἢ βαπτιλαίοις χρῆσθαι vbi hoc dixerit Hippocrates in his libris non reperio. nisi id ex verbis Hippocratis contextus 18.colligat Palladius, κατατίμησον χρὴ ὠμαλὸς ἓ ἀξαλειπτοῦντα μὴ ἀξιπτάσθαι τα.

Ibid.G. λαβὲ δ' ἐπὶ παντὸς ὅπ πανῦσαι τι μεταξὺ ὧν δεῖ χώνες. Verùm intermedium aliquod velut in scrobe elaborare, aut excogitare oportet. ὅπ πανῦσαι autem hic ἐπινοῆσαι significat, aut certè ἐπινοῆσαι malim vt sit excogitare pro comminisci aut elaborare, χώνη verò pro χωνὶν per contractionem dici videtur, & straminеas illas rotundas sterias quas Chirurgi cõminiscũtur & fractæ calci supponunt, quæ mediam habent cauitatem quandam inanem ne calx allidatur, intelligit. Hîc etiam μεταξύ τι dici videtur intermedium quoddam spatium.

Ibid. φησὶν ὅτι ἓ οὐδεὶς ἢ τῶ κυφοσθαι ὑλίνα πιεῦμα λόγον] vbi item hoc dixerit Hippocrates non reperio.

P.927.A. οἴδημα γίνεται ἐπάνω] Etsi enim οἴδημα ἐπάνω

D non sit apud Hippocratem, hîc tamen φλεγμονὴ intelligitur, quum πόνος πολὺ addatur.

Ibid.B. ἔπειτα μονὴν] μονὴν lego ex ipso Galeni Commentario.

Ibid. γίνεται πέπλυμα] dicitur etiam πέλμα cæteris, vt authori Isagoges.

Ibid.D. ἀνθυπαιρὸν ἢ ὑστεραίου] ὑστεραίου lego.

Ibid.F. παλιγκατάληπτον] Videtur legendum in textu ἐὰν παλιγκαταλήπτῃ, si recrudescunt, vt apud Hippocratem.

P.928.E. ἔπεται αὖ ἢ αὖτε] Lego δεῖ τὰ αὖπε αὐτε, aut αὖπα αὖτε, hoc sensu. Ob eam autem causam, & quæ sequuntur in textu.

E Alioqui valde obscurus hic mihi locus videtur. Vtrinq; autem è regione & à capite & à pedibus constitui πλάνας vult Hippocrates.

Ibid.H. ὀξύτητα ἢ κλὴν πλὸ κατάρτιν] discrimen vocat insertionem. Intelligit enim eminentiam nerueam & cartilagino-sam in media ossis tibiæ cum femore commissura protuberantem, quæ grandem illum sinum subit, & protuberantia femoris inferiora capita ac tubercula in tibiæ sinus inserta discriminat.

P.929.A. ἔχῃ pro ἴζῃ legit Palladius.

Ibid.D. κρείσσον δὲ ἀβιωτέον κυήμας ἢ πρόσω πλαδίσιος, πλὸ πρόσθω ἢ ἀβὶ πλὸ κυήμου] Hîc lego absq; ἀβὶ ἢ πλὸ κυήμου. Ait autẽ vbi tibia & sura fractæ fuerunt, pulchrius esse circumferre suram quàm tibiam, hoc est pulchriorem esse incessum fracta sura quam tibia, nec ita molestam curationem suræ fractæ quam tibiæ, quod vitium suræ facilè celari aut occultari possit, quum carnosior sit & faciliùs curetur. ἀβιωτέον igitur idem quod ἐπινοῆσαι Hippocr. mihi hîc significare videtur, quòd pulchrior sit incessus ac minùs molestus faciliorq; curatu suræ fractæ quàm tibiæ, ac mihi videntur ista respicere locum Hippocratis, vbi scribitur, ἀλλ' ὅ ὀστέον τὸ μὲν ἔσω ἢ αἰσχυνόμενα κρεώδεϊ ὀκλασίτερον ἐν τῇ ἰσχυῇ ὄζει. Verùm etiam potest pulchrius esse vt æger suram circumferat quàm tibiam, vt ἀβιωτέον idem quod ἀβιτέον indicet, quod est circumire & viam in orbem obire.

Ibid.G. Istud ἀ ἴχῃ ὀξύτητα, non parum mihi suspectum est.

Ibid.H. hîc φόρῳ eleganter ferre aut pati significat, vt vinculum in superiorem partem ducatur.

Ibid. lego ἑλκύσαμεν pro ἑλκύσωμεν.

P.930.F. εἰσὶ ἓ ἷσι περίχῃ δέκατον] lego ἷσι μὲ περίχῃ. Ad locũ enim Hippocratis refertur, vbi scribit, quibuscunq; ossium absessio in expectatione non fuerit, iis tandem curationem adhibendam esse, ac si ossa tantum fracta absque vlcere sint. Aduertendum autem aliter legisse Palladium κάτασιν ἔξαχίδιον, quum apud Hipp. ἢ ἐπὶ ὀστέων κάτασις legatur.

Ibid.H. ἢ κηρωτῇ χρίεσθαι] Malim χρίεσθαι ceroto illinere.

P.931. ἢ ἐξιχνεύοντα] ὀξίχνευτα malim vt apud Hippocratem cute extantia.

Ibid.F. μανὸν φησιν ἀφιέσθαι ἴσατω] Indicat ante omnia conandum vt pus moueatur & plagulas vino cum oleo imbutas admouendas, & deligatione quæ à medio incipiat vtendum.

P.932.A. ἐέλκειν ἓ τῶ πλὸ σωϊχίω] ἢ pro ἢ fortassis meliùs legatur.

Paulò post ἀλόγου αἵματος μαπίμβυτον] Lego ἀλόγους αἵματος. Istud autem μαπίσθαι Hippocraticum est vt à doctissimo Foësio in Oeconomia elegantissimè explicatur.

Ibid.C. ἄνθ' κερατος ἐξισαμβυτος] Lego ὑπερκέρ.

Ibid.Paulò post. ἢ σφιὰ ἶδι, δίκλω ἴχωσι σκιαλίε, aut δίκλω ἓ χοντα θιμελίε legendũ, aut lego ἢ τῷ σφιὰ ἶδι δίκλω ἄχουσι σκιαλίε.

Ibid.F. ἐν οἷς σωὶ σκοῖ ἢ σκιαία] Videtur enim ista tractatio in librum de articulis remitti, in quem fortè commentarium etiam destinarat, aut certè hîc deficere videtur ista cõmentatio.

HIPPOCRATIS COI
MEDICORVM PRINCIPIS
OPERVM OMNIVM,

Sectio VII.

Τὰ ἐπίμικτα, hoc est, permixtam omnium Medicinæ partium tractationem, octo libris continens.

Omnia nunc recens interpretatione Latina, & Annotationibus donata, quæ Commentarij vice esse possint.

ANVTIO FOESIO Mediomatrico Medico authore.

Hæc Sectio continet

Περὶ ἐπιδημιῶν, *hoc est, De morbis populariter grassantibus, Lib. 7. Quorum Primus, Tertius & Sextus, post Galeni Commentarios, Annotationibus sunt illustrati. Secundus verò ante annos triginta cum Commentariis editus, denuo ad authore est recognitus. Reliqui iustis Annotationibus donati.*

Περὶ ἀφορισμῶν, *hoc est, Aphorismorum, Lib. 1. cum breuibus notis.*
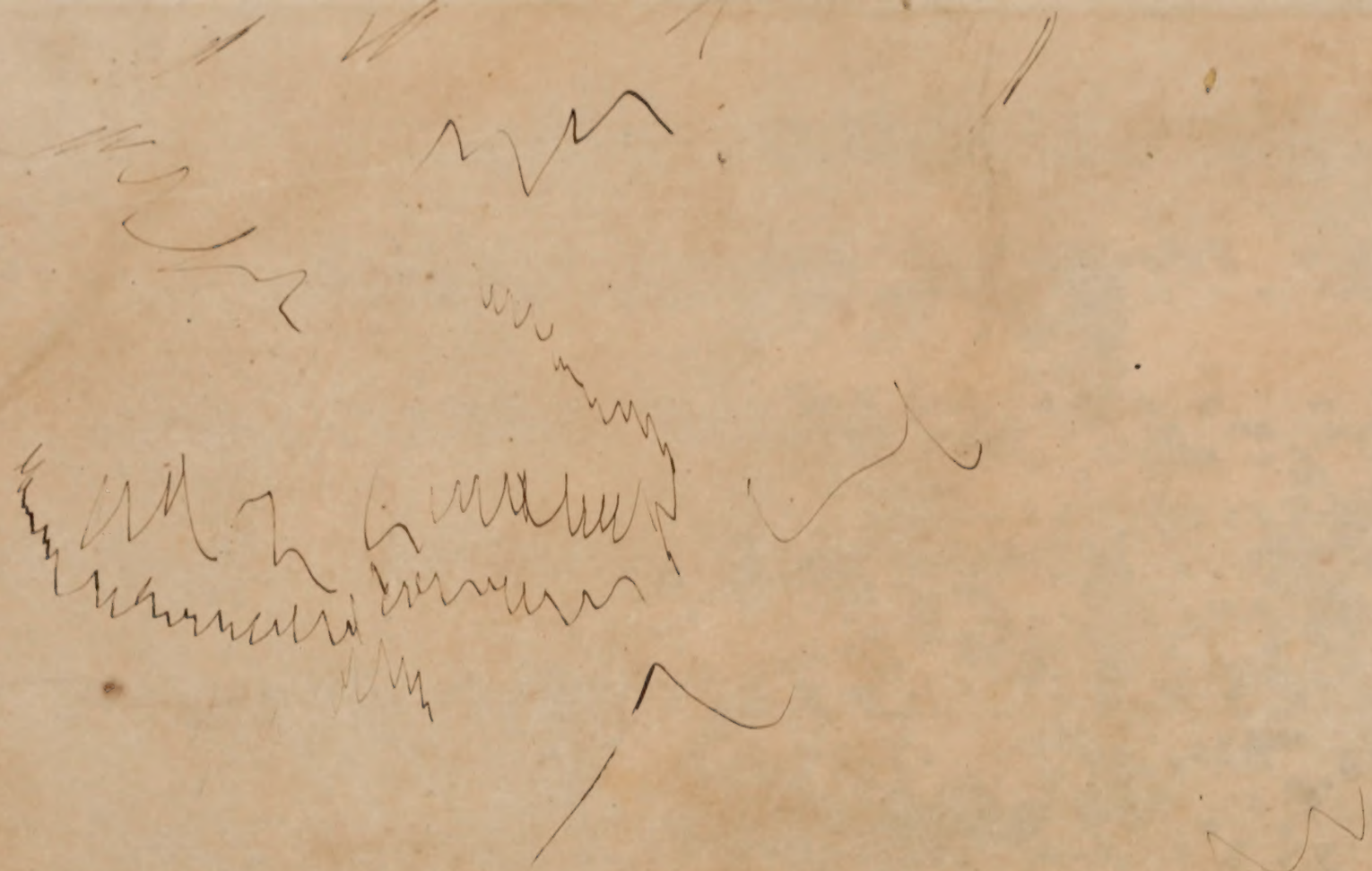
ANV-